

Ayuntamiento de Madrid

HEMEROTECA MUNICIPAL

XVI **C** 87

Número de registro

Estante 485

Tabla 22

Número de volúmenes

Encuadernación

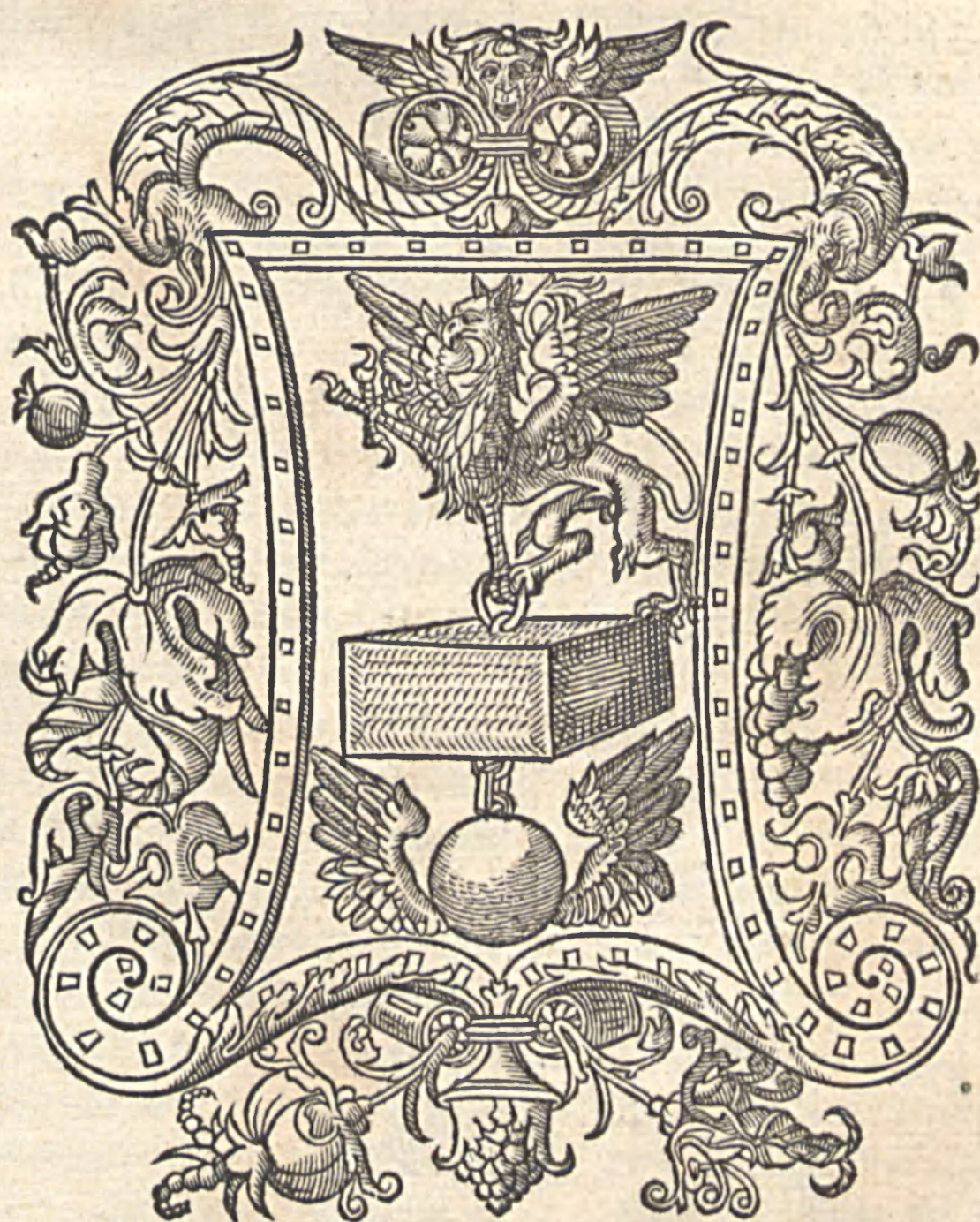
1
AMBROSII
CALEPINI
BERGOMA-

TIS LEXI
CON,

Ex optimis quibusque autoribus collectum, post omnes omnium editiones accuratissimè, diligentissimeq; excusum. Ordinem enim illum alphabeticum, haftenus penè neglectum, ad unguem obseruauimus, locupletauimusq; accessione non poenitenda. Vocabula deniq; primaria, quò magis essent conspicua, maiusculis; Hebraica uerò hebraicis; Græca, græcis insigniuimus typis.

VIRTVTE DVCE,

COMITE FORTVNA.

SEBASTIANVS GRYPHIVS
GERMANVS EXCVDE
BAT LVGDVNI,
ANNO

M. D. **X**XXXIII.

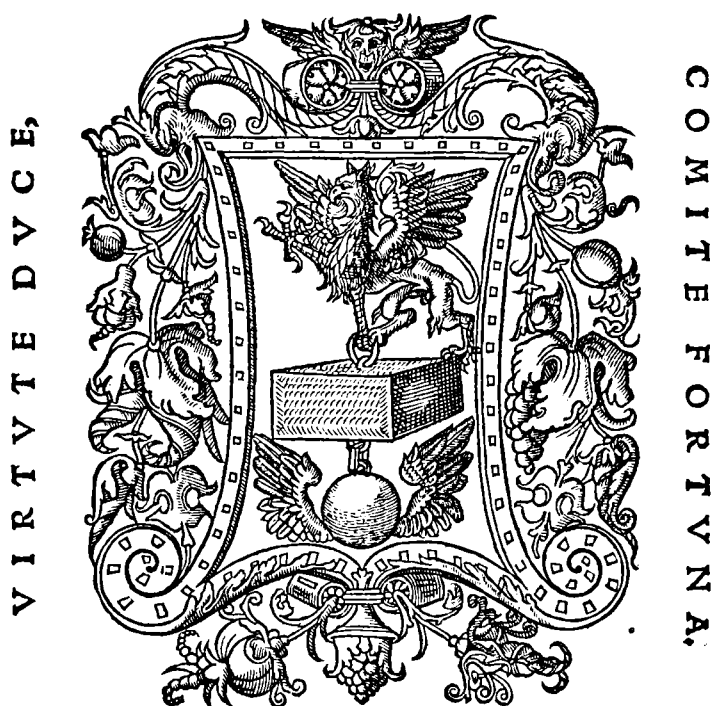
BIBLIOTHECA
MUNICIPAL

MADRID

AMBROSII CALEPINI BERGOMA-

TIS LEXI
CON,

Ex optimis quibusque autoribus collectum, post omnes omnium editiones accuratissimè, diligentissimèq; excusum. Ordinem enim illum alphabeticum, haecenus penè neglectum, ad unguem obseruauimus, locupletauimusq; accessione non poenitenda. Vocabula deniq; primaria, quò magis essent conspicua, maiusculis; Hebraica uerò hebraicis; Græca, græcis insigniuius typis.

SEBASTIANVS GRYPHIVS
GERMANVS EXCVDE
BAT LVGDVNI,
ANNO
M. D. XXXXIII.

tinum lib. 2. de Aquæductibus.

A' quaestionibus, significat eum qui est pro quaestionibus: quasi sit defensor quaestionum.

A' rationibus, dicitur ille qui præst rationibus faciendis.

A' rege, id est, post regem. hoc est secundus à rege.

A' secreto, siue A' secretis. qui est secretarius, socius secreto= rum, consiliarius.

A' tergo, dicimus à parte posteriori membranæ, seu papyri, aut alterius cuiusq; rei. Iuuenalis:

Scriptus & à tergo nondum finitus Orestes.

A' testibus, significat eum qui pro testibus est, & quasi defendit testeis.

A' uoluntate, significat eum qui pro uoluntate est, & defendit uoluntatem alicuius.

A' uoluptatibus, qui studium habet inueniendi uoluptates. Nam olim Xerxes edixit se præmium daturum ei, qui nouum uoluptatis genus repperisset. Suetonius in Tyberio: Deniq; officium instituit à uoluptatibus præposito equite Romano, T. Censorio Prisco.

A. A B. A B S.

A, composita plerūq; separationē significat. ut Amoueo, Auel= lo. Quandoq; priuationē. ut Amens, sine mente. Sciendum est quòd licet A, Ab, Abs, eandē habeant significationē: (signifi= cant enim id quod apud Græcos ἀπὸ) in adpositione tamen di= cimus: A' domo, non Ab domo: quòd à cōsonantibus, aut uo= calibus uim cōsonantiū habentibus. ut, A' Cicerone, A' Ioue, A' Venere. Ab uero, duabus liquidis, & i. cōsonanti. Ab le= ge, Ab re, Ab Ioue. Licet quandoq; etiā apud Liuium cōso= nantibus iungatur. Cōnectimus quoq; A. in cōpositionibus cū m, & u, cōsonante, ut Amolior, Auoco. Ab, cum a. d. e. f. i. l. n. o. r. & u. ut Abactor, Abduco. Aberro, Abfore, Abiuro, Ab= laeto, Abnuo, Aborior, Abrogo, Abundo. Notantur Ausero, & Ausugio: in quibus b, euphoniæ causā mutatur in u. Et in cōpositione quidē Ab, nonnunquā significat priuationē. ut Absimilis, nō similis. Nonnunquā separationem, ut in Ablat= to, Ausugio. Ponitur interdum pro extra. ut Abduco. Et pro cōtra. ut Abusus, cōtra usum. Aliquando superflua est, ut apud Liuium: Flavius supplementum ab Roma abduxerat. In adpo= sitione uero, modo motū de loco denotat. ut, Ab æthere Chri= stus promicat. Modo sumitur pro pōst. Iuuenalis.

Exul ab octaua Marius bibit.

A, & Ab, sicut à loco, ita à tempore significant, & ita. sicut quum dico: Profectus à Flandria, Parrhisios adueni. signifi= co me incepisse iter à Flandria. Ita dicens: A teneris unguicu= lis, Ab infantia, Ab ineunte ætate, A' pueris, A' pueritia. Ab incunabulis, A' tenera ætate, A' primis annis, A' prima lanu= gine te dilexi: significo dilectionem meam inceptam statim quum inciperet infantia, quum teneri essent unguiculi, &c. Abs, tam in adpositione quā in cōpositione iungitur t. ut, Abs te, Abstineo. Separata etiam q. ut Absque, Abs quolibet, Abs quiuis. Terentius. Abs quiuis homine, quum est opus beneficium accipere gaudeas. Componitur autem cum c. ut, Abscondo: significatq; retractionem in partem posteriorem, sicut in Abstraho. Et aliquando priuationē. ut in Abstemius, quasi sine temeto. Ab, posita pro ex, poni consuevit. Teren= tius in Hecyra. Ab sese suam uoluntatem ut expleat. Ex Abs, & quæ, fit compositum Absq;.

Aaron, Ἰσραήλ nomen propriū fratris Moysi: interpreta= turq; mons fortis, siue montanus. Est etiam genus herbæ: de qua in Pandectis, ubi de rebus medicinalibus tractatur.

Ab accidentibus, qui accidentia scribit. hoc est, cui datum est, ut occurrentia literis mandet. ut est apud Esdras.

Abacti, dicebantur magistratus, qui coacti deposuerant im= perium.

Abactores, qui sint, quare in dictione Abigeus.

Abaculus, sumitur pro calculo. Plinius lib. 3. 7. Veluti quum calculi fiunt, quos quidam Abaculos adpellant.

Abalienatus, dicitur, quē quis à se remouerit: Alienatus ue= ro qui alienus factus est.

Abalieno, as. remoueo, abstraho. Plautus in Curculione: Nec prohibere quid, nec prohibebit, nisi mors animū meum abs te abalienauerit. Hinc abalienatus.

Abāna, Ἀβὰν penultima correpta: fluuius Damasci in ra= dicibus Libani exortus: in Syriacum effunditur mare.

Abanet, Ἀβαν penult. corr. cingulum sacerdotale (sicut do= cet Hieronymus) polymita arte ex cocco, purpura, hyacin= thoq; contextum: ita ut flores atq; gemmæ in eo uiderentur esse distinctæ.

Abambulo, ascendo. A' quo Abambulator, ascensor. Cc.

Abaphus, penultima correpta. Latine dicitur nō tinctus. Sic Dibapha, dicuntur bis tincta. ὅτι α. περιέχον δύο φορές καὶ βάπτω τὸ αὐτὸ καὶ τὸ χλωρὸν (ω, ὁδὸν βάπτισις, καὶ ἑκάστα περιέχει δύο φορές) vns. hoc est, Quoniam α, priuatiua particula à baptō, tingo, lauo, & coloro: unde baptista, id est, tinctor, & baptæ, id est, fucati & sacerdotes quidam, de quibus Aristophanes. Quare baptæ sacerdotes, uel baptista, nihil aliud significant quā inmerfores.

Abarimon, Scythia regio, in qua syluestres homines de= gunt, auersis post crura plantis: qui maximam habent ueloci= tatem, passimq; cum feris uagantur. autor Plinius lib. 7.

Abas, antis. per unum b. nomen est Argiutorum regis pro= prium. Hic Lincei ex Hypernestra coniuge filius, homo bel= licosus, & acerrimi ingenij fuit, & regnauit annis. 28. ut inquit Euseb.

Abaster, unus fuit ex equis Plutonis: quo significatur niger. Nam tribus fertur equis, ut est in fabulis: quorū primus Me= theus dicitur, qui interpretatur obscurus, secundus Abaster, tertius Nonius, quod sonat tepens.

Abātos, penultima correpta. Latine dicitur inaccessibilis. Fit enim ab α, priuatiua (ut diximus) & βάτω. id est, uado. Vnde Abaton dicitur locus ad quem non datur accessus: loca quæ uel exustione, uel equis adiri non possunt. A' Græcis di= cuntur Abata: Latini uocant inuia. Ouidius de Parthis. Gens fuit & terris, & equis, & tuta sagittis.

Et nō accessus inuia fluminibus. In cuius aoristo est sine augmento more Ionico, βάτω, βάς, βά, ὁδὸν. id est, unde βατὸ καὶ βάτω. Est autem βάτω uerbum anomalum multa signi= ficans: uado, ascendo, uenio, descendo, & pleraq; alia. Quo nomine dicta est insula in extremis Aegypti, palude Mem= phitica posita: quòd ad illum propter limi & papyrorum co= piam difficillimus sit aditus, ubi primum Nilus magno frago= re descendit, dicente Lucano lib. 10.

Hinc Abaton, quam nostra colit ueneranda uetustas Terra potens. — Hoc nomine etiam uocatus est locus ultra Aegyptū & Acthiopas, iuxta paludem quā stygem uocant.

Abauus, penultima correpta. dictus est pater proau: quòd nō longē absit ab auo, Sic Abauia, mater proau.

Abax, abaxis. à cuius gentiuius formatus est nominatiuus Lati= nus Abacus. ci. penultima correpta. Quo nomine significatur coquorum tabula. Et etiam mensa, in qua tam ad edendum quā ad bibendum uasa exponuntur. In quem sensum Iuue= nalis dixit. — Vrceoli sex Ornamentum abaci. Est & mathematicorum tabula, in qua lineæ, numeri, figura de= duci solent, Persius,

Nec qui

Nec qui abaci numeros & secto in puluere metas
Scit risisse uasfer. Apuleius in *Magia*: Verum etiam abaco & puluisculo Dea dedisses. *Martianus* libro *Ge.* Abacus nuncupatur res, depingendis designandisq; opportuna formis. Ponitur & pro calculis supputatorijs, & supputandi peritia. Sunt præterea Abaci columnarum ornamenta, hoc est, tabule quadræ, quæ supponuntur epistilijs. *λεγαίνω* *καὶ* *σὺλῶς* *καταξ*. id est, Dicitur & columna pertica. Postea cum *ἰπὶ* Vnde *Vitruuius* libro tertio. scribit Abacum debere esse longum, & latum quàm crassa columna est. Huius diminutiuum est Abaculus.

Abba, אבא per geminum bb, Syra dictio est: Latine dicitur pater. quod *Apostolus* exposuit: In quo clamamus, abba pater.

Abbarim, אבארם penultima correpta. mons excelsus, diuidens terram *Amon* & *Euphratis* à terra promissionis contra *Hierico*, *Iordanem* usq; fluium protendens radicem. Insignis est *Mosi* inclyti *Iudæorum* duce mortis.

Abbas, batis. ab abba. similiter pater dicitur. Quo etiam nomine significatur ipsa abbatis dignitas. Sed in hoc disputatio est inter doctiores linguarum, quod unico b, scribi oporteat contra uulgi opinionem.

Abbatia, tæ. à recentioribus capitur tam pro abbatis dignitate, quàm pro loco in quo habitat abbas. Sed quoniam nimis male sonat, *Græcos* imitatus, per th. scriberem semper, *Abbatia*, penultima longa.

Abbatissa, foeminiuum ab abbate. *Hieronymus* de modo uiuendi. Quum à semitis iustitiæ deuiant, ipsamet etià abbatissa cognoscat.

Abdera, penultima producta. urbs *Thraciæ*, *Democriti* philosophi, & *Protagoræ* sophistæ patria: quam *Diomedis* soror condidit, & à se cognominauit. De hac *Ouidius*:

Aut te deuoueat certis Abdera diebus.

Quidam autem autumant dici ab *Abderito* *Herculis* delitijs, à *Diomedis* equis dilacerato & humato, dum pugnaret *Hercules* cum *Diomede*: ibiq; *Abderam* conditam ab *Hercule*. Hæc postea collapsa, *Clazomenæ*, à *Clazomenijs* ex *Asia* uenientibus (qui eam in maiorem formam redegerunt) uocata est. Iuxta quam *Bystonium* stagnum fuisse dicitur, in quo cum *Æta* natantia demerguntur: unde nomen habet *Βυστων*, neco, de-mergo. Sciendum ab *Ephoro* dici *Abdera*, numero plurali tantum, secundum *Aderon* singulare. Est etiam *Abdera* nomen ciuitatis in *Hispania*. Hinc fit nomen proprium *Abderita*.

Abderitæ, populi *Thraciæ* sunt: qui quum à muribus ac ranis uexarentur, coacti sunt natale solum relinquere, & alias querere sedes. Hos *Cassander* sedes in ultimis *Macedoniæ* partibus concessis, suscepit pacione simul inita cum eis de pace, quum suam timebat inuasuros patriam.

Abdias, אבדיה nomen est prophætæ.

Abdico, cas. penultima correpta. expello: quasi longè dico, amoueo. Vnde & *Abdicare* filium dicimus, quod est, bonis priuare, & quasi extra familiam eiecere, dum pater adhuc uiuit. *Exhereditatio* uero post mortem patrum proprie fieri dicitur. *Lactantius* lib. 2. Quæ facta quum pater recognouisset, abdicauit atque expulit filium. Et *Abdicare*, est renunciare: quod pertinet ad magistratū. *Liuius* lib. 4. Dictator bello ita gesto, ut tantū non fortunæ defuisse uideretur, felicitate quàm gloria maior in urbem redijt, magistratūq; se abdicauit. Item repudiare. *Terentius*: Sed ex *Glycerio* natum ut uidit puerulum *Chremes*, recusat nuptias, generum abdicat. Item negare. *Pacuius* in *Atlanta*: Regno expellunt, consanguineam esse abdicant.

Abdico, cis. penultima producta, xi, etum, significat abnegare, detestorq;.

Abdo, dis, didi, ditū, ex ab & do, significat abscondo. *Liuius* lib. 2. *Abdito* intra uestem ferro proficiscitur. *Vergilius* pro includo posuit, quando dixit:

Sed pater omnipotens speluncis abdidit atris.

Abdo, אבדו indeclinabile. nomen prophætæ est, & apud nos seruius eius interpretatur. Debet pronunciari sic, אבדו.

Abdomen, pen. prod. significat pinguedinē quæ spinæ adhæret, & in qua renes iacent. Dictum quod abditū sit. *Iuuenal*. *Montani* quoq; uenter adest abdomine tardus.

Cornelius Celsus lib. 4. Ipsa autē illa inter coxas & pubem in imò uentre posita sunt à quibus ab pube abdomen sursum uersus ad præcordia peruenit. *Plautus* in *Circulione*: *Pernā*, abdomen, suis glandium. Quidam *Abdomen* intelligunt summen, hoc est, suillas cum lacte suo mammas, à lacte iam fugato & abdito, ex uicino sumpta occasione: quum abdomen interius sit, sumen uero exterius. *Plinius* lib. 11. Huius & summen optimum, si modo factus non hauserit: cæcitiæ deterri-mum antiqui *Abdomen* uocant.

Abduco, cis. penult. produc. significat inde, seu extra duco. *Sallust*. *Reliquos* *Cautilina* per monteis asperos magnis itineribus in agrum *Pistoriensem* abducit. *Lactantius* lib. 4. pro uolenter ducere posuit, atq; abigere. *Postremo* capiti, abductiq; *Babylonem*, poenas impietatis suæ graui seruitio perperderunt. Sic *Curtius*, quum ait: *Armentum* omne abductum. Interdum *Abducere*, est à loco uel à persona abstrahere, alienare. *Q. Met*. Me interea nec domesticus dolor, nec cuiusquā iniuria à republica abducet. *Cicero* lib. 1. *Tusculanarum* quæst. per translationem dixit. Magni est ingenij reuocare mentem à sensibus, & cogitationē à consuetudine abducere. Interdum ponitur pro simplici. *Liuius*. *Flauius* supplementum omne ab *Roma* abduxerat.

Abecedarius, qui per alphabetum aliquid ordinat. *August*. in *Psalmorum* expositione. Quod multo diligentius factū est, quàm nostri uel Latine uel Punice (quos abecedarios uocant *psalmes*) facere consueuerunt.

Abel, אבל Hebraice, Latine luctum dicere possumus. Nam quia primus omnium hominū luctum parentibus inulit, hoc nomine ab eis diuina quadam prouidentia fuit adpellatus.

Abellinæ, penultima producta. dictæ sunt auellanae, ab *Abellino* *Campaniæ* oppido, ubi abundant.

Abemo, compositum ab *Ab*, & *emo*. significat quasi adimo: quod dictū uidetur pro *abimo*. *Plautus*. *Abemito* uestem. *Cæ*.

Abeo, is, uui, uel ij, itum, discedo. *Liuius* lib. 1. Hæc locutus sublimis abiit. Inde *Abitus*, & *Abitio*, pro discessu. *Terentius* in *Heauto*: Propter eam hæc turba atq; abitio uenit. Et *Abire* dicitur, quod nos paulatim deserit. Idem in *Adel*. *Menses* abierunt decem, id est, effluxerunt. Et *Abi* dicimus, quasi hærenti, morantiq; Idem: Vos isthæc intrò auferte, abite.

Aberceo, ces. ex ab & arceo. significat prohibeo. *Plautus*. Atq; eam abercet domo.

Aberro, ras. ualde erro, longè digredior. *Lactantius* lib. 4. A quo hi duo riui si aberrauerint, arcescant necesse est. *Cicero* lib. 5. *Tusculanarum* quæstionum: Sed redeat unde aberrauit oratio. Inde aberratio, profugium. Idem *Cassio*. Veruntamen aliam aberrationem à molestijs non habemus.

Aberunco, as. componitur ex duabus præpositionibus. scilicet è, cum runco, & ab, cū crunco. *Runcare* uero est uellere. Nam proprie de herbis dicitur quum euelluntur. *Columella* lib. 2. Frequenter tamen exigunt sarritionem, & runcationem, ut herbis liberentur. *Erunco*, similiter. Idem de medica.

Quum feueris eam, saepius irrigato. Paucos deinde post dies ubi coeperit fructificare, omneis alterius generis herbas eruncato. Aberunco autem per translationem Cicero de Fin. po-
suit pro auerto, depello, euerto. Dij malint meliora, atq; utinā amentiam aberuncassint meam.

Abessa, אבסא nomen est iudicis Israël: interpretatur, pater scuti: aut pater frigiditatis.

Abfore, penultima corrept. significat abfuturū esse. Quae duo per b scribuntur, ne si per geminū ff. scriberentur, composita quis crederet ex ad, quae oppositum significarent. Nam ut illa non futurum dicunt, quum ab tempus deneget: sic ista cū ad, uenturum tempus designant. Ouidius:

Esse quoq; in fatiis reminiscitur affore tempus.

Licet Strabo lib. 1. Thebaidos: accipere uideatur in significatōne praesentis.

—Sensit manifesto numine ductos

Affore, quos nexis ambagibus augur Apollo.

Sic Abforem, pro Abessem: Afforem, pro adessem. Vergil.

Atq; utinam rex ipse noto compulsus eodem

Afforet Aeneas.

De alijs à Fore compositis, uide in dictione Forem.

Abgrego, gas. pen. corrept. ab grege duco, uel ex pluribus gregibus parteis subduco. Huic cōtrariū est Adgrego, qd' est addo, et quasi in gregem duco. Disgrego uero et Segregio, pro disungo poni solent: quibus contrarium est Congregio.

Abhinc, una pars, et cum adcusatio significat antehac. Terentius in Andria: Interca mulier quadam abhinc triennium ex Andro commigravit huic uiciniae. Sic dicimus: Abhinc decem annos. pro ante decem annos.

Abhorreo, res, rui, modo cum accusatio, modo cum ablatiuo iungitur. Liuius lib. 4. Parum abhorrens famam ampliatam: Suetonius de August. Nam pumillos atq; distortos, et omnis generis eiusdem, ut ludibria naturae maliq; omnis abhorruit. Lactantius lib. 3. Non est sapientia si coetum hominum abhorret. De ablatiuo abunde reperiuntur exempla. Nec mirum si adcusatiuum regit et ablatiuum quoniam, cuius simplex horreo duplici significatōne fungitur. hoc est, horridus sum. Hieronym. Horrebant sacco membra deformia. Significat et timco. Vergilius lib. 3. Georgicorum: Nec uarios horret strepitus.

Et in altera ablatiuo, in altera adcusatio constituitur. Hoc facit Abhorreo: cuius significatio duplex est, dupliciq; casu constituitur. Quum enim adcusatio iungitur, in simili serè significatōne sumitur qua horreo. Tunc enim quasi rem proximā audire uel adspicere id pertimescimus execraturq;. Quum uero ablatiuo, tunc procul nos esse ab eo quod non placet, uel quod refugimus demonstramus. Ut si dixerō: Hanc rē abhorreo, significat execror, et pati nequeo. Abhorreo ab hac re. id est, alienus factus sum, uel, procul esse uolo. A multis enim peul esse uolumus, ut à rebus Venereis: licet nostris sensibus plerunq; odiosae nō sint: sed animi moderatione ab illis abesse studemus, ne nobis officiant. Fortè decepit Laurentiū Vallam Ab praepositio, quae ablat. exigere uidetur. Sed si hoc in plerisq; uerbis fiat, non tamen in omnibus: sicut in aboleo, abluo, et huiusmodi: quae adcusatiuum non ablatiuum postulant. Ambrosius lib. 1. Officiorum: hoc uerbo usus est absolute, quū inquit. Legimus officiū dici à nobis posse, nec ratio ipsa abhorret, id est, aliena est: quandoquidē ab efficiendo dictum putamus, quasi efficiū. Cicero pro Cluentio: Nemo illum aditu, nemo cōgressione, nemo sermone, nemo conuiuio dignū iudicabat. Omnes adspernabantur, omnes abhorrebant, omnes ut immanem ac perniciosam bestiam pestemq; fugiebant.

Abhorresco, ualde timeo, seu in horrorem habeo, et quasi uidere non patior. Lactantius de Ira: Quem terra contremiscit, cœlumq; et mare, et latebrae tartareae, et demones abhorrescunt.

Abhortor, Cornucopiae idem uult quod exhortor. Sed contrarium putem, idemq; serè quod dehortor.

Abias, אבא nomen regis Iudae: interpretatur, pater maris.

Abiecto, etas, frequentatiuum. significat frequenter abijcio.

Abiegnus, a, um, quod est materiātum ex abiete. ut Abiegnae traves.

Abies, etis, penult. corrept. arbor: dicta, quod praeceteris arboribus longè eat. Hanc quidā Gallicam uocant, propter candorem. Hæc arbor pulcherrima in trabibus. ut inquit Plinius lib. 16. Praecipua autem dos est crispantibus, et intorto quodā discursu uenarum preciosis. Pondus sustinere in aedificijs ualida est. Abies etiam in transuersum posita, renititur poteri: nec temere rūpitur: priusq; carie quā uiribus deficit. Abies arborum altissima rectissimaq; est: cuius pars inferior enodis est, et sapinus uocatur: superior nodosa duriorq; est, et fusternam uocant: quando praecipit Cato prælum ex sapino faciendum, intelligi uult ex abiete enodi, quae pars à terra est. Huius diminutiuum est Abiecula, Graece dicitur ἀβιέριον, forsitan ab ἀβίω impello, produco, prolongo.

Abietarius, faber lignarius, negociator. ab abietibus et alijs lignorum generibus. ut apud Exodū: Faciant opera abietarij. Hi etiam materiarij dicuntur à materia, cuius nomine ligua quae ad aedificandum fulciendumq; necessaria sunt, intelligenda esse declarat Iureconsultus.

Abigeatus, tus, ipse abigendi actus, siue crimen abactionis intelligitur.

Abigeus, et Abactor. utrūq; ab abigo. Et est Abactor, qui cuiq; greges abducit. Nam Abactores uocantur, pecuariorum animalium fures latrunculiue. Abigei autem (ut autor est Vlpianus) proprie dicuntur, qui pecora de pascuis uel ex armentis subtrahunt, et quodammodo depradantur, et Abigendi studium quasi artem exercent, equos de armentis uel oucis de gregibus abducentes. Ceterum si quis ouem aberrantē, uel equos in solitudine relictos abduxerit, non est Abigeus: sed fur potius. Scribit et Claudius: Quantitas disceruit furem ab abigeo. Qui enim unam suam surripuerit, ut fur cohercebitur: qui gregem, ut abigeus.

Abigo, gis, penultima correpta. ex ab et ago. significat rem odiosam, molestam, damnosamq; à loco fugo. ut, Abegi canes à coenaculo, et aues à segete. Quandoque Abigere, est abducere, et hoc siue ui seu dolo fiat. Liuius: Herculem in ea loca Geryone interempto, boues mira specie abegisse ferunt. Refertur quandoq; ad homines: quandoq; ad res spirituales. Plautus: Abigam ego iam illum aduenientem ab aedibus. Leo papa. Abigatur propè terrenarum caligo rationum. Huic simile est Amouco, sed mitius. Plautus: Amoui à foribus maximam molestiam. Quandoq; significat simpliciter antepellere: ut fit quum boues ad pascua mittuntur. Varro libro 2. Itaq; greges ouium longè abiguntur ex Apulia in Sannium aestiuatum.

Abijcio, cis, penult. corrept. et per geminum ij, quia mutatur a, in i, quae tamen in praeterito conuertitur in e. Est autē abijcere, à se longè iacere, reijcere, uilipendere. Lactantius lib. 4. Docerentq; iustitiam, quam populus perfidus abiecerat. Unde Abiecti, dicuntur uiles ac contempti.

Abimelech, אבִּימֶלֶךְ nomen est iudicis Israël: et interpretatur, pater regis: siue pater meus rex.

Abintegro, penultima naturaliter corrept. significat denuo: quasi

quasi res perfecta rursus inchoetur.

Abintestato, aduerbium. significat sine testamento. ut Talis uel talis abintestato decessit, id est, sine testamento.

Abiudico, cas, penult. corrept. significat rē de qua cōtrouersia est, per iudiciū aufero, alieno uē. Vnde ager Abiudicatus à Lilio dictus: quē Romani per iniquū iudiciū interceperant, eripuerantq; Cicero in Verrē actione secund. Nulla res cuius tam patria atq; auita fuit, quā nō imperio istius abiudicaretur. Huic contrariū est Adiudico, quod est, per sententiam et iudiciū tribuo, assigno uē. ut est illud: Et adiudicauit fieri petitionē eorum. Passim huiusmodi exempla inuenire est.

Abiugo, gas, penultima correpta. proprie à iugo alieno. Sed per translationē significat, à re cui dicatus sum disiungo. Pacuius: Quē res ab stabulis abiugat certum est loqui. Huic contrarium est Adiugo, quod est iuxta iugo: quod fit quū duo boues ad unum iugum iunguntur. Plautus per translationem dixit: Mater est anima, adiugat uoluntatem. Et Lactantius de Opifi. Dei. At enim pronisum est in singulis quibuscunq; fingendis, quatenus ex ministerio membrorū ad necessaria uitae uterentur: et quatenus adiugatis corporibus, et lata soboles uniuersas generatim conseruaret animantibus.

Abiungo, gis, separo. Vergilius lib. 3. Georgicorum.

—It tristis arator,

Mœrentem abiungens fraterna cede iuuenem.

Huic contrarium est Adiungo, gis.

Abiurati, dicuntur, qui uinculo quodā amicitiae adstricti sunt. Hi ab alijs deuoti adpellantur. Plinius in Prolog. Scito conferentē me auctores deprehēdisse ab abiuratisimīs et proximis ueteres transcriptos, neq; nominatos, id est, coniunctissimīs.

Abiuro, ras, penultima producta. significat rem mihi creditā iureiurādo nego. Plautus in Curculione. Egon à lenone quicquā mācipio accipio, quibus sui nihil est, nisi una lingua, qui abiurauit si quid creditum est. Et Abiurare, est contra ius aliud tenere. Vergilius lib. 8.

Abstractaq; bones, abiurataq; rapina.

Ablactio, ctas, à lacte remoueo. Hieron. lib. 1. Regum: Non uadam donec ablactetur infans.

Ablaqueo, queas, à laqueis expedio. Sed in frequentiori usu significat quod uulgō dicitur discalcio. quod fit, quum circum arbores fodimus terram, et radices superiores recidimus, ut magis fructificent. Columella lib. 3. Vineae uetus neque ablataequeanda est, ne radices quas in summo habent inarescant: neque aranda, ne radices abrupantur. Palladius. Ianuario mense locis tēperatis ablaqueandae sunt uites, quod Itali excodicare adpellant, id est, circū uitis codicem dolabra terram diligēter aperire, ut solis temporibus et imbribus prouocentur.

Ablatiuus casus, quādoq; pro genitiuo ponitur. Vergil.

Illa ferax oleo est. Quādoq; pro aduatiuo. ut,

Gratior est pulchro ueniens ē corpore uirius.

Ablēgo, gas, penult. produc. inde aliquō mitto. Lilius lib. 1. Pueros uenatum ablegauit. Dicitur et de animalibus. Columella lib. 7. Itaq; quum ablegabuntur, in ea loca perducenda erunt, quibus nullum impascitur pecus.

Ablepsia, ἀβλεψία, Latine cecitas et inconsiderantia, et habet accentum in penultima. Ἀβλεψία καὶ τὸ πλῆθος, ὅτι πλεονάζει τὸ ἄβλεπον, id est, Dicitur et Typhlotes, id est, cecitas. Siquidem α. priuatiua est, et ἄβλεπον adspicio.

Abligurio, ris, penult. correpta. liguriēdo absumo. Terent. in Eunuchio: Item patria quia abligurierat bona.

Ablōco, cas, penultima correpta. alijs loco afflōco. Vide in dictione Loco.

Abluo, Abluis, uide in dictione Lauo, lauās. Similiter Abluo,

quare in eius simplici Luo.

Abnēgo, gas, penult. correpta. maxime nego, quod maxime profiteri debeo. ut fidem, pietatē, et huiusmodi: quod uulgō renegare dicitur. Lactantius lib. 5. Nec enim poterunt retinere pietatem, qui communem omnium patrem Deum, tantūm prodigi atq; rebelles liberi abnegassent.

Abnēpos, penult. correpta. filius pronepotis: quasi seiunctus à nepote. Est enim inter ipsum et nepotem pronepos.

Abnormis, sine norma. Horatius lib. 2. Sermonum:

Rusticus abnormi sapiens. —

Abnuo, nuis, nui, utum, ex ab et nuō. et est signo capitis aliquid semel nego. quāuis et oculis et manibus id fieri possit. Nuere enim apud ueteres pro uelle ponebatur. Vnde Nutus, et Numen, quod est Dei nutus, hoc est, imperiū et potestas. Vergilius. — Meo sine numine uenti. Audetis.

Nutus uero significat quod fit oculis, uel capite, uel manibus. Idem: Annuit, et totum nutu tremescit Olympum.

Ponitur et pro uolūtate, quae ex huiusmodi signo declaratur, siue adfirmādo, siue negando. Lilius: Sub umbra Scipionis ciuitatem dominam orbis terrarum latere, nutus eius pro decretis patrum, pro populi iussis esse. Plinius lib. 1. Epistola: Nutum docet Nutum dici, quando annuimus: Renuum: quando recusamus. Sic enim ait. Nam ego quoq; simili nutu ac renutu respondere uoto tuo possum. Suetonius uero in Vespasiano, Nutum accipit pro renutu, quum ait: Adulescentulum fragrantem unguento, quum pro impetrata praefectura gratias ageret, nutu aspernatus, uoce etiam grauisima increpuit: Maluisse allium oboluisse. literasq; reuocauit. A Nuō fit Nutus, frequentatiuum, quod est, saepe capite huiusmodi signum facio. Quādoq; etiam Nutare ponitur pro moueri, et quasi ruinas minari. Tractum à motu capitis, quod inclinādo adfirmare, et concutiendo negare solemus. Vnde nutare adificia dicimus, quum male solidata ruinas minitantur. Transferatur etiam ad animum, et pro titubare, id est, dubitare sumitur, in quam partē uertendum sit. Abnuto, penultima produc. est saepe signo capitis abnuentis quippiam nego. Plautus in Capitiis. Quid mihi abnutas? Contraria hinc uerbi Abnuo, sunt Nuō: Annuo, pro assentior, et nutu assensum praesto, faueo. Innuo, signo aliquo uoluntatem meam ostendo: siue adfirmē siue negem aliquid. Terentius: Nihil nisi abiens mihi innuit. Renuo, refuto. Nonius inter nuere, nuere, et nuere hoc interesse scribit: quod Nutare capitis sit inclinādo, aut in gyrum mouendo: Nuere, narium uel labiorum: Nuere, oculorum patefaciendo eos, aut claudendo, uel utrumq; uel alterū. Plautus in Asin. Nec illa ulli homini nutet, nuet, annuat. hoc est, Nec capite signū faciat, nec facienti assentiat, nec oculis quicquā indicet.

Aboleo, les, penultima correpta. leui, uel lui, letum, uel litū, significat casso, tollo, abrado, destruo, ut ne odor quidem eius relinquatur. Lactantius libro primo: Decretum est ut hi libri abolerentur.

Abolesco, ad nihilum redigor. Columella lib. 4. Eademq; nec imbribus putrescit, nec siccitatibus adolescit.

Abolla, uestis senatoria. quasi abulla: quod undiq; sit bullata. Alij accipiunt Abollam pro ueste confecta duplici panno, ut scholastica, et Graece diploide. Quae etiam quādoq; pro ueste militari sumitur. ut est apud Iuuenalem:

Nescit cui dederat Tyriam Crispinus abollam.

Quādoq; pro ueste Cynici philosophi. Nam Graeci milites et philosophi, palliati seu chlamydati incedebant. Vnde Martialis de Cynico philosopho.

Cereā quem nudi tegit uxor abolla grabati.

Quamvis *Χλαμύς* *Χλαμύς* ἢ *Λίχης*, ἀπὸ τοῦ *Χλαμνέου*, πρὸς τὸ
ν. ἐς μ. σημαίνει ὃ ἱμάδιον τὴν θερμότητα. hoc est, Chlamys, dis.
dicitur à uerbo *Χλαμνέου*, quod est tepescere, littera n, in m,
conuersa. significat autem pallium, caliditatem. Ita scribit Ni-
colaus Aëtiacus, & Moschopulus. Et proprie chlamys dici-
tur, id est, sagū, suprauestisq; . Neq; chlamys significat id ge-
nus indumenti, quod uulgus adpellat zuponē: nam Græci nō
habebant: nec in Græcia etiam istis temporibus utuntur, ut o-
stendit Homerus ubiq; , & ideo uide ne erres: sed utebantur
(ut ita dicam) uno corecto. ut uidemus in Græcia.

Abominor, penultima correpta. ex ab & ominor, de quo
infra. Est autem Abominari, execrari, fastidire, & quasi pro
malo omine habere. Plinius. Abominamur recedente aliquo
ab epulis simul uerri solum: aut bibente conuiua mensam uel
repositorium tolli inauspicatissimum iudicatur. Græce dicitur
ἐχθρὸς εἶναι.

Aborigines, penultima correpta. quasi sine origine. dicti
sunt populi antiquissimi, qui primi tenuerunt agrum qui nūc
populi Romani est: qui uagi & sine laribus erant, Aut quasi
quod primi uisi sint, tanquam editi sine patribus: aut quod ex
uaria gentium colluione mixti erant. Hi postea aduentu
Aenæ Phrygius iuncti, Latini uno nomine adpellati sunt.
Possunt tamen & aliarum urbium Aborigines dici primi cul-
tores, ac si sint terra geniti homines à principio ibi commo-
rantes. Lilius: ibi egressi Troiani, ut quibus ab immēso pro-
pè errore nihil præter arma & naues superessent, quū præ-
dam ex agris agerent. Latinus rex Aboriginesq; , qui tum ea
loca tenebant, ad arcendam uim aduenarum, armati ex urbe
atq; agris concurrunt. Græce προτογονεῖς, id est, primoge-
niti Aborigines uocantur, nomine cōposito ἀπὸ τοῦ προτογονεῖς,
id est, prior, καὶ γένος. id est, genero. Dicuntur etiā ἰσχυροί,
id est, indigenæ.

Aborior, reris, uel iris. abortiuum facio. Varro. Vinū quod
ibi natum sit in quodam loco, si prægnans bibcrit, fieri ut ab-
oriat. Gellius lib. 11. Nituntur ut fœtus quoq; ipsi in corpo-
re suo concepti aboriantur. Hinc Abortus, tā, tum. & Abor-
tus, tus, dictus quod non sit tempestiue ortus. Plinius: Extat in
monumentis medicorum, & quibus talia confectari curæ fuit,
uno abortu duodecim puerperia. Nonius: Aborior etiā abor-
sum facit, quod tamen ab Abordior magis est, & hanc inter
Abortum & Aborsum signat distantiam, quod Aborsus ille
dicendus sit, qui est in primis mensibus, quum conceptui exor-
dium factum est: Abortus, propè tempus pariendi. tunc enim
moritur quod nascitur. Græce ἰσχυρὸς, id est, Aborior dici-
tur: & inde ἰσχυρὰ, κατὰ. Abortiuus dicitur. ab ἰσχυρῶ, ex, &
ἐκ τῶς, uulnere. Differt etiam Abortus ab eiectione: quod
hæc grandioris fœtus sit; Abortus intra quadragesimum diē
contingit. Hunc Græci ἰσχυρὸς μὲν dicunt.

Abortio, abortionis. idem quod abortiuū. Gellius lib. 3. Quū
abortio quibusdam non partus uideretur intempestiuitas. Per
translationem Cicero pro Cluentio posuit. Quæ pecunia mu-
lieri legata erat à filio, si qui natus esset eam præsentem Op-
pianicus non debitam mulieri soluit: si hæc solutio legatorū,
non merces abortionis adpellanda sit.

Abortio, tis, tiui. immaturum fœtum edo. Columella lib. 8.
Nec tamen ea sola causa abortit, sed etiam glans quum citra
satietatem data est. Est & Abortior uerbum deponens.

Abortium, idem quod abortus. Hieron. ad Pammachium.
Dum crebris abortijs & experta fecunditate conceptuum,
non desperat liberos, passa est aliquid de Rachelis exemplo.

Abortiuus, ua, uum. penultima producta. quod abortum fa-
cere potest. Plinius. Oscitatio quidem in enixu letalis est: sicut

sternuisse à coitu abortiuum.

Aborto, tas. eiusdem significationis cū abortio. Nam signifi-
cat abortiuū facere. Iulius Firmicus lib. 6. Matheos: Abor-
tauit filios geminos.

Abpatruus, Propatruus, & Patruus maximus. idem sunt. id
est, pater abauī & proauī. Cc.

Abrado, dis. penultima producta. de aliquo quidpiam aufero.
Columella lib. 3. Arida & uetera quæ falce amputari non pos-
sunt, acuta dolabra abrado.

Abraam, אַבְרָהָם nomen primi patriarchæ, & Latine pater
superorū corporum interpretatur: quem Deus ab ijs quæ
uidentur, ad inuisibilia protrahens: Non uocaberis (inquit)
Abram, sed Abraam erit nomen tuum: quia multarum te gen-
tium patrem posui. Secundum tamen declinationem Latinam
Abraamus dicitur: sed adspiratur à quibusdam.

Ab re, quasi præter rem, præter rationem. hoc est, indecens,
præter propositum, sine causa. Suetonius in August. Et quan-
do ad hoc uentū est, non ab re fuerit subtexere, quæ ei prius-
quam nasceretur in ipso natali die deinceps euenirent. id est,
præter propositū, sine ratione, siue incōueniens. Lilius: Hæc
si omnis diuini humaniq; iuris memoria aboleuit, noua pere-
grinaq; omnia præscis ac patrijs præferendo: haud ab re di-
xi, uerbis quoq; ipsis, ut tradita nuncupataq; sunt, referre.

Abrenuncio, cias, ex ab, & re, & nuncio. significat à me
renunciando amouco, renuo. Et tam datiuo quàm adcusati-
uo iungitur.

Ab re tua, significat à negocijs tuis familiaribus, seu contra
cōmodum tuum. Terent. in Heautont. Tantum ne est ab re
tua ocij tibi, aliena ut cures, quæ nihil ad te attinet? Huic con-
trarium est. Ex re tua, quod est, ex utilitate & cōmodo tuo.
sicut E re publica, ex utilitate & cōmodo publico. Idem dici-
tur, E re, hoc est, ex utilitate. ut in Digestis. Si certū petatur.
in principio, è re est, & c. Vbi miserè sudat interpretes, dubi-
tans an legendum sit herè, pro heriliter.

Abripio, pis. penultima correpta, quasi aufero est. Nā de his
dicitur quæ auferri possunt. ut uestis, liber, & huiusmodi. Ci-
cero libro 3. Offic. Qui abripiunt ab alijs, ut alijs largi-
antur. Aliquando Abripere, est ui abducere, ut uirum, mu-
lierem, iumenta. Terentius ut Eunuch. Ex Attica hanc abre-
ptam. Cicero ad Quirites: Nec patiamini me à meis liberis
abstractum, à coniuge abreptum, ab aris focusq; innocentē,
proiectum, uitam degere in exilio. Nam ab, proprie rei abla-
tionem denotat. Huic contrarium est Arripio, quod ex ad &
rapio componitur, quæ attractionem significant. Vnde &
pro accipio ponitur. Cicero in Catone. Non cani, non ruge
repentē autoritatē arripere possunt: sed honestè acta superior
ætas, fructus capit autoritatis extremos. Aliquando signifi-
cat uehementer ad me rapio. ut sit, quum celeri quadam ani-
mī corporisq; uehementia ad nos trahimus. Lilius libro pri-
mo: Tum Tarquinius necessitate iam etiam cogente, ultima
audere, ipse multo & ætate & uiribus ualidior medium Ser-
uium arripit, elatumq; è curia, in inferiorem partem per gra-
dus deiecit. Aliquando subito eleuo. Plautus in Curculione.
Vix foras me arripui. Aliquando celeriter rapere, inuadere.
Vergilius: -Hanc arripe uelis.

Abrodiaetus, cognomen fuit Parrhasij pictoris nobilissimi:
quod Latine significat delicatum atq; elegantem. Talem autē
se ipse putauit: Herculemq; Lyndi fecit, assuecraſ cum à se ta-
lem pictum, qualem sæpe in quiete uidisset.

Abrogati, dicuntur (ut scribit Gellius) qui quū sui iuris sunt,
in alienam sese potestātē tradunt, cuiusq; rei ipsi autores sunt.
Sed Arrogatos potius hos dicere oportet: quia & Arroga-
tio, di

tio, dicitur ipsa actio.

Abrogo, *g*as. penultima correpta. *infirmo*. *Scruius*. *Abroga-*
tur legi, quum prorsus tollitur lex: *derogatur*, quū pars su-
stollitur. *Cicero* ad *Herennium*: illa defensio tenuis est, quum
ostenditur id factum esse quod ea lex sanciat, cui legi *abroga-*
tum uel *derogatum* sit. *Dicimus* autem: *Abrogatur* legi, &
Abrogatur lex. *Interdum* *Abrogare*, est per rationem aufer-
re. *Septem* modis ex iure concessis fieri constat *Abrogationē*.
Primo contraria consuetudine, quæ nota est principi. *Secun-*
do contraria cōstitutione. *Tertio* causse cessatione. *Quarto*
locorū uarietate. *Quinto* nimio rigore. *Sexto* si precibus oc-
casione malignandi habeat. *Septimo* propter malum inde
sequens. *Abrogare* contrarium est *Arrogare*. *Liuius* lib. 3. *Vt*
quicquid ui tribunitia *arrogatum* esset, id comitijs ibi *abroga-*
retur. *Interdum* est simpliciter auferre. *Cicero* lib. 1. ad *He-*
rennium: Nam & periculosum est, ne quando plus minus uē
dicamus, & suspicionem adfert auditori meditationis & ar-
tificij, quæ res fidem *abrogat* orationi. *Derogare* uero, est
quando aliquid partim tollitur, uel detrabitur.

Abron, onis. proprium nomen uiri : qui ob nimiam uitæ mol-
litem famosus euasit, & Ἐρὸς enim Græcè, Latine mollis, de-
licatus.

Abrotonion, nomen mulieris. ab ἄβρον & τριφύρον, quod est glabrum, siue delicatū. Latine amplexibus apta dicitur. In quo uocabulo id lubet adnotare: quæ apud Græcos in on. exeunt, apud nos in um exire. In um autem exeuntia, omnia esse neutra: præter mulierū ppria, quæ fœminina sunt. ut Glyceriū, Philotiū, Eustochium, & similia. Licet ergo utriq; sexui conueniant, ut scortum, & mancipium: & pluralia in a. pro hominibus ponantur. ut seruitia, pro seruis: ministeria pro ministris. Et licet flumen notent. ut Rhenū, Cruthumiū. Aut fructuum nomina pro arborū nominibus ponantur. ut poma apud Tibullum. Aut quamuis animalia (quæ paucissima sunt, & aut masculina, aut fœminina, aut cōmunia esse debēt) significant. ut ostrea: tamen quia in um exeunt, aut singulariter per um terminentur: supradicta omnia censebuntur neutra.

Abrotaurum, penult. correp. herba calida uirtutis. Horat.
Abrotaurum ægro Non audeſi niſi qui didicit dare.
Sed Aetius Amulinus lib. 1. Simplicii multa de Abrotaurino: &
Galenus de Simplici medicina, & Dioſcorides.

Abrumpo, *incido, interrumpo, diffijicio, auello.* Verg. Geor. 3.
-*Nec somnos abruptum cura salubreis.*
Vnde loca *Abrupta*, *diuisa*, atq; ob id *inuia* dicuntur. *Diuis*
Hieron. lib. 1. Reg. Perrexit Saul ad inuestigandum Dauid,
etiam super abruptissimas petras: quæ solis ibicibus peruiæ
sunt. Huius significationis est *Prærumpto*.

Abs, significat id quod apud Græcos ἀντὶ. Et (ut in litera A. titulum est) gaudet præponi incipientibus ab q. & t. Terentius:
Abs quis homine beneficiū accipere gaudas. Sic dicimus:
Diligor abs te.

Abſarus, annis Armeniæ in Pontum defluens: qui cū Paric-
dris montibus Armeniam minorem claudit. Cc.

Abscedo, dis. pen. prod. ex abs & cedo. significat recedo. à quo Abscessus, & Abscessio, quæ ferè idem significant: quum tamen Accessus & Accessio sæpe differant. Nam accessus est aggressus: Accessio incrementum, & interdum aggressio. de quibus alibi latius dicemus: Aliquando tamen Abscessus dicitur concursus mali humoris in aliquam partem corporis: ex quo suppuratio fit, quam Græci uocant apostema.

Abscido, dis. penult. prod. ex abs & cædo: sed æ. diphthongus uertitur in i productum. significat inde seco. ut est illud: Et absceidit auriculam eius dextram. Quod tamen media cor=

Abscindo, dis. inde scindo. Juvenalis.

Quid tamen expectant Phrygio quos tempus erat iam
More superuacuum cultis abscindere carnem?

Abscio, is. Abscire, est de memoria exire. Descire autē (ut suo loco dicemus) est ab obedientia prioris ducis discedere.

Abſcondo, di. di. ditum, nel **abſconſum**, occulto. Vnde **Abſconſum**, **abditum**, occultum.

Abfens, & Absente nobis. uide Absum.

Absentaneus, *nea. neum. quod in absentia fit.*

Absentia, *ab absens fit.*

Absentio, tis. si. sum. significat dissentio. Nam qui minime conuenit, absintire uidetur.

Absento, *tas. absentem facio, seu absens sum.* Claudianus.

Et dura de matre queri, quæ tale recessu,
Maluerit damnare decus, uctitanq; Dearum,
Colloquio patris procul absenteuerit astris.

Absimilis, multum dissimilis. Columella lib. 4. Materiam fructumque, nisi quod duplicem, non absimilem minor germanæ gerit. Frequens autem est huius uocabuli cum negatione usus. ut Haud absimilis, &c. Quæ loquutio figurata est. & ferè per liptoten plus innuit, quàm minus dicat. ut hic : Non absimilem dixisse uidetur, pro planè, & multum similem.

Abhis, fidos, siue Græcorū Hapfis, fornix & curuatura proprie in curribus. ἀπό τῆς ἀντηρ. id est, tangendo. licet multa significet: quia rotæ quum uoluntur contingant terram. Sed in cælo Abfides capiuntur pro circularis. ἄβις ἄβις, pro macula retis. ut Homerus lib. 5. Iliados: Εἰς δὲ curuatura rotæ, sciæ licet lignum supra rotas tenens scalas: imò curuatura rotarū in qua figuntur radij. ut Hesiodus lib. 2.

Αἰὼναδ' ἐπαπόλην, μάλα γάρ νῦτοι ἄρμενος οὕτω
Εἰ δέ κεν ὀκταπόδην ἀπὸ κ' σφύραν τετάμοιο
Τριαπίδομον δ' ἄτην τὰ μιν δισκώων ἀμάχη.

id est, Et axem septem pedum: ualde enim utiq; tibi sufficiens sit. Si autem oscipedalem etiam malleum absinderes, trium palmorum aspidem, decem lignis compacto curru. Ita sunt de uerbo ad uerbum traducta. Sed quoniam locus iste Hesiodi est dubius, uideamus interpretem. Manuel itaq; Moscopulus interpres ibi sic scribit. Εἰς ἡστιακαὶν δὲ ἄλυσθαι τέμνειν ἔξωθεν τῆς τοῦ ἀσπίδος ἑνὸς ἀμῶντος διασπῆρας, ἢ ἵνα, τοῖς ἐξ ἑαυτοῦ τῶν ἐπὶ τῶν τριῶν τῆς ἀμῶντος διασπῆρας τὴν διαμέτρον ἔχοντα. hoc est, Ad adparatum autem absidos, diuide lignum trium palmorum, gratia currus duodecim palmorum: uel ut facias currum, siue reuolutionem currus, duodecim palmorum habentē diametron. Sed Demetrius Moschus dicit: Quid est dicere hoc? Intellige autem tu textum (qui est clarissimus) sic: Trium spithamarum latitudine diametri in circumferentia rotæ incide curuaturam rotarum, quia non sunt graues bobus ad trahendum: incide dico curru compacto ex decem lignis, id est, qui currus fit ex pluribus lignis. Et decanus est numerus qui est perfectus. Nam δέκα dicitur lignum. Sed Dorice u. uertitur in ω. & dicitur δώρα lignum. Quoniam sit etiam genus mensura, Spithama, est mensura à cuspide pollicis ad extremitatem annularis digiti.

Absisto, absistis. à loco, siue inde discedo. Vergilius.

Nec prius absistit, quàm septem ingentia victor
Corpora fundat humi. Huic contrariū est assisto. Sed quū
locus exprimitur, abscedo tantū significat. Idem lib. 7.

Centum

Centum aerei claudunt uelites, æternaq; ferri
Robora, nec custos absistit limine Ianus.

Quandoq; Absistere ponitur pro desistere, desinere, abstinere. *Liuius lib. 9. Legatos misere ad consulem Romanum, ut receptis equitibus, qui caussa belli essent, absisteret obsidione. Claudianus. - Absiste rogari. In quorum ultimo exemplo non uidetur ita uerbi proprietate obseruata, ut in superioribus. Nam sistere non est absolute stare aut presentem esse, sed facere stare aut adesse. unde est illud poetæ, Annam chara mihi nutrix, huc siste sororem. Quocirca Absistere non tam est desinere, ut in Claudiani exemplo, pro quo sæpius desistere usurpatur, quam abscedere: ut in *Luiano dicto.**

Absoleo, es. penultima correpta. Absolere est ab usu recedere. unde *Absoletus locus, neglectus et sordidus dicitur.*

Absoluo, absoluis. quod ligatum erat, non ligatum facio: sed dicimus: à uinculis peccatorum nostrorum absoluat nos omnipotens et misericors dominus. Interdum significat perficio, finio. *Gellius lib. 2. Septima fere hebdomade. id est, nono et quadagesimo die, totus homo in utero absoluitur. Itē absolute, est parcere, et precio reddito dimittere, liberare. Liuius lib. 2. Latæ deinde leges, quæ consulem regni suspicionem absoluerunt. id est, liberarent. Sed quæ de peccato, siue de peccati poena agitur, genituum regere potest. Cicero lib. 2. ad Herennium. Cæcilius iudex, absoluit iniuriarum illum qui L. Accium poetam in scena nominatim læserat. Plinius lib. 14. Inuenimus Egnati uxorem quum uinum bibisset à dolio, interfecit fuisse à marito, eumq; cædis à Romulo absolutum. Item euadere. Plautus in *Amphitryone. Curauit uno ut foetu fieret, uno ut labore absoluat ærumnas duas. Item expedire. ut apud eundem in Curculione. Sequere hac, te absoluam, qua aduenisti gratia. Et in Epidicis. Te absoluam breui. Hinc absolutio (teste Cicero lib. 1. de Inuentione) est, per quam omnia quæ incidunt in causam, genera (de quibus postea dicendum est) amplectimur partitione.**

Absoluta, iudicialis constitutio est (teste Cicero lib. Inuentionum secundo) quæ ipsa in se, non ut negotialis implicite et abscondite: sed patentius et expeditius recti, et non recti questionem continet.

Absono, absonas. penultima correpta. diffono, male sono. uide in dictione Sono.

Absonus, na. num. penultima correpta. quod est parui soni, et fere sine sono: uel non recte sonans, siue nihil congruens, sed aduersans. *Liuius lib. 1. Hæc ferme Romulo regnante domi, militæq; gesta, quorum nihil absorum fidei. Cicero proprie: Sed sunt quidam aut lingua ita hesitantes, aut ita uoce absoni.*

Absorbeo, absorbes, absorbui, absorbitum. et Absorbo, absorbis, absorpsi, absorptum. ualde, siue in totum sorbeo, deuoro, deglutio, consumo. *Macrobius lib. 5. Saturnalum super hemistichio illo Vergiliano: Et campos ubi Troia fuit - Ecce paucissimis uerbis maximam ciuitatem hausit et absorpsit, non reliquit ille nec ruinam.*

Absq; præpositio separatiua est. ut, absq; pecunia difficile uitam traducas. Aliquando est aduerbium. *Terent. in Hecyra: Quam fortunatus sum cæteris rebus absq; una hac foret hanc matrem habens. Vbi potius legetur absq; una hac foret, quam hac foret. nam sensus est: absq; id est, nisi hac una, scilicet res, uidelicet coniunx ex alieno (ut tunc putabat) pariens esset. Et licet Absq; est separatiua præpositio, ab tamen et abs, passionem aut discessionem notant. ut diligor abs te, discedo abs quolibet improbo. Cæterum ab, abs, et au, nihil differre uidentur, præterquam in consonantia. Nam uni uerbo in diuersis temporibus, non mutata significatione, præposita per com-*

positionem comperiuntur. Dicimus enim in presenti, et eius temporibus aufero, auferēbam, auferam, aufer, auferrem et c. In præterito autem, et inde deductis, abs. ut abstuli, abstuleram, abstulissim, abstulero, abstulisse. Porro in supino, et ab eo natis, ab. ut ablatum, ablatu, ablatio, et c. Minus autem est, quod q; particula, quæ cum alijs significationem auget, siue affirmatiuam, ut atq; siue negatiuam, ut neq; cum abs posita mutet. nam absq; fere idem est quod sine, sed de his satis est.

Abstemius, qui se à temeto, id est, uino abstinet: componitur ex abstineo et temeto. Sed nota quod aliter sentio quam Latini in hac dictione: quoniam in Græcæ dicitur ebrietas. Unde per literarum transpositionem, addendo ton, Latini dicunt temeton: ergo prima est longa, et cum th, scribi oportet: quia fortasse aliquis interrogaret, quæ erciq; inde est, cum apud Græcos, id est, thennos, cum apo fit apothemios, sed elisa, uocatur πένθος in sua aspirata, et dicitur ἀφθήμενος, aphthemius. Non ergo temeton dicitur, quod tentat memem, neque sic scribi debet abstemius, nisi ob eam regulam Latinorum, quod Græca parce in Latinum detorqueantur, postea in feminino dicitur Abstemia. *Ouid. lib. 15.*

Clitorio quicumq; si: im de fonte leuauit,

Vina fugit, gaudetq; meris abstemius urdis.

Abstentus, à Cypriano ponitur pro excommunicato, quum ait. Qui non tantum ab his istic abstentus, scilicet abs te illic nuper de ecclesia pulsus est.

Absterreo, es. significat amoueo, repello, prohibeo.

Abstinentia, est uirtus, qua ab alienis abstinemus, nihil cuiusquam eripientes.

Abstineo, abstines, penultima correpta. ex abs et teneo, si significat tempero, et fere contineo. *Terent. Non manum abstinentes mastigia. Cicero in Verrem actione secunda. Hoc munus adilitatis meæ populo Romano amplissimum pulcherrimumq; polliceor, moneo, prædico, ante denatio, qui aut deponere aut recipere aut accipere aut polliceri aut sequestres, aut interpretes corrumpendi iudicij solent esse, quicq; ad hanc rem aut potentiam, aut impudentiam suam professi sunt, abstineant in hoc iudicio manus animosq; ab hoc scelere nefario. Iungitur quandoq; genitiuo. Horatius lib. 3. Carmi. Mox ubi lusi satis, abstinet Dixit irarum. Quandoq; ablatiuo cum præpositione. Plautus in *Amphitryone. Qui possum hic fortis à me, ut abstineat manum. Iuslin. lib. 1. sine præpositione dixit. Contentiq; uictoria, imperio abstinebant.**

Absto, abstas, abstui, abstui et abstui, significat longè sto. *Ouid. tamen lib. 10. Metamor. Abstui pro abstui.*

Halcyone lachrymas, et quæ par admonet abstui.

Ab utique, uel abs, ideo priuationem significat: quoniam quantum possunt Latini uel à Græcis accipiunt, uel Græcos imitantur. *ἄστος ὁδὸν παραλείπειν σίτον, καὶ οὐκ ἀπὸ γίνεσθαι ἀνέσταιτο, ἀπὸ τῆς ἀλλοτρίου ἀλλὰ καὶ οὐκ ἐστὶν ὁδὸν παραλείπειν, φάσκω ἀπὸ φάσκειν, hoc est, ut in exemplo nomen siton, id est, cibus, et cum apo fit apositos, non poetice, sed communiter: sic phoriso, id est onero, apophoriso, id est exonero: phasco, id est dico, apophasco, id est nego. Et nota quod sto stas in compositione facit apud grauissimos autores, in præteritis aut, ut resto, restas restui. ut Propertius. - Si quid resta uerit umbras. Sic etiam multi alij antiqui scriptores, sed ne in tam friuolis longior sim, pro manifesto adprobatoq; relinquimus: sed sit ut lubet, manifestum est, quod abs uenit à Græco, ut uidimus supra, et etiam sto stas, ab eodem fonte Græcorum deductur. ut ἱστῶ ἱσθῶ, καὶ ἀφ' ἑσθῆς, id est, histio histo, per aphæresin: sto Latini dolauere.*

Abstorquico, uide Torquico.

Abstraculum

Abstractum, ab *abstraho* fit: unde id dicitur quod ab alio trahitur.

Abstraho, quasi per vim, aut arte aliqua aufero. Cicero lib. primo *Tuscul.* Certe si tunc occidisset, mors nos à malis, non à bonis abstraxisset. Huic contrarium est *Attraho*.

Abstrudo, dis, penultima prod. ex *abs* & *trudo*, significat abscondo uel claudio. sed *Seruius* autore differunt, quod *Abstrudere* sit de industria, *Abstrudere* à natura. *Vergilius*: Ut uenis *silicis*, *abstrusum* excuderet ignem.

Plautus in prologo *Aulul.* Atq; aule tuens domo sublatam uarijs *abstrudit* locis. Idem ibi in argumento: *Auro* formidat *Euclio*, *abstrudit* fores. id est, claudit. lege *obstrudit*.

Abstulit, ab *aufero* præteritum est, significatq; affortauit, ademit, eripuit. uel à tollo.

Absum, longè sum, discedo, est eadem ratio in hoc uerbo cōposito, quam diximus in uerbo illo *absto*, *abstas*, quoniam *abs* more *Græcorum*, mutat significationem in dictionibus, & facit per contrarium significare sum. id est, præsens existo, sed *absum*. id est, non sum hic. *Sallustius*: Neq; animus, neq; corpus à nobis aberit. Aliter *Liuius*: Romana castra, inquit, uiginti milium spacio aberant. hoc modo *Columella* lib. 6. *Ta-*bulata inter se minus trinis pedibus absint. id est, distantia sint. Hinc *Abfens*: sicut à *præsum* *præsens*. *Vlpianus*: *Abfentem* accipimus eum, qui nō est in eo loco, in quo petitur. Nō enim trans mare *absentem* desideramus. Et si fortè extra cōtinentiam urbis sit, abest. Cæterum usq; ad continentiam nō abesse uidebitur si loco latitet. Abesse autem non uidebitur, qui ab hostibus captus est: sed q; à latronibus detinetur. *Pau-*lus: Abesse res uidetur, si uestimentum scissum reddatur, uel res corrupta reddita sit, ueluti *scyphi* colli, aut *tabula* rasa pictura: quoniam earum rerum precium non in substantia, sed in arte sit positum. Item, si eam dominus rem, quæ sibi furto aberat, ignorans emerit, rectè dicitur res abesse, etiam si id postea ita esse scierit: quia uidetur res ei abesse, cui pretium abest. Abesse etiam scribit *Caius*, quæ in rebus humanis non sunt. Dicimus autem more *Attico*: *Abfente* nobis, & præfente nobis: pro absentibus & præsentibus nobis: sicut aperite aliquis aëlutum, apud *Terentium* in *Adelphis*, & *Plautum* in *Amphytrio*: Nec nobis præfente quisquam aliis quis ausi sunt.

Absumo, *absumis*, penultima produ. profundo, consumo: quasi inde sumo. *Ouidius* lib. 1. *Fastorum*:

Querere ut *absumant* *absumpta* requirere certant.

Plinius lib. 26. Corpora defunctorum condita in eo, *absumi* constat intra quadragesimum diem. *Iustinus*: Huius temporibus aquarum illuies maiorem partem *Græciæ* *absumpsit*. *Lucretius*, inquit, antequàm annus terminaretur, *absumptus* est. Huius cōtrarium est *Adsumo*, quod est accipio, & ad me sumo. Cicero: Neq; id onus inuitus *adsumpsit*. Per translationem significat attribuo, ut apud eundem: Si id mihi *adsumo*, uideor id mihi meo iure quodam uendicare.

Absurdus, a, um, quod est dispar, diuersum, abhorrens, incontinentens, stultum, deformè, odiosum, iniquum. Cicero in *Lelium*: *Auaritia* uerò senilis, quid sibi uelit non intelligo. Potest enim quicquàm esse *absurdus*, quàm quò minus uia restat, eò plus uatici querere?

Absynthium, herba amara, quæ in ponto plurima est. *Ouidius* lib. 5. de *Tristibus*:

Cana prius gelido desint *absynthia* ponto.

Græce ἀψύθιον, τὸ βρομόδιον. Vulgò thus olidum dicitur, horum est. *Theodorus* tamen ἀψύθιον scribit. Ab hac herba *Absynthij* populi cognominati sunt.

Abfyrtydes, insulae sunt in Adriatico mari. *Plinius* *Hist.* riarum lib. 3. *Abfyrtydes* à *Graijs* dictæ, à fratre *Medeæ* ibi interfecto nomine *Abfyrtho*. *Pomponi*. In Adriatico sunt *Abforus*, *Celadusa*, *Abfyrtydis*, *Issa*.

Abfyrtyus, *Colchorum* regis filius, quem *Medea* soror *lacc* raut, iuxta fluium *Abfyrtyum*, in què conuersum fuerunt poëtæ. Sed aliud scribit *Orpheus* in *Argonauticis* libro secundo, & aliud *Apollonius Rhodius*, & *Lucilius*, *Theon*, & *Sophocleus* eius interpretes, libro quarto *Argonauticorum*. Plurimi fuerunt qui apud *Græcos* *Argonautica* scripserint, & dicunt *Iasona* *Medeam* ad *Phæacas* adduxisse adhuc intactam, & *Abfyrtyus* frater grandi multitudine armatorum, sororem est & *Iasona* subsecutus: adeò quod *Arete* uxor *Alcinoui* regis *Phæacum*, & ipse rex determinauerint reddi, si intacta esset. Quo cognito secum dormiuit, & eo modo habuerunt recedendi facultatem. Fuit insuper *Abfyrtyus* scriptor *Græcus* mirificus, qui scripsit de medicandis equis, & de cura animalium, & eorum medicina, cumq; pulcherrimum & emendatissimum habet *Antonius*, uiccomes, uir ut magnificus, ita bonarum literarum studiosus in *Mediolano*, & studiorum fautor summus.

Abundantia, opulencia, satietas. *Abundanter* ab abundans aduerbium. *Abunde* ab *abundo*, significat copiose, satis, superq; *Exundare*, ualde undare, siue alucū exire. *Ambrosius*: Cito lutum colligit amnis *exundans*. *Inundare*, intus uel ualde undare, id est, implere. Idem: Deniq; *ebrii* putabantur, quibus spiritus sanctus inūdabat. Quādoq; absolute ponitur pro crescere, & extra alucum uersari. *Plinius*: Antequàm *Nilus* inundaret. Quādoq; pro abluerè, & adcusatiuo iungitur. Idem: *Agros* & *sata* inundauit. Hinc *Inundatio* pro diluuiò, & per translationem pro *abūdantia* & multitudine, ut apud *Esaiam*: *Inundatio* camelorum operiet te.

Abundo, as, ex ab & undo (ut quidam aiunt) unde fiunt *Exundo* & *Inundo*. Est autem *Abundare* affluere, & supra modum aliquè quippiam possidere. *Tractum* ab amnibus, qui quò magis augentur imbribus, eò maioribus & crebrioribus undis eriguntur. Dicitur etiam quis *Abūdare*, qui successu prospero affluit. *Terentius* in *Phormione*: *Amore* abundas *Antipho*. Dicimusq;: ego *abundo* pecunia, & pecunia abundat mihi. *Satius* in *Achill.* cum adcusatiuo: — *Modo sanguine* *Teucros* undabit campos. Hinc *abundans*, pro diuite, pecunioso, potente, profluente.

Abuolo, uolando discedo: sicut auolo.

Abutor, penultima producta, in usum consumo. *Plautus* in *Asinaria*: Vbi illa, quæ dedit ante? *abusa*: nam si ea duraret mihi mulier, mitteretur ad te. *Sæpius* tamen in malam partem, & perperam, siue nimis licenter utor significat: ut fit, quum utimur aliqua re contra id, ad quod est instituta: ut si in templo negotia secularia tractemus, dicamur templo *abuti*. Cicero: Noli *abuti* nimis patientia nostra. *Donatus*: Utimur cum honore, *abutimur* cum iniuria. Utimur his rebus, quæ nobis utentibus permanent: *Abutimur* his quæ nobis utentibus pereunt. Ex quo *Vsus*, & *Abusus* uidentur contraria. Nam *usui* est ager, domus. *Abusui* uinum, oleum, & huiusmodi. Cicero: Non debet, inquit, ea mulier, cui uir bonorum suorum usum legauit, cellis uinarijs plenis relictis, putare id ad se pertinere. *Vsus* enim non *abusus* legatus est. Per translationem uerò de tempore & labore dicitur *Abuti*, quum frustra tempus in aliqua re magno cū sudore positum contriuimus. *Terent.* Nam in scribundis prologis, operam *abutitur*, id est, tempore & labore. Dicimus autè *Abuti* hac re, & hanc rem. *Plautus* in *Bacchi*. Nos aurum *abusos*.

Hinc

Hinc *Abusus*, a, um. *Abusus*, us, ui, & *Abusio*. *Abusue* aduerbium, quod est improprie, & contra naturam usumq;.

Abydæna, dicuntur futilia, ac nulla prorsum digna precio: quod *Abydeni* uelut molles & lasciui haberentur, & quibus (teste Erasmo in *Chiliadibus*) olim is mos fuerat, si quem ciuem aut hospitem acciperent conuiuium: præterea in sacris ac solennibus epulis, ut post unguentum & coronas, infantes ac nutricibus inducerentur, circumferrenturq; suauitandi. *Obstre-*pentibus igitur nutricibus & alijs inconditis clamoribus, minus suauis ac gratum reddebant conuiuium.

Abydeni, populi, ab *Abydos* ciuitate Asiæ, qui quum nimum obsidione coangustarentur, adeo quod nulla liberandæ obsidionis spes superesset, mutua multitudinem tanta inuasit rabies, ut repente proditores rati, qui pugnares occubissent, periuriumq; alijs alij exprobrantes & sacerdotibus maxime, qui quos ad mortem deuouissent, eorum deditionem uiuorum hosti fecissent, repente omnes ad cædes cõiugũ, liberorumq; discurrerent, seq; ipsi per omnes lati interficerent.

Abydos, penultima producta, urbs Asiæ, à Milesijs cõdita: *Gyge* *Lydorum* rege permittente, qui totius *Troadis* imperium habuit. Cui *Sestos* in *Europa* opponitur intercedente angusto mari, à casu uirginis *Helle* ponto nuncupato. Id, quum *Asiam* ab *Europa* diuidat *Xerxes* ponte coniunxit. Hinc *Abydenus*, na, num, ueluti *Leander Abydenus* dictus est. Vnde & *Musæus*. Σῆσος ἑστὶν, ἢ Ἀβυδὸν ἑνομήσας ἑγγυθὶ πόντου γείτονες εἰσι πόλεις. & subdit. ἢ μὲν Σῆσος ἑναίει δ' ὃ πόλιν Ἀβύδου, ἀμφοτέρων πόλιν περιεκάλες ἄστρες, ἀμφὼ ἵκελοι ἀλλήλοισι. hoc est, *Sestos* erat, & *Abydos* contra, propè *Pontum* uicinæ sunt urbes. Et subdit: Hæc quidem *Seston* habitabat, ille oppidum *Abydi*, *ambyrum* urbium pulchra sydera, ambo inter sese similes.

Abyla, penulti. prod. potest tamen esse *dichrona*. *Stephanus Byzantius* multa in lib. de populis & urbibus. Et *Dionysius Liby*. Ἀλλή τοι πύματι μὲν ἀχάων ἐστὶν ἱβήρων γαίτων ὠκεάνοιο πρὸς ἑσπερον, ἐν δὲ οἱ ἀπὸν συλάων ἀβύλη καὶ ταὶ μία τῆς δ' ἐπὶ τὴν τὰ πρὸν Χαρίτῶνα. Sed ultimus *Iberię* terminus *Occano* proximus est ad *Hesperam* qua præsertim una ex columnis *Abyla* uisitur, infra quam urbs *amœna Tartessos*. Vbi multa *Eustathius* scribit. Et notandum est *Alybam* dici à *Græcis*, & non *Abylam*: nisi dicamus esse metathesin. Sed sic ut lubeat omnino per γ, ψilon scribi oportere, clarum est, mons est excelsus *Calpæ*, qui in *Hispania* est oppositus, quos *Ambos Hercules* columnas dicunt.

Abylon, אַבְרֹן proprium nomen Iudicis *Israel*.

Abyssus, ἄβυσσος, s, ab α, priuatiua particula & βύσος, fundus, aqua quæ finē seu fundum non habet. Est & nomen lacus, & *Proserpine* sacellum. *D. Augustinus* non modo de aqua, sed de quauis etiam humida natura dici, autor est. *Adiætiue*, profundus, in immensum patens. *Aristophanes* in *Ran*is οὐδὲν γὰρ δὲ λίμνην ὕψους μεγαλύτερην πᾶν ἄβυσσον, id est, Statim enim ad paludem uenies magnam, ualde profundam.

AC, coniunctio copulatiua est. ut, doctus ac iustus es. Aliquando aduerbium est, & accipitur pro quàm. ut, haud secus ac iussi faciunt. Aliquando (sicut docet *Donatus*) significat contra quàm. *Terentius* in *Andr*. Nescio quid tibi sum oblitus hodie, ac uolui dicere. Etiam *Ac* & *Ac* si uenuste ponuntur post pèrinde acceptum pro ita. ut, superbis pèrinde ac si rex esses.

Acabo, penultima correp. animal multum ualens medicinæ, in desertis *Arabie*

Acacia, à *Græcis* dicitur succus è pomis expressus arboris *silicon*, quam corrupte uulgo *siliquam* adpellant: quoniam

ἀκανθία dicitur innocentia.

Academia, locus nemorosus, ab *Athenis* mille passibus distans, ab *Academo* heroë, ut *Eupolidi* placet. Sic appellatur *gymnasium* *Platonis* celebratissimum. *Horatius*:

Atq; inter syluas *Academi* querere uerum.

Ibi natus est *Plato*, ubi quum philosopharetur, studendi usu, & discipulorum frequentia, morumq; celebritate insignis fuit. Vnde *Laertius*:

Τῶν πλείων δ' ἠγάτο πλατὺς αὐτός. ἀλλ' ἀγορευτὴς

ἡδονικὸς τὴν ἱερίαν ἰσχυρότατος, οἷδ' ἑκατόμυς

Διὸς περὶ ἐπεὶ οὐδὲν ὅσα λειπόμενα ἴσται.

Id est:

Hos inter dux ille *Plato* celsissimus ibat,

Cuius ab ore melos manabat, quale *Ecademi*

Arbustis lepida modulatur uoce cicadæ.

Antea enim per ε, tenue scribebatur *Ecademia*. Vnde *Academici* philosophi: sicut & *Arcopagite*, ab *Areopago*. Fuit & *Academia* uilla memoratu digna, ab *Auerno* lacu puteolos tendentibus imposita littori: celebrata porticu & nemore, quam *Cicero* *Academiam* uocabat: ab exemplo *Athenarum*, ibi compositis uoluminibus eisdem nominibus in qua & monumentum sibi extruxerat. Eratq; *Academia* *gymnasium* inferius, quum superiori *gymnasio* nomen esset *Licæum*, quæ & inferior ambulatio & superior dicebantur. *Licæum* uerò à nomine scholæ *Aristotelicæ*. Huius nominis *Academia* penultima producit à *Cicerone*.

Inq; *Academia* umbrifera nitidq; *Licæo*.

Sic & in alio uersu *Laureæ* *Tullij*.

Atq; *Academiæ* celebratam nomine uillam.

Verum alij eam corripunt, ut etiam communis usus seruat.

Claudia. In latium spretus *Academia* nigrat *Athenis*.

Sidonius: Obruet & quanquam totis *Academia* sectis.

Ratio est: quoniam est una de *dichronis*. Sic *Vergil*. de *Sycheo*: Hinc *Academicus*, ca, cum, ut sectæ *Academicæ*, hoc est, qui *Academicos* sectantur.

Acanantide, uel *Acanantida*, uetus nomē *Cypri* insule.

Acanthis, thidis, auis stridula, quæ & *carduelis*, quæ spinis & *carduis* pascitur. Nam ἀκανθία acantha, spina: ἀκανθίων, spinetum. *Vergilius* lib. 3. *Georgicorum*:

—Resonant & acanthida dum.

Hæc & *Acanthylis* uocatur: quæ limo intexit nidum. Alij *argathyllin* uocant. *Acanthis* leuce, Latine spina alba.

Acanthus, puer in florem sui nominis conuersus. *Vergil*.

Et circumtextum croceo uelamen *Acantho*.

Plinius lib. 22. docet, *Acanthum* esse herbam topiariam, lato longoq; folio margines *crepidinum* uestientem. Inde ponitur pro flexuoso ornatu. Quidam putant herbam esse similem spinæ albæ, & habere folia minora & aculeata lanugine. *Seruius* in *Pollione*, dixit esse arborem semper florentem: quasi spinis plenam. Nam est spinosa: quæ & in *Cyrenaica* insula abundat. *Vergilius* lib. 2. *Georgicorum*:

—Et baccas semper frondentis acanthi.

Est etiam hoc nomine oppidum in *Macedonia*, siue *Aetolia*, quæ est urbs *Atamanum*: in qua multas esse cicadas, *Stephanus* autor *Græcus* scripsit.

Acāpis, penul. correpta, fluuius Asiæ apud *Layos* populos.

Acapna, dicuntur ligna quæ ad ignem sicca habentur: quod sint sine fumo, ἀπνός Latine fumus. Hinc genus quoddam mellis quod ad argentarias gignitur, *Acapnistum* dicitur. id est, à fumo purgatum.

Acāra, penultima correpta, oppidum est in medio *Pannoniæ*.

Acarnania, *Epiri* pars: quæ *Achelous* ab *Aetolia* diuidit. In hac est oppidū *Leucas*. Est & regio quædam parua in *Aegypto*, di

pto, dicta Acarnania: sicut scribit Seruius in librū quintum Aencidos. Et ciuitas nō procul à Syracusis (ut inquit Cicero in Verrem) in qua Olympij Iouis antiquissimū phanū fuit. Acaron, אכרון penultima. cor. ciuitas Palestinæ, quæ Cæsaræa uocatur.

Acarpia, fructuum priuatio dicitur, καρπὸς enim fructus est. Acarpos, Latine infructuosus.

Acasta, Nympha, Oceani & Tethios filia.

Acastus, Pelæ Theſſalorum regis filius.

Acatalectos, uersus cui nulla syllaba deficit.

Acatalepsia, cum accentu in penultima. Latine incomprehensibilis dicitur.

Acatia, spina cuius semen lenticulæ simile minor est tamen & grano & folliculo. Cornucopia.

Acatium, genus nauigij actuarij. Iulius Pollux scribit uelū in naui maximum esse: sicut minimum Dolonem: tertium, quod retrorsum panditur, Epidromum.

Acaustos, Latine minime ustus dicitur. Nam καλομαι est ardeo, καύμα calor intensus.

Acca Laurentia, Faustuli uxor: quæ Romulum & Remum lactauit, & materna solertia gubernauit. Hæc uocata est Lupa, eo quod nobile scortū fuerit. Et tales nuncupantur lupæ, ob auaritiam, caussa cuius pudicitiam prostituere. Et inde in hodiernum usq; cellæ talium Lupanaria dicuntur.

Accedo, dis. penultima. pducta, aduenio, adpropinquo: quasi iuxta eo. Cuius contrarium est abscedo. Vergilius:

Vos & Scyllæam rabiem, penitusq; sonantis

Accestis scopulos. Accedere, quandoq; est aureis adhibere, curare, & plurimi facere. Nam non solum corpore, sed etiam animo accedere solemus. ut, Accedo sententiæ tuæ, id est, adhæreo tanquam bonæ. Quandoq; adiungere, sed in terra tantum persona singularis uel pluralis numeri, & in significatione passiua. ut, Hoc calamitatibus meis, uel ad calamitates meas malū accessit. In quo significato quandoq; ablatiuum cū præpositione damus. Liuius. Hæc tibi à me dotalia dona accedent. Ab Accedo pro aduenio, fit Accessus, sus, sui. Ab Accedit pro adiungitur, fit Accessio, pro adiectione & incremento: quorū cōtraria sunt recessus, & decessio. Seneca. Magna rebus nostris facta crit accessio. Inuenitur etiā Accessio, pro aduentu sicut decessio, pro recessu. Cicero. Eorum neq; accessione uitā meliorē fieri, neq; decessione peiorem.

Accelero, ras. penultima correpta. propero, festino, celeriter uado. ut, Accelera ut eruas me.

Accendo, dis, dis. sum, ex ad et cando, a, in e, mutata, licet nō sit in usu nō à candeo, ut quidā putauerūt: quod habeat significationē neutralem, Accendo uero actiuā. Neq; à cendo (quod nusqua legitur) esse potest. Quoniam quū Accedo in eadē significatione sumatur cū candeo: (quāuis illud in actiua, hoc in neutra) ex hoc candeo formatū esse oportet, à uerbo cui secundū analogiā assimiletur. Igitur cando esse cōuenit, nō cendo: quoniam si cendo esset, cēdeo faceret, nō cādeo. Idcirco quū candeo habeamus, & Accēdo, sicut & Incēdo, et Succēdo simplex habere necesse sit, necessario cādo (à quo candeo fit) ipsorū simplex est: quippe quādo pleraq; huius nature uerba sunt, ut ab albo albo, à duro duro, à pēdo pēdeo, & multa alia: quæ neutra deriuatiua ab actiuis eorū certum est esse, ut apud Priscianū & Diomedem cernere licet. Est autē Accendere, ignem excitare, inflammare. Vergilius: His accensa super — Fer translationē uero significat animare, & instigare. Verg. — Martemq; accendere cantu.

Accensi, (ut Marcellus scribit) genus militiæ erat, administrantibus proximum. Dicti quod ad necessarias res sapius

accirentur, ueluti accersiti. Festus uero sic. Accēsi dicebātur, qui in locum mortuorū militū subrogabātur, & ad censum adiciebantur. Sed Varro rectius sentire uidetur, qui docet Accensos ministratores fuisse magistratū, ab acciendo dictos, id est, uocando. Nam Accēsus instar præconis acciebat iussu cōsulis Quirites ad concionem. Plinius lib. 7. Post aliquot annos adiectus est & meridies, accenso cōsulū id pronunciant. Erant singuli præsidibus prouinciarum accensi. Quod munus nemini nisi libertis deferebatur: sicut scripsit M. Cicero ad Quintū fratrem: cuius uerba sunt hæc: Accensus sit eo etiā numero, quo cum maiores nostri esse uoluerunt: qui hoc nō in beneficij loco, sed in laboris ac muneris, non temere nisi libertis deferebant. Asconius autē sic habet. Accensus est nomen ordinis promotionis in militia, ut nunc dicitur princeps, uel cōmentariensis, aut cornicularius.

Accentus, dicitur quasi adcantus, hoc est, iuxta cantū: quia ad cātilenā uocis nos cognoscere facit syllabas. Græci prosodiam dicūt. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς ἀειδῆς ἀπὸ τοῦ ἀειδέμεν, ὡς πρὸς α, ὡς ο, αὶ κρὸν ἄσων, ὡς ὁ πορτοκέρτα ἰδρα. id est, Ode ab accedes, ab aeidin & pros a, & o, paruum, in ω, magnū, & subscribitur iota. A Latinis etiā tonus, et tenor uocatur: quia ibi sonus crescit & desinit. Diffinitur à quibusdam, quod sit anima uerborū: ab alijs quod sit uox syllabæ. Hos ueteres nūc moderamēta, nunc accentuunculas, nūc uoculationes adpellabant. Sūt autē tres accentus: acutus, grauis, & circumflexus. Acutus, dictus est quod acuat & erigat syllabā. Grauis, quod deprimat & deponat. Est enim cōtrarius acuto. Circūflexus, qui de acuto & graui constat. Incipiens enim ab acuto, desinit in graue. De his apud Priscianum & Tortellium tractatum est.

Accepso, ueteres pro acceperim dixere. Pacuuius. Haud si nam quicquā profari, priusquam accepso quod peto.

Acceptilatio, est liberatio (ut docet Modestinus) quæ fit per interrogationē & responsionē, qua utriusq; cōtingit ab eo nexu absolutio. Dicendo enim: Quicquid tibi per stipulationē promisi, uel ex stipulatu debui, habes ne acceptū? Et tu respondeas: habeo, acceptumq; fero, quasi dicas. Pēinde habeo, ac si accepissem abs te per ueram solutionem. Apotheca uero non aliā, quā si pecunia soluta sit, inquit Vlpianus.

Acceptum, dicitur gratum, iucundum, comprobatum.

Acceptum fero, habeo, pro accepto, & fateor me accepisse quod nō accepi, quum nulla solutio interuenerit. Vnde Acceptilatio.

Acceptum refero, uide in dictione refero.

Accersio, sis, quartæ cōiugationis, & uerbum actiuū: quod multi negant inueniri. Sed falluntur, parū scripturas attēdetes, significatq; uoco. Cicero lib. 4. Tuscul. quest. Quem Cæcilius Deum, qui non summum putet, aut stultum, aut rerum esse imperitum existimet: cui in manu sit, quem esse demetem uelit, quem sapere, quem sanare, quē in morbū injici: quem cōtra amari, quem expeti, quem accersiri. Liuius quoq; lib. 3. ait: Placere itaq; patrē accersire, Sallustius circa finem Iugurthæ: Postremū Syllam accersiri iubet. Sic & in multis locis, quos adducere superfluum iudico.

Accerso, sis, siui, situm, & Arcesso, sis, utrūq; cōiugationis tertie, ponitur pro euoco, seu ad uocandum eo. Actum enim corporis denotant: sicut cætera in so, terminata. Sed in præterito, nō autē in præsentī, sunt quartæ. Quæ propterea desyderatiua à Grāmaticis dicuntur, quod nunq; firē eorū uerborū actus sine desyderio fiāt. Suetonius in Cæsare: A quo ad accersendam clāsem in Bithyniam missus, desedit apud Nicomedē. Terētiū in Andria: Obstetricē accerso. Fit autē Accerso ab accio: Arcesso uero ab arcio, quod idē est: quum

apud antiquos (ut Priscianus inquit) ar, pro ad, poni cōsue-
uerit, ut aruenas, aruentores, aruolare: pro aduenas, aducto-
res, aduolare dicētes. Vnde ostēditur recte, Arcesso dici ab
arcio: quod nos accio dicimus. Claudianus libro tertio:
Iuppiter interea cinctam Thaumantida nimbis
Ire iubet, totoq; Deos arcessere mundo. Apud Vergiliū
tamen lib. 4. Georg. pro attraho ponitur, eodem modo quo
in psalmo. Os meum aperui & attraxi spiritum.
Hinc pecudes, armenta, uiros, genus omne ferarum,
Quenq; sibi tenuis nascentum arcessere uitas. Ex accio
ergo, siue arcio, fiunt duo deriuata, Accerso, & Arcesso.
Quamquam & Arcesso ab arcco, pro adculo, esse possit. Sal-
lustius in Iugurt. Quo facilius indicio regis Scauri, & reli-
quorū quos pecunie captæ arcesserant, delicta patefierent.
Accido, dis, penultima correpta, ex ad & cado, pprie iuxta
cado. Et Accidere, est gestū corporis in humilitatem cadētis
ostendere. Suetonius in Cæsa. Ad genua ultro sibi accideret.
Sallustius sine præpositione dixit. Quò accidam. Iurecōsulti
usurpant Accidere pro mori. ut, Si quid filio meo acciderit,
N. seruus meus esto: id est, si filius meus mortuus fuerit. In
tertia persona significat præter spem euenire: & hoc tam in
bonū quā in malū. Terētiū in Andr. Interea aliquid acci-
derit boni. Cicero. Nihil mali accidisse Scipioni putandū est.
Hinc fit Accidens participium, & Accidens nomen.
Accido, accidis, ex ad & cado: est extenuare, oblinare, cir-
cūcidere, exhaurire. Lilius: Ita prælio uno accidit Vestinorū
res, ut ne Vallo quidem freti, in oppida dilaberentur. Idem.
Quāq; accisas res eorū satis constabat, Græcè ἡκοντο, & ἡκοντο.
Accingo, gis, iuxta cingo. Res uero qua quis cingitur, in
ablatiuo magis quā in aduatiuo poni solet. Et ultra abla-
tiuum datiuum commodē habere potest. Hieronymus libro
quarto Regum. Vir pilosus, & zona pellicea accinctus re-
nibus. Interdum Accingere, est parare, siue expeditū prom-
ptūq; ad aliquid agendum reddere. Vergilius:
Illi se prædæ accingunt— Alio modo construendi quā
deprecatur regula. ut Accinctus renibus. Vnde Accinctos uo-
camus industrios, expeditosq; : contrā Discinctos, ignauos,
incomptos, negligentesq; dicimus.
Accio, cis, cui, uel cij, citum, penultima produ. ex ad & cio,
significat aduoco. Vnde Accitus, aduocatus. Hieronymus.
Accito notario inquit. Hinc Accitus, tus, tui. Vergilius:
Regius accitu chari genitoris ad urbem.
Accipio, cipis, capio. Quamquam ab inuicē separantur, sicut
in dictione Capio dicitur. Interdum Accipere est audire. Ci-
cero in Catone. Accipite ueterem orationē Architæ. Inter-
dum sentire. Terentius in Heauton. Clinia aliter de amore
tuo atq; est accipis. Interdū cognoscere, intelligere. ut, Acce-
pi te in patriam reuersurum. Interdum cōcipere. Vergilius
lib. 8. Aeneid. — Alij uentosis foliis auris
Accipiunt redduntq;. Interdum recipere. Lucilius. Sic
inquam ueteratorem illum ueterem lupum Annibalem acce-
pium. Interdum tractare, tam in malum quā in bonum.
Terentius. Ego abs te miseris sum acceptus modis. Cicero.
Roga ipsum, quemadmodum ego cum Arimni accepi. Hu-
ius compositum est Præaccipio.
Accipiter, ab accipiendis malo modo alijs auius. Est enim
auium rapax. Vide in dictione Falco.
Accline, adiecliuum, penultima producta, dicitur flexum, in-
curuatū, iacens, humile. Et proprie in descensu dicitur. Hie-
ronymus. Scabellum accline, & ex una parte obliquum. Di-
citur & Acclinus, na, num, sicut & Interclinus, quo usus est
Ambrosius in Aegestippo. Ciuitas, inquit, prærupta undiq;

propē erat, interclina rupibus.
Acclino, nas, penultima producta, ad aliquid flecto, inclino.
Hieronymus ad Damasum. Acclinatio nostra umbrosa est.
Et Inclino, pro inflecto. Declino, deorsum flecto, quæ à Cli-
no composita esse conuenit: licet eorū simplex nō sit in usu.
Accliuis, siue Accliuis, ua, uum, per u, penultima producta,
quod est leuiter erectū, & acuminatū, & proprie de ascēsu
dicitur: quasi in cliuum acuminatum, & pendulum sursum.
Cuius contrarium est Decline, siue Decliuum, quod est incli-
natum atq; incuruum, pendulum deorsum. Hinc Accliuitas.
Cæsar. Ab eo flumine pari accliuitate collis nascebatur.
Accludo, dis, penultima producta. Vide in dictione Cludo.
Accōla, penultima correpta, uicinus, aduentitius: quod adue-
niens terram colat, id est habitet, ut Accolla montis, qui
propē mōtem habitat. Accola Padi, Accola campi: qui iuxta
Padum, iuxta campū habet domum. Lilius lib. primo. Pastor
accolla eius loci, nomine Cacus, ferox uiribus. Verg. lib. 7.
— Amnisq; uadosi Accola uulturni.
Accōlo, lus, penultima correpta, apud siue iuxta colo, & de
aquis montibusq; dicitur. Lilius lib. quarto. Hi dimissis circa
omnes populos legatis, qui Hetruscū mare, quiq; Tyberim
accollunt, ad frumentum mercandum. Plinius libro quarto.
Perse rubrum mare semper accollere.
Accomodo, das, penultima correpta, adhibeo, adplico,
adapto, apte colloco. Cicero lib. 2. de Oratore. Aphricano
illi superiori coronā sibi in conuiuium ad caput adcomodati.
Idem lib. primo Offic. Qui se ad rē publicam & ad magnas
res gerendas adcomodauere. Idem. Tantum dabit amicitiae,
ut maturam amici causam se esse malit, ut orandæ litis tem-
pus quoad per leges liceat, accomodet. Interdum significat
proclui, propesum. Idem. Ad summum Græcorum potius,
quā ad illam uim aut tumultum accomodati.
Accredo, dis, penulti. produ. ex ad & credo, uidetur signifi-
care ad id qd' creditur accedo: quale assentio siue assentior,
ad sententiam accedo. Columella lib. 2. Idq; etiam non sper-
nendus autor rei rusticæ Sarsenna uidetur accreditisse.
Accreduo, duis, idē quod accredo. Plautus. Neq; diuini, neq;
mihi humani posthac quicquam accreduas Arthemona.
Accresco, scis. Vide in dictione Cresco.
Accubitus, lectus in quo cubatur interdiu. Vnde apud Lā-
pidium de Commodo scribitur, quod non accubuit nisi in
accubitis quæ pilum leporinum habuissent, aut plumas per-
dicum subalareis. Hæc Accubita alio nomine dicuntur ana-
clinteria: & apud Florentinos Tuscantica.
Accubitus, tus, ipse accubandi actus, ut in Canticis. Dū esset
rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suauitatis.
Accubo, bas, penultima correpta, iuxta cubo. Suetonius in
Cæsare. Theatrum summæ magnitudinis Tarpeio monti
accubans. Alias significat discumbo. Hinc Accubitor, Accu-
bitrix, & Accubito, tas, frequentatiuum, ut est illud. Digna-
tus nostris accubitare toris.
Accumbo, bis, pprie adiacco, iuxta cubo. Plaut. in Mostel.
Cauē modo, ne prius in uia accumbas, quā illic, ubi lectus
est stratus, quō imus. Et Accumbere, est in cōuiuium esse. Cu-
bant enim antiqui uescētes. Cicero Pæto. Accubuerā hora
nona, quū id literarū exemplū in codicillis exarauit. Assignat
quidam differētiā inter Accumbere, Discumbere, & Recum-
bere: quæ quoniā apud autores minus seruatur, eam omittē-
dam censui. Accumbere mēsam, est simul uesci, & in eadem
mensa discumbere. Cicero Vatiniū criminatur, quod atratus
ad mēsam accumbebat. Apuleius. Nec mēsam accumbas.
Accumulo, las, penultima correpta, augco, amplifico, &
quasi

quasi ad cumulum addo.

Accuro, ras, penultima producta, et per simplex r, significat studiose et diligenter curo. Plautus in Epidice. Remcabo intro, ut accurentur aduenientes hospites. Cicero in Arte ueteri. Melius accuratur, quæ sine consilio administratur. Hinc **Accuratus**, ta, um, ubi magna adponitur cura. Gellius. Cultu corporis nitido uenustoque; nimisque accurato fuisse. Hinc **Peraccuratus**. Cicero Appio Pulchro. Peracurate quarebaris, quod eos tributa exigere uetarem.

Aecurro, ris, per duplex rr. Vide in dictione Curro.

Accusatiuus, ua, uum, per quod quis accusatur. Vnde **Accusatiuus casus** dictus est: quia per hunc uel adcuramus, uel laudare uidemur. Vnde et laudatiuus dicitur.

Accusatorius liber, in quo continentur accusationes.

Accusatorius uir, qui alios accusat.

Accuso, sas, penultima producta. frequentatiuum est ab accudo: sicut docet Priscianus. Cōponitur enim ex ad et cuso: quod a cudo deducitur. Ex quo cōposita incuso. Excuso, et Recuso. Quamquam non desint qui dicant Accuso, ex ad et causa seu causor cōponi. Sed magis audiendus est Priscianus: quia magis commoda fit cōpositio a cuso frequentatiuo uerbi cudo, quod cusum supinum facit. Est autem Accusare aliquem, quasi eum apud iudicem percutere, et hoc per translationem: quasi malleo ad incudem percutere, ut in quam uelit is qui adcurat formam redigatur. Vnde proprie est, apud iudicem uel alium, et aliquando apud illum quem adcuras, ostendere aliquem peccasse. Dicimus autem: Accuso te illi, apud illum uel coram illo, magni sceleris, aut de magno scelere. Id obseruatum ferè compari, ut quod peccati nomen exprimit genitiuo: quod minus, ablatiue poneretur. ut, Te accusauit homicidij, et alio scelere. Incusare, est alterius mores reprehendere: et plerumque cum querela, quod ab illo iniuria sis adfectus. Qui dixerunt: Incusare de maioribus dici: Accusare, de paribus, uel minoribus, conuincitur ab autoribus. Cæsar in primo Cōment. Omnium ordinum adhibitis ad id consilij centurionibus, uehementer eos incusauit. Diomedes. Incusante Cicerone, Catilina cōuictus est. Cornelius Tacitus: Intemperiem cœli incusantes.

Acedia, Græce ἀκηδία, Latine pigritia, tristitia, tedium, anxietas.

Acedio, dias, anxius sum. Vnde locus in Psal. Et anxius est super me spiritus meus. ἔν κηδὼ καὶ ἀλγέω, καὶ ὀσκέω, χαλεπῶν καὶ ἐλπίων, λιπῶν καὶ τῶ λαιπῶ. ὅθεν ἐπικύδιον λέγεται, καὶ ἀκήδεια ἀμείλιχα καὶ ῥήματα ἀκηδίας, id est, Quoniam Cedo significans dolco, et exerceo, moleste fero, uexo, et reliqua: unde Epicetion dicitur, et Acedia negligetia, et uerbū Accedo, et Accedes ἀκηδίας, neglectus, insepultus. Et propterea est syllaba longa, quoniam est η. Græcum.

Acedior, diaris, tædio adficio. Hieron. in Ecclo. Subijce humerum tuum et porta illam, et ne acediaris uinculis eius.

Acelum, oppidum creditur in Taurisci agro: unde Acelinus Romanus, seu itia famosus, inter recentiores historias auditur. Hodie Asulū dicitur: nunc reginæ Cypri Cornelie prætorium. Sed falluntur: quoniam est oppidum a Patuio ad decimum lapidem uersus Atestem et Montagnanam.

Acetra, dicuntur, quæ sunt sine punctis centris uel. Dicitur et Acetretæ.

Aceo, aces, acui, acidus sum, acorem sapio. Cato de Re rustica. Vini quadrageuæ urnæ dabuntur, quod neque aceat, neque muceat. Hinc componitur Coacco.

Acephali, hæretici quidam dicti sunt, quoniam nullus inuenitur autor a quo exorti sunt. Hi duram in Christo substantiarum proprietatem negant, et unam in eius persona prædicant naturam.

Acephalus, penultima correpta. Latine sine capite dicitur. Nam α, sine κεφαλή caput. Vnde Acephali uersus, sine capite dicuntur: quoniam a breui syllaba incipiant.

Acer, accris, et Aceris, ris, fœminini generis, nomen est arboris, a quo fit Acernus, na, num, quod est materiatur ex ea arbore. Cuius prima syllaba corripitur. Vergilius: Præcipue quum iam trabibus contextus acernus. Staret equus. Græce dicitur ἄκρῳ. Dicitur et ἄκρῳς Acernus. Dicta Acer, quod acris in ea artificum ingenia exerceantur. Est enim amplissima arbor, et operum elegantia ac subtilitate primum post citrum locum obtinet.

Acer, cra, crū, uel hic Acer, hæc Acris, hoc Acre, prima producta a quo Acrior, et Accerrimus, proprie ad uinum, aceti, et huiusmodi pertinet. Nam saporis acetositatem significat. Columella lib. 3. Radice tenuis uite præscindito plagam acris aceto pariter ac lotio permixta terra linito, eodemque radices irrigato. Trāsfertur ad alia, et modo pro forti ponitur. Verg. lib. 9. Haud acrem dubites in prælia poscere Turnum.

Modo pro ueloci. Idem libro quarto.

At puer Ascanius medijs in uallibus acris Gaudet equo.

Idem. - Calidumque animis et cursibus acrem. Modo pro acuto. Cicero: Acris homo ingenio. Modo pro uehementi. Idem in Hortensium. Aut Philippo breuius, aut Theopompo acrius. Modo pro diligente. Vergilius.

Iam tum acer curas ueniētē extendit in annū. Modo pro seuero. Cicero lib. 1. Offic. Sic nos si acres ac diligenter esse uolumus animaduersores uitiorum, magna sepe ex paruis intelligemus. Modo pro aspero. Idem in Lælio. Nunc idem acerrimus inimicus. Ab Acer fit compositum Peracer. Deriuata sunt Acredo, Acritudo, Acris: et Acriter aduerb.

Acer, accris, penultima correpta. palea miliacea, a quo Acerosus, sa, sum, ut frumētum Acerosum, quod est immutatum, et non sine paleis. A quo et panis qui ex eo fit, Acerosus dicitur.

Acera, penultima producta. urbs Campanie non longe a Neapoli: Clanius annis præterfuit. Vnde apud Vergil. legitur. - Vacuis Clanius non æquus accris. Hinc Accranus, qui est ex Accris: sicut Cumanus a Cumis.

Acerbitas, saporis amaritudo, cruditas, asperitas, infestatio, seu itia. Cicero Q. Valerio. Syllani temporis acerbitatem Deorum immortalium benignitate subterfugere.

Acerbo, bas, aspero, abominabile facio. Claudianus lib. 2. Nec patruo cedunt, stimulat communis in arma

Virginitas, crimenque feri raptoris acerbat. Huius compositum est Exacerbo, quod est ualde acerbo, uel aspere turbo.

Acerbus, ba, bum, quod non est coctum, sed immaturum. Colu. Vna primò est peracerba gustatu: deinde maturata dulcescit. Sic Acerbum uulnus, hoc est, immaturum. Vnde et robustorum iuuenum Acerbam mortem dicimus, qui difficulter moriuntur. Vergil. lib. 11. - Pallas quem non uirtutis egentem Abstulit atra dies, et funere merfit acerbo. Tractum a pomis: quæ immatura, non nisi difficulter ab arboribus diuelluntur. Cicero in Catone. Quasi poma ex arboribus cruda si sint, ui auelluntur, si matura et cocta, decidunt: sic uitam in adulescentibus uis auferit, senibus maturitas. Per translationem Acerbus dicitur asper, infestus. Cicero Lentulo. Eo die acerbum habuimus Curionem.

Acero, ras, pen. correpta. ab acus pro palea, significat paleis inficio. Vnde Accratum lutum, quod paleis immixtum est, ad tuguria facienda. Huius compositum Obacero quod est, loquendo alterius sermonem molesto, inpedio, ori obijcio.

Acerra, arcula thuraria, in qua thus reponi solet: quo Dijs sacrificatur. Thuribulum uulgo dicitur. Græci θυμιατήριον dicunt.

cunt. Alij putant esse *aram*, quæ ante mortuū poni solebat, in qua odores incendebant. Cornutus scribit esse pateram in qua libatur. Verg. — Et plena supplex ueneratur acerra.

Acersecomes, pen. corrept. Latine dicitur intonsus comam, et capillatus. Iuuenalis. Nemo uendit acersecomes. Ab a, priuatiua particula, et *κεῖρω* uñ *κόμην*, tondeo hoc nomine dictus est Apollo: quod nunq̃ radij possint à frōte lucis auelli.

Aceruatim, per accruos. Columella. Quum enim eiusmodi pestis incescit, sub fauis aceruatim enectæ reperiuntur.

Aceruo, uas, ad cumulo. Verg. ad crimen retulit, pro amplifico. Vel quum se pavidum contra mea iurgia fingit Artificis scelus, et formidine crimen accruat. Hinc Coaceruo, quod est, in totum uel simul aceruo, coniungo. Laet. lib. 3. Errores suos insuper crudelibus factis coaceruauit.

Aceruus, molis, adgregatio, et cumulus, proprie minutarū rerum cōgeries, ut frumenti, leguminis. Plautus in Pseudo-lo. Quibus cunctis montes maximi acerui fumentis sunt domi. Et aliquando maiorum, ut Aceruus scutorum. Et ferè ad omnia generale est. Struces, præcipue lignorum: Strages, cadaverum interfectorum uno in loco iacentium: siue humanorum, siue brutorum. Sarcina utensilium.

Acesco, scis, acidus fio. Hieronymus ad Furiam. Egestisti acescenteis et morbidos cibos: reclusisti æstuantem stomachum. Hinc Coacesco, quod est, totus acidus fio.

Acesinus, penultima prod. fluuius Persiæ, qui in Indum fluuium cadit, magnus et nauigabilis: circa quem ferunt harundines tantæ magnitudinis nasci, ut singula internodia incolis præstent uicem nauigij.

Acesis, medicis uocatur herba lutea, non tincta. Orobitis dicta à pictoribus. Cc.

Acestes, stis, uel Aceste, nomen uiri Siculorum regis: cuius Vergilius sæpe meminit.

Acestis, stis, fluuius Indiæ nauigabilis.

Acetabulum uasis genus, quam heminā etiā dicimus. Hiero. i. lib. Exodi. Parabis acetabula et phialas. Quint. li. 8. Acetabula, quod habet, et pyxides cuiuscūq; materiæ sunt.

Acetare, uciere pro commouere et agitare posuerunt.

Acetaria, à quibusdā dicuntur herbe seu cibaria, quæ ex aceto sumuntur ad excitandum adpetitum. Quales sunt herbe uirentes: quas aceto oleoq; guttatim instillatæ concinnantur. Alij ab accipiendo hoc nomē deriuant: ut Acetaria sint horti, hoc est, hortensia: quoniā expedita res et parata semper sit. Etiam si Græci oxibaphon adpellat: quasi ab aceto tinctum. *ὠξὺ βαφὼν* id est, *ὠξὺ βαφὼν τὸ πικρὸν*, id est, Græce enim acetum, acidum uinum, et tingo, id est, irriquo.

Acetum, acre uinum: quia uel acutum sit, uel quasi aquatū. Vinum enim aqua mixtum, cito in hunc saporem uertitur. Vel dicitur ab aceto, ces, Colu. lib. 3. Infructuosas uiteis scæcundus facito, quæ exiguum dant fructum. Acetum agrico cinere irrigato, ipsumq; codicem linito cinere. Hinc Acetosus, sa, sum, Acetositas, et Acor.

Accum, oppidum est Colchidis in ripa Phasidis. Cc.

Achab *אַחאַב*, filius Amri, regis Israel: et interpretantur frater patris: uel, frater pater: siue arula patris.

Achæi, Ponti accolæ, Orchomeniorum colonia. Cc.

Achamenes, cum diphth. pen. corrept. nomē primi Persarū regis (ut scribit Herodot.) à quo reges omnes usq; ad Dariū descenderunt. Ex Achameniorum familia reges a Persis electos, scribit Herod. Fuit alius, Xerxis frater, hoc nomine.

Achæron, rontis, (ut quidam uolunt) scæmin. generis, palus infernalis dicitur à pœtis, ab a, sine, *χαῖρων* gaudens: quod sit sine gaudio. Sed constat locum esse prope Auernū lacū.

Strabo libr. 6. Acherontem fluuium esse tradit Brutiorum, prope Pandosiam urbem: ubi Alexander Epirensis à Lucanis trucidatus est: Dodoneo deceptus oraculo, quod iusserat ut caueret Acherusiam aquam, Pandosiamq; urbem, quum in Epyro esset Pandosia, et Acheron annis: fugiens hæc loca in Italiā uenit, cumq; uadum Acherontis Brutiorū egressum eminus ueruto Lucanus miles exultans, confodit. A quibusdam tamen sine diphthongo scribitur. Vergilius: Flectere si nequeo superos, Acheronta mouebo. Ab a, et *καρὸς*, quod est tempus. Nā Acheron pro temporis labilitate ponitur: eo quod temporis lapsu omnia pereunt, idcirco fingitur unū ex fluminibus inferni. Sed potius dici credo *ἄπὸ τῆς ἀχέρης*, id est, à læstitia, et fluo, fluuius dolorū: quoniā ubiq; sine diphthongo scribitur. Ab Acheron sunt adiectiua Acherontius, et Acherontinus. Vnde Acherontini, populi oppidani, qui iuxta Acherontem habitant. Et habet breuem pen. gene. masculino.

Achaia, regio Græciæ undiq; circūseptā mari, præterq̃ à Septentrione: cuius caput est Corinthus, dicta Achaia, ab Acheo Xuui filio: quæ primo Danaa (ut Herodoto placet) dicta fuit. Vnde Græci Achæi, atq; Achii, et Danaï dicti sunt. Nam Achii dicuntur, a, diphthongo in i, productā cōuersa, et u, digamma Acolico interposita. Deinde Aegialæa, à rege Aegialio dicitur. Plin. Achaia nomen prouinciæ ab Isthmo incipit: antè Aegialos uocabatur, ppter urbis in littore dispositas, Græci enim *αἰγιάλαρον* uocat littus. Est etiā alia Achaia, in Peloponneso. Habet ab ortu Solis, partem Aegæi maris, ab Occasu Epirū: à Septentrione Macedonia, à Meridie Creticū pelagus. In ea sunt Thebæ, Boætiæ, et Megara, quæ Megaridi regioni nomē dedit. Declinatq; Achaia, iæ, dictio tetrasyllabica. Achais, idis, et Achaida, dæ, sicut Persis, et Persida. Thebais, Thebaida. Ptolemais, Ptolemaida. Ouidius: Ab quoties dices, quā pauper Achaia nostra est.

Achad, *אַחאַד*, ciuitas in qua regnauit Nemrod: et nunc dicitur Nizibis. Interpretatur uero, amphora, uel hydra, uel scintilla.

Achæris, pen. corrept. Latine dici potest sine gratia, ingratulus. *ἄχαρις* enim gratia dicitur, et Acharistia, ingratitudo.

Achateon, uelum maximum in medio naui constitutum.

Achates, penulti. producta, *ἄπὸ τοῦ ἄχαιος*, id est, à cura, quæ regum semper comes est. Quo nomine dictus est Aeneæ comes: et lapis quidam preciosus in Sicilia, apud Achaten fluuium primum repertus, postea plurimis in terris. Est autem niger, habens in medio circulos nigros et albos, iunctos et uariatos, similis hematiti. Hic tēpestates auertere, et flumina sistere dicitur. In hoc lapide habuit Pyrrhus Epirotarum rex, Musas nouem naturalis, et Apollinem cum lyra.

Achelous, Aetoliæ rex, à quo fluuius eiusdē nomis, à Pindo oriens, et Aetoliam ab Acarnania diuidēs, in Maleacū sinū defluit. Thoas antè adpellabatur. Hinc Acheloius, a, um, quod modo possessiū est: mō pro aqueus ponitur. Verg. Geor. i. Poculāq; inuentis Acheloiā miscuit uinis. Veteres enim aquā omnē Acheloon nūcupauēre, quod prius post diluuiū erupisse terrā fertur. Siue quod Achelous in Græcia (ubi tot ingenia floruerunt) omnium fluuiorum celeberrimus fuit. Hinc Acheloides Nymphæ dictæ sunt.

Achemenides, fuit unus ex socijs Vlyxis: qui apud Vergiliū narrat de Polyphemo.

Acherontia, ciuitas parua Apuliæ, in monte sita.

Acherusia, palus inter Capuam et Auersam, per aperta plana usq; prope Cumas diffusa. Dionysius in secūdo bibliothecæ historiæ, de sepulchris Aegyptiorū qui Heliopolim adcolunt

colunt, hæc tradit: Paludē esse Acherusiam, in qua immittantur cadauera in ulteriorē ripā deferenda. Naum uero ipsam qua traicitur, Barim, hoc est, onerariam adpellari. Inde natus de Charonte, qui animas transuehat Stygem, fabellam. Item Acherusia specus est iuxta Euxinum.

Achetæ, cicade sunt argutæ & canoræ, à uerbo ἄχω, quod est sono & crepito. Cc.

Achilleon, oppidum iuxta tumulum Achillis, à Mitylenēsis conditum, ubi classis eius steterat. Cc.

Achilleos, miriophyllum herba, adpellata, quod cum Achilles inuenisse traditur in curando uulnere Telephi. Cc.

Achilles, quod & Achilleus dicitur. Nam Græce Ἀχιλλεύς, nomen uiri apud Homerum cantatissimū. Cuius genitiuus tam in i, quam in is, finit. Nomina enim in eus dephthongon finita, apud antiquos terminabatur in es, ut Theseus, Theses: Tydeus, Tydes: genitiuus erit in is, Thesis, Tydis: ubi in fine carminis abiicitur s, ut Thesei, Tydi. Remansit consuetudo in Achileus & Vlyseus: Achilles, Vlysses: quorum genitiuus est Achilli, Vlyssi, in carmine Vergiliano: Troas reliquias Danaum atq; immitis Achilli. Dissoluto genitiuo usus est Horatius, Vlyssēi, à nominatiuo Vlyssus. Nam & Græci Ὀδυσσεύς.

Nec cursus duplices per mare Vlyssēi. Hic Pelei et Theseidis filius, et Chironi nutriendus datus est, inter filias Lycomedis sub habitu muliebri absconditus, ex Deidamia generat Pyrrhū. Indignatus contra Agamēnonē, post mortē Patrocli suscepit à Vulcano arma noua. Hectorē occidit. À Paride cōiugiū Polyxenæ sperans tandē occiditur, & in Sige sepelitur.

Achilleum, genus spongiarū spissum, & minoribus ac mollioribus fistulis: quo Achilles in uulnere curādo usus fuit. Cc.

Achilus, penul. produ. qui sine labris est. Ab α, sine, χείλος labrum: etiam margo. Sed Achelus potius dici debet: quia α, in e, longum uertitur, ut χυθέρεια, Cytherea, id est, Venus.

Achimelech, אַחִימֶלֶךְ, Nomen sacerdotis, & interpretatur frater meus rex: aut, frater regis, uel cōsiliij. Itē est filius Abiathar. 2. reg. 8. qui 1. paral. 18. Abimelech dicitur.

Achimenes, filius Bacchemonis, filij Persæ: qui Achimenes populis nomen dedit, in quibus imperauit, à quo Achimēnia regio. Fuit & Achimenes, Ariobatis regis Licie filia, & uxor Bellerophontis.

Aciaeris, securis ærea: quia in sacrificijs uetres sacerdotes utebantur.

Aciale, uel Aciare, ferrum durum. Eius materiæ apud Brianos maxima uis fit.

Acicula, formatione nō significatione diminutiui est ab acu. ut inquit Priscianus: qua utuntur mulieres ad ornatū capitis. Est & Acicula piscis tenuis ac longus, qui & Acus dicitur.

Acidalus, penultima correpta, fons in Orchomeno oppido Bæotie, Veneri sacer. Vnde Venus Acidalia dicta.

Acidula, pyra à succo subacido dicta. Cc.

Acidus, da, cidum, penult. correpta, quod acetum factū est: quamuis & asperum dicatur. Colu. lib. 6. Malum Punicum, si acidum aut minus dulcem fructum feret, hoc modo emendabitur. Hieron. in Ecclesi. Non acide fræas, id est, amare, seu asperere. Huius diminutiuum est Acidulus. Compositum Subacidus, aliquantulum acidus. Cato lib. de Rusti. Vinum ponito sub dio, postridie mane gustato: si id sapiet quod in dolio est, scito id duraturum: subacidulum non durabit.

Acidylus, nodus est, cæsius Veneris. Cc.

Aciem trahere, dicuntur aquæ, pro eo quod est, acuerre. Similiter aciem ferri exterimus, ut acuta sit.

Acies, tria significat, scilicet acuitatē falcis, cultri, & similiū

quæ secāt. Colu. li. 5. Obtusa enim hebesq; et mollis falx, putatorē moratur, coq; minus laboris efficit, et plus laboris affert uinitori. Nā siue curuatur acies, qd' accidit molli: siue tardius penetrat, qd' euenit in retuso & crasso ferramēto maiore nixu est opus. Et ἀπό τ' ἀκρίβειαν, id est, ab acutēdo ducitur: sicut acumē & acuo. Significat & exercitus instructionem, quū ad dimicandū paratus est eō q' acuto ferro armatus sit. Verg. Geor. 2. -Et cāpo stetit agmē aperto, Directæq; acies. Et Acies quidem instructa, his uocabulis uocari solet: Frons, subsidia, cuneus, orbis, globus, forfices, ferra, alæ, turres, cornu, et quædā alia. Tertiō oculi lumē. Lactant. lib. de Opifi. Acies enim, id est, mēbrana illa perlucēs, quā siccari et obarescere nō oportet, nisi humore tersa pure niteat, obsolefcit. Per translationē Acies sumitur pro ingenij perspicuitate. Cic. in Catone. Nonne uobis uidetur is animus, qui plus cernit & longius uidet, se ad meliora p̄ficisci? Ille autē cuius obtusior sit acies, non uidet. Dicimus autem tam Acie quam Aciei, in genitiuo. Sallustius lib. 1. historiārū. Dubitauit acie pars, pro, aciei. Cuius rei causam uide apud Gellium.

Acināces, penul. corrept. gladius Persicus. Horat. lib. 1. Car. Vno & lucernis Medus acinacis. Hierony. contra Io= ui. Extorsit acinacem de manu. & latus & c.

Acini, pen. cor. inter fructus minutiores arborū fruticum uel densius nascitur, ut uuæ grana, hederæ, sambuci, tribuli, mali Punici grana. Hieron. Nūc de acino uinacei disseramus. Grana parua est, ita ut uix duobus digitulis teneri possit: Baccæ uero diffusius & rarius, ut fructus lauri, oliuæ, corni, loti, myrti, lentisci. Nōnunq; Acini & baccæ indifferenter ponuntur. Verg. Sanguineis ebuli baccis minioq; rubentem. Ab Acinis uuæ, Acinatitius, a, um, fit: ut uinū Acinatitium. Vlpia. ff. de Vno leg. Acinatitiū planē uinum continebitur.

Aciritani, Hispana gens simulachrū Martis radijs ornatū, maxima religione colens: quē Necum, id est, Martē uocant.

Acipenser, seu Aquipenser, genus piscis: quod frequens accipitur mensis, habet squammas ad os uersas: quæ apud antiquos in magna æstimatione fuit. Martialis: Ad palatinas acipensera mittite mensas. Ambrosias ornant munera rara dapeis.

Acis, fluius Siciliæ, ex Aethna procedens: ex cuius ripis fertur Polyphemus saxum in Vlyssē ciecisse.

Acitia, insula: quæ & Melos & Siphnus dicitur. Cc.

Aclanes, ἀκλῆνης. Latine minime plorans dicitur.

Acleros, penultima producta. (scribitur enim ἀκλῆρος) Latine dicitur expers, sine parte.

Acleto, id est, non uocatus, qui citra uocationem ad conuiuium uadit: quod amici faciunt. Asymbolus dicitur, qui nihil tradit ad cœnam.

Aclydes, penultima corre. putatur esse genus teli, per quod Flagellum immensum iaci potest. Vergilius lib. 7. -Teretes sunt aclydes illis Tela, sed hæc lento mos est aptare flagello.

Acmon, Latine incus. Vnde Pyracmon unus fuit ex Vulcani famulis: quod à calenti incude nūquam discederet. Verg. Brontesq; & Steropesq; & nudus membra Pyracmon.

Acolurus, penultima producta. Latine consequens dicitur, ἀπό το ἀκροστέριον, id est, à sequendo.

Acone, Græce ἀκόννη. Latine cos. Etiā Acone porthus Bithyniæ esse fertur: q' prouentu malorū graminū usq; adeo celebris est, ut noxius herbas Aconiti nominemus. uide Aconitiū.

Aconitum, penultima producta. herba quæ ex Cerberi spuma conspersa, uenenum efficacissimum contrahit: quo tempore eum Hercules ab inferis traxit. Dictum Aconitiūm ἀπὸ

ἄκοντις, hoc est, à cote: iuxta Ouidium dicentem.

Quæ quia nascuntur dura uiuacia caute, Mortales aconita uocant. Sunt qui ab Acone portu deriuent, Heracleæ Lycostumini opposito. Alij quòd iuxta nulus puluis interueniat. Nam *ἄκοντις*, id est, puluis: *ἄκοντις* sine puluere dicitur. Nonnulli huius rationem attulere, quoniam eadem uis immota esset huic, quæ cotibus ad ferri aciem deterrendam: statimq; admota uelocitas sentitur. Plinius lib. 27. scribit, Aconitum dictū, quòd in nudis cantibus (quas Aconas uocant) nascatur. Vel quoniam *ἄκοντις* est accelero: quoniam mortē accelerat. Sunt qui putant eam herbam esse, quam napellum uocant uulgò: sed non est.

Acontia, sunt stellæ crinitæ, seu impressiones, dictæ *ἀνὰ τοὺς ἄκοντις*, hoc est, à iaculo: quia iaculi modo uiuantur, ocyssimo significatu. Cornucopia.

Acopa, penultima correpta, dicuntur medicamenta quæ adhibentur lassis imposito ex re uocabulo. Hinc

Acopis, gemma, uitro similis, pumicosa, aurcis guttis stellata, dicta est: cum quo oleum subfructum perunctis lassitudinem soluit.

Acopus, herba est, quæ et anagyros, fruticosa, colore holericis, grauis odore: cuius semen commandacatum, uomitiones facit. Vnde et prouerbiū: *ἀκύνεον κινῆς*, hoc est, Anagyrum moues, quoties loquimur de re unde nobis ignominia excitari possit.

Acor, uini, aut mali Punici, et similitum odoris: siue in gustu saporis, ut ita dicam acuitas, siue asperitas. Colu. lib. 3. Nos exiguum admodum, Cyrenaicum uino diluimus: et ita cacumina oblinimus: ea res seminio lauit acorem malorum.

Acquiesco, proprie est accumbo. Seneca. Nihil miserius ero, si lassæ ceruix mea in manipulo ferri acquiescat. Et Acquiescere, est assentiri aliorum dictis, ut est illud: Si te lætauerint peccatores, ne adquires eas.

Acquiro, querendo adipiscor, ab ad et quero. Cc.

Acratimon, seu Acratisma. Latine ientaculum dicitur, *ἀκράτις*, *ἢ* *ἀκράτις*, *ἢ* *ἀκράτις*, hoc est, à uino, et non lymphato. Nam in aurora meratius bibere, et salubre putatur, et usu receptum est.

Acraton, intemperatum, merum, non mixtum, mel purum atq; integrum, quod nullum contraxit uitium.

Acredo, dinis, amaritudo illa seu asperitas, quæ est in fructibus non maturis.

Acredula, penultima correpta. putatur luscina auis: siue quem uulgò rauatinum dicimus. Cicero in Progne. Et matutinos exercet acredula cantus.

Acribodicari, *ἀκριβοδικαί*, Aristoteli dicuntur, quasi præduri interpretes iuris, quasiq; deterioris iuris studiosi, usurpatoresq; Bud.

Acrimonia, asperitas, ad uarias refertur res. Cato de Rust. Et si ulcus acrimoniâ eius ferre nō poterit, farinâ hordeaceam misce. Colu. lib. 10. Abstineat omnibus redolentibus esculentis, ut sunt salsamenta et cori omnia eliquamina: item fatentibus acrimonijs allij uel cæparum. Ambr. Et ille quidē si adeo infectæ res cellulæ fuerint, quòd maculas sola aqua nō purget, addit mollicie olei, saporis etiâ acrimoniâ. Per translationem ponitur pro uehementia. Cicer. lib. 4. ad Herennium. Hæc exornatio tum multum uenustatis habet, tum grauitatis et acrimoniæ plurimum. Item ponitur pro animi uiuacitate, pro acumine ingenij, et mentis scueritate.

Acris, Italiæ fluius est.

Acrisius, Abantis Argiuorū regis filius, et pater Danaës. Hic quum apud Argos annis triginta et uno regnasset, à

Perseo nepote suo (licet non sponte) occisus est. A quo fit Acrisioneus, nea, neum. Vergil. — Quum dicitur urbem Acrisioneis Danaë fundasse colonis.

Patronymicum sœminum Acrisione, pro Danaë.

Acrocerauni, montes excelsi inter Armeniam et Iberiam. Sic dicti, quòd fulminibus sæpe infestentur. Nam *ἄκρος* uos fulmen, *ἄλτος* altus: quasi montes, ignitas habentes à fulminibus summities.

Acrochordones, uerrucæ sunt nostratis sabbæ amplitudine: quæ pueros maxime infestant. Dictæ, quoniam in imò angustæ ita sunt, ut pendere uideantur.

Acrocōmus, penul. correpta. Latine longas comas habet.

Acrocorinthus, mons Peloponēsi excelsus, inter duo maria, Aegæum scilicet et Ionium, stadiorum trium et dimidiati. Sub cuius radice in plano, instar mensæ loco, iacet opidum Corinthus. Vertex ipse Acrocorinthe Veneris sacræ habet ædiculam. Infra uerticem, Pirenen fontem, haud adfluentes, sed perspicuas aquas habentem.

Acroma, sententia subtilis, inquisitione et indagatione exacta. Ab *ἄκρος* summus, et *ἀίρω*, *ἀίρω*, id est, inquirō.

Acromata, Græci uoces et auscultatiōes uocāt: Aristoteles Acromata nominauit cōmentationes suas, quas discipulis tradebat: in quibus philosophia remotior subtiliorq; agitabatur. Huic disciplinæ, quæ Acromaticæ dicitur, tēpus dabat in Lycio gymnasio matutino. Læpridius accipere uidetur p ipsis hominibus acromaton recitantibus, quum ait in Alexandro. Alexandrū nanos, et nanas, et moriones, et uocales exolestos, et omnia acromata, et pentaminos populo donasse. Similiter Plinius in Epist. Interdū, inquit, audiebamus acromata, interdū iucundissimis sermonibus nox ducebatur. Alij adpellāt Acromata festiuias recitationes, ludicrasq; narratiōes. Quod significat Cicero pro Signis. Hic quæ festiui acroma ne sine corollario de cōuiuio discederet, ibidē conuiuii respectatibus, emblemata euellenda curauit. Et Suetonius de Augusto scribit, Acromata, hoc est, narrationes recitationesq; ludicras et mimicas, ab Augusto interponi solere cōuiujs, ad conuictos oblectandos. Sic et Ambrosius lib. Hexameron intellexit, quum inquit: Omnes se inuicem diligant, omnes se inuicem foucant, et quasi unum corpus diuersa membra sustentent: quos ne mortiferi cantus acromatum scenicorum, qui mentem emolliant ad amores, sed concentus ecclesiæ.

Acromaticus, ea cum, idem quod auscultatorius.

Acropolis, arx Athenarum: sed et aliarum urbium.

Acros, Latine summities et cacumen dicitur.

Acta, substantiuum nomen, et Græcū, ultima depresso accentu, litus. Nam *ἄκρη* litus dicitur, *ἄκρη* littoralis. Vergi. lib. 5. At procul in sola secretæ Troades acta.

Acta, ab ago, agis dicitur de rebus priuatis, minoribus familiaribusq; quæ in urbe fiunt, et in scripta rediguntur. Iuue. Fient ista palam, cupient et in acta referri. In quo sensu etiam Actus dicimus. Cicero. Quòd si de uita mea atq; actibus huic conuitori respondeo. Acta uero diurna, dicuntur quæ per singulos dies fiunt et scribuntur: quæ Græco uocabulo ephemeris, Latino diariū dicebantur. Suetonius in Cæsare. Inito honore primus omnium instituit, ut tam senatus quàm populi diurna acta conficerentur. Acta uero eius qui togatus in re publica uersatus sit cum imperio ac potestate, sunt proprie leges. Cicero. Quare acta Græci, leges Sempronie proferentes. Acta, et Actiata (inquit Corn.) ita distinguuntur, quòd acta sunt, quæ extra iudiciū fiunt: Actiata, ea quæ in iudicio. Hæc illic. Putem et acta et Actiata utrobique fieri: sed Actiata frequentiam adnectare.

Acta

Actæa, Nympha, ab actæ, id est, littore maris dicta.

Actæa, Græci ebulum dicunt: & proprie chamaecleon. Nisi quis sambucum pro actæa capiat: quam uocant Acten, & fructum eius Actæon.

Actæon, cum diph. Aristei filius, à Diana in ceruum conuerfus, & à suis canibus dilaceratus, de quo uide Ouidium:

Actæus, a, um. dicitur pro Atheniensi. Nam Attica regio apud præcos dicta est nō solum Atthis, id est, ab Athide Crani regis filia (ut inquit Eustathius) sed etiam actæ, ut Plinius lib. 3. & Gellius testantur: Vel ab Acteone: uel ab Actæo rege indigena. Primus enim Atticam regionem Acten dictam, Lycophron Græcus poeta inuit, apud quē Castor & Polux ^{ὡς τὸ ἀνὸς δέκτα} adpellatur. Vel quia littoralis frē tota sit, exili & angusto quodā uelut margine, ut autor est Strabo. Vnde Ouid. 1. Met. Separat Aonios Actæis Phocis ab oris. Vult enim Parnasum medium esse, inter Bæotiam & Athenas. Attica enim regio quondam Ionia est uocata, ab Ionio Apollinis & Creusæ Erichthei filio. Vel (ut inquit Strabo) ab Ioue Xuthi filio.

Actia, actiorum. ludi quinquennales, actiaci Apollini Actio dicati: qui prius & à finitimis agebantur, sed ab Augusto honorificentius celebrati fuerunt.

Actio, quum ab ago nomen uerbalē sit, multa significat. Nā quandoq; pronuntiationem. Cicero de Opt. Est enim Actio quasi corporis quædam eloquētia, quum constat è uoce atq; motu. Quid autem sit pronuntiatio, idem lib. 1. ad Heren. explicat. Pronuntiatio, est uocis, uultus, gestus, moderatio cum uenustate. Quandoq; Actio ponitur pro oratione scripta: quandoq; pro historia. Vnde Hieron. aliud quoq; uolumen condidit egregium, quod titulo Apostolicarū actionū prænotatur. Quādoq; dicitur defensio, siue oratio pro causæ defensione, aut alicuius rei de qua agitur. Cicero Q. Valerio: Actionē meā C. Cæsar primo suo cōsulatu lege in agraria cōprobanit. Et Actio, ius quod sibi debebatur in iudicio persequendi, ut Cic. lib. 1. ad Heren. Et à causā cadit is q. agit, nisi habeat actionē. Sumitur interdū Actio, pro beneficij accepti uerborū gratia redditione. Cic. Plan. Quāq; gratiarū actio nem à te nō desyderabā. Interdū pro administratione. Laet. de ira Dei. Dei uero actio quæ potest esse, nisi mūdi administratio? Et generaliter capitur pro omni operatiōe atq; actu. Cic. lib. 1. offic. Virtutis enim laus omnis in actione consistit.

Actiosus, factiosus: quod unā quid agat faciatq;.

Actium. Epiri promontorium: ubi Augustus, deuictis nauali prelio Antonio & Cleopatra urbē cōdidit: & Nicopolim à uictoria nōiauit, hinc Actius, a, um. et Actiacus, a, um. Verg. Actiaq; Iliacis celebramus littora ludis: Sappho ad Pha. Quir non Actiacus miseram me mittis ad oras.

Actius, fuit Tragædiarum scriptor, natus libertinis parentibus, & inter colonos Pisaurum deductus est, à quo & fundus Actianus iuxta Pisaurum dictus: in scribendis tragædijs sententiarum grauitate, uerborum pondere, personarum autoritate clarissimus.

Actito, tas. pen. cor. frequentatiuū, oriundum, non ortum, ab ago. Nā sicut nō est scriptito à scribo, nec lectito à lego, nec factito à facio: quia nō à supino primitiuorū formantur: quæ si formarētur, Acto, scripto, lecto, et factō diceremus. Sed idcirco nō sic formantur, quod malè sonarēt, & ambigua forent. Igitur Actito ab actō, etas, frequentatiuo, scriptito à scripto, lectito à lecto, et factito à factō formari cēsenda sunt. Et proprie Actitare dicitur in causis. Plin. Magis miraberis, si scieris illū aliquādiu causās actitasse. Sueton. in Gal. Modicāq; in dicēdo facultatis causās industrius actitauit. August. lib. 2.

Ciuit. ad ludos trāstulit. Quis igitur in agēda uita nō potius sectanda arbitretur, quæ actitantur ludis autoritate diuina institutis, q̄ ea quæ scriptitantur legibus humano consilio &c.

Actiuus, qui agit. Vnde Actiuū uerbum opponitur passiuo.

Actio, as. frequen. ab ago, non est in usu, pro eo Actito, as. utimur.

Actor, qui aliquid agit: qui causam agit, ut orator: qui gestum uultus & corporis agit, ut mimus & histrio: & qui comœdias & tragædias agit, ut comœdus & tragœdus. Item dicitur Villicus, qui res nostras curet: quem factiorem solemus adpellare, de quo Columella.

Actor, oris. pen. corrept. nomen uiri proprium. Verg. lib. 12. Actoris Arunci spoliū quassatq; tremenitcm.

Actualia nomina, quæ ab actu descendunt, ut dux, rex, cursor, nutrix.

Actualis scientia, quæ præpositas res operatiōibus suis explicat. Cuius partes sunt tres: moralis, dispēsatia, & civilis.

Actuarius, ab actibus actoris, id est, histriōis dicitur, & is significatur, qui acta actionesq; describit ueloci stylo: eaq; descripta deinde recitat. Senec. Multum uiua uox facit, non quidem hæc quæ alienis uerbis comodatur, & actuarij uice fungitur. Actuarius tanquā notarius est. Sueton. in Cæs. Quā non immeritō Augustus æstimabat magis ab actuarijs exceptam, malè subsequentibus uerba dicentis, quam ab illo editam. Et Actuarius est, qui acta publica scribit. Itē qui aptus est ad uehendum. Vnde Actuariæ naues, parue dictæ sunt, celeres: quod cito agi possunt. Sallust. His actuariæ naues, cititer triginta decē onerariæ erant. Sic Actuarius, cuius actus est: ut fructuarius, cuius fructus.

Actum est, semper in malam partē accipitur, ut, Actum est re publica, id est, extincta, desperata, perditā est.

Actuosus, ab actu etiam descēdit, qui in actibus, præsertim in gestibus corporis, abūdāt, & multum se exercet. Donat. in Terē. Hæc scēna actiuosa est, magis in gestu quā in oratione constituta. Ponitur & Actuosus pro operoso, qui semper aliquid facit. Senec. Iracundos feruida natura animi facit: est enim actuosus & perinax ignis.

Actus, a, um. ponitur pro completo. Vergilius lib. 6.

His actis propere exequitur præcepta Sibyllæ. Pro ad-

pulso. Idem lib. 2. Siue errore uic, seu tempestati-

bus acti. Pro infixo. Idem libro nono:

-Sed uiribus ensis adactus

Transadigit costas.

Pro admoto.

Idem lib. 11.

Accelerant acta pariter testudine Volsi. Pro coacto, ter-

rito, ut: Prodigijs acti cœlestibus ossa piabunt.

Alia significata quære in dictione Ago.

Actus, us. generali uocabulo dicitur omne quod agitur, aut dicitur. Sallust. Constituerat uti quum Catilina in agrum Fesulanum cū exercitu uenisset, L. Bestia tribunus pleb. cōcio= ne habita, de actibus Cicronis quereretur, id est, de ijs quæ Cicero dixerat aut fecerat: ut in plebis odium adduceretur. Interdū Actus dicitur historia. Hieron. lib. de Viris illustrib. Euangelium sicut audierat scripsit: actus uero Apostolorū sicut uiderat ipse cōposuit. In eo enim opere actus ipsorū uirtutibus insignes explicantur, qui magis gestu corporis perficiuntur. Et partes comœdiæ ac tragædiæ dicuntur Actus, à gestibus histriōnū: qui ex hoc ipso Actuosi dicuntur. Et Actus dicitur spatium in agro centū uiginti pedū: q. in eo boues age= rētur, quū araretur uno impetu iusto. Tres aut reperuntur actus: minimus, quadratus, et quadratus duplicatus. Minimus quatuor pedes habet latitudinis, lōgitudinis pedes cētū uiginti: quod spatium in agris erat inter uicinos. Quadratus undiq;

b 4 centū

centum uiginti pedibus præfinitur. Quadratus duplicatus iugerū præstat. Rursus Actus (ut Modestinus de Seruitute rusticorum scribit) est, ubi armenta trahere, & uehiculum ducere licet: iter quo quis pedes uel eques commcare potest.

Actūtum, penul. prod. aduerbium temporis. ab actu. id est, de celeritate deriuatum. Significat enim confestim, sine dilatione. Terentius in Phormione: Aggredere actutum.

Aculeus, spiculum, uel res, seu oratio pungens. Colu. lib. 1. Nec paludem quidē uicinā esse oportet ædificijs, nec iunctā militari uia: quod illa caloribus noxiū uirus cruciat, & insectis aculeis armata, culicis, muscas, tabanos, quæ in nos de-sissimis agminibus inuolant. Vnde & pro quodā tormēti genere ponitur: quo fortē uelut acu sancti martyres pūgebantur. Per translationem uero canimus: Tu deuictō mortis aculeo, aperuisti credentibus regna cœlorum. Cicero de opt. di-cendi gen. transiit ad orationē. Horum oratio, inquit, neq; neruos neq; aculeos oratorios ac forenses habet. Hinc fit **Aculeatus**, tum, quod aculeū, hoc est, acutum aculei instar habet. Plinius lib. 11. Sine ore est: pro eo quiddam aculeatum linguis simile, & hoc in pectore quoq; rorē lambūt. Reliquorū quibusdā aculeus in ore, ut asilo, siue tabanū dici placet.

Acūmen, pen. prod. subtilitas alicuius rei. Per translationē ponitur pro ingenij perspicacitate. Columella in Præfatione: Facillimam esse, nec ullius acuminis rusticationem, quod quæ in acumen terminent, interius magis penetrant: quomodo so-lent perspicacia ingenia penetrare.

Acumino, nas. pen. correp. acutū facio. Laetantius de Opi-ficio: In quadrupedibus autem contextum spinæ à summo ca-pite deductum, longius extra corpus eduxit, & acuminauit in caudā: ut obscœna corporis partes uel propter fœditatē tegerentur, uel propter ténacitudinē munitur: ut animalia quædā munita & nocētia motu eius arcerentur à corpore.

Acuncula, diminutiuum ab acu. qua utuntur mulieres ad or-nandum. Quale est Discerniculum, quod capillis discriminā-dis est accommodatum.

Acuo, cui, cui, cutum. proprie adcomodatur falci, cultro, & huiusmodi, quæ acui possunt. Colu. lib. 3. Quoties falce acue-ris, pelle acie detergito, atq; ita putare incipito. Per transla-tionē Hieron. ad Ctesiph. stylo adcomodauit. Forsitan, inqt, uestra dicemus, & frustra ingenij acuetis stylū, id est, exer-cebitis. Terēt. in Adelph. opibus adhibuit quū ait: Attētiore sumus ad rē oēs q̄ sat est, quod illos sat ætas acuet, id est, do-cebit. Verg. 1. Geor. in simili significatione cordibus tribuit. - Curis acuens mortalia corda. Cice. Trebonio uiris adpo-suit. In excitando autē & in aciendo plurimū ualet, si laudes illū quē cohorteris. Et lib. 3. Offic. Duæ res quæ languorem adferunt ceteris, illū acuebant: ocium, & solitudo. id est, in-cendebant. Idem in Lelio dictis attribuit. Multa eius & in senatu & in foro uel prudēter prouisa, uel acta cōstanter, uel respo-sa acute ferebantur. Augustinus lib. de Vera relig. prudētiæ adplicauit. Acuit in tēcationibus prudentiā, ut non solū in eas nō inducatur: sed fiat etiā uigilātor. Huius uerbi composita sunt Exacuo, quod est, ualde seu perfecte acuo. Verg. lib. 1. Georg. Exacuit alij uallos fircasq; bicornes. Per similitudinē etiā ad dentes & linguā trāsferitur. Idem lib. 3. Georg. -Dentesq; sabellicus exacuit sus.

Præacuo, prius acuo. Cato: Vitem teneram præacuito.

Acupediū, dicitur, cui præcipuū est i currēdo pedū acumē. **Acupictores**, qui acu pingunt. Alio nomīne Phrygiones adpellantur, ab Phrygia regione Troiæ: ubi primum inuen-ta hæc ars dicitur. Vox autem composita, ut Phocylides, μήτε χαμολοπέειν. id est, neq; nuptias furare.

Acus, ci. gen. masc. qui & Acicula dicitur. piscis genus. Mar-tialis: Et satius tenues ducere credis acos.

Hic etiam belona dicitur. Plinius: Acus, siue belona, unus pi-scium: dehiscēte propter multitudinem utero perit.

Acus, acris. gen. neutri. purgamentum frumenti. Colu. lib. 8. Nam suburbanis lactens porcus acere nutricandus est.

Acus, quartæ declin. gen. fœm. instrumentū est quo sarcina-trix & ornatrix utitur ad discernendos capillos. Ab acuta cuspide. Iuuenal. Ille supercilium madida fuligine tinctum, Obliqua producit acu. Martialis: Figat acus tortas su-stineatq; comas. Paleæ etiā frumēti Acus dicuntur, à simi-litudine acus qua suimus. Colu. lib. 1. Nam semina excussa in area iacebunt, superq; eodē modo reliqui fasciculi excutien-tur, ac durissimæ acus eieciæ separatæq; erūt à cudētibus. Si militer exercitus instructio Acus dicitur: quod ea militū pars uehementissima sit ad hostē uulnerandū acumine telorum.

Acutus, tum, penul. prod. quod acumen habet. Vnde gla-dium Acutum dicimus, & palum Acutum. Transfertur & ad incorporea, ut Acutum ingenium, Acutus uisus. Interdū ponitur pro aspero. Vergil. -Et acuto murice. Acu-tam autem uocem, tenuem & altam uocamus.

Acustici, sunt auditores: quales erant discipuli Pythagoræ. Græce ἀκυστός auditor. Cc.

Acyron, ilicis fructus ab Homero uocatur. Cc.

Acyphantem, urbē Thessaliæ dici uolūt, q̄ & Pindus. Cc.

Acyrologia. Latine impropria locutio. Nam ἀκυρολογία, & ἀκρολογία locutio, ut:

Hunc ego si potui tantum sperare dolorem. Quia spe-rare, pro timere dixit. Nam speramus bona, timemus aduer-sa. Et Acyrologia, est dictio minus conuenienter elata, uel non proprijs dictionibus obscurata sententia, ut: Accede ad ignem hunc, iam calesces plus satis. Ibi enim nullus signifi-catur ignis: sed meretrix.

Acyros. Græce, Latine improprie.

A A N T E D.

Ad, præpositio est, quæ tam in compositione quàm in ad-positione inuenitur, & plerunq; proximitatē significat.

Curtius: Erat ad ripam fluminis ingens arbor. Cicero: Decē fiscos ad senatorem quendā relictos. Columella lib. 1. Quic-quid adposueris fissum erit rimosumq; id est, iuxta posueris. Habet quoq; uim similitudinis, ut, Ad unguem, Adæquo. Ha-bet uim intendendi: ut Admodum. id est, ualde. Adedo, in to-tum edo. Denotat motum ad hominem. Terent. in Phorm. Sed quid cessas hominē adire? Interdum motū ad rē. Verg. Nec dum illis labra admoui, sed condita seruo.

Interdum ad locum. Sallust. in Iugurt. Pleraq; loca hostili-ter cū equitatu accedit. Vbi sciendū, quod licet Ad proximita-tem significet, sæpenumero tamen etiam locum adprehēdit: sicut hic. Et Cicero Tyroni: Ego ad urbem accessi. Importat quandoq; cōtrarietatem, ut, Ad illum mihi pugna est. id est, contra illū. Cicero: Ne ad ea meditare, imparatū te offendā.

Quandoq; comparationē, ut, Cæsar nihil ad equitātū tuum, id est, in comparatione equitatus tui. Quandoq; additionē, ut, Ad hæc mala. Quandoq; causam, ut, Ad quid hoc fecisti? Capitur pro circiter, ut, Ad duo milia hominū occisa sunt. Pro super. Terentius in Andria: Tum si quis magistrum cœpit ad eam rem improbum ipsum animū egrotū ad dete-riorem partē plerunq; adplicat. Donatus: Ad eā rem, super eam rem, hoc est, super amorē. Vsurpatur pro ante. Vergil. -Cunctantem ad limina templi. Item pro post, ut, Adhæc, id est, post hæc. Significat & temporalitatē, & hoc duobus modis. Vno, quum temporis conditionem, uel necessitatē, uel importu

importunitatem importat. Quintil. Fingere nimirum ad tempus uideor, & rem nimirum manifestam imprudenter cōprobare. Altero, quum significat temporis spatium, ut denotet usq; ad, & includat tempus cui adiungitur, ut, Silebo ad annum, Latebo ad tempus. Varro: Qui quum ad tempus latitasset, tandem sub sponda iacens inuentus est. Cic. pro Cecinna: Cum amicis ad diem ueni in castellū, quod significat die prestituto. Aliquando tamen ponimus ad, & usq;. Sallust. in Iugur. Illiq; & usq; ad nostram memoriā Romani sic laborauēre. Comprehendit & numerū cui adiungitur. Liuius lib. 2. Consul Romanus in algido cōsequutus, ad unū omneis occidit. Plautus in Epidico: Quanti enim præter minimo ad quadraginta fortasse eam posse enī minimo minus. Inuenitur quandoq; ad absolute positū, ut apud Terēt. in Adelp. Vbi ad Dianā ueneris. subintelligitur templū: sed Attice. Horat. in Sermon. Ventum erat ad Vestā. Ceterum notandum quod Ad in compositione quū iungitur dictionibus incipientibus a c, f, g, l, n, p, r, s, t, mutatur d, in literas sequentes, ut Accurro, Affero, Aggrego, Alligo, Annumero, Appono, Arrogo, Assisto, Attribuo. Excipiuntur Agnosco, in quod abijcitur, aut in g, mutatur: sicut in Agnatus, euphoniae causa. Aperio, similiter adsum, ubi d, remanet: sicut suo dicitur loco. Sed si cōponatur cū a, b, d, e, h, i, o, u, semper d, integra manet, ut, Adamo, Adbibo, Adbreuio, Adduco, Adeo, Adhibeo, Adimpleo, Adolco, Aduoco. Si uero cum q, d mutatur in c, ut Acquirō, Anquiro autem ab an fit.

Adæque, significat per æque, pariter. Plautus in Casina: Neque est neq; fuit me senex quisquam amator adæque miser. Apulei. lib. 4. Ecce plures numero iuuenes adueniunt, quos incontanter adæque latrones arbitrare.

Adærare, est ære æstimare, ut l. septeni. C. de erog. mil. ann. lib. xij. Species resistentes non aliter adærantur, nisi ut in foro rerum uenialium distrabuntur. Græcè ἀεζυρεῖν dicitur. Vide Budæum in annot. in Pand.

Adaggero, ras. uide in dictione Aggero, ras.

Adagia, e. modo uetula recentis partus dicitur: modo ad agendum apta.

Adagium, dictum est prouerbium, quod facietis hominibus adscribitur: quasi circumagium, quod per ora hominum circumferatur. Gellius: Hinc natum est frequens apud Græcos adagium. Non cuius hominū contingit adire Corinthum. Idem. Vetus adagium est: Nihil cum fidibus graculo.

Adam, אָדָם. Hebraica lingua (sicut lib. primo Iosephus scribit) idem est quod rubeus: quoniam conspersa rubra terra factus est. Talis enim est uirgo tellus & uera.

Adamanteus, a, um. pen. prod. idem quod adamantinus. Ouid. 7. Metam. Ecce adamanteis Vulcanū naribus efflant.

Adamantinus, a, um. pen. cor. quod est ex adamante. Propertius: Colchis flagrantem adamantina sub iuga tauros.

Adamas, pen. correp. lapis quem indomitū possumus adpellare. Cōponitur autē ex α, priuatiua particula, & δαμῶ domo, eō quod nulli cedat materia, nec ferro quidē. Nam & si ponatur super incudem, & graui ictu feriat, antē incus & malleus uulnus accipiunt, q̄ Adamas cōteratur. Quumq; ignis omnia domet, & omnia metalla consumat, reddit Adamantem puriorē. Solo hircorum calido sanguine dissoluitur. Sunt autē Adamantium genera quatuor: scilicet Indicus, Arabicus, Macedonicus, & Cyprius. Qui in India nascitur, æquē magnus est ac nucleus auellane: cui filius est Arabicus, sed aliquanto minor. Qui in Macedonia in Philippico auro inuentus est, olim cucumeris par est magnitudine. Cyprius colorem æreū representat, & in medicamine plurimū ualet.

Est etiā Adamas cognomine Siderites: quod ferrei sit splendoris, ceteris Adamantum generibus ponderosior sit, sed dissimili natura, utpote qui & frangatur ictibus, & Adamante alio perforetur, eo qui Cyprius est. Volunt quidam in Adamante Indico (qui omnium preciosissimus est) tantam ineffe uim, ut iuxta magnetem positus, ferrum ab eo abstrahi non patitur, aut abstractum ad se rapiat. Venena præterea, lymphationes, metusq; uanos, abigit ex hominum mentibus. Est & Adamas nomen fluminis Indici, in quo lapis Adamas reperitur.

Adamastor, nomen gigantis staturosi, & membratura immani cōspiciendi. Apud Claudianū Adamastor dicitur in Gigantomachia. — Scelusq; Adamastor, Ad depellendos iaculū dum quer. ret hosteis. De hoc & Sidonius ait: Porphyryon pangea rapit Rhodopenq; Adamastor.

Adamiani, heretici, ab Adam nominati: cuius imitantur in paradiso nuditatem quæ fuit ante peccatum. Credebāt enim quod nuptiæ futurae non fuissent, si nemo peccasset. Nudi itaq; mares foeminaeq; conueniunt, nudi lectiones audiunt, nudi celebrant sacramenta.

Adāmo, mas. pen. corr. amatorie amo. Interdū Adamare, est honeste ac ualde amare: & de quacumq; re dicitur. Cicero lib. 3. de Orat. Deinde ab Antisthene, qui patientiam & duritiam in Socratico sermone adamarat. Inuenitur & Adhamo, mas. cum h, uide Hamus.

Adamullim, uide in dictione Amullis.

Adapto, uide Apto: quia simplicium rem significant.

Adāquo, quas. pen. correp. ex ad & aquo, id est, aqua reficio. Sueton. in Calig. Ita decreuit, ut ad locū ubi adaquare solebat iumentū, ducretur, capite inuolutō. Aquo, aquas. uero ab aqua fit: quod & Aquor, aris. dicitur, & magis in usu, si significatq; aquam haurio siue sumo. Liuius lib. 27. Receptui propē cecinit, & misit ad flumen unde aquabantur. Et lib. 20. Ex eodem riuo utriq; cum praesidio leuis armaturæ sunt aquati. Aliquando Aquari, est aqua reficere. Sallust. in Iugu. Aquatum est equos egressus.

Adar אָדָר locus iuxta Betlehem, ubi uel angelorū grex in ortu domini cecinit, uel Iacob pecora sua paut, loco nomen imponens: uel (quod uerius est) quodam uaticinio futurum iam tum mysterium monstrabat.

Adarca, spuma arundinis, & falsilago quædā palustris, medicina utilis: nascens ē cortice arundinis palustris, ut Plin. li. 17.

Adarca, species arundinis in Italia nascentis, circa arundines tenuis: ubi spuma aquæ dulcis ac aquæ marinæ sese miscens: quæ & Calamodinus dicitur. Cc.

Adasus, species tunice: sic dicta, quod ab humeris non erat confuta. Cc.

Adaugeo, & Adaucto, uide in Augeo.

Adcalendas Græcas, id est, nunq;: eō quod Græcis calendæ nō sunt. Institutū ab Augusto: qui quū aliquos soluturos non putabat, Adcalendas Græcas soluturos aiebat. Cornuc. Ad tertium calendas, & Tertio calendas (autore Perotto) ualde differunt, quod Tertio calendas, de certo semper die dicitur: Ad tertium uero, etiam de incerto, hoc est, de eo qui est circiter tertium calendas, & ita de consimilibus.

Addax dicitur, q Græcis strepsiferos, ab cōtortis cornib. C.

Addico, cis. pen. prod. id est, dico, & dicēdo adprobo, adiudico, destino, deputo. Verg. lib. 3. — Huic me quæcūq; fuisset Addixi. Vnde Addictū, deuotum, obnoxium, destinatum. Cic. lib. 1. Offi. Et is qui morti addictus est. Aliquando Adedicere, est in auctione uendere, & quod in huiusmodi uenditione dicitur, liberare. Nam liberationis uocabulū (ut Paulus inquit) eandē uim habet quam solutionis. Hoc autē fit, quum multi

multi sunt emere uolentes, & alius alio magis precii affert. Plinius. Tabulas inde omneis ex publico propter aes alieni ciuitatis additas, Scauri adilitas Romā transtulit. Additas, hoc est, publice uenditas. Hinc titulus est, de in diē Additione. Quintilianus: Omneis facultates in pretia collegi, rus, seruulos, & omnia utiliora properanti festinatione parentis addixi. Paulus: Si emptor alium nō idoneū subiecit, eiq; fundus additus est, nō uideo quemadmodū prior sit emptus, quum alia cōditio & uera subsecuta est. Sed si neuter subiecit emptorem, maiori autē precio additū est pradium ei qui soluendo non est, abitum est à priori emptore: quia ea melior cōditio dicitur quā uenditor adprobauit, cui licuit non addicere. Suetonius in Cesare: Amplissima pradia ex auctionibus haste minimo, seu ut quidam legūt numo, addixit. Et Addicere prator dicebatur, quando debitorem tradebat creditori, ut in eum & uita & necis haberet potestatem, quum soluendo non esset. Est enim unū ex tribus uerbis pratorijs, quae sunt haec: Do, Dico, Addico. In disciplina uero augurali, aues dicuntur Addicere, quādo ratum faciunt auspiciū. Linius: Fabio auspicianti, aues semel atq; iterum non addicere.

Addisco, scis. p. dd, bene disco: uel ad ea quae didicisti addo. Additus, tum. penul. correp. adiunctus. Et quandoq; initius dicitur, ut apud Vergiliū:

-Nec Teucris addita Iuno Vsquam aberit.

Addo, dis, adiungo. Et dicimus: Hoc meis malis, uel ad mea mala additur. Cicero Apio Pulchro. Illud uelim sic habeas, quod intelliges hac re nouata, additū potius aliquid ad meū erga te studium (cui nihil uidebatur addi posse) quā quicquam esse detractum.

Addo, das, iuxta do. Plautus in Truculent. Tuo arbitratu quod iubebis addabitur.

Addoceo, etiam doceo. Horatius:

Sollicitis animis onus eximit, addocet arteis.

Addormio, uel Addormisco, cōtrariū est eius qd' est expergisco. Suetonius: Et quoties post cibū addormisceret (quod ei ferē accidebat) olcarum ac palmarū osibus incescebatur.

Adduco, cis. penul. prod. ad aliquem seu ad aliquid duco, ut est illud: Adducunt illi mulierem in adulterio deprehensam. Terent. Adducam tuam Bacchidem. Interdum inuitū duco. Idem: Si illum potest qui alicuius rei est, etiā eū ad nequitia adducere. Dicimus etiam: Adducam te in meam sententiam. Interdum Adducere, est contrahere. Vergil. lib. 3. Georg.

-Vbi ignea uenis, Oibus acta sitis miseros adduxerit artus.

Adductam frontem irati habere dicuntur. hoc est, contractā & constrictam. Interdum intorquere, rotare. Idem lib. 9.

Ipse ter adductas circum caput egit habenas.

Interdum cogere. Cicero: Nullo imbri, nullo frigore adduci potest, ut capite operto sit. Aliquādo pduco, extēdo. Verg.

Ocyus adducto torquens hastile lacerto.

Adedo, dis. penult. correp. in totum edo, consumo. Vnde

Adesum, consumptum. Nam ibi ad, augeat. Vergilius:

-Nam saepe fauos ignotus adedit Stello.

Adela, ἁδελφὰ Græce, quae sine autore feruntur.

Adelphi. Delphon prisca lingua Græcorū unum significat. Vnde Apollo (id est, Sol, Macroby sentētia) Delphios dicitur: quasi unus & solus. Sic et fratres Adelphi: quia nō soli. Vnde Terēt. Comēdiā inscripsit Adelphi: quia in ea tractat de duobus fratribus. Sed quomodo? quia nō solus est filius Io uis: neq; à Græcis ita dici usquā memini: sed bene Delphi, & Delphicus Apollo, à delphine, dicitur prægrādis. Homerus: Εὐχέσθαι δὲ ἑπέντα, παριστάμεν. περιβώμεν. ὅς μιν ἐγὼ τὸ πρῶτον ἐν κερσείδῃ πόντῳ.

Εἰς λόγους δὲ Ἀλφῖνι θεὸς ἐπὶ νηὸς ἔρυσσε, ὅς μιν ἐμοὶ εὐχέσθαι Ἀλφινίῳ, αὐτῶν δὲ βωμόν. Αὐτὸς Ἀλφῖος καὶ ἰκὸ-μῦ-ἔσται αὐτῷ. Id est:

Orare postquam adstantes circa aram, ut quidem ego primū in obscuro ponto assimilatus delphini, celeri in naue impetū faciens, ara, eaq; Delphica & alta, erit mihi semper.

Adeo, secunda syllaba breui, aduerbiū est, & significat usq; eō, uel intantum. Non secundum rationem: quia ad aduersatiuo adcomodatur. Cōponitur enim ex ad, & eo, is, uel ex ad, & eo relatiuo, siue aduerbio. Quintilianus. Nunquam adeo pro nobis sollicita est lex, ut quod præstet extorqueat. Quādoq; ponitur pro ualde, siue multum. Terentius: Iuuenem adeo nobilem. Vergilius lib. 4. -Nec me adeo fallit.

Quandoq; pro usq; etiā, siue etiam usq; insuper. Cicero in Catilina: Eorū autem castrorū imperatorē, ducentq; hostiū intra moenia, atq; adeo in senatu uidetis intestinam aliquam quotidie perniciem reipublicae molientē. Verg. lib. 2. Georg. -Adeo à teneris adfuecere multum est. Id est, usq;.

Quādoq; pro certē, sine dubio. Idem Georg. 1.

Multum adeo rastris glebas qui frangit inerteis,

Vinneasq; trahit crateis. Quandoq; pro modo. Terentius: Tute iam adeo eius audies uerba.

Adco, adis, adiui, uel adij, aditum. pen. cor. id est, accedo, ut, Adeo pratorē. Huius passium protulit Columella lib. 1. Sed granaria scalis adeantur, & modicis fenestellis aquilonibus inspirentur. Aliquando Adire est interpellare. Terentius in Andr. Aliquot me adierunt ex te auditum esse. Lucil. lib. 27.

Quum pacem peto, quum placo, quum adco, & quū adpel=lo meam. Aliquando adgredi, adoriri. Cic. lib. 1. offic. Vix inuenitur, qui laboribus susceptis, periculisq; aditis, non quasi mercedem rerum gestarum desyderet gloriam. Et Adire, est quasi ad praeliū ire. Terent. in Phorm. Nunc prior adito tu: ego in insidijs ero hic succenturiatus, si quid deficiēs. Verg.

-Nec quisquam ex agmine tanto Audet adire uirum.

Adeps, pis. generale est ad omnē pinguedinem, siue carnis, siue alterius rei. Ideo Adipatum, pingue, & succulentū, tam de sermone quā de alijs rebus dicitur. Iuuenalis:

-Feruēt adipata ueneno. Cicc. Asciscere suis artibus opimū quoddā, & tanquā adipata dictionis genus. Restringeretur tamen quandoq; & significat illud pingue ad similitudinem reticuli intestina cōtinens. Gellius lib. 4. Contegit uero omnia hac omentum exteriore parte, leue & strictū, ex superiori mollius: cui adeps pars quoq; innascitur. Et est generis tā masculini q̄ fœminini. Plin. lib. 3. Protinus uel ptisanæ, uel alicæ, uel orizæ cremor dandus est, cū quo recens adeps cocta sit. Idē de adipe lupino dicit sic. Massurius palmā lupi no adipi dedisse antiquos tradit: idco nouas nuptas illo perūgere posteis solitas, ne qd mali medicamēti inferretur. Cc.

Adeptus, tum. adsequutus, acquisitus, inuentus.

Adhabito, pen. cor. iuxta habito, uel iuxta me pono. Plaut.

in Capti. Aedepol nāq; si adhabites. Ppius, os denasabit tibi.

Adhæc. id est, præterea: quasi supra iam dicta. Sallustius:

Adhæc scientia belli Gallos ante Romanos fuisse. Cc.

Adhæreō, fortius fixus maneo, arctissime insideo, adhærens

sio, adproximo. Hinc Adhæresco, adhærens fio: uel idem est quod adhæreō. Cicero Offic. lib. 1. Omninoq; iustitiæ honestatiq; adhærescet.

Adhalo, adflo, adspiro. Plinius: Nunc quidem si serpentis ca

uerna iuxta fuerit, si patescens primò adhalauerit capaci uenenorum cognatione ad uirus accipiendum.

Adhamo, idē est quod obligo, irretio. Cicero: Qui enim ser

uis honores adhamauerunt, uix admittuntur ad eos, nec satis

commen

commendati multitudini possunt esse. Deducitur ad hamus, quod catenam, & unum quo pisces inescantur, significat.

Adhibeo, bes. pe. cor. adpono. Cicero Fabio. Adhibui diligētiā, quotiescūq; senatus fuit ut adesset: plurimūq; in eo negotij habui. Et Adhibere, est, ppe habere. Terē. in Pho. Nunq̄ admittam ego à me, quin mihi testis adhibeam quum dem.

Adhoc, significat præterea. Sallust. Cognoueram paruis copijs bella gesta cū opulentis regibus: adhoc sæpe fortunæ uolentiam tolerasse: faciūdia Græcos, scientia belli Gallos ante Romanos fuisse.

Adhoram, significat ad tempus constitutum.

Adhuc, aduerbium compositū ex ad, quæ significat usq; & huc. Vnde Adhuc, usq; huc, siue usq; modo. Cicero lib. 4. ad Herennium: In his quatuor generibus exornationum quæ ad huc præpositæ sunt, nō inopia uerborū sit, ut ad idem uerbū reuertatur sæpius. Idē: Adhuc quæ dicta sunt arbitror mihi constare, cū ceteris artis scriptoribus. Accipitur quandoq; pro etiā. Quintilianus: Est adhuc alia in respondēdo figura. Denotat autem quandoq; temporis continuationem. Horat. Grammatici certant, & adhuc sub iudice lis est.

Adiabene, est ultra Armeniam regio, quæ Assyria antē dicebatur. Cc.

Adiaceo, ces. penult. corr. iuxta iaceo, adhæreo. Columella in Præfatione: An putem fortunatius catamitho repulsum ianitorē, sæpe nocte sera foribus ingratis adiacere.

Adianoëta, id est, non intelligibilia. Nam ἀδιανόητα intellico sign.

Adiaphora, penultima correpta. Latine dicuntur promiscua siue indifferentia, quibus & bene possumus uti & male: quæ sunt bona corporis ac fortunæ.

Adiatrepſiam, cum accen. in penu. Græci dicunt inuercundiam. ἀπαρτίω, ἀπαρτίως, καὶ ἀπαρτίως, καὶ ἀπαρτίως. ἀπαρτίως, id est, à priuatione, & ἀπαρτίως, Futurum ἀπαρτίως, uerto, muto.

Adides. Perottus in Cornucop. ab adeo deducit, dicitq; tela quadam adeo antiqua, ut nusquā cōmemorentur in bello. Legitur tamen clauas fuisse cubuo semis factas, eminebunt hinc atq; acuminibus: quæ ita iaciuntur in hostem, loro siue lino religatæ, ut peractio uulnere ad iacentē reuertantur. Verg. — Teretes sunt adides illis, Tela &c. hæc ille. In quibus magno uidetur duci errore. Nam si ab adeo deducatur, primam corripcent. Neq; Adides, sed Aclides, aut Aclydes legendum putem, de quibus supra iusum est.

Adiectiuum, ab adicio fit: quasi adiunctiuum, quia substantiuis adiungatur. Postulat autem infinitiuum, siue actiuū siue passiuum: at substantiua magis gerundium, ut: Tu es dignus habere opes, & es dignus honorari: Tempus est cundi, Locustus est exposulandi.

Adigo, gis. penult. corrept. ex ad & ago significat cōcito, compello. Lactantius lib. 4. Conquerentes prophanos homines sacris interesse, adegerunt principes suos in furorem, ut expugnarent Dei templum. Item Adigo, astringo. Linius libro primo: Iureiurando adigit neminē Romæ regnare passuros. Item adpello, adduco, siue ad aliquem locum ago. Terentius in Eunuch. Nā aut iam reuertēte, aut mox noctu te adigent horsum insomnia. Cicero de diuinat. sic Adpello usus est, quemadmodum Terentius Adigo. Inquit enim: Visum est in somnijs pastorem ad me adpellere duos consanguineos arietes. Itē affigo seu intus pono. Columella: Cuncum adige inter lignum quum findere uelis.

Adijciales cœnæ adipalesq; uocantur sacerdotum, ut patet ex Festo, Plinio, Seneca, Varro lib. 3. de Re rust. Primus Q.

Hortēsius pauones augurali adijciali cœna posuisse dicitur. **Adicio**, cis. penultima correpta, ex ad & iacio, cum cate-ris à iacio cōpositis, per duplex ij, nisi in poemate: ubi quædoq; primam syllabam contingit breuiari. Statius:

Fontibus intentas abicit monstratq; cruorem. Idem:

Pectoraq; inuis obicit fumantia muris. Vergilius:

Tityre pascenteis à flumine reice capellas.

Tunc enim altera abijciēda est, ne syllaba breuis positione, id est, duplicis cōsonantis, contra rationē metri producat.

In præterito uero per solam i, scribenda sunt, ubi a, in e, mutatur, ut Abieci, Adieci. Cōtingit nihilominus plerūq; ut quædam producantur, quæ à iacio cōponuntur. Vergilius lib. 4.

Tu lachrymis cuncta meis, tu prima furentem,

His germana malis oneras, atq; obicis hosti.

Seruius: Obicis, ob, naturaliter breuis, sicut re, & ad: sed producit plerūq; hac ratio obicio, abicio, reicio, quæ habet i, uocalem sequentē, quæ per declinationē possunt in cōsonantis formam transire, ut obiecit, reiecit. Ergo etiam antequam i, fungantur officio cōsonantis, præcedentem longam faciunt. Idem lib. 10. super uerbo Reicit. Re, inquit, naturaliter breuis est, & eam pro longa posuit, sicut alibi:

Reice ne maculis infuscet uellera pullis.

Quod licet possit excusari, quia quum facit Reieci, i, inter duas uocales posita producit superiorē, ut dicamus longā esse sæpe, quia per declinationē longa futura est: tamen quia in hoc argumentū magis est quum ratio, dicamus celsam factam, quæ poetis plerūq; conceditur. Significat Adjicere, adiungere, adcreſcere, ut, Adiecit classi remiges. Et Adjicere, quasi adplicare, & iuxta ponere, ut, Ad uirginem animum adiecit. Adjicere oculum, est inspicere, consyderare.

Adimantus, nomen uiri Atheniensis.

Adimo, mis. penult. corrept. quasi diminuo, & aufero. Inde Ademptus, ablat. Adimere uero ius uerborum in comitijs, est ius suffragandi tollere, & tanquam sexagenarios de ponte deicere. Nam per pontem suffragia ferebantur. Ab enio & ad. Ita à per & enio Perimo, quando quis malū aliquod sibi ex culpa sua adinuenerit.

Adinco, mis. pen. corr. adiniui, nitum. id est, intus uel iuxta mitto. Columella lib. 3. Quum ferula fuerit enata, eam findito, & in medullam eius nucem Græcam uel auellanam abscondito, & ita adinito, hoc ante Calendas Martias facito.

Adinstar, quidam ex recentioribus dixerunt. Solinus, Apuleius, Aurelius. Primus autem Serenus Lyricus Adinstar scripsisse memoratur. Valla recte docet ad, redundare.

Adipale, penult. producta, adiectiuum ab adipē, pro pingui. Vnde Festus Adipaleis cœnas sacerdotū uocat. Ambrosius: Tanquam adipale precationis genus.

Adipatus, ta, tum. dicitur, quod addito pingui factū est sucosum & pingue. Vnde Adipata dapes dicuntur.

Adipiscor, sceris. ex ad & apiscor: quod non est in usu, à quo Aptus participiū uidetur fuisse, unde Adeptus, Festus, Aptus, cū propria significatione intelligitur, poni tamē solet pro adepto: sicut Apisci pro adipisci. Nonius de prisca diuinationibus. Apisci, adipisci. Lucilius lib. 26. Vt ego effugiā, qd' ego te in primis cupere apisci intelligo. Dicitur etiam Apiscor, scaris. Lucilius: Magnā inde apiscatus infamiam. Inde etiā Indipiscor, qd' significat adsequor. Plautus tamē in Aulul. Indipiscor dixit. Adipiscor igitur quoniā plenius sonat q̄ Apiscor, in usum uenit, & significat quandoq; consequor, siue obtineo. Cicero lib. 4. ad Herennium: Hæc omnia adipiscemur, si rationes præceptionis diligētia consequemur & exercitatiōe. Plaut. in Trinūmo passiue dixit: Nō erate, uerū adipisci

adipiscitur sapientia. Aliquādo significat cōuenio, peruenio, quando scilicet cū persona iūgitur. Idem in Epid. Dij immortales infelicitent te, ut tu es gradibus gradibus. Nā ut ad portum te cōspexi, curriculo occēpi sequi: uix adipiscendi potestas modo fuit. Cicero: Nam medio itinere cū adeptus, amplexus sum. hoc est, quum medio itinere ad eum peruenissem.

Adiposus, pen. produ. pro locupletō & opulētō accipitur: quoniā & in sacris literis Adipū uocabulo diuitiā cōtinētur.

Adispacum, seu Dispacō, siue Diacheron uocāt asphaltū spinam albam in Oriente, magnitudine arboris modicā, flore rosā: cuius radix unguētis expetit. Sunt qui Etisi sceptrū uocent: nec defunt qui sceptrū Elisei. Sanat oxenas, id est, uitium in naribus, ex confluxu humoris acerrimi. Cc.

Aditio, onis, est accessio.

Adito, tas, penultima corrept. frequentatiuum ab adeo, adis. Diomedes. Adeo, adis. hoc iteramus: Adito, tas, discitantes.

Aditus, tus, significat ingressum per quem ingredimur & admittimur. Vergilius: —Aditumq; per auiā quērit. Vnde quandoq; pro limine seu ianua ponitur. Huius diminutiuum est Aditculus.

Adiudico, cas, uide in dictione Abiudico.

Adiugo, gas, pen. cor. id est, coniungo, ad aliquid iungo. Plaut. Mater est terra, ea parit corpus, mater anima adiugat uoluntatem.

Adiungo, iungis, alligo, addo, apto, accommodo. Terent. in Andria: Vt animum ad aliquod studium adiungant.

Adiuuro, yas, penultima producta, ualde iuro. Nam ad, auctiua est. Seruius: Tunc nos adiuramus, quum aliquid fecisse negamus. Terent. in Hecyra: Sancte adiurat non posse apud Pamphilum se absente perdurare. Item Adiurare, est incantationibus dēmones eiicere. Græci exorcizare dicūt. Lactantius lib. 4. Quanto terrori sit dēmonibus hoc signum, sciet qui uiderit, quatenus adiurati per Christum de corporibus quæ obsederint fugiant.

Adiuuo, tas, penultima producta, frequentatiuum ab adiuiuo, ut est: O Tite si quid ego adiuiuo.

Adiuuio, uas, pen. correpta, opem fero. Hinc Adiutor, penultima producta, nomen uerbale. Quāuis iutor à iuuo rarō legatur: & ponitur pro auxiliatore, particeps, socio. Et quidē Adiutores (ut scribit Donatus) dicuntur in re bona: pulchres in mala. Terent. in Adelph. Postremō hodie in psalteria ista cōmenda adiutor fuit. Adiutorium dicitur illud quod ab adiutore pręstatur. Adiumentū similiter sumitur pro auxilio.

Ad limina, dicebantur serui, qui ad atriū & aditū excubabant: sicut ad pedes, à memoria, à libellis: qui & liminarchę dicuntur. Apuleius lib. 2. de Asino: Nam & pueri ipsius ad limina credo: ut arbitrio nocturni gannitus ablegarentur hūmī quā procū distractum fuerat grabatulum. Syllius: Sape etiam famuli turbato ad limina somno, Expauēre truce per uasta silentia uocem.

Ad liquidum, duę partes sunt, significat clarē aperteq;. Hieronym. in prologo Esaie: Ita uniuersa Christi ecclesię mysteria ad liquidum profectus est, ut non eū putes de futuro uaticinari: sed de pręteritis historiam texere.

Admando, significat ad aliquem uel aliquod aliquid cui piā committo. Plautus in Pen. Reuertor rursus denuo Carthaginiem, si quid admandare uultis, aut curarier, argentum mihi qui dederit, nugas egerit.

Ad manum, duę partes. in promptu, in proximo, & parabile. Seneca: Ad manum est, quod sat est. Plinius in epistolis: Statim omnia ac penē pariter ad manum sensus reconditi.

Admetes, pen. producta, Oceani & Tethyos filia.

Admetus, pe. prod. nomē Theſſalię regis: cuius armēta parauit Apollo, diuina potestate spoliatus. Tamē Callimachus cōtra hanc inueteratā lēctionē, ita scribit in hymno Apollinis: Φοῖβον καὶ νόμιον κικλήσκωμεν Εἴ τις, ἐπ' ἀμφοῖν (ω) στυγερὰς ἔρεφας ἴππους Ἰσθμὸν ὑπ' ἑσῶτι κεκοῦμεν (Θ) ἀδμήτιο. id est, Phæbum & iustum uocamus, in Amphryzo iugaleis pascebat equos, Deo similis, amore accensus Admeti.

Adminiculator, laris, deponens, & Adminiculo, las, actiuū, Auxilior, administro, sustento. Cato de Liberis educendis. Quoad potui, adminiculauit tuam uoluntatem in scribendo.

Adminiculum, auxilium, sustentaculum, ut uitis adminiculo religata.

Admiratio (ut inquit August.) nō de cognitis, sed de incognitis rebus nasci solet. Inde Admirari, pro nescire. Vnde est illud: Propter Admirari cęperunt philosophari.

Admiror, penult. producta, uide in dictione Miror.

Admissarius equus, qui ad sobolem procreandam equæ adiungitur.

Admissionales, dicūtur ij quorum officium est admittere aulicos intra cubiculum ad principem salutandum. Lamprius in Alexādro: Salutaretur quasi unus de senatoribus, patiente uelo, admissionalibus remotis.

Admissiue aues, dictę ab auguribus, quę consulentem iuberent.

Admissura, tempus & actio ipsa, qua mariti gregū admittuntur ad coitum, foetura causa, Syllius: Expectatur equus cuius de stemmate longo, Felix emeritos habet admissura parentis.

Admitto, tis, recipio, adsumo. Iuuenalis: Iam fas est, admitte uiros, dormitat adulter. Interdum Admittere, est intromittere. Martialis: Ante fores stantem dubites admittere famam. Interdum iuxta ponere, adiungere. Iustinus lib. 1. Ibiq; equū equæ admittit, ratus ex uoluptate Veneris futurū quod euenit. Interdum acceptare, suslinere. Sallust. Non ne emori per uirtutē pręstat, q̄ hęc uitā miserā atq; inhonestā ubi alienę superbię ludibrio fueritis, per dedecus admittere. Interdū peccare. Terent. in Eun. Si aliam admisero unquā, occidito.

Admodum, penul. corr. aduerbium, id est, ualde. Ibi enim ad, intensiua est. ut, Vir admodū fortis. Plinius lib. 20. Huius cucurbitę cōmanducatę succus stomacho admodū prodest. Quandoq; significat aliquantum, siue satis: quasi secundum rationem. Linius: Iam mitigati admodum animi raptis erāt. Quum autem duę partes sunt, ponitur pro quasi, tanquam, ut, Scribit ad modum docti uiri.

Admolior, liris, uide in dictione Amolior.

Admoneo, nes, penul. corrept. idem penē quod moneo, siue commonefacio. Cicero pro Calio: Illud tamen te admonitum esse uolo: primū qualis est, talē te esse existimes. Et dicimus: Admonco te illā rem, & illius rei, pro eo quod est, admonitionē tibi pręsto, à Græcis traductū: qui quū ablat. careant, genitiuo utitur. Sallust. in Iugurtha: Sed quoniam tanti uiri tempus admonuit. Vergilius libro 10. posuit pro percutere: Leucagus ut pronus pendens in uerbera telo Admonuit bijugos.

Admordeo, uide in dictione Mordeo.

Admoueo, ues, penul. corr. iuxta moueo, adpono. Vergil. Nec dum illis labra admoui, sed condita seruo. Amouco uero, à loco moueo. Terentius in Adelphis: Age tunc hinc amouebo illum.

Adoleo, les, penul. cor. lcuī, & lui, adultum. unde Adultus, Adolesco

Adolesco, Adolescens, & Adolescentia, & diminutivum Adolescentulus. Est autem Adolere siue Adolescere, crescere. Hicronymus ad Eustochium, Nolo sinas cogitationes crescere, nihil in te Babylonicū, nihil confusionis adolescat: dū parvus est hostis interfice, ut elidatur in semine. Aliquando Adolere, est propiciari, & supplicationibus numen auctius facere, sacrificare, & quasi odorem Dijs præbere. Vergilius.

Verbenasq; adole pinguis, & mascula thura.

Quoniam uero sacrificium igni fieri consuevit, Adolere pro urere, siue ligna imponere capitur. Varro: Quam intestina adoleuissent, partim Dijs obtulerunt, partim ipsi consumpsere. Politiānus tamen Adulescens per u, productum scribi præcipit, non per o. Quod ille indicat uersus.

At leuis ille Deus quum semper adulescentum.

Adolescentia, ab adoleschia, quæ nugatio est: sicut & ab adolesco, quod quedam loquendi luxuries atq; impetus ea in ætate adolescat: uel cum sanguine simul perturbationes animi effrenatius adolescant.

Adolescentior, tiaris, significat luxuriare. Varro: Id quidē ut faciat censco, quoniam tu quoq; adolescentiariis.

Adolescenturio, adolescentium more facio, siue in adolescentiam redeo. Luberius: Incipit adulescenturire, & nescio quid nugarum facere.

Adonai, אֲדֹנָי nomen Dei apud Hebræos, quod generaliter interpretatur dominus: quod dominetur creaturæ cunctæ.

Adonia, adoniorum, festa Adoniæ dicata. Scribit Ammianus lib. 22. histor. Adonia, fuisse festiuitatem Adoni dicatam, dicens: Eucnerat iisdem diebus annuo cursu completo Adonia celebrari, ritu ueteri, amato Veneris (ut fabulæ fingunt) apri dente ferali deleta. Adoniæ cum planctu celebrantur, ob planctum ueneris representandum. Ouidius: -Lucius monumenta manebant.

Adonis, adonis, penultima producta. & nidis, nomen proprium filij Cynaræ Cypriorum regis, & Myrrhæ: quem Venus in delicijs habuit, formositate præcellentem. Hic apri dente sub inguine percussus laceratusq; prosternitur leto. Venus miserata in florem Adonium, qui est sanguineo colore, eum transformauit. Plinius lib. 21. docet Adonium florem esse alsiosum. Hunc Ausonius cum Plauto uocant Adoneum. Fulgentius Adon. Adon Græce suauitas dicitur. Et quia myrrha odore suauis est, Adonen dicitur genuisse. Ideo autem Venerem amasse dicunt, quod hoc genus pigmenti sit ualde feruidum. Legitur apud Lucianum, Adonim fluium ex Libano monte profluentem, singulis annis sanguinolentum fieri per eos dies, quibus Adonis fuit interfectus. Hicronymus in Ezechiele sic habet. Quem nos Adonidem interpretati sumus, & Hebræus & Syrus sermo Tammuz תַּמְזֻז uocat. Vnde quia iuxta gentilem fabulam in mense Iulio, amasius Veneris & pulcherrimus iuuenis occisus, & deinceps reuixisse narratur, eundem Iulium mensem eodem adpellant nomine, & anniuersariam ei celebrant solennitatē, in qua plangitur quasi mortuus, & postea reuiuiscens canitur atq; laudatur. Vnde apud Ezechielem prophetā legitur, Ecce ibi mulieres sedebant plangentes Adonidē. Vbi intelligi uult, fuisse idololatriam celebratam in honorem Adonidis. Macrobius uero accepit Adonidem pro Sole. Est etiam piscis. Vnde Oppianus in libris de piscibus ita scribit.

Τὸν μετὰ τὸν ἔτηρ μὲν ἐπιπλέεσθαι ἄδωνιν.

Moscopolus autem: ἄδωνι, παρὰ τὸ ἄδω, & πολλοῦ, τὸ παρὰ τὸ ἄδω. ὅφ' ἔστι καὶ τὸ. ἔχει περισσυσταμένον. Et Theocritus. ἄδωνι ἢ κυθήρη ὡς ἔδω νεκρὸν ἢ δὴ συνὰν ἔχοντα χυτὰν ὡχρὰν τὴν παρὰ τὴν ἄγην & ἢ πρὸς αὐτὴν ἵσταται & ἔρωται.

οἱ δ' εὐθὺς πετάνοι παῖδες φραμόντες ὕλας, συνὰν & ἢ ἀνεύρον, δ' ἡσάοντε καπὶ Ἰησοῦ Χ' ὡς μὲν βροχῶ κατέβηαι ἔσπευεν. ὡς χυτὰν τὸν δ' ἄδ' ἐπιδ' ἑλάνων ἐτυπτε ὅσιν τὸν οἶον. δ' ὅτ' ἄδ' ἔβανε δὲ λῶς φοβεῖτο γὰρ κυθήρη, τὸ δ' ἔπειτα ἔφροδιτα, καὶ τὰ λοιπὰ. id est, Hominum alij me uocant Adonin. Moscopulus autem. Adonis. ab ἄδω. id est, canto, psallo, unde & iota adscriptum habet. Et Theocritus. Adonin Cytherea, id est, Venus, ut uidit emortuum, iam tristem habentem casariam pallentisq; genas, ducere ad se suum amores iussit. Qui statim uolantes omnem percurrentes syluam, tristem suum inuenerunt. Laqueo autem ligantes unus captiuum trahēbat, aliter retro impellens, arcu percutiebat. Fera autem ueniebat, & Cytheram timebat. & reliqua. Scripsit Pausanias, Adonidis hortos lactucis & femculis frequentes, ac Veneri dicatos fuisse: in quibus semina deponi haud aliter quàm in festis solerent: eoq; rem in prouerbiū abiisse, contra futileis ac leuiculis.

Adoperio, uide in dictione Operio.

Adoptatitius, qui in adoptionem uenit. Plautus in Penu.

Siquidem Antidunarchi quæris adoptatitium.

Adoptiuus, qui ex adoptato natus est.

Adopto, ptas, uide in dictione Opto.

Ador, undeclinabile secundum usum: quāuis apud aliquos inueniatur declinatum. Vganius lib. 2.

Illam sponte sotos adoris strauisse maniplos. Declinatur autem hoc Adoreum: unde & Adorea. Est autem Ador frumenti genus, uel faris, Edor quondam adpellatum, ab eden=do: quod epulis & immolationibus sacris putabatur pium: uel quod aduratur ut fiat tostum: unde in sacrificio mola salsa fit. Vel dicitur ab odoro, per apocopen.

Adorea, & Adoreola, cum accent. in antepen. laus bellica: quod uictores à uictis adorientur: uel quod adorandi sint, qui laudem ex bello reportant. Plinius lib. 18. Gloriam denique ipsam, de faris honore adoream adpellant. Festus. Adorea laus, quia gloriosum putabant esse qui faris copia abundabat, aut qui farre à populo donatus esset.

Adorea, liba è farre facta: quibus in sacrificijs utebantur.

Adoreum, idem quod ador. Varro lib. 1. de Re rustica: In loco humido, sed far adorem potius serunt.

Adoreum semen, (ut Colu. ait) est quidem quod far. Cuius quatuor sunt discrimina: clusiuum, uermiculum, candidū, trimestre.

Adordior, diris, adorsus, adloquor, incipio. Ambrosius libro primo Offic. Postea nunquam, nisi consulto domino, bellum adorsus est.

Adorior, rris, uel reris, adortus. est repente & ex insidijs aliquem inuadere. ab eo quod corpora aggredientium exurgant subito, atq; increcant. Liuius lib. 1. Timor deinde incessit, ne ciuitatem sine imperio uis aliqua externa adoriretur. Differūt tamen (ut inquit Donatus) Adorior & Aggredior: quia aggredimur de longinquo, adorimur de proximo. Dicimus autem: Adorior hunc, non orior ad hunc. Interdum Adoriri, est incipere. Laſant. lib. 4. Antequam præclarū hoc opus mundi adoriretur.

Adoro, ras, penul. prod. ex ad & oro. significat plenū oro, ueneror, precor, supplico. Adorare etiam quandoque significat alloqui, Apule. lib. 2. Infusa aqua populum sic adorat. Hinc fit Adoratio.

Ad plenum, significat perfecte. Hieronymus: Quū necdū possint ad plenum uerba formare.

Adprimus, penult. producta. longè primus. Liuius Andronicus in Odyss. 16. Deniq; uir summus adprimus.

c

Adpulsus

Adpulsus, & **Adpulsio**. uibratio, ferruminatioq; . Apul. li. 6.
Et unū blandientes adpulsum linguae longè militum. Aliàs si-
gnificat pecorū ad aquam accessum. ut apud Iuriconsultos.

Ad quod, id est, quantum. Afranius. Ut scire possis ad quod te
expediat loqui, id est, quousq; .

Adrāmelech, אֲדָרְמֶלֶךְ idolum Assyriorum: quod etiā
Samaritani coluerunt. & interpretatur magnitudo uel po-
tentia regis.

Adrāmīs, & **Adramin**. penult. correp. nomen uiri propriū.

Adraštia, cum accentu in penultima. regio nō longè à Troa-
de, quae est in Mysia, ab Adrašto rege dicta: qui primus Ne-
mesi, id est, Fortune templū edificauit, Adraštiamq; uocauit.
Ibi etiā eodem nomine ciuitas fuit: qua diruta, lapides trāsue-
cti sunt, & ibi ara edificata Hermocrontis, opus magnitudi-
nis & pulchritudine memorabile. Est etiā quādā Dea, ἡ πε-
ρὶ τῶν μνήμων καὶ τῶν ἀνθρώπων, περὶ τῶν πάντων ὁ μνησθεὶς, καὶ
ἀποδείκνυται περὶ τῶν ἁπάντων. Αἰσχροῦ ὁ ἀναπό-
θηστον αὐτῶν κατὰ φύσιν, αὐτῶν ὁ αἰὲς ὅτι, id est, Aufert memoriam & sensum
hominibus, de qua Musaeus & Aristoteles de caelo. Adraštia
ineuitabilem causam existentem secundum naturam. parcam
autem semper existentem.

Adraštus, nomen regis Argiuorum. qui fuit filius Thalaonis
& Eurimones. Habuit duas filias, Deiphilen & Argiam: &
Deiphyle quidem Tidco nuptui tradita est: Argia Pollinici.

Adrēpo, pis, penult. producta. ad aliquid repo. Plin. lib. 35.
Ad matris morientis ex uulnere mammam adrepens infans.

Adrūmo, mas, penultima producta. rurorem facio, siue com-
murmuro.

Adruo, ruis, ex ad & ruo, seruat d, in compositione, praeter
regulam aliorum, propter euphoniā, & significat arando
subruo. Columella lib. 2. Disiectum deinde protinus finū in-
rari & adruui conuenit, id est, subruui & subigi.

Adscire, significat adiungere. Columella in Praefatione: Quū
& hanc adsciuimus quasi agriculturae partem, quum separa-
ta sit ab agriculatione pastoralis scientia. Solet tamen scribi
sine d & per duplex ss. De quo in Conscisco.

Adsum, ades, adfui, significat praesens sum, uel propè sum.
Nam adesse etiā dicitur, quod paulò post futurū est, aut quod
aduentat. Vnde dicimus: Adest Scipio, quū iam uenit: sed Prae-
sens est id, quod iam uenit. Et hoc naturaliter, sicq; cum da-
tuo uel ablatiuo mediante in, construitur. Cicero in Philipp.
Omnibus his pugnis Dolabella affuit: & in Pauli pugna non
adfuit. Cicero: Inter hominē & beluam hoc maxime interest,
quod haec tantum quantum sensu mouetur ad id solum quod
adest, quodq; praesens est, se accommodat, id est, propè. Quan-
doq; Adest, est fauere in iudicio uel praesidio esse. Liuius de
secundo bello Punico. Sed pueri foeminaeq; super animi cor-
porisq; uires adsunt, pugnantibus tela ministrant. Donatus:
Adeste caussae, proprie dicuntur aduocati & amici. Quan-
doque sumitur pro accedere. Vergilius:

Huc ades ὁ Galathea— Idem:

Huc ades ὁ Meliboe, caper tibi saluus & hodi.

Sed haec duo significata magis per reflexū dicuntur. Sciendum
quod in Adsum seruat d, triplici ratione: scilicet differētie
caussa ab Assus, sa, sum. Euphoniae causa, quod plenius sonet
Adsum quā Assum. Postremo quod ipsa uerbi declinatio d,
repetit, tanquā in suum naturale principium reuertens. Ve-
teres tamen Assum dicebant. Vnde Assas, dicebant nutrices:
quod adsint his quos nutriunt, nec ab eis uel exiguo tempore
diuellantur. Plautus: Nil philon assum apud te eccum.

Adsummam, & in summa. significat deniq; siue ad postre-
mum, & breuiter. Iuuenalis.

Ad summam, non Maius erat, nec Sarmata, nec Thrax.
Cicero in Offic. Ad summam, ne agam de singulis. Quintilia-
nus. In summa non recedo: fas est mihi inuitis etiā parentibus
pie facere. Idem in hunc sensum accipit Smel. ut ibi: Ut smel
omnia complectar. Sic & Breuiter usurpat. ut in geminis lan-
guentibus. Breuiter tamen crudelitatis explicanda seuitia est.
Ad summum refertur ad numerum. Cic. pro Milo. Vnus, aut
ad summum duo inuenti sunt, qui Milonis causam non pro-
barent, id est, non plures quā unus, aut duo ex pluribus.

Ad tempus, significat per aliquod spaciū temporis. Cicero
lib. 1. Offic. Vtrum perturbatione, ad quae plerumq; breuis est
& ad tempus, an consultō fiat iniuria. Et apud Suetoniū le-
gitur, Caesarem extraxisse porticus ad tempus. Hoc idē signi-
ficat Temporarum. Reliqua uide in dictione Ad.

Aduallas, mons ex quo in Septentrionem Rhenus excur-
rit, & diuersa ex parte Aduas in lacum Larium iuxta Co-
mum intrans.

Adubanus, & **Adubanum**. penultima prod. fluuius: qui &
Ister, & Danubius dicitur.

Aducho, unde Aduecto, & Aduectio. uide in dictione Veho.

Aduelitatio, uide Velitor, & ibi Velitatio.

Aduēna, penult. correp. qui nō est ciuis, aut inclinus: sed ex-
ternus. Et proprie qui ex uno lōginquo loco in aliqd' oppidū
ueniunt, Aduenae dicuntur. Conuenae, qui ex pluribus locis.

Aduenio, nis, penult. correpta. idem quod uenio, seu ad ali-
quid uenio, uel ad aliquem locum uenio. Cecilius: Aedepol se-
nectus, si nihil aliud adportes tecum quum aduenis. Et quan-
doq; uenire incipio: quod & de manumatis dicitur. Plautus:
Aduenienti morbo succurre.

Aduentitia bona, quae nō recta successione, puta patris &
auī: sed ex legatis, aut aliter casu aliquo nobis adueniūt: in quibus
pater uiuēs habet usumfructū, & liberā administrationē.

Aduentitiis morbus, qui fortē, & nulla nostra culpa
uenit.

Aduentitiis, qui nō est loci illius quē habitat, & qui casu in
aliquem locum uenit, non morandi gratia. neq; consultō.

Aduentito, penultima correpta. frequenter aduenio.

Aduento, tis, adproximo. Gellius: Sed postea quū Brundu-
siū aduentremus, mollitiq; essent uenti maris, percōtatus ego
sum quae nā ratio illa pauoris sui esset. Cicero: Nondum erat
auditu te ad Italiā aduentare, hoc est ueniendo proximū esse.

Aduentores, qui propè peculiariter frequentant officinam
quampiam ac tabernā: quos materna lingua, dicimus auentori.
Plautus in Truculento: Si aequum facias, aduentores meos nō
incuses. Dicit Aduentores, ab adueniendo.

Aduerbium, quasi iuxta uerbum dicitur: quia in oratione
propè uerbū ponitur. Nec enim potest uerbi uis significantius
sonare, nisi iungatur aduerbium, ut puta dico, nauigo. Haec nō
plenae significationis sunt, nisi adijciantur aduerbia, ut bene,
male, doctē, feliciter, facit, nauigat. Sed alia aduerbia iungūtur
ad explendam uerbi significationem: ut sunt locorum aduer-
bia. ut Hic habito. Eo intro. Fiunt autem Aduerbia quandoq;
à nomine. ut à bonus benè. À uerbo. ut à sentio sensim, à tra-
cto tractim. À nomine & uerbo. ut pedetentim, à pede & ten-
to. À participio. ut à status statim. À pronomine. ut hic, illic,
ab hic & ille. À praepositione: ut ab ex, extra: & à sub, sub-
ter. Ab aduerbijs etiam. ut à propè propius.

Aduersarius, ab aduersor, pro repugno. Nam aduersarij
dicuntur sibi inuicem repugnantes.

Aduersaria, orum, dicuntur tabulae rationum, tumultuariè
confectae, quae idcirco conscribuntur ne res memoria exci-
dant: (uulgo quaterretos, seu carnetos uocamus) solent enim
increata

mercatores rationes suas chartulis quibusdam summam in-
scribere: deinde diligentius æstimato calculo, in libros ratio=
num referre. Cicero pro Roscio: Nimum cito ait me indaga=
re de tabulis, non habere se hoc nomen accepti, in codicem ac=
cepti & expensi relatum conficitur, sed in aduersarijs pete=
re contendit: usque cōne te diligis & magnifice circumspi=
cis, ut pecuniam non ex tuis tabulis sed ex aduersarijs petas?
suum codicem testis loco recitare arrogantia est, suarū per=
scriptionum & liturarū aduersaria proferre non amētia est?

Aduersitores, sunt serui qui eunt aduersus, dominis cōnan=
tibus foris. ab aduersum cundo. Apud Plautum in Mustell. in=
ducitur aduersitor, cuius peculiare ministerium est ire ad he=
rum foris cōnitantem, & eum domum reducere ac comitari.
Terentius in Adel. Neq; seruulorum quisquā aduersus ie=
rat. ubi ait Donatus: propriè locutum Terentium esse, dicen=
do Aduersum: nam inde Aduersitores dicuntur.

Aduersor, cū datiuo. significat cōtrarius sum. Auerfor uero,
detestor, abominor, iungitur cum aduersatiuo, de quo infra.

Aduersus, sa, sum, contrarius. uide in dictione Auersus.

Aduersus, uel Aduersum. præpositio. significat cōtra, & ini=
micitias, dissidia, contrarietatemq; ostendit: sicut contra. ut
Aduersus uel contra hosteis bellum geritur, Aliquando pro
erga ponitur. ut apud Terentium in Andria: Et id gratū fuisse
aduersum te, habeo gratiam.

Aduerto, tis, ad aliquem locum uerto. Terentius in Eunuchō:
illa sese interea commodum huc aduerterat in hanc nostram
plateam. Aduerto oculos animumue, aliquò conuerto oculos
uel animum.

Aduersperascit, uespertinum tempus adpetit, seu aduen=
tat. Cc.

Aduiuo, penult. prod. quasi adhuc uiuo. Hieron. ad Panma.
Ipse si adiucret Origenes, irasceret nobis fautoribus.

Adulor, penult. producta. (ut quidam putant) ex ad & aula:
quia id aulici obseruant. au, in u productam conuersa. Ouid.
Agmen adulantum media procedit ab aula. Nonius. Adu=
latio, est propriè canum blandimentum: quod ad homines cō=
suetudine translatus est. Vnde Speusippus sic definit. Adula=
tio, est conuersatio ad uoluptatem absq; ratione mali habitus,
ad oblectationem consuetudinis tendens, mediocritatemq;
transgrediens. Et est Adulari, inferuire & captare, ut fauo=
rem emereamur, uel uoce, uel gestu. Tractum ἀπὸ τοῦ δούλου,
quod est seruus. Est enim adulari, seruire, non liberale & inge=
nuum. Apud Cicronem lib. 2. Tuscul. Adulat, pro adulatur
sanguinem positum. hoc est, lambit, ebibit. Lucretius.
Longè alio pacto gannitu uocis adulant. Miror autem
quomodo à Græco ueniat, quoniam δούλος dicitur seruus: inde du=
lor, laris, & cum ad, dicitur Addulor, laris, duplo dd, quo pa=
cto primam corripuerint aliqui uersificatores.

Adulter, Adultera, componi uidentur ex ad & alter, seu al=
tera: quòd ille ad alteram, & hæc ad alterū se conferat. Hinc
Adulterium, quod propriè cum nuptia cōmittitur, quamuis ad
alia transferatur.

Adulterinæ clauēs, & similia, dicuntur, dum ficta aut nō
uera pro ueris substituantur. Cc.

Adulterinus, na, num, penultima producta. unde Adulteri=
na signa dicuntur, quæ sunt alienis anulis facta, Sic Adulter=
inæ literæ.

Adultero, ras, penultima correpta. & Adulteror, raris, ui=
tio uel maculo, quod etiam ad alia transfertur. Plinius. Inuat
ipsa adulterare adulteria natura: sicut testudines tingere, ar=
gentum auro confundere. ut electra fiant, Cicero per trans=
lationem in Lelio. Simulatio uitiosa. Apostolus. Adulteran=

tes uerbum Dei. Adulteratur uerbum Dei aut aliter de illo sen=
tiendo quàm est sentiendum, aut ex eo nō spirituales fructus:
sed adulterinos factus querendo laudis humanæ. autor Grego=
rius in Moralibus.

Adultus, qui creuit. Vnde iuuenes dicuntur Adulti, qui in flo=
re ætatis & incremento sunt positi.

Adumbro, bras, exprimo, represento, siue imitor: uti picto=
res, qui imagines planas adumbrant, ut solida uideantur. Ali=
quando umbram adhibeo, siue umbram tegendo facio. Colu=
mella lib. 12. Adumbrantur uel stramentis, uel alijs tegumen=
tis uue, ne uentis aut caloribus exarescant. Ponitur etiam in=
terdum Adumbrare, pro honorare.

Adunco, cas, ab aduncus. significat curuo.

Aduncus, uide in dictione Vncus.

Ad unguem, significat ad perfectionē. Translatio sumpta à
marmorarijs, q. iuncturas marmorū tunc absolutas existimāt,
quum unguis superductus nihil offendit. Vel quū iuncturæ ita
exactæ sunt, ut ungem non admittant. Persius. Seueros
excludet unguis. Siue ab his qui magna diligentia & con=
sideratione aliquid faciunt, & in ipsa cogitanda unguis mor=
dent. Persius. Nec demorsos sapit unguis. Horatius
lib. 1. Sermonū. Fronteius ad unguem Factus homo.

Adūno, nas, penultima producta. congreco. Hieron. Quan=
do uos ad refectionem debita adinauerit hora, in cibis uestris
minime perfulgeat cocorum industria. Hinc adunati dicuntur,
simul congregati.

Ad unum, aduerbialiter sumptum, significat omneis, nullo
excepto. ut, Non est qui faciat bonum, non est usque ad unū.
Curtius: Omnes ad unum pericere.

Aduocati, dicuntur qui alteri ad sunt in causa. Plaut. in Cassi.
Stultus contriui dicem, dum adsto aduocatus cuidam cognato
meo: quem hercle licet adeo perdidisse gaudeo, ne me nequic=
quā sibi hodie aduocauerit. Inter Aduocatum & patronum
hoc interesse Valla existimat, quòd Aduocatus nomen sit ge=
neralius quàm patronus: ut non tantum significet eum qui al=
terius causam agit, (siquidem quicumq; adest alteri in causa,
officij gratia, aduocatus adpellatur: etiam si nihil dicat neque
agat) sed qui tantū paratus sit defendere. Patronus propriè,
qui agit causam: sed aduersarij, non aduersantis.

Aduoco, cas, penult. correpta. ad me uoco. Terentius in Phor=
mione: Ibo ad forum, atque aliquot mihi aduocabo amicos ad
hanc rem. Huic contrariū est Auoco. Et Aduocare, est in sub=
sidium uocare, seu aduocatum habere. Augustinus lib. 2. de
Ciuitate Dei. Ut eam honoribus talibus aduocarent cultores
sui, id est, aduocatum haberent.

Aduolo, las, penultima correpta. iuxta, uel ad aliquem locum
uolare. & conuenitur cum aduersatiuo, præpositis ad, uel in:
& aliquando datiuo. Plinius: At in agrum Volaterranum pa=
lumbium uis è mari quotannis aduolat. Idem lib. 10. Platea no=
minatur aduolans ad eas quæ se in mari mergunt. Idem: Ca=
prarumq; uberibus aduolant.

Aduoluo, uide in dictione Voluo.

Aduorfor, pro aduersor: & Aduorsem pro aduersariū, ue=
teres dixerunt. Cornucopie.

Ad uotum aliquid habere, & Ex sententia. Licet hoc
uideatur rationis, illud cuiusdam adfectus: in eadem tamen ue=
niunt significationem. Quintilianus. Habes ne uxorem ex ani=
mi tui sententia? Et alibi. Ad uotum omne fluentem fortuna la=
sciuit ocium.

Adusq; id est, usque ad. Apuleius: Iam adusque annem per=
uenimus.

Adytum, cum y, producta: licet poetæ eam corripiant. locus
c 2 est secre

est secretior templi. ad quem nullus est aditus nisi sacerdoti. ab
 «, sine, & ingredior: quasi inaccesibile. Sic autē proprie tem-
 plorū penetralia dicuntur Adytā, ut ianuae, ualuae. Vergil.
 -Isq; adytis hęc tristia dicta reportet. Huius diminutiū
 est Adyticulum.

A A N T E E.

A Eantion, oppidum in Sigæo ab Aiace illic sepulto: qui
 Græcis Aeos dicitur. Cc.

A eas, æantis, fluvius Epyri, ex Macedonia prius defluens &
 in mare Ionium cadens, dicente Lucano lib. 3.

Purior in occasum, parui sed gurgitis Aeos
 Ionio fluit inde mari.

A eacus, penultima corrept. Iouis ex Europa siue ex Aegina
 filius. ut in Iliade inquit Homerus. Hic apud Cenopiam (sic
 quidē legitur: sed nisi apud Strabonem est mendum, Oenonā
 legendum est) regnasse dicitur: quā ex nomine matris Aegi-
 nam nominavit filius. Quem tante iustitiæ fuisse dicūt, ut apud
 inferos animarum creditus fuerit à Plutone delectus iudex,
 cum Minos & Rhadamantho, & peccantium peccata discus-
 tere, & pro meritis pœnas inferre.

A edepol, penult. correpta. aduerbium iurandi: quod est quasi
 per ædem Pollucis. Item Pol, & Perpol: quæ idē significant.
 Perpol quā pauci, per Tmesim dictum puto.

A edes, tam in singulari quā in plurali numero, pro templo:
 sed sere semper cum adiectione. ut Aedes sacra, uel Aedes sa-
 cre, Aedes Iouis, Aedes Deorum, Aedes pacis, & huiusmo-
 di. Cicero: Ex eo die quo in ædem telluris conuocati sumus.
 Valerius Maximus lib. 1. Ea pontificum admonitione effectū
 est, ut Marcellus separatis ædibus honoris ac uirtutis simu-
 lachra statueret. Si uero absolute dixerimus Aedes, domū tan-
 tum designamus. ut, Meas ædeis non proscribam. Eapropter
 apud Iureconsultos pro omni specie ædificij dici inuenitur.
 Vnde & pro sepulchro Ouidius posuit.
 Est mihi marmorea sacratas in æde Sichæus.

Pro cubiculo, apud Curtium. Excubabant principum liberi
 seruatīs noctium uicibus proximis foribus ædis, in qua rex ad-
 quiescebat. Idem pro cenaculo posuit, quum ait. Stabat ad fo-
 res ædis eius in qua rex uestebatur. Fitq; Aedes (ut scribit
 Seruius) ab edo: quod in ea sacrificantes edere consueverint.
 Nā quedam sunt nomina quæ initio diphthongantur, quāuis
 à uerbo non diphthongato deriuntur. ut Aedes, Aesculus.
 Varro ab aditu fieri putat, quod scilicet plano pede adibant.
 Vnde etiam primam diphthongatam uocalem accepit. Festus.
 Aedes quod in edito poni soleret. Alij Aedem dici existimant,
 quod in ea æuum degatur.

A edícula, dicitur ubi Deūm simulachra seruantur. Plinius
 lib. 36. de Venere Gnidiæ. Aedícula eius tota aperitur, ut con-
 spici possit undiq; effigies Deæ.

A edificium, ædis constructio. & ponitur pro omni stru-
 ctura. Nam ædificij adpellatione non solum superficiem si-
 gnari: sed solum quoq; ipsum cui ædificium superpositum est
 Vlpianus putat.

A edifico, cas, proprie ædem facio. Quamuis ad omne cōstru-
 ctionis genus, etiā ad naueis pertineat. Cicero. Qui quū maxi-
 mas ædificasset instruxissetq; classēs. Vnde uidetur magis su-
 mi pro cōstruo, præsertim quum ei domus additur: quia aliter
 frustra domū iungeremus. Idem: Qui quum ædificasset in pa-
 latio plenam dignitatis domū. Huius composita sunt Coædifi-
 co, simul ædifico. Exædifico, manifeste seu perfecte ædifico. Pli-
 nius de apibus. Domos primū plebeis ædificant, deinde regia-
 bus. Inædifico, intus ædifico. Lilius lib. 1. Et ut libera ceteris
 religionibus ara esset tota, Iouis templiq; eius quod inædifica-

retur, exaugurare sana facellaq; statuit. Proædifico. unde
 Proædificatum, quod ueteres dicebant, quod ex priuato loco
 procefferat in publicū solum. Reædifico, rursus ædifico. Su-
 perædifico. Hieronymus: Si quis autem superædificat super
 fundamentum hoc aurum, argentum, &c.

A edilatus, tus, idem quod edilitas.

A ediles, penultima produc. dicti sunt ab eo quod ædeis sacras
 & priuatus procuraret. Vel ab aditu, quod facilis ad eos ad-
 ditus esset. Primò ex plebe duo creati sunt ædiles: deinde pro-
 cedente tempore duo ex patricijs adiuncti sunt: qui à solio ex-
 burno quod eis datū est, curules dicti sunt. Officium ædiliū
 erat ludos publicos exhibere, & sacras priuatasq; ædeis p-
 curare, totam urbē tueri: ut cloace, & aquæductus, & quæq;
 publica ædificia, munda & integra essent: loca in theatro ada-
 signare. Si quispiam seruum, aut iumentum morbosum uitio-
 sum uel, pro integro sanoq; uendidisset, edicto ædiliū empto-
 ri succurrebatur: idq; edictū Aedilitiū dicebatur, siue edictio-
 nes Aedilitiæ. Erāt & alij Adiles, qui frumento præerant, &
 à Cæsare creati: & à Cerere Cereales nominati sunt ut scri-
 bit Pomponius. His cura rerum uendendarū, ne qua fraus fie-
 ret & mensurarum cōmissa erat. Scribit Dionysius Halycar-
 nas. lib. 6. Antiquitatum: ad officium Aediliū pertinuisse, ut
 curā haberent annonæ forensis, copiarq; cibariorum, editio-
 nes ædi. Hi apud Græcos agoranomī uocantur: à foro rerum
 uenaliū, cui regulam præscribunt.

A edilitas, ipsa dignitas. Suetonius in Cæsare: Siquidem ante
 paucos dies quā ædilitatem iniret.

A edilitium, idem quod edilitas, & magistratus. Cicero lib.
 Offic. P. Crassius tum cognomine diues tum copijs, functus est
 ædilitio maximo munere. Idem significat Aedilitatus, tus. Hoc
 tamen loco melius est Aedilitio adiectiue dictum accipere: ut
 quum Aedilitium edictum dicimus. Itaq; retractamus quod in
 priori editione scriptum fuerat: & Aedilitium munus intelli-
 gimus, quod ædis fuisset.

A edilitius, tia, tium, nomen possessiuum ab ædilis. ut, Comi-
 tia ædilitia, in quibus creabantur ædiles.

A edilitius, tij, qui ædilitate functus est.

A editimus, penultima correpta. (Gellio autore) ea forma
 dicitur, sicut finitimus, legitimus: pro eo qui ædilibus præest,
 quasi ædis intimus. Cicero in Verrem: Aeditimī custodesq;
 nature sentiunt diuersantem in quodam tugurio extra ur-
 bem. Sed pro eo nunc utimur Aedituus, ut Varro libro pri-
 mo de Re rustica ait. Et sementinis ferijs in ædem telluris
 uenerat rogatus ab aeditimo, ut dicere didicimus à patribus
 nostris, ut corrigimur à recentibus urbanis, ab ædituo. Lu-
 canus pro ædituis utitur ædituentes. Hos Græci νεωτοπα, neo-
 coros uocant.

A edititius, iudex quem una pars elegerit. Cicero pro Plan-
 Neque enim quicquā aliud in hac lege, nisi ædititios iudices
 seruatis.

A edituor, ædem tuor. Vnde Aedituentes, pro ædes sacras
 tuentes. Veteres Aeditimor dixere.

A editus, a, um, pen. cor. altus & fortis dicitur. Hora. in Ser-
 Viribus editior cedebat, ut in grege taurus.

Et Aedita loca, dicuntur alia ac sese ædentia, id est, ostenden-
 tia. Scribiturq; cū diphthongo, ut differat ab edo, pro come-
 do. Sic & Cornucop. Non uidetur tamen efficax ratio, quum
 in coniungendo multum differat edo compositum, & edo sim-
 plex. Nec potest æditum ab edo, es, deductum uideri.

A edituus, id est, ædis tutor, id est, curam gerens: ab ædibus
 sacris quas tuetur.

A edo, ædis, ædidi, ditum, ab e, quod est extra, quasi extra do.
 Vnde

Vnde Aedere significat emittere, promere, in lucem dare, manifestare. Sic dicimus aliquem edidisse librum. Vnde Aeditio, publicatio. Et quomā quæ generantur, in lucem promuntur, factum est ut Aedere sit generare. Horatius lib. 1. Car.

Mecenas atavis ædific regibus. Et Aedere, exhibere, quod est spectaculis comodatum. Suetonius in Cæsa. Aeditit spectaculi uarij generis munus gladiatorum. Vnde Aeditores ludorum, exhibitores dicti. Sunt tamen qui sine diphthongo scribant, quā antiquius inueniatur per æ diphthongon scriptū.

Ædon, Græce ἄδων, luscinia. Vergilius,

Quodq; leues calami, quæ suavis cantat ædon.

Ægæ, pluralis numeri, uel Aege es. urbs Ciliciæ. Quo etiam nomine dicta est insula in mari Aegeo.

Ægeon, nomen gigantis, qui cæli terræq; filius, Briareus dictus fuit. Est etiam Neptuni antiquum cognomen.

Ægæa, nomen duarū urbū (ut scribit Ptolem.) quarum una in Emathia, alia in Mauritania. Sunt et **Ægæa** Euboica, à quibus **Ægeum** mare secundū Strab. dicitur. Sunt et **Achatæ** **Ægææ**, penes quas Cratinus annis labitur.

Ægeiale, es, siue **Ægeialeæ**, nomen propriū uxoris Diomedis.

Ægeialeus, Medæ frater.

Æger, a, um, ab ago. gis, per contrarium, quod actione uacet: siue quod qui morbo correptus est, grauius agitetur. Et dicimus: hic est æger pedibus, et hic est pedibus ægris. Valerius Max. in quinto dixit. Pulsu uenarū compertit cuius morbi æger esset. Gell. cum aduersariū iunxit, dicens. Frontonem pedes grauius ægrum.

Ægeria, Nympha fuit quæ colebatur in Aricino lacu, cū qua Numæ Pompilius, et cōcubium et colloquiū se habere simul lauit super cultu religionum: quo armorum et prædæ studio flagrantem popul. Rom. abstraheret. unde Ouidius:

Ægeria est quæ præbet aquas Dea grata camœnis:

Illa Numæ conuinx consiliumq; fuit.

Ægeum mare, (ut quidam dici uolunt) quod **Ægeus** Thesei pater ex Athenarum arce illic se deiecit. Alij, quod **Ægea** Amazonū regina in eo perierit. Strabo ab **Ægeis** oppido in Eubœa: Plinius ab ἄγξ, capra, deriuat: qui lib. 4. sic scribit. Plurimis insulis conspersum, cui nomen dedit scopulus inter Tenedum et Chium, uerius quā insula ἄγξ, nomine, à specie capræ, quæ à Græcis ita adpellatur, repente è mari exiliēs. Solin. Inter Tenedū et Chium est Claros insula, qua **Ægeus** sinus panditur, ab dextra Antandrum saxum est. Hoc enim uerius, quā insula cognominari meruit. Id quoniam uisenti bus procul, capræ simile creditur, quā Græci **æga** nuncupant: **Ægeus** inquit, ab eo sinus est adpellatus. Varro. **Ægeum** (inquit) dictum ab insula, quod in eo mari scopuli in pelago uocantur à similitudine caprarum **Æges**. Pacuuius. **Æges** ferme aderant æquore in alto ratibus repentibus.

Ægeus, Thesei pater, Athenarum rex, à quo **Ægeum** mare, ut quidam putant.

Ægialus, Latine dici potest littus. quo nomine dicta est **Achaia**, propter urbis per ordinem positæ.

Ægides, penult. prod. patronymicum est ab **Ægeo** Thesei patre. Ouidius: Perfidus **Ægides** ducentia fila secutus.

Ægina, penultima producta. fuit Esopi Boeotie regis filia, à qua urbs Peloponneso adiacens, cōtra Atticam, **Ægina** uocatur. Et à qua **Acacius**, cuiusq; posterius genus duxisse feruntur. De hac Ouidius lib. 7. Metamorph.

Oenopiam ueteres adpellauere, sed ipse

Acacius **Æginam** gentricis nomine dixit.

Hinc **Æginenses** dicti sunt. Sunt qui dicant **Æginam** insulam **Pyrco** portui propinquam. Distat enim ab eo duodecim mili-

bus passuum à qua **Æginitæ** dicti sunt eius incolæ.

Ægineticus, a, um, possessiuum, ab **Ægina**. ut **Ægineticus** æs, quod olim fuit in precio, ex quo eandem laborum superficem elaborabant.

Æginuros, id est, capraria: insula ultra Corsicam, insidiosa naufragijs.

Ægiochus, dictus est Iupiter, quod corio capelle **Amalthææ** usus fuerit pro scuto, quando contra Titanas dimicauit, ut inquit Lactantius libro primo.

Ægipanes, sunt nudi, leues, caprinos pedes habentes. Veteres huiusmodi monstra pro semideis, siue pro syluestribus Dijs coluerunt: quemadmodum Faunos, Syluanosq;: Faunos ac Satyros nemorum Deos esse dicentes: Panes agrorū: Syluanos sylvarum. uide in dictione Satyri. Ouidius:

Sunt mihi semidei, sunt rustica numina Nymphæ,

Et Fauni Satyriq; et monticolæ Syluani. Pomponius Melascribit, ultra Atlantem Mauritanie montem, noctu persæpe uisa lumina, et crepitus cymbalorum, ac fistularū cantus auditos, nec die repertum quencquā. Idcirco pro constanti habitum, hos Faunos esse ac Satyros.

Ægis, idis, munimentū pectoris ancum, cum Gorgonis capite. Quod si in pectore numinis, **Ægis**: si in corpore hominis, lorica dicitur. Et à capra nomen deductum est, quia de corio eius fiebat. Et ideo Minerva habere gorgona in capite dicitur, quia prudentia sua quasi alios saxeos reddit,

Ægium, oppidū Peloponnesi: quo in loco Iouem à capra nutritum ferunt. Vnde à loco nomen: **Æga** enim caprā dicunt.

Ægle, Nympha Solis ex **Næra** filia: Latine splendor dicitur.

Æglōga, penult. correpta. caprarum, seu rerum pastoralium sermo dicitur. **Ægōn** enim caprarū: logos, sermo dicitur. At Ecloga sine diphthongo, electio uel explanatio, elegantia dicitur, ut inquit Plinius lib. 4. Epist. et Eusebius lib. 4. Ecclesiast. historie, contra Tortellium.

Ægocephalus, penult. corrept. ut Aristoteles lib. 2. de Animalibus inquit, auis est quæ lyene omnino caret.

Ægoceros, otis, uel **Ægoceron**. penult. corr. animal, alio nomine capricornus dicitur. Hieron. contra Iouini. Magna iniuria nuptiarum, ut inter Scorprios quidam, et Centauros, et Cancros, et Pisces, et **Ægoceros**, id est, capricornos uxore maritumq; constituerint. ἄγξ, ἄγξ, id est, dicitur, quoniam κίρως, cornu est, et ἄγξ, capra. Lucanus. **Ægoceron** Cancrumq; tenent.

Ægolethron, herba in ponto alba dicta, à capris interimentis. ἄγξ Græci capram nominant: ὀλεσθῆν, pernitiosum, exitiale.

Ægonōmus, penultima correpta. caprarum ductor, qui et **Æpolus** dicitur. ἄγξ, ἄγξ, id est, capra, et ἄγξ, id est, pascor: unde ἄγξ, id est, nemus: imò locus aptus capris depascendis, id ostendit propria deriuatio.

Ægon, nomen pastoris, et caprile significat. Quo etiam nomine promontorium Lemni dictum est.

Ægonensis porta, Romæ, et Quirinalis, eo quod mons ipse Quirinalis prius **Ægonis** cognominatus est. Cc.

Ægos, Thraciæ fluiuius, ad cuius ostia classis Atheniensium à **Lysandro** capta fuit. Plinius lib. 2. Idq; fictum interdiu in Thracia parte ad **Ægos** flumen, cuius loci accolæ **Ægopos** tamite nominantur.

Ægre, aduerbium. significat moleste, dolenter, iniquo animo. Terent. in Hecyra. Sed reprīm̃ me, ne ægre ququam ex me audiat. Itē **Ægre**, male, difficulter. Vergil. lib. 3. Georgic.

Ergo *ægre* rastris terras rimantur. Columella lib. 1. Scr= uos quoq; qui secuturi patrem familias sunt, non *ægre* pedibus ingredi. id est, inuitè, uel difficulter.

Aegreo, es, *æger* sum. à quo *Aegresco*, quod magis est in usu. *æger* fio. Plinius lib. 10. Corui ante Solstitium generant. Item *ægre* cūt sexagenis diebus siti maxime, antequam fici coquantur autumno.

Aegrimonia, penult. corrept. idem est quod *ægritudo*. Plaut. in Ruden. Tantisper dum abscedat à me hæc *ægrimonia*.

Aegroto, as, penult. prod. infirmus sum. à quo *Aegrotatio*, quæ sic ab *ægritudine* distinguitur (ut docet Hieron. super Ioël.) quod *ægritudine* animi dicimus, alioqui corporis non *ægritudo*, sed *ægotatio* dicitur. Idem ad Iulianum diaconū. Quamquam ita me iugis tam corporis *ægotatio*, quam animi *ægritudo* cōsumpserit, ut morte imminente, nec mei penè memorem fuerim. Cicero: Sed proprie ut *ægotatio* in corpore, sic *ægritudo* in animo nominatur. Vnde ipse lib. 4. Tusculana. definit quid sit *ægritudo*. Stulta *ægritudo* est, qua afficiuntur in malis opinatis, animosq; demittunt & contrahunt, rationi nō obtemperantes. Inuenitur tamen *æger* dici etiam de corpore, & *Aegrotus* de animo. Sallustius. Antonius pedibus *æger*, qui prælio adesse nequibat. Horatius in Sermon.

Quo me *ægotare* putes animi uitio.

Ab *Aegroto* fit *Coægroto*. Hieron. Quod si ipsa languerit, *coægotandum* est, & nunquam ab eius lectulo cedendum.

Ægula, species sulphuris, sufficiens lanis utilis: quoniam candorem ac molliem præstat.

Ægy, nomen propriū apud Plautū: dictus ab *Ægyzo*, quod significat quatio: quod multis esset concussus arumnis.

Ægyia, insula, quam Plinius scribit distare à Cythera. 15. milia passuum.

Ægylops, est abscessus inter nareis & angulum maiore oculorum, per quem pituita assidue distillat: & si negligatur, ad ossa usq; dehiscit in fistulā. Differt ab *Ægylope*, id quod *crithe*, hoc est, ordeum, uulgo ordeolū adpellant, & *Galenus* posthiam. *Crithe* abscessus est pusillus, oblongusq; sub ipsum palpebræ torulū. hoc est (ut ait Cels.) super pilorū locum. Officit luminibus, Et quod uocatur *ancylops*, siue *ancyloblepharos*, quo palpebræ coalescunt inter se, apeririq; non potest oculus. Cui non admodum ab similis est morbus qui canibus uocatur, in ipso angulo tuberculum quod palpebras parū diduci patitur. Sed & si membrorū articuli sic hærent uelut comprehensi, *ancylo* & *ancylosis* uocatur.

Ægyptios, & *gyas*. Græci uocant, quos Latini uultures.

Ægyptini, penultima prod. dicuntur *Æthiopes*, quia *Ægyptiis* sunt finitimi.

Ægyptus, regio, Hebraice *מִצְרַיִם*, ab *Aphrica* (ut Plin. inquit) Canopico determinatur ostio, ab Asia uero Pelusiaco. Quobrem quidā inter insulas *Ægyptum* cōputant. Qui tamen Asiā dimensi sunt, inter Asiæ regiones *Ægyptū* quoq; dinumerauerunt, *Aphrica* proxima: ab *Ægypto* Danae fratre sic adpellata, prius *Aeria* dicta. Hæc teste eodē Plin. lib. 5. ab Oriētē rubro mari *Affryciq;* coniungitur, ab Occasu *Cyrenem* & *Aphrica* residuū habet, à Meridie usq; in *Æthiopiā* protenditur, à Septentrione habet mare *Ægyptiū*. Eius insignes urbes sunt *Thebæ*, *Abedos*, *Alexandria*, *Babylon*, & *Memphis*. In hac (ut Plato inquit) nūquā usum est pluerē, sed Nili inundatione fecundatur. Eius figura triquetra est, quā efficit Nilus, ita se diuidens. Ab *Ægyptus* sunt adiectiua *Ægyptius*, a, um. & *Ægyptiacus*, a, um. Vnde *Ægyptia* ficus in *Ægypto* est: cuius arbor moro similis folio, magnitudine, aspectu, pomum fert non ramis, sed caudice, id est,

trunco ipso. Estq; ficus prædulcis sine granis interioribus, fecundissimo puentu scalpendo tantū ferris unguibus, aliter nō maturecit: sed quū id factū est, quarto die demetitur, cuius loco nascitur septemus. Subnascitur etiam si non scalpatur, fortius quater æstate, prioremq; expellit immaturum. Cc.

Ægyptus, *Thyestis* filius, qui à capris nutritus fuisse perhibetur.

Æleon, mons oliuarum.

Ælia, regio in Asia inter *Myfiam* & *Ionian*. Est & urbs quedam Calabria, à qua *Aelianus*. a. um.

Ælius Stilo, nomen autoris, de quo Plinius & Suetonius. Hic præconus dictus à præcone.

Ælius, & **Ælia**, nomina sunt ppria Rom. carēt aspiratiōe,

Ælla, Græce, procella, turbo. Cc.

Ællo, una est harpyiarum.

Ælon, Græce, suauitas Latine dicitur, αἰών.

Ælurus, penult. prod. Latine catus & felis dicitur. Aristoteles libro de Animalibus: *Æluri* & *Ichneumones* tot numero pariunt, quot canes. *Aelianus*: *Ælurorum* mas quidem libidinossissimus est, fœmina autem amantissima prolis: fugit coitum cum maribus, quoniā semen emittunt calidissimum, & quasi ignem genitalia adurens. Hoc cernens mas, cōmunem fœtum dilaniat, illa uero prolis desiderio, mares libidine ardentes, adit rursus. Gellius lib. 19. *Ælurorum* quoq; oculi ad easdem uices Lunæ, maiores fiunt aut minores.

Æmiliam gentem, adpellatā dicunt à *Manerco Pythagoræ* philosophi filio, cui propter unicā humanitatem cognomen fuit *Æmilios*. Nam *Æmiliam* Græci sermonis lepiditatē uocant. Hæc familia *Æmiliana*, Romæ honestissima fuit, à qua *Æmilianus* adpellatus est *Scipio* *Aphricanus* minor, quasi *Æmilij* filius, qui per adoptionē insertus fuit familiæ *Scipionum*. *Æmilia* uia, ab *Æmilio* consule dicta est, quæ à *Placentia*, *Ariminum* usq; perducta est.

Æmiliana ædificia, erant extra Romam, de quibus *Cornelius Tacitus*: Plus infamæ id incendium habuit, quia prædij *Tigilini* *Æmilianis* proruperat.

Æmilia, regio Italiæ, quæ & *Flaminia* & *Romandiola* etiā dicitur. In qua sunt urbes *Ariminū*, *Cæsena*, *Sasina*, *Rauenna*, *Fauentia*, *Imola*, *Forumliuij*, *Bononia*, & *Ferraria*.

Æmochares, cognomen Martis fuit, quasi sanguine gaudens αἰμα Latine sanguis dicitur.

Æmonia, penult. correpta. regio quæ postea dicta est *Thesalia*, ab *Æmone* *Deucalionis* filio: prius *Pyrreha* dicta à *Pyrreha* *Deucalionis* uxore. Quidam tamen cum aspiratione scribunt *Hæmonia*.

Æmulor, penult. corrept. (ut *Apuleius* inquit) ab amo descendit: unde & primā uocalem accepit. amare significat inuidere per antiphrasin. *Æmulari* igitur inuidere est à cōtrario sensu. ut in actibus Apostolicis. Et patriarchæ *æmulātes*, *Ioseph* uēdiderunt in *Ægyptū*. In *Esaia*: *Esraim* nō *æmulabitur* *Iudā*, & *Iudas* non pugnabit cōtra *Esraim*. Aliquando *Æmulari* significat imitari. unde *Æmulus* dicitur eiusdē rei studiosus, & sectator. hoc est, qui aliquē imitatur & sequitur, quod non nisi amore fieri potest. Cicero pro Marcel. Illo æmulo atque incitatore studiorum meorum atque laborū. Differunt tamen *Æmulatio* & *Imitatio*: quod *imitatio* simplex est, & liuorem non admittit: *Æmulatio* autem habet quædam imitandi studiū, sed cum militia operatione, licet hoc sine uitio esse possit: ut quum meliorem uideamus, conamur non inuidia: sed amore ipsius uirtutis, reddere nos parcis aut superiores. unde est illud: Stimulos dedit æmula uirtus. Aliquando *Æmulari* est participem esse. ut, Noli æmulari in malignantibus.

Æmulus

Aemulus, qui *aemulatur*. Cc.

Aenaria, insula à statione nauū Aeneae dicta, ut ait Plin. Hæc inarime dicitur: Pithecusaq; nūc Ischia de nomine oppidi co-
xendicis imaginem præferentis in monte.

Aenaticus, a, um, ab urbe Aenea Thraciæ oppido, de qua Theophrastus. Circa Aeneam (inquit) ficus arbor scabiem non sentit. Huius incolæ dicuntur Aeneades & Aeneata.

Aenea, Vrbs in regione Cressæa. Liuius in lib. 40. Profici-
scuntur à Thessalonica Aeneam, ad statuum sacrificium.

Aenea, ciuitas quæ postea dicta fuit Ianiculum, condita à Ro-
mulo Aeneae, ut inquit Dionysius. Ianiculum uero dictum fuit
(ut Festus ait) quia per eum populus Romanus transire cœ-
perat in agrū Ethruscum. Nam & Ianus ab eundo dictus est.
ut Cicero lib. de Natura Deorum ait.

Aenēas, penultima producta. nomen uiri Troiani à Vergilio
celebrati. dictus Aeneas (ut quidam putant) ab ἀνέω, as, quod
est laudo. Nam ἀνέω, laus Latine dicitur. Ab Aenea, dicti sunt
Aeneade, Troiani.

Aeneatores, dicti sunt tubicines, ab aenea tuba. Amianus lib.
19. Quum superesset exiguum noctis, aenatorum clangore
ductores urbem, ut mox casuram, terribili corona cinxerunt.
Et lib. 34. Aenatorum accentu signo dato progrediendi ad
pugnam, ad arma concursum est.

Aenēus, a, um, penult. corrept. idem est quod æreus, & simi-
liter diæresim quandoq; patitur. Horatius in Epistolis.
Si recte facies hic murus abeneus esto.
Aliquando ponitur pro forti. Idem:
Inclusam Danaën turris abenea.

Aeni, (ut autor est Ptolemæus) insula est iuxta Arabicum
sinum.

Aenianicus, ca, cum, populus Perebiæ, quos Aeneatias &
Aeneadas & Aenienses uocabant. Porro Aeniades per æ.
diphthongum, ab Ocnadibus per œ, diuersi habentur: sicut
Aeneades ab Aeniadibus.

Aenienſes, populi, ab Aenia Perebiorum oppido, quos in
Epyro Græco, modo ἀνιένες, modo ἀνιένες nominant.

Aenigma, atis, obscura allegoria, uel questio obscura, quæ
difficile intelligitur, nisi aperiatur. ut illud in libro Iudicum.
De comedete exiuit cibus, & de forti egressa est dulcedo. Ab
ἀνιγνω, obscure loquor, innuo. Innuitur enim quiddam quod
pluribus explicandum est.

Aenigmatistes, qui *aenigmata* facit, seu proponit. Hieron.
contra Iouinianū. Sed quid ad nostrū ἀνιγματοποιός, aenigma-
tisten, cuius libros multo difficilior est nosse, quam uincere.
Huius significationis est Aenigmaticus.

Aenna, ciuitas est in mediterraneo & umbilico Siciliæ collocata:
quæ quum ob præfetti scitiā à Romanis desciuiſſet. Qui ad
concionem conuocatos Aennenses, ultima internecione, clam
submissis militibus armatis, delcuit.

Aenobarbus, dictus est Domitius, quoniā Castor & Pol-
lux, quum de uictoria nunciarent Domitio, ipseq; minime cre-
dens narrantibus esset, malas, barbaraq; manibus permulſe-
runt, & ex fusca in flauam conuerterunt. Vnde à barba ru-
tila aeniq; coloris Aenobarbi dicti, quod postea Domitiorum
cognomen fuit.

Aenum, genus uasis, ab ære: quod & cacabus siue caldaria
dicitur. Diuiditur quādoq; diphthongus per diæresim, & tūc
(ut Seruius docet) aspiratio interponitur. ut apud Horatium.
Sub noctem gelidam lignis caleſcēt abenum. Vergilius,
Aut folijs unda tepidi despumat abēni.
Huius diminutiuum est Aenulum, & Ahēnulum. Perotus di-
cit Vergiliū scripsisse, ænā in illo. -Et luce coruscus ænea.

sine h, qd' facile credo: non enim necesse est quoties diphthongus
diuiditur, h, interponi: est tamen nota diuisionis.

Acolia, regio duplex est. una in Asia, Græcorū colonia, me-
dia inter Mysiā & Ioniā. Alia ab Acolijs septē insulis inter
Siciliam & Italiam, quarum nomina sunt hæc: Hieræ, Stron-
gile, Didyme, Eriphusa, Phœnicusa, & Enonymos. Strabo
lib. 6. Plin. lib. 3. Solinus, Mella, de Acolijs, quæ alijs nomini-
bus à nostris Vulcaniæ, Ephesiades à Græcis nuncupantur.
Dictæ Acoliæ, ab Acolo Iouis filio. Dicitur etiam Lipara, à
Liparo Ausonis regis filio, qui cam ante Acolum rexit.

Aeolius, a, um, possessiuum. ut Acolum mare, dictū est quod
Asiatico littori adiacet, ab Acolijs pulsus olim colonis. Nam
antea Mysium dicebatur.

Æolus, penult. correpta. Iouis filius, qui in hospites benignus
fuisse, Liparem & Acolias ab eo nominatas insulas in ora Si-
ciliæ tenuisse perhibetur, & in his Strongilen, ex cuius fumo
quinam flatus futuri essent in triduum prædicebat. Vnde uen-
torum rex putatus est. Fuit & alius Aeolus Tuscorum rex. à
quo Aolia. Latine uariis siue dolosus dicitur Aeolus.

Acon, Græcæ, æuum Latine dicitur.

Aepolium, caprarum græc.

Aepolus, penultima correpta. caprarius.

Aepy, urbs Nestoris, in montibus sita. Nam Aepy, sublime de-
notat. Aepys, altus.

Aequabilis, idem quod æqualis. Cicero: Et uox reducitur in
sonum quandam æquabilem atq; constantem. Hinc

Aequabilitas uitæ, dicitur in qua nulla est perturbatio,
non uarietas & discrepantia, quasi æqualitas dicta.

Acquæuus coætaneus, ab æqualitate cui dicitur.

Æqualis, planus, unde Æqualis campus. Quandoq; pro si-
mili ponitur, & ex æquo. Plin. Quū & ipse æqualem fortunā
expertus fuissē. Quandoq; pro coætaneo. Cicero in Cato.
Nec cū æqualibus solum, qui pauci admodum restant. Diffi-
runt tamen ab inuicē, quod Æquales sunt eorundem annorū,
Coætanei in eodem tempore, sed diuersis annis & disparibus.
ut, Cicero & Augustus fuerunt coætanei, licet Cicero maior
natu fuerit, sed non æquales. Hinc Æqualitas, similitudo, pari-
tas, seu æquitas, de qua paulo antè.

Æqualiter, similiter, pariter.

Æquamentum, æquatio est, quod & libramētū dicitur.
Nam Æquimentum aliud significat.

Æquanimis, penultima corrept. qui est æqui animi: qui nec
prosperis extollitur, nec aduersis frangitur. Hinc

Æquanimitas, quæ est fauor, & ppius animus. Terent.
in Adelphis: Facite ut æquanimitas uestra, poetæ ad scriben-
dum augeat industriam.

Æquanimiter, modèraie, patienter, æquo animo.

Æquē, aduerbium. significat iuste. Seneca: Iudex qui parte
inaudita altera, aliquid statuit, etiam si æquē statuerit, haud
æquus fuit. Interdum significat tam, uel tantum, uel similiter.
ut, Tu es æquē bonus ac doctus. Sueton. in Cæsa. Nihil æquē
ac iudicis acerbitas profuit. Vergilius lib. 2. Georg.

-Negant alios æquē serpentibus agros Dulcē ferre cibū.

Acqui boniq; facio, significat in bonam partem accipio.
Apuleius lib. 1. de Asin. aurco. Istud quidem quod polliceris,
æqui boniq; facio. Potest etiam accipi pro non magnopendo.
Terent. Ceterum equidem istuc Chreme, æqui boniq; facio.
Liui. Ne serpat latius contagio eius mali, nos æqui boniq; fa-
cimus. Cicero ad Attic. sine copula dixit, Acqui boni facit. Ho-
nesta locutio quam ueteres frequenter usurpant sine particu-
la, q; uel ac. ut bonis malis, bonum æquum, æqui boni consu-
lre, ac plura his similia.

Aequidiale, dictum ab antiquis quod nunc dicimus æquinoctiale, quia nox diei potius, quam dies nocti annumerari debet. Sic etiam Aequidium, quod nunc æquinoctium.

Aquilaneum, ex toto dimidium significat, dictum à lotione lane quæ dicitur æquilaneo redire, quum dimidium decedit sordibus.

Aequilibrium, æquatio libræ, quod et æquamentum et libramentum dicitur. Trutina quum pro bilancis seu stateræ lingua sumitur. Gellius: Nam cui membrum ab alio ruptum est, si ipse itidem rumpere per talionem uelit, quæro an efficere possit rumpendi pariter membri æquilibrium. In qua re primum ea difficultas est inexplicabilis. Quin si membrum inquit, aliter imprudens ruperit. Quod enim per imprudentiam fractum est, retiliari per imprudentiam debet.

Aequinæus, penultima correpta, qui utraq; manu utitur, et ita leua operatur sicut dextra.

Aequimelum, locus Romæ, ubi domus Melij solo æquata fuit. P. enim Melius ob frumenti largitionem in suspicionem affectæ dominationis uenit. et quum ad populi fidem fugeretur, ab Seruilio Hala magistro equitum deprensus et occisus est, domusq; eius diruta, et area æquimeleum dicta. Et Corneliop. et Liuiop.

Æquinoctium, ex æqualitate noctium dicitur, quod tunc dies et nox horarum spatio æquales sint. Duo sunt autem æquinoctia, uernale scilicet et autumnale. Vernale fit quarto Idus Martias, uel circa octauo Calendas Aprilis, et in octaua parte Ariëtis conficitur. Autumnale decimo octauo Calendas Octobris, ad Vergiliarum occasum, diebus quadraginta: quia annum olim in duas tantum partes diuidebant. hoc est, in æstiuum et hyemale Solstitium. Ab æquinoctio fit adiectiuum æquinoctiale. ut tempus æquinoctiale.

Æquiparo, as, penult. corr. significat comparo, siue æquo.

Æquipolleo, les, per duplex ll, parcm potestatem habeo. unde Æquipollentia, æquiualentia.

Æquitas, modo planitiæ, modo iustitiæ significat, qua secundum Deum bene uiuimus. ut in Psalm. Omnia mandata tua æquitas. Huius contrarium est Iniquitas. Est et Æquitas pars quedam pietatis, quæ Cicero æqualitatem uocat: quum omnes cœquatur. Nā Deus q homines generat, et inspirat, omnes æquos, id est, pareis esse uoluit, eandem conditionem uiuendi omnibus posuit, omnibus immortalitatem sponddit, nemo apud Deum seruus, nemo dominus. Vbi nō sunt uniuersi pares, æquitas nō est, et excludit inæqualitas ipsa iustitiā, cuius uis omnis in eo est, ut parcs faciat eos, qui ad huius uitæ cōditionem pariter sorte uenerunt. Est etiam Æquitas, quæ ad bene iudicandum pertinet. Speusippus ait: Æquitas est iustorum condecensiumq; remissio, moderatio in cōmercijs, ordo naturalis anime, quo ad honesta et turpia. De hoc etiam uide in dictione Iustitia.

Æquiualet, es, penult. correpta, quasi æque possum.

Æquiuocum, penultima correpta, est quod Græci dicunt homonymon, et à Martiano uocatur pluriuocū, quando pluribus rebus eadem est adpellatio.

Æquo, as, ex plano. Plin. Æquato deinde pauimento infunditur oleum. Et Aquare, est cum æquitate diuidere. Vergil. Operumq; laborem Partibus æquabat iustis. Aliquando continuare. Idem: Felix si protinus illum Acquasset nocti ludū. Huius composita Adæquo, Coæquo, Exæquo, et Peræquo, quæ secundum unam præpositionum significant.

Æquor, ab aqua nomen deductum, quod æquam superficiem habeat, quum non fluctuat, et pprie denotat superficiem. Ambrosius lib. Hexam. Et quum sit altitudo diuersa, indiscreta tamen dorfi eius æqualitas. unde et Æquor adpellatum arbi-

tror, q, superficies eius æqualis sit: quia aquæ licet fluctuantes uelut montes erigantur, sedatis tamen rursum tempestatibus adæquatur. Hinc dicimus Æquora campi, et Æquora ponti. Cicero lib. 2. Academ. ab æquo, id est, plano uocabulum accepisse confirmat, quod tam planè uidetur, quam mare æquum. De campo, Vergilius lib. 3. Georg.

At prius ignotum ferro quam scindimus æquor.

Idem de mari. — Æquora ponti. Nec solum de mari, sed etiam de fluuiio dicitur. ut apud eundem:

— Virideisq; secant placido æquore syluas. Accipitur tamen quandoq; pro ipso mari. ut,

Bis denis Phrygium conscendi nauibus æquor.

Quandoq; pro aëre.

Aspice bis senos uolitantes æquore cygnos.

Ab Æquor fit Æquoreus, a, um.

Æquus, a, um, planus: ab aqua, quod æquā superficiem habere uideatur, ita ut imaginem tanquam speculum reddat. Per translationem ponitur pro iusto, quia nullam in partem inclinatur. Equus pro animali non diphthongatur.

Ær, proprie dicitur medium spatium inter cœlum et terrā. Est enim inanis, plurimum habens admixtum raritatis, quam inferiora elementa. Vergilius: Longa perinanes — Vel (ut Persius ait) Ær est elementum, cuius omnes loci mutationes secundum naturam sunt. Vergilius:

Namq; canebat uti magnum perinane coacta Semina.

Dictus Ær (ut quidam autumant) ἀὴρ τῆ ἀρῆς, ab eo, quod frater terrā, uel quod fratur. Sed credo potius dici ἀἰρ, ἢ ἀἴρ, ἢ ἀἴρ, id est, quoniam ἀἴρ est spiro. Vnde producit ultimam. Lucanus libro primo:

Ær et longi uoluent Titana labores. qui corripunt ipsi uiderint, nec Claudianus dicit.

Lucidus umbroso miscebitur ær Auerno. quia sensus esset contrarius, et syllaba falsa, sed dicit Axis, uel orbis. Hic autem Ær partim ad terrenam, partim ad cœlestem materiam pertinet. Nam ille subtilis, ubi uentosi ac procellosi motus nō possunt existere, ad cœlestem pertinet partem: iste uero qui uolucibus permeatur, et stadijs quadraginta (ut Possido. ait) à terra distat, quum sit turbulētor et exhalationibus humidis corpore scat, terræ deputatur, quiq; ex se multas species reddit. Nam cōmotus, uentos facit: uehementius cōcitatus, ignem et tonitrua: contractus, nubila: conspissatus, pluuiam: congelatis nubibus, niuem: turbulentius congelantibus densioribusq; grandinem: distentus, serenum efficit. Aliquando Ær dicitur uentus, spiritus, uel status modicus. Vergilius:

Æra dimouit tenebrosum et dispulit umbras.

Aliquando dicitur sonus. Varro. Anima, ut conclusa in uestica quando est arte ligata, si perculeris, æra reddet.

Æra, e, numeri nota est: puta in moneta notabatur numerus quæ ualebat. Lucili. Hæc est ratio puerfa æra numeri est subducta improbe. Astrologi quoq; initium à quo supputationes incipiunt, Æram uocant. Dicta Æra ex eo quod omnis orbis æs reddere professus est reipublicæ. Æractiam Græca dictio est, quæ apud nos loliū significat, ut inquit Dioscorides. Hinc Acrincus, a, um, quod ex æra factum est. Idem: Panis uero cum melle et ærinea farina, id est, loliacea.

Æranthemis, herba florens Vere, quæ chamæmelon dici debet, sed uulgius chamomillam uocat, ab Asclepiade Anthomis dicta.

Ærarij tribuni, à tribuendo ære. Nam (ut Varro scribit) tributa erat eis pecunia quam in litibus redderent. Idq; quod attributum dicebatur æs militare.

Ærarij milites, dicti sunt ab ære, quod stipedium facerent:

Æs

Aes enim stipem quoq; dicebant. unde stipendium.
Aerarium, aeris repositorium, hoc est, numerum similitumq; rerū pretiosarum atq; opum, quæ utilitatē Reipub. allaturæ erant. Sic dictum quod æra in eo principaliter inferebantur.
Aerarius, a, um, quod est aeris, siue ex ære. Plinius libro 33. Laudationē eandem in ærarijs metallis, & proximam in ærgentarijs fieri compertum est.
Ære diruti milites, uocabantur quibus propter ignominiam stipendium subtraheretur.
Æreus, a, um, quod ex ære est: sicut Aheneus.
Æreficium, quod ex ære factū est. Varro: Politæ enim quasi æreficio uidebantur.
Æripes, penultima correp. celer, quasi ærios pedes habens. Quidam tamen compositum nomen putant ab æs, aeris. Verg. synæresin facit. Finxerat æripedem cœruam.
Ærithusæ, iaspides æri similes. Cc.
Ærius, ria, rium, per i, uel Æreus, per e, modo significat altum, ut æria turris: modo quod cōstat ex ære, ut corpus ærium, fulgor ærius.
Æro, as, significat æs misceo, ære adultero, siue ære orno. Vnde ærate fœres apud Vergiliū. Priscianus. A metallorum quoq; nominibus solent nasci uerba. ut ab auro: auro, as, ab ære, æro, æras. unde Auratus, & Aeratus. Huius uerbi composita sunt Obero, & Subæro, Persius. Nequa subæro mendo sum tinniat auro.
Æromantia, diuinitio ex ære.
Ærōpe, penult. correpta. Atrei uxor, ex qua Thyestes duos filios suscepit. Et non est diphthongus. nā scribitur à Græcis *ἀερωπη*. Ouidius lib. 2. de Trist. Sinon Ærope frater sceleratus amasset, Conuersos Solis non legeremus equos.
Aerofus, fa, sum, ex quo æs fit. ut lapis ærofus, quem alio nomine cadmiū nuncupant. Et Aerofa ab antiquis Cyprus insula dicebatur, quod in ea plurimum æris nascitur, uel quod primo ibi inuentum sit æs.
Ærugo, penult. producta. idem quod rubigo, & proprie in ære uel argento, quū uiridescit. Rubigo uero in ferro & scægetibus, de quo loco suo. Plinius lib. 24. refert, æra extersa cæleruginis in medicina magnus usus, cuius uis est collyrijs oculorum aptissima. Apud Horatium & Iuuenalem accipitur Ærugo pro pecunia, quæ ex ære fit. Hinc Æruginofus, a, um, quod est æruginē plenum. Seneca libro de Bre. uitæ. Maiorem dierum partem in æruginosis lamellis consumit.
Ærumna, *ἀρόνη* *ἀρόνη*, leuo, tollo. Alij ab ære deriuant, hoc est, à pecūia, q. aeris gratia labores & curas subcamus. Verg. - Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames. Nam laborem & sollicitudinē significat. Proprie tamen Ærumnæ, & per diminutionē Ærumnulæ, dicuntur furcinulæ quibus uiatores sarcinas suas religatis tabella interposita ferre consueuerunt. Quæ quoniam a Mario institutæ sunt, multi Mariani postea uocati sunt. Vnde Frontinus lib. 4. Stratagematōn: C. Marius recidendorum impedimentorū gratia quibus maxime exercitus agmen oneratur, uasū & cibaria militum in fasciculos aptata, furcis imposuit, sub quibus & habile onus, & facilis requies esset. Vnde & in proverbium tractū est: Multi Mariani. Hinc factum est, ut labores onerosi, Ærumnæ dicantur. Cicero lib. 2. de Finibus: Labores nō fugiendos ærumnas nominauerunt. Vnde labores Herculis, ærumnæ sunt adpellatæ. Plautus in Persa. Superauit ærumnis suis ærumnas Herculis. Ausonius. Prima cleonæi tolerata ærumna laboris. Cicero libro 4.

Tuscul. Ærumna est ægritudo laboriosa. Similiter Ærumna dicitur miseria, calamitas, infelicitas. Vnde Ærumnosum dicitur, quod est laboribus ac miserijs affluctum.
Ærumnalis, adiectiuū. ut labor ærumnalis. Apul. lib. 1. de Asin. au. Mox in urbe latia aduena studiōrū quirītium, indigenam ærumnali labore aggressus excolui.
Ærulfare, ueteres dixerunt pro pecunijs undiq; fallacijs colligere: quod faciunt Chaldæi, qui diuinando æra lucrantur, & cibum quæsumq; ex mendacijs captant, à quo uerbo fit Ærulfator.
Aes, æris, sumitur pro pecunia & omni metallo, sed præsertim pro eo quod est coloris rubri. Deductum nomen putant aliqui ab auri similitudine. Alij à Græco deriuant *αἶς*, terra. Varro ab asse. Accipiturq; pro pecunijs, quoniam Aes fuit in pretio magis, aurumq; iacebat, ut ait Lucretius: Nunc (uersa uice) iacet æs, aurum summo successit honore. Et primò ex ære pecunia signata. Ouidius in Fastis. Æra dabant olim, melius nunc omen in auro est, Victaq; concessit prisca moneta nouæ. Cato. Fundum æribus suis emptū possidebant. Scriuius rex primus post urbem conditā signare æs cœpit, cuius in altera parte nota fuit, Ianus geminus: in altera, rostrum nauis. Nā quia Saturnum classe deuectū hospitio Ianus acceperat, & ab illo peritiam ruris edoctus, feram illam ac rudem, ante fruges cognitas uitā, in melius redegerat, regni cū sociū fecit. Et quoniam nauis fuerat aduectus, in signando ære ex una quidē parte sui capitis effigiem, ex altera nauis rostrū impressit: ut quātum in eo esset Saturni memoriæ consuleret, ne accepti beneficii inmemor esse uideretur. Ponitur etiā quandoq; pro tubis, quoniam ex ære fiunt. Verg. Ære ciere uiros. Vnde Æneatores tubicines dicuntur.
Aes militare, dicebatur qd' tribunis ærarijs attributū erat ut militibus reddereur. Plautus in Aul. Cedit miles, æs petit.
Aes nostrum, dicitur quod nobis alijs debent.
Aes alienum, quod nos alijs debemus.
Aes suum, quod alijs ei, de quo loquimur, debent.
Aes ductile, quod facile ducitur, attenuaturq; in laminas.
Aes Caldarium, quod funditur tantum, & malleis fragile est.
Æsalon, pen. corre. genus accipitris, alijs quāmbuteo. Plin. Æsalon, parua auis, oua corui frangens.
Æschines, pen. prod. nomen propriū oratoris Græci, Demosthenis æmuli. Fuere etiam alijs septem hoc nomine uocati.
Æschylus, pen. correpta. nomen poëtæ tragici. Horatius. Post hunc personæ Pallæq; repertor honestæ Æschylus & modicis instruit pulpita tignis. Hic quum esset caluus, & in aprico fortē quiesceret, testudo ab aquila in altum delata quum decidisset, caput eius infregit, interemitq;.
Æschyron, nomen auctoris præceptoris Galeni. Fuere & alijs hoc nomine.
Æsculapius, Græce Asclepiades. nomen est Apollinis filij, qui medicinā artem uel laude uel opere ampliavit. Ob eamq; rem in Deorum numerū receptus fertur. Cuius duo filij, Podalirius & Machaon, bello Troiano Agamemnonē secuti, non mediocrem opem commilitonibus attulere.
Æsculus, penult. correp. arbor glandifera, cuius fructu quū in primæua ætate homines uescerentur, ab edo, pro comedo deduci putatur: quamuis edo primam breuem habeat. Quidam tamen sine diphthongo scribūt, ab æscā nomen trahentes. Hinc Æsculeus, a, um, quod est materiātum ex æsculo. Palalad. Asseres quernæ, cum æsculeis non misceantur. Æsculum neutri

neutri generis, et sine diphthongo, ciuitas in agro Piceno.

Aclis, ciuitas Umbriae, à qua Aclsinates populi. Plinius lib. 11. Cascum (inquit) Aclsinatè ex Umbria. Ptolemæ. quoq; hanc urbem Acliam ab Aesi fluuio nominat.

Aesopus, penult. producta. nam Græci scribunt per ω, nomen fabulatoris clarissimi. Inde Aesopianus. Hieronym. Iuxta Aesopianam fabulam. Hic miser uitæ, miser morte, et miser for=ma. unde Maxi. Planudes de ipso ita scribit. Αἴσωπος ὁ μὲν γέ=νος ἐξ ἁμορίας τῆς φρυγίας, τὴν δὲ τύχην γέγονε δούλος. ἱτύχῃ καὶ ὧν δὲ μόνον δούλος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ αὐτῷ δουλεύοντα τὰ πλείω αὐ=ερώπων εἶχε. καὶ γὰρ φερόμενος, σμὸς τὴν γυναῖκα, σμὸς δὲ τὰ ἄλλα. πρὸς χάριν, μάλιστα, ὅθεν καὶ τὸ δούμας ἐπὶ τῷ, ταύτην γὰρ αὐτῶν, ὡς αἰσίοι, id est, Aesopus genus quidem traxit ex Amorio Phrygie, sed fortuna natus est seruus. Fuit autem non solum seruus, sed et deformissimus omnium ætatis suæ hominum. nam acuto capite fuit, presis naribus, depresso collo, promi=nentibus labris, niger. unde et nomen fortius est. Idè enim Aesopus quod Aethiops.

Aestas, significat tempus quod incipit ab æquinoctio uernali, et finitur æquinoctio autumnali: constatq; senis mensibus, et totius annus in Aestatem Hyememq; diuiditur: particularius tamen ponitur pro quarta anni parte, hoc est, pro tribus men=sibus, qui incipiunt Sole Cancrum ingrediente. nā Sole ingre=diente Librā Autumnus est, ingrediente Capricornū, Hyems: ingrediente Arietem. Ver.

Aestimabile, quod facile æstimari potest. Cuius contrarium est inæstimabile.

Aestimata pœna, quæ certo ære cesebatur. ut ouis decussis, id est, decem asibus: bos centussis, id est, centum asibus. Cc.

Aestimatio, ab antiquis Aestimua dicebatur.

Aestimo, m.s. penult. correpta. significat appretio, taxo, com=positum ab æs, et μέτρον, pretium, quasi ære taxo. Et cōstruitur cū ablatiuo, uel genitiuo horum nominum, tanti, quanti, quan=titatis, tantidè, quanticūq; magni, parui, pluris, minoris, maxi=mi, plurimi, nihili, et si qua huiusmodi reperiuntur: licet etiā ablatiuo horū nominū sine substantiuis iuncti huic uerbo inue=niantur. Boëtius in Prolo. lib. Topi. Ingratum quidè si magna Trebatij merita quibus ipse usus fuerit paruo æstimare uidere=tur, quum nullam eis gratiā restituendam putaret. Hieron. in Leui. Si statim ab anno incipientis iubilei uouerit agrū quan=to ualere potest, tanto æstimabitur. Frequentius tamen cū ge=nitiuo iungitur. Cicero lib. Acade. Alia pluris esse æstimanda. alia minoris. Lilius utrunq; casum cōplexus est. Mancipia mi=nora annis uiginti, quæ post proximum lustrum decē milibus aris aut pluris uenissent ea quoq; decē tāto pluris quāti quāti essent æstimarentur. Similem significationem habent, pendo, facio, curo, est, interest, et refert, quū pretium iungitur: quia pro aestimo, siue æstimatur ponitur. ut nihili pendo, et huius=modi. Dicitur etiam Aestimare, rem alicuius dignitatis facere. Seneca. Data magno æstimas, accepta paruo. Et in tit. de Ira. Magnò æstimata ira deiecit. Inuenitur etiā Aestimo sine abla=tuo uel genitiuo Hieron. in Leui. Si pauper fuerit et æstima=tiōne reddere non ualebit, stabit coram sacerdote, et quantū ille æstimauerit, tantum dabit. Sciendum quoq; quòd in sacris literis (ut Fulgentius docet) duobus modis æstimatio poni so=let. Nam qui aliquid certissime scit, et qui putat aliquid esse, quod non est, Aestimare dicitur. Ad æstimatiōne incertæ scien=tie seu cognitionis pertinet quod dicitur: Aestimabat se uide=re. Nomine autem æstimatiōis certissima scientia ponitur in li=bro sapiētiae. Scit præterea, de futuris æstimat, id est, certissi=me scit. Et Apostolus. Aestimo quòd non sunt cōdignæ passio=nes huius temporis ad futuram gloriam. id est, certe scio. Ab

Aestimo fit Existimo, diphthongo in i, longam cōuersa, quasi ex æstimatione statuo atq; decerno. Prius enim rem æstima=mus, id est, cōsyderamus: deinde qualis sit existimamus, id est, iudicamus. Terentius: Nam ea res dedit existimandi copiam quotidianæ uitæ consuetudinem. Quintil. Velauit ei caput et suo cuiusq; animo dedit æstimandum.

Aestiuua, dicitur loca umbrosa, nemorosa, in quibus per æsta=tem uitatur Solis ardor. Statius. -Et umbrosi patuè=rc aestiuua Lycaei. Quandoque ponitur pro ipsis gregibus in aestiuo commorantibus. Vergilius libro tertio Georgic. -Nec singula morbi

Corpora corripiunt, sed tota aestiuua repente.

Quandoq; Aestiuua adpellantur loca in quibus et armēta et greges et milites æstate sunt: sicut hyberna, ubi habitant hyeme. Quandoque uocantur quæ æstate fiunt. unde Plinius lib. 18. Aestiuua æstate quæ ante Vergiliarum exortum serun=tur, ut milium panicum.

Aestiuo, as, sicut hyberno, as, et est Aestiuare propter æstū euitandum alicubi morari. Plin. lib. 12. Intra septem eam æsti=uant pastores opacam pariter et munitam uallo arboris.

Aestiuus, a, um, penult. produc. quod est æstatis. Greg. Aca=stiuum tempus quod corpori meo ualde contrarium est.

Aestuaria, loca dicuntur per quæ mare uicissim tum accedit, tum recedit: siue quæ marinis aquis referta sunt ex inundatio=nibus pelagi. Plinius lib. 3. Illyrici ora mille amplius insulis fre=quentatur, natura uadosi maris. æstuarijs tenui aluco intercur=santibus, clare antè ostia Timai calidorū cum æstu maris cre=scentium iuxta Istrorum agrum.

Aestuo, as, seruco, flagro. Ambrosius: Psalmi de torcularibus inscribuntur, eò quòd in his mysteria dominicæ passionis spi=ritu sancto feruente, ardentius æstuarunt. Aliquando Aestua=re est fluctuare, agitari. Cicero in Verrem: Quod ubi audi=tum est, æstuarè illi qui dederant pecuniam, putare nihil agi posse absente Epicrate. Huius compositum est Exæstuo, quod est extra æstuo, exundo incremento. Vergilius.

-Fundoq; exæstuat imo. Iustinus libro primo. Quæ ma=teria in his locis passim è terra exæstuat. Hieronymus: Ad coitum semper exæstuant. Suctonius: Fossas omneis, in quas Nilus exæstuat, oblimatas longa uetustate, militari ope=re deterfit.

Aestuosus, a, um, quod est calore plenum. Columella lib. 4. Cœlum neq; niuale uinea, nec rursus æstuosum desyderat.

Aestus, us, calor, et Solis flagrantia. Vergil. lib. 3. Georg. Aestibus in medijs umbrosam exquirere uallem.

Ponitur interdum pro æstiuo tempore. Idem: -Pro=piusq; æstus incendia uoluunt. Inde per trāslationem Ae=stus quandoque dicitur desyderium, cupiditas, libido, amor, et huiusmodi. Præterea Aestus uocatur impetus marinus, uel commotio. quòd seruore quodam id fieri uideatur. nam est maris accessus uel recessus. id est, inquietudo. Sic etiam di=citur uis uentorum procella uel fluctus. Plautus in Asin. Quo magis te in altum capeffas, tam æstus te in portum referet. Lucretius libro quarto:

Frigus ut à pluuijs, calor ab Sole, æstus ab undis.

Aeta, nomen est montis in Thessalia.

Aetalia, insula in Ligustico mari. uide infra in dictione E=thalia,

Aetas, Græcū est αἰών, αἰῶνες, Inde Latine Aeuum, æui. Aeuis=tas, Aetas per syncopā: sed Aetas plerūq; generaliter dicitur. ut atas senectutis, ætas iuuentutis. Sex enim sunt hominū æta=tis gradus. Infāntia, pueritia, adolescentia, iuuentus, grauitas atq; senectus. In his sex spatijs philosophi uitam descripserunt humanam

humanā, quibus mutatur et currit et ad mortis terminū peruenit. Varro quinque gradus facit. In primo usque ad annū decimumquintū: pueros dictos, quod sint puri, id est, impuberes. Secundo ad trigessimū annū adulescentes, ab adulescēdo nominatos. In tertio quod erat usque ad quadraginta annos, iuuenes adpellatos, eō quod Rempublicam in re militari iuuare possent. In quarto autem gradu, usque ad sexagesimū annū seniores nuncupatos, quod tunc corpus senescere incipiat. Inde usque in finē uitae uniuersusque quintū gradū faciūt, in quo qui essent, senes adpellatos, quod ea etate corpus iam senio laboraret. Horū tamen singuli triaria diuiduntur: ut prima pars uiridis sit, deinde adulta, postea praeceps. unde Verg. -Viridisque iuuenta. Alij aliter diuidūt etates. Actus uero mūdi: Prima ab Adā usque ad Noē. Secūda à Noē usque ad Abraham. Tertia ab Abraham usque ad Dauid. Quarta à Dauid usque ad transmigratiōē Iudae in Babyloniā. Quinta deinde usque ad aduentū saluatoris in carne. Sexta quae nunc agitur usquequo mūdos iste finiatur. Interdū Aetas accipitur pro anno. Vergil. -Vbi quarta accesserit aetas. Varro. Aetate uix decimā egressus. Interdū pro triginta annorum spatio. Cicero: Tertiā iam etatem hominū uiuebat. Sic Plutarchus ostendit Aetate esse spatiū triginta annorū secundum Heraclitū. Interdum pro centū annis. Ouid. -Annos Vixi bis centum nunc tertia uiuitur aetas.

Ponitur et pro quouis tempore humanae uitae longissimo. Diciturque Aetas (ut inquit Apuleius) per syncopam: quasi aetas ab aeuum. Graeci etates τῆς αἰῶνος dicunt. Aetas mala dicta est senectus. Plautus: Confitus sum, senectute onustū gero corpus, uires reliquerunt. ut aetas mala est, mors mala est: ergo econtrario bona aetas iuuentus adpellatur. Cice. Quod si ipsis uoluptatibus bona aetas fruitur libentius, primū paruulis fruitur rebus. Aetas media, uocatur illa quae est inter iuuentam et senectam, quam Auicenna uocat Aetate pulchritudinis, quae ferē est à triginta usque ad quadragessimū annum, eadem dicitur Aetas consistendi. Hippocrates in Aphor. Secundo consistentes facile inedia ferre dicit.

Aetate, aduerbiū significat diu. Plautus: Aetate ambo amobus sint obnoxij. Idem: Aetate uelim seruire, Libanum ut cōueniam modo.

Aetatula, diminutiuum, id est, aetas modica.

Aeterno, as, perpetuum facio. Varro: Literisque ac laudibus eternare. Sūt tamen qui Aeternus et Aeterno aspirent, quando ab aethere deducant.

Aeternus, quasi aeternus, perpetuus: à quo Sempiternus, quasi sempiternus. Aeternitas, perpetuitas, quae nulla temporis quantitate, mensura, nullo temporis spatio designari potest: quā omne contineat aeternū, et contineatur à nullo. Differunt tamen Aeternū et Sempiternū: quod sempiternū dicunt Deum esse, qui sempiternus fuit, et quod: Aeternos homines quod principium quidem habuerūt, et tamen animo sunt immortales atque perpetui.

Aether, summus est ubi stellae sunt. Graece αἰθήρ. ponitur ab aliquibus pro elemento ignis. Nam secundū Varronē cælum diuiditur in aethera et aera. Terra in aquam et humum, è quibus summum esse aethera, secundum aera, tertiam aquam, infimam terrā esse scribit. Augustinus lib. 8. de Ciuitate Dei. Aether longē à terra alieque suspensus, aer uero aetheri terraeque contiguus. Ouidius lib. 1. Metamorph.

Hec super imposuit liquidum et grauitate carentem, Aethera nec quicquam terrena facis habentem. Ab αἰθήρ, ardeo. Anaxago, aetheris nomine ignem significauit, quod superiora igne plena sint. Aristoteles Aethera cælum dixit, ex αἰώ, uoluo, curro: quasi perpetuam uolubilitatem indicet. nam lib. 1. Meteorologie sic scribit: Corpus enim circulare, quod

semper curreret, simul diuinum quippiam inesse opinantes, Aetherem nominari statuerunt. unde Ouidius ad Casarem: Sic habites terras, ut te desideret aether.

Alij accipiūt pro aere. Apul. Aqua tellus, aether ignis. Verg. -Resonatque fragoribus aether. Ab Aether fit Acthereus, a, um, quod est aetheris. Idem:

Aetherea quos lapsa plaga Iouis ales apto Turbat coelo. Aethera, a, generis foemini, nominatiuus formatus ab acthere, satiuo Graeco aetherem, uel aethera: sicut lampas, lampadem uel lampada, haec lampada. thorax, thoraca, haec thoraca. Et ponitur pro aere. Vnde canimus: Quem terra, pontus, aethera, colunt, adorant, praedicant.

Aethiopia, (ut autor est Ambrosius lib. de Paradiso) uilis et abiecta Latina interpretatione significatur: ab Aethiopo Vulcani filio cui praefuit, sic dicta. ut ait Plin. Vel à Graeco αἰθῶ, cremo, et ὤψ, ops, aspectus: facies. Nam Solis uicinitate torret. Est enim ibi uigis aestus. Quicquid eius est, sub Meridia no cardine est. Circa uero Occiduum, montuosa est, arenosa in medio. Ad Orientalem plagā deserta. Cuius situs ab Occiduo Atlantes montes: ad Orientē usque in Aegypti fines porrigitur: à Meridie, Oceano: à Septentrione, Nilo flumine clauditur: plurimas habens gentes, diuerso uultu et monstruosa specie horribilis. Ferarū quoque et serpentū repleta est multitudinem. In ea enim rhinoceros, chameleon, pardus, basiliscus, dracones ingentes. Quidā bifariam diuidunt Aethiopiā, et unā quidem Asiā, alteram Africā assignant. Altera ad Orientem uergit, altera est sub ipso Meridie.

Aethiops, Vulcani filius, qui à se Aethiopiā denominauit. Et Aethiops, dicitur qui ex Aethiopia est, qui et Aethiopicus, et Aethiopus dicitur secundū Seruiū, necnon et Aethiopis. Sunt qui Aethiopes dictos putent à Cus, filio Cham. Cus צוש enim Hebraica lingua, Aethiops interpretatur. Hi quondā ab Indo flumine cōsurgentes, iuxta Aegyptum inter Nilū et Oceanū in Meridie sub ipsa Solis uicinitate insederunt: quorū tres sunt populi, Hesperii, Garamantes, et Indi. Hesperii sunt Occidentales, Garamantes Tripolis, Indi Orientales.

Aethon, equus Phœbi dictus est, siue Hectoris. Fuere autem (ut in fabulis fertur) quatuor equi Solis: Phlegon scilicet, Pyrois, Heous, et Aethon. quibus significantur quatuor dici horae. Nam Phlego inflammatio significat, Pyrois ardens, Heous splendens, Aethon ardens et splendidus.

Aethra, a, splendor aetheris, et pro aere ponitur. Verg. lib. 3. Nam neque erant astrorum ignes, neque lucidus aethra Sydera polus. Hoc etiā nomine dicta est Thescimater. Alia fuit mater Pithei. de qua Ouidius in epistola Ariadnes.

Aethrusci, dicti sunt (ut quidā putant) ab Aethria ciuitate quā Diomedes condidit, postea Atria dicta: siue ἄτρη, id est, ab aethra et ascein: propter auguriorum peritiā quasi de caelo seruantes et exercentes aethera. Alij ἄτρη τῆς αἰῶνος, aethras, quae serenitatem significat: maxime quod Aethruscia ab omni aeris caligine nebulaque remota uideatur. Seruius uero Hetruriā dicit esse Italiae puinciā, quod eius fines protensi sunt usque ad primam ripam Tyberis. Heteron enim alterum, ἑτερον, finis dicitur. Roma enim antea unam tantum Tyberis ripam tenebat. unde Iuuenalis: Imperij fines Tyberinum uirgo natus. Liuius libro 1. Pax inter Hetruscos et Latinos ita conuenerat, ut Hetruscis Latinisque Albula, quem nunc Tyberim uocant, finis esset. Sunt tamen qui sine diphthongo et sine aspiratione scribant: quoniam prima eius dictionis corripitur. Marti.

Quantum sollicito fortuna parentis Hetrusco. Hos autem qui corripunt sequemur, et per h, in principio scribemus.

Actiolo

Actiologia, caussæ redditio. nam αἰτία, caussa est, & logia λόγια ratio. ὅτι αἰτία καὶ ἀνέκδοται, καὶ ἀπὸ τοῦ λόγου, λόγος, καὶ ἀπὸ τοῦ πρὶς, πρὶς, id est, quoniam αἰτία, caussa, & ἀνέκδοται, accuso: & ἀπὸ τοῦ λόγου id est, dico, λόγος, dictio: & ἀπὸ τοῦ χάρω, curro, πρὸς, rota, reuolutio.

Aetites, gemma est, quæ aquilæ colorem habet caudæ candidantis. Sunt qui gagum uocent: estq; ad multa utilis: unde eam Zoroastes magus omnibus prætulit. Cc.

Aetius, nomen auctoris in medicina, cuius sedecim libri extant, & quædam epistola. Dictus Aëtius, id est, aquilinus. nā αἰεὶς, aquila, dicitur ab αἰῶ, id est, cum impetu irruo. Fuit ex Antiochia Syriae, discipulus Eunomij, tempore Constantini imperatoris: Atheos cognominatus, quoniam diceret nullum esse Deum, ut alij quidam antiqui philosophi.

Actna, mons Siciliae perpetuò clarus incendio, à poetis decantatus. In cuius ascensu est oppidum eiusdē nominis quod montem ascensuros excipit atque transmutat: muliūq; distat ab Enna ciuitate, quum mons littori adiaceat Catanensi: Enna uero in medio insula sit constituta. Pomponius: Famam habet ob Cereris templum. Enna præcipua montium. Hæc alio nomine Adranum dicitur, quam flumens eiusdem nominis alluit, ut ait Stephanus. Quare autem Actna flammam euomat, Trogius lib. 4. explicat: Sicilia terra est caucernosa & fistulosa, quo fit ut uentorum flatibus pateat. unde ignis concipitur, intrinsecus sulphur habet & bitumen, ubi uentus per spiramenta cauernarum incubuit, diu luctatus concipit ignem. Sic Actnae durat incendium. Motus ergo uentorum caussa incendij est. Ab Actna fit Actneus, a, um.

Aetolia, Græciæ regio in tertio sinu Europæ, Epiro Acarnaniæ, & Locris finitima. Græci αἰτωλῶν dicunt: unde debet scribi sine h, dicta ab Actolo Martis filio. Hinc Aetolus, a, um, penultima producta. Vergilius lib. 11.

Non erit auxilio nobis Aetolus & Arpi. Similiter Actolicus, ut ager Actolicus.

Actus, ti, aquilæ genus est. Action, significat caussam. Unde Actna Callimachi καὶ ἀπόρ, quæ penè eodem argumento quo nostri fasti constabant. Quintilianus lib. 3. Caussa quoq; ex caussa, id est, αἰτία καὶ ἀπόρ, nasci uidetur.

Aeuum, Græce αἰών, propriae tempus & ætas longa sine perpetua, u, interiecta, ut inquit Apul. Inde Acuitas & Acutiter, nus secundum Priscia. quod per syncopam Aetas & Aeternus dicitur, pro senectute longæuitateq; Hinc deducuntur Coæuus, Acqueuus, Grandæuus, Longæuus, & Primæuus.

A A N T E F.

Afer, aut potius Apher. uide in Africa, quòd scribendum Apulem Aphrica.

Affabilis, penultima correpta, ex ad & fabilis, qui se facilem ad audiendum præbet. Hinc Affabilitas.

Affabre, penultima correpta, aduerbiū, significat artificiose: sicut Infabre, sine artificio. Pacuuius: Barbariem pestem nostris nauibus obtulit noua figura factam commissam infabre.

Affabrum, pro fabrefactum dixere ueteres, Cc. Sunt qui uentur nomme affaber pro artificioso.

Affanice, sunt nugæ, uerba futilia ac mera mendacia. à fando inclinatu nomen. Apule. lib. 4. Hæc aliàs similes affanias frustra oblatrantes, eos retrorsum adducunt pagani.

Affatim, aduerbium. prima non media acuta (ut Quintilianus lib. 4. docet) significat abundè, largè, non dicibiliter. Liuius: Affatim edidit, bibi, lusi. Hieronymus: Affatim diues est, qui in Christo pauper est. Et hæc ab Affaris deducuntur, de quo in dictione Faris.

Affecta foemina, uel in bonam partem dicitur, uelut ho-

norata: uel in malam, quasi ad extremū periculum adducta.

Affecto, as, significat cum affectu & anxie quero. Vergil. -Viamq; affectat Olympo. Cicero ad Herennium: Non tam affectanda quàm superiores: sed tamen adhibenda nonnunquam. Hinc Affectata oratio, quæ nimis anxie & curiose quesita est. & Affectatio, curiositas, & nimia diligentia. Affectatè, curiose. Aliquando Affectare, est afficere. Plautus in Bacchi. Tua flagitia aut danna quibus patrem, & me, teq; amicosq; omneis affectas tuos. Est etiam Affector, deponens. Varro: Affectatus est regnum.

Affectus, eta, ctum, participium. quum absolute ponitur sumitur pro languente. Propertius:

Iuppiter affectæ tandem miserere puellæ. Liuius lib. 5. Vi-res corporis affectæ. Affecta ædificia & cetera huiusmodi dicuntur, quæ non ad finem ipsum, sed proxime ad finem sunt deducta. Cicero: Bellum affectum uidemus, & ut uerè dicam penè confectum. Idem significat Profligatum.

Affectus, us, siue Affectio est, ut letitia, cupiditas: affectio-nes à Cicerone: affectus ab alijs adpellantur. Et Affectiones si recte sunt uirtutes uocantur: si à recta ratione auersæ sunt, uitia sunt & perturbationes. Cicero in Rheto. definit. Affectio, est quædam ex tempore aut ex negotiorum euentu, aut administratione, aut hominum studio commutatio rerum. Augustinus lib. 11. de Ciuitate Dei. Quæ sunt sententiæ philosophorū de his animi motibus, quos Græci πάθη, nostri autē quidam, sicut Cicero, affectiones uel affectus, quidam uero de Græco expressius passionēs uocant. Poetæ pro desyderio accipiunt. Propertius: Et tibi ad affectum uires det Cæsar. & est honesta locutio. Res tibi dantur ad affectum, id est, quemadmodum cupis. Iuuenalis:

Si res ampla domi similisq; affectibus esset.

Affero, uide in dictione Ferro.

Afficio, is, penultima correpta, ex ad & facio, significat affectionem quandam siue dispositionem induco. Et ad animum & ad corpus: siue in bonum siue in malum pertinet. ut, hæc res afficit me gaudio, id est, affert uel inducit in me gaudium. Hæc res afficit me dolore. Affeci te letali uulnere, id est, intuli tibi, uel induxi in te letale uulnus. Inuenitur quandoque absolute positum. ut, Multa sunt quæ afficiunt hominem, id est, affectiones siue affectus inducunt. Cornelius Cels. Pulmo totus afficitur, id est, maceratur, læditur, corrumpitur. Et Afficior, quasi animor, id est, istius animi sum. Cicero in Lelio: Vt eodem modo erga amicum affecti simus, quo erga nos ipsos. Postea sequitur: Vt quemadmodum in se quisq; sic in amicum sit animatus.

Affigo, is, uide in dictione Figo.

Affines, in agris uicini sunt. in hominibus consanguinitate conuincti dicuntur, ab eo quòd duæ cognationes quæ diuersæ inter se sunt, per nuptias copulantur: & altera ad alterius cognationis finem accedit, ex ad & finis. Nomina eorū hæc sunt: Socer, Socrus, Gener, Nurus, Vitricus, Nouerca, Priuignus, Priuignus. Gradus affinitatis & quidē uiri: pater, uxorisq; socer, mater eorū socrus adpellatur. Filij uxor, nurus. Filia uir, gener. Vxor, liberis ex alia uxore natis, nouerca dicitur. Matris uir, ex alio uiro natis, vitricus appellatur. Eorū uterq; natos aliunde priuignos, priuignasq; uocat. Viri frater, est leuir. Viri soror dicitur glos. Duorū fratrum uxores, inatres ēuατ leuis dicuntur. Potest etiā sic definiri. Socer, est uxoris meæ pater: ego illius sum gener. Socer magnus, dicitur uxoris meæ auus: ego illius sum pgener. Et retro. Pater meus uxoris meæ socer: hæc illi nurus. Et auus meus, socer magnus est: illa illi priuirus. Item Prosocrus mihi, uxoris meæ auia est: ego illius sum progener.

Et retro

Et retro. Mater mea, uxoris meae socrus est: illa huic nurus. Et auia mea, socrus magna est: uxor mea illi pronurus est. Priuignus, est uxoris meae filius ex alio uiro natus: ego illius uiricus. Et in contrarium uxor mea, liberis quos ex alia uxore habeo, nouerca dicitur: libri mei illi priuigni. Hos inter se quia affinitatis causa parentum, liberorumque loco habentur in matrimonio, copulari nefas est.

Affinis culpa, est confors et conscius delicti. Cicero pro Sylla. Circūspicite paulisper mentibus uestris homines qui huic affines sceleri fuerunt.

Affirmo, proprie iuxta firmo: quāuis plerūque pro asseuero, persisto, ponatur. Hinc **Affirmatio**, quae est enuntiatio alicuius de aliquo, ut Socrates est. Hiero. in prolog. Salomo. Nōnulli scriptorum ueterū hunc esse Iudei Philonis affirmant.

Affligo, *gis*. penult. producta, uide in dictione Fligo. Huius frequentatiuum est **Afflicto**, *afflictas*, quod est saepe affligo, unde et illud Archylae. O te infelicem quam te afflictares nisi iratus essem. Cicero lib. 4. Tusculan. Afflictatio, egritudo cum uexatione corporis.

Afflo, *as*. ad aliqd spiro. Liuius: Afflabat uis frigoris acrior, uide latius in dictione Flo.

Affluo, abundo. ut, affluo diuitijs. Dicimus etiam, diuitiae affluunt mihi. Aliquando **Affluere**, uehementer decurrere. Columella lib. 1. Ne cum à uertice torrens imbris conceptus affluxerit, fundamenta conuellat.

Affore. Vide Fore.

Africa. (Λίχται δὲ ὄν, α, μόριον ἔστι τὸ σεπτικόν, ἢ) φρίκη καὶ φρίττω, ὅτι θερμότης μετρίῃ αὐτῷ ἵδν. id est, dicitur ab α, priuatiua particula, et φρίκη, id est horror, et φρίττω, horrore cōcutor: quoniam maximus ibi Solis calor) penult. correpta, regio sic dicta (ut Iosephus lib. Antiquit. inquit) ab Afro uno ex posteris Abraham de Cetura, qui dicitur duxisse aduersus Libyam exercitū, et ibi deuictis hostibus consedisse. Incipit à finibus Aegypti, pergens iuxta Meridiem per Aethiopiā usque Atlanticum montē, à Septentrionali parte mediterraneo mari cōiuncta clauditur, et in Gaditano freto finitur. Habet prouincias Libyam Cyrenensem, Pentapolim Byzantium, Carthaginem, Numidiam. Sunt qui Africam diuidant in maiorem et minorem. Et minorem ab Occasu Numidiam habere, ab Ortū Cyrenaicam, à Septentrione mediterraneo mari terminari. In ea olim fuisse Carthaginē, Vticam, Hipponē, Rhegium, et fluuiū Bragadā. Maiorē uero esse quae à Meridie incipit, et usque ad Occasum protēditur. Hinc **Africus**, *a*, *um*. ut **Africus** uetus, q ab Occidente stat, cōtra Vulturū: dictus ab Africa, ubi primū incipit. **Africanus**, *na*, *num*. ut gens **Africana**. et Scipio **Africanus**. Quū igitur à phrice aut à phritō deducatur, rectius per ph. **Aphrica** scriberetur. Videtur autē differre Apher ab Aphricano, quod Apher gentile nomen proprie est, quāq̃ Maro dicit armētarius apher. **Aphricanus**, denominatiuum, ut Scipionum à deuicta Aphrica.

Africanæ, absolute dicuntur pantheræ quae et uariæ, quoniam id genus in ea regione creberrimum fuit. Plinius: Senatusconsultum fuit, ne liceret Africanas in Italiam aduchere.

Africo, *as*. penult. correpta, uide in dictione Frico, *as*.

A A N T E G.

Agag, אגג, nomen regis Amalech. 1. Reg. 15. interpretatur, testum, uel solarium.

Agalma, *atis*. apud nos indicat simulachrum et laruam et statuum.

Agamemnon, proprium nomen Argiuorum regis: quasi ualde menon, hoc est, manens: perseueranter enim constanterque in rebus permansit.

Agamnestor, nomen est Atheniensium regis.

Agamius, penultima correpta. Latine dicitur sine uiro, seu sine uxore. Gamos enim nuptiae.

Agane, nomen proprium filiae Cadmi, et Hermiones, et Echionis uxoris, quae uersa in furiam, Pentheum proprium filium lanauit.

Aganippe, *pes*. fons Boeotiae à Cadmo monstratus, Musis Jacer: quasi ualde ab equo formatus. ἄγαν agan, ualde, hippos, equus: qui fons potus dictus est prestare sacundia. Hinc **Aganippis**, *idis*. denominatiuum, et **Aganippeus**, *a*, *um*. Ouid. lib. 6. Fast. Dicite quae fontes Aganippidas Hippocrenes.

Grata Medusae signa tenetis equi. Propertius:

Par Aganippae ludere docta lyra.

Agape, ἀγάπη, habet duo nomina apud Latinos, charitatē scilicet, et dilectionem. August. de uerbis domini, loquens de epulone diuite, contra raptores, qui amore Dei aliena distribuunt, dicit in persona talium: Ego simulis illius diuitis, non sicut agapes facio.

Agapetus, penultima prod. nomen uiri, et Latine dicitur dilectus: ab ἀγαπῶ, diligo.

Agar, אגר, nomen ancillae Abraham, et interpretatur aduenia. A qua Agareni אגרי, populi, qui nunc Sarraceni à Sara uxore Abraham.

Agaricon, penult. cor. fungus est in arboribus nascens, colore candido, medicinae uim habens. Nascentur circa Bosphorum, quāuis et in Gallia etiam cisalpina inueniatur.

Agarus, urbs et amnis in Sarmatia, à quo et nomen **Agarico** radici datum creditur.

Agaso, *pen*. prod. equorū uel asinorū ductor. Flin. lib. 35. Pinxit et in una tabula, quaque maxime inclariuit, agasonem cum equo. Liuius: Acceptos ab agasonibus equos, quū rex ascēsusus erat ad mouebat. Est et Agaso nomen propriū serui. Hor. -Si patinam pede lapsus frangat Agaso.

Agatho, nomen filij Priami.

Agathos, penult. correpta. bonus Latine dicitur: inde dicitur **Agatha**.

Agathusa, insula unguento nobilis: Atelos à Callimacho nuncupata. Cc.

Agathyrsi, populi Scythiae uicini, ut inquit Hieron. Qui multum habent auri, sine auaritia, sine inuidia. Hos Plin. scribit habere capillos caeruleos. Vnde et picti dicuntur: quoniam uersicoloribus uestibus induuntur. Vergilius lib. 4.

Cretesque Dryopesque fremunt: pictique Agathyrsi.

Dicti Agathyrsi ab Agathyrso Hercules filio.

Agathyrsum, siue Agathyrsa, ciuitas, de qua Syllius:

Defuerant Agathyrsa manus, geminoque lacone Tyndaris.

Agatocles. Siculus tyrannus fuit, qui ex sordido genere natus patre scilicet figulo, quū libidini, latrocinioque operā dedisset, gregariā militiā exercuit. In quo quod manu strenuus esset, et in concionibus persacundus, breui ex centurione tribunus militum euasit. Et primo quidem bello contra hostes pugnans, magna suae uirtutis praeuit experimēta, adeo ut in demortui regis locum fuerit suffectus. Nec multo post interfectus, Syracusanis nobilibus cū Carthaginensibus bellum gessit, deinde spe ampliandi regni in Italiam traiecit: ubi quum deceptus fuisset, ex indignatione morbum contraxit, ex quo etiam uita functus est.

Age, aduerb. adhortantis, singularē numerū desiderat: **Agite** pluralem: **Agedum** utrunque. Quintilianus: **Agedum** si uideatur, extra portas prospicite. Propertius: Nos **agedum**. Dicimus et **Agitedum**, sed in plurali semper. Liuius lib. primo: **Agitedum** ite mecum.

d Age

Agea, penultima producta, uia in nauis dicta quod in eam maxima quaeque res agi soleant. Ennius:

Multa foro ponens, agea; longa repletur.

Fori fororum dicuntur etiam.

Agedum, & **Agitedum**, uide in dictione Age.

Agēlas, penultima correpta, nomen statuariae generosi & Polycei magistri.

Agelastus. Latine mœstus, & sine risu. Quo nomine dictus est Crassus, auus Crassi in Parthis interempti, quæ tradit se mel tantum in uita sua risisse. Quod factum est, quum uidisset asinum carduos comedentem, dixisseque ob id: Simile habet labra laetula. Factum hoc dictumque; festiuissimum risus subsecutus est: quoniam α, ε, ρ, π, κ, λ, α, ω, ὄνερ καὶ ἀγέλαστος. id est, quoniam α, priuatiua, & γέλαω, id est, ridco, unde ἀγέλαστος, non ridens.

Agellus, diminutiuum, significat paruum agrum. Terent. in Adelph. Agelli est hic sub urbe paulum quod locitas foris, huic demus qui fruatur. Hinc fit aliud diminutiuum Agellulus. Ambros. Qui fidei exercet malitiam, ab omni usu negotiationis abstinere debet, agelluli sui contentus fructibus.

Agencalogetos. Latine sine nuptiis dicitur, imò uilis genere.

Agēntos, penult. prod. pro ἀγέντος, significat increatum, ingentum.

Agēnor, pe. prod. nomē regis Phœnicum, & Beli filij. Hic genuit Taygetam & Europā filias, filios uero Cilicē, Cadmū, & Phœnicem. Agenor etiam dictus fuit Antenoris filius.

Ager, ab ago. is. quod in eo aliquid agatur: uel (ut Donat. inquit) quod in eo multa sunt agenda. Quintil. autem lib. 1. scribit Græcum esse, nā ἀγρός. Latine rus dici potest. Significatque Ager quandoque circumiectum territorium alicuius uerbis seu prouinciæ. Sallust. Reliquos Catilina per montis asperos in agrum pistoriensem abducit, unde dicimus ager Capanus, ager Brixianus. Et includit in se nemora, saltus, pascuia, lacus, flumina, & omnia quæ in territorio illo sunt, & singularem tantum numerum habet. Quandoque significat partem quandam ipsius territorij urbis, quæ priuatim ab aliquo possidetur, quam etiā possessionē dicere solemus, ut quum dicimus. Hic emit unam pulchram possessionē. Et esse uidetur rus, in quo & domus & omnia quæ in agro sunt generaliter continentur, id est, quæ pro capto ipsius partis esse possunt. Et sic Agrum puto significare rus. Vnde Terent. in Eun. Ex meo propinquo rure hoc capio comodi. Et sequitur: Neque agri neque urbis odium me unquam percipit. Vbi satietas coepit fieri, comuto locum. Idem in Hecau. Agrum in his regionibus meliorem, neque precij maioris, nemo habet. Et paulo post: Talenta duodecim coegi, agrum hunc mercatus sum, hic me exerceo. Ex his innuitur sub Agri nomine, & domum, & omnia alia quæ in agro continentur comprehendere, idemque esse agrum, rus, & possessionē. Notandum tamen quod nec rus, nec ager uilla est, sed uilla in rure siue agro dicitur esse. Quandoque Ager significat locum in rure quæ colimus siue arando, siue colendo, & singularem pluralemque numerum habet. Colu. lib. 1. Nam ubi sedulo colitur ager, plerumque compendium nunquam nisi si cæli maior uis aut prædonis incescit, detrimentum affert. Linius lib. 4. Pestilentē annum inopia frugum neglecto cultu agrorum, ut plerumque fit, excepit. Interdum tamen Ager dicitur campus: quia (ut ait Varro) primum ex agro plano fructus capiebant. Est autē campus planities terræ ampla & grâdis. Locus uero angustior, arca uocatur. Interdum dicitur fundus, quod pecudum & pecuniæ uideatur esse fundamentum.

Agēsilas, alio nomine Dis, uel Pluton dictus. Lacedæmonius, Archidami filius, post mortem Agidis fratris sui rex cō-

stitutus, Tisaphernem in Asia qui principatum tenebat, inter Persas uicit, & Atheniensis & Boeotios apud Coroneam urbem Peloponnesi breui statura corporis, & altero pede claudus fuit, sed uirtute præditus.

Agger, cris. per duplex gg. mascul. gen. significat proprie lapidum aut terræ coaccruationē, quæ factio uallo propius ponitur. Improprie dicitur cuiuslibet rei coaccruatio, unde fossæ, aut ualles impleri possunt. Quin & muros & munimenta Aggerem dici uoluit Scruuius. Vergilius:

Quin intrat portas, atque ipsi prælia miscent Aggeribus.

Et Agger dicitur media uia eminetia, exaggeratis lapidibus strata. Idem: Qualis sæpe uia depressus in aggere serpens.

Aggēro, as. penult. correp. significat accumulo. Columella: Omnes arbores fructiferæ circumfossæ, aggerari debent. Ambrosius: Etenim dum augere opes, aggerare pecunias, occipere terras possessionibus cupimus, præstare diuitijs, iustitiæ formam exuimus. Hinc fiunt composita Adaggero. Colu. lib. 6. Deinde terram circa arborem adaggerato, usque ad ipsum insitum. Exaggero, uehementer aggero: & per translationem augmento, extollo uel significat. Augustinus lib. 4. de Ciuit. dei: Quid si commemorare uoluissim & exaggerare illa mala, non quæ sibi inuicem homines faciunt: sicut sunt uastationes, euerisionesque bellantium: sed quæ ex ipsius mundi elementis terrenis accidunt rebus.

Aggeus, ἄγης, nomen prophetae, interpretatur festiuus siue sollemnis: uel gyrans.

Aggēro, is. pen. corr. si. flum. iuxta gero. Ambros. lib. 1. off. Fouent oculum, astutia & improbitate aggerunt diuitiarum acervos, sed exoluent, seram licet, nequitia suæ pœnam.

Agglomerō, implico, adiungo: à glomero, quod à glomus seu glomer deducitur. Cc.

Agglutinō, penul. corr. ad aliquid glutino, copulo. Plautus in Aul. Ita mihi ad malum malæ res planæ se agglutinant.

Aggrauō, as. penul. corr. ualde onero, uel ualde grauis sum à quo Aggrauasco, quod est ualde grauis fio.

Aggredior, ad aliquem gradior, & hoc quandoque amice. Plautus in Asin. Etiam tu here hunc amone abs te, atque me aggredere. Quandoque hostiliter, ut sit Aggredi inuadere. Sallust. Ex lateribus ceteros aggreditur. Iustinus: Quos ex improviso aggressus facile fudit. Est enim Aggredi, gradatim ire, & cum insidijs: proprium gladiatorum, qui gradatim eunt ad dimicandum. Fit etiā quandoque aggressio uerbis. Verg. Talibus aggreditur Venerem Saturnia dictis.

Aliquando Aggredi ponitur pro incipere. Laetant. lib. 5. Omnes tamen illud arguebant, quod illo potissimum tempore id operis esset aggressus, quo furebat odiosa crudelitas. Aliquando pro tentare. Sallust. in Iugur. Omnes asperitates superare, naturam etiam loci uincere aggreditur. Sciendum est, quod hæc uerba Aggredior, Adorior, Alloquor, et similia, ad præpositionem eis adiuncta, cum adusatiuo solo, elegatius ponuntur, quam si simplicia eorum adusatiuo, ad, præposita iungantur, ut, Aggredior hominem, non gradior ad hominem. Dicitur etiam, aggredior te dictis, quasi cum calliditate. Verg. Talibus aggreditur dictis.

Aggrego, as. penul. correp. uide in dictione Abgrego.

Aggretus, apud Ennium pro aggressus legitur. Aggretus fari &c.

Agileus, dictus Apollo, quod agiles Attica lingua uici uocantur. Apollinis autem sacrificia in uiciis publicis instituta sunt fieri ex Apollinis responso, uide Agya.

Agilis, proprium uiri, quem poetæ cum Tyinthia pube in bello Thebano fuisse commemorant.

Agilis

Agilis, penultima corrept. levis dexter, qui se facile agit, uel pronus aut uoluntarius est ad agendum. Horatius:

Oderunt hilarem tristes, tristemq; iocosi:

Sedatum celeres, agile gnauumq; remissi. Columella. Symmachus malo inquit unius agilem industriam, quam decem hominum negligentem et tardam operam. Hinc Agilitas, de xteritas, corporis celeritas. Colu. lib. 1. Eiusdem agilitatis, homo frugi, melius quam nequam faciet.

Agina, pen. prod. est in qua inseritur scapus trutinæ, id est, in quo trutina agitur et uertitur, ab agendo dicta.

Aginator, qui paruo lucro mouetur.

Aginor, penultima producta, uilia negocior.

Aglographa scriptura, sacra scriptura.

Agios. Græce, Latine dicitur sanctus.

Agis, uel **Agides**. Lacedæmoniorum rex, qui cum Atheniensibus cruentissima bella gessit.

Agito, as. pen. corr. crebro facio. Sallust. Ita uarie per omnem exercitum lætitia, mœror, luctus atq; gaudia agitabantur. Et Agitare, stimulare, compellere: quo pacto agi solent equi quum eos calcaribus urgemus. Plautus: Nam iam agitabo quadrupedem calcari. Itē obseruari. Verg. lib. 2. Georg. Ipse dies agitat festos – Item perturbare, molestare. Sallust. Rempub. agitauere honestis cum nominibus alijs, sic, uti populi iura defenderent. Plautus in Curcu. Tum te igitur morbus agit hepaticus. Item sectari seu sectando interdum pulsare. Vergilius lib. 1. Georg.

Sæpe oleo tardi costas agitator aselli

Vilibus aut onerat pomis – Item insectari. Cic. lib. 3. offi. Sunt ne igitur insidiæ, tendere plagas etiam si excitaturus non sis, nec agiturus: ipsæ enim feræ nullo insequente sæpe incidunt. Item exercitare. Lactant. Nisi uirtus agitetur proficiamus parum. Item continuò ducere seu facere. Sallustius: Iam tum uita hominum agitabatur sine cupiditate. Item cruciare, ut apud eundem: Agitabatur magis magisque indies ferox animus inopia rei familiaris et conscientia scelerum. Item sæpe administrare. Idem: In pace uero beneficijs magis quam metu imperium agitabant. Item sæpe cōsiderare, cogitare, recogitare. Idem: Sed ea quæ mente agitauimus, omnes iam antea audistis. Terent. in Phor. Ego quoque id quidem agitanus mecum sedulo inueni (ut opinor) remedium huic rei. Item sollicitare. Sallust. Minari interdum ferro, nisi obnoxia foret. Postremo ferocius agitare quam solebat. Item sæpe ostendere. Idem: Ciceronem ad cælum tollere, ueluti seruitute erepta, gaudium et lætitiā agitabat. Huius compositum est Exagito.

Aglaia, una est ex gratijs seu charitibus, quod nomen interpretatur lætitia. Cornuc.

Aglaophotis, admiratio hominum Latine dicitur: φάτος enim homines uocant poetæ Græci.

Aglyphos, penultima correpta. Latine non sculptus, nam α, sine, ἄλφω, sculpo.

Agmen, significat multitudinem. Vergilius:

– Vocat agmina seu sororum. Interdum ordinatam multitudinem, ut est exercitus incedentis, ut:

– Longum per ualleis pascitur agmen. Interdum impetum, ut apud eundem: – Et leni fluit agmine Tybris.

Agnati, penul. prod. dicuntur qui per uirilis sexus personas cognatione coniuncti sunt: quasi à patre congeniti, inquit Caius Iurecōsul. ueluti frater eodē patre natus, filius fratris nepos uel ex eo. Inter Agnatos et Cognatos hoc interest, quod in agnatis continentur cognati: in cognatis non utique agnati, ut puta frater patris, id est, patruus, est agnatus et cognatus. Matris uero frater, id est, auunculus, cognatus est,

sed non agnatus. Gentilitas uero et agnationem et cognationem complectitur. Agnatum etiam dicimus quicquid ultra debitum natum est. Vnde Agnascentia, et Agnata membra adpellantur quæ abundant. Plinius: Membra animalibus agnata inutilia sunt, sicut sextus homini semper digitus.

Agnōmen, penultima producta, dicitur ab agnatione, in qua quis natus est.

Agnosco, ex ad et nosco, sed d, euphoniæ causa mutatur in g, licet anomino per duplex nn, scribatur. Et Agnoscere quidē dicitur de propinquis et sanguine cōiunctis. Ut Verg. Agnoscitque suos, letusque ad moenia ducit.

De hoc etiam in dictione Cognosco, ab γνῶω, nosco: mellon, id est, futurum γνῶσω, noscam.

Agnus, purus, castus: quod sit hostia pura et immolationi apta, inde CHRISTVS, saluator noster Agnus dei dicitur. Est etiam arbuscula qua uia omnes ornabantur Athenis in festo Palladis. Dicta autē ab α, priuatiua et γνῶω, genero: quoniam inducit castitatem, uide etiam in dictione Hagnus.

Ago, agis. Græcū est ἄγω, ἄγωμαι ἄγω, ago, duco, futurum, du cam, egi, actū, multa significat. Nam agere est operari. Plautus in Amphit. Dum hæc aguntur. Vergil. lib. 3.

– Alphæum fama est huc elidis annem Occultas egisse uias.

Proprie tamen ad animū refertur. Vnde de Repub. dicimus Agere, quia (ut inquit Varro) in huiusmodi re est cura animi.

Quandoque Agere est inducere seu impellere. Lactant. lib. 6.

Tres sunt adfectus qui homines in omnia facinora precipites agant, ira, cupiditas, libido. Quandoque audire Terent.

in And. Hoccine agis an nō? id est, audis, ut exponit Donat.

Sic Plaut. Vos agite spectatores. Quandoque ducere, uiuere.

Terent. in And. Primum hæc pudice uitam parce ac duriter agebat, lana, tela, uictum quaritans. Quandoque dicere. Idem

in Adelph. Sed est ne hic ipse de quo agebam? Quandoque

pronunciare. Cicero de Optimo gen. dic. Diserti deformitate

agendi, multi infantes putati sunt, ut iam non sine causa De

mothes tribuerit primas et secundas et tertias parteis

actioni. Quandoque cogitare. Vergilius in Bucol.

Id quidem ago et tacitus Lycida mecum ipse uoluto.

Quandoque effingere, ut, Ago stultum, id est, fingo, siue re-

presento me stultum. Vnde actores comœdiarū dicitur, qui

diuersorum hominū gestus agunt in scena. Quandoque ire, ut:

Nudus ago. Pomponius Mela: Exercebant bellando animos,

corpora ad consuetudinē laborum, maxime ad frigora, nudi

agunt antequā puberes sint. Idem paulo post. Lino alij ue-

stiuntur aut lanis, quas ut diximus, sylus ferunt harundinū.

Alij autē, ferarumque pellibus, pars nudi agunt, pars tantum

obscena uelant. Valerius Max. non sic locutus est, sed in eo

sensu. Experiri uolui an scires cōsul agere, id est, fungi consu-

lis officio. Idem: Pub. Rutil. nō publicanus in Sicilia egit, sed

operas publicanis dedit. Cum aduersatio uero frequentius,

unde dicimus. Agit publicanū, agit senatorē, agit amicū: pro

eo quod est, facis officiū publicani, senatoris, et amici. Hora.

Letū agit cōuiuium. Et subauditur se, quod Verg. posuit.

Eccc gubernator sese Palinurus agebat. Est quādo Age-

re significat extendere, porrigere: ut, Vera gloria radices

agit atque etiam porrigitur. Item sursum ducere ab imo pe-

ctore. Vnde pro mori usurpatum est, addendo animam. See-

neca Epist. 26. Quid egeris adparebit quū animā ages. Item

agitare. Plautus. Aedepol eam agam uerberibus. Vergil.

Prodigijs acti cœlestibus ossa piabunt. Item tra-

ctare Martialis: Semper agis caussas – Aliquando con-

struitur cum præpositione. Cicero in Lel. Quum enim sæpe

meū ageres, ut de amicitia aliquid scriberem. Et non agitur

de pecunia, sed de capite. Agis mecum tabellis obfignatis, dicitur, quādo, quīspiam diuersa dicit ab ijs, quæ alias adprobauit. Tunc enim solemus tabellas illius manu scriptas, obfignatasq; proferre, ad coarguendum, quibus cōtinetur quid alio tempore senscrit. Quod est, conuincis me testimonio literarum mearū. Item succedere, siue in bona cōditione esse, aut mala. Valerius Max. Bene egissent Athenienses cū Meliade, si cum post trecenta milia Persarum Marathonē deuicta in exilium protinus misissent. Frequentius per imperfonale uimur, hoc modo, bene, melius, optime tecum agitur. Male mecum actum est, & peius pessimeq; cum illo. Cice. Cum illo uero quis nescit actum esse præclare, mecum inuicem modus: Sed quum dicimus actum est: Res acta est, semper in malam partem sumitur, ut actū est de repub. id est, extincta est. Res mea, tua illius acta est: id est, absumpta siue deperdita siue elapsa est. Terent. in Heaut. Vnam ei cenā atq; eius comitibus dedi, quod si iterū mihi sit danda, actū fiet. Idem: Acta hæc res est, perij. Actum agere, prouerbiū est quod in summa rerū desperatione ponitur, id est, nihil agere. Idē in Phorm. Actum aiunt ne agas. Quod enim iure semel iudicatum fuerit, rescindi, & iterum agi non potest. Ponitur interdum Agere pro uertere. Vergilius: Ipse ter adducta circum caput egit habena. Pro urgere, persequi. Idem: Pastor agens telis. Pro iurgari. Cicero: Perinde ac si furti cum eo egisset. Pro regere. Verg. Tros Tyriusq; mihi nullo discrimine agetur. Pro antepellere, ut: Et postū pastas age Tityre. Pro uerere, pro ducere. Varro: Non hos Pastolus auenas undas agens, criperet unquā ē miserijs. Pro foras pellere, fugare, ut: - Membris agit atra uenena. Pro repēdere, & hoc duntaxat uerbis ostendere, id habuisse gratum. Nam gratias habere, est in animo quū memorem accepti beneficij mentē, animumq; habeo, & inuicem gratificandi uoluntatem. Referre, est uerbis: sed reddere gratias, est factō: ut si a me subleuatus aliquo beneficio, uicissimq; aliquo modo me subleuaueris, gratias retulisti, reddidistiq;. Et licet Seneca nolit malas gratias referri posse, sed reddi. Cicero tamen in Sallust. ait: Nam quod ista inusitata rabie in uxorē & filiā meā inuasisti, quæ se facilius mulieres abstinerunt a uiris, quā tu uir a uiris, satis doctē ac peritē fecisti. Nō enim sperasti me mutuā tibi gratiam relaturū, ut uicissim tuos cōpellarem. Referre tamē hic uerbo etiā dicitur, non solū factō. Referre igitur gratiā, tam in malum, quā in bonum dicitur, quum sit factō beneficium, aut iniuriā acceptum compensare. Rectiusq; huic uerbo gratiam, q̄ gratias iungimus, quū habere aut agere gratias, non gratiā dicamus. Lilius: Salatus tandē complexu filij. Renunciate, inquit, gratias regi me agere, referre gratiā aliam nunc non posse, quā ut suadeam non ante in aciem descendat, quā in castra me redisse audierit. Cicero: Cui pro me senatus gratias agendas putauit, ego a me gratiā referendā non putem. Respondere quoq; officijs, est satisfacere, gratiasq; referre. Plancus Cicroni: Immortaleis tibi ago gratias, agamq; dum uiuam. Nam relaturum me affirmare non possum. Tantis enim tuis officijs nō uidetur mihi respondere posse. Præterea Agere, pertinet ad omnes actus humanos, nam qui sedet, qui stat, qui cogitat, qui iacet, qui moritur, aliud agere dicitur: ita ut nullus, qui modo uiuat, esse unquam possit sine actione. Quippe uiuere, agere est: unde & uitam agere dicimus. Componitur Ago cum ad, ut Adigo: cum ab, ut Abigo: cum am, ut Ambigo: con, ut Cogo: circum, ut Circumago, quod est circūduco: de, ut Deigo: ex, ut Exigo: per, ut Perago: pro, ut Prodigore, ut Redigo: sub, ut Subigo, a

quo sit Prosubigo: trans, ut Transigo. Sunt etiā qui putent Castigo, Fustigo, Mitigo, Leuigo, Litigo, & Nego composita esse cum ago, ut sit Castigo, caste ago: Mitigo, mitem ago: Leuigo, leuem ago, id est, planum: Fustigo, fuste ago: Litigo, lue ago. Sed quum sint primæ coniugationis, habentq; quādam i, productam, non uidentur ab ago composita. Ab Ago sunt Actor, Actio, Actus, acta, actū, & Actus, us. Agere reum, est aduolare. Peragere reum, est condemnare. Agere forū, est iura reddere, & causas audire. Agere cū populo, est populū rogare ut suffragijs suis qd inbeat, aut uetet. Agōgus, penul. prod. Latine dicitur ductor, dux uicæ, ἀγωγός, ἀπὸ τοῦ ἄγω, ὁ πολεῖ σὺν πολεμίοις, id est, ab ἄγω uerbo quod multa significat. Græci etiam Agogas uocant ferē quos nos iudices.

Agōlum, penultima corr. pastoralis baculus quo pecudes aguntur.

Agon, locus certaminis Romæ, qui Circus Flaminius dicebatur, & plerunq; ponitur pro ipso certamine. Vt apud Apollolum: Omnis qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet. Quandoq; etiam pro studio. Est & Agon? Victimarij uerbum pro ago ne. Ouidius lib. 1. Fastorum:

Qui calido strictos tincturus sanguine cultros:

Semper agat ne rogat, nec nisi iussus agit.

Et Seneca lib. 3. Controuersiarum: Carnifex manum tollat, deinde respiciat ad patrē & dicat agon?, quod fieri solet uicinis. Fuit quoq; propriū uiri nomē ex Teio, de quo Plutar.

Agon, inquit, eius suffixas clauis argenteis crepidas ferebat.

Agonatia. Agonij Dei festa, uide in dictione Agonia.

Agonenlis porta, quæ & Collina porta dicebatur. Cc.

Agonia, orum. penul. corrept. & Agonalia, orum, uel ium. ludi qui fiebant in honorem Agonij Dei, ab α, sine, & γωνία, angulus: quia locus in quo huiusmodi ludi fiebant, erant sine angulo. Ouidius lib. 1. Fastorum:

Et prius antiquus dicebat agonia sermo.

Sunt qui Agonia dicta uelint sacrificia, quæ fiebant in monte: quoniam Agones monteis uocarentur. Vnde mons Quirinalis Agonus, & Collina porta Agonenlis est adpellata.

Agonia, æ. penul. corrept. hostia quæ immolabatur. Antiqui enim Agonias ab agendo hostias uocabant: & sic habet accentum in antepenultima. Et ἀγῶν, sterilitas quædam pariendi. Rursus Agonia cum accentu in penul. accipitur pro timore & sollicitudine & concertatione quæ mētem uexat, ut in Euangelio: Et factus in agonia prolixius orabat. Vt Isocrates quoq; in Euagora.

Agonisma, atis. certamen, ut de diuo Anastasio legitur: Suū agonisma gratanter suscepit. Proprie tamen palma seu præmiū Agonisma dicitur.

Agonista, qui in agone contendit. Græce ἀγωνιστής, dicitur certator, pugil.

Agonius, dicebatur Deus qui præsidet rebus gerendis. Et Agonius dies erat, quo rex Agoniam hostiā immolabat. Et Agonius, molestiam inferens dicitur.

Agonizo, penul. prod. neutrum, & Agonizor deponens, significat dimico, contendo. Hieronymus in Ecclesiast. Agonizare pro anima tua pro iustitia. Cyprianus ad Moysen: Omnis qui agonizatur, in omnibus continens est.

Agonotheta, penul. corr. munerarius, quasi agonis dispositor seu præfectus, qui præmiū certantibus in quolibet ludorum genere proponit, qualis Aeneas apud Verg. Spartianus in Adriano pro agonotheta resedit. Cōponitur enim sic: ἀγων, ἀγῶν, certamen, & θῆτης, τῆθης, positus, dispositor. Augustinus: Non audis athletam domini ab agonotheta peitentem

tentem adiutorium pugnae. Hieron. Iste agonothea non propter nos pugnare uoluit, ut nos possit benedicere.

Agoranōmus, penul. prod. apud Plautum aedilem significat, qui in Captiuis ait: Euge edictiones aedilitas hic quidem habet, mirumq; adeo est nisi hunc fecerunt sibi Aetoli agoranomum. Dictus Agoranomus à foro rerum uenaliū, cui regulam praescribit. Sed si Græcam linguā audire uolumus, aliud significat: quoniam ἀγορὰ καὶ ἀγορεύω, & ἀγορεύω, καὶ ἀπὸ τῆς ἀγορῆς νόμος. id est, forum, & ἀγορεύω, dico, loquor, & ἀγορεύω, distribuo, νόμος, lex, quasi qui foris ius haberet. Nam ad praefectum fori & opsoniorum quæ in foro uenduntur, pertinet, ut iusto & moderato precio diuendantur. Hos Plato lib. sexto de Legibus, curatores adpellat rerum uenaliū, qui fori uenditionisq; curam habent.

Agoræus, à nostris nundinarius, uilia emens, ab agorazo, emo. Horatius: Daunia defende decus camænae.

Lenis agorææ. Agora enim forum uenaliū dicitur, quod etiam pro concione, pro precio rei, pro re uendita, & pro foro iudiciali quandoq; ponitur.

Agrāphus, penultima correpta. Latine nō scriptus dicitur, uel non pictus.

Agrarius, rij. qui agros possidet. Cicero in Phil. Num rursus reprobos decorabit & num sollicitabit rursus agrarios? Agrarius à Lilio etiam dicitur suffragator legis agrariæ. Quomodo & in Philip. capi uidetur.

Agrarius, a, um. quod ad agros pertinet, ut lex Agraria. Lilius lib. 2. Tum primum lex agraria promulgata est.

Agreste, dicitur quod rusticum est, & ad agros pertinet, unde Agreste uocamus quod in agris nō in hortis nascitur. Verg. Cunctatibi Cererem pubes agrestis adoret. Idem: Dicendum & quæ sint duris agrestibus arma.

Item Agrestis dicitur, qui syluestrem uitam agit & feram: sicut apud Græcos Agrius, dicitur ferus. Vnde in cōpositio= ne onager dictus est asinus ferus.

Agricola, pe. cor. q. agricultor est, idem Agricultor dicitur.

Agricolator, idem quod agricola.

Agrigentinus, a, um, possessiuum, penul. prod. ut tyrannus agrigentinus. & sol agrigētinus, qui in igne fluit, & in aqua uel alio liquore crepitat ueluti torreatur, ut ait Solinus.

Agrigentum, urbs Siciliæ, unde Empedocles philosophus, & Phalaris tyrannorum seuissimus originem duxerunt.

Agrion, nardum Creticum, quod quidā phum uocant, estq; folio holeris atri. Cornucop.

Agrios, Latine dicitur agrestis, ferox, immitis.

Agrip̄tæ, penul. correp. qui petunt ex agrorum diuisione portionem quæ uiriū dabatur.

Agrippa Syluius, Tyberini filius, submerso patre successit in regno, & quum quadraginta annis regnasset, moriens Romulum filium regni reliquit heredem.

Agrippæ, seu Aegryppæ, ab agro partu (ut docet Gelli.) dicuntur quorū in nascendo nō caput, sed pedes primi extiterunt, qui partus difficillimus & ægerrimus habetur: ab ægritudine & pedibus adpellati. Cōfixos autē pueros esse in utero Varro scribit, capite infimo nixos, sursum pedibus clatis, nō ut hominis natura est, sed ut arboris. Nam pedes cruatq; arboris adpellant ramos, caput, stirpem atq; radicem. Quando, inquit cōtra riturā fortē conuersi in pedes, brachijsq; plerumq; diductis retineri solēt, ægrius tūc mulieres enutuntur. Fuerunt autē multi sic adpellati, quorum unus fuit Menenius Romanus cognomēto Lanatus, qui de Sabinis triumphauit, & populū qui à patribus secesserat, in gratiam reuocauit. Alter Syluius Agrippa duodecimus Latinorum

rex, & regnauit annis quadraginta. Alius Agrippa fuit Aristoboli filius, & Iudæorū rex, regnauitq; annis septē, anno primo C. Caesaris, hic dictus est Herodes Agrippa, & res præclaras gessit, ut Iosephus retulit. Alius Herodes Agrippa, secundus Iudæorū rex. Alius Agrippa, cognomēto Pistor.

Agrippina, nomen Neronis matris, & Caligulae imperatoris coniunx. Alia fuit Agrippina Octauiani Augusti filia. Est & Agrippina nomen ciuitatis apud Coloniam, quā edificauit Agrippina Neronis mater.

Agripinensis colonia, dicta est ab Agrippina Neronis matre, quæ ut uim suam externis quoq; nationibus ostenderet, in oppidum Vbiorum qui sunt in Germania inferiore, in quo genita erat, Coloniam deduxit.

Agyia, per y, Græcum, sequēte i. Latine dicitur uia, unde fit Agyeus. Quo nomine dictus est Apollo: quia in uijs publicis solebant sacrificare Apollini.

Agylla, urbs Tusciæ, aliàs Cerete uocata, & Agyllina, à nomine conditoris, quam Verg. lib. 8. ex Lydia uenisse ostēdit, quum ait: Haud procul hinc saxo incolitur fundata uetusto Urbis Agyllina sedes, ubi Lydia quondam Gens bello præclara iugis insedit Hetruscis.

Agyrini, siue Agyrinenses dicti sunt populi ab urbe Agyrio, siue Agurio.

A A N T E H & I.

Aha, nunc doloris, interdum admirationis, aut indignationis uox est. Cc.

Ahahe, aliquando eadem uox, & aduerbium est, & interiectio, & nomen. Cc.

Ahenum, uas est quo aqua ad potandum calefit. Cc.

Ahenus, na, num, idem quod æreus. Vergilius:

Et luce coruscus athena.

Ahorta, u ena est, nam duæ sunt uenæ primæ quæ ex corde sanguinem recipiunt: maior scilicet & ahorta, reliquæ earum soboles sunt.

Aiaces, duo, hic Telamonius, ille Oileus. fuit & Ajax nomē unius ex elephantis Antiochi. Cc.

Aio, is, it, aiebā, bas, bat, ai, aisti, ait, aimus, aistis. Augustin. Vos adiciētes in malo, aistis. Plaut. in Asi. Me unice unū ex omnibus, atq; illā amare aiebas. Neuius: Vel ai uel nega. Cicero de Fin. bon. Quasi ego id curē, quod ille aiat aut neget.

Aitibernalis, dicitur tabernæ continuus habitator. Cc.

Aius, Deus à Romanis dictus est, ab eo quod aiebat. Nā olim Romæ audita uox est silentio noctis, clarior humana uoce, quæ iuberet magistratibus nunciari Gallos aduentare, & ut prouiderēt ne Roma à Gallis caperetur, ex eo dictus est deus Aius, id est, loquens, sicut docet Cicero lib. 2. de Diuin.

Aizoon, herba est quæ semper uiuit: quasi semper uiuū, uel enim semper: ζω, uiuo dicitur. A natura humida, & semper uiridis durare potest, folio carnosio, leui atq; oblongo. Duo eius genera sunt, maius in fictilibus uasculis feritur, quod alij buphthalmon, id est, bouis oculū, à similitudine uocant: alij zoophthalmon, id est, animalis oculū, ambitu enim effigie oculi imitatur. Alij, quod amatorijs conueniat erogenneton: γέννησις enim gigno, & γέννησις, amor. Alij hypogeson, quoniā frē in subgrundijs nascitur. Græci enim parteis tecti prominēteis χαλκῶ uocant: hæc à Latinis etiam sedum aut digitellum.

A A N T E L.

Ala, qua aues uolant. A cuius similitudine Ala etiam dicitur locus ille concauus subter brachiū in homine: quia in eo pili quasi pennæ nascuntur. Plinius lib. 11. Elephas tantum sub armis duas, scilicet mammas, nec in pectore, sed citra in alis occultas. Hinc hircinus odor ille concipitur. Proprie

men uocatur Axilla, à qua fit ala, contra Priscianū, qui uult axillam per diminutionem fieri ab ala, & maxillam, à mala. Ciceronis hæc sunt uerba: Quinetiam uerba sæpe contrahuntur, nō usus caussa, sed aurium. Quomodo autē uester axilla ala factus est, nisi fuga literæ uastioris, quam literam etiā è maxillis & axillis, & uexillo & pauxillo consuetudo elegans Latini sermonis euellit. Sed hoc nomen quidam aspirant. Dicitur & Afella, ut in sacris literis. Abscondit piger manum sub afella. Præterea Ala dicta est, equitū turma, quod pedites tegat alarum uice. Nam in equitum ordinibus circum legiones dextra sinistraq; tanquam alæ in animum corporibus locantur. Vergilius lib. 4.

Dum trepidant alæ saltusq; indagine cingunt.

Inde dicti sunt equites Alares uel Alarij. Alæ etiam nauium dicuntur: ut, -Velorum pandimus alas.

Alabandæ. Ionie ciuitas Apollonio rhetore nobilitata. Hinc Alabandes, & Alabandicus, quæ sic ab inuicem differunt: quod Alabandicus, siue Alabandiacus nomen est possessiuum. Vnde Alabandicos libellos pro barbaris & ineptis Græci capiunt. Alabandes ciues oppidi dicuntur. Vnde carbunculos perfectos Alabandes, quasi municipes adpellant, impositos atq; rudes, Alabandicos.

Alabandica rosa, dicitur quæ est albicantibus folijs.

Alabarches. Latine salis præfectus, ut est apud Iosephū in ult. Antiq. lib. Et fuit apud Aegyptios honoris adpellatio.

Alabastrum, genus marmoris perlucidi & coloribus distincti, ex quo fiebant uasa unguentaria. Martialis:

Quos cosmi redolent alabastra, sociq; Deorum. Dicitur Alabastrus, quem Plinius scribit seruandis unguentis maxime idoneum, nasci circa Thebas Aegyptias, & Damascum Syriæ, quo præsei Romani, sicut aliqui magnates nūc Romæ, præstando per fenestras lumine utebantur. Similiter Alabaster dicitur. Cicero lib. 2. Acad. Quibus etiam alabaster plenus unguenti putescere uidetur. Et lapis Alabastrites, penul. product. Plinius lib. 36. Hunc aliqui lapidem alabastriten uocant, quem cauant ad uasa unguentaria. Hunc lapidem etiam uocant onychem. Sunt etiam myrothecia & narthecia unguentorum locumenta: sed ut puto, tales dictiones improprie capiuntur à Latinis. Græca enim lingua manifesta est, ἐπι α, στέρεϊ ἢ λαμβάνω, id est, quoniam α, priuat, & λαμβάνω, sumo, in numero plurali τὰ ἀλαστρα proprie pyxides unguentorum & unctionū sine ansulis. Callimachus tamen in Hymno Palladis, in genere masculino posuit, itaq; ab odoribus potius, quam odores à lapide dicuntur.

Alabia, Græce ἀλαβία, Latine innocentia dicitur. Sed est dictio in Græco & in Latino corrupta. Græce enim scribi debet: ἀβλάβεια ὅτι βλάβη κακουργία ἐστὶ ἀπὸ τοῦ βλάπτειν, quoniam βλάβη maleficium est à nocendo, & ideo Latine debet dici ablabea penul. produ. quoniam α, diphthong. mutatur in e, longum, ut καύερα, cytherea: πωλόπειρα, penelopea, & significat innocentiam.

Alacer, & Alacris, penul. correp. dicitur is, qui ingentis est sensus, hoc est, qui uiget sensibus uniuersis (ut inquit Asconius) quod est indicium erecti animi atq; sublimis, & cui sensus omnis in suo loco degit: sicut ecōtrario lacer, dicitur amputatus in corpore mēbris, hoc est, auribus, oculis, manibus, quod ad animum sæpe transfertur. Illud quoq; intelligitur, aliud esse Alacrem, aliud letum. Donatus: Alacer dicitur nō letus, neq; tristis. Interdū ponitur pro celeri & prompto, quasi sit alis acer. Terent. Quid tu es tristis? quid nō es alacris? Cicero lib. 1. ad Heren. Si huic sit remissum, multos alacriores ad maleficia futura. Idem: Nam quum feras bestias

uideamus, alacris & erectas euadere, ut alteri bestie noceant, nō est incredibile putandum, &c. Interdū pro leto, & ueluti in spem aliquā gestienti. Hinc alacritas, uigor, & animi erectio, necnon & leticia gestiens, quæ secundum Donatū proprie est mutatio quædā uultus gestientis in spem aliquam. Et media est inter letitiam atq; tristitiam. Interdū dicitur uoluntaria celeritas seu promptitudo ardor uel. Liuius lib. 3. Postquam ingenti alacritate clamor est sublatus (quod bene uertat) gesturum se illis morem, posteroq; die in aciem educiturū affirmat. Cicero lib. 1. Tuscul. Pro letitia gestiente quæ in malis habenda sit accepit. Vir igitur temperatus, constans, sine metu, sine aegritudine, sine alacritate, nulla libidine uexatus. Inde Alacriter, & Alacritas.

Alania, regio est Scythiæ Europæ, quæ ad Maotidas paludes pertingit.

Alanus, penul. prod. Scythiæ fluuius, à quo Alani populi dicti sunt: iuxta quos sunt Toxolani. Amianus scribit Alanos dici quos præsei Massagetæ dixerunt. Hi carnis uescuntur, & panem non manducant. Martialis:

Nec te Sarmatico transit Alanus equo. Iulius Capi. Alanos in parte Daciæ collocat.

Alaricus, nomen Gothorum regis, qui Romanam obsedit, destruxitq; Fuit & alter Alaricus, Gothorum rex quartus, creatus anno, 854. qui etiam Romanam urbem cepit, sed postmodum per fraudem in die paschæ occisi sunt Gothi.

Alarius, a, um, quod est alæ, equitum turmæ, unde Alarij equites.

Alatus, a, um, ab ala animum, quod habet alas.

Alauda, avis quæ olim galericia uocabatur, quia apicē habet, hoc est, plumam elatam in capite ad similitudinē galeri, siue galeæ. Varro adpellat galericum, & à Græcis corydalis dicitur. Postea Gallico uocabulo alauda uocata est legio quædam apud Romanos. Galli enim hoc nomine significant galeam. Vnde milites qui galeis utuntur, dicti sunt alaudæ. Scribit Plinius lib. 11. alaudam auiculam adpellatam quondā galericam, Gallico uocabulo etiam legioni nomen dedisse. Ideoq; quod Cæsar quū ex Gallis legionē cōscriberet, alaudam adpellauit. De qua legione Cicero ad Atticum sic scribit: Antonius cū legione alaudarū ad urbem pergeret pecunias municipijs imperare. Militaria enim uocabula traducta sunt ab ipsis rebus, quæ ita nominantur proprie, quarum rerum in acie struenda, sui cuiusq; uocabuli imagines ostenduntur.

Alauorisi, populi ad Septentrionem ultimi.

Alba, nomen est duarum urbium, quarum una est in Latio, à qua Albani populi, & Albanus mons, sub quo Ascanius ciuitatem hanc Albam cōdidit, quæ (ut Liuius scribit) à situ porrecta in dorso urbis, longa alba uocata est. Vulgatior fama est ab omine porcæ, ibidem inuētæ dum à Troia cū patre profugo uenisset. Altera est ad lacum Fucinum, à qua Albenfes dicuntur, quamuis etiam Albani quandoq; uocentur. Alba, etiā sacerdotis camisia dicitur.

Alba. Dea est, quæ & Albuna & Leucotheca dicitur. Cc.

Albana, urbs felicit Arabiæ est, sicut docet Ptolemæus.

Albania, regio in Oriēte, à colore populi uocata, eò q; albo crine nascantur. Hæc ab Oriente sub mare Caspiū surgēs, per oram Oceani Septentrionalis usq; ad Maotidas paludes, per desertā extenditur. In ea Albania ciuitas, & Albanus fluuius. Apud hanc habētur canes ferocissimi, qui turos & leones occidūt. Hæc Nomadico generi proxima est inter Hiberiam & mare Caspiū, ab ortu Solis mari cōiuncta, ab Occasu Hiberiæ finitima. Boreale latus munitur Caucaiseis montibus. Australe, Armeniam contingit. Strabo sex & uiginti linguas

linguas **Albanorū** fuisse tradit, & totidē aliquando reges. Fuere & sub imperio Persarū, postea Macedonum, deinde Romanorū. Sed Traianus imperator his regē dedit. Nunc sub Magno Cane degere credūtur. Ab his Albani orti sunt, quorū pars hodie in Peloponēso, pars in Macedonia sedet, iuxta Dirachium: quorū dux fuit Georgius Scanderbech, qui multa pro Christi nomine aduersus Turcas praelia gessit.

Albanum, uinum, erat utile neruis. Cc.

Albanus, nomē est mōtis, & lacus nō procul ab urbe: unde uaticiniū fuit, nūquam Romanos Veium capturos, ni primō ex Albano lacu emitteretur aqua. Item **Albanus**, nomen est duarū urbium, quarū una est in Macedonia mediterranea, altera in maiori Armenia: ubi diuus Bartholomaeus fuit decoratus. Hoc etiam nomine dictus est fluuius Albaniae.

Albanus, a, um, quod est ab Alba Latij urbe: unde Albani patres.

Albarium, dicitur quod illinitur testorio, quum paries pingendus non est, quod fit ex calce.

Albarij, & **Albini** dicuntur qui albario murum spargunt, hij græce Coniatæ ^{κονιαται} uocantur.

Albedo, Albitudo, & Albor, pro candore accipiuntur. Plautus in Trinumo. Et item alterum ad istam capitis albitudinem Calliclem aiebat uocari.

Albegmina, partes extorum, quæ Dijs immolabantur, à colore eorum dicta.

Albenses, populi ab Alba oppido, iuxta lacum Fucinum.

Albeo, es, albus sum, ut, campi niuibz albēt. Hinc **Albesco**, albus fio. Vergilius lib. 1. Georgicorum:

Sepe enim stellis uento impendente uidebis
Præcipientes cælo labi noctisq; per umbras,
Flammarum longos à terga albescere tractus.

Huius compositum est **Exalbesco**.

Albeus, per diminutiū **Albeolus**, cū accentu in antepenulti. tabula lusoria. Cicero de Finib. bon. Aut albeolum poscere aut querere quempia ludum. Plinius. M. Messala cōsul pridie Calendas Octobris, diem natalis sui egit. Transtulit albeum cū tesseris, lusorium ē gēmis duabus latū pedes treis.

Albi, calculi, dicebantur quibus Cretenses dies lætos quos in uita agerent, numerare solebant. Nam candidos lapillos ad hoc officium eligebant: quemadmodum e contrario, infelicis atq; infaustos dies, nigris lapillis signabant, & ex candidorum numero, uitæ tempus metiebantur. Malos enim dies in annorum numeros non redigebant.

Albia, fluuius Boëmiae: oritur in montibus qui Morauiam Boëmiarq; diuidunt, & magno aquarū actu mediam ferme diuidit Boëmiā, in Occidentem prius, mox in Septentrionem fluens. Vbi exit Boëmiā, per angustas fauceis montiū in Saxoniam penetrat, & in Oceanum euoluitur.

Albicera, oliuæ genus.

Albiceratæ ficus, pediculo minimo latissimæ. Cc.

Albico, as, pen. cor. aliquantulum albus sum. Plinius lib. 22.

Solidum semen conijcitur in oculum, nec turbat, sed in se caliginem contrahit: mutat colorem, sed ex nigra albicare incipit, & tumescit. Similiter accipiuntur uellico, fodico, candico, nigrico, nutrico, quæ formantur ab eorum uerbis in se desinētibz, diminutis literis c, & s, & mutata e, in i, ut albesco, albico: candesco, candico. Descenduntq; ab actiuis & neutris, ut nutrio, nutrico: uello, uellico: fodio, fodico: quæ sine dubio diminutiua sunt. Nam fodico minus est quam fodio, quod nō somniculose legentibus patebit. In significatio ne uerborum in se, Priscianus interpretatus est albico, dicens: Albico pro albesco, & Horatij adfert exemplum.

Nec prata canis albicant pruinis. Sunt qui ea adparatiua nominent, quoniam adparentiam significant.

Albidus, a, um, penulti. corre. quod aliquantulum album, ut granum extrinsecus, albidum, intus, candenti simile conspicitur. Augustinus lib. 21. de Ciuitate Dei: pro albo posuit. La pides igne candēte percocti. & ipsi sunt candidi. Et quamuis ille magis rubeat, illi albido colore nitescant, congruunt tamen illi luci, quod album est, sicut nigrum tenebris. Hinc Subalbidus, parum siue aliquantulum albus. Plinius: Ramos habet candidos, folia subalbida.

Albinga, oppidum, Ligurū colonia, ad mare deducta, cuius incolæ Ligures ingauni uocantur. Ex hoc loco ad Monæci portum stadia sunt septuaginta. Dicitur & Albiganum.

Albingaunium, & **Albium Intemelium**. Liguriæ oppida: quædā quā Ligures partim Ingaunij, partim Intemelij dicebantur, eorū coloniæ ad mare deductæ: aliter **Albiū**, quasi alpium Intemelium: altera **Albingaunium** uocitate sunt.

Albinus, nomen imperatoris Romani: dictus quod exceptus sit utero candidissimus, cōtra cōsuetudinē puerorum, qui nascendo solent rubere, quū inuoluti secundis, rubentes, erumpente menstruo perliti profluuio sanguinis pariter egredientis. Hinc illud Satyrici poetæ: – Modo primos incipientē Edere uagitus & adhuc à matre rubentem.

Albion, insula Britanniae, dicta ab albis rupibus quas mare abluit. Postea Anglia dicta. Vide in Anglia. Est & Albion urbs ingens, siue oppidum Intemelium, cuius habitatores Intemelij uocantur, inter Monæci portum & Albinganeum. Albra primō dicebatur. Fuit etiam Albion nomē filij Neptuni, qui inuasit Herculem.

Albis, fluuius qui in duo spatia Germaniam disternit, ut testatur Strabo lib. 1. de hoc Lucanus lib. 2.

Fundat ab extremo flauos Aquilone Sueuos

Albis, & indomitum Rhēni caput.

Albo, as, album facio, cuius passiuum est Albor, albus fio. Vnde & Dealbo & Dealbō, quod est multū, siue à summo usq; deorsum album facio. Cur. Cic. Nec solēre duos parietes de eadem fidelia dealbare. Et illud. Lauabis me & super niuem dealbabor.

Albogalerus, pileum capitis quo flamines diales utebantur. Fiebant enim ex hostia alba, Ioui casa.

Albor, albedo, Hieronymus in Leuiti. Quod si sursum fuerit in alborem conuersa, sacerdos cum mundum esse decernet. Alborem etiam Apitius uocat, quod est album in ouo, quod Plinius albuginem adpellat: medici albumen.

Albosia, scuta dicebantur quæ & decumana, quod essent amplissima.

Albugo, penulti, producta, macula in oculo. Plinius lib. 21. Quæ alligata oculo, albugines tolli dicuntur. Idem **Albuginem** uocat album in ouo.

Albula, penul. corre. fluuius, ab albo colore aquæ, qui postea Tyberis à Tyberino Syluio Albanorum rege ibi extincto, dictus est. Linius: Pax ita conuenerat, ut Hetruscis Latiniisq; fluuius Albula quem nunc Tyberim uocant finis esset. Item Albula dicta est aqua quædam in agro Tyburtino, quæ (ut Strabo testatur) uulneribus medetur. Martialis:

Canaq; sulphureis albula sumat aquis.

Dicitur & **Albulæ** pluraliter. Idem:

Quod sicca redolet palus lacuna

Crudarum nebulae quod albularum.

Album, substantiuum, dicitur quod Græci uocant λευκωμα, tabula gypsata in qua iudices notari, prætorumq; iura scribi solebant. Si quis uero album corrupisset, puniebatur: quia

d 4 præto

prætoris maiestas contempta uidebatur. Paulus: Si familia alius cuius album corruerit, non similiter hic edicitur ut in furto. Iudex (inquit Seneca lib. 3. de Beneficijs) ex turba electorum, quæ sensus in album & equestris hereditas misit. Hoc & Pythiacum quoque dicitur, ut in Alexandro Cæsare Lampridius uulgò matrix adpellata. Similiter ea tabula dicitur Album, in qua singulorum annorum acta literis mandabatur à pontifice maximo, proponebaturque domi eius, ut potestas esset populo cognoscendi. Hijsque nunc annales maximi nominantur, ut autor est Cicero lib. 2. de Oratore. Est & Albū decurionum & citharædorum. Nam in Digestis, titulus est, de albo scribendo, ubi docet Ulpianus quo ordine decuriones in albo scriptos esse oporteat, Vide etiam Pythiacum.

Album prætoris, & Albū iudicū, dicebatur, quod qui uel fœdasset, uel uitiasset, uel quocumque scripturæ genere turbauisset, capitaliter, non expectata ordinis sententia puniebatur. Cc.

Albūmen, penultima producta, quod est in ouo Album. Vitellus uero quod crocum.

Albuna, uide in dictione Alba Dea.

Albunea, fons & nemus iuxta Anienem: siue à colore aquæ sulphureæ, siue quod Albunca Latine sit, quæ Græce leucothea dicitur. Vergilius: lib. 6. —Lucosque sub alta Cōsulit Albunca nemorum quæ maxima sacro Fonte sonat.

Alburnum, adeps arboris. Plinius: Humor & cortici arborum est, qui sanguis earum intelligi debet. Est enim in toto corpore arborum & reliquorum animalium cutis, sanguis caro, nerui, uenæ, ossa, medullæ. Pro cute, cortex, humor, sanguis, proximi plerisque adipēs. Hi uocantur à calore Alburnum. Hinc Exalburno, as, quod est alburnum detracto. Idē. Et reliquis arboribus siccissima lotos, deinde robur exalburnatum cui nigricans color.

Alburnus, Lucania mons, à candore uerticis dictus, & portus eiusdem nominis apud Lucaniam.

Albus, a, um, à Græco λευκός, ō, albus in corpore, quod candorem significat. Sabini album dicunt. Est color qui opponitur nigro. Plautus in Menæ. Dic mihi hoc quod te rogo, album an atrum uinum potas? Interdum Albus ponitur pro pallido, unde & Exalbesco, pallidus fio. Interdum pro bono: sicut e contrario nigrum pro malo. Persius:

—Per me equidem sint omnia protinus alba. Horatius:

—Hic niger est, hunc tu Romane caueto. Iuuenalis:

—Mancant qui nigrum in candida uertunt.

Sed hæc per translationem.

Alcæus, cum diphthongia, nomen poetæ Lyrici Mitylenei. Hic magnificus, breuis, diligens, & plurimum Homero similis. Fuit etiam auus Hercules, qui inde Alcides.

Alcedines, sunt quedam aues dictæ, quasi algedines: quod frigidis temporibus in mari pariant. Plautus: Nam Hercule tu peristi, nisi illam mihi tam tranquillam facis, quam mare est olim quā alcedo pullos educit suos. Dicta est à Græcis Alcione, alcyones: uel Alcyon, onis, Ambrosius lib. Hexamet. Alcione est auis maritima, quæ in littoribus fœtus suos ædere solet: ita, ut in arenis oua deponat medio ferè hyemis. Nā id temporis fouendis habet deputatū partubus, quando maxime insurgit mare, littoribusque uehementior fluctus illiditur, quod magis repentinæ placiditatis solenitate, auis huius eluceret gratia. Namque ubi undosum fuerit mare, positus ouis subito mutescit, & omnes cadunt uentorum procelle, statumque aurarum quiescunt, ac placidum uentis stat mare, donec oua fouet Alcione sua. Septē dies fœtus sunt, quibus decursis educit pullos. Illico alios septem adiungit dies, quibus enutrit partus suos, donec incipiant adulescere. Tantam autē gratiā

minuscula auis diuinitus indultā habet, ut hos quatuordecim dies nautici præsumptæ serenitatis obseruet, quos & Alcyonidas uocant, quibus nullos motus procellosæ tempestatis horrescant. Ferūt hæc auem paulò maiorem passere, pennis purpureis, cæcidis admixtis, collo gracili, et procero, rostro subuiridi, lōgo & tenui, rarò uisam. Aristoteli lib. 8. de Animalibus Alcyonum duplex genus esse scribit. Alterum uocale, harundinibus insidens: alterum mutum ampliori corpore. Ab Alcione fit Alcyonius, a, um, ut Alcyonij dies, fitque à Græco ἄλς, quod mare significat, licet aspietur.

Alcedonia, dicitur ab Alcedine: sicut ab Alcione Alcyonides. Plautus: Tranquillum est, alcedonia sunt circa forum.

Alces, is, seu Alces, æ, Græcorum more, animal est à Gallia transalpina. Figura, colore & quantitate, mulæ similitudinē prætendens, sed labiū superius adeo protensum habet, quod nisi retrogradè incedēs, herbas in terra carpere nō possit: est inuentu rarū, olfactu è longinquo uenatorē sentiens, statimque in specus & latibula se condens, media inter camelū & ceruū similitudine. Sed mares ex his in supercilij habent cornua.

De his animalibus Cæsar lib. 6. & Iulius Capitolinus, mentionē faciūt. Plinius: Septērio fert & equorum greges ferorum, sicut & asinorum Asia & Aphrica. Præterea alcem, ni proceritas aurium & ceruicis distinguat, iumento similem.

Alceste, es, siue Alcestis, idis, fuit Perilai filia, Admeti Phæacorum regis coniunx, quæ maritū tanto amore dilexit, ut pro eo perire nō recusauerit. Quū enim maritus ægrotaret, oraculo nuntiātū est ei, posse cum adhuc uiuere si foret aliquis ex affinitate uel amicitia qui pro eo sponte mortem subiret. Ceteris id abnuentibus, sola uxor promisit. Iuuenalis.

Spectant subeuntem fata mariti Alcesten:

Hieronymus. Alcestem fabulæ ferunt pro Admeto sponte defunctam. Sed multa essent dicenda, sed uide tragædiam Euripidis Alcestem quæ impressa est.

Alchech, Arabice, est animal quod multi Arabici lyncam uocant. Nascitur ex leone & pardo, & nimium ferox est.

Alcibiades, penult. corrept. nomen Atheniensis imperatoris summi, qui genere et forma præcipuus, omnibus rebus aptus fuit. Diues præterea, affabilis, patiens, & omni denique uirtute præditus. Et quod mirum est, uitijs etiam plenissimus fuit. Eius uitam Plutarchus luculenter scripsit. Proditum est, quod in illum uniuersa ciuitas Atheniensium oculos, in illum suspensa ora conuerterant, & quasi de cælo missum, contuentes admirabantur. Fuit hic ex primatibus: qui quum esset procliuius ad luxum & ad cæteras uoluptates, ad bonā disciplinā traductus est à Socrate. Nam discendi studio, & sapientiæ amore pellectus, extēplo cunctis amatoribus, adulatoribusque repulsis, ad Socraticam disciplinam animum uertit, nunquam recedens à laicæ philosophi sapientissimi.

Alcibiadon, herba, sic dicta, quod uti ea ad formā cocciliana solitus sit Alcibiades, magnis folijs & asperis, radice rufā oblonga, nascens præcipue in aridis & arenosis locis. Cc.

Alcides, penul. prod. Hercules, Græca significatione à uirtute adpellatur. Nam ἀλκῆ, alce, uirtus, robur, fortitudo dicitur. Vel dicitur Alcides (ut Herodotus ait) ab Alceo, quo paterno Andromedes & Persæi & Amphitryonis patre.

Alcinous, penult. corrept. nomen iustissimi Phæacum regis à poetis laudati, cuius ædes fuerunt magnificentissimæ extructæ, & uiridaria bifera erant, unde Papinius.

Quid bifera Alcinoi referam pomaria uosque;

Qui nunquam uacui prodijstis in æthera rami. Dicitur etiam Alcinus, de quo in Odyss. multa Homerus: &c.

Alcman, è Lydia, Sardienfis, poetæ lyricus, filius Damatis: claruit

claruit uigesimooctauo Olympiade, quum apud Lydos re-
gnaret Ardis, pater Aliatta. Et quum nimio amore puellam
quandam deperiret, amatorios cantus primus inuenit. Fertur
phthiriasi morbo interijſſe.

Alcmēna, penul. produ. nomē propriū fuit matris Herculis
Electrionis filia, Amphitryōis Thebani uxor. quæ Ioui Her-
culem peperit, Græce dicitur Ἀλκμήνη, ἀπὸ τῆς Ἀλκῆς, id est, à ro-
bore: quoniam mulier multū præ se tulit animi, cōstantiæ,
ad uiros proxime accedens, aliquando post e, ponitur u. Al-
cumena prout uersus exigit, de qua qui uelit multa intelli-
ge re, legat τὴν Ἀλκμήνην τὸ ἱστορίαι, ἢ ἐν περὶ Ἀλκμήνης δόξας, ἢ πατρὶ-
δ' αὖ γὰρ ἡλυθὲν ἐς οὐβας μετ' ἑφίην Αμφίτρυον Ἀλκμήνην θυγά-
τηρ Λαοῦν ἡλεκτρίωνος. Aspidā Hesiodi, sola relinquens do-
mos & patriā terrā uenit Thebas post regē Amphithryo-
nem Alcmēna filia populū arcentis Electrionis.

Alcmēnes, penulti. correp. nomen sculptoris, qui Phidiæ di-
scipulus fuit, ut Plinius lib. 4. scribit.

Alcon, nomen proprium Cretensis sagittarij, cuius filium
quum draco inuassisset, tanta arte direxit sagittam, ut ea cur-
rens, in serpentis deficeret uulnere, nec transiret in filium.
Fuit hic Alcon Eriſtæi Atheniēſium regis filius, qui ex At-
tica in Eubœam fugit.

Alcyōne, p. nult. correp. duæ fuisse leguntur. Altera Ceycis
uxor: quæ uiſo cadauere mariti in litus eieſto, se deiecit in
mare, iussuq; Amphitrytes in auis cōuerſi fuerūt ambo. Al-
tera fuit Eueni fluminis filia: quæ postea Marpeſia dicta est.

Alea, ludus tabulæ. Ab Alea quodam milite in ocio Troiano.
Horatius in Epistolis:

Quem damnoſa Venus, quem præceps Alea nudat.

Et quum Alea dicatur omnis ludus in uarietate fortunæ con-
ſiſtens, (Vnde Martialis de nucibus.

Alea parua nuces, & non damnoſa uidetur.

Sæpe tamen pueris abſtulit illa nateis.) Factum est,
ut nō ſolum pro fortuna, ſed etiam pro periculo, periculūq;
dubitatione ſumatur: & ille dicatur Aleam iacere, qui se
periculo fortunæq; committit. Liuius. In dubiam imperij ſer-
uitiq; aleam imus. Est & Alea nomen urbis: ab Alco con-
ditore. Papinianus in Syluis:

Aut Aleæ lucis uidit tegeæ ſacerdos. Plutarchus in uita
Cæſaris. ἄν' ἡ πόλις καὶ ὄρος, id est, iaculus ſit cubus, uel taxillus.

Aleator, & Aleo, onis, qui sæpe alea ludit. Catullus: Niſi im-
pudicus, & uorax, & aleo. Nunc Aleator dicitur.

Aleatorium, apud Sidonium, pro ludo aleæ, ait enim: Atq;
illic aleatorium laſis conſumptio ſphæriſterio ſatiet. Sucto-
nius uocat Aleatorium forum.

Alebria, ueteres uſurpant pro eo quod est, bene alentia. Cc.
Alec, uide inſrā in diſtione Halec.

Aleſto, una ex ſurijs infernalibus, et Latine inceſſans inter-
pretatur, ab α, priuatiuā, & λῆσθω deſino: quia cupiditas nun-
quā ſatiatur.

Aleſtorius, & Aleſtor, lapis qui in uentriculo galli inue-
nitur. Gallus enim Græce ἀλέκτωρ dicitur. Vide Aleſtorias.
Plinius lib. ultimo. Aleſtoras in uentriculis gallinaceorum
inuentas, criſtallina ſpecie, magnitudine ſabe, quibus in certa-
minibus Milonem inuiſtum fuiſſe uideri uolunt.

Alecula, diminutiuum ab alec. Columella lib. nono. Datur
cammarus, & riuat: alecula, uel ſi qua ſunt incremēti par-
ua ſtutiorum animalia.

Alemāni, penultima producta, populi inhabitantes iuxta Le-
manum lacum.

Alemanni, dicti ſunt à Manno Teutonius Dei filio. Germa-
niæ uocabulum, nuper à Romanis additum. Quoniam quum

primum Rhenum deuictis Gallis tranſgreſſi fuiſſent, uidē-
tes eos & feritate animorum, & proceritate corporum, &
colore ſtauo, forma præterea & moribus, & uiuendi ritu
Gallis ſimillimos, germanos, hoc est, fratres Gallorum eſſe
exiſtimauerunt. Cornucopia.

Aleopetra, inſula in Mæotide.

Ales, quælibet auis, ab alis gerendis: ſicut uolucris omne uo-
latile, & tam masculini quā ſceminini generis proſertur.
Verg. Nanq; uolans ſulius Iouis ales in æthra. Po-
nitur quandoq; pro ueloci, ut alite planta. In genitiuo plura.
Alitum, & Alituum, ſecundum Priſcian. Vergil. lib. 11.
Alituum pecudumq; genus ſopor altius habebat. Auis eſt,
quæ parit oua, & pennis prædita: præter ueſpertilionem.

Alexander, & Alexandrus, ἀπὸ τοῦ ἀλέξω, ἢ ἀνδρῶν, quaſi
uiros adiuuans, ſic ab Homero uocatur Paris. Sic etiam uo-
catus eſt Alexander ille magnus Philippi Macedonum re-
gis & Olympiadis filius: cuius geſta uide apud Q. Curtiū:
& Arrianum: Fuere & alij Alexandri: quorū unus Aphro-
diſcus, interpres Ariſtotelis: ſed tali ingenio ut Ariſtotelem
carpat. De hoc Suidas & Stephanus meminerunt. Alius fuit
Alexander grammaticus, ex oppido quod Goticon dicitur:
qui de uaria hiſtoria ſiue materia uigintiquatuor uolumina
ſcripſit, peritiſſimus ætatis ſuæ uir. Alius Alexander Aſiæ
rex, & Syria, dictus Balam. Alius Iudeorū rex, qui Aneus
dictus fuit: & regnauit annis. 27.

Alexandria, urbs Aegypti, non longè à Nili oſtio: (ut So-
lin. ait) ab Alexandro Macedone (unde illi nomen) condita.
Urbs fertiliſſima: quam Dinocrates Architectus metatus eſt
mirabili ingenio, quindecim millium paſſuum laxitate, ad ef-
figiem Macedoniæ chlamydis orbe gyrato lacinioſam, an-
guloſo dextra læuāq; procurſu. Maræotis lacus ad meri-
dianam urbis partem Euripo Canopico oſtio immittitur.
habuit olim ſcholas omnium diſciplinarum liberalium: fuitq;
ob commoditatē maximum totius orbis emporium. Conſtru-
ctum autem fuit ante ſaluatoris aduentum anno uigeſimo
ſupra trecentefimum, intra ſpaciū ſeptendecim dierum (ut
teſtatur Iuſtinus libro undecimo) cum ſex milibus murorum
paſſibus. Sunt & aliæ Alexandria. Una in Scythia ſuper
Tanaim: alia in Aſia: & aliæ alibi, ſecundum Ptolemæum.
Hebraicè dicitur Νά. No, quod interpretatur crudum ſiue
irritatio, aut prohibitio.

Alexicacon, remediū quod fit ad depellenda mala. Sic Her-
cules dictus fuit Alexicacos: ab eo quod deſenſor eſſet homi-
num. Hoc & Amuletum dicitur.

Alexipharmaca, ſunt (ut Suidas ait) medicamenta auxi-
liatoria.

Alexiteria, idem quod alexipharmaca.

Alga, herba quæ naſcitur in aquis marinis. Dicta à mari, ab
algore aquæ: ſiue quod pedes alliget: quia craſſa eſt, ſolijs ex
parte ſupernatantibus. Vergil. lib. 7.

—Lateriq; illiſa reſunditur alga.

Algedon, Latine cruciatus dicitur.

Algenſes, Pelagiæ: ab alga dictæ.

Algeo, eſ, aſi, uel alxi, aſum, à Græco ἀλγέω, ὅθεν τὸ ἀλγος
ἀλγος doleo, patior, ut ſit frigus dolor quidam membrorum
rigore contractus. Ponitur tamē Algere pro frigidum eſſe.
Auguſtinus lib. 21. de Ciuitate Dei. In æſtibus dici ſic alget,
ut bibi non poſſit.

Algidenſe, raphani genus, à loco, longum & tranſlucidū.

Algidus, penul. corrc. mons ab urbe duodecim paſſuum mi-
libus diſtans, ab aſſiduo frigore ſic dictus. Horatius:

Quæq; Auentinum tenet Algidumq;.

Et ab

Et ab hoc quoq; sylua Algida dicta est, huic monti subiacens: in cuius ingressu Regillus lacus est.

Algor, goris, **Algus**, gus, & **Algus**, gi, id est, dolor, tristitia. Per translationem ponitur pro frigore. Plaut. in Aulu. Inopia, luctum, mœrorem, paupertatem, algum, famem. Lucan. lib. 3. Sollicite euolitant morbis algoq; fameq;. Plautus in Rudente. Vel suda, uel peri algu, uel etiam ægrotæ.

Alguasfen, herba similis lilio: & dicitur liliæ. Cōfert morsuræ canis rabidi: propter quod Græce Alguasfen dicitur.

Aliās, aduerbiū, significat alio in loco, uel aliter, uel alio tempore, uel aliquando. Plinius lib. 23. Aliās fragile & crosū, rotarumq; usibus & clauis maxime fugiendū. Gellius. Neq; id tamen semper esse, fieri dixisset: sed aliās ocysus fieri, aliās serius, id est, aliquando.

Aliās res agis, id est, non intendis ad id quod dicitur: ut nulla sit in eis intentio. aut, Nugatorias res agis.

Alibi, alio loco.

Alica, penult. corre. potio. dicta quod corpus alat. Hæc fit ex æta: quæ à nostris spelta dicitur. Tūditur granū eius in pila lignea, uel lapidis duritia conteritur: excussis inde tunicis cōditur medulla. Hinc Alicarij, qui eam conficiunt uendunt ue.

Alicariæ, mœtresses in Campania adpellatæ: quod solitæ essent circa pistrina alicariorum uersari.

Alicastrum, etiam uidetur ea forma ab alica deriuari, quæ siliquastrum à siliqua.

Alicubi, in aliquo loco.

Alicunde, ex aliquo loco. Vide in dictione Aliquo. Cc.

Alienigena, cōmunis generis: uel (secundū Probū) omnis generis, sumitur in eodē significato cū alienigenus. Gellius lib. 2. capite 24. Neq; uino alienigena, sed patrio uisuros. Sic eius composita à gigno. ut agmen, Troiūgena.

Alienigenus, na, num, pen. cor. nomen cōpositū à genere, & significat quod est externū, uel alieni generis, uel inter alienos genitū. Valerius Max. lib. 1. Adijci nostris duo eiusdem generis alienigena exempla nō absurde possunt. Et lib. 2. Dandum est aliquid loci etiam alienigenis exemplis.

Alieno, nas, alienū uel aduersariū facio, seu à proposito remoueo repulsando. Plautus. Me alienabis nunq; quin uester sim, id est, à proposito remouebis. Sallust. Meq; falsa suspitione alienatū esse sentiebam, id est, repulsū. Terentius. Ita nos alienauit. Id est, aduersarios fecit. Paulus Iureconsultus Alienationis uerbo usucapionē cōtineri putat. Vix est enim ut non uideatur alienare, quod patitur usucapi. Eum quoq; Alienare dicimus qui nō utendo amisit seruitutes. Huius uerbi compositū est Abalieno: quod est, ab inuicē separo. Cicero in Arte ueteri. Si auditoris studium defatigatio abalienabit.

Alienus, na, num, quandoq; alienatus dicitur. Sallustius. Postquam alienum se uidet. Quandoq; diuersus, dissimilis, dispar, dissonus. Idem. Neq; solum illis aliena mens erat. Quandoq; non cōsciis, ut apud eundem. Ille eos in domum Decij Bruti perducit, quod foro propinque erat: neq; aliena consilij, propter Semproniam.

Aliger, alatus, unde Cupidinem alatum & aligerum poëtæ uocant.

Alimentarius, ria, rium, quod ad alimentū pertinet, ut lex Alimentaria: quæ prouidebat ut filij alerent parentes.

Alimentum, quod datur ad uitæ sustentationem. Scribunt Iureconsulti, Alimentis legatis, cibaria, & uestitus, & habitatio debetur: quia sine his ali corpus non potest.

Alimonîa, penultima correpta, idem quod alimentum.

Alioquin, & Alioqui, utroq; modo dicitur: & habet penultimam productam, significatq; aliter, seu alio modo, uel

quod si non, uel præter hoc, uel etiam. Plinius. Hos tibi dedici libellos, nam nec ingenij sunt capaces: quod alioqui nobis perquam mediocre erat.

Aliorsum, uersus alium locum, in aliam partem. Terentius in Eunuch. Vercor ne illuc grauius tulerit, ne ue aliorsum atq; ego feci acceperit.

Alipēdes, penultima correpta, equi ueloces: quasi alas in pedibus habentes.

Aliptes, unctor. Et is erat, cuius curæ tradebatur hi q in sacris certaminibus pugnaret. dictus ἀπὸ τῆ ἀλειψῆς, id est, ab ungendo, ἀλειφω ungo, ἀλειψῆς unctio, siue pingue dicitur. Tamē Græce dicitur ἀλῖπας, φάρμακον, ἢ ἀλειμμα, unguentum. Mart.

Nec capit immeritis foribus unctor opes.

Dicitur etiam Aliptes, qui uulnera curat. At medicus, qui male ualentibus & in lecto iacentibus medetur, clinicus adpellatur. Item Aliptes fuit fons apud Ephesum.

Aliqua, per aliquem locum.

Aliquando, secundum Priscianum, cum accentu in antepē. sed temporibus nostris non seruatur, etiam à doctissimis uiris: neq; in Vergilio, uel Ouidio, aut Lucano, uel alijs poetis antiquis, inuenitur in usu illam corripī positura. Habet autē tria tempora, præsens, præteritum, & futurum, & significat aliquo tempore: sicut & quandoq;. Ponitur & pro tandē. Cicero Valerio. Aliquando nos reuēsas.

Aliquantisper, aduerbium significat aliquanto tempore.

Aliquantulus, diminutiuum ab aliquantus, quantitatē significat. Augustinus lib. 1. de Ciuitate Dei. Illi autem infirmiores, qui terrenis his bonis, quamuis ea præponerēt Christo, aliquantula tamen cupiditate coherabant.

Aliquantum, modo nomen est. ut, Aliquantum oculi, quasi aliqua quantitas. Modo aduerbium. ut, Tu es aliquantum ociosus,

Aliquantus, ta, tum, ponitur pro aliquot. Ambrosius: Factum est autem, ut per aliquantos annos, ad cōstantiam, hoc factum ab ijs qui uiderant narraretur. Hieronymus ad Panamachium: Quum aliquanti ex urbe uenientes in eadem leætarent, quæ sero excepisse referebant.

Aliquatēnus, penult. correpta, significat usq; ad aliquam partem, siue ex aliqua parte, aut aliqua ratione. Quintilian. Verum hoc aliquatenus temporum mutatio est conditione. Augustinus lib. decimotercio de Ciuitate Dei. Corpus ideo est mortale: quoniam à uita quam habet, descri potest: nec per se ipsum aliquatenus uiuit.

Aliquid, substantiuum est. ut, Aliquid utile.

Aliquis, quasi alius quis, & habet uim pluralem: quamuis singulariter dicatur. Non enim est Aliquis, nisi de multis. Vnde & apud ueteres uario genere numeroq; proferebatur. Terentius: Aperite aliquis actutum ostium. Idem est dicendum de Quisquam, Quispiam, & Vllus.

Aliquo, ad aliquem locum.

Aliquod, adiectiuum. ut, Aliquod templum.

Aliquorsum, uersus aliquem locum.

Aliquot, tantum pluraliter declinatur, & (secundum Donatum) significat idem quod, nec multi, nec pauci.

Aliquotiens, seu (ut quibusdam uidetur) Aliquoties, sine n, significat aliquot uicibus, siue aliquando.

Aliter, aduerbium, fit ab alis, huius alis, pro alius (sicut declinabant antiqui) & significat contrario modo. Vergilius: Dijs aliter uisum.

Terentius in Prologo Andriæ. Vtrum aliter euenire multo intelligit, id est, contrā.

Aliubi, pro alicubi. Nam dicimus Solem totū aliubi, allubi dimidium

dimidium hominibus adimi.

Aliunde, ex alio loco.

Alius, alia, aliud, genitiuo alius, penulti. produ. uel alij, alia, alij, datiuo alio, alia, alio. Cicero. Si res tota, alia rei necesse est similiter sit, & idem est quod diuersus. ut, Alia est facies tua à facie mea. Accidit quadoq; ad uim cōparationis. Quintilian. At quāto alius fuit ille infeliciſſimus iuuenis adfectus?

Quomodo autem differat ab alter, uide in dictione Alter.

Aliuta, ueteres pro aliter scripſiſſe, manifeſtū eſt, ex Græco transferentes. Hinc eſt illud in legibus Numæ Pompilij. Si quis aliuta faxit, ipſus Ioui ſacer eſto.

Allabor, penulti. produ. iuxta fluo, ſiue iuxta nauigo. Claudianus. Siculis allabitur oris. Hinc Allapſus, pſus, Auguſtinus lib. 10. Confefſionum: Vbi per diem fuero, multitudo allapſu blanditur mihi. Hinc & Allapſus, pſa, pſum, participium.

Allatus, per duplex ll, adportatus.

Allecto, etas, frequentatiuum ab allicio, ſignificat per blanditijs attraho. Columella lib. 2. Ad aquam duci oportet, ſi biloq; allectari, quò libentius bibant.

Allectus, ab allicio, idem quò attractus.

Allēgo, gis, penulti. corre. adſcribo, adnoto: quaſi iuxta lego. Vnde apud Iulium Capitolinū ſcribitur, M. Antoniu philoſophum multos ex amicis in ſenatu allegiſſe cum ædilitijs ac prætorijs dignitatibus. Liuius lib. 10. Ceterū quia de plebe allegebantur, eandē ægre paſſi patres. Hinc Allecti dicebantur, qui propter inopiam ex equeſtri ordine in ſenatorū numerū adſumpti fuerant. Nam patres dicebātur, qui erāt patricij generis. Conſcripti, qui ſenatui ſunt ſcriptis adnotati.

Allego, gas, penulti. produ. ad hoc mīto, uel ad aliquem locum mīto, ſeu ſimpliciter mīto. Plautus in Caſſina. Quin ea ipſa me allegauit, qui iſtam accerſerem. Et Allegare, eſt adducere. Plinius: Tum multa allegauit, quæ ad rem propoſitam pertinere minime uidebantur. Item deputare conſtituere, committere. Plautus in Caſſi. Filius autem armigerum allegauit ſuum, qui ſibi eam uxorem poſcat.

Allegoria, cum accentu in penul. dicitur alieniloquium, uel potius inuerſio: ut aliud uerbis, aliud ſenſu oſtendat. Verg. Claudite iam riuos pueri ſat prata biberunt.

Hoc eſt, Deſinite iam plura canere: quia ſatis audiuiſtis. Eius ſpecies ſunt ſeptem: Ironia, antiphaſis, enigma, charientifimos, parœmia, ſarcaſmos, ateifimos.

Alleluia, אֲלֵלּוּיָהּ, due dictiones ſunt, quibus ſignificatur, laudate dominum. Allelu enim (ut Auguſtinus ait) imperatiui modi eſt, & ſignificat laudate: Ia uero uniuerſalē uel uniuerſaliter, ſcilicet Deum. Hieronymus. Ia apud Hebræos unum eſt de decē nominibus. Et in illo Pſalmo ubi legimus: Laudate dominum quoniā bonus eſt pſalmus, in Hebræo eſt Allelu ia, ſunt due partes Hebraicæ.

Alleothea, Latine dici poteſt aliter poſita, ἀλλοθεν enim aliter, ἀλλοθεν poſita, à Priſciano dicitur uariatio. Nam Alleoos diuerſus ac uariuſ dicitur, ἀλλοιωσις, permuto: ἀλλοιωσις permutatio. Confundit autem numerum. ut, Pars in fruſta ſecant-Caſus. ut, Tu mihi quodcunq; hoc regni— pro hoc regnum. Genus. Vergilius:

Dulce ſatis humor depulſis arbutus hædis.

Lenta ſalix ſæto pecori, mihi ſolus Amynthaſ. Ad dulce enim, quod eſt neutrum, tam maſc. quā ſæminina reddidit.

Alleuio, as, pondus auſero diminuo ue.

Allēuo, uas, penulti. corre. in altum tollo, uel de inō: & ubi quid iacet uel proiectū eſt, ſurſum leuo. Quintilianus. Vidi multos, quorum ſupercilia ad ſingulos uocis conatus alleua-

rentur. Inde per translationem ad qualitatem fortunæ, ut idē. Non petit ut afflictoſum alleuetis, niſi & probauerit ſe infe-liciorē. Eiuſdē ſignificationis eſt Subleuo. Suetonius. Dumq; ſurgit, inter manus ſubleuantium extinctus eſt.

Allex, & Allux, dicitur pollex ſcandens proximū digitum: quòd uelut inſiliſſe in alium uidetur. Nam Græce ἀλλομαι, id eſt, ſalio.

Allia, generis ſæminini, nomē fluuij, q à Cruſtuminijſ mōti- bus præalto deſluēs aluco. Tyberino anni miſcetur, quadra-geſimo ab urbe lapide: ubi magna ſtrage Romani à Gallis p-ſtigati ſunt. Hinc Allienſis dies dictus eſt, tanquam inſauſtus. Huius nominis prima ſemper producitur. Sylius:

Maiores & horriſicis ſeſe extulit Allia ripis. Ouidius: Hæc erat in ſaſtis cui dat grauis Allia nomen. Lucanus: Et damnata diu Romanis Allia ſaſtis Vergil. lib. 7.

Quoſq; ſecans inſauſtum interluit Allia nomen.

Vbi Seruius dicit, aliud l, eſſe interpoſitum. Nam quod Lu- canus libro ſeptimo dicit:

Non iſtos habuit pugna Pharſalia parteis Quis aliæ cla- des. nō de flumine Allia intelligendum eſt: quum ibi oſten- dat omneſ clades, quas Romani ſuperioribus temporibus paſſi ſunt, non eſſe cum Pharſalica clade comparandas, quæ alias ſuperauit. Alia igitur, quum ibi prima correpta ſit, eſt ab alius, alia, aliud.

Alliatum, ab alio, pulmentarij & intinctus genus eſt. Plau- tus. Sine alliato ſungi fortunæ meas. Aſcenſius. Ego ſic in- telligo: Sine, id eſt, permitte, Alliato, id eſt, alio nutrito aut illito, &c.

Alliceſacio, cis, eiſdem ſignificationis eſt, à quo Alliceſio. Suetonius in Vitellio. Pronus uero ad cuiuſq; & quacuq; de cauſſa necem atq; ſupplicium, nobileſ uiros cōdiſcipulos & æqualeſ ſuos, omnibus blanditijs tantum non ad ſocietatem imperij alliceſactos, uario genere fraudis occidit.

Allicio, cis, pen. cor. allexi, allectū, ex ad & lacio, ſignificat attraho. Inuenitur & Alliceo, ces, licui, in eadē ſignificatio- ne. Piſo lib. hitoriarū primo. Aulus uiniſ præuio multorū allicuit animos. Sæpius tamen in tertia cōiugatione quā in ſecunda uiuimur. In infinitiuo autem difficulter dignoſcitur, cuius magis ſit coniugationis. Quale eſt illud Cicronis lib. primo Tuſculanarum. Fieri aut poteſt ut recte quis ſentiat, & id quod ſentit politè eloqui nō poſſit: ſed mandare quanq; literis ſuas cogitationes, qui eas nec diſponere, nec accurate illuſtrare poſſit, nec delectatione aliqua allicere lectorē, ho- minis eſt abutentis intemperanter & ocio & literis.

Allido, lidis, penulti. produ. impingo, quòd eſt, interficiendi cauſſa contra aliquid iacio. Lactantius lib. 4. Et in conſpe- ctu ſuo uexari acerbiffimè coniuges ſuas cernerent, uiolari ac proſtitui uirgines, diripi pueros, aliūdi paruulos.

Alligo, penulti. corr. proprie eſt ad aliquid ligo. Columella lib. 3. Arbustiſnam uitem antequā putes, alligare diligenter oportet. Inde Alligator, & Alligatura. Idem. Inſra inciſio- nem & alligaturam ſalce acuta leniter uitem uulnerato. Per translationem dicitur Alligari obſtringi, obnoxium fieri. Terentius in Eunuchō. Hic furti ſe alligat. Simulter quis di- citur Alligari ad aliquid, ſine quo eſſe non poſſit. Vnde dici- mus, aduſcentem alligari ad amicam, qui uix ab ea diſcedit.

Alligurio, & Allino, eiſdem cū ſimplici ſignificationis. Cc.

Alliguriſ, adiectiuū eiſdē ſignificationis cum ſuo ſimplici.

Allium, genus oleris quòd comeditur. Quod nomē quidā ab olendo, quidam ab halando deriuant, de hoc inſra. Simulter & Alcatū Græce dicitur ὀκράδην, & ὀκράδην purgamen- ta allij. Eſt & hoc nomine urbs inter Pyrgum & Oſtiam. Allobroges

Allobröges, pen. corrept. populi Galliae Transalpinae, qui Narbonensibus adscribuntur: quorum metropolis est Vienna. Hos quidam uolunt esse, qui deprauato uocabulo à Sabatijs montibus, Sabaudienfes, pro Sabatensfes adpellantur.

Allodium, hereditas, proprietas dicitur.

Allophylus, la, lum, penul. cor. dici potest alienigena, alterius tribus. Nam cōponitur ex ἄλλο quod est aliud, et φύλη quod est genus, gens, natio. Ambro. lib. Offic. Aduersarios suos Hebræi Allophylos, id est, alienigenas, Latino adpellant uocabulo. Hoc nomine dicti sunt Palestini, qui et Philistæi. אֱלִיפְּלִי Dicuntur et Allophyli peregrini. Vnde in sacris literis, non esse uexandos allophylos: nam et uos, inquit, peregrini fuistis in alieno solo. Hierony. Allophylos, id est, alienigenas interpretati sunt, nō generali nomine oīm gentium, quæ non sunt de genere Iudeorū: sed speciali gentis suæ, quæ nunc dicitur Palestina: mutata phe litera (iuxta Græcorum consuetudinem) in π, sicut et apud nos pro Hebraico Πασχα, Græcum et Latinum pascha celebratur.

Alloquor, Alloquium, Alloquutio, Vide in dictiōe Loquor.

Allubesco, scis, siue Adlubescō, lubens facio, obedio, fauco, consentio. Vnde Adlubescētia, obedientia.

Allucinatio, lucis alienatio, uel aberratio, quod et ad oculos mentis transfertur, quum minus recte intelligitur, obdusa quadam caligine in animo. Fit autem à Græco ἁλίστην, quod tarditatem significat, et animi stuporem.

Allucinor, penultima correpta, uana somnio.

Allūdo, penultima produ. blandior, congratulor. Laetantius lib. 3. Aut homini alludunt animalia. Metaphorice Alludere, est ea dicere quæ ad aliū sensum latenter referuntur. Verg. Nec plura alludens ea uox audita laborum. Prima tulit finē. Alludere uero ad historiam dicitur, hoc est, ad rei fidē uerba componere. Et Alludere sumitur pro eo quod uernacula lingua dicimus undexare. Tibullus:

Ima uidebatur talis alludere palla.

Alludo, dis, et Alludor deponens, ex ad, et ludius: qui pro iaculatore capitur.

Alluo, luis, iuxta luo, iuxta fluo, seu deorsum aliquid lauo Curtius. Montem leniter alluit præteriens amnis. Hinc fit Alluio, onis, Alluies, et Alluuium, pro immoderata aquarum uolētia, uel pluuiatum, uel fluuiatum, similitudinē: quæ non tantum agros cōfundit, sed quandoque eripit, et nonnūquam funditus destruit. Sed quum pars alicuius agri impetu fluminis aggregatur in alium agrum, tūc cedit in possessiōnem eius cuius est ager. Vnde Lucanus:

Illos terra fugit dominos, his rura colonis

Accedunt donante Pado. Circumlunio autem est, quum partem alicuius agri rapidus amnis in alueum suum impulerit, et in modum insule circumuoluitur, iure uicinioris erit. Valla. Alluies sordida aqua quæ abluit, ubi lutum cū aqua non multa. Lilius lib. 1. In proxima alluie, ubi nunc ficus ruminalis est, quam romularem uocatam ferunt, pueros exponunt. Proluies, proprie sordis profusio. Verg. lib. 3.

—Fœdissima uentris Proluies: Illuies, est etiam immundicia in homine, aut ueste, aut re quauis alia insita, seu iniecta. Terentius in Heautont. Pannis obsita, neglecta, immunda illuie. Vergilius lib. 3. —Dira illuies, immisq; barba. Eluies, proprie dicitur quod expurgatur, præsertim aquarum fluxu. Quauis et alterius humoris dici possit. Plinius: Quod in tutis notatur oppidis, quæ minus quatiuntur crebris ad eluicem cuniculis cauata. Laetantius lib. 7. Eluicem posuit pro aquarū inundatione, quum ait, Eluie aquarū euertentur ciuitates. Eluio per transla-

tionem à Cicerone ponitur in oratione pro domo sua. Idcirco, inquit, tu ad labem atq; eluionem ciuitatis sine summa ui peruenire potuisti. Colluies, sordes cœni, aut cuiusuis rei coactæ. Columella lib. 1. Tum etiam nantium serpentiumq; pestes hyberna destitutas uligine, cœno et fermentata colluie uenenatas emittit. Colluio, idē est quod colluies. Sed per translationem quā proprie dixit Cicero. O præclarum illum diem, quum in illud diuinum animorum concilium cœtumq; proficiscar, quumq; ex hac turba et colluione discedam. Proprie dixit Hieronymus ad Heliodorum. Neget et sacrilegium esse, qui in libidinem se dedit, qui membra Christi et hostiam uiuam placentem Deo, cum publicarum libidinum uictimis nefaria colluione uiolauit. Diluuium, quod uarie diluit. Et hæc nomina à luo descendunt: et iuxta præpositiones eorum sumuntur cum fluxu aquæ, uel humoris alterius, aut commixto cœno, aut alijs sordibus.

Alma, אֵלֶּמָה, apud Hebræos nomen ambiguum est: dicitur enim et adolescentula et abscondita אֵלֶּמָה uero uirgo incorrupta.

Almities, almarum rerum habitus. Cc.

Almopia, Macedonia pars.

Almus, ma, mum, dicitur omne quod nos alit, ab alendo. Et proprie tellus Alma est. ab eo quod nos alatur. Abusue etiam alijs numinibus datur epitheton. Vnde et Ceres alma à Vergilio dicitur, cuius frugibus homines aluntur. Almus dies pro tranquillo dicitur. Vergilius:

Præterea si noua diē mortalibus alimum Aurora extulerit: Lux alma, à Donato illustris et clara dicitur.

Alnus, genus arboris fluuiialis, ex qua primū factæ sunt lintres, dicta quod amne alatur. Nascitur enim iuxta fluuios: quæ apta est nauigijs, et aquis obruta (ut inquit Vitruius) diu nō corrumpitur. Lucanus: Et fluctibus aptior alnus. Vnde et pro naui quandoque poni solet. Vergilius: Tunc alnos primum fluuij sensere cauatas. Claud. Qui dubijs ausus committere fluctibus alnum.

Scribit Aristoteles, in sola Creta steriles non esse. In alnos sorores Phæontis mutatas ait Vergilius.

Alo, alis, alui, alitum, unde Alitus, uel Altus, significat nutrio, alimentis sustento. Sallustius in Iugurth. Et omnem ætatem Arpini altus. In rebus tamen incorporeis Alere frequentius pro crescere ponitur. Quintil. Sed alere faciundias, uires augere eloquentiæ. Verg. Hos successus alit. Id est, au-gescere facit. Et licet Altum uel Alitum supinum faciat: tamen (ut docet Diomedes) melius dicitur Alitus quam Altus, uitandæ ambiguitatis gratia.

Aloë, aloës, Græcum est, et significat herbam amarissimī succi. Iuuenalis: Plus aloës quam mellis habet— Græce ἄλως, herba resistens uermibus et putredini, ac uisui utilis. Gignitur in India et in Arabia, arbor odoris suauissimī.

Aloëus, nomen gigantis: cuius filij dicuntur Martem uulnerasse. A quo patronymicum Aloidēs.

Alogia, cum accentu in penul. dicitur quum ita epulis indulgetur, ut à rationis tramite deuictur. Vnde animalia ratione carentia Aloga dicuntur: quibus similes sunt uentri dediti. Propter quod immoderatum cōuiuium, quo mens (in qua ratio dominatur) ingurgitatione uescendi ac bibendi quodammodo obruitur, Alogia nuncupatur. Augustinus ad Casulanum. Attendite quemadmodum dominici diei non paruo prandio reficiatur: sed alogia delectatur.

Alogiani, heretici fuerunt: sic uocati tanquam sine uerbo. Logos enim Græce uerbum dicitur. Quia domini uerbum recipere noluerunt, Ioannis Euangelium respuentes.

Aloia

Aloia, iuxta Plinium, dicitur esse animal mule propemodum simile, carens flexura popliti in interioribus cruribus. Ideo inter dormiendum non cubat, sed innititur arbori.

Alonge, aduerbium, significat procul.

Alopecia, morbus in capite humano et barba, ex uitio humorum quod fit cum profluvio capillorum. Dicta à uulpe, quam Græci uocant ἀλώπηξ, id est, à capiendo: quoniam difficilis sit captu, quoniam animal sit astutissimum, quod ea crebro id genus morbi patitur. Plin. Lingua herba est, quæ circa fontibus nascitur: cuius radix combusta et trita, alopecias emendat.

Alopecus, qui alopecia laborat.

Aloia, pisces sunt clupearum generis, in Tyberi iuxta Romanam laudatissimi: qui alio nomine apud Aristotelem et Strabonem Tryffæ dicuntur.

Alpes, à candore nimum dictæ sunt: quia perpetuis ferè niuibuscum albescunt. Nam ἀλφειὸν Latine macula siue impetigo trāsfertur. Vnde Strabo lib. 4. scribit, Alpes alio nomine Albiū uocari. Gallica uero lingua Alpes (ut inquit Seruius) alti montes sunt. Sunt autem montes altissimi, qui Galliam Transalpinam à Cisalpina diuidebāt. Nūc uero promotis finibus terminantur Italiae. In longitudine centum milia passuum patent, à supero mari ad inferum, ut Celsus tradit. Liuius uero, tria milia stadiorum. Hos primus Annibal fecit peruios. Incipiūt (ut inquit Strabo) à Sabatijs: Apenninus à Genua. Inter Genuam uero et Sabatiam ducenta et sexaginta stadia inter sunt. Ab Alpes fit Alpinus, na, num, penultima producta. Plinius Gentes Alpinae. Et uenti Alpini, qui ab Alpibus flant. Vnde et Cisalpinus, na, num, composita.

Alphabetum, nomen compositum ab Alpha et Beta: quæ sunt primæ literæ Græcæ.

Alphesibœus, nomen pastoris, ab ἀλφω inuenio: quasi inueniens boues.

Alpheus, nomen uiri, et nomen fluminis Helidis Arcadiæ, sub mare in Arethusam Siciliæ desinentis. Strabo lib. 6. ait, Alpheum sumere originē in Pelopōneso, et per mare subter terram in Arethusam fontem terminari. Est etiā cognomen Petri monachi, uiri tam Græcis quam Latinis literis in primis eruditissimi. Finxerunt poëtæ, Arethusam fuisse uenatricem, et anatam ab Alpheo, et fugisse uolunt stuprum per subterraneos cuniculos in Ortygiam, et Alpheum fuisse insequutum. Alpheus fluuius, ab alphis, id est, utilitibus maculis dictus est: quia eius aqua maculas tollit. Pausanias autem quasi in principio libri 5. de Græcia illustrata, ita scribit. τὸ ὕδωρ ἐστὶν τοῦ ἀλφειῦ πλήθους τε πολλὸν ἰσθύνει καὶ ἡλίου, et subdit. περὶ ὃ τὸν τοῦ πολλὰ λέγεται, ὃν ἀνὴρ εἰς θυρεὺς, ἔρεας ἦν καὶ αὐτὸν ἀρεθούσης, id est, Aqua Alpei est et copiosa uidetur, et suauissima. Et subdit: De quo multa feruntur, quod uir fuerit uenator, et Arethusam adamarit. Et multa alia scribens, declarat hanc fictionem.

Alphos, Latine impetigo, siue utiligo dicitur: quæ superficiem corporis immutat, et modo nigra, modo cædida est. Est autem maxime ubi color albus est ferè subasper, et non continuus: ut quedam quasi maculæ dispersæ esse uideantur.

Alphus, uide in dictione Albus.

Alpina, arbor est laburnum, nec uulgo nota, candida mater: cuius florem cubitalem apes non attingant.

Alsioli, dicuntur qui sunt naturæ frigentis, quiq; à frigore leduntur. Plinius: Abrotanum et Adonium alsiosa esse memoranitur. Varro: Stabulatur pecus melius ad hybernos exortus si spectat caprinū, propterea quod est alsiosum. Idē. Quod est alsiosum, id ut pleriq; lapide aut testa subterni oportet caprilē quod minus sit uliginosum.

Altānus, penul. produ. uentus qui in alio, id est, pelago est.

Altare, ab altitudine dictum est. Nam antiqui in ædificijs à terra eleuatis sacra faciebāt Dijs superis: in terra Dijs terrestribus: in effossa Dijs infernalibus. Altare superis tantum consecratum erat: Ara tam superis quam inferis.

Altellus, Romulus dictus est, quasi in terra altus à lupa: siue quod telis aleretur: siue quod rebus gestis excelsus ac gloriosus esset: seu quod à Tatio Sabinorū rege in colloquium postulatus, alternis uicibus audierit ac loquutus fuerit. Nam sicut à macro marcellus, à uastro uafellus: ita ab alterno Altellus fit, secundum aliquorum opinionem.

Alter, terius, uel alteri, ræ, ri. Terent. in Heautontimorume no. Hoc ipsum alteræ dum narrat, fortè audiui. Et ad unum de duobus dicitur. ut, Annibal in transitu Alpium amisit alterum oculum. Siue ad unā duarum partium. Cicero: Duplices similitudines esse debent: unæ rerum, alteræ uerborum. Suetonius: Nec cessauit ex eo alterum alter criminari. Verg. Aurea mala decem misi, cras altera mittam.

Alius uero, de pluribus dicitur. ut, Alij uirtutem præponunt, alij uoluptatem, alij indolentiam. Interdum tamen alius de duobus dicitur, ubi diuersa conceduntur. Vt, Alia est facies mea, alia tua. Alter ad unū de duobus refertur. Item alter ponitur pro secundo, de duobus pluribus uel. Vt, Altero mense repudiaui uxorem. Et, Hic est alter annus belli Punici, id est, secundus à belli Punici origine. Aliquando pro ipsis duobus. Vt, Unus aut alter, id est, unus aut duo. Et Alter non est secundus, sed tertius, sicut docet Donatus: Terent. in Andria: Sed postquam accessit amans, precium pollicens, unus et item alter. Nam tres simul aderant. Et Vergilius:

Alter ab undecimo. Aliquando ponitur pro alio. Plinius: Tabulas plures pinxit: e quibus unā in foro, alteram in comitijs, duas in Pompeij porticibus uidemus. Aliquando pro aduerso, et non bono, ut in augurijs altera quum adpellatur auis, quæ utiq; prospera non est.

Alter, tēris, siue Altēres, teris penultima produ. et genere masculino, significat massam plumbeam, qua ad exercenda corpora in gymnasijs utebantur. Martialis:

Quid pereunt stulto fortes altere lacerii.

Exercet melius uinea fossa uiros. Dictus Alter est ab ἀλμα, quod est à salto. Nam circunducebant alteres, dum saliendo se exercebant. Solet tamen aspirari.

Alteras, ueteres, dicebant pro aliis. Cc.

Altercor, caris, significat mutuò iurgia iactare, criminari, et clamorē inficiari, et quasi aduersam partem tueri. Dicitur et Alterco. Terentius: Scio cum patre tuo dudum altercasti. Hinc Altercatio, quæ (ut docet Quintilianus) constat aut intentione aut depulsione.

Altercum, siue Altercagenum, apud Arabas herba est, quæ à Græcis ὄσος κάρμυ, id est, faba porcina (ut uult Apollinaris) adpellatur.

Alternatim, aduerbium significat per uices.

Alternis, aduerb. significat uicissim nunc unum nunc aliud. Verg. Alternis dictis, amant alterna canoene.

Alterno, nas, uicissim alterū duorum pono: quod uernacula lingua dicimus: Mo luno mo laltro scambiare. Columella lib. 6. Dabimus operam in ordinibus disponendis, pari uernaculas et acinas alternemus. Hinc Aliernatio, per uicem successio: et compositum Subalterno.

Altēro, teras, penultima correpta, uario, et quasi alterum facio. Ouidius in Fastis.

Ille suam faciem transformat, et alterat alter.

Sunt qui dicant hoc uerbum in oratorum usu non esse, et philoso

philosophis egre cōcedi, extra quā, pro eo quod est alter= no, ut Ouidius in Metamorphosi: -Alterat undas.
Alterpex, à ueteribus pro duplici positum inuenitur.
Altertam, pro alterutra ueteres posuerunt.
Alteruter, quiuus è duobus, siue alter ex duobus, id quod lin- gua uernacula dicimus: O luno o laltro. Cic. in Verrem. Vi- deo necesse esse alterutrum. Caelius Ciceroni. Pōpeius dici- tur ualde pro Apio laborare, ut etiam putent alterutrum de filiis ad te missum. Hiero. in Genesi aliter posuit, quum ait: Diuisiq; sunt alterutrum à fratre suo. August. lib. 1. Academi- etiam aliter: Quare dehinc pro alterutra parte, ne à me qc- quā expectetis, id est, nec pro una neq; pro alia parte.
Althæa, cum diphthong. (nam Græce ἄλθια) dicitur malua agrestis, siue maluanifcus: quia glutinosa est. Dicta Althæa, ex nomine plurium iuuamentorum. Dicitur à quibusdā Ari- stalthæa, ab excellētia effectus. Nascitur in locis humētibus: cuius radices decoctæ, & diligenter mistæ porcino adipi, ad subleuādum dolores & tumores uulnerū, ualde utiles com- probantur. Est & Althæa proprium Melcagri matris no- men. Sunt qui sine h, & sine diphthongo scribant Altea: eaq; caussa sic adpellari dicant, quod in altum crescant.
Altile, pinguefactum, ab alendo dictum.
Altillis, & in plurali Altilia, penulti. correp. quicquid domi, uel in uillis, uel in uiuarijs saginatur: siue sit auis, siue qua- drupes, siue piscis, ab alēdo: quasi alitilis, ut Altillis gallina, quæ alta est. Macrobius Altilem sanguinem dixit, non qui alitur, sed qui alit: quasi alentem. Et non solum pro pingui, sed etiam pro opulento ponitur. Plautus in Cistellaria. Pro- hibet diuitijs maximis, doti altili atq; opima.
Altimēter, penul. correp. instrumentum quo metiuntur alta.
Altinum, penul. produ. urbs olim in littore Venetiæ floren- tissima fuit: à qua Altinates populi dicti sunt.
Altisonus, penultima correpta, qui ex alto sonat.
Altitonans, penultima correpta, qui ex alto tonat. Vnde Deum Altitonantem dicimus.
Altiuolans, penulti. correp. qui in altum uolat.
Altrinfecus, penul. cor. aduerbium, ab alter formatum, si- gnificat aliunde. Laetant. lib. de Opificio: Aureis duas, qua- rum duplicitas incredibile est quantam pulchritudinē præ se ferant: quod tum pars utraq; similitudine ornata est: tum ut uenientes altrinfecus uoces facilius colligantur. Item signi- ficat iuxta alteram partem. Plautus in Pseud. Assiste altrin- fecus, atq; onera hunc maledictis. Idem in Rudente. In ensi- culo mei nomen patris: post altrinfecus est securicula item aurea literata. Hiero. ad Pammi. Vbi proprietates singulorum est, ibi altrinfecus diuersitas. Quandoq; in altiori parte. A- puleius lib. 3. Tectum scandulare conscendit, quod altrinfe- cus ædium patere perflabili, ad omnis Orientalis peruium. Et lib. 5. Altrinfecus ædium horrea sublimi fabrica perfecte magnisq; congesta gazis conspicit.
Altus, ta, tum, potest esse participium ab alo, alis, & nomē: quo significatur pars superior, & quādoq; inferior. Alitu- do enim nomē est mēsuræ. Vnde dicimus Altum cælum, & Altum mare. Quintiā Altū ponitur p cælo & mari. Verg. Hæc ait, & Maia genitum demittit ab alto. Idem: Vix è conspectu Siculæ telluris in altum Vela dabāt leti. Et Altum uocamus profundiorē maris partem, & à terris remotiorem. Sallust. Et piscatoria scapha in altum nauigat. Per translationē quoq; ponitur pro excellenti ac glorioso. Vergi. Te sine nil altum mens inchoat— Et pro ue- teri. Idem: -Altius omne Expediam prima repetens ab origine factum,

Et pro magno. ut,
 Sic pater ille Deū faciat, sic altus Apollo: Et pro ob- scuro ac recondito. ut, -Quid me alta silentia cogis Rumpere? Et illud, -Manet alta mente repositum Iudicium Paridis. Hinc sunt composita Altisonus, Altia- tonans, Altiuolans: de quibus suis reperies locis. Ab Altus item fit Alto uerbum, quod significat extollo: quod non est in usu, sed compositum eius Exalto.
Aluearium, quod & Alueare, & per apocopen Aluear, su- mitur pro loco ubi sunt alui. Quandoq; etiā pro alueorum copia, eodem in loco collocatorum mellificantium ponitur.
Alucolus, & Alueolum, cum accētū in antepenul. diminu- tiuum est pro uase concauo, ut est apud Daniele prophe- tam. Abacuc intriuerat panes in alucolo, ut ferret messori- bus. Item accipitur pro loco in quo pullos pariunt colum- bi. Columella lib. 9. Oua in alueolum lignum confrat. Item pro tabula lusoria, quæ alio nomine dicitur latruncularia, & aleatoria: ab aleis & latrunculis, id est, calculis, & triualiter schachis: quibus hinc bisseño puncto, illinc quadris discolori- bus utimur ad ludum. Iuuenalis:
 Laterna illud enim nostris datur alueolis, &c.
Alucus, siue Aluus, est (ut Varro testatur) cauata cortex, uel umineum uasculū manufactū: in quo quid propter con- cauitatem reponitur. Hieron. ad Demetrium: Habeto lanam semper in manibus, uel stamnis pollice fila deducito, uel ad torquenda subtegmina in alucolis fusi uertantur: aliarumq; necia aut in globum collige, aut texenda compone. Apud Iu- lium Capitolinū legimus, quū in Cesariana familia paruuli in testudinis alueis lauaretur, nato Albino Ceionum Post- humū eius patrem munere testudinis à piscatore cū nomine accepro, illam ad excaulationes puerileis dicasse. Vnde & lo- cus ubi apes mellificāt, Alucus siue Aluus dicitur à mellis = limoni, ut Varro existimat. Plinius lib. 11. Alucos ex cornu spectatos esse, id est, apium alucaria. Dicitur & Alucus, uē- ter cuiuslibet rei inanimatæ. Vnde & pro fluminis fossa, per quam labitur flumen, quandoq; sumitur. Vergil. Assuetæ ripis uolucres & fluminis aluco.
 Aliquando pro nauī, siue pro ipsius nauigij receptaculo, ut apud Propertium, qui ait:
 Aut quid nam fracta gaudes Neptune carina?
 Portabat sanctos alucus ille uiros.
 Liuius lib. 21. Alueos informeis raptim faciebant, id est, nau- uiculas. Declinatur & hoc Alucum. Festus. Nauisibulum alucum est, ad nauis similitudinem factum.
Aluini, dicti sunt lienterici, siue cæliaci à Græcis dicti: qui aluo languescunt. Plinius lib. 21. Vinca Punica aluinis im- po- sita multum prodesse dicitur.
Alūmen, penultima produ. salugo terræ. Efficitur hyeme ex aqua & limo, & æstiuis Solibus maturatur. Dictum à lu- mine, quod lumen coloribus tingendis præstet. Plinius: Sale, aceto, alumine postea exharenatur.
Alumnari, alere & enutrire significat. Apuleius lib. 9. de Asino. Quos ad tutelæ præsidia curiose fuerant alumnati.
Alumnatus, educatus.
Alumnus, dicitur filius uel discipulus, qui ab aliquo uelut à patre alitur: siue uictu, siue moribus, siue doctrina. Cic. Dolæ- bella. Mihi uero gloriosum, te iuuenē consulē florere laudi- bus, quasi alumnū disciplinæ meæ. Idē in Verrem. Italia aut alumnū suū seruitutis extremo summoq; supplicio fixum uideret. Seruius pro educato & educatore ponit, ab alendo deductum nomen. Augustinus lib. 7. de Ciuitate Dei. Iouem alumnū cognominauerunt, quod omnia aleret. Idem lib. 1. de Vera

de vera religione. Velint nolint ue ipsi quoq; hæretici & scismatum alumni. Sic Plinius lib. 3. in actiua significatione dixit de Italia. Terra omnium terrarum alumna, eadem & parens numine Deum electa. Curtius lib. 7. Oro quæsoq; ne humanarum rerum terminos adeuntem alumnium commilitonem uestrum, ne dicam regem deferatis. Fallitur ergo super hac alumni significatione Laurentius Valla.

Aluta, penulti. produ. pellis à luto dicta. Caesar lib. 4. Anchora pro funibus, ferreis catenis reuinctæ, pelles pro uelis, alutæq; tenuiter confectæ. Item Aluta dicitur pellis mollior, & ad calceos & ad cætera opera faciendâ coccinnata. Sumitur etiam quandoq; pro sacco, seu marsupio. Iuuenalis: Adpositam nigra Lunam subtexit alutæ.

Alutamen, Alutamentum ue, à uetribus dicebatur opus ex concinnatis pellibus factum.

Alutarius, coriarius, hoc est, pellium & coriorum coccinnator. Plautus: Hic alutarius cerdo. Proprie tamen Alutarij tenuiorum pellium dicuntur: coriarij crassiorum. Et Alutarius, piscis uocatur à Plinio, ob similitudinem alutæ pellis.

Aluus, ab alluendo dicta est, & proprie dicitur qua sordes effluunt siue eluuntur. Plinius lib. 20. Pepones qui uocantur, refrigerant maxime in cibo, & emolliunt aluum. Quandoq; capitur pro uentre qui adparet. Columella lib. 8. Nisi obfusa ingluuie atq; distentam in pabulis aluum demerserit & refrigerauerit. Item Aluus ubi apes mellificant. Varro: Si ex aluo minus frequentes exeunt. Sallustius: Insimulans sibi aluum purgari. Proprie Aluus, est uenter femine, ab alendo dicta. Venter est qui uidetur. Interdum uas cauatum, ubi quid reponitur. Et est tam masculini quam femini generis. Cuius diminutiuum est Aluulus.

Alyba, regio non longè à Misa: ubi argentifodina esse ab Homero traduntur.

Alysius, Bacchus dicitur, ἀλυσος, id est, soluo. Cc.

A A N T E M.

AM, præpositio Græca: quæ plerumq; composita inuenitur, significatq; circum. Cato separauit quum dixit. Am terminum. Verum quando componitur cum dictione incipiente ab a, c, i, u, interponitur b, euphoniæ causa, ut Ambages, Ambio, Ambes, Ambigo, Amburbium, Ambarualis, Ambustus: Si uero cum c, h, f, q, mutatur m, in n, ut Ancus, Anhele, Anfractus, Anquiro. Cum p, remanet integra, ut Ampulo.

Amabile, quod est dignum amari. Plautus: Compara labela labelis: bella es atq; amabilis. Cuius contrarium est Inamabile. Martialis:

Inamabilis sciurus, & frequens phoenix.

Amabo, cum accentu in antepenul. interiectio amantis: sicut sonat uerbum comicis ualde familiaris. Plautus: Noli amabo uerberare lapidem, ne des manum. Quidam exponunt, gratum erit. Gellius lib. 12. Amabo mi fili quiescas, neq; diffidas, neq; criminare aduersus Iunonem.

Amabundus, qui abunde amat. Copiam enim in bundus terminata denotant.

Amalechitæ, אֲמֻלִּים, populi nomen, Genesis 14. interpretatur lambentes uel populi percutientes.

Aman, אָמַן, nomen principis Hest. 3. interpretatur, conuertans, aut tumultuans.

Amalthæa, penul. produ. nomen fuit nutricis Iouis: Nā ipsa cum sorore sua Melissæ Iouem puerum caprino lacte ac melle pauisse feruntur. Fuit & nomen Sibyllæ.

Amando, das, aliò mando, siue aliò deputo: quum quis aliò mittitur, & à loco ubi est remouetur. Cicero pro Roscio.

Amandauerat hunc sic, ut esset in agro, ac tantummodo aleatur ad uillam, ut commodis omnibus careret.

Amans, participium ab amo, significat cum uel eam, qui uel quæ amat, pudice uel impudice. Cicero: Nihil difficile amanti puto. Amo autem, & semper amari minium, studia & mores tuos. Terentius in Andria: Postquam accessit amans unus & item alter.

Amanter, aduerbium, significat beneuolè, uel cum amore, ut Expectatum meum aduentum abs te amanter uidebam.

Amanthes, populi sunt in Aphrica, Troglodytis proximi: apud quos tum salis tum carbunculorum, gemarumq; copia est: adeo ut ex sale domos sibi extruere dicatur, autor Solinus:

Amanuenses, à manu uocabulum formatum: quo dicti sunt serui, qui & à manu dicuntur. Quorum opera & manu in scribendo perinde ac scribarum utimur. Vide in litera A.

Amanus, penulti. produ. mons Ciliciæ, siue (ut quidam putant) Cappadociæ: qui & Taurus dicitur.

Amaracinum, penulti. corre. siue sansueinum oleum, quod fit ex amaraco. Plinius lib. 21. de sansuco loquens. Fit ex ea, inquit, oleum, quod sansucinum uocatur siue amaracinum, ad excalfaciendos emolliendosq; neruos. Lucretius:

Posteisq; superbos

Angit amaracino, & floribus miser oscula figit. Et iterum.

Sicut amaracini blandum stactisq; liquorem.

Amaracus, penul. corre. Cynare regis Cypri puer: qui casu lapsus dum ferret unguenta, fregit alabastrum. Deinde quum nimio dolore contabisset, uersus est in sansucum: quæ ex eius nomine Amaracus coepta est adpellari, Verg.

Ubi mollis amaracus illum

Floribus & dulci adspirans complectitur umbra. Herba est quam uulgo maioranam uocant.

Amaramis, (ut refert Iosephus) fuit nomen patris Moysis.

Amaranthus, flos est, ab immortalitate nomen trahens. Unde immortales Amaranthi: nunquam enim marcescit. Fitq; ab ἀμαρ, priuatiua particula, & ἀνθοειδής, siccor, tabefio.

Amare, maioris uis est quam diligere. Cic. Dolabellæ. Quis erat qui putaret ad eum amorem, quem erga te habebam, posse aliquid accedere? Tantum tamen accessit, ut mihi deniq; nunc amare uidear, antè dilexisse. In eodem sensu idem Cicero ad filium. Sed tamen ut scires eum non à me diligere solum uerum etiam amari. Terentius tamen contrarium posuisse uidetur, quum inquit. Non potest quo plus quemquam amem aut plus diligam habeo. Proprie tamen parentum est diligere: ut pater diligit filium. Quod si Amo absolute ponatur, capitur pro amore captus sum, hoc est, esse in amorato. Plautus: Amat filium, certum est. Composita huius uerbi sunt Adamo, Deamo, Rédamo, & Péramo penulti. corre. quod est, ualde uel usq; ad finem amo. Cicero lib. 1. de legibus. Vbi illa sancta amicitia, si non ipse amicus peramatur toto pectore.

Amarefcere, id est, amareum fieri. Palladius: Amigdalus si rodatur amarefcit.

Amarico, cas. penul. corre. amarum, id est, asperum facio, & quasi exacerbo. Augustinus: Ipsi amaricauerunt Deum, qui peccando in eam ægritudinem deueniunt.

Amarigma, Latine splendor dicitur.

Amarillo, splendo,

Amaritudo, & Amaror, pro eodem accipiuntur: nam significant insauitatem & asperitatem. Et per translationem, animi sollicitudinem. Vergilius in Georgicis.

Tristia tentantum sensu torquet amaror.

Amarulentus, amaricatus, adfectus ex maliuolentia. Gellius: Amarulentus librum maledicentissimum conscripsit.

c 2 Amaryl

Amaryllis, *lidis*, nomen fuit rustica proprium: de qua *Ver-gilius*: Latine autem dicitur amor.

Amasēnus, penult. produ. fluuius Volschorum. Est & alius in Sicilia eodem nomine, de quo *Ouidius lib. 15. Metamorp.* Nec non Sicanias uoluens Amasenus arenas.

Amasias, nomen proprium Iudeorum regis: quo significatur populum tollens.

Amāsis, penult. producta, nomen proprium regis Aegypti: cuius tumulus fuit una pyramidum, dicente *Lucano libr. 9.* Non mihi pyramidum tumulus euulsus Amasis.

Hic legem condidit, ut quisquis quotannis apud praesidē rationem uitae redderet, demonstraretq; unde uiueret, aut quo quæstu sustentaretur: qui hoc nō faceret, morte adficceretur. Hanc legem Solon ab Aegyptijs transtulit ad Athenienses:

Amasius, uel Amasia, qui uel quæ amat uel amatur, sicut Amans quum est substantiuum.

Amasso, pro amauero, scripsit *Laberius*.

Amastrum, sine amastris, urbs metropolis Paphlagoniae, de qua *Valerius Flaccus lib. 6. Nauticorum*: Peditem pedes haurit Amastrim.

Amath, nomē filij Chanaan: qui (autore *Iosepho*) Amathoēs instituit: qui & Amathi dicuntur.

Amāthus, penult. corre. thuntis. Cypri ciuitas est (ut sentit *Plinius*) Veneri sacra. *Vergilius lib. 10.*

Est Amathus, est celsa mihi Paphos, atq; Cythera. *Ouid.* Piscosamq; Gnidon, grauidamq; Amathunta metallis.

Inde fit Amathunticus, tea, teum, penul. prod. Idem lib. 10.

Luctanteis uitulos Amathunticasq; bidentis.

Similiter Amathuntius, tia, tium. *Vergilius in Ciri.*

Nam te iactari non est Amathuntia nostri.

Amathusa, Cyprus ipsa dicta est. Cc.

Amator, & in bonam & in malam partem accipitur. In bonam *Cicero ad Atticum*. Bibliothecam tuam caue cuiquam despondeas, quamuis acrem amatorem inueneris. In malam, ut *Amator mulierum*. Amator, qui procliuius est ad amandum naturaliter: amans, ex causa amat. Amator fingi potest: amans uere amat.

Amatorculus, diminutiuū. *Plautus*: Nam qui sedulo muniter nos habemus, uix egre amatorculos inuenimus.

Amatoricē, aduerbium, quod est ad similitudinem amantis. Etiam Amatoricē dicta fuit una ex Musis, quæ *Erato* Græce dicitur. *Ouid.* Vilis Amatoricē, uilis mihi candida Clio.

Amatorium, substantiuū, genus quoddam ueneni, amorem uel insaniam ingerentis: quæ & philtra Græce dicimus.

Amatorius, ria, rium, quod ad amorem pertinet. Vnde carmina amatoria.

Amatoricos, Latine dicuntur oculorum obscuritates, quum sine ullo euidenti uitio lumen eripitur: sicut hebetudo.

Amata, plaustrum in cælo, id est, Septentriones: quia simile plaustri uidetur. Septentriones uero, uide in dict. Septentriones.

Amaxe, siue Amaxarici, aurigæ moderatoresq; uehiculorum. Nam Græci ἀμαξα currum adpellant. Et quod nos Septentriones in cælo uocamus, illi Amaxan uocant: quia simile plaustri hoc sidus uocatur. Scribit *Iulius Capitolinus*, quod *Maximinus amaxas* manibus attraheret, rhedam onustam solus moueret.

Amaxobij, populi inter Sarmatas, qui & ipsi nomen acciperunt à plaustris: quæ habent pro sedibus, & in quibus uitam degunt. Interdum nimia hyemis tempestate demersis in limum sedibus, specus habitantes, totum brachati corpus, & nisi qua uident, ora uestiti. Amaxan enim Græci plaustrum, & βλοκ uitam dicunt.

Amaxitus, locus est in Troade, postea Crebenea dictus.

Amazōnes, penul. correp. Scythicae feminae iuxta *Tanaim* primum inhabitantes, deinde ad loca iuxta *Thermoodonta* fluuium deuenerūt, quæ magnam Asiae partem occupauere. Dictæ Amazones, eo quod mammis careant. Ab α, sine, & μᾶς mamma. Mos enim fuit Amazonibus, interfectis maribus quos genuissent, seruare feminas, earumq; infanitiū mammis dextris inurere, ne impedimento sint ad pugnam conferendam, & ne sagittarum iactus impediatur. Vel Amazones ab α, & μάς, id est, pulte seu pane: quasi sine pane, eo quod non pane uesterentur, sed carnibus. Alij ab αμα & ζῆς, cum aspiratione in principio: tanquam in cōmune uiuentes, dictas putant. Harum regio Amazonia dicitur. Aliæ fuerunt Amazones, quæ in Africa floruerunt: quæ ob id Libya dicuntur, de quibus scribit *Diodorus lib. 4.* quæ olim aduersus Gorgonidas femineum duxerūt exercitum, easq; occiderunt. De his *Aeschylus* tragicus in *Prometheo* ita scribit. ἡδ' ἀμαζόνων στρατὸν ἴδεις στυγερὸν αἰθ' ἀνδροφάγον, id est, Interim Amazonum exercitum constituis tristem uisu, quæ Themiscyram quandoq; inhabitauerunt. *Eustathius* multa in cōmentarijs *Dionysij Libyci*. Sed *Stephanus Bizantius* in lib. de Populis & urbibus, aliam rationem dicit quare uocentur Amozones. Ait enim, ἀμαζόνες ὁ ἀλλοθῆς στρατὸς ὃν ὤνυσεν ἀμαζόνιδες θυγατρες. & θυγατρες, id est, Amazones uero adpellatæ sunt à Nympha Amazonide, filia *Salmoneæ*, & multa alia. Alij ab Amazone puella, *Dianæ* sacerdotæ, & regina *Ephesi*.

Ambactus, circumactus, circumductus, & lingua Gallica feruus adpellatur. *Cæsar lib. 6.* Eorum ut quisq; est genere copiosq; amplissimus: ita plurimos circum se ambactos, clientescq; habet.

Ambages, penult. producta, significat uerborum circuitus: *Vergilius lib. 2. Georgicorū*: -Non hic te carmine ficto, Atq; per ambages & longa exorsa tenebo.

Ambagiosus, sa, sum, quod abundat ambagibus. *Gellius*: Neq; præcepta dicunt: sed lubrica atq; ambagiosa coniectatione nitentes inter falsa & uera.

Ambaruālis, ex ambio & arualis, quod ab aruis est, componitur, sacrificium dicitur, quod arua ambiat uictima, quod fiebat de porca grauida. *Vergilius*: Terq; nouas circum felix eat hostia fruges.

Festus tamen ab ambo uidetur compositionem deducere, dicens: Ambaruales hostiæ adpellabantur, quæ pro aruis à duobus fratribus sacrificabantur.

Ambegni, à ueteribus bos & uerueus adpellabantur, quum ad eorum utraq; latera agni in sacrificium ducebantur. Cc.

Ambesius, penultima producta, uide in dictione Edo.

Ambest, ab est, tertia persona: quod significat circum est: nullamq; aliam habet declinationem. Cc.

Ambiani, siue Ambianenses, populi sunt Gallie Narbonensis comatæ: quos *Plinius lib. 4. Bellouacis* coniungit.

Ambidentes, oues dictæ à ueteribus inueniuntur: quæ & bidentes.

Ambidexter, dicitur, qui ita laeva manu utitur ut dextra. Græce ἀμφοτεροδ'έξω. *Hieronymus* contra *Iovinianū*: Aioth ille index ἀμφοτεροδ'έξω, id est, ambidexter. Hic etiā Scæua dicitur à Latinis. Scribit *Albertus libro 2. de Animalibus* causam propter quam quis agiliore sit sinistra quàm dextra: quia uidelicet hepar & cor uirtutes suas mutant in sinistram latus, & à dextro remouentur.

Ambigo, gis, penult. corre. ex am, & ago, proprie significat circumago, circundo, *Augustinus*: Quibus muris ambi-gere

gere? Vnde Ambastus, & Ambages. Item Ambigere, est dubitare. Vnde Ambiguum. Item discordem esse, litigare. Terent. in Heautont. Sino & Crito uicini nostri hic ambigunt de finibus: me accipere arbitrum. Hinc

Ambigue, aduerbium dubie.

Ambiguum, dubium, quod in ambas agi partis animo potest. Licet & de pluribus intelligi quandoque possit. Cic. lib. 1. ad Heren. Ex ambiguo controuersia nascitur, quum scriptum duas sententias aut plures significat, hoc modo. Tullius meus haeres Terentiae uxori triginta pondo uasorum argentorum dato, quae uolet, post mortem eius preciosa uasa & celata magnifice petit mulier. Filius se quae ipse uellet in triginta pondo ei debere dicit. Constitutio est legitima ex ambiguo.

Ambio, bis, biui, uel bij, bitum, ex am, et eo, is, per mutatio = nem e, in i, & b, interposita, significat proprie circuo, cōcludo. Verg. Quae rapidus flammus ambit torretibus annis. Iulius firmicus. Pompeij post tot triumphos ad Nili fluminis ripam ceruices inuictas & regias, & quas toties purpura triumphalis ambierat. Per translationem uero Ambire ponitur pro blandiri, interpellare, circumuencire. Verg. lib. 4.

— Quo nunc reginam ambire furem. Audeat affatu. Quonia uero Romani, dum honores & magistratus quae = rerent, circuire singulos solebant, prensare dextras, rogareque ut se suffragijs adiuuaret: factum est ut Ambire capiat pro honores querere. Interdum etiam significat simpliciter desiderare. Hierony. ad Damasum. Campanes cum Tharsensibus haereticis copulantur. Nihil enim aliud ambiunt, quam ut autoritate communionis nostrae fulti, treis hypostasies cum antiquo sensu praedicet. Augustinus lib. 9. Confessionum. Quae te, omnibus istis laboribus nostris quod ambimus peruenire: quid quaerimus? Terentius uero in Andria: Nisi uides, nisi senis amicos ores, ambis: id est, nihil agis. Et Ambire, significat rogare. Horatius lib. Carminum.

Te pauper ambit, sollicitat te ruris colonus.

Ambitio, circuitio. Ambrosius. Sinus in quo Christus requiescit non corporis gremio preparatur, nec uestimentorum ambitione componitur: sed uirtutum operatione colligitur. Sumitur & pro honorum & laudis immoderata cupiditate. Et (ut ait Donatus) est magnarum rerum desiderium & appetitus. Est enim in animo. Quamuis etiam ipsa ambientis actio Ambitio dici possit. Quintil. lib. 1. Et licet ipsa uitium sit Ambitio, frequenter tamen causa uirtutum est.

Ambitiosus, qui immoderate appetit honores, & misericordiam fauoremque impartit. Quintil. lib. 1. Non sum ambitiosus in malis, nec lachrymarum causas augere uolo: utinam esset ratio minuendi. Ouidius lib. 3. de Ponto:

Sed tamen hoc factis adiungo prioribus unum,

Pro nostris ut sis ambitiosa malis.

Ambitus, ita, tum, penult. prod. participium, circuitus. Ouid. Iussit & ambitae circumdare litora terrae.

Ambitus, bitus, penulti. correpta, nomen, proprie circuitus. Lucanus lib. 1. — Letalisque ambitus urbi. Dicitur &

Ambitus, locus inter uicinarum aedificia, duorum pedum & semis, ad circueundi facultatem relictus: ex quo honoris Ambitus dici coeptus est. Sallust. Legibus ambitus interrogati poenas dederant. Est enim Ambitus crimen adfectati honoris. Nam qui uera uirtutis uia ad honorem adspirare non potest, is ambitione cōtēdit: quae (ut inquit Sallustius) multos falsos fieri coegit. Hinc latae leges ad ambitum puniendum: qualis lex Calpurnia. Capitur interdum pro specie quadam fauoris, & captatione misericordiae. Quintil. Si iuuenis innocentissimus, iudices, uti uellet ambitu tristissima calamitatis, poterat

allegare uobis amissam in oculis omnium cogitationum tenacitatem, id est, misericordiam captare ex commemoratione malorum. Et ambitus dicitur, quod Graeci periodon uocant: quum sententia certa quadam descriptione definitur. Sed haec constat ex membris quae cola dicuntur: & casis, quae commata.

Ambo, ex Græco ἀμφο uidetur deductum, & non dicitur, nisi quando praecesserint duae dictiones. ut, Plato & Aristoteles ambo philosophi. Vel quum haec dictio duo. ut, Vidi duos homines, ambo mihi amicos. Vel quum de his loquimur quae tantummodo sunt duo. ut, Perdidit ambo oculos, et ambas manus.

Ambracia, urbs in Epiro, Pyrrhi regia: ab Ambrace rege. Hanc Augustus Nicopolim à uictoria nominauit. Fuit haec ciuitas ornatior reliquis ciuitatibus. Hinc Ambraciensis, & Ambraciotes, siue Ambraciota. Vnde Theombrotus Ambraciota dictus est, qui quum Platonis librum de Aeternitate animarum perlegisset, praecipitem se dedit in mare.

Ambrices, penult. corrept. sunt tegulae, quae transuersae asseribus & tegulis interponuntur, inquit Festus: Vbi per asseres canterios etiam intelligimus. Imbrices uero tegulae, quibus incuruis domus tegitur.

Ambrones, gentes quaedam Gallicae: quae subita inundatione maris, quum sedes suas amississent, rapinis se alere coeperunt. Hos cum Cimbris Teutonicisque Marius delcuit. Hinc tractum est, ut turpis uitae homines Ambrones dicantur.

Ambrosia, Latine immortalitas dicitur, ab α, priuatiua, & βροτός mortalis: uel quia mortales eam non comedunt: uel quia qui comederent efficerentur immortales. Sed μ, interponitur ad Euphoniā. Fabulae ferunt esse Deorum cibum, Nectarque potionem. Ex quo illud Epigrammatistae.

Iuppiter ambrosia satur est, & nectare uiuit.

Cicero lib. 1. Tusculanarum quaestionum. Non enim ambrosia Deos, aut nectare, aut iuuetute pocula ministrante letari arbitror. Dioscorides Ambrosiam uocat artemisiam: cuius uerba sunt haec, ἀμβροσία ποτὶν ἐστὶν, ἣν ἐνίοι βότρυς, οἱ δὲ ἄριστοι καὶ ἀνδρες, id est, Ambrosia herba est, quam nonnulli botryn, alij artemisiam uocant. Alij apium syluaticum. Plinius: Botryn uocat odore non iniucundo. Idem scribit herbam esse uagi nominis, & circa uarias herbas fluctuantem.

Ambrosius, proprium nomen diuini seu immortalis dicitur. Est & adiectiuum Ambrosius, sia, sium, pro immortalis. Vergilius: Ambrosiaque comae.

Ambrum, gemma nigri coloris.

Ambrysus, penult. corre. nomen, est duarum urbium: quarum unam Strabo locat in Phocya: alteram in Boeotia. Quidam etiam Amphrysus recte dici adfirmant. Pausanias Ambrosion quandoque uocauit, ab heroe sumpto nomine.

Ambubaia, sunt (Porphyrione autore) mulieres uagae ac uiles, quibus nomen ab ebrietate balbutientium uerborum uidetur esse inditum. Nonnulli Ambubaias, tibicinas Syriacae linguae putant dici. Horatius:

Ambubaiaarum collegia pharmacopolae.

Ambulacra, penulti. produ. ambulationes sunt, id est, actus ambulandi. Et aliquando dicuntur spacia ad ambulandum, ubi commode ambulari potest, ad satietatem propulsandam.

Ambulatio, ambulandi actus, & locus ad ambulandum, uel per quem ambulamus. Columella: Ambulationes meridicorum aequinoctiali subiectae sint, ut hyeme plus Solis, & aestate minimum recipiant. Huius diminutiuum est Ambulatiuncula. Cicero. Cum una me hercle ambulatiuncula, atque uno sermone nostro, omnis fructus prouinciae non confere.

Ambulator, qui huc & illuc ambulat. Columella: Villicus (ut ait Cato) ambulator esse non debet.

Ambulo, las, nota significationis est. ut, Qui ambulat in tenebris, nescit quò uadat. Aliquando Ambulare, est animi causa se exercere. Plautus. Abijt ambulatum, id est, abiit ut se exerceat animi causa. Huius composita sunt Obambulo, quod est, ascendo. Anteambulo, ante alios ambulo. à quo Anteambulones dicti sunt stipatores & satellites: qui honoris gratia aliquem comitendo principem solent præcedere. Suctionius in Vespasiano: Dum eum identidem per cõtumeliam anteambulonem fratris adpellat. **Martialis**:

Sum comes ipse tuus tumidiq; anteambulo regis. Deambulo, uide alibi. Inambulo, spactor. Et proprie Inambulare est Peripateticorum: qui deambulantes disputare consueverunt. Obambulo, aduersus alios ambulo, & quasi ambulanti me oppono. Perambulo, per aliquid siue ad finem usq; ambulo.

Ambũro, penul. prod. circumuero. Plautus in Epidice. Nam ille quidem Vulcani irati est filius: quaquã tangit, omne amburit: si propius adstes, estu calcfacit.

Ameccum, & Ameca, pro amico & amica, antiqui dicebāt. Laberius in lacu Auerno, mulierem fuisse amecabundam scripsit, hoc est, amantem.

Amella, herba quæ nascitur iuxta Mellam Gallie fluuium, à quo nomen accepit. Amellus flos eius.

Amen, **אַמֶּן**, dictio Hebræa: quam nos fideliter secundum Aquile interpretationem dicere possumus. Ductum aduerbium ex nomine fidei. Secundum uero septuaginta interpretes idem est ac si fiat diceremus. Vnde in fine librorum (in quinq; siquidẽ psalterium apud Hebræos diuisum est) fiat fiat translulerit, quod in Hebræo legitur Amen Amen: quòd ea uere quæ supradicta sunt memorentur. Vnde Apostolus adserit, non posse aliquem respondere Amen ad ea quæ dicta sunt, nisi intellexerit predicationem.

Amens, qui à mente sua discessit, hoc est, qui sine consilio animoq; est, quo sapiamus. **Lucretius**:

Consilium quod nos animum mentemq; uocamus.

Hinc Amentia. Terentius in Andria. Quir meam senectutem sollicito huius amentias. Quidam Dementem ab Amente ita distinguunt: quòd Demens sit, qui non cogitat quid agat aut loquatur: Amens, qui prorsus insanit.

Amentum, omne ligamẽ significat. Plinius: Cornelie Gracchorum matri sedens statua posita fuit, solcisq; sine amento insignis, in Metelli publici porticu. Amentum etiam dicitur lorum quo media hasta religatur, ut iaci longius possit. Sylius lib. 14. — Hasta iuuatur amento.

Hinc Amentatas soleas, & Amentata iacula dicuntur. Et Amentare apud Lucanum, pro iacere, aut circumdare, aut amẽto munire. — Iaculum amentauit habena.

Ameria, ciuitas in Umbria, ante Persicum bellum annis nõgentis septuaginta quatuor condita. Ibi fiebant salices Amerinæ dictæ.

Amerinnos, quasi sine cura & sollicitudine, ἀμερινω, enim ἀμερινω, id est, requies dicitur, tranquillitas, indolentia.

Amarinæ, penultima producta ab Amerino Italie oppido, ubi plerumq; et salix Amerina: quam nunc uulgus Agnumcastum appellat.

Amerinum, oppidum Italie: cuius crebra in Rosciana facit Cicero mentionem. Vnde Amerinus, na, num. Vergilius.

Atq; Amerina parant lentæ retinacula uitæ.

Ames, amitis, mascul. gener. pertica aucupalis. Horatius in Epodo. Aut amite leui Parua tendit retia.

Palladius. Nunc in amitis adparetur aucupium noctuæ.

Amethysthus, cū duabus adspirationibus & y, psilo, gemma purpurea est, à colore uiolæ dicta: quasi minime ebria.

Ab α, priuatiua particula, & μεθύδης ebrius, siue μέθη ebrietas: tãquam Amethysthinus color sit sobrius. Ratio nominis est, quòd quum usq; ad uini colorem accedat, prius tamen quàm id degustet in uiolâ desinit. Fulgor in ea purpurea est, non ex toto igneus: sed in uini colorem desinens, & uiolæ similis. Hinc Amethysthinus, na, num. penul. cor. ut Amethysthina uestis. Plinius: Amethysthinũ colorem dicimus, qui in uiola, & ipse in purpureum micat, quemq; ianthinum adpellauimus. Amethysthos etiam genus uuæ: quoniam (ut ait Plinius) sobria sit, & temulentiam sola non facit.

Amethodi, uide in dictione Methodici.

Amẽtor, penul. prod. Latine dicitur qui caret matre.

Ametria, immodestia, ab α, priuatiua, & μετρίωμα, xα, τὸ μέτρον.

Amicẽ, aduerbium, quod amicus facit, uel facere debet.

Amici num, penultima producta, uiris pediculus, ex quo uinum diffunditur.

Amicio, cis, penul. corr. ciui, citum, uel amixi amictum, unde Anactus. Est autem Amicire, uestire. Horatius:

Et piper & quicquid chartis amicitur ineptis.

Huius composita sunt Examicio, & Circumamicio. Psalmista: Circumamicta uarietatibus. Vteteres Amicibor dicebāt. Plautus: Subnixus alis me inferam atq; amicibor gloriose.

Amicitia, ab amicus fit, quæ est studiorum omnium uoluntatũq; consensus. Cuius contrarium est Inimicitia. Ennius: Amicitiam atq; inimicitiam in fronte promptam gero. Sed in frequentiore usu inimicitia dicuntur.

Amictorium, uestimentum puellare candidum & subtilissimum ex lino. De quo **Martialis**:

Mammofam metuo, tenera me trade puellæ.

Vt possint niueo pectore lina frui. Cc.

Amictus, etia, etum, participium, idem quod uestitus. Cicero lib. 2. Philippicorum. Sedebat in rostris collega tuus, amictus toga purpurea, in sella aurea coronatus.

Amictus, etus, uestis quæ superponitur alijs uestibus: quasi pallium. **Tibullus**:

Frustra iam uestes: frustra mutantur amictus.

Sunt qui Anactum accipiant pro ueste magis interiore.

Amicula, diminutiuũ ab amica. Plinius: Miserat etiã epistolas Roman ad amiculan quandam. Suctonius in Caligula. Quoties uxoris uel amicula collum exoscularetur.

Amiculatus, dicitur à Solino, indutus amiculo.

Amiculus, diminutiuũ ab amicus. Horatius in Epistolis. Disce docẽdus adhuc quæ cẽset amiculus. Hæc diminutiuũ plena blanditiarum & amoribus accommodata sunt.

Amicus, ab amando dicitur: & honesta in re est. Est enim qui amat, & indissolubili familiaritatis iure cõtinctus. Paulus Iurcõsuetus: Amicos adpellare debemus, nõ leui notitia cõtinctos: sed quibus fuerint iura cum patrefamilias, honestis familiaritatis quæ sita rationibus. Huius contrariũ est Inimicus. Amica, quando ad uirum refertur, inhonesta in re est: quasi cõcubina. Tu uero nõ amicus es, sed amator eius: quoniam Amator est, qui ad tempus & Venerẽ amat, & amor huiusmodi Amatio dicitur. Terent. Hec putau hũc Pamphilum anicum amatorem uirũ, Donatus. Amicus animi est. amator corporis: Amator ad tẽpus, Amicus in perpetuum. Plautus: nimis penẽ inepta atq; odiosa eius amatio est.

Amicus, ca, cum, si iungitur cū re inanimata, significat utile siue gratũ. ut Amicus pratis humor, Amica frugibus æstas, Amicum plantis sidus. Hinc fit comparatiuum Amicior non amicitor, superlatiuũ Amicissimus. Item Amice, Amicius, Amicissime. Sic Inimicus, Inimicior, Inimicissimus.

Aminæum

Aminæum, genus uitis à regione Aminæa dictum. Nam Aminæi fuerunt, ubi postea Falernus. Aminæa uua, & Amineæ uites. Verg. Sunt & Aminæa uites firmissima uina. A regione autem ita uocabantur, ut Macrobius testatur. Quod facit ut mirer Scriuium tantum Grammaticum scripsisse Aminæum dictum, quasi sine minyo, hoc est, sine rubore: quoniam natura album est.

Amifon, penul. prod. ciuitas Ponti nobilissima.

Amīta, penul. cor. patris mei soror: quia similiter à me tertia sit, atq; auia uideri possit. Vel quia à patre meo amata est. Nam plus sorores à fratribus, q̃ fratres diligere solent, propter dissimilitudinē personarū: quæ ideo minus dissensionis habet, quò minus emulationis. Maior amita dicebatur, auia & auia amita, sicut & maior auunculus, auia & auia auunculus.

Amiternum, urbs Campaniæ: ex qua Crispus Sallustius natus perhibetur.

Amitūni, penultima producta, dicuntur qui ex sorore & fratre propagantur.

Amitto, dimitto, seu abire permitto. Plautus in Captiuis: Filius meus illic apud uos seruit captus Aulide: cum si reddis, mihi præterea unum nummum ne dais. Et te & hunc amittam hinc, alio pacto abire non potes. Ouidius de Ponto: Nec nocet amisso subdere calcar equo. Id est: Laxis habenis abire permisso. Item Amittere, significat perdere. Salustius: Iampridem equidem nos uera rerum uocabula amissimus: quia bona aliena largiri liberalitas, malarum rerum audacia fortitudo uocatur. Item Amittere, aliò mittere. Terentius in Heauton. Et prius pecuniam omnem quam abs te amittas filium: hui quantam fenestram ad nequitiam patefeceris. Item cognoscere. Idem in Eunuchio: Vnam hanc noxā amitte: si aliam admisero unquā, occidito. Itē adinere. Plaut. in Asi. Quare ergo minutaris te tibi uitam esse amitturum?

Ammathyca. Nympha est: quasi per arenā currens, ἀμυα harena, ἔω curro.

Ammon, Græci arenam uocāt. Vnde & frequēs illud apud eos prouerbum, de ijs qui frustra laborant in re difficili, ἀμωρ μετρεῖν, id est, arenā mensurare. In templo Iouis Ammonis aræ erant: ubi sub Ariëtis forma Iupiter colebatur, quod hoc modo tradunt institutū. Quū Liber pater per deiserium Libyæ exercitū duceret, uniuersa iam Asia deuicta, & siti admodū laboraret, implorasse à patre auxiliū dicitur. Quo facto, adparuisse ei extemplò ariëtem. Quem dum fugientem persequitur, peruenisse illo duce ad fontē amœnissimum. Quapropter desiderio potitū, existimasse ariëtem illum fuisse Iouem, eiq; templum miræ magnitudinis in arena constituisse, & Deum uocasse Ammonem, hoc est, Iouē arenarium. Sunt qui dicant lingua Aegyptia Ammon Iouē dici: hinc corrupto nomine Ammonem uocitatū. Alij tradūt Ammonem dictū ab Ammone quodā pastore: qui primus illic templū edificauit. Suidas: Αμμων ὄνομα θεῷ ἑλλωικῷ. Αριστοφάνης ἐν ἑρυσίῳ, ἵσμεν δὲ ὅτι ἡμῖν Αμμων, διὰ τοῦ Δωδωνῆ, φοῖβος Ἀπόλλωνος ταῦτα μαντικὰ ἀλλότῃς γὰρ πρῶτον ἐς ἑρυσίως ὅπως πρὸς ἑρῶα πρᾶξιδα. id est, Ammon nomen Dei Græci. Aristophanes in auibus. Sumus uobis Ammon, Dodona delphi, Phœbus Apollo. Hæc uaticinia, quum uenissent enim primum ad augurium, sic ad opera redire.

Ammon Ἰβω, nomen uiri i. Reg. ii. interpretatur populus eius.

Ammonitæ Ἰβωῖται, populus, & interpretatur habitacula, siue afflicti, aut delinquentes, uel respondentes.

Amnenses, urbes propè amnis sitæ: ut à mari maritime.

Amnesta, cum accentu in penul. Latine præteritorum obli-

uio dicitur in perpetuum: quasi lex obliuionis, ἀμνηστία memoria dicitur, ἀμνηστία memoria, & ἀμνηστία, à quo ἀμνηστία, id est: immemor fio, obliuiscor.

Amnicus, a, um, significat fluuiiale, ut stipes amnica, apud Apuleium.

Amnis, fluuius, ab am, circū, & natæ fluere: quoniam flexuosus meatu labitur. Vel ab ambio. Omnia enim flumina circūeunt: ideoq; cornuta pinguntur. Tamen ego credo quod potius à Græco deducatur: quū & Callima. dicat in hymno Dianæ: Ἰδὸς δὲ μοὶ ἀμφιπόδας ἀμνίστας ἀκροσθὺς ἰδέσθαι. id est: Da mihi famulas, amnissias uiginti Nymphas. Quamuis interpres Callimachi ita scribat, ἀμνίστας ποταμούς κρητῆρας, ἀφ' ὧν κρητῆρας. id est, Amnesius fluuius Cretæ, à quo Creticas.

Amodo, cū accentu in antepenult. significat posthac. Apuleius: Nemo me amodo tam mane egredientem solū uidebit. Siue ab hoc tēpore, ut in Euangelio: Si me cognouissetis, & patrem meum cognouissetis: & amodo cognoscetis eum.

Amœbeus, in prima cū α, & in secunda cū ε. diphthong. genus carminis, in quo qui canunt, utuntur equali numero uersuum: & ita se habet ipsa responsio, ut aut maius, aut cōtrarium aliquid dicat, ut est apud Verg. in Bucolicis:

Vis ergo inter nos quid possit uterq; uicissim Experiamur? Quoniam ἀμειβόμενος est ad inuicem respondeo, retribuo, & nigro: & plura significat, inde ἀμειβόμενος mutuus, uicissitudinarius.

Amœno, nas. delectatione adscio. Cyprianus ad Dona. Et dum in arbores & uiteis quas uidemus, oblectante prospectu oculos amœnamus, animam simul & auditus instruit, & patitur obtutus.

Amœnum, cum α, diphthongo, locus uoluptatis. Componitur ab a, id est, sine, & munus: quod sit res grata, sed sine fructu. Vel (ut inquit Seruius) à mœnio, munio, uel fructū capio. Vnde qui nihil præstant, immunes uocantur. Festus ab amo deriuat, quū ait: Amœna loca dicuntur, quæ ad se amanda alliciunt. Hinc Amœnitas, & Amœnitas.

Amolior, liris, ex a & molior, quod est à mole, significat amoueo, & proprie de his dicitur, quæ cū magna difficultate submouentur. Terentius per translationem in And. pro recedo posuit. Proinde hinc uos amolimini: nam mihi impedimento estis. Admolior, cum d, significat supra pono.

Amōmum, penul. prod. arbor est (ut Plinius lib. 12. scribit) forma è uite labrusca, frutice uenoso, palmi altitudine, herpæ folijs similis bryoniæ, & triplex est: Armenicum, medicum, ponticum. Actius tamen Amelinus insignis medicus, ita scribit, ἀμωμον τοῖς τε πλὴν δυνάμει ἀκρόφῳ, πλὴν δὲ ἐρρίτερον ἐστὶ τὸ ἀκρόφον, πρὸς τὸν τῶν δὲ πῶς ἀμωμον. hoc est, Amomum uiribus acoro simile est, sed siccius acorum: digestiuum uero magis est amomum.

Amor, plus est quàm beneuolentia: licet plerūq; pro eodē accipiantur. Ex amore enim nascitur beneuolentia, sicut ostendit Cicero: Amor enim (ex quo Amicitia nominata est) princeps est ad beneuolentiā coniungendam. Differt enim Amor à charitate: quod Amor sit genus, charitas species. Ille ad omnes pertinet: hæc ad homines tantū. Amor singulari numero, plerūq; honestus est, ut Amor fraternus, Amor patris in filiū. Cicero: Incensus sum amore incredibilū uirtutum tuarum. Potest tamen & in Veneream partē accipi: & tunc (secundū Augustinum) cupiditas aut libido uocatur. Vergilius: Omne adeo genus in terris hominumq; ferarumq;, Et genus æquoreum, pecudes, pictæq; uolucres, In furias ignemq; ruunt, amor omnibus idem.

Amor (inquit Plautus) melle & felle foecundissimus est: gustu dulce

dulce dat, amarum ad satietatem usq; aggerit. Amor formæ (ait Seneca) rationis obliuio est, et insanæ proximus: sædū, minimeq; cōueniens animæ sospiti uitū: turbat cōsilia, altos et generosos spiritus frāgit, à magnis cogitationibus ad humilimas detrabit. Amores uero plerūq; lasciuī sunt: licet quādoq; etiam de honesta uoluptate dicantur. Cicero lib. 1. offic. Formam quidem ipsam, Marce fili, et tanq̃ faciē honesti uides: quæ si oculis cerneretur, admirabiles amores sui excitaret. De lasciuo, Hiero. de Salomone loquēs: Amoribus, inq̃t, fœminarum infatuatur. Amor item pro Cupidine (quem ueteres Deum amoris esse putauerunt) accipi solet. Propert. Quicunq; ille fuit puerum qui pinxit amorem.

Amorrhæi אֲמֹרִי, populi dicti sunt ab Amor patre Sicheem: uel ab Amorrhæo filio Canaan.

Amorphus, Latine dicitur informis, sine forma, ἀμορφος.

Amoueo, ues, penult. correpta, id est, de alio moueo, siue remoueo. Plautus in Amphitryone per translationem: Amoui à foribus maximam molestiam: id est, abegi, siue abire compuli, quia prius dixerat: Abigam ego iam hunc uenientem ab ædibus. Quo item modo Terentius in Adelphis usus est: Ego hunc amouebo.

Ampelomelæna, uitis nigra: quā alij brioniam, alij chiranam, alij cynechantem, aut aproniam uocant.

Ampelos, Græce uitis, uel uinea, cū accentu in antepenultima. Tamen ἀμπελόλεων ampeloleuce, uel à qualitate coloris, uel quod eius radix cōtrita et corpori infricata, teneriorem et candidiorem cutem reddat. Nam et succus baccarū eius lac uberibus siccis reddit.

Ampelos agria, labrusca, id est, uitis agrestis.

Ampelus, penul. prod. insula seu promontorium est (sicut scribit Strabo) in Samo, ex aduerso Drepani montis Icarij. Sed et iuga omnia, quæ totum Samum faciunt mōtosam, eodem nomine uocant (ut in Samo) Ampelos.

Amphi, Latine circum, siue undiq; aut utrinq; significat, et inde multa componuntur.

Amphibia, animalia in terris uel in aquis uiuentia. Amphibion Græci dicunt quod est duplicis uitæ. Columella lib. 9. Venio nunc ad aues, quas Græci uocant ἀμφίβια: quia non tantum terrestria, sed aquatilia quoq; desiderant. Ab ἀμφί, ὅς βίος uita: quod in ambobus elementis degant. Ambrosius: Quinetiam quū plerq; pedes habeant, et ambulandi usum: eò quod sunt amphibia, quæ uel in aquis uel in terris uiuant, ut sunt phocæ, crocodili, equi fluuiales.

Amphibolia, penultima correpta, ambiguitas.

Amphibologia, penultima producta, dubium dictum. Figura quæ fit uitio compositionis, quum in ambiguo posita est sententia. Et modo fit per adusatiuum: ut, Aio te Acacida Romanos uincere posse. Modo per uerbum commune, ut quum dicimus: Cato iniuste criminatur. Incertum est enim an ipse ab alio criminetur, an ipse alium. Modo per participium: ut, Vidi statuam auream hastam tenentem. Modo per homonyma, ut si quis dicat aciem, nec exprimat oculi, uel gladij, uel exercitus. Potest etiam fieri alijs modis. Componiturq; ex ἀμφί, et λογία sermocinatio: quasi sermo ille sententiam dubiam indicet.

Amphibolum, penul. correp. ambiguum dicitur. Ex ἀμφί undiq; et λογία consilium, senatus, consistorium. Vel ex ἀμφί λογία βέλτετα, id est, utrinq; percutit, ut Theodorus Gaza in quibusdam locis Homeri.

Amphibrachus, penul. correp. pes est ex prima et ultima breuib; media producta. Sic dictus, quod in utraq; parte breuē habeat, ἑξάχῃς enim breuis dicitur: ut, Cupido.

Amphicyrtos, dicitur Luna, utrinq; gibbis prominētibus, hoc est, quum in Solis triquetra circulo semiambit.

Amphilochus, penul. correp. philosophus Ateniensis: qui de Agricultura scripsit.

Amphilogos, similiter sermo dubius dicitur.

Amphimachus, penul. correp. uiri nomen proprium.

Amphimacrus, et Amphimacer, penultima correpta, pes ex tribus syllabis constans, prima et ultima longis, media correpta, ut, pallidi. Sic dictus, quod utraq; parte longam habet syllabam, μακρός enim longus. Est enim contrarius amphibracho.

Amphimala, quod utraq; parte sint uillosa. Sicut amphitæpetes erant tunica gausapina, ex utraq; parte pilos habentes: quæ et gausapia dicebantur.

Amphimachala, ab axillis dicta sunt, et ingenuis dicata: sicut heteromachala seruitijs, autor Iulius Pollux: Nam ex altera tantum parte uillosum, heteromallon uocabant, et malloten.

Amphimerion, penul. correp. febris est quotidiana: et ex humoribus corruptis præsertim pituita coalescit. Ephimerion uero unius diei febris est.

Amphinome, Nympha, à circumpascendo: quod fieri in aqua uidemus, ἀμφί enim circum, et νομός pascuum. Cc.

Amphion, pen. prod. Iouis et Antiopes, uel (secundum aliquos) Mercurij filius: à quo suscepta lyra adeo dulciter canebat, ut saxa ad struendos muros Thebanos traxisse dicatur. Horatius: Dictus et Amphion Thebanæ conditor urbis, Saxa mouere sono testudinis. Quod ideo fictum, quia eloqui suauitate homines rudes et incultis moribus, ad obsequiū ciuilis pellexit disciplinam. Quod idem Horatius exposuit: Nam quum dixisset, sono testudinis, addidit: -Et prece blanda. Ferunt hunc inuenisse Muscam. De Amphione lib. primo Apollonius Rhodius in Argonauticis.

Amphippi, qui sint, uide in dictione Desultores.

Amphipolis, ciuitas qua Thraciam Macedonia contingit. Dicta quod eam Strymon amnis circumfluat.

Amphiro, Nympha, ab undecunq; fluendo, ἀμφί circum, ἵω fluo.

Amphissa, nomen urbis in Locris: ab Amphissa Macraris et Apollinis filia.

Amphitanæ, gemmæ sunt, marginibus auro rutilantibus. Cornucopia.

Amphitapæ, uestes utrinq; uillos habentes, ab ἀμφω, quod significat duo Varro: Alterum bene acceptum dormire sub amphitapa bene molli.

Amphitoë, Nympha est circūqua; currens, ἀμφί circum, ἑω curro. Cornucop.

Amphiteātrum, penult. prod. dici potest undiq; spectaculum: quod ex duobus theatris sit factum. Nam duo theatra sunt. Theatrum enim hemicicli formam habet. Ponitur autē pro loco spectaculi, ubi pugnabant gladiatores, θεάματα spectacle, ἡλυσί ὁ θέατρον, id est, Græce autem theatrum.

Amphitrite, tes, penul. prod. Oceani et Doridos filia: quæ fingitur à poetis esse uxor Neptuni, et significat mare. Ab ἀμφί circum, τῆν terrere. Mare enim circum se nauigantes pereundi terrore insequitur. Hesiodus in Theogonia.

Amphithus, unus ex Castoris et Pollucis aurigis. Cc.

Amphitryo, Alcmenæ Herculis matris coniunx. Ab ἀμφί circum, et τρύω gemo, uel τρύχω uexo, quoniā hæc incurrit. Plaut. tamē Amphitruo scribit: quia uelutissimi Romani peregrinas literas nō admittēbant, ut Phryges, pro Phryges. Unde et patronymicū Amphitryonides à poetis dicitur.

Amphora

Amphōra, penul. correp. genus uasis uinarij duas ansas habētis, sic dicta, quod ex uroq; latere capta feratur. Ab ἀμφί & ποῖω fero: quod sit uas portatile, & huc illucq; feratur. Sunt autē Amphorae, quas & Ceramiae, & metretas, & Latine quadrantalia uocant. Aliae minoris mensurae, ut Italicae. Aliae minoris duplo, ut Antiochicae. Cadus autem à Graecis quoq; pro amphoris quandoq; acceptas fuisse scribitur. Nā & cadus Antiochicus amphoram capiebat Italicā. Apud Festū cōtinebat congios octo, id est, sextarios quadraginta octo. Sextarius uncias uiginti. Verum aliter ab alijs traditur. Quidam enim aiunt Amphoram capere quātum tessera quoquō uersus in area pedum quatuor. Pes sedecim constat digitis. Duplex amphora modius est: qui Graece medimnus dicitur. Eademq; triplex sextarium efficit. Sextarij dimidium cotula uocatur, & hemina. Quatuor uero sextarij choenica complent. Ita sex congij, qui Latine chus dicitur. Inde forsitan sextarij nomen, quod cū sexies cōgius capit. Scribit tamē Pol lux cotulā, choenicis esse tertiā partē: choenicas quadraginta octo medimno cōtineri. Sed et hemina sex impleiur cyathis. Cyathi uero pōdus ferē dragmae decē: sicut chybaphi quindecim cyathi pars quarta: mistros huius tertia Cyamē quae duo cochlearia capit. Sūt & artabae: quae ternae denos capiūt modios. Et oīum maximus culleus: quē uiginti amphorae cōplēt.

Amphorarius, qui mercedis gratia amphoram portat: quē Graeci Amphoreophoron dicunt.

Amphoterodexios, Graece ἀμφοτερόδεξις. i. ambidexter.

Amphrysus, penul. prod. fluuius Thessaliae: iuxta quem armenta regis Admeti Apollo pauijsse traditur. Lucanus lib. 6.

— Qui flumine puro

Irrigat Amphrysus famulantis pascua Phœbi.

Hinc Amphrysiacus, ca, cum. Papinius.

Aut Amphrysiaco pastor de gramine carpsi.

Est & nomen duarū urbū, uide supra in dict. Ambrysus.

Amphyctiones, publicum Graeciae consilium. Vnde decreta Amphyctionum citat Demosthenes in oratione pro Ctesiphonte. Constabat autem Amphyctionum conuentus ex septem Graeciae ciuitatibus, ut docet Strabo lib. 9. Vnde autem Amphyctionum nomen deducatur, docet Dionysius lib. 14. Amphyctionem Heleni filium commentum esse Amphyctionicum consilium: cui ab ipsius nomine nomen indiderunt. Hinc Amphyctionicus, ca, cum, ut leges Amphyctionicae: quibus ad concordiam colendam inuitabantur.

Amplector, steris, amplexus, à quo Amplexor, xaris, frequentatiuum, quod à Prisciano inter communia numeratur. Est autem Amplecti, circumnectere. Lucilius: Quin amplextur, qui uelut ego non sinam me amplectier. Cicero pro Cluen. Autoritatem censorum amplexator. Dicitur & Amplexor. Plautus in Ciste. Anus ei amplexa genua. Est & Amplexus, xus, xui, nomen.

Amplio, plias, & Amplifico, cas, pro augeo, sumuntur pro traho. Cicero lib. 4. ad Heren. Aut istum hominē nefarium ampliaueritis. Liuius lib. 4. ab urbe cōd. scribit: Posthumia uirginē Vestalem ampliatam, deinde absolutam, pro collegij poti sicū fuisse sententiā, hoc est, per ampliationē in secundā actionem interposita dilatione protractam: ut scilicet bis causam dicere posset. Romani enim iudicia hoc modo peragebant. Nam aut statim sententia dicebatur à iudicibus, si absoluentus esset reus: aut amplius pronunciabatur, si uideretur esse damnandus. Et tunc iudices dicebant: Non liquet: hoc est, ob scura causa est. Hinc Ampliatio nascebatur: quae adpellata ab eo uidetur, quasi amplius dicendi pronuntiatio. Quia qui ampliabatur interposita dilatione, rursus ad agendā causam

redibat. De hac ampliacione intelligit Cicero tertia in Verrem actione, quum ait: Et si lex ampliandi faciat potestatem, tamen isti sibi turpe existiment nō primò iudicare. Idem pro Cinna: Quum ampliandi potestas esset, dixisse sibi liquere.

Amplitudo (ut Cicero lib. secundo: Artis ueteris scribit) est potentia aut maiestatis, aut aliquarum copiarum magna abundantia.

Ampliuagus, ga, gum, penultima correpta, quod in amplum uagatur. Cicero lib. quarto ad Herennium: Amplius gas imagines reddunt.

Amplius, aduerbium, significat plus. Et quandoq; iungitur ablatiuo. Caesar cōment. 7. Ita ut non amplius quatuor digitis ex terra emerent. Quandoq; aduatiuo. Vergilius:

— Noctem non amplius unam Falle dolo. Quandoq; nominatiuo. Caesar comment. quinto: Amplius cōtingēt quae uno erant tempore, à littore discesserant.

Amplum, dicitur magnum, spatiosum, quod late patet, & per multa diffunditur: quasi omni ex parte plus. Magnum dicitur, quod in cumulum sui & magnitudinem crescit.

Amplutire, & Amplustra, uel Amplustria, nauium ornamenta, sed contra communem corruptelam sine m, scribendū opinor, attentus derivationi ab α, priuatiua, & πλῆν nauis: go: quoniam sine gubernaculo illo puppis non sit per mare nauigandum. Praeterea esset prima longa propter duplicem consonantem, & ideo Cicero corripit in Aratea:

Nauibus absumptis fluitantia querere aplustra.

Itaq; ad indigentiam nauigationis nauis adhibentur. Festus: Nauiū ornāmēta, quae quia amplius quā necessaria essent, etiam Amplustria dicebantur: sic Aplustra, uel Aplustrea sine m, & Prima ad placitum. Idem:

Fulgent argoae stellis aplustria puppis.

Ampron, ἀμπρόν Latine funiculus, qui per iuga iumentorū tenditur: aut quo trahi ferri ue solent à iumentis onera. Verbum autem ἀμπρόν, proprie significat iter curru facere. Per abusum uero translatum est ad ueterina iumentaq;.

Ampulla, per duplex ll, olearij uasis genus quo in balneis utebantur. Apuleius in Floridis: Hippas praedicauit ampullā quoq; oleariam, quam gestabat semet sibi fabricatam. Cicero lib. 4. de Finibus: Si ad illam uitam quae cum uirtute degatur, ampulla aut strigilis accedat, sumpturū sapientem eam uitam potius cui haec adiecta. Ampulla etiam uas quo utebatur in itinere faciundo. Per translationem dixit Horatius:

Proiecit ampullas & sesquipedalia uerba. Pro eo quod

est, uerba turgentia & sufflata abiicit. Sunt enim ampullae uentrose & turgidae. Ampulla etiam uas uitreum. Suetonius in Domitiano: Prandebatq; ad satietatem: ut non temere super coenam praeter Martianum malum & modicam in ampulla potiunculam sumeret.

Ampullor, laris, ab ampulla, pro superbio. Suetonius in Domitiano: Et ampullatur in arte.

Ampullacea, pyri genus. Cornucop.

Ampūto, tas, penul. corr. circumputo, seu aufero. Hieronymus ad Eustochium: Alii uirili habitu, ueste mutata, erubescunt facies eunuchinas. Idem in prologo iudi. b. Multorū conditum uarietate uitiosissimam amputauit: sola ea quae intelligentia integre uerbis Chaldaeis inuenire potui, Latinis expressi. Hinc fit aliud compositum, quod est Feramputo, & si gnificat perfecte seu totū puto, incido. Columella lib. 8. Ferro quam cautissime circumsecari oportet: ne dum amputatur, etiam quod infra est animal uulneremus. Id enim quum sciatur uenenatam saniem mittit: quae repressum uulnus ita infans

insanabile facit, ut totum peramputandum sit.

Amūla, penul. correpta genus uasculi ad aquam gestandam, quod religionis & expiandorum malorum gratia gestatur. Dictum quasi amola, ab amoliendis periculis. Huius diminutuum Amulula.

Amuletum, penul. product. omne genus remedij aduersus cuncta mala medicamenta, & praesertim contra ueneficia putatur ualentissimum, a moliendo, non ab amula uase dictum. Plinius: Infantibus alligatur succinum amuleti ratione formam uasculi habens. Graeci ἀμολια hanc uocant, ἀμολια τὸ ἀμολιῶν, quod est, amoliri, summouere, depellere, dictio frequens apud Plinium.

Amulius, Proca filius, & Numitoris frater. Regnum fratri abstulit, atq; omne fratris stirpem uirile necauit. Fratris quoq; filiae Rheae Syluiae per speciem honoris, quam Vestalem eam legisset, perpetua uirginitate spem partus ademūt. Cc.

Amurca, sordes olei quae praecedunt. Nam quae sequuntur, fraces uocantur. Hoc nomen per e, scribitur: sed profertur per g, ut fit in Caius & Cneus. Hinc Examurcatus, quod est sordibus purgatus. Amurca contra culices & limaces uim habet maximam.

Amussis, per duplex ss. fabrorum & lapidarum regula: qua ad dirigenda ligna saxaq; utuntur. Sed late pro omni ordine ponitur. Vnde amussim aduerbium: & ab eo composita Adamussim, & Examussim, id est, recte, castigate, regulariter. Gellius lib. 1. Ad haec scripta omnia antiquora tam curiose expectabat, aut uirtutes praestabat, aut uitia rimabatur, ut iudiciū esse factū adamussim diceret. Examussim, examine, ad regulā. Plaut. in Amph. Si uera haec loquitur, examussim est optima. Hinc Emussicata dicuntur, quae adamussim facta sunt.

Amyclae, pluraliter, nomen est urbis Laconiae, Tyndari regiae: in qua nati sunt Castor & Pollux. Alia est in Italia inter Tarracinā & Fundos in paludibus, a Laconibus cōdita, iuxta Serui. Hinc Amyclaeus, claea, claeū. Amyclei ciues, quū Pythagoricam sectā sequerentur, ut abstinerent cāde animalium, nec uicinā paludis serpentes interimerent, ab illis delati sunt. Sed quum falsū nunciatus esset aduentus hostium, postea cautum est, ne quis amplius nunciaret. Inde ex improviso captae sunt Amyclae. Hinc Prouerbiū. Loqui uolo: nam scio Amyclas tacendo perisse.

Amycus, penultima correpta, nomen fuit Bebrycum regis: cuius meminit Plinius lib. sexto.

Amydon, penul. corr. ciuitas Paeoniae, de qua auxilia missa fuerunt Trojanis. Iuuenalis:

—Et hic Amydone relicta.

Amygdala, le, penul. corrept. nux Graeca. Graecaq; est dictio: quae & Thasia dicitur. Hieronym. in lib. Numeri: Qui folijs dilatatis in amygdalas deformati sunt. Amygdalum etiā neutro genere dicitur pro fructu. Palladius: Graeci adserunt nasci Amygdala scripta, si aperta testa nucleum sanum tollas, & in eo quodlibet scribas, & iterum luto, & porcino stercore inuolutum reponas.

Amygdalus, pro arbore. Columella lib. 3. Amygdalus si parum ferax erit, per foratam arborem lapidem adigito, Hieronymus in Ecclesi. Amygdalus florebit, & impinguabitur locusta. Hinc Amygdalinus, na, num, penul. corrept. Serenus: Fertur amygdalina succus nucis esse bibendus.

Amygdalites, herba ex genere tithymalli, a similitudine amygdali: nec ullius latiora sunt folia. Cc.

Amylum, penul. corr. Latine sine mola factum. Vulgō Amydum dicitur. Nam a, priuatiua particula est, μύλος mola: quasi sine mola. Fit ex triticeo lacte expresso, quū triticum

per aliquot dies in aqua purgatum est.

Amymones, dicuntur irreprehensibiles, inculpati, inculpabiles qui nihil unquam risu aut subsannatione dignum admitterunt. Budaeus.

Amynione. Danae regis filia fuit. Quae dum se in syluis iaculando excerceret, Satyrum percussit imprudens: qui impetu in eam facto, uim ei uoluit inferre. Quapropter implorato Neptuni auxilio, id ab eo passa est, quod a Satyro formidat. Itaq; praegnans facta Nauplium peperit. Hanc in smiragdo Alexander sculpi uoluit. Cornuc.

Amyris, genus arboris est (ut inquit Hieron.) quod Latini putantes myrrham dictū, unguenta interpretati sunt. De cuius arboris notitia hoc solum ad nos peruenire potuit, quia odorem solū habeat suauem: nullū tamen adferat fructum.

Amyrum. Thessaliae oppidum.

Amystis (ut aiunt) potio quaedam est apud Thracas. Alij uolunt esse speciem poculi: eō quod necesse sit uno ductu potione haurire. Horatius libro primo carminum: Basum Threicia uincat amystide. ἀμυστις, quod significat ingurgitare, bibere adsatim, & sine respiratione.

Amythaon. Melampodis pater fuit: qui inter medicos praclarus habitus est. Similiter & Chiron.

Amxyrus, penul. corr. quasi absq; rasura, ab a, sine, ἄμυξος rado. Nam imberbis a Campanis colebatur Iupiter.

A A N T E N.

AN, aduerbium interrogandi, & pro nunquid ponitur. Et Accero: An uero Romulus ille aut pastores aut conuenas cōgregasse, aut Sabinorum cōnubia coniunxisse, aut finitimorum repressisse eloquentia uidetur. Sed aliquando transit in uim coniunctionis, quum sermo dubitatus est: & tunc serē subiunctiuo iungitur: ut Nescio an uiuat pater, Dubito an uiuat pater, Dubito an uera loquaris. Sed quando sermo opinionis est, per indicatiuum potius loquimur, ut Opinor quod pater aut mortuus est, aut grauiter aegrotat.

Ana, per simplex n, dictio Graeca est, & apud nos modo sursum, modo re, significat, ἀνά. Ana etiam est animal Oriētis, fortissimis dentibus, acutis & longis unguibus, diligens multum ea quae sunt sui generis, & gregatim uadens: quae sunt alterius, sibi non permittens coniungi.

Anabasis, ἀναβασις, ascensorius. Hieron. contra Rufinū. Idcirco ne cereales & anabasis tui per diuersas prouincias cucurrerunt, ut laudes meas legerent.

Ananias, siue Anania אֲנָנְיָא, propriū uiri, de quo Actorum 5. & interpretatur nubes domini, aut diuinatio domini. Est etiā nomen ducis regis Oziae, & nomen ciuitatis.

Anabathra, ἀναβάθρα scala, pulpita, gradus superiores scanfiles, aut instrumenta scabellorum, aut subsellia. Dicta Anabathra, ab ἀναβαίνω, quod est, sursum ascendo. Iuuenalis: Et quae conducto pendent anabathra tigillo.

Anabolagium, seu Anaboladiū. Graeco uocabulo dicitur, eō quod de inferioribus ad superiora eleuetur, pectoriq; iungatur. Vnde & pro amictorio ponitur, quo humeri operiuntur, quod sindonem uocant, ἀναβάλλω, ueste reijciō.

Anabula, animal (ut scribit Plinius) Aethiopicum, capite camelī, collo equi, cruribus bouis praetendens similitudinē, per totum corpus nitentem habens rubedinē, albis maculis immixtam. Est & miri decoris, longo collo, & altis anterioribus & posterioribus cruris.

Anacephaleosis, penul. prod. breuis recapitulatio, in qua repetitio rerum summata fit. Hieronymus contra Iovinianum. Rursum in Iudicum uolumine quasi uiuēs resurgensq; describitur, & sub anacephaleosi opera illius praedicantur.

Græce

Græce κεφάλαιον caput dicitur, in ea significatione, qua nō nulli capitulo utuntur, nomine in usum receptio.

Anacharsis, philosophus, ex Scytharum genere, sapientiæ admirandæ, ut scribit Cicero lib. 5. Tuscul. Apud sordidissimos Scythas sapiens. Floruit Solonis temporibus. Cuius imaginibus inscriptum est, lingua, uentre, pudendis abstinendum esse. Plinius tradit Anacharsim inuenisse rotam figuli: cuius circuitu uasa formantur. Sed si (ut inquit Seneca) apud Homerum longè antiquior inueniatur figuli rota, non uideo quomodo Anacharsis esse autor huius rei potuit. Ibat nudis pedibus, dormiebat in terra, & famem pro pulmento habebat. Hic leges aranearum telis quàm simillimas esse dicebat. Interrogatus autem quo pacto abstemius fieret, respondit: si ebriosorum motus sibi ante oculos ponat.

Anachitides, gemma qua in micromantia euocari dicunt imagines Dcorum. Cornucopiæ.

Anachorēta, penul. prod. cremita. Anachoresis cremus. Vnde de monachi Anachoretæ, cremū incolentes. Quoniā ἀναχωρῶ locus dicitur, cū ἀνά uerbum, ἀναχωρῶ secedo. Dicitur autē Anachoretæ, ab eo quod procul ab hominibus recesserit. Estq; Anachoretæ secessor: Anachoresis, secessus, uel secessio. Cassianus in Col. Cuius sectatores anachoretæ, id est, secessores meritò nuncupantur: eò quod nequaquàm contenti hac uictoria, qua inter homines occultas insidias diaboli calcauerunt: aperto certamine ac manifesto cōflictu demonibus cōgredi cupientes, uastos eremi recessus penetrasse nō timeant.

Anacliterium, lectulus, uulgò matracius, super quo quiescimus interdū: qualia celebrantur Florentiæ tuscanica. Et apud Lampridiū in Heliogabalo, accubiti. Ab alijs Sibadia dicuntur. ἀνά καὶ κλίνω, καὶ κλίνω λέχος. Spartia, in Ceionio. Nam lectum eminentibus quatuor anacliterijs fecerat, minuto reticulo undiq; inclusum.

Anacreon, nomē uiri proprium, poëtæ lyrici: à quo metra Anacreontica dicta sunt. Teus patria fuit, à Teo Ioniæ ciuitate: ex qua etiam Hecateus historicus. Amavit puerum nomine Batyllum uisenda pulchritudine spectabilem. Horat. Non aliter Samio dicunt arsisse Batyllo Anacreonta Teū. Perijt acino uua passæ strangulatus.

Anadiplōsis, penul. prod. dici potest reduplicatio. Ex ἀνά quæ in cōpositione significat re, & διπλῶσις, à uerbo διπλῶ, duplico, duplicatio. Est enim cōgemminatio dictionis in ultima parte præcedentis uersus, & prima sequentis. Vergilius: Certent & cygnis ululæ, sit Tityrus Orpheus, Orpheus in syluis, inter Delphinas Arion.

Anæa, urbs Cariæ cōtra Samum, à qua fiunt adiectiua Anæticus, cæ, cū, siue Anæiticus, tica, cum: & Anæus, næa, næum. Vnde Menelaus Anæus Peripateticæ familiæ, historiæ quoq; scriptor egregius. Et lacus Anæiticus, & Anæus: & Anæiæ populi habitantes in Anæa ciuitate.

Anæmos, penul. prod. Latine exanguis dicitur. Nam αἷμα sanguis à Græcis dicitur: & α, particula est priuatiua. Insemitur autem n, ne collidant inter se uocales.

Anæitis, tidis, nomen Deæ cuiusdam, quæ à Lydis colebatur: quæ à Strabone Anaitis dicitur. Erat & Anaitis quædā Armeniæ regio. Plinius lib. quinto: Fluit Euphrates Derse-nem primum, mox Anaitiam regionis Armeniæ, à Cappadocia discludens.

Anaglyphæ, penul. correpta, nomen habent ab asperitate, ut triglyphæ, celaturis inæqualibus, eminentibusq;: ob id quia non sunt leuia, sed aspera & plebeia uoce, relæuia dicuntur, ἀνά enim super, γλῶφω sculpo. Hieronymus in Esaia: Sed & portas suas anaglyphas.

Anaglyptes, sculptor. Plinius: Nunc anaglypta in asperita temq; incisa circumlata auro. Martialis:

Et mensis anaglypta de paternis.

Hinc Anaglypticus, a, um. Sidon. Anaglyptico metallo dixit.

Anaglyptice, ars sculpendi.

Anagnoltes, Latine lector dicitur. Nam ἀναγνώσκω lego.

Anagnosis, recognitio, lectio.

Anagōge, ges. pe. pd. Lat. recessus dicitur, subtilis, siue excelsa aut iupior intelligētia, ab ἀνά καὶ ἄγω, ὁδὸν ἀναγῶγη ductio.

Analecta, purgamenta coenarum, & quisquilæ ciborum: quas sub mensa cadentes, ut asportare possint scoparij, uerentes pauimentum colligunt. Martialis:

In precio scopas testatur palma fuisse,

Ocia sed scopis nunc analecta dabunt.

Analecia, dicta est eò, quod sanas partis capitis sensu priueta. Fit uel nascitur ex negligentia stomachi, aut ex nimio cibo, aut ex luxuria, aut potu frigido bibendo, uel nimium cogitando, uel ex indigestione ciborum.

Analogia, penul. prod. proprietas, proportio, siue cōuenientia, similitudo. Cicero: Quod analogiam Stoici, nos adpellamus conuenientiam, si placet. Quintilianus lib. 1. Institutio-num Oratoriarum: Analogia præcipue quàm proxime ex Græco transferentes in Latinum, proportionem uocauerunt. Hæc est eius uis, ut id quod dubium est, ad aliquid simile de quo non queritur referat, ut incerta certis probet, ut si queratur, si uis masculini an feminini generis sit, ex eius diminutuo cognoscitur, quia funiculus generis masculini est.

Analogos, Latine proportionalis, similis.

Analytica, eorum. resolutoria. Vnde Aristoteles librū priorum & librum posteriorum, in quibus resoluuntur argumenta, Analytica uocauit.

Analphabeti, ἀναλφάβητοι, à Græcis dicuntur homines qui ne elementarias quidem literas nouerunt, quas Fulgentius abecedarias appellat in tertio Mythologicū. Budæus.

Anamnēsis, penul. produci. Latine commemoratio dicitur.

Anancæon, ἀναγκῶν, necessarium Latine dicitur, figura quum uolumus ostendere necessitudinem, aut naturæ, aut tēporis, aut alicuius personæ, quale est illud Democharis: Nichil ualebat assidua pro fratre ac misericors deprecatio, quū iudicaret tyrannus: cuius crudelitas omnem naturæ necessitudinem extinguebat.

Anancophagia, ἀναγκοφάγια, Aristoteli in Politicis dicitur uictus athleticus, quasi cibi sumendi necessitatem dicas. Panis autem quo uescebantur colophium dicebatur, ἀπὸ τοῦ κόλης καὶ τοῦ ἴφι, id est, à robore membrorum.

Anapæstus, pes ex duabus syllabis breuib, & tertia longa. Componitur ex ἀνά re, & πῶς serio: eò quod repercutiat dactylum sono reciproco, à Græcis Antidactylus: quasi dactylo contrarius. Cicero lib. 2. Tusculan. Non adhibetur Sparthis ulla sine anapæstis pedibus exhortatio.

Anāphe, penul. correpta, insula sponte in mari enata, ut scribit Plinius lib. 2. Ammianus quoq; Emerferunt, inquit, Deolos, & Hiera, & Anaphe, & Rhodus. Dicta Anaphe ab argonautis: quia tempestate laborantibus, & intermestri Luna, ex insperato comparuisset.

Anaphora, seu Epanaphora, penul. corr. figura quam nos relatione seu repetitionem dicere possumus: quæ fit quoties per singula mēbra eadē pars orationis repetitur, hoc modo. Verres calūniatores adponebat, Verres de causā cognoscebat, Verres pronūciabat. Ana enim re, et phora latio. Verg. Nate meæ uires, mea magna potentia solus.

Nate patris summi, qui tela Typhocæ tenuis.

Anapho

Anaphoræ etiam scansiones seu ascensiones signorū uocantur, ab Oriente circumactu mūdi quotidiano factæ. Quia nō æquales ubiq; ascensiones sunt, ex inclinatione cœli uaria, nunc maiores, nunc minores. Firmicus: Sed istis tamdiu utijs laborabit, quō ad signi eius fuerit anaphora completa.

Anaphoricos, relatiuus. Anaphoro, refero.

Anāpis, penul. prod. Siciliæ fluuius leniter decurrens, decem stadijs procul à Syracusis labitur, ut ait Plutarchus.

Anapologetos, Latine inexcusabilis.

Anarchus, sine principe, uel principio. Ambros. lib. Hexam.

Dedit ergo principium mundo, dedit etiā creaturæ infirmitatem: ne anarchon, id est, principio carentem crederemus.

Anas, fœminini generis. Martialis:

Tota tibi ponatur anas: sed pectore tantum,

Et ceruice sapit, cætera redde coquo.

Dicta Anas, ab assiduitate natandi. Ex Anatum genere quædam Germaniæ dicuntur, quōd plus cæteris nutrant. Huius diuinitium protulit Plautus in Asin. Dic igitur me anaticulam, columbam, uel catellum. Cicero uero lib. 2. de Finib. ma sculino genere dixit: Serpere anguiculos, uolare merulas, natate anaticulos, cornibus uti uidemus boues. Hinc Anatinus, na, num, penult. prod. Plautus in Rudente: Vt fortunati sunt fabriferrarii, qui apud carbones adsident, semper calēt. Vtina nam fortuna anatina nunc uteretur: ut quum exissem ex aqua, arerem tamen. Est et Anas nomen fluuij in Hispania. Et Anatem morbum dixerunt, quo uetule laborant.

Anastrophæ, penul. correptionis inuersio uel reuersio dicitur. Est enim (ut docet Diomedes) duorum uerborum ordo præpositus: ut, Italiam contra. pro, contra Italiam.

Anatorius, rij, qui anates custodit pascit ue.

Anatarius, ria, rium. quod ex anate est, ut Anatarie plumæ. Siue Anatarium, quod ad anates pertinet, ut Anataria aquila, quæ anates uenatur.

Anathema, matis, penul. prod. sciunctio quedam dicitur, et alienatio, ut est apud Apostolum ad Roma. Optabam ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis. Rursus Anathema dicitur ab ἀνάθημα, ἀνάθημα, oblatio, sacrificium.

Anathematizo, zas, deuoueo, detestor.

Anathot, אֲנָתוֹת: nomen proprium ciuitatis. Esaiæ 10. et uiri proprium, 1. Paralip. 7.

Anatomiam, uel Anatomem, Græci dissectionem uel confectionem dicunt. Inde Anatomia fieri dicitur, quum humanum corpus disseccatur: ut uenæ, nerui, et cætera à medicis cōspici possint, ab ἀνάτομή, ἀνάτομή, incido. Inde etiam ἀνατομή.

Anauros, fluuius Thessaliæ: quasi absq; aura dictus. Luc. li. 6.

Quiq; nec humenteis nebulas, nec rore madentem.

Æra, nec tenuem uentos adspirat Anauros.

De hoc fluuiio, uel potius torrente, Apollonius poëta in Argonauticis libro sexto plura scribit, etiam in nono uersu à principio. Ex Pelio monte Thessaliæ fluit. Sunt qui dicant Nilum hoc nomine uocari: quōd sit sine aura.

Anaxagoras, penult. corr. Clazomenius philosophus fuit, in physicis præcellens. Hic nō modo generis gloria et diuitijs, uerum animi quoq; magnitudine clarissimus fuit: quippe qui totū patrimonium suis sponte reliquit. Et quū ab eis negligentia infirmaretur: Quid ergo, inquit, non ne uos ista curatis? Mox abscedens, ad speculandum rerum naturā se contulit, studio doctrinarum flagrans, rei et priuata et publicæ omnino negligēs et incuriosus, adeo ut cuidā se ita compellat: Nulla ne tibi patriæ cura est? dixerit. Mihi uero patriæ cura et quidē summa est, digitū in cœlū intendens. Hic quū post diuinā peregrinationē in patriā reuēisset, possessio-

nesq; desertas uidisset: Nō essem, inquit, ego saluus, nisi istæ perissent. Qui pluri faciens culturā ingenij quā prædiorum, famigeratus fuit inter philosophos. Lampfaci periit.

Anaxarchus, nomē proprium philosophi Abderitæ, sectatorisq; Democriti. Hic habuit inimicum Nicocrotem Cyprī tyrannum: à quo comprehensus, coniectusq; in pilū ptisanæ, siue mortarium saxum, quod Græci ὄναρ uocāt: ibiq; ferreis malleis contusus, adeo tollerāter pertulit asperros illos cruciatus, ut uerbum illud memorabile cōduplicauerit: Tunde tunde Anaxarchi follem, Anaxarchū enim non tundis. Ad ultimum amputationem linguæ munitante tyranno, protinus dentibus abscissam et commanducatam linguam in os eius ira patulum conpulsisse dicitur.

Anaxilides, nomen philosophi, de quo Hieronymus contra Iouin. scribit, quod in libro secundo philosophiæ ferat Porriam matrem Platonis, phantasmate Apollinis oppressam: et sapientiæ principem non aliter arbitretur, nisi de partu uirginis editum.

Anaximander. Milesius philosophus, Thaletis sodalis, primus terræ marisq; circuitus descripsit, et spheram insuper construxit, ut inquit Lærtius. Hic dixit, infinitam rerū omnium generationis atq; corruptionis causam esse. Præterea cylindri formæ esse terram adserit, tantæ profunditatis, ut ad altitudinem profunditas tertia inueniatur.

Anaximenes, penul. prod. philosophus fuit, Emistrati filius, Anaximandri discipulus successorq;: qui eo die obiit, quo Sardis capta fuit. Hic principium rerū æræ opinatus est: quem genere infinitū, qualitibus finitū ait: cuius cōdensatione ac rarefactione cuncta gigni putauit. Motum uero ab eterno esse dixit. Terram ex ære constipato, primū omnium factā latam, magnam: idcirco non absq; ratione super ærem contineri Solem, Lunam, cæterasq; stellas à terra ortum habere.

Anaxios, Latine indignus. Vnde ἀνάξιος ἐς πόλεως, indignus corona.

Anaxius, fluuius, qui fluit per Feltrensem agrum.

Ancæsa, dicta sunt ab antiq; uasa quæ celata uocamus: quōd circumcædendo talia fiant, ipsumq; Celare uerbum ab eadē causā dictum est, d. cum l. permutata.

Anceps, à caput compositū est, quum genitiuum in tis faciat: sicut alia composita, biceps, pitis, triceps, quadriceps, multiiceps, et præceps. Nam quæ in ps. exeunt, à capiendi significatione ueniunt, ut princeps, maceps, municeps, et huiusmodi. Dictus est ergo Anceps, quasi dubij capitis. Est enim Anceps duplex. Lucilius: Nemo hos ancipites ferro efferrī cardines. Interdū Anceps dicitur, quod ex utraq; parte acutum est. Idem: Veste atq; ancipiti ferro effringā cardines. Interdū ponitur pro ambiguo. Vergilius: Anceps pugna diu-

Anchiale, ciuitas Ciliciæ, de qua Strabo: Post Zephyrium, inquit, Anchiale supra mare, Sardanapali opus. Ex hac urbe fuit Athenodorus: qui non à Sardanapalo, sed ab Anchiale Iapeti filia conditam uult Cydmi matre, à quo nomen uiciis no flumini.

Anchises, nomen proprium patris Aeneæ, et Capi filij.

Anchites, lapis est, sic dictus: quod uanos metus à mente depellit.

Anchōra, penul. correptionis dens ferreus: quasi anca, curua manus dicta, quod per hominis manus scopulos comprehendat. Anchoram primū Pyrrheni inuenisse feruntur. Hoc nomen Scruuius adserit contra regulam recipere adspirationem. Tamen ego aperte uideo esse non Latinam dictionem, sed Græcam ἀγκύρα, ἀπὸ τοῦ ἀγκύλῃ καὶ ῥῖω, id est, à curuo et fluo. Sed quōd Latine cum ch. scribatur, ratio est, quoniam x, tenuis uertitur

uertitur in X, suam adspirat. m.

Anchorarius, qui curam anchoræ habet, ut cam uel demittat uel eleuet.

Anchorarius, a, um, quod ad anchoram pertinet, ut funes anchorarij. Hircius: Storias autem ex funibus anchorarijs tres fecerunt.

Ancile, per simplex l, penult. producta. scutum breue, non rotundum: sed ita ex utroq; latere erat recisum, ut nullus angulus uideri posset, et summū infimūq; eius latus medio patere. Dictum ab am et cæsum: quasi ancisum. Vel ab ἀγκύρα, quod est cubitus. Vel ab ἀνκν, remedium: quoniam pestilentie remediū fuit. Fertur Numæ Pompilij tempestate de cælo descendisse, unaq; editam uocem, omnium potentissimam fore ciuitatem, quandiu in ea mansisset. Itaq; facta sunt eiusdē generis plura: quibus id misceretur, ne inter nosci cœleste posset. De hoc Ouidius lib. 4. Fastorum.

Ecce leui scutum uersatum leniter aura

Décidit, à populo clamor ad astra uenit. Et lib. 1.

Atq; ancile uocant quod ab omni parte recisum est:

Quaq; oculis species angulus omnis abest.

Liuius libro primo. Alios item duodecim Marti gradiuo legit, tunicæ pictæ insigne dedit, et super tunicam æneumq; pectori tegmen cœlestiaq; arma, quæ ancilia adpellantur, ferre, ac per urbem ire canentes carmina cum tripudijs solennijs saltatu iussit. Horatius libro tertio Carminum, hoc Ancilium declinauit, magis autoritate sua fretus, quam regula declinandi. Anciliorū nominis et togæ. Iuuenalis uero adieciuum posuit, quum dixit. Clypeis ancilibus.

Ancillæ, dictæ sunt ab Anco Martio: quod is bello magnum fœminarum numerum cepit. Siue quod antiqui Anculare dicebant ministrare. Ex quo Dij quoq; ac Deæ feruntur colij: quibus nomina sunt Anculi et Ancule.

Ancillula, diminutiuum ab ancilla.

Ancillor, laris, ministro, uel dedico me ad ministrandum ac seruiendum more ancillarum, quæ suis ministrant ac seruiunt heris. Cicero in Sallust. Nō enim uni priuatim ancillatus sum: sed quantum quisq; reipublicæ studuit, tantum mihi fuit aut amicus aut aduersarius.

Anclabra, uasa sunt, quibus sacerdotes utebantur.

Anclare, seu Antlare, seu Exantlare. exhaurire. ἀντλῶ haurio. Liuius: Florem antlabant liberi ex carthesijs. quum uiniū significare uellet ex poculis hauriri.

Ancona, seu Ancon. more Græco. cubitus uel curuus dicitur. Quo nomine dicta est urbs Piceni, super Adriatico mari posita. Habet portum, quem Traianus insigni opere extruxit. Solinus: Ancoram quis ignorat à Siculis conditam? Plinius libro quarto: À Siculis Ancon colonia promontorio chimerico adposita est in ipso flectentis se oræ cubito. Et Ancones non solum in hominibus, sed in parietibus et promontorijs conflexa in cubitos, aut confracta in humeros dicuntur, ut auctor est Vitruius. Nam de humeris Papinianus: Consecratur uirideisq; humeros. Sunt et in montibus articuli. Plinius in calce operis.

Anconici, sunt qui uulgò ἀγκωνες adpellantur: sicut sunt in columnis cellarum uinariarum, quibus incumbunt ligna quæ cupas ferunt. ducta est autem similitudo uerbi à cubitis ubi flectuntur manus, quibus incumbunt, recumbentes. qui Græce ἀγκωνες uocantur. Augustinus: Vnde in quibusdam translatio-nibus apud Exo. sic legitur: Facies duos anconicos columnæ uni consistentes.

Anculi, et Ancule. Dij, Deæq; ancillarum putabantur.

Ancus, qui aduncum brachiū habet, et exporrigi nō potest.

ἀνὸ το ἀγκύρα id est, à cubito incuruo. Vnde quartus Roma. rex Numæ ex filia nepos, sic cognominatus est à cubito quē incuruum habebat. Hic domuit Latinos bello. Auentinum et Martium monteis urbi addidit: noua mœnia oppido circumdedit, et carcerem primus instituit.

Ancusa, herba, cuius radix in usu est digitali crassitudine: scinditur papyri modo, manusq; inficit sanguineo colore, præparat lanas preciosis coloribus, uarijs ægritudinibus prodest, imprimisq; lepræ et lentigini, si limatur. Cc.

Ancyra, nomen duarum urbium, quarū altera est Phrygiæ, altera Gallatiæ. Hinc synodus Ancyritana, in iure pontificio sepe nominatur. Dicta Ancyra ab anchoris nauium captarū à Mithridate, quas Ptolemæus Aegypti rex suppetias Gallogræcis miserat.

Andabatae, gladiatores erant, qui oculis clausis d gladiabantur. Cicero Terebatio: Quem antea ne andabat: nūquidem defraudare poteramus.

Andegauia, regio Galliæ Turonibus ac Bituricensibus finitima, Oceanoq; proxima.

Andes, uicus non procul à Mantua, Vergilij patria.

Andrachne, herba est quæ portulaca dicitur.

Andrægo, penult. producta. mulier animum uirilem habens. ἀνδρῆς ὁ ἀνδρῆς, ab homine, et agendo.

Andreas, Ἀνδρέας, uirilis: nomen apostoli. Matth. 4.

Andronicus, Ἀνδρόνικος, uir uictoriosus: proprium uiri. 2. Machab. 4.

Andricus, penult. correpta. Ciliciæ mons, ut inquit Strabo. Quo etiam nomine dictum est flumen apud Plin. lib. 5.

Androdamas, lapis est qui et Argyrodamas, et pyrites dicitur, argenti nitorem habens ut adamas: ita uocatus, quod impetus hominum et iracundiam domet. ἀνδρῆς ὁ ἀνδρῆς, id est, à domandis uiris.

Androdus, nomen proprium filij Codri Atheniensii regis, qui Ephesum condidit, et Ionum regiam ibi constituit.

Androgeus, præclaræ indolis adolescens, Minois Cretensium regis filius fuit, qui ab Atheniensibus et Megarensibus per inuidiam occisus est, quod palæstra ceteros superaret. Quapropter suscepto à Minoe aduersus hos populos bello, primò Megarensis subegit, deinde Atheniensis sibi tributarios fecit, et in Androgei memoriam pueros Atheniensis Minotauro cepit obicere.

Androgynæ, sunt populi in Aphrica, ut lib. 7. cap. 3. Plin. scribit, utriusq; naturæ, inter se uicibus coeuntes: dextera mæma his uirilis, leua muliebris.

Androgynos, penultima correpta. qui uir est et femina, Hermaphroditus. ἀνδρῆς ὁ ἀνδρῆς, id est, ab homine et femina. Augustinus lib. 16. Cui. Dei. Androgyni quos etiā hermaphroditos nuncupant, quamuis admodum rari sint in quibus sic uterque sexus adparet, ut ex quo potius debeant accipere nomen incertum sit.

Andromache, penultima correpta. Hectoris Troiani uxor, quæ à uirili pugna nomen sortita est. Nam uiri pugna interpretatur. ἀνδρῆς ὁ ἀνδρῆς, quasi uirilis depugnās. Fuit enim uirili animo septa, et quædam ueluti uirago.

Andromède, penult. correpta. Cephei et Cassiopeæ filia, à Perseo anata et in uxore ducta: quæ Mineræ beneficio inter astra collocata dicitur, propter Persei uirtutem, quod eam ceto propositam à periculo liberarat. Oritur in parte piscium duodecima.

Andromon, nomen est eius qui Colophonem edificauit.

Andron, spatium inter duos parietes, in quod pluuia descendit. Plin. Tan alti abditq; secreti illa ratio est, quod interiacens

f andron

andron parietem cubiculi hortiq; distinguit. Quidā accipiunt pro loco in domo angustiori, in quo uiri plurimū uersantur: ut gynæcium, in quo mulieres. Est etiā hoc nomine (sicut scribit Ptolemæus) oppidum inferioris regionis Nili.

Andronas, seu (ut Strabo inquit) Andrias, epulas uirileis uocant Græci: nam uirilia conuiuia à mulieribus erant diuisa publico instituto, ne matres familias uirorum moribus accumberent. Et Parthi (ut Trogius ait) foeminis non conuiuia tantum uirorum, sed etiam conspectum interdicebant.

Andronitis, penultima producta. locus in domo ubi soli uiri habitant: sicut gynæconitis, ubi solæ mulieres. Vitruuius lib. 6. Andronites dicuntur quod in his uiri sine interpellationibus mulierum uersantur: quoniam ἀνδρῶν, ἀνδρῶν, οὐδὲ γυναικῶν, uirum de- notat: unde Androgynus.

Andros, insula uicina Samo, cum oppido eiusdē nominis, quæ Asiæ adiacet ex opposito ad Ephesum. de qua Ouidius lib. 12. Metamorpho.

Et totidem natis Andros fraterna petita est.

Hæc primò dicta fuit Cairos, postea Antandros. Hinc Andrius, Andria, Andrium.

Anellus, diminutiuum ab anulo. Horatius in Serm.

Sepe notatus Cum tribus anellis modo leua priscus inani.

Cicero: Cuius imaginem non modo in tabulis nostri familia- res, sed etiam in poculis et anellis habebant.

Anemos, penultima correpta. uentus est. ἀνέμος.

Anethum, cum h, genus herbæ boni odoris. Hæc ructus mo- uet, tormina sedet, et singultus cohibet.

Aneticus, Asiæ lacus est arundinibus abundans. Cc.

Anfractus, ab origine duplici fluxū habet. hoc est, ab ambitu et frangendo. Sunt enim Anfractus, obscuri cauernarum re- cessus, et curui flexus in se recurrētes: cuiusmodi sunt qui sub terraneo meatu in opertos specus deducunt, et flexus uia- rum, quod ad alia quoq; transfertur. Ambrosius: Tenaces ser- monis accepti ipsos anfractus aurium, ipse usus nos docet. Si- quidem uel in concauis montium, uel in recessu rupium, uel in anfractu fluminum uox auditur dulcior, et res pōsa suauius re- ferens Echo refultat.

Angaria, penultima correp. dictio Persica (ut inquit Suidas) proprie seruitus coacta. Vnde si quis cogitur plus soluere pu- blicanis, quàm liceat, Angaria est.

Angario, as, cogo, ut illud in Euangelio: Et angariauerunt Symonē quendam Cyrenensem, ut tolleret crucem Domini.

Angelus, Latine nuncius: nam officij nomen est, non natu- ra. Semper enim spiritus sunt, sed quum mittuntur uocantur angeli.

Anger, genus serpentis qui cruciator et spatharius dicitur. Est et nomen fluij in Illyrico.

Angerona, uocitata est uoluptatis Dea, quæ et Voluptas di- cebatur: cui sacra à Romanis instituta sunt, quum angina ci- uitas uexaretur, ab angore tollēdo sic dicta. Eius festa Ange- ronalia sunt uocitata. Putabant enim ab hac Dea populum eo morbo, premisso uoto, fuisse liberatum. Huic pontifices in sa- cello Voluptatis sacrum faciebant.

Angilæ, populi in Aphrica ad Garamantas. Fertur eorū fo- minas nocte qua nubunt omnium stupro patere, in reliquum pudicas esse.

Angina, penult. producta. genus morbi acutissimi, quo fauces anguntur ac stragulantur, qui et tonsilla dicitur. Imperitum uulgius medicorum squinantiam uocat, quum Hippocrates et Galenus synanchem adpellarint. Plinius tonsillas seuigit ab angina. Dicta Angina quod angat. Plautus: Vellem me in an- ginam uerti, ut huic aniculae fauces præoccuparem. Macer.

Subuenit anginae melli uinoq; iugata. Festus. Anginam uinariā habere dicuntur, qui uino suffocantur.

Angiportus, quarti ordinis, et Angiportum, utroq; modo dicitur, quem alij dicunt esse uiam sine exitu, alij uicem angu- stem et flexuosum in modum anguis. Varro lib. 1. de Lingua Latina: Quod exitum non habet, ac peruium non est, angie- portum, et id angustum ab angendo et portu. Alij à Græ- co ἀγχι, quod significat propè, quia non longius extenditur. Alij quod inter portus sit angustus locus. hoc est, inter do- mos quas uel portus, uel insulas ueteres dixerunt. Alij arctas uias, quas Græci στενούς adpellāt. Festus: Angiportus est iter compendiarium in oppido, quasi angustus ad portum aditus. Nam quæ sunt latiores, ferèq; militares, pratoriae, cōsulares, plateæ nominantur, ut inquit Vitruuius. Vlpian. Angiportū à portu dictum est, portus uero conclusus et munitus locus est, quemadmodum et statio, ab importandis, exportandisq; mercibus nomen habens. Terent. in Adelph. Id quidem angie- portum non est peruium. Et in Phormione. Sed hinc cōcedam in angiportum hunc desertum.

Anglia, quæ Britānia ab eruditis dicitur. insula insignis in O- ceano, quæ undiq; à circūfuso mari cōplexa est, nusquam iun- cta continenti, sed ab omni orbe nostro diuisa: quæ quondam ab albis rupibus, quas mare abluit, Albion dicebatur. Hæc pri- mum Troës incoluerunt, qui Troia disiecta fugerunt excisam patriā, Palladisq; oraculo classe in hanc insulam migrauerūt, atq; gigantes tunc insulam tenentes, multis uictos prælijs ex- pugnauerūt. Hanc postmodum longo temporū tractu Saxo- nes, q sunt illustres Alemannie populi, oppressere, agrosq; et opes inter legatos Saxonū regina Angela diuisit. Atq; ut lin- guæ pariter et gentis memoria in deuicta insula sempiterna foret, ab Angela, cuius ductu uicta est: Angliam tellurem illam uocauit. Quanquā pleriq; Angliā ueluti nostri orbis angu- lum, prædicēt dictā. Situs ipsius est, ut cōtra aspectum Galliæ et Hispaniæ sita sit. Eius ambitus quadragesies octies, et se- ptuagintaquinq; milibus passuum cōstat. De hac insula uide in Britonum historia: et in dictione Britannia.

Ango, angis, anxī, anctum facere debuit, sicut plāgo: sed Dio- medes anxus præteritum ab angor dixit, nō anxius, quod no- men est. Ideo anxum ab angō, supinum esse cōuenit, quod ta- men minime legi. Est autem Angere, cruciare, suffocare, præ- mere, uexare. Et ad animū et ad corpus, et ad uirumq; pmi- scue ptinet. Ad animū. Gellius: Chilo præstabilis homo sapiē- tiæ, quoniam usq; debuerit contra legē, cōtraq; ius, pro amico p- gredi: eaq; res in fine quoq; uitæ ipso animū eius anxit. Ad corpus. Columella lib. 8. Cauendū est ut tenerior separaretur à ualidioribus: quia robustus angit imbecillum. Ad utrūq; pro- miscuum. Gellius: Dum Pyrrhus rex intra Italiam esset, et unam atq; alterā pugnā prospere pugnauiisset, satisq; ange- rentur Romani, et pleraq; Italia ad regē descuiisset. Plaut. pro absumo posuit in Aulular. Tum anxisse aquam si quis petet. Quidam hoc uerbū ab an et ago compositum opinan- tur, quod significat crucior. Nam qui cruciantur in diuersum angī uidentur. Alij à Græco ἀγχω, quod est suffoco, strangu- lo, à quo Synanche deducitur, morbus faucium acutus. Sortitur apud Græcos diuersum nomen, prout species diuersæ. Quum enim neq; rubor ullus adparet, corpus aridum est, uix spiritus trahitur, membra soluuntur: à sue (cui hic morbus cum homi- ne cōmunis est) synanchen uocant. Quū uero lingua faciesq; cum rubore intumescunt, uox nihil significat, oculi uertuntur, facies pallet, singultusq; est: à cane cynanchen nomināt, quod latrare (qui id morbi patitur) non loqui uidetur. Vbi uero tumor tantum et rubor est, cætera non sentiuntur, id para- synanchen

synanchen. id est, citra synanchen adpellant: à Latinis uno nomine angina dicitur. Dicimus autem Ango me animi & animo. Plautus in Epidi. Angas te animi.

Angor, corporis uel animi cruciatus. sic Anxietas, & Anxietudo. Cicero lib. 2. de Repub. Quartaq; anxietudo prona ad luctum, & moerens semper seipsa sollicitans.

Angulifer, penultima corrept. qui à Græcis dicitur ἄγκυρα, Item Anguitenens.

Anguilla, piscium solæ exanimis non fluitant, non ouo, non coitu eas procreari scribit Aristoteles. Dicitur Anguilla, quod specie anguem representent. Varro: Ex parte à similibus aliqua rebus sunt translata. ut anguilla & lingula.

Anguimanus, cum accentu in antepenultima. uocati sunt elephant: quia proboscis quam manum diximus uocari, ad omnem partem uertitur. Lucanus lib. 5.

Anguimanus belli docuerunt uulnera Poeni
Sufferre, & magnas Martis turbare cateruas.

Anguinus, cucumis dictus est oblongus, & ad anguis similitudinem contortus: qui & erraticus dicitur. Cc.

Anguis, tam foemini quam masculini generis, pro serpente in aquis degente. Valerius lib. 1. L. Sylla consul, sociali bello quum in agro Nolano ante prætorium immolaret, subito ab una parte aræ, prolapsam anguem prospexit. Frequentius tamen masculino genere profertur. Vnde & Anguiculus diminutiuum facit. ut apud Ciceronem: Serpere anguiculos. Anguis quando senuerit perdit adpectum, Et si uoluerit redire ad inuentum, teiunat quadraginta diebus ut laxetur pellis eius. & sic angustum foramen inquit, ut dum nititur exire, inde pellem senectutis dimittat.

Angularis, & hoc, lare, qd' est quadri. ut lapis angularis.

Angulatum, aduerbium. significat per angulos.

Angulosus, plenus angulis. Cc.

Angulus, penult. corrept. locus est quem duo parietes iungunt. Dicitur quod ibi angustus sit locus. In geometria uero Angulus est ad punctum unum, ab alterutra superficie aut linea ab soluta contractio. Idioma autem scripturarum est, ut angulum pro regno ponant: cò quod populos continent quasi in tota domo, fortissimum sit. unde & Christus duorum populorum parietes continens, lapis dicitur angularis.

Angustia, strictitudo, que tam ad animum quam ad corpus pertinet. Ambrosius: Et inter angustias animi & corporis anhelo cruciatur spiritu.

Angustus, a, um, strictus, à quo Angusto. as, quod est strin-go. unde & Coangusto. ut in Euangel. Et coangustabant te undiq;.

Anhelator, qui est suspiriosus & pneumaticus: quod uitium consistit in spirandi difficultate. Plin. lib. 22. Anhelatoribus & in tussi uetusta cum porro ex aceto datur.

Anhelitus, us, penult. corrept. ipse spiritus anxie actus.

Anhelo, as, penult. prod. ex an & halo, m, in n, mutata, significat anxie halo. Vnde & pro ardèter cupio per translatione poni consuevit. August. Ibat spirans & anhelans cades.

Anhelus, a, um, penult. prod. Vergil. -Et senibus medicantur anhelis. Ambrosius: Anhelo cruciatur spiritu.

Ania, Romana mulier, quam quum propinquus moneret, ut aliter uiro nuberet: esse enim ei, & ætatem integram, & faciem bonam: Nequaquam hoc faciam inquit: Si enim uirum bonum inuenero ut ante habui, nolo timere ne perdam. Si malum, quid necesse est post bonum pessimum sustinere?

Anicetum, ab aliquibus Anisum dicitur. genus obsonij. Græci enim ἀνικητὸν, inuictum & inuincibilem dicunt.

Aniciana, inter pyrorum genera reponuntur.

Animaduerto, id est, animum illuc uerto, hoc est sensus in illud qd' fit intendo, cogito, intueor, cōsydero. Hieron. lib. 4. Reg. Animaduertite quot occasiones querat. Plaut. Animaduerte hominē subalbidum. Cicero primo de Diui. Experrecta nutrit animaduertit dormientem, circumplicatū serpentis amplexu. Aliquādo Animaduertere, significat punire, oppugnare, uerberare, iram exercere: sed cū aduersus me mediāte in. ut, Animaduersum est in quosdam, inquit Suetonius. Inde Animaduersiones dicitur, & Animaduersi, ipsi puniti. Paulus: Corpora animaduersorū, quibuslibet percussibus ad sepulturam danda. Plaut. Is quū in herum animaduertisset grauius, id est, iram conuertisset. Terent. in Andria aliter posuit. Ea primum animaduertenda iniuria est. id est, castiganda & uindicanda. Hinc Animaduersio, quod modo cōsyderationē, modo punitionē significat. Et Animaduersor, punitor. Apuleius: Exponam breuiter quod animaduersor meus fecit.

Animæquior, qui est animæ uel animi æquioris. id est, pacatoris. Fit ab Animæquius, a, um, quod est patiens, & omnia aduersa æquo ferens animo.

Animal, ab anima est, & est substantia animata sensibilis.

Animalis, & hoc Animale. quod est ex animali, siue quod habet animam. Vnde ueteres Animales, Deos dixerunt qui de animalibus essent facti, ut penates. Et Animalis, dicitur spiritus ritualis. Cicero lib. Tuscul. Siue illi animi sint animales. Huius contrarium est Exanimalis, qui non est animal, uel qui siue anima est. Plautus in Bacchi. Nā neq; Bellona mihi unquam, neque Mars creduat, ni illum exanimalem fixo si conuenero, ni uē exheredē fecero uite suæ. Hinc Animalitas, pro ipsa animalis essentia.

Animalis hostia, dicebatur ubi anima sacrificabatur.

Animans, generis foemini & aliquādo neutri. Cic. de Natur. Animantiū alia corijs testæ, alia uillis uestita. Et significat quod habet animā: sicut quando est adiectiuū. Idem lib. 4. ad Herēnium: Sed inuentio similitum facilis erit, si quis res sibi omneis animantes & inanimantes mutas & eloquētes, feras & mansuetas &c. frequēter ante oculos poterit ponere. Differunt inter se Animantia & Animalia. Nam animantia superiorem tenent locū, & animalia sub se habent atq; completuntur tanquā genus speciem. Sunt enim quedā quæ animam habent, nec sunt animalia, sed animantia: sicut satis & arbutis animam alentem inesse tradunt, quam philosophi recentiores uegetatiuam adpellant. Itaq; uiuere & mori illa dicimus, nec animalia tamen, sed animantia nuncupantur: ut docet Seneca lib. 8. Epistolarum moralium. Interdum tamen Animantia dicuntur animalia. Vnde dicimus animantium tria esse genera. Terrenum, Volatile, & Aquatile.

Animatus, etiam ab animo fit: sicut à tunica tunicatus: à galea galeatus, quum animus sumitur pro uoluntate. Cicero D. Bruto. Ita paratus seu animatus esse debes, ut nihil facias nisi iussus. id est, eam uoluntatem habere debes. Et Animatus, qui habet animam, sicut paulo ante dictum est, cuius contrarium est Inanimatus, qui non habet animam. Aliquando Animatus dicitur iratus. Idem: Ego uero nihil ita animato homine minus ferius dicerem.

Animatus, quemadmodum oculatus & medullitus.

Animo, as, fortem reddo, & quasi animū induco, siue animū incito: & sic ab animus descendit. Claudianus lib. 3.

Qualis pestiferas animare ad prælia taxos

Torua Megera ruit. Hieron. ad Eusto. Sic ordinata, sic rationi conformia madata sororibus præferas, ut etiam de præuate superbia mentes, animentur ad obediētiæ semitas. Macrobius. Animati sunt ergo ueteres ad faciendam discētionē.

f 2 Aliquando

Aliquando Animare est animā inducere & uiuificare: tuncq; ab anima, siue ab animo, quum pro anima capiunt, fit. Lactan. lib. 1. Id inconueniens est Deo, qui uerus pater est, per quem sumus, & cuius toti sumus, à quo fingimur, animamur & illuminamur. Colum. lib. 9. Diebus quibus animantur oua, & in specie uolucrum cōformantur. Inde fit Animatus & Inanimatus. Cicero lib. 2. Offic. Partim (inquit) sunt inanimata. ut aurum & argentū. Apulei. in Flori. Primus duas tibias uno spiritu animauit. id est, uiuificauit & sonū emittere fecit. Participiū tamen presentis temporis, Animans, sicut paulò antè dictum est, significat quod habet animam. ut apud eundem lib. 1. Offic. Principio generi animantium omni à natura tributum est ut se, uitam, corpusq; tuatur. Huius uerbi compositū & contrarium est Exanimio, quod est anima priuo.

Animositas, (ut inquit Spenfippus) est impetus uiolentus, id est, irrationalis animæ absq; ratione & ordine mentis.

Animosus, habēs in se uehementiā animi, siue q est elati spiritus. Ouid. Pyrrhus Achilleides animosus imagine patris. Cicero in Cato. Ex quo fit, ut animosior etiam senectus sit, quàm adulescētia. Et Animosus dicitur iracundus. Vergil. Quos animosi Euri asidue franguntq; feruntq;.

Et ea pars anima in qua ira sedes est, uocatur Animosa. Et Animosus pro nodoso. Vergilius.

Luxuriaq; choris animosum pectus.

Animula, diminutiuum ab anima. Seruius Sulpi. In unius muliercule animula iactura facta est.

Animulus, diminutiuum. Plautus. Mi animule, mi olympio.

Animus, & Anima in hoc differunt: quod Anima sit uita, Animus consilij, licet hæc à poetis plerunq; abusue usurpentur. Nā anima in homine est qua uiuimus, & sentimus, mouemur. Itat cōueniat uim uegetandi, mouēdi, & sentiendi, quæ omnia cōmunia sunt nobis, cum ceteris animantibus. Nam ipsa aluntur, crescunt & gignunt, mouentur præterea & sentiunt. animus uero est quo homines sumus, quo sapimus & intelligimus. Quæ uis non est educta de potentia materie, sed à Deo, immortalis, de nihilo creatur eodem tempore, quo & infunditur in corpus nostrū. Augustin. Animus est substantia quedam rationis particeps, regēdo corpori adcomodata. Cicero lib. 1. Tuscul. sic differit. Animum autem alij animam etiam ferē nominari. Nam & Agere animam, & Efflare animam dicimus. Et Animosus, & bene animatos & ex animi sententia. Ipse autē animus ab anima est dictus. Sciendum tamen est, quod Animus pro Anima plerūq; sumitur. ut apud eundem in Cato. Qui si in hoc erro, quod animos immortales credam, libenter erro. Et iterū. Sic mihi persuasi, sic sentio cū tanta celeritate animorum, &c. Eius cōtrarium est Inanimis, qui anima caret. Similiter Exanimus, siue Exanimis. Semianimus, qui semiuuius est. Sumitur pro ingenio siue intellectu. Sallust. Omnis homines Patres Con. qui de rebus dubijs consultant, ab omni odio, auaritia, ira atque misericordia uacuos esse decet. Haud facile animus uerum prouidet, ubi illa officunt: neq; quisquā omnium libidini simul & usui paruit. Vbi enim intenderis ingenium, ualet. Si libido possidet, ea domminatur, animus nihil ualet. Aliquando pro uoluntate siue adfectu & delectatione. ut apud eundem. Ita semper imperium ad optimum quencq; à minus bono transfertur. Plaut. in Epid. Captiuam adulescentulam de prædamercatus est. Quid ego ex te audio: hoc, quod fabulor. Quir eam emit: animi causa. Quot ille animos habet. Varro lib. 3. de Re rusti. Dic illud alterum genus ornithonis, qui animi causa constitutus à te sub casino fertur. Hinc fit Vnanimis, qui unius est animi, id est, uoluntatis. Quandoq; pro spiritu siue flatu ac uento. La-

stant. lib. de Opifi. Alij sanguinem animam esse dixerunt, alij ignem, alij uentū: unde anima, uel animus nomen accepit, quod Græce uentus ἀνέμος dicitur. Cicero lib. 1. Tuscula. Si anima, animus est, fortasse dissipabitur. id est, uentus. Et iterum. Siue illi animi sint animales, id est, spirituales. Terentius in Aæd. Animum recipe. id est, spiritum siue flatum recupera, seu quiesce. Nonnunquā pro ira, Vnde illud. Pone animos & pulsus abi. Sed rectius de anima dicitur. Plinius: Ergo & hæc animi asperitas, siue potius animæ dulciore succo mitigatur. Interdum pro memoria. Vergilius:

Omnia fert ætas, animum quoque. Sæpe etiam pro fortitudine. Vnde Animosus, magnanimus, & pusillanimus. De anima uero, & à qua animatur corpus, & à qua animus esse dicitur, Sallustius: At nobis est domi inopia, foris æs alienum, mala res, spes multò asperior: deniq; quid reliqui habemus præter miseram animam? Iuuenalis:

1 nunc & uentis animam committe, dolato

Confusus ligno, digitis à morte remotis

Quatuor aut septem si sit latissima tæda. Similiter Anima ponitur pro mente, id est, pro animo. Macrobius: Tunc enim anima libera est, & nulla corporis cogitatione impedita. Aliquando ponitur pro uento, siue spiritu aut flatu, & oris odore. Vergil. Quantum ignes, animaq; ualent. Horat. Impellunt animæ litorea Thraciæ. Plaut. in Asi. Dic amabo, an foetet anima uxoris tuæ. Vergilius:

Animas & olentia Medi Ora fouent illo. Græci animam ψυχή uocant: quasi ἀναψυχή, quod respirando refrigeret. Causa enim corporis uiuendi est, respirandi, & refrigerandi uim exhibens, uel quasi ψυχή: quod scilicet physis, id est, naturam. Autor Plato in Cratylō: Orig. in lib. Periar. ch. 8. Terent. Hoc ubi audiui, ad fores suspēso gradu, placidè ire perrexi. Accessi, asili, animam compressi, aurem admoui. Plautus: Ne quid emittat animæ dormiens. Et Anima capitur pro ira. Idem: Animā comprime. Hinc Animosus, & Animatus, pro iracundo. Sumitur & pro aqua. Idem: Ni ego illi puico, si occepsō, animā omnē intertraxero. Varro posuit Animam pro sono. Et phrygijs audire animas. Vergil. pro ipso homine. Itē ait egregias animas, quæ sanguine nobis Hanc patriam peperere suo. In homine autē quatuor animas esse constat. Vitalem scilicet, quæ & in uermibus est, qui tantum mouentur. Sensualem, ut in brutis animalibus, in quibus est sensus & timoris & gaudij. Intellectualem, quæ est in hominibus tantū, qui & cogitare & iudicare possunt. Et quæ infra omnis est, physicam, hoc est, naturalem. ut ea quæ est in arboribus & herbis: quæ & si non mouentur, uitam tamen habent quum nascantur, crescant, & pereant.

Anio, anienis, penultima prod. nomen fluuij in agro Tyburtino, qui è sublimi in uallem subiectam præceps fertur. Horat. Et præceps Anio, & Tyburti lucus. Hinc Anienus, na, num. Propertius:

Sue Anienatus tinxerit unda pedes. Anieni nomen indidit Anius, rex Etruscorū, qui insequens Cethegum, filie raptorem, quū eum adsequi nō posset, in fluuium insiliit, ibiq; extinctus, ut Anio uocaretur efficit.

Anisum, de quo Plinius: Anisum à Pythagora inter pauca laudatur: siue crudum, siue decoctum. Item uiride, aridum uel, omnibus quæ conduntur quæq; intinguntur desyderatū: scætozem tollit manducatum, mox uino collutum uultum iuniorē præstat, appetentiam ciborum facit. Idem: Anisum ligustici uicem præstat in condimentis.

Anitor, penult. producta. contra nitor, opitutor. Sallust. Poetica Piso in citeriorē Hispaniā quasstor proprætor missus est, annitente

annitente Crasso qui eum infestum inimicum Cn. Pompeio no uerat. Et Anniti, est ualde siue intentius niti & conari, incum bere ad aliquid agendum. Cicero in *Lel.* Sic natura solitarium nihil amat, semperq; ad aliud tanquam adminiculum amiti tur: quod in amicissimo quoq; dulcissimum est.

Anna, per duplex nn. interiectio est deprecantis, & nomen mulieris propriū, quod interpretatur, gratia eius. Anna etiam Dea ab annis quibus præsidebat, uocata est, & illi mense Mar tio priuatim & publice sacrificabāt, quo eis annare & perennare liceret. Fuit enim Beli filia, soror Didonis, quæ postquam mortuam sororē uidit, & Carthaginē ab Hiarba Getulorum rege occupatam, relicta sede patria, ad Battum regē qui Me litiē insulæ imperabat, cursum arripuit. A quo iure ueteris ho spitij benigne suscepta, duos & ultra annos ibi māsit. Sed quū Pygmalionē fratrem iam cū armis aduentare didicisset, Bat tus ueritus potētiam illius, Annam ut inde abiret hortatus est. Mox igitur mare ingressa, dum Cameram nauigare cōtende ret, ui tempestatis acta in Laurentē oram puenit: ubi iam Ae neus pacatis rebus, & ducta uxore Lauinia, imperabat. Hic tum fortē solo Achate comitatus, in littore nudis pedibus an bulabat. Qui quū errantē Annam aspexisset, & uix sibi per suadere posset eam esse, tandem agnūā compellat. Timuit illa principio, sororis casum antē oculos ponens: postea uero ab illo benigne inuitata, in regiam cum eo profecta est. Cui mox Lauinia, amorē coniugis suspectū habēs, tendere insidias cōe pit. Sed Anna in somnis à Didone monita, ut infāstam domum relinqueret, statim per fenestram exiliit. Quūq; citato cursu ad Numicium annem peruenisset, in eum se præcipitem dedit. Orta deinde luce, magno clamore eam queritantes per Lau rentem agrum profisciscuntur. Adparent uestigia pedum usq; ad Numicium annem, ultra nihil uidetur. Quod dum admī randis secum animis uolitant, ipsa loqui uisa est:

—Placidi sum Nympha Numici,

Amne perenne latens Anna perenne uocor.

Quapropter leti conuiuia celebrarunt, eam pro Dea uene rantes, quem ritum postea longissimo tempore seruauerunt.

Anna, *אנה*, uxor Helcanæ i. Reg. i. Nomen præterea pro phetissæ, filia Phanuel, Luca 2. Et interpretatur gratiosa.

Annales, dicuntur res gestæ, quæ de anno in annū in historias rediguntur: nostriq; temporis esse possunt. unde Vergil.

Et uacet, annales nostrorum audire laborum.

Historia res gestas narrat, & ab ætatis nostræ memoria re motas. Cicero lib. 2. de Orato. Erat enim historia nil aliud, nisi annalū confectio. Gellius sic habet. Recte annales histo rias appellaueris. Sed non continuo, quicquid historia fuerit, annales appellare possis. Sunt enim utræq; rerum gestarum narratio. Earū propriæ rerum sit historia, quibus gerendis interfuit is, qui narret. Annales uero, quū res gestæ pluriū annorum, seruato cuiusq; anni ordine, memoriæ traduntur. Quū autē non per annos, sed per dies singulos res gestæ scri buntur: diariū uocatur. Præterea historia nō solum res gestas longo ordine explicat, sed & cōsilia quibus gestæ sunt ponit, & conciones facit, & acies instruit, & situs locorum descri bit. Annales singulorum annorum gesta breuissime notant.

Vnde Annales Pisonis, & Sallustij historias dicimus.

Annalis, & hoc Annale. quod ad annos pertinet. Vnde legē annalem dixerunt, quæ præscribebat legitimam ad petendum magistratum ætatem. Cicero lib. de Legib. Ciuitatem annali lege seruanto. Dicitur & tempus Annale, qd est anni. Varro: Et quoniam tempora duorum generum sunt: unum annale, quod Sol circuitu suo finit. Alterum menstruum, quod Luna circumiens comprehendit.

Annarius, a, um, idem quod annalis. ut lex annaria, ab anti quis dicebatur, qua finiuntur annui magistratus capiendi. ut inquit Festus.

Annascor, iuxta nascor. Gellius: Denteis quoq; & in septem primis mensibus, & septenos ex utraq; parte gigni, & ca dere annis septimis, & geminos annasci annis ferē bis septe nis. Hinc Agnatus, & Agnatio, in quibus subrahitur n, quæ pro d, ponitur, & ponitur g.

Annibal, nomen uiri Carthaginensis, in re militari præstan tissimi. Qui quum minor uiginti quinq; annis esset, imperator electus, Hispaniam bello subegit, alpeis transiit quæ inuicē ui debantur, Romanorū duces tribus præliis uicit, Romanosq; maxima clade apud Cannas affecit.

Anniciarius, & hoc Anniculare. idem est quod annilis. Au gustinus: Delirare tibi uideor auare quum hæc loquor, anni cularia tibi uidentur hæc uerba.

Annulus, a, um, quod est unius anni ut anniculus puer, an nica puella, anniculum iumentū. Nec de animalibus tantum, sed etiā de inanimatis: ut anniculum uinum. Plin. lib. 13. Ergo plantaria instituunt, anniculasq; transferunt, & utrūq; bimas. De pueris tamen magis dicitur per diminutiuum. ut bimulus puer: quia intra hos annos adhuc paruus est.

Annilis, & hoc Annile. penultima producta. dicitur quasi se nilis & ætate grandi. Columella lib. 1. Parentē omnium ter ram, sicut muliebrem sexum ætate annili iam confectam, pro generandis esse foetibus inhabilem. Anilis uero per simplex n, ab ann. uicula fit.

Anniuersalis, & hoc Anniuersale. anni circulus.

Anniuersarius, a, um, quod singulis annis, statuto tempo re reuertitur: sicuti sacra anniuersaria. Scribit Valerius Ma ximus: quod Antipater, Sidonius poëta, omnibus annis, uno die natali tantum, corripiebatur febre. Suetonius de August. Quasdam & anniuersarias, ac certo tempore recurrentes, experiebatur.

Anno, annas, annum ago. à quo fit compositū Perenno, quod significat annum perficio.

Annona, æ. pen. prod. ab anno inclinari uidetur, & est puen tus frugū unius anni: quasi alimonia, non frumenti solum, sed etiam aliarum rerū. Columella lib. 9. Vel lactis annona per mittit. Abusiue tamen pro ipso uictu capitur. Cicero lib. 2. de Diuin. Putar am annonā in macello cariorē fore. Iuuenal. His opibus nunquā cara est annona uenenī.

Annonam etiā ueteres menstruam, uel annuam mercedem, ac stipendium nominarūt. Vegetius de Re militari: Torques au reus, solide uirtutis præmium fuit: quē qui meruisset, præter laudem, duplas cōsequēbatur annonas. Hinc Annonaria pro uisio, & Annonariæ leges dictæ sunt.

Annonarius, a, um, quod ad annonā pertinet. ut lex anno naria, quā Clodius tulit, & summe popularis fuit. Vegetius Annonarias expensas uocat eas, frugū, patuliq; species, quas prouinciales militibus expendunt.

Annosus, a, um, quod est uetustum, quasi multorū annorū.

Annōto, as, penultima correpta. iuxta, siue ad aliquid noto, initulo, signo. Lactantius lib. 5. Et ausus est libros suos ne farios ac Dei hostes annotare.

Annotinus, na, num, penultima producta. quod ad annonā pertinet. ut naues annotina, quibus annona comportatur. ut apud Cæsarem in Commentarijs.

Annuatim, aduerbium ab anno. Plin. lib. 2. Hieronymo tes ste, qui tradit singula milia talentum annuatim thuris pensasse Arabes regibus Persarum.

Annulus, per duplex nn, paruus annus dicitur: per simplex

f 3 aliud

aliud significat, scilicet paruas nates, ut est diminutivum ab anus ant.

Annus, à circuitu temporis, quum ueteres an, pro circū ponant, et nare, fluere. Seruius ab anulo dici existimat, quod in se redeat quasi anulus. Vergilius:

Atq; in se sua per uestigia uoluitur annus.

Sed tunc Vergilius ἀννὸς ἐξέφρασε. Nam mensibus in se circuibus uoluitur. Sol enim per duodecim zodiaci signa excurrrens, annum cōficit. Vnde apud Aegyptios ante inuentas literas, dracone picto, suā mordente caudam, qui in se recurreret indicabatur. Alij ab annouatione deriuant: ab ἀννῶ, et νῶ, renouo: quia semper renouatur. Alij à Græco ἄννος, unde apud nos dicimus triennium, illi τριετής. Est autē triplex Annus: Lunaris, triginta dies habens: Solstitialis, qui duodecim continet menses, qui dicitur Solis anfractus: quum peractis trecentis sexaginta quinque diebus et quadrante, ad eadem syderum loca redit. Qui etiam annus uertens dicitur. Et Magnus annus, quem esse uoluerunt omnibus planetis in eundem locum recurrentibus. Et hoc fit secundum Ciceronis Hortensium, post annos duodecim milia, noningentos, quinquaginta quatuor Solstiales. Anni uero quatuor sunt tempora, diuisa in ternos menses: et ipsorum temporum faciunt talē discretionē, ut primo mense, Ver nouum dicatur: secundo aduultum: tertio praeceptum uel extremum. Vnde est: extremae sub casum hyemis. Annum primò Eudoxus, post Hiparcus, deinde Ptolemæus, ad ultimum Caesar deprehendit.

Annus Saturni, à quibusdam dicitur, qui est quadraginta annorum. Annus Arcadium trimestris fuit. Aegyptij Lunæ senio annū terminabant: apud quos etiam singula milia annorum quidam uiuere produntur.

Annuus, a, um, qd' unius anni spatium cōtinetur: sicut diurnus, qd' diei. Annuū quoq; dicimus, quod sit singulis annis. Verg. — Atq; annua magnæ Sacra refer Cereri. Annua abso-lute dicuntur alimenta in singulos annos. Iuuenalis. — Sunt quæ tortoribus annua præsent. Vlpian. Si cui annuum fuerit legatū relictum, sine adiectione summæ, id uideri relictum. Sueton. de Tybe. Peculio cōcesso à patre, præbitisq; annuis, fraudauit per speciem publici iuris.

Anodina, uocantur quæ leuationē doloris, somnū accersendo molliunt. ab α. priuatiua, et ἀνδρ, dolor parienti: sed interponitur v. ne collidantur uocales. ut reō, redeo.

Anomalía, inæqualitas, et Græcum est ἀνωμαλία.

Anomalum, penultima correpta. dicitur inæquale: quia dissimile est. ab α, sine: νόμος, lex: quasi extra regulam. Anomalū etiam dicitur asperum, uarium.

Anonymum, penultima correpta. sine nomine et obscurū. Legimus autem populos esse in Aphrica Athlantes dictos, qui sunt anonymi, hoc est, sine proprijs nominibus: qui in uniuersum Athlantes tantum uocantur. Sic semper per γ, p̄silon in penultima uoqua uertitur: ut, Hieronymus.

Anophytus, penultima correpta. Latine dicitur desuper natus. ab ἀνω γ, φύω, ὅθεν γ, φύομαι.

Anquina, penult. producta. funis naui, quo ad malum antenna constringitur. De qua Cinna:

Atq; anquina regat stabilem fortissima cursum.

Anquirere, circū querere est. Liuius Anquirere dicit, quod Cicero Querere. Vnde apud eū sepe pecunia anquisitum legitur, id est conclusum pro multa, uel emēda: et anquirere capite, pro, criminaliter contra aliquem procedere. Bud.

Anquiromachus, penultima correpta. genus nauigij: dictus quod celeritate sui anchoris, et instrumentis reliquis nauigium uchendi sit aptus.

Ansa, uasis auris, utrinq; prominēs, quæ scilicet manibus teneri solet. Vergil. Et grauis attrita pendebat cantharus ansa. Ansa quoq; manubrium, uel quicquid omnino à toto corpore exit. Vnde ponitur, quandoq; pro fibula, seu fixula quæ calcis insuitur. Tibullus:

Ansaq; compressos alligat arta pedes.

Ansanctus, dicitur omni ex parte sanctus.

Anser, ocha: ab anatando. auis est quæ nocturnas excubias celebrat. Vigiliis enim suas cantus assiduitate testatur. Hinc Anserinus, a, um, quod est anseris. Plin. Tubera, et quæcunq; emolliri opus sit, efficacissime anserino adipe curantur.

Ansula, diminutivum ab ansa: quo usus est Augustinus lib. 8. Confession. pro anulo quo fiunt catenæ, licet per translationem. Ex uoluntate (inquit) peruersa facta est libido, et dum seruitur libidini, facta est consuetudo: et dum cōsuetudini non resistitur, facta est necessitas, quibus quasi ansulis quibusdam sibi innoxis, unde catenam adpellant, tenebat me obstrictum dura seruitute.

Antachates, gēma, quæ pro achate est, myrrhan redolens, et ob id mulieribus grata.

Antacites, penultima correpta. annis Asia, à quo pisces Antacæi, salsamentum nobile. Importantur antacæi et ex Borystheni, ut inquit Hieronymus: Et in hodiernū diem à Mæoli lacu præstantissimi quotannis inuehuntur.

Antæ, tarum, tantum pluraliter. ostiorum latéra dicuntur. à quibus Antipagmenta.

Antæus, cum diphthongo, et sine h, fuit gygantis nomen, Neptuni ex Terra filij, magno ac procero corpore. Quippe qui cubitis quadraginta adoleuerit in Libya, apud Lixum oppidū, à flumine Mauritanie eiusdem nominis ita uocatum, qui locus Antæi regia dicitur, robore ac fortitudine nemini cedentis. Quoties membra labore defecta essent, tactu terræ recreabatur, quæ Hercules palestra pectori astrictum expirare coëgit. Scribit Plutarchus Scrtoriū Romanorum ducē, apud Tygenam oppidum Libyæ, effosso sepulchro Antæi, cadauer inuenisse. Eusebius lib. de Tempore. Scribit Antæum palestricæ artis fuisse doctissimum, et quorūcunq; certaminū: et ob id ostendit se arbitrari fictū, quod fuerit filius Terræ, et quod uiribus restauraretur ab ea.

Antanaclassis, ad uerbū trāsferri potest, ex aduerso refractio: figura quū id qd' ab altero dictum est, non ea mente quæ dictū est intelligitur: sed in aliam aut contrariam accipitur.

Antandros, Phrygiæ urbs, ad Meridiē posita, quā habitauerunt Leleges, finitimi Cilicibus: Aborigenes olim quū habitarent Acarnaniam, à duce Lelege Leleges adpellati sunt, et ab eius nepote Teleboo, Teleboi. Hi migrauerunt in Asiam, et dicti fuere Cæres. Sed de hoc latius in dictione Leleges. De hac Vergil. — Classēq; sub ipsa Antandro.

Antandrum uero saxū magis quā in insula inter Tenedum et Chium, quā Aegæus sinus panditur à dextra nauigantibus.

Antarcticus, penult. correpta, quartus circulus cœli: eo quod contrarius sit circulo quem Arcticon nominamus. A nostris dicitur Polus meridionalis.

Antarium bellum, quod ante urbem geritur.

Ante, modo aduerbiū, modo præpositio est. Aduerbiū quando nulli deseruit casui, et significat antea. Vergil.

Ante leucs ergo pascentur in æthere cerni.

Hoc enim accidit multis præpositionibus. Nec mirū, quando aduerbijs etiā quibusdam, licet uim præpositionis adsumere. ut pridie Calendas, pridie Nonas. Itaq; apud, circū, ante, post et reliquæ tūc præpositiones iure adpellantur, quādo casibus adiunctæ transitionem facere ostenduntur, quod est proprium ipsarum.

ipsarum. Quando uero sine casibus, sunt aduerbia. Sciendum quòd Ante & post, quum casibus præponuntur, aduersatiuum exigunt. ut ante multum, post multum. Quum uero casibus subiiciuntur, ablatiuum. Plaut. in Asin. Vix anno post exegi. Ante uero quum est præpositio, separari & componi solet. Separata, quòdque personam, quòdque locum, quòdque tempus denotat. ut ante ora parentum, ante templum, ante duos annos. Còposita plerumque significat sicut sonat, & componitur cum dictione incipiente ab a, ut anteambulo. à c, ut antecapio. e, ut antecò. f, ut antefero. g, ut antegradior. l, ut antelucanus. p, ut antepono. s, ut antesto. Ab Ante fiunt deriuatiua, Antica, Antiquus, Antes, Antenna, & huiusmodi.

Antea, aduerbium eiusdem significationis cum ante. componitur ex ante, & ea, ut ostendit Priscian. quamuis tantum tempus denotet.

Ante alios, sup alios, plus alijs, prius alijs, uel præter alios.

Anteambulo, as. uide in dictione Ambulo.

Antecapio, is, præuenio, anticipo. Sallust. Consul optimum factum ratus, noctem quæ instabat, antecapere, ne quid spatio nouaretur.

Antecèdo, penultima producta præcedo, anteuado. & construitur tam cum accusatiuo, quam cum datiuo. Decius Brutus Cicroni. Biduo me Antonius antecessit, itinere multo, maior fugiens, quam ego sequens. Cicero pro Archia: Celeriter antecedere omnibus ingenijs contigit.

Antecello, idè est quod præcello. Cicero pro Cornelio: Qui eloquentia ceteros antecellit.

Antecessum, siue Antecessum. dicitur id quod prius datur, ut post aliquid recipiatur. Seneca lib. 4. de Benefi. Vnde uos apud me istæ expensorum acceptorumque rationes distinguuntur. Ego quod cui debeam scio, alijs post longam diem repono, alijs inantecessum est. Alibi. Sed non ero difficilis bene credi tibi scio. Itaque in antecessum dabo.

Antecœnium, cibus qui ante cœnam sumitur. Vulgò merenda. Apuleius lib. 2. Prorsus gladiatoria Veneris antecœnia,

Antecò, is, tam datiuo quam accusatiuo iungitur. & significat ante uado, præcello. Plautus in Amphitryo. Virtus omnibus rebus anteit. Sallustius in Iugurtha: Et quum omnis gloria anteiret, omnibus tamen charus erat.

Antefèro, pen. corr. antepono. Cicero Cecinna: Quum uel iniquissimam pacem iustissimo bello anteferrè. Ambro. Fuit sapientia Deo cedere, nec filij gratiam anteferre auctoris præcepto.

Antefixa, dicuntur quæ ex opere figulino sub tectis affiguntur sub stillicidio.

Antegenitus, primo genitus.

Antegradior, ante uado. Cicero: Quicquid est quod deceat, adparet quum antegressa est honestas.

Antehac, non modo significat ante hoc tēpus (ut Terent. in Andria.) Nam quod antehac fecit, nihil ad me attinet. id est, ante hoc tempus, siue hætenus, uel usque modo: sed etiam ante illud tēpus: sicut posthac, non tantum post hoc, uerum etiam post illud tēpus. Sallust. Sicerat accensa libidine, ut sæpius peteret uiros, quam peteretur. Sed ea spe antehac fidem perdidit.

Antelapides, sunt qui utrunque latus ostij muniant. Alio nomine parastata, autore Vitruiuo.

Anteloquor, prius loquor. à quo Antiloquium, primus in dicendo locus, siue prior locutio. Macrobius: Hic assensi omnes Prætextato anteloquium detulerunt.

Antelucani uenti, qui aut ex fluminibus, aut ex aliquo sinu feruntur.

Antelucanus, a, um, quod est ante lucem. Cice. M. Catoni. Ex antelucano tempore usque ad horam dici deciman, ma-

gna multitudine hostium occisa. Idem contra Catil. Quorum omnis industria uitæ, & uigilandi labor, in antelucanis cœnis exprimitur.

Antelūco, as, siue Antelucor. penultima producta, significat ante lucem uigilo.

Antelucò, aduerbium, idem quod anteluculò, quasi ante lucem.

Anteluculò, aduerbiū significat hora antelucana, id est, matutina & ante Solis ortum, quasi antelucem. Apul. lib. 1. Optimum itaque factu uisum est anteluculò furtim euadere.

Ante malorum. hyphen est, id est, subunio: quia sub uno accentu duæ dictiones prostruntur. Est enim unitas quasi compositio, nam significat præteritorum malorum.

Antemnæ, cum m, ante n, urbs ante annem: dicta quòd eam annis præterfluit, quasi ante annem posita: de qua Verg. li. 7. Antennæ Tegmina tuta cauant capitum.

Antemon, penult. prod. uelum quod potest facilius obliquari, quo nauæ in summo tempestatis discrimine utuntur.

Antenna, per duplex nn, lignū per transuersum in malo positiū, in quo uelum alligatur: à circutendendo dicta. Plin. lib. 1. Non antennas solum, uerum ipsa nauigia contorta frangens. Perrotius per m, & n, scribendum innuit, dicens: dictū quòd ante se habeat annem. Quomodo inter anna dicta est urbs Umbria, quòd inter anneis sit posita. Vergilius. Cornua uelatarum obuertimus antennarum.

Antenor, Troianus fuit, patriam prodidisse existimatus: quia & legatos qui propter Helenam uenerant suscepit hospitio, & Vlysses, habitu falso cognitū, non indicauit. Hinc Venetiam uenit, urbemque in ea condidit Antenoream primò dictam, à qua Antenoridae uocati: postea Patauium, deinde Paduam.

Ante oculos, minus est quam coram. Nam & coram proximitate significat, Ante oculos potest etiam longè intelligi. Terentius in Eunu. Quæ mihi ante oculos coram.

Antepagmenta, sunt ualuarum ornamenta, quòd ante ualuas adpingantur, id est, affigantur: uel quòd adpingantur antis seu ualuis.

Antepono, nis. præfero. Cicero in Leli. Vt amicitiam omnibus rebus anteponatis.

Anterius, antehac, & hoc tempore. fit enim ab ante: sicut à post posterius, & à sub subterius, quo usus est Boetius: Sido. ad Domitium. Quanam potissimum anterius caulibus nostris culina fumaret.

Anterminum, id est, circunterminum.

Anterotas, nonnulli dicunt quasi mutuos amores. Cc.

Antes, nomen ab ante deductū, quo significantur eminentes lapides, siue ultimæ columnæ quadratæ, quibus sustinetur fabrica. Hinc dicti uidentur Antiani magistratus in urbibus, qui semestrem magistratum exercent, qui uelut antes columnæ, totius urbis onere incumbente, eam sustinent. Ad quam etymologiam etiam extremos ordines uinearum possumus trahere qui ante stant. Vergil. lib. 2. Georgicorum: Iam canit extremos effœtus uimtor antes. Alij macerias accipiunt quibus uincta clauduntur, quæ fiunt de siccis lapidibus. Sic dictæ, à lapidibus eminentioribus qui interponuntur ad maceriam sustentandam.

Antesignanus, signorū, hoc est, uexillorum propugnator, siue defensor. Nam signum pro uexillo ponitur. Lilius lib. 4. Signa nunc resistentia deferuntur ab antesignanis, nunc inter suos manipulos recipiuntur. Signifer, est qui uexillum defert. Ideo Lilius ibi non solum de antesignanis, sed signifero ita loquitur. Ita primo statim prælio, quum dictator equitatu immisso, antesignanos hostium turbasset legionum, inde signa inferre

- propere iussit, signiferumq; ex suis unum cunctantem occidit. Apud Vegetium Antesignani dicuntur campigeni: quonia eo-
rum opera atq; uirtute exercitij genus crescit in campo.
- Anteflo**, as, cum datiuo cōstruitur. significat antecello. Gellius lib. 9. Qui & uiribus & magnitudine, & adulescentia, simulq; uirtute ceteris antefabat. id est, antecellebat. Sed hoc per translationem. nam proprie significat sicut sonat. Vnde Antistes, & Antistor.
- Anteflor**, aris, ante iudicem statuo.
- Anteuenio**, praeuenio. Sallustius in Iugurtha. Ac per trami-
tes occultos exercitum Metelli anteuenit. Plaut. in Trin. da-
tiuo iunxit, pro coram uenio. Tempori huic hodie anteueni.
- Anteuerto**, praecedo, praeuenio, anticipo, Cicero in Leli. Id-
ipsum quum tecum agere conarer, Fannius anteuertit. id est,
praeatus est. Ambrosius ad Simplicianū: Ita mens boni specu-
latrix consiliorū suorum est, priusq; examinat, quid decorum
atq; honestū, iniquitas uero opere cogitationem anteuertit.
- Anteuorta**, Dea est Romanorum, quod praeterita nosset.
- Anteurbanus**, a, um, quod est urbi propinquū. Vnde An-
teurbana praedia dicuntur urbi propinqua.
- Anteus**, apud nos idem est quod contrarius.
- Antexpectatum**, tota una dictio. aduerbi. & significat an-
tequam expectaretur eius aduentus. Vergil. lib. 4. Georg.
Antexpectatum positus stat in agmine castris.
- Anthedon**, mespilli arboris genus, huic pomum minus ca-
teris, sed odore praestantius, & quod diutius seruetur. Flos
amygdala, foliū magna ex parte fessum, quod antequam de-
cidat, rubescit uehementer. Non fuit in Italia haec arbor Ca-
tonis tempore. Cc.
- Anthericeum**, balsami genus tenui & capillacea coma. An-
therices enim aristae dicuntur. Cc.
- Antheus**, cum h. Antenoris filius fuit, quem Paris amauit,
& imprudens interfecit. Quo nomine dictus est unus ex Ae-
neae ducibus. de quo Vergilius:
Anthea Sergestumq; uocat.
- Anthinum mel**, uocatur quod uere factum est: quoniam ex
floribus faui cōstruantur, quos Graeci μέλι adpellant. Mel
uero aestiuum uocatur μέλι, quod Graeci omneis fructus aesti-
uos nominant μέλι: quoniam id tempus per excellentiam
horum uocant.
- Anthomis**, herba est quam nonnulli leuchantemida, alij leu-
chantemū, alij acrantemida, nonnulli melanthion uocant. Hanc
medici recentiores barbarea camomillan uocant. Cc.
- Anthos**, unus ex filijs Nestoris est. & ἄνθος Anthos Latine
flos. Hinc carduelis anthus dicitur, quod flore pascatur. Cc.
- Anthraces**, penultima producta. Latine carbonēs. Anthrax
etiam (sicut scribit Hieronymus ad Damasum) genus est lapi-
dis fulgidi atq; lucētis, quē nos carbunculum interpretamur,
& quem in duodecim lapidibus inuenimus.
- Antrachitis**, gemma est, in qua ueluti scintilla discurrere ui-
dentur.
- Anthracinus**, color niger, à carbone, quod carboni similis
sit: siue quod huiusmodi color sit ex tritis in mortario carbo-
nibus. Varro de Vit. Past. Propinqua adulescentula, & iam
anthracinis, proximo amiculo nigello, capillo demisso sequun-
tur luctum.
- Anthrapius**, carbonarius. Anthracia, pruna.
- Anthropophagi**, populi Scythiae, qui humana carne ue-
sciuntur. Πρώτων enim comedo significat. Hi populi sunt ad Orien-
tem ac Septentrionem Massagetis, & circa hos tristissima so-
litud, & mare quod Thabin uocant.
- Anthropophormitae**, dicti sunt qui simplicitate rustica,
Deum habere membra arbitrantur. Vnde & Anthropophore-
mitica haeresis.
- Anthrōpos**, penult. prod. nam Graece ἀνθρώπος ὁ ἄνθρωπος
ἄνθρωπος. id est, quoniam sursum uertatur: Latine homo dicitur.
- Anthusa**, Latine florens dicitur.
- Anthypatheia**, discordia: sicut Sympatheia, cōcordia nobiliū,
ut docet Plinius lib. 33. ἄντηπαθεια, consul.
- Anthypatus**, Latine proconsul.
- Anti**, praepositio Graeca, quae in compositione plerunq; con-
tradicit, & aliquando significat re, & aliquando pro. Extra
compositionem construitur apud eos cum genitiuo, & tunc
apud nos significat pro.
- Antia**, uxor fuit Praeti, Argiuorum regis, Abantis filij.
- Antialex**, dicebatur quā Antius Restio tulit, quae licet opti-
ma esset, luxuriae tamē obstinatiōe, nullo abrogate, oblitterata
est. Propter quod Restione ipsum tradunt, quādiu postea ui-
xit, foris nō cōnasse, ne legem à se latam cōtemni uideret. Cc.
- Antiae**, sunt muliebres capilli, in fronte demissi, qui ante fac-
ciem siti sint.
- Antiaxōna**, penult. correpta. quasi contra axem posita. ἄντις
contra. ἄξιν, axis. Graeci ἀντιᾶξονα.
- Antibacchius**, pes Bacchio contrarius. Constat ex duabus
longis & ultima breui. ut nātūrā.
- Antica**, uide in dictione Poetica.
- Anticanis**, sydus qui & Procyon à Graecis dicitur, q. ante
maiores Canem oriatur. Hic in lacteo circulo defixis pedibus
equinoctialem circulū tangit, spectat Occasum, ut inter Gemi-
nos & Cancrum cōstitutus, occidit ex ortu Capricorni, exo-
ritur cum Leone, constat tribus in totum stellis. Cicero.
Anticanem Procyon Graio qui nomine fertur.
- Anticatones**, dicti sunt duo libri, quos Caesar contra Cato-
nem scripsit. Suetonius: Reliquit & de analogia duos libros,
& anticatones totidem. Nomen est compositū ex Graeco &
Latino. Nam (ut Quintilianus inquit) ex peregrino & no-
stro componuntur dictiones. ut epitogium & anticato.
- Antichthones**, populi qui habitant in zona hycmali. Hos
Martianus sciungit ab Antaeis & Antipodibus, qui inferna-
lem nobis obuersam habitant. Pomponius tamen uidetur An-
tichthones pro Antipodibus accipere.
- Anticipo**, as, pen. corr. ante capio, praeuenio. ut est illud,
Strictior Acoos praecesserat aura iugales
Aestiuum suadens anticipare diem.
- Anticyra**, pen. corr. insula ad sinum adiacens Maleacum &
Oetam montem cuius meminit Strabo lib. 9. ubi autore Plinio:
elleborum tutissime sumitur. Ouid. lib. 4. de Pont.
I bibe, dixissim, purgantes pectora succos,
Quicquid & in tota nascitur Anticyra.
Vnde quoties insanum hominem significare uoluerunt, Antia-
cyra egere scribunt. Horatius:
Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam
Tonfori Licino commiserit.
Est & Anticyra, ciuitas iuxta Cyrram in Phocide regione,
in Corinthium conuersa sinum: ab Anticyreo quodam Hera-
culis etate, Caparissus ab Homero dicta.
- Anticyricon**, genus est herbae similis erigeronti, quae in An-
ticyra insula crescit. Cornucopia.
- Antidōra**, penult. producta. sunt remunerationes. Vlpianus
tit. de pet. hered. Planē si antidora acceperunt, dicendum est
eatenus locupletiores factos, quatenus acceperunt, uelut ge-
nus quoddam hoc effect permutationis.
- Antidōsis**, penult. produc. Latine retributio. significat enim
quicquid alicui ex aduerso datur. ἡ ἀντίδοσις, id est,
ex do,

ex do, futurum dabo.

Antidotarius, liber in quo de antidotis tractatur.

Antidotum, pen. correp. ex cōtrario datum remedium, siue medicamentū quod cōtra uenena datur. Nam & ipsa antidota ferē uenena sunt. ut sit Antidotum, quasi uenenum, contra uenenum. & cōtrarij curantur. Quintil. lib. 7. Tyrannus suspicatus, à medico suo datum sibi uenenu, torfit eum. Et quum id dedisse se negaret, accersit alierum medicum. Ille datum ei uenenum dixit, sed se antidotū daturum. Dicitur & Antidotus, genere fœmin. Gellius lib. 14. Huius regis antidotus celebratissima, quæ Mithridates uocatur. Hieron. cōtra Rufinum. Apud medicos quoq; quædam antidotus, noxios humores temperans, ex amaritudine nominatur quæ dulcis ostenditur.

Antigēnes, penultima correpta. nomen pueri rusticij, & interpretatur ex se genitus.

Antigerio, ueteres pro ualde & pro statim utebantur: quasi antequam res gereretur.

Antigonía, Troas ipsa dicta est, postea Alexandria, colonia Romana.

Antigōnus, penult. correp. nomen propriū regis Macedonum, & Alexandri Magni frater, qui primus post Alexandrū in Asia regnare cepit, & duodeviginti annis regnauit. Hic multa bella gessit in quibus tandem occubuit. Fuit alius Antigonus rex Asiæ. alius Antigonus tertius eiusdē nominis, Macedonum rex: alius fuit Iudæorum rex.

Antigraphium, Latine exemplar dicitur.

Antilena, quæ pectus iuueti cingitur: sicut postilena quæ sub cauda ponitur.

Antilepsis, Græce dicitur quam Latini intercessionē, uel interiectionem nominant.

Antilochus, pen. correp. Nestoris filius maior natu, quem in bello Troiano Memnon Auroræ filius (aliās Hector) interemit. Vnde patris præce motus Achilles, Memnonem occidit.

Antilogia, dici potest cōtradiçtio, refragatio: uel quasi contraria oratio.

Antimachus, penult. correpta. cum ch, aspirato. nomen uiri, Latine contra pugnant. ἀντιμαχία enim pugnam significat.

Antimerabile, Latine dici potest ex aduerso mutatio. Figura quæ uerba declinata repetuntur. ut, Non ut edam uiuo, sed ut uiuam edo.

Antinous, Aegypti ciuitas, ab Hadriani Amasio sic dicta, ut scribit Hieronymus libro contra Iovinianum.

Antiochia, urbs in Syria, quæ prius Metropolis Epiphane & Reblata, ab alijs Theopolis, hoc est, Dei ciuitas, est adpelata. Hic Seleucus Nicanor in sueru memoriā cōdidit, Olympiade 119. quam Orontes fluius interfuit, ab Occidentali regione lauat moenia eius Euphras fluius. Strab. In Seleucia Syria quatuor insignia sunt oppida, ob id & Tetrapolis dicta regio, Antiochia Epidachne cognominata. Hic Seleucia Pieria. Item Apamea, Laodicea q; . Aliæ est Antiochia ad Persicū litus, ab Antiocho cui Soter cognomen fuit condita. Ab Antiochia sunt adiectiua Antiochenus, & Anthiochenus.

Antiochus, nomen secūdi regis Syriae, Seleuci filij, sed huius nominis primi. Quo nomine dicti sunt alij Syriae reges. Hic dictus est Antiochus Soter, & regnauit annis uiginti. Secundus Antiochus huius filius dictus Abies, & regnauit annis uiginti, ueneno ab uxore Laodicea extinctus. Tertius Antiochus Galericus. Antiochus quartus rex, cognomento Magnus, regnauit annis triginta sex. Dictus est etiā Hierax, q; accipitris more in rapiēdis alienis uitā duceret. Hic Ptolemæum Philometorē prælio superauit. Quintus Antiochus Syriae rex, dictus

nobilis siue illustris, qui regnauit annis undecim. Hic Hierosolymā destruxit, & multa mala intulit Iudæis. Sextus Antiochus Syriae & Asiæ rex, dictus est Eupator. Fuit & alius Antiochus Ascaloniti philosophus. Cicronis, Bruti q; præceptor.

Antiope, Nictæi filia, & Lyci Thebanorum regis uxor, à quo repudiata, in maximis calamitatibus fuit.

Antiparistasis, penult. correp. à Græcis dicitur per quam, ubi calidū est, inde frigus expellitur: ubi frigidū est, inde calor expellitur. Hinc putei per hybernū tēpus calent: quia illō se calor contulit, cedens frigori superiora possidenti.

Antipater, pen. correp. nomen proprium poëtæ Sidonij, seu ex Tyro Phœnicia stoica sectæ, qui post Paneciū de officijs scripsit. Hic quo die natus fuit, eodem semper febre laborauit omnibus annis. Et quum diu uixisset, postquā ætatis suæ tempus destinātū adpropinquasset, eo die, & eodem morbi genere consumptus est. Hic Antipater nobili epigrammate in Sapphō, decimā inter Musas eam coaptat. Eucre & alij huius nominis, inter quos fuit Cassandri Macedonum regis filius.

Antipathia, à Latinis temperatura.

Antipelargosis, penultima correpta. Græce ἀντιπέργωσις, Latine beneficiorum retributio dicitur. Vnde Pelargos, dicta est ciconia, quæ retribuatur parentibus gratiam. Budæus. Et illud de Ciconia prouerbio Græco testatum, ab Aristotele etiam confirmatum, quæ parentes semio confectos alere existimatur, infantie suæ uitæ rependens. Vnde ἀντιπέργωσις uerbum pro eo quod est promerentibus gratiam in tempore referre, & Antipelargia huiusmodi gratiarum relatio: à Ciconia dicta, quæ Græce Πέργωσις dicitur. Inde Pelargici nominis ab Aristophane dicti, quasi Ciconariæ leges, quibus liberi parentes alere iubentur.

Antiphates, penultima correpta. nomen propriū regis Lastrigonum. de quo Vergilius lib. 7.

Et primum Antiphaten, is enim se primus agebat. Dicitur & Antiphateus.

Antiphium, nomen loci: dictum, quia Phio aduersum sit.

Antiphōna, penult. producta. non autem correpta. uox recia proca, duobus choris alternatim psallentibus. Antiphonas Græci primi cōposuerunt, & apud Latinos sanctus Ambrosius instituit. Ex hinc in cunctis regionibus occiduis usus increbuit. Ideo autem penultima est longa: quoniam est ω mega, ex ἀντι & φωνή, uox, contra cōmuniem usum.

Antiphrasis, penultima correpta. sermo per contrarium intelligendus. ut Parca, quia nemini parcat. Anti, contra: & φράσις, locutio.

Antiphrates, gemmæ species, quæ in lacte decocta, id myrrha simile facit.

Antiphus, uiri proprium, filij Thessalij.

Antipodes, penultima correpta. dicuntur qui cōtra nos positi sunt cōtrarijs uestigijs: quos tamen Augustinus lib. 16. de Ciuitate Dei, negat esse, sic scribens: Qui uero & Antipodas esse fabulantur, id est, homines à contraria parte, ubi Sol oritur, quādo occidit nobis, aduersa pedibus nostris calcare uestigia, nullā ratione credendum est.

Antipodosis, retributio, ex anti & apo, quæ re indicant, & dosis, datio. Figura est quum media primis & ultimis conueniunt, ut uestrum hoc factum reprehendo P. C. non meum, ac pulcherrimū quidem factum, uerum ut dixi, non meū, sed uestrum.

Antipophōra, penultima correpta. figura quæ fit quum tacite obiectioni responderetur. Nam anti, contra: hypophero, subduco, uel suffero: quasi contraria subductio.

Antiptōsis, penult. prod. Latine dici potest pro casu. Figura quando

quando casus pro casu ponitur. ut, urbē quā statuo, uestra est. Cōponitur enim ex αὐτί, pro: πῶτος, casus. à πῶτος, καὶ ἐν ᾧ παρακείμενον πῶτος. id est, cado, & in præterito cecidi.

Antiquarius, rerum antiquarum peritus. Iuuenalis. Ignosce; mihi tenet antiquaria uersus. Item Antiquarij. dicti sunt homines qui uoces prisceas, & iam diu desitas curiose consecretantur; quo uerbo Tranquillus usus est. hos Græci φιλαρχαίος adpellāt. quo nomine Tyberius ab Augusto sepe reprehensus est, de quo sic Suetonio. Sed nec Tyberio parcat exoletas interdum & reconditas uoces aucupanti. Marcum quidem Antonium ut insanum increpat, quasi ea scribentem quæ murerent potius homines, quàm intelligant. Antiquarij etiam dicuntur antiquitatis nondum exoletæ studiosi peritiq; quorum scripta iucunda quadam re diuinaq; interdum antiquitate ueluti distincta sunt: qualis fuit olim Sallustius, & nostro tempore Theodorus Gaza. Budeus.

Antiquo, as, euacuo, aboleo, & ad statum pristinum reuoco. Linius: Omnium rerum causa uobis antiquandas censeo istas rogationes. Et Antiquare, est confirmare. Idem: De plebeio senatus antiquabant.

Antiquus, proprie uetus. Vergil. Antiquasq; domus auu. Deductū (ut Varro docet) ab ante & æuum. Sed differunt ab inuicē. Nam Antiquum, dicitur quod est prioribus seculis factum: uetus, obsecrum. Plautus in Mistle. Antiquum & uetus. Quoniam uero quæ antiquiora sunt, ferè meliora esse cōfuerunt: ut mores, uinum, & similia, (Plautus: Qui utuntur uino ueteri sapientis puto, & qui libenter ueteres expectant fabulas. Ideo factū est, ut Antiquus quādoq; pro melius usurpemus. Cicero in Leli. Hoc quidē propriū amicitie, sed antiquior & magis à natura profecta. Et Antiquus ponitur pro nobili ac uenerabili. Vergil. Terra antiqua potēs armis. Et exprimitur semper cum quadam dignitate, uel cum quadā contumelia. Ab Antiquus fit Antiquitas, pro uetustate. Antiquē, Antiquitus, aduerbia.

Antirechis, penultima prod. Latine contradictio dicitur.

Antisterion, adpellatur. mēsis Aprilis, à copia florū, qui in eo luxuriat, alio nomine & à Græcis uocatur Targilion.

Antistes, itis, ex ante & sto, tam fœminini quàm masculini generis, q in aliqua re excellit, ut si dicamus: Cicero eloquentiæ antistes, quasi antestans princeps. Valer. Maximus lib. 1. Ne Deæ uetustis ritibus, perita deesset antistes. Linius lib. 1. Potiū ab Euandro edocli antistes sacri. Dicitur etiam hic Antistes, & hæc Antista. Plautus in Ruden. Veneraq; antistite. Antistites quoq; sunt primarij sacerdotes, qui & Protomystæ, & Archiflamines, & Archimandritæ: ab eo quod antestant & præpollent.

Antisthenes, penultima correpta. nomen philosophi, & contraualentiam significat. Hic quum gloriose docuisset Rhetoricam, audissetq; Socratem, dixisse fertur ad discipulos. Abite & magistrum querite, ego enim iam reperi. Statimq; uenit is quæ habebat, & publice distributis, nihil sibi præter palloium reseruauit.

Antistitium, excellentia & apex, & quasi dignitatis fastigium. Martianus Capella: Antistitio præminēbat Athanasia.

Antistitor, penultima correpta. quasi antestator. Columella lib. 4. Neq; enim singulis totidem antistitores possit dare, qui obseruent, quiq; præcipiant, ne acerbe uua demetantur.

Antistoechon, item dicitur pro litera. Nam αὐτί, pro, & σίχθι, litera. ut sella pro sedda, & magalia pro magaria, l, pro r. nam magal pro magar dicitur, quod Pœnorum lingua uillam designat. Græce αὐτίσσιχθι.

Antistrophe, αὐτίσθι. dicitur quū inter coniuncta duo, quæ

inter se pendcant, fit alicui conuersio. ut seruus domini, & domini serui.

Antithesis, penultima correpta. figura quū una litera ponitur pro alia. ut olli pro illi. Componitur enim ab αὐτί, quod est pro, & thesis, positio: quasi pro altero positio.

Antitheton, penult. corrept. obiectū uel contrapositū. Figura, quum contrarijs opponuntur cōtraria. ut apud Ouidium. Frigida pugnabant calidis, humentia siccis, Mollia cum duris, sine pondere habentia pondus. Nam anti, pro uel contra: theton, positum. Persius:

—Carmina rasis Librat in antithetis doctas posuisse figuras.

Antitypum, penultima correpta. Latine exemplar, similis formæ, uel contrarium.

Antium, urbs Latij, Volscorum caput, Romanorum colonia. dictum quod ante alias urbes in ipso littore sita sit, ad ortum, rerumq; urbanarum uariationem adcommodata. Inde Antiates dicti.

Antlia, æ, machinula, ad hauriendam aquam excogitata. Nam αὐτλήν, Latine haurire dicitur. Martialis:

Cura laboratas antlia tollit aquas. Et Festus. Antlare, haurire. à Græco αὐτλήν, ἡ ὑδρεὺς ἢ ἀντλήμα καλεῖται. id est, haurio, & hinc haustorium uocamus: descendit. Linius: Florem antlabant liberi ex carthesijs.

Antoeci, populi q habitant cōtrariā zonā Antichthonibus.

Antonius, nomen uiri proprium. Antoniorum familia, Roma nobilissima, uetustissimaq; fuit: utpote quæ ab Antone Herculis filio & nominata & oriunda proditur.

Antonomasia, cū accentu in penult. dici potest pro nomine. id est, uice nominis positio. Diomed. Antonomasia est uocabulum quod sine nomine positū, loco eius fungitur. ut est: Arma uirumq; cano. ubi intelligitur Aeneas. Fit autem tribus modis. Ab animo. ut magnanimus Anchisiades, id est, Aeneas: à corpore, ut ipse arduus, id est, Polyphemus. Extrinsecus. ut, Infelix puer atq; impar congressus Achilli. hoc est. Troilus: Inde Antonomastichos, denominatiue.

Antonomiam, Græci uocant qd' nos cōtrarietate dicimus.

Antrum, crypta, Latine specus uel cauerna, quasi atrum, ut inquit Ambrosius lib. Hexa. quod atro inhorrescat situ atque suffocatione tenebrarū. Nam Antrum uocant ingentē quandam concauitatem in orbem ductam. Sed miror quor tantus uir dictiunculam etiam puerulis manifestam Græcam ἄντρον, τὸ σπηῖον, Latinam esse uoluerit. Est etiam nomen, fluminis in Britannia.

Antus, animal est, de quo Plinius lib. 10. scribit, quod equorum hinnitus imitetur.

Anubis, penult. producta. genitiuum facit anubis, uel bidis, & lingua Aegyptiaca dicitur canis, in cuius forma colebatur Mercurius, ut inquit Seruius. Vergilius: Omnigenumq; Deū monstra & latrator anubis.

Ouidius sine titulo:

Per tua sacra precor per anubidis ora uerendi.

Diodorus scribit Anubim filium fuisse Osiridis, qui canem gestabat tanquā armorum insignia. Ex quo Aegyptij canem uenerantur, & Anubim Deum canino capite effingunt.

Anulare, quod ad anulum pertinet. ut digitus anularis.

Anularius, artifex qui anulos facit.

Anulatus, anulis ornatus. Plautus: Quid iam, quia incedunt cum anulatis auribus?

Anulus, pro digitorum ornamento, à circuitu uocatus est, siue à rotunditate, quasi annus. Græci à digitis Dactylion adpellauerunt, à nostris etiam digitus. Plautus in Penu. Atq; ut opinor digitos in manibus nō habent, quid iam? quia incedunt cum ann

cū anulatis auribus. Apud nos prisci ungulum & unguirum uocabant, postea & nostri & Græci, symbolon dixere. Nā Symbolus nota est & signum: & anuli, nūtiæ notæ erant. Condulum quoq; & cōdaliū ucteres Anulum nūcupāre. Plaut. in Trin. in thermopolio cōdaliū es oblitus. & paulo post. Inter eos ne homines cōdaliū teredipisci postulas? Mos fuit ucterū gerere anulū in digito sinistrae manus, qui est minimo proximus. Causa est, quū (ut scribit Macrobius) infestis humanis corporibus, reperiū est neruum quendā tenuissimum ab eo digito ad cor hominis puenire. Et ideo uisum ucteribus, ut ille digitus anulo tanquam corona circundaretur.

Anus, us, generis fœminini, & prima correpta. uetula dicitur, ab annorū multitudine uocata: quum antiqui cōsonantem nō geminaret. Vel ab α, & vōv, sensus uel intellectus, ab uōw, intelligo, inde vōv, & per syneresim vōv, quod iam sit sine sensu. Hinc fit Anilis. & hoc Anile, quod est anus, uel quod ad anum pertinet. & Anicula diminutiū, pro uetula. Dicitur & Ancilla, ut docet Varro.

Anus, ni, generis mascul. & prima prod. pars posterior uerenda. Hieron. apud lib. Reg. 1. Facies per similitudines anorum. Quo nomine dictus est & fluius quidam.

Anxifer, penultima correpta. quasi angore anxietatemq; ferens. Cicero lib. 2. Tuscul. Nunc dolorum anxiferi torquent uertices, nunc serpit ardor.

Anxius, sollicitus, mœstus. ab ἀνχομαι, unde Anxietas, & Anxietudo. Cicero: Quartaq; anxietudo prona ad luctum, & mœrens semper.

Anxur, tam masculini quam neutri generis. urbs est quam olim Trachinam, nunc Tarracinam dicunt. Martialis. Siue salutaris candidus anxur aquis. Horatius. Milia tum pransi tria repsi atq; subimus impositum saxi latè candentibus anxur.

Dicitur autem Anxur (ut Seruius docet) quia illic colebatur Iupiter anxurus. quasi ἀνυρ, id est, sine, & ἔρπη, nouacula: quia barbam nunquam rasiisset.

Anxurus, penultima correpta. dicitur absq; rasura. ab α, sine, ἔρπη, rado. Nam imberbis à campanis colebatur Iupiter: sed n, interponitur ad euphoniā. ut ἀνυρπη.

Anyger, & Anygrus. fluius Thessaliæ. de quo Ouidius. Fundit anygrus aquas—

Anypodetos, ἀνυποδῆτος, Græci uocāt q̄ pedibus sunt nudis.

A A N T E O.

Aonia, regio Thraciæ, ab Aone rege Neptuni filio dicta, quem factione suorum ex Apulia pulsum, in Boeotiam tradunt uenisse, ac de suo nomine, montanā regionem Boeotiæ, uocitasse Aoniam. Aonesq; eius montes dicuntur. Hinc Aonius, niā, nium. Ouidius.

Separat Aonios Aetæis Phocis ab aruis.

Similiter Aonides patronymicū pro possessiōe. Iuuenalis: Aptusq; bibendis Fontibus Aonidum.

Aornos, fuit petra apud Indos præceps & inuia, monumentis historicorum celebrata: quasi auius inaccessa. A enim priuationem significat, & πῆμα, auem. Scribit Plutarchus Alexandrum, quum intellexisset hanc petram teneri ab homine metuloso, dixisse: Nunc locus iste facillimus est captu.

Aors, populi non procul ab Iaxarte fluuii, qui in Hyrcanum mare influit, ut inquit Ptolemæus. Alios Plin. in Europæ collo cat Aorfos. Scribit Strabo, Aorfos Tanaim accoluisse.

A A N T E P.

Apagē, & Apagete. dictio comica aduerbialiter sumpta, ducta à uerbo Græco ἀπαγω, quod significat abduco, abigo, remoueo, Plautus in Curc. Apagē hanc caniculam: Apu-

leius, Apagete fœtorem extremæ latrinæ.

Apagēsis, penult. correpta. aduerbium Græcum comicum, familiariter corripit est, quod significat, abduc si uis, & remoue. Apuleius: Apagēsis iam cruentos Deos.

Apalæstros, Græci uocant ignaros palastræ.

Apamea, insula est à Tygri fluuii circumfusa: sic dicta (ut scribit Plinius) ab Antiochi matre. Est & Apamea Bithyniæ oppidum. quā Nicomedes cognomento Epiphancs, Brusij regis filius, de matris Apames nomine, Apamean uocari uoluit: quæ Myrlea, à Myrlo Colophoniorum duce, dicebatur.

Apamia, cum i, urbs minoris Asiæ est, & una Phrygiarum urbium maxima fuit. Urbs fuit nomine Celenis, qua destructa, Antiochus Soter, homines transtulit in eam, quæ postea Apamia dicta est, & urbē adpellauit de nomine matris Apamiae Artabazi filia, quæ Seleuco Nicanori nupta fuit. Est & alia urbs eius nominis in Parthia.

Apanthropia, inhumanitas.

Apanthrōpos, penult. producta. Latine inhumanus dicitur.

Aparctias, uentus ab Arcto flans. Cc.

Aparine, lapæ, genus, alio nomine philanthropos adpellatur, quod uelut hominū adherens eos amare uidetur. Cc.

Apate, genus intubi ex Theophrasto, quam Theodorus fraudem cōuertit: quia gustantibus, amaritudine decipiat.

Apathes, Latine dicitur sine passionibus, sine ulla animi perturbatione, seu impassibilis. Plin. scribit quosdam sapientiæ sectatores esse toruitate quadā naturæ, durā & inflexibili præditos, humanis adfectibus caruisse, qui & ipsi Apathes nominantur. unde Apathia, animi tranquillitas.

Apator, ἀπατήρ, Latine dicitur sine patre. Quo nomine dictus est Deus pater, quod ex nullo sit procreatus.

Apauortene, regio est Scythiæ, in qua est Hircania provincia.

Apēdes, aues dictæ à paruitate pedum, quod genus auicularum pennis plurimum ualeat.

Apella, dici potest sine pelle. Quo nomine uocati sunt Iudæi circumcisi. Horatius lib. Serm. —Credar Iudæus apella.

Apelles, apellis, uel apelletis, secundum Priscianum, nomen pictoris eximij, patria Coli, q̄ omne prius genitos, futurosq; postea superauit, & picturæ plura solus propè contulit quam ceteri. Fertur Alexandrum Macedonē, à nullo pingi uoluisse, quā ab Apelle. De hoc Ouidius.

Si nunquā Venerem Cois pinxisset Apelles:

Mersa sub æquoreis illa lateret aquis.

Apello, lis, per simplex p, apuli, apulsum, ex à, & pello. significat amoueo, ut apulsus ab urbe. id est, amotus. Sunt tamen qui putent Aspello, non Apello scribi debere, & componi ex abs, seu ab, b, in s, mutata: sicut fit in asporto, quod secundum Priscian. nō ab à componitur, sed ex ab, & b, in s, cōuertitur, ne si aporto, & apello dicatur, ex ad composita existimarentur. Nam ita in Captiuis Plauti legitur. Hic est ille dies, quom nulla uitæ salus sperabilis est mecum, Neq; exilium exitio est, neq; adeo spes, quæ mihi hunc aspellat. Et in Amphitryone: Inde optime aspellam uirum.

Apenninus, per duplex nn, à penna, quæ est summitas: uel Apœninus cum æ, diphthongo (ut scribit Seruius) quasi alpes Pœni: quem Annibal primus superauit. Hic Italiam diuidit: incipitq; à Genua, & supra Carnos incumbit. Liuius lib. 21. Pœnium dicit disputans.

Aper, porcus syluester. ab ἀπρος, spuma: quod spumam ore emittat: uel dicitur à feritate, quasi asper: quod hirsutus sit: seu quod in locis asperis habitet, ut inquit Varro. Vel à Græco, remota prima litera: illi enim κάρπος dicunt:

Aperio,

Aperio, ex ad & pario (ut inquit Priscianus) abiecta d. quia d. sequente p, nonnunquam abijcitur. significat patefacio. Terent. Fores aperi. Habetq; ù, correptam. Iuuenalis. Protulit ut mos est & aperta palluit agna. Quandoque detego. Hinc Macrobi. ait: Iuniores solitos esse, nō tam honoris quā ualitudinis causā, maioribus caput aperire. Statius: -Sic fatus aperto Ense uocat socios. Per translationem Aperire ponitur pro exponere. Plaut. Age iam, & hoc enigma aperi nobis. Item pro nudare. Cicero. Verentur enim, ne si quo casu acciderit, ut partes corporis quādam aperiantur, adspiciantur non decore. Item pro uulnerare. Iuuenal. Fuste aperire caput candelam adponere ualuis. Huius uerbi cōposita sunt Adaperio, quod est ualde aperio, à quo Adapertile, penult. corr. quod aperitur uel aperiri potest. ut uersatilis axis, qui uersatur, uel uersari potest. Ouid. de Tri. Aspicias à dextra laus hoc adapertile tauri. Exaperio, foras uel ualde aperio.

Apes, uel potius Apis, in nominatiuo singulari. Columella lib. 10. Nam quanto grandior apis atq; rotundior, tanto prior. Ouid. lib. 13. Metamorph. Non apes inde tulit collector sedula flores. Hoc nomen cōpositum existimant pleriq; ab a, sine, & pes, quod sine pedibus nasci uideatur id genus uolucris, dicente Vergilio. Trunco pedum primò - Sed quum non seruat analogiam, sicut cetera composita, bipes, edis, tripes, edis, compes, edis, magis simplex iudicandum est. Creantur apes ex bobus: sicut crabrones ex equis, fuci ex mulis, uespæ ex asinis. Inde Apacula, siue Apicula diminutiuum.

Apellus, suntis. penult. correpta. montis nomen est qui Nemeæ superiacet, ubi Theſeus Ioui primum operatus creditur. Diellus ab heroë, cui Aphesas nomen erat. Papinius: Mons erat audaci seductus in æthera dorso: Nomine Lernæ dicunt Apesunta coloni Gentibus Argolicis olim sacer. Ab hoc monte Apesuntius Iupiter dictus est.

Apex, proprie uirga, in summa flaminis pileo, in cuius extremo modica lana est: quod primum constat ad Albam Ascanium instituisse. Plerumq; tamen sumitur, pro summa uerticis parte, quod à longè sit à pedibus. Aliquādo etiā pro cæli, siue galactici, seu mōtis, aut literæ summūte, pro distinctionis nota, pro honore, uel pro aliqua re, cuius summūte est acuminata. Columella lib. 3. Eiusq; uelut apex pronus imminens mucro uocatur. Ponitur & pro sacerdotum seu pontificū infula, quā uulgò mīram uocant. Val. lib. 1. At Sulpitio inter sacrificandum è capite apex prolapsus, eidē sacerdotium abstulit. Cicero uero transtulit ad auctoritatem magnam. Apex (inquit) senectutis est auctoritas, quanta fuit in M. Celio Metello.

Apexabo, intestinū sanguine plenum, admisto pingui: sic dictum, quod in summūte quiddā, quasi in capite apicē habet.

Aphærelis, pen. corrept. & antepenultima cum æ, diphthongo, dici potest abscessio. Figura quæ à principio dictionis literam uel syllabam aufert. ut pone metum, pro deponere. & ἀπό τῆς ἀφορμῆς. π. ἂν φ. κατὰ τὴν δύναμιν ἀποβολῆς το ο. id est, ex ἀπὸ & ἀφ' ἡμῶν, π. in φ. aspiratum, & abiecto ο.

Aphe, ἀφ' puluis dicitur, quo lustrantur, postquā ceromate uncti essent, inspergebantur, ut corpora ceromate & sudore lubrica, mutuas lustrantium præhensiones admitterent. Bud.

Aphedantes, populi in Molossis (inquit Stephanus) ab rege, cui Aphedas nomen fuerit.

Aphedas, nomen regis Atheniensium.

Apherrema, alice genus grandissimum.

Apheteria, Græci dicunt carceres unde equi emittuntur ad

cursum. Sunt & Apheteria (ut inquit Suidas) organa ad expugnandas urbes adcommodata.

Aphidas, unus ex centauris.

Aphidna, siue Aphidne, una ex urbibus Atheniensibus.

Aphilos, penult. correpta. dicitur qui nullum habet amicum.

Aphorme, ἀφερμή. dicitur pecunia, quæ apud trapezitas deponebatur. Bud.

Aphratta, per duplex tt, sunt aperta intestaq; nauigia. Cicerō ad Atti. Hos Rhodiorum aphrattis tranquillitates aucupari eramus.

Aphrica, regio, ab a, sine, & φριξ, frigus: quasi sine frigore. Hæc tertiam orbis partem pleriq; dixerunt. Hæc Hebraicè dicitur פִּילִי Pul, & interpretatur casus, uel ruina, aut faba. Esaiæ 66. Verum Naum 3. dicitur פִּילִי, Put, hoc est, crassa, uel pinguis, sed hoc Syrum est.

Aphrodisia, dicuntur Venereæ uoluptates.

Aphronitrum, spuma niui.

Aphros, Latine spuma. Inde Aphroditē Venereū dicimus: quia de maris spuma concepta fertur.

Aphyracora, electri species, & prædulcem suauitatem dicit.

Aphytia, urbs Pallenies.

Apianus, na, num, quod apes auidē sumunt. unde Apianæ uuæ dictæ sunt, quas (ut inquit Columella) muscæ insectantur: nūc uulgò à muscis, muscatellæ dicuntur. Græci sticam uocant etiā à quodam sapore quasi castoreo. Plin. lib. 14. Apianæ apes dedere cognomen præcipue carum auidē.

Apiarium, locus ubi apes confident. hoc est, ubi aluci apium tenentur: quod melisson, à melissis, hoc est apibus, etiā & mel larium nominatur. Colu. lib. 10. Non est dubitandū, quum in adificio iunctum apiarum maceria circundemus, sed in ea parte, quæ tetrīs latrinæ, sterq;liniq; & balnei odoribus libera est.

Apiarius, qui curat siue qui possidet apes. Plin. lib. 31. Prouentum enim sperant apiarij, largè florescente thymo.

Apias, Græce, Latine arbor pirus dicitur.

Apialtra, illa auis dicitur quæ apes comedit.

Apialtrum, herba est, quæ à melissis, melissophyllon adpellatur. hoc est, apium foliū. Et à melle dicitur mellitena. Nullo magis flore gaudent apes.

Apicæ oues, dictæ sunt quæ nō amplo corpore sunt, nec multam lanam habent circa corpus totum.

Apicula, diminutiuum. parua apis. Plin. lib. 7. Quadrigam ex eadem materia quā musca integeret alis fabricatam, & nauē, quam apicula pennis abscederet. Dicitur & Apecula, ab apes nominatiuo, quæ merops etiā uocatur. Vergilius. -Meropes aliæq; uolucres.

Apiculus, diminutiuū. paruus apex, qd' & Apiculum dicitur. Festus: Apiculum filum, quo flamines uelut apicem gerunt.

Apidanus, penult. corrept. fluius Thessalie. Luc. lib. 1. -It gurgite uasto Apidanus nunquamq; celer nisi mistus Enipheus.

Apina, arbor, quasi minime pinus, quæ pinus picca dicitur, quod picæ potius quā pino similis sit. Apina etiā Tricæq; duo oppida Apulie fuerūt, quæ Diomedes euertit: tanta ignominia, ut in prouerbij ludibrium transierint. Quoties enim re nullius præcij ostendere uolumus, Apinas & Tricas nominamus. Mar. Sunt Apinæ Tricæq; & si quid uilius istis.

Apinæ, penult. corrept. nuces uocantur, quæ cutē uerius quā putamen adeo mollem habent, ut simul mandantur.

Apionia mala, maiora apijs: aliter melappia: dicta à figura orbis in rotunditatem circumacti.

Apiria, infinitio. Cicero: Quarum incurſionē non solū uideamus, sed etiam cogitemus infinitionē ipsam quā apiria uocant.

Apis,

Apis, idis, uel apis, qui etiam dictus est Serapis, à quibusdam Osiris. Augustinus lib. 18. de ciui. Dei: Rex Argiuorum Apis nauibus transuectus in Aegyptum, quū ibi mortuus fuisset, factus est Serapis omnium maximus Aegyptiorum Deus. No minis autem huius, quir non Apis etiam post mortem sed Serapis adpellatus sit, facillimam rationē Varro reddit: Quia enim arca in qua mortuus ponitur, quod omnes iam sarco phagum uocat, ὄψις, soros dicitur Græce, et ibi eum sepul tum uenerari ceperunt, priusquam templū eius esset extru= ctū, uelut sorosapis, uel sorapis primò, deinde una litera (ut fieri solet) commutata, Serapis dictus est. Apud Aegyptios etiam Apis bos dicitur, et pro numine colitur. Lucanus: Et sacer in cineres magni mastrabitur apis. Hunc enim mi rabili uanitate decepta Aegyptus, in honorem eius diuitijs adfluentibus, alebat: quoniam cū sine sarcophago uiuū uene ratur, apis nō Serapis uocabatur. Quo boue mortuo, quo niam querebatur et reperiatur uitulū coloris eiusdē, mi rum quoddā et diuinitus sibi procuratū esse credebant. Est etiā Apis uicus in Aphrica, quā nobilis religione Aegypti lo cus esset. Fuit etiā Apis nomē regis Argiuorū, qui fuit filius Iouis et Niobes, Phoronei filia. Ferunt hunc post centesi mum annū regnasse apud Argiuos. Quumq; sibi Egialeum fratrē præfisset, in Aegyptū transfretauit, et Memphim ciuitatem condidit: accepta in coniugem Iside.

Apistos, gemma quæ igne excalefacta, septenis diebus calorē tenet distinguētibus eam quibusdā rubentibus uenis. Cc.

Apithanon, Latine imperfasibile. Augustinus: At deo gra tias de Iona, qui dicitur in uentre ceti et triduo fuisse, quod apithanon est et incredibile.

Apium, herba, folia habens petroselino similia, sed maiora: ex qua fiebant apud antiquos coronæ uictoribus sacri certæ minis Nemeæ. Iuuenalis:

Gaudentes fœdo peregrina ad pulpita saltu,
Prostitui Graiæq; apium meruisse coronæ.

Ab Apij etiamnum corona quā L. Apius in Achaia meruit, Apiorum gentem Romæ esse cognominatam legimus. Quidā hoc nomen ab apice deducunt: quia antiqui apicem capitis, apio coronabant. Vnde est illud dictum:

—Quod apex hoc ferre solebat

Victoris, uictorem fieret dum more triumphus,

Ipse sibi talem prior imposuisse coronā Dicitur Alcides.

Alij dicunt Apium, quod apes uehementer illius flores decer pant. Hanc herbam Græci selinon dicūt, cuius multa sunt ge nera. Quod enim sponte in humidis nascitur, helioselinum dicitur, ὄψις enim dicitur palus, uno folio est, nec hirsutum.

Quod in siccis, hipposelinum: quo equi libenter uestuntur, pluribus folijs, est simile helioselino: id et petroselinum, et olusatrum, siue olisatrum nuncupatur. Tercium oreoselinū, quasi montanum apium, cicutæ folij, radice tenui.

Apius, cognomen familiæ Romanæ, de qua modo in diēione Apium uisum est.

Aplānes, pen. prod. dicitur non uagus, inerrabilis. Macro b. lib. 1. de Som. Hic enim cœlū quod apianes sphaera uocitetur, partem unam, septē uero sphaeras quæ uagæ nominantur.

Aplastos, Latine dicitur simplex, uel sine dolo.

Aplisæ, spongiæ uocantur: quia elui non possunt. Nam quū uiuæ atq; illotæ sunt, nigricans color est illis.

Apocalypsis, Latine reuelatio, ex ἀποκάλυψις, quæ re, in compositi one significat: et ἀποκάλυψις, uelo.

Apocatasticus, instauratus.

Apocatastasis, ἀποκατάστασις. Latine instauratio.

Apocleti, penul. prod. senatores, sanctiusq; concilium, quod

ex delectis constat uiris, qui et decuriones dicuntur. De apo cletis frequens mentio fit apud Liniū.

Apocope, penul. correp. amputatio: ex ἀποκόψω, quæ re, uel ab: et κόψω, scindo, amputo. Figura quando ultima litera uel syllaba tollitur, ut peculi, pro peculi.

Apocopi, dicti sunt à Iulio Materno castrati: quasi abscissi, amputati uiriliter.

Apocrisarius, Latine dici potest respoñsalis: ex ἀποκρίνω, quod significat respondeo, et ponitur pro legato.

Apocrilis, responsum.

Apocrotus, penul. correp. durus, asper. Firmicus lib. 7. Na scentur scrui miseri, apocroti, obligochronij, et infelices.

Apocryphus, a, um, penul. correp. Latine absconditus, secre tus: ex ἀποκρύβω, quæ exaggerat rem, et ἀποκρύβω, abscondo. Illa uero scriptura dicitur apocrypha, cuius occulta origo est: et in qua licet inueniatur aliqua ueritas, tamen propter multa fal sa, nulla est in eis canonica ueritas. Qui uero sint apocry phi libri, quære in Decre. dist. 15. c. sancta Romana ecclesia.

Apocynon, osculum in ranæ sinistro latere, quod si in aquam deiectum fuerit, statim feruere ferunt, amorem eo et iurgia si in potionem addatur concitari. Sic dictum, quoniam canum impetus in eo cohibentur.

Apodes, penul. corr. aues quædā, quod careat usu pedū. Alio nomine Cispelli dicuntur, ex hirundinū genere, uolant pluri mū, nidificāt in scopulis atq; in æditiis domibus. Quies eis nisi in nido nulla, aut pendent aut iacent. Plinius lib. 10. Plurimum uolant quæ apodes uocantur, quia careant usu pe dum. Huius nominatiuus singularis est Apus, apodis.

Apodectæ, ἀποδέκται, Græcis, quos Latini coactores, nunc uero receptores particulares uocantur, ut apud Tranquillū in Vesp. et Ciceronem pro Cluentio: Coactio autem argen taria, pro ipso munere cogendi pecunias accipitur.

Apodexis, euidens probatio, demonstratio, siue experimē tum. Vnde Apodexes grammaticæ, uulgò dicuntur geometri cæ probationes. Ambrosius: Crudelissima omnium fœminarū ad filium meum uoluisti apodexen tuæ artis magicæ demon strare? Gellius: Apodixis apodixim utriusq; callens quum ea quæ dubia aut obscura sunt per ea quæ ambigua nō sunt, illu strantur. Sed quum in lingua communi scribatur ἀποδείξω, de monstrō, per a, in principio, ἄρα, αὖ, ἀλλήω, locus ille debet emendari apodexis per e, in penultima.

Apodos, penult. prod. scribitur enim apud Græcos per ω, ἀποδός: et est uox galli intempestiua, siue innatura, et uox quæ neq; choro, neq; fidibus concordat. Est etiā cōmune.

Apodyterium, Latine spoliatoriū: locus in quo loturi aut sudaturi uestes deponebāt: quas capsarij seruabāt, nam ἀποδυάει exuere dicitur. Plinius ad Apollinarē. Inde apodyteriū balnei laxū et hilare excipit cella frigidaria, in qua bapti sterium amplum atq; opacum, ὀδυω, ἵδω, ingredior, quasi uestem ingrediamur, ἀποδύω, priuat. id est, ex ueste exeo.

Apogæi, uenti sunt à terra flantes. Cc.

Apogæum, ædificium constructū sub terris, id est, antrum.

Apolaclizo, as. calcibus inuado. Per translationē, paruifi cio, contemno. Plautus in Epidi. Auxilia mihi et suppetiæ domi sunt, apolaclizo inimicos omncis.

Apollinærcs ludi, qui in honorem Apollinis fiebant, et Apollinaris, nomen proprium uiri.

Apollo, inis, et Apollos, Apollo, secundū Græcā declinatio nem, creditus fuit deus quē Græci etiā ποσειδών, hoc est, Solem adpellant. Cui (ut Macro b. inquit) uariæ fuerunt potestates. Nam fuit autor carminis, præses uaticinij, sagittandi peritiā habuit, artē medicinæ percalluit, et chordæ uocalis. Idem di

citur Liber, quod libere uagetur per aëre. Apollo Nomius, id est, pastor, dictus est quo tempore Admeti regis paut armenta. Apollinis tripodem, uas aureū fuisse constat trium pedum à Vulcano fabricatū, ac pro munere Pelopi datū, dum uxore duceret. Dictus Apollo ab α, sine, πολλοι, multi: quod solus ipse luceat. Porphyrius ait eundē esse Solem apud Superos: Liberum patre in terris: Apollinem apud inferos. Vnde etiā tria insignia circa eius simulachrū uidemus: lyram, quæ nobis cælestis harmonia imaginē monstrat: Grynæū, quod terrenum numen ostēdit: Sagittas, quibus infernus deus iudicatur & noxius. Vnde & Apollo dictus est από τῆ ἀπόλαση. Euseb. de Euāg. præp. Apollo uocatur quod à pallati, id est, ægrotationibus homines saluat atq; liberat: quamobrem ardentissimum etiā Solem Apollinis nomine adpellant.

Apollodorus, nomē propriū pictoris excellentis, & nomē oratoris Pergameni. Apollodori sex memorantur. Primus Atheniensis, comicus, Secundus Celcus, cuius comœdiæ fuerunt Philadelphi & Sisyphus. Tertius Tarsensis, tragicus. Quartus item Atheniensis, grammaticus Aristarchi discipulus. Quintus Pergamenus, rhetor, præceptor Callidij, qui docuit Augustum. Sextus Alexandrinus, comicus, Menandri æmulus. Cornucop.

Apollonia, ciuitas Epiri, Corinthiorum colonia, optimis olim instituta legibus: uulgò his temporibus Valonia nominatur. De hac Strabo. Cōdidēre Apolloniā Corinthij Corcyreiq; ab Acante fluuii stadij decē, à mari sexaginta. Est & Apollonia inter insulas Thraciæ, cis Istrum annum locata. Est & Apollonia ciuitas in Creta, & alia in Syria.

Apolloniata, *populi Apolloniae*. Valerius Max. lib. primo, *Apolloniata quidam poenitentiam egerunt*.

Apollonius, nomen philosophi Alabādenſis, ſive Tyanei,
qui Rhodi uixit, unde & Rhodius adpellatus eſt. Hic dictus
eſt à Suetonio clariffimus dicendi magiſter: ſub quo (ut Plu-
tarchus ſcribit) Cicero & Cæſar condiscipuli fuere. Hic Py-
thagoricus philoſophus dum Ephēſi uitam ageret, & fortè
in multitudine diſputaret: per eam horam qua Domitianus
interficiebatur, deſixus & clinguis ſteit. Tum autem exclā-
mauit: Euge Stephane pulchre: Stephane percutite peccatorē,
pulaſti, uulneraſti, & interfeceſti.

Apollydes, penultima product. Latine perditī dici possunt,
ἀπόλλυμι, perco.

Apologia, responſio uel ſatisfactio, deſenſio ſeu excuſatio, quæ & Apologeticon, & Apologema, matius, dicitur, unde Apologeticus liber, id eſt, ſatisfactionalis. Hieron. ad Pamach. & Oceanum: Quis prudentior, doctior, eloquentior Euſebio & Didymo, aſſertoribus Origenis inuocari poteſt? quorum ſex uoluminibus τὰς ἀπολογίας, id eſt, deſenſiones ſcribens, ita cum, ut ſe, ſenſiſſe confirmat.

Apologo, *as. postulo. Seneca epist. 47. Et sæpe illum inuicē apologauit.*

Apologus, pen. corr. fabula in qua bruta animalia loqui in-
troducuntur, nam est quaedam ex humilibus rebus composita
forma ac species ad videndum, quæ & Apologia dicitur.

Apōnus, penul. cor. fluvius seu fons calidis aquis, haud lōgē
à Patavio: uel uicus ubi balneæ sunt. Lucanus lib. 6.

Colle sedens Aponus terris ubi fumifer exit,

Atq; Antenorci dispergitur unda Timau.

Apona autem, non tam quia contra morbos sint, dicuntur: quàm quia citra dolorem illum adferunt remediũ. Vnde Patruini quoq; fontes adpellati sunt Aponi (ut Cassiodoro placeat) ἢ ἀσπιδωκῆς καὶ πόντος, ἢ ἄλγος, καὶ μολθῖς μοῖς, id est, ex a priuante, & labore.

Apophāsis, penul. correp. negatio, abnuentia, depulsio, ex ἀπό, re: σφάσις, responsio.

Apophatica, negantia: ut quum quis adcusatus quòd hominem occiderit, respondit: non occidi.

Apophorētum, ἀποφορητόν, penul. prod. munus quod dari solebat Saturnalibus: quem morem hodie quoq; seruamus mē se Decembri, in natali saluatoris die. Suetonius in Domit. **Dabat,** sicut Saturnalibus uiris apophoreta, ita per Calendas Martias fœminis. Idem in Calig. Agitatori cithio comestatione quadam, in apophoretis uiticis fœstertium contulit. **Dieta Apophoreta,** ἀφορέα, quod ab ijs quos salutabant referētur, ἀποφέρειν enim modo auferre, modo referre significat. **Apophoreta etiā dicitur uasa** à referendo. Athenæus: **Vasa quæ conuiuijs adponebātur,** ut secum ea ferrent, donoq; haberent: ἀποφορητά uocabant.

Apophthegma, *atis. brevis & acuta sententia, siue acutū dictum, seu acuta responsio. Vnde Plutarchi Apophthegmata*, ἡ ἀποφθῆγμα, id est, multa comprehendere. Hinc *Apo- phtheticon*, id est, dictionarium.

Apoplectici, sunt quos dicimus attonitos: quorum uidelicet & corpus & mens stupet ictu fulminis, aut morbo Hierony. in Chronicis Valentinianū subiti sanguinis corruptio-
ne mortuū scribit, quæ Græce apoplexis uocatur. Persuasum autem uulgò est quū quis repētina morte corruit, cucire id gutta sanguinis è capite in cor delata. Quod quidē & Spar-
tianus Capitolinus uē iam tunc credi passim demonstrat.

Apoplexía, siue Apoplexis, subita percussio, quam sequitur mors, ἡ ἀππλήτω, μ, ἀππλήτω, iclu consterno.

Aporia, penuria, indigentia, nam ἀπορος, aporos indigens & pauper dicitur. Vnde apud Ecclesiast. Aporia hominis in cogitatu illius. Dicitur & sapientia, ut ait Augustinus.

Aporior, aris. conuicior, & quasi pauper abijcior, sordeo,
ut apud Apostolum.

Aporrhocas, Græci uocant defluxus quosdam aërios, qui ad terram labentes stellarum casus imitantur.

*Apophopēsis, penult. prod. à Cicerone dicitur reticentia, à Celfo obticentia: alij interruptionem adpellant, quod est si-
leo, uel taceo. Nam est quasi interceptum silentium. Figura
indignantibus familiaris, in qua uerbum extrinsecus subintel-
ligitur. Vergilius:*

Quos ego. deest enim puniā, uel quid simile. Quintil. lib. 9.
Omne in quo aliquid deest, Apostiopesis poterit adpellari.

Apostasia, cū accentu in penul. elongatio, defectio, rebellio. Apostata, siue Appostaticus, rebellis. Hierony. Nisi uenerit discēssio primum, quod Græce dicitur ἀποστασία, ἡ ἐξ ἡμεῶν, καὶ σήσω, id est, sisto.

Apostato, as. penul. corr. rebello. Cyprianus ad Cornel. In-
teresse debet inter eos qui uelut apostatauerunt, et ad secu-
lum cui renunciauerant, reuersi gentiliter uiuunt: uel ad hæ-
reticos transfuge facti, contra ecclesiam pernicialia arma
suscipiunt. Hinc formauit nomen uerbale Hierony. in Eze-
chiele: Mitto, inquit, ego te ad gentes apostatrices.

Apoſtēma, atis, pen. prod. ἀποστήμα, uonica est, quæ & sup-
puratio à Latinis, quū cōcursus mali humoris in aliqua parte
corporis factus est. Sed proprie ἀποστήμα, spatium distantia,
ἔξ ἀψιθμῆ, μ, ἀποστήσω, id est, abscedo: futurum abscedam.

Apostolus, Latine missus, siue nuncius dicitur, ἀποστολή, mitto Apostolorum autem quatuor sunt genera. à Deo, non per hominem: ut Moyses. à Deo, sed per hominem: ut Iesus Naue. per hominem tantum: sicut nostris temporibus multi fauore vulgi, in sacerdotium subrogati sunt. Ex se autem, sicut sunt ipsi pseudoprophetae.

Apostro

Apoströphe, penul. corr. dici potest conuersio: figura quæ ad aliquem per secundam personam fit conuersio: ut, Te nunc alloquor Africane, cuius mortui nomen splendori ac decori est ciuitati. Apostropho enim aucto.

Apostrophus, accētus collisius, in fine alicuius dictionis: denotans uocalem præcedentis dictionis elisam, propter hiatum: ut, ἀπ' οὐρανὸν ἀμβροσίᾳ καὶ λικίνῳ.

Apotamia, cum accentu in penultima, maior pars semitoni, quæ à Latinis discissio dici potest, ἡ ἀπὸ καὶ τῆς μενῶ. ἡ δὲ μενῶ, id est, seco, hinc scissio.

Apotheca, cella uinaria. Plin. Vina in apothecis Canis ortu mutantur. Proprie tamen est in qua uinum & conseruatur & uenditur. Idem: Tantum pecuniarum detinent uini apothecæ, nec alia res maius incrementum sentit. Hieron. lib. 2. Paralip. Apothecas quoque frumenti, uini, & olei, & urbeis sex edificauit. Dicitur etiam Apotheca statio, in qua res uenales apponuntur. Idem quoque in Esaia, accipere uidetur apothecā pro loco in quo seruatur omnis supellex, sic inquit: Et ostendit omnis apothecas supellectilis suæ, & uniuersa quæ inuenta sunt in thesauris eius. Apud Iurisconsultos accipitur pro quodam obligationis genere.

Apotheōlis, penul. prod. consecratio seu deificatio, ex ἀπὸ, quæ ab indicat, & θεῶν, diuinitas: quasi à diuinitate procedens. Vnde Serui. in Daphni Apotheosin dixit, relationem in Deos, quum scilicet hominem inter Deos nominamus.

Apotheo, deifico.

Apoxímenos, Græci uocant eos, qui à corporibus sordidiorum detergant, quasi distringentes.

Apozima, aqua cocta cum uarijs condimentis.

Appareo, es. penultima prod. significat uideor. Verg.

Apparet liquido sublimis in ære nifus.

Et Apparere, est de improviso se ostendere. Cicero: Quum equites Antonij apparuissent. Item obedire, & præstare esse ad obsequium. Vergilius lib. 12.

He Iouis ad solium seuique ad limina regis Apparent.

Apparitio, ostensio, quæ Græce epiphania dicitur. Et Apparitio, pro ipsis apparitoribus accipitur, qui præsto sunt. Ambrosius: Missa apparitione cum ingenti strepitu, suis eā tribunalibus præcepit sisti.

Apparitores, dicti sunt quod appareant & præsto sint ad obsequium: qui & statores dicuntur, ut sunt ij, qui magistratibus circumstant, parati ad obsequendum. Quandoque Apparitores tabellariorum officio fungebantur: dabatur enim comes magistratibus, qui & salarium à Repub. licet paruum accipiebat. Cicero in Verrem act. 5. Tuus apparitor, parua mercede populi conductus.

Apparitorium, dicitur oē id quod paratur, uel adiutorium.

Apparitura, ipsum ministerium. Scribit Sueton. lib. de Græmaticis: Orbilius apparituram fecisse magistratibus, significans eum fuisse apparitorem ministrumque magistratum.

Appāro, as. penul. corr. significat ad dignitatem quandā ac pompam me apto. Cicero lib. 3. de Orat. Illa quæ in apparatu fori adpellantur insignia. Preparo uero, ante paro quæ utilia mihi fore credo. Idem lib. 1. offic. Facile totius uitæ cursum uidet: ad eamque degendam præparat res necessarias. Et quanquam Apparatus uideatur utrumque significare (ut apparatus belli, quasi præparatio) id tamen potius est ex quadam consequentia quam proprietate. Nam ut dicimus: naues, non modo instructas, sed etiam ornatas: quia ut instructiores ad bellum, cō pulchriores sunt: ita apparatus belli uocamus, quæ ad bellum quodam decore & ornatu aptantur.

Appellare ex aduerso, est nomina per antistrophem im-

ponere, ut qui herbam illam omni diuitia carentē holosteon uocauit, quo significatur tota ossa.

Appellatio, aduocatio, siue prouocatio: & Appellatio (ut docet Serui.) est ut propria nomina, ut hic Cato, ille Brutus: Vocabulum est quo res inanimales enunciantur. Nomen est, ut Deus uel homo.

Appello, as, nomino. Cicero. Publi. Scipionem qui primus Africanus adpellatus sit. Itē Appellare, est comiter, seu familiariter nominare, uocare. Ouidius lib. 1. Fasto.

Iamque potens misso genitorem appellat amico.

Suetonius in Cæsa. Appellatisque de rebus patribus, id est, nominatis, uocatisque. Item inuitare. Vnde Vlpian. de iniurijs.

Appellare est blanda oratione alterius pudiciā attentare.

Ambro. Per seipsum, & per notos, & per affines, coepit aures uirginis appellare. Interdū per appellare. Afran. Appellat huc ad mollē nostrā nauiculā. Interdū pro aduocare, id est, in iudicium uocare, unde Appellatus, dicitur ad quē facta est prouocatio. Quintil. Appellabatur à creditoribus scilicet ut solueret debitū. Interdū est post sententiā tanquam male latā cōtra aliquē agere, unde Vlpian. Qui appellat, maiore iudicē debet appellare. Dicimusque Appello principem, & ad principem.

Appello, lis, per geminū pp, appuli appulsum, significat cōduco uel adduco: ut quū ē pelago quis ad littus accesserit: ut, ille appulit ad portū, uel in portum, uel portui. Vergilius: Hinc me digressum uelutis Deus appulit oris. Hinc Appulsus, us, pro accessu pecoris ad aquam. Iureconsult. Totū corrumpat pecoris ad aquam appulsum. Quandoque Appellere, significat ponere, dirigere, & animū ad aliquid agendum intendere. Terentius: Postquam poeta animū ad scribendum appulit, id est, posuit. Plautus in Asin. Argenti uiginti minæ, me ad mortem appulerunt, id est, adduxerunt.

Appendeo, es. iuxta seu ad aliquid pendo.

Appendix, dicitur quod alij adiunctum est, quasi ex alio pendeat. Cicero in Horten. Vidit quod uidendum fuit, appendix animi esse corpus. Huius diminutiuum est Appendicula. Est & Appendix genus spinæ.

Appendo, is, di, sum, suspendo: quasi ad aliquid pendo: ut, appēdi uiam ad tigna. Plinius: Atque uas iam maturas ad Solem appendere, & Appendere, est ad statērā lancemque ponderare. Cicero in Anto. Ut iam appendatur pecunia, non numeretur. Construitur quandoque cum duobus aduersatiuis. Hieronymus in lib. Genesis: Appendit pecuniā quam Ephron postulauerat, quadringentos siclos probatæ monetæ. Item Appendere, significat iuxta dare. Laetantius lib. 4. Scilicet & aurum appendere debuit, tanquam pro mortuo Hectore, & Appendere, adiungere, unde Appendo.

Appeto, is. penul. corr. auenter cupio: & tam in bonū, quam in malū, sicut Expeto capitur: nisi quod in Expeto maior uis est propter ex, quæ maximā in se uim continet, ut apud Curtiū: Hærebat inter cupiditatē, pudoremque, & quo modestius quod expectabat, appeteret, peruiuatius oblaturos esse credebatur. Fallitur itaque qui differentiā assignat inter Appetere & Expetere, dicentes: expetere cū ratione esse, Appetere qualitercunque. Expeto bona, sanèque honesta: Appeto uero ex quo appetitus, quæ est immoderata cupiditas. Quod constat falsum in utroque, quando ostendere licet, & Appeto ad bona atque honesta autores usos fuisse: & expeto ad inhonesta atque mala. Cice. Cas. De his quæ proposueram cōfirmatio nostræ amicitie, de qua pluribus uerbis nihil opus est, tu puer me appetisti: ego autē semper ornamento te mihi fore duxi. Idem lib. 4. Tuscul. Quoniam ut bona natura appetimus: sic & à malis natura declinamus. Quod autē Expeto etiā ad uolue-

ptates, & quandoq; ad maximum malum pertineat, Cicero ostendit lib. 1. Offi. Expetuntur diuitiæ, tum ad usus uitæ necessarios, tum ad perscruendas uoluptates. Ad maximum malum. Cicero in Pisone: A me quidam etiam pœnas expetistis, quibus cōiuratorum mentes mortuorum expiaretis. id est, requisistis, siue flagitastis. Nā Expeto quo est maioris uis (si in malam sumatur partem) cō magis ratione deficit: & capitur pro sumo, siue requiro. Idco cum ablatiuo construitur, sicut apud Quintil. lib. 9. Ex cognitione rerū, exēplorumq; quibus in primis instructus debet esse orator, ne omnia testimonia expetat ad litigatore. Aliquando tamen pro requiro, siue desydero, solo adcusatiuo contentū est. Plautus in Cāsi. prologo: Nos postquā populi rumore intelleximus, studiosē expetere uos Plautinas fabulas. Appeto uero, prāter eā quā prāediximus significationem, ponitur pro adeo: quia sicut dicimus, adeo prātozem: ita appeto prātozem. Interdum Appetere significat instare, appropinquare. Cæsar lib. 6. Diesq; appetebat septimus, quem ad diem Cæsar ad impedimentā reuerti cōstituerat. Liuius: Vbi nox appetit, propē riuos aquarum, siue munimento, passim ferarum ritu sternuntur. Idem: Iam uer appetebat. Interdum uulnerare. Idem lib. 7. Leuans se alis, os, oculosq; hostis rostro & unguibus appetit. Ab Appeto fiunt, Appetitor, Appetitus, & Appetentia, et Appetiui pro desydrio. Plinius lib. 19. A stomacho fastidium auferunt, cibiq; appetentiam faciunt lactuæ.

Appia, uia Romæ, ab Appio Claudio sic uocata.

Appion, nomen fuit grāmatici celebris, Plistonici filius, cui cognomen Mochrus, genere Aegyptius. Qui (ut Seruius scribit) sub C. Cæsare tota circumlatus est Græciā. Hunc T. Cæsar per contemptum cymbalum mundi adpellabat: quoniam nian publicæ famæ tympanum potius uideri posset. Immortalitate a se donari scripsit, ad quos aliqua componebat. De hoc etiam Iosephus scribit, quod esset malus & indoctus, totiusq; uitæ temporibus importunus calumniator omnium, corasini habens. Tu uide Iosephum: Floruit temporibus Dionysij Halicarnassæsi & Iosephi.

Appiana poma, ab Appio, ex Claudia gente cognominata: odor his maximus est, ferē cotoneorum, magnitudo nō multo inferior.

Applaudo, significat allido. Apuleius lib. 6. Incussis in cam posteriorum pedum calcibus, protinus applaudo terræ. Aliquando Applaudere, est alicui plaudere membro aliquo, uel in laudem uel in uituperium. Hieronymus contra Iou. episcopus: Quamquam labia torquatus, trahatis capillum, applaudatis pede, si dem ecclesiæ apertissime confitebor.

Applico, as, penult. corr. au, atum, & applicui, applicitum, significat appello, adiungo, adnecto: & construitur cū datiuo uel adcusatiuo mediāte ad. Iustinus lib. 2. Igitur quū Hercules ad litus Amazonum applicuisset. Vergil. -Quæ uis immanibus applicat oris. Transfertur ad alia. Cicero Appio Pul. Omnes uires ciuitatis se ad Pompeij ductum applicauerunt, id est, adiunxerunt. Idem lib. primo Officiorum: Itaq; se alij ad philosophiam, alij ad ius ciuile, alij ad eloquentiam applicant. id est, apponunt uel conferunt. Columella libro quinto: Poterit ad hoc uniuersa uinea sub iugum mitti, si tamen prius trunco est applicitus. id est, adiunctus. Cicero lib. 2. ad Herennium: Qui in itinere se tam familiariter applicuerit. id est, se sociauerit. Terentius in Andr. Tum ille egens forē applicat primum ad Chrysidis patrem se. id est, reducit uel recipit. Hieronymus in lib. Regum: Et applicuit Samuel omnes tribus Israel, & cecidit sors super Beniamin, quod est quasi ad se uenire fecit.

Applodere fulgetris, apud Plinium est saucere, testariq; honorem illo motu.

Applōdo, is, penult. prod. uide in dictione Plodo.

Applūda, penult. prod. à quibusdam interpretatur furfur, à quibusdā sorbitionis genus liquidissimum. Plinius docet Appludam uocari purgantia milij & panici & sisanæ, quū in frumento palea dicatur. Dicta Appluda ab applodendo, quod propter tenuitatē quia minutissima est, spiritu deiiciatur. Neuius: Ne hercle appluda est hodie quam tu leuior.

Apporto, uide Porto.

Appositus, a, um, quod est iuxta uel ad aliquid positum. Cicero in Arte ueteri: Gladium propē appositū, ē uagina eduxit, & illum alterū occidit. Aliquando sumitur pro eo quod est conueniens & propositum. Idem in eodem: Eam ipsam scripturam in qua inerat illud ambiguum, de quo queritur totam omnibus partibus pertentare. si quid, aut ad id appositum sit, quod nos interpretemur, aut ei quod aduersarius intelligat, aduersetur. Et lib. 1. offic. Officium eius facultatis, uidetur dicere apposite ad persuasionem. Alias significationes quere in dictione Pono.

Apprime, penultima producta, aduerbium, ab Apprimus, quod est longē primus, ut scribit Gellius: Vnde Apprime, significat in primis, egregie, ualde. Terentius in Andr. Id arbitror in uita apprime utile esse.

Apprōbus, penultima correpta, ualde probus. Gellius: Et in uersu est Cæcilij poetæ comici. Hierocles hospes, est mihi adulescens approbus.

Apricari, est in aprico loco esse, uel aëris amœnitate uti, uel calefcere. Varro in ministerijs: Licet uideret multos quotidie in hyeme, in Sole apricari. Plinius lib. 36. de columbis. Apricantur aliæ scalpentes sese. Cicero in Catone: Vbi enim potest illa ætas, aut calefcere, uel apricationē melius, uel igni, aut uicissim umbris aquis uel refrigerari salubrius?

Apricus, penultima prod. locus Soli expositus, quasi sine frigore: à Græco ἄπρην, quod horrorem significat. Vnde etiam putatur Aphrica dici. Varro: Aprica sit terra, ubi feras uolam, & hortos facias, quod ea Sole nuiricantur, sed φ, aspi-rata cōuertitur in π, suam tenuem. Apricus homo, & Aprica auis, quæ Sole gaudet. Vergilius:

-Et apricis statio gratissima mergis.

Aprilis, mensis dictus est quasi aperilis, quod terrā aperiat: quia uerna temperie plantarum germina aperiantur. Vel dicitur Aprilis, quasi aphrilis, ab ἄπρην, spuma, quum ex maris spuma nata sit Venus.

Aprinus, ab apro deducitur, ut aprina caro. Cc.

Apronare in genua, dictū est, pro eo quod est ingeniculari, ut antiqui dicebāt. Apul. lib. 1. Planiorē ripæ marginem, implicitus in genua apronat se audius, affcctans potionem.

Apronia, genus uitis nigræ, quam quidā ampelomelanam, alij bryoniam, alij chironiam, alij gynecanthem uocant. Cc.

Aprosōpos, penult. product. Latine impersonalis dicitur, πρὸς ὅποιον persona Græce adpellatur.

Aprutium. Italiæ regio inter Apuliam & Picenum. Hæc etiam Samnium dicebatur, ubi multi populi erant. In ea ciuitates, Aquila, Adria, Sulmo, Ortona, Arpinum, Aquinum, & multæ aliæ.

Ἀπρὺδης, apseudes, homo est minime fallens, α, priuatiua particula est, ἄδης, falsum. Cornucop.

Apficon, Latine inanimatum, quod est sine anima, & spīrare non potest.

Apsis, idis, curuatura rotæ, uide in dictione Absis. Dicitur & Absida, æ, August. ad Maxi. In futuro Christi iudicio, nec absida

absidæ gradatæ, nec cathedræ uelatæ, adhibebuntur.

Apforus, insula in mari Adriatico adiacēs Liburniæ, in qua ciuitas eodem nomine, ut Ptolemæus lib. 1. scribit.

Aptera, neutri generis, urbs in Lycia, & oppidum in Creta a Syrenibus uocatū, quod uictæ ibi cantu à Musis præ morte exutæ pennis in mare defluiscent.

Aptitudo, est conuenientia pulchritudo, elegantia, unde fit Aptē & Apto uerbum. Cc.

Apto, as, cōuenienter aliquid rei alicui iūgo, seu adcomodo, & construitur cū datiuo uel aduatiuo mediante ad. Cicero in Phil. Cuius deniq; fortune studia, tam laudi et gratulationi tuæ se non aptarint? Ambros. Ita ad mensuram corpusculi eius aptauerat indumentū, & tan nimio fulgore conspicuū, ut nullus dubitaret, hoc nō nisi manibus angelicis preparatum. Huius composita sunt Adapto, & Coapto.

Aptōtum, penultima producta, dicitur sine casu. ab α, sine, & πῆδος, casus, ὅποτε πῆδω, μ. πεδύμα, π. πῆμα. id est, à cado, cuius futurum &c.

Aptus, ta, tum (sicut lib. 4. Confessi. docet Augustinus) dicitur quod ad aliquid adcommodatum est. Persius:

Non ego quum scribo si fortè quid aptius exit.

Interdum Aptum dicitur necessarium. Cicero lib. 3. de Fin. Itaq; natura sumus apti ad totius consilia ciuitatis. Interdū elegans, ut apud eundem lib. 2. de Orat. Ita porro uerbis est aptus & pressus, ut nescias, utrum res oratione, an uerba sententijs illustrentur. Et de officijs: Ut enim pulchritudo corporis apta compositione membrorum mouet oculos. Interdum connexum. Vergilius lib. 2. Georgicorum:

— Ipsos è torquibus aptos Iunge pares.

Interdum adeptum. Varro: Ea omnibus ostendat quæ bello

aptus est. Huius compositum & contrarium est Ineptus.

Apud, præpositio est quæ nunquam composita reperitur: adposita uero casualibus quandoq; locum denotat: ut, Apud Mantuam hæc scripsi: Quandoq; personam, ut apud regē. Quandoq; loci & personæ coniunctionem: ut, cœnaui apud Pompeium. Sed quā ad personā refertur, plerūq; familiaritatem significat, non dominiū: ut, fui apud te. id est, tecū uel domi tuæ. Melius tamen locis seruit, ut apud forū te uidi. Ponitur interdum pro in. Terēt. in And. Apud forū modo ibo. Penes uero & potestātē & personā, & dominiū. Ouidius lib. 1. Fast. Me penes est unum uasti custodia mundi.

Quandoq; etiam sine dominio: ut, fides penes autores est, id est, apud. Relatum ad personam, etiam interdū denotat uisitationem. Quintil. Culpa uideatur penes patrem. Interdum laudem. Cicero: Penes quos laus adhuc fuit. Interdum commodum & incommodum. Liuius: Penes eosdem pericula belli, penes quos præmia essent. Seruit etiam loco. Cicero ad Heren. Ita petulans est atq; acer, ut ne ad solarium quidem (ut mihi uidetur) sed penes scenam & in eiusmodi exercitatus sis locis. id est, apud scenam. Dicimus etiam: penes te est laus mea, quasi in manu tua, arbitrium uitæ meæ penes te est. Apud se, aliquando dicitur esse, dum omisiss negotijs se in recessum recipit. Cicero lib. 1. de Orat. Marcus uero Scaurus, quem non longè ruri apud se esse audio.

Apulia, Italiæ regio, mari Hadriatico cōtermina, inter Dauniā & Calabriā, quæ & Iapygia, ab Iapyge Dædali filio, qui eā regionē tenuit usq; ad Dauniā, dicta est. Huius nominis prima corripitur, licet Appulus illam producat, & ob id per duplex pp. scribitur, Apulia per simplex. Et quā secunda in Appulus sit correpta, in Apulia producta. Iuuenalis: Vendit Agros sed maiores Appulia uendit.

Vbi & prima producit. Lucanus lib. quinto:

Appulus Adriacas exit Garganus in undas.

Apyrena, alij Apyrina, mala dicuntur punica, siue granata, proprie dulcia. Seneca ad Lucil. Sic imperturbatus sapiens dicitur, quo modo apyrena dicuntur, non quibus nulla duritia est granorum, sed quibus minor. Dicuntur autem granata, à granis: Punica, à regione. Aristoteles tamē in fine lib. 2. Meteorologicorum: ὅλ' ἐς τὸν ἀντίον τῆς πυκνότητος ἀναγκαῖον, γίνεσθαι τὸν ἐκὸν ὅσον οἱ πυρρῶτες, οἱ ἐκ τῶν δακτύλων πυρρῶτες. id est: Sed ad contrarium inspissationis necessarium est, fieri exirusionem quemadmodum ipsæ baccae ossa cerasorum ex diguis exilientes. Sed sunt Aristotelis iraductiones mendosissimæ, forsitan tamen per quandam similitudinem grana quia ignita pomorum illorum dicuntur, & α, modo priuat, modo auget significatum.

Apyrotus, penul. prod. gemma cui ignis non nocet. Dicitur & Apyrasta carbunculus, quod ignem non sentiat.

A A N T E Q.

Aqua componi uidetur ex α, & qua: quasi à qua uiuamus. Vnde aqua & ignis interdici solbat damnatis. Aquā & ignem sumebant nuptæ, & qui finis prosequuti fuerāt, redeuntes, ignem supergredebantur aqua aspersi, quod purgationis genus, uocabant suffitionē. Hoc elementum cæteris omnibus uidetur imperare. Terras enim deuorant aquæ, flammæ necant, scandunt in sublime, & ipsum quoq; sibi uendicant cœlum. Quid esse mirabilius potest? quàm stare in cœlo aquas? At illæ non modo in tantam altitudinem, sed secum quoq; piscium examina, & lapides rapiunt. Eadem cadētes, omnium terra nascentium causa sunt, fruges, arbores, fructices iuuant, migrant in cœlum, ut uitalem animam deferant herbis. Præterea alibi calidæ sunt, alibi frigidæ, alibi tepidæ, & penè omnibus morborum generibus auxiliantur. Aliæ sulphuris, aliæ ferri, aliæ aluminis, aliæ salis, aliæ nitri, aliæ bituminis, aliæ æris, aliæ acidæ sunt, aliæ salsæ: & cunctæ hominum tantum causa uidentur erupisse. Generatim necruis profunt omnes, aliæ pedibus, aliæ coxendicibus, aliæ luxatis, aliæ fractis: aliæ exinanunt aluos, aliæ sanant uulnera, aliæ capiti, auribusq; & oculis priuatim medentur: aliæ sterilitatem mulierum, & uirorum infantiā abolere produunt, nōnullæ iuuant calculosos, aliquæ prohibent abortū. Sunt quæ tollunt uirilines: aliæ podagricis profunt, aliæ tertianas febres discutunt: aliæ denteis sistunt, aliæ ungulas etiā iumentorum indurant. Aliæ subtiliores faciunt sensus, aliæ memoriam auferunt, aliæ obliuionē inducunt, aliæ canoras uoces faciunt. Refertq; Sympotinus, se deduxisse aquas in agro Vi terbiensi, quæ lethargicos, & hydropicos, & colicos curāt, luxatos statim sanant, colluctos sistunt, scabiem, lichneas uirilines mira celeritate tollūt: famem (omni sublato fastidio) inducunt: fecunditatē mulieribus asserunt: uenerem debilitatam excitant: calculorum uitta discutunt. Hæc Cornucopia. Estq; elementum quod ab æqualitate dicunt. Nihil est enim illa dum quiescit æqualibus. Ascensus: Putem aquā ab æquo dici, ablato e, sicut harenam ab harendo. Nam si ab α, & qua, componatur, prior esset longa.

Aquæ, arum, urbs Galliæ cisalpinæ iuxta quam sunt aquæ calidæ, quæ agros curare solent.

Aquælicium, dicitur quum aqua pluuialis remedijs quibusdam elicitur.

Aquæ niuales, mensæ adhibebantur antiquitus, quæ decoquebantur ut essent salubriores. Postea colo niuario & sacco attenuabantur: deinde refrigerabantur.

Aquagium, quasi aquæ agium. Est enim aquæ ductus.

Aquaintercurus, aquaintercurtis, hydropum morbus: quasi

aqua inter cutem. Cicero lib. 3. offic. Si quis mendicamentum cupiam dederit ad aquā intercutem. Nam Intercus dicitur aqua, quam Græci hydropa uocant, ut ait Priscianus: Aqua enim intercutē male habet, autore Celso: qui morbus acutus est. Plinius hunc morbum aquæ subtercutem fuisse nominat.

Aqualiculus, diminutiuum est ab aqualicus, & uas uocatur in quo porci sorbent. Per translationem pro uentre siue aluo sumitur, tā occultā quā adparēte, in quā sordes fluūt. De homine dicitur. Persius: -Nugaris quum tibi Calce Pinguis aqualiculus propenso sesquipedē extet.

Hieronymus: Alius tunc aqualiculo, mortem parturit: alius clinguis & mutus. Idem: Protensus est aqualiculus, insurgūt humeri, turgēt guttur.

Aqualicus, penul. correpta, alius ubi sordes defluunt. Apicius: Reple aqualicum sicut laxamentum habet, ne distiliat in costura.

Aqualis, generis masculini, genus uasis ad aquam tenendā, quo aqua manibus datur: quod & matula dicitur. Plautus: Date isti sellam, ut secat, & aqualim cum aqua.

Aquaricola, dicitur lotrina, in quas lotura projicitur: nec in culina tantum, sed in triclinijs, & cubiculis, & cœnatio-nibus, cum dignitate & elegantiā sunt. Cc.

Aquarioli, dicuntur mulierum impudicarum sordidissimi affecte.

Aquariolum, siue **Aquarium**, locus in quem sordida aqua demittitur: qui & lauatrina à lauando adpellatur.

Aquarius, rij, undecimū signum zodiaci est, post Capricornum. Hic fertur Ganymedes, qui pocula Dijs ministrat: per quē Ianuariū intelligimus. Decimoquinto calendariū Februarij incipit exoriri. Hūc Iupiter, eius pulchritudine captus, ab aquila in cœlū raptum, ministrum suū fecisse existimatur.

Aquarius, ria, rium, quod ad aquam pertinet, ut cos aquaria, res aquaria. Gellius: Re aquaria defictos. Plinius lib. 34. Quippe quum in exacuendo oleares cotes & aquaria differrant, oleo delicatior ei fiat acies.

Aquarius sulcus, qui aquam educit. Columella lib. 2.

Crebrosq; sulcos aquarios: quos & nonnulli elices uocant.

Aquaticus, ca, um, quod in aqua degit: sicut terrestris, qd' in terra uiuit. Plinius: Terrestris & aquatici pisces.

Aquatilis, penul. correp. idem quod aquaticus. Augustinus lib. 8. de ciuit. dei: Qui tamen longè præponitur animalibus aquatilibus: quum ipsas aquas terris præponat Plato.

Aquatilis, ta, tum, aqua infusum, ut aquatum uinum. Hieronymus: Vinum si aquatilis bibitur, calix frangitur, mensa subuertitur.

Aqueus, a, um, quod ex aqua est, ut color aqueus.

Aquifolia, arbor ex genere ilicis: quam Græci simulacem uocant.

Aquila, auis ab aquæ colore, siue ab acute uidendo dicta. Ferunt quum senuerit aquila, grauantur penne & ipsius oculi: querit fontem & erigit penas, colligit in se colores, & sic oculi eius sanantur: & in fontem se ter mergit, & ita ad iuuentutem redit. Aquila quoq; dicitur astrū, quæ ala dextra circulum æquinoctialem parum prodit: sinistra autem non longè à capite Ophiuchi uidetur figurata. Rostrum eius à reliquo corpore, diuidit circulus à Cancro ad Capricornum perueniens. Exorto Leone occidit: exoritur autem cum Capricorno, habens in capite stellam unam, in utraq; pennam unam, in cauda unam. Aquila etiam dicitur Iouis ales, cui maximus honor est, & maxima est uis: quippe quæ nō solum cū minoribus quadrupedibus, sed etiam cum ceruis pugnat: multum puluerem uolatu collectum, insidēs cornibus, excutit in

oculos: pennis ora uerberat, donec præcipitet in rupes. Cum dracone etiam init prælium. Oua hic aquilæ consecratur auiditate malefica. Illa ob hoc ubicūq; uisum oppugnat. Ille multiplico nexu alas ligat, ita ut aliquando simul concidere uideantur. Ex omni autem auium genere ideo hanc solam deligisse sibi armigerum Iupiter existimatur, quod sola contra orientis Solis radios, immotam aciem oculorū tenere possit. Vel quod solam hanc auem nunquam fulmine fuisse tactam produnt. Sex aquilarum genera traduntur. Cc.

Aquilegium, aquæ collectio, & aqueductus. Plautus: Si pluet, aquilegio me iuuabo.

Aquileia, urbs Carnorum metropolis, iuxta quam defluit Timauus: à legendis aquis dicta. Martialis:

Et tu Ledaō felix Aquileia Timauo. Plinius Aquileiam collocat in decima regione Italie. Fuit autem Romanorum colonia duodecies mille passibus à mari sita. Ad eam flumine aduerso onerarijs nauigatur nauibus per Natisonem fluuiū. Ex hac orti sunt Chromatius, ad quem Hieronymus sæpe scripsit: & Rufinus, Græce Latineq; eruditus, qui Iosephū conuertit in Latinū: cuius originalis est Mediolani in sancti Ambrosij fano, Longobardis characteribus cariosissimus.

Aquilex, penul. corr. qui aquam colligit, uestigat, & ducit. Varro: At hoc pacto utilior te Thufcus aquilex. Plinius: Subesse aquis credunt, & hoc habent signum aquilegis.

Aquiliferi, dicti sunt signiferi in Romana militia ab aquila, quam Romanis legionibus Marius in secundo consulatu suo proprie dicauit. Habuerunt & Romani alia quatuor signa, uidelicet lupos, minotauros, equos, apros: quæ singulos ordines anteibant. Scribit Vegetius, primum signum totius legionis esse Aquilam, quam aquilifer portat. Idem Draconarios adpellat signiferos, à draconibus, qui per singulas cohortes ferebantur ad prælium.

Aquilus, cognomen factum à colore subnigro.

Aquilo, penultima correpta, uentus dictus à uehementissimo uolatu, instar aquilæ. Hic boreas Græce dicitur, siccus & frigidus. De quo Ouidius lib. 6. Metamorphoseos:

Apta mihi uis est qua tristia nubila pello,

Et freta concutio, nodosaq; robora uerto:

Induroq; nives, & terras grandine pulso.

Idem ego quum fratres cœlo sum nactus aperto,

(Nam mihi campus is est) tanto molimine luctor,

Vt medius nostris concursibus insonet æther:

Exilantiq; cauis elisi nubibus ignes.

Idem ego quum subij conuexa foramina terræ,

Suppositiq; ferox imis mea terga cauernis,

Solcito manes, totumq; tremoribus orbem.

Flat hic uentus ab aestiua & solstitiali plaga Orientis. Aquilones etiam dicuntur uenti, qui octo ferme diebus exortum:

Canicule antecedunt, & perslant diebus quadraginta: quos uocant Etesias, & Prodomos, quasi præcursores.

Aquilus color, fuscus & subniger: ab aqua. Nam quū antiqui duos omnino naturales colores noscerent, albū scilicet & nigrum, interuenit autem is quoq; qui ita neutri similis est, ut tamen ab utroq; proprietatem trahat: potissimum ab aqua eum nominauerunt, cuius incertus est color.

Aquiminaria, dicuntur omnia uasa deferendis aquis deputata.

Aquitania, regio, & tertia Gallie pars, ab obliquis aquis ligeris. Hæc à Circio Oceanum habet, qui Aquitanicus sinus dicitur: ab Occasu Hispaniam, à Septentrione Lugdunensem prouinciam, à Meridie Narbonensem. In ea * Lugdunum & Burdigalia ciuitates. Hinc Aquitanus, na, num, unde

unde Aquitani populi.

Aquo, as, & Aquor, aris, aquam haurio, siue aquā fero, eo per aquā. Curtius: Quū miles aquatū profectus esset. Verg. Sub mœnibus urbis aquantur. Vide in dictione Adaquo.

Aquosus, sa, sum, quod copiā aquæ habet, ut hyems aquosa. Columella lib. 4. de ficis. Locis, inquit, frigidis, & Autumni temporibus aquosis, præcoques serito. Huius compositum & contrarium est Inaquosus, ut in Euangelio. Ambulat per loca arida & inaquosa.

Aquila, diminutivum ab aqua. Cicero lib. de Oratore: Quæ mihi uidetur non tam ipsa aquila quæ describitur, quàm Platonis oratione creuisse. Et lib. 2. Vbi non seclusa aquila tenetur, sed unde uniuersum flumen erumpat.

A A N T E R.

Ara, quasi ansa (ut Varroni placet) dicta est. Vasa enim erant quæ tripodes dicebantur: quod esset necessarium à sacrificantibus teneri. Ansæ autem teneri uasa solere, manifestum est. Quoniam ergo qui immolabant, non modo Deos uoce precabantur, sed etiam manibus arcas adprehendebat, primò ansæ dictæ: deinde commutatione literarum Ara uocari coepit. Hinc Vergilius:

Talibus orantem dictis arasq; tenentem. Sunt qui Aras ab ardendo deriuant: quod in his uicinis adolerentur. Alij ab ἀρά quæ uerbo Græco, quod est oro: & ἀρά oratio dicitur: quod in sacrificando oratur, & habet primam productam. Alij à precibus, quas Græci ἀράς dicunt. Vnde contra imprecatio ἀπάρα dicitur. Est etiam Ara ciuitas Arabiæ regia: nec nō & insula Arabiæ adiacēs, ut scribit Ptolemæus. Hæc uero cum h, habet primam correptam, & significat porcorum seu auium stabulum. Ouidius:

Tertius immundæ cura fidelis haræ.

Quidam etiam aiunt Haram significare auem quandam auguralem: unde deducantur Hariolus, Hariolor, Haruspex, Haruspicium, Haruspicina, & Haringa.

Arabarches, Arabum princeps, uel ex primis Arabiæ: sicut Libyarches, Libyæ princeps. Iuuenalis:

Atq; triumphales inter quas ausus habere

Nescio quis titulos Aegyptius atq; Arabarches.

Nam in Arabia plures erant præfecturæ, quæ suos archontas, id est, præfectos habebant.

Arabia, regio inter Iudæam & Aegyptū, ab Arabo Apollinis & Babylonæ filio. Solinus Arabiā interpretatur sacram. Est autem triplex Arabia, secundum Plinium lib. 2. una felix, altera petrea, tertia deserta. Arabia deserta, Arabarum & Estonitarum, & Scenitarū, sterilis uocatur: præterquam ubi Syriæ confinia contingit, à Pelusio usq; Arsinoen rubri maris oppidum desertam scribit Agrippa. Quidam Arabiam Panchaiam & Sabæorum gētem eandem esse existimant, in qua thus nascitur. Vergilius:

Idem:

—Solis est thurca uirga Sabæis.

Totaq; thuriferis Panchaia pinguis arenis.

In camons Syna, qui & Oreb: in quo Moyses legē accepit.

In ea Phoenix auis nascitur, & Sardonix gēma. Ab Arabia

fiunt adiectiua Arabs, Arabius, Arabicus, pro eo quod est ex Arabia. Verg. li. 7. Hircanis uel Arabis uel parant. Propt.

Nec si qua Arabio luccet bombyce puella. Et alibi:

Et domus in terris te tremūt Arabiæ. Vbi uidetur

quod debeat scribi per geminum rr, Hebraice dicitur

ערב, quod interpretatur Vespera, aut uespertina. Arabs

uero ערבית.

Arabice olere, significat bene olere, & odoribus Arabicis.

Arabis, siue Arbis, fluius esse uidetur, qui apud Plinium

lib. 2. Sarbis scribitur: qui ab Arianis motibus per Drangas & Gedrosios in Oceanum defluit.

Arachne, nomen mulieris Lydæ: quæ de lanificio ausa est cum Pallade certare. Sed uictrix Dea, Arachnen percussam radio in araneam commutauit. Hoc à poetis fictum est. Constat enim (autore Plinio) Arachnen linum & retia inuenisse: cuius filius Closter fusos in lanificio inuenit. Hoc etiam nomine (ut scribit Liuius) dicta est ciuitas Thesaliæ. Quæ autem dicatur & quid sit, magnis rationibus nixiq; rerum proprietatibus, ad commodauerūt denominationes: nō autem ad placitum. Vnde Suidas ita scribit. Ἀράχνης γὰρ ἡ μὴ τὸ δλεῖσθαι, ἢ ἀράχνη θηλυκὴ τὸ ὑφασμα, ἀράχνης ὁ ἀρσενικὸς τὸ ὠφέλιον παρὰ τὸ ἀραχὶ ἵχθυος ἵχθυος. id est, Arachnion, filium est & licium tenuissimū. et Arachne, fœmin. gen. tela seu textura, masculino Arachneus, pusillū animal est, dictum quod rara molliq; habeat uestigia.

Arachofia, regio maioris Asiæ: in qua Alexandria et Arachotus ciuitates sunt.

Araciæ, ficus, dicuntur albæ, pediculo minimo, latissimæ. Cc.

Aracynthus, mons Actoliæ, Minervæ sacer: ut testis est Plinius: uel (ut Martianus) Acarnaniæ.

Aragus, fluius Moloſorum, cuius meminit Strabo.

Aram, אֲרָם, filius Sem, Gen. 10. A quo Aram Hebræis, quæ Græcis Syria: & interpretatur excelsa, sublimis.

Aranea, fœminino genere, retia quæ araneus facit. Catullus.

Furius cuiq; nec seruus est, neq; arca, nec cimex, neq; araneus, neq; ignis. Ouidius lib. 4. Metamorphoseos.

Stamina non summo quæ pendet aranea tigno.

Reperitur quandoq; tamen Aranea pro animali. Vergilius lib. 4. Georgicorum:

Laxos in foribus suspendet aranea cassis. Ouid. 6. Met.

Stamen & antiquas exercet aranea telas. Hinc &

Aragne uel Arachne dicitur, ab ἀρά, quod est compono,

apto, congruo: uel ut supra. Multa sunt autem araneorum

genera, omnesq; Græco uocabulo, sed apud Latinos usitata,

phalangia dicuntur. Vnum est genus formicæ simile, sed

multò maius, ruffo capite, reliqua corporis parte nigra, al-

bis guttis respersum. Viuit maxime circa furnos & molas.

Secundum phalangij genus lupum uocant. Tertium lanu-

ginosum, capite magno quo dissecto, inueniuntur duo uer-

miculi, qui conceptum impedire dicuntur alligati mulierib-

us, in pelle ceruina ante Solis ortum: propterea atotius di-

citur. Græci ἀράχνη, παρὰ τὸ ἄρα, τίθεμαι, ἵκτεσθαι. id est,

pario, parian, peperio, uocant omne medicamentum quod sic-

rilitem inducit. Alia sunt etiam araneorum genera, de quib-

us apud Sipontinum abunde tractatur. Quartū genus ara-

neorum rhacinum dicitur, ore nigro, minimo, sub albo, pedi-

bis breuissimis tanquam imperfectis. Dolorem morfu qua-

lem scorpio facit. Quintum genus asortion, distinctum uir-

gulis albis, cuius ictus genua labefactat. Sextum caruleum

est, lanugine nigra, caliginem concitans, & uomitus araneo-

fos, hoc est, in quibus tela araneæ cōspiciuntur. Septimum à

crabrone tantum penna differās, quod ad maciem perducit.

Mirmecium octauum, formicæ simile capite, alio nigra,

guttis albis distinguentibus. Præter hæc tetragrantij duo

genera habent. Peior in quo medium caput distinguit linea

alba. Alter cinericius est, posteriori parte candicans, ulti-

mus, ac minime noxius: qui eodem colore telas in parietibus

latè textit, ueluti retia muscis capiendis.

Araneolus, cum accentu in antepenultima, diminutivum est ab araneus, Vergilius de Culice.

Atq; ut araneoli tenuem formauimus orsum.

Araneus, masculino genere, animal retia muscis tendens.
Arāris, penulti. corre. & per apocopen Arar, fluius Gallie Lugdunensis, à monte Vogeso, per fines Heduarum & Sequanorum in Rhodanum fluens. Lucanus lib. 6.
 -Rhodanumq; morantem Præcipituit Arar.
Arātus, penulti. correp. Scytharum fluius. Hic in Eniochis montibus eo modo quo Euphrates oritur, sex milia passuum interuallo, quoad campos Armenie secat. Labitur placidus & silens, neq; in utram partem currat manifestum. Quum in asperiora deuenit, hinc atq; illinc rupibus pressus: & quanto angustior, tanto magis pernix. Frangit se subinde ad opposita tantum, atq; ob id cum ingenti murmure sonansq; deuolutur, adeo citus, ut quæ ex præcipiti in subiecta casurus est, non declinet statim undam: sed ultra quam canalem habet euehat, plus iugeri spacio sublimis, & aquis pendens tibus se sine aluco ferens. Deinde ubi incuruus arcuatoq; amne descendit, fit tranquillus, iterumq; compositus, & uix fluens in litus elabatur. Cc.
Ararath, אֲרָרָת, regio Armenie campestris, per quam Araxes fluit: incredibilis ubertatis, ad radices Tauri montis: qui usq; illuc extenditur.
Arator, sumitur tam pro boue quàm pro homine bouem ducente. Plautus: Arator nisi incuruus præuaricatur.
Aratro, tras, pen. prod. quasi arādo itero, qd est segetes iam natas rursus arādo proscindo, quod impinguandi causa fit.
Arātrum, penul. prod. Dictum ab eo quod eruat terram. Sed & Græci penultimam corripuit, ἀράτρον dicunt. Vel ab aro uerbo: sicut à lauo lauacrum: & à simulo simulacrum.
Araxis, Armenie fluius. Lucanus lib. 7. -Armeniumq; bibit Romanus Araxem. Ibi Arcan Noë post diluuium resedisse ferunt. Hic ab eodem monte quò Euphrates descendit (qui planè mons à Strabone Abon siue Abam, à Plinio Agam uocatur) Armeniam & Atropatiam determinat.
Araxum, (ut inquit Plinius) promontoriū est Peloponnesi.
Arbea, אֲרֵבָא, ciuitas Iudæ: sic dicta, quia ibi tres patriarchæ sepulti fuere, & quartus Adam.
Arbiter, penul. corr. iudex, non à lege, sed ab ijs qui litigant electus: qui totius rei habet potestatem. Dictus ab arbitrandō, id est, existimando. Eius officium est existimare, non prout iuris sit: sed prout ipse æquum esse existimet. Iudex uero ex officio dictus est. Aliquando Arbiter dicitur speculator, ut in Genesi. Accidit autē, ut Ioseph operis quidpiam absq; arbitris faceret. Dicitur & Arbitra. Ambrosius libro primo Officiorum. Conscientia, quæ innocentium & flagitiosorum merita discernit, uera atq; incorrupta pœnarum præmiorumq; arbitra.
Arbitramentum, idem quod arbitrium, hoc est, arbitri sententia.
Arbitrarium, dicitur, quū adhuc res apud arbitrū agitur: uel quū in potestate arbitri seu iudicis est, pro arbitrio, (id est, pro opinione sua) iudicare. Vnde Arbitraria pœna dicitur, quæ nō lege statuta est, sed iudicis arbitrio relicta. Martianus. Quam celebrē cuperent, fictor arbitrarius uariabat.
Arbitrium, sententia est quæ ab arbitro statuitur. Interdū dicitur potestas arbitro data. Vnde Arbitrium suscepisse dicitur, qui uim iudicis suscepit. Interdū opinio, ut, Omnia pro meo arbitrio facio, id est, ut mihi uidetur, & ut opinor faciendum. Interdum dicitur speculatus. Apuleius lib. 2. Nā et pueris extra limen credo, ut arbitrio nocturni gannitus ablegarentur. Idem: Sub arbitrio luminis recognoscit omnia.
Arbitror, traris, penulti. correp. existimo, ut in frequentiori usu. Quandoq; inspicio & speculor. Vnde Arbiter: quia sci-

licet arbitratur, id est, explorat diligenter controuersiam litigatorum. Plautus in Aulu. Hinc ego huc & illuc potero quid agant arbitrarier. Apuleius lib. 3. Ipsaq; per rimam ostiorum quampiam iubet arbitrari, quæ sic gesta sunt. Aliquando ausculto. Apud Iuriconsultos, Arbitrari, pro iudicare ac sententiam dicere ponitur.
Arbor, & Arbos in nominatio, à robore, ut quidā putant. Cuius adpellatione continentur uites, arundines, & huiusmodi. Sed quum planta adeo tenera est ut herba potius uideatur, arboris loco haberi non debet. Arborem fici, sicut arborem ficum, dici posse, ostendit Colu. lib. 6. quum ait. In scrobem fici arbusculam deponito. Et paulo post. Tum arborem fici detrunca. Quod est contra Laurentium Vallam. Arbuscula diminutiuum ab arbor.
Arborator, nomen uerbale, ab arboro, ras, & significat eū qui arbores putat: qui & frondator dicitur. Plinius lib. 18. Frondem medio die arborator ne cedito.
Arborefcere, arborem fieri, uel in arborem crescere. Plinius lib. 19. Tradunt autores in Arabia maluas septimo mense se arborefcere.
Arboretum, uide paulo post in dictione Arbusta.
Arboreus, rea, rcum, quod est arboris. Vergilius: libro 1. Georgicorum: Arborei fœtus alibi.
Arbores, antiq. p. arbores dixere, ab arbos, nō ab arbor. Cc.
Arbusta, sunt loca uitiferis cōstita arboribus, in quibus extenduntur uites, uel arbores uitibus maritate, atq; uitiferæ quæ in ordinē diriguntur. Seneca Epist. 87. Illud etiā uidi, uitem ex arbusculo suo annosam transferri. Colu. Qui uinea uel arbustum cōstituere uolet, seminaria prius facere debebit. Et lib. 3. Arbustum inter quadragenos pedes dispositū esse conuenit. Sic enim & ipsæ arbores & adpositæ uites melius cōualescunt. Docet etiā Plinius quomodo arbustum sit faciendum. Rursus Arbustū, locus est in quo arbores sunt ad fructum cōstitæ: sicut salictum uel salicetum, in quo sunt salices. Hoc & arboretum aliqui uocant, ut inquit Gellius.
Arbustiuum, genus uitium quod arboribus adplicatur, et in sublime procedit. Palladius: Locum quem arbustiuus uitibus destinabis implere.
Arbusto, stas, agrum arboribus cōscro ad maritandas uiteis. Plinius: Traspadana Italia præter supradicta corno, populo, tilia, acere, orno, carpino, arbustat agros.
Arbutum, pomum rubrum syluariū, quod Plinius Orodon uocat: quod asperitate sua plura edi non possint. Vergilius lib. 2. Georgicorum. -Dant arbuta syluæ.
 Alio nomine dicitur Vnedo, & à Græcis Comarus, tam pro arbore quàm pro fructu.
Arbutus, pen. cor. arbor folio citro similis: sed raris frōdibus. Verg. Et quæ uos rara uiridis tegit arbutus umbra.
Arca, dicta (ut inquit Varro) quod ab ea clausa arceantur fures.
Arcadia, Peloponnesi regio & Achæie pars, à mari undiq; remota, ab Arcade Iouis filio, ex Calistone Lycaonis Arcæ diæ regis filia, sic adpellata. Hæc (ut Eustathius docet) aliquando dicta est Pelasgia, à Pelasgo rege magno & sapiente uiro: qui uitæ cultioris autor eis fuit, & uictum ex stirpibus herbarū, arborumq; frondibus transtulit ad glandem, maximēq; phagineam. Aliquando etiam Lycaonia, aliquando Gigantida, & aliquando Parrhasia. Arcas autē quū Pelasgos in deditionem rede gisset, eorum regionē Arcadiam nominauit. Scribit Plinius hanc totam montuosam: in qua sunt asini ceteris maiores ac præstantiores. In ea Erymanthus fluius, Lernæ palus, & lapis asbestos, hoc est, inextinguibilis.

Arca

Arcadicus, ea, cū, quod est ex Arcadia, ut Arcadici mores.

Arcanum, dicitur secretum, absconditum, ab arca, in qua quæ clausa sunt, tuta manent. Potest et ab arce dici, quæ tutissima pars urbis est. Lactantius lib. 4. Quum omnia sic futura, ut facta sunt, arcane illorum literæ continent.

Arcas, cadis, nomen Iouis filij. Est et adiectiuum ab Arca= dia, ut populi Arcades.

Arcatus, ab arcus arci, quasi in modum arci factus. Ouidius lib. 11. Metamorphoseos.

Iris et arcato cælum curuamine signans.

Arceo, ces, cui, arcitum, secundum analogiam compositorum facere debuit: quoniam coherceo cohercitiū, exerceo exercitum. Sed Arcitum in usu non est: sicut nec arcitus, nec Arciturus. Et nihilominus pro membro Artus, et Arcius adiectiuū pro strictus, à quo formatū esse conuenit Arcto, etas, aut certe Arcto tanq̃ frequentatiuū ab Arcitum, quasi supino uerbi Arceo, ut arcitum uel arcitum fecerit: licet neutrum eorū reperiatur. Nam Arceo pro stringo est in usu, ut apud Vergiliū: Tenebras arcebant uincula palmas. Ita ut non mirum sit, si Arcitum eius supinum fuerit. Arcitū uerò facere debere eius composita declarāt. Interdū etiā Arcere, continere est. Vnde Cohercere, cōtinere dicimus, et Arcus in ædificijs, quod se ipse contineat. Interdum procul siue de longē uetare, ne accedant qui ueniunt. Vnde Arx dicta est, quod procul à se hostes remoueat. Transfertur etiā ad incorporē. Cic. in Paradoxis. Quæ uis est quæ magis arceat homines ab improbitate, quam si senserit, nullum in delictis esse discrimen: Differunt aut̃ inter se Arcere, prohibere, inhibere, abigere, et uetare. Nam Arcere, procul pulsare est, uel obsistere, ne aduersarij nocere propè queat. Liuius lib. primo. Ad arcendā uim aduenarū armati ex urbe atq; agris concurrūt. Prohibere, est de loco uel de re aliqua detrudere uel amouere, dicto siue facto: ne quis obtineat quod uult. Inhibere, est aliquid cōcessum uel permissum reuocare, uel incōceptū uetare ne progrediatur. Abigere, de loco fugare, uel pecora et huiusmodi abducere. Vetare præcipere, uel minari, uel facto prohibere, ne quid secus dicatur aut fiat q̃ ipse uult: et generale est significatione uerborum prædictorū. Ponitur tamen quandoq; Arcere pro fugare. Colu. lib. 1. Sic emunita sola et latera horreorum prohibent circūlacionem: quod genus exitij quū incidit, multi opinantur arceri posse. Sciendum est quod Arceo, ultra aduersatiuum nō solū ablatiuum cū præpositione, sed etiam sine præpositiōe requirit, metri uel ornatus causa. Liuius lib. 1. Ceteros metus nō curiamodo, sed etiam foro arcebat. Et in eodē. Inde ad læuam uersi, quia dextra Tyberis arcebat, cum magna trepidatiōe agrestium populabantur. Huius uerbi composita sunt Abarceo, Coherceo, et Perarceo, de quibus locis suis.

Arcera, ab arca deducitur, et significat plastrum tectum undiq; ex tabulis: quasi arca quædam magna, uestimentis instrata, ut inquit Asconius. Quo uehiculi-genere senes et ægroti cubantes uestabantur.

Arcefilas, et Arcefilaus. penul. cor. nomen philosophi primum: qui ex Pythana Aeolica ciuitate ortus, relicto genitili solo Sardis perrexit: mox Athenas profectus, in Academicam se ad Crantorem contulit: quem Platoniam Philosophiam omnino cōmutasse, nouamq; quandam cōstituisse ferunt. Cæuillatorem uocabatur. Qui quū nihil se scire diceret, nec alios scire quicquam patiebatur, omnibus turbans sophismatibus. Obijt quum merum immodice haussisset. De hoc Persius:

—Non ego curo Esse quod Arcefilas, ærurnosq; Solones.

Arcefolis, genus uitis albæ, quæ uarijs adpellatur nomini=

bus: Græce ampeloleucc. Huius sarmenta longis et exilibus internodijs geniculata, scandunt folia pampinosa ad similitudinem hederæ. Radix alba, raphano similis. Ex ea caules asparagi similitudine exeunt: qui decocti in cibo, aluum et urinam cient.

Arcessō, sis, ab arceo nascitur, et significat aduerso, siue ad aduersandum eo. Etenim aduersare alium, est à maleficijs cum arcere, et hoc modo construitur cum genitiuo, et aliquādo cum ablatiuo. Cicero lib. 1. ad Heren. Arcessitur Capio maiestatis. Idem lib. 2. Offic. Atq; etiam hoc præceptum officij diligenter retinendum est, ne quem unquam innocentem iudicio capitis arcessas. Est et Arcesso, pro aduoco, siue ad uocandum eo, ab adco, d, in r, mutata. Antiqui enim (teste Prisciano) d, litteram mutabant in r, nos in c. Interdum Arcessere, est præoccupare, uel ante tempus distrahere. Cicero: Quando arcessentur? quo genere uectura?

Archander, Danaï socer, nomen proprium.

Archarius, præfectus et moderator dicitur. Paulus ad Ro. Salutat uos Erastus archarius ciuitatis.

Arche, à nostris principium, à quo ἀρχα, impero præsum.

Archelaus, philosophus Atheniensis, seu milesius: qui patrem habuit Apollodorum, et fuit auditor successorq; Anaxagoræ, à quo Socrates philosophia audiuit. Hic physicam philosophia ex Ionia Athenas inuexit, estq; physicus adpellatus: quod in eo defecerit philosophia naturalis, Socrate ethice introducente. Quanquam nec hic quidē ethicæ rudis fuit, qui de legibus, de honesto, et de æquo philosophatus est. Fuit et alter Archelaus Antenoris Troiani filius: quē Homerus scribit rei militaris peritissimū fuisse. Alius fuit geographus, qui terram omnē ab Alexandro peragratam descripsit. Alius de rerum naturis carmine scripsit. Alius oratoriam docuit.

Archemolus, penul. cor. Rhoeti regis Marubiorum in Italia filius. De quo Verg. —Et Rhoeti de gente uetusta Archemolum thalamum ausum incestare nouerca.

Archemorus, penul. cor. Lycurgi Thracum regis filius: qui à serpente occisus fuit. ut apud Statium libro Thebaidos: sic dictus, quod futurum apud Thebas regibus ostenderit exitium. Hic Hypsipilen nutricem habuit: quæ quum sitientibus qui ad Thebaidam expeditionē proficiscebantur, Laniam fontem ostenderet. Archemorum puerum super uiridi herba deposuit: qui à serpente uulneratus periit. Vnde fons ille Archemorus uocatus est, et annuus agon, in pueri illius memoriam celebrari cœptus.

Archeptolemus, filius Iphiti, auriga Hectoris, Enipeo interfecto à Diomede interfectus.

Archetypus, penul. cor. adiectiuum, dicitur exemplaris, ex ἀρχῆ, quæ est principalis, et τύπος, figura: quasi ex principali et naturali figura irahatur. Nam est quodcuq; ita primum fabricatum est, ut exemplar reliquis sit. Plinius ad Antonium. Ut pictores pulchram absolutamq; faciem raro nisi in peius effingunt: ita ego ab hoc archetypo labor et decido. Augustinus lib. 15. de Ciuit. Dei: Huic primo exemplo, et (ut Græci adpellant) archetypo, quædam sui generis imago respondit. Sunt qui exponant Archetypos, pro antiquis: ab eo quod archæos antiquus dicitur, et typos forma. Martialis:

Si tanquam tabulas scyphosq; Paule

Omnes archetypos habes amicos.

Nec refert quod secunda syllaba archæus producat, et eandem Archetypus corripiat, quum in plerisq; alijs idē solcat inueniri, ut in Geometria, et Acheronte.

Archias, nomē poëtæ, quo Latine significatur principatus, de quo extat Ciceronis oratio. Alius fuit Tarentinus philosophus

sophus Pythagoricus, qui floruit Platonis tempore. Sed hic à multis Architas non Archias dicitur. Alius Mitylenæus musicus. Alius de agricultura scripsit. Alius epigrammatum scriptor. Alius de agricultura librum edidit.

Archiatro, medicorum princeps, & medicus, archos princeps: qui & protomedicus dicitur. Archiatro dictus est Aesculapius: tanquam præses Deusq; medicorum esset. Vnde ab Hieronymo dictus est Archiatro seruator noster, qui medicus est Christianorum, & languentium animarum præsentissimus opitulator. In Codice Imperatorio legimus, priuilegijs imperatorij archiatros decorari. Casianus ait, Archiatros esse salutis magistros.

Archidamus, penultima correpta, nomen uiri Spartiani. Hic rogantibus socijs quantum pecuniarum foret satis ad bellum Peloponnesiacum: scienter respondit: Bellum ordinata non querit.

Archigènes, pen. cor. princeps generationis dicitur. Est & nomē celeberrimi medici. Sed p Græculis uel similibus poni consuevit: qui se præ omnibus sui generis sciolos ostendunt.

Archigrammatei, dicti sunt scribarum principes. Vnde scribit Plutarchus, Eumencem Cardianum fuisse archigrammatea Alexandri magni. Vulgò Cancellarij uocantur.

Archilochus, penult. corrept. nomen poetæ Lacedæmonij. Floruit Romæ regnante Tullo Hostilio: in quo (ut Quintilianus inquit) summa uis eloquutionis fuit. De quo Horat. Archilochum proprio rabies armauit iambo.

Alius fuit Archilochus Nestoris filius: qui patrem in expeditione Troiana sequutus, à Memnone interfectus est. Alius fuit Siculus: qui ariciam urbem condidit.

Archimagirus, penul. prod. princeps & magister coquorum, qui coquina præest. ἀρχιμαγῖρος enim Latine coquus. Iuuenalis: Pariter librarius archimagiri.

Archimandrita, pen. produ. dicuntur præpositi consecratae turbae, haud longè dissimiles cum episcopali dignitate: quòd principes mandrae & agminis sint. Mādra enim ueterinorū & animantium brutorū agmen dicitur. Martialis: Nec datur obstantes mulorum scandere mandras.

Archimēdes, penul. prod. nomē proprium uiri Syracusij: qui Geometrica ac machinalis sideralisq; scientiæ consultissimus fuit, & celeberrimus: testimonio Liuij, Plinij, & Plutarchi. Hic uelut Deus terrenus, mechanico artificio sphaeram uitream fecit: in qua mira conuersione dissimili motus circumlucubantur. De qua sic scribit Claudianus:

Iura poli, rerumq; fidem, legemq; Deorum,

Ecce Syracusius transtulit arte senex.

Percurrit proprium mentitus signifer annum,

Et simulata nouo Cynthia mense redit.

Marcellus in expugnatione Syracusarum interdixit, ne Archimedes unus uiolaretur. Verum quum Syracusæ caperentur, & ipse animo ac oculis in terra defixis, formas geometricas describeret, ab ignaro milite quis esset interfectus est.

Archimimi, principes sunt histrionum, Sueton. in Vespas. Fauro archimimus personā eius ferens, imitansq; (ut est mos) facta ac dicta uiri interrogatis palam procuratoribus, quāti finis & pompa cōstaret: ut audijt h s centies, exclamauit, centum sibi sestertia darent, ac se uel in tyberim proijceret.

Archippus, nomen philosophi, qui Thebis scholas habuit, ut scribit Hieronymus: & Pythagoræ auditor fuit.

Architas, Mnesagoræ, siue (ut alij uolunt) Aestiei filius, patria Tarentinus, eximius Pythagoricus philosophus. Floruit quo tempore Plato ad Dionysium in Siciliam uenerat: Platonemq; per literas monuit ut inde abiret. Siquidem

Dionysius de eo necando cogitabat. Fuerunt & alij, scilicet Archytes Mitylenæus musica clarus. Item alius, qui agriculturam scripsit. Et quintus architectus qui librum de mechanica scripsit.

Architector, stas, compositio. Cicero lib. 2. de finibus. An quòd ita classidas, ut optime possit architectari uoluptates.

Architectura, edificandi scientia. Græce Architectonice dicitur.

Architectus, & Architector, nomina composita ex ἀρχὴς princeps, & τέκτων faber, principalis faber, fabricandi ariē habens: uel qui structuris edificiorum præest, & qui fabricanda præscribit. Architectus (ut inquit Plato lib. de Regno magno) ministerio non uititur: sed utentibus præsidet. Vnde Vitruuius librum de Architectura condidit, id est de edificijs cōstruendis. Et quicquid excellit, hoc nomine nuncupatur. ut Aristoteles Architectonicam in Ethicis uocat, ceteris eminentem. Fabri autē qui aliquid manu faciunt in edificijs, alteri iunguntur ingenio, alteri opera ualent. Cice. in Varone. Si quis adhibere uolet, non modo ut architectos, uerū etiam ut fabros ad edificandam rempublicam.

Architriclinus, penultima producta, qui principalis est in aula discumbentium. Compositum nomen ex ἀρχὴς, & τρῆς, & κλῖν: quæ lectum significat. Nam in aula treis thoros in tribus aula dimensionibus collocabant, ubi conuiuantes discumbere consueuerunt. Iuuenalis:

Tertia ne uacuo cessaret culcitra lecto Architriclini erat, curare ut edulium uariorū fercula, seriatim & in tempore, conuiuijs exhiberentur: ut recte omnia disposita essent.

Archium, penul. prod. armarium librorum, seu locus publicus, in quo acta urbis & cuium recondi consueuerunt: sicut Romani tabularium dicunt. Iosephus lib. 2. Post quod ignem archiuo intulere, uolentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset unde creditæ pecuniæ ratio pateret. Et in lib. 7. Archiuu monumentorum publicorum receptacula exusta esse scribit.

Archon, summus principatus Athenis: sicut Suffes apud Carthaginienses: Romæ, Dictator. Enumerabatur autem inter Thesmothetas: hoc est, legū conditores: qui erant sex. Inter hos Archōtes, & Polemarchos: id est, imperator. Spartianus in Hadriano. Athenis Archon fuit Trebellius Pollio. Galeanus apud Athenas Archon erat, id est, summus magistratus.

Archontici, heretici quidam à principe appellati: qui uersitatem quam Deus condidit, opera esse principum dicebant, & negabant resurrectionem carnis.

Archos, Latine princeps dicitur. à quo fiunt multa composita. ut, Patriarcha, princeps patrum.

Arcirna, genus modici plaustri, quo homo gestari solet.

Arconicum, idem est quod arsenicum & auripigmentum: cuius uis reprimi ac tolli excrementa dubium non est.

Arcto, stas, frequentatiuum est ab arceo.

Arctomys, animal habens similitudinem muris & ursi, ab arcto, ursa: & mys, mus.

Arcton, mons qui imminet Cyzico, à Iouis nutricibus, quas illic in æpæris, id est, in Vrsas migrasse tradunt.

Arctophylax, penul. corre. Arcti siue Vrsi, phylax, id est, custos. Cicero:

Arctophylax uulgo qui dicitur esse Bootes. Nam adhibitus (ut quidā putant) custos Vrsæ uidetur Bootes ideo appellatur, quòd in modum bubulci plaustrum sequatur: quem rustici Septentrionem uocant. Magnus sideris ambuius, alijs ad Icarum, alijs ad Arcadem Iouis filium referentibus.

Arctos, Latine Vrsa, quæ quia in modum plaustri uertitur, nostri

nostram Septentrionem dixerunt. Et inde Arctos Septentrionalis & Borealis. Et Arctus polus, id est, borealis. De quo Cicero lib. 2. de Natura Deorum: Hunc circum Arcti duæ feruntur, nunquam occidentes. Ex his altera quidam apud Graecos Cynosura vocatur, altera Helice. Nam Helice maior est Vrsa, quæ & Calisto uocata fuit. Cynosura uero minor arctos. Vnde Ovidius lib. 4. Fastorum:

Esse duas Arctos, quorum Cynosura petatur

Sidonij Helicen Graia carina notet.

Arctos uero sine c, panis dicitur.

Arctos, ab arcto, idem est quod Septentrionalis, & Arctus similiter Septentrionalis.

Arcturus, penultima producta, stella in signo Bootæ post caudam maioris Vrsæ: cuius ortus & occasus tempestates facit, & dicitur Vrsæ cauda. Oritur à Canicula fere post diem quinquagesimum. Dicta Arcturus, quasi ἄρκτος οὐρά: id est, Vrsæ cauda.

Arctus, est sidus, in quod Calisto Lycaonis filia migravit ex Vrsa, in quam Iunonis indignatione (cuius erat pellex) mutata dicitur, de quo modo. Is fuit Arcas Iouis filius. Effigatur autem quatuordecim stellis.

Arctus, sta, stum, strictus. ut, Arcta est uia quæ ducit ad uitam, ab arceo fit. Columella libro 3. In tribulum fictile uel cornu arctæ inserto.

Arcuatus, ta, tum, in modum arcus curuatus, ab arcu, cuas. Plinius lib. 29. Illam autem quæ arcuatur, Græci sepam uocant. Liuius lib. 1. Ad id sacrarium flamines bigis curru arcuato uehi iussit. Hieronymus in Prolog. Iosue: Vnde cesset arcuato uulnere contra insurgere scorpius. Hinc Arcuatim aduerbium, more arcus.

Arcubalista, à nonnullis Scorpio uocatur.

Arcula, diminutiuum, parua arca, à quo Arcella. Sed in frequentiore usu est Arcula. Cicero lib. 2. Officiorum. Præmittebatque de stipulatoribus suis qui scrutaretur arculas muliebres: & ne quod in uestimentis telum occultaretur, exquirent. Est & Arcula auis, quæ in auspicijs aliquid fieri uetabat.

Arculata, circuli qui è farina in sacrificijs fiebant.

Arculus, diminutiuum ab arcus, à quo fit aliud diminutiuum Arcellus. Et Arculus dictus est Deus, qui tutelam gereret arcarum. Item Arculus dicebatur circulus, qui capiti imponebatur ad sustinenda commodius uasa, quæ ad sacra publica capite portabantur apud Athenienses.

Arcus, ab arceo, pro cõtineo fornix ædificij est: quod se ipse contineat. Quamuis ab opere erigendo in altitudinem quidam dici uelint. Cicero: Iam enim atrium & arcus duos abfoluerat. Et Arcus, iris cœlestis, & est tam secunda quam quarta declinationis in utraq; significatione. Cicero de Natura Deorum: Quare autem arcus species non in Deorum numero reponatur? Hieronymus in Ezechiele. Vidi uelut aspectum arcus quum fuerit in nube in die pluuie. Ennius genere foeminino protulit. Formatur autem Arcus cœlestis hoc modo. Dum enim Sol in nubibus rarefcentibus ex aduerso resulserit, radiosque suos directa linea humori núbilo transfundens impresserit, fit percussio splendoris eius in nubibus: ex quibus fulgor emicans, arcus speciem format. Sicut enim impressa cæra anulo imaginè exprimit: sic nubes è contrario ex rotunditate Solis figuram sumentes, orbem efficiunt, & arcus effigiem fungunt. Adparet autem hoc non semper: sed quum rarefcent núbila cœli. Nam rursus quum coeunt in se nubes atque densantur, confestim arcus forma resoluitur. In nubium enim densitate, arcus imperfecto gyro completitur. Denique sine Sole & nubibus nunquam adparet arcus.

Quadricolor autem est: quia ex omnibus elementis in se rapit species. De cœlo enim trahit ignem colorè, de aquis purpureum, de aère album, de terris colligit nigrum. Arcus uero quo sagittæ iaciuntur, tantum quartæ declinationis est, ab arceo, quum significat à longe ucto: quod missis sagittis non sinat hostem accedere. Quod nomen etiam per q, apud antiquos scribebatur Arquus. Vnde Arquites, arcu præstantes: qui et sagittarij dicuntur, & Arquatus. Græce autem ἄρκος, Latine dicitur arcus. Inde ἄρκος Apollo, argenteum arcum gerens, & Hippotoxotæ, equestres sagittarij.

Ardea, auis quædam, quasi ardua: quoniam uolando alta petit, à Græcis dicitur ἄρδαιος. Verg. — Atque altam supra uolat ardea nubem. Huius diminutiuum est Ardeola. Est & Ardea nomē urbis in Latio: à feruore regionis sic dicta: quæ decem & octo miliaria ab urbe est posita. Martialis: Ardea solstitio Pestanaque rura petantur,

Quique Cleonæo sidere feruet ager. Dicta quoque Ardea, à Danaë Persei matre. Vel à Dauno Pylumni filio, qui eam condidit, ut quidam existimant. Ardearum tria genera ponit Aristoteles: Leucum, ab albedine dictum: Asterias, à fulgore astrorum: & Pelos, ab aduerbio πᾶσι, quod proprie significat: quoniam hoc tertium non ita alte uolat.

Ardeates, populi sunt Ardeæ incolæ, habet penultimam productam.

Ardelio, homo inquietus, & huc atque illuc semper uolitans, saliens, & omnibus negocijs sese immiscens. Martialis: Vis dicam quid sis: magnus es ardelio.

Ardeo, des, si, sum, quod & Ardo, dis, dicitur. significat cōcremor. Vergilius:

Namque uolans liquidis in nubibus arsit arundo. Et in Euangelio. In ignem mittent & ardet. Per translationem Ardere ponitur pro ardenter seu impatienter amare: & sic modo cum aduersatiuo, modo cum ablatiuo constructur. Vergilius: — Coridon ardebat Alexim. Horatius: Non aliter Samio dicunt arsisse Batillo Anacreonta Teum. Interdum pro festinare. Vnde Ardens pro festinante, ingenioso, acutoque ponitur: quod instar ignis omnia penetret. Sicut e contrario Segnis dicitur tardus: quasi sine igne. Vergilius: Instant ardentes Tyrij —

Interdum pro fulgorem emittere. Idem:

— Tyrioque ardebat murice lana. Vnde & Ardens, pro candido, à candore flammæ. Idem.

Ardentisque auertit equos — Interdum præ dolore irasci, ut apud eundem lib. 10.

Proxima quæque metit gladio, latumque per agmen Ardens linitem agit ferro te Turne superbum Cæde noui querens. Interdum pro consumi. Cicero. Quoniam nimio uidendi te desiderio ardebam. Interdum pro optare. Plinius: Ardeo te uidere. Vergilius: — Patriæque mori pro moribus ardent. Huius composita sunt Exardeo, Inardeo, & Perardeo: in quibus præpositio auget uim significationis.

Ardesco, desceis, ardens fio. Gregorius: Sed ad hæc inaudita inardescit animus, iamque illic cupit adfiscere, ubi se sperat siue sine gaudere.

Ardum, ueteres pro aridum dicebant.

Arduus, dua, duum, altus & difficilis. Ovidius:

Ardua prima uia est.

Area, proprie dicitur locus purus in urbe, sine ædificio, quæ Græci plateam dicunt. Dicta Area, quod ardore Solis fit facta arida, & non possit quicquam generare. Quidam ab ara deducunt: quod sicut hæc ara pura est, ita Area in urbe sine domo

domo, loca pura sunt: id est, sine edificio. Vel quod sicut *are* flammis: ita *Areæ* Solis ardore torrentur. Valla: Campus est planities ampla & grandis: ideoq; spaciose plateæ *areæ* uel campi nomen accipiunt. Vnde Romæ campus Martius. Nam locus huiusmodi uocatur *Arca*. Suetonius tamen in Cæsare posuit *Aream* pro loco puro accommodato foro extruendo, quum inquit. Forū de manubijs inchoauit: cuius *Arca* super festertium milles cōstitit. Item *Arca* dicitur solidum, terrenum, planities glabra: id est, locus purgatus, coæquatusq; et cylindro consolidatus, plateis amplitudine similis, ubi frumēta arescuntur & teruntur. De qua Verg. lib. 1. Georgicorū: *Arca* tum primum ingenti est æquanda cylindro.

Columella lib. 3. *Arca* quoq; si terrena erit, ut sit ad tritum ram satis habilis, primum raditur. Item *Arca*, & per diminutionem *Areola*, subacta est terra probe, atq; sata, seu serenda, quales sunt in hortis: in quibus quadrata quædam & bene subacta & coæquata spacia, in quæ mox semina iaciuntur. Columella: *Areæ* sic informandæ sunt, ut facile runcantium manus ad dimidiam partem latitudinis perueniāt. Idem lib. 6. Crebro putrem terram duos altè digitos insternemus, & modicè rigabimus, stramentisq; *areæ* cooperiemus. Ex huiusmodi arcis locatis, magni prouentus capiebantur. Cicero in Paradoxis. Etenim si isti callidi rerum aestimatores, prætè & *areæ* quasdam magni aestimant, quod eius generi quasi nocere nihil potest &c. Apud Geometras *Arca* sumitur pro illo spacio uacuo in aliqua figura, ut in triângulo uel quadrangulo. Item *Arca* uocatur morbus in capite, cum capillorum profluuium. Eius duæ sunt species. Alopecia, quæ fit in capillo & barba. Altera à serpentis similitudine adpellatur ophis. Incipit ab occipitio, duorum digitorum latitudinē non excedens. Item *Arca*, siue *Aria*, media producta, insula est in Ponto uersus Colchos, Marti sacrata.

Areator, qui *aream* purgat, & in ea frumentum triturat. Columella lib. 2. Atq; hoc supremum areatoris emolumentum percipiendorum seminum quæ terre crediderat.

Arefacio, aridum facio: cuius passiuum est *Aresio*, pro exiccor.

Arelate, ciuitas est in Mediterraneo Narbonensis Gallie, à Plinio dicta Colonia Sextanorum: quoniam ex sexta legione coloni deducti sunt.

Aremorica, quondam, quæ nunc Aquitania dicitur.

Arena, tenuissimus pulvis aridus: ideoq; ab ariditate deductū nomen quidam existimant. caret enim omni humore & succo: unde & plurimum aquæ ebibit, & ita sine adspiratione scribi debet. Nec quenquam mouere debet, quod *Arena* habeat primam breuem, *areo* uero productam: quā deriuatiua non semper primitiuorū naturam seruent. Alij ab herendo, quod sibi inuicem propter tenuitatem cohereat: uel quod cū calce parietibus inhereat, sicut in fabricis uidemus, & sic cū h, scribitur. Eius uero tres sunt species: scilicet fossitia, fluuatica, & marina: inter quas grossior sabulum nuncupatur. Quandoq; tamen *Arena* ponitur pro loco in quo pugnabāt gladiatores. Suetonius in Augusto: Quodam autem muneris die Parthorum obsides tunc primū missos per arenam mediam ad spectaculum induxit. Hinc *Arenarij*, dicti sunt gladiatores, qui in arena depugnabant. Quandoq; forū *Arena* dicitur: quia illic sic depugnant actores caussarum, ut in *arena* gladiatores digladiabantur. Seneca: Hoc ita habitum est, scholam quasi ludum esse: forum *arenam*. Hinc Plinius *Arenam* suam adpellat centumuiros: quoniam in iudicio cētum uirali certabat frequenter telis oratorijs. Hoc nomē licet pluralem numerum non habeat, Vergilius tamen dixit,

- Quam multe zephyro turbantur *arenæ*.

Arenaceus, cea, ceum, quod ex arena est.

Arenarius, ria, um, quod ad arenā pertinet, ut Iupiter *arenarius*.

Arenatus, ta, tum, quod ex calce & arena factum est: sicut marmoratum, quod ex marmore. Plinius: In Græcia testorij etiam arenatum quod ducturi sunt, prius in mortario lignis uetibus subigunt.

Arenosus, sa, sum, quod arena abundat. Plinius: littus non arenosum, sed alga & fluuiorum sordibus plenum.

Arenula, diminutiuum ab arena: quæ est tenuissima. Plinius lib. 30. *Arenulæ* quæ inueniuntur in cornibus cochlearum, cauis dentium inditæ, statim liberant dolore.

Arco, ares, arui, aridus sum. Plautus in Rudente: Vtinam fortuna nunc anthracina uterer, ut quum exissem ex aqua, *are* rem tamē. Quidam hoc uerbū ab ara deducunt: in qua quæ Dijs immolabatur, torreretur solebāt. Alij uero ab ara: sed per contrarium sensum, à πρὸ ἁρδῆν, quod significat irrigare: quod aridum minime sit irrigatum. Huius composita sunt, Adareo, Exareo, Inareo, Obareo, Perareo, & Subareo.

Areola, cum accētū in antepenultima, diminutiuum ab *area*. Columella lib. 6. Quum terram bene subegeris, *areolas* facito. Aliter accipitur à Geometris.

Areopagitæ, penulti. producta, illi dicuntur, qui in templo Martis iudicabant: quod iudicium exquisitissimum habebatur. Nam quum Mars (qui Græce dicitur ἄρης) homicidij crimine reus fieret, iudicantibus duodecim Dijs in eo pago sex sententijs absolutus est: ut Stephanus Byzantius docet, & multi alij Græci. Verum quid ageretur in *Areopago*, uel Pollux lib. 9. scribit de magistratibus Atheniensium, & eorū locis. *Areopagitarū* magistratus erat iudicare de cæde, et de statu reipub. prouidere. Vnde ait. οἱ δὲ ἑνὶ τῷ ἄρῃ Χορτος, οἱ καὶ ἱερεῖς ἱναὶ τὸν μετὰ τὸ δῆνα τὰς εἰδύνας αὐτῶν τοῖς ἀρεοπαγίταις προσετίθεντο, ὑποτίθοντες δὲ τὸ δίκαιον τοῦ φόνου, id est, Nouē principes, quotānis post datas sententijs *Areopagitis* addebatur: sub dio autem de cæde iudicabant. Sed multa essent dicenda quæ Pausanias scribit de Græcia illustrata, & alij.

Areopagus, penulti. producta, (quia pagus primam producit. Ouidius in Fastis.

Pagus agat festum, pagum lustrate coloni:

Et datum paganis annua liba focis.) Martis uicus. Nā ἄρεος Martis, ἄρεος uicus. Vicus enim erat Athenis, à templo Martis sic cognominatus: ubi primum iudicium capitis actū fuisse dixit Plinius lib. 7. Inde dicti sunt *Areopagitæ*.

Areopolitæ, penul. produ. qui habitant *Areopolim*.

Areopolis, ciuitas Arabiæ: quæ alio nomine dicitur Moab. De qua in dictione Moab.

Ares, Græce ἄρης, quatuor significat: ferrum, interdum bellum, aliquando uulnus, sæpius uero Martem: quo nomine & nos & ferrum, & bellum, & uulnus significamus. Ab ἄρης Aries, quasi Martialis: sicut à Marte Martius. Nam etiam Mathematici dicunt, Martis esse domum Arietem & Scorpionem: ut etiam ob conuenientiam influxus dicatur Aries à Marte: à Græcis tamen deducendo.

Aresco, aridus fio. Cicero lib. 2. ad Heren. Nihil lachryma citius arefcit. Adaresco, pbe arefco: sicut Exaresco. Cato de Re rustica. Vestimenta ne tineæ tangant, amurcam decoquito ad dimidium, & ungito fundum *aræ*, & extrinsecus, & pedes, & angulos: ubi ea adauerit, uesimenta condito. Inaresco, intus siue penitus arefco. Columella lib. 1. Deinde quū prædictum tectorium inaruerit, id est, aridum intus penitus uel factum est. Obaresco, circum uel omnino arefco. Laestantius

Etantius lib. de Opific. Acies, id est, membrana illa perlucēs, quam siccari et obarescere non oportet nisi humore tersa pure niteat, obsolescit. Peraresco, ualde aresco.

Areta, fuit Aristippi philosophi filia, quæ ei successit in schola, summum bonum in uoluptate (quæ maxime sensum moueret) posuit.

Aretalogus, penul. cor. (Porphyrione teste) garrulus et loquax dicitur in ostentatione uirtutis: unde nomen deducitur. ἀρετή enim uirtus, et λόγος sermo, siue uerbum, sententia, ratio, prosa, cura, studium, et multa alia. Sucto. in Augu. Frequentius aretalogos, et festos et solennes, nonnunquam tantum iocularitatem celebrabat. Iuuenal. Ut mendax aretalogus. Aretalogus etiam dicitur, qui fingendis mendacijs auditores mouet arte uerborum. Sed tunc efficit contra Porphyrionem. Non enim ab ἀρετῆς, sed ἀρεσκω placeo, fit ἀρετός, id est, placidus, et λόγος sermo: quasi Aretalogus, uir placidi sermonis, blandus, mundus, multa delectatione adfabilis, mātis et dulcis.

Arete, Græce ἀρετή. Latine uirtus. Vnde Philaretus, proprium nomen, et significat amatorcm uirtutis. Est etiam Arcis, nomen mulieris uxoris Alcynoi regis Phæacum.

Arethissa, lacus maioris Armeniæ, de quo Plinius lib. 6. Tygris influit in lacum Arethissam, omnia illata pondera sustinentem. Solinus uocat eum Arethysam: Strabo Arsenem. In hunc lacum Tygris fluuius influit. Vnum ei piscium genus est, et hoc transcurretis fluuij aluco non miscetur. Sicut nec est Tygri pisces transnātant.

Arethous, rex fuit in Arna Bæotia.

Arethusa, penu. prod. uirgo uenatrix, Dianæ comes, ab Alpheo amata: quæ in fontē Siciliæ apud Syracusas conuersa est. Verg. Et tandem positus uelox Arethusa sagittis. Vnde et Syracusæ Arethusides dictæ sunt: ab Arethusa fonte, forma patronymica fœminina. Ouid. lib. 4. Fastorum. Vtq; Syracusas Arethusides abstulit armis Claudius: Fuit et Arethusius fons Smyrne: tertius in Chalcidia, quartus in Ithaca. Redditur et in Eubœa et Bæotia propè Thebas. Didymus octo memorat, ut epitheton esse putetur cuiusq; fontis, ab ἀρετώ frequentatiuo, quod significat irrigo. Est et Arethusa locus Syriæ munitus iuxta Emesam, sexdecim millibus passuum: à qua Arethusij ut inquit Strabo.

Aretium, ciuitas Thusiæ, à Græcis condita, eo tempore, quo populus Israël sub iudicibus regebatur.

Arferis, aqua quæ inferis libabatur: seu uas uini quod adhibebatur sacris, et à fero deducitur. Cc.

Argathon, mons in Mysia ubi raptus Hylas. Dictus ab Argathona Rheſti coniuge: cui et Argathon, ut moti quoque, nomen fuit.

Argema, morbus oculorum, quum ulcus circulum oculi infestat: quem Græci irim dicunt. Latine albugo uocatur: et leucoma etiam Græce, à candore.

Argemissa, uel Argemuisa, insula ad continentem Troadis, propè Argenicum promontorium locata. Iuxta quem locum Alcibiades extinctus est.

Argenetes, Sol dicitur: quod semper exoriens gignitur, et ipse gignit uniuersa.

Argentariam, facit, qui argentarius est, siue trapezita, siue numularius.

Argentarius, uulgò campſor, siue mensarius, à Græcis colybiſta et numularius, et trapezita dicitur. Vnde Plautus in Curculione, trapezitam et argentarium pro eodem accipit. Sed iurconsultus. ff. de edendo. ostendit Argentarios maiores mensarios: qui multorum pecunias acceptas custodiunt, quum opus fuerit reddituri: et quorum officium atq; ministerium

publicam habet caussam: hiq; ratione conficiunt. Autor est Seneca, Argentarios præesse publicis actionibus.

Argentum, post aurum preciosissimum est. Videtur autem à Græco esse. Illi enim ἀργύριον dicunt. Gignitur ex argēto uiuo, et sulphure albo. Balsamū et iaspidis uim uehementer conseruat. Eius spuma uulnera sanat, neq; finit superfluas carnes excrescere: et sordes cordis mundificat. Argentum primo signatum est, anno urbis quingētesimo octogesimo quinto. Quint. Fabio consule, quinq; annis ante bellum Punicum primum. Nota argenti bigæ et quadrigæ: inde bigati et quadrigati numi adpellati sunt. Aureus uero numus sexagesimo secundo anno post argenteū percussus est: in quo primo consulum, deinde imperatorum capita imprimi cœperunt, et ab ijs sæpe nomina accepere. Argentū candidū est, unde et à Græcis ἀργυρὸς dicitur. In puteis reperitur, quod excoqui non potest nisi cum plumbo nigro, aut cū uena plumbi: quæ iuxta argēti uenas plerunq; reperitur, Gallenam uocāt. Aliquando Argentum ponitur pro supellectili argentea: puta scyphis, cochlearibus, alijsq; quæ ad mensam ornandā exhibentur. Plaut. Tu esto lectijernator, tu argentum cluito.

Argettes, uentus Occidentalis frigidus, de quo Plinius lib. 2. Ab Occasu æquinoctiali Fauonius: ab Occasu solstitiali Coarus: Zephyron et Argesten uocant.

Argetos, significat uelocem, et candidum, splendidum, et strenuum.

Argeus, gea, geum, idē quod Argiuus. Horat. lib. 4. Carmi. Tybur argeo positum colono. Ab Argos urbe et Argeus mons est ab una parte Cappadociam cingens. Argei (teste Varrone) dicebantur scirpeæ effigies, quæ per uirgines Vestales iaciebantur singulis annis in Tyberim, per portum sublicium. Argei etiam dicebatur loca sacra Romæ Argeorum. Varro: Reliqua urbis loca olim discretæ, ut Argeorum sacraria. Argeos dictos à principibus, qui cum Hercule Argiuo Roman uenerunt.

Argia, penu. produ. nomen Adraſti regis Argiuorum filiæ: quæ conuersa fuit in fontem sui nominis.

Argiæ, pluralis numeri tantum, oppidum est Læconia.

Argiletum, ab Argo dictū est: quod is eō uenerit, ibiq; sepultus sit. Nam argolus, siue Argus, dux Argeorum, apud Euandrum hospitarus est. Quū in suspicionem regni ueniret, clam noctu ab Arcadibus est interfectus (ut uoluit) inscio Euandro. Cui Euander tumulū fecit. et hoc loco nomē imposuit, à leto, id est, morte Argoli, siue Argi, Argiletū Varro scribit Argiletū etiā dici ab argilla, id est, creta: cuius copia illic erat. Erat autē Argiletum locus in urbe propè palatium, ubi tabernæ bibliopolarum erant, quæ Argilleanæ dicebantur. Martialis: Argilleanas manus habitare tabernas.

Argilla, terra cretosa et candida, qua figuli utuntur ad uasa faciendā. Iuuenalis: Argillam atq; rotam citius properate.

Argimissæ, sunt tres insulæ parue ante Asiam, propè Mytilenē et Lesbū cōtinenti proxima, ut inquit Strabo lib. 13.

Argis, aduerbialiter in loco. Plinius lib. 16. Argis etiam olca durare dicitur.

Argo, gen. fœmin. nauis quam Iason duxit, ab Argo architecto, de quo Flaccus: Ad charum Tritonia deuolat Argū. Moliri hunc puppim iubet, et demittere ferro Robora. Scu ab argoa, quod est uelox, ut inquit Diodorus. Inde Arguti (ut sentit Probus) dicti sunt, qui multum et celeriter loquuntur. Alij autumant Argo nominatam esse ab Argiis, hoc est, à Græcis. Quod sentire uidetur Cicero lib. primo Tusculanarum questionum, quum ait: Et eas angustias per quas penetravit ea quæ est nominata Argo: quia Argiui in

ea delecti uiri ueluti, petebant pellem inauratam arietis. Inde Argonautæ dictæ sunt. Est et signum cælestis. Argo nauis. Oritur pridie Idus Mart.

Argolicus, ca, cum, idem quod **Argiuus**, ut regio Argolica.

Argonautæ, dicti sunt herodes illi, qui cum Iasone in Colchos profecti sunt. Ex quibus præcipui fuere Castor et Polux, Telamon, Orpheus, Hercules, et Hylas puer. Sic cognominati à naue, quam in nauigauerunt: qui fuerunt supra quinquaginta, ut Orphe. lib. 1. et Apollon. in Catalogo herou.

Argopelasgos, Homerus uocat Thessalos.

Argos, in singulari numero est generis neutri: in plurali uero masculini, ut hi Argi. Horatius:

Aptum ducit equis argos diēsque Mycenæ. Verg. lib. 10.

Herculis autorem comitem, qui missus ab Argis.

Est autem Peloponnesi ciuitas nobilissima, non longè ab Athenis: quod à siti Dipson dictum est. Apud quos erat magna societas inter eos, qui uno puteo utebantur. Vnde et Fratris dixerunt, et per quos, quis tribus uocamus. Huius rex primus Phoroneus fuit. Dicta Argos ab Argo rege, ut scribit Augustinus lib. 18. de Ciuitate Dei: Hinc Argiui Græci dicti sunt: et Argolicus sinus, et Argolici duces, et Argolica regio. Alia est ciuitas Argos Thessaliæ, quod Pelasgicon dicunt, à Pelasgis. Lucanus:

Vbi nobile quondam Nunc super Argos erat.

Alia in Achaia non longè à Mycenis: quæ et Hippion uocatur. Alia in Acarnania amphilocheia, quod Alcmeon eiusque liberi condidit, ut inquit Strabo. Sunt et aliæ ciuitates hoc nomine, quas exponit Stephanus. Est et Argos quædam regio, pars Græciæ. Nec non et omnis ora littoralis dicebatur Argos, ab Argia matre Pelasgi, qui ei imperauit, Est et Argos in Italia, quam Diomedes edificauit: quæ primò Argi, post Argirippa, post Arpi dicta fuit. Aliquando Argos canis nomen apud Homerum, qui fuit Ulyssis. Itè Argos Argonoris equus: à quo Argos Iasonis ciuitas dicta fuit, ut inquit Hellænicus. Præterea Argos dicitur tardus, segnis. Vnde et Cynosargos, intemperans, à quo et locus dictus, in quo ociosi et intemperantes homines solebant conuenire. Vnde et prouerbium. 1 ad Cynosargos. Inde (ut Cicero lib. de Fato inquit) Argos logos, id est, ignaua ratio. Hinc iocus in hendecasyllabo Martialis:

Non nautas puto uos, sed argonautas.

Vbi adlusto est ad famigeratos nautas: et intelligi tamen uult pigros et lentos nautas.

Argumentatio, est explicatio et enarratio argumenti. Accipitur et pro eo quod mente componitur. Ambrosius: Cognito quod Heliscus esset, qui consilij et argumentationibus eius obuiaret.

Argumentor, rationibus nitor ad aliquid probandum.

Argumentosus, sa, um, quod est factum magno argumento.

Nam in picturis quoque Argumentosa opera uocamus: id est, ingeniosa. Et de diua Cecilia legimus, quod quasi apud argumentosa diu deseruiret, quæ miro artificio animas lucrabatur.

Argumentum, à Quintiliano definitur, est ratio probatione præstans, qua colligitur aliud per aliud: et quæ quod est dubium, per id quod dubium non est confirmat. Sumitur interdum etiã pro materia. Cicero. Quomã nullum scribendi argumentum mihi relictum est. Interdum pro cõiectura, interdum pro uerisimili probatione: ut sunt argumenta comædiarum. Interdum pro summa uersibus exposita. Item pro sententiâ, ab arguo pro demonstro. Cicero lib. Offic. Tabula uero nouæ quid habent argumenti, nisi ut emas mea pecunia fundum? Ouidius: Quid latus argueret, corneus arcus erat.

Id est, demonstraret. Similiter Argumentum dicitur artifi-

cium. Vnde rotarum argumenta.

Arguo, guis, gui, gutum, imputo, siue aduso. et genitiuo sepius quam ablatiuo cõstruitur. Curtius. Orsinem modo auaritia, interdum et deflectionis arguebat. Cicero lib. 2. ad Herennium: Vt si quisquam furti arguat, dicat cum esse hominem improbum, auarum, fraudulentum. Similiter quandoque significat reprehendo cum ratione et argumentis: ut in Genesi. Certe mendacij nos arguere non poterit. Plautus in Amphit. Et eccum uideo, qui me miseram arguit stupri, dedecoris. Si uero id quo quis arguitur non exprimitur, adusatiuum tantum habet. Lactantius lib. 3. Tui ergo te libri arguunt. Proprie tamen Arguere, est ostendere. Vergilius: Degeneres animos timor arguit. Aliquando in discrimen uocare. Festus: Argutum iri: id est, in discrimen uocari. Huius composita sunt Coarguo et Redarguo. Sallustius: Lentulum dissimulantem coarguunt sermonibus, quos ille habere solitus erat. Sciendum est, quod licet Arguo argutum supinum faciat, ex quo Argutus participium: tamen futuri temporis est Arguturus. Sallustius lib. 2. Histori. Quos aduersum multi ex Bythinia uolentes occurrere, falsum filium arguturi. Nam (ut docet Priscianus) quædam sunt uerba in utrum supinum formantia, quorum participia futuri terminant in iturus, et uerbalia in itio: ut Argutum, arguturus. Tutum, tuiturus, Sputum, spuiturus, Plutum, pluiturus, pluitio.

Argus, nomen proprium regis Argiuorum. Hic filius Apis fuit. Ex cuius nomine Argi, Argiui adpellati sunt, quo regnante cepit uti frugibus Græcia, et habere segetes in agricultura, delatis aliunde seminibus. Et post obitum Deo haberi cepit, templo et sacrificijs honoratus. Argus quoque Phryxi filius fuit. Fuit et alius Argus, qui à poetis oculis plenus fingitur custodisse Iunonis imperio Inachi filia, eius Deæ pellicem, in bouis speciem conuersam: de quo Ouidius: Centum luminibus cinctum caput Argus habebat.

Qui postea à Mercurio interfectus fuit: unde et Argiphontes cognominatus est, quod Argum peremerit. Mystice autem Argus est coetum stellarum, luce distinctum: quibus inesse quædam species cælestium uidetur oculorum. Et Argus uocatus fuit argo nauis architectus. Item Argus, albus dicitur, et celer. Vnde Argiphontes Mercurius dictus est, quod candida et aperta omnia faciat oratio. Et quod sit celer Deorum nuntius, à poetis confingitur, potius quam ut Argi dicatur interfector. Est et Argus adiectiuum, pro Argiuus. ut est apud Plautum: Nauis Amphitryo argis ex Argo patre.

Argutia, tiæ, dicitur acute et maliciose dictum uel factum. Plautus in Mustellaria. Exi à culina, sis foris mastigia: qui mihi inter patinas exhibes argutias.

Argutor, taris, pen. produ. depon. ab argutus fit et significat procaciter loquor. Neuius: Quandoque ad ludos uenit, alij quum tacerent, totum diem argutatur quasi cicada. Est et Argutari, subfilere. Titinnius. Terra hæc est noua, quasi ubi tu solitus argutari pedibus cretam dum compescis, uestimen- taque lauas. Reperitur et Argutio in eadem significatione.

Argutulus, diminutiuum, contemptui deriuatum, et non blandiendi causa: ut homunculus, et homulus.

Argutus, a, um, participium ab arguo. Plautus in Pseudolo. Argutus malorum facinorum. Quandoque uero est nomen. Modo pro malitioso et falso, qui cum lepore quodam quæ cupit dicit, facit uerba: quasi arguens acule et inuestigans. Modo pro canoro resonanti: ut Arguta hyrundo, et Arguti homines, qui multum et celeriter loquuntur, ab argo naue, quæ à celeritate dicta est. Apes enim uelox dicitur. Vergilius: Argutos inter strepere anser olores. Modo pro exili, breui

brevi, et quasi acuto. Idem lib. 3. Georgicorum:
Argutumq; caput, brevis alius, obesaq; terga. Vnde di-
cta sunt Argumenta. Arguere enim est acutum ostendere.
Argyra, ciuitas Siciliae, unde sc Diodorus Siculus oriundum
 facit, à qua Argyrini.
Argyranthe, argenti morbus.
Argyraspidas, dicimus eos qui argentea scuta ferunt. Vnde
 (sicut refert Lampridius) Alexander imperator Romanus,
 non solum fecit argyraspidas, sed et chrysastridas, ita ab
 aureis clypeis nominatos. ἄσπις, id est, scutum.
Argyriion, Latine argentum, à quo Argyrocopus, argen-
 tarius, ἀργύρεος, καὶ κόπῳ, id est, argentum, et tundo, pul-
 so, percutio.
Argyrippa, ciuitas in Apulia, olim Argyrohippus dicta:
 quam Diomedes edificauit, à qua Argyrippini dicuntur.
Argyritis, spuma argenti dicitur.
Argyrodamas, lapillus quem andromanta uocat: quoniam
 impetus hominum et iracundias domat.
Argyrolagus, quæstor querens argentum, ἀπὸ τοῦ ἀργύρου
 dicitur.
Argyrones, Actoliae fluuius: propter argenteum aque
 candorem.
Argyrotos, argenteum arcum gerens. Quo nomine di-
 ctus est Apollo, τὸ ἄργεον, id est, arcus.
Ariadne, proprium nomen eius, quam desertam à Theseo,
 Bacchus rapuisse dictus est à poetis.
Aricandos, annis in Lycia, à quo et urbs ibi, Aricanda
 nomine.
Aricia, urbs in Italia, quam edificauit Hippolytus Thesei
 filius, et à nomine coniugis Ariciam adpellauit. Abest ab
 urbe ad decimum lapidem.
Aricinum, nomen erat iuxta Arician urbem, in quo Aegeria
 Nympha erat: cum qua loqui solitum ferunt Numam Ro-
 manorum regem.
Aricinus, lacus erat iuxta Ariciam urbem, quod speculum
 Dianæ uocabatur: in quo nunc quoque insula cum proceris
 arboribus mobiles conspiciuntur.
Ariditas, quæ et Ariditas dicitur, pro siccitate. Varro. Fri-
 gus calore atque humore ariditatem miscet.
Aridus, dicitur, dum, pen. cor. siccum quod naturalem humorem
 amisit. Ambrosius: Arida terra dicta est, et non solum ad ge-
 nus, sed etiam ad speciem terrarum refertur. ut sit utilis, siccā,
 habilis et apta culturis. Arida autem expressio naturæ est: ter-
 ra, adpellatio quedam simplex negocij. Interdum Aridum po-
 nitur pro puro et lucido. Plautus in Ruden. Argento arido.
 Interdum pro horridico, acuto, quum de sono loquimur: quia
 ea quæ arida sunt quum frangi cœperint, nimium atque horri-
 ficum sonum edunt. Verg. lib. 1. Georg. - Et aridus artis
 Monibus audiri fragor. Huius diminutiuum est Aridulus.
Aries, arietis. penul. corr. qui inter oues integer est, et tene-
 tur ad generandam sobolem. Veruex uero, cui inuersi uel
 adempti sunt testiculi. Ab ara dictus Aries: quod aris impo-
 ni ad sacrificia soleret. A cuius similitudine bellica machina
 Aries adpellatur. Materia ac tabularis testudo contextitur:
 quæ (ne flammis exuri possit) corio siue cilicio uestitur. In-
 trinfecus recipit trabem: quæ si adunco præfigitur ferro, falx
 uocatur: ab eo quod incuruata est, ut ex muris lapides ex-
 trahat. Si uero caput ipsius ferro tegitur. Aries adpellatur:
 quod instar arietini capitis fieri soleret. Vel quod habet du-
 rissimam frontem: quia subruat muros. Vel quod more arie-
 tum retrocedit, ut uehementius feriat. Testudo autem à simi-
 litudine naturæ testudinis uocabulum sumpsit. Quia sicut illa

modo reducit caput, modo profert: ita huiusmodi machina
 interdum reducit caput, interdum effert, ut uehementius fe-
 riat. Est et Aries cœlestis signum, primum in zodiaco. Aries
 etiam marinus piscis, siue marina belua est: candore tantum
 cornibus assimilatis. Græce αἰετός dicitur. Sed rem mirificam
 tradit Aelianus discipulus Pausania, lib. 7. λέγεται δὲ ἄρως,
 ὅτι πρὸς αὐτοῖς ποῖ μὴ πρὸς αὐτοῖς ὑπὸ μυστικῆς μάλας ἢ ὑπὸ τῆς Χιλίας.
 id est, Dicunt Arabes, quod utique apud eos ouilia pinguescunt
 musica magis quam pabulo.
Arietarius, ria, rium, quod ad arietem pertinet, seu quod est
 arietis. Viāruuius. Constituebatur autem in ea arietaria ma-
 china: quæ Græce criodocis dicitur.
Arietinus, tina, num, penult. producta, quod est ex ariete.
 Plinius: Arietinum iecur ad id utile est.
Arieto, tas, penul. corr. percutio, deijcio. Tractum ab arietis
 similitudine: cuius firmissimum caput et solidissima cornua
 faciunt, ut magno impetu quicquid obieceris percutiant et
 deiciant. Plautus in Truculento. Quis proterue nostras
 aetis arietat? Curtius: Macedo gladium cœperat stringere:
 quem occupatum complexu, percibus repens: è subductis, Dio-
 xippus arietat in terram. Cicero lib. 1. de diuinatione. Vi-
 sum est in somnis pastor ad me compellere duos cōsanguineos
 arietes: hinc eligi pecus lanigerum eximia pulchritudi-
 ne, præclariorem alterum immolare, dein eius germanum cor-
 nibus committere in me arietare.
Arihel, אֲרִיֶּה, quidam putant esse Arcopolim, ab idolo
 Martis, quod illic situm est. Interpretatur autem leo Dei,
 Hierusalem figuratim significans. Ejaie. 29.
Arij, populi sunt ultra Indiam.
Arimanius, Plutonis cognomen apud Persas. Cc.
Arimaspis, populi Scythiæ Europæ, uersus Aquilonis exor-
 tum, ut lib. 7. Plinius refert, qui unicum in media fronte ha-
 bent oculum, et cum gryphis continue præliantur.
Ariminum, ciuitas Italia: à flumine propinquo eiusdem no-
 minis sic dicta. Hæc quondam Vmbrosum colonia fuit: sicut
 et Rauenna: ueram utraq; accepit Romanos inquilinos.
 Habet autem hæc ciuitas portum, edificata anno ante Chri-
 sti exortum ducentesimo septuagesimo, Ptolemæo Lagi fi-
 lio Aegyptijs imperante, P. Sempronio et Appio Claudio
 consulibus. Ad quam usendam, cōpositis Siciliae rebus, Sem-
 pronius nauigauit. Eam Octavianus ampliavit: et à Libur-
 nis dirutam, Diocletianus reposit, suscipiens; Liburnis, arcum
 triumphalem in ea exiit.
Arimphæi, sunt populi Asiæ Septentrionalis, propè Riphæ-
 os montes. Habent pro donibus nemora, pro alimentis bac-
 cas: et tam socinæ quam mares comam tondent. De his A-
 rianus sic habet. Vbi montes Riphæi deficiunt. Arimphæi in-
 habitant, iusti homines, et morum placiditate cogniti. Pom-
 ponius. Ultra Arimphæos Riphæus mons surgit.
Arion, citharædus optimus, ex Lesbo insula. De quo Hero-
 dotus scribit, quod quum à nautis coactus esset se è nauis in
 pelagus demergere, ut eius opes quæ cithara adsequutus fue-
 rat, potrentur: ipse postquam ab eis paulum temporis impe-
 trasset, citharæque optime cecinisset, se in mare præcipit de-
 dit. Sed à delphico dorso exceptus, in Laconiā deuctus fuit,
 antequam nauis illuc adplicasset. Sed hæc fabulosa credun-
 tur. Lege Herodotum, Gellium, et Plinium.
Arista, ab ariditate dicitur: quod sit omnino arida. Est enim
 prima pars quæ primo arefcit: uel quia seges quum arefcit
 secatur. Et proprie Aristæ, quasi tela spicæ frumenti sunt,
 siue spinæ, siue aculei: quibus à morfu auium minorum illa
 tueantur. Cicero in Catone: Fundit frugis spicæ ordine stru-

flam: & cōtra diuum minorum morsus, munitur uallo aristarum. Ponitur tamē Arista quandoq; pro frumento. Verg. Chaoniam pingui glandem mutauit arista.

Aristarchus, nomē Grammatici. Alius Tragicus: cuius meminit Horatius quum inquit. Fiet Aristarchus.

Fuit item alius Mathematicus.

Aristeus, Penci regis Arcadiæ, siue (ut poëtæ dicunt) fluminis & Cyrenes filius fuit.

Aristides, penulti. prod. princeps Atheniensis: cui cognomē fuit iusto. Alter fuit pictor insignis.

Aristippus, nomen philosophi Cyrenaici: & apud nos dicitur optimus equus. Hic dicere solebat, quod lautior uictus nulli erat impedimento ad bene uiuendum. Hic Socraticus auditor fuit: primus Socraticorum mercede philosophatus est. Habuit ingenium ad omnia pro tempore, loco, & persona simulanda, omnino promptum: & ob hoc Dionysio præter omnes erat charus. Et ut præsentibus uoluptatibus libenter fruebatur: ita & absentes facile contemnebat. Hic quum è patria in Græciam philosophandi caussa proficisceretur, iussit seruos aurum projicere, ut expeditiores ad iter capeffendum essent. Voluptatem bonorum, dolorē malorum finem constituit. Ceteras scientias exclusit: illud solum utile putans, ut quærās, si quid domi mali, aut boni tibi contigit. Summum bonum posuit in leui motu ad sensum emananti. id est, in uoluptate corporis sensus titillante. Qui ab eo fluxerunt, & in dogmate permanserunt, ab hominis patria Cyrenaici sunt adpellati. Tradunt Platonem dixisse: Soli Aristippo & Chlanydem & pannum ferre datū est. Horatius: Omnis Aristippum decuit status, & color, & res.

Fuit & alter Aristippus, huius nepos ex filia, Metrodide: etus dictus: quasi à matre doctus. Hic in nauigio à tempestate deprehensus, timuit & expalluit. Et interrogatus quare philosophus timeret, quum ipse cōtra nihil timeret, festiuiter respondit: non eandem sibi & illi causam esse: quoniam is non esset magnopere sollicitus pro anima nequissimi nebulonis: ipsum autem pro Aristippi anima timere.

Aristo, philosophus, cognomento Scepticus: quæd Latine quæstor & considerator dicitur. Semper enim in quærendo considerandoq; fuit. Hic natione Cous. Zenonis fuit auditor. Apud hunc omnia indifferentia erant: ut inter optime ualere, & grauissime ægrotare, nihil interesse diceret. Qui reiectus fuit, naturam omnino relinquens.

Aristobolus, nomen proprium Iudæorum regis.

Aristocles, nomen fuit aui paterni Platonis: qui & ipse Aristocles uocabatur. Cornucopia.

Aristocles, pen. corr. Orcomeni tyrannus: qui Stymphalidem uirginem adamauit. Vide in dictione Stymphalus.

Aristocratia, optimatum principatus, ubi optimates rempublicam tractant. ἀριστοκρατία, ὁ ἀπὸ βέλτερος. id est, optimū & imperium à uincendo.

Aristologia, herba, cuius duæ sunt species: alia longa, alia rotunda. Aurium sordeis emundat: & cum melle mista, si in aureis instillata fuerit, auditum iuuat.

Aristomache, nomen uxoris Dionysij tyranni, & uxoris Dionis.

Aristomēnes, pen. cor. nomē Messenij uiri: qui iustissimus (ut scribit Hieronymus) uictis Lacedæmonijs, & quodā tempore nocturna sacra celebrantibus, quæ uocabantur Iacynthina, rapuit de choris ludētium uirgines duodecim: & tota nocte gradu cōcito fugiēs, excessit de finibus Spartanorum. Quumq; eas comites eius uellent uiolare, monuit (quantum potuit) ne hoc facerent: & ad extremū quosdā nō parcētes

interfecit, cæteris metu coercitis. Redēptæ postea à cognatis puellæ, quū Aristomenem uiderent cædis reū fieri, tandiu ad patriam nō sunt reuersæ, quandiu iudicū aduolutæ genibus, defensorem pudicitiae suæ cernerēt absolutum. Hic dux tanta calliditate fuisse fertur, ut sæpe Lacedæmonios deciperet. Quorū sæpe urbem ingressus, & aliquādo captus, atq; in uincula comiectus, calliditate sua aufugeret. Quod quū semel atq; iterū & tertio fecisset, tandem occisus est à Lacedæmonijs: & exciso corpore, inuētū est cor eius pilosum esse.

Aristophānes, penul. corre. nomen proprium philosophi, & comici ualde maledici: cuius nouē comædiæ sunt impressæ. Alius fuit Aristophanes Grammaticus: de quo Quintilianus lib. i. mentionem facit.

Aristophontes, quasi optimatum occisor. Nam, ἄριστος Latine optimus πορῶν occido.

Aristophōrum, penul. corre. uas quo prandium deferretur. Latine discus. ἄριστον enim prandium dicitur, πορὶς porto.

Aristotēles, penu. corr. nomen philosophi Peripateticorum principis. Hic habuit patrem Nicomachum medicum: matrē uero Phæstiadem. Fuit paruus, gibbosus, & male formatus, balbutiensq; sed diues: ut qui socius & præceptor & secretarius Alexandri esset. De hoc Quintilianus. Quid Aristotelem? quem dubito scientia rerum, an scriptorum copia, an eloquendi suauitate, an inuentionum acumine, an uarietate operum, clariorem putem. Hinc fiunt adiectiua Aristoteles, & Aristotelicus.

Aristoxēnus, penulti. corr. nomen proprium musici, quod apud Græcos cum ε, scribitur, ἀριστοξένος.

Arithmetica, numeralis scientia: quæ tractat de numeris, & supputandi ratione. Hæc inter disciplinas Mathematicas prima esse dicitur: quoniam ipsa ut sit, nulla alia indiget disciplina. Musica autē, & Geometria, & Astronomia, istius auxilio egent.

Arithmus, Latine numerus. Inde Arithmetica.

Aritudo, pro ariditate. Varro: Frigus calore atq; humore aritudinem misceat, ab areo deductum. Cc.

Arius, fluuius qui Parthiam irrigat, à quo Ariani populi.

Arma, ab armis dicuntur. id est, humeris dependentia, inquit Festus, ut Scutū, gladius, tela, & ea quibus præliamur. Seruius docet Arma esse quæ armos tegunt. Varro ab arcendo Arma dicta existimat, quod his arceamus hostes, ut fustes, lapides, & huiusmodi. Quidā à uerbo Græco deriuant, ἀρµός. id est, cōuenire. Inutilia enim sunt Arma, nisi ita quadrēt corpori, ut neq; ampliora sint, neq; angustiora: ut neq; corpus lædatur angustia, neq; amplitudine impediatur. Sed reuera nō solum hoc nomine bellica: sed etiā omniū ferē artium instrumenta intelligūtur. Sic etiam Pollux πῦλᾱ ruralia profecquitur: quāuis Verg. largius pollicitus tū defecisse uideatur. Sunt enim Martis Arma instrumenta omnia, quibus in bello utimur. Vnde fraudes & consilia Arma dicūtur. Vergilius: -Et quærere conscia arma.

Arma rusticorum, rastra, ligones, & huiusmodi. Idem: Dicendum & quæ sint duris agrestibus arma.

Arma coquinaria, lebes, patella, tripes, olla. Plautus: Quam eleganter instructum coquinarijs armis. Arma studioforum, stylus, pugillares, libri. Plinius: Cuius arma erant non uenabulum & lancea: sed stylus & pugillares. Nautarum quoq; & pistorum instrumenta Arma dicuntur. Verg. lib. 5. Colligere arma iubet, ualidisq; incumbere remis. Et lib. 1. -Cerealiaq; arma Expediunt. Quandoq; Arma capiuntur pro bello: sicut toga pro pace. ut, Cedant arma togæ. Quandoq; dicuntur insignia: quale nonnulli

nonnulli intelligunt illud Vergilij: -Armaq; fixit Troia. Consueverunt enim antiqui suspendere arma in postibus templorum. Est autem hoc nomen Arma, pluraliter tantum declinatum: quoniam uniuocum sit, & plures res significet, quarum singulae habent sua nomina. ut gladius, scutum, & huiusmodi. Vel ne ab armo, artu corporis, obliqui eius proferri censeantur.

Armamenta, armorum cōgregatio. Vnde nauū instrumenta uel munimenta, sicut funes & uela, quamuis et murorum esse possint, & medicorum, & aliorum instrumenta, Armamenta dicuntur. Colu. lib. 5. Nonnulli strenue fabricant nauigia, nec cōsummata p̄rēdunt instruūt armamentis ministrisq;. Hiero. ad Pamma. Et quia sine emplastro uenerat, & medicorum armamenta non habebat: idcirco medicina non profuit. Et Plinius de uinearum armamentis loquitur.

Armamentaria, repositoria armorū sunt, et ferē naualiū: quale fuit illud quod Athenis Philon fabricauit, mille capax nauū. Plin. Armamentario mille nauū cōfecto. Liuius de bello Macedonico. Conflagrārūt & horrea regia, armamentarium cum ingēti adparatu machinarum & tormentorū. Valerius Maximus: Habebat armamentarium omnis generis telorum copia refertum. Deduciturq; hoc nomen ab armamentum.

Armariū, ab armis, locus ubi cibaria, libri, & similia reconduntur. Plautus in Captiuis: Cellas refregit omnes intus, reclusitq; armariū. Et in Epidice: Quin ex occluso atq; obsignato armario decutio argenti quantum mihi libet. Huius diminutiuum est Armariolum.

Armati, dicuntur nō solum qui scutis telisq; parati sunt: sed etiam qui glebis, aut saxis, aut fustibus instructi.

Armatio, & **Armatura**, rem ipsam significant.

Armator, & **Armatrix**, uerbalia sunt ab armo, mas.

Armenia, regio Asiae, inter Taurum & Caucasum montes sita, & à Cappadocia ad Casspium mare usq; protensa: ab Armenio Thessalo Iasonis comite (inquit Strabo) sic dicta. Et (ut Plinius lib. 6. actor est) duplex est: maior scilicet & minor. Maior post Mediam ad Occidentem occurrit. Ea (ut ait Ptolemæus) à Septētrione Colchidem habet, Hyberiam, & Albaniam: ab Occasu magnū Euphratis cursum, qui Cappadociam minorem, Armeniam, & Syriam Camagenem relinquit à dextris. Ab Oriente partē Hyrcani maris ac Mediam, qua montes Casspij adsurgunt. A Meridie Mesopotamiam atq; Assyriam. Mōtes in Armenia sunt, Moschici, qui supra partem Ponti ad Cappadociam se efferūt. Paricdrus, in quo fontes habent Euphrates & Araxes fluuij. Antitaurus, qui ab Euphrate scissus, & Median percurrēs, postremo albus adpellatur. Cordica, ex quo Tygris oritur. Taurus ac Niphates, qui Mesopotamiam atq; Assyriam ab Armenijs determinant. Casspij, qui uergūt ad Medos. Et Caucasij, qui Septentrionalia Hyberiam uersus Albaniamq; concludunt. Flumina quatuor. Cyrus qui monte ortus Caucaso, à sinistris Hyberiam Albaniamq; dimittens, Armeniā à dextris, in Hyrcanum defertur pelagus. Araxes, Phasis, & Lycus, Tygris, Euphratesq;. In Armenia preciosum inter reliqua aromata nascitur anomum. Armeniā Hebræi אֲרָמֵיָא Ararat uocant. In ea ciuitas Artaxata insignis.

Armeniacus, dicitur quod primum genus eius ab Armenia sit aduectum. Hoc autē genus poni Armeniacum dicitur, qd' præcox Persicum etiam dicitur, & (ut inquit Hippocrates) calidum & stypticum stomacho utilis in cibo sumptus.

Armentarius, ria, rium, quod ad armētum pertinet. Ambrosius de Cain. Videtur ad sensum nostrū quoddā genus, aliud domitum & mansuetum: aliud indomitū, quod armen-

tario quodam motu mentis, uelut deside atq; dissoluto, prorumpit ad irrationabiles corporis delectationes.

Armentarius, rij, armentorum custos. Vergilius lib. 3. Georgicorum: -Omnia secum Armentarius Aphroditæ agit, testumq; laremq;. Item Armentarius, equitij magister, equitarius, & equiso dicitur.

Armentum, (inquit Festus) id genus pecoris dicitur, quod est idoneum ad opus armorum: ut sunt equi, & boues. Nam equis in bellum curritur: clypei uero bouum corijs armantur. Varro aliter. Armenta, quod boues ideo præparabantur, ut inde eligerētur ad arādū: inde Armēta dicta, quasi aramēta, postea tertia litera extracta. Vnde Colu. lib. 7. lumenta & armenta nomen à re traxēre, quod nostrū laborem uel onera subuectando uel arando iuuarent. Præcipue enim ab equis, bobus, & alijs eiusmodi, cerui & alia animalia grādia, Armenta possunt dici: quamuis elephantis, & equi, et huiusmodi animalia, ab armis, armatisq; militibus ferendis, Armēta adpellari queāt. Nam cerui qui ad hoc nō sunt idonei, neq; etiā ad arandum, inter armenta computantur à Vergilio, qui ait: -Hos tota armenta sequuntur.

De hoc etiam in dictione Grex dicitur.

Armigatus, ta, tum, quod est ad armum ligatum. Hieronymus lib. 2. Regum. Et Dauid percutiebat in organis armigatus.

Armiger, penulti. corrept. qui lanceam, scutum, galeamq; ferens, armatum equitem in prælio sequitur. Et planē apud antiquos armigeri fuerunt summi uiri: ut Patroclus fuit armiger Achilles. Plinius lib. 35. Clytū equo ad bellū festinatē, & ei galeam poscenti armigerū porrigentem. Armiger etiam dicitur, qui cuiuspiam alij inferior arma superiori suggerit. Plaut. in Casti. Filius autem armigerum allegauit suum.

Armilla, sunt ornāmēta in circularum modū, quæ uiri militares ab imperatoribus donata, in sinistris brachijs gerere consueverunt. Hæc Priscianus brachialia uocat. Dicuntur autē Armille ab armis, quod antiqui humeros cum brachijs armos uocabant. Vnde arma ab his dependentia sunt uocata. Liuius lib. 1. Additur fabulæ, quod uulgo Sabini aureas armillas magni ponderis brachio lauo, gemmatosq; magna specie anulos habuerunt. Hiero. lib. 2. Regum. Tuli diademæ quod erat in capite eius, & armillū de brachio illius, & attuli ad te dominum meum. Idem attribuit Armillas manibus multis, quum in Ezech. ait. Dedit armillas in manibus tuis.

Armillatus, dicitur qui armillas habet. Propertius: Atq; armillatos colla molossa canes.

Et Armillatus, nomen uiri, sub Nerone & Domitiano.

Armille, neutri generis instrumentum & adparatus uersutiarum, ab armis, pro dolis & fraudibus. Apuleius lib. 6. Ad armille redit.

Armillum, uas uinarium in sacris. Dictum, quod ab armo, id est, humero deportaretur.

Armilustrum, festū apud Romanos, quo res diuinas armati faciebant, & sacrificantes canebāt tubis. Item locus in quo huiusmodi ludi fiebant. Varro hoc nomē ab ambitu lustris dielū existimat: quod ibi circūfertur pompa, & equi currūt.

Armipotens, armis ualens. Cc.

Armifonus, notæ significationis, ut Pallas armifona. Cc.

Armitenens, qui arma tenet. Cc.

Armo, mas, armis induo, seu munio. Lactantius lib. 3. Quum enim natura hominis imbecillior quàm ceterorum animalium, quæ uel ad perferendam uim temporum, uel incursumnes à suis corporibus arcendas, naturalibus munimentis prouidentia coelestis armauit. Liuius lib. 2. de bello Punico. Itaq; & muri reficiebātur, & propugnaculis armabantur. Com-

posita sunt Dearmo, quod est, armis exuo. Idem lib. 4. Consul triumphans in urbem rediit, Cuius dux Volsorum ante currum acto, prelatiſq; spolijs, quibus dearmatum exercitum hostium sub iugum misit. Exarmo, idem signat, Suetonius in Domitiano: Negantemq; ultra se tueri cum posse, quod armata esset à Ioue. Exarmatas autem feras dicimus mansuefactas. Lamprius de Heliogabalo. Habuit leones & leopardos exarmatos: quos edoctos per mansuetarios, subito ad secundam & tertiam mensam iubebat accumbere. Obarmo, circumarmo. Horatius lib. Carm.

— Mos unde deductus per omne

Tempus Amazonia securi dexteras obarmet.

Perarmo, perfecte uel pulchre armo. Curtius. Hoc modo instructo exercitu ac perarmato, Babylone copias mouit.

Armoracea, cœ, (ut inquit Palladius) agrestis raphanus est. Dicitur à Col. etiam Armoradū, Armoraciorum cyma.

Armon, lingua Pontica, raphani genus sylvestre, quod Græci cherian uocant, alij Iucen, nostri Armoraciam: fronde copiosius quam corpore. Cornucopia.

Armus, humerus. Vergilius lib. 3. Georgicorum:

Densa iuba & dextro iactata recumbit in armo.

Differt tamen armus ab humero. Nam humeri proprie corum sunt, qui recti in cœlum spectant. Vnde soli homini humeros esse dicimus. Verg. Os humerosq; Deo similis.

Armi uero sunt brutorū: quis de hominibus qnq; dicantur.

Arnoglossa, Latine lingua agni, uulgò plantago dicitur, ἀρνός Græci agnum dicunt, γλῶσσα lingua. Hæc alio nomine dicitur heptapleuros. id est, habens septem costas, nam in folio eius sunt septem costæ. Hepta, septem, pleuros costa. Sunt enim septem nerui, instar costarum animalium.

Arnon, אֶרְנוֹן, (ut Iosephus lib. 4. scribit) fluuius est, qui de montibus Arabie descendens in stagnū asphaltiten erumpit, diuidens Moabitidem & Amonitidem.

Aro, ras, proprie significat terram iam procissam, rursus uo mere cuerto. Plinius: In arando magnopere seruandum est Catonis oraculum. Quid est primum? agrum bene colere. Quid secundum? bene arare. Quid tertium? stercorare. Per translationem Arare ponitur pro coire. Plautus: Fundum alienum arat incultum, familiarem deserit. id est, alienas mulieres subagitat, uxorem suam deserit. Composita huius uerbi sunt Dearo, Exaro, Peraro, Inaro, & Subaro. Plinius: Sunt qui iam natas inarant segetes.

Arōna, penultima producta. Græce ἄρωμα, odoramentum dicitur Latine.

Aromacopōla, penultima producta, qui aromata uendit: quem nos Aromatarium dicimus.

Aromatit, gemma quæ in Arabia gignitur: ita dicta, quod myrrhæ odorem habeat, ob hoc reginis gratissima. Cc.

Aros, herba est è bulborum genere, scyllæ proximus, amplitudine folijs lapati, caule recto duorum cubitorum, baculi crassitudine radice mollioris nature: quæ & cruda editur. Folia quoq; eius in aceto decocta mandantur. Quidam hanc draconitium esse dixerunt.

Arpe, falx, siue ensis falcatus. Vide infra in dictione Harpe: ubi Harpyia & Harpagones, quæ adspirantur: quoniam nunc in psilen uersa est adspirata.

Arpinum, penulti. produ. ciuitas inter Foram & Aquinum porrectum in monte. Dicitur & Arpi, à qua arpinates dicti sunt eius incolæ: quales fieri M. Cicero, Plautus Comicus, & C. Marius, qui septies consul fuit.

Arquatus, ab arcus, is dicitur cui color & oculi nirent, à colore scilicet argui cœlestis: quem morbi quidam adpellant

demoniacum, quidam aquarium, quidam auruginem, quidam regium, quidam ictericum.

Arquites, dicebant antiqui arcu præliantes: quos nunc sagittarios uocant. Cornucopia.

Arreptitius, qui à demone rapitur: qui etiam Abreptitius dicitur. Veteres Arreptitium dicebant laruatū: quasi à laruis arreptum.

Arretina, uasa nobilissima: ab Arretio Italia ciuitate, ubi fingebantur. Martialis:

Arretina nimis ne spernas uasa monemus.

Lautus erat Thuscis Porſena fœtilibus.

Arrha, rhæ, & Arrhabo, onis, penul. corre. Græce ἀρραβών. utrunq; sumitur pro parte solutionis, quæ prius datur, ut reliqua reddatur. Terenti. Ea relicta arrhaboni est. Hinc Arrho, ras, à quo Subarrho, quod est arrhā facio. Ambrosius: Anulo suo subarrauit me dominus meus.

Arrigo, gis, uide in dictione Rego.

Arripio, pis, uide in dictione Abripio.

Arrogo, pen. cor. significat tribuo. Hieronymus in Prologo Esdræ. Interrogent Hebræos, et ipsi autoribus translationi meæ uel arrogent uel derogent fidem. Plerūq; arrogare, est nimium tribuere, seu arroganter præsumere. Vnde Arrogans, qui sibi temere atq; insolenter tribuit, quæ in eo non sunt. Aristoteles in Ethicis. Arrogans præclara, & ea quæ non insunt, & maiora quam insunt sibi fingit. Disimulatur uero, aut inesse sibi negat, aut imminuit. Et Arrogantia, per quam temeritas atq; impudentia, uanam sibi comparat autoritatem. Item Arrogare, est in filium ac familiarem asciscere, à quo fit Arrogatio: quum is qui asciscit aliquem in filium interrogatur an uelit illum iustum sibi filium esse, & is qui asciscitur rogat, an id fieri patiat. Vel ideo Arrogatio dicitur, quod per populi rogationem fiat.

Arroscia, agrotatio.

Arrostēma, penulti. produ. matis. Græce ἀρρώσθημα, Latine agrotatio. ἀρρώσσω agroto. Arroſtos, egrotus.

Arrugia, cuniculus subterraneus. Cc.

Ars, multipliciter dicitur. Nam quædam est ars, quæ in speculatione tantū cōsistit, ut Astrologia: & Theorice, id est, speculatiua uocatur, nullū exigēs actū: sed ipso rei, cuius studiū habet intellectu cōtenta. Quædā in agēdo, quæ actu perficitur: & prælice, id est, actiua dicitur, ut saltatio. Terenti in Andria. Quid est quod tibi ars mea efficere hoc possit amplius? Quædam in adfectu, quæ operis quod oculis subijciatur, & consummationē, nō finem accipit: qualis est pictura, & sic definitur. Ars est recta ratio rerum faciendarū. Dicta Ars ἀπὸ τῆς ἀρετῆς. id est, à uirtute, quam Græci uniuscuiusq; scientiam uocant. Est etiam Ars, quæ constat ex præceptorū collectione, ab arcto, ctas, quod arctis præceptis, id est angustis & breuib; concludat. ut est Ars Seruij, Ars Donati, Ars Prisciani. Ars etiā astutia, siue sit in uirtute, siue in uitio dicitur: quia quis nō facile falli, sed magis alios fallere potest: quæ Græce dicitur τέχνη, ut, Instructus arte Pelasga— Ab Ars fiunt composita Iners, Solers, Artifex. Huius nominis diminutium est Articula.

Arsaces, pen. corr. nomen propriū Parthorum regis: cuius memorie hunc honorem Parthi tribuerunt, propter quæsitū consuetumq; regnum, ut omnes deinde reges suos Arsaces adpellauerint: sicut dicti sunt Aegypti Ptolemæi.

Arſanias, fluuius, qui cum Tygri fluuiio circiter quatuor passū milia fluit: mox diuisus in Euphratem mergitur. Cc.

Arsenocitas, Græci uocant pueros concubinos, catamitos.

Arsenothelas, Deos antiqui esse dixerunt utriusq; sexus partici

participatiōe: quasi masculos fœmineos. Quo nomine quædã quoq; animalia ab Aristotele nominantur, semet inuentia.

Arsenothelys, uide in diffione Androgynus.

Arseongonon, herba est sub satyrii nomine comprehēsa, uuas habens floribus oleæ similes, sed aliquanto pallidiores. Semen uero ad similitudinem papaueris album. Cc.

Arfinoë, fuit filia Ptolemæi Lagi filij, qui Aegyptum post Alexandrum tenuit: & fuit uxor Lyfimachi regis Macedoniæ, forma præstantissima, à cuius nomine Ptolemæus Philadelphus, eius frater urbem condidit in Cyrenaica regione.

Arfis, Latine uocis eleuatio: sicut & thesis positio uocis: ut Arma. Ar, eleuatio est: ma, positio est. In his duobus per diuisionem pedes legitimi colliguntur.

Artaba, mensura apud Aegyptios sextariorum septuaginta duo, composita ex numero, propter septuaginta duas gētes, quæ orbem impleuerunt. Alij continere tres urnas: alij dicunt ternas capere denos modios.

Artaxata, Armeniæ ciuitas.

Artaxerxes, nomen proprium Xerxis filij, qui Longimanus dictus fuit: quoniam manum alteram haberet longiorem. Hic aiebat: Beneficium addere, longè magis regale quàm auferre. Fuit & alius Artaxerxes, Cyri iunioris frater, cognomento Memor. Huic quum pauper quidam malum ingentis magnitudinis obtulisset, iucunde suscepit: per Solem, inquit, hic is mihi uidetur, quem urbem quoq; ex parua magnam reddere posse existimem.

Artemis, ἀρτεμις. Diana dicitur, siue Luna: quasi ἀρτεμις.

Artemisia, Mausoli Carie regis uxor, quæ insignis pudicitie fuisse perhibetur: & uirum ultra humanæ adfectionis fidem amasse creditur. Nam quum nobilium poetarū atq; historicorū laudibus prædicetur, in hoc uel maxime, quod defunctum maritum sic semper amauit ut uiuum: & miræ magnitudinis extruxit sepulchrū, in tantū ut usq; hodie omnia sepulchra preciosa ex nomine eius Mausolea nuncupentur. Est & Artemisia herba, ab Artemisia Mausoli uxore, uel ab Artemide Dea cognominata. Eius duo sunt genera: altera latioribus folijs, altera tenuioribus, & non nisi in maritimis nascens. Sunt qui in mediterraneis eodem nomine appellent, simplici caule, minutis folijs: quam quidā bothryon, alij ambrosiam uocant, quam Plinius ambrosiam putat: quæ in Artemisio monte dicitur abundare, à qua etiam nomen sortita est. Alij Artemisiam dici putant à Diana, quæ Græce ἀρτεμις dicitur: quæ eam inuenit.

Artemisium (ut Demosthenes pro Ctesiphonte docet) promontorium Eubœæ est. Et Artemisium, lucus est propè Arician, Dianæ sacer, quasi Dianum dictum: Latini Nemoresenſe dixerunt. Vnde & Nemoresenſis rex dictus est sacerdos illius regionis.

Artemisius, apud Macedonas mensis Maius dicitur. Quo nomine etiam uocatur mons Arcadiæ, sicut scribit Plinius libro quarto: in quo artemisia herba nascitur.

Artemite, insula est Ortygiæ proxima: quam alij Celadusam uocant.

Artemon, monis, penul. prod. nam Græce ἀρτεμών dicitur, siue Artemum: quodq; quidam malum, quidam uelum intelligunt nauis amplissimum quod extenditur: quasi arrectus temo, ut in Actibus Apostoli. Artemone leuato, secundum auræ flatum tendebant ad littus. ἀρτεμών, vos. ἵς ἀρτῶν, τὴν ἐστὶ τανύην καὶ ὑπερταύην. id est, ex ἀρτῶν, quod est tendo & extendendo. Vitruius lib. 10. docet Artemonem esse, quam nostri trochleam, Græci epagunta uocant. Hac autem in nauibus funes ductarij trahuntur, & arma menta explicantur:

ut merito additamentum magis quàm pars nauis esse uideatur. Ait idem scriptor, machinas id genus tractorias ad onerandas naues esse adcommoatas, fieriq; his trochleis nauium subductiones. Artemon etiam nomen auctoris.

Artemona, apud Plautum, dicta est mulier quædam, ab ἀρτεμῶν, perficio: quod perficeret quæ uellet, quoniam dotata mulier.

Arteria, Latine significat uenam uitalem, seu semitam in qua est uitalis spiritus. Gellius: Arteria est conceptaculum spiritus naturalis, misti confusiq; cum sanguine, in quo plus spiritus est & minus sanguinis: quæ motu atq; pulsu habitum & motum febrium demonstrat. Antiqui Arterias uocant pulsus. Super arterias locantur uenæ: præterquam in dorso, in quo magna arteria (quæ trachea dicitur) est posita super uenam. Arteria quæ tendit ad pulmonem, est illa qua uox habitusq; transmittitur, ut accipiendi reddendiq; tantummodo spiritus officio fungatur: sicut uenæ sanguinis riuui. Vnde Cicero libro tertio ad Herennium: Læduntur arteriæ, si antequam uox bene permulsa est, acri clamore compleantur, & interuallis longioribus uti conueniet. Recreatur enim spiritus uox, & arteriæ reticendo adquiescunt. Itaq; Arteriæ sunt semitæ spiritus: uenæ autem sanguinis riuui. Licet quandoq; uena pro Arteria dicatur. Persius:

Tæge miser uenâ, & pone in pectore dextrâ. Nil calet hic. Celsus lib. 3. Si protinus uenæ cōciderint, & sæpius eodē die: si inter plures accessiones ius subinde corporis deest. Dicta est autē Arteria, ἡ ἀρτηρία τῆς καρδίας, ἀρτηρία γινέται. Vnde constat penultimam esse productam. Vnde quidam doctus fecit dactylum in primis tribus syllabis, quàm ridicule alij uiderint.

Arthabanus, nomen Parthorum regis ex Arsacidarum genere: qui inimicus Tyberij Caesaris Armeniam inuasit.

Arthanes, fluuius Scythiæ Thraciæ in Istrum defluens.

Articularis, & hoc Articulare, quod ad articulos pertinet: ut articularis morbus, qui & Articularius dicitur, qui per omnes artus uagatur: quo Ennius laborasse fertur. Serenus: Si uero articulos tabes inimica per omnes. Hæserit, ex ficu betas cum melle iugabis: Vel pelagi latices, simul & Baccheia dona Sumere curabis, nimio sed parcito uino. Ennius ipse pater dum pocula siccata iniqua, Hoc uitio tales fertur meruisse dolores.

Articulatim, significat per articulos.

Articulo, las, significat iungo, & quasi articulū, id est, nodum nodo adpono. Augustinus lib. 14. de Ciuit. dei: Neq; ea sola membra mouemus ad nutum, quæ compactis articulata sunt ossibus: sicut pedes, & manus, ac digitos.

Articulus, diminutiuum ab artus, & ponitur pro iunctura siue nodo uel parte membri. Plinius: Articulis membra distinct. Vnde Articularis morbus. Sed & in uite dicuntur Articuli, de nodo ad nodum. Cicero in Catone: Itaq; ineunte Vere, in ijs quæ relicta sunt, existit, tanquam ad articulos farnentorum, ea quæ gemma dicitur. Articuli etiam in montibus dicuntur, ut apud Plinium in calce operis: Sic Articulus fidei, tanquam membra religionis nostræ dixerunt. Interdum ponitur pro digito, ut apud Ouidium lib. 2. de Ponto:

At reditus iam quisq; suos amat, & sibi quid sit

Vtile sollicitis supputat articulis.

Interdum pro momento, & tempestiua rerum faciendarum hora siue puncto, seu alicuius rei aut temporis particula. Terentius in Adel. Vide ut in ipso articulo oppressit eam. Hicronymus ad Iul. Filius meus frater tuus Ausonius, in ipso iam profectiois articulo, quum mihi præsentiam suam tarde

b 4 dedisset

dedisset, & cito abstulisset, atq; in puncto temporis salue auctq; dixisset. Itē Articulus color est, de quo Cicero lib. 4. ad Herennium: Articulus habetur, quum singula uerba interuallis distinguuntur, cetera oratione. Similiter Articulus dicitur quo genus discernitur.

Artifex, qui artem aliquam facit dictus, quod scientiam suā per artus exerceat: siue quod apte operam inter se arcent artifices.

Artificium, quasi artis factio, qd' ars ipsa operatur, ut quā dicimus orationē magno artificio cōpositam. Hinc Artificio sus, sa, sum, quod cū arte factum est, ut oratio artificiosa.

Artitus, penul. prod. dicitur bonis artibus instructus.

Arto, tas, sepe urgeo. Hieron. in prologo Iudith. Et sepositis occupationibus, quibus uehementer artabar, huic unā lucubrationē dedi. Hinc componitur Coarto, simul cōtinenter arto, stringo. Lactan. lib. 7. Tūc annus breuiabitur, & mēsis minuetur, & dies in angustū coartabitur. Liuius lib. 2. de bello Puni. Angustæ fauces coartant iter. Inde Percoarto, quod est, maxime uel perfecte cōstringo. Colu. lib. 2. Tunc demum conuertemus, & utrūq; siccātū percoartabimus in strigam, atq; ita manipulos uinciemus. Videtur scribendum per ct.

Artocrea, creæ, & artocreas, creæ, masculini generis, epulū ex pane & carne. Persius: -Artocreasq; popello.

Artocōpus, penul. corrept. pistor seu factor panis. Sed pro dispensatore siue conseruatore accipi solet: quasi qui in pane laborat. Nam ἄρτος panis, ἄρτος labor.

Artolagānum, penul. corr. genus panis siue placente ex simila, in olco coctæ in patella. In eo ponitur parum uini cū pipere, & adipe, uel modico oleo. Est enim panis qui habebatur in delitijs, à Laganis nomē habens propter candorē.

Artoptesij, panes dicti ab artoptesio instrumento, panibus coquendis in clibano adcommodato: cuius meminit Plautus in Aulularia.

Artopta, à quibusdam dicitur mulier quæ coquit panem in clibano uel in furno, ἄρτω coquo. Plautus in Aulul. Ego hic artoptam ex proximo utendam peto. At Iulius Pollux dicit esse instrumentum artocopi, in quo panes torrebantur. Alij accipiunt pro uase in quo farina subigitur.

Artoptitius panis, qui ex fermēto duriore cōficitur, torreturq; in artopta. Plin. lib. 8. Siliginæ farine modius, Gallice uiginti duas libras panis reddit: Italice duabus tribus uel amplius in artoptitio pane. Nam furnaceis binas adiiciunt libras &c.

Artotyrītæ, populi, quibus oblatio eorū hoc nomen dedit. Offerebant enim panē & caseum, dicentes à primis hominibus oblationē de fructibus terræ & ouīū fuisse celebratas.

Artuo, tuas, ab artus fit, à quo Deartuo, quod est, per artus diuido. Maternus lib. quinto: Vt sic Artuatis uiscerum partibus: membra omnia crudelis artificij præsidio proferantur.

Artus, quia alligant membra membris, ab artando. Sunt enim nodi, membra uero trūci. Vergil. lib. 5. Et magni membrorum artus - Et dicitur tantum de animantibus. Partes sunt corporis inter iuncturas: dicti quod inter se arcentur. Vnde minores partes per diminutionem Articuli dicuntur, quales sunt digitorum: quasi parui artus. Et distinguuntur Artus à membris, quia Artus dicuntur ossa cum neruis & uenis: membra autem proprie uocamus carnem artus tegentem. Vnde membrana, superior membri pars, hoc est, pellis. Sed sepe numero confunduntur. Apud Plautum in Menæchmis tamen Artua dicuntur. Ita mihi imperas, ut ego huius membra atq; ossa atq; artua comminuam illo scipione quem ipse habet.

Aruales fratres, dicti sacerdotes, quos Romulus primus instituit, seq; inter illos duodecim fratres adpellauit, ut arua fruges ferrent. Eiq; sacerdotio Acca Laurentia (quæ postea populum Romanū heredem instituit) Romuli nutrix, tribuit insulas albas, & spiccam coronā, pro religiosissimo ingui: quæ prima apud Rom. corona fuit. Et hic honos nō nisi uita finitur, exulesq; et captos comitatur. Dicti ab aruo. Cc.

Aruica, penul. correpta, genus frumenti.

Aruina, penul. prod. durum pingue inter cutem, ut autor est Seruius. Vergilius lib. 7. Pars lœuis clypeos & lucida spicula tergent. Aruina pingui.

Aruisium, Chij insulæ promontorium. Inde Aruisia uina.

Arunca, urbs est Italia ab Ausone constructa. Inde Aruncus, ca, cum. Cornucop.

Aruncus, uillus est caprarum mento dependens. Cc.

Arundinetum, locus ubi arundines consistunt: sicut salsicetum, oliuetum, & huiusmodi, ut est illud: Fulgebūt iussi, & tanquam scintillæ in arundinetis discurrunt.

Arundo, aquaticus frutex, omnibus notus. Et quoniā ex arundinibus fiebant sagittæ, quandoq; Arundo ponitur pro sagitta. Vergilius: Perq; illa uenit arundo.

Hinc Arundineus, nea, neum, quod est ex arundine. Hieron. lib. 4. Reg. An speras in arundine atq; constricto Aegypto?

Aruspex, uide infra in dictione Haruspex.

Aruum, ab arando dictum, ager aratus, necdum satus, qui tamen sementi datur. Sallustius: Quia Numide pabulo pecoris, magis quam aruo student.

Arx, ab arceo, quia arcet. id est, prohibet hostes accedere. Est enim locus urbis, uel in monte situs, natura munitus. Inde etiam summities montium & cuiuscunq; altitudinis, ex quibus facile possunt depelli hostes, Arces dicuntur. Vel (ut Solinus inquit) ab Arcadibus dicta est Arx: qui munitissimos quosq; colleis sub Euandro tenuerunt. Huius diminutua. Articula. id est, parua arx.

A A N T E S.

AS, asis, libra, à Græcis ἀσ, mina à nostris, interpositio-
ne i, literæ, quæ ex nonaginta sex drachmis conficitur, siue
ue duodecim uncij. Vncia uero ab uno dicitur. Sextans, uncie
duæ: quasi sexta pars asis. Quadrans, uncie tres, quarta
pars: qui & triuncium dicitur. Triens, quatuor uncie, tertia
pars. Quincunx, uncie quinque. Semis, uncie sex, dimidiū asis,
siue selibra. id est, media pars libræ: quasi semis as. Septunx,
uncie septem, à septem & uncia. Bes, uncie octo, dempto triente:
quasi des. Dodrans, uncie nouem, dempto quadrante: quæ &
nonuntium dicimus: Dextans, uncie decem: dictus quasi assi deest
sextans. Deunx, uncie undecim: quasi unica dempta ex asse
uncia. Aeris autē minima pars sextula dicitur: quod sit sexta
pars uncie. Semuncia, quod sit dimidia pars uncie. Silicū dictum
est, quod semunciam secet. Et sciendū, quod ueteres uolentes
aliquid diuidere in parteis æquales, ut hereditatē &
quiduis simile, id assē adpellauerūt: & parteis uncias. Vnde
illud Plinij de Luna. Haud dubium est lucre, dodratis semis
uncias horarū ab secunda abiicientem, usq; ad plenū orbem.
Vnde etiā habemus: Ex asse heredē fecit. id est, totius hereditatis.
Sucton. in Cæsare: Nouissimo testamēto treis instituit heredes,
sororum nepotes: Octauium ex dodrante, Pinariū, & Pedium ex quadrante.
Interdum dicitur numus æreus libralis, quod esset unius libræ.
Inde Dipondius, ex duabus libris. Et Sestertius, duarum librarū &
semis: ex ære deductū nomen. Horat. Quæ si diminuas uilem
redigatur ad assē. Similiter triens, quadrans. Interdū hæ partes
asis apud poetas accipiuntur pro calicibus, à mensura. Propertius:

Quum

Quum fuerit multis exacta trientibus ora. Martialis:
Te conuiua leget mixto quincunce. Componitur autē As
cum eo quod est tres, ut Tresis. Persius:

-Hic dama est non tresis agaso. Ocho & As, Octusis.
Horat. Quanti emptæ parui. Quanti ergo? octusibus.

Et sic per omnes numeros usq; ad centū, ut cētusis. Persf.
Et centum Græcos curto centusse licetur,

Asachæ, populi sunt (ut Plinius libro sexto ait) in monti-
bus Aethiopiæ: qui abesse à mari dicuntur dierum quinque
itinere, uiuentes elephantorum uenatu. De his Plinius libro
octauo: Asachæi uocantur Aethiopes, apud quos maxime na-
scuntur dracones.

Asaph אֶסָפִי, filius Barachæ: interpretatur congregans,
colligans, siue finiens.

Asaris, fluuius est, Heracleam Octam alluens. Cc.

Asaron, syluestre nardū adpellauere nonnulli. Est autē hede-
ræ folijs rotundioribus tantū mollioribusq; flore purpureo,
radice Gallici nardi simile, acinosum, saporis calidi ac uino-
si, montibus in umbrosis locis bis in anno florens. Cc.

Asarotum, penul. prod. pauimentū picturæ arte elaboratū,
à Græcis inuentū: sic dictum, quod uerri nō debeat. Nam de-
ducitur ab α, priuatiua particula, & σάρω, u. σάρω, π. σ. σάρω,
uerro, scopo. Scopa quoq; à Græcis furos dicitur, ὡς τὸ πάλιν
τροπ. Solebant quippe purgamenta coenarum, quæ analecta
uocantur, in pauimento quoq; euerti, dum subtegulanæ pa-
uimēta in usu erant. Postea asarotis inuētis, cessauit usus sco-
parum, manibus colligi purgamēta cœperūt: pauimēta uero
spongijs mūdari. Xenodorus primus claruit in faciendis asa-
rotis, quæ miro artificio paruulis testulis in uarios colores
tinctis, & imagines pictis strauit. Nā Pergamī in asaroto co-
lumbam effecit bibentē, quæ aquā capitis umbra offuscabat,
alia sibi escam arripiente. Fapinius lib. Sylvarum:

-Varas ubi picta per artes.

Gaudet humus, suberantq; nouis asarota figuris.

Asbestus, Latine inextinguibilis, & nomen lapidis est, qui
quum ignem non habeat proprium, alieno tamen sic ardet,
ut non possit extinguī. Augustinus lib. 21. de Ciuit. Asbe-
ston Arcadiæ lapidem propterea sic uocari, quod accensus
semel iam non possit extinguī, ἵνα α, ὡς α, σεννῶ, ἵνα α, id est,
ex α, & reslinguo fit.

Asbitæ, populi Libyæ: apud quos uulgatissimum Ammonis
templum inter medias arenas conditum est.

Asca, fons, in quem demergitur Erasinus.

Ascalobotes, Latine stellio siue tarantula dicitur: quod
apud Græcos Ascalos circulus est. Stelliones autem circulis
quibusdam depicti sunt, & uelut lucentibus guttulis in mo-
dum stellarū.

Ascalon, אֶשְׁכּוֹן, urbs est superioris Idumææ, septingē-
tis uiginti stadijs ab Hierosolyma distans, secundū Egisippū.
Et interpretatur, appensio, uel statera, siue ignis infamiae.

Ascalonia, cœpæ genus: quod in Ascalone plurimū nascatur,
uide in dictione Cepe. Dicitur & Ascalonium.

Ascania, ciuitas quā condidit Ascanius Aeneæ filius. Est &
lacus Ascanius. Vnde ipsa regio Ascania (ut scribit Strabo
lib. 12.) quæ gemina est: altera Phrygia, altera Mysiæ.

Ascanius, nomen Aeneæ filij. Quo etiam nomine dictus est
lacus in Phrygia, & fluuius ex eo oriens.

Ascanticus, mons Asiæ.

Ascendo, dis, ex ad & scando, sed d, abijcitur, significat sur-
sum siue ad aliquid scando. Hinc Ascensio, & Ascensus, pro
ascendendi actū. Vnde Ascensionem domini celebramus, quæ
cœlos ascendit. Ascensiones etiam sunt, quæ à Græcis συνα-

ταθeses. Hæ sunt sine quibus multa comprehendī & percipi
sensibus non possunt. Nec memoria quoq; nec notitia rerū,
nec artes sine ascensione constare possunt. Per ascensionem
enim cognita probamus. Ascensiones has siue approbationes
uoluntarias esse scribit Gellius, fieriq; hominum arbitratu,
quibus uisa noscuntur, dijudicantur uel.

Ascia, cū c, post s, ab abscindēdo, carpentariorū instrumentū
est, quo fabricæ materiæ dolantur: quod Hierony. dolatoria
uocat, à dolando leuigandoq;. Huius diminut. est Asciola.

Ascio, ascias, ascia cado. Augustinus super Psalm. Et si adhuc
nodosum, & curuum, & corticosum: tamen quod doletur,
ascietur, deplanctur, & possit uenire ad aliquam fabricam
usus humani. Hinc fit compositū Exascio, as, unde Exasciatū
opus dicitur à Plauto, pro polito perfectōq;.

Ascio, perfecte scio, adfirmo, uel attribuo, ut apud Columel-
lam, uide in dictione Ascisco.

Ascisco, scis, sciui, scitum, ab ascio, aduersatiuum post datiuū
semper ferme postulat, pro adsumo, arrogo, attribuo. Quin-
tilianus lib. octauo: Quo in genere idē præcipue custodiē-
dum ne id quod similitudinis gratia asciuius, aut obscu-
rum sit aut ignotum. Lactantius libro quarto: Et illos qui
temere sapientium sibi nomen asciuerant, erroris stultitiæq;
dammant. Aliquando Asciscere, est adgregare, admittere.
Liuius lib. primo: Ne quid diuini iuris, patrios ritus negli-
gendo, peregrinosq; asciscendo turbaretur. Cicero pro Ar-
chia: Quod si mihi à uobis tribui concediq; sentiam, perfici-
am profecto, ut Aulum Licinium non modo non segregā-
dum (quum sit ciuis) à numero ciuium: uerum etiam si non
esset, putetis asciscendum fuisse. Huic contrarium est Desci-
seo: quod cum ablatiuo semper construitur, cum à, uel ab,
& ultra ablatiuum aliquando habet aduersatiuum mediante
ad, & dissensio siue discedo, & ab imperio ductūq; alterius
subtraho, rebello, deficio uel significat. Liuius lib. 2. Præne-
ste à Latinis ad Romanos desciiuit, id est, rebellauit. Pro dis-
sentio. Gellius: Posuit eam rem Ceciliū non inconsiderate
dixisse: neq; temere à Menandro atq; à multorum opinio-
nibus desciiuisse. Pro recedo. Lactantius lib. 4. Desciuerunt à
te, & abiecerunt legem tuam.

Ascitæ, Arabes dicti sunt ab utribus, quos Græci ascos uo-
cant: quoniam bubulos (ut Plinius inquit) utres binos ster-
nentes, pyratam exercent.

Ascites, hydropisis species est. Cc.

Asclepiades, nomen historici Cyprij, qui fuit tempore quo
Pygmalion regnabat in Oriente: quo etiam tempore scribit
esum carnū nō fuisse. Alius fuit philosophus cæcus: quem fe-
runt (ut Cicero lib. 5. Tuscul. quæst. ait) quum quidā quæ-
reret quid ei cæcitas attulisset, respondisse: ut puero uno esset
comitator. Fuit & alius Asclepiades Præficiensis medicus: qui
lapsu scalarum interiit. Fuit & alius Asclepiades poëta: à
quo carmen Asclepiadeum dictum est.

Asclepion, herbæ genus, opopanax species. Cc.

Asclerion. Mathematicus fuit temporibus Domitiani, qui
aliquando dixerat se disceptum iri à canibus: ea propter à
Domitiano iussus est interfici, & accuratissime sepeliri, ut
uauitas eius artis redargueretur. Sed repentina tempestate
dissecto funere, semustum canes discerpserunt. Cc.

Ascopra, penul. prod. quo uocabulo usus est Hierony. in li-
bro Iudith, cap. 10. quum ait: Imposuitq; Abre suæ asco-
peram uini, & uas olei, & polentam, & lapates, & panes,
& caseum, & profecta est. Græca lingua ἀσκόπρη dicitur.
Significatq; Ascopera sacculum pellicū: con. rostitumq; no-
men Græce est ex utre & sacco. Suidas docet significare
marsu

marfupii. Apud Sueton. in Nerone scribitur: Alterius collo ascopera deligata. Ex quo datur intelligi culei symbolum fuiffe deligatū Neronianæ statuæ: quoniam matricida fuit.

Ascra, uicus Boeotiae, in aspero & sterili loco, in dextra parte Heliconis, Hesiodi patria. De quo idem lib. 2. Gellius: Ascræ rus miserum penes hic Helicon colebat, Hyberno dirum, triste æstu, optabile nunquam. De Hesiodo multa scribunt Græci, & quo pacto fuerit interfectus, Plutarchus in Symposijs lib. 5.

Ascribo, bis, ex ad & scribo, sed d, abiicitur, significat, adiungo. Vnde Ascripti dicebantur, qui in colonias nomina dedissent, ut cæteris coloniis adderentur. Itē Ascripti milites, qui supplēdis legionibus ascribebantur: quos etiā accēfos dicebant (licet accēsi aliud significet) quod ad legionū censum essent ascripti. Et uelatos: quia uestiui inermes sequebatur exercitiū. Et ferentarios: quia de fundis lapidibus præliaturi, ea modo ferret quæ in hostes iacerent. Et rorarios: quod id hominum genus anteq̃ acies coirent, in modū rorantis tēpe statis dimicaret. Est & Ascribere, tribuere, & imputare. Cicero: Neq; enim mihi negligentia uelim ascribas. Sed hoc magis per trāslationē: quū pprie Ascribere, sit iuxta scribere.

Ascriptiti, qui ad aliquā rem ascriptus est: uel qui ex numero eorum est qui se in alterius imperium dediderunt.

Ascriptor, qui, in exemplum ducit scripta. Cicero in Clodiū: Deniq; ille nouitius ligur ascriptor & subscriptor tuus.

Asella, potest esse diminutiuum ab asina: sicut Asellus ab asinus. Sed & locus sub brachijs concauus, Asella uocatur siue axilla. Vnde & est illud in sacris. Abscondit piger manum sub asella.

Asembobiti, populi dicti, quasi post Sembobotim insulam, de qua Plinius suo loco.

Asia, sine c, nomen tertiæ partis orbis, quo ad numerum: nam quo ad magnitudinē, dimidia reperitur. Est aut duplex Asia, maior scilicet & minor, quæ Phrygia & Lycia cōcluditur. Alij diuidunt eā, ut unam concludat ab Oriente Phrygia & Lycæonia: altera ab Oriente determinetur Armenia minore. Sunt qui primā & secundam Asiæ partem dicant incipere in Occidentali littore, quæ usq; ad paludē Mæotidē & amnem Tanaim extēditur, inter mare Ponticū iacens, & Oceanum Septentrionalē. Dicta est aut Asia, ab Asia Nympha, Oceani Thetys filia, Iapeti cōiuge: ex qua Prometheum ortum ferunt. Siue (ut quidam uolunt) ab Asio, Manei Lydi filio. Ab Asia fit Asius, siā, sium: quia (ut inquit Priscian.) in multis prouinciārum nominibus similia sunt deriuatiua primitiuis, & adpellatiua pprijs: ut Italus propriū est & gētile. Similiter Danaus, Latinus, Hispanus, Siculus, & Sicanus. Item Asia-nus, a, um, Asiaticus, a, um, quæ inuicē pro possessiuis proferri possunt. Proprie autē Asius & Asiaticus possessiua sunt: quāuis & propria inueniantur, ut Scipio Asiaticus, qui uicit Asiā. Asianus uero gētile. Est & Asia nomē paludis in Mysia, propē Caystrum fluuiū, cuius prima producit. Verg. Iam uarias pelagi uolucres, & quæ Asia circum.

Aliiter corripitur: ut, -Europa Atq; Asia pulsus.

Asilus, penultima producta. Græce æstrus à sono uocis, uulgō tabanus dicitur. Vergilius:

Est lucos silaris circa illicibusq; uirentem
Plurimus Alburnum uolitans, cui nomen Asilo,
Romanum est, æstrum Graij uertēre uocantes
Asper, acerba sonans, quo tota exterrita syluis
Diffugiunt armenta. Nasctur è latiusculis quibusdam be-
stiolis, quæ in fluuijs supernant. Vnde circa aquas magna
asilorum copia, ubi id genus bestiarum est.

Asima אֲשִׁמָּה, nomē idoli, uirorum Emath. 4. Reg. 17.
& interpretatur, delictum, siue punitio: siue ignis maris.

Asinarius, a, um, quod ad asinos pertinet, ut mola asinaria. **Asinarius**, rij, qui asinos pascit uel custodit. Cato: Ager quando instruitur. 350. iugerum uillicū, uillicam, operarios, bubulcos tres, asinarium.

Asine, es, penul. corr. oppidum Achaiae. Lucanus lib. 8.
Quas Asine cautes, & quas Chios asperat undas.

Asini, uiri nomen, ab asino dictus. Cc.

Asinus, animal notū: cuius fœmininū est Asina, quod datiuū & ablatiuū pluraleis in is, & in abus, terminat. Hiero. lib. 1. Reg. De asinis quas nudius tertius perdidisti, ne sollicitus sis, quia inuētæ sunt. Hinc Asininus, a, um, quod est asini, ut caro asinina. Asini in Arcadia optimi sunt, in Italia Reatini.

Asion, noctuarū genus, quas Græci quandoq; scopas uocāt, aliquando nycticoraces. id est, ululas. & quādoq; otas, quasi auritas: quoniam plumbeas & eminentes habent aures.

Asiongaber אֲשִׁינְגָבֶר, nomen loci in littore maris rubri: in quo castrametui sunt filij Israël, egressi de Hebræa. Numeri. 33. interpretatur Lignum uiri, uel robusti: uel, consilium uiri, uel robusti.

Asiortum, aranei genus, distinctum uirgulis albis, cuius ictus genua labefactat. Cc.

Asiridon, nomen regis Assyriorum, qui patrem Senacherib occidit. Hic fuit ultimus regum Assyriorum.

Asomatos, id est, sine corpore & inpalpabilis. Sic Origenes somaton adpellat id quod solidum & palpabile est.

Asopia, regio Asopo fluuii finitima. Cc.

Asopus, uel Asopis, penul. prod. fluuius Achaiae, ab Asopo Aeginae patre sic dictus.

Asor אֲסֹר, nomen urbis, quæ & Hesron dicitur, 1. Reg. 12. interpretatur atrium, aut fœnum.

Asos, per simplex s, ciuitas Cretæ, ubi uetustissimum Iouis templum fuit.

Asotia, popinatio, incōtinentia, luxus. Gellius: Cedere equidē otiosis debui, ut in tali asotia. id est, luxu, prodigalitate, atq; nequitia artium nos uinceretis, & α, η, ο, ω, ex a, & saluo.

Asotus, penul. prod. α, ω, lasciuus, podigus, popino, helluo. Martialis: Viuis asotos. id est, lasciue, incontinenter.

Aspalatus, est spina alba in Oriente, magnitudine arboris modicæ, flore rosæ, cuius radix unguentis expetitur.

Asparagus, penul. corr. quod ex asperis uirgultis legatur. Martialis: Mollis in æquorea quæ creuit spina Rauenna.

Non erit incultis gravior asparagis.

Sunt qui non ab asperitate, sed à lingua Chaldaea deducant: quia Chaldaei asparagos adpellant herbam, quæ crescit in uirgulta & in caulem. Huius duo sunt genera, hortense & syluestre. Sed incultum grauius est.

Aspecto, as, sepe aut fixe aliquem intueor. Plautus in Amphit. Cælum aspectat, obseruabo quam rem agat.

Aspectus, us, sumitur pro uisu & intuitu cuiuscunq; animalis, ut horridus aspectu. id est, uisu horribilis, & qui effigie habet horridam. Transfertur etiam ad inanimata. Plinius: Prærupta rupes & aspectu horrida.

Aspelia, unum ex Cypri insulae nominibus.

Asper, ra, rum, quod uel uisu, uel gustu, uel tactu, aliōue sensu insuaue est. Vnde Vergilius:

Bina dabo argento perfecta atq; aspera signis.

Pocula. Transfertur & ad alia quæ dura sunt. Terent.

Asperum pater hoc est, aliud sodes para. Vnde & pro no-

cente quandoq; capitur. Vergil. Asper acerba sonans.

Et pro iniquo. Idem. -Quin aspera Iuno.

Cicero

Cicero in Lel. Monere & moneri proprium est uere amicitiae & alterum libere facere, non asperere: alterum libenter accipere non repugnanter. Huius diminutivum est Asperulus.

Asper numus, uidetur dici ab eo, quod in asperitate cusus signatusque est Persius: Quid asper utile numus habet.

Suetonius in Nerone: Exigitque ingenti fastidio, & acerbitate numum asperum.

Aspergillum, instrumentum quo nos aquis sacris aspergere solemus.

Aspergo, gis, si, sum, ex ad & spargo: quasi ad aliquid spargo, uel aliquantum madesfacio. Plautus in Epi. Ab guttula pelius mihi ardens aspersisti. Vergilius lib. 3. Georg.

Aut tecto asuetus coluber succedere & umbræ

Pestis acerba boum, pecorique aspergere uirus.

Inde

Aspergimen.

Aspergo, inis, tam masculini quam feminini generis, gutta terræ cruore permixta. Statius lib. septimo:

Diraque aspergine latos Mutat agros.

Ambrosius. Et cautes niuea rorant aspergine.

Aspernabilis, qui est dignus ut aspernetur. Gellius: Nonnunquam apud me ipsum soleo res eiusmodi paruas quidem, minutasque & hominibus non bene cruditis, aspernabiles.

Aspernor, aris, ab aspero fit, significatque recusio, auerto, non ignosco, fastidio.

Aspero, as, asperum facio. Colu. lib. 9. Iunctis parietum modicis asperculis, qui paulum formatis gradibus asperantur, ne sint uolantibus lubrici. Verg. pro coagulo, siue durum facio, posuit lib. 3. Et glacialis hyems Aquilonibus asperat undas. Hinc componitur Exaspero, quod est ualde asperum facio. Hicronymus ad Helio. Mollem ocio manu, durus exasperat capulus. Per translationem, Quintil. Rem uerbis exasperauit.

Asphaltum, Latine dici potest tutamen, a uerbo ἀσφαλίζω, quod est tucor. Quo nomine dictus est lacus Syriae, in provincia quæ hactenus Pentapolis dicta fuit. Sic dictus, quia nihil uiuum in eo submergitur: unde mortuum mare ab historicis nominatur. Asphaltum etiam bitumen dicitur. Hinc Asphaltites lacus Iudææ dictus, qui nihil gignit. Ex asphaltito & sulphure fit uenenum, quo (ut ait Galenus) Medea usa est, ad ulciscendam pellicem.

Aspicio, is, ex ad & specio, e, in i, mutata: quamuis Priscia. aspicio compositum dicat. Varro enim habet Spectare dictum a uerbo antiquo specio, quo etiam Ennius usus est. Vos epulo postquam spexit, & quod in auspiciis distributum est, qui habent speculationem quam non habebant: & quod in augurijs etiam nunc augures dicuntur aues specere. Consuetudoque quæ præpositio uerbis coniuncta fuit, etiam seruat: ut Aspicio, conspicio, despicio, respicio: sic alia, in quo specio, quod spectare uolo. Hinc Specula & Speculum, quod in eo specimus imaginem. Festus quoque ait Auspicium, ab aue spectenda. Nam quos nos cum præpositione dicimus aspicio, apud ueteres dicebatur specio, quod naturaliter spexit, speculum facit, quod specio facere non potest, a cuius supino legitime ex analogia Specto frequentatiuum formatur, unde Expecto, & Respecto, & alia huiusmodi sunt composita. Fraterca deriuatiua nomina, Specula, Speculum, & Specimen, non solum specio significatione præse ferunt, sed etiam analogiam eius seruant, naturamque ipsius specimen redolet, ut apud Plaut. in Cas. ostenditur. Nunc amici an inimici sis imago Alcesime mihi sciam, nunc specimen spectatur, nunc certamen cernitur. Spicus uero spica, spiculus, & spicille, quamuis cum specio quandam similitudinem habeant, non tamen significationem (si pro uideo sumitur) gerunt, nec ullo pacto attingunt. Miror igitur quare Priscianus aliter senserit,

praesertim quum in denominatiuis dixerit. A simplici quod in usu non est specio, is, speculum pro speculum per synopam ei, Euphoniae causa. Et paulo infra. A specio, is, uel a specie specimen. Est autem Aspicere, ad aliquid oculos intendere. Plautus in Asin. Si quem alium aspexerit, caeca continuo fiet.

Aspilates, gemma est argentei coloris. Cc.

Aspiro, aspiras, penul. prod. ex ad & spiro, sed d, abijcitur. Et proprie Aspirare significat afflare. Vergilius:

Aspirant auræ in noctem. Interdum pro auxilium præ-

bere, fauere, Vergilius: —Aspirat primo fortuna labori.

Tractum a nauigantibus, quibus spirantes auræ fauent. Inter-

terdum pro incumbere, & quasi toto spiritu intentum esse:

ut, Scipio aspirat ad consulatum. Interdum pro iungere, iux-

ta accedere, seu proprie tangere. Gellius lib. 1. Ad horum au-

tem sinceritatem, ueritatemque uerborum, an aspirauerit Ce-

cilius, consideremus. Idem lib. 12. Atque ad comitum aspirare

posse neminem dicent. Cicero Trebatio: Viro etiam accer-

situm ab eo, ad quem ceteri non propter eius superbiam, sed

propter occupationem aspirare non possunt. Idem nunquam

aspirauit ad curiam. Est quando significat inuadere, seu quasi

ad aliquem ire: sed sine ad, ut Cicero: Aliter nunquam, inquit,

aspirant ad curiam. Quandoque pro tribuere, concedere: Quin-

til. in prolog. lib. 4. Ut quantum nobis expectationis adiecit,

tantum ingenij aspiet, dexterque ac uolens adsit.

Aspis, idis, serpens paruus, qui ueneno suo quæque uiuentia cito occidit, oua gignit, ex quibus filij procreantur. Sunt autem plures aspidum species, disparæque effectus ad nocendum, ut scribit Solinus: Adpellaturque somniculosa aspis, quod somnum letiferum percussis immitat. Est & nomen insule prope Cyclades. Sunt & alia hoc nomine in Lycia & Caria. Est & nomen urbis, quæ a Latinis Clypea dicitur. Silius:

In clypei speciem curuatis turribus aspis.

Strabo. Cosura insula est, ante Aspidem sita Carthaginensem urbem, quam Clypeam uocant.

Asportare, quasi hinc aliud portare. Cuius contrarium est Importare, quod est aliunde huc portare.

Assa, NON nomen regis Iudæorum, qui nonnullas urbes in Iudæa condidit.

Assæ, dicuntur sicci lapides.

Assaracus, Trois filius fuit, auus Anchisæ, & pater Capys. Vergilius: Assaraci proles.

Assaradon, ultimus Assyriorum rex, & Senacherib filius.

Assarius, numus, siue genus ponderis. Iosephus lib. 3. Aræ dei assarium offerunt, & unam drachmam. Idem: Quatuor drachmis uenderetur assarius.

Assatura, frustum carnis assæ. Hieronym. lib. 2. Regum: Partitum est uniuersæ multitudini assaturam bubulæ carnis. Flauius Vopiscus scribit Aurelium imperatorem, conuiuium de assaturis maxime dedisse.

Assæcla, ab assequendo nomen deductum, & significat cum qui dominum sequitur, & qui omnibus imperijs dominorum adest. hoc est, præsto est, uel qui iuxta uoluntatem alterius quid sequitur. Lilius lib. 5. Et eo deuolui rem, ut aut patricij, aut patriciorum assæcla habendi tribuni plebis sint. Hieronymus: Seruus paternus, & alumnus, & formosus assæcla, & procurator calamistratus, honorandus est.

Assessor, comitum præsto, uide in dictione Deduco.

Assensor, qui alicui assentit. Cicero Torcinio: Quotidie commemorabam te in tanto exercitu mihi fuisse assensorem.

Assentio, tis, si, sum consensio: cuius significationis est & Assentior. Lactantius: Cui opinioni poeta noster assentit. Cic. lib. de Repub. In quibus assentior sollicitam & periculosam insuliam

iustitiam non esse sapientis. Hinc Assensus, pro consensu. Augusti. Quæ singulari tuo assensu, mundo succurristi perditio. Assentor, aris, significat insidiosè, & conciliandæ alicuius uultus gratia effusius, & plerumq; falsò quæpiam laudo. Et proprie assentamur uoce, adulamur gestu, blādimur tactu.

Assēquor, pen. corr. proprie significat iuxta sequor. Liuius lib. 37. Tantū moratus dum Eumenes cū classe assequeretur Samum petere intēdit. Vide in dictione Reuolo, auctoritatem Ciceronis: Quādoq; ponitur pro acquiro: obineo: ut, Assēcutus est maximas dignitates. Quādoq; pro æquo siue attingo. Cicero: Nullam partē uidear tuorū meritorū assecutus.

Assēres, tabulæ secliles dicti sunt ab asidendo: quod admo-ueantur hæcantq; parietibus, trabibusq;. Huius nominatiuus singularis est Assis, asseris: sicut puluis, pulueris. Fli. Ver- nisq; asseribus cōtabulare pauimenta oportet. Hinc Asso, as, de quo infra. Palladius fœminino genere usus est, quum ait. Asseres quernæ cū esculeis nō misceantur. Asserū structurā coassationē uocamus, & à tabulis tabulationē. Interdū Asseres accipiuntur pro lignis quibus utebantur lecticarij. Suetonius in Calig. Ad primum tumultū lecticarij cū asseribus accurrerunt. Huius diminuti. Asserculi, de quo exemplum habes in dictione Aspero, ras. Dicitur & Assis, is, pro eodem, unde & diminuti. Assiculus. Columella lib. 7. Assibus robo- reis compingitur solum, nec exire alia parte prohibentibus aduersis assiculis. Varro: Aut ex assibus dentatis cum orbicu- lis, quod uocat ploslenum pœnicum, in eo quis sedet ut agi- tet quæ trahant iumenta. Hinc fit Assula diminutiuum.

Assēro, ris, penul. corr. assēui, assitum, iuxta semino, uel iuxta planto. Cato de re rustica: Arbores facito, ut bene matura- tæ sint, uitesq; uti facis multæ asserantur, & sic ubi opus erit, de arbore deiciantur.

Assero, ris, asserui, asseritū, significat affirmo, adprobo. Hieron. ad Dam. Primum enim asserunt eius fuisse peccatum, quod nō recte diuiserit. Interdū significat adproprio, attrah- ho, uendico. Liuius lib. 3. M. Claudio clienti negotium dedit, ut uirginem in seruitutē assereret. Idem ibi: Quū repellere- tur asserter uirginis à globo multorū. Vbi Assertor signifi- cat illū clientem deccimari, qui uirginem asserere uolebat in seruitutem. Asserere manum ueteres dicebant cōprehendere, quum eam prendebant in libertatem. Hinc Asserere etiā pro- tueri, ac liberare, seu in libertatem restituere accipitur. Plin. Marco suo commendabat memoriam suam, orabatq; ut se ab iniuria obliuionis assereret. Et Assertor, defensor, & qui in libertatem uendicat, seu restituit. Martialis: Assertor uenias satisq; præstes. Quemadmodū Desertor, qui pa- triam indefensam reliquit, & quasi proditor est. Idem: Qui loquitur Curios assertoresq; Camillos.

Assertio, affirmatio. Cc.

Assessor, nomen uerbale, ab asideo, cuius officiū est asidere præsidī, atq; consulere in causis, cognitionibus, postulatio- nibus, libellis, edictis, decretis, epistolis.

Assēstrix, fœmin. uerbale ab assessor, quæ iuxta sedet: ut, da mihi sedium tuarum assēstricem sapientiam. Nam uerbalia fœminina si formentur à supinis in sum desinentibus, assu- munt t, quum alia sine t, formentur, ut lectū, lectrix: ama- tum, amatrix: cursum uero cursrix, esum esrix nemo dicit: sed iungitur t, ut expultrix, tonstrix, assestrix.

Asseruo, uide in dictione Seruo.

Assēuero, as, à seuerus deducitur: & est Assēuare proprie inter ipsa argumenta, probationesq;, uim animi, motumq; quasi quandam seueritatem admiscere. Quintil. Altera ex assēuatione probatio est. Ego hoc feci, tu mihi hoc dixisti.

Aliquando ponitur pro simpliciter affirmare.

Assidelæ, mensæ ad quas sedentes flamines sacra faciebant. Assideo, es, penultima correpta, uide in Asido.

Assido, is, & Asideo, es, ambo habent penult. corr. amboq; actiua, & assedi, assesum faciunt: quorū etiā reliqua tēpora sic similia sunt, ut nō facile dignoscantur, sicut in imperati- uo, quū utrunq; asside faciat. Differunt tamen inter se, quod Asido sit, quasi asisto: Asideo, quasi asto. Asido semper cū motu est, & de loco ad locū quādoq; tendit, ut inquiete sit, ut si quis eat, ut sedeat, moretur, hæreat, quiescat, siue stet apud aliquid. Aliquando etiā cū paruo motu: ut quū quis in pedes erectus est, si se se sum apud aliquē ponat, hunc assi- dere tertiæ cōiugationis dicimus. De loco ad locū. Terēt. in Heaut. exemplū ponit ubi Menedemus propter filij abitum anxius Chremeti ait: Domū reuertor mœstus, animo pertur- bato, atq; incerto præ ægritudine asido, accurrūt serui, soc- cos detrahunt. De stantibus uero in pedes, Sallust. de Cice- rone in senatu orationē quū habuisset, inquit: Sed ubi ille as- dit Catilina, ut erat paratus ad dissimulanda omnia, demisso uultu, uoce supplici postulare à patribus, ne quid de se teme- re crederent. Cice. in fragmento Academicorū. Et simul assi- danus inquā, si uidetur: sanē istud quidē inquit, sum enim ad- modum infirmus. Asideo aut quasi iuxta sedeo, sine motu, & in loco semper est, aut hærens, aut sedens apud aliquid Hieron. ad Aug. Dum enim languenti multo tempore assi- demus. Cic. pro Plancio: Huic asidēt, pro hoc laborāt. Plant. in Rud. Vt fortunati sunt fabri ferrarij, qui apud carbones asident. De his duobus aside in imperatiuo facientibus, hoc erit exemplū. Duo hic sumus: ego sedeo, & dico Platoni nō sedenti, aside, tum ab asido est. At si ambo sedemus, & Pla- to asurgere cuipiam uelit, nolinq; ego ut asurgat, dicamq; ei, aside: tunc ab asideo fit. Et licet sedeo neutrum sit: Asideo tamen actiuū est secundū Priscian. Nam Asidcor facit passi- uum. Sallu. lib. 4. Histo. Amisumq; asideri sine prælio audie- bat. Verum Cice. & Hieron. cū datiuo iunxere, sicut modo monstratū est. Similiter Plin. lib. 33. Nos uidimus Agrippinā Claudij principis, edente eo naualis prælij spectaculum, assi- dentem ei indutam paludamēto auro textili sine alia materia. Asido etiā tertiæ cōiugationis. Sallust. in Iugur. cū adusati uo iunxit. Sed Hiempsal qui minimus ex illis erat, natura fe- rox, etiā antea ignobilitatem Iugurthæ despiciens, Atherba- lem dextra asedit, ne medius ex tribus (quod apud Numi- das honori ducitur) Iugurtha foret. Videtur quod asedit si- gnificet, iuxta se sedere fecit. Sed alio modo actiue capitur, sicut si dicamus. Hiempsal Atherbalem dextra adiit, ita Hi- empsal Atherbalē dextra asedit: dictū est, quod ita soluēdo clarescit. Hiempsal ad Atherbalē, id est, iuxta Atherbalē de- xtra sedit. Sic etiā fit in illo Sallu. exemplo. Asideri sine præ- lio audiebat. id est, iuxta oppidū amisum sederi audiebat. Hoc etiā ostēditur in Obsideo & Circūsidio, si soluatur: ut obsi- deo pontem, significat sedeo siue sto circū pontem. In obsi- do quoq; & circūsidio fit secundū uim præpositionum, ut su- pra dictū est in Sallu. Oppidum circūsedidit. id est, sedit circū oppidum. Sed quia sideo actiuū, sedeo uero neutrum: ideo inter ea quæ à sideo, & ea quæ à sedeo componuntur, quamuis in significatione differant: hoc etiā interest, quod in his quæ à sideo cōponuntur, si præpositionis corū solutio fiat, omnino cōstructio remanebit actiua: quia tūc sideo adusatiuū in se in- clusum gerit subaudiendū, per translationē reciprocā, quod nō fit in compositis à sedeo, etiā si actiua erāt: ut est asideo, obsideo, quod si præpositionē soluamus: Amisum oppidum asideri audiebat, erit sederi iuxta amisum oppidū. Hic nullus adusatus

adculatiuus inclusus subaudiendus existitur: quia sedeo neutrum est, & iuxta uim præpositionis adiungitur & quiescit. In asido si soluiatur præpositio, alius adculatiuus exposcitur: quoniã à sîdo actiue componitur. ut, Hiempsal dextra Atherbalem assedit, id est, iuxta Atherbalem dextra se sessum locauit, uel dextra iuxta Atherbalem se statuit.

Assiduus, ab asideo. iugis, cõtinuus, quod in eare quam quis frequenter agit consedisse uideatur. Vnde Assiduitas, diligentia, & ecõtrario Resides dicuntur segnes & ociosi. Aliquãdo Assiduus dicitur frequens, & Assidue frequenter. Vergil. Assidue ueniebat. Assidui etiam dicebantur, qui locupletes erant, & facile quã id tẽpus postulabat munera populo præstabant. Cicero in Top. Lex Elia iubet uindictam assiduũ esse. Et assiduus qui asse suo, id est, sua pecunia & sine stipendio militabat. Et tunc ab asse, id est, ære dando deducitur.

Assigno, uide in dictione Signo.

Assilio, lis, penultima correpta. ex ad & salio, significat inuadendo, adgredior. Ouidius lib. 11. Metamor.

Quum saepe assiliuit detense mœnibus urbis.

Et Assilire dicitur de animalibus maribus, quã fœminas inuent. Colum. lib. 7. Nam nisi prius ea marem conciuat assilientem, admissarium calcibus proturbat.

Assipondium, unũ pondo: quod id erat libræ pondus. Cc.

Assis, is, tabula sectilis. Plinius: Vernisq; assibus cõtubulare pauiementa oportet. uide supra in dictione Asseres.

Assisia, apud Milesios Pallas uocabatur. Cc.

Assisto, is, significat præsentem me exhibeo. Terent. in Adel. hic propter huc assiste. Aliquãdo significat patrocinari: quod prisci adesse & superesse dicebãt. Sic enim eleganter dicimus: tibi adsum, & tibi supersum, pro eo quod est, aduocatus sum, caussumq; tuam defendo. Reliqua uide in dictione Sisto.

Assius, a, um, possessiuum, ut lapis assius, qui perperam thasius apud Plinium legitur.

Assio, as, tabulo: à quo Coassio, pro contabulo. Victru. Quum assatum fuerit, super altera coassatio struatur, clauisq; fixa, duplicem præbeat cõtignationi loricationem. Plinius: Necessariũ binas per diuersas coassationes substerni capita earum, præfigi clauis, ne torqueantur. Est & Assio, as, pro torreo. à quo Assatus. ut de diuo Laurentio. Assatus sum, iam uersa & manduca. Plautus tamen in Mustell. Assus dixit. Ne faxis. Nã elixus esse quã assus solco suauior.

Assõno, as, penultima correpta. uide in Sono.

Assos, ciuitas Troadis, arte & natura munita. De qua est illud Stratonici dictum. Qui celeri passu Assumit, mortis periculũ adit. In ea erat lapis qui scindebatur. Plinius: In Asso Troadis sarcophagus lapis fissili uena scinditur. Ex Asso fuit Cleantes philosophus Stoicus, qui Zenoni successit. Altera fuit Assos Misie, ut inquit Stephan. Alia in Lycia, in sublimi loco. Alia in Epyro ignobilis.

Assuefacio, uide in Suefacio.

Assuerus, אַשְׁוֶרֶס, sicut testatur Iosephus, fuit Cyrus Xersis filius, qui post Darium patrum, Persidis rexit imperiũ. Hunc Cyrum dixit Artaxersem apud Græcos uocari, qui longimanus cognominatus, regnauit quadraginta annis.

Assuetudo, consuetudo. Cc.

Assuetus, usitatus. ab Assuesco. cis.

Assula, diminutiuum ab assis. tabella. à quo fit aduerbiũ Assulatum, quod est minutatim. Plaut. Priusquã pulsando exitium foribus assulatim dabo. Idem in Menæ. Faciam quod iubes, securim capiam ancipitem, atq; hunc senem exossem reddam, dedolabo assulatim uiscera.

Assũmo, mis, pen. pd. modo significat accipio. Cicero. Neq;

id onus inuitus adsumpsit. Modo nimium tribuo. Idẽ: Si id mihi adsumo, uideor id mihi meo iure quodam modo uindicare.

Assuo, uide Suo.

Assur, אַשּׁוּר, Iudæe ciuitas quam edificauit Salomon. Quo nomine dictus est filius Sem. Gen. 10. Interpretatur insidians, siue beatus: aut aspiciens, uel gradiens.

Assurgo, quod est crigor in alicuius honorẽ officij uel beneuolentiæ causa, & datiuo iungitur. Vergilius:

Vtq; uiro Phœbi chorus adsurrexerit omnis. scilicet honorem fecerit. Aliquãdo Assurgere ponitur pro cedere. Ausoni.

Assurgit Musæ nostra Camœna tue.

Aliquãdo sumitur simpliciter pro erigere siue crescere. Colu. lib. 2. Collem molliter assurgentem, montẽ sublimem & asperum, sed nemorosum & herbidũ maxime pbauerunt. Verg. lib. 3. Geor. Sed iacet aggeribus niuis informis & alto Terra gelu late septemq; assurgit in ulnas.

Assus, a, um, quod est torrefactũ, quod igni assudescit. Sudan do enim assum distillat calorem. Vel dicitur Assum, quasi solum: quemadmodũ merum, solum dicimus: quoniã in opsonijs sine pigmento saporis alieni, assæ carnes inferebantur. Vnde etiã Assa uoce, ueteres dixerũt sola uoce linguae tantummodo aut uocis humane, non admistis alijs musicis concentibus. Varr. In cõuiuijs pueri modesti, ut cantaret carmina antiqua, in quibus erant laudes maiorum, & assa uoce, & cũ tibicine. Cato de liberis educandis. Melos autem in cantibus est bipertitum. Vnum est quod est in assa uoce: alterum quod uocant organicum. Fest. interpretatur Assa, cantum tibiarum.

Assyria, regio Asia maioris, quæ nunc Syria dicitur: habes ab Ortu Indiam, ab Occasu Tygrin fluuium, à Meridie Mediã, à Septentrione Caucasum. unde Assyrij, qui postea Syrij & Syri. Hanc Porphyrio & Acron uolunt prius dictã Syriam, postea una addita syllaba Assyriã uocitatã. Alij quadripartitam faciũt diuisionẽ in Syrios, Assyrios, Leucosyrios, & Cælesyrios. Plinius duplicem Syriã assignat. Vnam Palæstinam, alteram Antiochiam. Dicta est autem Assyria (ut docet Aug. lib. 15. de Ciuitate Dei) ab Assur filio Sem.

Ast, coniunctio ponitur modo pro sed, modo pro atq; modo pro ergo, modo pro tam, modo pro tum, modo pro quum.

Asta, ciuitas æstuaris, inter sacrũ promontoriũ & Herculeas columnas. Et Asta in Liguria urbs, non longẽ à Nouaria distans. De hac Claudianus: Nec plus pollentia rebus Contulit Ausonijs aut mœnia uindictis Astæ.

Meminit & Plin. lib. 35. Cum aspiratione uero aliud signific.

Astabor, unum ex Nili alucorũ cognominibus, leui aluei scilicet. hoc est, ramus aquæ uenientis e tenebris. Cc.

Astages, nomen proprium fluuij in mare defluentis.

Astaothia, uxor fuit Tlepolemi, quã ex Ephyra Peloponnesi urbe rapuerat. Cornucopiæ.

Astaphis, siue Staphis. uua passa dicitur, & uitis cauliculis nigris rectis folijs labruscæ, fert folliculos uerius quã acinos, uirides, similes ciccri, in his nucleum triangulum: maturescit cum uindemia. ἀστὰψις, Græce. Cc.

Astapus, significat aquam e tenebris profluentem. Cc.

Astaroth, אַשְׁתָּרֹת, antiqua ciuitas Og, regis Basan, in qua habitauerũt gygantes, & postea cecidit in sortem tribus Manasses, regionis Bethaniæ. Sunt autem duo castella in Bethania, hoc uocabulo nouem inter se milibus separata, inter Aderam & Abellam urbeis.

Astarte, אַשְׁתָּרֶת, Syriorũ numen erat, sed non aliud, quã Veneris fortasse, aut Iunonis, quam sacra literæ Astarten. Sydoniorum Deam uocant. Cui Salomon rex uni pallacarum suarum obsequi uolens, altaria condidit.

i Astefimos.

Asteismos, Latine urbanitas: & est tropus multiplex nunc-
rosq; uirtutis. Nā Asteismos putatur quicquid rustica simplici-
tate caret, & faceta satis urbanitate exponitur. ut apud Verg.
Qui Bauium non odit, auat tua carmina Mæui. id est, pro
poena ei contingat, ut diligat Mæuium peiorem poetam.

Atq; idem iungat uulpes & mulgeat hircos.
id est, faciet ea quæ contra naturam sunt. Nam *ἀστεισμός*, urba-
nus, *ἀστεισμός* urbanus sum.

Aster, stella una, & nomen ciuitatis. Sciendū quod in aster, a,
um, terminata nomina, imitatiua sunt. ut parastaster, qui imi-
tatur parastitū: philosophaster, qui est philosophorum imita-
tor. Cic. Omnino solet esse fuluaster. Surdaster diminutiuum,
dicitur is, qui est aliquantulum surdus. Similiter recaluaster,
qui non est toto capite caluus, sed sola fronte. Catulaaster, non
paruum catulum significat, sed ipsum catulum. Pullastra, non
paruam pullam, sed paruam gallinam. Pullaster, non paruum
pullum, sed ipsum pullum. Filiaaster, quo quidam utuntur pro
priuigno, non paruum filium, sed qui cū imitatur: sic filiastra.
Oleaster, pinaaster, menthastrū, siliquastrum, quod syluestria
sint: oleam, pinum, mentham, siliquamq; imitantia.

Asteria, e, & Asterie, es, nomen Latonæ sororis proprium.
Est & Asteria Deli & Rhodi insularū nomen. significat &
gemmam, inclusam quandam lucem, pupillæ modo continentē,
& opposita Soli, radios regerit candicanteis. Cc.

Asterias, auis ex genere ardearum, à fulgore astrorum. Cc.

Astericum, herba, quæ & siderites dicitur, nascens in tegu-
lis, parietibusq;: folio similis oxymo.

Astericus, seu Asteriscus. dimin. ab aster, signum est ad par-
uæ stellæ similitudinem: quo utimur quum aliquid in scriben-
do omissum est. Hieron. Qui editioni antiquæ Theodotionis
miscuit asterisco & obelo.

Asterion, flumini Achaia. Stati. lib. 4. Theb.

Quum dixit & aquis fluctibus Asterion.

Fuit & nomen urbis.

Asthmaticus, cum h, anhelus & suspiriosus dicitur. *ἀσθμα*,
anhelitus, anxietas, respirandi difficultas, quum spirare sine
sono & difficultate quispian non potest.

Astigi, ciuitas Bethica, à qua Astigitanus ager.

Astipulor, penult. correpta. uide in dictione Stipulor.

Asto, as, astiti, astitum, & astatum. significat præsens aut fir-
mus, seu crectus sto. Plaut. in Capt. Ego miser uix asto præ for-
midine. Idem in Cist. Adolescens asta atq; audi. id est, sta for-
titer, atq; expecta. Et in Cas. Stultus contriui diem, dum asto
aduocatus cuidam cognato meo. Interdum significat simpli-
citer sto. Verg. -Arrectisq; auribus astant. -Interdum
sum, quum de rebus loquimur, quæ cadere non possunt. ut
quum dicimus, terram astare.

Astomi, Indiæ populi sine ore, anhelitu tantum uiuentes, &
odore.

Astræa, cum diphthongo, Astræi ex aurora filia, secundū ali-
quos Icari, secundū aliquos Iouis & Themidos. & ponitur
pro iustitia. Ouid. Ultima cœlestium terras Astræa reliquit.
Quod idcō fictū est, quod illis temporibus Astræus princeps
esset, & propter eius æquitatem, eius filia iusticia dicta sit, ut
scribit Aratus. Nam quum adhuc terras habitaret,
Nondum uesanos rabies nudauerat enseis,
Nec consanguineis fuerat discordia nota. Sed postea cre-
scentibus uitij, euolant in cœlum.

Astragalizo, as, talis ludo: & Astragalizontes à Plinio di-
cuntur talis ludentes.

Astragalus, penult. correpta. Latine talus, ludus, & pedis,
siue iuguli cōiunctura. ut est apud Homerum lib. 10, Οδυσ,

qui scribit Elpenora lapsu scalarum exanimatum esse, quum
fregisset astragalon. id est, iuguli cōiuncturam. Tamen Apol-
lonius in Argonau. ponit pro ludo qui uulgariter dicitur *ζο-
νι*, scilicet in lib. 3. pagina 3. Suidas ait esse spondylon *το τ-
ζώνης*. quinetiam in edificijs columnarū ponitur à Victruuio,
quum ait. Astragali faciendæ sunt octauæ partis. Inter herbas
à Plin. Sunt & Astragali tali, qui taxillorum gerunt effigie,
qui homini negantur esse.

Astrale, quod ad astra pertinet. Vnde Astralia fata, dicta sunt
ab Augustino lib. 5. Ciuitate Dei.

Astrapæus, dictus est iupiter ab astrape, quæ est coruscatio.

Astreus, cum diphthongo. fuit unus ex Titanibus, qui contra
Deos arma sumpsit. Ouidius lib. 5. Metamor.

Occidit & Celadon, Mendacius, occidit Astreus.

Ferunt hunc cū Aurora cōcubuisse, ac ex ea uentos generasse.

Astringo, proprie iuxta stringo, unio, cōiungo. Colu. lib. 3.

Quum omneis furculos, quos arbor patitur dimiseris, libro
ulmi uel uimune arborem astringito. Vergil. lib. 1. Georg.
Seu durat magis & uenas astringit hiantes.

Per translationem Astringere ponitur pro obligare, & sic
genituo iungitur, sicut Gellius notauit Sabinum scripsisse:
Qui alienum tacens lucri faciendi causa sustulit, furti astrin-
gitur, siue scit cuius sit, siue non scit. Quandoq; pro promit-
tere: quia uincula fidei dicitur. Terent. in Eunu. Meam astrin-
go fidem. Hinc Astrictorius, a, um, quod astringit. Plinius:
Folia astrictoriam uim habent.

Astrios, gemma crystallo propinqua: quæ si astris opponi-
tur, fulgorem eorum rapit & regerit. Cc.

Astroites, gemma, quæ oculis pisciū similis esse perhibetur.

Astrolabium, instrumentū, ex quo astrorū motus colligun-
tur. *ἡ τῶν ἀστρον, ἢ λαμβάνω*. id est, ex astris & sumo.

Astrologia, cum accentu in penultima. astrorum sermo uel ra-
tio. Astrologia de cursu astrorum loquitur. Astronomia de
iudicijs ad uitam fortunamq; pertinentibus. Hinc Astrologi, &
Astronomi, qui astrorum scientiam profitentur.

Astronomia, cum accentu in penult. astrorū regula. *ἡ ἀστρο-
νομία* Latine & lex & regula dicitur.

Astrophe, una ex Pleiadibus. Cc.

Astrum, Latine sidus, quod constat ex pluribus stellis, quæ ali-
quod signum componant. ut Gemini, Libra, & huiusmodi.
Dictum Astrum ab *ἀστέρων*, quod est fulgeo.

Astruo, is, iuxta struo, & edificium edificio iungo, fortifico.
Colum. lib. 1. Nam quum ueteri astruitur recens edificium,
quasi surgenti reluctans oneri cedit. Ambrosius. Nec putauit
ortus sui fidem matris iniurijs astruendam. id est, firmandam.
Hinc per translationē Astruere pro affirmare sumitur. Hic-
ronymus: Quauis nonnulli Astruere uelint, eam iam resusci-
tatam & beatam cum Christo immortalitate uestiri.

Astu, generis neutri. ut cornu. pro ciuitate Atheniensi, quam
ἄστυ uocabant. Sed à Latinis mutatur γ, in u, & fit Astu, ut in-
quit Priscian. Terent. in Eunu. An in Astu uenit? Probus Ac-
milus in Alcibiade: Postquàm Astu uenit, concione aduocata
uerba sic fecit. Hinc Astutie, Astus. Astuti, quoniā qui in ur-
bibus degunt, callidiores sunt in agro degentibus. Interdum
Astu aduerbialiter pro astute ponitur. Terentius in Eunu.
Quod si astu rem tractauit, Dij uostram fidem, quantam &
quam ueram laudem capiet Parmeno. Apuleius nomen posuit,
quum ait: Vlysi astu deserta sunt.

Astur, quod ab Asturia est. Martialis de Asturcomibus:

Hic breuis ad numerum rapidos qui colligit ungues,

Venit ab armiferis gentibus astur equus.

Astura, flumen, & oppidum maritimum in Latio. Plin. lib. 3.

Antium

Antium (inquit) colonia, flumen Astura & insula. Et lib. 32. Tenuit & nostra memoria nauim Caij principis ab Astura Antium nauigantis.

Asturcones, equi ab Asturia oppido Hispanie, ita adpellati, quibus nō uulgaris in cursu gradus, sed mollis alterno crurū explicatu glomeratio est. Plin. lib. 8. cap. 42. In Hispania Asturia gignere Thieldones uocatos, equini generis, qui quoties minori forma sunt, asturcones dicuntur. Sylius:

His paruus sonipes neq; matri notus ad idem,

Aut inconcussu glomerat uestigia dorso,

Aut molli pacata celer trahit esseda collo. Talem gressum Græci ὄξυπονον uocat, à bonitate cursus. Latini dicunt tollutarios equos, à tollendis pedibus & glomerandis. Ab aliquibus etiam stura dicitur. Vnde Festus. Stura flumen in agro Laurenti est, quod quidam Asturam uocant.

Asturia, ciuitas in Hispania, in qua asturcones equi gignuntur.

Astutus, siue Astus, ab Astu urbe, cautus dicitur, in qua qui assidue uersati sunt, cauti fiunt. Vel Astutus, quasi arte tutus, ut inquit Fest.

Astyages, nomen proprium regis Assyriorum.

Astyanax, nomen filij Hectoris ex Andromacha: quasi tutator urbis. asty enim urbs,anax tutator siue rex.

Astyllus, nomen propriū cursoris crotoniatæ, qui ter Olympiā uicit. meminit eius Plato in legibus, qui cum nō tam cursu, quàm perpetua uirginitate clarum prædicat.

Astypalæa, insula in mari Aegeo. Ouid. lib. 2. de Arte: Cunctaq; piscosis Astypalca uadis.

Asula, per simplex s, oppidum in agro Brixiano,

Asuestinum, lini genus est quod ignibus non absumitur. Ardent ex eo nappæ in focis conuiuiorum, & igne exuste magis splendescunt, quàm si aqua lauarentur. de quo copiosius Perot. in Corn.

Asylum, cum γ. psilo. intercratū templum est consecrationis lege cōcessum, ab à, priuatiua particula, & σωω, rapio, spoilio, aufero, uiolo'ue. Aut (sicut exponit Serui.) dicitur Asylū, quasi asyron, q. inde extrahi nullus possit: nam in id fugientes tuti erant, nec inde per uim extrahi poterāt. Quod prius Athenienses, post Romulus cōstruxit, inter Capitoliū & palatium, in sacro luco quod Quercetum dicitur. unde Pedianus: Totus populus Rom. à principio tres fuerūt tribus: Tatienses una, à Tatio rege: Ramnes altera, à Romulo: Luceres tertia, à Lucumone, siue à luco, quē lucū asylū uocauerat Romulus. De hoc Verg. lib. 8. -Hinc lucū quē Romulus acer Asylum Rettulit. Scribit Liuius lib. 38. templum Apollinis Delij fuisse Asylum, atq; sacra templa à Græcis uocari Asyla.

Asymbolus, qui symbolum non dedit, & sine collatione accessit ad comestationem.

Asymphonia, Latine incōsonantia, ἀσύνφωνος, discors.

Asyndeton, siue Asyntheton. dici potest incōpositum. ab α, sine, ἀσύνδετον, compositum. Et est figura, quum aliqua sine conjunctionibus proferuntur. ut ueni, uidi, uici.

Asyntheta, Plinius adpellat crysalla, quæ pura sunt & sine uitio.

Asystaton, genus quoddam philosophiæ, quod Latine instabile, uel incōstans possumus dicere. Hoc Archesilas introduxit ignoratiæ magister, ut si nihil scire potest, necesse est id ipsum sciri, quod nihil sciatur. Si autem scitur, posse nihil sciri, falsum est, quod dicitur: Nihil sciri posse. Sic inducitur dogma sibi ipsi repugnans. seq; dissoluens.

A N T E T.

AT, principium increpationi aptum, & hoc quum aut indignationem, aut dolorē exprimere uolumus: ut iræ astum,

aut querelas significantius ostendere ualeamus. Vergilius. At tibi pro scelere. Terent. At tibi Dij dignum factus exitium diunt. Quandoq; superiorum dictorum discretium est. ut apud eundem. At mihi scrupulus unus restat. Quandoque rerum differentiam denotat. ut, Scipio est bellator, at Cato orator. Quandoq; ponitur pro saltem. Ouidius: Crudeles somni quid me tenuistis incertem?

At semel æterna nocte præmenda fui.

Quandoq; copulatiuū est. ut in Atq;. Quandoq; aduersatiuū. Vergil. At regina graui iandudum saucia cura.

Nam quum Aeneas quiesceret, regina turbabatur, quod est contrarium.

At contra, signifi. uicissim, quod uulgò dicitur econuerso.

Atabiria, unum ex Rhodi noibus, ab Atabirio rege sic dicta.

Atabulus, penult. correp. uentus in Apulia. Horatius:

Inapit ex illo montes Apulia notos

Ostentare mihi quos torret Atabulus.

Ideo Atabulus Apulus dicitur, tanquàm peculiaris. Scribit Porphyrio Atabulum uentū esse in Apulia feruentissimum, Græca adpellatione dictū, quasi ἀπὸ τῆς ἀτρύχτης, hoc est, nocumentum pestilentianq; inferentem. Nam Atabuli flatus, nimio calore Apuliæ pestifer est & grauis. Est enim frigidissimus & si flauerit circa brumam, exurit, frigore arcfaciens, ut nullis postea possit Solibus recreari.

Atalanta, siue Atalantis. Iasij Argiuorum regis filia, uirago, & forma & uiribus corporis præstans, quæ prima aprum Calydoniū sagitta uulnerauit. de qua Hieron. cōtra Ioui. Referunt fabulæ Atalantā Calydoniā uirginem, semper in uenatibus, semper in syluis, non tumentis ueros sceminarū, fastidiq; conceptū, sed expeditā & castam anasse uirtutem. Est & Atalanta fons in portu Cyphantari: dictus quod ibi uenatrix scemina situ & aestu languida cōsederit, & petra uenabulo eius percussa laticem præbuerit: sicut scribit Pausanias.

Atalus, penult. correp. nomen Pergami regis, pecunia diuissimā, & splendida abundantiq; suppellestile. à quo omnia magnifica Atalica dicta sunt. ut inquit Plin. lib. 8. Propertius: Nec sit in Atalico mors mea nixa thoro.

Fuit & Atalus nomen philosophi.

Atamino, as, penult. correpta. uide in dictione Contamino.

Atat, interiectio est, paulatim pcepti atq; intellecti mali. Terent. in Eunu. Atat data hercle uerba mihi sunt. Ser. in Arte. Atat est aliquid de improviso deprehēdētis. Quandoq; est interiectio timoris. Terent. in Eunu. Atat mihi homo formidolosus es?

Atāuus, penult. correpta. dictus quod ata sit aui. id est, pater, ut pueri dicere solent. uide etiam in Auus.

Atax, fluuius ortum habens ex Pyreneo monte, & infunditur in mare Tyrrenum. Quidam tamen scribunt Athax per h.

Atechna, id est, inartificiosa, quæ non ab arte sunt.

Ategiæ, dicuntur tabernacula, uel umbracula, uel magalia, qualia Mauri colunt. Ruffi. in lib. Iosephi hoc uocabulum usurpat lib. 7. de bello Iudaico. Quū ad festum diem uenisset, quo ategias in honorē Dei componi ab hominibus mos est.

Atelos, insula est unguēto nobilis, à Callimacho Agathusa nominata. Cornucopiæ.

Ater, a, um, obscurum, nigrum. Vergilius.

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Plautus: Ita replebo atritate, ut atrior sit quàm Aegyptij. Interdum Atrum capitur pro funesto. Dictū Atrum ab atterendo: quoniam quæ atteruntur liuorem contrahunt.

Ateramnum, & Teramnum. Theophastrus pro costili & incoctili fāba accipit.

Atergatis, pen. correp. nomen fuit Decæ, Strabo. Trans Euphratem

phratem est Bambyce quam Edessam & Hierapolim uocant, in qua Atergatim Syriam Deam colunt. De hac & Macrob. Cornutus Atergatim à Græcis Rheam existimari putat, co-
liq; eā abstinentia pisciū. unde nomen (ut Athenæus autor est) quasi ἀτρυγῆς. hoc est Syrorum lingua, sine piscibus.

Athacus, penultima correpta, genus uolucris, gradiens super quatuor pedes, longioraq; retrò crura habēs, de quo fit mentio apud Leuiti.

Athanātos, Græce, pen. correp. Latine dicitur immortalis.

Athenæ, arum, ciuitas Græciæ inter Achaïā & Macedoniā, quæ regio dicitur ab Attidæ Cranci filia, Athenarum regis, qui Cecropi in regno successit. Hic Cecrops primus Athenas cōdidit. unde & Cecropia dicta est: postea à Mopso Mopso-
pia: & ab Iōne Xuthi filia, Ionia: & à Minerva, Athenæ. Græci enim Mineruam Athenā dicunt, ἀπὸ τῆς ἀθηνῆς. Tres au-
tem (ut quidā asstrunt) fuere Athenæ, ab unis Athenæi, ab al-
teris Athenienses, ab alijs Athenopolite dicti sunt.

Athenæum, locus erat Mineruæ dicatus, ubi professores sua studia profitebantur. Iulius Capit. Postea uero ibi adole-
uit in Athenæo, controuersijs declamauit, audientibus etiā im-
peratoribus suis. Lamprid. Ad Athenæum audiendorum &
Græcorum & Latinorum rhetorū uel poetarum causā fre-
quenter processit.

Athenæus, nomen auctoris cosmographi Græci.

Athenodorus, penult. corr. philosophus fuit qui Augusto documentū dedit, inquit: Quum ira Cæsar te ceperit, nihil prius neq; dixeris neq; feceris, quàm ipsa quatuor & uiginti elementa literarū Græcarum tecū ipse percurreris, & memo-
ria recensueris: ut ita concitatio illa quæ momentosa est, mente aliò traducta, parui temporis interiectu, languesceret.

Atheromata, tubercula sunt, quæ & in ceruice, & in alis, & in lateribus oriri solent. Cc.

Atheos, qui negat Deum esse.

Athesinus, penult. prod. fluuius effluens è lacu, qui in Apennino est, supra Carnos incumbente, & labitur in Istrum.

Athēsis, pen. corr. fluuius qui ex Tridētini alpibus Tridentū alluit, & Veronā diuidit, deinde per latas Padi paludes gra-
diens, non longè à Brundisio, in Adriaticum mare influit.

Athlētā, pen. prod. pugil & luctator dicitur. ἀθλῶ enim cer-
to significat: uel quia Athlos tam certamen quàm certaminis præmium significat. Scribit Iuriscōsultus, athletas, quū uirtu-
tis gratia athleticā exerceant, non esse ignominiosos. Tria au-
tem fuerūt apud antiquos athletica certamina: uidelicet curso-
rum, pugilum, & luctatorū. Iulius autem Pollux lib. 5. cuius ordinem imitatus est Perottus. τὸ ἄγων οἱ μὲν γυμναστικοί, οἱ δὲ καλῶν οἱ σκηνικοί, οἱ δὲ οὐρανοῦ δυνάμεις τε καὶ μουσικοί, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς ῥαδίας λέγουσι γυμναστικὰς, ἀλλὰ μουσικὰς καὶ ἀθλη-
τικὰς παλαιὸν ἦν. id est, Certaminū quædā gymnastica, quæ-
dam uocātur scenica, quædā nominantur dionysiaca & mu-
sica. quæ uero Attica non facile dicunt certamina musica, sed
musicum & athleticum uetus erat.

Athletica, absolute dicitur pro arte certandi, de qua dictum est à Iurisc. Nam Athleticus, a, um, adiectiuum est, ut athleti-
ca certamina.

Athlotheta, certaminum iudex, quo uerbo utitur Sueton.

Athos, & Athon, mons inter Macedoniam & Thraciam altitudinis mirandæ, ut usq; ad insulam Lemnon, umbrā por-
rigere dicatur. Fuit & nomen gigantis, à quo mons nomen habet, habens in cacumine oppidum Acrocon. Vergilius:
Quantus Athos, aut quantus Eryx.

Athrax, fluuius Aetoliæ, à quo Athraces populi. Est & hoc nomē (ut testis est Strabo) urbs in Thessalia. Et Athrax,

pater Hypodamiae, qui primus artem magicam apud Thessa-
liam cōstituit. Hinc ars Athracia, pro magia dicitur à Papi-
nio: quoniam ait, Athracia rubet arte labor.

Athrys, huius athryis, fluuius est Thraciæ in Istrum fluens.

Atimus, ignobilis, & sine honore.

Atina, pen. prod. ciuitas iuxta Pontinus paludes. dicta à mor-
bis, qui Græce ἀτῆναι dicuntur, quos paludis uicinitas creat.

Atiscoti, populi Britannici.

Atizoë, gemmæ speciei argenteo nitore fulgēs, magnitudine trium digitorū, ad lenticulæ figuram odoris iucundi. Cc.

Atlantica, insule, quas beatas uocant, duæ quidem hæ sunt paruo inter se diuise mari, decem milibus stadiorum à Libya distanti. Imbres illic rari, mediocresq; uenti autem plurimum suaues ac roriferi. Solum uero pingue, nec arari ullo modo, plantari ue: sed etiam ex se absque ullo humano studio, fru-
ctum producit: dulcem quidem & ociosam multitudinem nu-
trire sufficientem. Aër syncerus ac temperatus & mediocri mutatione per tempora contentus. Nam qui à terra perflant uenti, Boreasq; & Aquilo propter longinquitatem uasta & inania incidentes spacia, fatigantur, & deficiunt priusquàm ad eas insulas perueniant. Qui uero à mari perflant, arge-
tæ & zephyri refrigerantes raros quidem & temperatos imbres ex pelago adferunt. Plurima uero per humiditatem aëris cum summa facilitate nutriunt: ut etiam apud barbaros increbuerit fides ibi Elysios campos esse, & beatorum domi-
cilia ab Homero decantata.

Atlantides, Vergiliæ dictæ sunt. Atlas enim ex Pleione O-
ceani filia (ut ait Higynius, ut alij Deucalionis) habuit quin-
decim filias, quæ uno uocabulo Atlantides dicuntur. Verum quin-
q; ex his Hyades nominata, à fratre qui fuit Hyas, qui à sororibus plurimum dilectus est: reliquæ Pleiades, à matre di-
ctæ. Vergiliæ dicuntur, quia cū Vere exoriuntur. Alexander ait Hyadas dictas, quia fuerūt filiae Hyses ex Boeotia. Et sunt septem. Vna uero quia Sisypho nupsit, nō uidetur. Cicero ait Hyadas à plucendo dictas. Nostri Suculas à suis, quoniam sues luto gaudent: indicant enim pluuias.

Atlas, antis, sine h. Mauritanie rex fuit, qui humeris cœli su-
stinuisse dicitur: quod primus cursum Solis & Lunæ, syde-
rumq; omnium uersationū rationes uigore animi, solertiaq; curasset tradenda omnibus. Vergilius:

Personat aurata docuit quæ maximus Atlas.

Hic fuit Promethei frater, qui quum monitus esset oraculo, ut caueret à Iouis filio, nullum hospito suscipiebat. Quod Per-
seus Iouis filius indigne ferens, ostēdit ei caput Gorgonis, & statim Atlas in montem conuersus est. Qui mons Mauritanie teres & excelsus est, ita ut eius cacumen cerni nequeat. Ferè è medio monte nubes incipiunt, hyeme & æstate nuē habent. Columnam cœli indigenæ adpellant. Ab eo populi incolentes Atlantes dicuntur, qui soli sunt anonymi, hoc est, sine nomini-
bus. Nam in uniuersum Atlantes nominantur, singulis nullum propriū nomen imponitur. Solē orientē, occidentēq; dira im-
precatione cōtuentur, ut exitiālē ipsis agrisq; Neq; insomnia uisunt, qualia reliqui mortales. Plin. Solinus, Herodotus auto-
res. Ex Atlante ingentia flumina oriuntur, inter quæ Nilus. August. lib. 18. Ciuit. Dei sic habet: Frater Promethei Atlas, magnus fuisse astrologus dicitur, unde occasione fabula inue-
nit, ut eum cœlum portare cōfingeretur: quāuis mons eius no-
mine nūcupetur, cuius altitudine potius cœli portatio in opi-
monē uulgi uenisse uideatur. Plin. scribit, Atlanta primū inue-
nisse spheram. Græci autem astrologiam ab Atlante inuentam fuisse. Eusebius in Præparatione dicit Enoch & Atlantē esse eundem, de quo Diodo. lib. 4. Ferūt Atlantē astrologiæ fuisse peritijsi

peritissimum, deq; sphaera primum inter homines disputasse. Quae ex re usus est caelum suis humeris sustinere: locū prae-
bente fabulis sphaera inuentione. Scribunt tamen quidā duos
esse montes in Mauritania Atlantes dictos. Alterū columnis
Herculis uiciniorē, alterū interiorē Libyae. Remotior ab
Atlante rege in eum conuerso dictus est, quem caeli columnā
nominant. Tres autem Atlantes fuisse memorantur. Vnus rex
Italiae, & pater Electrae uxoris Coriti. Alter rex Arcadiae,
& pater Maia, ex qua natus est Mercurius. Tertiū Maue-
rus, qui dictus est maximus. Hic primus nauim construxit na-
uigauitq;. Sumitū nonnunquam à poētis Atlas pro hominis
simulachro sustinente colūnas aedium, aut ipsum aedificium ad
similitudinē Atlantis, caelum humero torquentis, qui etiā La-
tino uocabulo Thelamonēs. Et hi Atlantes, plerunq; gibbosi
dicuntur, & (ut inquit Serui.) fiunt ut gibbosos imitentur dū
onera sustinent, qui interdum compares sunt, interdū auersi,
interdum se inuicem spectant. Martialis:

Non aliter ridetur Atlas cum comparē gibbo.

Sunt qui dicant hoc nomine uocari fluiuium, ab Atlante rege
Arcadiae dictum, ex Hemo monte, in Istrum defluentem. Ab
Atlas fit Atlanticus, ca, cum, & Atlantides patronymicum,
& licentia poetica Atlantiades.

Atocion, dicitur omnis medicina quae conceptum adimit, hoc
est, spem partus intercipit.

Atocius, genus aranci, lanuginosi, de quo in dictione Ara-
neus.

Atomus, penultima correpta. gen. foem. tam apud Graecos
quā Latinos, corpusculum minutissimum quae ἄτομος, id est,
sectionem non recipit. Nam Atomus, infecibilis dici potest: ab
α, particula priuatiua, & τέμνω, diuido, seco. Vnde & Atoni
dictae sunt, quas Lucretius minutiores dixit esse illis corpuscu-
lis quae infusis per fenestrā radijs Solis uidemus. Atomus igitur,
quae diuidi non potest. Nam (ut Hieron. ait) punctus tem-
poris est, quod secari & diuidi nō potest. Vnde Epicurus suis
atomis mundum struit, & uniuersa conformat. Sunt etiam
Atomī in corpore, ut lapis quum diuiditur usq; ad minutiam,
quae diuidi & secari non possit. Similiter in numeris. Vnus di-
citur Atomus, qui diuidi non potest. ἄτομος enim incisio, α, sine:
quasi sine incisione & diuisione.

Atos, sine h, Latine insatiabilis dicitur.

Atq; cōiunctio connexiua est, ut, — Genus unde Latinum
Albaniq; patres, atq; altae moenia Romae.

Quandoq; aduerbium, & pro quā poni solet: ut Persius:
Qui tu impunitior exis, atq; hic?

Suetonius in Caesa. Velut grauius atq; ipse sensisset. Quandoq;
pro celeriter & statim. Vergilius:

Atq; illum in praecipit pronō rapit alueus anni.

Quandoq; pro festine & intrepide. Ennius:

Atq; atq; ascendit muros Troiana iuuentus.

Quandoq; pro praeterquā. Plaut. in Amphit. Neq; se Luna
mutat quoquā, atq; exorta est semel.

Atq; & **Atq;** si, id est, quasi uel ita.

Atqui, tota una dictio, significat certe.

Atrabilis, est quam Graeci melancholiam uocant. nam bilis
cholera est. uide in dictione Bilis atra.

Atracius, nomen uiri qui primus dicitur artem magicam in
Thracia inuenisse.

Atractylis, herba est ex qua mulieres colos faciebant: quod
ex ea fusus liquetur. ἄτρακτον fusum Graeci dicunt, ὕλη, ἔρ,
liquari.

Atramentarium, uasculum quo atramentum continetur.
Hieron. in Ezech. Atramentarium scriptoris ad renes eius.

Atramentum, ab atro colore dicitur, cuius duo sunt gene-
ra: scilicet scriptoriū quod & librarium dicitur, & tectoriū,
à tectorijs quo in scribendo & pingendo utimur. Est & suto-
rium Atramentū, quod in inficiendis pellibus sutores coriarij
usurpant. Vulgò hoc à uitri similitudine, uitriolum nominant.
Plin. lib. 9. Effuso atramento, quod pro sanguine ijs est, offu-
scata aqua absconduntur. Idem lib. 34. Graeci cognitionē aris
fecerūt noīe, & atramēto sutorio, appellāt enim chalcanthū.

Atrātus, pen. prod. dicitur qui lugubri ueste indutus est.

Atri dies, dicitur uulgò Aegyptiaci, ab obseruatrice Aegya-
pto, alio nomine communes.

Atria, urbs: à qua Adriaticū mare. Stephanus: Atria Aethru-
scorū à Diomede cōdita est, Aethruria primò nominata. Hinc
& Aethruscos dictos nōnulli existimant: siue ἄνθρωποι τῆς αἰ-
θέρης, propter auguriorum peritiam: quasi de caelo ser-
uantes & exercentes aethera. Eustathius Adriaticū & ab op-
pido, & ab anne adpellatum scribit.

Atricapilla, auis est ex ficcularum genere. Cc.

Atrici, à Iureconsultis dicuntur, qui excubant ad atrium, & ad
lunina etiam: uocantur & liminarchae.

Atrienfis, is erat cui credebatur cura atrij.

Atrifer, dicitur quoniam semen nigrum ferat, iunci species
est. Cornucopia.

Atriolum, paruum atrium. Cicero ad Q. Fratrem: Quo in lo-
co te in porticu scribere aiunt, ut atriolū fiat mihi: ut est, ma-
gis placebat, neq; enim satis loci esse uidebatur atriolo.

Atriplex, herba est sylvestris & hortensis, frigida & hu-
mida substantia. Aliū mollit, & ictericis prodest: ab atro co-
lore (ut quidam aiunt) quod homines pallidos faciat. Macer:
Atriplicem tritam cum nitro melle & aceto,
Dicunt adpositam calidam sedare podagram.

Adcusatur haec herba à Pythagora, quod hydropicos homi-
nines faciat, & regium morbum inducat. Graeci antiphra-
sin dicunt. Atriplexum hanc herbam ueteres dixere. Cc.

Atritas, nigredo. Atrita:cm pro immanitate capi, haud dubie
constat.

Atrium, prima pars domus, quae continet median aream, in
quam collecta ex omni tecto pluuia descendit, & in qua prisci
(ut ait Cato) aperto ostio epulabātur, ubi etiam pecunias &
cetera preciosiora seruabāt, seruosq; quibus tanquā hono-
ratoribus earū rerū custodiam cōmittebant. Atrienfes adpel-
labant. Vitruuius lib. 6. In urbe atria proxima ianuis esse de-
bent. Dictum Atrium ab Atriatibus Hetruriae populis (ut in-
quit Varro lib. primo de lingua Latina) quia id genus aedifi-
cij Atriae primum in Hetruria sit institutum: uel quod à terra
oriatur, quasi aterrium: uel quod atrum ex fumo esset, pro-
pter culinam: quia ex fumo culinae nigresceret. In Atrio enim
tria erant habitacula: uestibulū, locus sportularū, qui & ipse
sportula dicebatur, ubi praeponebantur, eo die quae dono dan-
da erant: & culina: quāquā uestibulum locus sit ante aedis.
Atrium Graeci ἀνδράς uocant: propter quod poētae quandoq;
aulam pro atrio usurpant.

Atrophī, uocantur qui ab imbecillitate uires uix colligunt.
Vnde atrophos uocant non cōualescentes, ab imbecillitate ui-
res uix recolligentes.

Atrophia, siue Astrophia, species tabi, qua corpus nō alitur,
sed summa macies oritur, & nisi occurratur interimit. Inde
Atrophī, qui atrophia laborant. Plinius lib. 36. Eadem datur
his, quos atrophos uocant, interpositis diebus.

Atropos, pen. corr. immutabilis: quo nomine dicta est una ex
parcis, ab α, sine, τροπή, conuersio: quasi ad nullius preces con-
uertatur. Nā tres dicuntur sorores, quarū una dicitur Clotho,

i 3 que

quæ colum baiulat, & fusum torquendo super eo, filū trahit, atq; colligit. Græci κλώσθην dicūt torquere. Altera Lachesis, ἀπὸ τῆς λαγ-χάσις, qd' est fortiri: nam ipsa net, filumq; ducit.

Tertia Atropos, quæ filum frangit. Martialis:

Lanificas nulli tres exorare puellas

Contigit, obseruant quem statuere diem.

De his uide diffusius in dictione Parca.

Atrox, asper, crudelis: quod qui atro uultu sunt, asperitatem & scuitiā præ se ferunt. Sunt qui à Græco id nomen deriuēt, quod illi ἀτρώκεια adpellant quæ cruda sunt. Siue ab eo, quod atroxces nihil de se timeant, τῆς enim significat timere. Vnde & pro constanti quandoq; ponitur. Horatius:

Præter atrocem animum Catonis.

Hinc Atrocia, & Atrocitas, & Atrociter pro aspere.

Atrum olus, quod Græci hipposelinum, & agrioselinum, id est, equi apium, siue agreste apium. Altitudine enim reliquū apium superat.

Attæ, sunt qui per uitium crurū aut pedum plantis insistant, & atterunt magis terrā quā ambulant: quod cognomen fuit Quintio poeta.

Attāgen, pen. corr. generis mascul. & Attāgena, æ, & Attāges, attāgis, auis Asiatica, inter nobilissimas habita, maxime uero quæ in Ionia nascitur: & inter esculentiores auces præcipuo sapore cōsebatur. Plin. lib. 10. Attāgen maxime Ionius celebratur, uocalis aliās, captus uero obmutescens: quondā exstimatus inter raras auces. Hieron. Attāgen & ficedula, mulus & scarus, in delitijs computantur. Martia. Inter sapes fertur alitum primus Ionicarum gustus attāgenarum.

Attalica toga, in qua atrum erat intextū, quod Attalum regem in Asia inuenisse constat, ex quo sumpsit nomen.

Attaius, uide in dictione Auus.

Attellana, fabulæ Latinae sunt, quæ ab Attella Oscanorum ciuitate sumptæ fuerunt, in quibus ridiculæ personæ inducebantur, & argumentis dictisq; iocularibus, respondebant satyricis fabulis Græcis. Proprie autem Attellanicum, dicebatur exodium. Liuius lib. 7. Iuuentus, histrionibus fabellarum actu relicto, ipsa inter se more antiquo, ridicula intexta uersibus fæcitare cœpit, quæ exodia postea adpellata, consertaq; fabellæ potissimum Attellanas sunt, quod genus ludorum ab Oscis acceptum tenuit iuuentus.

Attellani, siue Attellæ, oppidum Campaniæ, quam nūc Auer sam urbem dicimus propè Neapolim. Cicero Clunio: Locutus sum de agro uetigali municipij Attellani, quæ esset in Galilia. Hinc Attellani, qui apud Campanos inhonestissimi erant, quorum luxuria in ludis nimia erat.

Attendo, is, aduerto, cogito, consydero, & quasi animū intendō. Hieronymus ad Heliod. Attendis Petrū, sed & Iudam consydera. Aliquando addimus animū, & pro intendo sumitur. Cicero lib. 3. Offic. Et quum animum attenderis, turpitudinem uideas adiunctam. hoc est, animum intenderis, etiam si animum non addimus. Terent. in Adelph. Nimium ad rem, in senectā attenti sumus. Hinc Attentos dicimus auditores, qui ad ea quæ dicuntur, intendunt animum.

Attente, aduerbum, id est, animo intento.

Attentio, (ut Speusippus inqt) est intētio animi ad discendū.

Attento, as, frequentatiuū, idem quod tento. Petronius: Dulcibus ac blandis uerbis eius animum attentans.

Attenuo, as, ex ad & tenuo, quod à tenuis fit, & significat subtilem facio, minuo. Cice. lib. 4. ad Heren. Defensoris narratio simplicē expositionem debet habere, cū attenuatione defensionis. Et quum ad animum refertur, defectum significat.

Atthis, idis, Cræci filia, à qua regio Attica (ut quidam existima-

mant) dicta est: quū prius Aclica ab Aclæone diccretur, siue ab Aclæo rege, ut Faurino & Lycophroni placet, siue ab ἀκλῆ quod litus significat, quū ea regio (sicut scribit Strab.) magna ex parte litoralis sit. Qua uoce etiā utuntur Latini. Vergil.

At procul in sola secretæ Troadis acla.

In hac sunt Athenæ & Marathon campus, cū oppido eiusdē nois. Atthis quoq; à poetis quandoq; Luscinia uocatur, quasi Attica. Mart. Sic ubi multifona feruet sacer Atthis lacus.

In Attica regione fuerunt Athenæ ciuitas philosophorū alumnæ, in qua primus omnium Cecrops regnauit.

Atticismos, est quædam peculiaris Attici sermonis elegātia.

Atticisso, as, Attice loquor. Plautus: Non atticissat, sed siciat lissat.

Atticus, ea, cum, quod ex Athenis est, uel quod ad Athenas pertinet. ut regio Attica.

Attigo, sine n, idem quod attingo: nā sicut tango, ita & tigo dicimus. Plaut. in Must. Abscedite telis ne attigant.

Attiguus, proximus, ab attingendo: sicut contiguus, à cōtingendo. Apuleius lib. 4. Cōtra procliuē montis attigui fuga me liberaui. Veteres Attigere, pro contingere dicebant.

Attilus, penult. prod. piscis satis grandis, qui in Pado inertia pinguescens, ad mille aliquando libras captus est: catenato hamo, nec nisi boum iugis extractus.

Attinere, pertinere, decere, cōuenire. Terentius in Adelph. Iam me ne uis dicere, quod ad te attinet? Aliquando significat iuxta, siue in manibus tenere. Plautus in Capti. Nam senex est in tonstrina, nunc iam cultros attinet.

Attingo, gis, attigi, attactum, leuiter tango. minus est enim quā tango, ut inquit Donatus. Terent. in Adelphis: Tetigin' tui aliquid? si attigisses, ferres infortunū. Aliquādo Attingere ponitur pro discere, legere, scribere, & huiusmodi. Lactant. lib. 3. Græci qui sacras ueritatis literas non attigerant. id est, didicerāt. Hieron. Quod utiq; genus docēdi nondū attigerāt. id est, adgressus fueram, siue expertus. Verg. lib. 2. Georg. Sin has ne possim naturæ attingere parteis. id est, scire. Aliquando pro ingredi. Columella libro primo: Nec dum senescitum attigerit.

Attollo, is, eleuo, erigo. Lactantius lib. 6. Sed cum potius qui ad alienam felicitatem non attollat oculos, opes nō admiretur. Liuius: Quumq; se quisq; attollere ac leuare uellet. Aliquādo ponitur pro aufero. Pacui. Custodite istum uos, ne cum quis attollat, ne ue quis attingat. Aliquando pro adfero. Plautus in Cas. Quid si propius attollamus signa, fiamusq; obuiam? Hoc uerbum facit præteritum attuli. Diomedes: Affero, attuli, quoniam & à fero, tuli dicimus: quanquā & id perfectum quod est attuli, ex alio uerbo proficisci reperimus apud ueteres, ex eo quod est attollo.

Attonitus, stupefactus: & proprie (ut Cor. Celsus ait) cuius & corpus & mens stupet. Scriuius: Attonitus dicitur, cui casus uicini fulminis, & sonitus tonitruum dant stuporem.

Attrecto, ctas, ex ad & tracto. significat manibus tracto, palpo. Hieronymus in Genesi: Si attrectauerit me pater meus.

Attribuo, is, impono, committo, assigno. Liuius: Ceterorum curam tuendorum C. Flamini questori attribuit. Caesar lib. ultimo: Nostri, sicut superioribus diebus, ut cuiq; erat locus attributus, ad munitionem accedunt.

Attropatia, regio & pars Mediæ, ab Attropato duce nominata: q obstitit ne ea à Macedonibus subigeretur. Is postea rex declaratus, regionem hanc à Media sequestrauit, cuius successores regnum continuantes, cum Armeniorum regibus affinitatem contraxere.

Attyla, pen. corr. ex Scytharum genere fuit, qui subacta Pan-

nonia

nonia Italiam ingressus, Aquileiam subuertit, & in Germaniā transiens plurimas uastitates edidit. Qui domum reuersus, dum nouis nuptijs operam dat, uino plenus, effuso ē naribus multo sanguine, suffocatus est. Nicomachus autem Istieus historiā scriptor cum describens ait: ὁφθαλμοὶ δ' αὐτοῦ αἰμαίνοντο, καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῶν ἡμῶν, ὡς αὐτὸς ἀμφιβλέπων δὲ τὰ πολλὰ πρὸς αὐτὸν. id est, Oculi eius cruenti, sed distantes & paruum pectus, sic ipsum circumspectans, & multa alia de eo.

Atys, huius atys, nomen cuiusdā Phrygij, & filij Cræsi Lydorum regis, & nomen fluij. Claudianus:

Lucus erat propē flumen Atym.

Hunc tamen Acim adpellat Eusta. à celeritate quasi sagittam.

A A N T E V.

AV, interiectio est conturbatæ mentis.

Auantici, populi Heluciorum, ab oppido Auantico.

Auarus, qui audus æris est, & nimium pecuniæ cupidus, & semper in reprehensione est. Audus ab auendo est, etiā honeste cupiēdo. Sallust. Laudi audi, pecuniæ liberales erāt. Ab Auarus si: Auaritia, cupiditas. Auare, tenaciter. Auara terra dicitur, quā id quod in se recipit ampliore sœnore non reddit.

Auceps, qui uel quæ aues capit.

Auctio, nomen ab augeo, significat augmentum, unde etiam ponitur pro uenditione quæ sit per augmentū pretij, quum sit publica rerum priuatarum uenditio, quod ementē augeat, & uendentem, quum res traditur plus offerenti. Iuuenalis: — Si coniugis auctio fiat Plautus in Sti. de auctione parasitica loquens: Nunc auctionem (inquit) facere decretum est mihi. Auctio uero hactæ, est uenditio publica bonorum eorum qui damnati, proscripti uel fuerunt. Nam hactæ subijciebant ea quæ publice uenundabant, sicut in bello capta. Quia (ut scribit Festus) signum præcipuum est hasta. Inde hastam Cæsaris refrixisse scribit Cicero, qui alibi ait: Bis iam uidimus hastam in foro ponere, & bona ciuium uoci subiaccere præconis. Suetonius in Cæsa. Amplissima prædia ex auctionibus hactæ minimo addixit. Inde à Tertul. in Apologetico: In hactario uectigales sumus.

Auctionarius, qui per auctiōem uendit.

Auctionor, per auctiōem uendo.

Aucto, as, frequentat. est uerbi augeo. Plaut. in Am. Et ut res rationesq; uestrorū omnium bene expedire uultis peregred; & domi bono atq; amplo auctare perpetuo lucro. Huius cōpositum est Ad. aucto. Acci. Quibus rem suam, & patriam nostram quondam adaustrauit pater.

Auctolius, nomen uiri proprium, qui ex Mercurio & Lychione natus fertur. Hic genuit Simonem furem.

Auctonus, filius fuit Apollinis, & Cyrenes Penei filiæ. Cc.

Auctor, nomen uerbale ab augeo, gener. mascul. pro eo qui augeat: cuius fœmin. est Auctrix. Author uero quem Græci αὐτὸς dicunt, sine c, scribendum est: deriuatur enim ab αὐτός quod, ipse, interpretatur: quoniam qui autor est, per se ipse facit, non ab alio accipit. Figurataq; per obliquos, sicut alia uerbalia in or desinentia, neutris adiungitur. Vergilius libro 3. Italiam petijt fatis autoribus esto. Est autem Autor quasi operis factor. unde poëta ceteriq; operum conditores, dicuntur Autores. Neq; solum qui opus aliquod facit: sed qui princeps est, & primus iubet ut aliquid fiat. aut inducitor, persuasor uel, Autor uocatur: ut si quis populum ad bella concitauit, uel qui concordiam persuasit, belli, uel concordie autor fuit. Cicero lib. 3. Offic. Atq; huius deditiōis, ipse Posthumus, qui dedebatur, suasor & autor fuit. quasi dixisset suasor & persuasor. Item Autor, promissor, ut apud Liuium lib. 2. Autores sumus tutam ibi maiestatem Romani

nominis fore. Item primus propugnator, siue defensor, aut uindex. Idem ibi: Sed ut inuentor legis Volcro, sic Lestorius collega eius autor quum recentior, tum acrior erat. Item Autor, cui quis fidem habet. Idem ibi: Agitatus deinde consilijs ex omni parte, assentiendo multis autoribus trepidauerat. Item primus denunciator. Idem ibi: Hisdem autoribus cognitum est Equos, Volscosq; summa ui bellum adparare. Similiter ratificator seu adprobator, Autor dicitur. Idem lib. 3. Multiq; erant qui mollius consultum dicerent, quod legum ab eis latarum patres autores fuissent. Is etiam in quo est ius, potestas, dignitas, nec ab alio pendet, potest dici Autor, à quo Autoritas est adpellata. Vnde illud apud Iuuium: Deceuerunt, ut quum populus regem iussisset, id si ratum esset, si patres autores fierent. hoc est, si auctoritatem suam interponerent, & ratum haberent. Et Autores sententiæ, sunt quorum sententiam sequimur. & Autores populi sunt, in quorum administratione res eius sunt. Paul. Etiam si non interrogatus tutor siue autor fuit, ualet autoritas eius, quum se probare dicit, id quod agitur. id est, autorem fieri. Pompon. Et si pluribus datis tutoribus, unius autoritas sufficiat, tametsi tutor autoretur.

Autoramentum, sumitur p obligatione nexuq; ac ueluti stipendio precioq; eius qui sit autoratus, id est, obligatus. Cic. lib. 1. Officio mercedem ait esse autoramentum seruitutis. Vbi Autoramentum capitur pro illa obligatione qua mercenarius accepta mercede cogitur seruire. Sene. Ad finem operis magno autoramento labor peruenit: merces igitur in ipsis mercenarijs, est autoramentum seruitutis, quoniam mercenarij ad tempus seruiunt, ut autoramentum, id est, mercedē seruitutis, præmium consequantur.

Autorare, est aliquem aut sacramento, aut præmio obligare, & habet to syllabam productam.

Autoratus, autoramento obligatus, mercede conductus: qd' nomen ad gladiatores refertur, qui se uendunt ludo quasi adacti. Et proprie Autorati, ad periculum conducuntur. Contra Exautorati, dicuntur milites, quasi exobligati, solutiq; à militari cōsecratione, & obligatione, quod interdū per ignominiam, interdū citra ignominiam. Plin. lib. 14. Vindemiatores autoratum dixit, mercede conductum, & sublimitate uiris periclitantem. Idem lib. 36. populum Rom. autoratū adpellat, in spectaculis periclitantem instar gladiatorum. A Liuius Autoratus, proditor dictus quasi obligatus. Manlius lib. 3. astro nomicon ministros perpetuo quasi epitheto, autoratos uocat, tanquam perpetuos mercenarios, obligatosq; dominis, à quibus mercede comparantur. Sic enim ait:

Atq; autoratos in tertia iura ministros.

Sic Seruius dixit, solos parentes habere potestatem autorandi. Quintilianus in milite Mariano: Exautoratas armis inanis agresti labori subegit.

Autoritas, quandoq; accipitur pro sententia imitatione digna, quandoq; pro potestate. Liuius lib. 2. Nec antè mouerunt de sententia consulem, quam tribuni se in autoritate patrum futuros esse polliciti sunt. Quandoq; pro æstimatione. Cicero lib. 2. Phil. A uobis peto ut si sequi minus uidebitis orationem meam atq; auctoritatem meam, benigne me tamen (ut fecistis) audiat. Quandoq; pro nominis dignitate. Idem in eodem lib. 3. Nunc primum ita conuenimus, ut illius de beneficio possimus quæ sentremus libere dicere: tribuenda est autoritas, ut rempub. non modo à se susceptam, sed etiam à nobis commendatam possit defendere.

Auctuarium, siue Auctariū, qd' super mensurā adijciatur, aut pondus iustum: ut cumulus adiectus in modio. Plaut.

Auctuarium, adjicito, uel mille nummum plus quam potest.
Auctum, spatium circi, quod super definitum nomen uictoriae adiungebatur.
Aucupatorius, a, um, quod ad aucupium pertinet. unde Aucupatorij, calami uiscati quibus utimur ad capiendas aues.
Aucupium, et Aucupatio, auium captio.
Aucupor, penult. correpta. depon. aues capio. apud ueteres etiam Aucupo reperitur. Per translationem uero significat artificium quodam et solertia quero. ut aucupor laudem.
Audacia, (inquit Specusippus) est securitas qua quis malum, neque futurum expectat, neque praesens horrescit. Audacia pro fiducia et temeritate. Cicero: Nec uires eis, nec audacia, nec tela desuere. Sallustius: Audacia pro muro habetur.
Audaciter, et Audacter per synopam. Cicero pro Roscio: Multa scelere, multa audaciter, multa improbe fecisti.
Audaculus, diminuti. Gelli. Aderat reprehensor audaculus uerborum.
Audax, modo fidens dicitur. Vergilius: Quique pedum cursu ualet et qui uiribus audax. Modo temerarius. Plaut. Pergin' audax hoc facinus persequi?
Audeo, des, ausi, uel ausus sum. Ouid. lib. 6. Metamor. Et nihil est quod non effreno captus amore Ausit, nec capiunt inclusas pectora flammæ. Est autem Audere, fidem esse. Plaut. Vix domo egredi audent. Aliquando temere presumere. Vergilius: -Hæc præmia qui me Ferro ausi tentare ferunt.
Audio, audis, diui, ditum, proprie significat auribus accipio. ὠτὶ δὲ ὠδῶν id est, a uoce, cuius proprium est ut audiatur. Vergilius audiendi uocabulum etiam ad ea transtulit, quæ auribus et sensu carent, quum ait: -Et frustra retinacula tendens, Fertur equis auriga, neque audit currus habenas. Aliquando Audire est intelligere, aduertere. Vergilius: Progeniem sed enim Troiano à sanguine duci Audierat. Iuxta has duas significationes scriptum est: Qui habet auribus audiendi audiat. Quia (ut Hieron. inquit) ubicunque hæc duo iuncta ponuntur, non ad simplicem tantum uerborum sonum, sed ad reconditam quoque dictorum intelligentiam pertinere intelligendum est. Interdum Audire, est audita petenti concedere. Verg. Audijs et genitor cæli de parte sinistra Intonnit læuum. Interdum credere, accedere. Cicero in Tuscul. Nec Homcrum audio qui Ganymedem à Dijs raptum ait. Interdum præcipere: ti parere: et hoc tum cum aduersatio quam cum datiuo. Cicero: Audies te. id est, auscultabis tibi. Nam Audire præcepta alicuius dicimus, quum eis paremus. Cum datiuo, idem: Et audiens esset huic ordini. id est, obediens. Inuenitur et Audio cum aduersatio bene, quod significat benedico, laudor. Terent. Beneficis si certasset, audisset bene. Huius uerbi composita sunt Exaudio, Inaudio, bene uel perfecte audio. Plaut. Inaudijsse inquit, id est, ualde. Cicero Panætæ pro simplici posuit. Quorum erupit illa uox, de qua ego ex te primum inaudieram. Inauditus tamen pro non auditus dicitur. ut res inaudita. Cicero: Res certe nouam et ante hunc diem inauditam. Et Inauditum quandocumque dicitur, quod non audit. Varr. Animalium aliud alio sensu caret. Quædam enim à natura gignuntur aut inodora aut inaudita. Obedio, ueteres obaudio dixerunt. Subaudio, quod modo parum audio significat, modo intelligo.
Auditio, ipse audiendi actus, quæ et Audientia dicitur. ut est illud: In memoria æterna erit iustus, et ab auditione mala non timebit. Plautus: Exurge præco, fac populo audientiam. hoc est, fac ut populus audiat.
Auditorium, locus ubi auditur præceptor, aut oras: uel ipsa auditorum turba.

Auditus, us, modo sensum audiendi significat. ut quique sunt sensus: uisus, auditus, gustus, odoratus, et tactus. Modo id quod auditum est: Ego ex auditu loquebar.

Aueho, is, abduco, siue inde alio ueho. Sueton. in Cæsa. Stipendiarium quoque; pronunciatum et abstrahentibus statim eripuit, occultauitque; apud se diu, et mox ex præfectura proficiscens in Hispaniam, inter officia prosequetium fuscisque lictorum, lectica sua auexit.

Auellana, ab Auella oppido Campaniæ ubi abundat, et alio nomine corylus, seu etiam nux Pontica, quod in Asiam Græciamque; primo è Ponto uenit. Eadem et Prænestina dicitur: quod Prænestini his abundant.

Auena, dicta est quod ad fructum non ueniat. est enim frumenti uitium, quod Sole maxime cælique; humore accidit: aliquando etiam senilis imbecillitate, quum diutius terra retentum est, priusquam erumpat: uel si cariosum fuit quum sereretur. Vel dicitur Auena à crescendi auditate. Ponitur interdum Aucna pro stipula seu calamo, aut pro stylo charactereque; poetico. Verg. Syluestrem tenui musam meditaris auena.

Ab Auena fit Auenaccus, a, um. Plinius lib. 30. Vel cum farina hordeacea uel auenacca.

Auenaria, cicadæ species est, quam nonnulli frumentaria uocant: quoniam simul cum frumentis arescentibus adparet. Cc.

Auentinus, pen. prod. mons Romæ: uel ab auibus, quod secundo à Tyberi ferrent aues: uel ab Auentino rege, qui ibi extitit ac sepultus fuit: uel ab aduentu hominum, quod commune Latinorum ibi Dianæ templum esset constitutum. Eoque; olim paludibus ex urbe ratibus aduehebantur. Vel ab Auentie Sabinarum fluuiio, ut Varro existimat.

Auco, es, uerbum defectiuum, significat concupisco. Cicero lib. 1. Offic. Itaque; quum sumus negotijs curisque; uacui, tum aucus aliquid audire et discere. Aucere etiam à nimia cupiditate pro gaudere ponitur. Unde salutantes quoque Auc dicimus. id est, gaude et letare.

Auerni, populi fuerunt Galliæ Aquitaniæ, qui frequenter contra Romanos bella gesserunt. Nam ducentis milibus bellatorum primo, deinde duplicatis aduersus Cæsarem cum Vergento rige prælium commiserunt.

Auernus, gener. mascul. in plurali Auerna, orum, lacus Campaniæ propè Baias, quæ locum Plutoni dicatum opinabantur. Hinc ad inferos introitus patere credebatur. Dicitur quasi ἀερῆ, sine aere. hoc est, auibus inaccessus. ὅτι αὐτῶν οὐκ ἔστιν ὁρῶν ἢ ἔργων ἐν αὐτῷ, ὡς καὶ πῦρ καὶ ἀνὴρ ἀνὰ πύλιν. quoniam a, priuat et orneus auis propter acrem strangulationem. Lucret. lib. 6. Principio quod Auerna uocant, non nomen id ab re Impositum est, quia sunt auibus contraria cunctis. Strabo libro sexto: Contiguus Baijs Lucrinus adest sinus, intra quem Auernus est.

Auersa Venus, dicitur præposterus coitus, qui infandus est et execrandus. Iul. Cap. de Clodio Albino: Mulierarius fuit inter primos amatores, auersæ Veneris semper ignarus, et talium persecutor.

Auersor, aris, detestor, abominor: iungitur cum aduersatio, quod fit quoties ab aliquare quæ odio habemus uultum auertimus, ut illud repellere uideamur. Ouid. in Fastis: Officioque; leuem non auersatus honorem. Columell. Nam nec rubos auersatur capra. Fit autem ab Auertor, de quo supra.

Auersus, terga ostendit: Aduersus oppositus est, ueluti opposito pectore atque; obiecto. Cicero: Aduersus et auersus impudicus es. quod est ex anteriore et posteriore parte, muliebria patris. Rursus quæ non uidentur et quæ latent, Auersa dicimus. Quæ

mus. Quæ uero patent & cõspici tota possunt, Auerſa. Nec aliter ferè Plinius adpellat, quæ Græci per diametron, hoc est, per dimetientem lineam, obiecta dicunt. Per trãslationem Auerſus dicitur iratus. Vergilius lib. 4.

Talia dicentem iandudum auerſa tuetur.

Nam si intueretur, quomodo auerſa, nisi intelligas iratam?

Auerto, tis, aliò uerto, anoueo. Vergilius:

Nec posse Italia Teucrorum auertere regem.

Et quò dicimus, Auerto oculos aut mentem, significat aliunde remoueo. Aduerto uero oculos id est, aliquò conuerto. Sunt enim cõtraria Auerto & Aduerto. Inde Auerſus & Auerſus. Hinc Auerſo, as, frequentatiuum.

Auertor, teris, deponens, significat dedignor: quod sit quum ex aliqua re quam detestamur uultum auertimus. Boetius: Heu heu quàm surda miferos auertitur aure.

id est, spernit, dedignatur. Ponitur & quandoq; pro auerto. Colu. lib. 12. Somni & uini sit abstinentissimus: quæ utraque sunt inimicissima diligetia. Nã & ebrioso cura officij pariter cū memoria subtrahitur, & somnulosum plurima effugiūt. Quid enim aut ipse agere, aut cuiquàm dormiēs imperare potest? Quinetiam sit à ueneris amoribus auerſus, quibus si se dederit, non aliud quicquàm possit cogitare, quàm illud quod diligit. Nam uitij eiusmodi pellectus, nec præmiū iucundius, quàm fructum libidinis, nec supplicium grauius, quàm frustrationem cupiditatis existimat.

Aueruncare, auertere, propulsare.

Aueruncus, Deus dictus est, quòd mala auertere putaretur.

Aufidus, penult. corr. fluuius Apuliæ, qui in Adriaticū mare infunditur: ab aliquibus Canna uocatus. quo nomine uicus ci supereminens nominatur, celebris Romanorum clade.

Aufugio, is, pen. cor. aliò fugio: ex ab & fugio cõponitur, b. in u, cõuersa, ut fieret uox, pñuciati, audituq; lenior. Hieron. ad Heliod. Dominus, ne à turbis rex cõstitueretur, aufugit.

Auge, à Latinis dicitur aurora, siue splendor.

Augeas, Græcorum rex (inquit Strabo) quem Hercules sustulerit.

Augeo, es, xi, ctum, accresco, seu crescere facio, amplifico. Laetantius lib. 6. Et dum uoluerunt sanare uitia, auxerunt. Hinc componitur Adaugeo, & Exaugeo, quæ uehementiam significant. Terentius in Heauton. Hoc timet, ne tua duritia antiqua illa, etiã adauſta fiet. Idem: Ibi concurrunt multe opinionones, quæ mihi animū exaugeant: occasio, locus, etas, mater sub cuius imperio est mala. Ab Augeo sunt Auſto, as, Auſtus, a, um, Auſtus, us, Auſtor, & Augesco, augeſcis.

Augeſco, auſtus, magnus, uel grossius fio. sumitur enim passim. Plinius lib. 11. Augeſcunt corpora dulcibus atq; pingui- bus & potu minuuntur siccis & aridis & siti. Cicero in Catone: Aqua oriens unã se ostendit, quæ & succo terræ & calore Solis augeſcens, primò est peracerba gustatu: deinde maturata dulceſcit. Inter Augeſcere & Augere hoc interest: quòd Augeſcere intrinsecus augmentum suum operatur: Augere uero extrinsecus.

Augiæ, uel Augex, pluralis numeri. ueruntamē apud Stephanum id nomen singulari numero scriptū reperitur. Duo autem sunt huiusce nominis oppida. Alterum in Laconia: alterum in Locride, uti Homero placuit.

Augifico, nonnulli ex antiquis dixerunt. Ennius:

Et tabes numeros augificabit suos. Cc.

Augmento, as, idem quod augeo. Cicero in Læli. Sed uiuēdi est finis optimus, cum integramente, ceterisq; sensibus opus ipsa suum quæ augmentauit natura dissoluit. Hinc Coaugmentor. Lactantius de Ira Dei: Sensus, cogitatio, memoria, inge-

nium, quibus seminibus coaugmentari possunt?

Augur, generis communis, quod & Auger, eris, secundū Priſcianum dicitur, ab auibus, gerendoq; quia per eū auium gestus edicitur: uel ab auium garritu. is enim est, qui aures suas auium uocibus adcommodans, futura pronunciat. Hinc augurium, quod & Augur & Augurum dicitur, pro ipsa diuinatione: quasi auigerium dictum uel auigarium. Erant autē tria diuinationis genera in auibus. Nam aliæ uolatu, aliæ cantu futura prædicebant. Et illæ quidem præpetes, istæ oscinæ dicebantur. Erat & tertium genus ex illarum gustatu, quum pulis gallinaceis è cauea depromptis esca porrigebatur, ut tripudium solistimum inde esset, pernicesq; portendebatur, si escam nō caperent. Quapropter infelicē conflictum à Numan- tinis in Mancinum illatum prædixerunt pulli, qui escam non ceperunt, sed ex cauea euolarunt.

Auguraculum, ueteres dicebant quam nos arcē uocamus: quòd ibi aues publice auspiciarentur. Cc.

Auguralis uirga, lituus adpellatus est breuis, in latere qua robustior est incuruus. Cc.

Augurior, idem quod auguror. Hieronymus in Genesi: Scyphus quem furati estis, ipse est in quo bibit dominus meus, & in quo augurari solet.

Auguro, as, idem quod auguror. Vergilius lib. 9.

-Et si quid ueri mens augurat, opto.

Auguror, pen. corr. depo. augurium facio, diuino. Ouid. lib. 3. Metam. Iamq; dies adcrit, quam nō procul auguror esse. Cõposita sunt Inauguror & Exauguror, quæ sunt cõtraria. Est enim Inaugurari, nō solum in augurum numerum ascribi & cooptari, sed etiam in aliud sacerdotium cõsecrari. Cicero de Antonio Cæsaris flamme: Quid igitur cesses? quur nō inau- gurares? sume diem, uide qui te inauget.

Augusta Cæsarea, urbs supra Iberū sita. Distat à Numan- tia ad octuaginta stadia.

Augusta emerita, ciuitas Lusitaniæ, quæ ab Emeritis cõdi- toribus & Augusto nomē sortita est. Nã (ut Diome. refert) quo tẽpore Cæsar Augustus Cantabris & Asturibus deuictis in Italiã rediret, reliquit milites qui supra atatem forent, atq; cõcessit ipsis ut in Lusitania Augustam emeritam conderent.

Augustale, domus in qua habitat magistratus, quæ & præ- torium dicitur.

Augusteum marmor, undatim crispum in uerticeis. Cc.

Augustus, locus religiosus, sanctus, in quo augurato quid consecratur, ab auſtu, hoc est, incremento. Vnde Augustum quasi auſtū Iouis ope imperiū, ad quod nomen allusit Ouid. Augeat imperium nostri ducis, augeat annos.

Aegēſippus quoq; lib. 5. Augustū apud Romanos nomen im- perij est, quòd augeat suos, nō quòd alienos opprimat. Vel di- citur Augustus ab auū gestu, id est, qui ab auibus significatus est, uel ab auū gustatu, quia aues pastæ id ratum fecere. Vnde Augustum tectum dicitur augurio consecratum. Aedes enim templaq; rite consecrantes adpellarunt Augusta. Vnde Ouid. lib. 1. Fast. uult Augustum fuisse dictū quasi rite à populo, sa- cerdotibusq; dicatū, eademq; ab origine Auguria dicta, quasi ea Iupiter manu sua dare & augere sit uisus. ait enim:

Sancta uocant Augusta patres, Augusta uocantur

Templa sacerdotum rite sacrata manu.

Huius & augurium dependet origine uerbi,

Et quodcumq; sua Iuppiter augeat ope.

Abusue tamen Augustus pro nobili, sacro, & maiestatis pleno ponitur. Vergil. lib. Georg. Si quando sedem Augustam.

Vnde Augusti dicti sunt Romani imperatores, ab Octauio Augusto, qui primus meruit hoc cognomen. Et Augustus mensis

aurisset prosperum adprehendere tcebat, quia penè prius-
quam tenceretur, auolabat.

Aura, uentorum uis: licet à uento distinguatur, ut in naturali-
bus questionibus Seneca docet: quod aura sit leuior, uetus ue-
hementior. Vergilius lib. 4. Aeneid. At illi

Dulcis compositis spirabat crinibus aura.

Interdum Aura ponitur pro splendore. Idem in sexto.

Discolor unde auri, per ramos aura reuulsit.

Vnde Aurum secundum aliquos dictum est, à splendore, qui
in metallo est. Interdum pro afflatu & fauore: quia quum fiat
in aestate, uidetur aestuantibus fauere. Idem ibidem.

Iam quoq; nunc nimium gaudens popularibus auris.

Vnde Aurarij dicuntur fautores. Interdum pro facilitate, qua
in amorem trahuntur aliqui. Horatius lib. Carminum,

Tua ne tardet aura maritos.

Fit autem (ut quidam sine Græco uolunt) Aura ab aëre, quod
motus aër & splendorem faciat & uentum. imò Græcum est.

Suidas. αἶψα ἔρι πνοή. & in dictione χρῆμα: quia iste dabat
iuramenta ferre uentis.

Auramentum, cum auro dicitur. Plinius lib. 33. Hispania
strigiles uocat, auri paruulas massas, quod super omnia, so-
lum in massa auramento capitur, quum cætera in metallis re-
perta igni perficiantur.

Auraria fodina, ubi foditur aurum, quæ & Aurifodina di-
citur.

Aurarij, qui aurum imponunt & inaurant. & Aurarij fau-
tores, qui fauoribus splendidos, id est, claros faciunt ab aura.

Auras, fluuius ab Hemo in Istrum defluens.

Aurata piscis, ab auri colore nomen accepit: cuius amator
Sergius, Orata cognominatus est, ut refert Macro. Nā Ara-
ta prius dictus, quasi aurata, ab oro quod uulgò pro auro di-
cunt. Mart. Nō omnis precium laudemq; aurata meretur.

Auratus, a, um, quod in superficie habet aurum. Nam multi
fiunt anuli aurati, qui tamen aurei non sunt. Abusiue tamen di-
citur domus aurea & porta aurea, quæ aurata dici debeat. ut
eques auratus. & auratus pro aureo. Suetonius in Nerone.
Piscatus est rete aurato, purpura, coccoq; funibus nexis.

Aureæ, sunt freni qui circa aures equorum religantur, imò
pars habent quæ circa aures ponitur.

Aurelia, familia apud Rom. ex Sabinis oriunda. à Sole dici cre-
ditur, cui peculiariter Romæ sacra faciebant. Antiquitus dicti
Aufelij ut Valesij, Papyrij: pro Aurelij, Valerij, Papyrij.
Fuit & nomen proprium matris Cæsaris.

Aures, ab hauriendis uocibus dictæ sunt, detracta aspiratione.
Vergilius: - Vocemq; his auribus hausi.

Aut quia Græci uocem ipsam αὐρήν uocant ab auditu, per mu-
tationem literæ: aures uelut audes. Et tam cartilagines, quàm
foramina aurium dicuntur Aures. Lucretius lib. 6.

Triste supercilium furiosus uultus & acer,

Sollicitæ porro plenæq; sonoribus aures.

Et tam de animantibus quàm de eis quæ carent anima, recte di-
cuntur. Vergilius in Georgicis,

Binx aures duplici aptantur dentalia dorso.

Hinc Inauris, & Auritus.

Aureus, substantiuum, accipitur pro ipsa pecunia. Plin. Im-
mane tabulæ precium accepit aureos mensura non numero.

Aureus, a, um, quod totum ex auro est.

Auribus prouehi, dicimur, quando audientes aliquid dele-
tabile laborem pedum non sentimus, tanquàm aures nos ue-
hant. Apuleius. Me usq; ad istam ciuitatis portam meis auri-
bus prouecto.

Aurichalcum, ex auro & ære dictū est. χρῆμα enim æs di-

citur. quasi sit æs aureū: habet enim colorem auri. Siue propter
cognitionem quæ est inter au, & o. Nam dicimus plostrū &
plaustrum, cotes & cautes: sicut e contrario dixerunt, auscu-
lum pro osculum. Hieron. in Apoca. Et pedes eius similes au-
richalco. hoc preciosius omnibus metallis fuit, quod & splen-
dorē auri, & æris duriā possideret. Dicitur & Orichalcū,
quasi æs montanū: quia in locis montosis inuenitur. & enim
Latine mons dicitur. Plautus in Milit. Ego istos mores ori-
chalco comparem. Statius lib. 10. Theba.

Emicat effigies & sparsa orichalca renident,

Vulgus othonem uocat.

Auricomus, penultima correpta. qui aureos crines seu au-
ream comam habet. Vnde Phæbus uocatus est Auricomus,
Græce χρυσόκεμος.

Auricula, nō est parua auris, licet recte formetur: sed est ex-
terior pars auris, uel pars infima quæ mollis est. Hierony. in
Exodo. Et pones super extremū auriculæ dextræ Aaron. Idē
contra Iovinianum. Si digitum amputes, si summitatem auri-
culæ, est quidem dolor: sed non tantum damnum, nec tanta cū
dolore deformitas, quanta si oculos eruas.

Auricularius, secretarius, consiliarius, Hieronymus lib. 2.
Regum: Fecitq; cum sibi Dauid auricularium à secreto. &
Auricularius dicitur medicus.

Auricularius, a, um, quod ad aureis pertinet. unde Auricu-
larium specillum dicimus. Similiter Auricularis, & hoc Au-
ricularis. ut uermis auricularis, quum putride aures uer-
mibus scatent.

Auriferum, quod fert aurum. unde Aurifera flumina dicun-
tur: Tagus in Hispania, Padus in Italia, Hebrus in Thracia,
Pactolus in Asia, Ganges in India.

Aurifex, faber aurarius, qui auri laborandi artifex est. Plin.
Velut aurificum arte alternis inter folia candidantibus mar-
gariis. Hinc Aurificina, pro aurificis taberna.

Aurifur, q furatur aurum. Plaut. Et mihi hic aurifur est. Cc.

Auriga, penultima produc. & generis cōmunis secundum Pri-
scianum, qui uel quæ currū regit. sic dictus, quod splendorem
sibi agat auri, quasi fauoribus populi, id est, clamoribus.
Quandoq; generis fœminini ponitur pro ipso curru.

Aurigo, penult. producta. morbus qui & regius: à colore au-
ri quem bilis per totum corpus diffusa, representat. Hinc Au-
riginosus, dicitur, qui eo morbo laborat.

Aurigor, aris, moderor, rego.

Aurilegus, penult. correpta. qui aurum legit, id est, furatur.

Auripigmentū, in Syria foditur, ad pictorū usum in sum-
ma tellure auri colore, sed fr̄ agili lapidum speculariū modo.

Auriscalpium, instrumentum quo aures purgantur.

Auritauros, mons Tauro oppositus: Caucasus. Sed libra-
riorū uitio id uerbū deprauatū est, ut plerūq; alia: & Antitau-
rus pro Auritauro legendū. aurī enim contra significat. Cc.

Auritus, a. um. pen. prod. quod magnas habet aures. Verg.
Auritosq; sequi lepores -

Et Auritus dicitur qui bene audit. Horat. lib. Carn.

Doctus auritas fidibus canoris Ducere quercus.

Auritus populus, apud Plautum in Asin. id est, populus auri-
bus intentus.

Auro, as, aurum superpono. à quo Deauro, & Inauro. unde
Auratū, Deauratū, & Inauratū. Psalm. In uestitu dea-
urato.

Aurora, propriū nomen est: potest tamen & pro die accipi,
& tunc adpellatiuum est ab auro deriuatum. Vel ab aura: nā
surgente Sole pusilla quædam discutitur aura. Proprie enim
Aurora est ipse Solis ascensus. id est, prima pars dici, in qua
solet

solet pulsu Solis aer commotus, auram facere. Alij Auroram splendore Solis existimant, seu matutinū splendorem, eo quod ab igne Solis, ut auro aer, aurescit. Auroram etiam diluculum nuncupare: quod tum dies lucescere inciperet. Aliter Speusi. Aurora est dei principium, primum, à Sole lumen.

Aurum, dictum est quod precipue custodiatur. Græce enim χρυσός custodire dicitur, unde thesaurus dictus est: nam χρυσός, ponam: χρυσός, custodio. Hippocrates ab inuentoris nomine dictum putat, quæ uocitatum ait χρυσός. Quidam à similitudine auroræ coloris nomen traxisse existimant. Nonnulli ab auertendo, quia hominum mentes auertat. Vergilius:

— Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames?

Alij à Sabinis translatus dicunt, quod illi ausum dicebant. s. in r. postea mutata: uel potius ab αὐρός dicitur, diues et abundans. Sumiturque Aurum pro ipsa materia, quoadque pro pecunia, scilicet pro aureis numis: quandoque pro ornamento mulierum, Plaut. in Mus. Agedum cōtempla aurum, et pallam satim hæc decent scapha? Terent. in Eunu. Interea aurum sibi clam mulier demit, dat mihi ut auferam. Aurum et argentum factū dicitur, quod neque in massa, neque in lamina, neque in signato, neque in supellectili, neque in mundo, neque in ornamenti sit. Vlpianus: Si factum aurum est, omne ad eū pertinet cui legatum est, ex quo auri aliquid est effectum. Vergilius:

— Sunt auri pondera facti In festis mihi.

Serui. Ita existimat aurum uel argentū factum id uideri, quo cōmode uti possumus.

Aurum coronarium, dicebatur triumphales coronæ aureæ, quæ imperatoribus ob honorē triumphī mittebatur. Cc.

Aurunca, urbs quam condidit Auson, Vlyssis et Calypsoos filius, siue Cyrce.

Aurunci, barbæ caprarum: unde et pro barbatis hominibus poni solet.

Auscullo, as, cum adusatio, significat audio, quā diligenter attendo. hinc illud Catoniani: Auditis enim non auscultatis, tanquā pharmacopolam. Aliquando obedio, sed cum datiuo. Plautus: Tum illum summisse loquentem auscultabam. Cum datiuo, obedio. Terent. in Andria: Pamphilum ne adiuuem, aut auscultem seni. Item aspicio, cerno. Asra. Ludos hinc auscultauit procul. Auscultare autem ueteres pro osculari dicebant. Plautus: Et inter sese auscultant, et columbatim os cum ore conferunt. Et tunc ab osculo, hoc est, ore deducitur, quod Ausculum dicebant.

Ausim, is, it, ponitur pro subiunctiuo: Audeam, audeas, audeat.

Ausio, Ausus, et Ausum. pro temere presumpto accipiuntur. Maro: Hoc tibi pro meritis et talibus imprecor ausis.

Ausitis, idis, regio quæ Hebraice dicitur אשׁוּז Hus, in qua natus est Iob.

Ausonium mare, pars Ionij est, Brutia alluit, à Tarento incipit. tamen quur dicatur aliter scribit Suidas. αὐσώνιον ἰταλίδιον καὶ αὐσώνιος οἱ βασιλεῖς παρὰ τὸ αὐσὼ καὶ ἡλμυδοὶ παῖς ἐπιρλεμῶν τες τῶν προσκυματῶν καὶ αὐσώνιος πόντος, ἡ θάλασσα σικελικὴ ἀπὸ αὐσώνιος τοῦ δδωσέως καὶ αὐσώνιος δὲ καὶ βασιλεύοντες, id est, Ausoniorum Italorum et Ausones reges, ab αὐσὼ, audeo, omnia audentes mandato, et Ausonium mare quod Siculum mare ab Ausone Vlyssis et Calypsoos filio illic regnante.

Ausonia, olim pars Italiæ dicebatur, in qua sunt Bencuentū. Tarracina: ab Ausone Vlyssis et Calypsoos filio, nunc autē pro tota Italia sumitur, quæ Apennino finitur. Inde Ausonius, a, um, et Auson, pro eo qui est ex Ausonia.

Auspices, qui auspicio præsumunt, quos idem esse quod augures, Cicero his uerbis declarat. Quid de augurijs loquar?

tue partes sunt, tuum inquit, auspiciorum patrocinium esse debet. Quam obrem hi augures auspicesque dicebantur. Et Auspices, qui præpositi sunt, celebrandis connubijs, ex parte uiri. Nam ex parte uxoris Pronuba dicitur, quia auspiciū pro nuptijs capere solebant. Aliquando Auspex capitur pro eo qui dux militiæ est. Horatius:

Nil desperandum Teucro duce et auspice Teucro.

Auspiciū, quasi specū, ab auiū speculatione dicitur: sicut augurium, quasi auium garrū: ab auium garritu et uoce et garricendo. Auspiciū ab auium uolatu fit. Duo sunt auspiciū genera. unū ad oculos, alterū ad aures pertinens. Ad oculos, uolatus: ad aures, uox auiū. Thresias Thebanus primus auspicia auium inuenit: uide etiam in dictione Augur. Vergilius pro potestate posuit.

Communem hunc erga populum paribusque regamus

Auspicijs. Ab eo quod præcedit, ad id quod sequitur: quod ipsam auspicijs creati cōsules parem habent potestatem. Auspiciū antiqui curiosissime obseruabant, adeo ut nihil publice sine auspicijs, nec domi, nec militiæ gereretur. Vnde Auspiciū capitur quoadque pro ductu et dispositione et fortuna: quia dux belli antequam iret in expeditionem, auspicia capere solebat. Quandoque capitur pro præfagio.

Auspicio, auspiciū capio uel incipio: tam in bonū quā in malum, propterea quod nihil ueteres rei magnæ ordiebantur nisi auspiciato. Suctonius in Augu. Militiam auspiciantibus non tribunatum modo legionum, sed etiā præfecturas alarum dedit. id est, militiam incipientibus et felici auspicio inchoantibus. Plinius lib. 7. At homo infelicitate natus, iacet manibusque pedibusque deuinctis, animal ceteris imperaturum, à supplicijs uitam auspiciatur. Colu. lib. 12. Possit ab Idibus Ianuarijs auspiciari, culturarum officia. Inauspicatus, non auspiciatus: usitatum est ueteribus sic dicere, si quid aliquando aliter euenisset, quā uellent. Auspicatam rem dicimus, quæ auspicijs probata est. Auspicatō, aduerbium. Terent. Haud auspiciatō huc me appuli. id est, non feliciter. Quintil. Itaque apud illos Horatius, sicut apud nos Vergilius auspiciatissimū dederit exordium. id est, felicissimū.

Auster, uentus meridionalis ab hauriendis aquis dictus: licet quandoque non aspietur in principio. Nam nebulosus atque humectus est, qui etiam Notus Græce eadem ratione adpellatur: quoniam uotis Latine humor dicitur. Ponitur tamen illos quandoque pro alijs uentis. Ab Auster sunt duo adiectiua Australe et Austrinum. Sed hæc non absurde per h scribi uidentur.

Austerus, a, um, penult. prod. Græca dictio quæ apud nos significat acre, asperum, immitte. Horatius in Sermon.

Molliter austerum studio fallente laborem. Græce αὐστρος.

Austraria, insula est in Occano Septentrionali, aliter Glesaria dicta. Cornucopia.

Austro, as, significat humectio. Plau. Austrati ad ignē sedent.

Austrum, radius rotæ. Lucretius lib. 5.

Vt fluuius uersare rotas atque austrā.

Ausugani, populi sunt inter Feltriam et Tridentū, ab Ausugo oppido dicti, nunc uallis Sugana uulgo adpellari solet, ubi lanæ copia fit.

Aut, coniunctio separatiua. Vergilius:

Aut onera accipiunt uenientum aut agmine facto.

Aliquando dubitatiua. ut, aut librum uolo, aut pretium. Si semel subiiciatur, diminutiua est. ut, aut age diuersas. Quod enim grauius erat, uno optauit. Aliquando coniunctiua. ut, Aut Dauni tu magne pater diuinū misere.

Quandoque significat pro tempore. ut,

Aut ante ora Deū pingues spatiantur ad aras

Instaurat

Instaurat donis epulas. Id est, nunc ante ora Deum.
Autem, pro sed, siue uerum. Cornucop.
Authenticum, dicimus Græcos secuti, quod Latine Autho-
 ratum diceremus. Cc.
Autochthones, epitheton Atticorū est, quasi indigenæ,
 & in eodē nati solo, quod incolant, eiusq; terræ primū cul-
 tores. Nō enim aduenæ sunt Attici, neq; passim collecta col-
 luvies originē urbi dedit. Sed (ut historici tradunt) quæ illis
 sedes, eadē origo est. Apud Ciceronē ad Atticū αὐτόχθων in
 homine urbanitas, pro ingenua & nativa, non autē insitiua
 & alienigena. Suidas in Etymologico Autochthonas scribit
 dici præter Athenienses Arcadas quoq; & Eginetas.
Autocinēton, penultima prod. Græce αὐτοκίνητον, seipsum
 mouens, & non ab alio mouetur.
Autodidactus, qui seipsum magistrum habet: qualis fuit
 diuus Augustinus, ecclesiæ doctor eximius.
Autographum, dicimus propria ipsius manu scriptum.
 Græci αὐτόν ipsum dicunt, ἄφω, scribo. Vnde Autographa
 epistola, apud Suetonium in Aug. ipsius manu scripta signifi-
 catur. Antigrapha uero rescripta.
Autolecythus, pen. corr. medicus, scurra: Græcū est αὐτολή-
 κυθος, sed λήκυθος est ut urceolus olei, αὐτός, ipse, quoniam nec
 aliud possidet, ait Suidas: Iu. de Cōdro. Vrcoli sex, & sub-
 dit, καὶ γὰρ ἕχον ἐν τοῖς λήκυθοις ἄρχεται. & multa alia.
Autolicus, fur maximus perhibetur, auus Sinonis, qui equū
 in Troiam introduci fecit. Alter fuit Parnasi incolā, de quo
 Strabo lib. 9. scribit, quod furto uicinorū bona surripuerit.
Automata, sunt instrumenta arte mœchanica ita subtiliter
 fabricata, ut sua sponte, nullaq; adparēte caussa moueantur:
 qualia sunt horologia, machinæq; uersatiles. Automaton
 enim interpretatur ultroneū & suæ spontis. Scribit Vitru.
 hydraulicas machinas, et aquarū expressiōes automatas, à
 Ctesibio primò repertas fuisse, ubi Automata adpellat mœ-
 chanica instrumenta, quæ per semetipsa moueantur. Mors na-
 turalis & fatalis dicitur à Demosthene, αὐτομάτος, quasi suæ
 spontis & nulla extrinsecus ui coacta. Demetrius Moschus
 Laconicus, λέγεται ὅτι μοιόμαται τὸ ἴσχυμα τὶ ποιεῖν. id est, dicitur
 quod μοιόμαται, id est, impulsus sum aliquid facere.
Automēdon, penul. corrept. nomen aurigæ Achillis.
Automolæ, à Græcis dicuntur profugæ. Pompo. scribit
 Aethiopum alios uocari à uitæ spacio Macrobios, alios quia
 ex Aegypto aduenēre Automalas. Ita enim Græci profu-
 gas adpellant.
Autonomia, libertas uiuēdi suis legibus, παρὰ τὴν νόμον.
Autonomus, penul. correpta, qui uiuit suis legibus.
Autopyrus, penul. corr. fermentatus dicitur, qui & ζυμι-
 tis: non quod fermentatus omnis Græce dicatur autopyros,
 sed quod panis autopyros utilior ad ea sit, quoties fermentū
 accepit. Igitur panis autopyrus, qui & syncomistus dicitur:
 ex eo nomen habet quod non ex tritici parte sit, sed ex ipso
 planè toto, pyrmos, & anarektos Hippocrati uocatus.
Autoschedios, αὐτοσχέδιον, forma rudis.
Autūmo, as, penul. corr. existimo, cenſeo, affirmo. Plautus:
 Nisi hoc ita factum est, perinde ut factum esse autūmo, non
 causſam dico, cum quin similes probri.
Autūmus, ab augēdo, quod tunc maxime augeantur opes,
 coactis agrorū fructibus, & ideo per c, scribendum est. Cy-
 prianus ad Demetrianū, neutro genere usus est. Nec adeo ar-
 boreis foetibus autumnus foecūda sunt. Hinc Autūmnit as, au-
 tumni tempestiuitas: sicut oliuitas, quādo olea legitur. Hinc
 Autūmnale adiectiuum, ut tempus autūmnale.
Auturgia, manualis operatio, αὐτὸς καὶ ἐργάζομαι. id est, ipse

& facio.

Auturgus, artifex per seipsum faciens.

Auunculus, nō est diminutiū, quia nō recte formatur, sed
 est matris meæ frater. Sic dictus, quod æque tertius à me, ut
 auus est, sed nō eiusdē iuris. Ideoq; uocabuli facta diminutio
 est, perinde ac minor auus. Vel dicitur Auunculus, quod aui lo-
 cum teneat, & proximitate tucatur sororis filios, quemad-
 modum frater patris, à patre patruus adpellatur, quod sit
 quasi alter pater. Vnde & ipsi, fratrū ac sororum filij, nepo-
 tes ex fratre, et nepotes ex sorore dicuntur. Auunculus maior,
 est auiæ maternæ frater. Persius: — Maior auunculus exit.
Auus, ab æuo nominatus est, quia patre antiquior sit: uel à
 Græco αὐός, resonās, quod αὐός, sicco, clamo, obſtrepo: est enim
 quæcula illa ætas, ab à priuatiua, ὦω, pluo, uel dicitur Auus,
 quod ad patrem sit additus. Est autem patris, uel matris pa-
 ter, à quo Proauus, aui paterni uel materni pater, quod sit
 propē auum, inde Abauus, proaui paterni uel materni pa-
 ter, quod sit iam procul ab auo: deniq; Atauus, & Tritauus,
 quasi tetrauius, quia quartus sit ab auo, uel quasi tertius pa-
 ter. Est etiam Attauus, siue tritauius, ab aui uel ab auiæ pater,
 post tritauium maiores dicuntur.

Auxiliari, significat adiuuare, auxilio esse, & tam accusati
 uo q̄ datiuo conſtruitur, quandoq; etiam genitiuo. Hieron.
 in Esa. In die salutis auxiliatus sum tibi.

Auxiliaris, & Auxiliarius, utrūq; dicitur, pro eo qui in au-
 xilium alicuius uenit. Asinius Pol. Militem non modo legio-
 narium, sed ne auxilium quidem ullum quoq; miſi.

Auxilium, ab augeo: quoniā augebant numerum ij qui acci-
 debant alienigenæ. Proprie enim dicitur sociorū, quū legio-
 nes ex Romanis conſtent. Inde Vegetius lib. 2. de Re milit.
 Auxiliares ex diuerſis locis ueniūt, & legionibus ſemper au-
 xilia tanquā leuis armatura, in legione iungebantur: ut in his
 præliadi magis adminiculū eſſet, quā principale. Inde apud
 historicos legionarij & auxiliarij diſcretim ponuntur.

Auxillam, ollam paruulam dicebant, ut inquit Feſtus.

Auximum, penul. prod. Piceni urbs, à qua Auximates po-
 puli dicti sunt, ut inquit Strabo, uulgò Oſmum dicitur.

A N T E X.

Axamenta, carmina quæ à Salijs, in uniuersos homines
 Acomponēbantur.

Axantos, insula est in Occano Septentrionali. Cc.

Axare, antiqui pro nominare posuerunt.

Axies, mulieres dicebantur, siue Dij unā aliquid agētes. Cc.

Axilla, locus concauus subter brachium, ubi nascuntur pili.
 Inde fit ala, ut inquit Cicero.

Axinomantia, cum accentu in penultima, genus magice
 diuinationis, per dolobellas securesq; quas Græci axinas uo-
 cant. Vnde Plinius lib. 30. scribit peluibus, securibus, ac mul-
 tis alijs modis diuina magos promittere.

Axiōma, penul. prod. à Varrone profatū & proloquiū dicitur:
 à Cicrone lib. 1. Tuscula. pronuntiatiū siue proloquiū:
 & est sententia in qua nihil deſyderatur, ut Annibal Pœnus
 fuit, Scipio Numantiam deleuit. Et omnino quicquid ita dicitur,
 plena & perfectæ uerborum sententia, ut id neceſſe sit,
 aut uerum aut falſum eſſe, id à Dialecticis Axioma adpellatū
 est. Alibi Cice. dixit: Fundamentum dialecticæ eſſe axioma,
 quod ait eſſe quaſi eſſatū. Est præterea Axioma, id est, pro-
 nunciatum, quod aliq̄ adiunctum, aliq̄ connexum dixere. Id
 tale est: Si Plato ambulat Plato mouetur. Si dies est, Sol est
 super terram. De hoc Mart. Capella lib. Dial. intelligi uolēs,
 ſic ait: Quod fuerit ex nominatiuo caſu nominis, & tertia
 uerbi perſona cōiunctiuum, proloquium dicitur. Ergo miſer

k

cſt.

est M. Crassus, sed trahant alij, & usurpent quantum uelint huius distiuncula significationem. Græce tamen dicitur ἀξίωμα, id est, dignitas, postulatio, ἀξιόω, probo, dignum facio, peto, dignor, rogo, uolo, censeo.

Axis in cœlo, proprie significat diametron mûdi. Est enim linea imaginata, quæ ab uno mundi cardine, in alterum tēdit. Apul. in Cosmog. Eos polos dicimus, à quibus uelut à cardinibus axis est ductus: diuisor & discriminator mundi, orbē terræ in medietate constituens. Duo sunt autem Axes, qui & cardines dicuntur: quod circa eos rotari orbis uideatur, & poli à Græcis uocantur. (Nam ut quidam putant, Axis ab agendo, id est, mouendo deducitur. Et Axit, pro egerit ueteres usurpauerunt.) Vnus australis siue Antarticus, hoc est, Arctico oppositus, qui terræ obiectu à nobis cerni non potest. Alter Septentrionalis, siue Arcticus, siue Arctous, aut Boreus, qui nunquam occidens, semper conspicitur. Vergilius: Hic uertex nobis semper sublimis: at illum Sub pedibus styx atra tenet, manesq; profundi.

Hinc pro Septentrionali parte ponitur, quod hic polus dicta xat nobis notus sit, circa quem orbis uertatur. Item Axis dicitur stipes seu lignum teres, circa quem rota currus uertitur. Vergilius lib. 3. Georgicorum:

Post ualido nitens, sub pondere faginus axis.

Hunc Græci ἄξονα dicunt. Licet quandoq; pro toto curru capiatur, ut apud Iuuenalem:

Dignus aricinos qui mendicaret ad axis.

Item Axis, dicitur totum cœlum: ut, Axem humero torquet. id est, cœlum sustinet. Dicitur & Axis, circa quem aliquid agitur, hoc est, mouetur. Vnde Axitiosi, factiosi, quod una quid agerent facerentq;. Item Axes, tabulæ secliles sunt (inquit Festus) unde coactio, id est, contabulatio, aut stipites teretes. Et Axis quoq; fera est in India, humili pelle, pluribus candidioribusq; maculis.

Axium, urbs in Media inferiore.

Axius, fluius Paphlagoni per Mygdoniam fluens. Plinius lib. 4. Mox Antigone Europus Axium annem eodem nomine alius per quod Rhedias fluit.

Axon, Ionum fluius in minore Asia.

Axona, flumen in extremis Rhenorum. Axona Græci uocant secundam ceruicis uertebam, quod sit immobilis quasi axis.

Axos, urbs Cheronesi Thraciæ. Axos etiam Græci crepidines uocant.

Axungia, interior porci pinguedo inueterata, ab axe plastrorum ungendo dicta, ut facilius circa eum rota uertatur. Hæc quanto uctusior, tanto utilior est, & multas uires habere creditur: quoniam id animal herbarum radicibus uescitur. Plinius: Folij cum axungia strumas discuit. Dicitur & Axungia. Idem lib. uigesimo: Et syluestri ruta cum axungia ueteri illitos rannices sanari produnt.

Axus, Macedonum fluius.

A A N T E Z.

Zana, Acthiopiæ regio, quæ sinum rubri maris Barbaicum adpellatum obtinet. A qua Azanum mare dictum est à Plinio libro sexto.

Azanium, fons quidam (ut inquit Eudoxus) cuius aqua gustantibus uini tadum ueniat, intantū, ut ne odor quidē eius feratur. Vitruius & Plinius asserunt talem fontem siue lacum fuisse in agro Clitorio.

Azelos, penul. prod. Latine dici potest sine amore, infelix, siue inuidia, ab ἀ, priuatiua, ἄζος etiā multa alia significat.

Azome, apud Latinos significat ueneror & colo.

Azotus, penult. prod. urbs Syriæ, à qua Azotius, a, um,

ut uiri Azotij, qui Azotum habitant. Hebraice dicitur אֲזוֹת Iosue. 15.

Azymus, penul. corr. cum y, apud nos dicitur sine fermento, ζῖμον enim fermentum dicitur.

D E L I T E R A B.

LITERA muta est, quæ non in sonum suum, sed in sonū e literæ finitur. Hanc Græci uita nominant. Gerit uirtutem & potestatem mediam inter p, & ph. Quare nos ob literarum affinitatem, dictiones Græcas traducentes, nonnunquam p, & ph, in illam conuertimus, ut cum

apud Græcos πῖθω scribatur, apud nos buxus. Et quod illi ἀμφω, nos ambo transcribimus. At e contrario, quod illi cum b, scribunt, nos cum ph, traducimus: ut ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν, triumphus. Conuertitur quandoq; b, in u, euphoniæ uel differentię caussa, ut aufro, pro abfro. Ausugio pro abfugio. Transit etiam in f, ut sufficio, in c, ut occurro, in g, ut suggero, in m, ut summitto, in p, ut nubo, psi.

Baal בַּעַל, ait August. est nomen apud Assyrios quod datur Ioui. Nam Baal, Punici uidentur dicere dominum, unde Baalsamen, quasi dominum cœli dicunt, Samen quippe apud eos cœlum adpellatur.

Babactes, unum ex nominibus Bacchi, βακχίης τῆς βακχίας. id est, clamo. Vide Bactes.

Babæ, aduerbium Græcū, quo nos pro interiectione negligētis utimur. Babæ, cautio est inuicem sibi respondentium.

Babylon, penul. corr. nomen principalis urbis in Chaldæa, Hebraice בָּבֶל uocata: & apud nos confusio uel trāslatio dicitur, propter linguarum confusionem eorum qui ædificabant turrin, cuius altitudo quinque milium centū septuaginta quatuor passuum fuit, Hebræi nanq; Babel confusionē adpellant. Hæc urbs adeo nobilis fuit, ut Chaldæa tota, & Mesopotamia à se, Babylonia dicta fuerit. Et prius quidē dicebatur ciuitas regni Nemroth, in qua eorum qui ædificauerunt turrin longe diuisæ sunt linguæ, quorum principem fuisse Nemroth gigantem Iosephus affirmat, postea à Nino uel Semiramide instaurata, mœnibus ac hortis pensilibus, tēploq; ac arce maxime fuit admirabilis. Hæc campi planicie undiq; conspicua, natura loci letissima, castrorū facie, mœnibus paribus per quadrum disposita, murorū eius uix credibilis relatu firmitas, & magnitudo. id est, latitudine cubitorū. 50. altitudinē quater tantū. Ambitus quadringentis octoginta stadiis circumuencitur. Murus coeli latere, atq; interfuso bitumine compactus. Quem tam latum fuisse quidā scribunt, ut quadrigæ sibi inuicem occurrentes, facile periransire possent. Vnde & inter septem spectacula orbis numeratur. Fossā extrinsecus late patens, uice annis circumfluit. A fronte murorum, centum portæ arce, & Euphrates in ea fluit. Babylon maxime celebravit intexere colores diuersos picturæ, & nomē imposuit, Babylonica enim adpellantur. In Babylonis regione est Seleucia, & Berillus in ea reperitur. A Babylon, fuit Babylonijs, a, um, & Babylonicus, ca, cū, unde Babylonijs dicimus, qui ex Babylone sunt. Et captiuitatē Babylonicā.

Babylonica, substantiue, sunt uela uarijs coloribus intexta, quoniam Babylon ea intexuit primum.

Bacca, per duplex cc, continet intra sui nominis ambitū fructus diuersorum generum, lauri, oliuæ, corni, myrti, & aliorum huiusmodi. Est & Bacca lapis preciosus, siue unio.

Baccalia, arbor est quam & augustam adpellant, de qua in suo loco. Cornuc.

Baccar, aris, penul. corr. generis fœmi. herba est radicis odorata

ratæ ad cinnamomi similitudinem, hederæ penè folijs, rotundioribus mollioribusq; quidem nardum rusticū uocant. Ex hac radice fieri solebat unguentum quod Baccarium dicebatur. Valet herba contra fascinoles, unde Verg. -Baccare frontem Cingite, ne uati noceat mala lingua futuro.

Baccatus, a, um, quasi baccis. hoc est, lapillis preciosis et margaritis ornatus. Verg. Colloq; monile baccatum.

Baccha, Bacchi sacrificula, quæ et Bacchis, dis. Et Baccha, uilla quædam circa Mæotidem.

Bacchanal, uel Bacchanale, locus in quo Bacchi festa celebrantur. Plaut. in Aul. Ad bacchas ueni in bacchanal coquinatū.

Bacchanalia, quæ et Dionysia, Bacchi festa, in quibus uiri per noctem feminis, et teneræ ætati turpiter miscerentur per dolum. Vnde est illud: Qui curiosi simulant et bacchanalia uiuunt. Hæc à multis Græciæ urbibus, triennio quoq; celebrantur. Sciendū quod nomina dierū festorū tantum pluraliter declinantur, et genitiuū pluralem tam in orum, quam in ium terminant, ut bacchanaliorum et bacchanalium.

Bacchar, cum h, genus est uasis uinarij, quod et Bacchariū dici potest.

Bacchari, proprie significat bacchanalia celebrare: per translationem uerò ponitur pro furere, uagari, discurrere. Veteres enim quicquid uehementius ageretur, bacchari dicebatur à bacchantibus. Vir. Totam incensa per urbem Bacchatur. Quinetiam loca ipsa in quibus esset bacchatū, Bacchata uocabant. Vir. Virginibus bacchata lacenis Taygeta. Hiero. ad Algasiam Bacchari pro seuire posuit. Proprio contra se furore bacchantur. Aliquando etiam Bacchatū dicitur Baccho dedicatum. Huius uerbi compositum est Debacchor.

Bacchatim, aduerbium significat more Bacchantiū. Apul. Quin igitur soror hunc primum bacchatim discerpimus.

Baccheius, a, um possessiū. Vir. Baccheia dona tulerunt.

Bacchiadæ, dicti fuerunt qui à Corintho exules in Siciliam deueniunt, et urbem inter Pachinum et Pelorum ædificantes, Siculi facti sunt.

Bacchicus, a, um, idem quod bacchiū, possessiū.

Bacchides, penul. corr. nomen propriū uiri, quod apud nos luctus fortis, uel uetustas in uomitu dici potest.

Bacchilio, fluius qui de Vincentinis montibus defluit.

Bacchium, genus uasis uinarij, quo in sacrificijs Bacchi utebantur.

Bacchiū, a, um, possessiū est à Baccho, siue Baccheus. Columella: Pierij nemoris bacchea uoce frementem. Bacchiū, substantiū, genus pedis est ex tribus syllabis constans, quarum prima breuis est, reliquæ longæ, ut hōnētās. Hoc pedis genere utebantur in carminibus sacrorum Bacchi, cui contrarius est Antibacchiū.

Bacchus, Iouis ex Semele filius, putatus est deus uini, et pro ipso uino poni consuevit. Hic multi nominis fuit. Nam primū Dionysius, deinde Liber pater, postmodum cum bellasset in India, et multas secum habuisset feminas quæ Bacchæ dicebantur, Bacchus. Idem Osiris, quandoq; Priapus, quandoq; Bromius, quandoq; Brotinus dictus fuit, et Lenæus. Hic orbem ferè terrarum peragravit, multas nationes domuit, Indos debellauit, et primus omnium triumphauit, uetus Indico elephanto: ut scribit Diodo. Primus emere ac uendere instituit, et diadema regum ac triumphū inuenit. Dictus Bacchus à τὸ βάχεσθαι, id est, ebrius sum et clamo, quod in Bacchanalibus clamores fierent. Vel ut scribit Diodo. à mulieribus quæ illum bacchantes, id est, firentes, sequebantur. Vel ab incondito ululatu, quem lymphatæ mulieres in eius orgijs ædebant, adiecta c, litera, quo uastior ille mænadam fo-

nus, in ipso dei nomine redderetur, inquit Eustathius.

Baccifera, ferens baccas. Cc.

Baccula, diminutiū, parua bacca. Plin. lib. 25. Omnes colore buxco, caulibus paruis, flore purpureo, ferunt bacculas paruas, ut cappari.

Bacches, Bacchi nomen, quemadmodum et babactes à τὸ βάσσω, id est, clamo, uocifero, ob bacchantium tumultuarium clamorem, et quia madidi uino huiusmodi uoces emittere consueuerunt. Cornucop.

Bactra, orum. Scythiæ prouincia ultra Assyriā, à flumine Bactro cognominata. Verg. lib. 2. Georg. Neq; Bactra neq; Indi Laudibus Italiæ certent. Est et Bactra oppidum regionis ipsius caput, sub monte Paropamisso, quod antea Zariastes dicebatur. Eius prouinciæ populi Bactriani uocati sunt, quorū rex fuit Zoroastes magicæ artis inuentor.

Bactrianum regnum olim mille urbibus fuisse inclutum ferunt. Huius gentis primus institutor fuit (ut Iosephus scribit) Geter, filius Aram. Similiter Bactri idem dicuntur. Hieron. Bactri canibus ad hoc ipsum nutritis obijciunt senes.

Bactrianus, a, um, quod est ex Bactris, ut Bactrianus populus, Bactriane mulieres, præstanti ornatu, atq; unguentis utuntur, ab ancillis, et seruis multo magis quam earum mariti culta, singulari quadam pompa equitantes, excunt, auro atq; lapidibus ornata, nec caste uiuunt, sed tam seruis, quam conuenis permiscuntur, nec à uiris aduersantur, quum eorum dominari uideantur.

Baculus, et Baculum utroq; dicitur, nam apud Græcos Bactron neu. ge. dicitur. Oui. lib. 15. Meta. Esse solet baculumq; tenens agreste sinistra. Cuius etiā dimi. protulit. Cic. lib. 2. de fi. bo. Bacillum aliud inflexū et incuruatū, aliud ita natum. A Baculus fit Bacillus, à quo Imbecillus, a, um, et Imbecillus, imbecille. Vnde imbecillitas, pro infirmitate.

Badius, equus dicitur cui est phœnicis color.

Badizare, significat ire. Plaut. in Afi. Demam herclè iam de hordeo, tolluim ni badizas.

Bagoas, lingua Persica spado dicitur. Ouid. Quæ penes est dominam seruandi cura Bagoæ. Suidas autè nostrer affert rationem. Βαγῶας ὄνομα κούριος ὅς ἐστι δούλος. id est, Bagoas nomen proprium is fuit eunuchus.

Bagrada, penul. corr. fluius qui iuxta Vticam labitur, apud quæ, ab Attilio Regulo et à toto exercitu cū balistis et catapultis, serpens centum et 20. pedes longus, occisus est.

Bahal, בַּהַל numero singulari inquit Hiero. בַּהַל בַּהַל Bahalim pluraliter eadē idola nominantur, ge. masc. Vbiq; enim in fine Hebraici sermonis, im, syllabā legimus numero plurali, est ge. masc. Vbi autem oth, numero plurali, ge. form. Ergo Cherubim et Seraphim plurali intelligimus numero ge. masc. interpretatur autem Bahalim apud nos ascendentes uel superiores. Tamen. 12. compositores Suidæ scribunt sic, בַּהַל תַּרְשִׁיִן הָיוּ הַאֱלֹהִים. id est, Baal Tyrorum erat deus.

Baiæ, arum, ciuitas Campaniæ secus Campanum mare sita, à Baio Ulyssis socio illic sepulto. In huius agro aquæ calidæ sunt, et ad uoluptatē et ad uarios merbos commodæ. Sylius: Primores adsunt Capuæ docet ille tepentes. Vnde ferat nomen baiæ comitemq; dedisse Dulychiæ puppis stagno sua nomina monstrat. Horat. Nullus in urbe locus baijs præluet amœnis. Hinc fit Baianus, a, um, ut sinus baianus, qui hinc Misseno monte, illinc Puteolis clauditur.

Baiulo, as, porto. Plaut. in Afi. Ego baiulo, tu ut decet demū ante me ito inanis. Forte Baiulo inde dictum quia nutritius bailus, nutritrix baila uulgo dicuntur, et merito, quia baiulant ulnis quos nutrant.

k 2 Baiulus

Baiulus, penul. cor. operarius & proprie qui uesturas onerum corpore suo, iustus querendi gratia portat.

Balæna, cum diph. belua marina quam alij pistrice, alij cætum adpellant. Græci φάλαναξ phalænam dicunt quasi conspicuam beluam, conuersa φ in b. Iuuenalis: Quantum delphinis balæna Britannica maior.

Balanitæ, uua à magnitudine.

Balanites, gemma subuiridis, & Corinthio similis æri, secante mediam flammica uena. Cc.

Balanus, pen. cor. genus glandis. Acron dicit esse herbam unguentariam & ab Hora. Pro unguento myrobalano positam, Mar. Hoc ex unguento constat & ex balano. Hinc fit Balanatus, a, um. Pers. Tum cum maxillis balanatum gausape petitis. Balanus etiã à glandis specie dicitur id genus alui subducendæ, quod clystæris loco subditur, constat, ut Iul. Pollux inquit, ex adipe ac nitro parte plurima. Idem Balanus nomen est urbis in Epyro. Balanium unguentum, quod fit ex glande myrobalani.

Balare, proprium est uocis ouis. Hiero. uero in Tobia etiam hædis dedit. Cuius cum uocem balantis uir eius audisset, dixit. Videte ne forte furtiuus sit, reddite eum dominis suis.

Balaustium, flos mali punici, utilis non modo medicinis sed etiam tingendis uestibus quæ sibi concolores fiunt. Et color ipse dicitur Balaustinus.

Balaufus, herba non multum dissimilis narcisso.

Balbucinari, significat lingua balba loqui, sicut senes ut Cicero in Cato. de Metello.

Balbus, qui uitio lingue non bene potest exprimere uerba & obscure loquitur. Persius: Rancidulum quiddam balba de nare locutus.

Balbutio, is, penul. prod. balbutiui, uel balbutij, itum. Et est Balbutire quadam lingue hæsitazione & confusione trepidare. Horatius in Serm.

Balbutit Scaurum prauis fultum male talis.

Hiero. Experti quæ hortamini, adfectu infantium more balbutientium, qui quæcunque audierint, fari gestiunt, cum necdum possint ad plenum uerba formare.

Baleares, duæ insule in Hispania funda bellicose, à teli fundæque iactu, quod Græce βάλλειν dicimus, adpellatæ. Vel à Baleo Herculis comite ibi relicto. Græci gymneas dixerunt. Has uulgo Maioricam & Minoricam adpellat, apud quas primum inuenta est funda, ut inquit Vegetius. Vnde Vergil. lib. 1. Georg. Stupæa torquentæ balearis uerbera fundæ. Inde Balearicus, ca, cum, ut uinum balearicum. Cc.

Baleatica coeleæ, quas cauaticas adpellant, quia in speluncis nascantur. Cc.

Balinea, ab antiquis balnea dicebantur. Nam & Græci βαλανεον uocant.

Balius, color à quibusdam accipitur pro uario, à quibusdam pro spadice, hoc est palmeo, qualis est equorum. Nam & Balius uulgo dicitur is, quoniam spadices, hoc est palmarum cum fructu suo termites Græci uocant βόλα.

Ballista, per geminum ll, tormentum muros concutiens, à βάλλω iacio, uulnere. Ouid. lib. 1. de trist. Quam graue ballistæ mœnia pulsant onus. Luc. pro instrumento hastam quandam iaciēte posuit. Neque enim solis excussa lacertis Lancea sed teso ballistæ turbine raptâ. Haud unum cōtentâ latus transire quiescit. Vale. Max. lib. 1. in fine accipit pro saxo maiori quod machina mittitur, cum inquit, ad ultimum ballistarum tormentis, undique petitam filicem crebris & ponderosis uerberibus procubuisse, lectum est etiã ballistas talentareas esse, id est, 70. librarum saxa. Nonius Ballistam adpellat, quia saxa maiora iaciuntur. Ci-

cero lib. 2. Tusc. Ut enim ballistæ lapidum, ita reliqua tormētā telorum. De harum ballistarum confectioe scribit Vege. lib. 10. quod ea magnitudine formetur ut lapides 120. pondo iaculentur. Sciendum ergo est, quod ballistarum, quædam maior dicitur, quædam minor. Ballistam maiorem præci dixere trabem ualidam ita librata, ut cum pars densior ponderibus attracta de seederet, elcua proceritas sua, funiculis quos haberet alligatos, funda saxum maximi poderis löge emitteret, eique maxime Bricolæ nunc est adpellatio, quam Onager maiorem ipsam machinam dixere. Hanc ballistam inuenerunt Phœnices ut docet Pli. Ballista minor quæ & Manuballista dicta est aliquando Scorpio, quæ hastam iacit, manu tractabilis est, & subtilibus, paruisque spiculis, scorpionis instar, infert mortem. Hinc Exballisto, as. De his duobus ballistarum generibus, sic scribit Vege. lib. de re mil. Ballista funibus, neruis, chordisque tenditur, quæ quāto prolixiora brachiola habuerit. hoc est, quāto maior fuerit, tanto spicula longius emittit, quæ si iuxta artē mechanicam temperetur, & ab exercitatus hominibus, qui mensuram eius ante collegerint, dirigatur: penetrat quodcumque percusserit. Onager autem dirigit lapides, sed pro neruorum crassitudine & magnitudine saxorum pondera iaculatur, nam quanto maior fuerit, tanto maiora saxa fulminis more cōtorquet. His duobus generibus nulla tormentorum species uehementior inuenitur. Ballista etiã dictus est mons apud Ligures. Ballistarum familia apud Parrhisios non ignobilis, ex qua prodijt Guido Ballista, regij senatus in Lutetia, ut æquissimus, ita & cōsultissimus præfex, tum eruditionis tum probitatis fulgidissimum specimen, qui anno domini supra millesimum quingentesimo quarto decimo fato cōcessit, tanti uiri obitum cunctis desolentibus. Elatusque est celebri pompa in heremitarum diui Aug. basilicam, dignus procul dubio, cuius memoria æternæ & nunquam interlituræ laudi consecratur.

Ballistarium, locus ubi sita est ballista. Plaut. Intenta est ballista probe, quam ego haud multum post emitam è ballistario. Vbi etiam ballistam accipere uidetur pro telo.

Ballote, Latine marrubium. Diosco. balloten Romani μάραρον adpellant.

Balnearia, dicuntur generaliter omnia ad usum balneorum pertinentia, ut strigiles, ampulla ollearia, lintea. Apul. lib. 3. Milo iussit balnearibus assequi. Balnearia substantiuum sumitur pro balneis.

Balnearius, a, um, idem quod balneare, unde scribit Vlpia. fures balnearios extra ordinem esse puniendos. id est, qui in balneis aliquid furantur.

Balneator, ge. cō. (quamuis & Balneatrix inueniatur) qui curam habet balnearum, qui & Mediastinus dicitur.

Balneatorius, a, um, quod ad balneandū pertinet. Martianus Iurecōsul. Instrumēto balneatorio legato balneatores cōtinētur, quoniā sine his balnea usum suū præbere nō possūt.

Balneolum, cum accentu in antep. dimi. est. Iuuen. Cum iam noti celebresque poëtæ. Balneolum gabij Romæ conducere furnos Tentarent.

Balncum, & Balnea, dicuntur in priuatis, in publicis uerò fax. ge. & numero plurali tantum, licet & balnea legatur & balnearia. Cice. Eo latere quod proximum est balnearijs, columnas posuerat. Sunt enim aquæ calidæ, quæ cum aliæ, ad alium morbum idoneæ essent quibus utebantur, multitudinis potius, quam singulari uocabulo adpellantur. Differuntque balnea à thermis, quod Thermæ dicuntur quæ natura sunt calidæ, Balnea quæ à nobis calefiunt igni, & in eas descendimus ut lauemur, nam thermæ dicuntur à Græco θερμὸν quod calidum significat. Ea quippe, quæ aut calētibz aquis, aut for-

nace

nace igni calefacto, lauandi sudandiue usibus sunt deputata, thermas uocauere. Thermæ, balneæq; apud Romanos uoluntatis & mundiciarum causa constitutæ erant tam publicæ quam priuatæ. Balneis autem nomen inditum est, quia Græci balanion dixerunt, quod anxietatem pellat ex animo, ut interpretatur August. lib. 9. conf. Dicitur & Balnearium.

Balsamum, neu. gc. arbuscula sola uni terrarū Iudææ quondam concessa, uiti similior quam myrto. Seritur malleolis ut uitis, & colles implet uinearum modo, sustinēs sese sine adminiculis. Intra tertium annum est fructifera, proceritas intra bina cubita subsistit. Opobalsamum, succus collectus ex arbore. Nam dñs dicitur succus, præfertur omnibus odoribus. Xylobalsamum, lignum balsami, ξύλον enim lignum. Inciditur uitro, lapide, offeīs uel cultellis, & succum emittit eximie suauitatis quem opobalsamum dicūt. Summa opobalsami probatio est, ut lac coagulet, & in ueste maculas nō faciat. Hieron. tamen pro arboris succo balsamum dixit: Et quasi balsamum non mixtum, odor meus. Carpobalsamū, fructus balsami. Carpos enim latine fructus.

Baltheus, & Baltheum in singulari, in plurali neutriū tantū, militare cingulum, uel zona bullis ornata. Varro ait: Qui gladiatores baltheum cingulum ē corio habebant.

Bambatium, seu Bambitium, cottonum illud albiſsimū, quod nent mulierculæ ad telas texendas. Hoc sunt uestes quæ uulgō Bombycinæ adpellantur, quamuis xylinæ siue grossipinæ uel grossampinæ dici debeant à frutice qui id fert, qui xylon grossipion seu grossipinus uocatur.

Bambia, species oliuæ. Cc.

Bambilius, animal uolatile, qui uulgō Barbellus dicitur, de quo Ambro. lib. Hex. Fertur hic corniger uermis conuerſi primum in speciem caulis, atq; in eam mutari naturam, inde processu quodam fieri bambilius, nec eam tamen formam finguntq; custodit, sed laxis & latioribus folijs pinnas uideatur assumere. Ex his folijs mollia illa Seres depectūt uellera, quæ ad usus sibi proprios diuites uendicarunt.

Banausus, dicitur artifex qui apud ignem operatur, banos enim caminus est, & qui ex hac artis uenditione parat sibi uictum Banausus uocatur. Viles homines Græci βαρυσκοί, noſtri mechanicos uocant, & opifices omnes qui in politica sunt cōtēptibiles. Aristot. lib. 3. Polit. Optima ciuitas nō fert banausum, id est, uilem artificē ciuē. Banausus etiā seruus dicitur: sed inter seruū & banausum, idē lib. 1. Poli. hoc interesse ait, qd' seruus sit qui natura seruit, banausus q' mercede.

Banchus, piscis aselli genus alterum, in cuius cerebro lapillos molari forma contineri, Plin. scribit, & banchus inter mungiles minimus, quem Aristot. Chelonem uocat.

Baphia, dicuntur loca tincturæ, in quibus tinguntur panni, nos tinctoria dicimus. Lampr. in Alex. scribit Probum fuisse baphijs præpositum. Bapha dicuntur tincta, unde Dibapha, bis tincta.

Baptæ, dicebātur uiri tincti, fucatiq; q' sacris intererāt instar mulierum, βαπτειν enim inficere, tingere, fucare. Præterea Baptæ fuit nomen comœdiæ ueteris ab Eupolide edita.

Baptēs, lapilli species uiridis, rane colorem habens atq; speciem, sed batrachite mollior.

Baptismus, & Baptismū, & Baptisma, atis, latine immersio uel intinctio dicitur, à uerbo Græco βάπτω, immergo. Greg. Baptisma Græco eloquio dicitur, quod latine tinctio, quia ibi homo spiritu gratiæ in melius immutatur, & longe aliud q' erat efficitur. Prius enim fœdi eramus, deſormitate peccatorū, in ipsa tinctione reddimur pulchri, dealbatione uirtutum.

Baptisterium, in quo quis lauatur, quasi lauacrum & tinctio-

florum & piscina ipsa. Nam Baptisteria in domibus sunt, ueluti lacus quidam ex ligno aut lapide edificati, in quibus lauandi gratia mergi solet. Hæc in cellis, id est, in locis secretioribus solent constitui, quarum aliæ caldariæ sunt, in quibus calida lauamur, aliæ frigidariæ, in quibus lauamur frigida. Plin. ad Apollinarem: Cella frigidaria in qua baptisteriū amplum atq; opacum. Idem ad Gallum: Inde ballnei cella frigidaria spaciōsa & effusa, cuius in contrarijs parietibus duo baptisteria uelut cieſta ſinuantur abunde capacia. Hæc eadem piscine dicuntur latine, & natatoria, & natationes. Sido. Piscina seu si Græcari uolumus βαπτιστήριον.

Barabbas, per duplex bb, est Syra dictio (sicut & sequentes duæ) qua apud nos significatur filius patris. Cōponitur enim ex bar, quod apud illos filius dicitur, & abba, pater. Sedulius: Tunc coluere Bahal, tunc elegere Barabban.

Barach בָּרַח, nomen uiri proprium, & apud nos significat fulmen.

Barachias, nomen uiri, & benedictus, seu fulgur domini interpretatur.

Barathrum, immensæ magnitudinis nomē est, quia βάραθρον, id est, graue in aspiciendo. Nam baros atrin, aspicere, ponitur pro loco immensæ profunditatis apud inferos, & pro loco præcipiti, unde quis emergi non possit. Diom. docet esse proprie locū Athenis, in quo damnati præcipitabātur. Trāsfertur quoq; ad alia. Mar. Barathrum fœmineum, pro locis muliebribus dixit. Idem stomachi inum hiatum adpellauit Barathrum cum ait: Extremo ructus si uenit à barathro. Horatius in Scrm. usurpat pro ingluuie & uoragine. Sunt qui dicant Barathrum, profunditatem esse, à similitudine loci qui est in Aegypto profundissimi, cui nomē est Barathrū. Apud Demosthenem ponitur pro perniciē.

Barathro, luxuriosus dicitur uel gulosus qui in barathrū gulae insumit totum patrimonium.

Barba, utroq; numero nō solum hominum, sed & brutorum quadrupedum est. Horat. lib. 1. Scrm. Vtq; lupi barbam uariæ cum dente colubræ. Plin. lib. 30. Cū geminos transit sol, cristis & auribus & unguibus gallinaceorum, si luna rasis barbis eorum. Idem lib. 28. Adferunt & magi sua cōmenta, primum omnium rabiem hircorum, si mulceatur barba, mītigari. Sylius numero plurali etiā de homine dici posse ostēdit lib. 13. Indociles nūc propexis in pectora barbis verrere humum. Huius nominis composita possunt declinari secundū tertiam & secundam declinationem, ut Imberbis & hoc imberbe, & Imberbus, a, um, quod est sine barba.

Barbaculus, penul. corr. dimi. à barbarus.

Barba Petræ, herba est uulgo sic appellata, à quibusdā Barbula hircina, in acetarijs laudatur.

Barbaralexis, dictio peregrina est, ut gaza & Magalia.

Barbari, factitio nomine (inquit Strabo) dicti sunt ab initio qui difficulter, aspere, atq; duriter loquebātur, quasi duriloqui, & crassi linguæ, quemadmodū blæsi atq; balbi dicūtur, qui lingua impediti sunt. Omnes igitur qui crasse loquūtur, barbari dicuntur, quales sunt omnes gentes præter Græcos. Plin. Plautus (credo) Neuium poetam latinū barbarū dixit. Nunc etiam ad eos translatus est hoc nomen qui non sunt latini, quod hi mitiorem linguam habeant ac magis cultam. Quin etiā inter hos, si quis nō recte proferat, Barbare loqui dicitur. Et per metaphoram Barbari dicuntur illiterati, malis moribus, feri, crudeles. Interdū Barbarus sumitur pro horrido, feroq; intuitu. Plin. de quodam myrrhæ genere. Troglodytica myrrha, aspectu aridior est, sordidaq; ac barbara à uoce βαρβαρ, quoniam in Græciam aduentantes eam uo-

cum facerent, cum pronunciare Græce non possent.
Barbaria, pen. cor. barbarorū regio, & quandoq; accipitur pro gēte ipsa fera. Hiero. cōtra Ioui. Arabes & Sarraceni et omnis eremi barbaria, camelorū lacte et carnibus uiuit. Hoc etiā noīe dicta est insula Gangetis Indiæ fluij, ut ait Ptole.
Barbarica, pauimenta sunt, quæ & subtegulanea uocantur ex testis tuis, rudere & calce, in Italia uero sustuca subiiciebantur, propter quod carnea uocitata.
Barbaricarij, textores, artificesq; lintea uestis qua ex auro & coloratis filis effigies hominū, & animalū exprimitur.
Barbaricum, neu. gen. clamor exercitus dicitur, quod eo uociferandi genere barbari utantur.
Barbaricus, a, um, pe. cor. eiusdē signif. est cū Barbarus, hoc est, ferus et malis moribus. Apu. Fenis ac barbaricis moribus.
Barbaries, ad imitationem pertinet, & significat inciuilitatem, feritatemq;.
Barbarismus, est contra Romani sermonis legem, aut scripta aut pronunciata uitiose dictio. Fit enim in una parte orationis tantum, latine dissonans dicitur, & proprie in soluta oratione fit, apud poetas metaplasmus, id est, transformatio uocatur. Fitq; Barbarismus duobus modis, scripto & pronūciatione. Et hoc quadrifariam, adiectione, detractio, mutatione, transmutatione literæ, syllabæ, temporis. Adiectione literæ, ut reliquias Danaum, pro reliquias. Syllabæ, ut Ma-uors pro Mars. Tēporis, ut Italian fāto profugus, ubi prima syllaba cū corripī debeat, producit. Detractione literæ fit barbarismus, ut Infatibus, pro infantibus. Syllabæ, ut Salamentum, pro salsamentū. Temporis, ut Feruere leucatem au-roq; effulgere fluctus. Mutatione literæ fit barbarismus, ut Olli pro illi. Syllabæ, ut Pernuces, pro perniciēs. Tēporis, ut unius ob noxam. Transmutatione literæ fit barbarismus, ut Tymbre, pro tumber. Temporis, ut Dominus penul. prod.
Barbatus, dicitur qui barbā habet, σκώμια. Si promissa facit prudentem barba, quid obstat barbatus quin capere esse possit Plato?
Barbire, est barbā emittere.
Barbitium, ponitur pro barba, Apul. Hircino barbitio philosophum mentiebatur.
Barbitos, pe. cor. ge. mas. fæmininūq; & hoc Barbitū, instrumentum musicum quod pulsatur plectro uel calamo. Horat. Age dic latinū barbite carmen Lesbio primū modulate ciui. fœ. autē gene. Sappho ad Phaonem: Nec facit ad lachrymas barbitos ulla meas. neutro Ausonius hoc genere. -Et choras & plectra, & barbita conde. Græce βαρβίον dicitur.
Barbo, genus piscis quod geminā barbā habeat in inferiore labro. Alio nomine Mulus dicitur. Cicero in Parad. Barbatulos mulos nuncupauit. Græce Trigla uocatur, in uarijs non crescit.
Barce, urbs in arida Libya, quā Libes metropolim habuerūt, sic dicta à regina eorū Barce, à qua Barcei dicti sunt eius in cole. Hiero. ad Dar. Lateq; uagātes barcei, à Barca oppido, qd' in solitudine sitū est, quos nūc corrupto sermone Aphri Baricianos uocāt, hi sunt q' pro locorū qualitātibus, diuersis nominibus adpellantur & à Mauritania per Aphricā & Aegyptū, Palæstināq; & Phœnicē Cælosyriā & Osroë-nem, Mesopotamiam atq; Persidem tendunt ad Indiam. Barce etiā ciuitas Pentapoleos quæ hodie Ptolomais dicitur.
Bardefanes, nomen proprium historici Babylonij, qui in duo dogmata apud Indos gymnosophistas diuidit, quorum alterum adpellat Bragmanas, alterum Samanco, qui tantæ continentie sunt, ut uel pomis arborum iuxta Gangem fluiuium, uel publico orizæ & farine alantur cibo, & cū rex

ad eos uenerit, adorare illos solitus sit. Hic doctrina cœlestium, omnium Chaldæorū excellentissimus fuit, cuius mentionem facit Euseb. lib. 6. Præparat. Euang.

Bardiacus, uestis est. Mar. Lassi bardiacus quod cuocati.

Bardocucullus, genus uestis omni tempore cōmodæ, cum qua etiam cubare soliti erant, imbrū tempore in castris milites, & in agris rustici. Martial. Gallia fantonico uestit te bardocucullo: Cercopithecorum penula nuper erat. Sunt qui dicant Bardocucullum esse tegmen capitis, uillosum, cuius usus translatus sit à populis Galliæ, qui dicuntur Bardi.

Bardus, stultus à tarditate ingenij. Cæci. Nimis audacem, nimisq; bardum. Gallice uero dicitur cantor, qui uirorum fortium laudes canit, à gente Bardorum, de quibus Luca. Plu-rima securi fudistis carmina Bardi.

Bargylia, urbs in Caria à Bellerophontis comite Bargylo quem Pegasus occiderit. Vnde Bargylitici campi.

Bargis, idis lingua Aegyptia, significat cymbam quæ uestat cadauera Aegyptia ad sepulchra. Propert. Baridos & cōtis rostra liburna sequi. Alio nomine dicitur Epibathra. Baris etiā dicta est ciuitas Phrygiæ. Ptole. ait esse oppidū in Pisdica Panphiliæ præfectura. Significatq; id nomen apud Græcos habitationū frequentiam, usurpantq; id sacræ interdum literæ, pro ædibus eburneis. Nam & poëtæ elephantos baros uocant. Præterea quidā Indiæ fluiuius Baris dicitur.

Bariciani. Vide in dictione Barce.

Bariona, penul. prod. dictio Syriaca, qua significatur filius columbæ.

Barnachida, æ, uestis genus, quā nūc Guarnaciam dicimus, forsan quoniam βαρνις ἡ δὲ ἀλμπιδις, inde puer uerna.

Baro, uir fortis, à quo fit dimi. Barunculus.

Barrhus, elephas, à cuius osis similitudine Dentes barrhi dicuntur. Hora. Quid uis mulier nigris dignissima barrhis. Hinc Barrire dicuntur barrhi, id est, elephantes cū uocem edunt.

Barritus, penul. prod. uox elephantis. Barritus etiam dicitur Romanorum clamor militum, fit quum utræq; acies se iunxerint, autor Vegetius.

Βαρθολομαῖος, ἡ δὲ λυπη, δὲ φόβος τοῦ ἀφέντος. id est: Barthgadoth filius tristitiæ ut timor Martis.

Basan, Ὠρ regio trans Iordanē est, quā duæ, & dimidiæ tribus possederūt, quæ interpretatur uberrima & pinguis.

Bascanda, uas Britannicum. Martialis:

Barbara depictis uenit bascanda Britannis.

Sed me iam mauult dicere Roma suam.

Basia, pudicorum affectuum sunt, Oscula officiorum, Suauia libidinum, uel amorum. Basio, Basiator, & Basiatio, à basium nomine deducuntur.

Basileus, sustentamentū populi dicitur, nam Basis, sedes, & laos, populus, quod in rege, populi animus conquiescat. Ob hanc causam rex dicitur apud Græcos, quod tanquam basis populū sustinet. Quanto enim quis magis præponitur, tanto amplius pondere laborum grauiatur.

Basilis, insula in Oceano Septentrionali, immensæ magnitudinis, quæ distat à Scytharū littore tridui navigatione, ut ait Plinius libro quarto.

Basilica, proprie locus in quo negotiationes, consilia, & iudicia exercebantur, quasi regia. Græci enim βασιλική, basilicen, regiam uocant, nam ut Vict. lib. 5. scribit: Debent basilicæ adiunctæ esse foro. Seneca: Fremitu iudiciorum, basilicæ resonabant. Plinius in epist. Descenderam in basilicam Iuliam, auditurus quibus proxima comperendinatione respondere debebam. Iureconsult. de uerborum significatione, Basilicam publicis usibus accommodatam esse demonstrant.

Quidam

Quidam Basilicam accipiunt pro loco domi ampliore, in quo dominum expectant salutatores, clientes patronos, serui dominos, in quo etiam choreæ et conuiuia maiora fieri solent. Apud Ecclesiasticos Basilicæ dicuntur sacella, numinibus dicata, quia ibi regi omnium deo cultus et sacrificia offeruntur, et Basilicon Plaut. in Epi. uocat uestimēti genus regiū, quum ait: Supparum subminium, ricam, basilicum aut exoticum. Plinius genus nucum quod optimum est, et quasi regium, uocari ait Basilicam. Est enim Basilica nux, quā alio nomine Iuglandem appellamus. Vide in dictione Iuglans. Celsus emplastrum, ob excellentiam Basilicon dictū scribit.

Basilicanus, dicitur custos basilicæ.

Basilicus, a, um, regius, siue regalis dicitur. Vnde Plaut. in Cap. Basilicas ediciones atq; imperiosas habet. et in Pseu. Basilicus status et basilicus uictus, id est, regalis, et excellent, in Persa. et Basilica facinora, pro regia. Idem: Basilicē ornatus incedit, et fabre ad fallaciam. id est, regie et excellenter.

Basilides, nomen proprium cuiusdam heretici, qui trecentos sexaginta quinque celos esse credebatur, quo dierum numero annus includitur: cuius sectatores dicti sunt Basilidiani.

Basilidi, sunt populi Scythiæ Europæ, ut Pomponius refert, qui ab Hercule descenderunt.

Basiliscus, genus serpentis, quod in capite albū habeat instar diadematis, uel quod reliqua serpentium genera eius uirus fuziant. Hunc Regulum uocant, qui teste Plin. lib. 8. in solitudinibus Africæ habitat, cum candida in capite macula, uelut quodam diademate adornatus. Acutissimum habet caput, rubros oculos, et colorem ad nigredinem uergentem.

Basis, à nostris dici potest sustentamentum. Sunt enim Bases sessiones columnarum, statuarum, seu fabricarum, quæ à fundamento consurgunt, et superpositæ fabricæ sustinent pondus. A qua similitudine orbiculi illi, quibus uasa in mensis collocantur, ne toralia polluantur, uocari solent Bases. Trebatian. Iureconsult. de lega. lib. 3. Cui Corinthia uasa legata essent, et bases, huic quoque horum uasorum collocandorum causa paratas debere respondit. Est et Basis figura in narrationibus, quum omnia pedetentim insinuandi gratia proferruntur. Vt apud Terent. in Eunuch. Matri mercator dono dedit, mater ubi accepit, etc.

Bassaris, is, uel idis. Bacchi sacrificula à Bassaræo Baccho, qui Bassariis dictus est, à uestis genere qua induebatur quæ Bassaris dicebatur, ut inquit Porphyrio, quæ planè uestis usque ad pedes fluebat. Sta. Si decet aurata Bacchum uestigia palla Vertere. Et à Bassaræo Lydiæ loco cognominata est. Hora. lib. Carm. Non ego te candide Bassaræū Inuitum quatiā. Rursus Bassaris, uacca mulsaria dicitur. Persius: Et raptum uitulo caput ablatura superbo Bassaris.

Batauria, Germaniæ provincia, quæ nunc Hollandia dicitur, et Bataviū oppidum à Batavis, quod altum significat. Hinc Batavius, a, um, penult. indifferente. Luc. lib. 1. Vangiones Bataviq; truces, quos ære recuruo Stridentes acuire tubæ. Cor. Ta. de situ Germaniæ: Omnium harum gentium uirtute præcipui Bathaui, non multum à ripa insulan Rheni coalunt. Hos Auricomos Sil. adpellat.

Bathyllus, cum th aspirato, et y fuit nomen adulescentis, de quo Horatius in Epo. Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo Anacreonta Teium.

Bathynon, pen. cor. interpretatur profundum.

Bathycus, profundus, nam Bathy, profundum significat, et χω habeo.

Batis, genus herbæ est aculeatæ, sponte nascētis, quæ et ma-

rina, et hortensis, et Batis inter aues numeratur.

Batoptenus, lapis est in quo nigredo sanguinis, et albis nodis alligata est. Cc.

Batrachites, lapis ranæ uiridi similis, colore atq; effigie.

Batrachium, coloris species, quo ante inuētās personas faciem obungebant. Vnde apud Athenienses (Pausania autore) forum Batrachium erat à coloribus denominatum.

Batrachomyomachia, ranarum et murium pugna, de qua elegantem Homerus conscripsit libellum.

Batrachus, penul. corr. rana et nomen proprium sculptoris, et quidam Cyrenæus portus.

Batris, genus uasis longioris manubrij, quod alij trullam adpellant.

Battalus, pe. cor. fuit cognomē Demosthenis, quod significat mollem, et odiosum, et turpem, à Batallo quodam Libyco.

Battillus, quoddam ignis receptaculum ferreum, quo pruna colligitur ad similitudinem palæ, à neotericis Bernacius dicitur, quo prunas et cinerem è foco tollere solemus, ut aliò transferamus. Apitius de Petafone: Et armillam, inquit, illius candenti battillo uris, et melle contegis. Plin. Battillis ferreis candentibus ramento argenti imposito, quod candidū permaneat, probatur. Battillū etiā rustici uocant ferreū instrumentum, quo ad sulcos, elices, fossasq; in agris faciendas utuntur. Item Battillus significat ferri bracteam et laminam. Vnde nos uulgo quoque ferrum tali forma nominamus, battillum.

Battiola, genus uasis, quo uinum, cado haustum, ad mensam fertur. Plautus: Battiolam auream octo pondo habebat, accipere uoluit. Cornucopia.

Battologia, à nostris multiloquium dici potest.

Battuo, is, uirgis uerbero. Plaut. in Casi. Qui quæso potius quam sculponeas Quibus battuatur tibi os, senex nequissime. Suet. de Cali. Mirmilionem è ludo rudibus secū battuentē, et sponte prostratum confodit ferrea fica. Cic. Peto. transtulit ad rem obscenam, quū inquit: Equidē iam etiam nō obscena uerba, pro obscenis sunt. Battit enim impudenter, expressit multo impudentius. Atqui neutrum est obscenum.

Battus, per duplex tt, nomen est pastoris.

Batus, ut scribit Hierony. genus mensuræ est, quæ apud Hebræos dicitur Bath. decima pars chori est, et de speciebus tantum liquidis dicitur, uini, olei, et huiusmodi. Scriui. de pondere: Continet amphoram unā. Et Batus nomen uiri proprium eius, qui Cyrenem cōdidit, quod lingua Libyca regem significat. Item Batus apud Plinium nomen piscis, etiam inter aues numeratur.

Baubare, faciliū uerbum à uoce canum, quum latrant, baubau facientes. Lucil. lib. 5. Et quum deserti baubant in ædibus omnes.

Bauli, uille nomen est, quæ inter promontorium Misenum, Baiarumq; lacum flexo mari alluitur. Seruius causam nominis inde factam memorat, quod olim Hercules iuxta Baias fecit caulam bobus, et eam sepsit, qui locus primo baulia dictus, mox dici cepit bauli.

Baxeæ, sunt crepidæ et calcamenta, et proprie calcei philosophorum, ut ostendit Apul. in lib. de Asi. aureo, qui ait: Nec quid pallio baculoq; et baxeis, et hircino barbitio, philosophum fingeret.

Bayæ, cum y, Græca palmarum folia dicuntur. Hiero. Cubile eis de folijs palmarum, quas bayas uocant, contextum erat.

B A N T E D.

Bdellium, arbor nigra, magnitudine olæ, folio roboris fructu caprifici, naturaq; gummi. Nascitur in Bactrianis, ut Plin. lib. 12. scribit. Cuius etiam succus Bdellium dicitur.

k 4 Beati

Beati, à bene habendo dicti sunt. Qui sint dicendi beati Seneca lib. 6. Epist. declarat his uerbis: Hoc nos doce, beatum nō eum esse, quem uulgus adpellat, ad quem pecunia magna confluit, sed illum cui bonum omne in animo est, erectum, et mirabilia calcantem, qui neminem uidet, cum quo se commutatum uelit, qui hominem ea sola parte existimat, qua homo est, qui natura magistra utitur, ad illius leges componitur, sic uiuit quomodo illa præscepit, cui bona illa nulla uis excutit, qui mala in bonum conuertit, certus iudicij, incōcussus, intrepidus, quem si aliqua uis mouet, nulla perturbat, quem fortuna, quum in eum quod habuit, telum nocentissimum uel maxima intorsit, pungit, non uulnerat. Cum talem haftenus uidere haud licuit, uerissime scripsit Ouidius:

—Scilicet ultima semper

Expectanda dies homini est, diciq; beatus

Ante obitum nemo, supremāq; funera debet. Cice. lib. 1.

Tusc. Hos existimo beatos, qui sint in bonis nullo adiuncto malo. Apul. lib. de philosophia. Illum omnibus beatū uideri, cui et bona suppetunt, et quemadmodum carere uitij debeat, callet. Felices dicuntur bonorū omniū compotes. Aliæ quoq; res, beatæ, felicesq; dici possunt. Et uox beatæ, id est, plena ac perfecta. Et uocis felicitas apud Quintil. Interdum ponitur Beatus pro nobili. Hora. lib. Carm. Nescias an te generum beatæ Philidis flauæ. Huius diminutiuum est Beatus. Pers. Tandemq; beatulus alto Compositus lecto.

Beatitas, et beatitudo, Cicero dura esse iudicauit, tamen ea putauit usu fieri posse molliora. Et beatitas magis Latinum esse sensit, quam beatitudo, tamen beatitas repudiata est, beatitudo recepta in usum. Cornucopia. Beatitudo (ut inquit Spenfip.) est bonum, et bonis omnibus accumulatum, potestas ad bene uiuendum, seipsa sufficiens, perfectio secundum uirtutem, sufficiens uitæ commoditas.

Beblofis, βέλφοις, dicitur prophanatio.

Bebrycia, regio, quæ ut Sall. docet, maior Phrygia dicta est. A qua Bebrycius, Bebrycia, Bebrycium, et Bebryx, ycis, pen. indifferente. Vale. Flaccus lib. 2. Bebrycis et Scythici procul inclementia saxi. Luc. lib. 6. Pinguis Bebrycio discessit uomere sulcus. Sil. lib. 3. Possessus Baccho saeva Bebrycis in aula.

Bebrycium, siue Bebryacum, uicus est inter Cremonam et Veronam, qui uulgò dicitur Labina, clarū duabus cladibus Romanorū. In eo Vitellius cū Othone conflixit. Corn. Ta. Eo die quo Bebryaci certabatur, auem inusitata facie, apud Rhegiū lepidi celebri luco, consedis in colle memorat, nec deinde coetu hominū, aut uolantium alitū territā, pulsam uel, donec Otho seipse interficeret. Hinc Bebryacenses dicti sunt.

Becher, eris, penulti. produ. et prima breui, natio Scythica, quæ quum ad Italiam uenisset cū Attila, uinumq; gustasset, omnium bibacissima facta est.

Bechion, herba est, quæ Latine tusilago dicitur, quia tusim sedat. Sic adpellata ὀπὸν τῆς βελχὸς ὀφελείῃ. hoc est, à tusi sananda. Cuius duo genera, de quibus abunde Perottus in Cor.

Beelphegor, בעל-פגעל, interpretatur uir habens hiantum, uel Deus hians, uel simulachrum ignominie. Idolū fuit Moab, uocabulo Baal, siue Beel super montem Phegor, quæ Latini Priapum ferunt.

Beelsephon, בעל-זפון, uir habens arcana, uel dominus aquilonis, seu uetustus, Deus habens speculam.

Beelzebub, בעל-זבוב, idolum fuit Accaron, quod in Regum uolumine uocatur idolum muscæ. Beel ipse est Bel, siue Baal, zebub, musca, interpretatur uir muscarum.

Beemoth, בעמות, ex Hebræa uoce Latine animal signi-

ficat. Ideo aut diabolus Beemoth, id est, animal dicitur, quod de excelsis ad terrena decidit, et pro merito suo, ut animal brutum effectus sit. Ipse est et Leviathan, לֵוִיָּאָן.

Beergios, unus ex Neptuni filijs quem Hercules uicit. Cc.

Belbus, animal, alio nomine dicitur Hiena.

Belgæ, Galliæ populi per quindecim gentes diuisi, intra Rhenum ac Lygerim, uergentes in Oceanum, à quibus regio Belgica dicta est, quasi bellorum gens, ubi uehicula quadam primum inuenta fuere, quæ Effeda dicuntur. Vergil. Belgica uel molli melius feret effeda collo.

Belial, בְּעִיָּאל, apud nos dicitur absq; iugo, uel absq; domino. Vnde diabolus uocatur Belial, quasi apostata, et absq; iugo.

Bella, et oppidum Campaniæ. Verg. lib. 7. Mænia Bellæ.

Bellaria, cibi secundæ mensæ, à bonitate, ut Dona. ait, ad irritandam gulam, quæ tragemata, et pennata Græci, ea ueteres nostri bellaria dixerunt, ut inquit Gell. quæ mellita esse cōsueuerunt. Macrobius in Saturn. Adhuc dicente Furio, secundæ mensæ illata bellaria, nouo sermoni principium dedere. Vina quoq; dulciora est inuenire in comœdijs antiquioribus, hoc uocabulo adpellata, dictaq; esse ea Liberi bellaria.

Bellarius, a, um, quod bello aptum est, ut arma, sagittæ, et huiusmodi quasi instrumenta bellica.

Bellator, nō modo qui bellum gerit, sed etiam per quem bellum geritur. Vergil. lib. 10. —Et inter Bellatoris equi caua tempora conijcit hastam.

Bellatrix, quæ bellum gerit, seu bellicosa est. Vergil. Aurea subnectens exercitæ cingula mænnæ Bellatrix.

Bellatulus, a, um, uocabulū bladietis, eiusdem significantiæ cum bellulus. Plaut. Cum imus ergo cubitum bella bellatula.

Bellax, adiectiuum, idem quod bellicosus.

Bellerophontes, seu Bellerophon, tis, fuit Glauci regis Ephyræ filius, inclyto decore conspicuus, et uirtutis maximæ. Hic quum à Stenobea uxore Præti de coitu interpellatus esset, ueritus hospitalis Iouis iram, lasciuam sceminam repulit. Vnde exardens repulsa mulier, uiro innocentem hominem adcausauit, qui hospitij iure motus, illum domū non intrare fecit sustinuit, sed datis codicillis, ad Iobatem focerum illum in Lyciam misit. Lectis ergo codicillis Iobates, in ultionem criminis ad Chymæram et Solymos mandandos Bellerophontem misit, ut sub prætextu memorabilis pugne intraret. Sed Chymæra et Solymis deuictis, laudem retulit maximam. Hic primo Hipponus, post, ab interfecto Corinthio Bellerophontes dictus est, primæ declinationis, sicut Anchyses. Hinc Bellerophontæus, tæa, um. Propertius: Bellerophontæi qua fluit humor equi.

Bellica, cæ, dicebatur Columella illa ante templum Bellonæ, super quam iaciebant hastam quum bellum indicerent.

Bellicosus, ferox. Sallust. in Iugurth. Lybes, quam Getuli minus bellicosi erant.

Bellicrepa, genus ueteris saltationis à Romulo institutæ, in qua cum armis saltabant. Cc.

Bellipotens, cum accetu in antepen. qui bello pollet. Stati. in Thebai. 2. Bellipotens cui torua genas horrore decore Cassis, et asperso crudescit sanguine Gorgon.

Bellitudo, ornatus, pro pulchritudine posuit Pompeius.

Bello, as, oppugno, bellum gero, confugo. Plin. Romana arma primum Claudio principe in Mauritania bellare Ptolemæum regem, à Cesare interemptum. Est et Bellor, aris, deponens. Vergil. —Et pictis bellantur Amazones armis. Composita sunt De bello, et Rebello, primum significat expugno. Vnde Debellatos hostes dicimus uictos, alterum

alterum repugno. Vnde Rebelles.

Bellona, pen. pro. bellorum dea, Martis soror, quamuis quā Palladem dicant, cui proprio sanguine sacerdotes sacrificabant, antē cuius templum columnula erat, quæ bellica dicebatur. Et alio nomine Enyo à poetis uocatur.

Bellouaci, populi Galliæ, qui belli gloria Belgas omnes superarunt, quos Cæsar duce eorum interfecto, in potestatem redegit.

Bellulus, a, um, diminutiuum formatum à diminutiuo, id est, pulcherulus, à quo aduerbium Bellule. Plautus: Nam nurus bellule se habet.

Bellum, proprie dissensio hostilis, per quam arma mouetur, et significat totū tempus quo sunt in militia homines, prælium, certamen ipsum. Pugna etiam citra arma fit nudis uerbis. Verg. exemplū de bello, et prælio ponit. Infante fugies media inter prælia belli. Et Liuius refert populū Ro. nullo bello, multis uero prælijs uictum esse. Aliquando tamē Bellū capitur pro prælio. Salu. In eo bello trecenti milites desyderati. Dictum Bellum ut Prisc. sentit, ab eo, quod est bonum, per antiphrasim, diminutiuū, quod minime bonū sit. Alij non per contrarium à bono deducunt, sed quod boni gratia, bella olim susceperentur, nec ad inferendam, sed ad propulsandam iniuriā, pacemque parandā. Quia propter hostes etiā ab æquādo dicti sunt. Alij à duello deriuant, adiecta d, et digamma in b, conuerso. Festus à beluis, quia beluarū perniciofa sit dissensio. Bellicus, a, um, quod ad bellum pertinet, ut arma bellica.

Bellus, a, um, per duplex ll, diminutiuum est à bonus, Varr. Ita cum eis bellum geras, ut bella omnia domum auferas, id est, bona omnia. Idem Bellum pro melior posuit. Venio nūc ad ultimum testamentū, quod dicitur physicū, in quo Græci belliores, quā Romani nostri. Et quoniam bonū quandoque pulchrum significat (ut apud Teren. Forma bona fortasse) Bellum quoque pro pulchro accipitur: ut bellus puer, bella puella, bellum corpus. Mart. Bella es nouimus, et puella uerum est. Hinc Belli homines aliquando boni, et prudentes, aliquando formosi atque elegantes dicuntur, et Bellissimus, optimus, uel pulcherrimus. Terentius in Adel. Ego iam prospiciā mihi, atque unumquodque quod erit bellissimum carpan.

Belon, per simplex l, urbs, et nomen fluij in Hispania.

Belone, per simplex l, piscis est, qui alio nomine dicitur acus, siue acicula ab acu. Græci enim βελόνη, παρά τὸ βάλω, acum nominant. Plin. Acus, siue belone, unus pisciū, dehiscente propter multitudinē utero, parit, à partu coalescit uulnus, quod et in cæcis serpentibus tradunt, uulgo Anguifigula dicitur.

Belos, Latine sagitta, ἐπὶ τὸ βάλειν, quod significat iacere.

Belpina, pen. prod. insula Aegine proxima. Fuit et in continenti Laconie agro Belbina, ut inquit Strabo.

Belua, immanis fera, à uastitate, seu à ualentia, uel à balatu, à quocunque sit, primam uocalem trahit à principali, quidam à bellum deriuant.

Beluata, dicta sunt tapetia à Plauto beluarum figuris picta intextaque.

Beluinus, a, um, quod est beluæ, ut beluina rabies. Ambro. Tum ipsa habitudo corporis suauis et grata, ut neque beluina uastitas horrore sit, nec gracilitas infirmitati.

Beluosus, a, um, quod abundat beluis. Vnde Oceanus dictus est beluosus, à beluarum multitudine et magnitudine, quæ ibi sunt, nam inter beluas uarias numerantur Balenæ, Pistris, Physeter, et Orca.

Belus, per simplex l, nomen propriū regis Assyriorū, et pater Nini, qui primus regnauit, et postea dictus est Bel. unde Belzeub. Nā corū lingua Sol, Bel dicitur. unde et Belios.

Ergo addita digamma, et facta deriuatione à sole, regi nomen impositū. Hoc etiā nomine dictus est fluius Syriae, ubi primò cōpertū fuisse uirū Plin. scribit lib. 6. Iosephus lib. 2. belli Iudaici. Stadijs ait, duobus à Ptolemaide Belum annum distare, iuxta quem sepulchrū Memmonis sit, et uirca in rotunda ualle arena, quam uenti ex circumdatis iugis cōuehāt, inexhausta seculis ui, sed antē omnia, mirabili natura mutandi alia quoque in uirum quæ attigerit metalla.

Bembina, Nemeæ uicus. Vnde Nemeus leo, à poetis Bembinatis est dictus. Plaut. in Milit. Bembinatidis beluæ instar. hoc est, Nemei leonis instar.

Benæcus, penulti. produ. lacus cisalpinæ Galliæ, cuius littori Salmidum Brixianum oppidum adiacet. Hunc aiunt aureas arenas euoluere, et ex eis nutrire pisces, quos indigenæ Carpiones uocant, nusquam alibi reperiunt. Ex hoc Mintius fluius excurrit in padum, de hoc lacu Verg. lib. 2. Georg. Fluij sibus et fremitu assurgens Benace marino.

Bendidia, sacra fuisse Thracis, narrat Strabo, ex quibus Orphica originem sumpsere.

Bene, aduerbiū, à bonus formatū. Vt Deus bene omnia fecit, aliquando ponitur pro commode, ut bene habito. Interdum pro prudenter, pulchre, probe, ornate, honeste, prospere, pro loco. Nonnunquam pro ualde, ut bene nummatus. id est, pecuniosus. Cic. Habetis orationē bene longam. Nam bonus pro magno et multo quandoque capitur, similiter male pro ualde. Cic. in Brut. Credebat scriptores illos male mulctatos.

Bene cogito, uel male cogito, referuntur ad alterū, significantque beneficiū, aut perniciē. Plin. Hoc tuo studio bene de te cogitantē liberaliorē reddes. Cic. Carthaginē diu male cogitantem, non prius timere desinam, quā excisam cognouero.

Bene de te mercor, i. bona in te cōfiro, uel bñ tracto. Cic. **Benedico**, laudo, bene loquor. Terent. in Phor. Benedicis si certasset, audisset bene. Et construitur cum datiuo, sicut Maledico, quando est una dictio.

Benedicus, pen. cor. qui benedicit, et laudat, à quo aduerbiū Benedice. Plaut. Quū illiciebas me ad te blande et benedice.

Benefacio, non iudicantis, sed gratias agentis est. Terentius in Eunuch. Beneficis, merito te amo.

Beneficiarius, qui beneficium accepit. Vnde et à ueteribus Beneficiarij dicti sunt illi, quos Imperator suo beneficio promouisset in militia, Cæsar lib. 1. Petreius uero non deserit sese, armat familiam cum hac, et prætoria cohorte certamen, barbarisque equitibus paucis beneficiarijs suis.

Beneficus, liberalis, qui beneficium præstat, et comparatiuum habet, et superlatiuum, aliquando etiam suum. ut Beneficentior, Beneficentissimus, et Beneficissimus, ut Mar. Cato de Ptolemæo rege optimo et beneficissimo. Hinc Beneficentia, liberalitas.

Bene iudico, censeo, opinor, existimo, ad meipsum referuntur, rectumque cōsiliū ostendūt, et è contrario Maleiudico.

Beneuentum, Capanie urbs, quū cō colonia deduceretur. Boni omnis gratia uocari cœpiū. Nam antea Maleuentū uocabatur. Hæc urbs à Diomede cōdita fertur, apud quam 30. milia Samnitum cæsa fuerunt, Sulpitio, et Petilio cōsulibus.

Bene uertere, est in utilitatem uertere, sicut male uertere est in perniciem.

Bene uiuere, inquit August. lib. de mori. eccle. est ad beatitudinem uiuendi tendere.

Bene uolo tibi, amo, hinc Beniuiolus, et Beniuiolentia, quæ est inclinatio animi cum desiderio beneficiendi.

Benignus, à bonus deducitur, et proprie quod bonis et dignis largitur ex bono et gignendo composita dictio. unde Benignam

gnam terram dicimus, fructus abunde reddentem. Plinius de Aegypto. Nulla est benignior tellus, nullus ager feracior. Terē. in Hecy. Nihil apud me tibi defieri patiar, quin quod opus sit, benigne præbeatur, hoc enim est gratius, nō solum præbere, sed etiam large. Don. Benignitas est in quantitate rerum, aut in felicitate præstantis. Nam plerunq; ingrata dona sunt, in quibus benignitas non adparet.

Benna, bennæ, lingua Gallica genus uehiculi. Vnde Combennones, in eadem benna sedentes.

Beo, as, consolor, et beatum, gloriosumq; facio. Plautus in Truc. Hoc me beat saltem quoniam perduellis uicit et domū compos laudis reuenit. Hinc Beatus, Beatior, Beatissimus.

Berecynthus, nomen montis est Phrygiæ, et nomē oppidi, in quo Cybele mater deūm, priscorū ritu colebatur. unde Berecynthia dicta est. Addimus autem aspirationem quoties montem Deli Cynthum dicimus.

Berenices crines, septem sunt stellæ ad leonis caudam ueluti in triangulo collocatæ, causam lege apud Perottum.

Beronice, uel Berenice, es, pen. prod. regina Aegypti, soror Ptolomæi et Cleopatræ, à qua Beronice urbs in maiori Syrite creditur adpellata. Fuit et alia Beronice, Herodis Agrippæ Iudeorum regis filia, de qua Iuue. — Deinde Adanas notissimus et Beronices In digito factus preciosior: hunc dedit olim Barbarus incestu dedit hunc Agrippa sorori.

Berosus, historicus fuit, qui historias literis Chaldaeis conscripsit.

Bersabee, בֵּרְשָׁבִי, urbs in terra Iuda, quæ etiā Puteus iuramenti uocata est, quia quum ibi habitaret Abraham cum Abimelech, datis septem ouibus in fœdus, mutuo iurauerunt. Hæc terminus fuit terræ promissionis, possesse à populo Iudeorū, postquam reuersus est ex Aegypto, et tēditur usq; ad Dan spatio in longum 100. milium, sicut scribit Hieronymus ad Dardanum.

Beryllus, cum y Græco, lapis pallidus transparens, ex quo pocula fiebat, gen. mascul. et fœm. Prisci. in Perihegesi. Berylli gemmas glauci, nitidumq; adamantæ. Gignitur in India similis smaragdo, sed cum pallore, semperq; berylli sexangula figura artificum ingenijs poliuntur, quoniam hebescent, nisi color percussu angulorum excitetur. Orpheus in lib. de geminis, de beryllo nil meminit, sed Eusta. multa in enarratione Dionysij Libyici, qui ait. ἡνὶ τῷ χρυσοῦ φέρειν χαρίεσσα, ὅσον ἄλλο ὕψος, βερύλλου λαμπρόν λίθον. Ipsum et auro ferre gratius, aliud humente beryllo cæsum lapidem.

Berytus, cum y pen. prod. urbs est Syriæ Phœnices, à qua Berytia uua, qualis hodie quoq; nominatissima est.

Bes, is, uncie octo, ab asse, ex eo, quod bis triens sit, quamuis dura compositio. Ser. Duos tricentes bessē uocabis. Antiqui Des dicebant, dempto triente. id est, octo.

Bessi, populi Thracum, de quibus Ouid. lib. 4. tris. Viuere quā miserum est inter Bessosq; Getasq;.

Bessyga, pen. cor. emporiū in India, ubi et annis Bessygas, unde Bessygitæ populi, qui humana carne uescuntur.

Bestia, crudelitatem uidetur exprimere, Belua magnitudinem, et quasi monstruositatē. Fera opponitur cicuri. Vlp. Bestias accipere debemus magis ex feritate quā ex animalis genere, quæ proprio morsu, uel unguibus seuiunt. ut pard, leones, tygrides, à uastando. Hinc Bestialis, et hoc Bestiale. Ambr. Ipsum uidetur bestialis naturæ, potestati esse subiectum.

Bestiarij, dicebantur, qui cum bestijs depugnare dammati erant. Hinc à Sen. ludus bestiariorum nuncupatur, quo bestiarij depugnabant. Tertul. Iupiter est Romæ, quem ludis suis sanguine proluunt bestiariorum.

Beta, litera Græca, proxima primæ, in b, à Latinis transfertur. Aliquando in u, ut Bition, uitia, est etiam hoc nomine herba, quæ et Bleta dicitur, et Betatius, et Betatium.

Betamones, ab Homero Corybantes uocantur. Cc.

Bethacarma, uicus inter Hierosolymam, et Thecuam, in monte situs, cōpositum nomen ex lingua Syria et Hebræa.

Bethania, uilla secundo miliario ab Hierusalē in latere montis oliueti.

Bethel, בֵּית-אֵל, urbs Samariæ, quam Iebusei condiderunt, quæ prius uocabatur Luzæ.

Bethleem, בֵּית-לֵחֶם, nomen ciuitatis David, quæ alio uocabulo dicitur Ephrata, nunc uiculus esse dicitur qui ab Ioppe quadraginta milibus distat. In hac ciuitate ortus, atq; consumptus est Dauid. Ibi etiam dominus noster ex spiritu sancto genitus, natus est. Ibi Rachel occubuit, ubi et sepulchrum Iesse patris David ostēditur. Est autē hic locus in Tribu Iuda, sexto ab Hierusalem miliario positus cōtra meridiem, in itinere quo pergitur Hebron. Quando autē Iacob ibi pecora sua paut, loco Bethleem nomen imposuit, quod domus panis interpretatur, propter eū panē, qui ibi de coelo descendit. Hinc Bethleemita. pen. pro. dicti sunt eius incolæ.

Betphāge, penult. produ. Syrum nomen, quod interpretatur domus oris, uel maxilla.

Bethsaida, piscina in Hierusalem quæ uocabatur probatica, et à nobis dici potest domus pecudū, siue pecualis, quia hostias in ea quondam sacerdotes lauabant. Est et nomē ciuitatis Galiliæ, à qua Petrus et Philippus ortum habuere.

Bethsamis, בֵּית-שָׁמַי, nomē urbis Galiliæ, ubi Dominus perhibetur multa signa fecisse: à qua Bethsamita populi.

Bethsura, et Bethsuræ tantum pluraliter, penul. prod. Hieronymus lib. 2. Mach. Et Bethsuræ quod erat Iudeorū munitionum præsidium, castra admocebat. Idem in eodem. Iterum rerum sermonem habuit cum his, qui erant Bethsuris. Interpretatur domus muri, uel domus acerba.

Bethycatus, id est, pullatus. Mart. Et Bethycatus simulatur quoq; Leucopeatus. Cuius uocabuli ratio est, quod natiuus color in Hispania subnigrior est, ideoq; minus uilis. Cc.

Bethycus, a, um, ut Bethycus color, subniger. Cc.

Bethys, fluius Hispaniæ ulterioris, à quo Bethyca Hispaniæ regio dicta est, quæ ab accolis Tudertana uocatur, incolæ Tudertani, et Turduli dicuntur. Ea nunc Granata dicitur, à grano, quod Græci coccum uocant. Nā in Bethyca ferē tota copiosum coccū gignitur. Accipitur etiā pro Hispania, quod Bethys eam diuidat. Hic fluius occidit in Oceano occidentali. Dicitur Bethys παρά τὸ βάθος, a eis n. quod est profundum. In eo lanæ pulchro colore tingi ostendit Mart. quum ait.

Bethys oliuifera crinem redimite corona.

Aurea qui nitididis uellera tingis aquis. Sed tamē quotquot Græcos uiderim, scribunt per ai, diph. in prima, ut Stephan. Bizantius noster, et Eustatius in cōmētarijs Dionysij, sed mihi uisus sum sequi aliam opinionem.

Beto, is, uado, quasi bene ito. Varr. Mulierem, quod parere ea non poterat, fores betere iussit.

B A N T E I.

Blaeon, dictum est à cura, quia multum in eo condendo laboris adhibeatur. Siue quia uiolentum sit, et effecax contra morbos, siue à festinatione atq; impetu. Plin. Triticum non potest uideri, quod Blaen adpellauimus.

Bianor, nomen uiri, qui et Ocnus dictus est, filius Mantus fatidicæ, et Tusci fluminis, qui Mantuan à nomine matris dixit. Fuit et alius Trotanus princeps.

Bias, antis, nomen philosophi Prienensis, qui fuit unus ex septem

septem Græciæ sapientibus. Hic Laërtio teste uir fuit totius regius, & ciuium suorum princeps, quos diu aduersis periculis tutatus est. Sed tandem capta patria, quum fugientibus cunctis onustis sarcinulis præciosarum rerum suarum, & ipse interrogaretur, quid ex bonis suis solus nihil secum ferret, respondit: omnia bona mea mecum porto. Suidas. βίαντες πρηνέως δίκην, οὐτ' εἰς τὸν ἡπείρου ὄρεα, λείπει γὰρ αἱ τὰς δίκας ἀναύται γὰρ ὄρεα ἐπείν ἐπ' ἀρετῆς μέντοι τῶν λόγων ἰχθυί ἐχθροί. Biantis Prienensis pœna, hic unus ex septem sapientibus, dicitur in iudicijs grauiissimus propter bonum, uerborum potentia utebatur.

Bibaculus, per immutationem is, qui frequentius bibit. Cc. Item nomen fuit poëte, quem Hieronymus in chronicis Cremonæ natum scribit, paulo minorem Cicerone.

Bibax, & Bibosus, qui est bibēdi auidus, uel nimius potator. Laberius. Non māmosa, nō annosa, nō bibosa, non procax.

Biberius, Tyberij agnomen per derisum, propter nimiam uini auiditatem.

Bibile, quod facile bibi potest Cc.

Bibistia, ipsa bibitio dicitur.

Biblia, uxor Duilij Romani, q primus Romæ nauali certamine triumphauit, quæ tantæ pudicitie fuit, ut illo seculo pro exemplo fuerit, quo impudicitia monstrum erat, nō uitium.

Bibliacus, librosus.

Biblio, lis, factum est à similitudine soni, qui fit in uase. Neui. Biblit amphora.

Bibliographus, librarius, βιβλιον γράφω.

Bibliolathas, dictus est Didimus, quoniam mille quingētos libros conscripsit.

Biblion, libellus.

Bibliopōla, pen. prod. qui libros uendit. Mart. Non habeo, sed habet bibliopola Triphon. Cōponitur autem ex βιβλιον, quod est liber, & πωλῶ, uendo, per ω in prima.

Bibliotheca, pen. prod. tñm librorum per se magnus numerus, quān locus ubi libri sunt, adpellatur, ut lib. 3. 2. digestorum scribit Vlpianus. Auson. Emptus quod libris tibi bibliotheca referta est. Nam biblos liber est, & theca repositorium, à Latinis libraria dicitur. Gellius: Forte in Libraria ego, & L. Paulus poëta, uir memoria nostra doctissimus, consideramus. Est & Bibliotheca titulus, siue inscriptio, qua Diodorus historiam suam nominauit: à Græcis inflectitur Bibliothecæ, es, Plin. apud Græcos desijt nugari Diodorus, & Bibliothecæ historiam suam inscripsit. Bibliothecæ, ut inquit Vitruius, ad orientem spectare debent. Vfus enim librorum matutinum exposulat lumen.

Bibliothecalis, & hoc Bibliothecale, quod est bibliothecæ, ut apud Martianum, Bibliothecalis copia.

Biblos, Latine papyrus.

Bibo, is, bibi, itum, potum haurio, ea omnia dicuntur bibere, quæ haustus habet. Verg. 11. lib. etiam his iunxit, quæ nō habent haustum. Hasta subexertam donec perlata papillā Hæsit uirgineumq; alte bibit acta cruorem. Bibere etiā accipitur pro auscultare, seu studiosè audire. Hora. lib. Car. 2.

Pugnas, & exactos tyrannos

Densum humeris bibit aure uulgu. Huius cōposita sunt Adbibō, quod significat iuxta, seu etiā bibo. Terē, in Hæut. Is pater mihi ubi adbibit plus paulo, sua quæ narrat facinorosa. Combibo, similiter bibo. Plautus in Cur. Viden' ut auus medicinam facit? Eam eum quum didicit bibere, foribus dat aquam, combibant. Vnde & Combibones dicuntur. Cicero. Peto: In his controuersijs, quas habeo cum tuis combibonibus Epicureis, optima opera uti cius soleo. Ebibo, ex=

trabibo, exhaurio. Plau. in Amph. Factū illud est, ut ego illic uini circa ebiberim meri. Ouid. Ebibe, seu salibus piper adde tenue cuminum. Præbibo, ante bibo. Hiero. Nec uenena iā metuum, quū antidotū præbbero. Per translationē cibere ponitur pro consumere. Idem: Non ego cū uino simul cibi imperium tuū. Imbibo, infumo, intus cōcipio. Cic. in Verre: An nunquam iste bonam de se spem habuisset, nisi de nobis opinionem imbibisset? Augu. ut poëta optimus maximus teneris cibitus annis, non facile memoria aboleretur. Perbibo, multum bibo. Laetan. lib. 2. Infecti sunt enim persuasione ac penitus eorum mentes succū stultitiæ perbiberunt. Subibo, parum bibo. Suet. in Nero. Si paulum subbibisset aliquid, se sufferrī timuiturum Græco sermone promisit. Et hæc omnia habent penul. corr. Inuenitur etiam passiuū huius uerbi bibo in tertia persona. Iuue. Sed nulla aconita bibuntur.

Bibulus, a, um, quod facile sorbet. Verg. ad Messalam:

Inuerso bibulum restinguens lumen oliuo. Quia lumen bibit oleum. id est, ardendo cōsumit. Vnde & Bibulorū cōgnomē dictū est. Et Bibula papyrus, quæ sorbet atramentū. Luca. Conficitur bibula Memphitis charta papyro. Hinc fit Meribibulus, de quo alibi Hor. passiue dixit: Et poteris bibuli media de nocte salerni. Oderūt porrecta negatē pocula.

Biceps, qui habet duo capita.

Biclinium, locus ubi duo lecti sunt, sicut tricliniū, ubi tres.

Sunt autem hæc dictiones ex Latino & Græco cōpositæ, nā bis Latinum est, & κλίβη Græcum, quod lectum significat.

Bicornium, quod habet duo cornua. Cc.

Bicorpus, quod habet duo corpora.

Bidental, locus, ubi mos erat apud præcos, quū aliquod edificium è cælo fulminabatur, sacerdos aduocabatur, qui eo in loco ouē immolatā cōburebat, ibiq; eius reliquias sepeliebat, ab oue bidente ibi immolata. Hora. An triste bidental Mouerit incestus: certe fuit, ac uelut urfus. Noni. Marcel. Bidental dici uult, quod bina pecudes macarentur.

Bidentes, quidā intelligunt oues aut bestias, quæ per ætatem duos dentes altiores habent. Nam Higynius dicit. Quæ bides hostia oportet dentes habeat octo, sed ex his duos cæteris altiores, per quod adparcat ex minore ætate in maiorem transcendisse. Alij hostias bimas, id est, duos annos habentes, quod in commentario ad ius pontificum pertinentibus legatur. Bidentes primo dictas, d, litera ex superfluo interiecta, sicut in redeo, ad hiatum duarum uocalium præcauendum. Ergo Bidentes, primo dictæ sunt, quasi biennēs, & longo usu loquendi correpta est uox, ex biennibus, & bidentibus dicta. Et Bidens instrumentum rusticum. Iuuenalis: Viue bidentis amans & culti ullicus horti.

Biduum, spatium duorum dierum, à quo Biduanus, a, um, ut biduane indutiæ. Biduo continenti, significatur duobus diebus continentibus. Suetonius in Cali. Per hunc pontem ulro citro commecauit biduo continenti.

Biennis, qui est duorum annorum, sicut triennis, qui trium.

Biennium, spatium duorum annorum.

Bifariam, Trifariā, aduerbia sunt, quibus significatur qd' bis, uel tribus modis, uel qd' in duas uel tres partes fari potest. Sic Multifariā, Omnifariā, Plurifariā, significat multorum generū, omnis generis, siue in multis, in omnes, & in plures partes, siue quod multis, omnibus & pluribus modis fari potest. Dicimus etiā bifarie, Trifarie, Multifarie, &c. & Bifarius, a, um. Sucto. Gladiatoria munera, plurifaria, ac multiplicia exhibuit. Apul. Omnifario sermone depinxit.

Bifera, arbor quæ bis fert fructus. Cc.

Bifidus, a, um, pen. corr. quod in duas partes fissum est Cc. Bifores

Bifores, pen. cor. quæ habent duas ianuas.
Bifrons, qui duas frontes habet dicitur. unde Ianum' dicimus bifrontem, quod præterita sciuerit, & futura præuiderit, uel quia superum & inferum ianitor est. Cc.
Bifur, plus quam fur, siue qui bis in furto est deprehensus.
Bifurcatus, qui & Bifurcus, geminas furcas habens. Cc.
Bigæ, per syncopam dictæ sunt quasi bijugæ, currus duobus equis uesti, quod duorum equorum iugo agatur. Equi uero Bijugi, Bijuges' uel dicuntur sic Quadrigæ, à quatuor, quod à quatuor equorum iugo, & equi quadrijugi. Augst. lib. 18. de ciuit. Dei. Iunctos duos equos bigas uocamus. Apud ueteres tamē Bigā, & Trigan, & Quadrigam inuenimus. Suet. in Tibe. Vix unius bigæ adiectione honorari passus est. Pap. in The. Roriferū gelida tenuauerat aëra biga. Plin. In summo mausoleo est quadriga marmorea quam fecit Pythis. Bigas primum iunxerunt Phrygij. Quadrigas Erichthonius.
Bigamus, qui duas uxores duxit, à quo Bigamia, & quæ enim nuptiæ dicuntur.
Bigati, nummi, bigas impressas habentes. Cc.
Bigemmis, uitis, quæ habet duas gemmas. Columella lib. 6. Pro materijs longioribus, pollices quaternum, aut quinum gemmarū relinquuntur, pro custodibus autem, bigemmes resecas efficiunt in ea.
Bigenera, animalia ex diuerso genere nata, ut leopardus, ex leone & panthera.
Bijugi, equi dicuntur quum bini ad unum iugum nexi sunt.
Bilanx, cis, quod duas habet lances.
Bilbilis, oppidum Hispaniæ, à quo Martialis poeta originē duxit, sic dictum à Bilbili propinquo fluuio.
Bilibris, duarum librarum.
Bilinguis, qui duas habet linguas. hoc est, qui modo unum, modo aliud loquitur, uel qui aliud dicit, & aliud reticet. Et quandoq; accipitur pro fallaci, hoc uitium ad mentem referendo, & qui diffuse uaria uerba loquitur.
Bilis, atra, melancholia dicitur, humor scilicet, qui in folliculo Felle est, & pro sui conditione hominē transmutat, & hæc insaniam facit. Plautus in Amph. Delirat uxor, atra bili parata est. Hæc sanatur atro ueratro, quod dicitur Helleborus. Est & Bilis, quam Græci choleram dicunt, commune intestinorum uitium, ut inquit Cels. Bilis supra, infraq; rumpit, interdum alba, uonnunquam nigra uel uaria, quandoq; citrina & uitellina, & rubra, & adusta.
Bilitos, ueteres dixere bestijs similes, quasi belutos. Cc.
Biliosus, qui bile laborat. Cor. Aut liuidum aut biliosum. Idem: Spuium & biliosum aut purulentum.
Bilutes, ueteres dixerunt bestijs similes, quasi belutos.
Bimater, agnomen Bacchi, quod duas matres habuerit. Sæmelen, & Iouem, matris fungentem officio.
Bimaritus, qui duas uxores habuit. Cc.
Bimembris, duarum partium quasi membrorum. Cc.
Bimestris, duos menses habens, aut duos annos à luna cōputatos. Hor. lib. Car. Et porco bimestri Cū famulis operū solutis, sic Trimestris, Quadrimestris, Quinquemestris. Plini. Castrati agnos, nisi quinquemestres præmaturum existimāt.
Bimulus, penultima correpta, qui in bimatu est. hoc est, qui duos annos ætatis habet.
Bimus, Trimus, Quadrimus, Quimus. unde Bimatus, Trimatus, Quadrimatus, Quimatus, pro spatio duorum, trium, quatuor, aut quinque annorum. Plin. Vita fœminis quindecim annis longissima, maribus uiginti, robur in quimatu. Suet. in Augst. Quadrimus patrem amisit.
Bina, quamuis Seruius doceat de ijs tantum dici, quæ sunt

pluralis numeri, Duo quæ sunt singularis. ut dicamus, binas literas duas epistolas, inuenitur tamen Bina iungi, cū ijs, quæ singulariter declinatur. Cice. Mario. Reliquæ sunt uenationes binæ, per dies quinque magnificæ. Idem Binos tabellarios inquit Plin. lib. 12. Ergo in utraq; gente bina laudauit genera, terrenum, & factitium est autem Binus a. um, idem quod duo. Sifen. Ad binum milium numerum, saucijs utrinq; fatis. Inde fit Combino, as, penul. prod.
Binarius, numerus, numerum aliarum rerum denotat, quæ non nominantur. Cc.
Binomius, & Binominis, dicitur qui geminum habet nomen, ut Iulius Cæsar, Numa Pompilius.
Biocresta, id est, uitæ utilia.
Bion, Borysthenites philosophus fuit, & sophista callidus, qui philosophiam uario orationis flore uestiuit. Fuere et alij Biones nouem, ut testatur Lærtius. Fertur hic dixisse ad eū qui fundos suos ingluuie uorauerat. Terra Amphiarum absorbit, sed terram tu.
Biothanatos, Græca dictio, ex βία, uolentia, & θάνατος, mors. id est, uiolenter mortuus, ut est qui ferro, uel alia ui interficitur, & non sua, id est naturali morte moritur, quæ naturaliter contingit. Et mors ipsa Biothanata dicitur, quæ per uim infertur. De qua intellexit Vergilius quum dixit. Nam quia nec fato, merita nec morte peribat, Sed misera ante diem. Ambrosius de diuo Prothasio: Miser uel tu uiuere stude, & noli biothanatos fieri, sicut & frater Geruasius. Hinc Biothanati uiri, & Biothanata fœmina, qui uiolenta morte perierunt. Scribit Lampridius prædictū fuisse Heliogabalo ipsum biothanatum futurum, hoc est, quod uiolenta morte periturus erat. Idem. Si luna, inquit, adplicuerit se Saturno, deficiēs lumine, faciet matres biothanatas interire. Seruius ait Biothanatarum animas non recipi in originem suam.
Bipalium, instrumentum ad fodiendum. Var. Si locus humectus sit, ibi cacumina populorum serunda, & arundinetū. Id prius bipalio uortito, ibi oculos arundinis pedes ternos alii ab alio feri, aptam esse utriq; eandem ferē culturam.
Biparus, a. um, qui, uel quæ bis peperit.
Bipatens, pen. cor. quod ex utraq; parte aperitur.
Bipennis, à penna deriuatur, seruauit enim antiquitatē, nā ueteres pennas dicebāt, nō pinnas, ideo fœm. gen. Verg. uero loco adiectiui usus est lib. 11. Ferro sonat alta bipēni Fraxinus. Proprie significat quod est duarū pennarū. Plin. lib. 11. Nullis eorū pennis reuiscunt auulse, nullum cui aculeus in aluo, bipenne est, quibusdā pennarū tutela crusta superuenit, ut scarabeis, quorum tenuior, fragiliorq; penna, his negatus aculeus. Per translationē significat quicquid utraq; partem acutam habet, unde pro securi sæpenumero ponitur.
Bipertior, in duas partes diuido, à quo Bipertitum, & aduerbium Bipertitō.
Bipes, quod habet duos pedes, à quo Bipedalis, & Bipedanus, a. um. Columella: Frumentis autem sat erit, si æque bona suberit bipedana humus. Bipedancus, a. um. Idem lib. 5. Censuissim fieri scrobes, adiectio dodrante super altitudinem bipedaneam.
Biremes, naues quæ habent duorum remorum ordines, quas constat Erythræos primos fecisse. Triremes, Amocles Corinthus. Quadriremes, Carthaginenses. Onerariam, Hippus Tyrius inuenit.
Birotum, genus uehiculi, duas rotas habentis.
Bis, aduerbium, significat id quod Græci dicunt δις, & multa habet composita, de quibus iam supra.
Bisalta, populi Scythici, de quibus Verg. lib. 3. Georgicorū. Bisaltæ

Bisalta quo more solent acerq; Gelonus, Quum fugit in Rhodopen, aut in deserta Gedarum. Plin. Libera gens Bisalta à fluuio Bisalta, siue à Bisalto solis & terræ filio, ubi lepores duplici icore sunt.

Bisellium, siue Bisellum, duos tantum capiens in sella. Cc.

Bisextus, quasi bis sextus, quia duobus diebus cōtinuis sexto dicimus Kalendas Martias, duos uidelicet dies pro uno computantes. Vnde qui est natus bisexto Kalendas, nihil refert (ut inquit Celsus) utrum priore, an posteriore die natus sit, quum illud biduum, pro uno tantum die habeatur. Est autem Bisextus, per quatuor annos, unus dies adiectus. Crescit enim per singulos annos, quarta pars asis, at ubi quarto anno assem compleuerit, bisextum unum facit. Nam Caius Cæsar ne quadrans deesset, statuit ut quarto quoq; anno sacerdotes diem unum intercalarent, eumq; bisextum uocauerunt.

Bison, tis, animal deforme prolixitate iubarū, & reliquo corpore, sed ferum, cerui figura, media fronte inter aures unum cornu habens. Mart. Illi cecit atrox bubalus atq; bison.

Bistonis, pen. cor. ciuitas & stagnū in Thracia Abderæ urbi propinquum, à quo Thracia Bistoniam dicta est. Vnde Bistonius, a, um, & Bistonius, a, um, quod Thracem significat, sicut ab Ionia, Ionius, & Ionicus. Ouidius: Fessaq; Bistoniam membra lauabis aqua. similiter Biston, unde Thracem, teste Solino Bistones dicuntur. Idem: Tutam tamen bello Bistonis ora fuit. Sunt qui uelint & stagnum, & prouinciam à Bistone rege nomen accepisse.

Bisulcus, qui ungulas non solidas habet, sed scissas. Item quicquid in duas acies scissum est, Bisulcum dicitur. Plin. lib. 10. Solidipedes, & bisulci sucs, omni cibatu & radicibus aluntur, & Bisulcus porcus, quum in ceruice setis diuidit.

Bithia, Pharaonis filia, quæ Moysen adoptauit.

Bithyas, cū y, Græco gēte in Thracia esse cōmemorat, quarū autor Bithyas fuit, Martis & Setæ sororis Rhœsi filius.

Bithynia, regio minoris Asiæ, aduersa Thraciæ, & proxima Troadi: quæ, ut Solinus scribit & Serui. primum Bebrycia, postea Migdonya, deinde à Bithyno, Bithynia dicta fuit. Hæc etiam autore Eusebio, Pontus est dicta. In Bithynia Libysa est, ubi Annibal sepultus est. Sunt qui scribant Thyas populos, transisse ex Europa, à quibus Bithyni dicuntur, & Bithynia. Claud. Thyni Thracem erant, quæ nunc Bithynia fertur. Hinc Bithynus, a, um, pen. prod. & Bithynicus, a, um. Iuena. Quamquam & Cappadoces faciant, equitesq; Bithyni. Mart. Iam te rem factam Bithynice credis habere. Ex Bithynia fuerunt uiri in disciplinis memorabiles. Xenocrates philosophus, & Dionysius dialecticus, & Hipparchus, et Theodosius, & filij eius mathematici, & Cleophanes orator ex Myrlea, et Asclepiades medicus Prusiensis, & Dion.

Bithynium, ciuitas in Bithynia, à quo Bithyniæ, & Bithynienses populi dicti sunt.

Bitias, sine h, & i, Latino, fuit unus ex Carthaginensium principibus.

Bitumen, pen. prod. genus cretæ, quod si quādo accenditur, extinguere non potest, & de natura sulphuris est, dicitur fieri ex fulmine. Vnde iuxta Babyloniam, quia frequentia cadunt fulmina, hæc re lacus abundat, adeo ut inde fabricasse muros Semyramis dicatur. Hoc & Asphaltus dicitur, uerū ut quidā tradunt, aliud est aridum, aliud liquidū. Aridum gignitur in Iudæa Phenice, & Sidonia. liquidum in Babylonia, Apollonia, & Sicilia. Lacus est apud Iudæam, quod bitumen egerit, quod à lacu etiam Asphaltitis nominant, liquor est acer natura sua, & sparsus aceto concrefcit, filo mulieris mēstruo infecto, resoluitur. De hoc Strabo lib. 6. & Plin. lib. 35.

Bitumino, as, bitumine linio. Amb. lib. Hex. Fac tibi arcam ex lignis quadratis, nidos facies in arca, & bituminabis eam intus, & foris bitumine.

Biuitas, pe. prod. uidua, quod duas habuit uitas, alterā cōiugalem, cœlibē alteram. Varr. Ad biuitatē (aliās biuitam) uenio.

Biuium, quod duas uias habet, sicut trinium, quadriuium.

Bizen, ciuitas Thraciæ. Stephanus. Βίζην πόλιν θράκης τούτων ἔστι βασιλειῶν. Plin. lib. 4. Bizian uocauit. Bizia, inquit, arx regum Thraciæ, à Terci nefasto crimine, inuisa hirundinibus.

B A N T E I.

Blæsus, qui in sermone tardus est, à blattero fit, uel qui in pronunciatione aliquam excludit literam. Sunt enim multi qui nō possunt proferre quasdam literas. Quidam pro paralytico accipiunt, unde Iuuenalis pro titubante posuit: Et blæsis, atq; mero titubantibus.

Blanchnon, filicis genus. Cc.

Blandicus, pen. corre. qui blanditur, à quo Blandiculus, & Blandicellus diminutiuum. Vnde blandicella uerba legimus.

Blandidicus, qui blande loquitur. Plau. Nūc mihi blandidicus es, heri in tergo meo, treis facile corios contriuisi bubulos.

Blandifico, blandum facio.

Blandiri, est blanditias dicere, adulari, assentari, & pertinet ad omnes sensus, & nonnunquam ad animum. Quinti. Blandiar paulisper calamitatibus meis. Huius compositum est Eblandior. Colu. lib. 9. Sed ne hæc tamen aliena est, agricolæ captantis, undiq; uoluptates acquirere, quibus solitudines ruris eblandiantur.

Blanditia, æ, & Blanditiæ, arum, adulatio, popularitas. Plautus in Bac. Viscus merus uestra est blanditia.

Blandusia, Sabincnsis agri regio, in qua fuit ager Horati. poetæ. Cornucopiæ.

Blasphonia, pen. cor. quasi prolis detrimentū, ἀπὸ τῆς βλάπτης νοκεῖ, ὥστε, foetus qui apes morbo, ignauia, aut in fecunditate naturali, foetum non peragunt. Idem Clerus dicitur.

Blasorum, insula in Rhodani hostio, Metina etiam dicta.

Blasphemia, maledicentia. Græcum est βλάσφημι.

Blasphemo, as, penul. prod. Græcum est, & significat execror, maledico, & uerbis calumniam infiro, ac dignitati, honoriq; alterius derogo.

Blatio, is, & Blatero, as, ueteres dicebant, pro incondite, & inaniter loqui, ut sunt qui extra propositum loquuntur, uel uerba immoderata emittunt. Gell. lib. 1. Phaurorum ego audiui dicere uersus istos Euripidis, non de his tantum factos accipi debere, qui impia, atq; illicita dicerent, sed uel maxime de hominibus quoq; posse dici, stulta & immodica blaterantibus, quorū lingua tam prodiga, infrenisq; sit, ut fluat semper, & æstuet colluione uerborū teterrima. Et paulo post. Neq; minus insigniter, ueteres quoq; nostri hoc genus homines in uerba prouectos, locutulcios, & blaterones, & linguaces dixerunt. Plautus in Amph. Qui malum intelligere quisquam potis est, ita nugas blatis. Idem: Vbi tu es, quæ blaterauisti, iam uicinis omnibus, me meæ filie daturum dotem? Sunt autem factitia uerba, à camelorum uoce tracta, qui quū uocem edunt, blaterare dicuntur. Quidam tamē à Græco deducunt, apud quos βλάττει, dicitur, qui se inaniter iactat, & Blatia, iactatio: quapropter c, literam addētes, Blateronem, & Blaterare existimant scribendum. Ouid. de philo. produxit. Blaterat hinc aries, & pia balat ouis. Hor. in Scr. sine c, et prima correpta. Audit cū magno blateras clamore furisq;.

Blatta, uermis qui alucaria lædit, à βλάττω, nocke. Columella lib. 10. adpellat lucifugas blattas. Martial. tamen posuit pro uerme libros & uestes rodente, ut in hendecasyllabo.

l Constri

Constrictos nisi das mihi libellos,
Admittam tineas, truccisq; blattas. Hora. in Scr. Vnde
octoginta annos natus, cui stragula uestis. Blattarum ac ti-
nearum epula putrescent in arca. Blatta etiam ponitur pro
purpura. Sidon. in Panegyrico: Pontus castorea, Blattam Ty-
rius, era Corinthus. Blattam recentiores scriptores uermi-
culum bombycem intellexerunt, cuius textu uestes sericæ cō-
ficrentur. Vnde Blattea uestis, & blatteum paludamentum
apud Lampridiū, Capitolinumq; pro serica & preciosa, uel
ut Plau. Egi. pro purpura, quoniam Indicum conchyliū uulgō
Blatta dicitur. Sic Cassiod. in epistolis, pro purpureo cepit,
Chameleon, inquit, modo prasina, modo cyanea, modo
blattea, uarietate se cōmutat. Eutropius scribit Neronem so-
litum piscari, rete blatteis funibus annexo, quum ab Orosio
dicatur purpureis, à quo colore blatta frumentum, quod ru-
bidum sit, sementi accommodatus, in purpuram declinans.
Blattaria, herba est, quam & Verboseum uocant, folijs mi-
nus candidis, cauliculis pluribus, flore luteo. Hæc abiecta
blattas in se contrahit.
Blatteus, a, um, accipitur pro purpureo. Cass. in epistolis de
Chameleonte: Colores suos multifaria qualitate commutat,
modo ueneta, modo blattea, modo prasina, modo cyanea. En-
tro. Nero inusitata luxuria fuit, ut qui exemplo Caligule,
frigidis, & calidis lauaretur unguentis, hamis aureis, argen-
teisq; piscaretur, quæ blatteis funibus extrahebantur, quos
Suet. & Oros. interpretantur purpureos. Ille: Piscatus est
rete aurato, purpura, coccoq; funibus nexis. Oros. Luxuriæ,
inquit, tam effrenatæ fuit Nero, ut retibus aureis piscaretur,
quæ purpureis funibus extrahebantur.
Blax, stolidus, mollis, delicatus, lasciuus, qui nescit res discer-
nere, & qui se inaniter iactat.
Blepharo, dicitur superciliosus homo, qui habet supercilia
magna. Blephara, supercilia. Plaut. in Amph. Raptant pro
mœchis, Blepharo captus arbiter.
Bleptæ, populi Aphricani, sine capitibus, habentes in pectore
uultum, ut lib. 1. autor est Pomponius.
Bletes, species calciamenti, dicta quod pedes offendat.
Bletra, appellare solent Græci offendentia, præsertim pedes.
Blittere, oppidū, de quo Pompo. Septuaginta annorum blittere. Item
secundū inquit, blitteras orbis fuit. Stepha. tamen betterra.
Blittus, duplicato tt. scribitur. Suid. βλίττω ἴσθς βοτάνης, id
est, blitton species herba. Herba satiuæ beta iners, ac sine sa-
pore. Blitteus, a, um, quod est inutile ac nullius precij. Plaut.
Blitte mercitrix. A Græco dicitur quod est blax, stupidus.
Dicitur & pro herba. Pal. lib. 4. Blittus feritur solo quali-
cunq; sed culto.

Boa, & Boua utroq; modo dicitur, serpentis genus, uel
quod primo bubuli lactis succo alatur, uel q. instar bouis
turgeat, seu à uoce bouis. Vastat autem omnes regiones in
quibus habitat. In cuius utero tempore Claudij imperatoris
integer infans inuentus est, quum esset occisa. Est etiam Bo-
ua, morbi genus, quum corpora papularum multitudine ru-
bent, ad similitudinem eorū qui boa serpente icti turgescunt.
Vel à fimo bubulo, cuius litu maxime tollitur. Plin. Ebuli fo-
lia contrita, & è ueteri uino imposta, boam sanant. id est,
rubentes papulas.
Boalia, quæ & Bupetia, dicuntur ludi bouum gratia instituti.
Boaria, lappa, herba nota, cuius radix è uino potata, articulis
mirifice prodest. Cc.
Boarium, forū Romæ dicebatur, quod ibi boues uederetur.
Bocas, (inquit Festus) genus piscis, à boando, id est, uocem

emittendo, dictus.

Bocchyris, pen. prod. nomen uiri qui in Aegypto iuste syn-
ceriterq; iudicasse fertur, ut eius nomen in prouerbum ue-
nerit iustissime iudicantium.

Bodellium, genus gummi odoratum, quod arbor in bacstri-
ana regione producit.

Bœbis, idis, siue Bœbias, lacus in Thessalia. Luc. lib. 7. Ire
per Oseam rapidus Bœbeida. Val. Flac. Perderet & pingui
miseros in Bœbide crineis.

Boëmia, regio Mysie Europe, ultra Danubium sita, cuius
metropolis est Praga, insignis ciuitas. Dicta Boëmia à Boëmo
principe: opulentiſſima est, arboribus fecunda, fluminibus
irrigua. Hanc nonnulli Germaniæ partem esse dixerunt.

Bœotia, nō Boëtia, ut Hermolaus unā cum Politiano sentit,
qui se uidisse Antonini itineris uetustum codicem asserit, in
quo ita scriptum erat: Bœotia Aulis in qua Græci, aduersus
Troianos conspirauerunt. Sed & ratio exigit Græca, apud
quos Βοιωτία nec aliter. Est autē regio Europe, à boue, quæ
Cadmus Agenoris filius Thebarum conditor, immolauit
antequam urbem conderet. Ouid. Mœnia fac cōdas Bœotiaq;
illa uocato. Diod. tamen eam dicit adpellatam à Boëto, quem
Neptunus genuit ex Arne filia Acoli. In ea Thebæ ciuitas
quam Amphion muris ornauit, & mons Cytheron.

Boëtus, ut inquit Stra. Hispaniæ fluius ex eisdem nascens lo-
cis, ex quibus Anas & Tagus.

Boëthi, dicuntur adiutores scribarum, quos alij Subadiuuas,
alij Adiutorios adpellant, ut in Luniciuq; C. de prox. sac.
scrip. Βοηθῶ enim idem ualet quod adiuuo. Inde Scuerinus
Boëthius dictus, quem alij falsa uoce Boëtiū uocāt. Alciatus.

Bogud, oppidum in Aphrica, & regis nomen, in genere ma-
sculino.

Boiæ, genus uinculorum, tam ligneorū, quàm ferreorum, seu
torquis damnatorum, quod quasi iugum in boue sit.

Boij, populi fuerunt Galliæ inter Padū & Trebiam siti.

Bola, gemma, quæ inuenitur glebæ similitudine. Cc.

Boletus, genus fungi.

Bolis, idis, dici potest iaculum, πῶλ τὸ βάλω, ad cuius simili-
tudinem facies quædam igneæ, Bolides uocantur. Plin. lib. 2.
Duo genera earum, lampades uocant, planè facies, alterū bo-
lidas, quale Mutinensibus, malum uisum est, distant quod fa-
ces uestigia longa faciunt priore ardente parte, bolis uero
perpetuo ardens longiorem trahit limitem.

Bolus, cuiusq; rei frustum. Vnde Bolum terræ, glebam dici-
mus. Bolum argenti, massam argenteam. Bolus uero à Græ-
cis iactus esse dicitur.

Bombitatio, sonus apum.

Bombus, sonus tubarum raucus, nec nalde acutus, tractus
ab ipso sonitu, sicut mugitus bouum. Pers. Torua mimalloneis
implerunt cornua bombis. sic Bombeo apud Græcos signifi-
cat sono, & Bombus, sonus quem faciunt apes.

Bombycinus, et Bombycinum, pen. cor. pro ueste ex serico
confecta, seu pro panniculo rubedine infecto & mulierum
genas tingente. Iuuenal. Delicias & panniculus bombycinus
urit. Mart. Fœmineum lucet sic per bombycina corpus. Cal-
culus in nitida sic numeratur aqua. etiam Bombyx dicitur.
Propert. Nec sic qua Arabio lucet bombyce puella.

Bombyx, per y, uermis in primo ueruca est, & apud In-
diam, Aethiopiam, & Seres in arancarum morem tenuissima
fila ducit, ad uestem faciendam. Primum Bombylis, deinde
Necydalus, demum Bombyx adpellatus. De hoc Aristot. &
Plin. ferè idem tradunt, in sex mensibus bombyces telas ara-
neorum munde texunt, ad uestem, luxumq; sceminarum quæ
Bomby

Bombycina adpellatur, primo eas in filum torquere, rursus texere inuenit mulier, Pamphile, Platis filia. Amb. de bombyce lib. Hex. Bombyx uermis Indicus, ex cuius textura bombycinum conficitur. Fertur hic corniger uermis couerti. Vide supra Bambylius. Rursus bombyx, frutex bombacis est.

Bomolochus, pen. cor. dictus est apud Græcos, qui facilis, atq; idem humilis omnia lucri gratia præfert iocando, cauillandoq; et apud nos scurra adpellatur, qui ut sumptuosioribus cœnis intersit, à nullo scurrilitatis genere se continet. Sed proprie puer, qui altari insidiatur, ut furtur candelas. *ἑδμος ὁ ἀρχαῖον ὀνόματι βομολόχου*. I. ara, et insidior, delitescor.

Bona caduca, facultates quæ hæredem non habent, uel quæ non habent firmitatem, et bona caduca, dicuntur res damnatorum.

Bona dea, quam ueteres Faunam, siue Fatuam, siue Sentam dixere. Hanc Varro scripsit tantæ pudicitie fuisse, ut nemo illam dum uixit, præter uirum mas uiderit, nec nomen eius audierit, propter quod illi in operto mulieres sacrificabant, et Bonam deam adpellabant.

Bonæ fidei possessor esse uidetur, qui rem possidet non suam, quam tamen suam esse putat, et cum qui uendidit, ius uendendi habuisse, puta procuratorem ac tutorem fuisse. Contra uero Male fidei possessorem esse dicimus, qui nec rem suam possidet, et eam scit suam non esse.

Bonæ frugis hominem dicimus, utilem et bonum cum laude. Apul. lib. 4. Statui iam dolis abiectis asinum me bonæ frugis dominis exhibere. Redire ad bonam frugem, id est, ad bonos mores, probitatemq;.

Bona hæreditaria, ex patrimonio prouenientia.

Bona natio, dicitur bonus puëtus, præsertim in pecoribus.

Bonariam, maris tranquillitatem uulgo mali omnis uitandi gratia nominat, quum fluctus omnes quiescunt. Cc.

Bonâsus, pen. prod. fera est, quæ (ut scribit Arist.) in monte Mesapo qui Pæoniæ ac Mediæ limes est, inuenitur, et à Pæonibus Monapon uocatur. at Solinus circa Lydiam, Phrygiamq; haberi hoc animal tradit. Habet caput taurinum, corpus uero et iubas sicut equus, latiore tamē corpore est quam bos, sed pilo molliore quam iuba equina, et compositiore. Color pili totius corporis flauus, iuba prolixa, et ad oculos usq; demissa, cornua adunca, multo flexu in se recuruata, et pugnae inutilia gerit magnitudine palmari, uocem similem boui emittit, caret superiore dentium ordine, crura hirsuta et bisulca.

Bona uenia, dicimus, quod est sine ira, sine discordia. Ter. in Phor. Adolescens primum abs te bona uenia peto.

Boni consulat, hoc est bene statuat, in bonam partem (ut aiunt) accipiat.

Bonitas, capitur pro uirtute et honestate atq; iustitia. Cic. lib. offic. Quum enim fidem aliqui, bonitatemq; laudat. Huic contraria est à malo, malitia. Frequētius tamen Bonitas pro benignitate, et quadam ingenij simplicitate ponitur. Plinius: Bonitas ac simplicitas uxoris. Malitia è contrario pro uerfuitia. Vnde Malitiosum, callidum ac uersutum dicimus. Cic. Virtutis contraria est uitiositas. Sic enim malo quam malitiā adpellare, quam Græci κακία adpellant. Nam Malitia certi cuiusdam uitij nomen est, uitiositas omnium. Est et alia Bonitas, non ex industria, sed ex natura proueniens. Cice. Quæ et bonitate naturæ multi assequuntur, id est, excellat, et dote naturæ. Huic similiter contraria malitia est. Plinius: Quod modo cœli, modo terræ malitia facit.

Bonum, dicitur quod opponitur malo. Vnde est illud: Vidit deus cuncta quæ fecerat, et erant ualde bona. Et bonum est quicquid est. Quamobrem et apud dialecticos, bonum cum

ente conuersti dicitur. Quod enim est, id quoq; bonum sit, necesse est. Bonum dicitur id, quod omnia adpetunt. Arist. 1. et 10. Ethic. Ex sententia antiquorum. Vnde Spensippus: Bonum est suiipsius gratia expectandum. Bonum dupliciter dicitur, nam et id quod est uere bonum, et id quod solum bonum adparet, illud simpliciter dicitur bonum, quod studio uidetur bonum. Arist. 1. et 3. Ethic. Bonum etiam dicitur, quod honesta pariter, et utilia complectitur, ut bonum animi, bonum corporis, bonum fortunæ. Vnde Bona, dicitur rerum subiecta, quod sint utilia. Paul. Iureconsul. Bona uocari affirmat, quæ deducto ære alieno supersunt. De his Vlpia. sic scribit: Bonorum possessionem ita recte definimus: Ius persequendi, retinendiq; patrimonij, siue rei, quæ cuiusq; cum moritur, fuit. Bona autem, ut plerumq; solemus dicere, ita accipienda sunt uniuersitatis cuiusq; successionem, qua succeditur in ius mortui, suscipiturq; eius rei commodum, et incommodum. Nam siue soluendo sunt bona, siue non, siue damnum habent, siue lucrum, siue in corporibus sunt, siue in actionibus, in hoc loco proprie Bona adpellabuntur. Et Bonum dicitur, quod exequitur officium suum. Hinc si uirum bonum dicimus, intelligimus probum. Si bonū militem, fortem: si bonum imperatorem, prudentem: si bonum grammaticum, literatum: si bonum oratorem, facundum: si bonum iudicem, iustum. Sic è contrario Malum generale nomen, et turpia simul, et detrimentosa complectens. Vnde malum uirum, dicimus flagitiosum, malum militem, imbellem, et sic de reliquis. Aliquando bonum sumitur pro bonitate. Nam cum dicimus de æquo, et bono, non de summo iure, sed de bonæ æquitatis loquimur. Aliquando pro magno. Sall. Bona pars militum inde discesserat. Aliquando pro non uili, quia ut Domna. ait: Boni non sunt uiles. Vnde et superlatius gradus, optimates facit. Nam bonus, melior, optimus. Terentius in Phor. Illam ciuem esse Atticam bonā, bonis prognatam. Aliquando pro utili, ut bonum est pecunie parcere. Item pro ocio, et quiete, sicut malum, pro labore. Sene. Delicatus, et bono semper assuetus. Itē pro miti, et fauēte. Sta. Tu coram da parumper Huc aduerte libens atq; has bonus accipe uoces. Item pro pulchro. Teren. Et forma fortasse bona. Augulib. 15. de ciui. Dei: Consuetudo scripturæ est etiam speciosos corpore bonos uocare. Vnde in Gene. Vidētes angeli dei filias hominum quia bonæ sunt, sumpserunt sibi uxores. Item pro apto et idoneo. Verg. Et bona bello cornus. Item pro docto. Hora. Quandoq; bonus dormitat Homerus.

Bonumferum, salutantes dicere possumus. Si quis autem bonum sero dicat (ut uulgo ignarum solet) execratio, non saluatio est, id est, tarde conueniat bonum. Cc.

Bonus, dicitur humanus, beniuolus, tranquilluss, liberalis, simplex, apertus, comis, facilis, suauis, tractabilis, indulgens, et huiusmodi. Verg. Adsit letitiæ Bacchus dator et bona Iuno. id est, liberalis.

Boo, as, et Boo, is, mugio, clamo, à βοῶ uel à boum mugigibus. Plaut. in Amph. Tela frangunt, boat cœlum fremitu uirum. Hinc Reboo, as.

Bootes, otis, uel Bootes, otæ, uel Bootus, oti, à boue deductū nomen, Latine bubulcus, coelestis sydus, quod Arctophylax uocatur, et more bubulci plastrum sequi uidetur. Ouidius: Arctophylax formam terga sequentis habet. Iuuen. Frigida circūagunt pigri sarraca bootæ. Habet quatuor stellas in dextra manu, quæ non occidunt.

Boreas, uentus aquilo, qui ab Hyperboræis montibus flat, unde et frigidus. de hoc in dictione aquilo. Dicitur boreas βορρæας quoniam ut uiolenti status est, ita etiam sonori.

sonori. Fuit & Strymonis filius Orithyæ raptor.
Boreus, unus ex piscibus cœlestibus inter æquinoctialem & æstiuū circulū, sub Andromede brachio collocatus & artium cum polum spectans constituitur. Cc. Boreus polus arcticus.
Boriæ, iaspides, eo quod cœlo autumnali matutinali similes sint. Cornucopiæ.
Borsyrites, oliuæ species omnino ramosa, candidis aut sanguineis frondibus, est & gemmæ species. Cc.
Borysthènes, pen. cor. fluius Scythiæ secundū Istrū omnium maximus, cuius aquæ ad potandū sunt suauissimæ, et magnos pisces alunt nulla habentes ossa. Inde populi Scythici Borysthēniæ dicuntur. Prop. Gloria ad Hybernos lata Borysthēnidas. Stephanus: Est etiā Borysthēnes oppidū. Martianus: Nec procul fluius lacus, oppidū sub uno cūcta nomie. Borysthēnes quoq; insula eiusdem nominis esse fertur in Ponto.
Borith, herba fullonum, quæ iuxta ritum prouinciæ Palestinae in uirentibus, & humectis nascitur locis, & ad lauandas sordes eandem uim habet quam nitrum.
Bos, generis communis datiuum & ablatiuū plurales bobus per syncopam facit, & more uerū bubus. Col. lib. 2. Nihil dubium, quin equis melius quam bubus res conficiatur. Hinc fiunt adiectiua Bouinus, bouina, bouinum. Cuius dimin. est Bouillus. Bucerus, ra, rum, & Boarius, a, um. unde forum boarium, ubi uendebantur boues. Deduciturq; Bos à Græco quod est βῶς, hoc autem ἀπὸ τοῦ βόσκω, quod est pascō, quod homines pascat laboribus suis. Inde Latini luuencos dixere, non quod pascere, sed homines iuuarent.
Bos, βῶς, quod uerbum Græcum est, nummū aliquando significat: Vnde natum prouerbiū βῶς ἐπὶ λαῶν, id est, bos super linguam: quod de ijs dicebatur, autore Suida, qui loqui libere non audebant, multæ metu deteriti, quam luere eos oportebat, qui paulō licentius loquerentur. Apud Pollucem legitur, βῶς ἐν λαῶν βέλκεν, id est, bos linguæ infidet de ijs dictum, qui pretio silentium uenale habuissent. Budeus.
Bosphorus, pc. corr. à bouis meabili trāitu dictus est, propter angustias freti, ut Plinius, Solinusq; docent, quasi bouis trāsitus. Duo sunt autē bosphori, alter iuxta Byzantiū qui Thracius dicitur, hostium ponti per quod in propontidem influit potius. Hunc bosphorum Vale. Flaccus scribit dictum à traiectu Iouis in uaccam deformati. Sic enim lib. 4. Argonauticōn. Iamq; dies auræq; uocant rursusq; capeffunt. Aequora, qua rigidos crustat Bosphorus amnes. Alter in introitu mæotidos paludis, et per quē palus mæotica in pontū defluit, De quo Oui. Bosphorus et Tanais superat Scythiæq; paludes. Hic etiam Cimerius bosphorus dicitur à Cimerijs populus, qui parie eius frigidissimam incolunt. Vnde qui teras frigoribus occupatas habitant Cimerij adpellantur. De hoc tractatur in dictione Propontis. Inter Bosphorū Thracium & Cimeriū, ut Mart. scribit, interiacent milia quingenta. Bosphorus Thracius teste Pomponio, stadijs quinque Europam ab Asia disternat. In Bosphoro Cimerio erat Bosphorus ciuitas, Bosphoropolis dicta à βῶς καὶ πόλις, id est, à boue & eo, uado.
Bosra, ܒܫܪܐ nō est altera ciuitas, ut multi putant, sed Idumæa iuxta illud. Quis est iste qui uenit de Edōn tinctis uestibus de bosra?
Bostar, locus ubi boues stare consueuerunt.
Bostrichites, gemma crinibus mulierum similis. Cc.
Bostryx, ycis, & Bostrycus, dicitur capillus & casaries. Firmicus lib. 3. Venus crispas crinium facit bostrycis comatos, id est, capillis muliebribus, casariatos.
Botrodius, uicus non longe à Segobria, quondam oppidum

fuit, sed à Tyberio Graccho dirutū ut refert Polybius. Cc.
Botrypes, gemma in qua nigredo sanguineis & albis nodis alligata est. Cc.
Botrys, ys, dici potest racemus integer uuæ qui & Botrion. Græci enim βοτρυάς παρὰ τὸ βῶς, τὸ παρὼν ait Moscopulus & βοτρυόνας uocant. Vsurpat idem uocabulū Hier. pro racemis.
Botrytes, gemma, quæ nigrae uuæ similis est. Cc.
Botulus, siue botellus sarciminis genus ex carne suilla à botis, id est, frustillis carnis ut quidam putant adpellatus. Cc.
Botyllus, diminutiuum, paruus botrus.
Bouatim, ad similitudinem bouis. Cc.
Bouicida, qui bouem cedit, à quo Bouicidium. Cc.
Bouilia, dicuntur loca in quibus boues morantur, sicut Ouilia in quibus oues. Columella lib. 2. Domitis armentis duplicia bouilia sunt, hyberna, atq; æstiuā. Eadem etiam Bubilia dicuntur.
Bouillæ, arum, oppidum fuit in latio haud procul ab urbe Roma, uia quæ Ariciam ducebat, ut inquit! Asco. Nam ad bouillas interfectus est Clodius Aricia rediens. Dictum Bouillæ quasi bouis hilla, quod eo uulnerata bos sua trahens intestina deuenerit. Vnde populus Bouillanus dictus est.
Bouillus, a, um, idem est quod bouinus, licet sit dimū. Plinius: Bouilla carnis iure facile curatur.
Bouinor, aris, penulti. produ. conuitior, & quasi in aliquem mugio. Vnde bouinatores dicti sunt, quos derisores dicimus, & bouinatio conuitium. Lucil. Hic strigosus bouinatorq; ore improbus duro.

B A N T E R.

Brabeutæ, & à Græcis dicuntur iudices spectaculorum, qui uictoribus in certamine exhibent præmium & coronas. Qui uero præfectus est certaminis Agonotheta dicitur. Græci autem Philostrato ludis olympicis decem iudices præficere solebant. Suet. de Nero. Nec aliter certamina gymnica Græcia tota spectauerat, quam brabeutharū more in stadio humi asidens. Suid. βραβευτής, ἀγωνιστής, κριτής, οργιστής, καὶ βραβεύων ἐπὶ νικῶν καὶ ἡττωμένων. Hi & Mastigonomi & Rhabdouchi à Græcis dicti, autorib. Polluce & Suda: Latine Designatores ab Vlpiano dicuntur. Brabeutæ uero à uerbo βραβεύω, quod constituere & arbitrari significat. Inde.
Brabion, βραβείον, quod & Brauium, præmium Hieronymorum, hoc est corona.
Braccæ, à quibusdam accipiuntur uestes fluxæ, intonsæq; ac uarij coloris, quibus utebantur. frigidioris plagæ gentes, ut inquit Diod. lib. 6. Et à quibus Braccata Gallia uocata est. quoniam Galli uestes ferunt intonsas, & uarij coloris. Braccis ufos fuisse Scythas docet Ouid. scribēs. Pellibus & laxis arcent mala frigora braccis. Et Pomp. Mella. Braccati sunt inquit totum corpus Sarmatæ, & nisi quā uident etiam ora uestiti. Suet. in Cæsa. Videm in curia Galli braccas deposuerunt, latum clauum sumpserunt. Cor. Tacitus lib. 18. sic ait. Ornatum Cecinnæ municipia & colonie in superbiam trahabant, quod uersicolori sagulo braccas barbarum tegmen indutus togatos alloqueretur. Hierony. tamen ad Fabiolam de ueste sacerdotali pro fœminalibus accipit, quibus pudibundam uelantur, sicut uulgariter adpellari solent, scribensq; ipsarum braccarum formam, & quos usus in tegendo corpore braccæ præstent, exponit, Vocatur lingua Hebræa hoc genus uestimenti ܒܪܥܝܐ, nichnefe, Græcè περισκελίον, à νοστρον fœminalia uel femoralia, braccæ usq; ad genna pertinentes, à Chaldeis Saraballa. Vocantur etiam alijs nominibus. Nam subligaria, seu subligacula, campestria, succinctoria, & perizonata.

Braccha

Braccharij, *braccharum* uestium confectores scribit Lampridius, ob quod Alexander imperator uestigal instituit brachiariorum, linteonum et pellicionum.

Brachiale, dicitur nodus quo manus cum brachio iungitur, coarctaturque.

Brachialia, brachiorum ornamenta et tegumenta, sicut Venetralia, uentris: Frontalia, frontis: Tibialia, tibiis: et alia huiusmodi. Plinius lib. 28. Laus et Salpe canum rabioforum morsus, et tertianas quartanasque febres aiunt leniri, mestrui in lana arietis nigri et argento brachiali incluso.

Brachiatus, *ta, tum*, quod est ad brachiorum modum factum, et ad uites precipue pertinet. Columella lib. 6. Alij capitatas uineas, alij brachiatas magis probant, quibus cordi est in brachia uitem componere.

Brachionifer, *cris*, dici potest armilla.

Brachium, *Græcum* est βραχίον βραχίων. Aliquando Brachium totum membrum, cum manu comprehendit, Vergil. li. 5. -Et euinctis attollit brachia palmis. Aliquando uocatur ab humero ad cubitum, id est, pars superior quæ Armus dicitur. Nam Armos, humeros cum brachijs, sed non est contrario dicimus. A cubito uero usque ad uertebam manus, la-certus nuncupatur. Ouid. lib. 1. Metamor. -Laudet digitosque manusque Brachiaque et nudos media plus parte lacertos. Dicitur tamen quandoque Brachium de mari, de montibus, et de arboribus. In brachijs magna uis consistit, unde apud antiquos ornari brachia armillis consueuerunt ac si ipsa uictoriam peperissent. Et in sacris literis Brachium pro potentia usurpatum est ac fortitudine.

Brachycatalecton, breuiss terminatio uersus, cui desunt in fine syllaba. Nam in eo ut perfectus sit, deest integer pes. Et dicitur, metrum Brachycatalecticum.

Brachylogia, breuiloquium per y chy.

Bracmanæ, gymnosophistæ et philosophi apud Indos fuerunt, ut Hiero. lib. 2. contra Ioni. Quorum princeps Iarcas nominabatur eo tempore quo Apollonius Thianeus discendi uisendi que studio ad illos se contulerat. Ferunt etiam Bracmanas esse populos apud Indos qui tam traditione patrum, quam legibus, nec simulacra colunt, nec animatum aliquid comedunt, uinum aut ceruissiam nunquam bibunt. Ab omni demum malignitate absunt, soli deo attendentes.

Bractea, et Lamina inquit Laurentius Valla sic differunt, quod Lamina crassior est, ex qua armatura conficitur, et qua incensa, olim homines torquebantur. Potest esse ferrea, ærea, et argentea, electrea, aurichalcea, plumbea, aurea, lignea, cornea, siue ex alia materia. Plinius lib. 16. Vrorum cornibus barbari septentrionales potant, et mox apud nos in laminas secta translucent. Bractea tenuis magis est et sua sponte plicabilis, quam crepitat. Verg. li. 6. Illic sic leni crepitabat bractea uento. Bracteis inaurari simulacra solebant, sed unguibus plerumque auferbantur. Mart. An magis astuti derafa est ungue ministri Bractea. Et seruus qui Bracteam deraferat apud Sucto. damnatus est. Hiero. tamen ad Fabiolam ostendit bracteam et laminam idem esse quum inquit. Auri laminæ, id est, bractea mira tenuitate tunduntur. et βραχάρι, id est, ex resonando.

Bractearius, qui bracteas facit, cuius ars Bractearia, et Bracteatum, quod bracteis tegitur.

Bracteor, idem quod bractearius. Firmicus: Quicumque habuerit horoscopum, in 17. parte Scorpii, erit aurifex inaurator, et bracteor.

Bracteola, cum accentu in antepenul. dimi. id est, folliculum auri, alij uero metalli.

Bragada, penul. corr. fluuius qui iuxta Vticam labitur, apud

quem ab Attilio regulo, et a toto exercitu cum balistis et catapultis, serpens centum et uiginti pedes longus occisus est.

Branchiæ, dicuntur in piscibus secundum ceruicem follium more hiantes partes, quibus anhelitum reddere, ac per uices recipere existimantur. Plinius lib. 9. Branchiæ non sunt balenis nec delphinis. Hæc duo genera fistulis spirant, quæ ad pulmonem pertinent, balenis a fronte, delphinis a dorso.

Branchos, morbi genus cum catharro guttur et arteria corripitur, ob id et artericum quandoque id uitium adpellant.

Brassica, quasi præseca a præsecando, pen. cor. uulgo caulis dicitur, quasi passica inquit Var. Vel a præsecando quia ex eius scapo minutatum præsecatur. Var. Ex semine brassicæ uetere sato, nasci aiunt rapa, et contra ex raparum brassicam. Cato brassicarum tria facit genera. Vnam extensis folijs, caule magno, alteram crispis folijs, quam Apianam uocant, et Selinada. Tertiam minutis caulibus.

Brauium, præmium significat, quod nomen quidam dicunt habere penuli. long. quoniam apud Græcos per a, diphth. scribitur, βραῦν.

Brecmassis, Indorum lingua abortiu dicitur, piperis semina cassa et inania, cæli intemperie carbuncularia. Cc.

Breno, dux Gallorum qui Brenonam Venetiæ urbem ædificauit, quæ postea literarum mutatione Verona dicta est. Cc.

Brephotrophia, Latine paruulorum hospitalia, quibus infantes expositi aluntur, βρεφω, Græco uocabulo infans nominatur, βρεφω educatio. De quibus in decretis. 33. quæst. 8. βρεφω uel βρεφω.

Breue, dicitur quod opponitur longo, a quo Breuiter et Breui aduerbia. Cic. Appio. Faciendum mihi putauit ut tuis literis breui responderem. Sciendum est Breuem et Breue mascul. et neutro genere Latine dici in eo significato, quo uulguis usurpat Breue apostolicum nominando. Lampr. Milites suos sic ubique sciuit, ut in cubiculo haberet breues, et numerum et tempora militantiu. Flauius Vopiscus in Aurelia Breue nomen conscripsit. Inde Breuio, Breuiloquus, Breuiloquium, Breuiloquentia, Breuitas, Breuis, breuior, breuissimus. Cc.

Breuiarium, compendium, summarium. Plinius lib. 18. Verum ut pariter omnis cultura breuiarium peragatur.

Briaræus, cæli et terræ filius.

Briaros, Latine fortis dicitur.

Britannia, per duplex nn, insula, in oceano septentrionali, quæ nunc Anglia dicitur, et a Britone rege Britannia dicta, quum prius Albion diceretur, ab albis montibus, qui ad eam nauigantibus primo adparent. Hæc ab ortu germanico, oceano, ab occasu, Hibernico alluitur ab omni continente diuisa. ut Ptole. lib. 2. refert. Porrigitur in longum octingentis millibus passuum. In ea Gargates lapis, qui ardet in aqua et oleo restinguitur. Ibi Londinum oppidum nunc Lundra copia negotiatorum celebre. Inter septentrionem et occidentem ut celebres geographi tradunt, duæ sitæ sunt insulae, Britannia, et Hybernia paulo minor Britannia, ultra quas sunt quadraginta insulae, Orcades adpellatæ, modicis spatijs inter se distinctæ. Apud Britannos longissimus dies. 17. horarum deprehenditur, et æstate lucidæ sunt noctes, autore Plinio: Et a poetis dicitur, alter orbis.

Britannus, Britannicus, et Brito, eiusdem significationis sunt. Vergilius: Et penitus toto diuisos orbe Britannos. Iuuenal. Quantum delphinis balæna britannica maior. Idem: Quæ nec terribiles cimbri nec Britones unquam.

Britanneum, deambulatorium marmoratum.

Britomartes, nomen eius quem Diana fertur unice dilexisse, cuius patria fuit Goriina Cretæ urbs.

Brocon, arbor est nigra, magnitudine oleæ, folio roboris, fructu caprifici. Hanc Malachram nonnulli uocant. Cc.

Bromius, Bacchi cognomen ἀπὸ τοῦ βρόμου, id est, à fremendo. Vel dicitur à bronte tonitru, eò quod natus sit cum tonitru eius genitrice perempta.

Bronci, (ut Nonius inquit) dicuntur qui producto ore, dentibus prominentibus sunt. Lucil. in Satyra. Broncus nouit Lanius dente eminulo. Hic est Rhinoceros. Varr. de re rustic. lib. 2. nō Broncos, sed Brochos canes uocat. Duobus, inquit, dentibus dextra & sinistra paulò eminus superioribus dentibus, potius quam brochis. Hinc Brochitas. Plin. lib. 11. Senecius in equis & ceteris ueterinis, intelligitur dentium brochitate, superciliorum canitie.

Broncocœla, tumor magnus & rotundus in ceruice, intercutē & asperā arteriā, quā modo caro hebes, modo humor aliquis includitur. interdū etiam minutis ossibus pili immixti.

Bronte, à Græcis tonitru dicitur: βροντή.

Bronteus, dictus est Iupiter à bronte, quod est tonitru.

Brucum, Græci Antebalum uocant.

Bruchus, βρῦχος Græcè, quoniam βρῦχω, comedo, rodo. genus uermis uolucris, à locustarum genere non dissimile, herbas erodens, sine alis tamen.

Bruma, dicitur quamdiu diminuitur dies, quæ finitur octauo Calendas Ianuarij, quo fit in Capricorno hyemale solstitiū, & ponitur quandoq; pro mense Decembri, quandoq; pro hyeme. Vergil. 2. Georg. Frigida sub terra tumidum quem bruma tegebat. Inde Brumalis & Brumale tempus. Dicta Bruma, quasi βρῦχον αὐτοῦ, id est, breuis dies,

Brundisium, ciuitas quæ à Plinio ponitur in tertia Italiae regione, à Græcis condita, portu nobilis, ex quo transitus est in Græciam, sic dicta quod Mesapiorum lingua Brundisium cerui caput dicatur. Sic enim est ciuitas cum portu capiti ceruino persimilis, cum cornua, & caput, & linguam habere uideatur. Græci βρῦντιον uocant. Ex hac Pacuuius poetam ortum habuit.

Brupeo, ueteres dixere pro stupeo, à quo Obrupeo, pro obstupeo. Cornucopiæ.

Bruseum, est arborum intortura, siue tuber, & est præcipuum ex buxo, item ex acere. Cc.

Brutianæ, parmæ. dicta sunt scuta, quibus Brutij utebantur.

Brutij, Italiae populi ultimi Siciliam uersus, Lucanis uicini, dicti quasi bruti, & obsceni sint. Fuerunt autem Brutij serui & pastores Lucanorum, qui inde aufugere & furtim in regione confederunt, ubi Consentia est, quæ fuit eorum metropolis. Quam regionem prius Ausones habitauerunt. Hi multo post tempore & ab Annibale & à Romanis propter eorum perfidiam penè deleti fuere, sine dignitate, sine honore, ad seruilis opera semper coacti. Hæc regio (ut autor est Strabo. lib. 6.) Oenotria quondam dicta fuit. Supra Consentia est Pandosia, ubi Moloſorum rex Alexander trucidatus est. Est & Rhegium ciuitas olim potentissima. Brutiani, à Brutijs dicti, qui officia seruilis magistratibus præstabant, eoq; hi primum se Annibali tradiderunt, & cum eo perseuerauerunt, quousq; ex Italia discederet.

Brutus, dicitur stupidus, grauis, tardus, hebes, insensatus, cui Sapiēs opponitur. Cyprian. ad Demetrianū: Nullus effectus offert lumen cæco, sermonem surdo, sapientiam bruto, cum nec sentire brutus possit, nec cæcus lumen admittere, nec surdus audire. Hora. lib. Carm. dixit bruta tellus, pro graui & tarda, quod terræ perpetuum est. Inde Bruta animalia pro tardis & irrationalibus. Plin. Bruta existimantur animalia quibus cor durum riget. Vbi Bruta accipit pro hebes-

tioris tardiorisq; intellectus. Inde Bruti cognomen qui se stolidum simulauit.

Bryonia, uitis genus, quam nonnulli Ampelomelenam dicunt Cornucopiæ.

Brysea, urbs Aoniæ, à qua ut quidā autumant Bacchus Bryseus cognominatus est, quod ibi coleretur. Quidā tamē Bacchum Bryseū dici putāt ab antiquo uerbo βρύω, quod est scaturio, quoniam ex alucaribus mella, uel ex uuis musta exprimere primus docuit. Alij Bryseū potius quā Bryseū uolūt cognominatum, à byrsa pelle, quam in bello inducat. Nam apud Diodo. lib. 5. Bacchum in prælijs Pardalorum pellibus usum constat. Byrsa autem corium ac tergus significat.

Bryseus, unum ex agnominibus Bacchi ἀπὸ τῆς βρύσης, quod significat inundare & madefacere. Vide in Bryſea. Cc.

Bryſſo, as, ſoras exprimo. Vnde Bryſcus dictus est Bacchus. Et Bryſſam uiam tunc dicimus, cum pedibus ad exprimendum unum calcatur.

B A N T E V.

BV, particulam solebant magnis & amplis rebus præponere, à magnitudine scilicet bouis. Cc.

Bua, pucrorum infantium potio est. Cato: Quum cibum ac potionem papas & buas accent, & matrem mamman, & patrem tatam.

Bubalus, penul. correp. generis communis (sicut Chamelus, unde facta chamelus, & facta bubalus dicitur.) animal est simile boui, uel syluestris bos, colore niger, fortissimis cruribus & braciis respectu sui corporis, cornua habet longa & uallicosa, nigraq; parui pili, & parue caudæ, adeò quod est magnæ uelocitatis, ex hercinia sylua mittitur, ut inquit Plin. lib. 13. hinc Bubalinus, a, um.

Bubastis, ciuitas Aegypti, ubi cōuentus quotannis agebatur in honorem Dianæ. Hinc Bubastites, pen. prod. præfectura. Aegyptus enim diuidebatur in præfecturas oppidorum, quas nomos uocant. Bubastis etiam dea quæ colitur in Aegypto, quæ (ut ait Herodotus) apud Græcos Diana est.

Bubetiæ, siue Buberij ludi quos ueteres à bobus pecoreq; adpellarunt, qui & boalia bouum gratia instituti.

Bubetij, qui ludos celebrant.

Bubino, as, pen. pro. menstruo mulierum sanguine inquinor, cuius compositum est Imbubino. Lucil. inquit, imbubinat, at contra te imbulbitat. Nam imbulbitare. est pueri stercore fœdare. Tractum à fimo quod βύβιον uocant.

Bubo, onis, generis masc. & fœ. secundū Priſc. à bouis quoq; mugitu dicta est, auis feralis, debilis ad uolandū, in cauernis cōmorans. Ouid. lib. 8. Metaph. Ignauus bubo dirum mortaliibus omen. Vergilius lib. 4.

Solaq; culminibus ferali carmine bubo.

Bubones, etiam abscessus sunt circa inguen maxime, à quo & nomen uitio, nam & inguina ipsa Græci bubones uocāt, uulgo quoq; nostri collectiones & inflammationes eius partitis, inguinarias adpellāt. Est & Bubo ciuitas Lyciæ. Plinius: Nasitur & in Lycia creta circa Bubonem.

Bubonocèle, morbus dicitur quando intestinum usq; ad inguen dantaxat eruperit aut decubuerit. Cc.

Bubſequa, pen. corr. bubulcus, qui boues sequitur. Sidon. ad Eutropium. Si relinquere inter bubſequas rusticanos, subulcosq; runcantes, tunc est tibi summa uotorum beatitudo. Apul. lib. 1. flor. Nihil aliud pleriq; callebant, quā Vergilianus opilio seu bubſequa.

Bubulcito, as, penulti. correp. bubulci officium facio. Plaut. Decet me amare, & te bubulcitare. Apul. in flor. Est apud illos gens quæ nihil amplius quā bubulcitare nouere.

Bubulcus

Bubulcus, qui bobus arat, siue qui boues fundi aratorios pascit.

Bubule, penul. prod. locus ubi boues morantur. Plautus in Persa. Metuo ut possim, in bubule reijcere ne uagentur. Columella lib. 2. Lata bubula esse oportebit pedes decem uel minime nouem. Hoc idem dicitur Bouile.

Bubulus, a, um, pen. cor. à boue fit, idem est quod bouinus, unde lac bubulum, ex quo nomen est butyro. Imperiti Bubulum inclinari putant à bubalo. Plinius: Stomachum exulceratum, lactis asinini et bubuli potus reficit. Col. lib. 7. Desicari bubula urina conuenit. Idem significat Bouillus.

Bucardia, lapillus, bubulo cordi similis, in Babylone tantum nascens.

Bucca, est os, id est, ipsa concavitas interior intra malas faciei, à mento ad oculos, quæ spiritu à pulmone reuocato, et oppressis labijs retento, inflatur, non ora labiorum. Hora. li. 1. Ser. Quid causæ merito quin illis Iupiter ambas. Iratus buccas inflat. Plaut. in Tru. pro maxillis exterioribus posuit. Quæ istas buccas tam belle purpurisatas habes, id est, utriusque latus oris. Et sonus ille qui ex inflatione buccarum crumpitur, scilicet nomine sclopus dicitur. Persius: Nec sclopo tumidas intendis rumpere buccas. Hiero. ad Paulinum: Vnde accidit ut ommissa compositione uerborum, et scribentium sollicitudine dictum quicquid in buccâ uenerit. Quandoque tamē Bucca accipitur pro ipso ore. Vnde illud prouerbialiter dictum: Quicquid in buccam uenit. Et Bucca tuba dicitur. Iuuenalis: Et phrygia uestitur bucca tiara. Hinc buccina.

Buccæa, à bucca fit pro ore, et significat frustulum alicuius rei esui aptæ, quantum scilicet bucca comode capit, uulgo bous dicitur. Aug. Cæsar ad Tiberium: Ne Iudæus quidē mihi Tiberi tam diligenter sabbatis ieiunium seruat, quam ego hodie seruauim, qui in balneo demum post horam primam non esis, duas buccas manducaui priusquam ungi inciperem. Martia. Buccas dixit pro buccas uel buccellas.

Buccella, dimi. à buccæa. Hier. in prouer. Melior est buccella sicca cum gaudio, quam domus plena uictimis cum iurgio.

Buccellatum, panis castræsis et frumentacci genus, de quo Spartia. scripsit: Postcennium Imperatorē prohibuisse pistores exercitum sequi, ac iussisse milites omnes, buccellato, in locis pacatis accepto, esse contentos. Ammianus uero sic scribit: Viginti dierum frumentum, ex eo quod erat in sedibus consumendum, ad usum diuturnitatis excoctum buccellatum (ut uulgo appellant) humeris imposuit libentium militum. Vbi Buccellatum accipere uidetur pro eo, quod bis coctum dicimus, quod tessulatum formatur. Dictum est ex eo, quod in buccellas et quasi tessulata frustra confectum sit. De quo 12. codicis uolumine legimus, milites expeditionis tempore buccellatum primis diebus, mox lardum, carnem ueruccinam accipere debere.

Buccina, penul. corr. diminutiuum bucca pro tuba siue pro cornu. Hieron. ad Dar. Bucca uocatur tuba apud Hebræos, deinde per diminutionem buccina dicitur. Secundum aliquos pastoralis, et cornu recuruo efficitur. Colu. lib. 7. Ad quem saturationis pabulo libenter recurrunt, cum pastorali signo, quasi receptui canitur. Nam id quoque semper corpusculo fieri debet ad sonum buccinæ, pecus, si quid in syluis subliterit, septa repetere consuecat. Apud Varronem uidetur esse instrumentum quod inflari possit, cum inquit Orpheus uocari possit, qui cum eo uenisset stola et cithara, cantare esset iussus, buccinam inflauit, ubi tanta circumfluxerit, mox ceruorum, aprorum, et ceterarum quadrupedum multitudo, ut non minus formosum sit mihi uisum spectaculum, quam in circo maximo adileum siue aphyricanis bestiis, cum fiunt uenationes. Tuba ex

ære, uel argento, quæ in bellis et solennitatibus concrepat. Tubam et buccinam diuersa esse ostendit Apul. lib. iij. flor. quum ait: Siquidem uox hominis et tuba rudior toruor, et lyre concentu uariator et tibia questu delectabilior, et fistula susurro iucundior, et buccina significat u longinquior. Est etiam Buccina genus conchæ sicut et purpura. Varro de subus loquens: Subuleus debet consuefacere, omnia ut faciant ad buccinam. Buccina etiam nomen oppidi in Sicilia, ut meminit Dionysius, quo nomine etiam dicta est insula Pontiani pontificis exilio et morte clara.

Buccino, as, penul. corr. buccina cano, ut Buccinatæ in neomenia tuba. Vnde Buccinator à uocis similitudine, et cantu, et pro laudatore transferri solet. Cic. Tironi: Quod polliceris te buccinatorem fore, exultationis meæ firmo id constantique animo facias.

Buccinum, sonus buccinæ, quod et hic buccinus dicitur. Plin. lib. 9. Non tamē usque pelagi libras quinquagenos numos excedere, et buccini centenos sciant, qui ista mercantur in solo. Buccinum, apud Plin. lib. 9. est tuba, ait enim: Buccinum est minor concha, ad similitudinem eius buccini quo sonus editur.

Buccones, qui tumidioribus sunt buccis et pro stultis accipiuntur. Plaut. in Bac. Stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, bleni, bucones, solus ego omnes anteco stulticia. Hi à Physiognomis habentur leues, et futiles.

Buccula, per duplex c, diminutiuum à bucca oris parte, id est, puilla bucca. Apul. lib. 6. de Asi. Tunc Iupiter perpressa cupidinis buccula, manuque ad os suum relata combastauit, unde et quandoque ponitur pro parte castidis, per quam mittitur spiritus, quæ buccam tegit. Nam castis caput, buccula uero barbatus partes armat, uel in qua defiguntur cristæ in summo galeæ cono, quod buccæ paræ habeat similitudinem. Iuuenal. Lorica et fracta de casside buccula pendens. Vnde in commentariis Cæsaris legimus: Buccarum tegmen.

Bucculentus, qui magnam habet buccam. Plaut. in Merca. Ego dicam tibi canum, uarum, uentrosus, bucculentum.

Bucea, per simplex c, folliculus grani fabæ interior, qui albus est.

Bucentaurus, composita dictio à bu, quod magnum quiddam signat, et centaurus, id est, magna nauis, centauro insignita. Veteres enim solebant magnis rebus, Bu syllabam præponere, à magnitudine scilicet bouis.

Bucentes, Tabanus à pungendis bobus, κύνων pungeri significat.

Bucentrum, stimulus. Græci βούκοντρον dicunt.

Bucephalus, pen. cor. quasi bouis caput, quo nomine dictus est equus Alexandri, ab aspectu toruo, seu ab insigni taurini capitis armo impressi. Ex cuius nomine urbem Bucephalon Indiæ sepulchro circumdedit. Est et portus qui ab alijs Bucephala, ab alijs Bucephalas, ab alijs Bucephalon dicitur.

Bucærus, a, um, penult. corr. à boue, unde Bucerum pecus, quod de bobus dicitur, et Buceriæ, bouum armenta, βοῦν καὶ κίβητος, quasi armenta uel boues cornuti. Ouid. in Meta. Armenta que buccera pauit.

Bucolica, orum, à custodia bouum dicta sunt, ἀπό τῆς βουκόλου, qui dicuntur armentarii, quod præcipua sint animalia apud rusticos boues.

Bucolicon, est etiam genus panacis, quæ herba est ferule similis, et in ipso fine Arcadiæ, et circa Erymanthi fontes, et in Aphrica, et in Macedonia nascitur, quinque cubitorum folijs, primo quaternis, mox senis, in terram iacentibus, amplamagnitudine rotundis, in cacumine uero oleaginis

1 4 semine

femine, in muscarijs dependente.

Bucula, per simplex c, diminutiuū est à boue. Plin. Eidē morbo bucule iecur contritū prodest. Verg. 1. lib. Georg.

— Aut bucula cœlum

Suspiciens patulis captauit naribus auras.

Buculus, bos iuenculus. Columel. lib. 7. Quum deinde buculos comprehenderis, perducito ad stabulum, & ad stipites religato.

Bufo, rana terrestris nimie magnitudinis. Vergil.

Inuentusq; cauis bufo.

Buglossa, uel Buglossus, satia, & sylvestris herba. Satia, quam Boraginē uocant. Latini ab asperitate, linguam bouis nominant, quod folia aspera ad modū bouis habeat, optime uirtutis. Ferunt hanc herbam in uinum deiectam, animi uoluptates augere, & ob id Euphrosinum uocari, quasi herba letificans. Est & hoc nomine piscis, qui alio nomine putatur Solea dici. Aristot. Cartilaginea sunt, bos, pastinaca, torpedo, squatina, rana, buglossa, psitta. Speusip. Germana, inquit, genera sunt, psitta, buglossus, tenia, dorian.

Bugones, à Græcis dictæ sunt apes, quoniam ex boue putrefacto, nasci perhibeantur, autor Var. de re rustica.

Bulapatum, hoc est lapatum bouinum, herba est. Cc.

Bulbito, as, penul. correp. puerili stercore scædo. Vide in dictione bubino.

Bulbus, Dioscorides : βάλβος ῥωμαιοὶ ἄλλω μὲν ἀρετῇ οἱ ἀλ-
λίου μάρτυρα φύλλα ἔχει καὶ ἄλλοι κρινώ. id est, Bulbus Ro-
mani allium agreste, alij allium marinum adpellant, caulem,
& folia habet lilio similia. Genus cepæ nō absimile Ascalo-
niæ, Venerem impendio excitat. Martialis:

Quum sit anus coniunx, quum sint tibi mortua membra,

Nil aliud bulbis, quā satur esse potes. Columel. lib. 6.

— Quæq; uiros acciunt, armantq; puellas.

Iam Megaris ueniant genitalia semina bulbi. Generaliter uerò apud idoneos autores, Bulbi sunt radices rotundæ, tunicate, quales sunt croci, narcissi, colocasia, squille, & arūdinum. Falla. Nunc & liliorum bullos ponemus, uel lilia antè habita sartiemus, summa diligentia, ne oculos circa radices nascentes, & minores bulbos sauciemus, qui à matre subtrahit, atq; in alios digesti ordines, noua lilieta formabunt. Item uolarum plantæ, & croci bulbi ferendi sunt. Varro, & Apicius ita scribunt. Aqua decoquant bulbos, qui Veneris usum quarunt. Bulbi autem Megarici, quos Cato celebrat, dicti sunt, quod Megaris ciuitate Græciæ ueniret, sed bulborum nobilissima est Scilla. Columel. lib. 5. Bulbus tripedancis intercavantibus spatijs obrutus anno, celerius maturam perticam præbet.

Bulgæ, autore Pompeio, sacculi scortei sunt ad ferenda numismata, siue cætera ad iter necessaria, quas alij Bulgæ adpellant. Seneca ab equis, quibus portantur, Hippoperas uocat, cuius hæc uerba ex lib. epistolarum ad Lucil. 33. M. Cato censorius, quem tam necessarium reipub. fuit nasci, quā Scipionem. Alter enim cum hostibus nostris bellum, alter cum moribus gessit, canterio uehebatur, hippoperis quidem impositis, ut secum utilia portaret.

Bulimia, siue Boulimos, dici potest quasi magna fames, nam componitur ex Bu uoce, quæ cum admiratione apud antiquos nostros magnū quid indicabat, ut supra diximus, & λιμῶς, fames. Vnde Varro in lib. quos de re rust. scripsit, à magnitudine, inquit, boum, qui in Italia erant consuetudine factam fuisse, ut præposita hac uoce bu, magnum quiddam semper denunciarctur. Inde dici Bulimiam, magnam famem.

Bulis, nomen ciuitatis, à Bulone conditore sic dicta, à qua

Buli, & Bulienses. Cicero in Pisonem: Parthenij & Bulienses illusi.

Bulla aurca, insigne erat triumphantium, quā in triumpho præ se gerebant, inclusis intra eam remedijs, quæ crederent aduersus inuidiam ualentissima. Hæc deductus mos, ut prætexta, quæ magistratum erat, & bulla in usu puerorū nobilium usurparetur, ad omen, & uota conciliandæ uirtutis, ei similis, cui primis in annis munera ista cessrūt. Erat hæc bulla rotunda, ut Macrob. inquit, in cordis figuram formata, quam ante pectus annectabant in collo. ut bulbam inspiciētes, ita demum se homines esse cogitarent, si corde præstarent. Romani deposita adulescentia, eam exuebant. Libertinorum uero filij, lorum in collo, pro bullæ decore gestabāt. Asconi. Bulla suspendi in collo infantibus ingenuis solet aurea, libertinis scortea, quasi cōmuniens pectus puerile. A cuius rei specie, Plutarcho autore in proble. dicta Bulla tumor quidam excrecens, tam quum bullit, quā in urina quū spumam facit, & repente euanescit. Cornutus: Ebulire, proprie dicitur expirare, metaphora sumpta à bullis, quæ in aqua fiunt, & cadentibus guttis rumpuntur. Ex quo etiā prouerbialiter apud Varr. dicitur: Homo bulla est, quia scilicet similis bullæ uita hominis sit fluxa, & momento caduca. Plaut. in Asi. accepit bullam pro capite clauorum. Iussisti in splendorem dari bullas has foribus nostris? Nam clauorum capita, more bullæ, quasi turgentia formata sunt, & splendent ad fores decorandas. Sic Cicero tradit: Verrem bullas aureas ex ualuis templi magnificentissimis abstulisse. Bulla etiam dicuntur ornamenta quibus cingula decorantur. Calphurn. in Buc. Alternat uireas lateralis cingula bullas. Apud Apul. lib. 6. accipitur pro ornamentis illis orbiculatis, extuberantibusq; quibus tanquam oculis ephippia equorum, & pectoralia, & habene exornari solent, ait enim bullis multis aures inoculatum ueluti stellis relucentem.

Bullatus, a, um, bulla insignitus, uestis bullata, in qua erta bulla, & Bullatus, tumidus, excrecens. Persius: Nō equidē hoc studeo bullatis, ut mihi nugis, Pagina turgescat.

Bullio, bullis, iui, itum, significat fruescere, & bullam facere cuius compositum est Ebullio, quod est ualde, seu extra bullare, extra fundere, sicut aqua in aheno calcfacta, ebulliens, non seipsam capit, sed intumescit, & funditur. Cicero lib. 3. Tuscul. Qui si uirtutes ebullire uolent, & sapientias, nihil aliud dicent. Vnde etiam accusatiuum habet. Hiero. in Exod. Ebullet fluuius ranas. Cornutus: Ebulire proprie dicitur expirare, metaphora sumpta à bullis, quæ in aqua fiunt, & cadentibus guttis rumpuntur, & spiritum quo cōtinentur, amittunt, propterea ebullit, expirat. Hiero. lib. 2. Machab. pro scaturire posuit. Ipse ebullire fecit de Perside, eos qui pugnauerunt contra nos.

Bullo, as, bullas facere significat. hoc est, tumorem illū excrecentem, qui spiritu in aqua, uel urina excitatur. Cato de re rusti. Vinum Græcum sic facito: Mustiq; uiginti in ahenum, aut plumbum infundito, ignem subdito, ubi bullabit uinum, ignem subducito. Plin. lib. 18. Item matris ipsius tranquillius sonitus spumæ ue dispersæ, aut aquæ bullantes. Idem: Magna signa sunt urinæ bullantis, & crassæ.

Bullula, diminutiuum, parua bulla. Cel. lib. 2. de urina. Aut si quædam inquit, maculas representat, si bullulas excitat.

Bumastos, magna mamma, quo nomine dictum est genus quoddam uuæ grossioris, quod tumeat ad similitudinē mammarū bouis. Bos, uas os, mamma, quæ etiā Bumamma dicitur, quia ueteres Græci rebus magnis bu præposuerunt.

Bumelia, fraxini species in Macedonia, amplissima & lentissima

tissima. Contra serpentes, succo expresso ad potū, & imposita hulcribus maxime iuuat.

Bupædos, magnos pueros dicunt Græci, qui fecerunt finem excreſcendi. Latini uocant Exoletos.

Buphonum, genus herbæ, quæ à Bobus deuorata anginam procreat, eosq; necat. Græcè quippe βῆς, bos dicitur, φῶν, mors, hanc herbam quidam Chamæleontem uocant. Alij Cy nozon, quòd foetore eius ricini è canum auribus decidant, κῶρον enim canis, ὄσων, foetere.

Buphthalmion, herba est, quam bouis oculū uocant, βούς, bos, ὀφθαλμός, oculus dicitur.

Bupina, magna sitis.

Bupodes, penul. corr. magni pedes.

Buprestis, ut inquit Plin. animal est scarabeo longipedi simile, uenenatum, rarū in Italia, fallit inter herbas, bouem maxime, unde & nomen inuenit. Apud Iuricons. titulo ad legem Cornelianam, scribitur: Si cui temere pigmentarij dederunt pytiocampas, aut buprestes, quæ ambo uenenata sunt, teneri pœna legis Corneliæ de sicarijs, & ueneficis. Est & Buprestis herbæ genus, quam in laudibus ciborum habuere.

Bura, siue Buris, pars atrii posterior decurua, quòd sit in similitudinem caudæ bouis, quasi bouis ura, quæ bouis caudā significat, quæ manu bubulci tenetur. Var. lib. 1. de re Rust. Et sepe fracta bura relinquunt uomera in aruo. Verg. lib. 1. Geor. Cōtinuo in syluis magna ui flexa domatur in burim. Est quoq; Buris, urbs, mediterraneæ Achaïæ, de qua Ouidius lib. 15. Metamorphoseos:

Si quæras Elicem, & Burin Archaidas urbes.

Burcana, insula, ut lib. 3. docet Plinius, in Oceano Germanico, quæ nūc Fabaria à frugis similitudine sponte prouenientis, sic adpellata est.

Burdo, dicitur qui ex equo & asino natus est. Hiero. lib. 3. Reg. Obsecro concede mihi seruo tuo, ut tollamus duos burdones de terra.

Burgundia, Galliæ prouincia, Celticæ ducatus, titulo insignis, quā antea sub regibus fuerit, à qua Burgundi, & Burgundiones.

Burrhanicum, genus uestis.

Burrhanita, genus potionis, lac sapa mistum, à ruffo colore nomen ductum.

Burrhum, quod nunc dicimus ruffum, pari modo rubens cibo ac potatione, burrhus dicitur, quod à Græcis βερρῶς scribitur. Hinc Burrhæ dicuntur uestes ruffæ. Sunt tamen qui Byrrhum scribant.

Busicon ficum, mariscam dicunt, quæ magna erat.

Busiris, penul. prod. Neptuni & Libyes filius, & deus lini adpellatus. Ouidius lib. Hero.

Si te uidisset cultu Busiris in isto. Sta. tñ corripuit lib. 12. the. Non trucibus monstris Busirim infandumq; dedisti. Huius genitiuus est Busiris, uel Busiridis. Vergilius:

Aut illaudati nescit Busiridis aras. Hic rex fuit Aegypti, qui quū susceptos hospites immolaret, ab Hercule interemptus est, quū & eū occidere uoluisset. Est & Busiris nomen urbis in Aegypto à Busiride condita, in qua fuit templū magnū Isis, quæ quidem urbs ab Aegyptijs Solis urbs, à Græcis uero Thebæ dicitur, hinc Busirica præfectura.

Bustuarij, gladiatores dicti sunt, qui ante sepulchra in honorem defuncti digladiabantur. Cicero in Pisonem: Si mihi cum illo Bustuario gladiatore, & tecum, & cum collega tuo deccrtandum fuisset.

Bustum, si Seruio creditur, uocatur quando exustum iam cadauer est, quod & Vergilius sensisse uidetur, quum inquit.

Semiustaq; seruant, busta. Liuius quoq; lib. 5. scribit locum fuisse iuxta Aequumelium, nomine Busta Gallica, quoniam illic acernatos cumulos suorum defunctorum ex pestilentia, ufferant Galli. Cicero uero lib. 3. de legibus, putat Bustum adpellari tumbam, aut monumentum. Pœnaq; fuit Solonis lege cōstituta, si quis bustum aut uolasset, aut deieciſſet. Suetonius in uita Cæsa. posuit pro sepulchro: Iudæi qui etiā noctibus continuis bustum frequentarunt.

Buteo, ex accipitrum genere auis est, quam Græci à numero testium, triorchen uocant, τριχῆς, apud eos testiculus dicitur. Fertur Phemonoën Apollinis filiam, huic aui nomē dedisse. Tradunt & historici Butconem sedisse in naui Fabij ducis, auspicio prospero, unde Fabia gens, Buteonum cognomen adeptæ, ut au Plinius lib. 12.

Buthysiam, magnum sacrificium adpellauere, qualis est Hecatombe, & immolatio magnarum hostiarum. Sueto. in Nero. Gymnica inter Buthysia adparatum barbam primam posuit. Græci enim θυΐα, Thyssiam dicūt sacrificium, & præponentes Bu, significat magnum sacrificium, & Plut. Buthysias adpellat sacerdotes.

Buttubata, ueteres usurpauerunt pro eo, quod nugatoriū est, & nullius ualoris.

Butyrum, penul. corr. p. bouis caseus, βῆς enim bos, τυρός caseus, quia ut plurimū (sicut inquit Plin. lib. 28.) fit ex bubulo lacte, quanquā autē sit lactis natura, tamen iam pinguior, & crassior, & solidior materia est, quod aut frequenti agitatione, aut concussione assidua cohibet in se, atq; solidatur.

Buxentum, oppidum, quod Græci Pixunta uocant, in sinu Posidonia, à buxo arbore, quæ copiosa illic prouenit.

Buxeta, loca buxis consuta, & Buxolus.

Buxcus, a, um, quod ex buxo est.

Buxus, uel Buſsus, arbor exigua, semper uirens, & tonsilis. Producit ex se uiscū, & semen, seu granū, quod Cartegon dicunt. Buxum, uel Buſsum materia ipsa, id est, lignum. Nam in plerisq; nominibus arbores sunt sœminini generis, fructus uero, & ligna, neutri. Vergil. -Dant arbuta syluæ. Cruentāq; myrta, & cærea pruna uolubile buxum. Quandoq; tamen Buxus, dicitur pro ligno. Vergil. lib. 9.

-Buxosq; uocat Berecinthia mater. Ex buxo fiunt tibie multiforales, & pectines ad capillos explicandos, & pyxides ad usus plurimos. Græcè πυξίς, quod π. plerunq; in b conuertitur. Vnde Buxolum Græcè, πυξις, idis.

B A N T E Y.

Byrsa, corium, ac tergus. Vergilius: Mercatūq; solum facti de nomine byrsan.

Taurino quantum posset circumdare tergo. Quo nomine etiam dicta est arx in media Carthagine. A Byrsa corio, fit Byrseus, pro coriario.

Byſsus, genus lini subtilissimū. Itē lana conchæ adherens, colore luteo, ac perlucido. Ex hoc fiunt preciosissimæ uestes, Byssinæ adpellatæ. Et Byssinum, eiusmodi color adpellatur, qui aliquādo dicitur Byſsus. hoc fit, si cocco tindū, tyrio tingatur. Multa sunt genera byſsi. Vide Philostratū, qui ait: Et byssum ex quadam arbore nasci, quæ altitudine populos æquat, folijs autem salicibus equiparatur. Quā quū uidisset Apollonius, gauisus est, quòd fusco amictui, quē gestabat, nō dissimilis admodū esset. Byssum autē dicunt in Aegyptū ex India deferri, quòd illa in plerisq; sacris utantur Aegyptij. Strabo etiam refert in descriptione Indiæ, quibusdam arboribus Indiæ lanam innasce, ex qua Nearchus ait: Stradonas texi, & Macedonas ea pro tomento usos, sagula conficisse.

Byzantium, urbs Thraciæ, quondā à Panjania Spartanorū

rege

rege condita, à qua Byzantæ populi dicuntur. Postea à Cōstantino in maus aucta, gloriosissimi imperij sedes est, totius caput orientis. Est alia ciuitas in Aphrica, quam quidā Byzantiū adpellat, & populos Byzantos. Martianus: Qui Byzantium incolunt in Aphrica, messes centesimo incremento foenerantur. Strabo: Byzantium per c, unde Byzancenus ager apud Solinum. Ptole. quoq; regionem Byzacitin, Stephanus Byssacitas, & Byssacenos. Suidas: τὸ Βυζάντιον ἱπὶ Σεβέρῳ τὸ βασιλεὺς Ῥωμαίων τετρίχιστο γυνναίῳ τέλει πεπονημένῳ μάλιστα λίθῳ, καὶ τὰ λοιπά. id est, Byzantium tempore Seueri regis Romanorum munitum est, generoso muro, & molari lapide, & reliqua. Cc.

Byzari, & Budici, uulgò putantur imaginosi, & qui à consuetudine ceterorum uiuendi recesserunt. Hi apud Græcos Byzeres, & Buzeres dicuntur. Vale. Flac. -Buzeresq; uagi. Pomp. Plin. Buzeros adpellat. Ab his portus quidam in ponto adpellabatur Byzarcus.

DE L I T E R A C.

L I T E R A muta est, quæ ante n, sequente uocali in eadem syllaba, ponitur, sed profertur sub uoce g, ob cognationem literarum, ut Cnidius, Cneus. Trāsit etiam per compositiones & deriuationes in g, ut quadringenti, pro quadringenti. In f, ut parco, parsi. In x, ut

duco, duxi, nocco, noxa.

Caballi, populi sunt Asiatici.

Caballus, equus. Sene. epistol. 87. O quantum erat seculi decus imperatorium, triumphalem, censoriumq; super omnia, hoc est, Catonem uno Caballo esse contentum. Hinc Caballinus, a, um. Persius: Nec fonte labra prolui caballino.

Cabile, urbs in Thracia, ut inquit Polybius.

Cabiria, ciuitas est inferioris Asiæ, quanquam Cabirij populi sunt in India.

Cacābo, as, penul. corr. proprie est uocis perdicum. Ouid. Cacabat hinc perdix, hinc glaciāt improbus asfer.

Cacābus, penul. corr. nomen à sono tractū, quem supra ignē positus, facit. à nostris dicitur olla, in qua pulmentarium coquimus. Paul. Iureconsul. Inter abenum quod supra focum pendet, & cacabum, non multum interest. Nam hoc pulmentarium coquitur, in illo aqua ad potandū calefit. Apit. Capita porrorum simul elixabis, in cacabo nouo, ut aqua ad tertiam deferuat. Antiqui enim calidam & frigidam in cœnis adhibuere.

Cacaturio, cacare desydero. Martialis: Cœnaturit, non cacaturit.

Cacearia, insula in Ponto, quā Pōpo. lib. 2. Collisaria uocat.

Cacecia, siue Cacesia, uel Cacexia, species est phthisis, quasi malus corporis habitus, quo alimēta corrumpuntur, qd fit, quū lōgo morbo uitiata corpora, etiā si illo uacant, refectio nem tamen nō accipiunt. Tamē apud Arist. aliud significat.

Cacephaton, uel potius Cacophaton, dici potest mala locutio, uel mala consonantia. Cacon enim malum dicitur, phaton, dictum. Fit autem, quum particulam m, sequitur n, ut -Numerum cū nauibus æquat. Item quū sequens dictio duas habet syllabas præcedentibus simileis: ut, O fortunatam natam me consule Roman. huic contraria est Euphonia.

Cachinnor, aris, depon. & Cachinno, as, neut. pro immoderate rideo. Lucr. lib. 4. Quam famulæ multæ fugitāt, fur timq; cachinnant. Dicitur & de sono uehementiore. Accius: Seua sonando crepitu clangentes cachinnant. uenit tamen à Græco κακχίνω.

Cachinnus, solutus risus, à sono risus fictū uocabulū. Iuue. Sed facilis cuius rigidi censura cachinni. Persius:

Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos. Hinc Seneca præcipit, ut risus sit sine cachinno, uox sine clamore.

Apud antiquos nō de risu tantū dicitur, sed & de sono uehementiore. Catu. Procedūt, leuiterq; sonant clāgore cachinni.

Cacia, Græce κακία, interpres Latinus uertit malitia, teste Hieron. apud Græcos duo significat, & malitiam, seu afflictionem, seu angustias, quam κακωσις Græci dicunt, & hoc magis pro malitia transferri debuit. Cice. Vitiositatem interpretari mauult, quā malitiam, quum uitiositas nomen sit generalius ad omnia uitia pertinens, malitia specialius. Apud ueteres malitia inter adiphora connumerabatur, quasi sit & bona, & mala, ut dolus bonus & malus. Vnde apud Plautū dicitur cum laude: Te ciuem summa omni malitia.

Caco, as, uentris onus depono, excerno. Martialis:

Ventris onus misero, nec te pudet, excipis auro,

Basse bibis uitro, carius ergo cacas.

Cacobasilea, malum regnum.

Cacoblepa, inquit Albertus Magnus, est animal modicum, in ripis Nili, iuxta fontem qui dicitur Niger, habitans, adeo subtilis spiritus, ac uenenosus in oculis, ut qui in oculos eius offenderit, statim moriatur.

Cacochyla, dicuntur illa, quæ malū succum habent, quibus contraria sunt Euchyla.

Cacoëthes, gen. neu. malus mos, dictio tetrasyllaba, κακὸν malum, καὶ θεός, mos, nam θεός, consuetudo. Vitium curatu difficile, quum hulus quidem presum est, sed quæ circa sunt, intenduntur & intumescunt, ut inquit Celsus. Plin. Caro uituli recentia uulnera non patitur intumescere, finū bubulum, cum melle, foeminum uituli cinis hulecra sordida quæ Cacoëthe uocant, lacte mulieris sanant. Iuuenal. pro ambitione sumpsisse uidetur per translationem, quæ quum semel animo infederit, non facile amoueri potest.

Tenet, inquit, insanabile multos Scribendi Cacoëthes.

Cacologus, penul. cor. maledicus. Scacologia, maledictio.

Cacos, Latine, modo malus, modo deformis, modo timidus dicitur. Et barbara est dictio, ut ait Theod. Gaza lib. quinto Iliados.

Cacosyntheton, mala seu deformis compositio, σύνθετον enim compositum dicitur. Vt apud Vergil.

-Versaq; iuuenicum Terga fatigamus hasta.

Cacozelus, ineptus imitator, penul. prod.

Cacila, pen. cor. militis scruius, κατὰ τὸν καλὸν. id est, à lignis. Erant enim Cacule militū serui, fustibus, clauisq; ligneis armati, ad tutelam dominorū. Plau. Video caculam militarem.

Cacūmen, penul. prod. uertex, summitas montis.

Cacus (ut fabulæ ferunt) Vulcani filius fuit, ore ignem euomens, & in uasta spelunca habitans, uastus corpore, prædæ ac latrocinij semper intentus, cuius soror Caca uocabatur, quem Hercules claua interfecit.

Cadāuer, penul. prod. à cadēdo. nam, ut inquit Hiero. ab eo, quod post mortē ceciderit, cadauer dicitur. Et proprie de corporibus mortuis, quamuis & de oppidis ad solum deducis quādoq; dicatur. Ser. Sulp. Cice. Tot oppidorū cadauera proiecta iacēt. Hinc Cadauerinus, a, um, pen. prod. August. lib. 9. ciuit. dei: Si tantis sacrificiorum cadauerinis non cōtaminantur nidoribus. Seruius etiam à carendo deducit.

Cadiscus, uasculum quo suffragia colliguntur. Græce καδίσκος, diminutiuum à cadus.

Cadiuus, a, um, penul. prod. quod per se cecidit, unde Cadiaua poma dicuntur, quæ non manu collecta, sed sua sponte in terram

terram cecidere, & Cadiua folia, quæ per se ex arboribus cadunt. Plinius: Colligi mala post æquinoctium autumnale, cadiua separari stramentis, storijs, paleis uel sterni.

Cadmites, gemma, quæ cerulea interdum bullæ cingunt. Cc.

Cadmus, nomen proprium Phœnicum regis, Agenoris filij, qui fuit Tyrius, à quo Cadmeus, a, um. Martialis:

—Te Cadmea Tyrus. Et Thebæ Cadmeæ dicuntur à Cadmo conditore. Propert. Quum tibi Cadmeæ dicuntur Pontice Thebæ. Ferunt Cadmum decem & sex literas è Phœnicia in Græciam detulisse, α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ, ι, κ, λ, μ, ν, ξ, ο, π, ρ, σ, τ, υ, φ, χ, ψ. His Palamedem Troiano bello, quatuor adicisse, ξ, θ, φ, χ. Atque quoque Cadmum historiam inuenisse, & primum Prosaicam oratione instituisse. Apuleius uero hoc adscripsit Pherecidi. Fertur item inuenisse auri metalla, atque conflaturam. Est & Cadmus mons, qui Laodiceæ imminet, ex quo Lycus fluuius fluit. Noster autem Suidas ita scribit de Cadmo. Κάδμος δ' αὐτὸς ὁ ὠρετὴς τῶν ἡραμμάτων ἐπὶ ἡράμματα ἵκνωσας. καὶ μὲν παρὰ δὲ μιλῆσιος ἱερικοῦ, ὅς ἐστις ἡρὰς σὺν ἡραφῶν ἡραφὲς παρὰ λυκαῖαν, μὲν τὴν νῆα τῶν δ' ἐρφέως. Et subdit, ὅτι τὸν κάδμον φασὶ ἡρῶν ἐς τὴν ἡλῆσιν ἡμίλει τὰ ἡράματα ἀπὸ ἡραμάτων ἡρῶν. Φοίνικας ἰσχυρῶν. id est, Cadmus Milesius literarum inuentor epigrammate Zenonis. Cadmus Pandionis Milesius historicus, qui primus secundum quosdam historiam prosaica oratione scripsit, paulo iunior Orpheo. Et subdit, quod autem primum Cadmum in Græciam portasse literas, quas primi Phœnices adinuenerunt.

Cado, is, cecidi, casum, significat ruo. August. super Io. Qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ueh misero mihi, qui casurus sum. Interdum Cadere est cucinire. Cice. lib. 3. offic. Nec præter sapientem cadere in quenquam potest. Interdum occidere & mori. Vergilius:

—Cedit & Ripheus iustissimus unus. Cadere à caussa, est aduersario causam concedere, quod plerique faciunt ne maiora incurrant damna, quod est litem perdere. Huius composita sunt Accido, Decido, Excido, Incido, Intercido, Occido, Concido, Procido, Recido, & Succido, quæ habent penult. correp. Deriuatiua sunt Casa, Caso, as, & Casito, de quibus infra.

Caduceus, & Caduceum, uirga Mercurij erat, qua pax significabatur. Nam quia Mercurius orationis Deus est, & Deorum nuntius (ut gentiliū more loquamur) merito à Dijs mittebatur, ut dissidentium animos oratione sedaret. Hinc Caduceatores, dicuntur legati pacem petentes, à caduceo quem manu gestabant. Cato: Caduceatori nemo nocet. Et Caduceum ipsum Apollo inuenit, eoque Mercurium donauit, à quo ipse lyra donatus erat.

Caducor, eris, præcipitor. Varro: Et frigido nymbo aqua iacta caducimur.

Cadūcus, a, um, pen. prod. non solum momentaneū significat, quod facile cadat, sed quod cadere faciat, unde Caducus morbus, quod facile cadat. Firmicus lib. 7. Si luna in horoscopo fuerit inuenta, stultos, lentos, fatuos, & caducos efficiet. Plinius lib. 17. In drupis quoque, quæ maturescentes tunc sunt præcipue caducæ, id riguis magis euenit, etiam si non ceciderint fastidiendis. Quandoque caducus mortuus dicitur. Vergilius lib. sexto:

Hic multū fleti ad superos, belloque caduci Dardanidæ. Vnde & Cadauera, & Caducū, quod sub aliqua conditione legatum est. Caduca hereditas dicitur, quæ heredes ceciderunt. Et Caducarij, qui huiusmodi hereditatem accipiunt. Legatum oē capis, nec non & dulce caducū. Caduca auspicia ueteres dicebant, quæ aliquid in templo excidit, ueluti de manu uirgæ.

Cadulæ, guttæ, quæ de carne pingui cadunt, dum affatur. **Cadurcum**, tentorium, siue culcitra, qua merces tegitur, à Cadurcis Galliæ populus (ut inquit Plin.) apud quos lini præstantia palmam obtinet in culcitris. Iuuenalis:

Institor hibernæ tegetis, niueique cadurci. Sunt qui putent esse Institam quæ supra lectum obteditur, quæ tegit undique, & quum corpus Christi, aut sancti alicuius uiri ossa per urbem comportantur cadurco superne (quod plures sustinet) operiunt. Iuuenal. —Violato pœna cadurco.

Cadus, uas uinariū, quo uinum conditur, ut inquit Acron. cuius prima corripitur. Martialis: In uaticanis condita musta cadis. Continet urnas duas, uel ut aliqui uolunt, treis cum dimidia. Primi in alpibus rustici cados ligneos circulis cinctos excogitarunt, & Græcum est κάδος.

Cæa, nomen insulæ maris Aegæi, à Cæo Titani filio sic dicta. de qua Plin. lib. 4. Insulæ Cæa quatuor ferè partibus, quæ ad Bœotiā uergebāt, eodē mari deuoratis. Hæc Ptolemaus & uulgus nauticū Ciam nomināt. Hinc Cæus, a, um, unde Erasistratus è Cæa insula, Cæus dictus est. Et uestis Cæa, quæ ab aliquibus Coa dicitur. Plin. lib. 4. scribit ex Cæa insula profectam delectationi faminarum uestem, autor est Varro. Est autem Cæa uestis bombycina tenuissima, derasis uelleribus, à paruis animantibus confecta, ibi primum inuenta. Hæc prima texisse dicitur Pamphila, siue, ut Aristoteles inquit, Pasiphile, Platis filia. De hoc etiam in dictione Coos.

Cæcias, uentus, qui ita flere dicitur ab Aristot. non ut nubes propellat, sed ut ad se uocet. Flat inter aquilonem, & exitum æquinoctialem.

Cæcigeni, apud Lucretium secundo, qui cæci geniti sunt.

Cæcilia, genus serpentis cæci. Columella lib. 7. Est & animalium noxium uirus. Nam & uipera, & cæcilia sepe, quum in pascuo bos improuide supercubuerit, lacepsita onere morsum imprimit.

Cæcilius, poëta dictus, ut inquit Festus, à Cæculo Prænestinae urbis conditore, uel (ut quidam aiunt) à cæcutientibus oculis.

Cæcinos, amnis uocatur, qui Rheginum agrum à Locrensi diuidit. Et est oppidum Italiæ, haud procul à Sicilia, Cæcinum dictum.

Cæco, as, cæcum facio, cuius composita sunt, Excæco, quod est ualde, seu perfecte cæco. Plin. Vt quum lauatur, si oculos attingat, excæcet. Obcæco, de quo infra.

Cæcubum, uinum sic dictum à cæcubis Campaniæ populis, apud quos nascitur. Plin. lib. 4. Setini & Cæcubi obtenduntur agri. His iunguntur Falerni, Cæloni. Martialis: Cæcuba Fundanis generosa coquuntur amicis.

Cæculus, diminutiui à cæco, nomen proprium eius qui Prænestæ condidit, deductum à minutis oculis, à quo Cæcilius ortos putant, quorum familia Romæ nobilissima fuit.

Cæculto, as, obtusam faciem habeo, & quasi cæco similis sum. Festus: Cæcultare, est cæcos imitari. Cæcultant, cæcis similes sunt, oculorum acie obtusa. Plaut. Num nam mihi oculi cæcultant, est ne hic noster Hermio?

Cæcum uallum, in quo præacuti pali adfixi herbis uel frondibus occultantur. Item cæcum intestinum, quod à dextra parte incipiens, in sinistriorem peruium, & longum est. Ideoque dicitur cæcum, quia id quod peruium est, lateque fuscum ac secretum ab utraque parte, huc atque illuc est uolutum.

Cæcus, quasi oculus captus, uel quasi oculis concisus, uel oculis carens, & Cæcus dicitur insidiosus, occulte malus, latens, tacitus, qui uideri non potest. Columel. lib. 1. Ex quibus sepe contrahuntur cæci morbi, quorum causas ne medici quidem perspicere

perspicere queunt. Sic dicimus Cæcam noctem, in qua non uidemus. Vergil. Cæca regens filo uestigia. Et locus Cæcus dicitur, in quo nō uidemus. Cæcæ fossæ, Cæci aditus, qui sunt obsepti. Transfertur & ad animum, unde Cæci dicuntur improuidi, hinc Cæcitas tam animi, quam corporis orbitas.

Cæcutio, is, parum uideo, & Cæcutiens, quasi semicæcus. Varro: Vitrum oculi mihi cæcutiunt, an ego uidi seruos in armis contra dominos. Hieron. ad Pauli. Ut rarus sit, qui non earum cæcutiat lésione.

Cædes, mors, ferro, aut alia ui illata, præsertim ab eo qui occidere, aut ferire uolebat. Inde dicimus aliquem commississe cædem. Huius diminutiuum est Cædícula.

Cædo, is, cecidi, pen. prod. cæsum uerbum actiuū, cuius passiuum est Cædor, est & Cædere flagellare. Terent. Verberibus te cæsum in pistrinū Daue dedā. Item excidere. Cic. Aut eius partes quasi membra quædā cædenda. Item percutere. Iuuenalis: Ebrius & petulans, qui nullū forte cecidit. Itē occidere. Verg. Cæduntur uigiles. Per translationem uero ponitur quandoq; pro immolare, ut apud cundē. Cædunt binas de more bidentes. Itē pro frangere. Cice. Cædere ianuā saxi, instare ferro. Huius cōposita sunt, Abscido, Concido, Circuncido, Decido, Excido, Incido, Intercido, Occido, Præcido, Recido, & Succido, quorū penul. producit. At Cedo sine diphthongo, cæsi præteritū, & supinū cæsum facit, multaq; significat. Nam quādoq; Cedere significat abire, & locum uictori dare. Cicero: Cui quidē exercitus nostri, imperatoresq; cesserunt. Quādoq; discedere, euitare, atq; subtrahere. Plaut. Cædamus imbri. Lucil. — Quādoq; pudor ex pectore cæsit. Hinc Cedere iræ dicimus, dare locū iræ, & quasi ab ira discedere. Cedere bonis, discedere à bonis, & quicquid nostrum erat, tradere creditori. Cedere iuri, discedere à iure, ius quod habemus, alteri tradere. Quod & de iure cedere dicimus. Et Cedere, est in ius alicuius uenire, ut cedunt mihi ea bona, id est, in ius meum ueniunt, & cū accusatio mediante in Hiero. super Matth. Ita fiebat ut oblatio liberorū sub occasione templi & Dei, in sacerdotum lucra cederet. Rursus Cedere ponitur pro dare. Ennius: Salute optima corpora, ceditæ manus uestras, measq; accipite. Pro concedere, obsequi, nō repugnare. Verg. Cedo equidē, nec nate tibi comes ire recuso. Pro succedere, seu in sortē contingere. Idem: Cesserit Ausonio si fors uictoria Turno. Pro incedere. Plaut. in Aul. In hostem absolutus cedas. Inuenitur & Cedo imperatiuū pro dic: & nonnunq; pro da, nec habet aliam personā, nisi tantum Cedite pluraliter, habetq; primam correptam. Terent. in And. Cedo cuium puerum. Laetant. lib. 3. Cedo igitur quid didiceris. Cice. in Cato. Cedo, qui uestram rempub. tantam amisistis, id est, dic. Terent. in Phor. posuit pro da. Quin tu mihi argētum cedō. Phor. Imō uero uxorem tu cedō. Cedere diē, inquit Vlpia. significat incipere debere pecuniā, sicut Venire diē, significat eum diem uenisse, quo pecunia peti possit. Huius uerbi composita sunt, Abscedo, Accedo, Concedo, Decedo, Discedo, Excedo, Incedo, Intercedo, Præcedo, Procedo, Recedo, Retrocedo, Sece=do, & Succedo, quæ habent penul. productam.

Cædua sylua, quæ relinquitur ut ex ea ligna cædantur.

Cælebs, generis cōmunis, qui nunquā duxit uxorem, seu qui eam amisit. dictus Cælebs, ut inquit Hiero. quod cælo aignā uitam agat, qui coitu carcat. August. Cælebs qui non habet uxorem, uel quæ nō habet maritū, qualia sunt numina in cælo, quæ absq; cōiuge sunt, si Agapetas nō attendamus. Prisci. Cælebs dicitur quasi cælestiū uitam ducens. Hi accipiūt Cælibes nō tam pro uxore carētib; quā pro castis, & omni

Venere abstinentibus. Sed proprie dicitur Cælebs, qui uxore nō habet, etiā si cōcubinas habeat. Nam Cælebs & maritus relatiua sunt. Quin. Nam clarus an obscurus, magistratus an priuatus, ciuis an peregrinus, liber an seruus, maritus an cælebs, parens liberorū an orbus sit. Cic. lib. de legib. Cælibes esse prohibeto. Dicimus tamen thorū cælibē, & uitā cælibem actam in cælibatu. Ouid. Quæ si nō fuerat cælebs te uita deceret. Hinc Cælibatus, tus, pro uita quæ agitur sine uxore. Martia. Constituit Mercurius, pellere cælibatū. Hiero. ad Tranquillum: Nihil prodest absq; operibus cælibatus, & nuptiæ, quum etiam fides, si opera non habuerit, mortua esse dicatur. Sueton. Verum amissa uxore Lepida, duobusq; ex ea liberis, mansit in cælibatu.

Cæleste, quod è cælo est, unde Cælestia numina, & Cælestia auguria, quæ è cælo fiunt, quū uel fulminat, uel tonat deus.

Cælibaris hasta, dicebatur, quæ caput nubentis comebatur, quæ in corpore gladiatoris occisi stetit, ut sicut illa coniuncta fuerat cum corpore gladiatoris, sic cum uiro noua nupta sit copulata.

Cælicola, qui uel quæ cælum habitat.

Cælicus, a, um, idem est quod cæleste, ut cælica regna.

Cælistōmia, penul. prod. dicitur quum uox quasi in recessu oris auditur, sōua enim os dicitur, sit à cælo oris, quāuis & ab oris concauitate dici possit, xōisq; enim concauū dicunt, & sic per α, scribendum erit.

Cælites, Dij cælestes, qui in æthere, sphaerāq; superioris ambitu, usq; ad solarem circulum demcant, qui & Apathes dicuntur, quoniam non eos ut nos mortalium curarum uota sollicitant. Aug. lib. de grā. Cæles, cælites, qui iter sibi faciunt ad cælum.

Cælitus, penul. corr. aduerbium, significat è cælo, sicut Diuinitus à Deo. Hiero. Tandē cælitus inspiratus præcisam morsu linguam, in osculantis se faciem expuit.

Cælius, mons urbis Romæ ex septem à Cælio Vibeno nobilissimo duce Thufco dictus, quod Romulo aduersus Latinū regem cum auxiliariis uenerit inclutus, à quo Cælimōtia, aut Cælimontana porta. Hunc montem Tul. Hosti. urbi addidit, ibiq; ipse habitauit, quo frequentius habitaretur, ut inquit Liui. In eo habitauit Ennius poëta. Fuit & Cælius nomen patris Saturni.

Cælo, as, sculpo, siue signo, à quo Cælata uasa dicuntur, quæ ueteres Ancesta uocabant, quod circumcædendo fiant, & Cælum, ipsum quo cælantur. Plinius lib. 33. construxit hoc uerbum instar eorum quæ pretium signant. L. Crassus, inquit, orator duos scyphos Mentoris artificis manu cælatos fertijs centum, confusus est tamen, nunquam se his uti propter uerecundiam ausum.

Cælo, is, per duplex ll, frango, siue cædo, quo uerbo nō utimur, nisi in compositione. Eius composita sunt, Excælo, pro extollor, & supero. Antecælo, percutio, euerto, Procælo, eiusdem significati, à quo Procella. Recælo, reclino, humilis fio. Interdum actiue ponitur pro reclino. Var. Alius teneram abicem solus præcellit.

Cælsus, à cælo, id est, altus, & sublimis, à quo fiunt Excelsus, et Præcælsus, in quibus præpositiones habent uim augendi. Excelsitas. Cice. Etenim magis est secundum naturā excelsitas animi & magnitudo. Quidam tamen hoc nomē sine diphthongo scribunt.

Cælum, instrumentū quo utuntur argentarij dum uasa sculpunt, ut est illud: Cælo fabricata Myronis. Speu. ait. Cælum est, omnia compleciens corpora præter ipsum supremum ætrem. Et Cælum uocatur quod alio modo dicitur mundus, cuius

cuius circūflexu cuncta tegūtur, et stellis splēdet, quasi quaedam celatura, à Celo, sculpo, eò quòd sit celatum, hoc est, sideribus sculptum, siue signatum. Et sic cum æ diphth. scribitur. Amb. lib. Hexa. Celum dicitur quasi impressa stellarum lumina, uelut signa habeat, tanquàm celatum adpellatur, sicut argentum, quod signis eminentibus refulget, celatum dicitur. Var. à cauo deriuat. κείρον enim concuum dicunt, quia scilicet id necessario in sculptura exigitur. Et sic cū æ diphth. scribi debet. Quidam sine diphth. scribunt, à celando contrario nomine, quòd apertum sit. Interdum celum sumitur pro aere. Vergilius: — Maria ac terras, celumq; profundū. Plinius lib. 2. Et hoc celum adpellauēre maiores, quod alio nomine aera. Hinc grandines sunt, et pruinæ, hymbres, procellæ, turbines uentorum, hoc regnum supra lunam, pura omnia, ac diurnæ lucis plena. August. Huic autem celo in quo sunt luminaria, ita uicinus est aer, ut et ipse celi nomen acceperit, non solum sermone communi, secundum quem dicimus, serenum, uel nubilum celum, sed etiam nostrarū ipsarum consuetudine scripturarum, quum dicuntur uolatilia celi, quum aues in hoc aere uolare manifestum sit. Aristot. accipit celum pro octaua sphaera, quandoq; pro corpore quinto, quandoq; pro toto uniuerso. Dicitur præterea Celum, palatum oris. Plin. Cerebrum uiscerum excellentissimum est, proximumq; celo capitis, sine cruore, sine sordibus.

Cælus, cognomen indigenæ fuit, qui ex terra sorore in matrimonio ducta, Saturnum, Bætillum, Dogana, et Athlanta genuit. A cuius nomine mira uarietate, formosissimum supremū corpus Celum dicunt fuisse adpellatum.

Cæmentarij, dicuntur cæmentorū, hoc est ædificiorum, quæ ex lapidibus sunt, structores, quos Fabros murarios adpellāt. Hieron. ad Pauli. Agricola, cæmentarij, fabri metallorum, lignorumq; cæsores, lanarij, qui uilia opuscula fabricant, hi de precio totius operis faciunt, si cum domino cōuenerint, ædificandumq; id construxerint, redemptores uocitantur.

Cæmentitijs, a, um, quod ex cæmento est. ut parietes cæmentitij.

Cæmentum, à cædo, is, ut quidā putant. Sunt enim Cæmentata, omnis rudior materia, quæ ædificia cōsurgunt. proprie cæsi lapides apti ad ædificandum, exciso monte aliquo, uel effosso. Fodinas quoque rustici Campaniæ Cæmentarias adpellant. Lili. Nec erat difficile murum subruere, quòd cæmenta non calce durata erant, sed interlita luto, structura antiquæ genere. Columell. lib. 9. Sub porticibus quadratæ hæræ cæmentis, uel etiam laterculis extriuntur. Idem ibi: Modus syluæ pro cuiusq; facultatibus occupatur, ac si lapidis, et operæ utilitas suadeat, haud dubie cæmentis, et calce formatus circumdatur murus. Aliquando ponitur pro ipso opere. id est, ædificio, quod structo lapide erigitur. Plinius: Pallidus lapis in cæmento raro utilis, licet enim contra iniurias fortis, ad structuram tamen infidelis est, nisi multa suffrenatione deuinctus. Hieronym. in instrumento ueteri posuit pro calce aqua sabuloq; fermentata, quum ait: Habuerunt lateres pro saxis, et bitumen pro cæmento.

Cæne, urbs circa sinum Laconia, Tenaron antè uocata. hinc Cænites portus apud Pli. lib. 4. Et Cæncus Iupiter dictus est.

Ouid. Victor ab Oechalia cæneo sacra parabat Vota Ioui.

Cænosa, Græcè, Latine nouus, inde Cænodoxia, noua gloria.

Cæpe, gen. neut. et indeclinabile, à capitis magnitudine dicitur, unde et primā diphth. uocalem accepit. Hieron. Impelle pelusioten ut edat cæpe. Dicitur et Capa, cæpe. Ouidius: Cædenda est hortis eruta cæpa meis. Inuenitur etia secundum Priscia. Capitijs, et Capitijs. Caparū plura sunt ge-

nera, nobilissima Ascalonia ab oppido Iudææ. Nam ut refert Strab. lib. 16. Ascalonensium regio præcipue fert cæpas. Colu. Pompeiam, uel Ascaloniā cæpam eligito, et composito in fidelia. Optime sunt rotundissimæ: ruffæ aciores, quàm candidæ: siccæ, quàm uirides. Cæpa oculos mordet, unde à Græcis nomen impositū Cromyon, quasi pupillam oculi comprimi cogeret, sicut scribit Aristot. in proble. Unde lachrymosa dicitur à Columella.

Cæpi, præteritum à capio, cum æ diphth. scribitur cum eius compositis. Accæpi, Concæpi, Recæpi, Præcæpi. Cæpi uero defectiuum cum æ, à cæpio, pro incipio formatur, quod apud antiquos in usu erat. Terent. in Adel. Sex totis mensibus occissem, quàm ille quicquàm cæperet. Cato: Cæpiam seditiosa uerba loqui. Nunc autem præterito eius pro præsentis utimur cū suis deriuatis. Cæperā, cæpissē, cæpro, cæpisse, cæptū ire, et Cæptum, et cæpti, hoc est principium. Ouidius: — Dij cæpiis, nan uos mutastis et illas, Adspirate meis.

Cæpula, diminutiui à cæpa. Pal. Hoc mense cæpulas seris.

Cæra, licet à Græco nomen habeat, κέρων enim Græci fauū dicunt, quod absq; diphth. scribitur. tamen Apuleio teste consuetudo cōuertit in æ diphth. Quidam etiam à careo deducunt, eò quòd mellis perfusione careat, unde etiam primam diph. uocalem assumpsisse dicitur. Est autem Cæra quæ fit expressis fauis. Cæra aliquando pingere solebant, quapropter et tabellæ ita pictæ, Cære uocabantur. Ouidius:

Perlege dispositas generosa per atria cæras.

A Cæra etiā fiebat pugillares, in quibus scribere mos erat, unde et p epistolis, et p pugillaribus ponitur quadoq; Iuuen. Non ne libet medio cæras implere capaces Quadriui.

Quandoq; pro cærata tabula. unde dicitur in prima cæra, et in secūda cæra, ima cæra, et extrema cæra. Nam Romani testamenta scribebant in tabulis cæratīs. Sueton. in Cæsa. Quint. Pedium ex quadrante heredem instituit, reliquos in ima cæra. id est, ultima parte tabulæ testamentariæ. Hinc Syncerum, et Procerum. Cæra optima est, quæ Punica uocatur, omnium candidissima, proxima, quæ maxime filula.

Cæratum, uidetur esse sicut uulgo adpellatur, quod uulneribus superponi solet. Hieron. ad Ctesiphonem: Deniq; ut omnē stultitiam meā diligentius recognoscas, etiā stomachum meū, post illud susceptum cæratum tuum te absente curauit. Constat ex rebus siccioribus, et igni adpositum mollescit, sed adpositum corpori, durecit, et pertinacius hæret. Dictum à cæra, quæ ferè omnibus cærais adhiberi solet. Quidam non Cæratum, sed Cærotum adpellant, à Græco κέρω.

Cæratūra, æ, ipsa cæratio. Colum. Vetera non credideram, propter olei succum cæraturam pati.

Cærefolium, genus herbæ. Palla. Cærefolium locis frigidis seratur.

Cæremonia, penult. corr. uel ab oppido Cærete, uel à cærendo dictæ sunt. Nam urbe à Gallis capta, quum uestales uirgines simulachra Deorum ex hostibus erepta, traducerent, in oppidum Cærete potissimum conuenire, ubi benignè fuerunt hospitio susceptæ, donec à Gallis ciuitas per Camillum liberata fuit. In cuius beneficij memoriam Romani præstiterunt, ut omnis diuinus cultus Cæremonia, à Cærete diceretur. Lilius libro 5. scribit L. Albinum de plebe unum, uirginem, sacerdotem, sacraq; plaustro, Cære inuixisse. unde Cæremonijs sit enatum nomen.

Cærete, gen. neut. ciuitas Thuscæ, quæ Strab. teste Aegylla dicebatur. Declinatur et Ceres, caritis, penult. corr. Verg. Est ingens gelidum lucus propè Caritis amnem.

Festus Cære neut. genere declinat, sic inquit. Cæremoniarū m causam

causam, alij ab oppido Cere dicta existimant. Nomen ab hoc patriū est, hic, et haec Ceres, caeretis. pen. prod. Verg. lib. 9. Qui Caete domo, qui sunt Minonis in aruis. Potest etiam declinari secundum Priscianum, hic et haec Caeritis, penult. correcti. uel hic et haec Caeretis, pen. producta.

Caereus, a, um, quod ex cera est. ut imago caerea. Sumitur quandoque pro molli, ac facili. Horatius:

Caereus in uitium flecti, monitoribus asper. Idem:

Caeca Telephi laudat brachia. Quandoque pro pingi. Acci.

Pinguem turturcm, caecamque ficedulam. à cera uidelicet colore. Quandoque pro uncto. Martialis:

Caeca si pendet lumbis et trita lacerna.

Caereus, caerei funale. Martialis:

Hic tibi nocturnos praestabit caereus ignes. Huius diminutivum est Caecolus. Hieron. Magnum honorem praebent huiusmodi homines, beatissimis martyribus, quos putant de uilis finis caereolis illustrandos.

Caericae, Graeci dicunt horas temporales, quae et uulgares. nam apud ueteres solaria in horas tam noctis, quam diei temporales, non equinoctiales diuisa praeponebantur. Ita singuli dies, noctesque horis continebantur duodecim. Et quod sequens est, meridie mhora dici sexta designabat.

Caerinthe, es, genus herbae, mellis cum cera misti saporem habens. Verg. lib. 4. Georg. Et Caerinthe ignobile gramen. Habet folium candidum, incuruum: cubitalis, capite concavo, cuius florum auidae sunt apes. A Cera deriuatur, dicitur et Caerintus, et à Dioscoride Caeranthemis. Ab Aristot. Erythace, seu Riithace, uulgo eam uocare solent Carbinam, in Ethruia, et Lyguria, credo, quia flatu Africi nascatur, quae, ut inquit Vitruuius, Carbam, nautae Carbinum cognominant. Fit quidem nigrior à uentis. Quidam tamen Cerinthe sine diphthongo scribunt.

Caerinus, a, um, penult. prod. idem quod caereus.

Caerium, uel Caeris, genus ulceris, quod faui similitudinem habeat. Plin. Romanorum fici teneri cauliculi cum melle, ulceribus quae caria uocantur, illiniuntur.

Caero, as, carā impono. Colum. lib. ult. Sexta quoque oliuitate dolia carare oportet. Huius compositum est Incero. Iuuen. -Genua incarare Deorum.

Caerofarii, dicti sunt à deportandis caereis, quando legendum est Evangelium.

Caerofarium, instrumentum quo caereus fixus continetur. In Decretis Canon. dist. 23. Acolytus accipiat caerofarium cum caereo, ut sciat se ad accendenda lumina mancipari.

Caeroma, et Caeromatū, à cera fit, significatque oleum, coenūque quibus permixtis, ungebantur athleta, qui essent certaturi. Inde Iuuen. Caeromatico collo dixit, dictum, non quod caeroto simile sit, sed Graecū est κηρόμα, τῶν. significatque apud Graecos tabulam caeram, in qua scribi esset solitum. Haec inscriptio Haphe dicebatur. Martial. Et flauescit haphe. Nam ea inscriptione persusa oblectantium corpora, quodammodo flauescerent, lepras patientibus similia. Fiebatque ex oleo, terraque, nec ex omni terra, sed ex quibusdam eius generibus, quibus robustiora fieri corpora, et ad tolerandos aestus, atque algores firmiora arbitrabantur: ut erat Albida quaedam terra pertenuis, ex Albano agro, et rubrica, et Baianus pulvis. Adhibebatur quippe oleum, tum ad agilitatem praestandam, ut corpora lubrica fierent: tum, quod natura olei est, tepefacere membra, et contra algores munire. Terra uero ad indurandos magnos artus, et aduersus aestum firmandos adiungebatur. Sta. de palaestritis. Postquam olco gansa cutis petit aequor uterque. Pro cursu medium atque hausta uestitur arena.

Tum madidos artus alterno puluere siccant.

Collaque demersere humeris, et brachia late Vasta tenent. Pontitur et pro loco, in quo palaestrae ungebantur. Plin. Idem palastras athletarum imaginibus, et caeromata sua exornant.

Caerosus, a, um, quod habet admixtam ceram. unde mel caerosum dicitur nondum depuratum. Plin. Liquore ueluti mellis caerosi.

Caeruleus color, uiridis cum nigro, et subniger, sicut mare, qui Graeco uerbo à Latinis dicitur Glaucus: et Gellius sentit eundem esse Caesium. Hinc Venetum quoque colorē, et Thalasium, et Ferrugineum, et Cyaneum adpellari ab cruditis inuenimus. Dicitur Caeruleus, quasi caeruleus, à caeli colore. Dicitur et Cumatilis color, quod Graece κόματις fluctus uocant. Alij deducunt à Ceta, de quo in dictione Cerea. Caeruleum arena est, cuius tria sunt genera. Aegyptium, Scythicum, et Cyprium. Postea probatum est Atticum marmorosum, et Scyricum, siue pressum. uide Plin. lib. 33.

Caeruleus, idem quod caereus. Proper.

Caeruleus cucumis tumidoque cucurbita uentre.

Caerulus, a, um, penult. correpta. Catul.

Caerula uertetes abiegnis aequora palmis.

Cesa, Gallicum telum. Varro. Qui gladijs cincti sine scutis cū binis cesis essent. Haec et Gesa dicuntur Gallica lingua. unde et uiros fortes Galli Cesos uocant. Vergil. lib. 7.

-Alpina coruscant Cesam manu. Et Cesa, particula orationis, quae Graeci Comata uocant, differuntque à membris, quae Graeci dicunt Cola. Membrum enim est pars orationis ex pluribus uerbis absolute aliquid significans, hoc modo. Et si uereor iudices, ne turpe sit pro fortissimo uiro dicere, incipientem timere. Caesum autem pars orationis est, nondum ex duobus, aut pluribus uerbis quicquam absolute significans, hoc modo. Et si uereor iudices ne turpe sit. Aliquando tamen Cesa oratio dicitur, quum non efficiuntur membra, ex connexione uerborum, sed singula uerba aliquid significantia proferuntur, hoc modo. Quis est iste Gellius? armiger Catilinae, stipator tui corporis, concitator tabernariorum, latrator fori. Eadem Incisa dicuntur. De hoc etiam in Comma.

Caesar, cognomen Iuliorum est. Ille enim qui, primus caesaris nomen adeptus est, ab eo dictus fertur, quod caeso matris utero sit natus. Vel ab elephanto in pugna occiso, qui lingua Maurosum Caesar adpellatur. Vel quod oculis caesis, hoc est, glaucis fuerit. uel à caesarie, cum qua natus proditur. Plinius lib. 7. scribit, Scipionem Africum primum fuisse dictum Caesarem. à Caeso matris utero, qua de causa et Caesones adpellati. Iulius autem Caesar, à quo familia Caesarum postea prodigata est, non est natus caeso utero materno, qui matrem Aureliam habuit, quam amisit, quum in Gallia bellum gereret, cuius etiam pater Caesar est nuncupatus, qui praetura functus, Pisces obiit. Rarum facinus scribit de Caesare Dion historicus Graecus, cuius uerba Graeca subieci. Τὸν δὲ δακτυλίον τῆς πομπῆς τῆς ἐν μὲν ἀφελουμένης ἐπέμψεν, ἵνα πιστεύοιεν αὐτῷ τὴν ἀνείρεσιν αὐτοῦ ὅτι ἐνέχοντο τῇ ἀγῆστῳ, ὅτι τὸς καλοπατρας ἱρώται, ἢ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ καλοπατρῶν, καὶ πλείους, καὶ ἄλλους ὅσους πᾶσι τῷ Χρὶ συνεγίνετο. καλοπατρῶν δὲ πρὸς αὐτὸν γυναικῶν ἔγινετο, καὶ τὸ φέγμα ἀσθενέστερον ἔδει. id est, Anulum Pompeij aufereus Romanum misit, ut interitum crederet. ipse autem diu moratus in Aegypto propter Cleopatram amorem. Fuit enim Caesar amatissimus et pluribus mulieribus, et quibuscumque incidisset, conuersabatur. Cleopatra autem foeminarum pulcherrima fuit, et urbanissima loquelam habuit.

Caesarea, urbs Palaestinae in littore maris magni, quae turris Stratonis uocabatur, sed postea ab Herode in honorem Caesaris nobilior aedificata, Caesarea est adpellata. In qua idem Herodes

rodes in honorem Caesaris, magnificam domum albo marmore construxit, ubi nepos eius Herodes, ab angelo percussus (eo quod non dedisset honorem deo) consumptus à uermibus, exspirauit. In hac Cornelius Cēturio à Petro baptizatus est. Altera Philippi, à Philippo Herodis filio, in honorem Caesaris ad radices montis Libani edificata, ubi duo fontes, 1or scilicet, & Dan oriuntur. Tertia Cappadocia. Iosephus. Moga primum dicebatur, quae postea Cappadocia, nunc autem Caesarea à Caesare. Quarta Mauretania.

Caesaraugustana, urbs Hispaniae Tarraconensis, de qua habetur in gestis diui Vincentij.

Caesareus, a, um, & Caesarianus, a, um, ut milites Caesariani.

Caesaries, coma à crebra caesione. ideoq; proprie uirorum est. unde Caesariati, comati dicuntur. Plautus in milite: Caesariatus miles.

Caesenna, urbs Flaminiae provinciae, à cecidendo, quod exiguam caesa. id est diuisa sit. Vel quod ager eius duobus fluminibus, Sapi & Rubicone sit diuisus. Hinc Caesennates dicti sunt, Caesennam habitantes, & Caesennetia uina, quae inter generosa numerabantur.

Caesim, aduerbium. significat cecidendo, siue per incisionem gladij, sicut punctum pungendo, & Caesim dicitur uno ictu. Colu. lib. 5. Maior autem pars operis in uincam ductim potius, quam caesim facienda est. Hinc Ductim significat cum mora. Caesim sine diphth. aliud significat.

Caesitium, linteolus erat purus & candidus. dictus quod cecidendo ad candorem perueniret. uel quod oras circumcisas haberet, Plaut. in Epid. Linteolum caesitium.

Caesius color, qui speciem caeli habet, unde oculus Caesius dictus, quasi caeli, hoc est caiani coloris. Graece καυκώπης, ab oculis nocturnorum. καὶ enim noctua dicitur, & uisus. Vnde à nostris glaucus dicitur. Hinc Glauci equi, qui felineis oculis sunt, uulgo Glauciolii uocantur. Alij Caesium intelligunt lentiginosum, alij caeruleum. Terent. in Eunu. Ruffanē illā uirginem caesiam? Et in Hecy. Magnus, rubicundus, crispus, crassius, caesius. Vbi Donat. Caesius, glaucis oculis, quasi felis oculos habens.

Caesones, penult. prod. qui caeso matris utero nati sunt.

Caespes, gen. masc. à cado fit, & significat terram cum herba auulsam, seu in modum lateris caesam. uel dicitur frutex recisus, ac truncatus, quod pedē cecidat. Ex caespite agger castrensis fit. Luca. Stetit aggere fulti Caespitis intrepidus. Circūciditur autē ferramentis, contineturq; herbarum radicibus terrarum. Docet Vege. lib. 3. qua altitudine ac latitudine caespes circūcidi habeat. Hinc Caespitius, a, um, quod fit ex caespitibus. unde tribunal caespitiū, uocatur suggestum ex caespitibus factum. Flauius Vopiscus Deinde concursus ad caespitiū tribunal. Et arae Caespitiiae dictae sunt. Iul. Capi. Centum arae uno in loco caespitiiae extruuntur.

Caespito, as, penult. correp. pede aliquid percussio, quo quasi ruere cogar, ut sit Caespitare, quasi caespitem offendere, uel in caespitem ferri. unde Caespitatores equi, qui saepe in caespitem uel lapidem aut aliquid huiusmodi impingunt.

Caesura, proprie incisura. Plin. lib. 17. Antē calendas Martias crescit ad brumam usq; definitq; quum durescere incipit, hoc signum, quod tempestiuam habet caesura. Et Caesura à cadenda uoce quae definitur, quod sit decora terminatio uocum, in medio uersui notata. Haec quadrifariam diuiditur. Alia Pentimemeris dicitur, siue semiquinaria. alia Heptimemeris, siue semiseptenaria. tertia Trochaica. quarta Bucolica. Pentimemeris est, quum post duos primos pedes, superans syllaba inuenitur, quae dictionem terminet. ut, Arma uirumq; cano. &

Italiam feto. Habet enim ex quinque dimidium. Heptimemeris est, quū post tres pedes, similiter syllaba inuenitur. ut, Arma uirumq; cano Troia. Continet enim septenarij medietatem. Trochaica est, quum post duos pedes Trocheus partem orationis perficit. ut, Nil nostri misere. Bucolica, quum post quatuor pedes syllaba superat, in partem orationis desinens ut inuertitur trocheus partē orationis terminans. ut, Omnia uincit amor, & nos cedamus amori.

Caesuratim, significat succinctē, breuiter, per caesurae comata. Sido. Claudiano. Tota de illo dicto sic caesuratim succincta, quam profuens.

Caesuratum, uas, adpellatur caesim orificiatum.

Caestus, us, genus clauae, pilas plūbeas loris bubulis adpensas habēs, quo Darethen, & Entellū pugnasse legimus. Ver. li. 5. Sin crudo fudit pugnam committere caestu. Et à cecidendo fit Caestus. Caestus uerò caesti, sine diphthongo, sumitur pro cingulo, quo uxor à marito cingebatur in fide maritali, & est foeminae gener. quamuis & mascul. reperiatur, à uarijs punctis sic dictus. καὶ enim pungere est, & picturare. Vnde cingulum illud Veneris, quo ipsa Martem, & Iuno Iouem conciliabant, à poetis Caestus dicitur. Martialis:

Vt Martis reuocetur amor summūq; tonantis

À te Iuno peto ceston, & ipsa Venus. Sed & lorū, aut opus inter punctum acu ue pictum, & Veneris item ornamentum, & in cōmune foeminarum, ceston Graeci uocant. Proinde de Celsus Aphricanus contra quem scripsit Orige. 24. libros edidit, quos à rerū uarietate caestos adpellauit. Hinc Incestus, & Cestillus diminutiuum. Homerus multa in libro 3. Iliados. Et Eustathius. sed Aristopha. interpres in uestis comœdia. δ κιστός το κιστόν. ἔδωκε ἰχθύος καὶ καλῶς, καὶ ἀγαθὴν λεπίδα ἰχθύος. id est, Cestreus est genus piscis, caput, & magnam squammam habentis.

Cæter, aliū significat. à quo fit Cæterum coniunctio, siue aduerbium pro sed, siue id, quod dicere solemus, quod reliquū est. Cæter à etiam quandoq; aduerbialiter capitur, pro deinceps. ut, Cæter à parce puer bello.

Caicus, nomen est fluuij in Phrygia, & labitur per Mysiam, & Pergamum, per campum qui Caicus adpellatur, Arrianus autem lib. 5. de gesti. & uita Alexandri magni. καὶ καὶ καὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ ἐν τοῖς ποταμοῖς, id est, Caicum alium in Mysia, & Meandrum in caricis, & reliqua.

Cain, Ἰν. apud Hebræos inuidiam significat. Arsit enim inuidia fratris.

Caïus, cognomen à parentum gaudio sumptum. Est & dictio trisyllaba. Martial. Non maius, quam ter Caïus esse tuus. Scribitur autem per c. sed profertur per g, & notatur per c. quae inuersa 3, mulierem declarat. Apud Priscos autem pro domino ponebatur, sicut & Caia pro domina.

Cala, fustis, siue claua lignea, Luci. Scinde calam, ut caleas. id est, scinde lignum, & focum accende, ut te calefacias.

Calābra, penult. corr. dicebatur curia ubi tantum ratio sacrorum gerebatur. Macrobius. Et ipsi curiae ad quam uocabantur, calābre nomen datum est.

Calabria, pen. corr. insula est, quā ueteres Mesapiam, à duce Mesapo, Peucetiam à Peucetio Oenotri fratre dixere. Estq; ora Italiae, proxima Sicilia, à qua Pharo breui maris tractu disiungitur. Inde fit Calāber, bra, um. Ouidius lib. 3. de arte. Ennius emcruit Calābris in motibus hortos. Similiter declinatur hic Calāber, hanc calābris, & hoc calābre. Ex nomine eius declarantur bona ciuitatis. καλός, ἦ, ἔρ, Bonus, na, num. Καλῶς, de grauo, more arborū de grauatū pondere fructuū, quoniam sit regio onerosa & plena omni genere bonorū. In

m 2 ca sunt

ea sunt, Brundisium, Hydrus mons, & Salentini campi.
Caladrius, & **Caladriion**, avis est albi coloris.
Calæ, arum, ciuitas in India. Græcum est, καλὸν, τὸ κάλῳ. id est, hoc lignum, huius ligni.
Calagurium, ciuitas Hispaniæ, in Vasconibus collocata. Hinc Calaguritani, qui in ea habitant.
Calais, Boreæ, ex Orithyia cōiuge filius alatus, q. unā cū Zeto fratre similiter alato, quia sagittæ arte præstarent, missus est ad Harpyas persequendas, quas fugauerunt in insulas usq; Plotas. In cælo positi Canicula exortum dies ferè octo præcedunt, quos prodromos, id est, præcurrentes adpellant. Cc.
Calaitis, gemmæ genus à calore calaino qui turbidus est. unde uestes Calina, à Veneto colore. Plin. Amplitudine conspiciua, sed fistulosa, & fordio plena est calais.
Calama, mæ, penult. corr. gen. Femin. est hasta ipsius frumenti. Suidas. καλὰ μὲν ὁ σάχους τὸ σίτος, ἀπὸ κάλῳ τὸ ἔχον, ἀπὸ δ' ἀπὸ τὸ καλόν. id est, Calama frumenti spica est, ab κάλῳ, id est, ligno. hoc autem ab æstu.
Calamarium, theca. id est, repositorium calamorum.
Calamintha, seu **Calamenthus**, herba nota, quā Arist. scribit in mentem commovere. hanc Latine Nepetam quidam dici putant.
Calamis, idis, seu Calais, nomen statuarij, qui equos absolutos, & perfectos effinxit. Ouidius. Vendicat ut Calais laudem quos fecit equorum.
Calamistrum, acus maior, qua calefacta & adhibita, cripsatur capilli. Vnde Calamistratus puer, pro crispulo, cirratog; qui annulatos capillos habet. Cic. Calamistratum comā uocat. Varro refert Calamistrum parari ob ornatū quod calefactū in cinere, capillos ornat. Qui autem calamistrum administrat, à cinere, Cinerarius, & Ciniſto uocatur.
Calamitæ, ranæ minime sunt & uiridissime, & à quibusdam Diphthitæ uocantur, sic dictæ q. inter calamos uersentur. Cc.
Calamitas, proprie rustici grandinē dicunt calamitatē, q. cōminuat calamos, hoc est, culmos, & segetes. Teren. in Eunū. Ipsa egreditur nostri fundi calamitas. Accipitur pro miseria & ærumna. unde Calamitosum dicimus malis, ac calamitibus prægrauatum. Cice. Et honoris amplissimi puto esse, & accusare improbos, & miseros, calamitososq; defendere.
Calamodinus, genus arundinis in Italia nascens, Latine Adarca adpellatum. nascitur circa arundines tenues, ubi spuma aquæ dulcis, ac marina se miscent.
Calānus, pen. corr. Græcum est καλὰ μὲν, & καλὰ μὲν. harundo magis minuta, habens internodia longa, & recta, ex qua sagittæ apud diuersas gentes fiebant. Vergil. Quum Daphnidis arcum Fregisti & calamos. Plin. lib. 16. Calamis populi orientis bella conficiunt. Est & Calamus quo scribi solet. Martialis: Dat chartis calamos habiles Memphis tellus. Texantur reliqua testæ palude tibi. Idē Calamus, dicitur concavus, fistulis accommodatus, quem Syringa uocant. Est & Calamus auleticus, qui tibijs utilis est. Vergil. Nec calamis solum equiparas, sed uoce magistrum. Et Calamus uirga est, cui hamus filo lōgo ligatur ad capiēdos pisces, similiter uirga ad capiēdas aues uisco illinita. Marti. Galbula decipitur calamis & retibus ales. Aliquando Calamus accipitur pro stipula, & pro quacumq; re tereti ac fistulosa, ad similitudinem harundinis. Vnde arborum quoq; ac uitium Calamos dicimus. id est, teretes particulas, & uirgas ad ferendum in terra aptas. Plinius: Qui si longius afferrantur pomorum calami, rapis infixos, optime custodire succum arbitrantur. Item accipitur pro arbore aromatica, à simi-

litudine calami usualis, simulans gustu casiam. Hieronym. in Exod. Sume tibi aromata calami ducētos quinquaginta sicles, casia quingentos sicles, pondere sanctuarij. Gignitur in India multis modis geniculatus, fuluus, flagrans spiritus suauitatem, qui quum frangitur, in multas fit partes scissiblis. Et Calamus mensura est sex cubitorum & palmi.
Calantica, tegmen muliebri, quod capite innectitur. Cice. in Clod. Tu ne, quum mentirentur pedes fuscī, quum calantica capiti accommodares.
Calānus, pen. prod. unus fuit philosophus ex Gymnosophistis Indis, qui tempore Alexandri magni se ipsum uiuum ultroncus cremauit. De cuius morte hæc p̄dicuntur. Secutus Alexandrum magnum extra Indiæ fines, præter cōmunem aliorum philosophorum consuetudinem, qui regi assistunt, quum apud Pasagardas ægrotare cœpisset, seipsum exussit anno ætatis suæ septuagesimo tertio. Facta enim pyra, & aurea lectica superimposita, in ea cubans, combustus est, stramentis opertus. Macedonesq; rogauit, ut illum letitiæ diē cum rege simul potantes exigerent. Sunt qui dicant, eū in lignea domo, frondibus plena, & pyra super tecto constructa, inclusum, se ut trabem in ignē coniecisse, & cū domo deflagasse. Fertur, quum Alexander magnus rogaret eum, siquid uellet, dixisse. propēdiem te uidebo. Quod ita contigit. Nam in Babylone paucis post diebus Alexander mortuus est. Arianus autē historicus de gestis Alexandri ita scribit Græce. ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἐν τῇ πόλει ἣν ἱεροσόλυμα καλεῖται, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἐν τῇ πόλει ἣν ἱεροσόλυμα καλεῖται, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἐν τῇ πόλει ἣν ἱεροσόλυμα καλεῖται. id est, O rex Alexander, homo quisq; tantum terræ occupat, quantum hoc est, iuimus certe hoc modo, tu autem homo similis alijs. Et multa alia de locutione, & morte ipsius. Calanus autem non est nomen illius, sed quia ita fuerit cognominatus, scribit Suidas noster. ὁ τὸ ὄνομα ἔχων οἱ ἱεροὶ προφῆται ὡς ἀπὸ τοῦ ὀνόματος. id est, Sic uero omnino sapientem Indi perhibent.
Calaris, ciuitas in Sardinia. uide in dictione Sardinia.
Calafastri, pueri dicebantur canoram uocem habentes, inquit Viſtru. qui à regibus ad hoc munus queri solebant.
Calatha comitia, Quære in dictione Comitium.
Calathæ, quam alij Calathusas uocant, nomen urbis ad Herculis columnas sitæ.
Calāthis, is, penult. corr. nomen ciuitatis sicuti Ptolomæus & Strabo scribunt à calathō ibi inuento. Inde fuit Hister poëta, qui de tragædia insignem librum condidit.
Calāthus, pen. corr. & aspirati, Græcū est κάλαθος, ab aliquibus, qualis & quassillus, ab aliquibus fiscella, uas uimineum, secundum Porphyriōnem, in quo mulieres pensa uel tranam reuoluunt. Iuxta quas significationes ait Verg. in Alexi: Tibi lilia plenis Ecce ferunt Nymphæ calathis. Calathus dicitur cistella. Ouidius lib. 4. Fastorum: Hæc implet calathos lento de uimine nexos, Hæc gremiū, luxos degrauat illa sinus. Accipitur interdum pro calice ad sacrificium apto. Vergil. Vina nouum fundam calathis aruis. necstar. Seruius ait esse uas æneum, in quo lac, uel recens caseus distrahitur.
Calatores, dicebantur serui, à καλῶν, quod est uocare, qui semper uocabantur ob necessitatem seruutis.
Calcaneus, & **Calcaneum**, utroque modo dicitur pro parte posteriore pedis imi. Vergilius: Continuis rimis calcanea scissa rigeabant.
Calcar, ferreus stimulus ad urgendos equos. sic dictum, quod ad calcem alligetur.
Calcaria, fornax in qua calx coquitur, sicut Sulphuraria, in qua sulphur.

qua sulphur. Plin. Nup. repertū oleas gaudere maxime cinere a calcarijs fornacibus. Est autē adiectiuum Calcarius, a, um, Calcarius uero qui præest fornaci calcariæ. Cato de Rust. Calcarius ligna conficit ad fornacem,
Calcata, ædificia dicuntur calce contestata, quæ & loricatione, & tectoriū adpellant, & præcipue si leue, politum uel fuerit, ut superinduci possit peniculis, uel albariū, uel pictura ad uenustandam structuram.
Calceamen, & **Calceamentum**, pro ipso calceo. Plin. lib. 29. Hinc calceamina, & pastorum uestis.
Calcearium, idem quod calceus. Vlp. titulo de alimentis legatis. Diarijs, uel cibarijs relictis, neq; habitationem, neq; uestiariū, neq; calcearium deberi palam est.
Calceatus, ius, idem quod calceamen. Plin. Itaq; longo itinere sine calceatu atteruntur pedes.
Calceolarius, qui calceos conficit. Plaut. in Aulula. Propole, linteones, calceolarij.
Calceus, pedis indumentum, quod fit ex pellibus animalium. a calce fit. Cice. lib. 1. ar. ueteris. Si nullus erit in calceis puluis, ex itinere conuenire oportebat.
Calchas, antis, proprium nomen Græci auguris.
Calcio, & **Calceo**, as, raro usus autores inueni. semel cum accusatiuo eius rei, qua quis calciatur apud Plin. li. 36. reperi. sed pro impono dictū est. Arcefilaū quoq; magnificat Varro: cuius se marmorā habuisse lænā tradit, aligerosq; ludentes cum ea cupidines, quorū alij religatā teneret, alij ē cornu coegerent bibere, alij calciaret foccos, omnes ex uno lapide. Ablatiuo autē lib. 7. Nos quoq; uidimus Athanātū nomine prodigiose ostentationis, quinquagenario thorace plumbeo indutū, cothurnisq; pondo calciatū per scenam ingredi. Gell. Dic feriato tunicis, & lacernis indutos, & gallicis calciatos. Huius compositū est Excalcio. Sucton. in Vitel. Pro maximo munere a Messalina petijt, ut pedes præberet sibi excalcandos.
Calcitro, as, penult, corr. pede percutio. Hinc Calcitrones, dii sunt equi, qui calcibus infestant. Gell. Equus mordax, & calcitro. Huius compositum est Excalcitro.
Calcitrosus, qui sepe calcibus frigit. Colum. lib. 2. Iuueniūq; recte tractum, calcitrosūq; cum reddit.
Calco, as, comprimo, quod ad animum transfertur. ut calceat passiones. cuius composita sunt Conculco, Biculco, & Proculco.
Calculo, as, rationem facio. unde Calculator, a calculis, id est, lapidibus minutis, quos antiqui in manu tenentes, numeros componebant.
Calculosus, qui calculis. id est, lapillis in corpore abundat. Quo nomine usus est Plin. Et Calculosus locus, qui calculis abundat. Colum. lib. 1. Loca aprica, calculosa, glareosa, interdum & saxosa amat ficus.
Calculus, a calcando genus lapidis durissimi, & rotūdi, sicut ait Hieron. ad Dam. qui calce pressus offendit. Ouidius: Per quas numerabilis alte Calculus omnis erat. Et Calculus lapillus in corpore, ex quo asperimus cruciatus gignitur, qui autē co morbo laborant, Calculosi dicuntur, a Græcis Lythnici. Plin. lib. 21. Vtuntur ad alopetias, lithanicos, opisthotonicos. Itē Calculus dicitur, quē latronem, seu latrunculum antiqui adpellauerunt, iuniores Scacum uocant. Martialis: Hic mihi biseno numeratur tessera puncto
 Calculus hic gemino discolor hoste perit. Quoniā autē calculis facere rationē solemus, Calculus p ratione ponitur. Cice. Itaq; tibi cōcedo, ut si te alicuius dati pœnitet, ad calculum reducas. Rursus Calculus minima pars ponderis dicitur. & culter lapideus quo Esaia propheta labia mundata fuerit.

Caldariæ, sellæ sunt in quibus calida lauamur. Cc.
Caldarium, abenum, quo aqua calida hauritur. Cc.
Calefacio, & **Calfacio**, calidum reddo. Plin. lib. 21. Chrysocome radix calfacit, & stringit. Hinc Excalfacio, a quo Excalfactorius, a, um. Idem: Excalfactorias habet uires. Concalfacio, incendio. Cicero: Et ait idem quum brachium concalfecerit tum solere pugnare.
Calefio, habet significationem passiuam illatam: ut hic calefit igni. a quo Concalfio, & Excalfio.
Calendæ, prima dies mensis. a καλεω, καλῶ, uoco, quia calata. id est, uocata in capitolium plebe, quot dies a Calendis ad Nonas superessent, pronuntiaret. Et sic primum diem ex his qui calarentur Calendas uocari placuit. Minor autem pontifex numerum dierum, qui ad nonas superessent, calando prodebat, quo primus nouam lunam exponeret, ut nonarū die, populares qui in agris essent, cōfluere in urbem oporteret, scitu ros quid esset eo mense faciendum. Hinc Nonas quidam dictas putant, quasi noxæ initium obseruationis, uel quod ab eo die ad Idus nouem putentur dies, sicut apud Thufcos, nonæ plures habebantur, quod in nono quoq; die regem suum salutarerent, & de suis consulerent negotijs.
Calendaris, & hoc Calendare, quod ad Calendas pertinet. ut Iuno Calendaris.
Calendarius, a, um, idem est quod Calendarius liber. Vide in Ephemeris.
Caleo, es, calui. per simplex l, seruo, calidus sum. Lactan. lib. de opifi. Qui autem ignē putauerunt, hoc usi sunt argumēto, q; præsentē animā corpus caleat, recedente frigescat. In quo ostenditur primitiui & deriuatiui diuersa significatio: ut caleat, intelligatur calidum sit: frigescat, frigidum fiat. Cōposita sunt Concalco, & Incaleo. Caletur, impersonale a caleo.
Calepium, Græce καλεπιον, oppidum in Cenomanis ad 14. lapidem a Bergamo Brixiam uersus, ad colles, in sinistra parte positos, a bonitate uini denominatum Græce significat. quod & nunc & æmentate, & uinorum caterorumq; fructuum præstantia uiget. καλεπ, καλεπῶ, bibo. At Chalepi, aliud significat. uide infra.
Cales, oppidum in Gallia, aliud in Campania, a quo Cales populi iuxta Falernios, & Maficos, de quibus Verg. Acquora quicq; Cales linquunt. Hinc Calenum uinum.
Calefco, calidus fio. a quo Concalefco, & Incalefco.
Calianassa, nymphea est, a bene regendo denominata. καλῶν enim bonum, bene. ἀνασσω, impero, rego. Cc.
Calicra, nymphea a uiris honestandis. καλῶν, bonum, honestū. & ἀνδρ, uir.
Calidus, a, um, a calore fit, & modo feruentem significat. Verg. Voluit ille uomens calidum de pectore flumen. Modo ferocem, inconsultū. Pacu. Caue sis, ne nimis calide loquaris, & turbā concites. Modo uelocē. Varro. Quum hæc dixisset, ecce calidis pedibus quidā nauicularis irrupit in curiā. Dicitur & Caldus per syncopā. Mart. Frigida nō decrit. nō decrit calda petenti. Sunt tamen qui differentia faciant, inter Calidū, & Caldum. ut sit Calidū sponte nullo extrinsecus calore suggerente, ut ignis & spiritus noster, qui corpus animat. Caldū uero aliūde, quo modo locutus est Padian. Corpus nondū caldatū, sicut in lecto erat positū, ut uulnera uideri possent, in forum detulit. Sed confunditur apud autores.
Caliga, pen. corr. tegumentum tibiæ, cuius diminutiū est. Caligula. Ambrosius: Collobio & pallio indutos, caligulis calciatos, a quo militari calciamento Germanici filius Caius Ro. Imperator cognomen sortitus est, quoniam in exercitu natus sit. Auso. Caius cognomen Caligæ cui castra dederunt. a Ca-

- liga fit Caligatus, ut miles caligatus. Iuuen. Veniam caligatus in agros. Dicitur & Caligaris.
- Caligij, populi sunt in Arabia.
- Caligo, pen. prod. umbra est de spissitudine aeris effecta, quoniam aeris calore gignatur. Hinc Caliginosus, a, um, pro obscuro dicitur, & caliginoso. ut apud Hieron. Antequam offendant pedes nostri ad montes caliginosos.
- Caligo, as, caliginem induco, obscuro. Hieron. in Exod. Oculi eius caligauerant.
- Caligula, dictus fuit Caius Imperator, à caligis, quas margaritis refertas primus portauit. Hic edificauit ciuitatem, quam Calipolim nominauit.
- Calim, ueteres pro clam usurparunt. Cc.
- Calugij, populi in India, autore Plin.
- Calipolis, urbs Thracie in extremo Hellesponti, à Caligula edificata, à quo nomen sumpsit. hoc est Caligulae polis.
- Calisto, una ex nymphis, & pulcherrima dicitur. fuit Lycæonis Arcadie regis filia, ex qua ortus est Arcas, à qua Arcadia, quæ postea uersa est in uersam, quæ dicitur Arctos, & est iuxta Borealem polum sita.
- Calix, genus poculi, quo bibimus, q̄ eo calidā bibebant, ut inquit Varro. Nā & calidam & frigidā cōiuijs ueteres adhibebant. Iuuen. - Caliste, gelidæq; minister. Quādoq; ponitur pro maiori uase. Cic. lib. 3. Tuscul. Quid hic calix mulsū impingendus est, ut plorare se desinat. Quādoq; pro uase, in quo legumina & holera coquuntur. Ouid. lib. 3. Fasto. Stant calices minor inde holus alter habebat. Var. Calix, à caldo, quod in ea calida puls adponebatur. Calices fictiles, Cululli dicuntur. Græci quoq; accipiunt Calicem pro galero, & umbraculo sceminarum, ut inquit Iulius Pollux.
- Callico, calles, callui, proprie callosus sum, siue callum facio. Plaut. in Pscu. Neq; ego homines magis asinos unquam uidi, ita plagis costæ callent, quos dū serias, tibi plus noceas. Trāsfertur & ad animū. Idem. Occaluit annus. Cice. Sul. Atqui, nō in illis rebus exercitatus animus, callere iam debet. Interdum callere est perfecte scire. quod sicut pes uel manus ex longo labore callū facit, ita mens longa experientia facit habitū quendā rerum, in quibus uersatur. Et sic neutrum transitiuū est, ut Pers. Dicenda, tacendaq; calles. Et illud. Legitimumq; sonum digitis callemus & aure. Huius compositum est Occallico, à quo Occallesco. Plaut. in Asi. Qui latera conteram tua, quæ occalluere plagis.
- Calliblephara, uocantur quæ pilos in genis & oculis habent.
- Calliblepharon, medicamen accommodatum uitij oculorū, præsertim quum palpebræ cohærescunt, & ulcera oculorum male curata sunt. nomen habet à pulchritudine. ὀφθαλμός, pulchritudo, ὀφθαλμός, genæ dicuntur. Plin. lib. 18. Calliblephari pari modo fuligo in hoc usu temperatur.
- Callidōrus, quasi munus pulchritudinis. ὀφθαλμός, pulchritudo, δῶρον, donum.
- Callidromus, fluius est iuxta Thermopylas. Cc.
- Callidus, per duplex ll, astutus, differtq; à uersuto, quod Callidus fit ille (ut scribit Cice.) cuius animus usu, ut manus opera, cōcalluit. Versutus, cuius mens celeriter uersetur. Hinc Calliditas, quæ secundū Aristot. est quædā prudentiæ pars, quæ ita uersatur in paruis, ut prudentia in magnis.
- Calligōnon, herba est, quam nonnulli sanguinariam dicunt, à multitudine seminis, & densitate fruticis sic dicta.
- Callimachus, penult. corr. nomen poetæ Cyrenensis, qui princeps inter Elegiacos habetur. Fuit & alius historicus Aegyptius. de quo Suidas noster. οὗτος βάρβαρος καὶ ἀσέβητος καὶ ἀκαταστάτος. id est, filius Batti & Mesatmæ discipulus Hermocratis. Et multa, & quot fuerint longe prosequitur.
- Calliōpe, pen. corr. una Musarum, & quidē præstantissima, quæ etiam Calliopea dicitur, sicut Penelope, Penelopea, à pulchro ore dicta. ὀφθαλμός, uultus, & facies dicitur. ὀφθαλμός, pulchritudo. Præest Heroicis uersibus.
- Callipēde, penult. corr. populi Scythici, Hispanim fluiū incolentes, ut autor est Herodotus.
- Callippo, philosophus, qui honestati uoluptatem adiunxit, sicut & Dinomachus.
- Callirrhoe, fons apud Athenas. Papirius lib. 12. The. Et quos Callirrhoe nouies errantibus undis implicat. Hic postea à tyrannis reparatus, Enneacrunos dictus est. id est, salientes nouem. Martial. de hoc fonte. Fontes multæ Atticæ, inter quos Callirrhoe prædicatur.
- Callis, uia callo perdurata. Vergil. lib. 8. Rara per occultas ducebat semita calles.
- Calliscere, est callum fieri. Cato. Aures nobis calliscunt ad iniurias.
- Callisthenes, pen. corr. nomen philosophi, & apud nos, pulchritudinis potentia dicitur. Hic fuit Olynthius, Alexandro magno familiaris ex condisciplinatu apud Aristotelem. Accusatusq; ab ipso rege, ad prodenda memoriæ gesta eius Asiatica. Huic nocuit immodica libertas, grauitasq; inuisa regi, quum haudquaquam male assentantium accommodatus ingenio esset. Nā quū Alexander Magnus ex Persico bello superbiæ regiæ more adorari uellet, acerrimus inter recusantes Callisthenes fuit, palam dictitans Alexandrū non adorandum esse, quæ res & illi, & multis principibus Macedonū exitio fuit. Siquidē Alexander Callisthenē propter adorationis Persicæ interpellatum morē, cōiurationis consciū fuisse criminatus est, eumq; truncatis membris, abscissisq; auribus, ac naso, labijsq; deformatū, cum cane in cauea clausum, circumferri iussit, diuq; tortum, tandē necauit. De hoc Sene. lib. 6. Quest. natur. Fuit Callistheni nobile ingenium, & furibundi regis impatiens, hoc est Alexandri crimen æternū, qd nulla uirtus, nulla beliorū felicitas redimet. Nā quoties dicitur, Occidit Persarum multa milia, opponetur, & Callisthenem. Quoties dictum fuerit, Occidit Darium, dicitur. Sed & Callisthenem occidit.
- Callistratus, penult. correpta. nomen uiri proprium.
- Callistrutiæ, ficorum omnium frigidissime. Cc.
- Callithricam, herbam dicunt, quod pulchros facit crines. nā in uino costā cum semine apij, adiecto oleo copiose, & fluere capillum prohibet, & crispum, densumq; facit. Cc.
- Callos, Græce. Latine pulchritudo, honestas.
- Callus, & Callum, utroq; modo dicitur, pro duricia illa, quæ in manibus, uel pedibus ex labore nascitur. Plautus in Persa. Plus calleo, quā aprugnum callum callet. Est autem Callum aprugnum, caro apri callosior, ob id saporis iucundioris. Et in Capti. Quanta sumini absumendo, quanta callo calamitas.
- Calœnum, cum æ diphthongo. urbs Campaniæ, 14. passuum milibus à Capua distans. In cuius agro uinum optimū, & dulce nascitur. Strabo: Calœnum urbs in Campania in primis eximia, adiuncta Caselino. unde Horatius: Prælo domitam Calœno Tu bibes uiam. Quidam etiam Calœnum uinum accipiunt, à Calibus oppido Campaniæ. Alij à ὀφθαλμός, quod est bonum, & uinum. Iuuenalis: Occurrit matrona potens, quæ more calœno. Et sic scribi potest cum æ diphthongo.
- Calon, Latine bonum, siue pulchrum, siue honestū. & Calon nomen statuarij, ac lignum dicitur.

Calones

Calones, calcei ex ligno. quo etiā nomine serui, militū castra sequentes dicuntur, qui clauas ligneas, & fustes gerebant, uel qui militibus ligna subministrabant. Horatius:

Hunc perminxerunt calones atq; caballi. Quidam tamen Calones à calando deriuant, quòd ad ministerium aduocarentur. Alij à calendis, quòd calendarum die cibaria caperent pro toto mense.

Calophanta, derisor. calon, pulchrū, pheno, ostendo. Plaut. in Cur. Calophantum, ac sycophantum.

Calopodium, calciamenti lignei genus est, quod alio nomine dicitur Soccum, & per diminutionem, Socculum.

Calopus, animal Syriæ, iuxta Euphratem habitans, austerum & uelox, cornibus longis, quibus arbores deicere fertur.

Calor, & **Caliditas**, idem significant, dicitur & **Caldor**. Varro: Olea lecta si nimium diu fuerit in accruis, calore fracescit, & oleum foetidum fit.

Calorices, gemma est herbaei coloris. Cc.

Calorificus, a, um, quod calorem facit, sicut à frigore, frigorificus.

Calotechnius, bonus artifex, cuius contrarium est Cacootechnius, malus artifex. Cc.

Calpæ, Hispaniæ mons, circuitu nō magnus, altitudine ingens, oppositus Abyla monti Aphricæ, una ex colūnis Herculis, in cuius radicibus, urbs est noie Calpe, ut inq; Stra. Quo etiā nomine, dicta est insula in occasu post Gades, angusto discreta fretum. ἀλλὰ καλπεῖς ὁ ἀπὸ τοῦ ἰσίου. id est, sed calpis urna aquaria est.

Calpar, dolium. Var. lib. 1. de ui. pa. Quia autem quā nomen dolij prolatum esset, id genus uasorum calpar diceretur. Festus docet esse genus uasis fictilis, seu uinum nouum, quod ex dolio demittitur, sacrificij causa, antequā degustetur.

Calphurnianæ ficus, à Calphurnio sic dictæ. Cc.

Calta, herba nascent in segetibus, flore purpureo, uel potius uiola coloris albi.

Caltulæ, uestes à calta uiola coloris albi. Plaut. Indusiata, patagiata, caltulam, ac crocotulam.

Calua, æ, dicitur os capitis, ubi capilli esse consuevere. Mart. Psilotro faciemq; lauas, & dropace caluam.

Caluaria, totum caput, & carne nudum, & tam de brutis, quā de hominibus dicitur. Palladius: Equæ caluaria, sed nō uirginis intra ortum ponenda est, uel potius asina. Creduntur enim sua præsentia fecundare quæ spectant. Celsus lib. 8. ubi capitis ossa, & ipsam caluariam describit. Et Caluariæ loca sepultura publica, quas Græci uocant Polyandria, seu loca, ubi decollabantur homines damnati. Caper tamen caluam adpellat, Græci Cranion.

Caluaster, à calueo, siue à caluus. Cc.

Caluata uinea, apud Catonem & Pliniū significatur in qua uites quidem sint, uerum pauca, raræq; ut in caluitio capilli. nam & Græci loca satis, fruticibusq; nuda Phalacras, quasi caluata adpellant.

Calueo, es, caluus sum. Plin. lib. 11. Et quædam animalium naturaliter caluent, sicut struthiocameli, & corui aquatici. Hinc componitur Recalueo, quod est rursus in caluiciem reuertor.

Caluescere, est caluum fieri. Colum. lib. 7. Potior tamen est ratio custodiendi, ne nascatur, ne ue in colla caluescant. Plin. lib. 11. Propriū hic caluescere omnibus annis cū scribitur rapa. Dicitur & de agris. Colum. lib. 5. Propter mures atq; talpas sæpe nouella castaneta caluescunt. id est, rarefcunt.

Caluinarius, porcus, qui cibo permixto ex colluie hyeme nutritur.

Caluities, & **Caluitium**, defluuium capillorum, à capite, seu locus in quo capillorum defluuium est. Sucto. Caluitij

uerò deformitatem iniquissime ferebat, sæpe obtrectatorum iocis obnoxiam expertus. Ideo deficientem capillum reuocare à uertice consueuerat.

Calumniā, uexatio alicuius in litibus per fraudē, & frustrationē. Cicero: Existunt sæpe iniuriæ, calumniæ quædam, & nimis calidæ atq; malitiosæ iuris interpretatione. Et Calumniā dicitur, quum alicui crimen falsò imponitur. Hieron. Calumniā est quum iustis hominibus, crimen impietatis obijcitur.

Calumniator, qui calumniam facit. id est, qui falsum crimen obijcit. Vnde in lege 12. tabularum. Calumniator idem patiatur, quod reus, si conuictus fuerit. Ponitur quandoq; pro falsi, & dolo.

Calumnior, significat per fraudem, & subdolam rationem, causa uincendi in litibus, mendacijs alios uexo. & Calūniari, est falsa crimina intendere. modo cum accusatio, modo cum datio constituitur. Hieron. lib. 1. Reg. Si quinquam calumniatus sum. Aug. lib. 1. Ciuit. Dei: Et Christianis temporibus, non calumnientur.

Calumniosus, qui calumniam inferre solet. August. Nemo illi calumniosus tendicula uerborum requirit.

Caluo, as, caluum facio. à quo Decaluo, & Recaluo. Primum significat, ualde caluo. Secundū ab anteriore capitis parte caluo. Hieron. in Esa. Decaluaabit Dominus uerticem filiarū Sion, & Dominus crinem carū nudabit. Idem in Leui. Sin autem in caluitio, siue in recaluatione, albus, uel rufus color, &c.

Caluo, caluis, decipio, frustror. cuius passiuum est Caluor. tractum à caluis militibus, qui omnibus solent esse frustrati. Pacui. Sentio te pater uocis calui similitudine. Inuenitur etiam Caluor deponens. Plaut. in Cas. Nā ubi domi sola sum sopor manus caluitur. id est, decipit.

Caluus, dicitur à cuius capite capilli defluerunt, siue qui sine capillis natus est. Vnde Plin. lib. 11. docet esse gentes naturaliter caluas, quales Miconij, qui capillo carentes gignuntur. Hieron. in Leui. Vir de cuius capite capilli fluunt, caluus & mundus est. Hinc fiunt composita Præcaluus, & Recaluus, qui & Recaluafter dicitur, de quibus infra.

Calx, pro calcaneo, extrema pedis parte ponitur, qui & pes imus adpellatur. Vergilius:

Calcemq; terit iam calce Dioces Vnde & pro finibus ponitur. & à uertice ad calcē. id est, à principio ad finē. Quod perinde est, ac si diceretur, à capite ad pedes. Cicero pro meta, & pro fine usurpauit, quum ait. Quoniam sumus ab ipsa calce eius interpellatione reuocati. Hinc Calceus, pedis indumentum. Aliquando pro ictu calcis, & percussione pedū, plagaq; Teren. in Phor. Nanq; inscitia est, aduersum stimulos calces. Iuuen. Aut dic, aut accipe calcē. Et tam pro calcaneo, quā percussione. modo mascul. modo femin. genere usurpari solet Sil. Iam compos uoti ferrata calce cruentat. Cornipedem. Vergilius: Cornipedemq; citum ferrato calce fangat.

A calcando. id est, nitendo, dictus calx. Calx, femin. generis. seu Calces. lapis coctus. sic dictus, quòd in ædificijs calcetur. Nam ita lapides simul astringit, ut calcari uideantur. Palladius: Calx quæ erit ex spisso, & duro saxo, structuris conuenit, ex fistuloso uerò, aut molliore lapide, testorijs adhibetur utilius. Fit autem de albo, spisso, & duriore saxo, coquitur fornace calcaria.

Calydna, insula, quam quidam unam esse cum Calymna putant. Alij Calydnas duas Leron & Calymnen, quæ sunt circa Rhodum. Strabo alias ab his Calydnas propè Tenedum constituit.

Calydon, penul. corr. seu Calydonia. Actolorū ciuitas regia, Oenei patris Meleagri, & regio uicina. distat à mari septem milium

miliū quingentorū passuū spatio, per quod Eucnus fluit Luca. Et Melcagræam maculatus sanguine Nefsi Eucnos Calydona fecat. Hinc Calydonius, a, um, & Calydonis, dis. Ouid. Plangunt se matres Calydonides.

Calydonia, sylua Britanniae, unde sæui leones mittebantur, à qua Britannii quandoq; Calydonij uocantur, secunda syllaba longa, & tertia breui. Martialis:

Nuda Calydonio sic uiscera præbuit urso. Idem:

Quinte Calydonios Ouidi uisere Britannos.

Quum autem de Aetolico agro intelligimus, secunda breuis, tertia longa, ut supra apud Lucanum & Ouidium:

Tradidit Aonio pauidam Calydonida Nesso.

Solet longa per e scribi.

Calypso, est nymphea Oceani, & Thetyos filia: uel ut aliquibus placet, Athlantis regnauit in Ogygia insula, & Vlysssem naufragum hospitaliter suscepit. Ouidius:

Ab quoties illum doluit properare Calypso.

De quo Homerus in Odyssæa. Hæc de sui nomine insulam in Ionico mari cognominatam tenuis, propinquam promontorio Lacinio, ut sentire uidetur Plin. lib. 3. nat. histo. uel ut alijs placet in mari Aphrico.

Calyptra, e, genus uestimenti, quo mulieres capita tegebant, à καλύπτω. tego.

Calyx, cum y, significat folliculum quo fructus arborum cooperitur, à καλύπτω, cooperio. Ponitur & pro operimento & testorio linteo.

Camarina, herba pessimi odoris, quæ concussa nauseam facit, unde prouerbiū, Cane moucas camarinam. Vnde natum sit hoc prouerbiū, Vide Eras. Chiliadis primæ Centuria prima, prouerb. 64.

Cambades, unum ex cognominibus Tauri montis. Cc.

Cambio, bis, psi, commuio. apud antiquos uero Cambire accipitur pro pugnare, iter inchoare, flectere, à quo Campso, as, quod est iter flecto.

Cambiles, penult. producta. nomen proprium regis Persæ, cui Astyages filiam dedit in coniugem, ex qua natus est Cyrus, qui postea regnauit. Est etiā hoc nomine fluius Hyrcaniæ, ortum habens in montibus Caucaſi.

Camæra, penult. corr. à nostris testudo seu fornix dicitur, & ipsa pars superior, scilicet tectum deucum & incuruū solariū, à forma testudinis, quasi camuræ. id est, curuæ, ut inquit Seruius. Camurus enim Latine curuus dicitur. Papi. in Sil. Effulgent camæræ uario fastigia uitro, In species, animosq; nitent. Verg. lib. 3. Georg. - Camuræ hirtæ sub cornibus aures. Camæræ igitur tecta incuruata, formicata. Et Camuri, boues à curuatione. Plin. lib. 19. Velocitas pernix leui umbra cameras & pergulas operientes.

Camerare, cameram facere. id est, fornicem & testudinem. à quo Concamero. Plinius lib. 24. Dinocrates architectus Alexandri Arsinoës templum concamerare inchoauerat, ut in eo simulachrum eius è ferro pendere in ære uideretur. Inde Concamerata loca, dicimus testudinea. hoc est, quæ fornicibus constant.

Cameria, oppidum, & palus eiusdem nominis in Sicilia.

Camerinum, penult. producta. Piceni urbs præclara, à curuitate situs ita adpellata. Ab ea Camertes dicti sunt, quos Liuius scribit P. Scipioni in armanda classe, quam in Aphricam duxit, cohortem unam sexcentorū militum armatorum præbuisse. Est etiam Camerinum ciuitas in Sicilia, quæ & Camarina dicitur.

Camertes, populi Picentini, à Camerino dicti.

Camefene, regio in qua regnauit Camesis. Cc.

Camelis, Iani consors, Italiæ indigena, quæ cum Iano participata potentia regnauit. Cc.

Camilla, nomen Volscorū reginæ, quæ Turno contra Aeneā auxilio uenit.

Camillus, proprie puer ingenuus, qui flammæ Diali ad sacrificia ministrabat. Antiqui enim Camillos, & Camillas uocabant ministros, & ministros impuberes in sacris. Vnde Mercurius Hetrusca lingua Camillus dicitur, quasi Deorū minister. Fuit & Camillus proprium nomen Romani uiri, qui Gallos expulit ab urbe. Item genus quoddam uasis Camillum dicebant, quod opertū in nuptijs ferebant, alio nomine Cumera uocatur. Camillus item paruum caminum significat. Cc.

Caminata loca, dicuntur testudinata, & ad fornacis similitudinem facta. Plinius lib. 17. Scrobes ubiq; caminata fossura, ore compressiore sint.

Caminus, pen. prod. Latine fornax dicitur. Vergil. lib. 3. - Ruptis flammæ expirare caminis. Accipitur etiā quandoq; pro structura quæ fumum excipit. Sueto. in Vitel. Nec antè in pretorium redijt, quàm flagrate triclinio ex cœceptu camini. Cice. ad Atticum: Luculento camino utendum cenſeo.

Camœnæ, cum æ diphth. quasi canentes amœnæ. Amœnum uero ab amando iucundum dicimus. Canunt enim antiquorum laudes. Var. Camœnæ, ab antiquis Carmœnæ, uel Casmœnæ dictæ sunt, nunc abiectæ r, uel s, Camœnæ uocantur. Alij Camœnas dicunt, quod sint castæ mentis præfides. Sunt autè Camœnæ, idem quod Musæ. Musa uero significat cantum.

Campana, instrumentū notum ad pulsandum idoneū, à quo Hieronymus formauit diminutiuum Campanula: nā ad Eusto. scribit: Quousq; campanula in clauſtro pulsabitur. Aristoph. autem comicus in ea comœdia, quæ ἐρηνία inscribitur. καὶ τῶνα πρὸς ἄλλους, καὶ ῥόπαλον αὐτῆς, καὶ πάλαι ἄλλοι ἐῖπον. id est, tintinnabulum dicit, & clauam ipsius antiquissimum esse, ita quod malleus campanæ dicitur Ropalum, licet & etiam instrumentum quo pulsatur ostium.

Campania, regia Italiæ sic dicta quod campestris sit. à qua Campani, qui in ea habitant. Et nunc dicitur Terra laboris fertilissima, ubi Capua, & Neapolis, & Cumæ.

Camparius, custos camporum.

Campe, uermis genus, hortenses herbas, & arborū frondes infestans, à uerbo Græco καμπήν, quod est flectere. Colum. Nec solum teneras audent erodere frondes.

Implicitus conchæ linax, hirsutaq; campe.

Hinc Hippocampæ, pisces, qui & equi adpellantur. à flexu candarum, quæ piscose sunt.

Campeſtria, loca plana à campo deductū nomen. ut in campeſtribus inquit Hieron. apud Esaiam. Et erunt campeſtria in caulis gregum, & uallis Achor in cubile armentorum populo meo. Sic Campeſtres operarij dicebantur ij, qui in campo Martio seruilem operam candidato impertiebantur. & Campeſtria dicuntur genitalium succinctoria, eò quod ludentes in campo, uestibus omnibus exuebantur, & nudi ludebāt, solis campeſtribus tecti uirilia. Horat. Penula solstitio campeſtre nivalibus auris. August. lib. 14. Ciuit. Dei: Campeſtria Latium uerbum est, eò dictum, quod iuuenes qui nudi exercebantur, in campo pudenda operiebant. Vnde qui ita succincti sunt, Campeſtratos uulgus adpellat. Hæc etiam brachæ, feminalia, uel fœmoralia, perizomata, succinctoria, subligacula adpellantur, & lumbaria.

Campi Diomedis, in Apulia sunt, & est regio, quæ Diomedes cecidit in Apulia diuisione. Cc.

Campfores, dicuntur uulgo collibiste ac trapezite.

Campus, est grande atq; amplum spatium terræ, quæ plana sit. unde

fit. unde spacioſe plateæ areæ ue, campi dicuntur. Hieron. ſup
Canti. Campus planities terræ dicitur, cui cultura adhibetur,
et excolitur ab agricolis. Et Campus ſolet accipi pro quali-
bet re, in qua quis ſtadium habeat. dictus Campus à capiēdo,
quòd animalium ſeu rerū multitudinē facile capiat. ſeu, quòd
ueteres ex agro tantum plano capiebant fructus.

Campus lapideus, erat campus in quo cōgreſſus eſt Her-
cules cum Albione, et Beergio, Neptuni filijs, qui quū æſi-
cientibus telis in diſcrimen ueniſſet, orafſe dicitur patrem, ut
ſibi tela miniſtraret, et ſtatim imbre lapideo adiutus eſt. hinc
campo nomen inditum eſt.

Camus, καμῶν apud Græcos. genus uinculi. ut in Pſal. In ca-
mo et freno maxillas eorū conſtringe. et c. Plaut. in Caſi. po-
ſuit pro ſine, quo damnati alligantur furcæ, quum ait. Camū
et furcam ſeras. Apud aliquos ponitur pro ſpecie freni. ſigni-
ficat etiam contextum figuræ conij, quod inſtar calculi iudices
iaciebant in cadum. Item equorum retinaculum, et muliebre
ornamentum. Eſt et genus tibie, pabuli, et lilij, et quædam
herba. Eſt et mechanicum inſtrumentū igniferum. שמר
Chamos aſpiratum, idolum eſt quod alio nomine dicitur Be-
elphégor, ut inquit Hieron. Num. 21.

Canaan, כנען, nomen filij Cam, filij Noah. à quo Cana-
neus. a, um, ut mulier Cananea. Genetiſ 10.

Canabus, pen. corr. cella uinaria. Auguſt. Multa ſunt quæ de
horreo, canabo, uel cellario aliquoties. pferre nō poſſumus.

Canalicolæ, penultima corr. forenſes, homines pauperes, di-
cti, quòd circa canales fori conſiſterent.

Canalicula, diminutiū. parua canalis. Eraſiſtrātus medicus
docet duas eſſe quaſi canaliculas, uel phyſtulas, quæ à fauci-
bus deorſum proficiſcuntur. per alteram in ſtomachum dela-
buntur omnia eſculenta et poculenta: per alteram ſpiritus ab
ore in pulmonem, atque rurſum in os et nares commeat. per
eandem meatus uocis fit. et Græce nominatur πνεύμα δριπλά.
id eſt, aſpera arteria. Laſtantiuſ hanc adpellat phyſtulam ſpi-
ritaleu. alio nomine Curgulio nominatur.

Canaliculatus, a, um, quod eſt in canalis modū factū. Plin.
lib. 19. Quibusdam anguſta et canaliculata, ut cumino, pau-
cis foliacea et lata, ut atriplici.

Canaliculus, dimini. à canalis in maſcul. gen. Viſtru. lib. 7.
Canaliculus earum qui ſtrigix adpellatur. Colum. lib. 9. Lar-
giore cibo celerius pingueſcit, ſemper tamen etiam canaliculi
milio repleti adponuntur.

Canalis, à canna fit, una litera detracta, tam maſculini, quàm
fœmin. gen. eſt. Feſtus: Canales per quos aqua conſluit in uijs
lapide ſtratis. Vergil. Currentem ilignis potare canalibus un-
dam. Eſt autē Canalis lignum ad canna ſimilitudinem cauati,
à quo aqua deducitur. Dicitur et hoc Canale. Sta. lib. 1. Syl.
Flumina demerſo trahit intemerata canali.

Canalitium, aurū dicitur in puteis effoſum, q. uenarū cana-
les per ſaxa uagantur huc atq. illuc et per latera puteorum.

Canan, כנען, dicta eſt Arabia à Cam, q. in ea conſedit. à qua
Cananei. Hæc fuit prima gens quæ Deū ignorauit, quin prin-
ceps eius et conditor, cultum à patre non accepit, maledictus
ab eo. Itaq. ignorantiam diuinitatis minoribus reliquit.

Cananæa, habet diphth. in penultima. Eſt autem Cananæa
Syriæ regio à Cananeo filio Cam, qui eam regionē, quæ nunc
Iudæa nuncupatur, inhabitans, à ſe Cananæam nuncupauit, ut
libro antiquitatum Iosephus refert.

Cananitis, penult. correpta. genitiuum, idis. adiectiuum eſt à
Canaan. ut regio Cananitis.

Canaria, inſula eſt in mari Atlantico fortunatis propinqua.
ſic dicta à magnorum canum multitudinē ingenti.

Canarij, populi circa Atlantem Aphricæ montem habitantes,
quòd uictus canis his promiſcuus ſit.

Canarius, a, um, quod ad canem pertinet. ut lapa canaria,
quæ canibus adheret. Plin. lib. 18. Auguriū canarium legitur.
et apud Ateium Capitonem Canario ſacrificio pro frugibus
deprecandæ ſeuitiæ cauſſa ſideris Caniculæ.

Canafireum, promontorium eſt proximum Pallenæ.

Canatim, aduerbium. ſignificat ad ſimilitudinem canis.

Canatius, ab Apuleio dicitur in floridis pro clara ſeu præco-
nis uoce. Canatius inquit, lunam dabo, ut per omnes prouin-
cias eat, Sed hoc à canādo. id eſt, calando uidetur dictum. Nā
Varro ſcribit conſuetudinis fuiſſe, ut clafſicus in arce circūq.
muros canatum iret.

Cancellarij, dicuntur ſcribæ, qua dictione uſus eſt Fla. Vopi-
ſcus ſcribens: à Carino imperatore factum eſſe præfectum ur-
bis, unum ex cancellarijs ſuis.

Cancellatim, aduerbium ad ſimilitudinem cancelli.

Cancelli, ligna inter ſe modicis interuallis, in tranſuerſum,
inſtar retis inuicem annexa, quibus ſcenæ et tribunalia, atque
fenestræ muniri ſolent, quos præterire non licet, Et apud pri-
ſcos ſerè ſemper fuerunt ærei, quorū multi extant per baſili-
cas diſtributi ad lignorum ſimilitudinem fabrefacti, quorū li-
neolæ altrinſecus in quincuncie ſuperpoſitæ, foramina linguūt.
quibus, quum aer, aſpectusq. admittatur, prohibetur acceſſus.
ſeruatiq. uſus cuiusmodi clauſtra, uincis, pro ualuis, foribusq.
adponi. Cic. in Quinil. Ab his cancellis quibus me circum-
ſcripſi, declinauero. Sunt et Cancelli loca cancellatim, hoc
eſt, teſſellatim tranſuerſarijs lignis accommoda ſeſſui. Ouid.
Cancellis primos impoſuiſſe pedes. In ſacris literis Can-
celli uocantur ſpecilla, foraminibus plena, et tranſuerſim pla-
gulis fenestrata, quas uulgius zelotypias uocitat. Vnde in
prouerbijs: De fenestra domus meæ per cancellos perſpexi
iuuenem, et uideo paruulos. Hos cancellos delitioſos Cicero
lib. de perfectio genere dicendi, adpellat tranſennas, ab oculo-
rum uidelicet et foraminum tranſitu. ait enim: Quaſi per
tranſennam prætereuntes ſtriſtim aſpicimus. Et cancellis di-
ſtincta eſt cutis elephantorum, quaſi teſſellatim conuadrata,
et in modum capſularum facta. Inde Cancellata cutis dicta
eſt à Plinio lib. 9. cuius uerba hæc ſunt. Elephantum cancellata
cutis et inuitans id genus animalium odore. Ergo quum ex-
tentia cute recepere examina, artatiſ in rugas repente can-
cellis, comprehenſas enecant. Præterea Cancellus poteſt eſſe
diminutiuum à cancer.

Cancello, cancellas, concido, dilanio, diſpungo, erado, deleo.
Nam ſicut ex tranſuerſo ducuntur ligna in cancellis, ita delen-
dis ſcripturis tranſuerſo calamo notæ, lineæq. atramentariæ.
Iuriſconſult. tit. de his quæ in teſtamento delentur. Cancellæ-
bat quis teſtamentum uel induxerat.

Cancer, cancri, genus piſcis, et ſignum coeli, qui et Carci-
nus dicitur. Lucanus libro nono:

Par geminis Chiron et idem quod Carcinus ardens.

Cancri in ſideribus à gentibus dicti ſunt, eo quòd in illud ſi-
gnum menſe Iunio ſol dum uenerit, retrogradatur in modum
cancri, longioresq. dies faciat. Et in utroq. ſignificatu eſt
gener. maſcul. Ferunt hunc cancerum à Iunone miſſum, fuiſſe
lerneum, qui ex Lerna puluē exijt. et dum Herculis pe-
dem momordit, pugnantis contra hydræ, ab eodem occiſus,
in ſidus tranſlatum ferunt.

Cancer, canceris, neutri generis morbus eſt. Ouidius:
Vtq. malum late ſolet immedicabile cancer
ſerpere, et illeſas uitiatas addere partes.

Nafcitur hic morbus ſerè in omnibus corporis partibus. ſed
maxime

maxime in mammillis mulierum, quæ nō purgantur menstruo naturali. Legitur & Cancer, cancri genere masculino, p morbo. ut apud Catonem de Re rusti. Eadem brastica uulnera putrida, cancosq; purgabit, sanosq; faciet. Dictus Cancer à cancri rubore, seu similitudine. Nam sicut illi pedes, ita huic uenæ protensæ ex utraq; parte cernuntur. Hic alio nomine Græce καρκινώμα, Carcinoma, & καρκίνος, Carcinus dicitur. Suidas autem dicit Cancrum poetam Tragicum fuisse, alterū etiam poetam Atticum, qui multa scripsit.

Cancris, etiam dicebantur, qui nunc Cancelli per diminutionē dicuntur. hoc est opus subtili materia in transuersum compacta, ad similitudinem retis factam, quod frequentia foramina habeat, qualia sunt quæ in corpore efficit morbus qui Cancr uocatur. Vnde Apul. uocat cancos orci, pro faucibus, & tenacibus stationibus.

Cancris, dicebatur pillula in medicina, urendi uim habens.

Candax, acis, pen. corr. nomen reginæ Aethiopum. Iuuen. Candacis Aethiopum dicant arcana. Sic alia terminata in acis, corripunt penul. ut Salmacis pro fronte. Ouid. lib. 15. Cui nō audita est obscœna Salmacis unda. Idē lib. 1. de arte. Atracis ambiguos traxit in arma uiros. hoc est, Hippodamia ab Atracia.

Candebeca, palus fuit, de qua Plin. lib. 36. Pars est (inquit) Syria, quæ Phœnice dicitur. finitima Iudææ, intra montis Carmeli radices paludem habens, quæ Candebeca nominatur. Ex ea creditur nasci Belus amnis.

Candefacio, candidum facio. Plaut. in Must. Quid cerusa opus est? Nam qui malas oblinam, una opera, ebur atramento candefacere postules. Hinc Excandefacio. Varro lib. 3. de re rustica. Cœnæ collegiorum excandefaciunt annonam macelli. Aliquando etiam Candefacere est candentem, hoc est, ignitum reddere. & Excandefacere, ira ualde inflammari, & Excandefactus, præter modum iratus.

Candela, à candore luminis dicitur. hinc Candelabrum, in quo candela figuntur. Sunt autem Candela quacunque constent materia scirpis, tedi, sæuo, cœra. Varro: Candelabra à candela, in his enim funiculi ardentes figebantur. Mart. de candelabro Corinthio.

Nomina candelæ nobis antiqua dederunt.

Non norat parcos uncta lucerna patres.

Candeo, es, candui, ignitus sum. Cic. lib. 1. Offic. Quid enim censemus superiorem illum Dionysium, quo cruciatu timoris angustissimū, qui cultros metuens tonsorios, candente carbone sibi adurebat capillum. Et Candere significat candidum esse. Verg. lib. 4. Candentis uaccæ media inter cornua fundit. A Candeo fit Candesco, quod est ignitus fio. Composita Excandeo, & Incandeo, à quibus Excandesco, & Incandesco, quæ proprie significant uehementer incēdor, inflammorq; Transferuntur etiam ad iram, quod ea est uelut ignis animum incendens, & uultum hominis quodam candore perfundens, sed nō temere. Quum enim ignis obstantia exuperat, ac fumum uincit, candorem laminae concipit. Vel, quia ut sol, quanto cādiōrior, tanto ardentior: ita animus, dum ira cōcitatus est, inflammatus, incensus, & excandescens dicitur, ut tanta mentis commotio significetur. Cælius Cicero. Id postquam rescijt, excanduit, & me causam inimicitiarum querere clamitauit. id est, ira uehementer incēsus est. Cato de Re rustica. Nam si sub teſto coquas, quū bitumen & sulphur additū est, excandescet. id est, incendetur, & inflamabitur. Hinc Excandescencia, quæ est, ut Cicero lib. Tusculanarum inquit, ira nascens, & sine modo existens. Ex quo constat flāmam ignis candidam esse. unde Ouid. lib. 7. Meta. de incandescō aperte demonstrat.

Non secus exarsit quū quum balarica plumbum

Funda iacit, uolat & incandescit eundo.

Et quos non habuit, sub nubibus inuenit ignes.

Est & Recandeo, à quo Recandesco, quod est rursus candesco. Ouidius libro primo Metam.

Ergo ubi diluuiū tellus lutulenta recenti

Solibus æthereis altoq; recanduit æstu.

Candico, penult. corr. candorem habeo, siue dealbo, albū facio. Plin. lib. 8. Insigne ei in dextro latere candicans macula. Idem: Cuius radice utuntur ad candicandos capillos. Hinc Candicamenta. æ. pro albedine. Plin. lib. 37. Fictitia sacrificatōnis candicantium fugiunt.

Candidatus, qui luce quadam nitente fusus est. Laet. lib. 6. per translationē. Quod si hoc ille faciebat homo, nō à cœlesti tantum, sed à publica quoq; ciuiliq; iustitia remotissimus, quanto magis id nos facere debemus, qui immortalitate ueluti candidati sumus? Candidati etiam dicebantur, qui in alicuius magistratus, aut dignitatis petitione uersabātur. à tunica candida, quam per id tempus induebant. siue ad denotandum integritatē, q. solus hic color syncerus ac purus, & minime inquinatus est: siue, ut perspicui ab omnibus posset, eos pecuniā non habere, quā ciues corrumperent. Ire autem candidati per comitia solebant, suadendo, rogādo, submittēdo se omnibus, & nudato etiā corpore cicatrices ostendendo. Inde per translationē aliarum quoq; rerum petitores, sicut à Quintil. Candidatus eloquentiæ. & à Plinio in Panegy. Candidatus gloriæ, & immortalitatis. à Hieron. Candidatus fidei nuncupatur, qui ad fidem instruitur. Ex quibus ostenditur Candidatus cōstrui cum genitiuo. ut sit candidatus consularius, prætor, quæstuar, qui petit consulum, prætorum, quæstorum.

Candido, as, candidum facio. Pompon. Vestem lixiuiū candidatus.

Candidus, a, um, quod ex luce ita nitet, cumq; colorem habet qualis est flammæ ignis, licet aduerbiū Candidè pro benigne, & pure sumatur. Cælius Ciceroni: Cauendum tibi erit, ne parū simpliciter, & candidè posuisse inimicitias uidearis. Horat. Albi nostrorum sermonum candidè lector.

Interdū Candidus ponitur pro felici, tractū à Thracibus, qui idē fortunatum, albo, aduersum, nigro lapillo, designarunt. Catul. Fulsere uere candidi tibi. Horat. lib. Sermonum.

Huccine solem tam nigrum esse mihi. id est, tristem & exitiosum. Differt tamen Candidus ab albo, quod Candidus est, qui quadam intensa luce perfusus est. Albus qui paliori uicinus est.

Candifico, as, candidum facio. August. libro 21. de Ciuitate Dei. De igne fulgido, quod certum suum fulgorem lapides coquendo candificet. Neui. Poliens sese & succis herbarum candificans cutem.

Candor, ipse splendor. ut candor est lucis æternæ.

Canentas, capitis ornamenta ueteres dixere.

Caneco, canes, canui, canus sum. à quo Canesco, canus fio. Incaneco, Incandesco, ualde canus fio. Hieronymus lib. 1. Reg. Ego senui, & incanui.

Canephora, pen. corr. uirgo dicitur quæ more Attico, sacra in cistulis reposita, capite sustinebat. Canea enim Græci dicunt, quæ nos Canistra, & per diminutionē Canistella. Cic. in 6. Verri. Habe canephoras, deorum simulachra restitue.

Cangrena, pen. prod. species morbi, alia à cancro. quæ ut ait Plinius, sanari potest. In hoc cancer & cangrena conueniunt, quod utrunq; carnem exedit. Nascitur Cangrena non omnibus partibus corporis, sicut cancer, sed in prominentibus membris. id est, inter ungues & alas & inguina. Sunt etiam qui dicant

dicant *Cangrenam* esse, quando unum membrum aptum est, ut putrefiat. *Astachilus*, quando est putrefactum, sed non habet omnes partes putrefactionis. *Estiomenus*, quando habet omnes gradus putrefactionis.

Canis, substantiuum accipiuntur pro capillis albis præ senectute, ut est illud. *Intempestiui* funduntur uertice canis.

Canica, fur fur. unde *Canicaceum*, fur fureum dicimus. *Pacui*. Qui apud te quasi seruus, est *canicaceum* panem. *Cc.*

Caniceps, genus animalis quod alio nomine *Cynocephalus* dicitur, faciem caninam habens.

Canicula, diminutiuum à cane quum est scemin. gener. & accipitur pro signo cœlesti. *Colum.* libro 10. Quumq; peracto solstitio usq; ad ortum *Caniculæ*, qui serè dies 30. sunt. Hinc *Caniculares* dies.

Caniculus, *Catulus*. à quo *Cateſſus*, dimin. sunt à canis generis masculini.

Caninus, a, um, quod est ex cane. *Plin.* Sanguine canino nihil cōtra toxica præstantius est. *Canini* uero dentes, sunt post primores. uide in dictione dentes.

Caninum prandium, uocatur abstemiū, in quo nihil uini potatur, quoniam canis uinum non bibit. *Cc.*

Canis, generis communis. animal latrabile, piscis marinus, signum cœleste, & ludi talaris signum, quod unum duntaxat punctum continebat, idco damnosus erat. *Propertius*:

—Semper damnosi subsilucere canes. *Persius*:

—Damnosa canicula quantum

Raderet, angustæ collo non fallier orca.

Canis animal à canendo dicitur, quod noctu in custodia & in uenado signū uoce det. de hoc *Colum.* Quis hominū clarius, aut tanta uociferatione, bestia uel furem prædicat, quàm ille latrat? Quis famulus amantior domini? quis fidelior comes? quis custos incorruptior? quis excubitor inueniri potest uigilantior? quis deniq; ultor aut uindex cōstantior? *Canum* autē triplex est genus. *Villaticū*, *Pastorale*, & *Venaticum*. *Venatici* bifariā diuiduntur, in eos qui seras sectantur, & capiunt, & eos qui odoratu uestigant, quos *Odoriferos* uocat. *Cicero*: sagaces, quasi acute sentiētes. *Sagire* enim sentire est. *Verg.* odoros uocat. —Et odora canum uis. *Canis* fidus leporem fugientē sequitur, habet in lingua stellam unam quæ proprie adpellatur *Canis*, magna quidē & splēdida, in capite alterā, quam nōnulli *Sirion* dicunt. Sunt ergo duo *Canes* in cœlo. maior scilicet, & minor, sed canem dicendo maiore intelligimus. Minor enim *canis* *Canicula* dicitur, quæ, quia integrum diem in ortu atq; occasu canem præcedit, à *Græcis* *Procyon* uocatur. Nam *πρό*, antè. *κύων*, canē significat. Hæc etiā *Anticanis*, & *Syrus* dicitur. *Cicero*: *Anticanē* *procyon* *Graio* qui nomine fertur. Oritur septimo calendæ Augu. Occidit, sed nō tota, post dies quadraginta. Hæc stella *canis*, æstiuus mensibus in medio centro cœli est. Et dum sol ad eam ascenderit, coniungit cū sole duplicat calorem, & dissoluūt corpora, & uaporantur. Latine *Canicula* dicitur. Vnde ex ipsa stella dies *caniculares* dicuntur, quando molestæ sunt purgationes. *Dicla* *Canis*, quod corpora morbo adficiat, uel propter flammæ candorem, quod eiusmodi sit, ut præ cæteris lucere uideatur.

Canistrum, & **Canister**, fiscoſella, cista uiminea. *Vergil.* —Cereremq; canistris Expediunt. *Græce* *κάνιστρον*, a in i mutata. *Pal.* Salignis canistros fieri debere uirgultis, quia genus hoc oleum dicitur adiuuare. cuius diminutiuum est *Canistellum*, & *Canistellus*.

Canities, & **Canitudo**, pro ipsa albedine. *Plin.* Et ipsa iam canitie uenerabilis.

Canius, poëta fuit temporibus *Martialis*, eiq; familiaris, qui

natura ita hilaris erat, ut semper rideret. de quo *Martialis* lib. 1. *Epigrammatum*. *Cc.*

Canna, arundo, licet minor sit & maior calamo. *Colum.* li. 5. de arundineto. Ea est autem senectus, quū uel exaruit situ, & inertia pluriū annorū, uel ita densatū est, ut gracilis & canne similis arundo præbeat. Idem lib. 8. Degener arundo, quā uulgius *cannam* uocat. Et *canna*, uas in quo ferebatur oleum. *Colum.* *Vrci* quibus oleū progeritur *cannæ*, tegetes quibus oliua excipitur. *Strabo* scribit in *Aphrica* ad cubitos quinos longas, crassitudine uero digiti minoris *cannas* nasci. Quā mirū non uidetur, si in eis *Romam* comportatum oleum sit. Præterea *Canna*, uicus *Galileæ* est, & urbs *Lycæoniæ*.

Cannabis, pen. corr. herba est, ex qua fiunt chordæ. *Pers.* Tunc mare transilias sibi torta cannabe fulto.

Dicitur & *Cannabum*. *Pallad.* Hoc tempore *Cannabum* feris. Hinc *Cannabaceus*, a, um, & *Cannabinus*, a, um, quod est ex cannabe. *Colum.* lib. 7. *Cannabis*q; funibus cornua iuuentorum ligato.

Cannæ, *cannarum*, tantum pluraliter. uicus in *Apulia*, *Romanorum* clade clarus.

Cannetum, ubi *cannarum* copia est. *Pal.* *Lilieta*, *canneta* posnenda sunt.

Cannitiæ, dicuntur *caneræ* in agrestibus ædificijs ex cannis constructæ, ut est apud *Palla*.

Cannitium, *canna* arundo. *Aug.* super *Psal.* Noſtis quemadmodum sibi faciunt de *cannitijs* sagittas infantes.

Cano, is, cecini, cantū, & canitū. à quo *Hieron.* formauit participium, quū in *Apocalypsi* inquit: Qui erant tuba canituri. Sed eius composita faciūt præteritū in uī, diuisas syllabas. Significatq; proprie *Canere*, uoce modulari. Hinc *Canere* poëta dicuntur, quoniam uersus rhythmica ratione compositi sunt, & cantando pronunciare cōsueuerunt. *Verg.* *Arma*, uirumq; cano. *Canere* etiam is dicitur, qui nō tantū ore, sed qui fides, organa uel pulsat, aut qui tibia inflat. Vnde *Canere* receptui, quod significat post conflātū, milites à pugna esse reuocandos, recipiendosq; in tutum, quod fit cantu tubarū, & clangore. sicut canit bellicum, quum iuitur conflictus, & milites in pugnam prodeunt. *Veget.* *Tubicines* ad bellū uocant milites, rursum receptui canentes, reuocant. Sed quia ueteres laudare & uaticinari uersibus solebāt, factum est, ut *Canere* pro laudare capiatur. *Vergil.* *Regemq; canebant*. Et pro uaticinari. Idem: *Ipsa canas oro*: Quandoq; pro prædicare, & cum quodam, ut exaudiri possit, canore proferre. *Martialis*:

Quicquid fama canit, donat arena tibi. Huius uerbi composita sunt *Accino*, quod est ad aliquid, uel iuxta *cano*. *Cōcino*, simul *cano*. *Intercino*, inter agendum *cano*. *Occino*, siue *Occano*, conuiciū facio, *Percino*, canendo persequor. *Procino*, canendo profero. *Præcino*, prædico, prædiuino, & antè *cano*. *Recino*, rursum *cano*. *Horatius* lib. *Carminum*:

Quem deum cuius recinit iocosa Nomen imago.

Interdum significat in contrarium *cano*. Idem lib. 1. *Carmi*.

Nunc ego mūtibus Mutare quero tristitia, dum mihi Fias recantatis amica Opprobrijs. Est & *Succino*, quod est summissa uoce *cano*. Et omnia habent penult. correptam.

Canobon, *Getarum*, qui sua tempestate in *Thracia* erant, rex fuit, qui *Triptolemo* insidias dicitur parasse, & ea propter à *Cerere* multis malis affectus.

Canon, Latine regula. à quo *Canonicus*, a, um, quod est regulare. *Aug.* lib. 3. de *Ciuit. Dei*. Quam solis obscuracionem nō ex canonico siderū cursu accidisse satis ostendunt. Et *Caion*, interior scuti locus, quo brachia immittunt.

Canonizo, as. Latine *regulo*. *ἡ κανονίζω, ὡς κανὼν ἢ μέτρον*, *Græce*

Græce regula, & regulamenta.

Canopus, pen. prod. ciuitas Aegypti distans ab Alexandria 120. stad. ex qua ortū ferunt Claudianum poetam. dicta quasi canobus. à Canobo, Amycleo, Menelai naui gubernatore ibi sepulto. Nam deuicta Troia, in Aegyptum uenientum delatus cum Helena, gubernatorem istu serpentis, quem Hemorrhoida uocant, amisit: in eiusq; memoriam urbem cōdidit, reliquis ibi qui ad nauigandum inutiles erant. Hæc salubris aëris benignitate homines allicit. Est ibi Nili ostium quod Canopicum uocant. Hinc Canopitæ. pen. prod. dicti sunt qui Canopū habitant. Canopicus, a, um, possessiuum à Canopo. Var. Nobis Sarpede uidemur, quum simus Canopici.

Canor, cantus, & elegantia quædam ac cōsonantia. Quintil. Vocis ratione Aristoxenus musicus diuidit in ῥυθμῶν, & μέλων, ῥυθμῶν rhythmū, & melos metricum, quorū alterū in modulatione est, alterū canore, ac sonis cōstat. Ouid. lib. 5. Metam. Nec tamen ille canor mulcendas natus ad aures.

Canorosus, a, um, quasi sonorosus. Gel. Collecta coactamq; uocem, & magis claros, canorososq; sonitus facit.

Canta, pro cantata ueteres usi sunt. Cornucopiæ.

Cantabri, pen. corr. Hispaniæ populi sunt, in extremis lusitanis, finitimi ijs, qui tractum trans Duriam seruant. Hi efferti sunt, & nullā uitam sine armis esse existimāt. De quibus Sill. Cantaber autē omnis hyemisq; æstusq; famisq; Inuictus. Et mox. Nec uitam sine Marte pati, quippe omnis in armis Lucis caussa sita est, damnatum uiuere paci.

Cantabrorum regio Cantabria dicitur. Sueton. Domuit autem partim ductu, & partim auspicijs suis Cantabriam. Hinc Cantabrius, a, um. Florus lib. 4. Totam amplexus Cantabriā, efferam gentem, ritu ferarum, quasi indagine debellabat. Cantabricus, a, um. Sueton. in August. Extrema bella duo omnino per se gessit. Dalmaticum, & Cantabricū. Memoria proditum est Cantabros solitos canere pæana lætitiæ, suffixos cruci ab hostibus. Quæ autem Septentrionales sint ad arma promptissimi, ruantq; in ferrū sine timore, caussa est sanguinis abundantia, sicut docet Vitrū. lib. 6. E contrario Meridiani populi ppter sanguinis exiguatē, timidiore sunt, ferro resistere, sed ardores, & febres sustinere sine timore. tamen corpora septentrionalium à febre sunt timidiora, & imbecilla.

Cantharia, gemmæ species, quæ scarabeorū effigiem habet, quippe Græci καὶ σκαρίδας uocant scarabeos. Cc.

Cantharis, idis, uel Cantharida, æ, uermis terrenus, uiridis, auri colore supluens, & nascitur in summitate ramorū fraxini, & oliuæ, cuius succus in uenas ingressus, ut uenenū interimit, & humano corpori adplicitus, uestigas plenas humore facit. Ouid. Cantharidum succos dante parente bibas.

Hieron. Ne magnopere glorieris, si facias quod scorpiones facere possunt, & cantharides. Cantharides etiam ficorū uermiculi dicuntur, & pyri, & pinus.

Cantharus, penult. corr. & cum th aspirato. Græcum est, quo significatur poculum, quod Baccho tribuitur, sicut scyphus Herculi, à Cantharo, quod erat nauigij genus. Vlpian. scribit Cantharos esse, per quos aquæ saliant. Et Cantharus animal est, cuius forma non inuenitur. Colum. lib. 8. Nam & alecula modo capta, & cantharus, exiguisq; gobio, quisq; deniq; est, incrementi minuti piscis maiorem alit. Et Cantharus Latine scarabeus dicitur, unde Cantharolethros, locus est paruus in Thracia, in quo unum hoc animal necatur. ὀλεσθῆναι perniciēs dicitur. Item Cantharus, signum in cœlo tribus stellis constans in Aquario. Scribit Laër. Deorum colloquia fieri per cantharum, & accipitrem.

Cantherium, uehiculi genus, de quo Seneca epistol. 87. M.

Cato Censorinus cantherio uehebatur æthiopico. Colum. lib. 5. Si regionis cōdicio permittit, deponemus hastilia, quibus adnectuntur singulæ transuersæ perticæ in unam partem ordinis, quod genus iugi cantherium uocant rustici. Idem: Iis, ut dixi, cantherius proprius à terra quàm uitibus ordinarijs summittendus. Hinc Cantheriatus, a, um. Colum. lib. 6. Quæ pedaminibus adnixæ singulis iugis imponuntur, eas rustici cantheriatus adpellant.

Cantherius, equus, cui testes amputati sunt, qui ideo fit mansuetior. Var. Et ideo, q; semine carent ijs, cantherij adpellantur, distatq; ab equo, sicut capus à gallo. Et Cantherij sunt, q; à rusticis ferè nominantur Caballi, quia ipsos equos Cantherios uocamus, qui subijci solent à fabris materiarijs dum moles arborum secant. Item Cantherij tigna dicuntur. Vitrū. lib. 5. Et cantherij prominentes ad extremam suggrundationem, supra cantherios templa. Itē Cantherius, ut autor est Varro, mons est in Sabinis. Et Cantherius, genus iugi in uinea dicitur.

Canthes, organorum fistule.

Canthus, cū th aspirato. ferrū quo rotæ extremitates uinciuntur. Persi. Vertentem sese frustra sectabere canthum.

Hieron. lib. 3. Reg. Et axes earum & radij & canthi & meadioli omniuo fusilia. Canthos etiam Græci angulos oculorum uocant, seu palpebrarum pilum.

Canticum, proprie est elegans, & lasciuus cantus. Quintil. Sit poëta lecto cum suauitate quadam grauis, & non quidem prose similis, quia carmen est, & se poëta canere testantur, non tamen in canticū dissoluta. Græci Canticum hymnum uocant, item psalmū, sed proprie Hymnus dicitur, qui uoce naturali fit. Psalmus, qui aliquo musico instrumento.

Cantilena, cantici compositio.

Cantio, idem quod canius. cuius diminut. est Catiuncula.

Cantito, as, penultima correpta. frequentatiuum à frequentatiuo formatum. August. Quales poetarum nostrorum carminibus cantantur.

Canto, as, frequentatiuum à quo Cantatio, Cantatus, Cantator, & Cantatrix. Composita mutant a in e, ut Accentus, as, unde Accentus: Concento, a quo Cōcentus, Occento, & Succento. Excanto uero, & Incanto, & Recanto, seruant a, Aliquando tamen Cantare ponitur pro incantare. Vergilius: Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

Cantus, us, a cano fit, & est inflexio uocis, & pro cantione cuiuscunq; rei dicitur. Verg. Cantusq; dedere.

Canus, a, um, quod est senex, à candeo, ut quidam putant. Verg. Cana fides & Vesta Remo cum fratre Quirinus Iura dabunt. Cana, id est, antiqua: uetustate enim canescimus.

Canusium, Apuliæ oppidum, ubi lana laudatissima fit, quæ Canusina dicitur, cuius color est rutilus. Vnde Canusinatus dicitur, qui est indutus Canusina ueste. Martialis: Ut canusinatus nostro syrus asfere sudet.

Capax, quod aliquid capit, seu continet, aut continere potest. eius contrarium Incapax.

Capēdo, penult. producta. dicitur spatiosum aliquid, & rei alicuius capax, a quo fit Interapedo, & Discapedino, as, & diminutiui Capeduncula: quod à Cicerone accipi uidetur pro uase, uel armario traditionum Numæ.

Capēna, penult. prod. oppidum uicinum Romæ, iuxta fontem Aegeriæ. Hinc Capenas, atis. est Capena porta Romæ, à Capena urbe, quam Italus rex edificauit, ut inquit Solinus. Hæc etiam porta Appia dicta est, per quam Capuam itur, ut Frontinus libro de aquæductibus testatur.

Caper, mas inter capras castratus. Martialis:

Dum iuga

Dum iugulas hircum factus es ipse caper.

Nā Vergilius improprie caprū pro hirco posuit, quū dixit. — Vir gregis ipse caper. Sicut etiam improprie brutū animal uirum adpellauit. Ponitur tamen quandoq; pro masculo caprarum, & Aries pro masculo ouium dum sunt adulti, nec tamen coierunt. Nam qui minores sunt, inter capras, hoc di, inter oues, agni dicuntur. Sed qui post Calendas Augusti concepti sunt, uocantur Socordes. Et dicitur Caper, siue Capra à carpendis uirgultis. Rodit enim omne uirgultum, & in primis uites, propter quod Baccho immolari caper solebat. Est & Caper nomen proprium grammatici.

Capēro, as, penul. corr. frontē rugis contraho, & asperitatē uuluis ostendo, quod à crispis caprorū frontibus, uel à cornuum caprinorum similitudine tractum est. Vnde & Caperratum, rugosum dicitur. Plaut. Quid illud est, quod ille caperat frontem seueri tudine?

Capessio, is, si, sum, secundum Diom. uel cape siui, itum, secundum Prisci. uerbum actiuum. Nam dicimus Capessio, or, & significat capio, siue ad capiendum eo. Sall. lib. 2. hist. Diuersa, uti solet rebus perditis, cape siuit. Liuius lib. 1. tantum pro capio posuit. Ergo ut segregaret pugnam, cape sit fūgam. Similiter Apul. Dum simul illi & gratias agerem, & dona capefferem. Vergil. pro exequendum suscipio.

— Mihi iussa capeffere fas est. Plaut. in Asi. pro immitto. Quā magis te in alium capeffis, tam astus te in portum refret. Idem in Am. pro recipio dixit. Nunc pergam hera imperium exequi, & me domum capeffam.

Capetus, Albæ rex fuit, Capis filius, & Tiberini pater.

Caphareus, Euboia mons altissimus uersus Hellepontum, apud quem plurima Græcorū classis afflicta est propter Palamedis necem, unde & Caphareum mare dictum est.

Capharnaum, ciuitas nobilis, totius Galileæ metropolis, quam Dominus noster propter ciuium multitudinem frequē tuit, & uenit in ciuitatem suam.

Capidulum, idem quod capitulum.

Capillamenta, quandoq; capilli dicuntur. Apul. lib. 2. de Asin. Tanta est capillantenti dignitas, ut quamuis auro, ueste, gemmis, omniq; cetero mundo, exornata mulier incedat, tamen nisi capillum distinxerit, ornata non possit uideri. Pli. lib. 21. Herba croci est folio angusto, penē in capillamenti modum. Transfertur quoque ad herbas, & arbores. Colu. lib. 5. Qui non solum in eo errabant, quod primi anni capillamenta seminum intacta patiebantur, sed post biennium, quū uiuadix recidenda erat, omnem superficiem amputabant folotenus, iuxta ipsum articulum.

Capillare, est capillos facere. Pli. Polytrix in uiride capillatur, sed defluuia comarum facere dicitur. Vnde Capillatus, a, um, quod crines longiores habet. Cice. Capillatior solito.

Capillatia uela, dicuntur uela cilicina. Augustin.

Capillitium, idem quod capillamentum, sic enim à capillo Capillitium dicitur, ut à famulo, famulitium, à satellite, satellitium, unde Apul. flauum capillitium dixit.

Capillotenus, penul. corr. significat usq; ad capillos.

Capillus, quasi capitis pilus, quamuis & pro omni pilo sumatur. Ouid. Quot sunt mentula, quos habet capilli.

Gell. Capillū pro hœtino pilo posuit, quū ait: Nam si ouū lacte hœdi, aut caprarum, agni alerentur, constat fermē in his lanam duriores, in illis capillum gigni teneriores.

Capillus Veneris, herba sic dicta, quod delapsos postulo peciā capillos recreat, siue quod capillorū fluores cohercet.

Capio, is, capi, captum, significat accipio. Verg. lib. 4. Geor. — Cape sacra manu, cape robora pastor.

Sed differunt, quia Capere est cum effectu, Accipere, quum quis nō sic accipit ut habeat. Ideo ut Vlp. scribit, non uidetur quis capere, quod est restitutus. Et Capere est sponte, uel non sponte. Accipere tantū sponte. Vnde dicimus capi labores, capi molestiā, capi uel suscepi inimicitias, accepi calamitatem, cladem, contumeliā, uulnus. Val. Max. Ut non coactus enssem accipere, sed sua sponte sumere uideretur. Habet interdum reciprocum usum, ut idem sit capi uoluptatem, & capit me uoluptas. Quādoq; capere est delectare, inescare, irretire, ex translatione ferarum uenatusq;. Hora. in Serm. Te coniunx aliena capit meretricula Dauum.

Quādoq; propitiari. Lucretius lib. 2.

Nec bene pro meritis capitur nec tangitur ira.

Quādoq; decipere. Vergil. — Captiq; dolis lachrymisq; coacti. Quādoq; eligere. Terent. in Hecy. Quū illum gnatum capimus. Quādoq; perpeti, ut apud eundem in Heau. Dum abs te absūm, omnes mihi labores quos capi, leues. Quādoq; tenere, ut in Eunuch. Dij boni quid turbæ? ædes nostræ uix capient. Quādoq; detinere, occupare. Cic.

Naucm quandam pyratarum præda onustam, capere. Var. Quid hic uenator non capit? Hinc uincti, Captiui dicuntur, quod non sui iuris sint, sed in potestate aliorū redacti. Quoniam autem qui ita capti sunt, non sunt amplius sui iuris, sed libertate priuati sunt, ideo Captos, quādoq; pro priuatis, siue impeditis accipimus. Hinc mente capti dicuntur amentes, hoc est, qui mentis compotes non sunt. Capti oculis, qui officio oculorum priuati sunt. Et Capere est amore accendere, unde Capti amantes dicuntur. Lucil. Ne aspectu & forma capiare aliena. Multa alia significat pro diuersitate rerum, cū quibus iungitur. ut Capere manu, est comprehendere. Capere oculis, uidere. Capere auribus, audire. Capere mente, intelligere. Capere consilio, eligere. Capere astu, uel dolis, decipere. Capere cantu, aut uoluptate, delectare. Vergilius: Carmina quo captæ. Capere consilium, est deliberare. Cicerone: Quum autem consilium hoc princeps capisset. Capere rationem, est modum inuenire. Plautus: Rationē capi, ut & ananti obsequer, & patrem non offenderem. Et Capere, facere. Terent. Non si capiundos mihi sciam inimicos omnes homines. Huius uerbi composita sunt Accipio, à quo Præaccipio, Concipio, Decipio, Excipio, Incipio, Intercipio, Percipio, Præcipio, Recipio, Suscipio, & Vscapio, quæ ci, syllabam correptam habent. Deriuata sunt quæ sequuntur, Auiceps, Forceps, Princeps.

Capis, idis, poculi genus à capiendo, cuius diminutiuum est Capidula.

Capisterium, genus uasis rustici, quod tamen, ut Georgius Merula inquit, Scaphisterium melius dicitur.

Capistro, as, capistrum impono. Plinius: Si inter arbores, uitesq; arctur, fiscellis capistrari boues oportet, ne germinum tenera decerpant.

Capistrum, capitis uinculum, quod equis, & huiusmodi animalibus adhiberi solet, ne fugiant. Martialis:

Paret purpureis aper capistris. Columella lib. 5. uitibus attribuit quum inquit: Quare quum ad summum palum recta uitis extenta est, capistro confringitur, ne sectu grauata subsidat, curueturq;. Et Capistrum dicitur, quod circa os brutorum inuoluitur, ne cibos decerpant.

Capital, & per apocopen, Capital: dicitur facinus qd' capitis poena luitur. Plau. in Mene. Tametsi capital fecerit, facile asseruabis. Nonius docet Capital esse capitis periculum. Varro uero fasciolam, quæ capillos necitimus.

Capitalis homo, non solū pro scelesto, qui est dignus pu-

n niri

niri capite (ut apud Cic. lib. 5. Phil. Ad quendam Septimum capitalem hominem collegam suum miserat) sed etiam qui est promptus ad eadem. ut idem Trebatio. Tres viros vires esse. audio capitales esse.

Capitalis oratio, Cicero lib. 1. Offic. Capitalis oratio est ad æquationem bonorum pertinens. Capitalis ira, ab Horatio dicitur pro mortifera. Capitale odium: Capitalis morbus: quod caput et vitam hominis petant. Capitalis locus, dicebatur ubi si quid uiolatum erat, capite uiolatoris expiabatur. Capitale pactum, Capitale uitium, id est, propter quod debeat quis ad poenam capitis peti.

Capitatus, a, um, quod in caput latius crescit, unde Capitatum porrum. Columel. lib. 12. Cultus autem porri capitati, assidua sarritio, et stercoreatio est. Item Capitata uinea ab eodem dicitur, sicut et Brachiata.

Capite censi, dicebantur, qui in plebe Rom. perquam paucos, aut nullo are censabantur, à censione capitum, quod solis capitibus conferrentur, quibus Proletarii nomen impositum, à munere, officioque, proliis edendæ, quod cum re familiari parua, minus possent rempublicam iuuare, sobolis tamen gignendæ copia, ciuitatem frequentarent.

Capitellum, diminutivum est à capitulum, quod modo significat paruum caput, id est, grossiorem summitatem cuiusque rei. Plin. Herba impia uocatur roris marini aspectu thyrsi modo uestita, atque capitata. Inde ramuli assurgunt, sua capitella gerentes, et Capitellum dicitur epistylum. id est, caput columnarum. Nam basis inferior pars est. hoc et Capitulum uocatur. Græce ἑστῆς.

Capitium, capitis tegmen, à capite. alij à capio, quod capiatur. id est, comprehendat pectus. Varro de ui. pa. Tunicas nec capitia, nec strophia.

Capitis diminutio, est prioris status permutatio, cuius tria sunt genera, ut scribit Paul. Maxima, minima, media. Tria enim sunt quæ habemus, libertatem, ciuitatem, familiam. Igitur quum hæc omnia amittimus, maximam esse capitis diminutionem, ut est deportatio. Quum uero amittimus ciuitatem, et libertatem retinemus, mediam esse capitis diminutionem, ut est in colonias Latinas transportatio. Quum libertas et ciuitas retinetur, familia tantum mutatur, minimam esse capitis diminutionem constat, uelut est adoptatio.

Capitolinus, fuit cognomen eius qui caput inuenit, quum Capitolium extruendum esset. Quo etiam cognomine dictus fuit autor quidam, qui de Cæsaribus scripsit.

Capitolium, locus Romæ sic dictus, à capite hominis ibi repto, dum foderent fundamenta. Antè enim Tarpeius mons dicebatur à uirgine Vestali Tarpeia, quæ ibi à Sabinis necata, atque sepulta fuit.

Capitones, dicuntur duri, qui nunquam de sua sententia immutantur, ut apud Plaut. in Persa.

Capitosus, a, um, quod magnum caput habet. Interdum dicitur quod est duri capitis, qui et Cervicosus adpellatur.

Capitulare, etiam est per capita distinguere, et Capitulata, dicuntur scripta, quæ per capita distincta sunt, unde et Recapitulare, est breuiter quæ dicta sunt per capita recensere.

Capitulo, as, capitulum adpono, unde Capitulatū dicitur, quod uelut capitulum quoddam in summo habet. Plin. Folia bouis lingue similia, minora, subcandida, et in cacumine capitulata.

Capitulum, diminutivum significat paruum caput. Plaut. Meum capitulum, meus ocellus. Terent. O lepidum capitulum. Aliquando dicitur initium sententiæ, quod principia sententiarum per metaphoram etiam capita uocantur. Item Ca-

pitulum dicitur caput columnarum. Plin. lib. 36. Proximum columnis spiræ subditæ et capitula addita.

Capnias, gemina est, stella ueluti fumo infecta, et ueluti croco refulgens.

Capnos, Latine fumus, quo nomine etiam herba dicta est nascens in segete hordeacea, quæ lachrymas ut fumus prouocat. Hinc Acapna, dicta sunt ligna sicca, quæ sine fumo ardent. Et uinum capnias, hoc est, fumosum.

Cappa, nomen literæ Græcæ, pro qua Latini utuntur c. Quo nomine Græci, ut Suidas docet, quum malum hominem uolunt prouerbio signare, unum cappa, quum peiorem, duo, quum pessimum, tria habere cappa dixerunt, uolentes eum intelligi esse Cretensem, Cilicæ, Cappadocæ, qui singularis fuisse improbitatis existimantur.

Cappadocia, Pontica regio est, ut scribit Solinus, quæ leuolacere utrasque Armenias, Comagenemque tangens, dextro multis Asiæ populis circumfusa, ad tauri iugum et solis ortus attollitur. Euphrates eam ab Armenia maiore diuidit. Appianus minoris Armeniæ partem, Ptol. uero minorem Armeniam esse scribit. Dicta Cappadocia à Cappadoce amne, antè Leucosyria uocata. unde Cappadoces Leucosyrii. Hinc Cappadox, ocis, penul. corr. pro eo, qui est ex Cappadocia. Luca. lib. 2. Cappadoces mea signa timent. Cappadocus, a, um, possessivum. Persius: —Nec sit præstantior alter, Cappadocas rigida pingues clausisse catasta.

Suidas, Καπαδοκία κρήνη ἢ κλίμα. Cappadocius, cia, um, apud Apuleium.

Capparis, penul. corrept. in Salomone fruticis genus est, in oriente simile lentisco, calidæ, et siccæ uirtutis. Nascitur præcipue in parietinis, hoc est, muris ueteribus, et splenetici prodest, scribitur quoque in locis siccis, arena circum effossa, structis undique, aut ex natura ripis, aut ex artificio lapidum, ut luxuriari permittatur. Columel. Capparis et tristes inuolæ, ferulæque minaces. Dicitur et Cappar. Pal. Hoc mense mentha, et pastinaca, thymum, et origanum, et cappar. Suidas: Καπάρης ἑίδος βοτάνης, ἥς ὁ κερπὸς ἰατρῶς δοκᾷ εἶναι ὀνήσιμος. καπάρης παρὰ τὴν καμὴν ἀρεθῶν. id est: Capparis herbæ species, cuius fructus medicis uidetur utilis esse. Capparis ex καμπτου eligendo.

Capra, quasi carpa, quod uirgulta carpat, uel quod captet aspera, uel à crurum crepitu. unde et Creps. eas antiqui uocabant. Sunt autem Capræ domesticæ, Capræ syluestres, et Capra à capro, Caprea à Capreo, licet non sit in usu. Cuius diminutivum est Capreolus, similiter Caprellus à capro, Capella à capra diminutiuæ sunt.

Capraria, insula in mari Thyraco, seu Ligustico capris abundans, quam Græci Aegilon dicunt.

Caprarius, custos, seu exercitator caprarum, sic et Capraria.

Caprea, penul. corr. animal syluestre, quantum ad Græcæ uocabula, nomen à uidendo, atque clarius aspiciendo, inquit Hieronymus. sortitum est. Nam in natura sua habet, ut non solum ipsa uideat seu perspiciat acerrime, sed ut alijs uisum præbeat. Asserunt enim medici huic animali intra uiscera humorem quandam inesse, qui caliginem depellat oculorum, et obtusiores quosque uisus exacuat. Caprearum genera compluria enumerat Plin. lib. 8. Est Dama quæ raro mæsuescit, Nebros etiam adpellata, sunt Ibices maxime perniciositas, sunt Rupicapreæ, sunt Pigardi, sunt Oryges foliis contrario pilosiusculi, et ad caput uerso. Sunt Strepsicerotes, et Platycerotes, hi à cornibus latis, illi cõtortis nomen adepti. Est et Caprea uitis dicta, ut inquit Varro, quod pariat capreolū. Et Caprea insula ultra Surrentum Campaniæ urbem, circiter octo

octo milia passuum, nobilis coturnicum multitudine, quæ ex Italia uolantes, illic principio autumnus capiuntur.

Capreolus, cum accetu in antepenultima, animal sylvestre, diminutiuum à capreus. Vergilius:

Præterea duo nec mihi tuta ualle reperti.

Capreoli. Est & Capreolus coliculus intortus, in uitibus ut cincinnus. Is enim uites capit, unde & à capiendo, Capreolus est dictus. Græci hunc Helicen, nostri etiam pampinum, & clauiculam adpellant. Et Capreolus, ut lib. 1. 2. Columella autor est, genus est bicornis feramenti.

Capreus, a, um, qd' ex capro, siue capra est, ut pellis caprea.

Capricornus, cæleste signum quod Pana fuisse existimant, quod posteriorem partem in effigiem piscis, priorem uero in formam hirci commutauit, cuius ingenium admiratum Io uem, ferunt hanc figuram in celum transtulisse. Stellam habet in naso, in pectore duas, in pede duas, inier scapulas septem, in uentre sex, in cauda duas.

Caprificatio, à Plinio uocatur in arboribus quoties illarum cortex per uer, cultello finditur, ut commodius prorumpant arbores atq; crescant, similitudine caprifici, quæ ruptis muris intumescens exit. Sunt autem, qui eam scarificationem magis adpellandam censeant.

Caprificus, penul. prod. à carpando, quod parietes ac muros carpat. Martia. Marmora Messale scindit caprificus. Est enim è syluestri ficus genere, nullo unquam tempore maturescens, quæ ferè ruptis saxis solet erumpere. Terentius in Adelph. Illic etiã ubi caprificus magna est. Caprifici etiam adpellati sunt caniculares dies, quod eo ferè tempore, liberi simul, atq; ancillæ, sub arbore caprifico sacra faciebant.

Caprigenus, a, um, pen. corr. quod est ex caprarum genere.

Caprile, penul. prod. locus ubi capræ seruantur, sicut ouile, ubi oues.

Caprillus, a, um, idem quod caprinus, sicut ab oue ouillus. Varro scribit stercus caprillum, & ouillum, & asininum tertio ordine in agris ponendum.

Caprimulgi, aues sunt merule aspectu, aliquantò grandiores, fures nocturni, interdum non uidentur, nec ipsi uident, intrant stabula, caprarumq; uberibus propter succum aduolant, qua iniuria emoriuntur ubera. Hos Aristot. à caprarum mammis Aegotelas uocat.

Caprinus, a, um, idem quod capreus, ut caprinum seuum.

Caproneæ, iube, seu comæ in fronte deuceæ, quasi à capite proneæ. Lucil. lib. 7. Saty.

Aptari caput, atq; comas fluicare caproneas

Altas frontibus immiffas, ut mos fuit illis. Hæ alio nomine dicuntur Antæ, & Anteuentuli, & Propenduli.

Caprotinam, lunonem, & nonas Iulias Caprotinas ueteres dixerant. Cc.

Caprunculum, uas fictile, sic dictum, quod capax sit.

Capsa, à capio, quod res in se recoditas capiat, uel à κάμηω, quod est curuo, cuius diminut. est Capsula, à quo Capsella. Hieron. lib. 1. Regum: Vasa aurea quæ exoluitis ei pro delicto, ponetis in capsellam. Sed tamen quid sit Capsa, & unde dicatur, Suidas noster ita scribit: κάψα λέγεται κρητὸς κήνη, καὶ θήκη. id est, Capsa proprie dicitur cista, & theca.

Capsaces, penul. cor. lccythus, oleiq; uas. Cyprianus lib. 2. epist. Fidelia fratris non deficiet, & capsaces olei non minuetur. Sic Hiero. ad Eusto. Vidua Sareptana, ipsa cum filiis non esse moritura prophetam pascit esurientem, & murum in modum, capface completo, qui alendus uenerat, alit.

Capsarius, qui mercedis gratia, seruanda in balneis uestimenta suscipit, custos capsarum, & Capsarius, qui portat libros.

Augusti. in Psal. interpret. Modo nobis seruiunt Iudæi, tanquam capsarii nostri sunt, studentibus codices portant.

Capsis, antiqui dicebant pro eo, quod est Cape si uis, sicut Sodes, pro si audes.

Capsus, carruca undiq; testæ.

Captio, ipse actus capiendi, seu decipiendi, seu id per quod quis capitur, cuius diminutiuum est Captiuncula. Gell. Quid autem legis istius propugnatores, in illa captiuncula facient, in qua hæc esse, necessum est?

Captiosus, a, um, quod capit, seu decipit, & dolis plenum est. Gell. Non esse captiosis questionibus respondendum. Hieron. contra Vigi. Captiosa est ista conclusio.

Captiuus, dicitur quasi capite diminutus, qui ingenuitatis fortuna excidit, quum non sui iuris sit, sed in aliorum potestatem reductus. hinc Captiuo. as, quod est captiuum facere. Captiuitas, ipsa detentio. Græcè autem ἀχλωὸς ἀχλωή, ἀπὸ ἀχλωὸς id est, quasi cuspide, aut ferro captus.

Capto, as, frequentatiuū, à quo Captito, aliud frequentatiuū, licet non significant frequenter capere, sed blandicijs, illecebris, & huiusmodi aliquid uenari, ut hic obsequendo captat auram popularem. Martialis:

Capto tuam pudet heu sed capto Maxime cœnam.

Tu captas alias iam sumus ergo pares.

Hinc Captator, uenator, & Captatio, uenatio. Cic. Captator ille popularis auræ. Aliquando Captare, capere, decipere.

Martia. Si captare feras aucupis arte placet.

Cicero. Captatio, calliditas, insidia, fraus.

Captura, detentio, unde in Euang. legitur: In captura piscium. Aliquando dicitur locus capiendis piscibus aptus.

Captus, a, um, participium eiusdem significationis cum suo uerbo, quandoq; pro priuato, siue impedito ponitur. Vnde mente capti, capti oculis, qui officio mentis, uel oculorum priuati sunt. Et Capti dicuntur amatores, à translatione ferarum. Terent. Captus est, pro eo, quod est tenetur, & irretitur.

Captus, us, fors intelligitur. Teren. in Adel. Præterea ut captus est seruorum non malus. hoc est, ut se habeat seruorum conditio, sicut exponit Dona. Aliquando Captus, deceptio, cuius diminutiuum est Captiuncula, quæ & Captio dicitur. Itè Perceptio, quod homo capere potest. Sene. Quod captu quidem difficile est, sed facile memoria retinetur. Vnde & pro capaci ponitur quandoq; Cic. lib. 2. Tuscul. Græci homines non satis animosi, sed prudētes, ut est captus hominum, quasi diceret, tam prudētes, quæ capax prudētiæ est hominum natura. Apul. dixit supra Captum cogitationis, pro eo quod est supra quem quissiam cogitatione capere & cōplecti possit. Itè delectatio. Cic. Non possum abduci, & suscipere pecunia captum.

Capua, à camporum latitudine in quibus sita est, dicitur, ut inquit Cice. Liui. à Capi Samnitium dux, qui lingua illa Falco, à pede introrsus curuato, uocatum ait, sub cuius augurio creditur condita. Vergil. à Capi Aeneæ commilitone qui eam condidit. Strabo, quod esset 12. urbium caput, hoc est, ipsa duodecima, reliquis undecim præesset, dictam existimat. Qui dam à capacitate, quod omnem uitæ fructum capiat. Eustathius etiam, ab urbe, cui nomen Campus esset, uel à camporum planitie, & abundantia, ut Diodo. qui M. Genutio & Agrippa Curio Chilone Cos. ex ædificatam eam tradit. Ab hac eadem regio Campania dicta est, à qua Campani.

Capula, uas uinariū, qua ueteres utebantur, quod facile capi posset. Varro: Capis, & minores Capula à capiēdo nominantur, quod ansata sint. Vel à Græco, quod Calpini, & Calpium, digitatos, ansatosq; crateras, erythris fingi solitos Philemon, & Pamphilus scripsere.

Capularis senex, id est, capulo intusus, uel morti contiguus, & mox capulo effereendus. Reumq; capularem dicebant, quod capulo dignus esset.

Capulator, qui capulis oleum deplet.

Capulum, nodi genus in fune, quo idomita iumentum capiuntur.

Capulus, & **Capulum**, dicitur quicquid rem aliquam intra se capit. Colu. lib. 5. Neq; enim canterius editior esse debet, pedali altitudine, ut si quæ teneri adhuc pampini capulis suis prolixius illigent. Vnde & id quo mortui efferruntur, **Capulus** dicitur, & **Sarcophagum**. id est, sepulchrum capulum dicitur, quod corpora capiat. Apul. lib. 4. Me. Ibi capulos, carie & uetustate semitectos, quibus inhabitabant pulueri, & cinerose mortui, passim ad futuræ prædæ receptacula referamus. Et **Capulus**, manubrium gladij, quod manucapiatur.

Vergilius: —Capulo tenus abdidit enssem.

Sueto. in Calig. Veniam, inquit, ueniam & hic mecum, capulum gladij crebro uerberans quo cinctus erat.

Capus, & **Capo**. Varro: Ex gallo gallinaceo castrato fit capus.

Caput, dicitur totum illud, quod collo sustentatur, inde dictum, quod ab eo initium capiant, sensus & nervi. In summo enim à natura collocatum est, ut in quo futurum erat totius animantis, resideret. Alij à Græco deducunt, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, quod est caput, uel ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, eiusdem significationis. Vnde nucem iuglandem κεφαλὴν nominant, à capitis grauedine, quod arborum ipsarum, foliorumq; uires in cerebrum penetrant. Partes capitis distinguuntur. Nam eminentior pars, **Vertex** adpellatur. Tum corona capitis, diuiditur in frontem anteriorem, & occiput posteriorem partem, media uero sunt tempora, quibus aures inhaerent. Aliquando **Caput** dicitur origo, & principium. Vergilius:

—O latij caput horum & causa malorum. Aliquando pro uita ponitur. Nam maxime uita indicatur, unde sensus omnes. Aliquando pro summa prima in pecunia, à qua foenus, aut alius quaestus fit, ueluti rei principium. Sed etiā sortem dicunt. Et **Caput**, initia parua in libris, quod **Capitulum** apud uulgares dicitur. Gell. Quod in capite superiore à Critolao scriptum esse diximus. **Caput** facere, dicitur de suppurationibus, quæ apostemata franguntur. Plin. de furunculis. Remedio sunt quæ diximus folia trita, cum polenta si non caput fecerint.

Capys, per γ, nomē est eius q̄ Capuā edificauit. Verg. li. 10. Et **Capys** hinc nomen Capuanae dicitur urbi.

De quo Dictys Cretensis, & Dares Phrygius. Item interpretis Quinti Calabri poetæ lib. 12. qui cum maiestate Homeri uidetur quasi contendere.

Carabus, siue **Caranus**, penult. corrept. genus piscis, cancri scilicet.

Carambis, promontorium magnum ad Septentrionem porrectum, arietinae frontis habens formam, quod longo spatio pelago incumbens, Scythice obiectum peninsulae, Euxinum pontum bimarem uidetur efficere. Dionysius Libycus, ἀπὸ τοῦ ὀρέου τε, καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐξ ὧν δὲ ἐνθάδε οὐκ ἔστι καλὸν, καὶ ὡς ὑπερῶς τῆς θάλασσης, καὶ ὡς καὶ καὶ καὶ, id est: Semper ad Aquilonem & Orientem spectant mediae, ubi duo exurgunt iuga, quorum humidum uocat carambin. Et Eustathius eiusdem interpretis multa scitu dignissima.

Caraxus, frater fuit Sapphus, & Amasius Pyramidis meretricis, quam Sappho Doricam nominat. Cc.

Carba, uentus Aphricus dicitur à Vistru. nautæ Carbinum nominant, quem Libycum hodie uel rura uocant.

Carbasus, penul. corr. gen. fœm. secundum Priscia. gene. masculi. secundum Phocam. Probus uero, & Caper dicunt

esse masculini & fœmi. in singulari, neut. uero in plurali, genus lini est miræ tenuitatis, in Hispania primum reperiū, ut scribit Plinius: Ex carbaso fiebant uela nauium, quæ & ipsa Carbasa dicuntur. Cice. de suppli. Taberna carbasseis intentis uelis. Carbasinis uestibus Indi & Arabes corpora uelant, quæ sunt auro purpurâq; distinctæ, ait Curtius. Nonius doctet, Carbasum esse pallium, quo fœmina amiciuntur, opulentie causa, ut serico, aut tenui lino. Val. Maximus lib. 1. Maxime uero uirginis Aemiliæ discipulam extincto igne, tutam ab omni reprehensione Vestæ numen præstitit. Qua adorante, quum carbasum quem optimum habebat, fœculo imposuisset, subito ignis emicuit.

Carbatinae, seu **Carbasinae**, & **Carpatinae** crepidæ, uide infra in dictione **Carpatinae**. Aristoteles lib. 2. de animalibus scribit camelos calciari carbatinis, ne scilicet in exercitu longiore itinere fatiscant.

Carbo, dicitur quum extincta fuerit pruna. Persius: Illa prius creta mox hæc carbone notasti. Id est, nigro & extincto. Aliquando dicitur **Carbo**, quum est ignitus. Plinius lib. 28. Et quum cinis in foco concreuit, & quum carbo uehementer perlucet. Græce Anthrax dicitur. Est & **Carbo** uiri cognomen.

Carbunculare, est carbunculum pati. Plin. lib. 23. Succus eorum carbunculantibus circa oculos hulceribus excrescentibus & pustulis efficax. Et **Carbunculare**, est more carbonum fieri. Idem lib. 12. Verum & his sua iniuria est, atq; cœli intemperie carbunculantur, fiuntq; semina cassa & inania.

Carbunculus, diminut. paruus carbo, tuber, seu uitium, ex inflammatione proueniens, à candenti carbone dictus, propter inflammationem. De hoc Celsus: Non aliud carbunculo peius est. Eius hæ notæ sunt, rubor est, superq; cum non nimium pustulae eminent, maxime nigrae, interdum subliuidæ, aut pallidæ. In his sanies esse uidetur, infra color est niger, ipsum corpus aridum & durius, quam naturaliter oportet. Præterea **Carbunculus** uitium est in uitibus atq; arboribus, quum quodam quasi uredinis carbone, uua & fructus uruntur. Terra enim sole perferuet, ita ut radices satorum comburat. Plin. lib. 18. Pleriq; dicere rorem iniustum sole acri, frugibus rubiginis causam esse, & carbunculi uitibus. Solet id accidere uuis tertio & sexto Idus Augusti, sub decretorio illo sidere, quod **Caniculam** adpellat. Varro lib. 1. de Re rust. ubi terrarum genera diuidit, ait: Lapis marmor, rudus arena, sabulum, argylla, rubrica, creta, carbunculus. Plin. Sic affligit & uitem carbunculus, quæ terra ita uocatur. Est & **Carbunculus** gemma, propter colorem, quod sit ignitus, ut carbo, cuius fulgor nec nocte uincitur, adeo ut flammæ ad oculos uibret. Gignitur in Libya apud Trogloditas. De hoc Hieron. Plin. lib. 37. Principatum habent carbunculi, à similitudine ignium adpellati, quum ipsi non sentiant ignes. Vnde & à quibusdā **Carbunculi** dicuntur **Apyrastæ**. Sumitur quandoq; **Carbunculus** pro terra, ubi tessellæ lapideæ & nigrae reperiuntur. Palladius: In Ianuario mense, **Carbunculus** nisi stercoretur, macras uincas reddit. Plinius lib. 16. Maximeq; sabulum humidum, aut carbunculum, aut tophaceam formam.

Carcer, locus in quo seruantur noxij, uel unde quis exire prohibetur, quasi coarcer, à coercendo, ut docet Varro, quod uincti in eo custodiuntur, & prohibentur exire. Est enim custodie locus, quæ Græcè Phylaca dicitur, unde emittebatur equi, carceres sunt appellati, quod coercerentur equi, ne inde excant, antequam magistratus signum miserit. Et licet quidam dicant in singulari tantum significare custodiam publicam, in plurali currentium equorum repagula, uel fures qui equis

equis ad metam currere uolentibus, opponuntur, Cicero tamen utriusq; indifferenter posuit. Nam in Cato. sic inquit: Nec uero uelim quasi decurso spatio ad carceres à calce reuocari. Et lib. 4. ad Heren. Quasi si quis ad Olympiacū cursum uenerit & steterit ut emittatur, impudētesq; illos dicat esse, qui currere cœperint, ipse intra carcerem stet. Quod autem Carcer pro facinorosorum custodia, à coërcendo dicitur, patet ex uerbis Liiij lib. 1. scribentis: Quū in tanta multitudo hominum, discriminē recte an perperam facti confuso, facinora clandestina fierent, carcer ad terrorem increfcētis audaciæ, media urbe, imminens foro ædificatur. Carceres tamen interdum pro furibus seu captiuis poni solent.

Carcerarius, a, um, quod ad carcerem pertinet. Plaut. in Capti. Aegre mihi est, hunc quæstum facere carcerarium.

Carcereus, a, um, quod est carceris. Ambros. lib. de ratione. In exiliu ipso uidemus, quemadmodum anima discēdētis, paulatim soluat se uinculis carnis, & ore emissā, euolet, tanquā carcere corporis huius gurgustio exuta.

Carchedon, penult. produ. Græce Carthago dicitur, inde Carchedonius, Carthaginensis. Vnde à Plauto dictum est, Carchedonia uocatur hæc comœdia, latine Pænulus. Et Carbunculos, autore Plinio, Carchedonios uocauēre propter opulentiam Carthaginis magnæ. Dicta Carchedon à Carchedone conditore, cuius meminit Appianus: Sed uulgatior fama est conditam fuisse à Didone. Eustathius multa in Dionysio. Suidas: καρχηδώνος ἢ ἀφ' ἧς ὁ ἀρχὴν ὁ μέγας κυπριαὶς, ταύτην σκηνήν καρχηδὼν ἐς ἱδάρθον. ἢ μετὰ τὸν πρῶτον σκωλοῖς καρχηδὼν ἐπὶ καρχηδὼν τὸν πρῶτον καρχηδὼν. id est, Carthago Aphrica ex qua prodijt magnus Cyprianus, hanc Scipio cepit in pauimentum, hæc post primam extructionē septingentos annos dominata est uicinis.

Carchesium, poculi genus. Vergilius: Hic duo rite mero libans carchesia Baccho. Tradunt Iouem, quoniam cum Alcmena concubuit, in precium ei concubitus carchesium aureum dedisse. Est enim id uasis genus procerum, ac circa mediam partem compressum, ansatum medio criter, ansis à summo ad infimum pertinentibus. Cc.

Carchoquios, genus ranunculi cenulentum in dorso, habens in uentre croceas maculas.

Carcina, ciuitas est, à qua sinus Carcinites, ubi & Carcinetus amnis, ut autor est Ptolemæus.

Carcinias, gemma est marini cancri colore. Cc.

Carcinodes, dicitur quando uitium cancri naturam sapere incipit. Cornucop.

Carcinoma, atis, pen. prod. καρκίνωμα, cancer morbus. Plin. lib. 20. Aqua quoq; eius decocta, neruos, articulosq; mire iuari, si foucantur hucera, & recentia, & uetera, etiā carcinomata, quæ nullis alijs medicamentis sanari possunt. Cato de Rust. Et si quid in mammis hucris natū & carcinoma, brassicam tritam opposito, sanū faciet. Celsus tria facit eius genera. Primum cacoethes, quum hucrus quidem pressum est, sed quæ circa sunt, intumescunt. Secundum sine hucere. Tertium quod thymium uocat. Græcè Carcinus dicitur.

Carcinus, penult. cor. cācer animal, & signū cœleste, uide in dictione Cancer. Lucan. 14. Ter geminus Chiron. Idem - Quod carcinus ardens Humidus ægoceros.

Cardia, Latine cor, inde Cardiacus, penult. corr. & Cordiacus, ἀπὸ τοῦ καρδίας. id est, à corde, siue ab ore stomachi, quod Cardian quoq; Græci uocant, nō quod passionē illam cor sustineat, sed stomachus, & periculū sit, ne cor attingat. Cornel. Cel. Cardiacus morbus ex nimia imbecillitate corporis, & languente stomacho sudore nimio nascitur. Iuuenalis:

Cardiaco cyathum non porrecturus amico. Est & Cardia nomen urbis in Thracia, à cordis similitudine uocata. Solinus: Cardia, quod in cordis facie sita sit, dicitur.

Cardinalis, & hoc Cardinale, idem quod Cardineus. Cardinales in ecclesia uocantur hi, circa quos Christi fides uertitur.

Cardineus, a, um, possessiuum, & Ordo cardineus, aliquando pro præcipuo poni solet.

Cardinum, penult. corr. herba suavis odoris, à quibusdā Naxiurium dicitur.

Cardo, inis, dicitur quasi cor ianuæ, quo scilicet illa mouetur. Nā ut animantia motū à corde suscipiunt, ita fores à cardine.

Verg. - Foribus cardo stridebat ahenus. Hinc apud Romanos Dea Cardea, siue Cardinea, quæ cardinibus præerat, quasi Carana. Cardines etiam dicuntur, altissimæ cœli parietes, quas Græci polos, & Latini uertices etiam dicunt, à similitudine eorū, circa quos ualæ uoluuntur. Cardo in agrorum limitatione adpellatur limes, qui per agrum currit, à Meridie ad Septentrionem, sicut Decumanus uocatur limes ille, qui secat agrū ab exortu ad occasum, ut inquit Plin. & Colu. Fomitur interdū Cardo pro opportunitate. Vergil. - Haud tanto cessabit cardine rerū. Quod Seruius inde trahit existimat, quod in proverbio dicitur. Res in cardine est. Et circa id uerit cardinem dicimus, in quo summa rei est.

Cardopos, significat arcam panariam.

Carduelis, aus parua, capite rubro, alis luteis, albo, nigroq; distinctis, dicta quod carduorum semine pascatur.

Carduus, herba uulgo nota, à qua Carduelis aus adpellata.

Carectum, locus caricibus plenus. Vergilius:

- Tu post carecta latebas.

Carco, es, carui, & casus sum, & caritum, & casum secundum Prisci. Est proprie Carcere, re desideratam nō habere. Inest enim uelle desiderare in carēdo. Carere in bono dicitur, non in malo, proprie de ijs commodis quæ olim possedimus, quibus nunc indigemus. Nā qui priuatus est, nec unquā regnauit, satis recte nō potest dici, carere regno, quū id elutionis genus pertineat ad eos, qui olim fuerunt reges, & postea regno expulsi sunt. Quod accidit Tarquinio Superbo. Construitur hoc uerbū cum ablatiuo, licet cū accusatiuo iunctum inuenitur. Plaut. in Menæ. Dare una illi opera pensum postules inter ancillas sedere iubeas lanā carere (aliās carpere.) Quod est à carendo, quod eam tum purgant & deducunt, ut careat spurcitia. Ex quo Carminare dicitur. Differunt autem ab inuicem, Carco & indigo, quod indigemus necessarijs, ut uacemus literis, scilicet pecunia & libris, caremus uero, non indigemus, honoribus, dignitatibus, & huiusmodi, quæ non sunt necessaria, & tamen uellemus, caremus multis seruis, quamuis eis non indigemus. Improprie tamen dicimus Carco damno, carco culpa, carco febre, significare uolentes, me non febricitare. Est enim Acyrologia. id est, improprius sermo. Econtrario dicimus habere febrem, quum illa nos habeat.

Cares, dictus est statuarius Lissippi discipulus. Cares uero nūmero plurali, populi à Caria. Cares sub Minos fuerunt, & tunc Leleges dicebantur, & insulas habitabant, postea facti sunt continentis habitatores, multumq; maritimæ oræ, & mediterraneæ occupauerunt.

Carex, femini generis, herba & acuta & durissima, similis asparago. Vergilius: - Et carice pascus acuta.

Caria, regio minoris Asiæ inter Lyciam & Ioniam. Strabo Cariam à Borea Mæandri flumine clausit, ab Occidēte Icario, & Myrthoo pelago, à Meridie Rhodiensi, ab Ortus Lycijs, & alijs gētib; magnamq; Tauri montis partē in Caria

conclufit, omnem oram Rhodiam ei attribuens, quæ meridionalis est, dicta Caria à Cara rege, qui primus auguria autum dicitur inuenisse, cuius populi Cares dicti, qui peculiariter sunt Barbari nominati. Carie olim imperauit Mausoleus, in qua Halicarnassus metropolis fuit, & Mausoleum illud celebratissimum, quod inter septē spectacula numerari solet.

Carico, as, penul. corr. quid significet, Hieron. expressit, sic scribens: Origenes maiora cogitans, propriumque ingenium ferre non sufficiens, oneribus maioribus caricabat se. Et quum sic incedere non posset, ruina magna deuolutus est.

Caricus, a, um, penul. correpta, quod est ex Caria.

Caries, uetustas, uel putrilago. Lucil. lib. 4. Ne auriculā obfidat caries, ne uermiculūque. Ausonius:

I tinea cariemque; pati te charta necesse est. Sunt qui Caricem interpretentur uermiculum illum qui ligna rodit, & uulgò Carolus dicitur. Colu. lib. 12. Omnis materia in ædificia succidi debet, luna decrefcere, ab uigesima usque in trigessimam, quia sic cæsa indicatur carie non infestari. Plinius Cedri oleo peruncta materies, nec tinea, nec cariem sentit. Idem pro carolameto lib. 12. accepisse uidetur, quum inquit. Celeriter ea carie sentit. Hinc Cariosus, a, um, quod est carie plenum.

Carina, penul. producta, pars nauis, & ipsa nauis concauitas, licet quandoque pro tota nauī ponatur. Etiam est infima trabs, ubi nauis fundatur. Ouidius lib. 4. de Pon.

Dum mea puppis erat ualida fundata carina.

Carinæ, arum, nomen uici Romani, in quo fuit domus Pompeij. Vergilius: —Lautis mugire carinis. Varro Carinas dici putat ab eo quod hinc oritur caput sacræ uicæ, quæ latine caput dicitur.

Carinare, est in modum carinæ formare. Plin. lib. 9. Saliunt pectines, & extra uolitant, sequi; & ipsa carinant. Et Carinatum, concauum. Aliquando Carinare est probra obijcere, quod carinantes, id est, probra obijcientes, sint infimæ sortis homines, sicut & carina.

Carinatum, significat ad similitudinem carinæ.

Carissam, antiqui pro uasfro usurpabant. Et nonnulli à carne deductum putauerunt.

Caritas, sine h, à carco, significat inopiam. Liuius lib. 11. Caritas primum erat annonæ, ex incultis per secessionē plebis agris. Differunt tamen Caritas & Inopia, quod Caritas sit rerum penuria, quæ adhuc extant. Inopia carum quæ non extant. Cicero pro domo sua: Quæ ex re primum caritas nata est, deinde inopia. Caritas annonæ est inopia, seu penuria aliarum rerum.

Carius, nomen filij Iouis & Danaës, qui diuinos honores in Lydia affectus est, qui etiam monti nomen dedit.

Carmania, regio minoris Asiæ, cuius metropolis est Carmania, & populi Carmanij, qui teste Pompo. sine ueste ac fruge, sine pecore ac sedibus, corijs piscium uestiuntur.

Carmelus, pen. prod. & cū unico l. Latine & Græce dicitur, Hebraice uero צַרְמֶלֶךְ Charmel. Et sunt duo mōtes, autore Hiero. qui hoc nomine uocantur. Alter Galilæe provincie, ad Australem plagā, in quo fuit Nabal Carmelus, maritus Abigail. Alter iuxta Ptolemaidem mari imminens, in quo Helias propheta flexis genibus pluuiam impetrauit.

Carmen, quasi canimen, à canendo dici potest, quicquid est metricè scriptum, unde Verg. uersum unum carmen dixit.

—Et rem carmine signo. Et duos similiter, quum ait:

—Tumulo superaddite carmen. Tota insuper Aeneis, heroicum carmen dicitur, & carmen bucolicum: ut, Tale tuum carmen &c. Quandoque Carmen dicitur imitatio: ut, Carmina de cælo possunt deducere lunam.

Carmen, quo Romani utebantur in urbium expugnatione, erat huiusmodi. Si Deus, si Dea est, cui populus, ciuitasque Carthaginensis est in tutela. Teque maxime ille, qui huius urbis tutelā recepisti, precor uenerorque, ueniamque à uobis peto, ut uos populi, ciuitatemque Carthaginensem deseratis, loca sacra, tēpla, urbemque corū relinquatis, absque ijs abeatis, eisque populoque & ciuitati metum iniiciatis, proditi que Romam ad me, meosque ueniat, nostraque uobis loca, tēpla, sacra, urbis acceptior, probatiorque sit, mihi, populoque Romano, militibusque meis præpositi sitis, ut sciamus, intelligamusque. Si ita feceritis, uoueo uobis tēpla, ludosque facturum.

Carmenta, & Carmentis, Euandri mater, à carminibus quibus dabat responsa, quum proprie Nicostreta uocaretur. Erat hæc rerū futurarū admonitrix, quæ Phœbo dedicata carminibus oracula significabat. Hinc Carmentalis porta. Verg. Et Carmentalem Romano nomine portam.

Postea uero Scelerata dicta est, quod per eam sex, & trecenti Fabij cum clientum quinque milibus egressi, aduersus Hetruscos ad amnem Cremeram omnes interfecit. Ouidius: Carmentis portæ dextro est uia proxima Iano,

Ire per hanc noli quisquis es, omen habet.

Illam fama refert Fabios exisse trecentos.

Porta uacat culpa, sed tamen omen habet.

Carminare, est quasi pectinare. Plin. lib. 9. Iustum est è quinquagenis fascium libris, quinas Deas carminari. Et lib. 11. Hanc ab his quoque gigni, subigique unguium carminatione, mox trahi inter ramos, tenuari ceu pectine.

Carminarij, uocantur lanarum purgatores, qui à spurcitijs purgant.

Carmon, est locus in Messenia, & templum Apollinis in Laconia, & in Achaia flumen, & mons in Peloponneso.

Carna, siue Cardinea. Dea quæ uitalibus humanis seu cardiacis præesse existimabatur. Vnde Ouidius lib. 6. Fast.

Prima dies tibi Carna datur, dea cardinis hæc est.

Hæc striges nocturnas, puerorum ut dicebant cunas infestantes, à limine summoiebat.

Carnarium, proprie locus, ubi caro salsa suspenditur, seu reponitur. Plin. Quippe è macello, aut carnario uiuendum est.

Quandoque etiam dicitur locus, ubi carnes tantummodo uenduntur. Plautus: Cœnam è carnario emit, iam factus satur. Varro tabernam carnariam uocat. Qui uero carnes in carnario uendunt, etiam lanij adpellantur, & Carnarij. Interdum Carnarium accipitur pro ipsa carne, sicut cibarium pro cibo. Plautus: Qui mihi carnariū parauit, ridiculus ad ientandum. Et Carnarium instrumentum dicitur, cum pluribus uncinis quibus succidiæ dependuntur.

Carnarius, qui carnes uendit, qui in edenda carne delectatur. Martian. Carnarius sum, pinguius non sum.

Carnarius, a, um, quod ad carnem pertinet, ut Carnaria taberna, ubi carnes uenduntur.

Carneus, a, um, quod ex carne est, ut frustum carneum.

Carni, populi sunt, supra quos Appenninus mons incumbit, lacum habens in amnem Isaram confluentē, qui rapto secum Attage fluuiio altero, effertur in Adriaticum sinum.

Carnifex, qui carnes ex hominibus facit. Hinc Excarnifico, as, pro excrucio. Terentius in Heau. Huiusmodi semper commiscere ubi me excarnifices.

Carnificina, æ, penul. prod. locus publicus, in quo iussu magistratus, homines fontes à carnificibus occiduntur. Plautus: Quid si desperatis rebus carnificinā petat. Suet. de Tibecario: Carnificinæ eius ostēditur locus Capreis, unde dānatos post longa & exquisita tormēta præcipitari corā se in mare iubebat

iūbebat. Et Carnificina, dicitur carnificis officium, seu excarnificatio, & cruciatus. Plautus in Capt. Vel Carnificinā hūc facere possum perpeti. Cypria. ad Demetri. Quæ hæc est insanabilis carnificinæ rabies? quæ inexplēbilis libido seuitiæ. Cato Carnificinas dixit plurali numero, pro tormentis, & crudelitatibus: Vbi satiētas, inquit, ubi fides maiorū insignitās, iniurias, plagas, uerbera, uibices, eos dolores atq; carnificinas, per dedecus atq; ignominia te facere ansum esse. Plautus in Cist. singulari usus est: Credo ego anorem primum apud homines carnificinam cōmentum. Cicero lib. 3. Tusculan. per translationem dixit: Nam quū omnis perturbatio miseria est, tum carnificina est ægritudo, quia instar carnificis cruciat, laniat præcordia, lacerat animum, excarnificatumq; cōficit. Posset tamen hic Carnificina accipi, ueluti pro fœmina excarnificante, sicut à Plauto dicitur fœmina opificina.

Carnificium, ipse actus carnificis, quod & Carnificina dicitur.

Carnificinus, a, um, ponitur pro crudeli, & carnifice digno. Cicero: Carnificina est ista crudelitas.

Carnificor, aris, deponens, significat carnificis officium ago.

Carninothum, herba est, quam nonnulli sanguinariam uocant, alij polygonon, dicitur & Carninothron. Cc.

Carniuora, pen. corr. dicuntur animalia, quæ carnes uorant. Vnde dicimus aquilam carniuorā. Plin. lib. 10. Serratorum dentium carniuora sunt omnia.

Carnositas, pinguedo.

Carnosus, a, um, quod est pingue.

Carnotum, regio est totius Gallie media, Druidum sedes, de quibus in dictione Druides.

Carnuntij, populi à Carnunto dicti, de quibus Plinius lib. 4. Superiora inter Danubium & Hircinium saltum, usq; ad Pannonica hyberna, Carnuntij tenent, Germanorumq; ibi confinium est.

Carnuntum, oppidum quod Germaniæ finis est. Plinius lib. ultimo: Abest centum M. passuum à Carnunto littus Pannoniæ, quò à Germania succinum importatur.

Caro, proprie mortuorū dicta est, quòd careat anima, inquit Donatus, uel r, pro d, ponitur, ut sit caro, quasi cado, quoniam quum sine anima est, cadit. Vergilius:

Belloq; caduci Dardanidæ. At Hierony. inter Carnem, & pulpā sic distinguit, ut Caro sit quæ sanguine, uenis, ossibus, neruisq; confringitur. Pulpa, quæ manducatur, eò quòd pulsetur, & cōcidatur. Et non solum de animalibus, sed etiā de piscibus, pomisq; Caro dicitur. Quidam hoc nomē à Græco deriuant καρς, à quo fit Creo, uerbum.

Caros, crapularis redundantia, à καρω, perturbo, uexo, agito, seu à καρωμαι, quod est capite aggrauor, oblidor, uelut ab oppressura capitis, & ingenij offensione.

Carpāthos, pen. corr. insula contra Aegyptum, media inter Rhodum & Cretam, ducentorum stadiorum circuitum habens, quatuor insignis urbibus, à qua uicinū mare ad Aegyptum uergens, Carpathium dictum est.

Carpatine, penul. produ. calciamentum rusticum, à carnibus adpellatum, & fiebant ex recentioribus corijs bubalis.

Carpentarius, faber qui carpēta facit, faber lignarius. Hier. Carpentarius artifex fecit scammum. Carpentarius equus, qui carpentum ducit. Carpentarium opus, quod ad fabrū lignarium pertinet. Hiero. in Exod. Et opere carpentario.

Carpentum, uehiculi genus dictum quasi carmentū, à Carmentis Euandri matre. Ouidius lib. 1. Fast.

Nam prius Ausonias matres carpenta uehebant.

Hæc quoq; ab Euandri dicta parente reor.

Carpinus, penul. corr. genus arboris notæ de accrum genere. Columel. lib. 6. Quinctian cornus, & carpinus, & ornus nonnunquam & salix, à plerisq; in hoc ipsum disponitur. Palladius: Carpinus ultima arbor.

Carpio, piscis notus, qui capitur in Banaco. Cc.

Carpis, Scythiæ fluius est. Cc.

Carpo, pis, carpsi, ptum, decerpo. Vergilius:

Insere Daphni pyros carpent tua poma nepotes.

Item Carpere, eligere. Terent. in Adel. Vnumquodq; quod erit bellissimum carpam. Item reprehendere. Martial.

Carpere uel noli nostra uel ede tua. Item frui. Verg.

Carpamus dum mane nouum, dum flumina crescunt.

Item ledere. ut, Carpit enim uires paulatim, uritq; uidēdo

Fœmina. Carpere uiam, est ambulare. Carpere uitales

auras, est haurire spiritum. Carpere lanam, est attenuare.

Vergilius lib. 1. Georgic. Nec nocturna quidem carpen-

tes densa puellæ Nesciunt hyemem. Carpere linum,

est euellere. Herbasq; cum semine & radicibus carpunt.

Carpere cibum, est pasci. Cōposita sunt Decerpo, Excrepo,

& Discerpo, de quibus locis suis.

Carpocrates, nomen cuiusdam heretici, qui negabat mundum à Deo factum.

Carpophorus, pen. corr. nomen uiri propriū, & Latine dicitur fructifer. Græci enim καρπός, fructum, φέρειν, ferre dicunt. Hierony. ad Eusta. de morte Paulæ. Salus Efrata regio uberrima, atq; καρποφόρα, cuius sterilitas Deus est.

Carpophyllos, herba est, quam quidam Daphnen nominant. Cornucopiæ.

Carptim, aduerbium, significat hinc, atq; illinc carpēdo, non ipsam seriem sequendo.

Carra, ræ, ciuitas Arabiæ ad rubrum mare, à qua Carraei dicti sunt populi. Pli. Carraei latissimos & fertilissimos agros. Ab oppido Arabiæ, quod Carra dicitur. Sed Carra, arum, Hebr. קרר ciuitas Mesopotamiæ trans Eshedam, Craffi & Romani exercitus cruore nobilis. Vnde Lucanus: Assyrias latio maculauit sanguine Carras.

Carruca, penulti. produ. genus uehiculi, id est, currus. Hinc Carrucarius, qui carrucas agit.

Carrucarius, a, um, quod ad Carrucā pertinet. Pomp. Ple-

rasq; mulas carrucarias tales esse, ut transiungi non possint. Carrus, & Carrum utroq; modo dicitur, à cardine quatuor rotarū, uel q. currendo sonet. Cæsar: Inter carros impedimētaq; prælium cōmiserunt. Hircius: Pompeius eo die per uiarum angustias carra complura multosq; lanistas retraxit.

Carta, sine h, nomen fuit unius ex Darij principibus.

Carteia, oppidum est Hispaniæ, Cartesios à Græcis dicitur. Vnde Cartesius, a, um, ut littus Cartesium, in quo freti angustie sunt.

Carthaginienſis, dictio sex syllabarū est, nam autore Priſcia. inter n, & c, interponitur i, ait enim lib. 4. Si terciæ sint declinationis abijciunt extremam genitiui, & assumūt ensis, ut pistor, pistoris, pistoriensis. Carthago, Carthaginis, Carthaginienſis. Ennius: Hostem qui feriet, mihi erit Carthaginienſis. Sed hunc catalogum syllabarum doctiores derident & Græci.

Carthago, urbs Aphricæ celebris, quæ post Troianum bellum, ut docet Eusebius: à Didone condita fuit, & apud nos nouam ciuitatem significat. Est & alia Carthago in Hispania, quam Hasdrubal condidit, quæ Noua perpetuo epitheto dicitur, ad differētiā Carthaginis Libycæ. Hoc nomē quidam à Charta oppido, haud procul à Tyro dici putant. Cicero libr. 2. de natura Deorum, scribit dictam à Carthagine,

11 4 Herculis

Herculis filia, quum Byrsa prius diceretur.
Carthallum, canistrum. Hiero. in Deutero. Tolles de cunctis frugibus tuis primitias, & pones in carthallo.
Cartilago, tenuit. corre. concavitas illa quæ est circa aures.
Cartophylacium, Latine scrinium dicitur, in quo libri & scripturæ reponuntur.
Caruncula, à nominatiuo caro diminutiuum est. Carnicula uero à carnis nominatiuo secundum antiquos.
Carus, a, um, in ea significatione est, quæ opponitur uili.
Carusij, populi sunt Troglodytis finitimi, pariter & Aethiopicis in finibus Aphricæ, & latus ad meridiem spectans, inhabitant. Cc.
Carya, ciuitas Peloponnesis, quæ cum Persis hostibus contra Græciam consensit, quæ postea à Græcis deleta fuit, auctor Vitruius libro primo.
Caryatides, statuæ muliebres in ædificijs, ut ait Vitr. sicut uiriles, quæ mutulos aut coronas sustinent, Telamones à nostris, Atlantes à Græcis adpellantur. Nam destructa Carya, & interfectis uiris, matronæ in scrututem adductæ fuerunt, nec sunt passæ stellas deponere, ut æterno scrututis exemplo graui contumelia pressæ, pœnas pendere uiderentur pro ciuitate. Ideo qui tunc architecti fuerunt, earum imagines ædificijs publicis designauerunt oneri ferendo, ut etiam posteris pœna Caryatidum memoriæ traderetur. Alia à Carya, Laconyca terræ oppido.
Caryca, pen. cor. est genus ficuum à loco sic dictum, ut doct. Iul. Pol. Apud multos tamen pro ficu fica accipitur. Oui. lib. 1. Fast. Quid uult palma sibi rugosaq; caryca dixi. tamen Suidas, imò. 12. illi Suidæ compositores aliter interpretantur, scilicet, καρύκη ἴδν μακρὰν ὡς καὶ τὸν βῆμα λυδίων ἔξ αἱμάτων ἰσχυρὰν ἰσχυρὰν ἀφ' οὗ καὶ τὸ συνταρακτικὸν τὴν αὐτῶν καρύκων φασί, id est, Carya edulium ex multis constant Lydii cibus ex sanguine, & alijs ferculis, à quo turbare quid καρύκων dicunt. Est igitur si de etymologijs Græcarum dictionum Græcis credimus, fercimen illud, quod uulgò dicitur Baldoni, fercimen ex sanguine & alijs esculentis, quod Lydij primi inuenerunt.
Carion, dicitur oleum quod fit è nucibus iuglandibus, & alopetijs utile est, tarditatiq; aurium infusum, cæterum sapore graui. Vnde apud nos esculentis non admiscetur. Nonnulli Carynion legunt.
Caryon, nux dicitur à capitis grauedine propter odoris grauitatem.
Caryopon, nucis succum significat, ut inquit Plinius lib. 12.
Caryotæ, siue Caryotides, è palmis nascuntur, quas alij dactylos, alij palmulas, alij margaridas adpellant. Plin. Caryotas inter palmas celebratas, cibo quidem, & succo uberrimæ, ex quibus præcipua. Varro lib. 2. Non scitis palmulas caryotas Syriam parere, inuictas in Italiâ, nò posse Papy. in Syluis. Prægrandes uina capita inimica caryotides cadebant.
Caryite, es, & Carystos, sti, insula una ex cycladibus sita in Eubœotico mari, uarij marmoris ferax. Excidebantur enim ibi columnæ marmoreæ, quæ à loco etiam Carystea adpellantur. Lucilius lib. 3. Qui maris angustat fauces saxosa Carystos. Seneca: Ferax uarij lapidis Carystos. Hinc Carysteus, a, um. Ouidius lib. 3. Fasto.
 Quaq; Carystais frangitur unda uadis. Est etiam ciuitas eiusdem nominis in Eubœa, ut lib. 3. Ptol. scribit.
Caryum, Lacomæ oppidum, à quo Diana Caryatis, quod illic coleretur. Vitruius Caryam uocat. Vnde sunt Caryatides columnæ, in antiquis substructionibus celebratæ.
Casa, domus à curuatione dicta. Nam antiqui cauatas rupes

inhabitant, uel dicitur à facile cadendo, quippe à cado fit frequentatiuum caso, as, diminutiuum à Casa est Casula.
Calabundus, crebrò cadens.
Calaria, dicitur mulier quæ casam custodit.
Calsus, a, um, significat uetus, cuius uerbi origo Sabina est. Enni. Quamprimum Calsi populi genuere Latini.
 Manilius ait Calsum duxisse Calsam non mirabile est, id est, uetulam nupsisse seni.
Calseus, à coeundo, uel (ut inquit Varro) à lacte coacto dicitur, nā fit lacte coagulato, hoc dino in primis, uitulorum uel coagulo. Calseus musteus, id est, recens & mollis, qui magis alibilis, quam uetus & aridus. Calseus oxygalacticus, cōmēdatur à Galeno, diciturq; quasi acetosum lac. Nam Græci τὸ ἐξ ὧ, acetum uocant, & γάλα, lac. unde Galactopota dicti sunt populi, quibus lac uictum præstat.
Casia, per simplex s, frutex est amplitudine cubitorum trium, suauissimi odoris, & uirtutis cynamomū. Hier. adpellat herbam, quā in Canticis inquit. Casia quoq; quoniā id genus herbæ, aquis indefinitibus nutriti dicitur, & coalescere, redemptionē humani generis per aquas baptismi indicat datā. Qui, ut Plin. lib. 12. scribit, iuxta Cynamam campos, in Aethyopia, sed in montibus crassior sarmento, tenui cute uerius, quam cortice nascitur. Sunt tamen qui dicunt, Casiam esse nomen herbæ, atq; arboris, sicut balsamus herba & arbor balsami. Vergil. Tum casia atq; alijs intexens suauibus herbis.
 Hæc alio nomine dicitur fistula, ut auctor est Hiero. in explanatione Psal. Eructauit uocalis in laudes Dei, & omnes piuitias, & rheumata uoluptatum, suo calore excoquens.
Casius, mons in finibus Aegypti, Arabiæ cōterminus, Magni Pompeij tumulo clarus, à quo etiam fit Casus, a, um, Luca. lib. 10. Lucifer à Casia prospexit rupe diemq;. Est & in Syria Antiochena Casius mons super Seleuciā, cognomine Pieriam, ut auctor est Plin. Sed hoc Casium, casij, mons apud Euphratem, ubi Traianus dicauit crateras argenteos, in templo Iouis Casij, cum epigramate, quod Suidas prosequitur.
Casnar, senex dicitur Osceorum lingua.
Caso, as, frequenter cado, à quo fit aliud frequentatiuum Casito, as, quod significat frequenter cado. Paul. Iureconsul. Si antea ex tegula casitauerit stillicidium, postea uel ex tabulato, uel ex aliqua materia casitare non potest.
Casos, insula iuxta mare Carpathium ambitu 80. stadiorum, in qua est oppidum eiusdem nominis, à Caso Cleomachi patre dicta, colonis eò deductis. Huius nominis prima breuis est, ab hac & Casius mons in Syria. Sunt autem multæ Casorum insulæ per ambitum, à quibus uestimenti nomen Casia, quod & nunc quoq; durat, uulgare Græcis militibus. Eusta. Casianam adpellat à monte Casio.
Caspia portæ, uariæ dicuntur. Quidam Amazones, portis Caspijs egressas, ad Alexandrum uenisse in Hyrcaniam prodidere, sed illæ Caucasie fuerunt, per quas transitus est ex Hyberia in Scythiam. Neronis quoq; principis comminatio ad Caspias portas, ut inquit Plin. ad eum transitum respiciebat. Verum mons Taurus tribus in locis interruptus, quasi portis quibusdā pertransitur in Armeniam, in Ciliciam, et in Mediam. Sed ille tantum Caspiæ portæ adpellantur, quæ apud Medos existunt, sicut ex Ptol. Plinio, & Strabone licet intelligere, per has transitus est ex Babylone & Perside ad mare Caspiū. Et hinc fortasse Caspiæ dictæ sunt quod aliæ gentes uicinis incident montibus adpellatæ Caspiæ. Iuga uero Caspia procul hinc absunt, et ad Armenios, ulterioresq; populos pertinent. Portæ autem Caspiæ (ut Solinus inquit) panduntur itinere manufacto, milibus octo passuum longo.
 Nam

Nam latitudo uix est plauistro permeabilis.

Caspium mare, dicitur quod inter Caspios, & Hircanos montes est, à quibus nomen accepit, & immensum occupat spatium.

Casses, retia sunt, quod uacuas habeant maculas, unde et **Cassum** pro inani & uacuo, & **Incassum**, p. frustra, quasi absq; cassibus, sine quibus uenatio est inanis, tractū ab aranearum cassibus, quod sint leues, & nullius pōderis. Sunt etiam **Cassēs galeæ**, quod uacua sint ad capita recipienda. Sed differūt genere, & diuersum habent genitiuum. Quum enim significat laqueum, uel rete, est generis masculini, & habet genitiuum nominatiuo similem, ut **cassīs, cassis**. Ouidius:

Incidit in cassēs praeda petita meos.

Pro galea, form. generis est, & **cassidis** genitiuū facit. Iuue. Lorica & fracta de casside buccula pendens.

Cassculus, diminut. à **cassis**, pro rete. Hierony. Nequaquam aranearum mihi opponas cassiculos. Dicitur & **Cassiculum** neutri generis. Festus: **Cassiculum, reticulum**, à **cassibus** per diminutionem dictum.

Cassida, e, idem quod **galea**. Propertius:

Aurea cui postquam nudauit cassida frontem.

Cassinum, oppidum dictum est, quod sit uetus, et **Cassinum forum**, uetus adpellant.

Cassiope, siue **Cassiopea**. Cephei regis Aethiopum uxor, & **Andromedes mater**, quæ cum Nereidibus de pulchritudine certauit. Pro quo factō, inter sidera constituta fertur. Est autem sidus ita figuratum, ut in sella sedeat. Constat stellis tredecim, occidens cum Scorpione, capite cum sedili resupina, ferri prospicitur, exoriri autem cum Sagittario.

Cassita, penulti. produ. auis quam alij alaudam, alij galeritam dicunt.

Cassiteros, penulti. correp. Latine stannum, uel plumbum dicitur, unde **Cassiterides**, insulæ decem in Indico Oceano. unde plumbum candidum effoditur. Plin. lib. 4. Ex aduerso Celtiberiæ complures sunt insulæ, **Cassiterides** dictæ à Græcis, à fertilitate plumbi.

Cassitias, uisci species in abiete & larice nascens. Cc.

Cassius, proprium nomen uiri, à quo uia strata **Cassia** dicitur. Cornucopia.

Casso, as, significat deleo, ut de Euangelista Ioanne legitur. Ex totius senatus consulto definitum est, ut quicquid Domitianus fieri uoluisset, cassaretur. Et **Cassare**, contundere est. Vergilius: **Cassatēq; rates**—

Cassus, a, um, quod est inane & uacuum, fragile, atq; omnire carens, ut **Cassa nux** à Plauto, & Horatio dicta. Luca.

Cassa fraude parat— Plau. in Aul. Virginē habeo grandem, dote **cassam**, atq; illocabilē. Verg. lumine **cassum**, & **æthere cassos**, dixit pro uita priuatos, & uacuos, unde & **Cassis**, & per diminutionem **Cassculus**. Hinc **Incassum**, aduerbium.

Castalius, fons Caballinus & Libethris dicitur. Est in radicibus **Parnasi**, Musis sacer, à uirgine **Castalia**, quæ Apollinem fugitans præcipitata, & in fontem uersa est, cuius aquam dicuntur bibere poëtæ. Hunc fontem dicit Acron fuisse in **Lycia**, ubi armenta Apollo fertur pauisse.

Castamola, dicebatur sacrificij genus, quod Vestales uirgines faciebant. Cc.

Castanea, non à casto deducitur, sed Græca uox est, quippe Græci καστανή uocant è nucum genere. Vergilius:

Castaneæ molles. & pressi copia lactis. Cc.

Castaninum oleum, ex castaneis factum. Cc.

Castellani, dicti qui castellum habitant, sicut ab oppido, **oppidani**, & à uico uicini.

Castellatim, aduerbiū, quasi **turmatim**, per castella disiecti. Liui. lib. 7. Ut hostes, & nocturno pauore attonitos, & circa collem **castellatim** dissipatos, aggredierentur.

Castellum, parui uicis muris circumdatus, diminut. à castro. & **Castellum** dicitur receptaculum illud, quod aquam publicam suscipit, ex quo fluit aqua fistulis. Frontinus: Omne plumbum & omnes impensæ ad aqueductus, & castella, & lacus pertinentes inde erogantur.

Casteria, significat locum ubi quum nauigatio conquiescit, remi, & gubernacula reponuntur. Plaut. Quin si pōl reposui remum sola ego in cisteria, ubi quiesco, omnis familie causa consistit tibi. **Casteria** autem autore Laet. dicitur pertica quæ in naui, hortator remigū tenet, quæ si inceperit, remiges non desinunt, si deposuerit, conquiescunt à labore.

Casterochiras, uentri maios uocant, quoniam suo artificio uiuant.

Castigo, as, penulti. produ. proprie uerbis reprehendo, quasi **castum**, id est, honestum ago. Vergilius:

Hic grauis Entellum dictis castigat Acestes.

Quandoq; castigare, est uindicare, punire. Idem lib. 6.

—Castigatq; dolos subigitq; fateri. Hinc **castigatum** dicitur corruptum, emendatumq;. Inde **Castigatio**, & **Castigatiuncula** diminutiuum. Cc.

Castitas, & **Pudicitia**, paria putantur, quū sit **Pudicitia** ab iniuria turpium libidinum libera. **Castitas** ab his cōtinēs & remota. Verg. lib. 2. Geor. **Castā pudicitia seruat domus**—

Castor, animal Latine fiber ponticus, cuius testiculi medici **Castoreum** uocant. Hic comprehēsa hominis parte, nō antequam fracta cōcrepauerint ossa, morsu resoluit. Habet caudā pisci, cetera species **Lutræ**, pilus mollior pluma, ex genere amphibio est, cui in aqua & terra uictus est. Et licet sint qui dicant **Castora** castrare se, ne à uenatoribus capiatur, quum sciat se expeti propter testiculos, qui medicinis adhibentur. Sextus tamen diligentissimus medicinæ conditor, negat testes amputari ab ipso castore, quū capitur, quin imò paruos esse ait, substrictosq;, & adherētes spinæ, nec adimi sine animæ uita posse, uerum folliculos geminos ex uno nexu dependentes, qui amputentur, quorum uis medica sit.

Castor, & **Pollux**, fratres, quos **Tintaridas** adpellant, sicut & **Helena** eorum soror **Tindaris** nuncupata. Græci **Dioscouri** adpellantur. Hi post mortem inter notissima sidera constituti fuere. Quod planè signum **Gemini** dicitur & gentibus pro **Dijis** habiti sunt. Vnde Rome in foro, erat ædes **Castoris & Pollucis**, quoniam sicut **Dionys. lib. 6.** antiquitatum scribit, in pugna ad lacum **Regillum** apparuerunt forma augustiore, ducentes equitatum Romanum, aduersus Latinos, qui hastis feriebant, propellebantq; aduersarios, socios uero cohortabantur. Quæ potissima causa fuit, ut Latini fugarentur, & castra caperētur. Idem mox uisi sunt sudorē equorū abluere iuxta fontem **Iuturnæ**. Deinde è cōspectu mortalium se subdlexerunt. **Castor** quoq; & **Mecastor**, & **præcastor**, aduerbia iurandi, quasi per ædem **Castoris**.

Castra, plurali nume. adpellantur exercitus, quū in procinctu peragunt, aut in certo quolibet loci itinere demorantur. Similiter locus in quo milites tentoria fixerūt, uel ipsa tētoria, in quibus milites diuersantur. Vnde & de nauibus Verg. dixit. Nos castra mouemus, quoniā in illis milites essent. Dicta **Castra**, quasi **casta** & **castrata**, q. ibi castratur libido. Inde enim mulieres abesse iubeat militaris disciplina. Vel à castri similitudine, quod fossa, ualloq; quasi muro circumdari solent.

Castrametor, pen. pro. castra loco uulgò acampare dicitur. **Castrare**, pprie est uirilia amputare. Iuue. —Nullus Ephēbū

Deformem

Deformem seu castravit in arce tyrannus.

Licet & de quacunque truncatione, siue priuatione quandoque dicatur. Pacui. Ut esset aliquis, qui linguam eius castraret. Quidam Castratos, spadones, & eunuchos ita distinguunt. ut Castrati sint, quibus testes naturaliter desunt. Spadones, quibus uolenter detracta est uirilitas. Eunuchi, à dominis castrantur, ut diutius eis abutantur. Inde nomen εὐνὸς, καὶ χῶ ἀλλὰ σπῶ, euello inde spadones. Vlp. tamen spadonum nomine, omne genus euiatorum comprehendi scribit.

Castrensis, & hoc Castrense, quod ad castra pertinet. Vnde Castrenses uigiliae, & Castrense peculiū, est quod à parentibus uel cognatis in militia agēti donatū est, uel quod ipse filiusfamilias, in militia acquisiuit, quod nisi militaret, non acquisiturus fuisset. Et castrētia bona dicuntur, quae licet in militia filiofamilias non acquiruntur, ita tamen fiunt ipsius, ac si acquisita in militia fuissent, ut sunt ea quae ex officiis acquiruntur.

Castrum, numero singulari locus est muris munitus, dictum à casa, quod sit coniunctio quaedam casarum.

Castula, palliolum, quo puellae nude infra papillas praecingebantur. Varro: Castulam mulier sumpserat pro succula. Haec & perizonium, & praecinctorium adpellatur.

Castum, dicitur immaculatum, quasi castratum, nam Castrare est pudenda amputare. Qui uero sine pudēdis est, necessario castus est. Per translationem Castus capitur pro honesto et continentem, ut sit castus quasi uacuuus. Plau. in Penu. Ut deccat nos esse à culpa castos. Vnde dicimus uxorem castam, & castum cantum, in quo nihil est lasciuiae. Et Castam manum, quae se ab alienis continet. Item pro pio & religioso. Vergil. Quique sacerdotes casti dum uita maneret.

Castitudinem pro castitate ueteres usurparunt. A Casto sunt aduerbia Caste, id est, pudice. Castius, Castissime.

Casura, & casus, seu cadendi actus. Hiero. Antē mētis nostrae oculos semper Euangelicum illud adpareat stolidissimi uiri, qui aedificium, quod summopere fecerat, ingruentibus fluminibus, flantibus uētis, & imbris, inundationibus pluuiarū, totum amisit in casura, quod erat aedificatum in sabulo.

Casus, modo fortuna est, ut Boetius lib. 5. de consol. modo inopinatus euentus. Sene. Multa enim casu potius quam ratione eueniunt. Modo ruina. Curtius: Inopinato rhedae casu oppressus. Modo calamitas, & infortunium. Vergilius: Sed si tantus amor casus cognoscere nostros,

Et breuiter Troiae supremum audire laborem. Et Casus dicuntur uocabulorum formae, quia in aliam atque aliam cadunt effigiem. Casum ueteres antiquum uocabant, quasi iam cadentem.

Cata, praepositio Graeca, in compositione significat, in aduersus, de, dis, ex, circum, undique, sub, iuxta, per, secundum. Cata uero cum aspiratione, ueluti, sicut, tanquam, & quemadmodum.

Catabasis, inferior solis meatus, descensus.

Catabathmus, oppidum in Aphrica, & uallis repente conuexa, ut scribit Plin. Pomponius: Catabathmos uallis deuexa in Aegyptum, finit Aphricam, ἀπὸ τῆς καταβάσεως. Et significat Catabathmus locum decliuem atque deuexum.

Catabathynon, dici potest demersum, cauum, & profundum. ex κατὰ καὶ βάθυνον, profundum.

Catachesis, instructio.

Catachizo, as, instruo, doceo, erudio, ut est apud Apostolum. Communicet autem is, qui catechizatur sermone, ei qui se catechizat.

Catachresis, penulti. prod. tropus, quam nos abusioem, uel usurpationem dicimus, quā alienis abutimur perinde ac propriis, quum propria deficiunt, ut facies simillima lauro. Nam

facies hominis est, ex κατὰ, contra, χεῖρὸς dicitur usus. Catachresis, abusus.

Cataclista, uestis undique clausa, dicta à uerbo κατακλίσω, id est, undique claudio.

Cataclysmus, diluuium, & inundatio dicitur. Hieron. contra Ioui. Primus Lamech sanguinarius & homicida, unam carnem in duas diuisit uxores. Fratricidium & digamiam, eadem cataclysmi deleuit poena.

Cataclysis, effusio caliginis & tenebrarum, nam caligo à Graecis ἀχλὺς dicitur κατὰ χλὺς.

Cataclytum, locus concauus, ab aqua cadente, ἀπὸ κατὰ καὶ κλύω. Ambr. lib. Hexa. Nilus fluuiorum maximus, eò loci, ubi se ex altissimis montibus in cataclyta illa praecipitat, magnitudine fragoris aures accolarum obstruit.

Catacrisis, condemnatio, uel diiudicatio, κατὰ κρίσις, enim iudiciū.

Catadromum, penul. cor. Latine decursorium, καταδρομή enim decurro. Sucto in Nero. Notissimus eques Roman. elephantophanto super sedens, per Catadromum decurrit.

Catagrapha, descriptio, designatio, pictores modo excursa adpellant, à breuitate imaginū, quas ita representari, (quum sint obliquae) postulat ratio. Haec & Cataglypha dicuntur.

Catalecticum metrum, dicitur, cui una tantum deest syllaba, ut apud Horat. Mea renidet in domo lacunar.

Est enim Senarium Iambicum perfectum una syllaba minus.

Acatalecticum dicitur quod legitimo fine clauditur. ut,

Nec fonte labra proliu caballino. Est enim Iambicum

senarium perfectum.

Catalepsis, occupatio, deprehensio.

Catalexis, terminatio.

Catalogus, penul. corre. sermo, uel scriptura, quae numerum uel ordinem designat. Hierony. ad Oceanum. Vbi catalogus describitur omnium mansionum.

Catalyma, atis, refectio, diuersorium.

Catalysis, dissolutio.

Catamithus, cum i. Latino, productio, puer meritorius, quo quis abutitur, κατὰ μῆνυς Graeci mercedē dicunt, quasi κατὰ μῆνυς, id est, pro pretio.

Cataphractus, undique munitus, ex κατὰ, undique, & φερέτος, munitus, à φέρω, quod est munio. Serui. in 1. Aeneid. Cataphracti equites, qui & ferro muniti sunt, & equos similiter munitos habent. Sallust. Et sequebantur equites cataphracti. Est etiam Cataphracta lorica, siue thorax militaris. Vnde Vergilius scribit exercitum Romanum pedestrem cataphractis et galeis fuisse munitum. Et Linius lib. 37. pedites loricos, Cataphractos uocat. Cataphractarii, qui cataphractis muniti sunt. Lampri. de Alexan. Cataphractarios, quos illi clibanarios uocant, decem milia in bello interemimus. Cataphractae autem naues, pro testis nauibus accipiuntur.

Cataphrygae, heretici, qui in Phrygia fuerunt, ut Montanus, Priscilla, & Maximilla. Hi aduentum spiritus sancti non in Apostolis, sed in se traditum asserunt.

Cataplasma, atis, emplastrum, siue malagma, quod constat ex floribus, eorumque surculis, & axungia.

Cataploos, Graece, Latine nauigatio.

Catapotes, dicitur guttur.

Catapotia, pillulae dicuntur, ἀπὸ τοῦ καταπίνειν, quod est deuorare, uel bibere proprie, quoniam neque estur, neque lingitur id genus, sed deuoratur. Vel quod καταπότις λέγεται λάρυγξ, λάρυγξ.

Catapulta, iaculum celere, uel sagitta. Pacu. in Cure. Atque ita te neruo torqueo ut catapulta solent.

Cataractas, quidam coeli fenestras, quidam nubes, quidam subterra

subterraneas specus interpretantur. Alij à descendendo, pro pendulis portis sumūt, ex ligno, ferro uē, quæ demitti ac tolli possunt. Lini. Pendulas & recidētes portas catarractas. Idem: Porta catarracta deiecta clausa erat. Eam partim funibus subducunt in tantū altitudinis, ut subire recte possent. Dictæ Catarractæ, quod ex alto defluere uidētur. Græci enim καταρᾶς, defluere dicunt. Vnde Catarractæ etiam dicuntur ē terra exeūtes aquæ, & ita ex alto defluētes, ut ruere potius, q̄ defluere uideātur, quales esse in Aegypto Nili catarractas legimus. Ita loca ipsa ē quibus exeunt, Catarractæ dicuntur. Vnde in maximis imbris apertas esse cœli catarractas dicere solemus. Dicitur & hic Catarractes, quo nomine etiam dictus est fluuius quidā. Strab. Post Olbiam Pamphiliæ Catarractes est fluuius, magno strepitu, ex alta rupe deiectus, unde & nomen.

Catarrhus, Latine fluxio, siue distillatio. Differt à coryza, & brancho. Coryza, dicitur quum pituita nares tantum obsidet, grauedo Latine dicta. Catarrhus uero, quum fauces, palatumq̄. At Branchos, quum & guttur, & arteria corripitur, ob id & Artericum quandoq̄ id uitium adpellant. Omnia hic tamen Hippocrates Coryzas uocat, nostri distillationes, quia Græce Catastagmōi nominantur in commune. Dictus est autem Catarrhus à καταρῆω, fluo, distillo, ex κατα, & ῆω, fluo.

Catarytus, penulti. corrept. Latine irriguus, ex κατα, secundum, & ῆω, riuulus, quasi iuxta riuos. Plin. lib. 5. Hippocnem oppidum Aphricæ Catarytum à Græcis dictum, propter aquarum irrigua.

Catafcopium, genus nauigij exploratorij, quod circumquaq̄ speculetur.

Catafcopus, Latine speculator, est enim κατασκοπεῖν speculari.

Catasta, locus erat ubi uenales serui exponebātur, à κατασταω uerbo Græco, qd' significat expono. Tibullus. Nota loquor regnum ipse tenet quē sepe coëgit Barbara gypsatos ferre catasta pedes. Est & Catasta machina lignea, qua serui uincti tenebantur. Plin. Tandē in catasta uidere Chrysogonū Sylalæ. Hanc & longam & magnam compedem uocant.

Catastrōma, pen. pro. nauis partē, seu pauimentū significat.

Catastrophæ, Latine subuersio, uolumen.

Catatyposis, dicitur secundum figurā, quod fit quū aliquid iuxta alterius formam describitur. ut apud Vergil. lib. 4.

Omnia Mercurio similis uocemq̄ coloremq̄.

Catecuminus, instructus, seu audiens dicitur.

Categoria, καταγορία, accusatio, prædicamentū, καταγορίω, accuso, prædico. καταγορεύω, accusator. Vnde Categoriae, siue Categoremata Aristō. id est, prædicamenta. Et propositiones quedam à Dialecticis Categoriae nominantur, quas prædicatorias Latine dicere possumus. Sunt autem decem prædicamenta, circa quæ uersari uidetur omnis quæstio, οὐσία, id est, essentia, qualitas, quātitas, ad aliquid, agere, pati, ubi, quādo, situs, habere. Adpellatas uero Categorias constat, ut inquit August. in dial. propterea quod non possunt, nisi à subiectis agnosci. Quis enim quid sit homo possit agnoscere, nisi sibi hominem ponat ante oculos, quasi subiectum homini?

Catellus, & Catella, diminutiua à Catulus. Cc.

Catena, dicta est, quod se capiēdo teneat, quia in ea annulus, annulum capit. Quidam hoc nomen à cane deduci putant, & proprie dici, quia uenatici canes uincti tenentur, sed largius sumitur. Senec. ad Lucil. Vna est catena quæ nos alligatos tenet, amor uitæ.

Cateno, uerbum, quod significat ligo, à quo Concateno compositum. Cc.

Catenula, diminutiuum à catena. Cc.

Caterua, proprie Gallorum legio, sicut Phalāx Macedonū, quæ certo numero cōstat. Nam autore Vege. in caterua erāt sena militum milia. Plerunq̄; tamē pro multitudine sumitur. Cateruarij, cateruatim conglobati. Sucto. in August. Sed & cateruarios oppidanos inter angustias uicorum pugnantes temere.

Cateruatim, aduerbium, significat per uarias cateruas. Sciēdum est, quod omnia ferē aduerbia in tim finita, significant sicut de cateruatim dictum est, ut turmatim, per diuersas turmas, uicatum, oppidatim, manipulatim, regionatim, gregatim, domesticatim, municipatim, prouinciatim, & sic de singulis. Sunt tamen aliqua quæ nihil ab alijs differunt: ut priuatim, ut nihil differt à priuate, nec separatim à separate, nec propeperate à properanter, nec raptim à festinanter, nec affatim ab abundanter, nec ubertim à copiose.

Catexochen, significat per excellentiam.

Cathartica, dicuntur purgatoria, à καθάρω, purgo.

Cathedra, dicitur subsellium, ἀπὸ τοῦ κατὰ, καὶ τῆς καθέδρας, sedes est, seu sella. Et scribitur cū h, quia hedra incipit ab h, abiecta a, ut fit in Methodus, Ephēbus, & multis alijs.

Cathinea, terra, quæ in æs conuertitur, ut fiat aurichalcū.

Catholicus, dici potest uniuersalis, quasi circa omnia uerse= tur, fit enim ex cata, et holon, id est, quippe, quod totū dicit.

Catifons, dicebatur ex quo aqua Petronia in Tyberim fluebat, quia in agro erat cuiusdam Cati. Cc.

Catillatio, graue opprobrium obijcitur hominibus generosis, si qui prouincias amicas populi Romani expoliassent, quod eorum bona ligurisse uiderentur. Cc.

Catillones, qui catillos liguriūt, & pro gulosis accipi solēt.

Catillus, pars superior molæ, sicut micta, pars inferior. Et Catillus diminutiuum est à catinus.

Catīna, penul. correpta, urbs Siciliæ. Silius lib. 13.

Tum Catinæ nimium ardenti uicina Typhæo.

Strabo tamen Diodorus, & Ptol. non Catinam, sed Catanam scribunt. Vnde Cataneus Charundas, qui leges Atheniensibus dedit, ἀπὸ τοῦ κατὰ, καὶ ἀνω dicitur, quia quum ignes ex æthna erumpant, superiora ima fiunt.

Catinia, dicitur adulescentia, & est nomen mulieris.

Catinus, quod & Catinum dicitur, pen. produ. uas in mensa escaria, ubi pultem, aut iurulentum quid ponebant, à capiēdo adpellantur. Varro scribit Siculos uas, in quo ponebant escu lentia, Catinon adpellare. A' Catinus fit diminutiuum Catillus, à Catinum Catillum, uel Catinolium.

Cato, quasi sapiens & cautus. Catum enim Sabini acutum dicunt. Et cata dicta, accipiēda sunt acute dicta, ut autor est Varro. Porphirio tamen Horatianus interpres, Catum exponit pro experto & docto, quum ait Horatius:

Post hæc ille catus quantumuis rusticus ibit.

Et Plin. Catos à sapientia dictos intelligi uult, sicut corculos. Horat. Catus decoræ more palestræ.

Sed homo catus nunquam terminat, nec magnitudinis, nec diuturnitatis modū. Duo autem fuisse Catones celebratissimi, senior uidelicet, qui & Portius, & Censorius dictus est. Alter Uticensis, qui seipsum Uticæ interfecit, ne in Cæsaris manus uiuus ueniret. Hic uiua uirtutum imago uocatur à Seneca, & exemplar uiri sapientis, de quo Quint. Hic, inquit, nisi creditur fuisse sapiens, uix scio cui reliquerit huius nominis locum. De Censorio Seneca ad Lucil. M. Cato Censorius, quem tam necessarium reipub. fuit nasci, quā Scipionē. Alter enim cum hostibus nostris bellum, alter cum moribus gessit. Dion historicus Græcus. τὴν τε γῆν ὡς ἱκανὴν εἰς πείραν περιέλαβεν καὶ καταφύλακε καὶ ἀναβολῆς εἰπερ, ἔχω σὲ ἀφρικήν, εἴχον δὲ αὐτὴν

ἡ αὐτὴν τὴν κατὰ τὴν καὶ σκιπῶν καὶ τὴν ἰοβαν τὸν λιβύω ἔχοντες
 σύμμαχος, id est, terram ccu uolens cecidit, amplexatus, &
 deosculatus, & exclamās ait, habeo te Aphrica, habuit ipsam
 tunc Cato, & Scipio, Ioban Lybicum habentes auxiliarem.
 Hic fuit optimus orator, optimus senator, optimus impera-
 tor, qui librum de Re rusti. origines, & orationes scripsit.
 Fertur à Plutarcho, quod M. Cato uxorem et filium perdi-
 derit, inducta noua uictus, & medicina formula.
Catoblepas, aliās Basiliscus dicitur, qui uel solo uisu homi-
 nem interficere dicitur. Vide Perotum.
Catochites, gemina impositam manum uelut gummi reti-
 nens. Cornucopia.
Catogeum, domicilium subterraneum.
Catopyrites, gemma quæ ex Cappadocia uenit. Cc.
Catorthōma, pen. prod. Græci κατόρθωμα, opus uirtutis re-
 ctum. Ambrosi. lib. 1. Offic. Hoc est perfectum officium, quod
 catorthoma Græci dixerunt. κατό, circumquaq; Cicero. lib. 1.
 Offi. recte factum interpretatur, Catorthosis recta effectio,
 Catorthoo, egregie cum uirtute aliquid facio.
Catularia, porta. Romæ dicta est, quia non longe ab ea ad
 placandum Caniculæ sidus, fugibus inimicum, rusæ canes
 immolabantur, ut fruges flauescerent ad maturitatem perdu-
 cerentur.
Catulaster, catuli imitator, sicut ab Antonio, Antonia ster.
 Catulaster etiam significat ipsum catulum, hoc est paruum
 canem, siue filium.
Catulinus, a, um, quod ex catulo, unde Plautus Catulinam
 carnem escituisse Romanos ostendit.
Catulire, est gestire, & coitum maris appetere. Varro: For-
 tura principium admittēdi faciūt ueris principio. Tum enim
 dicūtur Catulire, id est, ostendere se uelle maritari. Plautus:
 Quin meam uxorem uidi catulientē. Hinc Catulitio, quæ di-
 citur quum canes maritari quærit, quo etiam tempore terra
 aperiuit. Plinius: Catulitionē rustici uocant, gestiente natura
 semina accipere, eaq; animam inferente omnibus satis.
Catullus, per duplex ll, nomen est Veronensis poetæ, natus
 in peninsula lacus Benaci, quam uocant Sirmion.
Catulus, pen. cor. proprie significat cati, hoc est felis filium,
 propter sagacitatē. Varro: Catulus à sagaci sensu & acuto.
 Sed ponitur large pro omni ferarū filio, siue immanū, siue
 mitium, unde de colubro Vergil. - Catulos tectis atq; oua
 relinquens. Et de leonibus, Plin. Raptor appropinquan-
 te tigridis fremitu, abijcit unum ex catulis. Plin. Simiæ ge-
 stant catulos, quos mansuefacte intra domos peperere. Idem:
 Murium quoq; catuli oscentū faciunt. Idem Delphinum ca-
 tulos nominat. Lacertarum quoq; & ceterorum serpētium
 filij Catuli dicuntur. Hinc fit aliud diminutiuum Catellus:
 Accipitur quandoq; Catulus pro ipso cane. Apulei. Catulos
 secum ducentes uenaticos atq; sagaces. Interdum pro quo-
 dam uinculi genere, quod etiam Canis dicitur. Plautus: Fa-
 ciam te delicatum. catulo ut accubēs ferreo. Et Catulus no-
 men fuit uiri Romani, de quo Lucanus lib. 2.
 Vt Catulo iacuit Lepidus.
Catus, animal muriceps, scæminini gen. secundū Seruiū lib. de
 Græcis, Latinisq; nominibus. Cati uero pluralis nomen. populi
 sunt Germaniæ Sicanbris, ut inquit Strabo, finitimi.
Caua, e, foramen in quo aues nidificant. Plin. Multo tamen
 efficacissime ripariarum pulli, ita uocant in riparum cauis
 nidificantes,
Cauædium, ut Plinius Iunior in epistolis, dictiōe mutilata,
 siue cauum ædium, ut Varro dictiōe integra. Locus est sub
 dio, uacuius, cinctus undique porticibus, ad cōmunem omniū

usum. Huius tria sunt genera. Tuscanium, Corinthium, Te-
 trastyron, displuuiatum & testudinatum.
Caucasus, pen. cor. mons Indiæ editissimus, ad Septentrionē
 uersus Scythas, Indiā à Scythia dirimens, asper & inhospita-
 lis. Verg. - Sed duris genuit te cautibus horrēs Caucasus.
 Hic fertur sideribus proximus, unde astra maiora uisuntur,
 & corū ortus, occasusq; diligēter perspicūtur. A' Cauca-
 so fit Caucasus, a, um. Vergil. Caucasasq; refert uolucres.
Cauchæ, campi sunt, quos Tygris fluuius Septentrionem
 uersus, flexus fecat. Cc.
Cauda, quam ueteres etiam Codam dicebant, inde Caudati,
 & Codati, dicuntur qui caudas habent. Interdum ponitur
 Cauda pro uirili membro. Horatius in Sermo.
 Quæcunq; excepit patienter uerbera caudæ. Idem lib. 1.
 Accidit ut quidam testes caudamq; salacem.
 Demeter et ferro.
Caudacus, significat suauem, & mansuetum.
Caudecæ, cistellæ adpellatæ sunt ex iunco, ad similitudinem
 caudæ equæ factæ. Cc.
Caudex, pro cautex, d, pro t, posito, similiter et Codex dici-
 tur, prima pars arboris, cui radices adherēt, liber, siue tabu-
 la. Laet. Caudice defuncto lachrymat sua gaudia palmes. Ver.
 Quin & caudicibus sectis mirabile dictu. Et Caudex est
 plurium tabularū contextus. unde tabulæ Codices dicuntur,
 & naues quibus comæus subuehuntur Caudicariæ, siue
 Codicariæ adpellantur. Vnde Appius Claudius Caudex co-
 gnominatus est, quoniam primus Romanis persuasit nauem
 conscendere. Senec. de breuitate uitæ. Claudius, is Caudex fuit
 ob hoc ipsum adpellatus, quia plurium tabularū contextus,
 Caudex apud antiquos uocatur. Ponitur & pro duro sedili,
 seu pro sede meretricia, quæ plerunq; ex truncis fieri solet.
 Iuuen. Horrida quale facit residens in codice pellex.
Caudicalis, ad caudices scindendos idoneus. Plaut. in Pseu.
 Te cū securi caudicali præficio prouinciæ, id est, præpono te
 oneri scindendorū lignorū, quæ caudicis nomine adpellantur.
Caudicariæ, naues, quæ cōmeatus per Tyberim subuehunt,
 quod ex lignis grossioribus cauatus fierēt. Fitq; à caudice, dū
 pro trunco seu tabula ponitur, quæ & Codicariæ dicuntur.
Caudis, oppidum Samnij, unde Caudine furcæ, & Caudinæ
 fauces, nobilitate insigni clade & ignominia, quam Romani
 exercitus sub Sp. Posthumio à Samnitibus acceperunt.
Cauca, à cauo fit, significatq; locus sub terra uacuum atq;
 obscurum. Quoniam uero in huiusmodi locis esse consueue-
 runt ferarum cubilia, Caucas pro ipsis ferarum receptaculis
 usurpamus. Apul. Bestiam factum immittimus caueæ. Sucto.
 Bestiarum more quadrupedes cauea cohercuit. Et ab harū
 similitudine pro sectis ex ligno, siue ex ebore, aliā uoc mate-
 ria factis, in quibus auiculas tenemus, quas uulgò etiā caueas
 uocant. Plaut. in Cur. Quia enim in cauea si forent conclusi
 itidem ut pulli gallinacci. Item Cauca est arca in medio the-
 atri, in qua equitum subsellia constituta esse consueverunt,
 quod uelis tecta caueæ similitudinem haberent. Verg.
 Hic totum caueæ confessum. Plaut. in Amph. Vt conqui-
 sitores singuli in subsellia eant per totam caueam spectatori-
 bus. Quandoq; ponitur pro populi confessu.
CAUICO, es, caui, cautum, significat fugio, uito. Ambr. Cauca-
 tur iracundia, aut si præcaueri nō potest, cohibeatur. Inter-
 dum Cauere, est attendere, & diligenter prouidere: ut, caue
 tibi, id est, attende & prouide, ne quid mali tibi accidat. Va-
 lerius Max. Caue tibi Roma. Plau. Caue nemo id intelligat.
 Interdum significat abstinere, & tunc cū ablatiuo mediante
 præpositione construitur, quamuis in sensu idem sit cum fu-
 gito

gito: ut, caue ab illo, caue ab errore, quod est abstine ab errore, seu fuge errorem. Et sic semper habet in se negationem, sicut alia uerba prohibita. Vnde rectius dicitur, Caue facias, quam, Caue ne facias, quum tamen & idem sit, & utroq; modo dictum reperitur. Cice. Treba. Tu qui ceteris cauere didicisti, ne ab effedarijs decipiaris, cauto. Propr.

Tu caue ne tristi cupias pugnare puellæ.

Dicimus etiam, caue ut facias hoc. Inuenitur & Cauo, is, in eadem significatione. Horatius in Serm.

Vade, uale, caue ne titubes, mandataq; frangas.

Vbi ne, syllaba existente breui, imperatiui modi, Caue cõiugationis tertiæ esse cõuenit. Nã Caue à Cauco, producitur. Hinc cõponitur Præcaueo, quod est diligenter cauco. Terēt.

Hoc tempus præcauere mihi me mouet.

Cauerna, dicitur quia caua Græcè Crypta dicitur, hoc est, cõcauitas quedam terre uacua atq; obscura, unde Cauernosus, a, um, pro loco, passim uacuo, & ueluti cauernis pleno.

Cauiares hostiæ, dicebantur & Cauæ, erant enim partes hostiæ caudatenus, quæ in sacrificio pro collegio pontificum quotannis ponebantur. Cc.

Cauilla, æ, Cauillum, & Cauille, irrisio quedam iocosa, uulgo scritium, siue Calme dicitur. Plautus: Pone hoc sit, aufer cauillam. Idem in Tru. Postquam in urbem crebro conuenio, hic factus iam sum cauillator Probus: quid id est, amabo? istæ ridicularia, cauillationes uis Opinor dicere, ita ut paucillum differat à cauillis.

Cauillo, as, Cauillor, aris, deponens, à Caluo, is, fit i, litera abiecta, significatq; fallacia, & dolo utor. Vnde Boë. super Top. scribit Cauillationem partem quãdam logices esse, quã inquit: Colligendi facultas triplici diuersitate tractatur. Aut enim ueris & necessarijs argumentationibus disputatio decurrit, & disciplina uel demonstratio dicitur. Aut tantũ probabilitibus, & dialectica dicitur. Aut apertissimè falsis, & sophistica, & cauillatoria perhibetur. Sic Sene. & Cicero Cauillationes dixerunt, quæ Græcè Sophismata nuncupantur. Vlp. Cauillationis natura quam Græci Sophisticam adpellauerunt, hæc est, ut ab euidenter ueris, per breuissimas mutationes disputatio perducatur. Caius Iureconsul. definit, quod sit subdola ratio, quam cõscij nobis mendacij, uincendi tamen causa proferimus. Cicero lib. 2. de Orat. accipit Cauillationem pro generali quodam facietiarum genere, tanquam scommate facto, & cauillo dicaculo, & faceta urbanitate, quã inquit. Quũ duo sint facietiarum genera, alterũ equaliter in omni sermone fusum, alterum peracutum, & breue. superior cauillatio, altera dicacitas nominata est. Idem lib. 4. de natura Deorũ. Cauillari pro cauillũ dicere accipit. Atq; etiam in eo cauillatus est, æstate grauem esse aureum amiculum, hyeme frigidũ. Sueto. in Vesp. Et maxime tamen dicacitatem in deformibus lucris adfectabat, ut inuidiã aliqua cauillatione dilueret, transferretq; ad sales. aliàs significat irrisionem.

Caula, Latine stabulum dicitur, in quo oues reconduntur, addita e aulæ, quod non solum atrium uel aulam, sed etiam stabulum, & omnia septa designat. Festus à cauo Caulam deriuat, quod antiqui antè usum tectorum, oues in antra ducebant, sed uerius ἀπὸ τοῦ καυλῶν. Nam etiam nunc fiunt ex uiminibus.

Caulesco, is, à caule esse conuenit. Est autem Caulescere uirgam fieri, licet quandoq; ponatur pro folia producere. Vnde & Decaulescere contrarium, quod significat sine folijs fieri. Plin. lib. 19. Raphanus uti iucundior detractis folijs antequam decaulescat.

Caulias, ex caule succus, qui in uase coniectus admisto surfu-

re, subinde concutiendo, ad maturitatem perducebatur.

Cauliculus, diminutiuum. Plinius: Hic est quidam ipsorum caulium delicatior, teneriorq; cauliculus.

Caulinum uinum, ad quartum lapidem à Neapoli distans ab agro ita nominatum. Cc.

Caulis, in herbis dicitur ipsum robur, siue stipes, id est, ea herbæ pars, unde se producit folia aut ramusculi. Plin. lib. 18. Sed maior pars malunt fabalia maturæ sationis, quàm trimestrum fructũ eius. Namq; siliquæ caulesq; gratissimi sunt pasculo pecori. Et accipit siliquas pro corticibus, caules pro stipitibus. Idem de gentiana. Folio fraxini, sed magnitudine lactuce, caulæ tenero, pollicis crassitudine, cauo & inani, ex interuallis foliato, trium aliquando cubitorum. Sed quoniam nulla penè herba, maiorem caulem habet quàm brassica, ideo pro brassica ponitur. Similiter in arboribus, & in uite. Caulis dicitur robur ad quẽ alimentum defertur, & intelligitur quod supra terram exurgit. Planta est radix unde alimentum attrahitur à terra. Ramus, quod à caudice exit. Surculus, qui è ranis oritur. Var. Ex sarmento caules qui nati sunt de his plurimum ualent. Verg. lib. 12. Puberibus caulem folijs. Ponitur & pro quibuscunq; holeribus. Iuuenalis: Spes homini, caulis miseris, atq; ignis emendus.

Quandoq; pro cauda. Plin. lib. 11. Boum caudis longissimis caulis, atq; in ima parte hirtus. Idem: Afinis longior, quàm equis, sed setosus ueterinis. Leoni infima parte, ut bobus & forici, at pautheris non item, uulpibus & lupis uillosus, & ouibus quippe proccrior. Sues intorquent, canum de generes sub aluum deflectunt. Quandoq; sicut docet Seruius, sumitur pro uirili membro, quandoq; pro ferro, & pro quolibet hastili. A Caulis fiunt cõposita, Vnicaulis, & Multicaulis. Idem lib. 12. Est & illa differentia, quod in his multicaulis, ramosaq; sunt, ut carduus.

Caulon, oppidum quod à Plinio collocatur in prima regione Italiæ. Et Strab. in 6. Cauloniam adpellat à Locris conditam. ubi uinum optimum nascitur.

Cauma, atis, Latine color, ἐξ τοῦ κόουμα λέγεται. ex καλούμα id est, uro dicitur.

Caunus, insula in mari Oceano, & æstate & autumnno pestilens, propter æstus ac pomorum copiam. unde Caunij colore admodũ uiridi, pallentesq; existunt, in quos olim Stratonicus citharædus uersu Homérico ita iocatus est. Tale quidem genus est hominum, quale est foliorum. Ab hac ciuitate aduehebantur fici Caunæ dictæ. Cicero lib. 2. de diui. Quum M. Crassus exercitum Brundisij imponeret, quidam in portu carycas, Cauno aduectas, uendens, Caumas clamitabat.

Cauo, as, fodio, euacuo. Plin. lib. 36. In Syphno lapis est, qui cauatur, tornaturq; in uasa, coquendis cibis utilia. Huius cõposita sunt, Concauo, Excauo, & Recauo, penultima correpta. Ouidius lib. 2. Metamorph.

Est locus in geminos ubi brachia concauat arcus.

Hierony. ad Eust. Quod petras excauet, & habitet coluber in foraminibus earum.

Caupo, generis cõmuni. tabernarius, hoc est, esculentorum poculentorumq; etiam uenditor. Vlp. Caupones & stabularios æque nos accipiemus, qui cauponam uel stabulum exercent. Caupona, uocatur tam mulier, quæ uinum uendit, quàm ipsa taberna uinaria.

Cauponaria, æ, ars cauponandi.

Cauponius, a, um, quod ad cauponem pertinet, ut ars cauponia. Iustin. lib. 1. Iussitq; cauponias & ludicras artes & leuocinia exercere.

Cauponor, pen. prod. significat lucri causa quasi ad caupo-

nem uendito. Ennius: Non cauponantes bellum sed belligerantes. Ferro non auro uitam cernamus utriq̃.
Cauros, insula erat, quæ postea dicta est Andros deinde Antandros.
Caurus, uentus ab Occasu flans, qui et Corus dicitur.
Causia, alias Causea, tegmen capitis aptū calori. Vale. Max. lib. 5. Quæadmodum Antigonus caput Pyrrhi textit causia, qua uelatum caput more Macedonum habebat.
Causon, æstus, seu ardor. Inde ab Hippocrate et Auicenna Causon febris æstuans adpellatur.
Causa, proprie dicitur id, ex quo, uel propter quod, uel per quod, uel à quo aliquid fit. Vnde quatuor Causarum genera scripsit Arist. Materialem, ex qua aliquid fit. Formalem, per quam aliquid tale fit. Efficientem, à qua aliquid fit. Finale, cuius gratia aliquid fit. Hinc rerum omnium opificem Deū, causam causarū esse affirmat. Per translationē tamen Causa, dicitur omnis actio, quā in senatu uel in foro habemus. Vnde tria esse causarum genera scribit Cic. demonstratiuū, deliberatiuum, et iudiciale. Ex his tamen magis proprie causa dicitur quæ iudicialis est, unde et Causam pro lite ac cōtro= uersia ponimus. Ut, Cicero diligenter egit causam Milonis. Hinc Causidici, dicuntur patroni, qui in causis, iudicijsq̃; uersantur. Interdū Causa dicitur occasio. Terē. in Eunu. Iā diu aliquam causam querebat, quam ob rem aliquid insigne faceret. Interdum dicitur excusatio. ut, honesta est causa mei discessus. Interdum ratio dicitur. Ouidius lib. 1. Fast. Tempora cum causis Latium digesta per annum. Interdum dicitur origo, unde et quidam Causam à casu dictam existimant, quod initia et origines rerum, quæ causæ sunt, casu eueniant. Nonnulli à chaos, detracta aspiratione, quod confusa illa materia prima omnium causa fuerit. Alij à Græco καὸς, quod ardorem seu incendium significat quod causa sit, quæ nos accendit ad aliquid agendum. Alij à cauēdo, quod ea sit, quæ cauēt ut aliquid agatur, aut non agatur. Et Causa pars adpellatur. Lucanus lib. 1. Victrix causa Deis placuit, sed uicta Catoni. Diminutiuum à causa est Causula.
Causa absentia, à militia morbus fonticus dicebatur. Cc.
Causarij milites, dicuntur à Liui lib. 7. qui propter honestam causam, puta ualetudinem, à militia soluuntur, quasi ualetudinarij, siue fontici, aut qui omnino causam et admotionem habebant ex morbo, senectute uel. Tertius, inquit, exercitus ex causarijs senioribus à T. Quintio cōscribatur, qui urbi moenibusq̃; præsidio sit. Sic Causaria missio, dicitur per quam milites soluuntur à sacramento militari. Vlpianus: Causaria inquit, missio est, quæ propter ualetudinem laboribus militiae soluit.
Causatio, quandoq̃; ponitur pro uitio interiore, et ægritudine. Palla. lib. 1. Si saluo capite in pulmonibus, ac thorace, aut hilla est, aut rara causatio.
Causatiuus, a, um, quod est causa ut aliquid fiat. ut, nimia repletio est causatiua infirmitatis, quamuis etiam aliquando Causatiuum dicatur, quod antecedentem causam significat, sicut et Causale, ut coniunctiones causales, seu causatiuæ.
Causidicus, penulti. corre. dicitur patronus qui in causis, iudicijsq̃; uersatur.
Causificor, causam dico. Plau. in Aul. Non causificor quin ego illam habeam potissimum.
Causso, as, induco, efficio. Hiero. ad Eusto. Sæpe etenim in fabis et ordeaceis panibus, nimia auuiditas, grande peccatum causat.
Causlor, aris, deponens significat rei gestæ causam adfero,

seu reperio, et excusationē adduco. Suet. in Nero. Causatus nondum esse fatale horum. Idem. Syllanum item focerum ad necem, secandasq̃; nouacula fauces compulit, causatus quod se ingressum turbatus mare, non esset secutus. Gell. Nego= tium sibi esse causatur. Vergilius: Causando nostros in longum ducis amores. Causari, etiam culpæ est. Hiero. contra Vigil. Causabantur quondam Apostoli quod periret unguentum, sed domini uoce correcti sunt. Idem contra Rufi. Quicquid enim me nō fecisse causaris. quare non ipse fecisti?
Cautica, medicamenta, sunt quæ habent uim causticam, id est uisum.
Cauton, Latine dicitur ustile. Plinius: Quartum caustum ad ellychina.
Cauteres, idem quod Cauteria, quos Palladius habēdos esse in instrumento rustico præcipit.
Cauteriat, a, um, quod est cauterio notatum. Vnde ab Apostolo Cauteriat conscientia dicta est, quasi cauterio notata, qualis in hypocritis est.
Cauterium, instrumentum est, quo notæ imprimuntur, et morbi alioqui insanabiles inuri solent. Præterea Cauterium in pictorum instrumentis cōtinetur, quo bituminationes, et fortiores quæq̃; cōglutinationes, cōcoquantur, maxime in ea pictura, quæ encaustice adpellatur, quæ fit carbonibus inustis, resolutis igne caris. Martianus titulo de fundo instructo sic refert: Pictoris instrumēto legato, carere colores similiq̃; horum legato cedunt. Item peniculi, et cauteria, et cōcha.
Cautes, uide in dictione Cos, cotis.
Cautum est, significat prouisum est, cautio est, cautione opus est, seu prouidendum est.
Cautus, et per syncopen Catus, sumitur pro homine prudenti, qui sibi fecit cauere, nonnunquam pro re cui cauetur. Cicero pro Ceci. Quod res mulieri esset cautior. Vnde Incautus, qui nescit sibi cauere. Lini. lib. 3. In incautum hostem decumana porta erupit.
Cauus, a, um, proprie cōcauum, uacuum à chaos, quod quasi uorago quædam erat inanis. Vergilius: Tum Dea nube caua tenuem sine uiribus umbram. Cauus, locus cauitus, seu elbuso, uulgò dicitur concauus. Varro: Facere his cauos oportet, laxiores ubi pullos parere possint. Columella lib. 12. Deinde cauum quem feceris surculo obturato. Idem scribit Cauum esse locum, qui inter ædium parietes relinquebatur, patulus ut esset.
Cayster, fluuius Lydiae, Sardibus proximus, καὶ τὸ καὶ καὶ, hoc est, amburi, quoniam propinquus sit Catacecaumena, quæ pars est Ephesiæ prætorridæ et deusta, fertilis nulla præter uitam arbore, sed uino præstantissimo, quod Vitrū. et Plin. Catacecaumeniten ex hac origine denominant. Hinc Caystranus campus. Stra. Post egressum Caystri amnis lacus est Selenusius cognomine, in alterum statim lacum interfluens.
Caystrus, scem. generis, urbs est Ciliciæ mediterranea.

CE syllabica adiectio, quære infra in dictione Met.
Cecrops, primus Atheniensium rex, qui annis quinquaginta regnauit. Hic Athenas instaurauit, à Cecrops fit Cecropius, a, um, possessiuum. Vergil. lib. 4. Georg. Cecropias innatus apes amor urget habendi. Cecropis, idis, patronymicum femininum. Et Cecropidæ Athenienses dicti sunt. Suidas noscer, κέρως ἀρχὴν δὲ τὸ γένος, ὡς καὶ τὰς ἀθῆνας, ὅθεν κερκροπίδαι οἱ ἀθηναῖοι. id est, Cecrops Aegyptius existens genere, Athenas incoluit, unde Cecropidæ Athenienses.

Cecryphalea, promontorium, seu insula Peloponesi, ubi Athenienses ab Aeginetis praelio superati fuerunt.

Cedar, 𐤇𐤃𐤁 regio Arabia, ut apud Esaiā: Auferetur omnis gloria Cedar. Nam ut inquit Hierony. Ex Hishmaele Cedar, & Aggarenos, qui peruerso nomine Sarraceni uocantur, esse generatos dicimus.

Ceditiæ tabernæ, non à cædendo dicti, sed à domini nomine, qui Ceditius uocabatur.

Cedo, is, si, sum, uide in dictione Cedo, is.

Cedras, oppidum Cariæ, à quo Cedriatæ, Cedreidæ.

Cedria, primus sudor, qui defluit in canali dum pice fit, cui tanta est uis, ut in Aegypto corpora hominum defunctorum ea perfusa, seruentur.

Cedrides, penul. corrept. fructus cedri.

Cedropolis, oppidum in Caria à quo Cedropolitæ.

Cedros, insula est in Germaniæ littoribus, cedri genere syluosa, inde electrum in petras defluere dicitur. Cc.

Cedrosis, uinea alba quam nonnulli Ampeloleucen uocant.

Cedrus, arbor maxima, quæ in ædificijs utilitatē præstabat, eò quod huiusmodi materies & procera sit, nec onerosa parietibus. Eius folia ad cupressi similitudinē respondent, lignū iucundi odoris est, & diu durans, nec à tineæ unquā exterminatur. Verg. Dant alios aliæ foetus dant utile lignum.

Nauigijs pinos domibusq; cedrum atq; cypressos.

Ex hac arbore nascitur olcum, quod Cedreleum dicitur, ut Victr. lib. 2. inquit. Quo reliquæ res, quæ sunt unctæ, uti etiā libri, à tineis & carie nō leduntur. Iuxta quem sensum Persius dixisse uidetur. -Et cedro digna locutus. Hinc fit nomen possessiuū Cedrinus, a, um. Scribit Theophrastus lib. 3. Cedrum esse uinipero non ab similem, sed folijs maxime distare.

Celadusa, insula proxima Ortygiæ, quam alij Artemitem uocant.

Celæno, cum diphthongo, fuit una ex Harpijs, et atrum seu tenebrosum significat. Græcè κελαινός, niger.

Celebresco, celebris fio. Accius:

Et qualiscunq; fama celebrescat tua.

Celebris, & hoc Celebre, pen. cor. distinguitur à frequenti, quod Frequens dicatur creber, siue de loco, siue de re animata, ut frequēs miles, frequēs senatus, id est, creber, copiosus, multus, frequētes domus, id est, crebræ, multæ. Aliquādo dicitur quod ab alijs frequentatur: ut, frequēs templum, in quod multi cōueniunt. Et Infrequens, parū frequentatū, ut, infrequens forū, in quod pauci uel rari cōueniunt. Phoenix infrequēs auis, id est, quæ rara reperitur, Cic. Rei militaris te infrequentē tradidisti, id est, fugientē signis, & raro in pugna interessent. Celebris uero proprie dicitur uelox. Accius: Celebris gradu celasse docet. Quoniam uero Accelerare gradum, frequētare est, factū est ut Celebre, pro frequentati accipiat, & quod in omnium ore uersatur. Et hoc passim tam ad rem, quam ad personam relatū. Cic. lib. 2. Ad Heren. Locus queritur celebris ne sit, an desertus, id est, qui celebratur. Hinc celebritas, frequentia. Quintil. Ante omnia futurus orator, cui in magna celebritate & in media Rep. uiuendum est, assuescat à puero, non formidare homines.

Celebriter, aduerbium, significat cum cultu & honore.

Celebro, as, frequento. Var. Cui non tam cura erat ut templorum, quam ut popinas celebraret. Per translationē tamē quoniam quæ frequentamus etiam colimus. Celebrare pro colere, & uenerari ponitur, & Celebritas, pro cultura atque honore. Hinc Celebrare laudibus, & uirtutum celebritatem dicimus. Item Celebriorem, & Celeberrimum, pro honoratiorem, & honoratissimum.

Celēna, celēnæ, penulti. prod. locus Campaniæ Iunoni sacer. Vergilius lib. 7. -Atq; arua celēnæ.

Celenæ, pluralis tantum numeri, fuit urbs Phrygiæ. Luca. Lugent damnatæ Phœbo uictore Celenæ.

Potest tamen declinari singulari numero Celenæ, celēnæ.

Celer, idem est quod uelox, à quo Celerrimus, et Celerissimus fiunt superlatiua secundum Priscianum.

Celcero, as, penul. correpta, celeriter aliquid facio, à quo Accelero compositum.

Celētes, penul. prod. Græcè ἐτι κελύω κέλαντες, exhortor, uocantur equi, q ad cursum soli adhibentur, sine bigis uel quadrigis. etiam nauigia, ut his temporibus fieri solet. Nam qui bigis, quadrigis uel adhibebantur ad cursum, Desultorij dicebantur. Plinius: Antiqui Celestas tantum dicebant in sacris. Postea uero & qui bigis uel quadrigis uicissent, Latine dicuntur Desultorij, quod ex his facile defiliatur. Celestes etiam testudines dicuntur.

Celeusma, clamor nautarum & aliorum, quum uno aliquid iubente, omnes uniformiter respondent, quasi sibiinuicem iubentes. Hieronymus apud Hieremian: Celeusma quasi calcantium concinetur aduersus omnes habitatores terræ.

Cella, dicta est, quod in ea celētur, quæ esse uolumus occulta. Græci Apothecan dicunt, in quares esculentæ et poculentæ reponuntur, quamuis proprie Apotheca cella uinaria sit. Capitulum autem Cella significationem, ut illi adiectiua iunguntur, ut Cella uinaria, Cella olearia, Cella farinaria, Cella pomaria, Cella lignaria, Cella libraria, Cella casearia. Et omnis locus in quo quid reponitur Cella dicitur. Vnde Vergilius fauorum cauernas Cellas uocauit, quum ait. -Disfendant ne clare cellas. Item loca, in quibus lauamur, aut ungimur in domo, Celle dicuntur. Et loca, ad quæ religiosi se ad quiescendum conferunt, Cella uocantur. À quo nomine Hiero. formauit diminutiuum. Vna quæq; inquit, cellulam adeat, benedictione matris suscepta. Et Cella, pars templi erat sacratior, in quam ingredi fas non erat. Vnde apud Gell. legitur Scipionem in capitolium uenisse, iussisseq; cellam Iouis aperiri, ibiq; solum demoratum fuisse. Liuius lib. 3. In cella Iouis Optimi Maximi habitaret exul.

Cellaria, locus ubi conditur uinum. Plautus in mil. Ego eijciar cellaria. Et Cellaria, quæ præest in cella. Idem: Succenset cellaria.

Cellarium, uidetur ea figura dici, qua granarium, panariū, ut pro cella ac repositoio accipiat. Sed est paucorum dictum, Penus longi temporis. Hanc Cellulam promptuariam, seu promptuarium adpellant, in quo conduntur, & ex quo promuntur, ad uictum necessaria. Hier. Considerate ceruos, quibus non cellarium, neq; horreum, & Deus pascit illos. Vnde in sacris literis Cellaria pro sepulchris poni solent, ut est illud propheticū: Populus meus inter cellaria tua aliquātulum donec ira mea transeat. Vbi Hiero. Cellaria sepulchra significant, de quibus hoc utiq; profertur, quod conditū fuerit. À penore etiam, is locus Penarium, & Penaria, seu Penuria cella nuncupatur. Cic. in Ver. M. Cato sapiens cellam penuriam reipub. nostræ nutricem plebis Romanæ Siciliam nominauit. Huius diminutiuum est Cellariolum. Hiero. Sunt & culinæ in templo, sunt & cellariola.

Cellarius, qui in cella præpositus est, ut rationes saluæ sint, aut penoribus recondendis. Columella: Ut cibus & potus sine fraude à cellariis præbeat. Plautus in Capt. Promeguidius, te facio cellarium. Idem Cellarios promos, & condos uocat, quod & de intus promant, & intus cōdant. Ait enim in Pscu. Promus et condus sum procurator peni. Auso.

o 2 Promus

Promusq; quàm condus magis.

Cellatim, aduerbium significat absconditè Gell. Quàm maxime cellatim poterat, in insidijs duo disponit.

Cello, *as*, abscondo, siue sciri nolo. Construitur modo cum uno duntaxat accusatiuo. Lactan. lib. 5. Virum ne profitebitur fugituum se, uel pestilentem domum uendere, an cellabit emptorem. Modo cum duobus. Plaut. in Bac. Aedepol fecisti furtum etati malum, quum isthæc flagitia me cellauisti et patrem. Modo cum ablatiue mediante præpositione. Cicero: Treba. Sed Bassus noster, de hoc me libro cellauit. At quum passiuè ponitur, res siue persona, per quam quis aliquid cellauit, ponitur in nominatiuo. Teren. in Eun. Vbiubi est, diu cellari non potest.

Cello, *is*, quo ueteres utebantur pro cedo, nunc compositis tantum utimur. Excello, et Præcello, quod est excedo, et antecedo.

Celox, genus nauiculæ breuis à celeritate. Apuleius lib. de Rep. Qui celocem regere nequit, onerariam petit. Hanc et Celotim uocant, et Oxiam. Hanc Rhodij inuenerunt.

Celsus, à cello, altus, sublimis, excellens, à κελύς, qui sublimis equo uehitur, à quo Celsitudo, pro excellentia.

Celtæ, populi Galliæ, qui quum uenissent ad Iberum Hispaniæ fluuium, ibiq; confederissent, retenta primi nominis parte, et assumpta parte fluminis iuxta quod confederant, Celtiberi dicti sunt, et regio eorum Celtiberia. Vnde Lucan. lib. 3. Profugiq; à gente uetusta.

Gallorum Celtæ miscentes nomen Iberi.

Celtiberi, populi in Hispania à Celtis Gallis, et Iberis Hispaniarum confociatis dicti sunt, à quibus Celtibericus, a, um, nomen possessiuum, ut bellum Celtibericum.

Celticum, promontoriū Hispaniæ in Oceanum procurrans.

Celtis, est arbor insignis, magnitudine piri, de genere lotorum, in Aphrica crescit, incisuræ in folijs crebriores faciunt, ne ilicis uideantur, fructui magnitudo fabæ, color croci. Tam dulcis ibi cibus est, ut nomen genti dederit. Siquidem Lotophagi nominantur. Cc.

Celydrus, ornatus muliebris. Iuue. Donat arcana celydros.

Cemellio, oppidum Liguriæ in alpihus situm, quod à Ptolemaeo Cemelon dicitur, quasi à Cemenio monte uideri posset appellatum.

Cemenos, Græci eos montes uocant, quos nostri Gebenna, longe ab Alpibus summotos, à Cemenio Alpium monte, Varus annis in Narbonensem uersus delabitur.

Cenchris, auis genus, Latine tinnūculus dicitur, à tinnitu uocis, ex accipitrum genere, quem Aristot. lib. 6. de animalibus solum ex adunco genere quaterna, et eo plura oua parere dicit, dicta est Cenchris, quasi miliaria. Plin. Finum cenchridis albugines extenuat. Est et Cenchris, ut inquit Hierony. locus Corintho uicinus, imò portus ipsius Corinthi. ut est illud Apost. Commendo uobis Phœben sororem nostram, ministram ecclesiæ, quæ est Cenchris. Plin. lib. 4. Lecheæ hinc, Cenchreæ illinc, angustiarum termini. Et Cenchris, serpens maculis plena, Thebano marmori similis. Lucanus:

Et semper recto lapsurus limite Cenchris

Phoribus ille notis uariatum tingitur aluum.

Cenchrites, gemmæ species, quæ ueluti sparsa milij grana habere uidetur. Cc.

Cenchron, adamantis genus est, quod sit milij magnitudine, κέντρον enim milium dicitur. Cc.

Ceneia, dicta est Atalanta Cenei filia. Cc.

Cenina, ciuitas Italiæ, à qua Ceninenses populi.

Cenomani, fuerunt populi Galliæ cisalpinæ, quorum caput

urbs Brixia fuit.

Cenos, Latine uacuuus. Vnde Cenodoxia, inanis gloria.

Cenographium, uacuum sepulchrum, ὅσα κενὸς λήγει, ἢ τὰς φθαρτὸν τὰ πένθη. id est, quoniam κενὸς uacuuus dicitur, et τὰς φθαρτὸν, sepulchrum, τὰ πένθη, sepelire. Est enim ut capsula, quæ ponitur in templo ad officia mortuorum.

Censeo, *es*, sui, censum, pen. corre. significat existimo. Liuius lib. 6. de bel. Pu. Censent eò uenturum obuiam Pœnum. Item Censere, constituere, deliberare. Nam senator censet quum sententiam dicit, de eo, quod sibi uidetur, assentitur, quum alienam adprobat. Vnde dicimus Senatus aliquid censuit, à quo etiam Censoris nomen tractum uidetur. Item Censere, succensere significat. Varro: Ne uobis censeam si ad me referretis. Item est in estimatione. Boet. in Top. Quoniam faciendi liberari tres sunt partes. Vna quidem ut censu liber fiat. Censebantur enim antiquitus, soli ciues Romani. Inuenitur etiam Censio, *sis*, *sui*, *situm*, penultima producta. Ouidius:

Prisca recensitis euoluere secula fastis.

Composita à Censeo sunt, Accenseo, Percenseo, quod est perfectè censeo, numero. Columel. Rusticationis magna et diffusa materia est, partesq; si uelimus eius percensere, uix numero comprehendimus. Recenseo, et Succenseo.

Censio, castigatio, unde Censio nem facere dicebantur censores, quum multam equiti irrogabant.

Censio hastaria, uocabatur quum militi multæ nomine ob delictum militare indicebatur, ut hastas daret. Cc.

Censor, qui censuram gerit. Censores magistri morum erant, à censendo, id est, arbitrando dicti, quod illis summum arbitrium erat aliorum morum. Varro: Censor ad cuius censionem id est, arbitrium censeretur populus. Festus: Censores dicti, quod quisq; tanti sua æstimaret, quantum illi censuissent, quod non absurde uidetur, quia et rerum et morum censores erant. Vnde Plutarchus in Aemilio: Censura maximæ omnium magistratuum reuerentiæ, plurimæ potestatis, tum in alijs rebus, tum maxime ad morum emendationem. Nam senatores, è senatu remouere potest, equitibus equos adimere, ex plebeis, ætarios facere, notare infamia, censum agere, lustrum condere. Erant autem duo censores, qui quinto quoq; anno crebatur.

Censoriæ, uestes, dicebantur quibus censores merito uti possent. Cornucopiæ.

Censorius, uir, qui censor fuit, uel qui dignus est, ut censor sit, propter morum grauitatem, qui alios iudicet. Frequenter tamen iungitur rebus, ut censorium dictum, quod est censoris, seu quod ad censorem pertinet.

Censuales, qui censoribus assistunt, famulantur. Sidon. ad Nanatium. Milis turma censualium æmulatorum consulis proxime proximus eram.

Censui agri, dicebantur qui cum et uenire iure ciuili poterant. Cornucopiæ.

Censum, Eubææ promontorium in Septentrionem directum.

Censura, censoris dignitas, sicut à prætore prætura, sicut quum dicimus, Censor, qui gerit censuram. Accipitur interdum pro seueritate, correctione, decreto, et lege.

Census, *us*, annuus redditus, et quicquid fortunarum quis habet. Quintil. Abicere uires, census, mens. Vnde qui centum milia æris in professionem detulissent, Censi dicebantur. Censibus equestribus constabat ex sestertijs quadringentis. Itē Censibus, dicebatur æstimatio rerum, ac bonorum facta, secundum quam tributa pendebantur. Vnde Censum agere, est recensere hominum facultates. Et Censibus dicebatur, quod principi aut arario soluebatur uiritim.

Census, *si*, significat cum cuius bonis factus est census. Vnde Capite

Capite census, & capite censi.

Centaurea, siue Centaureon, genus herbae. Accius autē Graecus medicus κενταύριον το μεγάλου ἢ ῥίζα, & subdit, προσηγορία κατὰ μῆκος, καὶ ἑμβρὺα νεκρὰ κατὰ πλάτος κενταύριον ὃ μακρὸν, ἢ ῥίζα ἑξήκοντα πικρὴ, & multa alia, id est, magni centauri radix, et subdit, menstrua dirigit, & partus emortuos extrahit. Huius duae sunt species, scilicet maior & minor. Nascitur in fine ueris ambae calidae & siccae complexionis, in secundo gradu. Centaurij longi radix, excalefacit. Cc.

Centaury, Thesaliae populi, secus Pelium montem habitantes, qui à poëtis finguntur esse media parte uiri, & media equi, originem ab Ixione trahentes, agrestes admodum, qui primi pugnare ex equis coeperunt, & à stimulo calcariibus equos, Centauri dicti sunt, ἀπὸ τῆς κέντην, quod est pūgere, & stimulare, quia furentem Taurorum gregem, telis cōfecerunt, propter quod Hippocentauri, id est, equi stimulatores sunt adpellati. His proximi erant Lapithae, iuxta Othryn montem eiusdem prouinciae, cum quibus bella gesserunt. Centauros ab Hercule uictos, interfectos ostendit Diodorus. Dicti sunt nubigenae, quasi filij nubis, quoniam in castello habitauerunt nomine Nephēle, νεφέλη, quod significat nubē. Centauri à Latinis breuitatis causa dicti. Nam hippocentauri dieci debuerunt, quia hippos, equus, κέντην, pungere, ῥυτὰ, rota calcaris, quia quum superius essent homines, inferius erant equi. Centaurus etiam genus nauis est, ut apud Vergil. lib. 5. Centauro inuehitur magna.

Centaurorum nomina, quere in commentarijs Cornu copiae Perotti, similiter & fabulam.

Centaurus, fluuius est, qui prius Eucnus dicebatur, post Nesi Centauri mortem, ab Hercule interfecti, à poëtis Centaurus uocatus est. Cc.

Centenariae, coenae, dicebantur in quibus lege Licinia non plus centusibus, hoc est centum assibus, impendebatur, qui erant nummi breues ex aere. Cc.

Centimanus, qui centum habet manus. Cc.

Centipeda, uermis est à Graecis ἑξήκοντα dicta, pilosus, multis pedibus arcuatim repens, ab aliquibus multipeda, ab alijs millepeda dicitur, & Scolopendra. Cc.

Centipes, qui centum pedes habet.

Cento, uelum laneum, quod lana aut tomento confectum, ut ictus nullos patiat. Caesar: Eamq; contubationē summam lateribus lutoq; constrauerunt, ne quis ignis hostium nocere posset, centonesq; iniecerunt, ne aut tela tormentis missa, contubationē perfringeret, aut saxa ex catapultis lateriū discerent. Sisen. lib. 3. histo. Aceto madefactis centonibus integuntur, quos supra perpetua classi suspensa cilicia, obtegunt. Quidam Centonem capiunt pro stragula genere, super quo cubare solent. Cato de Re rust. Centonē posuit pro uestimento rustico, hoc est, pro interiore uestimēto, quod super subucula superindui solet, bombyce inferta. Tres inquit, centones queris, sex culcitrae, nouem instragula. Similiter & Macrobius dū scropham sub centonibus iacere scribit, rusticam uestem esse declarat. Fieri autem Centones constat ex pannis diuersorum colorū, uel lanis in unum cōdensatis atq; consutis. Vnde Homero centones & Vergilio centones, quales fecit Proba Falconia. Definit Auso. poëta qd sit Cento. Varijs de locis, sensibusq; diuersis, quaedam carminis structura, in unū solidatur uersum, ut coeant, aut caesi duo, aut unus, et sequēs cum medio. Nam duos iunctim locare ineptum est.

Centrum, punctum sphaerae, aut orbis mediū, certissima obseruatione distinguitur. Nā in omni orbe, uel sphaera medietas Centrum uocatur. Augu. lib. 13. ciuita. Dei: Hanc animam

Plato ab intimo terrae medio, quod Geometrae centrū uocat, per omnes partes eius usq; ad coeli summa diffundit, & excedi per numeros muscos opinatur. Apul. in cosmographia. Cardine, inquit, mundi, sic enim dixerim centrū habet tellus. Hinc fit Centralis adiectiuū. Plin. lib. 2. Quindecies & pluribus suberit, quam terra centralis interueniat. alias Cētron. Centrum, uitium in crystallo, quod & sal adpellatur. Cc.

Centum, nomen numerale & indeclinabile, ultra centū uariatur, ut Ducenti, Trecenti, Quadringenti, Quingenti, Sexcenti, Septingenti, Octingenti, Noningenti, hinc Cētenus, a, um, ut Centena milia: sic Ducentenus, Trecentenus, Quadringentenus, Quingentenus, Sexcentenus, Septingentenus, Octingentenus, Noningentenus. Centuplus, Ducentuplus, Trecentuplus, & reliqua. Centesimus, & deinceps. Centies quoq; aduerbium, Ducenties, Trecenties, Quadringenties, Quingenties, Sexcenties, Septingenties, Octingenties, Noningenties. Centenarius, Ducentenarius, & c.

Centumcapita, herba est, quam Graeci ἑκατόκεφαλον nominant, ex aculeatum genere, & aliorum nomine Eryngia alba, siue Eryngium dicitur, caule & radice in cibos à Graecis recepta.

Centumperanea, insula est in agro Sentinatum, Nicolai Perotti patria.

Centumuiralia, iudicia dicta sunt à centum uiris. Nā quā essent Romae trigintaquinque tribus, quae et Curiae sunt dictae, terni ex singulis tribubus sunt electi ad iudicandū, & Centumuiui adpellati. Licet quinque supra centum fuerint, tamen quō facilius numerentur Centumuiui dicti sunt.

Centunculus, dimin. pro uili ac sordida ueste. Sene. lib. 11. Epist. Diurnū accipit, in cētunculo dormit. Liui. & Fronti. accipere uidetur pro dorsalibus, & instratis iumentorum, à similitudine uestis cētunculi. Item herba, quam Plin. penulam uocat lib. 24. his uerbis: Itali centunculum uocant, prostratis folijs ad similitudinem capitis penularum iacentem in aruis.

Centuria, in re militari centum homines, qui sub uno centurione sunt, quorum centenarius iustus est numerus. Hicrony. lib. 1. Re. Satrapae Phylistym incedebant in centurijs & milibus. Centuriae in agris, signant ducenta iugera. Centuria, à centum iugeribus uocabatur, sed mox duplicata nomen retinuit, inquit Columella lib. 6. Sicut tribus dictae, primum à partibus populi tripartito diuisi, quae tamē nunc multiplicatae, pristinum nomen possident.

Centuriatim, significat per centurias, siue abundanter, copioseq; à centurijs, quae in comitijs ferebant suffragia.

Centurio, & Centurionus, dicitur, qui centum peditibus praest, quia singulae centuriae centum militibus constabant. In exercitu enim miles centurioni, Centurio tribuno, Tribunus legato, Legatus consuli, obediebat. Sed scorsum magister equitum, solum dictatori obtemperabat. Cēturio autem dicebatur primipilus. Liuius: Centurio erat, quem nunc primipilum adpellamus. Veteres quum uiderent commissio praefectio, acies facile turbare, ut hoc incommodum euitarent, cohortes in centurias diuisere, & singulis centurijs, singulos centuriones praefecerunt, qui primo Centurioni uocabatur, quē admodum à decuriones Decurioni. Cohortes in exercitu decem erant in singulis legionibus, sed prima, quae reliquas & numero militum, & dignitate praecedebat, aquilam habebat, quod praecipuum erat signum Romanorū. Cēturiones huius cohortis, ceteris centurionibus digniores habebantur. Prima centuria Primipilum uocabatur, quod circa signa grauis armatura constituta erat. Centurio ipse Primipili Centurio dicebatur, & Primipilus uocabatur. Hic non modo aquilae

præterea, sed quatuor centurias, hoc est, quadringentos milites, in prima acie gubernabat, & tanquam princeps totius legionis merita consequabatur & commoda. Martial.

Grata pudens meriti tulcrit quum præmia pili.

Centurio, as, in centurias ordino. Ager centuriatus, qui in ducenta iugera definitus erat. Romulus enim centenis ciuibus, ducenta iugera distribuit. Et milites cēturiati, qui in centurias ordinabantur. Liu. lib. 29. Scipio postquam in Siciliam traiecit, uoluntarios milites ordinauit, centuriauitq; Centuriata conuitia, ut Asco. scribit, dicuntur quum ex sexu & ætate fertur suffragium, quia per centenas turmas diuisus erat populus Romanus. Hinc Succenturio, à quo Succenturiati dicuntur milites, nō primæ, sed secundæ centuriæ, ubi ad insidiandum maxime collocabantur. Ex quo in succenturijs, quasi insidijs quempiam positum adpellamus. Terē. in Phor. Nunc prior adito tu, ego in insidijs ero hic, succenturiatus, si quid deficiet. Proprie autem Succenturiare significat explendæ centuriæ gratia numerum supplere.

Centuripe, ager Siciliæ, à quo Centuripium crocum. Cc.

Centussis, à decem decussibus dicitur, quæ sunt libræ centū, uel à centū asibus, qui erant nummi breues ex ære, ut centusse licetur. id est, centum libris uenditur per auctionem.

Cephæle, siue Cephalis, penulti. correpta, significat caput. Cephalicus, capitalis.

Cephalca, morbus quo totum caput infestatur. Nam Hemiceranici, ab Hemicerania sunt dicti, qui dimidia parte capitis laborant. Sed & Celsus Cephalcam acutum quoddam pestilensq; malum adpellat.

Cephalene, siue Cephalenia, cum e. post l, insula Ionij maris à Cephalo Amphitrionis socio, uel à Cephalo Dionei filio dicta. De hac Sira. lib. 10. Non dubitauere pleriq; Cephaleniam eandem & Dulychiū adpellare & Taphiū. Alij Taphios & Cephalenios eosdē dixere Teleboas, & aduersus illos Amphitrionem exercitum ductasse, assumpto socio Dionei filio, Cephalo ex Athenis profugo. Insula deinde Amphitryonem potiū, eam Cephalo tradidisse, ab eoq; nomen habuisse insulam. Hinc populi Cephalenes. Homerus: Verum magnanimos Cephalenas agebat Vlysses.

Cephalocrustes, uermis, qui in folijs perfici inuoluitur.

Cephalus, nomen uiri, & nomen piscis. Ambrosi. Ille sinus maris cephalos alit, lupos ille, ille saxatiles.

Cephenes, imperfectæ apes sunt, & inutiles operi, nisi qd' multitudinc quæ ad calorem confert, factum adiuuant. Cc.

Cepheus, (teste Ouidio) Aethyopum rex fuit, Andromadæ pater, quam ceto præpositam fabulæ dixerunt. Hanc autem Perseum, à periculo liberatam, uxorem duxisse. Itaq; ut totū hoc genus perpetuo maneret, ipsum Cephea inter sidera collocatum esse prodiderunt, unā cū uxore Castioppæia, & Andromada filia, & genere Perseo. Oritur Cepheus in. 15. parte Capricorni, hoc sidere nati erunt seucri, sicut Catones.

Cephisia, Attica regio, nam Cecrops Athenarum conditor omnem eius regionis multitudinem in 12. urbes digessit. Sed Theseus postea has omnes in unam Atheniensium ciuitatem congregauit. Dicta Cephisia à Cephiso amne. Est & Cephisia fons Atticæ, sicut Latine Callirrhoe.

Cephisis, lacus est iuxta Atlanticum mare, quem Mauri Eletrum uocant, quod sole seruifictum, electrum è limo dare uidetur. Cornucopia.

Cephisodorus, fuit Praxitelis filius, qui & ipse pictor, cuius meminit Plinius.

Cephisus, penult. prod. fluuius Boeotiæ, qui magna ex parte torrentis instar labitur in Phalerium pelagus. Ouid. lib. 3.

Meta. In uada Cephisi Panopesq; euasrat arua.

Cepio, nomen Romani ciuis, qui cum Druso inimicitias habuit. Vnde origo socialis belli & exilia rerum, ut Asco. & Val. Max. testantur. Fuere & alij Cepiones, nam & Catonis Vticensis frater Cepio dictus est. Et Cepio Scruilius, is cuius culpa Rom. exercitus à Cimbris deletus est, & exilio perijt. Fuit & Q. Cepio Scruilius, qui de Cilicibus triumphauit, sed postea reus, damnatusq; in Gemonijs scalis manu carnificis laceratus, traditur à Vale. Maximo.

Cepionidæ, gemmæ crystallini nitoris, quæ imagines reddunt ut specula. Cc.

Cepites, siue Cepocapites. gemma quæ candida est uenarum nodis coeuntibus, candore imaginem regrens. Cc.

Ceporos, hortulanus. Græce κηπουρός.

Cepos, Latine hortus, & urbs Bosphori. Suidas, κήπος πόλις κατὰ βοσπορον, κήπος ἑστὶ κενρᾶς, δὴ οὗ γὰρ κενρᾶί σκάει φιορὶ καὶ κήπῳ, τὸ μὲν οὖν σκάφιον, τὸ ἐν χερσὶ δ' ὁ κήπος, καὶ προμειν τὴν κήπον καὶ κήπον. id est, Cepos urbs iuxta Bosphorum, & cepos tonsuræ modi, scaphium, & cepos. Vnde adparet in uocabulario Græco non esse bene interpretatum hanc diciōnem σκάφιον.

Cepurica, Græci adpellant quæ nostri hortensia holera, scilicet, quæ in horto seruntur. Vnde Sabinus Tyro, librū Cepuricōn scripsit, hoc est, hortensium quem Mecœnati dicauit.

Cerachates, gemma, quæ caræ colorem præ se fert. Cc.

Ceramicus, κεραμικός, locus Athenis, in quo sepeliebatur, q in bello perierant, erat & alter in quo diuersabatur meretrices. Latine tegularius, aut figularius dicitur, de quo late Suid. eius meminit etiā Plinius, cuius ex trigesimo sexto uerba hæc sunt. Opera Praxitelis sunt Athenis in Ceramico. Potest aut uideri ex eo deriuatum, quod κεραμικὴν tegulam significat.

Ceramides, significat colorem figulini, qualem in plumis quorundam anserum aspicimus. Vnde nomen quoq; gemmarum uni Ceramites.

Ceraphoros, pen. corre. à nostris corniger dicitur.

Ceras amalthæas, dicitur Cornucopia, à cornu Amalthææ capræ, quam fabulantur Iouem nutriuisse. Cc.

Cerastes, Latine cornutus, genus est serpētis, quod teste Plinio lib. 8. quadrigemina cornua præfert sinuillima arietū, nam κέρα, et ὅσμι modo ceruus diuitur. In genitino Cerastis, & Cerastæ. Lucanus: Spinaq; uagi torquente cerastæ.

Cerastis, dicta est Cyprus, quoniam homines Cerastas, cornibus insignes olim tenuisse quidam scribūt. Alij quod prominentibus promontorijs uelut infestis cornibus assurgant.

Cerastus, cerasti. pen. corr. arbor nota, à Cerasunte Ponti ciuitate sic dicta, quam quū Lucullus deleuisset, inde illam transtulit, et à ciuitate Cerasum adpellauit. Sanè arbor Cerasus, pomum uero Cerasum. Ouidius de nuce: Audiat hæc cerasus stipes inanis eram. Dicitur & Cerasum pro arbore. Columel. Cerasa & tubercs, et armeniæ atq; amygdalæ, quæ primæ florent possunt inferi commode. In plurali Cerasæ, cerasorum. Flin. lib. 14. Cerasorum Aproiana maxime rubent. Inter Cerasa principatum obtinent Duracina. Actia nigerrima sunt, & Iuliana tencerrima.

Cerasus, cerasuntis, & Cerasunta, seu Cerasuntia, pro urbe in Ponto. Hiero. ad Marcell. Accepimus & canistrū cerasis refertum talibus, & tam uirginali uerecūdia rubētibus, ut ea nunc à Lucullo delata existimarem, siquidē hoc genus pomi, Ponto & Armenia subiugatis, de Cerasunte primus Romanus pertulit. Vnde & de patria arbor nomen accepit. Pompon. Rara urbes Cerasunta & Trapezus maxime illustres.

Cerates, genus ponderis, quod est medius obolus.

Ceratiæ

Ceratiæ, stellæ dicuntur, ἀπὸ τοῦ κεράτος, hoc est, à cornu, cuius speciem habent. Talis stella uisa fuit, quum Græcia apud Salamina depugnauit.

Ceratinæ, apud Quintilianum species est ratiocinationis, inexplicabilis, dictæ à cornibus, hoc est, à materia, ipsa qua uterentur uerborum. Et apud Senecam lib. 5. epist. Sederem otiosus, et eiusmodi questiuiculas ponerem. Quod nō perdidisti habes, cornua non perdidisti, cornua ergo habes.

Ceranium, tuberis genus. Cc.

Ceraunus, pen. prod. cognomen cuiusdā, quo nomine significatur fulmen, quod Græci dicunt κεραυνός. Vnde Ceraunij, mōtes sunt Epiri, à crebris fulminibus. Plin. In Armenia maiore pro illis accipit, qui Caspius, et Niphates à Ptolemaeo nominantur, quibus uidelicet ab ortu solis finitur Armenia. Huius rei causa est, quod Taurus mons simulatq; frāgi cœpit et innumeras obire gētes Ceraunus in uniuersum uocatur, etiā si nominibus populorū per quos meant lacinie distinguuntur. Alio nomine dicuntur Acroceraunia. Horat. Infames scopulos Acroceraunia.

Sic Iuppiter dictus est Ceraunius, quod fulgur emittat.

Cerberus, pen. corr. interpretatur terra, quæ omnia consumit, inferni custos, quasi κερεός, id est, uorans carnem, κεῖς enim Græci carnem dicunt, βόσκρα, edacem. Canis triiceps. Cerberum ab infero traxisse Herculem in fabulis est. Fertur quod hic fuerit serpens in Tanaro Laconie promontorio, cuius ueneno mortales extinguebantur. Et quoniā in Tanaro, ad inferos dicitur esse aditus, ditis canem dixerūt. Quem, quum Hercules trucidasset, nata est fabula, canē tripitem interemisse, quia omnes cupiditates, et cuncta uitia terrena contempsit, ac domuit. Cerberus etiam dictus est canis Alexandri Epiroticus, leonibus congregiens.

Cerceis, nomen nymphe à texendo, κεραῖς enim radium textorium significat. Cc.

Cercitā, Pausanias Grammaticus ait, uocari temonis genus à populis inuentoribus, qui Cercitæ adpellabantur, in terra India.

Cercius, uentus, ut uult Cato, uide in Circius.

Cercopithæcus, pen. prod. nomē compositū ex κεῖς, quæ dicitur cauda, et πίθηκος, simia, quasi simia caudata, quam marmone uulgò dicimus. Plin. lib. 8. Cercopithecos nigris caputibus pilo asinino, et dissimiles ceteris uoce sunt. Martia. Callidus enixas elidere simius hastas.

Si mihi cauda foret cercopithæcus eram.

Cercos, auis de genere accipitrum, claudus altero pede, hūc Romani Buteonem nominant.

Cercyon, latro insignis, qui Atticam regionem latrocinij infestabat. Cc.

Cercyra, penul. corr. olim Phætiæ nomen fuit, nunc autem uulgò dicitur Corsu corrupte.

Cerdistos, Græce, Latine significat acutissimum, perindeq; prudentissimum, κεῖςτος.

Cerdosyne, astutia, maxime quæ fallit.

Cerdos, Latine dicitur lucrum: unde Cerdones, dicti sunt lucrones. Sunt autem artifices sordidi, et qui artes illiberales questus gratia exercēt, quorū frequens mentio apud poetas et oratores. Vulgus Cerdonem uocat sutorem ueterū calceorum qui à Suetonio Veterametarius adpellatur. Credo etiam nomen fuit heretici, à quo Cerdoniani, qui Christum nec natum à femina, neq; habuisse carnem, nec uere mortuum, uel quicquam passum, sed simulasse passionē dicebāt.

Cere, oppidum fuit Thyscie non longe à Tarquinij, uide in dictione Cerete.

Cereale, quod ad Cererem pertinet: ut Cerealia arma.

Cerealia, orum, dies Cereri dicatus.

Cerebrum, inquit Plin. est uiscerum excelsissimum, proximumq; cœlo capitis, sine carne, sine cruore, sine sordibus. Hic habet sensus arcē, hic culmen altissimū, hic mentis est regimen. Auicēna ait Cerebrū esse principium uirtutis sentiēdi et mouendi. Ambro. lib. 6. Hexa. Initiū, inquit, neruorū, et omnium sensuum uoluntariæ cōmotionis, cerebrū est. À cerebro proficiscitur somnus. Quæ cerebrum non habent, nō dormiunt. Diminutiuum à Cerebrum fit Cerebellum.

Cerebrofus, dicitur homo ad insaniam facilis, cui cerebrum moueatur, uel à peruerso cerebro, qui totus suo consilio hæret, et obstinatus à nemine persuadetur, et iracundiæ obiecte perans sine ratione fertur. Horatius lib. 1. Scrm.

Donec cerebrofus profluit unus. Dicitur et de brutis. Colu. lib. 2. Quod eo tempore satum pecori sit noxiū, et præcipue bobus, quos pabulo suo cerebrofos reddit.

Ceres, Dea frugū putabatur, à creādo dicta, Saturni et Opis filia: unde alma Ceres, quia nos alit: uel, ut Cice, lib. de natu. deo. scribit: Ceres dicta est, tanq̃ geres, à gerendis frugibus, casu prima litera immutata, à Græcis Δημήτης, quasi γημήτης, hoc est, terræ mater, quod cūctarum frugū creatrix sit, et alimenta largiatur. Vel ut Fulgentius ait. Ceres ex eo dicta est, quod Græce Χέρη, gaudium dicitur. Et ideo illā frumenti Deam haberi, quod ubi plenitudo fructuum sit, gaudia semper superabundent, necesse est. Proserpinam uero quasi segetem, id est, terrā radicibus proserpentē, quæ et Hecate dicitur. Hecaton enim Græce centum. Et ideo hoc illi nomē imponunt, quia centuplicatum Ceres proferat frumentum. Hæc quādōq; Luna dicitur, sicut Liber pro Sole. Vergil.

— Vos ò clarissima mundi

Lumina labentem cœlo quæ ducitis annum,

Liber et alma Ceres.

Ponitur interdum Ceres pro ipso pane, sicut Liber pro uino. Terent. Sine Cerere et Baccho friget Venus.

Ceretani, populi Hispani, ut autor est Plin. et Strabo apud quos generosa uina nascebantur, quæ Ceretana dicebantur. Mart. Ceretana nepos ponat setina putabis. Sunt et Ceretani populi ex Cereto Umbriæ oppido, qui totum orbem uno quodam, ac turpi superstitionis genere ludificant.

Ceretum, oppidum Umbriæ inter Spoletum et Nursiam, à quo Ceretanus, a. um. Nam illa uidentur prodigialiter in nostris ceretanis accidisse, ut aliqua uitis apud te excederet uuarum numerum duorum nullum.

Cerha, unum ex nominibus Deli insule. Cc.

Cerinthæ, es, genus herbæ, mellis cum cera misti sapore habens. Verg. lib. 4. Georg. — Et cerinthæ ignobile gramen. Habet folium candidum, incuruum, cubitalis, capite cōcauo, cuius florum audissimæ sunt apes, à cera deriuatur.

Cerinthus, apū est cibus dū operatur, q̃ sepe in fauorū inanitibus sepositus inuenitur, saporis amari, sed plenus hūoris.

Cerion, Græci dicunt fauum, unde et pro suani et iucundo poni solet.

Ceritus, penult. produ. quasi cereritus, hoc est, Cereris ira, et indignatione uexatus. Nam in Cereris sacris furore corripiebantur. Et sicut à Baccho, Bacchantem dicimus, sic à Cerere Ceritum. Horatius in Sermon.

Ceritus fuit aut commotæ crimine mentis. Id est, insanus, et furiosus. Vnde qui emotæ mentis sunt, Ceriti nuncupari solent. Plautus in Amph. Tu certe laruatus es, aut ceritus. Idem. Iube hanc pro cerita circumferri.

Cerno, is, creui, et secundum aliquos cerni. Liuius lib. 7. Et

quod haud minus timendū erat stolide ferocem uiribus suis cernerat. Supinum cretum, & significat uideo. Vergilius: Cernimus astantis nequicquam lumine toruo.

Quandoq; Cernere est cōsiderare: ut, cerno quod populus iste duræ ceruicis sit. Quādoq; iudicare, statuere, deliberare. Cice. lib. 3. de legib. Quotcūq; senatus creuerit, populus uel iusserit, tot sunt, regio imperio duo sunt. Lucilius:

Postquam præsidium castris educere creuit.

Pacu. Et æquum & rectū est, quod postulas iurati cernant.

Quandoq; diuidere, secernere, cribrare, quod & Incernere dicitur, unde & Incernicula, cribros uocamus. Plin. lib. 18.

Rursus quæ transiit archiore cernitur. Vnde & Crines dicti sunt, quod sint discreti. Quādoq; dimicare. Plau. Pro patria Amphitryo dū cernit. Quandoq; cedere, unde Cernere hæ

reditatē filij parētib; dicti sunt, hoc est, cedere. Ailius: Regnum tibi permitti malunt, cernam, tradā exercitus. Compo

sita huius uerbi sunt Cōcerno, quod Augu. lib. 3. con. pro cōiungo posuisse uidetur, quū inquit: Talem naturā nasci non

posse de Maria uirgine arbitrabar, nisi carni cōcerneretur. Concerni autē, & non coinquinari, non uidebam, quod mihi

tales figurabā. Decerno, Discerno, Excerno, Incerno, Secerno, quod est subdiuido. Plin. Farinario cribro succernunt.

Cernulus, a cerno formari uidetur, quasi diminutiū a cernus, quod nusquā legi. Hiero. contra Ruffi. Quāq; tu occupatus in sensibus, & ad ministrādā mihi calumniam cernulus, grammaticorum & oratorum præcepta contempseris.

Cernuus, proprie inclinatus, quasi qui terrā cernat. Verg. lib. 10. — Erecloq; incumbit cernuus armo.

Cerostrōtum, pen. prod. compositū a Græco, nam κέρας, Latine cornu, & στρότον, stratus, & est Cerostrōtū picturæ genus, quū ex cornibus ramenta tinguntur, uarijs coloribus, deinde uermiculatim ligno inferuntur. Principio hoc ex ligni bracteis fieri cōptū. Postea cōpere tingi animalū cornua, dentes eleph. antē secari, lignūq; ebone distingui, mox totū operiri. Plin. lib. 11. Nūc tinctā, nunc sublitā, nunc quæ cerostrōta, picturæ genere dicūtur. Proprie tamen dicūtur Cerostrōta, cornibus strata, sicut Lithostrōta, lapidibus strata.

Certamen, cōflictus, qui fit inter duos aut plures. Græca certamina celebratissima hæc fuerunt. Olympia, Pythia, Isthmia, & Nemeæ, in quibus Græci magnos honores cōstituerūt uictoribus athletis. Nā Olympica, quæ in Olympo Arcadiæ monte iuxta Pisan & Heliden, quinto quoq; anno in honorē Olympij Iouis celebrabātur, & qui uicisset, corona oleagina donabatur. Institutaq; sunt anno mundi quadringentesimo supra quatuor milia, in eoq; certamine Hercules primus coronatus est. Pythia, Apollini sacra erat, quorū uictor poma referebat. Isthmia, ab Isthmo parte Arcadiæ, ubi celebrantur in honorē Palæmonis, quæ Latini Portunum dicunt. Et qui uicisset, coronam ex Apio reportabat. Nemeæ, a Nemeæ sylua in memoriam Archemori Lyciurgi filij fiebant, quorū uictores pinu coronati abibant. Hæc certamina etiam ludi plurali numero dicuntur, & spectacula.

Certatim, aduerbium, significat singulariter, unum cum altero, quisq; pro uiribus studiose inter se contententes, a strigo luno dei altro. Fare chi ne po piu. Verg. lib. 8. Tunc lecti iuuenes certatim araq; sacerdos.

Sueton. in Aug. Senatus & in funere ornando, & in memoria honoranda eo studio certatim progressus est.

Certissio, as, certus fio. Pacu. Vocant cocos unde certissent.

Certitudo, a certus. unde incertitudo, nota significationis. Cc.

Certo, as, significat altercor, contendo. Inde Certamen, & Certatio. Interdum prouoco. Terent. in Phorm. Benedi-

as si certasset, audisset bene. Hinc componuntur Decerto, & Concerto.

Certus, a, um, ponitur pro claro, & indubitato, a cerno pro uideo, quia ea quæ cernimus, clara, & indubitata sunt. Vnde facio te certiorē dicimus, hoc est declaro, & affirmo tibi ita esse. Gell. Certi sumus nō ignorare te, quid uena adpellatur. Hinc fit Incertus, dubius. Incerto, as. Certitudo. Interdum Certus dicitur cōstitutus, hoc est, tantus, & talis, quantū ac quale uolumus. Vnde Certum uulnus fecisse aliquē dicimus, quum nec plus, nec minus fecit, quā uoluit. Martia.

O quā certa fuit librato dextera ferro. Interdū discretus, hinc Certos ferē plurali numero dicimus pro eo, quod est quosdā, quasi a ceteris discretos. Cice. Is enim cum certis alijs ad Cæsare missus, pauloante discesserat. Sallu. Apud latera certos locauit. Itē Certus, firmus, nō uacillans. Ouid. Da mihi quod petitur certo contingere telo.

Et certū dicimus deliberatū, in quo plerūq; adiungitur dati uis cū infinitiuo: ut, certū est mihi in Asiam nauigare. Verg. Certum est in syluis inter spelæa ferarum Malle pati.

Hinc fit aduerbiū Certē, quod quū affirmatiū sit, aliquādo etiā pro saltem ponitur. Cicero Marcel. Victi sumus igitur, aut si uinci dignitas nō potest, certe fracti & abiecti. Iugitur quādoq; cū & semperq; affirmat. Cic. Et certe cōtra Cæsarem & ingressus armatus. Si autē iungatur cum uerbo scio, nel similibus, e in o, mutari solet. Cicero: Etsi certo scio.

Ceruarius, a ceruo, lupum ceruariū a similitudine dicimus, & ouem ceruariam, quæ pro ceruo immolari solebat. Cc.

Cerūchus, penul. prod. Latine dicitur cornutus, poniturq; pro cornibus naualibus, id est, extremis antennis, quæ in utrunq; ueli latus diffunduntur, de quibus Vergilius: Cornua uelatarum obuertimus antennarum.

Quidam Ceruchos accipiunt pro cauea illa, quæ in fastigio nauigij sustollitur, effigie corniculata. Vale. Fl. lib. 1. Argon. Temperet ut tremulos zetes fraterq; Ceruchos.

Cerui, animalia, quod magna cornua gerāt, quasi gerui: g, in c, mutata. Vel ἀπὸ τῶν κερῶν, hoc est, a cornibus, quæ primum bimis oriuntur, simplicia quidē & recta ad subularum similitudinem, quamobrem Subulones per id tempus adpellantur. hinc Ceruinus, a, um, penul. prod. Martia.

Ceruinus gelidum torquet sic halitus anguem.

Et Cerui dicuntur furcæ, quæ ad casæ sustentationem figurantur, ad similitudinem cornuum cerui. Vergilius:

Atq; humiles habitare casas & figere ceruos.

Ceruicale, & per apocopen Ceruical, penul. producta denominatum a ceruicibus, significat ceruicis sustentamentum, & munimentum. Hoc enim instrumento delicatiorum ceruices cōsueuntur. Iuuenalis:

Conducit comites sellam ceruical amicas. Martia.

Tinge caput nardi folio ceruical olebit.

Ceruisia, decoctio ex fermentis & sorbis confecta, quā Bacchus inuenit. Vergilius: — Et pocula lati,

Fermenta atq; acidis imitatur uice sorbis.

Ceruix, posterior colli pars, quæ ab occipitio incipit, & tēdit ad spinā. Nā quæ anterior est, gula dicitur. Ceruicis hæc comoditas est, ut ad dextrā sinistram uel prius, retrorsumq; uertatur. Cōstat enim ex ossibus orbiculatim uertebratis, ex quibus fit ad circūspectū facilis. Hinc est, quod qui nec flecti, nec cogi possunt, ceruicis duræ perhibeātur: unde dicimus hominē duræ ceruicis, quasi indomabile atq; contumacē. Antiqui uerō, ut Quintil. ait, ceruices dicebāt, primusq; Hortensius ceruicem dixit. Cice. in Vati. Inflato collo tumidis ceruicibus intulisti. Cato: Si caput aut ceruices dolent, e a lotio calido

caldo lavito. Hinc Ccruicosus, pro duro & inexorabili.

Cerus, genus arboris glandiferæ, à quo fit possessiū Cereus.

Cerussa, pen. prod. est quā Græci ^{ῥωσσοῦς} uocant, ex plū-
bo in acuto aceto soluto, cōparatur. Viētru. docet quomodo
fiat, dicēs: Rhodij dolijs sarmēta collocātes, aceto suffuso su-
pra sarmēta collocant plumbeas massas, deinde ea operculis
obturant, ne spiramentū obturata emittant. Post certū tem-
pus aperientes, inueniunt è massis plumbeis cerussam. Eadē
ratione lamellas æreas collocantes, efficiunt eruginem, quæ
æruca adpellatur. Cerussa uero quū in fornace coquitur, mu-
tato colore, ad ignis incendiū efficitur Sandaraca. Id autem
incendio factō ex casu didicerunt homines, ex eo multū me-
liorem usum præstari, quā quæ de metallis per se nata fodi-
tur. Vt cūq; igitur, ita cerussa comparetur, neq; acutū, neq;
lancinans quicquā habet, neq; distrahens, sed emplasticū ac
refrigerans. Vltā aut inquit Accius pura cerussa mutatur, in
id quod Syricum nūcupatur, quē medici Sandica uocāt. Hie-
ro. ad Furiam: Quid faciat cerussa in facie Christianæ.

Ceryx, Latine præco & caduceator, unde Euseb. scribit à Nerone cerycas fuisse certamine superatos. Senc. ad Screnum: Non uis nisi consul aut pritanis, aut ceryx, aut suffes ad ministrare rempub. hoc est, caduceator & magistratus ad rem pub. gerendam. Est autem Græcum, κήρυξ ἔξ το κηρύσσειν καὶ κηρυκιδύω. Tamen Suidas, κήρυξ ἐν πολέμῳ, πρεσβὺς ἐν εἰρήνῃ. id est, κήρυξ ex demonstrando & præconico, tamen Suidas, κήρυξ, id est, præco in bello, legatus in pace.

Cespes, est herba cū terra euulsa, inde Cespitare uerbū. Cc.
Cessum ire, significat regredi, retrocedere. Iustin. lib. 2. Cō-
 missio praelio ite cessum, inhibete remos & à bello discedite.
 Et apud legis consultos tit. ad leg. Aquil. Interim superius
 plastrum cessum ire cœpit. Fit autem à cedo: & cœsum à cœ-
 dendo. id est, feriendo, contrarium aduerbio punctum: ut, Cœ-
 sum ferire, hoc est, per aciem gladij. Cœsum, potius quàm pun-
 ctum ferientes Romani solebant illudere.

Cesso, *as*, abstinere, ab opere uacare. Vergilius:
 Et si quid cessare potes requiesce sub umbra. Item Cessare,
 tardare, remorari. Idem: -Cessas in uota precesq̃.
 Id est, tardus es in uota faciendā. Terentius in Eunū. Paulu=
 lum si cessassem Pithias, domi non offendifsem, ita iam ador=
 nabit fugam. Et Cessare dicimus eos quorum officium desy=
 deramus. Gell. Amici isti magnam in partem cessatores sunt.
 Huius compositum est Concesso. Plaut. Postquā aurora est,
 nunquam concessauimus lauare, aut fricari, aut ornari.

Cesticulus, paruum cingulum. Cc.

Cestrum, instrumentum quo cauatur ebur. Alij putant esse genus teli Persico bello inuenti. Iul. Pollux pro stimulo, siue stylo accipit Cestrum. Præterea sphyrænam piscem Attici Cestrum uocant, Latine Sudim adpellatam, quia rostratus sit, & similis balenæ. Habetur & herba Cestron pro betonica, seu à uarietate remediorum, & efficacia nomine imposito. Sed & mugil piscis, ideo Cestreus uidetur à Græcis adpellatus, quia teli modo publica Atheniensium pœna intret adulteros. Vt cunq; hoc genus missilis, quod Græci Cestron uocant, nostri uiriculū illam & terebram uulgò ita dicimus.

Cetariæ, loca iuxta mare stagnante lacu, in quibus Thinni, & alij huiusmodi pisces capiuntur, & saliantur. Plin. Car-
teia in cetarijs adfectus Polypus exire, &c.

Cetarij, dicuntur maiores pisces capientes, seu uendentes, di-
cti ab eo, quod Cete in mari, maiora sunt piscium genera. Co-
lu. lib. 9. Salsamentorum omnium purgantia, quæ cetario-
rum officinis eueruntur præberi conuenit. Varro: Aduertis
cetarios, quum uidere uolunt in mari turmas, ascendere in ma-

lum alti, ut penitus per aquam perspiciant.

Cetra, scutum breue loreū quo (Ser. auto.) utuntur Aphri,
 & Hispani. Vergilius: Laeas cetra tegit.
 Hinc Cetrati dicti sunt, milites cetris muniti, de quibus fit
 mentio apud Cæsarem & Liuium.

Cetus, ceti, sine diphth. piscis maximus in Atlantico mari.
Hierony. sicuti fuit Ionas in uentre ceti. Ambros. lib. Hexa.
Virtute mitigauit mare, disciplina statuit cetos. Dicitur et
Cete neutro genere, et numero plurali. Hierony. in Genes.
Creauit Deus cete grandia. Sunt autem Cete maiores pisces,
non ouum, sed animal gignentis, tantæ magnitudinis, quæ si
quando supernatant fluctibus annare insulas putes, montes
altissimos summis ad cælum uerticibus cminere. Hi etiam
Testudines marinæ dicuntur à diuo Hierony. in epistola ad
Presidium diaconum, sicut in dictione testudio uidere po-
tes. Saltem digne exprimit Suidas, κητος θαλάσσιον θύριον πω-
λευσθεῖς, ἐστὶ γὰρ λέων, ἵγυρανα παρδάλις, φύλαμϑ, πηρσις, ἡ ἱερο-
μὲνη μάλλα ὅ γ' ἀποστοπαρώνισον ἐστὶ καὶ κηρίς, ἐδ' ἔρ' ἰχθέρων ἰδοῦν.
Cete marina fera, multarum specierū, est enim leo xygena
pardus. Item Cetus mons inter Noricum et Pannoniam.

Ceuere, penultima prod. est clunes mouere, quod fit aut adu-
lando, aut in re Venerea turpia operando, & proprie de ma-
ribus dicitur. Crissari uero de mulieribus. Persius:
-An Romule ceues.

CHabrias, Atheniensis philosophus, & imperator incl
tus. Hic dicere solebat, terribiliorem esse exercitum ceruo
rum, duce leone, quàm leonum duce ceruo.

Chære, χαῖρε *salve*, hoc Syro Hebraicōq; *sermone* adpellatur שלום לך, *schalom lecha: uel*, שלום לך, *schalom lach, id est, pax tibi.*

Chalame, ciuitas Persidis, quæ nunc adpellatur Actisiphon.
Chalāsis, pen. corr. tunicæ genus, quod Χαλαραὶ vocāt à laxitate, uel (ut quidam dicunt) nodus tunicæ muliebris, quo connexa circa ceruicem tunica sumitur.

Chalastra, urbs ad Termeū sinū inquit Strabo, à Chalastra proximo portu dicta, hinc Chalastricus. a. um. adiectivum.

Chalaza, collectio sub cute, buboni & Aegyptiæ fabæ simi-
lis, dolorem si tangatur adferens, à Latinis grando dicitur.

Chalazias, gemma quæ grandinum colorem & figurā habet, adamantinæ duritiæ. Cc.

Chalcantum, atramenti genus, à quadam æris similitudine,
χαλκός enim Græci æs dicunt. Cc.

Chalcedonia, siue Chalcedon, urbs fuit in Asia iuxta Bos-
phorū Thracium, ex opposito ad Byzantiū. Hanc Mega-
renses cōdidere, cæci adpellati, qui nō potius oppositū litus
elegere, in quo iacet Constantinopolis optimo loco. Hic olim
magna synodus celebrata est, quæ inter octo numeratur, qui-
bus Romana ecclesia præcipuum impertitur honorem.

Chalceutice, χαλκοῦ πικρ, *æraria fabrica*, χαλκός, *æs dicitur*, unde *Chalceus faber*, *ærarius*, *excussor*q; Latine adpellatur.

Chalcidius, a, um, nomen gentile, etiam nomē philosophi.

Chalcis, *chalcidis*, *urbs* Metropolitana in Euboëa regione, insula iuxta Euripum. unde Chalcidicus, *a*, *um*. *Alia* est in Chalcidica regione Syriæ. *Adhuc* *alia* est in Actolia. Est et Chalcis avis.

Chalcites, lapis arci coloris, sed nigrioris. Cc.

Chalcophonos, gemma quæ illisa, æris tinnitum reddit.

Chalcosmaragdus, gemma æris uenis turbida, nomen cōpositum ex χαλκός, quod æs significat.

Chaldaea, cum æ, diphth. Asiae maioris regio, Arabia cõter-
mina, plana, fontium indiga, in qua Babylon ciuitas magna.

Chaldaeos

Chaldaeos Arphaxat instituit, & à se Arphaxateos nominavit, ut inquit Iosephus. Chaldaei Assyriorum magi ex gentis uocabulo dicuntur, qui diuturna observatione siderum, scientiam putantur effecisse, ut praedici posset, quid cui euenturum, & ex quo quisque fato natus esset. Chaldaeorum astronomicorum multa sunt genera. Nam quidam Orcheni dicuntur, quidam Borsipeni, & alij complures, qui per sectas distincti sunt. Hi Genethliaci quoque adpellantur, & Mathematici.

Chalepi, Graeci χαλεποι, dicuntur duri, asperi, ac prolatu difficiles, qualis est uersus Vergilianus: Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum.

Chalestra, urbs Thessaliae littoralis, iuxta quam Axius fluvius in mare Aegeum descendit.

Chalix, lapidis genus, ex quo deducitur ignis.

Chalybes, cum y cor. populi in Poto iuxta Thermodontem fluvium, sicut Strabo & Plin. testantur. Hi ferrum nudi effodiunt, dicente Verg. India mittit ebur, molles sua thura Sabaei. At Chalybes nudi ferrum. Ponitur tamen quandoque Chalybs pro ipsa ferri materia. Ouid. lib. 4. de Fast. Aes erat in pretio chalybis iam massa placebat. Quandoque pro instrumento ex chalybe facto. Vergilius: Vulnificusque chalybs. Lucanus: Chalybem frenosque momordit. Est & Chalybs fluvius in Hispania.

Chamaecerasi, breues cerasi. Sunt autem eius duo genera, ut ait Plin. lib. 16. scilicet sylvestris frutex, & Alexandrina, ut intelligas duo esse genera. Alterum est Camedaphne, quam Latini laureolam adpellant. Alterum laurus Alexandrina.

Chamaecissos, genus hederæ, quæ nunquam se ab humo attollit composita dictio ex χαμαί, quod est infimum, & κισσός, hederæ. Sic Chamaeplatani, uocantur humiles platani, & coactæ breuitatis.

Chamaedaphne, herba uulgo nota, aliter peruinca, quæ in longum crescit, obuiæ quæque uinciens ac peruinciens, folia habet lauro similia. Ideo Chamaedaphne, hoc est, parua laurus adpellatur, florem facit uiole similem.

Chamaedracontes, genera serpentium.

Chamaedreos, Latine Calamandra, herba calida & sicca in tertio gradu.

Chamaeleon, dicitur ex chamela frutice saxoso, non altiore palmo, folia oleastris, baccasque habente. Cc.

Chamaeleuce, herba quæ iussilago dicitur.

Chamaelon, herba est uulgo nota ab odore mali sic dicta, quam medici recentiores chanomilla barbare uocant. Cc.

Chamaemirsyne, frutex ex quo scopæ fiunt, aliàs Ruscus, nonnulli sylvestrem myrtum uocant, ex quo fit oleum Chamaemirsinum. Cornuc.

Chamaerepes, arbor est ex specie dactylorum, quæ & in Creta & Sicilia nascitur, folio latiore ac molli, & ad uirilia utilissima.

Chamaeteræ, quæ & Chamaeteridæ à Grecis dicuntur, humiles & depressæ imagines, id est, seruae & pedissequæ. Chamæ enim Græcorum aduerbium. Latine significat humi. Scribit Plinius lib. 36. Scopam fecisse Apollinem Palatinum, Vestam sedentem laudatam in Seruiliæ hortis, duasque chamaeteras circa eam.

Chamazelos, herba est ab alijs tomentum dicta, cuius folia ita alba & mollia sunt, ut planè uideantur tomentum, & pro tomento usurpentur.

Chameleon, ontis, quasi paruus leo, animal est diuersa uarietate confersum, ut pardus, & ad colores quos uidet conuersione facillima uariatur. Nascitur in India, figura & magnitudine lacertæ, nisi quod crura habet recta & excelsiora.

Lateræ uentri iunguntur ut piscibus, & spina simili modo Eminent rostrum simile suillo, cauda prælonga in tenuitatem. desinens, & implicans se uiperinis orbibus, ungues adduci, motus tardior ut testudini, asperum corpus ut crocodilo, habet oculos corpori cōcolores, nunquam eos operit. Solus animalium, nec cibo, nec potu alitur, nec alio quam aeris alimēto, latet hys me ut lacerta. Ab Auicenna dicitur stellio, sed diuersum esse Hiero. in Leui. ostēdit, quum inquit. Megale, Chameleon, et stellio, & lacerta, & talpa omnia hæc immunda sunt. Est & genus herbarum à foliorum uarietate, mutat enim cum terra colores, ad similitudinem chameleontis animalis. Hanc quidam Buphōnem uocant.

Chamelopardalis, pen. cor. animal, cuius est ad magnitudinem chameli proceritas, color, pellisque pantheræ maculis uoluti florētibus uariiegata, postremæ infra aluum partes humi subsident, sicuti in leonibus uidemus. Humeri, pedesque priores, atque ite pectus, præter ceterorum membrorum rationem proceræ, tenuis ceruix, chamelo caput simile. Chamelopardalis est animal collo simile equo, pedibus & cruribus boui, capite camelo, albis maculis rutilum colore distinguētibz.

Chamelus, per simplex 1. generis communis, animal quadrupes, quod crura prolixa, collum longum habet. Sitim sustinet per triduum. Sed quum inuenit aquam tantum bibit, ut præteritæ et futuræ siti sufficiat. Hiero. in Gen. Separauit chameleos foetas, cum pullis suis. Bactri chameleos mittunt, & Arabia, ut scribit Diodo. Sed in hoc differunt, quod Arabici bina in dorso habent tubercula, hos Dromedarios uocant, singula Bactriani. Chamelus uero pro fune nautica, quo nautæ marinas anchoras ligant, generis masc. est, ut apud Euangelium: Facilius est chameleum per foramen acus intrare, quam diuitem, &c. Χαμὸς θεὸς ἢ τῶν τῦριων καὶ ἀμεινιδῶν θεὸς ἢ ἀστέρη θεὸς σιδωνίων ἢ ἐλαφιδόσε Γλαμῶρ. id est, Chamos deus erat Tyriorum & Amenitum, quemadmodum Astarte dea Sidoniorum, quam coluit Solomon.

Chanona, id est, placenta.

Chaonia, pars alpestris Epiri, licet quandoque sumatur pro tota Epiro. Hinc Chaones populi à Troiano Heleni fratre Chaone nominati. Hi Molossi etiam, ut scribit Strabo adpellati sunt, à Molosso Pyrrhi filio. Vergilius:

Chaoniamque omnem Troiano à Chaone dixit.

Chaonides, dicti sunt lupi ceruarij.

Chaos, Hesiodus omnium rerum initium uocat, quod ante omnes Deos, Deasque natum sit, in Theogonia scilicet, & Orpheus in principio Argonau.

Ἀρχαὶς μὲν πρῶτα χάος ἀμεινιδῶν ἀνὰ κλυ,
καὶ κρόνον δὲ ἐλόχουσαν ἀπειρεσίῳσι ὑπὲρ ἄλκας,

Αἰθέρα καὶ θῖναι περιώπια κυβερῶν ἔρωτα. id est, Veteris principia chaos magnam necessitatem Saturusque, quemadmodum genuit infinitis resolutionibus aërem circumspicuum.

Et iterum adpellat, confusam quondam ab initio unitatem hiantem, patentemque in profundum. Alij adpellant materiam cœli & terræ confusam atque informem, quæ primū ex nihilo facta est, de qua postmodum omnia sigillatim per species uarias, formasque proprias prodierunt, de qua scriptura loquitur: Qui fecisti mundum de materia informi. Lactant. uero sic habet: Chaos est rudis, inordinataque materiae confusa congeries. Nec audiendi sunt poëtæ, qui aiunt chaos in principio fuisse, id est, confusionem rerum atque elementorum, postea uero Deum diremissee omnem illam congeriem, singulisque rebus ex confuso acervo separatim, in ordinemque descriptis, instruxisse mundum pariter & ornasse, quemadmodum Ouid. Antè mare & terras, & quod tegit omnia cœlum

Vnus

Vnus erat toto naturæ vultus in orbe,
Quem dixere Chaos, rudis indigestaque moles.

Omnia enim Deus fecit ex nihilo. Simplicius in commentarijs de cælo Aristotel. ἡ καὶ δὲ ἐν τῷ πρῶτῳ ἀρχῇ τῆς ἀσφαλῆς τῆς φύσεως ἐκ ἐλαττονῶν ἐξήκοντα κυρίως. Et multa alia, id est, Audiui ego quidem Aegyptios sydera observantes, non minus sexaginta milia. Est autem hoc nomen Græcum, quod declinat primæ declinatione contractorum, hoc modo: τὸ χάος, τὸ χάος καὶ χάος, τὸ χάος καὶ χάος, τὸ χάος, τὸ χάος. Et apud Latinos, Chaos, chai, chao: sicut Prisci. declinavit. Verg. lib. 4. Georg. Atque chaos densos diuini narrabat amores. Ouid. lib. 14. Met. Et nocte noctisque deos herebique chaosque. Dictum Chaos à χῶ, fundo, quod fuerit fusio, id est, confusio elementorum omnium.

Characatæ, uinæ pedatæ, uallatæ, à Græco χάρων, nos, uallum, χάρων, sculpo, fingo, scæmi. gene. duntaxat pedamentum uitis significat. Colu. lib. 6. Quæ defixis arundinibus circumiunctæ per statumina calamorum, materijs ligatis in orbiculos, gyrosque flectuntur, eas nonnulli Characatas uocant.

Characiam, uocant arundinem crassiores, firmioresque, quod aptior sit sepibus faciendis, quippe χάρων, sepire est.

Characias, genus thymali, herba ramis digitali crassitudine, cuius semen cum melle decoctum, in usu est ad catapocia, hoc est, pillulas faciendas, soluendi alui gratia. Hanc medici corrupto uocabulo, Cataputiam uocant.

Character, Latine notamen, uel lineamentum, uel litura, signum, figura, stylus dicendi, unde literæ Characteres dicuntur.

Characterifimos, Latine designatio, ut est apud Iuuenal. -Et Caluo seruiret Roma Neroni. Figura, qua orator uitas eorum de quibus loquitur, deformat.

Charadrus, auis maritima magna et ingluuiosa, quam aspicientes isterici liberantur, si Suidæ creditur, quum Plinius de Ibero aue hoc affirmet.

Charaxes, frater Sapphus poetriæ, qui captus fuit Rhodopes meretricis amore. Cc.

Carchesia, genus poculi apud Græcos, forma procera, et circa median partem compressa, ansata mediocriter, ansis à summo ad infimum pertingentibus. Et tribuitur Ioui, sicut scyphus Herculi, cantarus Libero. Vergil.

Hic duo rite mero libans carchesia Baccho.

Hoc genere poculi aurei donata est Alcmena ab Ioue, pro pretio concubitus. Asclepiades autem uir inter Græcos apud primæ doctus, Carchesia à nauali re æstimat dicta. Ait enim, naualis ueli partem inferiorem, paternā uocari. At circa median uero partem, trachelon dici. Summam uero partem Charchesium nominari, et inde diffundi in utrunque ueli latus, ea quæ cornua uocantur. Sunt etiam qui putent Charchesia esse foramina, quæ in summo malo funes recipiunt. Catullus: Lucida qua summa splendent charchesia mali.

Charientifimos, dici potest gratificatio, nam χάρων est gratum uel gratiosum, figura est, quum dura dictu mitius et gratius proferuntur.

Charis, Latine gratia, à quo Charisma, atis, in eadem significatione.

Charisius, nomen cuiusdam Grammatici, quem Prisci. allegat. Est et panis, seu (ut Suidas ait) placentulæ species.

Charisteum, genus marmoris uiride, à χάρων, gratia, quod eius color gratus sit aspicientibus.

Charistia, neut. gen. et numeri plur. festa uocabantur quibus cognati conueniebant, et munera mutuo mittebant. Ouid. lib. Fast. Proxima cognati dixere charistia. à χάρων, gratia. Et Charistia Latine etiā dicitur gratificatio. Valer.

lib. 2. Conuiuium solenne maiores nostri instituerunt, idque Eucharistiam adpellauerunt.

Charitas, Latine amor dicitur, à χάρων, gratia, amor. Est qui dem Charitas amoris species, quæ ad homines tantum spectat pro dignitate et qualitate personarum, amor ad omnia. Nam maxima charitas debetur parentibus, proxima filiis, et deinceps reliquis. Vel Charitas (ut Specusip. ait) est integra animi declaratio, ciuili scientia honestorum atque utilium.

Charites, gratiæ tres fuerunt. Aglaæ, Thalia, et Euphrosine, Iouis filie.

Cariophilon, pen. cor. genus aromatis, et nascitur in India gradus et fragilius granis piperis, ut testatur Plin. habetque capitella dentata, ac odoris medicinæque gratia ad nos adhibetur, à χάρων, gratiosum, et φίλος, amicum, charum.

Charmasynum, genus serici, ex eo quod aspicientes delectet.

Charon, tis, à poetis dicitur qui transuehit tria inferni flumina, Acherontem, Stygem, et Cocytum, qui et defunctorum animas ad aliam ripam transuehit.

Charopus, penul. cor. Latine amabilis, blandus, gratiosus dicitur, à χάρων, gratia, et ὄψις, aspectus.

Charta, cum ch aspirato. Est enim dictio Græca, et proprie fit ex papyro, apud Græcos pro eo poni consuevit quod nos librum dicimus. Ouidius lib. 3. de trist.

Nullus in hac charta uersus amare docet.

Ponitur quandoque pro folijs seu phyluris, in quibus scribimus, seu sint papyraceæ, siue membranæ, aut ex pergameno, aut ex alia materia. Quintil. Quum aperto codice chartas explicaret. Vnde Suet. in Nero. Plumbeam chartam supino pectore sustinuit. Plinius lib. 13. Chartam Alexandri Magni uictoria repertam, autor est M. Varro, condita in Aegypto Alexandria ante non fuisse chartarum usum, palmarum folijs primò scriptitatum. Deinde quarundam arborum libris, postea publica monumenta plumbeis uoluminibus, mox et priuata linteis conscribere coepit, aut ceris (alias schedis.) Vopiscus in Aureliano: Quæ omnia ex libris linteis in quibus ipse quotidiana sua scribi præceperat. A Charta fiunt Chariteus, et Chartulanus adiectiua. Charta uirgo, quæ nondum peperit, hoc est, quæ nondum transcripta est, dicitur à Mar. Custodit ipse uirginis pater. Parere enim dicuntur chartæ, quum ex ijs exemplum sumitur. Item Charta urbs Tyri dicta est, ex qua et Dido ducta fertur, et ab se conditam urbem, Carthaginem adpellasse.

Chartaceus, a, um, quod est ex charta. Vlpia. de lega. lib. 3. Quod si in codicibus sint membranis, uel chartaceis, uel etiam eboreis, uel alterius materie.

Chartophylacium, Latine scrinium dicitur, nam φυλακὴ, custodia, φυλάξω, custodio.

Chartula, diminuti. Hieronymus: Volo in chartulis meis ineptias scribere.

Charunda, nomē uiri, qui Atheniensibus leges dedit, quæ à Catana ciuitate, unde originem habuit, Cataneus est adpellatus.

Charus, significat gratum, et amore deuinctum. Vergil. -Chara Deum soboles.

Charybdis, et Scylla, duo monstra sunt in freto Siculo, de quibus Verg. Dextrum Scylla latus, laeuum implacata Charybdis Obsidet. Est autem locus sicuti scribit Sall. iuxta Taurominitanum littus, extatque fabula Charybdis mulierem fuisse rapacissimam. Quæ quum Hercules uaccas rapuisset, à Ioue fulminata est, et in hoc monstrum conuersa. Est igitur Charybdis mare periculosum nautis, quod contrariis fluctuum cursibus collisionem facit, et rapta quæque absorbet et reiecit. Ouid.

Et uomit epotas sæua Charybdis aquas.

Seneca ad Lucillum: Scyllam saxum esse et quidē terribile nauigan

nauiantibus optime scio. Charybdis an respondeat fabulis, perscribi mihi desydero. Fac nos certiores, utrum uno tantum uento agatur in uertices, an omnis tempestas ac mare illud contorqueat, & an uerum sit, quicquid illo freti turbine arreptum est per multa milia trahi. Thucyd. lib. 4. ἐστὶ δὲ περὶ τοῦτος ἢ μεταξὺ τῶν ἑνὶς θάλασσαν, καὶ μεταξὺν ὑπὸν βραχὺτατον σκελίαν τῆς ἡπείρου ἀπὲρ καὶ ἐστὶν ἡ χάρυβδις κληθεῖσα ταῦτο. id est: Est autem fretum inter Rhegium mare & Messenem, à quo breui spacio Sicilia à continente distat, & est Charybdis adpellatum.

Chasma, atis. Latine hiatus, fissura, rictus, ὁ π. χάσματος ἔνδερ καὶ χάσμα. χάσματος est hio. Fit autem Chasma nō solum in coelo, de quo Plinius: Fit & hiatus coeli quem uocant chasma, sed etiam in terra, unde ait Iurisc. tit. de censibus. Si agri portio chasmate perierit, debet per censitorem reuocari. Ammianus eleganti uocabulo Chasmaticum adpellat terræ motum, quo patefactis subito uoratinis terrarum partes per hiatus absorbentur.

Chelæ, scorpionū & cancrorū brachia, tamen Græce χηλῶν, dicitur ungula, sed scissa, ut Theod. Gaz. a li. 2. παδία Κυρι. Vergil. Qua locus Erigonem inter chelasq; sequentes. Ambrosius de cancro loquens: Et periculosum est, inquit, si chelam eius includat.

Chelæ, signum cœlestē, & dicitur prima pars Scorpion.

Chelone, Græce χελώνη, à Latinis dicitur testudo.

Chelonia, gemma testudineo oculo similis.

Chelonitides, gemma similis testudini aureis quibusdam guttis insignis.

Chelonophagi, πεcul. corr. testudinum comestores, nam χελώνη, testudo dicitur, φάγοι, comestores. Sunt autem populi Carnanæ, ut inquit Soli. qui non alia, quam testudinum carne uiuunt. Et earum superficie casas tegunt, tantæ apud illos reperiuntur magnitudinis testudines.

Chelidonia, de quo infra, herba uisui saluberrima, ab hirundine monstrata, à Græcis χελιδόνα, à nostris hirundo transfertur, à qua Chelidonia herba dicitur, quod eo auitū genere adueniente nascatur, & discedente extingatur. Siue quod hirundines restituant oculos pullis suis excæcatis ea herba. Item Chelidonia uocatur Fauonius uentus, ab octauo Idus Martias fluit, ab hirundinis uisu. Chelidonia etiam est oculus Indicæ testudinis, qui est lapillus. Item genus serpētis seu aspidis, ut Gale. autor est.

Chelydros, testudo marina, quasi Chersydros, quia in aquis & terris degit. Nam chersum, terram, hydros, aquam dicitur. Est etiam ornatus quidam, quo donabantur mulieres. Iuuenalis: —Donat archana chelydros. Ita enim exponitur ab eruditis, quamuis nonnulli legant Cylindros, quum Cylindrus aliud significet. Cornuc.

Chelys, animal, testudo est proprie, sed capitur pro cithara, ex qua Mercurius eā fecit, ἀπὸ τῆς χελώνης, hoc est, testudine. Nam ex testudine prima facta est cithara à Mercurio consumpta iam carne, sed superstitiis neruis. Proprie ergo Chelys testudo, Chelyon operimentum testudinis.

Chemites, sepulchri species, cbori similis, in quo Darium conditum ferunt. Cornuc.

Chenalopeces, ex anserum sunt genere, quibus pro cibis lautioribus utuntur Britanni. Cc.

Cheniscus, pars proræ, à qua dependent anchoræ, quæ carinæ sit principiu. Alij puppis fastigiū adpellant, dicitur Cheniscus quoniā anseris caput, nauū fabricatores ipsi fastigio posuerunt. Vel boni augurij gratia nauem anseri a simulantes, Cheniscum adpellarūt, quod undis more anseris nō ma-

defacta supernatet. Apul. —Et puppis intorta chenisco.

Chennis, insula est, ut Pomponius scribit, in quodam lacu Aegypti.

Chenoboscion, locus ubi anseres aluntur. nam χλω, χλωος, anser dicitur.

Chenopus, Latine anseris pes dicitur, quo nomine dicta est herba, quæ habet effigiem anserini pedis.

Chenotrophia, χηνοτροφία, nantium uolucrum auaria.

Chenturiones, cum aspiratione scripserunt antiqui. Cc.

Cheopses, Aegypti rex, qui celeberrimam illam pyramidē struxit, habuitq; in ea tam multa hominum milia, opus illic tot annis facientium, ut pro apio, cepa, allio, expensa fuerint mille, & sexaginta talenta.

Cheramides, genus lapilli pretiosi, qui (ut Strabo refert) in Mauritanie campestribus nascitur.

Cheria, raphani genus syluestre. Cc.

Cherronesus, ἀπὸ τῆς χερσονήσου, uisus dicitur. Est autē χερσονήσος terra, perinde ac χερσὶς, uisus insula dicitur. Scribitur igitur per duplex rr, peninsula est undiq; ferè mari cincta, & ob excellentiā ponitur pro Peloponēso. Dicitur & Cherronea quæ fuit Plutarchi patria, clade totius Græciæ clarissima. Verum totius Cherronesi triplex partitio uidetur. Prior & nobilior pars est Asia, quæ ab Helle spōto usq; ad Halyn & Cappadociam porrigitur, & à monte Tauro in Septentrio-nē uersa Ponto procumbit Euxino. Altera est Cappadocia, quæ incipiens ubi Asia desinit, Orientē uersus ad Euphratem usq; procurrit, & ab Euxino usq; ad Taurum & Amanum montem in Meridiem extenditur. Tertia est omnis plaga, quæ à summis Tauri iugis usq; ad mare in Austrum uergit.

Chersina, testudinis genus terrestris. Cc.

Chersonesus, idem quod cherronesus. Nam χερσὶς, terra manu facta, νήσος, insula.

Chersydros, serpens qui tam in aquis, quam in terris moratur. nam componitur ex χερσὶς, terra, ἰδὼς, aqua, quasi uiuēs in terra & in aqua.

Cherubin, generis neutri, & pluralis numeri, pro illo angelorum choro. Cherub uero, seu Cherubim per m, tam mascul. quam neutri generis est.

Cherufci, populi Germaniæ.

Chibis, herba est, quam alij scortanam uocant. Cc.

Chidnei, populi iuxta Pontum.

Chidōrus, Macedoniae fluius.

Chiliarchus, qui præst mille hominibus. Sed in Roma. historijs pro tribuno militum ita semper accipitur, ut Demarchus pro tribuno plebis. Nā autore Iosepho, ordo in Rom. militia hic erat, ut milites ad centuriones, illi ad tribunos, quos Græci Chiliarchos uocant, mane cōuenirent salutatum Hecatonarchos, supra centum. Pentecosiarchos, supra quin quagenos, Decasiarchus, supra denos.

Chilias, chiliadis, numerus qui mille continet. Chilia, mille: hinc Chiliarchus, millenarius.

Chilon, unus ex septem sapientibus Græciæ.

Chilos, χῆλος, labrum, unde Chilones, qui labra improbia ra habent.

Chimæra, cum æ diphth. on, cuius prima corripitur. La tinē Capella, mons in Lycia, leonibus & serpentibus inhabitabilis, qui etiā flammā ad modū Aethnæ in Sicilia emittit ē summo uertice. Quod utiq; dedit causam fabulæ, ut Chimæra monstrum dicatur tria capita habens, unum leonis, aliud chimærae, aliud draconis, cuius capita ignem efflant. Lucretius: Prima leo, postrema draco, media ipsa chimæra. Ouid. lib. 6. Met. Quoq; chimæra iugo medijs in partibus hircum, Pectus

Pectus et ora lea, caudam serpentis habebat.

Hesiodus. Τῆς δ' ἥν τ' ἴς κεφαλῇ μιᾷ μὲν χερσὶν ἰόντι. id est, huius uero tria erant capita, unum quidem leonis.

Chimerinos, penult. corr. unus ex cœli circulis, qui Capricornum cōtingit, in quo quum sol est, dies breuissimi sunt, et hyemalis interpretatur. Martialis:

Si daret autumnus mihi nomen operinos essem.

Horrida si brumæ sidera Chimerinos.

Duæ etiam sunt plagæ orbis habitabiles. Quæ à nobis habitatur, ὁρίων à scriptoribus nominatur. Altera quam incolunt Antichthones, Chimerine, à nobis hyemalis. quæ ad Austrum deflexa, Australis quoque nuncupatur, quum nostra Septentrionibus supposita sit.

Chimum, adpellant decoctum, quod per uenas discurrens in id membrum conuertitur cui adhæret, et restituit quod inde ex calore perierat. Nam alimentum, quod sumimus quartò intra nos decoquitur. Primò in stomacho, secundò in epate, tertio in cordis epatisque opera, postremò, ac quartò perficitur in uenis.

Chione, nobile scortum fuit, nomen habens à candore niuis. Χιών enim Græcè niuem significat. Cc.

Chios, insula in Egæo, seu Pamphylio noningentorū stadiorū ambitu, in qua nascitur mastyx. Hæc olim dicta est Aetholia. Cleobolus Chiā adpellauit, à Chione Nympha. In hac templū Apollinis: Vnde Chius Apollo, et Chij, in ea habitantes. Et promontorium Aruifum, in quo Aruifia uina. Et penultimā correptam habet. Lucanus lib. 8.

Quas asine cautes, et quas Chios asperat undas.

Sunt qui quadrigentam Chiū esse putant, ut prima sit Chios insula. Secūda Carie urbs, sub monte Pelleno, Tertia in Eubœa. Quarta in Cherroneso Rhodiorum, iuxta Triopiam.

À Chios fit Chius, a, um, pen. produc. Tibul. lib. 2.

Nec mihi fumosos ueteris proferre phalernos.

Consulis et Chio soluite uincla cado.

Hæc insula protulit memorabiles uiros. Ionem tragicum, Theopompum historicum, et Theocritum sophistam.

Chiragra, penult. corr. manuum dolor. χείρ, manus. ἀγρία, dolor, atrocitas. Martia.

Si nihil porrigit hæc chiragra est.

Hinc Chirager, et Chiragricus, qui chiragram habet.

Chirocrates, pen. corr. nomen architecti celeberrimi, qui ab aliis quibus Dinocrates dici solet, apud Plin. lib. 34.

Chirodita, tunica prolixa ultra brachia manus operiens. Alio nomine Macrochera dicitur. Vnde Scipio Gallo homini delicato obiectat, quod cum chirodota tunica, id est, manicata accubuerit. Has uestes Plautus uocat Manileatas. Dicta est autem Chirodita ἀπὸ τῶν χειρῶν. hoc est, à manibus quas promissiores habent. Sunt Chirodite Dalmatarum uestes, manicatæ, sericæ, infectæ colore quo utebantur Dalmatæ, quem hodie Dalmascum uocant. Quibus uestibus indutus, Dalmaticatus adpellatur. Lampridius in Cōmodo. Dalmaticatus in publicum processit.

Chirographus, et Chirographū, manus inscriptio, χερσὶν, scribo. Chirographa, sunt quæ nos perscripsimus, in fidē alicuius. Acon. scribit Chirographa dici, in quibus tantū quæ gesta sunt, scribi solent. In Syngraphis etiā contra fidē ueritatis pactio uenit, et nō numerata quoque pecunia, aut non integre numerata pro temporaria uolūtate hominū scribi solet. Iuuen. Vana superuacui dicunt chirographa ligni.

Hinc Chirographarius, à Iureconsul. ponitur pro eo, qui suo chirographo scripsit se debitorem in codice.

Chirogrillus, echinus terrestris, ut est apud Lenticū ca. 11.

Chiromantia, in manibus diuinitio. νομάω enim moueo, cum quadam arte, uel μαντῖα καὶ χεῖρ.

Chiromon, panacis genus ab inuentore Chirone centauro, folium lapato simile, flos aureus, radix parua. Cc.

Chiron, nomen medici præstantis, à cuius nomine herba quod dicta est Centaurea, et Chironium hulus, quod maxime fit in pedibus et cruribus, habens duas oras callentes tumentesque dolore modico. Dictum ceu Chironis operam desyderet. Fuit hic Chiron centaurus et Achilles magister, Saturni et Philyræ filius, Oceani filia, dimidius homo, reliqua parte equus, qui à matre Philyrides est dictus. Hic uniuersos sue ætatis homines bonitate et iustitia superauit. Nauigauit cum argonautis, quorum medicus fuit. Medicinam et herbarum uires inuenit. Medicinam Aesculapius, Citharam Achilles, Astrologiam Hercules, ab eo didicerunt. Tandem Deorū miseratione, quum ex uulnere obiisset, relatus est ad astra, et Sagittarium constituit.

Chironia, uitis, quam alij bryoniam dicunt. Cc.

Chironomia, manuum motus. Quintil. legem gestus interpretatur. Chironomia à χείρ, manus, et νόμος, lex. Sunt enim motus quidam præscripti, quibus saltantes manibus utuntur. Quod positum in Græcorum usum fuit. Apud Roma. autem integris adhuc urbis moribus, in solo theatro exercebatur, et maxime pyrrichia saltatio. Chironomus, et Chironomonitis, qui manibus gesticulatur et ludit, unde pro structore ponitur à Iuuen. qui lege quadā manū diuidit aues, et cetera esculenta, quum inquit. Spectas chironomanta uolanti.

Chirotheca, manū uagina, quæ etiā manica dici solet. Cicero in Phil. Solet enim cito ipse accipere manicas, nec diutius obsidionis metum sustinere. Chirothesia, manuum impositio.

Chirurgia, manuum operatio. ἔργον enim operatio dicitur, quasi manuum opus, eò quod manibus hæc ars exerceatur.

Chirurgus, et Chirurgicus, medicus uulnerarius.

Mar. Chirurgus fuerat, nunc est uestipillo Diaulus.

Chirurgicus. idem quod chirurgus.

Chitrapus, podis. instrumentū ferreum supra quod chitra, hoc est, olla, apud ignem collocatur, ut in ea cibi coquantur.

Chius, lapis colore nigro, igneus, et inter carbunculos propter id à Theophrasto numeratur.

Chlæna, genus uestimēti, quod super alia portabatur. Postea Lena dicta.

Chlamys, ydis, proprie uestis militaris, pallio penè aduersa, quum breuior multo ac strictior sit. Plautus: Puer cape chlæmydem, et da pallium. Idem ad ornatum militis ait opus esse chlamyde, machæra et petaso. Similiter Iul. Pollux de proprietate uocabulorū inter apparatus militares numerat chlæmyda. Iureconsulti uero, inter uestimenta puerilia numerant chlamydes. à Chlamyde fit Chlamydatus, qui est chlæmyde indutus. Plautus in Pseu. Quis hic homo chlamydatus est? aut unde est, aut quem queritis? Chlamydula diminuti. Idem: Tu sume chlamydulam. Suidas. Χλαμύς. Νουμάς δὲ τὸν ῥωμαίων βασιλέα, πρὸς εἰρήν ἰσχυρῶν ἀξέσμητος, καὶ χίμαρ φορείας αὐτῶν καταμάχων, ἐξ αὐτῶν λαβὼν ἱφὺρε τῆς Χλαμύς. Idem. solh. id est, Chlamys. Numa secundus rex Romanorum presbyter acceptus Isaurum et formam lationis ipsorum ediscens, unde ex ipsis capiens, adinuenit chlamydis uestimentum. Et multa subdit.

Choa, nomen est mensuræ, uel uas ubi reponuntur libamina.

Chobar, ܟܚܒ, proprium nomen fluminis, et quia graue fuit uel præualuit, interpretatur, Tigrim et Euphratē, et omnia magna et grauissima flumina quæ in terra Chaldeorum esse perhibentur, significat. unde Chober punctis, non literis mutatis,

tatis, grauis, ualidus, diues.

Choenix, icis, & Choenica, e, nomen mensuræ quoties sextarius quater assumitur. Quidam dicunt esse mensuram diurnæ escæ: unde Pythagoreum enigma est. Super choenice non sedendum. hoc est, non curandum de crastino esse.

Chola, smaragdi genus in Arabia, & in edificijs includitur. Cornucopia.

Cholera, plurali numero, & Cholera morbi genus est præcipitis, in quo & uomitus, & deiectio simul fiunt. Vnde Cholerici apud Celsum. Accipitur & pro bile. Lampriidius. Alexander inquit, Cæsar iudices, qui furtorum fama laborassent, si casu aliquo uideret, commotione animi & stomacho choleram euomebat.

Choliambi, uersus sunt q & Seazontes dicuntur, dicti quasi claudi iambi. Græci enim χολοι, claudum dicunt.

Chondros, Latine granum turis dicitur.

Choragium, generali uocabulo dicitur instrumentū, & cuiuslibet rei apparatus. Cic. lib. 4. ad Heren. Aut aliquod fragile falsæ choragium gloriæ comparatur. Apul. lib. 5. de asino au. Iam feraliū nuptiarum miserrimæ uirgini choragiū struitur. Fest. Choragium est scenicū instrumentū, quo scilicet scena instruitur, & adparatur, cuius præfectus dicitur Choragus. Plaut. in Persa. πόρην, id est, unde ornamenta: ab chorago sumito, dare debet, Præbenda ædiles locauere. Et in Tri. Ipsa ornamenta à chorago hæc sumpsit suo periculo. Vitruui. lib. 5. Post cœnā porticus sunt constituendæ, uti quum imbres repente ludos interpellauerint, habeat populus quo se recipiat ex theatro, choragiāq; laxamentum habeant ad comparandum, uti sunt porticus Pompeianæ. Dictum Choragiū à uerbo Græco χορηγία, quod est suppedito expensas.

Choragus, Latine choreæ princeps, & expensæ suppeditator, & chori, conuiuij; magister.

Chorancei, genus quoddam hominum syluestre in Persia, tantæ uelocitatis, ut ceruos comprehendant cursu.

Choraula, adpellatur ars tibicina. Vnde Stra. culpatur Ptolemæum Aegypti regem, quod præter alia flagitia etiam choraulam exercuerit.

Choraules, à choro & tibijs dicti sunt qui modulantur ad choros, uel qui in choro fistulas inflant. χῆρος nanq; chorum, & tripudium significat, χῆρος uero fistulam seu tibiam, quod tibijs ad choreas canunt. Apul. Erat quidem iuuenis satis corpulentus, choraula doctissimus. Vnde apud nos usitatum nomen pro Latino Auleus. Cice. Qui citharædi esse non possunt, auledi fiunt. Et quia gratissimi principibus choraules, quorum deliciæ ambrosiæ, choraules Ambrosius dixit Iuuen. id est, tiben gratissimus.

Choraules monumentarij, sunt tibicines, qui ad sepulchra defunctorum canebant. quales prisca Sciticas uocant, qui apud sitos, id est, defunctos canunt.

Chorda, Latine funis, nam Græcum est, ut inquit Iul. Pollux. Cordum uero sine h, aliud significat.

Chorea, penult. indifferenter, à χορεύω, salto. Vergilius: Pars pedibus plaudunt choreas, & carmina dicunt. Idem: Immemores nostri festas duxere choreas.

Choriambus, pes ex prima & ultima pdaetis, duabus medijs breuib. ut f i u s i l u s. Dictus Chorianbus, quod Iambicam desinentiam habeat, & in choris apud ueteres celebratissimus extiterit.

Chorius, pes, qui alio nomine dicitur Trochæus. cōstat enim ex duabus syllabis, prima longa, & secunda breui. ut M i t ā.

Chorobates, penult. correpta. est regula longa circiter pedes 20. quæ habet transuersaria.

Chorocitharistæ, qui choro citharizant. sicut Psallicitharistæ, qui psallunt, id est, canūt ad citharam. Sueton. in Dom. certabatur etiā & prosa oratione, Græcè, Latineq; ac præter citharædos chorocitharistæ quoq; & psallicitharistæ.

Chortos, granen in cōmune significat, sed præcipue fœnū.

Chorus, conuentū & multitudinē significat, & ueluti corona eorū qui ad ludos conueniunt, siue saltantiū, siue canentiū. Nam multorū uocibus & cōcentu constat, ut Seneca & Macrobius tradunt. Et apud prisca ex seruis symphonicis comparatur. Vnde apud Iureconsul. lib. 3. de legatis. Si chorus legetur, perinde est, ac quasi singuli homines legati sint. Hieron. Vbiq; chorus est, ibi diuersæ uoces in unū canticum congeruntur. Quomodo enim diuersæ uoces chordæ, unā uocem efficiunt canticū, sic & diuersæ uoces quū simul fuerint congregatæ, chorū domini efficiunt. Et à χορὰ (secundum Plato. lib. 2. de leg.) quæ est laticia, deducitur. Festus à corona deriuat, habetq; primam corr. Verg. lib. 6.

Vescentes letumq; choro Pæana canentes. Idem: Omnia quam chorus & socij comitentur ouantes.

Hinc Choreæ, & Choraules. Hierony. ad Dardanum scribit Chorum esse musicum instrumentum, ex simplici pelle, cum duabus cicutis arcis, quod per primam inspiratur, & per secundam uox emittitur.

Chranaë, insula est quæ adiacet Sunio, Atticæ promontorio, deinde Helène adpellata, quia in ea primum Paris cum Helēna concubuisse dicitur.

Chresis, Latine usus dicitur: unde Catachresis, abusus.

Chreston, herba est, aliās Cicorium appellata. Cc.

Chrestus, nomen Atheniensis auctoris probatissimi, cuius meminit Colum.

Chria, est cōmemoratio alicuius dicti, uel facti, uel utriusque simul, celerem habens demonstrationem. ut, Iocrates dicebat uirtutum radices amaras, fructus uero dulces. Est enim una ex quatuor exercitationibus, quas Fabius Grāmatico tractandas permittit. Dicta Chria, quod maxime sit utilis, & necessaria. χῆρα enim & usum, & necessitatem significat.

Chrisis, Latine unctio dicitur: unde Christus unctus. Ideo auctem nos unxit, quia luctatores contra diabolum fecit, & Chria sine unguentum.

Chromaticus, qui nulla uerecundia colorem mutat, & magis ad uerbum Coloratus dici potest.

Chronica, orum, generis neutri, non Chronica, e, ut indocti usurpant. temporalia dicuntur, proprie annales: unde Chronisinos, id est, temporalitas. à χρόνος, tempus. Synchronus, cōtemporaneus. Inuenitur & Chronicus, a, um, August. lib. 4. de Ciui. Dei: Nam sicut scribunt, qui chronicam historiā prosecuti sunt. Chronici, qui de temporibus scribunt. Plin. lib. 35. Quod & ipsius Timagoræ carmine uetusto adparet chronicorum errore non dubio.

Chronos, χρόνος, Latine tempus dicitur.

Chrysa, ciuitas Phrygiæ. Chrysa, insula Indiæ, quæ aureū somnū habere proditū est. & Chrysa, fluuius agri Syracusani.

Chrysalis, uermis genus. Cc.

Chryseis, stellæ radios aurcos emittere adparentes. Cc.

Chryselestrus, in colorem lutei electri declinans.

Chrysendetum, pen. corr. dici potest auro ligatū. Martia. Siq; uidere potes miser chrysendeta Cinnæ.

Chryses, nomen proprium uatis Iunonis. Chryse uero urbes multæ uocantur. Chryseis, fuit Chryse sacerdotis filia, quæ à Græcis raptā, in prædæ distributione Agamemnoni contigit. Homerus auctor in principio lib. 1. Iliad. res notissima est.

Chrysippus, philosophus Asianus, Stoicorum cum Zenone princeps.

princeps. Hic Zenonis discipulus fuit acutus sanè, ut qui multis præceptoribus repugnauerit. statum habuit Athenis in Ceramico positum. In dialectica clarissimus fuit, ita, ut nō illēpidē dicere quidā. Si apud eos dialectica haberetur, non temere alia esset, quā quæ à Chrysippo inuenta fuit. Scripsit librorū uolumina supra quinq; & septingenta. Ferunt Cernēadem philosophum Cyrencum, perlectis Chrysippi libris ita dixisse. Nisi Chrysippus esset, ego non essem. Componiturq; hoc nomen ex χρυσός, aurum. & ἵππος, quod est equus. quasi aureus equus. Suid. χρυσίππος Ἀπολλωνίου, ὁ Σολέως, ἢ θαρσοβίου φιλοσόφου μαθητὴς Κλεάνθου, ἀσκητῆς ἡσυχίου & Σωκράτους ἑωυτοῦ μετὰ Κλεάνθου. id est, Chrysippus Apolloniæ filius, Solensis uel Tharsensis philosophus, discipulus Cleanthis, Stoicæ scholæ præceptor post Cleanthem.

Chrysites, gemma est, quæ alio nomine philogynos dicitur, ostræe similis Atticæ. Cc.

Chrysitis, auri spuma.

Chrysoaspidae, adpellati sunt milites à clypeis auro celatis.

Chrysoberylli, berylli quidem pallidiores, sed colorem aureum fulgore præ se ferentes. Est enim Beryllus gemma proxima Smaragdis.

Chrysocarpum, hederæ genus.

Chrysoceras, Latine auricornu, oppidum est apud Byzantium Europæ, latere Chalcedoniæ, ut inquit Strabo.

Chrysocola, humor qui in aurifodinis p uenas auri defluit, & crassescere humore rigoribus hybernis, usq; in duritiā pumicis induratur. quæ subtilissime contusa, auri picturā præbet. Plin. scribit hæc li. 33. Et infra: Chrysocolam artifices sibi uendicant, ad glutinandum aurum. Vnde & ipsa adpellata est. id est, auricola & gluten. Chrysocolam terræ genus esse quidam dicunt, quā ē Macedonia adportari, & illic fodi, auctor est Vitrū.

Chrysocoma, coma aurea. Cc.

Chrysocomus, pe. corr. comas aureas habens, quo noīe dictus Apollo, à fulgore radiorū, quæ comæ sunt solis aureæ.

Chrysoletrum, species succini. Cc.

Chrysogonus, nomen uiri propriū, compositum ex χρυσός, aurum. & γόνις, foetum. quod aurum undecunq; pariat. Iuuen. -Sunt quæ Chrysogonum cantare uctant.

Chrysolāpis, lapillus noctū ignei coloris, licet die palleat.

Chrysolitus, penu. corr. lapis preciosus aureo nitore traslucens. χρυσός, aurum. λίθος, lapis. quasi aureus lapis. Ouid. Per iuga chrysoliti positæq; ex ordine gemmæ.

Chrysomalon, Græci adpellant arietem illum, qui, ut est in fabulis, lanam auream habuit.

Chrysomela, sunt poma aurea, quæ alio nomine dicuntur Armeniaca, quod colorem aureum habcant.

Chrysopassus, lapis auro aspersus. πᾶσι enim spargo significat.

Chrysophis, pen. corr. cui uidetur aurum inesse.

Chrysoprasius, penult. corr. lapis auro admixtus, & porri uiriditatem habens. nam πρᾶσις significat porrum. unde & Prasius pro uiridi.

Chrysoptemis, filia Agamemnonis, & Clytēestræ. Cc.

Chrysoptoros, gemma est similis chrysoprasio, sola nobiliū gemmarum limam sentit. Cc.

Chrysorrhoea, populi dicti, q, in his locis, ut inquit Strabo, auriferi torrentes sunt. Vnde fabulis occasio de uellere apud Cholcos auro.

Chrysos, cum γ, dicitur aurum, à quo multa deducuntur.

Chrysostomus, aureum os, στόμα, & ὄσ, os dicitur.

Chrysoteles, genus herbæ, quod aurū florē producat. Cc.

Chrysothoas, dictus est pactolus amnis quod auri ramēta ferat.

Chus, idem quod congius qui sexies capit sextarium.

Chytra, & Chytron, Latine olla. inde Chytrapes, odis, olla quæ pedes habet, quæ & Chytrapoda, & dicitur.

Chytus, Cizyci portus.

C A N T E I.

Cibale, quod ad cibum pertinet. Var. Est enim lac omnium rerum, quas cibali causa cupimus, liquentium maxime alibile. Et id ouillum, inde caprinum.

Cibarium, non significat locū ubi reponitur cibi, sed ipsum cibum. ut, cibaria misit eis.

Cibarium uinum, pro ignobili. Var. Potus meus uinum cibariū. Sic Cibarius homo, ab eodē dicitur pro sordido, & plebeio. Ait enim tuus frater cibarius fuit Aristoxenus.

Cibarius, a, um. quod ad cibum pertinet, & non solū de pane sordido, sed etiam de alio indigno dicitur. Cicero lib. 1. Tuscula. Cui quum peregrinanti in Aegyptum, comitibus nō secutis, cibarius in capsula panis datus esset, nihil uisum illo pane iucundius.

Cibo, as, cibum infro. Colu. lib. 9. Atque ea genera quæ intra septa mille cibantur, ferè persecuti sumus.

Ciborium, genus pomorum Alexandrinorum. Hora t Oblitioso leuia massicc ciboria exple.

Acron. Ciboria Alexandrina poma, quæ habent similia coloris folijs, in quorum similitudinem facta pocula, eodem nomine adpellantur: aut certe pro cibis posuit, tanquā cibum poculis compensaret. Ciborium quoq; nunc dicitur structura quedā, altare cooperiens, qualia multa Romæ à summis pontificibus extructa fuere. Vnde scribitur diuum Gregorium fecisse ad beatum Petrum super altare ciborium, cum columinis quatuor ex argento puro.

Cibus, & Victus, differunt secundū Donat. q. Cibus etiam delicatis præbetur. Victus in paruis, aridisq; alimonijs constitutus. Terentius in An. Lana ac tela uictum queritans. Quidam hoc nomen cū γ scribunt, & à victis, quæ est pera, deducunt, eodē quod pera cibum feramus.

Cicada, dicta est quasi cito cadens. Viuit enim rore & cito decedit. Cicada ex omnibus quæ uiuūt, sine ore est, pro eo aculeatum quiddam in pectore habet, linguæ simile, quo rorem lambit, & pectus ipsum fistulosum, quo uocem emittit. Cicadarum autem duo genera. Minores, quæ primæ proueniunt, & nouissima percunt. Sunt autem multa, inquit Plinius: Item maiores quæ canunt, uocantur Achete.

Cicatricolus, cicatricibus plenus. Cc.

Cicatrix, proprie est signum uulneris obducti, quasi circa cutem, uel dicta est quasi occatrix. Est enim callosa caro pro cute inducta, ubi hiatus uulneris quod iam coiuit, fuerat: unde Cicatrix, as, pen. correpta, quod est cicatricem induco.

Cicatrizo, cicatricem induco. sicut Cicatrix.

Cicer, genus leguminis.

Cicera, genus leguminis. Pallad. lib. 4. Cicera feritur quæ distat à cicercula solo colore.

Cicercula, leguminis genus, similis piso, ut inquit Colum.

Cicero, eloquentiæ parens, apud omnes celebratissimus.

Cicerones, à cicere adpellati. inde Cicronianus.

Cichorea, & Cichoreum, utroq; modo dicitur. Horat. lib. 1. Car. Me cichorea leuesq; malua.

Plin. lib. 20. Cichoreum refrigerat in cibo sumptum.

Cici, herba est, quam alio nomine Recinum uocamus.

Cicina, auis nocturna.

Cicindula, seu Cicindella, genus muscarum quod noctu

lucet igniū modo, laterū & cluniū colore, à Græcis Lāpyris dicta. Quidā nocticulā, alij nitedulā uocant. non antē matura pabula, aut post defecta conspiciunt, nunc pennarū hiatu resfulgens, nunc compressu obumbrata. Ab hac lychnus pensilis, quē uulgò lampadem uocant. Cicindella adpellatur, quæ nocte tota seruatur accensa, & lampyridis instar lucet.

Cicinia, parua & gracilis serpens in Italia, ferè ueneno carens. Cornucopia.

Cyclicus, pen. corr. uide in dictione Circulatores.

Cicones, pen. corr. populi Thraciæ iuxta Hedrū flumiū habitantes. Tibul. Nam Ciconū ille manus aduersis repulit undis.

Ciconia, auis quæ serpentibus pullos nutrit, quo etiam nomine uocatur lignum rostratum, quo è puteis hauriri aqua solet apud Hispanos, quod & Ciconium à nonnullis dicitur. Hispani telonem dicunt. Item Ciconia mensuræ genus est. Colum. lib. 4. Sed huic operi exigendo quasi quandam machinā commēti maiores nostri regulam fabricauerunt, in cuius latere uirga prominens, ad eam altitudinem, qua deprimi sulcum oportet, cōtingit summam ripæ partem. Id genus mensuræ Ciconiam uocant rustici.

Ciconius, nomen cuius qui Brixiam condidit.

Cicorium, herba est quæ passim nascitur, quam alio nomine Intubum erraticum uocant. nec est heliotropiū, ut huius temporis medici somniant. Cc.

Cicum, membrana tenuis malorum puniceorum.

Cicur, penultima producta. quod ex fera factum est mansuetum. ut aper, ceruus, leo, & quicquid cicurari, id est, mansuetum fieri potest. Quod enim à fero discretum est, id Cicur dicitur. Cice. Aliæ sunt feræ, aliæ cicures, aliæ natantes, aliæ uolucres. Cicur ingenium, dicitur mite, ac mansuetum. Et à Cico membrana tenui, deriuari uidetur. hinc Vecturij quoque nobiles nominati sunt Cicures.

Cicuro, as, mansuefacio, uerbum uetus quod alio uerbo dicitur exaruo.

Cicuta, penult. prod. herba uenenoſa, caule uiridi & geniculato, altior sæpe binis cubitis, in cacuminibusque ramosa, folijs coriandri tenuioribus, graui odoratu, semine aniso crassiori, radice concava, nullius usus. Nam semini tantum & folijs, refrigeratoria uis est. Serui. docet Cicutam esse, quod est inter cannarum nodos. Vergilius:

Est mihi disparibus septem compacta cicutis, Fistula:

Cidaris, tegumentū capitis. pen. corr. Quidam pileum regū Persarum Cidarim esse dicunt. alij Thiarā seu mitram, alij coronam, alij strophium sacerdotale. unde in Leuitico: Cidari quoque; texit caput. Apud Græcos scribitur κισῆρις.

Cieo, es. Cio, is, ambo ciui. citum faciunt. Sed quum à Cieo, es, fit citum pen. corr. A Cio uero producit. Ouid. lib. 2. Met. Nec fruitur somno uigilantibus excita curis. Idē lib. 1. de trif. Accitus toties, in genus omne ioci. Et Cio quidē significat moueo. Vergil. -Cælum, terramque ciebo. Cio uero uoco proprie, quamuis & pro commoueo usurpetur. Liuius lib. primo: Principes utrinque pugnam ciebant. Proprie autem dixi, quoniam uocare aliquo modo mouere est, sicut & mouere uocare, adeo ut alterum pro altero quandoque sumi posse uideatur. ut illud Vergilius:

Missenum Acolidem, quo non præstantior alter

Aere cieere uiros, Martemque accendere cantu.

Colum. lib. 7. Cio, is, posuit pro commoueo. Nullo (inquit) tempore, & minime æstate utilius est, boues in cursum cōcitari. nam ea res cit aliu. A Cio igitur pro moueo, fit Citus, id est, uelox. & Concitus, cōmotus. & Percitus, in furorē, iracundiam uel motus. Cito, as, frequentatiuum, à quo Concito,

Excito, Incito, Recito, Suscito, Resuscito, Exuscito, Ofcito, Procito. Similiter Cōcico, & Excico, & si qua sunt alia composita. Primū significat cōmoueo. Liuius: Galli, quos præde populationumque concituerat spes. Secundum foras moueo, & excutio. A Cio fit Excio. Statius lib. 4. Theb.

-Suis excit in arma, Antiquam titynthā Deus.

Accio, siue Arcio. Procio, prouoco, siue à longe uoco. Percio, pulso, tango, percutio, & ualde commoueo. Concio, simul uoco, uel simul commoueo, congreco. Hinc Concio, onis. Ex quibus etiam sunt, Concito, Excito, Procito, frequentatiua. Porro quod præterita & supina eadem amborum simplicium sunt, itemque compositorum, orta est non parua interpretandi ea uerba difficultas. Nam Cito as, frequentatiuum est amborum primitiuorum Cio & Ciea. ideo aliquando uocito, aliquando frequenter moueo significat. Pro uocito Cice. in Ver. Acti. 4. Citatur reus, causa agitur. Pro crebro moueo. Colum. lib. 9. Ne immaturis herbis citetur aliuus, eoque uitio pecus emacietur. Igitur non somniculose spectanda sunt frequentatiua, composita, præterita, participiaque compositorum, ut quæ uocationis magis proprietate habent à Cico, quæ uero motionis, à Cio sumantur.

Cileo, es, lui, significat moueo: unde & Furcilla, quod his frumenta cileantur, id est, moucantur.

Cilicia, regio est (ut Plin. lib. 5. testatur) in minori Asia, Syriae proxima, plurima iacens campo, Tauri monti subiecta, quæ à Cilice nomen sortita est, quem pristina ætas penè ultra æuū memoriæ abscondit phœnice ortus, qui apud gentiles antiquior Ioue de primis terræ alumnis habebatur. Hæc regio ab Oriente Amanus clauditur, à Septentrione Tauri iugis, ab Occidente Pamphilia. Huius metropolis est Tharsos, quæ intersecta Cydnus amnis. à Cilicia, Ciliciæ portæ. Cc.

Cilicium, à Cilicibus populis dictum est, apud quos (ut inquit Varro) cilicia primum confecta sunt. Fiunt autē ex uillis hircorum, atque caprarum, quæ adhibentur (ut Vege. inquit) ad excipiendum impetum sagittarum. Asco. scribit Cilicia testata esse de pilis, in castrorum usum atque nautarum. Inde Cilicina uestis.

Cilium, folliculus superior quo oculus integitur, quod Cilere mouere fit: uel quasi celium à calando, quod oculum calet. Inde fit Supercilium, quod pilis obtegitur, cuius prima corripitur. unde est illud in Priapeia. Conueniens latio pone supercilium. Nam teste Plinio lib. 11. extremum ambitum, generis superioris antiqui Cilium uocauere.

Cilix, nomen proprium Phœnicis filij, à quo Cilicia, & Cilix adiectiuum dicitur homo, qui è Cilicia ortus est. Cilices, pyratae fuerunt, quos Cn. Pompeius funditus deleuit.

Cillibe, penult. corr. mensæ rotundæ. Var. scribit Cillibā mensam quadratam escariam, quæ nunc in castris à cibo Cilliba dicta, postea rotunda facta. hæc & Cilibantum dicitur, à cilice, poculo Græco. id est, calice dictum.

Cilones, dicti sunt quorū capita oblonga & compressa sunt, uel quibus frons eminentior est, ita ut à dextra sinistraque recessa uideatur.

Cima, herbarum summitas est, tam primæ, quam tertiæ declinationis. Plin. Et homini non minor rapaciorum gratia quam cimarum. Columella.

Frigoribus cayles & ueri cimata mittit.

Cimacia, sunt quæ in quadratura extant per quatuor pedes, sicut mensæ quadræ fieri solent. Augu.

Cimas, insula inter Istri ostia, quæ ut Pomponius scribit, urbem habet, quam quia Bithyni colunt, Bithynidam adpellant.

Cimbri, populi qui nunc Flamingi, Germani: lingua Gallica latrones.

latrones. Qui inundatione Oceani fugati, quum Gallias atq; Italiā adissent, sedes à senatu Rom. petierūt. A quo repulsi, armis petere constituerunt, quod precibus impetrare nequiverant. Actum erat de Romanis, nisi Marius illo seculo contigisset, à quo primum apud aquas Sextias, mox propè Athēsim debellati, & ad internecionē redacti sunt. Hi etiam, ut docet Dio. uocati sunt Cimerij: qui quoniam remotiores sunt, à nobis apud inferos esse putantur. Sed Homerus dixit Cimerios populos in Asia Amazonibus proximos, qui ex ultimo Occidentali, Oceano aduenerunt. Fertur à Val. Max. Cimbros & Celtiberos in acie gaudio exultare consueuisse, tanquā gloriose & feliciter uita essent excessuri. Lamenari uero in morbo, quasi turpiter perituri.

Cimerij, populi Scythici, à quibus Bosphorus Cimerius uocatus est, in cuius ostio fuit oppidum Cimerion. Horū clima obsecurum est. de quibus Homerus.

Illis sol nunquā Phaëton sua lumina spargit,
Perniciosa super nox semper tenditur istis.

Hinc deductū est prouerbiū, ut dicantur tenebræ Cimeriæ. Vnde Lactan. li. 4. O cecū peñus, o mentē cimerijs, ut aiunt, umbris atriorē. Ephorus scribit Cimerios in Italia quoq; fuisse iuxta lacū Auernū, eosq; in subterraneis habitasse donicilijs, quorū morē patriū esse, ut nemo solē aspiciat, noctu uero egrediantur. De Cimerijs ita scribit Fest. Cimerij dicuntur homines qui frigoribus habitatas terras incolunt, quales fuerunt inter Baias & Cumas, in ea regione, in qua conuallis satis emineti iugo circumdata est, quæ neq; matutino, neq; uespertino tempore sole cōtegatur. Cimericus Bosphorus inde nominatur, cuius longitudo est ducentorum & uiginti stadiorum.

Cimex, uermiculus est odore foedus ex ligno nascens, charactisq; & paleis.

Cimolia creta, ab insula Cimolo, qua utuntur fullones in uestibus abluendis. Hanc nunc uulgus terrā saponariam uocat. Hæc & medicamentis apta dicitur.

Cinabula, cunabula, Cinæ, Cuniæ, xivāq; enim Græcè parēre dicunt, & eniti.

Cinædix, lapilli qui inueniuntur in cerebro piscis eiusdē nominis. Plinius lib. ultimo.

Cinædicus, a, um, penultima correpta. adie. à cinædus. Plaut. in Sti. Lepidam & suauem cantationem aliquam occipito cinædicam.

Cinædus, cum a diphth. puer ad patiendum aptus. à κινῶ, moueo, uel experior. ἀδδία, uerenda. Gel. Nihil interest quibus membris cinædi sitis, posterioribus an prioribus. Alij Cinædos pudore uacuos adpellant. κινῶς enim uacuos. ἀδδός, pudor. Alij interpretantur saltatores, uel pantomimos, ἀπὸ τοῦ κινῶ, quod libidine omnibus anteirent, qui choros ducebant, & nimia agilitate se exercebant. hos alio uocabulo Petauristas uocant, eò quod saltibus leuioribus mouerentur, ut nulla duricies in corpore uideretur. Plaut. in Aul. Ita fustibus sum mollior magis, quàm ullus cinædus. Cinædus etiam genus piscis, de quo Plin. lib. 39.

Cincia, locus Romæ. ubi Cinciorum monumentum fuit.

Cincinnati, per duplex nn, à κινῶ, specie olei, ut quibusdā uidetur, eosq; duntaxat capillos significant, qui ita intorti sunt ut oleo perfusi madescant. Inde Cincinnati dicuntur, qui ita capillos habent. Iuuen. Altior hic quare cincinhus. Hos capillos Mar. anulos uocat. ait enim:

Vnus de toto peccauerat orbe comarum Anulus.

Varro: Cincinnum significat esse intortum capillum, sic scribens. Is est colliculus uiceus, intortus, ut cincinnus.

Cinciorum cognomen Romæ, deductum à cingo. Cc.

Cincticulus, dimin. à cinctus. amiculi genus, quod ferè sub umbiliculo præcingitur, & ad dimidium crus porrigitur. Plaut. in Bac. Cincticulo præcinctus.

Cinctus, us, à cingo, sicut cingulum, quauis & pro uestitu sumatur. Vergil. Cinctuq; Gabino. Porphirio docet Cinctum tunica genus esse infra pectus aptatæ, à quo Cinctutos Cethegos Horat. Nominauit: Cinctum gabinum esse dicunt, togam sic in tergum reiectam, ut una eius lacinia reuocata hominem cingat. hoc genere uestimenti consul Romanus utebatur bellum indicturus. Cc.

Cinefactum, in cinerem dissolutum. à Cinefacio, quod est in cinerem reduco. Figuratio, ut tepefactū, & labefactū. Lucil. lib. 3. At nos horrifico cinefactum te propè busto.

Ciner, & Cinis, tam mascul. quàm fem. generis. puluis in quem materia usta redigitur. Cinis asinina cum oleo ualet super scrophulas. Inde fit Cinerceus, a, um, ut color cinereus. Similiter Cineraceus, a, um, quod est ex colore cineris. Plin. lib. 33. Terra est alia ruffa, alia cineracea. Cinericius, a, um, ut panis subcinericius, qui coctus est sub cinere.

Ciniflones, à cinere dicti sunt, & Cinelones, & Cincrarij, pro parasitis. ab officio calamistrorū in cinere calefaciendorum, quibus matronæ capillos crispabant. Horatius: Custodes lecticæ ciniflones parafiti,

Cingo, is, xi. a, um, ablatiuo post accusatiuum iungitur. Gel. Scuto pedestri & gladio Hispanico cinctus, contra gallum cōstitit. Per translationem Cingere ponitur pro circuire, & circumsepire. Liui. lib. 1. Nam & muro lapideo, cuius exordium operis Sabino bello turbatum erat, urbem quam nodum munierat, cingere parat. Aliquādo tamen accusatiuo solo contentum est. Plinius: Quum cum saltum uenatores cinxissent. Dictum Cingo, quasi circumago. Huius composita sunt Accingo, Circuncingo, Discingo. de quo in Accingo. Incinctus. Liuius lib. 10. Incinctum Gabino cinctu super telum stantem. Intercingo. Plin. Thebaicus intercinctus aureis guttis inuenitur in Aphrica parte. Præcingo, idem quod cingo. Plautus in Bac. Inde de hippodromo, & palaestra ubi reueneris domū, Cincticulo præcinctus, in sella apud magistrum asideres, tum librum legres, si unam peccauiſſes syllabam, fieret corium tam maculosum quàm est nutricis pallium. Interdum Præcingere, est præparare: unde Præcinctos, strennuos, & expeditos dicimus. Procingo, cingo, adparo. à quo Procinctus, adparatus bellicus, & expeditus. Ouidius:

Hæc in procinctu carmina facta puta.

Plinius: Vinum curas, uigoremq; animi, impedit ad procinctū tendentibus. Et Procincta classis uocabatur, quum exercitus cinctus erat confestim pugnaturus. Recingo, retrocingo, uel pro simplici ponitur. Ouidius lib. Metamor.

—Velantq; caput, tunicasq; recingunt.

Succingo, subius cingo, & ad cingulum alligo. Cicero lib. 12. Phil. Ser. Galbam eodē pugione succinctum in castra uidetis. Et Succingere, est cinctu uestes ita colligere, ut breuiores uideantur, fiatq; homo ad agendū promptior: unde & Succincta orationē, breuē dicimus. & Succinctē, breuiter. hinc Succingulū, balteum dicimus. & Succinctorium, uestis genus breuissime, quo uenter, & uerenda teguntur, quod & Semicinctum uocatur, quod medium hominem cingat. id est, uestiat.

Cingriæ, tibie dicebantur, quæ licet breuiores essent subtilioribus tamen modis insonabant. Cc.

Cingula, a, qua cinguntur iumenta. Ouid. de Reme. Et noua uelocem cingula lædat equum.

Cingulum, homini cinctorium dicitur, & pro annulo quandoq; ponitur, quod digitum circuit.

Cinna, ciuitas Thessalia à Cinno gigante, & Cœi fratre dicta est. Et nomen Romani uiri crudelitate insignis, q̃ flagitiosissimus, summa crudelitate rempub. uastauit primo cōsulatu, seruus ad pileum uocatis, aduersarios uicit. Octauium interfecit, ianiculū occupauit. Iterum & tertio se cōsulem fecit. Quarto cōsulatu, quum bellum contra Syllam pararet. Ancone, ob nimiam crudelitatem, lapidibus ab exercitu occisus est.

Cinnabari, per duplex nn. Latine Cinnabaris, & Cinna-ber, ut piperi, nos piper. Plinius lib. 29. Et colore diluū cinna-bari clariorem fieri. Dioscor. Cinnabarim (inquit) aliqui sanguinem draconum esse dicunt. Venditur hodie in magno precio in officinis sanguis draconis, quum syncerus est, quem plerique Cinnabarim existimant. Sanguis est draconis, elephanthorum morientium pondere elisi, dum simul pugnant, utriusq; animalis cruore permisto, nec est alius color, qui magis proprie sanguinem reddat humanum. Antidotis præterea medicamentisq; miscetur. Cornucopie.

Cinnamomum, frutetum in Aethiopia, quod situ breui nascitur, fistulæ duplo duorum cubitorum altitudine. Nascitur & in Sabæis, & in India, quæ Australis est.

Cinnamum, similis est arbuscula cum cinnamomo, uel eadē est, quæ & cinnamomum. de quo Ouid. lib. 3. Fast. Cinnamum primum captiuūq; thura dedisti.

Cinniligium, quo noua nupta præcingebatur. Cc.

Cinnus, per duplex nn. capillus dicitur. Plautus in Tru. Iam ego istos fictos, compositos, crispas, cinnos tuos unguentatos usq; ex cerebro expellam. Proprie tamen Cinnus est plurimum cōmixtio, nam ab aliquibus potionis genus ex multis liquoribus cōfectum dicitur. Cc. lib. de orat. Cinnus utriusque particeps, uel utriusq; si uerū quærimus expers. Vnde Cōcinnus, 4, um, & Concinnio, as, sunt. de quibus alibi.

Cinxia, uno dicebatur in nuptiis, quod inuito cōiugio solutio cinguli erat, quo noua nupta erat cincta. Cc.

Ciprum, est radix plantæ, similis porro, quod mistum cum croco, abradit pilos, extrahit lapidem, & frangit, & consoli dat ea, quæ sunt difficilis consolidationis.

Cippus, instrumentum ad colligandos pedes. Terra quoq; in tumulum coaggregata dicitur Cippus, quandoq; etiam sepulchrum. Horat. in Serm. Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum hic dabat. Præterea Cippus columnā significat. est etiam nomen uiri proprium. Val. Max. lib. 6. Genus tio Cippo prætori paludato, portam egredienti subito uelut cornua emerferunt.

Circa, præpositio est, quæ quandoq; cōponitur, & postposita inuenitur cum ablatiuo loco cōiunctionis causalis. Vergil.

Quo circa capere ante dolos. Interdū postponitur circū. ut Circūcirca. Sed quū præponitur, significat iuxta, & tam locum, quā numerum designat, ut Circa forum uisus es, & circa tres annos tecum mansi.

Circanea, auis dicitur quæ uolando circuitum facit.

Circe, Solis, & Perses Nymphæ filia, & Oetæ soror fuit, quæ habitauit non longe à Caieta urbe Campaniæ, in monte quodā olim insula. Ab ea Circeus, siue Circei, & Circeū opidum. Hinc Circeiensis populi. Liuius lib. 6. Ad hoc Latini, Herniciq; accesserunt, & Circeiensiu quidā. Cice. lib. 3. de natura Deorū. Circe quoq; coloni nostri Circeiensis religio-ue colunt. Circei uero, ut Plin. autor est lib. 3. quondam insula immenso quidē mari circumdata, si Homero creditur, ubi Latium antiquum terminabatur. Strab. lib. 5. Post Antium Circeium est stadiorum ducentorū & nonaginta, mons mari, & paludibus instar insulæ. Habet etiam castellum, & Circes scællum, & Mincruæ aram. Vergilius lib. 4.

Proxima Circeæ raduntur littora terræ.

Diues in accessos ubi Solis filia lucos

Assiduo resonat cantu. Homerus libro x. Odyssæ late p̃se-quitur, & quod Mercurius dedit, antequam iret ad Circe.

Ῥῆς μὲν μέλας ὤκε, γὰρ κτλ δ' ἀκλόν ἄνδρα

Μόλυ δέ μιν χαλῶσι θεοί. Et subdit.

Καὶ πῶτ' ἐγὼ κίρκης ἐπέβην πόρικα μίτῃ δῖνῃς,

Ἀμφιπόλει δ' ἄρα τίς τις μὲν ἐνὶ μετάρσι πένουθ' Ἰταρῆς, id est, Radix nigra erat, flos lacti similis, moly ipsam uocant Dij. & subdit. Tunc ego impositus pulchro cubili, famuli utique tunc in domibus laborant quatuor.

Circenses ludī, dicti sunt, quod in circo fierent, siue quasi circū enses. Nam ante facta spectacula, ut quidā astruunt, inter enses, & flumina locis iurentibus agebant, & medio in loco munera ponebant. Equi uero, iunctis curribus, à Circi carceribus discedentes, ex uno latere recedentes, ad primā metam reducebantur. Nam circus oblongus in hemicycli speciem desinebat, ubi reuoluebantur equi.

Circērus, pen. prod. nauis Asiana prægrandis, ut inquit Noni. Plautus in Sti. Quum percunctor portitores, & quæ nauis uenerit ex Asia, negant uenisse. Conspicatus sum interim circērum quo ego meliorem non uidisse censeo.

Circino, as, pen. corr. rotundum facio. Ouidius:

Inclinat cursus & easdem circinat auras.

Circinus, penult. correp. instrumentum quo circuli uertendo designantur, uulgò sextus dicitur.

Circiter, à Circa fit, idemq; significat. Et refertur modo ad tēpus, ut circiter Calendas Iunias. Modo ad locū. Cass. Hermina. Lapidem fuisse quadratū circiter in media arce iunctū, candelisq; uersum. Modo ad numerum quem attenuare uidetur: ut circiter duo milia hominum caesa sunt.

Circites, penult. corr. circuli ex ære facti.

Circitores publici, urbis custodes.

Circius, uentus nulli uiolentia inferior. sic dictus, quod omnia turbet ac circumuertat. Hic peculiaris est Galliæ Narbonensis, de quo Gell. Galli uentum ex sua terra flantem quem sc̃uissimum patiuntur Circium adpellant, à turbine opinor eius ac uertigine. Lucanus: —Soluta littora turbat

Circius & tuta prohibet statione Monæci. Ventus Circius cum loquar, buccā implet, armentum, hominē, & plaustrum oneratū percellit. Cato Cerciu non Circium adpellat.

Circuitores, docet Vlpia. uulgò adpellari, quibus uestiarij, uel lintearij dant uestem circumsferendam uel distrahendam.

Circulare, adiectiuum, quod ad circulum pertinet. Columell. libro 12. Isq; debeat circulari fossula quæ replatur lapidibus & calce.

Circulatio, significat per circulos. Suetonius: In summo publico luctu, externarum gentium multitudo circulatio sua quæq; more lamentata est.

Circulatore, quandoq; accipimus pro cyclico, & circūforaneo, qui sua carmina coronæ recitat. Talis ab Horatio uocatur Cyclicus. Is etiā qui in corona hominū aliqd agit Circulator adpellatur. Apul. præstigiatorē stipatum, mortalibus suas fallacias admiratibus, uocat Circulatorē. sic enim inquit, lib. 1. Circulatore m̃ aspexi equestrem. spatam præacutam mucrone infesto deuorasse. Paul. Iurecons. ff. de extraordinarijs criminibus. In circulatores qui serpentes circumsferūt, & proponunt. Si cui ob quorum metu damnum datum est pro modo admissi actio dabitur. Hieron. Puerilia sunt hæc & circulatorum ludo similia. Dictus Circulator à circulo.

Circulatorius, 4, um, quod ad circulatorē spectat. Vnde Quintil. præcipit nobis parandam uim orandi non circulatoriam

toriam uoluptatem spectantibus.

Circulatrix, ea dicitur quæ lucri causa urbem circuit, et saliendo, alio uel ludi genere, mercedulam aucupatur.

Circulo, as, circundo. Colu. lib. 12. 15q; debet ante circulari fossula quæ repleatur lapidibus et calce. Sene. Apion totam circulatus est Græciam. id est, obiit omnes oras Græciæ.

Circulus, et per syncopen **Circulus**, paruius **circus**. **Circulus** terræ secundum Eratosthenem, constat ducentis quinquaginta mille stadiis.

Circum, præpositio, accentu designatur in ultima, ne accusatiuus nominis **Circus**, uel aduerbiū esse putetur. Hæc compositio solet, et separari. Separata locum tantum significat, sicut et composita. ut **circū theatrū**. Quoadq; loco aduerbiij ponitur. **Vergil.** An ne uides toto properari littore **circum**.

Componitur autem cum dictionibus ab a incipientibus. ut **Circumago**: e, ut **Circuncido**: d, ut **Circunduco**: e, ut **Circumeco**: f, ut **Circumfluo**: i, ut **Circumiacio**, à quo **Circūiectus**: l, ut **Circumlinio**: m, ut **Circumunio**: n, ut **Circumnascor**: p, ut **Circūpono**: q, ut **Circūquaq;**: s, ut **Circūscribo**: t, ut **Circuntuli**: u, ut **Circumuenio**. Verum iuncta uocalibus integra scribi, sed non proferri debet. ut **Circumago**, **Circumeco** scribantur, sed proferantur **circuago**, **circueo**. Vnde **Priscia**. ait. **Circumeco**, et **circumago** et similia non paterentur elisione in pronuntiatione, si transiret in sequentē syllabam m. Si uero iungatur cum c, d, f, q, t, mutatur in n, ut **Circuncido**, **Circundo**, **Circumfero**, **Circunquaque**, **Circuntuli**. Cum alijs remanet m, integra: ut **Circumscribo**, **Circumuolo**.

Circumago, significat **circunduco**. **Apul.** Nudumq; hominē **circumagens** omnibus ostendebat. Interdum insequor. **Curti.** Nec uulneratum et ferē seminecem **circumagere** destiterūt. Interdum **retrouerto**, **conuerto**. **Plin.** In ponte prætenui duabus capellis obuijs ediuerso, quum **circumactam** angustiae non caperent, nec reciprocationem longitudo.

Circumiacio, **circumpono**. **August.** in serm. de Ioan. Baptista. Necessē est cum summo labore ex hoc mundo rapere, palmā salutis et quasi excubantibus, et **circumiectis** hostibus, obfessos fructus peruigili intentione decerpere.

Circumliriones, politiones sunt, quum operibus perfectis manus ultima admouetur.

Circummitto, **Liui.** libro 2. Vincebatq; auxilio paucitas in iugo **circummissus** ueniens in uerticem collis.

Circummunio, **circumsepio**, **circumroboro**. **Colum.** lib. 3. Priusquam pomarium constituis, quam magnū habere uoles **circummunio** macerie aut fossa, ita ut non solum pecori, sed nec homini transitus sit.

Circumnascor, **Plin.** lib. 1. Lacus Sannaus in Asia **circumnafeente** absinthio inficitur.

Circumplector, **amplector**. **Sall.** Quum montem undiq; **circumplexus** obfideret. **Cc.**

Circumscribo, significat prout sonat. Per translationē **Circūscribere**, est dolo in re contrahēda atq; comertijs aliquē bonis priuare. Ut apud **Sene.** de eo qui fratrem **circūscripsit** in diuisione hereditatis, ut quū ex altera parte matrē fratris, ex altera omnia bona posuisset. **Ambro.** pro decipere simpliciter posuit, quū inquit: Sicut Adam mulier **circumscripsit**, ita Apostolum scēmina **circumuenit**. Aliquādo in bonā partē pro colligere et comprehendere. **Lactan.** Cuius scientiæ summā breuiter **circūscribo**, ut neq; religio ulla sine sapientia sit, nec ulla sine religione probanda sapientia. **Colum.** **Diophanes** Bithynus, **Vitensis** totum, **Dionysij** Pœni **Magonis** interpretem, per multa diffusum uolumina, sex epitomis **circumscripsit**.

Circumsecus, pen. corr. significat in circuitu à latribus.

Apul. lib. 5. Quiq; **circumsecus** uenantur.

Circumsideo, obsessum teneo. **Liui.** lib. 3. In nos uiri armati estis, agite dum ubi hic curiam **circumsederitis**.

Circumsido, is, ad obsidendum eo, seu me pono. **Sall.** in **Iu.** Igitur **Iugurtha** oppidum **circumsedit**, et uincis, turribus, et machinis omnium generum expugnare aggreditur.

Circumsisto, is, pro circundo ponitur, siue ad obtinendum, defendendū, seu offendendū, **circum me pono**. **Liui.** lib. 1. Centuriones ad Metū **circumsistunt**. **Cæsar.** Si quis grauiori uulnere accepto, deciderat **circumsistebant**. id est, firmabant se **circum fauentes ei** et tela ab eo arcentes. **Vergil.**

At festi tandē ciues infanda furentem Armati **circumsistunt**. **Circumspectus**, qui in omnem partem **circumspectat**. hoc est, prudens et sagax. **Colum.** lib. 1. Nam illa solennia sunt omnibus **circumspectis**, ut ergastuli mancipia recognoscant, ut explorent, an diligenter uincta sint, an ipse sedes custodiæ satis tuta sint.

Circumspicio, **Iustin.** libro 1. Primo latebras **circumspicit**. Hinc **Circumspecto**, as, frequentatiuum. **Terent.** in **Eunu.** Et properans uenit, nescio quid **circumspectat**.

Circumspicius, componitur ex **circum**, et **spicius**, eum significat qui **circum aspicitur**.

Circumsto, **circundo**. **Vergilius:**

Circumstant animæ dextra leuāq; frequentes.

Aug. ad **Hieron.** passuo usus est. Quamquā nos inquit negotiorū alienorū, eorūq; seculariū curis **circumstemur** ingentibus, tamen epistolæ tuæ breuitati facile non ignoscere. Hinc **Circūstantiæ**, quæ in unaq; controuersia quæri solent, et quasi quæstionē **circumstant**: uide in dictione **Locus**.

Circunuādo, pen. producta. **Liui.** de 2. bel. Mac. Repente anceps terror, hinc muros ascendentibus Romanis, illinc arce capta **Barbaros** **circumuasit**.

Circumueho, is, à quo frequentatiuum **Circūuecto**, as, quod est sæpe **circumfero**. **Vergil.** lib. 3. **Georg.**

Singula dum carptim **circumuectamur** amore.

Circumuenio, idem quod **circundo**. **Liui.** lib. 1. Sed consiliū et imperij simulatio fuit, ut nec uobis ignorantibus deferri uos auerteretur à certamine animus et hostibus **circūueniri** se à tergo ratis, terror ac fuga iniiceretur. Aliquando **Circūuenire**, est **circummunire**. **Sall.** Præterea cōsulatū petere. **Cicero**, **Antonii**, quē sibi collegā fore sperabat, hominē nobilem, familiārē, et omnibus necessitudinibus **circumuentū**. Aliquando decipere, seu insidijs inuoluere. **Traiti** à uenatoribus, qui **feras laqueis, retibus, et canibus** **circūuenire** solent. **Cic.** lib. 2. **Offic.** Suū quisq; teneat, et neq; tenuiores propter humilitatem **circumueniantur**, nec locupletibus ad sua, uel tenēda, uel recuperāda obfit inuidia. Aliquādo opprimere. **Sall.** Cuiq; optimo literas mittit, se à falsis criminibus **circumuentū**. **Liui.** lib. 1. An placeret fœnore **circumuentam** plebem potius quā fortē creditam soluat corpus in neruum ac supplicia dare.

Circumuolito, proprie. **Vergil.** lib. 1. **Georg.**

Aut arguta lacus **circūuolitaui** hirundo. **Colum.** per translationem pro crebro uisō, seu pro celeriter **circundo** usus est. An honestius dixerim mercenarij saluatoris mendacissimum aucupium, **circumuolantis** limina potentiorum.

Circuncelliones, dicti sunt qui **circum cellas** uagantur. Solent enim ire hac atq; illac, nusquam habentes sedes.

Circuncido, pen. prod. **circumseco**. **Colum.** lib. 3. Eiusdem spaciū corticem **circuncidito**, et materiem deliberato.

Circuncolo, penult. corr. **circūhabito**. **Liui.** lib. 5. Excepto **Venetorum** angulo, qui sinum **circuncolunt** maris.

Circuncolumniū, locus est circunqua; porticus habens, p 4 uel sal

uel saltem à tribus lateribus, qualia fieri in rusticis domibus solent. à Græcis dicitur Peristylum. Cc.

Circundo, & Circumco, inter se differunt, quoniam dicimus, Hercules circūuit terram, non circūdedit. & annulus circūdat digitum, non circumit. Circuitus tamen utrunq; cōplectitur. Cicero Catoni: Vallo & fossa circūdedi.

Circūfero, pen. corr. circūporto, circūduco. Sall. Eucere itē ea tēpestare, qui dicerent Catilinā oratione habita, quū ad insurandū populares, conscios sceleris sui adijceret, humani corporis sanguine uinū permistum, pateris circūtulisse. Per translationē Circūferre, ponitur pro purgare. Verg. lib. 6. Idem ter socios pura circūtulit unda. Spargens rore leui. Nam lustratio, à circulatione dicta est, uel cæde, uel uictima.

Circūflexus, undiq; flexus. inde accentus circūflexus, ex acuto, & graui factus. Cc.

Circūfluo, abundo. Cice. in Lel. Et circūfluere omnibus bonis copiis, atq; in omni rerum abundantia uiuere. Proprie tamen circūfluere, est circum aliquid fluere, decurrere. Plin. Id oppidum circūfluit annis. Interdum concurrere. Idem: Postquā uariæ undiq; gentes circūfluxere.

Circūfluus, a, um, quod circūfluit. Claud. lib. 2. — Et aurato trahitur circūflua ponto.

Circūforanea domus, apud Apul. pro ea quæ mobilis, & ambulatoria est, facilisq; ad circūferendum.

Circūforaneæ hostiæ, dicuntur non tam quæ circūfora, quā quæ circum agros & urbes in Ambaruali sacrificio circūferuntur, à circūferendo dictæ.

Circūforani, seu Circūforanei, qui circa fora crebro uersari solent, quales nugatores, impostoresq; qui fucis & strophis captant quæstum. Hieron. Garrulum nescio quem rumigerulum, circūforaneum. Et qui circa forum uenditant aut emunt, seiscitantur uel, Circūforanci dicuntur.

Circuo, quod & Circumco dicitur, à circum & co: unde Circuitus.

Circus, omnis in gyrū ambitus, à circuo secundū Seruiū. Estq; figura plana, una tantū linea cōtenta, in cuius medio punctus est, à quo omnes lineæ ad circūferentiam ductæ, inter se sunt æquales. Et differt Circus à globo, quod Circus est planities rotunda, ut circuitus. Globus soliditas undique rotunda, ut est sphaera, & flammium glomera. Cice. de nat. Deo. Quūq; duæ formæ præstantissimæ sint ex solidis globis. Sic enim sphaeram interpretari licet. Ex planis autē circus aut orbis. Verg. li. 5. — Mediaq; in ualle theatri Circus erat. Et 6. Lucentemq; globum lunæ titaniaq; astra.

Circus etiam dicitur locus muris septus. Vnde Circenses ludi, quod in circo fierent. Fueruntq; tres Circi Romæ. Circus maximus inter palatium & auentum: Circus Flaminius, qui & Apollinaris: & Circus Neronis in uaticano. Dicitur autē Circus uel à circuitu, uel à Circe Solis filia.

Ciricus, insula fuit in Mysia, quingentorum ferè stadiorum ambitu admodum ferax, & duobus pontibus iuncta continenti. Quæ iuxta pontem eiusdem nominis urbem habuit, & portus duos clausos, & naualia.

Cirnea, uas uinariū. Nam κίρνω, misceo significat. Plautus in Amph. Inde impleui cirneam.

Cirres, sunt ostrea quædam capillata. Martia. Teq; iuuant cirres, & pelle malandria cana.

Cirri, à quibusdā adpellantur capilli cōtorti, ac pinde crispati, quales picus Martius, & alauda, & grues in capitibus gerūt. Ouid. Cirris & à tonsio nomen sortita capillo. Ostreorum etiam capillamenta dicuntur Cirri. Martia. lib. 7. Et ostreorum rapere liuidos cirros.

Inde Cirratus. id est, capillatus. Persius.

Ten' cirratorū centum dictata fuisse Pro nihilo pendas, Alij Cirrhos capillos capitis attonfos putant, à Græco κίρρω, attondeo, incido. Cato de liberis educandis. Itaq; Ambraciæ primum puerilem dentem, item Cirrhos ad Apollinem ponere solent. Inde Persius Cirratos uocat pueros, qui quum comam nutrierunt, eam Veneri consecrant detonsam.

Cirfas, uocat Hyppocrates uarices. Aristot. uerò Ixias.

Cirtacus, balsami genus, scabro aspectu, incuruum, fructuosum, odoratum. Cc.

Cis, genus uermiculi, qualis hordearius, triticariusq; . à quo uermiculus pumex, à Græcis Cissaris dicitur, quod nihil aliud ferè quā pertusum, erosumq; significat, Et Cis ציס. nomen patris Saul, ut habetur in lib. 1. Regum.

Cis, & Citra, differūt: quod Cis magis proprijs nominibus fluminū uel montiū præponi solet, reliquis magis Citra: ut, Cis Rhenum, cis padum, cis alpes. Citra cruorē, citra forū, citra templum. Et habet quidem Cis sicut & Citra contrariā significationē de ultra. Nam hæ particule citra, intra, ultra, ut docet Gel. apud ueteres singularibus syllabis adpellabantur: Cis & Vls: Dicebaturq; cis Tyberim, & uis Tyberim. mox dici cœptū est citra Tyberim, & ultra Tyberim, & intra Calendas, citra Calendas. Componiq; potest & separari. ut Cisalpina Gallia, & cis padum. Sciendū est autē quod quāuis Cis habeat uim localem, per translationē tamen, & in tempore, & in alijs rebus uti possumus. ut cis definitū tempus à nobis datū, uenisti, Cis naturæ leges, hoc est, minus quā patiantur naturæ leges. Aliquando ponitur pro ultra. Sallust. Cis Rhenum atq; intra mare nostrū & Oceanum nisi qua in paludibus uia fuit perdomita. Citra etiā quandoq; pro sine ponitur. Colum. In agricultura uoluntas, facultasq; citra scientiam sæpe magnam dominis adferunt iacturam. Suet. in Cæs. Alijs citra senatus, populiq; auctoritatem. id est, sine auctoritate. Quintil. lib. 1. Tum neq; citra musicen, grammaticen potest esse perfecta. Plin. lib. 3. Citra fastidium nominentur. Sene. Ede citra crudelitatem, bibe citra ebrietatē. Quandoq; ponitur pro ante. ut citra Calendas. id est, ante Calendas. Sueton. in Aug. Solebat etiam citra spectaculorum dies, si quando quid inusitatum, dignumq; cognitu, &c. Fit autem Citra à cis. à citra Citer, Citerior, Citimus.

Cisalpina Gallia, q̄ & Citerior Gallia, & Gallia Togata dicitur. à fluuio Rubicone finitur, cuius basin alpes efficiunt.

Cisium, genus uehiculi biroti, à quo Cisiarij qui cisum regūt. Cicero: Delituit in quadam cauponula, atque se ibi occultans perpotaui ad uesperum. Inde Cisio domum uenit, capite inuoluto. Iurifcon. lib. 20. digest. Si cisiarius dum ceteros transire cōtendit, cisium euerit, & seruum quassauit uel occidit. puta ex locato esse in eum actionem. Cissium, Perottus duplici ss scribit.

Cispius, mons in urbe Roma, Exquilina in regione, de nomine Cispi hominis dictus, ut inquit Fest. Var. lib. 1. de lingua Latina: Exquilinus est Cispius mons sexticeps apud ædem Iuonis Lucinæ.

Cisseus, rex Thraciæ, pater Hecubæ uxoris Priami. à quo Cisseis patronymicum. Euripides in tragœdia, quæ Ἰκάριος inscribitur. Πολύδωρος Ἐκὰς πῶς γὰρ τῆς Κισσῆος, Πριάμου τῆ πατρὸς, ὅς μ' ἐπὶ Φρυγίᾳ πόλιν κινδύων ἔχειν δορὶ περὶ ἱλ- λυνικῶ, Δείσας ἐπέπεσε Τρωϊκῆς Χρόνος Πολυμήσορ' πρὸς δ' Ὀδυσσεύς ἐξένο. id est, Polydorus Hecubæ filius Cisseidis, & Priami patris, qui me, postquā Phrygiam ciuitatem periculum tenuit, emisit à Troica terra in domum Polymnestoris Threicij hospititis.

Cissimbium

Cissimbium, ligneum poculum ex hedera, quod Græci κισσιμβιον uocant. Cc.

Cissites, gemma est ad similitudinem folij hederae candicans. Cornucopiae.

Cista, genus uasis. cuius diminut. est Cistula. à quo fit aliud dimin. Cistella. Cice. lib. 1. ad Herennium cistellam pro uase posuit quo suffragia populi in creandis magistratibus, legibusq; ferendis colligebantur, quum ait: Saturnius legem ferre caput collegae intercedere, ille nihilominus cistellam detulit.

Cisterna, locus in quo colligitur aqua pluuia per euripos et canaliculos sub stillicidio positos, ad imbres suscipiendos. Vlp. Cisterna aquam uiuam non habet. Et quidem cisternae imbribus concipiunt, sed per glaream immixtam in spongas purificatis. Dicta Cisterna, quod sit cis, id est, infra terram.

Cistertium, in Cabilonenfi diocesi celebre ac insigne coenobium. Cistertiensum ordinis caput.

Citanos, insula olim Cycladum clarissima. Cc.

Citatus, uocatus, celer, Apul. Citato non testudineo gressu.

Citeria, adpellabatur effigies quaedam arguta et loquax ridiculi gratia, quae in pompa uehi Romae solebat. Cc.

Cithara, a, pen. prod. tamen κίθαρα, ex τῆς κίθαρις. instrumentum musicum, alio nomine lyra adpellatur, quam Hieron. scribit effici in modum Δ literae, cum chordis uigintiquatuor, et per digitos uarijs uocibus tinnulisq; ictibus in diuersis modis concitari. de qua in dictione psalterium aliqua dicuntur.

Citharis, pen. corr. puleus uel mitra pontificalis. Graece κίθαρις.

Citharista, promontorium, autor Ptolomaeus, et Antoni. qui ab eo Massiliam usq; nauigio triginta millia passuum facit.

Citharistria, q̄ cithara canit, sicut à tympano tympanistria.

Citharizo, as, cithara cano. Hieronymus in Apocal. Sicut citharædorum citharizantium in citharis suis.

Citharædus, qui cithara canit. Iuuenalis:

Accipis uxorem de qua citharædus Echion.

Hinc Citharædicus, a, um, Suetonius in Nero. Item statuas suas citharædico habitu.

Cithisus, siue Cithisum, arbuscula quae facile ubiq; prouenit, utilis omni generi pecudum, ut inquit Colum.

Citimus, pen. corr. superlatiuum à cis. id est quod ultimus, extremus. Et Citima uocantur, quae caelo proxima sunt. Cicero. Quibus erat ea minima, quae ultima caelo, citima terris luce lucebat aliena.

Cito, us, frequentatiuum à cito, quod est uoco. Cice. in Ver. Citat reum, non respondet: uide in Cico. Huius composita sunt Cō cito. pen. corr. quod significat ad iram prouoco. hinc Concitatus, iratus. Gell. Erat enim aliquantō concitator. Incito, Reacito, Excito, Suscito. et c. quae sunt in dictione Cieo.

Citorius, pen. prod. mons qui abundat buxis. inde pestem Citoriacus, quasi buxeus dicitur, à Citorio monte. Oul. li. 4. Me. Sepe Citoriacō deducit pestine crines.

Citra, praepositio. uide in dictione Cis.

Citreum, ut Cloatius scribit, est Persicum malum. de quo Ver. Felicis mali quo non praestantius ullum. Oppius lib. de syluestribus arboribus. Citra idem malus, et Persica. altera generatur in Italia, et in Media altera. Et paulopost de Citro. Est autem odoratissimum ex quo interiectum uesti tineas necat. Fertur etiā uenenis contrarium, quod tritum cum uino purgatiore, bibentes seruat uiribus suis. Generantur autem in Perside mala Citrea, quae uulgō natantia dicuntur.

Citro, non simplex reperitur, sed ultro, citroq; dicitur.

Citrus, arbor nobilissima, quae sola apud Atlanticum montem in Mauritania nascitur, Romanis quondam gratissima. Nam afferebantur ad ornamenta mensarum et lectulorum. Non

multum crescit, et folia maiora habet quam laurus. hinc Citreus, a, um, ut Citrea mensa. Apud Dionem Cedron, et poema Cedria, pro citro et citrijs adpellata inueniuntur. Alterius tamen generis sunt citri Atlanticae, ex quibus mense fierent, quam nostrates Citri, unde mala medica nascuntur. Haec folio spectatur arbuti ferē, aut lauri. Atlanticae, cupresso foeminae syluestri, folio, odore, caudice. Dicitur et Citrum, neutro genere pro ligno.

Citta, auis pica, quoniam ut Galenus ait, terram auis illa mandat, aut quia colores habet ut pica disparēs, ita grauidae uarios adpetunt.

Cittium, oppidum Cypri, unde Citticus Zeno.

Citus, celer, quasi citatus. Sallust. Citus modo, modo tardus incessus. Hinc Citior, Citissimus. Plaut. Nullam ego rem citiorem apud homines esse, quam famam reor, citissimus omnium redijt. Cito, aduerbium. Citius, Citissime. Interdum Citus, dicitur separatus. Verg. lib. 8.

Haud procul inde citae Metium in diuersa quadrigae.

Quando habet penult. prod. significat diuisum, ut ait Serui. in 8. Aenei. Vt est (inquit) in iure erecto, non cito. id est, in patrimonio uel hereditate non diuisa. Priscia. uero Ciere quarte coniugationis excitum, concitum penult. producta. Ciere autem secundae, penult. correpta.

Ciuicus, a, um, penult. correpta. idem quod ciuilis. ut Ciuica corona, quam ciuis ciui, à quo seruatus fuisset in praelio, testem uitae dare solebat, ex fronde querna, quoniam cibus antiquissimus ē quercu capi consueuerat. August. lib. 18. Ciuitatis Dei. Satis adparet consequens, ut ad pacem ciuicam pax domestica referatur.

Ciuilis, et hoc Ciuile, quod est ciuis, seu quod ad ciuem pertinet, ut ciuilis mos, ciuile ius. hinc Ciuitas.

Ciuilis homo, dicitur qui est peritus eorum quae ad ministrandam rempub. pertinent.

Ciuilitas, quasi ciuilis mos, et accipitur p. moderatione quadam atq; modestia, magis ciui, hominiquē politico, quam imperatori cōueniente, quā in Augusto fuisse scribit Sueton. Clemētia, ciuilitatisq; (inquit) eius multa et magna documenta sunt. Iul. Capitolinus laudat Antoninum Pium, quod imperatoris fastigium ad summā ciuilitatem deduxerit. Haec Graece πολιτεία dicitur, cuius species sunt. scilicet, Alia democratia, id est, popularis, quam Plato in his ciuitatibus ait esse, in quibus ad imperium multitudinis geritur res, eiusq; nutu magistratus eliguntur. Alia aristocratia, ubi neq; diuites, neq; pauperes dominantur, sed soli optimi in ciuitate administrant. Alia δυναστεία, quando à censibus magistratus eliguntur. Alia monarchia, quae in regnum et tyrannidem diuisa est.

Ciuis, urbis colonus, à coeundo dictus, quod unculo quodā societatis in unum coeat coctum, et sub legibus uiuat. hinc Ciuitas. Sciendum quod à ciuis non fit Concuius, licet cōsuetudo inualuerit ut conciuēs passim dicamus, municipes nostros, et populares cōterraneos: quum tamen rectius dicatur, hic meus ciuis est, siue meus municeps. Sic Cicero ciues suos dicit, nufquam conciuēs. Nam apud tertiā Tusculanam, legimus (inquit) librum Clitomachi, quem ille euerfa Carthagine misit conso-landi causa ad captiuos ciues suos. Illiterati male conciuē et compatriotam, sed dicendum est: hic est meus ciuis.

Ciuitas, proprie est collecta ciuium multitudo, ad iure uiuendum. Apul. Quod omnis ciuitas adprobauit. Aliquando Ciuitas dicitur ius ciuium. Cice. Qui ciuitatis donatus est. Vsurpatiuē dicitur urbs. hoc est, ipsa moenia, et aedificia. Sic dicimus apud ciuitatem Mantuam diuum Iambonum natum esse, ibiq; miraculis florere.

Ciuis,

Cius, fluvius Thraciæ ex Pæonibus & Rhodope monte profuens.

Cizycus, ciuitas in Asia minore.

C A N T E L.

CLades, à calamis, quasi calamides. hoc est, calamitas. uel quasi cades, à cadendo. Vel à καλώ, quod est amputo, frango. Inde καλώμα, fragmentum, & constrictio.

Clam, præpositio separatiua est, & casualibus tantum præponitur. ut clam patre egisti. Quoque reperitur loco aduerbij posita. Verg. Clam ferro incautum superat securus amorum. Sed oratores præpositionem potius accipiunt, siue iungatur ablatiuo, ut Priscia. sentit. siue accusatiuo, ut Donat. opinatur. ut clam me profectus est, id est, me nesciente. hinc compositum Perclam, quod est ualde occulte.

Clamare, est uociferare: unde Exclamatio. Quandoque uocare: Plaut. Plaudunt, partim clamitant me ut reuertar. Huius composita sunt Acclamo, Conclamo, Declamo, Exclamo, Inclamo, Proclamo, Præclamo, Reclamo, & Succlamo. quæ habet penultimam productam.

Clamor, uox quæ clamando fit, & proprie calamorum sonus, quasi calanor. quum enim arundines uento agitantur, magnam uocem emittunt. Dicitur & Clamos, sicut arbos.

Clamosus, a, um, à nominatiuo clamos, quod clamore obstrepit, uociferaturque. Iuuenalis:

Securum iubeant clamoso insilere circo.

Quintil. Non turbidus. non clamosus sit altercator.

Clanculum, diminutiuum est. Terent. in Eunu. In cellulam ad te patris penum omnem congeriebam clanculum.

Clandestino, as, Lucilius: At enim dicis, Clandestino tibi quod commissum fuerat.

Clandestinus, a, um, penult. prod. occultus, quasi clam de astu, hoc est urbe. Manil. lib. 1.

Et clandestinis surgentia fraudibus arma. Syllius lib. 7.

Ceu clandestino traheretur fœdere bellum.

Clango, is, xi, uel qui, tuba cano. Græci est κλάγγω. Clangor enim uox tubarum est. Hieron. in lib. Numerorum: Si semel clangueris uenient ad te principes. Et in Esaia: Et erit in die illa, clangetur in tuba magna. Interdum additur tuba. ut in eodem: Filij Aaron sacerdotis clangent tubis. Hæc enim tria idem significant. Clango, tuba cano, & tuba increpo.

Clangor, uox tubarum est, licet etiā dicatur de sono anserum, & aliarum rerum constrepentium. Cic. lib. 2. Tuscul. de aquil. Prometheus Iouis satelles, pastu dilaniat fero.

Tum iccore opimo facta & faciat affatim,

Clangorem fundit uastum. Colum. de anseribus libro 9.

Eiusque generis anser præcipue rusticis gratus est, quod nec maximam curam possit, & solutiorem custodiā præbet quam canis. Nam clangore prodit insidiantem.

Clanius, fluvius Campaniæ iuxta Acerras urbem. à κλάνιος, quod est uiola, qua illius ripæ abundare dicuntur. uel ut Macro existimat, à Clamo gygante. Stepha. Clanius dicitur qui & Clanis, fluvius est Cumæ, à quo piscis uocatur Clanius, qui & Silurus uocatur.

Clareo, es, rui, clarus sum, uel manifestus, seu notus sum. ut claret quod mihi sis inimicus. Turpi. in prima significatione. Cuius aduentu hodie claret Cypros. Hinc fit compositum Inclareo, quod est ualde clareo. à quo fit Inclaresco, quod est ualde clarus fio. Hieronym. in Exo. Iamque adueniat tertius dies, & mane inclauerat.

Clarifico, as, clarum facio, illustro.

Clarigatio, præter dictam significationem, accipitur pro talea nūm.aria, maxime quæ principis uel Reipub. edicto cœduntur.

Linus lib. 8. Veliternis deicli muri, ipsi urbe abducti iussi trās Tyberim habitare, uti eius qui cis Tyberim captus fuisset ad mille pass. hoc est pondo clarigatio esset. Nec prius quam ære persoluto, is qui cœpisset extra uincula captum haberet.

Clarigo, as, pen. corr. clare repeto. à uocis claritate dictum, quæ utebatur pater patratus. aut unde τὸ κλέψω. hoc est, à sorte, nam bellica sorte inuadebāt agros hostiles: unde Cleronomi dicuntur, qui iure sortiuntur bona defuncti. Plin. lib. 22. Hac semper & legati, quum ad hostes, clarigatumque mitterentur, usi id est, res raptas clare repetitum. Nam quum Romani bellum indicere alicui uolebant, Pater patratus proficiscbatur ad hostium exercitum, & præfatus quædam solennia uerba, clara uoce dicebat, se bellum indicere, ob certas causas.

Claritas **Luciditas**, ut claritas solis. aliquando excellentia & splendor, ut claritas generis, claritas rerum gestarum. Interdum facilitas, ut claritas orationis. Dicitur & Claritudo. Sallu. Quum præsertim tam multe uariæque sint artes animi, quibus summa claritudo paratur.

Clarium, oppidum in confinio Colophoniorum.

Claro, as, clarum facio. Ausonius:

Pollet Aristides ueteres qui clarat Athenas. hinc Declaro, as.

Claros, Ioniæ ciuitas, Apollinis oraculo nobilis, iuxta Colophonem, eam Manto Tiresiæ filia condidit, fugiens Thebanorum uictores Epigonos. Quæ quum patriæ cladem lugeret & suam manantibus ubertim lachrymis, fontem fecit: unde claros, unde τὸ στεφάνω, locus adpellatus. Nearchus dicit id nomen datum quod Apollini per sortem Claros obtigit, quam κλέπων Græci nominant. hinc Clarius dictus est, & illic fanum habuit, quo responsa, epota aqua edebantur.

Clarus, fluvius à cacuminibus alpium per plures ualles excurrens, in Istrum intrat.

Clarus, a, um, proprie dicitur quod est lucidum, non obscurum. ut clara dies. Figurate tamen pro insigni atque excellenti accipitur, & eo qui ueluti fulgore quodam fame resplendet: qui & Inclutus dicitur, quamuis plus sit Inclutus quam Clarus, propter in, quæ ibi auget. hinc Clarum hominem, & Clara gesta dicimus. Item quoniam quæ clara sunt, ab omnibus cernuntur, Clarum etiam pro aperto & manifesto sumitur. ut clarus sermo, clara oratio. Interdum ponitur pro audibili. Terent. Dic clare. à Clarus fit compositum Præclarus, quod est ualde clarus. Cice. O præclarum custodem ouium, ut aiunt, lupum. Aliquando sumitur pro bono, seu pro optimo. Idem in Lelio. Actum est præclare.

Classarius, idem est quod assiduus & diligens. quia omnium classium ciues semper parati erant ad omnem reipub. necessitatem, propter quod ab assedendo assidui dicebantur. Apul. Et laudum eius classarius atque assiduus præco. At qui priuatim quoscunque in iudicium uocabant, iussu magistratuum dicebantur Liburni, quod ferè è Liburnia essent.

Classici, dicebantur non omnes qui in classibus erant, sed primæ tantum classis homines, qui centum milia æris, aut amplius censi erant. Classici etiam dicebantur præcones, qui tuba uel cornu iussu magistratum, ex arce, uel circum muros populum ad comitiū uocabant, dicti à calando, id est, uocando, siue à clangore: unde Classica pro ipsis tubis. Infra classem uero ceterarum classium, qui minore summa æris, quam qui in prima classe censebantur. Et Classici (ut docet Festus) dicebantur testes qui signandis testamentis adhibebantur. Classicum canere, dicebantur, quum signum dabant, quo milites pugnam inirent. Quum autem reuocabantur, Canere receptui dicebant.

Classicus, a, um, quod est classis, uel quod ad classem pertinet. ut classicum bellum, bellum nauale. Propert. lib. 2.

Et cane

Et canerem sicula classica bella fugæ.

Classis, æquiuocum nomen est, significat enim nauium multitudine. ἀπὸ τῶν κλάων, hoc est à lignis. quāuis abusiue pro una tantum naui ponatur. Verg. lib. 6. Lycie ductorē classis Orontem. Significat et hominum collegia. nam Liui. de Ser. Tul. rebus gestis scribit, urbem in quinque classes diuisam, censumque ab eo institutum fuisse: rem saluberrimam, tanto futuram imperio, quo pacis bellique munia, non uirum, ut antea, sed pro habitu pecuniarum fierent. Tum classes, centuriasque ad hunc ordinem ex censu descripsit. Qui centum milia æris aut maiorem censum haberent, inter primarios numerabatur, et sub primæ classis titulo. Ex his octoginta fecit centurias: quadraginta senum, quadraginta iuuenum. Seniores ad urbis custodiam, iuniores ut foris bellum gererent. Arma his galea, clypeus, ocrea, lorica, omnia ex ære hæc ut tegumenta corporis essent, Præterea tela in hostem, hastæ, et gladius. Aditæ sunt fabrum duæ centuriæ, quæ sine armis stipendia facerent, datum munus, ut machinas in bello ferrent. Intra centum et septuaginta quinque milia census. Secunda classis, ex quibus uiginti centuriæ seniorum, uiginti et iuniorum. Arma ut in superiore, præter lorica. Tertia classis à septuaginta quinque ad quinquaginta milia census. Arma, ut in superiore, præter ocreas. In quarta classe à quinquaginta ad triginta quinque milia census centuriæ, uiginti seniorum, uiginti iuniorum. Arma mutata nihil, præter hastam, et uerutum datum. Quinta classis centurias triginta habuit fundas lapidesque missiles gerentes. In his accessi cornicines, tibicines in tres centurias. Ex undecim postea milibus una centuria. et fuit hæc immunis militia. Significat et Classis equitum ordines. Vergilius:

-Scio me Danaïs est classibus unum. Vnde et Classis pro cincta, dicitur exercitus instructus. Apud antiquos Classes clypeatæ, dicebantur quos nunc exercitus uocamus. Sonitus quoque tubarum, et ipsa tuba, Classica nominantur, sicut à Vergilio pro utroque usurpatum est lib. 7. Classica namque sonant. Liuius lib. 5. Vocatis classico ad concilium militibus. Et alibi. Concionem classico aduocari iussit. Capitur quandoque pro signo bellico. Suetoni. Et ingenti spiritu, classicum exorsus per tendit ad alteram ripam. Vege. scribit Classicum dici, quod buccinatores per cornu dicunt. Hoc insigne uidetur imperij, quia classicum canitur imperatore presente, uel quum in militem capitaliter animaduertitur: quia hoc imperatoris legibus fieri necesse est. Item Classes, testes uocabantur, qui et Classici à Seneca dicuntur scriptores primæ et secundæ classis. hoc est. primi et secundi ordinis. Classes quoque in scholis sunt ordines discipulorum. Quintil. autor est, à præceptoribus suis pueros in classes distributos, ordinemque dicendi secundum uires ingenij datum.

Clatro, as, significat clatris claudo. nam in Mili. Plaut. ait: Mi rum est facinus, quomodo hæc hinc transire potuerit. Nā cer to neque solarium apud nos, neque hortus ullus, neque fenestra, nisi clatrata. Colum. lib. 9. Spissi deinde clatri marginibus insiguntur, qui super aquam semper emineant, etiam quum maris æstus intumuerit. Idem paulo post: Satis est uacerræ, inter pedes octonos defigere, serisque ita clatrare, ne spatiorum laxitas pecudi præbeat fugam.

Clatrus, et **Clatrum**, utroque modo dicitur. Sunt autem Clatra ligna. quibus transuersis aliquid munimus, sepimus uel, ut fenestras, quæ ob id Clatræ, nunc uulgo ferratæ dicuntur. à Græcis dicitur Clatron, quod dictum est quasi clausura: ab eo quod est cleio, quod significat claudo, per syllabæ mutationem ei, in diphthongum. abusiue. Horatius: Obiectos caueæ ualuit si frangere clatros.

Clatra etiam sunt ligna cancellatim compacta, apud Colum. quibus glebæ contunduntur: hirpicem Varro adpellat. Cato Clatros posuit pro lignis, quibus caueæ muniuntur.

Claua, teli genus, quo Hercules utebatur. Est enim fustis teres, ad clauum similitudinem capitatus. Plin. de lino: Iterum deinde in filo ponitur, illisum crebro in filice ex aqua, testumque; rursus tunditur, clauis semper iniuria melius. Hinc Claua Herculis dicta id genus teli, quo Hercules utebatur.

Clauarius, nomen est officij, quo adpellatus est Suetonij pater, ab eo, quod præfectus fuerit donatino imperatorio inter milites dispartiendo. unde Cor. Ta. scribit Clauarium donatiui nomen esse, qui ait: Seditiosa militum uoces terrebant clauarium, donatiui nomen est.

Clauator, qui huiusmodi claua utebatur.

Clauatus, a, um, quod est clauorum aculeis modo prominentibus circumdatus. Nam et Clauatæ uestes hinc uocantur, quas uulgius à uerrucis clauo similibus Verrucatas adpellat.

Claudeo, es, claudus incedo, quod Claudicare dicere solemus, quāuis pro errare quandoque ponatur per metaphoram.

Claudia, nomen uirginis uestalis: quæ quum in suspicionem stupri uenisset, et simulacrum matris Idæ in uado Tyberis hæeret, ad comprobandam pudicitiam suam, fertur cingulo duxisse naucem, quam multa hominum milia trahere nequuerant.

Claudiana tonitrua, dicebantur quæ Claudius Pulcher instituit, ut in ludis post scenam factis, coniectus lapidum ita fieret, ut ueri tonitruum speciem repræsentaret.

Claudianus, poëta Aegyptius, ut Græci et Latini eius patriam affirmant, et ipse de se sic scribit contra uulgi errorem. Floruit sub Theodosio, et Honorio Augustis. Eius opera in lucem et pristinum nitorem redegit Ponticus Virunius, de utraque lingua benemeritis temporibus nostris, et multa uir humanitate. Qui inter alia, quæ plurima scripsit de rebus nouis et insolitis, aliquando nobis commentarios in eundem poëtam, plenos omni genere disciplinarum ostendit: et quantum potest curat imprimere magnos, et diffusos.

Clauditas, ipsa claudicandi actio. Plinius: Repulsu durioris materię claudicatem illico affert.

Claudius, nomen Romæ imperatoris, et Caligule patrum. Hic Britanniam insulam in deditionem accepit, et Orchades insulas Romano adiecit imperio. Postmodum ab Agrippina uxore ueneno sublatus est: ut Nero filius imperio potiri posset. Fuit et alius Claudius Romanorum. Item imperator qui Gothos Illyricum uastantes bello adortus, incredibili clade superauit. Vnde in curia clypeum aurum, et in capitolio auream sellam habere promeruit. Sed quum duobus fere annis imperasset, apud Sirmium morbo interiit.

Claudo, is, si, sum, includo. Verg. lib. 3. Georg.

Aut intus clausos secum ad præsepia seruant. Interdum Claudere ponitur pro circuire. Idem: -Claudite Nymphæ Dictæ Nymphæ nemorum iam claudite saltus.

Interdum pro obsistere, arcere. ut apud eundem lib. 10.

Ecce maris magna claudit nos obice pontus.

Vlpianus Clausos pro uinctis accipit, si modo ita uincti sint, ut omni modo erumpere non possint. Interdum pro claudicare. Sallustius: Nihil socordia claudibat. Idem in histo. Equi præ labore claudunt.

Claudus, quasi pedibus clausus, id est, impeditus. qui ex pedibus, aut cruribus formoribus uel uitatis, non possunt passus facere: nam eos claudunt.

Clauicula, diminuti. à clauo, uel à claua uirga. Plin. Clauiculæ quoque ipsæ quibus repunt uites, tritæ, et ex aqua potæ, si sunt uomitionum consuetudinem.

Clauicula

Clauicularius, qui clauiculam, id est, uirgā uel clauē gerit. **Clauiculus**, dimi., à clauo. quo nomine etiā uocatur capreo= lus in uie. Colum. lib. 5. Ac ne quæ reliquæ sunt procellis uen= torum decutiantur molli & laxo uinculo adurgentis subse= qui conueniet, dum clauiculis suis quasi quibusdam manibus admunicula comprehendantur. Hic etiā pampinus à nostris, & à Græcis helix dicitur.

Clauiger, uel **Clauigerus**. Ouidius:

Clauiger inuidit Vulcani occumbere prolem.

Clauis, est qua ostia arculæ, & id genus multa, & claudun= tur, & aperiuntur. à clām, quod quæ celare uolumus hac claudere soleamus. unde Conclauia, loca quæ sub una, eademq; clauē clausa sunt. & Conclauatus, locus una clauē clausus. Clauem Theodorus Samius primo monstrauit, à qua faber clauicularius.

Clausa, uulgò dicitur quod opponitur aquæ deriuandæ, com= pellendæ uel ex flumine causā. Cc.

Clauitarius, qui clauēs, & cætera ad claudendum ope= ra facit.

Claustrinus, penult. producta. qui claustri ianuæ præest. & Claustrinus, a, um, quod est claustri.

Claustrum, in plurali tam mascul. quā neutri gen. est, pro loco in quo quid clauditur. apud antiquos Clostra pro clau= stra dicebantur.

Clauſula, uocatur sententia. Hanc Græci Periodon dicunt, à breuitate & conclusione.

Clauſuram, à clauſtro, siue à claudendo dicimus. Cc.

Clauus, dictus est quod claudat, figat, atq; contineat. ut Cla= uis, quo figuntur afferes, à claudendo. Nam ideo clauum fi= gimus, ut claudat, seu contineat aliquid. Et Clauus, nauis gubernaculum, siue temo, quod eam dirigat, rectamq; teneat. Cicero in Cat. Ille autem clauum tenens quietus sedet in pup= pi. Et Clauus, Græce ἄλυσ, genus tuberculi, quod uulgò Cal= lus dicitur, rotunda specie, coloris albi, fit in plantis, digi= tisq; pedum maxime: sic adpellatus, quia ita pungit, ut quasi clauus ferreus infixus uideatur. Nam caro dureſcit in callū, semper ferè pungentem. Quo morbo Silius Italicus interiſſe fertur. De quo Plin. lib. 3. Epist. Modo nūciatus est Silius Ita= licus inedia finiſſe uitam. Causa mortis ualcitudo, erat illi na= tus insanabilis clauus, cuius tædio ad mortem irreuocabili con= stantia decurrit. Plinius lib. 19. Clauis pedum illini, item lienis, & temporum doloribus. Fiunt & callosa quædam, in candi= do oculi tubercula, quæ clauī nominantur oculorum. Arbores quoq; clauum huiusmodi patiuntur, qui & fungus, & patel= la dicitur, ut inquit Plinius lib. 17. Idem scribit clauos inna= ſci natibus, & purgari succo pixacanthi. Sunt & Clauī ca= ligares, à caligis militariibus, quibus suffigebantur. Idem lib. 9. Existunt squāmis conspicui crebris atq; peracutis, clauo= rum caligularium effigie. Præterea, Clauus est uestimenti ge= nus, ueluti quibusdam clauis aureis distinctum, quod & à plu= marum similitudine, Plumatile uocabatur: & à uerrucis, cla= uo similibus, Verrucata uestis, quod si latior ipsa uestis erat, latus clauus dicebatur. Hac soli senatores, & patricij indue= bantur: unde Laticlauios adpellari senatores legimus. Horat. lib. 1. Sermon. describere uolens senatorem dixit. Et latum de= musit pectore clauum. Sueton. de Nero. A laticlauo, cuius uxorem atreſtauerat, caesus. Ab Ouidio Clauus simpliciter di= citur pro senatoria dignitate, illo uersu: Curia restabat clauī mensura coacta est. Sueton. de Au. Clauo nec lato, nec angusto. Aliquando etiam sacerdotes, & pontifices lato clauo inducuntur. Silius; Sacrificam lato uestem distinguere clauo.

Præclauū, pars uestis erat, quæ ante clauum texebatur. Asfra: Totum diem præclauum unum texere; Hinc etiam Clauata di= cuntur, uel uestimenta clauis intexta, uel calciamenta clauis confixa. Et Clauati socci, quod sola habeāt clauis intertexta. Clauata uero sunt uestimenta, etiam si non ex auro, sed aut ex cocco, aut alijs coloribus clauos & uerrucas habeāt. Lamp. in Alex. Conuiuium, neq; opimū, neq; nimis parcum, sed nito= ris summi fuit. Ita tamen, ut pura mantilia mitterentur sæpius cocco clauata, aurata uero nūquā. Quæ autem cum auro, Auroclauata dicuntur, & Auroclauatæ uestes à textura au= reorum clauorū. unde Tacitus imperator interdixit aurocla= uatis uestibus, à Clauus etiam fit Præclauū, de quo nunc. Cla= uus annalis qui figebatur in parietibus sacrarum ædium, per annos singulos, ut per eos numerus colligeretur annorum. Apud Luuium scribitur dictatorem creatum fuisse causa tanti figendi clauī ad pestilentiam sedandam.

Clazomēne, pen. prod. urbs Ionie Asiaticæ, quam condidit Paralus. Hæc prius Grina nominabatur, uicina Colophonī, unde & Apollo Grinæus dictus est apud Vergiliū: quoniā ibi esset eius oraculum.

Clazomenia, insula quæ Marathusa dicitur. à qua Clazom= enij, quos in Mæonia sitos esse constat.

Cleantes, nomen philosophi qui Zenonis Citiēsis scholā, suc= cessor excepit. Hic Phanijs Asij filius, egregius pugil, quum Athenas uenisset, & Zenoni adhærens, generose philosopha= tus est, & in eisde permansit dogmatibus. Celebratus maxi= me fuit, in labore. Nam quū ualde pauper esset, mercenariam uitam agebat. Noctū quidē in hortis aquā hauriebat: per diem uero in sermonibus exercitabatur. unde Phreantes adpellatus est: quasi putcos hauriens. Tradunt illum quæ à Zenone au= dierat, osibus boum & testis fœtilibus perscribere solitum: quum pecunia non suppetere ad chartas emendas.

Clearchus, philosophus fuit, cuius meminit Hieron. contra Ioui. Fuit & alius hoc nomine Macedoniorum dux. hic dice= bat exercitui imperatorem plus quā hostem metui debere.

Clemens, à claritate mentis, quasi cœli mens. & is dicitur qui etiā remittit de eo, quod possit prosequi. Differt pro Donati sententia à placido, quod Clemens sit circa recte agentes: Placi= cidus circa delinquentes. & Clementis est nullos ledere: placi= cidus arridere omnibus. Clemens animo: placidus uultu. Terēt. in Adel. Ille suam semper egit uitam in ocio, comis, clemens, placidus, nulli ledere os, arridere omnibus. Sunt etiā qui Cle= mentem ideo dici putent, quod colat mentem, nec eam uexet irascendo. Hinc Clementia, & aduerbium Clementer, quibus contraria sunt Inclementia, & Inclementer.

Cleobulus Lyndius, Euagoræ filius, unus ex septem sa= pientibus. Cornucopiæ.

Cleodamas, Thasius philosophus, Platonis tempore in geo= metria floruit.

Cleombrotus, Pausaniæ filius, Lacedæmoniorum dux, Qui timens ne uideretur cum Epaminundā hoste sentire. temere cū eo pugnaui: seq; & patriam in præceps dedit. Nam uulne= ratus occubuit, & exercitus deletus.

Cleone, mediocri oppidum. distat ab Argo, stadijs centū ui= ginti: à Corintho, nonaginta: unde Cleoneus, a, um, ut leo Cleoneus qui & Nemeus. Lucanus: Ille Cleonæi proiecit terga leonis.

Cleopatra, Aegypti regina, de qua libri omnes pleni. Cc.

Clepo, is, si, tum, furor, furto surripio. tractū à κλέπω, uerbo Græco. unde Cleptum, furto subtrahum. Liui. Si quis clepsit ne populo scelus esto, ne uel cui cleptum erit. Plautus: Rape, clepe, harpaga, Cicero de repub. Non modo ut Sparte ra= pere ubi

pere ubi et pueri clepere discunt.

Clepsydra, pen. corr. κλεψιδρα, et ψιδρα, aqua. Nam proprium furacis hominis (qui Cleptes dicitur) est uelare, et abscondere quæ clam, et per insidias surripuerit. Clepsydra uero duo significat, fontem scilicet, et horologium aquarium, horas aqua dimetiens. Est enim fons Athenis in arce illa Minervæ quondam, nunc beatæ Mariæ uirginis consecrata. Is per alueum subterraneum, latentemque; fluens stadia uiginti, surgit tandem in riuos ad uicem Phalereum. Erat præterea uas quoddam uitreum, graciliter fistulatum, quod æqualibus dimensionibus signatas horas ostenderet. Ad cuius etiam fundum, erat foramen quod aquam guttatum emitteret. Et ita horæ, per aquæ diminutionem, quot essent, uideri poterat. Itaque non absurde, siue de fonte, siue de horologio accipias, Clepsydra nominatur: ab aquæ furto, quod aquam aut uellet, aut fuertur. Cæterum Cicero in 2. Tusculana. pro horologio capit, quum inquit: Cras ad clepsydram. Consimilia sunt hoc tempore clepsydris, uascula illa apud nos usitatissima, quæ in medio infixæ duorum turbinum, coarctantur: ex quibus puluisculum per foramen minutum sensim dilabitur, ex parte superiore in inferiorem, atque ita legitimum tempus horæ metitur. Vulgo dicitur horologium puluisculi. Apud ueteres, oratoribus acturis causæ forenses præscribebatur tempus dicendi, datis clepsydris: quibus exhaustis, amplius dicere uetabantur. Plinius in epistola. Dixeram horis penè quinq;: nam tribus clepsydris, quas spaciosissime acceperam, sunt additæ quatuor.

Cleronomia, hereditas, à cleris, pro hereditate. Et Sortes, ex promissione dei, partes hereditatis uocantur, quæ populo sunt distributæ. Vnde tribus Leui præcepta est non habere sortem inter fratres suos: quod eorum decimis sustentaretur.

Cleronomos, heres.

Cleros, Latine fors, siue sorte electus: inde Clericus, sortitus dici potest. Nam ut Hieronymus scribit ad Nepotem, propterea uocantur Clerici, quia de sorte sunt domini, uel quia dominus ipse fors, id est, pars clericorum est. Et quia uel ipse pars domini est, uel dominum partem habet: talem se exhibere debet, ut et ipse possideat dominum, et ipse possideatur à domino. Nam et clerici, et Clericos, hinc adpellatos puto, qui sunt in ecclesiastici ministerij gradibus ordinati: quia Matthias sorte electus est, quæ primū per apostolos legimus ordinatū. Clerus etiā uermiculus, aluearibus noxius. Aristoteles. Examina instantur cleris. Sic enim uocant uermiculos qui in pauimento nascuntur: ex quibus crescentibus, uelut aranea obducitur aluco, et faui carie pereunt. Hinc morbus huiusmodi Clerus uocatur, hoc est fauus, cum foetu putrefactus. Quum uero morbo, aut ignauia, aut infœcunditate naturali foetum non peragunt.

Clibanarius, qui bene ferro et armis munitus certamen init. Nazarius in Panegyrico ad Constantianum. Operimento ferri equi, atque homines obsepti, clibanarij in exercitum nomine est. Dicitur Clibanarij, quoniam more testudinis, arcuatis armis, quæ clibanus forma est, utebantur.

Clibanus, κλιβανος, id est, clibanos Græce dicitur, pen. corr. non est proprie furnus, sed forte quid simile furno. Vel instrumentum quo aliquid coquitur sub testa, quod ex arce, seu ferro fieri solet, sæpe etiā opere figulino. Plinius lib. 19. Cortices quoque decussati, clibanus et furnis præbent usum. Vnde panis testaceus, is dicitur apud nos, quæ illi Clibanitini. Scribitur à nonnullis cum κλιβανος, de hoc et in definitione Furnus. Columella lib. 3. scribit scrobem clibano similem esse, ut imus quam summus patetior sit, ut latius radices uagentur. Et apud Origenem super Leuiticum uidetis accipi pro uase profundo magis, quam sartago sit. Sic enim scribit: Tria

itaque sunt in quibus domini sacrificia uidere præparari. In clibano, in sartagine, in craticula. Et puto quod Clibanus secundum sui formam profundiora, et ea quæ sunt inenarrabilia significet in scripturis diuinis. In scriptura tamē sacra, præsertim apud prophetas, accipitur firè semper pro furno.

Cliduchus, significat clauigerum, κλειδουχος.

Cliens, quasi colens, quia debet dominum honorare, et est correlatiuum patroni. Nam Patronus defensor causæ est diuitius, quasi pater. Cliens autem defensione indigens, id est, litigator, qui patronum colit et sequitur: ut ab eo defendatur. Huius diminutiuum est Clientulus. Aliquando tamen Cliens ponitur pro sectatore, et qui sub tutela alterius, et penè famulus est. Clientum, ueteres pro clientem dixere. Cicero.

Clientela, clientum multitudo: nec non et eorum qui potestatem aliquem ciuem, principem uel fauore prosequuntur, et cuius dignitatem, factionemque; tutantur: ducti aliqua mercede, uel beneficio. Similiter Clientela, dicitur clientium officium erga patronos. Item dicitur Clientium siue Clientarum genus. Cato enim clienta femina dixit.

Clima, atis, regio. Et Clima apud Varronem quoque; uersus pedum est sexaginta. Item est terræ spatium inter Austrum et Septentriones dimidiata frons horæ, in dierum longitudine, mutationem continens.

Climatericus, 4, um, scalaris. Plinius in epistola ad Calpurnium: Habes climatericum tempus, sed euades. Plinius aliter lib. 12. natur. historie climateras nuncupauit legem scanfitem. Scanfili (inquit) annorum lege occidit: quæ climateras adpellant. Climate-ricum tempus, dubiosum dicitur: quoniam Chaldei Climateras adpellant pericula uitæ, fortunarumque; hominum, quæ fieri grauisima in septenarijs dicuntur. Nam septimum quonque; annum periculosum esse Cæsius autumat. Alij Climatera periculosum esse dicunt annum sexagesimum tertium, unde Augustus ad Caium Nepotem: Nam ut uides climatera communem seniorum omnium tertium et sexagesimum annum euasimus. Si quis hanc materiam diffusius noscere cupit, Censorinum adeat.

Climax, Latine scala et figura quæ dicitur gradatio, ut apud Ouidium: Viderat hanc, uisamque; cupit, potiurque; cupita. Hinc Climatericus.

Cline, Latine lectus, lectica, mensa: inde Hexaclinos, thorax discubitorius qui sex capiebat. Martia.

Et testudineum mensus quater hexaclinon.

Clingo, ueteres pro cingo usurparunt. Cicero.

Clinicus, pen. corr. medicus qui curat medicamentis, dictus à lectis egrotantium, quos frequentare solet, quasi lecticulatorius. Martia. Sote filia clinici, id est, medici. Dicitur et Clinici qui ita morbo affecti sunt, ut surgere è lecto non possint: nullaque; amplius de eorum salute spes est. Vnde legimus Petroniam uoluntate Petri apostoli clinicam factam, quasi paraliticam, sideratam uel, proptereaque; decubentem grabato quem Græci clinen uocant.

Clinidion, diminutiuum quod Græci lectulum uocant.

Clinipodion, herba quædam quæ speciem lectipedum præbet, ut inquit Plinius lib. 24.

Clinos, 4s, Græcum est, et significat inclino, licet non sit in usu: cuius tamen composita usurpantur, quæ sunt Acclino, Declino, Inclino, et Reclino, pen. prod. Vergilius lib. 12. Desigunt telluri hastas et scuta reclinant.

Clinopale, palæstra lecti dicitur, κλινω Græcè lectus, πάλω, palæstra, siue lecta. Suetonius in Domitio. Assiduitatem concubitus uelut exercitationis genus clinopalem uocabat. Sic Vergilius nocturna bella nominat colluctationes Venercas, et ab Apuleio militia anatoria dicitur.

Clio, una Musarum, ἀπὸ τῆς κλέως, à gloria, quòd poetis gloria, à compositis nascatur libris. Hesiodus in Theogonia: *Εὐνία θυγάτηρ μεγάλας Διὸς ἔκ χαρῶν*
Κλειώ τ' Εὐδμήνη τε, Θαιαί τε, Μελπομένη τε
Τόφριχον τ' Ερατώ τε, Πολύμνιν τ' Οὐρανίαν,
Καλλιόπην θ' ἣν προφύρεται ἐς ἅπαντων. Id est:
 Nouem filiae magni Iouis. Clioq; Euterpeq; Thaliaq; Mel-
 pomeneq; Terpsichoreq; Eratoq; Polymniaq; Vraniaq;
 Calliopeq; hæc omnium præstantissima est.

Clifis, declinatio.

Clisius, nomen fluij in agro Brixiano.

Clitellæ, dicuntur nō tantū quibus sarcinæ colligatae mulis,
 & id genus ueterinis portantur, qui uulgò Basti uocatur, di-
 ctæ quòd huiusmodi animalis ornamentū sit. Hora. in Saty.
 -Hinc muli clitellæ tempore ponunt.

Sed etiam locus Romæ propter similitudinem, & in uia Fla-
 minea loca quædam deuexa subinde, & accliuia, quo etiam
 nomine appellatur quoddam tormenti genus.

Clitellarius, qui clitellis utitur: unde Clitellarij muli dicti-
 tur, qui neq; ephippiati sunt, neq; desultorij: nec bigas, aut
 quadrigas, aut currus ducunt, sed clitellati ferūt onera. Plau-
 tus in Must. Muliones mulos clitellarios habent, ego hæ-
 beo homines clitellarios, magni sunt oneris, quicquid im-
 nas uehunt.

Clitomachus, pen. corr. philosophus Carthaginienfis, qui
 Athenas uenit, annos natus quadraginta, audiuitq; Carne-
 dem: cuius & successor fuit, tres sectas sectatus: Academico-
 rum, Peripateticorum, & Stoicorum. Supra quadraginta uo-
 lumina condidit, de quo Cicero lib. 3. Tuscul. mentionem fa-
 cit: Interpretatur egregie pugnans.

Clitorius, fons Arcadiæ, qui semel potus, uini odium facit.
 Ouidius lib. 15. Metamorph.

Clitorio quicunq; sitim de fonte leuauit, Vina fugit.

Clitumnus, Vmbriæ fluius, de quo Plin. lib. 12. scribit: quòd
 animalia quæ cum potauerint albos foetus creant, dictus à
 κλειος, celebris, quasi celebris annis. Silius:
 Et lauat ingentem profundens flumine sacro
 Clitumnus taurum.

Cluiua, auspicia (inquit Festus) quæ aliquid fieri prohibebāt,
 nam & omnia difficilia & ardua nominabantur Cluiua: unde
 Cluius, qui est locus molliter arduus, & pro colle ponitur.
 Hiero. lib. 2. Reg. Porro Dauid ascendebat cliuum oliuariū.
 Est & Cluius cuius cōposita possunt esse, tam secūde quàm
 tertie declin. ut Accluius, a, um, & Accluiis, et hoc Acclue.
 Decluius, & Decluiis. Procluius, & Procluiis, quæ habet pe-
 nul. prod. Dictus Cluius, à clino, pro inclino.

Cloacæ, pen. prod. loca caua, per quæ colluuiæ fluit, à Cloa-
 care, qd' est inquinare, siue à colluendo, quasi colluacæ. Fistu-
 læ quoq; fossæ, ubi & uia illæ subterraneæ, parietibus in
 modum aquæductuum munitæ, per quas aquæ pluuiæ extra
 urbem uel fluium dilabuntur, Cloacæ dicuntur: quòd urbē
 immundicijs purgent. A Clodio Albanorū duce dictæ. Plau-
 tus uero in Cur. per stomachum immundæ uetulæ alium clo-
 acam nominauit. Age effunde hoc cito in barathrum, pro-
 perè proluce cloacam.

Cloacale, Cato dixit flumen, pro cloacarum omnium collu-
 uie. Cornuc.

Cloacare, inquinare: unde Cloaca dicta est, ut inquit Festus.

Clorio, Latine uirco dicitur, auis genus apud Plin. lib. 18.

Cloris, Nympha, quæ Zephyro nupta, quasi dotis loco id ac-
 cepit muneris à marito, ut haberet omnium florū potestatiē
 Est & Cloris anicula, quā Theo, luteū & luteolam uertit

Closter, Latine filum uel nexus.

Clotho, una ex furijs infernalibus. Græcè κλώω, circūuoluo,
 neo, destruo. Orpheus in hymnis aliqua dicit, sed in magica
 sua multa, & obscura, ut mihi uir diuinus uideatur. Hesio-
 dus autem in Theogonia, dicit Themidos filias, & Iouis:
 Cloto, Lachesis, & Atropon.

Μοῖρα δ' ἥς πλείων τιμὴ πόρε μιν ἴτα ἴδης

Κλωθώ τε Λάχισιν τε καὶ Ἀτροπον, αἵ τε Διδοῦσι

Θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχον ἀγκλόν τε κακόν τε. Id est:

Parcas quibus plurimum honorem præbuit consiliarius Iu-
 piter Clothoq; Lachesisq; & Atropon, quæ mortalibus ho-
 minibus dant & bonum & malum.

Cludo, is, idem quod claudio, quo ueteres utebantur: unde in
 ueteribus numismatibus legimus: Ianū clusit. Huius cōposita
 magis sunt in usu. Accludo, ut in Gene. Egressus ad eos Loth
 post tergum, accludens hostiū ait. Cōcludo, Circūcludo, Ex-
 cludo, Includo, Intercludo, Introcludo, Occludo. Plaut. Oc-
 clusit ostium ancillæ. Præcludo, anteccludo. Colu. lib. 7. Hi-
 rudo adherens faucibus sanguinem ducit, & incrementō suo
 transitum cibis præcludit. Recludo, aperio. Vergilius:
 -Veteres tellure recludit Thesauros. Secludo, scorsum
 cludo. Subtercludo, quæ habent penul. prod.

Cluere, perhiberi, putari. Plaut. in epid. Cluet is etiam, sese
 sapere memorat, malleum. In qua significatione saepe Lucre.
 Plinius tamen ait ueteres Cluere in certandi significatione
 posuisse: unde Clypeus: inde Cluacina Venus.

Clumæ, sunt folliculi hordei.

Clunaculum, culter sanguinarius: quòd ad clunes depen-
 deat, uel quia clunes bestiarum diuidat.

Clunes, nates siue natum tumor, tam masc. quàm femi. ge-
 neris, sic Iuuen. Tremulum descendant clune puellæ.

Plaut. Quasi lupus ab armis ualeo, clunes infractos gero.

Hora. Quod pulchræ clunes, breue qd' caput, ardua ceruix.

Ab hoc sinis Clunas adpellatas uolunt, quòd clunes tritas
 gerant. Huius diminutiuum est Cluniculæ. Gell. Caterarum
 auium atq; altitium, nisi tantum adponatur, ut à cluniculis
 inferiore parte saturi fiant.

Clunici, dici uidentur à clunibus, qui sunt ea parte morbofi:
 unde Cyprianus uidetur accipere Clunicum pro paralitico
 illo debili in lecto iacente, cuius mentio in Euangelio est: ex
 eo quòd infirmus clunibus in lecto cubet, quum pedibus ne-
 queat insistere. Apud Plinū legitur clunicis medetur in hoc
 significatu, quamuis quidam corrigant clinicis.

Clupea, ciuitas Aphricæ, uicina Carthagini.

Clulius, dictus est Ianus, quia pace templi eius portæ clauduntur.
 Verg. Claudentur belli portæ furor impius intus
 Sæua sedens super arma & centum uinctus abenis.

Clymene, penul. correp. Promethei mater, Oceani filia, &
 Iapeti uxor.

Clypeus, & Clypeū, siue Clupeus, y in u, cōuersa, proprie
 Clypei scuta maiora sunt, & tantū peditū, sicuti docet Scr.
 Scuta equitum. Linius lib. 6. Clypeis antè Romani usi sunt:
 deinde postquā stipendiarij facti sunt, scuta pro clypeis fe-
 cêre. Dicti Clypei, quòd calcent totū corpus, uel à clepere,
 quod est furari ab istibus. Var. à clauus deriuat. Plin. lib. 35.
 ἀπὸ τῆς λαύης, hoc est, sculpendo, cælandoq; deducit, ita ut di-
 catur Clypeus quasi λαύης, id est, sculpus, g in c, mutata.
 Scutis enim qualibus pugnatū est apud Troiam contineban-
 tur imagines. Vnde & nomen habuerunt clypeorum. Vel
 quia κλέψω, furor, & cælo, quia totum hominem tegat.

Clysmus, Latine purgatio siue lotio dicitur.

Clytemnestra, nomen proprium mulieris quæ ob amorem
 adulteri

adulteri uirum occidit, de qua Euripi. in Oreste, & multa alia Home. in Odyssæa, quæ nota sunt.

Clyster, eris, pen. corr. quod & Clysterium dicitur, ἀπό το κλύσην, quod est ablucere, nam clystere aluum egrotantiū lauare seu purgare solemus. Plin. Cucurbita infusa clysteribus intestinorum omnium uitijis medetur. Macer tamen huius nominis penulti. corripit.

Appositis digitis aut intus clystere fufis.

Quod autem in orificium durum ponitur, ad excrementum prouocandum, & uulgo Suppositorium dicitur, docti à glâdis specie Balanum dixerunt.

Clytia, una ex Nymphis Oceani, à gloria dicta, κλύει enim gloriam significat. Cc.

C A N T E N, & O.

CNeus, per C, scribitur, sed profertur per G, adpellatus est autem ob insigne nœui.

Cnidos, est una ex Cycladibus insula.

Co, insula Icarij maris: uide in dictione Coos.

Coacesco, ex con, & acefco, sed n, abijcitur, & significat Coacescere, simul seu totum acidum fieri. Cice. in Cato. Ut enim non omne uinum, sic non omnis ætas naturæ uetustate coacescit. Hiero. per translationem in prologo Salo. Neq; enim sic noua cudimus, ut uetera destruamus: & tamen quū diligētissime legerit, sciat magis nostra scripta intelligi, quæ non in tertium uas transfusa coacuerint: sed statim de prælo purissimæ commendata testæ suum saporem seruauerint. Coacuerint, id est, corruptionem senserint.

Coætaneus, eiusdem ætatis, quod dicitur & Coæuus, ab ætate illud, hoc ab æuo.

Coagmenta, coniunctiones artæ & compares à cogēdo, id est, stringendo.

Coagmento, as, cōiungo, & compares cōiunctiones cogo ac stringo. Cice. in Cat. Viuendi finis est optimus, quum integra mente, certisq; sensibus, opus ipsa suum, eadē quæ coagmentauit, natura dissoluit. Plinius passuum protulit. Mox pluribus coagmentatur nucleis, & his separatim uestitis.

Coagulo, as, cogo, constringo, uerbum actiuum, ut est illud. Coagulatum est sicut lac cor eorum. Gell. Semen in utero mulieris primis septem diebus cōglobatur, coagulatur, fitq; ad capiendum figuram idoneum.

Coagulum, à cogendo, id est, colligendo, siue stringēdo, dicitur ea pars uiscerū, quæ ad densandū lac utimur. Tibul. Et miscere nouo docuisse coagula lacte.

Quicquid densat ac coniungit, Coagulum dicitur. Gell. Vinculum illud coagulum animi atq; amoris. Et Coagulum herba est, seu potius spongia aquarum dulcium, quam alij strumum, alij strygnon, alij conseruan uocant.

Coalesco, is, coalui, concrefco. Liuius lib. 1. Vocata ad concilium multitudine, quæ coalescere in populi unius corpus nallare, præterq; legibus potuit, iura dedit. Sallu. Hi postquam conuenerunt in una mœnia, dispari genere, dissimili lingua, alij alio more uiuētes: incredibile memoratu est, quā facile coaluerunt. Coaluerūt, nō est à Coalo, quoniam significatio actiua sensui orationis repugnaret, neq; à Coaleo, qd' nescio an reperiatur, eius simplex protulit Var. lib. 1. de Re rust. Quemadmodum quicquā feri, aut alescere, aut meti possit.

Coaspis, fluuius Medorū, qui apud Persas in Tigrim decurrit: cuius aqua tam dulcis, ut Persici reges, quādiu intra ripas Persidis fluit, solis sibi ex ea aqua pocula uendicauerint.

Coasso, as, per duplex ss, sicut assamenta & assula, quod & Coaxo dicitur pro contabulo: unde Coaxatio, contabulatio, ab axibus. Nam afferes tabulæ nō sunt (Vidru.) sed crassior

& angusta in modum parue trabis materia: ab asidendo parietibus, atq; tignis adpellati, ut inqt Festus. Est & Coaxare proprium uocis ranarum. Aristophanes, ἡ τῆ βατράχου το σπούβου. βρεκεκεκε κε κε κε κοάξ.

Cocalus, Siciliae rex, ad quem Dedalus ex Creta affugit, quē illuc usq; persecutus est Minos, Cretensium rex: sed à Coca li filiabus (ut Aristot. refert) interfectus est.

Cocanicus, Siciliae lacus ex quo salē cocanicū nominamus.

Coccentum, genus edulij, ex melle & papauere factum, sic dictum, quod ad ignem coquatur.

Cocceus, a, um, idem quod coccineus. Scribit Lampri. Diadumenum indumentū coccea primum accepisse.

Coccina, substantiuū, pen. corr. uelut coccinea. Martia. Coccina famose donas & ianthina mœcha.

Coccinati, dicuntur qui coccineis uestibus sunt induti.

Coccineus, a, um, quod est grauo infectum. Hiero. in Canti. Sicut uitta coccinea labia tua.

Coccinus, penul. corr. est purpureus, quo panni inficiebantur. Hieron. lib. 2. Reg. Filie Israël stete super Saul, qui uesiebat nos cocchino. Hic color exuberantiam quandā ac splendorem ruboris ostendit: qui & spadiceus & phœniceus & roseus uocatur.

Coccus, per duplex cc, sumitur pro purpura. Coccum est rubens gramen in maxima laude: uulgo granum dicitur. Amniculo cocco, laquidus est succus. Idem post quadriennū, euanius. Itaq; nec recenti uires, nec senescenti. Laudatissimū nascitur circa Emeritam Lusitanie ciuitatem, ut docet Plinius lib. 9. Coccus ilicis, uocatur ilicis granum, κόκκος enim Græci dicunt granum. Cc.

Cochlacæ, quæ & Cochleæ lapides ex torrente rotundi.

Cochlea, proprie testa limacis: licet quādoq; pro ipsa limace, quæ testem habet, sumatur. Limax proprie quæ est sine testa. Plin. lib. 18. Nascuntur in uicia, & aliquādo è terra, cochleæ minutæ, & odentes eā. Cochleæ, tam terrestres, quā aquatiles, exerētes se domicilio, bināq; ueluti cornua prætēdentes retrahentesq; ideo corniculis prætentare iter putantur: quia oculis carent. Cochleæ etiā lapides sunt ex flumine, rotundi ad cochlearum similitudinē, quæ & Cochlacæ dicuntur. Similiter Cochlea, siue Cochlis, is, turris dicitur, siue scala rotunda, quæ turrim per circuitum à cochlearum similitudine cōscendimus: quemadmodum torcularia ad instar cochlearum facta, Cochleæ nominantur. Huius dimin. est Cochleola. Sunt Cochleæ modicæ, cauaticæ, altiles, Africanæ, accratæ, Illyrice, olitine, albæ, astypaleicæ. Perot. in Cornuc.

Cochleare, & per apocopen Cochlear, & Cochleariū, genus mensuræ, seu instrumentum quo cochleæ, & alia huiusmodi uescendo sumuntur. Martialis: Sum cochleis habilis, sed non minus utilis cuis.

Nūquid scis potius quær cochleare uocer.

Cochlium, etiam scala rotunda. Strabo lib. ultimo. Hæc est etiam pannium altitudo quædā manufacta, turbineæ, petrosæ ripæ per similes, in quam per cochlium ascenditur.

Cocliides, pen. corr. scalæ rotundæ, quæ per circuitum scanduntur, quo etiam nomine dictæ sunt gemmæ in Arabia.

Coclitæ, penul. cor. luscus dixerunt antiqui, hoc est, qui unū tantum habent oculum, quasi oclites. Nam & Ciclops Coclitæ legimus, unum oculum habentes. Et Hora. Cocles dictus est qui in prælio oculum amisit, quasi ocles, ab oculo. Plautus in Cur. Vnocule salue: Ex Coclitum profapia te esse arbitror: nam sic sunt unoculi.

Coctiæ, dictæ sunt alpes à Coctio rege, Gallorū domitore: qui in amicitiam Octauij receptus est. Incipiūt à Segusia op-

q 2 pido

pido, & à Tacito Coſſianæ adpellantur.

Coſtilis, & hoc Coſtile, penul. corre. accipitur pro re quæ coſta eſt, & non cruda: ſicut ſcilit, quod factum eſt à ſigilo. Plinius lib. 7. Epigenes apud Babylonios ſeptingentorū uiginti annorum obſervationes ſiderum coſtilibus laterculis inſcriptis docet.

Coſtiuæ caſtaneæ, uulgioreſ. Cc.

Coſtiuæ nuceſ, dicuntur nigre, quæ magis in uſu ſunt. Cc.

Coſtito, frequentatiuum quo Plautus frequenter utitur. Cc.

Coſtiuus, a, um, penul. prod. quod facile coquitur, uel maturatur, ut coſtiua poma, coſtiuum legumen.

Coſtona, uide in diſtione Cotoneſ.

Coſtonum, nonnulli Bambatium uulgareſ, indoſti bombycen, literati rylon, ſiue goſſipion adpellant, genus illud lini candidiſſimum ex Aegypto.

Coſtus, a, um, à cogēdo, quia coquēdo coerectur, ut ad utilitatem ueſcentiū perducatur. Et Coſtum dicitur quod eſt multum temporis. Vnde & Recoſti homineſ, ipſo uſu & frequentia & longitudine temporis cauiores exercitatioresq; facti, dicuntur. Horat. in Serm. -Plerunq; recoſtus Scriba, ex quinqueuero coruum deludet hiantem.

Coculare, & per apocopen Cocular, idem quod coculum.

Coculum, uas ancum coſtionibus aptū. Plaut. Aeneis coculis excoſta eſt mihi omnis materia. Alij Cocula accipiunt pro lignis minutis quibus facile decoquuntur obſonia.

Coculus, penul. corr. dimin. eſt paruus cocus.

Cocus, per ſimplex c, nam primā corripit, ſiue Coquus per q, nam & Coquo, iſ, dicimus. Martia.

Qui propter cœnam ruſtice cædo coquum.

Eſt autem Cocus, qui cibos coquit ac uendit. Cocorum tamē alij priuati, qui alicui ſeruientes coquinariā exercēt, ut idem; Non ſatis eſt ars ſola coco ſeruire palato.

Namq; coquus domini debet habere gulam.

Alij publici, qui ut dapes uendant, publice popinam tenent, hoc eſt, tabernam in qua dapes coſtæ & uina uenduntur.

À qua Popinoneſ dicti & ipſi coci ac popinariam exercen-tes: & luxurioſi ac in popinis uiuentēſ.

Cocynthum, Italiæ promontorium (inquit Plinius.) Item Polybi. lib. 2. promontorium Italiæ Cocynthum uocari tradit ab indigenis, quod Meridianam plagam ſpectans, Ionii, & Siculum mare diſcriminat.

Cocynum, olei genus. Cornuc.

Cocytia, ſacra erant, quæ fiebant in honorem Proſerpine, quam Pluto rapuit.

Cocytus, penul. prod. Latine dicitur luſtus, quo nomine dictus eſt inferorum fluuius, à Styge profluens, κακείη enim gemere ac lamentari ſignificat. Vergilius:

Nec procul hinc partem fuſi monſtrantur in omnem

Lugenteſ campi ſic illoſ nomine dicunt.

Hinc Pluto quoq; Cocytus eſt. Quidam à cocyge auē, quā uulgo cuculum uocant: quoniā in Cocyti ripiſ luſtiferæ auis ululatuſ audire fingatur. Claud.

Cocytus tacitiſ Acheron obmutuit undiſ.

Cocyx, ygis, auis temporaria, quæ in trium auium nidis oua generat: palumbarū, alaude, & chloridoſ. Hæc alio nomine Cuculus dicitur: cuius uox Cocytus quoq; dicitur. Ex accipitrum genere eſt: licet ungueſ aduncos non habeat. Procedit uere: occultatur Canicula ortu. Skidas: κόκυξ ἔσθ' ὄρνις, ὃ παρ' ἡμῶν κόκκυξ λέγεται, ἀπὸ τῆς φωνῆς ὅραται, id eſt, Coccyx ſpecies auis, apud noſ Cuccoſ dicitur, à uoce dulci.

Codam, ueterēſ dicebant quam caudam dicimus. Cc.

Codatremula, auis quæ ſemper mouet caudam, aliāſ Mo-

tailla dicta.

Codex, arboriſ robur, uide in diſtione Caudex.

Codicariæ naueſ, dictæ ſunt à codice, dū Codex pro trūco arboriſ ſeu tabula ſumitur, quæ & Caudicariæ dicuntur: quod è caudibus, hoc eſt, ligniſ groſſioribuſ factæ ſint. Varro: Quod antiqui plureſ tabulaſ coniunctaſ codiceſ dicebāt, à quo in Tyberi naueſ codicarias adpellamus.

Codicillus, dimin. à diminutiuo codiculus. Sunt autem Codicilli literæ breueſ, hoc eſt, epiſtola. Sul. Ciceroni: Puer Acydingi mihi obuiam uenit cum codicillis. Iureconſulti accipiunt pro quodam inſtrumentorum genere.

Codiculus, diminutiuum à codex, dum pro libro ponitur.

Codion, genus lactucæ, à corij ſimilitudine in petriſ naſcēſ: comoliſſimum inter omneſ. Cc.

Codononia, inſula quam Teutonici tenent, in qua Codonius ſinus.

Codrus, nomen propriū regiſ Athenienſiſ, qui propter patriam ſeruandam, ſe morti obiecit. Reſponſum enim acceperant Peloponneſeſ, tunc demū ſe ſuperaturoſ, ſi eorū regem nō occidiſſent. Feſellit ergo eoſ habitu pauperiſ appa- rēdo, & in ſuā necem, per iurgia prouocādo: & à nullo cognituſ ſcit locū oraculo. Vnde Verg. -Et iurgia Codri. Fuere & alij Codri, hinc apud Athenienſeſ in prouerbiū uenit, Codridarum genus, ut quum nobiliſſimū uellent quēpiam dicere, Codro nobiliorem eſſe predicarent.

Cœle, dicitur Syria, qua contingit Arabēſ. Cc.

Cœliaci, dicuntur qui ex uitio ſtomachi, id eſt, uentriſ profluuium patiuntur. Plin. lib. 20. Hippocrates cœliaciſ & dyſentericiſ biſ coſtū cum ſale. Celfuſ lib. 4. In ipſiuſ uero uētriciuli porta coſiſtit, qui & longuſ eſſe conſueuit. Varro: Qui ex floribuſ nucis Græcæ & cornu ſiunt, cœliacae fieri atq; urina pota reſci. Cœliaciuſ à Græciſ nominatur à Cœlia, id eſt, uentriculo ſtomachi, quod iſ morbuſ in ipſiuſ uentriculi porta conſiſtat, quæ phylluroſ à Græciſ nominatur: unde medicamenta quædam huic uitio contraria Cœliacæ dicuntur.

Cœloſyria, caua Syria, ex καὶ λην, caua, & Syria.

Cœmentum, ut aliquibuſ uidetur cum α, diphthongo, à κοινόν, quaſi cœnimentum, uide in diſtione Cæmentum.

Cœmiterium, Græcè κοιμητήριον, à κοιμάω, ſopio, quia ibi mortui dormire dicuntur: quaſi mortuorum dormitoriū.

Cœna ueſpertina, à κοινός, quod eſt communis, quia multum in commune cœnare conſueuerunt. Quæ ſit cœna reſta, uide in diſtione Reſta, à Cœna ſit Domūcœnium, quo uſuſ eſt Mar. Plau. Incœnem dixit, ſine cœna.

Cœnacularia, æ, arſ locandi cœnacula. Vlpia. Si quiſ cœnaculariam exercenſ, modicuſ hoſpitiū ſibi retinuerit, reſtiduum locauerit pluribuſ, omneſ tenebuntur quaſi in hoc cœnaculo habitanteſ, unde cieſtum, effuſum uo eſt.

Cœnaculariuſ homo, qui cœnacu- lū cōduxit. Idem de pignoratitia actione. Videtur autē tacite, & cū domino ædiū hoc conueniſſe, ut non pactio cœnacularij proficiat domino.

Cœnaculum, à cœnando nomen aſſumpſit, locuſ ad cœnandū idoneuſ. Var. Sicut Penariū, ubi penuſ: ubi cubabāt, cubiculuſ: ita, ubi cœnabant, cœnaculuſ. Sed poſtquā in ſuperiori parte cœnare cœperunt, ſuperior domuſ uniuerſa cœnaculuſ dicta. Feſt. Cœnaculuſ dicitur ad quod ſcaliſ aſcenditur. Solet tamen Cœnatio, & Cœnaculuſ, & Dicta accipi pro loco in quo æſtate cœnatur.

Cœnaticuſ, a, um, quod ad cœnam pertinet. Var. erat inter adoleſcenteſ ſermo cœnaticuſ. Plaut. Eſt mihi illic una cœna cœnatica. Sic dicimus apparatus cœnaticuſ, & apud Plau. in Capt. Speſ cœnatica dicitur, id eſt, ſpeſ cœnandi.

Cœnatio

Cœnatio, locus ad cœnandum aptus, qui in imo domus & potentiorum erat, unde Iuuenalis:

—Et argentem rapiet cœnatio solem.

Sucton. in Nero. Præcipua cœnationum, rotunda, quæ perpetuo diebus ac noctibus uice mundi circumageretur.

Cœnatorius, a, um, quod ad usum cœnæ pertinet.

Cœnaturio, laboro ut cœnem, quam significationem habet frere in rio desinentia, ut mulier parturit. id est, laborat ut pariat. Mar. In omnibus Vacerra, quod conclauius Confusumit horas, & tota die sedet: Cœnaturit Vacerra, non cacaaturit. id est, laborat ut cœnet. Cc.

Cœnipeta, penul. corr. qui libenter petit alienas cœnas, & parafiti sepe personam induit.

Cœno, as, aui, & atus sum, à quo fit frequentatiuum Cœnito, tas.

Cœnobium, locus ubi communis uita ducitur, xoiuvs enim communis, βίη, uita. hinc Cœnobitæ, penul. prod. monachi qui in commune uiuunt.

Cœnodoxia, communis gloria, xoiuvs enim communis, δόξα opinio, gloria.

Cœnolexia, Latine dicitur communis sermo.

Cœnomyia, ut inq̃t Hiero. oē genus muscarū intelligitur.

Cœnula, dimin. Hiero. Cōmunem cœnulā, breuemq̃; ad refoecillationem potius corporis, quam ad delectationem.

Cœnum, lutum, xoiuvs, inquit, à quo Obscœnum, ut quidā uolunt, deducitur.

Coēo, is, ij, iui, itum, ex con & eo, sed n, abijcitur, & est tam adliuum quam neutrum, significatq̃; conuenio, cōiungo, adumo, contraho, socio, colligo, congregeo. Vergil. lib. 11.

—Coēant in fœdere dextræ Quā datur.

Laetan. de ira. Deniq̃; si atomorū coitio & conglobatio efficeret omnia. Cicero accusatio usus est lib. 2. Phil. Utinam Cn. Pompeij cum C. Cæsare societatem aut nunquā coisset, aut nunquam dirimisset. Gell. protulit passium. Coibatur societas inseparabilis. Nam proprie Coiri, societas dicitur. Sic ab Vlpiano, societas coita, pro contracta & collecta accipitur. Coire etiam aliquando concumbere dicitur. Laetan. lib. 3. Quid ego de Cynicis loquar, quibus in propatulo coire cum coniugibus mos fuit? Hinc Coitus, pro concubitu. Aliquando congregari. Tercen. in Phorm. Vide quid agas. Prima coitio est acerrima, si eam sustinueris post illam iam, ut lubet ludas licet. Vbi Dona. Translatio à prælio, nam & congregari milites, & coire dicuntur. Proprie autem Coire est si mul. ire. Cice. lib. 3. Offic. Solus neglexit fidem, furere insimulauit: ne coiret instituit.

Coēpi, uerbum defectiuum, uide supra in dictione Capi.

Coērceo, es, ex con, & arceo, sed n, abijcitur, & a, in e, mutatur, significatq̃; restringere. Cicero in Læl. Quam serpens multiplici lapsu, & erratico ferro amputans, coēcet ars agricolarum. Item refrenare, continere. Laetan. lib. 3. Illud satis est ad coēcendum furiosi hominis errorem. Item colligere, siue simul stringere. Ouidius lib. 1. Metamor. Vita coēcebat positos sine lege capillos. Item compellere. Cice. lib. 3. ad Heren. Prudentiæ partibus utemur in dicendo, si cōmoda, cum incōmodis confremus: quū alterum sequi, alterū uitare coēcemur, sed hæc frere in idem recidunt.

Cœten, Græci dicunt thalamum: unde Procrætion, dicūt anithalamum.

Cœtus, cum æ, diphth. conuentū seu cōgregationem significat, à coēundo, id est, cōueniendo in unum. Sene. lib. 3. decla. Qui cœtum fecerit capitalis, Qui eleganter ait: Cœtum nomen esse magnæ multitudinis coēuntis ex consensu quodam.

Cœus, per æ, diphth. fuit Cœli ac Terræ filius, hinc Cœa, insula in Aegæo.

Cogitatio, aduerbium pro cogitatē ponitur.

Cogito, as, frequentatiuum à cogo, is, quod mens plura in unum coēgit, unde elicere possit: unde Augusti. lib. 10. Cōf. Quam multa huiusmodi gestat memoria mea, quæ iam inuenta sunt, quasi ad manum posita, quæ didicisse & nosse dicimur. Quæ si modo istis temporum interuallis recolere desinuerit: ita rursus demerguntur, & quasi in remoti oraculi penetralia dilabuntur, ut denuo uelut noua excogitanda sint in idem iterū. Neq̃; enim alia regio corū est cogenda rursus ut sciri possint, id est, uelut ex quadam dispersione colligenda: unde dictū est cogitare. Nam Cogo & Cogito, sic est ut ago & agito, facio & facito. Verūamen si animus hoc uerbum proprie uēdicauit, ut nō quod alibi, sed quod in animo colligitur cogitare proprie iam dicatur. Cogitare itaq̃; est cogere ad aliquid inueniendū: unde Cogitatio, quæ est dicta uelut cogitatio, id est, longa eiusdē rei agitatio in eadē mora consilij explicandi, à Cogito fiunt cōposita, Excogito, quod proprie est perfecte cogito, licet pro inuenio sumatur. Sed idcirco fit, quod quum quis perfecte cogitat aliquid ex eo quod cogitat, elicit, & inuenit. Cicero lib. 1. Tusc. Quid illa uis, quæ tandē est quæ inuestigat occulta, quæ inuētio atq̃; excogitatio dicitur. Præcogito, prius cogito. Quintil. lib. 12. Licet tamē præcogitare plura, & animū ad causas componere. Recogito, iterum atq̃; iterū cogito. Hierony. in uita Antonij: Quæ & quanta spes hisdem posita esset in cœlis recogitans.

Cognati, ab eo dicti putantur quasi unā, cōmuniter uē nati.

Cognitor, qui cognoscit: quamuis proprie is dicatur, qui licet alterius coram eo cui datus est tractat. Procurator autē absentis nomine actor sit.

Cognobilis, q̃ cognoscitur. Gell. his solis cognobiles erūt.

Cognomen, uide in dictione Nomē. Cognomines, qui eiusdē nominis sunt, à con & nomen, n, in g, mutata. Sic à Plauto duæ sorores Bacchides nominata, uocantur Cognomines. Declinaturq̃; hic & hæc cognominis. Nam apud Plautum legitur. Illa mea cognominis fuit. Dicitur & Cognomentum. Cicero: Scipio ille cognomento Africanus.

Cognomino, as, cognomen impono. Hiero. ad Dana. Iunxit se principi mundi huius, id est, diabolo rectori tenebrarum, quem nunc inimicum hominem, nunc iniquitatis iudicē, nunc draconem, nunc sathan, nunc malleum, nunc perdicem, nunc belial, nunc rugientem leonem, nunc leuiathan, & multis alijs uocabulis scriptura cognominat. Fit autem ex con, & nomino, n, in g, mutata.

Cognosco, is, ex con, & nosco, mutata n, in g, ut fiat consonantior uox. Est & Cognoscere, noscere eos, qui prius incogniti erant: quum Agnoscere, sit olim notos. Vergilius: Incipe parue puer risu cognoscere matrem.

Varro: Vereor ne me quoq̃; dum reuertero, præter canem agnoscat nemo. Confunduntur tamen hæc sæpenumero. Interdum Cognoscere, est diligēter attenteq̃; consyderare. Terent. in Ecy. Postquā ipse sese, & illam, & hanc quæ domus erat, cognouit satis. Interdū intelligere. Cice. in Hor. Vnde autem facilius, quā ex annalium monumentis, aut bellicæ res, aut omnis reipub. disciplina cognoscitur. Terent. Eo pacto & gnati uitam & consilium meū cognosces. Interdū adprobare, laudare, placere, ut in Psal. Declinantem à me malignū non cognoscebam. Interdum concumbere, ut in Euang. Et non cognoscebat eam, donec peperit filium. Interdum iudicare, inde Cognitio, iudicium, iudicatio. Cice. lib. 2. offi. Adhibuit sibi in consilium quindecim principes, cū quibus causas

cognovit. Aliquando significat credere, ut in Euangelio: Vt cognoscat mundus quia tu me misisti. Huius uerbi composita sunt, Præcognosco, antescio. Planc. Cicroni: Quod si latro præcognito nostro aduētū, rursus in Italiam se recipere cœpet it. Percognosco. Plau. in Truculen. Vtroq; percognoui probe. Recognosco, de quo alibi.

Cogo, is, cœgi, coactum, ex con & ago, in quo a, & n, abijciuntur nisi in supino. Est autem Cogere, in unum colligere. Cicc. lib. 1. Tuscul. Cælum hoc in quo nubes, imbres, uentiq; coguntur. Terent. in Eunū. Quasi talenta ad quindecim cœgi. Quandoq; urgere. Idem lib. 3. offic. Diogenes contra nimium te solucere cœgit. Quandoq; mulgere. Vergilius: Cogite oues pueri, si lac præceperit æstus. Quandoq; stringere, densare siue durescere. Idem lib. 4. Georg.

— Nam frigore mella

Cogit hyems eademq; calor liquefacta remittit.

Quandoq; imprimere, seu intus ponere. Idem:

Quadrifidam quercū cuneis & forte coactis Scindebāt.

Quandoq; in ordinem ponere, ut omnes arbores in sulcum cogendæ sunt. Quandoq; reponere, reducere, ut opes nostræ in Deum cogendæ sunt. Quandoq; adiuuare: ut, hominum cogente opera, multæ herbæ nascuntur. Quandoq; cū festinatione mittere: ut, medicum ad egrotum cœgi.

Cohibeo, es, ex con, & habeo, significat constringo, contineo, freno. Plin. Et impetū firentis blāda oratione cohibuit.

Cohors, à cohortando dicta est, quod tribunus eā ut sequatur, hortari soleat, seu quod ipsa se mutuo frequēter ad pugnam horitur. Est & Cohors, quæ & Chors, locus cinctus parietibus, quo gallinas, anates, & id genus reliqua habere in uilla solemus. Var. de Re mil. Cohors, quod ut in uilla ex pluribus tectis cōiunguntur ac quiddā fit unū: sic ex manipulis pluribus copulatur cohors. In uilla uero Cohors dicitur, quod circa eū locū pecus coherceretur. Hinc Cohortales gallinæ, uocātur apud rei rusticæ scriptores, quæ in cohorte domi alūtur. Possunt etiā dici Cohortales ab horto. Nā quū ueteres hortos, uicos dicerent, quod qui arma ferre possent ibi nascerentur: inde cohortē dixerunt manū hominū ex eodē uico, ad pugnā exeuntū, quod illi essent ex eodē horto, id est, uico geniti, nam & Galli, ut est apud Cæsare, hoc modo pugnant. Quisq; enim pagus per se pugnā capiebat. Ouid. Abstulerat multas illa cohortis aues.

Dicitur & Chors in hac significatione. Varro: In urbana quoq; domo, chortem facere poterimus: in qua pascere ciconias, grues, pauones, gallinas, anseres & similia dabitur ad usus quotidianos. Colu. in præfā. Et ut à pecoribus recedam quorū in parte auiū chortalū et apiū cura posita est. Mart. Rauca chortis aues. De cohortibus, & earū numero de nario, quæ legionem faciunt, uide Perottum in Cornuc.

Cohum, lorum quo temo buris cum iugo colligatur, à cauo dictum, inquit Varro quasi cahum. Cohum etiam poëta cælum dixerunt, à chaos, ex quo putabant formatum.

Coinquinō, as, penultima correpta. Horatius:

— Merdis coinquinat albis. Ouidius lib. 4. Fast.

Quid tamen hoc refert uitio tibi gratior ipsa est.

Quid facis amplexus inqnat illa tuos. Vide in dict. Inqno.

Cois, uestis subtilissimæ genus, à Co, ut quidam uolūt. Alij tamen Ceam eā dici putant, uide in dictione Cea, insula dicta, ubi Pamphila Platis filia, prima eius telæ fila retorquere, ac inde texere cœpit. Horat. Altera nil obstat cois tibi penè uidere est. Vbi cois septimi uidetur casus.

Coix, icis, genus stipis, cuius folia ad textum sunt utilia. Strabo, ξοικία πλεγμαται ἀπὸ τῆς φύσεως τῆς φύσεως, ὅμοια ξοικίαις, ἢ

φοινίκις, hoc est, Coicina texta in Aegypto fieri è quodā frutice, similia iunces atq; palmes.

Colaphizo, as, καταφίω, cum pugno clauso uerbero.

Colaphus, & Colaphum, penul. corr. κόλαφος. Terentius Plus quingentos colaphos infregit mihi. Alapā incutere: est manu extensa uerberare.

Colasis, genus poenæ est, quod adhibetur castigandi uel emendandi gratia. Cornuc.

Colax, Græcè, Latine assentator dicitur: & est nomen parafiti ab assentando. Est enim κατακλύω, adulator.

Colchi, siue Colchis, idis, regio iuxta Pontū, regnū Oëtæ regis. Habet in se iuga Caucaſi, atq; hinc Calpium, & Hircanum habet mare, hinc Mæotim. Ferunt Iasonem Theſſalū, cum Argonautis nauigasse, ut uellus aureū raperet: in ea, Si baris, Colchorū regia est. Hæc (ut Ptol. ait) monte Corace à Septentrione clauſa est (qui est Caucaſi pars, & Nomades excludit) Ab Oriente, Hyberia, à Meridie Phaside, & Armenia mōtibus. Ab Occidēte, Euxino ponto. A colchis fit Colchicus, a, um, Hora. lib. 2. Carmi. Ille uenena Colchica.

Et Colchiacus. Proper. Colchis colchiacis urat athena fœcis.

Coleus, testis, à colo, is, quod colat mulieris pubem, unde illud in Priap. Stamus sub Ioue coleis apertis. Dicitur etiā Culeus. Mar. Quum depilatos chreste culeos portas.

Coliculus, per simplex l, est exiguus ac tener, brassicæ uel uitis caulis. Varro: Capreolus est coliculus uiticus, intortus uel cincinnus.

Colidos, pe. cor. insula in Oceano Indico, Veneri sacra, quæ tantæ altitudinis esse perhibetur, ut illuc aues non aduolent.

Colina, p simplex l, à colo, is, quā postea Culinā, deinde à coquēdo, Coquinā uocauere, q, ibi colebant ignē locupletiorē.

Coliphium, panis genus, ἀπὸ τοῦ κόλινος, forma diminut. Est enim Colix subcinericius panis. Plaut. Coliphia mihi ne incoſta detis. Hoc pane utebantur athlete. Iuuenalis: Luctantur pauca, comedunt coliphia pauca, uos lanam trahitis. Celsus lib. 4. Si malū inueterauit, athletico uictu corpus firmādū est.

Colis, per simplex l, significat pampinum. Var. Pampinare est sarmento coles qui nati sunt, de his qui plurimū ualēt, ad secundum, nonnunquā etiā tertiū relinquere, reliquos decerpere: ne relictis colibus, sarmentū nequeat ministrare succū. Item Colis dicitur quasi caulis, pro hasta & fuste mebris uirilis. Celsus lib. 4. Tum in masculis iter urinæ spaciosus & cōpressius à ceruice huius descendit ad colem. Hinc Colei, quāuis & à colendo quidam deducant. Huius suprema pars, Glans adpellatur, & pellicula quæ glandem tegit, Præputiū dicitur. Item Colis dicitur caulis. Horat. lib. 2. Serm.

Cole sub urbano, nihil est elutius horto.

Sic dicimus Plostrum pro plaustrū. Clodius pro Claudius.

Colitiæ, uocantur maiores sulci, in quibus aqua, si redundat excoletur. Dicuntur & Elices fossæ quædam, in eundem fere usum. Colu. uocat Colliquias, lib. 2. quum ait: Cauebitur ut patentes liras, crebrosq; sulcos aquarios (quos nonnulli elices uocant) faciamus, & omnem humorem in colliquias atq; inde extra segetes deriuemus.

Colla, à Græcis dicitur, quam nos glutinum dicimus.

Collabefactari testula, sign. eijci ex urbe p signa testariū.

Collabello, labra adiungo. Laberius: Perge iam collabella osculum, hoc est, iunctis labris osculare.

Collachrymo, & Collachrymor dicitur, uide Lachrymo.

Collare, uinculi genus quo canū colla adstringuntur, & Melium uocauit antiquitas. Fit ex corio firmo cum clauis capitatis. Plaut. in Capt. Collus collaria caret.

Collactaneus, qui eisdem mammis est nutritus.

Colla

Collacteus uero, qui uno & eodem lacte. Iuena.
 - Quid dicat notæ collactea maura. Martia. Sed quod fororis eius amica & indiscretio fœdere collactea uideretur.
Collatina porta, Romæ à Collatio oppido dicta, propè Romam.
Collatina Dea, quæ collibus præsidebat.
Collatium sacrificium, quod ex collatione offertur.
Collatium uentrem, magnum & turgidum Plaut. dixit, quia in eum omnia edulia confruntur.
Collatio, dicitur quod in unum confertur, ut in lib. Machabeorum. Vir fortissimus Iudas collatione facta, duodecim milia dragmas argenti misit Hierosolymam &c.
Collatis signis, significat unum in locum ad pugnam perlatis.
Collatitius, a, um, quod collatum est. Apul. lib. 4. Coraula doctissimus, collatina stipe de mensa paratus, pecunia enim quæ confertur à populo, Collatitium dicitur.
Collecta, seu Collectanea, dicuntur scripta quæ ex pluribus excerpta locis, in unum lecta sunt.
Collectitius, a, um, quod collectum est. Cice. Mario: Signa & tyrone & collectio exercitu, cum legionibus robustissimis contulit.
Colligæ, penul. prod. dicuntur duo eiusdem potestatis simul missi. unde & Collegium, quod est proprie collegarum societas, quamvis de alijs etiam dicatur. Liuius proprie dixit Consululum collegium qui duo erant. Improprie Neratius iurecõfultus, qui existimat tres collegium conficere posse.
Collibrum, genus pœnæ, uel pecuniæ.
Colliculus, per duplex ll, significat paruum collem. Apul. lib. 1. flor. Colliculus sepimine consecratus.
Collido, is, pen. prod. simul percussio. Lactan, de ira. Durissimi rigoris materiæ, si ictu uehementiore colliduntur, ignis excutitur. Hierony. ad Helio. Super nudam metuis humum exesa membra ieiunij collidere, sed Dominus tecum iacet. Hinc Collisio, quæ est duorum corporum sonus.
Colligas, docet Plin. lib. 31. uocari quasdam speluncas in quibus Amphronitum inuenitur.
Colligere rationem, dicimus recte cõputare, ita, ut quæ colligenda sunt, colligantur: & quæ subducenda, hoc est, detrahenda, detrahantur. Cc.
Colligo, is, pen. correpta. in unum redigo. Vergil. Colligere arma iubet, ualidisq; incumbere remis. Inde Collectio. Quandoq; aufero. Lucilius: -Ruis huc & colligis omnia furtim. Quandoq; lego. Verg. Collige uirgo rosas. Quum uerò dicimus: Colligo me, colligis te, tunc pro reficere, & quasi dilapsum spiritum in unum redigere ponitur. Cice. Sed manifesto furto perturbatus, ubi se collegit. Idem lib. 4. Tusc. Quid est autem seipsum colligere, nisi dissipatas animi partes, rursum in suum locum cõgerrere? Quod si alium casum damus: ut, collegit se in arma, id est, est quod parauit, muniuitq; Collegit se in iram, id est, excitauit. Vergil. Substitit Aeneas, & se collegit in arma.
Colligo, as, penul. cor. simul ligo. Plaut. in Amph. Neq; cum colligare quiuit quisquam in cunabulis.
Collimare, quãdoq; ferire signum destinatum oculis collimatis. Cicero lib. 2. de Diuin. Neq; est enim qui totum diem iaculatus non aliquando collimet. Apud Plau. significat obliquis oculis aspicere. Collimatis, inquit, oculis ad umbram meam.
Collina porta, Romæ à colle Quirinali sic adpellata. Ouid. Tempia frequentari Collinæ proxima portæ Nunc decet, à Siculo nomina rege tenet. Eadem nunc Salaria uocatur, quod nomen quoq; uiæ est, in quam exit. Corneli. Tacitus: Tertium agmen, per Sariam

Collinæ portæ adpropinquabat: per eam saltem Sabini deferebant, ideo Salaria uocata.
Collinio, as, ad lineam rectum facio. Aug. cor. tuum quam diu prauum est, & distortum, non potest collinari rectitudine Dei.
Collis, per duplex ll, minor mons, & quasi monticulus. unde Roma Septicollis dicta est, quod septem habeat colles. Palatinum, Quirinalem, Auentinum, cœlium, Viminalem, Esquilinum, & Ianicularem. Et à colendo dicitur. Varro: Quod primum ex agro fructus capiebat campus dictus est. Postea quam superiora loca colere cœperunt, à colendo coles adpelarunt. Sed metri gratia à poetis l, interpositum est. Colles etiam dicuntur dorsa. Nam spina humilis uallecule, eminetes pulpæ ab utroq; latere speciem habent collium.
Collossus, per duplex ss. statua moles, turri par, à colon mēbrū, seu ἀπό τοῦ κολλᾶσθαι, quod est cruciare, & modum excedere in aliquare. Nam propter magnitudinem inamabilis erat ob sumptuum magnitudinem. Statua Solis, (seu ut quidam aiunt Iouis) apud Rhodum centum & quinque pedes altam, ex ære Cares Lysippi discipulus fecisse traditur. Quæ postea, post quinquagesimum sextum annum, ex terræmotu fractis genibus corruit: nec Rhodij ipsam attollere ausi sunt, oraculo quodam prohibiti. Hoc inter septem miracula maximum omnes confessi sunt. Soldanus Aegypti quum insulam inuasset, ex ære huius statuæ, quam confractam reperit, nongentos chameleos onerasse fertur, atq; in Alexandriam terrestri itinere transmississe. Eius digiti maiores fuerunt quam plerumque statuæ. Duodecim annis perfectum fuisse tradunt, trecentorum talentorum pretio. Ab hoc colosso Rhodij Colossenses adpellati sunt, quibus scribit Apollonius. Dicitur etiam Colosseus. Plin. lib. 35. Nero princeps iusserat colosseum: sed pingi centum & uiginti pedes in linteis, incognitum ad hoc tempus. Lampri. in Alexandro. Statuas colossas, in urbe multas collocauit. Vistru. colossas usurpauit. Alioqui Romæ amphitheatrum hodie Colosseum uulgo dicitur à colosso. Mar. Hic ubi sidereus propius uidet astra colossus. Aristides autem in oratione ad Colossenses præclara scribit, incipiens usq; à primis habitatoribus Rhodi. Suidas. καὶ λατὴς ἀρχαῖα, ὡς ποτὶ τὸ ῥόδιον καὶ λατὴς διὰ μέγα καὶ καταπληκτικὸς ὢν, οὐκ ἔστιν ἱερὸς καὶ ἰσχυρὸς, οὕτως οὐδὲ σεβαστὸς διὰ τὸ ἀφίλοχόματον θαυμαστὸν ἔσθαι. id est, Colossus statua, quemadmodum Rhodiorum colossus propter magnitudinem deterrens existens, non fuit anabilis. Sic neq; Sebastianus propter prodigalitatem admirandus fuit. De Colosso Domitiani Pompeij, Solis & Apollinis. Vide Perottum in Cornu.
Colluco, as, penult. prod. apud Catonem significat profanæ syluæ ramos decido officientes lumini.
Collum, per duplex ll, pars corporis, à colo, is, ut quidam putant, quia hæc præcipue pars torquibus ac monilibus ornari consuevit. Hinc Decollo, & Subcollo, de quibus suis locis, legitur & Collus apud Plautum.
Collum obstrictum, seu Collum obtortum, uerbum est iuris, nam in ius collo constricto rei traherantur. Plautus in Cur. Collum obstringe, abduce istum in malam crucem. Hierony. Obtorto collo me in ius trahis.
Colluuiaria, dicta sunt in ductibus aquarum, per quæ colluuiæ, & immunditiæ cieclantur. Vistru. lib. 3. Etiam in uentre colluuiaria sunt facienda, per quæ uis spiritus relaxetur.
Colluuiaris porcus, dicitur qui in colluuiæ nutritur, cibo permixto.
Colluuius, onis, & Colluuius, ei, Vide in dictione Alluuius.
Collutilo, pen. corr. fœdo, dedecoro. Pacu. Hæc famigeratio te honestet, & me collutilet, si sine dote duxeris.
Collyrida, pen. corr. panis triangulus, & modicus, qui alibi

dicitur torta panis. Hierony. lib. 2. Reg. Et partitus est tam uiro, quam mulieri singulis collyridam panis unan.

Collyrium, medicamentum oculorū. August. Cecus quando ungitur, collyrium in manu medici non uidet. Horat.

Oculis collyria lippis. Et non solum oculis adhibetur, sed alio quoq; subijcitur in cura equorum & boum, ut auctor est Columell. qui lib. 7. scribit. Salis sextans, cum decem capis conteritur, & admisto melle decocto, collyria immituntur aluo atq; ita citatus bos agetur. Idem: Melle decocto, & sale, collyrium tenue inditur forāmini quo meat urina, collyrium inseritur naturalibus.

Colo, as, penultima producta. Manilius: Et colare uagos inductis retibus annes. Est autem Colare paucillatim liquorem aliquem stillatimq; emittere. Apul. lib. Flo. de Gymnosophistis. Non illi norunt aruum colere, uel aurum colare, uel equum domare. Vnde & Cola dicta, per quæ liquor emittitur. Inde compositum Percolo. Columella lib. 8. Nam maxime refert primo quoq; tempore ferrum percolari.

Colo, is, colui, cultum, adoro ueneror. Vergilius lib. 9. Summe Deū sancti custos Soractis Apollo Quem colimus. August. lib. 10. de ciui. Dei: Dicimur colere homines, quos honorificatione, uel recordatione, uel presentia frequentamus. Plautus: Ego te semper ut parentem colui. Colimus pares amore & officio, minores humanitate & beneficij, hoc est, amamus. Hinc Cultus, & Cultura, quam Græci latriam uocāt. Item Colere, exercere. Liui. lib. 1. Abi, nuncia Romanis, cœlestes ita uelle, ut neq; Roma caput orbis terrarum sit: proinde rem militarem colant. Item habitare. Plautus: in Aul. Hanc domum iam multos annos ego possideo & colo. Vnde & Cœlicolas dicimus, quod cœlum colant inhabitando, tanquam quosdam cœli colonos, Item diligere. Terenti. in Heaut. Quippe forma impulsu nostra nos amatores colunt. Item ducere. Vergil. lib. 3. Georg. Hanc olim ueteres uitam coluere Sabini. Item arare, seu quoquo modo, terras aptare. Columell. lib. 1. Nam ubi sedulo colitur ager, plerumq; compendiu, nūquam (nisi cœli maior uis, aut prædonis incesit) detrimentū affert. Hinc Agriculator, Agricultura, Agricolatio, & Colonus. Item ornare. Plaut. Quin tu te colis antequam ex eas domū. Cice. Erat enim non tam grauis, quam elegans & faceta & culta oratio. Hinc Cultus corporis, dicitur ornatus, à Colo fiunt composita Accolo, Circuncolo, Incolo, Excolo, Percolo, Intercolo, & Recolo, penul. correpta.

Colobium, genus tunicae, quo antiqui Romanorum utebantur, sic dictum, quod sine manicis esset ac mutilatum. Nam *χολοβιον*, breue mutilatum, truncum significat. De quo in decretis 19. q. 4. quod Paulus eremita in testamento colobium suum Athanasio reliquit, tunicam uero beato Antonio. Hæc & Cataclista uestis dicitur.

Colocasia, herba in Aegypto, de qua Pallad. Hoc mense colocasiae bulbos ponemus. Amant humidum locum, pinguem, maxime irriguū. Frondere propè semper possunt, si tanquam citreæ tegumentis defendantur à frigore.

Colocyntha, quæ à nostris Coloquinta, agrestis cucurbita secundum Diosco. Hæc & Colocynthis, idis, uel idos, sicut legimus lib. 4. Reg. Et collegit ex ea colocyntidas agri. Hanc Plin. minorem esse ait quam satiuam.

Colon, est crassius intestinum, tubulatum, ex quo excrementa eam accipiunt formam, qua egeruntur: plurimas cellulas atq; cauernas habens, ad renemq; sinistrum religatur. Vnde uerbum *χολων*, pro eo quod est torqueri, cruciariq; Hinc

Colicus dolor. Srenus:

Quum colon inuisum morbi genus intima carpit, Mande galcritam uolucrum, quam nomine dicunt: Aut pauidi leporis madesacta coagula pota.

Hic morbus & Chordios, & Cordapfos dici solet. Dicitur etiam Colon, membrum orationis. Hierony. in Ezech. prolog. Legite igitur & hunc iuxta translationem nostram, quia per cola scriptus & commata, manifestiorem scripturam legētib; tribuit. Præterea quæ nos crura & lacertos dicimus, Græci eodem uerbo *κδλα* nuncupant. Vnde Monocolon metrum, dicitur unimembre. Dicolon, bimembre: Tricolon, trimembre. Et in primo significato habet penultimam correptam, in alijs productam.

Colonia, gentes ad habitandum aliquam terram misse, dicitur quod popul. Roman. colerent, uel quod ad eas Romani proficiscerentur. Liui. lib. 1. Vtroq; colonie misse. Augusti. lib. 10. de ciui. Dei: Ciuitates à maioribus ciuitatibus uelut populorum ex amnibus condite, Coloniae adpellantur. Coloniae iura institutaq; popul. Roma. habebant, ut essent quasi effigies Roma. populi: quarum aliquæ ex Roma. ciuib; Roma sumptis, aliquæ partim ex Romanis ueteribus, partim ex Latini nominis ciuib; Romanis, aliquæ ex solis Latinis deducebantur. Vnde Liui. lib. 38. Illud agitabant, uti colonia deducebatur. Nec satis constabat, utrum Latinam, an ciuium Rom. deduci placeret. Bononia Latina colonia. Mutina & Parma Rom. ciuium. Erat & aliud genus Coloniarum, quales olim Pompeius Strabo, transpadanas colonias traduxerat. Non enim nouis colonis eas constituit, sed ueteribus incolis manentibus ius dedit Latij, ut possent habere ius quod ceteræ Latine colonie, id est, ut ius petendi magistratus in ciuitate Romana adipisceretur. Erant præterea Coloniae, quibus ius Italie dabatur. Erant & Latinorum, & quæ Latij ueteris adpellantur, quales in Hispania multas fuisse refert Plin. Quum enim in urbe Roma multos ex ueteribus, nouisq; incolis, paupertate premii intellectum erat, adeo, ut censui soluendo non sufficerent, Triumui à senatu creabantur, qui locis primum consideratis, in quibus reipub. expediret propugnaculū constitui, noua edicta proponebant, danda esse nomina ab illis, qui in nouam coloniam deduci uellent, sicq; urbs pauperibus exonerabatur, & rei familiaris pōdere grauati, ad nouas quibus indigerent diuitias, gratis datas cum familia accedebant. Accipiebant enim duo, quatuor, sex, aut septem agri iugera, & quandoq; plus. Colonia etiam dicitur quæ colit agrum, sicut colonus. Paulus lib. 19. Colonius si ei frui non liceat, totius quinquennij nomine statim recte aget. Et si reliquis annis dominus fundi frui patiatur. Hæc enim semper liberabitur dominus, eo quod secundo uel tertio anno patietur frui. Nam & qui expulsus à coniunctione in aliam se coloniam contulit nō suffecturus duabus. & Colonia, locus qui colitur. Plautus in Pseu. Det nomen ad molariam coloniam.

Colonicus, a, um, quod est coloni, seu quod ad colonū pertinet. Varro: Atq; etiam leges colonicas tollis. Colonicum uero pecus, dicitur hirsutum, quum molle dicatur tectum, ut est apud Columellam.

Colonus, à colendo, id est, habitando, terras uel aptando. Nā Coloni erant ciues Roma. ad aliquam urbem habitandam missi, qui non proprijs, sed populi Romani legibus uiuebant. Vnde & Colonia dicta est. Vergilius: Vrbs antiqua fuit Tyrij tenuere coloni. Ab incolendo enim, non ab agricultura colonos uocauit. Quandoq; tamen Coloni agrorū cultores dicuntur. Idem: Ut quamuis auido parerent arua colono.

Columell

Col.lib. i. uidetur accipere Colonos pro his, qui non suum, sed alienum agrum colunt, partem tantum fructuum domini daturi. Colonos, à Græcis æditus locus apud Athenienses dicebatur, ubi Neptunus colebatur.

Colophon, penul. corre. Latine altum locum significat, quo nomine dicta est insula, de qua Hora. lib. Epist.

Quid tibi uisa chios bullati notaq; Lesbos.

Smyrna quid & Colophon. Est & urbs Ionica, nobilis oraculo Apollinis. Colophonij nauales opes satis amplas habuere, & in equestribus certaminibus tantum excellere, ut uictoriam inde futuram sperarent, unde colophonius pugnaret equitatus. Et in prouerbijs dicerent: Colophonem addidit, quum summa operi manus imponebatur. Ex colophone fuit Mimerius tibicen & poeta. Xenophanes physicus, qui poemata de psillis edidit. Polymastus musicus. Sunt etiam qui Homerum Colophonium faciunt.

Color, dicitur id quo aliquid coloratur, & duo sunt principales colores, albus scilicet & niger. Alij non dicuntur colores, nisi per participationem. Colores etiam apud Rhetoricos dicuntur ornameta orationis: id est, figurae quae à Græcis schemata dicuntur. Nam, ut scribit Cicero, sunt actori, ut pictori colores ad narrandum. Iuue. - Dic Quintiliane colorem. Ab hoc nomine fiunt composita, Concolor, eiusdem coloris. Discolor, Versicolor, diuersi coloris. Decolor, quod est colore uitiatum. Et habent penul. corr. Dicitur & Colos.

Colora, Latine comarus. Apitius. lib. 2. Vel camarum defrutum mittas, quod Romani coloram uocant.

Colorbasus, nomen heretici qui uitam omnium hominum in septem sideribus consistere affirmabat.

Coloria uestes, sunt quae ex lana non tincta, hoc est a tiuo colore factae sunt.

Colorificus, a, um, quod colorem facit.

Coloro, as, pen. prod. colore induco, cuius contrarium est Decoloro. Sene. Fulmen aut colorat, aut decolorat. Decoloratur id cuius color uitiatum, non mutatur. Coloratur id, cuius alia fuit quam sit facies. Inde Decoloratae manus, dicuntur maculosae. Fronti. lib. 1. Strategematon. Quod ab itinere strigiosiores notabat equos, & coloratiora hominum, ut ex uia corpora, id est, fusca. Claud. ad Stiliconem. Quomodo montibus Idae Nigra coloratus produceret agmina Memnon.

Colos, Græce, Latine podex, à colo Colici dicuntur. Colum etiam morbum dicunt, quæ primus in Italia sensisse Tyberius princeps dicitur, quum antea esset ignotus. Cc.

Colostrum, & Colostra, a, spogiosa lactis densitas à partu primo. Mar. Surripuit pastor quæ nondum stantibus hædis, De prima matrum lacte colostrum damus.

Palladius. Colostrum uocant pastores, illud exiguum lactis, in quo est spissior natura. Est & Colostra, morbus quo lactantes tectantur, si biduo à partu maternum lac gustauerint. Qui Colostrati dicuntur, densato in casei speciem lacte. Ideo infantibus nutritis, non matris lac exhibere conuenit, quia matris exitiosum est.

Colotes, nomē uiri Tei, qui pictor fuit, cuius meminit Quintilian. lib. 2.

Colotos, penul. produ. κόλωτος. Arist. lacerte genus facit, alij Colotem, alioqui quæ nos crura & lacertos dicimus, Græci κόλα dicunt.

Colpus, & Colphus, sinus adpellatur.

Coluber, pe. cor. serpens qui umbras nemorum incolit. Anguis & Hydrus, qui in aqua. Serpens, qui in terra serpit. Draco, templi, sed sæpe confunduntur. Hiero. ad Præsidium de colubro sic scribit: Coluber ad bibendum ueniens, in aqua uenenum depom-

nit, ne eum uenenum aqua cœcretum occidat. Nudum hominem timet, uersutum persequitur: caput tamen suum celat, ubi scit esse mortem suam. Serpens quidem si semel calamo percutiatur, moritur: sin uero iterum percutiatur, confirmatur. Brumali tempore infirmior efficitur: & a soricibus uincitur. Igitur ante hyemem circa se colligit segetes, ut illæ sibi escam præbeant.

Colum, pen. prod. genus uasis uinarij uiminibus contexti à colando dictum. Verg. Cola; prælorum fumosis diripe testis. Dicitur & ab aliquibus Colus, unde Colum niuarium, dicebatur uas ex lapide spongioso factum, ad colandas nucis. Dicitur etiam Colum uas linteum per quod uinum defluens, percolatur. Figuratur à summo patulum, fastigiatum in imo, quasi in meta modum.

Columbar, genus uinculi. Plaut. in Ru. Illic in colubum credo leno uortitur. Nam in columbari collus haud multo post erit.

Columbaria, etiam insula est in mari Thusco.

Columbaris, & re, adiectiuum. Columell. lib. 9. Ceterum cibos iuxta parietem conuenit spargi, quoniam ferre partes hæ columbari carent stercore. Palla. Columbari cellæ duo subiecta cubacula fiant.

Columbarium, siue Columbaria, a, proprie locus ubi habitant columbae agrestes. Nam domesticarum, quæ Græce Peristeræ dicuntur, Peristeræones uocamus. Palla. Columbarium potest accipere sublimis una turricula in pratorio constituta, leuigatis & dealbatis parietibus. Colum. lib. 9. Quælibet colubariae testis superponuntur. Græce Peristerotrophia, columbaria dicuntur. Proprie tamen Columbarium loculamentum in Peristerotrophio, singulis columbarum paribus preparatum. Varr. lib. 3. Singulis paribus columbaria fiunt rotunda in ordine crebra. Columbaria singula esse oportet, ut os habeant quo introire & exire possint.

Columbarius, qui colubas curat. Var. ipsæ propter pullos quos habent utiq; redeunt, nisi à coruo occisæ, aut ab accipitre interceptæ, quos columbarij solent interficere.

Columbatim, aduerbiū, significat ad similitudinem colubæ.

Columbinus, a, um, quod est ex columbis. Plinius: Columbinus finis in aqua decoctus.

Columbus, & Columba, in singulari. In plurali magis foeminino genere utuntur autores. Vergilius:

Præcipes atra ceu tempestate columbae. Martial.

Nec uolas teneras præduro dente columbas. Quidam hoc

nomen à colendo deducunt, quod lumbos colat. Varro lib. 3.

à culminibus, quod colmina, id est, culmina uillæ summa pe-

tant. Nam propter naturalem pauorem alte nidulantur. Et de

domesticis quidem & agrestibus, Columbi: Palumbes dicun-

tur tantum de syluestribus. Varro: Duo genera earum in peris-

terotrophio esse solent. Vnum agreste, quod habetur in turri-

bus ac culminibus uillæ: à quo adpellata Columba, quæ pro-

pter timorem naturalem summa loca in testis captant. Altea-

rum columbarum genus est clemētius, quod cibo domestico

intra limina pascitur. Columbae agrestes, à colore, Liuiæ di-

cuntur, quasi liuidæ. Domesticae uero, Cellares. Ex columbo

agresti, & columba domestica, uel è contrario, nascitur ge-

nus tertium columbarum: à nostris Miscellæ dicuntur, ob

duorum generum commixtionem. Columbos esse in tutela

Veneris ideo fictum putant, quia foetui sæpe indulgent. Cc.

Columella, pen. prod. nomen auctoris, qui de agricultura tam uersu quam prosa eloquentissime scripsit. Quo nomine significatur maior seruus in familia. Et uidetur diminutiuum à Columna. Lucil. Columella hic situs Metophranes.

Columellares dentes, à Plinio dicti sunt in equis. Varro li. 2. de Re. rust. Incipientes quartum agere annum, itidem eiciunt & totidem

et totidem eiciunt proximos eorum quos amiserunt, et incipiunt nasci, quos uocant columellares.

Columen, pen. corr. Teren. in Phor. Eho bone custos salue columen nostræ familiæ, cui commendavi filium hinc abiens meum. Vbi Donatus: Columen familiæ sustentatio, uel decus: unde Columnæ dictæ. Plautus in Cas. Sed ecceum egreditur senati columen, præsidium populi.

Columnis, et **Incolumnis**, penulti. corre. utrunq; sumitur pro sano. Plaut. in Tri. Neq; ita ut sit data columē te sistere illi, et detraxisse autument. Cic. lib. Ad Heren. Casu et fortuitu nauis in portum incolumis delata est. Hinc **Columnitas**, et **Incolumnitas**, pro salute. Idem Treba. Itaq; si quis erit mihi aditus de tuis fortunis, id est, de tua incolumitate, in qua sunt omnia agenda. Et lib. 3. ad Heren. Dicebat nullam utiliore esse incolumitate.

Columna, regia ciuitas in Brutio, ut est apud Pomponium. Hunc locum Græci **Stylida** uocāt, id est, columnellā. Ea turricule modo erecta, ex aduerso turrem in Peloro sitam respicit. Hodie à multis adpellatur **Stylarion**.

Columnæ, dictæ sunt, quòd culmina sustineant. Hinc **Intercolumnium**, quod est spatium inter columnas. Cicero lib. 4. ad Heren. Aedes, intercolumnium, angulum, fornicem. **Columnarum** tria sunt genera. Teretes, quadrangulæ, striatæ. Quæ superponuntur columnis, **Epistylia**, hoc est, capitella: quæ supponuntur, **Bases**, siue spiræ dicuntur. Autore Quintiliano antiqui Columnam dicebant, detracta n. litera, pro **Columna**. Vnde per diminutionem **Columella** dicitur, pro **Columnella**. Apud ueteres serui maiores in familia dicti sunt **Columella**, uel à **Columna**, uel **Columine**: sicut columen familiæ, apud Plaut. et Terentium.

Columnæ Herculis, duæ esse perhibentur in Occidente: quia ex Oceano, mare nostrū intrantibus, duo mōtes occurrunt: quorum alterum in Aphrica **Abylam** uocant: Alterum in Europa **Calpen**. Hos quondā iunctos perpetuo iugo fuisse finxerunt, sed Herculem diremisse colles. Aliqui tamen hos montes procul spectantibus geminas columnas uideri dicūt. Alij dicunt Columnas Herculis in Gaditana insula fuisse ex ære octo cubitorum, ad quas proficisci solebant qui nauigationem absoluisent, tanquam Herculi sacra facientes.

Columnatio, à columno, uide in dictione **Marmoratio**.

Columnus, à ueteribus dicebatur, qui nunc **Culmus**. Cc.

Colurus, r. a. rum, dicitur, quod est ex materia coryli. **Colurus**, pen. prod. dicitur funis ille, qui uisum nostrum mutilat. Fit enim à Græco **κολύβιον** mutilo, trunco. Sunt autem duo circuli in sphaera, maiores, qui dicuntur **Coluri**, quorum interest distinguere solstitia et æquinoctia. Truncus dicitur hic circulus, quoniā solum una eius medietas adparet, alia nobis occultatur. Ex interfecatione quam facit, nomen quoq; sortitur. **Colura** in alia significatione Græci animalia, caudam nō habentia, uel mutilam caudam habentia: quæ in sacrificijs nō offerebātur. Accipitur pro horizonte, qui est circulus diuidens inferius hemisphaerium à superiore.

Colus, masculini generis, tormenti genus quod fit ex corio, sicut ait Festus.

Colus, fœm. gene. tam quartæ quàm secundæ declin. instrumentum quod pensa continet, à quo fuso fila ducuntur: habetq; penul. corre. Ouidius lib. 4. Metamor.

Et colus et fusus digitis cecidere remissis.

Collus, per duplex ll, apud Plautum pro **Colo** legitur.

Colymbades, uocabantur oliuæ, ἀπό τῆς κολυμβήσεως, quod innatare est. Nam propter suam leuitatem urinabant. Cc.

Colybus, penul. corre. Latine **nummus** dicitur. **Colybistes**,

nummularius. Cicero in Ver. act. 3. **Colybus** esse qui potest, quum utantur omnes uno genere nummorum? **Colybos** (inquit Pollux) est permutatio pecuniæ: à quo qui id exercent, **Colybistæ** uocantur. Hieron. **Colybistæ** à **Colybijs** uocatos tradit. **Colybiæ** uero (ut ipse ait) sunt quæ tragmata belariaq; dicuntur, ciceris fixi, uuarumq; passerum uilia minuscula. Vnde **Colybistæ**, pro numularijs formis minutatim exercentibus dicuntur. Suidas κολύβων ἑστὶ νόμισμα. id est, **Colymbon** species nomismatis. Theoph. lib. de gēmis, **Colymbon** uocari tradidit genus ponderis, hoc modo. Minimum pondus est hordeum, sequens **Colymbus**.

Coma, æ, breuis capillorum ornatus, ἀπὸ τοῦ κομῆσαι, quod est incidere: sicut apud Latinos, à cedendo **Cæsaries**. Est et genus morbi, simile ueterno. Inde **Comaticus**. Cc.

Comagēna, pen. prod. regio Syriæ, quæ propius adiacet Amanio monti. unde **Comagenum** medicamentū dictū, quod fit ex adipe anserum, cum cinnamo, casia, pipere albo, et herba quæ **Comagenæ** uocatur: utilissimum ad multos morbos.

Comare, est lōgiorem comam habere. Gellius: Equū fuisse dicunt magnitudine inusitata, ceruice ardua, colore pheniceo, flaua et comati iuba. Hinc **comatus**, sicut à capillo **capillatus**. Hinc datum est nomen Gallie **comatæ**. Per translationem etiam de arboribus herbisq; dicitur. Vergil. lib. 4. Georg. Nec fero comantem **Narcissum**, id est, florem habentem.

Comarus, pen. cor. arbutus, et genus mori. Græce κόμαρος, **Comata**, pastoris nomen, apud Theocritum.

Comata Gallia, omnis transalpina Gallia uno nomine dicitur: quæ in tria populorum genera diuisa est. Belgica, Celtica, et Aquitanica, dicta **Comata**, à coma: quia natio illa erat intonsa. Plinius lib. 9. In capite cunctorum animalium homini plurimus pilus, iam quidam promiscue maribus ac fœminis, apud intonsas utiq; gentes: atq; etiam nomina ex eo capillatis alpium incolis, Gallie **comatæ**.

Comatulus, penulti. corre. diminutiuum à **comatus**. Vnde Hieronymus **comatulos** pucros dixit.

Combam, Sabini uocant, quam militares læticam.

Combennones, dicūtur in eadē benna sedentes. Est enim **Benna**, lingua Gallica, uehiculi genus, non dissimile **epirrhedio**. Cornucopiæ.

Combino, as, pen. pro. significat, quod lingua uernacula dicitur **Acobiare**. Augustinus in expositione Psalmorum: Nō combinata est cum electis eorum. Et lib. 8. confes. Illic ut forte combinati spatiabantur, unū secum seorsum, et alios duos itidem seorsum pariterq; digressos. Hinc **Combinatio**, quam Græci **Epizeuxin** uocant, quū in oratione, eadem dictio, sine medio duplicatur. Verg. Me me adsum qui feci,

Combūro, is, pen. prod. ex con, et uro, b, interposita, sicut suum simplex, uel simul cum alijs uro: licet quandoq; pro cōsumo ponatur, ut est illud in ueteri Testamento. Videbat quòd arderet, et non combureretur.

Come, herba est, quam **Barbam hircinam** uocant, à comæ similitudine, quòd folia in circuitu spargat. Cc.

Comedim, pro **Comedam**, scripserunt ueteres.

Comedo, is, et **Comedo**, comes, mest. Plaut. in Trin. Quod ebibit, quod comest. quod facit sumpti. Cicero: Sed ad extremum pollicetur prolaturum se quæ comest. **Supinum Come** sum et **Comestum**. Sallust. **Comesa** matrimonium, **comesa** patina. Augustinus in manuali passuum protulit. Quotidie, inquit, comederis, et semper integer manes.

Comedo, onis, et **Comedus**, di, pen. cor. q. bona sua cōsumit.

Comes, dicitur qui sequendo aliquem se maiorem comitatur, Cicero. Non comitem, sed ducem præbuit. Socius par est. Ponitur

Ponitur tamen quandoq; comes pro socio. Idem ad Her. Qui quum ante lucem surrexisset, comitem suum inclanauit. & antea dixit. Et secum aliquantum numorum ferentem est comitatus. Comes quoq; qui utcumq; alterius sequitur ductum. Socius plerunq; in negocijs, serijsq; rebus, & fortunæ arbitrio subiectis. Sodalis in leuioribus, ac sæpe uoluptuosis. Cic. Epulabar modice cum sodalibus. Et Sodales sunt eiusdē collegij. Vnde Cic. Norbanum quæstorem suum adpellat sodalem. Comes uero pro dignitate, generis communis est: quamuis apud uulgus Comitissa dicatur. Vnde ab Amiano largitionū comes dictus est, qui præerat largitionibus imperatorijs. Alij pro dignitate Comarchum usurpant.

Comessationes, proprie dicuntur cibi potusq; qui post coenam ex luxu sumuntur: sicut Merenda, cibus qui ante coenam sumitur, & Ientaculum, ante prandium. Comessari enim est post coenam epulari. Suet. in Domitia. Conuiuabatur frequenter & large, sed penè raptim, certe non ultra solis occasum, nec ut postea comessaretur. Idem in Vitel. Epulas trifariam semper, interdum quadrifariam dispartiebat, in ientacula, prandia, coenas, & comessationes. Liui. lib. 40. refert Demetrium post coenam, qua sodales acceperat, dixisse. Quin comessatū ad fratrem imus. Interdum Comessationes generali uocabulo, epulationes compotationesq; cū luxuria & crapula, quacūq; hora, ueluti uoragines mensarum dicuntur. Vnde Comessabundus Alexandri magni exercitus dicitur à Curtio, quasi indulgens præter modum prodigis epulis. Apud Arist. accipiuntur tanquam sint conuiuia, ex collectione symbolisq; cōfecta, quæ Lacedæmonij Phiditia, Cretes Andria nūcupauerunt. Vnde ait lib. 2. Politi. Comessationes Phiditia nomināt Lacedæmonij, apud quos unusquisq; conferre habet, & si sunt pauperes. Qui uero comessationū esse participes nequeunt, hi ad Reipub. gubernationem non admittuntur. Ideo autē Phiditia dicuntur, quia scilicet phidias, id est, amicitia & humanitatis causa sint. A, pro λ, accipiendo: siue, quod ita consueuerēt ad parsimoniam, quæ Græce dicitur φειδωλ. Andria uero Creteses dixerūt, quasi uirilia, eō quod uiri adultæ ætatis ad ea uocabantur. Habetq; hoc nomen primam produ. & esum in supino. Martia. Non albana mihi sit comessatio tanti. Dicta Comessatio à uicis, quos Græci κόμης uocant. Veteres enim in uicis habitantes, antè quàm oppida conderentur, alij alios causa uictus inuitabant.

Cometes, penulti. prod. generis mascul. crinitus dicitur. Est enim stella crinita. Lucanus libro primo:

Ignota obscuræ uiderunt sidera noctes.
Ardentemq; polum flammis cæloq; uolantes
Obliquas per mane faces, crinemq; timendi
Sideris & terris minitantem regna cometen.

Cominia, genus olæ. Cc.

Comis, benignus, facilis, & suauis, q erranti comiter mōstrat uiam, benigneq; & non grauante alijs inferuit. hinc Comitatus, humanitas, & morum suauitas. Comiter, suauiter, mansuete.

Comitatus, actiue et passiue accipitur. Actiue. Pli. Quicūq; cum comitati fuerant. Passiue: Cice. lib. 2. in Catilinam. Illud etiam moleste, quod ex urbe parum comitatus exierit. Verg. - Ipse uno graditur comitatus Achate.

Idem in significatione passiua in comitatus posuit, quum ait: Sæpius Andromache ferre in comitata solebat.

Comitatus, us, pro comite. Sallust. Cicero per legatos cuncta edoctus, L. Valerio Flacco. Cn. Pompeio prætoribus imperat, ut in ponte Miluio, per insidias Allobrogum comitatus deprehendant.

Comitialis, & hoc Comitiale, quod ad comitium pertinet,

ut dies comitalis, qui comitijs gerendis aptus siue dictus est, quo cum populo agi licebat, ut inquit Macrobius, et quo populus Romanus conuenire solebat ad suffragiū ferendum. Cicero ad Q. fratrem. Consecuti sunt dies comitiales, per quos senatus haberi nō poterat. Liui. lib. 25. Dictator primo comitali die creauit consules. Ioue autem tonante aut fulgurante, comitia populi habere nefas erat. Comitialis homo, qui comitali morbo laborat. Plin. Fel testudinum naribus illiū, comitiales erigit attollitq;. Dictus comitalis, quod Comitia uitare diceretur. Interrumpebantur enim comitia, quo die aliquis concidisset. Cato: Quod comitia prohibere solet, nec id quidem mihi uitium fuit. Serenus:

Est subiti species morbi, cui nomen ab illo,

Quod fieri nobis suffragia iusta recusat.

Sæpe etenim membris acri languore caducis,

Concilium populi labes horrenda diremit.

Ipse Decus memorat dubiæ per tempora lunæ

Conceptum talis, quem sæpe ruina profudit.

Hic morbus alio nomine dicitur Sacer, & morbus maior, propter grauitatē: quoniam homo subito concidit, & spuma ore mouentur. Docet etiam Aristote. hunc morbum à priscis Herculeum fuisse nominatū, quia Hercules eo laborasse fertur: idq; ex atra bile plerisq; consistere tradit. Plato & Apuleius Diuinum nuncuparunt, quod animi partem rationalem, quæ longe sanctissima esse uidetur, obsidet. Græci Epilepsiam uocant, hoc est, contractionē: contrahuntur enim hoc morbo nerui. Plinius: Folia heliotropij contractionibus medentur, etiam si id comitaliter accidat, id est, etiam si contractiones fiant ex morbo comitali. Vulgō caducus dicitur, quod cadere faciat. Plautus tamen Comitiales homines, in Penulo, adpellat litigiosos, qui in comitio propter lites quasi habitare dicuntur, inquietantes tribunal prætoris: qui si nihil est litium, litem serunt. Hic etiam à nonnullis Lunaticus dicitur, quum tamen ab inuicem separentur, quod cum qui interlunio natus est, hunc morbum ferè pati compertum est.

Comitiatus, us, dicitur ipsa comitalis congregatio.

Comitium, conuentus populi, quod fiebat quādo magistratus creabatur, à simul itando sic adpellatum. Differtq; à Concilio, quod Comitium sit, quum uniuersus populus conuenit. Concilium, quū populi pars. Fuerunt autē Comititia consularia, prætorica, quæstoria, tribunitia, ædilicia, & omnium deniq; magistratuū, qui suffragijs consularibus crearentur. Ille enim coitiones populi ad creandos magistratus, & ad leges ferendas, dicebantur Comititia: quorum alia calata, alia centuriata, alia curiata. Calata comitia uocabantur, quæ pro collegio pontificum haberi solebāt, aut regis aut flaminū inaugurandorū causa. Curiata, quæ ex curijs, id est tribubus, quæ triginta quinque erant, & ex censu, & ætate, per lictores curiarū, pro calari, id est, conuocari solebant. Centuriata, quæ habebatur in creandis consulibus, quum centuriatim, id est, per singulas centurias, calculus unus pro suffragio ferebatur. Et hæc per cornicinem ex regionibus & locis constabant. Dionys. lib. 7. hist. scribit, in Comitijs curiatis, omnē potestatem creandi magistratus fuisse penes populum: in centuriatis penes diuites. Comitij nomine, inquit Gel. intelligitur locus cōeundi, q pro Asconij sententia in foro prope senatū erat, quo equitibus Romanis populoq; Ro. licebat coire: ibiq; stans populus suffragia ferebat. Cic. pro Sex. Quū forum, comitiū, curiā multa de nocte armatis hominibus ac seruis plerosq; occupauissent, imperiū faciūt in Fabriciū: Tempus comitorum habendorum id erat, quod augures designabāt. Comititia pro hominibus Cic. ibi posuit. Venio ad comitia siue magistratuū siue legum.

Comitor

Comitor, pen. cor. depon. à comes fit. Et est proprie minorū erga maiores, quod & Comito, as, actiū dicitur. Oui. lib. 2. de pon. Quem pia nobiscū proles comitauit euntē. Et li. 14. Met. Nos itaq; adulescentes comitant uestigia donec.

Est & Comitor passiuum.

Comina, atis, per duplex mm, Lat. incisio. κόμω, incido, genus distinctionis, quando post duos uel tres pedes superest syllaba quæ partem terminet orationis, ut Arma uirumq; cano Troia. Quando uero post duos pedes nihil remanet, Colon dicitur: ut apud Horatium. Terruit urbem.

Quæ tamen nomina apud oratores indifferenter ponuntur, qui integram sententiam Periodon adpellant: ut Nihil tibi profuit nocturnum presidium palatii, nihil urbis uigilia, nihil timor populi, nihil concursus omnium bonorum. Partes autem Cola & Commata uocant, ut apud Apostolum: Sustinetis enim si quis uos in seruitutem redigit, si quis deuorat, si quis accipit, si quis in faciem uos cedit.

Commallasso, as, uide in dictione Malasso.

Commanducatus cibus, dicitur à Plinio multa iteratione molitus, ac prope liquefactus, quæ Mansum Quint. uocat: & Commanducare idem ferè quod uulgo dicitur masticare.

Commecatus, us, licetia, siue quod dicitur Saluus cōductus, quem dat imperator militi, præpositus inferiori: eundem quod uelit ad præscriptum diem reuersuro. Cic. ad Heren. Ille qui ad diē commecatus non uenit, quod eum aque interclusissent. Liui. lib. 23. Magna pars sine commecatibus dilabebatur, Aliquando accipitur pro cibarijs ad alimoniam exercitus & rei: pub. aut multitudinis alicuius, uel etiam priuatim. Sall. Si uincimus, omnia nobis tuta erūt, cōmeatus abunde. Cic. pro lege Manlia. Iam commecatu & priuato et publico prohibemur. Aliquando pro transitu multitudinis. Apul. lib. 6. Sed cunctatim stipato commecatu difficultates transibremus.

Commemoro, pen. cor. commonefacio, in memoriā reduco. Cic. in Cailin. Pythagoreorumq; more exercenda memoria caussa, quid quoq; die dixerim, audiuerim, egerim, cōmemoro uestigi. Hic. in Eccl. genitio iunxit. Sed in die tribulationis cōmemorabitur tui. Et Cōmemorare, dicere, recitare, narrare. Cic. Quenam sit istius ueteris quam commemoras, Academicorum, & de finibus bonorū Peripateticorum sententia? Terentius in Phor. Quid ego nunc ea commemorem Demipho, sigillatim qualis ego in hunc fuerim?

Commendatitijs, a, um, quod commendari solet, uel id quo quis, uel quid commendari solet. Cicero: Et si statueram nullas ad te literas mittere nisi commendatitijs.

Commendo, as, ex con & mando tribus cōstrui solet modis. Nam quādoq; accusatiū tantum habet. Val. Max. li. 10. Quapropter non ludicram artem commendauit. Quādoq; ultra accusatiū cōstruitur cum alio accusatiuo mediante apud, & huiusmodi: ut, Commendauit te apud prætorē. Et sic sumitur pro laudo. Quādoq; post accusatiū iungitur datiū & significat quasi charum quid committo, sed non recedit à significatione laudo. Semper enim fit cum charitate & laude eius qui commendatur. Plaut. Quali ne amico mea commendauit bona? Probo & fideli & fido. Cicero: Petis à me ut te quā diligentissime Bibulo commendem.

Commentaculum, (inquit Festus) uirga qua in sacris utebatur ad sacrificia pgetes: ut à se obuios homines amouerēt.

Commentarij, frequentatiū est à cōminiscor, & significat cogitare, flagitare, tractare, mentionem facere, disputare. Cic. in Lel. Quum in hortos D. Bruti commentandi caussa (ut affolet) uenissimus, hoc est, tractandi uel disputandi. Idem: Quæ potest esse in uitio cōmentatio? id est, cogitatio. Interdū

significat fingere, interdum commentarium scribere.

Commentarium, Commentarius, et Commentarij, plurali numero, pro una eademq; significatione sumuntur, scilicet pro libris in quibus non late diffuseq; res, sed quo breuius poterant explicantur: quū in his simpliciter & quasi p capita describitur. Cic. in Bruto: Nō est oratio, sed quasi capita rerū & orationis commentarium paulo plenius. Sic Cæsaris Commentarij dicuntur, in quibus ad exequendam historiā alijs uidetur materiam subicisse. Vnde Seneca lib. 3. Sine cōmentario nunquam dixit Seuerus Cæsius, nec hoc commentario cōtentus erat, in quo nuda res ponitur. Hi autē si singuli fuerint. Commentarium, uel Commētarius, uel liber dicitur. Sed si ex multis longisq; tractatibus, breuiora coaceruentur cōpēdia, Commentarij etiam dici possunt: uel primus & secundus cōmentarius. Dicitur etiam Commentarius, uel Commentarium, uel Commentaria, pro autorū expositione. Gellius: Est adeo Probi grammatici cōmentarius satis curiose factus. Et iterū. Nonnulli grammatici qui cōmentaria in Vergiliū composuerunt. Idem: Noster Taurus in primo cōmentariorū quos in Gorgiam Platonis composuit, scriptum reliquit. Quidam etiam huiusmodi Commentum uocauerunt. Præterea Commentarius quādoq; dicitur commentator, hoc est, qui cōmentarium siue cōmentū cōposuit. Seruius super primo Georgico. Superfluum mouent quæstionem commentarij. Et à Cōmentarium fit diminutiuum Commentariolum.

Commentitius, a, um, significat partum fictum & ad tempus cōmentum & excogitatum: partim nouū. Aug. lib. 4. de ciui. Dei: Videtur ne igitur ut à phisicis rebus bene atq; utiliter inuentis, non sit tracta ad commentitios & fictos Deos?

Commentum, expositio, à con, & mente quidam compositum & deductum uolunt, quum sit communio mentis. Aliquādo accipitur pro fictione, & tunc à cōminiscor fit. Terentius: Commentum non placet.

Commeo, as, ex con, & meo, quāquam alij à con, & eo, is, componi uelint. Vnde Remcare, pro redire. Est autem Remcare, ultro citroq; ire. Inde Commeatus dari dicitur, id est, tempus quo ire & redire comode possit. Et Cōmeare, est ire, seu se conferre. Laetianus lib. 3. Quid ergo interfuit quo animo philosophus ad meretricem famosissimam commearet? Teren. in Hec. Hic raro in urbem commeat.

Commercium, est libera commeandi cōtrahēdiq; facultas, ab ijs qui merces ultro citroq; cōuehant. Aliter Commercium est uicissitudo dandi & accipiēdi, à con, & merces mercium commutatio, quæ uictus caussa inuenta fuit, ut inquit Plinius: Accipitur & pro usu & cōsuetudine. Sueto. in Claud. Gratā sibi prouinciam ait, commurium studiorum commercio.

Commerco, committo. Terē. in Phor. Si senserit te timidū pater, arbitrabitur cōmeruisse culpā. Et Commerere, est meritare, sed in malum. Idem in Hecy. Quæ nūquam quicquam erga me commerita est quod nollem, & sepe quod uellē meritam scio. Donat. Mereri bona, Commereri dicimur mala.

Commēto, as, pen. cor. commeo, hoc est, me cōfiro. Neuius: Quum ad lupam nostram tam multi commectant lupi.

Commigro, as, uide in dictione Migro.

Commilitones, dicuntur qui simul sunt in militia. Commilitium, ipsa belli societas. Sueto. in Cæsa. Nec milites suos pro concione, sed blandiore nomine Commilitones adpellabat: tanquam & ipse unus esset ex numero militum. Ita enim dicuntur Commilitones, sicut & condiscipuli. Iustin. libr. 5. Deinde cogitationes legum sacrarum, tum uetus per tot bella commilitij, orat mufereatur ciuium exulum. Apul. etiam Commilitia, a, usurpat.

Comm

Comminiscor, à con, & mente dictum est, quum fingitur in mente quæ nō sunt. Seu magis à con, & miniscor. unde et Reminiscor, quod est quū quæ tenuit mens à memoria, cogitandoq; repetuntur. Significatq; Comminisci, dicere, fingere, disputare, tractare. Teren. in Hecy. Aliquid tulisse comminiscuntur mali. Plaut. Fac sis commentus, id est, memineris.

Comminus, pen. corrept. significat statim, sine intermissione Vergilius: lib. 1. Georgic.

Quid dicam iactō qui semine comminus aruo.

Comminus etiam à loco propinquo. Vide in Eminus.

Commisuræ, iuncturæ quales sunt tabularum & aliarum rerum.

Commistor, à commisceo. Vide Misceo.

Committigo, as. pe. cor. significat tūdeo, deprimō, atq; depono. Terē. in Eu. Tibi uti committigari uideā sandalio caput.

Commitile, compositum.

Committo, is, aliorum fidei trado. Teren. Quem lupo commisiisti. Quandoq; Committere est iniungere aliquid faciendum, & quasi commendare, ut Rex mihi hoc negotium commisit. Quandoq; peccare. Vnde Commissa dicuntur peccata. Ascon. Commissa dicuntur facta contra uoluntatem conditoris. Quandoq; sociare, coniungere. Vergilius lib. 5.

Delphinum caudas utero commissa luporum.

Quandoq; donare, relinquere. Cic. in Ver. act. 2. Is calumniatores ex sinu suo opposuit, qui illam hereditatem Veneri Ericinæ commissam esse dicerent. Quandoq; facere. Sallust. Sempronia, quæ multa sepe uirilis audaciæ commiserat. Quandoq; incipere. Vergilius lib. 5.

Et tuba commissos medio canit aggere ludos.

Sallust. Quibus dictis mox prælum commiscere. Quandoq; potestatem dare, seu permittere, & causam præbere, & in malam partē. Sed hoc præcedēte negatione, & sequente ut, uel quanobrem. Teren. in Hecy. Nunquam tam dices commode, ut tergum meum tuam in fidem committam. Cicero: Nihil tibi esse committendum considerare debes, quanobrem eorum quos laudas te nō simillimum præbeas. Aliquādo etiam sine negatione. Idem lib. 2. offic. Periculosum ipsi est, tum etiam sordidum ad famam, committere ut accusator nominetur. Quandoq; comparare, & in contentionem deducere, commigere. Suetonius in Caligula: Nec cessauit ex eo criminari alterum alteri, atq; inter se omnes committere, id est, in certamen mittere. Hiero. lib. 2. Machab. Rex commisit cū Iuda, & superatus est. Proprie tamen ratione præpositionis con, significat simul mittere, siue simul iungere. Gellius: Gordiū nomen est urbis, quam Sangarius amnis interfuit: magna ex parte cingitur fluctibus speciem insulæ præbet, ac nisi tenue discrimen obijceret maria quæ nunc diuidit, committeret.

Commodata res, proprie intelligitur, si nulla mercede accepta, uel constituta, utenda res data est. Nam commodatum debet esse gratuitum.

Commodatarius, siue Commodo, onis, qui commodatum accepit.

Commoditas, à comodo nomine deducitur. Interdum aptitudinem quandam conuenientiamq; significat: interdum utilitatem. Cc.

Commodo, as. penult. corre. utile & commodum facio, seu commoditatem præsto. Cic. ad filium. Cui ego quibuscunq; rebus potero libentissime commodabo. Sicut ē contrario Incommodo, molestus sum, & noceo significat. Terentius in And. Magis adeo ut mihi incommodet, quàm ut obsequatur gnato. Cic. Cæsari: Quicquid ei commodaueris erit mihi gratum. Et Comodare est mutuo dare, hoc est, alicuius rei usum

ad tempus concedere. Cicero: Dando & accipiendo, mutuan disq; facultatibus accommodandis nulla re egemus. Nec rei tantum mobilis commodatio dicitur, ut Vlpianus existimauit, sed etiam soli. Plaut. Quum ædes pauperi comodasset. Cice. lib. 4. ad Heren. ait, cuidam ædes maximas ad nuptias comodasse. Et licet (ut multi asserunt) Commodentur quæ redduntur eadem numero, & specie: ut uestis, equus, liber. Mutuantur quæ nō redduntur eadem numero, sed specie: ut uinum, frumentum, numi. Cicero tamen in Verrem act. 6. Comodari usus est ad ea quæ redduntur similia. Ait enim: At publicè comodasti, non sine magno quidē prouinciæ Siciliaq; detrimento, tritici modios sexaginta. Sumitur nonnūquam simpliciter pro impendere. Hiero. de diuo Antonio: Auditioni etiam scripturarum studium commodabat, ut nunquam ex eius anima laberetur, Hinc fit Accommodo.

Commodum, pen. cor. fit à modo, & significat utile emolumentum. Cuius contrarium est Incommodum, pro damno. Cic. lib. 2. ad Heren. Causa est quæ induxit eum comodorū specie, aut incommodorum uitatione. Et infra: Hic accusator in specie commodi cupiditatem ostendit aduersarij, & in uitatione incommodi, fornicationem augebit. Quandoq; commodum dicitur bonum, aptū, conueniensq; quasi cum modo & ratione. Incommodum malum, ineptum, atq; inconueniens. Sic commoditas & Incommoditas, Commode & Incommode sumi possunt. Teren. in And. Nempe incommoditas deniq; huc omnis redit, si euenerit (quod Dij prohibeant) dissensio. At si corrigatur quot commoditates uide: Principio amico filium restitueris, tibi generū firmum, & filia inuenies uirū. Aliquādo utrovis modo accipi possunt, ut apud eundem in Hecy. Multa ex quo fuerint commoda, eius incommoda æquum est ferre.

Commodus, a, um, quod est utile, siue aptum. à quo Accommodus & Incommodus. Ambrosius lib. Hexame. Nam qui leuibus adcommodus est, fit incommodus grauioribus elementis. Teren. in Andria: Ego commodiorē hominem &c. Cornelius Cel. Sed inter omnia maxime commodum est modicè exercere. Plaut. in Sti. diminutiuo usus est. Pro opibus nostris satis commodule nucibus, fabulis, ficulis. Inuenitur etiam Comodum aduerbium, & significat iam, seu tunc, id temporis, eo momento. Apul. Commodum linen euaserāt, & fores ad pristinum statum integræ resurgunt. Idem: Intuli me, cumq; accubantē exiguo admodū grabatulo, & comodum cœnare incipientem inuenio. Idem lib. 1. Igitur in efficaci celeritate fatigatus, commodum uespera oriētē ad balnea processeram. Gellius lib. 2. Taurus sectatoribus commodum dimissis, sedebat pro cubiculi foribus. Cicero ad Atticum: Commodum discesseras heri, quum Trebatius uenit. Quod significat uix, et tunc Donatus enarrans illud Terentianum ex Phormione. Id cum hoc agebam. Commodum aduerbium esse temporis dicit, & Tantum significare. Idem alibi exponit: Commodū huc aduenerat, ipso eodem tempore.

Commereo, totus, uel in totum tristior. Plautus in Epidic. Nescio ædē quid tu timidus es, trepidas Epidice ita uolūtū uideor uidere commœuisse.

Commonefacio, commoneo, cuius passiuum Comonefio.

Commoneo, es, pen. corre. idem quod admonēo, nes: quod aliquando cōstruitur cum genitiuo, Quint. Grammaticos sui officij commonemus. Plinius in Episto. Rei admonēor.

Commotrix, subministra, & ornatrix. Romæ quidē (ut Festus ait) sex Vestæ sacerdotes constitutæ sunt, ut populus pro sua quaq; parte haberet ministran sacrorum: quia ciuitas Romana in sex esset distributa partes. Hinc & instrumentum muliebre Commotrium apud Iulium Pollucem.

Commoueo, es, penul. cor. perturbo. Teren. Commoui ho-
minem. Interdum significat, à proposito deflecto, & quod
uolo persuado. Cicero: Visi sumus senatum commemoratio-
ne tuæ uoluntatis erga illum commouere. Interdum ledere.
Col. lib. 2. Ne in radicem maiore nixu uomis impactus colla
commoueat. Interdum recedere. Cicero Tyro. Tu & cura
ut ualeas, & te istinc ne temere commoueas.
Communes animi cōceptiones uocātur, quæ omnes
tanquam uera & indubitata profitentur. Vt Omne totum
maius est sua parte. Cc.
Communes dies, ad emendationem infausti nominis dicti
sunt, qui ueluti infelices ad omnia cauēdi sunt: prius atri dicti.
Communia uerba, ideo dicuntur, quia communiter simul
tenētur, sub uno sono actiuum & passiuum, quo modo in no-
minibus genus commune dicitur, quod & masculinū & fe-
mininum sub uno sono tenet, ut sacerdos, canis, homo.
Communico, as, pen. corr. ex con, & munico compositum
est. Munico autem à munis fit, & est Communicare, parti-
cipare, quando quod est, aut esse potest priuatim, fit uniuersum.
Sallustius: Alienum suis rationibus existimans, uideri
causam ciuium cum seruis fugitiuis cōmunicasse. Per trans-
lationē significat coinquinare. ut in Euangelio: Quod proce-
dit ex ore, hoc communicat hominem. Nam populus Iudæo-
rum, partem Dei se esse iactans, cōmunes cibos uocat, qui-
bus ceteri utūtur homines, ut suillam carnē, ostreas, lepōres,
& huiusmodi animantia, quæ ungulas non findunt, nec rumi-
nant, nec squamosa in piscibus sunt. Vnde in acti. Apostolicis
scribitur: Quod Deus sanctificauit, tu commune ne dixeris.
Commune ergo quod ceteris hominibus patet, & quasi non
est de parte Dei, pro immundo dicitur.
Communis, ex con, & munis, quod est munus, quasi cum
munere, sicut Immunis, sine munere. Ille autem Cōmunis di-
citur, qui omnium est, quasi omnibus cōsentiens, à quo Com-
munitas, & aduerbiū Cōmuniter, pro quibus ueteres Muni-
tas & Muniter usurparunt. Siquidem apud ueteres Munes
& Munifici non à largitione, quæ ignota erat, dicebātur: sed
ita adpellabātur cōsentiētes, ad ea quæ amici uellent. Pacui.
Nā quia tam largitio multis ignota erat, munificus nemo pu-
tabatur, nisi pariter uolēs. Lucil. Munifici comesq; amicis no-
stris uideamur uiri. Dicimus aut, Hoc est cōmune omnium et
omnibus, & Hoc est commune mihi tecum, uel cum ceteris.
Commuto, as, pen. prod. simul uel contrā, uel totum simul
muto: quod fit, quum una res pro alia datur, & illa cōmu-
tat, qui alteri quod habet cōcedit, ut aliud quidpiam adsequa-
tur. Ambrosi. Raro quamuis excelsa uirtus futuris commutat
presentia. Commutare uerba, est altercari, & iurgia habere.
Terentius in Andria: Nunquam hodie tecum commutatūū
patrem unū esse uerbum. Et Commutare uerba, est pro bo-
nis dictis mala ingerere, id est, iracundia in maledicta com-
pelli, inde Commutabilis, & hoc Commutabile.
Como, is, p̄si, ptum, significat compono, orno: quoniam in ca-
pillo plurimum homini ornatus sit. Ouid. lib. 2. de amore:
Comere sed solas digna cipaſi Deas.
Terentius: Dum moliuntur, dum cōmuntur annus est. Hinc
Comptus, a, um, ornatus, politus, è quo diminut. Comptulus.
Comœdia, cum œ, diphthong. ἀπὸ τῆς κομῆς, id est, à uico, &
ἀπὸ τῆς κανιλένης, genus poëmatici, quod in initio in uicis iuuenes
quæstus gratia cantare soliti essent, crebro conuenientes. Co-
mœdia cō confecta creditur, ut adfectus nostros moderemur
in alienis personis, expressamq; imaginē nostram uitæ quo-
tidianæ uideremus. Est autē poëma, in quo humiles ferè per-
sonæ inducuntur, & amores, uirginumq; raptus describuntur.

Huius nominis penulti. correpta apud Latinos, acuitur
Græcis. Suidas: Κομῶδία, ὕβρις, διαρρηξις, ἐμπόριον καὶ κω-
μῶδός ἐστι τὰ τῶν κωμῶν. id est, Comœdiæ, cōtumeliæ, detractio-
nes, ludibria, & comœdus has faciens.

Comœdice, aduerbiū significat māsucte, suauiter: sicut Tra-
gice, crudeliter. Plaut. Euge astitisti & dulcē & comœdicē.

Comœdior, diaris, significat ridicule ac loquaciter loquor.

Comœdus, qui repræsentat comedias, sicut Calliopius, Co-
micus qui componit, ut Terentius.

Compactum, dicitur quod inter aliquos cōuenit. Plaut. Rē
de compacto geris. id est, ex eo quod inter se conuenerant.

Compagino, as, penul. corre. coniungo, copulo, quod pagi-
nes simul iunguntur. Augustinus: Vt autem simus membra
eius, unitas nos compaginauit.

Compago, & Compages, pen. prod. utroq; modo pro con-
iunctione & compositione. Ouidius:

Atq; ita disparibus calanis compagine cære

Inter se iunctis nomen tenuisse puellæ.

Pacuius: Saluete gemini mei compages sanguinis.

Compar, idem quod par. Liuius: Comparē cladem ad Acgetis
insulas Carthaginiensium prælio nauali acceptam, qua fracti
Sicilia ac Sardinia cessare. Compar etiam dicitur socius, seu
æqualis. Hieron. lib. 2. Reg. Adprehensq; unusquisq; capite
comparis sui, defixit gladium in latus cōtrarij, & ceciderūt
simul. Rhetores Compar id esse dicunt, quod duabus aut plu-
ribus sententijs breuibus & inter se paribus exigitur.

Comparatiuus, a, um, quod adæquat. unde dicimus cōpa-
ratiuū gradum, cuius proprium est superare positiuum in ea
qualitate quam obtinet: licet quandoq; pro positiuo ponatur.
Fit autē Cōparatio, ut docet Priscianus, ad unū uel ad plures,
tam sui generis q̄ alieni: quamuis Græci honoris causa suæ
gentis, magis quam ratione ueritatis dicant, nō posse ad mul-
tos sui generis fieri cōparationē. Statius lib. 3. Thebaidos:
—Sed pectora fleſtas, Et melior sis quæſo Deis.

Valerius Max. lib. 4. Idem sentit Fabricius Lycinius, honori-
bus & autoritate omni ciue temporibus suis maior. Et lib. 6.
Tertium te importuniorē superioribus habere cœpimus re-
flore. Comparatiua & superlatiua quæ à præpositionibus
ueniunt, præter suam cōstructionem ablatiui & genitiui, ali-
quando accusatiuo iunguntur. Cicero ad Octauium. Propius
urbem. Sallustius: Proxime Hispaniam Mauri sunt.

Compāro, as, penul. correp. significat adæquo. Terentius in
Eunuchio: Haud ne comp. rādus hic quidē ad illum est. Item
constituo, adipto. Ambrosius lib. 1. Officiorum: Ita te com-
para, ut quasi puer iniuriam non teneas, malitiam non exer-
ceas. Item præparo. Cicero in Verrem: Acti. 2. Vt erat inter
eos copiosius conuiuium comparabat. Item do. Idem ibidem:
Et omni gemitu ac dolore certa merces comparabatur. Item
socio, coniungo. Plautus in Asinaria. Prehende auriculis, com-
para labella labellis. Item compono, machinor. Sifen. lib. 4.
hist. Eos qui hoc malum publicum clandestinis consilijs com-
parauerint, & Comparare, emere. licet Hieronymus contra
Rufinum inueniri neget. sed nemo est qui incuria nō aliquan-
do labatur, ut uerum sit quod Horatius inquit: Quandoq;
bonus dormitat Homerus. Cato de Re rustica. Prædiū quum
comparare cogitabis, sic in animo habeto. Liuius lib. 2. An-
nonæ imprimis habita cura, & ad frumentum comparādum
missi, alij in Volscos, alij Cumas.

Compasco, is, simul pascō, unde Compascuus ager, qui reli-
ctus est ad pascendum communiter uicinis.

Compēdes, penultima correpta, à singulari compes, quod
non est in usu, uinculi genus est, cuius arcturæ rei custodiun-
tur, à

tur, à compedio, is, quod ex con, & pedio componitur. & est tñ masculini quàm fœminini generis. Hieron. in Hiere. Aggrauauit compedem meum. Genera compedium sunt nulle, boiæ, podicæ, neruus.

Compedio, as, occido. Aug. super Leuit. Solet & uulgò apud nos dici: Compediauit illum: quod est, occidit illum.

Compeditus, a, um, pen. prod. à compedio fit, & significat quod compedibus illigatum est. Varro: Domum intro, & pedes corrigiis impedio. Hiero. ad Rufinum, ad linguam transulit. Compeditam putas linguam eius, & inextricabilibus nodis ligatam uix in humanum sonum crumpere.

Compello, is, puli pulsum, constringo. Hiero. ad Heliodor. Vt hæc tibi frater dicerem, cõpulit me tua dilectio, & Compellere, est simul iungere. Plaut. in Asinaria: Quæ uolet faciæmus, qui hosce amores nostros dispulsos compulit. Quod & de animalibus brutis dicitur, quum in unum locum, uel diuersa, aut diuersorum animalia, congregantur. Vergilius: Compulerantq; greges Corydon & Thyrsis in unum. Proprie uerò est, simul pellere, collidere. unde Compulso.

Compello, as, ad aliquam loquor. Vergilius lib. 2.

— Vltro flens ipse uidebar Compellare uirum.

Aliquando infamo, accuso. Suet. in Cæsa. Eodẽ modo Noniũ quæstorẽ, q. compellari ad se maiore potestatem passus est.

Compendiarius, a, um, breue, & summum, siue optimũ. Cic. libr. 2. Offic. Præclare Socrates hanc uiam ad gloriam proximam, & quasi compendariam dicebat esse, si quis ita ageret, ut qualis haberi uellet talis esset.

Compendiosus, a, um, quod est ualde utile. Colum. lib. 1.

Quod & per partes nonnunquam damnosum est, in summa tamen fit compediolum. Interdum dicitur ualde breue. quod ea quæ simul penduntur, celerius expendantur.

Compendium, à Compendo, quod in usu nõ est, quũ tamẽ Compeso eius frequentatiuum inueniatur, quod ima compedere. Et est id quod parsimonia quadã seruamus, sicut è cõtrario Dispensũ, qd uel incuria, uel immoderatiõe dispēdimus. Plin. Bubulas carnes, caules caprifisci, magno lignorũ compedio percoquunt. Idem: Magno id lignorũ dispedio fit, addito sale: nam percoqui integro die uix possunt. Compēdiũ dicitur etiam utilitas, lucrum. Et Dispensium damnum. Tibul. Nec uagus ignotis repetens compendia terris,

Prefferat externa nauita merce ratem.

Cicero lib. 4. ad Herenniũ: Duæ res sunt, quæ possunt homines ad turpe compēdiũ commouere: Inopia atq; Auaritia, et Compendium breuitas, in qua tamen utilitas sit: quales sunt libri in quibus breuiter materia colligitur. Vnde Plaut. in Mil.

Quam potes, tam uerba cõfer ad compēdiũ. Vnde & Compendij uia, breuis uia dicitur. Hiero. in librũ secundũ Regũ: Currrens Achimas per uiam compendij, transiuit Cusi.

Compendifacio, duco ad compendium. id est, breui uitor oratione, apud Plautum.

Compensio, as, quasi simul pondero, retribuo. Hieronymus in prologo in Amos prophetam. Sterilitas terræ compensatur pecorum multitudine. Valerius Maximus: Tarditatem supplicij, grauitate compensat. Modest. Compensatio est debiti, & crediti, inter se contributio.

Comperendino, as, penul. cor. significat in longum de die in diem differo. Hiero. ad Paulinũ: Quo detentus opere implere non potui, quod promiseram tibi, & Danielẽ nostrũ rursus comperendinaui. Inde Comperendinatio, quæ est (sicut docet Asconius) ab utrisq; litigatoribus inuicem sibi denunciatio in perendinum diem. Nam quum rem aliquam agerẽt litigatores, & pœnas se sacrantẽi peterent, poscebant iudi-

cem, qui dabatur post trigesimum diem. Quo dato, inter se comperendinum, ut ad iudicem uenirent, denunciabant. Quò quum esset uentum, antequam caussa ageretur, quasi per iudicem rem exponebant. Quod ipsum dicebatur causse cõcilio, quasi causse suæ breuis coactio. Cic. in Verrem Acti. 2. Vt his ludorum diebus interpositis, nemo istum comperendinatum iudicaret. Dies Comperendinaria, dicebatur iudicium, in tertium diem constitutum. Dies Comperendini, quibus uia dimonium iuberi licet, ut inquit Macrobius.

Comperio, & Comperior deponẽs, differunt, autore Dione, quòd Comperiri, est ex opinione colligere, & pro explorato compertum habere. Sallust. in Iugur. Sed ego comperior Bocchum magis Punica fide. Comperire, ab alio cognoscere. Compertum est mihi, & exploratum est mihi, hoc est, per inuestigationem.

Compernes, dicuntur homines genibus plus iusto coniunctis: uel qui longos habent pedes.

Compelco, is, compescui, quasi codem pascuo contineo.

Competo, is, pen. cor. significat honorem, uel cõiugium, uel quoduis aliud aduersus aliud peto, quasi simul peto, unde Cõpetitores dicti sunt, & sic actiuum est. Aliquando Competere, est p. esse, cõtingere, conuenire, ut est apud Hieronymũ: Posside agrum meum, quia tibi competit hereditas. Vnde in æstimatione rerũ dicimus: Hoc illi competit. Seneca: Nihil ei magis competebat. Columel. lib. 2. Nec omnino cõtābimur, quò minus sub testũ congeratur. Vel si non competit, ut aut in uillam fœnum portetur, aut in manipulũ colligatur: certe in metas extrui cõueniet. Hic Competet capitur pro sufficit. Hinc Competentia, pro conuenientia. Gellius lib. 1. Comprensensa autem mensura Herculanis pedis, secundum debitam membrorum omnium competentiam modificatus est. Accipitur etiam quandoq; Competere, pro constanter ualere. Sallustius lib. 1. hist. Si uerò quasi formidine attonitus, neq; animo neq; auribus, aut lingua competere. & sic est neutrum.

Compilo, las, penultima prod. undiq; surripio. Vnde Compilare & Expilare hereditatem dicimus. id est, si audare & diripere, & Compilati, dicuntur furtum passi, quòd qui è domo supellestiliẽ detrahunt, æquare & complanare omnia uideantur. Horatius: — Ne me

Compilasse putes Crispini scrinia lippii.

Dictum a πῖλῶς, quod est complano: nõ à pilis uellẽdis, cuius prima corripitur. Interdum Compilare, est cogere, et in unũ condere. Inde Compilatores, qui multa in unum cogunt.

Compingo, is, contrudo. Plaut. in Amph. Quid faciam nunc, si tres uiri me in carcerem compegerint. Interdum cõpono, coniungo. Hieronymus: De quorum uitis moribusq; mirificis, quæ luculenter ipse conspexi, libellum compegi. Idem in Esaiam: Argento & auro decorauit illud, clauis & malleis compegit, ut non dissoluatur. Vergilius:

Est mihi disparibus septem compacta cicutis Fistula.

Vnde Incompactum, disiunctũ, male compositũ. Et sic componitur ex con, et pango. Potest etiam esse compositũ à pingo. Laet. lib. 7. Vt summam illam quæ continet uniuersa, & cõpingere & adimplerent. Hiero. in prologo in lib. Regum: Deinde subtexunt Sophin, id est, iudicium librum: & in eodem compingunt Ruth. hoc est, immittunt.

Compita, penul. cor. dicuntur loca, quæ petunt homines per diuersas uias. Sũt enim quadriuiæ, quòd quasi in unum petũt locum. Vel à cõiundo, quòd multæ uia in unum cõeant. Vel à compotando, quòd ibi rustici sacrificare solerent. Ouid. Seruet ut in ternas compita secta uias.

Compitalia, festa quæ in compitis peragebãtur, & Compita-

alitiis dies, in qua compitalia celebrabantur.

Complāno, is, penul. prod. quere in dictione Plano.

Complector, simul uel in totum amplector, contineo. Terentius in *Andria*. Accurrit, mediam mulierem complectitur. Cicero pro Roscio: Quo uno maleficio secula omnia complexa esse uideatur. Complector te amore, significat amo te. Et sine ablat. Cice. Curi. De ipso T. Annio tantum tibi polliceor, te maioris animi erga te (si complecti hominem uolueris) habiturum esse neminem. id est, amare, defendere. Complector cogitatione, cogito. Complector animo, consydcro. Cice. in *Catonem*: Etenum quum complector animo, quatuor reperio causas, quare senectus misera esse uideatur.

Compleo, ex con, et pleo, significat ad summū, seu undiq; impleo. Gellius: Ventus à laetere seuiciens nauem undis compleuerat. Reperitur etiam sine ablatiuo. Cice. lib. 6. de *Republi*. Quis est qui cōplet aures meas, tantus et tam dulcis sonus? Per translationem Complere ponitur pro uiuere, finire. Idem in *Catilin*. Leontinus Gorgias centum et septem compleuit annos. Hieronymus. Necdum uerba compleuerat. Interdum pro supplere, perficere, integrare. Sallust. Duas legiones instituit, cohortes pro numero militum implet, sed omnino ex Græco uenit, πληροῦς γὰρ λέγεται, ὡς πληροῦς, ὡς πληρωρ,

Complex, particeps sceleris, et qui in eodem crimine ueluti complexus est, à complectendo. Cc.

Complexus, uel Copulatio, dicitur apud Iureconsultos plurimum in idem in unitate sermonis coniunctio, et fit ab homine uel à lege.

Complico, à quo complicatio, quare Plico.

Complōdo, is, penul. prod. Vide in dictione Explodo.

Complura, Vide in dictione Plus.

Compluries, aduerbium, factū ab eo quod est cōpluria, et significat saepe. Cato: Contumelias mihi dixisti compluries.

Compluuatae uineae, dicuntur quae quadruplici ordine perficarum instructae sunt, à cauīs aedium compluuīs.

Compluuium, à pluuiā dicitur, quo de diuersis testis aqua pluuialis in eundem defluit locum.

Compōno, is, penul. prod. simul pono, coniungo. Vergilius: Componens manibusq; manus, atq; oribus ora.

Aliquando Componere, est disponere, cōstituere, quasi simul ponere. Componere enim et edificare reciproce dicuntur. Componuntur siquidem orationes: aedes edificantur. Et tamē dicuntur edificari orationes, aedes componi. Verg. lib. 3.

Quam tuta possis urbem componere terra.

Quandoq; Componere, comparare dicimus: quoniam quae comparantur iuxta se ponuntur. Sallustius: Vbi Metelli dicta cum factis componit. Vergilius in *Bucol*.

—Sic paruis componere magna solebam.

Quandoq; ornare. Idem lib. 4. *Georgic*.

Dulcis compositus spirauit crinibus aura.

Nam compositio ornatum facit. Quandoq; colligere. Cicero in *Verrem*: Si ab isto libro, quem tibi magister ludi, nescio quis, et alienis orationibus compositum dedit. Quandoq; recicere, recreare. Vergilius:

Vix defessa senem passus componere membra.

Quandoq; lenire. Ambrosius lib. 1. *Officiorum*. Cauere debemus, ne in perturbationem prius incidamus, quam animos nostros ratio componat. Quandoq; finire, claudere. Verg. Antē diem clauso componet uesper olympo.

Quandoq; cōcordare. Plaut. in *Cargul*. Si possum haec inter uos cōponere. Quandoq; cōposito redimere. Sall. lib. 1. *hist*.

Quū lenones et uinarij lanij, quorū praeerea uulgus indices nūm habet, pretio cōpositi, hoc est, facta pretij redepti cō-

positione. Quandoq; cōuenire, pacisci. Plin. Nihil nō ex composito fecimus, pactum seruauimus. Quandoq; fingere, simulare. Sall. Non sunt cōposita mea uerba, parui id facio: ipsa se uirtus satis ostēdit. Plaut. Quas iste fabulas cōposuit. Hinc fit Composito, quod significat ex pacto, et ponitur sine praepositione. Nō enim dicimus, ex composito. Terē. in *Phor*. Composito factū est, quomodo hāc amās habere possit sine dote.

Compos, dicitur, qui habet uel assequutus est aliquid. Valerius Max. lib. 1. Imperatores compotes uictoriarum. Plaut. in *Capiti*. Atq; ita me rex Deorum atq; hominum faxit patriae compotem. id est, obtentorem. Impos, qui non potest aliquid. Compos animi, id est, competentis animi, uel qui habet sanū animum. Impos animi, qui animi sui potens nō est. Leo papa Fandi impotem dixit, qui fieri nondum posset. Sallustii. Neq; animo aut lingua satis compos, quum de amente Septimio loqueretur. Tere. in *Adelp*. Vix sum compos animi ita ardeo iracundia. Plaut. in *Capitiuis*: Eripite isti gladium, quae sui est impos animi. Sic Compos uoti, et Impos uoti. Cicero: Nam quomodo uictores dicimus uoti compotes, qui quicquid uolūt faciunt, sic uictos ē contrario uoti impotes, qui non possunt facere quod uolunt. Quidam intelligunt Compotem, compositum animum, et tam in bonam quam in malam partē. Plaut. in *Epi*. Cedo manum mihi accipe arummosam et miseriarum compotem. id est, qui simul tecum miseras habet. Sunt autem Compos et Impos generis cōmunis, composita à Pos, non à Potis, ut uoluit Seruius: licet Pos non sit in usu, sed Potis. Non enim dicimus Compotis et Impotis in nominatiuo, quāt tamen sic dicendum esset, nisi Pos inueniretur. Vnde et Possum, et Possideo. Nam possum, ex pos et sum componitur. Possideo, ex pos et sedeo, mutatione e, in i. Pos idē quod potens, ut sit Possum, idem quod potens. Possideo, potēs sedeo. Est igitur Potis geniti. à pos, licet loco nomi. ponatur. Persi. Nec potis es nigrum uitio praefigere Thita. Verg.

Nec Potis Ionios fluctus aquare sequendo.

Nec Pote in neutro genere (ut uoluit Prisci.) inuenitur, quia Compote et Impote nusquam inueniuntur: neq; in plurali Compotia et Impotia. Potis tamen neutro genere legitur apud Terentium in *Phormione*, ubi ait: Adulescens primum abs te hoc bona uenia peto, si tibi placere potis est, ut respōdeas mihi. Potis est, pro potest, siue possibile est capitur: cui subintelligitur istud pro nominatiuo, ut respōdeat Potis neutro genere, quod sumitur pro possibile, et uerbum suum habet est, unde regitur. Quod autem Persius dicit:

Qui pote uis dicam, nugaris, quum tibi Calue

Pinguis aqualiculus propenso sesquiped extet.

Pote pro potis accipitur metri causa. Similiter Propertius:

Qui pote quisq; in ea conterat arte diem.

Iungitur quandoq; Compos cum ablatiuo, ut apud Liuium lib. 3. Praedaq; ingenti compotem exercitum, suis etiam rebus recuperatis, quae populatione agrorum amissae erant, recducit. Quo in loco Compotem, quasi adfluentem et letum significare puto. Saepius tamen genitiuo iungitur.

Compositio, modo structuram, modo ornatum, modo partem significat.

Comprædes, adpellatur eiusdem rei sponsores. Cc.

Comprimo, is pen. cor. simul premo, ut uuae comprimuntur, quō uinum effluat. Item cohibeo, contineo. Terent. in *Heaut*. At tu tibi istas posthac cōprimuto manus. Plaut. in *Amp*. Ego tibi istā hodie scelestē cōprimā linguam. Itē uitio. Martialis. Villica uel duri compressa est nupta coloni,

Incaluit quoties saucia uena mero. Vnde Compressus, us, et Compresio, pro coitu. Plautus: Nunc ad amicam decimo

implicita conchis suis caruncula uideatur. Martialis:
Si spumat rubra conchis tibi pallida testa,
Lautorum cœnis sepe negare potes.
Huius diminutium Conchicula.

Conchon, Græci adpellant uas, seu cauum oculorum, autor Iulius pollux.

Conchus, lapis quidam in Concha pisce: qui à nonnullis Vnio, ab alijs Margarita, siue Perla dicitur.

Conchyle, pen. prod. & Conchylum, genus piscis est ex cōcharum genere. ut ait Plin. lib. 9. in mari Assyrico & Medico, quem Muricem, & Sarram, & Ostrū adpellāt. Ex cuius incisa concha colligitur succus tingendis uestibus expetitus. Ex eo enim inficitur purpura, qui color austerus in glauco est, & irascēti similis mari. Vnde Conchylia uestis, dicitur purpurea: à conchylis. Cic. in Philip. Conchylia peristromata adpellat, quæ infecta erant succo cōchylorum. Ponitur quandoq; Conchylum pro ipso colore: sicut purpura, murcxq;. Plin. Concharum ad purpuras & conchylia eadē est materia. Item pro genere ipso concharum, à quibus nomen sumpsit. Idem: Lingua purpurea, longitudine digitali, qua pascitur perforando reliqua cōchylia. Cruor cōchylis siue muricis, Ostrum dicitur, ab ostris: quapropter Conchylū, muricem, ostrum in eadem significatione accipimus. Vergilius: Tyrioq; ardebat murice lana. Idem: Ut gemma bibat, & Sarrano dormiat ostrum. Iuuenalis: Horum ego non fugiam conchylia. hoc est, luxuriosas uestes & murice infectas.

Concido, is, penult. produ. concidi, cism, simul uel minutatim cedo. Plin. Caro eius concisa ac decocta adhibenda est. Concideret etiam frangere dicitur. Idem: Et nucleus dentibus concisus, super uulnus imponitur. Ab hoc Concisa oratio aliqua dicitur, quæ non continua, sed ueluti membratim cæsa est: & Concisus sonus fractus uocatur. Hieronymus in lib. Numeri: Si autem prolixior atq; concisus clangor increpauerit, mouebunt castra primi.

Concido, is, penult. correp. concidi, concasum, significat in totum cadere. Lactantius lib. 7. Et muri omnium ciuitatum concident. Plautus in Amph. Ut quisquis institerat concidit erepitu. Et Concideret, est in totum mori. Columella lib. 8. Atq; alia genera pecorum quum pestilentia uexantur, prius morbo & languoribus macefcunt: Solæ capellæ, quamuis optimæ atq; hilares, subito concidunt.

Conciliabulum, locus in quem concilium conuenit. Plaut. in Bac. Quid si apud te ueniat desubito prædium aut potatio fortè, aut cœna, ut solet fieri in istis conciliabulis?

Conciliabundus, qui conciliat, à concilio uerbo. Cc.

Conciliatrix, dicitur mulier, quæ uiros mulieribus, et uxorcs uiris conciliat.

Concilio, as, bencuolum facio, aut amore cōiungo. Liu. lib. 1. Aeneas aduersum tanti belli terrorē, ut animos Aboriginum sibi conciliaret &c. Hiero. Vera illa necessitudo est, & Christi glutino copulata, quā nō utilitas familiaris, sed Dei timor & diuinorum scripturarū studia conciliat. Reconciolare uerò quis dicitur, quum post inimicitias rursus aliquem in gratiam recipit. Aliquando tamen Conciliare est cōtrahere, seu comparare, & hoc tam in malum quam in bonum. Plaut. in Tri. Meus gnatus me ad te misit, inter se atq; tuos affinitatem ut conciliarem & gratiam. Terent. in Heauton. Exco ergo ut pacem conciliem. Sic dicimus: Concilio mihi odiū, inimicitias, quod est quasi comparo, acquiro. Similiter sumitur Recōcilio, pro comparo, acquiro. Quintilianus: Nam & plus auctoritatis adferunt ea quæ non præsentis gratia litis sunt com-

parata, & laudem sepe maiorem, quam si nostra sint, reconciliant. Hinc Conciliatus, pro empto. Terent. Prodi male conciliate. id est, magno pretio empte. Et Conciliatio, pro conuentione. Plautus: extat conciliatio, seruanda promissa.

Concilium, à concalando, id est uocando, uel (ut Varro ait) à coactione: seu secundum Festum, à populi cōsensu, & proprie uiri conuocati, Concilium dicitur. Vergilius: Conciliumq; uocat diuū pater atq; hominum rex.

Concinnatitius, a, um, quod breuiter collectum & apte situm est. Nam Concinnare, est apte conficere, & quasi in arctum breueq; colligere. Apul. lib. 2. Nam Milonis boni cōcinnatiam mensulam rogatus accubueram.

Concinnentia, continentia. Sidonius ad Consentium: Quod domicilium parietibus attollitur ad concinnentiam, scilicet architectonicam fabrefactis.

Concinnitudo, conuenientia. Cice. lib. 2. artis ueteris. Splendoris & festiuitatis & concinnitudinis minimum.

Concinnus, as, per duplex nn, consensio, apte compono, & quasi cōuenire facio, quod uernacula lingua, dicimus concinnare, Accouter. ut pellis concinnata est ad calceos. Plautus: Auiceps quando concinnauit arcem, escas effudit. Hieronymus: Lucernas cōcinnant, uel succendunt focum. à Concinnus formatum uerbum.

Concinnus, a, um, idem est quod cōpositus & ornatus. ex con, & cinnus. Cinnus aut potationis genus est, ex multis liquoribus cōfectū. Ut Oratio cōcinnus, id est compta, & apte composita. Concinnè, cōpositè, cōuenienter. In quo etiā sensu accipi potest Concinnus, a, um, penul. corr. quod fit à Concino.

Concino, is, concinui, concentum, simul cano. Cicero lib. 1. Acad. Qui cum similitudine concinere maxime sibi uidetur. Per translationem ponitur pro cūenire. Concinit enim qui consonat. Et sic cum datiuo construitur. Augusti. Quædam exemplaria habent. Ecce generationem filiorum tuorum, cui concinui. id est, cui congrui, cui accommodatus sum.

Concio, is, conuoco. Liuius lib. 1. Deinde ne uana urbis magnitudo esset, adiiciendæ multitudinis causa uetere consilio condentium urbes, qui obscuram atq; humilem cōciendo ad se multitudinem, natam è terra sibi prolem ementiebantur.

Concio, onis, à concio, is, tria significat, scilicet, locū suggestumq; unde uerba fiunt. Liuius lib. 1. Vocato ad conciliū populo summis fascibus in concionem ascendit. Multitudinem populi assistentis cōuocatam, uel ex magistratus iussu, uel publici sacerdotis, uel sua autoritate, & proprie ad audiendum oratorem concionantem in bonum publicum. Cicero in Læl. Concio quæ ex imperitissimis constat, tamen iudicare solet. Sallust. Itaq; cōcione aduocata, huiusmodi orationem habuit. Et orationem ipsam quæ ad populum habetur. Cic. Dolabelæ: Legi concionem tuam, nihil illa sapientius.

Concionalis, qui idoneus est ad concionandum, aut qui cōcionari consuevit: qualis hodie uulgò Prædicator adpellatur. Curius Cicroni: Quod quidē si inter uos senes concionales uenale præscripserit, egerit non multum.

Concionatorius, a, um, quod ad cōcionem pertinet. Gell. Ecce autem pro tibicina Laconica, tibia quoq; illa concionatoria in mentem uenit, quam C. Graccho sub populo agente præfisse ac præmonstrasse modulos ferunt.

Concionor, aris, orationē habeo. Cic. Cornifi. Nos hic cum homine gladiatore omnium nequissimo collega nostro Antonio bellū gerimus. Sed nō pari cōtentione arma uerbis, at etiā de te cōcionatus est. Hinc Concinator, est qui orationē habet. Hiero. in prolo. Salem. Ecclesiastes à Græco adpellatur, quia cœtum, id est, ecclesiam congreget: quem nos nūcupare possumus

tunarum, temporum, & rerum, poni solet. Cice. O miserā conditionem administrandi consularis. Et apud Liuium legimus Conditiones pacis oblatas esse. Et homo bonæ conditionis dicitur, qui in bona fortuna est. hoc est, qui diues est. Aliquando electionem & conuentionem denotat. Terent. Amatores Chrysidis tulerunt conditionem, si uellet eis moram gerere, se daturos illi pretium: ipsa uero accipit conditionem id est, pactioni promissioniq; consensit.

Condititiu, a, um, quod cōditū est & seruatiū. Colu. lib. 9. de columbis. Duobus aut tribus modis mētibz acceptant cōdititia cibaria, ceteris se ipsas pascunt seminibus agrestibus.

Conditiuus, a, um, quod apte condi potest. Varro lib. 1. de Re rust. Conditiuamala structa cotonia, scantiana, scanthiana, mustea, in loco arido & frigido superposita palca, seruari recte putant. Aliquando Conditiuū dicitur, quod cōditum & seruatum est. Colu. lib. 9. Itaq; mane priusquam procedant in pascua, conditiuis cibis susinendæ sunt, ne immaturis herbis citetur alius.

Conditor, penul. cor. qui aliquid facit. Cōditor penul. prod. à condo, is, qui fercula condit.

Conditorium, à condendo sepulchrum dicitur. Plin. Tam rara in amicis fides, tam parata obliuio mortuorum, ut ipsi nobis debeamus conditoria construere, omniq; hæredum officia præsumere. Suctonius adpellat Conditoriū illū aluelum & loculamentum, in quo reconditum erat corpus Alexandri Magni, quod aureum erat. Ammianus uocat Conditorium, muralium tormentorum, repositorium machinarū. Petronius arbiter accipit pro sepulchri repositoio, quum ait: In conditorium etiam profecuta est defunctū, positumq; in hypogæo, Græco more, corpus custodire cœpit. Hypogæa enim Græci dicunt subterranea.

Conditura, æ, idem quod condimentum. Hiero. contra Ioni. Porro si alimenta coquorum ante mutantur in melius, & fit aliquid suauius condituris, huiusmodi cibi non naturæ satisfaciunt, sed uoluptati.

Condo, is, didi, penul. cor. significat in unum interiorem locum ad custodiam do: ut fit, quum quempiam compeditum in carcerem condimus & abscondimus. Vergilius:

—Et nota cōduntur in aluo. Plinius: Si libeat credere, ut sub una sicu turmæ, condantur equitū. Quandoq; constituo, ædifico, quasi simul do, ut Troiani Romam condiderunt. Et Cicerone multos libros condidit. Hinc Inconditū, pro inornato, incomposito. Quandoq; repono. Plin. Formicæ cōdunt æstæte fructus, quibus hyeme fruuntur. Quandoq; cōpono. Plin. Opus condidit perpetuo omnibus legendū. Quandoq; recondo, sepelio. Idem: Post conditū monumēto corpus. Quandoq; potior. Verg. lib. 7. —Optato cōduntur Tibridis aluco. Huius uerbi composita sunt, Abscondo, & Recondo.

Condocefacio, instruo. Cice. lib. 5. Tuscul. Nemo est enim qui eorum bonorū animū putet esse iudicē, eumq; cōdocefcia, ut ea quæ bona mala ne audiantur, possit cōtemnere.

Condris, herba est, quā nonnulli pseudodysamū uocant: & ferè ubiq; crescit, dictano folio simili, ramulis minoribus. Cc.

Conducibile, quod utile est. Plautus in Bacc. Nō ego istuc facinus mihi conducibile esse arbirot. Potest etiam dici Cōducile, quod conduci potest.

Conduco, is, penul. prod. simul duco, uel pro simplici ponitur. Plautus in Epid. Mane me iussit senex cōducere aliquā fidicinam sibi huc domū. Interdum significat, aliquid pretio accipio, quod uulgo dicitur afficere, seu ad adpensionē, uel ad militiam sumo. Cice. Tiro. Huic ego locum in proximo cōduxi. Plautus in Pseudo. Quantulo argenti te cōduxit Psen-

dolus? Interdum colligo, congreco. Var. Mane suscitāt rostra, populum in foro conducit. Interdum emo. Plaut. Cædēdum conduxī ego illum. Interdum conuerto. Lucilius: Et uirtute tua & claris conducere chartis.

In tertia autē persona uel infinito, significat utile esse. Et si de homine loquamur, cū datiuo tantū cōstruitur. Colu. lib. 1. Nam id minime cōducit agricolæ. Si autem de re alia, tunc quandoq; datiuum exigit. Plaut. in Capti. Ut potissimū quod in rem recte conducat tuam, id petam, id prosequar corde, animo, atq; uiribus. Et iterum ibidem: Nam si ea memorem quæ ad uentris uictū conducunt, mora est. Cicerone Lentu. Et reipublicæ rationibus putem conducere, à Conduco, fit participium Conductus, a, um. & Conductus, us, nomen.

Conductitiu, a, um, quod cōduci solet, uel conducit, siue ex eorum numero est quæ conducuntur. Plaut. in Epid. Sed una res me turbat, ratioq; apodici, quo modo ostendā fidicinam aliquam conductitiā. Conductitia domus tamen dicitur, quæ cōducta est. Sic Conductitia opera, dicitur mercenaria, quæ cōducta est. Varro: Omnes hi agri coluntur hominibus seruis, aut liberis, aut utriq; Liberis autem quum ipsi colunt, ut pleriq; pauperculi cum sua progenie, aut merccenarijs & conductitijs operis liberorum.

Condulus, & Condalius, anulus. Plinius: Id Græci à digitis condulum quoq; & Condaliū anulum dixerunt: quod in illo digitus recondatur, fortē instrumentū quo futores utuntur, ne digitos offendant. Plaut. in Tri. Inter eos ne homines condaliū redipisci postulas? Hunc etiam Symbolum & Vngulum prisci dixerunt.

Condylōma, atis, penul. prod. κνδύλωμα, morbus (ut Iulius Pollux inquit) qui nascitur circa coronam ani, siue podicis, tuberculum insanabile. Et circa sedem fiunt cōdylomata magna, sed non laboriosa. Nascuntur ex inflammatione, nec sunt Hæmorrhoides, sed eminentes tumores: nunc molles: nūc duræ, figura rotundæ, & nihil eminentes. Sunt autem tria morborum genera (ut scribit Celsus lib. 6.) quæ anus recipit. Primum morbum dicit esse Rhagadia, quando pluribus locis cutis scinditur. Secundum Condyloma. Tercium Hæmorrhoides, quum ora uenarum sanguinem fundunt.

Condylus, penul. cor. iunctura & nodus articulorum in digitis, & eminens stricta in pugnum palma. Nam quatuor digitus, ut scribit Aristoteles, ternos habent condylos, pollex uero duos. Græci etiam Condylon, pugnum uocant: qui fit complicatis digitis in condylos & tuberculum. Vnde Plutarchus scribit eum quem Castor condylo percussisset, statim mortuum, in cacozeliam incidit. Martianus in 1. Caput illi uirga comminuens, eisdē quibus fuerat eblandita ictibus crebris complicatisq; in condylos digitis uulnerabat.

Confarreatio, quære in dictione Diffarreatio, à Confarreo Apuleius formauit participium Confarreaturus. Talis, inquit, mulieris publicitus matrimonium confarreaturus.

Confercio, is, ex con, & farcio, sumitur sicut compleo. Cicerone in Catili. Vino languidi, conferti cibo, fertis redimiti, unguentis obliti: inde Conferctus, a, um, à quo conferctissimus, pro frequentissimus, siue creberrimus. Liuius lib. 2. In conferctissima turba propè regium tribunal constitit.

Confero, pen. cor. simul pono, κνδύλωμα φέρω, φέρεις, κνδύλωμα φέρεις. Cice. lib. 3. offi. Omnes curas cogitationesq; meas conferbam. Ponitur aliquando pro conferso. Vergil. lib. 9. Et si conferre manum furor iraq; monstrat.

Quandoq; pro tribuo. Ambros. Magna formina, quæ multo amplius inuenit, quod imperatori conferret, quàm quod ab imperatore acciperet. Quandoq; pro contollo. Vergilius:

Et confer

Et conferre gradum & procedere longius audeat.

Quandoq; pro disputo, seu in comparisonem deduco.

Hieronymus in prolog. Paralip. Quendam autorem, qui apud Hebræos in admirationibus habebatur, assumpsi, & contuli cum eo à uertice (ut aiunt) usq; ad extremū unguē: & sic confirmatus, ausus sum facere quod iubebatis. Et dici mus: Confero te illi, & cum illo. Ouidius:

Confer amycleis medicatum uellus ahenis.

Murice cum tyrio turpius illud crit.

Quandoq; pro paro, dispono. Plaut. in Curc. Ita tuum cōfer to amare semper si sapis, ne id quod ames, populus si sciat, tibi sit probro. Quandoq; pro impono, iniicio. Idē in Amph. Ne posterius in me culpam conferas. Quandoq; pro facio. Terent. in Heaut. Syrus cum illo nostro consusurrat, confē runtq; cōsilia adulescentes. id est, simul faciunt. Quandoq; pro cōiungo. Cice. ad Octa. Nam ut ordiar à principio, & perducam ad extremū, & nouissima conferam primis. Quandoq; pro transfero, traduco. Teren. in Eunu. Metuet semper quē ipsa nunc capit fructū, ne quādo iratus tu aliō conferas. Idē ibi: Vsq; adeo ego illius ferre possum ineptias, & magnifica uerba, uerba dum sint: Verū enim si ad rem conferentur, uapulabit. id est, deducuntur. Quandoq; pro contrafero. Liuius lib. 1. Aliquoties Latinus exercitus comminus cum Romanis signa contulerat. Quandoq; ualeo, seu prosum. Colu. lib. 1. Ceterum ad aestuos temperandos calores, plurimum confē runt salientes riui. Conferre in pauca, est concludere, inquit Cice. lib. 3. offic. Conferre uerba in pauca, est reducere. Plau. Nunc uerba in pauca conferam. Colu. lib. 1. Sitq; utriq; proximum horreum, quō conferatur rusticū instrumentū. id est in unum reducatur. Et Conferre, donare: ut, multa contuli in Catonem. id est, multa donauī Catoni. Similiter Conferre, ire: ut, contuli me domum: & contuli me ad Catonem.

Conferuam, herbam uocant, à conferminādo: quæ in aquis dulcibus nascitur, spongia uerius aquarum quā muscus aut herba uillosa densitatis ac fistulosa. Cc.

Confessor, proprie qui confitetur rogatus: non qui alterius peccata audit.

Conficio, penul. cor. finio, perficio. Cicero: Nam si hoc expectandum sit, dum totum bellum conficiam. Et in passiua uoce: ut, Vir inops, fame, frigore, dolore conficitur, hoc est, consumitur & ferē perit. Cice. Plagis confectū ante oculos tuos cecidisse. Laetan. lib. 2. Pro destruo, seu occido posuit. Ignis quidem permisceri cū aqua nō potest, quia sunt utraq; inimica. Et si comminus uenerint, alterutrum quod superauerit, conficiat alterū necesse est. Idem ibidem: Quum Anibal duos exercitus populi Romani astu & uirtute conficit. Et hoc est ex ui prepositionis Con, quæ in bonam & in malam partem accipi solet, ut Conficere, pro perficere, & pro consauciando trucidare. Inde Confectores ferarum. Sueto. in Tito: Nouissima Hierosolymorum oppugnatione duodecim propugnatores, totidem sagittarum confecit ictibus. Itē Cōficere, est facere. Terent. in Phorm. Bonas me absente, hic cōfecisti nuptias. Item explicare. Cicero lib. 2. offic. Honestatis pars confecta est, quā tibi cupio esse notissimam. Itē exequi, ut apud eundem. Si me amas confice, quancunq; ei fidē dederis præstabo. Item colligere. Permagnum (inquit idem in Verrem) dices ex illa re pecuniam confici posse. Item frangere. Plin. Nucem dentibus conficere, ac plage imponere. Itē cōsumere. Teren. Qui quum hic non uideant me credant conficere argentum suum. Cicero: Nec me languoribus dedi, quibus essē confectus. Item simul facere. Cice. Confeci quæ iussisti omnia. Festus: Confecerūt, unā fecerunt. Laetan. lib. 2.

Quomodo potest ex multorum Deorum aceruo unus Deus confici? Confectus, etiam defessus dicitur. Cic. lib. 2. offi. Nec me languoribus dedi, quibus essē confectus.

Confido, is, pen. prod. credo, & certus sum. Et tum de præterito, tum de præsentī, tum de futuro tempore dicitur. De præterito. Cice. Quoniam probatam rationem officij mei nobis esse confido. De præsentī. Idem: Quanquam à Cratippo nostro, principe huius memorie philosophorū, hæc tibi aſi due audire confido. De futuro, ut apud eundem: Ita ferē cōfidimus. Et dicimus, Confido tibi, & In te. Vergilius:

—Et afflictis melius confidere rebus.

Aliquando Cōfidere significat audere, quod & in bonā & in malam partem accipitur. In bonam. Cice. lib. 3. de legibus: Vir excellens & fortis confidere sibi debet, & suæ uitæ, & actæ, & cōsequenti. In malam etiā accipitur. Vnde Cōfidentem dicimus, qui leges iurāq; cōtemnit, & nihil timet. Quā obrem & pro temerario, imprudenti, & improbo poni cōsueuit. Terent. in Phor. Homo confidens, quod illum Dij oēs perdant. Qui fortis est idem fidens: quoniam Confidens, mala consuetudine loquendi, in uitio ponitur. Vergilius:

Nam qui te iuuenum confidentissime nostras

Iussit adire domos? Hinc Confidentia, quæ (sicut docet Donatus) est audacia cum improbitate. Teren. in And. O ingentem confidentiam. Aliquando tamen Confidens ponitur pro constanti & graui. Idem ibidem: Nescio quis senex uenit modo ellum confidens. Donatus Confidentem pro constanti, non in mala significatione posuit. & Confidentia, cōstantia, duritia, patientia. Plautus in Aulu. Scapularum confidentia uirtute ulmorum freti. Et Confidenter, constanter. Plautus: Quæ non deliquit, decet audacem esse confidenter.

Quandoq; etiam temerarie. Accius: Qui in puella domum tam confidenter irrupit.

Confinis, penul. prod. qui simul finit: unde Confines agros dicimus, qui eodem loco finiunt: uide in dictione Finis.

Confinium, idem quod cōfinis. Colu. lib. 4. Mediocritas in lectione loci maxime probatur, quoniā in confinio boni maliq; posita est. Laetan. Ex quorū cōfinio nasus exoriet, æquali porrectus iugo, utrāq; aciem simul & discernit et munit.

Confio, is, uide in dictione Fio.

Confiscare, est in publici aerarij ius redigere: uide in Fiscus.

Confiteor, eris, ssus, uerbū cōmune: simul, aut totum simul fateor, seu affirmo: in significatione actiua. Laetan. lib. 3. Vt doceret quibus pœnis affici oportet, qui se cultores Dei cōfiterentur. In passiua, ut in Gorgonio martyre legitur. Vt quid in illo crimē inducitur, quod à nobis omnibus cōfiteretur? Duo bus alijs modis apud sacras literas capitur Cōfiteri. Est etiā Confessio, laudantis, seu gratias agētis. Est & Confessio gementis, ad pœnitentiā pertinet eius qui confitetur. Cōfitentur enim homines, quū laudant deū: Confitentur, quū accusant se. Sed quum ad pœnitentiam refertur, cum accusatiuo construitur. Et quandoq; cū datiuo ultra accusatiuum, ut in Psal. Dixi, confitebor aduersum me inuicem meam domino. Quum autem ad laudem, seu gratiarum actionem, datiuum exigit, ut est illud: Confiteor tibi rex cœli & terræ. Solet assignari differētia inter Confiteri & Proficari, quod illud necessitatis, hoc uoluntatis. Cice. pro Manilio: Hoc ego non solum confiteor, uerum etiam proficeor.

Conflāges, penul. prod. dicuntur loca, in quæ diuersi conflant uenti, à Conflo, as.

Conflare, simul flare: quod proprie dicuntur uenti facere, quum sunt diuersi. Interdum est sufflare. Plinius Philiscus officinam

officinam pinxit pictoris, ignem confluente pucro. Interdum signare: quia hoc nō nisi conflato igne fieri potest. Vnde Cōflatum pecuniam dicimus, hoc est, signatam. Interdum concitare, contrahere, & ut plurimum de malis dicitur. Dicimus enim: Tu tibi hodie conflasti inuidiā, inimicitias, odiū. Sallu. Magnam illi inuidiam conflauerant, usq; adeo ut nonnulli equites populi Romani, qui præsidiij causa cum telis erant circum adem Concordiā. Dicimus quoq;: Mihi conflaui es alienum, quod est, feci me debitore alienae pecuniae. Idē: Alienum es grande conflauerat, quo flagitiū aut facinus redimeret. Item dicitur per cōtraho: quibus correspondet, Dissoluo es alienum, quod est, es alienū quod conflaueram restituo. Quintil. Non ego es alienum luxuria contraxi. Cic. Patri persuasi, ut es alienum filij dissolueret. Interdū congregare. Lactan. lib. 2. Ita conflauit ex his omnibus populū. Interdū conficere, creare. Idem lib. 7. Et quicquid est in hoc opere mundi conflauit, ac perfecit ex nihilo. Vergil. lib. 1. Georg. Et curuae rigidum falces conflantur in ensem. Hoc est, cuduntur, fabricantur.

Conflatile, penul. cor. quod conflando factum est. Hieron. in Exod. Fecerunt sibi uiculum conflatilem.

Conflitio, as, quod est frequenter pugno, percutio, simul affligo. Cic. lib. 2. ad Herē. Malo magno est hominibus avaritia, idcirco quod homines magnis & multis incommodis cōflitantur, hoc est, concutiuntur, concertant, uexantur.

Conflitor, deponens. Teren. in And. Nam qui cū ingenijs conflitatur huiusmodi, id est, atteritur.

Confligo, is, penul. prod. anglo, pugno, quum dimicando se homines inuicē sternunt. Sall. Optimū factu ratus in tali re fortunā belli tētere, statuit cū Antonio q̄ primum cōfligere.

Confluere, concurrere, conuenire, & proprie de riuis dicitur, quamuis in alia transferatur. Apul. Pleriq; qui ad mercatum confluerant interuenire. Plau. in Epi. Id ego ex perior cui multa in unū confluunt, quae meum pectus pulsant. Hinc Confluxus & Cōfluium quo multi riui simul fluunt. Confluus, a, um, quod simul fluit.

Confluges, pen. prod. loca sunt, in quae riui diuersi defluūt.

Confoedusti, apud ueteres dicebātur foedere coniuncti. Cc.

Confoeta suis, dicebatur quae cum omni foetu adhibebatur ad sacrificium. Cc.

Conforme, quod est eiusdem formae. Ambro. lib. 1. offic. Vt quod habes largiaris pauperi, & consortem & conformem tuum adiues. Per translationem sumitur pro cōuenienti & congruo: unde Conformo, as, conuenio, adapto, assimilo, ut apud Apostolum: Nolite conformari huic saeculo. Proprie tamen significat in formā fieri & configurari. Colu. lib. 9. Diebus quibus animantur oua in speciem uolucrum conformantur. Vide in dictione Formo, as.

Conforto, as, & Cōfortor, passiuū. Hiero. lib. 2. Reg. Conforta bellatores tuos aduersus urbē, ut destruas eam: quod est anima, & accende. Et illud: Confortare & esto robustus.

Confugio, Confugium, Confugela: uide Fugio.

Confundo, perturbo, & omnia in unū misceo. Aliquando Cōfundere, est terrere. Liui. lib. 6. Confusam eam ex recenti morsu animi quū pater forte uidisset, uide in dict. Fundo.

Confuto, as, penul. prod. ex con, & futo, sicut & Refuto, penul. prod. significat redarguo: unde Confutatio. Interdum opprimo, conuincio, conficio. Teren. in Phor. Confutauit uerbis admodum iratum patrem. Et est Confutatio (ut ait Cic. ad Herennium) contrariorum locorum dissolutio. Et Confutare, commouere. Titin. Coquus magnum ahenum, quando feruit paula confutat trua.

Congedus, annis est iuxta Bilbilim, qui per agri planiciem fluens, exiguum lacum efficit, tepentibus aquis, qui erumpit in Bilbilim. Cornuc.

Congenulare, est genu replicato cadere, uel genibus flecti. Cæcilius: ipse regis ferit pectus, aduersum congenulat, percussu deiecit dominum. Cornuc.

Congero, is, penul. cor. congreco, & coaceruo. Tibul. Diuitias alius fuluo sibi congruat auro.

Hinc Congestius, a, um, quod Congestum est. Colu. lib. 2. Non deterius tamen etiam pinguibus harenis uel congestia humo proueniunt.

Congiarium, munus imperatorium, siue donatio imperatoria, ut scribit Sene. lib. 4. de benefi. Hoc donabatur populus sicut donatio milites donabantur. Sic Plinius in Panegyrico laudat Traianum, quod congiarium populo dedisset, quo locupletatae sunt tribus, quum donatiuum milites accepissent. Huius congiarij diuersae fuerunt summae. Tiberius enim congiarium populo trecetos numos uiritim dedit. Caligula cōgiarium populo bis dedit tricenis sestertijs. Nero quadragē nos numos populo diuisit. Est & Congiarium mensurae genus, ut apud Paulum Iureconsultum. Quintil. lib. 6. Congiarium commune est liberalitatis atq; mensurae.

Congius, mensurae genus capax sex sextariorum, ut inquit Prisci. Est & pars amphorae. Congius enim quum deest, efficit quidem ut ne sit iusta mensurae amphora: sed quum accedit & additur non ille unus facit amphoram, sed supplet. Veteres sextario & dimidio constare uoluerunt. Secundū Diosco. decem libras continet, & Latine Chus dicitur.

Conglōbo, as, penul. cor. a globus fit, significat coaduno. Hiero. lib. 2. Reg. Et conglobati in unum cuneum steterunt in summitate tumuli. Hinc Conglobatim aduerbium, quod significat per globos. Augusti. lib. 6. Consequi. Ipsa occurrebāt undiq; acruatim & conglobatim cernenti.

Congratulor, unde Congratulator: uide Gratulor.

Congredior, simul gradior. Varro: Omnesq; in unam domum congressi simul discubuerunt. Ambro. lib. offi. Qui sapientibus congregatur, sapiens erit. Et Congredi, est ad obstitendum, uel pugnandum, uel disputandum ire. Gell. Qui ter cū heste congressus uictor redijt. Vnde & Congressus, pro pugna. Sallust. Multi in eo congressu perierunt.

Congrex, dicitur grex copulatus, cōmixtusq; Apul. lib. 7. Naq; me congregem pastor egregius aliquando permisit. Sic Segrex, a grege segregatus ob excellentiam. Seneca in Hippolito: Segregem sparsi per agros.

Congruo, is, grui, conuenio, tractum a gruius, quae non se segregāt, siue quum uolant, siue quū pascunt. Plau. in Curc. Sanē illi inter se congruunt concorditer, unde Congruū, & Incongruum, Congruens, & Incongruens. Lactan. lib. 2. Est autem peruersum & incongruens, ut simulachrum hominis in simulachro dei colatur.

Congrus, & Conger, utroq; modo dicitur pro quodam piscis genere. Terent. Et congrum istum maximum in aqua finite ludere paulisper.

Coniectarium, efficax, atq; perfectum. Cicero: Illud uero mihi met coniectarium.

Coniecto, as, frequentatiuum, existimo, iudico. Terent. in Eunū. Neq; scio quid dicam, aut quid coniectem.

Coniectior, interpret somniorum, & omnium, a coniectura, hoc est, directione quadam rationis ad ueritatem. Cicero: Desert ad coniectorem quidam somniasse se, ouum pendere ex fascia lecti cubicularis.

Coniectura (ut ait Speu.) est rei latentis indicium, & est id quod

quod quis per rationes, & signa, & tēpora, & huiusmodi conijcit, id est, cogitat & colligit. Cic. Corni. Quantū copia rum haberes, tum ipsa cōiectura consequi poteram, tum ex literis tuis cognoui. Quintil. lib. 3. Cōiectura dicta est à cōic-
tu, id est, directione quadā rationis ad ueritatē. Vnde etiam somniorum atq; omnium interpretes Coniectores uocamus.

Coniecturale, adiciuū, quod per coniecturā colligitur, & proponitur. Cice. lib. 1. ad Heren. Coniecturalis est, quum de factō cōtrouersia est. Hoc modo: Ajax in sylua postquam rescitit quā fecisset per insaniam gladio incubuit. Vlysses in teruenit, occisum conspiciatur, corpore telum cruentum educit. Teucer interuenit, ubi fratrem occisum, & inimicū fratris cum gladio cruentato uidet, capitis accersit. Hic quoniā coniectura uerum queritur, de factō erit cōtrouersia: & ex eo constitutio causā coniecturalis nominatur.

Coniectus, us, directio quadam rationis ad ueritatē. à quo dicta est Coniectura.

Conifera arbor, dicitur, quā conos fert, hoc est, nuces pineas similes, Ouid. — Et coniferā cyparissi. Cc.

Coniferos, uocabant Græci, qui in Bacchi exercitu dum in Indiam proficisceretur, thyrsos ferebant: quod thyrsi pineæ nucis speciem habeant. Cc.

Coniicio, is, pen. cor. à con, & iacio, multis accommodatur si gnificationibus. Cice. M. Celio: Sin se in intimum conijcere uellent non satis commode calciati & uestiti id facere possent. Item ibi. Atq; illo repentino hominum impetu se in fugam coniecisse. Sallu. Ex eo numero complures Q. Metellus celer prator ex senatusconsulto causā cognita in uincula cōiecerat. Plautus in Epid. Orna te Epidice, & pallioli tuum in collum conijce. Teren. in Heau. Hæc ubi aperuit ostiū, continuo hic se coniecit intro. Et ibi: Syre mi obsecro, ne me in lætitiā frustra conijcias. Et in Phorm. Hinc me conijcerem protinus in pedes. In quibus significatio est, quod uernacula lingua dicimus butare. Interdum in hoc uerbo con, auget: ut sit Conijcere, simul uel omnes iacere. Liuius lib. 2. Clamore subito undiq; in unum hostem tela conijciunt. Cæsar lib. 1. Pro uallo carros obiecerant, & è loco superiore, in nostros uenientes, tela conijciebant. Per translationem uerō significat interpretari, cogitare, colligere, diuinare. Idcirco tum nō exigit accusatiuum cum præpositione, sed naturali contentū est, neq; tamen à prima significatione alienum. Nam quum aliquis conijcit, id est, simul iacit, cōfert quā agēda sunt, & sic cogitat, & colligit, & interpretatur, diuinatq; quid agere debeat. Teren. in Phor. Tu conijcito cætera. Et in Eunū. Quid illud mali est, nequo satis mirari, neq; cōijcere. Plau. in Cur. Mane sis dum huic conijcio somnium. Pro diuinare Cice. posuit lib. de diui. Num igitur aut aruspex, aut augur, aut uates quis, aut somnians melius coniecerit, aut ex morbo euasurum ægrotum, aut ex periculo nauem, aut ex insidijs exercitum, quā medicus, q̄ gubernator, quā imperator?

Coniugalem torum, dicimus in quo nuptæ sunt. Cc.

Coniugata, apud Rhetores sunt quæ ab uno genere ueluti iugo flectuntur, ut à iustitia, iustus, iusta, iustum. Hinc locū à coniugatis dicimus, quum ita argumentamur. Si risus gaudium est, ergo & ridere gaudere.

Coniugo, as, penul. corr. simul iugo, quasi in unum iugum iungo: unde Coniugatio in uerbis dicta est apud Grammaticos, quod sibi ad unum sonum multa coniungat, & quasi uno iugo astringat. Cice. in Cato. proprie dixit: Admuniculorum ordines, capitum coniugatio, & religatio, & propagatio uitium samentorum.

Coniugium, matrimonium. Vergilius:

Coniugio iungam stabili propriamq; dicabo.

Conium, genus herbae noxium, quæ cum tritico nascitur. Ambros. Cum tritico conium, quod inter alimenta uitæ noxium reperitur. Et nisi præuisum fuerit, consuevit saluti nocere. Et paulo post: Sturni uescuntur conio, quoniam qualitate sui corporis uenenum succi letalis euadunt.

Coniungo, is, xi, tum, copulo, tractum à iugo: inde Coniunctura, Coniunctio, Coniunctiuus, a, um, & Coniunctim aduerbium.

Coniunx, secundum Prisci. & Coniux, sine n, secundū Phocam, à coniugo, as, abiecta go, syllaba, & addita x. Iugum enim instrumentum est quo boues iugantur, id est, iunguntur: unde iugari dicimus, qui maritali iugo instar bouum colla subiiciunt. Horatius:

Diua producas sobolem patrumq;

Prosperes decreta super iugandis

Fœminis, proliq; nouæ feraci Lege marita.

Fœdera quoq; matrimonij uincula iugalia dicuntur.

Coniugus, a, um, quod coniungit. Cc.

Coniuro, as, pen. prod. quasi contra iuro, frequenter in malū dicitur, sicut & Conspiro. Sall. Sed antè cōiurauere pauci in quibus Catilina fuerat. Terent. Quæ est hæc coniuratio, ut omnes mulieres eadem æque studeant? In bonum, quum honesta causa sit: unde Mutius Scaeuola: Trecenti, inquit, doli rauimus principes iuuentutis Romanæ, ut in te hac uia græsa remur. Horatius: — Coniurat amicæ.

Connato, simul nato: uide Nato.

Connecto, uide Necto: inde Connexio.

Connexum, pedis pars superior. Sed uidendum est, ne legatur conuexum, de quo infra. Cc.

Conniueo, es, & conniuo, is, iui, uel xi, tum. Cōniue, est, oculos genis integere. Pli. lib. 11. Grauiore alitum inferiore gena cōniuent. Idem: Columba & similia, utraq; gena cōniuent. Transfertur etiā ad alia. Gell. lib. 15. dixit Cōniue, caua uentris & stomachi, pro stipari, claudi, & cōtrahi. Hinc Cōniue, quasi pro transire, & nō uidere ponitur quādoq;. Cice. in Phil. Quibusdā in rebus etiā cōniueo. Idem pro Cælio. Proh Dij immortales quur interdum conniuetis in hominum scelcribus maximis? Suet. in Cæs. Delicta neq; obseruabit omnia, neq; pro modo exequatur: sed desertorū ac seditionis inquisitor, ac punitor acerrimus, cōniuebat in cæteris. id est, reliqua uitia oculis ueluti clausis præteribat, tanq̄ dissimulante illa cōtueretur. Eccontrario Incōniuens dicitur, qui oculis est uigilantibus sine nistatione. Gel. de Socrate: Incōniuens, immobilis in hisdē uestigijs persabat. Incōniua uigilia dicitur, quando nusquā oculi cōniuent: sed aperte peruigilant. Habet hoc uerbum ni syllabam productam. Silius: Conniuent, solemq; pauent deprendere uisu.

Conno, simul no: uide Connato.

Connubium, ius legitimi matrimonij, à nubo, cuius prima producitur: quum in Connubio, quādoq; propter metri necessitatem corripitur. Vergilius:

Connubio iungam stabili— Est enim Sisto.

Conoides, cupressus fœmina dicitur, q̄ i fastigiū cōnoluitur.

Conon, nomen proprium Atheniensis ducis, qui Lacedæmonios profligauit, & Athenas in pristina libertatem restituit. Fuit & Alius Conon Samius Astrologus, de quo Propert.

Me creat Archite soboles Babylonius Orops,

Oron & à proauo ducta Conone domus.

Hic septem libros de astrologia edidit.

Conopœum, cum α, diphth. tentoriū seu uellū, & papilio ille lineus, uel lancus, seu bombycinus, qui toro circumdatur ad accen-

ad arcendum culices: quo maxime utuntur Alexandrini, quod ex Nilo culices confluant, quos Græci κύνωπας dicunt. Pro-
pert. lib. 3. Fœdâq; Tarpeio canopœo tendere saxo.

Suidas, κύνωπι πόλις, κύνωπι θηλυκῶς, παρὰ Ἀριστοφάνει ἐν Πλού-
τῳ ἔστι μινίς. id est, Conope urbs, et Conops fœmininè,
apud Aristophanem in Pluto species muscæ.

Conquinisco, is, conquexi, caput inclino, inclino. Plautus:
Faciendum est puerile officium, conquiniscam ad cistulâ. Vi-
de in dictione Ocquinisco.

Conregione, ueteres pro è regione dixerunt. Cc.

Consalutare, est ultro citroq; salutationem dare. Cic. lib. de
Orat. Qui quum inter se, ut ipsorum usus ferebat, amicissi-
me consalutassent.

Consanguinei, dicuntur qui sanguine inter se connexi sunt,
Et Consanguinei dicuntur fratres. Vergilius:

Et cōsanguineus lethi sopor. Nam somni soror mors est.

Consanguinitas, ipsa coniunctio. Cc.

Conscendo, à quo Conscensus, uide Scando.

Conscientia sui, scientia. Cicero: Nulla re tam letari so-
leo, quam officiorum meorum conscientia.

Conscisco, is, consensio, siue sciens consentiensq; infero. Ci-
ce. Mario: Mortē mihi quur cōsciscerem, caussa nō est uisa:
quur optarem, multa. Aliquando Consciscere, est propter cō-
sensum, siue conscientia effectum, constituere aut decernere.
Liui. lib. 1. Censuit, consensit, consciuit, ut bellum cum priscis
Latinis fieret. Nec mirum. Scio enim siue Scisco, decerno si
gnificat. Flau. in Curcu. Rogationes plurimas propter uos
populus sciuit, quas uos rogatas rumpitis. Cice. lib. 3. offic.
Durius etiam Athenienses sciuerunt, ut Aeginetis qui classe
ualebant, pollices præciderentur. Hinc Scitum, statutū, siue
decretum. Liuius lib. 1. Cætera quoq; omnia publica priua-
taq; sacra pontificis scitiis subiecit. Inde Plebiscitum, plebis
decretum. Cice. lib. 1. ad Heren. In rem confertur, ut si quis
ex testamēto quod facere iussus est, ex plebiscito utitur. Per
translationem Consciscere ponitur pro contrahere. Colu-
lib. 8. Diligensq; pastor stabulum quotidie conuertit, nec pa-
titur sterco humorem consciscere, lutum uel capris inimica.
Sciendum est, quod Conscisco, Ascisco, Descisco, Præscisco,
et Rescisco, faciunt præterita in iui, sicut eorum primitiua,
ut Priscianus quoq; de Ascisco et Descisco sentire uidetur.
Et Conscio quidem, Descio, et Rescio, raro sunt in usu, sed
magis Conscisco, et Rescisco. Ascio, et Præscio inueniun-
tur, quamuis Ascio nō ita frequenter, sicut Præscio. Ascisco,
et Præscisco, licet magis Ascisco, quam Præscisco, cō quod
Ascio minus in usu sit: Præscio uerò magis. Quum ergo Cō-
scisco, Descisco, et Rescisco usurpentur, non mirum est, si
Conscio, Descio, et Rescio obsoluerunt, quoniā frē super-
fluum esset in eadem significatione utraq; haberi. E diuer-
so autem Scio sepiissime reperitur, et non Scisco. Apud Plau-
tum tamen legitur sciscam in Amphitrione: Ocyus accorro
ut sciscam quid uelit. Præscio in usu est, Præscisco minus,
Vergilius lib. 4. Georg.

Continuoq; animos vulgi, trepidantia bello

Corda licet longe præsciscere. Ascio, apud Colu. in præ-
fatione: Et pecoribus parandis, conscrvandisq; quando et
hanc ascimus, quasi agriculturæ partem.

Conscius, proprie q rē scit. Cice, M. Rutilo: Quū et mihi
cōscius essem quāti te facerē. Nonius tamē de uerborū diffē-
rētijs ait: Scius secū, Conscius cū alio scius est, Licet Conscīū
indifferenter legamus. Sallu. Populares conscios sceleris sui,

Conscribello, pro conscribo ueteres dixerunt. Cc.

Conscribo, uide in dictione Scribo. Inde Conscripti, qui in

senatu scriptis annotati erant, qui per inopiam senatorū ex
equestri ordine, in senatorum numerum recipiebantur. Liui.
lib. 2. Deinde quo plus uirium in senatu frequentia etiam or-
dinis faceret cædibus regis diminutum patrum numerū, pri-
moribus equestris gradus electis ad trecentorum summam
expleuit. Traditum inde fertur, ut in senatum uocarentur,
qui patres, quiq; conscripti essent: conscriptos uidelicet in
nouum senatum adpellabant lectos.

Consecraneum, quod est consecratum, uocabulum ferè in
castris repertum: qualia sunt conterraneum, commilitaneū,
militeum, suffarraneum, limitaneum. Iulius Capitoli. in cō-
cione quadam Maximini Cæsaris: Comilitones, inquit, sacra
ti, imò uere consecranci. Alio loco: Nullā ciuitatem æque mi-
litaneam esse dixit.

Consecro, as, pen. cor. uide in dictione Sacro, as, Cice. lib. 2.
Tusc. Quasi addicti et consecrati. Hos Tertul. uocat Con-
secrataneos qui consecrati sunt, et quasi micipati uni sectæ.

Consecraneus, accipitur pro eo, qui in eadem heresi est.

Consector, in totum, uel sepe sequor. Lactan. lib. 3. Quæ-
re ab his, quid sibi uelint quum feminas tam rabidè consecran-
tur, ut uix diuelli queant.

Consensio (ut Speusip. ait) communio rerum omnium, co-
gitationum, suspitionumq; concordia.

Consentia sacra, quæ ex consensu multorum sunt statuta.

Consentio, is, et Cōsentaneus, a, um, quære in dict. Sentio.

Conseptum, et Consepio, dicitur quod undiq; clausum,
munitumq; est. Liui. lib. 10. Ibi medijs ferè castris, locus est
conseptus cratibus, pluteisq; ex lignis contectis.

Consequentia, est quæ ex præcedentibus infertur.

Consequiæ, sequelæ, à consequēdo: sicut ab exequēdo Exe-
quiæ. Apul. lib. 10. Nouissimis trahabantur consequijs.

Consequor, penul. cor. immediate sequor. Vergil. lib. 5.
-Quem deinde Cloanthus Consequitur.

Gell. lib. 2. Vter dies natalis haberi adpellariq; debeat: is in
quem nox ex ea consecuta est, an qui dies noctem consecutus
est. Et Cōsequi, obtinere, adipisci. Cicero in Verrinis: actio-
ne prima. Quod ego meo labore et uigilijs cōsecutus sum.
Item exprimere. Idem Cæsari iuniori: Extrema uero quanta
et qualia sint, uerbis consequi non possum.

Consero, seris, penul. cor. conserui, cōsertum, simul misceo.
Lactan. lib. 5. Tum inter se manus conserere cœperunt et
insidiari, et gloriam sibi ex humano sanguine comparare,
Vnde milites cōserti dicuntur, dum pugnant.

Consero, conseris, penul. cor. conserui, consitum, simul sero:
dum pro planto seu semino ponitur. Vergilius:

-En quis conseruimus agros. Lactan. lib. 2. Quem in par-
tibus Orientis omni genere ligni arborumq; conseruit. Colu.
lib. 2. Celerius etiam si eodē tempore stercores, et lupino,
uel faba conseras. Inde Consitio. Cicero in Catone: Nec cōsi-
tiones modo delectant, sed etiam insitiones,

Conserua, uide Conserua.

Conseffus, non est confessio, sed homines in uno loco seden-
tes: sicut Conuentus, non est conuentio, sed homines qui in
unum locum conueniunt.

Confido, confidis, pen. prod. significat me cum alijs ad se-
dendum, seu ad habitandum colloco. Liui. lib. 1. Considerāt
urinq; pro castris duo exercitus, periculi magis præsentis,
quā curæ expertes. Colu. lib. 8. Neq; aut recubet, aut consi-
dat, id est, ponat se ad sedendum.

Consiliarius, qui consilium præbet.

Consilio, is, consilui, uel consiliui, consultum, simul salio:
unde Consulto, as, frequentatiuum,

Consilior

Consilior, aris, consilium capio. Psal. Accipere animam meam consilium sunt.

Consilium, (ut inquit Cic. lib. 2. artis ueteris) est aliquid faciendi non faciendi uel ratio excogitata. Et Consilium est, quod consiliarius praeberet. Quandoque Consilium sumitur pro iudicibus deputatis. Cic. pro Roscio: Qui ex ciuitate in senatum, propter dignitatem, ex senatu in hoc consilium delecti estis, propter securitatem. Et infra: Dij prohibeant iudices, ut hoc quod maiores consilium publicum uocari uoluerunt, praesidium sectorum existimetur. Dictum Consilium (ut quidam putant) à con, et sileo, quod uno consulente ceteri consileant. Vel à concilio, ut sit Consilium, quasi concilium. Sed magis à consilio fieri existimo, quod ex con, et salio componitur: eo quod in una sententia plurium mentes consilient et conueniant. Ut enim Exilium ab exilio, is, ita Consilium à consilio descendit. Consilium dare, est suadere. Quintil. Cum Ciceroni dabimus consilium, ut Antonium roget.

Consisto, is, consisti. constanter et audacter sto, firmor. quod est audax et robusti hominis. Plaut. in Cur. Nec uobis quicquam in foro frugi consistere audeat. id est, se firmare. Liui. lib. 1. Quam instructae acies constitissent. Item erigor. Vergil. Constitit in digitos.

Consistorium, locus in quo consultandi gratia homines consistunt. Potest etiam poni pro consistentium multitudine. Item consistoria, dicuntur archiea Caesarea, et imperatoris Palatinae domus, quae etiam uocantur Augustalia. unde Consistoriani ab Ambrosio dicuntur, qui senatorij ordinis, uel amplissimi sunt, qui ad principale consilium eligebantur. et Suidas. Κωνιστήριον παρὰ τὸν αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, ἢ συνέδριον καὶ συνέλευσις ἢ πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν βασιλείας, id est, Consistorium apud Latinos dicitur concilium, et congregatio, ubi de uerbis consulant.

Consobrini, qui ex duabus fororibus sunt editi, quasi consororini. Amittini, qui, quae uel ex forore et fratre propagantur. Sed frere uulgo omnes istos, communi adpellatione Consobrinos uocat. Item qui ex fratribus, patruclibus, aut consobrinis propagantur, uel amittinis, Consobrini uocantur. Patruclles, qui ex fratribus nati sunt.

Consolabundus, à consolor: sicut et Consolamen, et Consolatio.

Consolida, herba est, quae et Conserua, et Coagulum dicitur, et Graece strygnon.

Consolator, pen, prod. solatiū praesto. et proprie uerbis fit consolatio. Cic. Sulpi. Dices quid me ista res consolatur in tantis tenebris, et quasi perpetuis reipublicae. Est omnino uix consolabilis dolor. Solatium fit re, Solamen poeticum est. Vergil. Solamenque mali de collo fistula pendet. Inuenitur et in significatione passiva. Asinius: Sed quum ob ea quae speraueram delectabar, consolabar ob ea quae timui. Hinc Consolatorius, a, um, quod consolatur: ut epistola consolatoria.

Consono, penult. corr. simul sono. Varro de apibus. Quum iam euolaturae sunt, aut etiam inceperunt, consonant uehementer: perinde ut milites faciunt quum castra mouent. Inde Consonantes dictae sunt, quod cum uocalibus sonent, non per se. Per translationem Consonare significat concordare. Hieron. ad Asellam. Antequam domum sanctae Paulae noscerem, totius in me urbis studia consonabant: omnium penitus iudicio dignus summo sacerdotio, decernebar. Hinc Consonantia, uocum concordantia, quae Graece Euphonia dicitur.

Confors, eiusdem fortis. id est, conditionis, et fortunae, et qualitatis in omni re et negotio. Sappho ad Phaonem: Non tantum Alcaeus confors patriaeque lyraeque: Laudis habet. Confors etiam dicitur qui tantundem fortis attulit ad societatem

tem mercaturae, quantum ille cum quo societas est. Consortem Proper. posuit pro simili, quum inquit:

Tu qui consortem properas euadere casum

Consortium, ipsa societas, quae et Consortio, nis, dicitur. Liuius lib. 6. Quenam ista societas, quenam consortio est?

Cōspicio, is, pe. cor. uideo, unde Cōspectus, p. aspectu. Verg. Vix est conspectu Siculae telluris in altum Vela dabant leti.

Conspicilium, dicitur unde clanculum conspiceret possis. Plaut. In conspicio asseruabam. Est et Conspicilium quod oculis adhibemus, ut melius intueamur. uulgo Ocularia dicuntur. Idem: Cedo uirum, necesse est conspicio uti.

Conspico, as, penult. prod. et Conspicor, deponens, à con, et spico, uel spicor componitur. Spicor autem à spica uel à spiculis: unde et Despico, cor. Inspico, cor. Perspico, Suspico, cor. Est autem Conspicari, conspiceret, seu in conspectu habere. Terent. in Eunu. Quare ego in his conspicio regionibus. Sall. in Iugur. Quum interea Metellus monte digrediens conspiciatur, primo dubius quidnam insolita facies ostenderet. Inspico protulit Vergil. lib. 2. Georgicorum:

Peruigilat, ferroque facies inspicat acuto.

Nec Priscianum audiendum puto, qui uult haec uerba à spicio fieri: quia si à spicio essent, non Conspicor, sed Cōspicior faceret: sicut Consternor, et Aspernor. à sterno, et a sperno facundum analogiam, licet coniugationem murent. A S C E N. Nihil tamen Conspicor, pro conspicio, comune habet cum spica: praesertim quum secundam corripiat, licet Inspico, pro acuo, à spica, eam producat.

Conspiciuus, a, um, à conspicio: sicut Perspicuus, à perspicor. modo significat sagacem, perspicacem, acutum. Quintil. Conspiciuus, sagax, callidus. modo clarum, et qui ab omnibus conspiciatur: unde Mar. Conspectum amphitheatrum adpellat.

Conspiro, pen. prod. simul spiro: sicut Conflo sumitur. Gell. lib. 1. Sed enim ad Achaos Homerus pugna indipisci ait, non fidicularum tibi arumque cōcentu conspirata. Colu. lib. 4. Caelestes admittat imbreis, eosque alendis seminibus dispescet. ac suis omnibus partibus ad educandam prolem nouam conspiret. Per translationem Conspirare, sumitur pro conuolare, et consentire: unde Conspiratio, quae et in bonum et in malum capitur. In bonum. Cic. pro Ligario, fratrum conspirationem dixit, quasi unanimitatem. Idem lib. 2. Offic. Magnas utilitates adipiscimur conspiratione hominum, atque consensu. Et pro demo sua: Hanc nostram conspirationem in Repub. bene gerenda certi homines fictis sermonibus dirigerunt. Plin. in Epist. Proinde conspirete, consentite, maioremque animum ex meo sumite. Colu. lib. 12. Nihil quod aut maritus, aut foemina proprium esse iuris sui dicere, sed in comune conspirabatur ab utroque in malum. Conspirare quoque ponitur pro conuolare. dictum à Spiris, quae sunt reuolutiones, siue circuli, qui in seipos recurrunt, ut fit in serpentibus. Plin. de uiris illustribus: Romani ob pestilentiam, responso monente, ad Aesculapium Epidaurum accersendum decem legatos, principe Q. Voluminio miserunt. Qui quum eo uenissent, et simulachrum ingens mirarentur: anguis è sedibus eius elapsus, uenerabilis, non horribilis, per mediam urbem cum admiratione omnium ad nauem Romanam perrexit, et se in Volumnij tabernaculo conspirauit.

Conspondeo, es, quere in dictione Spondeo.

Constantinopolis, urbs à Constantino edificata, in finibus Thraciae, de qua in dictione Bizantium.

Consternium, quod et Apoditerium dicebatur. locus prope Thermas, ubi uestes deponerantur.

Consterno, as, aui, atum, significat deicio. Sall. Qua uictoria elati hostes, nostri territi, atque animis consternati discesse-

re. Idem: Et qui sine rectoribus exterriti aut saucij consternantur. Inde Consternatio, quæ est concitatio quædã subita, ex aliquo metu. & à sternutamento deduci videtur, quòd eo toto concutimur corpore.

Consterno, is, constravi, & consternui. diuersum est, & significat impleo. Vergil. —It stridor & alte Consternunt terram concusso stipite frondes, Et Còsternere, est silicare, & pauimentum supra facere. Colum. lib. 1. Arca si competit, ita còstituenda est, ut uel à domino, uel certe à procuratore despicì possit: eaq; optima est silice còstrata, quòd & celeriter frumenta deteruntur, nò sedente solo pulsibus ungarum, tribularum, & eadem euentilata mundiora sunt, lapillisq; carent & glebulis.

Constituo, dispono. Vergilius:

Qui teneant (nam inculta uidet) homines ne fera ne.

Querere constituit. Locum, siue tempus determino. Cicero Mario: Quare si quid constitutum quum podagra habes, fac ut in alian differas diem. Quandoq; significat còuenio, & pactu facio. Terent. in Hecy. Nam còstitui cum quodam hospite me esse illum còuenturum. Quandoq; formo, & quasi bonam dispositione infundo: unde Cicero lib. 2. Tuscul. Metrodorus cum perfecte putat beatum, cui corpus bene còstitutum sit, & exploratum id ita semper fore. Quod medici recentiores barbarè dicunt bene complexionatum. Et Constitutio corporis, dicitur ipsa complexio. Còstitutio etiam quandoq; dicitur status, quæ in causis potentissima est, quum sit prima causarum còflictio: uide in dictione Status. Aliquando Còstituire, est gubernare. Cic. Incutis enim ætatis incutia, senum constituenda & regenda prudentia est. Interdum Constituire, decernere. à quo Constitutiones, decreta dicuntur. Nonnunquam parare. Cic. Tametsi erat ignarus quantum sibi ac liberis suis, iam tum mali constitueretur.

Constitutus, a, um, participium. Còstitutus, us, nomen: quo hominum consistentium multitudo significatur.

Consto, as, còstiti, constitum, & constatum. Lucanus lib. 2.

Constatura fides superum. Martialis:

Constatura fuit Megalensis purpura centum. Est autem Constare, constanter permanere, perscuerare, ratum habere. Cicero: Quia in sententia si constare uoluissent, suam auctoritatem cum salute recuperassent. Idem lib. 1. Tuscul. Et si tibi quidem constare uis, omnes quicunq; nati sunt, erunt uel non solùm miseri, sed etiam semper miseri. hoc est, si hanc sententiã quòd mors malum sit, firmam ratamq; habere uis. Dicimus etiam: Constat pedibus, Constat animo, pro firmat. Vergil.

—Et paribus Cyllenius alis Constituit. Interdum Còstare, ualere, & passiue sumitur pro empto, aut uendito. Plin. lib. 33. Et omnibus penè annis mutari, prout nauigationes constiterint, aut ut quisq; mercatus sit, aut aliquis præualens maniceps annonã flagellet. Cic. Quod mihi còstat carius, quàm si in foro emissem. Interdum Còstare, consistere. Idem lib. 1. Tuscul. Animus qui si est horum quatuor generum, unde omnia Constare dicuntur. Interdum compositum esse. Idem: Vt hæc elementa ex quibus omnia constant. Interdum simul stare. Sisen. lib. 4. Historiarum: Multitudinem procul hostium constare uiderunt. Interdum suppeditare. Iuuen. Quis feret uxorem cui còstent omnia— In tertia persona sumitur pro manifestum est. Cic. lib. 2. ad Cæs. Iuniorè: Quum constet lupercis, id uectigal dedisse, qui ante poterat id còstare. Rursus pro còuenit, ut dicitur esse còcors: ut hoc mihi tecum còstat. id est, còuenio tecum in hoc, & assentior tibi. Cic. lib. 1. ad Heren. Adhuc quæ dicta sunt, arbitror mihi constare cum cæteris scriptoribus. Ratio nem còstare, significat equã legitimamq; ratione aut ostendi,

aut adparere ostendi posse. Vlpian. Planè si defendendi gratia aliquid fecerit, rationem ei còstare oportet. id est, ratione cum iustam aut ostendere, aut facile posse ostendere. A Consto, quantum ad primam significationem sit Constans, pro eo, qui firmus est, & tenax propositi. à quo Constantia, & Còstanter: quibus còtraria sunt Inconstans, Incòstantia, & Incòstanter: Vnde Cicero lib. 3. ad Heren. Inconstanti gestu, testimoniorum inconstantiam, & inconstanter locutum esse dixit.

Construere, simul struere, ordinare, fabricare. Cic. in Cato. Vt naue aut ædificiũ idem destruit facillime qui construxit: sic hominem eadem optime, quæ conglutinauit, natura dissoluit.

Consuesco, is, cui, & Còsuetus sum, etum, in bono & in malo dicitur. In bono, quum familiaritatem & conuersationem quempiam cum aliquo habere significat: ut sit Còsuescere, simul suescere. id est, simul conuersari. Plaut. in Afi. Bene salutando consuescunt, compellendo blanditer. Terent. in Adel. Quid illi tandem credis fore animi misero, qui cum illa consueuit. id est, còuersatus est. In malo, quum de re Venerea dicitur. Idem in Phor. Quum eius còsuevit olim matre in Lemno claculũ. id est, coiuuit. Similiter Còsuetudo de familiaritate, & de re Venerea dicitur, ut apud eundem in Phor. Dum expecto, quàm mox ueniat, qui hanc mihi adimat consuetudinẽ. Et Consuescere, est accipere in consuetudinem. Colum. lib. 2. Iumentis præbeas medicam: sed inter initia parcius dum consuescant, ne nouitas pabuli noceat. Item Còsuescere, est uiuere. Colum. lib. 9. Nec magis humo, quàm stagno còsueuerunt. Consuefacio, Consuefactio, Còsuetudo, & Còsuetio, quo uerbo utitur Plaut. à Consuesco deducuntur. Cc.

Consul, is, à còsulendo, q. consulere populũ & senatũ: nam & hoc Consulere ueteres uocauerunt: unde adhuc remanet illud: Rogati bonũ consultis. id est, iudicatis. Potest etiam dici Consul à còsilio, consilis: sicut exul, ab exilio: Præsul, à præfili, mutatione i, in u, ut in Insulto, Exulto, & Resulto patet. Consulo autè à consul. Nec obstat, quòd Consul à còsulendo dicatur, quoniã ita consul crebatur, ut còsulere: utpote qui consiliũ haberet in se præcipuum. Prius enim homo is exigebatur qui còsultat, quàm actus còsulendi fiat. Non ergo à consulendo nominatus est Còsul, quia à consulo deriuatur: sed quòd ab ipso còsule uerbum consulo exercetur. Et ideo ab ipso qui consulit deriuari consulo æquissimũ est. Var. Consul nominatur, quia consulere populum & senatum. & est Consul qui magistratum gerit. Proconsul, qui cum potestate extraordinaria, ad aliquam prouinciam administrandam mittitur.

Consularis uir, qui consulatum gessit, uel qui consulari dignitate dignus est. Cicero Lentulo: Q. Maxi. Qui filium consulem amisit.

Consulatus, us, officium, uel dignitas, siue tempus quo consul in officio est.

Consulo, lis, còsului, ultum. pe. corr. cum accusatiuo, significat consiliũ peto. ut consului doctos. id est, à doctis consilium peti. Quintil. Ego aures consulens meas. Potest etiam in hac significatione habere duos accusa. ut consulo te bonum consilium. Et aliquando genitiuum cum accusa. Macrob. Consulo te boni. Aliquando genitiuum sine accusa. Plin. lib. 33. Querebat argentum auaritia. Boni consuluit interim inuenisse minium, rubentisq; terræ excogitauit usum. Cum datiuo, neutrum est, & significat consilium do. ut medicus consuluit mihi. Interdum prouideo, prospicio, & præsidium fero. sed hoc sapius in rebus inanimatis fit. ut còsule honori tuo, consule rebus tuis, còsule salutis tuæ: id est, prouide. Cice. Còsuli quidem te à Cæsare scribis: sed ego tibi ab illo còsuli mallet. hoc est, mallet quòd Cæsar prouideret tibi, quàm te interrogaret. Ambro. Nec inuerecunda

inuerecunda petitio, quæ non sibi, sed liberis cōsulebat. Aliquando post datiuū iungimus accusatiuum. ut cōsulo tibi cōmodum tuum. hoc est, do tibi cōsiliū, quod sit futurum cōmodum. Quandoq; accusatiuum cum in, pro contra. Terent. Pessime istuc in te atq; illum consulis. Interdum Cōsulere, est deliberare, sed in plurali tantum, & absolute. ut cōsulant senatores. id est, deliberant. Huius uerbi cōpositum est Perconsulo, quod est optime cōsulo. Teren. in Phor. Adeon rem reddisse, ut qui mihi perconsultum optime uelit esse.

Consulto, as, cōsiliū frequenter capio, uel cōsiliū frequenter do, siue frequenter delibero. Sallu. Delecti quibus corpus animis firmum, ingenium sapientia ualidum erat reipub. cōsultabant. Liuius lib. 1. Ad hæc consultanda.

Consulto, aduerbium. id est, deliberate.

Consultor, qui alium cōsultat. id est, qui cōsiliū ab alijs inquirat. Cicero pro Cornelio Balbo: Etenim si Q. Scæuola ille augur, quum de iure prætorio cōsulteretur iureconsultis simus, cōsultores suos nonnunquam ad Furium & Camillum reijciebat. Idem pro Muræna: Vigilas tu de nocte, ut consultoribus tuis respondeas. Accipitur quandoq; pro eo, qui alij consulit. ut apud Sall. in Iugurthi. Simul ab eo petit, ut fauor, consultorq; sibi adsit. Et in illo uersu prouerbiali. Consilium malum, consultori pessimum est.

Consultoria hostia, erat qua diuina uoluntas per exta disquirebatur. de hac Vergilius:

—Maest lætas de more bidentes. Cc.

Consultus, quando participium est, significat cum qui cōsultatur. hoc est, à quo consiliū petitur. ut, medicus cōsultus dixit te febribus laborare. Quandoque nomen est, & ponitur pro prudenti & sapienti. Ouid. lib. 1. de Arte amandi: Sit tibi credibilis sermo, consultaq; uerba.

Id est, prudentiæ ac sapientiæ plena. Est autem nomen duobus modis, scilicet quum per se ponitur. Horatius:

—Eris tu qui modo miles Mercator tu cōsultus modo rusticus. Vel quando habet genitiuum. Liuius lib. 10. Callidos solertisq; iuris atq; eloquentiæ consultos. Hinc dicimus Cōsultus iuris, & iuris Consultior, & Consultissimus. Idem lib. 1. Cōsultissimus iuris, ut illa quisquā ætate esse poterat. Augu. Quanto consultius reges, nō sicut Herodes interficere querunt: sed sicut Magi potius adorare. Sic Incōsultus potest esse particip. & non nomen.

Consultus, tus, & consultum. pro re quæ consulitur. Horatius in Epistolis:

Qui consulta patrum, qui leges, iurāq; seruat. Et Consultum: decretum, statutum, quod aliquando resoluitur in infinitum. ut illud Sallu. Nam & priusquam incipias, consulto: & postquam cōsuleris, mature factū opus est. id est, consulere, siue ut consultas.

Consummo, as, per duplex nm, summā simul capio. Lactā. lib. 7. Quoniā nec rationē totius mysterij magni cōsummauerat, in unumq; collegerat, nec summū bonum cōprehenderat. Colum. lib. 2. Hac cōsummatione operū colligitur, posse agrū ducentorū iugerum subigi duobus iugis boū, totidē bulbis. Et Cōsummare est perficere: q. quæ perfecta sunt, omnia sibi sumpsisse uideantur. Lactā. lib. 7. Mundū Deus, & hoc rerū naturæ admirabile opus, sex dierū spatio cōsummauit: unde & Cōsummatu homo, perfectus dicitur. Mart. Quod magni Thrasæ consummatiq; Catonis.

Colum. Nullus est consummata sapientiæ.

Consumo, is, penult. producta. in nihilum redigo. Solin. Sūt etiam in Lycia saxa, quæ uiuentium quoque corpora adalligata consumunt.

Consuo, is, simul suo, compono, cōiungo. Plautus in Amph. Aduenisti audaciæ columen, cōsutis dolis. Imō equidem, tuncis consutis huc aduenio, non dolis.

Consus, consiliorum Deus putabatur, qui ideo templum sub tecto circo habebat, ut ostenderetur tectum esse debere cōsiliū. Hinc Consualia festa, quæ fiebant in honorem Consi. Liuius lib. 1. Ludos ex industria parat Neptuno equestri solennes, Consualia uocant.

Consyderate, cum consyderatione.

Consyderatus, dicitur qui agenda consyderat.

Consydero, as, à siderum contemplatione dictum est.

Contagium, & **Contagio**, & **Contages**, penultima producta. morbus qui ex contagio contrahitur. ex con, & tango, is, quod est tango. Vergilius:

Dra per incautum serpant contagia uulgu. Iuuenalis: Cretice polluces dedit hanc contagio labem. Lucret. lib. 4.

Quæ contage sua palloribus omnia pingunt.

Contamino, as, penult. correpta. ex con, & tamino, & est proprie Contaminare secundum Donatum, quum res rei ita immiscetur, ut neutra incorrupta maneat: sed sit in utroque corruptio. Sunt qui dicant Contaminare, manibus lutulentis quæquā attingere: ob hoc, p. fœdo, & maculo ponitur. Quæ ratione Terent. Cōtaminare fabulas dixit. Liuius lib. 4. pro dedecoro posuit. Contaminari sanguinem suum patres, & fundiq; iura gentium rebantur: quod plebs ægerime ferens, nobilitatem arguebat eodem loco, dicens. An esse ulla maior, aut insignior contumelia potest, quā partem ciuitatis, uelut contaminatam indignam connubio haberi. A Contaminatus, sit compositum Incontaminatus. de quo ibi. Quas quantasq; res C. Camulcius aggressum colluuiem gentium, perturbationem auspiorum publicorum, priuatorumq; afferre, ne quid incōtaminati sit. Sūt & Attamino, & Intamino, quæ sunt cōtraria. De primo Ambro. lib. 1. Offic. Ne tetigeritis, ne attaminaueritis, ne gustaueritis, quæ sunt omnia ad corruptelam ipso usu. De secundo. Horatius: Virtus repulsæ nescia sordidæ Intaminatis fulget honoribus. id est, incorruptis, & indiminutis.

Contemno, is, psi, tum. sperno, uilipêdo, & est minus quā despicio. Cic. in Verrē Act. 3. Quemq; cōtempserit, despexerit, liberum esse dixerit unquā. Cōponitur enim ex con, pro ualde, & temno, reijcio. Hinc Contemptus, us, despectio. ut tu es omnibus contemptui. id est, despicris ab omnibus.

Contemplatio, & **Contemplatiuus**, à contemplor. unde Cōtemplatiua uita, quæ contemplationi dedita est. Cc.

Contemplor, aris, à templo dicitur. id est, à loco q. ab omni parte aspici potest. uel ex quo omnis pars potest uideri: quem antiqui templum nominabant: significatq; diligenter intueor, & cōsydero. Lactā. lib. 6. Vel si cœlestis lumen, quod dicimus solem, cōtemplari uelint, Annus: Cōtempla, & templum Cæreris ad læuam aspice. Inuenitur & Cōtemplo. Plaut. in Asi. Hem meum caput contempla, si quidem ex re consultas tua.

Contemporaneum, dicimus eiusdem temporis: quem nōnulli Græca uoce *συνεχόμενον* dicunt. Cc.

Contemptibilis, à contemno. id est, contemnendus, ex quo Contemptibilitas, & Contemptè, Contemptim, & Contemptibiliter, aduerbia. Cc.

Contempto, as, frequentatiuum à contemno. Plaut. Mirari noli neq; me contemptarier.

Contendo, is, cōtra tendo, quod est cōtra proficiscor. Cæsar lib. 1. Ipse de quarta uigilia, eodem itinere quo hostes ierant, ad eos cōtendit. Et Cōtendere, certare. Verg. lib. 4. —Quis talia demens Abnuat, aut tecum malit contendere bello?

s 2 Item

Item significat cōtendendo, siue cū conatu ac nixu petere, seu aliquid agere: unde Cōtenta corpora dicimus, quæ omni nixu intenduntur aduersus labores, ut in arcu neruus. Cic. lib. 2. Tuscul. Sunt quedam animi similitudines cū corpore, ut onera, cōtēntis corporibus, facilius feruntur, remissis opprimunt. Cic. lib. 1. Offic. Miserrima omnino ambitio, honorumq; contentio. Est enim Contentio oratio acris, ad confirmandum, et cōsūtandum accommodata; unde à Plinio dicta est in epistolis, oratio pugna, et cōtēntiosa. Apud Rhetores Contentio dicitur exornatio, ex cōtrarijs uerbis cōcinnata, quæ antitheton id est, cōtrapositum dicitur: ut illud pro Cluen. Vicit pudorē libido, timorem audacia, rationē auentia. Item Cōtinuare: ut lib. 3. de Orat. Nihil perniciosius, quàm sine intermissione cōtēntio. Itē ire. Sall. in Iug. Ex prælio fugit in provinciam, ac deinde Romam cōtēndit. Item festinare. Vergilius: Quæ littora proxima cursu Contendunt petere. Itē astringere, intorquere. ut lib. 4. Georgic.

Tanto nate magis cōtēnde tenacia uincla. Item Comparare. Cic. lib. 1. ad Heren. Si nostram causam laudando extollemus, et aduersariorum per cōtentionem deprimemus. Item extendere, ut apud eundem. Ex contentione uocis et summissione facile diiudicabimus. Item extorquere. Cic. Extremum autem præceptum in beneficijs operaq; danda, nequid contra eam contendas. Item iacere, dirigere. Vergilius: Qui tamen ærias telum contendit in auras.

Item intendere. Cicero: Magna est animi cōtēntio adhibenda. Idemq; ferè est Contentio, et Intentio, quum uehementiam quandam significant in uoce. Tracta similitudine ab arcu, seu cithara, cuius nerui, quantò uehementius intenduntur, tantò uehementiorem sonum efficiunt.

Contentus, a, um, quū est participiū à cōtineor, passiue significationis est, nō actiue: sicut putauit Valla, quoniam ablatiuū habet, ut is accipitur, qui cōtinetur ab eo qd' animo suo satisfacit, siue etiā à seipso cōtineatur. Nō enim sicut compos qui possessor siue obiectō alicuius rei est, ita cōtēntus accipitur. Quoniam qui contentus est, ab eo possessus est, à quo, uel quo cōtēntus est: quia necesse est, ut aliqd sit, à quo quis cōtineatur, ut cōtēntus dicatur: ut apud Terent. in Eunu. Neq; tu uno cōtēnta eras, neq; solus dedit. Quis hic exponat: Neq; tu unū cōtinebas, qui animo satisfaceret tuo. Cōtinere enim cohibere est, siue te siue alium, nequid fiat reprehensione dignum: et ad uirtutē fermē semper pertinet. Hoc autē loco culpatur meretrix, nō quod se à libidine non contineret: sed q. uno nō contenta erat. id est, uno nō continebatur, ut ab alijs abstineret. Id etiam ostenditur per affirmationē. Plaut. in Mer. Nam uxor cōtēnta est, (quæ bona est) uno uiro. Nec hic uxor bona, continet unum uirum: sed se cōtinet, siue continetur uno uiro, aut ab uno uiro. Similiter Laetan. de prophetis loquens. Contenti temporali cibo quem Deus ministrasset. id est, satisfacti, ut nihil amplius expeterent. Plaut. in Mer. Imò dicamus senibus leges. Cēseo prius habeamus quas leges teneāt, cōtēntiq; sint. id est, cōtineantur, uel pacati uel lati sint. Quæ tamen omnia passiuè sumuntur. Est etiā Contentus participiū à contendo.

Contrerraneus, dicitur qui ex eadem terra est. quapropter Catullum contrerraneum suum Plinius uocat, qui nō Veronæ, sed in Benaci insula natus erat.

Contestari litem, dicuntur duo aut plures aduersarij, quod ordinato iudicio utraq; pars dicere solet. Testes estote. de hoc uerbo Contestor, uide in dictione Testor.

Conticeo, es, ticiui. Conticere, est simul uel omnes tacere.

Verg. Conticuere omnes, intentiq; ora tenebant. Hinc Conticesco, is, quod est cū alijs tacitus fio. Plin. lib. 11. Tunc

repente omnes conticescunt.

Conticinium, noctis primum tempus, quo omnia quiescendi gratia conticescunt.

Contigno, as, uide in dictione Tignus. hinc Contignatio, quæ est solarium domus, siue stratum cemento, lateribus uel, siue nō stratum: qualia ferè sunt solaria domorum in Apulia. Eoq; pro miraculo apud Luuium infertur bouem in tertiam contignationem cōscendisse. Plinius: Scsquipedalis paries, non plus, quàm unam contignationem tolerat. Est enim superior et inferior contignatio.

Continens, participium. ea potest significare quæ cōtinent. Cōtēntens scem. gen. sumitur pro terra, quæ non est insula, quā uulgò terram firmam adpellant, qualis est Italia. ut ex Sicilia ad continentem, parum intercapedinis est. Nam insula est, quæ mari circumdatur. ut Sicilia: Sardinia. Isthmos ita undiq; mari cingitur, ut tamen in aliqua parte continenti iungatur. Scribit Vlpia. Cōtinentes provincias accipi debere eas quæ Italiæ coniunctæ sunt: ut puta Galliam. Continens neut. generis à Rhetoribus accipitur pro firmamento rationis.

Continenter, aduerbium, modo significat parce. Plautus: Quāquā illū pater arte et cōtinenter habet. Modo coniuncte, iugiterq;. Idem: Trium dicrum sitim continenter tulit. Caesar. Belgæ cum Germanis bellum continenter gerunt.

Continentia, sit à cōtēntens. de qua Cic. lib. 2. Offic. Sed ualido sustentatur noticia sui corporis, et obseruatione earū rerum, quæ aut prodesse soleant, aut obesse. Et Cōtinentia in omni uictu, omniq; cultu corporis tuendi causa, et in prætermittendis uoluptatibus. Eius contraria est Incontinentia.

Contineo, es. cohabeo, seu me abstineo, aut contra uoluntatem me retineo: ut dum quis ob pudorem se domū continet, seu ob paupertatē interdicit sibi accessum in publicū. Terent. in Phor. Domi se cōtinebat. Pro cohibere. Ambro. lib. 1. Offic. Reuera iure ea fortitudo uocatur, quādo quis seipsum propter Christum uincit: iram cōtinet, nullis illecebris emollitur: unde Continens, pro abstinentie, et integro: cuius cōtrariū est Incōtēntens, Laetan. lib. 3. Da libidinosum, adulterū, ganeonē, iam sobrium, castum, continentem uidebis. Et Continere, est intra se tenere. sic dicimus urbem continere homines, et locū continere locatum. Item continere, cōtinuare. id est, simul tenere: unde et Continens, dicitur continuatum. Lilius: Continens imperiū usq; ad nos habebitis. Suctonius in Cali. Per hūc pontem ultro citro cōmeauit, biduo cōtinenti. id est, continuo. Curtius: Omnia nelut continenti incendio ardere uisa. Cicero lib. 1. Tuscul. Sed nihil te interpellabo, cōtinentem orationem audire malo. Idem lib. 2. Offic. Cōtinere pro simul tenere posuit, et quasi inuitum tenere, quum inquit. Nec ullares tam uehementer rempublicam continet, quā fides: quæ esse nulla potest, nisi erit uicaria solutio rerum creditarum.

Contingo, is, contigi, contactum. idem quod tango. Colum. lib. 1. Plurimis et his angustis illustratum fenestris, atq; à terra sic editis ne manu contingi possint. Vergilius:

Funemq; manu contingere gaudent. Et in tertia persona significat aliquid per sortem uenire in portionem. Hieronym. ad Damasum: Pater da mihi portionem substantiæ, quæ mihi contingit. In Eunucho autem scribitur, quæ me contingit. Ponitur et pro accidere, siue euenire. Cic. lib. 5. Tusculanarum: Quod non modo singulis hominibus, sed potissimis philosophis contingit. Impersonale uerò cū infinitiuo. ut contingit mihi esse felici uel felicem. Quandoque absolute: ut apud Terent. Hanc mihi expetui, contingit, conueniunt mores. Ex quo datur intelligi non semper seruari quod aiunt, Contingere esse de malis quæ sumus ueriti, Obtingere de optatis, Accidere de inopinatis,

inopinatis, tam bonis, quam malis.

Continuo, as, persevero, perago. Apul. Scaphas ascendere mari iter continuare.

Continuus, a, um, quod est sine intervallo. à quo fit adverbium Continue, pro perseveranter, assidue.

Contor, aris, uide in dictione Cunctor.

Contortæ res, dicuntur perplexæ, et perturbatæ, et sibiipsis minime coherentes. Et Cōtortum dicitur, quum id quod sequitur non convenit cum superiore. Cicero lib. 1. de Orat. Cōtortas res, et sæpe difficiles, necessario perdiscimus.

Contra, præpositio est, quæ et separatur et componitur, significatq; aduersum: locum uel personam designans. Separata est apud Vergilium:

Contra Neptunum et Venerem contraq; Mineruam.

Componitur autem dictionibus incipientibus à d, ut Contradico: e, ut Contraeo: u, ut Contrauenio. Inuenitur etiam

Contra, aduersus loco positum, significatq; è regione, siue ex opposito. Iuuen. Stat contra stariq; iubet. Vergil.

Contra elata mari respondet Gnosia tellus.

Plautus in Amph. Hostes crebri cadunt, nostri contra ingruunt. Aliquando ponitur pro uicissim. Terent. in Adelph. In eodem oblecto solum, (id est, charum mihi) ille ut item contra me habeat, facio sedulo.

Contractio, as, simul tractio, frequentatiui à contraho. Laetan. de Opi. posuit pro comprehendendo. Quæ à nobis longæ remota, neq; oculis contractari, neq; tangi manu, neque percipi sensibus possunt. Dicitur et contractio.

Contradico, August. lib. 2. Cui. Dei: Dum quocunq; modo nostris disputationibus contradicant.

Contraeo, is, uado contra. Gregorius. Quia mundi huius potestatis contraire non præsumerent, nisi eos sancti spiritus fortitudo solidasset.

Contraho, is, colligo, et omnes in unum congreco. Laetan. lib. 3. Præterea ut ad se multitudinem contrahat. Vergil.

Contrahimusq; uiros. Quandoq; compono, conflo. ut æs alienum contraxi. Quandoq; committo. Cic. ad Q. Fratrem. Ea molestissime homines ferre debent, quæ ipsorum culpa contracta sunt. Quandoq; paciscor, et conventionem facio: ut fit in emendis uendendisq; mercibus. Idem lib. 3. Offic. Tollendum est igitur ex rebus contrahendis omne mendacium. Et lib. 1. Nulla uitæ pars neq; publicis, neq; priuatis, neq; forensibus, neq; domesticis in rebus, neq; si tecum agas quid, neq; si cum altero contrahas, uacare officio potest. id est, cõseras, uel inuicem agas, inde Contractus. Quandoq; constringo, retraho, puta quum nerui contrahuntur, rigore aut metu: ita ut extendi nequeant, unde contractio. Idem lib. 1. Tuscul. Sed eo quod in hoc est omnis animi contractio, ex metu mortis. Et lib. 4. Animosq; demittunt et contrahunt, scilicet timore. Quandoq; conquiro. Lilius lib. 4. Bonaq; contracta precij regni mercandi publicarentur. Cic. lib. 1. ad Heren. A nostra persona beneuolentiam contrahemus, si nostrum officium sine arrogantia laudabimus. Contrahere frontem, est fronti rugas inducere: quod uernacula lingua dicimus arufare. Plautus in Amph. Quid contraxistiis frontem, quia tragœdiam dixi hanc.

Contrarius, à cõtra fit, significatq; oppositus et repugnans. ex quo Cõtrarius uerbu, repugno, aduersor: quod apud idoneos non reperi, licet Perottus ponat.

Contrasto, as, uide in dictione Sto.

Contrauenio, Cic. li. 1. Tuscul. Ego uero facile sum passus ne in mentem mihi aliquid contraueniret: ita isti fauce sententiæ.

Controuersia, est certarum personarum de re propria contentio. Cicero Elio procõsuli: Nullam omnino arbitramur de ea

hereditate controuersiam cum hodie habiturum. Sine cõtrouersia, significat sine dubio. Idem lib. 1. Offic. Panetius qui sine controuersia de officijs accuratissime disputauit.

Controuersiosus, litigiosus. Lilius lib. 3. Quem enim sine hoc priuata rei iudicem fecisset, ut controuersiosam adiudicaret rem.

Controuersor, aris, ex cõtra et uersor per mutationem a, in o, significat cõtendo. uerbum deponens ab actiuo uerso factum. Cicero in Protagora. Nunc à uobis Protagora et Socrate postulo, ut de isto cõcedatis alter alteri: et inter uos de huiusmodi non controuersimini.

Controuersus, a, um, quasi aduersus. Gell. Argumenta autem cõsebat, aut probabilia esse debere, aut perspicua, et minime controuersa. Et Controuersa res dicitur illa, de qua est controuersia.

Contubernium, uerbum castrense, sicut scribit lib. 2. de re militari Vegetius, uocabatur manipulus, ab eo, quod communibus manibus pariter dimicabant. Et proprie decem milites sub uno papilione degentes dicebantur Contubernium: quibus præerat decanus, qui caput erat contubernij. unde accipitur pro cõuictu, et sodalitate: inde Contubernales, uulgò sodales dicuntur, quod eisdem tabernis utantur. Colum. lib. 1. Sed qualicunq; uillico cõtubernalis mulier adsignata est, quæ cõtineat eum. Et Contubernalitatem Cyprianus adpellat sodalitatem. dictum Cõtubernium à tabernis. Tabernæ uero domus, quæ fiebat ex tabulis: unde et Tabernacula dicta sunt, licet ex tentorijs et pellibus fiant.

Contumax, pen. corr. qui per tumorem inobediens est, qui tribus propositis edictis, uel uno pro tribus, qd' uulgò Peremptoriu adpellatur, literis euocatus, præsentiam sui facere contemnit. Hinc Cõtumacia, dicitur quandoq; etiã in bonam partem Cor. Tacitus: Cõtumax etiam aduersus tormenta seruorum fides, suprema clarorum uirorum necessitates.

Contumelia, conuitium à cõtendo, seu (ut Vlpianus et Seneca aiunt) à contemptu.

Contumeliosus, qui contumeliam inferre solet.

Contundo, is, contudi. pen. indifferente. cõtusum. significat simul siue totum tundo, frango, cõminuo, percutio. Hora. lib. 1. Epist. Speratum meritis, duram qui contudit hydram. Inde Contusum, confractum. Colum. lib. 7. Plus etiam eiusdem radix contusa prodest.

Contuosi oculi, sunt in angustum coacti, cõtinentibus palpebris. à contuendo, id est, simul aspiciendo dicti.

Contus, sudes siue hasta longior, duriorq; ad percutiendum apta. Vergil. Assueti longo muros defendere conto.

Vnde Contatos milites Veget. adpellat. Accipitur et perperita ferrum in capite habente, quæ nauis utitur ad loca nauibus opportuna exploranda. à quo Percõtor Donatus deducit. Vergil. Ipse ratem conto subigit.

Et Græcum nomen ostendit Suidas.

Conuallis, planities ex omni parte comprehensa, montibus, collibusq; dicta (ut inquit Var.) quasi cauata uallis. Vallis uero ex duobus montibus inclusa planities. Vel Cõuallis dicitur arcta uallis, quasi coniuncta, quales sunt quas metaphoricè fauces adpellamus: unde Cõuallis adpellatur, scissio terræ manu facta, ad deducendam aquam. Plin. Flumina ad lauandam hanc ruinam iugis montium duxere, Corrugos uocant, à corruatione. Præcepisse libramento oportet ut fruaris quando in fluat. Itaq; altissimis partibus ducitur conuallis, et interualla substructis canalibus iunguntur.

Conuaso, as, penult. producta. significat furto omnia colligo, Terent. in Phor. Aliquid conuasassent, atq; hinc me pro-

tinus conijcerem in pedes.

Conuenæ, pen. corr. dicuntur qui ex diuersis populis, gentibusq; in una moenia cōuenerunt, simulq; coalescunt. Hieron. cōtra Vigil. Nimirum respōdet generi suo: ut qui de latronū & cōuenarum natus est semine, quos consul Pompeius edomita Hispania de Pyrenæi iugis deposuit, & in unum oppidū congregauit: unde & Conuenarum urbs nomen accepit.

Conuenientia, & non solū pro cōgruentia ponitur, sed etiā pro conuentu. Plaut. in Mil. Facerent conuenientias.

Conuenire, simul uenire, cōgregari, coire. Liui. Postera die arma capiunt, quo missi erant conueniunt. Sallu. Postquā unum in locum omnes cōuenere. Hinc Conuentus. Per translationem quandoq; concordare. Ouidius:

Non bene conueniunt, nec in una sede morantur

Maestas & amor. Quandoq; interpellare, seu in iudiciū uocare. Cic. in Verr. Act. 2. Non dubitat quin si ipse Verrem cōueniat equitate causæ, autoritate sua cōmouere hominem possit. Quandoq; statuere. Apuleius: Conuenimus ad portum quamprimum ire. Quandoq; alloqui, non inuenire & uidere tantum. Terent. in An. Cōueni hodie adueniens quendam mei loci hinc atq; ordinis hominē. Quandoq; aptum, conueniens, & decens esse. Cice. in Hort. Nam quid uercri, ne nō conueniat nostris ætatibus ista oratio, quæ spectat ad hortandum.

Quandoq; placere, pactum facere, & controuersia carere: sed in tertia persona frequentius. Cic. lib. 5. de Fin. Hoc mihi cum tuo fratre conuenit. id est, sine controuersia est, & concordēs sumus. Dicimus etiam conuenit hoc inter nos, cōuenit mihi tecum, conuenit tibi mecum quod dixisti. id est, in hoc quod dixisti, inter me & te sine controuersia est. Conuenit nobis inter nos. id est, concordēs inuicem sumus. Iuuen. —Seuis inter se cōuenit urfis. Item Terentius in Adelph. Hæc fratri mecum non conueniunt, neque placent. id est, dissensimus ab inuicem in his & dissimiles sumus. Nonnunquam sine supposito, sed subintellecto. Plautus in Cap. Nunc ita conuenit inter me atq; hunc Tindare. Et iterum. Dico patri quo pacto mihi conuenit de huius filio. Sic dicimus. De precio conuenit. id est, concordēs fuimus.

Conuenire in manu, uel in manū uenire, est uxore fieri. Duobus autē modis fit, scilicet usu & cōemptione. Quæ in manum per cōemptionem conuenerat, eamaterfamilias uocabatur. Quæ autem usu, nequaquam. Cōemptio autem certis solennitatibus fiebat, & sese cōemendo inuicem interrogabāt. Vir ita: an mulier sibi materfamilias esse uellet? Illa respondebāt, uelle. Item mulier interrogabat uirum: utrum sibi paterfamilias esse uellet? Ille respondebat, uelle. Itaq; mulier conueniebat in manum, & uocabantur hæ nuptiæ per cōemptionem. Et erat mulier materfamilias. Gell. lib. 19. Matremfamilias (inquit) adpellatam eam esse solent, quæ in mariti manu esset: à matris nomine nuncupata.

Conuentæ, conditio dicebatur quum primus sermo de nuptijs, & earum conditione habebatur. Cc.

Conuenticulum, plerunq; in malam partem accipitur. hoc est, pro cōuentu seditioforum aut sceleratorū. Cice. pro Sex. Conuentacula hominum quæ ciuitates nominantur.

Conuentio, nomen generale est ad omnia pertinens, ut scribit Vlpia. de quibus negocij contrahendi transigendiq; causa consentiunt, qui inter se agunt. Nam sicut Cōuenire dicuntur, qui ex diuersis locis in unum locum conueniunt: ita qui ex diuersis animi motibus consentiunt, & in unam sententiam cōcurrunt. Adeoq; cōuentionis nomen generale est, ut nullū esse contractum, nullam esse obligationem dicat, quæ nō habeat in se conuentionem: siue uerbis, siue re fiat.

Conuentum, neutri generis. conuentionem significat.

Conuentus, dicitur quum homines simul uenerint. Fit autē quatuor modis. Vno, quum quemlibet hominem ab aliquo cōuentū esse dicimus. Altero, quū significatur multitudo ex pluribus hominum generibus contracta in unum locum. Tercio, quum à magistratibus iudicij causa populus congregatur. Erant enim in prouincijs statuti conuentus, per rectores earū ad iudicia facienda: unde Plinius de Hispania: Nunc uniuersa prouincia diuiditur in septem conuentus. Idem lib. 3. scribit in Bethica fuisse iuridicos conuentus quatuor: uidelicet Gaditanum, Cordubensem, Astygitanū, Hispalensem. Quarto, quū aliquem in locum frequentia hominum, supplicationis, aut gratulationis gratia colligitur. Ponitur interdum pro coniugio. Iuuenalis: Conuentum tamen & pactum & sponsalia nostra Tempestate paras.

Conuersor, ator, & consuetudinem habeo. à quo Conuersatio. Cornucopia.

Conuerto, & **Conuertor**, pro eodem accipiuntur. Plaut. in Amp. Sed tamen fuga in se nemo conuertitur.

Conuexum, curuum ex omni parte declinātū: qualis est natura cœli, quod ex omni parte ad terram uersus declinātū est. Vergil. Aspice conuexo nutantem pondere cœlum.

Hinc Conuexitas, ipsa porrectio aduersus nos. tractum à concantate naui, quæ extrinsecus huiusmodi formam habet, quæ alio nomine Carinata dicitur.

Conuiciñium, ubi plures inter se uicini sunt.

Conuicior, aris. contumeliam dico: ut apud Euang. Et qui cum eo crucifixi erant, conuiciabantur ei.

Conuicium, contumelia (inquit Labeo iuriconsult.) quasi cōuocium mutata litera, à concitatione, uel à conuentu. id est, collocaione uocum. Quum enim in unū complures uoces cōferuntur, Conuicium dicitur. Quum autē nec in cœtu, nec uociferatione dicitur, nō proprie Conuicium nominatur. Festus tamen à uicis, in quibus primo habitum est, deriuat. Alij dicunt Conuicium esse maledictum, cum contumelia, & à uitio deriuari. Cic. Maledictum autem nihil habet propositi præter cōtumeliam: quæ si petulantius iactatur, Conuicium: sin facietius, Vrbanitas nominatur.

Conuictor, dicitur quotidianus cōuiuia, & qui nobiscum uiuit familiariter. Horatius:

Nunc quia sum tibi Mecænas conuictor.

Sueto. in Tibe. Nihil lenior in cōuictores Græculos.

Conuiuiale, quod ad conuiuium pertinet. Liui. Multaq; conuiuialia ex auro & argento uasa.

Conuiuari, cōuiuū facere, aut simul cibum sumere. Terent. in Heau. Scortari uolunt, crebro cōuiuari: unde Cōuiuator dicitur, qui parat cōuiuium. Conuiuæ uero, & Conuictores, dicuntur inuitati ad cōuiuium. Scitum Conuiuatore, adpellat Liuius elegantem, & nitidum in adparatu conuiuiali. Græcè, ut puto, melius σμικτόν, ἢ τὸ πινώ. πώσω. πίνω. πίνω. ἢ σμικτόν. id est, ex πίνω, bibo, bibam, bibi. & con. Suū enim uidetur esse commessatio, unde & Græcus sermo seruatur uulgariter.

Conuiuiones, à conuiuendo, compotores dicuntur.

Conuiuium, à uiuo fit, de quo Cic. Bene maiores nostri acubationem epularum, quia uitæ coniunctionem haberet, conuiuium nominauerunt.

Conuoluolus, penult. corr. uermiculi genus minoris cruca, multipedis, erodentis pubescentes uas: quem alij Voluocem adpellant, à cōuoluendo, quia se inuoluit in pampino: à Plauto Inuoluulus: à Colum. Inuoluola: à Suida Iulus adpellatur. Cōuoluolus etiam est herba per fruteta nascens, nullo odore, nec crocos intus habens, sed florem tantum ac candorem lilij referens,

ferens, æluti rudimentum naturæ lilia facere condiscantis. dictum, quod sese re cui adheret, inuoluat. Cc.

Conuoti, dicebantur iisdem uotis obligati. Cc.

Conus, proprie nux picea. Colum. li. 7. Remedio sunt cupressi quindecim coni, totidemq; gallæ. Propter quod Geometra eiusmodi figuram, Conum adpellant. hinc Conus dicitur curuatura, quæ in summitate galæa prominere, super quâ cristæ ponuntur: licet quandoq; pro crista ponatur, quæ lingua uerna cula, Pinarium uocant. Et Coniferæ arbores, quæ conos, hoc est, nuces pineis similes ferunt. Ouid. — Et coniferæ cyparissi. Quicquid præterea tali forma est, Conoides dicitur. Quidam etiam Conum accipiunt pro capite acuminato. Est et Conus muscus. Boët. in Musica: Si conum quem turbonem uocant, quis diligenter extorquet. Coniscare apud Quint. significat arictare, et fronte frontem percutere. Et satiati agni ludunt, blandeq; coniscant.

Conoides, arbor ferens cupressos foeminas. Nā à rotunditate in acumen leuatur.

Coos, siue **Cos**, siue **Coum**, siue **Co**, insula in mari Aegæo, seu, ut quidam aiunt, in Icario, Rhodo proxima, et Cæria opposita: quæ olim magna fuit et optime habitata, et aspectu uicundissima ijs qui eò nauigabant. Ambitus eius quingentis, et quinquaginta stadiis clauditur: tota fertilis et optimo uino abundans. Est et urbs eo nomine, antiquitus Astipalea uocata. Dicta à Coe Meropis filia, quæ ibi regnauit. Strabo scribit nouæ gentes et quinque milia oppidorum esse, quorum nullum sit minus Coe Meropide. hinc **Cous**, a, um, penultima prod. unde Hippocrates medicus diuinus, et Apelles pictor egregius Coi dicti sunt, quum in ea nati perhibeantur. Ouid. Si Venerem Cous nunquam pinxisset Apelles.

In primitiuo prima corripitur. In suburbano Coi, Aesculapij templum fuit ualde insigne, et multis donis opulentum: inter quæ nuda Venus erat, quæ postea Iulio Cæsari Romæ dicata est. Sunt qui dicant apud hanc insulam fieri uestes tenuissimas ad foeminarum ornamentum. unde Ouid. de arte:

Sue erit in Tyrijs, Tyrios laudabis amictus.

Sue erit in Cois, Coa decere puta.

Suid. Κῶς ἡ νῆσος ὁδὸν Ἰπποκράτους ὁ ἱατρὸς ἦλθεν καὶ Μεροπὶς λέγει. id est, Insula unde Hippocrates medicus, quæ et Meropis dicitur. Postea alibi subdit. Κῶς πρὸς Χίον ὁ μὲν γὰρ Χίος ἰδιὸν ἔχει τὸν ὄνομα, ὁ δὲ Κῶς ἔχει. id est, Cous ad Chion, Chius enim potuit intus, sed Cous extra.

Copen, ueteres pro copioso posuerunt. Plautus: Atque ego nunc ut gloriosum faciam, et copi pectore. hinc Copona primum, deinde Caupona, taberna uinaria, propter copiam rerum quæ ibi uenduntur.

Cophinus, penult. corr. Latine corba. Iuuenalis:

Quum dedit ille locum cophino fœnoq; relicto.

Copia, à con, et ope, uel à capio, ut sit copia, quasi capia, quod multa capiat. In singulari quidem abundantia, eloquentiam, facultatem, potestatemq; significat. ut faciam tibi copiam spectandi ludos. Ouidius: Ante ait emoriar, quam sit tibi copia nostri. Neque apud oratores cum alio uerbo iungitur. Poëta cum do iungunt. Vergilius: Postquam introgressi et coram data copia fandi.

Cum alijs uerbis abundantiam significat. ut magna copia frumenti aduecta est. Copia pecuniarum, et Copia orationis. Copia etiam dicitur eloquentia, quæ constat uerborum copia. In plurali pro eodem significato quandoque sumitur. ut noui copias tuas. et omnium rerum copias habeo. Peculiariter tamen significat exercitus multitudinem. ut copiae Pompeij, copiae Cæsaris. Aliquando etiam in singulari ponitur pro multi-

tudine. Pompeius ad Domitiam. Nec solus cum ista copia tantum multitudinem sustinere poteris. Idem: Etiam hortor ut cum omni copia quamprimum ad me uenias. A Copia, Copiosus, a, um, pro abundanti.

Copio, as, quod est copias augere, siue cogo. sicut lignor, a quor, quæ sunt uerba castrensia.

Copiola, diminutiuum, significat paruam copiam.

Coppe, locus in Græcia apud Orchomenon Bæotiae, iuxta Cephusum amnem, qui facit lacum Coppaidem nominatum.

Copula, quæ copulat, id est, coniungit. quales sunt apud Grammaticos, et, q; et huiusmodi. Accipitur et pro nexu et uinculo à copulando. id est,nectendo. Apul. lib. 9. Copulae sparte tritura continua exulcerati. Nam iumenta ceruicibus exulcerata et colla detrita ob iugum uidemus. Ouidius:

Copula detrahatur canibus. id est, uinculum colli. Plautus in Epidi. posuit Copulas pro loribus ad colligandum accommodatis, quum ait. Queritant me, in manibus gestant copulas. dicitur et Copula, cuiuslibet rei duplex numerus: unde dicitur Copula matrimonij.

Copulatiuus, a, um, quod copulat, uel copulare potest. unde coniunctio copulatiua, à Copulo, coniungo.

Coquina, penult. prod. à coquendo, locus in quo dapes coquantur, quæ et Culina, à colendo, quasi colina. Et dum publica est, Poppina dicitur.

Coquinari, est coquinariam artē exercere. Plaut. Neq; ego unquam nisi hodie ad Bacchas ueni, in Bacchanal coquinatum.

Coquinaria, æ, ars coquendi quæ ad uictum spectant.

Coquinarius, a, um, quod ad coquinam pertinet: unde uasa coquinaria dicta.

Coquito, as, pen. corr. frequentatiuum est à Coquo.

Coquo, is, xi, ctum, à cogendo: quoniam coctum cogendo coëctetur, ut ad utilitatem uestendi perducatur. Et duo significat Coquere. scilicet per ignem, unde aliquid dicitur coctum, ut carnes coctæ. Et maturare, id est, maturum facere. Plinius: Aegrescunt sexagenis diebus siti maxime, antequam fici coquantur autumno. Ambro. lib. Hexa. Vnde aut arbores germinarent, aut frumenta uel sata prouinceret, uel orta coquerentur, nisi ea interior ignis animaret. Huius composita sunt Concoquo, simul coquo, seu digero: unde Concoqui dicitur cibus, calore stomachi. Plin. lib. 27. Theophrastus celerius concoqui dextri lateris incubitu, difficilior in supinis. Decoquo, in totum coquo: uide alibi: Excoquo, perfecte coquo, digero. Hieron. contra Ioui. Immolatus est pro nobis agnus, et aspersi calidissimo rore hyssopi, omnem pituitam noxie uoluptatis excoxi mus. Colu, proprie quum ait. Vis frigoris excoquit terram. Incoquo, coquendo adplico. Nam quum metallum aliquod deplumbamus, uel deargentamus, uel deauramus, incoquere dicimus: unde uasa ænea, stanno ad ignem illita, Incoctilia dicuntur. Plinius: Deinde et argentum incoquere simili modo cœpere, equorum maxime ornamentis, umentorumq; iugis. Proprie tamen Incoquere, est intus coquere. Vergil. lib. 4. Georg. Huius odorato radices incoque Baccho. Percoquo, ualde seu perfecte coquo. Plin. lib. 23. Bubulas carnes, additi caules magno ligni compendio percoquant. Similiter Discoquo. Idem lib. 29. Denas uirides lacertas, in decem sextarijs olei ueteris discoquant. Percoquo, ante coquo, uel ante maturo, à quo Præcox fructus, et Præcoqua uua dicitur, id est, præmatura. Re-coquo, rursum coquo. Plinius: An satis recoctum sit. Et omnia habent penult. correptam.

Coquus, uel **Cocus**, qui cibos coquit ac uendit, qui et Coquinarius dicitur.

Cor, unum est ex uisceribus. (nam omnia interiora uiscera dicuntur)

Corinthiacus, a, um, quod ex Corintho est. Ouid. lib. 3. de Trist. Illa Corinthiacus primum mihi cognita terris.

Corintharius, à Suetonio positum est pro anatore nimio Corinthiorum uasorum.

Corinthia uasa, dicuntur ex ære Corinthio fabrefacta: auro, argentoq; cum ipso ære confusis fiebant. Nam æs Corinthiū maxime laudabatur: unde factū est, ut omnia uasa, ex ære elegantia, Corinthia sint adpellata. Propter quæ apud ueteres tanto in precio fuerūt æris metalla, ut argenti quoq; atq; auri precii transcenderint. Tria autē sunt genera Corinthij æris, ut docet Plinius: Candidum, quod nitore accedit quā proximè argento. Alterum in quo auri fuluus color cōspicitur. Tertium in quo æqualis temperies omnium fuit.

Corinthus, urbs Achæ, ferè in medio Isthmi Peloponnesi sita. Isthmos Græci uocant angustias peninsularum, inter quas nobilitate Peloponnesiæ præferuntur. Corinthus primo à Sisypho latrone, Aeoli filio fertur condita fuisse, & Corcyra nominata, autore Strabo. Postea Ephyre. Deinde eversa, & instaurata à Corintho Orestis seu Iouis filio, Corinthus est adpellata, olim celeberrima & diuissima. Hæc habet arcem, quæ Acrocorinthus dicitur. Apollodorus autor est alias hoc nomine dictas ciuitates, quarum una fuit in Thesalia: altera in Epiro: tertia in Elide. À Corinthus fiunt Corinthus, & Corinthiensis adiectiua, quæ sic ab inuicem distinguuntur. Corinthij sunt qui Corinthum habitant, seu qui ex Corintho nati sunt. Corinthenses, qui alibi nati sunt, sed negotiantur Corinthi. Suidas. κορινθιοι ἀπὸ κορίνθου τοῦ μαγαζῶος ἀπὸ κορίνθου ἢ πύργου. id est, Corinthus à Corintho Marathonis filio uel Pelopis.

Coriolana pira, dicitur à forma. Cc.

Corium, animalū est, præsertim eorū quæ crassiorē pellem habent ac duriorē: quamuis quandoq; pro quacūq; pelle dicatur, etiā rerum inanimatarum, & quandoq; tergus. Vergil. Tergora diripiunt costis— Apud Plin. corium terræ est, nō tam cutis eius faciesq; summa, quā testorium & statumen quoddam crassius, cui & aliud quoq; subesse potest corium. Nā in parietibus struendis, ordines ipsi laterum coria à Virgilio dicuntur. hoc est, quæ uulgò turba opificum adpellatur. Dicitur & Corius mascul. gen. Plaut. in Pœnu. Heri in tergo meo treis facile corios contriuiſti bubulos. À Coriū fit Excorio, as. quod est corium detraho.

Corna, a, nomen est duarum urbium.

Cornelia Romana, Gracchorum mater, & maioris Aphricani filia, quæ à Val. Max. laudatur, quod matronæ Campanæ ornamenta sua pulcherrima ostentanti, non aurum, non gemmas, non deniq; uestes opposuerit, sed liberos, qui maxima sunt matronarum ornamenta.

Cornetū, locus ubi sunt frequētes corni: sicut à pino; pinetū.

Corneus, a, um, quod ex corno est. Plaut. Duram ac corneā uirgam. Potest etiā esse à cornu deductum nomen: unde herberne coronæ, Corneæ dictæ sunt, quoniam negante tum flores terra, laminis è cornu tinctis, fieri solebant.

Cornicen, penult. corr. qui cornu canit. Iuuenal. Quadraginta dedit Gracchus sestertia, dotem Cornicini, siue hic recto cantauerit ære. Dictum ita, quia quod nunc ex ære est, tunc fiebat bubulo cornu.

Cornicor, pe. corr. deponēs, significat more cornicū garrio. Persi. Nescio quid tecum graue cornicaris inepte.

Cornicularius, nomen est ordinis in militia, sicut cōmentariensis, & accensus. Docet Ascon. p̄inde ac cornicularius à corniculo sic inclinetur, ut à cornu cornicen. Nam qui corniculo militabat, is & Cornicularius dicebatur, Maternus ui-

detur ostendere Corniculariū officium fuisse super sententijs damnatorum, quum ait libro 2. Quod si in his locis Mars se aliqua societate coniunxerit, uel si cū his fuerit inuentus, erunt homicidijs publici præpositi, & exceptores earum sententiarum quæ de hominum capitibus proferuntur, aut Cornicularij, aut Cōmentarienses: sed quibus iura cōmittantur, aut clauicularij, aut carcerum custodes, aut quibus publicarum castenarum uincula cōmittantur.

Corniculum, dimin. à cornu. quo etiā nomine uocatum est oppidū iuxta Tarquinius, à quo oppidanū Corniculani adpellati sunt. Et Corniculū, ornamentū genus quo donabantur milites ab imperatoribus pro re bene gesta. Lilius lib. 10. scribit Papyrium consulem equites omnes ob insignem in bellis operam donasse corniculis, armillisq; argenteis: tanquā Cornicula sint inter donatitia ornamenta militaria.

Cornigenus, a, um, quod est ex genere cornua habentium: sicut Caprigenum, quod est ex genere caprarum.

Corniger, penult. corre. gerens cornua: unde Bacchus Corniger dictus est, quia simulachro Liberi patris cornua adieciabantur, quod uni inuentor fuerit. Homines enim nimio uini potu, truces redduntur.

Cornipes, pe. corr. animal pedes habēs, sicut equus & capra & huiusmodi unguū aut pedum animalia. Ouid. lib. 2. Fast. Cornipedi Fauno Cæsa de more capella. Nam faunus caprinos pedes habere fertur.

Corniscarum, diuarum locus trans Tyberim erat, cornicibus dicatus: quod in Iunonis tutela esse putabantur. Cc.

Cornix, auis quæ dux auium esse dicitur: unde & Cornices accipi solent pro ijs, qui se sapientiores ac duces aliorū uideri uolunt: unde Hiero. in quodā prologo utitur, & Cic. pro Murena: Huius diminutiū est Cornicula. Hieron. ad Paulinum: Malo alieni operis interpret existere, quā (ut quidā faciunt informes corniculæ) alienis me coloribus adornare.

Cornu, Cornū, & hic Cornus secundū Priscia. à curuore: (ut inquit Var.) Plin. Dentes mobiles cōfirmat ceruini cornus cinis. Omnibus ferè caua sunt cornua: ceruis tantū solida, & singulis annis decidua. Hinc fiunt Unicorniū. Bicornium, Tricornium, Quadricornium. Per translationē Cornua fluminū, dicuntur flexus, curuitates alueorū: quod multis in locis ad cornuum similitudinem flectantur. Item Cornua antennarum, significant utranq; partem antennæ. Vergil. Cornua uelaturum obuertimus antennarum.

Similiter in prælio Cornua dicuntur utraq; pars exercitus. In exercitu enim est dextrū & sinistrū cornu, & quod inter utrunq; est, dicitur medium. Item Cornu genus est tubæ obæ tortæ, à quo Cornicines dicti sunt.

Cornucopiæ, qd' Hercules cum Acheloo in specie tauri mutato cōgressus ei detraxit, hoc Naiades acceptū, & omnium fructuum primitijs refertū, Copiæ cōsecrarunt. unde apud Ouid. Achelous. —Rigidum fera dextera cornu.

Dum tenet infregit, truncaq; à fronte reuellit. Naiades hoc pomis & odoro flore repletum Sacrarunt, diuesq; meo bona copia cornu est.

Cornupeta, pe. cor. animal quod cornibus petit. id est, ferit.

Cornus, fœm. generis, tam quartæ quā secundæ declinationis secundum Priscianū. Hæc ramos habet duritie & rigiditate cornibus similes, fructum circa solstitia facit: primo candidū, postea sanguineum. Vergil. lib. 9.

Coniecto sternit iaculo, uolat Itala cornus.

id est, telum ex corno factum. Cornū gen. neutri, fructus. Idē:

—Baccæ lapidosæq; corna.

Cornutus, a, um, quod habet cornua. ut facies Moyſi cornuta erat,

nata erat. Potest etiā dici Cornutū, quod procedit ex cornu. Mart. Occubuit tandem cornuto ardore potitus.

Cornutæ quadrupedes, à ueteribus dicebantur elephantī. nam quod in his dentes multi dicunt, cornua sunt. Sed mirum est, quod scribit Suidas de Cornuto, & dicit duos mirabiles uiros fuisse: unum Liuium & Cornutum.

Corolla, diminutiuum. parua corona. Proper.

Me iuuat externis positum languere corollis.

Corollarium, (autore Var. lib. 1.) significat id, quod additum est, præterquam quod debitū: tanquam auctariū quoddam & id quod supra mensurā uel pondus iustum adijcitur, à corollis nomen deductū, quod hæc quæ placuerant actores, in scena dari solita sint: unde & Corollaria, dicuntur ipse coronæ. Sueton. in Augu. Itaq; corollaria, & præmia, alienis quoque muneribus, ac ludis, ac crebra, & grandia, de suo offerebat. Plin. lib. 21. Paulatim & Romæ subrepsit adpellatio corollis, inter initia ppter gracilitatē nominatis, mox & corollarijs, postquam è lamina ærea tenui inaurata aut inargentata dabatur. Cicero in Frumentaria: Noli hos colligere, qui nummulis corrogatis de nepotum bonis, ac de scenicorum corollarijs decimam emertunt. Hæc autem, quum pretij parui forent, factum est, ut Corollarium pro re leuiori accipiatur. Plin. lib. 9. At illa corollarium id esse, sumpturamq; ea in cæna taxatio nem confirmans. Apul. Symbolicōs Corollarium uocauit, potesticum cōcubitum, quum ait. Mihi iam fatigato de propria liberalitate, Photis puerile obulit corollarium.

Corona, est quam Græci στέφανος uocant, à nostris olim strophia, à στροφή, quod est uertere. Postea per diminutionem strophiola est adpellata: deinde à serendo, ferta. Et quum uideatur Corona à choro dici, caret tamen aspiratione. Fuerunt autem apud Romanos diuersorum generum coronæ in magno precio habitæ: scilicet, Triumphalis, quæ fiebat ex lauro, & triumphanti dabatur: quoniam ea arbor præcipue est lætitiæ uictoriarumq; nuncia. Obsidionalis, quam liberati ab obsidione dabant ei qui ipsos liberauerat, ex gramine decerpto inde, unde obfessos ille seruasset. Nam (ut ait Plin.) summum apud antiquos signum uictoriæ erat, uictos porrigere herbam è terra. Ciuica, quam ciuis ciui, à quo seruatus est in prælio, testem uitæ, salutisq; perceptæ, dat. Et hæc huiusmodi erat: primo Illignea, postea magis placuit ex Quercu: quia antè caussa uitæ in hac arbore hominibus fuit, qui glandibus uestebantur. Etiam ex lile. Muralis erat, qua donabatur ab imperatore, qui primus murum subiit, inq; oppidum hostium per uim ascendit, & aurea erat. Vallaris, quæ & Castrensis dicitur, similiter aurea, habens insigne ualli. Hac donabatur qui primus hostium castra pugna introiuit. Naualis quoque aurea, quasi rostris nauium insignita: qua donari consueuerat, qui primus maritimo prælio, in nauem hostium uintrāsibilibat. Qualis myrtea erat, qua utebantur imperatores qui ouantes introibant ciuitatem, quando bellum leuiter, & sine cruore perfecissent. Corona etiam dicitur ornamentum muliebri. Horatius lib. 1. Carminum:

Et scindit hærentem coronam Crinibus.

Et Corona ponitur pro conuentu hominū circumstante. Item pro circulo circa Lunā. Item pro signo cœlesti, Ariadne Minois filia, quæ conuersa est à Baccho. Vergil. lib. 1. Georgic. Gnosiaq; ardentis decedat stella Coronæ.

Ferunt Ariadnam coronā dono accepisse à Theseo, inde nupsisse Libero patri, & post eius mortem Liber pater, coronā in cœlo collocauit. Alij dicunt hanc coronā dedisse Bacchum Ariadnæ, quum ad Minoën in Cræta uenit. Alij dicunt coronam fuisse datam à Venere Baccho, in nuptijs Deorum. Hæc

Cancro & Leone exoriente occidit: exoritur cū Scorpio novis Octobris: habet stellas nouem in rotundo dispositas.

Coronamentum, coronarum multitudo. Plinius: Atria quippe coronamenti referta. Aliquando accipitur pro floribus, frondibusq; & alijs ex quibus coronæ fiunt. Idem: In hortis feri & coronamenta iussit Cato, incnarrabili florum maxime subtilitate.

Coronarius, rij, qui coronas cōficat. Plin. Factum id est ex ingenio Glycæ coronaria dilectæ illi. Coronarius, a, um, quod ad coronas pertinet: unde aurum coronarium.

Corone, urbs in Peloponesso Messeniorum. à qua Coronæus sinus dictus est.

Coronea, urbs est Boeotiæ. Papi.

Messe coroneam Bacco gliffanta colentes.

Coronis, idis, rostrum nauis, finis, extremitas, apex, cornu, arcus, & huiusmodi.

Corono, as, coronam capiti impono.

Coronula, diminut. parua corona. Hieronym. lib. 3. Regum: Et sculpturæ inter iuncturas & inter coronulas.

Corporale, qd' est, uel habet corpus. Incorporale cōtrariū.

Corporatio, idem quod corporatura. Colu. lib. 7. Custodiendum est, ne in corporacione, uel statura, uel uiribus, impar cū uiolentiore iungatur.

Corporatura, corporis quantitas, hoc est, habitus & status ipsius corporis. Veget. lib. 1. scribit corporaturam boni tyronis implere sex pedum longitudinem. Colum. lib. 7. Habilis enim & modica corporatura pecoris operarij debet esse, neruisq; & musculis robusta, non adipibus obesa. Vitrū. lib. 6. Sed ex cælo roscidus aer in corpora fundens humorē, efficit ampliores corporaturas.

Corporeus, a, um, quod est ex substantia corporis. ut lapis: è diuerso Incorporum. ut uirtus.

Corporo, as, interficio, & corpus sine anima relinquo. Ennius: Corpus cōtemplatur, unde corporet uulnere. Hinc sunt composita, Concorporo & Incorporo.

Corpulentus, dicitur homo obesi corporis: inde Corpulentia. Cornucopiæ.

Corpus, non solum pro massa compacta ex artubus & membris, (Seneca: Corpore truncato caput adest) sed etiam pro sola carne ponitur. Cic. Gallo: Ego hic cogito commorari quoad me reficiam: nam & uires & corpus amisi. Ouidius utraq; significationem posuit.

Viuebant laceri membris stillantibus artus.

Inq; omni nusquam corpore corpus erat.

Hinc Corpulētōs dicimus obesi corporis homines. Et Corpus dicitur, quod est cōpositum ex materia & forma. Corpus (inquit Hieron.) quanquā caro dicatur, interdum tamen æthereū uel æreum nominatur: quod tactui uisuiq; nō subiacet, & plerunq; uisibile est atq; tangibile. Vnde Apost. corpora cœlestia adpellat & corpora terrestria. Cœleste corpus Solis, Lunæ, stellarū: Terrestre, ignis, æris, terræ, aquæ, & reliquorum, quæ absq; anima his sentiuntur elementis. Corporū tria genera Pomponius esse affirmat. Vnum, quod una specie cōtinetur: ut homo, lapis, lignum. Alterum, quod ex cōtingentibus, hoc est pluribus inter se coherentibus cōstat. ut ædificium, nauis, armarium. Tertium, quod ex distantibus compactum est, ut puta ex pluribus corporibus, uni nomini subiectis. ut populus, legio, grex. Vel aliter distinguitur: quia aliqua sunt Inanimata. ut lapis. Quædam Animata, anima uegetatiua, uel sensibili. ut planta, leo. Quædam anima rationali animata. ut homo.

Corpore uitiatos, dicimus, q cæci, uel manci, uel claudi, nati facti ue sunt, aut aliud huiusmodi uitium patiuntur. Cc.

Corrado

Corrado, is, pe. prod. simul, siue totū rado, aufero, uendo, alieno. Terent. in Heau. Nihil relinquo in edibus, nec uas nec uestimentū, corrafi omnia. id est, uendidi, uel alienaui. Laetan-
tius lib. 5. Nō propter humanitatem (quæ nulla in his erat.) sed ut omnia cupiditatis et auaritiæ instrumenta corradere.
Corrigo, is, penult. corr. ex con. et rego. significat emendo. Laetan. lib. 4. Antequam mores aliorum corrigas, tuos cor-
rige. Inde Corrector, emendator. Cc.
Corripio, is, pen. corr. reprehendo. Multi enim corripitiur, qui tamen nō corriguntur. Aug. li. 1. de Ciui. Dei: Ea ipsa ta-
men quæ cum eis non perpetrant, nolunt plerunq; corripere, quum fortasse possint aliquos corripēdo corrigere. Proprie autem Corripere, est aliquid celeriter rapere. Vergilius:
—Hic arcumq; manu celeresq; sagittas Corripuit.
Adaptatur hoc uerbum ad omnes actus humanos, ut, Corri-
pitiur somno, corripitur febribus. et multa alia huiusmodi.
Corriuare, proprie dicitur de brutis, quum potandi gratia ad eundem riuum cōueniunt. Vnde Corriuales, qui duo aut plu-
res eandem amicam habent: uel quod eundem riuum accedere uideantur, uel quod inuicem contendant ut feras, quæ ex codē riuo haustum peiunt. Cc.
Corrūda, penult. prod. syluestris asparagus uocabatur. Cato: In harundineto corrudam serito, unde asparagi fiant. Varr. lib. 1. de Re rust. Item olera quæ arida loca sequuntur sic, ut umbrosis locis, alta feras, et corruda non noceat, quod ita petit asparagus.
Corrugos, uocant à corriuatione. aquæ sunt ex montium iu-
gis ductæ ad lauandum aurum. Cc.
Corrumpe, pis, contamino, uitio, destruo. tam ad animum quàm ad corpus refertur. unde Corruptor, et Corruptela. Terent. in Adel. Pisces ex sentētia nactus sum, hi mihi ne cor-
rumpantur cautio est. Laetan. lib. 3. Cœlestes literas corru-
perunt, ut nouam sibi doctrinam sine ulla radice ac stabilitate compouerent. Aliquando Corrumperere, est subornare, inuita-
re, et illicere. Plinius lib. 7. Aduersis studijs copia odorū cor-
ruptum criminantibus.
Corruptela, à corrumpendo. hoc est, contaminatio.
Cors, cortis. uide in dictione Cohors.
Corfica, pe. corr. insula, quæ (ut docet Strabo) distat à Sardi-
uia stadijs sexaginta. Hanc Græci Cyrnum adpellant. Hæc ma-
ligne colitur, quod aspera sit et multis in locis inaccessibilis. In ea sunt castella Blesini, Carax, Emicome, Vapanes. Huius insule longitudinem asserunt miliaria centū sexaginta, latitu-
dinē septuaginta. à Cyrno Herculis filio dicta est Cyrnus, ut placet Fabio pistori: à Corfica uero muliere, cuius taurus quū ex continenti in insulam transisset, nomen quod habet retulit. Scribit Strabo lib. 5. Captos à Romanis insule huius alpe-
stres in admiratione fuisse, quod diri, hispidi, inhumani, feri-
no aspectu uiderentur. Hanc Romanis Mauri abstulere, quā postea Ademarcus in classe Genuensi imperator recepit.
Corfoides, lapis caniciei hominis similis. Cc.
Cortex, tam mascul. quàm fœmin. gen. est, ueluti corium cu-
iusque rei. ut in arboribus liber, et in ceteris rebus crusta quedā ad tegendū data. Nā corium proprie animalium est. Qui. li. 1. Met. Sentit adhuc trepidare nouo sub cortice pectus. Vergilius: —Raptus de subere cortex. Idem: —Musto cir-
cundat anora Corticis. Huius diminutiuum est Cor-
ticula. Columella: Corticulis resolutis. Hinc Decortico, as, et Excortico.
Cortina, penult. prod. multa significat. Nā Cortinæ sunt uasa in quibus pigmenta coloresq; coquuntur, quibus lana tingun-
tur, et uela tinguntur immerfa. Plinius lib. 19. Decimo fermē

die liquatis cortina uelis elutriatum mergitur in experimen-
tum. Et lib. 35. Hoc quum fecēre, non adparet in uelis, sed in cortina pingi: mirumq; quum sit unus in cortina colos, ex illo alius atq; alius sit, in ueste accipiētis medicaminis. Scriuius ac-
cipit Cortinam pro tripode Apollinis, unde oraculum. Vel quod Apollinis tripas corio Pythonis serpentis testus sit. Vel certa illic responsa fundantur, quasi Certina. Vergilius:
—Neq; te Phœbi cortina fefellit. Vel quia illic cor uatis te-
netur. Illic enim raptæ Phœbades uaticinabantur. Quum au-
tem hæ cortinæ Apollini Delphico antiquitus dicarentur, alio nomine Delphicæ sunt nuncupatæ. Plinius lib. 34. Ex ære fa-
ctitane et cortinas tripodum nomine Delphicas, quoniam donis maxime Apollinis Delphici donabantur. Varro lib. 3. Cortina dicta est, quod est inter terram et cœlum: à similitu-
dine cortinæ Apollinis. Et à corde, quod inde sortes primum exitimata. Cato Cortinam plumbeam accipit pro uase quo oleum fluit, ubi oleū in torculario factores premunt. ait enim: Cortinam plumbeam in lacum ponito, quo oleum fluat. Item Cortinæ dicuntur aulea, et uela ad locum contegendum, prout uernacula lingua adpellamus. Vnde Hieronym. libro Exodi: Decē cortinas facito de bysso retorta. Hæ etiam Ve-
laria, seu Velares, à uelis dictæ sunt. Nam Velum, Plaga, et Stragula, inter se germana sunt. Item locus uelatus in thea-
tro, ex quo egrediuntur recitatores et nūmi. Vergilius:
—Magni cortina theatri.
Cortinale, à cortina sumitur pro loco in quo sunt cortinæ. hoc est uasa, quibus sapa decoquitur. Colum. lib. 1. Cortinale uel defrutum fiat, nec angustū nec obscurū sit, ut sine incom-
modo ministret, qui saram decoquit, uersari possit.
Cortinon, granen est. siue (ut alij uolunt) raphani semē. Cc.
Cortona, ciuitas Tusciæ, à qua Cortonenses. Dionysius uocat eam Cortoniam, quia inde Cortonienses formauit. Hæc antē Corton dicebatur. Liuius lib. 9. Itaq; à Perusia et Cortoni et Aretio, quæ ferme capita Etruriæ populorum erant.
Cortyna, siue Gortyna, (utrunq; enim scriptum inueni-
mus.) insignis urbs Cretæ insulæ fuit, quā præterlabitur Le-
neus annis.
Corus, siue h, uentus Occidentalis, Græcè Argestes dicitur, qui cōtra Aquilonem flat. et producit primam. Iuuenalis:
Atq; habites coro semper tollendus et austro.
Quandoq; mutamus o, in au, et Caurus dicimus. Vergil.
Semper hyems, semper spirantes frigere cauri.
Et Corus est mensuræ genus, quadraginta quinq; modios cō-
tinentis. Modius uero, capit uiginti duo sesteria.
Coruscare, nō solum splendere, sed etiam iubrare significat. Vergilius: Talia uociferans sequitur, stridumq; coruscet. Mucronem. Et Crispare. Idem: —Tum syluis sce-
na coruscis.
Coruus, nota auis, omnium nigerrima. ideo niger epitheton est corui. et Græcis κόρα dictus: quo uerbo aliquādo Latini utun-
tur. Cic. Quare coracem iustum uestrum patiamur nos, quod pullos excludat suos: inde Coruius. ut coruinū rostrum, cor-
uius adeps. Refert Perottus, quum apud Alphonsum Siciliæ regem Neapoli sub Calisto pontifice esset, se uidisse coruum à rege Britannie missum, miro candore conspicuum.
Corybantes, à pupillis oculorū, siue genis dicti sunt. Græci κορυβαντες eos dicunt, qui ad similitudinem Iepōrum, oculis patentibus dormiunt; quod etiam quidā Corybantire dixerūt. Qui quum custodes Iouis essent, non modo excubare, sed etiā apertis oculis dormire cogebantur. Iuuenalis de Comina:
—Corybanta uidebis. Hi in Ida monte Phrygiæ, saltando et cantando, sacra Cybeles faciebant: et sacerdotes excisis testibus

testibus degebant. Dicti Corybantes, quod *κερυβαντιῶν*, eos Græci dicunt (ut Strabo dicit,) qui capita saltando iactant, siue *ριγῆς*; agitentur. Diodorus Corybantum scribit Iasonis et Cybeles filium fuisse, ac simul cum Dardano sacra matris Deum, in Phrygiâ detulisse: eosque qui in sacrificijs eius Deæ incumbere uoluerunt, de suo nomine adpellasse. Alij à galea dictos uolunt, quæ Græce *κόρυς* dicitur, quod galero quodam capita tecti insaniendo luderent. Suidas. *Κορύβαντες*, *ἐνίοι τὰς κεφαλὰς καὶ τοὺς κορυβαντας τοὺς αὐτοὺς ὑπελάμβανον. ἵσταντο δὲ τοὺς πρὸς τῆς γῆς πᾶσι, καὶ κερυβας δὲ αὐτοὺς τοὺς κερυβαντας, οἱ ἵσταντο τὴν διὰ τοῦ πρὸς τῆς γῆς πᾶσι. id est, Corybantes, nonnulli Curetas et Corybantes eisdem existimauere. Erant autem hi Iouis nutrij atque alumni. Aliqui autem ipsos decem aiunt esse, alij nouem. Erant uero Rheæ filij, et ipse Corybas Curetibz, qui fuerunt Iouis nutritores, et magistri, et Rheæ filij.*

Corycei, dicuntur curiosi. Cicero ad Atticū: Omnes enim corycei subauscultare uidentur quod loquor. Nam tota Coryci montis Asiatici, (seu ut quidam dicunt) promontorij in Creta, præternauigatio latronibus plena fuit: qui dispersi per portus, ad mercatores furtim accedebāt, et subauscultabant quid rerum ferrent, et quò nauigarent. Postea illis discedentibus adoriebantur eos, ac diripiebāt. Ex quo factum est, ut omnes curiosa secreta auscultantes, Corycei dicerentur. Et in prouerbio dicebatur. Hunc ergo Coryceus auscultauit, cuius consilia secreta patefacta sunt.

Corycium, le bolze da caualcare. *Κορύκιον*, *κόρυκος*, *θυμολόκιον* et *παρ' ἡμῶν βουλόγιον* et *πλήγμα δεικνὸν ἄρου*. id est, Perula, pera, panarium, quod apud nos bulgidion, uel rete tenens panem.

Corycum, penult. corr. nomen est urbis, et montis excelsi in Sicilia, optimum crocum strentis, à quo Corycius, a, um. ut crocum corycium. Martialis:

Quod de corycio quæ uenit aura croco.

Corydalla, urbs Lycie.

Corydallus, penult. corr. Græce *κορυδαλλός*, auis est à galea dicta. *κόρυς* enim Latine galea: unde etiam nostri galeritam (nisi potius à galero) et alauidam dicunt.

Coryletum, locus consilijs corylis.

Corylus, pen. corr. arbor et fructus, à nostris dicitur auellana. Vergil. lib. 2. Georg.

Plantis eduræ coryli nascuntur. À Corylus, etiā colurna opera dicta sunt, ex corylo arbore facta.

Corymbi, uivæ hederarum, quibus coronabatur Bacchus. Tibull. Sed uarij flores, et frons redimita corymbis.

Corymbifer, qui fert corymbos, siue hederam. Ouidius: Festa corymbiferi celebrabat Græcia Bacchi. Cc.

Corymbites, herba tithymalli species, aliàs platyphylon uocata, nec ullius latiora sunt folia. Pisces necat, aluum soluit ra dice, uel folijs, uel succo. Cc.

Corynephoros, Latine dicitur, clauam ferens.

Corythi, penult. produ. sunt thecæ arcuum, siue sagittarum, quamuis sagittarum proprie dicuntur phætræ. quamuis Nonius Coryci legat. Statius lib. 9. Thebaidos:

—Cælestibus implet Corython telis. Vergil. lib. 10.

Corythiq; leues humeris et letifer arcus

Paruulus ex humero corytos, et aureus arcus.

Pendentesq; sonant armata luce phætræ.

Corythus, pe. cor. oppidi Thuscie, prope Arctiū in paruo colle eiusdē nominis sitū. à Corytho rege positū. Verg. li. 9. Nec satis extremas Corythi penetrauit ad urbes.

Quidam hoc nomen cum Corythi plur. numer. scribunt cum h, in principio, Chorythus.

Coryza, morbus, quum humore obturatur nasus. Latine græue dinem uocant.

Cos, cotis, fœmin. gen. lapis quo cultri acuuntur. Proprie tunc Cos, siue Cotes, Cantes uel, dicitur saxum asperum atque abruptum. Vergilius:

Quam si dura silex, aut stet marpesia cautes.

Sed quod nos Cotem uel Cautem dicimus, Græci *κότον* dicunt, in utroque significato. Hinc Cotes, siue Aconas olearias et aquaticas dicimus, quod illas ad ferrū oleo, has aqua mædificamus. Est et Cos nomen ciuitatis, seu insule, de qua supra in dictione Coos. Huius diminutium est Coticula, de quo infra. Et compositum Decotes.

Cosmēta, penult. prod. ornator, siue ancilla seruiens domine ad ornatum. Iuuenalis: Ponunt cosmētæ tunicas.

Et Cosmēta, imperator dicitur.

Cosmicus, adiectiuū. idem quod mūdānus. et Microcosmus, paruus mundus. quo nomine utitur Aristoteles pro homine.

Cosmitto, pro committo, m, literam in s, uertentes, uerces dixere.

Cosmographia, cum accentu in penultima syll. mūdi descriptio. Cosmographus, pen. corr. descriptor mundi.

Cosmus, nomen propriū. et Latine dicitur ornatus, et mundus. id est, orbis. à *κοσμός*, orno et decoro. Ponitur interdum pro ipso unguento, quo quis ornatur. Martialis: Quod cosmi redolent alabastra fociq; Deorum.

Fuit Cosmus nobilis unguentarius. à quo unguenta Cosmiana dicta sunt. Petronius: Affer nobis (inquit) alabastrum Cosmiani.

Cossi, uermes in ligno eduti: qui apud Phryges et in Ponto pro delicatissimis cibis sumuntur. Hieronymus contra Iovinianū: In Ponto et Phrygia luxuria est comedisse xylophagium: ita enim adpellant cossos uermes obesos, ex lignorum carie nascentes, qui apud illos à patrefamilijs in magnis redditibus computantur. Sic Plin. lib. 17. Luxuria cossos domorum delicates adhibere in cibo. À similitudine horum cossorum homines rugosi corporis, ab antiquis Cossi dicti sunt. unde et Cossutorū familia apud Romanos dicta est: ex qua Cossutia uxor Cesaris, cuius meminit Suetonius in uita Cesaris. Sic Cossuij, et Cossuiami.

Costa, Vergil. lib. 3. Georgicorum.

Et pedibus subigit terram, fricat arbore costas.

Costus, fœmin. gen. et Costum, radix magni odoris, seu arbuscula aromatica. Hieronym. contra Iovin. Quomodo autem uirginitati animæ non præiudicat imitatio uirginum diabolica et ueris ieiunijs costum Iſidis et Cybelæ, et quorundam ciborum in æternum abstinentia.

Cosyros, penult. corr. nomen insule in Lybico: unde Cosyrii dicuntur. Cosyra uero, unde Cosyrei, Aphricana insula est. Sunt tamen qui unam insulam esse uelint.

Cotix, alpes dictæ sunt. à Cotio rege: qui perdomitis Gallis, eas extruxit molibus magnis cōpendiarias, et uiantibus opportunas.

Coticula, dimin. est à caute. licet non seruet significatum primitiui. Non enim est parua cos, sed lapis quo fit auri uel argenti experimentum. Modicus quidē est, et raro quaternas uncias longitudinis, binasq; latitudinis excedens.

Cotidie, quamuis à quoto et die componatur, per c, et non per q, scribendum esse quidam existimant: quia tanta est affinitas inter c, et q, ut q, in c, mutari facile patiat. ut sequor, secutus. loquor, locutus. quis, cuius: unde Quintil. lib. 1. Instit.

Frigidiora

Frigidiora his alia, ut quicquid c, quartam haberet, ne interrogare bis uideremur, & quotidie non cotidie, ut sit, quot diebus. Verum hæc iam inter ipsas ineptias euauuerunt. Victorinus quoque lib. de orthographia, per C, capitalem litteram scribere præcipit, sic inueniens. Quamuis enim Cocus à coquendo, & Quotidie à quoto & die deriuata sunt: per c, tamen non per q, scribenda sunt.

Cotonca, herba à Venetis uocatur, quam Galli halum nominant, similem cumilæ bubulæ, cacuminibus thymo, dulcem, & sitim sedantem. Cornuc.

Cotones, penul. cor. à coton, portus in mari arte & manu facti, qui etiam Cotonia secundum Seruium dicuntur. Coton etiam nomen urbis est in Syria, à qua hæc Cotana uel Cotonia plu. tantum nu. dicta sunt, pro quodam ficus paruo genere. Mart. Paruaque cum canis uenerunt cotona prunis. Plinius lib. 13. Syria in ficorum genere habet caricæ, & minores eius generis, quæ cotana uocant.

Cotoneum, Græci Cydonium uocant, & per excellentiã uideatur dicitur, est pomi genus, cuius uariæ sunt species. Cc.

Cothurni, tragica calciamenta, quibus calciantur tragædi, qui in theatro dicturi sunt alta uoce. Suidas, κόθουρον ὑπόδημα ἀμφοτέρωθεν ἑξιοῦν. id est, cothurnus calciamentum ambidextrum. Est autem calciamenti genus humile in modum crepidarum: sed tale est, ut dextro & leuo pedi cõueniat. Aliquando capitur pro calciamento subleuato subere, quo mulieres grãdiores adparcant. Iuuenalis: — Si breue parui Sortita est lateris spacium, breuiorq; uidetur

Virgine pygmea nullis adiuta cothurnis.

Aliquando pro alto dicendi genere.

Vergilius:

Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno. A Cothurno, fit Cothurnatus, a, um. Martialis:

Grande cothurnati pone Maronis opus.

Coturnix, auis aduena, terrestris magis quam sublimis, nostri qualem dicunt, Græcè ortyx: unde ortygometra, dicta coturnyx (autore Festo) à sono uocis.

Cotyla, est uas siue poculũ ad potandũ: quo Diogenes Cynicus usus est, anteq̃ uidisset puerũ manu concaua bibentem.

Cotyle, penul. cor. Græcè κούλη. omne concauum poculi, & mensuræ genus, sextarius, iunctura coxæ cũ natibus, & pondus nouem unciarum.

Corylum, scribit Strabo uocari locum in Ida monte. Vnde Scamandri & Granici et Aesopi fluminũ origo, decem & quinque milia passuum à Scepsi, & inde nomen Corylo, quasi conceptaculum & acceptaculum significet.

Couinum, rheda: unde Couinarius eques à Tacito nuncupatur, qui ex equo conino depugnabat. Sunt qui equos Couinarios, cataphrattos intelligunt. Idem in uita Agricolæ: Media campi couinarius eques strepitu ac discursu complebat.

Cous, denominatiuũ est à Co insula, Hippocratis patria. Est etiam in talo. id est taxillo, numerus cani contrarius, qui & Venus dicitur, & is qui talorum iactu hunc numerum reddidisset, sex lucrificabat: & qui canem, unum tantum, Cc.

Coxa, & Coxendix, pro eodem accipiuntur. Varro lib. 1. de Re rust. Lata fronte, naribus simis, lato pectore, crassis coxendicibus. Sunt qui Coxendicem seu Coxam, intelligant coxarum uertebra, quo femora uertuntur, quod Græci ἰσχίον, unde Ischiadici, dicuntur coxendicibus laborantes. Plin. lib. 25. Coxendicibus & articulis omnibus cum axungia utilissima. Cato incantamentum docet ad sanandas coxendices luxas. hoc est, loco suo motas. Suetonius de Augusto: Coxendice, & femore, & crure sinistro, non perinde ualebat, ut saepe etiam inde claudicaret. Plinius in epist. Hunc dum sequitur

colligitq; perleue & lubricum pauimentum, fallente uestigio cecidit, coxamq; fregit: quæ parum apte collocata, relutante ætate male coijt. Celsus lib. 4. Coxis proxima sunt genua, de osse dixit.

C

A N T E R.

Cabrones, uestis similes sunt, degunt in syluestrium arborum cauernis, uita binatum non transit: creantur ex equis. Cornuc.

Cranaus, Athenarũ rex fuit, qui Cecropi in regno successit, à quo regionis inquilini Cranci dicti sunt. Cc.

Craneum, gymnasium erat apud Corinthum. Cicero.

Cranos, siue Cranium, apud Græcos significat capitis caluariam.

Crantor, Solensis, Academicus philosophus fuit, Xenocratis, Platonis discipuli, condiscipulus & Polemonis: qui nouis opinionibus Academiam Platonicam repleuerunt. Hic scripsit librum de Consolatione, quem Cicero amulatus est. Perijt aquæ intercutis morbo. Taxauit Stoicorum indolentiã: quæ esse nullo modo potest, nisi planè hominem saxum esse uelimus, & omni sensu carentem.

Crapula, penul. cor. Græcè κραπάλη, siue quasi lucta capitis. Dolores enim & uertigines in eo uinum facit, refinatum maxime. Nam & medicamēta quibus uini leuitas excitatur, crapula dicuntur. Siue ὑπὸ τοῦ πηλός. qua uoce (ut Phocion ait) poetæ uinum significant: quia πᾶλλον, id est, uibrare faciat. Aristotel. in Probl. Crapula, est feruor quidam & inflammatio, quæ plus conficitur quam temulentia, quod illa mentem quatit & alienat: crapula uero mente constante dolorem admouet, ὑπὸ τῆς κέρως, à capitis dolore. Crapulam sedat brassica, uide Acrepula.

Cras, non solum secundum consuetudinem accipitur pro die proximo futuro, sicut Heri, pro die proximo elapso: sed etiã pro futuro tempore: ut in sacris literis loquitur phytonissa ad Saulem: Cras eris mecum. Et libro Genes. dixit Iacob: Exaudiet me cras iustitia mea.

Crasis, Latine dici potest temperatiuum, complexio, mixtio.

Crassamentum, grossities. Gell. Surculi duo crāt teretes, oblonguli, pari crassamento, eiusdẽ longitudinis, derasi atq; ornati similes. Sic Columella, crassamentum uini feculenti dixit. Idem lib. ulti. Crassamen. Semper, inquit, requieta aqua crassamen aliquod in imo reperitur.

Crassescere, est pingue fieri. Colu. lib. 9. de turturibus. Nec quia tritico uel alijs frumentis minus crassescant, uerũ quod semine eius maxime delectantur. Interdum est grossum siue densum fieri. Plin. lib. 1. Qui neq; in nebulam densetur, nec crassescat. id est, grossus fiat. Augusti. Incorporeus carne uenitur, sermo crassescit.

Crassiuenum, aceris arboris genus, à uenarum crassitudine dictum. Cornuc.

Crassus, pinguis, grossus, ac ponderosus. Hinc Crassities, & Crassitudo, pro pinguedine. Crassare, pinguem facere: ut, Incrassatus, impinguitus, recalcitrauit. Grassor uero, per aliud significat.

Crastino, aduerbium, idem quod cras. Gellius: Si dominus messium ad amicos reiecit, crastino seges non metetur.

Crastino, as, significat diem de die traho, & differo, hinc Procrastino, & Recrastino, eiusdem significationis. Hieron. ad Paulinum: Scilicet nisi tu semper recrastinans, & diẽ de die trahens, caute & pedetentim tuas possessiunculas uenderis, non habet Christus unde alat pauperes suos.

Crastinus, na, num, penul. corr. à cras fit: sicut ab Heri, hesternus, ut dies crastina. Et non solum pro die sequenti hodiernum

diernum, sed pro quolibet alio. Vergilius:
 Si uero solem ad rapidum, lunasq; sequentes
 Ordine respicies, nunquam te crastina fallat Hora. —
Crategonon, genus satyrii herbae, semine lini maiore, du-
 ra radice cortice rubro, sapore subdulci, quod in montosis
 traditur inueniri. Cc.
Cratæra, penul. prod. est generis mascul. siue Crater, crate-
 ris, cuppa grandis ac patens, ἀπό τῆς κρατῆρος, quod est tenere,
 capere: uel potius quod est misceo. Quidam aiunt tres urnas
 continere. Vnam uero quartarium dici certum est, quod qua-
 tuor sextarios contineat. Horat. in Serm.
 Siue grauis ueteri cratera limus adhæsit.
 Statius lib. 10. Thebaidos — Et Bacchus in altos:
 Crateras paterasq; redit. Vergilius:
 Craterasq; duos statuam tibi pinguis oliui. Idem:
 Crateras magnos statuunt, & uina coronant.
 Ab huius uasis similitudine, Crater in monte Aetna adpella-
 tus est foramen illud per quod ignis euomitur. Ouid.
 Et pronos currus medio cratere recepit. Et Crater in fon-
 tibus dicitur receptaculum, quod & Labrum dicitur, ex quo
 fistulis aqua decurrit: sicut & castellum. Et Crater signum
 coeleste, quod oritur decimo sexto calendæ Martij, uespere.
 ASCEN. Cratera, nominatiui casus & primæ declinatiōis,
 fœminini est generis: licet fiat ab accusatiuo tertiæ, qui est
 masculini, sicut etiam Panthera, Statira. Liuius lib. 1. Auream
 crateram fieri placuit. Quocirca ubi Crateras accusatiui ca-
 sus masculinum legeris, dixeris esse tertiæ non primæ.
Craterites, gēma est, inter chrysoliti & electri colorē. Cc.
Cratærus, penul. correp. nomen uiri proprium. De quo Per-
 sius in tertia Satyra:
 Et quid opus Cratæro magnos promittere montes.
Crates, is, notam habet significationem: unde Cratius, a, um,
 quod est fictum ex cratibus. Crates etiam nomen est philo-
 sophi Thebani: qui ut philosophiæ uacare posset, proiecto
 in mare non paruo auri pondere: Abite, inquit, pēsūm, malæ
 cupiditates: Ego uos mergam, ne ipse mergar à uobis. Neq;
 putauit se posse & uirtutes & diuitias simul possidere.
Crateus, pater Esonis fuit. Cornuc.
Crathis, cum th. aspirato, nomen est duorum fluuiorū: quo-
 rum unus est apud Achiuos, alter apud Calabros. Ouidius li-
 bro quintodecimo Metamorphoseos:
 Crathis & hinc Sybaris nostris conterminus oris,
 Electro similes faciunt auroq; capillos. Et lib. Fasto. 3.
 Est propè piscosos lapidosi Crathidis annes Paruus ager.
Craticula, à crates diminutiuum, in qua cibi torrentur. Cc.
Cratinas, Aphricæ fluuius, è lacu Sicyonē in Oceanum
 fluens. Cornucop.
Cratinus, fuit poëta comicus, clarus apud Athenienses: q pri-
 mus dū Dionysia essent Athenis, satyricam fabulā induxit.
 Horatius: Eupolius, Cratinus, Aristophanesq; poëta.
Cratio, is, cratibus operio. Plin. lib. 18. Vtilissimum simul &
 herba arare, deinde cratire, serere florem ex fœnilibus, atq;
 ex præsepibus fœno dilapsūm spargere, prius q cratiantur.
Cratippus, fuit (teste Plutarcho) philosophus Peripateticus,
 de quo Cicero lib. 3. Officiorum.
Cratos, Latine potentia, imperium.
Cratylus, cum y, nomen philosophi, cui Plato librum de si-
 gnificatione nominum inscripsit.
Creare, proprie est de nihilo aliquid facere, quod etiā ad ho-
 mines pertinet, non solum ad Deum. Augustin. lib. 3. de ciuit.
 dei: Alba illa, quam filius Acinæ creauit Ascanius, Romæ ma-
 ter. Hinc Creator, Creatio, Creatrix, Creatura, Composita

Procreo, quod pro simplici ponitur. Recreo, pro instuero,
 & quasi nouam carnem facio. Plin. Sic enim defecta longis
 ægritudinibus corpora creantur.
Crebenia, regio est in Troade. Cc.
Creber, frequēs. Hiero. Quam creber in oratiōe esset. Hinc
 aduerbiū Crebro, Crebritas, & Crebritudo, pro frequentia.
Crebresco, is, brui, celebris fio, & diuulgor. à quo Percres-
 breco.
Crebrifurus, significat uallum crebris suris, hoc est, palis
 munitum.
Credibile, quod ita uerisimile est, ut facile credi possit. Hu-
 ius contrarium est Incredible.
Creditor, dicitur cui debetur, ex quacūq; actione, uel perse-
 cutione, uel iure. Caius de uerborum signific. Creditorū ad-
 pellatione, non hi tantum accipiuntur, qui pecuniam credide-
 runt, sed omnes quibus ex qualibet causa debetur: sicut ex
 empto, uel ex locato, uel ex alio ullo contractu debetur.
Creditum, adpellatur id quod nobis debetur.
Credo, is, credidi, creditum ex cre, & do. secundum Priscia-
 num, quasi à cretum & do. significat dictis uel factis fidem
 habeo. Cicero lib. 4. ad Heren. Nimum Quirites creditis
 unicuiq; quum estis simplicibus & mansuetis animis. Non-
 nunquam Credere est Confidere. Vergilius: — Nimum
 ne crede colori. Sallustius: Virtuti satis credebant. Ali-
 quando fidei cōmittere, seu seruandum tradere. Plautus in
 Aulul. Vbi is obiit mortem, qui mihi id aurum credidit. Cice-
 ro lib. 4. ad Heren. Nam quum canes funguntur officiis lupo-
 rum, cui nam præsidio pecuaria credemus? Et non solum tra-
 dere, sed etiam reuelare, ac manifestare significat. Lactantius
 lib. 4. Iudei quoq; quibus solis arcanum Dei creditum fue-
 rat. Interdum mandare. Colu. lib. 2. Vt iam percenseamus,
 quot operis in arcem perducantur ea quæ terræ credidimus.
 Quandoq; mutuare. Martialis:
 Dimidium donare Lino quàm credere totum
 Qui mauult, mauult perdere dimidium.
 Hinc Creditor, & Creditum. Et si construat cum accusa-
 tiuo mediante in, significat immittere, inijcere. Vergilius li-
 bro secundo Georgicorum:
 Inq; nouos soles audent se gramina tuto Credere.
 Inter Credere Deo, Credere Deum, & Credere in Deum,
 ecclesiastici hoc interesse putant: quod Credere Deum, est cre-
 dere Deum esse. Credere Deo, est fidē habere Deo, siue uer-
 bis eius. Credere in Deum, est fidē bona se coniungere in Deū.
 Primum bonum, Secundum melius, Tertium optimum. Hu-
 ius uerbi composita sunt Accredo: Concredo, quod est omni-
 no credo, siue committo. Colu. in præfatione. Iamq; qui ædifi-
 care uelint, fabros & architectos aduocēt, quia nauigia ma-
 ri concredere, gubernandi peritos. Veteres Creduas pro
 credas dicebant. Plautus: Ipsus nec anat, nec tu creduas.
Credulus, qui omnia facile credit. à quo Credulitas, creden-
 di facilitas. Incredulus, qui non facile credit.
Cremaſteres, nerui à quibus testes dependent. Colu. lib. 7.
 Priusquam ferrum admoucas, duabus angustis ligneis regu-
 lis, ueluti forcipibus, adprehendere & ipsos neruos, quos
 Græci κρασίστας ab eo adpellant, quod ex illis genitales par-
 tes dependent, comprehensos præcepit.
Crementum, à cresco. id est, augmentum.
Cremera, penul. cor. fluuius, apud quem Fabij à Veientibus
 occisi fuerunt. Iuuenalis: Quid Cremera regio?
Cremitum, à quibusdam putatur esse frixorium, à cremo, as,
 quod sit aridum, ut est illud in Psal. Et ossa mea sicut cremū
 aruerunt. Ab alijs creditur esse illud, quod in frixorio rema-
 net du

net durum. Sed ego puto (saluo aliorum iudicio) quod sit caro frixa in frixorio : quæ quo magis torretur , eò magis uirtus eius & humor euacuatur: sicq; sententiæ Psalmogra. quadrare uidetur.

Cremo, as. cuius passium est Cremor. Hierony. in Leuitico: Quumq; cremati essent adipēs super altare. Huius compositum est Cōcremo. Liuius: Inclusi cum coniugibus ac liberis, domos super seipsos concremarunt.

Cremor, is, apud Catonem, accipitur pro lacte expresso ex grano aqua macerato. Celsus: Morbus ipse non patitur, inuicem eius cremor pitisanæ sumendus est.

Crenæ, sunt incisuræ, à quibus Crenetæ, herbarum folia uocantur. hoc est, serratæ, festaq; per ambitum. Hodie quoq; multis locis signa, quibus agrestes numerum aliquem in serulis descriptum habent, Crenæ adpellantur. In sagitta quoq; partis extremæ sectio, in quâ neruus inseritur arcu tendere uolentibus, Crena dicitur. Sed & in ipso arcu summa cornua crenas suas habent, in quibus collocatur sedetq; neruus.

Crene, Græcè fons Latine, unde Hippocrene, eque fons dicitur.

Creontes, nomen Corinthiorum regis : qui Creusam filiam Iasoni desponsauit, de quo Seneca in Medæa. Alter fuit Thebanus, locastæ, Oedipi regis Thebanorum, uxoris pater. Fuerunt & alij hoc nomine.

Creophilus, penul. corr. nomen poëtæ, qui Homeri hospes & emulor fuisse fertur. Vide Apulcium in floridis.

Crepæ, à principio capræ sunt adpellatæ, quod cruribus crepent.

Crepærus, a, um, penul. cor. idem quod dubius: unde Creperum bellum, anceps & dubium. Et senes Decrepiti, in dubio uitæ constituti.

Crepi, luperci dicti sunt, à crepitu pellicularum, quæ faciunt uerberantes. Cornucopiæ.

Crepidæ, dæ, penul. cor. & Crepis, idis. teste Scruio, Thuscū calciamentum, quod corrigijs ligabatur. Suidas, κρηπίς, θηλυκὸν ἢ ἄνδρ. ὑποδήματος, ἢ τοῦ πρὸς τὰς χειρῶν ὑποβάστα. id est,

Crepis, fundamentum uel species calciamenti, quod tenet pedes tanquam scabellæ. Miror quod quidam poëta primā corripuerit: sed fuit, quia „ in „ mutauit, secundum dialectos linguarum. Persius uero ostendit fuisse Græcum quū ait: Non hic qui in crepidis Graiorum ludere gestit.

Huius diminutiuum est Crepidula. Gell. lib. 15. Crepidas & crepidulas id genus calciamenti adpellantur, quod Græci κρηπίδας uocant. Et paulū supra: Omnia, inquit, ferme id genus, quibus plantarum calces tantum in fine teguntur, cætera prope nuda, & teretibus habenis iuncta sunt, soleas dixerunt: nonnunquam uoce Græca Crepidulas. Horatius in Serm. Chrysippus dicat sapiens crepidas sibi nunquam.

Aut soleas fecit. Quidam hoc nomen à crepitu, hoc est, à sono quem ambulando reddunt, dicunt adpellatum.

Crepidarius, rij, qui crepidas conficit. Crepidarius, a, um, quod ad crepidas pertinet. Gell. Sempronius Ascellio libro rerum gestarum. 14. Crepidarium, inquit, cultellum rogauit à crepidario sutore.

Crepido, penul. prod. significat oram terræ quā aqua alluit. ex hoc adpellata, quod ibi aqua alluēs crepiat quum currit, aut undas adpellit. Columella lib. 9. Præiaciuntur in gyrum moles. Sic enim maris atrocitas obiectu crepidinis frangitur, & in tranquillo consistens piscis, sedibus suis non exturbatur. Per translationem uero & putei extremam oram, quæ ad ipsum puteum respicit, quæ uulgò dicitur os putei, & editoris cuiusq; loci extremitatem solemus Crepidinem adpellare, ut apud Hieronymū: In crepidine uiæ. Seneca: Quis

credere iacentem super crepidinem Marium, aut fuisse, aut futurum consulere? Vnde etiam pro abrupti saxi altitudine ponitur.

Vergilius libro decimo: Forte ratis celsi coniuncta crepidine saxi, Expositis stabat scalis, & ponte parato.

Crepitaculum, sistrum: instrumentum quod manibus percussum reddit sonum.

Crepito, tas, penul. correp. de cymbalis & huiusmodi dicitur: quamuis & de alijs rebus dici possit, pro crepitum facere. Augustinus lib. 21. de ciuit. Eundemq; faceret aqua uelut in igne crepitare.

Crepitulum, ornamentum capitis : quod in capitis motu crepitum faciunt.

Crepitus, sonitus & concussio, qui ex impulsu resultat : ut pedentis : quos Stoici liberos esse aiunt. Plautus in Curcul. Vbi quid surripere, operto capitulo calidum bibunt : tristes atq; ebriosi incedunt: eos ego si offendero, ex unoquoq; eorum eiciam crepitum polentarium. Et Crepitus plagarii, dixit Cicero in Verrem:

Crepe, pas, pui, pitū. unde Crepitus. Crepitare, sonare. Plautus in Menech. Dic mihi, nunquam tibi intestina crepant? Cui ille respondet. Vbi satur sum, nulla crepant : quando esurio crepant. id est, murmurant & sonant, id quod intestinis inanibus accidere solet. Per translationem ponitur pro dolere, quari, accusare. Horatius lib. 1. Carminū: Quis post uina, grauem militiam, aut pauperiem crepet? Item pro ferire. Cicero lib. 3. offic. Itaq; si uir bonus habeat hanc uim, ut si digitis concrepuerit, possit in locupletum testamenta nomen eius irrepere. Item pro frangi. Vergilius:

—Et acuto murice remi. Obnixi crepuere. Itē pro incitare. Turpilius: Age tu Hymenæum increpa. Hinc cōponuntur Concrepo, persono. Hieronym. in Iosue: Buccinis omnia concrepabant. Increpo, Percrepe, ualde crepe. Cice. in Ver. Locum istum licetoris percrepare totū mulierum uocibus, cantuq; symphonie. Et habent penul. correp.

Crepundia, dicuntur prima munuscula quæ dantur pueris, ut sunt fasciola, lineoli, uestes, bullæ, corallia, ensiculi, crepitacula, & puerilia ornamenta huiusmodi, quibus pueri nutriuntur, à crepando. id est, timiendo, dicta: quoniam infantes huiusmodi crepitaculis maxime gaudent. Plaut. Sunt crepundia? Ecce, uideo, qua facie sunt? Ensiculus aureolus primum literatus, post altrifecus securicula anceps. Item aurea litera, post hæc sicula argenteola, & duæ cōnexæ maniculæ, & fucula, & bulla aurea est, quam pater dedit mihi natali die. Plinius lib. 11. Semestris locutus est Cræsi filius in crepundijs, quo prodigio totum id concidit regnum.

Crepusculum, lux dubia quæ fit ante Solis ortū, & ante occasum, à crepero: quia tūc multis dubiū est, dies sit an iam nox. Plin. Oriente Sole aut occidente, matutini uespertiniue cognominari, prout alterutris eorū mane uel crepusculo cōtingit. Colu. lib. 7. Iuxta conspectū saxi & canalibus salis periectus, ad quem saturæ pabulo libenter recurrunt, quum pastoralis signo quasi receptui canitur. Nam id quoq; semper crepusculo fieri debet: ut ad sonum buccinæ pecus, si quod in syluis substituerit, septa repetere consuecant. Lucanus: Longa percussio nituere crepuscula Phæbo. Hinc Crepusci apud Sabinos nominati, qui eo tempore erant nati, & Sidonius horam uespertinam Crepusculascentem dixit.

Cresco, is, creui, sicut cerno. Crescere, augeri est. Iuuenalis: Crescit amor numi quantum ipsa pecunia crescit.

Hinc Crementum, pro augmento. Huius composita sunt Accresco, adaugeor. Concreresco, simul cresco, & coniungor:

t 2 unde

unde Concretum, conglutinatum. Vergilius:

Multa diu concreta modis inolescere miris. Idem:

Concreverunt subitæ currenti in flumine crustæ. id est, cōgelascunt. Decresco, diminuo. Hierony. lib. 2. Regum: Dominus David proficiens, & semper se ipsa robustior: domus autem Saul decrescens quotidie. Excreasco, Increasco, ualde cresco. Idem lib. 1. Regum: Increuerunt serui qui fugiunt dominos suos: unde Incrementum. Recresco, rursus cresco. Plinius lib. 9. Circa toronem uesci illis, auulsas etiam aiunt & ex relictis radicibus recrescere. Succresco inferius uel paulatim cresco. Supercreasco.

Crefeis, *κρησεῖς*, Nymphæ marinæ nomen, à fontibus dictæ, *κρήνη* enim fons dicitur. Cc.

Creta, *τῆς*, & Crete, *της*. insula in medio ponto, centum urbium fama clara, quæ (ut Scribit Strabo) à Septentrione Aegæo alluitur simul & Cretico pelago. Ab austro Aphro: Ad Occidentem Aegilam & Cythera spectat, ad Orientem Carpathon. Habet in longitudine ducenta septuaginta milia passuum: in latitudine quinquaginta milia. Circuitus eius quingentorum octoginta octo milia passuum complectitur: Insignes in ea urbes sunt Cortina, Cydonia, Gnosum Minois regia, & Strabonis cosmographi patria. Nullum in Creta animal noxium est: optimiq; uini fertilissima est. de qua Vergilius:

Creta Iouis magni medio iacet insula ponto,

Mons Ideus ubi, & gentis cunabula nostræ

Centum urbes habitant magnas, uberrima regna.

Dicta est Cureta, ab habitantibus Curetibus: & per syncopeam Creta. Alij dicunt Cretam dictam, à Crete quodam Iouis filio, Curetum rege. Alij à Crete Nympha, Hesperidis filia.

Arrianus non à Crete, sed à Cres, cretis genituum faciente nominatam dicit, ab eo qui Iouem abscondit in monte Lyceo. Vnde Cressa, tantum foeminae generis. id est, Cretensis. Si milititer Cresseus, & Cresius. Sunt autem hæc nomina quæ ex masculino foemininū ad similem formam mittunt: scilicet, Cres cressa, Libyx, libyssa. Phoenix, phoenissa. Magnes, magnessa, Thraix, thraissa. Tibullus: Etiam Phœbo gratissima dona Cres tulit. Ausonius:

Præpetibus pennis super æera uectus homo Cres.

À Crete uero sunt Creticus, & Cretensis. Est & Creta oppidum Scythiæ. Valerius Flaccus lib. primo:

—Quoties paucos ad littoris ictus

Deficiam, Scythicum metuens Pontumq; Cretamq;

Creta etiā dicitur terra tenax, à Creta insula, in qua melior est. Vel à crescedo: quoniā proprietates eius est, ut in macerando crescat, quod in primis Cretæ Vmbricæ accidit, quā uocant saxum: quæ nō nisi poliendis uestibus adhibebatur, duntaxat candidis. Erant & Cinolie cretæ duo genera, candidū unū, & alterum ad purpurisum inclinans: utruq; uestibus aptū. Hac medici aduersum morbos utuntur. Laudatur & creta Thessalica. Item quæ argentaria adpellatur, nitorem argenteum reddens. Viliissima Creta, qua pedes uenaliū trans mare aduektorū notare mos erat: unde Cretatus. Iuuenalis:

Nuper in hanc urbem pedibus qui uenerat albis.

Cretatus, *τῆς*, tatum. quod est creta inspersum. Plinius: Tantumq; non cum laureatis fascibus remitti illō, unde cretatis pedibus aduenissent.

Cretæus, *αὐτῆς*, um. quod ex Creta terra est. Ouidius:

Stratq; cretæam bælua strauit humum.

Creterra, situla ad hauriendam aquā. Ennius: Vidimus propè aniem creterris sumere aquam ex ponte. Cc.

Creticus, *αὐτῆς*, um. quod ex Creta insula est: sicut & Cretensis: unde dicimus Creticum pelagus, siue Cretense. Quorum uer-

nitatem unico eleganter uersiculo taxat Epimenides: quem & Paulus in Epistolam ad Titum allegat.

Κρητες οὐκ ἐπὶ δόξῃ, καὶ οὐκ ἐπὶ ῥέουσῃ. hoc est,

Cretenses semper mendaces, malæ bestiae, uentres pigri.

Creticus, substantiuum, genus pedis est: qui constat prima & tertia longis. Alio nomine Amphimacrus.

Cretosus, *αὐτῆς*, um. quod est creta plenum.

Cribo, *αὐτῆς*, purgo. Cribramus enim triticum & huiusmodi, ut à puluere & rebus immundis scernatur. Cribrarius, *αὐτῆς*, rium. quod ad cribros pertinet. Plinius lib. 13. Item cribraria quæ simili modo in tertio remansit cribo.

Cribrum, instrumentū ex pelibus suillis ut plurimū, crebris pertusum foraminibus, ad frumenta purganda. Græcè dicitur *κριβρῶν*, & *κριβρῶν*. Apuleius: Aspernati latrones clamorē absonum meū, cedentes hinc inde miserum corium, nec cribris iam idoneū relinquunt. Sunt & Criba, quæ è setis equorū, farinæ à furfuribus separandæ gratia, facta sunt. Farinaria, Setacea, & Subcernicula dicuntur. Sunt Excussoria è lino, & Pollinaria, à polline: quæ à nonnullis ab incernendo, Incernicula dicta sunt, quibus frumenta enundamus.

Crimen, proprie dicitur delictum. Seneca: Vitam agens simplicem, rectam, sine crimine. Aliquando Crimen adpellatur id quod per contentionem alicui obijcitur, & obiectatio: unde Criminari dicimus. Cicero: Hæreditatem mihi negasti obuennisse: utinam hoc tuum uerum crimen esset. Et sic dicitur à Cerno, sicut à Discerno discrimen. Vergilius: Disce compositam pacem, fere crimina belli. id est, Contentiones & iurgia, ex quibus bellum oritur. Aliquādo ponitur pro falsa suspitione. Idem: —Formidine crimen acerbatur. Aliquando pro causa, ut apud eundem:

—Et crimine ab uno Disce omnes.

Criminale, quod est criminis: ut Criminalis causa.

Criminari, est culpæ, accusare, contumeliose reprehendere, & dicimus, Criminor te furti illi, uel apud illum. Terent. Hanc metui ne criminaretur tibi.

Criminosus, *αὐτῆς*, um, contentiosus, contumeliosus, & crimen inferens. Colu. lib. 1. Criminosum tamen senatori fuit suapra quinquaginta iugera possedisse.

Crimissus, Siciliæ fluius. Græcè *κρημίσσος*.

Crines, capilli, à discretionem dicti, quod sint discreti. hoc est, *ἀπὸ τοῦ κρινεῖν*. hoc est, à discernendo.

Criniculi (ut docet Augustinus super Psal.) sunt qui fiunt in torquedo. Ambros. lib. de Paradiso: Nam si Heua, hoc est, sensus primæ mulieris accensas habuisset facies, nunquam præuaricationis suæ criniculis nos implicasset.

Crinire, est crines emittere: unde Crinitus, *αὐτῆς*, um. quod multos siue longos crines habet. Vergil. —Crinitus Ioppas. Transfertur etiam ad arbores. unde à Papinio dictum est, Crinitus arbor, pro eo quod est, frondescit.

Crinita stella, à Græcis Cometa, siue Cometes dicitur. Cc.

Crinon, à Græcis dicitur lilij genus, aliàs Cynorrhodo: & est rubri coloris. Cornucopia.

Crios, Græcè, Latine aries dicitur: quo nomine dictus est Egineta quidam luctator cantatissimus apud Græcos.

Crisa, nomen oppidi, quod Crisus Phoci filius condidit. Hinc Crisæus sinus. Sunt & aliæ urbes hoc nomine adpellatæ.

Crisis, Latine dici potest iudicium: unde Catocrisis, dijudicatio.

Crissare, Pedicare: nō nisi magno cum pudore exponi possunt. Est enim primū mulierum apte se motantium dum in re uenerea sunt. Iuuenalis: —Frictum crissantis adorat.

Alterum masculorum dum pedicantur. Martialis:

Sed pe-

Sed *pædicaris*, sed pulchre *Neuole ceus*. *Ceure* etiã adu-
lantium gestus significat. *Ferius*: An *Romule ceus*?
Critias, philosophus fuit, qui dixit animam esse sanguinẽ: si-
cut & multi alij. Vnde *Vergilius* *Purpuream animam* no-
minauit. *Origen. lib. 2. Periarchon*, sanguinem omnium ani-
malium animam ipsorum esse euidentissime demonstrat, ex
illo quod scribitur: Non manducabitis sanguinem: quia ani-
ma totius carnis sanguis est.
Criticus, penul. cor. iudicans, siue arguens, ἀπὸ τῆς κριτικῆς, deli-
bero, iudico. Vnde poetarũ interpretes (quos postea grama-
ticos dixerunt) Critici, id est, iudiciales dicebantur, qui iudica-
bant de poematibus: quasi iudicantes & arguentes. Vnde *Ser-
uius super. 11. Aeneidos* dicit: Critici culpant hoc loco. Et Cri-
tici dies, uocantur à medicis iudicarij, in quibus de ægritudi-
nibus ratione ferri iudicium potest: quos nostri decretarios
uocare possunt: scilicet septimũ, decimumquartũ, uigesimalium,
uigesimaliumseptimũ: quod illis ferẽ diebus morborũ initia Lu-
næ fidus à signis quatuor atq; sex (coitu excepto) uideat.
Crito, nomen philosophi Atheniensis: qui ita Socratem ama-
uit, ut nunquam aliquid ex ijs quæ sunt ad uitam necessaria
ipsi deesse passus fuerit.
Critobolus, fuit medicus, de quo *Plinius lib. 7.* inquit: Ma-
gna & Critobolo fama est, extracta Philippi regis oculo sa-
gitta, & deformitate oris curata orbitate luminis.
Crobrylon, Græci adpellant retiolum seu reticulum quod
comam continet.
Crocace, & **Crocire**, uerba faciliã à uoce corui, à quibus
Crocatio, & **Crocitus**, tus, penul. prod. Et **Crocito**, tas, fre-
quentatiuum. *Plautus*: Simul radebat pedibus terram, & uo-
ce crocitabat sua.
Croceatus, ta, tum, quod crocei coloris est: unde dicimus pã-
num croceatum, uestem croceatam.
Crociã, gemme species, à croci similitudine sic dicta.
Crocinum, pen. cor. unguentiũ, quod Crocomagna dicitur.
Fiebat ex croco trito, & uino præcipue dulci. Hoc Romani
non solũ corpora, sed & pulpita spargebant. *Propertius*:
Pulpita solẽnes nõ oliuẽre crocos. Idem: Et crocino na-
res murcheus ungat onyx. De hoc *Plinius lib. 21. cap. 20.*
Crocinus, na, num, idẽ quod croceus, quod est lutei coloris.
Crocitus, us, penul. prod. ipsa uocis corui prolatio.
Crocodilinum, quod ad crocodilum pertinet.
Crocodilo, oppidum, Arfinoẽ postea dictum, similiter &
flumen.
Crocodilus, penul. prod. animal quadrupes, quasi croceus:
quia crocei coloris est: uel quod crocum fugiant: quod mella
conficientes in Aegypto sternunt, ne mel absument croco-
dili, quoniam mirum in modũ eo delectantur. Hic præ omni-
bus ex minimo fit maximus. Ex ouo enim ad duo & uiginti
cubitos excreuit. Quatuor menses hyemales nõ comedit: &
sola bestiarum non habet linguam. De hoc *Horatius*:
Stercore fucatus crocodili.
Crocodilon, ex eo dictũ autumant, quod κροκὸν δέλει, id est,
quod crocũ fugit, ac eius odorem reformidat. Ex genere am-
phibio est: uiuit enim in terra & in aqua. Huius stercore medi-
camentũ est faciei. *Crocodile* à uocat, ut *Pli. et Gale. testatur.*
Crocomagma, sex & retrimetum croci: cuius usus est in
medicina efficax. *Celsus lib. 5.* **Crocomagmatis**, quod quasi
retrimetum eius est.
Crocopelpon, poetæ Græci auroram uocant, à ueste colo-
ris crocei.
Crocotillum, ueteres ualde exile dicebant. *Plautus*: Extor-
tis cum crocotillis crusculis.

Crocotirium, genus operis pistoriij.

Crocotulæ, siue **Crocotæ**, uestes crocei coloris. *Plautus*: Pa-
tigiãtã caltulam aut crocotulam.

Crocotularius, crocotarum uestium infector. *Plautus* in
Aulul. Quom incedunt infectores crocotularij.

Crocum, uenatorem ac sagittarium fuisse dicunt, precibusq;
Musarũ in astrarelatũ. Et pro Sagittario ponitur. *Sidonius*:
Falcifer it Crocon nescius per summa polorum.

Crocus, puer, & flos qui safranum dicitur. **Crocum** herba.
Hinc **Croceus**, a, um, pro colore, q uulgò dicitur **Gialdus**: ut
uestis crocea. Idem color etiam flãmeus dicitur. *Plinius*: Lu-
tei uideo honorem antiquissimũ in nuptialibus Flammeis to-
tum fœminis concessum.

Crocuta, auto. *Plin.* est fera nascens in Aethiopia, dentibus
omnia frangens, protinusq; deuorata uentrali calore con-
ficiens. Ex cane & lupo concipi tradunt. *Spartianus*:
Aedita munera, in quibus elephantos & crocutas exhibuit.

Cronciades, unus ex præstantioribus **Herculis** filijs, ex **Me-
gara** **Creantis** **Thebanorum** regis filia. *Cc.*

Cronia, niorum. Saturni festa crant. Nã **Cronos**, Saturnus di-
ctus est, unde **Cronia** nuncupata. Horum *Macrobius* latẽ me-
minit, citata etiã antiqui poetæ autoritate, apud quẽ legerat:
Maxima pars **Graium** Saturno, & maximæ **Athenæ**
Concelebrant sacra, quæ **Cronia** esse iterantur ab illis.

Cronium, à nonnullis mare concretum adpellatur. *Cc.*

Cronius, nomen unius ex **Centauris**.

Crotalum, penul. cor. Græce κρόταλον, crepitaculum, instru-
mentum musicum, quo Aegyptij in deoram ceremonijs ute-
bantur. Pulsantur autem laminis quibusdam **Crotala**, ex ere
rotundis, seu orbiculis sonum ex collisione reddentibus, à pul-
satione dicta: κρότον, Latine plausum ac strepitum, & κροτῆν,
pulsare atq; percutere. Sunt qui dicunt **Crotalum** esse annu-
lum arcum, qui ferreo baculo percutiebatur ad sonum fistu-
le reddendum. *Vergilius de Coppa*:

Coppa Syrißa caput Graia redimita mitella

Crispum sub crotalo docta mouere latus. *Plin. lib. 9.* do-
cet **Crotala** adpellari margaritas quasdam resonantes, ceu so-
no quoq; gaudeant. Apud Græcos **Crotalum** significat cala-
mum diuisum, præparatumq; ad musicum modulatum.

Crotalus, masculino genere dicitur qui lingua est expedi-
tior, ac uoce sonanti, ac propẽ tinnula, loquaci quoq; κροτῆς
Nĩw enim Græcẽ, significat strepo.

Crucinum uinum, insuaue, quod bibendo cruciet.

Crudaria, argenti uena, quæ in summo reperta est.

Crudelis, à cruore: qui est immitis & asper.

Crudescere, est crudum fieri, à crudeo, es, inde **Incrudeſco**
& **Recrudeſco**, composita.

Crudus, a, um, recens atq; acerbum: ut **Crudũ** uulnus, id est,
recens, & quasi adhuc cruentum, à quo **Recrudeſcere** dici-
mus, quasi renouari, & ad pristinam acerbicatem redire. Et
Crudum dicimus in passua significatione, quod non est co-
ctum, à similitudine crudæ carnis, quæ adhuc cruenta est. Si-
militer **Cruda** poma dicuntur, quæ acerba & immatura sunt.
Cicero: Poma quæ cruda sunt, ui auelluntur: quæ autẽ cocta
& matura, decidunt. Item **Crudi** cibi, qui indigesti & nondũ
concocti sunt in stomacho. *Iuuenalis*:

Et crudum pauonem in balneo portas.

In actiua uero significatione: ut **Crudus** homo, cuius stom-
achus non facile concoquit. *Quintilianus* crudo oratori de-
clamandum non putat. *Cicero*: Quod in cenam non ueniret
quod esset crudior. Et **Crudus** dicitur, qui est iruci aspectu.
Hinc **cruditus**. *Columella lib. 7.* **Cruditatis** signa sunt, crebri

ruclus, ac uentris sonitus, fastidia cibi.

Cruento, *tas*, cruore inficio. Hieronymus: Pavimenta patris sanguine cruentata.

Cruentus, *a, um*, quod cum cruore est: ut Cruenta uictoria. Sallust. Cauete ne multi animam amittatis, neu capti potius sicut pecora trucidemini: quam uirorum more pugnantes, cruentam atq; lucuosam uictoriam hostibus relinquatis. Huius contrarium est Incruentus, *a, um*, quod est sine sanguine. Idem: Neq; tamen exercitus populi Romani latam aut incruentam uictoriam retulit. Aliquando Cruentus ponitur pro crudeli: ut Cruenta uox, & cruenta oratio.

Crumēna, penult. prod. locus. à *κρῆμα*, suspendo, quòd plerunq; suspensa gestetur. Quidam cum *h*, scribunt, *κρῆμα*, quæ est pecunia. Iuuenalis:

-Quis enim te deficiente Crumena, id est, pecunia, cōtinens pro contento. Crumenula, diminutiuum est.

Cruno, sons in Attica Cornucop.

Cruor, sanguis, qui ex aliquo uulnere spargitur.

Crus, tibia: quòd illo curramus. Sunt autem Crura à genibus usq; ad inferiorem pedem, non æquali modo ducta: sed teretibus suris extantibus sensimq; tenuatis firmata. Tibia, est os. Sura, caro posterior. Crus, ex sura & tibia constat: cuius diminutiuum est Cruscum. Martialis:

Pectus cicadæ, cruscumq; formicæ.

Crusta, est pars exterior eorum quæ non comeduntur: ut uetri, marmoris, ligni, gelu, & huiusmodi. Vnde Incrustare marmore dicimus parietes, qui externè tabulis marmoreis uehiuntur. Vergilius lib. 3. Georgicorum:

Concresecunt subitæ currenti in flumine crustæ.

Plinius: Crustas parietum excisas tabulis marginatis inclusas esse. Huius diminutiuum est Crustula. Iuuenalis:

Nos colaphum incutimus lambenti crustula seruo.

Crusta etiam dicitur, quam uulnus seu huleus ducit quando solidatur: qua detracta, ferè remanet cicatrix.

Crustare, à quo Incrustare, significat crustam ducere seu applicare. Vnde Crustati parietes. id est, crusta marmoris interelli. Secabantur enim marmora in laminas, & parieti adponebantur. Primus apud Romanos Mamura eques, domus suæ parietes crusta marmoris legitur è Formijs in Calio monte operuisse. Hinc uasa quæ uitreis crustis tecta sunt, Crustata dicuntur.

Crustarius, qui incrustat. Plinius: Habuit & Teucer crustarius famam.

Crustarius, *a, um*, quod ad crustas pertinet. Vnde Crustaria tabernæ, quibus crustata opera uenduntur.

Crustulata, *a*, idem quod crustulum. Spartianus: Pentapharmacum edulij genus est, ex quinq; confectum: quod reperisse dicitur Helius uerus Roman. imperator. hoc est sumen, phasianus, pauo, crustulata, & aprugna.

Crustum, est eorū quæ comeduntur: ut sit pars panis, uel plantæ, uel alterius edulij. Vergilius:

-Patulis nec parcere quadris Fatalis crusti.

Vnde per diminutionem Crustulum. Horatius:

-Vt crustula blandi

Doctores elementa uelint ut discere prima.

Quod genus dulciarij esse putat Porphyrio. Inuenitur tamē Crusta & Crustula dici de ijs quæ comeduntur. Hierony. in Exodo: Tolle panes azymos & crustulam absq; fermento. Varro de lingua Latina: Crustulum à crusta pultis, cōquòd ut corium exurit, crusta dicta.

Crustumina pira, sunt, quæ ex pte rubetia putantur. Gladiola nūc dicta, à Crustumino oppido sic adpellata. Verg. 2.

Georg. Crustumijs Syrisq; piris, grauibsq; uolcmis.

Crustumium, oppidum iuxta Vicos, à quo Crustumini dicti: & Crustumina tribus, & Crustumina pira, quæ & Crustumia dicuntur.

Crux, furca, siue patibulum, in quo dammati figuntur. Hanc ucteres Gabalum uocauere. Varro: Nos barbari, quòd innocentes in gabalum suffigimus homines: uos nō barbari quòd noxios absoluitis: hinc Crucio, *as*, à quo Cruciat, *tus*, tormentum, & Crucifigo, *gis*.

Crypta, subterranea cauerna, uel testudo, à *κρυπτο* uerbo Græco, quod est occulto. Iuuenalis:

Et solitus mediæ cryptam penetrare suburra.

Crypticus, *a, um*, significat occultum & subterraneū. Sidorius: Potens antiquus crypticis arcibus fornicauit. Iulius: Firmicus Crypticos homines adpellat secreta fidei tacitate custodientes.

Cryptoporticus, nomen compositū ex Græco Latinoq; significat subterraneas porticus, cum amplis fenestris: quibus refrigerandi gratia per astatem utimur. Potest etiā dici porticus undiq; septa, & quasi sepimento parietum abscondita, tanquam subterranea. Plinius in Epist. Subest cryptoporticus subterraneæ similis, astate incluso frigore riget: contentaq; aëre suo, nec desyderat auras, nec admittit.

Cryfos, absconditum denotat.

Crystallus, fœmin. generis, & Crystallū dicitur, ex *κρυσταλλος*, quod est gelu, *κρυσταλλος* contrahit: ita ut gelu concretū, Crystallum dicatur. Nam (ut scribit Plin.) ex gelu uehementiore creto nascitur. Non alibi certe reperitur, quam ubi hybernæ nives rigent: glaciemq; esse certum est. Augusti, in expositiōe Psalm. Nix multorum annorum tempore durata & seric seculorum, Crystallum dicitur. Crystallinus, *a, um*, penult. correpta, quod est ex Crystallo. Martialis:

Frangere dum metuis crystallina frangere peccas. Iuuen.

Grandia tolluntur crystallina maxima rursus

Murrhina, deinde adamas notissimus & beronices.

C A N T E T.

Ctenes, sunt quatuor dentes medij, qui in prima digestionē terunt cibum. Nam quum duo & triginta dentes sint in homine, anteriores dicuntur Gelasini, postea uersus maxillares, Tomes dicuntur, id est incisui: etiam Dichastēres penult. producta.

Cteniatri, sunt medici iumentorū, & pecorū, quos Mulomedicos interpretantur: uerbū è uerbo transferentes. Firmicus: Centauro oriente qui natus fuerit, aut auriga crit, aut equorum nutritor, aut mulomedicus, aut equitarius. Hunc Colu. & Var. Veterinariū uocant, uulgus Marefscalum adpellat.

Ctenos, *κτῆνος*, Latine iumentum dicitur: unde Cteniatus.

Ctesiphon, penult. correpta, nomen architecti, qui templum Dianæ Ephesæ traditur extruxisse, opus mirabile, & toto orbe celebratum: quod postea ab Herosttrato incensum fuit, hac tantum de causa, ut ob aliquod facinus nominaretur. Vide in dictione Ephesus. Fuit & Ctesiphon locus Parthorū. Strabo libro decimoquinto: Propè Seleuciam uicus maximus est, nomine Ctesiphon, in quo Parthorum reges hyemabant. Hic uicus ciuitatis potentiam ac magnitudinem habebat: adeo ut Parthorum multitudinem & adparatū omnem recipiat, ac uenalia necessariaq; artificia illis suppeditet. Quin & Ctesiphontem Babylonici regni caput fuisse. Plinius libro sexto scribit.

C A N T E V.

Cubatus, *us*, ipsa cubandi actio. Plinius: Si in cubatu tonuerit, oua percunt.

Cubicu

Cubiculare, quod ad cubiculum pertinet, ut uestis cubicularis, qua in cubiculis utimur, & Cubicularis lectus, apud Ciceronem lib. 5. Tuscul. questionum legitur.

Cubicularius, qui in cubiculo ministrat, Cicero: Hunc uestri anitores, hunc cubicularij diligunt.

Cubiculum, locus in quo cubile sternitur, ut ibi supercubetur. Seneca ad Lucil. Quid profunt multa cubacula? in uno iacetis. Dicitur & de structura. Plin. lib. 36. Ea, inquit, maxima moles fuit, nec sedet in cubili. Utitur hac uoce Vitruv. lib. 2. Cubile saluatorium, dicitur in quo simulachra Deorum imponi solent: quod & Lararium alio nomine dicitur.

Cubile, penul. produ. lectus: quod in eo cubetur. Et Cubilia, loca in quibus feræ cubant.

Cubito, as, frequentatiuum. Cicero pro Calio: Et propter nocturnos quosdam manes metu tecum semper pulsio cum maiore sorore cubitauit.

Cubitus, & Cubitum, utroq; modo dicitur, curuatura brachij, ubi lacerto iungitur. Et accipitur pro mensura cubiti. Plin. lib. 7. Inuenimus in monumentis, Salaminæ Cautimenes filium in tria cubita triennio accreuisse. Constat autem Cubitum ex sex palmis, digitisq; quatuordecim, ut autor est Vitruvius lib. 3. Sesquipes, hoc est, pes unus cum dimidio, facit cubitum. Pes, est sexta pars altitudinis in corpore nostro: Cubitus quarta. Est præterea Cubitus regius, qui maior est communi cubito tribus digitis, sicut refert Herodotus lib. 1. Est & Cubitus geometricus, qui tantum ualet quantum sex nostra cubita, ut Origenes Augustinusq; tradiderunt. Cubitus in corpore humano est, in quo decens flexura brachiorum. Sic dictus quod supra eum cubare soleamus. A Cubitus pro mensura, fit adiectiuum Cubitale. Inuenitur etiam substantiuum Cubitale, pro ornamento cubiti. Horat. in Sermo.

Ponas insignia morbi, Fasciolas, cubitale, focalia, **Cubo**, as, bui, bitū, quamuis Cubatio, nō cubitio, sicut & eius composita, quæ tam primæ quàm tertie cōiugationis inueniuntur. Ut Accubo, as, & Accumbo, is, Decubo, as, & Decūbo, is, Incubo, as, & Incumbo, is, Recubo, as, & Recumbo, is, Occubo, as, & Occumbo, is. Vergilius: —Nec adhuc crudelibus occubat umbris. Id est, iacet mortuus. Idem: Seu uersare dolos, seu certe occumbere morti.

Secubo, as, & Secumbo, is, quod est, scorsum & separatus cubo. Propert. Miles depositis annosus secubat armis. Liuius lib. 39. Per iocum adulescens uetat eam mirari, si per aliquot noctes secubuisset religionis causa, ut uoto pro ualitudine sua factio liberetur. Habet tamē Cumbo aliqua composita, quæ non habet Cubo, ut Discumbo, quod est, cibi capiendi gratia iaceo, non Discubo. Procumbo, non Procubo. Similiter Cubo, habet aliqua composita, quæ nō habet Cūbo, ut Excubo, non Excumbo. Supercubo, nō Supercumbo. Est autem cubare, iacere, & proprie agrotorum est. Horat. —Cubat hic in ualle Quirini. Id est, agrotat: sicut interpretes exponunt. Idem:

Trans Tyberim longe cubat is prope Cæsaris hortos. Cicero lib. 2. Tuscul. Itaq; narrabat eū grauitate & copiose de ipso nihil esse bonum, nisi quod honestum esset, cubantē disputasse. Colu. lib. 7. cubitorem bouem adpellat, qui sæpe decumbit ex peruicaci contumacia. Quod quidem uitii fame & siti tollendum esse censet, non igni alijs ue iormentis.

Cubus, est figura ex omni latere quadrata: quales sunt tesserae, quibus in aluicolo luditur, ex quo ipse adpellatur. In numeris etiam Cubus dicitur, quum omne latus eiusdem numeri æqualiter in se soluitur: sicut fit quando ter terna ducitur, atq; idem ipse numerus triplicatur.

Cucūbo, as, penul. corr. proprium est uocis noctuæ. Verg.

Noctua lucifuga cucubat in tenebris.

Cuculio, est (ut Iulius Capitolinus docet) genus pilei uiatorium: quo capite obiecto, uagari nocte solent. Apud Catonē De re rustica, uidetur accipi pro cucullo, quum inquit. Quæ opera per imbrem fieri potuerint, nouos fieri centones, cuculiones ue familiam oportuisse sarcire.

Cuculus, penul. corre. & Cucullus, per duplex ll, auis nota. Martial. Quamuis per plures cuculus cantauerit annos. Horatius in Sermonibus: —Cui sepe uiator cessisset magna compellans uoce cucullum.

Cucullus etiam genus uestis est. Inuenialis,

Sumere nocturnos meretrix angusta cucullas.

Vnde constat, fratres nostros Eremitanos male uti hoc uocabulo Cuculla, sœm. gen. Sunt qui accipiant Cucullū pro nauatico aut rustico tegmine, ad arcēdas pluuias. Columel. Cultā uestitamq; familiam, magis utiliter quàm delicate habeat: munitan diligenter à uento pluuiasq; quæ cuncta prohibentur pellibus manicatis, cetonibus cōfectis, uel sagis cucullis. Iuue. Contentusq; illic Veneto duroq; cuculo. Suidas. Κοκκυξ ἢ Ἀσπερὸν, ὃ παρὰ ἡμῶν κοκκυξ. id est, Coccyx, species auis, quæ apud nos Cuccus. Itaq; quum Cuccus Græcum sit nomen, Cuculus est dactylus, per duplex cc, in prima.

Cucimæ, penul. cor. uasa ænea sunt ad calefaciendū aquam. Petronius arbiter in Satyr. Frāgitur ceruix cucumæ, ignēq; ualefcen: em restinguit.

Cucumer, & Cucumis, penultima correpta, à curuore dicitur. Vergilius in Georgicis:

Cresceret in uentrem cucumis, nec sera comantem.

Cucumeres, quasi curuimeres. Hi Pepones etiam dici putantur, qui in cibis impensius refrigerant, aluumq; molliunt. Sed Hiero. in lib. Nume. diuersos ostendit cucumeres & pepones, quum ait: In mentem nobis ueniunt cucumeres & pepones. Est & Cucumis piscis. Ut apud Plinium lib. 9.

Cucumerarium, locus in quo sunt cucumeres, ut apud Esaiam: Derelinquetur filia Sion ut umbraculum in uinea, & sicut tugurium in cucumerario. Pro tugurio Cyprianus custodiariū posuit. Solet enim fieri tuguriaculū, in quo custos uigil obseruat, ne cucumeres auferantur ex cucumerario.

Cucumion, diminut. Græca forma, Latine uero Cucumula.

Cucurbita, proprie auguria est. Sed apud Celsum Cucurbitam, & per diminutionem Cucurbiticula eam adpellari legimus, quæ nunc uulgò Ventosa dicitur. Hac utuntur medici ad sanguinem leui scarificatione educendum, ait enim: Vfus cucurbitulae præcipuus est, ubi non in toto corpore, sed in parte aliqua uitium est.

Cucurbitana pira dicimus, & Cucurbitanus ficus, ob cucurbitae similitudinem. Cc.

Cucurbitarium, locus in quo seruntur cucurbitae.

Cucurbitarius, amator cucurbitarum.

Cucurbitula, non tam paruam cucurbitam, quàm uasculum significat, in quod detrahatur sanguis.

Cucurio, is, penulti. prod. gallorum proprium est. Ouidius: Cucurire solet gallus, gallina gracillat.

Cudo, is, cusi, & cudi, à cædendo, ut quibusdā uidetur. Ver. Ac primum silicis scintillam excudit Achates.

Seruius, id est, feriendo elicit. Nam Cudere, ferire est, unde &

Incus dicitur, quod illic aliquid cudamus. id est, feriamus. Cudatur pecunia, dum imprimiur. Terentius in Heautontimor. Argentū cudo quod tibi dem. Hieronymus per translationē Cudere pro componere usus est. Quam & eadem, inquit, in multis festiuitatibus multorum sanctorū patrum studia miro

cuderint eloquio. Passium protulit Teren. in Eunu. At enim in me isthæc cudetur faba. quod est, in me hoc malum recidet: in me hæc uindictabitur culpa. Vt laborat solum in quo cuditur. id est, batuitur faba quum siliquis exiuit. Vel quod quidam male coctam fabam, & quæ non maduerit, sed dura permanserit, supra caput coqui, uelut ipsi irati granum saxo comminuunt: tum uniuersum malū ad coctū peruenit. Huius composita sunt Accudo, Excudo, Incudo, Procudo, Percudo, & Recudo, quod est, iterum cudo. Varro: Vt hi solent qui uctera metalla recudunt. Et habent penulti. prod.

Cuias, signific. unde. Et non tantum patriam, gentem, nationemq; innuit (ut apud Cic. lib. 5. Tusculanarum quest. Socrates quidem quum rogaretur, cuiatem se esse diceret: Mundanum, inquit. Totius enim mundi se incolam & ciuē arbitrabatur) sed etiam partes & sectam: ut, Cuiates philosophi uos estis; Stoici ne, an Epicurei? Sic Nostras & Vestras. Cic. Nō solum etiam ista uestra oratoria, sed & hæc etiam leuia nostratia. Dicitur & Cuiatis cōmuni genere. Vnde apud Plautum frequenter legitur. Cuiatis es? id est, cuius patriæ & gentis? Aelius: Qui neq; cuiatis esset nunquā potuimus multa rogantes scire. Antiqui enim (ut Priscianus ait) nominatiuum proferebant, Cuius & Cuiatis, cōmuni genere.

Cuius, cuius, cuium, quod antiqui per q, quius scribere solebant, refertur ad personam hominis. Vergilius:
Dic mihi Damicta, cuium pecus? an Melibœis

Culcitra, à culcando, ad quietem paratur, dicta quod in ea tomentum, uel sagū, aliud uel quid inculcetur. Nō est ergo quæ super nos habemus quum dormimus: sed super quam quiescimus. Cice. lib. 4. Tuscul. q. Eripiamus huic aegritudinem, quo modo collocemus in culcitra plumæ, psalteriam abducamus.

Culcitula, fasciculus quidam ligneus in sacris dicebatur.

Culeus, ueter, siue saccus, lino, uel canabi, uel corio factus, ab occultendo, id est, claudendo. Eo utimur ad portanda frumētā. Plī lib. 7. Iunius Valens meruit in prætorio diui Augusti centurio, uehicula cum culeis donec exinanirentur, sustinere solitus. Factus est etiam Culeus pœna parricidarū. Nam parricide sanguineis uirgis uerberati, in culco cum cane, simia, et gallo, & serpente inclusi mari iniiciebantur. Vnde Iuuen. — Quis tam Perditus, ut dubiter Senecā præferre Neroni? Cuius supplicio non debuit una parari

Simia, nec serpens unus, nec culeus unus.

Est & Culeus nomen mensuræ uiginti amphorarum capacis, uel triginta modiorū. Nam duo Culei (ut Iunius Bassus ait) modij quadraginta sunt. Priscianus:
Culeus, hac nulla est maior mensura liquoris.

Vel quadraginta urnas, ut est apud Plinium & Columellam. Hinc Sescquiculare dolium apud Columellam, est triginta amphorarum, quasi unum & dimidiatum. A Græco id nomen tractum. Vaginas enim κελούς adpellant.

Culex, generali nomine uermiculi parui alati culices dicuntur. Hos Græci Conopas uocant, unde & Conopeum.

Culigna, potatorium uas. Cato: Culignam in fœno Græco ponito, ut bene oleat. Cc.

Culina, pen. prod. locus in quo coquuntur epulæ, quasi colina, à colo, is, ut Var. ait, quod locupletiorē in ea ignē colamus. Iuuenalis continens pro contento posuit, scilicet culinam pro cibis coctis, quum inquit. — Sequitur sua quæq; culina. Inde Culinarius, & Culinor, artis, quod est, culinā exercere.

Culleola, sunt cortices nucum uiridum, à similitudine culcorum quibus oleum aut uinum continetur cuius & diminutiuum, uidetur.

Culullus, calix fictilis, quo in sacris utebantur pōtiffices, &

Vestales uirgines. Accipitur & pro urcolo. Horatius:

Reges dicuntur multis urgere culullis.

Et torquere mero, quem perspexisse laborant.

Culmen, quod culmis tegitur. Ab antiquis Culmina dicta sunt tecta: quia ædificia de culmo, id est, paleis è mēsisbus contegebant.

Culmus, frumenti calamus, à radice usq; ad spicam, dictus quod colatur: qui & Columus dicebatur. Vnde & Columē primo, postea Culmen. Stipula, folia ipsa quæ ambiunt culmū. Dicuntur etiam Culmi (ut docet Varro) qui in summo campo nascuntur, quod summum culmen teneant.

Culpa, (ut inquit Donatus) est eius, qui nesciens aliquē læsit.

Culter, & Cultrum dicitur. Propertius:

Et canis in nostros nimis expectrecta dolores.

Quum fallenda meo pollice cultra forent.

Festus: Clunaculum, est cultrum sanguinarium, Hinc Culter lum, & Cultellus, diminutiuum. Est autem Culter, quo utimur in mensa. Iuuenalis: — Spectas & chironomonta uolanti Cultello, donec peragat dictata magistri

Omnia, nec sane minimo discrimine refert.

Quo gestu lepores, & quo gallina secetur.

Cultrarius, munister qui uictimā cultro uictimat: qui alio nomine dicitur Victimarius. Suetonius in Caligula. Admota altariibus uictima succinctus pomparum habitu, elato alte maleleo cultrarium mactauit.

Cultus, tus, ornatus, à colo, is, cuius contrarium est Incultus: Ambrosius lib. Hexameron: Ea prima est gratia, quæ si desit, tota domus deformi horret incultu. Cultus, dicitur quicquid adhiberi potest ad curam corporis, præter cibum.

Cum, præpositio copulatiua. Quandoq; iungitur notanti societate & coniunctione animi: ut, Summa cum beneuolentia, summa cum hilaritate illū excepi. Item iungitur ablatiuo, si comite aliqua persona quis fecerit quippiam: ut, Cum Socrate profectus sum. Et, Mihi cum illo negotiū est. Et, Cum hoste pugno. In compositione uerō postposita inuenitur: ut, Mecū, Tecum, Secū, Quicum, Quibuscū. Interdū ornatus uel metri causa. Aliquādo aduerbiū est, & accipitur pro quādo: quod quidam Quū scribunt, & ueteres Quom scribebant. Verg. Quum faciam uitula pro frugibus ipse uenito.

Cicero: Nonnihil me consolatur, quum recorder quanta me complecteris beneuolentia. Iungitur modo indicatio: ut, cum dico, cū dicebam, cum dixi, cum dicam. Modo subiunctiuo: ut, cum dicerem. Interdū pro dum. Cicero: Cum me in Apriciā contulisset. Interdū pro quāuis, & exigit Tamē, iungiturq; subiunctiuo. Cicero pro Deiotaro: Cū in omnibus causis grauioribus initio dicendi commoueri soleam, tamen in hac multa ita me perturbant. Aliquando pro quoniam, siue pro causa, & similiter subiunctiuo iungitur: ut, Cum inueniam Latinos proprio sermone hæc parū attigisse, conatus sum pro uiribus. Iunguntur quādoq; Cum, & Tum. Quæ licet idē ferē signiificent, diuerso tamē modo ordinantur. Nam in Cū est quiddā minus, in tum quiddā maius, & hoc duobus modis fit. Vt aut generale præcedat, & sequatur speciale: aut ambo sint specialia. Primo modo sic. Quintilianus: Quod cum omnibus cōfirmendum est, tum nobis præcipue, qui rationē dicendi à bono uiro nō separamus. id est, omnibus multū, mihi autē maxime. Altero modo. Idem: Quod opus Marcelle uictori tibi dicamus: quem cū amicissimū nobis, tum eximio literarū amore flagrantem, dignissimū hoc mutue in nos charitatis pignore iudicamus. id est, multum propter amorem tuum in nos, plus tamen propter amorem literarum. Aliquando etiam cum & Tum coniunctiuo iunguntur. Cice. Graui teste priuatus sum, amoris

amoris erga te mei, patre tuo clarissimo uiro: qui cum suis uirtutibus, tum uero te filio superasset omnium fortunas, si te ante uidisset quam uita discederet. Quando autem sit sub duobus uerbis, fieri debet sub eodem modo et tempore, ut Cicero in principio libri De natura Deorum: Cum multa res in philosophia nequaquam satis adhuc explicata, tum diffilis Brute (quod tu minime ignoras) quaestio est, de natura Deorum. Ponitur quandoq; Tum, sine Cum, geminatum uel Triplicatum in rebus paribus. Quintil. Nec indignetur Herodotus equari sibi Titum Luuium, tum in narrando mirae incunditatis, clarissimiq; candoris, tum in concionibus, supra quam enarrari potest, eloquentem, ita dicuntur omnia tum rebus tum personis accommodata. Ponitur nonnunquam Tum pro aliquando. Cicero: Tum hoc tu illud argue. id est, modo hoc, modo illud. Quandoq; pro tunc. Vergilius:

Tum primum nostri Cacum uidere trementem.

Quandoq; est aduerbium ordinis, pro deinde. Idem:

Aeneas matri Eumenidum, magnaeq; sorori, Ense ferit, sterilemq; tibi Proserpina uaccam.

Tum stygio regi nocturnas inchoat aras. Quandoq; pro praeterca. Ibidem lib. 3. — Tum uox tetrum inter odo= rem. Sunt qui distinguant, ut quando praepositio est, cum c, scribi debeat: quando aduerbium seu coniunctio, cum q. Sed cum ratio non sit satis ponderosa, iam doctorum usus obtinuit, ut cum c, semper scribatur. Quare unusquisq; pro ut uoluerit scribet.

Cumaliter, una particula, antiqui pro Cum altero, usurpabant, breuitatis gratia. Cc.

Cum dicto, significat statim post uerba, et uixdum finito sermone. Apuleius: Et cum dicto sutili centuculo, faciem suam iamdudum puniceantem, praepudore obtexit.

Cum imperio est, dicebatur de eo, cui nominatum dicebatur a populo imperium.

Cummaxime, una pars est, et significat nimis. Terent. in Hecy. Hanc Bachidem amabat ut cummaxime, tum Pamphylus cum, pater uxorem ut ducat, orare coepit.

Cum partim, ueteres dixere pro partim. Cato: Ibi pro scorto fuit in cubiculum, surrexit autem e conuiuium cum partim illorum iam saepe ad eundem modum erat. Cc.

Cum potestate est, dicebatur de eo, qui a populo alicui praeficiebatur negotio: seu qui magistratu gerebat. Cic. li. 2. Artis ueteris. Felix an infelix priuatus an cum potestate sit.

Cum primis, significat imprimis. Apuleius: Hic cum primis nobilis ac facundus. Sic dicitur Cum primis.

Cum stomacho aliquid facere dicimus. Hoc est, cum indignatione siue fastidio.

Cum tempore, hoc est, cum mora et spacio temporis.

Cum uenia tua dicimus, hoc est, pace tua, et te permittente. Cc.

Cuma, urbs in Locrensi agro, qui est Ionia, Asiae minoris, a qua Cumae Sibylla, quam aliqui a uicinitate loci Eritheam adpellant. Hae profecta in Italiam, multa de Romanis uaticinata est.

Cumae, arum, ciuitas Campaniae, condita ab his qui ex Calci de urbe Euboeae uenerunt. Hae ab undis nomen traxit. Nam τοῦ ὕδατος undam significat. v, autem Latini in u, conuertunt. ut Byrrhia, burria. Inde Cumani et Cumaei, quamuis et Cumaei et Cumani etiam dicantur a Cuma ciuitate Aeolicorum maxima et optima, et omnium fratre metropoli: quas numero triginta fuisse tradunt, et quarum pars maxima corrui, a qua (ut quidam aiunt) Cumae Sibylla dicta est. Ex hac ortus Ephorus, uir sine cotrouersia clarus, et Isocrati oratori famularis, et historiae conscriptor. Sed ante ipsum, non tamen ex hac

urbe, Hesiodus poeta, qui patrem suum relicta Aeolica Cuma, in Boeotia migrasse dicit. Plutarchus quoque in Symposijs multa, et Suidas. ἡ πόλις κυμαῖος νῦν ἢ κυμαῖος ὑπὸ τοῦ πατρὸς Δίω καὶ μητρὸς Πυκτιμίδους ἐν ἄσκητι τῆς βοιωτίας. Et ipsemet Hesiodus de se ita scribit et de patre suo:

Κύμαρ ἀολλέα προλιπὼν ἐν νῆι μεταλύν
Οὐκ ἄφηνεν Φύγων, οὐδ' ἐπ' ἄλλοις τε καὶ ἄλλοις
Ἀλλὰ κακῇ πενήτη, τῇ τ' αὖτε ἀνδραγαθῇ δ' ἰδωσι.

Νάστα, τὸ δ' ἄρχ' ἐλικδὼν δι' ἵψης ἐνὶ κδομῇ
Ἀσκήτη, χεῖμα κακῇ, θέρεται ἄσφαλές, οὐδ' ἐπ' ἰδωσι.

Hesiodus Cumaeus iuuenis delatus a patre Idio et matre Pycnede in Ascrea Boeotiae. Et ipsemet de se ita scribit, et de patre suo: Cumam Aeolidem relinquens in naue nigra, non diuitias fugiens, neque opulentiam, neque felicitatem, sed malam pauperatatem: quam Iupiter hominibus dat. Habitauit uero prope Heliconem in ærumnosa uilla Ascrea, hyeme mala, æstate uero tristi, nunquam bona.

Cumatilis, color qui et Castius. Cæruleus alio nomine dicitur. Nam Graeci κύματα fluctus uacant. Plautus. Cumatilem togam aut plumatilem.

Cumbam, Sabini uocant lecticam. Cc.

Cumera, penul. corr. uas ingens uimincum, uel etiam ficile, quo frumenta conduntur. Ut inquit Acron. Modo dicitur uas quod capit quinq; uel sex modios, quod lingua Sabinorum Trimodium uocatur. Horatius libro Sermo.

Quir tua plus cumeris laudes granaria nostris.

Cumerum, uas nuptiale, a similitudine cumerarum dictum.

Cuminum, Vide in dictione Cyminum.

Cumulare, implere, coaccruare, et quasi ad cumulum addere. Tractum a mensuris, quibus nihil potest addi. Et dicimus, Cumulo tibi honores: et Cumulo te honoribus. Ambr. lib. 1. Officiorum: Honoribus te cumulaui. Hinc Cumulatum aduerbium, acruatum. Cumulatè, abundanter.

Cumulus, pen. cor. acruus proprie dicitur, quamuis Vergi. Cumulum pro altitudine, et quasi acuminis aquae posuerit. — Insequitur cumulo praeceptus aquae mons. Et Cumulus est, qui additur mensurae planae, ut inquit Festus.

Cunae, et Cunabula, pro eodem accipiuntur, dicta quasi cynae, cynabula. Nam κυναι Graeci enim dicunt, et parere, v, in u, Latine conuertitur, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸ γένμα, id est, sed quod est uerbum. Sunt enim lectuli, in quibus infantes solent iacere, uel loca in quibus nascuntur: qui etiam Incunabula dicuntur. Unde saepe legimus, Ab incunabulis. Nam In, hoc loco nihil significat, sicut et in aliquibus dictionibus, ut Columis et incolumis. Sunt qui Cunabula et Incunabula a cunis deducant, et ea proprie dici existimet, quae ad cunas muniendas et ornandas pertinent, in quibus iacet et conditur infans. Plautus in Amphi. Sed puer ille quem ego laui, ut magnus est, et multum ualet, nec cum quispiam colligare quirit in cunabulis. Et in Tru. Fascijs opus est puluini, cunis, incunabulis. Per translationem uarie sumuntur. Idem in Pseudolo: Sed istic seruus caristo huc qui aduenit, quid sapit usque a cunabulis. id est, usque ab infantia, uel usque a puero. hoc est, ab ea etate quae in cunabulis agitur. Columella: Quum a primis cunabulis, si modo liberis parētibus est oriundus, audisse potuerit. Liui. lib. 4. Ab incunabulis imbutum odio tribunorum. Verg. li. 3. Cunabula pro initijs posuit. Mons Idaeus ubi et gentis cunabula nostrae,

Centum urbes habitant.

Similiter Cicero libro de optimo genere dicendi: Non fuit de Oratoris quasi incunabulis dicere. Cicero in Sallust. posuit pro nutrimentis, quum ait: An ullum existimas posse fieri ciuem egregium, qui non his artibus et disciplinis sit cruditus? An ulla alia putas rudimenta et incu

et incunabula uirtutis, rudimenta pro initijs, et incunabula pro nutrimentis dixit. Quandoque incunabula uocamus nutritionem puerilem, à cunabulis. Suet. de Vesp. Quare princeps quoque et locum incunabulorum assidue frequentauit.

Cuncti, significat quidem omnes, sed qui sunt coniuncti. Omnes, etiam si sunt disiuncti et diuersis locis.

Cunctor, aris, cum c, ante t, à cunctus fit. Contor, aris, cum o, sine c, à contus, quæ est pertica, ambo significant immorari, differre, ab eo quod cuncti simul, sine difficultate moueri non possint, uel ab eo quod qui contis uada rimantur, paulatim procedunt. Liui. lib. 1. Alij dum cunctantur in ripis inter pugna fugæque consilij oppressi. Colu. Nam dispendiosa est contatio, primum quod auius prædam, ceterisque animalibus præbet. Cunctanter, cum mora. Incunctanter, sine mora. Liui. lib. 1. Tum illum haud cunctanter discidisse cotem ferunt. Ponitur quandoque Cunctari, pro dubitare. Suet. de Augu. Cunctari se ne si superesset, eriperet legibus reu. Quandoque pro manere. Verg. Reginam thalamo cunctantem. A Cunctor fiunt composita, Percunctor, et Recunctor, quod est iterum moror. Aug. Tum me recunctantem abripere atque excutere ab eis, et transilire quod uocabar. Cunctatio, mora seu dubitatio.

Cuneatim, significat, per cuneos. Annua. Imperator cuneatim stipatus.

Cuneatus, a, um, quod est in formam cunei factum. Vnde à Liuius forma scuti Cuneator adpellatur, cuius summum latius, imum strictius erat. Et Cuneatus ager, apud Columellam in cunei formam factus: ut puta quum est longus pedes centum, latus ex utraque parte pedes uiginti, et altera pedes decem. Apud Plinium lib. 3. Hispania cuneatur angustius. id est, in cunei formam efficitur. Hinc Excuneatus, de quo in dictione Cuneus. Et Discuneatus. uide loco suo.

Cuneus, *ἡμισὶ λήκτι σίφος*, *ὅς ἐνεοφάρ ἐν τῇ παιδείᾳ ἀλλὰ σφῆρ τῶν ἐπὶ λῶν ἐστὶν*, id est, Græce dicitur σίφος, ut Xenophon in Pædia. sed σφῆρ, id est, cuneus, lignorum est. Instrumentum igitur est quod ad scindenda ligna adhiberi solet. Huius prima pars acutior est, ut quamuis rimulam facile intret: sequens autem latior et amplior. Vergilius:

Nam primi cuneis scindebant fissile lignum.

Per translationem Cuneus sumitur pro peditum multitudine, in cunei formam redacta: quæ cuncta in acie prima angustior, deinde latior procedit. Vt Vegetius lib. 2. scribit. Ab huius etiam cunci similitudine dicta sunt loca in theatro, id est, graduum ordines, in quibus uulgo spectatores stabant inter sedentium subsellia. Iuuenalis:

Digna tuo, cuneis an habent spectacula totis,

Quod securus ames.

Victorinus lib. 3. Cunei spectaculorum in theatro ita diuidantur, ut anguli trigonorum, qui currunt circa curuaturam circinationis, dirigant ascensus, scalasque inter cuneos, ad primam præcinationem. Inde theatrum eleganti epitheto cuneatum dicitur. Vergilius:

—Cuneati hic læta theatri.

Excuneati, ab Apul. dicti sunt, quibus sedendi locus non fuit in cuneis confertis. Sed et conspiciatam turbam, Cuneos dicimus. Cyprian. Stipatus clientum cuneis. Verg. lib. 4. Georg.

Per cuneos geminatus enim populiq; patrumque. Et Cuneus dictus est ager in Hispania, contiguus sacro promontorio.

Cuniculus, animal lepori simile, qui sub terra effossa latere solitus est. Martialis:

Gaudet in effossis habitare cuniculus antris. Item Cuniculus est, diminutiuum à cunco, à quo Cuniculus animal adpellatus est, ut inquit Varro. Item Cuniculus, foramen sub terra occultum, quod neutri generis Fœtus Cuniculum protulit, ex

quo uapor trahitur in balnearibus uaporibus.

Cunila, quæ et Cunilago quandoque à Plinio dicitur, ab Aristotele Conyza: herba est, quam Theodorus Gaza Pulicarem conuertit, quia pulices necat. Columella lib. 10. Cunile nostratis, quam satuream rustici uocant. Huius uero herba multa sunt genera. Nam quædam bubula adpellatur, et semen pullegij habet, quod contra serpentes in uino bibitur. Quædam satureia, à Græcis origanum heracleoticum. Tertia à Græcis mascula, à nostris Cunilago, odoris foedi, radicis lignose, folijs asperis, cuius manipulum si quis in domo posuerit, omnes à tota domo blattas ad eam tradunt conuenire.

Prodest aduersus omnia uenenata.

Cunilingi, dicebatur hoies sordidissimi à cunnis lingendis.

Cunina, Dea, quam prisci colucrunt, quæ cunis infantium præsidere putabatur.

Cunire, est stercore facere. Dictum à cunis infantium, quæ sæpe stercore foedantur.

Cunus, per duplex nn, pars mulieris pudenda.

Cupæ, uasa uinaria maiora, quæ uulgo uegetes adpellantur. Luca. Nanque ratem uacua sustentant undique cupæ.

Cupis enim naues in mari sustentantur, quum ipsarum latera carinaque resarciuntur. A priscis Cupæ dictæ, à Cauo, unde Caupones, à caupis.

Cupedinarij, qui esculenta et poculenta uedunt. Varro lib. 2. humanarum. Numerius equitius Cupes, et Macellus Romanus, singulari latrocinio, multa loca habuerunt infesta. His in exilium actis publicata sunt eorum bona: et ædes ubi habitabant dirutæ. Itaque edificatus est locus, in quo uendebantur ea quæ uescendi causa in urbem erant allata. Itaque ab altero macellum, ab altero forum cupedinis adpellatum est. Terentius in Eunu. Ad macellum uenimus, concurrunt mihi læti obuiam cupedinarij omnes, ceterij, lanij, coqui.

Cupedinarium forum, et Cupedinis forum, à cupiditate: uel quod ibi fuerit domus Cupedinis Romani equitis.

Cupencus, lingua Sabinorum, sacerdos adpellatur. Cc.

Cupes, Cupedia, et Cupedula, ab antijs dicebatur lautiores cibi, siue cupiditas lautiorum ciborum: quod rebus cupidinis alimenta præbeant. Gellius: Coniustabamus ad cœnulam non cupedulas ciborum, sed argutias. Cicero: Ambitio, mulierositatis, peruiacacia, ligurius, temulentia, cupedia.

Cupido, masculini generis, accipitur pro Deo, qui filius Veneris fuisse fingitur à poetis à quo Cupidineus, a, um, Cupido uero fœmin. generis, pro cupiditate, quamuis cupiditas leuior sit quam cupido. Lucil. lib. 19. Cupiditas ex homine, cupidus ex stulto nunquam tollitur: quod cupiditatis pars sit temperatior, defluens à cupidine.

Cupidus, audus. Teren. in Adelp. Tace, egomet conueniam ipsum, ut cupidè accipiat. id est, bene et libeter. hoc est, magna auditate. Accipitur interdum pro amatore, sicut Cupere pro amare. Teren. in And. Vel quod ipsi bene cupio Clyceario. Ponitur tamen consequens pro antecedere. Optime enim amamus aliquos, quum illis bene cupimus. A Cupidus, fiunt comparatiua et superlatiua, Cupidior, Cupidissimus: Cupidius, Cupidissime: et Cupiditas. Item Cupienter. Cc.

Cupressus, uide in dictione Cyparissus.

Cuprum, genus quoddam aris. Vnde apud Palladium Cuprii clau dicuntur. Legimus quoque Cyprium.

Cur, aduerbium, significat quare: licet quidam quur per q, scribendum putant, et à quare per syncopen, atque apocopen deductum, a, et e, literis detractis.

Cura, est flagrans in corde stimulus. Vnde dicta est sollicitudo, anxietas, quasi corroda, quod cor edat, et excruciat. Verg.

Quando

—Quando hæc te cura remordet.

Quandoq; ponitur pro studio, & diligentia, ut salus tua est mihi cure, id est, ad salutem tuam studium adhibeo. Quandoq; pro opere quod adhibita cura fit. *Martialis*:

Teq; piget curæ præmia ferre tue.

Id est, præmia operis abs te facti. Quandoq; p amore. *Verg.*

At regina graui iamdudum saucia cura.

Idem etiam apud inferos, inter monstra habitantia in faucibus inferorum, ponit *Curas*, quasi *Deas* aliquas.

—Et ultrices posuere cubilia *Curæ*.

A Cura fiunt composita, *Tricurus*, & *securus penul. prod.*

Curatio, (inquit *Dona.*) medicorum est, Cura mentis. Cura turæ diligentie. Inuenitur etiam *Curatio* pro iniunctione muneris. *Plautus*. *Quæ mea curatio est.* *Liuius lib. 2.* Quod facile adpareat non tam ad honorem eius curatio altior fæstigio suo data esset factum.

Curator, qui pupillis loco tutoris datur: dictus quod pupillarum bonorum curam gerat. Et *Curator* dicitur, qui rei frumentariæ & agris diuidendis præpositus est. Et à *Gell.* *Catullus* dicitur *Curator* restituendi capitolij. Et generali uocabulo, *Curatores* dicuntur præpositi. Vnde à *Frontino* de *Curatoribus aquarum* scriptum est. *Sueto. in Cal.* *Curatorem munerum ac uenationum*, per continuos dies in conspectu suo catenis uerberatum, non prius occidit, quam offensus putrefacti cerebri odore.

Curatorius, a, um, quod ad curatorem pertinet, ut *Curatoria actio*.

Curcura, insula in mari Adriatico non longe à *Melitine*, alias dicitur *Melane. Cc.*

Curculio, per c, non per g, (ut patet ex *Plauto* qui comædian inscripsit *Curculionem*. Prologum per primus literas uersuum *Curculio* scripsit) animal paruum, frumentum corrodens, quasi gurgulio: eo quod nihil in eo penè aliud quam guttur uidetur. Est enim *Curculio* uia patens, seu fistula in gutture, per quam spiritus attrahitur atq; emittitur. Is constat ex ossibus flexuosis, & mollibus, quasi ex anulis in cathenæ modum copactis & imperfectis. Dicitur etiam spiritalis fistula, quæ semper patet, ut spiritus liberum habeat exitum, qui ad pulmonem, corq; defertur.

Cures, tantum pluralis numeri *Sabinorum* oppidum cui imperabat *T. Tacius*, cuius ciues *Quirites* dicebantur. Conueneruntq; *Romulus* & *Tacius* in hanc sententiã, ut è duobus populis unus efficeretur: & *Sabini* *Romam* migrarent. *Romaq;* nomen retineret. Sed *Romani* & *Sabini Quirites* adpellarentur. *Oui. lib. 2.* *Fasto.* Te *Tacius* paruq; *Cures* *Ceninaq;* sensit. Hinc etiam populi *Cures*, *Vergilius lib. 9.*

—*Tacioq; seni, Curibusq; seueris.*

Curètes, penul. prod. quidam *Cretæ* populi, de quibus *Ouid. lib. 4.* *Meta.* —*Largoq; satos Curetis ab imbri.*

Alij fuerunt sacerdotes *Cybeles*, qui & *Corybantes* dicuntur, qui ad sacra *Cybelis* adnissi sunt casti et puri, illicq; saluant armati. Dicti à *εὐρύς*, quod iactatione significat capitis, quod capita saltando iactent, furijq; agitentur. Alij fuerunt populi in *Dalmatia*. *Lucanus*: Illuc bellaci confisus gente *Curetum*. Item alij *Aetolis* uicini.

Curia, à cura dicta est. Curiarum duo genera erant *Romæ*. Nam locus ubi senatus *Rempublic* curat, *Curia* dicitur. Et ubi cura sacrorum tractatur. *Curiam* adpellamus. id est, ubi uel sacerdotes, res diuinas: uel magistratus, humanas curat. Et non solù pro loco, sed etiã pro hominibus *Curia* sumitur. *Luca.* *Victo iure minax iactatis curia Gracchis.*

Curie etiam nominantur, in quibus uniuscuiusq; partis populi *Rom.* quid geritur. Quales sunt hæc in quas *Romulus* popu-

lum distribuit numero triginta: quas quoniam reipub. curam per earum partium sententiam expediebat, *Curias* adpellauit. His postea additæ aliæ quinq; fuere: ita ut in sua quisq; cura sacra publica faceret, feriasq; obseruaret. *Curia* in qua habebatur senatus, templum erat. Habebatur autem modo in æde *Apollinis*, modo in delubro *Concordiæ*, modo in hoc, modo in illo templo. *Curia Calabra*, nuncupata est à uocandis calendis, nonis, & idibus. *Curia Hostilia*, quam primum ædificat *Hostilius* rex *Rom.* *Curia Romana*, dicitur pontificis maximi patrumq; & minorum pontificum conuentus: quod in ea totius orbis terrarum, & *Christiana* reipub. negotia curentur, nec minus profana quam sacra.

Curiales, dicuntur qui sunt eiusdem curiæ: sicut *Tribules*, eiusdem tribus. *Curiales* flamines, curiarum sacerdotes. *Curiales mensæ*, in quibus immolabatur *Iunoni*, quæ *Curis* est adpellata.

Curjata comitia, conuentus qui litiũ caussa in curis fiebat.

Curifugia, nomen uille *Nicolai Perotti* nuper inditũ, quam in agro *Sentinati* habebat, inter duo fluentia: *Sentinum*, & *Neuolan*, ubi est saluberrima cœli temperies. *Cc.*

Curiones, à curis dicti sunt, in quibus sacerdotes ita res diuinas curabant: sicut senatus res humanas in curia *hostilia* curare solebat, ut inquit *Varro*: Et *Curiones* dicuntur præcones. *Iul. Capitolinus*: Ille, qui curionem dicere iussit, imposturam fecit, & passus est. *Euseb. lib. 4.* *Ecclesiastica histo.* *Missio* curione ad populum iubet uoce maxima protestari *Polycarpum*, tertio confessum se esse *Christianum*. *Plau. uerò* in *Aulu. agnum* *Curionem* adpellat macilentum, tanquam ob curam sit emaciatus. Vnde à contrario *Apul. in Flor.* agnum opimum & pinguem dicere uolens, adpellauit *Incuriosum*. Et *Curiones* dicti sunt quidam *Romani* ciues.

Curionatus, us, ipse magistratus adpellatur.

Curionia sacra, quæ à *Curionibus* in curijs fiebant.

Curionium dicebatur æs, quod dabatur *Curioni* ob sacerdotium *curionatus*.

Curiosus, à multa cura dicitur, siue in bonũ, siue in malum. In malum, quoties plus diligentie, quam oporteat rebus uel nostris uel alienis adhibetur. In bonũ, quũ cura supra modũ utimur ad res bene gerendas. Est igitur *Curiosus*, qui multũ siue diligenter aliquid curat. *Cicero* *Appio Pul.* Ita est homo non modo prudens, uerumetiã æquus uir & curiosus. Et pro *Sext.* Etenim animus eius uultu, flagitia parietibus tegebatur. Sed hæc obstructio, nec diuturna est, neq; obducta: ita ut curiosus oculis perspicere non possit. In bonũ quoq; *Colu. lib. 3.* usus est aduerbio. Sin autẽ ipsam uitem sternere uoles, iuxta radicẽ ita ne ipsam ledas curioso fodito. Similiter *Incuriose*. *Gell.* Si quis nõ incuriose legat. Nõ est ergo *Curiosus*, à parua cura, uti *Valla* putauit: sed à diligenti & optima. De derivatione quoq; quũ dicat. *Curiosus* nõ tam à cura, quam à curia uidetur descendere, cuius compositũ magis est in usu. *Incuria*, id est, negligentia. Iam & si *Curia* à cura dicatur, non ei assentio, neq; de compositione ut à curia componatur *incuria*. Sed dico ita uenire *Curiosus* à cura, per adiectionem literæ i, quemadmodum et *curia*, nisi à curio sumere uelimus. Vtrũq; *Plau. in Aul.* posuit: Etiam agnum nisi, quo quidem agno sat scio Magis curiosam nusquam esse ullam bestiam. Volo ego ex te scire qui sit agnus curio. Qui ossa atq; pellis totus est, ita cura macer. Quin exta inspicere in sole etiã uiuo licet. Ita is pellucet, quasi *laterna Punica*. *Festus* exponit *Curionem* agnũ, quasi confectũ & extenuatũ curis. Similiter *Incuria* per adiectionem i, liquet nõ à curia, sed à cura componi, quod significatio corũ aperte declarat. Nã *Cura* & *Incuria* diuersa sunt opposita

opposita, ex aduersaq; eorum significatione facile monstratur, Incuria a cura componi: quoniam in, negatiue stat, & auerius significatio ex contrario alterius edocetur: eo quod sicut Cura diligentia est, ita Incuria negligentia. Vt Cice. in Leli. ostendit. Vituperanda est rei maxime necessaria tanta incuria. Quod non significaret, si à cura componeretur. Nā esset locus a cura diuersus, quoniam Curia locus erat, ubi curas publicas gerebant, & ubi cura sacrorum publica. Nec adiectionem literæ i, Incuriosus & Incuria, nisi euphoniæ causâ factam puto, quod non recte sonet Curosus et Incura. Curia uerò accepisse i, arbitror, ut aliam à cura significatiōnem caperet, & nihilominus primitiui naturā semper oleret. A Curiosus fit Curiositas pro affectione et diligētia. Ab Incuria, Incuriosus. Ambr. lib. 1. Offi. Incuriosus salutis, gloriæ cupidus. Plin. Rebella sepe humor incuriose datus. Aliquādo incuriosus capitur pro pingui, ut apud Apule.

Curis, lingua Sabinorum hasta dicitur. Vnde Iuno dicta est Curitis, quia eandem hastam ferre putabant.

Curius, nomen Romani ciuis exactissimæ frugalitatis, & perfectæ fortitudinis. Hic quum in scamno sederet, & Samnitum legati magni auri pondus publice missum attulissent, inuitarentq; ut eo uti uellet; Respondit M. Curium malle imperare locupletibus, quam locupletem fieri. Et qui acie uinci non potuit, eum pecunia corrumpi non posse.

Curmundula, pira erat gratissimi saporis, corticis tenerissimi, quapropter à multis nequaquā corio detractō edebatur.

Curo, as, à cura fit. Est & Curare operā dare. Cice. Cura ut ualeas. Aliquando incumbere & curā habere. Plau. Tu quæ agenda sunt, curā. Sed in idem recidunt. Aliquando mederi. Cic. Difficilius alijs alijs morbis curantur. Aliquādo rescere. Vnde curare corpus dicimus, quum de hominibus loquimur, quod est cibo, lauacro, & his similibus operam dare. Verg. Corpora curamus, fessos sopor irrigat arius.

Terent. in Adelp. Accepol Syrisce te curasti molliter. id est, cibasti, uel reuicisti. Quū uerò de apibus & huiusmodi animalibus, cibo tantum accipimus. Huius cōposita sunt Accuro, unde Accuratus. Concuro. Plautus in Bacc. Magis unum in mente est mihi. Nunc satis ut cōmode pro dignitate obsonij hæc concuret coquus. Procuro, de quo alibi. Percuro, perfectus est curo. Col. lib. 7. Hic idem sanguis nisi missus fuerit, sanie creabit: quod si suppurauerit, tarde percurabitur.

Curriculo, aduerbium, significat cursim, statim, celeriter.

Curro, is, cucurri, cursum, eius composita quandoq; gemināt syllabam, quandoq; non. Vergilius lib. 4.

Decurrere iugis, alijs de parte patentes

Transmittunt cursu campos. Liuius lib. 22. Qua cuique proximum fuit decurrerūt. Cato contra Pisonem: Video hac tempestate concurrisse omnes aduersarios. Terent. in Hecy. Vna illarū interea propere præcurrit. Currere uerò proprie in terra dicimus, unde fit Cursus. Sed figurate & in mari naues uelociter uolantes, Currere dicuntur. Vergilius:

Sed tibi qui cursum uentii quæ fata dedere. Apulcius:

Et inopinati nauium cursus terrorem adicere. Et habet passuum in tertia persona, ut inquit Priscia, sicut multa alia. Nam dicimus Curritur spatium, aratur terra, inseritur arbor. Terē. in Adel. Decurso spatium, bibitur uinum, &c. Composita huius uerbi sunt, Accurro, quod est ad aliquem locū, uel hominem, auxiliandi complacendū us causa curro. Terē. in And. Ibi tum exanimatus Pamphilus, bene dissimulatum amorem, & celatum indicat. Adcurrit, mediā mulierem complectitur. Concurro, simul curro. Et Cōcurrere, simul omnes currere. Lactan. lib. 2. Tum uerò alacres ad Deorum templa cōcur-

runt. Aliquando significat cōtra, siue aduersus currere. Nam quum duo exercitus collatis signis prælium ineunt, cōcurrere dicuntur. Verg. —Audetq; uiris concurrere Virgo. Sall. Maximo clamore cum infestis signis concurrunt, id est, simul omnes aduersus currunt. Concurro, à quo Circūcurso. Ambro. Discite uirgines nō circuncursare per alienas ædes. Discuro, per diuersa loca curro, aut huc et illuc curro. Liui. lib. 1. Signoq; dato iuuentus Romana ad rapiendas uirgines discurret. Excurro, extrā curro. Cicer. Apio Pul. Mandauit utriq; eorum, ut antè ad me excurrerēt: ut tibi obuiā prodire possem. Aliquādo de malo intelligitur, quū sunt excursiones à militibus quæ idem sunt quod incursiones. Nam Excursiones uocantur respectu illorum, à quibus recedunt. Incuriones, respectu eorum in quos recurritur. Liui. lib. 1. In fines Romanos incurrerunt populabundi magis, quam iusti more belli. Incurro, introcurro. Intercuro, inter mediū curro. Cic. lib. 1. ad Heren. Alterū genus narrationis est, quod intercurrit nonnunquam fidei aut criminationis, aut transitionis, aut alicuius adparitionis causâ. Occurro, Præcurro, Antecurro, siue cito antè eo. Plau. in Amph. Me captas quia tute ab nauicanculum alia uia præcurristi. Terē. in Eu. Abi, præcurre, ut sint domi parata. Procuro, Percuro, perfecte siue ad finem usq; curro. Recurro, retrō curro, aut cito sequor, Plautus in Cis. Ego ad anū recurro cursum. Terē. in Adel. Vbi me illic non uidebit, iam huc recurret sat scio. Cic. Terē. Et si Desip. po quoq; ita imperaui statim ut recurreret, id est, subito reuerteretur. Hinc Recurso, as, quod est sepe currendo & recurrendo, aut uolucendo & reuoluendo eo. Vergilius:

Vrit atrox Iuno & sub noctem cura recusat.

Succurro, Transcurro, ultrò uel de loco ad locum subito uado. Terenti. in Eunu. Tu abi atq; obsera ostium intus, dum ego transcurro ad forum.

Curruca, parua auis quæ alienos pullos, proprios putans, nutrit. Iuuen. Tu tibi nunc curruca places.

Currus, us, cuius dimi. est Curriculus, uel Curriculū, breuissimum uehiculi genus, quod eo ueteres ad cursum in ludis utebantur. Curti. lib. 8. Aliorū turbati equi in annem præcipitauerunt curricula. Est etiam Curriculum cursus. Iuuenalis: —Et totas effudit habenas.

Curriculo quem si reuoces subsistere nescit.

Cic. pro Rabi. Exiguū nobis uitæ curriculū natura circūscripsit, immensum gloriæ. Plau. in Epi. Nam ut apud portum te cōspexi curriculo occæpi sequi, uix modo adipiscēdi potestas data est. Item Curriculum, significat tempus. Vergil. lib. 3. Curriculo expulerat somnum quum fœmina primum.

Id est, medio tempore. Et Curriculum, locum siue interuallū ubi curritur, denotat, à carceribus ad calcem, qui ἡ ἀρχὴ τοῦ δρόμου λέγεται, id est, Curriculū dicitur Græce. Apul. Quos sepe in curriculo uectores fuisse constat.

Cursim, aduerbium, significat currendo, & Incursim, celeriter. Cæcil. Nullus sum, nisi meā rem propere incursum perdere. Plaut. Cursim curram, quod est, currendo curram.

Currito, frequentatiuum à curso frequentatiuo. Diome. Sunt quedam iteratiuorum & iteratiua sepe in tres gradus deducunt uerba. quale est uideo, deinde uiso, & quod plus est, uisito. Item curro, deinde curso, & cursito. Terenti. in Hecy. Hodie mihi haud potestas data est, ita cursitando atq; ambulando, totum hunc contriui diem.

Curso, as, sepe curro, uel continuo, sepe uado. Cice. in Cato. Alij scandant malos, alijs per foros cursent. Terent. in Hecy. Trepidari sentio, & cursari, horsum, sursum.

Curfor, qui currit, & curfor tabellarius dicitur, à celeritate cundi,

curidi. Martia. Curforem sexta ibi Rufe remisimus hora.
Curforius, a, um, quod ad cursum pertinet, ut naui curso-
ria. Sidonius. Tiphim cursorium ascendi.

Curfura, e, idem quod cursus. Var. Equi alij sunt idonei ad
rem militarem, alij ad uecturam, alij ad admissuram, alij ad
cursuram.

Curfus, us, & **Curfio**, currendi actum significant, quod &
de nauigante & equitante potest intelligi.

Curtus, a, um, incultus, quasi mutilus. Hora. Nūc mihi curto
ire licet mulo uel si libet usq; Tarentum.

A Martiale dictus est Curtus calix, id est, fractus. Et à Per-
fio, Curta supellex. Hinc Curto, as, à quo Decurto, de qui-
bus in dictione Decurtatus.

Curuamen, ipsa curuatio. Ouidius lib. 2. Meta.
Sectus in obliquum est lato curuamine limes.

Gell. Sub alio atq; alto coeli curuamine.

Curuesco, curuus fio. Ambrosius: Olearum non curuescen-
tium ubertate baccarum. Huius compositum est Incuruesco,
quod protulit Cicero in Tuscul. Ramos baccarum ubertate
incuruescere.

Curuipes, dicitur qui curuos habet pedes. Cc.

Curule, neutri ge. per simplex r. Et Curulis scemi. gen. sedes
ex ebore, qua maiores magistratus utebantur in curru. Hora.
lib. 1. Epi. Cuilibet hic facies dabit eripietq; curule.

Cui uolet importunus ebur. Nam senatores qui curulem
magistratum, hoc est, maiore honore gessissent, honoris gra-
tia in curian uehi soliti erant curru: in quo sella esset supra
quam considerent. Curules etiam dicebantur equi quadrigæ-
les, uel magistratus qui curulibus uehebantur. Lucan. lib. 3.
Prætor adest uacueq; loco cessere curules.

Curuo, as, flecto, deorsum aspicio capite deflexo. Laet. lib. 2.
Quia curuant coeleste animal, ad ueneranda terrena. Idem
in eodem. Ille uobis sublimem uultum dedit, uos in terram
curuamini. Huius composita sunt Accuruo, quod est iuxta
curuo. Columel. lib. 4. Nam fragilis est ea parte materia, qua
torta & accuruata, quum deponeretur coeperat uitium. Re-
curuo, rursus curuo. Idem lib. 3. Omnis nux unam radicē mit-
tit, & simplici stylo prorepat: quum ad scrobem solidum ra-
dix peruenit, duricia humi coercita, recuruatur. Incuruo, est
eiusdem cum simplici significationis.

Curuus, a, um, quod est inflexū ac contortū, à quo Incuruū,
ualde curuum. Teren. in Eunu. Incuruus, tremulus, labijs de-
missis. Donat. Incuruus, ualde curuus: sicut Infractus, ualde
fractus. Procuruus. Vergilius: —Neq; illa procuruan
Expectant falcem. Recuruus. Curuum etiam dicitur bu-
ra, que quasi temo est inter boues.

Cuso, as frequentatiuum à cudo. à quo Accuso, Excuso, Incu-
so, & Recuso.

Cuspis, posterior pars hastæ, licet quandoq; pro ipsa hastâ,
& quandoq; pro summitate hastæ ponatur. Hinc componi-
tur Tricuspis, & deriuatiuum fit Cuspido, as, quo usus est
Plin. lib. 11. Vrorum cornibus barbari Septentrionales po-
tant, urnasq; binas, capitis unius cornua implent: alij præfi-
xa his pila cuspidant.

Custodela, à ueteribus custodia dicebantur.

Custodia, obseruatio, quandoq; etiā ponitur pro eo, q custodi-
dit. Tibul. Sed pretium si grande feras, custodia uicta est.
Quandoq; pro eo qui custoditur. Suctoni. in Domi. Nec nisi
secreto atq; solus, plerasq; custodias, receptis quidem in ma-
nu catenis audiebat. Et ff. de reorum custodia scribitur. Ne
quis receptam custodiam sine caussa dimittat. Et alibi. Si cu-
stodia se interfecerit, uel præcipitauerit, militis culpæ adscri-

bitur. Item Custodia carcer adpellatur. Columel. lib. 1. Nam
illa solennia sunt omnibus circumspectis, ut ergastuli manci-
pia recognoscant, ut explorent an diligenter uincta sint, an
ipsæ sedes custodiæ satis tutæ munitæq; sint.

Custodiarium, locus in quo quis aliquid custodit. Cypria.
Derelinquatur filia Sion, sicut casa in uinea, & sicut custo-
diarium in cucumerario.

Custodio, is, iui, itum, obseruo. Gell. lib. 1. Parsimoniā apud
ueteres Romanos, & uictus atq; cœnarū tenuitas, nō dome-
stica solū obseruatione ac disciplina, sed publica quoq; animad-
uersione, legumq; complurium sanctionibus custodita est.

Custoditio, est opera ad aliquid custodiendum sumpta.

Custoditum, quod cum custodia est. Incustoditum, quod
sine custodia est. Martialis:

Incustoditis & apertis Lesbia semper Liminibus peccas.

Custos, qui rem aliquam tuetur et curat, unde Custodē ostij
dicimus, qui curat ne quis iniussus ingrediatur. Custodē hor-
ti, qui prohibet aliquem in eū ingredi, uel damnum facere. Cu-
stodem sacrorum, qui sacrum ministrat atq; obseruat. Verg.
At domus Herculei custos pinaria sacri.

Cice. lib. 2. Malus enim custos est, diuturnitatis metus.

Cutiones, dicti uidentur à cōtractione, quod in emendis, uen-
dendisq; mercibus tardi perueniant ad iusti pretij finem.

Cutis, pellis siue corium. Plin. Ergo cutis ipsa sensu caret ma-
xime in capite, ubicūq; per se ac sine carne est uulnerata, nō
coit, ut in bucca, cilioq;. Huius diminutiui est Cuticula. Com-
posita sunt Intercus, morbus. Intercutaneum, quod intra cu-
tem est. Subcutaneum, quod est sub cute. Subtercutaneū, quod
subter cutem est. Recutiti etiam à cute dicuntur Iudæi. id est,
circuncisi, & cute, hoc est, præputio priuati.

C A N T Y.

Cyamea, gemma quæ fracta fabæ similitudinem præfert.
Cyamus, significat fabam. Suidas, κύαμις ἑδος ὀσπρίου, id est,
fabæ genus leguminis, & magicalis est.

Cyane, es, pen. indifferente, Nympha Sicula fuit, quæ in fontē
sui nominis conuersa fertur. Ouid. lib. 9. Metamor,

Cognita Cyane præstanti corpore Nympha. Et lib. de Pōto:

Quaq; suis Cyanen miscet Anapus aquis.

Cyaneæ, siue Cyanitæ, insulæ, seu magis scopuli, sub Thracio
Bosphoro, qui speciē habent inter se cōcurrentium, quæ na-
ues fluctibus immergāt, ob aduersos in se uentos cōfligentes,
quæ & à complodendo sunt etiam Symplegades adpellatæ.

Cyaneus, color ceruleus. Var. Cyanea penula amictus græ-
satur. Dicitur & Cyanus. Plin. In nomine est & Cyani co-
los. Græci κύανος dicunt. Hinc, Cyaneus gemma adpellatur ex
iaspidum genere colore cerulco.

Cyathisso, uerbum, id est, potum pedetentim capio. Plaut.
Cyathisso apud te quando poto. Cc.

Cyathus, penul. corr. paruum poculum. Iuuenalis:
Cardiaco nunquam cyathum missurus amico.

Ad cyathum stare dicuntur pincernæ, regibus quibus cy-
athissant. hoc est, cyathum uinum ministrant. Suctoni. in Casa.
Sed C. Memmius etiam ad cyathum & uinum Nicodemi
stetisse obiecit. ἡ Μυμνίστι κύαθος λέγει, ὅτι κύω ἐστὶ τὸ φιλεῖν καὶ ἂν
οὕτως ἐστὶ τὴν Φιλίαν ἔχοντα ὡς ὁ κύων, ἢ καὶ κύας ἔφη κύαθος οὕτως
παρὰ τὸ κύω κύαθος, ἔτοι μὲν κύω. id est, Græce Cyathus di-
citur, quoniam κύω est amo: etenim sic in amicitiam, ut pu-
tant, ueniunt: quanquam Suidas inquit, Cyathus à κύω, quod
est fundo. Est etiam Cyathus genus quoddam mensuræ, quo
cibaria Gallis dari solebant. Columel. lib. 9. Nam singulis
captum, quaterni cyathi, diurna cibaria sunt, quum magis
terni uel bini præbeantur. Plinius lib. 22. scribit, cyathum
u per se

per se pendere drachmas decem.

Cybele, es, et **Cybeles**, is, uel æ, pen. cor. (nam, ut docet Serui. anapestus est in hac dictione Cybele) fuit uxor Saturni, à Cybello Phrygiæ mote seu oppido, ubi eius sacra primo sunt instituta. Scribit Festus Cybelen à nonnullis ideo adpellatam, quia ageret homines in furorē, quod Græci κυβελῆς, taxillis ludendo dicunt. id est, atrezare dela persona, gesticulari. ut Hornerus 16. Iliaos: Sacerdotum enim Cybeles proprium est caput rotare. Suidas. κυβελῆς ἡ γὰρ παρὰ τὰ κυβέλλα ἔρη, ὁρεῖα γὰρ ἡ θεὸς, διὸ καὶ ἐποχῆτι λέοντων (ὑγείης) κύνασθαι κυβέλλῃ ἱεροὶ ἔστιν. Id est, Cybele Rheia in montibus Cybelis. Montana enim Dea, ideo uehitur leonum iugo, et cinædi ei sacri sunt. Hæc primum Ops, et Terra dicta fuit, quod sit Dea telluris, quæ et Vesta dicitur, propter quod curru uehi à poetis fingitur quia terra pendet in aëre. Et rotis sustineri: quia rotatur et semper uoluit mundus. Mater Deum, quia omnia gignit. Et mater alma, ab alendo. Et mater Phrygia, à monte Phrygiæ, quæ pluratio numero Dyndina uocant. In eo sacra sibi per Corybantes instituit. à quo Dyndime, et Dyndimene, à nonnullis uocatur. Et Berecynthia, à mote Phrygiæ, qui βερεκύνθος adpellatur. Et Pales, quod sit pabulorum Dea. Rheia, ἀπὸ ῥέω, fluo, quod terra adfluens sit omnium rerum. Dicta est Idea et Phrygia et Pessimuntia, de qua Claudii.

Turrigenamq; petiit Cybelen sinuosa draconem. Martia.

Et Cybeles pifto stat corybante tholus.

Ex Apuleij sententia eadē erat Dea Cybele, Bellona, et Isis. Quandoq; tamē metri gratia scribitur per duplex ll, et sit Cybelle Bacchius pes, ex prima breui, et duabus lōgis. Prop. Vertice turrigero iuxta Dea magna Cybelle. Luca. lib. 1.

Et lotam paruo reuocant Alcione Cybellen.

Cybiū, piscis genus, quod ita scissum est, ut medium aque pateat in omnes partes ad similitudinem tesserarum. Plin. lib. 32. Cybiū est concisa pelamis.

Cyclades, pe. cor. insula in Ionio mari, quibus ab ortu solis, Aegæū mare est, ab Occasu Myrtilū, occupat ad septuaginta milia. Dictæ Cyclades, quod in cycli formam disponantur. Nam à promotorio Gereſto, circa Delum in orbē sitæ sunt. Alij dicunt uocari Cyclades, nō quia in rotunditate sitæ sunt, sed quod longo ordine eas circuire necesse sit, propter promontoria. unde et Vergil. — Sparsasq; per æquor dixit Cyclades. Sunt autem numero quinquaginta tres.

Cyclas, adis, uestis fœminea rotunda. Nā Græci κύκλον circum, καὶ κυκλῶ, circundo dicunt. Iuue. Hæ sunt quæ tenui sudant ex cyclade. Et uidetur uestis tenuissima explicatilis et spatiosa. Propert. — Et longa cyclade uerit humum.

Cycli, quasi circuli, loca erant Athenis, ubi aliqui uenibant. Id autem nomē est tractum à circulari circumsistentia uēdenorum. Cyclus enim rotundum significat. Quare Menæder ait: Itaq; ego mihi uideor per Deos immortales uidere, me ipsum indutum currere circum ac uenire.

Cyclopes, pe. prod. gigantes seu reges antiquissimi in Sicilia, iuxta Aetnam uno oculo in fronte. Cyclops, quasi circularis oculus. κύκλος enim rotundū, et circulum dicit. et, oculus.

Cydarum, penul. corr. genus nauiculæ.

Cydnus, fluius Siciliæ, qui Tarsum apostoli Pauli urbē diuidit, cuius aqua cōtra podagras, teste Plinio, ualet. A Tauro ortum habet, ut inquit Strabo, ab undarū colore sic dictus. Nam quicquid candidum est Syrii Cydnum uocant.

Cydon, insignæ Cretæ oppidū, à quo malū Cydoniū, pomū qd' dicitur Cotoncū. Pli. His proxima amplitudine mala, quæ uocamus Cotonca, et Græci Cydonia, ex Creta insula adueſta. Seren. Aut quæ poma Cydon Cretæis misit ab oris.

Inde Cydonitem adpellat Palladius cibum ex Cydonijs decoctis, et melle confectum. Cotonatum uulgò dicitur. Est et Cydon nomen uiri proprium. Et Cydones populi.

Cygnologo, is, apud Martianum ponitur pro dulciter canens in similitudinem cygni, qui moriturus amœne canit.

Cygnus, Latine olor, auis candida, anſere maior, argutam uocem habēs, et quum ad mortem peruēnit, maximo dolore angitur, adeo ut flere uideatur. Ouidius:

Dulcia defecta modulatur carmina lingua

Cantator cygnus funeris ipsa sui.

Fuit autem Cygnus Phaëtonis amator. Post illius interitum diutino fleu in hanc alitem mutatus esse dicitur in fabulis.

Cygnus, a, um, ut uox cygnica, quæ est cygni. Quandoque Cygnus dicitur candidus. Fuit insuper Cygnus filius Maritis. Vnde Hesiodus in aspidē. ἐνδ' ἔτι οἱ κύκνη· ὡς ὅτε μένεθ' ὀδὸς εἰδὼν κτενέμεθα μεμαῶς σέκ' ἑκάλε· χαλκῶν ἔγχοις. id est, ubi certe cygnus quidem præpotentis Iouis filiū occidere promptus, scuto iniecit æream hastam.

Cylicrani, natio est quædam hominum in Hispania, prope Heracleam habitantium. Cc.

Cylindraceus, a, um, quod est factum ad similitudinem cylindri. hoc est, teres et oblongum. Plin. scribit siliquas pifso quod genus leguminis est, cylindræas esse. Et Anaximader dixit terram esse formæ cylindrææ.

Cylindroides, uocatur figura columnæ quæ iacitur.

Cylindrus, columnula lapidea, rotatilis, qua rei rusticæ scriptores aream æquari iubent. Vergilius:

Area tum primum ingenti est æquanda cylindro.

Cato: Arcam ubi frumentum teratur, sic facies. Confodiatur minute terra, amurca bene conspergatur, et combibat plurimum, cōminuito terrā, et cylindro, aut paniculo cœquato. Tractū nomen ἀπὸ ῥ κυλίων. id est, à uolendo. Præterea Cylindrus dicitur omne quod rotatu facile est. Cic. de Fato.

Sed reuertatur ad cylindrum, et ad turbinē suam, quæ moueri incipere, nisi pulsa nō possit. Id autē quū suapte natura, quod superest, et cylindrū uolui uel uersari turbinem putat. Sunt et Cylindri lapili teretes. hoc est, oblongi atq; uolubiles, quibus mulieres et donabantur, et ornabantur. Pli. lib. ultimo de beryllis, qui mira longitudine placebant, ait. Ideo cylindros quidā ex his facere maluit, quā gemas, quoniā est summa cōmendatio in longitudine. Ex quibus uerbis colligitur Cylindros oblongos esse, gemas uerò quadratas, aut rotundas. Solinus similiter inquit. Indici reges hoc genere gemarū in longissimos cylindros amant fingere. In qua significatiōe quidā Chelydros scribi debere putat, quasi genus illud ornatus simile esset spiri serpentium, quos Chelydros adpellant.

Cylisma, atis, uolutabrum, uolutatio.

Cylis, Græcè poculum, et calix Latine dicitur.

Cyllarus, nomen unius ex centauris, qui amantem habuit Hyllenomen centauram, ambo forma præstantes. Est et equi Pollucis secundum Vergil. 3. Georg. uel Castoris secundum alios proprium.

Cylleborus, Steleni filius, qui uigente bello Troiano cum Aegiale Diomedis uxore consuetudinem habuit. Cc.

Cyllene, mons Arcadiæ, ubi enutritus Mercurius fertur.

Cyllenius, per duplex ll, cum y. Mercurius dicitur, quod omnem rem sermone, sine manibus conficiat: quibus partibus corporis qui carent, κυλλοὶ uocantur. Lucanus: — Motuq; celer Cyllenius hæret. Ideo quadratum cum fingunt. Alij uolunt, quod in Cyllenia uia sit enutritus. Alij quod in monte Arcadiæ Cyllenæ. Alij quod à Cyllene sit Nympha educatus.

Cylydros

Cylydros, genus serpentis, ex κυλίων, uoluo. ὄφεις. serpens quasi uolubilis serpens, quod cundo saepe se inuoluat.

Cyma, foetus, partusq; brassicae, quasi κύμα, quod foetū significat. Celsus: Mali est succi brassica, magisq; etiā cyma eius. Plin. lib. 9. Ex omnibus brassicae generibus suauissima est cyma siue quyma, et si inutilis habetur. Colu. maior pars eius brassicae in cymam profilit. Cymata etiā dicuntur haec à Colu mella, quae uere proximo post primā sectionē à caulibus colliguntur. Vel ut alij dicunt tenuiores cauliculi. Cyma etiam oppidum est Aeolicum. Itē Cyma, atis. Latine dicitur unda. Et id quod à caulibus colligitur, sicut modo dictum est.

Cymatilis, uestis illa dicitur, quae instar undarum fluctuat, ab undis et fluctibus quae Cymata nominantur. Nam Cymatilis ex eo nomen accepit, quod fluctuum similis, et textura ipsa fluctus imitetur, qualia hodie uestimenta Symbalota nominant, quae magis Cymbalota dici debent.

Cymba, genus nauis. Iuuenalis: Atq; una transire uadum tot milia cymba.

Cymbalistae, qui pulsant cymbala: sicut Tympanistae, qui tympana pulsant. Apul. de Deo Socratis: Barbara autē strepitu cymbalistarum et tympanistarum choraularum.

Cymbalum, instrumentum musicum, quod in sacris matris Deum cum tympanis habebatur.

Cymbium, genus poculi uinarij procerū, ac cymbae simile, quae Graecè κύβιον dicitur. Vergil. lib. 3. Inferimus tepido spumantia cymbia lacte. Videturq; diminutiū à Cymba. Alij Cymbiū quasi cysimbium per syncopen dici uolūt, à cysso hedera, quod ex ligno hederæ fieret. Sed et ab Apuleio Cymbium dicitur, quod Latine Serui. Situlam uocat.

Cyme, siue Cynei, à Cymo Locrorum oppido. Vnde in Varrone Cynicus Antigonius, mendose legitur, pro Cymeus, Cyneus uel.

Cyminum, penult. prod. quod nos γ, in u, uertentes Cuminum dicimus. Est autem Cyminum et syluestre quaternis aut quinis folijs, ueluti ferratis, multis aegritudinibus magno usui, sed pallorem bibentibus gignit. Persius: Et pallentis grana cymini.

Cyminus, pen. corr. Hetruriae lacus est, monti suppositus. Verg. lib. 7. Et cymini cum monte lacum.

Cymodocce, pen. corr. dicta q. undas maris quiescere faciat.

Cymothoe, Nympha nomen sortita à uelocitate cursus. κύμα, fluctus. θοός, uelox.

Cynachante, arbuscula quae acinos ueluti uuae producit Latini caninam sentem, et uulgo uuam spineam nominant.

Cynæthium, ut scribit Dionysius lib. 1. Antiquitatum, est ciuitas in Arcadia ab Aeneae socio, ibi uita functo, sepultoq;. Hinc Cynæthenses populi, quos tamē alij à Cynetho Lycæonis filio putant adpellatos.

Cynanche, à canibus dicta est, quos infestat, praefocatio est nocturna maxime, pituita, crassa et lenta in fauces ceruicisq; delata. ἀπὸ τοῦ κυνός, ὃ ἐστὶν ὀφθαλμὸς. id est, à cane et suffoco, quod est angere.

Cynegetica, dicuntur uolumina de uenatione conscripta, κυνηγέτις ἢ κυνηγέτης, uenator. Flavius Vopiscus refert Olympi Nemesianum scripsisse Cynegetica.

Cynici, penulti. corre. Cuiusdam sectae philosophi, eius princeps Antisthenes. Hercules et Diogenes fuisse sic dicti, uel à Cynosarge gymnasio ubi uersabatur Antisthenes, uel κυνός, canes, quasi canini, quia essent in caullis, castigationibusq;, more canum mordaces, contra uicia. Vel quia obscenitate, licentiaq; sermonis, rabiem quandam caninam repraesentaret. Vel quod nequaquam, ut canes adularentur, sed oratione ac

gestu in delinquentes inueherentur.

Cyniphes, is, pen. corr. musca minutissima, longis cruribus, in capite habens rostrum, quo perforat pellem hominis. Nascitur ex humore, et iuxta aquas abundat.

Cyniphis, siue Cyniphos, fluius Aphricae, à quo et regio eo nomine dicta est, in qua maximū sunt hirci. Hinc grex Cyniphis, id est, grex hircorum. et Cyniphia pellis, hircina. Mar. de Vdombus:

Non hos lana dedit, sed olentis barba mariti.

Cyniphio poterit planta latere sinu.

Cynocephalea, herba canino capiti similis, κεφαλή caput dicitur.

Cynocephali, penul. corre. bestiae similes simijs, praeter capita canina, in Aethiopia, uolenti ad saltum, feri morsu. Augusti. lib. 16. de ciuitate Dei: Quid dicam de cynocephalis, quorum canina capita atq; ipse latratus magis bestias, quam homines confitentur. Plin. lib. 7. Gens quam Cynoccephalos uocamus lacte uiuunt.

Cynodontas, dentes caninos dicunt, qui in ultimo senio oriuntur.

Cynoglossa, herba quae dicitur lingua canis, γλῶσσα enim lingua dicitur. Dicitur et Cynoglossus. Cc.

Cynomyia, musca canina, κύων κυνός, canis. μυία, musca, quae sanguinem ab animalibus exugit. Haec praecipue canum auribus insidet, et uulnerat eas.

Cynopolis, canum ciuitas in qua Anubis colitur, et honor et sacer quidem cibus est canibus constitutus. Ab hac Cynopolitana praefectura adpellata est, qui in ea habitant Canarij dicuntur.

Cynorhodos, penulti. corre. rosa syluestris, id est, canis rosa: sic dicta, quia eius radix ad morsum canis rabidi, unicum remedium oraculo quodam compertum fuit. Quidam dicunt esse lilij genus rubens.

Cynos, Latine canis, quo nomine etiā dicta est ciuitas in Locride. Liu. lib. 3. tertiae decadis. Cynum Locridos emporium. Ptol. in Locride cynos et calliaros. ἐν τῇ καὶ κύνος, κυνός.

Cynosorchis, quasi caninus testis, herba quae et orchis, et Cynosarconia dicitur, folijs oleae mollibus ternis.

Cynosarcina, herba dicitur folijs oleae mollibus ternis, semipedis longitudinis in terra stratis, radice bulbosa, longa, duplici ordine: Superiore quae durior est, et inferiore quae mollior. Aeduntur ut bulbi cocti in uineis forte inuenti, dicitur et Cynosarconia.

Cynosbatum, alij Cynospaston, genus rubi folium habet uestigio hominis simile, fert et uuam nigram, in cuius acino neruum habet. Cc.

Cynossena, Graeco sermone dicitur canis sepulchrum, quo etiam nomine dictus est tumulus Hecubae uxoris Priami, quae ex dolore impatibili, post cladem exitiumq; patriae ac suorum, in canem conuersa fertur. Plinius: Cynossena ita uocatur Hecubae tumulus.

Cynosura, penultima producta, canis ura, id est, cauda, et minor ursa dicitur. Lucretius lib. 9.

Te segnis Cynosura subit, tu sicca profundo,

Mergi plaustro putas. Sunt autē duae Arcti, quarum una dicitur maior ursa, quam Graeci Heli: en dicunt: altera minor ursa, Cynosura à Graecis dicta, nā populi Graeci eam notare soliti. Hanc Sidonij afficientes continue nauigant. Ouid. Esse duas arctos, quarum Cynosura uocatur

Sidonij Heli: en Graia carina notat.

Cynozoon, herba sic dicta, quod foetore eius ricini canum auribus decidant. Alij Cynozon dicunt. Cc.

u 2 Cynthia

Cynthia, Diana dicta, à Cyntho mōte in Delo insula, in quo nata cum Phœbo est: unde & Apollo Cynthius, & à quo ipsa insula Delos, Cynthia. Qui mons tantæ celsitudinis feratur, ut umbra sua totius insulæ ambitum tegat. Cynthia etiā locus Romæ, ubi Cynthorum monumētum fuit. Et à Diana Propertius amicam suam Cynthiam, ob pulchritudinem uocauit, quæ prius Hostilia uocabatur.

Cynum, metallum.

Cyparissus, fuit nomen pueri Telephi filij, quem Apollo amauit, postea in sui nominis arborem conuersi. Cypareßus, & per synæresim Cypressus, deinde conuersione γ, in u. Cupressus dicitur. Vergilius:

Aëriæ quercus, aut coniferæ cyparissi. Idem:

Et tenerem ab radice ferens Syluane cupressum.

Dicta Cyparissus, quod corpus eius à rotunditate in aërem erigitur. Vnde & Conos dicitur alta rotunditas, & fructus eius Conos appellatur. Hæc arbor natu morosa est, & Plutoni sacra: quoniā succisa nō regerminat. Ideo funebri signo, ad domos defunctorum illam posuere maiores. Petroni. in Saty. Gaudent ferali circum tumultata cupressu, A Cyparissus fit Cyparissinus, & à Cupressus, Cupressinus deducitur.

Cyphi, genus suauissimi odoris. Hieron. Odoris autem suauitas & diuersa thymianata & anomum, cyphi, ænanthe, muscus, & peregrini muris pellicula, quod dissolutis & a maioribus conueniant, nemo nisi dissolutus negat.

Cypiron, genus est herbæ palustris, seu iunci, quæ & Cyprius.

Cypirus uero alia herba est, quæ gladiolus dicitur, radice bulbosa & odore uicino nardo. Est & per se Indica herba quæ Cyperis uocatur, gingiberis effigie commanducata croci uim reddens.

Cyprinus, genus piscis, de quo Plin. & Aristotel.

Cyprium es, dicitur quod uulgari usu nominatur Cupriū, unde Cuprum clauī.

Cyprogenia, dicuntur quæ sunt in Cypro genita, etiam Venus, ut Homerus in Hymnis.

Cyprus, insula in Carpatio mari, inter Ciliciam & Syriam, diues, luxui dedita, unde & Veneri sacra. Horatius:

Sic te diua potens Cyprī. A Cypro urbe in ea sic adpellata. In ea mercatus erat quondā nouem regnorū sedes. Vrbes in ea præclaræ, Cythera, à qua Venus Cytherca dicta est.

Paphos, Palepaphos, & Salamina. Hæc inter maiores nostri maris insulas, locū sibi uēdicat, cuius Septentrionales partes Trachæ Ciliciæ oppositæ sunt, ibiq; cōtinēti proxima est.

Orientales Ifsico sinui, Occidentales Pamphylicum alluūt pelagus. Australes Aegyptiū: Ambitus insulæ trium millium, et quadringentorum, ac uiginti stadiorum. Hinc Cyprius, a, um,

unde tres parue insulæ huic propinquæ Cypriæ nominantur. Et Venus Cypria, quod ei primū in Cypro templū sit cōstitutū. Vel qā parietibus præsideat. nā Græcè παρὶς parēre est.

Similiter Cyprius, a, um, possessiuum, & Cyprianus nomē uiri proprium. Cyprus etiam dicitur uua florens, & species quædam extrinsecus uirgulti in Aegypto: ferens etiā floridū quendam fructum in modum florentis uuæ prolatum. Sed uidetur magis (ut inquit Hieronymus) ad fructū uitis respicere, quū dicitur in Canticis. Botrus Cypri dilectus meus mihi in uineis in Gaddi. Plin. lib. 12. circa finem dicit arborē odoratam in Aegypto, folijs & semine coriandro similē, coquitur in oleo, & exprimitur. Inde unguentū regale, quod Cyprius, siue Cypriū dicitur. unde in Canticis scribitur, Cypri cum nardo, nardus & crocus, fistula & cinnamomū cū uni-

uersis lignis Libani. Nascitur in multis locis, sed in Cypro insula odoris suauitate præstat, ideo Cyprus est adpellata.

Cypseli, aues quæ & hirundines. Dictæ ex eo, quod nidum speciei cypseli, id est, cistellæ ex luto fingunt. Fuit & Cypselus tyrannus apud Corynthus. Etiam à Cistula nomen acceptum, quam Græci Cypselon uocant, in qua delituit occultatus à matre, quum ad perniciem uestigaretur.

Cyrcerum, nauis Asiatica prægrandis. Plau. Quū percontor portitores ecquæ nauis uenerit ex Asia, negant uenisse. Conspicatus sum interim cyrcerum, quo maiorem non censeo.

Cyrene, es, & Cyrenæ tantum plurali numero, penul. prod. oppidū Libyæ inclytum, potensq; conditum à Batto Lacónico, quem Callimachus progenitorem suum fuisse tradit. Ab hac Cyrene tota Libya Cyrenia dicta est à Cyrene, quæ & Cyrenia, uirgine, Penei regis Arcadiæ filia, quam rapuit Apollo è monte Pelio, & in Aphricam, quæ uergit in Aegyptum transtulit: ex qua filios suscepit quatuor, Aristeu, Nomium, Antecum, & Argum. Hinc Cyrenaicus, a, um, ut regio Cyrenaica, & philosophia Cyrenaica, quam Aristippus Socraticus Cyrenensis instituit. Hinc Hegesias philosophus, de quo Cic. lib. 1. Tuscul. originem duxit. Hanc regionem Plinius adpellat Pentapolitanam, à numero quinq; urbū, quibus maxime inclyta est, quarū hæc sunt nominat: Beronice, Arsinoe, Ptolemais, Apollonia, ipsaq; Cyrene. Scribit Sall. Cyrenenses magnum ac diuturnum bellum gessisse cum Carthaginiensibus de finibus agrorum. Est & Cyrene nomē urbis in Cypro insula, quam Cyrus cōdidit, ex qua natum putant Simonem patrem Alexandri, & Rufi. ut est apud Euangel. Augu. lib. de pastoribus scribit Simonem Cyrenicum qui angariatus est, ut Christi crucem tolleret, fuisse Aphrum, & hanc Cyrenem Aphricæ contiguam esse.

Cyreneus, a, um, quod ex Cyrene est. ut homo Cyreneus, qui natus est ex Cyrene. Cyrenesis similiter. ut homo Cyrenesis.

Cyrios, Latine proprius, authenticus, dominus. Vnde Cyriacus, dominicus, proprium nomen.

Cyrnī, sunt populi q̄ lōgissimo auo utūtur, à Cyrno insula.

Cyrnus, Græcè κύρνος, insula est in mari Ligustico, quam Latini Corsicam dicunt. Dicta Cyrnus à Cyrno Corsice rege, prius Teranne nominata: quia ibi Terannei populi Thesaliæ habitauerunt, longa passuum centum quinquaginta milia, lata maiore ex parte quinquaginta, circuitu trecentorum uiginti duorum milium, distans à uadis Volaterranis sexaginta duobus milibus passuum. Hinc Cyrneus, a, um. Vergilius:

Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos.

Cyrnea, uasis uinarij genus. Plaut. Cadus erat uini, inde impleui cyrneam.

Cyrphis, rupes quædam Parnasi montis.

Cyrestica regio, à Cyro dicta est, ubi Cyrestis Dea colebatur, quam Minervam interpretantur.

Cyrrha, iugum Parnasi montis Boeotiæ. Martialis:

Quid tibi cum Cyrrha, quid cum Permessidos undas?

Cyrrhea, urbs in Helicone, iuxta Nyssam. Lucanus:

Sed mihi iam numen, nec si te pectore uates

Accipiam, Cyrrhena uelim secreta mouentem

Solicitare Deum, Bacchumq; auertere Nyssa.

Cyrrhus, nomen duorū fluuiorū, quorum unus Armeniae & Hyberiae fines interluit, & per Albaniam labitur. Oritur in monte Caucaso. Alter est in Media.

Cyrus, primus ex regibus Persarum fuit, ut Iustinus lib. 1. scribit, qui deuictō Astiage ultimo Medorum rege, Medorum imperium transtulit in Persas: & subacta Asia totum Orientem in potestatem redegit. Postremo quum bellum Scythis

Scythis intulisset, eosq; clade magna adfessisset, Thamyris eo tempore Scytharum regina compositis insidijs ducenta milia Persarum cum ipso rege trucidauit: ita ut neq; nuntius tantæ cladis superfuerit. Caput Cyri amputatum, in urem, humano sanguine repletum, coniectum fuit, cum hac exprobratione: Satis te sanguine, quæ sitisti. Hunc Hebræi ציר uocant, quod interpretatur quasi miser.

Cyffus, genus hederæ, quæ sola sine adminiculo stat, à Græcis Orthocyffos dicitur, quo etiam nomine dictus fluius quidam.

Cythus, à quibusdam inter genera hederarum nuncupatur. Hæc arbuscula est in insula Cypro, in cuius folijs pingue inest, quod rore mixtum mane liquefcit. Quidam hanc arbusculam Cytharum uocant.

Cythera, pen. prod. cum y, et e, ante r, pluralis tantum numeri, neutrigeneris, insula est contra Cretam (uti scribit Strabo) in qua ferunt Venerem primum uetam concha marina, unde et Cytherea dicta est. Cuius secunda corripitur, quoniam in primario producat. Vergilius lib. 10.

Est Paphos Idaliūq; mihi, sunt alta Cythera. Idem: Parce metu Cytherea manent.

Hanc Solinus Cytheream, à Cythereo Phœnicis filio uocauit, Porphyryssam Aristo. à præstantia purpurarum, sed Porphyrida Plinius: Est et Cytherea una ex Cycladibus insulis, et ut Laërtius scribit Laconia insula.

Cythereis, nomen fuit libertæ Volumni, quam Gallus poeta amasse dicitur. Vergiliam Lycorin nominat.

Cytheriacus, a, um, nomen possessiuum, ut nectar Cytheriacum, quod pro suauitate Veneræ ponitur.

Cytheriades, Musæ dicuntur, à saltu cui Cytheron nomen est.

Cytheron, mons Bœotia non longe à Thebis. Oui. li. 3. Met. Vadit ubi festus faciendæ ad sacra Cytheron Cantibus et clara Bacchantium uoce sonabat. De hoc tamen in dictione Parnassus, et in Helicone.

Cytnos, insula una ex Cycladibus, à Cythno primo habitatore sic adpellata. Alio nomine Ophiussa, ac Dryopis. Hinc Cythnius, a, um, possessiuum, ut Timantes pictor Cythnius dictus est.

Cythoris, nomen meretricis nobilis quo tempore Origo et Arbuscula meretrices fuerunt.

Cytinus, flos sativæ punice, ut Balaustrum syluestris. Vt est apud Dioscoridum. Pli. uero Cytini interpretatur pomum ipsum immaturum, et primum partem eius florere incipientis. Flores uero ipsos in ipso cytino crumpentes Balaustra, naturæ asstringentis. Solet tamen adpellatio hæc et ad alia quoque genera congruere. Dioscoridum. Apollinaris herbæ flores cytnos adpellauit.

Cytisus, pen. cor. genus fruticis inter campos et sylvas, omnium pabulum quod lac auget, ut Plin. lib. de anim. 3. Inuetus primo in Cytiso insula, ut ait idem, inde translatus in omnes Cycladas et urbes Græcas. Colum. lib. 3. Cytisum, quem Græci aut zeas, aut carnicin, aut trifarin uocant, quamplurimum habere expedit, quod gallinis, apibus, ouibus, capris et omni generi pecudum utilissimum est. Idem lib. 10. Vtrique Cytisus. Est enim sativa et altera sue spontis.

Cytōrus, pen. prod. mons in Asiatica regione, quæ Paphlagonia nuncupatur. In eo buxus plurima nascebatur, unde et Buxifer à Catullo dicitur. Vergilius:

Et iuuat undantem buxo spectare Cytorum. Fuit et Cytorus, siue Cytorum ciuitas, Synopensium emporium, à Cythoro Phryxi filio condita et adpellata, ut testatur Strabo.

Cyzicenus, Atheniensis philosophus, in Mathematica, et in cæteris scientijs excellentissimus, præcipue in Geometria.

Cyzicus, siue Cyzicum, insula in Propontide, duobus portibus iuncta continenti, habens urbem eiusdem nominis moenibus, arce, et turribus marmoreis, cui nomen indidit Cyzicus rex, quæ Iason per imprudentiam interemit. De hac Ouid. lib. 1. Fast. Hinc propontiacis hærentem Cyzicon oris.

Cyzicon Aemonia nobile gentis opus.

Fuit hæc ciuitas magnitudine et pulchritudine cum primis Asiae urbibus comparanda, paci et bello apta, tribus armamentarijs inclita: quorum aliud armorum, aliud instrumentorum, aliud frumenti erat receptaculum. Huius habitatores Cyziceni adpellantur. Verum Pius Papa in Asia hanc Cyricum adpellat, non Cyzicum. Et de Cyzico sic scribit. Nunquid Cyzicus nobis non satis constat, adeo claritate rebus adimunt tempora, et nos homunciones diuturnam querimus in hoc seculo gloriam: quam potentissimæ ciuitates retinere non potuerunt.

DE L I T E R A D.

L I T E R A quandoque pro th aspirato ponitur, ut theos, Deus. Quandoque conuertitur in b, ut quod olim duellum, nos iam bellum dicimus, et duellona, bellona. Quandoque in l, ut à sedeo olim sedda dicebatur, quæ nunc sella. Quandoque in r, ut meridies, ab eo quod est, medius dies. In-

terponitur nonnunquam in compositis hiatus, prohibendi causa, ut in prodest, redarguo. Subtrahitur quando sequens syllaba ab se cum alia consonante incipit: ut ascendendo, aspicio. Quando autem conuertatur in alias literas dictum est in Ad.

Dacia, per c, regio in Scithia, quam quidam Thraciæ partem, quidam conterminam dicunt. Alij provinciam citra et ultra Istrum esse autumant. Hæc (ut Ptolomæus scribit) à Septentione, parte Sarmatiæ, à Meridie Danubio terminatur, quam nonnulli Dalachiam magnam esse uoluerunt. Cuius populi Daci et Dace dicuntur, qui olim (Strab. teste) Dauī adpellati sunt. Ex quo apud Athenienses Dauorū nomina Seruilia plurimum abundabant. Hinc factum est, ut in comædijs serui introducantur Dauī nominati, qui alio nomine Getæ dicti sunt.

Dacicus, dictus est qui Daciam uicit: sicut à Germania, Germanicus. Iuuenalis: Cum lance beata Dacicus et scripto radiat Germanicus auro.

Dactylion, Græci anulum dicunt à digito, qui Græcè δακτύλος dicitur. unde et Dactylotrocha, pro anulorum repositorio.

Dactylus, pen. corr. à Latinis dicitur digitus, ad cuius similitudinem metri pes uocatur. Item Dactyli carice, id est, fructus palmæ. Apitius: Et croci drachmæ singulæ, dactylorum ossibus torridis quinque, his denique dactyli nunc mollitus est. Est et Dactylus uua genus, in logum porrectæ, à Columel. Dactylides dicuntur uua à digitali fragilitate.

Dacus, a, um, quod est à Dacia. Spartianus: Ad bellum Dacum Traianum familiariter profecutus est.

Dædala, neu. gen. urbs Lyciæ, à monte Lyciæ, seu à Dædalo ibi sepulto, quoniam cum coluber aquaticus ex amne Nino in paludem in quam Dædalus commebat egressus momordisset.

Dædalus, pen. cor. dici potest ingeniosus, quo nomine dictus est Atheniensis faber egregius, Icarī pater, qui ferram, asciam, perpendiculum, terebram, glutinam, lithocollam inuenit. mælumque et antennam nauis imposuit. Hic accusatus quod Perdicam, sororis filium interemisset, iudicij metu in Cretam fugit, ubi Labyrinthum fabricauit: ubi Minotaurus includeretur, opus portentosissimum humani ingenij. Dictus Dædalus (ut quidam existimant) ἀπό το δαδάλου, quod est uariare. Alij hoc uerbum à Dædalo deriuatum putant, ob multiplex, uariumque ingenium hominis, propter quod Græci δαδάλου, uarium

uariū dicunt. Et Lucretius terram ob rerū artificiorūq; uarietatem Dædalum nominat. Ennius simili modo Mincruā, Vergilius Circen. Plautus Logodædalos uocauit, qui dolum colunt sermonis ornatu.

Dæmogorgon, Latine dicitur Deus terræ. Nam Damon Deus, (ut ait Lactan.) Gorgon terra seu potius sapientia terræ, quum saepe Damon sciens, uel sapientia exponatur.

Dæmon, Latine sciens dicitur, ἀπὸ δὲ δαίμων, scio. Aug. lib. 9. de Ciuitate Dei: Dæmones dicuntur, quoniam Græci uocabulum est, ob scientiam nominati. Nostræ religionis homines adpellant spiritus, in cælo à Deo creatos, qui de cælo deiecti, partim in terræ infimo, partim in hoc aëre damnati sunt. Hinc Eudæmon et Cacodæmon, pro bono et malo dæmone. Dæmon, etiam animus humanus in corpore situs uocatur.

Dæmonicus, a, um, quod est demonis. Lactan. lib. 4. in fine. Sed illi dæmonicis fraudibus irretiti, diuinum nomen, cultumq; perdidit.

Dæmonium, idem quod dæmon, numen, deitas.

Dæmoniosus, et **Dæmoniacus**, qui à Dæmone possidetur. Vnde de aplo Thoma scribitur q; dæmoniosi liberabantur.

Dagnades, alicuius quas potatibus Aegyptij ad coronas deuinciebant, dum potum exercebant: quæ cantando et morficando non paterentur dormire potantes.

Dagon, דָּאָגוֹן, nomen idoli Philistinorum: interpretatur frumentum, uel piscis.

Dalmatia, regio Illyrica cõtermina Liburniæ uersus Occidentem, à qua Dalmatæ dicti sunt populi, qui (ut Apia. scribit) donati ab Augusto fuere. In ea Iadera ciuitas insignis, rerum abundantia, et Ragusium, olim Epidaurius dicta. Hinc Dalmaticus, a, um. Suet. Externa bella duo per se gessit. Dalmaticum adolescens adhuc, et Cantabricum.

Dalmaticatus, Dalmatarum uestibus indutus. Lamp. in Cõmodo: Dalmaticatus in publicum processit.

Dama, genus capræ syluestris, tam masc. quam fœm. ge. Verg. Cum canibus timidi uenient ad pocula damæ. Mart.

Dente timetur aper, defendunt cornua ceruum,

Imbelles damæ quid nisi præda sumus?

Huius diminutiuum est Damula.

Damascus, urbs nobilissima, caput Syriæ. Vnde Damascena pruna autore Plinio, Liui lib. 15. dicta creduntur. Hebraice דַּמָּאָס.

Damia, cognomen Cybeles, et Damatris eius sacerdos. Cc.

Damium, sacrificium quod minime erat publicum, Damie Deæ. Cornucopiæ.

Damnas, pro damnatus apud iurisperitos. Marcus: Quisquis mihi hæres erit dare damnas esto. Cc.

Damnifico, damnum facio. Cc.

Damno, as, damno afficio. unde Indemnitas, qui nullo afficitur damno. Sed quæ de peccato, uel de peccati poena agitur, quædamq; ablatiuo, quandoq; genitiuo iungitur. Cic. lib. 4. ad Herenn. Maiores nostris si quam unius peccati mulierem dānabant, simplici iudicio malefactorum multorum cõuictam oportebat. Quo pacto? Quoniam, quam impudicam iudicauerāt, eam ueneficij quoq; damnatam existimabant. Et lib. 1. Tuscul. Sed plurimi contra nituntur, animosq; quasi capite damnatos morte mulcant. Quando uero non adponitur pretium uel peccatum, poenæq; peccati, accusatiuo tantum iungitur, et significat culpo. Hiero. in præf. Pent. Quid igitur? damnamus ueteres? minime. Sed post priorum studia in domo domini quod possumus laboramus. Cic. lib. 4. Tuscul. Rerum naturam quam errorem damnare uoluimus. Interdum Dammare accipitur pro exheredare. Vnde è duobus filiis, alterum hæ-

redem institutum, alterum damnatum legimus. Interdum pro compellere, obligare, et necessitate astringere. Tercen. Tuus est damnatus gnatus, non tu. Interdum pro liberare. Vergil. Damnabis tu quoq; uotis. Et est translatio, quasi ut damnati compelluntur malefactorum poenas luere: ita tu uotis supplicum compelleris eos exaudire. A participio Dānatus, fit compositum Indemnatus, qui indicta causa, id est, non defensa, aut incognita causa damnatus est. Sall. Hi primo capere quæque pessimum, et omnibus iniustum, indemnatum necare. Aliquando Indemnatus dicitur non damnatus. Liui. lib. 2. Eum indemnatum, in dicta causa non debere uiolari. Composita à Damno sunt Condemno, et Prædamno, quod est ante dāno. Liui. lib. 4. Totam culpam eius temporis in prædamnatum colam legam transfirentem, omnes tribus absoluerunt.

Damium, et **Damnatio**, à demptione, quasi diminutione quum minus de re factum est, quam quanti constat. Damnosus, a, um, quod est cum damno. Col. lib. 1. Quod etsi per partes nonnunquam damnosum est, in summa tamen compendiosum. Aliquando sumitur actiue. Ut res damnosæ, quæ damnum infert. Aliquando passiue. Ut apud Plautum in Epidico: Damno se sene, pro eo qui damnum subeat.

Damocles, nomen proprium unius ex assentatoribus Dionysij. **Damocetas**, cum diphth. æ, nomen pastoris. de quo Vergil. in Bucc. Dic mihi Damoceta, etc.

Damon, nomen philosophi Pythagorici, qui cum Pythia arctissimo amicitiae uinculo constrictus fuit.

Dan, דָּאָן uicus est in quarto à Pancade miliario cunctibus Tyrum, qui usq; hodie sic uocatur, terminus Iudeæ provincie contra Septentrionem. de quo et Iordanis דָּאָן flumen erupens, à loco sortitus est nomen. Ior quippe fison. id est, fluuium, siue riuum Hebræi uocant.

Danaë, cum æ, sed non diphth. Græcè Δανάη, nomen Acrisij filie. Frequenter imò semper æ diuiditur. Ut apud Ouidium lib. 2. de Trist.

Quid Danaën Danaësq; nurus matremq; Lyei.

Danaus, Aegyptij frater, Argiuorum rex, qui anno egressionis populi Israël trigesimo secundo, Siencelo rege expulso, Argos tenuit, ibiq; quinquaginta annos regnauit. Genuit quinquaginta filias, quæ Belides dictæ sunt. Hæ una nocte uiros suos, Aegyptij filios, præter unam interfecerunt. A Danao fit patronymicum fœmininum Danaides. Seneca in Hercules: Ut neq; frustra Danaides plenas ferunt.

Dani, populi Germaniæ, nunc Daci dicti. Cc.

Danis, nomen unius ex Centauris. Cc.

Danissima, mutuum, usura.

Danista, fœnerator, creditor. Plaut. Morigerus est mihi danista, qui de me argētum nō petit. à dando, quod det fœnori, uel à Græco, ἀπὸ δὲ δανίζω, quod est mutuare.

Danisticus, fœneratorius.

Danubius, et Danubiū dicitur. Serui. Ister fluuius est Scythiæ, qui et Danubius nominatur. Sall. Nomenq; Danubiū habet, in iugis Germaniæ montis Arnobæ oritur, per innumeras lapsus gentes dicitur Danubius, ubi Illyricū attingit, Ister: sexaginta annis acceptis in mare inuoluitur. Amb. li. Hexa. Danubius de Occidentalibus partibus Barbarorum atq; Romanos interfecans populos, donec Ponto ipse condatur.

Danunt, quandoq; à ueteribus dicebatur pro dant: et Duis, pro dederis. Plaut. Cui seruitutem Dij danunt lenoniam.

Dapalis cœna, quæ diuersis et amplis dapibus constat. Pli. Pauonem cibi gratia Romæ primus occidit orator Hortensius, dapali cœna sacerdotij.

Dapatice, aduerbium. id est, lautè. Cc.

Dapati

Dapaticus, a, um. quod est amplum, magnificum: ut negotiū dapaticum.

Dapes, sunt magnifici, & opipari adparatus. *Martialis*: Illa quidem laeta est, dapibusq; instructa superbis, Sed nihil omnino te recitante, placet.

Daphne, proprium nomen puellæ *Nymphæ*, & *Daphne*, ut docet *Strabo* nemus apud *Antiochenes*. uide in dictione *Epi daphne*.

Daphnia, gemma comitialibus morbis utilis existimata. *Cc.*

Daphnis, Latine laurus, fuit (teste *Serui*) *Mercurij* filius formosissimus. Fuit & *Daphnis* *Antiochiæ* suburbanū, quod octoginta stadiorum ambitu claudebatur, ut ait *Strabo*: *Ly-* cia præterea solum *Daphne* fuit, & in ipsis *Ponti* faucibus ad dextram nauiganti portus, autore *Stepha*. *Daphnis* ad ostium *Nili Pelusiacum* reddit *Herod.*

Daphnites, penul. prod. dicitur *Apollo Ammonius*.

Daphnoides, lauri genus, frutex est ramosus, crassiore ac molliore folio, quam laurus. *Cornucop.*

Daphnon, lauretum dicimus. *Cc.*

Dapifer, dapes ferens.

Dapino, as. penul. prod. significat exhibeo à dapibus. *Plau-* tus in *Cap.* Tibi dapinabo.

Dapfa, apud ueteres genus sacrificij, quod fiebat aut hyeme seuicenti, aut uere: à *Græcis* δᾶψα uocatur.

Dapfile, aduerbium, abundanter. *Suetonius* in *Vespa*. Sed & conuiuabatur assidue, ac sæpius recte ac dapfile.

Dapfiliis, penul. cor. abundans, liberalis. *Græci* δαψιλία lar- gum dicunt. *Colu. lib. 4.* At spionia dapfiliis musto, δαψιλία largitatem, abundantiam rerum, liberalitatemq; unde nostri quoque *Dapfiles* aliquando lautos, & liberales adpellant. *Plautus* in *Aulul.* Istas magnas factiones, dotes dapfiles, nihil moror. id est, adfluente & largas.

Dardanarij, dicuntur propolæ, qui omnia præmunt, uti de- mum carius uedant: dicti à *Dardano* quodā contaminatissimo profligatissimo *Mago*, à quo etiam *Dardaniæ* artes, à *Colu.* uocantur magicæ, eius sunt uerba. At si nulla ualet medicina repellere pestem, *Dardania* ueniunt artes.

Dardaniæ artes, uocantur magicæ artes.

Dardanum, genus ornamenti quod lacertis adhibebatur. *Pli-* nius lib. 33. Cuius sceleris nos coarguimus illū primū, qui au- ro dignitatē per anulos fecit, ut habeāt in lacertis iā quiddā & uiri quod è *Dardanis* uenit, & *Dardanum* uocabatur.

Derdanus, nomen *Electræ*, *Iouisq;* filij: qui quum *Iasium* fratrē interemisset, inde fugiens *Samothraciam* deuenit, unde *Vergilius*: —His hortus in agris

Dardanus *Ideas* *Phrygiæ* penetrauit ad urbes, *Threiciamq;* *Samon*, quæ nunc *Samothracia* fertur.

Et ab ipso *Dardano*, *Dardania* regio in *Phrygia* uocata est, & postea *Samothracia* dicta. *Sallust.* tamen à rege *Darda-* norum *Myda* qui *Phrygiam* tenuit, dictam ait: Et *Darda-* nide populi. Hic *Erichthonium* genuit, qui filium habuit *Troem*, qui *Troiam* (quæ prius *Dardania* adpellabatur) à suo nomine uocauit. Hic filios habuit *Assaracum* & *Illum*, qui urbem regiam à se *Ilion* nominauit. Huius filius fuit *Laomedon*, *Priami* pater.

Darius, nomen regis *Persarum*, qui 36. annos regnauit, cui *Xerxis* filius ex *Atosa* *Cyri* filia, successit in regno. Hoc no- men habet penul. product. quoniam apud *Græcos* scribitur per e, diphthongum.

Daricus, pen. cor. nomisma priscū, *Darij* imagine percussum.

Darideus, nomen regis *Persarum*, tempore *Tiberij*, *Caij*, & *Claudij* imperatorum.

Darmentius, fluuius *Meduallorum*, sese per confragosa lo- ca in *Rhodanum* præcipitans.

Daseia, densitas spiritus, & signum est uocalis aspiratæ.

Dafypus, dicitur lepus, quod hirsutos habet pedes. *Cc.*

Datarius, q in postulatioibus ac literis manu *Pōtificis* *Max.* subscriptis, diem & locum notat, quibus datae sunt literæ.

Datarius, a, um. quod est dandum, lingua uernacula dadare. *Plaut.* Eho, an non prius salus? nulla est mihi salus dataria.

Datim, aduerbium. significat in uicem dando. *Plaut.* Tum isti qui pila ludit serui scurrarum datim in uia. *Pompo.* In lecto datim lusi tecum. id est, coeundo. Nam *Datim* lude- re, est mutuo coitu ui.

Daunia, *Apulia*, à *Dauno* *Illyricæ* gentis claro uiro, qui eam condidit.

D A N T E E.

DE, præpositio est, quæ separata modo significat ἀπό. hoc est: a, uel ab, uel ex: ut audiui de patre meo. Sæpe etiā *De*, detractiōe notat: ut decortico, delibero, deuestio, deplumo, depilo, decaluo, decarmo. Sæpe contrariū, dehortor, dedisco, dedocco. In multis significat deorsum, descendendo, defluo. Mo- do πρὸς, ut quum dicimus de partibus orationis πρὸς ὑπόθεσιν τοῦ λόγου. Modo propter: *Terēt.* in *Eun.* Quantū me anas de fidicina hac. Modo deorsū: sicut sus sursum: unde susq; deq; fero, ueteres dicebant. hoc est, sursum an deorsum res fra- tur, paruifacio. Modo memoratiuā uim habet: ut *Cicero* scri- psit de officijs. Modo significat nō: ut delumbe, quod est, nō habens lumbos. Composita interdum auctiua sunt, siue intē- siua: ut deamo, deprauo. Interdum diminutiua: ut decreasco, deferuesco. Interdum priuatiua siue negatiua: ut desperatus, demens, decet. Interdum localem uim obtinet: ut deambulo, descendo. Interdum deficientem uim sui simplicis indicat: ut disco, dedisco: tego, detego: docco, dedocco. Interdum est ho- noris exhibituiua: ut defero, deduco. Significat quandoq; in to- tum, uel omnino: ut demando. Quandoq; aperte, seu palam: ut demonstro. Componitur autem cū dictione incipiente ab a, ut deamo: b, ut debacchor: c, ut decerno: d, ut deduco: e, ut dcero: f, ut defero: g, ut degluto: h, ut dehisco: i, ut deijcio: l, ut delabor: m, ut demoror: n, ut denudo: o, ut deosculor: p, ut depello: q, ut decutio: r, ut deriuo: s, ut desudo: t, ut detra- ho: u, ut deuento. Patitur tamen nonnunquam elisionem me- tri gratia: sicut in deinde, & dehinc. *Vergilius*: Oscula libauit nata dehinc talia fatur. ubi eliditur e.

Deambulatorium, locus in quo deambulamus.

Deambulo, de loco ad locum ambulo, uel hinc indeambu- lo, ut fit salutis uel relaxationis causa. *Terent.* in *Adelp.* Deambulare huc libitum est.

Deamo, ualde amo, quod uulgò dicitur cordialiter amo. *Te-* rent. in *Heau.* Ne ego sum fortunatus, deamo te *Syre*.

Deartuo, as. quasi per artus incido. *Plaut.* in *Cap.* Tum igitur ego denuntiatus, deartuatus sum miser.

Deauro, as. à summo uel ad innum auro: unde *Deauratus*.

Debacchari, proprie est præ ebrietate ualde furere. *Terent.* in *Adelp.* Satis debacchatus iam leno es: audi si uis nūc, ego ne debacchatus sum in te, an tu in me? Per translationē uero dicitur, quum quis ira percitus furit.

Debellare, bello uincere, uel capere: & proprie debellamus homines, expugnamus castra, urbes, naues, & huiusmodi. *Plin.* lib. 6. *Darium* *Alexander* debellauit. *Lin.* lib. 8. *Debella-* tum est cum *Græcis*. id est, finitum est bellum.

Debeo, es, debui, itum. pertinet ad omnia, quibus deuincti su- mus, quod uulgò teneor, seu debitor, siue obligatus sum dici- tur. *Cicero* *Planco*: Perfice ut ne minus respub. tibi quam tu recipub.

reipub. debeas. Idem Seruio: Homo & maximis meis beneficijs deuinctus, & propè omnium qui mihi debere aliquid uidentur, gratissimus. Aliquando Debere, est dare debere. Plautus in *Cure.* Beatus mihi uideor, subduxi ratiunculam quantum aris mihi sit, quantumq; alieni fiet: diues sum si nō red do eis quibus debeo. Sallu. Res autem opportuna uidebatur, quod eis priuatim egregia liberalitate, publice, maximis muneribus grandem pecuniam debebat. Sed quū accipitur pro eo, quod uernacula lingua dicimus douere, uerbum familiare est: ut tu debes uirtutibus dare operam.

Dehabeo, es, significat nō habeo. Hiero. ad Eustoch. Ita ille moderatur uniuersa, ut nemo quid postulet, nemo dehabeat.

Debilis, ex de & habilis, quasi parū habilis. hoc est, malæ habitudinis. id est, infirmus. hinc *Debilis*, & *Debito*, as.

Debitio, ipse actus. Cice. Perquā dissimilis est pecunie debitis, & gratiæ. nam qui pecuniam dissoluit, statim non habet id quod reddidit. Qui autem debet as, retinet alienum. Gratiam autem & qui refert, habet: & qui habet, in eo ipso quod habet, refert.

Debitor, proprie dicitur is, à quo inuito exigi pecunia potest, inquit Modestinus.

Debitum, & participium & nomen esse potest. Quando nomen est, significat id quod debetur: ut omne debitum dimisi tibi. Quando participiū, dicitur obligatum. L. iiii. lib. 22. Quū Romanus plures, quā Pœnus recepiisset, argentumq; pro eis debitum sæpe iactatum in senatu re, quoniam nō consulissent pares, tardius rogatur.

Debrior, aris. idem est, quod ebrior. nunquid unus, quia debriatur & turpis uideatur.

Deca, Græce δέκα, Latine decem. à quo cōponitur *Vndecim*, *Duodecim*. Deriuata sunt *Decimus*, à quo *Vndecimus*, *Duodecimus*, cum reliquis. *Denus*, à quo *Vndenus*, *Duodenus*. *Denarius*, à quo *Vndenarius*, *Duodenarius*, *Decennarius*, & quæ sequuntur. *Decies aduerbiū*, à quo *Vndecies*, *Duodecies*, &c. *Decenus*, à quo *Vndecenus*, &c. Colu. lib. 4. Ut ego existimo tricenæ ut decenas certe amphoras percipient.

Decachinnari, est deridere, ut est apud Tertullianum.

Decachordium, instrumentū musicū decē chordas habēs.

Decacumino, as. penul. correp. cacumen præcido, siue cacumine priuo. Columel. lib. 6. Potest etiam ulmus sic disponi, ut adhuc tenera decacuminetur, ne altitudinem decem & quinque pedum excedat.

Decadarchus, dicitur ille qui præest decem hominibus, quæ Latini *Decurionem* uocant.

Decadōros, penul. prod. longus decem palmis.

Deca δέκα, decem linguæ.

Decalcatum, calce litum.

Decalōgus, penul. cor. sacrum uolumen, quod decem legis præcepta continet.

Decaluo, as. uide in dictione *Caluo*.

Decaphōrus, penul. cor. lectica, quæ fertur à decem hominibus: sicut *Hexaphorus*, quæ à sex.

Decapōlis, penul. cor. Iudææ regio est, decem urbium trans Iordanem. hanc multi *Cæsaream* esse dixerunt.

Decapūlo, as. penul. cor. depleo, euacuo, à capulis deductū, quæ sunt uasa ansata: unde & *Capulator*, de quo supra.

Decarchon, Græci eū adpellant, qui decē præest equitibus.

Decastomata, decem ora.

Decedo, is. significat discedo, proprie uero à mandato custodie loco recedo: ut consules de provincia dicuntur decedere, & præfides de urbibus. Et *Decedere*, est deorsum ire, siue minui. Laet. lib. 11. Id autem solidum existimandum est, cui

nihil decedere, id perfectum, cui nihil possit accedere. *Decedere* uia, est per errorē, siue honoris gratia digredi. Sueton. in *Cæsa.* Et cum luminibus extinctis decessit uia diu errabundus, tandem ad lucem duce reperto, per angustissimos trames pedibus euasit. Idem in *Tibe.* Nec mirū quū palam esset, ipsum quoq; eisdē asurgere, & decedere uia. Plaut. in *Tri.* Decedam ego de uia, de semita, de honore populi. Rursus *Decedere*, ponitur pro mori, & per se planū est, ut subintel ligatur uita, tanquam de custodia & gubernatione corporis proficisci: ut eo modo dicatur, decessit, quo defunctus est. Cicerone tamen in *Catone* dixit: Vetat Pythagoras sine iussu imperatoris, dei præsidio, & statione uitæ, decedere: pro discere: semper ablatiuum desiderat: ut excessit ē uita.

Decelea, una ex duodecim urbibus, quas *Cecrops* digessit.

December, nomen mensis, quod decimum locum teneat.

Decemiugis, currus quem decem equi iuncti trahunt.

Decempēda, penul. cor. pertica qua mensuratur terra, à numero pedū dicta: sicut *Quincupēda*, à quinque pedibus. Cice. Urbē iam peritus metatur, & callidus decēpeda sua saxa diuiserat. Hinc *Decēpedator*. Idem: Cauebat etiā L. Antonio, qui fuerat æquissimus agri priuati, & publici decempedator.

Decendium, spatium decem dierum. nam *Decennium*, siue *Decennis*, decem annorum dicitur. *Decennale*, quod est decē annorum: ut bellum decennale.

Decermina, dicuntur quæ purgandi causa decerpuntur.

Decerno, is. proprie constituo, definio, siue de magnis rebus certam sententiam profero: unde & *Senatus decretum*. Cice. lib. 1. offic. Quare expectanda quidem magis est discernendi ratio, quā decertandi fortitudo. Terent. Quicquid peperissent decreuerunt tollere. id est, deliberauerunt. Interdum est ex potestate constituere: unde *Decreta* satorum, & *sydera*. Scribit *Firmic.* Sydera decernere felicitates, infelicitatesq; mortalibus. Per translationem uero pertinet ad ea quæ sunt dimicationis. *Liuius* lib. 1. Obuiam egressi ut potius acie decernerent, quā inclusi de testis dimicarent.

Decerpo, ex de, & carpo. significat detraho, siue inde carapo: unde *Decermina*.

Decerto, as. frequentatiuum. *Ambros.* Vnguentati spectare solent, non decertare.

Decet, conuenit, honestū est, aptum est, consentaneū est. Cice. lib. de opti. dic. genere: Decere inquit, quasi aptū esse, cōsentaneūq; temporis ac personæ. Quod tum in factis sapissime, tum in dictis ualet. In uultu deniq; & gestu, & incessu. Contra item dedecere. Et modo personale est. *Ouid.* de *Remed.*

Lude, decent animos mollia regna tuos.

Modo impersonale, quod nonnunquā cū datiuo cōstruitur. Terent. Facite ita ut uobis decet. Plaut. Nobis decet esse bonis. Huic contrarium est *Dedecet*, quod est incōueniens, ineptum, turpe, siue inhonestum. *Ouid.* lib. 6. *Metamorph.* Admouiq; preces quarum me dedecet usus.

À Decet fit *Decens*, cōueniens. *Decentia*, *Decenter*, *Decus*, *Decor*, *Decorus*, *Decorū*, & *Decoro*. Composita sunt *Condecet*, *Indecet*, & *Dedecet*, pen. cor. À quibus *Cōdecens*, *Indecens*, *Condecencia*, *Indecencia*, *Condecoro*, & *Indecoro*.

Decianus, uiri propriū, q̄ fuit ex *Emerita* Hispaniæ oppido.

Decido, is. penul. produ. deorsum seco: ut fit quum ex lardo frustum incidimus. Per translationem uero significat determino, & liti finem impono. *Horatius*: —Et post decisa negocia campo. Vnde *Decidere* dubia dicimus, quasi amputando superflua, quod integrum est, ostendere.

Decido, is. pen. cor. deorsum cado, à quo fit *Deciduus*, a, um.

Decidua, dicuntur illa quæ cadunt: ut folia. *Plinius* lib. 11. Omnibus

Omnibus autem caua, & in macronem demū concreta sunt: ceruis tantum solida, & omnibus annis decidua.

Decima, æ. significat portionem unam ex decem. Plaut. Vt decimam solueret Herculi.

Decimanus, siue Decumanus. id est, magnus: unde Decimana porta castrorum, quæ in his maxima est, & Decumanus limes in limitatione agrorum, à magnitudine & longitudine dictus putatur, qui agrum ab exortu æquinoctiali ad occasum æquinoctialem secat. Nam alter ex transuerso occurrēs, Cardo appellatur. Decumani etiam (ut Ascon. Pedia. docet) uocantur publicanorum principes, à quibus decumæ, siue decimæ exigebantur.

Decimare, est decimam partem detrahere, unde apud Euangelist. Vñ uobis qui decimatis mentham & omne holus. Et Decimari legiones dicuntur, quando decimus quisq; supplicio adscitur ab imperatore. Liui. lib. 2. Cætera multitudine sorte decimus quisq; ad supplicium lecti. Sic uigesimare, & centesimare dicitur. Huius uerbi composita sunt Addecimo. Hiero. lib. 1. Reg. Greges uestræ addecimabit. Exdecimo, eligo: unde Exdecimatum, electum.

Decimus, non solum numerum, sed quandoq; etiam magnitudinem significat: ut decimus quodq; ouum, decimus quisq; fructus. hoc est, præcipuus magnitudine.

Decipio, is. defraudo: unde Decipula.

Decipula, æ. quoddam laquei genus, ad decipiendas capiendasq; aues.

Decipulum, idem quod decipula. Apul. lib. 8. Opportunum decipulum nactus.

Decircino, as. penul. cor. contrarium est suo simplici Circino, quod significat aliquid rotundū facio, à Circino. Circinus fit. Manil. lib. 3. Quæ teriti natura soli decircinat orbē.

Decitat, penul. corr. frequentatiuum est à decet. Apul. lib. 2. Plautus: roscidis decitantes. hoc est, decorantes.

Decius, à decem, uiri proprium: quemadmodum à quinque Quintius. Decij tres: pater, filius, & nepos dicti fuere, qui pro patria se deuouerūt. Pater bello Gallico, filius bello Hetrusco, nepos bello Pyrrhi, quod gessit pro Tarentinis. unde Cice. lib. 1. Tuscul. Si mors finiretur non cum Latinis pater Decius decertans, filius cum Hetruscis, cum Pyrrho nepos, se hostium telis obieciissent.

Declamare, est in ficto themate se exercere. Caluus scribit Declamationem esse domesticam exercitationem, quæ res plurimum conducit eloquentiæ. Solebant enim Romani adulescentes, eloquentiæ studiosi, exercendi ingenij gratia, inuehi orationibus in eos, quos scirent aliquo crimine posse notari: unde de Seneca, & Quintiliani declamationes, quæ sunt præludia quædam orandi. Hieronymus ad Damasenum: Nec aures Quintil. flosculis, & scholari declamatione mulcēdæ. Seneca: Declamationis nomen apud nullum autorem antiquum ante ipsum Ciceronē inueniri potest. Idem lib. 1. Declamati. Declamabat Cicero, non quales nunc controuersias dicimus.

Declamatorie, aduerbium. significat declamando. Hieron. More eorum, qui declamatorie loqui solent ad populum.

Declamatorius, a, um. quod ad declamandum pertinet: ut declamatorius liber, qui declamanda continet.

Declarare, est aperte monstrare. nam plus est, quàm significare: & tam ad facta, quàm ad dicta pertinet. Cice. Luccio: Itaq; hoc sæpius dicendum, ubiq; nō significandum, sed etiā declarandum arbitror. Idem: Declarauit id modo temeritas C. Cæsaris, qui omnia iura diuina & humana peruertit. Quandoq; etiam ponitur pro significo.

Declino, as. penul. prod. cū accusatiuo significat deuito. Cic.

lib. 1. offi. Declinetq; ea quæ nocitura uidentur. Ambros. lib. 1. offi. Ipse sibi silentio legē posuit innocentia, ut tacēdo culpā declinaret, quā uix effugere posset loquendo. Cū ablatiuo, si significat cauco, quāuis in sensu idem sit cū deuito. Cic. lib. 4. Tuscul. Quæ quoniā ut bona natura adpetimus, sic à malis natura declinamus: quæ declinatio si cū ratione fiat, cautio appellatur, eaq; intelligitur in solo esse sapiente. Interdū ponitur pro desleto seu recedo. Idem in Leli. Declinandū est de uia modo hoc ne summa turpitudine sequatur: ut in Verrē Act. 5. Qui sibi sumpsit ut corrigat mores aliorū, ac peccata reprehēdat, quis huic ignoscat, si qua in re ipse ab religione officij declinarit. Interdū pro deduco. Liui. lib. 1. Nec ea culpa quam arguo, omnium Albanorum ducem secuti sunt, ut & uos si quō ego inde agmen declinare uoluissē, fecissetis. Interdum pro alieno, eximo. Terent. in Hecy. Neq; declinatā quicquam ab aliarū ingenio ullā reperiā. Interdū pro depono: ut lib. 2. Reg. Extēdit Oza manum ad arcam dei, & tenuit eam, quoniā calcitrabant boues, & declinauerunt eam.

Decollo, as. collum trunco. Feneſtella lib. 2. Quemadmodum Cæsar à piratis captus sit, utq; eos postea cæperit & decollauerit. Veteres autem securi cæsos dicebant. Enni. Quod in collo tuo est decolles caue. id est, ex collo depono. Item Decollare, est decipere. Plautus: Vna est, quæ decollauit. Lucil. lib. 12. Quibus fructibus me decollauit.

Decolor, penul. cor. adiectiuū. significat quod colore uitiatum est, uel sine colore. Hieron. ad Occa. Aperuit cunctis uulnus suū, & decolorē in corpore cicatricē flens Roma cōspexit. Dicitur et Decolorus, a, um. Ambro. Sed ea propriū quoddā genus habent, nō ex tritici semine in aliud genus seminis decolora mutatione translata degenerem traxere naturam.

Decoloro, as. penul. prod. colore pristino priuo, aut colorē uitio. Cice. lib. 2. ad Heren. Mortuum deformatum, timore præditum, decoloratum corpore constat esse.

Decoquo, is. penul. cor. in totū uel uehementer coquo: unde decocta aqua. Pli. lib. 21. Decoquere pro cōuertere accipere uidetur. Si enim clarigaris clauus, si ferri uel chalybis aliqua rubigo, aut panis marcor adfuerit, omnem illic succū alenum, saporemq; in uenēū decoquit. Quandoq; Decoquere sumitur pro perfecte diligere. Hyſopū (inquit Hiero.) pariter tonsum sumebant in cibo, ut escam grauiorē illius calore decoquerent. Quandoq; pro substantiā consumerē, seu solutione creditoribus impedita fidē cōcidere. Quod sæpe euenit ijs, qui gulæ omnia dedunt, aut qui scorta scētatur: unde Decolores dicuntur, qui patrimonio absumpto, ad inopiā sunt redacti. Scribit Spartia. Hadrianū senatoribus, qui non uitio suo decoxerāt patrimoniū, pro modo senatoriæ professionis expleuisse. Colu. lib. 12. Nam quāuis interdū emendatum sit perperam factum uel imprudentia, aut negligētia, res tamen ipsa iam domino decoxit. id est, detrimentū dedit. Tale quid in se habet Defrigo: ut hic defrixit. id est, bona consumpsit.

Decor, ōris. penul. prod. masculini generis est, quasi pulchritudo quædam. Vergilius lib. 5.

Et Dorycli coniunx diuini signa decoris.

Hinc Decorum, pulchrum: & Decore, pulchre.

Decor, ōris. penul. cor. & adiectiuum à decus deriuatur, pro Decorus, a, um. Sallu. lib. 3. Equis & armis decoribus uultus. Inde fiunt composita Indecor, & Dedecor. Vergil. lib. 10. Nec tamen indecorem tua te regina reliquit. Stathius lib. 3. Theb. Legimus indecores— Inuenitur tamē hic & hæc Indecoris. Acci. Cuius sit uita indecoris mortem fugere haud conuenit. Vergilius lib. 12. Nec genus indecoris sine me hæc aut mollia facta.

vbi pā

Vbi patet Indecoris substantiuū esse. Nam si adiectiuū esset, indecore dixisset. Iungitur enim neutriū cōmuni, ut pauperi regno. Sallu. lib. 3. De decore inultūq; terga ab hostibus cædebātur. ASCEN. Nonius quidē Indecoris, sed plures legūt Indecores, ut sit Indecores genus per synecdochen dictū.

Decōro, as, penul. prod. quod est pulchrum uisu, aut auditu, facio siue orno: unde Decorū, & Indecorum substantiua deducuntur, significatq; Decorum, decentiam quandam, rebus, personis, locis, siue in agendo, siue in loquendo accommodatum. Vnde si quis inducat agricolam ea loquentem quæ ad philosophum pertinent, hunc non seruare decorum dicimus. Aliquando etiā ad uirtutes transfertur, & adpellatur Decorum, non tam ipsum honestū, quā quod hominibus, & cōmuni opinioni honestum uidetur, & pulchrum, & adprobabile. Cicero de opti. gen. dicendi. Atq; illud Indecorū, quod quale sit, ex decore debet intelligi. Est & Decorus, a, um. & Indecorus, a, um. Quintil. lib. 3. Cūcta corruptit ac pro pemedum perdit indecora, uel uoce, uel gestu pronuntiatio.

Decortico, as, penul. correp. corticem detraho.

Decōrum, penul. prod. adpellatur, quod Græci prepon dicunt, cuius uis ea est, ut ab honesto non queat separari. Nam & quod decet, honestum est: & quod honestum est, decet. Decorum, inquit Cice. lib. de offi. id esse, quod consentaneum sit hominis excellentiæ, quod ad prudentiam, ad fortitudinē, ad iustitiam, ad temperantiam pertinet, & in omni honestate uersatur. Est & Decorū, quod & poëta sequuntur, quū id quod quāq; persona dignum est, & fit & dicitur.

Decōrus, a, um. penul. prod. idem est quod pulchrum.

Decōtes, dictæ sunt togæ attritæ, quasi cotibus detritæ, atq; consumptæ sint, habetq; penul. productam.

Decrepiti, dicuntur senes quasi clamosi à crepitu. nam Crepare, sonare est. Clamosos autem & querulos esse senes, notum est. Alij Decrepitos dici uolunt, quasi in dubio uitæ constitutos, à Crepero, quod anceps & dubium significat.

Decrescere, est diminui. Ambros. Cuius opes nunquam deficiunt, cuius diuitiæ nunquam decrescunt.

Decretorius, a, um. ponitur pro iudiciario, in quo scilicet iudiciū ferri potest. ut dies Decretorius, qui & Criticus. Aliquando dicitur quod est decretum, firmatum, extansq; ad aliud arguendū iudicandum uel. Quintil. At quidem litigationibus suis illū modo ambitiosum declamandi sudorē præstitisse cōtenti, cum turba laudantium destituunt subsellia, pugnantq; illam decretoriam, imperitis ac sæpe pullatæ turbæ relinquunt. Decretorium sydus, & tempus Decretoriū dicitur id, ex quo de prouentu aliquarum rerum futuro sumitur iudicium. Plin. lib. 18. Res summa uitium agitur, decretorio uis fidere illo, quod Caniculam adpellauimus. Vnde Carbūculatæ dicuntur, ut quodam uredinis carbone exustæ. Idem: Aliqua exoritur uesperī decretorio die florentibus oleis.

Decretum, nomen significat id quod definitur. unde decreta Pontificum, constitutiones dicuntur. Decretum participium: ut quum dicimus: decretum est. id est, statutum, & definitū. Decreta senatus, à consultis sic distinguuntur ab aliquibus: ut Decretum dicant particulam quandam esse senatusconsulti, ut quum prouincia alicui decernitur: tanquam Decreta sint specialia, Consulta generalia.

Decūbo, as, penul. cor. iaceo, quasi deorsum cubo. Apul. Decubantem excitauī feram. Colu. lib. 7. Est etiam post donūteram mollioris generis bos, qui decumbit in sulco.

Deculto, as, ex de & occulto, in quo abiicitur o, & c.

Decumbo, is, idem quod decubo. Hiero. Quintum iam diē decumbens lectulo, nimia festinatione dictauī. Aliquando

Decumbere, significat mori. Cicero lib. 2. Tuscula. Mittunt etiam uulneribus confecti ad dominos, qui quærant quid uelint, si satis factum ijs sit se uelle decumbere.

Decuplatus, a, um. ut numerus decuplatus, qui decies resumitur. August. Centum uiginti decuplato numero apostolorum, duodecim enim elegit: & in centūuiginti spiritū misit.

Decures, antiqui pro decurionibus usurparunt.

Decuriare, est decurionis officium exercere: unde Decuriata comitia, sicut à Centurione, Centurio, as, à quo Centuriatus ager, & Centuriata comitia.

Decurio, dictus est (autore Vlpia.) quod initio quum deducterentur coloniæ consilij publici gratia decima pars deductorum conscribi solita sit: unde Cicero in Oratoribus citat decreta decurionum. Colu. Classes etiā non maiores, quā decurionum hominū faciundæ, quas decurias adpellauerūt antiqui. Erant tamen alij urbani, alij municipales decuriones. Urbani decurio turmæ præerat, quæ duobus & triginta equitibus constabat. Varro autē tradit in singulis turmis equitum decuriones esse ternos. Itaq; quū turma in tres decurias diuidatur, singularum decuriarum præfeti, Decuriones dicti, ex eo, quod denis equitibus præfint. Est autē decurionis militaris officium, conto scienter uti, turmales sub sua cura positos, erudire: ad omnia quæ equestris pugna deposcit. Neq; uero belli solū, sed domi quoq; pro eo qd præest cubicularijs. Sueton. in Domit. Saturius decurio cubiculariorū. Decurio quoq; palatij dictus est ab Ammiano, qui præpositus erat palatio, qui est ordo dignitatis. In municipijs autē Decurio idem creditur, qui & senator Romæ. Cicero: Recita quæso Sexti qd decreuerint Capuæ decuriones. Hoc etiam patet ex epistola Plin. qui ait: Esse autē tibi centū milium nummum, satis indicat, quod apud nos decurio es. Igitur ut te nō decurione solū, uerumetiam equite Romano perfruemur, offero tibi ad implendas equitis Romani facultates, trecenta milia nummum. Similiter Decuria, ordo dicitur: unde Latine dici potest, Decuria cubiculariorum, sicut Decuria iudicum & scribarum, cuius princeps Decurio nominatur; atq; dignitas Decurionatus: sicut à centurio Centurionatus.

Decurro, is, decurri, & decurri, decursum. deorsum curaro. Vergilius: — Summa decurrit ab arce.

Per translationem Decurrere, est à principio ad finem usq; currere. Lactan. lib. 4. Quæ oratio tantæ adfluentiæ ubertate decurrens. Item præterire. Idem lib. 7. Decurso temporū spatio. Augustin. lib. 9. Confess. Tollerabam illud interuallū temporis, donec decurreret.

Decurtatus, participium à decurto, idem est quod mutilatus, breuiatus. Cice. Mutila sentit quædam & decurtata. Et à Hierony. Decurtatus liber dicitur. id est, breuiatus.

Decus, ōris. penul. correp. & generis neutri. honorificentia ex rebus gestis est. Vergilius lib. 5.

Oblitus decorisq; sui, sociumq; salutis.

Huius contrarium Dedecus, quod pro ignominia siue infamitūpitudinis genere sumitur. Capitur quādoq; etiam Decus pro honesto, quū quid honeste sit, & Dedecus pro inhonesto. hinc Decōro, as, pen. cor. est honesto, seu honorifico. Horatius: At bene nummatum decorat suadela Venusq;.

Gellius: Leonides laudatur, qui simile apud Thermopilas fecit, propter eius uirtutes omnis Græcia gloriam atq; gratiā præcipuam claritudinis incltyissimæ decorauēre monumētis, signis, statuīs, elogijs, historijs, alijsq; rebus gratissimū id factum habuēre. Vnde Decora militiæ, laudes, honores, honestamenta militi in bello comparata. Statius lib. Theb.

Terrarum decora alta uiri decoriq; iugales.

A Deco

A Decoro, fit Condecoro, pro honesto. Dedecoro, pro uitu pero, siue turpifico. Teren. in Heey. An quicquā pro istis factis dignum te dici potest, quæ me & te, & familiam dedecoras. Ex his omnibus patet, quod plus est Decus, quā Decor: & plus est Dedecus, quā Indecorus, & Decōro, pen. corr. quā Decōro, penul. prod. Quoniam Decōro, penulti. correp. significat honorifico. Decōro, penult. prod. pulchrū uisu, aut auditu reddo: unde Decorum, & Indecorum minus est, quā Decus, & Dedecus. Cice. lib. 1. Sin aliquando necessitas nos ad ea detruserit, quæ nostri ingenij nō erunt, omnis adhibenda erit cura, meditatio, diligentia: ut ea si non decore, at quā minime indecore facere possimus.

Decussare, est in decussis formare, atq; diuidere, & per integram longitudinem dissecando trahere.

Decussatim, significat per decussis. Colu. lib. ult. Rapam in aluco aut seria composito: deinde sicut consueuerunt Sargamarij, decussatim ferramento lunato incidito.

Decussis, dicitur à decem asibus, numerus denarius, perfectus, & absolutus est: unde & Decumanus limes, & Decumanus fluctus. Colu. lib. 4. Nam duas regulas eius latitudinis, quo pastinator sulcum faciurus est, in speciem Græcæ literæ decussabimus.

Decutio, is, si, ssum. ex de & quatio, significat deicio, deorsum quatio, demeto, decido. Liuius lib. 1. Rex uelut delibera bundus in hortum adium transit, sequente nuncio filij: ibi inambulans tacitus, summa capita papauerum dicitur baculo decussisse. Hieronymus per translationem ad Dardanum dixit. Ut decutiam supercilium Iudeorum, qui synagoga angustias latitudine ecclesiæ præferunt.

Dedecus, penul. cor. Decoro, as. uide in Dictione Decor.

Dedico, as, penul. cor. per uerba consecro, siue honoris gratia deputo, aut dicendo de sero, Cæcil. lib. 1. Annalium: Legati qui missi sunt, ueniunt, dedicant mandata.

Dedignor, aris. uide in dictione Dignor.

Dedisco, is, didici. uide in dictione Disco.

Dedititijs, a, um. à deditus fit, & is est, qui se in alterius imperium dedit. Curtius: Multitudo dedititijs incolis nouarum urbium cum pecunia capta dono data est. Per abusionem tamen dicimus: ego sum dedititijs tuus. id est, tibi deditus, & tuo imperio obnoxius.

Dedo, is, dedi, deditum. significat in perpetuū do, uel totū subdo, siue in manus, potestatem uel & arbitrium do: unde Dedere se hostibus dicitur, qui se in hostium potestatem tradit. Et traditio ipsa, Deditio dicitur. Et qui ita se dedit, Dedititijs uocantur. Plautus in Amph. Cōuenit utri uicli sint, eo prælio urbē, agros, aras, fōcos, scq; uī dederent. Liui. lib. 1. Sic ad supplicium Numitori Remus deditur. Cæsar libro. 1. Heluetij omnium rerum inopia adiuuati, legatos de deditioe ad eum miserunt. Et Dedere, est simpliciter dare. Terent. Verberibus te cæsum in pistrinum Daue dedam. Forma deditiois describitur apud Liuium in deditioe Collatiæ. Ita enim rex interrogauit. Estis ne uos legati, oratoresq; missi à populo Collatino, ut uos, populumq; Collatinum dederetis? Sumus: Est ne populus Collatinus in sua potestate? Est: Deditis ne uos, populumq; Collatinum, urbem, agros, terminos, aquam, delubra, uenustilia, diuina humanaq; omnia, in meam populiq; Romani deditioem? Dedimus. Et ego recipio.

Dedocere, est secus ab eo quod quis doctus est docere, uel falsum id esse ostendere. Quintil. lib. 2. Quanta in elucendis quæ semel infederunt uitij, difficultas consequatur, quā geminatum onus succedentes premat. Et quidē dedocendi onus plus quā docendi est. Propter quod Timotheum, clarū in

arte tibiariū, ferunt duplices ab his quos alius instituisset, solitum exigere mercedes, quā si rudes traderentur. Græce διδωκε, & διδωκε, id est, docco. unde Doctor, magister.

Dedoleo, lcs. non doleo, uel dolore me priuo. Ouidius libro tertio Fastorum:

Quid me in desertis morituram liber harenis

Seruabas? potui dedoluisse semel.

Dedolo, las, penul. prod. significat dolabra uel cuiusmodi ferramento deorsum uel pulchre dolo, cædo. Columella lib. 5. Hæc eorumq; similia pedamenta, post putationem retractanda sunt, partesq; eorum putres dedolanda.

Dedūco, cis, pen. prod. proprie signif. deorsum duco. Verg. Carmina uel cælo possunt deducere Lunam.

Quandoq; Deducere, est de loco ad locū, siue de re ad re ducere, idcirco ei ablatiuus datur, nonnunquā separatiuus, accusatiuus uero similiter. Et tam in passiua significatione quā in actiua, quod præmonendum esse duximus, ne quis in passiuā ablatiuos huiusmodi putet agentes: nisi in exemplo Ciceronis quod dicimus. In actiua. Plaut. in Cure. Deduco pedes de lecto elām, mules ne sentiat. hic ponitur pro detraho. In passiua. Hiero. ad Heliod. Vbi quies nō est, ibi mens à proposito saepe deducitur. id est, reuocatur, siue remouetur. Idē in Paulo: Nec tamen accepto itinere deducebatur. Laetan. lib. 4. pro deriuare seu descendere posuit. Diximus nomen religionis, à uinculo pietatis esse deductum, quod hominem sibi deus religauerit. Cice. Terentia: Neq; legis improbißima poena deductus est, quō minus hospitij & amicitia ius officiumq; præstaret. Hinc Deductus, pro deterritus sumitur, & ablatiuus poena agens est, licet sine præpositione sit. Nam hoc fit interdum & in alijs. Aliquando sine ipso ablatiuo separatiuo, & cū accusatiuo mediante præpositione ponitur pro delabi. ut apud Laetan. lib. 2. Homines autē ipsos ad tantā cecitate esse deductos, ut uiuo ac uero deo mortuos præferāt. Proprie in significatione sua cum accusatiuo mediante præpositione. Cæsar in primo cōment. Cæsar una æstate duobus maximis bellis confectis, maturius paulō quā tēpus postulabat, in hyberna in Sequanos exercitum deduxit. Verg. lib. 1. Georg. pro diuertere, sine ablatiuo & accusatiuo posuit.

—Riuos deducere nulla Religio uctuit.

Sumitur & Deducere, pro in tenuitatem ducere. Pompo. Vocem deducas oportet, ut mulieris uideantur uerba: quare & pro subtili, & nihil subrusticum proferre ponitur. Horat.

Quum lamentamur non adparere labores

Nostros, & tenui deducta poemata filo.

Vergilius etiam deductum carmen significantissime dixit, quod quasi filum de inuentione deducatur. Tractum à lana quæ purgatur, & in fila trahitur. Inde etiam pro imminuere, & detrahere, & Deductio pro imminutione, ut inquit Asconius: Interdum pro mouere. Sallu. Arma deponere, præsidia de locis deducere. Interdum pro officij uel honoris gratia alicui comitatum præstare: ut fit ferē cum pompa quadā, & saepe cum multo populo. Liuius: Frequentes eum deduxerunt domum. Cuius contrarium est Reducere. Cicero in Cato. Hæc enim ipsa honorabilia, quæ uidentur leuia atque communia, salutari, adpeti, decedi, asurgere, deduci, reduci, cōsuli. Comitari est minorum, tam paucorum quā multorum. Vergilius:

Ipse uno graditur fido comitatus Achate.

Et,

—Magna comitante caterna.

Affectari, ferē quasi per urbem: ut fit quum quis amicitia uel propinquitate, uel discendi studio, uel alicuius commodi cōsequendi gratia, quempiam affectatur, quasi illum præeuntem

seclatur

seclatur: uti puer herum, filius patrem, discipuli præceptorem, clientes patronum. Cicero lib. de orat. Quumq; maior natu, & consularis Sergius Galba affectaretur. Est & Prosequor, quod est quasi deduco: sed in itinere, quum quempia aliquantum longe comitatur. Liui. lib. 2. Decedentem domum, cum fauore & laudibus prosequuti sunt.

Deerrare, est de uia siue ratione declinare. Cicero: Si transitionibus nullis utemur, & si non deerrabimus à proposito.

Defalcare, significat tollere & amputare. Cc.

Defamo, as. penul. prod. fama priuo, sicut Diffamo. Gellius: Ut uocabula eorum quoq; defamata atq; deformia cum ipsis uiderentur. Sed ex Græco omnino ueniunt, Φημι & Φήμη, id est, dico, & fama.

Defæco, cum diphthong. significat à fece purgo, quasi facem detraho. Plin. lib. 18. Per brumam uitem ne colito, uina tamē defæcari, etiam diffundi, Hyginus suadet. Vnde omnia pura, inturbata, & sine sordibus, ac uinum sine facibus, Defæcata dicuntur. Plaut. in Aulul. Nunc defæcato demum anino egredior domo. id est, ab angore purgato. Proprie Colu. lib. ulti. Et defæcatum uinum in amphoras bonas adijcito.

Defectio, recessio seu rebellio, uel militum ab imperatore, uel ciuitatis à domino, qui dicuntur deficere, quum ab eorum gubernatione discedunt. Liuius lib. 1. Ob residuas bellorum iras maxime sollicitati, ad defectionem uoluntarios traxere. Cicero lib. 4. Tusculan. Omnium autem perturbationū fontem esse dicunt intemperantiam, quæ est à tota mēte, à recta ratione defectio. Aliquando dicitur diminutio & decretio. Item in Cato. Quoniam delectabant ad defectiones Solis & Lunæ, multo nobis antè prædicere. Sunt & Defectiones in corpore humano, quales mulieribus à conceptu accidere solent, ut est illud apud Psalmographum: Defectio tenuit me, pro peccatoribus dereliquentibus legem tuam. Quod genus etiam malaciam in prægnantibus uocare Plinius solet: Est enim Malacia in stomacho debilitas. Et in mari Malacia pro tranquillitate capitur.

Defectio, siue Defectus Lunæ, Græcè Eclipsis dicitur: quo in terpellari aliquando dies solet duorū siderum occurſu. Cc.

Defectiuus, a, um. quod est mancum. Cicero lib. 1. offi. Etenim cognitio contemplatioq; naturæ manca. id est, defectiua quodammodo.

Defectus, a, um. participium à deficio uel deficior, habet significationem actiuam in uoce passiua. Colu. Diligentis patris familiās est primam quanq; arborem senio defectam tollere. id est, quæ deficit. Quintil. lib. 3. Ut si obsessi & impares, & aqua ciboq; defecti, de facienda ad hostem deditione deliberent. id est, qui defecerunt. Hinc fit comparatiuum Defectior, & superlatiuum Defectissimus. Colu. in præfatione: Sed siue fundū locuples mercatus est è turba pedissequorū lecticiorumq; defectissimum quenq; annis & uiribus in agrum relegat &c.

Defectus, us. nomen, significat penuriam, nō uitium aut culpam, aut morbum: ut, Defectu ciborum dedimus nos hostibus. Liuius lib. 4. Defectus alibi aquarū circa torridos fontes riuosq; stragem sui pecorū morientium dedit. Interdum Defectus dicitur diminutio. Gellius lib. 2. Sed de Lunæ motibus Solisq; defectibus. Plin. lib. 1. Defectus autē suos & Solis rē in tota contemplatione naturæ maxime miram & ostento si nilem. Defectus animi, siue defectus animæ (ut Celso moris est loqui) Lipothymia et Lipopsychia Græcè dicitur. À nostris etiam animi deliquium, & uerba linqui animo, & in termori, & deficere, & extinctæ animæ speciem præbere: quos Plinius & defectos animo quandoq; adpellat. Defectia

uero corpora, & defecti sunt, quos Græci παρρησι, quasi resolutos dicunt: & resolutionem ipsam παρρησι λέγεται, qui & Syntectici uocantur, & Syntexes defectiones. Plinius: Genus unum quod bion uocamus, prodest stomacho dissoluto, prægnantibus, & defectis. Martialis:

Dulcia defecta modulatur carmina lingua,

Cantator cygnus funeris ipsa sui.

Defendo, is, fendi, fensum. ex de & fendo: unde & Offendo (quanius fendo nō reperiatur) significat tueor. Iactan. Qui sæpe etiā malas copiose defendisti caussas. Duobus autē modis ab aliquo defendi dicimur: uel quum ille nos defendit, uel quum ipsi defendimus nos, uel quū alius defendit nos ab illo, tanq̃ iniuriam inferēte. Ut si nobis aduersantur iudices, & Cicero tueatur, recte dicemus defendi nos à iudicibus: non quod illi nos defendant: sed quod præsidio Ciceronis ab illorū iniuria defendamur. Differt tamē Defendere à propugnare: quia defensio est, quocūq; modo fiat, propugnatio autem nō nisi per cōtentionem. Rursus Defendere est auertere, depellere, prohibere. Gell. Q. Claudius hostes defendebat à pinnis facillime. Cice. lib. 3. offi. Etenim si quis nō defendit iniuriam, neq; propulsat à suis, quū potest, iniuste facit. Hoc autē fit ex ui præpositionis de, quæ duplicē facit significationē. Quum enim tueor significat, tūc de auget. Quando uerō prohibeo, protectionis detractionē & negationē facit. Dicimus autem, Defendo frigus tibi, & Defendo te à frigore. Vergilius: Solstitium pecori defendite, iam uenit æstas. Et alibi: Hic ego dum teneras defendo à frigore myrtos.

Defensito, tas, frequentatiuum est. Cicero lib. 1. offi. Si igitur non poterit siue caussas defenditare, siue populum concionibus tenere, siue bella gerere: illa tamen præstare debet, quæ erunt in illius potestate.

Defero, penul. cor. affero. Verg. lib. 4. — Celeres mandata per auras Detulit. Aliquādo denuncio. Cice. Ruffo: Scito contubernales duntaxat meos delatos esse. Idem Sulpitio: Eiq; nec opinanti uoluntatem tuam, per literas detulisse. aliquando in accusationem defero: unde Delator, occultus ac cufator, calumniator. Sueto. in Domit. Princeps qui delatores non castigat, irritat. Aliquando prodo quod celatū est. Hieron. Sed forte conquesta, me delatorem, quod te prodicam clamabis. Pertinet etiam ad dignitatem & honorem, & uenerationem, & officium, uarijsq; modis ponitur ac conſtruitur. Ad dignitatem. Liui. lib. 1. Omnes Numæ Pompilio regnum deferendum decernunt. id est, offerendum atq; tradendum. Cice. Octauio: Quæ tibi nō antè quā postulares, maiora quā uelles, plura quā sceres detulit senatus. Ad uenerationem & officium. Ambros. Nouerit deferre senatoribus. id est, uenerationem exhibere, inferuire, & subuenire. Aliquando Deferre, est tribuere. Hiero. ad Nepot. Honorēt clericos, & ipsis à clericis quasi episcopis honor deferatur. Scitum est illud oratoris Domitij. Quir ego, inquit, te habeam ut principem, quum tu me non habearis ut senatorē? Habeo, hic honoro, seu accipio significat. Aliās pro loco. Cice. Trebatio: Vniuersum studium & beneuolentiam ad te deferro. id est, tibi attribuo. Nauis in portum delata est. id est, deuecta. Hic delatus est lectica. id est, deportatus. Ille detulit argentum. id est, de loco tulit, & Diuinos honores parentibus detulerunt. id est, dederunt, seu celebrauerunt.

Deferueo, mitesco, placidus fio. Cornuc.

Deferuescere, significat decreſcere. Cice. lib. 4. Tuscul. Aut rogandi orandiq; sunt, ut si quā habēt ulciscēdi uim, differāt in tempus dū deferuescat ira. Deferuescere autē significat ardorem animi inuita ratione excitatū deponere. Ex quo illud laudatur

laudatur Archita, qui quū nillico factus esset iratior: Quo te= modo (inquit) accepissem, ni iratus essem? Sed hoc per trāslationem: quasi ira sit ignis quidam animum incēdens. Columella proprie Deseruescere, pro refrigerari posuit, lib. 2. de fœ=no loquens. Prudentes agricolæ, quamuis iam illatum tecto nō ante componunt, quā per paucos dies temere congestum in se concoqui & deseruescere patiantur.

Defetiscor, eris. Defessus (inquit Priscianus) compositū à fætiscor, fessus, quod quidā à fætor deriuari uolūt. Sed Diomedes assentiendū puto, qui ait: Fessus adpellatio est. postea sequitur. Differt autē fatigatus à fessō, quod Fatigatus dicitur, quū quis per aliū laborare cōpellitur, ut lassatus. Fessus uero quū quis laborare deficit, ut lassus. Fessus igitur nomen nō participium. Quia sicut lassus nō est participiū, ita nec fessus: qd' eorum significatio quasi eadē planē ostendit, quā uerius docuit. Ex qua ostēditur nō esse idē fessus & fatigatus. Igitur nec à fætiscor fessus, neq; à defetiscor defessus: qā fessus nomē est, & eius compositū est defessus. Ipsa uerba supinis atq; præteritis carere existimo, quā admodum & fætisco. Et quoniā fætisco in usu est, nimirū fætiscor obsoleuit, cōpositū tamē Defetisco remāsit, & eadē penē significatione sumitur qua fætisco, qd' deficio significat. Defetiscor uero cesso siue deficio. Et sic duo uerba nobis relicta sunt: alterū neutrum simplex, & alterū deponens cōpositū. De fætisco. Colu. lib. 2. Sed omni solo quod prædictorū leguminū segetibus fætiscit, una præsens medicina est, ut stercore adiuues, & absumptas uires, hoc uelut pabulo resoueas. Verg. li. 1. Georg. — Neu puluere uicta fætiscat. De defetiscor. Terentius in Phor. Isthæres mihi solitudini est, neq; defetiscar unquā ego experirier, donec tibi id quod pollicitus sum effecero. De defessus, Idem in Adel. Defessus sum ambulando. Eius contrarium Indefessus. Claud. lib. 3. Accingar lustrare diem per deuia rerum Indefessa ferar, nulla cessabitur hora.

Non requies, non somnus erit, dum pignus ademptū Inueniā.

Deficio, eis, ex de & facio. construitur cū datiuo, & significat deesse, uel non sufficere. Cic. in Verrē actio. 3. Verrere ne mihi crimina nō suppeterent, ne oratio deesset, ne uox uiresq; deficerent. Idē. Scru. Sulpit. Sed opprimor interdum, & uix resisto dolori, quod ea mihi solatia deficiūt, quæ cæteris, quorum mihi exempla propono, simili in fortuna non defuerunt. Et more suo hic fecit Cicero, ut p' desum, deficio exposuerit. Hinc Defectus, pro priuatione deducitur. Legimus etiā Deficere absolute positum pro deesse. Hircius: Quare neq; tanti sum animi, ut sine spe castra oppugnanda censeam; neq; tanti timoris, ut ipse deficiam. Aliter alibi dixit: Martius Rufus questor in castris relicti à Curione, cohortatus suos ne animo deficiant. id est terreantur, & animus desit. Inuenitur etiā cū accusatiuo, pro derelinquere positum: quanquā in sensu idē sit cū deesse. Cicero: Prudentia nunquā deficit oratorum. Cæsar: Frustra meæ uitæ subuenire conamini, quam iam sanguis uiresq; deficiunt. Sallust. in Iugurt. Desero usus est in similibus. Sed de studijs partium, deq; omnibus ciuitatis moribus, si sigillatim atq; pro magnitudine parē differere, tempus quā res maturius me deferet. Accomodatur huiusmodi nominatiuus rebus inanimatis, ut, dies me deficeret, uox te deficit. & Oratio illū deficit. Lact. lib. 2. Non enim uerendum est ne te in tam bona causa deficiat oratio, qui sæpe etiam malas copiose ac fortiter defendisti. Cæsar li. 2. Ipsos res frumentaria deficere cœpit. Si quis tamen in his datiuo pro accusatiuo utatur, non culpandus erit. Frequentius tamen cum accusatiuo usurpatur. Et notanter dixi rebus inanimatis accommodari in hac signific. quia non recte dixeris: Vxor uel res me deficit.

sed, à me deficit. Itē deficere, cum actō signifi. nō suggerere. Verg. — Quum iam glandes atq; arbuta sacra Deficerent syluæ. id est, nō suggererent glandes atq; arbuta. Interdū absolute ponitur pro finire, desinere. ut, Hic præ mœrore defecit. Martianus: Tum demū id agere consiliū erat quū uita defecit. Construitur quādoq; cū ablatiuo sine præpositione, & sic sumitur pro carere siue priuari. Colu. li. 3. de uite loquēs: Quūq; transtuleris (inquit) de humido in aridū locum, uide ne pristino alimēto deficiat. Idē: Cōmode fluunt, nec deficiunt macro solo. Et lib. 3. passiuo usus est. Iugurt. quādā parte deficitur, quādā superat. Et lib. 8. Qui si memoria deficitur, quō minus agnoscat cuiusq; progeniem, pice liquida eadē notam scrofæ & porcis immutat. Capitur & pro diffentire, recedere, seu rebellare, & tunc ablatiuo iungitur cū præpositione. Sallu. in Iug. Quod oppidum primū omnium post malam pugnam ab rege defecerat. Deficere enim dicuntur, qui ab his quorum sub imperio sunt deficiunt: & in hostium numerū se conferunt. Cicero in Lælio: Difficile est amicitia manere, si à uirtute defeceris. Liuius lib. 2. Eodem anno duæ coloniæ Pometia & Clora ad Aruncos deficiunt. subintelligitur enim, à Romanis deficiunt, transeuntes ad Aruncos. Inde Defectores, qui transeunt de uno exercitu ad alium.

Defigo, is, pen. prod. deorsum figo, planto, mitto uel. Colum. lib. 2. Tum in terram bene pastinatum & stercoratum rectum samentum defigito. Verg. lib. 2. Georgicorum: Alius & penitus terræ defigitur arbor Esculus in primis. Lactant. lib. 2. Oculos suos ab alto deiciunt, soloq; defigunt. Aliquando pro serio, uel transodio. Persius: Ore teris modico pallentis radere mores.

Doctus & ingenito culpam defigere ludo. Aliquādo ualde figo: unde est illud. Abominatio est domino defigens oculum. Aliquando defatigor, ac uribus attonitorum modo linquor: ut apud Plinium lib. 7. Defigatur, postremo expiret.

Definio, is, pe. prod. termino, decerno, & quasi finē do: unde & Definitio, & Finitio, & constat ex genere & differentiis. & est oratio quæ id qd' diffinitur, explicat quid sit: Est enim coacta in se atq; complicata rei explicatio: uelut quū dicimus. Homo est animal rationale & mortale. Quint. Finitio, est rei propositæ propria, & dilucida, & breuiter cōprehensa uerbis enuntiatio. Aliās descriptio dicitur. & fit multis modis.

Defioculus, dicitur qui est captus uno oculo: quē Luscū alio nomine uocamus. Mart. Hinc defioculus & hinc lippus.

Desit, Deest. cū datiuo cōstruitur. Terēt. in Hecy. Nihil apud me tibi defieri patiar, quin quod opus sit benigne præbeat. Verg. Lac mihi nō æstate nouū nec frigore desit. ubi Priscia. Deficio, loco passiui. Desio facit, & deinde Defectus.

Deflacco, as, attero. Tractum à uestibus, siue à flacco, ut ait Nonius.

Deflagro, as, pen. prod. uehemēter comburo. idco cū ablatiuo cōstruitur. Cic. lib. 3. Offic. Ictu fulminis deflagrauit.

Deflecto, is, deorsum flecto. Colu. lib. 3. Quū iam satis amplū incrementū suscepit, ramū oliuæ defleste, & ad crus arboris ficulneæ religa. Cic. lib. 3. Offic. pro declino per translationē posuit. Hoc autē de quo nunc agimus idipsum est quod utile: in quo uerbo lapsa consuetudo de uia deflexit.

Deflorere, est sine floribus esse: quod fit quū flores decidunt: unde & Deflorescere, qd' est, sine floribus fieri. Plin. lib. 17. Pessimū est inter omnia, quū deflorescentē uitē & oleam percutit imber: quoniam simul defluit fructus. Cice. ad Heren. per translationē. Formæ dignitas aut morbo deflorescit, aut uetustate. Eiusdem significantiæ est Effloresco: ut est in Psal. Dies eius tanquā flos agri sic efflorescit. Aliquando etiā Deflorere

florere est flores emittere. Colum. lib. 2. Et quum totam spicā edidit, octo diebus deflorescit, ac deinde grandescit diebus quadraginta, quibus post florem ad maturitatem deuenit. Sic efflorescere est ualde floridum fieri. Cic. in Lelio: Quæ tamen efflorescit amicitia, etiam si tu minus eam secutus sis.

Defluere, deorsum fluere, et proprie de fluminibus dicitur. Per translationem significat decurrere, delabi. Cic. in Lelio. Ad leuicis amicitias defluxit oratio. Sall. in Iugurt. Vbi per se cordiã uires, tempus, ingenium defluxere. quod est quasi cecidē et pericere. Lactan. lib. 3. pro in nihilū redigere posuit: Nauis sine gubernatore abit pessum, et corpus relictū ab anima defluit. Quandoq; ponitur pro ualde fluere, abundare. Ambrosi. Peccator quamuis foris abundet, et delitijs defluat, odoribus flagret, in amaritudine animæ suæ uitā exigit. Quādoq; pro subitus fluere. Vergil. lib. 3. Georg.

— Vdis aries in gurgite uillis

Mersatur, missusq; secundo defluit anni.

Defluere etiam dicitur, quod etate morbo uel soluitur. Vnde Defluere capillus dicitur, et quia defluit, dicitur Defluus, et Defluuium, capillorum fluxus.

Defluuium, ipse decidendi actus. Plinius: Sed defluuia comarum facere dicitur.

Defluus, a, um, quod decidit, aut decidere solet. Pl. li. 20. Hipocrates capillorū mulierū defluos fricari raphanis iubet.

Defluxus, idem est quod defluuium.

Defodio, is, pe. corr. sepelio, obruo. Liuius: Fuerantq; defossi annis quindecim supra quingētos, et durauerāt, scilicet libri. Plaut. in prol. Aululariæ. Domi suæ defossam multis cum opibus aulam inuenit. Colu. li. 8. pro fodiendo posuit, quum dixit. Cōfestim scrobem defodiamus in limine stabuli, et uiuam pecudē, quæ sit pustulosa, resupinam obruamus. Et Defodere, est infra siue deorsum fodere. Idē lib. 12. Pastinatur terreni iugerum, ita ut solum in altitudinem trium pedum defodiatur.

Defectus, a, um, per æ diphthon. idem quod destitutus: sicut Effectus, factu destitutus. Ouidius in Ibin: Sit quoq; quod rorum est solito defecta fauore
Fortuna facies inuidiosa tuæ.

Hinc Defectissimus. Colum. Sed siue fundum locuples mercatus est è turba pedissequorum lecticariorūq; defectissimūq; annis et uiribus in agrum relegat.

Deforme, turpe, quasi deorsum à forma. à quo Deformitas, et Deformo, as, qd est forma sua deicio. De quo in dict. Formo.

Deformicatum, uide in dictione Formicatio.

Deformo, as, destruo, et quasi de forma deicio, et ab alia forma nuto. Cicero: Qui sunt qui Italiam deformauerūt? Charthaginienses. Apul. lib. de Asi. Alius furore ac misera macie deformatus. Lactan. de Opifi. Dei: Quam mirabili, quam diuina ratione molitus est, ut tamen hiatus ipse nasi, oris speciem non deformaret. Item Deformare, est figurare, et noua forma insignire. Viétr. lib. 5. Tragica scena deformantur columinis, signis, et regalibus rebus. Hieron. in libro Numeri: Turgentibus gemmis eruperant flores, qui folijs dilatatis in amygdalas deformati sunt.

Defraudare, est per fraudem aliquid decerpere, uel fructum diminuere, aut priuare. ut est illud: Qui sophisticè loquitur odibilis est, in omni re defraudabitur. Defraudare uero geniū, est interrompere uoluptatem.

Defrīco, as, penult. prod. ualde frico. Colum. lib. 2. Totumq; eorum suppalatum sale defricato.

Defrigo, gis, xi, uide in dictione Decoquo.

Defringo, deorsum uel ualde frango, siue decerpo, decido. Colum. lib. 6. Plerūq; fit, ut aut crure aut cornibus boum ra-

muli uitium defringantur, Vergilius:

Aut summas defringe ex arbore plantas.

Defrugo, gas, pen. prod. omnē fructum exhaurio. Defrugare segetem uidetur, qui uel nimia scetura exinanit agros, uel per inscitia aut negligentia perdit lacescit uel fruges: omnino quā uel festinata sementis est, uel serotina, præpropereq; aut præpostere quid agitur, defrugari segetem contingit. Plin. lib. 18. Oraculum illud magnopere custodiendum, segetem ne defrugēs. Colum. Constat segetem nimia defrugatione exinaniri.

Defrutare, mustum decoquere, ut inde defrutum fiat. Colu. lib. 2. Sed defrutum quoq; et defrutare uinum licet: hinc Defrutarius, a, um, ut uasa defrutaria apud Colum. dicuntur, quæ ad defrutum idonea sunt.

Defrutum, à deferuendo (ut inquit Pal.) uinū decoctum, Plinio autore, usq; ad mediā partē. Sapa uero à sapiditate, mustū est ad tertiam partem decoctum. At Colum. aliter: Mustum (inquit) quā dulcissimum decoquitur ad tertias, et decoctū sicut supra dixi defrutū uocatur. Sic Nonius. Sapa, quod nunc mellacium, mustum ad mediam partem decoctum: defrutum, si ex duabus partibus ad tertiam redigatur.

Defugere, recusare, in totum fugere. Lactan. lib. 5. Non desigi hunc laborem, ut implerem materiam, quam Cyprianus nō est executus.

Defundo, deorsum fundo. Cato de Re rustica: Aquam defundito non omnem, eo addito oleum.

Defungor, eris, uide in dictione Fungor.

Degēner, penult. corr. qui maiorum suorum moribus nō respondet. Ponitur quandoq; pro ignobili et uili. Vergil. Degeneres animos timor arguit.

Est autē gene. omn. in ablatiuo degenerare uel degeneri. Luca. Si me degeneri strauissent fata sub hoste.

Degenerare, idē est, qd à genere desicere. Verg. 2. Geor. Pomaq; degenerant succos oblita priores. id est, deteriorantur in sapore. Propertius:

Dij mihi sunt testes non degenerasse propinquis.

Dicimus autē Degenerare, tam à malo quā à bono. Liu. li. 9.

Ne degeneraueris à familia imperiosissima et superbissima.

Deglabrare, depilare, et glabrum facere.

Dego, is, ex de et ago: sed abiicitur a, præteritum facit degi, supin. daatum, secundum analogiam: sed nusquam legi. neutrum est, sed in ter. perso. p. siue co uti possumus. Et quandoq; absolute, quandoq; cum accusa. significatq; deduco, siue ad finem usq; duco et ago. Lactan. li. 5. Quò rectius uita degatur, non est necesse omnia circuire. Item Degere est uiuere: Idem in eo. Idcirco eum uoluit sub aliena ditione atq; imperio degere, ne rerum prosperitate corruptus, in luxuriam laberetur. Item expellere, detrahere. Plautus in Aulu. Nunc ego istum soror laborem degam et diminuan. Idem in Epid. Degitur corium de tergo meo.

Degrado, ab imperitis dicitur, ubi dicendum esset desecro. Cornucopie.

Degrummari, significat à grūna mensura dirigere. Lucil. Viamq; degrummaris, ut in castris mensor faciat olim.

Degulo, penultima corrept. gula trado. Plautus: Postquam degulato patrimonio pauper est factus.

Dehinc, de qui inanci. id est, posthac. Terentius in Andria: Dehinc ut quiescant porrō moneo. Item significat apresso, id est, deinde. ut sit aduerbiū ordinis. Sallust. In primis arduum uidetur res gestas scribere. Primū quòd facta dictis exæquanda sunt. dehinc quia pleriq; delicta quæ tu reprehenderis, maluolentia atq; inuidia putant esse dicta.

Dehiscere, ualde hiscere, siue deorsum pessum uel aperiri. hic enim

enim De auget. Plin. lib. 9. Acus siue belone, unus pisciū, dehiscente propter multitudinem utero parit. hoc est, se aperire.
Dehonestamentum, cicatrix est, uultum hominis dedecorans, aut oculi effusio. Gell. lib. 2. Quo dehonestamento corporis maxime letabatur.
Dehonesto, as, contrariū uerbi honesto, quod significat honore afficio, August. lib. 5. Quid nocuerunt tibi, in quo imperium tuum dehonestauerunt?
Dehonestus, a, um, quod est ualde honestum. Gell. Dehonestum deculpatumq; uerbum.
Deianira, filia fuit Oenei Aetolia regis, cuius regia Calydon erat. Hæc adeo formosa erat, ut multos procos haberet: tandem Acheloo desponsata est primo, deinde Herculi. Itaq; nuptiarum gratia ortū est inter eos certamen: sed Acheloo uictō, Herculi cessit. Cornucopia.
Deidamia, siue ut alij uolunt Deiamia, filia fuit Lycomedis Scyri regis, cum qua Achilles consuetudinem habuit: et inde natus est Pyrrhus. Cornucopia.
Deiæro, as, penult. corr. ualde, uel sancte, seu libere iuro. Gell. lib. 1. Nam quū amicus cum rogaret, ut pro re, caussaq; eius falsum deieraret, his ad eum uerbis usus est.
Deicio, is, pen. corr. deorsum iacio, uel deorsum mitto. Plau. in Asin. Iussin' columnis deijci operas aranearum? Vergil. — Toto genitrix quæ plurima cælo Deijcit in terras. Lilius lib. 2. pro iaciendo defigo posuit. Dum intentus in eum rex totus aduerteret, alter elatam securim in caput deiecit. Per translationem ponitur pro auerto. Cicero in Philippi. Nec uero usquam, nec à Repub. oculis deijciebam. Item pro depellere. ut apud eundem. Si me ædilitate deieciisset. Ab hoc uerbo fit Deiectus, us, pro deiectione.
Dein, ex de et in, sumitur p deinde. Exin, pro exinde. Proin, Proinde. Subin, subinde. Et hæc habent accentū in prima, significatq; Deinde, postea, et est una pars orationis, ut inq; Serui. Et in tertia à fine accentum habet, licet pen. prod. sit. qd' ideo factum est, ut ostenderetur una pars esse orationis, ne præpositio iungeretur aduerbio, quod uitiosum esse uidetur.
Deincipem, ueteres proximum quenq; capitum dicebant; quemadmodum Principem primum capitum. Cc.
Deinceps, proprie significat gradatim, per ordinem, siue per uices, siue quod dicere solemus, unū post aliū. Liui. lib. 1. Ita duo deinceps reges alius alia uia, ille bello, hic pace ciuitatem auxerūt. Cic. Ther. Sed tamen tres fratres summo loco natos, promptos, nō indiseritos, quos uideo deinceps tribunos ple. p triennium fore, te nolo habere iratos. Colum. l. 6. Quod quomodo et qualis generis faciendū sit, nō pigebit deinceps præcipere. id est, per ordinē. Interdum sumitur pro deinde, siue postea. Hieron. Versa est et ipsa sine coitu in matrē, ut nō sit iam admodū quod fuerat, sed purpura uerissima, ad indumentum et gloriam summi regis, diuinitus aptissime dedicata: ut nulli deinceps ea uti iussu foemineo licuerit, nisi Deo. Interdū significat præterea. Lilius: Ex templo aduocato cōcilio, scelera in se fratris, originē nepotum ut geniti, ut educati, ut cogniti essent, eadem deinceps tyranni, seq; eius autorem ostendit.
Deinsuper, pen. corr. significat desuper. Sall. lib. 1. histor. Ad mediū deinsuper astantum manibus in murum attollitur.
Deintegro, pe. cor. significat totū denuo, siue à principio ad finē. Terē. in And. Posthac quas faciet deintegro comædias.
Deintegro, gras, penultima corr. diminuo.
Deiopea, siue Deiopeia, Nympha. λέχων οὐρανός ἐστιν ἡ δὲ ἰφίμαρρον ἀνὴρ ἰφίμαρρον, ἡ δὲ ἰφίμαρρον, ἡ δὲ ἰφίμαρρον. ita ut ab hac proprietate nominarit, uentorum flatibus conueniente.
Deiphile, nomen Adrastis regis filia, et Tydei uxoris, ma-

tris Diomedis.
Deiphobe, Nympha fuit, Glauci filia. Vergilius: Deiphobe Glauci satur quæ talia regi.
Deiphobus, pen. corr. nomen filij Priami ex Hecuba.
Deipylus, penultima correpta, fuit Stenelci filij Capani in bello amicissimus.
Deiugo, gas, pen. corr. disiungo. cui contrarium est Cōiugo.
Deiuriū, sanctū iusiurandū. Gell. Octo ad hostes redire uoluerunt, q; deiurio uncti forent: duo reliqui Romæ manserunt.
Deiurus, penult. prod. qui sancte ac ualde iurat.
Delabor, pen. prod. demittor. Liu. li. 1. Cælo repētē delapsus. Quādoq; cōsumor, et ad nihilum redigor. Cic. lib. 2. Offic. Habenda est autem ratio rei familiaris, quam quidem delabi sinere flagitiosum est. Quādoq; decido. Vergilius: Serta procul tantum capiti delapsa iacebant. id est, quæ deciderant.
Delachrymare, est lachrymas, uel aquam more lachrymantis dimittere. Colum. lib. 5. de uite loquens ait. Ut interdum potius deuexa quā in germine delachrymet.
Delanico, cas, penult. corr. discindo, et quasi lanam traho. unde Lanius: qui pecus discindit.
Delapidata, dicuntur lapide strata: quales sunt uia apud Bergomum.
Delasso, as, ualde lasso. Plau. in Asi. Eum etiam hominem in senatu dare operam, aut clientibus: ibi labore delassatum, totam noctem stertere.
Delatores, occulti accusatores. et Delatio, talis accusatio. uide quæ dicuntur in Defero. Cornucopia.
Delebile, quod deleri potest. cuius contrarium est Indelebile.
Delectatio, (inquit Cic. lib. 4. Tus.) est uoluptas suauitate auditus animum deliniens. et qualis est hæc aurium, tales sunt oculorum, et tactuum, et odorationum, et saporum: quæ sunt omnes unius generis ad perfundendum animum, tanquam illiquefactæ uoluptates. Secundum hanc definitionem Delectatio à delecto est. Item Oblectatio est ab oblecto, quum actiue significationis sunt. Quum uero Delectatio aut Oblectatio sumitur pro uoluptate eius, qui eiusmodi quæ dicta sunt à Cicero aut alijs, delectatur siue oblectatur, tunc à delector oblectorue erit. Quamuis à delecto uel oblecto in passiua significatione etiam sumi possunt.
Delecto et Oblecto, frequentatiua sunt, et composita à lacio, is, Delecto enim à delicio, et oblecto ab oblicio: quod ex de et lacio cōponitur. unde fit Lacio. as. Delecto sapius in tertia persona utuntur auctores. Cicero Ruffo: Itaq; me et superiores literæ tuæ admodum delectauerunt: quibus expectatum meum aduentum abs te ananter uidebam. Et habet nihilominus in se significationem actiuam: quandoq; etiam passiua, eodemq; modo construitur quemadmodum oblecto. Idem Peto: Plures iam pauones confeci, quā tu pullos columbinos: tu te isthic Atheniano iure delectato, ego me hic Hirciano. Oblecto uero plerumq; in se significationem passiua habet: quamuis et actiuam. Et quanquam passiua habeat, tamen regit accusatiuum nō alterius personæ aut rei, quā eius qui se oblectat. Et ultra accusatiuum, ablatiuum postulat, ex quo passiua eius significatione monstratur. Terentius in Eun. Me speres, me te oblectes. Quo itē modo delecto sumitur ex superiore Ciceronis autoritate. Idem in actiua significatione sumpsit, quum in Catone ait. Quas si exequi nescirem, tamen me lectulus meus oblectaret. quod est, quasi delectaret, Et pro Archia: Adulescentiam agunt, senectutē oblectant. scilicet literæ. Quādoq; cum ablatiuo mediante in, et hoc ut ostendatur maior uis delectationis. Terent. in Adel. In eo me oblecto,

x 2

solum

solum id est charū mihi. ut sit, quasi in eo confisto, tanquā in delectatione mea praecepta. Si enim dixisset, Eo me oblecto. hoc ad partē quandam pertineret oblectationis, quam de illo, non in illo sumit. Sic Lactantius lib. 2. inquit, illos non disputare ut doceant, sed ut se oblectent in ocio. Et sit Oblecto ab oblicio: sicut à delecto fit Delectatio, Delectamen, & Delectamentū: sic ab Oblecto, Oblectatio, Oblectamen, & Oblectamentū. Delectare uero proprie significat attrahere, ducere. Ennius: Et me Apollo ipse delectat ac ducit Delphicus: Quadrigarius: Fabius de nocte cepit hostiū castra oppugnare, hostem delectare. Et quoniam quae grata ac iucunda sunt, nos attrahere solent, factū est ut Delectare sit gratum esse, ac iucunditate afficere. Legimus etiam Delector. quod quidā deprensens putauerunt: sed magis passiuum est, licet non habeat ablatiuum cum praepositione. Columella lib. 1. Iucundius utiq; uiro, si etiā matrona comitatur: cuius ut sexus, ita animus est delectator, amoenitate aliqua delectanda erit, quo patientius moritur cum uiro. Quod in alijs etiam uerbis fieri solet. ut, Desiderium tenet me. Ego teneor desiderio. Sic oblector. & huiusmodi, quae significationē passiui innotant habent. Lactantius lib. 2. Auro, & gemmis, & chore delectantur. Idem oblectatur friuolis, & specie simulachrorum capitur. Cicero Caecilio. In cōmunijs miserijs hac tamen oblectabar specula. Dixerunt tamen Delector & Oblector, à Delecto & Oblecto, quamuis eandem significationem passiui innotant habeant, quod haec accusatiui eiusdem personae extrinsecus uolunt, cum ablatiuo sine praepositione: ut, Delecto, siue Oblecto me hac re. Illa uero sine accusatiui ipsius personae cum ablatiuo tantum eius quo delectamur: ut, Delector, siue Oblector tua consuetudine.

Delectum rerum habere, est inter res ipsas, circa quas humana uita uersatur. Delectus enim fit à deligo, quod significat eligo, & differentiam facio.

Delego, as, pen. prod. deputo, praeficio: ut quū quempiam mei loco officio negotio uel exequendo praeficio. Colum. lib. 4. Imò quis nō imprudentissimū quenq; etiam eū qui nihil aliud operis facere ualeat, huic negotio delegat. Cicero: Post delegatā mihi hanc prouinciam. id est, post onus mihi impositum. Hinc Subdelegare dicimus, delegatas nobis à principe causas, alteri cognoscendas iniungere. Delegare, etiā significat legatos mittere. Lilius: Decernūt, ut duodecim delegaretur ad regē. Veteres Delegare, p̄ discere & dissipare posuerūt. Plautus in Amphitruo. Si cui fautores delegatos uiderit. Et Delegata, dixerunt Dijs consecrata: quae nunc Dedicata dicimus.

Delco, les, leui, leuū, ex de & leo (ut inquit Priscianus.) unde Deletum, significat destruo: & refertur ad lineā & ad notā. Tractū à tabella Geometrica. Nam ibi scribunt, seu lineas faciunt: quas postea delent, ut aliae superfiant. Aliquando est in totum leuare & remouere. Terentius: Delebo omnes dehinc ex animo mulieres. Diomedes uerò, Deleor, Delitus, & Deleuius. Varro: Delitae literae, quod tamen à delino esse potest.

Deleterion, δελαιήριον, Latine dicitur uenenum.

Deletile, pe. corr. qd' delet. Varro. Si displicet tibi, tam magnū sumā spongiam deletile. Interdum Deletile seu Delititium est deletum, ut charta deletitia seu deletitia, quae abrasis prioribus literis rescribitur. Alio nomine Palimpsestus uocatur.

Delico, as, pen. cor. indico, explano. Titus: Quid istuc est, aut iste uult sermo, mater delica. id est, explana. Veteres etiā Delicare, pro dedicare quandoq; dicebant.

Deliacus, a, um, qui est ex Delo: unde Deliaci, dicta sunt uasa ex arcu precioso, ab insula Delo, ubi fuit prima nobilitas aris. Plin. lib. 34. Antiquissima aris gloria Deliaci fuit mercatus in

Delo, concelebrata toto orbe. Cicero pro Roscio: Domus Chrysogoni referta uasis Corinthijs & Deliacis. Ex arcu Deliaci fiebant pedes tricliniorum fulcrāq;.

Delibatorium, locus delibationi accommodatus. Plin. lib. 16. Fuit & memoria nostra in porticibus septorū, à M. Agrippa relicta, & quae miraculi causa, quae delibatorio superfuerat uiginti pedibus breuior sesquipedali crassitudine.

Deliberare, dictum est à libella, quae quid perpenditur, & significat definire. Cicero in Verrem: Deliberatū est, id est, fixum, & decretum est. Aliquando dubitare. Cic. lib. 3. Offic. Est enim totum scelus & impium, qui deliberant utrum id sequantur quod honestum esse uideant.

Deliberatiuum, genus est quod in consultatione positum, habet in se suasionem & dissuasionem.

Delibo, as, pen. prod. significat more religioso libo, & osculor. Interdū uolo, destruo, uitio. Colum. lib. 2. Ne uel aut cornu bos ad stipitem uehementius offēdat, aut extremo iugo truncū delibet deplantetq;. Gell. lib. 1. Rependitur quippe & compensatur leue damnum, delibata honestatis. id est, uitata. Et Delibare est degustare, sacrificare, & aquam sulco deriuare. Sed quum Graecum sit, uide quid significet uerbo.

Delibro, as, pen. corr. decortico. Colum. lib. 3. In ea nitidissimum ramum eligito, & eiusdem spatij corticem circuncidito, & materiam delibrato. Idem lib. 5. Cortex quoq; aridus, fissusq;, per summam trunci depēdens delibrandus est. Est & Delibro à libra deductum, & compositum à libro, as, cuius pen. producitur. de quo in dictione Libro.

Delibutus, unctus. Terentius in Phormi. Si te delibutum gaudio reddo. Cic. lib. 3. ad Heren. pro conspersus posuit. Aut si quam rem deformabimus turpem, ut sic cruentam, aut ceno oblittam, aut rubrica delibutam inducamus. Est autem participium sine uerbo, nec scio an compositum sit.

Delicatus, à delicium fit, & idē est quod plenus delicijs, seu qui in delicijs uiuere assuetus est. & per metaphoram mollis ac tener dicitur. Columella: Cultam uestitamq; famuliam, utiliter magis habeat, quam delicate.

Delicias facere, saepe legitur pro eo, quod est firmē lasciuire ac lustrare, & se quodammodo fastidire, ac superiorem esse uerbis, aut gestu ostendere: quod aliter dicitur Deliciari. Plautus: Eia delicias facis mi Menaeche, quin amabo is intro. Hieron. super Canti. Deliciabitur autē non in uno solo edendi gustandiq; sensu, sed & audiū deliciabitur & visu.

Delicium, in singulari, & Delicia in plurali. oblectamentū, oblectamētū uel, quae nobis uoluptati sunt. à delicio, quod ex de & latio componitur. Martial. Stellae delicium mei columba, Verona licet audiente dicam. Vicit maxime passerem Catulli. Sueton. Titus amor ac delicia generis humani. Dicitur etiam delicia foemin. gen. Plautus: Mea uoluptas, mea delicia. Licet Delicia dicatur etiam genus tigni, quod à culmine ad tegulas angulares infimas uersus fastigiatum collocatur: unde testum ipsum Deliciatum: & tegulae Deliciares dicuntur, siue Colliciares.

Delictum, peccatū. à delinquo, is, quod qui peccat, delinquat officium suū. Nam proprie Delictum est, quum nō fiunt quae fieri debent: Peccatum, quum fiunt quae fieri non debent.

Deligo, gis, pen. corr. de magis idoneis aliquē lego, ad aliquid agendum. ut Populus delegit imperatorem ad bella, & imperator milites ad arma. Plautus: Continuo delegit uiros Amphitruo primorum princeps, eos legat Telebois hostibus. Unde Delectus militum dicitur. Eligere, est de quouis numero & quauis multitudine electionē facere, ad emolumentū uel dignitatem. ut, Quam optimā sibi mansionē elegit. Hinc Electio, & Elegancia

Elegantia. & postulat duplicē accusatiuum: sed ultimum cum In. ut, Cardinales elegerunt Alexandrum in pontificē. Cooptare dicitur inter collegas, aut ferē pares. Cicero in Bruto: A quo in collegium augurum fueran cooptatus.

Delimo, as, pen. prod. deorsum seu de aliqua materia limo. Plin. Alij delimatam eris scrobem aceto spargunt. Apuleius: Delimatam posuit pro delinito. Anus (inquit) muneribus delimata cōsensit. Eiusdē significationis est Elimo. Plinius lib. 34. Alij elimatam scrobem in fictili cado coquunt in caninis domus nec percoquatur figulinum.

Delinimentum, oblectamentum, Lactan. lib. 6. Vitia uero quibusdam delinimentis naturalibus illicere animos hominum, & inaniter iucunditatem specie captos, ad acerbam amaritudinem miseriamque perducere.

Delinio, nis, pen. prod. ualde linio, ungo, seu frico. Cicero per translationē usus est ad Cæsare lib. 1. Iam est biennium quum uirtuti nunciū remisisti, delinitus illecebris uoluptatis. Et Delinitus, dicitur mente alienatus. Plautus in Amphitryo. Delinitus sum profectō, ita ut qui sim nesciam. Significat itē per mulceo, ac ualde placo. cuius passiuū protulit Colum. lib. 10. Sed tamen (inquit) iracūdia notæ melioris facile delinitur asiduō interuentu eorum qui curant alucaria. Plautus in Sti. Senex castigat filias, quod hæ uiros tam perseuerent peregrinantes pauperes ita sustinere fratres, neque relinquere: cōtraque uerbis delinitur commodis.

Delinio, nias, ex de & linio. quod à linea fieri certum est. significat designo. ut sit quum articulatiu homines aut res à pictoribus initiantur. Plinius de Apelle: Arrepto carbone extinguit è foculo, imaginem in pariete deliniauit: unde Linimenta dicta sunt. Idem paulo post. Nec qui succederet operi ad præscripta linimenta inuentus est.

Delino, is, pen. corr. delini, deleui, & deliui, deliui. pen. corr. unde Delitus, pro fœdatus. Cic. Caluo: Tuli moleste, quod litteræ delitæ mihi à te redditæ sunt.

Delinquo, is, fallo, seu à bono deficio, prætermitto. Plaut. in Amph. Ex me queris quid deliqueris. Quoniam uero prætermittere ea quæ præteriri nō debet, peccare est, Delinquere pro peccare ponitur. Sed proprie Delinquere (ut Augustinus in Psalmorum interpretatione inquit) est tanquam de liquido quoddam defluere: à stabilitate firmamenti uirtutis atque iustitiæ.

Deliquium, defectus, ut deliqui Solis, quū Sol in cursu suo deficit. Et Deliquium animi, quum animus linquitur, & quis animo deficit. Plautus eo frequenter pro minus utitur.

Deliro, ras, pen. prod. à recto decedo. Translatio ab aratore. Nam lira, est recta fossa, quæ cōtra agros tuēdos ducitur, & in quā uligo terre decurrit. Et quia rectus est sulcus, delirare dicuntur, qui ultra sulcum. id est, recta uia declinant. Horat. Quicquid delirant reges, plectuntur Achiui. Est autem compositum ex de & liro, quasi deorsum liro. Lirare uero, est agros in sulcos dirigere.

Delirus, pen. prod. qui insanit, & qui à ratione discedit. Ratio enim est uia recta, per quam omnes ducuntur. Lucretius: Quod facit hic idem delirus esse uidetur Nam contra sensus à sensibus ipse repugnat. Vide in dictione Lira.

Deliteo, tes, pen. corr. ex de & lateo. significat deorsum latens sto, sed non inueni nisi in præterito. Vergil. Limosque lacu per noctem obscurus in ulua Delitui. hinc Delitesco. quod est, eo ut lateam.

Delius, qui est ex Delo. ut Apollo Delius.

Delli, lacus erant breuiiores, non longe à Catina, miræ profunditatis: quos incolæ Crateras uocant. Cc.

Delos, Græcè, Latine manifestus, quo nomine dicta est insula in Aegæo, omnium cycladū clarissima, alumna Apollinis, templo & mercatu nobilis. Dicta Delos, (ut docet Aristoteles) quod quū mersa esset, subito apparuit. Nam δειλός ostendo significat. Hæc Pyrrpile dicta est, ab igne ibi primum reperto. A quibusdā Cynthia, ab alijs Asteria, ab alijs Cynetum. Sed in primis Ortygia: quoniam in ea primum coturnices inuenta sunt, quas Græci ortygas uocāt. Alij ab Ortygia oppido Aetoliae dictam putat, ut Nicander. Verg. Linguimus Ortygiæ portus. Interpres Callimachi. ἡ θρυαλίς τις, ὅτι ποσειδῶν ἡρ μίγας, ἔσε τῆς δῆλῃς νήσου σπείρου. id est, Et Thucydides, terræmotum magnum extitisse uolēs exprimere, inquit, quod tam magnus erat, ut Delum insulam concuteret.

Delphi, tam pro oppido quàm pro oppidanis, plurali tantum numero. sicut Gabij, Leontini, Putcoli. Est autē ciuitas in Bœotia iuxta Parnasum. dicta à Delpho Neptuni filio, ex Melantho Deucalionis filia suscepto.

Delphicus, ca, um, unde Delphica laurus, quod uictores Delphis ea coronarentur. Et est uiridior laurus.

Delphides, fructus de genere caryotharum. Cc.

Delphin, & Delphinus, genus piscis, uel potius maris belua. Parit catulos decimo mēse, interdum binos nutrit uerberibus sicut balæna: & decem annis ad summam magnitudinē peruenit. Hi etiā Simones dicuntur, ad quod nomen uocati accurrere feruntur. Ferunt Delphinum, non modo omnium marinorum, sed etiā terrestrium animalium uelocissimum, penē uolucrum æquantē, & ad puerorum amorē duci solere. Lingua est his, contra naturam aquatiliū, mobilis, suille similis: pro uoce gemitus humano similis, dorsum repandum, Mulcentur musica arte præsertim symphonie.

Delphis, oraculū fuit Apollinis in Phocide: unde & Delphicus Apollo: quāquā Macrobius aliorum nominat. Delphos enim Græca priscaque lingua, solus dicitur: Vnde & Adelpus, frater, quia nō solus: quoniam inter cetera sydera ita eminēt, ut propemodum solus habere potestatem uideatur. Eadem ratione & à Latinis Sol dictus.

Delubrum, locus in quo Dei simulachrū dedicatū est. παρὰ τὸ εἶναι λαμβανέον λέγεται φασί. id est, à Deo dici aiunt, quasi Deū capiēs: uel Dei repositorium. sicut candelabrū, in quo ponitur candelā. Vnde Hieronymus sup Ioel posuit pro templo. Vniuersa (inquit) donaria in delubro eius consecrarunt. Alij accipiunt Delubrū pro loco ante aras, ubi aqua currit: à diluendo. Religio enim sacrificij apud antiquos exigebat, ut ante sacrū sacrificulus manus ablueret. Alij Delubrum, Dei simulachrū accipiunt, à delibrato ligno ita dictum. Seruius ait Delubrum esse, quod uno tecto plurima complectitur numina.

Delūdo, is, pen. prod. uide in dictione Ludo.

Delumbe, adiectiuū, quo significatur non habens aliquid lumborum. id est, uirtutis. In lumbis enim uirtus corporis sita est. Nam De, hoc loco significat nō: ut sit Delumbis homo, effeminatus & mollis ob nimiam Venerem: qui effractis pudoris claustris in Venerem soluitur, Persius: — Summa delumbe salua Hoc natat in labris. Hinc Delumbe carmen, pro lasciuo minimeque uirili. Idem significat Elumbe.

Deluo, luis, lui, lutū, depurgo, diligēter lauo: Cato: Laferpiuiū aceto deluito. Et Deluere, est madesaciēdo aliquid delere. Varro: Obortæque inter legendū lachrymæ literas deluebant.

Delutamentum, à deluto, as, Cc.

Deluto, tas, ex de & luto. quod à lutū fit. Cato: Granariū totum oblinito crasso luto: postea cōspersgito amurca omne quod lutaueris. ubi aruerit, eò frumentum condito, non nocebit. Lu-

- tum enim à luo: quāvis eius supinum non inuenerim, quum tamen Colum. lib. 7. supinum ostendat dicens. Et eluta & sicca-
ta uinacea, quæ de lorea eximuntur. Est autem Delutare, usq;
deorsum luto aspergere. Cato: Habitationem delutare terra,
quàm maxime cretosa uel rubricosa.
- Dema**, herba ē, quā alij calligonon, nonnulli polygonon dicūt.
- Demagis**, ualde magis. ex de & magis. Cc.
- Demando**, as, in totum committo. Hieronymus ad Sabin. Et
omni ordini praeuidebat, præcipueq; ordinibus, quorū ei cura
cum Barnaba fuerat demandata.
- Demarathus**, nomen Spartanorū regis: qui ob indignationē
ad regem Persarum diffugit. Alius fuit (ut scribit T. Linius)
Corinthius negociator diues: qui ob seditiones domo profu-
gus, tyrannidem Cypseli fugies, in Hetruriam cōmigravit,
cōportatis opibus luculentis. qui à Tarquinienfibus Hetrurie
populis exceptus, Tarquinium Priscū, regē populi Romani,
ex illustri Hetrusca uxore genuit. Hunc comitati sunt duo ex
Corintho fictores, Eucirapus & Eugrānius: à quibus Italiae
traditam plasticen, hoc est, figulinam artem ferunt.
- Demarchus**, princeps populi, aut tribunus plebis dicitur.
Spartianus in uita Adriani: Fuit Demarchus in patria sua,
Athenis archon.
- Demeaculum**, descensio ad loca subterranea. Sic Remeacu-
la, à remeando. Apuleius lib. 6. Et illuminarū Proserpinæ nu-
ptiarum demeacula.
- Demeare**, est deorsum penetrare, discedere. Apuleius: Quæ
suis pedibus ad tartarum demeare cogeretur.
- Demenetus**, nomen uiri propriū. apud Plaut. in Asina. ab eo
quod demos, id est populus. Et significat populare & idiotā.
- Demens**, qui est mente diminuta. à quo Dementia.
- Demensum**, quasi mensuratum uel equatum. & est id quod
seruis dabatur singulis mensibus, unde uiuerent. Terentius:
Quod ille unciatim, demenso suo, suum defraudans genium,
comparsit miser. Serui enim quaternos frumenti modios acci-
piebant in mense. Quod uirum à mense, an à metiendo dedu-
catur, incertum est.
- Dementio**, tis, de mente exco, deliro, insanio. Lactan. lib. 4.
Ecce aliquis insinē demonis percitus, demētīt, effertur, in-
sanit. Lucretius: —Dementit enim deliraq; fatūr.
- Demento**, as, desipio, insanio, demētio. Apuleius in Magia:
Cōfessa est sese mea Magia in amorem deductam dementare.
Illud uero in actibus Apostolorū, nō tam significat dementem
esse, quàm dementē facere. Sic enim scriptum est. Attendebant
eam propterea, quod multo tempore magicis suis dementasset
eos. id est, stupefacti essent, & alienati à mente.
- Demereo**, res, rui, ritiū, quasi lucrō. Gell. Thais Corinthia
ob elegantiam uenustatemq; grandem pecuniam demerebat.
- Demereor**, de aliquo bene mercor, cōcilio, deuincio, placo, be-
neuolū facio, beneficium præsto. & exigit accusatiū. Ouid.
Dic mihi quid feci, si non te semper amauī,
Crimine te potui demeruisse meo.
Quintilianus: Simul ut pleniori obsequio demererer amātissi-
mos mei. Lactātiūs de Ira: Votis dona offerūt, iustis ac bonis
operibus demereri eū laborantes. Sueton. de Augusto: Profe-
ctum mox auunculum in Hispanias, aduersus Cn. Pompeij li-
beros, uix tum firmus à graui multitudine, per infestas hostiū
uias, paucissimis comitibus, naufragio etiā factō subsecutus ma-
gnopere demeruit. Est Demereri, ualde mereri. Lactan. lib. 4.
Si una hostia placabilis, placabiliores utiq; hostiæ plures: quia
multiplicata demerentur potius quàm offendant.
- Demēter**, pen. producta. dicta est Ceres, quasi Gēmeter. id est
terræ mater. Hinc apud Galenum lib. 2. de alimentis, legimus
- Demetria semina. id est, cerealia & frumentaria.
- Demetior**, diligēter & quadā ratione metior. Cicero: Quæ
nō insidijs, sed aperte & palam laborat, ut uerba uerbis quasi
dementia & paria respondeant.
- Demēto**, tis, penultima corr. uide in dictione Mēto.
- Demetriās**, Thessalie oppidum est, quod prius Pegasa dicea-
batur.
- Demetriūs**, nomen Seleuci filij. Fuit & alius Demetrius Pha-
lercus Theophrasti discipulus: qui ob eximias uirtutes Athe-
nienfibus præfuit annis decē, trecentisq; sexaginta statuis æreis
honoratus est. Hic (ut Plutarchus inquit) monebat Ptolemæū
regē, ut de regno imperioq; liberos sibi compararet atq; per-
legeret. Quæ enim amici non audent monere reges, hæc in lia-
bris scripta sunt. Fuit & alij Demetrii uocati.
- Demipho**, uir popularis. Demos populus, phos uir dicitur.
- Demiror**, pen. prod. ualde miror. Teren. in Hec. Sed demiror
quid sit, quāobrem tantopere hoc omnes nos celare uolueris.
Aliquādo Demirari, est nescire: quoniam (ut Donatus inquit)
admiratio ignorantiam facit. Terent. Quid mihi dicent, &
quam causam reperient demiror.
- Demitto**, deorsum mitto. Verg. —Cælo demittitur alto.
Inde Demissitæ tunica dicta à Platone, longæ & demisse ad
talos, & nulla zona succinctæ. ait enim: Sanè genus hoc mu-
lierosum est, tunicis demissitijs. Itē Demittere, est humiliare,
& quod uulgò dicitur abassare. Vergilius lib. 3. Georgic.
Demisse aures incertus ibidem sudor. Et Aeneid. —Vul-
tum demissa profatur. Item de fodere. ut Georgicorum 2.
—Alteq; iubebis
In solido puteū demitti, omnemq; repones Rursus humum.
- Demium**, gemma est, à pinguedine dicta. Græci enim δῆμιον,
pinguem dicunt. & hoc Homerus frequenter utitur. à quo
δῆμιον gemma adpellata. Nec fuit in usu antiquorum gemma
ulla frequentior, ut Menandri fabulæ testantur. Cc.
- Demo**, is, ex de & emo, abiecta e, significat detraho.
- Democēdes**, pen. correp. fuit Crotoniata, medicus illustris:
qui quum inter Darij captiuos esset, & Darius ipse ob inuer-
sum pedem grauitè ægrotaret, ita ut iam septē dies insomnis
egisset, nec à medicis ullis iuuaretur, ductus in mediū Demo-
cedes uinctus compedibus. Dariū penitus liberauit. Dēhinc
summo in honore apud regem habitus est.
- Democratia**, principatus populi.
- Democraticus**, qui fouet principatū populi. παρὰ τὸ δῆμιον,
ἔξω ὑπὸ τῷ.
- Democritus**, penult. corr. nomen philosophi Abderitæ: qui
diuisa substantia duobus fratribus, peregrinatus est in uarias
orbis terrarum partes, quò scientiam perciperet. Postea in pa-
triam reuersus, cum summa inopia, in hortulis iuxta suæ urbis
muros, se ad solas rerum naturas contemplandas contraxit.
Fertur, quod quocunq; fortunæ casu, & mutabilium rerū au-
ditu, in risum soluebatur: (sicut Heraclitus in fletum.) unde
Gelasinus nominatus est. Tandem teste Cicerone lib. 3. Tuscu-
lan. se occaecauit, ut naturæ secreta subtilius rimaretur. Agebat
centum & nouem annos quum mortuus est. Hic dixit omnia
ex atomis fieri: ac plures esse mundos, & corruptibiles. Fera-
tur Theologiam ac Astrologiā didicisse à Magis & Chala-
dæis: cū gymnosophistis quoq; cōgressus est. In philosophia
adeo p̄fecit, ut Pentablos, siue quinquertio. id est, quinq; cera-
taminum dici posset. Nanq; naturalia, moralia, Mathematica,
liberales disciplinas, artiumq; omniū peritiam callebat. Hunc
Plinius uirum sagacem, & uitæ utilissimum fuisse refert: sed
nimio iuuandi mortales studio, prolapsus. Constat hunc di-
uitijs opulentum fuisse, intantum, ut pater eius Xerxis exer-
citiū

citui epulum hospitaliter dedit.

Demodocus, nomē cytharædi apud Homer. Cōponitur ex δῆμος populus, & δόκιμος æstimatio: quasi populi æstimatio.

Demogorgon, magus fuit tam excellēs, ut præesse laruis dicatur, & illas p nutu cogere, & si errent, accrime plectere.

Demolior, iris, à mole deductū est, & significat diruo, deiicio. Cic. lib. Offic. Demoliti ea quorum altitudo officeret asspicij. Inuenitur & Demolio. Laetan. lib. 4. Dereliquerunt te filij Israël, & altaria tua demolierunt.

Demonstratiuus, a, um, quod demonstrat, uel demonstratur, uel aptum est demonstrari. ut genus demonstratiuū causse ab oratore accipitur: in quo orator demonstrat, quod sit in aliquius personæ laudem, uel uituperium.

Demonstro, as, aperte uel palam monstro. Plau. in Asin. Et ædes demonstrari nostras. Demonstrationē Dialectici definiūt esse, quum certis ac necessarijs rationibus aliquid probatur.

Demophon, nomē Theſei ex Phædra filij, regis Athenarū.

Demorior, in totū morior. Colum. li. 5. Siue enim caput demortuum est, duo induantur statim uimīna.

Demoror, penult. corr. multum moror, seu detineo. Laetan. lib. 4. Quum Moyses dux eorum ascendisset in montem, atq; ibidem quadraginta diebus demoraretur. Colum. lib. 4. Priudentis magistri est, eiusdem nomenclationis aucupio, quo potiri nequeat, studiosos non demorari.

Demos, Græcè, Latine, populus. unde componuntur multa nomina, δῆμος, ἐπὶ δῆμῳ, καὶ δῆμος, id est, populus, peregrinatio, & reliqua.

Demosthenes, pen. corr. nomen oratoris clarissimi, & Græcorum omnium oratorum principis, & Latine robur populi dicitur. δῆμος enim populus, δῆμιος τὸ δῆμιος, robur. Hic natus patre, qui cultellarius cognominatus est, quod scilicet domi haberet officinam & operarios cultellorū. Relictus puer in hereditate locupletis, tutorum fraude & negligentia direptis bonis, uix habuit unde præceptoribus mercedem solueret. Verū quum multo studio, & laborioso peruiigio, in clarissimum oratorem euasisset, libertatis Græciæ defensor publice grauius concionibus Philippum infectatus est, ut pote publice libertatis insidiatorem. Post cuius mortem patria pulsus, tandem reuocatus est. Sed iam mortuo Alexandro & Antipatro, rebus Græcis preposito, quum apertam cædem uideret, relictis Athenis, in Calabriam insulam, ubi asylum erat Neptuno sacrum, cōcessit, haustoq; ueneno se necauit. Sunt tamen qui hoc modo uitam finisse dicunt. Quum post mortem Alexandri nuntiatum esset, Antipatrum Athenas aduentare, Demosthenes ex urbe profugit. Missi sunt ab Antipatro satellites, quorum Archias tragædiarum actor princeps erat: qui quum templum ingressus fuisset, quo confugerat Demosthenes, primo ei suadere cōpit, ut una secum ad Antipatrum se cōferret, nihil molestiæ ab eo perpeſſurus. Cui respondit Demosthenes: Nihil est Archia quod coneris: Neq; in scena mihi unquā placuisti nimis, neq; nunc persuadebis legatus. Quū autē Archias se per uim detrudere minaretur, Tandē (inquit) Macedonica oracula aperuisti: nam prius quidem tanquā histrio simulabas. Verum age, parumper expecta, dum pauca domesticis scribo. Hæc locutus, sumpto libro tanquā scribere uellet, calamum ori admouit, deinde caput ueste tegens, se inclinauit. Quūq; ab ara retraheretur, cecidit, suffpiransq; animam emisit. Hic eloquentiæ studio flagrans, iugiter lucubrabat, adeo ut duos uel tres menses continuos domū inclusus, sine intermissione studeret: abraſa parte capitis, ut exundi facultatem sibi præperet. De hoc Hieronym. Demosthenes plus olei quā uini expēdisse dicitur, & omneis opi-

fices nocturnis semper uigilijs præuenisse. Mortuus est sicut Suidas ait, ἐτελεύτησεν ἐφ' ὧν ἂν καλῶνται, ἐν τῷ 72 ποσειδωνίῳ ἡμέρῃ, ὅτε τὸν Μακρίδνα Ἀντίπατρον, προσενεγκάμενος, φάρμακον ἐν τῷ δοκλίῳ, ἐν βίῳ δὲ καὶ ἡμέραν. id est, Mortuus est fugiens in Calabriam, in Neptuni æde, propter Macedonem Antipatrū, hausto ueneno quod in anulo erat, annos uis uens duos & sexaginta.

Demulceo, ualde seu leniter mulceo: sicut fit catulis, quum manus super eos tractantur. Terent. in Heau. Non possum pati, quin tibi caput demulceam.

Demum, significat ad postremū. Terent. in Adel. Ego nouus maritus, anno demū quinto & sexagesimo fiam. Ponitur etiā pro duntaxat, uel omnino, præsertim quādo iungitur cum Is, ea, id. uel cum Ita. Cicero in Sall. Ea demum magna uoluptas, æqualem ac parem uerbis uitam agere. Plin. Ea demum sola auum, non nisi uolatu depascitur. Quintil. Ita demum mihi satisfacies, si apud patrem fuisti.

Demus, pro demum ueteres scripserunt. Pacu. Quid demus magis commodum est, quā ne tuum per duas iniuriam pati. Cornucopiae.

Demuffata contumelia, id est, dissimulata, & cū silentio indignationeq; transmissa. ut Apu. lib. 3. Musitare enim, pprie est dissimulandi causa tacere dictū. uel à muto, uel ab m: quæ litera est nimū pressæ uocis, ac penè nullius. Terent. in Adel. Accipienda & musitanda iniuria adulescentium est. Vbi Donatus exponit, Patienda, & cum silentio perferenda.

Denarius, ria, rium, idē quod decennarius: unde Denaria cærenonia dicebantur: sicut Tricenaria, quibus sacra adituris decē continuis diebus, uel triginta, certis quibusdam rebus cærendum erat. Hinc Vndenarius, Duodenarius, & huiusmodi. Denarius uero substantiuū, est genus monetæ argenteæ, quod denas libras æris ualeret, ut inquit Varro: Dicitur & Denariū neutro genere. Plaut. in Ru. Quis me est mortalium miserior, qui uiuat alter hodie, quē ad recuperatores modo dā nauit centū denaria philippæ? Verum Annibale Romano surge, placuit denarium asibus permutari, quinarū octonis. In militari tamen stipendio, semper denarius pro decē asibus datus. Nota Denarij argentei fūere Bigæ atq; Quadrigæ: unde Bigati Quadrigatq; dicti. Fuit & Victoriatus nummus argenteus, Victoriæ nota insignitus: unde & nomen.

Denarro, per ordinem narro. Gellius lib. 2. Hæc nobis Fauorinus summa cum elegantia uerborum, totiusq; sermonis commixta atq; gratia denarrauit.

Denāso, as, pe. p. d. nasum aufero. Plau. in Capt. Nāq; ædepol si habites propius, os denasabit tibi mordicus. id est, destruet.

Denāto, tas, pen. corr. frequentatiuū est uerbi Deno, nas, quod est deorsum nato. Augu. per translationem dixit. Quanto humilior sedebat, tanto amplius capiebat. Confluit enim aqua ad humilitatem conuallium, denatat de humoribus collis.

Dendrachates, gemma est uelut arbuscula insignis. Δένδρον enim arborem dicunt. Cornucopiae.

Dendris, gemma, quæ sub arbore deſſa, non permittit secum hebetari. Martianus: Hyacinthus, dendrutes, & heliropios utrinq; compacti. Cornucopiae.

Dendrociflos, hedera est, quæ sine adminiculo stat. sic cap= pter dicta τὸν δένδρον καὶ κλάδον. id est, ex arbore et hedera. Cc.

Dendroides, tithymali spēs, et ramosum interpretatur. Cc.

Denēgo, as, pen. corr. dare nego, seu non do. Laetan. lib. 2. Si alimenta frugibus longa siccitas denegauit.

Denigro, as, penultima correpta. nigrum facio. Plinius: Capillum denigrat suffitu.

Denique, significat ad extremum: ut quū plura sunt enume=

x 4 rata

rata, subiungitur deniq; signando ultimum omnium. Cicero: Quū ibi non multitudine militum, non idoneos imperatores, nō pecuniam sibi præsto uiderent, non deniq; ullam rem quæ pertineat ad bellū administrandū. Fitq; à Denus, siuc (ut quidam uolunt) à Denuo. Ponitur interdum pro omnino. Ouid. Si qua metu decepto casta est, ea deniq; casta est.

Denobilito, *tas*, uitupero, dedecōro. Tercē in Eun. Tu iam
pendebis, qui stultū istum adulescentulū denobilitas flagitijs.

Denominatiua, dicūtur quæcunq; ab aliquo solo casu sunt differentia: & secundū illud nomen habent adpellationē. ut à grammatica grāmaticus. Nomen enim Denominatiuum debet cōmunicare cum nomine uniuoco in principio, sed differre in fine. ut à grāmatica, grāmaticus. In Denominatione autē tria requiruntur, scilicet denominans, denominatū, & denominatiū. Denominans, est forma accidentalis, quæ importatur per nomen abstractū, & dicitur Denominās, quasi de se aliud nominans: quia de se dat cōcreto quod prædicitur, & denominet subiectum. Sed Denominatiū, est accidens quod prædicatur denominatiue de suo subiecto. ut album uel nigrum.

Denomino, as, ex de & nomino. Hic enim De significat di-
uersitatem, ut sit quasi de alio nomine. ut homo albus.

Denoto, as, pe. cor. culpo, increpo. Cypri. Nam quū denota-
rentur discipuli eius quòd ederent, nec prius manus lauissent.

Dens, ab edēdo, quasi edens. sed potius Græcum esse quæ ne-
scit: *ἰσχυρὸς ὁ δὲνς*, ὁ δὲνς, ἔξ ἑδω λίγυν. Græci enim ὁ δὲνς, id est,
dens, dentis, ex ἑδω, edo dicunt. Sed omne quo aliquid teneri
uel excari potest, solet Dens adpellari. Vergil. lib. 6.

—Tum dente tenaci Anchora fundabat naues.

Hinc Bidens, Tridens, & huiusmodi. Dentes diuersa sortiuntur nomina. Qui enim primū adparent aptis labijs, primores uocantur, lati & acuti, quibus fit morsus. Ipsi enim (ut Plin. lib. 7. ait) nec cibo tantum & alimētis necessarij: quippe uocis sermonisq; regimen primores tenēt. concentu quodā excipientes idū linguae. Qui uero sequuntur, quasi rotunda specie acuti in modū serrae, serrati dicuntur ab antiquis, canini adpellantur in quocunq; animali. Plin. lib. 11. Lupi dextræ caninus in magnis habetur operibus. Sequuntur maxillares, qui duplices sunt, cibumq; conficiunt, ob id molares dicti. Iuuen.

—Interq; molares Difficili crescente cibo. Genuini, no-
uissimi nascuntur homini, ut ait Plinius: Dentium etiam quidā
dicūtur ferrati, à similitudine ferræ, qui pectinatim coeunt ne
contrario occurſu atterantur: quales habent pisces & canes.
Quidam continui, ut homini & equo. Quidā exerti, hoc eſt,
extra os producti, ut apro & elephanto.

Densifico, à *densum* & *facio*. *Cornucopiæ*.

Denso, as, cogo, spisso. Lucanus lib. 4.

Densaturq: globus quantum pede prima relato.

Hinc Condensio. Colum. lib. s. Torrido sale contingitur, rursusq; ponderibus cōdensatur. Est & Densco, ses, à quo Densco, is, densus fio.

Densum, coarctatio nimia coniunctarum partium. Rarum
 contrà, in quo intervallis frequentibus laxior partium uide-
 tur esse coniunctio. Hinc Densitas, & Densitudo. Compositum
 Condensus.

Dentalis, lignum quo uomere arandi caussa inducitur: sed pro uomere poni solet. Colum. li. 7. Et dentalibus terrā subigere, quo minoris bubus id administrari possit. Dicitur etiam dens, (ut Varro inquit) quod eo quasi dente moleretur terra.

Dentatim, & Denticulatim, aduerbia. significāt ad similitudinem dentium.

Dentatus, qui magnos habet dentes: qui & **Dentosus** dicitur. **Plinius** tamen **dentatum** dictum fuisse **M. Curium**, lib. 7.

scribit, quoniam cum dentibus natus fuerit. Hinc Edentatus, qui est sine dentibus. Macrobius: Edentatæ bellæ morsus, Similiter Edentulus.

Dentex, genus est piscis.

Denticulatum, quod est ad similitudinem denticuli factum.

Denticulo, *dentes imprimo.*

Denticulus, parvus dens.

Dentifrangibulum, *Plautus in Bacc.* *Næ tibi hercle haud longe est os ab infortunio, ita dentifrangibula hæc meis manibus gestiunt.*

Dentifricium, medicamentum quo dentes fricantur ut fiant candidi. Plinius docet, ex pumicibus fieri dentifricia. Apuleius in *Magia*: Primo igitur legere è ludicris meis epistolium de dentifricio uersibus scriptum.

Dentiloquus, qui loquitur dentibus. quo nomine dicti sunt Macedones.

Dentio, dentes emitto. Plaut. in Mil. Venter creat omnes has
eruminas, auribus peraudienda sunt, ne dentes dentiant.

Dentifcalpium, instrumentum quo scalpuntur dentes.

Dentitio, *dentium emissio*. Plin. lib. 28. Infantibus nihil butyro utilius, per se, & cū melle priuatim, & in dentitione, & ad gingiuas, & ad oris ulcera. **Dens** lupi adalligatus infantibus, prohibet pauores, dentientiq; morbos.

*Denūbo, is, Apul. in oration. 2. Apol. At tu dum cam putas
etiam nūc claro fratri tuo denuptum, falsa spe inductus filioq;
cuius Pontano autor assentiendi fuisti.*

Denūdo, penultima prod. spolio, nudum reddo.

Denuncio, *cias*, uide in dictione Indico.

Denuo, aduerbium. significat rursus, quasi de nouo.

Deoro, pro peroro nonnulli usurparunt: & Deoratum pro
perorato scripserunt, ut Pomponius testatur. Cc.

Deorsum, cuius contrariū est Sursum, notam habet significa-
tionem, capiuntur tamen anbo pro ultro citroq̃. Terent. in
Eunuc. Sex ego te totos Parmeno hos mēses quietum reddā,
ne sursum deorsum ue cursites. Traetiū ab Athenis, cuius por-
tus in imo, urbs uero in editiore loco sita est.

Depalmare, est palma percutere. Gell. Quencunq; depalma-
uerat, numerari statim secundum duodecim tabulas uiginti
quinq; asses iubebat.

Depango, is, planto, seu defigo. Colu. li. 4. Deinceps pastina-
tur malleolus uitibus inferendus, cuiq; sat erit medio spatio qd
uacat inter uites, per unã lineã depangere, inde Depactus.

Deparcus, *vide* in dictione Parcus.

Depecifcor, ex de & pacifcor. significat sicut simplex: & tam in bonā quā in malā partē accipitur. Terent. in Phor. Ita me Dij bene ament, ut mihi liceat tam diu quod amo frui, iam depecifci morte cupio. Cic. Quidam quum circumfoderetur, neq; effugere ullo modo posset, depectus est cū hostibus, ut arma & impedimenta relinqueret, milites educeret.

Depecto, *stis, xui, uel xi, xum, diligēter pecto. Ovi. li. 3. Fast.*
Interea liber depexos crinibus Indos

Vicit, & coo diues ab orbe redit.

Plin. lib. 19.

Ars depescendi digerendiq; iustum est è quinquagenis fasciis libris, quinas denas carminare. Per translatione ex in malam partem. Terent. in Heau. Ego ne si uiuo adeò exornatum dabo, adeò depexum, ut dum uiuet munerit semper mei. id est, ornatum, cultum, dictum à cōtrario sensu. Quòd si Depesum legamus, à patior siue à pando, signific. laceratū. A Depecto fit Depexo, as.

Depectus, significat pactus. & in bonam & in malam par-
tem capitur. Cornucopiæ.

Depeculor, pen. producta, ex de & peculor: quod à peculiū
deducitur.

deducitur. Peculium uero significat lucrum, uel quicquid sua industria quis acquisiuit. Qui autē peculium, siue quid peculij surripuerit, Depeculator dicitur. Quanquam sint qui dicant, Depeculari, proprie esse furari ea quæ ad Rempub. siue principem, siue ad sacra pertinent. Sed Cic. lib. 1. ad Heren. docet aliud esse furtum, aliud peculatum. Si quis (inquit) peculatus accusatur, quod uasa argentea publica de loco priuato dicatur fuisse, possit dicere quum definitione sit usus, quid sit furtum, quid sit peculatus, secū furti agi & non peculatus oportere. Et in Verrē act. 1. Quibus in provinciis multas domos, plurimas urbes, omnia fana depeculatus.

De pecunijs repetundis, uide Repetundarum.

Depelli portenta dicuntur, quā mala quæ ex ijs fiant, precibus, supplicijs, religione, & Deorum cremonijs fugantur. Cc.

Depello, is, depulsi, pulsum, deorsum pello. Lactā. lib. 2. Inueteratos depulimus errores. Quandoq; abduco, remoueo. Vergil. Dulce satis humor, depulsis arbutus hedis.

Nam depulsis proprie posuit, quod agnos quadā ui ab uberibus matrum pelli constat, dum repugnant ne inde amouerentur: inde Depulsus, dicitur contra uoluntatem amotus. Amouetur enim à re grata & iucunda.

Dependeo, es, deorsum pendeo. Colum. libro 4. Sed si per unumquemq; pampinum maior numerus uuarum dependeat. Aliquando Dependere est sustentari. Cic. Omnis illorum salus, à nostra salute dependebat.

Dependo, dis, ferè pro simplici pendeo est, quod uarie sumitur: ut, pecuniam uel tributum pendere, est dare, uel soluere, seu pati pœnam. Sed de hoc in dictione Pendo. Apulcius li. 8. Precio depenso, id est, soluto.

Deperdo, uide in dictione Perdo.

Deperco, ris, ex de & perco. accipitur pro morior. Colum. lib. 4. Nos tamen plus quatuor milibus conscriimus: quia negligentia cultorum magna pars deperit. Quandoq; Deperire, est impatienter amare. Plautus in Casina. Hic ipse Casinam deperit. Hieronym. lib. 2. Reg. Factum est ut Thamar adamarret Ammon, & deperiret in eam ualde.

Depeſco, is, seu, significat pecus deduco. ut Compeſco, unā duco, & pascō, & in uno loco contineo.

Depeſſus, siue à patior, siue à pando fiat, laceratus dicitur. Terent. Ego ne si uiuo, adeo exornatū dabo, adeo depeſſum, ut usq; dum uiuat meminerit mei. Cc.

Depeſta, poculi genus, quo uestustissimi utebantur. Cc.

Depiles, pe. cor, q sunt siue pilis. Var. lib. 1. de Vi. pa. Quod ludis præsulis pueri essent glabri ac depiles propter ætatem.

Depilo, las, penultima corr. pilos detrabo. Martialis: Quum depilatos Chreste coleas portas.

Et Depilo, rarefacio. Lucilius. Depilati omnes sumus.

Deplāno, as, penult. prod. in planum deduco. Lactā. lib. 4. Ego ante ibo, & montes deplanabo.

Deplanto, tas, uide in dictione Planto.

Depleo, ples. Columella. Conchæ quibus depletur oleum.

Deplōro, ras, pen. prod. propter actū plorationis, q in re miserabili exigitur: si lachrymæ manant tūc proprie: si nō manant, significat quasi plorando lamentor. Cic. in Cato. Nō libet deplorare mihi uitā, qd multi & indocti fecerunt. Et li. 2. Offic. Admonerat me res, ut hāc quoq; intermissione eloquentiæ deplorare, nisi uererer ne de me ipso aliqua uiderer queri. Aliquando Deplorare, est plorandi finē facere: unde Deplorata cadauera dicebantur, quibus ultimus luctus persolutus erat. Et Rempub. deploratā dicimus, iam euerſam. Ab hoc tractū est: Conclamatū est, quādo affines eiulantes conclamabant. Diciturq; in omni re iam deperdita: quia post lachrymas affinium

mortuum planē cadauer erat. Inde & Indeploratum dicitur. Ouid. in Ibin: Indeploratum proijcere caput.

Deponere, est deorsum ponere. ut deponere sarcinam. Cic. per translationē dixit pro dimittere. Existimari hominē siue molestias posse deponi, si me ad philosophiā retulisset. Per translationē etiā significat priuare. Plau. Ut me deponat uno cā affectu uiā. Suet. Ne imperio turpiter depositus, priuatus uiueret. Aliquando derelinquere, & quasi desperare: unde Depositus, desperati dicitur. Verg. Ille ut depositi, pferret fata parētis. Cic. in Ver. act. 1. Itaq; mihi uideor iudices, magnā & maximē egram, & propē depositā Reipub. partē suscepisse. Aliquando est apud aliquē quicquā ponere seruandū, seu pro pigore. Habet enim De, hoc loco uim augendi: ut ostēdatur totum fidei eius commissum, quod ad custodiā rei pertinet. Verg. -Ego hanc uitulam, ne forte recuses, Depono.

Ad seruandū uero. ut gladium, pecuniam. Cicero lib. 3. Offic. Si gladium quis apud se sana mente deposuerit, repetat infamens, reddere peccatum sit, officium non reddere.

Deponens uerbū, ideo dicitur, quia deponit aliqd de quātitate cōmunis uerbi: scilicet futurū participiū in dis, à significatione passiua. Nam quā participia quatuor habeat uerbum cōmune, ut criminans, criminaturus, criminatus, & criminatus: hoc non habet deponens, scilicet futurū à passiua signifi. ut minor, minans, minaturus, & minatus: nō autem minandus.

Depontānus, penultima producta. uide infra in dict. Pons. **Depopulari,** est destruere, siue deprædari. Apud antiquos etiam Depopulo dicebatur.

Deportare, est de aliquo aliquid portare. Colum. lib. 5. Nec procul à mari, uel nauigabili flumine, quo deportari fluctus, & per quod merces uehi possint: unde Deportati dicuntur, quibus aqua & igni interdictum est, uel quibus princeps prouinciam adnotauit. Transfertur etiam ad ea quæ delectationē, laudem, & uituperationem habent: quæ nostra opera sumus affecti. ut quum inde reuertimur quō profecti fueramus: aut quum ubi sumus inde quicquā deportatur. Cicero Trebatio: Mihi crede, nihil ex ista prouincia potes quod iucundius sit deportare. Idem in Catone: Teq; nō cognomen solum Athenis deportasse, uituperationem, ut deportauit Verres amicam. Pro Deporto, uulgō reporto dicitur: quum reporto, retro porto, seu reueho, reduco ue quod portatum siue delatum & deductum fuerat, significet. Lactā. lib. 4. Repente uiribus roborati, ipsi lectulos suos reportarent, quibus fuerant paulo antē delati. Hieronym. ad Damasc. Et inuentum super humeros reportat ad caulam. Cicero pro se. Itaq; Pub. Lentuli beneficicio excellenti atq; diuino, non solum reducti sumus: sed equis insignibus, & curru aurato deportati. Transfertur etiā ad uerba, quum quis pro uerbis uerba reportat. Vergilius: -Isq; adytis hæc tristitia dicta reportat.

Deposcere, est multū desiderare, siue ratione quadā exigere. Colum. lib. 2. Canabis solum pingue, stercoratumq; & riguum, uel planum atq; humidum, & alte subactum deposcit.

Depositorius, qui aliquid deponit. Depositarius, qui depositum accipit.

Depositum, quod deponitur. hoc est, quod alicui sub fide traditur, uel quod pignoris loco demittitur, uel quod sequestro à pluribus in solidum certa conditione custodiendum, reddendumq; quum fuerit, de iure discussum traditur. & sic est nomen. Cicero: Quid si quis apud te pecuniam deposuerit, bellum patrie inferat: reddes ne depositum? Non reddere depositum, maxima iniustitia est.

Deprædor, populor, à prædor. à quo Deprædator, & Deprædatrix, uerbalia nomina. Cornucopiæ.

Deprauo

Deprāuo, *as*, penultima producta. prauum facio, uitio. ut quū quid est scriptorum aut maledicorum uitio corruptum. Terentius in Phor. Nihil est tam bene dictum, quin male narrando possit deprauari.

Deprecio, *as*, despicio. Ambr. li. de Resur. Merito igitur depreciauit, et dehonestauit hoc corpus, corpus mortis adpellās.

Deprēcor, *pen. cor.* quādoq; ponitur pro simplici: unde Hieron. Noli (inquit) ueniam deprecari. Quādoq; Deprecari, est impetrare. Idem apud Exodum: Ascendam ad dominum, si quo modo quiuero eum deprecari pro scelere uestro. Quādoq; uehementiā supplicationis denotat: ut sit Deprecari, uehementer siue suppliciter precari. Suet. in Cæsar. Satis cōstat Syllam cum deprecātib; amicis et ornatissimis uiris aliquandiu denegasset, atq; illi pertinaciter cōtenderent, expugnati tandem proclamasse. Cicero in Lælio: At C. Blossius Cumanus hospes, familiæ nostræ Sceuola, quum ad me qui aderam, cum Lenate et Rutilio consulibus in cōsilio deprecatum uenisset. Et lib. 1. ad Heren. Depræcatio, quum et peccasse et cōsulto fecisse reus cōfiteatur, et tamē postulat ut sui misceatur. Hieron. lib. 3. Reg. ablatiuo iunxit. Petitionem unam paruulā ego deprecor à te, ne cōfundas faciem meam. Habet quandoq; contrariam suo simplici significationem, et precis negationē seu detractionem importat: sicut in Dedecet, Despero, et huiusmodi. Et sic Deprecari significat recusare, Asinius Cicero. Nec periculum est ullum, quod pro libertate aut refugiam, aut deprecor. Vergil. — Equidem merui, nec deprecor inquit.

Ouidius libro primo de Ponto:

Sæpe precor mortem, mortem quoq; deprecor idem,

Ne mea Sarmaticum contegat ossa solum. hoc est, non precor, nolle, recusare, et quod uernacula lingua dici solet: Nō te prego de questo, ma io te ne desprego. Liui. de bello Macedon. utraq; significationē complexus est. Ego si quid scelerate in fratrem admisi, nullā deprecor poenam: si innocens sum ne inuidiā cōflagrem, quā crimine nō possum, deprecor. Horū prius pro abominor, detestor, siue recusare sumitur: posterius pro uehementer precor. Quandoq; Deprecari est depellere, abigere, propulsare, siue redarguere, prece adhibita, uel quouis alio modo. inde dicimus: Ignominia, et inuidiā, et poenā deprecatus est. Suet. in Augusto. Quū lectorius adolescens patricij generis in deprecanda grauiore adulterij poena, allegaret se esse professore. Cic. lib. 4. ad Heren. Audes uerbū facere? Audes quicquā petere? Audes supplicium deprecari? Nō significat recusare, neq; precari, ne de se supplicium sumatur: sed depellere, siue redarguere. Quintil. lib. 3. scribit Depræcationē depulsionē esse. Item Cicero in Catili. lib. 1. Nunc ut à me P. C. quandā propē iustā querimoniā, detester atq; deprecor, percipite queso diligētē quæ dicam. Idē pro Bal. Quidam de cōmuni aditione, omnium nostrū deprecandæ maleuolentiæ causa, breuiter cōmemorandum uidetur. Quare si Gelli. scripsit Deprecari, significare execrari, detestari, depellere, uel abominari, non fuit culpandus à Laurentio Valla, quum Depello hisce Ciceronis exemplis probe conueniat, et Deprecor maxime congruat, propter præpositionem De, quæ ambobus præposita est. Execror uero, detestor, abominor, quū penē idem significant quod recusare, etiam ipsi uerbo Deprecor cōueniunt, in ea significatione in qua supra (Mortem quoq; deprecor idem) diximus accipiendū. ut et illud Cicero. lib. 2. de Repub. Etiam in Claudij inuidiam Gracchi charitas deprecabatur. id est, propulsabat et defendebat. Sallustius in Iugur. Sed quoniā eō natus sum, ut Iugurthæ scelerum ostentui essem, non iam mortē et erumnas, tantūmodo imperium inimici, et cruciatus corporis deprecor. Est autem Deprecor

quandoq; uerbum cōmune, ut apud August. qui ad Hier. scribens ait. Vnde agnosco dominū potius à me deprecandum, ut tuæ uoluntati det facultatem mittendi quod rescripseris.

Deprehendo, *is*, significat caute uel incautū quēpiā capio. ut Deprehesus sum in adulterio, in scelere in sermone. Deprehensus ab hostibus, à tempestate. Vergil. — Deprensus olim statio tutissima nauis. Horat. in Ser. — Deprensi non bella est fama Treboni. unde et Deprehensa, genus animaduersionis militaris, qui certo in errore deprehensi fuissent: castigatione maior, ignominia minor. Interdum Deprehendere, est animaduvertere, cognoscere. Lactan. libro 1. de Ioue loquens: Nōne à sua prima pueritia impius et penē parricida deprehenditur? Ambro. lib. 1. Offic. Quia ea quæcūq; uana sunt deprehendit, ea quæ sancta sunt nescit.

Deprimo, *is*, penultima corr. deicio, humilio, defigo. Varro. Ab eo depressus, à quo erigi extolliq; sperabam. Lactan. li. 3. Ita dum hominem querit extollere, rem ipsam depremit. id est, in imo defixit, humiliat. Idem libro 6. Altera quæ ad inferos deprimat. id est, deorsum premit uel mittat. Cicero. lib. 3. ad Her. Quā maxime sedata et depressa uoce principia dicemus. id est, demissa.

Deprōmo, *mis*, penult. prod. uide in dictione Promo.

Depso, *is*, signifi. subigendo manibus aliqd molle et tenerum reddo, Quo uerbo utitur Cato libro de Rustica: cuius cōpositū est Condepso, et deriuatiuum Depsitus, *a, um*,

Depūber, *penult. prod.* dicitur is qui ad pubertatis annos nō potuit peruenire. hinc Depuberem porcum dicimus, quem latrantem occidimus.

Depudet, *penult. corr.* pudorem abijcit. Ouidius:

Depuditus profugusq; pudor sua signa reliquit.

August. lib. 7. Confess. Depudit uanitatē, et erubuit ueritati. Hiero. ad Eusto. usus est Depudescere. Nō depudescere (inquit) infelicitatis meæ, qui potius plango, non esse quod fuerim.

Depudico, *as*, penultima producta. signifi. uiolo, stupro, et pudicitiam aufero.

Depugnare, *probe* pugnare. Lactan. lib. 5. Retinuit id quod erat ei contrarium, cum quo depugnare posset.

Depurgo, *as*, pbe uel deorsum purgo. Cat. de re. Terrā cū stercore bene pmisceto, depurgato ab herba graminiibusq;.

Depuro, *ex de et puro*, extraho, exiccō: unde Depurati dicimus, siccatum et mundatum. Cc.

Deputo, *tas*, *pen. corr.* proprie deorsum puto. Colum. lib. 3. In agro macro et sicco uinē imbecillam in brumā amputato: quam partē non deputaueris, circa calendās Februarij receptito et deputato. Item Deputare, est existimare, cēserē, uedicare, quod uulgō dicitur reputare, nō ut multi putant, delegare. Terent. in Hecy. Aedepol ne meam esse herus operam deputat parui precij, qui ob rem nullam me misit frustra, ubi totum desedi diem. Plaut. in Amphit. Inde cras ē promptuariā cella depromar ad flagrū: nec causam liceat dicere mihi, neq; in hero quicquā auxilij fiet: nec quisquā sit quin me omnes esse dignum deputent. Item assignare, attribuire. Hieronymus super Matthæum. Pharisei opera Dei principi demoniorum deputabant.

Depuuiō, *is*, *ex de et pauio*. hoc est, cædo. Lucilius:

Palmisq; misellam Depuui me. id est, uerberauit.

Derbenies, *populi*, ex quorum numero fuit Timotheus Apostoli discipulus.

Derbies, seu **Derbiæ**, et **Derbi**, sunt populi Hyrcanis propinqui. de quibus Hieronymus: Massagetae et Derbies miserrimos putant, qui ægrotatione moriuntur: et parentes, cognatos, propinquos, quum ad senectutem uenerunt, iugulatos deuorant:

deuorant: rectius esse dicentes, ut à se potius, quàm à uermibus comedantur.

Derce, fons est frigidissimus æstate, inter Bilbilim & Segobrigam, in ripa ferè Salonis amnis. Cc.

Dercetum, pen. corr. nomen cuiusdam Deæ. de qua Diodor. lib. 3. Iuxta Ascalonem lacus est, ubi templum insignis Deæ, quæ Syrii uocant *Αρκετώ*, muliebri facie, reliquum uero corpus figura piscis: cuius filia Semiramis à columbis educata sit. Ob id sacras genti auis eas esse, ostendit Tibullus:

Alba Palestino sancta columba Syro.

Derelinquere, significat prorsus seu in totum relinquere, descrere.

Derepentè, totum una dictio, quia (ut docet Donatus) aduerbijs præpositionem separatim non addimus. Si enim separaueris, non est Latinum De repente. Terent. in Hecy. Ita corripuit derepentè tacitus sese obuiam.

Deridco, des, pen. prod. significat cum alterius contemptu rideo. à quo Derisor, & Derisio, & Derisus, us, quartæ declinationis. & Deridiculus. id est, derisione dignus. Cc.

Deripio, pis, penult. correpta. tam in bonum quàm in malum sumi potest. In bonum. Vergilius lib. 2. Georg.

Colla; prætorum fumosis deripe tectis. id est, confestim defer. In malum. Laetant. lib. 5. Quomodo se rapinis & fraudibus abstinere, qui Mercurij furti nouerunt? docentis, non fraudis esse deripere, sed astutiæ. id est, surripere. Diripere uero in malum est, quum significet diuersa diuerse rapere, ut sit in urbium expugnatione. Gellius: Nam quum oppidum Tolo-sanum in terra Italia Q. Cepio consul diripisset, multumq; auri in eius oppidi templis fuisset, quisque ex ea direptione aurum attigit, misero, cruciabilisq; exitus perijt.

Deriuo, as, pen. prod. à riuus descendit, quum aqua defleat, aliquò: unde & deduco, riuus more siue defleto significat. Per translationem pleriq; usi sunt. Terent. in Phor. Quid uis, nisi ut maneat Phanium, atq; ex crimine hoc Antiphonem eripiam, atq; omnem in me deriuem iram senis. id est, defleam. Donat. Deriuatio, dicitur inflexio criminis ab eo ad quæ pertineat, ad eum ad quem non pertinet. Cic. in Verrem: actio. 4. Quid est quamobrem putes te tuam culpam non modo deriuare in aliquem, sed communicare cum aliquo posse? Ambrosius: Pleriq; uarias significationes de uinea adpellatione deriuant. Colum. lib. 1. proprie dixit. Crebrosq; sulcos aquarios (quos nonnulli elices uocant) faciamus, & omnem humorem in cloacas, atq; inde extra segetes deriuemus. Cicero pro Milone, posuit pro deuitare. Fecerunt id serui Milonis (dicant enim, non deriuandi criminis causa, sed ut factum est,) neq; imperante, neq; præfente domino, quòd suos quisque facere seruos uoluisset. Hinc fit Deriuatiuus, a, um, quod ab alio delucitur.

Derogo, gas, penult. corr. detraho. quod patet ex eius cōtrario Arrogo. Hieron. in Prolo. Esdræ: Interrogent Hebræos, & ipsis autoribus translationi meæ uel arrogant uel derogent. Fest. Derogare, quum quid ex lege ueteri, quò minus fiat, sancitur lege noua. Cic. lib. 2. ad Heren. Quum duæ leges inter se discrepant, uidendū est primū, num abrogatio aut derogatio sit. Quid est ergo derogatio, nisi detractio aliqua legis? Abrogatio, ipsius legis ablatio? Illa partis legis, hæc totius sublatio est. Derogo igitur, detraho, quod similiter fit, quum dignitati honorisq; alterius detrahitur.

Derfæi, cum æ diphthongo. populi sunt Græcorum, in litto-ribus Thraciæ, sicut Herodotus ostendit.

Deruncinare, diffecare, & dissipare, tractum à runcinis, quæ maiores ferræ dicuntur, quibus fabri lignarij maiora ligna fecant.

Deruo, is, deorsum ruo, cado. Apuleius. Prolapsus deruissem. Des, olim p Bes, dicebatur As, dempto triente. Est enim Des, octo unciarum pondus.

Desæuius, is, ualde sæuius. quod Hieronymus ad dicta transtulit, quum in Prolog. lib. Regum inquit: Latrantes canes, qui aduersus me rabido ore desæuiunt.

Descendo, is, ex de & scando. pprie significat, de loco excelsio ad inum deuenio. cuius contrarium est Ascendo. Liuius lib. 1. Tenuere tamen arcem Sabini, atq; inde postero die quum Romanus exercitus instructus, quòd palatium capitulinumq; collem Campani complessent, nò prius descenderunt in equum, quàm ira & cupiditate recuperandæ arcis stimulante animos Romani aduersum subièrè. Per translationem uero dicimus: Descendo in prælium, descendo in campum, descendo in forum, & huiusmodi alia, quia de quiete ad laborem, de loco tuto ad periculum, de uita ad mortem, est iste descensus: siue ad animam, siue ad corpus, siue ad utrumq; spectet. Persius Descendere pro humiliare posuit.

Vt nemo in sese tentat descendere nemo.

Sed præcedenti spectatur mantica tergo.

Descio, is, non scio. Plaut. in Merc. Athenæ descuerunt.

Descisco, uide in dictione Ascisco.

Descobinatus, saucius, abrasus, sectus. Varro in Melca. Sin autem delectationis causa ueniamini, quanto satius est, saluis cruribus, in circo expectare, quàm his descobinatis in syl-ua curare?

Describere, proprie significat de exemplari scribere. in qua significatione etiam sunt Exscribere, & Transcribere. Cic. Corni. Sed proxime scripsi de optimo genere dicendi: in quo sæpe suspicatus sum, te à iudicio nostro, (sic scilicet ut doctum hominē à nò indocto) paulū dissidere. Huic tu libro maxime uelim ex anima, si minus gratiæ causa, suffragere. Dicā tuis, ut cum (si uelint) describant, ad teq; mittant. Per translationem uero ponitur pro disponere, seu designare. Idē in Lelio: Mei sunt ordines, mea est descriptio. Item pro pingere. Plautus in Asinaria. Non potuit pictor rectius describere eius formam. Itē pro denunciare. Laetan. lib. 5. Quod propheta multo antè descripserant. licet & pro accurate scripserāt intelligi possit. Nam hoc uerbum etiam scriptoribus, id est, condentibus aliquid, cōuenire potest, quum eius descriptio, pro dispositione & accurata scriptione operis ponitur. ut Terent. in Phormione. Ego descripsi porrò illis quibus debui. Vergil. Imò hæc in uiridi nuper quæ cortice fagi

Fagina descripsi, & modulans alterna notauit, Experiar.

Laetan. lib. 5. Quid est enim quum illam uel in carminibus, uel in omni sermone describant, conuercentes eius absentiam: quum sit facillimum bonos esse si uelint. Et hoc ex ui præpositionis De, quæ diligentia scriptoris præ se fert. de Exscribo. Gelli. Haud quicquam dubitauimus, quin ea Plauti foret, & omnium maxime germana, ex qua duos hos uersus exscriptimus. De Transcribo. Hieron. in præf. Psal. Vnde Consuetæ præfatione cōmoneo, tam uos, quibus forte labor iste desudat, quàm eos qui exemplaria ista habere uoluerint: ut quæ diligenter emendauit, cū cura & diligentia transcribantur. Scribere proprium eorum est, qui aliquid condunt.

Deseco, as, pen. corr. ferro incido. Colu. lib. 3. Et si fieri potest, iuxta aliquem nodum ferrula desecato. Idem lib. 12. Bonus operarius prati iugerum desecat.

Desedeo, es, & Desido, is, pen. corr. sicut in Asideo dictum est. Primum, cum quiete sedco, quod est continuc sedco, seu sedendo tempus consumo. Suetoni. in Cæsa. A quo ad accersendam classē in Bithyniam missus desedit apud Nicomedem,

dem. id est, mansit, comoratus est. Secundū, cum motu procedo, ut quiescam, siue morer. Terent. in Hecy. Vbi totum desedi diem, Michonium hospitē dum expecto. Fest. Picena regio in qua est Esculum dicta, quod Sabini dum Esculum proficiscerentur, uexillo eorum picus defederat. Quod est à Desido, penult. longa. id est, descenderat, ut moraretur.

Desero, is, pen. corr. rui, tum, derelinquo, deficio. Hinc milites, patrie desertores dicuntur, qui patriam deserunt, quam defendere deberent. Verg. Desertorem Asiae.

Sucton. in Caesar. Desertorum ac seditiosorum inquisitor, ac punitor acerrimus, coniebat in ceteris. Hinc Desertum locū adpellamus inhabitatum, quasi ab hominibus derelictum, quē Græci Erēmum nominant. Quomodo autem differat Desertor ab Emanfore, uide in dictione Emanfor.

Deserto, as, frequētia: iuum est. Actius: Quum me solū uterq; parens desertissent.

Desertum, & participiū & nomen esse potest. Participium idē est quod derelictum, & quandoq; asperū atq; incultum. Verg. Rupe sub aduersa deserti ad strymonis undam.

Nomen sumitur pro loco inhabitabili. ut Idem Aenei. 1.

Ipsē ignotus egeus Libyæ deserta per agro Europa atq; Asia pulsus.

Deseruīre, est obtemperare, seu diligenter, humiliter uel seruire. Cicero Tyro. Indulge ualitudini tuæ, cui quidem tu adhuc dum mihi deseruis seruisti non satis, fac bellus reuertare. Potest etiam significare, male seruire, quod uernacula lingua dicitur, Deseruir, oumesserer.

Defes, idis, à descēdo, qui nihil agit, & ociosus sedet, uel qui stat sapius ad sedendum, super his quæ transigenda properē forent. Lilius lib. 1. Desidem Romanum regē, inter sacella & aras acturum esse regnum rati. Et lib. 3. Sedemus desides domū mulierum ritu inter nos altercantes.

Desideratiua uerba, sunt quæ à Priscia. meditatiua uocantur. Ea terminantur in rio. ut esurio, parturio. Nam desiderium magis quàm meditationem denotant. Cice. lib. 2. Phil. Utinam aliquando dolor populi Rom. pariat, quod iam diu parturit. Plin. lib. 36. Actitæ omnes adalligati mulieribus, uel quadruipedibus in pelliculis, sacrificati uteri animalium continent partus, non nisi parturiant remouendi, alioqui uulue excidium fit. Sed nisi parturientibus auferantur omnino non pariunt. Sic Parturio proprie pro cupio parere sumitur: quāquā interdum pro pario sumptum inueniatur. Scaturio pro primitiuo capitur scateo. Non enim desideratiuum est significatio, ne, sed uoce tantum. Amaturio autem lecturio, dicturio, cum amasco & legisco quibus placent relinquimus. Ipsa quidem ceteraq; eiusmodi nisi apud autores adprobatos inueniantur non in gregem deriuatiuorum uerborum in sco, & rio terminatorum adscribenda censemus.

Desiderium, modo pro uehementi amore. ut apud Iuuenalē: Quir desiderio Bibule Sertorius ardet.

Modo pro nimia cupiditate uidendi eum qui abest. Et proprie de rebus gratis, optatis, aut amissis dicitur. Hinc dicimus post pugnam desiderari milites qui perierunt. Cicero in Laliū: Ego si Scipionis desiderio me moueri negem, quā id recte factum uiderint sapientes.

Desidero, as, ex de & sidero. Sidero uero à sidus deducitur. Dictū Desiderare pro cupere, q. ueluti lucem sideris, quod amamus optemus. Per translationem ponitur pro deficere, seu mori. Macrob. Ne qd. ad perfectionē cœtus desideretur, iniuitandos ad hunc congressum, conuentumq; censeo. Curtius: In eo prelio trecenti capti, quinquaginta milia desiderata sunt.

Desidia, est uitiū ignauia. Sall. Non fuit consilium, socordia,

atq; desidia bonum ocium conterere.

Desidiosus, qui desidia plenus est. Ouidius:

Queritur Aegysthus quare sit factus adulter.

In promptu causa est, desidiosus erat.

Designare, describere, quasi per signa demonstrare. Caesar lib. 1. Caesar hac oratione Lisci Dumnorigen Diuitiaci fratrem designari sentiebat. Sed quod pluribus presentibus eam rem iactari nolebat, celeriter conciliū dimittit. Aliquando significat deputare, decernere, seu deligere. Sall. Catilina nihilominus in proximum annū consulatum petebat: sperans si designatus foret, facile se ex uoluntate Antonio usurū. Colum. lib. 3. Ipsum autem agrum, quē seminario designaueris planum & succosum sit. Aliquando significat rem nouam facere, in utranque partem, bonā & malam: unde & Designatio & Cōtractio, Cōductioq; populi in unum. Hoc enim ei contingit, qui aliquo flagitio populi, in se oculos & ora cōuertit, & spectaculo est uulgo. quemadmodum designatores, curatores funerum, qui ludis funebribus præerant, & multitudinem retinebant, ob eam causam, quod in his ludis fiebant noua & spectanda. Seneca de Benefi. An tu Aruncium & Accrium, & ceteros qui captandorum testamentorum artem professi sunt, nō putas eadem habere, quæ designatores & libitinarios uota? Illi quorum mortes optent, nesciunt. Hi familiarissimum quenq; ex quo propter amicitia rei plurimum est, mori cupiunt. Terentius: Modo quid designauit?

Desilio, is, desilui, desultum: uide in Salio.

Desino, is, pen. corr. ex de & sino. significat omitto, finio, cesso. ut desine plura loqui. hinc Desinentia, finis, terminus. sic dicimus: desine artem ludicram. Cic. Mario. Libenter me hercle artem desinere, tecumq; & similibus nostri uiuerem. Est enim Desinere artem, renunciare arti, atq; artem relinquere: unde ars desita, dicitur relicta & omissa. Gell. lib. 15. Omnium Atheniensium cōsensu disciplina tibijs cauendi desita est. Apul. lib. 4. Desine scelus.

Desipio, is, desipui, desipiui, & desipij. ex de & sapio. significat insipienter ago, siue de sapientia decido, uel aliquid à communi sensu sapientiaq; minus habeo, & cōstruiur cum ablatiuo. Cic. M. Caelio. In quo quum obiurgaret quod nimio gaudio penē desiperem. Plaut. in Epi. genitiuo iunxit. Desipiebam mentis, quum illa scripta mitterem. Aug. lib. 1. Ciuit. Dei: docet minus esse Desipere, quàm insanire. Porro inquit, si quis hoc aggrediendum & suadendum putat, non dico desipit, sed insanit. Lactan. lib. 2. Deniq; poëta maximus, homo in ceteris prudens, in hoc solo non poëtice, sed aniliter desipuit. id est, more anili insipienter egit. Huius contrarium est Resipisco. nam Resipio in usu raro est, Resipisco frequenter. Desipio in usu est, Desipisco nō. Et hæc omnia ad mentem proprie pertinent. Est enim Resipiscere, ad mentem redire. Lactan. de ira Dei. Idcirco non ad præsens noxium quenq; punit, ut habeat homo resipiscendi sui facultatem. Et lib. 6. Diuin. instituti. Resipiscit enim ac mentem suam quasi ab insania recipit, quē errati pudet, castigatq; seipsum dementia, & confirmat animū suum ad rectius uiuendum.

Desisto, is, cesso. Vergil. Me ne incepto desistere mētē? Desistere inquit Vlpianus, est à negotio abstinere, quod calumniandi animo instituerat: inde Desitisse is uidetur, nō qui distulit, sed qui liti renuntiavit in totum.

Desmoterion, Græci uocant carcerem.

Desolatorius, a, um, quod desolatur, id est, destruitur. Psal. Sagittæ potentis acutæ cum carbonibus desolatorijs. id est, uastatoribus.

Desolo, penultima longa. quasi solum & desertum facio, à solus

solus, a, um.

Desolor, penul. prod. deponens, à solor compositum est, & contrariam suo simplici habet significantiã. Sed per translationem in significatione differt. Quñ enim quis aliquē solatur, quasi de solo lapsum in solū, siue soliditatē alleuat. Passiue tamen Desolatus accipitur apud Hiero. ad Tyra. Sola separatione dormientis æstuans, desolatus solatio pij pignoris iactor. Inuenitur & Desolo, as. pen. prod. à solo, quod terrā solidā significat, pro destruo, siue de soliditate deijcio. Colu. lib. 1. Quia flagitiosum quos hostis profligendo desolasset, agros novos, nouo more emere Romanū supra vires patri=monij. Verg. lib. 11. Vidimus ingētes, et desolauimus agros.

Despectio, idem quod despectus. Cicero in Horten. Consolabitur eam magnitudo animi & humanarum opinionum alta quædam despectio.

Despectio, as. sepe deorsum aspicio. Claud. lib. 3. — Despectant uertice lucū. Vergil. — Nunc terras ordine longo. Aut capere aut captas iam despectare uidentur.

Despectus, a, um. participium, quod est contemptum. Despectus, us. nomen, ipse actus despiciendi.

Desperatio (ut inquit Cicero lib. 4. Tuscula.) est ægritudo siue ulla rerum expectatione meliorum. Sallu. Ne forte desperatione adducti, uitæ mortem præferrent.

Despēro, as. penul. prod. nō spero, extra omnem spem sum. hic enim De, negat. Cice. in Læl. Cuius aures clausæ sunt ueritati, ut ab amico uerū audire nequeat, huius salus desperanda est. Dicimus autē Despero salutē, & de salute. Ambros. Nec mo ueterū cōsciū delictorū, præmia diuina desperet. Desperatus in morbo dicitur, de quo nulla salutis spes habetur. Hiero. in lib. Reg. Percussitq; Dominus paruulū, & desperatus est. Item Desperatus dicitur qui nullam habet spem: unde uetus prouerbium: Non esse cum desperatis certandum.

Despicabilis, contemptibilis, à quo Despicabilior, & despiciabilissimus.

Despicientia, despectus, siue despectio: & in se plus continet, quàm Contemptio, ut apud Cice. lib. 1. Tuscula. Totam uim beneuiciēdi, in animi robore ac magnitudine, & in omni rerum humanarum contemptione, ac despicientia ponamus. Et Illusio plus est quàm contemptio, despicientiaq;: ut in Cato. idem Cicero: Contemni se putant, despici, illudi.

Despicio, is. deorsum aspicio. Colu. lib. 1. Area si competit, ita constituenda est, ut uel à domino, uel certe à procuratore despici possit. Per translationem ponitur pro contemno, siue paruifacio. Nam quum quis alium contemnit, despiciere uidetur, quasi infra se aspiciere. Quemadmodum Suspicio eius cōtrarium, sursum aspicio, & per translationē ueneror, quasi supra nos aspiciamus illum esse collocatum. Cicero lib. 2. Offic. Despiciunt autem eas, & contemniunt in quibus nihil uirtutis neruorum putant.

Despicor, penul. cor. despicio. Teren. in Eunu. Quæ nos, non stramq; adolescentiã, habet despiciatam. Dona. Despicatã, cōtemptam atq; despectam à despico. Hiero. Iesse filius Dauid non primus, aut secundus, aut tertius, sed omniū ultimus ungitur à propheta, & despiciabilior cunctis eligitur in regem.

Despicus, à despiciendo, intentus, uigil: cuius exempla apud Apuleium frequentissima sunt. Cc.

Despoliare, est exuere. Hiero. ad Eusto. Non necesse est, ut dicas despoliaui me tunica, quomodo induam illam.

Despondeo, es. ex de & spondeo. Spondeo autē à sponte fit, quod ueteres pro dico usurpabant, quia qui spōdet, sponte, id est uoluntarie dicit: unde Respōdeo factum est, quod est posteriore loco dico. Postea uerò Spondere usurpari coeptū

est, pro sponte promittere: unde qui puellam spondet, Sponsor: quæ spondetur puella, Sponsa: cui spondetur, Sponsus. Quæ rogatur pecunia dotalis à sponso, Sponsio. hoc est, promissio adpellatur. Et dies quæ puella promittitur, Sponsalis. Et Sponsalia, mētio, & promissio futurarū nuptiarū. Est autem Despondere, promittere, quod ad nuptias proprie pertinet, & ad eū præcipue cuius interest locare mulierem uiro, siue uirū mulieri. Teren. Nam aliā pater ei despōderat gnatam Chremetis. Despondere animū ille dicitur, qui suæ spōtis statuit finem, & quasi ex desperatione mori decreuit. Varro lib. 3. de Re rust. Ne reliqui si uideant despondeant animū, atq; alieno tēpore uēditori moriantur. Liui. lib. 3. Nec ipsi solum despōderant animos, sed cōtemni coepti erant à finitimis populis Plau. in Milli. Ne lamēteur, ne uē animū despōdeat. Apud Senecam & Colu. sine animi adiciōne, legitur despōdere. nam de turdis sic ait. Difficulus in aliā regionē trāsferuntur, quia caueis clausi, plurimi despondent. Similiter dicimus Despondere sapientiã, illum qui desperat se posse ad sapientiæ fastigium peruenire, & ob hoc desistit ab incepto. Nam lib. 12. Colu. inquit: Quam probabilis ratio est obmutescendi, quia nequeas orator esse perfectus, aut in socordiã compelli, quia despōderis sapientiã. Magnæ rei quantūcūq; possederis fuisse participem non minima est gloria.

Desponso, as. à despondeo fit Ambros. Et bene utrunq; posuit scriptura, ut desponsata esset & uirgo.

Despūmo, as. penul. prod. spuma priuo. Verg. lib. 1. Geor. Et folijs undam tepidi despumat abeni. Per translationem Despumare ponitur pro decoquere. Hiero. ad Occa. Vēter mero æstuans, cito despumat in libidines. Persius: Stertimus indomitū quod despumare falernum Sufficiat.

Despuo, deorsum spuo, seu spuēdo execrationē demonstro. Persius: Est propē te ignotus cubito qui tangat & acres. Despuat in mores.

Desquammo, squammis exuo. Plautus in Aulul. Desquamma pisces.

Destino, as. penul. cor. ex de & stino: unde & Persino. Est autem Destinare, deliberare, assignare, deputare, parare, eligere. Colu. lib. 2. Itaq; considerandum erit, ut solū quod excolere destinamus, pingue sit. Cice. lib. 1. Tusc. Ad horā mortis destinatam. Sucto. de Cesare: De ampliando imperio, plura ac maiora indies destinabat. id est, parabat, constituebat, deliberabat. Plinius in Panegyrico: Destinatio consulatus. id est, electio. Quandoq; ponitur pro alligare. Apule. lib. 4. de Asi. Arreptum me loro quàm ualido, ad ansulam quandam destinatum. Quandoq; mittere significat. Iuuenalis:

Destinat hoc monstrum cymbæ liniq; magister,

Pontifici summo. Aliquando emere. Lucil. Facio ab le=none, tribus ut libertatē milibus destinet. Hinc fit compositū Prædestino, quod est præordino, præmitto. Augusti. Prædestinatio à præmittendo & præueniendo uel præordinando futurum aliquid dicitur. Quandoq; taxare, siue pro precio deputare. Plaut. in Ru. Minus triginta sibi puellam destinat, datq; arrabonem & iureiurando alligat. Hoc idem significat Persino. Apuleius: Et percontato precio, quod centum nummis indicaret, aspernatus, uiginti denarijs inquit, perstinui. Sunt qui Prædestinatum intelligi uelint, ostensum, iudicatumq;: ut est illud Apostoli ad Romanos: Qui prædestinatus est filius dei. Est & Præstino, de quo alibi.

Destituo, is. ex de & statuo, significat derelinquo, dimitto. Vergil. Et freta destituent, nudos in litore pisces.

Interdum Destituere, est priuare, & sic constituitur cū ablatiuo. Columella lib. 4. Rursus nimiam siccitatem destituere

y

plant. as

plantas naturali alimento. Interdum dissoluere. Nemi. Multo nauem iubet destitui anchoris. Interdum statuere. Caci-
lius: Destituit omnes seruos ad mensam ante se.

Destringo, *gis*, deorsum siue de alijs stringo, colligo, aut ex-
cido. Colu. lib. 12. Tum & olea destringenda est, ex qua uca-
lis uiride oleum efficere. Martialis:

Pergamus has misit curuo destringere ferro,

Non tam sepe teret lintea fullo tibi.

Destructile, *pen. cor.* qd' destrui potest & destruetur in fine
Laetā. lib. de Ira dei. Destructilia sunt omnia quæ manu fiūt.

Destruo, *is, xi, tum*, significat quod structum est, ut nō stru-
ctum sit officio, ἡλπίσι δὲ αὐτοῦ δὲ ἡ ἀπόλλω καὶ ἀναισθητοῦ καὶ
πολλὰ αὐτῷ πικρὸν δὲ πικρὸν πρὸς μέγαν.

Desubulo, à subula, quod significat perfodere. Var. Alterū
Carneadem desubulasse bona corporis. Cc.

Desudasco, & Desudascitur impersonale à sudō. Plaut.
Homo adolescens penetrare huiusmodi palæstram, ubi da-
mnis desudascitur. Cornucop.

Desudo, *as. penult. prod.* ualde sudo. Sudo uero à sudus (si
Nonio creditur) fieri constat. Interdū tamen Desudare, per
translationē ponitur pro laborare. Hiero. in prolog. lib. Sa-
lomonis: Mittitis solatia sumptuū, notarios nostros & libra-
rios suscitatis, ut nobis nostrū potissimū desudet ingenium.

Desuesco, *is, desueui*, & Desueo, *es, cui*. Primum neutrum, se-
cundum actiuum: unde Nonius in priscis dictionibus. Desueui
illum, pro desuefeci illū. id est, consuetudinē illi abstuli. Titin.
Parasitos amouī, lenonē adibus absterrui, desueui, ne quo ad
coenam iret extra consiliū meū. Hic desueui à desueo, in acti-
ua significatione capitur. Nam quamuis Priscia. Consuesco,
consueui, etus, sum dicat, addit tamen: Charisius consueo po-
nit. Idcirco prisco more iuxta Charisium, iuxtaq; significatio
nem actiuam, quæ in præterito desueui à Nonio prolata est,
necesse est ut Suco simplex sit, unde formatur Suesco, ex quo
componuntur Consuesco, Desuesco, Asuesco, Insuesco, quæ
significationem passiuam innatam habent: uti calefco, crube-
fco: & augmentatiuam: ut olefco, adolefco: quum tamē oleo
& adoleo actiuam siue naturalem habeant. Ita sueo, consuco,
desueo actiuam siue neutralem habere conuenit. Ea enim
quantum intelligo iam abolere, propterea in eorum locum
successisse, Consuefacio, Asuefacio, & huiusmodi puto. Sim-
plicis autem Suesco, præterita sunt quæ dicam. Claudianus
lib. 3. de Rap. — Post hæc cunabula dulci

Ferre sinu, summoq; Ioui deducere paruam
Sueuerat, & genibus ludentem aptare paternis.

Cice. Metello: A te id quod suefci peto, me absentē diligas,
atq; defendas. Quandoq; Desuescere, non per negationē, sed
per affirmationem ex ui præpositionis De, ponitur, quasi
deorsum suefcere, siue descendere suefcere. Plaut. in Asina.
Auceps quando concinnauit aream, effundit cibum, aues de-
suefcunt: necesse est facere sumptū qui quærit lucrum. Quā-
doq; Desuetus, dicitur ualde suetus.

Desuetudo, à desuesco: sicut Consuetudo, à consuesco: quæ
contraria sunt. Liuius lib. 1. Mitigandum ferocem populum
armorum desuetudine ratus.

Desultores, qui equos eligunt, alunt, ac docent, quorum ars
est binos trahere equos, & alternatim ex uno in alterū mi-
ra celeritate transulare. Liuius lib. 23. Nec omnes Numidæ
in dextro locati cornu, sed quibus desultorum in modum bi-
nos trahentibus equos inter acerrimam sepe pugna in re-
centem equū ex fesso armatis transulare mos erat, tanta ue-
locitas ipsis, tamq; docile equorū genus est. Varro lib. 2. de
re Rust. Peritus belli aliter equos eligit, alit, ac docet: aliter

quadrigarius ac desultor. Hos Aelianus de aciebus instruēdis
ἀμφίπυρος appellat. Valet autem hoc, inquit, instruendæ aciei
genus potissimū contra Barbaros, qui loca Histio amni ui-
cina incolunt, quos Amphippos cognominant, à mutatione
equorum: ex alijs enim in alios transultare consueuerunt.
Desultorij uero ipsi equi duo, siue cphippijs, à Græcis κίλπης
κίλπης, καλπῖς, καλπῖς, irruo, dicti, quod ex his facile desiliat de-
sultores, qui singulis equitibus præsto erāt: exercitatis ita mi-
litibus, ut altero de uia fesso, desilire possent in recentē. Sue-
ton. de Casa. quadrigas bigasq; & equos desultorios agita-
uerūt nobilissimi iuuenes. Cassiodorus uero in epistolis diuer-
sum ob hoc genus ita nominat in ludis Circensibus. Equi, in-
quit, desultorij sunt, per quos Circensium ministri missos denū-
tiant exituros, ut luciferi quadam in astris similitudine præ-
cursorias uelocitates imitari uideantur. Per translationem
Apul. in primo de Asi. Iam hæc quidem ipsa uocis immutatio
desultorie scientiæ stylo, quem accessimus respondet. Simi-
liter Martianus de nuptijs Philologiæ. Leuitate pernix de-
sultoria gestiebat.

Desum, decs significat deficere. Seneca: Felix est cui nihil
deest ad bene beateq; uiuendum.

Desuper, hoc est, superne.

Desursum, idem quod desuper.

Detego, *is. penul. cor. aperio, nudo*. Laetan. lib. 2. Nunc inte-
rim falsa detegamus.

Deter, siue Detirus, *a, um. pen. cor.* dicitur cui aliquid deest,
& quasi detritū ne bonum sit, à quo Deterior, Deterrimus.

Detergeo, *es, si, sum*, & Detergo, *is. pro depurgo*. Colu.
lib. 3. Quoties falcem acueris, ea pelle aciem detergito. Ibidē
libro octauo: Aut cornu aut ungula tundūt, aut arbori affri-
cant parietibus ut detergent.

Determino, *definio*. Laetan. lib. 4. Determinanda est nobis
ueritas breuiter, & in suo proprio domicilio collocāda. Sed
hoc per translationē. proprie uero Determinare significat
diuidere, separare. Hiero. ad Damasce. Et quia pro facinori-
bus meis ad eam solitudinē commigraui, quæ Syriam iuncto
barbariæ fine determinat, non possum sanctum domini.

Detero, *is. pen. cor. ex de & tero*, significat proprie terendo
deicio, quod & trituro dicitur. Nam spicis percussis, frumē-
ta in illis deposita deteruntur, quum grana in terram minuta
disiliunt. Colu. lib. 1. Area optima est in silice constructa,
quod & celeriter frumenta deteruntur. Per translationem
Hiero. in prolog. Job: Qui & Hebræorū sermonē ex parte
didicimus, & in Latino penē ab ipsis cunabulis inter Græma-
ticos & Rhetores detriti sumus. id est, exercitati, quasi à si-
nili, ut gladius exercitatus, & ipso nimio usu cōminutus. Idē
posuit pro eo, quod est damnū infero, & uulgò frustra dici-
tur. Vestitus, inquit, pariter nō deteritur, capilli simul nō au-
gentur, barba in cōmune nō crescit, calceamenta ex equo o-
mnibus durant. Laetan. lib. 6. Quos autē primi aditus difficul-
tas detriuerit, eos in illā uitiorū uia labi atq; deflectere, quæ
primo ingressu sit quasi amœna multoq; tritior. Detriuerit,
pro defregerit, siue deiciendo fregerit. id est, remouerit. Tri-
tior uero, pro usitator: unde Tritum uerbū, pro usitatum.

Deterreo, ualde terreo, & quasi terrore quodam prohibeo,
remoueo ue. Cicero lib. 1. Tuscul. Itaq; non deterret sapientē
mors, quæ propter incertos casus q̄ quotidie imminet. Idē
de opti. dic. genere: Nec uero Aristotelem in philosophia de-
terrui à scribendo amplitudo Platonis: nec ipse Aristoteles
admirabili copia cæterorum studia restrinxit. Nec solum ab
optimis studijs excellentes uiri deterriti non sunt: sed ne opi-
fices quidem se artibus suis remouerunt.

Detc

Detestabile, abhominabile.

Detestor, meo testimonio rem abominor, improbo, execro: deponens, quamvis & commune uerbum inueniatur. Hor. lib. 1. Car. Bellaq; matribus detestata. Lactā. lib. 6. Hinc est illa Plauti detestanda sentētia: Male meretur qui medico dat quod edat: nam & illud quod dat perit: & illi producit uitam ad miseriam. Apud iuriscōsultos Detestari ponitur pro absenti denunciare: inde Detestatio, denunciatio facta cum te statione, ut docet Vlp. Aliquando genitalium abscissio. Apul. lib. 7. Ob id truces, uelanosq; adhibita tali detestatione man fuetos exinde factos.

Detexo, is, ualde texo, perficio. Vergilius:

Viminibus molliq; par as detexere, iunco. nā De augētis est.

Detineo, es, proprie ad eos pertinet qui prius non tenebantur, & quouis modo detinentur, siue capiuntur ne abeant in iussu eius qui detinet. Lactant. lib. 7. Omnes in una communiq; studia detinentur. Terent. in Eun. Detineo te fortasse tu profecturus aliō fucas. Retineo pertinet ad eos, qui prius tenebantur, & ne abeant retinentur. Et hæc tam in bonā, quam in malam partem sumi possunt. Per translationem autem Terentius in Phor. Pōl me detinuit morbus. Sallu. Me ambitio mala detinuerat. De Retineo Idem: Nam imperiū facile his artibus retinetur, quibus in initio partum est. Terentius in Adeph. Pudore ac liberalitate liberos retineri satius esse credo, quam metu. Hinc Detento, as, frequentatiuum.

Detondeo, es, detondi, quamvis Tondeo totondi faciat. Antiqui tamen geminabant, significat à summo usq; deorsum tondeo. Colu. lib. 8. Et est modus optimus considerare tempestates, quibus ouis, neq; frigus, si lanam detraxeris, neque æstum si nondum detonderis sentiat. Verum quum quæq; detonsa fuerit ungi debet tali medicamine.

Detōno, as, penul. cor. ualde tono. Hiero. Et quum perfectionis detonaret procella, in uillam remotiorem secessit.

Detorqueo, es, si, tum, significat deflecto. Colu. lib. 4. Sed quod in salicto conferendo uitauerimus, id sequamur in eiusmodi malleolo, quem est necesse longiorem facere si uolumus detortum pangere. Cicero per translationem lib. 2. offi. posuit: Nam & uoluptates blandissimæ domine maiores partes animi à uirtute detorquent.

Detracto, as, frequentatiuum, significat defugio, deuito, recuso, nego. Vergilius lib. 3. Georg.

Nec mihi displiceat maculis insignis & albo.

Aut iuga detractans, interdumq; aspera cornu.

Iustin. Nec ipse detractauit certamen. Aliquando Detractare, est male tractare, seu maledicere.

Detractatores, dicuntur qui famæ alicuius derogant.

Detraho, is, cū accusa, proprie significat exuo, id quod quis induit, siue quicquid manu contingi & detrahi potest: ut detrahe uestimenta, soccos palmites & huiusmodi. Terent. in Heau. Occurrunt serui, soccos detrahunt. Plaut. in Asi. Nudo detrahare me uestimenta iubet? Interdum Detrahare ponitur pro remouere. Hieronymus lib. 1. Reg. Detrahebant homines à sacrificio domini. Interdum pro tollere. Cic. lib. offi. 3. Nunquam committit, ut alienum appetat, & id quod alteri detraxerit, sibi assumat. Per translationem uero quum fama, gloria, honor, opinio detrahuntur. Et tunc cum datiuo construitur. Hiero. ad Eusto. Dicat aliquis, & audes nuptijs detrahare, quæ à Deo benedictæ sunt? non est detrahare nuptijs, quum illis uirginitas antefertur. Hinc Detractor, & Detracto, as.

Detrimentum, damnum, dictū secundum Varronem à detrītu, quod ea quæ trita sunt, minoris precij sunt. Sic Intrī-

mentum ab eo, quod duo inter se sint diminuta. Differuntq; ab inuicem, quod Detrimentum (ut Pædia. inquit) uel unius partis dici potest. Intrimentum uero ad utriusq; partis spectat, dantis, accipientisq; incommodum.

Detrūdo, is, penul. prod. deorsum trudo, siue trudendo deicio. Liui. lib. 2. Iam impetu conabantur detrudere uirū. Per translationem Cice. lib. 1. offic. Sin aliquando necessitas nos ad ea detruscrit, quæ nostri ingenij non erunt.

Detrullare, est de trulla in trullam deplere: quo usus est Apicius, quod ipsum & diffundere secundum Plin. uocatur.

Detrunco, as, trūcādo deicio, siue in trūcos, aut de trūco seco, ut hic detrūcatus est, arborē detrūcato, partē uoluminis detrūcauit. Distrūco aut, in diuersas partes trūco. Plaut. in Tru. Iam ego te hic agnū faciam & medium distruncabo.

Deturbo, as, frē sicut detrudo sumitur, nisi quod in deturbo maior fit uiolentia quam in Detrudo. Est enim Deturbare, deorsum cum uiolentia deicere. Vergilius:

—Puppi deturbat ab alta. Colu. uero lib. 5. ad pampinationem transiit: Vinitor, inquit, qui ante ferro, nunc manu deputet, umbrisq; comescat, ac superuacuos pampinos deturbet. Cicero Cn. Pompeio aliter: Sed hoc scito tuos ueteres hostes novos amicos uehementer literis tuis perculos, atq; ex spe deturbatos iacere.

Deturgeo, es, deturfi. uide in dictione Turgeo.

Deturpo, ex de & turpo. Cicero simplici usus est. Iouis arā sanguine turpari. Cc.

Deucalion, nomen proprium filij Promethei, quem ferunt in fabulis iactu saxorum genus humanum cum uxore Pyrrha recuperasse.

Deucho, deorsum ueho. Hiero. ad Ruf. Et multa genera pigmentorum de paradisi dicitur fonte deuchere. Cice lib. 1. ad Heren. pro desero posuit: Qui parentem necasse iudicatus erit, is obuoluitus & ligatus corio, deuchatur in profluentē.

Deuenio, is, de loco editiore descendendo. Vergil. lib. 4. Speluncam Dido dux & Troianus eandem Deueniunt. Per translationem uero quum de diuitijs in paupertatem, de gloria ad ignominiam, de iustitia ad iniquitatem, de prosperis in aduersa cadimus. Cice. lib. 4. ad Heren. Videtur esse arrogantia illa relinquere, & ad sua deuenire. Plautus in Asi. Quid si fortē in insidias deuenero?

Deuenusto, as, deturpo. Gellius: Tanquam pulchritudinis sibi insignia deuenustet.

Deuerbero, as, ualde uerbero. Terent. in Phorm. Quot me censes homines iam deuerberasse usque ad necem hospites, tum etiam ciues.

Deuerbium, à uerbo, quod significat extremitatem & desinentiam uerbi, & in quod uerbum definit: quasi deorsum tendens uerbum.

Deuerra, Dea ab antiquis putata est quam uenerabantur, ut scopis domum uerrere possent.

Deuerro, is, probe uerro, siue de loco uerro. Colu. lib. 8. Stabula uero frequenter deuerrenda & purganda humorq; omnis urina deuerrendus est.

Deuersus, ueteres dicebant quasi deorsum uersus. Cc.

Deuestio, ueste exuo. Apul. lib. 3. Iamprimum omnibus lacinijs se deuestit.

Deuexo, as, ualde uexo. Lactant. lib. 4. Et quum corpora hominum occupant, animosq; deuxant, adiurantur ab his & nomine Dei ueri fugantur.

Deuexus, 4, um, à uexus esse conuenit compositū, à quo Vexo, as, esse uidetur: unde & Conuexus. Et ponitur pro declinui ac deflexo. Colu. lib. 1. Parte campestri, parte alia collibus

y 2 uel ad

uel ad Orientem, uel ad Meridiem molliter deuexis.
Deuincio, is, perfecte uincio, uehementer ligo. Plau. in Cap. Aduorte animum sis tu istos capteinos duos, heri quos emi de præda de questoribus, his indito catenas singulares. Istas maiores, quibus sunt deuincti, demito. Per translationem Teren. in Heaut. Verum ubi semel animus cupiditate deuinxit mala, necesse est consilia consequi consimilia.
Deuinco, is, perfecte uinco.
Deuio, as. ex de & uio, as. à recta uia recedo. Abusue pro despecto sumitur. Hiero. passuum protulit lib. Numeri: Vbi nec ad dexteram nec ad sinistram poterat deuiari, obuius stetit.
Deuirgino, as. uirginitate priuo. Hiero. ad Sal. In Aegypto primu deuirginata est, & ibi fractæ mammæ eius. Alias Deuirginati dicebantur pueri, quum ex ephebis decesserant.
Deuito, as. pen. prod. declino. Terent. in And. Posthac inco lumem satis scio fore hoc nunc si deuito malum.
Deuius, a, um. quod à recta uia recedit. Cic. in Læl. per translationem: Quid potest esse tam flexibile, tam deuū, quam animus eius qui ad alterius, non modo sensum ac uoluntatem, sed etiam uultum atq; nutū conuertitur? Dicimus etiā iter deuū, quod est à recta uia remotū. Hiero. lib. 2. Reg. Populus multus ueniebat per iter deuū: unde Cice. Anagninos uocat deuos, quod essent extra uiam militarem collocati. Et Horatius scortum deuū dixit, quod est à uia remotum. Propert. Lætor quod sine me deuia rura colis.
Deunx, quasi de una, hoc est, As dempta uncia. Cc.
Deuoco, as. pen. cor. uocando deduco, siue inde aut deorsum uoco. Liui. lib. 4. Quū à saucijs hostibus sciscitando compertisset, castra Volcorū deserta esse, latus à tumultu suos deuocat. Cic. lib. Tuscul. per translationem locutus est. Socrates primus philosophiam deuocauit à cælo: quod est, quasi deduxit.
Deuolo, as. penul. cor. de alto uolo. Plaut. in Amph. Postquā in cunis conditus, deuolant angues iubati deorsum in impluuium duo maximi. Per translationem autem ponitur pro deo. Liui. lib. 3. Alij inter tumultum præcipientes, pauore in forum deuolant. Idem lib. 2. pro desilio posuit. Deuolant de tribunali ut lictori auxilio essent. Aliquando Deuolare, est aliō uolare. hoc est, discedere. Cice. ad Heren. Ita falsi amici sereno uitæ in tempore præsto sunt, simul atq; homini fortunæ inuiderint, deuolant omnes.
Deuolo, is. omnibus aptatur quæ à summo deorsum deiciunt, seu delabuntur: ut saxa, ut aqua, siue quum homines inde præcipitantur. Colu. lib. 1. Huic proxima fluēs aqua è montibus oriunda, quæ per saxa præceps deuoluitur. Liui. lib. 2. de bello Pun. Saxa ingentia in agmen deuoluunt. Per translationem uerò dicimus. Deuoluta est res, deuoluta est hereditas: quod uulgò dicitur, de manu in manum. Idem lib. 5. Et cō deuolui rem, ut aut Patricij aut patriciorum affectu habēdi Trib. Plebis sint. Hierony. Illa interim coniunx egregia & quæ de fontibus Tullianis hauserat sapientiam, nupsit Sallustio inimico eius. Et tertio Messala coruino, & quasi per quosdam gradus eloquentiæ deuoluta est.
Deuoro, as. penul. cor. uorando deijcio. Cato de re rust. Bos si egrotare cœperit, dato cōtinuo ieiuno ouum gallinacum crudum, integrum facito deuoret. Refertur etiam ad alios sensus. Martian. Oculis deuorantibus draucos. Plautus: Auscultate, atq; operam date, & mea dicta deuorate. Illud enim oculorum, hoc aurium auditatem significat.
Deuotiones, uide in dictione Deuoueo.
Deuoto, as. penul. prod. frequentatiuum. Cice. Coclitem contra omnes copias hostium tenuit in ponte solum, quæ patrem Decium, quæ filium deuotauit.

Deuotorius, a, um. ut carmina deuotoria apud Liuium, & Macrobi. quibus homines urbesq; deuouentur, quibus Decij pater, filius & nepos se deuouerunt.
Deuotus, destinatus, & ad prosperum, aduersumq; trahitur. Varro: Tum deuoto tibi animo utere. Vergilius: Præcipue infelix pesti deuota futurae. Accipitur & pro diro & execrando. Ouidius: Viuite deuoto formina uirq; thoro.
Deuoueo, deuoues. pen. cor. significat sollemniter uoueo. Uouere autem est aliquid sancte promittere. Vergil. lib. 12. — Quorum se deuouet aris. Cice. lib. 3. offic. Quid Agamemnon quum deuouisset Dianæ, quod in suo regno pulcherrimum natum esset illo anno, immolauit Iphigeniam. Item Deuouere, est morti dedere. Liuius lib. 9. Equidem mortem pro patria præclaram esse fateor, & me, uel deuouere pro populo Romano, legionibusq; uel in medios me mittere hostes paratus sum. Item Deuouere, est diris imprecationibus malum alicui optare. Ouidius in Ibin: Illum ego deuoueo quem mens intelligit Ibin.
Hinc Deuotio, pro execratione. Sueton. in Cali. Lenis adeo et innoxius ut Pisoni decreta sua rescindenti, non prius succedere in animum induxerit, quam ueneficijs quoq; & deuotionibus impugnari se comperisset. Hæ deuotiones tales erant, quales diræ fuerunt apud præfatos: quæ talem habere potestatem credebantur, ut nemini fas esset qui in eas incidisset, euadere. Inter carmina magica duo erant apud maiores maximæ religionis, quorū altero Dij tutelares urbium euocabantur ab hoste uictore, ne Deos captiuos ducere uiderentur. Altero deuouebant. id est, morti dedebant urbis exercitus, hominū capitā, qui se traderent iræ numinum pro salute aliena: quale fuit carmen duorum Deciorum, qui se pro patriæ salute deuouerunt. Liuius lib. 9. Equidem mortem pro patria: ut supra.
Deus, uarie à uarijs deduci solet: nam quidam à deos deriuāt, quod Deum significat. Alij à πὸ τοῦ θεῶ. Moscopulus: θεὸς λέγεται ὁ πὸ τοῦ θεῶ τὸ πῶ, θεὸς γὰρ ἄλλως τὰ στοιχεῖα λέγονται, & θεοὶ αὐτοὶ, ὡς Ἀριστοτέλης. id est: Deum dici à curro uolunt, Deos enim Græci elementa dicebant, quæ currunt semper. Et Aristoteles. Alij à πὸ τοῦ θεοῦ, speculator, quod in maiestate diuina, tanquam in speculo cuncta resurgent, aut quia cuncta inueniuntur. Vel potius τὸ θεῶ, τὸ θεῶς, ὅτι θεὸς λέγεται, ὡς αὐτὸς ὁ θεὸς λέγεται. id est, deos, deos, timor timoris dicitur, quoniā ipso nihil maius, unde Statius: Primus in orbe Deos fecit timor. — Quidam à dando, qua hominibus det quicquid est commoedum. Nonnulli Deum dici putant, quod nihil ei desit. Hinc Deitas, quæ & Diuinitas dicitur. Augusti. lib. 7. de ciui. dei: Hanc diuinitatem, uel ut sic dicam deitatem. Nam & hoc uerbo uti iam nostros non piget, ut expressius è Græco transferant, quod illi theoteta adpellant. Deum & Diuum quidam indifferenter accipiunt, Alij Deos uolunt perpetuos esse, Diuos uero ex hominibus factos.
Deus Penetralis, dicebatur qui intra conspectū domus cuiusq; colebatur, à nonnullis Iupiter Ertius dictus. Cc.
Deuteria, à Græcis dicuntur uina aqua mixta. hoc est, secūdaria. nam δευτέρως, secundum dicitur. Fit ex maceratis aqua uinaceis post mustum acinis expressum.
Dexamenæ, una ex Nymphis marinis, à recipiendo dicta, δέχουσα enim recipio dicitur. Cc.
Dexter, dextri, uel dexteri: qui dextræ partis est. Vergil. Quo tandem mihi dextra abis. Interdū dicitur aptus, cōueniens, agilis: ab aptitudine dextræ manus. Stat. lib. 3. Syl. Signa frenata moderatus alæ Castoreo dextro. Hinc Dexterior fit, & Dexterrimus, pro aptior & aptissimus.

mus. Dexteritas, aptitudo. Antiqui Dextimum & Sinistimum, pro dextro & sinistro dicebant. Aliquando etiam Dexter, dicitur prosper, propitius. Vergilius lib. 8.

Et nos & tua dexter adi pede sacra secundo.

Dextera, uel **Dextra**: manus, quæ quoniam ualidior est sinistra, Dare dextram dicimus, non modo manū porrigere, sed etiam auxilium præstare. Vergil. Da dextram misero. Dextram Numa Pompilius (ut ait Liuius) fidei consecrauit. Dextra se antiqui uenerabantur, per dextram iurabant tanquam fidei sedem & uirtutis ministram.

Dextero, as. significat equos bigarios iungo. Soli. Tarpeii Iouem terna dextratione lustrauit. Laur. Val. Triumphasse existimus Cæsarem quoties domo prodibat, ut nunc solet Papa præcedentibus albis equis, quos stratos famuli dextrant.

Dextrale, ornamentum dextræ, commune uiris & mulieribus. Hieron. in Exod. Viri quum mulieribus præbuerunt armillas & in aures anulos & dextralia. Huius diminutiuum est **Dextraliolum**, ut in lib. Iudith. Induit sandalia in pedibus suis, assumpsitq; dextraliola & in aures.

Dextrarij, dicuntur equi maxime bigarij.

Dextrocherium, muliebre brachiorum ornamentū, quod ex auro in annuli lati formam, gemmis preciosissimis integebatur. Iulius Capitol. scribit Maximinum pollice fuisse tam uasto, ut uxoris dextrocherio uteretur pro annulo.

Dextrorsum, aduerbium, significat uersus dextrā partē.

D A N T E I.

DI, & **Dis**, præpositiones eiusdē significationis sunt, quia ambæ separatiuæ, & in compositione solum reperiuntur. Componitur autem **Di** cum dictionibus incipientibus à **d**, ut **Diduco**: **g**, ut **Digero**: **l**, ut **Diluo**: **m**, ut **Dimitto**: **n**, ut **Dinumero**: **i**, ut **Dijudico**: **u**, ut **Diuerto**. & ubiq; producitur, nisi in **Dirimo**, & **Disertus**. **Dis** uero modo negationē denotat, ut **difficilis**, **Diffido**. Modo diuersitatē: ut **Disideo**. Modo diuisionem: ut **Disfocio**, **Disiungo**: Modo significat ualde: ut **Diserui**, **Discupio**. Modo uarie, siue in diuersas partes: ut **Dispono**, **Dissemino**. Quandoq; male: ut **Dispero**, male pereco. Componiturq; cum **c**, ut **Discumbo**: **f**, ut **Diffundo**, ubi **f**, mutatur in **f**, euphonie causa: **p**, ut **Disputo**: **q**, ut **Disqui**: **r**, ut **Disrumpo**: **s**, ut **Disimulo**: **t**, ut **Disturbo**: **i**, consonante, **Disiungo**. Est quando **Di** Græca dictio sit, & significat bis, uel duo: ut **Digamus**, **Didrachma**.

Dia, præpositio Græca, apud nos per & propter significat. Est & nomē duarū insularū, quarū una Cretæ adiacet, alia in mari Tyrrheno, quæ alijs nominibus **Naxos** & **Strongylos** uocatur, de qua Ouidius:

Qua breuis æquoreis **Dia** feritur aquis.

Dia etiam dicta est **Hebe** Dea quædam: & **Dia**, accusatiuus Græcus, quo Iouem significamus. Hinc flamen **Dialis** dictus à Ioue cui sacra facit.

Diabolus, Latine calumniator dicitur: **διαβολῆς**, calumnia: **διαβόλος**, criminor.

Diacheron, spina alba est, magnitudine arboris modicæ, flore rose, cuius radix unguentis expetitur: alias asphaltus siue dipsacus.

Diacodion, medicamentū quod ex capitibus papaueris fit.

Diacon, diaconos, os in us, fit **Diaconus**, à **Diacono**, ministro. Est enim **Diaconus**, minister. **Diaconia**, ministeriū. Nos **Diaconium** dicimus, & **Diaconatum**, pro ordine diaconi.

Diactor, quasi internūcius, quod nomen datū est Mercurio.

Diadēma, pen. prod. quod quidam cum diphth. scribunt, ge-stamen regis, à **διαδῆμι**, circumligo. Nam habet duo appendicula quibus caput ligatur. Hinc **Diadematus**, **diadematē** or-

natus. Cice. in oratione ad populum: Nō ut pro Q. Metello uiro clarissimo iam spectata ætate filius, non L. diadematus consularis summa autoritate, non Q. Metellus censorius.

Diadochos, gemma beryllo similis.

Diadumenus, quasi uittatus, diadematusq;: quo nomine dius est iuuenis quidam speciosus.

Diæreo, diuido. **Diæretus** diuisibilis.

Diæresis, dici potest diuisio: figura quā una syllaba in duas diuiditur, ut apud Horatium:

Nunc mare nunc syliæ. quod trisyllabum est.

Diæta, cœnaculum in quo æstate cœnatur ad umbrā, hyeme ad Solem, quod & Cœnatio dicitur, siue cœnatiuncula. Plin. in epist. Ex triclinio in diætā siue cœnatiunculā transitus. Scæuola de lega. lib. 3. Liberto meo ex domo mea, quā libertis meis dedi, diætā in qua habitauī. Hic locus etiam **zeta**, & **zetula** uocatur. Hoc nomē quidā à Græco deriuant, **διαίτα**, uiuio & cōuersor. In his enim cœnaculis uiuimus, & uersamur: unde etiā **Diæta** nominatur uictus, & medicinæ pars **Diætica** nuncupatur, quæ uictu medetur. Cice. ad Atti. **Diæta** curari incipio, chirurgiæ tædet. Varro uero, quod in ea per diem edatur dici existimat. In hortis uero edificari solebat, licebatq; testatori diætā in hortis uxoris edificatā, diruendam legare, si id fieri sine fundi detrimento posset. Apud Græcos sumitur pro iudiciorum loco, & pro loco, quo arbitri cōueniunt: & tunc dicitur à **διαίτω**, iudico ut arbiter. Ab aliquibus accipitur pro diario. hoc est, unus diei cibo.

Diætarij, uocabantur ministri diætæ seruientes, quorū meminit **Vlpia**. de fundo instr. Et **Diætarij** dicuntur, qui in aliena cœnacula, furandi gratia se dirigebant, quos **Vlpian.** scribit plus quā fures esse puniendos. Itaq; aut ad tempus relegādos, aut in opus publicum dando, aut fustibus cædendos.

Diætita, à Græcis adpellantur arbitri.

Diagoras, nomen philosophi, qui **Athens** cognominatus est. id est, negans Deos. Hic quum **Samotheam** uenisset, atq; ei quidam amicus dixisset: **Tu qui Deos putas humana negligere**, non ne adueris ex tot tabulis pictis, quā multi uotis uim tempestatis effugerint, in portumq; salui peruenierint? Ita fit, inquit, illi enim nunquam picti sunt qui naufragia fecerunt, in mariq; perierunt.

Diagramma, atis. Geometria designata siue quadrangulis, siue triangulis, uel inscriptio libri.

Dialectica, Latine disputatoria dicitur, à **διαλέγεσθαι**, disputo, & enim per, **λέγεσθαι**, sermocinor: quia per sermocinationem disputatio proficitur. Hinc **Dialecticus**, a. um. Hicronymus contra **Ruffinum**: Septem modos conclusionū, **dialectica** me elementa docuerunt.

Dialectos, Græci uocant loquēdi genera, sicut docet **Quintilianus** lib. 1. quæ apud illos quinque sunt, scilicet **Ionica**, **Doricæ**, **Attica**, **Aeolica**, & communis lingua.

Dialaxis, Latine disputatio.

Dialis. **Iouis**, **ἀπὸ τοῦ Διὸς**. id est, à Ioue: ut flamen **Dialis**. id est, **Ionialis**: & **Dialis** pro aëre: unde **Subdialis**, sub aëre. Plin. lib. 34. Illa super terrā ex subdialibus petris cæditur, hæc ex obrutis. Idem **Subdialia** pauimenta Græci inueniunt. id est, quæ permanēt sub dio. **Dialis** quoq; à die dici potest: ut cōsul **dialis**, qui uno tantū die cōsul fuit. Hinc scōmma illud **Ciceronis** in cōsulem, qui uno tantū die cōsul fuit. Solent, inquit, esse flamines **diales**, modo cōsules **diales** habemus. Et **Horat.** Nouendiales dissipati sunt cineres.

Diallage, **διαλλαγή**, à nostris transfertur conciliatio. Figura est, quum plura argumenta ad unum effectum deducuntur: atque **Quintilianus** libro nono.

Díalogus, Græcè, Latine disputatio, ab *διαλογος*, quod est disputo, ex *ὁς*, per, *λόγος*, sermocinor, uel disputo. Logos sermonem & orationem comprehendit. Et est Dialogus oratio, ubi disputantes introducuntur, quotquot auctori libuerit. Non autem à dia, duo, λόγος, sermo, quod sit sermo duorum, quum tamen sunt quinque & sex, aliquando plures, ut Plato, sed somniant,

Díalutenses pelagiæ, genera purpure, quæ uario soli genere pascuntur. Cornucop.

Dialysis, Græcè, Latine dissolutio dicitur.

Díalyton, penul. cor. dici potest dissolutum: *διαλύω*, dissoluo. Figura quæ sine coniunctionibus dictiones proferuntur punctatim: ut, ite, ferte citi ferrum, date tela, impellite remos.

Díamastigosis, Latine disflagellatio dicitur.

Díemēter, penul. cor. mensura, siue linea dimetiens, à Græcis *Διέμετρος* dicitur. Colu. lib. 6. Esto arca rotunda, cuius diametros, id est, dimensio habeat pedes septuaginta.

Diana, à *διδω*, id est, ioue: quasi Iouiana, Iouis filia, ex Lato na, quæ & Luna: sic dicta, quod quasi diē noctu efficiat. Vel quod noctu sola luceat, quasi lucēs una. Quapropter & Noctiluca in palatio uocabatur, quod ibi noctu templū eius luce ret. Vel quasi Deuiana, quia uenātes per sylvas deuicare so lent. Ab ea Dianus, dicebatur locus ei cōsecratus. Eandē esse Lucinam dicūt & Iunonē. Iunonē à iuuādo: Lucinam quod partum in lucē prodat, quam in pariendo inuocant. Verg. Casta siue Lucina tuus iam regnat Apollo.

Siue (ut Plinius sentit) quod oculis præsit & luci. Siue à luco quæ Romæ in exilijs habebat. Dicta est & Proserpina, ut infra dicitur. Et *Διδίμηνα*, quod dū Minoem regē uim ei in ferre uolentē fugeret, in mare se præcipitiē dedit. Cadauerq; eius à piscatoribus inuentū, propter quod à retibus quæ Græce *διχτυα*, dicta dicūtur, nomē ei impositū. Præterea Hecate dicta fuit, uel quod centū uictimis placaretur, uel quod centū annos errare faceret insepultos. Dicta est & Pergæa, à Perga, Pamphiliæ oppido, in quo templū habuit insigne. Plures tamen Dianæ fuisse Cic. lib. de nat. deo. scribit: Sed illa nominatissima est, quæ eodē partu cū Apolline ex Ioue & Lato na nata est. Hæc ob uirginitatis amorē, fertur hominū cōsortia aufugisse, & ut à se libidinis pruritū amoueret, uenando syluas incolebat: paucarū uirginū comitatu contenta. Arcum ferebat & Pharetrā, succincta semper incedēs, & cothurno induta: ob hanc causam sylvarum & nemorum Dea putabatur. Dicta est Fascelis, à fasce lignorū, ubi eius simulachrum abditum erat, quod occiso Thoante, Tauricæ regionis rege, ab Iphigenia Agamemnonis filia in Italiam delatū est. Cc.

Dianium, insula est, quam nonnulli Artemisiam uocant, contra Cossanum litus. Cornucop.

Díancoa, à nostris dicitur mens, siue intellectus: unde ab oratoribus ponitur pro quadam figura, quæ sensum magis quam uerba designat. Quintilianus lib. 1. Figuras quæq; lexeos, quæq; dianocas uocantur.

Diapalma, atis, inspergimen, quo ad sudores coercēdos utimur: cuiusmodi sunt quæ siccis odoribus constant, ut inquit Plinius lib. 13. dicitur *ἀπὸ τοῦ διαπάλω*, inspergo. Martial. Quid quod olet grauius mixtum diapasmate uirus.

Diapāson, pe. cor. musicæ artis symphonia, cōstans ex quinq; tonis, & duobus semitonis. id est, de diapēte & diatēssaron.

Diapente, id est, quasi de quinq; quia totidem uoces refert.

Diaphānum, penul. prod. Latine dicitur transparens, sicut & Crystallum.

Diaphonia, cum accentu in penultima: dissensio, discordia: *διαφωνία*, discordo, dissono.

Diaphōra, pen. cor. Latine differētia. Diaphorus, diuersus.

Diaphoretica, uis discussoria. hoc est, dissolutoria: discutitūtur incipiētia tubercula, emittūtur cōcocta & suppurantia.

Diaphragma, atis, dicitur omne mediū, & narium diuisio: unde & pro pariete accipitur, seu membrana quadā tenui, in retis similitudinē facta, in corpore quæ ueluti paries quidam cor pulmonemq; sepiat, & à iccore lyencq; separet. nam *φραγμός*, Latine sepio & obstruo dicitur. Hanc membranā Latini trāuersum septū adpellāt. Corn. lib. 4. At sub corde atq; pulmone trāuersum ex ualida membrana septū est.

Diaporēsis, penul. prod. Latine dubitatio. Figura oratoria, quæ fit quoties omnia & magna uidentur & paria, ita ut orator nesciat à quibus potissimum dicere incipiat. Teren. in Eunū. Quid commemorem primū, aut laudem maxime illū, qui dedit mihi consilium ut facerem, an me qui ausus sim incipere: an fortunam collaudem quæ gubernatrix fuit?

Diapsalma, atis, quid significet, docet Hiero. ad Marcellam scribens, cuius sunt hæc uerba. Quidam diapsalma commutationem metri dixerunt esse, alij pausationem spiritus sancti, nonnulli alterius sensus exordiū. Sunt qui rhytmī distinctionem. Et quia psalmū tunc temporis iuncta uoce ad organum canebantur, cuius causa musicæ uarietatis existimēt silentiū. Nobis nihil horum uidetur, quum Aquila, qui uerborū Hebræorum diligentissimus explicator est Sela: hoc est, Diapsalma semper trāstulerit. Et inueniamus in psalmorū quoq; sine diapsalma positiū, ut est in tertio. Dentes peccatorū cōtriuisti, domini est salus, & super populū tuum benedictio tua. Sela *הַלֵּל*, id est, semper. Et quis est iste rex gloriæ? dominus uirtutū ipse est rex gloriæ: semper. Hoc uerbum superiora pariter & inferiora cōnectit: aut certe docet sempiterna esse quæ dicta sunt, ut est illud: Multi dicunt animæ meæ, non est salus illi in Deo suo: semper. Et rursus: Voce mea ad dominū clamaui, & exaudivit me de mōte sancto suo: semper. Scire autē debemus apud Hebræos in fine librorum, unum ē tribus solere subnecti, ut aut Amen *אמן* scribāt, aut Sela, aut Salom *שלום*, quod expriment pacem. Igitur ut solemus nos, completis opusculis ad distinctionē rei altērius subsequētis mediū interponere: Explicit feliciter, aut aliquid huiusmodi. Ita & Hebræi, ut quæ scripta sunt roborentur, facere solent, ut dicant Amen, aut in sempiternū: & scribēda cōmemorant, ut ponant Sela, aut transacta feliciter protestantur pacem in ultimo subnotantes.

Diarium, à die fit, & significat uictum quotidianum. id est, quod in unius diei cibum datur. Martialis:

Sed lupo usuram pueriq; diaria poscunt.

Sumitur & pro libro seu historia, quæ per singulos dies scribitur, & à Græcis dicitur Ephemeris.

Diarrhyton, Latine aquis circumdatum, & madentem palustri solo: quo nomine dictus est Hyppon.

Díafatyron, compositio quædam medicorum ad excitandam Venerem.

Díastāsis, penul. cor. Latine distantia, ex *στάσις*, quæ aliquando ob & longe designat, & *στάσις*, distantia.

Díastema, atis. Latine spatium: habet penul. prod. nam Græce *διάστημα*: unde errauit Sidonius, qui eam corripuit.

Sic Placidam Paphien seruare diastema quintum.

Díastōle, penul. cor. distinctio, uel dilatio. Figura quæ una diēlio, uel sententia ab alia distinguitur, uel quæ breuis syllaba produciuntur: *διαστολή*, id est, distingo, distinctio.

Díastrophos, penul. cor. Latine peruersus dicitur, ex *στροφή*, id est, peruerto.

Díasyrmos, dici potest distractio: ab *διασύρω*, distraho. Fi-

gna

gura quum una dictio ad duo diuersa significata distrahitur. Vergil. —Interstrepere anser holores. Id est, malus poeta inter bonos. Fit etiam quando quis magna uerbis comminuit, & minima extollit.

Diatefseron, Latine de octo, quia octo uoces habet.

Diathesis, penul. correpta, affectus, & unum ex accidentibus uerbi quod Latini genus uocant.

Diaula, una ex quatuor porticibus Romae, quae ad Meridianas regiones spectabat. Cc.

Diaulos, à Graecis certamen, uel cursus uocatur, & spatium quod pedes habet mille ducentos. Nā stadiū à diaulo differt, diaulos à dolicho, dolichus à milio. Stadiū (ut Hiero. placet) pedes in longitudinem sexcentos habet. Diaulos, mille ducentos. Milium, stadia octo. Dolichus, stadia duodecim.

Diaulus, uir erat ex medico factus cadauerum funerator. Mar. Chirurgus fuerat nunc est uespillo Diaulus. Cc.

Dibapha, pen. corr. purpura bis tincta. Vnde & preciosior, quali utebatur magistratus in praetexta. nam δῖς, bis. βαφή, baphe, tincturam significat. βαψω, tingo. βαψης, tinctor. Cicero Caelio: Curtius noster dibaphū cogitat, sed cum infector moratur: quum significare uellet, Curtiū hominem minime precij, aspirare ad magistratum. Ponitur etiam pro ueste delicatior, & digniore quae bis tincta sit. Scribit Serui. Dibapha loca Tyri, ubi repetita infectura, lanae tangebantur.

Dica, caussa. Teren. in Phorm. En unquam iniuriarum audisti mihi scriptam dicam. Cic. Scribitur Heraclio dica. Interdum dicitur iudicatio, & accusatio, crimen. Nam δῖκα, iudicium, et accusatio. Plaut. in Aul. Scribam dicam.

Dicacitas, est sermo cum risu aliquos incessens.

Dicaculus, & Dicacula, diminutiuum sunt. Plautus in Amph. Satis dicacula es amatrix.

Dicæa, urbs in Thermaico sinu, à Dicæo Neptuni filio.

Dicæarchia, quae nunc Puteoli, quod ea ciuitas quondam iustissime regebatur. nam Graeci δικαρχία, iustitiā uocāt, & ἀρχή, principatum. Quidā scribunt Dicarchæa. Sido. Apollinaris. Nanq; Dicarchæa translatus pulvis arenæ.

Dicæarchus, iustus princeps, ex δικαῖος, iustus, ἀρχός, princeps: est nomen philosophi Misenij, de quo Cic. lib. Tuscul. Hic opinatus est hominū exordium nullum extitisse, tāquam semper fuerit humanū genus. Composuit tres libros in quibus suam super anima declarauit sententiam: qui animā nihil aliud esse arbitrabatur, quā uim quandam atq; potentiam aequabiliter fusam, tam in corporibus brutorum, quā hominum, quae à corpore foret inseparabilis: ut à morte nullus sensus superesset, sed totum animal commoreretur.

Dicæologia, Graecè δικαολογία, iustificatio dicitur. Figura est, quum aequitatem caussae, quā maxime breuissime complectimur.

Dicæosyne, iustitia, siue iusti intelligentia. Menander poeta comicus, δικαιοσύνη, id est, iustam terram nominat, quae tantundem reddit, quantum accepit.

Dicax, qui malignis salibus maledicit. Ideo Demosthenem urbanum fuisse dicunt, dicacem negant.

Dichotomos, Graecè, apud nos idē est quod dimidiata, siue diuidua, qualis septimo quoq; die post plenum orbem Luna uisitur. Sic dicitur Dichomenos, id est, semiplena Luna.

Dico, as, prima correpta, ad obsequium do. consecro, offero, unde in usu est: Sacerdos dicatus est numini. Cicero Cael. lib. 1. Balbum quanti faciam, quanquam me ei totum dicauerim ex ipso scies. Huius uerbi composita sunt Abdico, Dedico, Indico, Prædico, Vendico, & Vindico, quae habent penultimam correptam.

Dico, is, penul. prod. xi, etum, proprie significat loquor, ut si quis me roget, quid dicis? ego ita respondeo: nihil dico. Apud Oratores uerò Loqui, est qualiacūq; uerba proferre: Dicere uerò, eleganter, & facunde. Quintil. lib. 10. Nam mihi ne dicere quidem uidetur, nisi qui disposite, ornate, copiose dicit. Hinc Dictio uocatur oratoria, & facunda oratio. Nā ab illo generali huius uerbi significato fit dictio, pro uocabulo, seu uerbo. Dicere etiam uocare, nominare est. Vergilius: Est locus Hesperiam Graij cognomine dicunt.

Quandoq; ponitur pro constituere. Terent. in And. Hic nuptijs dictus est dies. Quandoq; pro iudicare. Vergi.

Dic mihi Damocles cuium pecus, an Meliboei?

Quandoq; pro denunciare. Terentius in Andr. Sed dico ne temere facias. Quandoq; pro promittere. Pomp. in pictoribus. Numos certos dico quinquaginta milia. Sallust. lib. 1. histor. Eodem anno in Macedonia C. Curio in principio ueris cum exercitu profectus in Dardaniam, quibus potuit pecunias dictas coegit. Quandoq; pro affirmare. Martial.

Quum uerus patriae diceris esse pater. Quandoq; pro dare. Cic. lib. 2. Offic. Commodē autem quicumq; dixit pecuniam. Sic etiam dare pro dicere sumitur. Vergilius: Sed tamen iste Deus qui sit da Tytirc nobis.

Quandoq; pro dicere. Idem: Iunoni infernae dictus sacer. Quandoq; pro uelle signare. Terent. in Eunū. At nesciebam id dicere illam. Et alibi: Quasi tu dicis factum id meo consilio. Quandoq; pro assignare. ut, ille dixit diem mihi ad populum. id est, assignauit diem ad respondendum. Quandoq; pro defendere. ut, Cic. dixit causam Milonis. Quandoq; pro cantare. Vergilius:

Alterius dicetis, amant alterna Camenæ.

Quandoq; pro intelligere, ab eo quod praecedit, ad id quod sequitur, Teren. Duo quum idem faciunt, saepe ut possis dicere, hoc licet impune facere huic: illi non licet. Quandoq; pro pronuntiare. Hinc Dicere sententiam dicimur quū tanquam consiliarij, quid nobis uidetur pronuntiamus. Licet quādoq; Dicere sententiam, sit proferre sententiam. hoc est, pronuntiare & determinare. Quintil. Apud iudices quidem secundum legem dicturos sententiam de confessis praecipue ridiculum est. Dicere leges, aliud est quā ferre leges. Feruntur enim leges ad suos, Dicuntur ferē ad uictos. ut Dicere leges, sit imperare. Lilius: Quando perinde ac uicto iam sibi leges dicerentur. Dicere diem, est accusare, nam qui accusat, diem reo denuntiat, quo ad causam dicendam praesto sit. Huius uerbi composita sunt, Addico, Condico, Contradico, Edico, Indico, Interdico, Prædico, Prodico, Benedico, Maledico, & Redico, quae habent penultimam productam.

Dictamen, à dicto, as, significat id quod dictatur. idē et Dictatio denotat, à quo Dictatiuncula diminutiuum. Hierony. Autores sunt huius dictatiunculae mæ sancti presbyteri, Riparius, & Desyderius.

Dictamus, & Dictamum, penulti. prod. herba medicinalis, qua lacertæ se resouent, quotiescūq; cum serpentibus pugnam habuerint. Vergilius lib. 12.

Dictanum genitrix Cretaea carpit ab Ida.

Dictator, qui dictat, & qui dictaturam gerit, quod à cōsule diceretur, cuius dictio audientes omnes esset. Crebatur enim uia uoce, nō per suffragia, & durabat per sex menses. Et quā summa potestas erat dictatoris in populo, is quoq; magister populi adpellatus est, ut scribit Var. Erat autē extraordinarius magistratus, cuius summa erat potestas, habēs ius animā uertendi in cuiuscūq; ciuis Romani caput: nec ab eo prouocādi ius erat. Nec alio pacto creari solebat, quā quū uis aliqua

maior repente oborta ingentem urbi cladem minitari uidetur. Dictatori ceteros magistratus eligere licebat, à quibus dictandis quidam Dictatorem adpellatum uoluerunt.

Dictatorius, a, um, quod ad dictatorem pertinet, seu quod est dictatoris. **Liuius**: Postremo dictatoris fulmen in se intentatum.

Dictatura, ipsa dictatoris dignitas. **Liuius**: Dictaturæ semper altius fastigium fuit. Nam à dictatoribus non erat ius prouocandi, quibus etià animaduersio capitis data est. Magister equitum secundam post dictatorem dignitatem gerebat, et ab ipso dictatore eligebatur. Dictus magister equitum, quod summa potestas huius erat in equites et accensos. Et magister equitum sic iungebatur dictatori, quomodo regibus, tribunus. **Iuue.** Fumosos equitum cum dictatore magistros.

Dictæ, una est ex quatuor præcipuis urbibus Cretæ. unde **Diæus**, Cretensis, cum æ, diphthong. **Vergilius**:

Dictæo cœli regem pauere sub antro.

Dictæria, sunt breuiter et acute dicta, uel quasi dicta nō seria. alio nomine Scōmata et Apophthegmata à Græcis dicuntur.

Dictio, quo ad Grammaticos, est uox cum aliqua significatione ex qua instituitur oratio, et in quam resoluitur. Aliquando ponitur pro enūtiatione. **Teren.** in **Phor.** Causam orare non sinunt, neq; testimonij dictio est. Accipitur etià pro uocabulo, seu uerbo. prout dico significat generaliter loqui. Itē pro facunda et oratoria oratione. **Cic.** lib. 2. **Tuscu.** Itaq; quum ante meridiem dictioni operam dedissemus. Dictioni accidunt quatuor: tenor, spiritus, passio, numerus syllabarum.

Dictio, as, pen. cor. à dicto, aliud frequentatiuum, et significat frequentibus temporibus, ac frequentibus locis dicere.

Dicto, as, frequentatiuum est à dico, is, est enim Dictare, dicere et enunciare, quod alius excipiens notet. unde Dictata dicuntur ueluti themata, atq; præscripta quæ magister ludi pueris præbere consuevit. **Cicero** in quadam epistola ad Atticum, testatur se illa non scripsisse: sed reparandi latæris gratia, deambulatem distinxisse. Nec in literis tantum, sed in alijs quoq; artibus Dictata dicuntur. Vt illud **Iuuenalis**: —Peragit dictata magistri Omnia. **Sucto.** in **Casa.** Vt disciplinam singulorū susciperent, ipsiq; dictata susciperent. Ibi loquitur de gladiatoribus. **Persius**:

Ten? circulatorum centum dictata fuisse Pro nihilo pendas? Hic gladiatoria themata documentaq; significantur. Et Dictare est autoris alicuius uerba sensumq; excutere. unde Dictata, dicuntur interpretamenta, quæ à magistris in ludo litarario de aliquo autore traduntur, ut perdiscantur: cademq; ipsi post paulum ita reddant, ut tradita sunt. **Horatius**: Sic iterat uoces et uerba cadentia tollit, Vt puerum seu credas dictata magistro.

Idco autem frequentatiuum dixi, quoniam quæ docemus, sæpe inculcamus, ut penitus excipiatur et ediscantur. Dicitur etià ratio dictat, quale est illud **Plinianum** in epistola. O sylua, o littus, quàm multa componitis, quàm multa dictatis. Suggestū sanè Camœnæ littus ac solitudo tacite nobis quod scribamus, quemadmodum ratio et nonnunquam indignatio dictat.

Dictum, et nomē et participium esse potest. **Teren.** utrūq; complexus est quum dixit. Nullum est iam dictum, quod nō dictum sit prius. Nam primum est nomen, secundum participium. Et sciendum, quod licet Dicta de omni sermone dicantur, apud ueteres tamen pro facetijs et iocis poni solent. **Cicero** lib. 2. ad **Cor.** nepotem. Itaq; nostri quum omnia dixissemus dicta essentq; facetiæ et breuiter et accuratè iocati, ea proprio nomine adpellari Dicta uoluerunt.

Dicturio, is, pe. cor. dicere cupio, siue dicere molior. **Macro.**

Sed perge **Auene** ne ultra te dicturientem retardem.

Dictyna, penul. prod. (ut quidam putant) cognomen est **Dianæ**, propterea quod retia inuenerit, quæ Græcè dicuntur δίκτυα. Scribit **Diod.** lib. 6. Dictynam ex Ioue genitam in Creta consuetudine **Dianæ** familiarissime usam esse, quæ res causam præbuit, ut quidam Dictynam, **Dianamq;** eandē esse existimarēt. **Callimachus** ait Dictynam à retibus piscatorijs denominatam, intra quæ fugiens euasit uiolentiam **Minois** regis ex libidinis causa insequentis.

Dictyneum, cum γ ψilon, promontorium in Creta, similiter et delubrum, ut inquit **Strabo**.

Dictynnus, mons in quo **Dianæ** templum situm erat.

Dictys, unus ex Centauris fuit, et historicus Cretensis, qui cum **Idomenco** rege Cretæ ad expeditionem Troianam concessit. Historiam Ephemerida conscripsit. **Cc.**

Didascalía, Latine doctrina. δίδασκα enim doceo.

Didascalus, præceptor.

Didia lex, post **Fauniam** legē duodeuiginti annos secuta est: cuius ferendæ duplex ratio fuit. Prima, ut non solum urbs Romana, sed uniuersa Italia lege sumptuaria teneretur. Secunda, ut non modo qui conuiuia maiore sumptu fecissent, sed etiam qui ad ea uocati essent, atq; omnino interfuissent poena legis tenerentur. **Cc.**

Dido, quæ **Elisa** proprio nomine dicebatur, sed cognomento **Dido**, quia fortiter fecerit seipsam potius interimens, quàm libidini indulgens. Hæc fuit **Beli** filia, et soror **Pigmalionis**, quæ multo auri et argenti pondere congregato, **Aphricam** adnauigauit, ibiq; urbem Carthaginem cōdidit. Et quum ab **Hiarba** **Libyæ** rege in coniugium peteretur, paulisper distulit nuptias, donec conderet ciuitatem. Nec multo post, extructam in memoriam mariti quondam **Sichei**, pyra maluit ardere quàm nubere. Interpretatur autem **Dido**, uirago.

Didoron, duorum palmorum. Vide in **Doron**.

Didrachma, bis drachma, διδραχμή, nūmus est duæ drachmas continens, Græci διδραχμῶν dicūt. **Ambr.** in epist. ad **Iustum**: Est autem dimidium didrachmi drachma. Et paulo post **Didrachma** neu. gen. dixit. hoc est igitur **Didrachma** quod exigebatur secundum legem.

Didūco, is, penul. produ. uarie duco. **Columel.** lib. 6. Validam uitam in ramos diducere censo. **Persius**:

Quumq; iter ambiguum est et uitæ nescius error,

Diducit trepidas ramosa in compita mentes.

Quadoq; Diducere est detrudere, diuidere. **Verg.** li. 1. **Geor.**

—Quiq; paludis Collectū humorem bibula diducit arena. **Proper.** Non ego complexus potui diducere uestros.

Didymæ, arum, insulæ **Aphricæ**, quæ **Aegypto** adiacent.

Didyme, es, pen. corr. insula in mari Siculo una ex **Aeolijs**.

Didymeus, **Apollo** dictus est, qui geminā speciem sui numinis præferat: illuminādo, formādoq; Lunā. Ex uno enim fonte lucis gemino sydere spatia diei et noctis illustrat: unde et **Romani** (ut inquit **Macro.**) Solē **Didymci** **Apollinis** adpellatione uenerantur. Dictū est et **Didymēū**, templum **Apollini** dicatum, apud **Miletum**, quod prius oraculū **Brancidarum** (ut autor est **Plin.**) adpellatum est. De hoc templo sic scribit **Strab.** lib. 4. Post **Posidiū** **Milesiū** est oraculū **Apollini** **Didymeo** sacrum apud **Brancidas** ad decē et octo stadia ascendentī. Id à **Xerxe** incensum est, quemadmodū cetera templa omnia, **Ephēsi** excepto. Postea **Milesij** templū construxerūt, omnium maximū, quod propter magnitudinē remāsit sine telonarijs antiquarū artium donis sumptuosissime honoratū.

Didymi, sunt montes felices **Arabie**.

Didymus, Latine geminus dicitur. Græci enim διδυμῶν geminum uo

num uocant. Quo nomine uir Alexandrinus dictus est, qui licet à parua etate oculis captus foret, diuinas tamen literas optime callebat, & inter Ecclesiasticos scriptores illustris fuit. de quo Hiero. Quod quì propter cecitatē etiam elemētorum ignarus eſſet, tantū miraculū ſui omnibus præbuit, ut Geometriam quæ uel maxime uisu indiget uſq; ad perfectum didicerit. Fuit & alter Didymus Alexandrinus, Salsamētarij filius, quo nemo (ut Quint. inquit) plura ſcripſit. Grammaticus fuit, & ad Auguſti tēpora peruenit. Qui ob aſſiduam circa libros moram, χαλκέντερος fuit adpellatus. Nam ad tria milia librōrū & quingentos ſcripſiſſe dicitur. Fuit & alius Grammaticus Alexandrinus, qui Romæ docuit. Alius poëta qui Georgica ſcripſit. Alius philoſophus Academicus.

Diecula, diminutiuum à die, gene. fœminini, ſignificat tempuſculum. Et accipitur pro mora, quod eſt hæc dies parua. Terentius in Andria: Non ſatis habes quòd dieculam addo: id eſt, aliquam temporis dilationem.

Diequartū, et **Diequartæ**, pro die quarto. **Diequintū**, et **Diequintæ**, pro die quinto. **Diepriſtini**, uel **priſtinæ**, pro die priſtino, qđ nos cōuerſo cōpoſitionis ordine dicimus pridie. **Diecraftini**, pro die craftino, et alia multa. Videtur aut ueteres differentiā ſciſſe inter **Diequarto** et **Diequartæ**, ut illud pro præterito ſit, qđ nos nudiusquartus dicimus: hoc de futuro. Sunt aut hæc omnia cōpoſita, & pro aduerbijs accipiuntur.

Dierecta, à die uocati ſunt crucifixi, quaſi ad diē erecti, à **Dierego**, is. Feſtus ſcribit **Directum** per antiphrasim dici apud ueteres, uolentes ſignificare malum diem. Vnde **Dierecta** aduerbialiter dicimus. Plau. Quin tu I dierecta cum ſuccula, & cum porculis. **Dierecta**, inquit, quaſi in malam diem.

Dies, tam maſcul. quàm fœminini gene. eſt numero ſingulari, plurali uero tantum maſculini: dictus, quòd diuini ſit operis, ſiue à **dis**, id eſt, Ioue, qui eius putabatur rector. Sciendū eſt ſecundum Padianum, quòd dies fœminini generis ſignificat tempus interminatum. Et ideo diminutiuū eius eſt **Diecula**, quòd ſignificat breue tempus & moram. Diem dicere alicui, eſt conſtituere tēpus, quòd uel in iudicio comparere, uel aliquid aliud agere debeat, ut nuptiarum diem dixit. hoc eſt, tēpus conſtituit quo nuptiæ fieri debeant. Diem de die ducere, eſt rem in longum protrahere. Dies uero duodecim horarū, generis maſcu. eſt, quòd eſt tempus terminatum. unde Hodie dicitur, quaſi hoc die, & heſterno die ad te ueni. Sic dicimus: ad diem non uenit, ſignificat præſtituto tempore non uenit. Iuue. Longa dies quid contulit. Id eſt longum tempus. Vergilius: Multa dies uariuſq; labor mutabilis æui.

Retulit in melius. Et Iuriſconſulti, bima, trima, quadri-
ma die, pro tempore uſurpant biennij, triennij, quadriennij. Sed confunditur quandoq; hæc differentia. Vergilius: Iamq; dies infanda aderat. Finitur Dies Romano more ſecundum Macrobiū. à media ad mediam noctem, & ſequentis noctis media parte, quæ dicitur mediæ noctis inclinatio. Deinde de Gallicinium, ſiue Gallicantus, quòd tum galli cantēt. Inde Conticinium, quum & Galli cōticēſcant, & homines etiam tunc quieſcant. Deinde Diluculum, quū incipit dignoſci dies: Inde Mane, quū dies eſt clarus: Inde Meridies, dici mediū. Inde iam ſupra uocatur Occiduum tempus, quòd & Serum dici uocatur. Et mox Suprema tempeſtas, hoc eſt diei nouiſſimum tempus: ſicut eſt expreſſum in duodecim tabulis. Solis occaſus ſuprema tēpeſtas eſto. Deinde Veſpera, ſeu Veſper, à ſtella quam Græci Heſperum. Plaut. Veſperuginem. Ennius Veſperum. Martian. Phoſphorum. Vergil. Heſperon adpellant. Inde Crepuſculum, uſperthinum: à crepero, quòd dubiū ſignificat, tanquam lux dubia, ut incertum ſit, id tempus no-

dis an dici exiſtat. Ab hoc tempore Prima fax noctis, quòd tum primum facēs, hoc eſt, lumina inferri incipiant. Deinde Nox concubia, à cubando, ſiue Conticinium à tacendo: quòd tum omnia tacent. Deinde Nox intempeſta, quæ non habet idoneum tempus rebus agendis. In hæſ partes distribuēbant diem, qui cōſtat ex uiginti quatuor horis, & lucē tenebraſq; continet. Dies ſecundum Aegyptios inchoatur ab occaſu Solis, ſecundum Perſas ab ortu Solis, ſecundum Hetruſcos & Athenienſes à ſexta hora dici. ut Cicero in Auguralibus, & Gell. plene exequitur. Interdum Diem dicimus, ut ſolā lucem intelligamus, tenebras uerò ſub noctis nomine. Vergilius: Noctes atq; dies patet atri ianua ditis, Et Dies quidem qui ſit horis uiginti quatuor, Naturalis dicitur. Qui autem ab ortu Solis ad occaſum conſicitur, Artificialis adpellari ſolet. Dies totius anni ex inſtitutione Numæ, aut Feſti erāt, aut Profeſti, aut Intereſti, aut Comitiales, aut Comperendini, aut Stati, aut Præliares. Erant & Atri dies, de quibus locis ſuis. Huius nominis genitiuus eſt dici, dij, dies, & die. Cice. pro Sex. Equite. Non daturus illius dies pœnas. Vergilius: Libra dies ſomniq; pœnes ubi fecerit horas. Idem: Munera letitiarūq; dij. Salluſtius in Iugur. Vix decima parte die, pro dici. Ablatiuus die uel diu. Idem: Die noctuq; labora. Deriuata à die ſunt Quotidie, Pridie, Meridies, Nudiuſtertius, Nudiūquartus, Diarium, Dieta, Acquidiale, Acquidium, Diluculum, & Perdius. Dies qui hebdomadem conſtituunt, à ſeptem planetis cognominati ſunt. Primus ſeptimæ dies à Sole, dies Solis, ſiue Phoebi dicitur. Secundus à Luna, Lunæ. Tertius à Marte, Martis. Quartus à Mercurio, Mercurij. Quintus à Ioue, Iouis. Sextus à Venere, Veneris. Septimus à Saturno, Saturni.

Dies critici, à medicis dicuntur iudicarij, in quibus ſcilicet de agritudine ferri iudicium poteſt. Cc.
Dieſcit, dies ſit: ſicut Noctēſcit, nox ſit: quæ carent ſuppoſito, & adpoſito.
Dieſpiter, dieſpitrīs, & dieſpitrīs, dici pater. id eſt, Iupiter: ſicut Dijouis, quaſi diem iuuans, quòd homines die & luce quaſi uita ipſa iuuaret. Horat. lib. Carm. Nanq; Dieſpiter Igni coruſco nubiſ diuidens. Macrobi. Ipſi quoq; Romani Dieſpitem Iouem adpellabant.

Dieteris, pe. cor. tempus duorū annorū: ſicut Trieteris, triū annorum: Penteteris, quinq; τὸ πέντε, annus, &c.
Diffamo, as. pen. prod. per diuerſas partes famam diuulgo. Auguſt. lib. 3. de ciui. Dei: Romanum imperium tam longe lateq; non poſſet augeri, & tam grandi gloria diffamari. In malam partē ponitur apud Lucan: Homo quidā erat diues, qui habebat uillicum, & hic diffamatus eſt apud illum.

Diffarreatio, ſacrificij genus inter uirum & uxorem, quaſi diſſolutio. Conſarreatio, quia fiebat farreo libo adhibito.
Differitas, pro differentia, quo antiqui utebantur.
Differo, pen. cor. ſpatium temporis do. Vergil. lib. 11. Diſtulit in ſeram commiſſa piacula mortem.

Vnde Dilatio temporis prorogatio ſiue extēſio dicitur. Interdum Diſſerre, eſt in diuerſa loca ferre. Plaut. in Ru. Nos cum ſcapha tempeſtas dextrouerſum diſſert ab illis. Idem in Curcu. Iam ego te faciam ut hinc formicæ te fruſtillatim diſſerant. Interdum Diſſamare, diuulgare. Lucil. Gaudes quum de me iſta foris ſermonibus diſſers. Plau. in Tri. Nolo ego mihi te, tam proſpicere, qui meam egeſtatem leues: ſed ut inops infamis ne ſim, ne mihi hanc famam diſſerant, meā germanam, meam ſororem in concubinatum tibi ſine dote dediffe magis quàm in matrimonium. Interdum diuidere, ſcindere, diſſipare. Terentius in Adelphis. Me miſeram diſſeror doloribus. Interdū

Interdum in ordinem ponere. Verg. lib. 4. Georg.
 Ille etiam seras in uersum distulit ulmos.
 Interdum distare. Cic. in Verr. At uide quid differat inter
 mean opinionem & tuam. Hinc Differentia, Indifferens.
 Diffibulare, est exsinuare, aperire, discingere. Papi. Tunicā
 diffibulant auro.
 Difficilis, non facilis. uide in eadem dictione Facilis.
 Difficul, ueteres pro difficulter dicebant. Cc.
 Diffido, is, pen. prod. nō fido, crudelitatem depono. Sene. Nec
 secundis rebus nimis fidendum, nec aduersis diffidendum est.
 Dicimus autē diffido tibi, & diffido de te. Serui. Sulp. Cice-
 roni: Plura me ad te de hac scribere pudet: ne uidear pruden-
 tiæ tuæ diffidere. Cice. ad Heren. Et de nobis non diffidimus.
 Diffindo, in diuersas partes findo. Vergilius: -Et me-
 dia liquefacto tempora plumbo
 Diffidit, ac multa porrectum extendit ærena.
 Diffinio, nis, pen. pro. ex dis & finio est, quasi dispartiendo
 distingo. Vnde Diffinitio, quæ & Definitio, & finitio ad-
 pellatur, cōstans ex genere & differētijs. ut homo est animal
 rationale, mortale. Quint. Finitio est rei proposita propria
 & dilucida, & breuiter, comprehensa uerbis enunciatio. Di-
 cta autem est Diffinitio breuis oratio, per quam rei uis natu-
 raq; cognoscitur, sumpta translatione ab his, q; fundos præ-
 diaq; diuidūt alia ab alijs. Nam sicut illi agrū ab agro diffi-
 niunt, atq; habitam de finibus controuersiam distinguunt.
 Diffiteor, ex dis & fateor, significat nego. Hiero. Nō diffi-
 teor, omnes nos, q; in Christo credimus, de Idololatriæ erro-
 re uenisse. Non enim nascimur, sed renascimur Christiani.
 Diffluo, uide in dictione fluo.
 Diffugio, is, pen. cor. in diuersas partes fugio. Verg. lib. 3.
 Georg. -Quo tota exterrita syluis Diffugiunt armenta.
 Diffundo, uarie fundo. hoc est, hincinde spargo. Ambr. Er-
 go patris sui uenena diffundunt. Columella lib. 2. Nam uel re-
 spuit duritiam soli, dens aratri, uel si qua parte penetrauit
 non minute diffundit humum.
 Digamma, bis aut duplex gamma, quæ est tertia alphabeti
 Græci litera. unde F, nostrum digamma dicitur, quia figuram
 duplicis gamma retinet.
 Digamus, penul. corr. idem qui & Bigamus, qui duas duxit
 uxores. Hierony. contra Ioui. Non damno digamos. Sic Di-
 gama mulier dicitur, quæ duos habuit maritos. Idem. Si cle-
 ricus monogamus fuerit, & uxor eius digama, noli cum mi-
 nisterio adplicare.
 Digeries, dispositio, distributio. Macrob. Nec mirum si di-
 geries morsu reprehensionis euasit.
 Digerō, is, pen. cor. si, stum, ordino, dispono. Vergil.
 Digeret in numerum. Quandoq; dilucido, interpretor.
 Idem lib. 2. -Ita digereit omnia Calchas. Quandoq; di-
 uido, distingo. Plinius lib. 15. Poma serantur, inscranturq;
 uincæ pastinentur, semina digerantur. Hierony. ad Damas.
 Vtrum ne epistolari breuitate sententias tibi uelis digeri aut
 singulorum libros confici. Quandoq; concoquo. Vnde &
 Digestio, ut digere paulisper uinum quo mades. Macrobius:
 Igitur in uentre fit prima digestio. Sed ad primum significa-
 tum reduci potest, quum digestio sit distributio cibi ordina-
 ta. Nam frigida licnem petūt, tanquam frigoris domicilium:
 sicut iecur caloris, quo calida confluunt.
 Digitalē, quod est digitorum. Plin. lib. 22. Et ancusæ radix
 in usu est, digitali crassitudine.
 Digitalia, substantiuum, digitorū tegmenta dicuntur. Varr.
 lib. 1. De re rusti. Olea manu stricta melior ea quæ digitis nu-
 dis laudabilior, quàm illa quæ cum digitalibus.

Digitum tollere, significat fauce, suffragari: sicut Digitū
 deprimere, suffragium derogare. Horatius:
 Vulgus utroq; suum laudabat pollice ludum. Iuuenalis:
 -Et uerso pollice uulgi. Quemlibet occidunt populariter.
 In emptione etiam digitus, post licitationem leuatur, signifi-
 cans quemquam emptioni allubescere. Martial.

Iam mea res digitum sustulit hospitibus.

Vnde Manceps est adpellatus, qui quippiam conducens, ma-
 num tollebat: se significans emptorem. Hoc erat apud uete-
 res Micare, per digitorum leuationē distrahere. Quod em-
 ptio fieret, per eleuationē digiti ostendit Ambro. ad Simpli.
 Sed non ille solum liber, qui dominum licitatore non per-
 tulit, aut tollētem digitum non uidit.

Digitus, à digerendo quidam deriuari putant, quod natura
 muro decentiq; ordine digitos digesserit. id est, disposuerit.
 Digitorum nomina sunt hæc. Pollex, Index, Infamis, siue fa-
 mosus, Medicus, id est, medicinalis, seu anularis, Minimus.
 Autor Porphyrio. Indicem, qui pollicis proximus est, alio no-
 mine Salutare ueteres uocauerūt. Martian. lib. de nupt. Phil.
 Quidam redimūtus puer ad os compresso digito salutari, si-
 lentium cōmonebat. Medius digitus alia habet nomina. Nam
 dictus est Verpus, à uerrendo podice. Ob quam etiā causam
 Impudicus & Infamis uocatus est. Et quādo porrigebatur,
 signum derisionis & contumeliæ erat. Martial.

Ostendit digitum, sed impudicum Alconti,

Dasioq; Symmachoq;. Iuue. -Ipse minaci

Prebret laqueum, mediumq; ostenderet unguem. Persi.

-Frontem atq; uda labella.

Infami digito & lustralibus antē saluiis. Expiat.

Huius diminutua sunt Digitulus, & Digitellus. Cc.

Digladari, est uarie gladijs certare. Cic. per translationem
 pro dissentire, contendere, & ueluti gladijs dilaniari. Quid
 Antipater digladiatur cum Carneade tot uoluminibus.

Digitto, adpellatur Tigris fluuius, ubi tardior fluit. Hoc est,
 usq; ad Medorum fines. Cc.

Dignatio, apud Ecclesiasticos pro mansuetudine, lenitate, fa-
 cilitate capitur. Apud Liuium pro familiaritate siue gratia,
 quū lib. 2. inquit. Apius interpres lectus, haud ita multo post
 in principum dignationē peruenit. Indignatio, ira. Iuena.
 Si natura negat facit indignatio uersum.

Dignitas, à dignus fit, & significat quod dignū est, seu ho-
 norem alicui propter merita uel impensum uel debitū. Gell.
 Cuius dignitas nec augeri laudibus, nec minui detractioibus
 potest. Accipitur tamen quandoq; pro magistratuum admi-
 nistratione, & honore. Cice. Thermo. Vt omnibus in rebus
 ei te cōmodes, quod fides dignitasq; tua patietur. Interdū su-
 mitur pro uirili pulchritudine. Idē lib. 1. Offi. Pulchritudinis
 duo sunt genera. Vnum muliebre, quam uenustatem adpella-
 mus: Alterū uirile, quam dignitatem dicimus. Sermonis etiam
 gestus, uocisq; dignitas dicitur: ut apud eundē ad Heren. Ser-
 mo diuiditur in partes quatuor: dignitatem, demonstrationē,
 narrationem, iocationē. Dignitas oratio est cū aliqua graui-
 tate & uocis remissione. Huius contrariū est Indignitas, pro
 dedecore, siue ignominia, & quod indignū est, siue quod est
 contra dignitatem. Cice. lib. 4. ad Heren. Nequeo uerbis cō-
 sequi indignitatem rei. Idem Q. Ligario: Quum ad secundū
 calendas intercalareis priores rogatu fratrum tuorū, uenisse
 sem mane ad Cæsarem, atq; omnem adeundi atq; conuenien-
 di illius indignitatem & modestiam pertulisses. Dicitur etiā
 Indignitas, ut opponitur dignitati uirili scilicet pro indecen-
 tia. De qua lib. 3. ad Heren. Acuta exclamatio fauces & uo-
 cem uulnerat, eadem lēdit auditorem. Habet enim quiddam
 illiberale

illiberale, & ad muliebrem potius uociferatio nem, quàm ad uirilem dignitatem in dicendo accommodatum.

Digno, as, dignum puto. Pacuuius. Quis Deos infernos quibus cælestes, dignet honoribus? Huius passiuum est Dignor, quod est dignus habeor. Vergilius:

Coniugio Anchisa Veneris dignate superbo. In frequentiore usu est Dignor deponens, pro dignū iudico seu habeo. Suet. in Augu. Vniuersum deniq; genus operas aliquas publico spectaculo præbentiū, etiā cura sua dignatus est, id est, dignū iudicauit, et dignatione sua prosecutus est. Cic. Oecon. Homo ex eo numero hominū, qui apud nos hoc nomine dignantur, id est, digni habentur. Huius contrariū est Dedignor, quod est non dignor, uel indignum reputo, cōtemno. Verg.

Quos ego sum toties, iam dedignata maritos. Indignor uero, irascor, seu moleste fero, quasi ea paties quibus nō sum dignus. Ser. Sul. Hem nos homunculi indignamur, si quis nostrum interierit. Aliquando cōstruitur cum datiuo. Hiero. super Matth. Decem apostoli uero indignantur matri filiorū Zebedei. Aliquando cū ablati, mediante De, ut apud Euang. Et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus.

Dignosco, diuerse nosco, discerno. Laetantius lib. 6. Inuicēq; se dignoscunt.

Dignoto, as, signa imprimo: ut fieri solet in pecoribus, ut dignoscantur.

Dignus, a, um, quod meretur, ut dignum laude, dignū castigatione, quod meretur laudem, quod meretur castigationem. Cuius contrarium est Indignum. Martialis:

Digna tuo quir sis indignaq; nomine dicam. hoc est, Dicam quir merearis, & non merearis hoc nomen. Digne significat pro meritis. Indigne, præter merita. Ouidius: Leniter ex merito, quicquid patiare ferendum est.

Quæ uenit indigne pœna dolenda uenit.

Quidam etiam Dignanter usurpant, quod est uel digne, uel secundum merita. Indignanter, per indignationem.

Digredior, discedo. Vergilius:

Hos ego digrediens lachrymis affabor obortis.

Cic. Cornifi. Et si periniquo patiebar animo te à me digredi.

Inde Digressio, & digressus, pro discessu.

Dijambus, ex dis & Iambus, sed s, abijcitur, pes est ex duobus Iambis constans. ut amœnitas.

Dijcon, Herculis & Megaræ Creontis filius fuit. Cc.

Dijmanes, dicebantur q; per omnia manare credebantur. Cc.

Dijouis, Iupiter adpellatus est, quasi diem iuuans. Cc.

Dijudico, diligenter seu diuim iudico. Cicero lib. Tuscula. Vtrum igitur inter has sententias dijudicare malimus, an ad propositum redire.

Dilabor, pen. prod. diffugio, seu discedo. Cic. lib. 1. Tusc. Sed nescio quomodo dum lego assentior, quum posui librum & mecum ipse de immortalitate animorum cœpi cogitare, assensio illa omnis dilabitur. Proprie uerò Dilabi, est deorsum uarie labi, corrui. Laetan. lib. 3. Domus ab habitatore deserta dilabitur. id est, corrui. Cice. in Lel. Iam enim à sapientium familiaritatibus ad uulgares amicitias, oratio nostra dilabitur. id est, descendit, siue decurrit. Aliquando ponitur pro deficere. Laetan. lib. 7. Describentes quasi fatigati & dilabētis mundi senectutem. id est, deficientis.

Dilacero, as. Vide in dictione Lacro.

Dilapido, as, pen. corr. disperdo. Teren. in Phor. Conueniens Phormio est prius quā dilapidet nostras triginta minas. Hieronymus in bonum usus est, Oceano scribens. Omnem censum distribuit, dilapidauit, ac uendidit, & in pecuniam cōgregatum usibus pauperum præparauit.

Dilato, as, penult. producta, latum facio. ut est illud, Dilatant phylacteria.

Dilemma, atis, & Dilemmatum, per duplex mm, argumētū est, quod utrinq; aduersariū capit. Hieron. contra Rufi. Hoc est, uerum dilemmatū tuum, non ex dialectica arte, quam nescis: sed ex carnicum officina & meditatione prolatum.

Diligens, à legendo dicitur studiosus, quod eorum quæ amamus studiosi simus. Hinc Diligentia, ad corpus & ad animū refertur. Cura, ad animum: Opera ad corpus. Ideo in oratione quum sæpenumero ista ponantur, diligentia semper in fine constituitur. Aliquādo etiam ponitur pro dilectione. Horum contraria sunt Negligens, & Indiligens. Negligētia, & Indiligentia. Cic. de opt. genere dicendi. Sed quædam etiam negligentia est diligens. Teren. in Adel. Ingenium tuum non liberale, sed uereor indiligēs nimium fies. Idem in Phor. Pōl mei patris parta bene, indiligenter curantur.

Diligo, gis, pen. cor. dilexi, dilectum, significat amo, quamuis minoris uis sit, ut supra in dictione Amo dictum est. Quandoq; Diligere significat diuidere. Plautus in Cur. Clypeatus elephantum, ubi machæra diligit.

Dilogia, cum accentu in penult. figura est, quum ambiguum dictum duas res significat. ἀπὸ τῆς δις, καὶ λόγος.

Dilorico, as, pen. prod. significat discindo. Cice. 2. de Orato. Qui in causa peroranda non dubitauit reum excire consulare, & eius diloricare tunicam. Et iudicibus cicatrices aduersas senis imperatoris ostendere. Alibi idem exemplū memorans dixit. Tunicam à pectore discidit. ut intelligamus idē esse Diloricare, et Discindere. Egesippus lib. 3. Momentanei bellatoris gladios occultentes quencunq; reperiebant diloricabant, quod est quasi loricam dissoluebant: sicut Diffibulare, est discingere, & fibulam resolucere.

Dilucescit, dies fit.

Dilucidus, clarus. Dilucido, clarū facio. uide in dict. Lucido.

Diluculascit, dilulescere incipit.

Diluculo, aduerbium, significat summo mane.

Diluculo, as, pe. cor. significat diluculū fieri. Gell. Die crastino ubi primū diluculabit, fac amicos adeas, & roges ueniāt.

Diluculum, ante Solis ortum aurora, quasi parua diei lux: quod tum dies lucefcere inciperet. Hieron. ad Eusto. Horam tertiam, sextam, nonam, diluculum quoq; & uesperam nemo est qui nesciat.

Diludia, ludorum intermissio.

Diluo, is, lui, lutum, ex di, & luo, significat lauo, purgo, resoluo. Cic. lib. 3. Tusc. Quæ cogitatio una maxime omnes molestias extenuat et diluit. id est, resoluit, & enervat, quæadmodum uinū aqua dilutū subneruatur. Per translationē Diluere etiā crimina dicimus. id est, purgare, & resellere. Et Oratores Diluere dicuntur, quādo resellūt obiectiones aduersarij. Et Diluere, est aquā uel aliū liquorē miscere, temperare. Verg. Cui tu lacte fauos & mīti dilue Baccho.

Et Persius, Diluis helleborum dixit, pro eo quod est medicamentis temperas. Hinc

Dilutus, a, um, penult. prod. quod est mistum. Vnde uinū aqua mistum dicitur dilutum. Martialis. Diluti bibis unciam falerni. A quō Dilutius, & Dilutissimum, prout minus plusue aquæ admistum fuerit. Vnde Corn. Celsus præcipit hyeme meratius esse bibendum, æstate dilucius. Hiero. Vinū dilutius uocat aquatius. Vinū, inquit, si aquatius bibitur, calix frangitur, mensa subuertitur. Meracius uinum dicitur, quod minus dilutum siue aquatū est. Cōstat qui lymphatum uinum dicunt non satis recte dicere, quod lymphatum aliud significet. Dilutus color dicitur, quum ueluti aqua adhibita minus

- minus est intensus. Gell. Luteus color rufus est dilutior. Dilutum etiam neu. gen. uocatur id liquidum in quo aliquid certo tempore infusum fuit. Vt si in uas uini adpositum absynthium fuerit, deinde post interiectum tempus abstractum, id uinum absynthij dilutum dicitur. Plinius: Bibitur et madefacti absynthij dilutum. Ita enim adpellatur hoc genus.
- Diluuium**, quod uarie diluit. Nam Diluuium diuersorum purgamentum fuit, omnia diluens: quando scilicet immodicis imbribus, uel uexatur terra, uel obruitur, quæ et Inundatio dicitur.
- Dimāno**, as, pe. pro. diuerse, siue diuisim mano defluo. Cic. p. Celio: Equidem ut ad me reuertar, ab his fontibus profluxit ad hominū famā, ut meus sic forēsis labor, uitæq; ratio diminauit ad existimationē hominū paulo latius à iudicio meorū.
- Dimembro**, a membro significat separo, diuido. Cc.
- Dimensum**, quod et Demensum dicitur, uide in Dimetior.
- Dimico**, as, pen. corr. pugno, quod proprie fit re. Contendo uerò uerbis tantum. Cic. lib. 3. de Ora, Qui propter tot tantæq; causas clarissimorū hominum, atq; optimorū uirorū, me semper ab omni contentione ac dimicatione reuocasti.
- Dimidius**, a, um, quasi p. mediū diuisus. Et dicitur de rebus quæ separatæ sunt. Nam est pars altera ex dimidiato. Mart. Dimidium donare Lino, quā credere totum
Qui mauult, mauult perdere dimidium.
Dimidiatus, a, um, dicitur de rebus quæ continuæ sunt, et nō separantur: quasi dismediatus, et in partes duas pares diuisus. Vnde Cicero in Tuscul. dimidiatum mensē dixit. Et qui ex mille denarijs qui ei debebantur, quingentos recepit, dimidium se recepisse dicet, non dimidiatum. Et sicut scyphus argenteus cum alio communis, in partes duas diuisus sit, dimidiatum dicemus, non dimidium scyphum.
- Diminuo**, nuis, quasi in diuisas partes minuo. Terentius in Adel. Diminuetur tibi cerebrum.
- Dimissoriae literæ**, (inquit Modestinus) sunt quæ uulgò epistole dicuntur, quod per eas causa ad eum qui adpellatus est, dimittitur.
- Dimitto**, is, diuerse mitto. Sall. Igitur C. Maniliū Fesulas atq; in eam partem Hetruriæ, Septimium quendā Camertem in agrum picenum, C. Iulium in Apuliam dimisit. Aliquando Dimittere, est abire permittere, licentiam dare, cessare. Cice. lib. 1. Offic. Quum autem Pompilio uideretur unam dimittere legionem, id est, cessare. Sall. Deinde eos pollicitus operam suam domū dimittit. id est, licentiat. Aliquando mittere. Vergilius: Equidem per littora certos Dimittam. Inde Dimissi, legati dicuntur. Aliquando dare. Vergilius: Dimissaq; nomina gentis Ab Ioue. Aliquando est permittere, in potestatem dare. Cic. lib. 1. de Rep. Tum annui consules, tum dimissi populo fasces. Aliquando derelinquere. Lact. Dimitto te discedens. id est, relinquo: dimitto te discedentem. id est, abire permitto. Aliquando humiliare. Vergil. Deiecit uultum, et dimissa uoce locuta est.
Aliquando porrigere, producere. Varro: Quum etiā Thais Menandri tunicam dimissam habeat at talos. Aliquando Demittere. hoc est, desuper mittere. Vergilius: Dimissum lapsi per funem. Sallustius: Cum strepitu dimissum uictoriæ simulachrum. Dimissum quandoq; pro abiecto ponitur. Cicero: Timido animo, humili, dimisso. Quandoq; pro humili, et miserabili.
- Dimixos**, lucerna dicitur ad duo elychnia ferenda. Cc.
- Dimulgo**, gas, diuerse publico. Cicero Apio: Quare uisum est occultius agendum, neq; ullo modo dimulgandum.
- Dinamene**, Nympha dicitur, quod pollens potensq; sit.
- Δυναμις* enim possum significat. Cc.
- Dynastas**, Græci dicunt magistratus: quos Latino uerbo licet potestates adpellare.
- Dindymene**, et Dindyme, dicitur Cybele: quod in Dindymō Phrygiæ monte eius sacra fierent. Cc.
- Dindymus**, penul. corr. in singulari mascul. genere in plurali neut. inga sunt montis Idæ Phrygiæ, matri Deūm dicata. Propertius: Dindymus et sacræ fabricata inuenta Cybele. Verg. —Ite per alta Dindyma.
- Dinōsis**, pe. prod. Græcè Δίνωσις, Latine grauitas adpellatur.
- Diobolares**, meretrices dicuntur, quæ diobus obolis ducuntur. Sunt qui scribant Diolares. hoc est, uilissima meretrices, quæ sub dio paruo stipendio prostant.
- Diocles**, nomen uiri proprium: quasi Iouis gloria. Δίος, Iouis. Διόκληρος, gloria.
- Dioecsis**, cum α, diphth. pen. prod. Latine gubernatio, administratio, dispositio, siue iurisdictio. à διοικέω gubernare, tuor. Sunt autem dioeceses pontificum, in quas administrandi officij sui libram habent potestatem: propter quod Dioecesanī episcopi uocantur.
- Diodorus**, penulti. producta, nomen philosophi Socratici: de quo Hieronymus sic scribit: Diodorus Socraticus, quinq; filias dialecticas insignis pudicitia habuisse narratur: de quibus et Philo Carneadis magister plenissimam scribit historiam. Fuit et Diodorus Siculus historicus: et Diodorus Stoicus philosophus cæcus. de quo Cicero in Bruto sic ait: Eram cum Stoico Diodoro: qui quum habitauisset apud me, cum Quinto uixisset, nuper est domi mea mortuus: à quo cum alijs rebus, tum studiosissime in dialectica exercebar. De hoc etiam in quinto Tusculanarum.
- Diogenes**, pen. corre. nomen philosophi Cynici famosissimi, Antisthenis discipuli. de quo scribitur, quod quum Antisthenes nullum discipulorum reciperet, et persecutantem Diogenem remouere non posset, nouissime claua minatus est nisi abiret. Cui ille subiecisse dicitur caput, atq; dixisse: Nullus tam durus baculus erit, qui me à tuo possit obsequio separare. Vtebatur Diogenes palliolo duplici, propter frigus. Per a pro cellario habuit: secumq; portauit clauam ob corpusculi fragilitatem: qua iam senex membra sustentare solitus erat. *Ηαροπόλιος* (ut inquit Hieronymus) id est, diarij uictus uulgò adpellatus fuit, in præsentem horam poscens à quolibet et accipiens cibum. Habitauit autem in portarum uestibulis, et porticibus ciuitatum. Quumq; se torqueret in dolore uolubilem se habere domum iocabatur, et se cum temporibus immutantem. Frigore enim os dolij uertebat in Meridiem, estate ad Septentrionē: et utcumq; Sol se inclinauerat, Diogenis prætorium uertebatur. Ferunt accedentem Alexandrum rogasse, ne sibi apricanti à sole obstarer. Obijt fermè nonagenarius. Aiunt quidam, quum moreretur mandasse, ut cadauer suum in sepulchrum proijceretur: ut omnes bestia participes essent. Fuerunt alij quatuor Diogenes: quorum unus fuit Apolloniatas, Anaximenes auditor temporibus Anaxagoræ. Alius Sicyonius, qui Peloponnesiaca scripsit. Alius Stoicus ex Seleucia: qui Babylonius ob uicinitatē dictus fuit. Alius Tharsensis, quæstionū poeticarum scriptor. Sed in Cynicum Nicæanor tale Epigramma inscripsit. *Διόγενες, ἄχα λῆρα, τίς ὕαγε σ' ἐμὸν, ὡς αἰδοῖτο ἔλαβε με κυνὸς δάξῃ.* quod et Suidas repetit. τὸ δ' ἐπὶ τῇ μὲν δὲ βραχέως. Id est, Diogenes, age dic, quæ te caput mors in inferis caput me canis dentibus.
- Diogenetus**, fuit unus itinerum Alexandri regis mensor. Alius fuit etate Cæsaris, Antonini philosophi pictor egregius: de quo Iulius Capit. Alius Clitomachi, pater illius Pœni qui

qui successit Carneadi, uocatus ante Hasdrubal. Fuere et alij huius nominis. Familiare Græcis uocabulum.

Diomeda, Phorbantis filia fuit: quam Achilles ex Lesbo rapta concubinam habuit.

Diomedæ insulæ, duæ è regione Gargani sunt: quarum altera habitatores habet, altera deserta est. Vbi disparuisse aiunt Diomedem, et socios eius ob dolore in aueis cōuersos: quæ ob id Diomedæ uocitate sunt. Has Iuba Cataractas appellat. Dentes eis esse dicuntur, oculi igneo colore, cætero corpore candidæ sunt: quæ in sola Diomedea insula uisuntur.

Diomedei campi, uocati sunt in Apuleia: qui in diuisione regni quam cum Dauno fecisse dicitur, Diomedi cesserunt.

Diomedes, rex Actoliæ, Tydei et Deiphiles filius qui fortissimus Danaum adpellatus est. Fuit et alius Diomedes, Thracum rex truculentus: qui equos suos aduenarum carnisbus in Tyrida oppido pascebat: sed postea ab Hercule equis suis in pabulum adpositus fuit. Fuit et Diomedes grammaticus multi ingenij uir.

Dion, nomen proprium Syracusani nobilis: qui adeo Platonem amauit, ut se eidem totum traderet. Hic patriam asseruit in libertatem, expulso tyranno. De quo Plutarchus refert, quod quum Calippum, cui omnium uni maxime fideret, insidias sibi tēdere accepisset, cum arguere passus non est, Mori, inquit, longe præstare, quam uiuere: ubi non hostes solum, sed etiam amicos cauere oportuerit. Alter fuit Dion Pruseus orator, cui ob elegantiam Chrysostomo cognomen fuit: sed tamen Dion ita de seipso scribit. Διὶ γὰρ γὰρ πέτομαι, ὅτι ὅς ἐστι Διὶ ὁ πρῶτος, ὁ ἐπὶ τῷ Σωκράτει καὶ Ἀλεξανδρῷ τῶν αὐτοκρατόρων γινώσκων, ἀλλὰ ἐς τὸ αὐτὸν ὁ ἐπιφιλὴς ἀσπασίας ὅς ἐστι τῶν πρῶτων πατέρων. ἐπὶ δὲ Μιχαὴλ αὐτοκράτορος τοῦ Δαυὶδ τῆς ἐπιτομῆς ταύτης τῶν πολλῶν βιβλίων τῶν Διῶν συντάττω. Id est, Dico enim hoc non ut Dion Prusensis tempore Seneri et Alexandri imperatorum fuit, sed ut Ioannes Xiphilinus fratris filius Ioannis patriarchæ. Michaël autem imperante Luca epitomen hanc multorum librorum Dionis composuit.

Dionæum, dicimus quod ad Venerem pertinet.

Dione, es, una ex Nymphis, Oceani et Tethyos filia, (ut quidam perhibent) à qua Venus ex Ioue nata sit. unde et Dionæa dicta est. Verg. — Sacra Dionæ matri. Et alibi: Ecce Dionæi processit Cæsaris astrum.

Dionysias, insula est, quam aliter Naxum uocant, à uinea rum fertilitate sic dicta. Est et gemma, mistis nigro rubentibus maculis: quæ in aqua trita saporem uini facit. Ebrietati resistere existimatur.

Dionysius, dictus est Bacchus, et Dionysia, Bacchanalia, Bacchi festa. Fuit et hoc nomine philosophus Heracleotes, Zenonis Stoici auditor: qui quum renum morbo laboraret, cruciareturque cruciatu impatibili, succumbens dolori clamabat, falsa esse quæ à Zenone didicerat. Zenones enim et Stoici hoc omnes habent dogma, Dolorem scilicet non esse malum: sed adiaphoron. Hoc est, indifferentem. Fuit et Dionysius tyrannus Syracusanus, suffectus Dionysio seniori: qui quum ciuitatem Syracusanam cadibus repleisset, expulsus est. Iterumque receptus quum crudelior indies esset, rursus extorris Corinthum in exilium proficiscitur: ubi in sordidissimam uitæ genus descendit, in popinis lupanaribusque residens, ut contentedus magis quam metuendus uideretur. Nouissime se ludi magistrum professus, pueros in trinio docebat: ut quoniam uiris imperare non poterat, saltem pueris imperaret. Erat enim eruditus, utpote Platonis auditor. Olim interrogatus in exul, quid ei philosophia profuerit, scienter respondit: Vt æquo animo ferrem talem fortunæ mutabilitatem. Regnavit

hic annis triginta octo. Plutarchus autor est, regiā Dionysij puluerulētam fuisse, propter eorum multitudinē qui Geometricas in puluere figuras describebant. Ambo tamē et pater et filius, philosophi Platonem præceptorem audierūt. Plato autem iunior. ὁ δὲ λίθος ἐστὶ ἀμύθυστος, ἐν γὰρ αὐτῷ οὐκ ἔστι πόντος διόνυσος ἢ πιδέτω νῆφην, ἢ μαθεῖτω μεθύειν. id est, Hic lapis est amethystus, ego autē bibulus Bacchus: uel credat sobrium esse, uel discat inebriari. Quia erant duo contraria simul: lapis cōtra ebrietatem, unde habet nomen: et Bacchus, quasi diceret. Crede quod unus nostrum uincet: sed melius est bibere.

Diophanes, penul. prod. nomen uiri Bithynici, de quo Columella: Diophanes Bithynius Uticensis totum Dionysium Pœni Magonis interpretem, per multa diffusum uolumina, sex epitomis circumscripsit.

Dioptra, instrumentum Geometricum: ab explorando perspicendoque, in qua significatione utitur Pollux. Sed Viétrulib. s. accipit pro regula ad librandas aquas, quā ait: Libratur aqua dioptris.

Dioryges, sunt fossæ manu factæ. qua dictione utitur Pompo.

Dioryctos, significat abscissam cōfincti, et est nomē insulæ.

Dioicoron, insula est in finibus Italiæ, è regione Lacinij promontorij.

Dioscuriades, urbs fuit in Colchide, nūc deserta, quondam adeo clara, ut nonnulli prodiderint, in eam trecentas nationes, quæ dissimilibus linguis uterentur, descendisse: et postea à Romanis centum triginta interpretibus negocia ibi gesta fuisse.

Diospolis, Aegypti ciuitas: quæ Iouis ciuitas Hecatompylos quandoque dicta fuit: Sunt et aliæ locis alijs hoc nomine in Aegypto quatuor præter hanc pusillæ ciuitates. Item in Lydia et in Palestina.

Diota, sunt uasa seu dolia fictilia, duas ansas habentia, et ad seruanda uina accommodata. Horatius: Deprome quadrum Sabina o Thaliarche merum diota.

Dipelus, uir Cretensis, Scyli frater: qui ambo (teste Plinio) primi omnium marmore sculpendo claruere.

Diphilus, penulti. correpta, Iouis amicus.

Diphris, gemma est. quæ candida aliquando reperitur. Ferunt hanc morbis comitialibus utilem esse. Cc.

Diphthera, alio nomine Beta, uelut pastoritia, ex pellibus ouium aut caprarum confutis,

Diphtidæ, ranæ sunt minime et uirides, à nonnullis Calamitæ uocatæ. Cornucopiæ.

Diphthongus, est cōglutinatio duarum uocalium, uim suā seruantium. ex δὲ et φθόγγος, qui uocalis est sonus. Et sciendum, quod ubicunque a, uel e, in nominibus ante finalem reperiuntur, ferè ubique a, et u, e, et u, diuiduntur. ut Nicolaius, Archelaus, Alucius, ceruus. Excipiuntur laus, fraus, et heus, in quibus est diphthongus. Vergilius.

Orpheus in syluis, inter delphinas Arion. Et omnis diphthongus aut est in principio, ut Aeneas: aut in medio, ut coæuus: aut in fine, ut musæ.

Diplomata, genus tabellarum. Seruius scribit Diploma esse epistolam uel scripturam aliquam ad alium missam. à uerbo Græco διπλόω, duplico. Inde Diploma, duplicatio literæ, eod quod duplicentur. Alij putant Diplomata esse singularium uirorum, et uicorum priuilegia in tabellis scripta, et in quibus principis nomen inscribitur. Vulgus bullas, semidocti supplicationes, docti supplices libellos uocant, quæ et breues dicuntur. Cicero Apio: Diploma statim non est datum, quod mirifica est improbitas in quibusdam, qui tulissent acerbis. Et pro Cornelio Balbo: Mitto diplomata tota, in prouincia passim data. Sucto. de Augu. In diplomatibus libellisque et episto

et epistolis signandis initio sphinge usus est, mox imagine magni Alexandri. Græci διπλός dicunt duplicem: tanquam duplices illæ tabellæ dici possint Diplomata.

Dipolis, lidis, genus pallij: quasi duplex pallium. διπλός enim duplex dicitur.

Dipondium, et Dipondius, siue Dupondium et Dupondius. à duobus ponderibus dicitur. Nam (ut Varro docet) duos asses pēdebat. As uero numus libralis, et Dupondium numus bilibris dicebatur.

Dipsacon, spina alba: quæ et Aspalatus, et Diacheron alijs nuncupatur. Vide in dictione Diacheron. Cc.

Dipsas, adis. Latine sitis dicitur. Ponitur autem pro quodam aspidum genere, cuius morsu incredibilis sitis inducitur. Luc. ca. lib. 3. In medijs sitiebant dipsades undis. Et in Deuterono. Scorpio et dipsas. Lucianus autem. τὸ δὲ διπλὸν ἴσχυρ= πικρὸν διπλὸν ὡς ἢ τὰ μὲν τρέφει, ἢ διὰς ἐστὶν ἐφ' οὗ πᾶν μέγας ἐχέδων ὁμοῖοι, id est, Hoc serpentium omnium infestissimum existens, arena alit. Dipsas est serpens non admodum magnus, uiperæ similis.

Diptōra, penulti. produ. dicuntur nomina duos tantum casus habentia. Sic Tetraptota, Pentaptota, quæ habent quatuor et quinque casus.

Diptychum, penulti. corre. dicitur duplicatum. Ambro. lib. Hexa. Explorat si quando ostreum in remotis ab omni uento locis contra Solis radios diptychum illud suum adperiat, et referet claustra testarum, ut libero aëre uisceris sui uoluptatem quandam capiat.

Dirachium, ciuitas Tarento proxima, quæ nunc Durachium, antea Epidamnus. Dicta à Durachio, qui portum urbi adiecit. Vel quasi Disfrachion. hoc est, difficilis exitus. Mutatur s. in r, sicut fieri solet in multis. Eustach. uero ait Disfrachium dici, propter asperitatem Peninsule in qua sita est. Rachis enim Græcè, spina dicitur, Est autem nodis cōfragosa, instar spinæ.

Diræ, execrationes et imprecationes sunt, quæ in maliuolos effundebantur, horrendæ, Deos quosdam inauditos compellantes: quibus quisquis obnoxius erat, necesse erat illum maximo affici infortunio. Hora. Diris uos agam dira destitatio. Et Diræ dicuntur furie in uitâ, quasi Deorum Iræ. Vergilius: Vltricesque sedent in linunc Diræ. Et proprie in cælo sunt Diræ, Furie, in terris, Eumenides in inferis. Unde et tres esse dicuntur.

Diræus, cū æ, dip. dicitur Aonius siue Thebanus. Nā pars Bœotiæ in qua fons est Diræus, Diræa cognominata est. Et apud Ver. Amphion Diræus dictus est. id est, Thebanus.

Dirce, nomen mulieris, Lyci, Thebarum regis, uxoris: quam poëtæ fingunt conuersam in fontem sui nominis. Alia fuit Dirce Babylonia: quæ sua forma tumens, in piscem conuersa est. Ouidius lib. 4. Metamorph.

Dirce quam uersam squammis uelantibus artus.

Diribitorium, locus erat in quo recenscebantur exercitus, et stipendia militiæ numerabatur, à diribendo. hoc est distribuyendo. Et Diribitores, distributores. Cicero, de reditu suo ad senatum. Quādo, inquit, ulla dignitate tot rogatores, diribitores, custodesque uidistis: hoc est, diuifores, distributoresque, qui inter tribus uirum pecuniā diuideret: quos Plau. in Aulularia, Curiarum magistrōs adpellauit. Qui distribueret, inquit, argenti minas in uiros. Ex hac similitudine structores epularum, et omnino præpositi negocijs, uocabulum id quādoque accipiunt, pro loco in quo ministri diuersantur. Apuleius lib. 2. de Asin. au. Frequens, inquit, ibi epulonum diribitores plussculi, splendide amicti, fircula copiosa scitule subministrata. Plinius in Episto. Pedagogium adpellat id, quod Diribitorium

dici uidetur, ἀπὸ τῆς πρὸς δὲ, id est, à pueris et ministris.

Dirigeo, diriges, dirigui, præ frigore, aut timore, aut alio casu, uiribus destituor. Vergilius:

Diriguit uisu in medio, calor ossa reliquit. Id est, diuersis modis rigidus factus est, quia præ formidine contractus est.

Dirigo, gis, penult. corre. ex di et rego, significat obliquum emēdo. Plancus Cicroni: Ad Mutinam iter dirigerem. Apud Plautum inuenitur Dirigere, pro disidere.

Dirimo, mis, pen. cor. diremī, diremptum, ex di, et emo, et interposita r, siue ex di et emo, s in r, mutata componi uidetur, significat diuido. Hieronymus in uita Patrum: Ob hoc autem dirimuntur habitaculis, ut silentij sui quiete et intentione mētis diuina sectantes, eos nec uox aliqua, nec occursum ullus aut sermo aliquis otiosus perturbet. Aliquādo Dirimeare ponitur pro destruere. Sallust. Quia nondum frequentes armati conuenerant: ea res consilium diremit.

Diripio, pis, penul. corr. Vide in dictione Deripio.

Diris, mons est Mauritaniæ: quem propter altitudinem, Cæli columnam uocauerunt. Ex euentu ab Atlante rege in eum mutato, nunc Atlas uocatur.

Dirum, crudele, infestum, quasi Deorum ira immisum. Verg. Priusquam Diræ per incautum serpent contagia uulguis. Hinc Diræ, furia, quasi Deorum iræ. Aliquando accipitur pro magno. Idem:

Iam tum religio pauidos terrebat agrestes Diræ loci.

Hinc Diritas, crudelitas. Cic. Intelligi potest ex his fratribus, qui in Adelphis sunt, quāta in altero diritas, in altero comitas.

Dirumpo, pis, uarie rumpto, seu uolenter scindo. Plautus in Curcul. Geminos in uentre uideor habere filios, nihil metuo nisi medius dirumpar miser. Refertur quandoque ad animum. Cicero: Dirumpor dolore.

Diruncino, nas. Vide in dictione Runcina.

Diruncio, is, significat depurgo, et quasi dirum eicio.

Dis, præpositio disiunctiua. De qua supra dictum est.

Dis, ditis, diuitiarum et inferorum Deus, ut inquit Strabo. Græcè Pluton dicitur, quia terrenam omnem uim atque naturam Diti patri dedicatam putabāt, quod diuitiæ omnes è terris oriantur, et in terras recidunt. Nam πλὺτ, Latine diuitiæ. Quintil. lib. 1. à contrario interpretatur, quia minime diues est. Ponitur etiam Dis pro diuite. Plautus in Aulularia: Dites diuitijs, qui aureos montes colunt, ego solus supero. Teren. in Adelph. Dis quidem esses Demæ, ac rem tuam cōstabilis. Hinc Ditiōr, et Ditiissimus.

Disapedino, as, penul. correpta, à capedine fit, significatque refero, aperio. Apuleius: Hyagnis primus in canendo manus disapedinauit.

Discedo, dis, pen. prod. pro recedo. Plin. Facite hinc, atque à nobis discedite. Aliquādo tacetur locus de quo, et ponitur locus ad quem. August. Dominus discessit trans Iordanem. Aliquando utrumque ponimus. ut, Non diu est, ex quo ille hinc rus abiit. Interdum Discedere, ponitur pro excipere. ut si dicā. Quū discessi à parētibus, nemo est mihi te charior. id est, parentibus exceptis. Cice. Lentulo: Quum à uobis salutis meæ autoribus discefferim, uelim te existimare neminem esse cuius officijs me esse tam deuinctū non solū confitear, sed etiam gaudeam. Interdum pro disendi, diuidi. Idem lib. 3. offi. Hinc ille Giges inducitur à Platone: qui quū terra discessisset, magnis quibusdā imbribus descendit in illum hiatus. A Discedo fit discessus, pro recessu. Et Discessio, pro diuisione et hiatu.

Discepto, tas, disputo, cōtendo, discordo. Aliquādo etiam moderor, cōpono. Cic. lib. 4. Tuscul. 1. illius ueræ elegantisque philosophiæ, quæ ducta à Socrate, in Peripateticis adhuc permansit

mausit, & idem alio modo dicentibus Stoicis, quā Academicorum controuersias disceptarent: nulla ferē sunt, aut pauca admodū Latina monumēta. Hinc Disceptator, dicitur rei sententiāq; moderator. ut docet Cice. in partitionibus ad filiū.

Discerniculum, idē quod discriminale. Significat & differentiam atq; discrimen. Gell. Tum comperi duas species heliobori esse, discerniculo coloris insignes: candidi, & nigri.

Discerno, nis, decreui, decreiū, separo. Hieron. ad Tyrašiū. Ad comparanda peccata gaudent tam parentes à filiis, quā filij à parētib; pro uocante diabolo separari: ad indulgentiā percipiendam, uolūt ab inuicem Deo uocāte discerni. Quandoq; significat certo. Apulei. Armis potius discernere, quā iure uti uoluerunt. Quandoq; distincte cognosco. Terentius in Adelph. Quid hoc malum infelicitatis nequeo satis discernere, nisi me credo huic esse natum rei, ferendis miserijs.

Discerpo, pis, psi, ptum, ex dis & carpo, uarie cado, distraho, discindo. Lilius lib. 1. Fuisse tum quoq; aliquos, qui discerptum regem patrum manibus taciti arguerent. Varro: Duabusq; admotis quadrigis alligatum corpus equis in diuersum iter concitatis discerpserē.

Discinctus, dissolutus, negligens. Persius:

Non pudet ad morem discincti uiuere.

Antiqui negligentes & desides adpellabant Discinctos: contra Accinctos solertes strennuos uocabāt, quod à re ipsa deductum est. Molles enim demissis discinctisq; uestibus uti solent: Sirenni uerò atq; industrij, quò sint ad res exequendas promptiores, succincti incedunt. Seruius: Discincti, inhabiles sunt militie. Omnes enim qui militat cincti sunt. Vnde Discincti, inefficaces & ignaui dicuntur: sicut è cōtrario Præcinctos, strennuos uocamus.

Discindo, dis, discidi, penul. corre. à dis, & scindo. Discidi uerò penultima producta, fit à dis & cado. Terentius in Adelphis: Vide ut discidit mihi labrum.

Disciplina, dicitur prout à discipulo percipitur. Nam (ut August. in Dialectica docet) discibilis rei Disciplina dicitur, quæ quauicūq; rerū scientia est. Doctrina, est prout à doctore traditur. Et est media dictio. Disciplina etiā dicitur bonus uiuendi modus in repub. unde Cic. queritur se incidisse in perturbationē ueteris disciplinæ. Vnde Discipuli dicūtur imitator. Iuue. In tabulam Syllæ si dicant discipuli tres. Id est, qui sequebantur Syllam in proscribendis ciuib;.

Disciplinosus, dicitur qui tam bonas quā malas artes facile discit. Hinc in reprehensione dictus est Disciplinosus gladiator à Catone.

Discipulus, dicitur ille qui disciplinam percipit.

Discludo, dis, excludo, separo. Cicero: Semotas à mente & disclusas putat. Lucanus:

Cum paribus iungi res & discludere mundum.

Disco, cis, didici, proprie rem ignotam asequor meditādo, uel ab alio discēdo. Huius cōposita sunt Addisco, Cōdisco: Hora. Augustam amici pauperiem pati Robustus acri militia puer Condiscat. Dedisco, quod didisci obliuiscor, seu à mente reicio. Plautus in Amph. Haud æquum facit, qui quod didicit id dediscit. Edisco, memoria complector. Quintil. Illuc ex consuetudine mutandum prorsus existimo, ne omnia quæ scripserint ediscant, et cetera ut moris est dediscant. Perdisco, perfecte seu ualde disco.

Discobolus, pen. cor. qui discum iaculatur. ὁ τοῦ δίσκου βολεὺς. id est, à iaciendo disco. Quint. lib. 2. Quid tam distortum & elaboratum, quā est ille discobolus myronius?

Disconuenio, non conuenio. Horatius:

—Et uitæ disconuenit ordine toto.

Discordia, quasi cordiū dissensio, seditio, seorsum cūdo cum populo secum discordante, res ad manus uocatur. Hinc Discordo, as. Veteres autem pro Discordia, dixēre Discorditas, & inde Discorditer, aduerbium. Cc.

Discors, ex dis & cor, dissidens, ex quo Discordo, dissideo.

Discrēpo, pas, pen. corr. diuerso modo crepo. id est sono, & crepitū facio. unde pro discordo, & nō cōuenio. Et ad multa transfertur. Cic. lib. 1. offi. Vt in fidelibus aut in tibijs quauis paulū discrepēt, tamē id à sciēte animaduerti solet. Liu. li. 38. posuit impersonale. Nec inter scriptores rerū discrepat soelum, sed orationes quoq; si modo ipsorū sunt quæ feruntur.

Discretio, separatio. Laet. lib. 7. Quū uis aliqua uirung; discrēuerit: quæ discretio mors uocatur. Cice. lib. 4. ad Heren. sic defini: Discretio nominatur, quæ rerū cōsequentium conatinct perspicuam & dilucidam cum grauitate expositionem.

Discretus, ta, um, participiū passiue significationis. ut apud Columellam: Discreta fœmina. id est, separata. Ambro. Quid longius est q̄ à se recedere, nec regionibus sed moribus separari, studijs esse discretum, non terris? Huius compositum protulit Plin. Indiscreta propē specie fuere. id est, indifferēti. Valla exponit actiue sic: Discretus, qui qualitates personarū ac rerum monēta discernit. Sed nullū attulit exemplum, nec ullum afferri posse arbitror, nisi in passiua significatione.

Discrimen, penul. prod. separatio, differentia. Cic. Totumq; discrimen summi boni in ea rerū comparatiōe positiū putat. Sall. Laudamus diuitias, prosequimur inertiam: inter bonos et malos nullū est discriminē. Vnde et pro diuisione, & capillorū dimidiatione sumitur, quæ fit discerniculo. Et Discrimen, ceramen. Verg. —Post hos æquo discrimine pistrinx Centaurisq; locum tendunt superare priorem.

Rursus Discrimen periculum dicitur. Idem libro primo: —Per tot discrimina rerum Tendimus in Latium.

Discriminale, acus est, quæ crines diuidit ad cōcinnandum caput. Vt apud Esaiam: Discriminalia, & periscelides, & murenulas, & olfactoriola.

Discriminatum, aduerbium, significat differenter. Varro lib. 1. de Re rustica. Eadem de causa sunt quæ non possunt uiuere nisi in loco aquoso, aut etiam in aqua, & discriminatum: & alia in lacubus, ut arundines in Arctino: alia in fluminibus, ut in Epeiro arbores ulmi.

Discrimino, nas, penul. corre. diuido. Cicero in Philippicis: Hetruriam discriminat Casius. Hieronymus in lib. Iuduh: Et discriminauit crinem capitis sui.

Discrucior, aris ualde crucior.

Discumbo, is, diuersis locis accūbo. Gell. Apud cœnā Fauorini philosophi quum discubiū fuerat, cæptusq; adponi cibus, seruus assisens mensæ legere incœptabat.

Discuneatus, quasi immisso cuneo apertus ac patens: sicut ligna diducta fiunt, & hiantia adactis cuneis. Plinius lib. 9. Conchæ contrahunt, sed frustra discuneate.

Discurro, ris, in diuersas partes curro. Lili. lib. 1. Signo dato iuuentus Romana ad rapiendas uirgines discurrit. Hinc Discurso, as. Laetan. de Opi. Totos dies in huiusmodi discurfatione consumunt.

Discus, uas latum (ut Iulius Pollux inquit) ad portandas carnes aptum, fortē lanx. Apul. Cœn. r. reliquis discus ornatus. Vnde à Hieronymo dictus est Discophorus, ille qui Danieli prandium portauit. Talem enim, inquit, discophorum inedia meruerat hebdomadis. Est & Discus genus ludi. hoc est, rotunda moles saxea uel plūbea, siue ferrea: cuius iactu iuuenes inter se certabāt, fortior indicāus, qui aut alius in sublime, aut longius in tractū ultra designatū spatium proiecisset. Ita & misili

missilibus contendebant. Horatius lib. Carminum: Brachia sæpe disco sæpe trans finem iaculo nobilis expedito. Martial. Splendida quum uolitent Spartani pondera disci,

Esse procul pueri, sit semel ille nocens. Sunt etiā, qui dicant discū fuisse metallica figura, ut nobis Solis corpus adpareret. Ideo etiam Græci Solare corpus Discum dicunt.

Discussio, tis, pen. corr. scussū, scussum, ex dis & quatio, proprie in diuersas partes quatio & deicio. Liuius: Tribus arietibus aliquantum muri discussit. Per translationem modo ponitur pro remoueo seu resoueo. Colu. lib. 7. Etiam languor et nausea discutitur, si integrum gallinaceū crudum ouum icui ni faucibus inseras. Modo uarijs modis examino, inuestigo. Lactan. Hæc enim prauitatis est causa ignoratio sui: quam si quis cognita ueritate discussit, sciet quemadmodum sibi uita degenda sit. Hinc Discussum dicimus, quod examinatum aut iudicatum est. Et actus ipse discussio. Et Discussor, qui discutit. A Discussio, sit aliud compositum quod est Exdiscutio, & significat per uarios modos concutio, extra eicio. Hieron. ad Ctesiph. Dum hæc se ita habeant, prouoco aduersarios, ut omnes retro chartulas exdiscutiant: & si quid in meo ingenio uiliū reperiunt, proferant in medium.

Disertus, a discero, quamuis Discero per duplex s̄, scribatur, & is est q̄ probe discrit, uel qui ornatissimis uerbis abundat. Eloquent, cuius oratio est grauibz sententijs repleta, & ornatu distincta uerbis. unde M. Antonius apud Ciceronē ait: a se disertos uisos esse multos, eloquentem uerò neminem.

Disijcio, cis, pen. corr. in diuersas partes iacio. Vergilius: Disiciūq; rates.

Disiungo, separo, a quo Disiunctio, separatio: ut quū alter ab altero abest. Cic. Neq; enim non potest mihi nō molestissima esse disiunctio nostra, in tanta rerum omnium uarietate. Hinc etiam Disiunctiue coniunctiones, quæ res uel personas distinguunt. Vt Hoc uel illud, meum uel tuum erit.

Dispalescere, est palam omnibus innotescere.

Dispalo, is, pen. prod. ex dis & palo. Palare, uerò uagari & errare significat, a palis castrorū, hoc est, sudibus, modo huc modo illuc translatis. Dispalarē itaq; est passim digredi uel separare. Sisen. lib. 3. hysto. Dispalati ab signis digressi omnes ac dissipati. Gell. lib. 1. Ea præcentione tranquilla et uenerabili, ad quandā quasi militaris musicæ disciplinam, uis & impetus militum, ne sparsi dispalatiq; proruerent, cohibebatur.

Dispello, lis, dispuli, dispulsum, uarijs locis uarijs uel modis pello. Liui. lib. 5. Quū duæ acies, duo diuersa prælia, circumuentos Hetruscos, et a fronte & a tergo urgeret, neq; in castra neq; in mōtes (unde se nouus hostis obiecerat) iter fugæ esset, equitem passim liberi frenis dispulsi: ut equi. Vientium maxima pars Tyberis effusi petunt. Cic. lib. 1. Tusc. Eademq; ab animo tanquam ab oculis caliginem dispulit. Vergilius: Tectorumq; alios acer quot æquore turbo Dispulerat. Id est, disiecerat, siue segregauerat.

Dispendiosus, sa, sum, damnosus. Colu. lib. 2. Nam dispendiosa est cunctatio. Primum, quod auiibus prædam, ceterisq; animalibus præbet: Deinde, quod grana & ipsæ spicæ, culmis arentibus & aristis, celeriter decidunt.

Dispendium, dicitur, qd' incuria, uel negligētia, aut immoderatione dispendimus. Plin. Magno id lignorū dispendio fit, a lido sale. Aliquando dicitur damnum, quod in dispendendo solet minus fieri: est enim contrarium Compendio. Tere. in Hecy. Quid est quod mihi malim, quam quod huic intelligo euenire, ut gratiam ineat sine suo dispendio, & mihi proficit?

Dispendo, dis, uarie pendo. id est, expendo, distribuo, a quo Dispendiū. Et Dispendo, sas. Colu. lib. 4. Cœlestes admittat im-

bres, eosq; alendis seminibus dispenset, ac suis omnibus partibus ad educandā prolem nouā cōspiret. Aliquādo significat Expando: & tunc nō a pendo, sed a pando cōponitur. Plautus: Vbi lubet dispendite hominem diuersum, atq; distendite.

Dispenno, as, expando. Tractum a pennis & uolatu auis. Plautus in Mi. Dispennite hominem.

Dispensator, qui as pensans expendit, & necessaria in familiam distribuit: qui Græce οἰκονομος adpellatur. Nā apud Romanos quum asces librales essent, adpendebatur. Quinctiam stipis ponderandæ pensatores, Libripendes sunt dicti.

Dispenso, sas, frequentatiuum a dispendo, quod magis usurpatur quā dispenso. unde Dispensator.

Disperceo, ris, ex dis, & per, & eo componitur, significatq; uario modo, aut in totum pereco, & deficio. Martialis:

Dispercam si non hic Decianus erit.

Lactan. Quum terram & aquam & ignem disperire, consumi, extingui uideamus, quæ sunt mundi partes.

Disperdo, dis, disperdi. Vide in dictione Perdo.

Dispergo, gis, sperfi, spersum. Vide in dictione Spargo.

Dispertio, tis, huic & illi partes do. Plautus in Aulularia: Hercle iniuria dispartiuisti, pinguiorem agnum isti habent.

Dispesco, cis, cui. ex dis & pasco, quasi pecus a pastione deduco, sed a, mutatur in c.

Dispeffus, expassus. Plautus: Credo ego, isto exemplo tibi esse eundem extra portam, dispeffis manibus. Cc.

Dispicio, dispicis, pen. cor. discerno. Quint. lib. 2. Nam proprietates ingeniorum dispicere prorsus necessariū. Et Dispicere, diuersè diligenter uel inquirere, consyderare, seu mente circumspicere & prouidere, & tanquam in omnem partem lumina mentis intendere. Cic. lib. 1. Tusc. Tamen acie mentis dispicere cupiebāt. Colu. in præfat. At ego quum aut magnitudinem totius rei, quasi quandam uasitatem corporis, aut partū eius, uelut singulorū subtilitatem dispicio, uereor ne supremus ante me dies occupet, quā uniuersam disciplinam ruris possim cognoscere. Inde fit. Dispicentia, quæ est circumspectio, & prouidentia, uel consyderatio diligens.

Displodo, is, in diuersas partes plodo. Varro lib. 2. de Rustica. Pedibus non latis neq; ingredientibus qui displodentur, nec cuius ungulæ diuarent.

Dispondeus, quasi spōdæus bis, pes qui cōstat ex quatuor syllabis longis. ut, Oratores.

Dispono, nis, penul. prod. Vide in dictione Pono.

Disputo, tas, pen. cor. ex præposit. dis, & uerbo puto, quod ualet purū facere. Var. Ideo ratio putari dicitur, in qua summa fit pura. Sic sermo in quo pure disponuntur uerba, ne sit confusus, atq; ut diluceat, dicitur disputatio. Lactan. lib. 7. Immortales esse animas, Pherecydes & Plato disputauerunt.

Disquiro, ris, pen. prod. per omnes partes quæro, ut inquirendo nihil me lateat. Aug. lib. 2. de ciui. Dei: Vnde postea nobis erit Dei ueri domini uolūtate disquirendi ac differēdi locus. A quo Disquisitio, quæ est inquisitio uoluntatis iudiciūq; diuersorum. Sueto. in Cæsare: Primo præturæ die Q. Catullū de refectione Capitolij ad disquisitionem populi uocauit.

Disraro, ras, significat castro, et diuersis modis quod spissum erat rarum facio. Columella lib. 5. Sed illud de integro refodi debet: hæc potest intercidi & disrari, quod opus rustici Castrati nem uocant.

Disfauior, aris, cum letitia & uoluptate multa osculor, ex dis et fauor. εὐαὶδὸς ἐλπίσι λίσσας φίλῳ, κερταῖς, ἀλλὰ κίεω ὡς ἀλλοσυνόμην. id est, Græce dicitur φίλε. id est, osculor, proprie: sed κίεω quiddam aliud significat. Fauior autē a fauium siue suauū, per diminutionē u, De Suauior. Gell. lib. 3. Diagoras tres

tres filios adolescentes habuit, unū pugilem, alterū pancratiaſten, tertium luſtatore: eosq; omnes uidit uincere, coronariq; eodem olympiæ die. Et quum ibi tres eū adolescentes amplexi, coronis ſuis in caput patris poſitis, ſauarentur: quumq; populus gratulabūdos flores undiq; in eum iaceret, ibidē in ſtadio, inſpectante populo, in oſculis atq; in manibus filiorum, animā efflauit. Plautus in Bacch. Quis iſtic habet? amor, uoluptas, Venus, uenustas, gaudium, iocus, ludus, ſermo ſuauiſ, ſauatio. De Diffaior, Cicero Tyroni. Ego uos ad quartū calendas uidebo, tuosq; oculos, etiam ſi te ueniens in foro uidero, diffaiabor. id eſt, multum ſiue ſæpius ſaiabor.

Diffecatus, cata, catū, quod eſt per anatomen exentratum. Quod enim Græci τὴν τομήν, nos Diſſectionem & conſectionem uocamus: ut apud Plinium & Celſum accipi poteſt. Ariſtoteles: Chameleon diſſectus totus, ſpirare præterea diu poteſt. Fit autem à uerbo Diſſeco.

Diffeco, cas, penul. corre. dilanio, & uarijs modis ſeco, ſiue in uarias partes diuido. Vnde diuiſiones patrimoniorū inter conſortes dicuntur Diſſectiones.

Diffentaneum, diſſentiens, non cōueniens, ſicut Conſentaneum, conueniens. Nigidius: Eum locum facit diſſentaneum.

Diffentio, tis, quaſi diuerſe, ſeu aliter quā alij ſentio. unde Diſſentio, quæ eſt ſententiā diuerſitas. Diſcordia uerō, eſt diſcretio aliquorum, quos amoris uinculum colligauit.

Diffentior, eiufdem ſignificationis eſt cum Diſſentio.

Diſſepto, tas, frequentatiuum eſt à diſſepio, pis, à quo Diſſeptatio, quæ dicitur diſputatio, & quaſi colluctatio. Hierony. in Eſaiā: Adhuc iudicio contendam uobiſcum, & cum filijs ueſtris diſſeptabo.

Diſſero, ris, penul. cor. diſſerui, ſſertum, uarie ſemino. Colu. Panax utroq; tempore, leni et ſubacta terra, rariſimè diſſeritur. Per translationē, Diſſerere, ſignificat diſputare, enarrare, declarare. Varro: Nam ut holiſor diſſerit in areas ſui cuiuſq; generis res: ſic in oratiōe qui facit, Diſſertus dicitur. Hieronymus in Prolo. Eccleſiaſtis: Rogatus ab ea in morem commentarioli obſcura quæq; diſſerem.

Diſſertio, diuiſio patrimonij inter conſortes.

Diſſerto, frequentatiuum à diſſero. Gellius: Quum de antiq; uitate quorundam uerborum diſſertaremus.

Diſſideo, des, pen. cor. propter diſſidium alienus ſum. Cic. in Lælium: Quum is tribunus plebis capitali odio à Q. Pompeio diſſiderent, qui tum erat conſul. Tranſfertur etiam ad inanimatā, & pro diſcordia, ſeu non conuenio ponitur. Plin. lib. 39. Adamas diſſidet cum Magnete lapide, in tantum, ut iuxta poſitus, ferrum non patiatuſ abſtrahi.

Diſſidium, ſegregatio, diſcordia. Terent. Valeant qui inter nos diſſidium querūt. Ouidius lib. 14. Metamorphoſcos, pro diſceſſu poſuit, à ſeorſum ſedendo, quando ait, Non bene diſſidium Phrygiæ latura mariti.

Diſſilio, is, pen. cor. ex diſ & ſalio, ſignificat loco moueor. Apuleius: Vertibulo oſa diſſilicant. Proprie autē, Diſſilire, eſt in diuerſas partes ſalire. Plinius lib. 36. Lunenſem ſilicem ſerra ſecari: at Tuſculanum diſſilire igni. Aliquando ponitur pro crepare, frangi. Vergilius: Aerq; diſſiliunt uulgo— Aliquando pro cito deſcendere. Idem lib. 10. —Portuſq; ab equo regina ſub ipſis Diſſilijt.

Diſſimulo, las, diligētē & aſtute celo, ne quid noſci poſſit, uel intelligi. Cuius contrarium eſt Simulo: Simulamus enim falſa: Diſſimulamus uera. Simulamus eſſe quæ nō ſunt: Diſſimulamus non eſſe quæ ſunt. Ab his fiunt aduerbia Simulanter, & Diſſimulanter. Simulatiu, & Diſſimulatiu.

Diſſipo, pas, pen. corre. ex diſ & ſipo, ſignificat diſpergo,

Diſſulgo. Colu. lib. 2. Sin autem proximæ meſis occupandum erit reſtibile deſectus ſtramentis quatuor & uiginti uehes ſtercoris in iugerum diſponemus diſſipabimurq;.

Diſſitus, penul. cor. diſcluſus, diuaticatus, diſtans, remotus: quaſi procul ſitus. Cuius contrarium eſt Adſitus, quod eſt, iuxta ſitus. Apuleius in Flor. hæc duo uelut inter ſe cōtraria oppoſuit atq; diſſeparauit, ſic ſcribēs. Homines neq; longe le diſſita, neq; proximè adſita poſſumus cernere.

Diſſoluo, quod ligatum erat non ligatum facio, deſtruo. Laetantius lib. 1. Diſſoluat hoc argumentum ſi quis poteſt. Et lib. 7. Vtrum ne anima maneat poſt mortem, an diſſoluatur. Et Diſſolucere, expedire. Terent. in Heau. Diſſolui me ocyus, operam ut tibi darem. Item Diſſolucere, ſignif. diuerſis perſonis ſeu uaria debita ſoluere. Cice. lib. 2. offic. Nunquam nec maius æs alienum fuit, nec melius, nec facilius diſſolutum eſt. Dicimus autem, Diſſolui æs alienū, id eſt, quod contraxeram æris alieni, reſtitui, & pluribus ſolui, uel quaſi catena qua inuoluebar, me ſoluendo pecuniam diſſolui.

Diſſonus, a, um, penul. cor. quod eſt conueniens. Vnde Diſſono, pro Diſcordo.

Diſſulto, tas, frequent. componitur ex diſ & ſalto, quod eſt quaſi diuerſe ſalto. Plin. lib. 37. Incudibus hi deprehenduntur, ita reſpuentes iſtum, ut ferrum utrinq; diſſiltet, incudēſq; etiam ipſæ diſſiliant.

Diſſædet, multum aut uarie tædet.

Diſtare, ſignificat diſſerre. Laet. lib. 2. Alioqui inter Deū hominēq; diſtaret nihil, ſi cōſilia & diſpoſitiones illius maiſtatis eternæ, cogitatio aſſequeretur humana. Itē abeſſe Plin. Quod circiter quinq; milia paſſuū diſtat ab urbe. Hinc Diſſtantia: quæ modo diſſerentiam, modo interuallum ſignificat.

Diſtendo, in diuerſas partes tendo. Leo papa: Quauis multis aucta uictorijs, ius imperij tui terra mariq; diſtenderis, minus tamē eſt quod tibi bellicus labor ſubdidit, quā quod pax Chriſtiana ſubiecit. Colu. li. 5. Stabiliſ eſt uinea, quæ ex utraq; parte iugo deuincta, pari libramento, uelut anchoris quibuſdā, diſtenditur. Eſt & Diſtendere, uarie implere, tractum ab uitæ, qui quū plenus eſt, tenditur: quum uacuuſ, relaxatur. Vergilius: Et dulci diſtendunt neſtare cellas.

Diſtento, as, ualde tendo. Vergilius: Sic cithiſo paſtæ diſtendant ubera uaccæ.

Diſtentus, plenus. Plin. Diſtētus ſolitaria coena. Tranſfertur quoq; ad animum, ut apud eundem: Diſtentus imperij curis.

Diſſero, ris, penulti. corre. multum ſiue crebro tero: quod fit quum aliquid ſubtiliter teritur. Cato: Libum hoc modo faciſto. Caſei p. 2. bene diſſere in mortario.

Diſſichon, penul. cor. geminus uerſus. Diſ bis, ſi xop uerſum Græci dicunt. ſic Tetraſtichon, dicimus quatuor uerſus. Hæxaſtichon ſex.

Diſſullarius, uide infra in diſtione Stillo.

Diſtillo, las, à quo Diſſullatio: quam Græci Catharrum, Coryzan, uel Branchum uocant.

Diſtineo, nes, pe. cor. uarie, ſiue diuerſis rebus cauſis uel impectū teneo. Cic. Mario: Nos hic multitudine et celebritate iudiciorum, & nouis legibus ita diſſinimur, ut quotidie nota faciāmus, ne intercaletur, ut quāprimū te uidere poſſimus. Et Diſſinere, arcere, repellere. Verg. lib. 11. —Dū diſſinet hoſtē Agger murorum, neq; inundant ſanguine foſſæ.

Diſtinguo, guis, diuido. Colu. lib. 1. Sed & lateribus diſſinguuntur granaria, ut ſeparatim quæq; legumina ponantur.

Diſſito, as, pen. cor. frequentatiuū. Colu. li. 7. Diſſitēt inter ſe aliquanto ſpacio, ne in colluctatione alter alteri noceat.

Diſſtraho, diuerſe traho, diuido. Terentius: Quod ſi eō meæ fortunæ

- fortune redeunt, abs te ut distrahar. Vergilius libro 6. Turbatus distractus equis— Refertur plerumque ad animum, quum ad varias sententias et occupationes trahitur. Per translationem ponitur pro uendo. Vlpia de transact. Si uni pluribus uel fundus ad alimenta fuerit relictus, uelintque eum distrahere, necesse est praetore de eius distractione et transactione arbitrari. Apul. lib. 1. Caseus recens erat et sciti saporis, admodum commodus precio distrahi. Item pro compono, sedo, finio. Suet. in Cesa. Apud eandem longo tempore sacrificare, uota suscipere, controversias quasdam interposito per Cæsarem iurcurando, distrahere persequauit.
- Distribuo**, diuersis modis tribuo. Teren. in Adelphis. Argētum annumerauit illico, dedit, praeterea in sumptum dimidium minae, id distributum est sane ex sententia.
- Distringo**, ualde seu uarie stringo. Cicer. lib. 3. Offic. Fraus distringit, non dissoluit periuurum. Quandoque defrico, seu radendo sordes detergo. Vnde Distringentes uocamus, qui se poliunt, et sordes corporis radunt: id quod ferè post quietem solent omnes. Plin. de Lissippo. Plurima ex omnibus signa fecit fecundissima artis, inter quae distringentem se. Martial. Pergamus has misit curuo distringere ferro, Non tam saepe teret lintea fullo tibi. Quandoque significat intendere, munitari, tractum à gladiatoribus, qui contra aduersarium suum enses stringunt. id est, nudant. Cic. lib. 3. offi. At ille ut ingressus est, confestim gladium distinxit, iurauitque se illum statim interfeciturum. Quandoque colligere. Col. li. ult. Sereno caelo manibus distringi oliuam oportet, et substratis tegetibus aut canis, cribrari et purgari. Hiero. Amos propheta pastor et rusticus, mora ruborum distringens, paucis uerbis explicari non potest. Quandoque distraho. Quint. Quibus componendis, paulo plus quam bene, tot aliorum negotijs districtus, impendi. id est, distractus et impeditus.
- Distorqueo**, quæ, diuerse torqueo. Terentius in Eunuchis: Ab illud uide os, ut sibi carnifex distorsit.
- Disturbo**, disijcio. Cicero pro domo sua: Etiam se uidere distrahi à complexu suorum: disturbari tecta, diripi fortunas.
- Disulcus**, porcus dicitur, quum in ceruice setas diuidit. Cc.
- Diteo**, tes, diues sum, à quo Ditesco, diues fio. Aug. lib. 1. de Ciui. Ut bonus seruus magnas facultates haberet, ipsam domini uoluntatem, cui pedisequus mente ditesceret, nec contristeretur eis rebus uiuens relictis, quas fuerat cito moriens relicturus.
- Dithyrambus**, uir, à quo creditur genus illud uersuum fuisse cognominatum, in honorem Bacchi factum.
- Dito**, tas, à dis ditis fit, significatque ditem facio.
- Ditrochæus**, pes, bis trochæus. Constat enim ex duobus trochæis. hoc est, ex longa et breui, et iterum longa et breui, ut Catilina.
- Diū**, aduerbium, pro die, à quo fit Interdiu. Plaut. Nec noctu nec diu quietus. Interdiu significat longo tempore. Vnde fit Diutius, longiori tempore. Diutissime. Vide infra.
- Diūagor**, penul. cor. uarie uagor. Lactantius lib. 5. Vbi animus in multa dispersus, huc atque illuc diuagatur.
- Diuarico**, cas, penul. cor. ex di et uarico, sicut et Præuariacor, ex præ et uaricor. Vnde et actiuum Varico intelligimus, et Varicor deponens: licet non sint in usu, et à uaricibus dicuntur. Significatque Diuaricare diuidere: quod quidam faciunt qui stant diducti. Quintilianus: Varicare, inquit, supra modum et in stando deforme est: et accedente motu propè scenicum. Hieronymus ad Eustochium: Sedebat ad aquas solitudinis posita uaga: et diuaricabit pedes suos omni transeuntibus, et usque ad uerticem pollicetur. Cato: Arbores hoc modo putentur: rami diuaricentur quos relinques. hoc est, in diuersas partes brachia disponantur. Nonius. Diuaricari, dictum est distendi: ab his, qui uitio naturæ ita sunt pedibus discretis, ut eos in diuersum habeant separatos.
- Diuello**, lis, diuulsi, diuulsum, uarie uello. Sallustius: Rapi uirgines, pueros, diuelli liberos à complexu parentum. *ἡλυσὶ πῶλον λήγουσι, καὶ πῶλον καὶ τὰ πῶλον ἔχουσιν.* id est, Græcè πῶλον dicunt et πῶλον: et multa habent.
- Diucendo**, diuifim uel uarie uendo, ut fit huic et illi, et modo hoc modo illud. Liuius lib. 1. Quum diuendenda præda, quadraginta talenta argenti effecisset.
- Diuerbia**, partes comædiarum, ubi plures personæ uersantur. à personarum uarietate dicta. Liuius: Inde ad manum cantari histrionibus coeptum, diuerbiarumque tantum ipsorum uoci relicta. Seruius: Diuerbium, primus actus comædiæ: Græcè Prothesis. Nam quælibet Comædia diuiditur in Prologum, Prothesin, Epithasin, et Catastrophem.
- Diuersito**, tas, pen. cor. frequentatiuum à diuerto, pro defleto. Gellius: Ad ipsa Platonis penetralia, ipsarumque rerum pondera et dignitates pergendum est: non ad uocularum eius amoenitatem, nec ad uerborum uenustates diuersitandum.
- Diuersor**, saris, modo diuerto significat, modo cōuersor. Valer. li. 1. Tabernamque in qua is diuersabatur petere conatus.
- Diuersor**, soris, qui in caupona hospitatur. Cicero lib. 2. Arctis ueteris: Caupo cum quibusdam diuersoribus, illum qui ante exierat, cōsequitur. In itinere hominem comprehendit, homo in urbem ab illo deducitur.
- Diuersorium**, à diuertendo, accipitur pro uilla, et quasi pro hospitio: quod ibi magis nos recipimus et comoramus, quam habitemus. Cicero in Cato. Ex uita ista discedo tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo. Commorandi enim natura diuersorium nobis, non habitandi dedit. Item Fabio Gallo: Næ ego libentius emerim diuersorium Tarracinae, ne semper hosti molestus sim. Proprie autem capitur pro hospitio. ut apud eundem: Quiescam in Cæsaris sermone, quasi in aliquo opportuno diuersorio. Dicitur et Diuersorium, ria, rium. Ut Taberna diuersoria. Suet. in Nero. Disposita per littora et ripas diuersoriae tabernæ.
- Diuersus**, non solum pro uario, sed etiam pro separato ponitur.
- Diuerticulum**, est uia per quam à militari uia siue de itinere nostro aliud diuertimus. Teren. in Eunuchis: Dum sensi, readeo rursus: male uero me habens, ubi ad ipsum ueni diuerticulum, constiti. Seruius: Diuerticula, sunt semitæ transuersæ, quæ sunt à latere uiae militaris. Hieronymus per similitudinem ita accepit libro de Natiuitate uirginis: Denique in quantum recordari possum, non uerba, sed sensum scriptoris sequens, et nunc eadem semita, non hisdem uestigijs incedens, nunc quibusdam diuerticulis ad eandem uiam recurrere: sic narrationis stilum temperabo, ut non alia dicam quam quæ aut scripta sunt, aut consequenter scribi potuerunt. Diuerticula, etiam dicuntur domicilia in uia, ad quæ diuertendum sit.
- Diuerto**, de una re ad aliam uerto, defleto, ut quum quod coepi relinquo, ut aliud agam, siue aliud me uerto. Lactantius lib. 5. Sed huc necessario diuertendum fuit, ut ostenderem, tot ac tanta ingenia in rebus falsis esse consumpta. Et Diuertere, est hospitari, et in hospitium ire. Columell. lib. 1. Hæc autem præteritum uiatorum populationibus, et assiduis hospitij diuertentium infestat rem familiarem. Dicimus eleganter, Diuerto ad te, et apud te.
- Diues**, à diuo fieri dicitur: quod quod diues est, quasi Deus nihil indigere uidetur. Et modo construitur cum genitiuo. ut, Insula diues opum. Modo cum ablatiuo. Cicero lib. 2. Offic. Publius

Publius Crassus, tum cognomine diues, tum copijs, functus est ædilitio maximo munere. Et est gene. omnis, facit enim accus. diuitem, & hoc diues. Ouidius lib. 1. de Arte:

Addit externo marmore diues opus.

Valerius lib. 2. Diues & præpotēs naturæ regnū scrutatus, iniiciam stylum tam nostræ urbis, quàm ceterarū gentiū prijs, ac memorabilibus institutis. Hinc Diuitior comparatiuū.

Cicero: Inde ille licentior & diuitior fluxit diuhyranbus.

Diuxo, xas. uarie uexo. Lactant. lib. 7. Vt si qui forte tum fuerint boni, prædæ sint sceleratis, ac diuexentur undiq.

Diuidia, æ. tædiū. Actius. Huius me diuidia cogit plus quàm est par loqui. Interdum etiam dicitur discordia.

Diuidicula, castella, ex quibus à riuo communi aquā quisq; in suum fundum ducit.

Diuidium, à diuisione: sicut Dimidiū, à dimensione. Terent. in Adelphis: Totum diuidium face, & pro eo dimidio.

Diuido, dis. pen. cor. diuisi, diuisum, compositū uidetur, licet eius simplex non legerim, & est Diuidere, separare, partiri. Vergil. Diuisum imperium cum Ioue Cæsar habet.

Ponitur & pro pedicare. Plaut. in Aul. Me quidē hercle, di cā palām, nō diuides: quod & præcidere dicitur apud Mart.

Diuiduum, quod separabile & separatum est: cuius contrarium est Indiuiduum. Plau. in Rud. Diuiduum talentum faciam. id est, in duas partes diuisum. Hinc Diuidue, quod ueraculo sermone dicimus, Per la meitade. Idem in Cas. Nam quod tibi ægre est, idem mihi est diuidue.

Diuinipotens, qui in diuinis potestatem habet. Apuleius: Saga & diuinipotens cælum deponere.

Diuitus, aduerbium, significat à diuinis, siue à Deo: sicut Humanus, ab humanis rem demonstrat. Diuine uero, & Humane, ad Deorum atq; hominum similitudinem.

Diuino, nas. pen. prod. non tantum de præterito dicitur, sed etiam de præsentis, pro uerū dico. Vnde prouerbiū, aiunt diuinare sapientē: quia qui dicit uerū de his, diuinus est. Terēt. in Hec. Flanē hic diuinat: nam id est. Plerūq; tamen diuinare, est augurari, à quo Diuinitio, prudentia futurorū: quæ quādoq; etiam dicitur iudicium. Nam quū de constituendo accusatore queritur iudiciū, quod super ea re redditur, cuius potissimum ex duobus pluribus uel accusatio in reum permittitur, ea res Diuinitio adpellatur. Et ait Caius Bassus. Id iudiciū Diuinitio adpellatur, quoniā diuinare iudicē quodāmodo oporteat, quā sententiam sese ferre par sit. Alij Diuinationem adpellatam esse putant, quoniam quū accusator & reus, duæ res quasi cognatæ coniunctæq; sint, neq; una sine altera constare possit, in hoc tamen causæ genere reus quidē iam est, sed accusator nondū est: & ideo diuinatione supplēdum est, quisnam accusator futurus sit. Ita Cice. prima Verinarum: Diuinitio inscribitur, quia non de factō, sed de futuro queritur, quæ est diuinitio, uter debeat accusare, Cicero an Cæcilius. Alij putant Diuinationem dici, quod res agatur sine testibus, & sine tabulis, & his remotis, argumēta leuia sequantur, & iudices quasi diuinent. Huius compositum est Prædiuino, quod Plin. posuit pro præsentio, quum ait lib. 10. Tum uniuersæ prouolant, si dies mītis futurus est. Prædiuinant enim uentos imbresq; & tunc se continent testis.

Diuinus, a, um. quod est Dei, uel quod ad Deum pertinet, ut Opus diuinum, Res diuina: quæ (ut Augustin. lib. 1. Acad. inquit) dicuntur, per quas huiusmodi diuinitio ipsa contingit. Hinc Diuinitas: sicut à Deo deitas. Diuinus, qui diuinat, prædicat, ut apud Hieremiam: Non uos seducant prophætæ uestri, qui sunt in medio uestri, & diuini uestri.

Diuisio (ut Cice. lib. 1. ad Heren.) ea est, per quam aperimus

quid conueniat, quid in controuersia sit: uel per quam exponamus quibus de rebus dicturi sumus. Inter diuisionē & partitionem hoc interesse putatur, quod Diuisio est generis in species: Partitio autem, est totius in partes distributio. Genus plura complectitur: ut animal hominem, leonem, equum, & huiusmodi. Totum uero, est quædam res una, ut domus: quæ constat ex pluribus partibus. Quintil. lib. 7. Sit igitur diuisio rerum plurium in singulas: Partitio, singularum rerum in partes discretus ordo.

Diuiso, sas. penul. prod. crebro, siue more consueto, ut partē mihi capiam diuido. Cicero lib. 9. Philip. In Galliam inuasit Antonius, in Asiam Dolabella, in alienam uterq; prouinciam: alteri se Brutus obiecit, impetumq; furētis, atq; omnia diri pere cupientis, uitæ suæ periculo colligauit.

Diuisor, quum sit uerbale nomen à diuido, plerūq; apud Ciceronem criminis est, hiq; antiquitus Diuisores uocabantur, qui pecunias inter tribus uiritim candidatorū nomine diuidebant, in creandis magistratibus, quos Plaut. Curiarum magistrōs uocat. Cōsueuerant enim petitores magistratū apud Romanos, pecunia largitioneq; sibi studia cōciliare suffragatorum, & per cēturias tribusq; diuidere numos. Cicero pro Planc. Quā tibi cōmodum est unā tribum delige: tu doce id quod debes, per quē sequestre, quo diuisore corrupta sit. Est & Diuisor, qui pueros corrumpit. Cice. Peto: Quid enim? num honestū est uerbū diuisor? At inest obscœnū, cui respondet intercapedo. Sunt ergo Diuisores non solū criminosi, sed etiā obscœni: tanquā in obscœno coitu præposteratq; libidine nates diuidantur, qui & emasculatores, et pædicones dicuntur.

Diuitiæ, numero tantum multitudinis, ita ab opibus differūt, quod Diuitiæ sunt quibus utamur: Opes, ut alijs opitulemur. Cice. Sunt ergo diuitiæ ad necessarium usum: opes uero ad magnificentiam.

Diuito, tas. penul. cor. diuitem facio. Actius: Nihil credo aueguribus, qui aures uerbis diuitant alienas, suas ut auro locupletent domos.

Dium, substantiuum, diurnum sub cælo lumen. Cælum Græci Jitq; dicunt. Vnde adhuc sub dio fieri aliquid dicimus, quū fit sub tecto.

Diunt, id est, dant: ut apud Plautum & Lucretium.

Diuortium, separatio, & proprie distractio matrimonij (inquit Modestinus) quod inter uirum & uxorem fieri dicitur: quamuis ad alia transferatur. Cicero: Sic doctrinarum facta diuortia. Vergilius: Obijciunt equites sese ad diuortia nota. id est, ad flexus uiarum.

Diurno, nas, diu uiuo, sicut Perenno, nas.

Diurnus, a, um. à die fit, sicut Nocturnus à noctu. Vnde & Diurni dicuntur libri, in quibus scribuntur gesta singulorū dierum, uulgò Zonales dicuntur. Iuuenalis:

—Longi relegit transacta diurni, Alias Diurnum accipitur pro uictu atq; mercede unius diei. Seneca: Diurnum accipit, in ceticulo dormit. Idē lib. 2. Controuer. Consors modo omnis fortunæ diurnum petam.

Dius, dicitur generosus, πρὸ τοῦ διός. id est, ab Ioue. Vergilius lib. 11. Quas ipsas decus sibi dia Camilla.

Dius, in compositione accipitur pro die, ut Perdius.

Diutule, penul. cor. aduerbiū diminutiuum, significat aliquā diu. Gell. Quum diutule tacitus cogitando fuissē. Apul. in Flor. At non itidem maior meus Socrates: qui quum decorū adolescentem & diutule tacentem conspicatus foret.

Diutinus, na, num. penul. cor. longus, seu continuus. Cicero: Libertatis desyderio, tædioq; diutine seruitutis.

Diutissime, lōgissimo tēpore. Tam diu, tanto tēpore. Quā diu,

z 4 diu,

diu, quanto tempore. Iam diu, olim.

Diuturnus, na, num. idem quod diutinus, à diu deriuatum.
Cicero: Diuturni silentij.

Diuus, a, um. idem quod diuinus, quod etiam Dium dicimus: quasi à diis. hoc est, à Ioue genitum: uel quia ueteres in singulari Dium dicebāt. hoc est, Deum. Vnde nunc quoq; in plurali dicimus à Dio Dij: sicut à Deo Dei. Quū autē dicimus Diuam foeminam, intelligimus eā quæ sua uirtute diuinitatē meretur. Sic dicimus Diuos imperatores, etiā dū sunt in uita.

D A N T E O.

DO, das, dedi, datum, cuius composita si sint ex monosyllabis præpositionibus, sunt tertiæ coniugationis: et præteritum geminant: ut Reddo, reddis, reddidi. Perdo, dis, perdididi. excipitur Sedo, das, dauis, ex se, et do. Et dicitur uerbū datiuum, quoniā ultra accusatiuū postulat datiuū: et quicūq; dare sedulo reperitur. Et ita datiuo delectatur, ut quandoq; duos datiuos exigit, pro adscribere, seu imputare: quanquā alter eorū nō semper ponatur, sed subintelligitur. Cic. lib. 2. offic. Nec Marco quidem Seio uitio datum, quod in caritate annonæ asse modium dedit populo. Terent. unū tantum expressit. Nunc quā rem uitio dent, quæso animaduortite, subintelligitur poëta. Plaut. in Amph. Nunc tibi hanc pateram, quæ dono mihi ob uirtutem data est Alcmena, tibi dono. Hic Dono, utrum casus datiuū an ablatiuū sit, dubium uidetur. Vtroq; modo sumi posse censeo. In datiuo, pro dedico capitur. Si autē ablatiuum esse uelimus, ut Dono, sit quasi nomine doni, tunc Do à propria significatione non recedit. In qua Plaut. tamen ipsi uerbo accusatiuū ultra accusatiuū sine præpositione dedit, sed appositue, sic. Est ager sub urbe, hic uobis eū dabo dotē sorori. id est, ut sit dos, uel nomine dotis, uel pro dote. Aliquando ultra datiuū ponitur accusatiuus cū Ad. Cic. Cornisi. Literas ad te nunquā habui cui darē, quin dederim. Idem ad Q. Fratrem: Oculos autē natura nobis, ut equo et leoni scias et caudam et aures ad motus animorū declarandos, dedit. Aliquādo præter datiuū ponitur accusatiuus cū In. Teren. in Phor. Dic quid uelis dari tibi in manū, ut herus his desistat litibus. Nonnunquā accusatiuus ponitur cum Ad, et datiuus remouetur. Cic. lib. 2. Philip. Ad sepulchrum corpus uirici sui negat à me datū. Interdū ipse accusatiuus cū in, ponitur. Plaut. in Capt. Hoc si faxis, dabo in caueam. Cic. Terentia: In uiam quod te des hoc tempore, nihil est. id est, ponas, seu inducas. Quandoq; regit ablatiuum. cū præpositione post datiuum: ut sit, quando damus per aliquē aliquid alicui ab aliquo. Plaut. in Capt. Sequere me, uaticum ut dem à trapezita tibi, eadem opera à prætore sumas syngraphum. Quandoq; nō per ablatiuum, sed per accusatiuum cum per. Colu. lib. 9. Ascensus deinde auius ad tabulata per utraq; cellam datur. Sæpius tamen post accusatiuum datiuū regit, et hoc uarijs actibus adplicari solet. Plautus in Epid. Si æquum sit me plus sapere quā uos, dederim uobis consilium cautum, quod laudetis. Idem in Cure. Nunc rei diuinæ operā dabo. Idem in Mer. Me toxico morti dabo. Idem in Cap. Do tibi operam, si quid est quod me uelis. Gell. Cretenfes quoq; prælia ingredi solitos memoriæ datū est. Capiatur etiā sicut uendo: ut quod in caritate annonæ asse modium populo dederis. Itē Dare, est offerre, obijcere. Teren. in Hec. Profecto hoc sic est, ut puto omnibus nobis, ut res dant sese, ita magni atq; humiles sumus. Itē accipere. Idem in eadem. Dabo iusiurandū, nihil esse istorū tibi. Item inferre, inducere. Vergil. — Magnam dabit ille ruinam Arboribus. Item promittere. Teren. in Hec. Si mihi fidem das te taciturnam, dicam. Item permittere. ut apud Apostol. ad Roma.

Dedit illis Deus spiritum compunctionis. id est, permisit ut haberent spiritum compunctionis. Item dicere. Teren. in Heau. Nunc quamobrem has partes didicerim paucis dabo. Item obtemperare. Idem in Adelph. Da te mihi. id est, accōmoda te meæ uoluntati. Item prostituere. Martialis: Casta igitur nulla est? castæ sunt mille. quid ergo

Castā facit? non dat, non tamen illa negat.

Item facere. Teren. in Adel. O Aeschine, pōl haud paternum istuc dedisti. Item concitare, ut apud eundē in Eunū. Ludum iocumq; dices fuisse illū alterū, præ ut huius rabies quæ dabit. Dare pœnas: est sustinere. Laetan. lib. 8. Sed tamen docēt nos sanctæ literæ, quemadmodum pœnas impij sunt daturi. Dare ueniam, est cōcedere quod petitur. Teren. Da ueniam quæso filio tuo. Cice. de orat. Dabis hanc ueniam, mi frater. Dare operam, est adiuuare, inscriuire. Teren. in Phorm. Nos operam dabamus Phædræ. Dare potestatem, est rem in alterius arbitrio permittere. Plin. Vt qui suarum omnium rerū potestatem auunculo dederat. Dare fidem, est aliquid sancte promittere. Dare in manum, sign. separatim, et sine arbitro aut interprete: ut quum præuicator aut iudex corruptus accipit pecuniam. Do me in disciplinam, signif. do operā disciplinæ. Ambro. Sed relictis omnibus, in disciplinam se propheticam daret. Datum est. id est, fato decretoq; concessum est: ut, Nō dabitur regnis esto prohibere Latinis. Huius uerbi composita sunt Abdo, Addo, Condo, Circumdo, Credo, Dedo, Edo, Indo, Obdo, Perdo, Prodo, Prædo. à quo Prædior passiuum, de quo alibi. Reddo, Subdo, Sedo, Satisdo, Pessundo, Trado, Venundo, et Mando.

DOCEO, ces, cui, ctum. cuiuscunq; rei cognitionem do. Construiturq; cum duobus accusatiuis: ut, Doceo te literas. Aliquando cum uno tantum, licet alius possit intelligi. Aliquādo pretiū exprimitur in ablatiuo uel genitiuo. Cic. lib. 2. Phil. Iam inuideo magistro tuo: qui te tanta mercede, quanta iā proferam, nihil sapere docuit. Iuuenalis: — Tenta Chrysogonus quanti doceat, uel Pollio quanti.

Aliquando cū ablatiuo. Cic. Pato: Socratem fidibus docuit. Vergilius lib. 4. — Paucis aduerte docebo.

Aliquando cū ablatiuo cum de: Sallust. in Iugur. Tametsi legatos miserat, qui senatū de cæde fratris, de fortunis edocuerent. Aliquādo absolute. Verg. Docuit post exitus ingens. Ponitur etiam Docere, pro monere: quod quidā barbare dicunt, auisare. Cic. Apio pul. Ne literas quidem ullas accepi, quæ me docerent quid ageres, aut ubi te uisurus essem. Huius composita sunt Addoceo, Dedoceo, Edocco, Perdoceo, quæ ambō significant perfecte doceo. Sallust. Cicero per legatos cuncta edoctus. Plaut. in Sti. Nam illa omnes artes perdoct. Prædoceo, prius doceo. Sallust. in Iug. Cæterum illi qui cæturis præerant, prædocti à duce, arma ornatumq; mutauerunt. Subdoceo, loco alicuius doceo. August. lib. 9. Con. Nebridius amicitia nostræ cesserat, ut omnium nostrū familiarissimo Verrecundo Mediolanensi et ciui et grāmatico subdoceret uehementer desyderanti.

DOCIBILIS, qui idoneus est ut doceatur, ut lib. 3. Regum: Dabis igitur cor docibile seruo tuo, ut iudicare possit populum tuum. Hieron. Ingenium docile et sine doctore docibile est. Sic Cyprianus: Docibilis est, qui est ad discendi patientiam lenis et mitis. August. Omnes regni illius homines docibiles Dei erunt, non ab hominibus audient.

DOCILIS, pen. cor. qui attente uult audire, inquit Cic. lib. 1. ad Her. uel Docilis, qui facile docetur. Laetan. de opi. Nā si te in literis, nihil aliud q̄ linguā instructibus, auditorē satis strenuū præbuit: quāto magis in his ueris, et ad uitā pertinentibus, do

tibus, docilior esse debebis. Varr. lib. 1. de Re rustica. Cassius scribit hæc: operarios parandos esse qui laborem ferre possint, ne minores annorum uiginti duorum, & ad agriculturam dociles. Laur. Valla cōtra Priscianū ita differit. Docilis, qui facile docetur, & qui natura aptus est doceri. Hinc Docilitas, aptitudo, qua quis facile docetur. Plin. lib. 8. de Elephantis. Nam quod ad docilitatem attinet, regem adorant.

Docimasiā, dicunt Græci indicaturam. hoc est, precium rei, probationemq;.

Doctrina, ut à doctore profisciscitur. Disciplina, ut à discipulo comprehenditur.

Documentum, à præterito docui: sicut à monui monumentum: & est id quod nos docet, siue ex quo quid docemur. Sallust. Quorum rerū ego maxime hæc documenta habeo, quod in bello sapius uindicatum est in eos, qui contra imperium in hostem pugnauerant.

Doctus, dicitur qui rationē rei tantū tenet. Peritus, qui cum ratione experientiā & cōsuetudinem tenet, & nō tñs nēq;as. id est, experientiā. Itaq; minus est doctus quā peritus. Cicero in Sall. Satis docte atq; perite fecisti. Idē lib. 3. offi. Itaq; quū sint docti à peritis, desciunt facile à sententia. Maiorem tamen uim habet doctus quā eruditus. Idem lib. 1. offi. Nec solum uini ac præsentis studiosos discēdi erudiunt atq; docēt: sed hoc idem etiā post mortē monumentis literarū adsequuntur. Nec mirū est quod minus sit eruditus quā doctus: quoniam niam rudis & eruditus cōtraria sunt. Plin. Sedere cōpit sententia hæc, pariterq; & eruditū uulgus & rude in eam cursu uadit. Quintil. lib. 1. A pædagogis exigit ut sint eruditi, quod adulescētes erudire quæant, aut se nō eruditos esse sciāt: ne mala pro bona illos imbuant literarū eruditione. Eos in super redarguens, quod cedere præcipiendi peritis indignatur, ut animaduertatur, Si pædagogos decet esse eruditos, profecto præceptores par est nō solum eruditos, sed doctos atq; peritos esse debere. Doctus, cū quo cōponitur Indoctus, nomen est: tamen si participiū esse possit, sed tamen ablatiuum regit. Cicero lib. 2. offi. Nec me angoribus dedi quibus essent cōfectus, nisi restituissem: nec rursus indignis docto homine uoluptatibus. Idē Cornifici. Sed p̄xime scripsi de optimo gen. dicendi, in quo sæpe suspicatus sum, te à iudicio nostro, sicut doctū hominē à nō indocto, paulū disidere. Semidoctus, similiter & participium & nomen esse potest. Plaut. in Asi. Tua ista culpa est, quæ discipulū semidoctū abs te remoues.

Docus, Latine tignum uel trabes. Plin. lib. 2. Trabes igneæ, quas docos uocant.

Dodōna, penul. prod. ciuitas Epeiri: iuxta quam propinquū erat nemus Ioui sacrum, ubi quercus uocales fuisse dicunt. Hinc Dodonæus, a. um. Vergilius lib. 3.

—Stipatq; carinus Ingens argentū, Dodonæosq; lebetas. Ausonius. Nec Dodonæi cessat tinnitus abeni.

Dodone, Iouis & Europæ filia: quæ & Dodon dicitur. Est & nomen loci, quem Deucalion ex oraculo condidit: collectis his qui superfuērāt diluuiō, Dodonemq; adpellauit ab Oceani filia Dodone. Vnde Dodonius, a. um.

Dodonides, Nymphæ (ut Pherecides ait) dicuntur, liberi patris nutrices, à Dodona Epeiri ciuitate. Hæ Atlantides uocantur, quarum nomina sunt Ambrosia, Eudōra, Pasithoë, Coronis, Plexaura, Pytho, Tythe. Cc.

Dodra, potionis genus, quæ ex nouē rebus fiebat. Ausonius: Dodra, ex dodrāte est, sic collige ius, aqua, uinum, Sal, oleum, panis, mel, piper, herba, nouem. Cc.

Dodrans, dicitur dempto quadrāte ex uncia, nouē ptes assis.

Dogma, atis, & Dogmatiū. Græci dicūt δόγμα τὸ εἶναι ἰσθῆναι.

δὲ γὰρ τὰ ἰσθῆναι. nostri modo decretū, modo scitū, modo placitū adpellant. Sunt enim Dogmata, uniuscuiusq; sectæ decreta, quæ (ut inquit Cicero) proderet seculis est, non minus q̄ patriam: sine quibus nec sectæ philosophorū, nec religionum uires constare possunt. Vnde Laërtius ait, sectam eā non adpellari, quæ dogmata nō habet. Scribit Augusti. de ciuit. dei, se ex Varronis philosophia collegisse dogmata, fuisse solo habitu inter se diuersa. Vnde etiam Dogmata illa dicuntur, quæ synodus sanctorū sciuit, & Athanasius conscripsit. Artes quoq; liberales habēt decreta sua: nō tantū præcepta sicut medicina. Itaq; est alia Hippocratis secta, alia Asclepiadis, alia Themisonis. Præterea nulla ars cōtemplatiua sine decretis suis est. Plin. frequēter placita adpellat, ut illud ex lib. 2. Babyloniorū placiti motus terræ hiatusq; & cætera omnia, ut syderū existimant fieri. Idem Magorū placita adpellat.

Dogmatistes, qui alicuius dogma sequitur. Hiero. Nūc uero quum interpreter magis Apostoli fuerim quā dogmatistes.

Dolabra, pe. cor. instrumētū fabrorū quo ligna dolāt. Colu. li. 3. Quæ falce amputari nō possunt, acutā dolabra abradit.

Dolabro, as, ascia uel dolabra diminuo.

Dolentia, idem quod dolor. Cuius contrarium est Indolentia. Cicero: Ut qui rem expectandam, uel uoluptate, uel indolentia metiuntur.

Doleo, les, dolui, litum: unde Doliturus. Augustin. lib. 21. de ciuit. Quomodo dicimus hominum corpora uiua futura, quæ semper arsurā atq; dolitura, nec tamen aliquādo sint moritura. Hoc uerbum si ad corpus referatur, neutrum acquiritur: ut, Oculi dolēt uiro tuo. Sin de rebus alienis, esse alium est: ut, Doleo tuis rebus aduersis. Aliquando etiam cū accusatiuo. ut, Doleo tuam miseriam. Sallustius: Quasi dolēs eius casum. Huius composita sunt Condoleo, quod est, simul, uel in totum doleo. Plautus in Tru. Date iam soleas, atque intro me ducite aditum. Nam mihi de uento miserē condoluit caput. Dedoleo, de quo alibi.

Dolia, sunt uasa grandia, quibus uinū reconditur. Teren. Repleui omnia dolia, omnes seras. Veteres dolia ficilia in cellis uinarijs seruabant: quæ si duas aures habuissent, Diotæ dicebantur. Iuriconsulti scribūt: Vino legato cum uasis, dolia legata non sint: quia scilicet ea mente uinum in dolia condimus, ut ex his postea in amphoras uel cados diffundamus. Et hoc est uinum quod Diffusum nominatur. Iuuenalis: Ille capillato diffusum consule potat. Idem Iuriconsulti de Fundo instructo indicant, dolia defodi solita, scribētes. Instrumento conseruando, dolia licet defossa non sint, accedunt.

Doliaris, & hoc Doliare: quod ad dolia pertinet: unde Plautus in Pseu. festiuiter adpellat anum uentrosam, Doliarem.

Doliarium, quod apud Iuriconsul. poni uidetur pro dolio, uel cella in qua dolia uinaria sint: sic enim scriptum est. Si ex doliario pars uini uenierit, ueluti meiretæ centum.

Doliche, insula est è regione Chimeræ Lycij mōtis. Itē insula, quæ prius Icaros dicebatur: & nonnulli nomē mari inditū esse perhibent ex hoc nonunc, & nō ex Icaro Dædali filio.

Dolichus, continet stadia duodecim. Diapulos, mille ducētos. Milium, stadia octo.

Doliola, dimin. à dolijs: unde & locus in urbe fuit sic uocatus: quia inuadentibus Gallis Senonibus sacra Romanorum, in eodem loco doliolis condita, illic defossa fuerunt à flamine Quirinali: sicut T. Liuius lib. 5. scribit.

Dolo, las, ascia cædo, uel dolabra, seu falce. Propertius: Stipes acernus eram properanti falce dolatus.

Dicitur & Dolio, lis, lini, litum. Varro in Aga. Nunquā cælatus in manu dextera scyphus cælo dolitus artem ostentat. Mentoris

Mentoris. Huius uerbi composita sunt, Dedolo, & Edolo. de quibus locis suis.

Dolabella, diminutivum à dolabra. Colu. lib. 5. Semper circa crus dolabella dimouenda est terra. Hoc etiam nomine dictus est ciuis Romanus.

Dolobelliana pira, dicebantur longissimi pediculi, ab infitore Dolobella. Cc.

Dolon, proprium nomen uiri Troiani, egregia pedum pernicitate præditi.

Dolones, à fallendo dicti sunt ingentes conti, ferro breuissimo: quod decipiant, quum speciem præferant ligni, intus autem ferrum acutum habeant. Vergilius lib. 7.

—Sæuosq; gerunt in bella dolones. Vbi Seruius ait Dolonem flagellum esse, intra cuius uirgam lateat pugio. Apud Liui. accipi uidentur Dolones, pro armamentis naualibus, ubi scribitur: Sublatis raptim dolonibus, Ephesum petit fuga. Sunt enim minuscula nauium uela, quæ uulgus Trincheta adpellat: sicut uelum maximum Acation: tertiumq; quod retrorsum panditur in puppi positum Epidromon, nautæ uocant Mezani. Liui. lib. 36. Dolonibus erectis altum petere intendit. Nam in nauigijs sunt maiora & minora uela: alia in proris, alia in puppiibus panduntur. Suidas tamen δολωνες τὰ μικρὰ ἱστία. χαλκῶντες τὰ μεγάλα ἄρμυκα, τοῖς μικροῖς δὲ ἡ δόλω= νες καὶ ὄσιν ἵπταται. καὶ αὐτοῖς, δόλωνες προβαλομένης, τὴ πρὸς τὸν ναὺς ὀλίγαι, πρὸς τὰς δόλωνας ἐπαράμυκτος ἵπται. οἱ ὅμως οἱ πλεονεχῆς γυνάμυκτος, καὶ ὅσιν τοὺς δόλωνας, id est, Dolones, parua uela, deprimentes magna carbasa, paruis quæ nunc Dolones uocant sequi. Et rursus, dolones proiciens, totius classis nauis paucos dolones imprecans nauigabat. Romani autē pro= pinqui destruxerunt dolones.

Dolopes, penul. cor. populi Thessaliæ, ut ostendit Lucanus. Plinius uero scribit esse populos Actoliæ.

Dolor, est animi uel corporis cruciatus, à dolando. id est, minuendo. Augentur enim corpora lætitia, dolore minuuntur.

Dolorificus, ea, cum, quod dolorem facit.

Doloro, ras. dolore afficio.

Dolus, à dolendo, uel à dolando. id est, lædendo & minuendo. Nam & Græce δόλος, læsio dicitur: & accipitur pro frau de & machinatione, quæ fit ad fallendum aliquem. Veteres tamen etiam in bonam partem accipiebant, pro solertia & calliditate, quæ aduersus hostes adhibetur. Vnde nunc dolum malum dicimus, quoniā & bonus dolus dicebatur. Hinc Dolo= sos, pro inuidioso. Subdolus, occultus deceptor, à sub, id est, subitus. Dolus etiam proprium nomen auctoris Mendacij: cuius meminit Columella lib. 8.

Doma, matis, tectum, ἡ οἰκία καὶ αὐτὸ λέγεται καὶ δόμα, καὶ δόμα, τὸς. Nam (ut inquit Hiero.) in Aegypto & in Palestina, ubi uel scripti libri, uel interpretati sunt, non habent in tectis culmina, sed domati, quæ Romæ uel solaria uel mediana uocantur. id est, plana tecta, quæ transuersis trabibus sustentantur. Deniq; & Petrus in Act. Apost. quando ascendit in doma, in tectum ædificij ascendisse credendus est. Et quando præcipitur nobis ut faciamus domati nostro cor= nam, hoc præcipitur, ut in tecto faciamus per circuitū quasdā eminentias, ne facilis in præceps sit lapsus. Et in Euangelio: Quæ audistis in aure, dicite super domati.

Domesticatim, aduerbium significat, per uarias domos, siue per domesticos. Sueto. in Cas. Quorum ut quā maxime expectatio esset, ea quæ ad epulum pertinerent, quamuis macellarijs oblocata, etiam domesticatim adparabat.

Domesticus, ea, cum, quod ad domum pertinet: ut Domestica negocia. Aliquādo domesticus dicitur mansuetus ac mitis.

Plinius: Mite animal atq; domesticum. Et Domestici dicuntur, qui ex eadem domo sunt, & nobiscum habitant.

Domicilium, habitatio longi tēporis: unde mutare domicilium dicuntur, qui migrant ut aliā urbē habitent, tanq̃ illius ciues futuri. Nam qui ad tēpus habitat mox inde discessurus, domum quidē potest habere quā cōduxit, domicilium autem non habet. Gellius: Qui domicilium in Italia non haberet.

Domicoenium, cœna quæ fit domi. Apud Mart. Si tristis domicoenio laboras.

Dominor, aris, imperiū gero: & modo genit. regit. Hiero. in Eccles. Et dominatus est bestiariū. Modo datiuū. Verg. —Victis dominabitur Argis. Modo accusatiuum. Ouidius lib. primo Metamorphoseos:

—Et quod dominari in cætera posset, Factus homo.

Cicero: Felix senectus, si usq; ad ultimum spiritum dominabitur in suos: Modo ablatiuum. Sulpitius Ciceroni: Quum cæsus & natura in bonis dominabitur. Vergilius lib. 2.

—Incensa Danaï dominantur in urbe.

Inde fit Dominatio, imperium: & Dominatus, principatus.

Domiporta, à ferendo domo, quē Græci φεδοῖκεν uocant.

Dominus, à domo fit: et is proprie dicitur q̃ domui præest, & qui domus imperium habet. Item Domini adpellatio ad eos extenditur, qui rei alicuius proprietatem habent, etiam si ususfructus alienus sit. Abusue tamen & filijfamilias, & cæteri liberi qui in potestate sunt, & usufructuarij, Domini dicuntur. Item Dominus uocatur cui seruitur, & cui populi subsunt. Vergil. Romanos rerum dominos— Hinc Dominiū, pro imperio & principatu. Rursus Dominus dicitur maritus. Idem lib. quarto: —Connubia nostra. Repulit, ac dominum Aeneam in regna recepit. Item mulierum auator. Et Domina pro amica seu amante dicitur. Ouidius:

Hæc tibi sub domino est Pirrhe puella suo. Et iterum: Nam furor in dominam temeraria brachia mouit.

Item ponitur pro conuiuij exhibitore. Varro: Aut dominum aut uinum, aut aliud quid laudato. Dominus quoq; & Domina, sumi solent pro Deo ac Dea. Ouidius:

—Et domino soluere uota Ioui. A Dominus, fiunt deriuatiua, Dominicus, Domitius, & Domitianus.

Domis, à poetis dominus aliquando dictus est. Lucretius: At quum membra domis præsentit frigida seruis. Cc.

Domitalis, qui est aptus ad domandum.

Domitius, & Domitianus, à domo deriuari uidentur.

Domitura, ræ, domandi actus. Plinius: Domitura bouū in trimatu optima. Columella lib. 7. Curandū ne in domitura bos calce aut cornu quenquam contingat.

Domo, domus, mui, mitum, uel maui, matum: unde Domitor & Domator. Ouidius de tristibus:

Quid tibi de tetrico referam domitore chimæ. Tibul. Te duce non alias conuersa terga domator.

Nam (ut docet Priscianus) uerba primæ coniugationis, formantia præteritū in iiii diuisas syl. antiqui tertia declinatione declinare solebāt. Ex quo patet, quod à prima cōiugatione præteritū terminatur in aui, supinum in atum, deriuatiua in ator, atio. Quæ autem in iiii diuisas, à tertia sumpta sunt: quamuis ut plurimum in prima coniugatione declinentur. Est autē Domare, quasi sub domo & potestate, uel mea, uel alicuius facere, siue mansuefacere, & domesticum reddere: unde Equorū domitores dicuntur: & Domiti, atq; Indomiti equi. Indomitæ gētes, ferores. Per translationē, Domare significat uincere, à quo domitos hostes dicimus. id est, uictos: & domitos populos, in potestatem reductos. Hinc componitur Perdo

Perdomo, penul. corrept. quod est ualde domo, uel ad finem domo. Iustin. lib. 1. Terminos usq; Libyæ perdomuit.

Domuitio, dictio cōposita ex domo et itio. id est, reuersio ad domum. Apuleius lib. 3. Deniq; nec larem requiro, nec domuitionem paro. Itiones autem dici sicut rediitones et abitationes, testis est Terentius. qui in Phor. ait: Hæcine erāt itiones crebræ, et mansiones diutinae. Cice. lib. 1. de diuin. Sed Rhodiorum classis propinquum reditum ac domuitionem dari.

Domus, proprie aedificiū ad habitandū factū, quod ex tecto et parietibus constat: δόμος ἡλικία λέγεται. id est, Domus, Græca uox est. Improprie pro quocunq; habitaculo: unde et templa, et auium nidi, Domus dicuntur. Vergil. lib. 6.

Ostia iamq; domus patuere ingentia centum

Sponte sua.

Idem:

Antiquasq; domos auium cum stirpibus imis Eruit.

Aliquando Domus dicitur familia. Idem lib. 5.

Sergestusq; domus, tenet à quo Sergia nomen. Aliquando sumitur pro una tota gente. Idem:

Quum domus Assaraci. Volens intelligi Romanos, qui de Assaraco per Troianos originē ducūt. Et in sacris literis.

Domus Iacob dicitur iam ingens Hebræorum populus.

Aliquando pro patria. ut,

Da propriam Tymbræe domum, da mœnia fœsis.

Et sciendum, quod Domus facit genitiuū domus, et domi, datiuum domui, accusatiuum domū, uocatiuum domus, ablatiuum domo. Sed quum dicimus Domi, locum significamus in quo quis manet. Quum uero Domus, tunc aedificiū quod ex tecto et parietibus constat: ut, Domi maneo: non domus, et: Partem domus demolitus sum: non domi: et, Superiora domus ascendi: non domi. Domi, et In domo, idem significat. Quintilianus: In domo furtum factum ab eo qui domi nō fuit. Dicimus etiam, Reuertor domum, et ad domum. Ex eo domo, uel è domo. Et quoniam frequenter iungitur cum his pronominiibus mea, tua, sua, nostra, et uestra, et uni nomini Aliena, non est dicendū quod Domus sit aduerbium: ut, Erā domi meæ. Tu eras domi tuæ, et sic de cæteris. Cicero: Qui cū ista ætate et forma alienæ domi nolo dicere. Quod si nō ponantur hæc pronomina, subintelliguntur: ut, Domi ero. id est meæ. Huius nominis diminutiua sunt Domuscula, Domūcula, et Domuncio. Apuleius: Iam deniq; nec larem requiro, nec domuncionem paro. Alij domuitionem legunt.

Dona, sunt quæ aut ppiciādis Dijs dātur, aut hominibus, pro benefactis, quæ nulla necessitate iuris, sed sponte testantur.

Ouidius: Munera crede mihi, placant hominesq; deosq; Placatur donis Iuppiter ipse datis.

Aliquando Donum, dicitur de rebus perniciosis. Vergilius: Quas illi philomena dapes, quæ dona pararit.

Donum honorarium. id est, quod datur patrono. λέγετο καὶ ἡ δόξα, et v.

Donaria, loca ubi reponuntur dona quæ Deo offeruntur.

Abusue ipsa templa. Vergilius lib. 3. Georg.

Tempore non alio dicunt regionibus illis.

Quæsitis ad sacra bones Iunonis, et iwis

Imparibus ductos alia ad donaria currus. Gellius lib. 2.

Vbi reponi solerēt uetera, quæ ex eo tēplo collapsa essent, et alia quædam religiose donarijs consecrata. Apuleius: Ibi donarium Deæ perquam opulentum, plurima auri et argenti ratio, in lancibus, spectaculis, poculis, et huiusmodi utensilibus. Quod est contra Laurentium Vall. qui Seruium culpāt.

Aliquando Donaria dicūtur ipsa dona: unde Spartianus scribit, Antonium dedisse populo congiarium, et militibus donarium. Hieronymus super Ioël: Vespasianus et Titus Ro-

mæ templo Pacis aedificato, uasa templi Hierosolymitani, et uniuersa donaria in delubro illius consecrauerunt.

Donaticæ coronæ, dicebantur, quibus ueteres in ludis utebantur.

Donatium, munus quod à principe uel imperatore donatur. Augustinus: Magnum quippe donatium suis militibus attulit, quo eos non solum copiose ditauit: sed etiam ad certandum inuictissime confortauit. Aliquando dicitur quod dispositum est donationi, siue deputatum. Suetonius in Domit. An duplum donatium militi donaret. Et in Galba dicit, cū pollicitū donatium. Significant enim talia nomina quādoq; actum, quādoq; dispositionem.

Donatiuus, qui donare potest. Paulus Iuricons. Si duobus debitoribus mortis causa donatiuus creditor uni acceptum tulit, et conualuerit, eligere potest utri condicat.

Donatus, dicitur cui aliquid dono donatum est. Cuius contrarium Indonatus. Vergilius:

Nemo ex hoc numero mihi non donatus abibit.

Donax, est calamus crassiore ligno, et tenui foramine, quem totum fungosa replet medulla, fruticosissimus, et non nisi in aquaticis natus, sagittarijs aptissimus: longissima internodia habet, et dum calefactus est facile flectitur. Hinc apud Plinium: Calamus fruticosissimus Donax dictus est.

Donec, aduerbium, modo tempus finitum designat: ut, Domiam donec exciter ab aliquo. Modo infinitū, ut apud Apostolum: Oportet illum regnare, donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius. Nunquid tam diu regnaturus, donec incipiant esse sub pedibus eius inimici? et postquam fuerint sub pedibus, tunc regnare desisset? Quin utiq; tunc magis regnare incipiet, quum inimici coeperint esse sub pedibus eius. Et in Psalmo: Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ: ita oculi nostri ad Dominū Deum nostrū, donec misereatur nostri. Ergo tā diu oculos habebit ad Deū, donec misericordiā impetret: et postquam impetrauerit, oculos torquebit ad terras? Quum alibi dicat: Oculi mei defecerunt in salutare tuum. Iungitur autem Donec tam indicatiuo quā subiunctiuo, quum significat tempus finitum: ut, Seruiam tibi donec uiuo. id est, quamdiu uiuo. Seruiam tibi donec moriar. id est, usq; ad mortem.

Dono, nas, unde Donatio, quam Vlpianus proprie dici existimat, quum quis ea mente dat, ut statim uelit accipientis fieri, nec ullo casu ad se reueriti: et propter nullā aliā causam facit, quā ut liberalitatē et munificentia exerceat. Quod si sub cōditione fiat, nō est uera donatio. Et dicimus: Dono tibi munus: et, Dono te munere. Donare ciuitatē, est efficere ciues, et iura ciuiū dare. Huius uerbi composita sunt Cōdono, quod quādoq; pro simplici ponitur. Quādoq; significat, quicquā ad aliorum petitionem do: quādoq; ignosco. Terent. in Phor. Argentum quod habes condonamus tibi. Sallust. Haud facile alterius libidini male facta condonabam. Redono, ponitur pro simplici. Augustinus: Redona quod rogamus, excusa quod timemus. Et habet penultimam prod.

Donysa, insula est in mari Argeo.

Dorcas, adis. animal damna, seu caprea: ab eo quod acute ui deat. hoc est, ἀπὸ τοῦ δόξω δ' ἔρχεται.

Dorcium, nomē fœminæ: diminutionis seu adulationis causa sic prolatum, à δόρυ, quasi dulce et amabile nomen.

Doria, et Dorica, nomina sunt partis Achæiæ, quæ propinqua est Athenis, dicente Platone lib. tertio legum: Dori pro Achæiis mutato nomine adpellati: propter Doricum, à quo exules restituti fuerunt. Seruius uero secundo Aeneidos: Dorica, inquit, à Doro Neptuni filio dicitur. Dore, sunt populi

populi Doricæ, iuxta Actoliam.

Dorij, & Dorienſes, ſiue Dories: populi ſunt, ſic dicti à Dore regione Græciæ iuxta Maliacum ſinum, cuius à tergo mons eſt: & Doris urbs regionis illius. Cornucop.

Dorion, Achæiæ oppidum, à Doride ſic nuncupatum.

Doris, Nymp̃ha quædam maris, Oceani & Thetys filia: quam Nereus fratri uxorem dedit. Et interpretatur amaritudo: unde à poetis ponitur pro mari. Vergilius in Gallo: Doris amara ſuam non intermiſceat undam.

Doriſcus, urbs litoralis Thraciæ, frè ex oppoſito ad Samo thraciam, & à Dori Nymp̃ha, hoc eſt, Dea marium nominatur. Iuxta hanc (Herodoto teſte) campus eſt magnus eiſdem nominis, per quem Hebrus amnis deſluit.

Dormio, iſ. uerbum abſolutum, quamuis accuſatiuum quandoq; habeat. Ambro. lib. offic. 1. Soporem quietis habere non poſſunt, quem ille dormiuit qui reſurrexit. Huius compoſita ſunt Addormio, à quo Addormiſco: quod eſt contrariū uerbi Expergiſcor. Sueton. de Claudio: Et quoties poſt cibū addormiſceret, quod ei frè accidebat, olearum ac palmularum oſtibus inceſſebatur. Obdormio, quod modo dormio, modo ſoporor ſignificat. Prædormio, ante dormio. Redormio, cui gilo. Plinius: In redormitione uaria fuiſſe ſomnia adparet.

Dormito, tas. penul. prod. frequentatiuum eſt: quamuis diminutionem ſignificati quandoq; habeat. Horatius:

— Quandoq; bonus dormitat Homerus.

Eſt autē proprie Dormitare, ſomno deſinere. Plau. in Amph. Te dormitare aiebas, menſa ablata eſt, cubitum hinc abinus. Et in Pſalmo: Ecce non dormitabit neq; dormiet.

Dorodoche, nomen proprium uxoris Icarī.

Doron, Δῶρον Græcè, Latine donum: unde Antidora, remunerationes. Doron quoq; palmū adpellāt: unde Tetradoron, Didoron, & Pentadoron penulti. prod. latēres in ſtructuris ædificiorum nominantur. Nam quod eſt quoquū uerſus quatuor palmorum, Tetradoron: quod quinq; Pentadoron dicitur: quod duorum, Didoron. Id autem eſt ſexquipes. id eſt, cubitus unus. Nam Romanus pes ſedecim digitis conſtat.

Dorodocia, corruptio muneribus facta, quam Iureconſulti ſordium uocabulo ſignificare ſolēt. Dicitur uero & de corruptente, & de corrupto, unde & Dorodocos iudices Demosthenes appellat, quos Nummarios nonnulli latinorum appellant. id eſt, ſordidos. Heſiodus Dorophagos. id eſt, domiuoros, & dona eſtantes. Noſtro ſeculo nonnulli uiceripete & cupedipete, uel etiā cupediūori appellari poſſunt, qui niſi ſerina aut cupedijs incitentur, cunctatiores ſunt Academicis, aut ipſo etiam cunctatore Fabio Budeus.

Dorophorus, Latine dona ferens dicitur.

Dorſualia, tegumēta quibus equi & boues teguntur. Iulius Capitolinus: Proceſſerūt ceteri albi boues, cornibus auro iugatis, & dorſualibus apricis diſcoloribus præfulgentes.

Dorſuarius, ria, rium. quod dorſo aliquid fert. Var. Greges ſunt frè mercatorū, & eorum qui à Brundisio aut Apulia aſellis dorſuarijs comportant ad mare oleum aut uinum.

Dorſum, & Dorſus, us. ſecundum Probum, dicitur tota poſterior pars: quod ea pars corporis deuexa ſit deorſum. Hieron. in Ezechiel. Inter ueſtibus & altare quaſi triginta quinq; uiri dorſa habentes contra templum, deinde & faciē ad orientem. Eſt enim Tergum quod non ſolum dicitur de hominibus cæterisq; animalibus: ſed etiā de inanimatis, ut de litoribus, aquis montibus, & huiusmodi. Vergilius:

Dorſum immane mari ſummo. Idem:

Nanq; inſiſta uadis, dorſo dum pendet iniquo.

Significat enim durioſam arenam (ut inquit Seruius) quæ re-

meantibus fluctibus & euntibus denſatur, quod à nautis puluinus uocatur. Antiqui tamen Doſum dicebant, quod nunc dorſum dicimus. Et ita uulgò uſurpatur. Inde Doſuaria iumenta, à Varrone dicta, quæ doſſo uehunt.

Dory, cum y, nomen oppidi Pontici: quod apud nos lanceam ſignificat: unde Doryphorus.

Dorycles, nomen filij Priami: & interpretari poteſt lanceæ gloria, & gloria, lancea uel haſta, & gloria.

Dorylaus, nomen fluuij in Phrygia.

Dorylus, unus ex centauris. Cornucop.

Dorypetron, herba eſt, quā aliter Leoncopodion, et Lithoron, Toropetron uocāt. Naſcitur in cāpeſtri et gracili ſolo.

Doryphorus, penul. cor. Latine ſpiculator uel ſatelles dicitur, portans lanceam. Et eſt nomen uiri proprium. De quo Q. Curtius lib. 10. Cognatorum Darij regis turbam quindecim milia hominum fuiſſe, muliebriter propemodum cultam, luxu magis quā decoris armis conſpiciam, Doryphori uocabantur. Peculiare enim erat illius agminis inſigne.

Dos, dicitur quum datur & accipitur. Niſi enim acciperetur, dos non eſſet: & datione & acceptione firmatur. Nec poteſt uideri datum, id quod non ſit acceptum. Et non ſolū ea quæ marito ab uxore dantur, ſed etiam quicquid alicui datū eſt, uel à natura, uel ab hominibus: unde Dotes animi dicuntur, Prudentia, Juſtitia, Fortitudo, & huiusmodi: & Dotes corporis, Pulchritudo, Incolumitas, & his ſimilia.

Dolis, datio, à uerbo Græco δῶ, quod eſt do. Cornuc.

Dotale, quod ad dotem pertinet, ſiue quod uulgò dicitur, per dotem. Vnde Dotalia bona, Dotales fundi. Plaut. in Aſin. Dotalem ſeruum Sauream uxor tua adduxit, cui plus in manu ſit quā tibi. Idem in Mil. Haſce ædeſis dicas dotales tuas. Liuius: Haec tibi à me dotalia dona accedent.

Dotō, tas, dotem do. Hieron. in Exod. Dotabit eam, & homo habebit eam in uxore: unde Dotatū hominem dicimus, qui dotem habet: & Indotatum, qui dotem non habet. Plau. in Aſi. Hæ ſunt atq; aliæ multæ, in magnis dotibus, incommoditates ſumptusq; intolerabiles. Nam quæ indotata eſt, ea in poteſtate eſt uiri. Dotatæ maſtant & damno & malo uiros.

Doxa, Latine maietas, & opinio dicitur: unde & Paradoxa, quæ admiratione digna ſunt, & opinionem hominum ſuperant. Interdum dicitur gloria: unde Eudoxa, uera gloria, uel potius præter opinionem.

Doxon, opinabile, δοξῶ, opinor.

D A N T E R.

DRacæna, cum diphthong. draconis fœmina, quæ & Draca quoq; dici poteſt.

Drachma, genus ponderis, ex decem & octo ſiliquis. id eſt, tribus ſcrupulis cōſtans. Eſt & genus nomiſmatis. Vnde Iul. Pollux: Drachmon Athenis nomiſma, quod etiam bos dicebatur: quia boue ſignatum erat.

Draco, genus animalis uenenofi. Plinius lib. 8. ſcribit ueris draconibus ora parua eſſe, & admodum non dehiſcentia: ſed ætas fiſtulas per quas trahunt ſpiritus, & linguas exerunt. Apud Indos & Aethiops dracones ſunt uiginti cubitorū. Dictus Draco à δράκω, nam ſunt oculorum acie acutiſſima. Dracones etiam dicuntur à Plinio lib. 8. ex tortuoſitatem ſi militudine, palmites emeriti, pluribusq; annis indurati. Etiā Draco herbæ genus, quā aliter Pyretum uocant, adurans linguam, & mordicans tam folio quā radice, gratiſſima in acetarijs: ueruntamen nec ſalem nec acetum exigens, quum utriuſq; naturam in ſe habeat. Cc.

Draconigera, à poetis dicebatur urbs Boætiæ, quia à Cadmo cum quinq; uiris, ex Dracone ab ipſo interfecto natis, conſtructa

constructa fuit. Dicitur & Thebæ. Cc.

Draconites, siue Dracontia, gemma est quæ fit ex cerebro draconum, sed non nisi uiuentibus abscisso, gemmascit inuidia animalis mori se sentientibus. quapropter mos est amputare caput dormientibus. Est colore translucido, nec poliri potest, aut artem admittere. Cc.

Dracontium, herba hortensis.

Dracunculus, diminutiuum. significat paruum draconem.

Dragma, δραγμα & δραχμα. id est, facio, unde δραγμα apud Græcos dicitur, quod nos rapinam seu manipulum dicimus.

Draguntea, herba quæ & lingua colubrina dicitur, quod colubro similis maculoso cortice surgat.

Drama, atis. sine c, & sine g, dicitur, ut in scenis agi fabula solet, ubi diuersæ personæ introducuntur, & alijs accedentibus, alijs autem discedentibus, à diuersis & ad diuersos, textus narrationis expletur. sicut in comædijs, quod genus carminis (inquit Hierony.) cantari solebat: unde etiam apud Cantica scribitur. Ante thorum huius uirginis, frequentate nobis dulcia cantica dramatis. Hinc Dramaticus stylus, dicitur qui mistus non est, ubi poeta nusquam loquitur, ut sunt Comædia & Tragœdia. Exagymaticus, in quo solus poeta. Mistus, ubi promiscue & poeta & persona. Dictus Dramaticus, id est, actiuus, à δραω, facio.

Drangiana, prouincia in Asia maiori, quam Ptolemæus ab Occasu & Septentrione Aria & Bagao môte, terminari ait, ab Oriente Arachosia.

Draucus, uide in dictione Pathicus.

Drepānum, pen. cor. promontoriū, siue urbs Sicilia, à cuius situ instar falcis. δρεπανος enim falx dicitur. Non longe abest ab Eryce monte, trans Lylibœū. Vel ab eo, quod Saturnus amputatis uirilibus paternis, illuc falce proiecerit. Oui. lib. de Fast. Quicquid locus curuæ nomina falcis habet.

Dromedarius, animal à currendi uelocitate dictum. nascitur in regione Sabba.

Dromos, Latine cursus, & accipitur non solum pro actu currendi, sed etiam pro loco ubi curritur. Sueton. in Nero. Elephantus super sedens, peragratum dromorum decurrit.

Drusus, uir Romanus, genere & eloquentia magnus, sed ambitiosus & superbus. Edilis, munus magnificentissimum dedit. Quæstor in Asia, nullis insignibus uti uoluit, ne quid ipso esset insignius. Tribunus plebis. Latinis ciuitatem, plebi agros, equitibus curiam, senatui iudicia permisit. Nimie liberalitatis fuit, ipse etiam professus.

Dryades, Nymphæ sylvarum ab arboribus. nam apud Græcos δρυς, omnis arbor dicebatur, quamuis postea pro quercu usurpata sit. Hæ enim syluas habitare dicuntur.

Dryas, nomen proprium uiri Thessali, amici Nestoris.

Dryidæ, siue Druidæ, dicti sunt quidam Gallorum religiosi, & sapientes, à quercubus. δρυς enim quercus est. Plin. lib. 16. Nihil habet dryidæ, ita enim Galli suos adpellant magos. Caesar lib. 6. Com. Druidæ rebus diuinis intersunt, sacrificia publica ac priuata procurant, religiones interpretantur. Ad hos magnus adolescentium numerus disciplinæ causâ concurrat, magnoque sunt apud eos honore. Nam ferè de omnibus cōtrouersijs, publicis, priuatisque constituunt. Et si quod est admissum facinus, si cædes facta, si de hereditate, de finibus cōtrouersia est, iidem discernunt: præmia, poenasque constituunt. & multa refert; quæ breuitatis causâ omitimus. Hanc religionem (inquit Sueton.) sub Augusto interdictam, Claudius imperator quintus penitus aboleuit. Suidas. δρυιδαι πρὸς τὰ δαιμόνια οἱ φιλόσοφοι καὶ ἐμὸι. id est, Dryidæ apud Gallos philosophi &

religiosi, id est, Deorum cultores.

Drylon, fluius Dalmatiæ, qui per mediam Mysiam pergens in Danubium influit.

Drymodis, quæ nunc Arcadia prius dicebatur, deinde Pelasgus.

Dryopes, populi Epirotici, de quibus Vergil. lib. 4.

Creteque Dryopesque fremunt, pictique Agathyrsi.

Dryoshyphæar, genus uisci copiosissimum in quercu. Cc.

Drypetæ, genera olearum sunt. Cornucopiæ.

D A N T E V.

DVbenus, pro domino ueteres dixerunt. Pacu. Tum duobenus seruos legatos pessime uerberat. Cc.

Dubio, as, in dubio sum. Plaut. Dubiat quid agat.

Dubitades, fictor egregius qui uasa ex rubra creta primus effinxit. Cornucopiæ.

Dubito, as, idem quod dubio. cuius composita sunt Addubito, quod est etiam, uel ad aliquid dubito. Liuius lib. 2. Proditoribus extemplo in uincula cōiectis, de legatis paululum addubitatum est. Cicero Cecinæ: Habes augurium meum, quod se quid dubitarem, non potius uterer, quam illa consolatione. Subdubito, parum dubito, Idem Cælio: Hæc eò pluribus scripti, quod mihi significabant literæ tuæ, subdubitare, quæ essent erga illum uoluntate. A Dubito, fiunt Dubitatio, & Dubietas. aduerbia Dubitanter, quod est à dubitans. & Dubitatim à dubitatus. Cæcil. Imperator clamat de medio, ut uelites à sinistro cornu remoucant, & Gallis non dubitanter immittant. Sisen. Quod hostem non dubitatim, cum pluteis & scallis iter facere cernebat.

Dubius, dicitur qui duas uias habet, & utram eligat, nescit: sicut ambiguum, quod in ambas agi partes possit. Cic. lib. 1. ad Herem. Dubiū genus est, quum habet in se causâ & honestatis, & turpitudinis partem.

Ducatus, us, ipsa ducandi actio. ut est illud: Si cæcus cæco ducatum præstet, ambo in foueam cadunt. Et Ducatus, dicitur regio cui dux dominatur, uel etiâ ipsa ducis dignitas, præfectura, & imperium militare. Iul. Capi. Petenti signum, prima die tribuno dedit militi munus, exprobrans utique segnitie temporum superiorum, quod quidem etiam antè in omnibus ducatus dederat. Scribit Lamprid. Heliogabalū præposituræ, & ducatus, & officia Palatina uendidisse. Hoc nomen peculiari-ter datum est Spoletanæ urbi, cuius regio Umbria dicitur ab autoribus, & cuius fines à fonte Tyberis usque ad Anienis fluuii sinistram ripam, ubi uidelicet Anio Tyberim illabitur. Ducatus, cati, est aureus nummus ducalis.

Ducenarius, qui duas centurias, id est, ducentos milites ducebat in acie secunda, qui & primus hastatus dicebatur, apud Suet. Legitur quartum iudicum decuriam ab August. Cæs. additam esse, quæ ducentariorum diceretur, iudicaretque de leuioribus summis. Ducenarij autem uidentur nominati, à censu ducentorum sestertiorum.

Duces, dicti sunt qui alios ducunt: unde & Ducem belli dicimus, & Ducem gregis. Ductor & Ductrix nomina uerbalia. Vergil. Ductores Danaum.

Duco, is, xi, flum. proprie Ducimus uolentes. Trahimus inuitos. Sene. Fata uolentē ducunt, nolentem trahunt. Quandoque Ducere, significat respicere, iudicare, existimare. Cicero. Ego si mei cōmodi rationem ducerem, te mecum esse maxime uellem. Verg. li. 10. Tantoni me crimine dignū Duxisti. Quandoque inescare, allicere, & delectatione quadam demulcere. Cicero in Verrem act. 2. Si quis honore aut gloria ducitur. Quandoque uoluere, pertractare. Vergilius lib. 6. Sic equidem ducebam animo, rebarque futurum. Quandoque nudare, educere. Idem lib. 12.

A Ille

139

Ille tamen clypeo obiecto conuersus in hostem
ibat, & auxilium ducto mucrone petebat. Quandoque
contrahere. Idem:
Austrum quo segetes gauderent frugibus & quo
Duceret apricis in collibus uua colorem. Quandoq; age-
re, seu pati. Idem:
Nate Dea potes hoc sub casu ducere somnos? Quandoq;
struere, erigere. Idem:
-Pars ducere muros, Moliriq; arcem. Quandoque
auertere, siue contrahere. Martia.
Qui ducis uultus, & non legis ista libenter.
Quandoq; in longū protrahere. Cicero ad Cæsarem iunio-
ram libro 1. Ne res duceret, fecimus ut Hercules Antiarius in
alium locum transferretur. Quandoq; dimittere, descendere.
Plautus in Aulula. Vbi ille abit, ego me duco ab arbore.
Quandoq; gerere. Vergilius lib. 9.
Hi bellum assidue ducunt cum gente Latina.
Quandoq; ad sepulturam afferre. Persius:
-Nerio iam tertia ducitur uxor.
Quandoq; ad supplicium ducere: ut apud Curtium ait Hermo-
laus ad Alexandrū: Nos duci iube. Dicitur & de re obscena.
Plautus: Si tenetis, ducite, ne disrumpamini. Hinc etiā Ductor,
pro uibratore, & lumborum ad cōcinnioem Venerē præ-
standam quassore. Huius uerbi composita sunt Abduco, Ad-
duco, quæ sunt cōtraria. Conduco, Circunduco, Deduco, Di-
duco, Educo, Induco, Introduco, Obduco, Perduco, Produco,
Reduco, Seduco, Subduco, Superduco, & Traduco.
Duco, as, guberno. Varro: Ab eo quod sit Ducare q̄ est dux,
aut Ductor, qui ita inducit ut doceat. pen. corr.
Ductarius, a, um, unde Ductarius funis, dictus est qui per
orbiculos troelcæ traiecitur.
Ductile, penult. corr. quod facile ducitur attenuaturq; unde
as ductile, quod malleis obsequitur, attenuaturq; in laminas.
Ductilis scena dicebatur, quum tractis tabulatis hac atq; illac
species picture interior uidebatur.
Ductim, aduerbium, significat cum mora.
Ductito, as, sepe circumduco. Terentius in Adel. Tu inter eas
restim ductitans saltabis.
Ductio, as, sepe duco, aut huc illucq; duco, guberno. Sallust.
Huc accedebat, quod Luci. Sylla exercitū quē in Asia ducta-
uerat, quō sibi fidum faceret, contra morem maiorum, luxu-
riose, nimisq; liberaliter habuerat. Plautus in Cap. Me uti li-
bitum est, ductauit dolis. Ductare etiam apud Plautū est scor-
tum conducere, qui pudendam esse uocem ostendit, dicēs. Er-
rabo potius, quam quis me ductet. Et Quintil. ait Ductare
exercitum, non sine rubore dici.
Ductus, us, ipsa ductio: unde Aqueductus, aquarū deductio.
Dudum, quasi diu dum. eandem uim habet, quam Iandudum:
ita ut quandoq; diem non transcendat. ut, dudum intraui, du-
dum te expecto. id est, hora est, uel duæ, uel tres, ex quo in-
traui, & ex quo te expecto. Quandoq; etiam transcendit diē.
Plinius lib. 4. Fabri qui dudū assueti apud pœnos. Et lib. 19.
Nam dudum ex eadē Hispania Zoëlicum uenit in Italiam pla-
gis utilissimum.
Duella, duæ sextulæ sunt. Sextula uero continet drachmam &
scrupulum.
Duello, as, bello: unde Duellator, qui duellum peragit. Plaut.
in Ca. Domi belliq; duellatores optimi. Duellicus, a, um, id est,
bellicus. nam Duellum bellum, ut Plaut. in Epid.
Duellonam, Bellonam antiqui adpellabant. Cc.
Duellum, bellum quod duabus partibus de uictoria cōtenden-
tibus dimicatur, non tantum duorum, ut quidam existimaue-

runt: sed multorum & ipsorum exercituum. Alioqui non di-
ceretur à Plauto, duellum inter Thebanos & Theleboas. &
ab Horat. Græcia Barbarie lento collisa duello. Hinc Per-
duellis, & Perduellio.

Duicensus, cum altero census. Cc.

Duidens, hostia bidens. Cc.

Duillus, nomen ciuis Romani, qui primus Romæ nauali certæ-
mine triumphauit. Is iam senex & trementi corpore, in quo-
dam iurgio audiuit exprobrari sibi os fœtidum, & tristis se
domū contulit. Quumq; uxori quæstus esset, quare nunquā
se monuisset, ut huic uitio mederetur. Fecissem, inquit illa, nisi
putassem omnibus uiris sic os olere.

Duis, pro dederis antiqui scripsere. Cc.

Dulcadium, penultima correpta. dicitur id quod dulcissimis
rebus est illiūm.

Dulce, suauis, quod quidam à delicio deducunt, quod dulcia ma-
xime alliciant. Eius composita sunt Prædulce, ualde dulce. Sub-
dulce, aliquantulum dulce.

Dulcedo, Dulcitas, Dulcitus, & Dulcor. in eodē
sensu accipiuntur. Plin. Contracta dulcorem amittit. Neui. O
suauis lingue sonitus. O dulcitas animæ. Aëtius: Tanta hinc
in corda dulcitus inuasit.

Dulceo, es, cui, à quo Dulcesco, is, dulcis fio. Cice. in Cato.
Primo uua est peracerba gustatu, deinde maturata dulcescit.
Huius compositum est Obdulcesco, quod est in totum dulcis
fio. August. lib. 7. Confess. Nam si primo sanctis tuis literis in-
formatus essem, & in earum famul. uitate obdulcisses mihi,
& post in illa uolumina incidissem, fortasse abripuissent me à
solidamento pietatis.

Dulciarius panis, qui cōficitur ex saccharo & nucibus pi-
neis uel amigdalibus, ad ientacula, ut est q̄ uulgō dicitur Marzæ-
panus. Pistor dulciarius, q̄ panes & mellita cōcinnat edulia. de
quo Mart. Mille tibi dulcis operum manus ista figuras
Extruit, huic uni parca laborat apis.

Lamprid. de Heliogabalo. Dulciarios habuit, qui de dulcibus
exhiberent quæcunq; coqui de diuersis edulijs exhibuissent.
Vbi Dulciarius significat simpliciter concinnatorem eduliorū
mellitorum, & operis pistorij dulcedine conditi.

Dulcidulus, a, um, diminutiuum est.

Dulcissimus, dulciter fluens.

Dulciloquus, pen. corr. dulciter loquens.

Dulcisonus, penult. corr. dulciter sonans.

Dulco, as, dulce facio. Sidoni. Apollo ad Agricolam. Pareo li-
bens, laudaturus uitæ tam dulcatæ sollicitus ingenuitatē. Hinc
Edulco, cas, quod est ualde dulco. Cn. Marius: Quapropter
edulcare conuenit uitam, curasq; acerbis sensum gubernare.

Dulia, cum accentu in penultima. Latine hominis seruitus dicitur.
δούλος, seruus. δούλη, ancilla. δουλός, seruilis. Hinc fit com-
positum Hyperdulia.

Dulichium, insula in Maliaco mari, seu (ut quidam aiunt) Io-
nio. una Echinadū, Corintho proxima, antè Leucada, in qua
regnauit Vlysses. Inde fit Dulichius, a, um. Propertius:
At quum Dulichias Pallas spatietur ad aras.

Dum, aduerbium temporale est, & modo pro quādo ponitur.
ut dum dormis fures domū intrant. modo pro donec. Sallu. Po-
stre mo neq; sumptui, neq; modestie suæ parcere, dū illos ob-
noxios fidosq; sibi faceret. id est, donec, uel ut. Modo p̄ post-
quam, quum coniungitur præterito subiunctiu. Martia.
Audieris dum grande sophos. id est, postquam audieris.
Et posita post nec, uel non, uel aut, semper aduerbiū temporis
est. ut necdum, nondum, haudum, pro non adhuc. Est etiam
coniunctio, & significat modo pulchre. Sall. Neq; id quibus mo-
dis affe-

dis assequeretur, dum sibi regnū pararet, quicquam pensi habebat. Aliquando dummodo. domente che. Hieron. Dum persecutionis finem postulatur, necessitatem in uoluntatem uertit. Ponitur nonnunquam pro expletiua. Teren. Adedum paucis te uolo. Cōponitur cum qui, ut Quidum. cū age, ut Agedum. cum modo, ut Dummodo. & cum taxat. ut Duntaxat.

Dumetū, locus ubi sunt dum. antiqui Dumetosum locū dicebant pro dumoso. & quæ nos Dumeta, adpellabāt Dumetica.

Dumus, generis mascul. dicitur omnis spina. à quo Dumosus, a, um, frondosus, spinosus, uepribus plenus. Vergilius: Dumosa pendere procul de rupe uidebo.

Duntaxat, cōponitur ex dum aduerbio, & taxo, as, pro æstimō. Et nō recipit: sed etiam. Cic. pro Deiotaro: Quod ipsum & si iniquum est, in tuo duntaxat periculo. Solum uero, & tantum, & modo recipiunt.

Duo, & ambo, sicuti docet Priscia. genitiuos & accusatiuos secundum secundam declinationē proferunt. duorum, amborum, duos, ambo: quāuis in neutro differentie causa duūm soleat dici, ut duūm mīlium amphorarum. Necnon & accusatiuus masculinorum est quandoq; similis nominatiuo, proferiturq; in o, more Græco. Horatius:

—Duo si discordia uexet inertes. Vergilius:

Si duo præterea tales Idæa tulisset Terra uiros. id est, duos.

A Duo fit Duodecim, à quo Duodecimius, & Duodenus, Duodenarius, Duodeuiginti, & huiusmodi. Ducenti, Ducētēnus, Duodecies, Duodeuicies. Ducenties, Duodeuigesimus, Ducentessimus.

Duonum, ueteres pro bonum dixerunt. Cc.

Duo, is, dui, dutum, significat do. Plautus in Cap. At ob eam rem mihi libellum pro eo argenti ne dui.

Duplaris, numerus dicitur, in quo minor bis numeratur. Duplares, siue Duplarij torquati, dicebātur milites qui in legione Romana ob uirtutē duplas consequebantur annonas: sicut simplices, quibus una & semis annona dabatur.

Duplex, quandoq; significat duo. Vergilius:

—Duplices tendens ad sidera palmas.

Cicero lib. 4. ad Herennium: Duplices similitudines esse debēt.

Quandoque latum. Vergilius:

—Duplici aptantur dentalia dorso.

Duplices tantū numero plurali, gen. masc. tabellarū genus est, in quibus literæ scribi solebant. Quæ quidē aliquādo etiam triplices erant, in quibus res amatoriæ scribebantur. Mart. Tunc triplices nostros, non uilia dona putabis:

Quum se uenturā scribet amica tibi. Sic Duplices, Triplices, Quadruplices, & Quintuplices porticus dicuntur, in quibus ordines columnarū duplicati, triplicati, quadruplicati, & quintuplicati sunt. Viētru. lib. 5. in duplici palæstrarum porticu collocanda esse complura membra scribit.

Duplico, as, duplicē facio, gemino. Hiero. Duplicauit annonā. Interdū augere. Sall. Et Maurus uictus duplicauerat bellum. Vergil. Et Sol crescentes decedens, duplicat umbras.

Hinc Conduplico, & Reduplico.

Duplo, uerbum à duo. inde Duplus. Cc.

Duplonem, ueteres pro duplo usurpabant. Cc.

Durabile, quod durare potest. Ouidius:

Quod caret alterna requie durabile non est.

Duracina Persica, dicuntur quorū corpus ligno adheret, auelliq; nequit. Plin. lib. 5. Sed Persicorum palma duracinis.

Duracinæ uuæ, dicuntur quæ duram & firmam corticem habent. à duricie, uel à duris acinis. August. in Epist. Dum lectica ex regia redeo, panis unciam cum paucis acinis uuæ duracinæ comedi.

Dura, ^{Δύρα}, quidam putant esse nomen fluij, iuxta quæ Gigantes turrim Babel fecerunt. Alij uolunt esse campum. unde apud Daniele cap. 3. In campo Dura statuit Nabuchodonosor statuam.

Duramen, & Duramentum, brachium uitis. Colum. lib. 5. Sed ut caput trunci, pedali ferē spatio sit inferius iugo, quaternis brachijs quæ duramenta quidam uocant, diuidatur in totidem partes. Alio nomine Duramina nūcupantur. Idem: Considerandum erit cuius longitudinis sint duramina, quæ excedant prædictam mensuram.

Durateus, a, um, idem quod ligneus. Lucr. lib. 1.

Nec quum Durateus Troians Pergama partu,

Inflammasset equis nocturno Graiugonarum.

Dure, & Duriter, aduerbia sic inter se differunt secundum Don. quod Duriter, sit sine sensu laboris. Dura, crudeliter. illud ad laborem, hoc ad seuitiam refertur. sed Dure in alterum, Duriter in nos aliquid facimus. Terent. in An. Primum hæc pudice uitam, parce ac duriter agebat, lana & tela uitum queritans.

Dureo, es, durui, durus sum. à quo Duresco, durus fio. Colum. lib. 9. Plumula sub cauda clunibus detrahēda ne stercore contaminata durescant. Luca. tamen —Totosq; induruit artus: ab Indureo, in eadem significatione qua Induro protulisse uidetur. Sed huiusmodi præterita raro à Dureo compositis reperiuntur, sæpe autem ab his, quæ à Duresco sunt. Induresco. Vergilius lib. 3. Georgicorum.

Styriaq; inipexis, induruit horrida barbis.

Id est, ualde dura, siue in se dura facta est. Colum. lib. 2. Iusta enim fieri nequeunt, quum induruerit ager. Obduresco, undiq; durus fio. Cic. M. Cælio: Magno dolore me affecissent literæ tue, nisi & ratio ipsa depulisset omneis molestias, & diuturna desperatione rerum obduruisset animus. Perduresco, ualde durus fio. Col. lib. 7. Verum, neq; antè tertium, neq; post quintum annum, iuuenicos domare placet: quum illa ætas adhuc tenera est, hæc iam perdidit. id est, nimis dura facta est.

Duretam, uas Hispani uocant, quo uel in balneis, uel domi, uel quouis alio loco sedentes lauantur: in quo significato etiā Dolum accipitur. Cornucopie.

Duria, siue Durias, nomen fluij Valentie proximi: ut scribit Pomponius. Hunc Sallust. uocat Turiam lib. 4. Histori. Inter eua mœnium dextrum flumen Turia, quod Valentia paruo interuallo præterfluit. Claudii.

Floribus & roseis formosus Duria ripis. Grammatici formosum legerant, quod unū annuum Turia neut. genere proferri putent, Aug. Priscianoq; autoribus. Ptolemæ. hac parte Turulim uocat annem. Est in Lusitania quoq; Durius, quem Stra. Duriam, multi Dorian adpellant. Sylius Durium, ait enim: Hinc certant pæstole tibi Duriusq; Tagusq;.

Duricia, & Duricies, æque dicuntur de firmitate, asperitate, crudelitateq; Cic. in Cato. Quanta in altero comitas, in altero duricies.

Duricoria, dicuntur quæ sunt duri corij: unde ficus duricoria, quæ habet duram corticem.

Duricors, à nonnullis dicitur pro eo qui est duri cordis. Cc.

Duro, as, durum facio, firmo, solido. Colum. lib. 7. Annicula mula recte à matre repellitur, & amota montibus aut feris locis pascitur, ut ungulas duret, sitq; postea longis itineribus habitabilis. Per translationem. Quintil. lib. 1. Multa lingue uitia, nisi primis eximuntur annis, inemendabili in posterum prauitate durantur. Et Durare, est tolerare. Vergilius:

Durate & uosmet rebus seruate secundis.

In qua significatione, quandoq; contra naturā iungitur accusatiuus

satiius maxime apud poetas. Horatius lib. 1. Carmi.

—Vix durare carinae Possunt, imperiosius equor.

Nam sicut dicimus clamare hominem, id est, cum clamore uocare: sic durare equor, id est, per duriciem ferre. Item Durare, persistere, perseverare. Plautus in Amph. Durare nequico in adibus, ita me probri, dedecoris, à uiro argutam meo. Huius composita sunt, Eduro, ualde durum facio, & quasi ad laborem assuefacio. Colum. Quare docendus & à pueritia rusticis operibus edurandus futurus uillicus. Induro, quasi intus duro, ut, Indurabo cor Pharaonis. Obduro, quod idē ferē cum simplici significat: ut est apud Deuteron. Non obdurabis cor tuum. Præduro, cito duro. Colum. Verū est in opere difficilius, quod neque humentem fodere possit, quod sit glutinosissima, nec nimium secca, quia nimium præduratur. Perduro, ualde, uel ad finē duro. Idem lib. 8. Est etiam nō ingrati saporis iniuria perduratus. Terent. in Hecy. Sancte adiurat, non posse apud nos Pamphilo se absente perdurare. Reduro, quod est aperio, contra id quod dicitur Obduro, ut inquit Noni. Et omnia habent penult. productam.

Durus, ra, rum, quod est solidū ac firmū, & firmitate naturæ corruptionē sui nō facile admittit. Cuius cōtrariū est Molle, in quo est natura luxuriosior, nec ad cōtraria repellēda sufficiens. Vergil. —Sed duris genuit te cautibus horrens Caucasus. Per trāslationē capitur modo pro patiēte ac tolerāte laborū. Idem: Scipiadus duos bello— Et, —Gens dura & aspera cultu. Modo pro aspero & nocente. Idem: Aut durum tinea genus— Modo pro crudeli, quoniam nulla humanitate mollescit. ut apud eundem:

Quid iuuenis, magnū cui uersat in osibus ignē Durus amor.

D Y A S, Latine dualitas. duo, duo.

Dynastes, dominus regni, potens, optimas. ἀπὸ τοῦ δυνασθῆναι, ut hi qui magistratus gerūt, & iudicijs præsent. Scribit Strab. reges Dynastas uocari, propterea quod plurimū possunt, polentq; & populos quō uelint, aut ui, aut persuasione pducāt. Cice. ad Atti. Erit nebulo iste cum istis dynastis in gratia.

Dynastia, uis, potentatus.

Dyrrachium, fuit ciuitas in Epeiro, quæ prius Epidamnus uocabatur, de qua Lucan. in principio. —Dyrrachij rapinadas tendit ad arces.

Dicta Dyrrachium, à nomine Dyrrachij, qui portū urbi adiecit: uide in dictione Epidamnus.

Dys, præpositio Græca, quæ in compositione malum uel difficile, aut impossibile significat.

Dyscolia, difficultas.

Dyscolus, penultima correpta. difficilis, malus, uel, siue perniciosus. ex δύς, καὶ κολῶμαι. iubeo. ita ut Dyscolus dicatur, cui difficulter iubetur.

Dysenteria, dici potest intestinorum exulceratio. ex δύς, quod malum denotat, & ἔντερων, intestinū. Et Latine tormina auctore Celso dicuntur: uide in dictione Tormina.

Dyspepsia, difficilis & ægra concoctio. πένψω, concoquo.

Dysphilus, pen. correpta. quasi malus amicus. Iuuen.

Non est Romano cuiquam locus, hic ubi regnat Protogenes aliquis uel dysphilus.

Dyspnea, spirandi difficultas. Docet Hippocrates in Aphorismis, in senectute strangurias, dyspneas, dysurias, cacesias esse frequentes.

Dysuria, & Stranguria, difficultas urinae dicitur. quæ (ut Galenus inquit) fit ex uiscæ passionibus, urinā suppressens: quod quidē sine calculis & inflammatione nō potest accidere. Hoc Cato significat quum ait: Quibus ægre lotium it.

Et Ex, præpositiones sunt, quæ & separantur & componuntur. Separatæ, modo temporales sunt. ut, Ex illo celebratus honos. Modo locales. ut, E cælo. Modo ponuntur pro a, uel ab. ut, Audiui à patre meo. Modo significant pro uel ad. ut, Ex dignitate, ex usu, ex uilitate. hoc est, pro

dignitate, uel ad dignitatem. E repub. pro repub. Modo secundum. ut, Ex Platonis sententia. id est, secundum Platonis sententiam siue pro Platonis sententia. Modo in. Cice. E rebus laborabat. id est, morbum patiebatur in rebus. Composita quandoque priuationem indicant. ut Elinguis, Exanquis. Quandoque uehementiam uel perfectionem. ut Eludo, Exoro. Quandoque Extra. ut Educo, Excludo. Componitur autē E cū b, ut Ebibo. d, ut Educo. g, ut Egredior. i, ut Eijcio. l, ut Eludo. m, ut Emitto. n, ut Enitor. r, ut Erigo. u, ut Eueho. Ex uero componitur cū a, ut Exaudio. c, ut Excurro. e, ut Exeo. f, ut Efficio. o, ut Exoleo. p, ut Expello. g, ut Exquiro. s, ut Exequor. t, ut Extēdo. u, ut Exuro. Verū quādo post ex sequitur f, mutatur x, in f, ut Effundo. quū uero sequitur x, abijcitur s, ut Exequor, & Exicco. in alijs integra manet.

Eantes, nomen proprium historici Cizyceni, qui fuit ætate qua Pygmalion in Oriente regnabat.

Ear, Latine uer, à quo Earinus, uernus.

Eatenus, penult. corr. significat usq; eò, uel ad cū modum, cui respondet Quatenus, usq; quò. Sueton. in Tyber. Ac primo eatenus interueniebat nequid perperam fieret.

E A N T E B.

E Beati, dicuntur qui felicitate aliqua reciderunt. Cc.

Ebenus, uel Ebēnum, pen. corr. nomē Græcū, & Arabicanus dicitur. lignū nigrum est, solidū, pulchrū, aptumq; oculis medicinis. Hæc arbor nascitur in India, quæ cæsa durefcit in lapidē, utiturq; odore iucundo. Verg. lib. 2. Geor. —Sola India nigrum Fert ebenum, Aetius Amelinus ita scribit. Εβενος ἔβλον ἐστὶ τὸ ξυρὸν ἀναλυόμενον εὐπικνὸς καὶ λεπτομερὴς ἐστὶ δυνάμεως, ὅθεν καὶ τὰ τοῦ σώματος ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν φύσιν, τὰς τε ἀλλὰς ὀφθαλμικὰς μὲν δυνάμεις. id est, Ebe-nus lignum est tenuis substantiæ & abstergetis uirtutis, unde oculorum caliginem discutere creditur, & alijs oculorum medicamentis miscetur.

Ebeo, beatitudine priuo, cuius passium est Ebeor. Cc.

Eboratus, a, um, quod extrinsecus ex ebore est: quod & Eburatum dicitur. Plaut. in Persa. Lectos eburatos, auratos,

Eboreus, a, um, ab Ebor fit: sicut à Marmor, Marmoreus. Eburneus uerò, & Eburnus ab Ebur. & significat quod est ex solido ebore. Quintil. lib. 6. Quum in triumpho Cæsaris eborea oppida essent translata.

Ebosus, insula est inter Ophiussam, & Pythiusam insulas, cuius terra serpentes fugat, omnium uenenosorum animalium expers, eadem cuniculos gignit, populantes messes, duarum propinquarum insularum, quas nostri Balears uocant. Vocatur & hæc insula Ebusus, de qua infra. Cc.

Ebrio, as, ebrium facio. unde & inebrio, uerba actiua. Hieron. lib. 2. Regum: Et inebriauit cum. Plautus in Aul. Homo ebrius somno sanari solet. Aliquando Ebriari, seu inebriari sumitur pro impleri, seu quasi satiari: ut apud Apostolum: Nolite inebriari uino in quo est luxuria.

Ebriulo, as, pen. corr. ebrium facio. Sunt tamen qui hæc aspirant, ab hauriendo potu illa deducentes.

Ebrius, & Ebria, à bria quod est uas uinariū. Est enim Ebrius qui nimio potu alienatus est mente. cuius contrariū est Sobrius,

Sobrius, quasi sine ebrietate, q̄ in cibo & potu temperans est, & qui nō est actū ebrius: unde Non sobrius, pro ebrio sumitur. Mart. Et nō sobria uerba subnotasti. Hinc Ebrietas, quam Cato dicebat nihil aliud esse, quā insanīā uolūtariam. Interdum Ebrius ponitur pro pleno & abundanti. Plautus: Facite mihi coena ut ebria sit. id est, abundans & opipare parata. Ebriosus, qui sēpe fit ebrius. à quo Ebriositas. Huius cōtrariū est Sobriosus, sobrietatis affectator, quo usus est Cyprianus. Inter ebrium & ebriosum hoc interest. nam potest qui Ebrius est tum primum esse, nec habere hoc uitium. & qui Ebriosus est, sēpe extra ebrietatē esse. sic ebrietas ab ebriositate seiungitur, quōd alterum affectionis sit, alterum habitus.

Ebron, quere Hebron.

Ebudes, insulae sunt quinque numero, in Oceano Britannico, angusto freto diuisae, cuius incolae (ut scribit Solinus) lacte solo & piscibus uitam agunt.

Ebuleus, Iouis & Proserpinae filius.

Ebullo, as, erumpo, crepo. tractū à bulla, quae aestiuo tempore ex aqua & pluuia fingitur in speciem pilae, & facile rumipitur. Pers. -O si Ebullet parui praeclarum funus.

Ebulum, herba est faciens baccas in similitudinem sambuci. Colum. lib. 2. Sed citra hoc experimentum, multa sunt, quae & dulcem terram, & frumentis habilem significant, ut iuncus & calamus, grānen & trifolium, ebulum, rubi, pruni syluestres, & alia complura. Idem: Et rutilas ebuli creat uuida baccas. Legitur & Ebulus.

Ebur, & **Ebor**, utroque modo dicitur, pro elephanti dente, quasi è barrho. id est, elephanto. Horatius: Quid tibi uis mulier nigris dignissima barrhis.

Eburneus, a, um, quod est ex ebure, aut quod instar eboris album est. ut eburnea facies. Ouid. lib. 3. Metamor. Impubesq; genas & eburnea colla decusq;.

Græce ἐβουρνέος.

Eburnus, a, um, idem quod eburneus. Tibullus: Hanc primum ueniens plectro modulatus eburno. Luc. lib. 2. Legitimēq; faces gradibusq; accliuus eburnis.

Eburones, populi Galliae, qui per fraudem multos ex Caesaris exercitu trucidarunt.

Ebusus, insulae Ibericae, quae cuniculos nō habet. Pomponius: Ebusus animalium quae nocent, adeo expers, ut ne ea quidem quae de agrestibus mitia sunt generet, aut inuenta sustineat.

E A N T E C.

Ecardia, siue Ecardiste, gemma quae nigri cordis speciem ostendit, quamquam aliud genus eius uiridi colore, similitudinem cordis praeferat. Cc.

Ecbasis, pen. corr. Latine dici potest excursus. nā componitur ab ἐκ & βᾶσις, ἡ ἐκ τῆς βᾶσις, qd' est egressus, ut Ver. lib. 1. Georg. describens tempestatem praecauendā à rusticis.

Ecbatana, numero plurali, pen. corr. metropolis est Mediae, uel ut quidā existimāt, regionis magnae nomen. Strabo lib. 11. Media in duas partes diuisa, quarū alteram maiorem uocant, cuius metropolis fuit Ecbatana ciuitas, & Medici imperij caput, nunc etiā Parthi regia utuntur. Haec hebraice **הכחלני** dicitur. 1. Esdr. 6. Est & Ecbatana urbs in Syria, quae Epiphania quandoque uocata fuit, ac per g, etiam scribi posse quidam testantur, Egbatana. Alij Ecbatam adpellāt. quā Plinius à Seleuco rege, conditam scribit à Cassijs portis per uiginti milia passuum distantem.

Ecce, aduerbium demonstrandi, quod apud Vergiliū aliquid repentinum, insperatumq; significat. ut, Ecce autem gemini, à Tenedo tranquilla per alta Horresco refrens. Scribit Asconius etiā hoc propriū esse

Ciceronis, ut in rebus improuisis hac particula utatur, quum apud alios interdum in rebus laetis usurpetur. Ouidius:

Ecce Corinna uenit. & modo accus. modo nomin. iungitur. **Eccere**, pen. corr. insiurandum est, ac si dicatur per Cererem, ut acastor, adepol. Alij Eccere accipiunt pro ecce.

Ecclesia, Latine coetus, concilium, concio, congregatio. ut in Psal. Odiui ecclesiam malignantiū, & cum impijs nō sedebo. In Decretis Canonicis sumitur quandoq; pro fidelium omnium congregatione. Sic dicimus Christum esse caput ecclesiae.

Ecclesiastes, concionator.

Eccubi, per duplex cc, & pen. cor. cōponitur ex ecce & ubi.

Eccum, **Eccam**, **Eccos**, **Eccas**, quasi ecce eū, ecce cam, ecce eos, ecce eas. Sic Ellum, ecce illū. Ellam, ecce illā. Ita ponit Donatus. Teren. in An. Eccū uideo. Alij exponūt Eccum, ecce hic, subintellige uirū de quo agebamus. Eccam, ecce hic, subintellige feminam de qua agebamus. Ellum, ecce illic, scilicet uirum, resoluendo per aduerbia, non per nomina. ut apud eundem. Eccum me. quod non licet exponi, ecce eum me.

Ecechirian, Graeci inducias uocant.

Echemythia, ab ἐχέμυθος, Latine taciturnitas.

Echeneis, genus pisciculi, quē ferunt per aquā sistere nauem, quamuis immensam, & uelo, & remis cōcitatum ne possit iter institutum peragere. πρὸ τοῦ ἔχω, habeo, teneo. & ναῦς, nauis: siue ab ἐχέμυθος, haeco. ναῦς, nauis, quod nauem teneat, uel nauibus tabulamentis adherēs remorari compellat. Plinius lib. 9. Est paruis admodum piscis assuetus petris, echeneis adpellatus. hoc carinis adherente, naues tardius ire creduntur, inde nomine imposito. Ob quam rem à Graecis ἐχίνος dicitur, à nostris Remora à morando, Remiligoq; nominatur. Luc. lib. 6. Non puppim retinens Euro tendente rudentes

In medijs echeneis aquis. Ambrosi. Alios in exiguo corpore tantum ualiditatis assumere, ut maximus nauium plenis currentes uelis, in medijs fluctibus sistant, sicut breuis pisciculus echeneis, tanta facilitate memoratur nauem ingentem stauere, ut quasi radicatum mari haerere uideas, nec moueri. Aliquando enim immobilem seruat. Ferunt hunc piscem fluxum grauidarum utero sistere, partusq; ad puerperium continere.

Echidna, Latine hydra, ea potissimum quae ab Hercule interfecta est. Ouidius lib. 3. Fastrorum:

Sanguine centauri Lerneae sanguis echidnae

Mistus ad auxilium tempora nulla dabat.

Vide in dictione Excetra.

Echinades, pen. corr. insulae sunt Herodoto teste in Maleaco mari, ex opposito ad ostium Acheloi. de quibus Lucanus:

-Craesis oblimat echinades undis.

Seneca in Troade declinat Echinae. penult. prod.

Quolibet uento faciles echinae.

Echinometra, echinorum genus, quorum spinae longissimae, caetera minime, nec omnibus idem rufus & uitreus color. Cc.

Echinus, pen. prod. tegmen spinosum, quo seruatur castanea. uulgò Ricium uocāt: unde castanea echinata. Plin. Nuces uocamus & castaneas, quamquam accommodatiores glandium generi, armatū his echinato cortice uallum est. Ab huius tegminis similitudine, dictus est Echinus piscis quidam, quem Plin. scribit esse cancrorum genus, in quibus spinae pro pedibus sunt, ingredi huic est in orbem uolui. Graeci ἐχίνος, hirtum uocant. Mart. Iste licet digitos testudine pungat acuta,

Cortice deposito mollis echinus erit.

Saxa petit, inter quae se locat ne à fluctibus iactetur. De hoc Ambrosius lib. Hexa. sic scribit. Echinus animal exiguum, uile ac despicabile, maritimum loquor, plerumq; index futurae tempestatis, aut tranquillitatis nūcius solet esse nauigantibus. Deniq;

A 3 quum

quā procellam uentorū præsenserit, calculū ualidum arripit, eumq; uelut saburrā uehit, & tanq̃ anchorā trahit, ne excutatur fluctibus, itaq; nō suis se librat uiribus, sed alieno stabilitur & regitur pōdere. Quo indicio nauē uelut signū futuræ pturbationis capeſſunt, & sibi præcauēt, ne eos imparatos turbo improuisus inueniat. Hic alio noīe à Latinis Erinaceus dictus est. Est & Echinus apud Græcos terreſtre animal, cui est apud nostros hericio nomē, qđ ipsum ab herēdo deductū est: & æque spinis hirsutus est atq; maritimus echinus. de quo Ambr. co. lib. Echinus iste terreus quē uulgō hericiū uocat, si qđ insidiarū præsenserit, spinis suis clauditur, atq; in sua arma se colligit. Præterea Echinus genus uasis ænei est, i quo calices lauātur, quā alij ampullā dicūt esse uitreā. Hor. i Sermo. Pocula cum cyatho duo sustinet, astat echinus. Et Echinus, ini, et Echinūtis. ciuitas fuit, de qua Ci. in Arato. Dicitur excelsis errans in collibus amens Quos tenet Aegeo defixa in gurgite Echinus. Hoc etiam nomīne dicta est alia ciuitas in Phthiotide in faucibus Sperchij amnis, ut inquit Plin. unā cum Ptolemæo. Echion, medicamentum quoddam, dictum à uiperā quā Græci echin nominant, Echioni, dicti sunt Thebani, à rege Echione, qui fuit unus ex quinque iuuantibus Cadmum ædificare Thebas. Echites, lapilli species, uiperæ similis colore uiridi subobscurus. Cornucopia. Echnephias, procella est, quum nubes rupta, & in prouum soluta fuerit. Cornucopia. Echo, soni uel uocis percussio. Græcè ἠχώ, sons, & ἠχώ, resono. Ouid. lib. 3. Metamor. Planxerunt Dryades plangentibus affonat echo. Fit enim in conuallibus & locis cōcameratis, ubi scinditur resultans aer, in quibus acceptæ uoces, numerosiore percussu multiplicantur: nomenq; Echo eiusmodi uoci, à Græcis datū est, ut Plin. lib. 30. scribit, quoniam nō est uagandi liberrimus campus: sed obiectū reflectitur. Quæ caussa etiam multis uocibus, multis in locis reciprocis facit. sicut in urbe Cyzico turres septem acceptas uoces multiplicant. Et Olympiæ porticus fuit, quam Heptaphonon adpellant, quoniam septies eadē uox redditur. In hanc sententiam ait Lucretius: Sex etiam ac septem loco uidi reddere uoces, Vnam cum iacres: ita colles collibus ipsi Verba repulsantes iterabant uerba referri. Hæc Echo à Latinis dicitur imago. Vale. Flac. lib. 3. Argo. Rursus Hylan & rursus Hylan per longa reclamat Auiā, responsant syluæ & uaga certat imago. Horat. Quem Deum cuius recinit iocosa Nomen imago. Vbi Porphy. exposuit quod Imago dicitur quasi imitatio. Scribit Ouidius lib. 3. Metamor. Echo Nympham fuisse, restitit scq; ei uocem solum & ossa, ossaq; lapidis traxisse figuram. Echos, ἠχῆς etiam Græci uocat argutis ualles ab ἠχώ, ut inquit Columella lib. 10. Eclegma, atis. Latine linctum dicimus, frequentissimū medicis omnibus. Sunt enim Eclegmata, quæ sunt lingendi gratia, nō edendi neq; deuoradi. hoc est, quū aliquid in ore tenentes, paulatim distillando sorbemus. ἑκλεγμα ἑκ τῶν λεγµένων ἵνα λέγῃται. id est, ab ex & λέγω, quod est lingo, fiunt eclegmata. Elephron, unus ex Nestoris filijs. Cc. Eclipsis, Latine defectio. Eclipticus, defectiuus. ἐκλείπω, deficio. Ecloga, electio, explanatio, ab ἐκλέγω, quod est eligo. unde & exceptus dicitur, sicut testatur Euseb. lib. de eccl. historia. neq; sermonem de capris significat, tunc enim Ecloga dicitur.

Econas, uocant imagines ex membris aliquorum similitudine expressas, inquit Plin. lib. 24. unde & Econcula diminutiū. Suetonius in Nero. Pro summo (inquit) numine, tribusq; in die sacrificijs colere persecrauit econculam puellarem. Dicitur etiam Icona, & Iconcula.

Econtrario, significat è diuerso contra. Cc.

Ecphrasis, est mera puraq; enarratio.

Ecquando, id est, nunquādo, uel sin aliqñ, & aliquo tēpore.

Ecquis, ex en, pro ecce, & quis, ubi n, ratione q, sequētis mutatur in c. Ex quo ostenditur eandem uim habere c, & q, & significat nunquis, nam particula En, iuncta dictionibus incipientibus à q, interrogatiue positis, significat an, uel ne, uel num. ut Ecquid? nonne? nunquid? Terent. in Eun. Ecquid nos amas de fidicina istac? id est, aliquantulum me amas propter fidicinam? Ouid. lib. 2. Fastorum.

Ecquid in officio thorū est socialis, & ecquid

Coniugibus nostris mutua cura sumus?

Ecstasis, Latine stupor. Græcè ἔκστασις. Augustinus in Psal. interpretatōne. Ecstasis excessum mentis significat, quæ fit uel pauore, uel aliqua reuelatione: in qua omnes sancti fuerunt, quibus arcana Dei, mundum istum excedentia, reuelata sunt, ita ut de eorum memoria laberentur interna.

Ecstasis, dici potest productio. Figura est, qua syllaba naturaliter correpta, producitur. ab ἐκτίω produco. Dicitur à nonnullis Extasis. ut, Italiam fato profugus.

Ecthipsis, Latine elisio. Cæsura est quam, cum uocali cliditur. ab aliquibus Elepsis. à Quintiliano Detractio transferatur. ἀπό τῆς ἐκ τῆς θλίψεως.

Ectrapeli, quasi horrentes, & auersati communem & usitatam naturæ modum.

Ecotropium, dicitur quū inferior palpebra parū sursum attolitur, sed pendens hiat, nec cum superiore committitur. Lago-phthalmos uerō, quum superior palpebra non descendit.

Ecypa, dicuntur opera, quæ ex ipsis typis formata sunt. Cc.

Eculeus, uide in dictione Equuleus.

Ecyræ, pe. cor. socrus Latine dicitur. unde Terētij fabula. Similiter ἐκυρῆ, socer. pater uiri. Sūt tamē qui hoc nomē aspirēt.

E A N T E D.

Edax, accipitur pro uorace, cōsumptore. à quo Edacitas pro ingluuie. Terē. Alere nolunt hominem edacem.

Edeatræ, dicti sunt qui præsunt regijs epulis.

Eden, interpretatur uoluptas.

Ede nasturcium, prouerbiū ad excitandum torporē, quod pēinde est ac si diceremus, expergiscere. Cc.

Edentatus, dentibus priuatus, & Edentare edentulum facere, excussis dentibus. Plaut. in Rud. Nimis uelim improbiſſimo homini malis edentaurint.

Edentulus, qui sine dentibus est.

Ederam, ab edendo dictam uolunt. quod parietes edat, quāuis alij ab herendo potius dictam uelint, licet primam correptam habeat, quod hæreat semper & sequatur quicquid proximum est. Est enim arbor omnibus inimica satis, sepulchra ac muros rumpens, serpentium frigori gratissima. Cc.

Edeſſa, nomen ciuitatis, quo significatur aquarū impetus. Hinc Edeſſenses populi. Strabo: Trans Euphratem est Bambyce, quam Edeſſam & Hierapolim uocant, in qua Atergatiſſam Syriam Deam colunt.

Edico, edicis. pen. prod. significat iubeo, pronuncio, decerno. & est proprie magistratuū. unde Edicta, quæ sunt cōsulum, prætorum, & ædilum literæ, quibus aliquid imperatur. Mandare, est gerendū aliquid assequendumq; cōmittere. Præcipere, magistrorum seu magistratum, & superiorum. Iubere, frequenter

ferre facio. Statius li. Achil. — Et raptū sup̄ Mars efferrat aurū. Hieron. in Daniele deponēti usus est, quū inquit. Quū appropinquasset prope arctem, efferratus est in eū. Efferrare etiā est, qd' uernacula lingua dicimus Insalutichire. Liu. lib. 2. Obsita erat squalore uestis, fœdior corporis habitus, pallore ac macie perempti. Ad hæc pmissa barba, capilli efferrauerant speciem oris. Lactan. lib. 3. Nam si homo ad spectū alterius hominis efferraretur, quod facere uidemus animantes, quorum natura solius æga est, nulla esset hominum societas. Efferrare, quoq; ferarum imagines effingere.

Efficax, dicitur quod ad agendum aliquid uim habet, ac maxime conducit. hinc Efficacia, quæ est uis.

Efficio, is, penultima correpta, perfectionem denotat. Terent. in And. Quid est quod mea ars efficere hoc possit amplius. Inde Efficius, & Efficentia.

Effigies, signum est ad alterius uiam similitudinē, uel ad ueritatis imaginem fictum, tam in picturis, quam in sculpturis. Ponitur & quandoq; pro aspectu. dicitur etiā Effigia. Plaut. in Ru. Veneris effigies hæc quidem est.

Effigio, as, ad effigiē formo. Augu. lib. 7. de Ciu. Dei: Quid sunt idōla, nisi quod oculos habet & nō uidebunt, tale de materijs, licet a fabro effigiatis, tamen uita sensuq; carentibus dicendum fuit. Ineffigius autē, qui non habet aliquam formā.

Effilatum, uide in dictione Filo.

Effingo, gis, ualde fingo. Ex enim auget: uel quasi naturalia formo, & ad alterius formā fingo, & qualē uolo fingendo formā represento. Quint. Nam mihi uidetur M. Tullius quū se totum ad imitationē Græcorum contulisset, effinxisse uim Demosthenis, copiam Platonis, iucunditatem Isocratis.

Efflagito, as, cum clamore, seu cum magna instantia flagito. Verg. Ille simul fugiens Rutulos simul increpat omnis, Nomine queng; uocans notumq; efflagitat ensē. Quintil. ad Trypho. Efflagitasti quotidiano conuicio, ut liberos de institutione oratoria scripseram, iam emittere inciperem. Tamen à flamma componitur.

Efflictum, aduerbium. significat ualde. Plaut. in Pe. Earū hic adolescens alteram efflictum petit.

Efflo, as, extra flo, spiro. Varr. lib. 1. de Re Ru. Præterea q. ab Sole toto die illustratur, salubrior est, quod & bestiole si quæ propē nascuntur aut inferuntur aut efflantur, aut aritudinem cito percunt. Inde Efflare animam dicimus. Sucto. Priusquam efflaret animam, pro mortuo deserui iussit.

Effloreo, es, à quo Effloresco. uide in dictione Desfloreo.

Effluo, extra fluo, effundor. Lactan. lib. 1. Sine igitur à Meliseo (sicut Didymus tradidit) colēdorū Deorū ritus effluxit.

Effodio, is, penult. prod. extrafodio. Plautus in Curc. Esterquilinio effossa tua illic præda est.

Effœmino, as, penult. corr. in muliebrem molliciem atq; lasciuam conuerto. Sal. Ea quasi uenenis malis imbuta corpus animuq; uirilem effœminat. Cicero lib. 1. Tuscul. Cogitationibus molestissimis effœminamur. Vnde & Effœminati molles & lasciui dicuntur.

Effœta, cum œ diphth. accipitur quæ fœtū emisit. unde illud Colu. lib. 8. Primus effœta partus amouendus est, quoniā tyruncula, nec recte nutrit. Item sumitur Effœtus, pro fœtu qui emissus est. Idem li. 9. Pullos oportet singulos, ut quisq; natus sit tollere, sed uno die in cubili sine cū matre, & aqua, cibosq; abstinere, dum omnis excludant. Postero die quū grex fuerit effœtus, hoc modo deponatur. Effœta quoque dicitur, quæ nō amplius parit, quasi frequenti partu lassata. Plin. Est autē tanta gallinis fœcunditas, ut aliquæ & sexagena pariant oua, aliquæ quotidie, aliquæ bis die, aliquæ intantū, ut effœta

moriantur. Hinc Effœtus, fœtu destitutus, eneruatus, exhaustus, & lassatus. à similitudine mulierum, quas partus debiles reddit. Vergilius. — Frigentq; effœta in corpore uires. Similiter effœtam tellurem dicimus. ut idem lib. Georgic.

Effœtos cinerem immundum iactare per agros.

Vbi Serui. Continua fertilitate laceros, sicuti etiam frequenti partu effœta dicitur mulier. Columella in præf. Quod existiment ubertate nimia, prioris aui defatigatum & effœtum solum, nequire pristina benignitate præbere mortalibus alimentum. Cicero in Cato. Libidiosa & intemperans adolescentia effœtum corpus tradit senectui. id est, debile & infirmum, quia uacuum uiribus & eneruatum.

Effrenus, uide in dictione Frenum.

Effugio, is, penult. corr. extra fugio, euado. unde Effugium, & Effugia, æ. uide in dictione Fugio.

Effundo, is, extra spargo. Lactan. lib. 1. Nā præter uerborū licentiā, quibus obscœntas omnis effunditur. Plaut. Totumq; effudit fidelī. id est, sparsit quicquid in fidelia erat. Per trāslationem Effundere, ponitur pro cōsumere. Cic. lib. 2. Offic. Multi patrimonia effuderunt inconsulte largiendo. Quandoq; pro emittere. Vergil. — Ruuntq; effusi carcere currus. Quandoq; pro prosterne, profligare. Sall. Effuso ac profligato peditatu, paulatim retrocedere cœperunt.

Effutio, is, pen. prod. inepte & inconsulte eloquor, euacuo. Translatio à uase futili: quod patulo ore, fundo acuto, instabile nihil in se cōtineat. Et ipse Futilis dicitur, qui nihil intra se continet: & semper inanis est. Horatius:

Effutire leueis indigna tragœdia uersus.

Varr. Euax uerbum nihil significat, sed effutitū naturaliter est. Nonius Effutire exponit pro dicere, cum mendacio. adducitq; Cicronem lib. 5. Tuscul. ubi sic ait. Nec hoc sic agit, ut ex tempore quasi effutire uideatur.

E A N T E G.

Egestas, oppidum in Hispania citeriore, unde sunt Egestani.

Egelidor, penult. correp. regelor, geluq; dissoluor. Sidonius. Egelidarentur fibræ glaciales.

Egēus, penult. prod. qui aliquid habet, & aliquo indiget. Pauper, qui nihil habet. Inops, sine ope.

Egeo, es, egui, alicuius rei necessitatē habeo. & tam genitiuo, quam datiuo iungitur. Plaut. in Asin. Quia tui abeuntis egeo. Lactan. lib. 5. Tantam esse innocentiam uim, ut nō egeat nec armis nec uiribus. Hinc componitur Indigeo. Deriuantur uero Egestas, paupertas. Egens, egentior, egentissimus. Augustin. lib. 1. Confess. Opibus egentissimo.

Egeria, Nympha cui sacrificabant prægnantes, quod eam putabant facile fœtum aluo egerere.

Egēro, is, penult. corr. si, stum. uide in dictione Gero.

Egesta, ciuitas in Sicilia, quam Aeneas condidit, & ab Acestis matre Egesta, eam nominauit: quæ postea Segesta nominata est. Fuit & Egesta nomen mulieris Troianæ, quæ Accstem genuit Crinifio fluuiio.

Egestas, paupertas. hæc aiunt Herebi & Noctis filiæ, nō eam quā plurimi arbitrantur, scilicet opportunis carere, quā uiri fortes tolerantia superauere, ut in arenis Libycis Cato: sed eam potius, cui abundātes, falso iudicio tracti, succumbunt. ut auri custos Midas Phrygum rex, qui dum omnia quæ tangebatur, iuxta uotum uerterentur in aurum, fame peribat.

Egestosus, ab egestate formatur: sicut à sobrio Sobriosus, Cyprianus: Quū nulla fuerit opportunitas scādali ubi trāseunter quod peius est, egestosam habuerit mansionem.

Egredior, extra gradior, exeo, Lactan. lib. 2. Ille uero quum egressus

egressus effect ex arca. Dicimusq; Egredior templo, & è templo, & templum. id est, extra gradior templum: inde Egredius, & Egredio.

Egregius, a, um, excellens, quod ex toto grege eligitur. Et Egregius, eminens & præstans. Terentius in And. Forma egregia, & etate integra. Hinc contra Grammaticorum regulas, Iuuenalis formauit comparatiuum. Egregius cœnat meliusq; miserrimus. Sic Lucre.

Nam nihil egregius quàm res secernere apertas à dubijs. Egregie, aduerbium, excellenter, quâuis etiam usurpetur pro ualde nimis: ut apud Terent. in And. Horum ille nihil egregie præter cetera studebat.

Egurgito, as, penultima corr. significat exhaurio. Plautus in Epidi. Atque egurgitem domo prorsus.

E A N T E H, I.

Ehò, interiectio est ad se uocantis, uel nutus est intentione deposcentis, eius in quo uult loqui. Terentius in And. Ehò dum ad me. Aliàs interiectio admirantis, ut apud eundem: Ehò, an tu te intellexisti hoc asimularier?

Ei, datiuus ab is, ea, id, aliquando habet qualitatis uim. Terent. in Andria: Ei ne ego ut aduerferi hoc est tali, tam bono. In metro plerumq; monosyllaba dictio est, sicut cui & huic: licet quandoq; etiã duarum syllabarum reperiatur: ubi e, modo corripitur, modo producitur. Iuuen. — Iuuenes hortantur ut illam Ire uiam pergant, & eidem incumbere sectæ. Lucre. lib. 6. Scilicet & fluuius qui usus maximus ei.

Eia, modo adhortantis est, modo corripientis. ἔλαβε εἰς τὸ πῦρ id est, Græcè eia, & uerbum à sino.

Eicio, is, extra iacio, excludo. Vergilius: Nec non Tarquinius eiectum Porfena iubeat Accipere. Quandoq; extendo. Idem: — Eiectoq; incumbit cernuus armo. Eiectum quoq; pro naufrago idem posuit. — Eiectum littore egentem Excepi. Hinc eieciuius, a, um. Plinius: Vulua eiecto partu melior, quàm edito. Eiectiua uocatur illa, hæc Porcaria.

Eiulare, est uoce in altum sublata plorare, à quo Eiulatio, & Eiulatus, dicitur ploratus rationis expers. estq; uerbum fœditium. Cornucopiæ.

Eiurare, est extra ius facere: quæadmodum Exaugurare, extra augurium facere. Val. lib. 2. Ignominiosa consulum ciuratione.

Eiusmodi, & Eiuscemodi, pnomina, siue nomina, ex se inuicè cõposita genitiui casus, omnibus alijs figurate adiuncta.

E A N T E L.

Elabor, pen. prod. extrâ labor, effugio, eo modo quo lubricus anguis, aut anguilla manu comprehensa lapsu fugit. Vergil. Ecce autem lapsus Pyrrhi de cæde Polytes.

Plautus in Cap. Ea species elapsa est. id est, effugit. Hieronymus in prol. 10b: Ut si uelis anguillam, aut murenulam strictis tenere manibus, quantò fortius presseris, tantò citius elabitur. Cicero per translationem. Hic fratre suo censore qui proximus ante me fuerat, elapsus est. hoc est, accusatorum ueluti pressantium manus effugit.

Elaboro, as, uide in dictione Laboro.

Elacatena, genus falsaneti piscis. de quo Colum. lib. 9. Scomberi, carchari, elacatenaq; uentriculos, & ne singula enumerem, falsamentorum omnium purgantia.

Elæa, ciuitatis nomen, à qua Elaiticus sinus dictus est: de qua Plinius lib. 5. Haud procul Elæa in littore diximus Pergamena uocatur.

Ελαιον, Elæon. Græci oleum uocant. Ex quo componitur Elæomeli, oleum est in Syria sponte ex ipsis oleis manans, sapore melleo: alium molli, bilem detrahit. Cc.

Elam, עֵלָם, filius Sem. Genesis 10. & filius Sefac, 1. Paral. 8. Est & nomen regionis, aliàs Media, siue Bactriana dicta. À quo Elamitæ.

Elaphebolion, dicitur mensis Februarius.

Elaphoboscus, herba est ferulacea, geniculata, digiti crassitudine, semine corymbis, dependētibz folijs olusatris, cõmendata in cibis, cõtrâ serpentium omniumq; aculeatorum ictus. Cc.

Elaphos, penultima corr. Latine ceruus.

Elaps, serpens.

Elatus, pen. prod. excelsus, eminens, superbus. ab effero, fers.

Elea, ciuitas Lucaniæ, quam quidam Helan, à fonte nominauerunt. Alij à palude dictam opinantur, quæ Græcè ἑλεῖν dicitur.

Eleatae, populi Eleam habitantes dicti sunt, inter quos Parmenides philosophus & Zeno, Pythagorici ambo, per quos Eleam institutis, legibusq; bene formatam fuisse autumat Strab. lib. 6.

Electio, est recta adprobatio.

Electio, as, frequentatiuum formatum ab electum supino. Plaut. in Afi. Ibo aduersum atq; electabo, quicquid illud sit. hoc est, mulcebo, & bono modo sæpe foras exire faciam.

Electridas, nonnulli dicunt esse in Britannia arbores electrum emittentes. Alij dicunt insulas esse in mari Adriatico, ad quas Padus dilaberetur. quod falsum esse manifestum est. Cc.

Electra, teste Hesiodo, Nympha Oceani & Tethios filia, uxorq; Atlantis, cuius filia quædam etiam Electra dicta fuit, quæ Ioui Dardanum peperit, dicente Verg. lib. 8.

Dardanus Iliacæ primus pater urbis & autor, Electra ut Graij perhibent Atlantide cretus. Et subdit:

— Electram maximus Atlas

Edidit æthereos humero qui sustinet orbis.

Alia fuit Electra Orestis soror.

Electrum, gummi siue lachryma, succus ue ex arboribus pinei generis profluens, quod à Latinis succinum dicitur. Nasctur (ut inquit Plinius) in exoticis insulis, sub metalli specie, & gleffum dicitur à Germanis, à Latinis succinū. Hinc Electri-feras insulas gleffarias à cuius coloris similitudine puto eam misturam electrum dici, quæ ex parte quadam auri & argenti conficitur, dicente Plin. lib. 34. Aurum in quo quinta argenti portio est, electrum uocatur.

Electryon, Amphitryonis frater, & filius Alcai.

Eleemosyna, munus quod inopi datur, ab ἐλεῖν, quod miseratione significat, Quod nomē apud gentiles raro legitur, quū apud Christianos frequētissimū inueniatur. Spartianus de Cæsaracalla. Non tenax in largitione, non lentus in eleemosynam.

Elegans, penult. corr. nomen est, non participium, ab eligo. ut Cicero de optimo dicēdi genere, innuere uidetur, quū inquit. Nam si ut in epularum adparatu magnificētia recedens, nō se parcum solum, sed etiam elegantē uideri uolet, eliget quibus utatur. Sunt enim plerumq; aptæ huius ipsius oratoris de quo loquor parsimonia. Est igitur Elegans, idem quod cultus, ornatus, politus, quasi qui eligere sciat, aut qui ipse sibi sit eligendus. Terentius: Rem elegantē narraas. Gellius: Elegans homo non dicebatur cum laude: sed id ferē uerbū ad eraticum M. Cætonis, uitij, non laudis fuit. Cato libro de moribus. Auaritiam omnia uitia habere putabant: sumptuosus, cupidus, elegans, uitiōsus, irritus qui habebatur, is laudabatur.

Elegantia, dicta est, quod sit electa & separata à uulgari opinione, & accipitur pro cultu & ornatu, quæ tamen apud ueteres nō ad ingenij opera, sed duntaxat ad nimis amœnum lautumq; cultum ac uictum adplicabatur: nec sine uitio erat. nunc Elegans, solū laudando dicitur: ut, elegās oratio. Est & Elegan

Elegantia orationis pars, quæ facit ut unumquodque uerbum pure, aperteq; dici uideatur. Huius duæ sunt partes, latinitas et explanatio. Latinitas, quæ sermonem purum seruat ab omni uitio. Explanatio est, quæ reddit apertam et dilucidam orationem. Ea duabus rebus comparatur, scilicet ut uisus uerbis utamur, et proprijs. Visitata sunt, quæ uersantur in consuetudine quotidiana. Propria sunt, quæ eius rei de qua loquimur uerba sunt, aut esse possunt.

Elegia, penult. prod. siue **Elegeia**, miserabilis uel misera, ab ἔλεω, misercor, ἔλεος, miseria: unde Elegi uersus, dicti sunt quod ad fistulam luctus cantari soliti erant, aut quod his miserabiles hominum erumne, et amoris querimonie decantantur. Romani id genus carminis, quod cum lamentatione adcanitur mortuis, Nenia nuncupant: unde tractum ut epitaphia quoq; defunctorum elegis uersibus scribantur. Ouidius:

Flebilis indignos elegeia solue capillos,

Ah nimis ex uero nunc tibi nomen erit.

Dicitur Elegiū metriū, et Elegia, p diminutionē Elegidion. Persi. Non si qua elegidia crudi Diſtarunt proceres.

Penultima huius nominis elegia, a poetis longa pſertur. Mar.

Detineat cultis aut elegia comis. Ouid. lib. de Remed.

Blanda pharetratos elegeia cātat amores. Sta. uero lib. x. Syllu. Quas inter multum petulans elegeia propinquat.

Huius metri princeps fuit Callimachus. Secundus Philetas. ab Elegus fit Elegiacus, a, um. Elegiographus, q elegiā scribit.

Elei, pen. prod. populi in Peloponesso, clarissimi propter delubrum Iouis Olympij, ludosq; Olympicos, quorum præfecturam Elei habuerūt: unde Elei equi, et Eleus carcer sepe legūtur.

Luca. —Quantum clamore iuuatur Eleus sonipes.

Eleteus, dictus est Sol. ἀπὸ τοῦ ἐλεῖν, πρὸς τὴν γῆν, hoc est, quod aeterno circa terram meatu uolui uideatur. Cc.

Elementa, sunt principia omnium rerū, a quibus sumitur incrementū, et in quæ resoluuntur. Vnde notas literarum, scriptores Elementa uocant, eo quod sint principia orationis. Nam ex dictionibus syllabæ, ex syllabis literæ sunt, ad similitudinem mundi elementorum. Sicut enim illa coeuntia, omne corpus efficiunt: sic hæ coniunctæ literalem uocem quasi corpus aliquod, componunt. Inde Elementariæ literæ, dictæ sunt primitiue. Iulius Capitol. Puer (inquit) literis elementarijs et calculo imbutus. Sic lex Moysi, et omne uetus Testamentum, Elementum dicitur ab Apostolo: quibus quasi ab elementis et religionis exordijs Deum discimus. Quomodo enim elementa (inquit Hieron.) adpellantur literæ per quas syllabas ac uerba coniungimus, et ad texendam orationem longa meditatione procedimus, Ars quoq; Musica, habet elementa sua, et Geometria ab elementis incipit linearum, et Dialectica atq; Medicina habent a στοιχεῖα suas: sic elementis ueteris testamenti ut ad Euangelicā plenitudinem ueniat, sancti uiri, eruditur infantia. A Seneca senex elementarius dicitur, quū ait lib. 5. Epist. Turpis et ridicula res est, elementarius senex. Sunt autē quatuor elementa rerum principia: Aër, ignis, terra, aqua. et omnia ex his gignuntur, alunturq; ab alendo dicta, uel potius (ut Hieron. scribit in cōmentario epistolæ ad Hebræos) Elementa, quasi eleuamēta, eo quod ex ipsis cætera originem sumant: initia uidelicet et fundamēta creaturarum. A quibusdā etiā dicuntur Elementa per i, literā, quasi fabricamenta: ab eo quod est Elimo, as, quod ex eis fabricata sint omnia. De his quatuor elementis sic scribit Amb. lib. Hexa. Est autē Terra, arida et frigida. Aqua, frigida et humida. Aër, calidus et humidus. Ignis, calidus et siccus. Et sic ibi per has iugales qualitates, singula miscentur elementa. Nam terra quū sit arida et frigida qualitatis, connectitur aque, per cognationem

qualitatis frigida. Et per aquam, aëri, quia humidus est aër. Aqua ergo, tanquā brachijs quibusdā duobus rigoris et humoris, altero terrā, altero aërem uidetur amplecti. Frigido terrā, aërem humido. Aër quoq; medius inter duo cōpugnantiæ per naturā, hoc est, inter aquam et ignem utrunq; illud elementum conciliat sibi. quia et aquis humore, et igni calore cōiungitur. Ignis quoq; quū sit calidus, et siccus, natura calore aëri cōnectitur. Siccitate autē in communionem terræ ac societatem refunditur, atq; ita sibi per hunc et chorū quendam concordia, societatisq; cōueniunt: unde et Græcè στοιχεῖα dicuntur, quæ Latine Elementa dicimus, quod sibi conueniant et concinnant. Pythagoras, cæteriq; Physici, principia quatuor elementa proposuerunt, ex quibus animalia cōstant, quæ in corporibus nostris cuidēter adparent. Carnes et ossa, terra sunt. humor et sudor, aquatici. respiratio, ex aëre. calor, ex igne. Ab elementis habemus corpus, a Deo animum. ut Victorui. inquit, quum tamen multi dissentiant.

Elenchos, Græcè reprehensio, argumentū, et idem ferè quod συλλογῆς, quasi cōprehensio, sicut Cic. ad Atticum scribit, sed Latini indicē dicunt. Etenim quomodo librorū indices et pulchritudine et uarietate colorū, et magnitudine literarum libros exornāt, et res alias sui indices: ita hi gestantiū habitū, illustrare et quasi indices eorū uidētur esse, ἀπὸ τοῦ ἐλέγχεσθαι, quod significat arguere ac patefacere, id quod solent indices ab indicando nominati. Sunt enim Elenchi, margaritæ proceriores, fastigiata longitudine. Plin. Elenchos adpellant fastigiata longitudine alabastrorū figura, in plano desidentes orbe. Iuuen. Auribus extensis magnos commisit elenchos.

Et hi quidem bini, aut terni, sceminarum auribus suspēdebantur. Item cauillatorium dictum Elenchos adpellatur: unde et pro quodam argumenti genere sumitur. Vnde Sophistici elenchi, adparentes, redargutui.

Eleo, es, maculo. Lucilius: Si hic uestimenta eleuit luto ab eo risum magnum ad cachinnum imprudens subijcit.

Eleothesium, Latine unctuariū, et sumitur pro loco in quo unctores ungere solebant corpora post lauationem.

Elephas, antis, et **Elephantus**, ti, animal notū, quāuis p ebore, hoc est, elephati dente quādoq; ponatur. Verg. li. Geo. In foribus pugnam ex auro solidoq; elephanto.

Elephanti biennio utero grauescunt, nec amplius quā semel gignunt, nec plures quā singulos. Viuiunt annos trecentos. Hos primū uidit Italia, Pirri regis bello, in Lucanis, et boues lucas nominauit. Boues a magnitudine, quoniā nostri maximā quadrupedē quā haberēt, uocarent bouē. Lucas a Lucanis. Alij Lucā quasi Libycā dictā uolūt, q, ex Aphrica huiusmodi beluæ primo fuerint in Italiā deductæ. Varro a luce lucas adpellatos existimat, q, elephanti relucebāt, ppter inauratos regios clypeos, qui in turribus his crectis cōspiciebātur. Neuius: Atq; prius locusta pariet lucam bouē. Ausoni. Vt lucas boues olim resumpto præferoces prælio fugit iuuetus Romula. Præterea Elephas ponitur pro morbo, de quo Serenus: Est elephas morbus, tristi quoq; munere dirus.

Elephantozographi, a Plutar. in Periclis uita, uocantur pictores qui ebore pingunt. ἐλεφαντίνῳ ὠρεῶσι,

Elephātia, siue **Elephātiāsis**, et **Elephas**, est ceu lepræ quoddā genus, elephantorū cuti simile, crebris summa corporis parte maculis ac tumoribus, rubore paulatim se in atrum uertēte. His nō ora tantū, atq; manus, sed suræ ac pedes inflantur: ut hinc recētorū pleriq; nō alios putēt esse elephātiacos, q̄ quibus crura sic intumescunt ut pedes elephantorū habere uideātur. Origo morbi ex atra bile, nō qdē omni, sed retorrida morbus inexpugnabilis, atq; ut cancer unius partis, sic elephas totius

phas totius corporis, quasi cæter existimatur. Cassiodorus. Cuius animalis elephanti ulcerosis uallibus exaratur, à qua transporantorum nefanda (inquit) passio nomen accepit. Plin. lib. 26. Elephantiasis non fuit in Italia ante Cn. Pompeij tempora.

Elephantiacus, qui morbum elephantie habet.

Elephantina, urbs quæ distat à Thebis Aegyptijs uiginti & octingentis stadijs.

Elephantini libri, apud priscos fuerunt, in quibus senatus consulta scribebantur: quæ ad principes pertinebant.

Elephantinus, a, um, penultima correpta, nomen possessi. ut pellis elephantina.

Elephantis, idis, nomē uiri poetæ, q̄ libellos scripsit quibus uaria genera concubitus, uariosq; concubendi modos complexus est. Martia. Nec molles elephantidis libelli.

Eleucus, fluuius qui Mediæ magnam partem irrigat.

Eleuies, purgatio. Lucil. Ut eleuiem facere per uentum uclis.

Eleuo, as, pen. corr. sursum leuo, in altū tollo. Plau. Cape dum lapidem hūc atq; eleua. Item significat aufero: unde Eleuatū, pro ablato ponitur. Itē extra leuo, minuo, extenuo, & res gestas uerbis deprimō. Traclum à re ponderosa, quæ, ut par sit eleuatur. id est, imminuitur. Liu. lib. 3. Maior (inquit) si uana nostra P. C. autoritas ad plebem est, uos eleuatis eam: quippe quia plebs senatus consultū in continuandis magistratibus soluit. Idem lib. 28. Q. Fabius res gestas in Hispania eleuauit. id est, deprestit. Quintil. lib. 5. Gentium simul uniuersarū eleuata testimonia ab oratoribus scimus.

Eleus, dictus Bacchus, quasi pius pater, quod libertatem hominibus præstet. Græci ἑλεος misericordem dicunt.

Eleusa, infula est ex opposito Cypri. Cc.

Eleusis, & Eleusin, ciuitas in Attica prouincia, nō longe ab Athenis, in qua regnauit Eleusius, quem Ceres docuit omnem agriculturam, & in ea mystica Cereris celebrabantur. à qua tota prouincia Eleusina dicta est, in hac Triptolemus natus est. hæc mysterijs Cereris incluta fuit, de qua Strab. Eleusin ciuitas in Attica, ubi Eleusina Cereris templum extat, & sacrum mysticum, quod Dictinus extruxit, turbe theatralis capaxissimum. Hic quum Eleusius regnaret & Cererem filiam querentem liberalissime hospitio suscepisset, illa pro munere, ostendit ei omne genus agriculturæ, filium etiam eius Triptolemum recens natū, per noctem igne fouit, per diem diuino lacte nutriuit: & cum allatis serpentibus superpositū per totum orbem misit ad usum frumentorum hominibus indicandum. Stephanus Byzantius. πόλις ἐστὶν ἐνοικουμένη ὑπὸ τοῦ ὕψους ἰσχυροῦς, καὶ πολλὰ πλοῖα ἐκείνην ἔχει. id est, ciuitas est: nominata autem est à filio Epi & multa de Cerere.

Eleutherius, nomen uiri, quo significatur apud nos liberalis, ingenuus, seruator, liberatorq; Eleutheria libertas. Eleutheria libertoria, libertatis solennia. Plaut. in Persa. Basileice agito Eleutheria.

Eleutheros, flumen, Plinius lib. 9. Testudines Phœnicio mari ultro ueniunt statuto tempore anni in ansem Eleutherum effusa multitudine.

Elices, pen. correpta, sulci aquarij, per quos aqua collecta ex agro educitur, ab eliciendo dicti.

Elicio, is, penult. corr. cui, citum, uel xi, flum, significat educō, extraho: unde Illecebræ argentiariæ, dictæ sunt meretrices, ab eliciendo argento.

Elicito, as, pen. corr. frequentatiuū formatū à supino elicitum.

Elicius Iupiter, in Auentino colebatur, cuius causas ponit Perottus in Cornucopia.

Ellico, as, penultima correpta, inuerto.

Ellico, onis, pen. corr. inuertor & inuolutor rerum.

Elido, is, penult. producta, si, sum, effringo, exprimo, excludo, præfoco, dissipō, occido. Cice. lib. 2. Tusc. Hæ sunt illæ fibræ stirpium, quas initio dixi persequendæ, & omnes elidendæ, ne ulla unquam possit existere. Plaut. in Ru. Iubeo oculos elidere. Sueton. in Cæs. Ac sæpe præ turba elisi exanimatiq; sunt. Vergil. —Geminosq; premens eliserit angues, Item Elidere est colligere. Idem lib. 3.

Ter spumam elisam & rorantia uidimus astra.

Eligo, eligis, penult. corr. uide in dictione Deligo.

Elimino, as, penult. corr. extra limen eicio, excludo. Aclius: Egredere, exi, effer te, elimina urbe.

Elimo, as, penult. prod. uide in dictione Delimo.

Elinguis, qui sine lingua est. Item qui mutus est, & loqui non potest, etiam si linguam habeat. Ambro. Mutus es elinguem te feci.

Elinguo, as, linguā extraho, seu lingua priuo. Plaut. in Aulu. Si hercle ego te non elingundam dederō usq; ab radicibus, impero, autoq; sum, ut me cuius castrandum loces.

Eliquo, as, pen. correpta, uide in dictione Liquo, as.

Elis, ciuitas Arcadiæ, iuxta quam Alpheus fluuius oritur. Hinc Eleus, a, um, Vergil. lib. 3. Georg.

Hic uel ad Eleimetas & maxima campi Sudabit spacia.

Elisphacus, à Græcis dicitur saluia, herba hortenensis.

Elisā, fuit nomen proprium Didonis, nam Dido, lingua Phœnicia, Latine uirago dicitur.

Elixo, as, aqua coquo. Laurentius Valla: Quod in prandio carnes quasdam parum elixasset.

Elixum, dicitur aqua coctum, quod lix, ignis cinis adpellatur, nam cinere ollæ supposito, coqui solent carnes, non assandæ. Varro autem per translationem calceos elixos scribit, quasi madefactos, ut est caro quæ elixatur.

Ellychnium, dicitur funiculus ille papyraceus, seu sparteus, canabinus uel, aut stupeus, qui stans in oleo peruritur, quem & thryallida, & pholmon quoq; Græci adpellant. Plinius: Et è medulla eius elegantium lucernarum ellychnia fiunt.

Elobia, genus inaurium, inquit Iul. Pollux, à fibris aurium, quas Græci ὀλοῖς uocant.

Elogium, testificatio de aliquo, honoris uel uituperationis causa. Et aliquando simplex testificatio sententiæ: ut Cicero Solonis quidē sapientis elogiū est, quo se negat uelle suā mortem dolore amicorum & lachrymis uacare. Vituperationis. Quint. Non est iudices, quod putetis ideo nullum adiectū, ad exheredationē iuuenis elogium, quia de scelere constaret. Honoris. Cic. in Cato. Quanta in Attilio Calatino in quem illud elogium uni complurimæ consentiunt gentes populi primariū fuisse uirum. Sene. Decepsit negociator, testamento omnium bonorum suorum, reliquit formosam uxorem heredem, & adiecit elogium: Quia pudicam comperi. Dicitur etiam Elogius: sicut Epitaphium, & Epitaphius.

Elocutio, quæ ab elocutum supino fit, est idoneorum uerborum ac sententiarum ad inuentionem accommodatio.

Elonginquo, as, idem quod elongo. Augustinus: Domine ne elonginquaueris misericordias tuas à me.

Elongo, as, longe facio, remoueo, ut, elongasti à me amicum & proximum, Aliquādo protraho, differo. Plinius: Quo maxime tempore dies elongantur.

Elops, piscis apud antiquos nobilissimus habitus, unus squamis ad os uersis, à nonnullis acipenser dictus. Est & Centauri proprium.

Eloquentia, dictio ex omni parte perfecta totum Rhetoricæ corpus continet.

Eloquium, modo sermonem, modo facundiā, modo elogium significat

significat. Plautus: Dulci ac blando eloquio, amicitiam solatus. Apulcius: Platonis eloquio monitus, non nobis solis nos natos esse.

Eloquor, pen. corr. significat sicut suū simplex. Quintil. Eloquor quum omnia quæ mente conceperim promo, atq; ad audientes profero. Vergil. Eloquar an filea? Plaut. in Amp. Resq; ut facta est eloquar. quasi aperte loquar. Aliquando eloqui, est dicere, quod proprium est oratoris. à quo Eloquētes, dicuntur qui in dicendi ratione perfecti sunt.

Elorus, pen. prod. Siciliae urbs, ab Eloro amne, qui campus su perfunditur, sicut Nilus dicta, proxime Pachynum, in quo pisces cibū ē manu capiūt, ut testatur Plin. lib. 32. de hoc Silius. Sidonios Drepane atq; unda clamoribus Elorus. Vergil. lib. 3. Exupero propingue solum stagnantis Elori. Sunt tamen qui hoc nomen asparent.

Elotæ, seu **Elotia**, sua publica adpellant mancipia famulitia Lacedæmonij, id est, publicos ministros, ut sunt adparitores, lictores. Apud Thesfalos Penestæ, à Græcis ἐλώτης.

Elpenor, penultima prod. nomen Comitis Ulyssis, qui à Circe cum alijs socijs in porcum conuersus fuit. Iuuenalis: Et cum remigibus grunnisse Elpenora porcis. Homerus facit lib. 10. Odyss. per Necromantiam interfecti Elpenoris Ulysses ire ad iustos. Ἐλπύνω? δ' ἔλως ἵσκει νεώτερος ἔτ' ἔλως λήρη ἀλκιμῶν ἐν πολέμῳ, id est, Elpenor uero quispiā erat ualde iuuenis, nec adhuc fortis in bello. Et subdit. ἀλλὰ καὶ ὠνεία κρητὶς πύρεν ἐκ τῶν οἰσων ἄσπερα λωρὶ ἔλγην, ἢ ἔλγος ἢ κατ' ἄλγος, id est, Sed ē contrario ē tecto cadens, collum fregit, anima uero ad infernum descendit.

Elpes, nomen proprium Boëtij uxoris, de qua Epitaphiū est, Elpes dicta fuit Siculæ regionis alumna,

Quam procul à patria coniugis egit amor.

Quo sine mœsta dies, nox anxia, flebilis hora,

Non solumq; uiro spiritus unus erat.

Lux mea non clausa est tali remanente marito,

Maioresq; animæ parte superstes ero.

Porticibusq; sacris iam nunc peregrina quiesco,

Iudicis æterni testificata thronum.

Ne uē manus bustum uiolet, ne forte iugalīs

Hæc iterum cupiat iungere membra cinis.

Elucescere, significat ualde lucidum fieri. Hieronym. Quod ut clarius elucescat, sumamus exemplum ab his corporalibus sensibus.

Elucifico, as, luce priuo. Quamuis Nonius interpretetur lucidare. Laberius: Volo elucificare exitum ætatis meæ: inducitur enim diues auarus, popinationem filij deplorans, qui ait uelle se Socris exemplo, luminibus oculorum priuare, ne uideat filium luxu patrimonium prodigenter.

Elucum, penultima producta. languidum, uel hallucinatorem, aut nugarum amatorem, siue halonem, hoc est, hesternio uino languentem uocant.

Eludo, is, pen. prod. manifeste seu perfecte derideo, decipio. Cicero: Sed uos ab illo irridemini, & ipsi illum uicissim eluditis. Est & Eludere, ut Dona. scribit, ludo finem dare. Teren. in Eunu. Eludet ubi te uictum senserit.

Elumbis, & **Elumbis**, qui euulsum habet lumbum: uel qui præ lumbi debilitate sese erigere non potest.

Eluo, is, elui, elutum, significat lauo, seu lauando exhaurio, extra purgo. Colum. lib. 1. Quod etiam uenenati liquoris eluit perniciem. Idem: Villica debet curam adhibere, ut si quæ sæces, aut amurcæ, in fundis uasorum subsederint, semel statim emundentur, & non calidissima lixiua, ne uasa ceram remittant, semel atque iterum eluantur. Lactantius lib. 5. Quanto

satius est mentem potius eluere, quæ malis cupiditatibus sordidatur. At Eluare est gulæ inferuire, seu luxuriose effundere. Cice. pro Sex. Quid tu meo periculo gurgis ac uorago patrimonij eluabare.

Eluscare, est luscum facere. apud iurisconsult. ad legem Aquiliam scribitur, Aquilia cum tcnere, qui eluscauerit discipulum in disciplina.

Eluto, as, pen. prod. exprimo, extramitto, foras aquam colo, seu quid simile ex luto aut alia re sœda. Verg. lib. 2. Georg. Aqua clutabitur omnis. id est, exprimetur.

Elutrio, as, de uase in uas transero. Quod quidem & transfero dicitur, sed rarius. Forte à Lura, quæ os culei est: unde Lurcones capacis gule homines.

Eluuiēs, spurcitia, & cloacalis feculentia: uide in dictione Alluo, is.

Elysiūm, locus ubi piorum animæ habitant. ἐπὶ τῷ λόγῳ, à solutione. nam animæ post solutionē uinculi corporei deueniunt ad elysios campos. Hunc locum alij inferorum suis felicitatibus plenum, alij fortunatas insulas, alij circa Lunarem circulū dicūt, ubi iam ær purior est. Sunt & Elysiij campi in Boëtia, in campo Thebano, ut inquit Lycophron. Plut. celebrat in insulis Britannicis ad Oceanū, cui astipulatur Homerus: in Arcadia etiam redduntur, & in Hispania.

E A N T E M.

Emaciat, a, um, ab emacio, as, quod est macrum facio. Colum. lib. 2. de medica herba. Deinde quater, interdū etiā sexies demetitur, quod agrum stercorat, quod omne emaciatū ex ea pinguescit, ægrotanti pecori remedium est, quod iugerum eius toto anno tribus equis abunde sufficit.

Emancipo, as, pen. corr. manumitto, libero: unde Emancipati, qui duobus modis intelliguntur. Aut hi qui ex patris iure excesserunt, aut hi qui aliorum sunt domini. Aliquando Emancipatus, idem est quod deditus, & ueluti in mancipium adscriptus, Cic. in Ca. Ita senectus nimis honesta est, si seipsam defendit, si ius suum retinet, si nemini emancipata est, si usq; ad ultimum spiritū dominatur in suos. Apul. lib. 10. Et assumpto statim nequissimo, & ad omne facinus emancipato, quodā dotali seruulo, per fidie suæ consilia communicat. Qui emancipat, dicitur Emancipator.

Emanco, extra manco. à quo Emanfor, de quo supra habitum est.

Emano, as, pen. prod. extra mano, exeo. Colum. lib. 5. Et sale cum adipe defricatur dum saniei uis emanat.

Emanfor, dicitur qui diu uagatus, ad castra regreditur: sicut Disertor, qui per tempus longum uagatus, reducitur. Erroreus: qui non quidem fugit, sed frequenter sine causa uagatur, & temporibus in res nugatorias consumptis, serius ad dominum redit.

Emargino, nas, penult. correpta. significat crustas & puluiles, & margines ulcerum adimo.

Emasculo, as, castro, eunuchizo, & uirilitatem depono. Serui. ait apud quosdam populos sacerdotes, solitos se quibusdam herbis emasculare: ut Venerem arcerent, & coire nō possent. Itē Emasculare, est puerum stuprare, ut apud Apul. sepe.

Emath, Ἐμάθη, ciuitas quæ nūc Antiochia nominatur. & due sunt (ut inquit Hiero.) magna scilicet, & minor. Magna, Antiochia, Minor adpellatur Epiphania. Vnde usq; hodie pergentibus Mesopotamiā, prima mansio Emas corrupto quidē uocabulo, sed pristini nominis uestigia retinente. Dicta est etiam Reblata Ἐμβλάτη in qua, præsentē Nabuchodonosor, regis Iudeæ Sedechiæ interfecti sunt filij, & oculi eius excæcati.

Emathia, regio in Macedonia, quæ alio nomine Pharsalia dicta est.

dicta est, seu campi Philippici, dicta Emathia, ab Emathione rege fratre Memnonis, qui fuit filius Auroræ & Tithoni.

Emaus, cuius Lucas in Euangelio meminit, est quæ nunc Nicopolis, insignis ciuitas Palæstinæ, apud quā in fractione panis cognitus Dominus est.

Emax, generis cōmunis, qui uel quæ facile inclinatur ad emēdum. hinc Emacitas, facilitas & inclinatio uoluntaria emēdi. Colu. lib. 5. Quosdā emacitas in armentis, quosdā exercet in comparandis mancipijs cura. De tuendis nulla cura tangit.

Embamma, atis, condimentum, quod ad condienda obsonia fit, ἔμβωμος, ἢ ἔμβωμιον (ω λέγεται). id est, intingo. Colu. Hoc si napi ad embammata, non solū idoneo, sed etiam specioso uteris. Quidā embammata intelligunt immersiones, quando intingimus uel panē uel obsoniū i uasculis repletis re liquida, à Græco ἔμβωμιον fieri uidetur, quod est immergere, intingere: unde & Latine intinctus. hoc est, liquores sapidissimi, uulgius saporis adpellat gulæ prorsus irritamentū.

Emblemata, sunt opera, quæ ex tessellulis structæ sunt, quale est muscatum in parietibus, seu pauimentis, & tarsellū in lignis, ἔμβωμος, quod est interfero. Emblematum quædā dicuntur uermiculata, siue muscata, ut quæ in parietibus fiunt, quædam segmentata, quæ in lignis, & quædā tessellata quæ in pauimentis. Sed sæpe confunduntur. Vnde à quibusdā accipiuntur Emblemata, pro sigillis ex auro uel argento uasis impressis, illigatisq; Cicero de signis taxat Verrem, quod uim emblematum coaceruauerit, quæ omnia uasis Siculorum cælati impudenter abstulerat. Vergilius: Cratera impressum signis. A Græco ἔμβωμιον, imprimo, uel infigo. Plinius lib. 33. Vlysses & Diomedes erant in phiale emblemata Palladium surripientes.

Embolium, ἔμβολον, id est, ab in, & iacio: unde Emboliaria mulier dicitur, quasi argumentum & ingressus quidam scenicus, quale sub Domitiano representatum est, si Martiali credimus.

Vidit Pasiphaën Dictæo credite tauro

Vidimus, accepit fabula prisca fidem.

Cicero ad Atticum: Embolium nouū cogito. Idem pro Sex. Ille inquit, ipse maxime ludis non solū spectator, sed actor, & acroama, qui omnia sororis embolia nouit. Qui in idem mulieri pro psalteria, inquit, adducitur. Vt ridiculi sint, qui emboliariam ex artis genere accipiūt: unde etiā Emblemata, quasi ab interferendo, ut quæ Phrygionum opus aut pluma tile conficiat. Dicitur & stabilitas ipsa Embolon: & rostra quoq; nauū uocantur Embola. Sed & acies in rumbi modo instructa, nominatur Embole: sicut & pars arietis extrema machine muralis qua ingruit. Ipsa quoq; fibula rotarū, axibus firmandis immitti solita, quam rustici clauiculā adpellāt, Græce nomen habet Embolium. Nam & dies intercalares Embolimeci, & ipsa intercalatio Embolismus adpellatur.

Embryo, Græce ἔμβρυον, ἢ ἔμβρυον. πρὸ τοῦ ἔμψυτον, id est, neutro genere dicunt, pro intus germināte ac scaturiente: & accipitur pro eo quod in utero matris uiuit, antequā liniamēta suæ speciei accipiat: ex ἔμψυτον, quod significat intus, & ἔμψυτον, germino, emanat. Imò uerius, ἔμβρυον dicitur non infans in utero, foetus: sed partus imperfectus: quod & testatur Suidas: ἔμβρυον νεογόνον βρέφος, ἢ τὸ ὠμόν καὶ ἀτελές, id est, Embryon, dicitur nuper genitus infans, uel crudus & indigestus.

Emedullo, las, per duplex ll, uide in dictione Medulla.

Emendico, cas, penult. prod. significat more mendicantium expeto. Sueton. in Cæs. In Hispania à proconsule & à socijs pecunias accepit, emendicatas in auxilium æris alieni.

Emendo, das, corrogo, aufero, & ab mēda deducitur. Plin.

lib. 24. Succus hederæ tadia nariū graucolentiamq; emēdat, præcipue albæ satiuæ. Hiero. ad Augu. Et uel nostrum emendemus errorem, uel alium frustra reprehendisse doceamus.

Emergo, gis, emersi, sum. uide in dictione Mergo.

Emereor, manifeste seu perfecte mereor: aut solutus liber uel sum: unde Emeriti stipendia, qui militia perfuncti sunt, & uacationem habentes. Lactantius lib. 4. Etenim quum constet homo ex carne ac spiritu, & oporteat spiritum iustitiæ operibus emereri ut fiat æternus. Claudianus lib. 2. Ducunt emeritos ad pascua nota iugales.

Emerita Augusta, Hispaniæ oppidum est, ad Lusitaniam spectans.

Emineo, nes, nui, penul. cor. quasi extra alios, uel præ alijs, & supra alios maneo. Is enim Eminere dicitur, qui cæteris altior est. August. lib. 8. de ciuit. Thales etiam philosophus, ut successores etiam propagaret, rerum naturam scrutatus, suasq; disputationes literis mandans eminuit. Interdum Eminere, est respirare. Plautus in Capt. Ita me miserum restitendo retinendoq; lassum reddiderunt, uix ex gratulando miseriam eminebam: tandem abij ad prætorē, ibi uix requieui. Huius uerbi cōposita sunt, Præmineo, uel Præmineo, quod est, antē sto, præsum: quasi ante alios maneo. Hieronym. Non querat obsecro filia regis filiam militis præminere pompis terrenis, in Christi & apostolorum consortio. Promineo, porrigor, superemineo.

Eminulus, penul. cor. parū eminens, seu parū à longe. Var. Vt habeant inferiore partē frequentibus pilis sub crispis cruribus, potius minoribus, rectis genibus eminulis, distantibus inter se. Idem de canibus: Spina neq; eminula, neq; curua.

Eminus, penul. correp. significat à longinquo loco, quasi ab extramane, & differt à Longē, quod nō recte dixeris. Eminus habito, ut Longē habito: sed Eminus iacula mittebat. Similiter Cominus, à loco propinquo: non in loco propinquo, neq; propē: ut Cominus te percutiam: non, Cominus sedeo.

Emissarium, locus per quē aqua è lacu aut stagno emittitur. Suet. Fecit & emissariū Fucini lacus, portumq; Hostiensem.

Emissarius, qui ante exercitum emittitur, uel ad explorandum, uel ad prælium laceffendum: uel qui dominum circumstat, ut eius iussu obtemperet, & præsto est ut emitti possit. Hiero. in lib. Regum: Et ait rex emissarijs qui circumstabāt eum. Item qui paratus est inuehi in aliquem, Emissarius dicitur. Cicero Mario: Persuaseratq; nonnullis inuidis meis, in me emissarium semper fore. Item Emissarius (sicut Asconius docet) est furtorum conciliator atq; internuncius, quæ à magi stratibus uel à dominis cōmittuntur. Cicero in Verrē acti. 5. Dubitaturum quenquam existimas, quin illis emissarijs hæc tibi omnis pecunia quæ sita sit? Et Emissarius uocatur equus, aries, & huiusmodi, qui emissus sit in solitudinem: uel qui ad generandam sobolem emittitur. Sed uidetur ratio uelle, ut dicatur Admissarius, quod ad sobolem procreandam foemine adiungatur. Vnde Admissura, quando mares brutorum admittuntur ad foeminas. Sed usus magis Emissarius habet. Hieron. in Leui. Cuius exierit sors, domino offeret illum pro peccato. Cuius autem in capram emissarium statuet cum uiuum coram domino. Plinius Emissarium adpellat palmitem, qui emissus ex deputatione, infertur imis scaminis, ut per singulos annos ad superiora scandat. Sic enim lib. 17. scribit. Relicto semper duramento in singulis tabulatis, & emissario uno, qui subeat usq; quod placuerit.

Emissitius, explorator. quasi ad perquirendum missus. Et oculi emissitij, apud Plautum in Amphit. extraeducti.

Emitto, tis, extra mitto. Horat. — Nescit uox emissæ reuertri.

B Vnde

Vnde & *Emittere*, ponitur pro manifestare, publicare. Item *emittere*, est à seruitute liberare. Plaut. in Capti. Nō erit tam auarus, quin te gratis emitat manu. Terent. in Adelp. Haud dubium est, quin emitti æquum fiet. id est, liberum fieri. Ascēsius. Horatius: Habet uox missa &c.

Emmanuël, per duplex mm, interpretatur, nobiscum Deus. Græce ἐμμανὺλ λέγεται.

Emo, emis, emi, emptum, comparo, construiturq; cum ablati-uo uel genitiuo horum nominum, tanti, quanti, pluris, mino-
ris, & huiusmodi. Cice. lib. 3. offi. Emit homo cupidus tanti, quanti Pythius uoluit. Gel. Libros plurimos ære pauco emi. Eius composita sunt Abemo, adimo. Coëmo, simul emo, uel ex omnibus locis emo. Eximo, Interimo, Perimo, & Redi-
mo, quæ habent penult. correp.

Emodus, mons qui circa finem Indiæ in duos ramos diuidi-
tur. Alteri Ortorocoras nomen est, alteri Semantinus.

Emolumentum, utilitas quam ex opera & labore assequi-
mur. Et à molimine descendit. Cicero lib. 3. offi. Si sic erimus affecti, ut propter suum quisq; emolumentum spoliaret aut ui-
olet alterum, dirumpi necesse est eam, quæ maxime secundum naturam humani generis est, societatem.

Emoptoici, dicuntur, qui cruorem spuunt.

Emortualis dies, dicitur, in quo quis mortuus est: sicut na-
talis, in quo quis natus est. Plautus: Certum est mihi hunc emortualem facere ex natali die.

Empanda, ueterū Dea erat, quæ rebus patētibus præesset.

Empedocles, penul. correp. nomen philosophi: quem nescias-
utrum ne inter poetas, an inter philosophos adnumeret, quæ de rerum natura uersibus scripsit, ut apud Romanos Lucre-
tius: Hic (ut autor est Hiero.) omne quod uiuit & mouetur, non putauit edendū, sicut & Pythagoras: & ex lite amicitiaq; inter se dissidentibus, cūcta constare dixit: & à prima
elementorū complexione segregatū aëra cōtendit, post quē ignem erupisse. Quumq; alium locū non reperiret, sursum à frigore aëris repulsum, circa terram autē duos circūferri
dimidiatos orbes, alterum ex igne totū, alterum ex aëre ma-
xime, ac ex igne admodū exiguo: & illum diem, hunc noctē esse putat. Initium uero noctis à die propter impetū ignis, So-
lem naturā nō esse ignem, sed ignis repercussionē: ei similem, quam aquis fieri cernimus. Lunā ex relicto ab igne aëre cōge-
lato, sicut grando cōgelatur, & per se factam, lucem à Sole recipere. Mentem non in capite, nec in pectore, sed in sangui-
ne disseminatam esse: ac illis partibus homines magis sentire, quibus plus mentis inest. Ferunt hunc Agrigentinum fuisse. Qui quum lacum Aethnæ montis inuestigare contenderet,
decidit in foueam igneam, & incēdio consumptus est. Hic sapientie præcepta uersibus complexus est, de quo Lucretius:
Carmīna quin etiam diuini pectoris eius

Vociferantur, & exponunt præclara reperta.

Vt uix humana uideatur stirpe creatus. Quid de Dijs sen-
serit, ita scribit Suidas, Οἱ δὲ τὰ ἰδὲ καὶ τὰ ὀνόματα ὁπωτὸς αὐτῶν γινώσκουσιν, ἀλλὰ τὸ χαίρειν, ἔγω δ' ὅμιλον θεῶν ἀμβρο-
τος ἔκ' ἐπ' ὀνόματι. καὶ ἡδὴ γὰρ αὐτὸ ἔγω γινώσκω κοῦρην, κόροσε, καὶ ὁ
ἐν δαυμπίᾳ βῆς ἐν λέγων πῖμμα ποινισάμενθ' οὕτω. id est, Deo-
rum species & nomina, nondum homines cognoscere, decla-
rat hoc. Saluete, Ego uobis deus immortalis, non adhuc mor-
talis: & iam aliquādo fui puella & puer, & in olympia bos, quem fertur factum placentiam sacrificasse.

Emphāsis, penul. cor. expressio, significatio, demonstratio, fi-
gura est qua latens aliquid ex aliquo dicto eruitur. Cuius duo sunt genera. Alterum quod plus significat quàm dicit. Alte-
rum, quod etiam id quod non dicit: uel quod maius dicit, sub

quo etiam minus uolumus intelligere. Vergil. lib. 1. Georg.
—Quū iam glandes atq; arbuta sacre Deficerent syluæ.
hoc est, non solum aliæ, sed etiam sacre.

Emphaxis, Latine oppilatio, quæ sanguinis & aliorum hu-
morum ebullitionem excitat.

Emphiteosis, Latine melioratio: quia ab initio sterilia tan-
tum per hunc contractum concedebantur, ut is qui acciperet
rem, in meliorem statum reduceret. Hinc Emphiteota.

Emphōnos, penul. prod. Latine canorus, uocalis.

Emphratta, nauigia tecta, à uerbo Græco ἐμφράττω obtu-
ro. Ediuerso Ephratta, aperta intestaq; nauigia, apud Iurecō
sult. tit. de exercit. act. Quædam naues onerariæ, quædam
emphratte.

Empidometici, qui habent sub se mensuratores qui mensu-
rant hospitia & in alto loco scribūt nomina eorum qui ibi
hospitari debeant.

Empirici, penul. cor. dicuntur medici in arte experti. Empiri-
cus, experimentator, ab ἐμπειρία, quod est experimentū, ἐμπι-
ρος, expertus: ἐμπειρία, pars medicina, quæ per experientiā cu-
rat. Sunt enim qui medicinam diuidant in Empiricē, Logi-
cē, & Methodicē. Apollinaris ad Remigiū: Ad hoc opor-
tunitas in exemplis, fides in testimonijs, proprietas in empi-
ricis, urbanitas in figuris, uirtus in argumentis, pondus in
sensibus, flumen in uerbis, fulmen in clausulis.

Emplastratio, in arboribus dicitur, quum cortex eximitur
inoculationis gratia, ut aptari queat cortex par ex altera ar-
bore. Colu. lib. 6. Tertium genus, quo ipsas gemmas cum exi-
quo cortice in partem sui delibratam recipit, quam uocant
agricolæ emplastrationem, uel (ut quiddam) inoculationem.
Idem usurpauit Emplastraturus, quum ait. Delibrato itē ala-
teram arborem, quam emplastraturus es.

Emplastrum, Latine fictum, uel informatum: ex ἐν præpo-
sitione, quæ significat in, & πλάσσω fingo, seu formo: unde ex
diuersis rebus confingi & formari consuevit: quod nunc uul-
gò unguentum dicitur. Id uero quod uulgò emplastrum dici-
tur, à doctis uocatur Cataplasma. Imponuntur emplastra uul-
neribus. Malagmata super integram cutem iniiciuntur. Pa-
stilli autem illinuntur, aut alicui molliori, cerato uel miscen-
tur. Sunt & alia horum inter se discrimina.

Emporetica charta, dicta est, qua merces inuoluuntur à
mercatoribus: inutilis in scribendo.

Emporium, locus mercatus & nundinarum. Latine dicitur
Emptorium, ubi res uenales exponuntur ab ἐμπορεύω, lucror,
negocior.

Emporos, mercator.

Emporeuma, matis, negociatio.

Emprosithoton, uide in dictione Opisthoton.

Emprosithotonus, uide in dictione Tetanici.

Emptitius, qui est de numero eorum qui empti sunt, siue
emī solent. Hiero. in Genes. Omne masculinum in generatio-
nibus uestris, tam uernaculus quàm emptitius, circumcidetur.
Varro lib. 3. de Re rusti. Hic aprum glans quum pascit em-
ptitia, facit pinguem: illic gratuita exilem.

Emptito, pitas. penul. corre. frequenter emo, uel frequenter
mercandi seu acquirendi usum habeo. Plinius lib. 33. Alios co-
rijs, alios ferro captiuisq; rebus emptitasse tradit.

Empusa, genus laruæ & terculamenti, dicatum Hecate,
uno pede incedens: unde & nomen: autor Eustathius.

Empyreum, Latine ignicum: à πῦρ, quod est ignis: unde cœ-
lum empyreum.

Emunctorium, instrumentum ad emungendum. Hiero. in
Exod. Emunctoria quoq; & ubi ea quæ emūcta sunt extin-
guuntur

guuntur, fiant de auro purissimo.

Emungo, *gis*, *emunxi*, *emunctū*, *nares purgo*: quod fit, quā pus ex eis detrahitur. Mungo enim est quasi mucū ago ē nari-
bus. Mucus uero est nariū humiditas. Horatius per transla-
tionem de Lucilio, *Emunctæ naris*, inquit, pro eleganti & fa-
ceto. *Emungere lucernā* dicimus, *lychnum proferre*. Quan-
doq; etiam de pecunijs dicitur. Terent. *Emunxi argento* se-
nem. id est, exhausti, unde *Emunctus*, exhaustus, et pecunia de-
nudatus. Plaut. in Bacch. *Miserū me auro esse emunctum*.

Emuslicata, quid significet, uide in dictione *Amusis*.

E A N T E N.

EN, significat ecce, & nominatiuo pariter & accusatiuo
iugitur, uel indicando: ut, *En Priamus*. uel exprobrādo: ut,
En agros, & quam bello Troiane petisti
Hesperiam metire tacens.

Oratores per nominatiuum frequentius. Cicero: *En crimen*.

Est etiam *En* in præpositio Græca: quæ significat in.

Enanthropēsis, incarnatio hominis dicitur.

Enargia, Græce *ἐνέργεια*, Latine euidētia, siue representatio
illustratioq;: quum res ita describitur, ut cerni uideatur.

Encænia, cū *æ*, diphthongo, inuolutio: ab *ἐν*, & *καὶ* *νῆν* no-
uo. Augustin. *Encænia* festiuitas erat, dedicationis tēpli. Græ-
ce enim *καὶ* *νῆν* dicitur nouum. Quandoq; enim nouum ali-
quid fuerit dedicatum, *Encænia* uocatur. Iam & usus habet
hoc uerbum, si quis noua tunica induatur, *Encæniare* dicitur.

Encanthis, morbus oculorum: quum in ipsorum angulo tu-
berculum est, quod palpebras parum diduci patitur.

Encaustes, qui igni adhibito aliquid fingit, *ἐπὶ τῷ καίῳ*, *ἐν*,
καυστῇ, *ἀπὸ* *τῆς* *καίῳ*, *ἐν*, id est, ab uro. futurū uram dicitur,
& innascitur.

Encaustum, opus igni pictum. Plinius: *Figulinum opus en-*
causto pinxit. Latine dicitur inustum. Hoc genus picturæ pri-
mus Nicia in usum habuit. Hinc ortum, ut uulgus atramen-
tum librarium, a pelleræ cœperit *Encaustum*.

Encauthen, similiter picturam inustum dicunt. Plinius: *Pictu-*
ræ sue inscripsit encauthen.

Enchimoides, herbe species, serpillio similis, furculosa, pal-
mī altitudine, orbiculato foliorum ambitu speciem leclipeidū
præbens. Dicitur & *Leclipes*: à Græcis *ἐνχίμοειδος*.

Enchiridion, diminut. à manu, dictum quasi promptuarium,
& quod ad manum semper haberi debeat, cū in ense capu-
lus: genus libelli parui, quod manuale Latini dicunt: quod *ἐν*
χειρί, id est, in manu contineri possit: quale est libellus Augu-
stini, qui Græce *Enchiridion*, Latine manuale dicitur. Sed &
gladiolum, seu militarem pugniunculum significat: & remi
partem illam quam nautæ manu comprehendunt, *Enchiri-*
dion uocari Iulius Pollux tradit.

Enchiroi, animal Orientis, ad magnitudinem tauri, simile ali-
quantulum tauro: sed sunt in eo longi crines descendentes ad
duas scapulas. Color eius est inter nigrum & rufum, ad ni-
gredinem declinans: uox quasi tauri, & cornua multū adin-
tus inflexa: caret dentibus superioribus.

Enchisa, herbe species, lanuginosior quàm anchusa, & mi-
nus pinguis, tenuioribus folijs & languidioribus. Contra ser-
pentes efficax, potu foliorum, uel seminis.

Enchoriæ, aues dicuntur regionales. Nam auium quædam
sunt *enchoriæ*, quædam alienigenæ.

Enchrison, species est anchusæ herbe, ut Galenus scribit.

Enchrista, apud Gellium medicamenta sunt liquida, quæ il-
limuntur.

Encimibomata, uestes sunt puellares. Cato: *Vt puellæ ha-*
bent potius in uestiū chlamydas, encimibomata, & parna-

cidas, quàm togas. Cc.

Enclisis, inclinatio: & unū de accidētibus uerbi, quod Latini
modum dicūt. Hinc *Encliticum*, inclinatiuum: unde *Encliticæ*
coniunctiones, q; *ue*, *ne*, quoniam inclinant ad se accentum.

Encolpiæ (ut ait Aristoteles) uenti sunt, qui a mari ueniūt
per sinus.

Encryphia, dicuntur *azyma* subcinericia. Ambros. lib. de
Cain: *Tenuerunt & Patres*, qui coxere conspersum quod
extulerant de Aegypto, subcinericia facientes *azyma*, quæ
Græce *encryphia* dicuntur, eò quòd abscondantur in cinere.
Augustin. Interea conspergitur simulago, fiunt *encryphia*,
maclatur uitulus.

Encyclios, Latine dicitur orbis doctrinarū omnium: unde Vi-
truius lib. 5. *Gratias agit parentibus*, quòd se erudiendum
circauerint *encyclio* doctrinarum omnium disciplina. Seneca
quoq; *encyclias liberales artes* adpellari testatur à Græcis.

Encyclopædiam, alij pœsim Heroicam adpellant, alij Mu-
sicen: quòd musica omnes complectatur disciplinas: quòd ostē-
dit Plato lib. 1. de legib. dicens: *Musica* sine uniuersa disci-
plina tractari non posse. Alij omnem artem atq; scientiam in
unum quasi corpus bene compactum, & membris pluribus
constans, confluentem, *Encyclopædiam* dici uolunt, quasi do-
ctrinarum orbem, ut Plutarchus: qui de Musica scribens in-
quit. Non solum circa Musicam, uerum & circa aliam *ency-*
clopædiam, quòd mens nostra potentijs intelligendi circula-
riter circa scibile, tanquam circa centrum, moueatur.

Encyclias, Aristoteles in Ethicis, commentationes intelligit:
quas Gellius extrarias, hoc est, exoticas, Martianus cycli-
cas: cuiusmodi & *Problematum* sunt libri, & quæ populares
à Cicerone, ac Themistio quæstiones adpellantur: quòd de re
bus omnibus, tanquam in circulo passim quæreretur. *Ency-*
clias quoq; doctrinas ueteres dicebāt, quasi orbiculares: quo-
niam connexæ & coagmentatæ sunt uti corpus unum. An-
num etiam stipendium *Encyclium* dicitur, quòd in sua ter-
ga uoluatur annus. Alij exponunt *Encyclium* pro pœna.

Encyon, Græci dicunt fœtum, & habens uterum.

Endelechia, per *d*, (ut Cice. lib. 1. Tuscul.) significat conti-
nuationem, & perpetem quendā actum siue motionē: qualis
in anima cognoscitur. *Endelechismos*, continuata mobilitas.
Endelechia uero per *t*, significatur perfectio quædā, & con-
summatio: & *Enteleches*, perfectus. Sciendum tamen (ut Her-
molaus inquit) tantam inter *d*, & *t*, esse germanitatem, ut in
plerisq; mutuo se impellant elidantq;. Nam & *atraxhaxim*
uocamus herbam, quæ *adraxhaxim* ab Hippocrate dicebatur.
Et *Entelechiam* Aristoteles pro *Endelechia* usurpat.

Endeplōro, *ras*, penul. prod. imploro, quod est cū quæstione
inclamo, & cum fletu rogo: quod est proprie uapulantis.

Endiadis, figura, quum duo diuersa nomina in unam conue-
nientiam iunguntur, ut apud Vergilium:

— *Molemq; & montes insuper altos.* id est, moles montiū.

Endoprocinctum, ueteres dicebant, quum ex castris in
prelium exitum est. Cornuc.

Endromis, midis, uestis Gallica, hirsuta, & uilli longioris:
nomen tamen Græcum sortita, quæ potissimum arcendo fri-
gori conueniebat. Iuuenalis:

Endromidas Tyrias & fœmineum croma. Martialis;
Hanc tibi Sequanica pinguem textricis alumnā.

Quæ Lacedæmonium barbara nomen habet

Sordida, sed gelido non aspernanda decembri

Dona peregrinam mittimus Endromida.

Hanc athletæ post cursus certamina induere solebant. Dicta
Endromis, quòd *ἐν* *φορῷ*. hoc est, in cursu eā habent, p̄rie.

B 2 Endy

Endymion, nomen proprium eius qui primus Lunæ cursum inuenit. Apollonius lib. 4. Argonauticorum:

Οὐ γὰρ ἔγω μόνῃ μετὰ λατμίῃ ἀντρον ἀλίσκω
Οὐδ' οἷν χαλῶ πόριδιόμα ἐνδυμίῳι.

Scribunt autem rem mirandam Theon Lucillus, & Sophocleus, interpretes Apollonij, his uerbis. Εἰς τοῦτο τοῖς αἰσίοις λέγεται τὸν ἐνδυμίῳι ἀνεχθῆναι ὑπὸ διὸς εἰς ἕρμανδρ, ἵνα δένεται ἀπὸ τῆς ἀσπίδος πύργου ἀδύναται τὸν ἔρωτα νεφέλης, καὶ ἐκδύνηται κατελθὼν εἰς ἄδου. id est, Ferunt Endymionem relatum à Ioue in cœlum, adamantem uerò Iunonem simulacro nubis deceptum à Cupidine, & eiectum descendisse ad inferos.

Enneaphton gon chelim, apud Martialem legimus. id est, quæ habebat uoces nonem.

Energia, in penul. cum accētū. Latine efficacia seu operatio. Hiero. Habet nescio quid latentis energiae, uiae uocis actus. Componitur autem ἀπὸ τῶν ἐνέργειᾶς καὶ ἐνδοχῶν λέγεται. id est, ab In, & operor, & elaboratum dicitur, agilitas quædam, & operatio interior, quæ est ueluti uia ac dux ad exteriorem corporis actionem.

Energificus, efficax. Cornucop.

Eneruo, as. quasi sine neruis facio, debilito. Cicero in Cato. Non planè enervauit senectus, non affixit. Laſtant. lib. 5. Hæc præsentia terræ bona uirtuti contraria sunt, & uigorē mentis enervant.

Eneruus, a, um. sicut Eneruis, quasi sine neruo: unde Enerua saltatio, apud Apulcium quæ sinuosis flexibus, & corpore plicatili fit.

Engaddi גִּדְדִּי, in tribu Iudæ, ut scribit Hiero. uocatur usq; hodie uicis prægrandis Iudeorum, iuxta mare mortuum, unde opobalsanum uenit: quas uineas Engaddi Salomon in Cantic. nominat. Idem alibi: Engaddum ager est terræ Iudææ, non tam uincis quam balsamis florens.

Engonasis, signum in cœlo, quod Latine ingeniculus uocatur: & est Hercules, qui dextro genu nixus, sinistro pede capitis Draconis dextram partem opprimere conatur.

Enhydris, coluber in aqua uiuens.

Enhydros, lapillus absolute rotunditatis, & cum candore leuitatem habens. Cc.

Enim, caussalis cōiunctio: ut, Cole pudicitiam: hæc enim hominem uindicat à scelere. Quandoq; est copulatiua. Vergilius: Progeniem sed enim Troiano à sanguine duci Audierat. Quandoq; affirmatiua. Terentius: Enim nō sinam. Iuncta autem cum uero, ponitur pro at. Cicero. Hic cū alijs ex alia parte enim uero ferendum astu.

Enipeus, penul. prod. fluius Thessaliæ: iuxta quem fuit prælium inter Cæsarem & Pompeium. Lucanus lib. 7.

Sanguine Romano quam turbidus ibit Enipeus.

Eniteo, tes. penul. cor. uide in dictione Nitico.

Enitor, penul. cor. à quo Enixus. uide in dictione Nitor.

Enixum, aduerbium, pro enixe. Cicero: Ego illos malos & audaces semper enixum contra fortunas atq; honores huius ordinis omnia fecisse sentio.

Enna, ciuitas Siciliæ edito in loco & undiq; præcipiti sita, & à Syracusanis cōstituta: quæ umbilicus Siciliæ dicitur, quod in medio insulæ cōstituta sit. Hæc imminet circūstantibus campis, ubertate & florū uarietate conspicuis. In hac templū Cereris fuit uestustissimum, ubi Dea præcipua ueneratione colebatur: ad quā propiciandam quindecim uiros legatos misere Romani. De hac urbe Solinus sic scribit: Campus Ennensis in floribus semper, & omni uernus die. Strabo: Intra insulā est Enna, modicis quidem possessa inquilinis, super collem iacēs: in qua sacra Cereri ædes est. Hinc raptam à Plutone Proser-

pinam, Cereris filiam, dixit antiquitas. Hanc uulgus hodie Annam adpellat: ubi qui regis locum tenet, ob loci cōmoditatem, totius insulæ solet conuentū habere. Stephanus Byzantius: Enna πόλις Σικελίας κατὰ τὴν Συρακούσων ὁ πολὺς ἐννοῖα παρὰ τῶν. id est, Enna urbs est Siciliæ ædificium Syracusanorum: cuius ciuis dicitur Enneus.

Ennam, significat etiam ne.

Ennea, Latine nouem.

Enneacrunos, nomen fontis apud Athenas à Pyfistrato cōditi, à numero salientium dictus, quos Græci κρούνας adpellāt. hoc est, fistulas, aquæ ductus: uel: nostri uero, salientes.

Enneaphōnos, penultima prod. habens nouem uoces.

Enneaphyllon, herba est, quæ longa folia nouena habet, causticæ naturæ, imponitur lana circumdata ne urat latus. Cōtinuo enim pustulas excitat, lumborum doloribus & coxendicum utilissimum.

Enneas, ados. nouem complectens.

Ennius, poëta antiquissimus apud Romanos. Q. Valerio & C. Manil. c o s s. natus fertur. Hic Tarētinus (si Eusebio credimus) fuit. At Pompo. Mela scribit, Rudias Apuliæ seu Calabriæ oppidū, Ennio ciue esse nobiles. Cui ad stipulatur Silius, quum ait: Miserunt Calabri, Rudia genuere uetustæ. Perijt morbo articulari.

Ennosigæus, dictus est Neptunus: quod terram quatiat. Nam Enno quatio, gæa terra.

Enoch, nomen uiri, in sacris literis: qui significat gratiā Dei.

Enōde, pen. prod. planū, sine nodo. Verg. Enodes trunci. Per translationem Ambros. lib. 1. offi. Statimq; ipse questio-nem enodem reddidit, subiiciens, quod extinguatur lucerna impiorum. Enodem dixit, planam & manifestam: quæ nullum haberet nodum, id est, difficultatem.

Enodo, das. quasi sine nodo facio. uide in dictione Nodus.

Enorchis, gemma, quæ diuisa fragmentis, testium effigiem repræsentat. Cornuc.

Enorme, dicitur magnū, sine mensura, nimium: eō quod normam & mensuram excedat.

Enos ἄνθρωπος, Latine uerus homo interpretatur. Neminem enim putant uerū esse hominē, præter eū qui uerū Deum & cognoscat, & pie colat. Alios uerò nihil à pecoribus differere arbitrantur: quia uidelicet ueluti bestię ad terrā proni, uettri & Veneri obediāt. Proprie uero Enos (si uerbū de uerbo Latine exprimas) obliuiscētē denotare uidetur: qualis natura rationalis corpori alligata efficitur. Quod enim uere incorporū, diuinū, rationaleq; est, nō solū transacta recordatur, sed etiā futurorū, propter sublimitatē speculationis, habet cognitionē. Quod aut carnī cōiunctum est, quodq; magno corporis pondere premitur, ignorantia obliuioneq; inuolutū, recte Iudeorum sermo Enos. id est, obliuiscētem adpellauit.

Ens, & Entia, à uerbo Sum, deducta: à philosophis usurpata.

Ensis, gladius, mucro, spatha, idem significant. Ab Ensis, fit diminutiuum Ensiculus.

Enteriōne, penul. prod. scribitur enim ἐντερίων, Latine medullam significat.

Enterocela, dicitur quā intestina dilabuntur in scrotū. Epiplocele, quā omentū, Hydrocele, quā in alterū ē testibus humor confluit. Omnesq; has species, nostri uocāt Hernias, inquit Celsus. Ramices uero qui sequuntur: Porocela, quum ex abscessu aliquo circa scrotum materia subduruit. Sarcocela, quum in ipso scroto cōcreuit caro. Cirsocela, quā uena intumuerunt, tunicis testium integris: uel in ipso scroto, uel (quā Bubonocela dicitur) ininguine. Est tamen ubi Plinius Enterocelam dixerit ramicem: ut in medicinis cupressi.

Enteron

Enteron, Latine intestinum. Hinc quidam Exenterare, pro eviscerare & intestina detrahere, deduci putant.

Entheca, accipitur pro gazæ repositoio. Aug. lib. de uita cler. Enthecam nobis habere non licet. Non est episcopi, seruare aurum. Hæc recensentur in Decret. cano. 12. quæst. 1. Fulgentius ponit Enthecam memoriæ, pro thesauro, & cella.

Enthecatum, quod est in repositoio conditum.

Entheon, medicamentum, à præstantia remedij dictum.

Enthēsis, penul. cor. Latine interpositio.

Entheus, a, um, diuinum, quasi Deo plenum, & furore afflatus: unde Enthei, pythionici: qui Apollinis spiritu repleti præbebant oracula.

Enthusiasmus, afflatus poëtici furoris, diuinus.

Enthymēma, penul. prod. & Enthymematiū, ἐνθύμημα, ἐπὶ τῷ ἐνθύμῳ, quod est mente cōcipere, animaduocare, cōsyderare. Vnde cōmentum uel cōmentationem Quintil. interpretatur, quod mētis actio omnis atq; sententia, Enthymema nominatur, sicut docet Cice. in Topi. Poniturq; pro argumēto ex uno assumpto concludente. Hinc imperfectus syllogismus dicitur: ut, Homo est substantia: ergo animal est substantia. Nam (ut inquit Aristotel.) sit ex uocibus & signis. id est, ex probabilibus & necessarijs propositionibus. Iuuenalis: — Aut curtum sermone rotato Torqueat enthymema.

Entole, Latine dicitur præceptū. Aug. in. super Ioan. super illo uerbo: Hoc est præceptum meum. Siue dicatur præceptum, siue mandatum, ex uno uerbo Græco utrunq; interpretatur, quod est ἐπιτολή.

Entoma, insecta, penul. habet correpta.

Enucleo, as. aperio, & nucleū extraho. Nucleus uero à nuce deducitur, quod tenerū in nuce includitur. Per translationē, Enucleare, significat declarare & explanare. Enucleatē, aduerbium, purgate, exquisite, ac sine asperitate: ab eo quod nucibus separatis à testis, nucleorū usus utilis sit. Cice. lib. 4. Tuscul. Habes ea quæ de perturbationibus enucleatē disputat.

Enyalīus, Bellonæ filius: quasi ἐνυάλιος. Enyo enim à Græcis Bellona dicitur, & pro bellicoso capitur.

Enyo, Dea Bellonæ, seu furor belli. Martialis in primo: Nec te decipiat ratibus naualis Enyo.

E A N T E O.

EO, is, iui, uel ij, itum. cum omnibus compositis, significat iter capio: à Græco ἐξω, quod est mitto: quia eundo locum omittimus in quo eramus. Vergilius. — It tristis orator.

Interdū Ire significat uenire. Terent. in Adel. Quæso ut unā mecum ad matrem uirginis eas. Interdum recedere. Augusti. lib. 2. Confession. Hei mihi, & audeo dicere tacuisse te Deus meus, quum irem abs te longius. Ire autem in sententiā pedibus, est alterius sententiæ non uerbo, sed corpore accedere. Liuius: Qui hoc sentitis, in dexterā partem pedibus trāsire: quæ maior pars erit, eo stabitur consilio. Deinde frequenter omnes in dexterā pedibus transferūt. Hæc ratio inuenta est, quod nonnunquā longum est audire singulos, dum plurimi sunt, uel duo capita sententiā sunt, ut res expeditiores fiat. Aliquando ne pedibus quidē, præ multitudine, ad sententiā ire possumus: idēq; manu sententiā significamus, quod Quintilianus intelligit ubi ait: Manibus pedibusq; imus in sententiā necessitatis. Huius uerbi futurum indicatiui modi, tam in am, quā in bo, cū suis cōpositis facit: licet Diomedes tantū in bo, dicat. Augustinus: Prodiēt tanq̃ ex adipe iniquitas eorum. Sciendū quoq; est, quod Eo, quū sit neutrum, in compositione tamen plerūq; mutat terminationem: ut, Adeo, adeor. Obeo, obeor. Intereo, intereor. Subeo, subeor. Iuuenalis: — Quod si subeuntur prospera castra. Claudius: Pugna

acriter commissā, ac multis utrinq; interitis. Vergil. lib. 9. Morte obita, qualis fama est uolitare figuras. Componitur Eo cum ab, Abo: ad, Adeo: am, Ambio, in quo b, interponitur, euphoniæ causa: ante, Anteō: circum, Circumēo: con, Cōēo, in quo abijciuntur n: cōtra, Contraēo: ex, Exco: in, Ineo: inter, Intereo: intrō, Introēo: ob, Obo: per, Percō: pro, Prodeo, in quo d, interponitur sonoritatis gratia: præ, Præeo: præter, Prætereo: re, Redeo: se, Sedeo, quasi seorsum eo: sub, Subeo: super, Superbio, ubi interponitur b, & e, mutatur in i: trans, Transeo: uenū, Veneo. A supino itum, itu: fit itus, us: & itio. Cicero: Quid noster itus & reditus? Idē: Nam plura de obuiam itione simul loquuti fuimus.

Eo uenum, dictum est ab antiquis, uenditor. Gellius: Sues aut fœminas, si steriles essent, uenissent, ex edicto ædiliū posse agi. Malui compilare quā uenire.

Eo, pro tanto, sicut & pro quanto ponitur: ut, cō magis: quō magis. Sallust. Statui res gestas populi Romani, carptim, ut quæq; memoria digna uidebuntur, perscribere: cō magis, quōd mihi à spe, metu, partibus reipub. animus liber erat. Quādoq; ponitur pro ideo, uel propterea. Terent. in Eunū. Eo ne es ferox? Et in cadē. Eo ad cā non admissa sum. Aliqñ significat huc uel usq; illuc. Liui. lib. 2. Ipsa uestigia querētē dominum cō deductura erāt. Aliqñ id, uel usq; ad id, ut apud eundē. Quæ ab exiguis profecta initijs, cō creuit, ut iā magnitudine laboret sua. Sic dicimus, cō magnitudinis: quod est, ad eā magnitudinē. Eo sapientiæ deuenit: id est, ad eā sapientiā.

Eous, prima syllaba prod. Oriens dicitur, ab ἑως, quod est mane & aurora. At Eous prima corr. à lumine adpellatus est, unus ex equis Solis, quasi lucifer ac Orientalis: quōd mane asurgens orbem illuminet, ἑως enim Græce, lux dicitur (unde ἑωσφόρος, lucifer) pro quo nos dicimus Eoum. Vergil. lib. 1. Georg. Aut cum Sole nouo terras irrorat Eous. Ouid. lib. 4. Metamorph. — Modo surgis Eoo Temporius cælo modo serius incidis undis.

Eousq; intantū. Valerius Max. lib. 1. Natam uitem cōsq; creuisse, donec cūctas dominationis suæ partes inumberet.

E A N T E P.

EPacta, ab ἐπαγω, quod est addo, ex ε & ἔγω cōpositū.

Epagon, gontis. artemo à nostris uocatur. Trocleæq; id genus est, quæ in machinis tertia dicitur: quod & Ergeta dicitur à Viétrui. idq; uernacula simplicitas adpellat Arganū.

Epagris, insula una ex Cycladibus, ab Aristotele, propter aquarum abundantiam, Hydrussa adpellata. Cc.

Epaminundas, Thebanus uir fuit, honesto genere natus, patre Polimno. Citharizare & cantare ad chordarū sonū, doctus est à Dionysio: Carmina cantare tibijs, ab Olympio: dōro: Saltare, à Calliphronē. In philosophia præceptorē habuit Lysiam Pythagorēū. Hic fuit modestus, prudens, grauis, peritus belli, fortis manu, animo maximo: adeo ueritatis diligens, ut ne ioco quidē mētiretur, uide Plutarchū. Hic quū apud Leuctra Lacedæmonios plaga pestifera adeo affecisset, ut ex eo tempore Lacedæmoniorū opes corruerint, & principatum Græciæ amissum, ultra reparare nequuerint, dicere solebat: orbem se, non tamen sine liberis mori, & ex se natum relinquere pugnam Leuctricam. Hic post facinora edita, extremo tempore apud Mantineam, quum acie instructa, & ducis optimi, et militis fortissimi officio fungitur, sparo, agre sti telo percussus ictu mortifero, relatusq; in castra semianimis, requisit à circumstantibus, saluus ne esset clypeus. Quū saluum esse stantes sui respondissent, allatum, uelut focū laborum gloriæq; osculatus est. Iterū quæsiuit, essent ne fusi hostes? Quum id quoq; ut cupiebat audiuiisset, euellit tum de-

niq; spiculum iussit. Ita multo sanguine profuso, in latitia & in uictoria mortuus est. Cuius morte Thebanorum uires hebetatae sunt, ut nō tam illum amisisse, quā cū illo interiisse omnes uiderentur. Nam ante Epaminondam Thebani alieno imperio paruerunt, post interitum eiusdem in seruitutem pristinam reuoluti sunt: ut manifestum sit, gloriam Thebanam cum illo natam, & cum illo extinctam fuisse.

Epanādos, penul. cor. regressio, ex ἐπι & ἀνὰ, quae retro indicant, & ἀνὰ uia: quasi retro post uiam: ut, Principatus bonus: non autem bonus qui in tyrannidem commutatur.

Epanalepsis, replicatio, uel repetitio, ab ἐπ & ἀνὰ, quae duo simul & re, & iterum denotant: atq; ἀνὰ acceptio, figura quae fit, quando una dictio in principio uersus sumpta, iterū in fine uersus ponitur. Iuuenalis:

Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit.

Epanaphora, Latine repetitio.

Epaphroditus, penul. cor. dicitur uetus, iucundus.

Epaphus, Iouis filius: qui Memphim in Aegypto condidit.

Eparchia, prouincia. Eparchiotes, prouincialis.

Eparchus, praeses prouinciae.

Epatria, urbs Attica: quam cum alijs duodecim sic digessit Cecrops.

Epauxis, dici potest incrementum.

Epectasis, penul. cor. dici potest porrectio: figura, qua in medio dictionis littera uel syllaba interponitur: ut, induperator pro imperator, ex ἐπ super, & ἔκτείνω extendo.

Epenthesis, penul. cor. interpositio, ex ἐπι & ἔτι: quae dicitur inter, & ἔτι positio: ut, religio, pro religio.

Epeus, penul. prod. nomen proprium Endymionis filij, & Peonis fratris: a quo Epeae ciuitas in Graecia, & hic equū ligneum extruxit, quo Troia prodita est. Vergilius:

Et ipse doli fabricator Epeus.

Ephēbia, pubertas dicta est. id est, prima aetas adolescentiae. Adolescentia uero, extrema pueritiae, inquit Donatus. Censorinus separat Ephebos ab Ephebis, tanquam Ephebi dicantur in decimosexto aetatis anno: Ephebi ultra illud tempus adpelantur: inde Ephebeum, dictū palaestrae membrū, in quo ephebi exercentur, de quo Vitruuius lib. 5. sic inquit. In duplici porticu collocetur haec membra, ephebeū in medio. Hoc autem est exedra amplissima. In lib. 2. Machab. Ephēbia foemi. genere dicitur, ubi scriptū est. Super hoc promittebat & alia talenta centum quinquaginta, si potestati eius concederetur gymnasiū & ephebiā sibi constitutere. Et paulo post. Etenim ausus est sub ipsa arce gymnasiū constituere, & optimos quosq; epheborum in lupanaribus imponere, quae dicta ab ἐπ & ἡβη ἡβη, id est, ab epi, & Hebe, quae aetatis.

Ephoebeum, exedra amplissima, cum sedibus, tertia parte longior, quā latior. Cornuc.

Ephebus, pen. prod. pubes dicitur, quod iam sit in pube, & ad annos pubertatis puenit, ex ἐπι & ἡβη pubertas. Iunen. Armenius zelotes cunctis narratur ephebis. Terē. in An. Nā is, postquā excessit ex ephebis Sofia, liberius uiuēdi fuit potestas. id est, postquā excessit ex ea aetate qua pubē primo emisit.

Ephedron, apud quosdam herba est, quam equisetū uocant: a similitudine scē equinae: est enim pus terrae. Haec cursorū lyenes extinguit, fictili nouo decocta. Cc.

Ephēgesis, penul. prod. Graece ἐφήγεις, Latine, expositio prioris dicti.

Ephēlis, penul. prod. nam scribitur ἐφελίς, est aspredo quaedam cutis, mali odoris, in facie.

Ephemerinos, febris unius dici. Amphemerinos uero, quod diuina est: & ex humoribus corruptis, praesertim pituita.

coalescit.

Ephemeris, penul. corr. liber in quo res gestae per singulos dies scribuntur. Latine acta diurna, & diariū dicitur, ἐφημερίς, ἡμετέριος, quotidianus, ab ἡ, & ἡμέρα, dies. Mos fuit Romanis, ut singuli rerū suarū tabulam conficerent, unde Iuuenalis accipit pro libro, in quo diurnales diuinationes erant, quū ait:

In cuius manibus, seu pingui succina tritas

Cernis ephemeridas. Propert. uero pro lib. foeneratoris, in quo summas pecuniae mutuaticiae foenerat: & perscribit, & ratiunculam per singulos dies expensi acceptiq; subducit, & lucra damnaq; computat, dicit enim:

Me miserum his aliquis rationem scribit auari,

Et ponit duras inter ephemeridas.

Seneca uocat id genus librorum Calendarium lib. de benef. Nemo beneficia in calendario scribit. Et alibi: Calendarium uersat, fit ex domino procurator.

Ephemeron, animal ortum apud Hippanim fluium, apud Bosphorum. Aristoteles lib. 5. animalium.

Ephēstiades, insula, quae a Latinis Vulcaniae & Acoliae: quod Acolus Iliacis temporibus illic regnauerit, de quo in dictione Acolus.

Ephēstius, Latine domesticus, familiaris dicitur.

Ephēstis, idis, a Graecis dicitur uestis quae armatis superinduitur.

Ephēsus, penul. cor. urbs Ioniae seu Lydiae, celeberrimo Dianae templo clara, ab Amaz. onibus condita. Hoc templum ducentis uiginti annis, a tota Asia factum fuit, in solo palustri, ne terrae motus sentiret. In eo centū uiginti septē columnae fuerunt, a singulis regibus factae, sexaginta pedum altitudinis: inter quas triginta sex celatae fuerunt miro artificio. Haec ciuitas nauale & portum habuit, & loci opportunitate multum creuit: & maximum citerioris Asiae emporium fuit. Ex Epheso Heraclitus cognomento Scotinus fuit: & Hermodorus, qui propter excellentiam ingenij & doctrinam, & quia frugi erat, in exiliū missus fuit. Hipponax poeta, & Parthaeus, & Apelles, & Alexander orator, & Theodotion Iudeus: qui sacram scripturam interpretatus est.

Ephī ἑφῖ, est mensura trium modiorum, de qua fit mētio in sacris literis.

Ephialtes, a nostris dicitur incubus.

Ephippia, equorū ornamenta, ἐπὶ ἡ ἵππων. Graeci equū dicunt proprie tegmina seu stragula quibus equi sternuntur: uel selle, equis ad insidendū impositae. Cato. Mihi puero modica fuit una tunica. id est, toga sine fascijs calciamēti, equus sine ephippio. Hinc equites ephippiati, qui ephippia habent in equis. Caesar. Nō eorū moribus turpius aut inertiū habetur, q̄ ephippijs uti: itaq; ad quēuis numerū ephippiatorum, quāuis pauci, adire audēt. Equi sine ephippijs, desultorij dicuntur, quod ex his desiliāt. Et equi ephippiarij, quibus selle imponuntur, propter molliorē uesturā. Generaliter autem omnia quae mulis, equis, asinis ue sternuntur, strata dixere: et equos stratos, ac instratos, eis ornatos. uide in dictione Strata.

Ephod ἑφῶδ, dictio Hebraica qua significatur superhumale pontificis uestimentum.

Ephodius, siue Ephodion, uaticum: & quandoq; sumitur pro adparatu, quasi ἐφῶδ.

Ephorus, penult. corr. nomen proprium historici Cumani uiri: & Latine superinspector, praeses, praefectus, episcopus, ab ἐπι, & ὄψω, aspicio. Quo uocabulo Cicero utitur pro quodā magistratu Lacedaemoniorū. Erāt enim Ephori tales apud Lacedaemonios, quales apud Romanos tribuni plebis: qui a Theopōpo sic adpositi regibus sunt, ut apud Romanos consuli

consulibus tribuni. Ut enim à consulibus ad tribunos prouocare quisque poterat: sic Lacedæmonij à regibus ad Ephoros. Satis constat ab Ephoris reges cictos, alios fugisse, alios interemptos. Olim pro ministris regum fuerunt: paulatim deinde omnem potentiam in se transferentes, ad id licentiæ perueniunt, ut sensim à rege magistratum proprium constituerint, nomine Ephoriam. Ephoria tutela.

Ephyra, ræ, seu Ephyres, pen. cor. urbs Achaie, quæ nunc Corinthus dicitur. Lucanus lib. 6.

Aut Pelopis latis Ephyren erumpere regnis.

Dicta ab Ephyra Oceani filia. hinc Ephyreus, a, um. Propt.

Non ita complebant Ephyreæ laidos ædes. Lucan. lib. 6.

Inscdit castris Ephyreæq; moenia seruat.

Nā Verg. Geor. 2. Ephyreia erat. pro Corinthijs dixit.

Ephyreæ, arum, nomen urbium in Thessalia, Epiro, Arcadia, Campania, Thesprotis, Actolis: à quibus Ephyrij populi uocantur.

Epi, præpositio Græca: quæ quandoque ad, quandoque in, quandoque aduersus, uel contra, quandoque supra significat.

Epiæ, numero multitudinis tantum, oppidū est Achaie. Inde Epij populi, quibuscum bellum gessit Nestor adhuc iuuenis. postea Helij dicti sunt. Cc.

Epiālos, genus febris est, ex pituita frigida uel uitrea, putrefacta. Nomen dedit ei placidi pellacia ponti subdola, quam Græci ἀλὸς ἐπιόττω quoniam agitatū, ex tranquillo difficillimum efficitur. uel ἀπὸ τοῦ ἐπιὸς ἀλγύνει, quia blande ac modice calefaciat.

Epibatæ, sunt bellatores in re nautica. Hircius in Comment. belli Alexandri. Capta est una hostiū quadriremis, depressa est altera, alteraq; perturbata: deinde omnes epibatis nudate. Idem in Commentarijs belli Aphrici. Remigū partē ex classe Gallorum, Rhodiorum, epibatarum armata. Epibatis tamen proprie ascensor dicitur. ἀπὸ τοῦ ἐπιβατῆος βῶναι.

Epibātra, træ, penul. prod. scala nautica.

Epicharida, penul. correpta, genus nauicula.

Epicharmus, nomē philosophi Siculi, eruditione præcellentis, & acumine ingenij præditi, cuius mentionē facit Cic. li. 1. Tusc. Suidas. ἐπιχαρμος τῆς τῆς ἡ κἀμάρης καὶ σικίδος συρακούσης, ἐς εὐρετὴν καὶ κωμωδία, καὶ τὰ λυγρὰ. id est, Epicharmus, Tityri uel Chimari filius, & Siculus Syracusanus, qui inuenit comœdiam & reliqua. Suidas σικίδος legit. Ego autem puto (saluo meliori iudicio) σικίδος legendum esse, & Siculus dici debere.

Epicheremata, argumentationes sunt: quæ nonnulli rationes adpellauerunt. Cicc. ratiocinatiua. Hierony. ad August. Ego simpliciter fateor dignationi tuæ, licet stilus & ἐπιχαρμῶς tua mihi uiderentur, tamen non temere exemplaribus litterarum credendum putau.

Epichrista, apud Galen. in eundē fere usum accipiuntur quo circunlitiones: quos Dioscori. κόρηχῖς καὶ ἐλὶς ἀπαρῶν adpellat, à circunliniendo, quod est expolire. Nam & in pictura circunlitionem uocat ipse, quum operibus iam perfectis, manus quedam salutatrix admouetur ultima.

Epichy sis, uasis genus, ab epichyo, quod significat infundo, ergo Infundibulum à nobis est dictum.

Epiclusis, uas quo ueteres in conuiuio uti solebant. Cc.

Epicedium, carmen est, qd' in laudē defuncti ante cadauer sepulture cani solet. aliter Nenia, uel Monodia dictum. Cc.

Epiceenum, Latine subcōmune, promiscuū, ex ἑ, & κείνους, quod est cōmune. Interest autem inter genus cōmune & epiceonon, quod in genere cōmuni & homines sunt & pecora: in epiceono pecora tantū. Et in genere cōmuni ambo articuli sunt, hic & hæc, cum nomine comunicant. ut hic & hæc ca-

nis. Epiceonon autem cum articulo uno masculino, comunicat nomen fœmininum. ut hic passer, sub quo intelligitur fœmina. Et sub neutro intelligitur fœmina. ut hoc pecus. Verg. Lenta salix fœto pecori. Id est grauidō.

Epiconomus, recognitor. Nā Epiconosis, recognitio dicitur.

Epicrocum, pen. corr. genus uestimenti, crocco colore infestum: cuius meminit Varro.

Epictetus, pe. pro. nomē philosophi Stoici: qui ex Hieropoli Phrygiæ urbe originem ducēs, Romæ Epaphrodito cuidam Neronis familiari scriuit: atq; ad Marci usq; Antonini tempora peruenit. Domitiano autē imperatē eius dominatu offensus, Roma Hieropolim migravit, ratus uerū esse, quod est tragicum, patriam esse cuiusq; ubi quis recte ageret. Tāta uerō apud omnes homines eius uitæ admiratio extitit, ut Lucianus Syrus Epicteti lucernam fictilē, tribus drachmarū milibus, ob eius auctoritatem, uenisse tradat. Hic Enchiridion scripsit, opus utile: quod Angelus Politianus nuper Latinum fecit.

Epīcurus, vide in dictione Secta.

Epidamnus, ciuitas Siciliæ, ab Epidamno rege Barbarorū. Sed Romani cō coloniā deducētes (inquit Plinius) Dyrrhachiū dicere maluerūt, propter inauspicatū nomē Epidamni, tanquam à damno dicatur Epidamnū. Ad quod allusit Plaut. in Menechmis quum ait. Ne mihi damnu in Epidamno duas, tanquam nomen inditum sit Epidamno, quod illuc nemo sine damno diuertatur. De hac Lucanus lib. 10.

Ad Campos Epidamne tuos.

Apianus sic habet. Epidamnus rex urbem condidit, quæ ab ipso nomen adsumpsit. Huius ex filia nepos Dyrrachus, portum urbi adiecit, quod dyrrachium adpellatur. Hæc nunc Segesta dicitur, quam Aeneas condidisse fertur, præposito ibi Egesto: qui eam Egestam nominauit. Sed præposita est ei litera s, ne obsceno adpellaretur nomine.

Epī Daphne, duæ dictiones, quasi ad Daphnen, locus in Syria: de quo Strabo. In Seleucide Syriæ, quatuor insignia sunt oppida: ob id et tetrapolis dicta regio, Antiochia Epidaphne cognominata. Est autē Daphne Antiochensibus uicinum, & antenitate inclutum nomē, octoginta stadiorum ambitu: quo loco Antiochensium conuentus agitabatur, dictum à Daphne Ladonis filia. Iulius Capito. Verus postea quā in Syriā uenit, in delitijs apud Antiochiam & Daphnen uiuit. Ammia. Tunc apud Daphnen amœnum illud & ambitiosum Antiochiæ suburbanum.

Epidaurus, ciuitas in Peloponneso, ut Ptolomæus inquit, à Strabone Epidaura dicta. Plin. Epidaurum oppidū, Aesculapij templo celeberrimum. Hoc etiam nomē dicta fuit insula iuxta Dalmatiam, in Illyrico mari sita, de qua Lucanus lib. 2. Illyris Ionias uergens Epidaurus in undas.

Epīdicticon, dicitur demonstratiuū. Nam ἐπιδεικνύω, ostendo ac demonstro significat.

Epidromes, dicuntur funes quibus retia tenduntur circa summam & imā partem: quod in his retia discurrant, & enim significat in, & εὐρος, curro. Quidā accipiūt pro annulis, quibus cortina chorbæ impenditur. Alij Epidromon uocant uelū quod in puppi panditur, quod nauitæ mez anam uocant. Sunt enim tria genera uelorum: Dolon, Acation, Epidromon.

Epīetia, Latine æquitas dicitur.

Epigamia, mæ. connubium, affinitas cum alijs gentibus.

Epigenes, nomen philosophi Bizantini.

Epiglossis, seu Epiglottis, fistula exterior est. Quo etiam uocabulo dicitur eius fistulæ superior pars, qua cibus potusq; feruntur, totaq; Circulus uocatur.

Epigoni, dicti sunt autores secūdi belli Thebani: quasi factus

B 4 illorum

illorum qui primum confecerat bellum Græce enim ἐπιγονὴ factus appellatur, & qui post gignitur. Inde Euripides tragicus, tragædiā hoc argumēto cōpositam, Epigonos inscripsit: quæ agi exposcebat uoce magna scenicatorū & sonora. Ob hoc dixit Cic. lib. 1. Offi. quod histriones uoce freti, agūt Epigonos Medeamq; Errant qui existimāt Epigonos, apud Strabonem, esse populos, à quibus fabulæ nomē inditum sit. quū Epigoni dicti sint generali uocabulo omnes illi, qui ex diuersis populis conflati, secundum bellum Thebanum, duce Alcmeone cōfecerunt, quasi post geniti, & filij illorū, qui in primo bello ad Thebas mortem oppetierant. Nam ex Statij lectiōne constat, bellum Thebanū, & nomina ducū qui in eo bello occubuerūt. Quorū filij, ut mortē parentū ulciscerentur, cōmuni concilio cōtra Thebanos iterū arma mouerunt. Qui acceperant responsum ab Apolline, eam se ciuitatē expugnatos, si Alcmeonem Amphiarai filiū imperatorem rei bellicæ fecisset. Igitur Alcmeon exercitū ex Græcis collecto, contra Thebas duxit copias: accerrimēq; cōmissa pugna, peritū est uictoria, & Thebæ captæ ac dirutæ sunt. Epigoni etiam dicti sunt successores Macedonum ueteranorū, qui sub Alexandro magno ex Asiaticis fœminis sobolem susceperūt: quæ soboles (ut historici memorant) nomē habuit Epigoni. qui in castris nati, in armis educati, à paruula ætate periculis exercitati laboribus durati, prorsus inuicti extiterunt.

Epigramma, tis, seu **Epigrammatum**, ti, dicitur inscriptio, uel superscriptio, ab ἐπι super, γράμμα, littera, uel scriptio.

Epigrammaticus, & **Epigrammatista**, pro eo qui Epigrammata componit.

Epigrāphe, penul. corr. titulus, inscriptio, sensus, id est, dinumeratio ciuium, lustrum.

Epigryphus, pen. cor. dicitur qui habet aduncum nasum.

Epilepsia, ἐπιληψία, penul. prod. Latine correptio seu adprehensio dicitur. Morbus est, sic dictus, quod mentem adprehendens corpus pariter possideat, ex melancholico humore. Contrahuntur enim nerui ex hoc morbo. Dicitur & morbus caducus. Vulgus appellat lunaticū. Idem Comitialis appellatur: eo quod si cuiquam in comitijs contigisse deprehensum fuisset, dimittebantur comitia. Sunt etiā huius morbi alia nomina, de quibus in dictiōne Comitialis.

Epilepticus, qui ex epilepsia laborat.

Epilima, unguenti genus uilissimum, quo passim utebantur.

Epilogismus, cogitatio, computatio.

Epilogus, pe. cor. Latine cōclusio. Nam quas nos cōclusiōes dicimus Græci epilogos appellāt, ab ἐπι, quæ diminutionem hic denotat, & λόγος, sermo. Epilogus, est pars nouissima orationis: quam quidā cumulū, quidam perorationem uocant. Rhetorici tripartitū epilogū faciunt, constantē enumeratione, amplificatione, & commiseratione. Per enumerationē fit rerū repetitio, quæ Græcè dicitur anacephaleosis. id est, recapitulatio. Per amplificationem concitantur animi auditorū. Per commiserationem flectuntur ad misericordiam.

Epimachus, penulti. corr. nomen proprium uiri, & Latine facilis expugnatus dicitur.

Epimelas, quæ colorem nigricantem habet in candida gemma. Cornucopia.

Epimendium, (ut Plini. scribit) est tertium bulbi genus, cibus gratum, angustius folio, minusq; aspero.

Epimenides, pen. cor. nomen philosophi Cretensis, cōtemporanci Pythagoræ: qui multa & uersu & prosa scripsit. Vixit annis centum septuaginta nouem: uel secundū aliquos, ducentos nonaginta quatuor. Vide Laërtium.

Epimōne, pen. corr. Latine perseverantia, figura quando ad

maiorē certitudinem in eadē dictiōne perseveratur. ut Verg. — Sic sic iuuat ire sub umbras. Hæc etiā Epitaphis uocatur.

Epimythion, fabulæ est expositio, eiusq; utilitas.

Epinicia, orum. Græci uocāt præmiū & celebritates pro parta uictoria, ἐπινίκιος, ἐπὶ τῇ νίκῃ, ὅθεν ἐπινίκια, uictorialis. Hierony. lib. 2. Macha. Et quum epinicia agerēt in Hierosolymis, id est, solennitates de uictorijs. Sueton. uerò accipit pro carminibus ac laudationibus compositis, quum in Nerone scribit. Sequēti die lætū inter lætos cantaturum epinicia, quæ iam nunc sibi componi oportet.

Epinyctides, pustula minuta, seu uari. dicti à nocte, in qua maxime pueniūt. Iulius Pollux. Epinyctis, pustula subliuida, modice humescens, & plena sanguinis in tibijs & pedibus.

Epiodium, seu Epicedium, canticum quod dicitur cadaueri nondum sepulto. Alio nomine Nenia dicitur, ex ἐπι super, & ὤδ canticum.

Epipedon, Latine plenum, siue superficies dicitur. Cc.

Epiphānes, penul. prod. Latine illustris, ἐπι super φανός clarus. unde Antiochus Epiphānes, id est, illustris: qui fuit crudelissimus omnium tyrannorum.

Epiphania, Græcè, adparitio seu manifestatio Latine dicitur φανός enim, manifestus. Hierony. Dies epiphaniarum Græco sermone sic uocantur. Quod enim apud nos adparitionē uel ostensionem dicimus, Græci Epiphāniam uocant. Hoc autem ideo, quia dominus noster hodie saluator adparuit in tenebris. Licet enim olim natus esset ex Maria, & triginta annorum expleset ætatem: tamen ignorabatur à mundo. Eo tēpore cognitus est, quo ad Ioannem Baptistam, ut in Iordane baptizaretur, aduenit, & uox de cœlo patris intonantis audita est. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene placui. Quem pater de cœlis monstrauerat uoce, hunc spiritus sanct. uerjus in columbam, & super caput illius sedens, tactu quoq; ipso uoluit demonstrare, ne quis alius Dei filius putaretur ex populo. Epiphania quoq; uocatur, quum latitudo mensuratur cum longitudine. uide in dict. Gramme.

Epiphonema, figura rei narratæ diffinitur, uel prolata summa acclamatio, ex præpositione ἐπι, quod aliquando ex significat: & φωνή signante clamorem. Cc.

Epiphōra, penul. cor. morbus oculorū, quæ uulgò lachrymā uocant: quū descensus humoris oculos angit, ἀπο τῆ ἐπιφθόρας hoc est, ab inferendo. Plinius: Caro peponum, epiphoris oculorum & doloribus prodest. Colu. lib. 7. de Maguderi. Eadem radix contusa, & cum oleo lentisci inuncta, uitium expurgat, epiphoram suppressit, polenta cōspersa malsa aqua. Dicitur et de alijs membris. Plinius: Testium uerò epiphoris cum ramis laureæ teneræ adeo peculiaris est.

Epiplexia, siue Apoplexia, dicitur subita percussio, πλήξις enim percutere est. Cc.

Epiplocele, dicitur omenti in scrotum descensus: quem nos sibi communi nomine herniam uocant. Cc.

Epirhedium, rheda, cōpositū nomen ex Græco & Gallico ἐπι & rheda Gallicum, Latini epirhedium dixerunt. Iuue. — Tritōq; trahunt epirhediam collo.

Epirotica mala, dicuntur orbiculata, à figura orbis in rotunditatem circumacti. Cc.

Epirus, penul. prod. continens dicitur. hoc est, firma terra: regio quæ Molossa dicta est, & à Chaone Heleni fratre Chaonia: nunc uero Albania uocatur. Terminatur Epirus à Septentrione Macedonia, ab Oriente Achaia, ab Occidēte Ionio mari. In ea sunt ciuitates Nicopolis, & Ambracia. Hinc Epirota, qui est ex Epiro.

Epischidion, apud Victruuium, accipitur pro cuneo.

Episcopa

Episcopaliter, significat intentè. *August. lib. 5. Conf. Suscepit me paterne ille homo Dei, & peregrinationem meam satis episcopaliter dilexit.*

Episcopatus, *tus*, ipsius episcopi officium, dignitas &c.

Episcopium, *episcopi habitatio dicitur.*

Episcopius, *placium*, ponitur pro exploratorio. Cicero ad Attic. Conscendi in phasellum episcopiam. id est, naucm exploratoriam.

Episcopus, penul. corr. Græcum. inde ductum, quod ille qui præficitur, superintendit, curam eorum gerens, ἐπι super, σκοπός intentio, speculatio, consideratio. Nam ideo altior locus positus est episcopis, ut ipsi superintendant, & tanquam custodiant populum. Ergo ἐπισκοπέω, Latine superintendere possumus dicere, ut intelligat, non se episcopum, qui præesse dilixerit, non prodesse. Apud Latinos dicitur inspector, speculator, custos, consolatorq; & ultor, ac propositi compos. Et apud Homerum eodem episcopum nomine regemq; adpellatū esse nouimus. Cicero scribit se episcopū à Pompeio destinatum esse oræ Campanæ et maritimæ, in principio ciuili bellī. id est, exploratorem speculatoremq;. Et proprie, qui præest pani cæterisq; uenalibus rebus, ciuitatibus (ob quotidianum uictum) necessarijs, Episcopus dicitur.

Epispastica, medicamenta quæ pertinent ad ulcus purgandum, pusq; extrahendum.

Epistates, Græcè dicitur, qui à nobis uillicus, procuratorq;,
ac præpositus rei faciendæ uocatur.

Epistola, ἀπὸ τῆς ἐπιστάλης, quod est mittere: quia ad absentes mittitur. Einc Epistolare, quod ad epistolam pertinet. Micro. Neq; enim epistolaris angustia euagari longius patiebatur. Libanius autē in libello epistoladi. ἄριστ' ἂν ἴδης Λυονθείη ἐπιστάλα εἰ γινώσῃ ἐπὶ ἐπιστάλῃ, καὶ τί λέγῃ ἐν αὐτῇ ἐέμῃς, ἢ εἰς πόσας προσηγορίας διακρίτῃ. Επιστάλη μὲν εὖν ἴσῃ ἐμιλία ἑγγράμματος ἀπόντος πρὸς ἀπόντα γινωσκμένη καὶ κρείσθως σκοπὴν ἐκπληρῶσα. ἐρᾷ δ' ἐπὶ αὐτῇ ἑωδὸς παρὼν πρὸς ἀπόντα. Διακρίτῃ ὅς ἐστι συγχύσις τε καὶ πτεμωδὸς προσηγορίας, id est, optime quis posset mittere, si noscat quid epistola est, et quid fas sit in ipsa dicere, aut in quot salutationibus diuidatur. Epistola enim literata loquutio est, abscentis ad absentem facta, intentionem explens. Loquitur autem quis in ea, ut præsenti ad absentem.

Epistolium, *parua epistola.* Catullus:

Conscriptum hoc lachrymis mittis epistolium,

Epistomium, dicitur in fontibus manu fabrefactis, in quibus sunt fistule plures aquā transmittētes. Senc. ad Lucil. Nisi a-
quam argētea epistomia effuderint, et adhuc plebeias fistulas
cloquor. Var. li. 3. De re rust. Quū & aqua calida et frigida
ex orbe ligneo mēsaq; quam dixi in primis radijs esse in epi-
stomijs uersis, ad unūquēq; factum, sic ut fluat in conuiuium.

Epistrophe, & Strophe, nominant Græci primā cœuicis
ex septem ueribus: quam Hippocrates adonta uocat.

Epistylum, capitellum quod super columnam ponitur.

Episynalipha, conglutinatio duarum syllabarum in unam.
quod in diphthongo & Synercesi fieri contingit. Nam συ-
ναληφι ^{ναληφι} coniunctio dicitur.

Epitaphium, Latine, *supra sepulchrum*. τὰ ἐπὶ τοῦ σκελετοῦ ἐν τῷ ᾧ ἐνταφίσθηται τὸ σῶμα καλεῖται. *enim sepulchrum*, et sumitur pro laude post sepulturā. Est enim *elogiū* quod in sepulchris marmoreis incisum uidemus, completa sepultura. Accipitur et pro titulo, et pro oratione funebri.

Epithalamium, sacer hymnus, qui in sponsalitijs canitur.

Epithēma, penul. prod. dici potest superimpositum, operculum. Quia positum, dicitur quicquid alicui rei imponitur. Ex quo et medicamenta, quæ ad refrigerandum cor imponuntur, Epithemata dicuntur.

Epithēsis, penul. cor. impositio, impositura, aggressus:

Epithetes, *molustus, impostor, fraudator.*

Epitheton, penul. corr. à Quintiliano dicitur adpositum, ab alijs adiectivũ, ab ἐπι, qd' significat in, & τίθημι pono, quasi impositum. Epitheta tribus de causis nominibus adduntur. Discretionis. ut, —Phrygiæ molinur montibus Idæ. Proprietatis. ut, Terribili implexũ setaq; & dentibus atris. Ornatus. ut, Alma Venus.

Epithymia, miæ, cum accentu in penultima. Latine dicitur concupiscentia, desyderium, uaporatio sacrorum.

Epitogium, genus pallij, quod supra togam ferebatur. Cōpositum nomen ex Græco & Latino.

Epitōme, mes, penul. corr. breuiarium, uel incisio dicitur & compendium, ab ἐπι super, & τομή incisio, uel interfectum.

Epitrāgus, penult. correpta, genus piscis: ab hirci sterilitate
sic adpellatum.

Epitrapezia, dicuntur generaliter mensis apta: quæ sunt uascula & potoria & escaria, ab *ἐπι*, & *trapeza*, mensa.

Epitritus, pen. cor. pes ex quatuor syllabis cōstans, quarum una semper ab alijs tribus discrepat. primus cōstat ex iambo & spondeo. id est, ex prima breui, & tribus longis. ut, saccr dōtes. Secūdus ex trochæo & spondeo. id est, ex secūda breui, alijs lōgis. ut, cōnatiōrēs. Tertius ex spondeo & iambo. id est, tertiā breui, alijs longis. ut, hārc dītās. Quartus ex spondeo & trochæo. id est, ex quarta breui, cæteris lōgis. ut, Cælestīnūs. Epitritus enim proprie, numerus dicitur, qui continet aliquem numerum, & eius partem tertian. ut quatuor ad tres, duodecim ad nouem, quadraginta ad triginta.

Epitrocasmos, uerborum super se inuicem effusio uel supermensio: quæ fit aduersarij turbandi causa.

Epitrôpe, penul. corr. Latine procuratio & tutela.

Epitropos, *procurator*.

Epityrum, genus edulij, seu casei Siculi. Fit enim ab *ἐπι τυρός*, caseus. Plautus in Mil. Si unum epityrum edam apud illum esuriens. Epithyrum etiam siue Pithyrum dicitur, a cō fracta oliua, quæ Græcè dicitur *πιθίς*. unde apud Columellam epithyrum condituram oliuarum legimus.

Epizeuxis, cōbinatio: figura, quā dictio in uersu absq; me-
dio aliarum combinatur. Vergilius: Memē adsum qui feci.

Epops, *auicula sordidissima est, eaq; cristata: quam à soni fi-*
ctione Vpupam nominamus, Cc.

Epopteia, ἑποπτεία. Latī. dicitur inspectio, mediatioq; in qua uoce positi & spectacula accipere, quandoquidem ipsas speculas Græci ἑποπτείας & ἑποπτεῖας uocant, ab epopteia, siue à uerbo ἐποπτεῖν. Dicuntur etiam Epoptæ inter mystas, Ephœri quoq; dicti: quoniam post annum quam initiati essent, admitterentur ad spectandum sacra.

Epos, carmen heroicum, diuinarum rerum & heroicarum,
humanarumq; comprehensio. Martialis:

Scribamus epodos, cœpisti scribere, cessi,

Acnula ne starent carmina nostra tuis.

Compositiũ cũ *Mis*, qui & cantus, apud nos dicitur Epodus, quasi carminis cantus. Et inde Epodion diminutivum. id est, parvum carmẽ, quod à Lyricis clausula brevis dicitur, quasi præcisos versus integris subijciat. ut apud Horatium: Beatus ille qui procul negocijs.

Déinde sequitur præcisus. ut, Prisca gens mortalium.

Et sic deinceps alterni quibus aliqua pars deest, et sunt ipsis
præcedentibus similes.

Eporhedicae, à Gallis dicuntur, boni equorum domitores.
unde urbi Eporhedica inditum nomen.

Epulæ, ab opulentia, siue ab edendo: quasi edipulæ, sunt cibi ministerio

ministerium hominum in nostrum usum comparati. Epulum uero significat solenniores, et proprie publicum conuiuium, in propatulo ciuibus exhibitum: siue in dedicatioe templi, siue in triumpho, siue in funere, siue ludorum causa, quale imperatores apud Rom. et quale factum esse constat à pluribus, qui testamentum legauerunt epulum quotannis ad sepulchrum, rosis et uarijs respersum odoribus, pro hereditatum facultatibus exhibendum. Iuuenal. Vnde epulum possis centum dare Pythagoræis, Sed confunduntur quandoq; Nam epulum pro priuato conuiuium inuenitur: et Epule pro conuiuium in communi. Cicero pro Lucio Planco: Sepulchrum L. Catilinæ, floribus ornatum, hominum audacissimorum ac domesticorum hostium conuentu epulisq; celebratum est. Epulam quoq; in singularem numero, ueteres dixere.

Epulare, quod ad epulas pertinet. ut, Epulare sacrificium, Epularis sermo, qui in conuiuium fit. Apuleius: Iam illatis luminibus, epularis sermo percerebruit. Epulares etiam uocabantur, qui in sacris epulabantur. Varro: Dum epulares non esse epularentur.

Epulari, est in conuiuium esse, seu conuiuari. Lini. lib. 25. Vulgo apertis ianuis in propatulo epulati sunt. Construitur quandoq; cum accusatiuo, quasi pro comedo. Ambrosius: Non statim, inquit, epulamur omnia, neq; potamus omnia.

Epulatorius, ria, rium, quod aptum est ut in epulis comeditur. Ambrosius ad Simplicium. Bona opera epulatoria dicimus, quæ sunt esui. Et paulo post. Epulatoria et refectoria reges in Deo, quæ facit tranquillitatem.

Epulis, dicitur quoties iuxta dētes in gingiuis caro excreuit.

Epulones, dicti sunt conuiue. Vnde et Coepulones, qui simul epulantur. Antiqui Epulonos dicebant, quos nunc Epulones. Item Epulones dicebantur, quos pontifices propter sacrificiorum multitudinem esse uoluerunt, ut ludorum epulare sacrificium conficerent. Autor est Cic. lib. 3. de Oratore: Hi epulas Ioui ceterisque Dijs instituendi potestatem habebant. Vnde Aug. li. de Ciui. Dei: Aserit epulones perpetuos fuisse, qui ad auream Iouis mensam statuæ adpositam perpetui erant conuiue: ut minorum potius et parasitorum contubernia, quam Dei sacra celebrarentur.

E A N T E Q.

Equarium, apij herbe genus, à Græcis ἰπποκάρων dictum. Equarius, a, um, quod ad equum pertinet. ut, equarius medicus, qui equis medetur. Valerius Max. lib. 6. Heerophilus equarius medicus, C. Marius septies consulē autē sibi uendicando, se extulit.

Eques, gen. communis, significat hominem insidentem equo. Vnde equites à pedibus distinguuntur. Vergilius lib. 8. Interea præmissi equites ex urbe Latina. Sumitur quandoq; pro ipso equo. Idem: Dorsoq; equitem docuere sub armis Insultare solo, et gressus glomerare superbos. Et Eques dicitur, qui equestrem dignitatem adeptus est.

Equester, ab eques fit: sicut à pedes pedester. unde pedestres et equestres copie. Equestre uero ordinem mediū fuisse constat inter patricios et plebē. Hi olim sub Romulo regibusq; Celeres dicebantur, à Celere Remi interfectore: deinde à fleendis animis, quoniam iudices erāt. siue potius à fleendis equis, Flexumines uocati: postea Trossuli, à Trossulo oppido Tusciae, quod id sine ullo pedum adiumento equites cepisset.

Equestre æs, dictum est quod equiti dabatur.

Equestria, loca erant in quibus sedebant equites. Sene. lib. 7. de Benef. Equestria omnium equitum Romanorum sunt. Et iterum. Sed quum in Theatrum ueni, si plena sunt equestria et c. Sic Popularia dicebantur, ubi plebs ipsa in theatro se-

debat. Suet. in Domitiano: Et quia pars maior intra popularia deciderat, quinquagenas tesseras in singulos cuneos equestres ac senatorij ordinis pronunciauit.

Equiceruus, animal in Oriēte, habēs cornua, et iubas post collum descendentes usq; ad scapulas, et barbā sub mēto, et solcas sicut equus, et corpus ad cerui quantitatem.

Equidem, non ab ego et quidem composita coniunctio: sed simplex est. Sall. Ego equidē sic existimo. Nam si esset composita, non subiungeretur ego, quanquam apud Vergil. ubiq; ego quidē signifi. —Equidem merui, nec deprecor inquit. Persius posuit pro quidem: Non equidem hoc dubites amborum fœdere certo Consentire dies.

Equiferus, pen. cor. equus ferus. id est, non domesticus. Plin. lib. 28. Imprimis efficax equiferorum sanguis.

Equila, diminutiuū est ab equa. Var. Nemo est tam negligēs, quin summa diligentia eligat asinum qui saliat equilam.

Equile, pen. prod. stabulum equorum: sicut ab oue ouile. unde Varro suadet frenos in equili suspēdere, ut oculi equileorum consuecant uidere eorum faciem, et ē motu crepitus audire, quum iam ad manus accedere consueuerint, interdum imponere his puerum.

Equimentum, merces quæ datur pro admissura equi. Varro: An si equam emisses quadrupedem, ut meo asino reatino admittens, quantum poposcisses dedissem equimentum?

Equinus, na, num, possessiuum. Horatius:

Humano capiti ceruicem pictor equinam Iungere si uelit.

Equio, is, de equis dicitur, quum coitum adpetunt: sicut Catulio de canibus. Et Subo de suis. Columella lib. 7. Equientium mule cruda brascia datur.

Equiria, ludi quos Romulus Marti instituit. In his enim ludis currere in Martio campo equi solebant.

Equifessor, qui ambulat pedibus equinis. id est, qui equitat, sicut qui in lectica gestatur, ambulat pedibus lecticariorum.

Equisetum, Vide in dictione Ephedron.

Equiso, equorum domitor. Varro: Nam ut equus qui ad uehendum est natus, tamen traditur magistro, ut equiso doceat tollitū incedere. Et non tantum equorum magistrum, sed etiam omnium rerum quarum ei regimen conceditur, Equiso significat.

Equitabilis, locus in quo equi facile inambulare possint. Lini: Opportuna explicandis copijs regio erat, equitabilis et uasta planities. Idem contrarium posuit: Imber uolētius quam alias fusus, campos lubricos inequitabiles fecerat.

Equitatus, modo equitum turmam significat, sicut Peditatus pro pedestribus copijs: modo actum equitandi. Plinius lib. 33. Ecce equitatu atteri et aduri solēt. Modo ordinē equestrem. Idem lib. 33. Quinetiam ipsum equitum nomen, sæpe uariatū est, in ijs quoq; qui ad equitatum trahebantur.

Equitium, equorum mandra. Vlpianus: Equitij usu legato uidendum an et domare possit, et ad uehendū sub iugo uti.

Equitius, nomen uiri proprium: et cognomen familiæ Romanæ, ab equo deductum.

Equito, tas, dicitur de homine equo insidente, et de equo. Lucilius de equo: Nempe hunc currere equum nos atq; equitare uidemus. Huius composita sunt. Adequito, quod est iuxta equito. Lini: Adequitauit deinde sensim portis. Obequito, circumequito. Idem: Obequitare iubet hostium portis. Perequito, sicut peragro. ut apud eundem. Quum perequittasset aciem, tantum iniecit ardoris, ut non ultra sustinuerint impetum equi.

Equuleus, diminutiuum, sumitur pro pullo equino et nouello. Cic. in Hortensium: Ut igitur domitores equorum non uerbera

uerbera solum adhibent ad domandum, sed cibum etiam saepe subtrahunt, ut fame debilitetur equuleorum nimis effrenata uis. Est & Equuleus tormēti genus, quod quidam ardētem laminam esse tradunt, qua homines cruciabiliter torquentur. Alij materiam quādam in equi formam aiunt, in quam conijciebantur rei, ab equo diminuto uocabulo. Seneca lib. 2. Epistoliarum: Sæuitia commenta est equuleos, cruces, uncum, & tunicam illam alimentis ignium illitam & intexam. Cicero lib. 5. Tuscul. Hæc etiam in equuleum iniiciuntur, quo uita non aspirat beata. Idem de Finib. bon. & mal. lib. 4. Nec si ille sapiens ad tortoris equuleum à tyranno ire cogatur, similem habeat uultum, ut si anpullam perdidisset.

Equulus, diminutiuum ab equo. **Cicero** Signis: Equulos argēteos nobiles quod maximi fuerunt, aufert. Et li. 3. de Natu. Deo. Omnia in perfectis et maturis docet esse meliora. ut, in equo, quā in equulo: in cane, quā in catulo: in uiro, quā in puero. Varro ait, equulum post annū & sex menses domari posse.

Equus, animal quadrupes, qui & Caballus, ab æqualitate dictus, detracta prima litera quæ diphthongū faciebat: quæ pares eligeantur, qui bigis quadrigisq; iungerentur. Equorū alij gradarij, qui molli gradu & sine succussura incedunt. Contra succussores, sefforē frequēter inquietant. Alij dicuntur Vere di, in cursu uelocissimi: quibus maiores usi sunt in uenatione.

E A N T E R.

ERaphiotes, Bacchus dictus est: ab inducēda contentione, quoniam uinum iram atq; certamen inducit, ἔρην enim contentio, φάριον ostendere.

Erasinus, penul. prod. fluuius in Argolica. Papi. — Ruit agmine facto Inachus, & gelidas surgens Erasinus ad arctos. Alter est qui secat Arcadiæ tractus. Tertius, qui præterfuit Eretrios in Bœotia.

Erasistratus, nomen medici eximij, ex Aristotelis familia nati. ἔρως amorem, σπῆρος exercitum significat.

Erata, numero plurali, urbs Corytanorum.

Erate, tes, pen. correpta. Nympha, Oceani & Tethyos filia, ab ἔρως, quod est amor.

Erato, pe. cor. una Musarum, ab amore dicta. ἔρως amor, ἔραος amo, quod præsit his qui amoris face rapiuntur. Vergil. lib. 10. Nunc age, qui reges, Erato, quæ tempora rerum. Quis Latio antiquo fuerit status.

Eratosthenes, pen. cor. nomen philosophi: qui orbis terrarum mensor adpellatus est. Hic uixit annis octoginta & uno: sicut & Plato, & Diogenes Cynicus, & Xenocrates Platonici. ἔρατος, ἔρατος μὲν τὸ δύναντος καὶ κρατὸς λέγεται. ἔρην καὶ ἰατρὸς περίστροφος καὶ μαθηματικός. id est, Ab eratos, quod est amabilis, & sthenos potentia, dicitur. Medicus fuit insignis, & Mathematicus.

Ercinia, multis syluis nomē est inditum: sed apud Germanos maxime, quæ apud Græcos Orcinia dicitur. Ab Heluctijs ad Nemetum Tauricorumq; fines protenditur, & ad Dacos & Danubium, inde ad alias gentes, longitudine sex dierum, multis feris abundans, & procēris frequens arboribus. Sunt qui hoc nomen aspirant, & cum γ, scribant.

Erciscere, prisca lingua significat diuidere. Inde familie Erciscundæ, id est, rei familiaris diuidendæ. Quidā Erciscūdum, ab Ercium antiqua dictione dici uolunt, à cohercendo. Vnde & Iouem Ercium puto dictum, quod mala uideretur arcere.

Ercius, Iupiter dicebatur, ab arcendo: qui intra cōseptum cuiusq; domus colebatur, quem etiam Deum penetralem adpellabant.

Ercium, in libris antiquis legitur, pro arcū, ab arcendo. Cc. **Erebus**, penul. cor. fluuius inferorum. Verg. — Magnos

Erebi tranauimus annes. Quandoq; pro obscuriori infirmi parte. ut, — Imas Erebi descendit ad umbras. Varro ex erebo natam noctem ait. unde et illud. Erebo creatam fuisse crinibus noctem inuoco.

E regione, ex aduerso & opposito.

E re nata, significat, ex occasiōe rei præsentis capto cōsiliū. Et aliquando dicitur absolute, è re nata, & aliquando cū cōiuncto. ut, è re natum exordium, dixit Quintil. intelligi uolens, subito inuentū. Apuleius: E re nata fallacia. significatur enim muliebris dolus, ad fallendū subito excogitatus, non domini antè compositus: sed ex ipsa re & negotio expromptus.

Erembi, populi in Arabia: quæ prærupta saxa nudi inhabitant.

E re mea, à re tua. Vide supra in è & ex.

Eremodicium, apud Iuriconsultos dicitur quasi desolatū ac desertum, seu desertio causse, absentia seu negligentia partium facta. Dicitur autem Eremodicium iudicium, in quo reus absuit, quasi desertum, quamuis mendose legatur Hermodicum cum aspiratione. Contrahitur autem eremodicium triennij, aut alterius iusti temporis lapsu.

Eremus, penul. prod. nam apud Græcos per ἔρημον, scribitur, ἔρημος οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος, καὶ ἀπολείπεται, καὶ μόνος διαμένει, καὶ ἔρημος λέγεται. παρὰ τὸ ἔρημος. id est, Eremus, eremi. & Eremio, id est, relinquo, & solus habito: est & requies & solitudo. dicitur ab amando. Solet tamen ab aliquibus corripī, propter inopiam literarum Græcarum. ut, Præpotens martyr eremiq; cultor, & est generis fœminini. Hierony. Inter multos sepe dubitatum est, à quo habitare cœpta sit eremus. Significatq; Eremus solitudinem. Hinc Eremita, & Eremutani. Vnde ordo Eremitanus, sub diuo Augustino militans, non tam doctrina quā uirtutibus insignis.

E re publica, id est, ex utilitate & commodo publico. Suet. in Cæsare. Pleriq; pecunias contulerunt, ne Catone quidem abnuente eam largitionem è re publica fieri. Econtrario dicimus, Ab re est, pro eo quod est, contra commodum.

Eretria, ceruse genus, quæ terræ suæ nomen habet: quæ præcipue usus fuisse Parrhasius dicitur Cc.

Eretum, pen. pro. Græcè ἔριτον. uicis Sabinorum supra Tyberim. Apud Verg. uerò dicitur esse locus, qui mons Ereti, & corrupta dictione, mons rotundus adpellatur, ubi ait: Ereti manus omnis oliferæq; mutiscæ.

Erga, præpositio, licet eandem uim habere uidetur cum contra, beneuolentiæ tamen plena est. ut, pro meo summo erga te amore onus subeo.

Ergaleia, ferramenta.

Ergascenon, officina.

Ergasia, operatio.

Ergasimos, fabricalis

Ergasterium, officina, ubi aliquid operamur. ut est in Decretis distin. 44. Nulli clerico liceat tabernam aut ergasterium habere.

Ergastes, Ergastes, siue Ergasticus, operarius dicitur, à uerbo Græco ἔργασμαι. Cornucopiæ.

Ergastiarches, tabernarius opifex.

Ergastularius, qui præest ergastulis. Vnde Columel. lib. 1. docet quomodo ergastuli ab ergastularijs tractari debeant.

Ergastulum, pen. cor. taberna, uel officina, ubi lapides metalla uel fodiuntur, uel aliud quidpiā operis à uinctis seruis fit: quos Plinius his uerbis describit. At nunc eadem illa uincti pedes damnatæ manus, inscripti uulius exercent. Dictū Ergastulum ab ἔργασμα, quod est operor. Iuuenalis, Nempe in Lucanos & Tusca ergastula mittas.

sed quoniā in diuersis locis serui durius operari cogentur, factum

factum est ut Ergastula modo ipsos damnatos, seruos uel operantes, modo carcerē significant. Varro: Misitq; mox eō uirum, qui tota ergastula donaret libertate. Colu. lib. 1. Optime solutus seruis, cella meridie æquinoctialem spectantes fient. Vinctis, quā saluberrimum subterraneum ergastulum plurimis, sitq; id angustis illustratum fenestris.

Ergastulus, custos pœnalis loci. Lucr. Non ergastulus unus & alius indicem adposuit: ut nemo sententiam libere magis quā ergastulus dicere possit. Aliquando sumitur pro operario. Plinius: Coli rura ergastulis pœsimum est, quicquid agitur à desperantibus.

Ergasylus, nomen uiri proprium.

Ergeteni, pen. prod. populi sunt sub Ergeto oppido. Silius: Hadrianum Ergetumq; simul.

Erginus, tyrannus fuit: qui ab Hercule ex Mynyis Orchomeni urbe extrusus, postea & extinctus fuit.

Ergo, illatina siue completiua coniunctio est, quæ minoribus adhibetur clausulis, sicut Igitur. Aliquando inceptiua est, cōueniens maxime indignationi. Iuuenalis:

Impune ergo mihi recitauerit ille togatas, Hic elegos?
Aliquādo hortatiua, quæ ponitur ut hortemur qui tarde aliquid faciunt: & adfectum exprimit reprehendentis. Vergil.
Ergo age chare pater— Aliquando aduerbium est, & ponitur, p. causa: circūflectiturq; ultima. Ver. li. 6. — Illius ergo Venimus, & magnos crebri tranauimus amnes.

Sisenna. lib. 3. Milites, ut lex Calpurnia concesserit, uirtutis ergo ciuitate donati.

Ergon, Latine opus significat.

Erguminus, penul. cor. qui à demone agitur, ab ἔργου, quod Latine dicitur agor. id est, agitor, prohibeor.

Eribœa, dicta est nouerca Mercurij. id est, Iuno: cuius monitu & precibus ipse Mercurius Martem ex uinculis liberauit. Et dici potest Lis buculæ. Nā ἔρις lis, βὺς bucula siue iuuēca dicitur: quia Isidem multa indignatione prosecuta fuit.

Erica, frutex est, quam & alij Sisarum nominant: folia habet amaraci similia. Hæc tamen herba sola florct in syluis: ideoq; melli nomen præbet. Cornucopiæ.

Ericates, nomen uiri: & potest interpretari quasi ira confractus. Nam ἔρις ira, καταγω infringo.

Erichtheus, nomen propriū Phæacis uiri. Alter fuit Athenarum rex: quem Minerva è rure, ubi natus erat, suscepit, educauit, & Atheniensi populo pro rege tradidit.

Erichthonius, rex Atheniēsis, Vulcani & Mineruæ filius, dictus ἀπὸ τῆς ἔριδος & χθονός. id est, ex certamine atq; humo. Nam quum Vulcanus Dijs arma fecisset, eiq; Iupiter optionem dedisset præmij quod uellet postulandi, iurassetq; per infernam paludem se nihil negaturum: tum ille Mineruæ nuptias postulauit. Hic Iupiter abnuere non potuit: Mineruam tamē monuit repugnare, pudicitiamq; defendere. Tum in illa colluctatione Vulcanum in terram profudisse aiunt semen, unde sit natus Erichthonius. Hic (teste Plinio) quadrigas primus inuenit, & ludos instituit in Attica regione. Ab eo populus Atheniēsis, Erichthonius dictus est.

Eridanus, penul. corre. flumini in Italia: ab Eridano Solis filio ibi submerso dictus. Alio nomine Padus dicitur.

Erigeneton, herba, à uerno tempore dicta.

Erigone, penul. cor. nomen Icarī filie: quæ ob fratris necem dolore percita, laqueo se suspendit, ut Hyginus late tractauit. Et canis Erigones, uocabatur Chimæra.

Erigryppus, unus ex centauris. Cc.

Erimantus, qui lites disseminādo diuinat, quasi ἔρις ἔριδος, id est, lites, uerūs diuinus. Iuue. — Aut Dispilus, aut Erimātus.

Erina, nomen fuit poëtriæ, ex Teno urbe Laconica Olympiade centesima septima.

Erinacius, animal non maius ericio (ut inquit Hierony.) similitudinem urfi murisq; habens. Vnde in Palestina Arcomus dicitur: & magna est in istis regionibus huius generis abundātia, semperq; in cauernis petrarum & terræ foueis habitare consueuerunt. Dicitur ab aliquibus Cyrogrillus, quod nomē ab horrendo quidam deducunt, & cum h. scribunt.

Erineon, Græci uocāt caprificum. unde & urbs in Doride, à caprifico dicta est Erineum, ut autor est Strabo.

Erinnys, cum γ, furia infernalis, dicta quod humanā corrumpat mentem. ἀπὸ τῆς ἔρσης τὸν νόον, ἢ ἔρα λήη) ἢ γαῖα καὶ νόος. Huius genitiuus erinnyos, & erinnyis Latine, et per synæresim erinnys: accusatiuus erinnya & erinnyn, in plurali erinnes.

Eriphyle, penulti. prod. nomen uxoris Amphiarai, & sororis Adraſti. Hæc accepto aureo monili latentem maritum prodidit. Vergilius lib. 6.

His Phædran Procrinq; locis mœstantq; Eriphylon.

Scribitur & sine h. Iuuenalis:

Occurrunt multæ tibi Belides atq; Eripyle.

Eriphyſa, insula una ex Acolijs. quasi ἔρις, id est litem, φῦς σῶς sufflans dicitur.

Eripio, pis, pen. cor. extra rapio. Et construitur cum datiuo ferē in malam partem. ut, Eripuisti mihi substantiā. Aliquando cum ablatiuo in utraq; partem. ut, Eripuisti me à periculo, Et Eripuisti à me librum. Aliquando Eripere, est accelerare, raptum facere. ut, Eripe nate fugan.

Eris, est herba in Aegypto nascēs, aro similis: nisi quod minor est, & minoribus folijs ac radice: quæ tamen grandis oliuæ magnitudinem implet. Significat & contentionem. ἔρις enim Græce, ira uel contentio est Latine. Cc.

Erisis, sceptrum, herba quam & Dipſacon & Asphaltum uocant. Vide in dictione Dipſacon. Cc.

Erithalles, herba, quæ & erigeneton dicitur.

Erodus, & Erodion, auis maior omnium uolatilium, & aquilam uincit & comedit.

Erogneton, herba est, sic dicta, quod amatorijs conueniat ἔρωτος καὶ γνῶς, gigno, & ἔρως, amor dicitur.

Erogo, gas, pe. cor. distribuo, et quasi rogatoribus distribuo. Hierony. ad Iulia. Quum multis erogaueris census tuum, & quidam tua gaudeant liberalitate: tam multo plures sunt quibus nihil dedisti. Inuenitur etiam Exrogare, quod est (ut Festus inquit) ex lege uetere aliquid per nouā legē eximere.

Eropia, insula una ex Cycladibus: aliter Acis, & postea Syphnus adpellata. Cc.

Eropolistides, nomen apud Plautum: quo significatur ob amorem uendita. ἔρως amor, πωλῶ uendo.

Eros, ἔρως, amor Latine dicitur. Vnde Eroica carmina, id est, amatoria.

Erotēma, pe. prod. Græcè ἐρώτημα, interrogatio Lat. dicitur. ut, Quo res summa loco Pantheus? quam prendimus arcem?

Erotematicus, interrogatiuus, ἐρωτάω, ἐρωτῶ ἐπὶ τὸ ἔρωμα.

Erotium, Latine amatorcula, nomen mulieris. Nam Eros, crotos, amor dicitur.

Erotylos, gemma filici similis. Cc.

Errabundus, affatim uel ualde errans. Vergilius:
Si qua forte ferant oculis sese obuia nostris
Errabunda bouis uestigia.

Erraticus, ca, cum, quod ubiq; serpit, seu ubiq; nascitur. ut uitis erratica.

Erratus, tus, & Erratum, ti, peccatum. Cic. Tyroni: Tantū mihi dolorē cruciatumq; attulerūt errata meæ ætatis, ut non solum

solum animus à factis, sed aures quoq; à cōmemoratione abhorreant. Et in Decretis distinctio. 40. scribitur: Quod aliquando in ipsis quoq; conspiciamus erratibus electorum.

Errones, sunt uagabundi. Tibullus:

Atq; iterum erronem sub tua signa uoca. Sappho:

Nec uos erronem tellure admittite nostrum.

Vlpianus: Errones, adpellantur serui, qui nō quidē fugiunt, sed frequenter sine causa uagantur, & temporibus in res nugatorias consumptis, serius ad dominum redunt.

Error, (ut inquit diuus Augustinus lib. Enchiridion) est existimatio uel adprobatio ueri pro falso, uel econuerso: & certi pro incerto, uel ecōuerso. Et Errare, est putare uel adprobare uerū esse quod falsum est, uel falsum esse quod uerū est: uel certū pro incerto, siue falsum siue uerū sit. Vnde sciēdū, quōd licet quis absq; ignorantia errare nequeat, nō tamē qui aliquis nescit continuo errat: sed qui se existimat scire quod nescit, & falsum pro uerō, siue incertū pro certo adprobat. Accipitur etiam quandoq; Error pro peccato: & quandoq; pro uagatione, & Errare, pro uagari & discurrere. Verg. Vidistis si quam hic errantem forte sororum.

Sed quoniam pecudes errando, id est, uagando pascuntur, Errare ponitur pro pascere. Vergilius:

Mille meae siccis errant in montibus agnae.

Item quia errando saepe à recta uia desectimur, Errare sumitur pro peccare. Sanē inter Errorē & errationē hoc interesse Don. existimat, quōd Error animi sit, Erratio pedū. Teren. in Adelphis: Sanē ac multo propius ibis, et minor est erratio. id est, minus est spatij per quod erretur. Composita uerbi Erro sunt Aberro, qd est ualde erro, uel longe uagor. Cic. in Tuscul. Sed redeat unde aberrauit oratio. Deerro, Oberror: Circumerro. Laet. lib. 2. V. Iguis existimat mortuorum animas circa tumulos & corporū suorū reliquias oberrare. Pererro, per totum erro. Colu. in Praefatione. Semper ritu uolucrum longinqui litoris, peregrinus ignotū pererret orbem. Exerro, ualde erro. Cypria. ad Ian. Ne quis exorbitas, & à uia ueritatis exerrans, apud haereticos iungeretur.

Erubescō, rubens fio. August. per translationē pro uercūdor in significatione actiua posuit, quū ait. Quisquis me erubuerit coram hominibus, erubescam cum coram patre meo.

Erūca, pen. prod. si Apuleio creditur, ab haerendo uenit, quoniam nā rebus, quas occupat tenaciter inhaereat. Verū alijs magis sine h, & sine diphthongo scribi placet, & ab erodēdo deduci. Est autē genus uermis, Campe alio nomine, qui in olerū folia repit, abroditq; praesertim brassicas. Colu. lib. 12. Vbi uerō apricis regionibus, post pluuias, noxia inceserunt animalia, quae à nobis adpellantur Erucæ. Graece autē Campe nominantur, uel manu colligi debent, uel matutinis temporibus frutices olerum cōcuti. Sic enim dum adhuc torpēt nocturno frigore, si deciderint nō amplius in superiorem partē prorumpunt. Est etiam Eruca herba quaedam uirtutis calidae, dicta similiter quōd erodat: nā bestiolas omnes corpori innascentes erodit, Veneremq; excitat. Ouid. de Remed. amoris:

Nec minus erucas iubeo uitare salaces. Col.

Excitet ut Veneri tardos eruca maritos. Sunt qui Erucā dici uelint quōd urat, nam linguā pungit, & sanguinē exurit: ut sit eruca quasi uruca, u, in e, uersa. Aut quōd fortasse dicta sit ab esu, hoc est, ab edendo. Et quum principio esset esuca, postea commutatione litera, facta est Eruca, ut ex Valesio Valerius. Haec si sola comedatur, dolorem capitis inducit.

Eructo, as, ex e & ructo, quod est frequentatiuum uerbi erugo, is, Iuuenalis posuit exemplum de ructo.

Si bene ruſtauit, si recte mīnxit amicus.

De Eructo. Hierony. Eruſtauit cor meum uerbum bonum.

Est & Ruſtor in eadem significatione. Horatius:

Hic dum sublimis uersus ruſtatur & errat.

Ruſto autem à Rugo, gis, xi, etum. unde Ruſtus. A' Ruſto quoq; fit Ruſtito aliud frequentatiuum. Columel. lib. 7. de boue agrotante sic inquit. Gemitus exprimit, locoq; stare nō patitur, saepe decumbere & ruſtitare coepit, caudamq; crebrius agere. Dicitur & Ruſtuo, as, & Ruſtuor. Hinc à Siſdon. dicta est Ruſtuatio esculenta, ex quo Eruſtuo. Augusti. Illi audiunt tanquam uerbum eruſtuatum, illi tanquam scientiam annunciatam. Quod enim ruſtuatur, praesentibus ruſtuatur. Est autem Eruſtare, proprie extra ruſtum mittere, quamuis ad alia transferatur. Colu. lib. 8. Neq; ipsum uiuarium repletur congerie quam tempeſtatibus eruſtat pelagi uolētia. Est & Irruſto. Plau. in Pſeu. Quid tu malum ergo in os mihi ebrius irruſtas.

Eruſtro, as, penul. cor. ab e, & rudero. Rudero uero à rudus, eris. & sunt Rudera purgamenta, puta cœmentum, lapides confracti, arena, calx, & huiusmodi ex ruinis congesta. Hinc Ruderatus ager, qui ueterum ædificiorum materia scaet. Erudicare itaq; est purgare, & extra iacere. Ambro. de obitu Theo. Sed Isaac obſtructos ab alienigenis putcos eruderauit, nec latere aquam paſſus est.

Eruſio, is, penulti. correpta, significat ex rudi doctum facio. Hinc Eruſio pro doctrina.

Eruila, idem quod eruum. Colum. Sarsena putat agros stercoreari lupino, faba, uitia, eruila, lente, cicercula, pīso. Alij diuersum dicunt, esse scilicet leguminum genus, quo Varro ait pinguescere pecus.

Erunco, Vide supra in dictione Aberunco.

Eruo, is, extraho. Laet. lib. 2. Ipse sibi oculos eruat, ut omnes caci sint. Interdum Erucere, est in totum destruere. Idem lib. 7. Eruentur funditus ciuitates.

Eruum, genus pabuli, seu leguminis. Colum. Eruum letatur loco macro nec humido: quia luxuria plerūq; corrumpitur. Dictum Eruum ab eruendo, capitur enim, & manu uellitur.

Erymanthus, cum y, & h, mons Arcadiae, quo aprū agrorum uastatorem Hercules domuit, uiuūq; super humeros ad Euristeum detulit: quo conspecto Eristeus in arce se uase abscondit. Vergil. — Aut Erymanthi

Placarit syluam & lernam tremescerit arcu.

Est & sylua, & fluuius hoc nomine in Alphæum defluens. ut ostendit Plin. lib. 4. Cic. lib. 2. Tuscul. uocat Erymanthum beluam, Erymanthiam uastificam. Sophocles autem. λαμπρὰ ἐρύμανθας ἀφ' οὗ καὶ ποταμὸς ἐκ' ἐρύμανθου, περὶ ὃ τὰ κάπρου καὶ ἐρύδου φασὶν εἶναι τὰς πύλας τῶν μυκηνῶν καὶ αὐτὰρ ἀπὸ τοῦ, id est, Lampria mons est Arcadiae, à qua fluuius defluit Erymanthus &c.

Eryngion, herba aculeatae mordacitatis, spinosa ueluti carduus satina, in cibis probatur radice tantum, quae melle cynamomo & caryophilo condita, gustui non iniucunda est. Dicitur aliter Erynge alba.

Erythace, apum cibis dū operantur, quam alij Sandaracam, alij Cerinthum nominant, Hic saepe in fauorum inanitatibus inuenitur sepositus saporis amari. Varro erythacen uocant, qua fauos extremos, inter se cōglutinant. Erythace à coloris rubedine dicitur. Graeci enim ἐρυθρὰ, rubor adpellatur.

Erythacus, auis hyeme dicitur, Phœnicurus aestate, quam uulgò pectus rubeū uocant, ἀπὸ τῆς ἐρυθροῦς, hoc est, à rubeſcendo ἐρυθρὸς. Phœnicurus uero, quōd caudam rubeam habet, phœnix purpureum significat. οἶσα, cauda est. Cc.

Erythea, insula, Geryonis regia, in mari Gaditano. In ea tāta

C aeris

aëris benignitas fertur, ut homines pariat penè immortales. Habuit etiam canem Geryon, de quo fratre Cerberi ita scribit Julius Pollux lib. 5. γέρυοντος κύνος ὁ τῆς βίας φύλακτῶρι ἀδελφῶν ἦν τοῦ κερβεῖος ἀνεψίου Ἀλφῆος ἡρακλείους. Id est, notus Geryonis canis qui boues seruabat, frater fuit Cerberi interemptus ab Hercule.

Erytheus, rex fuit Athenarū Orithyæ pater, quam Boreas rapuit, & in Thraciam deduxit. Cc.

Erythra Thalassâ, dicitur mare rubrum. Cc.

Erythranum, hedera species. Cc.

Erythros, herba est, de qua Xenocrates dicit, nullum esse corporis malum, cui non sit salutaris hæc herba: uocatur & Strychnium, & Neuris. Cc.

Erythra, ciuitas Asiae, nō longè à Chio, ex qua Sibylla fuit, quam numine afflatam crediderunt. Antiqua sanè mulier, & diuinatrix, & tempore Alexandri.

Erythreum, mare rubrum dicitur, ab Erythro rege Persei, & Andromada filio uocatū, & quia erythros rubrum significat, multi putant Erythreum rubrum interpretari. Hoc mare est inter Indicum & Aethyopicum Oceanum, amplissimo ore ab Austro in Septentrionem. Alij à colore rubrum dici putant, quòd fons sit in littore, quem quum greges biberint, in rubrum colorem incipiunt mutare lanas. Huius maris oppidum Arsinoë. Columel. lib. 8.

Nec minus Asia rutilos quos uocat ἑρυθραίους.

Erythrotaones, ex anserum genere uolucres, in quibus nitor eximius, absolutusq; nigritia, & in supercilijs cocci rubor, ἀπὸ τοῦ ἑρυθροῦ, id est, rubro, & ταῦδ, pauone. Cc.

Erytrotum, Latine rufum dicimus. Cc.

Eryx, nomen montis in Sicilia ab Eryce ibi sepulto, & nomē ciuitatis in eo sitæ, in quo templū Venericōstruxit Eryx filius eius. Ouid. Sed Dea nec patitur sic ad sua munera cogi, Colle sub umbroso, quam tenet altus Eryx.

Pompo. Montium Eryx maxime memoratur ob delubrum Veneris. unde Venus Erycina dicta est. Ouidius:

Quid geminas Erycina meos sine fine dolores?

E A N T E S.

ESalos, accipitris genus, qui solus omni tempore adparet. Romani Buteonem adpellant. Cc.

ESau, nomen filij Isaac, qui & Edom, hoc est, rufus, & Scir, quod pilosum significat, adpellatus est.

ESca, cibus qui datur hominibus animalibusq; Et Esca est, quæ datur auibus piscibus ue, ad decipiendum, à quo fit Inesco, as, & Escarius, & Esculentus adiectiua, & Esito.

Escara, medicamen undique erodens.

Escarius, a, um, quod ad escam pertinet. ut escaria uasa. Plin. Adescaria uasa totum rubens uitrum non translucens. Escaria mensa, in qua homines epulantur.

Esebon יֵסְבֹן, ciuitas Seon regis Amorrhæorum in terra Galaad.

Esculentus, a, um, quod ad edendum pertinet. Plin. lib. 10. Notatum muluos, nihil esculenti rapere unquam ex funerum ferculis. Hieronymus ad Eust. posuit esculentior pro delicatiori, quum ait: Quòd si uolueris respondere te nobili stirpe generatum, semper in delitijs, semper in plumis, non posse à uino & esculentioribus cibis abstinere, nec his legibus uiuere districtius, respondebo: Viue ergo lege tua.

Esculus, arbor glandifera, quod ueteres ex eius fructu escā sumerent.

Esito, as, penuli. corr. frequentatiuum est à supino esum formatum. Gellius: Videtur autem de Cyano non esitato causam erroris fuisse. Scribitur per æ.

Essæi, Iudæi. nam tria Iudæorū dogmata, ut scribit Iosephus, extitere. Pharisei, Saducei, & Essæi. & hi quidem Essæi ab uxoribus & uino & carnibus abstinerunt semper, & quotidianum ieiunium uerterunt in naturam.

Esseda, penul. corr. uehicula Gallorum Britannorumq; apud Belgas primo reperta. & proprie Essedum in equo, sicut staculum in uehiculo, petoritū in mula est. Silius de Asturcone. Aut molli pacata celer trahit esseda collo.

Confunduntur tamen hæc. Sueton. in Claud. Solitus in gestatorio ludere, ita essedo alucoq; adaptatis, ne lusus confunderetur. Hinc Essedarij, qui esseda regunt.

Essedones, sunt Asiaticorum Scytharū populi, quibus teste Herod. lib. 4. Histori. mos est parētū funera cantu prosequi. & congregatis proximis, cadauera ipsa, pecudum admistis carnibus comedere: qui ossa capitum suorum parētum auro cincta, in poculorum tradere ministerium asseruntur.

Essentia, fit ab infinitiuo esse. & idem est quod esse, quando nominaliter accipitur. quale est apud Persi. Velle suum cuiq; est. Vt enim uelle idem est quod uoluntas, & scire, ipsum quod scientia, & posse, ipsum quod potētia, et uiuere, ipsum quod uita: ita esse, ipsum est quod essentia. August. lib. 12. de Ciuit. Dei: Sicut ab eo quod est sapere uocatur sapientia: sic ab eo quod esse, uocatur essentia, nouo quidem nomine, quo usi ueteres non sunt Latini sermonis autores: sed etiam nostris temporibus usitato, ne deceffet etiā linguæ nostræ, quod Græci adpellant οὐσία. Hoc enim uerbum è uerbo expressum est, ut diceretur essentia. Hinc Essentiale, quod est Essentia. & Essentialiter, secundum essentiam.

Esto, futuri temporis imperatiui. Interdum concedentis aduerbium est. Vergilius:

Esto ægram nulli quondam flexere mariti.

Esuriales, feriæ, dicuntur à Plauto in Capti. quibus ab edendo feriatum sumus.

Esuries, Esuritio, Esurigo, & Fames. Idē sunt. hoc est, edendi auaritia. Varro: Quodlibet ire licet, acubitū accedo, quod esurigo fieret edebat costas.

Esurio, is, pen. cor. iui, itum, cupio edere, absolutū est, quanq̃ & cum accusatiuo inueniatur Plau. Qui homo mature quæ fuit pecuniam, nisi eam mature parsit, mature esurit. Quintilia. Pater filios esurit.

E A N T E T.

ET, coniunctio Græca est τε, per literarū transpositionem. Etiam hoc Latini susceperunt. Modo copulatiua. ut, Cicero eloquens fuit, & philosophus. Duplicaturq; interdum ac cōpletiua est in diuersis rebus. ut, te admirantur & ciues & hospites. Vergilius: —Multum ille & terris iactatus & alto. Modo causalis. ut, —Quorum Iphitus æuo iam grauior Pelias & uulnere tardus Vlysi. Modo interrogatiua, seu expletiua. Vergilius:

Et quæ tanta fuit Romam tibi causa uidendi. Modo indignatiua. Idem: —Et quisquam numen Iunonis adorat, Præterea aut supplex, aris imponit honorē? Modo cōfirmatiua. ut, Et dubitamus adhuc uirtutem extendere factis. Ponitur interdum pro id est. Plautus, Annos natus iam sexaginta & senex. Interdum pro etiam. Quintil. Tamen si quid aduersus te ipse commisit, sit hostis & meus. Vergilius: Natus & ipsa Dea— Interdum pro quia. Idem: Audieras & fama fuit— Quintil. Has primum audiet puer, harum uerba effingere imitando conabitur, & natura tenacissimi sumus eorum quæ mollibus animis percipimus. Plea runq; sententiarum inijs competit. Idem: Et finitæ quidem sunt partes duæ, quas hæc professio pollicetur. Deseruit etiā affectui

affectui, & quasi interrogandi uim habet. Cic. Et sunt qui de uia Appia loquantur, taceant de curia. Interdū ponitur pro aduerbio ordinādi. ut, Corpusq; lauāt frigentis & ungunt. Id est, deinde ungūt. Itē pro quāuis. Cic. Defendi legē Vocationem magna uoce bonisq; lateribus, & uidetis annos meos? id est, quāuis sim ita senex. Huius cōposita sunt Etsi, Tametsi

Etearchus, nomen proprium regis Oaxis, urbis Crete.

Etenim, significat quia. & modo primum locum, modo secundum obtinet in oratione. Plinius: Etenim multa de hac Magi tradiderunt quae non sunt à nobis commemoranda. Sene. Quis etenim inter tot corporis cruciatus felicē quēquam esse posse existimat?

Etesiae, uenti qui certo anni tempore flant. Hos Strabo lib. 3. subsolanos uocat. hoc est, Euros. Hierony. Mense Augusto flantibus Etesijs nauem securus inscendi. Hi quotannis in uigore aestatis perflant 40. diebus post Caniculā exortum. Dicti Etesiae. id est, annui. & enim annus, & τριτος, annuus, quod ex omnibus uentis hi maxime statim sint, & singulis annis eodem tempore redeant.

Ethalia, insula in Ligustico mari Populoniae urbi opposita, ab Ethalio qui ei praesuit sic dicta. Quidam hoc nomen cum diphthongo scribunt.

Ethanion, Graeci adpellant colum. Latini Ethanium dicunt pro uase. Athenaeus: In Aegyptiorum domibus, tria haec uisuntur arca: cyathus, phiala, Ethanium.

Etheocles, cum accentu in antepenultima. Thebanorum regis Oedipodae & Iocastae filius, partu nefando editus, utpote ex concubitu materno, licet huius rei ignarus Oedipodes fuerit. Rex hic Orchomeniorum quondam fuit, & gratijs templum primus dicauit. Cc.

Ethicus, penult. cor. Latine moralis dicitur, ab ἦθος ἦθος, mos. ἡθος καὶ ἡθισμός, ἦθος, ἡθος, ὅθεν προήλθεν ἡθισμός, ἡθισμός, ἡθισμός, id est, Sed & assuesco et mos, unde prima syllaba anceps uidetur, & Aristotelis ethica.

Ethnearches, gentis princeps.

Ethnearchia, principatus uel praefectura.

Ethnicus, penult. cor. gentilis, ab ἔθνος, quod gentem significat. Hiero. contra Iouinia. Et si ducendae essent uxores, Christianas tantum accipi iuberet, an & ethnicas? Hebraice עַתְנִי

Ethologos, penult. cor. moris expressor, qui gestu ipso corporis & sono uocis ita exprimit uoces hominum, ut gestus & mores eorum loqui uideatur, ab ἦθος, mos consuetudo, & λόγος, ratio. ἀπὸ τῆς λέξεως.

Ethos, quum significat causam, producit primam. Quando significat morem, corripit. Vnde Callimachus opus suum Ethia. hoc est, de causis inscripsit.

Etiam, componitur ex et & iam, & significat quoque. Plaut. Tu ne etiam id rescisti miser? Aliquando significat adhuc siue praeterea. Teren. in And. Nihil suspicans etiam mali. Idem in eadē. Non satis me pernocti etiam qualis sim Simo. Aliquando hortantis est, pro cia. Serui. Sul. Etiam tu ab hisce rebus animum ad cogitationem tuam aduoca. Aliquando confirman- tis est, pro ita, est enim affirmatiua responsio. ut, uidistis me hodie? responderi debet: etiam. uel sic Plin. ad Tacitum: Stude- des inquam? respondit, Etiam: Vbi? Mediolani. Quod perinde ualet, ac si dixeris studeo. Sed quum multa Latini di- xerint teneo solum clarum esse, scilicet ab Graeco deduci ἔτι, addendo an, fit etiam, ideo per t, scribitur.

Etiamnum, ponitur pro quoque. Plin. Quod eo magis miror si etiamnum, Homero prodente, Aegyptus non erat.

Etymologia, Latine ueriloquium. ἔτυμον, uerū. λόγος, ratio significat. Sed quia ueriloquium (ut inquit Boetius) minus in-

usu Latini sermonis habetur. Cice. Etymologia uocat nota- tionem, quia notam facit rem de qua praedicatur. Aristot. sim- bolum nominat. Alij uim intuiti originationem uocant.

Etymon, uerum.

E A N T E V.

EVado, is, pen. prod. extra uado, effugio. Verg. lib. 9. -Nostras ne euadere demens Sperasti te posse manus.

Idem pro transco, & per quancunq; difficultatem peruenio. Euadiq; celer ripam irremediabilis unda.

Plautus in Asi. Demiror quid sit, & quod euadat sum in me- tu. Et Euadere, est ascendere. Vergilius:

Euado ad summi fastigia culminis, unde. Itē adparere. Idē: Ut tandem ante oculos euasit & ora parentis.

Item liberare. Sallust. At ni Marius signa inferre atq; eua- dere oppido properauisset, profectō cuncti aut magna pars fidem mutauissent. Item fieri. Cice. An uerebar ne non puta- remus potuisse improbum euadere.

Euadne, per d, ante n, Martis filia ex Thebe uxore Aescopi, fuitq; coniunx Capanei, quae illum incredibili amore dilexit. Itaq; quum audisset illū apud Thebas cecidisse, ferē in mor- tis stuporem dirigit. deinde quum celebraretur funus, se in rogam proiecit.

Euaretus, nomen regis Lacedaemoniorū, qui ad custodiē- dum introitum Thessaliae contra Xerxem, unā cum Themī stocle Atheniensium duce à Graecis constitutus fuit.

Eualeo, es, penult. cor. a quo Eualesco, ualde ualidus fio. Plinius lib. 15. Quae postquam euauit flaccescēte primitiua Marsico bello languida autoritas patrum facta est, ac paula- tim in sterilitatem emarcuit maiestas.

Eualuo, as, extra ualuas excutio, ē ualuus eicio. Plin. li. 18. Et ipsa quae euauantur uariam picturarum rationem habent.

Euan, interiectio, & exclamantis uox, laudantium Bacchum, & interpretatur bone puer. Potest tamen declinari secundum Priscianum, Euan, tis. Verg. lib. 6. -Euantis Orgia circum.

Euander, proprium nomen Carmētis filij, & interpretatur bonus uir. Hic dimissa Arcadia ad Italiam uenit, et ostia Ty- bridis intrans, atq; pulsus Aboriginibus in Palatino monte confedit, ubi oppidum Palantum fundauit.

Euaneo, es, penult. prod. a quo Euanesco, quod est uanus fio, seu in nihilum redigor. Laet. lib. 7. Non est animae uitium, si uisus euauit.

Euangelium, Latine bona nuntiatio. Athanasius in Homi- lia. λέγει τὸ εὐαγγέλιον ὁ λόγος, ὅτι ἐν τῷ εὐαγγέλιῳ ὁ θεὸς καὶ ὁ ἀγγέλῳ ὁνομάδην, ὅτι τὸν ἀνθρώπου σωτηρίαν ἐπαγγέλλεται ὁ πᾶσι ὁ θεὸς, id est, Dicitur euangelium, digne, quoniam ἐν, bonum ἔγγειον, nuncio. & angelus nominatus est, quoniam salu- tem hominum nuntiat omnibus filiis Dei. Quare autem sit bona nuntiatio, Euseb. libro de Preparatione sic ostendit. Euangelium dicimus quod eternorum atq; incorruptibilium bonorum, quae certe suprema & maxima sunt, & ex anti- quissimis praedicta temporibus, nuper uero splendore sui or- bem illustrantia, cunctis hominibus annūciat, quod non cecae caducasq; huius seculi diuitias, nec breuē hanc calamitosamq; uitam, nec instabilia corporis commoda, sed animarum, quae intellectuales substantiae sunt, à quibus etiam corporum bona quasi umbram consequentia depēdent, summam propriamq; nobis affert felicitatem.

Euanidus, sine fructu. Colu. lib. 3. Nam quae in proceritatem extenduntur, euaniae fiunt, parumq; fructus ferunt.

Euapēlos, penult. produ. stolidos & amentes dictos refert Photion Grammaticus.

Euax, interiectio exultantis. Plautus: Euax iurgio uxorem tandem

C 2

tandem abegi. Fuit etiam nomen regis Indiæ, qui de virtutibus gemmarum scripsit ad Neronem, quem habet tempestate nostra Petrus Bonus Aduogarius, ciuis Ferrariensis Astro-
nomus, in omni seculo admirandus.

Eubœa, nomen insule & ciuitatis in ea sitæ. Hinc Euboicum mare, quod duplex esse dicitur. aliud in Aegeo, aliud in Campano seu Thusco, quod in Aegeo Eubœæ adiacet insulæ, à qua denominatum est. Quod autem in Thusco, Cumarum Baiarumq; alluit oram, ab Euboicis aduenis & Cumarū conditoribus nuncupatum.

Eubulus, penulti, correp. nomen historici, qui historiam multis uoluminibus explicuit, & interpretatur prudens, consultus, boni consilij.

Eucarpia, urbs Phrygiæ in qua racemi feracitate ac magnitudine speciales sunt. unde & nomen quasi uber fructuum pronentus.

Eucharistia, Latine bona gratia. ex εὐχῆ & χάρις, gratia, gratitudo & gratiarum actio. Eucharistia. gratias ago. Euchariston, liber in quo gratie redduntur.

Euchila, res dicuntur, quæ sunt boni succi: ut est caseus molalis. Caseus uero uetus à Cor. Celso numeratur inter res Cachilas. id est, quæ sunt mali succi, ut sunt legumina, salsa-
menta.

Euchion, nomen Bacchi, deductum ab εὐχῆ, quod uotum & precem indicat, quasi dignus sit uoto.

Euchymon, ellebori species sic dicta, à bonitate saporis.

Euclides, penul. prod. nomen Geometræ insignis ab oppido Megaris, quod Isthmo adiacet. & Plutarcho autore Socratis contemporanei. Sed uideant ne errent. Nā Proclus interpres faciens quatuor libros, in primū librum Euclidis ita scribit. οὐ πολὺ ὃ τούτων νεώτερος ἐστὶν εὐκλείδης ὃ τὰ στοιχεῖα συγγράμματα γέγραφε, καὶ ἄλλα πολλὰ ἄλλα ἔργα. id est, Non multo his iunior Euclides, qui elementa congregans, scripsit pleraq; alia. Hic Platonius philosophus fuit, tempore primi Ptolomæi. Posterior aliquantō his qui Platonis temporibus uixerunt. Antiquior uero Archimede et Eratoſthene multa scripsit, quæ ad Geometriam & Musicam capeſſendam pertinent. Et de diuisionibus, & de uniuersalibus.

Eudæmonidas, nomen uiri proprium, & Latine bene intelligens dicitur.

Eudamidas, pe. cor. nomē filij Archidami, et fratris Agidis.

Eudōra, penul. prod. Nympha Oceani & Tethyos filia, & interpretari potest, bonum donum. Item una ex Atlantibus, quæ septem numero esse perhibentur: Ambrosia, Eudōra, Pasitoe, Coronis, Plexaura, Pitho, Tyche. Cc.

Eudoxa, bona gloria. δόξα enim Latine gloria dicitur, & opinio.

Eudoxus, bene gloriosus, quasi gloria insignis, propriū nomen Aeschini filij, qui patria Gnidius Geometra & Astrologus, summus medicus, Socratis auditor, qui primus annum composuit. Scripsit leges, & de Geometria atq; Astrologia libros edidit. Fuit & alius Eudoxus Rhodius historicus, alius Siculus Agathoclis, poëta comicus.

Eueho, is, extra ueho. Var. lib. i. de Re rustica: Quarto eundem fructuosorem faciunt uecturae, si uia sunt qua plaustra agi facile possunt, aut flumina propinqua quæ nauigari possint, quibus utrisq; euehi atq; inuehi, ad multa prædia scimus. Per translationem significat extollo. unde Euectio, extollentia. August. lib. 5. Confessio. Miſum est à mulo Romam ad præfectum urbis, ut illi ciuitati Rhetoricæ magister tradere-
tur, impertita etiam publica euectione.

Euemērus, penul. prod. nomen historici, de quo Lactantius

sic inquit: Euemerus antiquus autor fuit à ciuitate Messana res gestas Iouis, & cæterorum qui Dij putantur, collegit, historiāq; contexuit ex titulis, & inscriptionibus sacris, quæ in antiquissimis templis habebantur. Hanc historiam interpretatus est Ennius & sequutus.

Euenire, est alicui quippiam per sortem uenire: & plerunq; de magistratibus ac prouincijs dicitur. Sallu. in Iugur. Metellus & Syllanus consules designati prouinciam inter se partiuerant: Metelloq; Numidia euenerat.

Euenos, penul. prod. fluens à Thracia descendens, & Calidoniā secans. de quo Ouidius lib. 9. Metamor.

Namq; noua repetens patrios cum coniuge muros

Venerat Eueni rapidas Ioue natus ad undas.

Hunc fluiuium poëtae quandoq; Centaurum uocant.

Euentus, generis mascul. & quarti ordinis tam in plurali, quā in singulari dicitur. quod casu aut fortuna nobis euenit, tam in bonum, quā in malum. Cice. lib. i. de Orato. Ut enim quis optime dicit, ita maxime dicendi difficultatem, uariosq; euentus orationis, expectationēq; hominū pertimescit. Similiter dicitur Euentū neut. genere, quod in plurali Euenta facit. Lucre. lib. i. Euentū dici poterit, quodcunq; erit Actū. Cicero in partitionibus. Si cuiusq; facti & euenti causa ponetur. Idē de Diuinatione. Si euenta querimus, quæ exquiruntur auib. Et ad Atticum: Semper causæ euentorū magis mouent, quā ipsa euenta. Quod est contra Vallam & Siphontinum. Aliquando etiam Euentus, finis rei dicitur. Ouid. - Careat successibus opto

Quisquis ab euentu facta notanda putat.

Euerriator, dicitur qui iure accepta hereditate iusta facere defuncto debet: quæ si non fecerit, seu quid in ea re turbauerit, suo capite luat.

Euerro, is, extra seu ualde uerro. Columel. lib. 8. Stabula frequenter euerrenda & purganda, humorq; omnis urinæ deuerrendus est.

Euerto, extra uerto, eruo, demolior. Semper enim significat ruinā alicuius magnæ rei. Cic. lib. i. Offi. De euertendis diripiendisq; urbibus, ualde illud considerandum est. Vergil. - Priamq; euertere gentem Immeritam uisum est superis. Vnde & Euerſiones dictæ sunt.

Euestigio, aduerbium, dicitur uel quod stans aliquis in eodē uestigio facit. unde statim dicitur. uel quantum tempus est in uno uestigio faciendo, quod est breuissimum. Vel tractum est ab his, qui se planta mouētes, nihil tardant aliquid perficere, & illi negotio quod eis imminet, nullam aliam rem antecurrunt. Vel quum aliquid repente fieri uolumus, ita dicere solemus: Antē quā ē uestigio moueare, hoc exquire.

Euganei, Venetiarum populi, ab Euganea, hoc est, nobilitate cognominati. de quibus Strabo, Plinius, Liuius.

Euganei montes, supra Patavium, Istriam uersus, in quibus abundant pecudes, mollissimas lanas facientes. Lucanus: Eugane o si uera fides memorantibus augur Colle sedens Aponus terris ubi fumifer exit, Atq; Antenorei dispergitur unda Timaui.

Hinc Euganeus, a, um, Iuuenalis:

Et Euganea quantumuis mollior agna.

Euge, interiectio assentientis, quasi sponte sua congratulantis. Hierony. interpretatur euge euge, bene bene. ut illud est in Psal. Euge euge uiderunt oculi nostri.

Eugium, caro emūla, inter cunni symplegadas. unde scindere eugium, est puellam inscendere. Næuius: Sine eugio puellam inuenit. Laberius: Quæ nā mens, quæ diritas uos suppilatores fecit, cum cano eugio uelitari.

Euhys

Euhysus, Bacchi nomen, quasi bonus filius. *εὐὺς*, bene. *υἱὸς*, filius dicitur. nec Euchiis legendum, ex Græca autoritate. Cc.

Euidens, penul. corr. quod aperte uidetur & intelligitur. ab Eideo, quod est clare & expresse uideo. Euidenter, clare.

Euila, *עֵילָא*, regio ad Oriētē uergēs, quā circuit de paradiso Phison egrediens: quem nostri mutato nomine Gangem uocant. In ea aurū preciosum, quod Hebraicē *זָאָב* zaab, et gemme preciosissimæ, carbunculus, smaragdusq; nascuntur.

Euiratus, modo cui amputata sunt uirilia dicitur. hoc est, eunuchatus. modo lasciuus, perditus, atq; effœminatus. Plautus: Adolescens euiratus ac mollis. Ambrosius: Euiratos delicta reddunt. Varro: Euirauit omnes Veneri uaga pueros.

Euisero, as. Vide in dictione Visus.

Euito, as, penul. prod. uitam eripio, uita spolio: sicut letare est lecto mulare. Est tamē uetus uerbū planēq; poeticum. Cicerō lib. 3. Tusculanarum. Hæc omnia uidi inflammari, Priamo uitam euitari. Euitari etiam dici potest ualde uitare, cauere.

Eulogium, dicitur benedictum. *εὐλογία*, benedico. *εὐλογία*, benedictio. Eulogos, rationabilis. In decretis canonicis Eulogia pro benedictionibus, siue muneribus, quæ minutili sacerdotes ad synodum cōuenientes, maioribus, summatisq; sacerdotibus deportant. unde 23. dist. scribitur de eulogijs, ad sacra cōcilia deferendis nihil inuenimus à maioribus determinatum.

Eumeces, balsami genus, quod leui cortice cæteris sit procerius. *εὐμήκης* enim Græcè, procerus & prolixus dicitur. Cc.

Eumelus, Admeti regis Thebæliæ ex Alcesta uxore filius.

Eumenes, seu Eumenus, fuit uir Cardianus, qui cura, uigilantia, patria calliditate et celebritate omnes Macedones superauit. de quo multa à Græcis historicis traduntur.

Eumenides, furie infernales, Latine beneuolæ & mites dicuntur, per contrarium: quasi non mites. *εὐμήνιδες* enim beneuolus. Has treis ferunt Acherontis fuisse filias, atq; noctu, uno partu editas. Et apud inferos uocantur canes. unde Lucanus: —Iam uos ego nunc uero
Eliciam, Stygiæq; canes in luce superna Destituant.
Apud mortales furias, ab effectu. Vergilius:
—Cæculijs unum de crinibus anguem
Coniecit, inq; sinum præcordia ad intima subdit.
Quo furibunda domum monstro permiscet omnem.
Apud superos dicuntur Diræ. Idem:
At procul ut Diræ stridorem agnouit & alas
Infelix crines scindit Iuturna solutos.
Vocantur & uolucres. ut apud eundem:
Iam iam linquo acies, ne me terrete timentem
Obscœne uolucres alarum uerbera nosco.

Eumetis, gemma quæ capiti supposita, nocturna uisa ad oraculi similitudinem reddit. Cc.

Eumolpidæ, dicti sunt sacerdotes, seu magistratus Athenis, in memoriam & honorem Eumolpi regis, quem Aegyptij generis fuisse Diodorus refert. Alij uatem Orphei filium. Hunc Suidas Atheniensis filium Musæi poetæ ait.

Eumolpus, nomen uiri Atheniensis, quem Suidas Musæi poetæ filium fuisse scribit. Alij uatem Orphei filium uersificatorem ante Homerum. Fuit & Pythionices, hoc est, uictor in ludis Græciæ.

Eumonides, nomē propriū uiri Thebani, sicut scribit Plu.

Eunuchizo, as, castro. Hieronymus contra Iovinianū. Sunt eunuchi, qui de utero matris ita nati sunt. Et sunt eunuchi, qui ab hominibus eunuchizati sunt. Et sunt eunuchi qui se castra uerunt propter regnum cœlorum.

Eunucho, as, eiusdē significationis. Varro: Quod facit pro sua parte is, qui se eunuchat.

Eunuchus, pen. prod. castratus. ab *εὐνὸς*, quod est cubile. & *χὼς*, custodio, quia id hominū genus adhibebatur seruadis cubilibus regū, quasi eunoëchus, & per synæresim eunuchus.

Euocati, dicuntur nō qui iusti multes sunt, sed qui repentina aliqua necessitate ex agris in bellū tumultuarie uocantur. Hi pro militibus dicebatur. Sall. Ne quis mules, neu pro milite.

Euoco, as, penul. corr. extra uoco. Plaut. in Am. Euocate huc Sositam. Per translationē est quasi extraho. Cice. lib. 1. Tusculanarum. Nam quid aliud agimus, quum à uoluptate, id est, à corpore, quum à re familiari, quæ est ministra & famula corporis, quum à republ. quum à negotio omni euocamus animum.

Eupalia, nomen urbis in Locride, quam alij Eupalion, alij Eupolion uocant.

Eupetalos, gemma igneum in primis colorē habens, sed cæruleo, & mynij, ac mali coloribus admixtis. Cc.

Euphantasiotos, *εὐφραντιστός*, Latine dici potest qui bene aliquid imaginatur.

Eupheme, mulieris nomen nutricis Musarum, & Croci matris.

Euphemia, nomen mulieris, & Latine dicitur laus, fauor. Euphemus, boni nominis.

Euphonia, cū accentu in penul. bona sonoris uel uocalitas

Euphonus, concinnus.

Euphorbus, proprium nomen uiri, cuius anima in Pythagora reuixisse dicitur per celebrem illā *παράγνυστα*. Ausonius. Pythagora Euphorbi reparas qui semina rerum.

Euphorbium, gummi quoddā calidum siccumq; in quarto gradu, Galeno teste. ab *εὐφρό*, & *φόβος* quasi ualde metuendum. Vide Dioscoridem.

Euphoriion, nomen poetæ Chalcidensis, quē transtulit Galenus: Habebat hic quosdam ita deditos sibi amatores, ut eum præferrent Ennio, & reliquis poetis: eiusq; poemata studio se cantarent, posthabitis aliorum poematibus.

Euphranor, nomen statuarij laudatissimi Isthmij, de quo Quintilianus lib. 12.

Euphrasinum, siue Euphrosinum, herba est alio nomine buglossa. Sic dicta quod lætificet. Græci enim *εὐφροσίνην* lætificari dicunt. Cornucopiæ.

Euphrates, is, & Euphrates, es, pen. pro. fluuius Mesopotamiæ in Paradiso oriens. Strabo scribit Euphratē ex Niphate monte Armeniæ, magnum profundū & celerem nasci: exire autem in mare rubrum, prius tamen Babyloniam per mediū diuidere, & Tygri coniunctum Mesopotamiam facere. Sall. quoq; certissimus autor, asserit, tam Tigris quam Euphratis in Armenia fontes demonstrari. Ex quo animaduertimus (inquit Hiero.) aliter de paradiso & fluminibus intelligendum. Boëtius: Tigris & Euphrates uno se fonte resoluunt.

Euphrates, Latine fecunditas atq; abundantia fructuū dicitur. Ambrosius lib. de Paradiso: Pleriq; inquit Euphratem dictum ab *εὐφροσίνην*. hoc est, à lætando: cō quod hominum genus nullo magis quàm lætitia & æquitate lætetur.

Euphrosina, & et Euphrosine, nes, pe. cor. fuit una ex tribus Gratijs: & nomen mulieris propriū. Latine lætitia dicitur.

Euphrosia, exultatio.

Euphrænin, lætari est.

Eupilius, lacus cisalpina Galliæ: in quem progreditur Lambrus, in Padum defluens.

Euplecton, structura genus in ædificijs tantummodo, frondibus politis. quasi *εὐπλεκτόν*, id est, bene cæsum. Cc.

Euprepia, Latine decor, ex *εὖ* bonum, & *πρεπὴς* decens.

Eureos, gemma, quæ nucleo oliuæ similis est. Cc.

Euriale, fuit regis Minois filia, quæ Neptuno Orionem peperit

perit. Alia fuit Proeti Argiuorum Regis filia. Tertia, ex tribus Gorgonibus una.

Euryalus, nomen unius ex principibus Peloponnesiacis, qui Argos & propinquas urbes incolabant, & ad Troiam cum octoginta nauibus uenerunt. Alium Troianum finxit Vergil. — Fuit & nomen histronis. Iuuenalis:

Nobilis Euryalum aut Mirmillonem exprimat infans.

Euripi, pen. pro. canales, seu ductus aquarum aliunde deductarum in sublimi salientium, si paulo murmuratiores sint: quos intra domos Romani per pratum ducebant. Si aut maiusculi sint, Nili dicuntur. Cicero lib. 1. de Legibus. Ductus aquarum quos isti Nilos Euriposque uocant. Quis quum uiderit non irriserit? Euripi quoque sunt fossae, in ludis circumdatae pro septis: quorum loca temporaria prius clostra fuerunt, autore Plinio Spartianus in Helio: Euripis uino plenis nauales Circenses exhibuit. Quidam Euripos interpretantur piscinas.

Euripides, nomen egregij poetae apud Graecos, Tragediae illustratoris, quam scribere natus annos duodeuiginti adortus est: & in spelunca quadam terra & horrida Salaminis insula fertur tragedias scriptitasse. Hic uero sermonis, & sententiarum crebritate oratoribus comparandus fertur. Hic a canibus laceratus perijt. Vnde interpres Euripidis ita scribit. Διατρίβων οὐρανὸν καὶ ἐπελθὼν ἐν τῇ νύκτι ἀλλοτρίων οἴκων ἔτιυχε, κατεβρώθη, ὡς φασί. ὑπὸ τῶν τοῦ Ἰφικλέους κυνῶν ἐξόντος. εἰς θύρας ὑπὲρ τὰς βαθυμυκιστὰς ἐν γυμνασίῳ, ἐν τῇ μὲν ἐν μακεδονίᾳ. id est, Cōuersans igitur illic in quodam nemore, cogitabundus forte fortuna (ut aiunt) deuoratus est a canibus Archelai exeuntis in uenationem, supra septuaginta annos natus, sepultus quidem in Macedonia.

Euripidius, numerus in talis quadragenarius, ab Euripide inuentus. Cornucopiae.

Euripus, dicitur fretum. id est, mare angustum: qualis est Euripus taurominitanus in Sicilia, & alter in Euboea.

Eurocias, gemma, quae situ uidetur operire nigriciem. Cc.

Euronotus, alio nomine Vulturinus. uentus est ab Oriente hiberno spirans: quod inter notum & eurum sit. Cc.

Europa, tertia pars orbis, ab Europa Agenoris Phoenicis regis filia sic appellata. Dicitur autem Europa, quod terra uacat a freto ad Tanaim. Et habet quatuor sinus magnos. Quorum primus est a Gaditano freto ad Lacinium usque, promotorium Italiae in Locris. Secundus a Lacinio ad ipsa Epiri acrocerania. Tertius inde ad Hellespontum. Quartus ab Hellesponto ad Maotis ostia. Fuit & Europa nomen Oceani & Tethios filiae.

Eurotas, pen. pro. nomen fluminis in Laconia: quod (teste Lino li. 4. de bello Maced.) urbem Lacedaemona praeterfluit. De hoc Verg. Omnia quae phaebo quondam meditante beatus Audiit Eurotas, iussitque ediscere lauros.

Eurus, uentus ab Oriente flans: & calidus est. Colum. lib. 6. Quum plerumque sideris caniculae tempore, quaedam partes eius regionis sic infestantur Euro (quem incolae Vulturum adpellant) ut nisi teguminibus uites opacentur, uelut halitu flammis fructus urantur. Graeci adpellant Apelioten, quod a Sole spiret. unde Latinis eadem ratione Subsolanus uocatur.

Eurybates, nomen uiri Ithaci. Ouidius: Simul Eurybates me Talibibusque uocant.

Eurybia, Nympha: quae stellas & Luciferum genuit.

Eurybiades, (teste Herodoto) fuit ex ducibus Xerxis.

Eurycion, nomen fabri argentarij. de quo Vergil. lib. 10. Quae bonus Eurycion multo calaucrat auro.

Eurycratidas, uir Lacedaemonius. de quo Plutarchus.

Eurydamas, pen. cor. uir Troianus. Latine dicitur late domas. Ouid. Utque uel Eurydamas ter circumbusta Thrasylli, Et Larissaei tractus ab hoste rotis.

Vbi per Eurydamanta intelligunt Hectorem, qui uirtute cuncta domitabat.

Eurydame, (teste Herodoto) fuit uxor Leutichidis Spartae regis.

Eurydice, uxor Orphei: pro qua recuperanda fuerunt Orpheum ad inferos descendisse. Alia fuit Nestoris coniunx.

Eurydomene, Nympha marina, ἀπὸ τοῦ εὐρύ, καὶ δέμου, hoc est, abundanter do. Perhibent hanc matrem Gratiae fuisse: quam alij Eurymedusam, a uerbo Graeco εὐρύω, quod rego significat, uocant. Cc.

Eurylochos, fuit Phlegiarum rex: qui Thebas destruxit antequam ueniret Cadmus, qui eas postea reaedificauit.

Eurymedon, nomen patris Peribae: ex qua Neptunus genuit Nausthoum regem Phaeacum. Alter fuit Atheniensium dux cum Demosthene.

Eurymone, Nympha, Oceani et Tethyos filia, mater Leucothoos. Alia fuit Apollinis filia: quae Adrastum Argiuorum regem & Eryphilen Amphiarai coniugem peperit.

Eurypilus, pen. cor. fuit Hercules filius: qui regnauit in Coe insula, et cunctorum Graecorum augur peritissimus est habitus. Verg. Suspendi Eurypilum scitatum oracula Phoebi Mittimus. Fuere et alij hoc nomine. Hinc Eurypilum non Hercules filium, sed nepotem ex Telepho filio fuisse, autor est Homerus. Cc.

Eurysteus, fuit Stheneli Mycenarum regis filius: qui Iuno nis instinctu imperabat Herculi, ut uaria monstra superaret, quibus posset perire.

Eurythus, pen. cor. Oechalia rex, & pater Ioles. Hinc Eurystis, tidis, patronymicum forminum. Ouidius: Eurystidos Ioles, & insani Alcidae. Alter fuit centaurus.

Eusebes, gemma, ex qua Tyri in Herculis templo facta sedes, ex qua facile Dij surgebant. Cc.

Eusebia, Graece εὐσεβία. pietas, religio.

Εὐσεβέω, sum pius, pietatem exerceo.

Εὐσεβής, pius religiosus.

Eustathius, nomen fuit grammatici Graeci.

Eustratius, nomen philosophi, qui in ethicam Aristotelis scriptum ab spatis exercitus nomen deductum.

Eusymbolos, Latine bonum nomen dicitur.

Euthale, lauri genus. Vide in dictione Daphnoides.

Eutaxia, Latine bona ordinatio dicitur.

Euterpe, fuit una ex Musis. εὐ bene, τέρπω delecto, quasi sit bona delectatio.

Euthimus, nomen uiri, qui pugil. adpellatus est. Hic in Locris Italiae. qui Epizephyrij cognominantur, ortus, Astyleo patre, uel, ut indigenis persuasum est, Cecino amne genitus, qui Locros a Rheginis diuidit.

Eutrapelos, penul. cor. quidam aiunt significare tricubitos. Martia. Eutrapelus tonsor dum circuit ora luperci.

Vide Plinium lib. 7. circa princip. Alij putant hoc nomen significare apud Graecos eum, qui facilitate quadam morum praeditus est. hoc est, comis, lepidus, elegans, & facetus.

Eutrapelia, comitas, facetia.

Eutymedon, pen. cor. nomen cuiusdam philosophi.

Euthymia, animi tranquillitas. Laertius in uita Democriti. Finem esse rectum quietumque animi statum, quem Euthymiam dicit, dum nullo metu, nulla superstitione, aut alia quauis perturbatione agitur.

Euthyoria, εὐθυρία significat non per diuerticula itinerum, quae obiectu montium, & interuentu conuallium, aut fluminum flexu, plerumque necessaria sunt: sed in directum acta mensura.

Eutyces, penul. cor. nomen fuit haresiarchoe.

Eutyclus, Latine fortunatus, cui omnia ex sententia succedunt.

Nam

et pallorem exaniet. Et alibi: Patimur autem nonnunquam tota nocte, postero die baccam uelut exanari.

Exantaxenos, Latine hospes dicitur. Cc.

Exanthemata, adpellantur à Plinio eruptiones pituitæ. Item papulæ.

Exaresio, idem significat, quod exaresco: nisi quod exaresco proprie extrinsecus fit: Exaresio intrinsecus: ut de succo marino dicit Plinius lib. 26. Sed omnibus articulis morborum impositus, antè quàm exaresiat.

Exaresco, perfecte arce. Colu. lib. 4. Et Sole ac uento penitus siccari atq; exarescere. Cicero Papyrio: Deinde ipsa illa, si qua fuit in me, facultas orationis, nisi me ad has exercitationes retulisset, exarisset. hoc est, omnino arida facta fuisset et defecisset.

Exarmo, as, mansuefacio, unde Exarmata bestie, pro cicuribus et mansuefactis. Lampridius in Helio. Habuit leones et leopardos exarmatos in delicijs: quos edoctos per mansuetarios, subito ad secundam et tertiam mensam iubebat accubere, ignorantibus cunctis quod exarmati essent, ad pauorem et ridiculum excitandum.

Exaro, ras, penul. prod. perfecte aro: sed per translationem significat scribo. Qui enim stylo scribunt in codicillis, hi quasi sulcos, instar aratorum, ducere uidentur. Cice. Cornificio: Hec quum essem in senatu exaravi.

Exasceare, as, ascia polire, leuigare. Translatio à fabris lignarijs sumpta: qui ligna prius dolant, deinde poliunt. Plaut. in Asin. Iam hoc opus est exasceatum. id est, perfecte dolatum.

Exaspero, as, ultra notā significationē, signif. uacuo. Silius: Saxoq; exasperat enseni. Tacitus: Saxo exasperatur ferrum.

Exasse, due partes sum: significatq; ex tota hereditate: quæ dicitur, As asis, quæ pluribus modis diuidebatur, unde dicimus. Hic ex asse heres relictus est. id est, ex toto. Mart. li. 7. Heredem Fabius Labienum ex asse reliquit.

Exauctor, ras, pen. cor. significat ab auctoramento. hoc est, obligatione militari atq; stipendio libero priuorq; à quo Exauctorati milites dicuntur, qui missionem habuerunt. Et quauis frequenter cum dedecore Exauctorare dicatur, per sepe tamen significat missos facere à militia milites, citra uituperationem. Liuius lib. 25. Volonum exercitus, qui uiuo Graccho summa fide stipendia fecerat, uelut exauctoratus morte ducis, ab signis discessit. Et lib. 26. Quum deseruisset exauctoratos dimisit. Vlpianus: Exauctorare, interpretatur insignia militaria detrabere, quod cum infamia conficitur, ut est apud Lampridium: qui scribit Alexandrum tumultuantes legiones exauctorauisse.

Exaudio, perfectionem audiendi denotat, et hoc duobus modis. Vno, quum quod petimus impetramus. Vnde etiā dicere solemus. Vt nos exaudire digneris. Vergilius: Et nulli exaudita Deorum. Vota precesq; mea. Alio, quum significat proxime seu uehementer audio. Liuius lib. 1. Equitem clara increpans uoce, ut hostes exaudirēt, redire in prælium iubet. Terent. in Hecy. Vereor si clamorem eius hic crebro exaudiat, ne parturire intelligat.

Exbalisto, listas, à balista fit, et significat decipio. Plautus: Ego hunc communem meum atq; nostrum omnium hostem exbalistabo lapide. ἀπὸ τοῦ βάλλω λέγεται. ὡς ἀλλοῖσι τὸ σκορπίος, ἀπὸ τοῦ σκορπίου τὸ ἀποσκορπίσαι. hoc est, à βάλλω, quod est mitto. Aliud enim est scorpius, à σκορπίω, quod est dissipare. Itaque scribit Michalus etymologicus.

Excalcacio, et Excalcatorio. uide in Calcacio.

Excandescencia, ab Apuleio lib. de Dogmatibus Platonis,

adpellatur, ea animæ pars quæ irritabilis est, habens domicilium in corde, quam alio nomine irascientiam nominat, quæ iracundia à Cicerone dicta est in. 1. Tuscul. à furore et impetu animæ ducto uocabulo, ut inquit Plato in Cratillo.

Excanto, tas, significat quod incantatum est, alio incantamento libero, quod et recanto dicitur. Plin. lib. 28. Qui fruges excantasset, de Recanto. Idem: Non pauci et serpentes ipsos recantari putant. Aliquando Excantare capitur pro excludere. Plautus: Nam crede cuius cor excantare potest.

Excandescio, descis, et Excandescio, uide in Candeco.

Excarnificatus, dicitur ille, qui per carnificinæ tormenta discerptus est. Suetonius in Vitellio: Apud Gemonias minimum istibus excarnificatus atq; confectus est.

Excædo, dis, penul. prod. discedo, regredior. Cicero: In ipsa cura et meditatione obeundi sui muneris excessit è uita. Itē ultra cædo, transeo. Columel. lib. 7. Quum excesserint annos decem, foetibus inutiles sunt. Plautus in Aulularia: Istic adesto: si hercle tu ex istoc loco digitum transuersum aut unguem latum excesseris. Item supero: ut, Cicero facile excedit omnes eloquentia.

Excello, lis, exculi, excelsum, et Excello, les, excellui, significat supero. Lactant. lib. 7. Qui omnes licet eloquentia excellerit. Hinc Excelsus, magnus. Gellius lib. 1. Tanto fuisse Hercule corpore excelso.

Exceptio, exclusio, quæ (sicuti Vlpianus docet) interponitur actioni cuiuslibet rei, ad excludendum id, quod in intentione condemnationemq; deductum est.

Excepto, tas, sepe extra capio, uel ad me frequenter traho. Cice. in Parad. Et uideat aliquem summis populi beneficijs usum, barbatulos, mullos, exceptantē de piscina. Verg. lib. 3. Georg. Ore omnes uerse in zephyrū stant rupibus altis, Exceptantq; leues auras, et sepe sine ullis Coniugijs uento grauida, mirabile dictu. Id est, frequenter ad se trahunt et capiunt.

Excerebro, bras, cerebrum excipio, ut apud Esaiam: Qui maculat pecus, quasi qui excerebret.

Excetra, dicta est Hydra, quod uno caso capite, tria excresebant. Plau. in Persa. Cū excetra, cū Anteo deluctari mauelim, quàm cū amore. Græco uocabulo dicitur Echidna. Ouid. Pars quota lerneæ serpens cras unus Echidnæ. Scribit Dio dorus, Herculem debellasse hydraem non solū ferro, sed etiam flammis, adhibito Iolao, qui incisam ceruicē ardente facie è uestigio inureret. Constat (secundū historicos) hydraem in lerna Argiuorum palude extitisse, aquas euomentem, quæ uastabant uicinas ciuitates: in qua uno meatu clauso multi erumpebant. Quod Hercules uidēs, loca ipsa exussit, et sic aquæ meatus clausit. Nam hydra, ὄντο τοῦ ὕδατος, id est, ab aqua nomen accepit. Plato adserit in Euthydemo, Hydram fuisse callidissimum sophistam: cui præter sapientiam, pro uno sermonis capite amputato, multa repullulabant.

Excerno, cernis, purgamenta uentris emitto. Celsus lib. 4. Quoniam portæ modo in inferiores partes, ea quæ excreturi sumus emitit. Hinc Excrementū, purgamentum et stercus, unde Plinius lib. 10. cap. 43. scribit, quod quia coruus excrementis calciamenta sedauerit, à mancipe exanimatus sit. Proprie tamen Excernere, est extra cernere: quod uerna cula lingua dicimus, Cernit fora. Colum. lib. 2. Itaq; in area detrita frumētā sic aggerenda, ut omni flatu possint excerni.

Excerpo, pis, psi, ptum: significat secernendo extraho, unde Excerpta dicimus, quæ ex libris ueluti flosculos extrahimus.

Excidium, et Excidio, ab excido deduci manifestū est pro peremptione, et quasi nece urbis aut prouinciæ: ut quum cæsis

cæsis hominibus moenia ad solum deducuntur. Hæc etiam à cadendo dici uideri possunt.

Excido, dis. penul. cor. ab ex & cado, a in i, mutata, præteritum excidi, supinum excasum facit: significat deorsum cado. Vergilius lib. 2. Georgicorum:

Nam sæpe incautis pastoribus excidit ignis. Vnde per translationē, Excidere animo, est in obliuionē dare. Idem:

Necdum etiam causæ irarum sæuq; dolores

Exciderant animo. Interdum dissentire. Lucil. lib. 28.

Ego ab Archilocho excido.

Excido, dis. penul. prod. excidi, excisum, extra uel de aliquo cado, & penitus destruo. Cice. lib. 2. offic. Nec lapides ex terra exciderentur, ad usum nostrum necessarii. Idem in Cæto. Quo modo Carthagini male iam diu cogitanti bellū inferatur, multo tempore antè denunciatio: de qua uereri non antè desinam, quàm illam excisam cognouero.

Excideo, ies, exciui, uel excij, excitum, extra maneo. Festus: Exciet, excutiet.

Excio, cis, ciui, cij, citum, extra uoco, uel extra seu ualde commoueo. Plautus in Ci. Vt mihi exciuiſti lachrymas, id est, commouisti. Et in Epidice: Quid est pater, quod me exciuiſti antè ædeis, ut matrem tuam uideas. id est, euocasti. Excire autem expergefacerè est. Liuius lib. 1. Hercules ad primam auroram somno excitus.

Excipio, cipis. penul. cor. extra capio. Cicero lib. 1. Tuscul. Nam si solum eos diceret miseris quibus moriendum esset, neminem tu quidem eorum qui uiuerent exciperes. Aliquando Excipere, est ad se aliquē accipere. Et proprie excipiuntur cadentes, aut in calamitatem collapsi. Laetan. lib. 2. Hunc errantem atq; inopem Ianus excepit. Vergilius lib. 3.

Heu quis te casus deicctam coniuge tanto Excipit.

Aliquando aliquid recipere. Augusti. lib. 5. confess. Et dū cor adperiam ad excipiendum quàm diserte diceret, pariter intrabat Aliquando inquirere. Cice. lib. 2. de ora. Quædā dari ex hac uita ad pertrahēdos animos hominū, & ad excipiendos eorum uoluntates. Aliquando separare. Vergilius lib. 9.

Ipsū illum clypeum cristasq; rubentes

Excipiam sorti.

Aliquando per dolum capere, opprimere. Idem:

Excipit incautum, patriasq; obtruncat ad aras.

Aliquando colligere. Martialis:

Ventris onus misero, nec te pudet, excipis auro.

Aliquando abscondere. Plautus in Aulularia: Nec partem tibi ab eo indipisces, neq; furem excipies.

Excipula, ab excipio: sicut Decipula à decipio: & est septū ex arundinibus cōtextis ad capiendos pisces. Plinius: Hyemato lacu fluctibus glomeratæ uoluūtur anguillæ, in tantum mirabili multitudine, ut in excipulis eius fluminis, ob hoc ipsum fabricatis, singulorum milium globi reperiantur.

Excipuus, a, um. quod excipitur: sicut Præcipuum, quod antè capitur.

Exciso, sas. penul. prod. lanio uerbero, & quod uulgò dicitur, stratio, frapo. Plautus in Cistell. Capillo scisso, atq; excisatis auribus.

Excissatum, ueteres pro uulnerato & laniato dixerunt.

Excito, tas. penul. cor. frequentatiuū. Terent. in Heau. Num uides quantum mali ex ea re excites: Pro expergefacio. Dæmasus ad Hieron. Dormientem te, & longo tempore legendum potius quàm scribentem, quæstiunculis ad te missis, excitare disposui. Pro prouoco, sollicito ue. Colu. lib. 1. Nam quū certamine opus excitetur, tum incessantis animaduersione iusta est, & sine querela uidetur adhiberi.

Exclamare, uoce magna clamare. Plaut. in Amph. Ibi nescio quis maxima uoce exclamat. Itē exclamare, alte uocare. Idē in cadē. Dum hæc aguntur, uoce clara exclamat uxorē tuā. Exclamationes fieri solēt, sine aliquo adminiculo, modo per nominatiuum, modo per accusatiuum, modo per uocatiuum.

Excludo, dis. penul. prod. extra claudio, eicio. Plaut. in Asi. Homo hercle hinc exclusus est foras. Hieron. Philippum regem Macedonum, introeuntem ex more cubiculū, uxor irata exclusit. Per translationē, Excludere ponitur pro liberare. Aelius: Qua uirtute hic se seruitute exclusit? Item pro incubando pullū emittere. Colu. lib. 9. Veteranas aues ad rē eligendo oportebit, quæ iam sæpius id fecerint, moresq; earum maxime prænosci: quoniam aliæ melius excludant, aliæ editos pullos commodius educunt. Idem: Columba excludunt uigesimo die. Sic Excludere, emungere, & adparere, quod idē frē est quasi emittere, ut in Psal. Excludatur qui probati sunt argento. Vnde dicuntur & in arte argētaria Exclusores. id est, ex quadam confusione massæ ad suam formam expressores.

Excolo, as. est purgādi gratia guttatim per colū diffundere.

Excōlo, lis. penul. cor. Liuius: Excultum perfecte adoro. Laetan. lib. 6. Nam si Deorum cultores simulachra insensibilia excolunt, & quicquid pretiosi habent in ea conferunt. Habet & reliquas significationes quas Colo: sed perfectas, ratione præpositionis ex.

Excommunicatio (ut in Decret. 3. q. 4.) distinguitur ab anathemate: tanquam Excommunicatio sit minor, Anathema maior. Vnde Anathematizati ab ecclesia omnino separantur. Cum talibus, neq; sermone congressus, neq; cibis comunicatur, hos Cyprianus absentes uocat eleganti uocabulo.

Excomposito, secundū ordinem datū. Liuius: Tum excomposito orta uis: signoq; dato, iuuctus Romana ad rapiēdas uirgines discurrit.

Excorio, rias. uide in diffione Corium.

Excors, extra cor, quasi sine corde. hoc est, animo quo sapiamus. In corde enim (ut inquit Plinius) habitat mens, unde ponitur pro insipiente. Laetan. lib. 3. In quo alios nō excordes tantum fuisse arbitror, sed etiā impios, quod in secreta cœlestis illius prouidentie curiosos oculos uoluerunt immittere.

Excreare, est quadam ui expuere. Celsus: Et interdū aliquid purulenti excreat. Dictum à scratis. Scratæ uero, nugatariæ ac despicientiæ mulieres dicebantur, ab hisq; Screa idē adpellabant, id quod quis excreare solet quatenus id faciendo se purgaret.

Excrementum, quod egeritur ex cibo potuq; & est duplex: siccum scilicet, & humidum. Conceptaculū humidi dicitur uestica: conceptaculum siccū alius nominatur.

Excreſcere, ualde, siue extra crescere. Colum. lib. 5. Si satis excreuerint, iugo supponantur.

Excretum, supinum ab excerno: significat egesum. Vnde Excreta tritici, dicuntur uulgò granatia. hoc est, quæ ex incerniculo pro immundis seponuntur. Colu. lib. 8. Vbi annonæ est carius, excreta tritici minute commode dantur gallinis. Ibi Excreta nomen. Participium uero est, ubi paulò post ait: Fur fures à farina excreti. Excretum uero supinū ab Excreſco, significat idem quod ualde creuit. Vergil. lib. 3. Georg.

Muli iam excretos prohibent à matribus hædos.

Excubiæ, biarum, uigiliæ. licet uigiliæ tantum nocturnæ dicantur, Excubiæ & diurnæ & nocturnæ.

Excubitor, qui excubat. Vnde gallus dicitur excubitor, qui per uigil cantu horas indicat.

Excūbo, bas. penul. corre. uigilo, custodiam facio, & quasi minime iaceo: ut milites extra castra, uel extra tentorium, ad impe

ad imperatoris custodiam noctu armati confidunt. Sallust. in Iugur. Neq; secus, quam si iter faceret castra munire, excubitum in porta cohortes ex legionibus, pro castris equites auxilios mittere. Liuius: Ptolomæum ac Leonatum excubantes ad cubiculi limen excitauerunt.

Excūdo, is, penul. prod. ssi, uel excudi, sum, cudendo elicio. Vergil. Ut primum filicis scintillam excudit Achates.

Per translationem. Lactant. de opifi. Proficor nulla me necessitate rei uel temporis impediri, quò minus aliquid excudam, quò philosophi sectæ nostræ, quam tuemur, instructiores, doctioresq; in posterum fiant, sic Vergilius:

Vt uarias usus meditando excuderet artes. Id est, studiose reperiret. Excudere etiam dicuntur gallinæ oua, quādo ex illis pulli nascuntur, quod & excludere dicimus. Columella lib. 9. Negatur anser aliena excudere oua, nisi subiecta sua quoq; habuerit.

Excūrio, uerbum à curia, quasi extra curiam eijcio. Varro. Apollonium ideo excuriauit, quia nihil habebat. Cc.

Excusabile, quod excusatione dignum est.

Excusatorius, a, um. quod ad excusationem pertinet: ut, excusatoria epistola.

Excūso, as, pen. prod. obiectum crimen purgo, & à me repello. Cice. Nulla est excusatio peccati, si amici causa peccaueris. Et Excusare, est asserere in excusatione, id quod peccadi causam præbuit, quod potius per accuso dici debere uideatur: ueluti si latrones aut flumina impedimento fuerint, ne ad diem adesse possim. Eo modo quo Quintil. Tu tamen si interpellatus tempestatibus, serius uenisses, excusares mare & ambiguos flatus. id est, mare in excusationem adduceres. Liuius de Torquato: Oculorum ualitudinem excusauit.

Excussorius, a, um. quod ad excutiendum pertinet: ut excussorū cribrū, quod excutit & trāsmittit farinā ignobiliorē, & panē secundariū, qui apud nostrates sub uenire, apud alios tritellū. Polinarium tenuius, flori farinæ accommodum. Nam farina in polinem & secundariū & fursures partitur.

Excutio, is, penul. cor. ssi, sum, ab ex & quatio: significat quod uernacula lingua dicimus, scolarē. Vergil. lib. 12. Summasq; excusit uertice cristas.

Plautus: Excute dum pallium. Per translationem significat eijcio, emitto. Plautus in Aulul. Mihi misero cerebrum excutunt tua dicta soror, lapides loqueris. id est, frangūt. Verg. Excussus Acontius Fulminis in morem.

Item deijcio. Hinc Excussores equi dicuntur, qui sefforē deiungunt. Plinius: Excusso Circēsis auriga cucurrisse excussores constat & primatum obtinuisse. Item eligo. Cice. lib. 12. Phil. Iuuentutem omnem ex tota Italia excussimus.

Exdecimo, eligo, & Exdecimatum, electum dicimus, à uerbo decimo, quod est decimam partem detraho. Cc.

Exdiscutio, ab ex & dis, & quatio: significat perfecte discutio. Hiero. ad Cithesi. Quum hæc se ita habeant, prouoco aduersarios ut omnes retro chartulas exdiscutiant: & si qd in meo ingenio uitij repererint, proferant in medium.

Exdispolito, dicimus, hoc est, de industria, & quemadmodum à nobis constitutum est. Cc.

Exdorso, as, dorsum confringo, uel dorso nudo. Plautus in Aulul. Tu Machario, congrum, murenam, exdorsua quantū potes. Hæc duo præter regulam componuntur cum ex. Nō enim ex, sed e, componitur cum d, ut educo.

Exdotes, penul. prod. quasi sine dote. Apud Ambrosium lib. de Resurrect. Immunes uidentur & exdotes reatus, quum grauiores pœnas intra luant.

Exëco, cas, penul. corr. ab ex & seco, sed s, abiicitur, & si-

gnificat excido, extra seco. Colu. lib. 3. Arborem quam inferere uoles, diligenter execato, ea parte quæ maxime nitida, & sine cicatrice est: dabisq; operam ne librum ledas.

Exëcro, as, penul. cor. ab ex & sacro abiecta s, & a, in e, mutata. Dicitur & Execror deponens, pro horrore & abominacioni habeo, quod est magis in usu. Vergilius: Et terram altricem sæui execramur Vlysis.

Hinc Execratio, quæ aliquando sumitur pro iuratione, quæ maledictis obstringit, quæ accidant ei qui peierauerit, ut inquit Augustinus: quale est illud Genes. 26. capite: Fiat execratio inter nos, & inter te.

Exëdo, dis, penul. corr. uel exes, corrodo, consumo. Plinius lib. 26. Nascuntur quoq; in sanguine ipso hominis animalia exesura corpus. Cicero lib. 3. Tusc. Aegritudo lacerat, exest animam, planeq; conficit. Aliquando Exedere, est extra seu de aliquo uase edere. Terent. in Phor. Tu tibi hoc intristi, tibi omne est exedendum.

Exedra, locus spatiosus quasi triclinium, quæ quasi ad Occidentem uersa esse solebat. Cicero lib. 3. de orat. Tunc dedita opera quiescentibus alijs, in eam iam exedram uenisse in qua Crassus posito lectulo requieuisset. Michalus autem Etymologicus, ἐξέδρα τόπος τῆς ἐξ ἀπὸ τοῦ ἐξ ἐδρά, ὅν ἔστι κατὰ καθεδρά. id est: Exedra locus est, ab ex & hedra sedes, & cum κατὰ sit cathedra.

Exegematicus character, dicitur in quo tantum poëta loquitur, ut Vergilius in tribus libris Georgicorum. Dramaticus, in quo nusquam poëta loquitur, ut in comædijs & tragædijs, Tertius character mistus, in quo & poëta, & introductæ personæ loquuntur, ut in Aeneide.

Exegeticon, id est, expositiuum, uel enarratiuum.

Exemplum, inquit Festus, quod sequamur, aut uitemus. Exemplar, ex quo simile faciamus. Plinius lib. 35. Sunt qui Venerem Dianam illam pictam exemplari putant. Sed, sepe cōfunduntur, ut Exemplum sit, ex quo simile faciamus. Sallust. Literas quas sibi nomine Catilinæ redditas dicebat, exemplum carum infra scriptum est. id est, earum forma infra scripta. Quintilianus lib. 10. Sic literarum ductus, ut scribendi fiat usus, pueri sequuntur. Sic musici uocem dicentium. Pictores opera priorum. Rustici probatam experimento culturam, in exemplum intuentur. Cicero Apio: Ex literis quarū ad me exemplum misisti. Ouidius de Tristibus:

Pluribus exemplis scripta fuisse reor.

Ponuntur nōnunquā pro codē. Cice. pro Muræn. Domesticum te habere dixisti exemplum ad imitandum. Et iterum: Ad imitandū uero tū mihi propositum exemplar illud est, quāmi tibi. Dicitur & Exemplariū pro exemplari. Plin. Iuba hæc omisit in hoc tractatu, nisi exemplarium uitiosum est. Sciendum tamen quòd Exemplū dicitur quandoq; grauis pœna, quæ potest cæteris documento esse. Terent. in Eun. Quæ futura esse debent, exempla in cū indigna. Rursus Exemplū dicitur illud, quod adhibetur rei aut probandæ, aut ornandæ causæ. Vnde pars probationis uocatur ab exēplis. Et in elocutione Exemplum inter ornāmēta numeratur, pro quo exemplar dici nō potest. Similiter Exemplū uocatur, quod uulgò dicitur, la monstra. Cice. Si quis purpurā aut aliud quippiam uendens dicat, sume à me, sed huius exemplum aliunde rogabo tibi quod ostendā, aut si acruos dicant se tritici habere, & corū exemplum pugno nō habent quod ostendant, Exempli, dicuntur excepti. Exemplus apud iuriscōsultos dicitur qd à suo iudice, siue iurisdictione ordinarij subductus est. Exemplus est rebus humanis. id est, mortuus est.

Exemptile, penul. corr. quod auferri & eximi potest. Colu. lib. 9.

lib. 9. Quadratae perticae paxillis supponuntur, ut aues recipiant asilientem. Sed idcirco sunt exemptibiles, ut quum res exigit, à paxillis deducta, liberum aditum cōuerrentibus stabulum praebeant.

Exeo, is, extra eo, egredior: & construitur tam cum accusatiuo, quam cum ablatiui: ut, exeo domū, & exeo domo. Per translationem Exire est liberari. Lucilius lib. 28. Ne hoc faciat atq; erumina exeatis. Item uitare. Vergil. lib. 5.

Corpore tela modo atq; oculis uigilantibus exit.

Item crumpere, ut apud eundem lib. 2.

Non sic aggeribus ruptis quum spumeus amnis Exit.

Dicitur etiam: exit in laudem, exit in uituperationem, exit in acta, exit in fabellas, & similia. id est, fit uel efficitur. Laetant.

Potuerunt enim & libri aboleri, & tamen res in memoriā exire. id est, fieri memorabiles, & de quibus fiat mentio. Plinius lib. 7. Exit hic animi tenor aliquando in rigorem quendam toruitatemq; naturae duram & inflexibilem. Quintil. Si historicus narret fabellam eleganter, exit in fabellam. Exire de potestate, significat mentis impotem fieri. Cice. lib. 4. Tu scul. Itaq; iratos proprie dicimus exisse de potestate. id est, de consilio, de ratione, de mente.

Exentero, as, penul. cor. perforo. Plautus in Epid. Acut umcultrum habeo, qui exentrem marsupium senis.

Exequiā, funebre officium, quod scilicet in funere exequimur: ab eo dicta, quod homines pompā post sequuntur. Hinc Exequior, quod est exequias facio, uel exequijs conuiuior. Varro: ipsum propter ius liberi semitraci exequiantur. Haec etiam parentalia & iusta dicebantur.

Exequor, penul. cor. significat perficio, & executioni mādo. Apul. Neque in tenebris, sed in propatulo iussa domini exequabar. Quādoq; declaro, exprimo. Cice. Varro. Habeo multa occultiora, quae uix uerbis exequi possum.

Exerceo, ces, cui, exercitum: ab ex & arceo, quasi extra arceo, premo, fatigo. Terent. in Adel. I sanē ego te exercebo hodie, ut dignus es silicerniū. Quādoq; Exercere est in operam ponere. Verg. lib. 3. Georg. Exercete uiri tauros—Quādoq; tractare. Colu. lib. 4. Qui urbanas ac delicatas artes exercuerit. Quādoq; habere. Sallu. Iurgia, discordias, similitates, cum hostibus exercebant. Quādoq; lucrari. Terent. in Heaut. Ancillas seruos, nisi eos qui opere rustico faciundo, fide sumptum exercent suū, omnes produxi ac uenidi. Quādoq; probe terram colere. Verg. lib. 1. Georg. —Exercetq; frequēs atq; iperat aruis. Quādoq; inseq. Ver. Tum uos o Tyrii stirpem & genus omne futurum, Exercete odij.

Exercio, is, iui, itum. ab ex & sarcio componitur: & significat sarcio.

Exercitium, est ipse actus & usus exercendi operandiq;.

Exercito, as, frequentatiui. Cicero pro Cluen. Homo in primis ingeniosus, & in dicendo exercitatus. Hinc Exercitatio, de qua idem libro primo ad Heren. Exercitatio est assiduus usus consuetudoq; dicendi.

Exercitorius, qui se exerceat.

Exercitus, a, um. participiū: ut homo exercitus, qui multis negocijs assuetus sit, & experiētia doctus & detritus. Gell. Aderat forte ibi amicus noster, homo lectione multa exercitatus, cui pleraq; omnia ueterum literarum quæ sita, meditata, euigilataq; erant. Cice. lib. 5. Tuscu. usus est in exercitum, pro non exercitato, quum ait: Aselepiadem ferunt non ignobilē, nec in exercitum philosophum. Aliquando Exercitus sumitur pro fatigato, & in laboribus assuetio. Vergilius lib. 3.

—Nate Iliacis exercite fati. Aliquando pro indurato, ut

quum quis diu se exercendo, durus, hoc est, robustus factus est corpore in laboribus perferēdis. Sallust. in Iugur. Nabalsā exercito corpore. id est, solidato, ut exponit Nonius Interdum pro contempto, neglecto, ut docet Fulgētius, allegans illud Plauti. Nos nostramq; familiā habes exercitum.

Exercitus, tus, nomen: significat militum copiam, ab exercēdo, quia (ut inquit Varro) exercendo fit melior. Vegetius lib. 2. Numerus militum exercitatur, unde & re ipsa atque opere exercitus nomē accepit: ut ei nunquā liceret obliuisci, quod uocabatur. Docet etiam Vegetius Romanos milites, tam ueteranos quam tyrones, exerceri solitos ad omne genus armorū. Omnes enim artes iugibus exercitijs proficiunt, cuncta exercitatione conualescunt, ut merito dictum sit: quotidiana exercitia ad sanitatem plus prodesse, quam medicos. Et non unam cohortem, neq; unam alam, sed numeros multos militum exercitum esse Vlpianus scribit.

Exēro, is, penul. cor. exerui, exertum: ab ex & sero: significat extra eo, emitto, eleuo, nudo. Statius:

—Fulgentemq; exerit ensē. Ouidius lib. 1. Fast.

Credibile est illos pariter uitijq; iociq;

Altius humanis exeruisse caput. Idem:

Exerit hic humerum, uestes trahit ille per altas.

Columella libro nono posuit pro exeo, quum ait: Nam dum uincula exerere conantur non quiescunt.

Exerti dentes, dicuntur extra os producti, ut equo. Cc.

Exerto, exertas, ab exero. Vergil. lib. 3.

At Scyllam cæcis cohibet spelunca latebris

Ora exertantem & naues in saxa trahentem.

Exetasticon, Latine inquisitionum dicitur, & exercitio.

Exsio, significat purgo, à quo Exsitus, tus, pro purgatione.

Exsir, ueteres pro purgatione posuere. Cc.

Exgrumare, dicuntur cochleæ grumos eructes, et ex grumis exilientes. Grumus enim est terræ collectio, à cōgerie dictus.

Exhæredare, uide in dictione Abdico.

Exhālo, as, pen. prod. extra halo, spiro, Laetan. lib. 7. Quos autē morbus interimit spiritū diutius exhalant. Verg. lib. 7. Sæuamq; exhalat opaca Mephitin.

Exhaurio, is, prorsus euacuo, finio. Vergilius lib. 4.

—Heu quibus ille iactatus fati, quæ bella exhausta caneant.

Inde Inexhaustus, pro infinito. Sic dicimus: Gratias Deo inexhaustas replico.

Exherbare, est herbas extirpare. Colu. lib. 5. Perticalis frē salix eundem agrum, quem uiminalis desiderat, melior tanē riguo prouenit, atq; ea taleis conscribitur, & quum germinauit ad unam perticam summittitur, crebroq; foditur atque exherbatur, nec minus quam uinea pampinatur. Et alibi: exherbandus est locus.

Exhebenum, gemma qua aurifices aurum poliunt. Cc.

Exhibeo, es, penul. cor. profero, & in publicum deduco, & uidendi, tangēdiq; hominis facultatē præbeo, uel re ostendo, quasi extra secretū habeo. Paulus: Exhibere, est facere in publicū potestatē, ut ei qui agit, experiundi sit copia. Exhibere negocium, est labore uel molestia afficere. Cice. lib. 3. offic. Quod quum audisset adolescens negocium exhiberi patri.

Exhomologesis, Latine dicitur confessio. Augustin. Qui criminum suorum sorde pollutus est, exhomologesis satisfactio mundetur. Cyprianus: Ne in ecclesia exhomologesis criminum facerent.

Exhorreo, à quo Exhorresco, pro expauesco. Tlancus Ciceroni: Sed non possum non exhorrescere, si quid intra cutem subest uulneris, quod prius nocere potest, quam sciri, curariq; possit. Ibi passim: Vergilius alicui dixit lib. 7.

Aductitia

Adueniat, uultus neue exhorrescat amicos.
 xibilo, as. penul. cor. significat cū sono uocis, & populari
 tumultuariaq; sibilatione expello, derideo. Cice. Histrio si
 paulum se moueat extra numerū, aut si uersus pronūciatus
 una syllaba breuior aut longior, exhibatur atq; exploditur.
 Exifilare, aliquem dicebant ueteres, dum populari & tumultuaria
 sibilatione cum expellebant. Cc.
 Exigo, is. penul. cor. exegi, exactum, excludo, eicio, expello,
 quasi extra ago. Plaut. itaq; omnes exegit foras. Et Exige-
 re, est debitiū repetere. Cice. Cassio: Lōgiore expectabo, uel
 potius exigam. Hinc Exigere pecuniā dicimur, quā nobis de-
 betur. Et Exactores, uocantur qui pecunias exigūt. Interdū
 est cōuenienter postulare. Laetan. lib. 4. Sapientia spectat ad
 filios, quā exigit amorē. Interdum uehementer, & cum in-
 stantia postulare. Hiero. in prolo. Thobie: Mirari non desi-
 no, exactiōis uestrā instantiam, exegistis enim librum Chal-
 daeo sermone scriptum, ad Latinum stylum traham. Interdū
 agere seu traducere. Terē. in Hecy. Illiq; exopto ut reliquā
 exigat uitam. Interdum perdiscere, inquirere. Vergilius:
 Querere constituit socijsq; exacta referre.
 Sucton. in Casare: Britanniam petijisse spe margaritarū, qua-
 rum amplitudinem confrentem interdum sua manu exegisse
 pondus. Interdum facere. Vergilius:
 — Quos improba uentris Exegit cecos rabies. Inter-
 dum definire, constituere. Idem lib. 4.
 Decreuitq; mori, tempus secum ipsa modumq; Exigit.
 Interdum complere. Plautus in Amph. Menses iam tibi exa-
 ctos esse uidet. Interdum ui extorquere. Cice. lib. de diuinat.
 Et quum esset tritici modius sestertijs duobus pro frumento
 in modios singulos duodenos sestertios exegisse.
 Exilicus, a, um. quod ad exilium pertinet: ut exilica causa,
 quā aduersus exules agitur.
 Exilior, aris, exul fio. unde scribitur de Ioanne apostolo,
 quod Domitianus iusserit cum exiliari.
 Exilium, priuatio patriæ, quasi extra solum. Seneca in lib.
 de consolatione ad Albinam matrem exilium diffiniens ait:
 Exilium nempē loci commutatio est. Hanc commutationem
 loci aliquando sequuntur incommoda, paupertas, ignominia,
 contemptus: quibus detractis, nihil est quod magnopere exi-
 lium sit pertimescendum, nec commutatio loci onerosa. Asi-
 duus enim est humani generis discursus, & naturalis quēdā
 irritatio animis mortalium inesse creditur commutandi se-
 des, & transferendi domicilia.
 Exilio, is. pen. cor. ab ex & salio, signif. exeo, & quasi sal-
 tando prorumpo. Cic. Tyroni: Mihi crede tuis & illius lite-
 ris perlectis exilii gaudio. Huius frequentatiuū est Exulto.
 Eximium, excellens, egregiū: ab eo quod in sacrificijs opti-
 mum pecus de grege eximebatur: uel quod eximia specie ani-
 malium offerendum, & Eximij porci, dicebantur maio-
 res qui ad sacrificandum electi erant, signati macula aut no-
 ta: sicut Egregie oues, ē grege electæ. Nam quod à uulgō
 exemptum est, singulare dicitur, quod in aliorum ordinē nō
 fit redigendum. Vnde Vergilius Eximias hostias dixit quæ
 ad sacrificium destinate eximuntur à grege: ut
 Quatuor eximios præstanti corpore tauros.
 Dicitur & in malum. Cice. in Verrem: Sin hanc uos in rege-
 tum eximiam iniuriam, tam acerbam neglexisse.
 Eximo, is. pen. cor. ab ex & emo, significat excipio seu aufe-
 ro. Terent. Vbi inueniam Pamphilum ut aegritudinem in
 qua nunc est, eximam, atq; expleam gaudio.
 Exin, pro exinde, significat propter hoc, quapropter, ideo.
 Linius lib. 1. Vt igitur pauloante animum inter Fidenatem,

Romanamq; rem ancipitem gessisti, ita iam corpus passim di-
 strahendum dabis. Exin duabus admotis quadrigis in curru
 earum distentum illigat Metium.
 Exinatio, is. ab ex & inatio, euacuo, attenuo, & ad nihi-
 lum redigo.
 Exinsperato, aduerbiū, quod non sperabatur. Linius lib. 1.
 Tum clamore qualis exinsperato fauentium solet, Romani
 adiuuant militem suum.
 Existimo, as. pen. cor. puto, iudico, & quasi ex estimatione
 statuo atq; decerno. Quintil. Ex præteritis existimari solēt
 præsentia. Hinc Existimatio, quæ ferè semper passiue signifi-
 cationis est, & pro reputatione ac bona fama capitur: ut ho-
 mo magnæ existimationis. id est, de quo omnes bene opinan-
 tur. Paulus Iurecōf. Existimatio est dignitatis illæse status le-
 gibus ac moribus cōprobatas, quæ ex delicto nostro, autori-
 tate legū aut minuitur aut cōsumitur. Minuitur quoties ma-
 nente libertate, circa statū dignitatis poena plectimur. Sicut
 quū relegatur quis, uel quū ordine mouetur, uel quū probi-
 betur honoribus publicis fungi, uel quū plebeius, fustibus cæ-
 ditur, uel in opus publicū datur, uel quū in eā causam q̄ in-
 cidit, quæ edicto perpetuo infamæ causa memoratur. Cōsu-
 mitur uero quoties magna capitis diminutio interuenit. id est
 quū libertas amittitur, ueluti quū aqua & igni interdicitur.
 Existo, adpareo, emineo, prodo, exurgo, exalto. Cic. de diui.
 Summerfus equus uoraginibus nō exiit. Et iterum: Existit
 hoc loco quæstio subdifficilis. Et lib. 2. offic. Atqui eo tēpore
 tantæ discordiæ secutæ sunt, ut & tyrāni existerēt & opti-
 mates exterminaretur. id est, exurgerent uel exaltarentur.
 Exitiabile, idem quod exitiale. Ouidius lib. 6. Metamor.
 Dumq; manu tentat trahere exitiabile ferrum.
 Exitiale, mortiferum, calamitosum, damnosumq; Plin. lib. 8.
 Ille contra urinam spargit prudens hanc quoq; leoni exitia-
 lem. Verg. Sed me fata mea & scelus exitiale Læonæ.
 Exitium, ab exeo, is. Festus: Exitium antiqui ponebant pro
 exitu, nunc exitiū pessimū exitum dicimus: unde & mors di-
 citur. Aliquādo calamitas. Terent. in Phor. Quod ego nunc
 subito huic exitio remedium inueniam miser? Colu. lib. 1. Sic
 emunita sola & latera horreorū prohibēt curculionē: quod
 genus exitij quum incidit, multi opinantur arceri posse, si
 exese fruges in horreo uentilentur, & quasi refrigerentur.
 Exiure manum conferere, dicitur quasi simul cōiunge-
 re, & cōmiscere manus in rem, de qua erat cōtrouersia. Cc.
 Exlex, qui sine lege uel extra legem uiuit.
 Exoche, eminentia, uel excellentia Latine dicitur: unde Cate-
 xochen, dicitur per excellentiam, & οὐρανός.
 Exodium, genus cantus, ut inquit Iul. Pol. quē cedentes de
 theatro cantare consueuerant, ab ἔξω δῶρ. Sunt qui exponāt
 Exodiū esse cantū, ab ἔξω, extra: ὁ δῶρ, cantū. Erāt enim secū-
 dū eos Exodia, ridicula uersibus intexta fabellis Atellanis po-
 tiissimū inserta, quæ sine cātu solebāt iuuenes iactitare. Iuue.
 — Tandemq; redit ad pulpita notum Exodium. Et iterum:
 Urbicus exodio risum mouet Atellanae.
 Sucto. in Tyberio: Vnde uox Atellanico exodio proximis
 ludis assensu maximo excepta percerebuit, hircū capreis natu-
 ram liguire. Exodium etiam significat exitum, quasi ἔξω ἔ-
 ῖς, id est, extra uiam. Vnde Varro finē uitæ adpellat Exo-
 dium. Idem. Quod cœperas modo in uia narra, ut ad exodiū
 deducat. Vnde etiam Exodus liber, quo Iudeorum exitus ab
 Aegypto describitur. Sed secunda syllaba corripitur in Exō-
 do, tam in prima quā in secunda significatione, quāuis al-
 terum ab ἔξω, quod uiam significat: alterum ab ὁδός, id est,
 à cantu, cuius syllaba penultima est producta.

Exolesco

Exolesco, is, cui, ab exoleo fit, & significat crescere desino. Vnde Exoletus, masculinū scortū, seu pathicum concubinū iam adultū, & ferē dimissū, q̄ crescere desierint, significat. Olim Alexander Romanorū imperator exoletos Heliogabali iussit deportari, aliquos etiam naufragio mergi. Scribit Plinius: Hominē crescere ad annos usq; ter septenos, in longitudinē, tum deinde in plenitudinem. Aliquando Exolescere, est uehementer crescere: unde Exoletus, a, um, pro uehemēter adulto. Plautus: Reliqui domi exoletam uirginem. Aliquando significat uetere fieri, deficere. Agratius: Adolescere augmētū est. Inolescere coaugmentū. Exolescere uanescētis est. Plin. lib. 37. Carchedonij nescio an in totum exoluerint postquam metalla aeris ibi defecerunt. Colum. lib. 2. Nam multa sunt ut dixi, quae negligentia exolescant, & fiant sterilia: unde Exoletus, uetus, & ab usu remotus. Quint. lib. 8. Obscuritas fit in uerbis, etiam ab usu remotis, ut si cōmentarios quis pontificū & uetustissima fœdera, & exoletos scrutatus autores idipsum perstat. Lilius: Arte agendum exoleto iam uetustate odio.

Exoluo, is, quod ligatum erat perfecte soluo. Plau. in Epi. Tu ut exoluam manus. Lactan. lib. 1. Religionū animos nodis exoluere pergo. Item Exoluere, est perfecte soluere. Hierony. in proœmio Epi. Psal. Sunt nonnulli qui uotum quod Deo uouerunt, se in singulos dies psalterium totum in eius laudem esse dicturos, uel diabolo exagitati, uel e contrario ieiuniorū, austeritate, uel debilitate corporis id exoluere nequeant. Item præmio afficere. Lactan. lib. 5. Imperatori omnium Deo fides seruanda est, qui non tantum uiuentibus. sed etiā mortuis potest uirtutes exoluere. Item expedire, liberare. Terent. in Hecy. Illas errore & te simul suspitione exoluas.

Exoculasso, is, uide in dictione Oculo, as.

Exoculatus, oculis priuatus. Apuleius: Cecam, & prorsus exoculatam esse fortunam. Defioculus uero, cui deest oculus, quem luscum dicunt.

Exomidas, pen. corr. adpellant uestes sine manicis, quasi humero tenus exertis, & citra humerum desinentes: talibus usi sunt monachi & eremita, qui hodie æque ita figurantur exertis extra uestē brachijs. Quod genus uestiū Colobia nuncupant, quasi truncata, & mutilata sine manicis. Sunt qui comitorum uestimentum esse intelligant exertis humeris.

Exomus, id est, expeditus, & exertis humeris.

Exopōlis, penult. corr. dicitur qui extra muros urbis habitat, quasi extramuranus.

Exorabula, ab Apuleio uocantur omnia artificialia argumenta, quibus orator per uim eloquentiæ iudices exorat.

Exorbito, as, pe. cor. quasi ex orbita recedo. Orbita uero uestigium est rotæ decurrentis siue circuitus. August. lib. 9. Ciuit. Dei; Non eis cedentes ad aliquid adprobandum, uel perpetrandum, quod exorbitet ab itinere sapientiæ & lege iustitiæ.

Exorcismus, adiuratio.

Exorcista, uel **Exorgista**, adiurator.

Exorcizare, inquit August. lib. 1. de Beata uita, est per diuinam, immundum spiritū adiurando expellere. Sed spiritus ridet barbarismos, ideo dicendum est Exorgizare, nam componitur ex ἔξ & ὄργω, ἰνδερὶ ἡμῶν. καὶ Γιδωὶ ἔξ ὄργω ἐὶς ὄργω ἰμβάλλω, id est, ex ira. hinc uerbum, & Suidas ex concitando in iram iniicere.

Ex ordine, sine intermissione. Vergil. lib. 4. Georg. Septem illam totos perhibent ex ordine menses Fleuisse.

Exordior, iris, exorsus, incipio. Plautus in Asi. Pergam quo occæpi, & ibi consilia exordiar. Vergil. lib. 1. Georgi.

—Non hic te carmine ficto

Atque per ambages & longa exorsa tenebo.

Exordium, initium. Vergil. lib. 4. Aenei.

—Quoniam reginam ambire furentem

Audiat affatu, quæ prima exordia sumat.

Cicero libro primo ad Herenn. Exordium est principii orationis, per quod animus audientis uel iudicis constituitur, uel adparatur ad audiendum. Dictum Exordium, quia ex re & causæ uiscribus oriri debet.

Exorior, nascor, emergo, exurgo. Terent. Tu sola exorire quæ perturbas hæc tua imprudentia. Et Exoriri, inuadere est. Nam ut Donatus inquit, Qui expectans aliquē inuadit, exoriri dicitur.

Exorno, as, ualde orno, seu magnifice adparo, instruo. Plaut. in Aul. Repudium rebus paratis, exornatis nuptijs. Terent. in Eū. Ita uisus est dudum, quia uaria ueste exornatus fuit, nunc cō uidetur tibi fœdus, quia illa non habet. Interdū Exornare, fœdare dicitur. Idem in Heau. Ego ne si uiuio, adeo exornatū, adeo deprecum dabo, ut dum uiuat meminerit semper mei.

Exoro, pen. prod. orando induco, seu orando impetro. Terent. in Phor. Nequeo te exorare ut m. uideas tridū hoc. Idē: Orator ad uos uenit ornatu prologi, finite exorator sim. Interdū Exorare, significat pro magna gratia orare, præsertim quādo cum duobus accusatiuis constituitur. Plaut. in Cap. Vnum exorare uos finite nos. Sic dicimus: Hoc unū te exoro. hoc est, unū pro magna gratia, siue unū magnopere te oro. Quod præpositio ex & oro commode & naturaliter expetunt.

Exors, tis, extra sortem, cui contrarium est Confors.

Exos, sine ossē. Lucilius:

Exos & exanguis tumidos persufcuiat artus.

Exosso, as, ossa detraho. Terentius in Adel. Congrum istum maximum in aqua sinito ludere paulisper, ubi ego uenero, exossabitur. Apule. Exquammatu atq; exossatus piscis uix palpitat amplius.

Exoticus, a, um, penult. corr. peregrinus, aduentitius. Plaut. in Mus. Non possum olere unguenta exotica. hoc est, aliunde adportata. Dictū Exoticum ab ἔξ extra, & ὄνειν auris. quasi à nostris auribus alienum.

Expalmo, as, significat palmis cado. August. in quodam sermone. Expalmatur, qui est uera palma uictoriæ.

Expalpo, pas. elicio. Plautus in Aulula. Nunc seruus argentū à patre expalpabit.

Expando, is, uide in dictione Pando.

Expapillo, as, usq; ad papillam denudo: unde brachium expapillatum dicitur. Plautus in Mili. Idem connexum in humero leuo expapillato brachio.

Expato, as, pen. corr. Expatire est in locum patentē sedare. Pacuius: Expatant se omnes, publiceq; ostendunt. Et sic à pato fit. Quidam à spatium deriuant, ut sit Expatire in spatium se conferre. Sed & spatium à patendo deducitur. Nihil enim aliud est spatium, quā locus, siue tempus patens. hoc est, inuallum uel loci uel temporis.

Expecto, as, ab ex & specto. significat obseruo. Terentius in An. Expecto quid uelis. Quoniam uero aspicientes aliquid diligenter manere diutius eodē loco solemus, Expectare quādoq; pro manere capitur & operiri. Terentius in Phor. Scenem quoad expectatis uestrum? Item pro desyderare, quoniam quæ desyderamus, cum uoluptate aspiciamus. Verg. lib. 2. Expectate uenis— Terentius in Andria: Expecto quid uelis. id est, desydere scire quid uelis: unde Expectatus, pro odioso & molestæ uitæ. Nam filijs parentes aut amabiles sunt, aut expectati. Amabiles boni, expectati mali: quorum mors in dies singulos expectanda & exoptanda est. Item pro sperare. Vergilius libro primo Georgic. —Sed illos Expe-

D Clata

Etata seges uacuis elusit aristis.
Expecto, *ras. pe. cor.* extra pectus eicio. Cic. li. 3. de Ora. Tum pavor nubi sapientiam omnem exanimato expectoratur.
Expeculiati, dicuntur serui sine peculio. quo uocabulo utitur Plautus.
Expedio, *edis. pen. cor.* libero, & quasi pedū ligamēta dissoluo. Sisen. lib. 3. histor. inermes armat, impeditos expedit. Aliquando ponitur pro explico. Seneca: Iam diu utile sit expedi. Aliquando pro extra fero, profero. Verg. —Cerceremq; canistris Expediunt. Aliquando pro extollo. Idem: Tum uero augurium Rutuli clamore saluant, Expediuntq; manus. Et Expedire, est utile, seu bonū ac necessariū esse. sed hoc tantū in tertia persona singularis uel pluralis numeri. Teren. in Heauto. Expedit bonas esse uobis. Idē in Phormione: Nostroapte culpa facimus, ut malos expediat esse, dum niniū dici nos bonos studemus atq; benignos. hoc est, cōgruat, & quasi necesse sit. Expedire, etiam est euentum habere. Plaut. in Amphit. Nequiter penē expediuit.
Expediti milites, dicūtur leuioris armaturæ, & sine impedimentis.
Expeditio, uocatur, quum exeunt milites ad bellū. quōd expeditant Rempub. aut se, à ceteris negocijs. Curtius: Omnem Expeditionem ac militarem adparatum adduxit.
Expello, *lis. eicio.* Plautus: Ancillam domo expulit.
Expendo, *dis. di. sum. pondero.* Plaut. in Asin. Quot pondo te censēs esse nudū? At polego, qui te expendi scio, nudus uinētus centum pondo es, per pedes quādo pendes. Quādoq; significat exacte examino, consydero. Cicero lib. 1. Offic. Quæ cōtemplantes expēdere oportebit, quid quisq; habeat sua eademq; moderari. Ambrosius lib. 1. Offic. Expēdat atq; examinet uerba sua. Quādoq; est perfecte soluere. Verg. 2. Aeneid. —Et scelus expendisse merentem Laocoonta ferunt. id est, persoluisse. Quādoq; exponere, erogare: unde Expende dicta sunt. Hieronymus: Qualiter fauente Deo tota hæc dies expendatur in laudem, & cum gaudio celebretur,
Expensa, *e. sumptus.* hoc est, quod erogatur.
Expergisco, *is.* & **Expergescio**, & **Expergisco**. adiuuam significationē habēt. Plin. Vrtica lethargicos expergiscit, tētis cruribus, magisq; frōte. Aulus Gel. Ingenio expergiscādo ratiū idoneas. Cicero Expgere facias, scripsit, pro, te expergescias. **Expergescor**, & **Expgesio**, *passiua.* Cic. Expergescimini aliquādo atq; exurgite. Ab **Expergescor**, fit **Experrectus**, secundum Diomedem: **Expergitus**, ab **Expergor**: & **Expergesfactus** ab **Expergesio**. **Expergitus** dicitur, qui satiatus somno, sponte uigilat: unde & Lucilius ait: Ego ē somno pueros quū manē expergitus clamo. **Exporrectus**, à quiete impeditus. Sallustius: **Experrecti** somno arreptis armis tumultū facere. **Expergesfactus**, qui per alium somno excitatus est. Festus aliter. **Experrectus**, qui per se uigilare cōpit. **Expergitus**, ab alio excitatus: quem solemus dicere **Expergesfactum**.
Expergo, *gis. perxi. perctum.* quasi exporrigo, à somno excitō. Cicero: **Experge** te iam. unde **Experrectus**, excitatus. & recentēs à somno exporrigi & extendi solemus.
Experientia, cognitio nullo docente, per usum reperta: & proprie singularium. Ars uero, uniuersalium, ut ait Arist. 1. Met. Man. lib. 1. Per uarios usus artem experientia fecit, **Exemplo** monstrante uiam.
Exterior, *riris. expius.* significat tētare. Terē. i Eun. Omnia prius expiri cōsilio q̄ armis sapiētē decet: Vnde in expertus, intentatus. Verg. Ne quid in expertum frustra moritura relinquat. Et **Experiri**, doceri. Idē: —Vos & Cyclopea saxa **Experti** reuocate animos. unde **Experti**, periti dicuntur.

Expers, extra partem, uel sine parte. & ponitur pro ignaro, rudiq; & nullam rerū experientiā habente. Apuleius: Homo rudis, omnium bonarum artium expers. Quādoq; etiā pro eo qui non sentit: unde **Expers** doloris, qui non sentit dolorē. **Expers** mortis, q̄ nō moritur. **Expers** lucis, q̄ non habet lucē. Quidā hoc nomen componi uolūt à pars, quidā ab experior.
Expersum, *madefactum* dicimus. Vergilius: —Sanieq; expersa natarent Limina. Cc.
Expes, ab ex, & spes. sed s, abijcitur. & signific. extra spem, uel sine spe.
Expeto, *tis. pen. corr.* quo ad significationem cupiendi, uide in Adpeto. Interdum expetere, significat cuenire: sicut **Adpetere**. aduentare. Plaut. in Amphitryone: Ergo in seruitute expetunt multa iniqua. Interdum uelle. Pacuuius: Dij me & si perdiunt, tamen ad uitam expetunt. id est, uolunt. Interdum accipere, transcendere, euadere.
Expicio, cuius frequentatiuū est **Expecto**. ab ex præpositio- ne, & specio inusitato uerbo. Cc.
Expilo, *las. pen. prod.* diripio, deprador, furtiue fraudo. Dictum à pilis Romanorū telis. uel à Græco πιλῶ, quasi επιλῶ, id est, complano: q̄ qui è domo suppellectilē detrahunt, æquare ac complanare omnia uidentur. Inde apud Iuriconsultos titulus est, de Crimine expilatæ hæreditatis. Et qui alienam hæreditatem expilauerit, extraordinarie solet coërceri. Cic. in Par. Si socios spoliās, ærariam expilas. Ouid. lib. 3. Metamor. Expilatq; genis oculos. Matern. Si Luna à Mercurio defluēs feratur ad Martem in diurna genitura, faciet effraçtores, sures, & qui templa semper sacrilego furorc expilent.
Expio, *as.* uide in dictione Pio, *as.*
Expīro, *ras. pen. prod.* dictum à spiritu effuso, uel à spiraminibus, quasi spiritum emitto. Lucretius lib. 3. Expirans animam pulmonibus eger agebat. Aliquādo per se plenum est. ut, **Expirauit**. id est, mortuus est.
Expiscor, *scaris.* diligenter quero ubi nam pisces lateant. Sæpius tamē expiscari, pro indagare sumitur. Teren. in Phorm. Pērinde expiscaris quasi nō noris. Quādoq; pro lucrificare. Plautus: Tandemq; nescio quid ab eo expiscatur.
Explāno, *penult.* produçta. perfecte planum facio, declaro. Sallustius: De cuius moribus hominis pauca prius explananda sunt, quā initium narrandi faciam.
Expleo, *ples.* perfecte impleo, seu facio. Verg. lib. 4. Georg. Improbus ingluuiē ranisq; loquacibus explet. Sallust. Neq; prius iugulandi finis fuit, quā Sylla omneis suos diuitijs expleuit. Interdum compleo, seu perficio. Vergilius: Discedam, explebo numerum, reddarq; tenebris. Plin. lib. 36. Vlcera eorum purgant leniter, explentq; cicatrices & emendant. Interdum consolor. Teren. in Heauto. Hec tot mei solius solliciti sunt caussa, ut me unum expleant. Interdum minuo. Nam **Ex**, quādoq; priuatiua est. Ennius: Naubus explebant sese, terrisq; replebant.
Explent, pro expleant, scripserunt ueteres. Cc.
Explico, *cas. pen. corr.* proprie extēdo, emitto. Cicero: Quæ uirtus præter ceteras, totam se ad alienas utilitates porrigit, atq; explicat. Per translationem significat explano, ostendo. Idem lib. 3. Offic. Vt quædam sibi concedantur, quò facilius quæ uolunt explicent. Item extraho. Ouidius: —Atq; explicat ensem. Item exhibeo. Martialis: Explicat & cocinas unica mensa duas.
Explōdo, *is. pen. prod.* plosi, plosum, ab ex & plodo. signific. cum sono clido, quod fit, quū rem quæ non placuit, clamore, & gestu, ac strepitu damno. Nec proprie idem est, quod manibus cum sono pulsantibus eicio, sicut Laurentius Valla docuit. Nec

cuit, Nec Supplodo est pedē terræ incutio. Nec Cōplodo, significat aduersas manus inuicē collido. qd' nō significat ex se, alioqui Cicero frustra pedē adieciſſet, lib. 1. de Orato. Pedem nemo in illo iudicio ſupplōſit. Similiter Quintil. lib. 11. Pedis ſupplōſio, ut loco eſt opportuna (ut ait Cicero) in cōtentionibus aut incipiēdis aut ſouēdis: ita crebra eſt inepti hominis, & deſinit iudicē in ſe conuertere. Aliquando per translationem Supplōſus, pro reiectus ponitur. Damascus papa Hieronymo: Abſciſſis opinioibus, ambiguitatibus ſupplōſis. Idētidem de Complo do dicendū eſt: quoniā & Hierony. lib. Nu. manibus addidit. Iratusq; Balach contra Balaam, comploſis manibus ait: Ad maledicendū inimicis meis uocaui te: quibus ē cōtrario tu modo benedixiſti. Et in Ezechiele: Ecce comploſi manus meas ſuper auitiā tuam. Apuleius ſcribit, Cōplodere uacuas manus, doloris & mœſtitia ſignum eſſe. Quintil. lib. 11. Nam etiam & complodere manus, ſceniū eſt: pedes adplodere interim licet. Præterea, quōd iſta uerba à plodo compoſita, non niſi actibus pedis uel manū accōmodari poſſint, minime crediderim: quāuis plerunq; accōmodentur. Laſtan. enim libro de Opific. ad linguæ actum uſus eſt Complo do, quū dixit: Beſtias etiam potu adiuuat: protenta enim cauataq; hauriunt aquam, eanq; comprehendam linguæ ſinu, ne tarditate ac mora eſſuat, ad palatum celeri mobilitate complodunt. Præterea, quōd Explo do, ſignificet eiſcio manibus, & quidē cum ſono pulſantibus, nequaquā uerum eſt: quoniam ſi eiſcio ſignificaret, Cicero lib. 4. de Finib. bonorū. non dixiſſet: Querimus autem non quæ ſunt iam, ſed unde ſint expoſe eiſctæq; ſententiæ, Pirrhoneis, Ariſtonis, Herilli. Et pro Cluentio. Te uero illud idē quod tum expoſum & eiſctum erat, nunc retuliſſe demorror. Si autē ſignificat, per pulſationem eiſciendum quempiam manuum uel pedum, ſiue alio aliquo, liquet Explo do, non ſignificare eiſcio: quoniam & copulare debet diuerſa, & non tenere Cicrone eiſctæ & eiſctum, ſubtexuiſſe, credi par eſt. Quandoq; Explodere, ſignificat aliquid tanquā indiguum ſeu inutile eiſcere. Cicero lib. 2. de Diuinatione: Sed hoc genus diuinationis uita iam communis expoſit. Adplodo, etiam Hieronymus pedibus accōmodauit, ſicut Supplodo, cōtra Vigilantium ſcribens. Recordare quæſo illius dici, quādo me de reſurrectione corporis prædicante, ex latere ſubſultabas, & plaudebas manu, & adplodebas pede. Igitur Adplodo, Complo do, Explodo, Supplodo, & ſi qua alia reperiantur, ſecundum rei actum cui adplicantur, ita ſumi oportet. Et quicquid ſignificat quatio, eiſq; compoſita, idipſum plodo eiſq; compoſita deſignant. niſi quōd in ſono pulſationis diuerſa eſſe exiſtimo: & quibuſdam actibus rerum iſta non accommo- dari, quibus illa.

Explōro, *ras. pe. prod. exclamo*, & cū ſletu quodā uociſero. Varro: Gemit, explorat, turban omne cōcitāt. Vnde trāctum eſt, ut capiat pro intentius, ac etiā cū uoce inquirere. Verg. — Exire, locosq; Explorare nouos. Hinc Exploratores diſti ſunt. Interdū Explorare, dicitur obſeruare. Idem lib. 9. Nec non & trepidi Troēs formidine portas Explorant. Interdum probare. Cicero in Catone: Quis eſt tam ſtultus, quamuis adoleſcens, cui ſit exploratū, ſe ad ueſperum eſſe uicturum? Interdum deliberare. Vergilius: — Tuus ō regina quod optas Explorare labor. Interdum ſiccare. Idem lib. 4. Georgicorum: Et ſuſpenſa focis explorat robora fumus.

Expōno, *nis. pen. prod. explico, declaro, oſtendo*. Cicero lib. 1. Philippi. Antē quā de re publica ſcribam, patres conſcripti, exponam uobis breuiter cōſilium proſectionis & regreſſionis meæ. Vnde Expoſitio, pro interpretatione. Idē: Vocat

ad coenam dēinde ipſe prætorem, exponit copias ſuas omneis. id eſt, oſtendit. Ponitur quandoq; pro extraho, & quaſi extra pono. Verg. lib. 11. — Socios de puppibus altis Pontibus exponunt. Quandoq; pro abijcio. Vnde infantes abiecti ut pereant, Expoſiti ſiue Expoſitiij dicuntur. Terentius in Heautonti. Erat hic Corinthia anus haud impura, ei dedi expo- nendam. Plautus: Reuertar ad illā puellam expoſitiā. Quādoq; pro expendo. Solinus: Quum magnam is pecuniam expoſuiſſet. Quandoq; pro expromo. Cicero: Quum tibi expoſita eſſet ad prandium omnis Pamphilia.

Expoſco, *ſcis. uide in diſtione Poſco*.

Expoſtulo, *las. pen. corr. exquiro, conqueror, ſeu querelam* apud eum ipſum depono qui fecit iniuriam, & cū querela amico inſto, & quaſi officium amicitia in alio deſydero. Et nō ſolum ablatiuo cum præpoſitione iungitur: ſed etiam alio ablatiuo. Marcus Ciceroni: Filius lenis & facilis à te exiſtimari debeo, qui nihil tecum de ipſis rebus expoſtulem. Aliquando ſine ipſo ablat. ut cum iniuria de qua quis rationem poſtulat, in accuſatiuo ponitur, & tunc etiam ſignificat exquiro. Terentius in An. Sed quid agam? Adeam ne, & cum eo iniuriam hanc expoſtulem? iniuriam. id eſt, rationem ſiue cauſam iniuriæ. Aliquando Expoſtulare, eſt uehementer poſtulare. id eſt, uehementer uelle: ratione Ex, quæ multū auget. Poſtulo uero, pro uolo ſæpe ſumitur. Terentius in Andria: Etiam me nunc ſeducere iſtis diſtis poſtulas. De Expoſtulo, idē in Adelphis: Si me in illo credidiſti eſſe hominum numero, qui ita putant ſibi fieri iniuriam, ultro ſi quam fecere ipſi, expoſtulant, & ultro accuſant. Donatus: Expoſtulatione, querela aduerſus illū ipſum qui peccauerit.

Expriſmo, *mis. pen. corr. premēdo extraho*. Plinius: Exprefſo uino inſunditur aqua uinaceis. Aliquando declaro, manifeſto. Macrobius: Nihil unquā loquutus ſuit expreſſus. Hieron. in Prolog. Tobie: Quicquid mihi ille Hebraicus uerbis expreſſit, hoc ego, accito notario, ſermonibus Latinis expoſui. id eſt, eloquutus eſt. Idem: Et nomen domini tetragrammaton, in quibuſdam Græcis uoluminibus, uſq; hodie antiquis expreſſum literis inuenimus. id eſt, clare uel proprie ſcriptum.

Exprobro, *bras. penult. corr. quæ alijs præſtitū cōmemorans* impropero. Terentius: Nam iſthæc cōmemoratio, quaſi exprobratio eſt immemoris beneficii. Sumitur tamē Exprobrare, pro qualencunq; culpam obijcere. Ouid. lib. 12. Metamor. — Trepidoq; fugam exprobrauit amico.

Et apud Euangel. Exprobrauit incredulitatem illorum.

Expromō, *mis. penult. prod. uide in diſtione Promo*.

Expugno, *gnas. uide in diſtione Pugno*.

Expullim, aduerbium ſignificat frequenter pulſando.

Expulſo, *ſas, frequentatiuum quod ſignificat frequentī pulſu* agito. Martialis:

Si me nobilibus ſcis expulſare ſiniſtris,

Sum tua, ſi neſcis, ruſtice redde pilam. hinc Expulſor, & Expultrix. uerbalia. Cicero: Expultrixq; uitiorum.

Expungi dicuntur iudices, quando amouentur à iudicando, ueluti cancellati ex albo iudicū. Diſpungere quoq; ſimile eſt, quod ſignificat conferre accepta & data, ſicut Papinianus Iureconſultus docet.

Expungo, *gis. extrudo atq; amoueo*. Perſius: — Expungā, nanq; eſt ſcabioſus, & acri Bile tumet. Vnde etiam milites, ab exercenda militia repellere, adempto ſtipendio, ſignificat. Seneca lib. 4. de Benefi. Pignus eſt, protinus aliud inuicem mittere, & munus munere expungere. quod ſignificat delere, ne debere uideatur. Milites enim punctis ſcripti, inſeruntur legioni, & iurant, ut docet Vegetius lib. 2. Inde Ex-

D 2 puncti,

puncti, dicti deleti, & à militia remoti.

Expuo, puis, cū fastidio aliquid eicio, quasi pus extra mitto. Pus autē, est omnis humor corpori onerosus. ut, Periculosam cum tussi miser expuo saluā. Terentius per translationem in Eunuchō dixit. Illam ubi expueret miseriam ex animo.

Expūto, tas, penult. correpta, ab ex & puto componitur. significatq; ex arbore puto & incido. Columella lib. 11. Palos una opera cedere, & exputatos acutere centum numero potest. Itē exputare, est perfecte, siue extra putare. ut apud eundem libro 4. Deinde uelut ueteranam uitam totam exputare, & ad unam materiam firmissimam redigere, nodosq; & cicatrices adluere, satis officium est. Item perfecte intelligere, seu discere. Plancius Cicconi: Quæ mens eum, aut quorum consilia, à tanta gloria, sibi uero etiam necessaria ac salutaria, auocarint, & ad cogitationem consulatus bimestris, summo cum terrore hominum, & insulsa cum efflagitatione transtulerint, exputare non possum. Expūtare uero, compositum est ab ex & puto: habet pu, syllabam productam, & significat quasi extra putare.

Exquiliæ, tantū plural. Romæ mons erat ab excubijs regis: uel quod excubiæ fuerint à Tullō rege. Ouid. lib. Fastorum: Adde quod excubius, ubi rex Romanus agebat,

Qui nunc exquiliis nomine collis habet. Hinc & Exquilius mons dicitur. Varro: Exquilius mons septiceps, apud eundem Iunonis Lucinæ, ubi ædituus habitare solet.

Exquiro, penult. prod. diligēter inquirō, secerno, eligo: unde Exquisita opera, dicuntur opera electa, quasi diligenter questita. Plautus in Amphitri. Te certo heri adueniētem illico & salutui, & ualuisse ne usq; exquisui.

Exta, proprie icur, cor, & puimo dicitur: qā in parte supiori locatur. ab extādo. Et lien & icur hoc nomine adpellatur, quoniā supra interiora iunctura locantur. Verg. in Georg. Pinguiq; in ueribus torrebimus exta columnis. omnia simul complexus est. Romanorum religio semper extorum caput putauit icur: unde Festus, hæc omnia dici Extā putauit, quia Dijs proscendunt qui extant eminentq;: ut non à situ, sed ab officio dicta putarit. Scribit Plinius lib. 30. præcordia uocari uno nomine Extā in homine.

Extales, uia purgandi alui. Hieron. in lib. Regum: Et compurescebant prominentes extales eorum.

Extemplo, aduerbium. tota una dictio. significat statim: quasi extra tempus, hoc est, temporis comoditatem. Templum enim dicitur locus manu designatus in aere, post quē illico captantur auguria: seu quod augures statim uisus auspicijs, uel à templo cœli oculos auertebant, uel à templo terræ discedebant.

Extemporaneum, pro subitaneo accipimus. Cc.

Ex tempore, duæ partes sunt, & significat ex improviso, & impræmeditate. Cicero: Quos credimus expedire rem, & cōsiliū ex tempore capere posse. Inde uocatur Extemporalis, siue Extemporaria oratio. uide in dictione Temporalis. Aliquando significat Ex tempore, pro temporis conditione. Cicero lib. 3. Offic. Huius generis quæstiones sunt hæc omnes, in quibus ex tempore officium queritur.

Extendo, dis. uide in dictione Tendo.

Extenuo, nuas. ualde tenuem facio, siue minuo. Cic. lib. 2. ad Herennium: Defensor autem causam fuisse negabit si poterit, aut eam uehementer extenuabit.

Exter, tera, iterum. penult. corr. idem quod externus: unde Statius: Exter honos. dixit, pro extraneo.

Exterebro, bras. pen. corr. extra uel ualde terebro. Per translationē significat aliqd extorquero, scrutor, & curiosius quæro. Varro: Atq; omneis adeo pquirat atq; exterebrat artibus.

Extermino, nas. pe. co. extra terminos nullo. Cic. ll. 3. Offic. Atq; hoc omne genus pestiferū atq; iniurium ex hominū communitate exterminandū est. Aliquando Exterminare, ponitur pro demoliri. Hieron. in Matth. Exterminantur exules, q̄ mittuntur extra terminos. Quē ergo in Euangel. dicitur. Exterminant facies suas. semper demoliantur debemus accipere.

Externo, nas, ab ex & sterno. dementem facio. Pacuuius: Sed eccam miseram, quam frequens luctus externauit.

Externus, na, num, quod nō est ex patria. Liuius li. 1. Timor Deinde patres incesit ne ciuitatem sine imperio, exercitū sine duce, multarum circa ciuitatum irritatis animis, uis aliqua externa adoriretur. Proprie autē, quod foris & palam est. At Hesternus, cum h, & s, fit ab heri. Cicero lib. 1. Tuscul. Dicit non potest, quā sim hesternus tua disputatione delectatus.

Extro, ris, pen. cor. extra tero, aut terendo extraho. Colum. lib. 2. Quum rursus amplior messis prouenerit, quicquid extertitur, capisterio expurgandum erit. Varro lib. 1. de Re rustica: Apud alios extertitur grege iumentorū inactō, & ibi agitato perticis, quod ungulis ē spica extertuntur grana. Exterrere, etiam dicimus aciem ferri, ut exacuta sit.

Exterus, ra, rum, idem quod exter. Vergilius libro 4.

—Et nos fac externa querere regna.

Fitq; ab exter: qd' ab extra deduci certū est. Hinc Exterior, Extimus: sicut ab Interus, Interior, Intimus.

Exterraneus, aduena: quasi ex alia terra. sicut Cōterraneus, qui est ex eadē terra. Quāuis id nomen parū ab cruditis usurpetur. Exterraneus etiam uocatur, qui ante tempus natus, uel potius eiectus est. dictus, quod eum mater exterrita eiecerit.

Exterreo, res, rui, ritum. uide in dictione Terreo. hinc Exterritus, quod modo paucifacium significat. Vergilius:

—Plausumq; exterrita pennis Dat tecto ingentem.

Modo accensum, inflammatum. Idem:

Seuit agris, asperq; siti, atq; exterritus aestu.

Extillo, las, ab ex & stillo. unde & Distillo. Extillare, guttare, & guttatim finire. Terentius in Phormio. Hic ego illam dictis ita sibi incēsam dabo, ut ne restinguas lachrymas, si extillauerit. id est, si lachrymæ ex corpore guttarent, aut corpus guttatim finiretur, uel totum in lachrymas conuerteretur.

Extimesco, ualde timeo. actiue tantū significationis reperi. Cicero in Catone: Quod igitur adolescentes, & hi quidem non solum indocti, sed etiam rustici cōtemnunt, id docti senes extimescent?

Extimus, & Extime, superlatiua sunt, ab exterior & exterius comparatiuis. Quāquā & Latine Extremus & Extreme dicitur. de quo inferius. Cc.

Extinguo, tinguis, ab ex & tinguo. minorem in se uim habet quā opprimo. Cicero in Lelio: Primum danda opera est, ne qua amicorū disidia fiant: sin tale aliquid euenerit, ut extinctæ potius amicitie quā oppressæ uideantur. Quasi quod extinctus possit reclamari, quod opprimatur nō queat. Aliquādo Extinguere, est perfecte distinguere. Idem in Horten. Quam si subtraxeris, qui (id est, quomodo) extingues artificē ab inscio? Aliquando significat occidere, destruere. Lactan. lib. 3. Cœlestis animas unā cū corporibus extinguunt. Idem lib. 4. Iudeorum nomen & gentē Vespasianus extinxit. id est, deleuit. Terentius in Adelphis: Seni animam primū extinguere, ipsi qui illud produxit scelus. id est, auferrem.

Extispices, penultima correpta, dicti sunt haruspices, qui ab extis inspectis futura prædicunt. Extispicium, & Extispicina, ipsa extorum inspectio: quæ alio nomine haruspiciū dicitur, uel haruspicina.

Extō, tas, extiti, supinum non legi. Extare, eminere, superesse. Verg.

Verg. Torpent mole noua, & summis uix cornibus extant. Vnde Extare dicuntur libri, qui demortui non sunt. Cic. Que (ut scis) extat oratio. Nam ut de homine qui adhuc uiuit, dicimus, Superest, quasi non est sub terra humatus: ita de rebus. Extant, quasi extra stant, & non intra atq; in tenebris latet. Et est translatio sumpta à statua, que stat & adparet. Huius contrariū est Intercido, quod est, pcreo. Plin. lib. 35. utrunq; complexus est. Iam uero & onerarijs nauibus, quoniā & pericula expingimus, ne quis miretur & rogos pingi, exceptis operum claritatibus, que & ipsa conuenit attingi, siue extant, siue interciderē. Interdum Extare, est manifeste esse. Laetan. lib. 4. Sic celestibus beneficijs extiterit ingratus.

Extollo, lis, extuli, elatum, uide in dictione Tollo.

Extorqueo, ques, torfi, torsum, uel tortum. significat tormento ueritatem elicio. Aliquando etiam per uim aufero, extirpo, euello. Dona. Torquemus hominē, extorquemus ueritatē. Cicero in Catone: Nec mihi hunc errorem dum uiuo extorqueri uolo. Linius lib. 2. Neq; ambigitur, quin Brutus, qui tantum gloriæ superbo exacto rege meruit, pessimo publico id facturus fuerit, si libertatis immaturæ cupidine, priorum regum alicui regnum extorisset.

Extorris, qui est extra terram, id est, patriam ciclus: sicut Exul, extra solum. Gellius: Exul extorrisq; esto, & proprie uagabundus. Sappho ad Phaonem:

At uos extorrem tellure remittite nostrum.

Extra, præpositio separata: cui contraria est in, significat Intra. Ab Extra deducitur Exter, Exterius, Extraneus, Extrarius, Extrinsecus, Extro, tras, Extorsum, & Extremus.

Extraneus, qui est ex altera terra: quasi exterraneus.

Extraordinarium, dicimus quod præter ordinem fit. Cc.

Extrarius, alienus: qui extra focum, sacramentum, iusq; est. Pomponius: Præterea minabatur, si extrario nupisset, nihil se filiis eius ex paternis eorum bonis testamento relicturum. Hic accipitur pro eo qui non sit domesticus, & ex eadem familia: & non si sit ex eadem tribu & ciuitate.

Extremus, ma, um, modo initium alicuius rei. Plautus: Ab extremo narrare incipiam. id est, à principio. Modo finis. Vergilius: Extremum hunc Arethusa mihi. Ponitur nōnunquam pro sæuo, perditissimo, ac nequissimo: quasi à confortio humanitatis remoto. Vergilius:

Illam terra parens ira irritata decorum

Extremā, ut perhibent, Cæo Enceladoq; sororē Progeniuit. hoc est, pessimam. Seneca: In hoc summa bonitas, in illo extrema malitia. id est, maxima, & ultra quam nihil fit. Quod non sine ratione esse uidetur. Quādoquidem medici adfirmant, deteriores esse qui ultimi nascuntur. Apuleius lib. 3. Fateor Qui-rites, extremos latrones fugare atq; pterere aggressus sum.

Extrico, cas, pe, pro, ab ex & trico, qd' à tricus fit. Trica autem sunt impedimēta & implicationes. Et est Extricare, explicare. Laetan. lib. 3. Deniq; muta quoq; animalia cum fraude capiuntur, si aliquo se modo in fuga extricauerint, fiunt postmodum cautiore. Colu. lib. 4. Syluestris ager præcipue est eligendus: qui etsi fructetis aut arboribus obsessus est, facile extricatur, q; suapte natura quæcūq; gignitur, nō penitus nec in profundū radices agūt, sed per summa terræ dispergūt atq; deducunt. hinc Extricabile, à quo exiri potest. Cuius contrarium est Inextricabile. Plin. lib. 16. Intus labyrinthū inextricabile, quo si quis impropere sine glomere lini, exitum inuenire nequeat.

Extrinsecus, pen, corr. uide in dictione Intrinsecus.

Extro, tras, exeo. Nam sicut Intrare ingredi est: ita Extrare egredi. Afranius: Simul lumen intrabo, illi extrabunt illicō.

Extrorsum, significat extra uersus: sicut Introrsum, intra

uersus.

Extrūdo, dis, penult. producta, extra trudo, per uim expingo, expello. Terent. in Hecyra: Eō amantem inuiū Pamphilum extrudit. Plautus in Aul. Nam qua nunc me causa extrusisti ex his ædibus?

Extruo, ædifico. Hieronym. ad Iulianum: Extruis monasteria, multus à te numerus sustentatur. Et Extruere, ordinare. Cicero in Catone: Caret epulis, extructisq; mensis frequentibus poculis.

Extubero, uerbū, fit à tuber, & significat inflor, excreasco, & quasi in tuberis formam efficio. Cc.

Extunc, ex illa hora, & temporis momento: sicut Exnunc, ex hoc tempore.

Extundo, is, extorqueo, uel inuenio. Vergil. lib. 1. Georg. Vt uarios usus meditando extunderet artes Paulatin.

Exturbo, bas, è loco deicio. extra turbo, expello. Plautus in Cur. Si recte facias Phedrome, auscultes mihi, atq; istam exturbes ex animo aegritudinem. Colum. lib. 9. Et in tranquillo cōsistens piscis, sedibus suis non exturbatur.

Exuberō, beras, pen. corr. quasi superabundo. tractū ab uberibus lactantibus. Columella in Præfatione: In Asia Mysiaq; densa & glutinosa terra maxime exuberat.

Exuccum, per duplex cc, quod est sine succo.

Exūdo, das, pen. prod. emitto. Plinius: Est autē trium generū, unum arbor ipsa, exudat humi, modo alterū manat in plaga. Vergilius uero lib. 1. Georg. —Exudat inutilis humor.

dixit, pro exudatur. Non enim humor, sed terra desudat.

Exūgo, penult. correp. xi, ctum, quod & Exugeo, ges, dicitur pro extra sugo. Plaut. Iam ego me conuertam in hirundinem, atq; eorum exugebo sanguinem.

Exuernæ, purgatio quedam domus, ex qua mortuus ad sepulcrum ferendus est: quæ purgatio fit per euerriatorem, certo genere scoparum adhibito. ab extra uerrendo dicitur.

Exuinculis causam dicere, significat uinctum respondere criminibus.

Exul, ab exilio: sicut Præsul è præsilio esse conuenit: unde & Exilium est: quod analogian uerbi seruaui. Nec obstat mutatio literæ, i, in u, euphoniæ causa: ne Exil, & Præsil dicatur, quod nimis exilis & incōcinna esset pronūciatio, aut certe ab exulto & præsulso sunt: in quibus, sicut & in cæteris, insulto resultoq; frequentatiuis, mutatur i, in u. Nam Exulto notū est: at Præsulso apud Liniū lib. 7. Si tu permittis, uolo illi beluæ ostendere, quādo adeo ferox præsulso hostiū signis, me ex ea familia ortum, quæ Gallorum agmen ex rupe Tarpeia decit. Est igitur Exul ab exilio, & Præsul à præsilio. Pari enim modo ista sumi oportet, ut unde Exul, inde & Præsul; unde Præsul, inde & exul, extra præpositiones capiamus. Nam Exul, non quisq;. Aliter enim nō recte dicitur, nisi quū exiliērit unde exulat, facinus ab eo admissum in eū animaduertetur, ut fit propter aliquid morte dignum, cuius causa in exiliū profugit. Cice. pro Au. Ceci. Exiliū, nō est supplicium, sed per fugium, portusq; supplicij. Nam qui uolunt poenā aliquam subterfugere, aut calamitatem, cō solum uertunt. hoc est, sedē & locum mutant. Itaq; in nulla nostra lege reperietur, apud cæteras ciuitates maleficum ullum exilio esse multatum: sed quum omnes uincula, necesse, ignominiasq; uitant, quæ sunt legibus cōstitutæ, confugiunt quasi ad arma in exiliū. Qui si in ciuitate legis uim subire uellent, non prius ciuitatem quā uitā amitterent. Exul tamen etiam quis dicitur, quum sit innocens, ob suspicionem seditionis aut prodicionis. Vnde Festus inquit: Solum autem, quin significet locum quis dubitet? quū exules quoq; dicantur loco patriæ suæ pulsi. Cicero pro domo sua.

Hunc tu etiā portentosa pestis exulem adpellare ausus es, quā
tātis sceleribus esset notatus? & iterū. Quid enim exul? Ipsum
per se nomen calamitatis, nō turpitudinis. Apud Iuriscōsul.
Exules hi proprie dicuntur, quibus aqua & igni interdictum
est. Cetera non exilia, sed relegationes sunt.

Exulabundus, abunde exulans, & in exilio uitam agens.

Exūlo, las, pen. corr. patria priuatus sum. Et duobus modis di
citur, scilicet de loco in quo exul est, & de quo eiectus est.
Terent. in Eunūcho: Nam domo exulo. Hieronymus ad Pau
linum: Aeschines quum Rhodi exularet.

Exultabundus, abunde exultans.

Exulto, tas, ab ex & salto, a, in u, mutata. significat gestu cor
poris lātitiā exhibeo. Dicimusq; exulto, rebus prospere ge
stis. Cicc. lib. de Repub. Est igitur quiddam turbulentū in ho
minibus singulis, quod uel exultat uoluptate, uel molestia fran
gitur. Item exultare, est cum iactantia gloriari. Cicc. in Cato:
Annibalem iuueniliter exultantē patientia sua mollebat. Item
est gestu uel dicto iniuriam facere. Vergilius libro 5.
—Exultantiq; haurit Corda pauor. Item scire. Cic.
libro 4. de Repub. Quae sanguine alitur, quae omni crudelita
te sic exultat, ut uix hominum acerbis uulneribus satietur.
Hec tamen significata ad idem redeunt. ut Exultare, sit supra
modum exilire atq; effreri, & quasi gestibus saltibusq; adfe
ctum animi ostendere: siue ira id fiat, siue seuitia, siue uolu
ptate, aut alia animi adfectione. Proprie uero Exultare, est ex
tra saltare. Vergilius lib. 3.

Exultantq; uada, atq; aestu miscentur arenae.

Exum, extra sum. Sic enim licet in quibusdam sacris clamitare
solebat. Hostis uictus: mulier uirgo exesto. hoc est, nō introi
to: quia scilicet ingredi ea sacra prohibebantur. Cc.

Exundo, as, uide in dictione Abundo.

Exuo, is, ab ex & suo: quasi dissuo & exoluo. Vergilius:

Extulit exutas tendens ad sidera palmas.

Quandoq; spolio. cui contrariū est Amicio. Liuius lib. 1. Pri
mo se agro paterno auitoq; exuisse, deinde fortunis alijs. La
tiant. lib. 1. Exuuntur etiā uestibus flagitante populo. Quan
doq; detrabo. Vergilius lib. 9.

Sic ait illachrymans, humero simul exuit ensem.

Quandoq; denudo. Idem: —Magna ossa lacertosq; Exuit.

Quandoq; depono. Cicero pro Liga. Nonne humanitatem o
mnem exuisses?

Exupero, as, pen. corr. ab ex & supero. quasi super supero.

Exurdo, das, actiū: cuius passiū posuit Vale. Max. li. 1. Græ
cis actionibus aures curiæ exurdantur. id est, obtunduntur.

Ex utilitate, pro utilitate. Cc.

Exuuiæ, ab exuendo: sicut Induuiæ ab induendo. Et non solū
hominum tegmina aut uestes dicuntur, sed etiam animalum.
Vergil. lib. 2. Georg. Cum positis nouis exuuijs.

DE L I T E R A F.

Litera à Prisciano inter mutas numerat
tur: ab alijs inter semiuocales. e. quod
à uocali incipiat, & in se ipsam terminet
tur. Hec alio nomine digamma dicta est,
quia duplicis gammæ figuram detineat.
Ea in Latinis tantum utimur: in Græcis
uero ph.

Faba, genus leguminis, notius q̄ ut à me declaretur. Cuius di
minutiuum est Fabula. Faba Græca, aliter lotos dicitur. Plin.
Faba Græca, quam Romæ à suauitate fructus syluestris qui
dem, sed cerasorum penè natura, loton adpellant. & c. Cc.

Faba porcina. à Græcis ὀσκόριον dicitur. Cc.

Fabacia, à ueteribus dicebatur genus libi. Plin. Quin & pri

sco ritu fabacia suæ religionis Dijs in sacro est.

Fabalia, Plinius: Sed maior pars maluit fabalia maturæ satio
nis, quàm trimestrem fructum eius. Nam siliquæ caulesq; gra
tissimi sunt pabulo pecori. Columella lib. 2. Veteres rusticos
plerunq; dicentes audio, malle se matura fabalia, quàm fru
ctum trimestrem.

Fabariæ calendæ, Iuniæ dicebantur: quia hoc mense adul
tæ fabæ diuinis rebus adhibebantur. Cc.

Fabarius, a, um, quod ad fabam pertinet. ut in sulæ fabariæ. de
quibus Plinius: Insulis quas ob id fabarias adpellant, quia sci
licet sponte fabas generent.

Fabella, diminutiuum est à Fabula.

Faber, à faciendo nomen est, id significans speciale cui adhe
ret adiectiuum. Nam est omnis artifex, qui labore corporis
aliquod artificium facit. ut faber lignarius, faber ferrarius.
& huiusmodi.

Faber, bra, brum, ad fabrū pertinet: unde Fabrè aduerbium.

Faberrime, elegantissimè. à faberrimus. Apul. lib. 2. Flor. Et
anulum in leua aureum, faberrimo signaculo, quem ostende
bat ipse: eius anuli & orbiculum circulauerat, & palla clau
serat, gemmam insculperat.

Fabianus, nomen uiri proprium.

Fabianus, na, num, à Fabius fit: unde dicitur arcus fabianus,
qui constructus est iuxta regiam in sacra uia.

Fabito rem, ueteres dixerunt, quē nunc fautorē dicimus. Cc.

Fabius, à faba, cognomen eius qui fabam optime serebat. Sic
Cicerones, Lentuli, Pisones, & huiusmodi. Fuerunt autem Fa
bij nobiles Romani: ex quibus Idibus Februarijs, una die
trecenti & sex ad unum occisi sunt, per insidias, à Veienti
bus, iuxta Cremeram fluuium. Quorum eadem Ouidius li
bro secundo Fasto. sic deplorat.

Vna dies Fabios ad bellum miserat omnes:

Ad bellum missos perdidit una dies.

Sed qui primus Fabius, dictus est Allobrox: quod apud flu
men Isaram Allobrogum regem ceciderit.

Fabrateria, oppidum Campaniæ. à quo fit Fabraternus.

Fabre, polite, artificiose. Plautus: Ut apologiam facit? quā fa
bre? Hieron. in Exo. Quicquid fabre adiuueneri potest, dedit
in corde eius. Et paulò post. Ut scirent fabre operari, quæ in
usus sanctuarij necessaria erāt. Veteres Affabre, pro eo quod
est pulchrè, dixerunt: sicut Infabre, scæde, turpiter. Pacu. Bar
bariem pestem nostris naubus obtulit, noua figura factam,
commisam infabre.

Fabrefacio, edifico, artificiose cōpono. Plau. in Ca. Nec fa
bulā astutiore ullus fecit, atq; hæc fabrefacta à nobis: unde Fa
brefactum opus, id est, artificiose factum, siue manu artificis.

Fabrica, proprie fabri lignaria officina: quamuis & de alijs
officinis dicatur. Ponitur etiam pro arte & fabricatione alicu
ius rei: unde & edificium, Fabricam dicimus, & machinatio
nem. Plautus: Nunc hoc consilium capio, & hanc fabricam
adparo, ut filius dicas tuas.

Fabricius, nomen Romani ciuis frugalissimi, qui in tenuissimo
censu Samnitum munera forti animo spreuit. Hic norma pau
pertatis & exemplum apud Romanos: qui patellam & salt
num ex argento tantum colendorum Deorum causa domi ha
buit: ita tamen ut patella corneo pediculo sustineretur. Cuius
filie ob paupertatem de publico dotibus donatæ, ad maritos
ierunt portantes gloriam domesticam, pecuniā publicam. Hunc
Pyrrhus Epiroensis nullo auro, nullis pollicitationibus expu
gnare potuit, ut secum esse uellet, ac proximum à rege princi
patum obtineret. Qui dixit Pyrrho, non hoc illi conducibile
esse. Nā si Epirotæ (inquit) ambos nos norint, à me regi quā
abs te

abs te mallent. Higinius in lib. de Viris illustribus scribit, legatos Sannitū obtulisse dona Caio Fabricio grandem pecuniā, Tum Fabricium planas manus per omnia ferē corporis membra diduxisse, & legatis ita respondisse: Dum illis omnibus membris, quæ attigisset, imperare posset, nunquā quicquā defuturum. Et ita pecuniam repudiavit.

Fabrico, cas, & **Fabricor**, aris. deponens. pen. corr. in eadem significatione pro cōpono. Ouid. lib. 13. Metamorph.

Crateræ Aeneæ quem iam fabricauerat Alcon.

Cicero lib. 3. de Oratore: Capitolij fastigium illud & Ceterarum ædium, non uenustas, sed necessitas ipsa fabricata est. Transfertur etiam ad animum. Curtius: Multa interea fabricatus ingenio, quomodo auertere inde hostem posset.

Fabrile, pen. pro. quod est fabri, sine quod ad fabrū pertinet. ut opus fabrile. Horatius: —Quod medicorum est Promittunt medici, tractant fabrilia fabri.

Fabula, diminutivum est à faba. Plau. in Sti. Pro operibus nostris satis commodule nucibus, fabulis, fculis. Est & Fabula, res passim divulgata, etiam si uera sit: à fando dicta. Iuuenalis: It noua nec tristis per cunctas fabula cœnās.

Et Fabula, quæ ad delectationem & utilitatem inuenta est, rerum nec uerarum nec uerisimilium. ut quod Daphne uersa sit in laurum. Apologus non differt à fabula: sed tantū addit, ut præter id quod sit res ficta, & non uerisimilis ut fabula, allegorice tamen aliquid cōtineat, qd' ad uitā & mores pertineat: ut sunt Aesopi fabulæ. Argumentum, est res non uera, sed tamen uerisimilis: ut sunt argumenta comœdiarum. Fabulæ secundum ritus & habitus hominum nominabantur. Romanæ enim togatæ dicebātur, quia toga Romana est. Sic Græcæ fabulæ, ab habitu æque palliatas, Varro scribit nominari. Togatarum genera quatuor. Sunt enim togatæ, quæ prætextatæ dicuntur: in quibus imperatoris negocia agebant & publica. Et reges Romani, uel duces, inducuntur personarū dignitate & sublimitate tragœdijs similes, Prætextatæ autem dicuntur, quia ferē regum uel magistratuum in huiusmodi fabulis acta comprehenduntur. Secundum genus togatarum, Tabernariæ dicuntur, humilitate personarū & argumentorum similitudine comœdijs pares: in quibus non magistratus, sed humiles homines, & priuata domus inducuntur. quæ, quod oliuæ tabulis tegerentur cōmuniter Tabernariæ uocabantur. Tertium genus Atellanæ. Quartū Planipedes, de quibus alibi. Sciēdū est, quod Fabulæ nomen, ab autoribus fœmin. gener. proferri solet. Terentius: In Eunuchum suam. Iuuen. uero mas. protulit. —Nec dum finitus Horestes. Fabula, Græce Mythos dicitur. Fabulator, mythicus. Macrobius mythicos uocat rerum fabulosarum scriptores, qui fictionibus historias obuoluunt.

Fabulator, qui fabulas edit. ut Aesopus.

Fabulinus, putabatur Deus: qui pueris primo fari incipientibus præest.

Fabulor, laris, loquor. Hieron. Solæ cum solo sponso aut lectionibus sacris, aut sanctis meditationibus secum fabulamini, ut ipse uobiscum. Eius compositum est Confabulor. Terent. Si quando ad cum accesserat confabulatum.

Fabulosus, sa, sum, celeberrimum, de quo omnes fantur. Vel Fabulosum dicitur, de quo multa finguntur. Horatius lib. 1. Carmin. Vel quæ loca fabulosus lambit Idaspes.

Faceffo, sis, cessi. secundum Priscianum faceffum. secundum alios faceffum. secundū alios non habet supinum. & significat ad faciendum eo. ut, Viso, ad uidendum eo. Vergilius:

Haud mora, continuo matris præcepta faceffit.

Interdum Faceffere, est discedere. Nec mirū: altera enim significatio alteram gignit. Nam & qui ad faciendū quicquā

it, discedit, ut id faciat. Hinc uulgò dicitur, Abeat facere sua. Terentius in Phormione: Dic quid uelis dari tibi in manū, ut herus his desistat litibus, hæc hinc faceffat. id est, sua curatum abeat. Donatus: Faceffat, pro hinc se faciat. id est abeat. Cice. in Horten. Faceffat igitur q docere nihili possunt, quò melius sapientiusq; uiuamus. Interdum significat exhibere, seu inferre: nec tamen à significatione sua faciēdi recedit. Cicero Apio Pul. Quum est nobis allatum de temeritate corū, qui tibi negocium facefferent. Huius passiuū protulit pro Cluentio: Sed hoc polliceor omnibus, sicut faceffitur negocium.

Facetiæ, sunt quasi delitiæ quædam sermonis, & dicta urbana sine scurrilitate: quæ etiam in factis intelligi possunt.

Facetus, à fando deduci uidetur, & is dicitur, qui uerbis facit qd' uult. Est enim elegās in dicendo: non tantū circa ridicula, Equum dicat Horatius: facetum Catoni genus natura concessum esse, Vergilio decens. sed exultæ cuiusdam elegantie. hæc appellatio est. à quo Facete aduerbium, pro elegāter, urbanè. Quidam à faciēdo deriuant: ut is sit qui gestibus aut uerbis ita alium imitatur, ut se illum faciat.

Facies, & **Vultus** differunt quòd uultus uoluntas sit, quæ pro motu animi in facie ostenditur: unde Seruius: Vultus, est uolūtatis indicium: qui pro uolūtatis uarietate mutatur. Vergil. Spem uultu simulat, premit altum corde dolorem.

Inde etiam cæli & terræ uultū adpellamus, quia mutari contingit. Facies uero, ipsa species. Sallustius: Prorsus in facie uultuq; uecordia inerat. Sumitur tamē facies pro totius corporis forma. ut Donatus in Eunu. Terentian. exponit. O faciem pulchram. Faciē modo non partem corporis dicit, sed totam speciē quæ adparet & cernitur. Ut enim ab aspectu species, à fingendo figura: ita è faciēdo, uel à factura corporis, dicitur faciēs. Plaut. in Penul. Sed earum nutrix qua sit facie mihi expedi. Statura non magna, corpore aquilino. ipsa est. Neq; solū de hominibus dicitur: sed etiā de literis. ut, egregia literarū faciēs, de montibus de mari, & de cæteris quoq; rebus: quū sit ingenuus cuiusq; rei aspectus haud facile mutabilis. Inde superfacies, non discrepans à facie, dicitur faciēs. ut, faciēs maris. Sallust. lib. 2. histo. Sardinia, in Aphrica, faciē uestigij humani, in Occidentē quā in Orientē latior. Idem: Quibus rebus permota ciuitas, atq; immutata urbis faciēs erat. Dicimus tamē confuse, Faciē fœdata. & Vultu fœdato. Quādoq; etiam Faciēs, pro specie dicitur. Vergil. Quæ scelerum faciēs, o uirgo, effare. Antiqui (ut notauit Aulus Gellius) declinabāt Hæc faciēs, huius Faciēs, uel faciij, pro faciei.

Facile, aduerbiū, sine labore. ut, nō facile dici potest. Est etiā confirmantis aduerbiū: & significat, haud dubie, liquidò, certò, nullis aduersantibus. ut, Cæsar illius ciuitatis facile princeps. Cicero: Quæ mea sententia in senatu facile ualuisse. Et iunctum cum nomine exigit superlatiuū. ut, facile doctissimus. Iungitur etiā nominibus quæ diuersitatem significant. ut, facile dissimilis. Et uerbis cum præ, compositis. ut, facile præstat. Quādoq; significat libenter. ut facile patiar me à te laudari. Antiqui tamen Faculter, & Facul, pro facile dixerunt.

Facilis, pe. cor. dicitur sine labore. ut, hæc res est facilis factu. Cuius cōtrariū est difficilis, quæ nō sine labore fieri potest. Et difficiles terræ dicuntur, quæ nō sine labore fructū producūt. Vergil. Difficiles primum terræ, collesq; maligni. Aliquando Facilis, dicitur exorabilis, & ad ignoscendum paratus. ut, Faciles uenerare Napæus.

Facilitas, habitus est quo quis aliquid facile facit: uel facilis est ad faciendum aliquid. Et Facilitas, exorabilitas, seu indulgentia. Terentius in Hecyra: Et si ego meis me omnibus scio etiam adprime obsequentem: sed non adco, ut facilitas mea

corrumpat illorum animos.

Facinorosus, sceleratus, & flagitiosus.

Facinus, pen. corr. à facio deducitur. Et modo factum significat. ut apud Sallust. Qui aliquo negotio intenti, præclari facinoris aut bonæ artis famam querunt. Modo scelus. Cic. lib. 3. Offic. Ad hoc nulla fraus, nullum facinus aberit.

Facio, facis, feci, factum. cuius passivum Facior, apud ueteres in usu erat: unde etiam compositum cum ad, con, de, ex, in, ob, pro, præ, per, re, & sub, plerumque fit actiuum: ut Adfacio, adfacior. Deficio, pro delinquo, deficior. Efficio, efficior. Inficio, inficior: unde res infesta dicitur. id est, non facta. Officio, officior. Perficio, perficior. Proficio, proficior, non inueni: sed Proficitur impersonali usus est Statius libro 3. Thebai. Proficitur bello. Præfacio, præfacior. Reficio, reficior. Sufficio, sufficior. Sciendum est, quod Facio in compositione quum retinet a, tam in secunda & tertia persona, quam in prima, accentum super fa, syllabam seruat quamuis a, brevis sit. ut Benefacio, benefacis. Fabrefacio, fabrefacis. Madefacio, madefacis. Pinguefacio, cis. Assuefacio, Calefacio, Candefacio, Excandefacio, Condocefacio, Commonefacio, Frigefacio, Feruefacio, Consuefacio, Tepefacio, Dissuefacio, Mansuefacio, Orbefacio, Stupefacio, Satisfacio, Vacuefacio, Patefacio, Ignefacio, Umbrefacio, Congelefacio, Putrefacio, Pudefacio, Labefacio, Expergefacio, Torrefacio, Rorefacio, Nigrefacio, & si qua alia reperiantur. Quæ tamen habent e, ante f, indifferentem: præsertim quando uerba cum quibus componitur facio, sunt secundæ coniugationis. Horatius in Serm. In nostris iugulo ferrum tepefecit acutum. Catullus: Alta tepefaciet permixta fulmina cæde.

Est autem Facere, proprie in opere esse. id est, qui rei quæ facit faciem quandam imponit. Vnde à faciēdo Facies dicitur. Qui enim facit uas, uasis faciem illi imponit. qui uestimentum, uestimenti faciem. Interdum sumitur pro recipere, ut, Facio stipendia, pro exhibere. Cicero pro Muren. Nolite à sacris patrijs Iunonis hospitæ, cui omnes cōsules facere necesse est, domesticum. Pro scribere. id est, cōponere. Vnde Donatus in Teren. Facit, qui materiam ponit, ut Menander. Pro æstimare. Plin. lib. 29. Sed hoc ipsum mercede faciūt, ut fides ijs sit, & facile disperdantur. Plautus in Curcu. Migrare certum iam nunc è sano foras, quādo Aesculapij ita sentio sententiā, ut me nihili faciat, nec saluum uelit. Sic dicimus, Magnifacio. Paruifacio, Tantifacio, quod est, summe æstimo, nullius æstimo, tanti æstimō. Iungitur & genitiuus lucri: sed non in hoc significato, uerum in suo. ut Lucrifacio. Plautus in Persa: Nō ædepol nauis trecentis cara est. Fecisti lucri, quod exponi potest: Fecisti multū lucri. Similiter sumpti facio, id est, in aliqua re emenda sumptū facio. Idem: Si nunc me suspendam, meam operam luserim, & præter operā restim sumpti fecerim. Passiuo etiā facio Cicero usus est Tironi scribens: Quantam diligentiam in uoletudinem tuam contuleris, tanti me fieri à te iudicabo. Nec composita sunt, quum multa ex his aperte diuisa sint. Plaut. in Curcu. Respicio uos nihili meā gratiam facere. Idem in Ru. Minacias ego istas flocci nō facio tuas. Cicero Cecinnæ: Vtebar familiarissime Cæsare: Pompeium faciebam plurimi. Transfertur hoc uerbum Facio ad omnia. Nā ei facere uerba dicimus. id est, loqui. Facere iter. id est, ire. Facere terrorē. id est, terrere. Facere aliquē certiorē. id est, reddere alicuius rei indubiū. Facere gratum. Facere ludos. Facere solennitatē, exhibere. Facere urinā, meiere. Facere sordes, sordescere. Facere pediculos, emittere. Facere copiā, potestatem præbere. Facere lucrum, lucrari. Facere etiā pati est. ut, Feci iacturam, damnum, naufragium. Item facere, sacrificare. Vergilius:

Quum faciam uitulam pro frugibus ipse uenito.

id est, quum sacrificabo. Plaut. Plenam faciam tibi fideliam. Item conuenire. Martialis.

Non facit ad seuos ceruix nisi prima leones.

Item prodesse. Plin. Hoc & tussi facit. Item re obscenā facere. Plautus: Mauult ancillæ facere quā libertæ. Item tacere. Teren. in Adel. Ah minime gentium, non faciam. quod Don. exponit: Non tacebo, quasi tacere aliquam actionem habeat. Sed moralis significatio est, & cōmunis omnibus. Sicut aduocatum dicimus male fecisse quū tacuerit. Pertinet & ad pecuniam, quæ fieri dicitur. Sallust. Quæ pecunia ad Hispaniense bellum Metello facta erat. Facio iniuriā, iniuste facio. Teren. in Hecyr. Et facis iniuriā, quum fingis fabulas caussas ad discordiam. Deniq; Facere (ut Papin. inquit) omnē omnino faciendi causam complectitur: dandi, soluendi, numerandi, iudicandi, ambulandi, reddēdi. Vnde qui ociosus sedet, si rogetur quid faciat, recte respondere poterit se nihil facere: quādoquidem ociosus est. Recte etiā, se sedere, quoniā & sedere ipsum aliqd facere est. ut iacere, nauigare, quiescere. Faciā ut te plurimum amem. id est, plurimum amabo. Faciam ut tibi prosum. id est, tibi prodero. Fac te esse qui sum. id est, finge te esse me. uel pone te loco mei. Facto opus est: fieri opus est. id est, factū. dici opus est, dicto opus est. pro dictū. Quomodo enim infinita re uerbis significant: sic hæc participia pro infinitis uerbis ponuntur, & significat passionē. Supina in u, magis significat ter nominatiuo iungitur. ut, Nec dictū facilis, nec uisū effabilis ulli. Factū iri audio illi iniuriā. significat ad cōtumeliā faciendā operā dari, quo fiat iniuria. Item: Factū itur mihi contumelia. Cato pro se cōtra Cassium. Atq; euenit ita Quirites, ut in hac cōtumelia, quæ mihi propter huiusmodi petulantiam factum itur: Rei quoq; pub. medijs fidijs miserabar Quirites. A Facio itē sunt uerba pri. cōiug. in co terminata: quæ proprie infinita sunt. ut, Sacrifico, Magnifico, Deifico, Clarifico, Aedifico, Viuifico, Mortifico, Iustifico, Falsifico, & huiusmodi. Facere ludos, significat irridere. Plaut. in Aulu. Quē tu senecta ætate ludos facias. Facio lucri, & Facio lucrum: sicut Facio damni, & Facio damnum.

Factio, ab initio honestū uocabulū: unde Factiones histrionum quadrigariorum dicebantur. Nunc nomine Factionis seditio, & arma dicuntur. Nā est diuisio ciuū in diuersa studia, quū aliqui se principes facere in ciuitate conantur, inter quos est emulatio. Et qui eos sequuntur, Factiosi adpellantur: quia scilicet adfecti sunt ad factionem. id est, discordiam & seditionem. Tertullianus in Apologetico: Quū probi, quū boni congregantur, nō est factio dicēda, sed curia. Interdū Factio capitur pro opulentia & autoritate alicuius in ciuitate. Plaut. in Aul. istas magnas factiones, dotes dapfileis, nihil moror. Quatuor apud antiquos fuerunt factiones. Veneta, Prasina, Alba, Rosca, à coloribus nominatæ. Cassiodorus quatuor colores harū factionū, cum partibus anni quaternis assimilat. Prasinus, uirenti ueri dicatus erat. Roseus flammæ æstati. Venetus, nubile hyemi. Albus pruinoso autumno. Suetonius scribit his addidisse Domitianū duas: alteram aurati, alteram pupurei panini. Hæ pnicitate cursus inter se decertabant, fauoreq; populari, siue imperatorio. Ex his præualebat una. Item Factio, dicitur ea res, quæ fit à quopiam. Cicero in Topicis: Quas is instituit, cui testamenti factio ut nulla esset.

Factionum principes, siue capita, dicuntur, per fas & nefas factioforum multitudinem sibi conciliantes. Cc.

Factitius, a, um, quod de aliqua re fit in aliam. Plinius lib. 12. Ergo in utraq; gente bina laudau genera, terrenū & factitium. Factitium etiam dicitur, ab alicuius similitudine factum. unde

unde Facilitia uerba, quæ ab alicuius uocis similitudine facta sunt. ut balantes, à balando, oues dicuntur.

Facilito, *tas*, penult. corr. sæpe facio. Cicero lib. 2. Offic. Hæc apud maiores nostros facilitata.

Facito, debebat esse frequēt. à facio: sed pro eo utimur Facilito.

Factor, nomen uerbale. qui aliquid facit. ut quū dicimus, Deum factorem cæli & terræ. Interdū dicitur, qui uinū, uel oleum, uel quid simile facit. Similiter qui alterius manualia negocia gerit: ut qui fruges domum uehit. Cato: Lectum stratū, ubi duo custodes libere cubent, & tertius seruus unā cum factoribus ubi cubet. Idem: Leguli uolunt uti olea caduca quā plurima sit, quò plus legatur: factores. ut in tabulato diu sit, ut fracida sit, quò facilius efficiant. Inde Facilus.

Facium, res gesta. Vergilius: Fortia facta patrum.

Factura, *re*, compositio rei quam facimus.

Facturio, *ris*, penult. corr. facere desydero. quod nonnulli ad rem Veneream transferunt. Plautus: Facturū, postquā ancillam aspexit. hoc est, coire cupit.

Factus, *ctus*, & **Factum**, dicebant quod uno tempore conficerent. quem alij centum quadraginta modiorum, alij centum uiginti.

Facula, penultima correpta, parua fax, incisus fustis. Fit autem ex piceis arboribus præcipue, siue arundinibus aridis. Est autem diminutiuum à fax.

Facularij, dicuntur qui faculas gestant.

Facultas, proprie facilitas agendi. ut, Non est mihi facultas adeundi pontificem. Cuius contrarium est Difficultas. Aliquādo Facultas sumitur pro opibus: quoniam quum diues quis exiit, facile quod uult agit. Petronius: Quisquis habet nummos securā nauiget aura, Fortunamq; suo temperet arbitrio.

Multa loquor, quoduis nummis præsentibus opta, Et ueniet, clausum possidet arca Iouem.

Aliquando pro potestate & ui. Plinius: Si mihi facultas daretur, utrum mallem eligendi. Et Facultas, est uis quædam quæ facit, ut id facilius fieri possit, quod de unaquaq; arte præcipitur. Est enim genus omnium artium: quia sic definiri potest. Dialectica, est facultas differendi. Rhetorica, est facultas dicendi. & sic de alijs: quoniam per eas facile instrumur.

Facundus, disertus, à fando: quia ea quæ mente conceperit, ad audientes facile atq; ornate profert. Hinc Facundia: quæ est facultas differendi cum gratia.

Facatum uinum, quod è fecibus expressum est, inquit Cato: hoc est, quod inter uina operaria numeratur, quū sit aquatum: unde & Defæco, *cas*, à fece purgo.

Fæcem ciuitatis, homines uiles & abiectos aliquando uocamus. nō quod homines sint sordes: sed quod uitam agant sordidam & abiectam. Cornucopiæ.

Fæcinia uuæ, dictæ sunt, q̄ plus q̄ cæteræ fæces adferūt. Et alio nomīne à colore Rubellana uocantur, & Momentanæ.

Fæculentus, *ta*, *tum*, quod est fæcis plenum.

Fæcutinus, *na*, *num*, *pe*. pro. similiter à fece fit. Gell. Nō eas finitiones præarandas, neq; fæcutinas grāmaticas spectaueris: sed aurem tuā interroga, quo quid loco conueniat dicere.

Fæx, per æ, diphthongum (ut Apuleius docet) tam masculini quā fæminini generis est. et hoc, ut differat in datiuo, à præterito uerbi facio. Et est excrementum cuiuscunq; rei. Cuius diminutiuum est Fæcula. deduciturq; à facio.

Fagus, uide in dictione Phagus, φῶγ.

Fagutal, fuit Rome sacellum Iouis, in quo erat fagus arbor, quæ Ioui sacra habebatur. Cc.

Falæ, turres lignæ, ob altitudinem dictæ, à fando: quod Thu-

sci cælum uocabant. Quidam tamen per ph, scribunt: unde & Phalarica. de quo suo loco.

Falcarij, q̄ falcibus utūtur. Cic. lib. 1. inuecti. cōtra Catilin. Dico te prima nocte uenisse inter falcarios. Quæ locū exponens Priscianus ait. Inter falcarios. id est, in locū ubi sunt falcarij.

Falcarius, *caria*, *rium*, quod ad falcem pertinet. ut cores falcariæ, quibus falces acuuntur.

Falcatus, *ta*, *tum*, quod formā falcis habet. Plin. li. 10. de Gallo loquens. Ipsum uero cantum, plausu laterum in subline quoq; caudam falcatam erigens. Rursus Falcatum, dicitur falcibus instructum: unde falcati currus dicti sunt. Macrobius: Inducebat etiam currus cum falcibus, & elephantos cum turribus.

Falcicula, diminutiuum. parua falx.

Falcidia lex, quæ amputat legata, quando saltem quarta pars bonorum non super sit hæredibus.

Falcifer, falcem ferens.

Falcito, *tas*, penult. corr. falce cædo. August. in Psal. Adduxisti me ad uineam, ut falcitem illam & amputem.

Falco, *cas*, unde & Defalco, amputo, siue tollo.

Falco, *auis*, cuius digiti pollices intus sunt curuati, à similitudine falcis. Itaq; dicitur Falco, nō quod falcatis ungibus, sed quod rostro, & alis, & tota falcata sit in rapinam: sicut accipiter, qui Græce dicitur ἰεραξ, ἰεραξ, κενός, ἀλλὰ ποικίλος ἰεραξ. Est enim auis sacra augurio, & ideo dicitur accipiter, quasi auis accepta ter. Adfert enim & nunciat optimum augurium rebus agendis, uolatu in sinistra: idcirco Græci auem sanctā & sacram adpellant. Vel accipiter, quod acciperet Iupiter ab illa tam bonum augurium. Omnes autem sunt fæminæ: masculini, tamen gener. declinantur. & qui uulgò dicuntur Moscardini, sunt mares. Ita errorem deprehendit posterior ætas, ut adfirmant principum aucupes.

Falernus, regio Campaniæ, ubi colles uitifera sunt. Var. Quid in Italia ueniale nō modo nascitur, sed etiā non egregiū non sit? Quod far comparandū Campano? Quod triticum Apulo? Quod uinū Falerno? Quod oleum Venafrano? Pro uino uero tam masculini quā neutri generis est. Martialis: Resinata bibis uina falerina. Tibullus: Nunc mihi fumosos ueteres proferite falerinos.

Falisci, populi Hetrusci fuerūt, quorū oppidū Falerij uocabatur. Ouid. Adde senem Tatiū Iunoni, colasq; Faliscos. Ibi fuit urbs, Mons faliscorum dicta: quam nunc corrupte Montem Flasconem adpellant. Est & Faliscus uenter, nō dissimilis Lucanica, inuentus primo in Faliscis. Papinianus lib. 4. sylvarum: Non Lucanica, non graues Falisci.

Fallaciæ, dicuntur uerba ad fallendū composita. inde Fallaciosus, *sa*, *sum*, quod est plenum fallacijs. Gellius: Veterum testimonia, quibus huiusmodi ambages fallacijs confutantur.

Fallaciter, aduerbium. significat caussa decipiendi.

Fallam, pro fallacia, dixere ueteres. Cc.

Fallax, (inquit August. lib. 2. Soliloquiorum) is recte dicitur, cuius negocium est ut quisq; fallatur, uel qui habet quandam fallendi adpetentiam.

Fallo, *lis*, *sefelli*, *falsum*, decipio. à fando deductū uerbū (ut inquit Var.) quod contrā quā diximus, decipiamus. Ponitur & pro lateo. Liuius: Speculator Carthaginensis, qui per benium sefellerat, Romæ deprehensus, præcis manibus dimittitur. Huius compositum est Refello.

Fallonia, est culpa, iniuria, propter quam uasallus amittit feudum. nomina barbara.

Falsarius, qui decipiendi gratia scripta publica falsificat.

Falsidicus, pen. cor. & Falsiloquus, q̄ falsa loq̄ cōsuevit: sicut Veridicus, qui uera fari cōsuevit. Verg. li. 2. Georg.

-Solcm

—Solem qui dicere falsum Audeat? id est, fallacem.
 Participiū uero passiue sumitur. Terent. in And. Falsus es. id est, deciperis. Falsus tamen tutor dicitur, qui nō est tutor: sicut falsum est testamentū, quod non est testamentum. Falsus liber, improprie dicitur mendosus. Recte autē falsum iudiciū, falsa sententia, falsum nomen, pro non ueris. nō quōd fallendi gratia dicta sint, sed quōd hominum opinionem fefellerint.
Falsifico, cas. uerbum. decipiendi gratia, scripta publica falsō scribo: inde Falsificatio. Cc.
Falsitas, (ut inquit August. de Vera relig. li. 1.) dicitur, qua id putatur esse quod non est. Cui contrarium est Veritas: quae ostendit id quod est.
Falso, fas, falsum facio. August. lib. 5. Confess. Quum dicerent scripturas noui testamenti falsitas fuisse a nescio quibus.
Falso, aduerbium. non uere. Sallustius: Falso queritur de natura sua genus humanum.
Fallum habere, est fallere. Sallustius in Iugurth. Neq; ea res me falsum habuit.
Falx, a farre. litera commutata. Falces in Campania Seculae dicuntur, a secando. Et aliae focariae, aliae adorea, aliae dumariae, quae et sirpulae, a sirpando id est adligando: quibus secant dumeta, aliae lumariae.
Fama, a fando, dictio media. Est enim quicquid de aliquo diuulgatur, siue in bonum, siue in malum. Vergil. lib. 3.
 —Neq; enim specie fama uocatur. id est, infamia, ut exponit Nonius: Fama, etiam dicitur de re inueterata firmataq; in hominum opinione, quamuis incerta. Martialis:
 Quicquid fama canit donat arena tibi.
 Quintilianus: Fama est, olim Iouem in imbrem aureū conuersum, puellae in gremium descendisse. Interdum dicitur opinio. Plinius: Huc eū liberalitatis tuae fama perduxerat. Interdum laus ac celebritas. ut, fama Scipionū, fama Camillorū. Vergil. Sum pius Aeneas, fama super aethera notus.
 A Fama Diffamo, et Infamo deducuntur. de quibus alibi.
Famelia, primo, a famel: deinde mutatione unius literae, Familia dicta. pro ipsis seruis. Cc.
Famelicosus, qui frequēter famelicus est: unde Famelicosam turrim, palustrem ueteres uocabant.
Famelicus, pe. cor. a fame et edēdo, dictus est q̄ fame laborat.
Famella, diminutiuum est a fama.
Famen, locutio, et sermo. a fando dictum. ut illud:
 Ne leui saltem maculare uitam Famine posses.
Fameo, mes, ex quo Fameo, mescis.
Fames, edendi cupiditas. a φῶς, edo. et differt ab inedia, q̄ Fames est semper cum appetitu edendi: Inedia etiā sine appetitu, ut in aegrotis. Vnde melius Inedia dicitur abstinētia, uel impotentia comedendi: non comestio.
Famiger, penultima correpta. qui fert famam.
Famigerabilis, diuulgandus. cognobilis, fama notus. Apuleius de Asino aureo: Satis famigerabilis confector.
Famigerator, qui fert famam. Plautus in Triphone: Ego de uerbis eorum famigeratorum inficius profului.
Famigero, geras. diuulgo.
Famigerulus, idem quod famigerator.
Familia, in res et in psonas deducitur. In res, ut in lege duodecim tabularum. Agnatus proximus familiam habeto. Terentius in Heau. Decem dierum uix mihi est familia. In personas autem, natura aut iure sub unius potestate subiectas, uti filios nepotesq; et deinceps seruitutes appellatae sunt Familia. Varro: Si ab fundo longius absint oppida, aut uici, fabros procurent, quos habeant in uilla, sic ceteros necessarios artifices: ne de fundo familia ab opere discedat, ac profestis diebus

ambulet, feriata potius, quam opere faciūdo agrū fructuosior rem reddat. Vnde et Pater familias, et Mater familias. Hoc autem nomen primo a famul, deinde mutatione literae u, in i, Familia dicta pro ipsis seruis. Deinde paulatim inualuit usus, ut etiā liberi Familiae nomine, et quicumq; in eadem domo uiuerent, comprehenderentur. Post haec ad eos quoq; translatus est, qui ex eadem sunt cognatione: ut Caesarū familia, Scipionum familia. Vnicus uero seruus Familiae nomine nō continetur: nec duo faciunt familiam.
Familiaria, dicuntur sepulchra, quae quis sibi ac familiae suae constituit: sicut scribit Iureconsultus de Religiosis.
Familiaris, quando adiectiuum est, significat quod ad familiā pertinet: unde Familiaria negocia, res familiaris, res domestica. Cicero: Et si negocijs familiaribus et c. Quando uero est substantiuū, significat amicum, nobiscū uersantem, et diuturna consuetudine nobis adstrictum, quasi in eadem familia nobis coniunctum. Vnde qui a Cicrone delectabatur lectione Terentiana, adpellat Terentium familiarem suum. Quamuis etiam Familiaris dicitur, et proprie de eo qui ex eadem familia est. Cicero ad Q. fratrem: Aesopi tragœdi familiaris seruus tibi notus aufugit.
Familiaritas, consuetudo ipsa.
Familiariter, domestice, ad similitudinem familiarium. Familiariter fero. id est, grauiter et moleste. Nam quae sunt nobis familiaria, ea animo nostro sunt chara. Terentius in Andria: Huius mortem fert tam familiariter.
Faminor, secunda persona imperatiui futuri a uerbo faris: quod ueteres pro dicito usurpabant. Cc.
Famosus, fa, sum. tam in bonū quam in malū. In bonū. Iuuen. Famosos equitum cum dictatore magistrōs.
 In malum. Cicero lib. 2. de Orat. Me ad famosas uctuit mater accedere. Sallustius: Largitionem famosam impudentemq;.
Famulanter, aduerbium a famulans. significat suppliciter.
Famularius, a, um, quod ad famulatum pertinet. unde uerba famularia dicta sunt, quia infinitiuis famulari uidentur. Quae sint famularia uerba, uide in dictione Incipio.
Famulatio, famulorum famularumq; multitudo: sicut et Famulitium. Apuleius lib. 2. Et ecce mulierem quampiā frequentī stipatam famulatione.
Famulatus, us, Famulitas, et Famulitium, pro seruitute. Cicero: Qui aliquandiu propter ignorantiam stirpis, et generis, in famulatu fuerint. Varro: Apud ignauum dominum, duro famulatio adstrictos. Dicitur etiā Famulitium seruorum copia. Macrobius: Vnus est famulatio, cui prouincia erat admittere uolentes dominum conuenire.
Famulus, qui et Famul, originē habet ab Oscis populis, apud quos seruus Famul dicebatur: unde et Famulor, aris, qd' est seruo tanquā seruus. Cic. lib. 2. de Rep. est enim genus iniuste seruitutis, quū ij sunt alterius qui sui esse possunt.
Fanaticus, pen. corr. insanus dicitur, quomā sacerdotes quū responsa dabāt furore pleni, insanire uidebāt se cōcutientes. Nam apud Auianū queritur, si seruus inter fanaticos nō semp caput iactaret, et aliqua profatus esset, an nihilominus sanus uidetur. Dicitur et Fanaticus, qui sano praest, aut fami custos. Iuuen. —Et crine senex fanaticus albo Sacrorum antistes,
Fanaticus sinus, uulgō dictus: uide in dictione Phanates.
Fanenses, et Fanestres, a Fano oppido Piceni dicuntur, ipsius oppidi incolae. Cornuco.
Fanesij, populi in Oceano Septentrionali, qui (ut ait Plinius libro 4.) tam grandis habent aures, ut eorum nuda corpora tegantur.
Fannia lex, lata est anno post urbem cōditam quingentesimo octauo.

Octauo, quæ ludis Romanis, ite ludis plebeijs saturnalibus, & alijs quibusdã diebus in singulos dies cetenos æris infumi cõcessit, decemq; alijs diebus in singulis mensibus tricenos. cate=ris autẽ omnibus diebus denos: uide Gellium lib. 2. cap. 24.

Fanniana, piri genus à Fannio quodam sic dicta. Cc.

Fanum, templum, à Fannis Dijs, qui solent diuinare, ut ait Martianus Capella: uel à Fauno, qui (autore Probo Grãmatico) primus conditor fuit. Festus: Fanum à fando, quod pontifex in dedicatione tẽpli, certa uerba præfari solet. Hinc Pro=fanus. Sunt tamen q hoc nomen per ph. scribant, & πῶς φανῶ, quod significat manifestum, quod è phano responsa dabatur. hinc Prophanus, a, um. Et Fanum, Piceni amœnissima, seu Umbria urbs, in littore Adriatico, inter Pisaurum & Seno= galliam, non longe à Metauro amne situm: sic dicta, quod in ea pulcherrimum Fortunæ templum fuerit.

Far, farris. apud ueteres de omnibus frugibus dicebatur, quia id ferret terra, uel à frangendo, seu à faciendo: quod in pistrino fiat. Nam apud antiquos molarum non erat usus: sed frumen=tum in pila missum frangebant, uocabantq; adorem, ab ado=lendo. id est, sacrificando. Colum. lib. 9. Post hæc cauea cum matre claudendi sunt, & farre hordaceo, cum aqua in coelo, uel adorco farre uino adperso, modice alendi.

Faran, oppidum trans Arabiam, iunctum Sarracenis, qui in so litudine uagi errant.

Farcimen, penult. prod. intestinum uarie ac minutim concisa carne refectum.

Farcio, cis, farsci, fartum, saturo: quasi farre impleo, & per translationẽ sagino, pinguefacio. Colum. lib. 9. Hæc enim fe=rẽ cõmunis est cura farcientium. Nam illi qui nolunt non so=lum opimas, sed etiã teneras auis facere, mulsea recẽte aqua prædicti generis farinam conspergunt, & ita farciant. Huius uerbi composita sunt Cõfarcio, Effarcio, Infarcio, Offarcio: à quo Offertissimum, pinguisimum. Plautus: Sine sacris hære=ditatem sum adeptus offertissimam. & Refertio.

Farfarus, siue Farfar, 𐤕𐤕, Syriae fluuius. In radicibus Libani montis emittitur, & per Anthiochiã fluens, in Syria=co miscetur mari. Hic tantus fertur, ut transiri uado nõ possit. Farfarus etiã dictus est fluuius, qui per Sabinos trãsit. de quo Ouidius: — Et amœnæ Farfarus undæ. Alio nomine dici=tur Fabãris. penult. correpta. Vergilius. lib. 7.

Qui Tibrim Fabarinq; bibunt—

Faris, uel Fare, fatur, fatus, à ferro deductũ est. Nihil enim aliud est ferre, quam fari. id est, loqui. Quod etiã significatio=nẽ passiua habere inuenitur. Suet. Prætorũ fasti dies sunt, quibus ius fatur. id est, dicitur: ut Nefasti, quibus nõ dicitur. Hu=iuss uerbi prima persona debet esse For, ut inquit Priscianus: Eius cõposita sunt Effaris, extra loqueris. Adfaris, ad aliquẽ faris. Cicero in Catone: Licet mihi hisdem uersibus adfari te Attice, quibus adfatur Flaminium ille uir. Præfaris, antẽ faris. Columella in Præfatione: Quas ordine suo tũc demum per=sequar, quum præfatus fuero, quæ reor ad uniuersam discipli=nam maxime pertinere. Profaris, ultra faris. Vergilius: Tum breuiter Dido uultum demissa profatur.

Farrãca, penult. prod. dicuntur cibaria è farre.

Farrãgo, penultima producta. à farre. & est id quod ex mul=tis satis, ut hordeo, uitia & leguminibus fit, pabuli. causa. Var. Inde quod far ferro cæsum, Farrago dictum: aut quod primum in ferracea segete seri coeptum sit. Vel dicitur à far=ciendo. hoc est, saturando. Diuersarum quoq; rerum commi=xtio, Farrago dici potest. Iuuenalis:

Quicquid agunt homines, notum, timor, ira, uoluptas, Gaudia, discursus, nostri est farrago libelli.

Perf. autẽ Farraginẽ p farre uel frumẽto posuit, quũ inquit. Vapp. lippus, & in tenui farragine mendax.

Farreatio, genus sacrificij, quod fiebat à farreo libo, quoties nuptiæ conficcerentur. Nec etiam Confarreatio dicebatur: aut quum dissoluerentur matrimonia, Diffarreatio dicebatur.

Farreum, genus libi ex farre factũ. Plinius: Nouæ nuptiæ far=reum præferebant. Farreum quoq; ueteres horreum, à far=re: sicut granarium à grano, & horreum ab hordeo.

Farrina, à farre, ut Plin. lib. 18. docet, denominata est. idco per duplex rr, scribi deberet. Verum apud poetã prima corrip. Mar. Pascitur et dulci facilis gallina farina. Oui. de Medi. fa. Nam quæ puluere fuerint confusa farina.

Farrinaceus, a, um, quod factum est ex farrina.

Farrinarium, locus ubi seruatur farrina.

Farrinariũs, a, um, quod ad farrinam pertinet. Plin. lib. 18. Farrinario cribro succernunt.

Farfãlis, pen. cor. qui instar farciminis farcitur. Vnde Apitius porcellum farfilem, lepore farfilem uocat, qui in edulij far=ciuntur, uarijs condimentis. Dicitur & Farfãlis, ex cognatio=ne quæ est inter f, & t, ut Pulso, pulto. Merfo, merto.

Fartilia, quibus implentur ea quæ decoquuntur. Plinius: Iecur anserinum fartilibus crescit mira magnitudine. Apud eundem Farulia pro turmidis, id est, panificijs, quibus saginatur aues. à farcendo.

Fartim, significat farcendo congestim, cumulatim. Apuleius: Parabat fiscum fartim concisum.

Fartores, qui farcimina faciunt, ex insecta carne, & adipe, & huiusmodi. Terentius in Eunuchio: Cupedinarij omnes, cetæ=rij, lanij, coqui, fartores.

Fartum, esca qua quid farcitur, uel fartum est. Colum. lib. 3. Semper proderit, simul ac folia agere coeperit ficus, rubrica amurca diluere, & cum stercore humano ad radicem infun=dere: ea res efficit uberiorem fructum, & fartum fici specio=sus & plenus.

Fartura, quod fartum est, siue actus modus uel farcienti in al=tilibus dicitur. Idem lib. 9. Sed si fastidiet cibum, totidem die=bus minuere oportebit, quot iam farturæ processerint.

Fas, genitiuũ non habet, & à fando deducitur. Nã si faris, seu fatis, fãsis uel dicamus, aliud significare potest. Et Fas quidẽ pium, religiosum, & fari dignũ dicitur: & ad Deos refertur, sicut iustum ad homines. Vergil. Fas & iura sinunt— id est, diuina & humana iura permittunt. Cuius contrarium est Nefas, quod est, impium & execrabile.

Fascelis, dicta est Diana, à fasce lignorum, in quo absconditũ Diana simulachrum Orestes Aritiam detulit.

Fascia, genus ligaturæ, qua pueri, uel aliud quid, ligari solet. Et proprie pro tegumẽto crurũ pedumq; fasciæ poni cõsue=runt: ideoq; crurules, pedulesq; dicuntur. Vlpianus: Fasciæ cru=rules pedulesq; uestis loco sunt, quia partẽ corporis uestiunt. Scribit Plin. lib. 8. mures portendisse exitium Carboni impe=ratori, arrosi fascijs quibus in calceatu utebatur. Item fasciæ dicuntur zonæ, siue plagæ: uide in dictione Fasciæ. Colum. lib. 7. Recte genibus adplicatur, ac fascijs circumdantur. Mar=tianus: Orbis terræ in quinq; zonas, siue melius, fascias discer=nitur. Aliquando ponitur pro nube, in modum fasciæ cælum percurrente. Iuuen. — Nil fascia nigra minatur.

Fasciari, est fascia ligari. Spartianus de Antonio pio: Sed quũ esset longus & senex, incuruatusq; tiliacijs tabulis in pectore positis fasciabatur, ut rectius incederet.

Fasciculus, diminutiũ. paruius fascis, ut in sacris literis. Fa=sciculus myrrhæ. Accipitur & pro olfactorio. Cicero lib. 3. Tusculanarum: Fasciculum ad narcis admouebis.

Fascino

Fascino, *scinas. penult. corr. maleficium infero.* Vergilius: Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos.

Fit autem à uerbo Græco *βασκάνω*, quod significat inuideo, indignor, irascor, aduerso. Huius cōpositiū est **Effascino**, eiusdem significationis. Solinus: Quædam in terra Aphrica hominum familiæ sunt, uoce atq; lingua effascinantes. Quæ simpenius forte laudauerint pulchras arbores, segetes lætiores, infantes amœniores, egregios equos, pecudes pastu atque cultu opimas, emoriantur repente. Potest etiam significare, maleficium tollo: sicut **Excanto**, incantationem remoueo. Plinius: Esse eiusdem generis in Triballis & Illyrijs adijcit **Ifigonus**, qui uisu quoq; effascinent.

Fascinus, & **Fascinum**, *penult. corr. à fando. quoddā incantationis genus: quo homines ita ligantur, ut liberi non sint, nec mentis compotes, sepeq; ad extremam maciem deueniant.* Horatius in Epo. Minus uel languet fascinum.

Ponitur interdū **Fascinus** pro fascinatione: ut apud Plinium: Fit enim morbus hic ex spiritu fascinantis, per oculos fascinati ad cor ipsius ingresso. In obsceno tamen carmine ponitur **Fascinum** pro uirili membro.

Fasciola, *diminutiuum, parua fasciæ.*

Fascis, *lignorū, aut alterius cuiusq; rei congeries, quæ ligādo fit. Per translationem quādoq; ponitur pro onere.* Nā fascēs lignorū, seu aliarum rerum, graues sunt portantibus. Verg. —Ego hoc te fascē leuabo. Sed quoniam lictores, cum fascibus uirgarum securibus alligatis, ad terrorem præire solebant consules & alios magistratus, factum est ut **Fascēs** numero plurali, sumantur pro magistratibus & honoribus qui à populo præstantur: qui aut duodecim aut sex fascibus utebantur. Vergilius lib. 2. *Georgicorum*:

Non illum populi fascēs, non purpura regum Flexit.
Nonnumquam etiam numero singulari, pro consule. Idem: Iniusto sub fascē uiam dum carpit. Fiebant autem fascēs consulares (ut inquit Plinius) ex gallica arbore, quæ species est populi: quam Latini *betulam* uocant. Flexibilis enim & hæc ualde.

Fasellus, *generis mascul. uel foemini. qui & phasellus dicitur. genus nauigij Campani.* Vergil. lib. 4. *Georg.*

Et circum pictis uehiitur suarura fasellis.

Sallustius lib. 3. *histor.* Et forte in nauigādo cohors una, grādi fasello uecta, à cæteris decerrauit. In genere masculino, genus est leguminis exilis & teretis: qui & **Phaseolus** & **Phaseolus** dicitur. de quo infra in dictione **Phaseolus**.

Fasti dies, *dicti sunt, quibus sine piaculo prætoribus licebat tria uerba fari, scilicet, do, dico, addico. & Nefasti, quibus non licebat fari.* Ouidius:

Ille nefastus erit per quem tria uerba silentur,

Fastus erit per quem lege licet agi.

Fastorum libri, in quibus totius anni res populi Romani scriptæ continebantur, & causæ festiuitatum explicabantur, ut in **fastis** Ouidij: de quibus idem:

Sacra recognosces annalibus eruta priscis.

Et quo sit merito quæq; notata dies.

Inuenies illic & festa domestica uobis.

Sæpe tibi pater est, sæpe legendus auus.

Scribit Liuius, Flauium scribam fastos circa forū in albo proposuisse, ut quādo lege agi posset, sciretur. Et est **Fastus** secundæ & quartæ declinationis. Lucanus:

Nec meus Eudoxi uincetur fastibus annus. Varro in *Ephe-meride*, Cæsar fastus correxit. Colum. lib. 10. Sequor nūc Eudoxi & Metonis fastus astrologorum. Et (ut autor est **Priscianus**) eadem forma dicitur **Fastus**, uel **Fasti**, quæ senatus uel

senati. **Fastus** uero pro superbia, semp est quartæ. Et est proprie indigna sui ipsius per superbiam existimatio.

Fastidio, *dis, pen. prod. diu, ditum, à fastu fit.* Nam proprie fastidire, est cum fastu quodam contemnere. Vergilius: Inuenies alium si te hic fastidit Alexis. Unde & pro **stomachari** dicitur, cōstruiturq; modo cum accusatiuo, modo cū datiuo, modo cū genitiuo. Horat. in Serm. —Num esuriens fastidis omnia præter Pauonem rhombumq; Cicero pro Mil. Sed etiam recte factis sæpe fastidiunt. id est, fastidium faciunt. Plaut. in Aul. Abijt, neq; me certiorē fecit, fastidit mei. Lucil. lib. 7. Difficiles sumus, fastidimus bonorum.

Fastidiosus, qui omnia fastidit: uel qui alijs est fastidio.

Fastiditus, *fastidio habitus.* Lucanus:

—Pars magna senatus Fastidita iacet.

Fastidium meum, quo ego alios fastidio. **Fastidiū mei**, quo ego ab alijs fastidior. **Quintilianus**: Cui mulier omnibus exposita mortalibus, uanitate fastidio mei despectuq; captauit.

Fastigio, *gias, acumino, & quasi in fastigium erigo.* Plinius lib. 18. *Frumēta hyeme in herba sunt, uerno tempore fastigiātur in stipulam, quæ sunt hiberni temporis.*

Fastigium, *altitudo & summus operis, quū fastigiū erigitur supra ædificiorū columen, ornatus caussa, & à tota latitudine surgere incipiēs, paulatim tollitur in acumen: quod uulgus frontispiciū uocat.* Hinc illam formam in quacūq; re fastigium dixere. Hinc Plinius: folia fastigiata dixit. Vergil. —Et fastigia suspicit urbis. Quandoque dicitur ima pars.

Idem lib. 2. *Georgicorum*:

Forssitan & scrobibus quæ sint fastigia quæras.

Quandoq; finis. Cicero lib. 3. *Offic.* Sed quo opere inchoato, propè tamen absoluto, tibi fastigium imponimus.

Fatale, quod perniciosum est & mortale. ut, dies fatales. Et **Fatale** dicitur, quicquid nobis ex fato debetur: siue bonū sit, siue malum. **Augustinus** lib. 5. de Ciuit. Dei: Ea fatale dicunt, quæ præter Dei & hominum uoluntatem, cuiusdam ordinis necessitate contingunt. Aliquando **Fatale** dicitur salubre. **Valer.** lib. 1. Eò legatis missis, unicam fatalis remedij opem impetraturam se credidit.

Fateor, *teris, fassus, adfirmo sponte.* **Lactantius**: Idē etiā poētæ fateantur. Huius compo. sunt, **Cōfiteor**, **Diffiteor**, **Infiteor**, quæ significant non fateor, nego. **Profiteor**, uide infra.

Fathiscere, *per h, est abundanter aperiri: quasi ad fatim hiscere.* Vergil. —Rimisq; fathiscunt.

Ambrosius libro Hex. Plerumq; terra Meridiane plage torretur ardoribus, atq; æstu soluta fathiscit in puluerem, miscran di agricolæ labore consumpto.

Fatidicus, *pen. corr. qui futura prædiuinādo solet fari: qui nobis fata, id est, decreta Deorū exponit: unde Fatidici libri, qui continent fata populorum: quales erant decem Sibyllarum libri, qui & ab historicis fatales adpellantur.* **Fatidici**, uates: & **Fatidica Manto** nominatur: quoniam erat fatiloqua, quæ uaticinabatur diuinitate prædita. *ἡ Μαντις ὡς θεοῦ λόγον*, & uates. id est, Græcè diuini dicuntur, & uates.

Fatifer, *a, um, pen. corr. quod est mortiferum.*

Fatigo, *gas, penult. prod. quasi fatim ago.* hoc est, abundanter agito, & ad lassitudinem deduco. Vergil. lib. 5.

Veloces iaculo ceruos cursuq; fatigat. Aliquando percussio. Idem: —Versuq; iuuenium Terga fatigamus haesta. Aliquando perturbo, commoueo, ut,

Quæ mare nunc terrasq; metu cælumq; fatigat. Aliquando excito. Idem: —Sociosq; fatigat. Præcipientes uigilate uiri. Aliquando cohibeo. Cicero lib. 3. *Offic.* Qui non uerbis sunt & disputatione philosophorū, sed uinculis & carcere fatigantur. Huius

di. Huius compositum est Defatigo, quod est, deorsum, seu ualde fatigo. Terentius in *Adelphis*: Vtinam quidem quod cum salute eius fiat, ita se defatigari uelim, ut triduo hoc perpetuo prorsus è lecto nequeat surgere.

Fatim, aduerbium abundanter, à fando, quia uerborum quam rerum maior sit copia: uel quòd fari facile sit: hinc componitur *Affatim*.

Fatisco, scis, deficio. *Colu. lib. 8.* Non debet octo capitum numerum excedere: non quia ignorem fecunditatem scropharum maioris esse numeri, sed quia celerrime fatiscit quæ plures educat. De hoc etiam in dictione *Defetiscor*.

Fator, tris. multum loquor. Est enim frequentatiuum à faris. *Festus*: *Fatantur. id est, multa fantur.*

Fatua, Dea dicta est terra, quòd infantes partu editi, non prius uocem edunt quam terram attigerint. Eadem et bona Dea uocata est: quòd omnium nobis ad uictum bonorum causa est, et *Fauna*, quòd omni usui animantium fauet, et *Ops*, quòd ipsius ope uita constat.

Fatuitas, stultitia.

Fatum, à fando, quod sic à *Chrysippo* diffinitur: *Fatū*, quod *Græci* ἀπομύω uocant, est sempiterna quædam, et indeclinabilis series rerum, et catena uolens semetipsa scire, atque implicans per æternos consequentiæ ordines, ex quibus apta, nexaque est. Scribit *Cicero*, fatum esse connexionem rerum per æternitatem se inuicem tenentem, quæ suo ordine et lege uariantur: ita tamen, ut ipsa uarietas habeat æternitatem. *Seneca* in *Question. naturalibus*: Quid intelligis fatum? Existimo necessitates rerum omnium actionumque, quas nulla uis uincat. Sed quid de fato sentire debeat catholici, scribitur apud *Augustin. lib. 5. de Ciuit. dei, cap. 9.* Apud poetas *Fatū* quædamque capitur pro natura. *Vergilius*:

Nam quia nec fato merita nec morte peribat.

Quandoque pro uoluntate. Id enim *Plato* dicit *Fatum* esse, uoluntatem et iussione diuinam. *Vergil.* — *Fatis* Iunonis iniquæ. Quandoque pro oraculo, quod *Dij* fantur. Idem: Oblitus fatorum. Quandoque pro morte: quia nihil tam necessarium impendit homini quam mors: unde fato concedit qui moritur.

Fatuus, insipiens, tractum à sapore ciborum: qui quum non sapiunt, fatui dicuntur. *Martialis*:

Vt sapiant fatuæ fabrorum prandia betæ,

O quam sepe petet uina piperque coquus.

Terentius in *Eunu.* *Fatuus* est, insulsus, tardus. *Varro* hoc nomen à fando deriuat. *Fatuus*, qui fatur quod puer primo fatitur. hoc est, qui inepta loquitur. *Fatui* quoque *Dij* sunt, qui et *Fauni* dicuntur: quasi multum fantes.

Fauentia, bona ominatio, à faueo dicta. Nam præcones clamantes populum fauere sacrificijs iubeant. *Cc.*

Fauco, ues, faui, fautum. *Fauere*, proprie est bona fari, seu fauorem facere: hinc *Fauor*, uox bene precans alicui, siue alicuius commodum et laudem tuens. *Fauere*, etiam tacere est, ut inquit *Donatus*. *Terentius* in *And.* *Fauete*, adeste a quo animo. Similiter: *Fauere* linguis, est tacere. *Seneca* de *Beata uita*: *Fauete* linguis. In ludis uero ore fauere (inquit *Seruius*) est dicere bona uerba: quia in illis necessarius est fauor. A *Fauco* fiunt *Fautor*, et *Fautrix*.

Fauis, populi sunt, sic dicti, quòd princeps eius gētis ex ea natus sit, cum qua *Hercules* in fouea concubuit. *Quamuis* alij putent ita uocatum, quòd primus ostenderit, quemadmodum urfi et lupi foueis caperentur.

Fauilla, quasi cinis extinctus: quòd igne testum foueat quasi fouilla: est enim deserta igne. Sine potius quasi flauilla à colore.

Nam et *Pacuius flauus* dixit pulcrem. *Scintilla* uero proprie est, quæ è silice, quum is ceditur, exilire solet. *Vergil.* *Ac primum silicis scintillam excudit Achates.*

Ouidius lib. quarto Fastorum:

Pars quoque quum saxis pastores saxa feribant,
Scintillam subito prosiluisse ferunt.

Fauissæ, cellæ quædam et cisternæ in area capitolina, ubi reponi solebant signa, et alia quædam religiosa donarijs consecrata, autor *Gellius*: *Dictæ Fauissæ*, quòd in eis non rude es argentumque, sed flatu signatumque pecunia conderetur. Vnde et à prisca Latinis *Fauissas* dictas fuisse comperitur, quas *Græci* thesauros adpellant. Cellæ igitur quibus æditui capitolini utebantur ad custodiendas res ueteres religiosas, *Fauissæ* (detrahta l, litera) dicebantur.

Fauna, Dea. uide in dictione *Fatua*.

Fauni, agrorum et sylvarum putti sunt *Dij*: qui post prolium tempus moriuntur: quòd è terra geniti sint. Hinc *Fana* dicta existimat *Probus*. *Seruius* *Faunū* et *Faunum* tradit dictos esse à uaticinando, id est fando, unde et fatuos dicimus, inconsiderate loquaces. Hos quidam incubos uocant. *Fauni*, apud Latinos ij sunt, qui apud *Græcos* *Satyri*, filij *Saturni*. Scribit *Hieronymus*, *Satyrum* à diuo *Antonio* inuentum. *Augustinus* docet, *Faunos*, aut immortales animas non habere, aut humano semine natos. Et *Faunus* dictus fuit *Pici* filius, et *Latini* pater: qui regnauit in *Latio*, à fando dictus, quòd oracula sua uoce redderet.

Fauoniana, pira rubra. *Cornucop.*

Fauonius, uentus, à fouendo dictus, quòd cuncta foueat. Est enim genitalis spiritus uiuendi: eo maritantur uiuiscientia terra. *Zephyrus* à *Græcis* dicitur. *Spirat* aduersus *Eurum*.

Fauorabilis, dicitur qui et gratiosus, et impetrabilis, ac fauoris plenus est apud omnes. *Suetonius* in *Calig.* Sic uulgò fauorabilis, ut plurimi tradant, quoties aliquò adueniret, uel sicunde discederet, præ turba occurrentium prosequetium ue, nonnunquam discrimen uitæ adijisse.

Fauorinus, nomē philosophi, de quo fit mentio apud *Gelliū*.

Faustianum uinum, dicitur, quòd in medijs collibus *Faleri* montis gignitur. *Cornuc.*

Faustulus, pastor: q et *Remi* et *Romuli* nutritor fuit. *Cc.*

Faustus, a, um, à fauore, prosperum ac propicium significat, cui omnes fauent. *Terent.* O faustum et felicem. Hinc aduerbium *Fauste*: quorum contraria sunt *Infustum*, et *Infausle*.

Fauulus, dimi. paruus fauus. *Plaut.* Meus dulciculus fauulus.

Fauus, apum domus et cellula, à fouendo, quòd in his sobolē foueat. *Plin.* Primū itaque fauos construūt, carā fingūt. *Verg.* Prima fauis ponunt fundamina, deinde tenaces suspendunt caras. *Plinius* iunior: *Buccellā* panis dedit, et fauum mellis. hoc est, frustum operis apiarij, melle plenum.

Faux, superior pars gula, mento propinqua, sed interior, ubi os angustatur. *Plinius lib. 11.* Summum gulæ fauces uocatur, postremum stomachus. *Vergilius lib. sexto*:

Vestibulum ante ipsum primisque in faucibus orci.

Per translationem, *Fauces* dicuntur stricti ingressus uallium, seu alterius loci. In faucibus sunt foramina duarum fistularum, cibalis scilicet et spiritalis: quæ continua humectatione indigent, sicca enim exulcerantur. *Ouid. lib. 6.*

— Caret os humore loquentis.

Et fauces arent, uix est uia uocis in illis.

A *Faux*, fiunt *Offoco*, *Præfoco*, et *Suffoco*.

Fax, fusilis incisus, à lumine faciendo, quòd lumen facile facit. Cuius diminut. est *Facula*. Primam faciem noctis principium uocabant, quòd tum primū uti facce incipiunt. *Gell.* Sed quum

iam prima fax noctis, & densiores esse tenebræ cœpissent, discessimus. Facem in nuptiis præferre solebāt, siue ad obseruandam antiquam consuetudinem, quod antè non nisi noctu duci nouas nuptas à sponsis mos erat. Siue in honorē Cere ris, quæ facem in quædā Proserpina gestauerat. Siue ut no ua nupta ignē & aquā, quæ duo sunt in uita maxime necessa ria cum uiro cōmunicare uideretur. Etenim aqua quoq; ad spergi solebat, ut casta puraq; ad sponsum duceretur. Cc.

Faxo, is, pro faciam. Vergilius lib. 12.

Ego sydera faxo Firma manu. Faxim, fecerim. Faxint, faciant. Terentius in Heau. Vtinam Dij ita faxint.

F A N T E

Febriçito, as, penul. cor. & Febricitor deponens in eadē significatione. Colu. lib. 7. Febricitanti boni conuenit absti nere cibo uno die.

Febricula, dimin. parua febris. Planc. Ciceroni: Qui ex la bore in febriculam incidit assiduam, & satis molestant. Græ ce πυρετός καὶ πυρετῖς, ἀπὸ τοῦ πυρεῖν πυρετίζοντι. id est, Græce πυρετὶς febris, & πυρετῖς febricito, à πυρεῖν. id est, æstu de ducuntur.

Febriculofus, qui habet multam febrem. Gell. Non morbus hic febriculofus, aut nimium grauis.

Febrile, penult. produ. quasi ad febrem pertinens. Apuleius: Ardore æstuans febrili.

Febrio, is, iui, itum, febrem patior. Maccr. Hæc nondum tre mulo potanda dabis febrienti.

Febris, à feritate morbi mali: uel sicuti Serui. docet à feruore.

Februarius mensis, uide in dictione Februus, as.

Februus, as, lustro, purgo: à ferueo: hoc enim adolendo, & flāmis feruentibus fieri solebat. Vel à Sabinorum lingua, qui Februm purgamentū dicunt. Hinc Februarius mensis dictus est, quod tum, id est, extremo anni mense populus februa re tur, id est, purgaretur: per duodecim enim dies continuos fe briuarij, celebrabātur februa. Hisq; diebus pro impetranda mortuorum animabus quiete omnis populus piaculis, sacri ficijsq; circa sepulchra accēsis facibus cœreisq; intētus erat. Et Iuno Februata siue Februalis, quod ei hoc mēse sacra fiebāt, eiusq; feriæ erāt Lupercalia. Et quæcūq; purgamenti causa in quibuscūq; sacrificijs adhibebātur, Februa adpellabātur. Et id quod purgamentū erat, Februatū dicebatur. Plin. Vul gata priscis temporibus, opinio obtinuit, februa esse omnia, quibus malefactorū conscientia purgaretur, delerēturq; pec cata, aut manes animabus defunctorū placidi redderentur.

Februum, Sabinorum lingua purgamentū dicitur. Var.

Februus, Ditis pater, quod ei mēse februario sacrificaretur.

Feciales, dicti sunt à ferēdo, quod belli pacisq; ferendæ apud eos ius erat. Neq; enim licebat bellū alicui inferre, nisi hi & iusta causa susceptum declarauissent, & prius indixissent. Var. Itaq; bella tarde, nec magna licentia suscipiebant, quod bellū nullū nisi pū putabant geri oportere. Et priusquā in dicretur bellū ijs, à quibus iniurias factas sciebāt, feciales le gatos res repetitū mittere quatuor, quos Oratores uoca bant. Sunt etiā qui Feciales, à faciēdo deriuari existiment.

Fel, fellis est purgamentū sanguinis pessimum, cui tantū inest uirus, ut hominem totū decolorcm reddat, & maxime ocu los, ut in homine irato cernimus. Fel enim iræ sedes est. Hu mor autē qui in folliculo est fellis, bilis uocatur, quæ pro sui cōditione hominē conuariat. Bilis enim atra, quā Græci me lancholiā uocāt, facit insanā. Plaut. in Amph. Delirat uxor, atra bili percita est. Sed de bili, suo loco dictū. Aliquādo Fel, quum sit pessimus humor, pro animi amaritudine ponitur.

Felicata patera, quæ ad filicis herbæ similitudinem cælata

est. Cornucopiæ.

Felis, animal quadrupes, quod nobiscū in domibus tencimus, ad murium uenatū, uulgō catus, quod nos cautū aslutumq; dicimus, à quo Catones primo uolunt adpellatos, à Græcis αἰσούρος dicitur. Et ipsi quorū uanitas ridetur Aegyptij, nul lam beluam nisi ob aliquam utilitatem consecrauerunt: uelut Ibis, quod uim serpentium conficiat. Crocodilum, quod ter rore arceat latrones. Felem, quæ pelle eius scuta cōtegant. Ichneumones, quod non sinant serpentes, maximam eius re gionis pestem augeri. Plin. lib. 10. Felcs quo silentio, quā le uibus uestigijs, quā multo speculatu in musculos exiliunt, excrementa sua obruunt terra, intelligentes odorē illū, indi cem sui esse. Ait enim Varro lib. 3. Omnes parietes testorio leuigātur, ne felis aliā ue bestia, introire ad nocendū possit. Hos Varro & Colu. accipiūt pro eo genere animalis, quod uulgus fouinum seu marturellum adpellat. Seneca lib. Epist. moralium 20. Quid est, quare tam pauonem, quā anserem, gallina non fugiat? At tanto minorem eis nec notum sibi acci pitrem? quare felem pulli timeant, canem non timeant.

Fellicones, homines mali dicuntur, & nullius usus.

Fello, las, lac exugo, & succu ebibo. Martialis:

Si fellas & aquam bibis nil Lesbica peccas.

Qua tibi parte opus est Lesbica sumis aquam.

Solinus in collectaneis: Nequaquā mater equa, pullo præbet ubera fellicanda. Transfertur ad rem obscenā. nam Fellare dicūtur illi, illæ ue, qui, quæ ue uirilia intra os recipiunt, & illa pēinde ac papillas exugūt. Qui uero uirilia huic libidi ni per uoluptatem accommodabant, irrumare dicebātur. Inde Fellator, & Fellatrix, & Fellito, as, frequentatiuum.

Femur, inis, capitur sicut femur. Plautus in Mili. Ecce aurē aduortis nixus leuo in femine. Proprie tamen Femina sunt interiores partes, Femora exteriores: Femina posteriores, Femora anteriores. Plinius lib. 11. sic de apibus scribit: Priore ribus pedibus femina onerant propter id natura scabra. Et lib. 29. Femina inquit, atteri adurq; equitatu notum est. Fe muna enim interiora equitando atterūt nō exteriora. Hinc Apuleius finxit uocabulū, Interfemuncum, pro locis mulie bribus, ueluti positis inter femina. Colu. lib. 7. Vereris quoq; & sub femina manū subijcere, ne ad huiusmodi tactū postmo dum pæfescant. Existimat Seruius Femen in nominatiuo non reperiri. Priscianus docet esse in raro usu. Festus Femen de clinat. Femina etiā inferiores partes significant, nam à flexu dicta uidentur. Vbi enim iunctura cū flexu pedis est, Femina dicuntur. Plaut. in Asi. Sed tamen tu nempē eos asinos prædi cas, uetulos, claudos, quibus obtrita, ad femina erāt ungula. Colu. lib. 7. Femina secari & interdum iniuri solent.

Feminalia, tegumenta feminum, & subligacula. Hierony. in Exod. Facies & feminalia linea, ut operiant carnem turpitu dinis suæ, à renibus usq; ad femora. Idem ad Fabiolā: Disca mus primum, communes sacerdotum uestes, atq; pontificiū. Lineis feminalibus, quæ usq; ad genua & poplites ueniunt, uerecunda cælantur, & superior pars sub umbilico uehemē ter astringitur, uocaturq; lingua Hebræa מִצְנֵפֶת, mi chnefe, Græco περισκελῖς, à nostris Feminalia uel brachæ usq; ad genua pertingentes. Et ut scribit Iosephus, ob fortitudi nem ex bisso retorto, fieri consueuerunt.

Femur, quod & Femor dicitur, secundū Phocam, à ferendo, quod his præcipue partibus sustinetur animal atq; feratur. hinc Femoralia, pro uerendorū tegminibus. Sueto. de Augu. Quare quassato corpore neq; frigora neq; æstus facile tole rabat, hyme quaternis cū pingui toga tunicis, & subnucula, & thorace laneo, & femoralibus, & tibialibus muniebatur.

Fene

Fenestella, sine r, nomen est proprium historici, qui nouissimo tempore Tyberij Cæsaris claruit.

Fenestra, ἀπό το φάειν, quod est lucere. Est enim ad lucem reddendam. Ouidius:

Qua lumen thalamis, parua fenestra dabat.

Interdum ponitur pro aditu et uia. Terent. Hui, Quantam fenestram, ad nequitiam patefeceris. Plinius Fenestrare uerbum usurpat, pro fenestras aperire. Sic enim ait: Media oculorum cornua fenestruit pupilla.

Fenestratus, ta, tum. quod est apertum, perforatum. Plautus: Nulla est fenestrator domus.

Fenestrella, similiter et Fenestricula, diminutiva sunt.

Fenestrenula, parua fenestra. Hiero. Sit autem una, uel plures fenestrenula iuxta dispositionem episcopi. Et per deitacionem mediae syllabae Fenestra, quod est ostium paruum in sacratio, ut ait Macrobius.

Ferabites, penul. prod. dicitur agrestis. Sifenna: Partim ferabite, partim lauro ac pinu abundant.

Feræ, à ferendo dictæ sunt, quod toto corpore ferantur: siue quod cum impetu et sine ratione ferantur: aut quod naturali utantur libertate, et pro desiderio feruntur. Proprie autem Feræ dicuntur, quæ ferocitatem habet: ut leones, pardi, lupi: quæ ubi mansuetæ sunt, cicures adpellantur. Improprie omnes quadrupedes, pecudibus exceptis.

Ferale, adiectiuum. significat dirum, exitiale, à feralibus sacrificijs. Apuleius: Rogum demolirentur, coenam feralem à tumulo ad mensam referrent. Vergilius:

Solaq; culminibus ferali carmine bubo Visa queri.

Et Feralis dies dicebatur, quo feralia fiebant. Et generali uocabulo dicitur omnis res lugubris, pertinet ad defunctos: unde Feralis pompa, exequialis, quæ cadaueri offerendo exhibetur. Veteres quoq; Feralia dixerunt Dijs manibus sacrata diem, à ferendis epulis ad tumulum in coenam, quæ et ipsam Feralem nuncupant. Ouidius:

Hanc quia iusta ferunt dixere piacula lucem,

Ultima placandis manibus illa dies.

Ferales uittæ, dicuntur quæ sunt funeri accommodatæ.

Feralia, sacrificia parentalia quædam, ab inferis et ferendo, quod ferent epulas ad sepulchrum eius cui uellent parare: uel à feriendis pecudibus. Ouidius in Fast.

Hanc quia iusta ferunt dixere feralia lucem.

Ultima placandis manibus ista dies.

Feralia amictula, sunt uestimenta quibus cadauera defunctorum uestita sepulchro conduntur.

Feralia foedera, tedæ ferales: et Arma feralia, quasi mortifera.

Feralia officia, sunt quæ inferis et defunctis exhibentur.

Feralis cultus, pro funebri et lugubri.

Feralis dies, dicebatur quo feralia fiebant.

Ferax, dicitur quod abundanter ex se producit. Plinius: Vt tam ferax bonarum artium seculum uideremus. Unde Inferax, contrarium. Sic Hieron. ad Dama. Inferaces syluas dixit. Hinc Feracitas.

Ferbo, ferbes, ferbui, bullio. Horatius lib. i. Carm.

Velatumq; stola mea quum deferbuit ira.

Unde et Ferbesco, ferbescis. Ambrosius: Quo modo intelligimus quod sit torcular, nisi forte quia psalmi de torcularibus inscribuntur, eò quod in his mysteria domini passionis modo misti sancto feruente spiritu prophetarum ardentius ferbuerunt? Huius composita sunt Deferbo, quod est à bullièdo cesso. Gellius: Puer interea uenerat et aula deferbuerat, tempusq; esse coeperat edendi. Efferbo, extra uel ualde bullio.

Hiero. in Iob: Interiora mea efferbuerunt absq; ulla requie.

Ferculum, à ferendo: unde et fercula pulmentariorum, ab eo, quod mensæ inferantur. Iuuenalis:

—Quis fercula septem Secretò coenauit auus.

Aliquando sumitur pro gestamine, quo pompa deferri solet. Suetonius in Cæsare: Pontico triumpho, inter pompæ fercula trium uerborum prætulit titulum: Veni, uidi, uici, hoc est, inter pompæ triumphalis gestamina. Quo nomine continentur simulachra Deorum, spolia hostium, corona, machinæ: et id genus alia, quæ fieri solent in pompa triumphali: sicut Fercula ludorum, fercula quæ in ludis: Fercula sacrorum, quæ in sacris. Acron etiā docet Fercula esse pulpita in quibus Deorum simulachra sint: quia in pompa Circensi, hoc est, celebritate ludorum Circensium, huiusmodi simulachra Deorum feruntur. Cic. lib. i. Offic. Cauendum est ne tarditatibus utamur in ingressu mollioribus, ut similes pomparum ferculis esse uideamur.

Ferè, aduerbium: significat festinanter, et parum abest quin quasi continue ferendo, quod id quod fertur in motu est: ut, ferè hominē occidisti. id est, parum absuit quin hominem occideris. Priscianus docet Ferè significare iuxta, quia celeribus omnia iuxta sunt. Et profertur cum accentu in ultima syllaba. Interdum in oratione ita constituitur, ut intelligatur quædam uniuersitas. Quintil. Hæ ferè sunt emendatè loquendi scribèdique partes. id est, ferè Cicero: Memini in eum sermonē incidere, qui tum ferè erat in ore. id est, ferè semper.

Ferentarij, leuis armaturæ milites, auxiliares, à ferendo auxilio: ut quicquid opus esset auxilio ferrent excursu leues, armis grauius non impediti: sed ense et telis tantum instructi. uel dicti sunt Ferentarij, quia fundis, lapidibusq; pugnabāt, quæ tela feruntur, non tenentur. Sallustius: Postquam eò uentum est, unde à ferentarijs prælium committi posset. Cato eos Ferentarios dixit, qui tela ac potiones militibus pugnātibz ministrabant. Hi et uelati uocabantur.

Ferentinum, oppidum quod Plinius collocat in prima Italia regione, in qua Roma est, à quo Ferentines dicti sunt. Est et Ferentinum in Tuscia, unde Ferentini.

Ferentum, oppidum Sabinorum seu Samnitum, à quo Ferentini dicuntur, de quo Dionysius Halicarnasus lib. 17.

Feretrius, dictus est Iupiter, quod pacē ferre putaretur, quoniam ex templo eius, quod Romæ primū a Romulo edificatum est, sumebant sceptrū per quod iurarent, et lapidē filicem, quo foedus ferirent: uel à feriendo, ut inquit Plutarchus.

Feretrum, à ferro, penul. correp. lectus, uel aliquid aliud quo mortuus ferri solet. Et alio nomine capulus dicitur, à capièdo, seu in quo aliquid cum pompa fertur. Linius: Spolia ducis suspensa, fabricato ad id apte feretro, gerens, in Capitolium ascendit: ibiq; quum ad quercum pastoribus sacrā deposituisset, templum designauit. Quidam Græcum putant φέτρον. Græci enim pheretra uocant argentum, aurū, gemmas, imagines principum, spolia hostium, et cætera quæ in pompa feruntur.

Feretrus, mons, à qua familia Feretria dicta, à qua Urbini dux originem habet.

Feriae, à feriendis uicinis dicti sunt dies cessationum, ab opere, seu ab epulis ferendis. In his enim epulæ fiebant. Feriarum autem apud antiquos multa erant genera, quæ polui dicebantur, si in his aliquod opus fieret. Feriarum publica erant quatuor genera. Statuæ, uniuersi populi communes, quæ certis et constitutis diebus fiebant, in quibus præcipue seruabantur Agonalia, Carmentalia, Lupercalia. Conceptione, quæ quotannis à magistratibus, uel sacerdotibus conciebant certos siue incertos dies: ut sunt Latinae, Sementinae,

Paganalia, Compitalia. Imperatiuæ, quas consules uel prætores pro arbitrio indicebant. Nundinæ paganorum ac rusticorum quibus ad negocia et merces conueniebant. Erant præterea propriæ familiæ feriæ, quas quæq; familia ex usu domesticæ celebritatis obseruabat: ut Claudiæ feriæ, et Aemiliæ. Item singulorū, ut natalium dierū, quæ Natalitiæ dicuntur: et fulgurū, et funerū expiationes. Et feriæ aliæ legitimæ, aliæ indictæ. Indici autē dicuntur, quia paupertas maiorū ex collatione sacrificabant, aut de bonis damnatorum: unde et supplicia dicuntur supplicationes. Et à ferijs Festi dies, dicti sunt feriati. hoc est, in quibus ferie celebrabantur.

Ferinus, a, um. penul. prod. quod est ferarum. Apul. Ferino ac beluino ritu.

Ferio, ris, percussus, præteritum mutuatur à percutio, idemq; significat. Vergilius. —Cornu ferit ille caueto.

Et Ferire, sancire, firmare: unde Ferire, seu percutere sædus dicimus. Idem: —Haud mora Tarchon

Iungit opes, sædusq; ferit. Item Ferire, pulsare est. Plautus in Amphitr. Feriam fôres, aperite. Huius compositum est

Referio, quod est repercutio. Idem in Asin. Patitor tu idem, quum ego te referiam.

Ferio, as, et Ferior deponēs: significat uaco: unde Feriatus, otiosus. Plinius lib. 19. Malum patrem familiās quisquis interdiu faceret, quod noctu posset, nisi intēpestare cœli. Peior rem, qui pro festis diebus ageret, quod feriatis deberet. Pessimus qui sereno die sub tecto potius operaretur quàm in agro. Plautus: Tibi ego dico, feriatus ne sis. id est, otiosus.

Ferire iugulum, uictores dixerunt pro eo quod est petere mortē, uel inferre mortē, et p iugulare, siue interficere. Cc.

Feritas, naturæ quædam asperitas, et à ferus deducitur. Cc.

Ferme, aduerbium, idem quod ferè. Terentius: Iam ferme moriens me uocat. id est, quum parum abesset quin moreretur. Ponitur quandoq; pro facile. Idem in And. Fidelem haud ferme mulieri inuenias uirum.

Fermentescere, est crescere. Plinius: Conteratur inter digitos fermentescens.

Fermento, tas, misceo, seu crescere facio. Plinius: Quum fieret panis hordeaceus cicerculæ farinæ admixtione, fermentabatur. Columella lib. 2. posuit pro pinguefacio. Maxime, inquit, tamen columbinum probamus, quod modice sparsum terram fermentare comperimus. Hieronymus: Neque panes azymi poterant fermentari.

Fero, fers, tuli, latum: et tetuli, secundū Diom. Terent. Huc tetulissē pedem. Proprie significat porto. Vergil. lib. 5. Vix illam famuli Phegeus Sagarisq; ferebant.

ῥῆμα ἰλλωκῶρ, φέρω γάρ λήγουσι καὶ ἀνὸς μάλαρ μέλαρ οἶσω οἶτω ποῖς λήγουσι. id est, Verbum Græcum, φέρω enim dicunt, et

anomalum futurum οἶσω. id est, feram, sic et Latinis. Aliquando tolero, patior. Terentius in Heautont. Nam quem feret, si parentem suum non feret. Aliquando duco, dirigo. Linius lib. 1. Pergit ad proximam speluncam, si fortē eò uestigia ferrent. Vergilius lib. 7.

Hinc uia tartarei quæ fert Acherontis ad undas.

Aliquando dico, nomino. Idem:

Quam Iuno fertur terris magis omnibus unam

Posthabita coluisse Samo. Aliquādo do, exhibeo. Idem: Sacra Dioneæ matri diuisq; ferebam. Lactantius lib. 3.

Non enim descendit aliquis è cœlo, qui sententiam de singulorum opinionibus ferat. Aliquando concupisco. Sallustius: Tunc Catilina, polliceri tabulas nouas, proscriptiones locupletum, magistratus, sacerdotia, rapinas, atque alia omnia, quæ bellum et libido uictorū fert. Aliquando extollo. Idem:

Consulares omnes, itemq; senatus magna pars sententiam eius laudant, uirtutem animi ad cœlum ferunt. Aliquando gigno, produco. Vergilius:

Si duo præterea tales Ida tulisset Terra uires.

Aliquando habeo. Idem:

Ferre sui dederat monumentum et pignus amcris. Aliquādo assero. Idem: Legati responsa ferunt. Aliquādo confero. Idem: —Quibus acer Erix in prælia suetus

Ferre manum. Aliquando disturbo. Idem:

Quippe ferant rapidi secum uerrantq; per auras.

Aliquando ostento. Idem lib. undecimo:

Captiuo siue ut se ferret in auro uenatrix.

Aliquando consulo: ut, Pompeius tulit ad populum. Aliquādo aufero. Vergil. —Postquam te fata tulerunt.

Et, Omnia fert ætas. id est, aufert. Aliquando refiro, seu recipio. Terent. in Adelph. Pro labore ab his fero odiū. Aliquādo adsequor. Idem in Eunū. Hoc si effeceris, quod uis donē à me præmium optato, id optatum feres. Et in Adelph. Ni faciant quod illos æquum est, haud sic ferent. id est, obtinebūt.

Quod si cum hoc uerbo, præ me, præ te, uel præ se addantur, significat discolo, uel facto, uel gestu aliquid ostendo, confiteorq; et ipsa statim frōte, de aliqua re, aut homine: ut, præ te fers iram. Quintil. Fiduciam igitur præ se ferat orator,

semperq; ita dicat, tanquā de causā optime sentiat. id est, ex ipso adspēctū oratoris, ex ipsa uoce, ex ipsa tota oratione,

eluceat fiducia: quemadmodum qui pugnaturi sunt, in uultu et gestu indicant tacitam uel formidinem uel fiduciam. hoc

est, præ se ferunt fiduciam, formidinem uel. Cicero: Nam ille, qui accipit iniuriam meminit, et præ se fert. id est, se mentē

persequendæ iniuriæ habere ostendit. In eundem sensum accipi solent, Præ me duco, præ me gero. Composita sunt Adfero, Aufero, Antefero, Confero, Circunfero, Defero, Differo,

Effero, Infero, Introfero, Offero, Perfero, Præfero, Profero, Refero, Suffero, Superfero, et Transfero, quæ habent penultimam correptam. Ferre auras, est asuescere aeris uarietati,

quæ obest. Vergilius lib. 2. Georgicorum:

Quum semel hæserunt aruis aurasq; tulerunt.

Ferocio, cis, iui, uel ferocij, feroctum, ferox fio, quod uernacula dicitur ingagliardire. Gellius lib. 1. Nihil adeo in congre-

diendis hostibus, atq; in principijs præliorum ad salutē, uirtutemq; aptius rati, quàm si permulsi sonis mitioribus non immodice feroceant.

Ferocitas, ut inquit Speusippus, excessus audaciæ, haud metuens quæ metuenda sunt.

Feronia, nemoris Dea, à ferendis arboribus. Vergilius:

—Et uiridi gaudens Feronia luco.

Fuit et Feronia ciuitas sub monte Soracte, in qua eiusdē nominis Dea erat, quam finitimi mira religione uenerabantur.

Ferox, fortis, inuictus. Horatius lib. Carminum:

Urbes gentesq; et latium ferox.

Sallust. Ille animo feroci, negat se fuisse toties Numidiam, pertimescere. Item dicitur præanimosus ad certandum cū al-

tero, et ad uim alteri inferendam atq; nocendum. Vergil. Stat sompes et fræna ferox spumantia mandit.

Plautus pro cordato et faceto in Mili. posuit. Et quia tecū eram, propterea animo eram ferocior. Hinc Ferocia, et Ferocitas. Cicero lib. 6. de Repub. Qui comperit eius uim, et

effrenatam illam ferociam. Ferociter. Plautus in Milite: Superbi nimis ferociter legatos nostros increpant.

Ferramentarius, ferramentorum confector. Iulius Firmicus scribit Mercurium in Solis domo constitutum, facere ferramentarios, et pelliones.

Ferramentum, instrumentum ex ferro: unde ferramēta fabrilia, & ferramenta tonforia dicimus. Columella lib. 3. Nōnunquam etiam quum frondere cōperint arbores, cacumina fici acutissimo ferramento summa amputare prodest.

Ferraria, a, locus in quo ferrum foditur: sicut auraria, argētaria, araria, in quibus aurum, argentum, & aes effoditur. Est etiam Ferraria urbis nomen in Italia.

Ferrarius, a, um, quod ad ferrū pertinet: ut faber ferrarius, fodina ferraria. Aliquando etiā significat quod ex ferro est, quasi ferreum. Plinius lib. 34. Conium in Italia quum ferraria metalla in his locis non sint.

Ferreus, a, um, quod ex ferri materia est: ut massa ferrea, annulus ferreus.

Ferro, ras, ferrum induco: unde Ferrata spicula, & ferratas lanceas dicimus. Vergilius lib. 3. Georgicorum: Vndiq; iam tergo ferratos sustinet orbes.

Huius compositum est Praeferro, quod est ante uel in anteriori parte ferrum induco. Plinius lib. 18. Quippe & Hetruria spicam farris tosti pinfente pilo praeferrato.

Ferrugineus, a, um, quod est coloris ferruginis, uulgò uiridis, obscurus. Vergilius: Et ferrugineus hyacinthus. Plinius: Et ferrugineas maculas habentes. Quidam Ferrugineum colorē accipiunt pro caeruleo, marinis fluctibus simili, qui & thalassicus, id est, marinus dicitur. Graeci enim thalassan mare adpellant. Hūc colorem Vege. lib. 4. de Re mili. uocat Venetum, scribens nautas ueste ueneta esse induendos, & uela nauium exploratarum colore ueneto esse tingenda. Est autem Venetus caeruleus, similis marinis fluctibus. Vnde Plautus in mili. Tu illico facito, ut uenias ornatu huc naucleriaco, causiam habes ferrugineam. hoc est, subnigrā caeruleiq; coloris à similitudine ferri.

Ferrugo, penul. prod. rubigo ferri proprie dicitur: sicut arugo, aris. Plinius: Sudor uirgæ, cornu arboris, lamina candēte ferrea exceptus non contingente ligno illita, quæ deinde ferrugo, incipientes lichenas sanat. Per translationem Ferrugo compressæ purpureæ color rufus, nigrioris rubedinis, quasi uiolacei, uulgò morellum dicunt similitudine coloris ferri dū est rubiginosum. Vnde Vergilius lib. 9.

Pictus acu chlamydem, & ferrugine clarus hybera.

Quidam Ferruginem scribunt esse caeruleum colorem. Erat & oppidum & lacus Ferrugo in Volscis apud Valerium, sed à Linio uocatur Verrugo.

Ferrum, uel à ferēdo, q, in agros colendi gratia feratur: uel à feriēdo, quod cetera eo feriātur. hoc est, domētur. Sua enim seuitia feriendo domat, reliqua metalla attenuat & extēdit.

Ferrūmen, penul. prod. quasi gluten, iunctura seu ligatura. Plinius lib. 36. Ea maxime caussa, quod fluco calcis sine ferrumine suo, cimenta componuntur.

Ferrumino, penul. corr. iungo, aut simul tempero, proprie de metallis dicitur, quāuis ad alia trāsfertur. Pōpo. Iuriscō. Si tuum scyphum alieno plumbo plumbaueris, argēto ferruminaueris, nō dubitatur tuum scyphum esse. Plinius pro glutino posuit lib. 36. Vitrum sulphuri incoctū ferruminatur in lapides, quasi glutinatur in formam lapidis. Et lib. 35. Calcis quoq; bitumen præbuit, ita ferruminatis Babylonis muris.

Fertile, adiectiuū, penul. cor. sicut ferax sumitur. Colu. lib. 4. Ut ex his partibus trunci sumantur, quæ & genitales sunt, & maxime fertiles. Hinc Fertilitas: sicut à ferax feracitas. Idem: Id enim non accidit palmitis fertilitate.

Fertum, genus libi, à ferro dictum, quod sæpe ad sacra ferebatur. Persius: Attamen hic extis & opimo uincere fertum Intendit. Vel dicitur Fertum, quod pluribus uarijsq; re-

bus factum esset. Nam ut Cato de Re rust. scribit struem faris tritici, hordei, fabæ, seminis rapacij, ture ac uino additis ante messē parabant in porcæ prædancæ immolatione, Ia nōq; ac Ioui, & Iunoni sacrificabant, quæ diuersarū rerum congeries factum nominabatur.

Ferualis Iuno, siue Februata, siue Februlis: dicebatur quod ei mense Februario sacra fiebant. Vide Februo. Cc.

Ferueo, es, ferui, per duplex uu, uno consonante, altero uocali, quod & per syncopen dicimus ferui, in eadem significatione: quia nō solum ex incendio calere significatur, sed etiā ex quibuscunq; molestijs perturbari. Vnde & iactus marini, & aestuatio animi, sub hac significatione recte poni sentiuntur. Vergilius lib. 3. Georg.

Omnia tunc pariter uento nimbisq; uidebis Feruere.

Feruere opus dicimus, dum studio & diligentia laboratur. Et hominem ira, odio, aut calore feruere: dum ira, aut odio, aut calore incensus est. Cuius contrariū est Deferuere, quod est mitescere, & placidum fieri, seu à calore deficere. Composita à Ferueo sunt Deferueo, Efferuere, ualde seu extra ferueo. Referuere, rursus ferueo. Plinius: Item therebinthinam in sartagine refruenti. A quibus Deferuesco, Effervesco, & Refervesco.

Feruo, uis, ui, eiusdē significationis est cū Ferueo. Propert. Incipit & sicco feruere terra cane.

Gellius: Dominus quos rogauerat opperitur, Sol feruit, & fit nihil. hinc Feruisco.

Feruofacio, cis, bullire facio. Cato de Re rustica: Et potionē polentæ eodem addito, & oleum postea feruofacito. Hinc cōponitur Inferuofacio, quod est intus bullire facio. Idem: Sumito brassicam, conijcito in aquam feruentem, coquito paulisper, uti subcruda sit, postea aquam defundito: non omnem, eo addito oleum bene & salem, & cumini paululū, inferuofacito paulisper.

Feruīdus, penul. cor. calidus, diligensq; Fermentum dictum est, quod feruendo crescat. Est enim farina, quæ subigitur, priusquam addatur sal, ad pultis modum decocta & relicta donec acefcat.

Ferula, penul. cor. baculus siue uirga, qua puerorū manus feriuntur: à feriendo, siue ferendo, id est, portando. Iuuenalis: Et nos ergo manum ferulæ subduximus.

Græce *ῥαβδός*, & per diminutionem narthetium dicitur. Inde apud Platonem in Phædone, Narthecophori, ministri Bacchi, quasi feruligeri nominantur. Baccho enim ferule assignantur, quæ asinis gratæ sunt in pabulo. Ideo asinus grata hostia, Baccho cadit. Ferula annuerata est, inter externos frutices à Plinio: lignum, corticis loco habet: ligni autem loco, fungosam intus medullam, ut sambuci: calidus nascitur locus, cuius eadem natura est quæ ancto & fructu similis, nulli fruticum leuitas maior: ob id gestata, facilius baculorū usum se nectui præbet. Colu. lib. 3. In quo scrobe destinaueris nuces ferere, terram minutam in modum semipedis ponito. Ibiq; semen ferulæ facito, quum ferula fuerit enata, cam findito & in medulla eius nucem Græcam, uel auellanam abscondito. Hinc Ferulaceus, a, um. Plinius lib. 19. At militum & Panicum in culmen geniculatum & concauum, sisama uero, in ferulaceum scilicet fastigiatur.

Feruor, calor qui quum sit ex igni, ex contrario & pro frigorebus ponitur.

Ferus, dicitur atrox, seuerus, qui ferinum animum habet, uel qui durioris est uitæ, & animi crudelioris. Vergilius:

-Ferus omnia Iuppiter Argos Transtulit. Hinc Feritas, naturæ quædā asperitas, & diri semper est animi. A Ferus 3 rus cō

rus componitur Semiferus, penul. cor. Semifera dicuntur animalia, quæ ex fero, placidoq; nascuntur: ut ex apro & sue. Semifera etiam dicuntur, quæ nec placida, nec fera sunt: sed mediæ inter utrumq; naturæ: ut in uolucris hirundines, in campo lepores, cuniculi in mari delphini. Perferus, ualde ferus. Var. lib. 2. de Rustica: Boues perferi etiam nunc mul ti sunt in Dardania, & Media, & Thracia.

Fescenini uerfus, qui canebatur in nuptijs: sic dicti, quod ex urbe Fescenio dicuntur allati: siue à fascino, quia fascinũ putantur arcere ueluti malorum ingruentium amuleta.

Fescenium, oppidũ Campaniæ, inquit Seruius, ubi nuptialia inuicta sunt carmina. Hi autẽ populi ducunt originẽ ab Atheniensibus. Vergil. Hi Fesceninas acies equosq; faliscos.

Fesij, pro ferijs aliquando dixerunt antiqui. Ce.

Fessus, generale est. Dicimus enim Fessus animo, fessus corpore, quod magis propriũ est: & fessus rerũ à fortuna uenientium, de quo in dictione Defessus. Verg. Fessi rerum.

Festinanter, aduerbium: à festinans deductum, celeriter.

Festinato, aduerbium, à festinatus. Hieron. in Gene. Itaque festinato deponentes in terram saccos, aperuerunt singuli.

Festino, as. penul. prod. significat propere. Vergilius:

Festinate uri, nam quæ tam sera moratur Segnities.

Ambrosius cum accusatiuo iunxit. Anxia mater pro filio, festinauit Hierosolymam. Dicimus etiã, festina me baptizare, & festina ad baptizandum. Interdum Festinare, est trepidare, & turbari. Sallust. Festinantibus in summa inopia patribus. Hinc componitur Præfestino, de quo alibi.

Festinus, celer. Festinantia, & Festinatio, celeritas.

Festiuitas, quasi iucunditas & letitia quædã in dictis. Cice. lib. 1. ad Herennium: Illud genus narrationis, quod in personis positum est, debet habere festiuitatem.

Festiuo, as. diem festum ago.

Festiuus, a, um. penul. prod. à Festus, quod est iucundum & lepidum: ut festiua oratio, dictum festiuum. Cicero lib. primo Offic. De Græcis dulcem & facetũ, festiuũq; sermonis. Multi etiam Festiuum pro festo accipiunt, siue ad festum pertinente: ut festiua gaudia.

Festra, ostium minusculum in sacrario, ab fenestra per detractionem mediæ syllabæ.

Festuca, penultima prod. dicitur & arboris nouellæ omnino infantis, & cuiusq; sati pullulus, ut inquit Augusti. Hoc nomen scribitur à quibusdam per æ, diphthongum, quod Festus à sæno deducat.

Festus, sta, stum, solenniter letum, & feriatum: unde Festi dies, in quibus uel sacrificia Dijs offerebantur. Vel dies, qui diurnis epulationibus celebrabantur. Vel ludi in honorem Deorum agebantur, uel feriæ obseruabantur. Vergilius: -Festosq; dies de nomine Phœbi.

Cuius compositum & contrarium est Profestus: ut profesti dies, qui hominibus ad rem uel priuatam uel publicam administrandam concessi erant. Plinius: Malum patremfamilias & cate. Vide in dictione Ferio: Hi Fasti erant, quibus licebat prætori ius dicere. Quandoq; Festus dicitur ad festum diem pertinens: ut festa frondes, quæ festis adhibentur. Est & Infestus, à quo Infesto, as. de quibus infra.

F

A N T E

I.

Fiber, animal in Ponto sic dictum ab extremis oris anniũ, quas colit, & ubi maxime solet uideri. Effossis enim in ripa cuniculis, caudam intra aquas tenet, reliquo corpore in sicco habitat. Plautus: Sic me subis quotidie quasi fiber salicem. Hoc animal periculo urgente testiculos sibi amputat, hoc medici castoreũ uocant, & ipsum animal castora. Paruũ

est infra magnitudinem porcelli. Pedes habet breuissimos, unde fit ut currere non possit: uentricosus est. Quum uocem dat, infans esse creditur, dentes habet peracutos, sed minime mordet. Vescitur pomis & arborum corticibus. Huius pilus pluma mollior habetur. Sed Albertus Magnus dicit habere pedes anserinos posteriores, quibus facilius natet, anteriores caninos: negatq; se posse castrari sine pernicie, quod testes spinæ alligati sint. Si quenquam morfu deprehenderit, non antè dimittit, quàm crepitantis ossis strepitum senserit. Est & Fiber genus uestiæ, quadrupes incitatisimum.

Fibræ, omnium extremitates rerum: unde & iccoris, & cordis, & cuiuscunq; uisceris extremæ partes. id est, in quas incur ipsum diuiditur, Fibræ dicuntur. Vergilius lib. 6.

-Nec fibris requies datur ulla renatis.

Et Plinius pulmonis fibras nominat, quũ inquit. A tergo spinæ ipsi iunctus, in duas fibras ungule bubulæ modo diuiditur. Venarum quoq; pertenuis mcatus, per quos sudor it, fibræ dicuntur. Plinius: Murium iccusculis fibræ ad numerum Lunæ dierũ in mense cõgruere dicuntur, totidemq; inueniri.

Quin & minutæ radices arborum herbarumq; Idem de arborũ sationibus ait, solũ eligi oportere, quàm maxime rimosum, ne Sol exurat fibras. Verg. -Et amaris intuba fibris.

Columella de alio. Quũ ternas, inquit, fibras emiserint spinæ, sarriantur. Idem lib. ulti. de rapis: Mediam rapi. Sic etiã uestimentorum extremitates, Fimbriæ dicimus.

Fibula, penul. cor. circulus, proprie ornamentum cinguli ad uestem subligandam. Vergilius:

Aurea purpuream subnectit fibula uestem.

Ponitur quandoq; pro circulo æneo. Columella de bobus sic habet: Aenea fibula pars auriculæ latissima circumscribitur, ita ut manante sanguine, tanquam o, literæ ductus adpar eat. Hinc Suffibulum, uestimentum album, prætextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite uestales sacrificantes habebant, idq; fibula comprehendebatur.

Fibulæ, opponere, cõiungere. Colu. lib. 1. Omnesq; parietũ & soli iuncturæ testacijs puluinis fibulantur: quoniã ferè cũ his partibus adificia rimas egerunt caua præbent, ac lateras subterraneis animalibus. Huius composita sunt Diffibulo, Refibulo, & Infibulo. Est autẽ infibulare, fibulã ponere. Infibulatio fiebat uel uocis seruandæ gratia, quæ à coitu mutatur, uel ualitudinis. Hoc modo perforabant utrinq; à lateribus cutem, quæ super glandem extenditur, atq; superaddebant fibulam. id est, circulum æneum. Refibulare uero est fibulam tollere, siue soluere. Martialis: Cui refibulauit Turgidum fiber penem. Idem significat Diffibula.

Papinius: Emicat & torto chlamydem diffibulat auro.

Ficaria, ficus arbor. Palladius lib. 4. Aliqui inter ficarias caprifici arborem serunt. Et hoc est contra Vallam, qui negat dici posse arbor fici, sed arbor ficus.

Ficarius, qui libenter comedit ficos. Plinius: Ficarios culices caprificus generat.

Ficatum iecur, suillum maxime, quod Græci sycoton appellant: à sue fico pasta.

Ficedula, auis quæ uulgò Galbrius dicitur, à ficu fructu. Mart. Quũ me ficus alat, quũ pascar dulcibus uuis,

Quir potius nomen non dedit uua mihi?

Hanc auem Græci quoque fycelidam apellauere.

Ficetum, locus ubi ficus cõstitæ sunt. Varr. Ficusq; densa materia non est, ideo sequitur calidiorem: quo fit, ut in locis frigidis ficeta fieri non possint.

Ficitor, penultima corr. ficorũ amator, seu ficorum collector, Neuius: Ficitores omnes cupiunt ficitatem.

Ficolea.

Ficolea, palus ficulnus. Cornucopia.

Ficosus, fisis, hoc est hulecibus, & tuberculis plenus. unde & Ficositas, ipsa hulecerum copia. Ficitas, ficorum fructuum abundantia, seu fertilitas.

Fictile, pen. cor. quod est factum, à figulo. Plinius lib. 35. Fictilibus dolijs, ad uina excogitatis. Hieronymus: Calix & urceolus fictilis probantur prius, & sic emuntur: sola uxor non ostenditur, ne ante displiceat quam ducatur.

Fictitius, a, um. quod factum est. hoc est, simulatum. ut ratio fictitia, quæ ficta est, & ad tempus excogitata.

Fictor, à fingendo dictus est, qui fingit. id est, qui componit, & qui simulat.

Fictum, quod factum est, uel simulatum.

Ficulnea, a, ipsa ficus arbor. Plinius lib. 16. Quibus et ficulnea & ligna ex hedera traduntur.

Ficulneus, a, um. idem quod ficulnus. Plinius: Sunt & ficulnei caules. Cato: Fibulae unde fiant aridae, iligneae, ulmeae, nucceae, ficulneae, fice uti in stercus, aut in aquam conijciantur. Eadem autem forma ficulnus & ficulneus, qua salignus, & saligneus: ilignus, & iligneus dicitur.

Ficulnus, a, um. quod est materiaturum ex fico arbore. Hora. Olim truncus eram ficulnus inutile lignum.

Ficus, Græcè σύκων, & σύκωνος ἡ δὲ σύκωνος τὸ πρῶτον ἐστὶν, σικκὴ δὲ δένδρον. id est, fructus & ficetum locus est, σικκὴ uero arbor, à fecunditate. Galcotus Narniensis, uir non indoctus, in eo quem de homine inscripsit libro, hæc intulit uerba. Sed nuscquam in lingua Latina Ficus masculini generis est, carpitque Priusianum una cum Lauren. Vallensi, quum ipse potius carpendus sit. Nam masculino quidem genere, ac secunda declinatione pro fructu protulit Plinius lib. 16. Fici mirabiles sunt, & abortiuæ, qui nunquam maturescunt. Macrobius: Grossi adpellantur fici qui non maturescunt. Cice. in Cato. Ex tantulo grano fici. Horatius in Serm. Pinguibus & fisis pastum iecur anseris albi. Inuenitur etiam genere foem. & quartæ declinationis. Iuue. - Si uis aliam decerpere ficum. Martialis:

Res mira est ficus non habet unus ager.

Item dicitur Ficus genere foem. & secunda declinatione. ut apud Varronem lib. 1. de Rustica: Fici, inquit, semen naturale intus in ea fico quam edimus, quæ sunt minuta grana, è quibus paruis quod enasci coliculi uix queunt. Et Paulo post. Quam enim per resticulâ ficos, quas edimus maturas perferunt, & eas quum maturuerint cõplicant. Huius diminutiui est Ficulus. Plautus in Sti. Nucibus, fabulis, ficulis. In ficorũ genere sunt chalcidica, chie, purpurea, chelidonia, marisca, calistrutia, liuia, libysæ, flauæ, & reliquæ.

Ficus, pro arbore. generis foemini est, & secunda declinationis. Plinius lib. 16. Quidam breuitate radicum senescere celerius arbores putant, quod coarguunt fici, quarum radices longissimæ sunt, & senectus ocyssima. Iuuenalis: Ad quæ discutienda ualent sterilis mala robora fici.

Cicero lib. de Oratore. secundum quartam declinationem inflexit. Cui quum familiaris quidam quereretur, quod diceret uxorem suam suspendisse se de ficu.

Ficus Aegyptia, fructus est siliquæ arboris, & dicitur à Græcis Xilocreta. Cc.

Ficus, pro morbo, masculini generis & quartæ declinationis. Mart. Dicemus ficus Cecilianæ tuos. Nascitur hoc uitium frere in capite, tum capillo, tum in barba & locis obscœnis, quæ pilis integuntur. Cornelius Celsus li. 6. Est etiam hulecus quod à fici similitudine αἰσώπησις à Græcis, à Latinis etiam marisca nominatur. Caro excrescit, sub quo duæ species. Nam

alterum hulecus durum & rotundum: alterum humidum, inæquale. Ex duro, exiguum quiddam & glutinosum exit. Et humido pus mali odoris. Fitque in his partibus, quæ pilis conteguntur. Sed id quod callosum est, et rotundum, maxime est in barba. Id uero quod humidum præcipue est in capillo, atque ano, ex attritu quem cinædi patiuntur.

Fideicommissarius, habet passuum significationem. Nam is dicitur qui fidei commissionem accepit.

Fideiussor, qui fidei iubet. Est enim significationis adiuuæ.

Fidelia, iæ, genus uasis Samij ad usus plurimos. Persius: Disce, ne inuideas quod multa fidelia putet

In locuplete penu. Curius Cice. Nec solere duos parietes de eadem fidelia dealbare. Plautus in Aulu. Multa congialem plenam faciam tibi fideliam.

Fidelis, à fide, & is dicitur, cui fidere possumus. Terentius in Heey. Quam paucos reperias, meretricibus fideles euenire amatores. Et proprie (ut scribit Donatus) ad seruum pertinet, fidus ad amicum. Fidele enim officium est seruare aliquid. Cicero in Læl. Quod Tarquinius dixisse ferunt, tum quum exulem se esse intellexisset, quos fidos habuisset, et quos infidos. Transfertur etiam ad inanimata. Plinius lib. 36. Infidelis exemplum posuit. Globosus, fortis contra iniurias: sed ad structuram infidelis, nisi multa suffrenatione deuinctus, nec certior fluminalis semper ueluti madens. Hinc Fidelitas, et Infidelitas. In sacris literis Fidelis quadoque accipitur pro ueridico, Apostolus ad Corinth. Fidelis Deus per quem uocati estis in societatem filij eius.

Fidem adstringere, est promittere, quia uincula fidei dicuntur. Terentius in Eunuch. Hec tu, hac lege tibi meam adstringo fidem.

Fidenæ, a, penult. produ. & Fidenæ, arum, urbs Latinorum mediterranea. Vergilius lib. 6.

Hic nomenque tuum Gabios urbemque Fidenam. Iuue.

Uuat Fidenis & agello cede paterno.

Fidentia, à fidens participio, & ambo in laude ponuntur. Cice. lib. 2. Rhetor. scribit Fidentiam partem esse fortitudinis, per quam magnis & honestis in rebus, multum ipse animus in se fiducia, cum certa spe collocat.

Fides, fidei genitiuum facit non ratione, sed differentie causa, ut inquit Seruius. Quod nomen uidetur habere, quum id quod dicitur fit, ut scribit Cicero lib. 3. de Republica. Augustinus: Fides adpellata est ab eo quia fit quod dicitur. Duæ syllabæ sonant quum dicitur Fides. Prima syllaba est à facto, secunda à dicto. Interrogo ergo te utrũ credas, dicis: Credo, fac quod dicis, & fides est. Hinc dare fidem, dicimus aliquid sanctæ promittere. Vergilius:

Accipe daque fidem, quod est promitte.

Fides, (ut Speusippus inquit) est recta præsumptio quod sic se res habeat, ut si uidetur morum instabilitas. Aliquando Fides capitur pro credulitate. Unde bonæ fidei possessor dicitur, qui ignorauit rem quam enit alienam esse: aut putauit cum qui uendidit, ius uendendi habere. Itẽ bonæ fidei homo uocatur, cui res tuto creditur, uel qui rem sibi creditam, fide liter seruat. Suet. Augustus populo promissum congiarium reposcenti, bonæ se fidei esse respondit. Hinc habere fidem, credere est. Et accipere fidem, est credi. Terentius in Eunu. Si hæc fidem habeat se ire propositum tibi. Martialis:

Accepit fabula prisca fidem. id est, credita est. Sic à Theologis accipitur. ut est illud: Fides tua te saluum facit. Interdum pro Dei dono seu gratia, qua sancti miracula faciunt. ut est illud Apostoli ad Roma. Vnicuique sicut Deus diuisit mensuram fidei. Et illud: Si habueritis fidem ut granum

E 4 sinapis

sinapis, dicetis monti, transi hinc. Cice, pro Lentu. fidem pro promissione, & quasi sponcione posuit. Pompeij fides quam de me Casari dederat. Et Fides, probatio dicitur. ut, facio fidem per testes. Item fides ponitur pro auxilio. Iuuenalis: Nos hominum diuinumq; fidem clamore ciemus.

Sic etiam sumitur quum apud autores dicitur. Proh Deum atq; hominum fidem.

Fides, fidis, cithara, dicta quod tantum inter se chordæ eius, quantum inter homines fides concordet. Cicero in Horten. Ponendæ sunt fides & tibiæ. Aliquando chordæ ipsæ dicuntur Fides.

Fidicen, penul. corre. qui fidibus canit. Cic. Pato: Socratem fidibus docuit nobilissimus fidicen.

Fidicula, diminutivum parua cithara, uel chordula citharæ. Cell. lib. 1. Sed enim Achæos Homerus pugnam indipisci ait, non fidicularum tibiærumq; concentu conspiratam. Cicero lib. 3. de Natura Deorum. Quid si platani fidiculas ferrent numerose sonantes, idē scilicet censeret, in platani inesse musicā. Suetoni. in Tibe. pro chordulis accepit. Excogitauerat inter genera cruciatus, ut repente ueretris deligatis, fidicularum simul urinæq; tormēto discederet, &c. Est & Fidicula inter astra constituta, quæ fides à Colu. ab Hyginio lyra nominatur. Plinius lib. 28. Fidicula occasu suo, autumnum inchoat. Præterea Fidiculæ numero tantum plurali, sumitur pro instrumento torquendi, ex duobus ut putatur obliquatis lignis, compacto, ab extorquenda ueritate ac fide. Vel à ncrucis funibus, uinculis quibus ad illum modum homines torquendi adligabantur. Sed uerius putatur esse tormētum, quo fontes à tortore chordis, funibusq; adligati, uulgò torquentur.

Fidius, Deus est qui fidei præest. Plautus: Per Deum Fidium credis iurato mihi. Unde dicimus mediusfidius: sicut mehercules.

Fido, is, fisus, fidem habeo, credo, spem pono, & tam cū ablatiuo, quam cum datiuo construitur. Iuuenalis: Fidimus eloquio Ciceronis. Vergil. —Et fidere nocti. Huius composita sunt Confido, & Diffido, quæ sunt contraria. Nā Diffidere, est credulitatem deponere. Seneca: Nec secundis rebus nimis fidendum, nec aduersis diffidendum est. Et habent penultimam productam.

Fiducia, similiter Audacia. Et ferè semper in bonū quamuis aliquando in malum. Vergilius: Tanta ne uos generis tenuit fiducia uestri. Et, Cernis quæ Rutulos habeat fiducia rerum. Aliquando Fiducia ponitur pro spe, ut apud Esaiam. Qui autem fiduciam habent mei, hereditabunt terram.

Fidus, à fido, is, dicitur cui fidendum est, cuius compositum & contrarium est Infidus, penul. prod. Nam Perfidus, penult. corre. à fides fit. Liuius: Infida regni societas. Similiter Malefidus, id est, minus fidus. Male enim diminutionem significat, non negationem. Vergilius: —Statio malefida carinis.

Figmentum, quod factum est, à fingo, fingis. ut est apud Apostolum. Nunquid dicit figmentum ei qui se finxit, quare me sic finxisti? Aliquando figmentum dicitur mendacium, et simulatio. ut sunt figmenta poetarum.

Figo, is, xi, ctum, & xum. secundum Diomed. Scaurū referentem qui ait: Sagitta confictus. usus tamen est per x. Est autem Figere, quod uernacula lingua dicimus Ficere. Hieronymus ad Helio. Cernit manus Iudæ quas fixeras, cerne latus Romanæ quod foderas. Interdum ponitur pro plantare. Vergil. lib. 4. Georg. —Ipse feraces Figat humo plantas.

Interdum pro percutere, fricare. Iuuenalis:

Quum tener uxorem ducat spado, Meula tuscum

Figat aprum, & nuda teneat uenabula mamma.

Huius composita sunt Adfigo, iuxta figo, adpono. Lactantius lib. 4. At illi comprehensum ac Pontio Pilato, qui tum legatus Syriam regebat, oblatum cruci adfigi postulauerunt. Aliquando iuxta planto. Verg. lib. 2. Georg. —Nec semine iacto Concretam patitur radicem adfigere terræ.

Aliquando digitis ficus facio, quod in uituperium fieri solet. Lactantius lib. 5. Si quis attigerit, ex istis inepte religionis, ut sunt nimia superstitione impatientes insectentur etiam male dictis, et uix lecto fortasse principio adfigat, proijciat, excreetur, seq; inexplicabili scelere cōtaminari atq; adstringi putet, si hæc aut legat patienter, aut audiat. Configo simul figo: Defigo, deorsum figo: planto, aut mitto. Colu. lib. 3. Tum in terram bene pastinatam & stercoreatam rectum sarmentum defigito. Vergilius lib. 2. Georg.

Alius & penitus terræ defigitur arbor. Esculus in primis. Lactantius lib. 2. Oculos suos ab alto deiciunt, soloq; defigunt. Persius posuit pro ferio uel transfodio.

Ore teris modico pallentes radere mores,

Doctus & ingenio culpam defigere ludo.

Infigo, intus figo. Colu. lib. 2. Nam pecudes molli solo infigunt ungulas. Hieronymus per translationē in prologo Iob pro adscribo posuit. Error, inquit, mihi geminus infigitur. Præfigo, ante figo, seu intus claudio. Vergil. lib. 3. Georgi.

Multi iam excretos prohibent à matribus hædos.

Primaq; præfigunt ferratis ora capistris.

Suffigo, subtus figo, siue super clauis figo. Lactantius lib. 4. Quid de huius crucis indignitate dicimus, in qua Deus à cultoribus Dei suspensus est atq; suffixus? Refigo, rursus siue ualde figo. Colu. lib. 5. Nam siue propè truncū defigitur paulus, pedali tamen spatio refigendus est. Verg. lib. 4. Georg. —Aulas & cærea regna refigunt. Transfigo, ultra seu ab una parte ad aliam figo. Liuius lib. 1. Stricto itaq; gladio, simul uerbis increpans transfigit puellam.

Figulina, seu quod magis à doctis usurpatur per syncopen, Figlina, penuli. prod. officina est, in qua figulus opera facit: & opera ipsa Figlina & figilia dicuntur. Plinius lib. 34. Vrantur omnia ea crudo figili in fornacibus donec figlina percoquantur. Item Figlina, dicitur ars figulorum, idem libro 35. Figlinarum opera imbricibus tabulis, tegulisq; ad balneas mammatis, uel ad tecta coctilibus laterculis fundamentisq; aut quæ rota fiunt. Figlinam primus inuenit Chærebus Atheniensis. Cc.

Figulus, penul. corre. fictor dicitur, qui ex creta atq; argilla opera facit.

Figura, à fingo dicitur forma, ad speculū, qualitas. unde Figuræ apud Grammaticos, & Figuræ sententiarum. Cice. lib. 4. ad Herennium: Sunt igitur tria genera, quæ nos figuras adpellamus: in quibus omnibus ratio non uitiose consumitur. Vnam grauem, alterā mediocrem, tertiā attenuatā uocamus. Figura (inquit Asconius) est circa gestum, situmq; membrorum. Status, circa ornatum & habitum uestis.

Figura triquetra, triangularis dicitur. Cc.

Figuro, ras, penul. prod. formo, & figuram impono. Lactantius lib. 2. Hominem figurauit ex limo terræ. Et oratio figurata, dicitur per figuras facta. Figurare, aduerbiū. significat per figuram. Composita sunt Configuro, quod est compono, & simul formo. Idem lib. 7. Quoniam homo ex rebus diuersis ac repugnantibus configuratus est anima & corpore. Præfiguro, de quo infra.

Filiaster, filij imitator, & à nonnullis pro priuigno capitur, cuius foemininum est Filiastira. Cornucopie.

Filicula

Filicula, herba est aliàs polypodium dicta. similis est filici radix pilosa, coloris intus herbacei, crassitudine digiti minimi, acetabulis cauernosa subdulcis, in petris nascens.

Filifamilias, dicuntur in quo patresfamilias iurisdictionem habent.

Filius, ἀπὸ τοῦ φίλου, dictum uolunt, hoc est amore, quod omnium constantissimus amor sit parentum in filios. Adpellatione filiorum (ut Iurisperiti sentiunt) etiam filiae continentur, sed non e contrario. Cc.

Filix, genus herbae satis notae. Colu. lib. 2. Iunci & graminis perniciēs repastinationem filicis frequens extirpatio. Nam constat filicem sationibus & stercoratione facilius interimī. Huius duo sunt genera, ut inquit Plinius. Alterū nec florem habet, nec semen. pterim uocant Graeci, ex cuius radice multa prodeunt, folia habet utrisq; lateribus pinnata. Alterū genus thelypterin dicunt, uel pteram, non fruticosam, breuior molliorq; ac densior: radices utrinq; longae in obliquum. Verg. Et filicem curuis inuisam pascit aratris.

Nascitur frigido solo. Huius radices pellunt interaneorum animalia. Non sunt dandae foeminis, quoniam grauidis abortum, ceteris sterilitate faciunt. Folia cimices necant: serpentes non recipiunt. Huius diminutiuum est Filicula.

Filum, proprie quod ex lino, lanaue trahendo ducitur. hoc est, linamentum. Lucilius: Surge mulier duce filum non malum. Aliquando ponitur pro linea. Varro: Sumptuq; atramento sutorio filum duxit. Aliquando pro linamentis faciei, & uenustate pulchritudinis. Gellius: Forma ac filo uirginali dixit imaginem insitit fieri solitam. Idem tradit Pythagoram explorare solitū discipulos ex totius corporis filo atq; habitu. Transfertur & ad scriptionem. Gellius: Amaui in utriusq; epistola breuitatis elegantissime filum tenuissimum. tractum est à textoribus, qui telam tenuissimo filo texentes, probatissimam conficiunt. Hinc Filo, as, cuius passiuum est Filor. à quo Effilo. Effilatum enim dicimus, quod extra uesumentum filo cōtextum est, quod erectum quoq; à quibusdam dicitur. Est autem Filare, filum ducere.

Fimbria, omnis uestiū extremitas, quae caesuram recipere dissecantur. Inde Fimbriatū, per caesuras laniatum. Graeci ὑμῖν, fimbriam dicunt. Antiqui Fimbriū dicebant extremum. Vnde in uestimentis, fimbriae, & in iccore extremae partes Fibrae nūcupantur. Fimbriata uertice folia esse scribit Plin. ex quo colligimus, qualis sit positura & flexura fimbriarum. Fimbria quoq; nomen fuit Romani ciuis crudelitate insignis.

Finetum, sterquilinum. Plinius: Fineta sub dio concauo loco interiecta stramento, ne in Sole arecant, palo è robore depaeto fieri iubet Vergilius.

Finum, neutro genere. Idem quod & finus, quod nos fritillam & alucolum dicimus, in quo coniectae tesserae, agitataeque miscentur. Horatius: Mitteret in finum. Finum asininum pulli, quod primum edidit, polcan, siue polion uocant, cuius medica uis lyenem sedat.

Finus, letamen dicitur. Et non tantum de stercore animalium, quantum de hominum. Apuleius: Fimo fistula excusso. & est generis masculini. Quamuis idem Apuleius foeminino genere utatur, quum ait: Liquida fimo stridit egesta: quod & finum neutro genere dicitur.

Finale, quod ad finem pertinet, ut finalis causa.

Findo, dis, fidi, fissum, per duplex ss, significat scindo. Colu. lib. 3. Curabis, ut praecutissima falce, ab ea parte, qua bifurca est, scindas eam. Huius composita sunt Diffindo, quod est in diuersas partes findo. Vergilius: —Et media liquefacto tempora plumbo.

Diffidit, ac multa porrectum extendit arena. Infindo, in tus findo. Idem: —Quae iubeant telluri insindere sulcos. Fissile Fissura, & Quadrisidus deriuatiua sunt.

Fingo, is, xi, etum. compono, formo. unde & figuli dicuntur, & uas fictile, quod formatur ut sit, & aliquam formam habeat. Sallust. Quae natura uentri, prona atq; obedientia finxit. Laetan. lib. 1. Itaq; homines eorum simulachra finxerunt, ut haberent aliquod ex imaginum contemplatione solatium. Est enim generale uocabulum ad omnia, quae ingenio, manuq; artificiose formantur. Cicero lib. 1. Offic. Apium examina non fingendorum fauorum causa congregantur, sed quum congregabilia natura sint, fingunt fauos. Et Fingere, simulare est, quoniam ea quae simulamus ita formamus atq; componimus, ut uera esse uideantur. Cicero de Finibus bon. Talibus exemplis non fictae solum fabulae, sed etiam historiae refertae. Hinc Fictio, Fictum, & Fingentum. Item Fingere, tergere. Cicero in Sextia: Spongijs, sanguis effingebatur. Vergilius lib. 8. —Et corpora fingere lingua.

Huius uerbi composita sunt Affingo, quod est supra fingo, uel compono. Laetan. lib. 3. Nihil nos affingimus, nihil nos addimus. Habebant haec qui fecerunt, legebant in quos haec dicta sunt. Cōfingo, simul fingo, simulo. Ter. in Phormione: Omnia haec cōfingam, quod erit mihi bonum atq; cōmodū, quum tu horum nihil resilles uincam scilicet. Diffingo, quod fictum, formatumq; fuerat remoueo. Horatius lib. 2. Carmi. Neq; diffinget insectumq; reddet.

Seneca: Dissipatum instaurat atq; diffingit. id est, in diuersas formas fingit. Effingo, de quo supra.

Finio, is, iui, itum, perficio. Apule. Sine opus finiam quod incœpi. Aliquando Finire, est terminū ponere, metari. unde Finitores. Huius uerbi composita sunt Definio, Diffinio, et Praefinio. Sciendum est quod Finire & Definire idem significant quandoq; Quintil. lib. 2. Ante omnia quid sit Rhetorice, quae finitur quidem uarie. Sic Finis, & Definitio.

Finis, est extremitas unius cuiusq; rei: hoc est, id in quo unaquaeque res terminatur: Estq; tam mascul. quam foem. generis: Vergil. —Quem das finem rex magne laborum. Idem: Haec finis Priami. Graece dicitur τέλος. Vnde finem lineae dicimus esse punctum: & sphaeram nec principium habere, nec finem. Hinc etiam artifices finem uocant, id ad quod omnia referuntur, & cuius gratia cetera fiunt, ut finis medici est, curare. Finis oratoris, est bene dicere, finis bene uiuendi uirtus. Composita ab hoc nomine sunt Affinis, & Cōfinis, penulti. produ. Vnde confines agri, dicuntur qui eodem loco finiunt.

Finitimus, ma, mum, penulii. corre. quod proprie est. Liuius lib. 1. Iam res Romana adeo erat ualida, ut cuilibet finitimarum ciuitatum bello par esset.

Finitio, quae & Diffinitio dicitur, est rei propositae propria & dilucida & breuiter comprehensa uerbis enunciatio: quae constat maxime genere, specie, & differentijs proprijs. ut, homo est animal rationis capax, morti obnoxium. Cc.

Finitor, penul. prod. dicebatur qui nunc agrimensor. Plaut. in Penu. Eius nunc regionis limites confinia determinabo, eius rei ego factus sum finitor.

Fio, fis, factus, significationem passiuam habet. Hieron. Equorum cursus clamore pernicior fit. id est, efficitur. Graecum tamen est, ποῶ, ποῶω ἐπὶ τοῦ μέλλοντος, πείσκει ἐν τῷ παρόντι. id est, ποῶ, simul fio, produco, futurum ποῶω, fiam, praeteritum πείσκει, factus sum. Et infinitiuo Fire habet, secundum rectam declinationem, quod patet per eius composita Confire, & Suffire, licet & Confieri dicatur. Verg. lib. 4. Confieri possit paucis aduerte docebo. Quae duo, & si a uerbo

à uerbo passiuam significationem habente descendant, actio-
nem tamen denotant. Vergilius:

At suffire thymo cerasq; recidere inanes.

Quis dubitet? Confio tamē in passiuā significatione reperi-
tur pro conficior. ut apud Macrobiū: Oportet diem qui ex
quadrantibus confit, intercalare. id est, conficitur. Colu. lib.

2. Tria stercoreis genera sunt præcipua: quod ex auibus, qd'
ex hominibus, quod ex pecudibus confit. Desit, de quo alibi.
Exsio, infit, incipit. habet enim significationem actiuam. Liu.
lib. 1. Tum ita Tullius infit. Antiqui tamen Fior dixerunt.
Vnde Cato Censorinus de Lucio inquit. Græco ritu fiebatur
Saturnalia. Cuius infinitiuius est Firi, pro quo (ut Priscianus
docet) interposita e, dicimus de usu. Fieri. Construitur modo
cum ablatiuo. ut, hoc factū est à te. modo cū nominatiuo. ut,
ille fit doctus. Ponitur quādoq; pro æstimor. Cice. in Læliū:
Tertius uerō ille finis teterrimus, ut quanti quisq; se ipse fa-
ciat, tanti fiat ab amicis. Quādoq; pro adpareo et innotē-
sco. Apostolus ad Rom. Vt fiat supra modū peccans peccatū
per mandatū. Et illud. Fiat Deus uerax. id est, adpareat, in-
notescat. In tertia persona quādoq; pro euenit, contingit.
Idem lib. 1. Offi. Fit autē interdū, ut nonnulli omīsa imitatioe
maiorum, suū quoddam institutū consequantur. Fieri potest,
pro possibile est, ab oratoribus usurpatur. Habet Fio ea cō-
posita, quæ facio. ut Calefio, Frigefio, et c. Fieri et incipi nō
sunt idem. Lactantius lib. 2. Nihil incipi, aut fieri, aut con-
sumari quicquam potest, nisi ratione promissum.

Firmamentum, soliditas et stabilimentum. Cicero lib. 1. ad
Heren. Nam in ea nec ratio quare fecerit queritur, nec fir-
mamentum queritur, quoniam nō subest ratio. unde Firma-
mentum dictum est cœlum, à firmitate. August. Hoc sanē no
uerint, nec nomen firmamēti cogere, ut stare cœlū putemus.
Firmamētum enim, nō propter stationem, sed propter firmi-
tatem, aut propter intransgressibilem terminum superiorum
et inferiorum aquarum uocatum intelligere licet.

Firmo, as, stabilio, fortifico. Liuius: Firmatq; eum Aphricis
maxime præsidijs. Lactantius lib. 4. Superest, ut uerbis facta
firmentur. Huius composita sunt Adfirmo, Confirmo, pro
adprobo, roboro. Idem in eodē. Debet ergo doctor ille per-
fectus, et docere ista præcipiendo, et confirmare faciendo.
Et pro certifico. Cicero Trebatio: Balbus mihi confirmauit,
te diuitem futurum. Infirmitas, non firmo, siue deficere cade-
re uae facio. Lactan. lib. 5. Vbi autem religionis eius, contra
quam perorabat, infirmare uoluit rationem. Refirmo, rursum
firmo. Offirmo, de quo infra.

Firmus, stabilis, constant, à ferēdo dictus, qd' cōstanter omnia
ferat. Hinc Firmitas, quæ et Firmitudo dicitur, pro stabilitate
et constantia. Plaut. Si istam firmitudinē animi obtines, salui
sumus. Item Firmus, dicitur munitus, fortificatus. Cic. Firmus
ab equitatu, quod est munitus ab equitibus, firmus per equi-
tes. Et est ornatus dicendi modus. ut Cicero fuit clarus ab
eloquentia. Huius contrarium est Infirmitas, id est debilis.

Fiscale, quod ad fiscum pertinet. ut, ius fiscale, fiscalis causa.

Fiscales calumniæ, dicebantur delatorum, qui alios accu-
sabant, et nonnunquam ex fisco eis dabatur pars multæ,
qua accusati multabantur. Cc.

Fiscella, uas uimineum, aut ex iuncis quo lac coagulatur dum
caseus exprimitur, uel in quo casei feruntur. Tibul.

Tunc fiscella leui detexta est uimine iunci,

Raraq; per nexus est uia facta sero. Fiscella etiam ē ui-
minibus funiculis ue contexta, dicitur qua boum ora, faucesq;
iumentorum capistrantur. Plin. lib. 18. Fiscellis capistrari bo-
ues oportet, ne germinum tenera decerpant.

Fiscellus, ab antiquis dicebatur casei molliis appetitor. Quo
nomine etiam dictus est mons in Italia non longe à Tyberi.

Fisci, Fiscina, et Fiscellæ, sunt uasa ad maioris summæ pecu-
nias capiendas, quam marsupia. Vnde quia maior summa est
pecuniæ publicæ quàm priuata, dicitur Fiscus pecunia publi-
ca, proprie tamen apud idoneos autores, Fiscus principis di-
citur, ærarium uero publicum. Plinius ad Traian. At fortasse
non eadem seueritate fiscum qua ærarium cohibes, imò tanto
maiore quanto plus tibi licere de tuo, quàm de publico cre-
dis. Iurisconsulti scribunt, res fiscales quasi propriæ et pri-
uatae principis sunt. Inde Confiscari solet dici in publicū ius
ærarij redigere. Suetonius in Augusto. Deuictis his et con-
fiscatis promissa ueteranis præmia soluerentur.

Fiscina, pen. corr. à fiscus præter regulam aliorū à primitiuis
habentibus e, descendantium. ut mancus, mancinus. Est autem.
Fiscina genus uasis, pro capienda maioris summæ pecunia.
Vnde Asconius: Sportæ, sportulæ, et sportellæ, numorū sunt
receptacula. Et sacci, sacculi, et saccelli, crumena, mantica, et
marsupia. Ita Fisci, fiscinæ, fiscellæ. Fit autē plerunq; ex iun-
co, quod alij canistrum, alij calathum dicunt. Vergilius:
Et facilis rubra texatur fiscina uirga.

Dicta est Fiscina (ut inquit Varro) à ferendo. Ea nanq; ferū-
tur paleæ, scænum, frondes, et id genus reliqua. Ouidius:

Vnde data est ægre fiscina frōdis oui. Et Plin. Fronda-
rias fiscinas quatuor implere frondatorē iussū esse autumat.
Fiscina item, olei factores utuntur. Idem lib. 15. ostendit. Hu-
ius diminutua sunt Fiscella et Fiscinula.

Fison, fluius quem nostri Gangem uocant, de paradiso exiēs.
Vide Phison.

Fissibile, quod fissum est. ut fissibilis arbor. Plin. li. 16. Milleq;
fissibile rimis hoc lignum. Quādoq; dicitur Fissile pen. cor.
quia finditur quasi fissibile. Idem paulō antē. Hæc maxime
fissilia alia frangi celeriora, quàm findi. Vergilius:

Nam primi cuneis, scindebant fissile lignum.

Aliquando quod fissum est, ac scissum. Plautus in Aulularia.
Non fissile haberes caput.

Fissile, penulti. correp. quod scinditur, quasi fissibile, uel quod
est aptum ut findatur.

Fistula, proprie dicitur per quam aqua educitur fusa, à fundē
do siue ferendo: sicut tubi à tumore, et canales à cana: quod
ad earum similitudinem facti sunt. Ego tamen Græcum puto
φορῶν, inflo. Fitū dicunt uulgō. Hiero. lib. 2. Reg. Tetigisset
domatū fistulas. A cuius similitudine instrumentum musicum
quo statu canitur, cuius Pan dicitur inuentor fuisse. Vergil.
—Septem cōpacta cicutis Fistula. Et hylcus altū, angustū,
et callosum i corpore, Fistulæ nomē sortitur, siue ex uulnere
fit, siue ex uitio ortū, quod ad suppurationē uenerit. Et Fistu-
la in homine per quā spiratur, seu cibus deijcitur. Nā duas
esse fistulas scribit Lact. de Opi. hominis, spiritale scilicet et
cibale. Illa spiritū meare, hæc cibū potumq; descendere, et
hæc à faucibus incipiunt. Spiritalem cor, asperam arteriam no-
minat. Sed alia alij est superposita. Nā interior gula uocatur,
quæ à Celso stomachus nūcupatur, quia stomacho connecti-
tur, et per quam cibus demittitur. Exterior uero epiglossis
dicitur, quæ operculū habet cartilaginose, quod claudit fo-
ramen, quū cibus uoratur. hoc sublinguū, siue lingua minor
adpellatur. Rursum Fistula, arbor aromatica, sed parua, quæ
et casta dicitur, quæ p sui breuitate, à quibusdam inter herbas
odoriferas numeratur, et ad curandas uiscerū molestias ua-
let. Fistulator, accipitur pro tibicine, ut est apud Gellium.

Fistulo, as, fistulam ago, et in modum spongie quicquā fa-
cio. Plinius: Et pumicis fistulans uice.

Fistulosus

Fistulosus, a, um. quod est spongiæ modo factum. hoc est, solum ramibus plenum. Colu. lib. de Casco. Deinde quo tenerior permaneat, clauso neque uetis obnoxio loco stipatur per complura tabulata. Sic neque fistulosus, neque salsus, neque aridus peruenit. Quorum ueriorum primum solet accidere si parum pressus: secundum, si nimio sale imbutus: tertium, si Sole exustus est.

Fitiges, penulti. corrept. ut ait Plin. sunt animalia Aethiopiæ, fusci coloris, mammillas geminas in pectore habentia sicut homo, nec fera multum, quæ domari non possint, nec ita mansueta, ut nocentibus non noceant.

Fixulam, à fingendo, pro fabula ueteres usurparunt. Cc.

F A N T E L.

Flabellum, diminutiuum à flabro, et accipitur pro instrumento quo fit uentilatio per æstatem ad refrigerandum corpus. Terentius: Heus tu Dore, cape hoc flabellum, et uentulum huic facito, dum lauamur. Ouidius de Arte: Profuit et tenui uentos mouisse flabello.

Flabrum, quasi flatio à flo, flas. Propertius:

Neque hic boræ flabra, neque arma timet.

Id est, flantes uentos. Verg. Nec flabra nec imbres.

Verum Scruuius putat tantum flabra numero plurali dici.

Flacce, es, cui. languet. Hieronymus in Esaia: Et erunt irrigua eius flaccientia, à quo Flaccesco, languidus fio. Columel. lib. 3. Paucis deinde horis, dum flaccescat in solo habeto. Deinde in umbra assiccato, et ita condito. Compositum est Conflacce, quo usus est Gellius lib. 1. pro detumesco. Nam fluctus, inquit, qui flante Aquilone maximi et creberrimi excitantur, simul ac uentus posuit, sternuntur et conflaccescunt, et mox fluctus esse desinunt.

Flaccidus, a, um, flaccus dicitur, quod est languidum. Vnde Flaccidi, siue flacci dicuntur, quorum aures pendule et non erectæ sunt. Columel. lib. 8. Caper flaccidis et prægrauantibus auribus exiguo capite, habetur optimus. Hinc cognomen familiæ Romanæ deductum est, ut Flacci adpellentur, qui aures deorsum pendentes habent.

Flaccum, dicitur tritum, et Flacco habere, quasi ad terendum habere. Plaut. Perij flacco habebit, iam illic homo lumbos meos. Hinc fit Deflacco, as.

Flaces, oliuarum purgantia. Plinius in amurca et flacibus, hæ sunt carnes et ille feces.

Flagella, diminutiuum à flagris, summæ arborum partes, et uirgæ siue capita minorum sarmentorum, ubi nascitur uua, quod caro his percussa flagret. quis aliqui à flando potius dici uelint. quod uentorum crebros sustineant flatus. Colu. lib. 5. At certe in ordinarijs uitis, utique obtinendum est, ne pluribus flagellis emacientur, nisi si propaginibus futuris, prospiciamus. Var. lib. 1. de Re rust. Emucidu sarmentu propter infirmitate sterile, neque ex se potest eicere uitæ, quæ uocant minorem flagellu, maiorem etiam unde uua nascuntur, palmam, priore litera mutata in d, dalmia à uenti flatu dicta.

Flagellare, annonam, est annonam duriores facere,

Flagello, as, quasi flagello cædo: sicut uerbero à uerbere, et fustigo à fuste. Et Flagellare, increpare est atque personare.

Flagitiosus, sceleratus. Sallustius: In tanta, tamque corrupta ciuitate, id quod factu facillimum erat, omnium flagitiosorum atque facinorosorum circum se, tanquam stipatorum ceteras habebat.

Flagitium, est uitii flagitatione, id est, reprehensione dignum. nam Flagitatio ad strepitum dicitur. Flamma enim flagella, et Flagitare. id est, personare dici intelligimus, quoniam sine sonitu non sunt. Et est Flagitium generale ad omnia mala. Cic. in Cato. Stupra uero et adulteria et omne tale flagitium,

nullis alijs illecebris excitari nisi uoluptatibus. Aliquando significat errorē, utpote re uel flagris uel increpatiōe dignā. Cicero. Tantam ne obliuionem, inquit, in scripto præsertim ut ne legens quidem senserit, quantum flagitij admisisset.

Flagito, as, à flamma deductum uidetur, ut sit quasi flammæ agito. Flagitare enim proprie est uehementer cum instantia, clamore ac strepitu poscere, quum flagella et flamma sine sonitu crepituque non sint, ut docet Donatus in Eunu. Terent. Lactan. lib. 4. Succlamare ceperunt et crucem eius uolētis uocibus flagitare. Habet hoc uerbum in se maiorem uim quam Posulo. Et quandoque accusatiuo tantum iungitur. ut Cic. pro Quintio: Quamquam hoc causa postulat, et si postulat, non tamen flagitat. Quandoque habet accusatiuum, cum ablatiuo mediante præpositione. Caesar Com. 1. Interim quotidie Caesar ab Heduis frumentum, quod essent polliciti flagitat. Quandoque construitur cum duobus accusatiuis. ut apud Suetonium in Vitellio: Tum fœneratorum et stipulatorum publicanorumque, qui unquam se aut Romæ debitum, aut in uia portorium flagitassent, uix ulli pepercit. Huius composita sunt Cœflagito. Plin. lib. 34. Tanta populi Romani contumacia fuit, ut magnis theatri clamoribus reponi apoxiomenon confla-gitauerit. Efflagito, de quo supra.

Flagratores, dicebatur illi, qui mercede flagris cædi se permittebant.

Flagriones, dicti sunt serui, quod flagris subiecti sint, ut Verberones, à uerbere.

Flagro, as, ardeo, à flamma, uel à flatu quo alitur incendium quando flatu excitatur ignis. Verg. Flagrantisque Dei uultum— Transfertur quandoque ad desiderium amoris, odij, iræ, uirtutis, aut uitij. Lactan. lib. 1. Quid Apollo pater eius, nonne ob amorem quo flagrabat, turpissime, gregem paui alienum? Et lib. 7. Qui auaritia opum inexplicabili quadam siti flagrant. Liuius lib. 2. Ciuitas secum ipsum discors, intestino inter patres plebemque, flagrabat odio. Huius composita sunt Conflagro, quod est totum simul flagro. Lactantius lib. 3. Capitolium non semel, sed sæpius fulmine ictum conflagrauit. Deflagro de quo supra.

Flamatica, arbor, fulmine icta.

Flamearius, infector flamei coloris uiole luteæ, quæ flamæa adpellatur, quæ et luteola à nostris dicitur: sicut Violarius, qui uiolacco tingit. Hinc Flamæa adpellabant uestimenta lutei coloris, quibus flaminica utebatur. à quo et uestes quibus amiciebantur nouæ nuptæ similiter uocabantur flaminicæ.

Flamen, neutri generis flatus dicitur, siue uoci ducta foramina musicorum instrumentorum. Horatius:

Quir Berecynthæ cessant flamina tibia.

Masculino autem sacerdotem significat. Et Flamines cognomen accipiunt ab eo Deo, cui sacra faciunt. ut flamen Dialis, à Dio, id est, Ioue, quasi Iouialis. Martialis à Marte, et Quirinalis à Romulo. Augu. lib. 2. Cui. Dei: scribit Romanos tres tantum flamines instituisse, tribus numinibus. Dialem Ioui, Martialem Marti, Quirinalem Romulo. Dicti flamines sacerdotes à filo quo cinctum caput habebant, ut docet Var. Seruius sic habet: Flamines in capite habebant pileum, quod per æstus ferre non possent, filo tantum capita religare ceperunt. Nam nudis penitus capitibus incedere nefas fuerat. unde à filo, quo utebantur flamines, dicti sunt, quasi filamines.

Flameum, genus ueli rubri, seu crocei, quod gestabatur à mulieribus nuper nuptis. sic dictum quod æsidue utebatur flaminica. id est, flaminis uxor, cui non licebat facere diuortium. Et eodem modo tenebatur nupta flamico, ut perpetuo cum uiro maneret. Lucanus de Martia iterum nubente Catoni:

Lutea

prostrernere & in terram extendere. Plinius: At canis ille horrentibus per totum corpus uillis, ingenti primum latratu intonuit, mox in cervicem assultans, cōtraq; beluam exurgēs hinc & illinc, artifice dimicatione, qua maxime opus esset infestans atq; euitans, donec assidua rotarū uertigine adfixit, ad casum eius tellure concussa. Caesar: Neq; si quo adflicta casu fuerint erigere sese, atq; eleuare possunt. Per translationem ponitur pro perturbare, uexare. Sene. Ut animum uarijs curis adflictum, oratione lenirem. Hinc Adflicto, as, frc=quentatiuum, de quo & alijs compositis locis suis.

Flo, as, aui, atum, spiro. Hinc Flatus, tus, pro spiritu. Et Flatus uentus, qui & ipse spiritus est. Et Flatores antiquitus tibicines dicebantur, quod flando tibiae sonarent. Et Flabellum. Aliquando Flare, signare est, quod as siue aurum siue argētum flando, hoc est, flatu calefaciendo signetur. Hinc Flatum, as, & Flata pecunia dicitur. Eius composita sunt Adflo, qd' est ad aliquid spiro. Cicero in Cato. Quum admiraretur Lyfander, & proceritates arborum, & directos in quincuncem ordines, & humum subactam atq; puram & suauitatem odororum qui adflarentur ē floribus. Per translationem Lact. lib. 7. Non uidisse nec comprehendisse philosophos ueritatē, sed ita leuiter odoratos, ut tamen unde eos odor ille sapientiae tam suauis, tam iucundus adflauerit, nullo modo senserit. id est, attigerit uel asperserit. Verg. —Nanq; ipsa decoram, Caesaris nato genitrix lumenq; iuuentae Purpureum & letos oculis adflaret honores. Id est, flando dederat. Difflo, flatu dispergo, disturbo. Plaut. Cuius tu legiones diffraui spiritum. Lucilius lib. 26. Pars diffatur uento, pars autem obrigescit frigore. Deslo, deorsum uel ualde flo. Varro: Vas fictile, eò quod est leuissimum ac summum deflatum ut traiciant in alia uasa. Inflo, turgescio, quales sunt utres uento distenti. Transferturq; ad animum. Lactantius lib. 6. Si offeratur ira, superbia tumidus inficitur. tractum à folle qui flatu turgescit. Hinc inflare, pro pulsare, siue tibia canere. Vergilius:

Tu calamos inflare leues, ego dicere uersus.

Perflo, ualde flo, siue multum commoueo. Idem:

—Et terras turbine perflant. Reflo, retro uel contrā spiro. Cic. lib. 1. Tusc. Sin autem reslantibus uentis, reiciemur, tum eodem paulò tardius referamur necesse est. Idem lib. 2. Offi. Nam quum prospero flatu ciuis utimur, ad exitus prouehimur optatos, et quum reslaucrit adfligimur. Sufflo, sub=ius spiro, siue superflo & turgescio. Nonius: Sufflatum dicitur tumidum, & quasi uento quodam latius factū. Et Sufflare, flatum facere. Augustinus lib. 12. de Ciuitate Dei. Quid est aliud sufflare, quam flatum facere. Conflo, & Efflo, alibi. A Sufflo etiam fiunt duo composita, Insufflo, & Exsufflo.

Flores uini, uinarum purgamenta. hoc est, uinaceae: sicut flaces oliuarum, fex à uinaccis expressa. Cecilius: Aedepol ego neq; florem, neq; flores uolo mihi, uinum uolo. Gellius: Apudam edii, & flores bibit.

Floci, lanarum particulae diuisae à uelleribus inutiliter euolantes, & per diminutionē Floculi. Varro: Diligentiores te geticulis subiectis oues tundere solent ne qui floci intereant. Plinius: Nascuntur in robore pillulae nucibus non absimiles inatus habentes floculos molles, lucernarum luminibus aptos. Nam & sine oleo flagrant. Celsus signa mortiferi morbi esse scribit, si quis in febre & acuto morbo manibus in ueste floccos legit, simbras uel diducit. Plin. lib. 10. Hirundines nidum molibus plumis flocisq; consternunt.

Flocifacio, & Flocipendo, à flocio pro cōtemno, & in nulla aestimatione habeo. Plaut. in Epidi. Dum tibi ego placeam

atq; obsequar meum tergum flocifacio.

Flora, Dea quaedam à Romanis in honore habita. Hec enim quum magnas opes ex arte meretricia quae siuisset, populum Romanū scripsit heredē, certamq; pecuniā reliquit, cuius ex annuo focnore, suis natalis dies celebraretur editio ludorū, quos adpellāt Floralia, siue ludos florales. Quod quia senatui flagitiosum tractu tēporis uidebatur, ab ipso nomine argumentū sumi placuit, ut pudendae rei quaedā dignitas adderetur: Deam sinxerunt esse, quae floribus praesit, eamq; oportere placari, ut fruges cū arboribus aut uitiis bene, prospereq; florescerent. Celebrabatur illi ludi omni cū lasciuia cōuenientes, memoriae meretricis. Hec à Græcis Chloris dicitur. Ouid. Chloris eram quae Flora uocor.

Floralia, eius Deae ludi seu festa. Floralia etiam dicuntur loca, in quibus sunt flores. Varro. lib. 1. de Re rusti. Nec minus ea discriminanda, in conferendo quae sunt fructuosa propter uoluptatem, ut quae pomaria aut floralia adpellantur.

Florales ludi apud ueteres celebrabantur cum omni lasciuia, & praeter uerborum licentiam, nudabantur flagitante populo meretrices, quae mimarum sanctae officio, in conspectu multitudinis ad satietatē usq; impudicis motibus detinebantur. Cornucopia.

Florreo, es, rui. Florere, est floridum esse, seu flores habere. Cic. lib. 1. Tusc. Segetes largiri fruges, florere omnia, fontes scatere. Per translationem Florere, est splendere, aut in aliqua prosperitate esse, siue excellere. Cic. in Lel. Magnaq; Græcia, quae nunc quidem deleta est, tum florebat institutis & praecipuis. Lactantius lib. 5. Iniusti ac Deum nescientes, & diuitijs, & potentia, & honoribus florent. Huius composita Deflorreo, Efflorreo, de quibus alibi. Et Reflorreo, quod est rursum florreo. Est & Floro, as. unde & Praefloro. Gellius: Et expectatio te spei suspensum fatigabit, & futuri gaudij fructum, spes tibi iam praeflorauerit.

Flores, dicti sunt qui ex arboribus uel herbis colliguntur, cuius diminutiuum Flosculi.

Florescere, est floridum fieri. Colu. lib. 5. Ventiq; nebulā et rorem pestiferum celeriter adsecant, multumq; ad florescendum & ad bonitatem uini conferunt. Var. lib. 1. de Re rusti. Pratum aqua defendi debet, antequam florescere incipiat.

Floreus, a, um, quod est totum ex floribus.

Floridare, idem quod florere. unde prata floridatā dicitur.

Floridus, a, um, quod floribus abundat. Tibullus:

—Quum positi florida ferta darem.

Florifertum, dicitur quod eo die spicae ad sacrificium feruntur. Cornucopiae.

Floriger, & Florifer, ferens flores. Cc.

Florulentus, floribus plenus. Cc.

Flos salis, dicitur quaedam salis fauilla, quae leuissima est, humiliorisq; naturae, & crocei coloris, aut rufi, ueluti rubigo salis. Natura eius aspera & excafactoria est: sudorem facit, aluum soluit in uino.

φλόξ, Græcè, Flox Latine, flamma. Cc.

Fluctio, catharrus dicitur.

Fluctiuagus, qui fluctuando uagatur.

Fluctuare, iactari, cōmoueri, in dubio esse, & instar nauis fluctibus agitari. Verg. lib. 2. Georg. —Ac lata fluctuat omnis Aere retinente tellus. Vnde fluctuatus, pro iactato. Plin. Delos diu fluctuata (ut proditur) sola motum terrae nō sensit. Et lib. 9. Fluctuatusq; similis exanimi. Proprie uero est fluctus agitare. id est, undas facere. Plautus in Ru. Ita fluctuare uideo uehementer mare. Item significat super undas esse. Plin. lib. 36. Lapidem ē Scyro insula, integrum fluctuare

F tradunt

tradunt:eundem comminutum mergi.

Fluctuatim, aduerbium, iactanter, solute. *Afra*. Volo fluctuatim ire ad illum.

Fluctuosus, undosus, procellosus, inquietus. Et per translationem *Fluctuans* anima dicitur: quemadmodum aestuans, quum ira, aut curis, aut libidine, alio ue morbo agitur.

Fluctus, à fluo, & est aqua mota, in unum collecta: quæ unda dici solet.

Fluentum, paruum flumen, siue decursus aquæ. *Hierony*. in *Iosue*: Trans fluentia *Iordanis*. *Ambrosius* lib. *Hexa*. Itaq; quum tanta de terris erumpant maximorum fluentia amniũ, Nilus effuso *Aegyptum* stagnans flumine.

Fluescere, est fluidum fieri, resolui. *Augusti* lib. 21. de *Ciuitate*: *Agrigentinum Siciliae* salem perhibet, quum fuerit ad motus igni, uelut in aqua fluescere.

Fluidus, da, um. penultima correpta, modo fluentem, modo humectum significat.

Fluito, tis, pen. cor. frequen. significat sepe siue cõtinue fluo. *Liui* lib. 1. Tenet fama, quum fluitantem alucẽ, in quo expositi erant pueri, tenuis in sicco aqua destituisset. Et *Fluitare*, est supernatare. *Plin*. Omnes pisces quum sunt extincti fluitant, exceptis anguillis. Aliquando *Fluitare*, est solui ac relaxari.

Flumen, à fluo proprie est aqua fluuij decurrens, & maior est quàm riuus. Et *Flumina* dicuntur, quæ perennia sunt, et cõtinue fluunt. *Torrentes*, qui æstate siccantur. Sed quando hoc nomẽ genitiuo iugitur, capitur pro fluxu seu cursu. *Plini*. Ne flumini eius riuus esset impedimento. Hinc *Flumentana* porta *Romæ*, quam *Tyberis* urbem intrans, in sinistra ripæ parte relinquit: dicta quod *Tyberis* quandoq; in eam influxerit.

Flumineus, a, um. ut aqua fluminea: quæ ex flumine colligitur.

Fluminosus, a, um. quod ex fluminibus abundat. ut regio fluminosa.

Flo, fluis, fluxi, fluxum. proprie decurro. *Verg* lib. 1. *Geor*. Hæc eadem argenti riuos, ærisq; metalla ostendit uenis, atq; auro plurima fluxit.

Quoniam uero ea quæ fluunt, latius diffundi uidentur, *Fluere* quandoq; capitur pro latius atq; uberius excreescere. Idẽ *Georgic*. 2. —Tum deniq; dura

Exerce imperia, & ramos compesce fluentes.

Rursus, quia quæ decurrunt, quodammodo minui uidentur,

Fluere pro deficere sumitur. Idem:

Ex illo fluere ac retro sublapsa referri —*Spes Danaum*.

Hinc *Fluxa* dicimus, quæ instabilia ac momẽtanea sunt, & cito peritura. Et *Fluere*, procedere, nasci. *Laetan* lib. 2. Ab hac gente proximi quiq; populi multitudine increcente fluxerunt. Item transire. *Hieronymus*: Iam altera fluxerat dies.

Huius composita sunt *Adfluo*, *Confluo*, *Defluo*. de quibus supra. *Circumfluo*, de quo *Cicero* in *Lælio*, per translationem dixit. Et *circumfluere*, omnibus copiis, atq; in omni rerum abundantia uiuere. Proprie *Plinius*: Id oppidum circumfluit amnis. Aliquando significat concurrere. Idem: Postquam uaria undiq; gentes circumfluxere. Hinc *Circumfluxus*, pro cursu. Et *Circumfluus*, qui circumfluit. *Defluo*, uarie fluo. *Laetan* lib. 7. Nam si terrenum et fragile corpus, post secessum animæ, non statim defluit in terram tabescitq; ex qua illi origo est. Per translationem, luxurior, prodigus sum. Item consumor, ac deficio. *Teren*. in *Heaut*. Vt illius animũ qui nunc luxuria & lasciuiæ defluit, retundam & redigam. In fluo intus fluo. *Colu* lib. 1. Sed ampla stabula sic ordinantur, ne quis humor influere possit. *Cæsar*. A lacu *Lemano*, qui in flumẽ *Rhodanum* influit, *Cicero* in *Læli*. per translationem dixit.

Quibus blanditijs *C. Papirius* consul nuper influebat in aures. id est, facile introibat uel personabat. *Interfluo* in medio fluo. *Perfluo*, & *transfluo*, per medium fluo, spargo, nõ contineo. *Teren*. Plenus rimarũ sum, huc atq; illuc perfluo. *Profluo*, de quo alibi. *Præfluo*, antefluo. unde *Præfluxus*, et *Præfluuium*, pro fluore alicuius rei antefacto. *Præterfluo*, ultra uel antefluo. *Liuius* lib. 1. Infima ualle præterfluit *Tybris*. *Quintilianus* per translationem lib. 11. Omnis disciplina memoria constat, frustra q; docemur, si quicquid audimus præterfluit. *Refluo*, retro, siue rursus fluo. unde *Fluxus* & *Refluxus*. *Superfluo*, superabundo, à quo *Superfluus*, flua, fluum. *Colu* lib. 4. Per medullam transmittit, quicquid aquarum colestium superfluxit. *Superfluo*, inferius fluo.

Fluonia, luno: quam mulieres colebant, quod sanguinis fluorem in conceptu retinere putabatur.

Fluor, *Fluxus*, & *Fluxio*. idem significant. id est, profluuium. *Augustinus* lib. 7. de *Ciuitate Dei*: Sed ibi est *Dea Mena*, quæ menstruis fluoribus præest.

Flustrum, status maris, quum fluctibus agitur.

Flutæ, anguillæ siue murenæ dicebantur, in freto *Siculo*: quæ Græcè plotæ, quasi nauigabiles dicuntur, quod in summa aqua mergi non possunt. *Macrobius*: Accersebantur murenæ ad piscinas abusq; freto *Siculo*. illæ enim optime esse creduntur, præsertim quæ Græcè plotæ, Latine flutæ dicuntur, quod in summo supernatantes, Sole torrefactæ, curuare se possent, & in aquam mergere desinunt.

Fluuiale, quod ex fluuiio est. ut aqua fluuiialis.

Fluuiatilis, penul. cor. quod in fluuiio uiuit. ut piscis fluuiatilis, fluuiatilis auis, fluuiatilis arena, quæ in fluuiis est. *Plinius*: *Arenæ* tria sunt genera: fossitia, cui quarta pars calcis addi debet, fluuiatilis, ac marina.

Fluuior, aris, depon. sumitur p abũdo. *Iosephus* li. 18. Nihil interest inter eos, an diues fluuiatur, an pauper defraudatur.

Fluuius, à fluo. fluis, quod fluat semper. idem quod flumen.

Fluus, flua, fluum, quasi fluens: sed in compositione magis in usu. ut *Mellifluus*, quasi fluens melle.

Fluxura, libido, & mollicia *Venerca*. Scribit *Cyprianus*, cauitatem esse exarmaturam fluxurarum. id est, libidinum.

Fluxus, xa, xum. quod est instabile, momentaneum, & cito periturum. unde *Fluxæ* res dicuntur. Poeta:

Nos tibi ne fluxas *Phrygiæ* res uertere fundo. *Conamur*. *Sallusti*. Nam diuitiarum & formæ gloria fluxa & fragilis habetur. Aliquando capitur pro largo, ac minime adstricto. unde *Parthorum* uestimenta fluxa fuisse *Lucanus* scribit.

Illic & laxas uestes & fluxa uirorum Velamenta uides.

Aliquando pro soluto & liquefacto. *Apul* lib. 2. Fontanos latices, de corporibus humanis fluxos. Et *Fluxi*, dicuntur libidinosi, molles, effœminati. *Sueto*. in *Tyberio*. *Drusus* animi fluxioris, remissiorisq; uitæ erat. *Martial*. Cinædo euiatior fluxo. *Cyprianus*: Vsq; ad hoc uenimus, ut in comparatione fluxorum de sanctorum uirtutibus disputemus.

F A N T E O.

Focale, pen. prod. genus ligaminis ad fauces, uelut fascia quædam collum ambiens, quod fauces perfringere non sineret & pronuntiationi cõduccret. *Sene* lib. 3. *Natur*. quæst. Videbis quosdam graciles, & palliolo focaliq; circumdatos, pallentes, & ægros. *Quint* lib. 11. Palliolũ sicut fascias, quibus crura uestiuntur, & focalia, & ligamina aurũ sola excusare potest ualetudo. Dictum *Focale*, à faucibus, au, in o, mutata. Quidam etiã accipiunt *Focale*, pro ferro ignito, quo crispantur crines. Et sic habet pri. corr. quũ à foco descendat. *Hora*, in *Serm*. Fasciolas, cubitale, focalia, potus, ut ille.

Dicitur

Dicitur à collo furtim carpsisse coronas.

Focaneus, palmes dicitur, qui in fauce uitis nascitur. ut est apud Columel. lib. 5. Videtur, inquit, focaneus palmes, qui solet in bifurco medius prorepere. Et idcirco cum prædicto uocabulo rustici adpellant, q̃ inter duo brachia sua se diuidit: uitis enatus uelut fauces obsidet, ac utriusq; duramen trahēs, alimenta prorepat. Et lib. 6. Focaneus est, qui inter duo brachia, uelut in uena de medio nascitur.

Focarius, ria, rium. quod ad focum pertinet. Hiero. li. 1. Reg. Filias uestras faciet sibi unguentarias, & focarias. Vlpianus refert, Focariam & uillicam instrumento fundi contineri.

Focatus panis, qui in foco coquitur. Cc.

Focillo, las, & Focillor, depon. significat nutrio. Varr. li. 2. de Vita patr. Sed suum quisq; commodum focillantur. Hinc componitur Refocillo, quod est recreo.

Focillus, diminutiuum à foculus, à quo Focillo, las.

Focula, nutrimenta. Plaut. in Per. Nam iam intus uentris sumant focula.

Foculo, las, penul. corr. nutrio, seu foueo.

Foculus, diminutiuum, qui etiam circumsertur. à testa, testula nomen triuialiter adeptus. Gell. Tum illa foculum coram rege cum igni adposuit, & tres libros ex nouem deurit. Val. lib. 1. Quum carbassum quem optimum habebat, foculo imposuisset, subito ignis emicuit.

Focus, à fouendo, uel à flammis, dicitur id in quo ignis seruatur: uel ipsa ignis fomenta. Ouidius lib. 6. Fastorum:

At focus à flammis, & quod fouet omnia dictus. Idem:

Thure uacent aræ, stantq; sine igne foci. Tibullus:

Dum meus assiduo luceat igne focus. Cato de Re rust. Folia subdito, in foco calido sub testa coquito leniter. Ponitur etiam quandoq; pro priuatis domibus: sicut ara pro templo.

Fodico, cas, pe. cor. idē quod fodio. Cic. 3. Tusc. Non est enim in potestate fodiciatibus eis rebus, quas malas opinamur, dissimulatio, uel obliuio. Horat. —Emanus Qui fodicet latus.

Fodina, penulti. produ. locus ubi quid foditur. ut aurifodina, ubi foditur aurum. Plinius: Odor ex argenti fodinis inimicus omnibus animalibus, sed maxime canibus.

Fodio, dis, fodi, fossum. cauo, aro. ut, Fodere non ualeo, mēdicare erubesco. Vergilius lib. 6.

Seu spumantis equi foderet calcaribus armos.

Hinc Fouca, & Fodere, forare. Hiero. ad Heliod. Cerne manus Iudæe quas fixeras: cerne latus Romane quod foderas.

Huius composita sunt Confodio, quod est, cauo, serio, siue in totum foro. Plaut. in Aul. Hic apud me cōfodere hortū iussi.

Sallu. Inter cōfertissimos incūrrit, ibiq; pugnando cōfoditur.

Circūfodio, circūcauo. Colu. lib. 3. Arborem quam deposueris sæpius circūfodito. Defodio, uide suo loco. Effodio, extra fodio. Plaut. in Aul. Oculos ego hercle istos improba effodiam tibi, ne me obseruare possis si quid rerū geram. Infodio, intus planto, pono, seu sepelio. Colu. lib. 4. Campestris locus, alie duos pedes infodiendus est. Hieron. in Gen. At ille infodit eas subter terebynthum. Vergilius lib. 2. Georgicorum:

Ante supinatas aquiloni ostendere glebas, Quam latum infodias uitis genus. id est, obruas:

Perfodio, ualde cauo, rumpo, serio, perforo. Plaut. in Asinar. Vbi parietes perfoderis. Columella lib. 11.

Tu grauibas rastris cunctantia perfode terga.

Lactan. li. 4. Sed tantummodo latus eius perfoderūt. Gellius lib. 2. Quadringenti omnes tum unā perfossi gladijs aut missilibus operti, cadūt. Præfodio, antē fodio. Pli. li. 7. Præfodere scrobes, antē si fieri posset tātō donec pingui cespite obducatur. Refodio, rursus fodio. Pli. Mus marinus in terras scrobe

effossa parit oua, et rursus obruit terra: tricesimo die resossa aperit, foetumq; in aquam ducit. Suffodio, subter cauo. Colu. lib. 2. Neq; suum uelimus impasci, quoniam rostro suffodiat, & cespites excitet. Transfodio, trans, siue ultra, ab uno latere ad aliud fodio. Ouid. —Gemino transfodis uulnere pectus. Et hæc omnia habent fo, syllabam correptam.

Fœcundo, das, abundantem seu fructiferum facio. Verg. lib. 4. Georg. Et uiridem Aegyptum nigra fœcundat arena.

Fœcundus, da, dum. quod fructum facit. à faciēdo, seu ferēdo: quod ferax sit, & sæpe fructum faciat. Ouid. li. 4. Fasto. Fœde serens bos est, fœcundaq; dicta serendo.

Hinc etiam Fœtus nomen habere putant.

Interdum sumitur pro abundanti & pleno. Horatius:

Fœcundi calices quem non fecere disertum? Huius contrarium est Infœcundus, non ferax. Verg. Geor. 2. Sponte sua quæ se tollunt in luminis auras Infœcūda quidem. Inde

Infœcūditas, pro sterilitate: sicut Fœcunditas, pro abundantia. Columella: Sæpenumero ciuitatis nostræ principes audio cul

pantes, modo agrorum infœcunditatem, modo cœli per multa iam tempora noxiam frugibus intemperiem.

Fœdare, polluere, inquinare: quasi foras edere. id est manifestare. Nam fœda uel corporis uel animi foras eduntur. unde

Fœdare, foras dare, discutere, diruere. Vergilius:

Impulerat ferro Argolicas fœdare latebras.

Lactantius lib. 5. per metaphoram. Sed fortasse, inquit, non ipsius uitium sed poetæ fuit, qui insignem pictatē uirū insigni scelere fœdauit. Et Fœdare, lacerare, cruentare. Sunt q̃ hoc uerbum à fœtu deriuari putent, quoniam foetando mares polluantur. Item Fœdare, absumere. Liui. li. 3. ab Vrbe condita:

Vis Sabinorū ingens propē ad mœnia urbis infesta populatōne uenit: fœdati agri, terror iniectus urbi est. & aliquāto post. Deinde duo simul mala ingentia exorta, fames, pestilentiaq; fœda homini, fœda pecori, uastati agri sūt, urbs assiduīs exhausta funeribus, & mox multiplici clade fœdatus annus.

Fœdō, ras, penul. corre. fœdus facio. unde Fœderati dicuntur populi, qui fœdere icto cum populo Romano societatem coiuerunt. Namq; inter ciuitates prouinciarum aliæ ciuium Romanorum, aliæ Latinorum ueterum, aliæ fœderatorum, aliæ stipendiariæ dicebantur.

Fœdī, fragus, penultima correpta, qui fœdera frangit.

Fœdus, da, dum. quod est deforme. Teren. in Eun. Nunc tibi uidetur fœdus, quia illam nō habet. Ponitur quādoq; p̃ execrando. Verg. lib. 7. —Auerfusq; refugit Fœda ministeria.

Quādoq; pro crudeli. Teren. in Eunuchō. O facinus fœdū. Donatus: Fœdū, crudele. Ea enim quæ crudelia sunt & nefaria, ipsa crudelitate fœda & maculosa dici possunt.

Fœdus, deris, à serio, ut quibusdam placet. cum æ, diphthongo, ut ē, longa sit: quoniam serio ē, breue habeat. Verg. lib. 8. Stabant & cæsa firmabant fœdera porca.

Quidam hoc nomē à fecialibus, id est, sacerdotibus deriuāt, per quos fiunt fœdera. Alij à fide: quia in fœdere interponatur fides. Alij à fœde cædēdo. Nam in utriusq; partis fœdera componentes feciales adducebantur: ibi firmato fœdere porcam cædebant silice, unus dicens: Sicut porca fœde cadat, qui fœdera ruperit. Et proprie Fœdus dicitur pax, quæ fit inter dimicantes. Accipitur etiam quādoq; pro lege. ut apud Vergiliū.

—Regemq; dedit qui fœdere certo.

Fœlicitas, prosperitas, cuius contrariū est Infœlicitas. Interdum Fœlicitas ponitur pro Dea, quam Romani uenerabātur.

Augusti. lib. 4. de Ciuita. Dei: Quid fœlicitas? Dea est ædem accepit, aram meruit, sacra ei congrua persoluta sunt.

Fœlicitō, fœlicem facio, cuius cōtrariū est Infœlicitō, quod

F 2 est, de

est, destruo. quod tam de diuitijs quàm de homine dicitur. Plaut. in Penu. Dij illum infelicitent omnes.

Fœlix, à fœnus quidam deducit, cōuersione n, in l, quasi beatus. hoc est, diues, et fœnore plenus. Et dicitur qui p̄peritatē habet. Verg. Viuite fœlices quibus est fortuna peracta. Iam sua. Aliquando dicitur, qui alios facit esse fœlices. Idem: Sis fœlix, nostrumq; leues quæcūq; laborem. Id est, prospera & benigna. Aliquando commodum, utile. Martialis: Illa manus quondam studiorum fida meorum, Et fœlix domino notaq; cæsaribus.

Aliquādo pingue, fœcundū. unde Fœlices arbores, quæ scriuntur, & fructum ferūt. Huic cōtrariū est Infœlix, quod quādoq; ponitur pro aduerso. Verg. li. 7. — Quæ potui infœlix. Id est, aduersa Troianis. Quādoq; pro nō fœcundo. Idem: Infœlix lolium ac steriles dominantur auenæ.

Fœmina, mīnæ, mulier à fœto, tās. Hinc Fœminæus, nea, neū. & Fœmininus, nina, num. Diminutiua Fœmella, Fœminella, & Fœminula. A Fœmina, etiam sit Effœmino uerbum.

Fœnarius, ria, rium. quod ad fœnum pertinet. ut fœles fœnariæ, quibus fœnum secamus.

Fœnebre, pen, ad placitū. quod ad fœnus pertinet. ut lex fœnebris, de credita pecunia. Siquidē crediti numi alios pariūt.

Fœneratitius, tia, tiū. qd' datū est fœnori, uel qd' ad fœnus pertinet. ut, Fœneratitia pecunia, quæ ex usuris collecta est.

Fœnerator, qui dat ad fœnus. Græcè danista uocatur.

Fœneratus, us. Idem quod fœneratio, id est, mutuatō ad usuram.

Fœnero, ras, pen. cor. significat pecuniam, siue aliam rem ad fœnus mutuo: & dariuo, aliquādo accusatiuo iungitur. Terentius: Actiusti, si nunc de tuo iure concessisses paululum, ne non tibi istuc fœneraret. Cic. Ut enim benefici liberalesq; simus, nō ut exigamus gratiam; neq; enim beneficiū fœneramus, sed natura propensi ad liberalitatē sumus. id est, fœnori damus. Mar. Hæc sapit hæc omnes fœnerat una Deos.

Fœneror, cū abltō signifi. ad usuram accipio. ut est apud li. Digest. 31. Si aut aliquis corū uoluerit uendere partem suam uel fœnerari super eā, potestātē habeat uēdere cohæredi suo, & fœnerari ab eo. Res fœnerata, quæ ad fœnus tradita est.

Fœneus, a, um. quod ex fœno factum est. Augustinus lib. 4. Con. Popularis gloriæ sectantes inanitatē, usq; ad theatricos plausus & contentiosa certamina, & agonem coronarum fœnearum.

Fœniculum, à fœnore, ut quidam existimāt, quasi paruū fœnus. quod semen terræ mandatum, magno fœnore reddat fructum. Græci marathron uocant. Oculorum claritati mīre confert. Angues per hyemem membrana corpori obducta, fœniculi cibo impedimentum illud exuunt: quod senectus & uernatio adpellatur.

Fœnifecium, ipsa fœni sectio, & ueluti messis fœni. Varr. lib. 1. de Re rusti. Nec primo anno rigari, nec pasci antē secunda fœnifecia, ne herbæ uellantur, obtrituq; hebetentur.

Fœnifex, fecis, qui fœnum secat. Plin. lib. 18. Igitur cornu propter oleum ad crus ligato fœnifex incedebat. Idem Fœnifeca, æ, penul. corr. qui fœnarijs falcibus fœnum in pratis secat. Columel. lib. 2. Ita necubi ferramentum fœnifecis possit offendere. Var. lib. 1. de Re ru. Herba in pratis ad spem fœnifeca nata, non modo non euellenda in nutricatu, sed etiam non calcanda. Idem paulō post. Sicilienda prata. id est, falcibus confectanda, quæ fœnifeca præterierunt.

Fœnogræcum, genus herbæ, aliàs ægoceros dictum: quoniam semen corniculis simile habet. Cc.

Fœnum, dictum est, quod sine cura fœnus præbeat, uel quod

herbæ eadem manentes, quotannis nouas pariant. Hinc Fœmile, pro loco in quo seruetur fœnum.

Fœnus, noris, usura. dicitur à fœtu. Nihil enim aliud est Fœnus quàm fœtus. hoc est, partus pecuniæ. Quidā tamen à fundo, quod cum o, nō u, apud antiquos scribebatur. quod prouentus sit ex naturali terræ fructu: postea uerō ad usuram translatū, quasi pecunia per se fructū producat sicut terra. Hinc usura uorax auidumq; in tempore. Plautus in Asinar. Nam si mutuo non potero, certum est, sumam fœnore.

Fœnufculum, dimi. Plau. ad Danistā: Addecres fœnufculū.

Fœteo, tes, male oleo.

Fœtidus, male olens.

Fœtifico, cas, fœtū facio, pario. Plin. lib. 10. Accipitres totius Mæssiliæ humi fœtificant. Vnde & Fœtificus, ca, cum.

Fœto, tas, fœtum emitto. Columella lib. 8. Circa paludes in quibus plerumq; fœtant.

Fœtor, malus odor. Plaut. in Asinar. Dic amabo, an fœtet anima uxoris tuæ?

Fœtuosus, a, um. quod est plenū fœtu. Hiero. cont. Iouinia. Lippicentem, iam deformem, atq; fœtuosam synagoga typum præiulisse. Retinet hoc nomen u, quoniam fœtus est quartæ declin. Sic sumptuosus, fructuosus, luctuosus, actuosus, quæstuosus. Quæ ueniunt ab alijs declina. non tenent u, ut, fabulosus, dolosus, uitiosus, portentosus, & huiusmodi.

Fœtura, genitura, & pariendi tempus. Var. lib. 2. de Re ru. Adpello fœturam à cōceptu ad partum. Hi enim primū prægnationis, & extremi fines. unde & pro animalū prouectu ponitur. Verg. Si fœtura gregem suppleuerit, aurcus esto. Plinius optima fœtura est post uernū æquinoctium. Transfertur etiam ad inanimata. ut fœtura pratorum. Idē ad opus suum transtulit, quum in principio ait. Opus natū apud me, proxima fœtura licentiore epistola narrare constitui.

Fœtus, tus, à ferendo, ut inquit Ouid. seu à fouendo, quoniam & dū in utero est, & postquam eductus fœtus est à matre, fouetur. id est, calefit. Est aut Fœtus generale nomē ad omnia animalia, etiā si sint oua. Etiā ad arbores. Verg. li. 1. Geor. Hic segetes, illic ueniunt felicius uux. Alibi: Arborei fœtus. Id est, fructus. ut poma.

Fœtus, ta, um, plenus. Verg. — Loca fœta furcibus austris. Et Fœta mulier, dicitur grauida. Idem: Non insucta graues tentabunt pascua fœtas. Idem dicitur partu liberata. hoc est, quæ peperit. ut, Fecerat & uiridi fœtam Mauortis in aniro. Enixam aut fuisse lac, quod pueris præbebatur, ostendit Colu. lib. 8. Huic pecudi nocet æstus, & præcipue fœtæ, quæ gelicidio hyemis conceptum fecit. Huius composita sunt, Confectus. Fest. Confectus sus, dicebatur, qui cum omni fœtu adhibebatur ad sacrificium. De fœtus, & Effœtus. de quibus alibi.

Foliaceus, a, um. quod ex folijs factum est. Plinius li. 19. Paucis foliacea & lata, ut atriplici sunt semina.

Foliatus, a, um. quod habet folia. unde Foliatum unguentum prætiolum. dictum unguentum nardinum, à nardi folio quo confectum est. Hoc Plinius scribit constare omphatio, balanino, iunco, nardo, anomo, myrrha, balsamo. Plautus in Cur. Græca distione signare uoluit, dicens: Tu Petalion: Petalon enim Græci uocant folium.

Folium, Græci φύλλον dicunt. sed ideo per simplex l, scribitur, quia antiqui non geminabant consonantes. Est aut Fœlium quod in libris ponitur, à palmarū folijs, in quibus olim scribi solebant: & Græca uoce phylura adpellatur. cuius extremus margo dicitur. et Pagina, utraq; pars folij: nam Folium duas paginas habet. Veteres etiam quarundā arborum

rum libris, hoc est, corticibus scribere solebant. Ex quo Libri: & per diminutionē Libelli. Et codices, à codice, qui & caudex uocatur, ex quo cortex extrahitur. Hinc componuntur Trifolium, Quinquifolium, Græcè pentaphyllon. Latifolium, quod habet lata folia. Millefolium, Græcè myriophyllon, herba. Et huiusmodi multa.

Follico, cas, pen. corr. significat instar folliū reciproco spiritu nares agito. Apul. lib. 9. Follicantes nares languidas. Hieronymus caligas monachorum follicantes dixit. pro calceis laxis, & enormitate flaccitibus: quales hypocrita gestant, ut contemptores humani cultus esse uideantur.

Folliculare, pars remi, quæ folliculo testā est. A quo uitta follicularis dicta est.

Folliculus, quum sit dimi. à follis, ponitur tamen pro uulga. Nam (ut Plin. inquit) antea bulga uocabatur. Quandoq; pro theca frumenti, uel lini, uel cuiuslibet alterius rei, quæ granum continet inuolutum. unde in Exodo legimus. Lini iam folliculos germinaret. Quandoq; pro corpore. Lucil. lib. 26. Et si quis sum, et quo folliculo nunc sum indutus, non queo.

Follis, mascul. gen. instrumentum quo atrahitur uentus, atq; emittitur ad ignem excitandum. Vergilius lib. 8.

— Alij uentosus follibus auras Accipiunt redduntq;.

His utuntur ferrariæ argentiariq; officinæ. Viuitur et coqui, sed paruulis, ne opus sit ignē insufflare buccis. qd' q' faciunt, suffitores uocantur. Primus Anacharsis philosophus folles ignis exuscitatores inuenit. ut refert Strabo. li. 7. Et Follis, siue Folliculus, dicitur uter, id est, pellis flatu plena. Liui. li. 9. Eques folliculis in castra frumentū ucheret. Ibi accipe uidetur p' sacculis et crumenis. Rursus Follis, pilæ genus, ex pelle atq; inflatione factū, & pugno redditur, à flatu nomē habēs: siue quod ueteres Follem pellē dicebāt. Et per diminutionē Folliculū. Mart. Ite procul iuuenes, mītis mihi conuenit ætas.

Folle decet pueros ludere, folle senes. Suet. in Augu. in diminutiua forma dixit: Separauitq; pilam à folliculo. quum pila sit illa pusilla, folliculus sit illa uento intumescens. Post bella ciuilia ad pilam primo folliculumq; transijt. Quoniam uero Follis pugno percutitur, pugillatorius follis quādoq; uocatur. Plaut. Exemplo hercle ego te follem pugillatorium faciam, & pendentem cursabo pugnis periurissime. Quandoq; accipitur pro marsupio, receptaculoq; numerum. Iuuenal. Et tenso folle reuertit. Hinc Follitus, pro bene numato, et follibus numarijs pleno, à Plaut. in Epid. dictus est. Nam sicut folles pilæ uento intumescunt: ita crumena pecunia turgēt, à qua similitudine inditū nomē. Ex disciplina militari decem folles, hoc est, decem sacci (ut Veget. uerbis utar) per cohortes singulas exponebantur, in quibus militum pecunia condēbatur.

Fomentum, à fouendo. id est, calefaciendo, uel nutriendo. unde Fomenta dicuntur adplicationes rerum calidarum, seu humidarum, ad partes corporis lasas, medendi gratia, quæ & Fotus adpellantur. Plinius: Decoctura eorum cœliacos iuuat potione & fotu.

Fomes, fomitis. à fouendo, hoc est, nutriendo ignē dicitur. Est enim assula ex arbore excussa, dum ceditur. Ponitur & pro omni materia sicca, in qua facile ignis inflammatur. Vergi. Ac primum silicis scintillam excudit Achates, Suscepitq; ignem folijs, atq; arida circum Nutrimenta dedit, rapuitq; in fomite flammā. Per translationem Fomes dicitur, quicquid excitat nos, & accendit ad aliquid agendum. Gellius: Fomitē esse quendam dicens, & incitabulum ingenij uirtutisq; si mens & corpus hominis uino flagraret.

Fons, à fundendo, quod inde fundat aquam, tam mascul. quā

fæm. gen. Inter fontem & puteum, hoc interesse Augu. putat, quod omnis puteus, fons: nō omnis fons, puteus. Vbi enim de terra aqua manat, & se usui præbet hauriētib; fons dicitur. Si autem in alto & in profundo sit, ita puteus uocatur, ut Fontis nomen non amittat. Græcè Fons πηγή, ὅ, ἡ πηγή dicitur. Vnde pagus, simul positæ uillæ. id est, rusticane domus plures, nomen accipit: quod circa fontes hæ ponerentur.

Fons Solis, est in Libya. de quo Plinius lib. 11. Iouis Ammonis fons, interdū frigidus, noctibus feruet.

Fontanus, a, um, quod ex fonte est. ut aqua fontana. Plinius: Fontanæ aquæ cyathos duos.

Fonticulus, diminutiū, paruus fons. à quo Fonticellus. Plin. Vbicunq; moueris humum, fonticuli scatent.

Fontinalia, fontium sacra.

Fontinalis, porta urbis Romæ: ob propinquitatē scaturientium fontium. Eadem Capena uocabatur. Iuuenalis:

Substitit ad ueteres arcus madidamq; Capenam:

Liuius: Aediles alteram porticum ad portam Fontinalem, ad Martis aram, qua in campos iter esset, perduxere.

Forāgo, penult. produ. à firendo, filum quod à textricibus fertur, ut diurnum opus distinguant. Quamuis etiam à forando dici posse uideatur.

Forāmen, penult. prod. quasi dimi. à foribus. Sisen. lib. 4. hist. Neq; porta, neq; foramen erat, quo posset eruptio fieri.

Foras, & Foris, aduerbia. primū ad locum: secundū in loco, et de loco significat. ut, Egreior foras. Tu moraris foris. Ponitur quandoq; Foras loco præposi. Hiero. Foras portam sepelierūt corpora martyrum. A' Foris fiunt cōposita Aforis, et Deforis, pen. corr. Genesis. Et inclusit cum dominus deforis.

Foratia, à foro, mulier uillatica, quæ fructus uillæ uenales, ut pullastros, pipiones, poma, nuces, & huiusmodi, in forum deferit.

Foratus, tus, idem quod foramen. Lactantius lib. de Opi. Oculorum orbis concauis foraminibus conclusit. à quo foratu frontem nominatam Varro existimauit.

Forbea, genus cibi à ueteribus dicebatur: quo calido uesci solebant. à furno dicta. Cornucopiæ.

Forcipes, pen. cor. à foruo, & capio. quasi foruicapes dictæ sunt, quibus forua, id est, calida capiuntur. Vergilius lib. 8. — Versantq; tenaci forcipe massam.

Et est tam mascul. quā fæminini generis, secun. Priscianum, **Forcus**, nomē uiri propriū: qui tres filias habuit Gorgonas, Stennio scilicet, Euryalem, & Medusam: quæ nimis locupletæ fuerunt. & Gorgones dicuntur. id est, terræ cultrices.

Forda, bos prægnans, à firendo. Ouidius: Forda ferens bos est, secundaq; dicta firendo. Vnde & sacra Fordidalia: quibus prægnantes boues immolabantur. Prisci Horda & Hordicia dicebant.

Forem, res, ret. pro eo quod est esse, scs, set. cætera declinatione deficit, inquit Diomedes: Sall. Jug. Nam ego quidē uellē & hæc quæ scribo, & ea quæ antea in senatu questus sum, uana forent. Fore uero, habet significationē participij futuri, unā cum infinito esse. Idem est Fore, quod futurum esse. Ideo iungitur cum nomine, nō cum participio. ut, Spero te amicū fore. non, amaturū fore. Cic. Trebat. Scribit ad me Cæsar, se tibi nondum familiarē esse satis, propter occupationes suas: sed cito fore. Quandoq; etiā cum participio præsen. quod est contra Vallan. Cæsar: Nōnulli etiam Cæsari nūciabant, quū castra moueri, aut signa ferri iussisset, non fore dicto audientes milites. Composita uero sine nomine, & sine participio. Vergil. Esse quoq; in factis reminiscitur adfore tempus. Est autē Adfore, adfuturum esse. Adforem, adesset. Vergil.

Atq; utinam rex ipse, noto cōpulsus eodē, Adforet Aeneas: Cice. Ser. Sulpit. Maior mihi ratio adfore nulla potest, quā coniunctio consuetudinis sermonumq; nostrorum. Abfore, de quo supra. Confore, conuenire, & concordare esse. Terentius in Andria. Resat Chremes, qui mihi exorandus est, & spero confore. id est, conuenturos esse. Defore, decesse. Cicero contra Rul. Verum arbitrantur non defore, qui illam restituerent. Profore, profuturum esse. Horatius:

Quæ nocuere sequar, fugiam quæ profore credam.

Perfore, ualde futurum esse. Cice. Appio Pul. Tunc mihi ille dixit quod classe tu uelles decedere, perfore accommodatū tibi, si ad illam maritimam partē provinciae nauibus accessissem. Forensia, uestes quibus in foro utuntur: sicut Cœnatoria, quibus domi utebantur in cœna. Suet. de August. Forensia autem & calceos nunquam non intra cubiculum habuit. Alio nomine dicuntur togæ forenses.

Forensis, duobus modis accipi potest. Vno, quā à foro descendit, in quo iura redduntur. ut causæ forenses: & Forenses, quæ in foro uersantur, quos Græci pragmaticos dicunt. Et Forenses, quibus utimur in foro. ut Forensis eloquentia. Sic uestimenta forensia dicuntur à Col. quæ foris non in domo geruntur. Et Forensia, neut. gen. uestis quam ad forū proficiscentes sumebant. Apul. Forensi toga indutus accumbat. Alio quum à foris aduerbio fit. Ambro. lib. 3. Offic. Non secundum forensē abundantiam æstimandam beatitudinem singulorum, sed secundum interiorem conscientiam. Idem lib. Hexa. Quæ signis forensibus internam exprimet uoluntatem.

Fores, proprie (inquit Seruius) quæ foris aperiuntur. Vnde Plutarc. memorat, primū Valerio Publicolæ fratri, quum de Sabinis triumphasset, domū publice positā, cuius fores extra aperirentur, quā antea cæterorū adium intrò referando perlerentur: ut ex hac cōcessionē honoris adpareret quotidie eā domum aliquid publice admissurā. Valua, quæ intus reuoluitur, & se uoluit. Hæ per diminutionem Forulæ adpellantur. Ianua, primus domū ingressus: cætera intra ianuam ostia, siue ualuæ, siue fores generaliter uocantur. quāuis usus ista corruperit. Hoc nomen etiam singulariter declinatur. Quid. li. 1. de Amo. Difficilem moto cardine pande forem.

Cic. pro Cor. Aperuit forem scalarū. Tercen. Quidnam fores crepuit? Vbi Dona. Fores, singularis nume. nominatiui casus. Plautus in Amphit. Orationem comprimam, increpuit fores. Horat. Exclusus fore quum longaremus foret intus.

Forfices, penult. cor. quibus telam seu fila incidimus. à ferro & filo dicti. Huius diminutiuum est Forficuli. Plini. lib. 35. Præterea mirum inuentum est, quod incisum forficulis (ut diximus) scribant.

Fori, numero plur. sunt tabulata nauū, uel locus in naui apertior, qui iter nauē perambulantibus præbet. ab eo q. per eos ferantur incessus. Cic. in Cato. Quā alij malos scandant, alij per foros cursitent, alij sentinam exhauriant. Itē Fori, dicuntur Circensia spectacula. id est, loca crecta ut ex his spectetur. Liu. li. 1. Tum primū circo, qui maximus dicitur, designatus est locus: diuisa loca à patribus equitibusq; ubi sibi spectacula quisq; faceret, Fori adpellati. Ex his minores Forulos dicimus: qui armariola quādoq; significat siue capsulas, in quibus reponuntur libri. Suet. in Aug. Hos quoq; delectu habito condidit, duobus forulis auratis, sub Latini Apollinis basi. Iuuen. Hic libros dabit, & forulos, mediamq; Mineruā. Apud Verg. pro oppidanis accipimus Forulos, quā ait li. 7. Casperiamq; colunt forulos & flumen Hymellæ. Fori etiam in agris sunt, ueluti parui sulci & oblongi. Colu. Angustosq; foros aduerso limite ducent.

Hinc Foruli diminutiuum à Fori, de quo modo diximus.

Foria, stercora liquidiora. sic dicta, quod facile ferantur foras.

Forica, pen. cor. locus in quem alui stercora deijcimus. Iuuen. —Inde reuerſi Conducunt foricas. Et proprie de publicis dicitur: latrina de priuatis, à latendo.

Foriculæ, diminutiuum à fores. Varro lib. 1. de Re rusti. Et ideo oporothecas qui faciunt ad aquilonem, ut fenestras habeant, atq; ut persentur curant: neq; tamen sine foriculis, ne quum humorem amiserint, pertinaci uento uicta fiant.

Foriculus, Deus putabatur, qui foribus præerat. sicut Cardinea Dea, quæ cardinibus præerat. Et Limentinus Deus, præerat limini.

Forinsecus, pen. cor. significat quod à foris est: sicut Intrinsecus, quod est intus. Aug. lib. 21. de Ciuit. De pomis terræ Sodomorum forinsecus quasi maturis, intrinsecus fumeis.

Forio, ris, iui. uentrem deonero, foras eicio, cuius compositū est Conforio. Pompo. in Mago. Conforisti me Diomedes.

Foriolus, cū accen. in antepe. qui uentrē solutū habet, et foria facile emittit. Laberius: Foriolus esse uideris, in colcos cacas.

Forma, facies cuiusq; rei quæ immobilis est & naturalis. Vultus, & mouetur & fingitur. Terent. in Andria: Forma & uultu Sofia adeo modesto. Quandoq; tamen specialiter pro pulchritudine sumitur. Horatius lib. 1. Carminum:

Forma captiue dominū Tegmeſſæ. Inde Formosus. Trāsfertur ad architectos pro designatione. Cicero lib. 1. Officio.

Formam quidem ipsam Marce fili, & tanquam faciem honestatis uides. Hinc composita fiunt Conformis, Deformis, Informis, Vniformis, Multiformis, Semiformis, & huiusmodi adiectiua. Columel. lib. 9. Quæ cuncta remedia creduntur esse aduersus tonitrua, quibus utiuntur oua, pulliq; semiformes interimuntur, antequam tot partibus suis consumantur.

Formella, diminutiuum à Formula. Hieronymus lib. Regū: Accipe fratribus tuis decem formellas casei.

Formiæ, Latina urbs maritima, iuxta Caietam, quam Lacones condidit. Strabo lib. 5. scribit, oppidum Formias esse maritimum, ultra Tarracinam, quod prius Hormias, ab ægæon, id est, stationis bonitate adpellabant.

Formica, à ferēdis micis dicitur. Mica uero proprie puluisculus ille, qui in arena quasi argentū fulget. À quo & panis et omnium rerum minime partes micæ dicuntur, quasi minutim cadentes. Vel dicitur simpliciter à ferendo, quod nullum animal frequentius pondera conuehat, neq; (si mensuram corporis respicias) maiora. Inde fit diminutiuum Formicula.

Formicæ Indicæ, cornua habet. Egerūt aurū ex cauernis terræ in regione Septentrionalium Indorum: qui Dardæ uocantur. colorem felium habent, magnitudinem Aegypti luporum. Aurum ab his hiberno tempore erutum, æstate Indi ferantur illis, propter calorem Solis in cuniculis latentibus.

Formicatio, uitium corporis, quā parua tubercula rotunda & pingua corpus infestant. Plini. Cinis muliebriū crinium, quum fuerint combusti, addito melle sanguinem sistit illico, & formicationem corporum. Dicta Formicatio, quod ueluti exesse carnem formicæ uideantur. Et Deformicatum, dicitur à formicis submersum, quibus confucri solitum erat.

Formicinus, a, um, penultima prod. quod est formicæ. Plautus: Homo formicinus.

Formidabile, quod est formidandum.

Formido, pen. prod. pauor, à ferendo, ut quidā sentiūt, quod uehementius in mouendo ut ab se abeat, foras fertur. Cicero: Formidinem metum permanentem diffiniunt.

Formido, das, magnum timorem habeo. Plautus in Cap. Nismisq; hercle illum male formidabam. Huius composita sunt Defor

Deformido, & Reformido, quæ significant ualde formido. Columella lib. 1. Si uexationem uitæ non reformidet.

Formidolosus, & adiuue & passiue sumitur, pro eo qui timet. Terentius: Egon? formidolosus? id est, ego ne qui timeam? Et pro eo qui alijs timorem infert. Sallust. Regibus boni quam mali suspectiores sunt, semperq; his aliena uirtus formidolosa est. id est, quæ formidatur.

Formo, mas, formam impono. Lactan. lib. 2. Nam Solis Lunaq; simulachra humani in modum format. Huius composita sunt Conformo, simul formo, configuro. Gelli. lib. 2. Hippocrates in eo libro de quo supra scripsi, quum & numero dierum quibus conceptum in utero coagulum conformatur. Cic. lib. 3. ad Heren. In primo loco rei totius imaginem conformabimus. id est, in formam componemus. Aliquando Conformari, est quasi adsimulari. Idem Lentulo: Verumtamen me ipse conformo ad eius uoluntatem. Hinc Conformatio, quæ profiguratione ponitur. Cic. lib. 1. Tuscu. Quasi uero intelligat, qualis sit in ipso corpore, quæ conformatio, quæ magnitudo, qui locus. Aliquando pro exornatione Rhetorica: quæ fit quum persona fingitur, aut quum res muta siue informis fit eloquens & formata. Græco uocabulo dicitur Prosopopeia. Deformo, destruo, & quasi de forma deicio. Cic. Qui sunt qui Italiam deformauerunt? Carthaginienses. Quandoq; maculo, & turpem facio. Lactan. lib. de Opif. Quam mirabili, quam diuina ratione molitus est, ut tamē hiatus ipse nasci, oris speciem non deformaret. Interdum Deformare, est perfecte formare, figurare, designare. Vitruui. Architectus graphidis peritus, ut deformare possit lineis imitationem quam uelit edificiorum. Var. lib. 3. de Re rusti. Inter quas locus deformatus ad tabulæ literariæ speciem. Informo, formam do, & instruo. Lactan. Christus instructus uenit in terrā ut eam doceret, hominēq; informaret. Reformo, in priorē formam pono. Lactan. lib. 1. Pedes quoq; claudorum ad officii gradiedireformauit. Transformo, in alteram formā formo. Idē lib. 7. Et transformabit Deus homines in similitudinē angelorum.

Formosus, pulcher, à foruo calido: quod sanguine calidiore forma acquiritur. Cōtra languescēte corpore forma perit. Hinc diminutiuum Formosulus.

Formula, parua forma. diminut. est: & capitur nonnunquam pro lege & institutione. Cic. lib. 3. Offic. Nondum Aquilius protulerat de dolo malo formulas. Et Formulæ dicuntur, quæ nos instrumenta uocamus.

Fornacalia, feriæ, farris terēdi gratia institutæ: q. ad fornacē quæ in pistrinis erat, sacrificiū fieri solebat. Oui. li. 2. Fast. Facta Dea est fornax, lati fornace coloni. Et paulo post: Curio legitimis tunc fornacalia uerbis
Maximus indicit, nec stata sacra facit.

Fornax, caminus, ubi coquuntur lapides, à foruo calido: uel à furuo atro. Fornacula, diminutiuum est à fornax.

Fornicarius, a, um, quod fornicatur: ut mulier fornicaria: quæ (ut Hieron. inquit) ea dicitur, quæ copulatur cum pluribus. Adultera, quæ unum uirum deserens, alteri iungitur.

Fornico, cas, penul. cor. fornices facio, uel speciem fornicum adsumo. Plin. lib. 11. Ruentes caras fulciūt pilarum instar interius à solo fornicatis, ut sit aditus ad sarcindum.

Fornicor, idem est quod meretricor. Est autē Meretricari, cum meretricibus coire. Est etiam passiuum à Fornico, significans incuruari. Plin. lib. 16. Populus contra omnia inferiora panditur: palma econtrario fornicatur. Dictum Fornicari, à fornicibus: in quibus meretrices esse consueuerunt.

Fornix, nōis. pen. cor. gen. masc. arcus in edificijs, & quodcunq; opus cōcameratu, à furuo atro. Loca autē in arcu edifi-

cata subobscura sunt. Cice. Videt ad ipsum fornice Fanianū. Quoniam uerò meretrices in huiusmodi locis, id est, sub fornicibus habitare consueuerunt. ponitur Fornix pro lupanari, seu meretricia cella. Sene. lib. 1. Cōtrouer. Redoles adhuc fuliginē fornicis. Et in Priā. Nigri fornicis oblitus fauilla. Hinc Fornicor, et Fornicarius, unde Fornicariæ mulieres. Iuuen. Lenonum pueri quocunq; in fornice nati.

Fornucalis, quasi foruucalis: forceps dicebatur. Cc.

Foro, ras, penetro, quasi foras do. Colu. lib. 6. Amygdala si parum ferax erit, forata arbore lapidē adijceto, & ita librū arboris inolescere finito. Hinc Perforo, penult. cor. quod est multum foro. Idem lib. 5. Sed aliud est ferramentum, quo priores uitæ perforabant. Liuius: Vna tamen perforata nauis. Infro, de quo alibi.

Forpices, penul. cor. quibus incidimus pilos, à ferro & pilo.

Forsfeat, fors fuerit. Sidon. Remigio.

Forte, & nomē est ablat. casus, à fors, qd capitur p fortuna. Horat. lib. 1. Ser. Qui fit Mæcenas ut nemo quā sibi fortē seu ratio dederit, seu fors obiecerit illa Contentus uiuat. Nec habet alios casus nisi ablatiuum singularem. Vergil. Forte sua Libycis tempestas adpulit oris.

Et aduerbium dubitandi. Vergilius in Bucol.

Fortē sub arguta confederat ilice Daphnis.

In qua significatione accipiuntur Fortassis, Fortasse, Forfan.

Forfitan, & Forfit: quæ aliquando accipiuntur pro temere.

Aliquando sunt aduerbia dubitandi. Horat. lib. 1. Sermo.

Disimile hoc illo est, quia non ut forsit honorem.

Iure mihi inuideat quis.

Fortesco, scis, fortis fio. Nanius: Crescit annis, & forte scunt uires.

Forticulus, diminutiuū à fortis. Cice. Quauis idem Epicurus forticulū se in torminibus & in stranguria sua præbeat.

Fortifico, cas, fortem facio. Plautus: Fortifica animum.

Fortis, à ferendo dicitur, quod æquo animo ferat aduersa, & quod infraclum habeat animum. Quandoq; qui ualidis uiribus præditus est. Quandoq; celer. Vergilius:

—Si femina forti Fidis equo. Quādoq; formosus. Plautus: Ecquid fortis uisa est. Quandoq; diues. Idem: Eam sororem spondidisse suam in tam fortem familiam.

Fortitudo, est considerata periculorum susceptio, & laborum perpersio: uel (ut alibi Cicero definit) est scientia rerū perferendarum. Vel, adfectio animi in patiendo ac perferendo summæ legi parens sine timore. Macrobius: Fortitudinis est, animum supra periculi metum agere, nihilq; nisi turpia timere, tolerare fortiter uel aduersa uel prospera. Fortitudo præstat magnanimitatem, fiduciam, securitatem, magnificentiā, constantiam, tolerantiam, firmitatem.

Fortuitus, ta, um. penul. indiffe. quod casu accidit, à fortē & cundo, ut quidam aiunt. Augustin. lib. 5. de Ciuit. Fortuita dicunt esse, quæ uel nullas causas habent, uel nō ex aliquo rationabili ordine ueniunt. Hinc fit aduerbiū Fortuito. Est & Fortuitus nomen quarti ordinis, ut apud eundē lib. 11. Et sic ut nō est cōsequens, ut fortuitu potius quam ratione diuina, Deus non alio, sed isto in quo est loco, mundū constituerit.

Fortuna, est euentus bonus. Vergilius:

Forte sua Libycis tempestas adpulit oris.

Terentius: O fortuna, o fors fortuna. Donatus: Aliud Fortuna est, aliud fors fortuna. Fortuna, dicta est incerta res. Fors fortuna, euentus fortunæ bonus. Nam fors fortuna est, cuius diem festum colunt, qui in arte aliqua uiuunt. Aliquando fors, pro forsitā.

Fortunate insulæ, à fructuū ubertate dictæ sunt, de quibus

Strabo lib. 1. sic inquit. Fortunata insula, cōtra Mauritania finem ad Occidentem sunt. Quam quidem ad partem & Hispania terminus concurrat. Ex ipso autē nomine manifestum est, quoniam & has ipsas felices existimabant, quia huiusmodi locis propinque forent. Fuerunt autem sex numero: quarum prima Ombria, secunda Iunonia, tertia eodem nomine, quarta Capraria, quinta Niuarina, à perpetua niue nebulosa, sexta Canaria, plena canibus ingentibus.

Fortunatim, aduerbium: significat prospere. Plautus: Si dederit Iupiter ut fortunatim omnia succedant.

Fortunatus, ta, tum, quod est prosperum. Quandoque propitium. Afranius: Deos ego omnes ut fortunati sint precor.

Fortuno, nas, prospero, in bonis augeo. Cicero Curioni: Tibi patrocinium Diis fortunent.

Forum, neut. gene. à ferendo dicitur: quod controuersie & res uenales illuc ferantur. Et quatuor modis dicitur. Primo, negotiationis locus, quod uenalia feruntur: ut Forum Iulium, forum Flauinium, forum Sempromium: ab eorum nominibus, qui ea fora custodienda curauerunt: quod etiā in uis, & locis priuatis, & in agris fieri solet, & ubi res multae uariaeque uenduntur. Vnde forum boarium, in quo boues uenduntur. Forum holitorium, in quo herbae: quod erat antiquum macellum, quapropter nunc quoque holerum locum, Lacedaemonij macellum uocant. Forum piscarium, in quo pisces. Cupedinis forum, in quo uenduntur cupedia: sic enim antiqui lautiores cibos nominabant. Aliero, in quo iudicia fieri, cum populo agi, & conciones haberi solent: quod ibi iudicia feruntur: unde caussae forenses. Tertio, quum is qui provinciae praest, forū agere dicitur, quā ciuitates uocat, & de controuersijs cognoscit, ac sententiā fert. Quarto autē id Forum ueteres adpellabant, quod nūc uestibulum sepulchri dici solet. Fora tria iudiciaria antiquitus Romae fuisse manifestū est. Forum Latium, siue Romanum, antiquissimum. Forum Caesaris dictatoris, in quo loricatam sibi fieri statuam passus est. Et forum Augusti, quod in aede Martis ulioris extruxit. Cc.

Forum uinarium, uas, de quo Varro. lib. 1. de Re rustica: Ita; lectus deferretur in forū uinarium: unde in doliū inane ueniat electa in secretam corbulam, inde in ollulas addatur, & in dolia plena uinaceorum. Colu. lib. 12. ait: Torcularia & fori diligenter emundata lotaque. Forulum diminutiuum, quod & Forticulum apud Varronem lib. de Re rusti. dicitur.

Forum Iulium, regio Italiae, quae quodā lapidia dicebatur. Verg. li. 3. Ge. Castella in tumulis & lapidis arua Timau. In ea sunt Aquileia, Vtinum, Ciuiale, & Cergestum.

Forum Liuii, ciuitas in Aemylia, nobilis Galli poetae ortu.

Forum Cornelij, urbs Aemyliae, quae nūc Imola uocatur.

Fossa, locus unde terrā fodissent: ab effosa terra dicta. Colu. lib. 3. Prius quā pomarium constituas, qui magnum habere uoles circum munito maccaria, aut fossa: ita ut non solum pecori, sed nec homini transitus sit, nisi per aditum dum adolecant semina. Vlpianus scribit: Fossam esse receptaculū aquae manu factum: ut ad castra, seu urbes, oppidaue, aut alia huiusmodi munienda. Potest etiam Fossa esse participium: ut fossa terra.

Fossarius, clericus mortuos sepeliens. Scribit Hieron. primū in clericis gradum, fossariorum esse, qui similitudine Tobiae sancti, sepelire mortuos admonentur: ut exhibentes uisibilium rerum curam, ad inuisibilem festinent: & resurrectionem carnis credentes in domino, totum quod faciunt, Deo se praestare, non mortuis, cognoscant.

Fossile, penul. cor. quod foditur, seu quod fodi potest. Plinius lib. 36. Theophrastus autor est, & ebur fossile candido &

nigro colore inueniri, & ossa è terra nasci. Et lib. 33. Tum salem fossilem adiiciunt. id est, qui foditur.

Fossio, ipsa fodiendi actio. Colu. lib. 5. Deinde malleolo inter ordines posito, crebris fossionibus pastinatum resolueret.

Fossitius, a, um, quod foditur. Plin. lib. 36. Arenae tria genera: Fossitia, cui quarta pars calcis addi debet: fluuiatili, aut marinae tertia.

Fossor, qui fodit. Vergilius lib. 2. Georg.

Et labe facta mouens robustus iugera fossor.

Fossula, penul. cor. diminutiuum. parua fossa. Cato: Deinde fossulas facito, quae radices adspersi dimittas.

Fossura, fossio. Colum. lib. 5. Hanc planam fossuram, maxime nos probamus. Numerus autem fossionis aut idem debet esse qui primi anni, aut una minus.

Fotus, ta, tum, participium, à foueo, ut apud Esaiam: Vulnus, & luor, & plaga tumens, non est circumligata, nec curata medicamine, neque fota oleo. id est aspersa.

Fotus, us, substantiuum. Ambrosius lib. 1. Offi. Radices arborum aut uruntur frigore, aut fotu Solis uirescunt.

Foucae, à fodiendo dicuntur, scrobes siue speluncae.

Fouco, ues, ui, tum. significat nutrio, sustineo, prouecho. Vergilius lib. 3. Georg. Progeniem nidosque fouent. Interdum aspergo, madesacio. Idem lib. 12.

Fouit ea uulnus lymphæ lōgæuius Iapix. Interdum cōstituo.

Idem lib. 4. Georg. Sub terra fouere larcem. Interdum tueri, ut apud eundem libro nono:

—Non obuia ferre

Arma uiros, sed castra fouere.

Interdum amplecti, seu in delicijs habere. Idem:

Infelix o semper oues pecus ipse Neeram

Dum fouet, ac ne me sibi praefrat illa ueretur. Huius cōposita sunt Confouco, simul nutrio. Circūfoueo. Ambro. Mater eum Maria sinu circūfouet. Refoueo, rursus foueo. Colu. in praefat. lib. 2. Sed si frequenti & tempestiua & modica steracoratione terra refouetur. Et habent fossilla. cor.

F A N T E R.

FRaceo, ces, à quo Fracesco, quod est quasi frangor, resoluor, & quasi uetustate putresco. Colu. lib. 1. Oleum quod minus prouenit, si congelatur fracescet. id est, putrescet. Varro: Hec de qua fit oleum, congeri solet accruatum dies singulos in tabulata, uti ibi mediocriter fracescat.

Fracidus, a, um. penul. cor. à frango dicitur, quod est plus quā maturum, & iam putrescens. Cato. Fractores uolunt, ut oliua in tabulato diu sit, ut fracidā sit, quod facilius efficiat. Quidam Fracidum à fraceo deducunt.

Fræno, nas, contineo, cohibeo. Vergilius lib. 3. Georg. — Et glacie cursus frænaret aquarum. Hinc composita Dea fræno, quod est, frænum depono, siue absque fræno rectore ueduco. Ouidius lib. 1. Metamorph.

Et defrænato uoluuntur in æquora cursu. Effræno, idem significat. Cicero lib. 4. Tuscul. Ut ægritudo quasi morsum aliquem doloris efficiat, metus recessum quendam animi atque fugam, letitia profusam hilaritatem, libido effrænata adpetentiam. Nam Effrænatus dicitur, qui cohiberi & pro arbitrio nostro agi non potest. Refræno, quasi retraho. Laetan. lib. 6. Virtus est iram cohibere, cupiditatem compescere, libidinem refrænare. Suffræno. Plinius lib. 36. Sed ad structuram infidelis, nisi multa suffrænatione deuictus.

Frænum, cum æ, diphthongo, à frangendo, instrumentum quo equus coercetur, dictum quod equorum ora frangat. Sunt etiam qui à ferendo deducant: quod equos uertat feratque quod uelit. Seneca: Hippolytus arctis, continet frænis equos. Fræna Peletronij

Peletonij inuenere, qui & strata equorum primi monstra-
uerunt. Et in singulari quidem neutri gen. est: in plurali uero
tam mascul. quàm neutri. Hinc componuntur Effrænus, na,
num, & Effrænis, & hoc Effræne, quod est sine fræno.

Vergilius lib. 3. Georgicorum:

Gens effræna uirum Riphæo tunditur euro.

Scruius. id est, scæua, rectorem recusans. Hieron. Nequaquam
effræni lingua reperiaris. Infrænus, siue Infrænis, eiusdem si-
gnificationis, ut illud: Hinc Nimidæ infræni cingunt.

Frænum mordere, significat contemnere. Translatio ab
equo: qui quum sefforem contemnit, frænum mordet. Cicero
Cornificio: Si frænum momorderis, peream.

Frætus, ta, tum. idem quod sustentatus, consususq;: & est in-
certe originis: licet à fruor quidam participium esse uelint.
Et scribitur cum diphthongo ut differat à fretum, quod ma-
re significat. Plautus in Amph. Magnanimi uiri, fræti uirtu-
te & uiribus.

Fraga, mora quæ in terra nascuntur. Vergilius:

Qui legitis flores, & humi nascentia fraga.

Fragco, ges, à quo Fragesco, gesco. quod est frangor. Pacu-
uius: Fragescit animus miscris.

Fragile, penul. cor. caducum, debile, & quod facile frangi po-
test. A quo Fragilitas, debilitas, inconstantia.

Fragiliter, inconstanter, debilitèr.

Fragitides, penul. cor. autore Celfo, dicuntur uenæ grâdes,
quæ tumidæ ab utroq; latere colli adparent.

Fragmen, & Fragmentū accipi solēt pro parte rei fractæ.

Fragor, sonitus q ex arbore, aut aliare fracta redditur. Verg.
lib. 1. Geor. — Et horridus altis Montibus audiri fragor.
Serui. Horridus fragor, sonitus, qualis fieri solet ex aridis
quum franguntur arbores. Liuius lib. 1. Iam fragor tectorū
quæ diruebantur, ultimis urbis partibus audiebatur.

Fragor, garis, non est in usu, quum tamen composita Refra-
gor, & Suffragor habeantur: quorum primū pro repugno,
secundum pro adiuuo, quasi subfragor accipitur.

Frangosus, sa, sum, à frango, asper atq; præruptus. Columel.
lib. 2. Incultum igitur locum consyderemus, siccus an humi-
dus, nemorosus arboribus, an lapidibus confrangosus.

Fragrare, odorem emittere, à frangendo: quia res fractæ ue-
hementius olent. Augustin. lib. 1. de Ciuit. Dei: Nam pari mo-
do exagitatum, & exhalat horribiliter cœnum, & suauiter
fragrat unguentum. Hinc Fragrantia. Hieron. in Genesi: Ut
sentit uestimentorum eius fragrantiam.

Framca, mca, penul. cor. ab aliquibus exponitur pro lancea,
siue hasta. Corne. Tacitus de Germanis: Ne ferrū quidem su-
pereff, sicut ex genere telorū colligitur, rari gladijs aut ma-
ioribus lanceis utuntur: hastas uel ipsorū uocabulo framcas
gerunt, angusto & breui ferro, sed ita acri, & ad usum ha-
bili, ut eodē (pro ut ratio poscit) uel cominus uel eminus pu-
gnent: & eques quidem scuto framcæq; contentus est. Augu-
stinus uerò in octauū Psalmū pro gladio accipit, sic scribes:
Gladium Dei bis acutum, hoc est, framcam. Iuuenalis:

Et Martis framcam, & Thyrrhei spicula uatis.

Frango, gis, fregi, fractum, rumpo. Plautus in Asin. Quis no-
stras sic frangit fores? Dicimus etiā: Fregit nauim, fregit bra-
chium: quasi ipse fregcrit, & non potius passus sit. Teren. in
Andr. Is fregit nauem apud Andrum. Cice. Gregalesq; cum
in campum quum non uenisset requirerent, excusauit Vesp-
Terentius, quod cum brachium fregisse diccret. hoc est,
quod ei brachium esset fractum. Frangi uero in fœminā, est
rem habere cū fœminā. Cyprianus ad Euagriū: Docet quæ-
admodum masculus frangatur in fœminā, & sexus arte mu-

tetur. Huius composita sunt Confringo, simul seu in totum
frango. Lactan. lib. 3. Ut uideatur iam pridem suis armis esse
confracta. Defringo, de quo alibi. Diffringo, diuersis modis,
siue in uaria frustra rumpo. Plaut. in Asin. Crura hercle diffrin-
gentur. Effringo, ualde frango. Idem in Capt. Neq; ieiunio=
siorem, neq; magis effractum sane uidi. Teren. in Adelph. Fo-
res effregit. Et Effringere dicitur (ut autor est Varro) quū
gleba grandes prima aratione solent excitari. Infringo, ualde
de frango, uide alibi. Offringo. Perfringo, ualde siue in totū
frango. Cice. lib. 3. Offic. Ego etiam cū Catone meo dissen-
simus perfracte uidebatur ararium uestigiaq; defendere.
Præfringo, uide alibi. Refringo. Suffringo, aliquantulū, seu
per medium frango. Lactan. lib. 4. Carnifices non putau-
runt ossa eius suffringere, sicut mos eorum ferebat. Plautus
in Truculento: Ut ego hisce suffringam talos.

Franosus, qui fraudem commisit.

Frater, dicitur quod sit frerē alter: uel à Græco. Græci enim
φρατῆρ coniunctos adpellāt: & φρατῆρ uocant cōtuberniū,
Et quatuor modis in sacris dicitur: natura scilicet, gente, co-
gnatione, & adscitu. Natura, sicut duodecim patriarchæ fi-
lij Iacob. Gente, quia omnes Iudæi inter se fratres uocantur,
sicut habetur in Deuteron. Non poteris constituere super te
alienigenam, quia nō est frater tuus. Cognatione fratres uo-
cantur, qui sunt de una fāmilia, id est patria: quas Latini pa-
ternitates interpretantur, quum ex una radice multa generis
turba diffunditur, ut in Genesi: Dixit Abraam ad Loth: Nō
sit rixa inter me & te, & inter pastores meos & pastores
tuos, quia fratres sumus. Adscitu, qui in duo diuiditur: in spe-
ciale & cōmune. In speciale, quia omnes Christiani fratres
dicū. ur: ut, Ecce quā bonū, & q̄ iucundū, habitare fratres
in unum. In cōmune, quia omnes homines ex uno patre na-
ti, pari germanitate coniungimur, sicut Apostolus ad Corin-
thios: Si quis frater nominatur, fornicator, aut auarus.

Fraterculus, diminutiuum. id est, paruus frater. Iuuenalis:

Vnde fit ut malim fraterculus esse gigantum.

Fraternè, aduerbium: quod est ad similitudinem fratris. Au-
gusti. Quum cum à teneris annis ardentissimo illo puerili
amore mihi coniunctum, plus quàm fraternè amarem.

Fraternus substantiuum, adpellatur fratris filius, in-
quit Hieron. quo uocabulo usus est in libro Canticorum.

Fraternus, na, num, possessiuum: ut fraternus amor.

Frater patruelis, filius patrui. Fratres patruales, sororesq;
patruales dicuntur, qui quæ uel duobus ex Fratribus progne-
rantur, ut apud Iuriconsul. traditum est. Sueton. in Cæsare:
Qui fratri patrueli suo Marco in Consulatu successerat.

Fratilli, uilli sordidi in tapetis, quod per terram frantur.

Fratrare, de puerorum manibus dicitur: quod uelut fratres
parces oriantur: quod etiam in frumento spica facere uidetur.

Fratria, uxor fratris. Nam fratriæ dicuntur, quasi fratrum
inter se uxores.

Fratrueles, siue Fraternali, adpellantur duorum fratrum filij:
qui & fratres patruales dicuntur.

Fraudo, das. id est, decipio. Et dicimus, Fraudo te: &, Fraus-
do te hac re. Vergilius:

Quem regno Hesperia fraudo, & fatalibus aruis.

Valer. Max. Sed pij simul ac religiosi animi, laude fraudan-
dus non est. Fraudare genium, est non satisfacere necessitati
naturæ & uoluptati. Cuius contrarium est, curare genium,
id est, laute uiuere. Fraudare desyderium, est nō facere quod
cupit, & non esse uoti compotem. Vnde legimus: Non sunt
fraudati à desyderio suo. Hinc componitur Defraudo.

Fraudulenter, id est, cum fraude.

Fraudu

Fraudulentus, fraudis plenus.

Fraudulosus, qui fraudem facit: quod magis à diminutiuo *Fraudula*, quam à fraude uidetur descendere.

Fraus, à ferendo: deceptio quæ alicui infertur: sicut impostura ab imponendo. Accipitur quædoq; pro periculo. Verg. lib. 5.

Quis Deus in fraudem, quæ dura potentia nostra Egit? Et in Iure lectum est. Erat illa res fraudi. id est, periculo.

Quandoq; pro pœna. Cicero lib. de Oratore: Idcirco narra-
bo & fraude capitali esse. Vergilius lib. 11.

Iam nosces ueniosa ferat cui gloria fraudem.

Differunt tamen secundum Vlpia. pœna & fraus: quod *Fraus* sine pugna esse potest: pœna sine fraude esse non potest. Pœna, est noxæ uindicta: *Fraus*, & ipsa noxa dicitur, & quasi pœ-
næ quædā preparatio, ἢ ἐν τῇ ψυχῇ τὸ λήγω, ἢ τῇ φωνῇ τὸ λόγος ἐκ
μικρῶ ἐν τῷ λόγῳ, δέλεος ὃ ἐν πράγματι id est, Aut quoniam φράσω
dico: & φράσι, locutio ex re parua: dolus autem in re.

Frausus erit, qui fraudem commiserit. Plautus in *Asin*. Non
placet: metuo in commune, ne quam fraudem *fraus*us sit.

Fraxinus, penul. correptionis. genus arboris, quod in fragosis lo-
cis nascatur.

Fraxo, xas. uigilias circueo: quod eo labore homo fragatur.

Fregella, olim ciuitas: nunc uicus non longè à Velutis.

Fremitus, tus. pen. cor. proprie sonus fluctuū, & in populo
murmur indignate, & præ iracundia inhumanā uocē imitāte.

Vergil. Fluctibus & fremitu exurgens Benace marino.

Festus uult, *Fremitum* dictum, quasi ferimentum.

Fremo, mis, mui, mūtum, tumultū facio, ut sit ab undis maris.

Verg. Talibus Ilioneus cuncti simul ore fremebant.

Seruius: Fremebant. hoc est, consentiebant. Et bene ore: quia
etiā armis possumus fremere. Vnde Laet. li. 7. Fremēt ubiq;
bella, omnes gentes in armis erūt. Huius compositū est *Infre-*
mo, pen. p. ualde fremo. Idē lib. 2. Si belli terror infremuit.

Frendeo, des, dui, fresum. significat frango: unde *Faba fresa*,
dicitur mola leuiter fracta. Colu. Cicera bubus erui loco fre-
sa datur in Hispania Bethica. Et *Frendere*, est cum gemitu
sue iracundia uocem emittere, ut apud Esa. Rugiet ut catuli
leonum, frendet, & tenebit prædam. Hinc componitur *In-*
frendeo, id est, ualde frendeo. Verg. lib. 3.

Dētibz infredens gemitu graditurq; p æquor Iam mediū.

Frequens, uide in dictione Celebris.

Frequentarius, ria, rium, ueteres dixerunt, pro frequēte.

Frequento, tas. sæpe, uel cum multis uado. Sallust. Iuuentu-
tem quæ domum Catilinæ frequētabat. Inde *Frequētatio*, &
Frequentia pro conuentione & concursu, seu multitudine.
Idem: Reliquos cum custodibus in ædem Concordiæ uenire
iubet: eo senatum conuocat, magna frequentia eius ordinis
erat. Aliquando *Frequentare*, est frequenter facere. Augusti.
lib. 2. de Ciuit. Dei: Extruantur amplissimæ atq; ornatissimæ
domus, ubi opipara conuiuia frequententur.

Fretum, ab undarum fremitu dictū, ut Varro inquit, à simi-
litudine feructis aquæ: quod in fretū sæpe cōcurrat æstus atq;
feruescat. Et significat mare, naturaliter mobile. Angustias
enim quibus Atlanticū mare irrūpit terras, Græci τῶν στενῶν,
latini *Fretū* adpellant. Abusue pro ipso mari. Hinc *Trāsfre-*
to, tas. penul. cor, quod est, trans fretum nauigo.

Friabile, quod facile friatur, & quasi manibus minutim teria-
tur. Plinius lib. 28. Optimaq; est, quæ candidissima, & friabi-
lis, minimeq; ponderosa, quum teratur inter digitos.

Fribolus, penul. cor. quasi ferè obolo dignus.

Frico, as, fricui, frictum: unde *Fricus*, secundum Priscianum:
Iuuenalis. - Si prurit frictus ocelli Angulus.

Gregorius tamen dixit, *Confricatus*. Macer:

Vrticæ folijs reuocatur uulua fricata.

Est autem *Ericare*, sicut sonat. Vergilius lib. 3. Georg.

-Fricat arbore costas. Huius composita sunt *Adfrico*, iux-
ta *frico*. Colu. lib. 8. Pecudes aut morsu scalpūt, aut cornu,
aut ungula tundunt, aut arbori adfricat, parietibus uel deter-
gent. Plinius: *Marathro* herbæ sese adfricat. *Confrico*, simul
frico. Plautus in *Asin*. Atqui Pōl hodie non feres, ni genua
confricentur. Colu. lib. 2. Boues quū ab opere dimiserit, sub
strictos confricet, manibusq; comprimat, dorsum & pellem
refellat. *Defrico*, deorsum *frico*. Cicero lib. 4. ad Heren. Nā
ut forte hic in balneas uenit, cœpit postquā defusus est, de-
fricari. Colum. lib. 2. Solida in Sole siccetur, & radice silphij
trita cum aceto adspargatur, defriceturq;. *Infrico*, intus *fri-*
co. Idem lib. 7. Maxime proderit fuligo ex abhēno, ulceri in-
fricata. Item *Perfrico*. Idem ibidem: Deinde nares *perfricato*,
ut homines discant odorari. Plinius in Prologo: *Perfricui* fa-
ciem, nec tamen profici. Mos est eorum qui cum pudore ali-
quid agunt, ut faciem *perfricent*, natura ipsa ad id impellen-
te: quasi ad abigendum sanguinem, qui ex præcordijs ad fa-
ciem superficiem confluit. Propter quod querit Aristote. quur
pudore facies hominis erubescat, metu palleat: quū pudor
nihil aliud sit quā timor futuræ reprehensionis. Hinc ergo
ortum est prouerbium, ut quoties dicere uolumus, nos pu-
dorem deponere, dicamus: *Perfricui* faciem. hoc est, pudorem
expulsi. *Refrico*, rursus *frico*. Cicero, Sexto Publij filio: Sin
autē omnia quæ sentio perscripserim, ne refricem meis literis
desyderium ac dolorem tuū. Et omnia habent penul. cor.

Frigefacio, à quo *Frigefio, notæ significationis.*

Frigeo, ges, gui, & frigi. secundum Diomedem, frigidus sum.

Priscianus: Syllaba naturaliter longa ante geo, mutat geo in
xi: ut lugeo luxi, frigeo frigi. Vergilius lib. 11.

-Corpusq; lauant frigentis, & ungunt.

Fit autem *Frigeo* (ut quibusdam placet) à frango: quod tam
calor quā horror nimius corpora frangat. Alij à Græco
deducunt, ἀπὸ τοῦ φρίγω, quod est horreo. Vnde φρίξι hor-
ror, siue frigus dicitur. Interdum *Friger*e, est segnem esse.
Plautus: *Frigent* omnes, nemo se mouet. Huius compositū est
Refrigeo.

Frigero, ras. penul. correptionis. *frige*facio, à quo *Refrigero*, quod
est, rem aliquam calidam, frigidam facio. *Perfrigero*, ualde
frigero. Plinius: Omnium earum uis eadem *perfrigerare*, est
adstringere.

Frigescō, ges, frigidus fio. Laetian. lib. 7. Quos autē mor-
bus interimit, spiritū diutius exhalant, ut paulatim *frigesce-*
tibus mēbris, anima effletur. Quæ cum materia sanguinis cō-
tineatur, sicut lumen oleo, ea materia febrium calore cōsum-
pta, necesse est membrorum summa quæq; *frigescere*: quoniam
uenæ exiliores in extrema corporis porriguntur, & extremi
& tenuiores riuuli, deficiente uena fontis, arescunt. Hinc *Refri-*
gesco cōpositū. Colu. lib. 7. Si bos, aut ex læguore aliquo ad
maciem perductus est, aut sudans in opere faciundo *refrixit*.

Frigidulus, diminutiuum est, qui parum frigidus.

Frigidus, da, dum. quod habet frigus. Ouidius:

Frigidus glacie pectus amantis erat.

Quandoq; *Frigidus* dicitur segnis. Vergilius:

Largus opum, & lingua melior, sed frigida bello Dextra.

Quandoq; perniciosus & nocens, eo quod frigida naturæ
mortalium perniciofa sunt. Idem:

Frigidus, o pueri, fugite hinc, latet anguis in herba.

Frigilla, aus sic dicta, quod frigore cantet & uigeat.

Frigo, gis, xi, xum, & frigi, flum. significat torreo, quod
uulgò dicitur *frizere*, ἀπὸ τῆς φρίξης, ὅθεν λέγεται *φρίξω*. Festus

Frigere

Frigere, & **Fricium**, à Græco. Inde **Fricloriū**, & **Frixoriū**, in quo quid frigitur. Hiero. in Esaia: Confixa sunt ossa mea tanquam in frixorio. Corn. Celsus: Tum res cadē magis alit iurulenta quam assa, magis assa quam fixa. Hiero. ad Furiā: Pueri erant, necdum ad sartagine[m] uenerant, in qua rex Babylonius senes iudices fixit. Quandoq; significat frendere. Plaut. in Bacch. Tam frictum illum reddam quam fractum. Hinc sunt composita **Defrigo**, & **Perfrigo**. Iuuenalis: Et si perfixit cantat bene.

Frigorificus, a, um. quod frigus inducit: sicut à calore calorificus.

Frigus, gōris. penul. cor. & **Frigor**, gōris. penult. produ. pro horrore, qui est contrarius calori. Vergil. lib. 1. Georg.

–Frigusq; caloremq; Inter. Macer:

Pellet frigore[m], reuocabit & ipsa colorem. Aliquando sumitur pro metu, ab eo qd' præcedit, ad id quod scquitur. Verg. Extemplo Aeneas soluantur frigore membra.

Seruius: Frigore id est, timore. Reciproca translatio: & timor pro frigore, & Frigus pro timore ponitur, ut in Terentio: Vxorem tuam pauire aiunt, non timere: sed laborare frigoribus. Vtrunq; enim in unum exitum cadunt: sicut & de calore & de frigore, urere dicimus: ut est.

–Aut Boreæ penetrabile frigus adurat.

Rursus Frigus, dicitur ipsa aeris natura. Verg. lib. 2. Geor.

–At sceleratum exquirere frigus Difficile est.

Frigutio, is, tiui. Frigutire, sursum saltare: ut est ex frigore tremere, uel à calore frigere, & quod nos uulgò dicimus, sgrifolos habere. Plautus in Cass. Nam quid frigutis? quid istuc tam cupide cupis?

Frio, as. significat tero. Plin. In ipsa quidem Aethiopia friatur: huic tanta siccitas, ut farinæ spissantur in panem. Huius composita sunt **Affrio**. Infrio, quod est terendo aliquid digitis leuiter inspergo. Suffrio, paululum contero.

Frisi, populi sunt, protinus ultra Rhenum, Oceano adpositi: ut Ptolemæus ait.

Frit, dicitur illud in summa spica iam matura, quod est minus quam granum.

Fritilla, cibus ex pulce factus, qui frigitur.

Fritillus, dicitur, apud nos tabula lusoria: qui apud Græcos pyrgus, in quo tessera coniectæ, agitatæq; mittuntur, inquit Porphyrius: Ex quo demonstratur, tesseras conijci in fritillo, tanq[ua]m uasculo, quo agitatæ, deinde mittuntur in alucolū. Iuuenalis: Paruoq; eadem mouet arma fritillo.

Dicitur Fritillus (ut quidā putant) à crepitu ipso tesserarum: uel quod super eo tessera feratur. Hic etiā alueolus dicitur.

Martialis: Dum blanda uagus alca december

Incertis sonat hinc & hinc fritillis.

Varro: Quales sunt tesserae quibus in alueolo luditur. Horat.

Mitteret in pyrgum talos.

Friuolus, a, um. penul. cor. à frio, as. dicitur, quod est inane, leue, nulliusq; momenti: sicut Friuola dicuntur uerba, quæ minus fide sunt subnixæ: unde Friuola pro nugatorijs quadoq; poni consueuerunt. Et uasa friuola, quæ uix attrectando aliquid, confringuntur, & in puluerem rediguntur.

Frixorium, à sono fricationis, dicitur sartago, in qua quid frigitur: quæ & Friclorium adpellatur.

Fronarius, a, um. quod ad frondes pertinet, siue quod ex frondibus est. Plinius lib. 18. Vnus frondator, quatuor frondarias piscinas complere in die[m] iustum habet.

Fronatio, Colu. lib. 6. Atq; in frōdatione cauendū, ne aut prolixiores pollices fiat, q ex amputatis uirgis relinquuntur.

Fronator, qui arbores amputat, & qui è frondibus mani-

pulos facit hyemis tempore, animalibus ad pastum efferendos: & qui manibus folia uitium uellit, quò ardor Solis unā maturiorem reddat.

Frondeo, des, dui, frondes habeo. Vergilius:

Nunc frondent syluæ. Hinc Frondescere. Colu. lib. 5. Nil hilominus enim paucis frondescet pampinis.

Frondeus, a, um. qd' totū ex frōdibus est: ut torus frōdeus.

Frondo, das, frondes emitto: à quo Frondator, Frondatio: & Defrondo, quod est, frondes deiecio.

Frondosus, sa, sum. quod frondibus abundat: ut lucus frondosus.

Frons, tis. ab oculorū foratu: uel à ferendo, quod indicia animi præ se ferat. À dextra & sinistra temporibus, à superiori capillorū radice, ab inferiori uero pte supercilij terminata: corrugatur in tristitiā, & in letitiā dilatatur. Est enim tristitiæ, hilaritatis, clemētiæ, seueritatis indicium: et pudorē signif.

Perfius: –Exclamet Melicerta perisse Frontē de rebus.

Et ob hanc caussam, frontem Genio prisci consecrarunt. Dicitur Frons etiam de rebus inanimatis. Vergilius:

Fronte sub aduersa scopulis pendentibus antrum.

Et licet à Grammaticis gen. scem. proferatur, à Cecilio tamē masculino genere ponitur. Hi sunt, inquit, inimici pessimi, frōte hilario, tristis corde. Hinc componitur Bisfrons.

Frons, dis. gen. scem. à fero, quod frondes arborū huc atq; illuc à uento ferantur. Proprie autē Frondes arborū ducuntur: folia uero, tam arborum quam herbarum, & florum. Hinc Frondifer. Lucret. Frondiferasq; domos auium.

Frontale, quod ad frontē ponitur. Plin. lib. 37. Quandamq; tantæ magnitudinis fecere, ut in equis regum in Oriente frontalia, atq; pro phaleris pensilia facerent.

Frontati, (ut est apud Victruuium) id genus laterum dicitur, quos Græci diatonos adpellant: quia per latitudinem totam porrecti, utranq; parietis frontem conficiant.

Frontosus, qui magnam habet frontem & pro impudente capitur.

Fructifer, fera, ferum. quod fert fructum. hoc est, pingue & fertile. Et Fructifera arbores, quæ ferunt fructum.

Fructificus, ea, cum. idem quod fructuosus: qui fert fructū, hoc est, utilitatem præstat.

Fructuarius, dicitur cuius est fructus. Fructuarius, ria, um, quod fert fructum, seu quod ad fructum pertinet. Colu. lib. 1. Pars autem fructuaria diuiditur in cellam oleariam, torculariam, & cellam uinariam. Aliquando significat quod fert fructum. Idem lib. 3. Quum uitem inserere uoles optimi generis, sarmenta fructuaria, quum gemmas agere incipient, ueneto Austro, à matre præcidito. Pallad. Decisis male natis omnibus & ueteribus, nouellos & fructuarios serues.

Fructus, ctus, & fructi, & fructus. Terent. in Adel. Nunc exacta ætate hoc fructi pro labore illis fero. Varro: Quæro utrum fructus an delectationis causa uēdatis. Antiqui etiā hæc Fructa dicebāt: cuius loco dicitur hæc fruges: & à fructu dicitur, ut inquit Varro, quia his fruimur. Quidam etiā à ferendo Fructus deriuant: & dicuntur illæ res quas fundus fert, & quæ in fundo feruntur.

Fruges, gis. uel hæc Frux, gis. secundum Priscianum. Et (ut notat Varro de Anal.) Frux, est legumen triticū: à quo Frugi indeclinabile deriuatur. Ausonius:

Antè equidem campis quàm spicea suppeteret frux.

Festus. Pantices, frux uentris. id est, pinguitudo. Et à fructu, seu fruendo dicitur: nam id est quod segetes ferunt. Et generaliter Fruges, dicuntur, quicquid ex fructu terræ in alimoniam uertimus: unde Frugifera arbores dictæ sunt, quæcūq; fructum

fructum ferūt: quod redditum dicimus, sicut docet Vlp. Nō solum quod ex frumentis & leguminibus, uerum etiam quod ex uino, uel ex syluis cædis, cretæ fodinis, lapicidinis capiuntur. Festus, Seruius, & Donatus, Frugis uocabulum, à frumīne emīnere sub mento gutturis, seu gurgulionis parte, quāci bus in aluum demittitur, à ferendo cibum adpellatū dicunt. & alio nomine dicitur rumen. Errant igitur, qui discernunt frumēta à frugibus. Nam Cicero ait: Olei & frugum munus- tarum, quum de leguminibus diceret: ut ostēderet etiā fru- menta Fruges uocari. Liuius: Eam gentē traditur fama, dul- cedine frugum, maxime uini, noua tum uoluptate captam.

Frugi, nomen, à fruge denominatū, omnis gen. & indeclinab. est: sicut nihil à nihilo. & (secundum Priscianum lib. 6.) cum omnibus casibus iūgitur. Hinc Mart. Ientacula frugi dixit: Et tam frugi Iuno uellet habere Iouem.

Quintilianus taxat eos à quibus dicitur frugalitas, & non fru- gi: tanquā Frugalitas sit dictio parū proba. quum tamen (quod mirum uideri potest) Frugalior, & frugalissimus usurpetur. Dicitur autem, Frugi homines. Terent. in Eun. Frugi es. Vbi Donatus. Frugi, utilis, & necessarius, à frugibus: quæ quod his fruamur, dictæ sunt. Inde Fructus, & Frumenta. Græci frugi homines x̄p̄iōus dicunt. id est, utiles. Vnde antiqui ser- uum laudare uolētes, frugi dicebant, tanquam sobrium, utilē, & necessarium. Plau. in Amph. Ita seruum par uidetur frugi se se instituire. Cice. lib. 3. Tuscul. quæst. Sed quia nec qui pro- pter metū præsidii relinquit (quod est ignauia) nec qui pro- pter auaritiā clam depositum nō reddit (quod est iniustitia) nec qui propter temeritatē male rem gessit (quod est stultitia) frugi adpellari solet: eas tres uirtutes, fortitudinē, iusti- tiam, & prudentiā frugalitas cōplexa est. Ergo Frugi homi- nem, bonū & uirtute præditū intelligimus. Cuius cōtrarium est Nequā, cuius significatio una est, quod sit libidinis intem- peras: altera, quod ad nihil bonus sit, sed planē malus. Vnde Piso frugi adpellatus est. Colu. lib. 1. Eiusdē agilitatis homo frugi melius quā nequā faciet. Accipitur etiā Frugi, pro eo qui in uicū, uestitu, similibusq; tēperans est: sicut cōtrario luxuriosus apud Senecā, Quintilianūq; de duobus filiis, fru- gi, luxuriosūq; Horatius: Parcius hic uiuit, frugi dicatur. Vnde Frugalitas (autore Cice.) ea uirtus dici potest, quam Græci sophrosynen, Latini tum temperantiā, tum modera- tionem adpellare consueuerunt. Sene. Luxurioso frugalitas pœna est. August. lib. 1. de Beata uita: Merito uirtutū omniū matrem multi frugalitatem esse dixerūt. Quibus cōsentiens Tullius, etiam in populari oratione ait: Vt uolet quisq; acci- piat, ego tamen frugalitatem, id est, modestiam & temperan- tiam, uirtutem maximā esse iudico. Vt enim nequitia est ma- ter uitiorum omnium: ita frugalitas mater cunctarum uirtu- tum. Et sicut illa à nihilo, id est sterilitate, sic hæc à fruge, id est, fructu, propter quandam animorum fecunditatem, est no- minata. Sic Frugalior, pro temperatior. Terent. in Heau. De- do me patri nunc iam, ut frugalior sim quā uult. Et Fruga- lissimus, quasi expertus & prudens. Colu. lib. 1. Magistros pecoribus oportet præponere sedulos ac frugalissimos. Vnde & Frugalitas, pro sufficientia. Idem: Minus in hoc officio quā in cæteris agricolatio frugalitatem requirit.

Fruiscor, à fruor deducitur: sicut à fatcor fatiscor. Metellus ad Domitios: Illi uero omni iure & honestate interdici: ego neq; aqua neq; igni careo, sed summa gloria fruiscor. Cæ- lius lib. 2. cum accusatiuo iunxit. Domos suas, inquit, quan- doq; iubet ire, & sua omnia fruisce.

Frumen, summa pars gulæ interior, per quā cibum lingua demittit in uentrē. hinc Fruges dici à quibusdā putantur.

Frumentaceus, a, um. quod ex frumento est. Hiero. Maior turba hordeaceis panibus, minor frumentaceis pascebat.

Frumentarius, a, um. quod ad frumentum pertinet: ut, fru- mentarius ager, frumentarius negociator, frumentaria lex, quæ tractat de frumentis.

Frumentatio, frumenti collectio.

Frumentator, qui frumentatum profectus est.

Frumentor, tris, frumentum colligo.

Frumentum, dictū est ueluti frimentū: uel à fruendo. id est, uescendo: uel quasi frugamētum à frugibus. Frumēti genera (ut scribit Plin.) hæc uulgatissima sunt. Far, quod adorem dixerunt. Siligo, Triticum, Hordeum. Frumenta dici putant, quæcūq; emittunt aristas, inquit Seruius.

Fruiscor, pro fruor Cato posuit. & Frunitum, dixit prudētem. hoc est, eum quo perfrui liceret: sicut cōtrario Infru- nitum, insipientem, ac stolidum, qui nulli usui esset. Quāuis alij Frunitum, Per o, à Græco, ὀφρῖνον enim Græci pruden- tem dicunt: ἀφρονα uero dementem. Vnde & illud in sacris literis. Et animo irreuerenti & infrunito ne tradas me.

Fruor, frueris, fructum in supino, secundū Priscianum: sicut fruor, fruor. Cice. in Horten. Et amicitia summa perfru- cturus est. Vlpianus tamen ad Sabinum, frutum, fruturus, nō fructurus (quomodo ortum oritutus, erutum, eruiturus, mor- tuum moriturus) dicit, quod i, quum in præterito non ha- beant, id in futuro habent. Cicero lib. 3. Tuscul. Zeno Stoico rum acutissimus, contendere, & magna uoce dicere solebat, cum esse beatum, qui præsentibus uoluptatibus fruere- tur, consideretq; sese fruturum. Vtra autem sit uerior sentētia, quod Fruor fructum, an quod frutum faciat, non satis digno sci potest: quod raro huiusmodi exempla reperiuntur, & nō nunquam uitata: puto tamen, quod fructus & fruturus, à quō frutuo, nō fretus faciat, quum non sit eiusdē significationis. Neq; adlipulor illis, qui dicunt: Frui de diuinis, Vti de hu- manis dicit: quum & in bonam & in malam partem accipia- tur. Hiero. ad Iulian. Difficile, imò impossibile est, ut & præ- sentibus & futuris quis fruatur bonis: & uentrem hic, & ibi mentem impleat.

Iuuenalis:

Exul ab octaua Marius bibit, & fruitur Dijs Iratis.

Est itaq; Frui, quasi delectationē & fructum capere. Terēt. in Adel. Est hic paululum quod locitas foris, huic demus qui fruatur. Compositū huius uerbi sunt Defruor, & Perfruor, quæ significant in totū fruor, seu omnem fructū percipio.

Frustratim, aduerbium: significat per frustra.

Frustrillatim, significat per frustrilla. Plautus in Curcul. Iam ego te faciam, ut hic fornicæ te frustrillatim differant.

Frustra, aduerbium: significat in casum.

Frustror, ras, decipio. Cæsar. Nō frustrabo uos milites. Inue- nitur & Frustror uerbū cōmune, secundū Priscianū. Plaut. in Amph. Nescio quis præstigiator hæc frustratur mulierem. Passiue. Fenestella: Frustratus igitur, à spe deuictus, in castra se recepit. Et Frustrari, est frustra agere. Colu. in Præf. Sæpe magnā dominis adferunt iacturā, quū imprudenter facta opera frustratur expēsas. id est, proijciūt, siue frustra agūt. Idem ibi. Syderū ortus et occasus memoria repetat, ne imbrībus uētisq; imminētibus, opera inchoet, laboremq; frustretur.

Frustrum, rei cuiusq; particula. sic dictū, quod facile feratur. Vergilius: Pars in frustra secant.

Cat. Frustrum panis cōduci pōt: uel uti taceat, uel uti loquatur.

Frustrulum, diminutiuum à frustrum, à quo Frustrillum.

Fruusus, genus ruborū tenue, spinis minoribus, & nō aduicis.

Frutetofus, locus fruticibus abundans. Plinius lib. 19. Siccis hæc fabulosis locis, frutetosisq; nascuntur.

Frutetum

Frutetum, seu **Fruticetum**: ubi multi frutices sunt.

Frutex, dicitur, qui ad iustam magnitudinē arboris nō adsurgit, & statura similis est multis herbis: sed non demoritur, neq; arefcit ut herba. Dicitur **Frutex**, quod magis herba se attollat. Nā **Fruticare**, est attollere. **Iuuenalis**: Et fruticante pilo. Tertiū genus est, quod nec arborē nec fruticē proprie dixeris: ut est uitis. Aliquando **Frutex**, ponitur pro stirpe.

Sueto. de **Vespasiano**: Singulos repēte ramos à frutice dedit.

Fruticescere, est fruticem fieri. **Plinius**: **Punicæ oleæ**, quia celeriter fruticescunt.

Frutico, cas. penul. cor. pullulo, & quasi frutices emitto. **Plinius lib. 17**. Quod supra terram est, è matre radi iubetur, ne fruticet. Est & **Fruticor** deponens. **Cicero ad Atticū**: Excisa est enim arbor, non euulsaitaq; quā fruticetur uides.

Frutinal, dictum est templum **Veneris frutæ**.

F A N T E V.

Fucilis, penul. correp. falsus: ut, **Res fucilis**. hoc est, falsa, & quasi fucata. Pro eodem ferè **Futillis** dicitur.

Fucinus, penul. correp. lacus in quarta regione **Italiæ**, propè **Albenses Marsorum** populos. Quo etiam nomine dictus est lacus **Volsorum**. **Martialis**:

Fucinus & pigri taceantur stagna **Neronis**. **Verg. lib. 7**.

Te nemus **Angitiæ**, uitrea te **Fucinus** unda,

Te liquidi fleuere lacus.

Fuco, cas. coloro: unde **Fucatae** mulieres dicuntur, quæ uel me dicamentis quibusdam colorantur: uel uitia corporis inductis coloribus tegunt. **Vergilius lib. 2. Georg.**

Alba neq; **Affryio** fucatur lana ueneno.

Transfertur etiam ad alia. **Lactantius lib. 2**. Sic ueritas fucata mendacio est.

Fucus, genus apis, sine aculeo: sed maior ape, quæ nō mellificat, neq; operam aliquā præbet in faciundo opere: nisi quod ad fouendos foetus cōcalefaciendo adiuuat, & consumit alimētā, quæ apes cōgesserunt. **Verg.** - **Ignauum fucus pecus**.

Hæc alio nomine dicitur fur, ut inquit **Varro. Colum. lib. 10**.

Fucus genus amplioris incrementi, simillimū apis, & immu-

ne, sine doctrina fauīs adsidens. De hoc **Plin. lib. 11**. **Fuci** sunt

sine aculeo, imperfectæ apes, nouissimæq; à fœtis & iam eme-

ritis inchoatæ scrotinus foetus, & quasi seruitia uerarū apū:

quamobrem imperant his, primosq; in opera expellunt, tar-

dantes sine clemētia puniunt. Dicitur **Fucus** (ut inquit **Plin.**)

quia furtim mella deuorat. Hoc etiā nomine dicta est herba,

(secundū **Seruium**) qua tinguntur uestes. Et **Fucus**, color ipse

cæruleus, qui uirore cōmendatur, & purpurissā, seu cerusā

tus dicitur, siue medicamentū. **Plaut. Vicia corporis fuco oc-**

culunt. **Seneca**: Vnguētū quale **Myrrhobolanū** & **myrrha**:

quibus odoramentis mulieres capillos perungebant. **Tibul.**

Quid fuco splendēte comas ornare, quid unguēs.

Artificis docta subsecuisse manu?

Per translationem sumitur pro fraude, astutia, siue insidijs, in

quibus ueritas occultatur. **Terent. in Eunu.** Per impluium su-

cum factum muliēri. Quidam tamen hoc nomen per ph, scri-

bunt, tam pro animali (quod à φάγω deducant, eò quod apum

labores comedat) quā pro herba quæ Græce φῦκος dicitur.

Sed alij non à φάγω, sed à φῦκω deducunt.

Fuga, ipse fugiendi actus. **Vergilius** pro cursu posuit.

- Vel qualis equos **Threiffa** fatigat.

Harpalice uolucremq; fuga præuertitur **Hebrum**.

Et **Quintilianus** nauigationē dixit fugam, siue naues fugien-

tes, quæ uelocem faciunt cursum. Aliquando **Fuga** dicitur

impetus. **Vergilius**:

Ille uolat, simul arua fuga, simul æquora uerrit.

Fuga uero, mascu. gene. cōponitur uarijs modis: ut **Perfuga**, **Transfuga**, **Lucifuga**, **Noctifuga**, **Solifuga**, **Lucrifuga**. **Plau-**

tus: Quum hos adhuc adij **lucrifugas** damni cupidos.

Fugalia, festa, siue ludi. **Augustin. lib. 2. de Ciuit. dei**: Sed de-

monstrentur loca, talibus aliquando cōuenticulis consecrata:

non ubi ludi agerētur obscœni, uocibus, & moribus histrio-

num, nec ubi **fugalia** celebrarentur, effusa omnium licentia

turpitudinum, & uere **fugalia**, sed pudoris & honestatis.

Fugax, qui facile fugit: significat enim habitum & abundan-

tiam rei cuius est habitus: ut **edax**, **bibax**. **Augustinus**: **Ter-**

rena gaudia consecrantes, rebusq; fugacibus inhiantes. Quā

doq; tamen ponitur pro celeri & ueloci. Vnde **fugacē** equū

dicimus uelocem. Hinc **Fugacior**, **Fugacissimus**, **Fugacitas**, &

diminutiuum **Fugaculus**.

Fugio, gis, fugi, gitum, cōtrarium est **fugo**. **Fugere** enim, est

cū cursu & celeritate discedere. **Verg.** Nos patriam fu-

gimus- Dicitur etiam de nauigationibus. Idem:

Tendant uela noti, fugimus spumantibus undis.

Plautus: **Remigio** uelocq; quantū potes, festina & fuge. Ali-

quando capitur pro facere. **Plaut. in Capti.** At **fugā** fugitis,

scio quam rem agatis. Aliquando pro decipere, uel frustra fa-

cere. **Terentius in Heaut.** Vide ne in mea uita tu tibi laudem is

quæsitū scelus: ubi si paululum modo quid te fugerit, ego pe-

rierim. Aliquando pro nescire, seu nō recordari. **Lactā. lib. 1.**

Quod illum ipsum poetam minime fugit. **Cice. lib. 1. Tuscul.**

Nisi quæ me fortè fugiunt, hæ sunt ferè omnium de animo sen-

tentiæ. Aliquando procedere. **Plinius lib. 37.** **Ecliticiæ** sacrifici-

tionis candicantiam fugiunt. hoc est, **filitias** ad impresionē

sacrificantis cedere, quod **gemmarij** hodieq; adpellāt **fugere**.

Hinc ortum, ut uina quæ annis cedunt, hoc est, ætatem ferre

non possunt, **Fugere** dicātur, ut apud **Cice. in Offi.** Huius cō-

posita sunt **Ausfugio**, aliò **fugio**, quod ex ab, & **fugio** compo-

nitur, b, in u, mutata, ut fieret uox pronuntiati audituq; le-

nior. **Hieron. ad Heliod.** Dominus, ne à turbis rex constitue-

retur, aufugit. **Confugio**, simul **fugio**, concurreo, aut totū si-

mul reduco. **Lactant. lib. 2.** Constituit asylum: eò passim cōsu-

gerunt ex finitimis locis pessimi. **Liuius**: Inde **Turnus Rutu-**

liq; diffisi rebus suis, ad florentes **Hetruscorū** opes, **Mezen-**

tiumq; regem eorum confugiunt. Hinc **Confugium**, & **Con-**

fugela, **Defugio**, **Diffugio**, de quibus alibi: **Effugio**, extra fu-

gio, discedo, deuito. **Lactantius lib. quarto**: Neque cultores

Deorum pœnam sempiternæ mortis effugient. Interdum ce-

leriter transeo. **Vergilius lib. tertio**: **Effugimus** sco-

pulos **Ithacæ** **Laërtia** regna. Interdum **Effugere**, est in

totum fugere. **Terent. in And.** Nullon? ego **Chremetis** pæcio

affinitatē effugere potero? Hinc **Effugium**, & **Effugia**, giæ:

sicut **lana**, & **lanitium**. **Perfugio**, quod est auxilij gratia ad

aliquē **fugio**. unde **Perfugium**, & **Perfugere**, est perfecte fu-

gere: unde **Perfuga**, qui ad hostes transit & perfugit. **Refu-**

gio, retro **fugio**. **Plinius lib. 9**. Venantes **refugere**: scilicet, pi-

sces ipsos uenantes in suas cauernas. **Gell.** postea quū pralio

uictus, in ultima regione **refugisset**. Et **Refugere**, **confugere**:

unde **Refugiū**. Per translationē ponitur pro deuitare, recu-

sare, & odio habere. **Lact. lib. 6**. Illos qui aut uoluptates alit

diuitias non **refugiunt**, ab hac publica & celebri uia modice

segregat. **Colum. lib. 4**. Idq; adeo plurimi dubitant, ut multi

refugiant & **reformident** talem positionem ruris. **Profugio**,

longè **fugio**, à quo **Profugus**. **Subterfugio**, secreto, aut astute

fugio, uel ueto. **Cicero pro Cælio**: Qui uolunt pœnam aliquā

subterfugere, aut calamitatem, eò solum, uertunt. **Suffugio**, la-

tenter **fugio**. **Suetonius** uero pro retro **fugio** in **Tiberio** po-

suit, dicens: **Adulationes** adeo aduersatus est, ut neminem se-

G nato

natorum ad lecticam suam aduenerit: consularem uero satis facientem sibi, ac per genua orare conantem, ita suffugerit, ut caderet supinus. Transfugio, transeundo fugio, ab uno ad alium locum: unde Transfuga, qui ad hostes fugit. Liuius lib. 1. Sex tus filius eius qui minimus ex tribus erat, transfugit ex composito Gabios. Sallust. Modo harum, modo illarum partium leuissime transfuga. Et omnia habent syllabam in praesentia correptam.

Fugitiua aqua, dicuntur quibus ex publico riuo fluentibus furim quis ac non suo iure utitur.

Fugitiuarius, a, um, quod libenter seu facile fugit. Varro lib. 7. Idoneus sub dio sumendus est locus cochlearijs, quem totum circum, aqua claudas, ne quas ibi posueris ad partum non liberos earum, sed ipsas queras aqua inquam circumfundenda, ne fugitiuarijs sit parandus locus.

Fugitiuus, seruus dicitur, qui a domino ea mente recedit, ne ad eum redeat: etiam si mutato consilio ad eum reuertatur. Et fugitiuus est, qui extra domini domum fugae causa, ut se a domino celaret, mansit. Item Fugitiuus est, qui eo se confert, unde eum dominus recuperare non possit, aut abduci. Qui autem incendium, ruinam, hostem, aut praecceptorem cui in disciplinam traditus erat, quia immoderate eo utebatur, aufugit, non fugitiuus dicendus est.

Fugito, as, penul. cor. saepe fugio, siue fugiendi consuetudinem habeo. Plautus in Afin. Herum nosmet fugitare censes? Te rementius in Eunu. Fugitando fugi, ne quis me cognosceret.

Fugo, gas, expello, et in fugam conuerto. Lactantius lib. 1. Saturnus quum fugatus esset a filio.

Fulcio, is, si, tum, munio, sustento, fortifico. Iuuenalis: Nos urbem colimus tenui tibiae fultam. Huius compositum est Suffultio. Varro: Ut maioribus perticis suffulta uites, auras non pertimescant.

Fulcra, a fulciendo, id est, sustinendo dicta sunt. Sunt enim tabulae compactae, seu spondae, in quibus lecti imponuntur, quod toros fulciant. Vergilius: Fulgent genalibus altis Aurca fulcra toris. Gellius: Neque apud eius lecti fulcrum capsam esse cum strue aut ferro oportet. Sueton. in Claudia. Adhibebant omni cena et liberos suos cum pueris, puellisque nobilibus, qui more ueteri ad fulcra lectorum sedentes uescerentur. Sunt qui lecti pedes Fulcra interpretentur. Alij summas lectorum partes. Nec solum de lectis dicitur, sed etiam de alijs. Ambrosius lib. Hexa. Non ergo fundamentis suis nixa subsistit, nec fulcris suis stabilis perseuerat: sed dominus statuit eam, et firmamento uoluntatis suae continet.

Fulgeo, ges, si, sum, a fulgere deducitur, quod apud Graecos flammam significat. unde et pro lucere, et splendorem emittere sumitur. Lucanus lib. decimo:

Fulget gemma toris et iaspide fulua supellex.

Et Fulgere (inquit Festus) pro ferire prisci dicebant. unde Fulgur dictum est. Huius composita sunt Affulgeo, ad aliquid fulgeo. Liuius: Et nauium speciem de caelo affulsisse. Confulgeo, simul totus fulgeo. Plautus in Amphib. Ardere censui aedes, ita tum confulgebant. Effulgeo, splendorem emitto. Praefulgeo, uide loco suo. Refulgeo, splendorem reddo. Persius: Quod si dolosi spes refulserit nummi. Cornutus poetar. et c.

Fulgetrum, idem quod fulgur et fulguratio.

Fulgidus, a, um, penul. corrept. clarus, splendidus.

Fulgo, is, si, sum, tertiae coniugationis: in eadem significatio- ne qua fulgeo. Vergilius lib. 6.

Illae autem paribus quas fulgere cernis in armis. Idem lib. 9.

Auroque effulgere fluctus.

Fulgur, uris, et fulgur, uris, uel oris, penul. cor. sicut tergus,

oris, uel Fulgur, uris, sicut munus, eris. Est et lux illa, et quasi uibratio luminis, quae ante cernitur, quam tonitruum audiatur. Constat autem Fulmen et Fulgur, aequae ignem esse. Sed Fulguratio (ut ait Seneca) nihil aliud est quam flamma, futura fulmen: si plus uirum habuisset, siue fulmen non perlatum usque in terras. Fulmen est fulguratio perducta in terras, et ipsum (ut ita dicam) telum. Plin. Fulmen est quum flatus in nube aut uapor erumpit ardens, quum longiore tractu nititur fulgetra. Hinc aiunt naturalium causarum scrutatores, quod fulgura ex nubium collisione generentur. in morem silicium duriorum: quos quum copiosius sibi medius ex his ignis extritus elabatur, atque ita cum fulgore pariter et tonitrua mugire, tonitruum scilicet sonitu indicante, et fulgura excussum luminis claritate.

Fulgurator, fulgurum inspector. Cato de moribus Claud. Ner. Auruspice fulguratorem si quis adducat.

Fulgurio, is, penul. cor. fulgur iacio. Neuius: Sane a suo sonitu claro fulguriuit Iupiter. id est, fulgure affluit. Fest. Fulguratum, id est, fulmine ictum. Qui locus statim fieri religiosus putabatur, quod eum Deus sibi dicasse uideretur.

Fulguritas, splendor. Lucilius: Luporum aciem clarum, et fulguritatem arborum.

Fulguro, as, penul. cor. fulgur emitto, uel fulgure afflor: unde de Fulguratum, fulgure tactum uel exustum.

Fulica, penul. cor. auis quae et fulix dicitur, marina uel stagnensis, ut inquit Augustinus, paulo supra magnitudinem columbae, a furuo, id est, nigro dicta. Vergil. lib. 2. Georg. In sicco ludunt fulicae. Quod autem quidam liber impressus de Clonarium adpellebat *φύλη*, male interpretatur, ex autoritate Aeliani in lib. de animalibus, et Eustathij, et Homeri quasi in fine lib. 3. Odyss. ipsa *φύλη* auis est Aegypti magna. Hom. *ὡς ἄρα φωνήσας ὅτι ἐν λαοκρόπτι ἀθήνη*, *ἤθηρ ἠδὲ μένιν ὁράμεν* ἢ *ἄλλε πάντας ἰδόντας*.

Sed Suidas, *φύλη ἢ ἄλσος ὀρεῖς ἴσθμῳ ἔσθῃ*. Ineptum enim esset Homeri comparatio pro fulica. id est, sic utique locuta abiit caesia Minerva uisa fulica, pauor autem omnes occupat uidentur. Suidas: Fulica, auis genus aequalis aquile.

Fuligo, penul. producta. similiter a furuo, nigrum est fumo.

Fullones, qui curanda, polienda uel uestimenta accipiunt, a fouendis aqua calida uestibus: inde ars fullonia dicitur.

Fulmen, uapor ignitus compactus et solidus impetuosae cadens, qui est nubibus excitatur. Vergil. lib. 1. Georg.

Ipse pater media nymborum in nocte corusca

Fulmina mollitur dextra.

Fulminare, est fulmen iacere. Seneca: Minore enim igne ad fulgurandum, quam ad fulminandum opus est. Et Fulminatium, fulmine ictum.

Futura, sustentatio. Plinius: Ut eximantur trabes sine fulturis ac reponantur.

Fuluus color, dicitur qui ex rufo et uiridi uidetur esse mixtus: in alijs plus uiridis, in alijs plus rufi habet: sicut poeta diligetissimus fuluam aquilam dicit, et iaspide, fuluos galeros, fuluum aurum, arenam fuluam, leonem fuluum, et aes fuluum. Est et epitheton commune serpentibus et mari. Claudianus: Fuluus serpentibus attingit Idam, Fuluus adnatat unda fretis.

Fumarium, locus ubi uina fumo condiebantur. Martialis: Improbam Masiliam quicquid fumaria cogunt, Accipit aetatem quisquis ab igne cadus. Nam uina fumo praecocem trahunt maturitatem, et celerius uetustescunt, ut docet Columella.

Fumifico, as, idem quod fumigo. Plautus: Eiq, ut Arabico fumificem odore.

Fumigo

Fumigo, *as*, *penul. correp.* ponitur pro suffio, & Fumigatio pro suffitu.

Fumo, *mas*, *funum* educo. Vergilius:

Et iam summa procul uillarum culmina fumant. Huius cōpositum est Infumo, *penul. prod.* quod est ad funum sicco.

Fumus, à furuo, à quo Fumosus, fumo abundans. Fumeus, ex fumo existens. Infumibulum, per quod fumus erumpit.

Funalia, *carei*, quod ante usum papyri, funes cara circūdātos habere solebant. Finales uerò equi sunt, qui fune, hoc est, recte iuncti currum præcedunt. Suetonius in Tiberio: De hinc pubescens Asiaco triumpho currum Augusti comitatus est sinisterrimo funali equo.

Funambulus, *penul. cor.* qui graditur per funeis. Hūc Græci schoenobatum dicunt. Funabulum uerò pro func. posuit Hieron. de morte Paulæ: Iactent alij pecunias, & in corbānan Dei æra congesta, funabulisq; aureis dona pendentia.

Functus est exitu naturali, id est, morte naturali.

Funda, qua lapides rotantur, quæ primum inuenta fuit in Bælearibus insulis. Vergilius lib. 1. Georg.

Stupea torquentem Bælaris uerbera fundæ.

Est etiam Funda retis genus, quod in orbem spargitur, quod & reticulum dici solet. Idem in eodem:

—Funda iam uerberat annem. Accipitur quādoq; pro sacculo seu marsupio in modū retis factō, in quo pecuniæ et alia geruntur. Macrob. Quumq; accessisset ad sellam demissa in fundam pauperē manu, paucos denarios protulit, quos principi daret. Quod sacculi genus etiā reticulū uocatur. Hora.

Reticulū panis uenales inter honesto, Forte uchas humero.

Aliquando pro circulo ex auro, siue alio metallo, quo gēme ita nectitur, ut aurum non nisi margines amplectatur. Plin.

Funda includuntur perspicuæ, ceteris subiicitur aurichalcū.

Rursus Funda, urbs quæ & Fundi: hodie solum palustre ibi est, ita tamen ut edificiorum uestigia ruinæq; cernantur.

Fundamen, & Fundamētum: utroq; modo dicitur pro eo, super quo quid fundatur. Augusti lib. 18. Ciuit. Dei: A quibus tantū prima cœpta fundamina, & altare constructū est.

Fundanus, *a, um*, possessi. à funda ciuitate: ut lacus Fūdanus.

Fundi, *orum*, urbs Latinorum mediterranea, dicitur & Fundanus ager.

Fundibularij, qui funda dimicant.

Fundito, *as*, *penul. cor.* sepe fundo. Plautus in Amph. Dum cruciatu tuo isthæc hodie uerna uerba funditas.

Funditores, qui funda dimicant. Sallu. Ipse cū expeditis cohortibus adhuc funditorū & sagittariorum delecta manu.

Funditus, *penultima correp.* aduerbium: significat à fundo: sicut cœlitus, à cœlo.

Fundo, *as*, *firma*, & quasi fundamentum facio, stabilio. Pro quo etiā dicere solemus, ieci fundamentum. Transfertur & ad incorporalia. Quintil. Fundatam paternis auitisq; opibus domum exhaurit. Cicero: Quantum in me fuit ieci fundamēta pacis. Huius composita sunt Effundo, *as*, quod est à fundo euerto. Cæcilius: Respublica amisso & effundato pulcherrimo non paruam fecerat iacturam. Suffundo, subiicio. Varro:

Qui in domibus lateritijs paululum modo lapidibus suffundatis, ut humorem fugerent, habitabant.

Fundo, *dis*, *fudi*, *sum*, liquefacio: unde metalla dicuntur Fusa, id est, liquefacta, fuso, aut superiniecto plumbo. Hinc Fusile, Fusor, & Fusorius. Quoniā uerò quæ fusa ac liquida sunt spargi solent, Fundere pro spargere ponitur. Claudianus:

—Et pessima fudit Vina cadis. Lact. antius lib. 6. Fundendus ad ultimum cruor, omnia deniq; amara & grauiora patienter ferenda. Aliquando pro prosternere. Vergilius:

Nec prius absistit, quā septem ingentia uictor

Corpora fundat humo. Aliquando pro profligare, quod uernacula lingua dicimus, Mettere in rota. Liui. lib. 1. Exer-

citum fundit, fustum persequitur. Aliquando pro abundanter præbere. Vergilius:

Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores.

Aliquando pro large loqui. Idem lib. 1. critio:

Talia fundebat lachrymans— Aliquādo pro demittere. Vt apud eundem: —Crisisq; à uertice flammam Fundit.

Huius composita sunt Affundo, ad aliquid fundo. Plinius: Ex primitur folijs succus mollissimis in pila tussis, affuso paulatim uino austero. Confundo, perturbo, opprimo, siue omnia in unum misceo, coniungo. Liuius lib. 1. Alterius urbis duo populi in unum confusi sunt. Vergilius lib. 4.

Qui nūc ore Arcthusa tuo Siculis cōfunditur undis. id est, coniungitur. Plinius: Et si misceantur facile confundūt colorem. id est, perturbant. Circūfundo, circūcirca spargo. Apul.

Atq; eo liquore stabulum omne circūfundit. Vergil.

Vndiq; uisendi studio Troiana iuuentus Circūfusa ruit.

Defundo, deorsum fundo. Cicero lib. 4. ad Heren. Nam ut forte hic in balucas uenit, cœpit postquam defusus est, defricari. Diffundo, Effundo, de quibus supra. Infundo, intus fundo. Colu. lib. 2. Merumq; faucibus si estuauerint boues infundet. Hinc Infundibulum. Quandoq; Infundere, est supra fundere. Vergilius lib. 1. Georg.

Certatim largos humeris infundere rores. Quandoq; abundanter fundere. Hieron. lib. Reg. Festina & ueni, quoniam infunderunt Philistij super terram. Interfundo, in medio fundo. Ambrosius de filio prodigo: Et quasi interfuso luxuriæ æstu secularis diuortia habere sanctorū. Offundo: Per fundo, ualde siue per omnes partes fundo, spargo. Ouidius:

Perfuditq; genas lachrymis. Profundo, Refundo, rependo. Seneca: Id erat non tam accipere beneficium quā refundere. Interdum restituo quod sparsum erat. Idem: Quicquid deerit ex meo refundam. Interdum reicio: ut, omnem culpā in te refundam. Interdum retro fundo, euomo. Plin. Quod hesternæ crapula iugurgitauerat, palam refudit. Suffundo, est, supra fundo, aut deorsum iniicio. Colu. lib. 7. Lassæ & æstuanti mulæ ad os in fauces dimittitur, utrūq; in os suffunditur. Plautus in Curcu. Mane suffundam aquulam. Interdū forinsecus spargo, quum infundo potius de interiori parte dicatur. Vergilius lib. 1. Georg.

At si uirgineum suffuderit ore ruborem Ventus erit.

Serui. Suffuderit, forinsecus habuerit. Hinc Suffusio, qui morbus est oculorū, uulgò cataractam uocant: hæc paracētēsi curatur. Est autē παράκλυσις quæ manu fit à chirurgis dū curari aliter morbi non possunt. Iungitur prius locus, dēinde uel acus uel hamulus infigitur, idq; paracētēsis dicitur. Interdū Suffundere, est subijcere, à quo Suffundatū, subiectum dicimus. Tractum à fundamento. Varro: Quin in domibus lateritijs paululum modo lapidibus suffundatis, ut humorem fugerent, habitabant. Interdū confundo, siue rubore perfundo. Hieron. Hæc & huiusmodi Theophrastus differens, quæ nō suffundat Christianorū, quorum cōuersatio est in cœlis? Cicero pro inspergo posuit, ad Lentul. scribens: Noui animū quū mihi amicissimū, tum nulla in cæteros maleuolentia suffusum. Superfundo. Lactan. lib. 6. Extinguitur protinus tanquā igni aquam superfuderis. Transfundo, de uno ad aliud fundo, spargo, immitto. ue. Cicc. Dolabel. Libentius omnes meas laudes (si modo sunt aliquæ meæ laudes) ad te transfuderim, quā aliquam partem exhauserim ex tuis. Cato de Re rust. Vbi dies triginta præterierint transfundito, ita relinquo.

Fundum, ima pars cuiusq; rei, quæ aliquid liquoris in se cōtineat, uel ad continendum facta est: ut dolij, nauis, aluci, fluminis, lacus, maris. Hinc **Fundamentum**, & **Profundū**, quod proprie inum significat: ut profundum mare dictum quod procul habeat fundum.

Fundus, ager quod fundat quotannis multa. Vel quod sit rei familiaris fundamentum. Nam pecuniarum ratio labilis est. Vel ideo **Fundus** dicitur, quod planus sit ad similitudinē fundi uasorum. Et **Fundi** adpellatione inquit Florentinus iurisconsultus. omne ædificium, & omnis ager continetur. Sed in usu urbana ædificia, ædes, rusticæ uillæ dicuntur.

Funēbre, penul. correp. quod ad funus pertinet: ut funebri pompa. **Quintilianus**: Quid sibi uelit ille funebrium longus ordo pompæ. Et **Funebres** tibiæ, quibus in funere canebatur. Aliquando dicitur cædibus plenum uel mortale. Horatius in *Serm.* funebre bellum dixit.

Funepeus, idem quod **funambululus**. **Apul.** Comædus sermocinatur, tragædus uociferatur, funepeus periclitatur.

Funerale, dicitur quicquid ad exequias pertinet.

Funereus, a, um, quod ad funus pertinet: ut funereæ mulieres, ad quas pertinet funus, ut puta soror & mater.

Funēro, as, penul. cor. sepelio. **Plinius** lib. 33. Qui funerari se iussit sestertijs undecim milibus.

Funes anchorarij, quibus anchoræ demittuntur ac leuantur.

Funesta arbor, dicitur à poetis cupressus, cuius ramus poni ante domum funeream solitus sit, ne quis per ignorantiam ingrediens pollueretur.

Funesto, stas, funere iniquo. Vnde domus funestata, quæ aliquo funere affecta est. **Plautus**: Paternam domum funestauit. Aliquando **Funestare**, est cruentare.

Funestus, sta, stum, quod est funere inquinatum: unde **Funesto**, funestas, & **Funestum**, mortiferum, cruentum. **Seneca**: Vox illa funesta *Reipub.* Item **Funestū**, quod funcribus adhibetur: ut funesta tibia, qua ad Funera canebant.

Funetum, dicitur in arcus speciem formatum. Et dicitur de uineis quum breuiiores palmities sunt, sarmentis ipsis inter se iuncti funium modo. **Cornucop.**

Fungor, eris, functus. **Fungi** significat uti, seu officium aliquid aut dignitatē habere, agereq;: ut fungor officio delegato, fungor prætura, fungor uita: quod est fungor officio uitæ, & munere administrandi corpus. Inde **Defunctos** mortuos dicimus, qui munia uitæ peregerunt. Et construitur cū ablatiuo. **Lactant.** Ita enim delegato sibi officio functi sunt. Aliquando cū accusatiuo. **Teren.** in *Adel.* **Aeschinus** tuus, neq; boni, neq; liberalis functus est officiū uiri. **Plau.** in *Mene.* Nā parasitus octo hominū munus facile fungitur. **Fungi** quoq; finire dicitur: unde uita functus dicitur, qui uitam finiuit. **Lactant.** lib. 4. Et quū magisterio functus fuisset traderetur in manus impiorū. Huius cōposita sunt **Defungor**, quod est expedio, finire facio, perago, cessor, et liberor ab aliquo officio uel munere. **Vergil.** O tandem magnis pelagi defuncte periculis.

Id est, qui finiuit & euasisti pericula. **Liuius**: Defuncta morbis corpora salubriora esse cœpere. id est, quæ euaserunt morbos. **Terentius** in *Adelph.* Utinam hoc sit modo defunctum. id est, utinam hoc malum ultimum sit quo defungatur, in quo finiat officium suum, scilicet **Aeschino** talia perpetrandi. **Perfungor**, perfecte fungor. **Cice.** **Lentulo**: Quum & honoribus amplissimis, & laboribus maximis perfuncti essemus. Idem: **Perfuncto** hoc misero fataliq; bello.

Fungus, à funere (ut quidā aiunt) descendit, quæ uescitibus periculosissimus sit, quū uel caligaris clauus, uel chalybis rubigo, aut pāni marcor adfuerit, aut si serpens primo patescit

adhalauerit. **Fungorū** diuersa sunt genera. Nam sunt **Boleti**, **pratenses albi**, qui in pratis nascuntur. **Spongioli**, à similitudine spongiæ. **Digitelli**, à digitis, à porrigine **Porriginosi**. Nascuntur & in arboribus **Fungi**, & in spinarū radicibus. Hinc **Fungosus**, a, um, quod est rarū & leue, ad similitudinē fungi. **Plinius**: Hunc totū fungosa replet medulla. Et **Fungositas** à fungoso dicitur. Idem: Tota fungositas derasa. **Cc.**

Funiculus, quum sit diminutiuum à fune (ut **funiculus duplex** difficile rumpitur) ponitur tamen quandoq; pro mensura certi itineris, ut apud **Psalm.** Semitæ meam, & **funiculū** meum inuestigasti. Iuxta enim **Aegyptios** in ripis fluminum solent naues funibus trahere, certis habentes spatia, quæ adpellant **funiculos**, ut labori defessorum recentia trahentium colla succedant. Nec mirum si unaquæq; gens certa uiarum spatia suis adpellet nominibus, quum & **Latini** mille passus uocent, & **Galli** **leucas**, & **rastras** uniuersa **Germania**, atq; in singulis nominibus diuersa mensura sit.

Funis, tam masculini, quàm fœminini generis est, & à fundo, dis, deduci uidetur, quod dum trahitur atq; attenuatur, linū fundi uidetur.

Funus, eris, pompa, quæ sit exequijs mortuorū. **Ennius**: Nemo me lachrymis decoret, nec funera fletu Faxit. À funalibus dictū **Funus**, quod incensi funes mortuis præferbantur: quoniam noctu efferebatur cadauera: uel potius: quoniam **ῥονος** (ῥονος) ὁ ῥονος ἱερὸς, ῥονος γὰρ ῥονος ὁ ἱερὸς. id est, **ῥονος** dicitur, & **ῥονος** Ionice. id est, cædes. **ῥονος** enim, & **ῥονος**, est interficio. Interdum significat mortem. **Vergil.**

Nec moritura tenet crudeli funere **Dido**.

Interdum ponitur pro cadauere. **Terentius**: Effertur funus.

Quandoq; pro sepulchro. **Vergilius**:

Ergo instauramus **Polydōro** funus.

Fuo, is, fui, futum. significat arguo. **Plautus** in *Amph.* Ne quis tam audax fuit homo, qui obuiā obstitat mihi. Hinc **Futo**, as, de quo infra. Est etiā idem quod **sum**: unde & præteritū fui.

Fur, generis communis, subraCTOR, à fero, quod ferat, id est, auferat res alienas. Vel (ut inquit **Varro** lib. 4. rerū diuin.) à **furo**, nigro: quod furta clam fiant, & plerumq; in nocte. **Sabinus** à fraude. Alij à **Græco** **ῥάπ**, à quo **Furtū** deducitur. Differt autem **Fur** à latrone secundum **Hieronymum**. quod **Fures** infidentur, & occulta fraude decipiant: **Latrones** audacter aliena deripiant. Qui enim furantur, nocte furantur, & in tenebris. Sed plerumq; indifferenter ponuntur. Per translationem quandoq; **Fur** capitur pro seruo. **Vergilius**: Quid facient domini, audent quum talia fures. **Composita** sunt **Bisfur**, & **Trisfur**. **Plautus**: Verberatissime etiam rogitas non fur, sed **trisfur**. hoc est, summe fur. **Aurifur**, qui furatur aurum. **Furculus**, secundū **Priscia**. diminutiuum est à fur.

Furax, acis, dicitur qui facile furatur.

Furca, à fero, instrumentum quo stramēta feruntur: unde **Bisfurcus**, & **Bisfurcatus**, & **Bisfurcati**. Huius diminutiuum est **Furcula**, à quo fit aliud diminutiuum **Furcilla**.

Furciferi, dicebantur serui, qui ob leue delictū cogeantur à dominis ignominie magis, quàm supplicij causa circa uiciā nos furcam in collo ferre, subligatis ad eā manibus & prædicare peccatum suū, simulq; monere ceteros, ne quid simile admitterēt. Vnde **Plutarchus** in uita **Coriolani**: **Furcifer** huic nomen est, quod maxima pœna apud antiquos seruo peccati erat ut is plaustrī lignum cui temo affigitur, spectante uiciā ferens circumageret. Quod ubi factū erat, inuidus, à domesticis & uicinis existimatus, **furcifer** adpellabatur. Nam **Latini** lignum illud furcam adpellant. Hinc **Trisfurcifer**, summe **furcifer** dicitur: sicut **triuencica**, summe **uenescica**.

Furcilis

mustela sylvestri, qua in cauernis cuniculi capiuntur. Et **Furunculus**, dicitur tuberculum acutum, cum inflammatione ac dolore in carnosus maxime partibus, ut scribit Galenus: Prouenit ex humoribus crassis: differtq; a phymate, quod hoc maius est furunculo, rotundius atq; planius. Fit etiam **Furunculus** ex capillamento. Columella lib. 5. Plerunq; autem germen de cicatrice procedit, quod siue longum profiluerit in flagellū submittitur, siue breuius in pollicē, siue admodum exiguum in furunculū: is ex quolibet minimo capillamento fieri potest. Dicitur **Furunculus**, quod quasi furtim nascatur.

Fuscina, penul. correpta. telum tridens, siue trifidum piscatorium, quod fundo natantia capiat, insigne Neptuni erat, ut apud Priapeiam. — Neptuni fuscina telum.

Hoc etiā rectarij in gladiatorijs ludis utebantur. Iuuenalis: Vicerat hoc monstrum manicati fuscina Gracchi. Alij tunicati legunt. Hinc **Fuscinula** diminutiuum.

Fuscus, a, um, color subniger. id est, non plene niger: qualis est Indorum Meridionalium & Aethiopum color.

Fusile, penul. corr. quod fundi potest, seu quod fustum est, uel quod proum est ad fundendum. Gellius: Qui sunt leues, & fusiles, & importuni locutores.

Fusim, aduerbium. significat sparsim.

Fusores, qui fundunt. id est, liquefaciunt.

Fusorius, a, um. quod ad fusionē. hoc est, liquefactionē pertinet, seu quod funditur, aut fundi potest: ut opus fusoriū. **Fusorium** uas, in quo metalla liquefiunt. Et ars fusoria, ars, fundendi, miscēdi, transmutandiq; metalla: in qua multi ludibrio habitati sunt, dū cuperēt diuites fieri, ad inopiam redacti sunt.

Fusus, a, um. participium à fundo, fundis, fusus, fusi, instrumentum quod mulieres nendo digitis uoluunt, ut est illud. Et digiti eius adprehenderunt fusum.

Fustigo, as. penultima producta. fuste stimulo.

Futile, penult. corre. quod facile fundit: unde uas futile, quod erat latissimi oris, ex altera parte arctum, quod statim possum effundebatur. Utebantur eo in sacrificijs Deæ Vestæ, quia aqua ad sacra hausta, in terra nō ponitur. Quod si fiat, piaculum est. Vnde excogitatu uas est quod stare nō posset, sed positum statim effunderetur. A quo **Futiles** dicti sunt, qui continere tacenda non possunt, sed effundunt. **Apuleius**: Leuis homo & futillis, ac rimarum plenus.

Futile, est etiam aduerbium, similiter & **Futiliter**. Cc.

Futinus, erat Deus, in cuius sinu pudendo nubētes præsidebant: ut illarum pudicitiam prior Deus delibasse uideretur.

Futio, futis, effluo. à quo componitur **Effutio**, de quo alibi.

Futis, uas aquariū quo aqua in triclinium infundebatur. Cc.

Futo, as, redarguo. à quo **Confuto**, & **Refuto**, uide in dictione **Refuto**. Cato **Futauit** usus est, pro sapius fuit.

Futuo, futuis, tui, tutum, obscenū uerbū, quod à futio deduci uidetur, quū nihil aliud sit **Futuere**, quā semen effundere.

DE L I T E R A G.

Litera muta est, quæ in uerborum præteritis mutatur in et, ut legor, lectus, agor, actus. Aliquando in s, ut spargo, sparsi, mergo, merfi. Aliquando in x, ut rego, rexi, pingo, pinxi. Apud Græcos quod illi per x scribunt, quandoq; nos per g, scribimus, γίγνομαι, nos cygnus, ἰλλί γόβιος, nos gobiū, uel gobio.

G A N T E A.

GAbā, per simplex b, teste Iosepho lib. 5. Antiquitatum Iudaicarum, Galilææ oppidum est.

Gabalum, penul. communi: oppidum Auernorum in Gallia

Aquitana, Narbonensi terræ proximum. Hinc **Gaballici** populi, apud quos olim sicbat optimus caseus.

Gabalus, penul. prod. apud ueteres crux, siue patibulum dicebatur. Varro: Nos barbari quod innocentes in gabalum suffigimus homines: uos nō barbari quod noxios absoluistis.

Gabaon, גִּבְעֹן olim metropolis & regalis ciuitas Euehorum, & nunc (ut refert Hieronymus) ostenditur uilla eodē nomine in quarto miliario Betelis contra Occidentalem plagam, iuxta Rhama, ubi Solomon oblati uictimis diuinum meruit oraculum.

Gabaonitæ, penultima producta, sunt populi in Gabaon habitantes. גִּבְעֹנִי

Gabata, penultima correpta, uasa concaua, edulij pulmenarijsq; aptissima. Martialis:

Transcurrunt Gabatæ, uolantq; lances. Et alibi:

Sic implet gabatas par opsidesq;.

Gabba, per duplex bb, Syriæ urbs.

Gabiij, orum. Volschorum urbs fuit. 70. milibus passuum ab urbe distans, à Galaſto & Bio fratribus Siculis condita, sicut scribit Solinus, ubi latomæ plus quā reliqui lapides Romæ suppeditantes. Hinc **Gabini** dicti sunt homines Gabijs habitantes.

Gabinus, pen. prod. toga, quæ sicut docet Serui. sic in tergū reiecta est, ut una eius lacinia à tergo reuocata hominē cingat. Quo uestimēti genere utebatur consul bella indicurus.

Gabriel, גַּבְרִיֵּאל Hebraice, Latine fortitudo Dei, dicitur. Nomen angeli. Danielis 8.

Gaddes, due insulæ sunt, & utranq; tam singulari numero **Gaddam**, quā plurali **Gaddes** adpellamus. Et sunt in fine Bethicæ provincie, & in extremo nostri orbis uersus Occidentē, ubi Europa ab Aphrica dirimitur. Vocabulū **Pœnum** est, quod septū indicat, eod quod in morem sepi circūdetur. **Gadis** maior insula, quā alij **Erythream**, quoniā Tyrij ab origine eorū orti, ab Erythreo mari ferebātur. Alij **Aphrodisiam**, quidā lunonis insulā uocauerunt. Distat à Calpe septuaginta stad. interuallo, parua quidem insula, sed uirorū dignitate excellēs. In qua equestris ordinis **Gaditanos** quingētos in uno censu numeratos aliquādo fuisse cōpertum est, in uno atq; perexiguo oppido, quod **Gaddiū** uocabatur. In hac insula **Geryones** habitauerunt. **Gadis** minor insula, habet oppidū ciuium Romanorū quod **Iulia** adpellatur. In **Gadeo** erat templū **Herculis** honoratū, in quo quidā columnas illas esse existimant, quæ **Herculis** columnæ nūcupantur. Sunt autē ex ære, cubitorū octo. Inde **Gaditanus**, a, um, penul. prod. ut mare **Gaditanū**. Et **Gadditana** puella, dicitur libidinose, procaces. Martialis de puella **Gadditana**: Tam tremulum crissat, tam blandum prurit ut ipsum

Masturbatorem fecerit **Hypolitum**.

Gadditani oriundi sunt à Tyrijs, unde **Lucanus**:

— Tyrijsq; à Gaddibus hospes.

Gaddir, neutri generis, urbs opulenta in **Gadibus**, de qua **Priſcianus** lib. 5. ait: Vt alij tradiderunt **Tartesium** Hispaniæ ciuitatem, quā nunc Tyrij mutato nomine **Gaddir** habet. **Rufus Festus** in descriptione orbis:

Gaddir prima fretum solida supereminet arce,

Attollitq; caput geminis inserta columnis.

Hæc **Cotinussa** prius fuerat sub nomine **prisco**,

Tartesiumq; dehinc Tyrij dixere coloni.

Barbara quintiam **Gaddes** hanc lingua frequentat.

Pœnus quippe locum **Gaddir** uocat undiq; septum.

Suidas, γὰρ ἐπεὶ τὸ πᾶν κατὰ τὴν ἰσθμὸν μοῖραν, μέγιστον τὸν τῶν ἱερῶν ὁ ἱερακλῆς, καὶ μὴ δ' ὡς ἀμύμον, διελθόν, εἰς ἅλας παρὰ τῆς ἰσθμῶς.

ἡ χορὴν λαβὼν, ἰσχυρότερον. Gadirā locus iuxta Hispaniam exten-
tā, ad quem profectus Hercules, & pertransire nō po-
tens columnas ab incolis sumptas, infixit.
Gaderes, ciuitas Syriae, nō longē ab Ascalone, ex qua Theo-
dorus Rhetoricae praeceptor, qui Strabonis aetate floruit, Ga-
dareus dictus est.
Gætuli, Africæ populi sunt. Africam initio Libyes habue-
runt, deinde Aphri, postea Gætuli, postremo Numidæ.
Gætulia, pars Africæ, quæ proximis habet Garamantas.
Inde Gætulus, penultima producta. Vergil. lib. 4.
Destruat ut captam ducat Gætulus Hiarbas. Iuuenā.
Quum Gætula ducem portaret bellua luscum. Ouidius:
Quid dubitas uinctam Gætulo tradere Hiarbæ.
Gagates, seu Gages, nomen fluij in Sicilia, & nomē lapidis
preciosi in eo primum reperti: quamuis etiā in Anglia abun-
det. Hic lapis quamuis rudis et rusticus uideatur, diuini tamē
nescio quid in se habet. Ignem enim alit in laternis, quē solo
oleo licet extingui. Si quis autem aquam & eius lapidis fru-
stula biberit, si carnis senserit maculas, extēplo emingit, neq;
cohibere urinam potest. At si uirgo, non cogitur meire.
Gages, in Lycia haberi constat oppidum ab amne Gaga, ubi
& Gages lapis inuenitur. Diosco. Amnis à quo lapis nomen
habet, Gages adpellatur.
Gagites, lapis est in aquilarum nidis repertus, ad multa re-
media utilis, nihil uerō igne deperdens. Est autem lapis iste
intus prægnans, quem si quatias, alius quasi in utero sonat.
Fulvus est, & tereti figura. Hunc Zoroastres magus omni-
bus lapidibus prætulit, maximamq; illi tribuit potestatem: uo-
caturq; aliter Aëtites, ab aquilarum nomine. & τὸς enim Græ-
cè aquilam significat.
Galaad, mons est à quo ciuitas in eo condita sortita est uoca-
bulum, quam & accepit de Amorrearū manu Galaad filius
Machir filij Manasse.
Galactophagi, populi Scythiæ, dicuntur & Lactiphagi.
Galactopōtæ, pen. prod. lac potantes. Colu. lib. 13. Quibus
dam nationibus frumentis expertibus uictum commodat ex
quo Nomadum, Getarumq; plurimi γαλακτοπότῃ dicuntur.
Galanthis, (ut est in fabulis) Alcmenæ ancilla fuit, quæ quū
domina sua, partus doloribus laborans, à Iunone ne pareret
impediretur, mira astutia dicitur Deam elusisse, uenisse qppe
ad eam risu ac letitia gestientem, & solutam iam partu regi-
nam mentiendo confixisse. Qua re intellecta, admiratione si-
mul ac dolore concitam Deam resolutis manibus surrexisse.
Tunc subito Alcmenam sine ullo cruciatu Hercule enixam.
Lucinam uerō indignatam mox Galanthidē in animal sui no-
minis, hoc est, in Galem, id est, mustelam mutasse, hac addita
pœna, ut ore quo præcipue peccauerat, pareret. Cc.
Galanthis, idis, mustela, à qua piscis quidam dictus est, hæc
& Gale dicitur, & Galeus.
Galatæ, penultima correpta, populi qui Galatiam habitant.
Hi primo Gomoritæ dicti sunt, à Gomor Iaphet filio (ut Io-
seph. lib. primo refert) & fratre Aiakis, qui ad ea loca ue-
niens, ibi sedes posuit.
Galatea, Nympa marina, à lactis candore sic dicta: quasi la-
ctis Dea γάλα enim lac significat.
Galatia, Græcè γαλατία per simplex l, regio minoris Asiæ.
Hæc ab Oriente Cappadociam & Halym fluium, ab Occi-
dente Bithyniam & Asiam, à Meridie Pamphiliā, à Septen-
trione Pontum Euxinum habet, quam olim Galli ex Europa
uenientes habitauerunt, & Gallogræcia dicta est.
Galaxera, Græcè γαλαξίρη. Nympa marina à lactis cando-
re sic dicta. Cornucopiæ,

Galaxia, & Galatites, gemmæ sunt colore lacteo, intercur-
rentibus candidis uenis. Cc.

Galba, uermiculus miræ exilitatis, qui nascitur in æsculis, à
quo qui primus Sulpitorū cognomen Galbæ tulit, ab exilita-
te ita uocatus est, quem alij ecōtrario q. præpinguis fuerit,
nominatum scribunt. Talem enim Galli uocant Galbam. Alij
quod oppidum Hispaniæ frustra diu oppugnatū, illatis demū
è Galbano facibus succenderit. Nonnulli quod in diuturna ua-
letudine galbeo, hoc est, remedijs lana inuolutis uteretur.

Galbaneus, mali odoris.

Galbanus, penulti. corre. fœmi. gene, & Galbanum neutri,
succus est siue lachryma cuiusdam herbæ similis ferulæ, quæ
in ipso frutice in æstate prorumpit, & multis est apta me-
dicaminibus. Græci γάλβανον dicunt per ch, nostri uerō ch,
in g, conuertunt. Lucanus lib. 9.

Hic ebulum stridet peregrināq; galbana sudant.

Galbanum in Syria gigni testis est Plin. lib. 12. Quod syn-
cerum si uratur, fugat nidore serpentes. Est etiam hoc nomi-
ne genus uestimenti delicatiorum à colore albo ac sublucido,
quod nullos habet pilos. Iuuenalis:

Cerulea indutus scutulata & galbana rafa. Inde Galba-
natus, nomen simile participio formauit Mar. quod est galba
no indutus, accipiturq; pro homine molli & effœminato.

Galbeum, ornanenti muliebris genus.

Galbinus, a, um, penulti. produ. mollis & lasciuus. Martia.
Galbinos habet mores. Tunica quoq; galbina, à colore di-
cta est. Flauius Vopiscus in Aureli. Inter hæc fuit tetricus
chlamyde cocea, tunica galbina.

Galbuli, pili cupressi. Varro lib. 1. de Rc rust. Quædam ad
Orientē sunt usq; adeo parua, ut sint obscura ut cupressi. Nō
enim galbuli qui nascuntur. id est, tanquam pile parue corti-
ciæ id semen, sed his intus primigenia semina dedit natura.

Galbulus, etiā auis, qui et Galbula & iſterus dicitur. Mart.
Galbula decipitur calamis & retibus ales. Apud no-
strates Galberius dicitur.

Gale, mustela. Aristoteles lib. de Animalibus. Gale quoties di-
micatura cum serpente est. Plinius: Mustela cum anguib;
uise sunt pugnare, quoties uicta sunt ruta folium morsu ad-
prehendentes.

Galea, cassis, à galero qua multi ueteres usi sunt, à qua Ga-
leati dicuntur, qui galeis armati sunt.

Galena, dicitur plumbi & argenti uena communis, quæ &
molibdena uocatur, & Latine dicitur plumbago. Cc.

Galēnus, penul. prod. nomen medici excellentissimi, ex Per-
gamo Asiæ urbe, qui uulgō Galienus dici solet barbarè &
ineptè. nam γαλιένος λέγεται ἀπὸ τοῦ γαλακτοῦ ὡς ἡ ὠ-
ρομα, τὸ τὸς λευκότητι. id est, Græcè Galenus dicitur à la-
cte, ut ego arbitror, id est, candore. Floruit tēporibus Marci
& Commodi imperatorum. Multa composuit in Medicina,
Philosophia, Grammatica, & Rhetorica. Quo nomine etiā
dictus est Imperator Romanus.

Galcola, cum accentu in antepenultima, uas sinuosum à ga-
leæ similitudine dictum.

Galeotæ, non modo stelliones adpellantur, sed et uates qui-
dam in Sicilia & Attica, à Galeote Apollinis filio, qui fra-
ter Telmestis eius traditur, qui Telmessum urbem in Caria
condiderit oraculo ex Dodone accepto. Vnde Aelianus scri-
bit Dionysium tyrannum Galeotas solitum consulere in Si-
cilia.

Galerita, penulti. prod. auis, quæ nunc alaunda dicitur, à ga-
leri similitudine. Varro Galericum adpellat, quia plumam
elatam in capite habet.

Galerus, et **Galerum**, penul. prod. pileus rotundus quod in modum galeæ esset factus, ut inquit Varro. Statius:

—Et temperat astra galero. Accipitur interdū pro coma aliena, quam ad galeri effigiem formatā capiti ita aptare solemus, ut internosci non queat. Hoc apud Suetoni in Calig. capillamentum nominatur. Huius diminutivum est **Galericulus**.

Galeus, penul. prodn. fluvius iuxta Tarentum. Vergil. lib. 5.

Qua niger humectat flauentia culta Galeus.

Galeus, piscis, qui à nostris etiam **mustella** dicitur. Plinius: Pastinacam piscem uenenatum, persequitur Galeus.

Galgulus, avis est, quæ si spectetur à quopiam morbo regio laborante, sanatur morbus ille, et avis emoritur. Cc.

Galilæa, pen. prod. nomen duarum regionum, ex quibus una **Galilæa** gentium uocatur, uicina Tyriorum finibus, ubi et Solomon uiginti ciuitates donauit Hyram regi Tyri in sorte tribus Neptalim. Altera **Galilæa** dicitur erga Tyberiadē, et stagnum Genesareth in tribu Zabulon. **Galilæa** (teste Plinio) Syriæ, Arabiæ, atq; Aegypto coniungitur, terra ferax.

Galla, fructus quercuum. Græci quoq; γάλακτος, lac nomināt. Vnde et Galli secundum aliquos dicti sunt quasi lactei.

Gallum bibere ac rugas conducere uentri, ait Lucilius, quasi dicat parsimonia esse utendum, neq; gulæ indulgendum, nentremq; coarctandum.

Gallaici, siue **Gallæci**. Hispaniæ populi sunt, Gallis finitimi. Martia. Nec quæ Gallaico linuntur auro.

Gallia, Europæ pars à candore populi dicta. Gala enim lac Latine dicitur. Nā montes et rigor cœli ab ea parte Solis ardore excludūt, ut corū corpora nō colorētur, quæ triplex est: tonsa scilicet siue togata, comata et braccata. **Gallia** togata dicitur cisalpinga. Vt Plinius lib. 3. scribit. Martia.

Gallia Romanæ nomine dicta toga.

Comata nominatur omnis transalpinga **Gallia**, quam in tria populorum genera historici diuiserunt, Belgicam, Celticam, et Aquitanicam, quæ Romonica antè dicta est. Nam à Scalde ad Sequanam Belgica. Ab eo ad Garumnā Celtica, eademq; Lugdunensis. Inde ad Pyrenæi montis excursus Aquitania. August. quadrisariā diuisit, addita Lugdunensi prouincia. Ammianus in multijugas prouicias diuisit: utpote qui primam et secundam Lugdunensem, et primam et secundā Aquitaniam faciat. Gallos Celtas, à nomine regis dictos, et ab eius matris uocabulo Galatas sermo Græcus adpellat. Narbonensis uerò prouincia adpellatur pars Galliarum. Braccata autem dicta est à genere uestium.

Gallicanus, a, um, idem quod **Gallicus**. ut **Gallicanæ** uestes.

Gallicia, regio Hispaniæ, quæ (ut Iustinus refert) à Teucro Thelamonis filio condita est.

Gallicinium, pars noctis adpellata est qua galli cātant, quæ est quarta castrensis uigilia.

Gallicum, acer, album et præcipui candoris dicitur. Cc.

Gallicus, a, um, quod ex **Gallia** est. ut arma **Gallica**.

Gallina, avis nota, à quo nomine deducuntur hæc adiectiua.

Gallinaceus, a, um, quod ex gallinis est. Vt pullus **gallinaceus**. Varro: Gallinaceis enim pullis bis deni dies opus sunt, pauoninis ter noueni.

Gallinaceus, substantiuum. ipse gallus. Pesceninus niger ob unius gallinacæ diremptionem decem commanipulares qui raptum ab uno comederant, securi percussit. Sic **Gallinacea** pro gallina. Varro: Si oua gallinis pauonina subijcies, quum iam decem dies fouere cœpit gallinacea, tum denique subijce ut unā excludant.

Gallinaria, Insula est in mari Tusco secundum Italiam cōtra montes Ligusticos, uiginti milium Alburinganū. Alijs

ab his uillaticis inuectis, à nautis ibi feris factis inuistatis: ut inquit Varro lib. 3. de Re rustica, à gallinis rusticis adpellata. Est et sylua **Gallinaria** Cumis uicina, de qua Cicero ad Patum: Q. Ceparius obuam mihi fuit in sylua **gallinaria**. De hac Strab. ita scribit. Hoc quoq; in sinu fruticosus uirgultis frequens et arboribus sylua est multis porrecta stagnis aquarum indiga.

Gallinarium, locus in quo morantur gallinæ. Colu. lib. 9.

Gallinaria constitui debent parte uillæ quæ hybernū spectat Orientem. Græci autore Polluce potaneum, uulgus à pullis gallinaceis, pullarium adpellant.

Gallinarius, et **Gallinaria**, qui et quæ gallinas curat. Plinius lib. 10. Traditur quædam ars **gallinarij** cuiusdam dicitis, quid ex quaq; esset. Varro: Inter duas ostium sit qua **gallinarius** curator earum ire possit.

Gallipes, pedes gallinacæ habens. Suetonius: Tranquillus ad extremum uota pro itu et reditu suo suscipi passus est, ut uulgò iam per iocum **gallipes** uocaretur. Cc.

Gallius, a, um, sicut **Gallicus**, et **Gallicanus**: Sallustius lib. 4. Historiarum. Duæ **Galliæ** mulieres, conuentum uitantes ad menstrea soluenda montem ascendunt.

Gallo, as, insano. Varro: Et Deam gallantes uario retinebant studio.

Gallogræcia, **Galatia** dicta est, à qua **Gallogræci**. Nam quā Galli multitudine abundantes relicto natali solo Italiam inuasissent, Græciam impleuerunt, Macedoniam occuparunt, in Asiam transferunt duce Leonorio, qui **Gallogræciā** mixto ex **Gallis** Græcisq; uocabulo cognominauerunt.

Gallulo, las, penul. cor. pubem emitto, à quo **Gallulasco**, pubesco: quod pubescentes uocem grandiorē ad galli gallinacæ similitudinem faciant. Neuius: Cuius uox **gallulascit**.

Gallumbri, populi qui nunc Romandioli uocantur.

Gallus, Cybelis sacerdos, à Gallo Phrygiæ fluuii, cuius aequam qui gustassent reddebantur insani. Et **Gallus** gallinaceus uis, nocturnus uigil, quem excitandis in opera mortalibus rumpendoq; somno genuisse, prouidentia diuina uidetur. Est et nomen gentis, et nomē uiri proprium, et fortunam corporis significat, ut inquit Quintilianus. id est, castratum. Nam tales erant Galli sacerdotes Cybeles, de quibus August. lib. 7. de Ciuitate Dei refert, quod ideo abscissi matri Deum seruiret, ut significaretur eos qui semine indigeant. Terram sequi oportere, quæ mater Deum nominatur.

Gallus, la, lum, quod ex **Gallia** est. Vnde Galli dicti sunt, qui ex **Gallia** originem habent.

Gamale, penul. cor. urbs in Iudæa. Iosephus. Syriæ habitatio quædam fuit **Gamale**. Suetonius in Tito **Gamales** adpellat. Tarichiam inquit, et **Gamalen** urbis ualidissimas Iudææ in potestatem redegit.

Gamma, Græcè, Latine litera γ, quæ apud nos significat g.

Gammærus, pen. cor. aquaticum animal simile cæcro, uel ut quidam putant ipse cancer, cui bina brachia dēticulatis forcipibus ad caput porriguntur, concoctus fit rubeus. Mart. Concolor in nostra **gammare** lance rubes.

Gammoides, ferrum quo utuntur chirurgici ad extrahendum pus.

Gamos, Græcè, Latine nuptiæ. Hinc composita sunt **Agamus**, **Monogamus**, **Bigamus**, **Digamus**, **Trigamus**, **Quadrigamus**, **Octogamus**. Hiero. contra Iouini. Non damno **digamos**, unò nec **trigamos**, et si dici potest **octogamos**.

Gamphasantes, populi in Lybia, sine ullis uestibus uiuentes. qui, (sicut scribit Pompo.) à prelijs abstinent, quum nec tela iactare aut uitare noscant. Ideoq; obuios fugiunt.

Ganea

Ganea, *ε*, & **Ganeum**, lupanar meretricū, gulosorum diuersorium, & popina: quod scilicet sit in terra, non ut coenacula, superius. Est enim locus abditus, & uelut subterraneus, uinolentiae & libidini aptus. Terentius in Adel. Vbi ego illum queram? Credo abductum in Ganeum. Columella in prolo. Mox deinde ut apti ueniamus ad gancas, quotidianam Laconicis crudelitatem excoquimus. Plinius tamen uidetur innuere, popinas esse in quibus unctoria edulia cōficiiebantur, & pro ipsa ingluuie cibarijsq;. Ait enim de porco lib. 9. Neq; alio ex animali numerosior materia ganeæ.

Gancones, heluones, qui ganeas frequentant. Iuuenalis: Sed laudem siliquas occultus ganeo pultes.

Gangaridæ, ut inquit Curtius, populi inter Assyrios, et Indos iuxta Gangem, qui nouem ostijs effluit.

Gange, *ges*, est urbis Indiæ regia.

Ganges, *is*, & **gangetis**. Indiæ fluiuius maximus, qui uniuersam circuit Indiam, secum aureas arcenas trahēs, alio nomine Phryson à Græcis dictus, de Paradiso exiens, quē alij incertis fontibus, ut Nilum, rigantemq; uicina eodē modo ferūt. Alij in Scythicis nasci, ipsamq; Indiam secare dixerūt, flucēq; in eum triginta annis. Minima Gangis latitudo per octo milia passuum, maxima per uiginti patet. Altitudo ubi uadosissimus est, mensuran centū pedum implet. Dictus Ganges, à Gange Aethiopum rege, ut ait Suidas. Ouid. lib. 4. Metamorph. Decolor extremo qua cingitur India Gange.

Gangeticus, *ca*, *cum*, Columella lib. 9. Iam nūc Gangeticas & Aegyptias aues temulenter cructans. Arrianus lib. 5. de gestis Alexandri magni. ἡ τὰ ξύλα ὁ ἀλέξανδρος ἄφικετο πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαιμόνην, τὴν μέγιστην τῶν μετὰ τὸ ἰδύοντι ποταμῶν καὶ ὑδάτων, καὶ ἐκείνῳ Πόρῳ βασιλεὺς ὁ ἐρδῶν Ἀλέξανδρος. id est, In Taxillam Alexander peruenit ciuitatem magnam & felicem, inter Indum & Hidaspem fluuios, & illic Porus rex, qui uidit Alexandrum.

Gangilion, siue Ganglion, genus morbi in capite, quū humor qui tam includitur, de quo Colu. lib. 7. Est & Ganglion, (ut docet Paul.) nervi alicuius uel exitu, uel ex lassitudine cōtortio. Multis quidem omnino partibus corporis, sed præcipue mollibus, ut in extremitate manuum atq; pedum.

Gangræna, *cum* *ε*, diphth. caro est emortua ex ulcere uel inflammatione ac rubore. Subalbescit autem primo, demum atra fit sensu amisso in prominentibus membris. id est, inter ungues & alas et inguina. Et in senibus ferē atq; his, quorū corpus mali habitus est. Lucilius lib. 1. Satyra. Serpere uti gangranamalo.

Ganimedes, Trois filius fuit formosissimus puer, quē quum Iupiter deperiret, iussit in cœlum ab aquila portari, & sibi à caliculis esse. Hebe Nympha deiecta, in cœlum translatus, Aquarius dicitur. Cc.

Gannio, *nis*, *niui*, uel **gannij**, *itum*. Gannire proprie canes dicuntur, quum murmure, uel quasi plorando conqueri uidentur. Inde Gannitio, & Gannitus. Lucretius:

Longe alio pacto gannitu uocis adulant,

Aut quum deserti baubantur in ædibus, aut quum Plorantes fugiunt submisso corpore plagas.

Inde ad homines translatus. Terentius in Adel. Quid ille gannit, quid uult? Huius compositū est Oggannio, quod est in aurem secreto loquor, & ueluti immurmuro. Apul. lib. 2. In aurem mulieris oggannij. Aliquādo multū dico, inculco, Plautus in Asin. Cui nunquam unam rem me licet semel præcipere fieri, quin centies eandem imperem atq; ogganniam.

Gannitus, *nitus*. ipsa uox quæ & Gannitio dicitur, aliquando uox adpellatur.

Ganzæ, anseres sunt Germanico uocabulo. Cc.

Garamantes, populi Lybie Psyllis finitimi, à Garamante Apollinis filio cognominati, qui ibi Garaman oppidum ex suo nomine condidit. à quo Garamatius, *a*, *um*. & Garamantis, *idis*. Fuit & alius Garamantes rex, cuius filiam Garamitida, Iupiter apud Bragadam fluiuium compressit, & ex ea genuit Hiarbam. Et Garamanticus adiectiuum.

Gargānus, penul. prod. mons in Apulia. Luc. lib. 4.

Appulus Adriacas exit Garganus in undas.

Gargāra, penulti. corr. mutatione literæ à γάρρα, γάρρα, id est, caput capitis id est, alitudinis alitudo. γάρρα, γάρρα, capita. Unus est ex collibus montis Ida. Est & oppidum huius nominis positum in imis radicibus Ida montis. Et defluentibus inde humoribus Gargara irrigantur, suntq; seracissima. Apud hanc ciuitatem tanta erat frugum copia, ut qui magnum cuius rei numerū uellet exprimere pro multitudine immensa nominaret. Vnde & Ouidius:

Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos.

Dicitur & Gargarus numero sing. Strabo lib. 12. Gargarus in superioribus Ida partibus locus ostenditur, à quo Gargara dicitur Acolica ciuitas. Græci γάρραρον neutro genere dicunt. Sūt et Gargara in Mysia. Sunt q Gargarus dici uelint ἀπὸ τῶν γάρραρον τὰς πόδας. id est, ab emittēdis fontibus. Ouid. - Creberrima fontibus Ida.

Gargarisso, *as*, sicut sonat Plinius lib. 20. Sed at anginas cū melle ac hyssopo ex aceto gargarissatum. Apud Græcos γάργας. Fit autem gargarizatio in summo gutture. Et Gargarizare, sepe ad gurgulionē, id est, guttur reuocare. Et duplici modo construitur. Nam res qua sepe guttur alluitur in nominatiuo, plerumq; in ablatiua ponitur. Plin. lib. 20. Voci succus sub certamine utilis, & qui gargarizatur uua tumēte adiecta menta. Corn. lib. 4. In ictu capitis dolore cōmunia sunt sternutamenta excitare, inferiora uehementer refrigerare, gargarizare his quæ saluam mouent.

Gargus, unus ex collibus Tauri montis. Cc.

Garrio, *ris*, garrui, uel garrij, *itum*, inepte loquor. Cicero lib. 2. de Orat. Nam & seculis multis ante gymnasia inuenta sunt, quā in his philosophi garrire cœperunt.

Garriophilum, *flos*. Garofolus nomen nec Græcè nec Latine habetur.

Garritido, *as*, pen. cor. idem quod garrio. Varro: Quidnam garritidatis dicentes ò fortuna. Perottus Garritido legit.

Garruli, pen. cor. proprie dicuntur (ut inquit Aug.) qui uulgo uerbosi adpellantur accedēte letitia, nec ualentes, nec uolētes tacere. Et Garrule dicuntur aues, canoræ & hilares. Verg. Garrula quum tignis nidum suspendit hirundo.

Garrulus etiam dicitur cordatus. Varro: In hac ciuitate tum regnabat Dionysius homo garrulus & accr.

Garum, apud Columel. liquamen est ex pisce factum.

Garumna, fluiuius tribus amplificatus annibus per Bituriges, & Santones, Gallicam utranq; gentem effluit. Est enim in Gallia Narbonensi terminans Aquitanos. Distat à Narbone stadijs octingentis. Delabitur ex Pyreno, & in Oceanum excurrit.

Gasidanes, gemma quam Græci mittunt coloris olorini. Cc.

Gaster, seu Gasterium, genus uasis, cuius formam alij aliter accipiunt.

Gasterochires, dicebantur quasi uentrimanus, qui manuum artificio uictum queritabant. Cc.

Gastrimargia, penulti. prod. nimia ingluuies. ut apud Aristotelem in Ethicis: Gastrimargus gulosus.

Gaudeo, *es*, gauisus, gaudiū habeo de bono proprio, quādoq; etiam

etiam de bono alterius, sed intrinsecus. Letari uerò extrinsecus. Construiturq; Gaudeo diuersis modis. Nā quādoq; sine adposito. ut gaude, et letare. Quandoq; cum datiuo, Cicero: Mihi gaudeo, tibi gratulor. Quandoq; cū ablatiuo, Verg. Numero Deus impare Gaudet. Quandoq; cum ablatiuo mediante in, Cicero Lentulo: In molestia gaudeo. Quandoq; mediante de, Hieronymus ad Helio. Gaudebo de ascensu, sed timebo de lapsu. Aliquando Gaudere est ualde, seu cum delectatione, quod uulgò dici solet godere, et cōstruitur cum accusatiuo. Hieronymus in prolog. Iob: Beatum Iob, qui adhuc apud Latinos iacebat in stercore, et uermibus scatebat errorum, integrū, immaculatumq; gaudete. id est, cū gaudio per gustate. Terentius in Adelpis: Hunc scio mea solide solum gauisurum gaudia. id est, per gustaturum. Cicero Peto: In theatrum Curionis Hortensius introijt, puto ut suū gaudium gauderemus. Huius uerbi composita sunt, Congaudeo, quod est simul gaudeo. Ambrosius: Congaudete mecum, et congratulamini. Adgaudeo. Lactantius lib. 4. Ego eram cui adgaudebat. hoc est, quasi adplaudebatur.

Gaudeo uoti, significat ex animo gaudeo te uoti cōpotem factum esse. Apul. lib. 1. Sed quid istud? noti gaudeo.

Gaudere in sinu, prouerbialis locutio, quam et poëta usurpant, significat secum et cum suis letari. Cicero lib. 3. Tuscul. Quoniam plausibilia non hæc sunt, ut in sinu gaudeant, gloriose loqui desinant. Tibullus:

Qui sapit in tacito gaudeat ille sinu. Propertius:
In tacito cohibe gaudia clausa sinu.

Gaudimonium, pro gaudio usurpatur. Hierony. in proemio prophetarum. Gaudimonium eius erit in luctum.

Gaudium, est affectio animi dicuius presentis boni opinioe concepta. Et pprie quū exhilaratur animus aliqua re, neq; tamē ita ad exteriora diffunditur ultra modū ut facile adpareat. Letitia uerò, quum ita mouetur animus ut etiā ad exteriora egrediatur, et maxime in uultu. Hinc dicūt Stoici: Gaudium in sapientē cadere posse, letitiā non posse. Cuius diminutiū est Gaudiolum, et compositū Gaudiloquus, pen. cor. qui cū gaudio loquitur. ut apud Plautum. Dictum Gaudium quasi gaurium. Græci enim γούρον, letum superbum, gloriosum. **Gauleon**, teste Solino, ora Lybiæ obiacens, in qua serpens neq; nascitur, neq; inuectus uiuit, puluisq; eius quocunq; gētium iactus, angues et scorpiones perimit.

Gaulus, nauis genus parue et rotundæ.

Gauranum uinum, dicitur quod in summis montium gignitur, à Gauro Campaniæ monte. Cc.

Gaurus, mons Campaniæ.

Gausape, penulii. cor. militare stramentum utrinq; uillos habens, uel una tantum parte, quod pro lecto in castris sterneretur. Plinius lib. 8. Antiquis torus è stramento erat, qualis nunc in castris gausape. Nunc ponitur pro panno, quo mensa sternitur. Declinatū autem hoc gausape. Antiquissimi hic gausapes, et hæc gausapa, et hoc gausapum. Vnde in plurali gausapa. Persius:

Iam chlamydes picti, iam luthea gausapa captis.

Cassius ad Mecronatem:

Gausapa purpureo salutat. Inde Gausapina:

Gausapina, penult. corre. genus uestis. Martialis:

Mense uel Augusto sumere gausapinas.

Gaza, dictio Persica, et numero singulari significat omne qd possidemus. Pomponius Mela. Gazam Persæ arariū uoant. Curtius: Igitur quasi parum munimentis oppidi fidens, ante Solis ortum pecuniam regiam (Gazam Persæ uocant) cum pretiosissimis rerum efferrī iubet, simulans fugam. Inde no-

men est Gazæ ciuitati, eo quod Cambyfes illuc belli et opes et pecuniam intulerat. Hæc est Euechorum ciuitas in qua habitauere Cappadoces, pristinis cultoribus interfectis. Apud ueteres terminus erat Cananecorum, iuxta Aegyptum quæ cecidit in sortem tribus Iudæ. Diciturq; Hebra. גֶזָא, et est usq; hodie insignis ciuitas Palestina, ut scribit Hieronymus, à quo Gazæus, a, um, quod est ex Gaza urbe. Et Gazeticus, ca, cum, ex Gaza urbe Persica, ubi nobilissima uina, uelut Pomponius Mela ait. Sidonius ad Faustum:

Vina mihi non sunt Gazetica, chia, falerna.

Suidas. γάζα ἢ θησαυρός, λέγεται ἀπὸ τοῦ γάζω, ὃ πόλις ἄλλα ἐστὶ φοινίκης, ὃ πόλις γάζω, id est, Gaza enim thesaurus, dictio medica, et ciuitas alia Phoeniciæ, cuius ciuis Gazæus.

Gazophylacium, cum c, nomen compositum ex dictione Persica et Græca. φυλάκω ἢ φυλάσσω λέγεται, quod est custodio: quasi locus dicatur esse in quo opes receduntur. Augu. in Psal. Gazophylacium arca ubi colligebantur ea, quæ ad indigentiam seruorum Dei mittebantur. Ambr. ad Studium. Quid est Gazophylacium? Collatio fidelium, sumptus pauperum, requies egenorū: iuxta quod sedens Christus, ut habetur secundū Lucam, duo era mulieris uiduæ, diuitiū muneribus cōsueuit præferre. Signifi. et capsam, qua res pretiosiores et secreta in scrinijs scripturæ seruatur. Vnde scrinariij, secretarij quos etiā à secretis dicimus ut scribas ab epistolis.

GEBALENA, regio in finibus Eleutheropoleos.

Gebbanitæ, siue Gelbanitæ, populi sunt maris rubri accolæ, in Arabia deserta, quorum caput Thomna est. unde genus myrrhæ Gebbaniticum.

Gebenna, mons qui hodie dicitur mons Gencueræ. Luca. — Causa pendentes rupe gebennas.

Gebuseus, גִּבְעִי, filius Canaan, à quo Gebusei dicti sunt, qui Hierusalem habitauerunt.

Gedeon, גִּדְדֹן, nomen proprium iudicis Israël, qui occidit Oreb, Zeb, Zebe, et Salmana.

Gedrosia, regio maioris Asiæ.

Geenna, גֵּי הֶעֱנַן, id est uallis filij Hinnā. hoc nomen proprium inquit Hieronymus, à saluatore nostro ponitur. Queramus quæ sit sermonis huius occasio. Erat idolum Bahal, iuxta Hierusalem ad radicem montis Mora, in quibus Siloa fluit. Hæc uallis et parua campi planicies irrigua erat et nemorosa, plenāq; delitijs, et lucus in ea idolo consecratus. In tantam autem populus Israël uenerat dementiam, ut deserto templo, uicina ibi hostias immolaret: ut rigorem religionis delitiæ uincerent, filiosq; suos incenderet demonibus uel initiaret. Et adpellabatur locus ipse Geennon. id est, uallis filiorum Ennon. Hoc Regum uolumentum: et Paralipomenon, et Hieremias plenissime scribunt. Et comminatur Deus se locum ipsum impleturum cadaueribus mortuorum, ut nequaquā Tophet et Bahal, sed uocetur Polyandrium. id est, tumulus mortuorū. Futura ergo supplicia, et pœnæ perpetuæ, quibus peccatores cruciandi sunt huius loci uocabulo denotantur. Duplicem autem esse Geennam, nimij ignis, et frigoris, in Iob plenissime legitur.

Gela, fluius in Sicilia, à quo et Gela urbs nomen habet. Vergilius lib. 3.

Immanisq; Gela fluij cognomine dicta. Suidas. γέλα πόλις σκελίας, καλεῖται ὁ ἀπὸ ποταμοῦ γέλα ἐν ᾧ παράκτω ἡ πόλις. ὃ δὲ ποταμὸς ὀνομάζεται οὕτως ὅτι πολλὰ καὶ χυρὰ κεννά, πάντην γὰρ τῇ ὀρεῖ καὶ σκελίδι, γέλαρ λέγεται ἀπὸ γέλας τοῦ ἰθὺς καὶ ὑμᾶς, τὸ ἰθὺς καλεῖται οὐ γέλας. Gela ciuitas Siciliæ, uocatur autem ab amne Gela, cui adiacet

adiacet ciuitas. Fluius autē nominatur ita, quoniam multam gignit pruinam, quam Opicorum & Siculorum uoce Gelam dici, uel à Gelone gentili. Inde gentile Gelæus non Gelous. Gelabile, quod gelu durari potest. Gellius: Quir fluiorum & fontium aquæ gelu durentur, mare omne ingelabile sit. Gelascere, est in gelu astringi. Gelli. Vina rarèter cōgelascūt. Gelasini, pe. prod. dentes anteriores, quos ridēdo ostēdimus, γάλλω γάλλω, est rideo. Et Gelasini, lineæ quæ ridēdo efficiuntur. Martia. Nec grata est facies cui gelasinus abest. Et Gelasini dicuntur mimi, qui gestulatione faceta populū oblectant. unde Gelasinus ille Plautinus, risionibus & falsis disterijs populum delectat. Et dum facit, ut ab omnibus rideatur, irridetur. Vnde est Plautinum illud. Caue ex gelasino fias catagelasinus. hoc est, deridiculus.

Gelboē, גֶּלְבֹּעַ, montes alienigenarum in sexto lapide à Sintopoli, in qbus etiā est uicus grādīs, qui uocatur Gelbos.

Gelucidium, ipsum gelu. Columella: Vt prius conualescant radices frumentorum, quā hibernis imbribus aut gelicidijs pruinis uel infestentur.

Gelidus, α, um, penul. cor. frigidus. Hinc componuntur Prægelidus, & Egclidus, quod significat id quod non est calidū neq; frigidum. Nam e, quandoq; priuationē denotat, quāuis Seruius pro ualde frigido exposuerit. Suetonius de Augu. Vngebatur sæpius, sudabat ad flammam, deinde perfundebatur egclida aqua, uel Sole multo tepesacta. Ouidius: Sed gelidum Boream egclidumq; notum. Vbi gelido egclidum opposuit.

Gellius, uiri proprium. γέλλω, id est, ridere. Cc.

Gelo, αs. Plinius lib. 17. Si protinus editis fructibus gelatio magna consecuta est, etiam paucis diebus necat. Iuuenalis: —Pauidoq; gelantur Pectore. Hinc componuntur Congelo, & Regelo, pen. correpta. Columel. lib. 1. Oleum quod minus prouenit, si congelatur fracescit.

Geloi, campi in Sicilia apud Gelam fluium. Vergil. —Campiq; Geloi. Suidas Gelai, non Geloi legit.

Geloni, uel Gelones, populi Scythici interius habitantes, & Agathyrsis proximi. à Gelono Hercules filio. Hi solebant se pingere. Verg. —Pictosq; Gelonos. Lucanus lib. 4. Massagetes quo fugit equo fortesq; Geloni. Hi nunc Getæ dicuntur, siue Tartari corrupto uocabulo. Sanguinem equinum cum lacte mixtum bibunt. Vergilius: Bisaltæ quo more solent, acerq; Gelonus. Quum fugit in Rhodopen, atq; in deserta Getarum. Et lac concretum cum sanguine potat equino.

Gelos, gelotos, risus.

Gelu, proprie glacies dictum γέλυς, hoc est, soluendo terram. nam glacie proscissa terra resoluitur. Aliquando tamen ponitur pro frigore. Vnde Gelidum, frigidum dicimus. Dicitur etiam hoc Gelum, hic Gelus. Lucretius lib. 5, Asiduosq; geli casus mortalibus aufert. Et lib. 6. Denūttit quā sepe gelum quod continet in se.

Gemellaria, α, instrumentum quo oleum defluit à torculari. August. in expositione Psal. Quare tam cæcus es, ut amurcā fluentem per plateas uideas, oleum in gemellaria nō uideas.

Gemellus, diminutiuum. Verg. —Modo nanq; gemellos spem gregis, ab silice in nuda connixa reliquit. Gemellæ uites à Colu. dictæ sunt, ab uuis semper geminis. nam duplices uuas (ut inquit idem) exigunt.

Gemibundus, abunde gemens. Cc.

Gemini, proprie dicuntur duo. Vergilius lib. 6. Sunt gemini somni portæ. Nam si tres sunt, Trigemini dicuntur. Si quatuor, Quatergemini, Colu. lib. 4. Albanas equi

tiæ familiæ trigeminorū matres. Quandoq; Gemini dicuntur qui uno partu nascuntur, etiam si tres uel quatuor uel plures nascerentur. Quandoq; Geminus pro simili ponitur. Pacu. Par fortitudo, gemina confidentia. Et Gemini cœlestic. signū, quod Castor & Pollux cōstituunt. Varro lib. 2. de Rust. geminos intelligit Apollinem & Herculem, de quibus Sene. In magna tempestate adparent, quasi stellæ cœlo insidentes, adiuuariq; se tunc periclitantes existimant, Pollucis & Castoris numine. A Colu. dicitur Geminum astrū, quod 14. Candelas Iunij, Sol ingreditur. A Geminus fit compositū Congeminus, qui cū aliquo natus est. Augu. in Psal. Phares congemino suo prælatus est. Homerus autem in Hymnis, κάστωρ καὶ πολὺς δὲκέ ἀείστο μάλα λίγηα. τὸν δ' ἀρίστος οἱ ἱνδοὶ δλυμπίου ἐξέχοντο, τοὺς ὑπὸ τῶν γέντων καρφῆς τέκε πότνια λήληθ, λαδρὰ ὑπὸ δ' ἀμύθῃ καλανεφεῖ κρονίωσι. Castor & Pollucem cantabis Musa sonora. Tyndaridas qui Iouis Olympij geniti sunt, quos in Taygeti crepidine peperit ueneranda Leda, latenter commista nebulatio Saturnio. id est, Ioui.

Gemino, as, pen. cor. duplico, cuius composita sunt Cōgemino. Plaut. in Amph. Nunc si patera pateram peperit, omnes congeminauimus. Ingemino, intus duplico. Verg. li. 1. Gcor. Tum liquidas corui presso ter gutture uoces. Aut quater ingeminant.

Geminus, Deus. Ianus dicitur quasi utriusq; ianuæ cœlestis potens, quod Sol sit, et oriens aperiat diem, & occidens claudat. Cornucopiæ.

Gemites, gemma quæ ueluti candidas manu inter se complexas habet. Cc.

Gemma, oculus uitæ quem primo emittit. Vergilius: —Turgent in palmite gemmæ. Ab huius gemmæ similitudine, Gemma lapillus uocatur, quamuis generale nomē sit, comprehendens proprie quæcūq; nec oblonga, nec perforata. Augusti. in Dial. Similiter ornamentorū diuersos lapides cōpendiose uocauit gemmas. Gemmula, diminutiuum à gemma, quo etiam flores significantur, quibus tanquam gemis uerno tempore cuncta pinguntur, & prata uestiuntur. Apuleius lib. 10. Planè tenui specula, solabar clades ultimas, quod uere in ipso iam gemmulis floridis cuncta depingeret. Bigemmis, Trigemmis, deriuatiua sunt. de quibus alibi.

Gemmare, est gemmas in arboribus emittere. Columella: Quum primum uites incipiunt gemmare.

Gemmafcere, in gemmas efferri. Plinius: Atq; ut gemmafcere incipient ligetur calamus.

Gemmatus, α, um. quod est gemmis ornatum.

Gemmosus, α, um. qd' est quasi totū ex gemis. Apu. li. 5. Auero factō gemosisq; molibus onustas eas tradit reportandas.

Gemo, is, ui, itum. Vnde Gemitus, qui est pectoris, quum præ angustia in sonum prorumpit. Vnde iumenta & inanimata, quum nimis onusta sunt, Gemere dicuntur. Vergilius: —Gemit sub pondere cimba. Græcum tamen est γέμω, id est, plenus sum, forsan ab eo quod sequitur, ut uidemus alternari ab scriptoribus, sed in alia etiam significatione γέμω, significat enim impleo impleo. Quadoq; tamē Gemere ponitur pro flere, & quandoq; pro canere, de ijs solum auibus quæ flebilem cantum habent. ut turtur, & columba. Verg. Nec gemere aëria cessabit turtur ab ulmo. Hinc fit Ingemo, de quo infra.

Gemoniæ, scalcæ dicebantur ad quas corpora damnatorum tracta præcipitabantur. Cornelius Tacitus: Tunc confossum collaceratumq; & abscisso capite truncum corpus Sabini in Gemonias trahunt. Plinius lib. 8. scribit canem à corpore scrui

serui non recessisse, abiecto in gradibus gemonijs.
Gemonidæ, prægnantes & plenæ adpellantur.
Gemursa, tuberculum sub minimo pedis digito, quò genere faciat cum qui id gerit, inquit Festus: Plinius oblitteratum id & nomen & malum ait.

Gena, genæ, uulgò Palpebra dicitur, hoc est mēbrana, quæ superius inferiusq; tegit oculum. Teren. Hodie nō compressi genam genæ. Plinius. Aquatilia dormire existimant, non oculorum argumento, quia nō habent genas: sed ipsa quiete placida seu soporata. Extremus ambitus cilium dicitur. unde supercilia, in quibus est animi pars. Nam ex his negamus & annuimus. Hæ genæ pilos habet in modū ualli, quos à palpitando palpebras adpellarūt. Genæ etiā dicūtur Partes illæ à cilio, ad uniuersam partem illam oculis subiectam, quæ barba uestitur, quas radi in sceminis. 12. tabularū interdicto antiqui uetuerunt: pudoris scdes esse arbitrati, q; ibi maxime ostendatur rubor. Dicitur Genæ, quòd in his pili gignantur. Verg. Tum mihi prima genas uestibat flore iuuentus. Apuleius in Magia: Furpius infectas genas, & oculos illos illices. Hæ quoniam in mali speciem factæ sunt rotundæ, dicitur etiam male.

Genauius, a, um, idem quod gulosus, a, um. Varro: Hæ nouissima in triclinium genauium introierunt, è culina propter fastidium.

Genealogia, pen. prod. sermo de origine generationis. γένεσις, generationis, & λόγος, sermo. Hieronymus: Notandum in genealogia saluatoris nullam sanctarū assumi mulierum; sed eas quas scriptura reprehendit.

Genearcha, generis princeps.

Gener, filia meæ uir: quia sit generis propagator. adhibetur enim ad genus augendum, à quo Progener. Hunc adpellat auus neptis suæ uirum.

Generale, quod ad omnes pertinet, à quo aduerbium Generaliter, quod significat simul quæ sub genere sunt amplectēdo, ut amo generaliter omnes homines.

Generatim, per singula genera, seu magis per singulas species: siquidem species genera uocamus, ut multa sunt genera uerborum. Vergil. lib. 2. Georgicorum:

Quare agite ô proprios generatim discite cultus Agricola.
 Varro: Non in uolucris generatim seruatur analogia, nō ex aquilis aquilæ, neq; ex turdis procreantur turdi: sic ex reliquis sui cuiusq; generis. Aliquando Generatim dicitur non per singula genera, sed generaliter & in uniuersum, et uniuersaliter. Cicero lib. 2. de Oratore: Infinitum mihi uidetur id dicere, in quo aliquid generatim quæreretur hoc modo: expetenda ne esset eloquentia, expetendi ue honores.

Generiana, pyra, sic dicta ab insitore siue plantatore. Cc.

Genero, as, notæ significatiōis. Hinc Generatio, quæ sic definitur à Spensippo. Generatio est motus ad essētiā, acceptio essētiæ, processus inesse. Huius composita sunt Congenero, pro adiungo, associo. Ennius: Quæ mihi cōgenerat affinitas. Degenero, de quo in Degener. Ingenero, quod modo significat genero, modo intus genero. Lactan. lib. 6. Deus itaq; quū hominem primū fingeret, mirabili prouidentia ingenerauit ei prius istas animi cōmōtiones, ut posset capere uirtutē. Cice. lib. 1. Offi. Eademq; natura ui rationis hominem cōciliat homini, & ad orationis & uitæ societatem. ingeneratq; in primis præcipuum quendam amorem in eos qui procreati sunt. Progenero, ultra generationem produco. Colu. Nam & humide res & sicca, quas terra progenerat, facile uitantur. Hinc Progenies, pro genere et familia. Regenero, rursus genero. Lactan. lib. 4. Ex eorum semine regenerari eum iussit.

Generosus, a, um, quod est nobile, & ex præclaro genere. Vergilius lib. 1. Georgicorum:

Continuo pecoris generosi pullus in aruis

Audet & ignoto sese committere ponto.

Cicero in Læli. Humilem sanè relinquūt & minime generosum, ut ita dicam ortum auaritiæ, quam ex inopia atq; indigentia natam uolūt. Interdū dicitur forte. Cicero lib. 3. Offi.

Quumq; de imperio certatum esset cum rege generoso atq; potenti. Et Generosum dicitur quod generare facit, seu producit. Columel. lib. 4. Atq; ubi multa inuitabunt regionis cōmoda ut nobilem uitam conseramus, generosam requireremus. Idē lib. 3. Vitem maxime populus alit, et postea ulmus: quam atinam uocant rustici generosissima est. Hinc Generositas, nobilitas, & quasi producibilitas. Idem in eodem lib. Qui uineam uel arbutum constituere uolet, seminaria prius facere debet, sic enim sciet cuius generis uitam positurus sit. Nam quæ precio parata disponitur, certam generositatis fidem non habet: quum dubium est an is qui uendidit, legendis seminibus adhibuerit diligentiam.

Genesareth, à Græco uocabulo dictum est, quasi generans auram. Sed tamē ego puto falsissimū esse. nam nomina Græca non ita componūtur, ut exeant in sonum barbarum. & ideo non est sic dicendū, neq; possibile secundū rectam deductionem. Licet enim γένεσις dicatur Græcum uerbum, & πῶς nihil significat. Nec inde stagnum Genesareth dictū est, eò quòd flantibus uentis, crispantibus undis, auram ex se generare uideatur. Idem dicitur mare Tyberiadis, à Tyberiadē ciuitate: & mare Galilææ, ab adiacēte Galilæa provincia. Tenet hoc mare siue stagnū. 140. stadia in longitudine. 40. uerò in latitudine. Nō propter hoc mare uocatur, quòd eius aquæ sint amaræ: sed Hebrææ linguae cōsuetudo est, omnes cōgregationes aquarū, siue salæ sint siue dulces, uocare mare. sicut in Genesi scriptū est. Congregationes aquarū uocauit maria.

Genesis, penul. cor. Latine generatio, natiuitas.

Genestæ, arbuscula quædam.

Geneteum, promontorium à Genete fluuio uocatū, in quo templum fuit hospitalis Iouis, quem Xenion adpellant.

Genethliacus, qui ex die natali fortunæ hominis & successum pronunciat. ἀπὸ τοῦ γενέθλιου, φῶς, καὶ γενέθλιον καὶ ὁρᾶν, γενέθλιον.

Genethlius, Latine natalis dicitur, qui et Deus nuptijs præfectus putabatur ab antiquis, ut scribit Hiero. Scribit autem Suidas, quòd etiam Genethlius Palestinus fuit, ex Petris philosophista, discipulus Minutiani & Agapei: qui tandē uiridi æuo mortuus sit. Scripsit autem multa λαλῶν ὑποὶ διαλέξεσιν καὶ μελίταις, & multa alia: ut mirabile sit dictū tam paucis annis uitæ tanta scripsisse.

Genialis, & hoc Geniale, quod ad Genium pertinet. unde Genialis lectus, qui in nuptijs sternitur in honorem Genij. Genialis homo, hospitalis, atq; ad inuitandum & largius adparandum promptior. Verg. —Lucent genialibus altis.

Geniana, gemma quā inimicorum poenas efficere aiunt. Cc.

Geniculatim, aduerbium significat per genicula.

Geniculatum, dicitur quod frequentibus geniculis constat. ut heliotropium, ob id Genicularis herba uocatur.

Geniculum, diminutiuum. Plinius lib. 18. Genicula autem tritico sunt quaternæ, farri sena, hordeo octona. Quandoq; Geniculum accipitur pro germine.

Genitalis, et hoc Genitale, idē est qd' natalis. unde Genitale solum, dicitur patria in qua nati sumus: quod & natale solū adpellatur. Et Genitalem diem, quo scilicet in lucem proditi sumus. Genitalia semina, quibus aliquid procreatur & gignitur.

gnitur. Vergilius libro secundo Georgico.

Vere tument terræ, & genitalia semina poscunt.

Columella lib. 4. Adhibenda ratio est subtilior, ut ex his partibus trunci sumantur, qui & genitales sunt, & maxime fertiles. Idem lib. 8. Fœminis quoque uulvæ ferro exulceratur, & cicatricibus clauduntur ne sint genitales. id est, ne possint generare. Genitalia membra, siue Genitales partes, dicuntur pendenda, tam in uiro quam in fœmina. Colum. lib. 7. Elicitur cupiditas odore genitalium admoto naribus. Idem in eodem: Et ipsos nervos quos Græci cremasteras adpellant, quod ex illis genitales partes dependent comprehendere.

Genimen. penult. correpta, à gigno, generatio dicitur. ut in Evangelio: Genimina uiperarum.

Genitor, modo pater dicitur, modo ad honorem refertur. Similiter Genitrix, & pro matre & pro uenerationis gratia.

Genitura, quandoque generationē significat. Gellius: Ac multo etiam antequam pater ipse ac mater nasceretur, ex eorum genitura debuisse iam tunc prospici, Quandoque semen hominis, quod & semen genitale dicitur.

Genitiuus, a, um, quod uim habet generandi: unde Genitiuus humor, & Genitiuus casus: Et Genitiuus dicitur quasi genitilis, à natura ingentus, & genuinus, & originalis, & cum nascente congenitus. ut genitiuus notæ, quæ sunt maculæ à natura ingentis. Sueton. de Augusto: Corpore traditur maculoso dispersis per pectus atque aluum genitiuis notis, in modum & ordinem & numerum stellarum cœlestis Urse.

Genitus, à gigno, gignis. idem quod natus. à quo Unigenitus, Primogenitus, & Progenitus.

Genius, ueterum sententia dicitur uniuscuiusque anima rationalis, ideoque esse singulos singulorum. Fuit etiam qui dicerent Genios Deos, aquam, terram, ignem, & aerem: quæ rerum semina sunt, elementaque adpellata. Duodecim quoque signa, Lunamque & Solem inter hos Deos putabat, & à gerendo, quia multa gerere possent, Gerulos, deinde Genios uocitarunt. Censorinus scribit Genios dictos, quia ut gignamur curent: siue quia una gignatur nobiscum: uel etiam quia nos genitos suscipiant ac tueantur. Certe à gignendo Genius adpellatur. Eundem esse Genium & Larem, multi ueteres memorie prodiderunt. Euclides Socraticus, duplicem omnibus omnino nobis Genium dicit adpositum. hoc est, duos Lareis. Hi etiam Penates dici solent. Ab aliis quibus Genus dicitur uis, & nature Deus hospitalis, & ipsa uoluptas. Scintra de antiquitate uerborum lib. 3. Scis geniales homines ab antiquis adpellatos, qui ad inuitandum & largiendum cibum, promptiores essent. Iuxta quod etiam Seruius interpretatur præuoluptuoso & conuiuiali. Vergilius lib. 1. Georg. Inuitat genialis huius.

Nam quoties uoluptati operam damus, Genio operam dare dicimur: sicut ecotrario apud Terentium: Suum defraudans genium. quum parce uiuimus & à uoluptate cessamus. Cebetes Thebanus in pictura mudi. ταῦτα μὲν ἡ καλὴ καὶ ὀρθὴ ἐξουσία, ἃ δὲ καλὴ καὶ ὀρθὴ ἐξουσία ἐστὶν ἡ καλὴ καὶ ὀρθὴ ἐξουσία, ἃ δὲ καλὴ καὶ ὀρθὴ ἐξουσία ἐστὶν ἡ καλὴ καὶ ὀρθὴ ἐξουσία. id est, Hæc autem pulchre mihi uideris (inquit) exponere, sed illud nōdum nobis declarasti, quod præcipit numen ingrediētibus in uitam facere. Proculus autem Platonius in Theurgicis diuinitus loquitur, cum legant quod curio sit talia querunt, & per Horatij loco, & de alijs autoribus. Genij etiam gulosi à ueteribus uocabantur, & uetri semper indulgētes. Lucilius: Geniæ illæ uetulæ improbæ ineptæ. Cc.

Genocha, bestia paulo minor uulpecula, colore inter nigrum & croceum, maculis nigris interpositis, mansucta est, si non laceatur.

Genon, capæ genus, cui acutus est sapor et lachrymosus. Cc.

Gens, à genus deducitur. u, litera detracta, & modo nationem significat. Vergil. Gens inimica mihi Tyrrhenum nauigat æquor. Modo familiam. inde Gentiles. Cc. Gens & natio differunt, quia in se plus contineat gens, quam natio. Nam Gens est tantum genus, Natio species. Gens enim Italia habet Hetruscos Umbros, Picanos, & huiusmodi. Cice. lib. 1. Offic. Propior est eiusdem gentis nationis lingue qua maxime coniunguntur.

Genselia, quæ ex multis familijs conficitur.

Gentiana, herba amarissima & medicinalis. sic dicta quod eam rex Gentius inuenerit, ut inquit Plinius lib. 25. Paulus autem Aegineta medicus excellentissimus, ita scribit de simplicibus, loquens, γέντιων πόα ἐστὶ τὰν τῶν πρὸς τῶν βασιλέων ἐστὶν καὶ ἀνὰ τὴν ἰατρικὴν. id est, Gentiana herba est, cuius radix anhelosis auxiliatur.

Gentiles, qui ex eadem familia sunt: & qui eiusdem nominis sunt, qui & cognomines dicuntur. Unde Cincius: Gentiles mihi sunt, qui meo nomine adpellantur. Cice. lib. 1. Tusculan. Phœrecides Syrus, primum dixit animos hominum esse sempiternos: antiquis sanè. fuit enim meo regnante gentili, hoc est, Seruio Tullio, quia eiusdem nominis erat. Et hoc est quod ait Plinius: seruos dominorum fuisse gentiles. id est, eodem nomine adpellatos quo domini adpellabantur. ut Marcipor & Publipor. Cicero in Topicis: Gentiles sunt, qui inter se eodem sunt nomine ab ingenuis oriundi, quorum maiorum nemo seruitutem seruauit, & qui capite diminuti non sunt. Idem lib. 1. ad Heren. Si pater familiam intestatus moritur, familia pecuniaque eius agnatorum gentiliūque esto. His Gentilitas peculiariter esse dicitur, quum neque seruorum neque libertinorum gentilitas ulla sit. Itē Gentile dicitur, quod est gentis proprium. id est, familiare. ut apud Iuuenalē, qui Gentilia tympana dixit. id est, gentis propria. Suetonius de Tyberio. Capillo ponē occipitium submisso, ut cervice etiam obtegeret: quod gentile in eo uidebatur. Et Gentes, dicuntur nationes. Vergilius:

Quas gentes Italiam, quas non ora ueris urbeis.

Rursus, Gentiles dicti sunt idolorum cultores, qui aliter quam Christiani de Deo sentiunt. Diuersæ enim gentes innumerabilia numina habuerunt: quia in gentiliū, id est, maiorum suorum fide perstiterunt, nec religionis cultum mutauerunt.

Gentilitas, proprie multitudo ipsa, uel familie, uel gentis, siue nationis alicuius, & ipsi gentiles.

Gentilitia nomina dicuntur, quæ originem gentis uel familie declarant. ut Portius, Cornelius, Gellius. Vulgus autem quos gentilitio uocabulo Chaldeos dicere oportet, Mathematicos dicit. Sic Gentilitia, nota à Liuiō, Gentilitia funera à Plinio nuncupantur. Aliquando tamen Gentilitium à gente, id est, natione, non à familia usurpatur. Inde Gentilitia sacra dicuntur à Liuiō, quæ statuta sunt eidem genti. Gentilitium sacerdotium, quod ad ius familie pertinet: & nunc uulgò Ius patronatus dicitur.

Genu, Genum, & Genus, genus. (teste Prisciano) declinari potest pro femorum ac crurum commissione. Dicta Genua, quia hæc, dum infans est in utero matris, genis opposita sunt. Siue à generando, quia in genibus est uitalitas. Hinc Congenudare, quod est genu replicato cadere, uel genibus flecti. Ingeniculatum, quod est cœleste signum. Vitruuius lib. 9. Pes ingeniculati. Et genuinixum, eiusdem significationis. Ouid. lib. 3. Metamorph. Consistuntque loco specie remanente coronæ, Qui mediis nixique genu angustumque tenentis. Dicitur genu de herbis. uide in dictione Stipula.

Genua, Ligusticum emporium. hinc incipit Apenninus mons, distatque à Sabatijs stadiis ducentis sexaginta. Est autem extremum Allobrogum oppidum, proximum Heluetiorum finibus. Ex co

H oppido

oppido pons est Heluetijs pertinens. Inter Varum & Genuā habitant Ligures. Dicta Genua, à genu: quia habet tanquam genu recurvū à latere maris. Vel à Genuo Saturni filio: qui fertur eam condidisse. Vel (ut quidā aiunt) à Genuino Phætonis socio. Alij etiam à Iano Italorum rege. Hanc Annibal penitus deleuit: sed Cornelius Scruilius consul instauravit, sicut Livius refert: Hinc sunt adiectiva, Genuensis, & Genuanus. Quidam ex imperitioribus, Ianuam hanc urbē adpellant, quod à Iano conditam dicant. Quir autem dicatur Ligustica regio, adparet non obscurum à Lyge gigante, qui Herculem profligavit Marsiliam usq; post aduentū ab Gerione, defraudatis illi armentis. de quo etiam Eustathius in Commentarijs Dionysij Lybici, & multa alij Græci scriptores. & quid æstim sit, ubi Iupiter venit in auxilium Herculi: Aliter enim æstim erat de Hercule, ut Græci scribūt. Habitavit Lygis prope Chrysopolim, id est Parmam, & Rhegiū Longobardiæ, & Mutinam, & Mantuam.

Genuini, dentes posteriores: q in extrema gingiva in homine gignuntur novissimi. Nā circiter vigesimū annū, multis etiam octogesimū innaſcuntur. Dicti Genuini, quod à genis dependant. Vel à gignendo, quod cū homine generentur, & cum ipso intereant. Cice. Dentibus in ore cōstitutis manditur, atq; ab his extenuatur atq; molitur cibus. Eorū aduersi acuti diuidunt efſcas. Vltimū autem cōficiunt, qui Genuini dicuntur. Hos Satyrorum instrumenta eſſe ad morſum, ostendit Perſius: — Secut Lucillius urbem

Te Lupe, te Muti, & genuinum fregit in illis. Iuven. ad morſum eſculenti referens ait: Quæ genuinum agitent nō admittentia morſum. Hos autem genuinos Græci γυνώδυντες, nōstri caninos dentes adpellant.

Genuinus sermo, id est, natiuus ac peculiaris. Apule. Genuino sermone nomen Augusti Cæsaris inuocare tentauit.

Genus, à Græco γένος. proprie principii uniuersuiusq; generationis: uel ab eo qui genuit, uel à loco in quo genitus est. ut Horestes à Tantalo ducit genus. Et Plato genere Atheniēsis est. Patria enim generationis uniuersuiusq; principii est, quæ admodū parentes. Hinc per translationē Genus etiam uocamus multitudinē aliquorum, ad unū aliquid & ad se inuicem quodāmodo se habentium. ut Romanorū genus dicimus, quod ad Romulū refertur, & cognationem in se habet, per quā à cæteris distinguitur. Hinc rursus adpellatur Genus, cui supponitur species, & prædicatur de pluribus differentibus specie, quod quasi principium sit omnium quæ sub ipso sunt specierū. Item genus dicitur, quicquid est per quod alicuius rei qualitas iudicatur: unde Genus mortis, genus uitæ, genus poenæ, genus marmoris, genus coloris, & huiusmodi. Seneca: Summū genus infelicitatis misero est, fuisse aliquando felicem. Vergilius:

Quod genus hoc hominum? quæ ue hunc tam barbara morē Permittit patria? Nōnunquā sumitur pro accidente partium orationis. ut quum dicimus, animal est generis neutri. Et est sciendum, quod licet Genus sit tertiæ declinat. in compositione tamen quandoq; fit secun. & adiect. ut Alienigenus, nānum. Multigenus, a, um. Plin. lib. 10. Multa hæc & multigena terrestriū uolucrumq; uitā. Dicimus quoq; Id genus pro, eius generis. ut, Multa sunt id genus monstra. quod est, ferē similia, & eiusdem generis monstra.

Geodesia, est scientia earum, quæ in sensibilibus sunt compositis magnitudinum & figurarum, sub diuisione & compositionem cadens.

Geodetes, qui Geodesiam nouit.

Geographia, dicitur terræ descriptio. γῶα enim terra est, & γραφῖα scriptura. Nam γραφῖα scribo significat.

Geomantia, penult. prod. diuinitio ex terra. γῶα γ' μαντεία. Inde Geomantes.

Geometer, & **Geometra**, pen. corr. terræ mensurator. Græce γεωμέτρης. μέτρον enim mensura dicitur.

Geometria, terræ mensuratio dicitur. Et Geometria quidē, scientia est Mathematica: sicut Astrologia, Musica, & Arithmetica, quæ in numeros ac formas diuisa est: quam oratori necessariam eſſe autumant eruditi.

Geon, fluius. uide in dictione Gion.

Georgi, populi Schytici, agros incolentes.

Georgia, agricultura.

Georgica, quæ ad agrorum cultum pertinent. ἔργον opus, γῶα: terræ.

Georgius, nomen uiri proprium: quo apud nos colonus significatur.

Gergouia, oppidum in altissimo monte in regione Auernorum, cuius meminit Suetonius in Cæsare.

Germani, quasi ex eadē stirpe geniti. Differtq; Germanus à fratre: quod ille de eadē genitrice sit natus, nō ut multi dicūt, de eodem germine natus: quos Varro tantum fratres uocat. Hoc tamē cōfundit usus. Inuenitur enim Germanus eſſe à patre patris, & frater qui ex solo patre, uel ex sola matre natus sit. Fœmininum huius nominis est Germana. Vergilius: Inueni germana uiam gratare forori.

Germania, regio quæ à Gallis, Rhetijs, ac Pannonijs, Rheno & Danubio fluminibus, à Sarmatis Dacisq; mutuo ac montibus separatur. Hinc Germanici, & Germanici: quæ inter se differunt, sicut Hispanienses ab Hispanis separantur, Sicilienses à Siculis. Nam Germanici, dicuntur milites Romani, in Germania militantes. Germanici, qui ex Germania sunt. Suet. in Tybe. Flagitabant ambo exercitus multa extra ordinē, ante omnia ut æquarentur stipendio prætoriani germanicanis. Idē Infra: Neq; enim deteriores eſſe aut Hispaniēſi exercitu, qui Galbam, aut germanico qui Vitellium fecissent. Germanici etiā dicti sunt quidā imperatores, à deuictis Germanis. Dicitur & Germani ipsi indigenæ (ut Strab. lib. 7. testatur) perinde ac fratres: quoniā & proceritate corporum, & colore flauo, & forma, & moribus, & uiuēdi ritibus, pares existimantur. Hi antea Teutones adpellabantur, à Teutone eorū Deo: quem terra ortum existimabāt. Postea Alemanni dicti, ab huiusmodi Dei filio Manno, Alij Alemannos ad Lemannum lacum natos uolunt.

Germen, dicitur quod ex arborum oculis nascitur, surculus prægnans, à generando: dicitur & generationis principium.

Germinalco, scis, & eius compositum Congermīnasco. significant coalesco, coniungor. Quadrigarius: Facite exempla eorum, ut cum illis congerminascere sciatur.

Germīno, nas, penult. corr. pullulo, & germen emitto. Cuius cōposita sunt Congermīno, quod est coalesco, socio, cōiungo. Varro lib. 3. Rerum human. Postea cum his unam rempub. coniuncti ac congerminati tenuēre. Egermīno, extra germīno. Columella lib. 5. Nam plurimum interest, nō eſſe longum sarmentum quod inseratur: & rursus pluris, oculos quibus egerminet, inesse. Progermīno, ultra germīnando eo. Idem in eodem: Vt & radices deorsum agat, nec ex propinquo negligenter in summa terra reſecta progerminet.

Gero, geris, gēſi, gēſtū. proprie significat porto. Verg. Bella manu lectumq; gero. Interdum Gerere, est habere. Idem lib. 2. — Et nos aliquod nomenq; decusq; Gēſimus. Interdum facere. Idem lib. 9. — Nec tecum talia gēſi Magnanimū Aeneam & fātā extrema ſequutus.

Interdum administrare. Cicero in Catone: Qui amplissimum magistrā

magistratū gerunt. Hinc dicuntur *Gesta*, & *Gestæ* res. Cum accusatio reciproca, significat uiuere. Ambrosius in Lucan: Si quis secundum Christi præcepta se gesserit, iam non lectus doloris est, sed quietis. Huius composita sunt *Aggero*, *Congerō*, *Digero*, de quibus locis suis. *Egero*, extra porto. Lactan. lib. 1. Qui sumum stabulo, quā qui uitia de corde egerit. Colum. li. 2. Auium primū habetur stercus, quod ex columbarijs egeritur. Vnde quandoq; pro euomo, uel uentrem exonero ponitur. *Ingero*, uide alibi. *Oggero*, intēdo, seu iniicio, & quod uernacula lingua dicitur, tener adosso. Plautus in Truculent. Quādo intrō adueniunt, unus eorū aliquis oculum amicæ usq; oggerit, dum illi agāt. *Progero*, ultra seu foras gero. Colum. lib. 1. Ideoq; periti rustici, quicquid ouilibus stabulisq; conuersum progesserūt, superpositis uirgis tegūt, nec arefcere Solis incursu patiuntur. *Regero*, retro porto, reduco. Plinius: Et quāuis assidua cōuersione immēse celeritatis attollantur, quoniam haustu omnem lucis auersa, illō regerat unde acceperit. Hinc *Regestū*. Colum. lib. 5. Ut sit inferior tenera subiaccens terra, quæ nō arceat, nec diritua sua repellat nouas irrepentis radículas. Istud quidē contingere potest, etiā si ager bipalio moueatur, & deprimatur scrobis in regesto quod est fermentatū plus dipondio semisse. *Regerere*, est cuomere. Apuleius: Nā & regesta crapula ueste inquinauerit. *Suggero*, subministro, in cor pono, seu supporrigo. Teren. in Adel. Cur tu his rebus sumptus suggeris? Hieron. ad Paul. Quicquid alijs exercitatio, & quotidiana in lege meditatio tribuere solet, illis spiritus sanctus hoc suggererat. Hinc *Suggestus*: Sunt & alia composita. ut *Belliger*, *Armiger*, & multa huiusmodi: quæ omnia habent penultimam syllabam correptam.

Gerōn, gerontis. Latine senex.

Geronticōs, aduerbium. seniliter.

Geronticus, senilis.

Gerontio, diminutuum uetulus: quē Latini senecionem, seniculumq; dixere.

Gerontocomion, ubi alimonie subministrantur senibus desutuiis.

Gerra, gerræ, nomen trium urbū: quarum una est in Syria, alia propē Traconitas, alia in felici Arabia.

Gerræ, crates uimineæ. Athenienses enim quū Syracusas obsiderent, & crebro gerras poscerent, irridentes Siculi, Gerras clamare ceperunt. Vnde factum est, ut *Gerræ* pro nugis cōtempnūq; accipiantur.

Gerres, piscis uilis, & decurij genus, ut habet Plinius.

Marti. Teq; iuuant gerres, & pelle Melandria cana.

Gerrones, nugatores. à gerundis nugis. Festus: Gerrones, leues & inepti. à cratibus prostratis dicti: quod Siculi aduersus Athenienses cratibus usi sunt, quas Græci Gerras adpellant. Aufonius ad Symmachum. Misi itaq; ad te friuola, gerris Siculis uaniora. Hinc fit *Congerro*, pro conuugone. Plautus in Persa. Iam Pōl ille hic aderit credo, congerro meus.

Gerrus, fluius Scythiæ, septimus ab Istro, memoria dignus.

Gerulus, penult. corr. portator, qui fert aliquod onus: & pro baiulo accipitur. Baiulū enim dicimus, qui mercedis gratia onera ferre consuevit. Sueton. in Calig. Ex gcrulorum diurnis quæstibus, pars octaua exigebatur. hinc *Nugigerulus*, nugarum apportator.

Gerundium, nomen participiale adpellatur. caret numeris & personis: & sub una uoce actiuam & passiua significationem gerit. Vnde à gerendo duplici significatione, quidam gerundia dicta esse existimant. A parte post, seruat constructionem sui uerbi, & habet quatuor casus, gentiuum, datiuum, accusatiuum, & ablatiuum, Genitiuum iungitur nomi-

nibus substantiuis, in utraq; significatione. ut, Habeo uoluntatem docendi te bonos mores. Vergilius:

Et quæ tanta fuit Romam tibi causa uidendi.

In passiuā. ut, Habeo uoluntatem docendi Rhetoricam, à præceptore. Datiuus iungitur adiectiuis nominibus in utraq; significatione. ut, Sum aptus dicendo Rhetoricā. & Sum aptus discendo Rhetoricā à præceptore. Inuenitur, soluēdo nō sum. quod nunq; patitur secum substantiuū: & regit post se datiuū, licet nō semper adponatur. Cic. Lent. Ciuitatum principes ad me detulerunt, sumptus decerni legatis nimis magnos, quū soluendo ciuitates nō essent. Interdum aliū casum. Quintil. Maximi tum uirorū, & quibus artis suæ soluendo non sit humanitas. Accusatiuus iungitur uerbis significantibus motū ad locum. ut, Vado ad legendū Vergiliū: Et in significatione passiuā. Sallustius: Quum ipse ad imperandum assidue uocaretur. id est, ut ei imperaretur. Item cū uerbis significantibus permanentiam. ut, Manco hic ad legendū, sum paratus ad audiendum, & sum idoneus ad intelligendum. Ablatiuus tribus modis accipitur. Primo sine regimine. ut, Legendo disco. & currendo cecidi. Et ponitur actiue & passiue. Actiue. Vergilius: Cantando tu illum? Passiue.

Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis. Idem:

— Alitur uitium, crescitq; tegendo.

id est, dum incantatur. & dum tegitur. Secundo cum præpositione de, ex, à, ab, cum, uel in. Cicero: Ex quo ardescit siue amor siue amicitia. utrunq; enim dictum ab anando. Idem: In deferendo maior labor est quā in aduocando. Quintilianus: Quum præcipere de apte loquendo ceperimus. Tercio cum uerbis significantibus motum de loco. ut, Venio ab arando: redeo à spectando. Licet magis usurpemus ab aratione, quā à spectaculo. Quomodo autem gerundiuum à participio differat, uide in dictione Participium.

Gerusia, in Græcis urbibus uocabant conuentū senū: apud nos senatum & senaculum, ab ætatis uocabulo. Plinius lib. 35. Sic extruxere domum regiam Attali Trallibus, item Sardibus Cræsi, quam Gerusiam fecere. Vitrui. Cræsi domus, quam Sardiiani ciuibus ad requiescendum ætatis ocio seniorū collegio Gerusiam dedicauerunt. Varro: Senaculum uocati ubi senatus, aut ubi seniores consisterent, dictum Gerusia.

Geryon, nomen regis Hispani: qui ob triplex regnū corpore triplicato fertur cōstitisse: quē Hercules interfecit, eiusq; boues abstulit. Præfuit enim tribus insulis quæ adiacent Hispaniæ, Balearicæ maiori & minori, & Ebusæ. Fingitur etiā biicipitem habuisse canem: quia & terrestri & nauali certamine plurimū potuit. Quod nomen etiā Geryones, rionæ, & Geryones, ryonis, & Geryoneus (secundum Priscianū) declinari potest. Hinc *Geryonaceus*, acea, ccum. Plaut. in Aulularia. Qui mihi intromisisti in ædibus quingentos coquos, cū senis manibus, genere Geryonaceo. Aristophan. Βούλει διαμυχεῖσθαι Γερυόνη τετραπύλῳ. Suidas. ὡς τὸ τετρακεφάλῳ, ὃ γὰρ Γερυόνος τρικέφαλῳ ὦν. πολλοὶ ὁρῶντα παρὲς τὸ Ἡρακλῆα. id est, Vis pugnare Geryoni tetraptilo, ut Suidas interpretatur tricipiti: quia Geryones triceps fuit, certamen iniuit cum Hercule.

Gesa, hasta. uide in dictione Cæsa.

Geseoreta, genus nauigij, à nonnullis prosumia dicta. Cc.

Gesos, uiros forteis Galli uocant. Cc.

Gessem, locus Aegypti, in quo habitauit Iacob.

Gessemāni, penult. corr. ulla pinguisima interpretatur.

Gessūri, penultima producta. regio in Asia.

Gessus, fluius apud Iones.

Gesta, acta. uide in dictione Acta.

Gestamen, quicquid geritur. ut uestes, arma, sceptrū. Verg. li. 3.

H 2 Acre

Acre cauo clypeum magni gestamen Abantis
Postibus aduersis figo.

id est, quod geri solebat à magno Abante.

Gestatorium, appellatur lectica, sella, siue carruca, et omne id in quo gestamur. Suetonius de Claudio: Solitus etiā in gestatorio ludere. Dicimus etiam Gestatorius, a, um, ut, sella gestatoria. Suetonius in Nerone Interdū quoq; clam gestatoria sella delatus in theatrum.

Gesticularius, ria, um, quod ad facientem actus letitiæ peratinet.

Gesticulor, laris, gestū facio. Columella in Præfatione. Nec minus corporum gesticulatorem scrupulosissime requirant salutationis ac musicæ studiosi.

Gestio, gestis, gestui, et gestij, proprie significat gestus, indicantes animi adfectus, corpore facio. Ex motu enim corporis gestus fiunt. Quod Cic. lib. 2. ad Herennium docet, quū ait. Motus corporis est et uultus moderatio quædā, quæ probabiliora reddit ea quæ pronunciantur. Quū ergo gestus sint quidam motus corporis dextra pede uel designati, aut capitis ictu et huiusmodi, profecto Gestire, est gestus facere. Gestimus autem quandoq; letitiæ seu uoluptatis nimia causa. Cicero libro primo Officiorum: Aut uoluptate nimia gestiunt, quorum omnium uultus, uoces, motus, statusq; mutantur. Aliquando etiam mœstitiæ causa. ut apud eundē lib. 1. ad Heren. Sin utemur amplificatione, per conquestionem fœmineo plangore et capitis ictu, nonnunquam sedato et incōstanti gestu mœsto et cōturbato uti oportebit. Interdum etiā quis gestit nō prae letitia, neq; prae mœrore, sed prae concupiscentia. Plautus in Amphitryone: Gestiunt pugni. id est, gestus faciunt, siue mouentur. Quod autē Donatus in Teren. dicit, non esse Gestire quod letum esse: uerum dicit, Quia quū prius dixisset, Quid est quod letus sis? sequitur, Quid est quod sic gestis? Cherea enim gestus turpis amoris quosdam significabat. Sic Plinius libro octauo letitiam à gestu diiunxit, quum de panthera loqueretur his uerbis: Ut causam doloris intellexit, simulq; salutis suæ mercedem, exemit catulos, caq; cum ijs prosequente, usq; extra solitudines deductus, leta, atque gestiente, ut facile adpareret gratiam referre. Similiter Cicero lib. 2. de Finibus bonor. Quorum alter letitia gestit, alter dolore cruciatur. Significat etiam Gestire quandoq; desiderare, seu uehemēter cupere: sed semper cum gestu aliquo. ut apud Terentium in Phor. Ego illi succenseam: ipsum gestio mihi dari in conspectum, nunc sua ut sciant culpa, lenem patrem illum, factum esse acerrimum. Quandoq; etiam letari, siue delectari: sed tamen cum gestu. Persius:

Non hic qui in crepidas Graiorum ludere gestit.

Per translationem Cice. locutus est pro Marcel. Pariētes mediisfidius (ut mihi uidetur) huius curiæ, gratias agere gestiunt. id est, quasi gestu uidentur mihi pariētes gratias agere. Et hoc, ut Cæsari gratularetur. Huius compositum est Prægestio, quod est ualde gestio. ut exponit Priscianus: Horatius lib. 1. Carminum:

Ludere cum uitulis salicto prægestientis.

Gestito, tas, penu. corr. frequentatiuum. Plaut. in Cur. Rogita unde istunc habeat annulum: pater istum meus gestitauit.

Gestio, stas, scire, uel quasi cōtinue gero. Plaut. in Cur. Rogita istunc, unde habeat anulū. C. pater istum meus gestauit.

Gestuosus, sa, sum, quod est plenum actibus letitiæ.

Gestus, sta, stum, participium à gero.

Gestus, stus, est id quo indicatur quid geratur.

Geth, ñ Allophylorū ciuitas fuit: quæ aliàs Anthedon, item et Agrippia: nunc uero appellatur Zaph.

Gethæ, populi in Scythia Europea. Quidam Gethas Dacos adpellant, ut Apianus: Strabo arbitratur eos esse Gethas. qui ad pontum in Orientem spectant. Helius Spartianus Gethas dicit Gothos. De his Ouidius libro de Ponto:

Nulla Gethis toto gens est truculentior orbe.

Huius nominis nominatiuus singularis est Getha, uel Gethes.

Getuli. Aphricæ populi, Garamantibus finitimi: et eorū regio Getulia dicta. Cornucopiæ.

Geuma, matis, gustatus. **Geuo**, gusto. **Geufis**, gustus.

G A N T E I.

Glarus, penu. corr. insula parua ex Cycladibus, circuitu duodecim milium passuum, ad quam noxiij damnabantur. Iuuenalis pluraliter dixit:

Aude aliquid breuibus Glaris et carcere dignum, ut alias etiam notaret.

Gibber, et **Gibberosus**, et **Gibbosus**, qui gibbum, id est, tumorem in dorso habet. Quamuis et pro alio quocunq; tumore solido ponatur. Iuuenalis.

Attritus galea, medijsq; in naribus ingens

Gibbus, et acre malum semper stillantis ocelli.

Gibbus, et **Gibba**, solidus in dorso tumor. Plinius gallinarum genus gibbatum uocat. Ipse Gibbus, nominatur quoq; Gibber. Iuuenalis: -Attritus gibbere nasus.

Iulius Firmicus tradit nasci gibberosos, qui in septima parte Arietis habuerint horoscopum. Cornel. Celsus tamen docet, Strumā extantā quandā in tergo, Gibbum uero in pectore.

Gigantomachia, gigantum pugna.

Gigas, gantis, uir altissimæ stature, et terræ filius à potis fingitur: quum nihil aliud Gigantes fuisse credendum sit, quàm hominum quandam impiam gentem, Deos negantem, et ideo creditam Deos è cœlesti sede pellere uoluisse. Hinc Giganteus, a, um, nomen possessiuum. Iosephus uero libro 1. Antiquitatum, dicit Gigantes fuisse ex demonibus incubis progenitos. Idem Augustinus lib. 16. de Ciuitate Dei: et Eusebius de Præparat. lib. 7.

Gigeria, uide in dictione Gingeria.

Gigno, gignis, genui uel gignui, secundū Diomedē. genitum. significat genero. Lactantius lib. 4. Hac cōditione gignimur. Huius compositū est Ingigno, quod est intus gigno. Colum. lib. 4. Tanquā naturalis et ingenta sterilitate laborantibus. Hinc Ignis dictus est, quod in eo nihil gignatur. et Prægnās, quæ iam occupata est in generando quod conceperit, et Benignus, nomen compositum ex bono et gignendo.

Gilo, Ἰλῶ, nomen ciuitatis. à qua Gilonitæ. pen. prod. homines in ea habitantes dicuntur. Est et nomen uiri. Iuuenalis: Vnciolam Proculcius habet, sed Gilo deuncem.

Gilvus, color medius inter album et rufum, ut sentit Aul. Gellius: Scribit enim esse tria colorum genera, nigrum, album, medium, quod uocant χιρρον, giluum. Alij colorem buxeum, uulgo gialdum. Quidam flauum intelligunt: qui ex uiridi, et rufo, et albo concretus est. Seruius mellinum intelligunt: alij cinericiū.

Gindes, fluuius, qui p Dardanos fluens, ingreditur Tygrum.

Gingeria, ex multis obsonijs decerpta adpellantur. Quidam Gigeria sine nscribunt, esseq; gallinarum intestina, et quæ cum his coquebantur. Lucilius: Gigeria sunt sine alio, his uescantur alacriter.

Gingiuæ, penultima prod. in quibus dentes sunt. à gignendis dentibus. Lactan. lib. de Opifi. Dentes autem ipsos magis horrore quàm ornamento essent, gingiuis mollibus (quæ à gignendis dentibus nominantur) ac deinde laborum tegminibus honestant. Iuuenalis:

Frangendus

Frangendus misero gingiua panis inermi.

Huius diminutiuum est Gingiuula. Apuleius: Complanatorem tumida gingiuula.

Gingiberim, siue **Gingiberim**, piperis esse radicē phibent qdā: sed falsū. Nascitur id in Arabia & Troglodytica.

Gingrio, gingris, gingrij, gingritum. Est autē Gingrire, anserum uocis proprium. Vnde genus quoddam tiliarum extigarum, à uoce anserum, Gingriue dicuntur. à quibus Gingritur tiben.

Gion, גִּיּוֹן, fluuius, q apud Aegyptios Nilus uocatur. In paradiso oriens, uniuersam circuit Aethiopiā. Iosephus: Gion quoq; per Aegyptum fluens, ostendit eū qui nobis ab Oriente redditur, quē Græci adpellant Nilum. Significatq; hoc nomen terræ hiatum. Quo nomine etiā uocatus est mons in Iudæa, apud quem Salomon in regem unctus fuit.

Girgillus, instrumentum quo fili reuoluuntur.

Girim, mons apud Garamantas, in quo nasci gemmas, uetus testata est.

Gith, genus seminis. Colum. lib. 7. Interdum fastidio ciborum languescit pecus. Eius remedium genus seminis quod Gith adpellatur. Plinius scribit aliquos id melanthion, alios melaspermon adpellare, optimumq; excitatissimi odoris, & quam uigerrimū. Colligitur succus eius ut Hyosciami: similiterq; largius uenenum est, quod miremur: quum semen gratisime etiā panes condiat. Plautus: Gith excalet.

G A N T E L.

GLaber, bra, brum, quod est leue & sine pilis. Plautus: in Aulularia: Tu istum gallum, si sapiis, glabriorem reddes mihi, quam Volsus ludius. Nonius de Doctorum indagine: Legitur, quod ludis præsules pueri essent glabri ac depiles propter ætatem, quos antiqui ludios adpellabant. Huius diminutiuum est Glabellus. Glabra etiam siue Glabella, uocatur interstitium, supercilia supra nasum determinans: quia sine pilis esse cōsuevit. Martianus Capella lib. 1. Quarum una deosculata philologie frontem illic ubi pubem ciliorum discriminat glabella medietas.

Glabresco, glaber fio. Proprie Glabrescere, est sine pilis, aut capillis, aut plumis fieri: quod euenit nonnunquam morbo aliquo. Transfertur etiam quandoque ad herbas. Colum. lib. 2. Nam dum à pecudibus legumina proculcantur, herba etiam ungulis atteritur: atq; ita glabrescit, & fit idonea seminibus area. id est, fit glabra, mundaq;.

Glabreta, à Columella dicuntur loca quæ nihil ferunt. Hæc Græci phalacras, quasi calueta adpellāt. quæ satis fruticibusq; nuda sunt. Phalacrus, Græce φαλακρός, caluus.

Glabriones, idem quod glabri. Et apud Romanos erat Glabrionū familia: ex qua Accilius Glabrio uir Romanus fuit.

Glacialis, à glacie deducitur. & est quod in glaciem adstringi solet. Iuuenalis:

Vltra Sauromatas fugere hinc libet & glaciale Oceanum.

Glaciari, est in glaciem conuerti. Plinius: Flore eius aquam glaciari Pythagoras tradit.

Glacies, aqua congelata gelu. quasi gelacies.

Glacitare, proprium est uocis anserum. Ouidius:

Cacabat hinc perdix, hinc glacitat improbus anser.

Gladiatores, dimicatores dicuntur. Cic. lib. 3. ad Heren. Tanquam gladiator habuerit. Inter gladiatores specialiter sunt Retiarij: q aduersus Mirmillones pugnabant. Dicti à rete, qd' sub scuto gerebant, ut Mirmillone inuoluerent. Mirmillones dicebantur gladiatores, qui genere quodā Gallicæ armaturæ utebantur, qd' mirmillonum dicebatur. Vnde Galli antè Mirmillones uocabantur, in quorū galeis piscis effigies erat. Sole-

bant autē retiarij aduersus Mirmillone pugnantes, hæc uerba cantare. Non te peto, piscem peto: quid me fugis Galle?

Gladiatorius, ria, rium, quod ad gladios pertinet. Vnde spectacula gladiatoria. Sallustius: Item ex senatus consilio decreuerē, ut gladiatorie familiæ Capuam, & inter cetera municipia distribuerentur. De Gladiatorum origine ac causā, Iulius Capitolinus habet hoc pacto. Multi dicunt apud ueteres, hanc deuotionem contra hostes factam, ut ciuium sanguine litato, specie pugnarum fortunam satiant. Alij hoc literis tradunt, quod uerisimilius credo. Ituros ad bellum Romanos debuisse pugnas uidere, & uulnera, ferrum, & nudos inter se cōeuntes, ne in bello armatos hosteis timerent, aut uulnera, & sanguinem perhorrescerent. Hinc mos tractus uidetur, ut imperatores ad bellum proficiscentes, munus darent gladiatorum.

Gladiatura, turæ, ars ipsa gladiatorum.

Gladiolus, paruus gladius. Quo nomine etiā dicta est herba quedā, quod sit folijs gladij similis. Flores habet purpureos.

Gladius, ensis. à clade dici uidetur, quia ad cladē sit inuentus.

Dicitur & Gladium, neut. gen. ut docet Varro: Hinc Digla-

dior, diaris, de quo alibi. Est & Gladius, genus piscis marini.

Glandatio, glandium collectio: & pastio suum ex glandibus.

Glandium, pars quedā intestinorū est, ut inquit Prif. Alij uolunt esse partem apri iuxta ceruicē, uel ipsam ceruicem. in hac enim glandula posita sunt. Plautus in Cap. Pertruncat tribus tergoribus glandia. Inde Caro glandionica. Idē in Men. Glandionicam suillam, lardum, pernam. Esse autem suis hanc peculiarem laudem, ostendit Columella, qui porcum laudat qui est amplē & glandulosē ceruicis. Dicuntur etiam glandula de homine. Celsus lib. 4. Itemq; arteriæ, quas parotidas uocant, sursum procedentes: ultra aures feruntur, & in ipsis ceruicibus glandula posita sunt.

Glanicus, annis, qui & Lyris adpellatur, in cuius ripa templum fuit Maricæ Nymphæ Minturnensis. Cc.

Glanceus, nomen proprium uiri Chij, qui omnium primus ferri compactionem fertur excogitasse.

Glans, glandis, & Glandis, glandis, dici potest. pro fructu arboris quercus, & aliarum arborū glandiferarū. Plin. lib. 16.

Dulcissima est omnium glans phagi. Vergilius:

Nec de concussa tantum pluit ilice glandis.

Sed quia ex his homines quondā uiuebant, Glandis adpellatione (ut Vlpianus sentit) oēs fructus cōtinentur. Hinc Glans plumbum, quod est in modū glandis formatū. Sallu. in Iugur. Pars eminus glande aut lapidibus pugnare. Item Glans pars summa caulis dicitur, quæ ppetuo tegitur, oculo similis. Præputiū enim pellis est qua glans tegitur. Coles ipse penis, à quo colei pendet. Rursus Glandes seu Glandula, est morbus faucium, ob quandā glandis similitudinem. Ibi enim est caro glandinosa, quæ ab antiquis boni saporis putabatur. Martialis: Partitur apri glandulas palæstritis.

Apicius. Interpones pulpas pulli glandulas edonas. Hinc illa pars suis laudatissima, Glandium dicta est. Solent autem hæ glandula intumescere, adeo ut hominem graui morbo infestent. Hunc morbum etiam tonsillas dicunt. Plinius libro 37. de Electro: Pado uero annexa fabula euidente causā. Hodieq; transpadanorum agrestibus succina gestantibus, maxime decoris causā, sed & medicinæ: quoniam tonsillis creditur resistere, & faucium uitij. Idem lib. 11. Tonsilla in homine, in sue glandula: quæ inter eas uix nomine ultimo dependet palato. À Glans, fiunt Glandicus, a, um, Glandinosus, a, um, Glandifer. Glandula diminutiuum. Iuglans, & Dijuglans, Glandatio.

H 3 Glaphy

Glaphyrus, penult. prod. festiuis, iucundus, ornatus, politus, concavus, sculptus, famosus, astutus.

Glarca, penult. corr. terra sabulosa, quæ in fluuiorū ripis, uel maris littoribus est. Hieronymus: In terra aurū queritur, & de fluuiorum alucis splendens profertur glarea. Lucanus: Aut impulsæ leui turbatur glarea uena. Huius diminutiuum est Glaréola, cum accentu in antepenult. Plaut. Glareolan manu effundens.

Glareofus, a, um, qd' est plenū glarea. Plin. lib. 26. Silaris nascitur glareosis & pennibus riuus, cubitalis apij similitudine.

Glastum, herba similis plantagini: qua Britanni se inficiunt, ut auctor est Cæsar, quò horridiori sint aspectu in pugna. efficit enim cæruleum colorem.

Glaucinum, Græcè dicitur oleum mustum. hoc est, expressum antè quàm oliuæ premantur. Nam *ἄλκυον* Græcè, Latine mustum.

Glauciolus, dicitur equus, qui felineis oculis est. Cc.

Glaucium, herbae genus sylvestris & erraticæ: runagrū uocatur. Alij paraiaon dicunt. Nascitur in adflatu maris, aut nitroso loco, unde nomen adsumpsit. Nam Glaucus, cæruleum significat: qui est color maris.

Glaucoma, matis. & **Glaucomatū**, mati, & **Glaucoma**, mæ, uitium humoris, eius qui crystallinus adpellatur, in colore glaucum mutantis in oculo. Plautus in Milit. Glaucoman ad oculos obijciemus. Serenus: Si uero horrendum ducent glaucomata plumbum, Spiritus alterius prodest, qui grana cymini Pallentis mandens uisus exhalat in ipsos. Hypochysis uerò, siue (quod idem est) Hypochymata, quæ nos suffusiones uocamus oculorum, fit ex humore inter cornem & crystallinam partem concreto. Interdumq; hæc oculi potentie qua cernitur se opponit.

Glaucopis, pen. corr. pidis. habens oculos cæstos. Quo nomine dicta est Pallas, quæ à Latinis dicitur Cæstia. Diodorus scribit aërem nominatum esse Pallada: & ideo dici Glaucopin, quoniam aër glauci, hoc est, uiridis sit aspectus.

Glaucus color, (uti Placidus Gramaticus docet) interdū ponitur pro uiridi. Est enim qui admixtū habet uiridi alborem. Vnde Vergilius glaucas salices & oliuas dixit. Itē in hominibus & equis Glauci oculi pro splendidis dicuntur. Hunc colorem quidam cæsum uocant. Legimus nonnunquam & maris colorem Glaucum, sed tunc quando canescit fluctibus. Vnde Glaucus, Deus marinus, senior fingitur ex piscatore cōuersus in Deum, gramine gustato. Fuit & alius Glaucus, qui primus ferri cōsolidaturā inuenit. Alius Hippolyti filius, a quo Iones nati sunt reges. Multiq; hoc nomine sunt uocati. Inter quos fuit Minos filius, in mellis dolio necatus, & Aesculapij ope reuixit. Itē Glaucus Caristius pugil, ex Euboiā: q' ex aratro in Olympia productus, sæpe uicit. Glaucus item Potniæus ex Bæotia memoratur: quē libidine furentes equæ lacerauerunt. Hic maris est numen. Apud Strabonē, Lybiæ sinus: & annis ibidem, ut inquit Plinius: Et Glaucus, nomen piscis est.

Glaux, Græcè *ἄλκυς*, auis nocturna, à qua Glaucus color.

Gleba, cespes terræ. dicta quòd sit quasi globus. Plin. lib. 18. Scamna inter duos sulcos cruda ne relinquatur, glebæ ne exulent. Huius diminutiuum est Glebula. Colum. lib. 1. Eadem euentilata mundiora sunt, lapillisq; carent & glebulis, quas per trituram ferè terrena emittit arca.

Glessaria, insula in Oceano Germanico: quæ (Solino teste) crystallum dat & succinum.

Glessum, electri species, quo Glessaria insula abundat.

Glinon, accris genus: quod aliter crassiuenium dicunt, campe-

stre, candidum, nec crispum. Cc.

Glis, gliris. maf. gen. animal muri simile. nutritur in arboribus. Martialis: Somniculosos ille porrigit glires. Idem: Tota mihi dormit hyems, & pinguior illo Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit. Hinc Glirarium, pro loco in quo nutriuntur glires. Varro: Glirarium dissimili ratione habetur: quod non aqua, sed maceria locus sepiur.

Glis, glisis. fœmin. gen. terra argyllosa.

Glis, glitis. generis fœminini. carduus dicitur.

Glisco, cresco. Liu. lib. 6. Gliscente indies seditione. Itē pinguesco. Colum. lib. 7. Prius tamen quàm exilem terram iteremus, stercore cōueniet. Nam eo quasi pabulo gliscit. Idem lib. 8. Paleis, quæ penè omnibus regionibus abundant, etiam gliscit: scilicet asinus. Item ardeo, cupio. ut in hymno. Nam gliscit animus promere cantibus Victorum genus optimum. Huius compositum est Perglisco. Colum. lib. 8. Quæ prima Luna saginari cœpit, uigesima pergliscit.

Globo, bas, accruo, aduno. à quo Conglobo. de quo supra.

Globus, & **Globum**, utroq; modo dicitur. pro corpore solido, undiq; rotundo: quē Græci σφαῖρα adpellant. Vergil. Lucentemq; globum. Ponitur quandoq; pro multitudine hominum, siue aliorum animalium, aut alterius cuiuscunque rei similis collecta, & quasi conglobata. Sallustius: Alij fiducia gnaritatis locorū in occultam fugam sparsi, alij globis eruptionem tentauerūt. Sciendum, quòd si globus ex filo, aut alia re simili factus sit, Glomus dicitur. A Globus fit Globosus, a, um, pro rotundo spissatoq;.

Glocido, das, penult. correp. proprium est uocis gallinarum quum ouis incubituræ sunt: quod fit crebris singulibus, interiecta uoce acuta.

Glocio, cis, idem quod glocido. Colum. lib. 9. Obseruare debet custos dum edant oua, ut ea quæ nata sunt recolligantur, notenturq; quo quæque die sint edita, & quàm recentissima supponantur glocientibus.

Glomero, ras, pen. corr. implico, & globi speciei formo, siue filum induco. Per translationem Glomerare sumitur pro congregare, accumulare. Vergilius: Et fœdam glomerant, tempestatem imbribus atris Collectæ ex alto nubes. Hunc fit compositum Agglomerum, quod est adplico, adiungo. Vergilius: Et lateri adglomerant nostro.

Glomus, mi, & **Glomus**, meris, est globus ex filo aliaue re simili factus.

Gloria, est frequens de aliquo fama cum laude. Quintilianus: Consentiens laus bonorum gloria adpellatur. Hanc Augustinus dixit esse iudicium hominum, bene de hominibus opinantium. Est tamen Inanis gloria uitiorum plerunq; laudatrix: quæ definitur quòd sit popularis fama ex honestatis simulatione proueniens. Cice. lib. Offic. Vix inuenitur qui laboribus susceptis, periculisq; aditis, non quasi mercedem rerum gestarum idesyderet gloriā. Inter gloriam & claritatē hoc interest (ut inquit Seneca lib. 13. Epistolarum moralium) quòd Gloria multorum iudicij constat, claritas bonorum.

Gloriabundus, qui abunde gloriatur.

Gloriola, dimi. à gloria. Cice. Luceio: Illa nos cupiditas incendit, quòd alacres animo sumus, ut ceteri, uiuentibus nobis, ex libris tuis nos cognoscant, & nosmetipsi uiuū, gloriola nostra perfruamur.

Glorior, riaris. construitur modo cum præpositione De. Latantius de ira: Apollodorus quidem, ut de ciui & populari sua gloriatur. Modo sine præpositione.

Gloriosus

Gloriosus, gloria plenus. ut **Gloriosus** homo, **gloriosus** dies, **gloriosus** triumphus. Cuius contrariū est **Inglorius**, qui nulla laude aut gloria dignus est, & ueluti ignobilis. Verg. lib. 4. Georgico. — Ille horridus alter

Desidia, latinq; trahens inglorius alui. Interdum tamen **Gloriosus**, adfectionē significat, & in malum: ut **Gloriosus** dicatur, qui se inaniter iactat, uel alterius inani laudatione effertur, & laudari querit. ut miles **gloriosus** apud Terentium.

Glos, adpellatur mariti soror, atq; item fratris uxor.

Glossa, sē, per duplex ss. Latine lingua dicitur: unde **Glosse**, & **Glossaria**, pro interpretationibus ponuntur: quod uice lingue, hoc est, uice doctoris fungantur. Quintilianus: **Glosse** sunt secretioris lingue expositiones.

Glossemata, significat uoces minus usitatas.

Glossematici, qui glossas faciunt.

Glossopetra, gemmę species, Græcorū lingua, humanę similis. Magi can credunt non nasci in terra, sed deficiente Luna de cœlo decidere. Cornucopię.

Glottis, tidis. Latina lingua. hinc Plinius auem quę rex cothurnicum adpellatur, **Glottida** uocauit, quod prælongam linguam habeat,

Glubo, is, corticē detraho. Vnde & pecus **glubi** dicitur, quā pellis detrahitur. Cato de Re rustica: Salictum suo tempore cædido, **glubito**, atq; adligato, librū cōseruato. Suetonius de Tyberio: Boni pastoris esse tondere pecus non deglubere.

Glucidatum, suauē & iucundum. à Græco γλυκύ, quod dulce significat.

Gluma, folliculus grani frumentarij, à **glubendo**: quod eo folliculo deglubatur granum. hoc est, decorticetur. autor Varro lib. 1. de Re rustica.

Gluo, gluis, **glui**, distingo, ualde stringo. Varro de Re rustica: Duricia est enim ea, quę non solum stringit baccam, sed etiam ramis **gluit**, ac relinquit ad gelicidium.

Gluten, & **Glutinium**, pen. cor. κόλλα colla dicitur Græcē. Plin. lib. 11. cap. 39. Boum corijs **glutinium** excoquitur, tauro= riq; et id præcipuū. Hinc **Glutinosus**, sē, um. Plinius: Prioris laus ut recens sit & lenis, linguaq; glutinosa. Columella: In Asia Mysiaq; densa etiam glutinosa terra maxime exuberat.

Glutinamentum, compactio, cōiunctio. Plinius lib. 13. Deprehendit & lentigo, scilicet chartę oculis, sed medijs inserta glutinamentis.

Glutino, nas, pen. corr. coniungo, ferrumino. Plinius: Vis bituminis quę sulphuris sistit, discutit, attrahit, glutinat. Idem: Quo genere sistitur sanguis, & uulnus glutinatur. Huius cōposita sunt **Adglutino**. Plautus: Ita mihi ad malum malę res planē se adglutinant. **Conglutino**. Plin. lib. 23. Cortex uitium, & folia arida, uulnorum sanguinem sistunt, ipsumq; uulnus conglutinant. **Deglutino**, à glutine libero. Idem lib. 25. Purgant ulcera oculorum, explentq; & ad cicatricem perducunt, palpebras deglutinant.

Glutio, tis, tiui, titum, deuoro. Iuuenalis:

Quales tunc epulas ipsum glutisse putamus Induperatorem. Hinc fit **Deglutio**.

Gluto, gulosus. Ambrosius: Sic amat diabolus filios suos, ut perdat: sicut amat **gluto** porcellum ut comedat.

Gluuere, separare est, & distinguere. Varro: Quę nō modo distinguit buccam, sed etiam ramis **gluuit**. Cc.

Glycomarides, genus ciborū. Vnde & Macrobius **Glycomaridas** uocauit, in adijciali cœna Lentuli Flauinis adpositas.

G A N T E N.

Gnaphalium, herba quam quidam chamæzelon nominant, cuius folia ita alba ac mollia sunt, ut planē uideatur

tomentum. Cornucopię.

Gnaphalon, genus tomenti, ex lana illa scilicet breui atque concisa, quę uestibus à fullone poliando detrahitur. Nā quorum natura mollis, candida, & omnino lanca est, γναφάλον Græce adpellantur.

Gnaphos, frutex est spinosus, quo uestes raduntur. Cc.

Gnarauit, Liuius posuit pro eo quod est narrauit. & **Gnaraui**, pro narraui.

Gnare, aduerbium, perite & quādoq; aperte. Apuleius: Qui

gnare id nostris oculis cōtemplati sumus. uide in dict. Ignoro.

Gnariter, pro gnare, antiqui dixerunt. à quo **Prognariter**, quod significat audacter, strenue. Plautus: Age indica prognariter.

Gnarus, & **Narus**, dicitur sciens & peritus. **Gnaritas**, sciētia. Sallustius: Nanq; alij fiducia gnaritatis locorum, occulta fuga sparsi, alij globis eruptionem tentauere. Horum contraria sunt **Ignarus**, & **Ignaritas**.

Gnathos, Latine gena maxilla uel dicitur, aut bucca. Inde apud Terentium: **Gnatho** parafius. hinc componitur **Tetragnathus**, à numero maxillarum, genus arancorum, siue scorpionum. ut Plin. lib. 29.

Gnauus, & **Nauus**, celer, strenuus. à nauium celeritate. Grammatici **Prothesin** figuram adpellant, quando adponitur litera principio dictionis. ut **Gnatus**, pro natus, **gnotus**, pro notus. Cicero: Noti erant, & naui, & nari.

Gnefosum, nostri obscurum dixere: quasi nebulosum. Cornucopię.

Gnethon, aquilę genus. à Latinis syncerū interpretatur, uelut uerum, solumq; incorruptę originis: media magnitudine, colore subrutilo, raro uisum. Cc.

Gneus, corporis insigne est, & prænomen.

Gnidus, ciuitas Lyciæ, quę duos portus habuit, & in fronte insulam, quę stadia septem ambitus complectebatur, theatralis & alta aggeribus iuncta continenti. E' **Gnido** uiri memorabiles fuerunt, Eudoxus Mathematicus Platonis sodalis, & Agatharcides Peripateticus, historię conditor, & Theopompus, Iulio Cæsari familiaris, & Arthemidōrus eius filius. Et his antiquior Ctesias, qui Xerxem medicatus est, & res Syriacas Persicq; conscripsit.

Gnitur, pro gignitur, ueteres dixerunt. & **Gnixus**, pro genitus. Cornucopię.

Gnomones, dicuntur quatuor dentes, quibus equorū ætas dignoscitur. Alij **Gnomonem** aliter accipiunt. Plin. lib. 2. cap. 72. Solis itaq; umbilici umbra (quem **gnomonem** adpellant) in Aegypto meridiano tēpore equinoctij die paulo plusquā dimidiam **gnomonis** mensuram efficit. Herodotus uero sic. Nā puluere & **gnomonē**. id est, normam, & duodecim diei parates à Babylonijs Græci didicerunt.

Gnoro, ras, scio, licet non sit in usu. sed eius composita habentur, **Ignoro**, & **Dignoro**. de quibus alibi.

Gnosco, pro nosco, ueteres dixerūt: sicut **Gnotum**, pro notū.

Gnosis, Latine cognitio, scientia, notitia.

Gnosius, sia, sum, & **Gnosidus**, a, dum. Suidas. γνώσιον ονομα κίερον, & ὁ ἀπὸ γνώσεως. γνώσεως ἔστι πόλις ἐν τῇ κρήτῃ. id est, **Gnosius** nomen proprium, & ciuis à **Gnosso**. **Gnosso** enim urbs est in Creta.

Gnosos, urbs Cretę in plano sita: q̄ alio nomine **Cerathus** (ut scribit Strabo) adpellata fuit à fluuiō. Ea fuit Minois regio.

Gnostici, heretici quidam: qui se sic adpellatos propter excellentiam scientiæ, uel adpellari debuisse gloriabantur, quum essent omnibus uaniores atq; turpiores. Vide Augustinū lib. de Hæresib. us

H 4 Gobius

G A N T E O.

GObius, pisces: qui & Gobio dicitur. Iuuenalis:
Quum sit tibi Gobio tantum In loculis. Martialis:
Principium coenae Gobius esse solet.

Goëtia, pen. cum accentu. Nam Græci γοητία dicunt. genus
magiæ, quæ alio nomine Theurgia dicitur, à legibus prohibi-
ta: uide in dictione Magia.

Gog, & **Magog**, multi putant esse gentes Scythicas, imma-
nes, & innumerabiles: quæ trans montē Caucasum & Mæo-
tidem paludem, & propē Caspium mare, ad Indiam usq; ten-
duntur. Sed (Hieronymo teste in Ezechiel.) non sunt gentes:
sed Latino sermone Gog גוג testū dicitur, Magog מגוג
uero detectum. quæ non literaliter, sed spiritualiter intelligen-
tur. Nos id breuitatis causa hic omittimus.

Gomor, גומר, proprie mensura uini est, ut interpretatur
Ambrosius in Epistola ad Iustum.

Gomorra, גמורה, & **Gomorum**, utroq; modo dici-
tur: sicut Sodoma, & Sodomū. Solinus de situ Iudææ. Ibi duo
oppida, unum Sodomum, alterum Gomorum adpellatum.

Gonorhei, dicuntur semine fluentes. Nam γονή genitura, & ω
fluo. Ioseph. lib. 6. de bello iud. Templum Salomonis aramq;
cingebat ex saxo lorica, usq; ad cubitum surgens, quæ popu-
lum à sacerdotibus segregabat, & gonorheos arcebat. γονή,
Latine filius dicitur: quod patet per eius composita. Antigo-
nus, Chrysogonus.

Gonos, Græcè γόνος, Latine semen: γόνος uero geniculū. ut po-
lygonaton, herba à geniculorum frequentia dicta.

Gorgias, nomen propriū Rhetoris celeberrimi: qui pulcherri-
mum librum de Cōcordia, Græcis tunc inter se dissidentibus,
recitauit Olympiæ. Fuit & alius Gorgias, philosophus Leon-
tinus. qui ausus est in conuentu poscere, quæ de re quisq; uellet
audire: qui de omni re, quæcūq; in disceptationē quæstionemq;
uocaretur, se copiosissime dicturum esse profitebatur.

Gorgones, pen. corr. dictæ sunt Phœci filię, scilicet Scilla,
Medusa, Stenio, & Euryle: quæ Dorcades insulas, in Oce-
ano Aethiopico sitas, habitasse dicuntur, cōtra Hesperidū hor-
tos. Quæ ab agilitate nomen habēt. γοργόν enim agile dicunt.
Scribit Diodorus, fœminas fuisse in Aphrica bellicosas: aduer-
sus quas Perseus bellū gesserit, & earum reginam Medusam
debellerit ac interfecerit. Ex cuius cruore (ut in fabulis est)
mox natus est pegasus alatus equus. Inde ad Heliconē Bœo-
tiæ montem euolans, & pede saxū feriens, πηγὴν hoc est, fon-
tem aperuit: à quo pegasus est nominatus: & ab eo fons ipse
hippocrene, siue pegaseus, siue caballinus dictus.

Gorgoneus, a, um, nomen possessiui. Ouidius:
Gorgoneas tetigisse domos. Suidas:
Γοργόνες, τρεῖς γυναικες, αἱ ὁσέων ἔχοντο πόδες τὰ πρὸς ὠπτα, ὡς τὸς
ἐρδόντας θυήσκειν. καὶ ἡ γοργὸν ὠπταμὸς, ἡ τὸν ὠπταμὸν. ἐνθα αἱ
γοργόνες διέτριβον. id est, Tres mulieres usq; adeo terribiles ha-
buerunt facies, ut uidentes morentur. Et Tithrasus fluuius,
uel locus Lybie, ubi Gorgones conuersabantur.

Gortys, ciuitas Crete, ab herōe cognominata: per quam fuit
Læncus amnis, cuius accusatiuius gortyn, gortyna, seu Cor-
tyna, pleriq; gortynam. Est & alia ciuitas in Arcadia hu-
ius nominis.

Gossipion, siue Gossampinus, frutex est, ex superiori
parte Aegypti, quæ in Arabiam uergit, allatus: nunc etiam in
quibusdam Italiæ locis nascens. Ex quo lina fiunt quæ Gossi-
pina siue Gossapina dicuntur. Cc.

Gotthia, regio Europæ, contermina Daciæ & Noruegiæ.
Ex qua Gotthi immanes populi, qui olim Italiam armis sub-
egerunt.

G A N T E R.

Grabatus, pen. prod. lectus exiguus, in quo meridiari so-
lent. Dictus quasi Carabatus, quod in eo capite recumbat
mus. αράξην enim caput, βαρύν paruum Græci dicunt. Vnde &
pro lecticis pauperum & mendicantium Grabati accipi so-
lent. ut est illud in Euangelio: Tolle grabatū tuum & ambu-
la. Cice. lib. 2. de Diuin. diuersa facit lectos & grabatos. ait
enim, Cōcursare omnium mortalium qui ubiq; sunt, nō modo le-
ctos, uerum etiā grabatos. Apud Latinos primā corripit, &
apud Græcos prod. & duplici bb, scribitur. Verg. in Mor.
Membra leuat sensim uili demissa grabato. Martialis:
Sed si nec focus est, mundi nec sponda grabati.

Inueniuntur item & aliæ dictiones quæ sic mutant accentum.
ut λάκκος, lacus. πηγάδα, pifana. In magno Græcorum etymo-
logico reperitur (teste Erasmo Rotero. in Adnotationibus no-
ui testam.) περιπαῖον, dictum παρὰ τὴν περιπαῖον τὴν βαρύν. id est,
à suspendendo pedes: quod sic in lecticis portarentur, ut pe-
dibus non contingerent terram.

Graccuris, urbs Iberiæ: quæ antea Iurcis nominabatur. Cc.

Gracchus, per duplex cc, & cum aspiratione. cognomen
fuit familie Romanæ. Duo autem fuerunt Gracchi fratres,
Tiberius & Caius, ambo eloquentes: quorum eloquentiæ ma-
ter Cornelia multum cōtulit. Verum & doctior & eloquen-
tior fuit Caius, qui erat minor natu: quo nemo plenior, nemo
uberior fuisse fertur. Grandis erat uerbis, sapiens sententijs,
genere toto grauis.

Graccus, nomen auis, cornici similis: nisi quod minor est, à uo-
ce quam facit, uel à gerendo dicta, quod iacta segetum semina
gerat: uel quia ex oliuetis cubitum se recipiens, duas pedibus
baccas, tertiam ore ferat. Seu etiam, quod gregatim uolitet.
Siue à gracilitate, propter paruitatē. Est huic furandi natura:
ex quo nonnulli monedulam eam adpellauēre, à furandis mone-
tis. Exprimunt sermonem humanum, & cauea emissus reuer-
titur. Harū auium tria sunt genera. Maiusculæ similiores sunt
cornicibus: nisi quod nigriores. Minimæ, & inter eas mediæ,
quibus rostra & pedes rubent.

Gracile, adiectiuum. pen. cor. significat quod est tenue, & cor-
pore macilentum. Turpilus: Nosti quā sit gracili corpore.
Quod & Graciles. tis, dicitur, & Gracilentū. Næuius: Vide
Gracilentis colorem. Interdum Gracile ponitur pro molli.
Horatius: Quis multa gracilis te puer in rosa.
À Gracilis, fit Gracilitas, & Gracilitudo.

Graculus, diminutiuum. accipitur pro monedula auc, & pro
piscē, qui à Plinio dicitur draco, siue dracunculus.

Gradarij, equi, qui sine succussatione molliter incedunt. Lucill.
lib. 14. Ipse equus non formosus, gradarius optimus.

Gradatim, aduerbium. significat per gradus, & ordinate,
lenteq;. Varro lib. 1. de Rustica: Cato quidem (inquit) gra-
datim alium præponens alio, agrum meliorem dicit esse in no-
uem discriminibus.

Gradatio, apud Rhetores dicitur, quā ex prima sententia or-
ritur secunda, & ex secunda tertia, atq; ita deinceps.

Gradator, à magno gradu. Plaut. in Penula. Vinceretis gra-
datorem cursu ceruas & gradu. * aliàs grillatorem.

Gradior, is, quasi p gradus eo. à quo Regradiator. de quo alibi.

Gradior, deris, gressus, significat uado. Laetan. lib. 4. Clau-
dis uero, ac pedum uitio adflictis, non modo gradiendi, sed
etiam currendi dabat facultatem. Huius composita sunt Ad-
gredior, Antegredior, Congredior, Digredior, Egredior, de
quibus alibi. Ingredior, Introgredior. Dicimusq; Ingredior
forum, & in forum. Aliquādo ponitur pro simplici gradior,
incedo. Vergilius lib. 3. Georgicorum:

Continuo

Continuo pecoris generosi pullus in aruis Altius ingreditur. Cic. ad Atticū: Si dormis expergiscere, si stas ingredi, si ingrederis curre, si curris aduola. Interdū Ingredi, est prouenire, & se ostendere. Plautus: Nihil te pudet scelesti in cōspectu ingredi. Ingredi in mulierem, est mulieris personā adsumere. Hieron. in Psalmorū interpretatione: Solet in theatris unus homo frequēter diuersas habere personas: nūc ingreditur in mulierem, nunc in uirū, nunc in regem: & qui in regem procefferat, rursum in seruū procedit. Interdum est quasi incipere. Laetantius lib. 6. Iustus ergo quoniam durum asperumq; iter ingressus est. Introgreddior. Vergilius lib. 1. Acnei. Postquā introgressi, & coram data copia fandi.

Progredior, ultra procedo. Cicero in Lelium: Id primum uideamus, si placet, quatenus amor in amicitia progredi debeat. Hinc Progressus, & Progressio, pro processu. Idē li. 1. Tusc. Qui errantiū stellarum motus, progressionē, institutionesq; notauit. Aliquādo Progredi, est anteire. Plaut. Extremū intra carcerem ipsum progreditur parthenopeum. Prætergreddior, ultrā transgo. Cicero Appio Pul. Currens Lepta uenit, mihiq; nunciavit, te iam castra prætergressum esse. Apuleius: Quūq; stabulum prætergressus fuisset, re cognita, cœpit retrocedere. Regredior, retrogradior, reuertor. Plaut. in Aul. Illuc regredere ab ostio. Laetian. lib. 9. Quum uentum fuerit ad extremum, unde iam regredi non licet. Supergradior, superambulo, supero. ut est illud. Sed tu supergressa es uniuersas. Subtergradior, transgreddior, ultrā gradior. D. Brutus Ciceroni: Ut alpes transgrederer. Laetian. lib. 2. Nemo tunc mille sinuum annum transgressus est. Transgressio, apud Rhetores dicitur, quum ab ea sententia quam proposuimus, conuertimus sermōnem ad aliquam personam, aut rem, aut fortunā, & tanquā presentem adpellamus. ut, Hæc mulier nuper fuit locuples, & potens in amore atq; delicijs necessariorū: ornatus eius opibus abundabat: magnus ancillarum quæ sequebantur comitatus adpellabatur. Nunc contrā subito & graui casu adflicta, uix mediocris ancillule dignitatem retinet. O fortuna, quā uehementer te rerum uarietas oblectat: & quā magno odio est tibi beatæ uitæ perpetuus & constans fructus.

Gradiuus, penult. prod. à gradiendo: uel quia gradatim & per ordines in bellū itur: unde Mars Gradiuus dictus est. Sūt tamen qui Gradiū à gramine dictum putent, quia gramine sit ortus. Vnde & graminea corona in re militari maximæ est honorationis. Alij à uibratione, propter hastas crebro in bello uibratas: quoniam Græci *ῥαλαίνειν* uibrare dicunt. Alij Gradiuum, non Latinum, nec Græcum, sed Thrax uocabulū esse, & significare bellicosum ac fortem dicunt.

Gradus, sunt ex quibus scalæ cōstant, & quibus ad edificiorū altiora conscenditur. à gradiendo dicti, quod per eos catur.

Vergil. Aerea cui gradibus surgebant limina.

Gradus etiam gradientium pedum uicissitudo est. ut est apud eundem. Gradibusq; sonare Compositis. Interdū Gradus sumitur pro standi firmitate. Cic. lib. 1. Offic. Nec tumultuantes de gradu deiiciuntur. Hinc Gradum facere, & Gradum iacere dicimus. ut si in arborē testum ue scandere uelim, ex saxo, aut scamno, aliqua ue alia re gradū facio. Cicero cōtra Rul. Hunc quasi gradum quandam atq; aditum ad cetera iactum intelligetis. Gradus quoq; cognitionis dicti sunt, ad similitudinem scalarum locorum ue declinuum: quos ita ingredimur, ut à proximo in proximum, id est, in illum qui quasi ex illo nascitur, ueniamus. Quapropter gradū huiusmodi, alios superioris ordinis esse Caius scribit, ut sunt pater & mater, qui sunt in primo gradu: in secundo, auus & auia: in tertio, proauus & proauia. Alios inferioris, ut liberi. Alios ex trās-

uerso, siue laicere, ut fratres, & sorores, liberiq; eorum. A Gradus sunt Tardigradus, da, dum, pen. corr. quia tarde graditur. Vnde testudinē tardigradam dicimus. Spisigradus, pro frequenti graduū motu incedēte. Plautus: Spisigradissimos tardiores quā corbutæ sint in tranquillo mari.

Græca salix, dicitur salix rubra. Cc.

Græcari, pen. prod. est cōuiuijs & libidinibus operā dare. ab eo quod Græci libentius se haberent in conuiuijs. Nam quandoq; uerba trahuntur à moribus nationum.

Græcissimo, Græcos imitor. Cc.

Græcostasis, penult. correpta. quasi Græcorum statio. locus de quo Varro sic habet: Ante curiam hostilian, Rostra, cuius id uocabulum ex hostibus capta, fixa sunt rostra: sub dextra horum Comitio, locus substructus erat, ubi nationū subsisterent legati, qui ad senatum essent missi, is Græcostasis adpellatus. Senaculum supra Græcostasim, ubi ædis Concordiæ, & basilica opima.

Græcula mala, à patria sic dicta. Cc.

Græcula rosa, quæ nō nisi in humidis prouenit, nec unquā excedens quinque folia, uiolæ magnitudine, colore nullo. Cc.

Græcus, cum æ diphthongo nomen uiri propriū. à quo Græcia regio Europæ dicta est. A qua Græcus ca, cum, quod ex Græcia est. Hæc ab Isthmī angustijs incipit, & à Septentrione in Meridiem uecta, qua Sol oritur Aegeis, qua occidit Ionij fluctibus obiacet. In ea Athenæ, & Marathonij campi, Citheron & Parnassus montes.

Graiugena, penultima correpta. Græci dicti sunt.

Grallæ, fustes furculas habentes sunt, quibus nituntur. Hinc Grallatores, qui in perticis abiectis passus ingentes faciunt. A Græcis dicuntur calobatræ. Grallatorium gradum Plautus uocat maximum: sicut econtrario minutulum, formicinum & testudineum, ubi ait: Vinceretis ceruas cursu, & grallatorem gradu.

Gramen, herba uulgatissima. sic dicta, q. geniculatis internodijs mirifice serpat. à gradiendo: uel à gignendi fecunditate. crebro enim nouas spargit radices. Refert Plinius, eam herbam nasci, ubi humanus sanguis ceciderit. Gramen capiti circumdatum, sanguinis fluxiones è naribus sistit. Quandoq; tamen Gramen ponitur generaliter pro omni herba: unde Graminea corona dicta est, quæ ab uniuerso exercitiū seruato seruatori dabatur, ubi obsecror aliquis seruasset, quodcumq; id genus herba foret, decerpto uiridi gramine.

Gramiæ, sunt oculorum pituitæ: unde Gramiosi oculi. A quo qui tristes sunt, in hodiernum quoque diem Gramosi uulgo nominantur.

Graminosus, plenus gramine. Columella lib. 1. Quid syluester ager, quid humidus & graminosus, qd siccus & spurcus recusaret.

Gramma, atis, & Grammatum, ti. Lat. litera dicitur: unde Epigramma, & Epigrammatum. cum alijs à Gramma compositis.

Grammanæ gemmæ, quæ per transuersum alba linea præcinguntur.

Grammatei, dicuntur scribæ, qui rationes publicas in tabulis scribunt. Apuleius lib. 11. Tum ex his unus, quem cuncti gramma tea dicebant. Hi etiā Ab epistolis, & cancellarij dicuntur. In lib. Regū, auricularius à secreto dicitur, quem lingua ueternacula secretariū adpellant, & ab epistolis. Suidas ait Grammatea esse notarium, & *ὑπογράφων*, id est, arcanorum participantem. Hinc Archigrammateus, princeps scribarum.

Grammatica, literaria dicitur. Est enim, ut literæ suas custodiant uoces, & quasi depositum reddant. Est enim Grammatica

tica, recte loquela, recteque scriptura scientia: quae usu, ratione, autoritateque constat.

Grammatice loqui, est ubi cura sermonis uitium non admittitur. Latine loqui, ubi eloquutione elucescit oratio.

Grammaticus, literatorius, seu literator, qui Grammaticam docet: qui et Grammatista dici potest, et triualis. Sed et poetarum interpretes Grammatici dicuntur: uersanturque non solum circa sermonem, sed etiam circa historias et carmina cuagantur. Martialis de Epigrammatis suis.

Grammaticis placeam et sine grammaticis.

Grammatici, prius Critici dicti sunt, autem Dione Chrysostomo. Cornelius Nepos ait, literatos proprie adpellandos esse poetarum interpretes, qui a Graecis Grammatici nominantur. Hi tantum autoritatis habuerunt, ut censores essent ut iudices. Eosdem literatores uocatos, Messala Coruinus autor est. Sunt qui Grammaticum a grammatista distinguunt, ut literatum a literatore: tanquam Grammaticus absolute et perfecte doctus sit, sicut literatus: Grammatista sicut literator mediocriter eruditus. In malam enim partem accipitur.

Grammaticus, ca, cum, quod ad Grammaticam pertinet.

Grammatocyphon, qui capite submisso, et in genibus papyrus tenens scribit. Cornucopia.

Gramatophylacium, locus ubi scripta publica seruantur.

Gramme, longitudo sine latitudine mensura subiecta. August. Si omissa latitudine solum quis longitudinem uoluerit emetiri, longitudo sine latitudine mensura subiecta, Græme dicitur. Non quod sit longitudo aliqua quae careat latitudine, sed quod solum quis metiens longitudinem. Grammen metiri dicitur. Et hæc linea a nostris dicitur. Eam ita definit Euclides. Linea, est longitudo inlatabilis. Emenfa uero cum longitudine latitudo, dicitur epiphania.

Granarium, locus in horreis, seruandis seminum granis paratus. Vel, in quo grana frugum reponuntur. Varro: At triticum condi oportet in granaria sublimia, quae persentur uentis ab exortu, et Septentrionum regione: ad quae nulla aura humida est propinquis locis aspiet. Granaria quidam habent sub terris speluncas, quas uocant Syros. Alij puteos. Persius: Iam nunc adstringas, iam nunc granaria laxes.

Nonnulli horreum, ab hordeo. Festus a farre farreum uocat.

Grandæuus, a, uum, quod est prouectioris ætatis. hoc est, grandis æui. id est, senex.

Grande bale, penult. corr. pili subalares, quos Volsellis tolli sepe molliores iubeant.

Grandesco, descis, cresco, grandis fio. Plin. lib. 18. Crescente Luna frumenta grandescunt. Hinc Ingrandesco, quod est ualde uel intus grandis fio. Columella: Quae lens ut celeriter prodeat et ingradescat, antequam seruitur, finio arido permisceri debet. Idem lib. 2. Omne autem frumentum spicam a tertio ad quartum nodum emittit: et quum totam edidit, octo diebus deflorescit, ac deinde grandescit diebus quadraginta, quibus post florem ad maturitatem peruenit.

Grandiloquus, pen. corr. eloquens, et qui cum quadam uerborum magnificentia loquitur. Cicero: Nam et grandiloqui, ut ita dicam, fuerunt cum ampla sententia, tum grauitate et maiestate uerborum. Hinc Grandiloquentia.

Grandinatus, nata, tum, participium. quod est grandine saucium. Augustinus in Psalm. Grandinata est uinea.

Grandinosus, sa, sum, quod abundat grandine. Colum. li. 4. Post hæc non ignorabit dominus loci, plus esse posse qualitatem cæli frigidam uel calidam, siccam uel roscidam, grandinosam uentosamque, uel placidam, serenam, uel nebulosam, id est, quae sepe grandinem infert. Roscida, quae siccitatibus laborat.

Grandio, dis, diui, ditum, grandem facio. Plaut. in Aulularia: Si hodie Hercle fustem cepero aut stimulum in manu, testudineum istum tibi ego grandibo gradum.

Grandis, et hoc Grande, apud ueteres non ad corpus, sed ad ætatem tantum referebatur iam adultam. Terent. An sedere oportuit domi uirginem tam grandem? Quod si natu addatur, prouectiorem ætatem significat, et iam penes senilem. Plinius Iunior: Mulier natu grandior, et tot liberorum parens. Nunc uero Grandis sumitur pro magno: et nonnunquam ad inanitate refertur. Hieronymus: Grandes materias, ingenia parua non sufferunt.

Granditas, dicta est maior ætas. Sisenna lib. 4. Histor. Neque ætatis granditatem, neque eam erita, neque ordinis honestatem aut dignitatem sibi esse excusationi.

Granditer, aduerbium. Cyprianus ad Cornelium: Docuisti granditer Deum timere, Christo firmiter adherere.

Grandiusculus, la, lum, diminutiuum a grandis. Terentius in Andria: Iam fere grandiuscula profecta est.

Grando, gutta aquae in aere congelata, sic dicta, quia solito grandior sit: uel quia granis continetur. hinc Grandinosus, a, um, ut Grandinosa loca, in quibus frequenter sunt grandines. Grando etiam (quam Graeci χαλαρα et χαλαρα uocant) collectio est sub cute, buboni, et Aegyptiae fabae similis, ut inquit Polylux, dolorem si tangatur adferens. Dicitur et in oculo Grandines, quum segnis humor circa palpebras coit, sed ita ut id tuberculum, digito huc et illuc impelli possit.

Granosus, sa, sum, dicitur omne quod intus habet grana.

Granum, fere frugum dicitur. ut tritici, hordei, faris, et huiusmodi, quod est intimum solidum, a quo Granarium. Acini sunt ceterorum fructuum. ut uuae, baccarum, et huiusmodi. Granum etiam generaliter dicitur pro omni eo quod Graeci uocant coccum. Vnde coccum ilicis granum uocamus. Et coccum granum Emerita Lusitania ac Bethica fere tota copia sum fert. Vnde puto consequuntur, ut ea regio modo Granata nominetur, pro Bethica.

Graphe, apud Graecos dicitur adcusatio. Et (ut inquit Suidas) genus est cuiusdam publicae adcusationis.

Graphia, scriptura, uel pictura. Vnde scribo, pro pingo, etiam apud nos. Et picturas legere dicimus.

Graphiarium, theca in qua stili reponuntur: quibus et scribere simul et pingere solebat, antequam penicilli et colores inuenirentur. Dicitur et theca graphiaria. Martialis: Hæc tibi erunt armata suo graphiaria ferro.

Graphice, eleganter, polite.

Graphicotera, per comparatiuum. dicta absolutiora elegantioraque.

Graphicus homo, dicitur ad unguem factus, absolutusque, et quasi pictoris manu expolitus. Plautus: Nae tu habes seruum graphicum, et quantius precij.

Graphis, phidis, ars pingendi: quae maxime lineis constat, et linearis uocatur. quae Plin. lib. 35. scribit esse inuenta a Sophocle. Dicta Graphis, a stilo, quæ Graeci Graphion et Graphida quoque nominant. Plin. lib. 35. Graphidis uestigia extant in tabulis ac membranis, ex quibus proficere dicuntur artifices. In quo sciendum, per Graphidis uestigia, picturae genus accipiendum esse, quod Graeci uocant Ichnographia. Ea est circini regulaque modicae continens usus, ex qua capiuntur formarum in solis arearum descriptiones, ut inquit Vitruius lib. 1. qui et orthographiam, et sciographiam nominat.

Graphium, stylus ferreus, seu penna argentea, qua signantur in tabellis literae, ut olim in cera, seu figura. Ouidius: Quid digitis opus est, graphium lassare tenendo.

Stylus

Stilus autem (sicut docet Hieronym. in expositione Psalmo.) scribit in cæra: calamus in charta, membrana, aut in quacunq; materia quæ apta sit ad scribendum.

Graphus, scriptus, uel pictus. **Agraphus**, non scriptus, uel nō pictus.

Grassator, qui per uim & insidias latrocinatur. Iuuenal. Interdum & ferro subitus grassator agit rem.

Callistratus. Grassatores, qui prædæ causa id faciunt, proximi latronibus habentur.

Grassor, sari, quasi à gradior frequentatiuū est. Festus. Grassari proprie dicuntur latrones, uias obsidentes. Gradi siquidē, ambulare est: unde tractū Grassari, ab impetu gradiendi. Sed quū quis grassatur, id est, cum impetu siue frequentī gradu uadit in aliquē, & bono & malo animo grassari potest: ideo & in bonam & in malam partem accipi potest. In bonam. Sallu. in Iugurt. Sed dux atq; imperator uitæ mortaliū, animus est, qui ubiq; ad gloriam uirtutis uia grassatur. id est, cum frequentī gradu uadit, abunde potens, pollensq; & clarus est. Silius: Grassandum ad clara periculis. In malam. Laetan. lib. 2. Suis enim utijs perditī seuiunt, & grassantur, ut perdant. id est, cum frequentī gradu uadunt. Ab hoc malo animo in hoc uerbo Grassor, seuiō significatio nascitur: eō quod quum quis grassatur, id est, frequentī gradu siue impetu properat in aliquem, ut ipsum telo, seu quouis alio modo feriat, uel malo animo rapiat, hoc seuire dicitur. Laetan. lib. 3. Archipirata quispiam uel latronum ductor, si suos ad grassandum cohortetur. Cæsar: Grassari in hosteis uetat. Aliquando in hac significatione ita accipitur, ut etiam in propriam significationem redigatur. Luuius lib. 2. Trecenti coniurauimus principes iuuentutis Romane, ut in te hac uia grassaremur. Huius compositum Oggrassor, quod est obuiam seu contra cum impetu aut frequenter gradior. Plautus in Pen. Nisi quum pedicis condidicis oggrassari gradu.

Grates, numero tantū plur. & in hac tantum terminatione; pro gratijs, quæ referri debēt pro accepto beneficio. Verg. Grates persoluerē dignas Non opis est nostræ Dido.

Gratia, (inquit Augustinus) dicta est quia gratis datur: quia merita nō præcesserūt: sed beneficia Dei te præuenerūt. Vnde recte gratia sumitur pro beneficio. Cicero: Quum præsertim considerem, nullam esse gratiam, quam uel non capere animus meus, uel in accipiēdo, uel remunerādo cumulandoq; illustrare posset. Omne enim quod habent homines à Deo, gratia est: nihil enim ex debito habent. Quis enim prior dedit, & retribuitur illi? Tres autē scribunt fuisse Gratas: Aglaia, id est, letitia. Thalia, id est, uirētia, quia beneficium semper uret. Euphrosynen, quam delectationē nominant. Hæ à Græcis χῆρες uocantur, ἀπὸ τῆς χεῖρας, quod letitiam significat. Merito enim letari uidentur, & qui dant, & qui accipiunt beneficiū. Tres autē ideo esse prodiderunt: quia & benefici esse in alios debemus, & aliorū beneficia suscipere, & ijs q in nos liberales fuerūt retribuere. Dare autē, & accipere, & referre, tres actus sunt, inter se distincti. hinc Gratosus. Aliquando capitur pro pœna, siue damno. Cicero: Ut pro iniuria parē ei gratiā referret. Aliquando pro mercede. Idem in Lelio: Ut enim beneficij liberalesq; sumus, non ut exigamus gratiā. id est, mercedem uel utilitatem, neq; beneficium fœneramur, sed natura propensi ad liberalitatem sumus. Aliquādo pro pace, seu amore. Terent. in Hecyra. Neq; alio pacto componi potest inter eas gratia. Et in Eunuch. Adibo: atq; ab eo gratiā quam uideo uelle, inibo. Aliquando pro benignitate. Tibullus: Gratia magna Ioui, uetuit pater ipse ualere.

Aliquando pro causā, seu respectu. Sallustius: Rem omnem

aperit, cuius gratia mittebantur. Aliquando pro uirtute seu efficacia, ut frequenter apud Ambrosium. Habere autem gratias, uel agere, uel referre. uide in dictione Ago.

Gratidia, proprium nomen mulieris Neapolitanæ, unguentaria, ac malefica: quam Horatius in Epo. Camiliam nominauit. Cornucopiæ.

Gratificor, rem gratam facio, consentio, complacco. Cicero Lentulo: Quod Pompeio se gratificari putant. Differunt tamen Gratificari, & gratum facere. quod Gratificari in se cōtineat quiddam maius: est enim beneficium esse: unde dicimus, Deum gratificari hominibus. quasi sit beneficia cōferre. Gratum uero facere, sit obsequi & inscriuire. Cicero: Si hunc iuuenis, gratissimum mihi feceris. hinc Gratificus.

Gratosus, ualde gratus, nā plenū gratia significat, & is est qui habet gratiā. id est, qui in populo acceptus est. Cic. lib. 3. Offic. Tum Puthius, ut argentarius, qui esset apud omnes ordines gratosus. id est, habens multam gratiam. Idem Lentulo: Vehementer confidit his nostris literis apud te gratosum fore. id est, ualde gratum. Gellius accipit Gratosum, tam pro eo qui gratias adhibet, quā qui admittit.

Gratis, aduerbiū. significat sine præmio, sine merito, qd uulgo dicitur per gratiā. Plaut. in Capt. At ob eā rē mihi libellā pro eo argēti ne dūis, gratis à me, ut sit liber, abducito. Aliās significat spontē. August. lib. 4. Confessionum: Quorū exempli gratia quædam gratis posui, uel in ipso substantiæ genere innumeraabilia reperiuntur. Sic Ingratis, inuite, nō ultro: quia ultronea grata sunt. Ingrata, quæ ab inuitis & recusantibus fiunt. Plautus in Amphitryone: Hæc heri immodestia cōegit me, qui hoc noctis ingratis excitauit. Terentius in Eunu. Opus faciam ut defatiger usq; ingratis, ut dormiam.

Grator, taris. Dijs gratias ago, & quasi supplico. Ouid. lib. 2. Fast. Quisquis ades, castaq; colis penetralia Vestæ, Gratæ Iliacis thurag; pone focis. Interdū Gratar, est gaudere de bono proprio: ut apud eundem lib. 8. Metam. O superi totoq; libens mihi pectore grator. Quandoq; etiam est letari de bono alterius. Vergilius: Inueni germana uiam gratæ sorori. Liuius lib. 7. Tuum sequentes currum, Iouis Opt. Max. templum gratantes ouantesq; adire.

Gratuus, ta, tum, pen. pro. qd datur gratis. id est, sine præmio: & qd nō est mercenariū. Cic. lib. 1. de Leg. Quid libralitas? gratuita ne est, an mercenaria? Si sine præmio, benigna est & gratuita: si cum mercede, cōducta. Hinc fit aduerbiū Gratuito. Suetonius in Cæsare. Omnibus uero circa cum, atq; etiā parte magna senatus, gratuito aut leui fœnore obstructis.

Gratulari, cū datiuo. propriè est, Dijs siue hominibus, q nobis benefici fuerūt, in successu aut nostro, aut aliorū, cū laudibus festiuitatem ostendere. Oritur enim ex letitia gratulatio: ut ex dolore querimonia. Laetan. lib. 6. Nihil est quod sibi aliquis gratuletur, si has inaneis uirtutes adeptus est. Ennius in Hecuba. Iupiter tibi summe tandem male re gesta gratulor. Interdum præmittitur datiuus, quū fuerit pronomen. Ouid. Prisca iuuent alios. ego me nunc deniq; natum Gratulor. ubi intelligitur mihi. Quutil. Gratulemur iam, quod nulla ciuitas laborat. subintelligitur nobis. Gratulari etiam, est gratias agere, siue supplicare. Liuius: Triumphantes in capitoliū ascēdebāt, Ioui Opt. Max. ceterisq; Dijs gratulaturi. Nec mirū, si Gratulari Dijs dicimus, quasi ostendere nos illis adgaudere: quū salutare etiam eos dicamus, quasi salutem illis optare, quod non Dijs, sed hominibus conuenit. Vnde dicimus, Salue sancta parens. Gratulari, cum accus. est gratum habere. Terentius in Eunu. Salutant, ad cœnam uocant, aduentum gratulantur

gratulantur. Plautus in Cap. Vbi quisquā uidet, eunt obuiā, gratulanturq; eam rem. id est, gratiam habent. Huius compositum est Congratulor.

Gratus, qui gratiam pro beneficio refert: uel saltē memor est accepti beneficii. Cuius cōtrariū est ingratus. à qbus Gratiudo, et Ingratitudo. Grate et Ingrate aducr. et Gratis et Ingratis. Accipitur etiā Gratus p. leto: et Ingratus pro tristi, Vergilius lib. 7. — Et cineri ingrato suprema ferebant. Et Gratus pro spontaneo: et Ingratus pro inuito et coacto legitur.

Graustellus, senior. Plautus: Quis est graustellus iste qui aduenit? Ut puto, à grauitate dictus. Plautus in Epidi. Sed quæ est hæc muliercula, et ille graustellus qui uenit? Quidam tamen legunt Rauastellus, à rauo colore.

Grauate, aduerb. significat cum labore, siue cum molestia.

Graucalum, Caucalum nominarunt: quod Scytharū lingua significat niue candidum. Cornucopia.

Graue, suapte natura significat ponderosum. ut, Graue saxū, quod nos cum molestia grauat in ferendo. Vergilius: Vomis, et inflexi primum graue robur aratri.

Et per translationem dicitur morbus grauis, senectus grauis, id est, molesta. quoniā qui molestiam ex senectute, morbo, ceterisq; huiusmodi sentiūt, quasi onere intolerabili premūtur: quod cupide, uelut graue onus, à se uellent deponere. Cic. in Catone: Quod nunquam senectutē tibi grauem esse senserim. Itaq; unus modus est, quæ corpori aut animo molesta sunt, ea grauia appellare: eo qd molestia à mole, id est à re magna uocata est. Alter modus est, quod quemadmodū graua et grandia saxa nō facile loco mouētur, sed ad omnē temporū mutabilitatē herent: ita homines cōstantes ac sapientia præditi, merito graues dicuntur, qui nec precibus nec minis ab æquo dimouentur: ut hi faciunt quos leues uocamus, qui in similitudinem palce, ad omnē auram uentilantur. Hinc Grauitas, pro firmitate ac constantia animi, ac in uultu, moribus, uerbis, rebus agendis quādā sœueritas. Aliquando pro molestia et magnitudine: ut Grauitas odoris, grauitas doloris, grauitas somni. Varijs alijs modis dicitur Graue, sed ad hos reduci possunt. Nā ponitur pro pernicioso, acerbo, nocente. Cicero lib. 3. Offic. Magnum illud bellū, et grauem aduersarium imperij sustulissent. Idem: Facilius et in morbos incidunt adolescentes, et grauius ægrotant. Pro forti et robusto. Vergilius lib. 5. Prima pares incunt grauibus certamina remis.

Pro grandæuo. Idem:

Hic grauis Entellus dictis castigat Acestem.

Pro utili, solido, firmo, constante. Cicero libro 1. Officiorum: Ut iam sint alia grauiora atq; meliora, tamen nos studia nostra naturæ regula metimur. Pro tristi. Vergilius lib. 8.

— Grauior ne nuncius aures Vulncret. Pro sapienti cū autoritate. Cicero in Horten. Quid enim aut Herodoto dulcius, aut Thucydide grauius? Pro ponderoso: unde graues dicitur: quia deni asses singula pondo efficiebant. Pro necessario. Lucilius libro 29. Habesq; animo mihi admōdum causam grauem fore, quæ me ab ullo commodo abducat tuo. Pro pleno. Vergilius:

Tum pietate grauem ac meritis, si forte uirum quem

Conspexere, silent. Pro fecundo et frugifero. Idem:

Quid labor aut bene facta iuuant? quid uomere terras

Inuertiſſe grauis? Pro multo. Varro: Vbi graues pastantur et alantur pauonū greges. Sallust. li. 3. Histor. Cœpit per omnem prouinciā graue precium fructibus esse. Pro anaro. Varro in Quinqua. Absynthium ut bibam graue et castorium. A Grauis, fit aduerbium Grauius, et Graue.

Grauedinosus, non solū qui grauedine infestatur: sed etiam qui ad eū morbum est procliuor. Cic. lib. 4. Tusculanarum: Itaq; dicimus quosdā grauedinosos, quosdam torminosos: non quia iam sint, sed quia sæpe sint. Plinius appellat eruum grauedinosum, quod bobus in pabulo grauedinem facit.

Grauedo, ponderositas. Quādoq; sumitur pro morbo seu humore qui ex capite distillat, naris claudit, uocē obtundit, tum sim siccā mouet, sicuti docet Celsus lib. 4. Plautus in Afin. Quod illa haud simulet, quasi grauedo profluat. hoc ne sic faciat, tu labellum abstergas. Græci coryzas uocāt. Hippocrates distillationes omnes et grauedines, nominat coryzas.

Graueolentia, malus odor. Plinius: Et oris graueolentiam tollit.

Grauesco, scis, grauis et oneratus fio. Verg. lib. 2. Georg. Nec minus interea fœtu nemus omne grauescit.

id est, oneratur. Hinc Adgrauesco, magis grauis fio. Terent. in Hecy. Male metuo, ne Philomenæ magis morbus adgrauescat. Ingrauesco, eiusdem significationis est. August. lib. 2. de Ciuit. Dei: Nam ingrauescente pestilentia, ludi scenici Romanæ primitus instituti sunt.

Graucors, grauis cordis. Cornucopia.

Grauida mulier, quæ iam concepto fœtu grauitur. Prægnans, quæ iam occupata est in generando quod conceperit. Plaut. in Amphit. Et cum grauidam, et cum te pulchre plenam aspicio, gaudco. Terentius in Andr. Iam primum hæc se est Panphilo grauidam dixit esse. Aliquando Grauidus, a, um, id est plenus. Plautus in Truc. Ad fores auscultato, atq; obserua has ædeis, ne quis grauior abeat, q̄ adueniat: Neu qui manus attulerit steriles intrō ad nos, grauidas foras exportet.

Grauido, das, pro impleo ueteres posuerunt. Cæcil. Tite per mysteria hic honeste grauidauit probro.

Grauiiloquus, grauius loquens. Inde Grauiiloquentia. Cæ.

Grauius, significat multū. Cæcilius: Placere hoc cœpit grauius. Cicero: Nec uero audiendi, grauius qui inimicis irascendum putant. Verg. — Grauius Spirantis copia thymbræ. Aliquando significat asperum, male. Idem:

— Graue olentis auerni. Aliquando moleste. Cice. Grauius et iniquo animo tuli. Aliquando sapienter. Idem: Si quid prudenter, si quid grauius factum est. hoc est, non leuiter ac insipienter, sed mature sapienterq;.

Grauo, uas, premo, onero, molesto. Verg. — Nec me labor iste grauabit. Huius composita sunt Adgrauo, quod est, super uel plus grauo. Columella lib. 2. Tum etiam ratio rustici adgrauatur exiguo profectu operis. Degrauo, deorsum grauo. Idem lib. 1. Et quod prius extructum imminet, cedenti paulatim degrauatū pondere suo, præceps attrahetur. Vergilius lib. 3. Degrauat Aetna caput. Ingrauo, intus seu ualde grauo. Hieronymus in Exodo: Ingrauatum est cor Pharaonis. Prægrauo, ualde grauo. Idem ad Marcellā: Quapropter moneo, ut dum mundi huius uiam currimus, non duabus tunicis, non calciametorum pellibus prægrauemur. Et hæc omnia habent penultimam correptionem.

Grauior, deponens. Plautus in Milit. Quid grauioris? id est, grauius fers. Et modo absolutū, modo transitiuum est. ut quā dicimus: Grauior aduentū tuum. Passiuum est, quum dicimus: Grauior ingenti onere.

Gregalis, et hoc Gregale, quod in grege uiuit. Varro libro 2. de Rustica: Equi boni futuri signa sunt, si cū gregalibus in pabulo contendit in currendo.

Gregarius, ex grege, uulgaris: unde Gregarius miles dicitur, non electus, sed tumultuarie undecunq; collectus. Sallust. Deinde multi memores Syllanæ uictoriæ, quod ex gregarijs militibus

mililibus alios senatores uidebant, alios ita diuites, ut regio uictu atq; cultu uitam agerent. Columella lib. 7. Gregario- rumq; pastorum, uelut minutam professiōis suae disciplinam, constantissime repudiassē.

Gregatim, per diuersos greges. Varro: Merula, quod mera id est, sola uolitet. Contrā ab eo graculi, quod gregatim.

Grego, as, de quo Priscianus. Sunt et aliae deriuationes, diuersas terminatiōes habētes, tam à nominibus quā à uerbis nascentium uerborum. ut à Græco, græcisso, et Græcor, à grege grego, à Philosopho, philosophor. Huius tamē cōposita magis in usu sunt. ut Abgrēgo, quod est deduco. Adgrēgo, adsocio, adiungo. Laetantius lib. 4. Si nobis credendū esse nō putant, credant Homero: qui summum illum Iouem dæmoni- bus adgregauit. Congrēgo: Idem in eodem. Aliumq; sibi po- pulū fideliorē ex alienigenis congregaret. Segrēgo, seorsum pono, diuido. Fēst. Segregare, est ex pluribus gregibus par- tes seducere. Et hæc omnia habent penultimam correptam.

Gressibile, qd est apud ad gradiēdū. ut homo est gressibilis.

Gressutus, ta, tum, pen. prod. idem quod gressibile: nō quod magnos habet pedes, ut quidam autumant. Nam Augusti. in Dialectica sic scribit. Socrates est homo, ergo gressutum est.

Gressus, sa, sum, participium à gradior.

Gressus, sui, incessus, ambulatio: ut, Gressus meos dirige.

Grex, differt ab armento, quod grex minorum animalium sit congregatio, ut ouium, porcorum, caprarum. Armentū ma- iorum, ut camelorum, bouum, equorum. Ouidius:

Mille greges illi totidemq; armenta per herbas Pascebant.

Vergil. Hæc satis armentis, superat pars altera cura

Lanigeros agitare greges, hirtasq; capellas.

Inuenitur tamen quandoq; Grex de maioribus dici. id est, bo- bus. Verg. Aut aliquam in magno sequitur grege.—

Tamen ad distinctionem addidit, magno: sicut Horatius adie- cit mugientium, dicens: Aut in reducta ualle mugientū pro- spectat errantes greges. Quasi Grex, generalius nomen sit, armentū specialius. Et illud sine adposito de pecoribus minu- tis intelligatur, cū adposito possit etiā ad maiora transferri. Apuleius tamen dixit, In greges equinos. sicut Cicero: Fudit apothecas, cecidit greges armentorum. Columella lib. 1. Nec absint greges armentorū, ceterorumq; quadrupedū, cuncta et dumeta pascentium. Dicitur et Grex de auibus. Augustinus libro 12. de Ciuit. Alias uero greges instituerit, quæ cōgrega- tæ atq; in gregibus malint uiuere. ut sunt columbæ, sturni, cerui, damulæ, et cetera huiusmodi. Etiā bonorū uel malorū hominū dicitur Grex. Cicero. In his bonis gregibus, omnes aleatores, omnes impuri impudiciq; uersantur. Et est tam fœ- mini quā masculini generis.

Grossi, tantum pluraliter, dicuntur ficus antē quā mature- scant. Alij dicunt, Grossos esse ficus, qui nō maturescunt. Pri- mitiue ficus, quæ præcoces siue præcoques, et à Neotericis flores adpellatur: apud Grecos prodromi uocantur. Colum. li. 3. Si uoles ficum quamuis natura serā facere, quum grossuli minuti erunt fructum decutito.

Grossipion, siue xylon, seu Grossapinus, frutex est, ex su- periori parte Aegypti quæ in Arabiam uergit, allatus: nunc etiā in quibusdam locis Italiæ nascens: ex quo lina fiunt, quæ Grossipina, siue xylina, seu Grossapina dicuntur. Paruulus est similemq; barbatae nuci desert fructū, plenum lanugine. Nec ullū genus lini in candore molitiae uel præfertur huic. Iurise- consulti inter lanas potius cōnumerant, dicuntq; lanā lineam à Græcis adpellari. Ex his fiunt uestes candidissime ac subti- lissime, quæ uulgò bombycinæ dicuntur, quum xylinae seu Grossipinae, Grossampinae uel adpellari debeant. Quidam hu-

iusmodi linum cottonum uocant. Frutices id ferentes, quibus- dam in locis folia habent uitii similia, nisi quod minora sunt, feruntq; cotonei mali similitudinem, et cucurbitas: quæ ma- turitate ruptæ, lanuginis pilos emittunt.

Grossus, sa, sum, nomen est quantitatem significans, cuius di- minutium est Grossulus.

Grues, aues minime soliuagæ: quæ se non segregant, siue quā uolant, siue quum pascuntur. Et à sono uocis dictæ. Excubias nocte diuidunt, capite subter alam condito dormiunt, alternis pedibus insistentes. Volantes autē, ordine quodam y, litteram faciunt, id quod Palamedem deprehendisse legimus. Mart. Turbabis uersus, nec litera tota manebit.

Vnam perdidit si Palamedis auem.

De natura huius auis Ambrosius lib. Hexameron sic habet.

Grues iniussu et uoluntario usu in nocte sollicitam exercēt custodiam, dispositos uigiles seruant, et ceteris consortibus generis quiescentibus, aliæ circumcunt et explorant, ne qua ex parte insidiæ tententur, atq; deserunt impigram suo uigo- re tutelam. Post, ubi uigiliarum fuerit tēpus impletum, per- functa munere, in somnum se præmissio clangore componit, ut excitet dormientē, cui uicem muneris traditura est. At illa uolens suscipit sortem, nec usu nostro inuita et pigrior som- no renunciat, sed impigre suis excutitur è stratis, uicem exe- quitur, et quam accepit gratiam, pari custodia atq; officio representat. Ideo nulla discretio, quia deuotio naturalis: ideo tuta custodia, quia uoluntas libera. Hunc etiam uolitantes ordinem seruant, et hac moderatione omnem laborem alle- uiant, ut per uices fungantur ductus sui munere. Præcedit enim una et præcurrit ceteris, deinde conuertitur, et se- quenti sortem ducendi agminis cedit.

Gruma, mæ, mensura quædam, quæ fixa uia ad lineam dirigū- tur, ut est agrinēforum et simulum. Hinc degrumor, aris, pro dirigo. Lucilius: Viamq; degrumaris, ut in castris mēfor- facit olm. Et Exgrumor, unde Exgrumantes, apud Varronē legitur lib. 3. de Rustica: quod est de mensura et recta uia excedentes, uel grumos eruentes.

Grumiæ, dicuntur loca media inter quæ directæ quatuor cō- ueniunt uia.

Grumus, terræ collectio, minor tumulo. Apud Colu. dicitur cliuulus. unde lib. 2. ait: Grumos quos ad uersuram plerunq; tractæ crates faciunt, despicimus ita necubi ferramentum fœ- niscis possit offendere. Cuius diminut. est Grumulus. Plinius lib. 19. Quidam et allium Vlpicum in plano feri uctant, ca- stellatimq; grumulis imponi distatibus inter se pedes ternos.

Gruo, gruis, grui. Fēst. Gruere dicitur grues, ut sues grunni- re. Hinc Congruo, pro conuenio, concordo. Teren. in Heau. Concede hinc domum ne nos congruere sentiant. id est, con- cordare. Hinc Congruum, et Ingruo, is, de quo alibi.

Grundire, ueteres dicebant, quod nos grūnre dicimus. Clau. lib. Annalium 15. Grundibat grauiter pecus suillum.

Hinc Grundules lares dictos accepimus, quos Romulus con- stituisse dicitur in honorem scrophæ, quæ triginta peperit porcos. Cassius Hemina. Sus parit porcos triginta, cuius rei fanum fecerunt Laribus grundulibus.

Grunnio, nis, grunniui, et grunnij, itum, proprium est uo- cis porcorum. Cic. li. 5. Tusce. Aut grunnit quā mactatur sus. Iuue. Et cum remigibus grunnisse Elpenora porcis. Hinc Grunnitus, nitus.

Gryllus, animal est magnitudine cicadæ, corpore lōgiore, ge- nus est locustæ, undiq; per orbem terrarum pernices agris præterquam in Parthia. Parthi gryllos comedunt, ut testa- tur Hieronymus cōtra Iouinia. Dictus Gryllus à sono uocis.

Guidas. ἡμίονος ἑνοφόντου ἢ ὀρεαῖα ὄρεος, ἡμίονος ἢ δόλιφου, ἢ ἡμίονος ἢ χοίρου, id est, Gryllus Xenophontis Socratici filius, & Gryllus Diodorus, et Gryllus porcus. Huic magnā auctoritatem perhibent Nigidius, magiq; quod retro ambulat, terram terebret, noctibus stridet.

Gryneus, nomen unius ex Centauris. Cc.

Grynia, urbs Aetholiae in confinibus Ioniae. Inde Gryneus, a, um. Gryneus Apollo, & Gryneum nemus. Cc.

Grynus, siue Grynī, oppidulum est Myrincorum, ubi Gryneus Apollo colebatur.

Grypes, qui & Gryphones, animalia pennata, & quadrupedia, omni ex parte leones sunt, alis & facie aquilis similes, equis uehementer infestae. Nascuntur in Hyperboreis montibus. Et potest declinari Grypes, is, & Gryps, & Grypus. Hieronymus in Leuiti. Aquilam & Grypum.

Gryphus, aenigma, dicitur sermo implicitus, habens nasum aduncum: quo nomine dictus est Demetrii filius, ut autor est Iustin. Gellius. Aliosq; id genus gryphos neminem posse dicere, nisi se dissoluere. Gryphon enim Graeci insolubile dicunt.

Grypus, per simplex p, nasus aduncus, gibbus, seu aquilinus, à Gryphis similitudine deductum nomen Graeci γρύπιος, nos gryphes dicimus.

G A N T E V.

G Vessellae, uel Roserulae, uulgariter uocantur mures, quorum sterces habet odorem musci, habitant in pratis, & super riuos, aliquando in domibus.

Gula, anterior pars colli, qua cibus atq; potus deuoratur. Nam collum tam cervicem posteriore, quam gulā anteriore habet. Et gula cum osibus intelligitur. Sallust. Laqueo gulam fregere. Aliquando accipitur Gula pro gula uitio. Iuue. Dum gula seuit. Hinc fit Gulosus, a, um, quod est deditus gulae uitio. Degulo, as, de quo alibi, & Inguis.

Gulioce, nucum iuglandii summa & uiridantia putamina.

Gummi, indeclinabile, & Gummiis, genere foemi. Columel. Nostrorum temporum agricolae existimant noua dolia liquida gummi perluere. Idem: Multi quum semel noua dolia uel scias crassa gummi lucent, una in perpetuum gummitione contenti sunt. unde Gummitio, (Colum. lib. ult.) quam Graeci κόμμιον. Est autem Gummi lachryma arborum, quae est quasi gutta. Hinc Gummate arbores dicuntur, quae gummi producant. Palladius. In cerasis hoc seruandum est, & in omnibus gummatibus, ut tunc inferantur quando his uel non est, uel non desinit gummen effluere.

Gumminum oleum, ex gummi factum. Cc.

Gurges, gitis, locus in flumine profundus, in quo aqua uertitur. Et omnis aquarum congeries dicitur Gurges, licet quandoq; per tapinosim ponatur pro mari. Vergilius:

—Nantes in gurgite uasto.

Gurgito, tas, penul. cor. deuoro, impleo. Hinc fiunt composita Egurgito, tas, Ingurgito, tas.

Gurgulio, proprie pars gutturis, à naribus ad pulmonem, constans cartilagine & carne, per quam spiritus meat ac reuocat. Et haec spiritalis fistula dicitur. Rursus Gurgulio ueris quidam qui in horreis nascens frumentum absomit. Sic dictus, quod totus sit guttur. Vergilius:

—Populat ingentem farris aceruum Gurgulio.

Gurgustium, & diminutiuum Gurgustiolum, genus habitationis angustum, à gurgulione uerme sic dictum. Seruius docet Gurgustium esse obscuram & latentem tabernam. Cicerone in Piso. Nescio quo è gurgustio te prodis. Apuleius: Ergo breuitatem gurgustiole nostri ne spernas peto, sis contentius lare paruulo.

Gusto, as, quid significet declaratur ex Psalmo quum dicitur: Gustate & uidete quoniam suauis est dominus. Lactant. lib. 2. Id autem praeceptum fuit, ut ex arbore uno fuerat in medio paradisi non gustaret. Hinc Gustatus, us. Cice. in Caeto. Aqua oriens una se ostendit, quae & succo terrae & calore Solis augefcens, primo est peracerba gustatu. Huius composita sunt Degusto, quod est multum bene gusto. Sallustius: Inde quum post excretionem omnes degustassent, sicut in sacris solennibus fieri consuevit, aperuisse consilium suum. Praegusto, ante gusto. Hierony. in Exod. Carnem quae à bestijs fuerit praegustata non comedetis.

Gustus, us, unus ex quinque sensibus corporis.

Gutta, minima pars aquae uel alterius materiae liquidae. hoc est, stilla. Cuius diminutiuum est Guttula.

Guttatim, per singulas guttas. Plautus Aedepol cor miserum meum quidem guttatim contabescit, quasi in aquam indideris salem.

Guttur, accipitur pro ea parte, quae est à faucibus ad ingulum, siue exterior siue interior sit. Vnde Pli. Guttur homini tantum & subis intumescit, aquarum quae potantur plerumque uitio. Verg. in Geor. Et laetae pecudes & ouantes gutture corui. Plautus in Aulul. mascu. genere posuit pro ano, quum inquit: Etiam ne obturat inferiorem gutturem, ne quid animae emitat dormiens?

Gutturnium, uas ex quo aqua guttatim in manus datur: ab eo, quod propter angustias guttatim fluat.

Gutturosi, dicuntur quorum guttur tanquam spongia quaedam intumescit, ita ut hoc malum non morbus, sed uitium sit. Vlpianus de aedilitio edicto. Si quis natura gutturosus sit, aut oculos eminentes habeat.

Guttus, poculi genus quo in sacrificijs utebatur. Pli. lib. 16. Curius iurauit, se ex praeda nihil attigisse, praeter guttum phaginum quo sacrificaret. Accipitur & pro uase in quod oleum mittitur: dictus quod guttam mittat. Nam eo usi sunt Romani in balneis ad ungenda eorum corpora post lauationem. Gell. Puerum iubet Taurus oleum in ollam indere. Erat is puer genere Atticus festiuissimus, aetatis & gentis argutijs scatens, guttum Samium ore tenuis imprudens inanem, tanquam inesset oleum, adfert, conuertitq; eum: & ut solutum est circumegit per omnem partem ollae manum, nullum inde ibat oleum. Potest etiam dici uas, in quo odorifera unguenta seruantur, quod inde guttatim sumantur. Serenus pro uase uinario sumpsit, quum ait:

Sive meri guttus seu frigoris efficit aura.

Varro de Origi. Vt uinum minutatim funderet, à guttis guttum adpellarunt. Huius diminutiuum est Guttulus. Plautus: Vt guttulam hauriret ex guttulo.

G A N T E Y.

G Ygaeus, cum a, diphthongus lacus Lydiae. Propertius: Lydia Gygeo tineta puella lacu.

Gygemorus, monticulus est non longe à Thessalia. Cc.

Gyges, nomen uiri proprium, qui caeli & terrae filius fingitur. Alius fuit Lydiae rex. Quo etiam nomine dictus est Lydiae fluius.

Gymnasiarches, gymnasijs, siue exercitationis princeps & ludimagister.

Gymnasium, exercitium: unde & ponitur pro loco, in quo palestrae exercebantur nudi & oleo uncti. Nam γυμνός, Latine nudus significat. Vel dicitur Gymnasium à γυμνάσιον, exerceo. Verum postea Gymnasium pro ludo literario, & omni loco in quo fiat aliquod genus exercitationis sumi coepit, quum philosophi gymnasia tenuerint, & in illis disputauerint, quae & scholae & diatribae uocatae sunt. Vnde apud

Rhetor

Rhetores Progymnasmati, præexercitamenta dicuntur. id est, exercitationes quædã in dicendo, antequam ad ueras actiones descendant. Aphthonius in Rhetoricis: οὗτοι οὗτοι ἀρχὴν, ἀφθονίῳ τοῦ ῥητορικοῦ προγυμνάσματα. id est, Cum Deo principium, Aphthonij Rhetoris præexercitamenta.

Gymnastes, præceptor exercitiorum, pueros exercens.

Gymnastica, ars seu doctrina, qua pueri exercantur, disciplina exercitationis. Vnde Aristoteli præcipit lib. 8. Poli. adoleſcentes gymnastica & pedotribicæ esse tradendos, ut ita fiant exercitiores firmioresq;. Plato lib. 7. de Legi. Gymnastica nomine exercitationes omnes bellicas contineri docet, eamq; diuidit in saltationem, & luctationem.

Gymnici, ludi dicti sunt, quia in his se nudi atq; uncti exercebant in athleticis & palæstricis certaminibus. Nero edidit certamen gymnicum.

Gymnos, Latine nudus dicitur. Vnde sunt Gymnesia, & Aphrosiades insula, in mari Illyrico, quas Balceas uocant.

Gymnosophistæ, nudi sapientes, Philosophi Indorum: sic dicti, quod nudi incederent. nam σοφιστής, sapiens dicitur. August. lib. 14. Ciui. Dei: Quum quidam nudi philosophentur unde gymnosophistæ nominantur. Et lib. 15. Indorū gymnosophistæ qui nudi perhibentur philosophari in solitudinibus Indię, à generando se cohibent. Hieron. contra Iouini. Apud gymnosophistas Indię quasi per manus huius opinionis auctoritas traditur, quod Buddam principem dogmatis eorū, è latere suo uirgo generarit. Hi ab Exortu ad Occasum præstare dicuntur, Solem cõuertes immobilibus oculis, feruētibus hærentis, toto die alternis pedibus insistentes. Hi frigora niuū, & æstus flammæ citra dolorem perferūt. Fertur Alexandrū Macedonem ad eos accessisse, dixisseq;: Petite quodcūq; uultis, Qui responderunt, da nobis immortalitæ, quā præ ceteris optamus. Quibus ille ait: Quū ego sim mortalis, immortalitatem nemini præstare possum. Si ergo, inquit, mortale te esse cognoscis, quorū nō contētus patrijs sedibus omnibus infestus, totū orbē subijcere conaris? Suidas. γυμνοσοφιστῆς παρὰ βασιλευσίν οἱ φιλόσοφοι καὶ παρὰ ἀστυνοίς. id est, Gymnosophistæ apud Babylonios & Assyrios philosophi.

Gynæcium, locus secretior in ædibus, ubi solæ muliæres habitant, qui Græcè γυναικίον, à mulieribus, quas Græci γυναῖκες uocant. Plau. in Must. Dare uult uxorem filio, quantū potest ad eam rem facere uult nouum gynæciū. Dicitur & hæc Gynæconitis, ni syllaba prod. mulierum (ut ita dicam) senatulus, & in domo pars. ut apud Vict. Probus Aemilius nec sedet, nisi in interiore parte ædium, quæ Gynæconitis dicitur. Andronitis uero locus, ubi uiri frequenter in domo sunt.

Gyne, γυνή apud Græcos & muliæres & uxores significat.

Gynechantis, nigra uitis, quam quidã Aproniā uocāt. Cc.

Gypso, gypsas, gypso inficio, seu tego. Tibullus:

Nota loquor regnum ipse tenet, quem sepe cõgit

Barbara gypsatos ferre catasta pedes. Et Gypsare, est gypso obturare. Colu. Quū deinde modicæ aruerunt in uasa noua sine pice operculata & gypsata, sicco loco reponito. Rursus Gypsare, est medicaminibus perfundere. unde Cicero Trebatio scribit Medeam gypsatis manibus fuisse.

Gypsius, genus cretæ quæ facile conglutinetur & indureſcit, quo testoria parietibus inducuntur, et facile formantur signa. Vnde & pro ipso signo quandoq; ponitur. Iuuenalis:

—Quamquam plena omnia gypso Chrysippi inuentas.

Multis in locis ex lapide coquitur: alibi è terra foditur. ut in Cypro. Hinc formantur Gypsa, a, um. quod ex gypso est.

Gypsatus, a, um. quod est gypso infectum, uel gypso testum.

Gyro, as. circundo. unde Regyro. penul. prod. quod est retro

gyro. Varro: Quidam quā non solū à lateribus per fenestras sed etiam subtus à solo uentus regyrare possit.

Gyrus, Latine circulus uel ambitus dici potest.

Gyttheum, oppidum quod Hercules & Apollo depositis eò loci simulacris communi opere condiderunt. De hoc Liuius in Maced. bello. Gyttheum, inquit, omnium maritimarū rerum Lacedæmonijs receptaculum. Hinc Gyttheates, dicti sunt in eo habitantes.

DE LITERA H.

Non potest esse finalis in syllaba, præter ab & uah interiectiones: sed per apocopen dicta sunt, quū completa sint aha, & uaha. Vel quia abscondita uoce solent proferri interiectiones. Lungitur aut uocalibus omnibus, & quatuor cõsonantibus. scilicet c, ut Chremes. p, ut Philippus. r, ut Pyrrhus. t, ut Thraso: & hoc ut ualentius sonet dictio.

Habena, penulti. producta, retinaculum equi: quod ea equus habeatur. id est, teneatur.

Habentia, à habeo: sicut à sapio, sapientia. significat ipsum habere, et diuitem esse. Ennius: Verebar enim ne animos eorum inflaret habentia.

Habeo, bes, bui, bitum. in uſtatori ſignificatione. Plautus in Aul. Virginem habeo grandem, dote cassam atq; illocabilem. Et hæc eius propria ſignificatio, quod Græci dicunt ἔχει. Per translationem ponitur Habere pro tenere. Sallust. Tale periculum reipubl. haud occultum habuit. Pro facere. Idem: Igitur comitijs habitis, consules declarantur M. Tullius, & C. Antonius. Pro tolerare. Idem: Neq; cuiquam mortaliū iniuriæ suæ paruæ uidentur, multi eas grauius æquo habere. Pro possidere, tenere occupare. Terentius in Andr. At mihi unus scrupulus etiam restat, qui me habet male. Sall. in Iugur. Animus incorruptus, æternus rector humani generis agit, atq; habet cuncta nec ipse habetur. Vergilius:

Hostis habet muros. Pro credere, existimare. Terentius in

And. Semper eius dicta atq; habita est soror. Pro dicere. Sal-

lustius: Lareſum Hispaniæ ciuitatem, quam nunc Tyrij muta-

to nomine Gadirim habent. Pro habitare. Plaut. in Tri. He-

sunt ædes, hic habet. Sallu. Credo falsa existimans ea quæ de

inferis memoratur, diuerso itinere malos à bonis loca tetra,

occulta, fœda, atq; formidolosa habere. Pro itelligere. Quod

enim tenemus corpore, habemus quoq; item animo. Terentius

in Heau. Habet omnem rem, pergam quò cœpi hoc iter. Solet

in hac ſignificatione, in extremo materiæ eleganter poni. Cic.

Hæc habui de amicitia quæ dicerem. Pro accipere. Teren. in

Eunu. Hic pro illo tibi munere honos est habitus ab eo. Pro

ſcire. Sall. Prorsus neq; dicere neq; facere quicquam penſi ha-

bebat. Pro deludere, decipere. Plautus in Amp. Is aduenientis

ſeruum, ac dominum frustra habet. Pro tractare. Terent. in

Heey. Nunquam ſecus habui illam, ac ſi ex me nata eſet. Pro

ualere & incolumē eſſe, in tertia perſona, quādoq; ſine ſup-

poſito. ut bene, ſeu male habet. id eſt, bene, uel male ſe res ha-

bet. hoc eſt, bene, ſeu male ſe res ſuſtētant. male ſe habet. hoc

eſt, ægrotat, aut bene uel male procedit res. Liuius li. 8. Bene

habet, inquit, Quirites, uicit diſciplina militaris. Res male ha-

bet me. id eſt, male ſolicitat, afficit. Si res ita ſeſe haberent,

quomodo ſeſe et rēpublicā habuerint. id eſt, gubernauerint,

& geſſerint. Male uel bene à te habitus ſum. id eſt, acceptus,

ſiue tractatus ſum. Cice. Tullia noſtra ualeat. Terentia minus

belle habuit. id eſt, minus bene ualuit. Itē Habet, per ſe poſi-

tum, ſignificat percuſſus eſt. ut Donatus inquit. Et proprie

de gladiatoribus dicitur, q̄ prius alij uideant, q̄ illi ſentiant

I 2 se per

se percussos esse. Teren. in And. Certe captus est, habet. Idē in diuersis locis, idem uerbum uarie accepit. Vnde orationē habuit huiusmodi. id est, sic elocutus est. Sat habeo. id est sufficit. Nunquid habes quod cōtemnas? id est, nunquid inuenisti. Quandoq; Habere, est seruare, detinere. ut est illud Sallu. In custodijs haberentur. Quandoq; præbere, exhibere. ut apud eundē in Ciceronē: Ita largitionibus corruptus est, ut sese ac fortunas suas uenales habeat. Quandoq; debere, ut quā dici mus. habeo tibi gratiam. Habere iter, est proficisci. Habere uerba, est loqui. Habere fidem uerbis, est credere. Terent. in And. Nam propemodū habeo tibi iam fidē. Et in Heauton. Seni nostro fidei nihil habeo. Habere rationē salutis, honoris, rei familiaris. est habere respectū. Sed si cū ablatiuo construatur mediante cū. ut habet rationē cum terra, idē est, ac si diceretur, habere negocium & cōmerciū. Cicero in Cato. Rem habet cum terra, quæ nunquam recusat imperium. Idē in Tuscul. Quis est hominum, qui modo cū musis, id est, cum humanitate & doctrina habet aliquod cōmerciū, qui se nō hunc Mathematicū malit, quā illum tyrannum. Et ad Atticum: Cū omnibus musis rationē habere cogito. Habere rē, est coire. Habere rem cum aduersario, est litigare. Habeo cōuenire, habeo polliceri, habeo audire: pro conueniendum est mihi, pollicēdum, audiendum. Cicero Lentulo: Tantū habeo polliceri. Idē in Cato. Neq; eos solum cōuenire habeo quos uidi, sed etiam quos audiri & legi. Et lib. de Orato. Audire habeo, quid hic sentiat. Quidā tamē non cōtemnendæ auctoritatis interpretantur: habeo polliceri. id est, de eo siue possum polliceri. Habeo conuenire, audire, id est, decreui, siue credo conuenire, audire. Habere frustra, significat frustrari. Plaut. in Amph. Habet frustra. Adspiratur hoc uerbum, ut differat ab Abeo, abis, cū suis cōpositis, in qbus a, uersa est in i, nisi in Dehabeo, et Posthabeo. Huius uerbi cōposita sunt Adhibeo, Cohibeo, Dehabeo, Exhibeo, Inhibeo, Præbeo, Prohibeo, Perhibeo, Posthabeo, & Redhibeo, de quibus locis suis.

Habile, dicitur quod optime quadrat. Vergilius: Nanq; humeris de more habile suspēderat arcū Venatrix. Huius cōtrariū est Inhabilis, ineptus, debilis, infirmus, quasi parum habilis. hoc est, malæ habitudinis. Habilitas, aptitudo.

Habitior, apud ueteres sumitur pro pinguiori.

Habito, as, pen. cor. de quo Serui. Habitare accusa. iungitur. Atq; humiles habitare casas. Quia habeo domū dicimus. Vnde est Habito frequentatiuum, quod est etiam frequenter habeo. Var. Hoc modo antiquos secundis rebus comas habitasse. Cuius passiuum in tertia persona protulit Verg. lib. 3. Effuge cuncta malis habitantur moenia Graijs. Hinc Habitatulum, Habitatio, Cohabito, Adhabito, Inhabito.

Habitus, ipse corporis habitus. Cic. lib. 4. ad Heren. Nam ut corporis bonā habitudinē tumor imitatur saepe: ita grauis oratio saepe imperitis uidetur ea quæ turgēt & inflata est.

Habitus, qualitas, & forma corporis, et cuiuscunq; rei. Plautus: Qualis habitus oris? Colu. lib. 1. Vineæ non sic altos & lacertosos exigunt. Nam his habitus fossuris magis aptus. Vergil. lib. 1. Georg. — Cultusq; habitusq; locorum. Accipitur etiam pro cultu corporis & uestimento. Vnde habitus scenicus, habitus militaris, habitus religiosus dicitur. Plaut. Quis habitus iste tam prolixus? Plinius: Qui ad nos lugubri habitu uenerat, & capillatior solito. Et Habi. us est, qui fit ex frequentatis actibus. Et à Philosophis deinitur, quod sit alicuius rei siue in animo, siue in corpore natura cōcepta, sed usu corroborata & plena perfectio.

Habitus, a, um, participiū, quod aliquando ponitur pro pingui, & qui toto corpore melius habet. Plaut. in Epi. Corpus

lētior Hercle, atq; habitior. id est, pinguior. Et Habitissimus, pinguisissimus. Gell. lib. 4. Equū nimis strigosum & male habitum, sed equitem eius uberrimum & habitissimū uiderunt.

Habraam, nomen uiri proprium apud Hebræos, quo significatur pater multarum gentium.

Habronicus, nomen uiri proprium, & est Græcum.

Hactenus, pen. cor. ex hac aduerbio, & tenuis cōpositū. hac fine, siue hucusq; quasi usq; ad finē. sicut Quatenus. Aliquādo significat intantū, siue adeo. Sucto. in Nero. Cœnæ quoq; tempore interpellatus tumultuosioribus literis hactenus excanduit, ut malum ijs qui desissent minaretur. Cic. Domum suam quum absolutam dedicaret, hactenus comprobauit.

Hadria, mascu. generis, pro sinu maris, seu pro ipso mari Adriatico. Luca. lib. 5. — Sonat Ionio uagus hadria ponto. Genere fœmini. pro oppido propē Ferrariam nunc demerso ad 15. lapidem. Ari dicitur uulgō, quæ Adriatico mari nomē indidit. A quo sunt Hadrianus, a, um. Hadriacus, a, um. Hadriaticus, a, um. Et Hadriensis. Fuit quoq; Hadria Romanorum colonia, arduo in colle sita. Ex qua Hadrianus imperator originem duxit, qui in omni doctrina genere præstantissimus fuit. Sunt tamen qui hoc nomen non adspirēt, præsertim Steph. qui Atriam eam uocat. Vide in Atria.

Hadrobalum, gūmī genus, i sacris uino pfunditur, ut sit odoratus. Nascitur in Media. hoc qdā Peracticū uocant. Cc.

Hadros, huber, plenus, maturus.

Hadrospherum, dicitur quicquid amplum aduiliusq; est.

H A N T E AE.

Hæbūdes, pen. prod. insule sunt. Solinus. A Calidoniae promontorio Thylen petētibz bidui nauigatio, inde excipiunt Hæbudes quinque numero. Et paulō post. Secundam à continenti stationem Orcades præbent, quæ ab Hæbudibus porrō sunt septem dierum noctiumq; totidem cursu.

Hæc, plurali numero in genere neutro, & fœmī. dicitur. Veteribus enim mos fuit, ut neutra fœmininis iungerētur. Teren. in Eunu. Hæc adornant, ut lauent. quum de ancillis tardis loqueretur. Et si componatur cum ad, significat præterea. Salust. Cognoueram paruīs copijs bella gesta cum opulētis reatibus, ad hæc scientia belli Gallos ante Romanos fuisse.

Hædilia, sunt hædorum stabula. qua ratione etiam dicuntur Caprilia, ouilia, porcilia, equilia, & his similia, quod in his ea animalia contineantur.

Hæduli, populi Galliæ Auernis finitimi, trans Ararim habitantes, inter Burgundos nominati.

Hædus, cum diphthongo, ut ab edo differat. dictus quasi fœdus lingua Sabina. ubi f, in aspirationem uertitur, animal ex capra genitum. Vergilius: Sic cambus catulos similes, sic matribz hædos Noram: Vel ἀνδ το ἀδδωρ. id est, à testiculis. idco cum æ, in principio Manilius lib. 4. corripuit.

Incipient hæduli tremulum producere mentum.

Hinc sunt diminutiua Hædulus, Hædillus, & Hædiculus. Plautus in Asin. Hagnellum me tuum dic esse hædillum. Iuue. E' Tyburtino ueniet pinguisissimus agro Hædulus: Hædinus, a, um, nomen possessiuum. ut caro hædina: sicut ab agno, agninus.

Hæluolæ, uæ insignes sunt, colore iter purpureas nigrasq; medio, sæpius uariatē, et ob id uarianæ adpellatæ, seu uariæ.

Hæmachates, lapis sanguinei coloris. Cc.

Hæmanites, pen. prod. genus lapidis, ruboris sanguinei.

Hæmatopodes, aues dictæ à colore pedum sanguineo, quos rubere tradit Plinius.

Hæmonia, regio quæ postea dicta est Thessalia.

Hæmor

Hæmorrhôis, Latine sanguinaria dicitur. αἷμα, sanguis. & fluor. serpētis genus pestiferum à fluxu sanguinis. Huius enim morfu sanguis ois è corpore fluit, nec sisti potest. Luca. Impresit dentes hæmorrhôis aspera Tullio. Dicitur etiā Hæmorrhôia. Plin. Mustum serpentibus aduersatur, maxime hæmorrhôia & salamandra. Hæmorrhôis etiam genus morbi, quod intra sedem nascitur, immaturi mori specie, interim sine tuberculo scissuras habet unde sanguis effluit, interim leuis rubensq; tumor est, nec sanguinem remittens, propter quod hæmorrhôis cæca dicitur. Inde Hæmorrhôo, quod significat fluxu sanguinis laboro, & profluuium patior.

Hæmus, mons Thracie: sic dictus ab Hæmo Boreæ & Orithyie filio. Callimachus. ὁ μὲν πένον ἐπείροιο, ἡνέμετο δὲ πλάης ἀστυφίης ἐπὶ ἑσπέρῳ αἵμα. id est, Solum quidem continentis, uentus alti uerticis in Thracino hæmo.

Hæriba, ab hærendo dicta est, quod terræ fixa hæreat. Est autem proprie uiride pecudum pabulum. Verg. lib. 1. Geor. Et sulcis frumenti quæret hæribam. Apud ueteres etiā Hæriba ponitur pro uictoria. Vnde Hæribam dare, significat se uictum fateri, quod est antiquæ et pastoralis uitæ indicium. Nam qui per prata cursu aut uiribus contendebant, quum superati erant, ex eo solo, in quo certamen erat, decerpant hæribam, aduersario tradebant. Ab hæriba fit diminutium Hæribula. Cice. lib. 1. de Natura. Cernæ paulo ante partum perpurgant se quadam hæribula, quæ fælis dicitur.

Hærbaceus, a, um. quod est ex hærbis. ut betaceus, maluaceus, & huiusmodi.

Hærbarius, qui uim herbarum nouit, & discutit, & medicamenta ex his componit. Plini. lib. 21. Scelus hærbiorum aperietur in hac mentione partē eius seruantium, & quarundam aliarum herbarum sicuti plantaginis substituentium.

Hærbarius, a, um. quod ad herbas pertinet. ut ars herbaria, qua herbarum natura cognoscitur. Plin. Hærbariam & medicamentariam artem, & à Chirone Saturni & Phyllyre filio.

Hærbescere, est herbam effici. Cice. in Cato. Et elicit hærbescentem, ex eo uiriditatem, quæ nixa fibris stirpium sensim adolescit. Huius composita sunt Adhæresco, & Obhæresco. Plin. Quin & ouillo fimo, uti quoniam adhæbesceret. Fæsus: Obhæbescere, herbam incrementum.

Hærbicus, a, um. idem quod herbosus. Columella libro. 2. Montem sublimem & asperum sed nemorosum & hærbidum maxime probauerunt.

Hærbilifander, à ueribus dictus est hæriba pastus, quasi grauior quam pastus frumento.

Hærho, as, herbas producere significat. cuius compositum est Exhærho, quod est herbas extraho. Columella. lib. 3. Et quum germinauit pericalis salix, ad unam perticam summittitur, crebro foditur atq; exhærbatur, nec minus quam uinea pampinatur.

Hærbosus, a, um. quod herbis abundat.

Hærediolum, cum accentu in antepenul. significat paruum prædium, quod nobis ex hereditate prouenit. Columella in Præfa. Ex qua Cincinatus obfessi consulis, & exercitus liberator ab aratro uocatus ad dictaturam uenerit, ac rursus fæscibus depositis, quos festinanti uictor reddiderat, quam sumpserat imperator, ad eosdem iuuenes, & quatuor iugerum autum hærediolum redierit.

Hæredipeta, penulti. correpta, qui blanditijs, muneribus, et alijs huiusmodi artibus, subornant morituros, ut ab illis hæredes instituantur.

Hæreditarius, a, um. quod ad hereditatem pertinet. Hiero. in Deute. Ut haberet populum hæreditarium. Hinc bona heredita-

ria, & successio hereditaria apud Ambr. legitur. Et morbos hereditarios uocamus, qui parentum uitio nobis obtingunt.

Hæreditas, successio est in uniuersum ius, quod defunctus habebat tempore mortis, uel quod superest deducto ære alieno. Et apud antiquos diuidebatur in duodecim uncias, quæ assis nomine continentur.

Hæredium, paruum prædium, quod nobis ex hereditate prouenit, quod Varro scribit duo iugera esse. quod à Romulo primum diuisa uirum hæredem sequerentur.

Hærennius, proprium nomen uiri, ab hærendo dictum. Cc.

Hæreo, es, si, sum. unde Hæsito, as. Scribitur cum h, ad differentiam huius nominis æs æris, quod in ablatiuo facit ære sine h, & huius nominis herus, quod in uocatiuo facit here, sine diphth. Est autem Herere proprie, arcta rei incidere. Verg. Herent parietibus scalæ. Et, Vox faucibus hæsit.

Quoniam uero, qui in aliqua re dubitat, non mouetur, ideoq; herere ac suspensi esse uidentur, ponitur quandoq; pro dubitare & ancipitem esse. Teren. in Eunuc. Hæreo quid faciam. Quandoq; significat figere. Vnde dicimus, herere radices altius. Terentius in Adelph. Caue nunc oculos à meis oculis quoq; dimoucas tuos, ne mora sit, si innuero iam quin pugnus in malam continuo hæreat. id est, figatur uel imprimatur. Quandoq; simpliciter sedere, uel stare, uel esse. ut apud eundem in Hecy. In te hæret omnis culpa. Vergilius lib. 4.

Multa uiri uirtus animo, multusq; recurat Gentis honos, hærent infixi pectore uultus. Huius uerbi composita sunt Adhæreo, adherens sto, adproximo. Laetan. lib. 3. Quibus postea uictis omnes qui resanati fuerint, adherent religioni, cuius potestatem senserunt. Cohæreo, simul hæreo, coniungor & conuenio. Laetan. lib. 2. Ea enim quæ est Solis calore flagrantior, proxima est, & cohæret orienti. Hinc Cohæresco. Boët. super librum secund. Top. Hæc talia sunt, ut sepius quidem adiunctis sibi cohærescant. Inhæreo, à quo Inhæresco, de quibus alibi. Superhæreo. unde de diuo Anastasio scribitur. Demum bullam accipientes, quæ uinculis superhæserat imperatori secum deuexerunt.

Hæres, generis communis, ab hæreo, quod qui hæres est hæret, hoc est, proximus est illi, cuius est hæres. Quidam tamē hoc nomen, ab herus deriuant, quod dominus fiat bonorum, quæ ad eum perueniunt. Sunt autem Hæredes primi, & Hæredes secundi. Secundus hæres dicitur, qui hæredi instituto substituitur, ut inquit Boëtius in commentarijs Topi. puta si ille hæres non erit, ille hæres esto. Hinc Bihæres, qui bis factus est hæres. Cohæres, qui simul hæres institutus est. Exhæres, qui extra hereditatem est. id est, qui hereditate priuatus est. Est & Hæres nomen Dæ, cui ueteres post acceptam hereditatem, rem diuinam faciebant.

Hæresco, hærens fio, infigor. Liuius li. 2. Vndiq; in hostem tela coniciunt, quæ quum in obiecto scuto hæsisent, neq; ille minus obstinatus ingenti pontem obtineret gradu. id est, infixæ fuissent.

Hæresis, penultima correpta. Græca dictio est, quæ apud nos optio, uel electio, & secta significatur. ab αἵρω, uel ἀπό & αἵρω. quod significat eligo, capio, uel uolo. Vnde sumitur pro opinione tenaci, & sententia, in qua persistimus electa. Cice ro in Paradoxis: Cato in ea est hæresi, quæ nullum sequitur florem orationis. Hinc cōponuntur Diæresis, diuissio. Aphæsis, ablatio. Synæresis, coniunctio. Hæresiotēs, Hæreticus. Hæresiarchas, hæreticorum princeps. Theologi Hæreticum uocant, qui sectam aliquam uel instituit, uel sequitur aduersus fundamenta religionis.

Hæsito, tas, pen. corr. frequentatiuum. Terentius in Phor. In

eodem luto hæsitas, uersuram solues. Hieron. Aut pariter in luto hæsitabimus, aut pariter expediemur. Pro dubitare accipitur illud apostolicum. Postulet in fide nihil hæsitans.

Hagios, Græcè, Latine sanctus. Vnde Hagiographa, sancta scriptura. Hagiographus, sancta scribens.

Hagninus, a, um, quod est hagni. ut caro hagnina.

Hagnos, Latine purus, et castus: quod sit hostia pura, et immolationi apta. Hinc deducitur Hagnes nomen mulieris proprium. Diminutivum Hagnellus. Plautus in Asin. Dic igitur me tuum passerulum, gallinam, cothurnicem, hagnellum, hædillum, dic esse uel uitellum.

Hala, Vide in dictione Ala.

Halacomene, et Halacomene, tam singulari quam plurali numero. siue Halacomenium, ciuitas in Bœotia. Vnde Mincrua Halacomenieida cognominata est, quod in eo loco coli solita sit.

Halcyones, Vide Alcedines. Cc.

Halec, tam feminini quam neut. generis, caretque numero plurali. genus piscis qui sola aqua nutritur. Martialis: Cui portat gaudens ancilla paropside rubra Halecem, sed quam protinus illa uorat. Plaut. in Aul. Qui mihi holera cruda ponunt, halec aiunt. Sumitur etiam pro quodam ligamine ex intestinis piscium. Plini. Halec imperfecta. Alecus fluuius tenuatur.

Halefius, fluuius, et mons non longè ab Actna. Colu. Et quæ Sicani flores legistis halefi.

Halía, marina Nympha. et enim mare dicitur. Cc.

Halíaetes, nomen Persicum.

Halialmon, fluuius est Macedonia, ad quem ducebant, quæ uolebant candida nasci.

Haliatus, nomen urbis.

Halica, nomen mulieris.

Halicacabum, herbam uocant, quam alij solanam, alij strychnium, alij uesticarian: quod uesticæ et calculis medeatur. Cc.

Halicallios, herba, alias dorion, alias strychnis, et erythros, et neuris, quam Xenocrates scribit omnibus morbis corporis salutem esse. Cc.

Halicarnæsus, penult. produ. urbs Carie principum regia, circa initium Tauri sita, maritima in minori Asia, Argiuorum colonia, in qua Mausoleum quondam nobilissimum opus exabat, et Salmacis fons. hæc prius Zephyra dicebatur. Ex Halicarnaso fuit Herodotus historicus. Item Heraclitus poetæ, et Dionysius scriptor antiquitatum. A qua Halicarnæsus deducitur. ab ἁλός, mari.

Halieutica, dicitur uolumina, in quibus tractatur de piscibus. unde et Vopiscus scribit Olympium Nemesianum scripisse cynegetica et halieutica. Et Opianus qui opus de piscatu Antonino dicauit. Scripsit et Apicius, sed halieusim adpellauit.

Haliphleos, Græcis arbor quæ a nostris falsicortex adpellatur, cui glans amara, quam præter fues, nullum animal attingit. Cornucopiæ.

Halipleumon, marinus pulmo, genus piscis apud Plinium.

Halito, as, penulti. corre. sæpe spiritum emitto. Enni. Sublime iter quadrupedantes flammam halitantes.

Halitus, us, penul. correpta, nomen participiale ab halo: sicut spiritus à spiro.

Halius, genus scaphæ.

Halizon, fluuius.

Halizones, populi Paplagonum: sic dicti, quod mari undique circumdantur.

Hallium, genus holceris: ab halando dictum.

Hallucinor, Colu. lib. 8. Custodis officium sublimem, celsissimamque oculorum ueluti speculâ desiderat, ut neque tardio-

res grauidas dum cunctantur, neque agiles et foetas dum procurrunt, separari à cæteris sinat, ne fur aut bestia hallucinantem pastorem decipiat. Adspiratur (ut inquit Gellius) quoniâ ex ipsa adspiratione intenditur exprobratio.

Hallux, pollex, digitus scandens proximū. ex eo dictus, quod super proximum digitum saliat. Nam constricta manu solus proximum digitum scandit. in qua uoce maiores nostri locos adspirationem posuerunt. Quidam à Græco ἅλω, siue ἅλω, trahunt, quod Latine scandere seu salire significat.

Halmas, herba, quam alij polygonon, alij calligonon, nonnulli carninothum uocant, folia rutæ habet, parum à terra attollitur, similis gramini. Cc.

Halo, halas, spiro, uel odorem emitto. Vergilius: Inuitent croceis halantes floribus horti. Et adspiratur ut differat ab alo is, uel potius à natura, quippe cui conueniat densitas illa quam significat. Est enim Exhalatio, uaporum crassiorumque (ut sic loquar) spirituum densitudo. Cicero terræ halitum adspirationem uocat. Huius composita sunt Adhalo, Exhalo, de quibus supra. Inhalo. Lactantius de Ira Dei: Nunc etiam in aqua ignem esse credendum est? Atqui de Sole ignis ne æstate quidem accendi potest, si ceræ inhalaueris.

Halo, ab Aristotele in Meteoris dicitur, quem nostri modo circulum, modo coronam circa Lunam dicunt. Seneca lib. 1. Questionum: Hunc Græci Halo uocant, quem nos dicere coram aptissime possumus.

Halonofos, insula Aegei maris.

Halophanta, hominum genus nequam, quod ob suenda mendacia miserrima mercede cōducitur. Fest. Halophanta, omnia mentiens.

Halosis, Latine captiuitas dicitur. Sueton. in Nero. Hoc incendium è turre mecenatica prospectans, lætusque flammæ pulchritudine halosin illi decantauit.

Hals, pro mari. unde et nos salem dicimus, et salum, in quibus placuit maioribus, ponere magis, quam acceptam à Græcis adspirationem retinere.

Halum, Galli uocant herbam, quæ Veneti cotoneam dicunt, simile culmæ bubulæ cacuminibus thymo, dulcè et sitim sedantem.

Halyctus, penultima producta, à quibusdam dicitur falco siue accipiter, siue nisus.

Halys, fluuius ex Tauri montis radicibus profluens, per Cadaciâ, et à Meridie Syros ac Paphlagonem interfluens. contra uentum Aquilonem in Euxinum mare euoluitur.

Hamadryades, pen. cor. Nymphae syluarum siue syluarum numina ἁμα enim aduerbiū, significat unâ et simul. ἁψ, quæcus. hoc est, Nympha quæ cum arboribus nascitur et perit.

Hamatilis, et hoc Hamatile, penulti. corr. quod ad hamum pertinet. Plautus in Rud. Piscatum hamatilem saxatilemque aggredimur.

Hamiotæ, alias Hamotæ, piscatores, ab hamis, qui hamo ad piscandum utuntur. Plautus in Rud. Saluete fures maritimi, conchitæ atque hamotæ, famelica hominum natio. Varro: Cothortis coquorum atque hamiotarum aucupumque.

Hammoniacum, resina species ex arbore, quam methopium uocant, stillans in arenis, iuxta Ammonis templum, unde illud nomen sortitum est. Cc.

Hammonis cornu, inter sacratissimas Aethiopie gemas habetur auri colore. Cornucopiæ.

Hammonum, apud Columellam lib. 3. coloris genus tenentis in subrusian.

Hamo, as, curuo. à quo Hamatus, circuat, siue hamis ornatus. Hier. lib. Reg. Lorica hamata induebatur. Hinc Adhamo, as, penul. produ. quod est obligo. Cicero lib. 2. Academ. Qui enim

enim servis honores adhamauerunt, uix admittuntur ad eos. Hamotrahones, dicti sunt quod uel pisces uel cadauera traherent hamo. Nam ut est apud Sueton. eorum qui supplicio adfiebantur cadauera, iussu principum unco saepe traherentur in locum quem tum Gemonias dicebant.

Hamnites, gemma quæ ouis piscium similis est.

Hamus, catenam significat. Verg. — Hamis auroq; trilecem. hoc est, hamis aureis. Vnde etiā ponitur pro curuo unco, ad capiendos pisces: cui prima producit. Corripitur autē quū instrumentū ferreum significat, quo diuitum arcæ numaria obsepuntur, ne res facili apertu surripiatur. Iuuenalis: Dispositis præ diues hamis, uigilare cohortem.

Hami etiam dicuntur instrumenta ærea, siue lignea in cubiculis, quibus capitis tegmina, & aliæ res melius appensæ, quam iacentes seruantur, uerbo à piscatorio hamo translato. Hoc nomen quidam à Græco deducunt, nam Græci ἄμματα, dicunt ligamenta: unde Hamentum.

Hanum, ueteres pro sano usurparunt, & Hanulū, pro paruo sano. Cornuc.

Hanus barbatus, uas paruum, sed in latitudinem porrectum, & ueluti prægnans: quo etiam aqua & uinū ferri ad mensam solet. Inuenitur & Hanum neutro genere. Cc.

Hapalon, significat tenerum ac molle: Græci adspirant.

Haphe, inpersio pulueris, qua inspergebantur oblucentes ubi ceromate illiti fuissent. Martialis. Et flauescit haphe. Nam puluere perfusa oblucentiū corpora, quodāmodo flauescebant, leprā patientibus similia. Plinius lib. 33. refert arenam tenuissimā à Nilo peti solitam ad debellanda corpora palæstræ studijs. Haphe enim Græce, & tactū significat & notat, quibus lepra corpus maculat. Iulius Pol. Haphen accipit primam infecturam, quoties uestes inbuuntur coloribus.

Hara, uide in dictione Ara.

Harena, uide in dictione Arena.

Haringa, apud priscos significat hostiam, quæ inde dicta erat, quod eius adhaerentia inspicerentur.

Hariolus, cum accentu in antepenultima, qui diuina mente fitur, quæ uentura sunt. Dictus Hariolus, quasi fariolus: sicut Hanula, quasi fanula. hoc est, parua fana: adspiratione ut plerunq; fieri solet pro f, litera posita.

Harmatus, harmatuntis, ciuitas seu promontoriū è regione urbis Methymnæ, à qua Harmathopolitæ dicti sunt.

Harmonia, penultima correpta. Latine compositio, concordia, conuenientia, concentus. Augustinus: Harmonia concentus est ex dissimiliū uocum moderatione: sicut ex summis, & medijs, & infimis interiectis ordinibus, ut sonis ciuitas concinit moderata consensu plurimorum. Lucretius: Harmoniam Graij quam dicunt, hæc alio nomine dicitur Symphonia. Quo nomine etiā Gelonis filia Themistij uxor adpellata est, ab ἀρμόσιω, coopto.

Harpa, telum in summitate aduncum, quo nauigia capiuntur, hunc ferunt Anacharsim inuenisse. Vel instrumentum cum pluribus uncinis, quo uasa & alia complura quæ uel in flumine, uel in puteis ceciderint, extrahimus. Dicitur potest & Harpax inter nauium utensilia numeratus, & ab Anacharse Scythæ philosopho, ut dicitur inuētus: à Græcis deductæ dictiones. Nam apud illos ἀρπάζειν, rapere. Triuiales à lupo, quod rapax sit, lupum adpellant. Est & Harpargo, inis, ferramenti genus, quod nonnulli canem uocant, quo ferramento circi uasis uinarijs aptantur.

Harpago, as, penul. prod. rapio. Plautus in Aulu. Hei mihi mihi, aurum mihi intus harpagatum est.

Harpalice, penul. cor. nomē mulieris, Harpali Thracum re-

gis filia, quæ patrem à Gethis captum, liberauit.

Harpalus, penul. correpta. nomen uiri proprium.

Harpasa, penultima correpta. oppidum Asiæ, oppositum flumini Harpaso, ut scribit Plinius lib. 5. ubi cautes horrenda digito mouetur, sed non toto corpore.

Harpe, nomen Græcum, ensis falcatus, quo usum fuisse Persæum poetæ tradiderunt. Lucanus:

Harpen alterius monstri iam cæde rubentē. ἀπὸ τῆς ἀρπάζειν.

Harpocrates, penul. cor. simulachrū in sacris Isis & Serapidis erat, quod digito labijs impresso admonere uidebatur, ut silentium fieret: quod significat (ut Augusti. inquit) ut homines eos fuisse taceretur. hic dicebatur silētiij Deus: Vnde est illud Catullianum: Factum me esse putat Harpocratem.

Harpyiæ, monstra fuerunt, qualia describit Vergilius:

Tristius haud illis monstrum, nec seuior ulla
Pestis, & ira Deū stygijs sese extulit undis,
Virginei uolucrum uultus fœdissima uentris
Ingluuiis, uncaq; manus, & pallida semper
Ora fame. Dictæ Harpyiæ, ἀπὸ τοῦ ἀρπάζειν, hoc est, diripiendo. Suidas, ἀρπυγῶν ἀρπυγῆλαι δαίμονες ἐσίν. id est, harpyiæ rapaces demones sunt.

Haruspex (ut inquit Seruius) ex hara & specio componitur. Hara uero aus est, cui uaticinantes haruspices intendebant. Donatus ab Harugo deriuat, quæ est hostia, ab hara in qua concluditur & seruatur. Et sic cum adspiratione scribitur. Potest etiam dici ab ara. hoc est, à uictimis in ara aspicendis. Vnde quidam non adspirandum censent: quoniā aruspices (ut inquit Augustinus) exta inspiciant, ut ex eis futura prædicant. Idem dicitur Exuspex. Solent etiam Aruspices dici horarum inspectores. nam dies & horas in agendis operibus custodiunt: & quod per singula tempora obseruare decebat homo, intendunt: ab Haruspex fit

Haruspicina, e, penul. producta. pro arte ipsa.

Haruspiciū, pro actu, hoc est, pro extorum inspectione.

Haspis, idis. curuatura è circulis & cameræ & rotæ: licet autis sine adspiratione dicitur scutum.

Hasta, quamuis ab asto dicitur secundum Varronem, quod astans ferri solet, adspiratur tamen ad differentiam secundæ personæ imperatiui uerbi asto. Hæc apud ueteres subijci solebat rebus, quas publice uenundabant. Quidam Hastam ab hauriendo deriuari existimant: cuius diminutiuum est Hastula. Hinc Subhasto, à quo Subhastatio.

Hastarium, rij, uenditio auctionaria, unde Tertullianus in Apologe. In hastario uestigales sumus.

Hastati, dicti sunt qui primi in acie cum hastis constitui solebant. Hastatus uero primus dicebatur qui duas centurias, id est, ducentos milites ducebat in acie secunda: quem nunc duccenarium uocant, ut Vegetius denotat.

Hastile, penul. producta. dicitur quod ad hastæ formam factū est, & de quacunq; re dici potest. Vnde pro stipite candelabri posuit Hieronymus in Exod. Hoc crit, inquit, opus sex calamorum qui ducendi sunt de hastili. Idem lib. Regum: Hastile hastæ eius erat quasi liciatorium textentium. Et ibi pro stipite posuit.

Haud, aduerbium negandi. Haud quaquàm, à nulla parte, seu nullo modo. Gell. Haud quaquàm mihi displicebant.

Haue, uerbum defectiuum, quo salutare solemus: adspiratione recipit, ut differat à sexto casu huius nominis auis.

Haurio, ris, hausi, haustū. Inuenitur hauriui, & haurij, scribitur cum h, solo usu nō ratione. Nam si naturalis esset adspiratio uerbo haurio, deriuata ab eo adspirationem retineret: ut sunt Auris, Aurius, Auster. Nō enim in his dicit usus,

ut in haurio. Idcirco autem adspirandum quidam existimant, ut differat prima persona perfecti, à nominatio plurali nominis ausus: & secunda persona presentis indicatiui hauris, ab auris nomine. Et significat accipio, extraho: ut, uocem his auribus hausi. Tractum ab aura, quæ humorem omnem extrahit, atque exiccat. Et Haurire, est audire. Vergil. lib. 4. Vocemque his auribus hausi. Itē adspicere, ut apud cūdē: Haufit cœlum, mentemque recepit. Item auide sumere. Cice. Cum inexplicabili cupiditate quod fluentius uoluptates undique exhauriret, cō grauius ardentiusque sitientem textit. Item uulnerare: ut, -latus haurit apertū. Itē tenere. Vergilius lib. 4. Georgicorum: Et mediū Sol igneus orbē Hauserat. Itē defatigare. Idē: Exultantiaque Haurit corda pauor pulsans. Item uacuare. Lucil. Quando haurire animus Musarū, & fortia gestit. Item luere. Vergilius: Spero equidem medijs si quid pia numina possunt Supplicia hausurum scopulis. Item consumere. Liuius libro quinto: Tam longi temporis opus incendium hausit. Huius compositum est Exhaurio.

Hauritorium, instrumentum quo utuntur hauriendo. Augustinus in quodam Serm. Domine neque hauritorium habes, & puteus altus est.

Hauisto, as, frequenta. ab haurio. Fest. Exhaustam efferunt. Hauustus, us, sorbitio. Colu. lib. 1. Si decrit fluens unda, putealis queratur in uicino aqua, quæ non sit hauustus profundus. Hauustus, a, um, participium. Inuenitur apud ueteres Hauustū facere, pro eo quod est potare.

H A N T E E.

Heana, fundamentum uel saburra. Heautontimorumenos, octo syllabarum: significat se ipsum cruciantē. Componitur enim ex ἑαυτὸν, quæ apud Græcos adspiratur, & significat seipsum: & τιμωροῦμαι, crucians. Quo nomine dicta est comœdia Terentij, in qua inducitur Menedemus seipsum cruciās, dū in fundo fodit, arat, aut aliquid facit sine laxamēto, ob filiū qui fugerat in militiam.

Hebdoas, oadis, septenarius, ab ἑπτὰ, septem, p, in b, conuersa. Hieron. ad Paulinum: Hoc mysterio hebdoadis & ogdoadis futuris gentium prædicator erat instruendus.

Hebdomas, adis, & Hebdomada, dæ. Latine septimana, spatium septem dierum, & numerus septenarius. Non enim solum de diebus dicitur, sed etiam de annis, & quibuscunque rebus qui septenario numero comprehenduntur. Gell. Tum ibi addit se quoque iam duodecimam annorum hebdomadam ingressum esse, & ad eum diem septuaginta librorum hebdomadas scripisse.

Hebdomeconta pente, ἑβδόμηκοντα πέντε, id est, septuaginta quinq.

Hebe, nomē uxoris Herculis, & Iouis filia, quæ pocillatrix, & ministra poculorum Iouialium esse traditur: & Dea iuuentutis putabatur. Suidas, ἡ βέη νεότης, ἀκμή, ἢ σημαίνει ὃ καὶ ὄνομα θεᾶς: ἡ βήτη ἐστὶν ὁ παιδντήριος, καὶ ἡ βέη ἡ πρῶτη ἡλικία τῶν τριχῶν, id est, Hebe iuuentus, flos ætatis, & nomen Deæ, & primus pilorum exortus.

Hebeo, bes, hebes sum. hinc Exhebeo, quod protulit Ambrosius in significatione acliua. Vigorem, inquit, mentis exhebeuit. hoc est, debilem fecit.

Hebes, obtusus, piger, tardus, & acuminē carens. Cice. lib. 2. Acadē. Aliās hebetiora, aliās acutiora uideatur cornua. Vnde per translationē ingenū hebes dicitur, sicut etiā obtusum.

Hebesco, hebes fio. Cicero lib. 1. Tuscul. Sic mentis acies se ipsam intuens, nonnunquam hebescit. id est, obtusa fit. Sallu.

Postquam diuitiæ honori esse cœpere, & eas gloria, imperium, potentia sequebatur, hebescere uirtus cœpit.

Hebetesco, siue Hebetasco, proprie de uisu dicitur, quū oculorum acies minuitur, tolliturque. Cc.

Hebeto, as, penul. cor. obtundo, obscuro, Plinius lib. 11. Nāque & speculi nitorem, ex aduerso nudati hebetant.

Hebetudo, rei alicuius carentis acumine, uel mētis, ingenij, uisus, similitumque obtusitas.

Hebiones, à ueteribus pauperes dicuntur, quæ uox indicat contemptum quendam.

Hebræi, עִבְרִי dicti sunt Iudæi, ab Heber qui fuit abnepos Sem filij Noë. Prius Heber ei cognominati, ac deinde una detracta litera Hebræi: sicut docet docet Augusti. lib. 16. Ciuit. dei: Et quia in eius familia remansit lingua quæ prius huiusmodi generi creditur fuisse cōmunis, quum gentes linguarū diuersitate sunt diuisæ, deinceps Hebræa est nūcupata. Ab Hebræus fit Hebraicus, a, um, ut lingua Hebraica.

Hebron, חֶבְרוֹן, Ciuitatis nomen, quæ & Cōuallis Mambræ, Gene. 13. & Arbes, Gene. 23. & Cariatharbec, Iosue. 15. uocatur.

Hebrus, fluius in Thracia, qui ab Oeagro flumine ortū habet, unde Oeagrius dictus. Vergilius:

Tu quoque marmorea caput à ceruice reuulsum Gurgite cum medio portans Oeagrius Hebrus.

Habet arenas ex quibus aurum colligitur.

Hecamedæ, Arfinoi filia, quæ dono Nestori data est, dū ab Achille diriperetur.

Hecate, penul. cor. trium potestatum numen. Ipsa est enim Luna, Diana, Proserpina, quod significatū ut eius mirabilis potentia ostendatur: uel quod centū hostijs placetur: siue quod centum annos errare facit insepultos. Dicta est Luna propter uarias effigies, quas quotidie nouas representet: uel propter Lunæ multiplicem uirtutem: seu propter coronas, quæ multifarie circa Lunā cōspiciuntur. Plinius: Existunt coronæ circa Lunam, & circa nobilia astra. Sunt qui dicant non ab Hecaton, id est centū, dici Hecate: sed quia Sol Hecatos ab Homero dicitur, ut sit Hecate sicut à Cynthio Cynthia, à Delio Delia, à Phœbo Phœbe. Dictus autem Phœbus Hecatos, ab Hecæ longē, quod eminens radios suos ad nos mittat, & ab hoc dicatur iaculari. Hæc triceps dicta, quia (ut inquit Orpheus in Argon.) tria habuit capita: dextrum equinum, sinistrum caninum, medium suis agrestis, τρικέφαλος adpellata. Ouidius: Tuque triceps Hecate. Hecate etiam fuit nomen filie Perses, de qua in dictione Octa.

Hecatombe, sacrificij genus, in quo ritus hic seruabatur, ut centena sui generis maclarentur uictima: centum sues, centū hœdi. Iulius Capitol. Tantū sanē lætitiæ in Balbino qui plus timebat ut hecatomben faceret, quod tale sacrificium est. Ceterum aræ uno loco construuntur, ex cœssite, ad eas centum sues, centum oues maclantur. Iam si imperatoris sacrificium fit, centum leones, centum aquilæ, & cætera huiusmodi animalia feriuntur: quod quidem Græci quondam fecisse dicuntur, quum pestilentia laborarent. Vel à numero uictimarum, uel quia centum Peloponnesi urbes id faciebant, & à numero sacrificantium composita est dictio.

Hecatompōlis, penul. correpta, habens centum ciuitates.

Hecatompus, qui centum pedes habet.

Hecatompulos, oppidum centum portarum, πολὺν enim portarum designat.

Hecaton, penultima correpta. Latine centum dicitur. Inde per compositionem deducuntur.

Hecatontarchus, centurio.

Hecaton

Hecatonchīros, penult. prod. quum apud Græcos per α, diphthong. scribatur, ut ἑκατόνχαιρος, qualis ille quē Dij Briareum, homines autem Aegæonem adpellant, ut ait Homerus: centimanus Latine dicitur.

Hec̄ta, aliās Hec̄ta, res minimi pretij, quasi hicta, ab hio uerbo. id est, hiatus hominis, atq; oscitatio. Alij pustulam dicūt, quæ in coquendo pane solet adfurgere, à qua accipitur res nullius pretij. Pompo. Hic homo hec̄ta me facit.

Hec̄tapales, ἀπό τῶν ἐξ παλαιστῶν. id est, à sex palæstis. Sunt autem Palæstæ sex quandoq; uidelicet quoties pro Spithama capiuntur dodrantes senī. hoc est, palmi sex. Hi autem sunt tria cubita.

Hec̄tica febris, non à consuetudine, sed ab habitu nomē habet. Hæc non in humore tantum atq; spiritu, sed in ipsis plañe coit osibus & inolefcit. Idco nō Ethica adpellari debet, sed habitualis. ἥχω, ἥω.

Hec̄tor, Priami regis filius: dictus ab ἥχω, quod est habeo, defendo: quū ipse solus defensor urbis fuerit. Nā Plato scribit idco Hec̄torem adpellatum, quod urbem contra hostium impetum tenuerit, patriamq; seruauit.

Hecyra, socrus, penultimam correptam habet. Sunt & qui sine h, scribant.

Hecyros, Latine socer.

Hed̄era, penul. correpta, semper uirēs: per se stare nō potest: hæret ergo arboribus, hæret & muris quos sapicule rumpit, quam Theophrast. omnium maxime uiuacem scribit. Huius tres sunt species: nigra, candida, & quæ helix uocatur. Dicta Hedera quod hæret semper & sequatur quicquid proximum est: quamuis per diphthongū non scribatur. Verg. — Atq; hanc sine tempora circum

Inter uictices hederam tibi serpere lauros.

Quidam ab edo deducunt, quod parietes edat atq; consumat. Vel quod edita, hoc est, alta petat, & sic sine aspiratio ne scribitur. Huius racemus corymbus dicitur.

Hederaceus, a, um. qd' ex hedera est: ut corona hederacea.

Hedone, apud nos uoluptatem significat. Græce ἡδονή.

Hedra, sedes Latine dicitur. unde fit Cathedra.

Hedui, populi Galliæ post Heluetios & Sequanos, in Occasum uergentes, iuxta quos ex Alpibus fluit Araris.

Hedyosmos, apud Græcos suauitatem odoris significat.

Hedysmata, Græce condimenta, sed proprie quæ corpore constant.

Hegesias, Cyrenæicus philosophus fuit, qui tanta fuit eloquētia (sicut Valerius Max. scribit) ut sic mala uitæ representaret, ut eorū miseranda imagine, audientū pectoribus inserta, multis uoluntariæ mortis oppetendæ cupiditatē ingeneraret. Idcoq; à rege Ptolemæo uicarius hac de re dicere phibitus.

Hegelippus, nomen historici proprium.

Hei, interiectio ingemescētis, datiuo iungitur pronominis: ut hei mihi qualis erat. Cicero: Hei mihi non possum hoc sine lachrymis commemorare. Adspiratur natura, quod is animi affectus adspiratione melius declaratur.

Heiulo, as, penul. corr. ab hei fit, & significat sublata uoce fleo. Plau. in Aulu. Quinam hic homo ante ædes nostras heiulans, cōqueritur mœrens. Inuenitur & Heiulor deponens.

Helciarius, qui fūne canabino nauem trahit aduersus undas: ut est apud Martialem. De Helcio meminit Apul. lib. 9. Meta. Defectum alioqui me helcio sparteo dimoto nexu machineæ libertum adplicant præsepio. Et paulo post: Helcio tandem absolutus relictusq; secure redditus.

Helcium, dicitur quod est ante pectus equorū, & id genus animalium, ab armis, id est, humeris pēdens instrumentum,

quo & mole, illi per machinulā innexæ, uersantur: & curricula per temonem trahuntur: unde & nomen accepit, ἑλκω enim Græce, traho Latine dicitur. Hinc Helciarius.

Helci, penul. prod. populi in Peloponneso clarissimi, propter delubrum Iouis Olympij, ludosq; Olympicos: quorum præfecturam Helci habuerunt: unde Helci equi, & Heleus cer cer sæpe leguntur. Lucanus:

— Quantum clamore iuuatur Heleus sonipes.

Helēna, nē, siue Helēne, es, penul. corr. Castoris & Pollucis soror, & Menelai Lacedæmoniorum regis uxor: à qua Helene insula uocata est, quod in ea primum Paris cum Helena dicitur concubuisse. Multi fuerunt qui scripserunt de laudibus Helenæ, sed in primis mihi uidetur Demetrius Moschus excellere, qui de ipsa ita scribit, quod pulchritudo Helenæ non fuit caduca, sed semper florens, & quod Venus fecit nutrirī Helenam à Gratijs suis, unde ait:

Καὶ μὴ τὴνδε θεοί περ ἰθαμύεον ἀβρώωντες,
Τικτομένην, μέλαιν κούρην διδούς, ἥδ' ἐφ' ἑλπίσιν,
Αὐκτὶκα δ' ἰχθυόεντα μετὰ νύκτα ποῖα ἀφροδίτη.

Δότε φίλῃ τῷ μοι ἀτιτάλλειν ὡς ἐπ' ἰοικέται,

Οἷον ἑμὲν πολὺ χάρων ἰσχυρὰτε ἄμβροτον ἵδρον. id est:

Hanc autem Dij inspicientes terruerunt parientem, magni Iouis filiam, & amauerunt: statim uerò Gratijs talia locuta est Venus: Venite charæ, nutriteut decet multum fructum, nutrite immortalē filiam.

Helenium, frutex seu herba, qui ex Helenæ lachrymis fingitur, natus in Helene insula. Fauere creditur formæ, & ciuem nutrire incorruptam, Venerem conciliare, & hilaritatē inducere in uino pota.

Heliades, patronymicum fœmininum ab helios, qui est Sol. Nam sorores dicuntur Phaëtontis.

Helice, urbs Achaïæ, quā mare absorbit, de cuius nomie uisæ sydus fortasse uocatū est à poetis, quod Calisto Lycaonis regis filia, quæ ex urso cū filio in stellas uersa est Arcas fuerit.

Helicon, pen. cor. mons Bœotie iuxta Thebas, atq; ut Strabo lib. 9. scribit: Phocidi uicinus est, non procul a Parnaso, eiq; æqualis & altitudine & circuitu, qui & ipse Apollini quoq; sacer et Musis est: unde Heliconiades Musæ sunt adpellatæ. Dictus Helicon ab Helicone, qui ibi cum Cithrone fratre singulari certamine pugnavit, ut quidam tradunt.

Helicteres, in aures sunt, sicut docet Iulius Pollux, quæ & Helicæ dicuntur à clauiculis quas helicas uocant.

Helimus, unus ex centauris.

Heliocaminus, penul. prod. uaporarium quoddam solare, non ad ignis usum, sed ad solis: uelut id quod uulgo lumina dicitur, & in Padana Gallia Lucerio. Vlpianus in seruitutibus urbanis. Si arbor, inquit, in heliocamino uel solarario Solem adimat, dicendum erit, quia umbram facit in loco cui Sol fuit necessarius contra seruitutem impositam fieri.

Heliochrysos, herba est aureum florem produccens.

Helicopis, nomen Nymphæ.

Heliodorus, nomen uiri proprium.

Heliogabalus, penul. prod. Antonini Caracallæ filius, qui ad imperiū adsumptus fuit matris ingenio apud Antiochiā.

Heliopolis, penul. cor. ciuitas Aegypti, inter Alexandriam & Coptum à Græcis Thebæ dicta: quasi ciuitas Solis. Altera est in Cilicia, Chryssippi stoici patria.

Helios, Græce ἥλιος, Latine Sol, inde Heliacus, solaris.

Helioscopium, Dioscorides arborosum fruticem uocat, si milem ficui, sed minorem, folia similia platano, sed maiora, lenia & nigriora: ex quo exprimitur oleum cicynum. nam Cicyn, ille frutex alio nomine dicitur. Cc.

Heliose

Helioselinum, genus apij, quod sponte in humidis nascitur uno folio, nec hirsuto. Cc.

Heliotropium, herba solaris: dicta quod se cum Sole circumagat, etiam núbilo die, ac nocte. Varro: Nec minus admirandum, quod sit in floribus quos uocant heliotropia, ab eo, quod Solis ortum mane spectant, et eius iter ita sequuntur ad Occasum, ut ad eum semper spectent.

Helis, Arcadiæ oppidum, iuxta quod fiebant certamina Olympica. Cornucop.

Helius, proprium nomen uiri à Sole, qui Græce ἥλιος dicitur.

Helix, genus est salicis breuissimæ: capitur etiam pro hederæ specie. Quod autem Græci uocant helicen, nos clauiculā et pampinum et capreolum, ut in uite dicimus.

Hellanodices, Latine iudex certaminis dicitur.

Hellas, nomē fluminis, et regionis Achaïæ (ut inquit Ptolem.) à nostris Græcia adpellata, à Græco, qui primus in ea regnauit. A cuius filia uocata est Attis. Deinde ab Hellene, Deucalionis filio, dicta fuit Hellas. Incipit ab Isthmo Corinthio, siue ue structura Peloponnesi, et ad littora Aegæi maris porrecta, usque in Macedoniam et Thesaliam, quam cum omni Bœotia intra suum nomen includit, extenditur.

Helle, es, nomen Athamantis regis Thebarum filia, à qua Hellepontos.

Helleborus, et Helleborū. penul. cor. dicitur herba purgatoria, optimū quod in Anticyra circa Helleborū fluuium gignitur, atque inde à Græcis Helleborus adpellatur. Horat. Expulit helleboro morbum, bilemque meraco. Hanc herbā Romani alio nomine ueratrum dicunt, pro eo, quod sumptū motam mentem in sanitatem reducit. Duo sunt eius genera, album scilicet et nigrum. Album quod uomitione causas morborum extrahit. Nigrum, quod purgat per inferiora. Scribitur secundum Apul. per h, sed apud Græcos non adspiratur. Melampus medicus Amythaonis filius, helleborū inuenit, quod melampodium uocant. Alij dicunt pastorem eiusdem nominis inuenisse, quum capras pasceret. Columella: Sed negat helleboros et noxia Galbana succo.

Hellenes, Deucalionis filius, à quo Græcos Hellenes nonnulli credunt fuisse nominatos.

Hellepontos, fretum angustum, ab Aegæo in Propontida, et ubi sunt illæ angustiae, septem tantum stadiis Asiam ab Europa diuidentes. Ibi enim Helle in Pontum decidit. Vnde qui prius Pontus dicebatur, Hellepontos uocatus est.

Heloī, הֵלִי uocant Hebræi Deū, significatque robur et potentia, ut sit nomen Dei, quasi omnipotens. Plato uero Deos (id est Græce theos) à thein, quod est currere deriuat: stellas enim quæ semper mouentur, Deos adpellabant.

Helōrus, penult. prod. Siciliae fluuius. Fuit etiam eo nomine Isiri fluminis filius, qui ab Aiace occisus est in ea pugna, quam Græci cum Telepho rege Mysorum habuerunt.

Heluaciā, genus ornamenti Lydij: dictum à colore bouum, qui est inter rufum et album, adpellaturque Heluus, quia antiquā hæc eadem uox, apud ueteres saburram significaret.

Heluēla, sunt holera minuta (ut inquit Festus) quoniam Helus, et Helusa ueteres dicebant, pro holus et holera.

Heluetij, populi Germaniæ iuxta lacum Herciniæ syluæ.

Heluo, norax, insatiabilis, et immoderate sua bona ingurgitans, quasi omnia luens. Terentius in Heauton. Gerro, fraus, heluo, iners, ganeo, damnosus. Cicero per translationē Heluo librorum dixit, quasi gulosus. id est, nimis aridus librorum. Et adspiratur ut ab eluo suo primitiuo differat: siue ut auiditas illa magis exprobreetur (ut inquit Festus) Fit enim uox incitator.

Heluolum, apud Catonem est color inter rufum et album: unde Heluolæ. Columel. lib. 4. Sunt et heluolæ, quas nonnulli uarias adpellant, neque purpureæ, neque nigrae, ab heluo (nisi fallor) colore uocatae.

Helixine, herba sic dicta, ἡλιχίνη id est, traho: quoniam cauliculos leuiter rubentes habet, et semina in capitibus lapaceis, quæ uestibus adhærescunt. Cc.

Hem, interiectio corripientis seipsum, uel indignatis, uel admirantis: ut, hem nos hominuli. Apul. Hem hominis audaciā. Quādoque demonstrantis est. Teren. in And. Hem puer, hercle puer est. Et adspiratur propter maiorem sonum.

Hemeridion, Latine diurnale, uel quod paruum diē durat.

Hemeris, genus est arboris glandem ferens. Cc.

Hemerodromi, dicuntur cursores, qui die uno ingēs spacium cursu emetiebantur: inter quos clarissimus fuit Philonides, Alexandri Magni cursor. Inter mancipia erant cursores, ut ex iurisconsultis patere potest. Paulus lib. 3. de legat. Quod si alij uernæ sint, cursoribus cedent.

Hemicadia, uasa dimidij cadi. Cc.

Hemicranici, sunt qui dimidia parte capitis laborant, quæ admodum Cephalea quo totum caput infestatur. Dicti Hemicranici, ab Hemicrania, quæ et Hemicranea dicitur.

Hemicyclum, sedes, seu cathedra semicircularis. Græce ἡμισκύλιον.

Hemicyclus, medius circulus. nam Cyclus, circulus. Est enim facta in medij circuli formam. Cicero in Lælio: Tum memini domi in hemicyclo sedentem.

Hemina, penul. prod. mensuræ genus, qua uinum et frumentum metiebatur: et dimidium sextarii continet, quasi semisextaria. Gelli. lib. 3. Si ex sextario hemina fusa est, sed dimidium tertio. Inde Heminaria, quasi mediocris.

Hemiola usura, quæ continet totum et dimidium, ab ἡμι, dimidium: et ὅλον, totum: ut si de quatuor solidis in fine anni accipiantur sex.

Hemiolus, quædam Arithmetica proportio, continens aliam quem totum numerum atque eius dimidium: ut se habent tres ad duo, et quindecim ad decem.

Hemiomum, herba quæ alio nomine asplemon dicitur, cuius uis est contra singultus omnes.

Hemiplexia, penul. prod. paralysis. hoc est, semipoplexia, quum in alteram tantum partem corporis malū id incubuit: nam quum totū afficitur Apoplexia nominatur. Nūc utriusque (inquit Celsus) paralytin adpellari uideo.

Hemis, apud nos traducitur semis. Græce ἡμιος, dimidius.

Hemisphæria, duo sunt latera ab Oriēte diuisa ad occasum.

Hemisphærium, dimidia sphaera. hoc est, cœli dimidium.

Hemistichion, dimidius uersus. nam σίχης uersus dicitur.

Hemitogium, dimidia toga.

Hemitritæus, semitertiana febris: sic dicta, quod parte alia qua tertiana præsentet tertio die: ut illa repetēs, nō tamē ut illa diē unam præstat integrū, sed inter horas 36. plus uel minus porrigitur. Hieron. in diuo Hilarione: Ibi siue ob corruptum aërem, siue propter gloriam Hilarionis serui Dei hemitritæo pariter arrepti omnes, à medicis desperati sunt.

Hemodes, insula septem in Oceano Germanico.

Hemorobios, signif. diarij ictū: quo nomine dictus est Diogenes Cynicus philosophus. Est et Hemorobius uermiculus, quod uitā diē habet, ἡμισφαῖον enim Græci diē dicunt biotē, uitā.

Hemus, mons in Thracia, excelsitate cōspiciuus: ex cuius uertice uulgata opinio est, Ponticū simul et Adriaticū mare, et Histrū amnē, et Alpes cōspici posse. Nam eius excelsitas sex milia pas. cōtinet. Dictus Hemus, à nomine regis Hemi. A cuius forore

forore alter quoq; mons Rhodope nominatur, in quos trāsfiguratos esse Rhodopen et Hemū fabulæ canūt. Oul. li. 6. Mc. Threiciam Rhodopen, habet angulus unus & Hemum, Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam. Posset etiā hoc nomen deduci ἀπὸ τοῦ αἵματος. id est, à sanguine. Est & Hemus nomen Græculi histronis, cuius meminit Iuuenalis: —Et nomen famosi latronis.

Hendecasyllabus, uersus undecim syllabarum, qualis ille Catullianus: Passer deliciæ meæ puellæ.

Henula, parua delubra: in qua loco s, ponitur aspiratio, quasi fanula.

Heo, interiectio. Plautus in Cif. Heo tu quàm nos.

Hepatitis, gemma est. Cornucop.

Hephæstides, genus lapidis: dictus quòd in Sole additus ardam materiam dicatur accendere ignis modo, quem poëta à Vulcano Ephæston uocant.

Hephæstos, proprium uiri, & nomen Vulcani.

Hepiulus, papilio, qui lucernarum luminibus aduolat.

Hepta, apud nos septem, & aspiratur cum suis deriuatiuis.

Heptapachys, penultima correpta. mensura septem cubitorum: unde Achilles Heptapachus est adpellatus.

Heptaphonon, quod habet septem uoces.

Heptaphorus, nomen uiri proprium.

Heptaporus, fluuius dictus, quia septem locis uadari potest eadem uia: propter quod & Polyporos (ut Sirabo inquit) adpellatus est.

Heptaporus, id est, septemfluus, siue septemuadus: quo nomine dictus est Rhesus fluuius Troianus.

Heptapylos, pen. cor. Latine dicitur septem portas habes.

Heptememeris, cesura est, quum syllaba naturaliter correpta producit: quod solet fieri in principio quarti pedis, uel septimæ syllabæ, si tres spondæi præcedant, quasi septima dicatur diuisa pars, ab ἑπτά, septē. & μόριον, diuido. uide in dictione Cesura.

Hera, Iunonis nomē apud Græcos, id est, æris. nam ἄρ' apud Græcos sæpius repetitum heram faciet.

Heraclea, dicebatur quæ nunc Calpæ, in finibus Europæ, & olim Perintus uocabatur, ciuitas Bosphoriana, à qua Dionysius philosophus, Zenonis discipulus, Heracleotes à Cicerone in Tuscul. adpellatus est: ubi fuit amphitheatrū unum, è septē spectaculis. Fuit & alia Heraclea in radicibus Oëtæ montis, quam Afaris fluuius alluit, alia in Ponto, alia iuxta ostia Rhodani, alia in Campania, quæ & Herculeanum dicta est.

Heracleæ, oppidum proximum Neapoli, incumbens mari.

Heracleon, herba ab Hercule inuenta, quā alij Origanū Heracleoticū syluestre dicūt: quoniam est origano simile: alij Timalū dicūt. Nascitur in aquis, folijs magnis, & in summa aqua flore lilio simili, & quū defluerit capiti papaueris. Est & alia herba Heracleon syderion, caule tenui digitorū 4. altitudine, flore puniceo, folijs coriandri, iuxta amnes & lacus nascens, & omnia uulnera ferro illata efficacissime sanans.

Heracleopolis, nomen trium ciuitatum. Vna est in Aegypto, ex qua Theophanes physicus: Altera non longè à Pelusio: Tertia secundum Nili ostium, quod Canopicum est.

Heracleotica nux, quere in dictione Iuglans.

Heraclides, penul. corr. nomen philosophi qui Heracleotes fuit ex Ponto. Hic opulentus Athenas uenit, deditq; se in disciplinam Speusippo. Pythagoræorum auditor fuit: Platonis studiosus: Fuerunt ingenij illius monumenta præclara. nam dialogos & tragœdias scripsit. Fuerunt & alij multi Heraclidæ, ingenio & doctrina insignes.

Heraclitus, penul. prod. nomen proprium philosophi Ephc-

si, Græce Ἡρακλῆτος, ei diphthong. Lucretius:

Heraclitini, quorum dux agmina primus.

Hic ille est qui quoties domo egrediebatur, flebat, sicut Democritus ridebat: alteri omnia quæ agimus miseriæ, alteri ineptiæ uidebantur. Cognominatus est Scotinos, quasi tenebricosus. De industria enim obscurabat stylū. Ideo quòd eius uolumina philosophi sudantes uix intelligunt. Fuerunt alij quatuor Heracliti. Primus poëta Lyricus, Secundus Halicarnasæus, summæ elegatiæ: Tertius Lesbios, qui Macedonum scripsit historiam, Quartus uir ridiculus.

Heraclitus, imperatoris proprium, ab Hercule deductū formatione Græca. Cornuc.

Herceus, dictus est Iupiter, quem etiā penetralem uocabant: qui intra conspectum domus cuiusq; colebatur. Græce enim hercos, septum claustrumq; nominatur. Ouidius:

Cui nil Hercei profuit ara Iouis.

Hercinia sylua, est Germaniæ, cuius latitudo est itinere non uen dierum.

Hercini, populi sunt uetus Pelasgorum. colonia. Cc.

Herculanum, fuit Campaniæ oppidum.

Herculanus, na, num. nomen possessiuum. Est & Herculanus nomen proprium, ab Hercule deriuatum. Gellius lib. 1. adiectiuum posuit. Comprehensa, inquit, mensura Herculanipedis, secundum debitam membrorum omnium inter se competentiam modificatus est.

Herculeus, fuit uir Romanus, qui Marianas partes fuit cum Sertorio.

Hercules, cognomen, uel fortasse potius agnomen Iouis & Alcmenæ filij, qui ob fortitudinem & gloriam creditus fuit, quòd inter Deos sit relatus. Fuisse autem tres Hercules scribit Diodo. Alij sex autumant. Primus qui certauit cum Apolline de tripodæ. Alter Nilo natus Aegyptius, quem aiunt Phrygiæ literas conscripsisse. Tertius ex Idæis dactylis, cui inferias afferunt. Quartus Iouis filius, ex Asterie Latonæ sorore, qui Tyri colitur: filiamq; habet Carthaginem. Quintus in India, qui & Belus dicitur. Sextus Thebanus, ex Alcmena & Ioue tertio genitus, cui aliorum gesta adsignant. Herodotus scribit Herculem unum esse ex duodecim Dijs Aegyptiorum, Græcosq; ab Aegyptijs hoc nomen mutatos indidisse filio Amphitryonis. Varr. x liii. Hercules nominat. Verūtamē omnes qui robore præstiterūt, hoc nomine ab Hercule Alcmenæ filio adpellatos fuisse affirmat. Macrobius asserit Herculem esse Solem, quasi Heracleon: idq; ex nomine clarescere. Hercules enim nihil aliud est, quàm heras, id est, Iunonis, id est, æris, cleos. id est, gloria uel laus. Quæ porro alia est æris gloria, quàm Solis illuminatio? Item diuus est 12. labores confecisse, quia Sol annuo cursu 12. signa zodiaci lustrat & conficit. Ab Hercules, Hercule, & Hercule, Mehercules, & Meherculè, aduerbia iurandi.

Herculeum, promontoriū Locrense, de quo Strabo lib. 1.

Herculeus, a, um. apud poëtas dicitur, quoniam breuem inter duas longas heroicis uersus non admittit: ut, At sinus Herculei si uera est fama Tarenti.

Et modo possessiuum est, modo accipitur pro forti: ut Hercule uis. Herculesus homo. Modo pro immenso, ut Herculeum opus. Hercules etiam morbus dicitur comitialis, quoniam hunc morbum passus sit Hercules: unde & sacer est adpellatus, & maior morbus propter grauitatem.

Herēbus, penultima correpta. profunditas inferorum dicitur. uide in dictione Ercebus.

Heri, ab herendo quidā dici putant, quòd hesternus dies hodierno diei cohercat: sine dici aliterius interpellatiōe. Dicitur etiam

etiam Here, propter cognationem literarum i, et e, ut uesper et uesper. Ab Heri fit Hesternus, a, num, sicut à cras crastinus. Et accipitur Hesternus pro pridiano. Terentius: Lure hesterno panem atrum uorent.

Hericius, animal sic dictum, quod setis horreat. Hic et Herix dicitur et Herinaceus, in sepibus dumosis, et uineis per autumnū præcipue diuersatur. Cōditur in arboribus hyeme, et cibis per æstatē paratis uestitur. Vbi senserit uenatores, contractis ore et pedibus, conuoluitur in formam pilæ, ne quid comprehendere possit præter aculeos. Sunt et genere eorū maiores histrices, quibus longiores aculei, de quibus infra.

Herillus, Calcedonius philosophus, Zenonis discipulus fuit, qui quum audisset scientiam laudatam esse ab Aristotele et Theophrasto, summum bonum in ea posuit.

Herlinus, unus ex Centauris. Cc.

Herma, etiam Mercurius dicitur: quamuis etiam quādoque sumatur pro statu et sigillis, præcipueque truncis, et quorū capita permutari possunt. Cicero ad Atticū lib. 6. Hermæ illi tui pentelici cum capitibus æneis, de quibus ad me scripsisti, iam nunc admodum me delectant. Probus Aemilius in Alcibiade: id quū adpæret priusquā clāsis exiret, accidit ut una nocte omnes hermæ qui in oppido erant Athenis deiicerentur, præter unum qui ante ianuam erat. Suidas dicit Hermas statuas dictas, quod plurimū Mercurij statuæ deliniarentur. Hæ enim hermæ uiriles statuæ ad propagandam defuncti memoriam sepulchris erigebantur. Solebant autem Romani Mercurij, ac Mineruæ statuas coniungere gymnasijs, dicereque, quas Hermathenas Cicero nominat. Quod ad me de Hermathena (inquit) scribis, per mihi gratum est ornamentū academiæ, proprium meæ, quod et Hermes cōmune omnium et Minerva singulare insigne eius gymnasij. Quidam Hermas accipiunt pro lapidibus quadratis, quos Athenienses solebant ponere, tum in priuatarum, tum in sacrarum ædium uestibulis: ut significaretur rationem et ueritatem, perinde ut formam quadratam rectam semper stare. Dicti Hermæ à Mercurio, qui esset Deus rationis et ueritatis.

Hermaphroditus, pen. prod. Mercurij et Veneris filius: compositū nomē ab Hermete, et Aphrodite, quod Venerem significat, à quo Hermaphroditi, dicti sunt utriusque sexū habentes. Ii etiā Androgyni dicuntur, qui utriusque sexum habent.

Hermenia, Latine interpretatio, unde Perihermenias Aristotelis, liber de interpretatione.

Hermenij, populi Moschorum sunt propè Colchos. Cc.

Hermes, is, et Hermetis, dicitur Latine quasi interpret: Mercurius dictus est, ab ἑρμῆς, id est, sermone. Præstabat enim eloquentia, quem effigiebant alas in capite et pedibus habentem, quod sermo hominum per aëra uolitet.

Hermias, eunuchus, trapexita cuiusdam famulus: Athenas profectus, Platonem, Aristotelemque audiuit: et domū reuersus cum domino suo Acarnenses, et Asenses aggressus, eos subegit: et illis simul cum domino imperauit. Hermias, etiā puer fuit, quem delphinus in mare portabat. Cc.

Hermodorus, penul. prod. fuit philosophus Ephesius: quē in Italia exulantem, Pomponius Treconsul, tradit autorem fuisse duodecim tab. ferendarum decemuiris. Plinius dicit hunc fuisse interpretem legum decemuiralium: eique ob id statuam publice dicatam. De hoc Strabo lib. 14. In Epheso fuere uiri memoratu digni, ex antiquis Heraclitius. Item Hermodorus, de quo hic idem inquit. Dignos esse omnes Ephesios singulari, qui Hermodorum uirum inter eos frugi eiecerunt, dicentes: Nemo nostrum frugi esto, alioqui cū alijs eiciatur.

Hermogenes, penul. cor. nomen proprium, Latine dicitur

Mercurio genitus. Contra quem cauillatus Cratillus, eū Hermogenem non recte dici, quia doctrina scilicet atque eloquentia nihil sapiat.

Hermoglyphus, marmorarius et statuarius.

Hermon, ֶרְמוֹן mons longè disjunctus ab Hierusalem, trans Iordanem, nomen Hebræum, quod interpretatur lignū exaltatum. Hermon, statio piscatorum in Peloponneso.

Hermopolis, pen. cor. nomen urbis quam Hermes condidit.

Hermopoliū, officina ubi officinatores statuarū habitant.

Hermupoa, herba quā Mercurialem herbam uocāt, quasi Mercurij pabulum. Cornucop.

Hermus, fluuius qui Smirnae cāpos interfecat, delapsus à monte Dorylao: Phrygiā scindit à Caria. Hic superflus campis, gignit fertilitatem: unde harenas aureas fingitur trahere.

Hernia, cōmune est nomē tribus morbis: scilicet Enterocelæ.

Epilocelæ, et Hygrocelæ. Enterocela enim dicitur, quum intestina dilabuntur in scrotū: Epilocela, quū omentū: Hygrocela, quū in alterū è testibus humor confluit. Hæ species nostri uocant Hernias (ut inquit Celsus) à duricie pellis, quæ fit post intestinorum descensum. Hernium enim durum et asperum dicitur. Tractum à Sabinorū lingua, qui Herniasa xum uocant. Mart. Derisor Fabianus herniarū, omnes quem modo colei timebant dicentē tumidas in hygrocelas. Ramices uero hæ species sub se cōtinent. Parocelam, quæ est quū ex abscessu aliquo, circa scrotū materia subduruit. Sarcocelam, quum in ipso scroto concreuit caro. Cirrocelam, quum uenæ intumuerunt, tunicis testium integris, uel in ipso scroto, uel quum bubonocela dicitur in inguine. Est tamen ubi Plin. Enterocelā dixerit ramicem, ut in medicinis cupressi. Differt ab his Bröchocela, quippe quæ in ceruice sit, quasi tumor magnus et rotundus inter cutem et asperā arteriam, qua modo caro hebes, modo humor aliquis includitur. Interdū etiā minutis ossibus pili immisti, ut in Celso lib. 7. perperā scribatur bronchocelæ. Sunt etiā qui Herniā interpretentur pro testium theca, ut illud Marti. Ingens iratis adparuit hernia sacris.

Hernici, populi in Campania, saxa incolentes. Hos tamē Hernicos adpellatos uoluit Macrobius: qui Hernū deducit à nomine Hernici Pelasgi, qui eorum fuit dux.

Herniosus, pro eo qui herniā patitur Hieron. in Leuit. Si cæcus fuerit, uel herniosus, nō accedet offerre hostias domino.

Herodes, Antipatris Idumæi filius, anno 10. Augusti, rex Iudeorum à Romanis declaratus est: regnauitque annis 37. Hic uir strenuus Samariā olim in cineres redactā, à fundamentis crexit, eamque in honorē Augusti, Augustam, id est, Sebasten adpellauit. Crudelissimus tamē fuit, quippe qui multos iniuste occiderit. Nā oēs legis interpretes, præter alias multas nece, et paruulos Bethleemitas gladijs interemit. Quo facto, mox intercutis morbo percussus, scaturientibus toto corpore uermibus, extinctus est. Fuit alius Herodes Antipas, huius filius, præfectus Galilææ, post Archelaū, impiissimus fuit. Nam in ciues sicarius, in nobiles latro, in socios populator habitus est: uxore Philippi fratris duxit: Ioannē Baptistā occidit, et dominū nostrū illūsum Pilato remisit. Tandem Lugdunum à Caio Cæsare relegatus, ibi uitam finiuit. Tertius Herodes dictus Agrippa, Aristoboli filius, qui Iacobū occidit. Alius Herodes fuit Atticus, qui Græca oratione (inquit Gelli.) ferē uniuersos grauitate, atque copia, elegantiaque uocum longè præstitit.

Herodius, et Herodion auis, falco uulgò dicta, siue ardea.

Heroidas, ueteres fæminas clariores dixerunt, quales sunt heroum uxores et filie. Papinius lib. 3. Sylvarum:

Qua ueteres Latias Graiasque heroidas equas.

Heros, à Iunone dicitur (inquit Augu. lib. 10. Ciui. Dei) Nam Græcè

Græce Iuno Hera adpellatur. Et ideo nescio quis filius eius, secundum Græcorum fabulas Heros fuerit adpellatus. Hoc uidelicet uelut mysticum significante fabula, quod aër Iuno= ni deputetur: ubi uolūt cū demonibus heroas habitare. Quo nomine adpellāt alicuius meriti animas defunctorū. Et lib. 7. Inter Lunæ gyrum & nymborum ac uentorum cacumina, aërias esse animas, sed eas animo nō oculis uideri & uocari heroas, & lares, & genios. Mar. Capella in nuptijs philologiae dicit Heroas, ab hera, quæ terra dicitur nūcupatos. Hinc Heroicus, a, um, & Herois, idis. Michalus autem Etym. ἥρως ὁ ἡρῶς ἐστὶ ἡμιθεός, γέννητος. λέγεται δ' ἐπὶ τοῦ ἔργου τῆς ἡρώως ἡς αὐτῆς κινδύνους, καὶ πόνους ὡς τῶν ἀνθρώπων ἀπολύειν ἀπὸς αἰσίου. Heros uir diuinus, est semideus, generosus: dicitur ab amore uirtutis, cuius causa pericula & labores, supra mortales eleuatus eligit.

Herpes, animal sic dictū, quod eo præcipue sanentur ea quæ serpunt.

Herpeta, pen. cor. morbus qui serpit sicut scabies. Macer. Hanc fugit adposita sacer ignis, & herpeta mordax.

Herpetæ, dicuntur hucera quæ serpunt. Cc.

Herilia, nomen uxoris Romuli, quæ in rorem uersa, templum cum Quirino tenuit. Est autem Herse apud Græcos, quod apud nos est ros.

Herus, dominus: aspiratur ut differat à uerbo futuri temporis Ero.

Hesaias, ἡσαΐας, nomen prophetae proprium, qui nobili genere ortus, in Hierusalem prophetauit: nihil rusticitatis in sermone habens. Qui non tam propheta, quam euangelista fuit. Vniuersi enim Christi, ecclesiæq; mysteria, ad liquidum persecutus est: ut non putes eum de futuro, sed de præterito historiam texere. Tandem sub Manasse rege seclis in duas partes, occubuit.

Hesione, nomen Laomedontis filiae.

Hesperia, duæ sunt: una quæ Hispania dicitur, altera Italia, quæ sic discernuntur. Aut enim Hesperiam solam dicimus, & significat Italian. Vergilius:

Est locus Hesperiam Graij cognomine dicunt.

Aut addis ultimā, & significat Hispaniam quæ in Occidentis est fine. Horat. Qui nunc Hesperia uictor ab ultima.

Et hæc ab Hespero Occidentali stella dicta est. Italia uero ab Hespero Athlantis fratre, qui à germano pulus, Italiam tenuit, & ei nomen uel proprium, uel suæ pristinae regionis imposuit. Macrobius tamen uoluit Hesperiam dictam esse Italiam, quod Occasui subiecta sit.

Hesperides, penult. corrept. adpellatae sunt Hesperii fratris Athlantis filiae: Aegle, Arethusa, & Hespertusa. De his est fabula, quod habuerint hortos, nemore aurifero preciosos: ubi erat draco custos peruigil, mala aurea uigilanter obseruans, quæ interfecit Hercules, pomaq; aurea retulit ad Eurysthea. Plinius & Solinus interpretantur fuisse aestuarium maris, meatu flexuoso, instar draconis, quod hortos Hesperidū amplectebatur: ubi præter oleastrum aliud nihil ex narrato illo aurifero nemore extare prodiderunt. Varro per mala aurea, oues significari dicit, quas Hercules ex Aphrica in Græciam exportauerit. Ea enim sua uoce Græci adpellant mala, apud quos μήλον, id est, malum, significat ouem & pomum. Hinc Melotæ dictæ uestes ex pellibus ouium confectæ. Aliter tradit Diodo. lib. 5. bibliotheca, quem uidere potes.

Hesperum, promontorium in Aphrica est, navigatione decem dierum ab Ocnothera monte.

Hesperus, penul. cor. Athlantis frater: à quo Hesperia. Scribit Diod. hunc Hesperū conscēdisse cacumen montis Athlantis,

ad cursus astrorum obseruandos, & nunquam deinde cōparuisse: cui uulgus honores diuinos exhibuit, astrumq; lucidissimum eius nomine adpellauit, de quo Vergilius:

Ite domum saturæ uenit Hesperus ite capellæ.

Hæc etiam scrotina stella Vesper dicitur, ut apud eundem lib. primo Georg. — Quid Vesper serus uchat.

Similiter Vesperugo nominatur. Plaut. Nec Vesperugo, nec Vergiliæ occidunt. Rursus & illa eadem excogitata stella à Pythagora primum fuit, quæ ante Solem oriri conspicitur, tunc quoq; Lucifer nominatur, quæ Græce φῶσφορ dicitur.

Vergil. in Damone: Nascere præq; diem ueniens age lucifer alnum. Quandoq; etiam à nobis iubar transfertur: eò quod eius splendor in modum iubæ leonis diffundatur. Similiter & Venus adpellatur, siue in die, siue in nocte.

Hesternus, na, num. uide in dictione Heri.

Hestræa, Thesaliæ pars apud Strabonem & Ptolemaum, sed apud Homerum oppidum est in Eubœa. Stephanus urbem dicit in Acarnania.

Heterocliton, quasi alternè declinatum. Nam componitur ab ἑτερό, & κλίτρον.

Heterocraneas, uocant morbum capitis, quū caput inaequaliter dolet tumetq; & inter pilos rotunda & humida huculsula surgunt, & pus mali odoris.

Heterogēnus, na, num. penult. correpta. quod est alterius generis. Dicitur & Heterogeneus.

Hereromafchala, quæ ex altera tantum parte uillosa sunt, & seruitijs dedicata: sicut Amphimafchala, & Amphinalla, quæ ab utraq; parte uillosa, & ingenuis dedicata sunt.

Heteron, Græcè, Latine alterum seu reliquum dicitur.

Heteronyma, uide in dictione Homonyma.

Hetruria, Hetruscus, quære Aetrusci.

Heu, interiectio dolētis: iugitur accusatiuo pronominis. Terē. Heu me miserū. Nam per exprobrationē iugitur cū nomine. Vergil. Heu stirpem inuisam. Et cū nominatiuo. Idem: Heu pietas, heu prisca fides Interdum geminatur, & nulli casui, seruit. Idem: Heu heu quid uoluit. Aliquando etiā dicitur Eheu. Aspiratur sicut & Hei eadē ratione. Interdum Heu est duarum syllabarum, propter metrum: ut, He heu quam pingui macer est mihi taurus in aruo. sicut prændit, &prehendit.

Heuoe, interiectio metuētis. Ouidius: Heuoe Bacche sonat.

Heus, aduerbium uocantis. Vergilius:

At prior, heus inquit iuuenes monstare mearum

Vidistis siquam hic errantem forte fororum.

Aliquando duplicatur. Heus heus: Nonnunquam interiectio dolentis est: ut, Heus etiā mensas cōsumimus inquit Iulus. Aspiraturq; magis usu, quum & Fest. à Græco αἰ, trahere uideatur, quæ uox doloris est: unde & egritudinem deductā esse tradit. Eu uero Græca dictio, quæ multorum nominum compositionem inuit, aspirationem non habet: ut, Eusebius, Eustathius, Eugenius.

Hexaclinum, uocatur stibadium, hoc est, coenatio, sex conuiuias capiens. Martialis:

Et testudineum mensus quater hexaclinon Ingemuit.

Hexagōnum, penul. prod. sex angulorum. Ambrosius lib. Hexam. Quis architectus eas docuit hexagona illa cellarum indiscreta laterum æqualitate componere, ἀπὸ τοῦ ἑξ, καὶ γωνία σὺν τῇ τεταύ.

Hexamēron, penul. correpta. apud nos sex dierum. Componitur enim ab ἑξ, sex: & ἡμερῶν, dierū, ubi interponitur α, causa euphoniae.

Hexamētrum, penul. cor. sex pedū: μέτρον enim mensura.

K Hexa

Hexaplum, uel **Hexapla**, orum, exemplaria: ab ἑξ, sex, & πλῆ, plica. Hieronymus in prologo libri Iosue: Vt pro Græcorum hexaplis editionem nostram habeant.

Hexastichum hordeum, cuius spicæ sex ordines habet: sicut **Distichum**, quod duos.

Hexecontalithos, gemma quæ licet uireat, in parua tamē multicolor est: sic dicta, quasi sexaginta colores habeat ἑξήκοντα enim sexaginta, λίθος, lapis. Cc.

H A N T E I.

Harbas, Iouis filius, ex Garamante Nympha: fuit Getulorū rex, quē Verg. scribit in cōnubiū petiisse Didonem.

Hiato, as, frequentatiuum uerbi hio, as, significat sæpe apertior, scindor uel. Plautus: Si qua fortē contio est ubi eum hiatatē nondū in mentē uenit. Laberius passiuo usus est. Hiatantur fores, inquit, pro eo quod est hiatant. id est, patent.

Hiatus, tus, apertio. Claudianus de Rap.

Quod conata nephas aut cuius conscia culpæ

Exul ad immanes crebri detrudor hiatus?

Est autem trium syllabarum ab hio factum.

Hibiscus, herba non dissimilis maluæ (ut inquit Theophrastus) folio maiori quā maluæ, pilosiorq; caule. Vetus eius ad rupta & tussis. Plinius scribit hibiscum à pastinaca distare: damnatum in cibis, sed medicinæ utilem. Vergilius accipit pro iunci siue uiminis genere.

Hic, & **Iste**, sic differunt: quod **Hic**, circa personam loquentem, **Iste**, circa personam audientē: ac si à prima persona ad secundam haberetur oratio: ut, Huic amico meo cum isto familiaritudo tua magna est cōtentio. Eodem modo, quū tu in præsentia sis Florentiæ, ego uero Bononiæ, quā rectissime dicitur si ad te ita scripsero: Maturiore sanè futurum suspicor tuum in hanc urbem aduentū, quā in istam meum. Eadem quoq; ratio est eorum aduerbiorū, quæ localia nominata, ab hisdem pronominebus formantur: ut, **Hic** noui habemus nihil: quod si quid illic uobis acciderit, scire cupio. Et regis Hispanorum oratores, qui diebus superioribus hac iter habuerūt, ad quod tempus istuc peruenierint, facito me certiores. Cicero Curioni: Putares ne unquam accidere posse ut mihi uerba deessent: neq; solū ista uestra oratoria, sed hæc etiā leuia nostratia? Idem Valerio: Ibi malis esse ubi aliquo numero sis, quā istic ubi solus sapere uideare. Istæc uero, & Istanc, nō oratorū sed comitorū sunt. Ille uero, cū aduerbijs ab eo formatis, significat rem seu locū ab utroq; remotū. Plaut. quis est quē uidemus uenientē pannosum ac squalidum? Ille ne est noster Syrus? Plinius: Hæc omnia ad nos ex illa prouincia comportantur. Illinc succi, illinc odores, illinc extremo orbe quæ sitæ luxuriæ opes. Duobus autē modis construuntur: demonstratiue, & relatiue. Terent. Viden? tu illū Thais? Seneca: Et qui hoc facit, sanè prudens adpellandus est. Et tunc **Hic**, eandem significationē habet quā **Is**. Et in nominatiuo pluralis numeri ac masculini ac foemini generis, sola scriptura distinguitur. **Hi** enim, & hæ, cum aspiratione & una uocali, ab eo quod est **Hic** et **Hæc** descendūt. **Ii** uero, & **Eæ**, cū duabus uocalibus sine aspiratione, sūt ab **Is**, **ea**, id. Sciendum quoq; est, quod **Hic** quum pronomen est, corripitur: ut, Solus hic inflexit sensus. Et quādoq; sumitur pro talis: ut, Hic pietatis honos. Et: Hunc ego te Euryale aspicio? Quando uero aduerbiū producit: ut, Hic illius arma. Et modo pro tunc. Vergilius:

Hic regina grauem gemmis auroq; poposcit. Cicero Appio: Hic ego multa simul cogitavi. Modo pro tali loco. Plautus: Hic ne esse oportuit qui frangi essent? hoc est, in tali loco & tam sordido. Accipitur quādoq; **Iste** pro **hic**. Cicero: Quū

isto tempore stent cū gladijs armati. Et Ille, pro is: ut apud Apostolum: Non enim qui se ipsum cōmendat ille probatus est, **Hic** & **Is**, alio modo usurpari solēt ab autoribus: ut, Alexander paruis copijs fratus superauit Darium cum infinito exercitu: & id, uel hoc, in adolescentia. Ab **Hic**, tam pronome quā aduerbio, fiunt **Hicce**, & **Hiccine**. Illud eiusdem significationis cū **Hic**: hoc semper interrogatiue ponitur, quasi **Hic** ne? Dicitur & **Hæcce**, & **Hocce**. Vnde apud Terentiū: **Hicce**, plurali numero dicitur pro eo quod est **Hi**, quum ait: **Hicce** arbitrantur nunc hoc munere suam esse **Thaidē**. Plautus in **Capti**. **Hicce** autem inter se confinxerunt dolum.

Hiera, insula inter Siciliam & Liparum, Vulcano sacra, una ex **Aeolijs**. Fuit & uia sic dicta, quod ea irent sacerdotes ad **Eleusinam Cererem**. Hoc nomine etiā adpellata est uxor **Telepchi** regis **Mysorum**: quæ à **Nereo** interfecit dicitur, quum marito ferret opem, qui ab **Achille** uulneratus fuerat. Ea (ut fabulæ tradunt) tantæ fuit pulchritudinis, ut etiam **Helenam** superaret. Et **Hiera**, apud nos dicitur sacra. Cum qua dictio ne fiunt multa composita, de quibus infra.

Hieracites, gemma, à colore accipitris sic uocata, ἱεραξ enim accipiter dicitur. Cornuc.

Hieranthemis, flos est chamæmeli herbæ uulgatissime, ἱερὰς enim sacer, & ἄνθος flos. Cornucopiae.

Hierapicra, dicitur sacra amara. Nā ἡριπὸς amarus dicitur: medicinæ genus quoddam ad soluendū aluum. uide in **Picra**.

Hierapolis, penul. cor. Latine sacra ciuitas dicitur. Quo nomine dicta est ciuitas **Asiæ** cōtra **Laodiceam**: ubi aquæ calidæ scaturiebant, quæ in tophum admodū facile durabantur. Et os **Plutonium** in paruo quodā mōtis supercilio, ita cōmensuratum, ut hominē suscipere posset, mira profunditate: cui ualidum propositū erat quadratū, ambitu semijugero, nebulosa & crassa caligine plenū, ut uix solum discerni posset. Exterior tranquillo cœlo aër innoxius: animal si quod ingredere tur statim moriebatur: & tauri introducti mox cadebāt, educbātq; mortui. **Strabo** se passeris immisisse ait, qui subito expirauerint. Apud **Hierapolim** aqua quædā adeo tingendis lanis idonea fuit, ut ex radicibus tinctā, cum his decertarent quæ ex purpura tingebantur, à qua **Hierapolitæ** dicuntur.

Hierarchia, penult. produ. Latine sacer principatus. Græci ἱεραρχία sacrum dicunt, ἡρχία principatus.

Hieratica, adpellatur papyrus subtilior, religiosus tantū uocalibus dicata. Cornuc.

Hieri, populi sunt ultra **Sauromatas**, calui & simi à natiuitate omnes, & promiscue barbā habentes. Qui ideo ἱεραὶ id est, sacri dicuntur, quia nihil iniuste agunt: nec bella norunt. Cc.

Hierico, ἱερὴ, seu **Hiericus**, contis, & **Hiericus**, rici, ciuitas magna fuit muralibus septa parietibus, quæ nō ferro peruiua, nec arietī possit esse penetrabilis. **Hieron.** ad **Alga**. Et in parabola de **Hierusalem** descendētis **Hiericum**, **Samaritanus** loquitur.

Hiero, **Syracusarum** tyrannus: in quo pulchritudo corporis & uires fuerunt admirabiles, de quo multa apud **Lucretium** leguntur.

Hierobotane, sacra herba. Cornuc.

Hieroceps, insula in **Cypro** propè **Paphum**, qua uoce significatur sacer ortus.

Hierocomitæ, populi ab **Hieracome** ciuitate **Cariæ**, autor **Polybius**.

Hierocomion, locus est in quo leprosi aluntur. **Hiera** enim Græcè, lepra Latine: & κόμιον, uilla.

Hierodūli, penul. producta. sacrorum ministri. **Iulius Firmicus** lib. 8. **matheseos**, scribit futuros ædituos, aut **hierodulos**, qui hæ

qui habuerint horoscopus in uigesima sexta parte Geminorum, Græci *νεωσπορον* uocant ædituum.

Hieroglyphicæ, literæ sacræ. Quo nomine dictæ sunt Aegyptiæ literæ, quæ notis uolucrũ, ferarum, aliarumq; rerum prænotatæ erant. De quibus Cornel. Tacitus sic scribit: Primum per figuras animalium Aegyptij, sensus mentis effingebant, et antiquissima monumeta memoriæ humanæ impressa saxi cernuntur, et literarum inuentores perhibentur.

Hieronicas, uocamus uictores sacrorũ certaminũ. Quæ sint sacra certamina, uide in dictione Sacra certamina. Quæ autem fierent in sacris certaminibus, docet Quintil. lib. 2. quũ ait: Quum palastricus ille cursor faciat, aut pugilem, aut luctatorem, aliud uel quid ex his quæ sunt sacrorum certaminum.

Hieronymus, propriũ nomẽ Ecclesiastici disertissimũ; uiri: cuius opera in pretio habentur, et Latine dicitur sacra lex, seu sacrum nomen. Componitur enim ex *ιερος*, et *ωνυμα*, sed o, mutatur in y. Fuit et hoc nomine philosophus ex Rhodo insula: qui finem summũ boni posuit in indolentia, quæ Græcè dicitur *ὠμαλγυσία*.

Hierophanta, Latine sacrorum demonstrator. Hieronymus contra Iovinianum. Hierophantas quoq; Atheniensium usq; hodie cicuta sorbitione castrari: et postquam in pontificatum fuerint electi, uiros esse de sincere.

Hierosolyma, mæ, et Hierosolyma, orum, et Hierosolymæ, marum, tantũ plural. urbs Iudææ seu Palæstina: quæ et Hierusalem *ירושלם* uocabatur. Vnde legimus apud Ioan. 1. Facta sunt encenia Hierosolymis. Dicuntur autem Hierosolyma (ut scribit Egesippus) quæ primo Solyma dicebatur. Sed quum rex Cananeus, cognomento Iustus, qui fuit conditor Solymorum, templũ addidisset, inde Hierosolyma nuncupauit. Græci enim *ιερα* templum uocant. Eusebius lib. 9. Euangel. præp. ait: Hierosolyma adpellari, quasi hiero Solomoni, hoc est, ædem Solomonis: à templo quod Solomon Hierosolymis pulcherrimum magnificentissimũq; construxit. Hinc Hierosolymita, penultima prod. Hierosolymitanus, et Hierosolymus. Hieronymus li. 2. Machabæorũ: Et qui promiserat Romanis se tributum restituere de captiuitate Hierosolymorum, prædicabat nunc protectorem Deum habere Iudæos. Sueton. in Nero. Sponponderunt tamen quidã desinito ei gubernationem Orientis: nonnulli nominatim regnũ Hierosolymorum. Hæc etiam Hierusalem adpellabatur, quæ urbs per tria nomina à Hier. uocatur: Iebus, Salem, Hierusalem: quæ ab Helio postea Hadriano de ruinis et cineribus ciuitatis in Heliam suscitata est.

Hicrotheus, nomen uiri proprium, et interpretatur sacer Deus.

Hila, intestinum tenue, ab hira: siue ab hilum (ut inquit Varro) quod est minimum. Vnde quandoq; Hila, pro falsis intestinis, uel farris falsitijs, aut lucanicis, accipi solent. Plautus: Atq; hilas est fumatas, et fumen. Ab Hila, ueteres diminutuum protulerunt Hilla. Horatius:

Perna magis an magis hillis Flagitat immorsus refici.

Quandoq; ponitur pro eo intestino quod in anum resoluitur. Laberius: Ne uel aliter hunc pedicabis quomodo uideo adulescenti nostro cædis hilas.

Hilaresco, hilaris fio. Varro: In uotum amicorum domus firmat, hilaresco.

Hilaria, tantũ pluraliter, et generis neutri, sicut Saturnalia: antiqui diẽ æquinoctij uerni colices adpellarũt, ut inquit Macrobius: nempe octauũ Calend. Aprilis: quo fit æquinoctium uernum: quo primũ tempore Sol diem longiorẽ nocte protendit. De his meminit Flavius Vopiscus in Aureliano.

Hilaris, et Hilarus. pen. cor. iucundus letusq; Plaut. in Asin. Credam istuc, si esse te hilarũ uidero: hinc Hilaritas, et Hilaritudo. Cice. Dolo. Sed tamen hilaritas illa nostra, et suauitas, quæ te præter ceteros delectabat, erepta mihi omnis est. Hilarius, nomen uiri proprium: ab *ιλαρος*, Latine Hilaris. Sic Hilarion.

Hilaro, aras, letitiam iucunditatemq; do, latifico. Cice. lib. 2. de Finibus bo. Omnem iucundum motum quo sensus hilaratur, *ιδδωρ*, Latine uoluptatem uocant. Palladius: Quæ mansiones hycum parantur, ita sunt constitutæ, ut possit eas hiberni Solis totius propemodum cursus hilarare. Huius compositum est Exhilaro. Colu. lib. 7. Satiatate uerni pabuli pecudes exhilaratæ lasciuunt.

Hilarodus, penultima prod. lascini et delicati carminis cantor: ab *ιλαρος*, et *ὠδὴς*, quod cantum significat.

Hilum, paruum illud nigrũ quod in summitate fabæ adheret: unde et pro breui exiguoq; quandoq; sumitur. Cicero lib. 1. Tuscul. Tum illud, quod Sisyphus uersat saxum, sudans nitendo, nec proficit hilum. id est, quicquam, tantillum, minumq;. Ab hoc nomine fit nihilum, pro nõ aliquid: quasi ne hilum quidẽ: et per acropopen Nihil, et per syncopen Nil. Lucanus: Ex nihilo nihil in nihilum nil posse reuerti.

Varro lib. ulti. de Anal. Itaq; ut cum quem putamus esse non hili, dicimus nihili: sic in quo putamus esse nequicquam, dicimus nequam. Priscianus lib. 6. Nihil, et Nihilum, à non et hilum est compositum: quod sine dubio est nomen. Hilum enim pro ullum, uetustissimi proferebant.

Himera, fluius Sicilia: qui in duas partes diuiditur: et in altera dulcem saporem, in altera salsum retinet.

Himus, et Hima, et Himulus, et Himula: uocatur q ex equo et asina nascuntur: quos quidã uocant burdones. Subuereor tamen, ne Hini et Hinuli legendũ sit, ut in dictione Hinuli.

Hin, *ῥῖν*, genus mensuræ, duos choros Atticos continentis (inquit Hieronymus) duos scilicet sextarios Italicos: ut Hin mensura sit Iudaici sextarij, nostriq; castrensis: cuius sexta pars facit tertiam partem sextarij Italici.

Hinnio, nis, niui, nitum. penul. producta. proprium est uocis equorum. unde Himitus, tus.

Hinuli, pen. corr. sunt ceruorum, caprearum, capreolorum, damarum, et simulium filij. Hinuli etiam uocantur muli, ex equo et asina geniti: quũ legitimus mulus ex equa et asino nascatur, ut inquit Varro. Hos Colu. lib. 7. etiam Hinos adpellat, quod est prinitium. Nam Hinus, diminutuum facit Hinulus: et adiectiuum possessiuum Hinuleus.

Hio, bias. duarum syllab. proprie os aperio: unde Hiatus, et Hiatio. Scribitur per h, quia hiando maior fit spiritus. Nam ab oris sono, quum aperitur os, tractum uidetur. Vnde et pro sponte, uel aliqua ui externa aperiri siue scindi ponitur Hiare: ut, ligna hiant ariditate, et tellus æstu. Sallust. lib. 4. Atq; hiauit humus multa, uasta, et profunda. Et Hiare flores dicuntur, quum aperiuntur. Propertius lib. 4. Nec flos ullus hiat pratis, quin ille decenter

Impositus fronti langueat ante meæ.

Per translationem, Hiare, significat mirari. Vergil. lib. 6.

—Incertus clamor frustratur hiantis. Inde formantur Hiasco, scis, inchoatiuũ, sed Hiasco facere debuit, et Hiatio iteratiuum, et compositum Inbio, de quo alibi.

Hippacen, uocat casũ equinũ. Hippocrates scribit inuentũ Scytharum Hippacen, ex equino lacte. In ligna, inquit, caua infundũt, id deinde obturbant, innatantẽ spumam butyrũ uocant, id quod siũt Hippacen, id quod in medio subsistit serũ.

Hippaco, cas. penul. prod. significat animã celeriter duco, ut

K 2 inquit

inquit Festus. Ab equi halitus: qui est supra modum acutus.
Hippagium, equorum uectio.
Hippago, giniis, genus nauigij, conuehendis equis aptum: quod à Iulio Polluce Hippagon dicitur.
Hippagogeus, legitur pro instrumento quo lapides expoluntur.
Hipparchus, magister equitum. Quo nomine dictus est quidam celebris astrologus: qui (ut Colu. autor est) prodidisse fertur, tempus fore, quo cardines mundi loco mouerentur.
Hippasos, unus ex centauris. Cornuc.
Hippe, Chironis centauri filia fuit: quæ quum in monte Pelio sese uenando exerceret, grauida facta est, & ob id patris indignationem timens, Deorum miseratione in equam conuersa est, & in cælum translata. Nonnulli eam uatem esse dixerunt: sed quia Deorum consilia hominibus patefecisset, in equam esse conuersam. Cc.
Hippeas, genus cancrorum dicunt. hoc est, equites: quoniam tanta uelocitatis sunt, ut uix adprehendi possint.
Hippeï, cometa: qui iubas equinas habent, celerrimi motus: ab equis dicti. Cornucop.
Hippiades, statuæ mulierum equestres adpellabantur: cuiusmodi fuisse uidentur Amazonum, quas mortalium primas equum scandere ausas, Lysia oratori creditur.
Hippias, philosophus Græcus: qui audiente penè tota Græcia, gloriatus est, nihil esse ulla in arte rerum omnium, quod ipse nesciret. De quo Apul. At Hippias de numero sophistarum est, artium multitudine prior omnibus, eloquentia nulli secundus. Aetas illi cum Socrate, patri a uel genus ignoratur.
Hippice, herba est, de qua Plinius lib. 23. Scythicam herbam in ore habentes, famem sitimque non sentiunt. Idem præstat & hippice, dicta quod in equis eundem effectum habeat.
Hippion, Argos, quod Achaicum dicebatur. Peloponnesi urbs, & ab equis deduci uidetur.
Hippo, oppidum Locrorum in Brutijs. Cc.
Hippo, generis masc. nomen duarum urbium. Vnus aquis circumdatus, & madens palustri solo: alter basilicus. id est, regius. De quo Silius: Et uaga & antiquis dilectus regibus Hippo. Ab equo nomen urbi datum uidetur. Nam & stabuli Deam, Hipponem uocari, tradit Apuleius lib. 3. Metamorphoscos:
Hippobatos, equorum pastor.
Hippocampæ, equi marini, effigie in piscium caudas desinentes: à flexu caudarum, quæ piscose sunt. Plinius: Hippo = campinus cinis alopecias tollit, & enim flexura dicitur.
Hippocentaurus, equi stimulator. Quidam uolunt Hippocentaurus filios esse centaurorum: quod & Diodorus ait: Fabula ex eo nata, quod primi equitare ausi sunt: ueluti hippos, id est, equus, & homo copulati essent. Claudius Cæsar scribit hippocentaurum in Thesalia natum, eodem die interisse. Plinius refert se uidisse hippocentaurum in melle allatum Claudio principi ex Aegypto. De hoc etiam in dictione Centauri.
Hippoconij, magones: ab equis componendis, colore fuso, robur inani sagina (ut ait Quintilianus) mentientes.
Hippocrates, pen. cor. nomen medici excellentissimi. Hic uir diuina scientia dicebat coitum morbum esse comitiale leuiorem.
Hippocrène, penulii. prod. fons in Boeotia, iuxta quem est Aganippe, dum Cadmus equestri exploratione inquit, quænam loca infedisset, causam dedit poetis, ut diuulgarent Hippocrenen ungula uolantis equi natum fuisse. Nam hippi equi, crene fons dicitur. Et inde equus pegasus, à fonte qui Græce πηγὴ dicitur, uocatur.
Hippocrenides, Musæ, dictæ ab hippocrene fonte. Cc.
Hippodame, es, penul. corre. & Hippodamia, miæ, penul.

produ. nomen mulieris, de qua Ouidius lib. Heroi.
 Venit ut in Phrygios Hippodamia sinus. Verg. li. 3. Geor.
Hippodameque humeroque Pelops insignis curno.
Hippodamus, penul. cor. bellicosus equorum domitor.
Hippodion, Latini suppedaneum & scabellum adpellant.
Hippodromus, penul. cor. uia lata, per quam etiam multi equi possunt una currere. ἵππων Græci cursum dicunt.
Hippoglotios, herba, quam alij Daphnen, alij Carpophylon & Alexandrinam uocant. Cc.
Hippolapatum, herba lapato satiuo maior, candidiorque, ac spissior.
Hippolytus, pen. cor. nomen uiri, ἵππος & ἵππος, equus, & λύω, dissoluo. Hic Thesei et Hippolytæ Amazonis filius, Virbius dictus fuit. Qui dum cœlibem ducens uitam sese uenatu exercebat, & constanti animo sperneret mulieres, à Phædra nouerca, absente patre, amatus est. Cuius turpi desiderio quum obtemperare nolisset, redeunte patre, adulterij ei crimine nouerca obiecit. Quamobrem Theseus in furorē uersus, de filij nece cogitauit. Quod metuens Hippolytus, cōsensu curru fugam arripuit. Sed dum phocæ, quæ tum fortè in littus exierat equorū, & rotarū strepitu perterrita, sese in mare præcipitarunt, cum exterriti equi per scopulos ac saxa traxerunt: tanto impetu, ut cōpagibus dissolutis, infelicem iuuenem loris implicitum discerperint. Hunc postea Aesculapius reuocauit ab inferis, & pristina incolumitati restituit. Hippolytus uero relicta terra Attica, in Italiā uenit, ne patris iram rursus experiretur: & se Virbiū adpellari iussit, quod bis uir fuisset. Non longè à Roma oppidū edificauit, quod à nomine acceptæ coniugis, Ariciam adpellauit. Sed hanc fabulam esse constat: ut inquit Plato in lib. qui Craetillus inscribitur. Suidas: ἵππολυτος, ὅστις ἵππων ἔσται τὰς ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ δαυιδῆ ὑπόμνημα, ἢ ἔσται τὰς παροικίας Γλαυκῶτος. id est, Hippolytus: hic scripsit in uisionem Danielis cōmentum, & in Prouerbia Solomonis.
Hippomachia, penultima prod. pugna equestris.
Hippomanes, pen. cor. generis neutri, secundum Priscianum. Componitur ab ἵππο equus, & μανία furia, uel insania. Et à diuersis diuersè exponitur. Quidam enim dicunt esse fruticem, seu herbam: quam si equi comedunt, insaniunt, & in furorē uertuntur. Seruius scribit esse uirum, ex equarum inguinibus defluens, quo tempore feruntur in amoris furorē: quod in humana uiscera descendens, furorē facit. Verg. lib. 3. Geor. Hinc demum Hippomanes uero quod nomine dicunt Pastores, lentum distillat ab inguine uirus. Sic Colu. lib. 7. qui scribit: Maxime itaque curandum est, ut tam foeminis quam aduersarijs desiderantibus, cōeundi fiat potestas: quoniam id præcipue armentum si prohibeas, libidinis extimulatur furor. Unde etiam ueneno inditum est nomen ἵππομανίς, quod equine cupidini simile mortalibus amorē accendat. Plinius uero adserit esse carunculam in fronte pulli equini, caricæ magnitudine colore nigro: quæ statim edito partu mater è fronte dentibus conuellit. Quod si quis prius abstulerit, ipsum pullum mater non est amplius amatura, nec ad hucra cum admittit. Verg. Queritur & nascentis equi de fronte reuulsus, Et matri præceptus amor. Hac carūcula mulieres medicamenta componentes, uertere homines feruntur in furorē.
Hippomarathron, herba est, folijs marathro maioribus, & gustu acriore. Succus auribus instillatur, uermiculosque in ipsis necat. Alij Myrsineum uocant. Cc.
Hippona, Dea erat, quæ stabularij maxime colebant, cuiusque effigies in stabulis locabatur. Apul. lib. 2. Metam. Respicio pilæ mediæ, quæ stabuli trabes sustinebat. In ipso uero mediantio Hipponæ Deæ simulacrum residens a dicula: quod adcurate co

rate corollis roseis equidem recentibus fuerat ornatum.

Hipponomos, pen. cor. equorum pastor: quasi lex equorum.

Hippophorbos, equorum pastor.

Hippopodes, populi in Oceano Scythico: qui (teste Solino) humanam usque ad uestigium formam tenent, sed in equi nos pedes desinunt.

Hippopotamus, pen. cor. quasi equus fluuiialis, seu aquaticus: animal in Nilo precipue nascens, binis ungulis, quales sunt bobus, dorso equi, et iuba, et hinnitu, cauda obtorta, dentibus aprorum aduncis. Plin. lib. 8. cap. 25. Maior altitudine in eodem Nilo belua hippopotamus editur.

Hippos, per duplex pp, Latine dicitur equus: à quo multa deducuntur.

Hipposelinum, apij herbae species, in siccis nascens: quae equi libenter uescuntur. Cc.

Hippotela, pulli asinorum. uide in dictione Equuleus.

Hippotoxotae, dicti sunt equestres sagittarii, ut est apud Caesarem lib. Commentariorum tertio.

Hippuris, herba, à Latinis equisetum dicta: et cauda equina interpretatur. uide Equisetum. Cc.

Hippus, fluuius est Moscorum, in Phasim defluens. Cc.

Hir, hiris, secundum Charisium, sed indeclinabile secundum Probum, significat uolam manus. id est, palmam: ab hereo: quoniam nian palmis aliquid capientes, maxime illi rei inhareamus.

Hira, intestinum, quod ieiunum uocant.

Hircipili, pen. cor. dicuntur homines qui pilos duos habent.

Hircosus, sa, sum, quod hircinum odorem olet. Persius:

Hic aliquis de gente hircosa centurionum.

Hirquitalli, pen. cor. pueri ad libidinem accedentes: à libidine hircorum dicti. Nam (autore Censorino) hoc fit secunda annorum hebdomade, uel incipiente tertia: uox crassior fit et inaequalis: quod antiqui Latini dicunt Hirquitallire. Et inde ipsos putant Hirquitales appellari, quod nunc corpus hircum olere incipiat. Hic foetor etiam caper et tragos dicitur. Catullus:

Valle sub alarum trux habitare caper. Martialis:

Inde tragos celeresque; pili mirandaque; matri Barba.

Foetorem alarum, hircum uocamus: quae omnium partium nostri corporis maxime male olent, propterea quod immobiles habentur. Vnde Horatius: —Cubat hircus in alis.

Hoc Aristoteles lib. 7. de animalibus appellat τρυγίην, quod in Latinum uersum, caprere dicitur.

Hircquus, per c, et q, est angulus oculi. Vergilius:

Nouimus et qui te transfusa tuentibus hircquis.

Interdum ponitur pro eo qui in obliquum respicit: ab hircquis oculorum angulis, propterea quod libidinis appetitu saepe aciem ad hircquos capri retorqueant. Interdum Hircquus ponitur pro foetore qui sub alis fit.

Hirculus, nardi species, ob odoris grauitatem sic dicta. Cc.

Hircus, per c, caper, caprarum admissarius. Et non dicitur

Hircus, nisi postquam coire foetereque coeperit: hinc Hircinus, ina, um, penul. prod. nomen possessiuum. Apuleius: Homo sordidus, et hircina libidine foetens. Hirci, cyniphi dicuntur à fluuio mine Aphrica, quod Cyniphis siue Cyniphos uocatur.

Hirrire, proprium est uocis canis rabiose.

Hirfutus, penul. producta. ab horreo et seta dicitur: quasi horrens setis.

Hirtus, idem quod hirsutus. Vergilius lib. 3. Georgic.

—Hirtasque; capellas.

Hirudo, pen. prod. sanguisuga: ab heredo carni dicta. Hora.

Nō misura cutem nisi plena cruoris hirudo. Plin. Hirudinū, quas sanguisugas uocant, ad extrahendum sanguinem usus est.

Hirundo, auis notissima. Graece χελιδὼν dicitur. Dicta Hi-

rundo, quod uere ad nos transeat.

Hisciacus, qui nimium oscitat. Cato de Re rusti. Vinum ad hisciacos sic facito. De iunipero materiam semipede crassam concidito minutim: tum seruefacito cum congio uini ueteris.

Hisco, scis, inchoatiuum ab hio, hias. Et est Hiscere proprie oris humani: quum uidelicet praesomno aut tædio os aperit homines: quod et oscito dicitur. Sed inter Hiare et Hiscere, hoc interesse puto, quod Hiare sit patentem esse: Hiscere uero patefcere. id est, patefieri. Ouidius:

Hiscere namque tibi terra neganda foret.

Quandoque etiam Hiscere, est submisisse loqui, siue os ad loquendum aperire. Plautus: Ne hiscere quidem audeat. id est, os aperire. Vergil. lib. 3. —Vix pauca furenti Subjicio, et raris turbatus uocibus hisco. Id est, lo-

quor. Quandoque mirari, et dubitare. Næuius: Hiscit, dubius est quid agat. Vergilius lib. 2. Georg.

—Hunc planus hiantem

Per cuneos geminatus enim plebisque; patrumque. Huius composita sunt Dehisco, et Fatisco.

Hiscus, Rhetor Graecus, Demosthenisque; praeceptor.

Hismaelitæ, penul. prod. חִמְאֵלִי, populi sunt, qui nunc Saraceni dicuntur: ab Hismaele sic nominati. Hi per totam habitant solitudinem. De quibus puto et poetam dicere. —Lateque; uagantes Barchei.

Hispalis, penul. cor. ciuitas Hispaniae: quae nunc Sibia uocatur. Ex hac ferunt Auicennam medicum originem traxisse.

Hispania, regio Europae: quae à montibus Pyreneis incipit, per columnas Herculis circueit, usque in Borealem Oceanum protenditur: ita ut omnia in eo circuitu ad Hispaniam spectent. Decem milibus stadiis (ut Apianus scribit) eius latitudo commensuratur. Longitudo prorsus eadem esse uidetur. Terra frumentum, uini, olei, auri, gemmarum, metallorumque; ferax. Ex qua etiam bellicosissimi uiri ac uelocissimi equi procreantur. Refert Varro, in Hispanijs equas ex ueto concipere: quod cursu tam ueloces existant, ut merito ex uentis concepti equi ferantur. Sunt qui Hispaniam diuidant in ulteriorem scilicet et citeriorem. Citerior eadem Taracensis ad Pyrena usque iuga protenditur. Vltior in duas per longitudinem prouincias diuiditur: hoc est, Bethicam, et Lusitaniam. Alij dicunt, Hispaniam sex habere prouincias: Taracensem, Carthaginensem, Lusitaniam, Galatiam, Bethicam, et Tingitanam. In ea quatuor magna flumina sunt: Bethis, Mineus, Iberus, et Tagus qui aurum trahit. Haec regio primo Iberia, ab Ibero fluuiio: postea ab Hespero Athlantis fratre, Hesperia: ultimo ab Hispali, quae hodie Sibia dicitur, Hispania dicta est. Ab Hispania, Hispanus, et Hispaniensis fiunt: sicut à Sicilia, Siculus, et Siciliensis: à Roma, Romanus, et Romanensis: à Sardis, Sardus, et Sardensis: à Corinthus, Corinthius, et Corinthiensis. Sed Hispanus dicitur, quia in Hispania natus est: Hispaniensis, qui alibi ortus, in Hispania uersatur. hoc est, qui licet in Hispania sit, non tamen ex Hispania est. Vnde Hispanienses uocantur negociatores, qui in Hispania negociantur. Linius exercitus Hispanienses appellat Romanos, qui erant in Hispania cum praetoribus. Plinius lib. 13. Caesar Hispaniensi triumpho chium et salernum dedit, quum in Hispania bellum aduersus Romanos, non Hispanos gesserit.

Hispidus, penul. cor. setosus, horridus. Verg. —Cui laterum tenuis hispida nantis Frons hominem praefert.

Hister, Hetrusco uocabulo ludio uocabatur. Vnde Histriones artifices ludiones, qui personati in scena, comedias tragicasque; uoce et corporis gestu agunt. Est et flumini nomen. Eustathius in Dionysio Libyco: ἱστὶν ὁ ποταμὸς ὁ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ.

K 3 73

ἡ δὲ πρῶτος ὁμοιωσις, καὶ ὁ αὐτὸς περὶ τῶν ἰσοφῶν. Et Stephanus Bizantius multa.

Historia, Latine narratio. Ab ἱστορίᾳ, quod spectare uel cognoscere significat. uide in dictione Annales. Aliquando Historia dicitur expositio. Vnde Plinius de naturali historia. id est, de expositione rerum naturalium. Et Aristoteles de historia animalium scripsit. Quintilianus Historicum, id est, expositiuum dixit. Seneca in naturalibus dixit Historicam linguam, id est, expositiuam.

Histricus, a, um, penul. correp. quod ex Histria est: sicut et Histrio. Plautus in Penu. Pro imperio histrico. Idem: Imperator histricus histrio nominetur. Hinc formauit dimin. Hicronymus contra Rufinum: Si histricula et liuida mentis hominem a me submoueo, et ad unum stipitem cuncta iacula dirigo, qui uulnera sua partitur in multos.

Histriones, ab Histria regione: ex qua primum uenisse, indeque nomen sortitos esse, adserit Festus: Cui refragantur Liuius Valeriusque, scribentes nomen Histrionibus fuisse inditum, quia Hister Thusco uerbo ludio uocabatur.

Histrionicus, ca, cum, quod est histrionis, seu quod ad histrionem pertinet: ut, ars histrionica.

Histris, stricis, penul. cor. animal ex erinaceorum genere, sicut docet Plinius lib. nono. Calphurnius:

Venit et hirsuta spinosior histrice barba.

Habet tergus spinis hispidum: quas tensa cute plerumque laxatas uoluntaria iaculatione iacit. Vulgo dicitur porcus spinosus. Latet aestate, et de cauernis prodit hyeme.

Hiulco, cas, aperio. Catullus: Aestus hiulcat agros.

Hiulcus, sißus, fathiscens. Vergilius:

Hoc ubi hiulca situ findit canis aestifer arua. Diomedes

hiulcos uersus adpellat exiles, et quasi in media parte hiantes. Hiulca oratio, dissoluta, nec satis diligenter coagmetata.

H A N T E O.

HOC, quandoque pro hic ponitur. Cicero in Verrem: Et si hoc nescio quid est, nugatorem sciebam. id est, hunc: Terentius in Phormione: Hoc nihil est Phaedria illicet, id est, hic.

Quandoque pro hic. Vergilius lib. quarto:

Hoc tunc omnipotens caelo demittit ab alto.

Hodie, quasi hoc die, a quo hodiernus. Cc.

Hodocus, latro, et uiarum obessor: ab ὁδός, quando uiam significat: ὁδοδότης δὲ χόμας καὶ λαμβάνω.

Hodæporcium, liber aliquod iter describens. Hieronymus in uita Paulæ: Hoc et itinerarium Latine dicitur.

Hodæporus, uiator dicitur.

Holocaustosis, idem significat quod holocaustoma.

Holocaustum, proprie hostia, quæ detractis extis integra aræ imponebatur: quasi ὅλον καύω. id est, totum combustum, aut totum igne absumptum. Causis enim incensio, holon totum. Dicitur et Holocaustoma, matris. Græce ὁλοκαύτωμα, et Holocaustomatium, pro sacrificio. Scribit Iosephus lib. 3. Antiquitatum: Quando tota uictima quæ immolatur incenditur, id sacrificium nomen Holocaustomatis habet.

Holocaustoma, id est, holocaustum quod ignis consumpsit.

Holographum, pen. cor. totum scriptum, testamentum quod totum testatoris scriptum est. Hieronymus contra Rufinum. Quæ epistola holographa tenetur ab ijs ad quos perlata est.

Hololampus, totus flammeus.

Holopachion, integer cubitus. Græce ὁλοπαχίον.

Holor, quod quidam a Græco deducunt, quasi ὅλος λευκός, hoc est, totus candidus, auis est alba, anser maior, uocem argutam habens. Hanc cygnum dicunt Græci: hinc Holorinus, na, um, penul. prod. unde uox holorina. De holoribus Vergilius:

—Sed argutos inter strepere anser holores. Ouidius:

Ad uada Mæandri concinit albus holor.

Scribitur etiam sine h.

Holophuria, apud Græcos sunt iumenta.

Holos, Græce, Latine totus dicitur. Hinc deducuntur multa.

Holofathron, undique quassatum.

Holoserica, penul. cor. tota serica: ut, uestis holoserica apud Lampridium: quæ a serica et subserica distinguitur.

Hololitheon, herba quæ dicitur tota ossæ: quum tamen caereat omni duritia.

Holus, alias Homolus, penul. correpta, mons Thesaliæ.

Homeromastix, dicitur Homeri flagellum: cognomentum, quo Zoilus quidam Homeri oblocutor cognominatus est: qui scripta sua contra Iliadem et Odyseam Homeri comparata, in Alexandriam ueniens, Ptolemæo regi obtulit. Sic Vergiliomastix, Vergilij æmulus. Mastix enim, Latine flagellum dicitur: unde Comici, uerberones mastigas identidem adpellant. Quod planè nomen omnibus detractoribus accommodatum est. Plinius: Ut obiter caueam istos homeromastigas: ita enim captiores suos nominat. Et omnes obrectatores mastices dicuntur, addito nomine eius cui obloquuntur, ut Ciceromastix.

Homerus, penul. prod. nomen poetæ Græci excellentissimi: qui fuit ante Romam conditam, annis circiter centum sexaginta, ut Cornelius Nepos in libris Chronicorum tradit. Hic fuit cæcus, et ob id Homeri nomen sortitus est: quum prius Melesigenes diceretur. Cumæi namque et Iones, captos oculis Homeros adpellant, quod homeris, id est, itineris ducibus egeant. Hinc cæcutiens Maonius nuncupatur a Martiano libro primo de Nupt. Philologia: Cæcutiētis Maonii suauis loqua senectus. Franciscus Petrarcha in Bucolicis:

—Cæcumque senem, sed multa uidentem. Ab hoc Homeridae, familia apud Chios illustris fuit, ut inquit Hellanicus.

Homicida, penult. prod. qui hominem necat. Quod interdum cum laude dicitur, pro uiro forti, qui multos in bello occiderit. Vnde Horatius dixit homicidam Hectorem laudabiliter, et aliter quam uulgo dicatur.

Homicidium, hominis necatio.

Homilia, Græce ὁμιλία, dici potest colloquium: ut sermo ad populum: ὁμιλίῳ sermocinor, colloquor, conuersor. Et habet penultimam correptam. Hieron. ad Heraclium: Dum supplere cupimus ea quæ ab origine operata sunt: sicut in hominibus uel oratiunculis in Genesim, in Exodum fecimus.

Homiliaticus, ca, cum. Hieronymus ad Heraclium: Quem laborem idcirco suscepimus, ne pulsate quæstiones et relictæ (quod homiliatico dicendi genere ab illo sæpe fieri adsolet) Latino lectori fastidium generarent.

Homios, id est, similiter.

Homo (ut Varro ait) ab humo deductus est, quod humo natus sit. Vel ab ὁμοίῳ concordo, et consentio. Est enim homo omnium animalium maxime sociabilis, definiturque sic. Animal rationis capax, morti obnoxium. Ab eo fiunt diminutiva Homulus, Homululus, Homunculus, et Homuncio. Cc.

Homo bulla, comparatio est ad naturæ humanæ fragilitatem ostendendam admodum accommodatissima. Cornuc.

Homo trium literarum, adpellatur qui est fur.

Homocapni, qui ad eundem fumum, hoc est, ignem uitam ducunt.

Homœoptoton, similitudinem casuum, uel (ut inquit Cicer.) similiter cadens: ὁμοίως, similiter, ὁμοίως, casus. Quod fit quum diuersæ dictiones in similes casus exeunt. Dicitur et homœoptoton, quasi similitum casuum, uel similiter cadens. Est enim oratio, uno similique casu compacta, ut apud Sallustium: Maximis ducibus, fortibus, strenuisque ministris. Ennius:

Mæren

Mœrentes, flentes, lachrymantes, & miserantes.

Homœolis, tropus qui similitudo interpretatur: quū ex similitudine alicuius cogniti deuenimus in similitudinē incogniti. Huius tres sunt species. Icon, Parabola, & Paragima.

Homœoteleuton, & Homoteleuton, similiter desinens τὸ αὐτὸν finitum. τέλος finio. Figura, quū plura uerba in eandem uocem finiunt. ut abiit, discessit, euasit, erupit.

Homogalactos, collactaneus.

Homogēnes, penulti. corre. consanguineus, eiusdem generis. Vnde & Homogenium.

Homoglossus, eiusdem linguae.

Homographia, equalis uel similis scriptura uel pictura.

Homoleum, pilei genus, quo ueteres utebantur.

Homologia, confessio, pactum assensus.

Homomeria, similitudo partium. Lucretius:

Hinc & Anaxagoræ scrutemur homomeriam.

Homonœa, proprium mulieris: quo significatur cōcordia.

De qua extat Epigramma:

Tu qui secura procedis mente, parumper

Siste gradum queso, uerbaq; pauca lege.

Illa ego quæ claris fueram prælatæ puellis,

Hoc Homonœa breui condita sum tumulo.

Cui formam Paphiæ Charites tribuere decoram:

Quam Pallas cunctis artibus erudit.

Nondum bisdenos ætas mea uiderat annos:

Inicere manus inuida fata mihi.

Nec pro me queror hoc, morte est mihi tristior ipsa,

Mœror Athimeti coniugis ille mei.

Sit tibi terra leuis mulier dignissima uita,

Quæq; tuis olim perfructere bonis.

Si pensare animas sinerent crudelia fata,

Et posset redimi morte aliena salus,

Quantulacumq; meæ debentur tempora uitæ,

Pensarem pro te chara Homonœa libens.

At nunc quod possum, fugiam lucemq; Deosq;

Vt te matura per styga morte sequar.

Parce tuam coniunx fletu quassare iuuentam,

Fataq; mœrendo sollicitare mea.

Nil prosunt lachrymæ, nec possunt fata moueri,

Viximus, hic omnes exitus unus habet.

Parce, ita non unquam similem experiare dolorem,

Et faueant uotis numina cuncta tuis.

Quod mihi præripuit mors immatura iuuentæ,

Id tibi uicturo proroget ulterius.

Homonymon, pen. cor. eiusdem nominis, ut inquit Augu.

Quod sit quum res quidem plures cōmune nomē accipiunt: interpretatione uerò eiusdem rei separantur. ut homo pictus & uerus. In hoc nanq; idē nomen est. Sed si ad definitionem uel ad interpretationē hominis redeas, inueniuntur ista disparia. Quum enim dixeris, uerum hominē animal esse, quod risum capiat, & uim rationis adnutat: quū depicto idem non possis dicere, necessario inueniuntur disparia. Regulariter aut accipere debemus omne nomen licet propriū, quod possit esse cōmune cū cæteris, Homonymon uocari. ut Cicero, nō unus, sed plures. Alij Homonyma dicunt æquioca: quæ una uoce multa significant. ut Taurus. Synonyma, sunt res quæ & nomine & sui interpretatione iunguntur, ut animal. Id enim & de homine, & de equo, & de fera, & de auiibus dici potest. Animal est, quod cibum capiat, quod mortale sit, quod sensu moueatur. Polynyma, sunt quū multa nomina unā rē significant, neq; ulla differētiæ nominiū redditur ratio. ut ensis, mucro, gladius. Hæc enim quæ unā rem tot significant, nec di-

scerni nec definiri potest. Heteronyma, à multis æque nominibus res singulas tenet: uerū in his habet rationē diuersitas nominū. ut, homo, terrenus, mortalis. homo, ab humanitate: terrenus, à terra in qua cuncta gignuntur: mortalis, à necessitate mortis. Diuiduntur autem Homonyma in duas partes. Aut enim sūt fortuiti, aut hominū uolūtate. Fortuiti fiunt, quum quodam casu simile quis alteri nomen accepit. Volūtate, quū similitudo nominis ex industria imponentis affingitur.

Homopathes, simul patiens.

Homophōnos, penulti. produ. Græcè ὁμοφώνος, concors eiusdem linguae.

Homophylus, penul. corr. eiusdem generis uel tribus.

Homopsychus, penultima correpta, unanims.

Homolypni, dici possunt Latine qui simul sub codē tecto dormiunt: quod familiarium proprium est.

Homothecnos, eiusdem artis.

Homotopus, eiusdem moris.

Homousios, cōsubstantialis. ab ὁμοῦς, & οὐσία, quæ significat essentiam. Vnde Latini doctores Theologi Homousion dicunt Christum, quod sit unius cum patre substantiæ.

Honestas, & Honestitudo, accipiuntur pro ipsa uirtute. Est autem Honestas, honor perpetuus, ad aliquem populi rumore delatus.

Honestissimus, ualde honorabilis. Cicero Lentul. Post tuum decessum is dies nobis honestissimus fuit in senatu. id est, habebatur in magno honore.

Honesto, stas, sepe uel quasi cōtinue honoro, honorifico uel, Sallust. Sed quod indignos homines honore honestatos uidebam. Huius composita sunt Cohonesto, quod est, simul uel omnes honesto. Cice. Bruto: Quos cohonestatis, in primisq; me, si Respublica municipum tuo studio & diligentia bene administrata erit. Dehonesto, quod est cōtrarium suo simplici. August. lib. 5. Confessionum: Quid nocuerunt tibi, aut in quo imperium tuum dehonestauerunt.

Honestum, est quod uirtutē probitatemq; significat: quo cauetur ne quid indecore, effæminate, libidinosè, turpiter fiat, cogitetur uel. Iuue. Participem qui te secreti fecit honesti. Sallustius: Calumnia paucorum, quibus omnia honesta atq; inhonesta uendere mos erat.

Honestus, dicitur honoratus, qui onus Reipub. sustinet. Itē pulcher. Teren. in Eunuc. Ducit secum unam uirginem dono huic, papæ facie honesta. Sic Inhonestus, turpis. Idem in ead. Illum ne obsecro inhonestum, senem, & muliebrem?

Honor, & Honos, in nominatiuo, & aspiratur (secundum Apuleium) ut differat ab Onos asinus. Dicitur Honos, ab honesto onere, ut inquit Varro & Honestus, q. onus sustineat Reipub. Ex quibus uerbis cōstat, Honos & Honustus, adspirationem exigere: quum tamē cruditorum usus hodie nō adspiret. Est autē Honor, reuerentia quam alicui exhibemus in uirtutis testimonium. Aliquando etiam dicitur dignitas. Cicero lib. 1. ad Cæsa. Iuni. Tu cum ea quæ es è senatu summo cū honore tuo cōsecutus. Et Honor administratio magistratus. Vnde consularius & prætura Honores dicuntur: & ius Honorarium, ius prætoris. Ouidius lib. 1. Fastorum:

Verbaq; honoratus libera prætor habet.

Reliqui tamen magistratus largo modo Honores dicuntur. Et rursus, Honorum gradus, dicitur quum honor honori succedit. ut, ædilitati prætura, consulari censura. Aliquando accipitur Honor pro pulchritudine. Vergilius lib. 1.

—Et lætos oculis afflarat honores. Et alibi:

Frigidus & syluis aquilo decussit honorem. Aliquando pro cultura obseruantiaq;. Idem lib. 6.

K 4 Semper

Semper honore meo, semper celebrare donis.

Aliqñ pro pudicitia. Idē: -Et rapti Ganymedis honores.

Aliquando pro hostia, ut, -Meritos aris imponet honores.

Aliquando pro prēmio, ut apud eundem:

Ipsis præcipue doctoribus addit honores. Aliquando pro sepultura, ut, Cernit ibi mœstos: & mortis honore carentes. Aliquando pro amore. Idem:

-Si quis Amata Tangit honos animum.

Honorabile, quod est honore dignum.

Honoraria, ludi qui Romanis fiebant in honorem Liberi patris: qui & Liberalia dicebantur.

Honorarius, a, um, quod ad honore pertinet, ut ius honorariū, id est, prætorū ab honore prætorū. Honorarius arbiter dicitur, quē honoris causa utraq; pars summū facit sue causæ et cōtrouersie iudicē. Ci. li. 5. Tusc. Quorū cōtrouersiam solebat tanq̃ honorarius arbiter iudicare Carneades. Et ludi honorarij, quos antiqui liberalia dicebāt, ut inquit Fest. Dicti Honorarij, ab honore uidelicet eorū, qui munera ea populo edebant. Honorariū quoq; idē ferē est qđ munus præmij cuiusdam loco datum, ut apud Vlpianum & Iurisperit.

Honorificentia, tiæ, ab honorificēs fit. Vnde & Honorificentissimus. Cicero Aulo Cecin. In quo admirari soleo grauitatem, & iustitiam, & sapientiam Cæsaris: nunquam nisi honorificentissime Pompeium adpellat.

Honorifico, cas, honorem facio. Lactantius li. 7. Ut adorēt & honorificent regem magnum.

Honorificus, ca, cum, quod honore confert. Cicero Calio: Honorificus in me cōsul fuit, & suauis amicus. Hiero. Schemula quas misisti, honorifica me adfēcere contumelia: sic ingenium prædicantes, ut fidei tollerent ueritatem.

Honoro, ras, penult. prod. honore adficio, unde Honoratus, qui in honore habetur. Cice. lib. 1. Offi. Dicendum est etiam, qualem hominis honorati & principis domum placeat esse. Huius composita sunt Exhonoro, & Inhonoro: quæ sunt significationis contrariæ suo simplici. Leo papa: Hic est qui in Abel occisus est, in David persecutus, & in prophetis exhonoratus, id est, sine honore habitus uituperatusq;. Et in Euāgel. Vos autem inhonorastis me. Sueto. in Claud. Ne Marcū quidē Antonii inhonoratū, ac sine grata mētionē trāsmisit.

Honorus, ra, rum, quod cum honore est. Vnde Inhonorus, sine honore. Ambrosius lib. 1. Offi. Loculos pecuniarū quas pauperibus erogabat commisso habebat: ne uideatur quasi inhonorus, aut quasi egenus hominum prodidisse.

Honos præfandus est, et Honorem præfari quum dicimus, est loqui cum reuerentia eius qui audit. Quod fieri solet, quum est loquutio de aliqua re turpi.

Hopisthocomæ, pen. corr. dicebantur Euboici, qui comam per terga fusam alerēt: sicut Acrocomæ Thraces, qui antias in frontem muliebriter dimitterent.

Hopisthocrepides, penult. correpta, calciamentum quoddam fœmineum.

Hopisthographi, pen. cor. sed uertēdo o, tenuē in adspiratam. Nā sine h, scribi debet, nō specie libellari, sed uoluminis habiles torqueri à tergo uidētur adpellati, quoniā utraq; pagina scripti essent aduersa & auersa, minutis literis et lituris pleni. A quo fortasse liturarios Ausonius poëta eos dixerit. Plinius Iuni. Electorumq; commentarios centum sexaginta mihi reliquit opisthographos. Alij accipiunt Opisthographum, pro eo quod ita scriptum est ut legi postea nō possit, nisi librarijs describendum mandetur. Alij pro charta deletili, siue palimpsesto posse capi existimant: quia Vlpianus de bonorum, secundum tabulas, possessione differens, Charta,

inquit, adpellatio, etiam ad nouam chartam refertur, & ad deletitiā. Proinde si in hopisthographo quis testatus sit, hinc peti potest bonorum possessio.

Hopisthophylaces, uocabantur, qui in prælijs terga custodiebant.

Hopisthotonus, dicitur, quum caput scapulis adnectitur.

Hora, tempus dicitur, id est, quancūq; eternitatis partem: siue annum, siue diurnū, siue nocturnū spaciū significet. Hinc Horæ Deæ, quæ quatuor anni temporibus præsent, ut Horæ placet, et aulæ cœlestis custodes: et ab Ouidio Deæ celeres adpellantur, Solisq; ministræ: quia ex Solis cursu horæ cōfiāt. Vnde & à Sole nomē acceperunt: qui apud Aegyptios Horus dicitur, autor Macrobius: Diomedes Horas ex Ioue genitas refert. Et quatuor anni tempora hyems, uer, æstas, autumnus, Horæ dicuntur. Itē partes ipsæ in quas distinctus est dies, Horæ uocantur. Hæ principio duodecim fiere. Dicta Hora, ab ὥρος, quo uerbo urina significatur. Fertur enim quod quodam tēpore Hermes Trismegistus quū esset in Aegypto, sacrum quoddā animal. Serapi dicatum, q. in toto die duodecies urinam fecisset, pari semper interposito tempore, per duodecim horas diem diuidi debere coniecit. Postea in uiginti quatuor horas dies diuisus est. Vel dicta est Hora, ἀπὸ τῆς ὥρας, quod est terminare. Nam extremitas cuiuscūq; rei terminus est: & Horæ terminant tempora. Quidam ab horo, hoc est, ab Apolline, qui Aegyptiaca lingua Sol dicitur: quia Solē Iouis oculū dicūt. Hora, etiā iuuentutis Dea dicta est. Ennius: Te Quirine pater ueneror, horamq; Quirini. Et Hora, Græcè significat pulchritudinem. Vnde Horæos, adolefscens, formosus.

Horæum, per simplex r, cum diphth. dicitur mel æstiuū, ab hora. Nam Græci omnes fructus æstiuos nominant Horæos: quoniam id tempus per excellentiam Horam uocant. Est & salsamentum ex pisce. Atheneus. Salsamentum autē horæum est, aut thunnium. In horæo macra pinguibus: in thunnio macris pingua præferimus. Quæ cymbia dicuntur, inter macra sunt: inter pingua cordyle.

Horarium, horæ spaciū. Suetonius in Domitiano: Inter initia principatus quotidie secretū sibi horarium sumere solebat, nec quicquam amplius quàm muscas captare, ac stilo præacuto configere. Est & Orarium, sine h, de quo alibi.

Horatius, poëta Venusinus, Lyricorū scriptor: qui anno imperij Augusti Cæsaris trigesimotertio, ætatis uerò suæ sexagesimotertio moriens, Augustum reliquit heredem: maxima pompa apud Mecœnatē in exilijs sepultus. Dictus ab orādo: sed consuetudo inualuit ut adspirationem admitteret. Cc.

Horctum, pro bono ueteres usurpauerunt. C.

Horda, uacca prægnās. Nā quæ sterilis est, taura adpellatur. Ab Horda, Hordicalia dicta sunt, dies in festis: quod tunc boves hordæ immolarētur. Recētiore Fordus, a, um, dixerūt. Ouidius: Forda ferens bos est fœcundaq; dicta ferendo.

Hordeacea, dicta sunt ab antiquis sacra, in quibus hostiæ hordeæ, id est, prægnantes immolabantur.

Hordearius, ria, rium, quod ad hordeum spectat. Vnde es hordeariū ueteres dicebant, qđ pro hordeo equiti dabatur.

Hordeia, genus piscis.

Hordeum, ab horrore: quoniā licet calamus altior frumeto quàm hordeo sit, arista tamen mordacior est hordeo. Vel dicitur Hordeum, ab oriendi celeritate: quod ante omnia frumenta sit aridum. Vel dicitur à nomine fordus, a, um, ut loco f, fuerit adspiratio addita. Prisci tamen illi dixerunt Hordeus, a, um, cum h, cuius loco posteriores f, posuerunt, atq; inde adspiratio mansit: ut sit Hordeū, quasi fordecum, id est, grauidum

gravidum est pregnans. Hinc Hordeaceus, a, um. quod ex materia hordei est. ut panis hordeaceus.

Horestes, Agamemnonis & Clytemnestrae filius fuit: qui matrem (quoniam necis patris conscia fuerat) Aegysto patre truce eiusdem Clytemnestrae matris concubitore cruci affixo trucidauit. Is postea in furorē uersus, à Pilade socio in Tauricam regionem perductus, ad aram Dianae ab Iphigenia sorore cognitus, liberatus est. Cc.

Horia, nauis piscatoria. Plautus in Ru. Salute horia mari fluctuoso. Idem: Mea opera laboratur & rete & horia.

Horiola, diminutiuum est ab horia.

Horizon, pen. prod. finitio uel terminatio dicitur. Nam circulus est uel cœli terminus quodam circo designatus, qui super terram uidetur, quem sibi uniuscuiusque circūscribit ad spectus. Centū & octoginta stadia non excedit acies contra uidentis. Ubique terrarum steteris, uideris tibi quandā cœli conclusionem uidere, Horizontem uocauerunt. Fit autē ab horos, qui est terminus & finis. Contra tamen istas uulgi parabolas est Proclus Lycius Platonius, qui ita scribit. ὁρίζων ὁ ἐστὶ κύκλος διερρίων ἡμῖν τὸτε φαιερὸν καὶ τὸ ἀφανὲς μέσθ' τοῦ κόσμου, καὶ διχτομῶν τὰς ὁλὰς σφαῖρας ἢ κόσμον ὅλον καὶ κατ'ω. id est, Horizon, id est, finitor, circulus est, definiens nobis spectatam cœli partem ab occulta, quae sphaeram mundi sursum & deorsum in duas partes secat. Dicitur ergo Horizon, circulus diuidens hemisphaerium superius ab hemisphaerio inferiori, in cōtactu cœli & terrae nostri uisus. Non autē Horizon terminans: quia Graeci nesciunt qui sic loquuntur.

Hormesio, gemma, ex igneo colore radians, auro portatē secum in extremitate candidam lucem. Cc.

Horminodes, gemma, quae ex argumento uirilitalis adpelata est, ambiente circulo aurei coloris. Cc.

Hormum, genus quoddam est armatae saltationis: adinuentum ab Lycurgo apud Lacedaemonios. Cc.

Horno, aduerbium, significat hoc anno.

Hornus, na, um, adspiratur, ut differat ab arbore orno: uel quod fiat ab eo quod est hoc, & annus. Vnde Hornam frugem dixerunt, quae hoc anno prouenit. Acron uerò Hornū, quod est unius anni dixit. ut, res horna. id est, annua, uel noua. Et Horatius hornam frugem adpellat. Propertius lib. 4. Illa dies hagnis cædem denunciat hornis. Id est anniculis. At Porphyrio Hornum, huius anni expostuit. Vnde super illud Horatii in Epodo, Et horna dulci uina promens dolio.

Ait. Horna uina, dicuntur huius anni. Nonius uerò, illius anni interpretatus est, & inducit Lucilium lib. 28. ita scribentem. Vtrum anno an horno te abstuleris. Hinc Hornotinus. pen. correp. sicut à diu, diutinus. Cato: Hornotine nuces uirides. Colum. lib. 3. Plantas hornotinas scrobibus pedibus factas antè Calendas Martij dispositas habeas. Idem lib. 6. Præcipes palmites dicuntur, qui de hornotinis uirgis enati in duro adligantur. id est, unius anni.

Horologium, instrumentum quo horæ designantur, quod olim Solarium dicebatur: quoniam in Sole tantum horarum ratio conspiceretur. Sed excogitatum est, ut etiam in Sole uel ipso sonitu denuncientur horæ. Apud antiquos enim erat cōcha hemicyclea, lineis debita proportionē distincta: cui prælongus ex ære aut ligno baculus Soli oppositus supereminēbat, & eius umbra in lineas incidēs horas ostēdebat. Quāquam & alia habuerunt prisca horologia, uasa ænea aquis plena: quantūque in aliud uas cecidisset aquarum, quā ad instincta inspersissent signa, quid tēporis elapsum fuisset intelligebant: easque à perforati uasis similitudine clepsydras adpellant.

runt. ut Pliniū oratorem & Corn. Tacitum sepe uideamus scribere, tribus aut quatuor clepsydris dicēdi tempus prescriptum oratoribus fuisse. Et hæc duo horologiorum genera, Cicero lib. 2. de Natura Deorum sic indicat: Aut quum Solarium uel descriptum, aut ex aqua cōtemplari, intelligere declarari horas arte, non casu aquae salientes, quandoque ex uino fonte, quandoque ex uasis, superne pendentibus fistulis deductæ, quō magis coartantur, eo feruentius prouolant in sublime.

Horomafdes, apud Chaldaeos bonus dæmon erat: qui Iupiter putabatur. Cornuc.

Horos, à Græcis dicitur finis terminus cuiusvis rei. Inde à Latinis oram dici quidam putant, cuiuscunque corporis extremum.

Horoscopus, pe. cor. ab hora seu horos, & σκοπεῖν, perspecto. significat eam cœli partē, quæ hora qualibet ab inferiori hemisphaerio surgit ab Oriente. Astrologi ascēdēs adpellāt. Significat etiā instrumentū quoddam ad horas ostēdendas. August. lib. 5. de Ciui. Dei: Ac per hoc si tam celeriter alter post alterū nascitur, ut eadem pars horoscopi maneat, paria cuncta quæro, quæ in nullis possunt geminis inueniri. Si autē sequentis tarditas horoscopum mutat parētes diuersos quæro, quos gemini habere non possunt. Quando uerò adiectiuū est, significat omne id in quo horæ notantur. Plin. Vasa horoscopa non ubique eidem sunt usui, trecentis stadiis, aut longissime etiam quingentis stadiis mutantibus semet umbris.

Horrearius, dicitur qui est custos uel exercitor horrei.

Horreo, horres, horruī, horrorē habeo, proprie quum pili setæ uel in animante eriguntur. Verū quando hoc ex frigore fit, dicimus Horrere, frigere. Iuue. — Et horrenti tunicam non reddere seruo. Et quia frigus in corpore persæpe à timore est, dicimus Horrere, timere. Vergil. lib. 3. Georgic. Nec uarios horret strepitus — Et Horrere, est asperum esse: quoniam corpora quæ horrent aspera redduntur. Idem: — Tum late ferreus hastis Horret ager. Columella lib. 1. Sunt quædam loca quæ solstitijs minus coalescant, sed hyeme intolerabiliter horrēt: sicut Thebas ferunt Boeotias. Similiter Horrere, est stupere, mirari. Vergilius lib. 3. Horrendum ac dictu uideo mirabile monstrum.

Construitur hoc uerbum modo absolute. Terentius in Eunu. Totus horreo. Modo cum datiuo. Lactantius lib. 5. Cui enim talia sacrificia non horreant. Modo cum ablatiuo mediante præpositione. ut apud eundem lib. 6. Nam de mortis generibus horret animus recordari, quum immanium bestiarum ultra ipsam mortem carnificina sauerit. Modo cum ablatiuo sine præpositione. Hieronymus: Horrebant sacco membra deformia. Modo cum accusatiuo. Vergilius lib. 3. Georg. — Nunquam custodibus illis

Nocturnum stabulis furem, incursumque luporum,

Aut impacatos à tergo horrebis iberos.

Huius uerbi cōposita sunt Abhorreo, Cohorreo, Exhorreo, Inhorreo, & Perhorreo.

Horresco, horridus fio: ut quum quis intrinsecus algorem seu tremorem in se citari & crescere sentit, pauore, stupore, aut febris incalescente, & huiusmodi. Vergilius lib. 6.

Horrescit uisu subito, caussasque requirit.

Passiue sumitur similiter. Plautus in Asinar. Horrescet saxo lena, leges quum audiet. id est, expauescet. Et Horrescere, contremiscere. Vergil. lib. 3. Georgic. — Tum segetes altæ campi; natantes Lenibus horrescunt flabris.

Aliquando actiue capitur. Idem lib. 3. Aencidos:

Nec tu mensarum morsus horresce futuros.

Id est, expauesce. Sic eius cōposita, Obhorresco, Exhorresco, Inhorresco

Inhorresco, & perhorresco, aduere & passiue sumuntur.
Horreum, ab horrore, quasi horridum: propter asperitatem aristarum. quoniam prisci fruges in suis spicis cum aristis in granarijs conderent. Vel quoniam in eminentiori parte uillæ siue domus esse debet, & oppositum Septentrioni. Septentrio uerò, qui est frigidus, facit horrorem. Hinc Horrea: quia frigida esse debent & siccæ, ne fruges putrescant. Varro ab hordeum tractum existimat, quod antiqui farreum à farre dicebant, quod in eo hordeum seruaretur: sicut à grano granarium. Non solum autem Horreum accipitur pro loco ad custodiã frugum, sed etiam rerum aliarum preciosarum sepositarum à quotidiano usu. ut apud Apuleium in Metamorph. Demonstrat horreum, ubi uespera sagaciter argentum copiosum recodi niderat. Et Iurisconsulti Horrea frequenter usurpant pro repositorijs mercium, & rerum preciosarum.
Horribilis, formidabilis. Cicero: Et quod dictu quoque horribile uidetur, uiuentis sanguine hausto. Item teter deformis. Varro: Fæda atque horribili.
Horriditas, ipse horror. Næuius: Omnia mihi horriditati erant maxime.
Horridulus, diminutiuum. quo tremens significatur. Persi. Scis comitem horridulum trita donare lacerna.
Horridus, da, dum, hispidus, asper. Vergilius lib. 3. — Et glacie riget horrida barba.
 Et Horridus, timendus. Idem: Horridus in iaculis.
Horrifico, cas, horrorem incutio. Vergilius: Multaque præterea uatum prædicta priorum, Terribili monitu horrificant.
Horrificus, ca, cum, quod horrorem facit.
Horripilo, las, penulti. correpta, significat horridiore, asperioreque; pilo fructificare. Apuleius libro. 3. Aures immodicis horripilant auditibus.
Horrifonus, na, num, penul. cor. quod cum horrore sonat, siue quod horridum sonum habet.
Horror, tremor, proprie quum totum corpus uel frigore uel pauore intremiscit. Colu. li. 3. Febres aliæ protinus incipiunt à calore, aliæ à frigore. Frigus uoco, ubi extremæ partes membrorum inalgescunt: horrorem, ubi totum corpus intremiscit. Verg. — Mihi frigidus horror Membra quatit.
 Plantus: Quis hic horror est? Quid pauitas? Refertur etiam quandoque ad toruitatē adpectus. Apuleius: Quem quum aspexisset, horrore hominis deterritus statim retrocessit. Quandoque ad abominationem. Varro: Ira, odium, horror, eos ab incepto retrahit. Quandoque ad uenerationem. Vergil. Arboribus suis horror inest—
Horsum, sursum, significat infra sursum. Teren. in Hecyra: Tace trepidari sentio & cursari horsum sursum.
Hortensia, Hortensij filia fuit eloquentissima: quæ quum matronarum ordo, graui tributo à Triuiuis, Octauio M. Anto. Lepido premeretur, nec uirorum quisquam ipsi adesse auderet, causam constanter egit: representataque patris facundia, impetravit ut maior pecuniæ pars eius remitteretur. Eius orationis elegantes sensus ab Apiano Alexandrino referuntur.
Hortensius, Romanus Rhetor, qui in foro Romano causarum rex ob eloquentiam dictus est: licet eius scripta infra famam fuerint. De quo Cicero in Bruto sic refert. Primum memoria tanta, quantum in uiro cognouisse me arbitror: ut quæ secum commentatus esset, ea sine scripto uerbis eisdem redderet quibus cogitauisset. De quo etiam fertur, quod sedens olim totum diem in auctione, omnes res uenales, & precia, & emptores, ordine suo recensuit, argentarijs recognoscenatibus, ita ut in nullo falleretur.

Hortor, est quasi ore persuadeo, & consilium ad erigendum animum præsto. Et aspiratur, ne frequentatiu ab orior putetur. Et differt à moneo: quia monemus autoritate & consilio: hortamur rationibus & precibus etiam plerumque blandiēdo. Teren. Ego propterea te sculo & moneo & hortor, ne cuiusquam te misereat. Huius composita sunt Adhortor. Teren. in Heau. Syrus est adprehēdendus atque adhortandus mihi. Cohortor. Lactantius lib. 5. Et antistites religionum conuocent nos, ad contentionem cohortentur, ad suscipiendos cultus Deorum persuadeant. Dehortor, dissuadeo. Terentius in Phormione: Hic dehortatus est me, ne illam tibi darem. Exhortor, ualde hortor. Lact. lib. 7. Superest ut exhortemur ad suscipiendam cum uera religione sapientiam.

Hortus, tus, uide infra in dictione Ortus.

Horula, penulti. cor. diminutiuum, hora parua. Hieronymus: Post aliquam horulam iuxta exigentiam temporis ad ecclesiam sorores campanula uocet.

Horuncula, diminutiuum ab hora. Hieronymus ad Eustochium: Post aliquam horunculam in qua legendum est post cibum, uel orandum, liceat uolētibus paulisper quiete potius quam somno corpus resocillare.

Horus, Isis filius: quem quum Isis amisisset, ueritane illi obueniret quod Osyri patri acciderat, multum fleuit: sed eo inuento, merorem in lætitiā conuertit.

Hospes, generis communis, secundum Priscianum, dictus est, quod hostium nostrum petat: uel quod ore, id est, osculo adueniens nos petat. Lucanus:

Hospes in externis audiuit curia testis. Alij uolunt esse generis omnis. nam neutrum plurale habet Hospita: quum tamen Hospitia dici deberet, sicut diues diuitia. Ouid. lib. 15. Metamorph. — Nec inhospita tecta Crotonis. Dicuntur autem Hospites amici diuersarum patriarum qui se mutuo recipiunt, quum alter in alterius patria peregrinus est. Ouid. — Non hospes ab hospite tutus. Cicero: Per dextrā istam quam hospes hospiti porrexisti. Talisque amicitia Hospitalitas dicitur, siue Hospitium. Cice. Fuit mihi cum illo uetus hospitium. Et eorum domus quæ gratis liberaliterque uenienti hospiti patent, Hospitia dicuntur. Idem: Ex hac uita discedo tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo. Quapropter et ædes quæ publice parantur ad egenos recipiendos, Hospitia, & Hospitalia adpellantur. Nam illa quæ uiatoribus peregrinisque mercede patent, caupona, diuersoriaque uocantur. Hinc adpellamus locum inhospitalem, quod sine periculo non uenimus aut moramur. Sunt tamen, qui nec Hospes, nec Hostium adspiciunt.

Hospita, pitæ, & Hospita neutro genere, et numero plurali. quæ facile suscipiunt. Terentius in Andria: Num illi molestæ quidpiam hæ sunt nuptiæ, propter huiusce hospitiæ consuetudinem? Sic Hospita terra dicitur, in qua facile suscipimur. Plaut. in Mi. In uia hospita. Et Hospita aquora, seu Hospita flumina, per quæ nauigare aut transiri potest. Statius li. 3. Thebai. Accipies fessisque libens iterum hospita pandas Flumina. Vergilius lib. 3. Aeneidos:

Pauca tibi est multis, quod tutior hospita lustras Aequora: Seruius: Hospita aquora, uicina. Nihil enim nobis hospitio uicinius esse constat. Legitur et Inhospita, neutro genere. ut, Inhospita tecta: quum tamen Inhospes non legatur. Ouidius primo Metamorphoseos:

Arcados hinc sedes, & inhospita tecta tyranni Ingredior.

Hospitale, seu Hospitium, domus hospitum. Liuius lib. 2. Ibi benigne excepti, diuisique in hospitia, curatis uulneribus. Significat etiam Hospitiū, amicitiam & familiaritatem, quam hospes erga hospitem habet.

Hospitale

Hospitale, adiectiuum, quod est hospitii, siue quod ad hospitalitatem pertinet. *Liuius lib. 1. Exceptus benigne ab ignavis cōsilijs, quum post cœnam in hospitale cubiculum deductus esset.* Et *lib. 2. Alij profecti domos nūcij hospitalium beneficiorū, multos Romæ Hospitalium, urbisq; charitas tenuit.*

Hospitalis, pro liberali et facili ad suscipiendum hospites hospitio, aptoq; ad seruendum hospiti.

Hospitalitas, ipsa facilitas, et in recipiendo benignitas.

Hospitor, tarius, amice in hospitium recipio, uel recipior.

Hosimi, penul. corre. dicti sunt, qui sine naribus nascuntur, habētes tantum foramina pro naribus. Hi etiam *Simones* appellantur, ut inquit *Plinius lib. 11.*

Hostia, ab hostis deducitur, significatq; sacrificium quod ab ijs fit qui in hostem pergunt ob uictoriam. id est, pro uictis hostibus. Vnde etiam lares hostiolos dixerunt, quod hostes ab eis pellerentur. Hæc et uictima dicitur. *Hiero.* Hostia dicitur, quæ per partes diuiditur, et sanguis circa altare effunditur, et ipsa hostia foris comburitur. *Sacrificium*, dicitur uinum et oleum, et medium animal. *Holocaustum*, totum combustum. Et *Victima*, antequam occidatur. *Fest.* Hostia, sacrificium quod Laribus immolabant: quod ab illis hostes arceri putabant. *Ouidius:* Hostibus à domitis hostia nomen habet. In qua significatione etiam dicitur uictima, à deuictis hostibus, ut apud eundem:

Victima quæ dextra cecidit uictrice uocatur.

Alij Hostiam, ab hostio, serio deriuant. *Placidus Grammaticus* ab hostimento, id est, equamento. *Gellius* scribit, Hostiam à quolibet sacerdote: uictimam, eius qui uicerit manibus, debere immolari. Hostia etiam ciuitas: de qua in dictione Ostia. Et Hostia nomen puellæ: quam à se amatam *Propertius* Cynthia uocauit.

Hosticapax, penul. correpta, qui hostes capit.

Hosticus, substantiuum nomen poetæ fuit.

Hosticus, ea, cum, pen. cor. idem quod hostile. *Hora. in Ser.*

Hunc neq; dira uenena, nec hosticus auferet ensis.

Columella in Præfatione: Quauquam inter ferrum et ignes hosticis incurfionibus uastatas fruges, largius tamen condidere quam nos, quibus diuturna permittente pace, prolatare licuit rem rusticam.

Hostile, penultima prod. quod est hostis, *Vergilius:*

Indutosq; iubet truncos hostilibus armis.

Hinc Hostiliter, aduerbium, ad modum hostium.

Hostimentum, equamentum, ut quum quis pro beneficio compensationem accipit. *Plautus in Asinaria:* Par pari datum, hostimentum est, opera pecunia.

Hostio, stis, equaliter eo, pcedo, æquo, et uicē reddo. *Plaut. in Asin.* Quin promitto inquam hostire contra ut merueris. id est, æqua reddere. Quandoq; comprimo, coherceo. dictum ab hostia. *Pacuius:* Nisi cohercuero proteruitatem, atq; hosticro ferociam. Quandoq; offendo, cedo. Idem: Nūc id mihi molestum est, quod hostit uoluntatem tuam. Huius compositum est *Rehostio*, quod est uicem refiro, ut inquit *Festus.*

Hostis, communis gener. ab hostio, stis, quod est æquo, quod in hostium cōsiliū soleat fieri quædam æquatio ordinū: seu quod ex æqua causa pugnam adeant. Vnde apud antiquos Hostis peregrinus dicebatur, quod suis legibus uiuens, nobis æquus uideretur. Nunc dicunt eum, quem tunc dicebant perduellem: qui nobis, aut cui nos bellum publicè decreuimus. *Inimicus*, cum quo priuatus exercemus inimicitias.

Hostium, (inquit *Varro*) uocant, quod uno facto olei reficitur. Factum dicunt, quod uno tempore conficiunt: quem alij centum quadraginta aiunt esse modiorum.

Hostorium, lignum æquatorū: baculus cum quo modius et ceteræ mensuræ æquantur. Et alio nomine radius dicitur.

H A N T E V.

Huber, (secundum *Apuleium*) cum habet uero pluu. Alij magis ab humeo: sicut tuber à tumeo, m, in b, conuerso. Loca enim arida infœcunda sunt: contra quæ humecta sunt fecundiora. Et mulierum ubera si humore carcant, carebunt et lacte. Generis communis, uel omnis pro abundanti et fecundo. *Cato lib. 2. Orig.* Ita res huber fuit. *Ambrosius lib. Hexam.* Quacumq; ex causa soli huberis sterilitate mulsetur. *Palladius:* Pratis recentia stercore proficiet ad huber herbarum. Huius contrarium est Inhuber. *Gellius:* Inhuberes et multæ quidem macræq; essent. Huber uero neut. generis, mæma est. *Vergilius:* —Binos alit habere fetus. Proprie tamen Hubera, uidentur dici interiora mammarum: Mammæ uero, huberis eminentiæ. *Vergilius lib. 3. Georgicorum:*

Lætæ magis pressis manabunt hubera mammis.

Ab Huber, pro fecundo, fit Hubertas, Hubertum, et Huber rine, aduerbia, pro fecunde, copiose.

Hubero, ras. huberem et fecundum facio. *Palladius lib. 4.*

Hoc uelut coitu steriles arbores huberantur.

Hubertus, ta, tum, abundans. *Gellius:* Sed ea ipsa genera dicendi iam antiquitus tradita ab Homero sunt, tria in tribus.

Magnificum in Ulyssæ, et hubertum. Subtile in Menelao, et cohibitum. Mixtum moderatumq; in Nestore.

Huc, aduerbium, ad locum. *Cornucopia.*

Hudum, uide in dictione Vdum.

Hui, interiectio est dolentis, ironiam significans.

Huic, datiuus pronomini, monosyllabum est. ut apud *Verg.*

Huic coniunx Sichæus erat.

Quandoq; per diæresim bisyllabum efficitur. *Statius lib. 1.*

Theb. Lætus huic domino uideas dare iura nepotes.

Huiusmodi, et Huiusmodi, nomina adiectiua, ex pronomine et nomine composita, omnis generis. Vel secundū aliquos, obliqui casus, omnibus generibus figurate adiuncti, Cc.

Hululo, las, penul. correpta, proprium est uocis tum luporū tum canum. hinc *Hululatus.*

Hulula, penultima correpta, auis buboni similis: quæ à cantu suo nomen accepit.

Humanæ res, dicuntur res hominum. ut argentum, numi, fundus, postremo etiam ipsa cogitatio.

Humanitas, proprie naturam humanam significat. Vnde apud *Apostolū:* Ut humanitas subijciatur diuinitati. Deinde sumitur pro eo quod *Græci* *ἡμετέριον* dicunt, nos eruditionem et institutionem in bonas artes: quas qui synceriter cupiunt, atq; adsequuntur, ij sunt uel maxime humani. Huius scientiæ cura et disciplinæ ex uniuersis animalibus uni homini data est: idcirco Humanitas adpellata. *Var.* *Praxiteles*, ait, ppter artificij egregij nemini est paulū humaniori ignotus. Humanior, dixit pro eruditiori. Hinc studia humanitatis, id est, eruditionis adpellantur, quibus artes liberales intelliguntur. Sed quia homo inter omnia animalia maxime mitis est, idcirco Humanus pro facili et miti ponitur: et Humanitas pro facilitate, tractabilitate, mansuetudine, clemētia, beneuolētiq; quæ *Græci* *φιλανθρωπία* uocant, quasi amorem in homines. *Phil.* amor, ἀνθρωπος homo. *Cicero lib. 1. Offic.* Non modo id uirtutis non est, sed est potius immanitatis, omnem humanitatem repellentis. *Ambrosius lib. 3. Offic.* Considera homo, unde nomen sumpseris. Ab humo utiq; quæ nihil cuiquam eripit, sed omnia largitur omnibus: et diuersos in usus omnium animantium fructus ministrat. Inde adpellata Humanitas, specialis et domestica uirtus hominis, quæ consortem adiunat.

Humani

Humanitus, aduerbium. significat ab hominibus: sicut diuinitus à Deo: & cœlitus à cœlo.

Humaniter, aduerbium. significat cum humanitate.

Humanus, na, num, ab homo: sicut à fera ferinus, mutata o, in u, vterque enim Romanus dixere. Et proprie dicitur quod est hominis, uel quod ad hominem spectat. Plautus in Amphitryon. Non minus quam uestrum quiniis formidat malum, humana matre natus, humano patre. Terentius: Homo sum, humani nihil à me alienum puto.

Humarium, sacrificij genus.

Humectio, as, frequent. sepe humidum facio. Verg. li. 4. Georg. Qui niger humectat flauentia culta galeus.

Columella lib. 8. Agnus quum est editus erigi debet, atque humeribus admoeri: tum eius deductum os pressis humectare papillis, ut condiscat maternum trahere alimentum.

Humeco, mes, humui, humectui, madidus sum. Colum. li. 4. Verum est in opere difficilius, quod neque humectum fodere possis, quod sit glutinosum: nec nimium siccum, quia ultra modum præduratur. Aug. lib. 13. de Ciuitate. Erat enim pulvis humectus.

Humerus, pen. cor. ab humo fieri quidam existimant: quia instar humi sufferendis oneribus apti sunt humeri. Sunt autem humeri, à quibus dependunt brachia. Quorum quidem humerorum latitudo fortitudinem ac prudentiam indicat. Verg. lib. 2. Hæc factus latos humeros subiectaque colla.

Hi etiam armis dicuntur: à quibus arma, ut inquit Festus. Hinc humerosus, a, um. Colum. lib. 4. Itaque custodimus, ut à prædictis locis, quos humerosos rustici uocant, semina legamus.

Humescio, humectus fio. Verg. lib. 2. Georg. —Humescunt spumis flatusque sequentem. Ambrosius per translationem. Pulchrum est, inquit, ut diuinarum scripturarum humescamus eloquio, et quasi ros, sic in nos Dei uerba descendant.

Humidus, a, um, pen. cor. quod extrinsecus humorem habet.

Humigatus, humore profusus. Apul. li. 1. Flo. Vel enim colliculus sepimine consecratus, uel truncus dolamine effigiatus, uel cespes libamine humigatus, uel lapis unguine delibutus.

Humile, pen. cor. dicitur quod est humi decliue. unde et pro paruo, abiectio, et submisso ponitur. Verg. Atque humiles habitare casas. — Columella lib. 4. Bos humilis, inquit.

Humilio, lis, humilem facio, et quasi abiectum ac uilem. ut est illud, Humiliauit seipsum, formam serui accipiens.

Humilitas, breuitas, abiectio. Cic. li. 1. Offi. Quorum autem prima ætas propter humilitatem et obscuritatem in hominum ignorantia uersatur. Humilitas, ut opponitur superbie, sic definitur à Spensippo, quod sit facilitas animæ omnis expertis iracundiæ.

Humo, mas, humo contego, sepelio. Cice. lib. Tusculanarum: Magorum est mos non humare corpora suorum, nisi à feris sint ante laniata. Idem in eodem. In terram enim cadentibus corporibus, hisque humo relictis, à quo dictum est Humari. Humatus ergo, humo contextus, sepultus, quoquo modo conditus dicitur. Gelli. In sui pueri sepulchro humatus est. Huius composita sunt Exhumo, quod est à terra extraho. Inhumo, terræ iniicio. Plin. li. 17. Non inhumare talcas aut siccare prius quam ferantur, utilius compertum. Vnde Inhumatus, insepultus.

Humor, ab humus fit: quia aquæ terris incluse sunt.

Humus, terra humefacta, dicta Humus, quia humorem continet: licet non conueniat tempore. Prima enim syllaba huius dictionis Humus, brevis est; prima huius dictionis. Humor, longa est. Ab Humus, uenit Humeus, a, um, quod ex humo est.

Hunni, populi sunt, qui quondam in Scythia Europæ super Mæotida paludem incolere: deinde mutatis sedibus ingenti multitudine profecti in Pannoniam deueniunt. De his Hieronymus. ad Oceanum. Ab ultima Mæotide inter glaciale Tanaim,

et Massagetarum inmanes populos, ubi Caucasii rupibus feras gentes Alexandri claustra cohibent, erupisse Hunnos examina: quæ perniciousis equis huc illucque uolitantia, cædis pariter ac terroris cuncta compleuerunt.

H A N T E Y.

Hyacinthina, substantiuum (ut auctor est Hieronymus. contra Iovinianum) dicebantur quedam sacra nocturna.

Hyacinthina, uero, adiectiuum, est ab Hyacinthus.

Hyacinthus, flos, uiola, et gemma in qua fulgor uiolaceus dilutus est, ut inquit Plinius. Vnde Hyacinthinus, na, num, pen. corre. color ærius. Hieronymus. in Exo. scribit pelles hyacinthinas adpellari à colore. Et uellum ex hyacintho, cocco, byssos, purpuramque contextum. in quo hyacinthus æri deputatur: sicut coccus ætheri, byssus terræ, purpura mari, ut idem cum Iosepho adserit. Ouidius lib. 10. Metamorphoseos:

Annua præclara redeunt hyacinthina pompa. Sunt autem Hyacinthi albi, et cærulei, et rubei siue purpurei. Vnde et Hyacinthina. Vergil. —Et suaue rubens hyacinthus. Est autem Hyacinthus, ruber flos, ex herba eiusdem nominis nascens. À cuius similitudine rubræ uestes, Hyacinthinæ uesces nominantur. hoc est, hyacintho flori similes. Persius: Hic aliquis cui circum humeros hyacinthina lena est.

Vnde inter gemmas quæ berylli dicuntur, Hyacinthiz ontes uocantur, quia rubore quodam suffusi sunt. Et Hyacinthus per se gemma est, amethysto similis. Hyacinthinus color, Hisginus etiam dicitur, à genere herbe quæ hisce dicitur. De Hyacintho autem flore duplex extat fabula. Nam et Hyacinthum puerum dilectum ab Apolline, quem imprudens interfecit, in hunc florem mutatū tradunt. Vnde in eo duæ primæ literæ inscriptæ cernuntur α, quæ uox dolentis est. Et Aiace in eundem florem conuersum aiunt, dum impatientia prælati sibi Vlyssis scriptum interemūt. Cuius nomen similiter in principio α. literas habet. Ouid. —Litera communis medijsque; pueroque; uiroque; Inscripserunt folijs, hæc nominis, illa querelæ.

Sunt qui Hyacinthos, uacina interpretentur Latine. Plinius: Italiæ, inquit, uacina in aucupijs sata: Galliæ uero etiam purpurea tingendi causa ad seruorum uestes.

Hyades, stellæ septem, in cornibus et ore Tauri: quæ quoties nascuntur uel occidunt, pluuia creant. ἀπὸ τοῦ ὕδωρ pluo. Suidas. ὕαδς οἱ ἐν τῷ κέρνῳ τῆς ταύρης ἀστέρες. id est. Hyades stellæ in cornibus tauri. Ouidius:

Et simul inducent obscura crepuscula noctem,

Pars hyadum, toto de grege nulla latet.

Ora micant Tauri septem radiantia flammis,

Nauta quas hyadas Grauius ab umbra uocat.

Vel dictæ sunt Hyades, quod in speciem yllicæ posite sunt in cœlo. Alij dicunt quod hæ Bacchi nutrices fuerunt, quæ Dodonides Nymphæ uocantur, à Dodona ciuitate Epiri: et quum Iunonis iram uererentur, fugerentque Lycurgi regis seuitiam, Iupiter eas in cœlum intulerit, et stellas esse iussit. Alij tradunt Athlantem ex Actra uxore Hyam filium suscepisse: quem à leone deuoratum, quum sorores miserabili lamenatione prosequerentur, et moerore uitam finiret, Iupiter illas miseratus, in stellas uerterit: ut earum pietatis perpetuum hoc esset testimonium, quæ de fratris nomine Hyades ab hominibus dictæ sunt. Fuerunt autem septem sorores, quæ et Athlantides adpellantur. Latini eas Suculas uocant: quia sues gaudet luto, quod fit ex pluuia aqua. Harum nomina Ambrosia, Eudora, Pasithoe, Coronis, Plexaura, Pytho, Tythe.

Hyæna, cum diph. et pen. prod. animal ferum atque agreste, quod alternis uicibus masculum esse et feminam tradit Plinius. sermo nem quoque humanum adsimulare. In cuius spina articulus siue

siue nodus est, ad medicamina efficax, Hieron. Fel hyenæ oculorum restituit claritatem. De animali. Ouid. lib. 15. Metam.
 — Et quæ modo fœmina tergo
 Passa marem, nunc esse marem miramur hyenam.
Hyalus, penult. corrept. uirum. Et pro uiridi colore sumitur. Verg. lib. 4. Georg. — Milesia uellera Nymphæ
 Carpebant hyali saturo fucata colore. id est, uetri, quod sit naturaliter coloris uiridis. Inde fit Hyalinus, pro uitro.
Hyalurgus, pro uitreario.
Hyberes, populi sunt Moscorum, Colchis finitimi.
Hyberia, regio Asiæ, cui ad Septentrionē Nomades adstant, & Caucaſi montis adcolæ: ad Meridiem Armenia est: ad Occidentem Colchis. Tota regio Caucaſijs montibus circumdatur.
Hyberna, numero plurali. dicuntur loca in quibus milites hyeme stationē faciunt: sicut æstiuæ, in quibus æstiuo tempore commorantur. Cæsar: Post hæc legionibus in hyberna deductis, in Italian profectus est. Varro adpellat Hybernacula.
Hybernacula, loca ad hybernandum parata. Liuius: In eo loco milites hybernacula sibi constituerunt.
Hybernias, insula inter Septentrionē & Occidentē Solem, diuidio minor quàm Britannia, cui propinqua est. Ab hyberno tempore (ut quidam putant) sic adpellata, propter hyemis magnitudinem. Hinc Hybernicus, ca, um, ut mare hybernicum.
Hyberno, nas, hyemo, seu in hyeme stationem facio. Liuius: Legionesq; Placentiæ hybernabant.
Hybernus, na, num, quod est hyemis. ut hyberna glacies. qd' nomen ab hymbre deduci aspiratio indicio est. Quidam tamē magis per i, latinū scribunt Hibernus: sicut & hiems, & himber. Fit autem Hybernus ab humber, remota m, sicut à patre, paternus. Sed utcumq; scripseris, puto culpandus non eris.
Hyberus, fluius Cantabrorum in Hispania, iuxta quem est Tarraco. Cornucopiæ.
Hyble, uel Hybles, ciuitas Siciliæ: in qua thymi & salicum copia. ab Hyblone rege dicta. Hæc Strabo à Dorienſibus cōditiā scribit. Est etiā huius nominis mons. proximus thymo abundans: unde apes pastæ mel optimū conficiunt. Hinc Hybleus. blea, blæum, ut apes hyblææ. & mel hyblæum. Vergilius: Hybleis apibus florem depasta saliciti. Martialis: Quum dederis Siculis mediæ de collibus Hyblæ.
 Cæropios dicas tu licet esse fauos.
 Hic mons etiam Megara uocatur.
Hybridæ, pen. corr. uocantur canes, qui imparibus parentibus nati sunt (inquit Porphyrio) hoc est, ex uenatico & gregario. Plin. lib. 8. scribit, Hybridæ uocari sues ex fero & domestico sue progenitos. Quæ adpellatio ad homines quoque translata est. ut qui patre Romano & matre peregrina natus est, uel ecotario, Hybridæ adpellatur. Uetus enim cōtumelia. Uetus contumelior, conuitior. ut sunt Hybridæ, quasi per cōtumeliā nati. Suetonius in Augusto: Themasi Epicadi ex gente Parthica hybridæ. Horatius lib. 1. Sermonum: Hybridæ quo pacto sit Persius ultus opinor.
Hybris, auis ex accipitrum genere: quæ die minus adparet, quia non clare uidet: sed nocte uenatur more aquilæ. Pugnatur etiam cum aquila adeo acriter, ut sæpius ambæ implexæ deficiant in terram.
Hydaspes, fluius Indiæ. de quo Lucanus lib. 6.
 Quæ rapidus Ganges, & quæ Nisæus Hydaspes.
 Dictus ab Hydaspæ antiquissimo Medorum rege.
Hyderon, genus morbi est, ut inquit Columella lib. 8. quum distenditur aqua cutis.
Hydor, Hydas, & Hydos, Latine aqua: unde fiunt quæ

sequuntur.

Hydragogus, penult. prod. adaquator dicitur. id est, ductor riuorum. ἀπὸ τοῦ ὕδατος & ἄγω συντίθεται. id est, ab aqua & duco componitur.

Hydrargyrium, pigmenti genus, in uicem argenti uiui aliquando dilutum: quo argentum optime inauratur.

Hydraula, dicitur qui peritus est organorum hydrauliarum.

Hydria, urna ad capiendam aquam.

Hydrocele, genus herniæ. de quo in dictione Hernia.

Hydrocephalea, morbus capitis, ubi humor cutem inflat. Nam Cephalæa, acutus ac pestifer morbus est.

Hydrochous, signū cœleste. id est, aquarius. Interpretes Nicophori. ἀπὸ τοῦ ὕδατος & χῶς χείματος, καὶ ὅτι Γανυμήδης τὸ πρῶτον. id est, ab aqua & fundo dicitur, & erat Ganymedes filius Priami.

Hydrolapaton, lapatii genus, quod in aqua nascitur. Est autem lapatium herba nota.

Hydromantia, pen. prod. diuination quæ fit in aqua. August. lib. 7. de Ciuit. Dei: scribit Numam Pompiliū hydromantiam fecisse: ut uideret imagines Deorum, uel ludificationes demonum, à quibus audiret, quid in sacris cōstitueret atq; obseruare deberet. Quod genus diuinationis Varro à Persis dixit illatum: quo & ipsum Numam, & Pythagoram philosophum fuisse usum commemorat.

Hydromeli, aquæ mulsæ, seu aquæ mellitæ.

Hydrophobia, dicitur ipse morbus ex aqua proueniens. A uerbo Græco φοβία, quod significat timeo: & ὕδω aqua. hinc Hydrophobi, & Hydrophobici, qui expauent aquam. Plin. lib. 28. Est limus salinæ sub lingua rabiosi canis, qui datus in potu, fieri hydrophobos non patitur.

Hydrophobos, formido & pauor aquæ dicitur, in ijs, quos canis in rabie percussit.

Hydropotes, aquæ potator. Vnde scribitur de Cyro apud Xenophontem, quod moncat suos ut cōsueſcant aquam bibere, ut fiant hydropotæ. id est, aquæ potatores.

Hydrops, generis masculini, morbum denotat. & Latine dicitur aqua intercus. subcutaneus morbus: quoniā sub cute aqua fit, quæ uenter turgescit. Horatius:

Crescit indulgens sibi durus hydrops:

Nec sitim pellit, nisi causa morbi

Fugerit uenis, & aquosus albo Corpore languor.

Huius tria sunt genera. Tympanites, spiritu instante, à forma uentris atque sono dicitur: unde Tympanici. Ascites, à figura utris: quoniam in unū aqua contrahitur. Leucophlegmatias, siue Hyposarca tertium, corpore inæquali tumoribus. Sed Hydropicum. Cato ueternosum adpellauit, quum inquit, Veteranosus quàm plurimum bibat. Horatius:

— Funesto corpus ætere ueterno.

Donatus: Veternosus, morbo uetere confectus: quales sunt qui hydropem patiuntur. Hydrops. gener. communis, qui uel quæ eo modo laborat: qui & Hydropicus dicitur. Horatius:

Si nolles: sanus cures hydropicus & mi.

Hydruntum, oppidum quoddam.

Hydrus, & Hydra, genus anguiū, in aqua degentium. ἀπὸ τοῦ ὕδατος. id est, ab aqua. Sed Hydrus mas, Hydra fœmina. Hydram finxerunt poëtæ esse multorum capitum in Lerna palude: quorum aliquot excisis, totidem continuo renascebantur. Tandem ab Hercule & sagittis & igne interfecta est.

Hydrus, drontis, urbs in littore Adriatici maris.

Hydrusa, una ex Cycladibus. ob aquarum abundantiam.

Hyectos, Latine pluuia. unde Iupiter Hyeetus est adpellatus.

L Hyella.

Hyella, Oenotriæ oppidum, à Phocensibus conditum.

Hyemo, as, significat hyeme stationē facio: quod & Hybera no dicitur. Hyematio, hyemis traductio.

Hyems, ἀπὸ τοῦ ὕω, pluo: quod id tempus anni pluuiosum sit. Varro ab hiando deriuat, quod anima quæ à nobis flatur tum adpareat. Spiritus enim noster quū spiramus hyeme, quasi in nebulam cōcretus cernitur. Dicta Hyems, quasi hyans: quod nō solū anima nostra, ut ait Varro, sed & aer ipse hiet. hinc Hymber, quasi hyember, detracta e, litera. Hyeme enim existūt frequentiores hymbres. Ab ipso autē hymbre fit Hybernus, & significat quandoq; quartam partē anni, quæ est inter autumnum & uer. Verg. — Atq; hymes optate serenas Agricola: Interdum uim uenti, ut, — Sepe illos aspera ponti Interclust hyems.

Hinc Hyemalis, & hoc hyemale, ut Hyemale tempus.

Hygremplastrum, liquida emplastrum: sicut xeria, quæ sunt arida, ex Galeno.

Hygrotes, in arboribus, ab alijs succus, ab alijs dacryon, id est, lachryma adpellatur.

Hylactor, dictus est canis, à latratu. Nam ὑλακτεω latro significat.

Hylas, teste Solino, lacus Bithyniæ: in quem Hylam Hercules delitias cecidisse credunt.

Hylax, flis, nomen proprium comitis Herculis: qui fingitur à poëtis, fuisse raptus à Nymphis Ascanij fluij.

Hyle, les, sylua magna. Ambrosius lib. Hexamerōn: Deum nō tanquā creatorem materiæ, sed tanquā artificem ad exemplar, hoc est, ideam intendentem, fecisse mundum, de materia quam uocant Hylem: quæ gignendi causas rebus omnibus dedisse adseratur. Est item Hyle, centauri nomen. Est præterea Hyle oppidum inter Megaram & Thebas.

Hylæa, cum diphthongo regio est: à qua Hyleum mare quo alluitur. Hieronym. Traiecto Borysthene à mari in primis est Hylæa regio.

Hylenome, centaura fuit, Cyllari anatrix, forma præstans.

Hyllus, nomen proprium.

Hymber, uide in dictione Imber.

Hymen, tenuis uirginalis pellis, quæ primo coitu abrupitur.

Hymenæus, pen. prod. Deus nuptiarum putatus est, ἀπὸ τοῦ ὕμνω, id est, à membrana, quæ quū sit claustrum uirginitatis in nuptijs rupitur. hic Veneris & Liberi filius dictus est, uel (ut quidā aiunt) ex Vrania progenitus, qui primus certas nuptias instituerit. Ideo per laudē cantatur uirginalibus nuptijs, ob huiusmodi meritū nuptialem uocem hanc factā apud Græcos: sicut apud Romanos nuptiarū Deus Thalsio uocatur. Alij dicunt Hymenæum fuisse quendam iuuenem, qui die nuptiarū ruina oppressus interiit. Vnde postea institutū, ut expiationis gratia nominaretur in nuptijs. Alij uirū fortē Atticū adserunt, qui raptas à prædonibus uirgines, oppressis latronibus, intactas patriæ restituerit. Alij quod hymen dicatur membrana, quæ est munita uirginitas, quæ primo dirumpitur coitu. Alij hymnū uocari nuptiarū uirginalium existimant. ut apud Terent. in Adel. Verum hoc mihi mora est tibicina & hymenæum qui canāt. Ergo sic accipe Hymenæū in nuptijs, quemadmodum epitaphium in funere, & in sacris hymnum.

Hymera, penult. corr. nomen fluij: de quo Sili. lib. 4.

Arma uere suos, quo mergitur hymera Ponto.

Hymettus, per duplex tt, mons Attice clarissimus, semper florens: cuius mel Plinius scribit esse preciosum. Vnde Hymettius, a, um, pro molli ponitur. Martialis:

Hoc tibi Thefei populatrix misit hymetti
Pallados à syluis nobile nectar apīs.

Ex hoc monte marmora pulcherrima fodiebantur. Plinius: Lucius Crassus orator primus, peregrini marmoris columnas habuit hymettias.

Hymnetes, cantor.

Hymnus, Græcè ὕμνος, Latine laus, canticum.

Hyo, ὕω, pluo, à quo quidam hymbes deducunt.

Hyoſcyamos, genus herbæ est, quæ & hiusquiamus dicitur: faba porcina. Col. li. 7. Est ὕοſκυαμος, cuius semen detritū, et cū uino datū, prædicto uitio medetur. Huius multa sunt genera.

Hypacaris, Scythiæ fluius.

Hypæpa, (ut inquit Strabo) urbs quæ occurrit à Tmolo monte ad Caystri campestria. nomen ei est (ut inquit Stephan.) quoniam sub Aeſpos montē sita. Veneri sacra est: cō quod pulchræ fœminæ ibi uisuntur. Ouidius de Arachne: Orta domo parua paruis habitabat hypæpis.

Hypæthra, ambulationes Latine dicuntur subdiales, quæ sub diuo sunt. xista dicunt Græci: par adromidas Victruius.

Hypagogeus, instrumentū quo lapides expoliuntur. Græcè ὑπαγωγός.

Hypallage, subalternatio, siue submutatio. ὑπὸ, sub. ἀλλαγή, mutatio. Vel ἀπὸ τοῦ ὑπαλλάττειν, hoc est, à subalternando. Figura quum uerba per aduersum intelliguntur, ut, — Trade rati uentos, date clasibus equor.

Hypānis, pen. corr. fluius Scythiæ, ex magna palude profluens. Huic miscetur fonticulus, qui sua amaritudine totum corrumpit Hypanim. Propertius:

Quantum Hypanis Veneto disidet Eridano.

Alter est in India, qui intrat Indum fluium.

Hyparchus, Latine primas, nomen philosophi, qui de syderibus, & de temporibus anni (sicut Eudoxus & Meton) scripsit.

Hypata, ciuitas Thessaliæ, & quasi metropolis eius regionis, à qua Hypatensis ager.

Hypaticus, consularis. **Hypatia**, consularis.

Hypātus, penultima correpta. Latine consul.

Hypelatos, herbæ species, quam alijs daphnen, alijs carpophyllum uocant. Cornucopiae.

Hyenemium ouum, dicitur ex quo nihil gignitur. à Latinis ouum irritum, & uentosum adpellatur. Cc.

Hyper, ὑπέρ, præpositio Græca, apud nos significat super, supra, ultra.

Hyperaspistes, Latine protector. ab ὑπέρ, & ἀσπίς. Hieron. in Præf. Penta. Quum Aristoteles eiusdem Ptolomei hyperaspistes, & Iosephus non multo post nihil tale retulerit.

Hyperballo, extendo, supero.

Hyperbasia, uel **Hyperbæsis**, transgressio.

Hyperbæsis, siue **Hyperbæton**, penult. correpta. Latine transgressio uerbi (secundum Quintilianum lib. 8.) quam frequenter ratio comparationis & decor poscit. Fit enim frequentissime aspera & dura & dissoluta & hians oratio, si ad necessitatem ordinis sui uerba redigantur. Longius ergo uerbū proprie Hyperbaton est, ut, Animaduerti iudices omnē accusationis orationem in duas diuisam esse partes. Nam in duas partes diuisam esse rectum erat, sed durum, & incomptum. Dictum Hyperbaton, ab Hyperbæno, quod transcendendo, uel transgredior denotat.

Hyperbole, penult. correp. dici potest eminentia, uel (ut ait Cicero) superlatio: à Quintiliano superiectio interpretatur: à quibusdā uero excessus. Nam ὑπέρ, super. βόλη, iactus. Hieron. in Epist. cōtra Origenistas. Tollite amoris ὑπὲρ βόλην. & nos tollimus odij magnitudinem. Est & figura quum dictio excedens fidem, ponitur augendi uel minuendi gratia. Augendixit, Nunc candidior, & fulminis ocyor alis.

Minuendi.

Minuendi. ut, Volantis te folij sonitus terret. & uix osibus haerent. uel tardior testudine. Hinc Hyperbolicus, ca, cum, quod est excessuum.

Hyperborei, pen. prod. montes, & populi Scythiae: sic dicti, q. supra, id est, ultra eos flat Boreas. Festus docet Hyperboreos esse supra Aquilonis flatu habitantes: quoniam humanae uitae modum excedant uiuendo, ultra centesimum annum. Ferunt magnam his de caelo clementiam concessam esse. auras spirare salubres, nihil noxii flatus habere: domos esse nemora, uictum arbores ministrare, discordiam nescire: aegritudine non inquietari, ad innocentiam omnibus aequale uotum esse, mortem accersere, & uoluntario interitu obeundi tarditate castigare. Sed haec fabulosa sunt. Diodorus oppositam Celtis iuxta Oceanum esse insulam scribit, haud multo Sicilia minore: habitariq. ab ijs, qui Hyperborei adpellantur, eo quod uento Boreae sunt expositi, insula ualde fertilem, in qua fructus annui bis nascuntur.

Hypercatalecticum metrum, dicitur cui una syllaba, uel duae superant. Vergilius:

Alloquitur Venus: O qui res hominumq. Deorumq. Et Horat. Syluae laborantes geluq. Illud catalecticum hypercatalecticum est: hoc uero iambicum hypercatalecticum.

Hyperiona, alij Solis patrem, alij ipsum Solem: q. eat super terras, adpellatum putat, Poetae pro Sole usurpant. Ouid. lib. 1. Fast. Placat equo Persis radijs Hyperiona cinctum.

Diodorus scribit Hyperiona Saturni fratrem fuisse, Coeli, & Titheae filium: qui Solis & Lunae, aliorumq. astrorum motus, horasq. primum summa cura observatione: a se percepta caeteris noscenda tradidit. Ideoque horum parens nominatur, ueluti ipsorum naturae contemplator. Et declinatur hyperion, ionis, antepenultima producta. Cicero in Prognosis:

Vt quum Luna means Hyperionis officit orbi.

Hypermeter, & **Hypermetrus**, abundans syllaba. ut, -hominumq. locorumq. Et debet sequens a uocali incipere, nisi fiat synaeresis. ut, cura peculi.

Hyphear, genus uisci in Arcadia abundans.

Hyphen, subunio interpretatur. ex hypo, & hen unum. Quod fit quum plures dictiones proferuntur sub uno accentu. ut, quando quidem, simul ac.

Hypnales, aspidēs dictae sunt a somno. Cleopatra (teste Sotino) hypnalem aspidem adhibuit ad morsum, ut ita somno extingueretur. Pyadas uero adpellant, quae saluas uenenatas in oculos hominum expuunt.

Hypo, praepositio Graeca: & modo ab, modo sub significat.

Hypobarus, Indiae fluminis, iuxta quem arbores electri producant. Cornucopiae.

Hypobolimeus, Latine subditius dicitur.

Hypocaustum, locus ad sudandum, qui & uaporariū dicitur, ὑπό το ὑδαρῶν, id est, subter calefacere. Nam uaporandis cubiculis, balneisq. praeparatur. Cicero ad Q. Fratrem: Propterea quod ita erant posita, ut eorum uaporariū ex quo ignis erumpit, esset sub tectum cubiculi. Idem: In balnearijs hypocausta. in alterum hypoditerij angulum promouit.

Pap. in Syl. Intrat ubi languidus ignis.

Aedibus & tenuem uolunt hypocausta uaporem.

Plin. ad Gallum: Adplicitum est cubiculo hypocaustum pro exiguum, quod angusta fenestra suppositum calore, ut ratio exigit, aut effundit aut retinet. Vitruuius adpellat Hypocaustum, quum scribit faciendam esse athena supra hypocaustum tria: caldarium, tepidarium, frigidarium. hodie hypocaustis utuntur Germani, ipsi stufas uocant ad uaporanda cubicula.

Hypochalcus, Latine subaratus dicitur.

Hypochisis, & **Hypochimata**, uide in dict. Glaucoma.

Hypocrisis, simulatio, quasi subtelio iudicij. ab ὑπό & κρίσις, iudicium.

Hypocrita, simulatus, qui in spectaculo personam subit alienam. ut seruus personam domini. Graeci Hypocriten uocant simulatorem. Vnde & minus Hypocrita dictus, quia imitator est & simulator. Quintil. lib. 2. scribit Aeschinem hypocriten fuisse oratorem. Quae species argumenti translata est in his, qui falso incedunt uultu, & simulant quod non sunt. Sed hypocritarum maculam non habere (inquit Augustinus) aut paucorum, aut nullorum est. Nam quicumq. uult se uideri quod non est, Hypocrita est. Qui tuba canit faciens eleemosynam, Hypocrita est. Qui in synagogis, & in platearum angulis orat, ut uideatur ab hominibus, Hypocrita est. Qui ieiunans demolitur faciem, ut uentris inanitatem demonstret in uultu, & hic Hypocrita est. Ex quibus omnibus intelligitur Hypocritas esse qui faciunt quod libet, ut ab hominibus glorificentur. Mihi uidetur & ille Hypocrita esse, qui dicit fratri suo: Dimitte ut tollam festucam de oculo tuo. propter gloriam hoc faciens, ut ipse iustus esse uideatur. Vnde ei a domino dicitur: Hypocrita, eijce prius trabem de oculo tuo.

Hypocondrium, praecordia, alio nomine exta, nonnulli partem corporis ubi illa dolent, Graeci phrenas dicunt. in his uitalitas maxime consistit. Dictum a cartilagine, quasi subcartilagine: & est super umbilicum. alij lagaron uocant.

Hypocoristicos, apud Latinos diminutius dicitur.

Hypodesis, siue **Hypodema**, atis, calceus, seu calceamentum dicitur.

Hypodialetole, subdialectio.

Hypodidascalus, dici potest repetitor, subpraceptor. ab ὑπό, sub, & διδάσκαλος, magister.

Hypodites, interior uestis.

Hypodoche, susceptio, receptaculum.

Hypogaea, loca subterranea dicuntur a Graecis: quae dictio frequens est apud Iosephum & Egeppum.

Hypogelon, herba quae in subgradijs nascitur. Graeci namque partes tecti prominentes ὑπό adpellant. Cc.

Hypomnema, atis, & **Hypomnematum**, sumitur pro interpretatione & commentarijs. Cicero Tyroni: Multum mihi eripitur operae in exscribendis hypomnematibus.

Hypopodion, Latine suppedaneum.

Hypoprophetae, uaticinandi ministri, quibus scilicet prophetae imperabant.

Hypopyrgium, locus sub turri. ex ὑπό, & πύργος, turris.

Hypostasis, subsistentia, siue substantia, a theologis pro persona capitur. Vnde Hypostases, personae subsistentes adpellantur. nam ὑπόστασις statio dicitur. Hieron. ad Dama. Tota secularium literarum schola nihil aliud hypostasim, nisi usiam nouit.

Hypotheca, penultima producta. Latine pignus, suppositio, documentum.

Hypothecus, suppositiuus.

Hypothesis, penultima correpta, argumentum siue materia, causa, thema, propositum.

Hypotichos, subucula est, et proprie pontificum est, ut inquit Hier.

Hypothyra, siue **Hypothyrides**, apud Vitruuium caepitur pro ualarum cavitatem & inanitate.

Hypotyposeon, id est, disputatio uel informatio.

Hypozeuxis, subconiunctio: figura quum singulis sensibus datur propria clausula. ut, Regem adit, & regi memorat nomenq. decusq.

Hypozygia, dicta sunt animalia, quae iugum subeunt: quasi subiugalia. ὑποζυγιον iumentum dicitur.

Hypocrateia, nomen Mitridatis regis uxoris, quae Persico habitu

habitu induta, & in habitum uirilem reformata, tonsis capillis uictu à Cn. Pompeio Mitridatem per effratas gentes fugientē animo pariter & corpore infatigabili secuta est.

Hyppisyle, filia fuit Thoantis, quæ Iasona amauit, euntē in Colchon ad uellus aureum rapiendum. fuit & alia Archemori nutrix. Cornucopie.

Hyrcania, regio Asiatica, magna ex parte plana, & præclarissimis urbibus adornata: quarum celebrant Talebrotam, & Samariam, & Cartam, & Tapen. Et adeo opulenta, ut uitis uini metretam efferrat, & ficus sexaginta modios ficornum, frumentū ex semine nascatur, quod cadit ex culmo, in arboribus mellificetur, perfluat mel ex oleis. Dicta Hyrcania, ab Hyrcana sylua quæ Scythiæ subiacet. Habet ab Oriente mare Caspium, à Meridie Armeniā, à Septentrione Albanā, ab Occasu Iberiam. In ea regione pantheræ, pardi, & tigres abundant: quum syluis aspera sit. Hinc Hyrcanus, a, um, ut mare Hyrcanum, homines Hyrcani. Hieronymus: Hyrcani uolucris & canibus semiuiuos proiciunt.

Hyfge, genus herbe coccinei coloris. Cc.

Hyfginum, color similis coccineo: unde Græci uestes ὑψυγινὰ adpellant. hoc est, hyfgingo tinctus. Plinius lib. 22. Hyacinthus in Gallia maxime prouenit. Hoc tibi pro cocco hyfginum tingit.

Hyfopus, fœm. gen. & **Hyfopum**, neu. cum y, secundū Apule. herba pulmoni ualde utilis, cuius penultima produciatur, quum apud Græcos scribatur per ω mega, quāuis Macer corripuit. Est hyfopum fœccum calidumq; & tertius illi Est in utrisq; gradus. Hieron. in Psalm. interpr. Sicut enim hyfopum terrenum curandis pulmonibus aptum est, ut auertat inflammationem: ita homo cœlesti quis respersus hyfopo. id est, humilitate cordis, ab omni supbia malignitate purgatur. Sunt autem qui Hyfopum per duplex ss scribant.

Hyteria, Græcè, Latine secundine: folliculi sunt continentes foetum in matris utero cum menstruis.

Hyfterologia, locutio præpostera: figura eadem cū ea, quæ dicitur Hyfteronproteron.

Hyfteron, ultimum uel nouissimū: unde Hyfteronproteron, est figura quum sententia ordine commutatur. ut, Postquam alios tetigit fluctus & ad æquora uenit. Nam prius ad æquora uenit quàm tangeret fluctus.

DE L I T E R A I.

Litera uocalis est, quæ etiam consonans fieri consuevit: & modo pro simplici, modo pro duplici accipitur. Pro simplici tūc habetur, quando ab ea incipit syllaba in principio dictionis posita, subsequēte uocali in eadē syllaba. ut Iuno, Iupiter. Pro duplici autem, quando in medio dictionis, ab ea syllaba incipit post uocalem, antē se positam subsequente quaq; uocali, in eadem syllaba. ut maius, peius, maia. Nonnunquam tamen reperitur i, litera pro consonante in medio dictionis posita, sed in compositis. ut reijcere, reiectus. Notandū i, literam pro consonante adspirari non posse, quum nulla cōsonans ante se adspirationem accipere ualeat. Vnde Hierosolyma sex syllabarum est, Hiulcus trium. Ac per deriuationes quidem transit i, in alias uocales. In a, ut genus, generis, generatim. paulus, pauli, paulatim. In e, fortis, forte. In o, pater, patris, patronus. Est etiam imperatiuus modus ab eo, is. Terentius: I præ, sequar.

I A N T E A.

IA, fuit nomē minoris filiæ Athlantis, & Latine uox dicitur. Item Ia Græci uocant uolās: unde Ianthina uestis. id est, uiolacea.

Rursum Ia exultantis interiectio est.

Iacchus, nomē Bacchi, ἰαχὺς, clamo, canto, uo cistro. nā qui Baccho sacrificabāt, clamare solebant. Et duplici cc, scribi debet, quamuis in uerbo ἰαχὺς sit simplex c, quod ideo fit, ut in Iaccho secunda producat: quæ in uerbo iacho corripitur.

Verg. — Gratissima uitis Iaccho. Ponitur quādoq; pro uino.

Iaceo, ces, iacui, secundum notam significationē. Vergil. dixit, Strata iacent passim sua quaq; sub arbore poma.

Plautus in Amphitruone: Quis hic est senex, qui ante ædes nostras sic iacet. Dicimusq; iaceo in strato, iaceo humi. Liui. lib. 2. de bello Punico: Humi iacentem inter custodias stationesq; militum circumspexerunt. Quādoq; Iacere, significat extare, esse. Sallu. In medio campus iacet aquis undiq; scatens. Quādoq; plenum esse. Vergil. lib. 3. Georgic.

Sed iacet aggeribus niueis informis & alto Terra gelu.

Quādoq; per plurimum porrigi. Idem in eodem: Tantū campi iacet — Quādoque squalere. Lucius lib. 30.

Et sua præcipue retro relictā iacere. Quādoq; mortuum esse: quod iaccant nec amplius cadauera moueantur. Lucan. — Ille iacet paci quem prætulit orbis. Quādoque sepultum esse. Martialis:

Non aliter cineres mando iacere meos. Huius uerbi cōposita sunt, Adiaceo. iuxta iaceo. Interiaceo, in medio iaceo. Liui. Descendunt in planiciem quæ inter Capuam. Tiphathamq; interiaceo. Subiaceo, subius iaceo, & subditus sum. Lactan. lib. 3. Quoniam igitur utrisq; subiacet fortitudo. Obiaceo, de quo alibi. Et hæc habent pen. corrept. in trisyllabis.

Iacio, cis, ieci, iactum. significat emitto. Apulcius: Multis in cū lapidibus iactis. Vnde Iacere ad certū est dirigere, in id quod intendit. Hieronymus in lib. Iudi. Sic fundis lapides ad certum iacientes, ut capillū quoq; possent percutere. Et Iacere est ponere. Translatio sumpta ab ædificijs maxime, à cothionibus. id est, portubus manu factis, quibus magna iaci fundamenta necesse est. Cicero in Philipp. In quo templo quantum in me fuit ieci fundamenta pacis. Huius composita sunt Abicio, Adjicio, Conijcio, Circumijcio: unde Circumiecta impedimēta dicimus. Deijcio, Disijcio, Eijcio, Inijcio, Interiaceo, Obijcio, Præiacio, Projicio, Reijcio, Subijcio, Traijcio, & Superiaceo. Hieronymus in Ezech. Et superiacient puluerem capitibus suis, & cinere conspergentur.

Iacob, יַעֲקֹב, Latine athleta & exercens se dicitur. Quam adpellationē primum habuit, quū prædicis operationibus multos proprietate labores ferebat. Quum autē iam uictor luctando euasit, & speculationibus fruebatur bonis, tunc Israël ipse Deus adpellauit, æterna præmia, beatitudinemq; ultimam (quæ in uisione Dei cōsistit) ei largiens. Hominem enim qui Deum uideat Israël יִשְׂרָאֵל nomen significat.

Iacōbus, pen. prod. nomē propriū, quatuor syllabarū. Claudii.

Quid laceras uersus dux Iacobe meos. Nomina enim propria (sicut Prisci. docet) quæ in fine acutum accētum habent, more Latino declinata, eundem retinent, & penult. producunt. ut Adam, Adamus: Ioseph, Iosephus.

Iactanter, aduerbiū. à participio iactans formatur, & significat cū iactantia. Hieron. Ne iactāter de se querere uideretur.

Iactantia, quæ & Iactatio, à Cicrone definitur lib. 4. Tusc. scula. quod sit uoluptas gestiens & se effrens insolentius.

Iactito, tas, frequentatiuum à iactō. Hieron. ad Cthesi. Vrbicū. Et hoc te iuxta scripturam facere iactitas. Et ad Pammachiū: Et quod unus Romæ Anticus obiecerat, à multis in toto orbe inimicis dicere iactitatum.

Iacto, as, frequenter iacio. Seneca: Dum lapillos iactaret in pectum. Vergil. lib. 1. Georgicorum:

Deucalion

Deucalion uacuum lapides iactauit in orbem.
Aliquando iactare est sepe uoluere. Idem:
 Atque illum tales iactantem pectore curas. Aliquando fa-
 tigare, uexare, concutere. ut,
 -Iactatos equore toto Troas reliquias.
Iactan. lib. 5. Qui patrē regno expulit, bello profectus est,
 exulem toto orbe iactauit. Ex quo adparet nō esse uerā diffi-
 rentiam quam Seruius ponit dicens. Iactamur in mari, fatiga-
 mur in terris. Aliquando significat plagis sternere. Cicero in
 Verrem act. 2. Iactatur domi sue uir primarius et homo ho-
 nestissimus, pro se quisque manus adfert. Aliquando temere lau-
 dare, siue ambitiosus gloriari. Vergilius:
 -Quem iuxta sequitur iactantior Ancus.
Hieron. ad Iulian. Diues ille omnia quæ in lege præcepta sunt,
 se impleisse iactabat. Hinc iactantia. Aliquādo inaniter loqui.
 Verg. Talia iactanti stridens Aquilone procella.
 Velum aduersa ferit. Aliquādo frequēter emittere. Idem lib.
 2. Georg. Et si non alium late iactaret odorem,
 Laurus erat. Et alibi:
 Ipsi lætitiæ uoces ad sidera iactant. Id est, crebro emittunt.
 Aliquando frequenter ducere. ut apud eundem.
 Haud unquam manibus iactata fatisceit. id est, ductata.
 Quidam etiam iactatum pro primitiuo et pro expulso, alij
 pro dependenti accipiunt. ut lib. 4. Georg.
 -Et dextro iactata recumbit in armo.
Iactuose, dicitur cum iactantia. Cicero: Quum sint multa ia-
 ctuose dicta.
Iactūra, pen. prod. dicitur proprie damnum de mari, quando
 quis magnas in naui merces habet, et tempestate cogitur eas
 in mare iacere ne nauis obruatur.
Iaculatio, iaculamen, et iaculamentum, pro eodem.
Iaculo, as, significat in longū iacio. Claudia. -Latis iaculatus
 in aruis. Augu. in Psalm. interpretatione p trāslationē dixit.
 Iaculabant in ora interrogantium se sagittas Dei: Hinc Eiacu-
 lo, quod est extra iaculo, pro iacio. Gell. Arionem cum fidibus
 et indumentis cum quibus se in Salum eiaculauerat extitisse.
Iacūlor, pen. corr. deponens, eiusdem significationis. Iuuen.
 -Quantas iaculetur Monychus ornos.
 Columella lib. 2. Faba quæ longius emittetur pura, eō perue-
 niet quō uentilator eam iaculabitur.
Iacūlum, penultima correpta. dicitur quicquid iaci in longum
 potest. nam fit ut iaciatur.
Iacūlus, penultima correpta. serpentis genus, qui subit arbo-
 res, ē quibus uī maxima uibrat, penetratque quodcumque animal
 obuium fecerit fortuna. Lucanus:
 Et natrix uiolator aquæ iaculique uolucres.
Iadra, ciuitas, quæ nunc uulgo Zara. Hanc Geor. Pontici Viru-
 ni pater Veneto subiecit imperio.
Ialon, Græci dicunt puberem: unde Iulus dictus est Ascanius.
Iam, aduerbiū temporis, quod penē est idē quod tunc. Quintil.
 Quod si satis prudenter ea uiderint, iam propē consummata
 fuerit præcipientis opera. Interdum hortantis est, et ueluti
 moram increpantis. Vergil. -Iam diu precor. Interdū
 festinantis. Terentius: Ego iam prospiciam mihi. Interdū po-
 nitur pro nunc. Vergil. lib. 3. Georg. -Iamque hos cursu
 iam præterit illos. Interdum pro præterea, et quasi mo-
 dus est quidam coniungens sententias, ut apud eundem:
 Iam maris immensi prolem et genus omne natantum,
 Iam uarias pelagi uolucres. Hoc idem efficit coniunctum
 cum Vero. Cicero: Iam uero urbibus constitutis.
Iambus, pes cōstans ex prima breui, ultima longa: ab inuēto-
 re (ut quidā putant) dictus. Quidā Iambū deducunt ἀπό τῆ ἰαμῆ

ἀπὸ τοῦ ἰαμῆ, quod est contumeliari, inuichi. Festus: Iambi dicebantur
 qui singuli ex profœnio loquebantur. Trijambi, qui terni.
Iamiam, significat repente. ut iamiam aderit. Et cum præsentī
 ponitur, licet ad futurū resoluatur. Vergil. -Iamiamque ma-
 nu tenet et præmit hasta. quasi mox tenebit, et nūc uidetur
 tenere. Plerumque figurate per indignationē accipitur. Idem:
 -Iamiam nec maxima Iuno,
 Nec Saturnus hæc oculis pater adspicit æquis.
 Et per miserationem. Sallustius: Iamā animo meo charissime
 frater, quāquam tibi immaturo et unde minime decuit, uita ere-
 pta, tamen letandum magis, quā dolendū puta, casum tuum.
 Et per exhortationē. Quintilianus: Iamiam commulito, qui-
 cunque casus manet, etiam si imperator damnaturus est, habes
 solatium, satius est quā a patre occidi.
Iamolim, significat iamdudum. Cicero: Iamolim à principio
 illud statueram. Sumitur pro aliquando. Vergilius:
 At iamolim seras posuit quū uinea frondes. Olimiam, pro
 iampridem. Quintil. Olimiam imperator inter fulgentes uir-
 tutes tuas liuor locum querit. id est, à longo tempore.
Iampridem, signifi. de paruo tempore. Sene. Iampridē te expe-
 ctantes ibi federamus. De longiori. Pl. Quod maiores nostros
 iampridē fecisse manifestū est: quod genus nuper et patrum
 ferē nostrorū memoria inuentū est. Pro continuo. Lucanus:
 Tollite iampridem uictoria tollite signa.
Iantum, significat ex tempore. Plau. Iantum occipit uirginē a-
 mare. Veteres etiā tantum pro tantū uī fuisse. Etiā pro tam.
Iana, prius, et deinde Diana, d, literæ adpositione, ut Nigi-
 dius ait Cornucopia.
Ianassa, Nympha dicta est, à suauiter regendo. ἀπὸ τῆ ἰαύης
 dulcoro. et ἀνδρα, regno, impero. Cc.
Iandiu, signifi. olim, Iandiu quādoque pro lōgo tempore ponitur.
Iandudum, ex iam et dudum componitur. et aliquando de
 paruo tempore dicitur. ut iandudum te expecto. Aliquādo de
 longiori. Plinius lib. 19. Iandudum ex eadem Hispania Zeli-
 cum uenit in Italiam plagis utilissimum. Macrobius: Iandudū
 hæc quæstio ab Aristo. et proposita est et soluta. Ponitur
 etiam pro continuo uel quamprimum. Vergilius:
 -Iandudum sumite pœnas.
Ianeus, à ueteribus dicebatur ianitor. Cc.
Ianiculum, oppidum non procul à Roma: dictum quia per eū
 populus Romanus transire cœperat in agrum Hetruscum, seu
 quod Ianus illud condiderit. Solinus: Quis dubitat Ianiculum
 à Iano non fuisse conditum?
Ianira, pen. prod. fuit Oceani et Tethyos filia. sic dicta à dul-
 corandis uiris. ἰαύης, dulcoro. et ἀνδρ. ἀνδρ. Cc.
Ianitor, pen. corr. cui ianuæ custodia est commissa.
Iantha, Nympha Oceani et Tethyos filia, ut autor est He-
 siodus.
Ianthina, penultima correpta. uestis coloris purpurei. ἰανθὴ enim
 uiola. et ἀνθὴ τῆ ἀνθὴ. id est, hic flos, huius floris: quasi
 uiolaceus flos. Martialis:
 Coccina formosæ donas et ianthina mœchæ.
 Plinius: Ex his uiolis quæ sponte apricis ac macris locis pro-
 ueniunt, purpureæ, latiore folio statim ab radice carnosa ex-
 eunt, soleque Græco nomine à cæteris discernuntur, adpellatæ:
 ita ut ab his Ianthina uestis.
Ianua, primus ingressus ad interiora domus: à Iano dicta, quod
 huic Deo consecratum erat omne principium. Et proprie do-
 mus est ianua, ostium uero partium, ut cubiculorum, licet con-
 fundantur. Nam et Ianua à quo Ianitor, pro ostio ponitur:
 et ostium à quo ostiarius, pro ianua.
Ianual, libi genus, quod Iano tantummodo delibabatur. Cc.

Ianualis porta, Romæ à Iano dicta, ubi et positum fuit eius signum. Hanc Numa instituit, ut esset clausa semper nisi quum bellum.

Ianuarius, primus mensium à principe Deo est adpellatus (foret. latus à Numa, qui primum anni esse uoluit tanquam bicipitis Dei menssem, respicientem & præspicientem transacti anni finem, futurique principia.

Ianus, ab hiatu dictus est, detracta adspiratione: quem quidam Solcm putant, ideo geminum, quia utriusque ianuæ coelestis potentem, qui exorients aperiat, occidens claudat. Alij Ianum mundum id est, coelum intelligunt, quasi Eanum ab eundo, ut inquit Cic. lib. 2. de Natu. quia mundus semper eat dum in orbe uoluitur, & ex se initium faciens in se refertur. Hinc & bifrons pingitur: duas enim facies ante & retro habere dixerunt, quod annus ex se initium faciens fini occurrat. Vel quod præterita sciuerit, & futura præuiderit: seu quod superiorum & inferiorum Ianitor extiterit. Huius templum erat Romæ quod tempore belli patebat, tunc tempore pacis claudebatur: unde Petulcius & Clusius cognominabatur. Hunc etiam quadrifrontem fecerunt, ob quatuor orbis partes: & Ianum geminum uocitarunt. Et Iunonium, quia calendarum princeps. Calendæ enim sunt Iunoni dicatæ. Et Ianus erat locus Romæ ubi fœneratores consistebant in regione basilicæ: quoniam in eo Iani simulachra collocata uisebantur. Ouid. Qui puteal, Ianumque timet, celeresque, calendæ.

Iani quoque peruiæ transitiones, foresque, profanarum ædium ianuæ uocabantur. Sueton. in Domi. Ianus (inquit) arcusque cum quadrigis & insignibus triumphorum per regiones urbis extruxit.

Iapetus, pen. corr. cœli & terræ filius (ut inquit Hesiodus) Hunc quidam Promethei patrem fuisse adserunt, de quo Ouid. Siue recens tellus, seductaque, nuper ab alto Aethere cognati retinebat semina cœli.

Quam satis Iapeto mixtam fluuialibus undis Finxit in effigiem moderantum cuncta Deorum.

Iapis, idis, nomen proprium Actoli, qui quum ad regionem Venetiæ uenisset, oppidum de suo nomine condidit: à quo ea pars ubi Timæus fluuius est, Iapidis nomen sumpsit. Vergilius: Castella in tumulis & Iapidis arua Timæi.

Iapix, pigis, pen. corr. uentus ex Apulia proficiens, qui quasi aduersus Eurum flare uidetur. De hoc Lucanus lib. 6. Excipit aduersus zephyros & Iapiga pindus.

Iapygia, Apulia dicta est ab Iapyge Dædali filio, ut Hieronymus & Solinus scripserunt.

Iapygium, Salentinorum promontorium est. Verg. lib. 11. Victor Gargani condebat Iapygis agris.

Vnde Serui. Iapygiâ partem esse Apuliæ dixit, in qua est mons Garganus, qui usque in Adriaticum pelagus tenditur. Huius metropolis est Brundisium & Tarentum ciuitas. Hanc regionem Messapiam, & Iapygiam, & Calabriam, & Salentinam multi nominant.

Iapyx, nomen Dædali filij.

Iasa, nomen ciuitatis, quæ imminet rubro mari, ubi est terminus Moabitæ provincie.

Iasis, dicta est Atlantis ab Iasio patre. Cc.

Iasius, unus fuit ex primis Argiuorum regibus, à quo Argiui Iaside dicti sunt.

Iason, nomen proprium Aesonis filij fratris Pelie Thessaliæ regis, qui Colchos profectus uellus aureum abstulit, de hoc Iustinus & Diodo. Siculus latius scripserunt. huius nominis prima uocalis est. Ouid. Quem nisi crudelem non tangit Iasonis ætas.

Iaspis, lapis pretiosus, qui à Plin. de Græco in Latinum uiridis gemma interpretatur. Ias quippe uiride. πῆρας, gēma, est enim uiridis sicut smaragdus, sed crassius coloris. Sunt qui componant ex ἰσπ, ἡνιολ, & πῆρας, totus, quasi totus sit uiolaceus.

Iasponyx, Iaspidis gemmæ species, à niuis colore dicta.

Iasum, insula Carie, quæ continenti adiacet, cuius incolæ magna ex parte uictum ex mari captabant, quum sterilem regionem haberent, à qua Iasius sinus, cuius municeps Cærillus fuit. Ex Iaso fuit Diodorus dialecticus, cognomento Chronus.

Iatroleptes, medicus unguentarius, quæ huiusmodi unguenta facit. Colu. Sanus homo quæ bene ualet, et suæ spolis est, nullis obligare se legibus debet, ac neque medico, neque iatrolepta egere.

Iatroleptice, medicinæ genus, quæ unguentis & pfrictionibus curat, quasi medicina unguentaria. ἰατροπικὴ enim medicina ἀλφειῶν, unctor dicitur. ἀπὸ τοῦ ἀλφειν, quod est ungere.

Iatros, Latine medicus: unde Archiatros, princeps medicorum. quo nomine dictus est Aesculapius tanquam præses deusque medicorum.

Iaxamata, populi circa Meotim (inquit Stephanus) quos Ephorus adpellat Sauromatas. Valerius Flaccus:

Mellis honos Torinos dicit sua nullostræ Satarchas Iaxamatas uenatus alit. De his Amia. lib. 4. Circa hæc stagna gentes sermonum institutorumque uarietate dispares Iaxamata Meotæ, & cum Gelonis Agathyrsi.

Iaxartes, fluuius qui Tanais putabatur, quæ Demodamas dux transcendit, & alium esse perdocuit. oritur apud Sacas (ut ait Ptolemæus) in Septentrionem fluens.

Iaziges, Metanastæ populi in Europa, qui (sicut Ptolemæus lib. 3. scribit) ab Oriente habent Daciam, ab Occasu & Austro Germaniæ partem, à Septentrione Sarmatiam.

I A N T E B.

Iberia, regio. uide in dictione Iberus, de qua modo.

Iberus, pen. prod. fluuius Hispaniæ, qui apud Cantabros oriens, per 40. passuum milia fluit, & in mare Balearicum exit. Eustathius. Ἰβηρὸς δὲ ποταμὸς κατὰ δέλωας ἀπὸ βασιλῆος ὁμώνυμος, παρὰ τὴν ἐχάτην ληνήν, ἢ ἐπὶ γωνίᾳ τῆς Εὐρώπης ἀρχοῦ τὸν συνελθόντα πρὸς τὰ Γαλάρα. καὶ ἄλλα πολλά λεγόμενα εὐσεβίου. id est, Iberus fluuius secundum quosdam à rege eiusdem nominis dictus, in ultima Europæ, prope columnas circa Gadir. & multa alia dicit idem Eustathius. Lucan. lib. 4.

Qui præstat terris aufert tibi nomen Iberus.

Quod & Iberum declinari potest, præsertim quando sequitur flumen, Et Iber, eri. uel tris. pen. prod. ut Prisci. ait. Horat.

Iberi Rhodanique, potior. Lucanus: Occurrat Iberibus alter. Inde Iberia dicta est pars Hispaniæ, quæ inter Iberum continetur: quauis generali uocabulo pro Hispania capiatur. Et Iberiam quidam partem unam exteriorem, alteram interiorē dixerunt. Hanc regionem Celtæ Gallorum populi, reliquis sedibus suis habitauere. Vnde composito ex utraque gente nomine, Celtiberi adpellati sunt: & regio eorum Celtiberia. Ab Iberia uero Iberi & Iberes, uocati sunt populi Hispani. Est & alia regio hoc nomine iuxta Pontum inter Colchida & Armeniam, uenenorum ferax, quæ Caucasij montibus circumdatur: cuius similiter populi Iberi & Iberes dicti sunt. à quibus (ut Varro scribit) uenerunt qui in Hispania habitauerunt, & à quibus Hispania, Iberia, & fluuius Hispaniæ Iberus. Et Iberus, ra, rum. Vergilius lib. 9.

Pictus acu chlamydem & ferrugine clarus Ibera.

Scribit Dionysius. Iberes populos à Pyreneis montibus profectos in Asiam sedes posuisse. Vnde ea pars Asiæ Iberia nuncupatur. Iberiam regionem mulier captiua, sub Constantino Helenæ filio, conuerit ad Christianam fidem: ea pudicam traducente uitam, & in oratione iugiter persistente.

Ibernia, insula in Oceano Septentrionali uersus Occasum, proxima Britanniæ: sed quæ Britannia angustior, ab Aphrico in Boream porrigitur: cuius partes priores Iberiâ prospectant: unde & Ibernia dicta. In ea nullus anguis uidetur, nulla apis.

Ibcx,

Ibex, uel **Ibis**, *cis*, sylvestris capreae genus perniciosissimum, ut Plin. lib. 8. scribit. De quo & apud Hieron. Iob cap. 38. scribitur. Nunquid nosti tempus ibicum partus? Quidam tamen hoc nomen adspirant.

Ibi, aduerbium loci. significat in eo loco: & proprie dicitur quum semel locus monstratur, ibidem quum sepius. Vergilius: Ter fluctus ibidem torquet agens.

Ab Ibi fiunt composita Iuibi, & Alibi, seu Aliubi.

Ibicus, penult. corr. nomen poetæ Lyrici Rhegini apud Græcos præclari. à quo genus metri dictum est Ibicum: sicut alterum ab Alceo Alcaicum.

Ibis, avis Aegypti, quæ (sicut Hieron. scribit) duplex est, altera nigra tota est, altera ciconiæ non absimilis: diuersa tamen à ciconia. Hæc rostri aduncitate per se partem perluit, qua reddi ciborum onera consueverunt, & serpentibus uestitur. De hac Cice. lib. 2. de Natu. Velut ibes maximam uim serpentium faciunt, quum sint aues excelsæ, rigidis cruribus, corneo, proceroque rostro: auertunt pestem ab Aegypto, quum uolucres angues ex uasitate Libyæ uento Aphrico inuestas interficiunt atque consumunt. ex quo fit, ut illæ uix nec morsu noceant, nec odore mortuæ. Ab huius auis similitudine, Ibis pro inuido ponitur. unde Ouidius librum in Ibis scripsit.

Icaria, insula in Icario mari, ab Icaro Dædali filio dicta: quæ trecentorum stadiorum ambitum habet. Et in ea Diane templum, Tauropolion adpellatum. Hæc & Icaros dicta est, ante Doliche uocata. Est inter Sardum & Siculum mare.

Icarion, fuit nomen scissimi Pyratæ.

Icarus, *pe. co.* Oebali Laconum regis filius fuit, pater Penelopes. Propert. lib. 2. Icare Cecropijs merito iugulate colonis. Hic etiam Icariotus dictus est, unde Icariotis forma patronymica. Ouidius lib. 3. de Ponto:

Morte nihil opus est nihil Icarotide tela.

Icarus etiam dictus fuit Dædali filius, qui unâ cū patre à Creta fugiens, fræus alarum fiducia, quum ultra patris iussa altius euolasset, Solisq; ardore cæra qua pennæ cōtinebantur liquefacta esset, ita ut ab alis deflueret, decedit in mare quod est inter Myconem & Gyarum. à quo postea Icarium mare dictum fuit, dicente Ouidio lib. 3. de Tristib.

Icarus Icarias nomine fecit aquas. Præterea Icarus (ut Plin. lib. 4. autor est) mons est in Attica regione.

Ichneumon, animal est magnitudine felis, specie muris: uulgò nunc muræ Indicum uocant. Nasciunt in Aegypto, & cū aspide pugnat. Ichneumona Aegyptij adorant: quoniā oua crocodilorum conterat, & luto cōuolutus, quum os aperiant, ita in uentres eorum insilire soleat, ut exesis intestinis eos interimat. Plin. etiam scribit Ichneumones esse uestpas maiores, quàm aliæ quæ unū genus perimunt ex arancis phalangium adpellatū.

Ichneutas, quandoq; Nicander uocat Ichneumones.

Ichnographia, est circini regulæ modicæ continens usus ex qua capiuntur formarum in Solis arcuum descriptiones. autor Viétr. lib. 1.

Ichnusa, *pen. prod.* insula Sardinia dicta est: quoniam ad similitudinem uestigij facta sit, qd' Græcè ichnos dicitur. Syl. lib. 12. Inde Ichnusa pijs Graijs memorata colonis.

Ichthicusa, insula, alias Icaros dicta, sita ab exortu Solstitialis, Delo ad quinquaginta milia passuum propinqua. Cc.

Ichthybolus, piscator.

Ichthyocolla, gluten ex piscibus. Est etiam nomen piscis. Celsus uero quoties uult glutinum intelligi, non piscem, adijcere solet gluten.

Ichthyophagi, *pen. cor.* qui ex piscibus uiuunt: quo nomine dicti sunt qdā populi, de quibus Hier. cōtra Iouin. Porro Ichthy-

ophagi genus errans in littore maris rubri, super petras Solis calore seruantes assant pisces: & hoc solo alimento uictitant.

Ichthyopola, qui uendit pisces.

Ichthyopolion, locus ubi uenduntur pisces.

Ichthyotrophia, apud Colu. loca in quibus aluntur pisces: quæ & piscine & uuarua Latine dicuntur. nam lib. 9. sic ait: ἰχθυοτροφία sedula cura exercentur. Ea sunt oia (ut Latine potius loquamur) sicut auiū cohortaliū stabula: nec minus earū quæ conclauibus septæ saginantur, uel aquatiliū animalium re-

Ichthys, cum γ, psilo, Latine piscis dicitur. (ceptacula.

Ico, *is, ici*, ictum, percussio, & passiuū Icor. Plin. Arborum manu satorū receptariūq; in domos fulmine laurus sola nō icitur. Liui. lib. 1. Ibi in turba ictus Remus cecidit. Hinc fit Ictus, *us*, pro percussione. Cic. lib. 3. Offi. Ictu fulminis deflagrauit. Priam huius uerbi in præsentī (ut inquit Prisc.) corripitur, sed produciunt in præterito: & mutat o, finalem in i, Lucret. tamen produxit in præsentī, —Exin corpus propellit & icit.

Icon, siue **Econ**, Latine effigies, imago, & statua ex membris ipsis, à pictoribus seu statuarijs expressa. Plin. lib. 2. 4. Eorum uero, qui ter ibi superauissent imagines ex membris ipsorum similitudine expressa, quas Econas uocant. Est & Icon (teste Cice. ad Heren.) figura, quum scilicet formæ ad formam cum quadam similitudine sit collatio: aut laudis aut uituperationis causa, ut si diceretur: Ibat in prælium corpore tauri ualidissimum, impetu leonis acerrimum.

Icona, penult. prod. idem quod effigies & imago.

Iconcula, diminutiuum. parua icona.

Iconicus, *ea, cum*, & **Iconius**, *nia, nium*. quod est ita pictū siue formatū, ut ex eius membris sit expressa similitudo. Sueton. in Cali. Simulachrum stabat in templo aureum, iconicū: amiciebaturq; quotidie ueste, quali ipse uteretur. Plin. Adeo iam colorum usus increbuerat, adeoque ars perfecta erat, ut in eo prælio iconicos duces pinxisse tradatur. Atheniensium: Melciadem, Callimachum, Cynegirū. Barbarorum: Darium

Iconisma, *atis*, idem quod icona. (Tyssaphernem.

Iconismos, Seneca lib. 15. Epistolarum, adpellat descriptiones, atq; id uerbum esse publicanorum.

Iconium, oppidum Cappadociæ optime olim habitatum: fortunatiore habens regionem. Alterum est in Asia Pontica regione apud Trogetem lacum, ut inquit Strabo.

Icos, à Cicerone in Rhetoricis ponitur breuis complexio.

Icteros, *pen. corr.* morbus quum per totū corpus bilis suffunditur: quæ interdū nigra, interdum flaua est. Et Ictericus qui eo morbo laborat: ab Ictero aue, quā nos galbulam uocamus autore Plinio, qui ait. Auis icterus uocatur à colore, quæ si spectetur, sanari id malum tradunt & auem mori: hanc puto Latine uocari galbulam. De hac aue sic legimus:

Galbula decipitur calamis & retibus ales,

Turget adhuc uiridi, cum rudis uia mero.

Hæc etiam ficedula dicitur, quæ est crocei coloris. Hunc morbum Plinius & Varro regiū adpellant, quod mulso præcipue curaretur. Corn. & Apul. auriginem & auriginosum hominē dicunt. Marcel. arquatū à colore cœlestis arquis.

Ictis, *idis*, inquit Arist. sylvestris mustelle genus est magnitudine Melitensis catelli: sed pilo, facie, albedine partis inferioris, & morum astutia mustelle simile est. Mansuescit maiorem in modum, & officit alucaribus. Mellis enim auida est: aues etiam petit ut felis. Hanc martem speciali uocabulo, & marturellum, seu fouinum uocant. Genitale ei osseum est, medicamento urinae stillationibus.

I A N T E D.

ID, uarijs modis usurpatur ab autoribus. Quū enim dicitur Id quod res est, idem ac si diceremus quod uerum est. Teren.

L 4 in Adel.

in Adel. Verum cogito id, quod res est. Id etatis sum. id est, in ea ætate sum. Aliquando ornatus tantum causa dicitur. ut, Id quod, id est quod idipsum, id est hoc. Cicero Lentulo: Multi rogabantur, atque idipsum consulibus inuitis. Ab Id fit Idcirco coniunctio, et Idcirco.

Ida, dæ, mons altissimus, qui ad Troadem spectat, habetque multos pedes. Latus eius Septentrionale, ex angustijs Abydi usque ad Esapum et Cizyenum agrum, ad Propontidem pertinet, Occidentale ad Hellepontum respicit, Australe promontorium facit quod Lectum appellatur. Orientalia Ida ad Myfos declinant, abundatque mons aquis, et multa flumina ex eo descendunt: in cuius summitate locus fuit Gargarus appellatus, à quo Gargara Aeolica ciuitas dicta est. Ouid. lib. 4. Fast. Dindymon et Cybalin et anconem fontibus Idam.

Ida etiam appellata fuit Dardani Scytharum regis filia.

Idæi daetyli, filij fuerunt (secundum quosdam) Minervæ et Solis, uel (ut alij uolunt) Saturni et Alciones: et dicuntur alias Corybantes. Sunt etiam gemmæ quæ ferreo colore humanum pollicem exprimunt. Cc.

Idæus, a, um, nomen ab Ida deductum. Propertius:

Cedite iam diuæ quas pastor uiderat olim

Idæis tunc an ponere uerticibus. Est et nomen proprium uiri, quem Troianorum præconem dixit Homerus.

Idalium, Cypri oppidum, quod ab euentu nomen accepit. Nam quando ditio Chalcenori data esset, ut illic urbem cederet, ubi primum orientem Solem conspiceretur: unus e comitibus qui forte adstabat, ad eum conuersus, admonuit regem ut Solem cerneret. Arreptoque Chalcenor omne, ciuitas est statuit: et ab ea uoce Idalium nominauit. Autor Stepba.

Idalus, mons est et nemus in Cypro, quodam Veneri sacer: ubi et breue oppidum fuisse traditur. unde et Venus Idalia appellata.

Idas, idæ, nomen proprium mariti Marpissæ, qui omnium formosissimus fuit.

Idaspes, fluuius insignis magnitudine, in quo aureæ harenæ, et gemmæ deprehenduntur. Fluit per Parthos et Indiam, et amplo profundoque aluco: crebras facit insulas. Postremo quatuor susceptis fluminibus, Indo flumini adnascitur. Dicitur Idaspes, ab Idaspo Medorum rege.

Idcirco, propter hoc. coniunctio est.

Idea, pen. prod. ἰδέο το ἰδέας. Ideas (inquit Augu. lib. 70. Questionum) Latine possumus uel formæ uel species dicere: ut uerbum è uerbo transferre uidemur. Ideas primus Plato adpellasse perhibetur. Sunt autem Ideas exemplaria æterna eorum, quæ naturaliter fiunt immortales, immutabiles, inuolabiles. Et ut res apertior fiat, opus est præter omnes homines, intelligere quendam hominem. Et præter omnes equos, equum. Et præter animalia, animal ingentium. Et quemadmodum ex uno sigillo, complures fiunt impressiones: sic ex uno homine sexcenta milia hominum. Et hæc est Platonis Idea, à quo Aristoteles dissentiens, nullas putat esse Ideas. Euseb. lib. Præpar. Ideam sic definit. Idea est perpetua substantia, causa et principium, ut singularia talia sint, qualis est ipsa: et quemadmodum sensibilibus exemplaria ad hæc corpora præcedunt, sic quæ omnia in se ipsa continet pulcherrima atque perfectissima huius mundi exemplar est, ad quæ à creatore Deo ab uniuersa substantia mundus similime formatus est.

Idem, componitur ex is et demum. id est, iterum is. Et tam in gen. maj. quam neutro. Nominatiuus nec non accusatiuus mascul. et fœm. generis, mutant m, in n, ante d, euphonie causa. ut cundè, eandem. Ceteri uero casus ex integro et corrupto, compositi inueniuntur. ut eadem, eiusdem, eidem, eodem, iidè, eedem, eisdem, eosdem. Itaque per duo ij, uel per e, et i, re-

gula exigit scribi tam nominatiuum pluralè mascul. quam datiuum et ablatiuum plurales. Solent tamen autores et per synæresin, unâ pro duabus ponere. Et in neutro quidè geminatur cõpositio, et dicimus Identidem. Sed quum Idem est generis masc. producitur i, in neutro uero corripitur. Verg. li. 4. Aen. Idem ambas ferro dolor, atque eadem hora tulisset. Iuuen. Si fecisset idem caderet sub iudice morum.

Ponitur interdum Idem pro etiam. Cicero: Et huic coniuncta beneficentia: quam eandem uel benignitatem uel liberalitatem adpellare licet. id est, quam etiam. Quintilianus: Si causam ueneficij dicat adultera, non M. Catonis damnata iudicio uidetur, qui nullam adulteram non eandem esse maleficam dixit. Ab Idem fit Itidem, quod est quasi item idem, quod significat similiter, eodem modo.

Identidem, pen. corr. componitur ex idem et idem, sed m, in n, mutatur, et t, interponitur euphonie causa. Cuius obliqui deficiunt, significatque frequenter et eodem modo, siue illud idem per eundem modum. Liui. lib. 1. Vnam longè ante alias insignem specie, et pulchritudine à globo Thalsasi cuiusdam raptam ferunt: multisque sciscitantibus, cuiusnam ferrent, identidem ne quis uiolaret Thalsasso ferri clamitatum. Plinius: Centum milia nummorum, pro domo eius identidem promittens. Suet. in Cæsa. Quum M. Cato identidem nec sine iurciurando denuntiaret, delaturum se nomen eius simul ac primū exercitum dimisisset. id est, frequenter.

Idco, coniunctio est, et significat ob eam causam.

Idicus, a, um, possessiuum ab Ida monte. Plin. lib. 16. Idicarum cedrorum. Veteres tamen Idicas pro montanis omnibus sumunt, ut inquit Nicander.

Idiographum, penult. corr. Latine priuata scriptura.

Idioma, atis, proprietatis sermonis. ut sunt quinque idioms, id est, dialecti Græcorum.

Idios, Græcè, proprius: unde Idiota.

Idiotes, siue Idiota, indoctus, et illiteratus: quo uocabulo Cic. in Pisonè, et alij frequenter utuntur. Dicitur etiam inutilis, quasi sibi tantummodo et non pluribus utilis, priuatus, plebeius. Lucil. Quid mi et tu idè illiteratum me atque idiotam diceret? **Idolatra**, uel Idolatres, seu Idololatra, uel Idololatres, idolorum cultor.

Idolatria, seu Idololatria, simulachrorum cultura. Nam λατρεία, à quo latría deducitur, apud nos colo interpretatur. Est enim cõposita dictio, ex idolo et latría, cultura. Hieron. contra Iouinia. Nec mirum si omne quod in macello uenditur Apostolus emiubeat et comedi, quum idolatris et adhuc in templis idolorum quasi idolothyta uescèntibus pro summa abstinentia fuerit cibus tantum abstinere gentilium.

Idolium, diminutiuum est.

Idolothyia, cum accentu in penult. immolatio quæ fit idolis.

Idolothytum, pen. prod. dici potest immolatum idolo. ut est apud Apostolum: Non ne conscientia eius quum sit infirma edificabitur ad comedendum idolothyta.

Idolum, dicitur simulachrum. apud Græcos scribitur ἰδωλόν. Notandum est quod Idolum producit penult. contra consuetudinem ignauu uulgi. nam Græce scribitur per ω mega, et α diphthongon in principio. Si quis autem corripit, ut ille: Idola dicta Dei. barbare loquitur, et fatue pronunciat. nam ἰδωλόν forma dicitur.

Idomeneus, Deucalionis filius, Cretensium rex, qui contra Troianos strenue dimicauit.

Idoneus, a, um, quod est ad omnia aptum: tam mala quam bona. Terent. in And. Adeon uidemur uobis esse idonei in quibus sic illudatis? Interdum Idoneus opponitur latroni. Augu. Qui fuit

Qui fuit latro, fit idoneus: qui fuit superbus, fit humilis.
Idos, Latine forma. à quo Idolum.
Idothea, nomen proprium filie Præti Argiuorum regis.
Idula, ouis quæ omnibus idibus Ioui immolabatur. Cc.
Idumæa, cum diphthongo, regio Syriæ, quæ (teste Plin. l. 5.) à Meridie Arabiam habet: à Septentrione Phœniciam. In qua est urbs Idume, penult. prod. finitima Phœnicie, palmis abundans. Luc. libro tertio:
 Gazæq; & arbusco palmarum diues Idume.
 Inde fit Idumæus, a, um. Vergil. lib. 1. Georgic.
 Primus Idumæas referam tibi Mantua palmas.
 Hieron. ad Darda. Idumæos quoq; à meridiana plaga uix uigintiquinq; ab Hierosolyma milibus separatos.
Iduare, lingua Hetruscorum diuidere est. Cc.
Idus, fœmin. generis, & tantum pluraliter, dici potest diuisio. Vnde proprie existimantur dies qui diuidunt mensem. Diuidunt enim menses, præcipue nonas, à calendis. Sunt etiam qui dicant Idus quasi uidus, u, litera detracta, quod tunc plena Luna uideatur. Alij ἀπὸ τοῦ ἰδύς. hoc est, à specie deducunt, quod ea die Luna plenissimam speciem ostendat. Alij ab Ioue, quasi Iduli: quoniam apud Thuscus omnibus idibus Ioui immolabatur à flamine.

I A N T E E.

Iebus, יְבוּס ciuitas metropolis, quæ postea Salem, tertio Hierosolyma, & nunc Helia dicitur. à Iebus dicti sunt Iebusei, de quibus Herony. ad Dar. scribit, quod à Iudæis expelli nequiverint, sed remanserunt cū eis in scandalum exemplumq; uiciorum: in tantum, ut ubi templum conditum est, aræ orne fuerunt Iebusei.
Iecur, oris, & iecinoris, qui genitiuus (ut inquit Priscia.) uidetur à nominatiuo Iecinus, qd' non est in usu. Plin. Sex uictimarū iecinora replicata intrinsecus repta sunt. Dicitur & Iecinus, eris, sicut munus, eris, & significat hepær: unde & fœbras iecinerū dicimus. In hoc iræ & insanie causam esse uolunt: sicut pauoris in corde, in splendore letitiæ. Iecinr cōnectitur cordi p uenas, quæ sanguinis alimēta iecinori præstant. Et hæc eadē ab ipso iecore distribuūt in uenas, unde colorē accipit. Habet enim iecur sanguinis cōcreti colorem, & in eo amoris est sedes, ut tradunt sapientes: diuiditurq; in quatuor fibras.
Iecusculum, diminutiuum paruum iecur. Plinius: Murium iecusculis fibræ ad numerum Lunæ dicrum in mense congruere dicuntur.
Ieiunium, tempus quo à cibis abstinemus.
Ieiuno, à cibis abstineo.
Ieiunum, pen. prod. intestinum, sic dictū quia nunquā quod accipit cōtinet, sed protinus ad inferiora transmittit. Hoc maiores nostri hiram, & per diminutionem hillan dixerunt (ut inquit Festus) & hilum neutro genere.
Ieiunus, qui à cibis abstinet.
Ientaculum, cibus qui ante prandīū sumitur: qui prandiolū, seu prandiculū, & uulgò collatio dicitur. Suet. in Vitel. Epulas trifariam semper, interdum quadrifariam dispartiebat: in ientacula, & prandia, & coenas, cōmessationesq;. Martia. Surgite iam uendit pueri ientacula pistor,
 Cristatæq; sonant undiq; lucis aues.
Iento, tas, aliquid ante prandīū gusto: Varro in Mar. Vt eant ac rempub. administrēt, quod populi ientent. Afra. Dum ex eo domum ientare nulla inuitat.
Iera, Nympha sic ab impetu dicta. iera enim impetum facio significat. Cornucopia.
Ielsen, יֵשׁוּעַ oppidum heroum uocant, quo Ioseph in occursum patris Iacob in Aegyptum processit.

I A N T E G.

Ignilium, insula contra Cossanum litus. Cc.
Ignitur, collectiua, uel rationalis conuinctio est. Colligit enim su pradicta illatione. hoc est, ratione confirmat. Cicero pro Ligario: Habes igitur Tubero, quod accusatori maxime optandum, confitentem reum. Dicitur & illatiua, quod præpositis alijs informat. Ponitur interdum pro deinde, siue postea. Terent. in Eunū. Quid igitur faciam? Plaut. in Amphitry. Si aliter erunt animati, neq; dent quæ petant, sese igitur summa ui, armisq; oppidum eorum oppugnatueros.
Ignarius lapis, dicitur ex quo ignis excutitur.
Ignauia, ab ignauus, & est cōtraria fortitudini: quū quod ratio aggredi fortiter suadet, id nos formido aggredi dissuadet, & ab audendo retinet. Cic. in Lelio: Vt bonitas malitiā, temperantia libidinem, ignauiam fortitudo. Idem Ignauā pusillitē & abiectū animum esse ostendit ad Cælium scribens: Etenim etiam hoc genere gloriari solitum esse, familiarē nostrū Hortensīū, quod nunquā bello ciuili interfuisset: hæc nostra laus erit illustrior, quod illi tribuebatur ignauie, de nobis id existimari non posse arbitror. Nec me ista terrerent, quæ mihi ad timorem fidissimæ atq; amantissimæ proponuntur. Quid autē sit fortitudo. Idem lib. 4. ad Hærennīū ostendit: Ista non est fortitudo (inquit) sed temeritas, propterea quod fortitudo contentio est laboris, & periculi cum ratione utilitatis & cōpensatione cōmodorū. Temeritas est, quum incōsiderata dolorum perpeffione gladiatoria periculorū susceptio. Sallust. de ignauo & ignauia sic scribit: Compertum ego habeo milites, uerba uirtutē nō addere: neq; ex ignauo strenuū, nec fortem ex timido exercitū oratione imperatoris fieri. Et paulo post: Scitis equidem milites socordia atq; ignauia Lentulī quātam sibi nobisq; cladē attulerit. Ex his colligi potest, quod gnauus sit is, qui industrius est, & strenuus, siue fortis. Cuius contrariū est Ignauus, qui non est industrius. id est, qui negligit aut formidat se exercere in aliqua arte propter laborem. Vergil. Ignauum fucos pecus à præsepibus arcent.
 Aut qui formidat periculū aggredi, quod fortis & sapiens formidare nō debet. ut Cicero Hortensio dicit tributū esse ignauie, quod nunquā bello ciuili interfuisset. Differt tamē quantum intelligo inter Gnauū & Industriū: quod Gnauus proprie sit is, qui ad subeunda pericula ac labores tolerandos, sapiens & fortis est. Industrius, qui ingenio quum multum ualeat, ut artifex bonus aliquid struere & negociari, non ociari studet. Cicero pro Pomp. inter gnauos & industrios distare ostēdit, dicēs: Ceteris ordinibus homines gnauī & industrij, partim in Asia negociantur: quibus absentibus, nos consulere debetis, partim eorū in ea prouincia pecunias magnas collatas habent. Componiturq; Ignauus, ex in & gnauus: siue ex in, & nauis, n, in g, mutata. A Nauus enim & Gnauus dicitur: sed proprie Nauus, Gnauus uerò per adsumptionem g. Dictus Nauus, celer & strenuus, à nauium celeritate.
Ignauit, ignarum fecit. Afra. In parte inferiori hic implicabitur caput fateor, sed sepe ignauit fortem in spe expectatio.
Ignefacio, ignem accendo, siue ignitum reddo. à quo Ignificus, fator discordiæ.
Igneco, nes, à quo Ignescō, is, Est & Ignescere, ignem fieri, quo Plinius utitur non ignire.
Ignia, quædam uasorum fictilium uitia, quæ coquendo contrahuntur.
Ignio, is, iui, itum, inflāmo. Hierony. Eloquium domini igniuit cum. Vnde Ignitus pro candēte. Idē: Vox hominis mulieri sagitta ignita diaboli. Et Apul. ignitā esse Martis stellam dixit.
Ignipotens, dictus est Vulcanus. quod ignis potestatem habeat.

beat. habetq; accentum in antepenultima.

Ignis, à gignendo, id est, nascendo dicitur, q; in eo nihil nascitur: & omne quod nascitur eū amittit & frigescit: uel quod seipsum pariat, & paruis scintillis crescat in immensum. Sumitur quandoq; pro meretrice: uel quia amator uritur. Vergil. At mihi sese offert ultro meus ignis Amyntas. Vcl quia meretrix audax est, ut ignis alimētorū. Hinc Igneus, a, um. ut calor igneus.

Ignis sacer, morbus est à Plinio dictus, qui à Dioscoride uocatur Erysipelas. Sunt & morbi quidam Erysipelatodes uocati, quoties accessio interna cum dolore uehementi, circū uiscera percipitur. Sed quum in cerebrum subit id malum, refrigeratur & impallescunt ora. Erysipelas & in uulneribus quoque dicitur, quū super inflammationem rubor ulcus ambit, isq; cū dolore procedit. ut ait Celsus: Idē autor ignem sacrum ab Erysipelate, diuersum facit libro quinto genera ignis sacri duo reddens. Alterum in altitudine pustulis continuū: alterum in summæ cutis exulceratione latū inaequabile. Erysipelas Galeno proprie is tumor est, qui ex tenui sanguine interim & cum bilis parte incenso ac feruente consistit.

Ignitabulum, ignis receptaculum.

Igniuomus, penult. corr. ignē uomens. Lactan.

Altius igniuomum Solem cœli orbita ducit.

Ignobilis, dicitur ignotus. Vergil. lib. 7.

Solus ibi & syluis Italis ignobilis æuum Exiget.

Aliquando dicitur stultus. ut ignobile uulgus.

Ignomines, q; laude et gloria carēt, quasi inglorij, illaudati. **Ignominia**, nominis nota. Cicero libro 4. de Repub. Itaq; quum omnis ea iudicatio, uersetur tantummodo in nomine, ani maduersio illa, ignominia dicta est. Cōponitur enim ex in, & nomen, g, interposita. quasi contra nomen. Nam nomen & ignominia cōtraria sunt, quanuis sit & bonum nomen, & malum nomen: tamen nomen simpliciter, pro honore etiam sumitur. ut Cicero indicare uidetur, sic scribens Thermo: Ostendi graues te suscepturū inimicitias, si adolescens potens & nobilis ignominia adfectus esset. Et hercle sine dubio, erit ignominia. Habes enim neminem gradu superiore.

Ignorabilis, qui non cognoscitur. Plautus: Quis est hic qui oculis obuam ignorabilis obijcitur?

Ignōro, as, penult. prod. nescio: & ab Ignarus fit, quod ab in, & gnarus componitur. hoc est, nescius. Gnarus uero idē est, quod sciens ac peritus. Columella in Præfa. Armorum ac militiæ gnaros. De Ignarus. Terent. in Eunu. Imprudens harum rerum, ignarusq; omnium. Cicero: Neq; enim tantæ difficultatis eram ignarus. Vergilius pro immemor posuit, O socij, neq; enim ignari sumus, ante malorum. Et alibi pro eo, quod est aliter disponens.

Aut quisnam ignarum nostris Deus adpulit oris?

Ab Ignoro fit Ignoratio, & Ignorantia. Sed Ignoratio ad actū & rē pertinet, quæ penitus nescitur, nec sciri potest nisi prodatur. ut Cice. lib. 3. Offic. Quotus enim quisq; reperitur qui impunitate & ignoratione omnium proposita abstinere possit iniuria. Ignorantia uero ad ingenij humani uitium pertinere potest: quādo quis per ignorantia non satis intelligit qd faciat uel dicat. Aliquādo etiā sine humani ingenij uitio, esse potest ignorantia: ut, si quis nesciat ea, quæ ad se nō attinent, hic tum harum rerum ignorans erit, & ignorantia harum rerū habere dicitur: & per ignorantiam earum dicet, aut faciet interdum ea, quæ si sciret, non diceret neque faceret. Quo quidem modo accepisse puto Ciceronem in Lelio, quū dixit: Vt in fabulis qui aliquandiu per ignorantiam stirpis generis in famulatu fuerunt. Ignorantia, non Ignorationem dixisse reor,

magis propter homines, qui ignorantes erant stirpis illorum, quā propter ipsum genus stirpis, quod ignorabatur: quasi si homines id rescuissent nō illos in famulatu esse permisissent. Hæc autem differentia fit, quoniam Ignoro uarie sumitur. ut si dicam, hoc ignoro, & causa sit, quia id non proditur mihi, tunc quia huiusmodi causa, nō ex me prouenit, sed ex re quæ non proditur mihi, recte Ignoratio dicitur. Alio modo hoc ignoro: & causa sit, quia nolo, aut nequeo id adprehendere, etiam si prodatur mihi. Aut ideo ignoro, quod ad me id nō attinet: propterea id nō quero scire. Tunc hæc Ignorantia dicenda est, non Ignoratio: quoniam ad hominis personam, quæ id ignorauit, hoc magis pertinet, quā ad rem quæ sciri penitus nō posset. Vnde Donatus: Imprudens per se: Ignarus p̄ alios. Ita & Ignorantia per se: Ignoratio per alios.

Ignosco, scis, ui, tum, ualde nosco, & disco. auget enim hic In. Varro: Vos qui in theatrū uoluptatem auribus aucupatū concurritis, domo adeste, & à me quæ feram ignoscite: domū ut feratis à theatro literas. Aliquando Ignoscere, est ueniā dare, & excusatum habere. Vbi In, priuatiua est, quasi non agnosco errorē. Cic. ad Cæsa. Iuni. Nam & præteritis ignosceis, & cōcedis futura. Lactan. lib. 5. posuit pro nō cognosco, & non intelligo. Tum quid legerint ignouerunt. Gell. lib. 1. Cōtra patriam (inquit Cicero) arma pro amico sumenda nō sunt: hoc profecto nemo ignouit. id est, nesciuit. Habet hoc uerbum participia Ignotus, & Ignoturus. Cic. in Cato. Ignoturum alteri quod patrem, alteri quod tutorē secutus esset. Cato lib. 5. Orig. Quod eorū nemo mihi ignoturus est. Quidam tamen contra regulam à præsentī tempore hoc deriuatum protulerunt, Ignosciturum. Piso Fru. lib. 2. Annal. Quocunq; deliquisset ignosciturum affirmabat.

Ignotus, incognitus, id est, qui ignoratur. Interdum ponitur pro inscio. hoc est, pro eo qui ignorat. Quintil. Ne quis tamen erret ignotus, non est filij mei nouerca, sed mater. hoc est, ignorans.

I A N T E H, & L.

Ihesus, pen. prod. Sunt autem tres syllabæ. Græce ἰησοῦς, Hebræum nomen est, יֵשׁוּעַ quod apud nos Saluator noster dicitur: quod cōuenit regibus & ducibus, qui salutem sequentibus se populis darent. Vnde legimus in libris Mosi, quod Auses Naue filius, quum delectus esset dux populi, cōmutato nomine de Ause Ihesus cognominatus est: qui adductum de terra Aegypti populum, & de erroribus erēmī liberatum, in terrā re promissionis induxit. Verius Iesus scribetur. Hoc autem nomen datum est Christo, quia cunctis saluiter uenit.

Ila, ab ina fit, quo nomine (ut est. apud Festum) tenuissima pars rei, siue pellicula significatur. Varro scribit hilam esse sarcinæ minis genus, ab hilo dictam. id est, re minima.

Ilba, uel Ilura, insula in mari Thusco, distans à cōtinenti decem milibus passuum. de qua Plinius refert, hoc esse mirum, quod in alijs regionibus effosis metallis terræ sunt uacuae: apud Ilbam sublata renascuntur, & rursum de eisdem locis effodiuntur. de qua Vergilius lib. 10.

Insula inexhaustis chalybem generosa metallis.

Ile, per simplex l, significat id quod in summa parte colatum est in homine, & colon Græce dicitur: unde Colici dolores, in crassioribus intestinis.

Ileos, Græce ἰλεος, morbus gracilioris intestini: unde Ileosi, qui laborant eo morbo.

Ilex, icis, per simplex l, & generis fœm. arboris genus. Verg. Talis erat species auri, frondentis opaca

Illice, sic leni crepitabat bractea uento.

Ilia, æ, dicta est Romuli & Remi mater.

Ilia, orum,

Ilia, orum, sumuntur pro ea parte quam Græci ab inanitate *νεδία*, & quod flaccida sit etiam *λαγδία* uocant. Celsus lib. 4. Ipsa ilia inter coxas & pubē in imo uentre posita sunt. Lactes sunt graciliora intestina, quæ tria sunt: tenue, ieiunū, piluros. Id quod ieiunum dicitur Varro hilam, siue hiram uocant. Sed hoc de ilibus interioribus intelligitur, quæ sunt arteriæ quædam. Plin. in 11. Inter eas & aluum arteriæ ad pubem tendentes, quæ ilia adpellantur. Sed exteriora ilia latius patent. Nam ea pars quæ maxime respiratione in lateribus concutitur, hoc nomine comprehenditur. Persius: —Ilia subter Cæcum uulnus habes, sed lato baltheus auro Protegit. Et est hoc nomen tam secundæ quàm tertie declinationis. Celsus lib. 4. Deinde super rectum intestinum progressa ilijs fœminæ latera sua conuertit. Iuuenalis: —Vis frater ab ipsis ilibus: Ab ilijs iliosus dicitur, qui iliorū dolore laborat: qui à Græcis Lagonoponos, qui est alius quàm laterū, hoc est, pleuritidis. **Iliacus**, a, um, pen. corr. quod est ex Ilio, & proprie Iliacus, qui in Ilio natus est. Ilienſis, qui alibi ortus in Ilio negociatur. Et Iliacus, qui ex ilijs laborat, qui & Iliosus uocatur. **Iliadæ**, Troiani. **Ilias**, adis. Homeri opus clarissimum. **Iliberis**, ciuitas prouinciæ Narbonensis. ut Plin. & Pomp. scribunt. Hanc quidam esse aiunt, quæ nunc Granata dicitur: longè clarissima urbium Occidentis, crepta nouiter Mauritanis regibus auspicijs regum Hispaniæ: Dicta Iliberis (ut Straboni placet) à flumine. **Iliceus**, a, um, quod est materiātū ex ilice. Stat. lib. 6. Theb. Orniq; iliceaq; trabes metuendaq; succo. **Iligneus**, siue Iignus, a, um, idē qd' iliceus. Terent. in Adel. Lectulos ilignis pedibus faciundos. **Ilione**, nomen proprium filie Priami. **Ilioneus**, nomen proprium uiri Troiani apud Vergiliū. **Iliſſus**, nomen annis in Attica regione Musis dicatū, quas Ilissidas uocant. Papinius: Diris & furijs consecrauit. An fractu riparum incuruos Ilissos Sæuis honos fluuiō stygijs lustrare seueris. Eumenides perhibetur aquis. **Ilitus**, pueri proprium. Cornucopiæ. **Ilium**, regia Priami fuit, quæ & Troia à nomine regionis nominis Asiæ cognominata ab Ilo Trois regis filio. Dicta est etiā Ilios. Ouid. lib. 4. Metam. Postquàm alta cremata est Ilios & Danaas pauerunt Pergama flammæ. **Illetabile**, quod non est letum. Vergil. lib. 3. Aeneid. —Et illetabilis ora. **Illetbro**, as, penult. correpta. quasi intus abscondo. Cecilius: Arma pleriq; abijciunt, atq; incermes illetbrant sese. **Illaudatus**, dicitur qui ne nominari quidē dignus est. hoc est, illaudabilis, nec unquàm nominandus: quū sit omnium pessimus. Sicut quondam à cōmuni consilio Asiæ decretum fuit, uti nomen eius qui templū Dianæ Ephesi incēderat, ne quis ullo tempore nominaret: ita hoc uerbū Illaudati idoneum est ad exprimendam sceleratissimi hominis detestationem. Vergilius: —Quis Euristhea durū Aut illaudati nescit Busiridis aras? Et est participiū pro nomine: ut sit Illaudabilis, non, qui laudatus non sit, sed qui laudari nō meruit. ut est lib. 7. Aeneid. Diues inaccessos ubi Solis filia lucos Pro inaccessibiles, non ad quos nullus accessit, sed ad quos nullus accedere debeat. **Ille**, cum emphasi dicitur per eminentiam. Terent. in And. Hic ille est. Sic dicimus, Architas ille Tarentinus. Aliquando ponitur ad maiorem expressionem. Vergilius: Ille ego qui quondam gracili modulatus auena Carmen. Aliquando ponitur pro is. ut apud Apostolū: Nō qui seipsum

commendat, ille probatus est. Aliquando pro aduerbio loci. Vergilius: —Illic mea tristia fata Degeneremq; Neoptoleum narrare memento. Id est, illic. Aliquando pro ibi. Terentius in Phor. Dum sedemus, ille interuenit. Vide etiam in dictione Is. **Illecebræ**, pen. corr. dictæ sunt blanditiæ ab illiciendo, ut sunt diuitiæ, uoluptates: quæ animum attrahunt ad ea complendenda. Cice. de Sene. Stupra uero & adulteria, & omne tale flagitium nullis alijs illecebris excitari, nisi uoluptate. Sumuntur autem & in bonam & in malam partem. Cicero libro 6. de Repub. Suis te oportet illecebris ipsa uirtus trahat ad uerum decus. Idem pro Milone: Quis ignorat maximam illecebram esse peccadi impunitatis spem? Hinc Illecebroſus, a, um, quod blandimentis hominem allicit. August. lib. 2. Confess. Arbor erat pirus in uicinia uineæ nostræ pomis onusta, nec forma nec sapore illecebroſis. **Illecto**, as, frequenter illicio. Aug. Quos ad peccata illectant. **Illex**, generis cōmunis. qui sine lege, uel extra legem uiuit. Plautus in Persa. Impure, inhoneste, uiuit illex. **Illobatus**, participium. significat non tactus: quāuis Illo non legatur. **Illobaliter**, apud uetres dicebatur factum, si quis excessisset omne genus maleficij. Terentius in Adelphis: Factum à uobis duriter & inuicoriditer, ac etiam (si dicendum est magis aperte) illobaliter. **Illicet**, pen. corr. per syncopen dictum est, quasi ire licet: ueluti iam finis rei sit, sicut actum est. Plautus: Illicet hoc curato Samio. Quasidq; etiam ponitur pro statim. Vergilius: Illicet ignis edax summa ad fastigia tecti Voluitur. **Illicio**, cis, pen. corr. attraho, & quasi inesco. ex in & latio. Terent. in And. Tūne hic homines adulescentulos imperitos rerū, eductos libere, in fraudē illicis? Vnde Illectus, attractus, inuitatus. Cic. lib. 4. Tuscul. Libido ad id quod uidetur bonū, illecta & inflammata rapiatur. Alias Illectum dicitur non lectum. Ouidius: —Illectumq; remittat. **Illicium**, ab illiciēdo dictū pro incitamento. Varr. lib. 3. Sed si trāsituræ sunt apes, apiaſtro perfricandū, q. illiciū hoc illis. **Illico**, pen. corr. aduerbium est, & proprie significat in eo loco. Ennius: Et quia quō irent nesciebant, illico manserūt. Terent. in Adel. Ociose nunc iam illico consiſte. Donatus: Illico modo locum, modo tempus significat. Plerumque ponitur pro statim. Plautus: Illico hic ante ostium eramus. **Ilido**, dis, sum. penultima prod. impello. Valerius Max. lib. 1. Coactis Locrenſibus ex theſauro eius magnā illi pecuniam dare, quum onustus nefaria præda nauigaret, uel subita tempeſtatis tota cum classe uicinus Idæ littoribus illisus est, id est, intus, uel ualde fractus. **Illinio**, is, ualde superlinio, inungo. Colum. lib. 7. Prædictoq; medicamēto defricatur & illinitur. Sed si ex toto propter ceruicis tumorem iugum recuset, paucis diebus requies ab opere danda est, tum ceruix aqua frigida defricanda, & spuma argentea illinienda est. id est, inungenda. **Illino**, nis, penult. corr. illeui, illitum, tertie coniugationis. significat intus, siue uehementer ungo, inspergo, maculo. Inde fit Illitus, a, um, penult. corr. Vergilius: Illita tela dolis nec Martem cominus usquā Ausa pati uirtus. Linius lib. 2. Ita in uadis hesitantes frumenti acruos sedisse illitos limo ferunt. **Illix**, icis, gen. omnis. ab illicito, idē quod illicium. ut illix animi Venus: & illices oculi apud Apul. quod incitēt & attrahant. **Iluceo**, es, pe. pro. et Ilucesco, uide infra in dict. Luceo, ces. **Illudo**, dis, penult. produci. derideo. Et dicimus, illudo tibi, & illudo

Illudo te, & Illudo in te. id est, insulto. Vergilius: Aut quæ sopitos ludunt insomnia sensus. Idem: —Certantq; illudere capto. Teren. in And. Adcon' uidemur uobis esse idonei, in quibus sic illudatis. Significat interdum per ludum nocco. Vergil. Neu uariæ illudant pestes. Interdum uitupero, & grauem contumeliam infero. Lactan. lib. 6. Quibus non sufficit sexus à Deo datus, nisi etiam suum sexum prophane ac petulanter laudant.

Illuminus, a, um, quod est sine lumine. Apuleius lib. 6. Et illuminarum Proserpinæ nuptiarum. Et lib. 3. Seruato noctis illuminino tempore, id est, obscuro, & sine lumine.

Ilunis, nox dicta est à Plinio in Epist. pro obscura, quasi sine Luna, & lunari splendore uiduata. Apule. lib. 9. Illunæ caliginis impeditus dixit: sicut Exanimis, & Exanimus.

Illustris, clarus, nobilis: notitiæ enim, non meriti nomen est. Vnde Illustris uiri, & Illustris meretrices. Columella lib. 1. Balnearia Occidenti æstiuo aduertantur, ut sint postea, & usque in uesperum illustria, id est, clara.

Illustrō, as, illumino, cognitum reddo, seu famatum reddo. Cicero in Prolo. libri Tusculanarū: Hoc mihi Latinis literis illustrandum putavi. Idem Lentulo: Illustrabit mihi crede tuam amplitudinem, hominum iniuria. Colum. lib. 1. Vinctis quam saluberrimum subterraneum ergastulum plurimis & ijs angustis illustratum fenestris.

Illuuiēs, uide in dictione Alluo.

Illyrium, siue Illyris, Illyria uel, regio, Epiri contermina, propinqua Italiæ, ab Illyrio (ut Apian. inquit) Polyphemi filio: siue ut Eustachio placet, Cadmū filio, denominata. Huius fines sunt latissimi: hinc Italiā, illinc Germaniā, inde Macedoniā, Thraciam & Epirum habes. Hinc Adriaticū sinum, qui Colphus sinus Venetiæ adpellatur. Inde Danubium flumen. Properti. An tibi sum gelida uilior Illyria. In ea sunt ciuitates Iadera, Epidaurus nunc Ragusium, Salonia, & aliæ multæ. Hinc Illyricus, a, um. Horat. lib. Carm. Illyricis comes obruit undis.

Ilurcis, Iberiæ urbs, quæ postea à Sempronio Gracco Gracuris dicta est. Cornucopie.

Ilius, Trois Troianorum regis filius, qui Ilium edificauit,

Ilys, Græcè, linus Latine dicitur. Cc.

I A N T E M.

Imaginarij, dicti sunt qui ferebant signa militaria, in quibus imperatorum imagines erant.

Imaginaris, a, um, quod distinguitur à uero, & solum in imaginatione fit, non in re. Sueton. in Claud. instituit & imaginariæ militiæ genus, quod uocatur super numerum.

Imaginatus, a, um, quod est ad alicuius imaginem factum. Lactan. libro 15. Sed terram digitis suis imaginatam metuant & adorent.

Imagino, nas, imagines facio, seu repræsentō. Gellius lib. 15. Ut speculum in loco certo positum nihil imaginat, aliorum translatus facit imagines.

Imagino, significat rei alicuius quæ facta sit uel fieri possit, etiam quæ fieri non possit similitudinem mente concipio. Plin. epist. lib. 5. Mox imaginatus est uenisse Neronem. Hinc Imaginatio pro huiusmodi conceptu. Imaginabile, quod mente concipi potest.

Imaginosus, nosa, nosum, in quo sunt plures imagines: unde speculum imaginosum à Catullo dicitur ab imaginibus, quæ in speculo numerosæ uidentur.

Imago, proprie dicitur, cuius generatio est per imitationem: unde filius dicitur imago patris: quia est illi per omnia æqualis, & similis, & ab illo, quæ tria requiruntur ad perfectam imaginis

rationem. Ponitur tamen quandoq; pro quacūq; similitudine. Verg. O mihi solamei super Astyanactis imago.

Etenim similitudo dicitur, quasi imitatio. Nam (ut inquit Varro) ab imitatione deducitur, & per allusionem ad aliud dicitur.

Echo imago uocis. Horatius lib. 1. Carminum:

—Iocosa nomen imago. Aliquādo ponitur pro uagina, quod ueluti imago sit eius rei, quam claudit. Verg. lib. 8.

Curuam seruans sed imagine falcem.

Rhetores Imaginem uocant quandam orationis figuram quæ res non solum gesta indicatur, sed ut gesta sit ostenditur. ut est illud: Ipse inflammatus scelere, ac furore in forum uenit. ardebant oculi, toto ex ore crudelitas emicabat.

Imaguncula, diminutiuum. parua imago.

Imantapodes, pen. corr. populi in Acthiopia loripedes, quibus serpendo ingredi natura est. hoc est, quod Solinus interpretatur, flexis crurū nexibus ingrediuntur. iuxta enim Græci eorum dicunt. Hoc nomine etiam dicuntur aues quædam ex argumento pedum, quasi loripedes (ut ait Plinius) quoniam his crura præalta, & ternis eas digitis insistere dicit.

Imaus, mons Indiæ, qui extenditur usq; ad fontes Gangis, ultra quem sunt Scytharum gentes, Est & pars Caucaſi, & Tauri, ut Plinius & Ptolemæus tradunt.

Imbecillis, & hoc Imbecille, & Imbecillus, a, um, ex in & bacillum, quasi baculo indigēs. ponitur pro debili: unde Imbecillitas.

Imbellia, liæ, quasi inertia, non habens belli scientiam. Macrobius lib. 3. Saturna. Tunc Pænus eludens ignauā imbelliamq; militum eius pretiose armatorum. Planē (inquit) satis esse credo Romanis hæc, & si auarissimi sint.

Imbellis, & hoc Imbelle, qd' nihil bellicū sonat, Horat. lib. Carm. Imbelli carmine diuides. Proprie tñ Imbelle capitur per timido, ignauo, infirmo, quasi bello minime apto. Oul. li. Her. Tres sumus imbelles numero sine uiribus, uxor,

Laertesq; senex, Tlemachusq; puer.

Imber, generis masculini, in ablatiuo imbres uel imbri. Vergilius: Et uentis pulsatus & imbri. Est autem Imber (ut Apule. lib. de Mundo inquit) agmen aquarū largius ex cōcretis effusum nubibus, Nimbis uero repentinior, & uehementior pluuia. Et quantū est improuisor, tantū est præcipitator, & breuiore adstringitur casu. Et non solum cœlestium agmen aquarum, sed etiam omnem humorem aqueum significat. Vergil. Accipiunt inimicum imbrem. Lucretius:

Ex igni terraq; animæ nascuntur & imbri.

Sunt tamen qui hoc nomen cum h, & y, psilo scribant. alij cū h, & i, Latino: ut supra in dictione Hyems. Sed eius composita per i, scribi debere facile demonstrant. ut September, October, & cetera. Sed ut puto Græcè nesciunt, & qd' enim ab illis dicitur. Nomina uero Græca in res, Latine in rus, uel in er, conuertuntur. ut Alexander & Alexandrus, Leander & Leandrus. Non ergo est Metathesis quum umbria dicitur.

Imberbis, & hoc Imberbe, & Imberbus, a, um, qd' non barbatus: unde Imberbes iuuenes dixit Cice. pro domo sua: Quæ maior calumnia est, quam inuenire imberbem iuuenem.

Imbibō, is, pen. corr. insumo. intus concipio. Cicero in Verrē: Nisi de uobis malam opinionem imbibisset.

Imbræus, unus ex centauris, Cornucopie.

Imbrex, icis, penult. correpta. canale curuum atq; obtortum: quod in tecto ponitur, ut per id defluat aqua. Dictus quod imbrem recipiat. Ponitur tamen quandoque pro toto tecto. Plautus: Fregisti imbrices meas, dum te dignam sectaris simiam. Quidam dicunt Imbrices esse quadras fornaceis coctiles, ex acerrato cretaceoq; confectas, ad tectum scandulare seriaturum tegendum

tegendum, munimentoq; accommodo imbribus arcendis, à quibus amoliendis Imbrices dici videntur.

Imbricium, idem quod imbrex. **Martialis**:

Quum sint crura tibi, similesq; cornua Lunæ,

Imbricio poteras Sexte leuare pedes.

Imbrico, penultima corrept. in modum imbricis facio, & quasi imbricibus tego. **Plinius**: Superne tantum imbricatis flexibilibus uertebis. **Sidonius**: Tegulis imbricarentur. **Imbricatum** **Victruius** libro 2. uidetur intelligere mortariū uinculis densitculatis pectinatim deuinctum. Incerta uerò camenta alia sunt per alia sedētia inter se imbricata, non speciosam, sed firmiorē rem quā reticulata præstant structuram.

Imbricosus, sa, sum, scaber ad modum imbricis.

Imbrifer, penultima correpta, qui imbres, id est, aquas fert. unde **Nilus** à poetis imbrifer dicitur.

Imbrus, insula **Thraciæ**, **Mercurio** sacra, quæ uocāt **Imbranū**: oppido quoq; in ea nomen est **Imbrus**, ut inquit **Stephanus**.

Imbubinare, est mensuri sanguine fœdare. **Lucilius**. Hæc (inquit) imbubinat. **Cornucop**.

Imbulbitare, est pueri stercore fœdare. tractum à **fimo**, quod **Græci** *βούβη* nominant. **Cornucop**.

Imbuo, is, bui, butum, inficio seu immergo. **Columella** lib. 10. Quibus liquoribus mundam lanam imbuiere oportebit, ut insistentes apes, quasi per syphonem succū euocent. Per translationē Imbuere sumitur pro initiare, instituire, erudire. Et plerunq; cum ablatiuo post accusatiuū construitur, siue quid intingatur aut inficiatur, siue quocūq; modo inspergatur. unde **Imbutum** literis, **Imbutum** bonis moribus, dicimus præditum, & ornatum ac persusum, **Imbutum** uilijs, hoc est, inquinatū. **Sallustius**: Auaritia pecuniæ studium habet, quam nemo sapiēs concupiuit: ea quasi malis uenenis imbuta, corpus, animūq; uirilem effœminat. **Cicero** libro primo **Officiorum**. Plerunq; autem parentum præceptis imbuti, ad eorum consuetudinem moresq; deducimur. **Gellius**. **Farinā** fermento imbutam, id est, conditam. Aliquando sine ablatiuo. **Cato de Re rustica**. **Dolia** olearia noua sic imbuito, amurca impleto. id est, inficito, uel illinito. **Vergilius**:

Sæpe tener nostris ab ouilibus imbuet agnus. id est, insperget.

Imitor, pen. cor. p. simplex m. significat aliorū cēpla sequor: sed ad mores tantū dicta factaq; ptinet. Sequor & ad corpus, & ad mores spectat. Neq; enim recte dixeris: Tu præcedis, ego te imitor. Dicimus tamen: Tu sequeris præcepta patris.

Immanis, & hoc **Immane**, penul. prod. significat crudele ac minime bonum. Et **Immania** saxa, aspera, siue horrenda dicuntur. À quo **Immanitas**, scuitia. **Cicero** lib. 1. **Officiorum**. Quò detestabilior illorum immanitas, qui lacerauerunt omni scelere patriam. Aliquando **Immanis** ponitur pro ingenti. **Verg.** lib. 6. -Posuitq; immania templa.

Immineo, nes, penultima correpta, significat insto. **Ouidius**: Imminet exitio uir coniugis, illa mariti.

Immissum, differt à proiecto (ut **Labiens** de uerborū significatione inquit) quòd **Proiectum** esset id, quod ita prouehetur ut nunquā requiesceret: qualia **meniana** suggrundia essent. **Immissum** autem, quod ita fuerit, ut aliquo loco requiesceret: ueluti tigna, trabes quæ immitterentur.

Immitto, tis, intromitto, ut, **Immisit** in os meum canticū nouum. Aliquādo **Immittere**, est ad prolixitatē dimittere. **Verg.** -Respicio, dira illuies immissaq; barba. Aliquando contranittere. **Laetan.** lib. 4. Hoc futurum esse dixerunt, ut post breue tempus immitteret **Deus** regē, qui expugnaret **Iudeos**. **Sallust.** Alij **Tarquiniū** à **Cicerone** immissum aiebant, ne **Crassus** suscepto malorum patrociniū rempub. turbaret.

Immò, per duplex *mn.* apud ueteres significabat, quasi ex initimo, nunc uero significat quin potius. **Varro**: Non humanitas, immò scuitia est lædere innocentem. Iungitur interdum quin cum immò. ut est apud **Euang.** Quinimò, beati qui audiunt uerbum **Dei**, & custodiunt illud.

Immōla, penultima corrept. urbs in **Aemilia**, quæ olim **Forum Corneliū** dicebatur.

Immōlo, as, penul. cor. sacrifico. & quasi mola inspergo. ex in, & mola. **Festus**: Immolare est mola, id est, farre molito, & sale hostiam fusam sacrificare. **Vergil.** libro 12.

-Pallas te hoc uulnere **Pallas**:

Immolat, & panem sceltrato ex sanguine sumit.

Immortalitas, est essentia uiuēs, & sempiterna perseveratio.

Immūnis, penul. producta, qui est liber ab onere publico, qui nullo fungitur officio, qui uel ætate, uel alio priuilegio præstare munia non tenetur. unde **Immunitas**, exemptio & uacatio munerum & onerum. **Verg.** lib. 4. **Georgicorum**: Immunisq; sedens aliena ad pabula fucus. Id est, piger, uitiosus, & sine officio.

Immunitus, non munitus: quāuis **Immunitio** non legatur. **Hieronymus**. in **Gene.** **Immunitas** terræ huius considerare uenistis.

Impago, impagis, & impaginis, significat id genus marginis ac regulæ, quo **tympanum**, id est, quadratum, uel alterius figuræ spatium in ualuis, alio ue opere intestino per ambitum includitur: ut ferè sint quæ uulgò quoq; suppages adpellantur. Sunt etiam qui dicant **Impages** uocari, quæ à fabris in tabulis figuntur, quò firmius cohæreant. à pagendo, hoc est, figendo. Vnde agricolæ pagere plantas dicuntur.

Impancro, as, inuado. à **Græco** quasi *πάρκρας*, hoc est, omnem carnem consumo.

Impeccabilis, qui non peccat. **Gellius**. Is erit plerunq; impeccabilis, uitamq; uiuet tranquillissimam.

Impedimentum, dicitur quò quis impeditur, ut nō perficiat quod cupit. **Cic.** Quum primū impedimēta naturæ, diligentia, industriaq; superarit. Et in exercitu **Impedimēta** dicuntur res, quæ cōducuntur, in expeditione necessaria. Et nō solū sarcinæ, sed etiam iumenta **Impedimēta** dicuntur. ut docet **Frontinus** in lib. **Stratagematon**: scribens fuisse interfecta à **Petreio** impedimenta in magna aquarū & pabuli inopia. **Curt.** Magno consilio iacturam sarcinarum impedimentorumq; contempsit.

Impeditus, penult. produ. proprie dicitur qui ita pedes ligatos habet, ut progredi nequeat. Impedire enim implicare est & inuolucere. **Vergilius** libro quinto.

Haud aliter **Teucrum** nati uestigia cursu Impediunt.

Transfertur tamen ad negotia. **Terentius**. Viden' me tuis consilijs impeditum esse? Quandoq; Impedire, est pedamentis firmare. **Columella** libro 5. Posita uinea quum menscm trigessimum excessit, uehementioribus statumimbus statim impedienda est. Est & Impedire, sordidare, & ad probum ducere. **Plautus** in **Amphitr.** Imò hunc ego **Thebani** ciues, qui domi uxorem meam impudicitia impediuit.

Impēdo, as, penult. corrept. intus, seu probe pede aliquo firmo. **Columella** lib. 7. Postea uinea, id est, tertio autumno uehementioribus statumimbus statim impedienda est.

Impello, is, instanter, persuadeo, induco, cōmoueo. **Sall.** Aliter aut facile eos ad tantū negotiū impelli posse. **Terent.** in **Eun.** Me impulsore hoc nō facit. Idem: Dū in dubio est animus, paulo momēto huc uel illuc impellitur. Item impellere, est urgere. **Vergil.** Ferte citi flammæ, date tela, impellite remos.

Hinc **Impulsor**, quod ferè in mala re usurpatur: sicut adiutor, in bona. **Impulso**, as, frequentatiuum, & **Impulsus**, us, pro impetu.

M

Impendeo

Impendeo, des, di, sum, neutrum est, & significat Impendere supra caput aliquid ueluti casurum pendere: quod uulgò dicitur spenzolare, ut gladius supra Dionysij conuiue caput imminens, impendebat. Laetantius lib. 7. Scuiet ferrum, ignis, fames, morbus, & super omnia metus superimpedens. Dicimus quoque, Impendent te mala. Terentius in Phorm. Subito tanta te impendent mala, id est, pendent in te, hoc est, extant contra te. Cicero Plan. Agiturque praeclare si nosmetipsos regere possimus: ut ea quae partim iam adsunt, partim impendent moderate feramus. hoc est, propè uel parata sunt.

Impendio, aduerbiū. significat ualde uel magis. Terentius in Eun. Quare quum similem luserat iam ille ludum, impendio animus gaudebat mihi. Dona. Impendio, id est, magis. Cicero Attico: At ille impendio magis oderat senatum.

Impendium, dicitur impensa, ab impendendo ære. Plinius in epist. Ego mihi curam tantum & impendium uendico. Idem in Paneg. An tantas uires habeat frugalitas principis, ut tot impendijs, tot erogationibus sola sufficiat. Et Impendium (inquit Varro) dicitur pecunia quae in fœnore sorti accedit. hoc est usura ipsa, quod inter se iungat, unumque fiat, quasi compendium. Cicero ad Atticum: Fœnus (inquit) & impendium.

Impendo, dis, si, sum, actiuum. significat in rem aliquam expendo: unde Impensa, & Impendium. Et per translationem, Impendere operam, Impendere laborem dicimus, quasi exponere, & in totum expendere. Dicimusque, Impendo huic rei, & in hanc rem. Item Impendere, est committere, imponereque ad aliquid faciendum. Sallustius: Post ubi eorum famam atque pudorem attriuerat, maiora alia impendebat. hoc est, imponebat. Laetantius libro 6. Dedignandum est de ijs, qui populari leuitate ducti, uel magnis urbibus suffecturas opes exhibendis muneribus impendunt.

Impennatus, à penna, sine pennis. Cornucop.

Impensa, dicuntur beneficia. Martialis. Impensis uitam principis annumeres. Impensa, scilicet, ponitur pro expensa.

Impense, ualde uel nimis. Plautus in Epid. Est impense improbus. Terentius in Adel. Sed si id uultis quae uos propter adolescentiam minus uidetis, magis impense cupitis, consulitis parum. Inde Impensius, pro multo magis. Columella. Sed cuiusque disciplina prudentem delectant impensius ea quae proprijs generibus distinguuntur, quam quae passim uelut abiecta & quodam aceruo confusa sunt. Aliquando Impensius, significat grauius, molestius: quoniam quod impenditur, graue est. Plautus in Bac. Nihil impensius.

Impensibilis, idem quod inconsiderabilis. Gellius. Omniumque rerum fidem uarietatemque mixtis confusisque signis, ueri atque falsi ita impensibilem uideri aiunt, ut quisquis homo est.

Imperator, à senatu adpellari solitus est (ut Cicero in Philip. indicat) qui mille aut duo milia externorum hostium occidisset. Sed Zonaras historicus Graecus admirandus Imperatorem adpellat *ἀντιβασιλεύς*, παρὰ τὸ αὐτὸς καὶ κρατεῖν. *ἐκλονωμένοι* δὲ ὁ *ῥα* *πρωὸς* *ὁ* *συνκρατῶν* *ἡ* *ἀντιβασιλεύς* *ἢ* *ῥα* *πρωὸς* *ἡ* *ἀντιβασιλεύς*. Id est, αὐτὸς, ipse, & κρατεῖν, uinco. Apianus uero scribit nomen imperatoris uendicari solere ab his praetoribus, qui in maximis belli operibus uersati sunt cum laude. Nunc autem (inquit) sub quo decem milia in bello cecidissent hac adpellatione dignos haberi audio. Praeterea ductores exercituum, & praefecti coepiarum militarium, Imperatores uocantur apud historicos. Item qui prouincias administrabant, Imperatores dicebantur, quamuis postea in tyrannidem uersus sit hic magistratus. & Imperatoris mitissimum nomen in eum translatum sit, qui Romani imperij gubernacula tenet.

Imperiosus, qui imperium habet. Item qui nimis saeuere impe-

rat, quasi ostentator imperij: qualis Torquatus apud Liuium, qui filium licet uictorem, quia contra imperium suum pugnauerat, securi percussit. Hinc aduerbium Imperiose, quod est saeuere, & cum ostentatione imperij.

Imperitabundus, idem quod imperitans.

Imperito, tas, penult. correp. frequentatiuum est.

Imperium, significat iussum. Vergilius. Imperio leti parent.

Aliquando dicitur dominium aut regnum: ut apud eundem.

Imperium Oceano famam qui terminet astris.

Aliquando est potestas. Vlpianus: Merum est imperium habere gladij potestatem ad animaduertendum in facinorosos homines, quod etiam potestas adpellatur.

Impero, as, pen. corr. ex in, & paro, significat iubeo. nam In, intentiuum est, quasi statim uel prorsus paro. Quintus. Nam quamuis infestum latronibus mare iussus intraui. neque dissimulauerim magnas fuisse caussas patri quor hoc mihi imperaret. Vnde Imperatum, iussum. Idem: Mihi, quod semel imperata non feci.

Imperonale uerbum, dicitur quod non habet personas, cuius duae sunt species. Nam quaedam sunt impersonalia uocis actiuae: quaedam passivae. Imperponalium actiuae uocis quinque genera esse dicuntur, quae in t, finiunt, & à tertia persona quorundam neutrorum formantur: ut à placeo, fit placet impersonale. Primae speciei sunt, beneficit, malefit, satisficit: quae semper sunt impersonalia, & ante se exigunt ablatiuum cum praepositione, & post, datiuum. ut, à Deo bene fit bonis. Secundae speciei sunt Interest, & refert: quae ante genitiuum, & post infinitum habent, exceptis mei, tui, sui, nostri, & uestri: loco quorum dicimus mea, tua, sua, nostra, & uestra. & cuius, iussum, in quo tam ablatiuo quam genitiuo uti possumus: ut cuius, uel cuius interest orare. Tertiae speciei sunt, libet, placet, liquet, patet, accidit, euenit, contingit, suppetit, constat, restat, & uacat: quae habent ante datiuum, & post infinitum. ut, mihi libet mori. Et licet quaedam ex his personalia sint, tamen raro sunt in usu, nisi in tertijs personis. Non enim dicimus, accido tibi, & tu accidis mihi: sed, hoc accidit, contigit, euenit tibi. Quartae speciei sunt, decet, dedecet, inuat, delectat, oportet: quae habent ante accusatiuum, & post infinitum. ut, Religiosum decet castè uiuere. Quintae speciei sunt, poenitet, tædet, miseret, piget, pudet: & semper sunt impersonalia nisi apud iuniores: & ante uolunt accusatiuum, & post genitiuum, uel infinitum. ut, me tædet peccatorum, uel peccasse. Praeterea misceret, quod uult post se genitiuum tantum. Imperponale passivae uocis, formatur à tertia persona, iuncta tur, ut legit, legitur. Et tam ab actiuis omnibus, quam à neutris, acquisitiuis, transitiuis, & absolutis formatur, nec aliquem casum exigit ante: ut itur, statur. Nam proprium impersonalis est, nullam certam personam significare. Nec ullum casum habet post, nisi qui à neutris, acquisitiuis, & absolutis descendit. ut, Itur in antiquam syluam.

Impes, tis, & Impetus, tus, idem significat. Lucretius lib. 1.

Quamlibet in partem tradunt res ante ruuntque;

Impetibus crebris. Statius lib. 7. Thebaidos:

Transiunt campos, aurigamque impete uasto.

Impetigo, penult. producta. scedatio cutis, serpens cum pruritu, quam alij scabiem siccam, asperam & prominentem intelligunt: alij morbum similem scabiei squamosum, corpusque decho nestantem. Ab impetu nomen deductum. Serenus.

Si uero uitium est quod ducit ab impete nomen,

Hoc matutina poteris cohibere salua.

Et apud Columellam libro 5. scribitur, quod impetigines & scabies aceto & alumine defricantur in equis. Alij putant esse uolaticam.

uolaticam. Verum huiusmodi fœdationis cutis & impetiginis, Celsus scribit esse quatuor genera. Plinius: Vitis albæ, uiridis, tuscæ, succo & thure impetigines tolluntur. Dicebatur & Impetix (ut ait Festus) & Petigo: quod uicina petat, sese late summa cute diffundens.

Impêto, is, penult. correp. inuado. Apuleius: Iurgijs me oppido impetens.

Impetrabilis, passiue. ut res impetrabilis, quæ impetrari potest. Aliquando actiue. Plautus in Mus. Magis ad me impetrabilis, id est, qui magis potuerit impetrare.

Impetrallo, pro impetro, uetres dixere. Plautus: Et istuc confido à fratre me impetrassere. Cc.

Impetritus, ta, tum, quod est stabile: quasi in petra fixum. Plautus in Asinaria: Impetratum inauguratum? st.

Impetro, tras, pen. cor. ex in & patro, significat obtineo, & quasi id quod cupio facio. Vnde & Perpetro, pficio. Terẽ. in Hecy. Videndum est ne nimis propter iram hanc impetrẽ quod possim: aut ne faciã plus, quod post minus me fecisse satius sit.

Impiger, pen. cor. non piger, sed strenuus & diligẽs. Tibull. Impiger Aeneam uolantis frater amoris.

Cicero: Quis est tam impiger in scribendo quàm ego?

Impingo, gis, pegi, impaciũ, ex in, & pango, significat impello, & illido. Cic. lib. 3. Tuscul. Quid huic calix mulsi impingẽdus est, ut plorare definat? Impingẽdus dixit, quasi illidẽdus, & uolenti ingerendus. Denotat enim uim aliquã: ut apud Hieronymum. Impegi nouissime in Daniele. Et apud Vergil.

Examinata sequens impingeret agmina muris.

Et in Esaia: Impingimus meridie quasi in tenebris. Aliquando componitur ex in, & pingo. Plautus in Capti. pro impono usurpauit. Iubete huic crassas compedes impingere. Aliquando ponitur pro designo. Hiero. ad Eusto. Ad omnem actum, ad omnem incessum manus impingat crucem. Aliquando pro inscribo. Terent. in Phorm. Si tu illam attigeris secus quàm dignum est liberam, dicam tibi impingã grandem: dixi Demipho. Laetant. lib. 6. pro transfiguro posuit. His uero qui sapientiam querunt, philosophiam in oculos impingit: uti specie lucis excæcet, ne quis comprehendat ac teneat ueritatem.

Impinguo, guas, pinguem facio: unde Impinguatus legitur.

Impio, contamino. ex in, & pio componitur.

Impius, crudelis, à quo Impictas, & Impie aduerbium. Cc.

Implāno, nas, pen. produ. decipio. Cyprianus: Si quis (inquit) putat se aliquid esse quum non sit, se ipsum implanat. Hinc Implanator, pro seductore: qui Græce planos.

Impleo, ples, construitur cum ablatiuo, uel genitiuo. Verg. Impleuitq; mero pateram. Idem.

Implentur ueteris Bacchi, pinguisq; farina. Quandoq; additur præpositio: ut quum dicimus. Impleui nauem de omni genere frumenti. Laet. lib. 4. Et insuper duodecim cophini, de residuis fragminibus impleti. Huius compositum est Adimpleo.

Implexus, inuolutus, innexus, implicatus, quod Græci περιπλεγµενον dicunt. Ambros. Requiritur id, uerum sit, non fabulam pro ueris dicere, non obscuris uera inuoluere, non superfluis uel implexis atq; ambiguis occupare animum.

Implico, cas, pen. cor. uide in dictione Plico.

Imploro, ras, pen. produ. auxilium posco. Et proprie dicitur, quum quis in malis posuitus est, & cum miseratione auxiliari postulat. Plaut. in Rud. Pro populares, uostram ego imploro fidem. Terent. in Adel. Illec fidem nunc uostram implorat.

Impluo, uide in dictione Pluo.

Implutus, pluuia madefactus dicitur.

Impluuium, uestis erat, qua sacerdotes per imbrem utebantur. Pluuium nunc uulgo adpellatur. Varro: Salium quoq; sereno

tempore impluuium amictum fuisse criminabantur. Vel fortè dicta est à colore. Nam Impluiatus color à Nonio dictus est, quasi summo stillicidio implutus.

Impluuium, locus sub cœlo in medijs ædibus ubi pluuia accipitur. Festus: Impluuium, quò aqua impluit collecta de tectis. Terent. in Phor. Monstra eueniunt mihi. Introijt in ædes ater alienus canis: anguis per impluuium decedit de tegulis.

Impolitia, litia, quasi incuria. Gellius lib. 4. Si quis eques Romanus equum habere gracilentum aut parum nitidum uisus erat, impolitie notabatur.

Impōno, pen. prod. supra pono. Verg. – Molemq; & montes insuper altos Imposuit. Idem lib. 4.

Vidit thuricremis quum dona imponeret aris. Interdum Imponere, est dare. Idem libro 7. – Fincmq; imponere curis. Interdum iniungere. ut, Impono tibi hoc onus. Et his modis construitur cū aduersatiuo. Cum datiuo uero significat decipere. Quintil. Fecellit me ingenitus honestis causis gloriæ amor: spes tibi perpetuæ laudis imposuit. Quum autem dici-

mus. Impono manū, significat perficio. Donat. Imponitur manus rebus, quū perficitur id quod coepit. Relinquitur, quum imperfecta dimittitur. Verg. Imponit regina manum. Et alibi. – Atq; opere in medio defessa reliquit.

Imporco, cas, porcas in agro facio. Columel. lib. 2. Et similiter quum semen crudo solo ingesserimus, inarabimus, imporcatumq; occabimus. Imporcator, qui porcas facit. Est autè Porca, quantum ad hoc, terra eminens inter duos sulcos.

Importūnus, na, num, penult. produ. quod caret portu, hoc est, quiete: ubi nullus portus est. Vergilius lib. 11.

Bellum importunum ciues cum gente Decorum

Inuictisq; uiris gerimus. Hinc Importunitas: quæ (ut Donatus inquit) neq; loci, neq; temporis habet commoditatem.

Impos, uide in dictione Compos.

Impostores, dicuntur, qui alios uerbis pollicentibus decipiunt: uel qui supponendo malas merces, homines fallunt. Et qui ita decipiunt, imposturam facere dicuntur. Vlp. ff. de Crim. stellationat. Si quis imposturā fecerit, aut collusionem in necem alterius, stellationatus potest adpellari.

Impotens, pen. correp. qui ab appetitibus uincitur. Cic. Lepi. Sin ista pax perditorum hominum in possessionem impotentissimi dominatus restituta est, id est, superbissimi, & incontinentissimi.

Impotentia, plerūq; imbecillitatem significat. Interdum ualidā immoderatamq; potentiam. Cicero lib. 5. Tusculanar. quæst. Qui nihil metuant, nihil agant, nihil concupiscant, nulla impotentia efferantur. Nam In, quādoq; auget. Vnde tyrannus impotentissimus dicitur à Quintiliano. Decemuiui, quorum principatus erat immoderatus, à Liuiio Impotentia fortunæ adscribitur. Suetonius scribit Cæsarem edere solitum uoces impotentia. Sisenna: Letitia nimia atq; impotentia animi commotus.

Impresētia, & Impresētiarum, aduerbia. significant tempore præsenti. hoc est quod præsens est, uel præsens fuit, uel præsens erit. ut, Impresētia disputandum non est. Cato de leg. olcæ leg. Extra quam si quem socium impresētiarum duxerit. Vlp. de tab. exhib. Quid enim si occultæ tabule postea prolatae sunt? cur noceat ei qui responderit quod impresētiarum uidebatur? Idem tempus enim ei dandum est, si non potest impresētiarum exhibere.

Imprēcor, penult. corr. & in bonum & in malum accipi solet. de quo in dictione Precor.

Imprimō, mis, pen. cor. premendo immitto, intus calco, obfigno. undæ impressæ literæ, obsignatæ dicuntur. Cic. lib. 1. Tusculan.

scula. An imprimi quasi ceram putamus animum?

Improbis, pen. cor. indignus. unde Improbis. Cice. ad Cæsarem lib. 1. Debes odisse improbitatem eius qui impudentissimum nomen delegerit. Interdum dicitur petulans, pertinax. Verg. Et plena cornix pluuias uocat improba uoce.

Interdum turpis. Plautus. Improbiorum non uidi faciem mulieris. Interdum lasciuus, proteruius, astutus. Pacuius: Nemo hoc puero improbius: quæcumque uult suadet. Item nimis audax, nec contentus dicitur de re modica. Unde lupus & anser improbus, apud Vergilium.

Imprōlus, & **Imprōlis**, pen. prod. qui nondum in ciuitatem adscriptus est.

Improperium, criminis exprobratio.

Improprio, ras, pen. cor. uide in dictione Proprio.

Imprudens, non prudens. Aliquando etiam ualde prudens. Verg. -Nocuit nunquam imprudentibus imber.

Impudens, pen. cor. qui nullo pudore ducitur.

Impudenter, temere, petulanter, inuerecundè.

Impudicus, penult. produ. qui non est pudicus, id est, castus.

A quo impudicitia. Ponitur quandoque etiam pro temerario, & pro eo qui nullo pudore ducitur.

Impudoratus, qui est sine pudore. Hieronymus ad Eustoch. Facies meretricis facta est tibi: impudorata es tu.

Impugno, gnonis, à uerboribus impudens dicebatur. Lucilius: Homo impuratus, & impugno, & rapax. Cc.

Impune, penult. prod. aduerbium est, & significat sine poena, uel sine damno. Vergilius lib. 2. Georg.

Et sæpe alterius ramos impune uidemus

Vertere in alterius, mutatamque insita mala Ferre pirum.

Aliquando refertur ad omnem effectum, & significat sine ui & effectu. hoc est, frustra. Apuleius: Impune Capitolium ascendi quum nemo esset. Ter. in Hecy. Impune istud optare tibi licet.

Horatius: Obturem patulas impune legentibus aures.

Impunitas, quasi non punitio. Sallust. Si quis indicasset de coniuratione, quæ contra Rempublicam facta erat, præmium decreuere: seruo libertatem, & libero impunitatem eius rei, & sceleratiorum ducenta milia.

Impūrus, pen. prod. generaliter pro improbo poni solet. Terent. in Adelph. O hominem impurum. Et Impurus, qui aliquo uitio notatus est. Cic. lib. 4. de Repub. Sed iuuentuti nostræ minime audiendus: quippe si ita sensit ut loquitur, est homo impurus. Item dicitur sordidus contaminatus. Idem: Quam multis illum ingenuis, quam multis matribus familiis in illa tetra atque impura legatione uim attulisse existimatis?

Imputatus, tum, quod non est putatum. hoc est, amputatum, quāuis Imputo in hac significatione non legatur. Plin. li. 14. Eadem lege ex imputata uite libari uina Dijs nefas statuit, ratione excogitata, ut putare cogerentur.

Impūto, tas, pen. cor. uide in dictione Puto.

Imus, a, um, per simplex m, significat infimum. Sed quoniā in multis, ut in pectore, quæ infima sunt etiam intima dicuntur, Imum plerumque pro intimo poni consuevit.

I A N T E N.

IN, præpositio est, quæ & separari & componi solet. Separata, tam aduersatiuo quam ablatiuo deseruit. Sed quum aduersatiuo iungitur, significat pro, uel erga. ut, Bene sentio in rem publicam. Cicero Lentulo: Nam hoc senatusconsulto in meam sententiam facto. Vergilius:

Accipit in Teucros animum mentemque benignam.

Quandoque aduersus, uel contra. ut, In parricidam dico. & In tyrannum pugno. Plin. Quum mihi sermo in adulterum esset.

Vergilius: Quid meus Aeneas in te committere tantum?

Quid Troës potuerunt? Quandoque intra. ut, In nauem ingressus es. & In domum proficiscor. Quandoque ad. Vergilius: Impulit in laius.

Quandoque sicut (sicuti Augustinus docet) ut, Sedet in amicū. id est, sicut amicus. Quandoque usque ad. Liuius: Bellum in triginta diem indixerant, id est, usque ad triginta dies. Denotat quādoque qualitatem ordinatiuam. ut, Opus in dies crescit. Vergil.

- Inque dies auidum caput altius effert. Quandoque indicat spacium temporale. ut, à mane in noctem. Idem: -In lucemque tulisset.

Iungitur aduersatiuo pro ablatiuo. ut, Verecor te in os laudare. pro in ore. Terent. in Adelphis: In quæ exempla fient, id est, in quo. Iungitur etiam aduersatiuo causæ ornatu: & uerbum cum quo componi deberet remanet sine præpositione. ut, Inuado hostem. & Tu ingratitude criminis incurristi. Cicero uero dixit: In odia hominum incurrunt. Quum autem iungitur ablatiuo, tunc habet eandem uim quam apud Græcos ὑπὲρ. ut, In urbes. In tempore. Et aliquando significat inter.

Vergilius: Penibiles furens medijsque in milibus ardet. Aliquando significat pro, uel ad. ut, hoc est in re tua. id est, pro utilitate tua, uel ad utilitatem tuam.

Vergilius: -In magno munere Cyffeus

Esse sui dederat monumentum & pignus amoris.

id est, pro magno munere. Aliquando significat per. ut apud Apostolum: In quo gratificauit nos in dilecto filio suo. id est, per dilectum. Et illud: Locutus est nobis in filio. Composita quoque uarijs capitur modis. Nam modo ponitur pro intra, uel intro. ut, Ingredior, Induco. Modo contra. ut Inclamo, Insulto, Impugno. Modo intentiuum est. ut Increpuit, Insonuit. Vergil.

Turnus ut infractos aduerso Marte Latinos.

Modo negatiua, seu priuatiua. ut Ignarus, Inutilis. Modo significat supra. ut Immineo, Impendeo. Modo sine. ut, Iniussum meo. Modo solennitatem quandam importat. ut Indico, cis, quod significat, ritu solenni quicquam promulgo, aut iubeo. Modo simplicis sui significationem seruat, & significat in loco. ut Insum, Impono. Modo ad locum. ut Infero, Importo. Aliquando ponitur pro particula superuacua. ut, -nosco crines, incanaque menta. Habet nonnunquam qualitatem ad prius determinatam. ut, -Quam semel informes uidisse Cyclopas. Non enim nullius formæ, sed malæ formæ significat. Componiturque In, cum omnibus literis, tam uocalibus quam consonantibus. Sed quando iungitur uocalibus, uel c, d, f, g, h, n, q, s, t, semper remanet n, ut Inauris, Inco, Inicio, Inops, Inuoco, Incedo, Induco, Infero, Ingero, Inhibeo, Innuo, Inqui

ro, Inhisto. Intueor. Quando uero cum b, m, & p, mutatur n, in m: ut Imbibo, Immunis, Impono. Cum l, & r, mutatur n, uel in r: ut Illudo, Irruo

In diem addicere, est rem uenalem ita uendere, ut nisi alius ad certum præsitumque diem maius precium obtulerit, illius l, sit, qui primo obtulit.

In dies singulos, id est, per quoslibet dies. Cicero Metello: Mæ rationis atque eius mei consilij, maiorem in dies singulos fructum uoluptatemque capio.

In diem, & In dies, hanc habent differentiam, quod illud plerumque cum uerbo uiuit coniungitur. Quintilianus: Non ut fræ uolucres, præsentis modo cibi memores in diem uiuunt.

Aliquando etiam cum alio uerbo. Sallustius: Pancem in diem mercari. quasi dicat, præsentis diei rationem habere. Indies, aduerb. uide infra.

In domo, & Domi, cuiusque planè significationis sunt. Quintil. In domo furtum factum, ab eo qui domum non fuit. Cc.

In horam, & In horas, eandem habent differentiam, quam In diem & in dies. Illud plerumque cum uerbo uiuo coniungitur. Cic.

tur. Cic. Neq; qui in horā uiuūt, non modo de fortunis & bonis ciuū, sed ne de utilitate quidem sua cogitauerūt. In horas uerò, cum uerbo incrementū significante: sicut In dies. Verg. Galle cuius amor tantum mihi crescit in horas, Quantum uere nouo uiridis se subicit alnus. Cc.

In manu, uel In manibus est, dicitur pro eo quod est, in potestate, uel in promptu, & in facili. ut, Victoria in manibus est. id est, quasi iam tenetur. Et, In manibus, pro inter manus. Cic. in Catone. Septimus mihi liber originum est in manibus. id est, operi nondum summa imposita est manus.

In manu aquas poscimus, ueteres autem aquas manibus pedibusq; dixerunt.

In manu datur ei, qui separatim accipit sine arbitris, aut interprete, aut prauaricator, aut corruptus iudex. Terent. in Phormione: Soli sumus nunc inquam hic, ehò dic quid uelis tibi dari in manum.

In medium, id est, in usum communem. Cic. lib. 1. Officiorū: In hoc naturam debemus ducem sequi, & communes utilitates in medium adferre, mutatione officiorum.

In mentem uenire, non tantum est reminisci, sed etiam recogitare & considerare. Cic. In mentem tibi non uenit, causam publicam sustinere.

In numerum, significat in ordinem.

In numerum ludere, est saltare. Vergilius: Tum uerò in numerum faunosq; ferasq; uideres Ludere, tum rigidas motare cacumina quercus.

In ordinem redactus, & In ordinē coactus, id est, inter uiles & abiectos numeratus. Liuius lib. 12. Tribuni plebis in ordinem redacti. id est, contemptui habiti. Sueto. in Claudio: In ordinem se coactum conscriberet. Hinc etiam extradinem, pro egregie dicitur.

In posterum, pen. cor. uide in dictione Postremo.

In re tua, id est, pro utilitate tua: sicut Ab re, contra utilitatem.

In rem præsentem, non tempus, sed locum significat: quasi in locum differentie. Cic. Vt si constitueris te cuipiam in rem præsentem esse uenturum, id est, ad locum de quo controuersia est. Cornucopie.

In rem præsentem dicitur ire iudex, quū adcedit ad locum de quo controuersia. Cicero pro Cecina: Placuit Cecinæ de amicorum sententia constituere, quo die in rem præsentem ueniretur. Liuius lib. 3. Scribit missuros se in Aphricam, qui inter populum Carthaginensem & regem Masinissam in rem præsentem disceptarent.

In spem uenio, sperare incipio. Cic. lib. 2. de Oratore. Nō nullam in spem ueneram, posse me aliquid ex istis discere.

In tempore, significat opportunè. Sallustius: Maxime ferocia regis Mithridatis in tempore bellaturi. Terent. in An. Venit in tempore.

Inaccessa, insula Aegypti, à Græcis Abatos dicta: ad quam nulli est accessus.

Inachia, regio, quæ Io uocabatur.

Inachis, ipsa Io, Inachi filia, patronymicum sœminum est.

Inachus, pen. cor. Iōnis seu Iūs pater fuit: & primus qui apud Argiuos regnauit. A quo Inachius, a, um. Verg. li. 2. Georg. Inachie Iuno pestem meditata iuuenca. Est & Inachus nomen fluuij Achaie, ab Inacho rege dictus: qui per Argium agrum percurrit: unde Inachidæ Argiui Græciq; nuncupati sunt. Plinius lib. 4. Inter Inachum & Erasimum amnes, sinum esse docet Argos. Hippium cognominatum.

Inanesco, scis, inanis fio, quod ab inanco, nes, fieri certum est. Augustinus lib. 10. Confessionū: Est aliud tentationis malum, quo inanescent qui placent sibi de se.

Inaniloquus, qui inania loquitur. Plautus. Profectò inaniloquus es.

Inanimus, a, um, quod non habet animam. Cice. lib. 2. Offic. Quæ ergo ad uitam hominū tuendam pertinent, partim sunt inanima. ut aurum argentum.

Inanio, nis, niui, niū, uacuo: unde Inanitus, pen. prod. uacuus. Plin. lib. 35. Cortex remanet: hoc inanito medulla cadit.

Huius compositum est Exinanio: unde Exinanire: ut in Psal. Exinanite usq; ad fundamentum in ea.

Inānis, pen. prod. uacuus. Plaut. in Persa: Non ego inimicitias omnes pluris æstimo, quā mēsa inanis si nūc apponatur mihi. Ponitur quādoq; Inane pro aëre Luca. — Longū per inane res soluit. Quādoq; pro otioso. Hora. in Scrm. — In medio qui Scripta foro recitent sunt multi, quiq; lauantes, Suaue locus uoci resonat conclusus inanes.

Sic & uacuus pro otioso dicitur à Vergilio.

Cetera quæ uacuas tenuissent carmina mentes.

Inanitas, & Inanitiō, pro uacuitate. Plautus in Cistellaria. Mihi inanitate iandudū intestina murmurāt. Itē pro uanitate. Siquidem & Inane pro leui quādoq; sumitur. Vergilius: Instabiles animos ludos prohibebis inani.

Inaresco, uide in dictione Aresco.

Inarime, penul. cor. insula est in mari Thusco. Ab Arimis, siue populis siue beluis: ita Hetruscorum lingua dicente simas, quas Græci pithecos uocant. Scribit Plinius: Inarimem montem fuisse: qui terræ motum passus, alterā fudit insulam, quæ Prochyta ab effusione dicta est. Ouidius: Inarimem Prochytaq; legit. Silius. Non Prochyte, non ardentem sortita Thyphœa Inarime: Et à statione nauium Aenææ, etiam Aenaria dicta est.

Inaudio, dis, uide supra in dictione Audio.

Inauris, ornamentum quod ab aure pendet. Nam in Oriente decus existimatur, gestare aurum in auribus.

Inauro, as, ex in, & auro. Auro uero ab aurum fit: & significat auro impleo, uel dito.

Inauspicatō, aduerbium usurpatum à ueteribus, quum aliq; quid euenisset aliter quàm quis uellet. Et Inauspicatō dicitur, non captatis auspicijs. Terent. in And. Haud inauspicatō huc me adpuli.

Incæduus, dua, duum, cum diphthongo, quod non ceditur. ex in, & cæduus. Cato de Re rustic. Secundo loco hortus irriguus, tertio salictum, quarto oliuetum, quinto pratium, sexto campus frumentarius, septimo sylua cædua. Seruius: Intonsi montes, Intonsi, syluosi, incædui.

Incæro, ras, aliquid cæra tego. Persius:

—Genua incærare Deorum.

Incalesco, scis, incalui, ualde calidus fio. Hieronymus in libro Hester: Itaq; die septimo, quum rex hilarior, & post nimiam potationem incaluisse mero.

Incallidus, per duplex ll, non astutus. Cice. in arte ueteri: Sed quum à summis uiris maximæ res administrarentur arbitror alios fuisse, nō incallidos homines, qui ad paruas controuersias priuatorum adceder. nt. Et lib. 3. Offic. In his tribus generibus quoquo modo possunt, non incallide tergiuersentur.

Incandescō, descis, incandui: uide supra in dictione Candeo.

Incanto, tas, significat uerbis solus: uel etiam rebus quibusdam adiunctis, aliquid supra naturam molior. Plin. Qui mala carmina incantasset. Hinc Incantatio, & Incantamentum. Idem libro decimo octauo: Valeant ne aliquid uerba & incantamenta carminum. Potest etiam Incanto, frequentatiuum esse ab incino. Sed quò ad primam significationem huic uerbo Incanto, contraria sunt Excanto, & Recanto.

M 3 : Incapistrare,

Incapistrare, illigare, à capistro formatum uerbum.
Incallum, per duplex ss, significat frustra: uide in dict. Casses.
Incasum, per simplex s. supinū est uerbi incido, quum à cado componitur. de quo paulò post.
Incautus, uide suprà in dictione Cautus.
Incēdo, cedis, cessi, cessum, pen. prod. ingredior, subeo. ut, Scribendi libido incesit me. Interdum Incedere, est mature, more grauis uiri, siue magnifice more regū ire. Verg. li. 1. Aeneid. At ego, quæ diuinū incedo regina, Iouisq;
 Et soror & coniunx. Liuius lib. 2. Ipse en ille nostris decoratus insignibus magnifice incedit. Seneca: Tenero ac molli passu suspendimus gradum: nec ambulamus, sed incedimus. Aliquando significat simpliciter ire. Columella lib. 6. Transuersus rursus laxiora spacia faciam, per quæ uel fossor uel arator incedat. Liuius de secū. bello Punico: Quum signis prima luce motis, segniter agmen incederet. Hinc Incessus, sus, quo ad posteriora significata.
Incendo, inflammo, à quo Incendū, inflāmatio: & Incendiaria, auis inauspicata, propter quem lustratam sepe numero urbem legimus: & spinturnix à quibusdam uocatur. Cc.
Incentio, onis, cantio: seu cantilena. Gellius docet, plurimis hominum morbis medicinam fuisse intentiones tibiærum.
Incentiuus, ua, uum, ut tibia incentiua, apud Varronem: quæ à dextra canit: sicut Succentiua, quæ à sinistra succinit.
Incepto, ptas, frequentatiuum ab incipio.
Incernicula, cribra quibus frumenta purgantur antè quàm molantur. Plinius lib. 8. Decretum fecere, quo caueretur, ne frumentarij negociatores ab incerniculis cum arcerent. Cato: Cribrum totum, incerniculum unum, securim unam, scamnum unum.
Incerno, nis, sicut & cerno, significat cribro: unde Incerniculum.
Incerto, tas, incertū seu dubiū reddo. Plau. in Epi. Longa dies meum incertat animū. Componitur enim ex in, & certo, quod est, in animo certo. Nam quū quis dubitat, secū animo certat.
Incertus, dubius. Plant. in Pseu. Certa amittimus, dum incerta petimus.
Incesso, is, si, uel iui, à supi. uerbi incedo formatum, significat aduerso, molesto, ad iram concito: quasi laceſso. & cōstruitur cum aduersatiuo. Laſtantiu lib. 3. Quid ergo te magistra illa uitæ docuit? An ut potentissimum consulem maledictis incesse res? eumq; hostem patriæ uenenatis orationibus faceres? Hieronymus: Aliquo modo uel aliquando expugnatur, quod undiq; incesitur, id est, impetitur. Verum distinguendum de Incesit, quādo ab Incedo, & quādo ab Incesso fit. Nam ab incedo, Incesit me cupiditas: sicut & Mihi incesit cupiditas, dicere licet: & tūc significat ingredior, siue inuado. Liuius li. 2. Timor deinde patres incesit, ne ciuitatem sine imperio uis aliqua externa adoriretur. Et iterum: Perfectis patris mādatis, cupidō incesit animos iuuenum sciscitandi, ad quem eorum regnum Romanū esset uenturū. Valerius Maximus datiuo iunxit. Nec mihi cuncta complectendi cupidō incesit. Terent. in Adelphis: cum aduersatiuo, mediante in. Noua (inquit) nunc religio in te isthæc incesit. Aliquando ponitur sine datiuo uel aduersatiuo expresso, & significat ingruo. Columella libro 2. Si uerò procellæ uentorū aut turbines incesserint, maior pars ad terram defluit. Idem cum datiuo posuit, quum inquit: Famem, si sterilitas annorū incesit hominibus, commode propulsat. Interdum significat ingredior. Idem lib. 3. Et quum autumnus incesserit, antè quàm frigus cacumina adurat, omnia folia decerpere expedit.
Incesto, cestas, polluo. Suet. in Tib. Triplici serie cōnexi inui-

cem incestarent. Verg. -Totamq; incestat funere classem.
Incestuosus, qui incestum commisit.
Incestus, stus, & Incestum, sti, dicitur flagitium in adfines admissum, ex in, & cestus: quasi sine cesto, id est, uinculo: ut Laſtant. Grammat. super lib. Thebaid. testatur. Cestus autem: est cingulū Veneris, quo utebatur ad honestas nuptias: quasi cui cestos non fuerit adhibita. Ideo Incestū dicitur, quod à sacro illo Veneris cingulo non fertur. Hac enim cinctura coniuges deuinciri putarunt, uti concordēs in uita uiuerent. Mart. Sume ciheriaco medicatum neſtare ceston:
 Vinxit amatorem baltheus iste Iouem.
 Seruius docet Incestum esse quancūq; pollutionem.
Incestus, sta, stum, idem est quod polluius. Propertius: Scilicet incesti meretrix regina Caropi.
Inchoatiua uerba, uulgò dicta sunt, quæ in sco, desinūt. Sed hæc (ut à Prisciano dissentiam) augmentina magis adpellare libet: quoniam augmentum, non inchoationē significant: ut caleſco, frigeſco: quorum alterū significat calidus fio, alterum frigidus. Aliquando tamen comparatiue, id est, maiori cum augmentatione sumuntur. ut, Qui sordet, sordescat adhuc. id est, sordidior fiat. Vergilius:
 Sin in processu cœpit crudeſcere morbus.
 Vbi Seruius exponit: Crudeſcere, ualidior fieri. Idē: -Aegre ſcitq; medendo. Exponitur, inter medendum fit ægrior. Et illud Laſtanti: Ne si nostra inualuerint. id est, ualidiora fiant. Aliquando comparatio adponitur. Terentius in Heaut. Nā mihi quotidie augeſcit magis de filio ægritudo. Ver. li. 7. Quàm magis effuſo crudeſcant ſanguine pugna.
 Quod autem significant incrementū, interpretum autorūq; idoneorum autoritate simul & ratione probandum duxi. Non in priscis dictionibus. Albicatur, candidatur, exalbeſcit: purpuraſcit, purpureum fit. Cic. lib. 2. Academ. Quid mare? non ne cæruleum? aut eius unda, quum est remis pulſa, purpuraſcit. Nigidiuſ: Dicemus quæ uetustate deteriora fiunt uetusceſcere: inueteraſcere quæ meliora. Donatus in Hecyræ prol. Nouas qui exactas feci, ut inueteraſcerēt. ait. Inueteraſcerēt, in conſuetudinem uenirent. ſpectarentur, amarētur. Et in Andria: Vab perij, hoc malū integraſcit exponitur, Integratur, quod est, inſtauratur. Similiter apud Verg. lib. 2. Georgic. Acrasq; diſſiliunt uulgò, ueſteſq; rigescunt. Seruius: Rigeſcunt, durantur. Feſtus: Remorbeſcat, in morbum recidat. Et Obherbeſcere, herbam increſcere. Cic. lib. 4. Tuſculanarum: deſerueſcere, pro decreſcere exponit. Aut rogandi (inquit) orandiſq; ſunt, ut ſi quam habent ulciſcendi uim diſſrant in tempus dum deſerueſcat ira. Deſerueſcere autem decreſcere ſignificat ardorem animi inuita ratione excitatum. Ex quo illud laudatur Archyta: qui quum uillico factus eſſet iratior, Quo te modo (inquit) accepiſſem niſi iratus eſſem? Idem pro Marcello: Nihil opere & manu factum, quod non aliquando conficiat & conſumat uetustas. At uerò hæc tua iuſtitia & lenitas floreſcet quotidie magis. Quis id interpretetur, ut floreſcit, incipiat florida fieri? quū quotidie Cæſaris lenitas magis florida ſicret. Si quotidie magis id fiebat, profeſſò iſta continuatio dierum, dum hoc ſicret, iam ab initio rem inchoatam ſemel fuiſſe, non quotidie incipi, aperte demonſtrat. Similiter Terent. in Heauton. Nam mihi quotidie augeſcit magis de filio ægritudo. Cicero etiam in Catone: Ita ſenſim ſine ſenſu ætas ſeneſcit: nec ſubito frangitur, ſed diuturnitate extinguitur. Si ætas ſenſim ſeneſcit: an ſenſim incipit ſemper ſeneſcere? Si ita eſt, ergo plus millies iſta inchoatio fiet. Et ſic toties deſinet fieri ſenex, quoties ſenſim ſeneſcet. Sed quoniam ab initio quo cœpit ſenex fieri, nūquā omnino deſijt fieri ſenex: patet quod ſeneſco,

senesco, significat senex fio, non, incipio fieri senex. Simile est illud Lactantij lib. 7. Quos autem morbus interimit, spiritum diutius exhalant, ut paulatim frigescentibus membris anima effletur. Plinius quoque lib. 21. de ortu rosæ: Paulatim (inquit) rubescens dehiscit. Quo pacto rubescens significare potest incipiens fieri, uel esse rubra, si paulatim rubescit? Nunquid toties incipit esse uel fieri rubra, quoties paulatim rubescit? Si ita est: quod tamen non est: toties quoque necesse erit eam desinere fieri uel esse rubrā, ut possit incipere fieri uel esse rubra. Sed non recte dicere possumus, Incipit esse uel fieri rubra: quū iā me= diocriter uel parū rubra facta sit. Quapropter in Bucolicis: Sæpe tener nostris ab ouilibus imbuet agnus.

dicit Seruius. Nemo unam et eandem rem sæpe inchoat. hoc est, non dicitur inchoare, quando id prosequendo sæpe facit. Quod idem Plinius lib. 31. ostendit. In Sicilia quidem, circa Messanam et Mylas, hyeme in totum arescunt fontes: æstate exundant. Si in totum hyeme arescunt, certe non partim siccatur, ut inchoatio arescendi ex parte intelligi possit. Præterea, si ista uerba inchoatione significarent: quid opus esset poetæ, oratores, historicosque illis uel cœpi, uel incipio addere? Non enim putandū est tam excellētes uiros temere, sed consulto id effecisse, nulla eos præsertim urgēte causa. Iungimus autē hæc duo uerba istis uerbis in sco, terminatis, sicut et alijs, quū ali= quid inchoari significare uolumus: quæ ex hoc potissimū in= uēta esse intelligimus, ut prædictis uerbis et omnibus alijs iun= gi possent, quū in eis inchoatione designari inesse foret: quod non fieret, si ex se inchoationem significaret. Quare Vergilius dixit: Sin in processu cœpit crudefcere morbus.

Columella lib. 7. Decimo tamen anno tempora cauari inci= piunt, et supercilia nonnunquam canescere, et dentes promi= nere. Et lib. 6. Cytisum quum aridum facere uoles, circa men= sem Septembrem, ubi semen eius grandescere incipiet, cædito: paucisque horis dum fracescat in Sole habeto. Et lib. 12. Oleum sit optimū ex uaria oliua, quum incipit nigrescere. It= rum ibidem: Atque ubi conualescere cœperunt, adiecta humo incrementa eorum prosequenda sunt. Et rursus: Non ante le= gendum est, quā quum maturefcere cœperit. Cato de Re rust. Et ubi primum incipiunt hiscere, tum legi oportet. Pli= nius lib. 11. Et quum mella cœperint maturefcere, abigunt eos. Idem lib. 7. Samara colligenda est circa Martias calen= das, quum flauescere incipit. Cæsar in Commenta. Quum maturefcere frumenta inciperent. Gellius: Iam enim fœnia uirtusque felicitatis Romanæ apud exterarum gentes enitescere inceptabat. Cicero de Natura Deorum: In his animantibus quæ lacte aluntur, omnis ferè cibum matrum lactescere incipit. Et alibi dixit, orationem suam canescere cœpisse. Sallustius in Iugurt. Sed ubi dies clarescere cœpit. Idem in Catili. Post= quā diuitiæ honori esse cœpère, et eas gloria, imperiū, po= tentia sequebatur: hebescere uirtus, paupertas probro haberi, innocentia pro maliuolentia duci cœpit. Hæc extrema à me po= sita sunt, propter nonnullos qui inter doctissimos habiti sunt, adferentes uerba in sco finita, raro et in licentia Latini ser= monis iungi cum uerbo incipio: quum et alia permulta repe= riantur, quæ pretermittenda duxi: ne in maius quā par sit uolumen excresceret. Quiescant igitur omnes, qui ea uerba Inchoatiua adpellari uolunt, quando tot tantorumque interpre= tum atque autorū sententijs refragari non licet. Formantur hæc uerba ut plurimum à uerbis neutris secundæ coniugatio= nis à secundā persona, iuncta co syllaba, ut albeo, albes, albesco: caleo, cales, calesco. Quædam tamē ab actiuis, uel neutris tran= sitiujs deducuntur, quæ passiua nihilominus significationem innatam habent: sicut illa quæ à neutris secundæ coniugationis

sunt. ut augesco, ab augco, integrasco, ab integro, sanesco, à sa= no, a, in e, mutata. siccesco, curuesco, mollesco, marcesco, ma= turesco, hilaresco, grauesco, grandesco. Quæ tamē si à nomi= nibus uenire posse uideatur, tamen à uerbis eorum, uel actiuis uel neutris transitiujs ferè omnia uenire magis credo. Quæ= dam uero à nominibus formari conuenit. ut mutesco, dulcesco, crudeco, et sterileco, lapidesco, rareco, crebreco. Sunt etiā quædam ambigua et uaria, quæ significationem passiua habent innatam, et à neutris ueniunt: et nihilo minus etiā acti= uam habere reperiuntur. ut horresco, perhorresco. Vergilius: Nec tu mensarum morsus horresce futuros.

Alia sunt, quæ primitiuorum significationem habent. ut labe= sco, extimesco, pertimesco, abhorresco, dormisco, presentisco, contimesco, præcisco, recisco, ascisco, et conscisco: et si qua sunt alia. Alia terminantur in sco, licet non sint deriuatiua. ut posco, disco, glisco, offusco, inesco. Sciendum etiam, quod hæc uerba de quibus agimus, habent præteritum perfectum: quā= uis multi negent, sed falluntur: quoniam cum primitiujs eorum aut ea communia habent, aut certe mutuo ab illis accipiunt. Quod Priscianus in uerbis ascisco et descisco non dissimulauit. Ascisco (inquit) ascui, ascitum. Descisco, sciui, descitum. Vbi Liuij exemplū ponit. Descitum ab Romanis. Postea uero sub= dit. Et notandum, quod ab inchoatiuo scisco, ascisco, et descis= sco, composita primitiujs, scilicet scio, habuerunt præteritū. Se= cundum uero rectam proportionem debet eorum quoque præte= rita scio et descio esse. Ecce Priscianus dedit præteritū pri= mitiujs ascisco et descisco, Inchoatiuum scisco adpellās: quum tamen Inchoatiuum non sit: neque habeat significationē uerbo= rum in sco desinentium. Diomedes quoque præteritum ostendit adolesco. Adolesco (inquit) adoleui facit. Vergilius:

— Mox quum matura adoleuerit ætas. Columella lib. 2. Sed hoc idem semen Ciliciæ Syriæque regionibus ipse uidi men= se Iunio Iulioque conseri, et per Autumnum quum permatur= ruit colligi. A permaturesco est. Significat enim, permatur= rum factum est. Et lib. 10. At circa calendās Martias locis apricis, licet porrum, si iam ingrandiuit, transferre. Ab in= grandesco est, non ab ingrandeo, quod nescio si inueniatur: nec si inueniretur ab eo esset, quia ingrandiuit grande factum est significat, non autem, grande fuit: quod significaret si ab ingrandeo esset: sed sensui non conueniret. Sallustius: Hi post= quā conuenerunt in una mœnia, dispari genere, dissimili lin= gua, alij alio more uiuentes, incredibile memoratu est, quā= facile coaluerūt. A coalesco, quod concreco significat, est: non à coalo, quod significatio actiua repugnaret sensui orationis. Lactantius lib. 5. Quinimò si qua illis fiducia est uel in phi= losophia, uel in eloquentia, arment se ac resellant hæc nostra si possunt: congregiatur cominus, et singula quæque discutiāt. Decet eos suscipere defensionē Deorum suorum: ne si nostra inualuerint (uti quotidie inualescunt) cum delubris suis ac lu= dibrijs deserantur. Inualuerint, ualidiora fiant, ab inualesco: quoniam subditur, ut quotidie inualescūt. Quintilianus lib. 5. Institut. oratoriæ. Iam illa flamma, quæ magna congeriæ cō= ualuerat, diductis quibus alebatur, significat concreuerat, siue ualida facta erat, non ualida fuerat: a conualesco est, non à cō= ualeo. Peccauit interpres nostri temporis, quum inquit: Sur= daster, qui parum audit. Hinc obsurdeo. Cice. lib. 6. de Re pu= blica: Hoc sonitu omnes ferè completæ aures hominū obsur= duerunt. Hic obsurduerunt, significat surdæ factæ sunt: ab ob= surdesco, non autem, surdæ fuerunt, ab obsurdeo: quasi non amplius surdæ tunc foret. Hoc modo omnia præterita perfe= cta cuiusmodi interpretanda sunt. Et si ambigua uidebuntur, disquirendū erit an à primitiujs an à deriuatiuis ueniant: quod significatio

significatio et res de qua tractabitur commonebunt. Possunt nihilominus sic discerni, ut si dicā, canui: pro canis factus sum: tunc à canesco erit. Si uero dixerō, Hæc uestis canuit: pro cana fuit, quæ amplius cana non sit, ut si eam pullam feceris: tunc à caneo erit. Similiter, hæc arbor floruit: si de tempore quo florida fuit loquar, tunc à floreō erit. Sin eam floridā factam esse intelligi uoluerō, à floreō sumetur. Hoc enim, florida facta est significabat: illud uero, florida fuit. Nam quod ipsa primitiua quasi rem perfectā in se habent: ut floreō, quod floridus sum, siue in flore sum significat: ideo in præterito eius florui, illa eiusmodi perfectione caret quoniam præterita est, eò quod tunc florui in flore fui significat: et non est amplius floridus. Deriuatiua uero, ut floreō, rem imperfectam demonstrant: quamuis augmentatiua uim habeant. id est, floridus fio. Ideo illam in præterito perfectio perficiunt. ut, florui, id est, floridus factus sum: et eam tum perfectam in se habere declarant.

ASCEN. Satis persuasum mihi est per Laurentium Val. (cuius autoritatibus præfens autor plerūq; innititur: licet eius nomen ferè suppressit, nisi ubi perperam præcepisse putat) uerba in sco, aut pro primitiuis suis poni, aut intrinsecam significare passionem: neque præteritorum significatione carere, sed uoce propria, quam à perfectis mutuauerunt. Verum argumentum illud, quo uterque conuincere nititur, non conotare inceptiōem, eò quod uerbo inceptiuam uim habenti iungantur, non uidetur mihi satis ualidum: quum etiam uerbum Incipio possit geminari, ut si quis ab hostibus aut alioqui interpellatus sæpe opus aliquod inceperit. Ut uerbi gratia, urbis ædificatione semel inceperit anno millesimo, atq; iterū millesimo quinto, et rursum millesimo sexto, et c. neq; perfecerit, dicam eum inceperisse incipere urbis ædificationem anno millesimo, et c. Vnde etiā fieri potest, ut qui sordescit, id est, incipit esse sordidus: sordescet adhuc. id est, incipiat esse sordidior, non sordidus. Verū tamen in Vallæ sententiā non pedibus modo, sed uel uerbis eam. Si quis autem mihi auscultare uolet, omnia à uerbis deducenda putabit. Sed quia primitiua sæpe in usu nō sunt, à nominibus deducta uidentur. ut ignesco (nam igneo in usu non est) ab igne nomine deductum putes: sicut sanesco, ab inusitato uerbo sano, quod esset sanus sum, factum censeam: quum sano, sit sanum facio, et c.

Inchoo, choas, à choum: quod mundum significat, unde subtractum est Inchoare, pro incipere. Vergilius: Te sine nil altum mens inchoat. Quandoq; perficere Idem lib. 6.

Tunc stygio regi nocturnas inchoat aras.

Martianus Capella neutrum protulit, quum ait: India ab Emendis montibus inchoat. Ab Inchoo fit Inchoatiuus, ua, uum, unde Inchoatiua uerba. Vel à chaos: quod rerum aiunt principium. Vnde per ch, scribatur.

Incido, dis, penul. prod. incidi, cisum, ex in et cado: quod est ferio, seu seco. Vergilius:

Atq; mala uites incidere falce nouellas.

Vnde Incisus, a, sum, quod modo significat per incisionem scriptum. Et dicimus: Incise sunt leges in ære, uel in æs: quod est contra Laurentium Vallam et eius sequaces. Cicero in Oratione de Signis: Id non modo conscripserunt, uerū etiā in ære incisum nobis tradiderunt. Plinius in Panegyrico. Quæ uos, patres conscripti, ne qua interciperet obliuio, et in publica acta mittenda, et incidenda in ære censuistis. Suetonius in Cæsare cum aduersariis. Ac mox lege in æs incisa. Modo Incisum significat amissum. Liuius lib. 3. Itaq; spe incisa, prius quam prædicta dies adesset, Appius mortem sibi consciiuit.

Incido, dis, incidi, incasum, pen. corre. ex et in cado. Omnia enim à Cado composita, proferunt supinū cum à, sicut cado.

Quæ uero à cado pro ferio, mutāt e, in i, ut incisum, recisum. Vnde ab Incido, incasum, incasurus. Plinius lib. 1. Sed ea acciderisse nō quia hæc facta sunt arbitror: uerum etiam hæc ideo facta, quia in casura erāt illa. Est autem Incidere, quasi casu uenire, aut de improviso labi: præsertim quando construitur cū aduersariis mediante in. ut Incidi in latrones, Incidi in errorem. Cicero Curioni: Quod in id Reipublicæ temporis nō incidis, sed ueneris. Incidere ergo, à casu uenire est. Venire uero, certo iudicio, et sententia, et consilio. Quod ipse Cicero subsequens immediate declarat. Iudicio enim tuo, non casu, in ipsum discrimen rerum contulisti tribunatum tuum. Iungitur quandoq; cum datiuo. ut, Mihi incidit suspicio. Quandoq; absolute ponitur. ut, Incidunt sæpe multæ causæ: oburgationes etiam nonnunquam incidunt necessariae. et, Incidit de uxoris mentio. Inde incidit quæstio. Aliud ex alio incidit. In quibus tamen intelligitur datiuus, similiterq; exponitur sicut si datiuū haberent. ut sit, Incidit mentio, casu uenit, uel orta est. Ponitur interdum hoc uerbum Incidere, pro insidere. Columella lib. ij. Iugumq; melius aptum ceruicibus incidat. Liuius de secundo bello Punico. Sagunti ruina (utinam falsus uates sim) uestris capitibus incident.

Incians, dicitur propinqua partui: quod foetus eius sit incitatus. Inciles, penul. prod. fossæ ad deducendam aquam de communi riuo factæ. Sunt enim loca depressa ad litus fluminis: quæ et Incilia dicuntur, eò quod incidantur. Scinditur enim lapis uel terra, unde primum aqua ex flumine agi possit: quemadmodum in pistrinis frumentariis fieri uidemus. Quod autem ad incile opponitur aquæ deriuandæ cōpellandæ uel ex flumine causæ, uulgo clausa dicitur: siue id ligneum sit, siue lapideū, siue ex qualibet alia materia, ad cōtinentandā transmittendamq; aquam excogitatum. Et Latine (Vlpiano teste) septum dicitur. Item Incile, dicitur locus per quem primum deducitur ex quocunq; riuo aqua, irrigandi causæ.

Incilo, las, pen. prod. increpo, uel improbo. Plautus: Melius tamen est ita uiuere, ne quis nostra incilet facta.

Incino, nis, pen. cor. significat super, uel itra cano. Propertius: Seu uarios incinit ore modos.

Gellius: Creditum est hoc à plerisque, ischiadici quum maxime doleāt, tum, si modulis leuibus ibiceni incinat, nunui dolores. Hinc fit frequentatiuum Incanto, tas, de quo supra.

Incipio, incipis pen. corre. ex in et capio. significat inchoo. Vnde Inceptū, quod et Cæptum dicitur, uocaturq; uerbum famulariū: quia infinitis, cū quibus iungitur, famulari uideatur: seruat enim eorū constructionem. ut, Incipio timere Deū: Tu incipis esse probus, Ille incipit doceri à præceptore, Illum incipit tædere laboris. Potest tamē esse sine infinito. Plautus in Captiuis: Quādiu id factum est, hic annus incipit uigessimus. Aliquando cum ablatiuo ponitur. Plinius lib. 14. Vnde autem potius incipiemus quā à uitibus? Sunt et alia famularia, scilicet desino, uolo, possum, debeo, quæ, soleo, consuesco, audeo: quæ etiam sine infinito esse possunt. ut, Audeo magnū facinus, Possum multa, et huiusmodi. Iuuenalis. Aude aliquid breuib; giaris et carcere dignum. Si uis esse aliquid.

Incisim, aduer. significat per incisiones. Cicero: Hæc quidem duo binis pedibus incisim, deinde membratim dicere solebas.

Incisio, quod incisum est. Colum. lib. 3. Infra incisionē et adligaturā, falce acuta, leuiter uitē uulnerato, ex utraq; parte: ut his potius plagis humor defluat, quā ex incisione abundet.

Incisum, oratores uocant sensum, nō expleto numero conclusum: quod plerisque pars membri esse uidetur. ut, Domus tibi decrat, at habebas: pecunia superabat, at egebas. Fiunt autem singulis

singulis uerbis incisa.

Incisura, ipsa incisio. Incisuræ etiam dicuntur in manibus: quæ uulgo lineæ uocantur. Plin. lib. 11. Contra longæ esse uitæ incisuros humeris, et in manu una duas incisuras longas habentes.

Incitabulum, incitamen, et incitamentum, idem significant. Gellius: Fomes atq; incitabulum uirtutis.

Incitas, pen. corrept. quasi paupertas, et indignitas. Plautus in Trinummio: Hic cuius est, ut ad incitas redactus est?

Incitæga, pen. prod. pro machinula in qua amphora uini cõstituebatur: unde subinde uina in conuiuia subministrarent.

Incito, tas, pen. cor. frequentatiuū est uerbi Incio, cis. Cio uero cõmoueo significat. Incitare ergo, est frequenter, seu ualde, intus uel citare. Vnde et pro irritare, et pro uocare sumitur.

Incitilia uerba, adpellat Gellius petulantiora, nihil prorsus habentia ciuilibus modestiæ.

Inclamo, clamus, penul. prod. contra clamo. Plautus in Asinaria: Nimis egre risum continui, ubi hospitem inclamauit: qui se absente mihi fidem habere nolisset. Aliquando Inclamare, est maledictis et conuicijs insectari, reprehendere. Idem in Sti. Tuos inclama, tui delinquant. Ouidius lib. 2. Fastorum. Fit sonus, inclamat comites, et lumina poscit.

Aliquando intrò uocare. Valerius Maximus lib. 1. Perterritus deinde tam tetro uiso et nomine horrendo, seruos inclamauit: sciscitatusq; est, si quem talis habitus aut intrantem cubiculum, aut exeuntem uidissent.

Inclémenter, dure, aspere. Plautus in Amphitryone: Iterum hic iam in me inclémenter dicit, atq; id sine malo. Liuius lib. 3. Quæso (inquit) Appi, primum ignosce patrio dolori, si quid inclémentius in te sum inuectus.

Inclémentia, duritas. Vergilius: Verum inclémentia diuinam Hæc cuertit opes. Huius contrariū est clemētia.

Inclino, nas, penul. prod. inflecto. Iuuenalis.

Atq; ipsos etiam inclinare maritos. Vnde Inclinator, pro fundo ponitur. Ambrosius: Dum inclinatisimos aquarum gurgites scrutor, aërios non respexi uolatus.

Includo, dis, penul. prod. intus claudio. Vergilius: Inclusos utero Danaos.

Indyltus, penul. corrept. cum y, psilo, idem est quod gloriosus. Componitur enim in, et κλυτός, quod clarum significat, et gloriosum.

Incoctile, penul. corrept. æneum uas, in quo stannum liquefactum delibutum est, ut edulij gratiorem saporem reddat. Plin. Album plumbum incoquitur æreis operibus. Galliarum inuentio, ita ut uix discerni queat ab argento: eaq; Incoctilia uocant.

Incoenatus, non coenatus, quamuis Incoeno, as, non legatur. Cato de Re rustica: Bibat aquam mulsam, cubet incoenatus, postea bibat succum. Plautus in Pseudulo: It incoenatus cubitum.

Incoenis, sine cœna. Plautus: Cupiunt extrudere incoenam ex ædibus: ut ipsæ solæ distendant uentres suos. Cornucopiæ.

Incogitabilis, qui non solet cogitare, quum quid rerum gerit. Plautus in Milite: Te obsecro per Deos atque homines. Et infra: Nunc demum scio me fuisse excordem, cæcum, incogitabilem. Lactantius lib. 1. Qui Deos colunt, interdum uideri solent tam cæci, tam incogitabiles, tam excordes. Dicitur etiam passiue, de re quæ non cogitatur: sicut actiue de homine qui non cogitat.

Incogitans, temerarius, improbus, non cogitans. Terent. in Phormione. Quod nisi fuisset incogitans, ita expectarem ut par fuit. Et iterum: Adeon? te esse incogitantem atq; imprudentem Phædria, ut phaleratis dictis seducas me?

Incognitus, non cognitus. Sallustius in Iugurthin. Ne quid de absente incognita causa statuatis.

Incolatus, tus, ipsa habitatio in aliena patria: seu tempus quo quis in aliquo loco habitat, ut inde discessurus sit. ut, Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus est.

Incolo, colis, pen. corrept. intus habito. Cice. lib. 1. Tusculanarum questionum. Vbi sunt ergo ij quos miscros dicis: aut quem locum incolunt? Hinc Incola, læ: sicut ab adcolo, adcola. Quæ sic ab inuicem separantur: quod adcola sit, qui ad aliquem locum, id est, iuxta aliquem locum habitat. Liuius lib. 1. Pastor adcola eius loci, nomine Cacus, ferox uiribus. Apuleius: Et multi coloni, quiq; circumsesus uenantur, et adcolæ pluri mi. Nec refert in suo an in alieno. ut, Adcola uulturni, adcola Padi. Vergilius lib. 7.

Amnisq; uadosi Adcola uulturni. Incola uero, qui in aliena uel urbe, uel Republica habitat, quasi ciuis aut municeps. Plinius: Quod eorum montium incolæ facere consueuerunt. Cice. lib. 1. Offic. Peregrini et incolæ officium est, nihil præter negocium suum agere: nec esse in aliena Republica curiosum. Pomponius Iureconsultus scribit, Incolam esse, qui in aliqua regione domicilium conduxit: quem Græci παροικον adpellant. Nec tantum qui in oppido morantur Incolæ sunt, sed etiam qui in alicuius oppidi finibus ita agrum habent, ut intra eum se quasi in aliquam sedem recipiant. Inquilinus, quasi aduena est et peregrinus, qui in alienas aedes, alienaq; prædia ex conducto habitat: siue in urbe, siue ruri. Cicero in Philip. At uero te inquilino non domino, personabant omnia uocibus ebriorum, Vnde Inquilinus probri uel odij causa quis adpellatur, quasi domum propriam non habeat. Sallusti. M. Tullius inquilinus ciuis urbis Romæ. Qui autem inquilinis cœnacula locant, à iuriconsultis dicuntur facere cœnaculariam. Ponitur tamen quandoq; pro cohabitatore. Martialis:

Vicinus Nouio uel inquilinus sit,

Si quis Nouium uidere non uult.

Incolūmis, penul. corrept. uide in dictione Columis.

Incolūmitas, est (ut Cice. inquit) salutis tuta atq; integra cõseruatio.

Incomitatus, participium compositum ex in, et comitatus: licet Incomitor non legatur. Ambrosius: Est itaq; fortitudo uelut excelsior ceteris, sed nunquam incomitata uirtus.

Incommodo, das, penul. corrept. nocco, seu damnum infero. uide in dictione Commodo. Aliquando ponitur pro simplici commodo. Apuleius: Furatrinæ coniugalis commodaret rudimentum. id est, commodaret præbereq;

In commune, equaliter. Terentius in Andria: Id te oro, in commune ut consulas.

Incompactum, disunctum, male compositum. Cornucopiæ.

Incomprehensus, non comprehensus. Lactantius lib. 3. Intellexit nullo humano studio posse ad sapientiam perueniri: et ideo non oportere incomprehensæ atque imperfectæ rei perfectum nomen imponi.

Inconciliari, aduersari, in cõcilium uocari. Plautina dictio, quemadmodum Infor ri. id est, in forum uocari.

Inconcinus, per duplex nn, incongruus. Cinus enim plurimorum commixtio est.

Inconcussus, qui non concutitur. Lactantius lib. de Ira Dei: Pronus est lapsus, et facilis ad ruinam: nisi pedes inconcussa stabilitate figantur.

Inconditus, penul. cor. ex in et conditus: quod à condo fit, id est quod inordinatus, incompositus. Liu. li. 4. Cossus spolia opima regis interfecti gerens, in cū milites carmina incondita aquantes eum Romulo canere: spolia in æde Iouis Feretrij, propè

propè Romuli spolia (quæ prima opima adpellata, sola ea tempestate erant) cum solenni dedicatione dono fixit. Cicero lib. 3. Offic. Dicam ut potero: incondite fortasse, sed tamen ut res possit intelligi. Eius simplex protulit Plautus in Amphit. Magis iam faxo dices, postquam in cunis conditus est. Interdum Inconditum etiam ponitur pro inconscripto. Sallust. in Iugurth. At illi quibus vires aderant, ruere cuncti ad portas, incondita tenere.

Inconditus, penultima producta, non conditus: quod à condio fit. idem est quod insipidus.

Incongelabile, quod non potest cōgelari. Gellius. Quir flumiuorū et fontiu aque gelu durētur, mare omne icōgelabile sit.

Inconsultus, nomē, sumitur pro imprudēti, & quasi nullius cōsiliij. Cicero pro Deiotaro: Homo incōsultus & temerarius hæc non uidebat. Quintilianus: O' inconsultā & muliebrem semper amentia. id est, imprudentem & inconsideratam. Salustius: Inconsulte, ac ueluti per dementiam cuncta simul agebant. Quādoq; uero participiū est, & accipitur pro eo à quo consilium nō est petiitum. Varro: Etenim inscio atq; incōsulto domino, serui sæpe ex agro discedunt. Sic dicimus, Inconsultus medicus ad agrotum uenit, id est, à quo consilium nemo petiit. Interdum accipitur pro eo, qui quum quæreret consiliū, non accepit: quasi pro indigno habitus. Vergilius:

Inconsulti abeunt, sedemq; odere Sibyllæ.

Dicitur & Inconsultus, tus. Plautus in Trinum. Quia rure dum sum ego, unos sex dies, me absente atq; insciente inconsultu meo ades uenales hæc inscribit literis.

Inconsutilis, pen. cor. nō cōsutilis, ut uestis inconsutilis, quæ insimul sui nō potest. Euangel. Erat autē tunica inconsutilis.

consutus, penul. producta, nō consutus. Hieronymus ad Eustochium: Consuant tunicas, qui inconsutam desursum tunicam per dederunt: quos uagitus delectat infantium.

Inconsideratus, qui non considerat. Lactantius lib. 1. Nemo est tam inconsideratus, qui non intelligat fuisse mortales.

Incoxo, incoxas, in coxam sedeo. Pacuius: Adcō incoxanti mihi pes obstupuerat.

Increatus, non creatus. Lactantius lib. 1. Unus Deus, qui solus principatur: isq; amplissimus, increatus.

Incredibile, non credibile. Terentius in Phormione: Incredibile est, quantum herum anteo sapientia. Et Incredibile, dicitur maximum: quod uix credi possit. Idem in eadem. Quia præter spem atq; incredibile hoc mihi obigit.

Incrementum, ab increasco. Quint. Quatuor tamen maxime generibus uideo constare amplificationem: incremento, comparatione, ratiocinatione, congerie. Incrementum est potentissimum: quum magna etiam uidentur quæ inferiora sunt.

Increpito, tas, pen. cor. frequentatiuum ab increpo. Verg. 10. Hostis amore quid increpitās?

Increpo, pas, pui, pitum, penul. cor. significat sono. Verg. li. 8. At tuba terribilem sonitum procul ære canoro Increpuit: Hieronymus in li. Numeri sine adusatiuo dixit. Quumq; increpueris tubis, cōgregabitur ad te omnis turba. Idē sine aliquo casu à parte post. Si autē prolixior atq; concisus clangor increpauerit, mouebūt castra primi. Dicimus ergo. Tuba increpuit sonum. Tuba siue sonus increpuit. & Ego increpui tuba. Per translationem, Increpare ponitur pro reprehendere: sed cum crepitu, & uerborū pedumue strepitu. hoc est, cōtra aliquem crepando & strependo insurgere: sed tunc Increpui, & Increpauī præteritū facit. Hieronymus in Genesi: Et increpauit eum pater eius. Idem. Increperunt me renes mei. Item pro incitare. Turpillius: Age tu hymenæum increpa.

Increasco, cis, ualde, siue magis cresco. Liuius lib. 1. Carcer ad terrorem incrementis audaciæ media urbe imminens foro ædificatur. Quintilianus lib. 8. Hoc genus incrementis ac fit manifestius, si ampliora uerba cum ipsis nominibus, pro quibus ea positi sumus, conferantur. ut Cicero in Verrem: Non enim sumus, sed raptorem: non adulterum, sed expugnatorem pudicitiae: non sacrilegum, sed hostem sacrorum religionumq;: non sicarium, sed crudelissimum carnificem ciuium sociorumq;: in uestrum iudicium adduximus. Illo enim modo ut sit multum: hoc etiam plus ut sit, efficitur.

Incubi, penulti. correp. dicti sunt Syluani & Fauni: quos improbos quandoq; fuisse mulieribus compertum est, ac earum adpetiisse peregrisseq; concubitu.

Incubo, cubas, pen. cor. & Incumbo, cumbis, ambo à cubo cōponuntur. Primum seruat analogiam sui simplicis, ut sit semper primæ coniugationis. Alterum recipit m, & transit ad tertiā: ambo tamen præteritum Incubui, & supinum Incubitum faciunt, & significatione cōueniunt. Est autē Incubare, instare, inniti, insidere, inherere: & datiuo semper iungitur. Vergilius: Ponto nox incubat atra. Quintilianus lib. 10. Qui autem sciuerit quo quaq; sint modo dicēda, nisi tanquā in procinctu paratam quidē ad omnes casus habuerit eloquentiam, uelut thesauris clausis incubabit. Cicero in Timæū Platonis: Qui omnes animantes complectitur, id nō potest esse cū altero. Rursus enim alius animās qui cum cōtineat sit necesse est. Incubamus ensi, terræ, mari, pellibus, spongiæ, carmini, & similibus, quæ subiectæ aut obiectæ rei proportionē habent. Papinius: Et festinantia sistens Fact salutifero mitis Deus incubat angui.

Incubare etiā quenquā Ioui dicimus: pro eo quod est, apud Iouem. Plautus in curcul. Nanq; te incubare satius fuerit Ioui, qui tibi auxilio in iureiurādo fuit. Simile huic ferē uerbū uidetur Incubere, innitiq; Plinius: Cœlū (inquit) cardini suo, id est, terræ incumbit. Aliubi terræ ait omnia inniti. Quādoq; Incubare, ex ui præpositionis In, significat intus, siue super cubare. Cubare enim, dormire, siue quiescere, stare, cōsistereq; significat. Vnde Plautus in Cassia: Est ei quidā seruus, q in morbo suo, imò uero in lecto (ne quid mētiar) incubat. Et iterum: Quādo ego eā meū rus uxore adduxero, ruri incubabo usq; in præfectura mea. Cato de Re rustica: Primus cubitu surgat: postremus cubitū eat. Columel. lib. 8. Ut semper quā aridissimis filicibus uel culmis stabula cōstrata, quō purius & mollius incubēt, id est, supercubent, dormiant aut quiescant. Lactant. lib. de Opificio. Nidos aut luto ædificant, aut uirgulis, & frondibus construunt: & ciborū expertes incubant ouis. Plinius lib. 10, Oua incubari infra decē dies edita, utilissimū: uetera aut recentiora infœcunda. Varro adusatiuo iunxit: Nēgant (inquit) plus uiginti quinq; oua incubare. Aliquādo significat occupare, possidere, amplecti, fouere, obruere, habitareq;. Apuleius lib. 7. Tabernulā quandam, uitatis maris fluctibus, incubabat. Macrobius quoq; de Dionysio. Siculæ (inquit) incubator aulæ. Ab Incubo fit Incubitus, tus, & Incubatio. Plin. Quædam autem citra incubitum sponte natura gignit. Idem. Rara incubatio ouis noxia. Interdum significat curam habere. Translatio ab auibus, quæ incubatu fouent oua, & excludunt fœtus. Apul. lib. 3. Aureos filles incubabat.

Incubones, dicuntur qui thesauris inuigilant: quum tamen mediocritas in rebus humanis sit optima. unde Theognis Megareus. μηδ' ἔν' ἄρα σπύδερν, πάντων μέσ' ἄριστα, καὶ οὕτως ἔστις ἀρετὴν ἢ τε λαβὴν χαλεπὴν. Id est, Non supra modum stude alicui rei: media enim optima: sic habebis uirtutem, quam capere difficile est.

Incudo,

Incudo, donis, qui in incude siue super incudem quicquàm fabricat. Hiero. cont. Iouin. Et in nauibus piscatorum caput eius stat, sicut incudo infatigabilis reputat ferrum ut pascas.

Inculco, as, eadem sæpius iterando ingero, in spisso. ex in, & calco.

Incultus, à cultus participio compositum est, & In, negatiue sumitur. Liuius lib. 2. Caritas primum annonæ ex incultis per secessionem plebis agris. Et in hac tantum significatione reperiri puto, hoc est, non cultus, non exercitatus, uel non ornatus, uel non habitatus adiectiuum. Et non ab Incolo est, ut sit eius participium: sed eius forci, si pro inhabitatus capere retur, quod nusquam legi.

Incumbo, bis, datiuo iungitur, & duo significat: scilicet obnixè operando alicui rei. ut, Incumbo studijs. Et inherco. Vergili. Incumbens tereti Damon sic coepit oliuæ.

Plinius lib. 1. Nanque in illo caua in se conuexitas uergit, & cardini suo, hoc est, undiq; terræ incumbit. Frequenter etiam aduofatio, mediante ad, uel in: ut à Cicerone ferè semper usurpatur. Pergite (inquit) adolescentes, & in hac studia in quibus estis incumbite. Et alibi: Quare incumbamus ad illa præclara studia. Nam quum operi alicui faciundo incumbimus toto pectore, significatur diligentia & conatus. Similiter quum aduofatio quid mente agimus, Incumbere dicimus. Plus tamè inesse uidetur aduofatio cum in, quàm datiuo: quasi sit inniti uel insistere contrà, siue super: in quo designatur quid arduum, uel mirabile, uel onerosum, & hoc ex ui præpositionis in, aduofatio iuncta: ut Cicero pro Cornelio Balbo mirabile à se factum fuisse declarat, quum ait: Hoc siue meum siue Republicæ fatum, ut etiam in me unum omnis illa inclinatio communium temporum incumberet. Onerosum, seu arduum. ut idem Cornificio. Te tamen hortor, ut omni cura in rem publicam incumbas. hoc est, sustentandam, siue tuendam: quod difficillimè erat.

Quare si dixerò, Incumbo in remos: maior nixus in illos designatur, quàm, Incumbo remis, ut sit, in remos: quasi totis uiribus, brachijs, innitor contrà, siue super remos. Vnde Hieronymus usus est præpositione super, ad Damasum papam: Incubuit super collum. Aliquādo uero in huiusmodi forma significat irruo. Cicero pro Plancio: Potius quàm ab ipsis qui in te ipsum incubuerunt, te depulsum putas. Quintilianus lib. 5. Et fluctus esse, quum magna uis uenti in mare incubuit. Vergilius tamen datiuo iunxit, quādo dixit: Incubere mari. Quum tamè irruo aduofatium poscat, cum præpositione in. Terentius in Adelphis: Fores effregit, atque in ædibus irruit alienas. Incubito autem ad studia, significat animo & opera intendo, siue innitor ad studia. ut Cicero pro Pompeio: Quare uidete ne dubitandum uobis sit omni studio ad bellum incumbere. Aliquādo post aduofatium adhibetur adiectiuum, ut effectus rei quæ designatur demonstratur. ut idem pro L. Sylla: Neminem esse ex illo honoris gradu, qui non omni studio, uirtute, auiditate incubuerit ad rem publicam conseruandam. Si uero non ponitur adiectiuum, tunc subintelligitur: ut sit, Incumbere ad bellum, scilicet suscipiendum incumbere. & Ad eius perniciosum incumbenti, hoc est, exequendā. Simile erit si dixerò: Remiges incumbunt ad remos, subintelligitur emendos, si emere uelint: uel habendos, si prohibeantur, aut detineantur: uel obnoxie tenendos, ne sibi rapiantur, aut à manibus elabantur, & huiusmodi. Licet Valla, In remos, uel ad remos incumbere, dici posse neget: sed remis tantum. Est præterea quādo Incumbere significat subire, siue superuenire. Lactantius lib. 2. Si morborum pestifera uis incubuit. Ambrosius: Vesper incubuit, populi sequebantur: stagnum occurrit, turbæ urgebant. Item superiacere. Vergilius lib. 4.

Incubuitq; toro, dixitq; nouissima uerba.

Et lib. 7.

Pellibus incubuit stratis, somnosq; petiuit.

Incunabula, uide supra in dictione Cuna.

Incuria, & Incuriosus, uide supra in dictione Curiosus.

Incurro, ris, contra aliquem curro: quod uernacula lingua dicitur corer adosso. Liuius lib. 1. Eo prælio præcipua equitum gloria fuit: utrinq; à cornibus positos, quum iam pelleretur media peditum suorum acies, ita incurrisse à lateribus ferunt. Aliquādo Incurrere, est intro currere, seu ultro se injicere. Sallustius: Postquam Catilina suas copias, seq; cum paucis relictum uidet, memor generis, atq; pristinae dignitatis, inter confertissimos hostes incurrit: ibiq; pugnando confoditur. Lactantius per translationem dixit. Aut oblitus esse propositi uidear, aut loquacitatis crimen incurram. Aliquando significat incurfiones (quas currarias uulgo dicunt) facere, quæ fiunt prædando loca. D. Brutus Ciceroni: Aut Apennino alpibusq; se teneat, & decursionibus per equites, quos habet multos, uastet ea loca quæ incurret. Hinc Incurfus, sus, pro incurfione. Columella: Hosticis incurfionibus uastatas fruges.

Incuruesco, scis, incuruus fio. Cice. lib. 1. Tusculanarum: Hic autem ubi habitamus, non intermittit coelum nitescere, arbores frondescere, ramos baccarum ubertate incuruescere.

Incuruo, uas, incuruum facio.

Incuruus, ualde curuus. Terent. in Eun. Continuò adcurrit ad me quàm longè quidè incuruus, tremulus, labijs demissis.

Incus, cūdis, pen. prod. fœmi. gen. instrumentum in quo aliquid cudimus. Horat. Et male tornatos incudi reddere uersus.

Incūso, sas, penul. prod. uide in dictione Adcuso.

Incutio, cūtis, pen. cor. cūssi, cūssum, ex in & quatio, q, in c, & a, in u, mutatis: ut cetera composita, Concutio, Discutio, Excutio, Percutio. Est autem Incutere, injicere. Vergilius:

Incute uim uentis, submersasq; obrue puppes.

A quo Incussor, & Incussio: & lapis Incussus, à Vergilio mola manualis. Cornucopiæ.

Indāgo, gas, pen. prod. inquirō. Cice. lib. 1. Offic. Inest indagatio atq; inuestigatio ueri. Et de Opti. gen. dicend. Aut reprehendat quod inusitatas uias indagemus, tritas relinquamus.

Indago, ginis, & Indages, ginis, pro inquisitione. Verg. Saliusq; indagine cingunt.

Inde, aduerbium, id est, ex eo loco. Liuius lib. 1. Primo in Macedoniam uenisse: inde in Siciliam querentem sedes delatum. Aliquando dicitur non de loco, sed de rebus. Idem in eodem: Omnis te exempli documenta in illustri posita monumenta intueri: inde tibi tuæq; Republicæ quod imiteris capias. Aliquando ponitur pro deinde. ut apud eund. Crimini maxime dabant in Numitoris agros ab his impetum fieri: inde eos collecta iuuenum manu, hostilem in modum prædas agere. Hinc fiunt compos. Deinde, Exinde, Perinde, & Proinde: quæ habent accen. in antepe.

Indecor, decoris, penul. producta, ab in, & decor. Quamquam Vergilius lib. 7. Indecores penultima correpta dixerit.

Non erimus regno indecores.

Vbi Seruius ait: Aut Sistolet est, aut certe dicimus nominatiuum non inueniri: ut in multis nominibus fit.

Indecorum, penultima producta, turpe. Cornucopiæ.

Indefensus, sine defensione. Liuius lib. 4. Suos increpans clara uoce: hic præbituri (inquit) uos telis hostium estis indefensi multi. id est, sine defensione, sine uindicta.

Indefinitum, dicimus, quod nullis rationibus circūscriptum est. Vnde Grammatici, indefinite nomē esse positum adfirmant, quādo nec relatiue nec interrogatiue positum est. Cornucopiæ.

Indemnīs, indemnatus, uide in dictione Damno.

Indepre

Indeprecabilis, apud quem non ualent preces. Gellius. Et poena indeprecabilis subeunda esset.

Index, generis communis, pro eo uel ea, qui uel quæ aliquid indicat et adcusat. Asconius scribit, Indicem esse, qui facinoris cuius ipse est conscius, latebras indicit impunitate proposita. Sallust. Pleriq; Crasso ex negocijs priuatis obnoxij conclamabant indicem falsum esse. **Martialis**:

Indice non opus est nostris aut indice libris. Inde Indiciū dictum: quod alio nomine Indicina uocatur, pro detestatione et adcusatione. Apuleius: Ob indicinæ præmium occupasse, domum tamen suo. Sallu. Itaq; consulente Cicerone frequens senatus decreuit, Tarquinij indicium falsum uideri.

Index, masculin. gene. accipitur pro digito propè pollicem: uel pro lapide quo auri uel argenti gradus cognoscitur.

India, regio Orientalis, Asia terminus: quæ tam uasta perhibetur, ut eam tradant esse tertiā partem omnium terrarum. Pomponius scribit tantum spaciū littoris occupare, quantum per sexaginta dies noctesq; uelificatibus cursus est. Tradit in ea fuisse quinq; milia oppidorum. Ab Indo flumine sic adpellata: in quem ab Occidentali plaga desinit, qui solus post Nilū, crocodilos creat. Hæc à Meridiano mari incipit, adusq; Solis occasum porrigitur: et à Septentrionibus usq; ad Curnusium montem prouenit. Gemmis abundat: Capricanes et elephantos procreat. Arbores habet semper frondentes. Tellus bis fruges in anno ad maturitatem perducit. Piper, calamus aromaticum, et cinnamum ad nos mittit. Indi propè gentium soli nunquam emigrare sinibus suis. Illic binæ æstates, leues auræ, temperies cœli, humectas soli, aquarum abundantia: quæ omnia faciunt, ut maiora in India quam in cæteris regionibus nascantur animalia. Ab India, sunt adiectiua Indus, et Indicus. Lib. 5. de gestis Alexandri Arrianus. *ἡ Ἰνδὸς ποταμὸς ἐστὶ τὸν κατὰ τὴν Ἀσίαν τε καὶ Εὐρώπην, πληρὴ γάρ ἐστι τοῦ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, καὶ ὅτι αἱ πηγαὶ εἰσὶν αὐτῷ ἐπιτάσσοντες ὅρας παραμύσης ἢ καυκάσου.* id est. Indus, fluuius est iuxta Asiam et Europam: cuius fontes sunt in iugo Caucasi montis.

Indicatio, æstimatio. Plau. in Persa: Tua merx est, tua indicatio.

Indicatiuus, a, um, dicitur id quo aliqd indicatur. Vnde Indicatiuus modus est, quæ eo indicamus, id est, ostendimus quid agatur.

Indicatura, æstimatio. Plin. in Præf. Hæc fiducia operis, hæc indicatura.

Indicatus, tus, idem quod indicatura. Idem lib. 18. Eadem ex causa emilienem uituli, quanti indicatus sit iubent.

Indicina, næ, penult. correpta, idem quod indicium. Apuleius: Ob indicinæ præmium occupasse domino tamen suo.

Indiciū, uide in dictione Index.

Indico, cas, penult. cor. significat manifesto, et palam facio. Plau. in Asin. Ego ne hæc patiar, aut taceam? Emori me malim, quam hæc eius uxori non indicem. Aliquando demonstro. Lactanti. lib. 7. Ipsa ergo uirtutis perpetuitas indicat humanum animū, si uirtutē coeperit, permanere: quia et uirtus perpetua est et solus humanus animus uirtutem capit. Aliquando adcusō. Vlpianus scribit, Indicasse reum, est detulisse, arguisse, adcusasse, conuicisse. Sed hæc significationes in idem recidunt. Aliquando adprecio, æstimo: negotiationis uerbum, et rebus uenabilibus adcommodatum, quod in mercibus distrahendis usurpatur, quando ille cuius est merx, præcium facit rei quam uenundat. Plautus in Mili. Venio ad marcellum, prærogito pisces, indicant caros. Apul. lib. 1. Et percontato precio, quod centum numis indicaret, afferentis uiginti denarios præstinaui. id est, æstimaret et præcium faceret. Hinc Indicatio, et Indicatura. Aliquando Indicare ponitur pro addicere, hoc est, rem emptam

liberare. Cice. lib. 3. Offic. Scæuola Publij filius, quum postulauisset, ut sibi fundus, cuius emptor esset, semel indicaretur.

Indico, dicis, penult. product. indixi, dictū, multa significat. Nam Indicare, est denūciare. Quauis inter se differant: quod maior rem uim habeat Indicare, quam denunciare. Nam denūciare, proprie est significare, et simpliciter sumi potest: ut, Ventus denūciat pluuiam. et Denuncio me tibi propediem adfuturū. Cicero pro Plancio: Denunciaſti homo adolescens quid de Re publica sentiret. Indicare uero, licet significet denunciare, non tamen proprie: quoniam dico, aliud significat quam nuncio. et In, aliud quam De. In, enim iuncta uerbo dico, maius incrementum demonstrat, et significat maxime: quauis et significationem contra non omittat. Indico ergo, maxime dico. hoc est, solēniter dicendo denūcio, ut si dicam, Bellum tibi indico. non est sicut, Bellum tibi denunciatio. id est, Bellum me tibi illaturum significo: sed, Bellum me tibi iure illaturū dico: aut, Bellum tibi à me inferendū esse indico. Quod Cice. lib. 1. Offic. aperte docuit: qui utrunq; uerbum sic posuit. Ac belli quidam æquitas fœciali populi Romani iure perscripta est: ex quo intelligi potest, nullum bellū esse iustum, nisi quod aut rebus petitis geratur, aut denuntiatur antequam sit et indictū. In his uerbis duo genera belli gerendi fuisse significat. Primum rebus petitis: quæ si negabantur reddi, et bellum cum illis gestū fuisset, iustum habebatur. Alterū honestius iustiusq; erat: cō quod petitis rebus, nisi redditæ fuissent, bellū gerendum esse maturo decernebatur consilio. Tum ad fines hostium denunciatis belli suscipiendi causis, bellum indicebatur. Sed quo pacto indiceretur, Liuii libro primo declarat his uerbis. Quandoq; pars maior eorum qui aderant, in eandem sententiam ibat, bellū erat cōsensu fieri solitum, ut fœcialis hastam ferratam, aut sanguineam præuſtam ad fines eorum ferret, et non minus tribus puberibus præsentibus diceret: Quod populi priscorum Latinorum, homines uel prisci Latini, populo Romano Quiritium fecerunt, deliquerunt. Ob quod populus Romanus Quiritium bellum cum priscis Latinis iussit esse, senatus uel populi Romani Quiritium censuit, cōsensit, consensit, ut bellum cum priscis Latinis fieret. Ob eam rem ego populusq; Romanus, populo priscorum Latinorum, hominibusq; priscis Latinis, bellum indico, facioq;. Id ubi dixisset, hastam in fines eorum emittebat. Hoc tum modo ab Latinis repetitæ res, ac bellum indictū: moremq; cum posteris acceperunt. Potest tamen In, significare contra, ut si dicam, bellum indico uoluptatibus: tunc contra uoluptates bellum me gesturum dico: hoc est, solēniter profiteor. Nec solum Indicare pertinet ad bellū gerendū, sed etiam ad funus. Vnde Festus ait: Indictiū funus, ad quod per præconem euocabantur. Suetonius in Cæsare: Funere indicto, rogos extructus est. Præterea ad concilium, tributum, spectaculum, et huiusmodi, quæ non nisi ritu solenni fieri consueuerunt: similiter sacerdotes festa, ieiuniaq; populo indicare solent. Aliquando etiam Indicare, est quasi præcipere, ut apud Liuium lib. 1. Longè à domo patribus excitis, ipsum qui concilium indixerat non adesse. Aliquando imponere. Idem lib. 4. Vnde enim eam pecuniam confici posse, nisi tributo populo indicto. Cicero in Verrem act. 5. Legem sibi indicunt innocentie, continentie, uirtutum omnium: qui ab altero rationem uitæ reposcunt. Aliquando significare. Liuius lib. 2. Indici deinde finitimis spectaculum iubet.

Indictio, spaciū quindecim annorum: quod indicebatur, ut tribus lustris tributa toto orbe Romanæ rei soluta essent.

Indictiuus, ua, uum, quod indictum est, ut, funus indictiuium. Et Indictuæ feriæ, quas consules uel prætores indicunt.

Indictum, dicitur quod est solēniter promulgatū, ut, indictū bellum,

bellum, denunciatur dicitur. Indictum funus; denunciatur exequi. Et Indictum, non dictum. Terentius in Phormio: Quod dictum, indictum est: quod modo erat ratum, id irritum est. Et hoc modo non ab Indico, sed à participio dictus, compositum esse censeo. Liuius libro quinto. Itaque quæ tum cecinerit diuino spiritu instructus, ea se nec ut dicta sint reuocare posset. Sic etiam dicitur, Indicta causa, id est, non dicta, et non defensa. Cicero Q. Rabirio: Sed indicta causa ciuem Romanum capitis condemnari cõggit.

Indiculum, quasi indicium. Augustinus in quodam sermone: Ego uobis fratres hæc suggerendo, quasi indicula quædam directæ obscura insinuare curauim.

Indidem, pen. cor. aduerbiũ compositum ab inde et idẽ, quod est ex eodẽ loco. Plautus. Indidẽ unde oritur facito, uti facias stultitiam sepelibilem. Apud Catonẽ ponitur pro idem mox.

Indies, significat quotidie: sed proprie cum incremento. Ideo plerumque iungitur comparatiuo. Cicero. Quum id malum serperet indices magis. Reperitur etiam sine comparatiuo: sed tamen cum uerbo significante incrementum. Liui. Crescente indices multitudine.

Indigena, penult. corr. dicitur inde genitus, nec aliunde proueniens. Opponitur enim aduenæ: quum non sit aduentitius, sed uernaculus proprius, et quasi peculiaris. Omnes habitatores aut indigenæ sunt, aut aduenæ, aut conuenæ. Aduenæ, de uno loco uenientes: cõuenæ, de diuersis. Græci autochthonas indigenas uocant.

Indigeo, diges. pen. cor. uide in dictione carco. Huius imperfonale Plinius lib. 10. posuit. Nunquam conspectus nisi qui præsidio earum indiget. Ab Indigēs fit Indigētia, et, pro inopia.

Indigeste, aduerbium, significat inordinate.

Indigestio, quum cibus non digeritur. Hier. ad Eusto. Ad orationem tibi surgenti non indigestio ructum faciat, sed inanitas.

Indigētes, penultima correpta. Dij ex hominibus facti. Quo nomine dictus est Aeneas, quum pugnans cum Mezentio, nusquam adparuisset. Alij Indigētes, dicunt esse Deos tutelares: quorum nomina uulgari non licet.

Indigitamenta, libri pontificales: qui et nomina Deorum, et rationes ipsorum nominum continent.

Indigito, gitas, penultima correpta. quasi indicito, ab indico, uel à digitis deducitur, et significat uoco, nomino, et quasi per nomen ostendo. Macrobius: Namque uirgines Vestales ita Apollinem indigitant: Apollo medice, Apollo Pæan. Idem. Nam ita ab incolis indigitantur.

Indignor, et Indignitas, uide supra in dictione Dignor.

Indignus, non dignus. Terentius in Eunuchis: Nam si ego digna contumelia hac sum maxime: at tu indignus qui faceres tamen. Interdum pro miserabili. Idem: Indignis quum egomet sim acceptus modis. Interdum pro magno, unde Ennius, Indignas tures dixit, id est, magnas.

Indigus, a, um, penult. correpta. quod indiget. Augustinus: Sed sicut quum uidimus infirmum iacentem, indigum opis alienæ.

Indipisco, is, usurpo, adsequor, adipiscor, quod et Indipiscor, eris, indeptus dicitur. Plautus in Aulul. Neque partem tibi ab eo cui sit indipiscas, neque furem excipies. Gellius lib. 1. Si enim Achæos Homerus pugnam indipisci ait, non fidicularum tibiarumque concentu conspiratum. Hinc Indepto, patas, frequentatiuum. Var. Nec partem aliquam indeptaui hereditatis.

Indiscriminatum, indifferenter.

Indisertus, non eloquens. Gellius: Non indiserti uiri.

Indiuiduum, quod non potest separari, uel quod non separatur. A philosophis definitur sic. Indiuiduum, quod de uno solo prædicatur, ut Socrates de se ipso. Indiuidue, aduerbium. Cc.

Indo, dis, didi, ditum, impono. Plautus in Cap. Pægnium uocatus est, post uos indidisti Tindaro. Quandoque significat intus do, immitto. Idem in Cas. Dem me et te infelicem, si ego in os meum uini guttam indidi. Interdum imprimo. Idem in Asinaria. Qui sæpe ante in nostras scapulas cicatrices indiderunt.

Indocilis, qui penitus non potest discere.

Indoctus, qui nondum didicit.

Indolentia, quasi non dolor, quum nihil dolet. Laetantius lib.

3. Nam corporis bona, id est, incolumitas, indolentia, et ualētudo, non minus sunt mutis quam homini necessaria: ac nescio an etiam magis, quia homo et medelis et ministris subleuari potest muta non possunt. Hæc etiam Indoloria dicitur, ut Sidonius à Cicerone dictam perscribit.

Indoles, pen. cor. ab inoleſco fit, per interpositionem d. Et in pueris quidem atque adolescentibus est significatio quædam futuræ probitatis. Cicero: Ut enim adolescentibus bona indole præditis sapientes senes delectantur. In uiris uero, signum est præsentis uirtutis. Idem: Homines in quibus est uirtutis indoles commouentur. Vnde et pro præstantia seu generositate quadam uirtutis atque animi ponitur. Liuius de Lavinia iam matre inquit: Tanta in eo uirtutis indoles fuit. Lucanus: Indole si dignum Latia, si sanguine præco Robur inest animis. Aliquando etiam in malum dicitur, ut apud Liuium de Annibale: Cum hac indole uirtutum ac uitiorum sub Asdrubale meruit. Transfertur quoque ad muta, atque inanimata. Idem: Sicut in frugibus pecudibusque, non tantum semina ad seruandam indolem ualent, quantum terræ proprietates, cœlique, sub quo aluntur.

Indomabilis, indomitus, qui domari non potest. Cc.

Indomitus, penult. corr. qui domari non potest, unde dicimus equum indomitum. Aliquando ponitur pro feroci, unde dicimus gentes indomitas, Aliquando pro magno. Vergilius: Nate quis indomitas tantus dolor excitat iras?

Indubitatus, non dubitatus. Laetantius libro secundo: Pro confesso et indubitato habitum est.

Inducia, pax in paucos dies, sic dicta, quod in dies dentur: uel quod in dies ocium præbeat. Cicero lib. Officiorum. Ut ille qui quum centum triginta dierum essent cum hoste pactæ induciæ, noctu populabatur agros, quod dierum essent pactæ, non noctium induciæ. Aurelius Opilius Inducias dici existimat, ab initu et introitu: quoniam tempore induciarum hostes inter sese utrinque, ultro citroque, alteri ad alteros, impunè inire solent, et introire. Aliter Gellius. Græci ἐνέπαυσις, ab abstinendis manibus adpellantur. Nam per cessationem istam pugnae pacificationem, non pugnatur, et manus cohibentur. Hæc Lycæon primus inuenit: fœdera Theseus.

Induco, cis, penult. produ. proprie introduco. Plautus: Inducam in domum. Quandoque Inducere, est persuadere, illicere, decipere, inclinare. Lucilius: Huius ego animum si induco, ut ab amore meretricis desistat. Idem: Miserum senem Sirenum cantu inductum. Quandoque abolere, cancellare. Suetonius in Cæsa. Amplissimis uerbis collaudatum integrum restituit, inducto priori decreto. Et alibi: Multa (inquit) et deleta, et inducta, et superscripta incrant. Verbum id iuris est. Origo ea, quod inducto chartis atramento, uelut testorio, deleri quæ scripta prius erant, contingit. Quandoque fingere. Cicero lib. 3. Officiorum: Hinc ille Gyges inducitur à Platone. Quandoque ingredi facere: ut, Vide quomodo me inducas. Quandoque obfirmare: ut, Sic animum induco meum. Quandoque imponere: ut, Solea lignæ pedibus inductæ sunt. Quandoque infingere: ut, Ita induxi in animum.

Inductio, genus argumenti. Est enim oratio, per quam fit à

N

particu

particularibus ad uniuersalia progressus, Vel Inductio, est oratio quæ rebus non dubijs captat assentionem eius rei quæ instituta est.

Indulco, cas, dulcem facio. Augustinus lib. de Mirabil. Aquæ in momento ligni tactu protinus indulcantur.

Indulcōro, ras, pen. prod. idem quod indulco, ut apud Augustinum Aquæ indulcoratæ dicuntur.

Indulgeo, ges, dulsi, indulsum, et indultū secundū Prifrianū significat obsequor, cōsentio, inseruio, et facile cōcedo. Cic. in Lælio: Sed obsequiū multò molestius, quod peccatis indulgēs: id est, consentiēs, præcipitē amicū fieri finit. Idem Tyro. Indulge uoletudini tuæ, id est, molliter uaca: et quod lingua ueracula dicimus, far carecie. Terent. in Heaut. Nimū illi indulges. Vnde Indulgētia, mollis est permissio, quæ seueritati opponitur. Quint. Mollis illa educatio quam Indulgentiā uocamus, neruos omneis et mētis et corporis frāgit. Et indulgere, est facilem et clementem esse. Cic. lib. 3. Offic. Magnus uir in primis, et qui perindulgens in patrē, idem seuerus in filiū. id est, clemens ac facilis. Et Indulgentia, clementia. Statius: Vultus et egregia tanta indulgentia formæ.

Indulgentissimi imperatores dicti, quod sint benefici propensiq; ad gratificandum. Item Indulgere, est delicate intendere, et spaciū maius dare. Vergilius:

Indulge hospitio, caussasq; inneſte morandi.

Idem:

Sin tumulis accliuē solum, collesq; supini

Indulge ordinibus. Item Indulgere, parcere. Ambrosius: Vide quā bonus Deus, et facilis indulgere peccatis. Idem: Nam dominus Iesus Christus crucifigentibus se non maledixit: sed potius ut eis indulgeretur orauit. Hieronymus cum aduſatiuo iunxit: Misericordia (inquit) est, quia indulget nostra peccata. Item Indulgere, tribuere. Ambrosi. Laudabunt etiam Deum, qui tanta nobis remedia indulserit uitandæ mortis. Item augere. Lucil. lib. 3. Tu qui iram indulges nimis, minus abſtinere à muliere melius est.

Indulgitas, pro indulgentia. Sifen. Baſus aſidua indulgitate uictus.

Indumentum, uestimentum, ab induo. Cornucopiæ.

Induo, induis, indui, indutum, ex in, et duo, duis: cuius origo à Græco ἰνδύω, quod ingredior significat, trahitur. Vnde ἰνδύω induo. Veteres dixerūt pro dare Duo, duis: et dio, dis. Plaut. in Cas. Mea præda est illa: proinde tute in laqueum ne duas. De uerbo autem dio, Ter. in Phor. Dij tibi omnes quod dignum est diunt. Construitur autem Induo uarijs modis. Nam quandoq; habet duos aduſatiuos, sed in passiua tantum significatione, et hoc apud poetas et historicos, non apud oratores: quos imitandos in primis censeo. Plautus in Epidic. Quid erat induta? an rigillam induculam? an mendiculam impluuiatam? Vergilius libro secundo: Deinde comantem Androgei galeam, clypei q; insigne decorum Induitur. Curtius: Iamq; nox adparebat, quum thoracē indutus procedit ad milites. Aliquando uno tantum aduſatiuo construitur: et tunc idem est quod adsumo. Quint. lib. 6. Orbem agimus, et naufragum, et periclitantem: quorum induere personas quid adinet, nisi adfectus adsumimus? Vbi uerbum difficile, facile declarauit. Sic Curtius: Loricam tamē, quam raro induebat, amicis orantibus sumpsit. Cic. lib. 3. Officiorum: Deponit enim personam amici, quum induit iudicis. Hic ex contrario deponit, induit significare ostēdit. Suetonius in Nerone: Nullam bis induit. Aliquando postulat, ut id quo quis induitur, in aduſatiuo ponatur, et is qui induitur in datiuo: significatq; impono, immitto, adsumo. Plautus in Cass. Ocyſimus sum omnium qui uiuunt. Loricam induam mihi, optimum esse arbi

tror. Cic. lib. 2. de Fini. Ex eius spolijs sibi et torquem et cognomen induit. Plinius lib. 33. Peſimum uitæ scelus fecit, qui anulum primus induit digitis. Suetonius in Augusto: Si mane sibi calceus perperam, ac sinister pro dextro indueretur. Per translationem ad animum dixit Liuius lib. 3. Adcoq; nouum sibi ingenium indueret, ut plebicola, repete omnisq; auræ popularis captator euaderet. Aliquando ultra naturalem aduſatiuum habet alium aduſatiuum cum in, et tunc pro conueto, siue transformo sumitur. Vergilius lib. 1. Georgicorum: Contemplator item quum se nux plurima syluis

Induet in florem. Cicero de Diuinatione. loquens de anhelitibus terræ: Quum autem (inquit) se in nubem induerint. Similiter cum huiusmodi aduſatiuo, significat iniicio, seu immitto. Cicero in Horten. Et ut docuit Antiochus in idipsum se induit quod timebat. Gellius: Aesopus ille è Phrygia fabulator, haud immerito sapiens existimatus est: quum quæ utilia monitu suasuq; erant, non seuerè, non imperiose præcepit et censuit, ut philosophis mos est: sed festiuos delectabilesq; apologos commentus, res salubriter ac prospiciēter animaduſas, in mentes animosq; hominum, cum audiēdi quadam illecebra induit. Denique quum pro uestio capitur, ultra aduſatiuum construitur cum ablatiuo sine præpositione, eius rei qua quis induitur. Curtius: Deposita ueste quā habebat, Arabica induitur. Cicero lib. 4. ad Heren. Palla inaurata indutus. Quandoque etiam in hac constructione pro illino sumitur. Plautus in Mus. Id eis uitium nocet, atque etiam nunc satis boni sunt, si sunt induti pice. Colum. ad uites transtulit pro onero, quum dixit. Nam ita se induunt uuis, ut nequeant capere maturitatem. Sumitur etiam pro ferio cum ablatiuo instrumentali. Cæsar lib. 7. Quin ordines coniuncti inter se, atq; impliciti, quo qui intrauerant, se ipsi acutissimis uallis inducebant: hos cippos adpellant. Et iterum: Aut se stimulis inopinantes inducebant, aut in scrobes delati transfodiebantur.

Induperatorem, pro imperatorem poëta usurparūt. Iuuenalis: Quales tunc epulas ipsum glutisse putamus Induperatorem. Cornucopiæ.

Indus, fluuius, à quo India nominata est: quem in iugo Caucasii montis, quod uocatur Paropanisus, aduersus Solis ortū effusum aiunt, in seq; 19. annes recipere.

Indusiarij, dicuntur qui conficiunt indusia.

Indusium, genus uestis, quasi intusū, quod mox supra subuculam sumebatur: sicut et palla uocata sunt quæ foris supra indusium, à quo Indusiatus, dicitur qui huiusmodi ueste est indutus. Plautus: Indusiata, patagiata, calculam, et crocotulam. Varro Intusium dicit, quum ait: Vnum quod foris, ac palam palla: alterum quod intus, à quo intusium.

Industria, est ingenium seu ars, qua aliquid struere sumus idonei: quamuis pro ingenij siue artis exercitatione quandoque sumatur. Vtrunque complexus est Cicero, quum inquit: Vt industria nostra tuæ morem geramus uoluntati.

Industrius, nō Industriosus, dicitur, quod antiqui Industrios dicebāt, pro ingenioso, et pro eo qui multæ industrie est, et aliquid struere semp nititur. Cic. ad Her. Nimirū hæc caussa est huiusmodi, quā nec industrius, nec misericors, nec officiosus descrere potest. Hæc aut duo nomina cōposita censeo, de riuata tamen ab instruo. Vnde Festus: Industriū antiqui dicebāt Industriū: quasi quicquid ageret intro strueret domi. Ab Industrios fit aduerbiū Industriē. Colu. Hyginus ueterū aurum placita secretis dispersa monumentis, industrie collegit.

Induuiæ, ab induendo, indumenta quibus quis induitur, sicut exuuiæ, ab exuendo.

Inebrior, aris, uide in dictione Ebrius.

Ineffi

Ineffigiatus, *ta, tum, informe*, quod non est factum ad aliquā effigiem. Gellius: Nanquē ut illa bestia factum ederet ineffigiatum, informemq; lambendoq; id postea quod ita edidisset conformaret, & fingeret.

Ineo, *is, iui, uel ini, initum*, *pen. corr. ex in & eo*, significat incipio. Sallustius: Quapropter uos moneo, ut forti atq; parato animo sitis: & praeliū quum inibitis, memineritis uos diuitias, decus, gloriam, præterea libertatem atq; patriā in dextris uestris portare. Et Inire, est ingredi. Plautus in *Cas. Tu* modo prospicito, quid intus agant: si tu iubes, inibitur tecum. id est, intrabitur. Idem: Inijt te unquam febris? Itē mceri, asse qui, lucrari, obtinere, comparare. Terent. Ut gratiam incam sine dispendio. Hoc autem fit, quū nouis & ignotis fauorem & amicitia alicuius adipiscimur. Et dicimus: Ineo gratia tecum, in eo gratiam tuam, & in eo gratiam à te. Terent. in *Eu. nucho*: Ab eo gratiam inibo. Quandoque tractare, reconciliare, ut in eo pacem tecum, in eo bellum, in eo fœdus, in eo rationem, in eo uiam. id est, inuenio. Cuius participiū absolute positum, maioribus rebus adhibetur, ut incunte adolescentia, in eunte uere, anno, mense, seculo, lustro, bello. id est, ingrediēte. Rursus Inire, est concumbere. Plinius: Sed asini qui equas in eant optimi legendi sunt. Hinc Initor, penultima correpta, pro concubitore, & Initum pro coitu poni consuevit. Item capere. ut, in eo fugam. Vergilius: Sæpe leui somnum suadebit inire susurro. Item facere. Plaut. in *Cap. Qui cōsiliū iniēre quo nos uictu & uita prohibeant. Item considerare, intelligere*. Terent. in *Phor.* Hæc cum ratione in eas, quā sint suaui, & quā chara sint ea qui præbeat. Dona. Incas, intelligas, æstimes. Ab Ineo fit Initium, Initio, *as, & Initiarius*.

Ineptio, *is, iui, itum, ineptias facio*. Laetan. de *Opi.* Vereor ne huiusmodi portenta & ridicula resutare non minus ineptum esse uideatur. Sed libet ineptire, quoniam cū inepto agimus: ne se ille nimis argutum putet.

Ineptus, *ex in & aptus*. Cic. lib. 2. de *Ora.* Ineptus nomen habere uidetur, quod non sit aptus. Idq; sermonis nostri consuetudine perlatē patet. Nam qui aut tempus quid postulet non uidet, aut plura loquitur, aut se ostentat, aut corū quibuscum est uel dignitatis uel commodi rationem non habet, aut deniq; in aliquo genere, aut inconcinuus, aut multus est, is Ineptus dicitur. A quo Ineptia, Ineptitudo, Ineptulus.

Inermis, modo qui armatus non est, modo qui supplex erat: quod ex historia tractum est, quia qui se dedunt inermes supplicant. Cornucopia.

Inerrantes, non errantes. Laetan. lib. 2. Stellarum, uel inerrantium, uel uagarum dispares cursus orbis ille dum uertitur exhiberet.

Iners, *ex in & ars*, significat eum qui sine arte est. Cic. lib. 3. de *Fin.* Sed lustremus animo has maximas artes, quibus qui carebant, inertes à maioribus nominabantur. Quandoq; etiā Iners capitur pro ocioso et ignauo, qui nihil artis operatur, uel quasi nesciat operari. Vergilius lib. 4. *Georg.* In medium seu stabit iners, seu profluet humor.

Inertis, in *Adel.* Intelligamus aliter dici nō inertem Socratem: aliter non inertem seruū. Ab Iners fit diminutiū. Inertulus: Inertia, inertis uitiū: quæ siccum potest in sua significatione, ut de inerte dictum est: licet proprie sit artis ignoratio. Col. in *Præf.* lib. 2. Non ergo fatigatione quemadmodum plurimi crediderunt, nec senio, sed nostra scilicet inertia nimis benigne. Cicero lib. 1. ad *Q. Fratrem*: Duo illa relinquamus inertia nostræ.

Inerticula, genus uitis apud Col. boni uini, & innoxie etiā,

Nomen habet quod iners habetur in tentandis neruis, quāuis in gustu non sit habilis. Sola etiam temulentiam non facit: unde rectius sobria dici deberet.

Inesco, *as, uide in dictione Obesco*.

Inexercitus, *inexercitatus & torpens*. Tertulian. Epicurei Deum ociosum esse & inexercitum asseuerant.

Inexhaustus, *a, um, nunquam desinens*, unde diuus Anastasi. Pro Christi equidē amore à uobis membratim cōcidi optaueram. Verum si huius quem, & minamini, obitus me cōmanet, gratias Deo meo inexhaustas replico: qui me suorū martyriū participem gloriæ dignatus est facere tam paruo supplicio.

Inexploratus, *aduerbiū*, significat sine exploratione et inquisitione. Linius lib. 6. Inexploratus pabulatus cohortes miscere.

Inexputabile, quod numerari non potest. Colum. lib. 10. Nam inexputabilis erat numerus.

Inextricabilis, *insolubilis*. Vergilius:

Hic labor ille domus & inextricabilis error. Cornucopia.

Infabre, penultima producta, *aduerbiū*, significat fœde: sicut affabre, pulchrè.

Infamia, mala fama. Hieronymus: Quod illū testimonio martyris ab infamia uindicaret.

Infamis, & hoc Infame, *pen. pro. quod habet malam famam*. Hier. ad *Pamma*. Quis per infame opus seipsum uoluit infamari? Infamis dictus est ab antiquis digitus medius, propter ignauiam: quoniam indigere uideatur aliorū defensione. Perfrus: Infami digito lustralibus antè saluius Expiat. Iuuenalis: Mediumq; ostenderet unguem. Nam olim qui medio tanquā per indicem monstrabatur, & uerbatur infamia.

Infameo, *as, pen. prod. infamia afficio*. Quint. Deinde quum se iactaret eodem modo dicere Senecam infamaui.

Infandum, à *fando* sumitur, quod uix fari quis possit. Verg. Infandum regina iubes renouare dolorem.

Ponitur nonnunquā pro interiectione. Idem lib. 1. *Georg.*

Infandum sistunt annes terræq; dehiscunt.

Infans, substantiū, dicitur puer, qui nondū fari cœpit. Quod etiam de brutis & auius dicitur. Plin. Quadrupedes infantes suos cognoscunt. Idem: Vespertilio uolucrū sola lacte nutrit: ubera admoens geminos uoluit amplexa infantes. Adiectiuum uero capitur quasi pro paruo. Idem de *Boleto*: Nec tunica minor gratia in cibo infantis boleti. id est, parui & nondum adulti. Interdū dicitur Infans, non facundus. Cic. in *Bru.* Ipsum Scipionem accepimus non infantem fuisse. Per translationē sumitur pro stulto & quasi loqui nesciente. Ex quo Infantiō & Infantisimus. id est, stultior et stultissimus.

Infantia, *a, ætis infantilis, & quandoque stultitia* dicitur.

Infantile, adiectiuum, quod est infantis. Augu. lib. 1. *Con. Imbecillitas membrorum infantilium innocens est, non animus infantium*.

Infarcio, *cis, impleo*. Plin. lib. 33. Quid non in Aphrica Hispaniaq; ex terra parietes quos adpellant fornaceos, quoniā fornacum modo circumdati utrinque duabus tabulis uernis infarciuntur, quā in instruuntur.

Infatuo, *as, fatuum, si e sale, id est, sapientia facio*. Fit enim à fatuus, ubi In, uel auget, uel superflua est. Cic. per *L. Flac.* Ne minem quidem adeo infatuare potuit, ut ei nummum ullum crederet. Infatuatq; mulieres dictæ sunt, quæ fauorū ludiibrijs attinguntur. Et similiter Infatuati uiri, quos nunc uulgus spiritu plenos nominat: quidam etiam demoniacos.

Infectores, qui alienum colorem in lauiam conijciunt. Plant. Incedunt infectores, crocotarij, offectores. Offectores sunt, qui proprio colori nouum inficiunt.

Infectus, ab inficio, idem est quod intinctus, maculatus, uenustus.

natus. Suet. in Cal. Inuenta & arca ingens uariorum ueneno-
rum plena, quibus mox à Claudio demerfis infecta maria tra-
duntur, non sine piscium exitio. Seneca: Diu in istis uitijs ia-
cuimus, elui difficile est. Non enim inquinati sumus, sed infe-
sti. Cic. lib. 3. Tuscula Sed nos umbris, delitijs, otio, lāguore,
desidia animū infectimus. id est, polluimus, corrumimus. Quū
autem significat non factus, componitur ex in & factus: ut in
fecta pace, infecto negotio. Plautus in Cap. Quod male feci
crucior modo: si infectum fieri posset.

Infectus, tus, accipitur pro tinctura. Plinius lib. 8. De lanarū
infectu suo loco dicemus.

Inensus, qui ira in alium elatus est, & odium gerit.

Inferiæ, sacrificia, quæ inferis soluuntur. Vergilius:
Viuentes rapit inferias quos immolet umbris.

Infernalis, & hoc **Infernale**, ab infernus fit, quum est substan-
tium, unde **Infernales** furie.

Infernus, pro infernorū loco, in singulari gen. mascul. in plu-
rali neutri. Hieron. in Para. Deglutiamus eum, sicut infernus
uiuentem. Et in Iob: Ducunt in bonis dies suos: & in puncto
ad inferna descendunt. Est & **Infernus**, na, num, quod est in-
fra: sicut **supernus**, na, num, quod est supra. A quo **Infernē**,
aduerb. & **Infernas**, natis: sicut **supernas**, natis. Plin. Et ideo
Romæ **infernas** abies **supernati** præfertur.

Infero, pen. cor. intro pono, seu introporto. Plaut. in **Amphit**.
Neq; meū pedem huc intuli. Lactan. lib. 2. Non placebat Per-
sio, quod aurea uasa templis inferantur. Interdum **Inferre** po-
nitur pro iniicere. Idem lib. 4. Nefandas manus Deo suo intu-
lerunt. Liu. lib. 2. Adeo concitato impetu se intulerant **Hetru-**
sci, ut funderent ipso incurſu **Aricinos**. Interdum pro **facere**,
ut intuli **dammū**. Lact. lib. 3. Patientia est malorum, quæ infe-
runtur, aut accidunt cū æquanimittate perlatio. Interdū subijce-
re, seu apponere: Idem lib. 1. Quod clarū fiet exemplo quod
inferemus. Interdum pro **introducere**. Liu. lib. 1. Lucus erat
quem mediū ex opaco specu, fins perenne rigabat aqua: quo
quia se perſepe **Numa** sine arbitris uelut ad cōgreſſum **Deæ**
inferebat, **Camœnis** eum lucum sacravit. Interdum pro **inge-**
rere. Cic. lib. 1. Offi. Turpe est, & ualde uitiosum in re seue-
ra, cōuiuio dignum aut delicatū aliquem **inferre** sermonē. In-
terdum pro **concludere**. Seneca: Quum his argumētis quod
proposuerat intulisset. Interdū pro cōtrā **ferre**. **Cæsar** lib. 1.
Romani cōuerſa signa bipertito intulerunt. **Inferre arma**, est
bellum gerere. Cic. Offi. Quibus cogitas arma **inferre**? **Infer-**
re crimē, est imputare seu obijcere. Idem in **Læl**. Addendū eo-
dem est, ut ne in criminibus aut inferendis deleſctetur amicus,
aut credat oblati. **Stuprū inferre**, est immittēre, seu **infigere**.

Inferus, a, um, pen. corr. ab infra dictum est, unde **Inferi**, qui
bus nihil inferius est. **Inferum**, mare **Tyrrhenum**: sicut **Super-**
um, **Hadriaticū**, quod ex urbe **Roma** uersus **Hadriaticum**
euntes serē semper ascendunt. Contrā ad urbem ad mare **Thu-**
scum uenientes descendunt.

Infecta, signa dicuntur quæ aduersum tendunt, hoc est, uexilla
in hostem euntia ut molestiam inferant.

Infestiuus, qui nescit, uel non est idoneus ad dicendas urbani-
tates. Gelli. Homo subagrestis ingenio & infestiuo.

Infecto, as, crebris cursibus molestiam infero, unde **Infestatio**,
molestatio.

Infectum mare habere, significat latrocinando mare infe-
stare. Cic. lib. 3. de **Repub**. Nā quū quæreretur ex eo quo sce-
lere impulsus mare haberet infectum uno myoparone: eodem
inquit, quo tu orbem terræ.

Infestuminare, ueteres dixerunt mare latrocinando infe-
stare. **Cornucopiæ**.

Infestus, qui alicui malum infert: & est plus quàm inimicus,
iamq; aduersus eum fertur. Et **Infestus**, dicitur cui aliunde ma-
lum impendet. Cic. Dolebam iudices & acerbe ferebam: si hu-
ius salus ob eam ipsam causam esset infestior, quod is meam
salutem atq; uitam sua beneuolentia, præsidio, custodiaq; te-
xisset. **Nigidius Infestum**, à festinando dici putat. Qui enim
instat alicui, eumq; properans urget & opprimere eum stu-
det atq; festinat: uel contrā de alicuius periculo & exitio fe-
stinatur, is uterq; **Infestus** dicitur ab instantia fraudis, quàm
uel facturus alicui, uel passurus est.

Infibulo, as, pen. corr. uide in dictione **Fibula**.

Inficias, tantum accusatiui casus, & pluralis numeri, & solū
cum eo, is, iungitur, & sine præpositione: ut, **Hic inficias itu-**
rus est, seu ibit. Componitur enim ex in, & non, & facio.

Inficiator, qui negat se uel debere quod actor petit, uel com-
misisse quod aduersator obijcit. Cic. lib. 1. de **Orat**. Non ne in-
telligebat, ut si inficiator probasset iudici antè petitam esse
pecuniam, quàm esset debere coëpta. Vnde status conicelura-
lis dicitur **Inficialis**, in quo semper reus inficiatur.

Inficio, is, pen. corr. ex in & facio, significat intingo. Hier.
Quasi ipsa ea denique lana, quum inficitur sanguine conchy-
lij uel muricis uestitur in purpuram. Per translationem sumi-
tur pro uitio seu maculo. Liu. Hoc luxu & peregrinis infecti
moribus. Et **Inficere**, uenenare. Verg. lib. 2. Georg.

- Quo non præsentius ullum,

Pocula siquando seue infecte noueræ.

Plin. lib. 11. Nimio fumo inficiuntur apes. Hoc uerbum **Dio-**
medes à fuco componi existimat, dicit enim, facio, conficio, fu-
co, inficio. Sed aspera nimis uidetur compositio, licet à signifi-
catione non abhorreat. Sed quid non à facio, quandoquidem
Inficio, quasi intus facio significare potest?

Inficior, aris, deponens, significat nego, unde **Inficiationes**,
quæ sunt debite rei negationes: quum per creditorem à debi-
tore deponitur. Ouidius lib. 11. **Metamor**. - Stabat opus pre-
tium rex inficiatur. Et proprie **Inficiari**, est uerbo quic-
quàm negare factum, quasi infectum, unde ad facta, non ad di-
cta pertinet. Nam si quis aliquid se dixisse fateatur, non sic
cōuenire uidetur, ut id, aduersario inficior, uel inficias eo ita
ut inquis esse, sed nego.

Infidus, a, um, pen. prod. uide supra in dictione **Fidelis**.

Infimātes, pen. prod. dicti sunt, sicut **summates**, quæ sunt op-
posita. Plaut. in **Sti**. **Summates** uiri atque **infimates**.

Infimo, as, penult. corr. **infimum facio**. Est enim contrarium
sublimo. Apul. lib. de demonio **Socratis**: Ingenia illa ad beati-
tudinem sublimata sint. Hæc ad miseras infimata.

Infimus, a, um, penultima corr. ab infra seu ab inferus superla-
tium est.

Infinitiuus modus, sine alterius uerbi adminiculo poni so-
let, ubi subintelligitur: Vere ne ita est? ut, - Me ne incepto de-
sistere uictam: Plus enim potest infinitum tēpus ad significan-
dum, quàm finitū. Terent. in **Eunu**. Inuidere omnes mihi, pro
inuidebant. Ideo autem dicitur **Infinitus**, quia alij modi defia-
niunt personas, primam, secundam, & tertiam. Hic autē sine
personis est, & habet solum præfinitū tempus, præsens, præ-
teritum, & futurum: ut, amare, præsens: amasse, præteritū:
amatum ire, futurum. Ecce uides designare tantum tempora,
non personas. Amare enim nescitur persona nisi uelis iunge-
re. Te amare debet ille. Tunc quasi sit finitum. Si autem non
subiungas ille uel iste, uel ipse, fit infinitus modus. Nā & nu-
mero singulari uel plurali infinitus est. Quum enim dico ama-
re, nec finitum est utrum de uno an de pluribus dicam.

Infirmo, mas, non firmum facio, hoc est, inualidum, ut apud
Esaiam.

Esaïam. Dominus exercituum decreuit, & quis poterit infirmare? Aliquando Infirmare, est egrotum esse, ut in Euangelio: Cuius frater Lazarus infirmabatur.

Infirmus, nō firmus, unde Infirmitas, inualiditas: nō egrotatio, sicut plerique male usurpāt: quū quis nondū firmus uel æta te uel egrotatione est. Cic. Vt enim infirmitas puerorū, & senectutis iuuenū. Aliquando tamē Infirmus pro egrotante, & Infirmitas pro egrotatione, unde Aug. Infirmi aliquādo dicuntur egrotantes. Et in Euangelio. Infirmitas hæc nō est ad moriē.

Inflammo, uide Flammo.

Infligo, gis, penult, producta, infro, incutio. Aug. lib. 2. de Ciuitate Dei: Ita ne tandem Scipio laudas hanc poetis Romanis negatam esse licentiam, ut cuiquā opprobrium infligerent Romanorum: quū uideas eos nulli Deorum pepercisse nostrorū?

Informare, est in formam componere. Verg. lib. 8. His informatum manibus. Per translationē dixit Ambr. Quos bonus pastor informat. Et lib. Officio. Sicut Tullius ad crudendum filium: ita ego quoque ad uos informandos filios meos.

Inforo, ras, pen. cor. a forum compositum, significat dico, seu in forum diuulgo, seu in forum uoco. Plaut. in Cur. Licet ne inforare, si incommutare non licet? Non inforabis me quidem, nec mihi placet tuum profecto nec forum, nec comitium. Aliquando componitur ex in & foro, foras, quod est intus foro. Plin. lib. 7. Timebant prisci truncum findere, mox inforare ausi meo: ipsique medullæ calanum imprimebant, unum inferentes.

Infortunium, malum fortunam dicimus. Cc.

Infra, ab in, nasci uidetur, cuius significatio nota est. Et sine casualibus quidem aduerbium est, adiuncta uero præpositio: ut. Ego te esse infra omnes infimos puto. Facitque ex se Inferus, ra, rū. Inferior, Infimus, Infernus. Nā aduerbia huiusmodi loca, præpositionum loco ponuntur, & ediuerso: ut, Intra uiscera, pro in uiscera. Absque læsione, pro extra læsionem, & in adulterium dixit, pro contra adulterium. Docet Laurētius Valla: Infra ad dignitatem & locum referri: ut, Infra dignitatem meam est, & infra tectum. Intra ad numerum & spatiū: ut, Intra uiginti dies, & intra muros: non autem infra. Sed hanc differentiā minus seruata uideo, quod infra etiā ad numerum pertineat. Plin. li. 11. Oua incubari infra decē dies edita utilissimum, uetera autem recentiora infœcunda. Augustinus de Petri Cathedra: Tamē quum infra quadragesimæ dies hæc solemnitas uenerit, facere eam nobis debet sanctorum die rum reuerentia gratiorem. Habet autem Infra relatiuum Super: sicut intra, extra: super, subter.

Infractio, non modo pro non fractione, sed etiam pro torpore ponitur. Cicero: In quem cadit ægritudo, cadere in cum timorem in fractionemque animi.

Infractus, ualde fractus. Vergilius:

Turnus ut infractos aduerso Marte Latinos.

Et Infractus, non fractus, ut uir infracti animi. id est, qui nullis rebus aduersis frangitur.

Infringere, proprie significat dentes irascendo quatere.

Infrendes, dicuntur pueri sine dentibus, qui frēdere nō possunt.

Infringo, is, ualde frango, unde Infractus. Interdum Infringere, est illudere & infligere. Terent. in Adel. Plus quingentos colaphos infregit mihi.

Infrio, as, uide in dictione Frio.

Infrunitus, uide Fruniscor.

Infulæ, pen. cor. fasciæ sunt in modum diadematum (ut inquit Seruius super li. 11. Aenei.) a quibus dependēt uitæ ab utraque parte. Fest. Infulas sacerdotū filamentum uocabant. Alij scribunt Infulas filaneta alba esse, quibus templa ornabatur: & moris fuisse, ut nubetes priusquam mariti domum ingredere

tur, infulis postes ornarent. Iuxta primū sensum Ambr. lib. 2. Offi. sumpsisse uidetur, quū inquit: Ego raptus de tribunalibus atque administrationis infulis, sacerdotiū docere uos coepi, quod ipse non didici. Hinc Infulatus, a, um, quod est infula ornatus.

Infumibulum, spiraculum per quod fumus exit.

Infumo, as, pen, prod. ad fumum sicco: sicut In solo, ad Solem sicco. Plautus: Atque hilas infumatas & sumen.

Infundibulum, instrumentum quo in uasa liquores infundimus. Cato: In cella olearia hæc opus sunt. Dolia olearia, & opercula: sestarium olearium unum, labellum unum, infundibula duo. Rustici nostrates luram uocitant. Antiquiores autem os utris, luram dicebant: unde Lurcones, capacis gulæ homines, ut Iemargi nomen acceperunt.

Infundo, is, uide in dictione Fundo.

Infurnibulum, pala qua panes in furno disponunt.

Ingemo, mis, penultima corr. ualde gemo. Vergilius:

Daphni tuum pœnos etiam ingemuisse leones Interitum.

Ingeniculari, significat genu flectere.

Ingeniculus, signū in cœlo quod Græco uocabulo engona sin nominant. Firmicus lib. 6. Ingeniculus qui engonasis, in extremis partibus piscium oritur. Hoc sidere nati, erunt mendaces, fugaces, callidi. Hic est Hercules (ut Higinus docet) qui dextro genu nixus, sinistro pede, capitis draconis dextram partem opprimere conatur.

Ingenium, a gignēdo proprie natura dicitur, cuique ingenita Sal. lib. 3. Histor. Castrisque collatis pugna tamen ingenio loci prohibebatur. Terent. Nam qui cum ingenij consuetudine eius modi id est, cum hominibus eiusdem naturæ. Est etiam Ingeniū uis quædam naturalis nobis insita, suis uiribus præualens ad inueniendū quod ratione indicari possit. Cic. lib. 5. de Fin. Vna ingenij appellatur docilitas et memoria, easque uirtutes qui habent ingeniosi uocantur. unde præclara ingenia, & obtusa ingenia dicimus. id est, acuta, & rudia. Hinc Ingeniosus, qui naturalem uim ad aliquid agendum adcommodatam habet.

Ingens, secundi m quosdam a gente deducitur: est enim magnus, & immensus, & quasi supra gentem. Plus enim est Ingens, quam magnus. Terentius: Magnas uero agere gratias Thais mihi? Ingentes. Cc.

Ingeniuatus, ingenue procreatus, ingenue uitam ducens. Plaut. in Mil. Ingeniuatus esset.

Ingeniuus, qui in libertate natus est, & ab ingenuorum antiquitate (ut Boëtius in Top. inquit) gentilitas ducitur. Et est relatiuum libertini. Est enim libertinus, qui iusta seruitute manumissus est. Vnde interrogare hoc modo solemus: Ingeniuusne an libertinus est? id est, liber natus, an seruitute liberatus, siue ex libertinorum genere ortus. Hinc Ingenuitas, quæ contraria est libertinitati. Hinc de Agatha martyre scribitur: Summa ingenuitas ista est, in qua seruitus Christi comprobatur. Rursus Ingenium dicitur naturale. Iuuenalis:

— Ingenium uiolarent marmora tophum.

Lucre. Vnde mare ingenufontes. Ingenue aduerbium, libere & simpliciter. Sic ingenuè loqui dicimus, quum quis ita loquitur, ut liberum hominem deceat, nihil timidum, nihil habēs seruile. Quum liberi homines naturaliter fraudem oderūt, quod seruile non est, sed ad hominem ingenium pertinet.

Ingéro, is, penult. corr. immisceo, immitto, intra gero. Plaut. in Pseud. Tu qui urnam habes aquamingere, face plenum ahenum sit cito. Terent. in Andria: Ingeram mala multa.

Ingitas, quasi indigita, paupertas. Plautus: Profecto ad ingitatem lenonem rediget, si eas adduxerit. Cc.

Inglorius, ia, ium, quod est sine gloria, cui contrariū est Inclutum & gloriosum. Verg. 4. Georg. — Ille horridus alter Desidia,

- Desidia**, latamq; trahens inglorius aluum. Tacitus: Nec ipse inglorius militiæ. Syluius lib. 12. Inglorius ausi. id est nequies efficere quod tentabat.
- Ingluuiēs**, uentris rapacitās, et pro gula sumitur. Colu. lib. 9. pro cibo posuit. Nam nisi uacua est ingluuiēs cruditatem significat. Interdū accipitur pro gulonū belluatione et uoratrina. Gell. Nomina generāq; edulium, et domicilia ciborū, profunda ingluuiēs inuestigauit. Apul. accipit pro gurgulione, quū ait: Restis ad ingluuiē adstricta. Sumitur et pro sinu gutturis, et capacitāte in auius potissimum quo merguntur recentia cibaria: ut gallinæ, palūbes, perdices, cetera ferē carent eo sinu, sed gula patentiore utuntur, ut corui, cornices.
- Ingrandesco**, is, dui, grādīs fio. Col. lib. 10. At circa calēdas Martiæ, locis apricis, licet porrū (si iā ingrādūit) trāsferre.
- Ingratis**, significat me nolente, et nobis nolentibus. Plautus in Amphit. Ingratis excitauit. Terent. in Heauton. Ea coacta ingratis post illa cœpit uictum uulgo querere.
- Ingrauesco**, is, ualde grauis. id est, molestus fio, et quasi op primo. Cic. de Senect. Et corpora quidem defatigatione et exercitatione ingrauescunt: animi autē se exercendo leuātur.
- Ingridior**, eris, eſus. uide in dictione Grador.
- Ingruo**, is, non proprie, sed per translationem significat inuado, inuenio, et impetum facio, à gruam proprietate duplici. Prima, quod more agminis conuolant. Altera, quod clamore simili utuntur, ut milites in prælio ineundo. Plaut. in Amphit. Nostri contra ingruunt, uicinus uero feroces. Laet. lib. 2. Si sēua tempestas, si grando ingruat, ad Deum confugitur. Col. lib. 2. Etiam ingruente hyeme frumēta iacinus. Dicitur enim de bello, de pluuia, de tempestate, de ruina, et huiusmodi.
- Inguina**, pen. corr. sunt genitalia: tam fœminarū quam uirorū. Mar. Accessi quoties ad opus, mīstisq; mouemur Inguinibus. Suetonius in Nerone: Virorum ac fœminarum ad stipem deligatorum inguina inuaderet, scilicet ore.
- Inguinaria**, herba quæ sedat dolores inguinis: hanc argemonem uocant.
- Inguinium**, urbs in Liguria, opibus ac uetustate nobilis, nūc Albinga Proculo imperatore Ro. alumno et ciue ornata. De quo Eutropius sic scribit: Proculus patria Albingatū in alpinis maritimis: Idē sūt nobilis, sed maioribus latrocinatibus.
- Ingurgito**, as, pen. cor. cū uehementia glutio, gulā redimpleo. Plaut. in Cur. Vide ut ingurgitat impura in se merū auariter, plenis faucibus. Cic. in Ant. Idem quum se cibis ingurgitasset. Laet. lib. 4. aliter. Sicut sus, quæ se ingurgitat cœno.
- Inhæreo**, es, inherens uel fixus ſto. Col. lib. 3. Cacumina dēinde oliuæ sicut matri inherens utraq; parte adradito, et ita fissuræ fici aptato, cuncumq; eximito.
- Inhæresco**, inherens fio. Col. lib. 2. Perexigua conspergitur aqua gleba, manuq; subigitur, ac sic glutinosa est, quamuis leuissimo tactu inherescit: et picis in morem ad digitos lētescit habendo. Cicero lib. 3. de Na. Deorum: Prouisum est, ut si quæ minima bestiola conaretur irrumperē, in sordibus aurium tanquā in uisco inhæresceret.
- Inhālo**, as, pen. prod. halitum inſpiro. Cic. in Piso. Quum isto ore fœtido teterrimam nobis popinam inhālāſſes.
- Inhibeo**, es, pen. cor. ex in, et habeo, uide in dictione Prohibeo.
- Inhio**, as, proprie significat ualde os aperio. Per translationē uero ponitur pro uehementer cupio. Plau. in Aul. Credo illū iam audiſſe mihi eſſe theſaurum domi, id inhiat. Gellius lib. 1. Dum eius mortē inhio, egomet uiuo mortuus inter uiuos. Nā qui nimis cōcupiſcit, ore patulo incūbit rei expectat. Et modō cum datiuo, modō cum aduſ. conſtruitur. Apul. lib. 11. In quo rosæ uirgines matutino rore fluebāt, his inhias propius adceſſi.
- si. Cornel. Taci. Pariter hortis inhians. Plaut. Hereditatē inhiat quasi esuriens lupus. Statius: Fraternos inhiantē obitus.**
- Inhonores**, qui ignobiles sunt et sine honore. Ambro. lib. 1. Offic. Contra autem iustos, inopes degere, inhonores, sine liberis. Et Plinius lib. 5. Inhonores ciuitates dixit.
- Inhorreo**, ualde horridus sum, à quo Inhorresco, ualde horridus fio. Plinius lib. 10. Inhorrescunt edito ouo, excutiūtq; sese et circumactæ purificant. Aliquando Inhorrescere, est intus horrescere. Vergilius lib. 1. Georg. Spicca iam campis quum mēſis inhorruit, et quum Frumenta in uiridi stipula lactentia turgent. Id est, horrida facta est et intus formata.
- Inhumanus**, non humanus, sed diuinus. Apul. lib. 5. Lauacro pulcherrimo et inhumanæ mensæ lauticijs eas opipare reficit. Aliās Inhumanus, dicitur crudelis.
- Inibi**, pen. corr. ex in et ibi, quasi intus ibi, uel in hoc, siue in eodem loco. Apul. Multa inibi dicta sunt quæ cōmemorare nō est opus. Plaut. Nos domū properamus, uos inibi adeste. Aliquando significat mox. Cæcilius: Liber ne es nō sum. Verum inibi est. Aliquando significat inter istos. Plaut. in Cap. Pater captiuos commercatur alios, tantum studens, ut natū reciperet, et inibi emit olim amissum filiū. Aliās ponitur pro sic.
- Inicio**, is, penult. corr. proprie intro iacio, immitto, innecto. Plaut. Antequā hæc in domū inicias. Terent. in And. Quæ sese in ignem iniicere uoluit, prohibui. Aliquādo in aliquid iacio, ut apud eundē: Iniciam in eum manum. Vnde manus inieſtio, dicitur uendicatio rei nobis debita, nulla iudicū auctoritate expectata. Quint. Patri in filium, patrono in libertū manus inieſtio. Paul. Si Titius seruum uendidit ea lege, ut si Romæ moratus eſſet, manus iniicere liceret. Emptor alij eadem lege uendidit, et seruus fugit à secundo emptore, et Romæ moratur. Quæro an sit manus inieſtio et cui. Vergilius: Inieſcere manum Parcæ. hoc est, traxerunt debitum sibi. Aliquando Inieſcere, est cum impetu iacere, seu impetū facere. Ouid. -Qua centum quisque parabat Inieſcere anguipedum captiuo brachia cœlo. Aliquando simpliciter iacere. Plautus: in Epi. Tragulam in te iniicere adornat. Idem in Cap. Inicite huic manicas mastigæ. id est, innectite Et in Cap. Iam pōl ego huic aliquem in pectus inicias metum. id est, immittam. Liui. lib. 1. Inieſtæ Turno catenæ. id est, impositæ. Huius compositum est Superinicio. Vergilius 4. Geor. -Et raras superinijce frondes.
- Inimicitia**, singulari numero dixit Cic. lib. 3. Tuscul. Inimicitia ira ulciscendi tempus obseruans. Cæsar lib. de Ana. plurali semper numero dicendas putat inimicitias.
- Inimico**, as, cum aduſatiuo, significat inimicum facio. Horatius: Et miser as inimicat urbes.
- Inimicor**, aris, deponens, inimicitias exerceo, datiuo iūgitur.
- Inimicus**, qui non est amicus, et priuatus est, hostis publicus. Suet. in Tibe. Scribit etiam ad ipsum hoc familiariter necdum planē inimicus aut hostis.
- Ininde**, significat, ex eo loco. Liuius: Ita exercitus ininde domos abducti.
- Iniquus**, ab in, et æquus, æ in i, productam conuersa, et idem est quod non planus. Vnde loci iniquitatē dicimus. Per translationē uero de hominibus impijs, seu improbis dicitur. Et iniquitas pro iniustitia sumitur. Aliquando capitur pro magno. Verg. -Iniquo pōdere raſtri. Aliquādo pro angusto. Idem: Verum hæc ipſe quidē spatijs exclusus iniquis Præterco.
- Initiarius**, a, um, quod ad initium pertinet. Quint. lib. 1. Neque enim est sanctius sacris iſſdem studijs initiarijs.
- Initio**, as, sacris imbuo. unde Initiatus, sacris imbutus. Hieron. in Exo.

in Exo. Postquam initiaueris manus eorum. id est, consecraueris et sacris addicaueris. Cic. aut mysteria adpellari initia, quibus ex agresti uita exculsi ad humanitatem sumus, tanquam ea sint uitae principia. Dies initiorum dicuntur à Liuiō, quibus solennia sacrificia celebrabantur, quibus nefas erat inesse non initiatos. Alias Initiari, est inchoare et auspicari. Firmicus. Ver initiatur, quū primam Arietis partē Sol fuerit ingressus. Et Initiari dicuntur pueri, quum à lacte et à cunis trāseunt, ut cibo firmiori alantur. Nam apud Varronē, legitur initiari pueros Edulīe et Potinē et Cubae, deabus edendi, et potandi et cubandi. Reperitur etiā Initiator deponēs, ut in Psal. Et initiati sunt Beelphegor. Est et Initiare, incipere.

Initium, coeptum, ab inijtio, is. Et Initia Cereris sacra dicuntur. Varro lib. 2. de Re rust. A suillo pecore immolandi initium primum sumptū uidetur. Cuius uestigia, quod iniijis Cereris porci immolatur, et quod iniijis pacis foedus quū frigitur, porcus occiditur. Alio nomine Initiationes nuncupantur. Quae (ut ait Tertul.) semper arcent profanos, et arbitris carent.

Inito, as, frequentatiuum ab inco. Diomed. Ineo, is, inito dicimus: Pacuius Loca arida initas,

Iniuges, hostiae, uocabantur quae nunquam domitae, aut iugo subditae fuerant.

Iniungo, is, impono, demando: ut, Iniungo tibi hoc onus. Proprie tamen Iniungere, est intus uel supra iungere. Col. lib. 7. Iugumque quarto die accipiunt, cui ramus illigatus temonis uice traicitur. Interdum et pondus aliquod iniungitur, ut maiore nisu laboris exploratur patientia. Idem lib. 3. Itaque pinus cui terra singulis brachijs licebit bina iniungere flagella.

Iniuria, ex eo dicta est, quod non iure fiat. Omne enim quod non iure fit, iniuria dicitur, siue uerbis, siue re. Re quum minus inferuntur: uerbis, quum sit conuitium. Specialiter uero iniuria dicitur contumelia: quamuis (ut quidam uolunt) ab iniuicem differant, quod iniuria sit in uerbis, et ideo leuior: contumelia in factis. Pacui. Patior facile iniuriam, si est uacua à contumelia. Quandoque iniuriam dicimus damnum, culpa datum. Quandoque iniquitatem, ut quum quis inique sententiam dixit, quod iure et iustitia careat, quasi non iuriā. Non nunquam iniuria aduerbialiter sumitur pro immerito.

Iniuriosus, qui iniuriā facit, iniuriosus, a, um, iniuria plenū.

Iniurius, a, um, quod est iniquum. Plautus in Au. Si mihi dat operam ne illi irasci iniurium est. Aliquando iniurium aduerbium ponitur. Terent. in Hecy. iniurium autem est, ulcisci aduersarios. Vbi Don. iniurium iniquum. Indignantis modo significatio est, et uim aduerbij habet.

Iniurius, qui audet aliquid contra ordinem iuris.

Innitor, penultima producta, uide in dictione Nitōr.

Inno, nas, per duplex nn, ex in et no, quasi intus no, à quo Innato, tis, frequentatiuum.

Innocuus, actiue accipitur pro eo, qui non nocet. Plin. lib. 8. Eosdem pestiferos frunt in Graecia, innocuos esse in Sicilia. Passiue uero pro eo cui non nocetur. Vergilius:

—Et sedere carinae Omnes innocuae. id est, sine detrimento.

Innotesco, is, notus fio. Laetan. lib. 1. Denique à doctis huius seculi quibus forte scripta eius innotuerunt, derideri solent.

Innoxius, dicitur qui non nouit nocere.

Innuo, is, signo aliquo capitis uoluntatem ostendo, siue affirmem, siue negem.

Ino, nomen Cadmi, et Hermiones filiae, uxorisque Athamantis Thebarum regis, et Liberi patris nutricis. Eadem (Cicerone teste) est, quae Leucothea, id est, alba Dea: à nobis uero Matuta, quae et Aurora dicitur. unde Ouidius in Fastis: Leucotheae Graijs: Matuta uocabere nostris.

Fabulam Inonis Ouid. lib. 3. Meta. refert quemadmodum Ino cum Melicerta filio propter timorem de scopulo se precipitem misit in mare, amboque facti sunt Dij marini. illa Leucothea, Melicertes Palæmon, qui et Portunus, uocati sunt.

Inocco, as, significat cooperio: quod fit quum semen in agro seminatum est, et glebas sarculis, aut cratibus dissoluimus, ut semen humo contegatur. Colu. lib. 2. Nam semē quod sicco solo ingestum et iam innocatum est, perinde ac si repositum in horreo non corrumpitur. Componitur autem ex in etocco, as, quod est communio. Sed de Occo alibi.

Inoculo, as, pen. corr. significat oculum unius arboris alteri adhibeo, seu oculum in arbore aperio. Colu. lib. 12. His quidem diebus arbores ficorum inoculantur. Quod genus institutionis, emplastratio uocatur. Plinius lib. 17. In ficis autem et malis haec fuit inoculatio antiqua.

Inodorus, ra, rum, quod est sine odore.

Inofficiosum testamentum, (ut inquit Paulus) dicitur quod non ex officio pietatis paternae confectum est, filijs sine legitima causa exhereditatis.

Inolesco, scis, leui, lui, etum, et itum, significat cresco, gradis fio. August. Miror apud quosdam infideles, unde tam perniciosus error inoleuit, ut super tumulos defunctorum cibos et uina conferant.

Inopiosus, a, um, sine ope. Plautus: Saepe ego res multas tibi mandauī, dubias, egenas, inopiosas consilij.

Inops, pauper, unde Inopia, paupertas. Aliquando dicitur sine ope, sine auxilio. Vnde Inopem animi, Inopem prudentiae dicimus. id est, sine ope animi, sine ope prudentiae. Aug. lib. 4. Con. Ardor inops prudentiae. Iungitur enim cum genitiuis omnium rerum. Aliquando Inops dicitur insepultus. Verg. lib. 6. Haec omnis quam cernis inops inhumataque turba.

Ex iure enim pontificio terra iniiciebatur, et circa cadauera et circa absentium corpora quibusdam solennibus sacris ad ditis. Inops igitur sine terra quae ops dicitur, qui nullius possessor est. Pauper, cui suae res non sufficiunt.

Inora, dicuntur animalia sine ore, qualia sunt Astomi Indiae populi, halitu tantum uiuentes et odore.

Inphronitus, pen. prod. dicitur insolens et impudens. Graeci ἀφρονα. imprudentē dicunt, uide supra in dictione Fruniscor.

Inposterum, penultima correpta, uide in dictione Postremo.

In primis, pen. prod. duae partes sunt, et est aduerb. significatque ante omnes, uel ante omnia, uel unum ex primis. Sall. Quae quidem res in primis mihi uidetur causa fuisse facinoris maturandi. Imprimis cum m, ante p, ab imprimo uerbo est, habetque penultimam correptam.

Inquies, etis, pro inquietus, a, um, generis omnis, uel figuratē iungitur neutro generi. Sall. lib. 1. Histo. Humanum genus in quies, atque indomitum. Hinc Inquieto, as, pen. prod. Col. lib. 9. Ne incubantes matricēs ab alijs aubus inquietentur. Liui. 1a sibi satis gloriae questū, et potuisse se desinere ni animus inquieti pasceretur opere. Apul. lib. 1. Quae contentione et inquieti procacitate praeditus asinus. Plin. substantiuum posuit li. 14. pro iniquitudine quū ait. Furiales somni et inquietes nocturna. Gellius similiter: Ut interea labor hic uigiliari et in quies suauitate paulisper uocū atque modulorū, acquiesceret.

Inquilino, as, habito, à quo Inquilinatus, is, p incolatu. Au. in expositione Psal. Quo migrandum est ex hoc inquilinatu.

Inquilinus, pen. pro ex in et colo, pro habito, uide in Colo.

Inquino, as, pen. corr. maculo, deurpo. Horatius lib. 1. Serm. Mentior, at si quid merdis caput inquinet albis Coruorum. Laet. lib. 6. Pecudum sanguis effusus, quo aras inquinat. Cic. lib. 1. Tusc. Quibus caecati uelut domesticis uitij, atque flagi-

tijs sese inquinassent. Fit autē à cunio, is, (ut inquit Fest.) Cunnire uero est stercore facere. Huius compositū est Coinquino. Col. lib. 8. Totam progeniem coinquinat, siquidem celeriter quum alia pecora, tum præcipue oues contagione uexentur.

Inquo, is, defectiuum est, & significat dico. Cic. tamē lib. 2. de Ora. Attēdere & aucupari uerba oportebit inquio: ut ea quæ sunt frigidiora uitemus. Idem in eodem: Tu inquisti molestus nō eris. Et lib. 4. ad Heren. Quid tibi uis aliquis inquit.

Inquiro, is, pen. prod. quasi intus quero, unde fit Inquisitus, aduerb. comparandi, quod significat, piu dentro cercando. apud Gellium.

Insanio, is, iui, itum, à sanus compositum & deriuatum putatur: pro insanias facio, siue insanus sum. Quandoque & Insanire, est carmen componere. Verg. Insanire libet. Nam Insani, enthei dicuntur. id est, Deo pleni.

Insanus, pen. pro. nō sanus, qui non est sani cōsiliij, & qui nō habet mentem integram, unde Insania, stultitia, quæ & Insanitas dicitur. Cic. Insipientia autem quasi insanitas, eademq; dementia. Item Insanus, magnus dicitur. Vergilius: — Insani feriant sine littora fluctus. Persius: — Insani dicta Catonis. Inde Insanē, aduerbium uehementer: propterea quod insani omnia uehementer faciunt (inquit Var.) Item ualde sanus. id est, doctus. Persius: — Et insanum multum laudanda magistro. Habet enim In, uim intentiui. Sic Inclytus, Infractus: & multa alia. In hoc tamen loco accipi cōgrue potest, pro nimis concitato ad curā discipuli: à quo subueretur reportare notā indigentia. Nam præter notam significationē, peruiaces & intractabiles adpellabāt Insanos. Contentiosi quoq; qui nunquam succūbebant, aliosq; improbant, Insani uocati sunt. Plato in Symposio: Vnde uerō insani cognomē tibi exortum sit nescio: semper enim in loquendo te, & alios improbat.

Inscitia, ignorantia, ab inscitus, ita, tum, participio.

Inscius, & Conscius, contraria sunt, & à scius composita. Insciens, unde Inscienter, & Inscientia: quæ contraria sunt scientia. Cicero lib. Acad. Sed inter scientiā & inscientiam comprehensionem illam collocabat. Aliquando Insciens capitur pro stulto, & aliquando pro ignaro.

Inscribo, pen. prod. intus, siue supra scribo. Cic. lib. 1. Tusc. Quid nostri philosophi, non ne in his ipsis libris quos scribūt de contemnenda gloria, sua nomina inscribūt? Idem Cassio: In statua quā posuit in rostris, inscripsit: Parēti optime merito. Interdū Inscribere, significat nominare, siue intitulare. Lact. lib. 1. Minutius felix in eo lib. qui Octauius inscribitur, sic argumentatus est. Interdum dilacerare. Vergilius. — Et uersa puluis inscribitur hasta. Plautus: Corpus tuum uirgis ulmeis inscribam. id est, insignibo.

Inscriptus, quandoq; pro non scripto sumitur, ut apud Varonem lib. 2. Itaq; greges ouium longē abiguntur ex Apulia in Samnium astutatum, atq; ad publicanum proficētur ne sic inscriptum pecus paucit lege censoria committat mulictos.

Insecta, animalia sunt partim terrestria: ut scolopēdræ, stelliones: partim uolucra, ut apes, uespæ: partim cum utroq; participantia, ut formicæ: partim pennis & pedibus carentia, ut tineæ quæ in homine nascūtur. Dicta insecta ab incisuris, quæ nunc ceruicū loco, nūc pectorum sunt atq; alui. Hæc Albertus Magnus adpellat annulata, Aristot. & Græci ἰντοα.

Insequor, pen. corr. sequor, uel insequendo sequor. Verg. Insequitur clamorq; uirum stridorq; pudendum. Et Insequi, prosequi. Quint. Quū cū maledictis insequeretur.

Insero, is, pen. corr. inserui, insertum, significat immitto, siue unio. Quando facit inferni, insitum, de arbore dicitur: quando

scilicet scisso trunco, surculus fecundæ arboris inseritur in sterili: siue quum oculus unius arboris alteri adhibetur, quod quidam inoculationem uocāt, uel quando seminatur aut plantatur. Verg. Insece nunc Melibœæ pyros, pone ordine uites. Col. lib. 3. Vitē quam insiturus es, refecato & plagam leuato: atq; ita findito, & paratos surculos in fissurā dimittito, ea tenus, quā adrasī sunt. Idem: Insita est fructuosior, quā quæ insita non est. id est, quā quæ cū ramis aut plantis ponitur. Per translationem Lact. lib. 5. Odium & inuidiam & dolum hominibus inseuit: ut tam essent quā serpentes uenenati, tam rapaces quā lupi. Leo Papa pro unire exemplū posuit: Quo niam (inquit) filius Dei uenit soluere opera diaboli, & ita se in nobis, nosq; inseruit sibi, ut Dei ad humanam naturam descensio, fieret homini, ad diuinam prouectio. Hieron. ad Pamma. Quid necesse fuit me latentem inferere quæstioni, opponere inuidia plurimorum. id est, immittere. Col. Nausea discutitur si integrum gallinaceum crudum ouū ieiuni faucibus inferas. Diome. Inferor, insertus & insitus facit. Et tradunt quidam Insitus arborum esse, Insertus hominis uel alicuius rei. Serui. Insitas arbores dicimus, insertas uero caussas aut fabulas. Plinius lib. 10. Penna per transuersas inserta nares.

Insero, as, frequentatiuum ab inferum formatum. Verg. Hic ferro accingor rursus clypeoq; sinistram Insertabam, aptans meq; extra templa ferebam.

Inseruio, is, uide in dictione Seruio. Dicimus autem Inseruio tibi, & Inseruio te. Plautus: Non meretricium est, unum inseruire amantem.

Inideo, des, pe. cor. sedeo, seu supermaneo, sto. Lact. lib. 5. Et iustus ille nactus fuerit aliquē saucium, equo insidentem. Aliquando intus sedeo, seu sto. Cic. lib. 4. Tusc. Quū autē hic feruor concitatioq; animi inueterauerit, & tāquam in uenis me dullisq; insederit. Aliquādo dolose quēpiā expecto. unde Insidia, et Insidior. Aliquādo obsidere, & modo cū aduersatiuo construitur. Liuius lib. de secundo bello Puni. Mago locum monstrabit, quē insidebatis. Modo datiuo. Vergilius lib. 11. Arripuitq; locum & soluis insedit iniquis. Liui. lib. 9. Inseffis omnibus uis, per quas cōmeatus ex Samnio subuehebatur.

Insidiæ, fallaciæ. Cic. lib. 3. Offi. Sunt ne igitur insidiæ tendere plagas. Propriæ dolosa expectatio ad aliquem aggrediendum Insidiæ dicuntur, quæ clam insident, ut hostes fallantur.

Insidior, aris, insidias tendo. Sall. in Iugur. Adherbalem uitæ suæ dolis insidiatum esse.

Insidiosus, qui sæpe insidiatur, à quo Insidiosē, quod est cum insidijs. Cic. lib. 3. Offi. Ratio ergo postulat, ne quid insidiosē, ne quid simulate, ne quid fallaciter.

Insido, is, pen. cor. significat ad intus habitandū, ingrediendū, uel uado. Lactant. lib. 6. Vitanda ergo spectacula omnia, non solum ne quid uitiorum pectoribus insidat. id est, ingrediat ad standum. Stat. lib. The. passium protulit: Summis insiditur astris. Construitur & cum aduersatiuo. Vergil. libro 5. Viam insidere.

Insignia, dicuntur ea quæ in uestibus, uexillis, & huiusmodi insignita sunt: aut ipsæ uestes, uexilla, & alia quæ fiunt aut feruntur, ita ab alijs discreta, ut nosci possint cuius sint, & ad quos pertineant, ut uestes militares, & insignia militaria, regalia, consularia, uel quibus acies ab acie, eques ab equite, rex & consul à uiro priuato cognosci debet. Vergilius lib. 2. — Danaumq; insignia nobis Aptemus clypeos.

Liui. li. 1. Ipse en ille nostris decoratus insignibus magnifice incedit. Sall. Cū fascibus atq; alijs imperij insignibus ad Manliū in castra tendit. Mos enim fuit antiquorū, ut benemeritis insignia tribuerent magistratum. Vnde scribit Tacitus decreta fuisse

fuisse Narcisso quæstoria insignia, à Claudio Cæsare. Ab eo dem Insignia præturæ Crispino decreta fuerunt. Et non solū sunt signa & ornamenta ob uirtutem adeptæ, unde Insignia laudis, & insignia gloriæ dicimus, ut Cic. Appio: Insignia enim uirtutis, multi etiam sine uirtute adsecuti sunt. Verum etiam quicquid aliquid ostendit, Insigne dicitur.

Insignio, is, iui, itū, signis noto, seu distinguo, ut apud Claud. lib. 1. Hic elementorum seriem, sedesq; paternas Insignibat acu. Cicero lib. 4. ad Heren. Si quam rem deformabimus turpem aut cruentam, aut cæno oblitam, aut rubrica delibutam, iudicemus quò magis insignita sit forma.

Insignis, & hoc Insigne, ex in & signum, siue signis componitur, ἀνιστήδ' ἀλυστοί περίσημοι ἐκ τῆ περι ἁλὸς σημαίνω. id est, Græce dicunt περίσημοι ex uerbo σημαίνω, & περι. Et proprie dicitur excellens, qui in aliquibus cernitur esse signis quibus noscitur uel nosci potest, ut in coloris & uestium, rerūq; uarietate noscitur siue nosci potest, esse eum probum uel improbum. Seu quia signa quum sint indicia rerum, semper eminent, manifesta q; sunt. Sic uiri uirtute excellentes, omnibus sunt noti. Cicero lib. 3. ad Herenn. Idem fit in imaginibus, ut quæ nobis diligenter nota sunt, hæ parum uideantur insignes alijs. Hic Cic. eo quòd prius dixit notæ, aperuit Insignes significare notæ siue notabiles. Vergilius lib. 3. Georg. Nec mihi displiceat maculis insignis & albo. Liuius lib. 1. Flaminem Ioui assiduū sacerdotem creauit, insigniq; cum ueste, & circuli regia sella adornauit. Verg. lib. 4. Ostroq; insignis & auro stat sonipes.

Hoc loco Insignis, instratus, quasi insignitus. Ad facinus transtulit Terent. in Eun. Iandiu aliquam causam quærebat senex, quamobrè aliquid insigne faceret. Dona. Insigne aliquid magnum, & nobile facinus. Ad uirtutem. Vergilius: Insignem pictate uirum— id est, illustrum, magnū, siue nobilem, præclarūq; ac præstantem. Aliquando ad uitium. Et la trones Insignes uocamus, qui maiore manu, maioreq; audacia grassantur, ut in Euang. Habebant autem uinctum quendam insignem, quum de sedizioso & homicida dicatur. Et Insignia scelera, à Tacito dicuntur. Omne enim quod excellit, siue illud sit uitium, seu uirtus, Insigne dicitur. Vnde etiam quandoque simpliciter pro magno sumitur. Lucil. Cocus non curat caudam insignem esse, modo pinguis fiet. Ab Insignis, fit Insignitas pro claritate.

Insignite, pen. prod. aduerbium, significat cum notæ indicio. Cic. Nec improbum notari aut uituperari insignite posset.

Insigniter, etiam aduerbium, significat summe, clare apertè. Apuleius: Homo insigniter malus.

Insilio, is, pen. corr. insilui, insiliui, uel insilij, insultum, unde Insulto, significat intro aut sursum salto. Statius lib. 9. Theb. Insiliere uadis magnoq; fragore solutus Agger. Luc. lib. 3. Insiluitq; solo nociturus pondere puppi.

Insimul, ex in, & simul, significat una.

Insimulo, as, pen. corr. adculo, crimen ingero. Cic. Treb. Hic tu me etiam insimulas nec satisfactiōem accipis. Iungitur etiam quandoq; genitiuo. Terent. in Phormio. Si herum insimulabis auaritiæ, male audies. Vnde Insimulatio, quæ (ut inquit Donatus) est falsi uel ueri criminis inculatio. Est & Insimulare, fingere. Cicero lib. 3. Officiorum; Solus neglexit fidem, furere insimulauit, ne coiret institit.

Insinuatus, inflexus, complicatus, cōpressus. Apul. lib. 9. Sic cincte uacuis, & ociosis insinuatis manibus ambulabis mihi. Tali enim habitu manus ociosorum complicantur. Liu. dixit compressis manibus, cuius hæc sunt uerba ex libro 7. Quid aliud causæ esse credamus, quorū ueteranus dux fortissimus

bello compressis, quod aiunt, manibus sedas.

Insinuo, as, uide in dictione Sinuo.

Inspidus, & Inspide, uide Sapidus.

Inspiciens, id est, non sapiens, qui non cogitat quæ agenda sunt, uide infra, in dictione Stultus.

Insisto, stis, quasi infirmo Vergilius libro 11. Vtq; pedum primis infans uestigia plantis Insistat, iaculo palmas armauit acuto.

Et Insistere, est operam dare. Hieron. in Prolo. Tob. Sed melius esse iudicans phariseorū displicere iudicio, & episcoporum iussionibus deferuire, insiti ut potui. Item sollicitare, uirgere. Plin. Frequensq; ut id ageret, insistebat. Cic. ad Herennium aliter. Nunc identidem nosmetipsi uobis insistemus: res enim communis agitur. id est, uim faciemus.

Insitio, ipse inferendi actus. Colu. lib. 3. Tria autem genera insitionum antiqui tradiderunt.

Insitium, dicitur illud in quo aliquid insertum est.

Insitium lignum, quod insitum est. Col. lib. 3. Terrā circa arborem aggerato, usq; ad ipsum insitum. Et item: Paleato luto bene subacto oblinito totam plagam, & spatium quod est inter surculos usque eò, ut duobus digitis insitia extent.

Insitium, ab infectione, dictum pulmētis genus, ex infectis & minutatim tritis carnibus confectum. Apud Apitium sæpe fit mentio de insitijs.

Insitiuus, a, um, quod inseritur. Gell. Corpusq; & animam bene initiatis primordijs insitiuo, degeneriq; alimento lactis alieni corrumpere.

Insolens, pen. corr. ex in & solens, siue ab insolco: licet nusquam legatur, & significat insuetum & insolitum, unde Insolentia, arrogātia. Cic. pro Deiot. Moueor & insolentia loci. Sal. Insolens uera audicndi. Gell. lib. 1. Atq; id quod à C. Cæsare excellentis ingenij ac prudētiae uiro, in primo de analogia scriptū est, habet semper in memoria atq; in pectore: ut tanquam scopulū fugias inauditum atq; insolens uerbum. Per translationē ponitur pro superbo & arrogante, qui præter legem agit humanā atq; naturalem. Et quæ audacem, uel præsumptuosum dicere solemus. Quod est, quum quis audet facere, uel dicere, quod ipse nō solet: uel quod ab alijs modestis uiris fieri aut dici non solet. Cic. pro Marcel. Et uictoria quæ sui natura insolens est. Insolenter, arroganter.

Insolitus, non suctus. Aliquando præter solitum Gell. Intempestiue ac insolite discebat.

Insolo, las, pen. prod. ad Solem sicco, unde Insolatus, in Sole seu ad Solē siccatus, uel penitus tactus aut calefactus. Col. lib. 5. Super hoc materiæ quæ fructū habent, melius conualescunt, & uuæ cōmodius insolatæ præcoquantur. Insolare quoq; puellæ crines dicuntur, dum faciem testæ, passos ad Solem tenet candicandi gratia. Et ipsi crines Insolati dicuntur. Plin. Cæran uinaceo crate sub dio siccant, Sole Lunaq; Hoc enim candorem facit, si sic siccatur. Et ne liquefaciant, protegit tenui linteo. Candidissima uero fit post insolationem humi recocta.

Insolum, ueteres pro insolitum dixerunt. Asra. Orbitatē senectuti tuæ malū metui, quod insolum non uenit cæco ac demēti.

Insomnia, uigilia. **Insomnium**, phantasma, uide in dictione Somnus.

Insomniosus, qui multum somniat. Cato. Omnis qui insomniosus est, hac eadem curatione sanum facies.

Insonus, na, um, pen. cor. quod est sine sono & strepitu. Apuleius. Insono uestigio me perducit. Sic absonum, sine sono.

Inspectius, aduerbium, significat minus inconsiderate.

Inspecto, as, cōtinue seu attēte intueor. Gell. lib. 1. Ibidem in stadio inspectante populo, in oculis atq; manibus filiorū animā efflauit.

efflauit. Vnde & Inspectare, pro custodire ponitur. Sucto-
nus in Cæs. Sunt qui putent confisum cum nouissimo illo se-
natus consilio, ac iureiurando etiam custodias Hispanorum
cum gladijs inspectantium se remouisse.

Inspicio, is, penul, corr. intus specio, seu ualde intueor. Teren-
tius in Adel. Demq; inspicere tanquam in speculū uitas homi-
num iubeo: atque ex alijs exemplum sumere sibi.

Inspico, as, pen. prod. in modum spicæ uel spici acuo. Verg.
lib. 1. Ge. — Ferroq; faces inspicat acuto. Serui. Acuto ferro,
incidit ad speciem & imaginem aristarum.

Inspiro, as, pen. prod. significat diuino quodam spiritu in men-
tem iniicio, unde dicimus sanctos Dei homines inspiratos fu-
isse locutos. Et Inspirare, intus spirare, hoc est, spiritum seu
uentum infundere. Col. lib. 1. Sed granaria scalis adeantur, &
modicis fenestellis, aquilonibus inspirentur.

Instans, nomen substantiuum, dicitur minimum temporis mo-
mentū quod imminet & præsens est. Vnde etiam apud Dia-
lecticos tempus instans, dicitur quod est præsens. Cic. lib. 4.
Tuscul. Quæ enim uenientia metuuntur, eadē efficiunt ægri-
tudinem instantia. id est, præsentia urgentiaq;.

Instanter, aduerbium, significat sedulo.

Instantia, sedulitas. Hieron. Mirari non desino exactionis ue-
stræ instantiam. Exigitis enim, ut librum Chaldaeo sermone
conscriptum, ad Latinum traham.

Instar, iudeclinabile: licet Probus instaris genitiuum dixerit,
quod & sine præpositione, & cum præpositione inuenitur.
Et modo significat ad æquiparationē. Col. lib. 3. Vineam no-
uellam gemas agere finito, simulq; atq; pampinus instar qua-
tuor digitorum crit: tum demū pampinato. Modo ad mensu-
ram, ut apud eundem lib. 1. In camporarius, in colle spissius
acerui stercoris instar quinq; modiorum disponuntur. Modo
ad similitudinē, ut illud Cic. accipi potest: Amaui autem quæ
sunt non uici, sed urbis instar. Et in Pisonē: Vnus ille dies mi-
hi quidem immortalitatis instar fuit, cum senatu egressum uidi
populū Romanum uniuersum. Suct. in Cæsare: Cuius etiam
(scilicet equi) instar pro æde Veneris genitricis postea dedica-
uit. id est, effigiem consimilem. Solinus cū præpositione: Me-
sopotamiam opinat annuæ inundationis excessibus, ad instar
annis Aegyptij terris superfusus, inuecta soli fecunditate.

Instatio, dicitur quasi imminencia, ab insto, as, Amb. lib. de
Resur. Quomodo laudabis hominem priusquam instatio mor-
tis successerit?

Instauro, as, non ab instar descendit (ut quidam putauēre) sed
compositum est ab in, & stauro. Vnde & Restauro. Nam in-
tegro quod in stauro simile est in significatione, compositum
quidē est, quia ategro habetur. Et unde compositum est ate-
gro, inde & integro. Vnde & contamino, inde & attamino,
& multa huiusmodi. Sic unde Instauro, inde et Restauro: quo-
rum simplicia quum non sint in usu, composita habent, quod
præpositiones cum quibus iunguntur, aperte declarant. Præ-
terea quum integrare idem sit quod instaurare, nimirum in-
staurare integrare est. In quo tantum ab instar distet, animad-
uertere licet. Terent. in And. Amantiū iræ amoris integratio.
Vbi Dona. Integratio, instauratio. Integrare uerō (ut inquit
Fest.) est in statu redigere, nō ad similitudinem prioris status
dixit: sed simpliciter in statu redigere, utcumq; sit status. Simi-
liter Instaurare, dicimus in statu redigere: non ad similitudi-
nē prioris status facere. Vnde Verg. per translationē dixit.
Instaurati animi regis succurrite tectis. Id est, quasi recreati,
siue ualidi facti. Super quod Scriuius ait: Hinc ostenditur eos
superius defecisse, & non dicit ad similitudinē antiquam con-
ualuisse. Et raro euenit, ut euerfa ædificia ad similitudinē pri-
stinam

stinam instarentur. Liuius lib. 4. Nam Phalisci perpelli ad
instaurandum bellum, neque clade Romanorum, neq; socio-
rum precibus potuēre. Instaurandum non ad similitudinem
pristini gerendum, sed integrandum & denuo inferendum.
Sic Cic. de prouincijs consularibus in Pisonem & Gabinum,
Bellum affectum uidemus, & ferē ut ita dicam, confectum, pe-
riculum sit ne instauratas maxime belli reliquias ac renouatas
audiamus. Verg. lib. 3. Ergo instauramus Polydoro funus.
Id est, integramus, supplemus, & facimus funus: quod fieri
pro loco & tempore concedebat. Idem lib. 7. Certatim in-
staurant epulas. — id est, denuo imponunt. Quum ergo Instau-
ro nihil in significato conueniat cum instar, nullo pacto ab in-
star formari dicendum est: præsertim quum nec ad analogiam
pertineat, quod Instaro non Instauro facere deberet. Restau-
ro autem, quamuis penē aboleuerit, & pro eo Instauro sæpe
positum sit. Laetan. lib. 7. usus est pro reduco seu reformo, re-
nouo, reficio'ue. Verum ille quum deleuerit iniustitiā, iudi-
ciumq; maximum fecerit, ac iustos qui à principio fuerunt ad
uitam restaurauerit, mille annis inter homines uersabitur. Nō
enim ad antiquam similitudinem reformauerit: intelligendum
est: quum longē elegantiori forma sint iustorum corpora re-
ficienda, quā ea quam prius habuerant.

Insterno, is, super sterno, operio, extēdo, unde Instrata, equo-
rum ornamenta dicuntur. Et Instratus, lectus dicitur, ueste
stragula excultus. Vlp. Instratum significat omnem uestem
stragulam insternendi causa paratum.

Instingo, is, xi, ctum, intus comoueo. Laetan. lib. 6. Ego uero
eos qui uera imprudentes loquuntur, sic habendos puto, tan-
quā diuinent spiritu aliquo instincti. Val. Max. lib. 1. Samij
Priennensibus auxilium aduersus Caras implorantibus, arro-
gantia instincti pro classe & exercitu, lembulam eis derisus
gratia miserunt. Hinc Instinctus, us, ipsa commotio, unde dici-
mus aliquid spiritus sancti instinctu factum esse.

Instigo, as, pen. prod. ex in, & stigo cōponi uidetur, ut sit sti-
go, stimulo, & Instigo, instimulo: & tam in bonum, quā in
malum sumitur. Terent. Age, si hic non insanit satis, instiga.
Hoc modo componuntur Castigo, quasi ad id quod castum
est stimulo. Fustigio, fuste stimulo uel serio.

Instita, pen. cor. tenuis fasciola (inquit Acron) quæ stolæ inam-
partem ambit. Horatius:
Nil medium est, sunt qui uolunt tetigisse, nisi illas,
Quarum subfuta talos tegit instita ueste.
Contra alius nullā nisi olenti in fornice stantē. Ouid. in Arte:
Este procul uitæ tenues, insigne pudoris,
Quæq; tegis medios instita longa pedes.

Instito, as, pen. cor. sæpe cōtra sto, pugno. Cæsar lib. 1. Id con-
spicati Heluctij qui in montem sese receperant, rursus instita-
re & prælium redintegrare cœperunt.

Institor, pen. cor. negociator, ex eo dictus est (ut Vlp. inquit)
quod negotio gerēdo instet: nec nullū refert tabernæ sit præ-
positus, an cuilibet alij negotiationi, quum interdū etiam ad
homines honestos afferat merces, & ibi uendant. Hier. super
lib. Prouerb. Institor negociator, quod ab eo sic dicitur, quod
pro acquirēdis multiplicandisq; mercibus sedulus instat: Idē
cōtra Ioui. Anus, et aurifices, & hariosos, et institores gem-
marū sericarumq; uestiū, si introniseris periculū, pudicitia
est. Poëta ferē semper accipiūt Institorē, pro eo qui uenditor
est mercū delicatarum: cuiq; uestiarij & lintearij dant uestē
circumferendā & distrahendā, quem uulgō circitorem adpel-
lamus. Ouid. Institor ad dominā ueniet discinctus emacem.
Plautus ancillam pro dominā negociantē Institricem uocat.
Vergiliarum quoq; fidus, Institor uestis dicitur, quod mense

Noouembri

Nouembri quum earum occasus est, ex hoc fidere coniecturā faciunt hyemis. Nam si nubilus fuerit earum occasus, pluuio san hyemem denunciat. Ideoq; negociatores statim augent lacernarum precia, quibus pluuio tempore utimur. Si uero sereno tempore occiderint, asperitis hyemis denunciatur. Idcirco reliquarum uestium pretia accedunt.

Institoria actio, dicitur qua dominus institorem conuenit, uel per institorem conuenitur. Nam si libitinarius pollinctorem habuerit, isq; mortuum spoliauerit: dandam in eum institoriam actionem, quamuis furti et iniuriarum actio competet, inquit Iureconsultus.

Institorius, ria, um, quod ad institorem pertinet: ut, ars institoria. Hier. contra Helui. Quæ institorias exercet artes, nescio an corpore, quod scio, spiritu uirgo non permanet.

Instituto, ex in et statuo significat decerno. Apul. Solon aut Lycurgus instituit. Hinc instituta, et Institutiones. Aliquando incipio. Plinius: Priusquam id opus instituerem. Aliquando doceo, instruo. Sene. Sunt enim non modo literis, sed etiam bonis moribus instituendi adoleſcentes. Quod et de malis dicitur. Iuue. Instituitq; rudes melior locusta propinquas. Id est, docet eas ueneficia. Aliquando ordino. Et proprie de ludis, de orationibus, de moribus hominum dicitur. Terent. Optime uitam instituit. Sal. Ea familia ortum, ita se ab adoleſcentia uitam instituisse ut omnia bona in spe haberet.

Institutiones, sunt præcepta quibus instituuntur homines, atque docentur, ut libri à Quintil. de Institutione orat. editi. Quandoque Institutio uocatur ipsa instructio.

Institutum, bonum morem, consilia et ratione sumptum signific. et domesticam disciplinam, quæ literis non mandantur: sed obseruantur communi opinione bonorum uirorum per quandam consuetudinem. Quintil. Nam is quamquam nunticibus triennium dederit, tamen iam tum formari optimis institutis mentem infantium iudicat. Vnde de institutis apud Val. Max. id est, de moribus. Aliquando dicitur propositum, inceptum: ut, Faciam pro meo instituto. Plin. Hæc sunt rerum principia et instituta naturæ. Aliquando dicitur decretum, et sanctio. Vnde Iustinianus opus suum Instituta inscripsit, sed barbare: quia dicuntur Institutiones, et ita indocilis fuit, ut analphabeticus diceretur, teste Suida.

Instito, as, quando datiuo iungitur, significat instantiam, et uim quandam facio, sollicito. Cic. pro Quintio: Verum quoniam tibi instat Hortensius, et eas in consilium à me postulat, ne dicendo tempus absumam. Interdum incumbo. Vergilius: Talis erat Dido, talem se leta ferebat Per medios instans operi, regnisq; futuris. Idem in Bucolicis sine casu posuit:

Desinc plura puer, et quod nunc instat agamus.

Interdum insectationem facio quod uernacula lingua dicimus dar la caza. Liu. lib. 1. Ita incurrisse à lateribus ferunt, ut non sisterent modo Sabinas legiones ferociter instantes cedentibus: sed subito in fugam auerteret. Quando uero aduersati. habet, significat urgeo, et quasi contra sto. Plaut. in Cur. Si magis me instabunt ad prætorem sufferam. Idem in Asin. Rectam instas uiam, ea res est. id est, ingressus es siue obtines stas ue super rectam uiam. Inuenitur etiam sine aliquo prædictorum casuum, licet possit intelligi. Sall. Veterani uirtutis pristina memores cominus acriter instare: illi haud timidi resistunt. Instare pro instabant, quasi contra stabant, id est, pugnabant. Terent. in An. Ego illud sedulo negare factum. Ille instat factum. id est, cōtendit factum. Aliquando insequor, aduento. Sal. Optimū factū ratus, noctem quæ instabat antecapere: ne quid eo spacio noueretur. id est, proxima erat uel sequebatur. Cæsar. lib. 1. Cæsar ubi se diutius

duci intellexit, et diem instare, quo die frumentum militibus metiri oporteret. Huius uerbi frequentatiuum est Instito, tas.

Instratum, ab insternendo, equorum operimentum. Cc.

Instrumentū, ab instruo fit, cuius nomine significatur omne illud quo quis ad operandū utitur. Sic dicimus arma instrumenta belli esse. Ligones, marras, sarcula, instrumenta agricolationis. Et instrumentum dicitur id, quo quis docetur, unde dicimus. Instrumentū uetus, et Instrumentum nouum: pro lege ueteri, et lege noua. Ex his enim homo instruitur, quid agere aut uitare debeat. Aliquando sumitur pro apparatu, quo fundus, taberna, et id genus alia instruuntur. Suet. de Aug. Et Alexandria capta nihil sibi præter calicem ex instrumento regio retinuerit. Sic apud Iureconsultos titulus est de fundo instructo, et instrumento legato. Aliquando instrumenti nomine intelligitur monumentū scripturarū, ad res gestas pertinentiū, quale ferme est repertoriū, quod uulgo inuentarium adpellatur. Suet. in Vespas. Vndiq; inuestigatis exemplaribus instrumentorum imperij pulcherrimum ac uetustissimum confecit.

Instruo, is, xi, ctum, ordino: et tam de malis quam de bonis intelligi potest. Vergilius: Dolis instructus et arte Pelasga. Similiter dicitur de acie, de classe, de caussa, ac etiam de mente alicuius. Plaut. in Amp. Nos nostras, more nostro, et modo instruximus legiones. Lact. lib. 1. Quod malū à Græcis ortū est, quorū leuitas instructa dicendi facultate et copia, incredibile est, quantas mendaciorū nebulas excitauit. Idem lib. 3. Adparet falsam et inanem esse omnem philosophiā: quia nec instruit ad iustitiæ munera, nec officiū hominis rationeq; consummat. Colu. lib. 5. Nonnulli strenue fabricant nauigia nec consummata, perinde instruunt armamenti ministrisq; id est, armant uel muniunt. Gell. lib. 1. Verba Lælij hæc sunt, quibus hoc dum qui ad epulas fuit allegatus dimissum, cenamq; ita ut lex sanxisset pomis holeribusq; instructam. id est, paratam.

Insubres, populi Cisalpinæ Gallie: cuius ciuitates sunt Mediolanum, Papiam, Laudam, Nouariam, Vercellam, et Comum.

Insucco, cas, imbuo, seu inficio: quasi in succo balneo. Columella libro 8. Fracta pecudum non aliter quam hominum crura sanantur, inuoluta lanis, oleo atque uino insuccatis, atq; mox circumdatis ferulis colligata.

Insuesco, et Consuesco, pro eodē accipiuntur. Plaut. in Capt. Imperare insueui. uide in dictione Suesco.

Insuetus, a, um, quod non est suctum, ut apud Vergilium:

Insula, pen. cor. dicitur terra, quæ undiq; aquis clauditur: proprie autē in mari. Vnde quidam à salo adpellatas Insulas uolunt, quod in salo, id est, mari sitæ sint. Hinc Peninsula, quæ quasi insula est, et undiq; ferè aquis clausa, tantū angustia, quæ dicitur Isthmos, continenti annectitur. Mediannus uocatur, quam annis circuit. Insulæ etiā dicuntur domus, in urbe ab alijs separata, et uicos undiq; habentes: quod sicut Insulæ sunt in mari loca undiq; ambita, undis discreta à continenti: ita domus nullis connexæ edificijs coheretibus Insulæ nominantur. Vnde Spartianus scribit 335. insulas olim Romæ incendio absumptas fuisse. Vlpia. tit. de uerbo obl. Planè si insulam fulsuri quis stipulatus sit, non est expectandum ut insula ruat.

Insularis, et hoc Insulare, quod est insulæ. Plin. Qui primus insularem morbum in urbem inuexit. Marcellinus. Nec strepente ullo, nec obsistente insulari poena mulctati sunt.

Insularius, a, um, ponitur pro uili, unde Iurisconsulti uiles seruos Insularios adpellant, qui sine ciuitate sunt in opus publicum perpetuo dati, et in insulam deportati: siue in insulas ad effodienda metalla demandantur.

Insulatus, a, um, quod factum est insula. Augustinus lib. 4. de Ciuitate Dei: Illas etiam quæ prius fuerant continentes hosti

tibus

ribus atque aduenis fluctibus insulatis, aliasq; desidia maris peruias factas, ac procellis euersas esse ciuitates.

Insulto, *is*, frequentatiuum ab insilio, ex in & salto compositum est, *a*, in *u*, mutata. Et construitur cum datiuo, aliquando cum aduersatiuo. Et modo pro insilio ponitur. Vergilius: Insultare solo & gressus glomerare superbos.

Modo pro irrideo, & contumeliosius in aliquem aliquid uel dico uel facio. Sallustius: Multos tamen ab adulescentia bonos insultauit. Terentius in Eun. Ne tu istas saxo calcibus insultabis frustra. Suetonius scribit Caesarem dixisse se insultaturum capitibus aduersariorum.

Insultura, pro insultatione. Plautus. Nam ego istam insulturam & desulturam nihil hic moror.

Insium, in aliqua re sum. Lactan. lib. 2. Inest ergo sideribus ratio ad peragendos meatus suos apta: sed Dei est illa ratio.

In summa, cum Summatim eandem ferè habet significationem. Quintilianus: In summa, non recedo, fas est mihi inuitis etiam parentibus pie facere. Perinde enim est ac si dicemus, quod ut summatim comprehendam. Cornucopiae.

Insummo, *as*, finio. August. Omnis opera insummata est, dolor remansit.

Insumo, *is*, per simplex *m. pen.* prod. significat impedio. Gell. lib. 2. Lex Fania in singulos dies, ceteros æris insumi concessit. Sumere enim impendere, & consumere, unde & Sumptum dicimus autore Don. pecuniam, quæ insumenda est. Hier. ad Pamma. Delictorum quandam suppellectilem uirtus insumit.

Insuper, *pen. corr.* significat præterea, à quo fit Deinsuper.

Insufurro, *as*, Macrobius lib. 2. Satur. Vale dicenti hoc tantum insufurrauit: Non putabam me tibi tam familiarem.

Intaliari, uide Taliari.

Integer, *a, um, penult. corr.* si de ætate dicitur, intelligitur ea quæ in flore consistit, scilicet iuuentute, in qua robur uiuendum & sanguis adhuc integer est: qui ætate in senium uergente minuitur. Terentius in And. Egregia forma, ætate integra. Integra res, quæ est perfecta, de qua nihil est imminutum: ut, integer corpus, cui nihil deest. Integer uir, qui est castus, & qui omni uirtute præditus est. Hinc fit aduerbium Abintegrò, quod significat rursus, quasi res perfecta rursus inchoatur.

Integer æui, dicitur adolescens cui adhuc ætas integra superest, unde Enni. Deos integros æui dicit, quibus multum æui superest.

Integrasco, *is*, idem quod Integror. Terentius. Hoc malum integrascit. Vbi Dona. Integrascit, id est, integratur.

Integro, *as, penult. corr.* perficio: proprie tamen significat rursus inchoo, instauro, siue innouo. Vergilius. Ramoq; sedens miserabile carmen Integrat. Liui. lib. 5. Simul ut ab religione animos remisserunt integrant seditionem tribuniplex. Ab hoc fit Deintegro, & Reintegro.

Integrum, mihi est, significat utile est, nã illa res dicitur integra, quæ intacta, & nondum tacta est. Rursus Integrum est, significat in arbitrio est & potestate. Cicero lib. 3. de Orato. Sed quoniam hæc iam neque in integro esse possunt.

Intellectus, pars animi rationalis, qua cuncta percipimus, à quo Intellectuale & Intellectiuum. Cornucopiae.

Intelligibile, quod mente percipi potest. Cornucopiae.

Intelligo, *is, pen. corr.* ex inter & lego, quasi in interioribus lego, unde Intelligentia, ipsa mentis perceptio. Cic. lib. 2. Officio. Explica atq; excute intelligentiam tuam, ut uideas quæ sit in eis species & notio boni uiri. Huius compositum est Subintelligo, quod est mediocriter intelligo. Hieron. ad Euxephan. Hoc autem dico, non quod te auarum didicerim: sed subintelligam idcirco adhuc militiæ operam dare, ut impleas sac-

culum quem euacuare dominus præcepit.

Intemerata sacra, dicuntur, quæ rite perfecta sunt, & ut ratio sacrificij exigebat. Cornucopiae.

Intemperia, erant quedam Dea habentes uim nocendi, & per intemperantiã seuiendi: quas Cato in re rust. facto sacrificio iubet propulsari. Plaut. Larua huc atq; intemperia agitant senem.

Intemperies, intemperantia: ut, cœli intemperies.

Intempesta nox, dicitur obscurissima, tacita ac silens, ut est ferè media nox, quod careat tempestatibus & tumultu, quum tempus agendi est nullum, quod alij concubitus dicunt, quod ferè tunc omnes cubent. Cic. in Ver. Affertur nocte intempesta grauis huiusce mali nuntius.

Intempestiuus, *a, um*, quod præter tempus fit. Boetius: Intempestiuum funduntur uertice cani.

Gell. Intempestiue atque insolite diserebat.

Intendo, *is*, significat extendo: tractum à uenatoribus qui retia intendunt ad captandas feras: uel à sagittarijs. Cic. de Supplici. Tabernacula carbaceis intenta uelis collocabant. Idem in Catone: Intentum animum tanquam arcum habebat, nec languens succumbebat senectuti. Et Intendere, est animaduertere, diligenterq; intueri. Vergilius: Intenti expectant signum. Item dirigere. Sall. in Iugur. In regnum Adherbalis animum intendit. Item innectere, illigare. Vergilius: Et stupea uincula collo Intendant. Cicero in Hortensio per translationem dixit. Quæro, non quibus intendam rebus animam, sed quibus relaxem. Item contra conari, contendere omni conatu. Cic. lib. 2. Tuscul. Quid qui uolunt exclamare maius num satis habent, latera, fauces, linguam intendere, è quibus elici uocem & fundi uidemus?

Intentatus, inexpertus, ab intenter, *aris*. Cic. in Læl. Nemo est qui non quo cum consueuit, libentius utatur, quam intentato & nouo.

Intentio, non accipitur pro uoluntate aut proposito sed pro actu qui dirigitur & exercetur: seu sit à uoluntate hominis, ut sit intentio uoluntatis: seu propositi operatio, quæ more arcus, aut chordarum quum tenduntur aliquando recte, alia quando magis, aliquando minus quam oportet se exercet.

Intento, *as*, ab intendo, significat minor. Vergilius: Præsentemq; uiris intentant omnia mortem.

Intentus, *a, um*, participium & nomen esse potest, unde Intentior, Intentissimus.

Inter, præpositio est, ab in deducta, quæ separatur & componitur. Separata significat *μεταξύ*. Gelli. Inter os & offam multa interuenire possunt. Aliquando in medio quorundam: ut, Inter reges, inter uicinos. Aliquando in eum locum, ubi. Cic. Dico te priore nocte uenisse inter falcarios, id est, illuc ubi sunt falcarii. Aliquando propter, seu post. Vergilius. Hunc inter fluuium Tyberinus amœno. Composita uero modo significant de medio, aut è medio: ut Intercipio. Modo totum: ut Interbibo. Modo facti priuationem, siue destructionem: ut Intercipio, Interimmo. Et in hac significatione multitudinem totam simul peremptam, siue in totum simul cõplectitur: ut, Intercipio, Interimmo. Et in hac significatione multitudinem totam simul peremptam, siue in totum simul cõplectitur: ut, Intercipio, Interimmo. Et in hac significatione multitudinem totam simul peremptam, siue in totum simul cõplectitur: ut, Intercipio, Interimmo. Et in hac significatione multitudinem totam simul peremptam, siue in totum simul cõplectitur: ut, Intercipio, Interimmo.

Interamna, urbs Umbria, quod inter duos amnes sit constituta.

Interaneus, *a, um*, ab intra fit: sicut extraneus, ab extra, & signifi-

significat, intestinum. Plin. Medelæ sunt innumera ad interanea. Columel. lib. 10. Quidam exemptis interaneis occisas uel intus includunt, quæ tempore hyberno pluuijs delitescantibus apibus præbent teporem.

Interarefcere, est penitus arefcere. hoc est, aridum fieri, & languens: sicut interbibere.

Interbibo, penult. cor. totum bibo. Plaut. in Aul. Prætea tibi cinam quæ mihi interbibere sola si uino scatet Corinthiensem fontem Pyrenæum potest.

Intercalaris, & hoc Intercalare, seu Intercalarius, a, um, quod interseritur: uide in dictione Intercalo, de qua modo.

Intercalo, as, pen. cor. intersero, seu interuoco. Liui. lib. 9. Vt intercalate poenæ usurâ habeant. Vnde Intercalaris mensis dicitur est, quo inferebantur dies qui deessent ad cõplendū annū. Diuersis quidem rationibus, diuerso tempore. Is autem mensis erat Februarius, quoniā erat ultimus anni. Non tamen intercalabantur in fine mensis: sed post uigesimū & tertium terminabilibus iam peractis. deinde reliquos Februarij dies, qui erant quinque, post intercalationē subiungebāt, uetere religionis suæ more: ut Februariū omnino Martius sequeretur. Intercalares calendæ, dicuntur calendæ mensis intercalaris, id est, Februarij. Alij intelligunt calendæ Martias, non quod eo mense intercalaretur dies: sed quod essent proxime diebus intercalatis. id est, quod statim sequerentur intercalationē, quinque, tantum diebus interpositis. Intercalares dies, Græci embolismos siue hyperbolicos nominant. Intercalaris uersus, qui frequenter inter alios quos uersus interponitur: ut est apud Vergiliū:

Incipe Menalios mecum mea tibia uersus.

Intercapēdo, pen. prod. interstitium temporis, mora in medio alicuius rei posita, siue tempus de medio eius captum & diuisio. Festus: Intercapēdo, tempus interceptū, quum scilicet mora est ad capiendū. Cic. Itaq; iam me non poenitebit intercapēdinem scribendi fecisse.

Intercēdo, is, pen. prod. si. ssum, interuenio cõciliandi gratia: ut, Interceſsi apud regē pro tua salute. Apul. Dum pro inope ac calamitōso intercederē. Aliquādo Intercedere, signifi. mediū esse: siue de loco, siue de tēpore dicatur. Cæsar lib. 1. Nō se hostem uereri: sed angustias itineris, & magnitudinē syluarum quæ inter eos atq; Areouistum intercederēt. Cic. li. 2. de Ora. Vix annus interceſſerat. De uerbis quoq; dicitur quasi in medium opponere. ut, Tribuni interceſſerūt. hoc est, opposuerunt se, & rem impediuerunt, contradixerunt. Cæsar li. 8. Quod si ad Aricianos spectat, nihil intercedi quo minus Samniti populo pacis belliq; arbitriū sit. Terē. in And. Si nulla ægritudo huic gaudio interceſſerit. Dicimus etiam, Intercedit mihi tecū amicitia, intercedit tibi cū illo affinitas: hoc est, media est, quæ me tibi & te illi cõciliat. Gelli. pro inibere ac cõhercere posuit. Ne sibi (inquit) intercedamus, quod minus suapte potestate uti liceat. Similiter Sueto. in Cæs. Ceterū Cæciliū Metello Tribunoplebis turbulētissimas leges aduersus collegarum interceſſionem ferenti, autorem propugnatoresq; se pertinaciſſimē præstitit. Et proprie Interceſſio Tribunorū erat, quibus ius fuit intercedēdi, hoc est, uetandi, prohibēdiq;. Nam (ut Gell. docet) tribunoplebis antiquitus creati uidētur, non iuri dicendo: sed interceſſionibus faciendis, ut iniuria, quæ coram fieret arceretur, & ut uim fieri uetarent.

Intercido, is, pen. pro. cidi. cīsum, ex inter & cado, & diphth. in i, productam mutata, significat in medio seco. Cæs. li. 2. Vt si possent castellū cui præerat Titurius Quintus legatus expugnarent, pontemq; interciderēt. Hinc Intercæsa hostia dicitur & porrecta. Macro. li. 1. Satur. Intercisorū dierum quibusdā horis fas est: quibusdā fas non est. Intercæsa & porrecta fari

licet. Quibus uerbis significatur post immolatam hostiam & ipsius exta in arā focumq; porrecta & data in die interciso fas esse, prætori ius dicere, & fari uerba illa: do, dico, & addico. Et ita dies intercisi, ex parte festi, & ex parte p̄festi sunt. Cic. ad Atti. Nequid intercisa & porrecta (ut aiunt) oneris mihi addatur aut tēporis. Ex quo datur intelligi, ut tempore finito statim redire possit sine ulla prorogatione: sicut intercæsa & porrecta uictima cūstigio prætor poterat ius dicere & fari.

Intercido, is, pen. cor. a cado cõponitur, & præteritū intercedi, supinum intercassum facit: significatq; inter hæc, siue inter illa aut ista, siue inter ea deficio ac pereco. Liui. libro 2. Credo quia nulla gesta res insignem fecerit consulatū, memoriā intercidiſſe. Gel. Certe quidē maiore nunc copia populi oppressa intercidiſſem. Plin. lib. 35. Siue extant siue intercidiere.

Intercino, is, pen. cor. in medio cano. Hor. in Epist. per translationem dixit: — Ne quid medios intercinat actus

Quod non proposito conducat.

Intercipio, cīpis, pen. corr. de medio, uel inter hæc capio, uel aliquē inter aliquid agendū occupo. Plaut. in Afin. Tunc protinus redimes me, si me hostes interceperint. id est, de medio aliorum, uel interea quæ gerebātur, uel interim in medio, siue dum irem, & similia. Quandoq; tamen significare potest totū capio, sicut exponit Donatus illud Terent. in Eunu. Quod nos capere oportet, hæc intercipit.

Intercisi dies, erant Decorū hominumq; communes. Hi inter se non in alia diuidebantur. Illorum enim dierum quibusdā horis fas non erat ius dicere. Nam quum hostia cadebatur fari nefas erat: intercæsa & porrecta fari licebat.

Interclūdo, is, penult. produ. iter claudio. in quo n, euphoniæ causa interiectū est, quum sit idem quod intersapio. Varro: Sub terra quæ habet frumētū, in his quos uocat Syros, quod cū periculo introitur recenti apertione: ita ut in quibusdā sit interclusa anima. Pro impedio tamen sumitur. Vergil.

— Sæpe illos aspera ponti,

Interclusit hyems, & terruit auster euntes.

Cicero ad Herenni. Vt ille qui ad dicm commeatus non uenit, quod eum aquæ interclusissent.

Intercolumnium, uide in dictione Columna.

Intercus, ūtis, pen. prod. morbus intra cutem existens. Quādo adiectiuum, ponitur pro intestinis. Cato: Intercutibus stupris obstinatis. Gell. Intercutibus uitijs madentes.

Intercutaneus, a, um, quod intra cutem est.

Interdico, pen. prod. maxime prohibeo. Interdicitur autem locus, homo, res, Et cõstituitur cū ablatiuo. Cic. in Cato. Male rem gerentibus patrijs bonis interdici solet. Aliquādo tamen res: quæ prohibetur, & is cui fit prohibitio, in nominatiuo passue poni solent. Liui. li. 8. Interdictumq; mare Antiati populo est. Metell. Illi uero omni iure atq; honestate interdicti sunt, ego neq; aqua neq; igni careo. Cic. pro domo sua: Vt M. Tullio aqua & ignis interdicator. Laetan. uero lib. 6. cū ablatiuo dixit: Nec tamen quisquā interdictū sibi putet, aut cõmunione cum amicis, aut charitate cum proximis. Sunt etiā qui per accusatiū proferant. Suetonius de Nero. Et quum interdixisset usum amethistini ac tyrii coloris, præclūsit cūctos negotiatores. Sene. lib. 3. de Ira: Si iubes Cæsar, statim illi domum meam interdicā. Quod est contra Sipontinū, qui negat posse cõstrui accusatiū. Sed frequentior usus est, ut post datiuum iungatur ablatiuus. Significat tamen quādoq; obſtare, & tunc duntaxat cum datiuo cõstruitur. Cice. in Verr. act. 4. Nemo nostrū posset ædes suas, nemo fundum, nemo bona patria obtinere: si quum hæc a quopiam uestrū petita sunt, pater improbus cui nemo interdicare possit, det quem uelit iudicem.

○ Interdictum,

Interdictum, participiū & nomen est. Nam interdicta ut est nomen, sunt formæ & cōceptiones uerborum, quibus prætor aut iubeat aliquid fieri, aut prohibeat: quod tunc maxime faciebat, quum de possessione inter aliquos contendeatur.

Interdiu, aduerbium temporis, significat per diem: cui contrariū est noctu. Cato de re Rust. Canes interdiu clausos esse oportet, ut noctu acriores & uigilantiores sint. Plinius lib. 18. Malum patremfamilias quisquis interdiu faceret, quod noctu possit, nisi in tempestate cœli. Dicitur & Interdius. Plautus in Must. Sed quid hoc occlusa ianua est interdius. Et in Aul. Nescio pōl quæ illunc hominem intemperie tenent, uel perui-gilat noctes totas, tum autem interdius quasi claudus sutor domi sedet totos dies.

Interdum, ex inter & dum, quod antiqui Interduatim dicebant. Verg. lib. 2. Georg. Interdum aut hedera pandunt uesligia nigra.

Interea, potest esse aduerbiū tēporis & loci, compositū ex in-tegris duobus: inter & ea. Quod quū sit neutrum plurale de-buit corripi, sed quia factū est aduerbiū, producit a, sicut præ-terea, antea, postea. Potest tamē & ablatiuus singularis intelli-gi, qui in cōpositione solet huiusmodi inueniri. ut, quapropter, quocirca. Significat autē inter. Terē. in Hecy. Quid interea. Dona. Exultantis & gestiētis audire. Interdū significat tamē. Verg. Nec nulla interea est inarata gratia terræ.

Interea loci, duæ partes sunt, quæ quum coniunctæ, unam fecerint, mutant accentum. Interea loci (inquit Terentius in Eunuchō) ad macellum ubi aduentamus.

Intereo, is, interij, in totum morior, destruo. id est, anima & corpore. Lactant. lib. 7. Sed & genus omne impiorum radi-citus interibit. Terē. Perij, interij. Hinc Interitus, us, pro mor-te, quum sit separatio quedam: ex eo dictus, quod eat medius inter animā & corpus. Cic. li. 1. Tusc. Est enim interitus quasi discessus & secretio, ac direptio earū partiū, quæ ante interiū iunctione aliqua tenebantur. Interitus uero participiū reperi-tur in passiua significatione, ut exemplum Claudij demonstrat. Pugna acriter commissa & multis utrinque interitis.

Interequito, as, in medio equito. Cæsar libro 6. Ordines in-terequitans.

Interest, componitur ex in, & re, & est: ut sit quasi in re est. Vnde mea interest, in re mea est. hoc est, in mea utilitate. Ideoq; cōstruitur cū his ablatiuis, mea, tua, sua, nostra, uestra, & cuius: siue sit personale, siue impersonale, quū in alijs nomi-nibus genitiuo iungatur: ut, Socratis interest. id est, in re So-cratis est. Interdū separatim iungūtur. Liui. Quid enim in re est aliud si plebeia Patricius duxerit? quid iuris tandē mutat? Plau. Si tuā est quippiā in rem. id est, si tua interest. Idē: Vtrū ueniat necne, nihil in re est mea. Ponitur quādoq; sine aliquo casu. Plin. lib. 9. Seri etiam radices illita fimo interest. Sic dica-mus: Interest unde quis gaudeat. id est, multū facit uel differen-tia est. Val. Max. Nihil interest an humi, an sublime putrescā. Cicero genitiuū iunxit quū ait. Permagis interest, quo tēpore hæc epistola tibi reddita sit. Similiter Liui. Sic nihil interest re-gis, peto ut dum dico uinculis liberer. Nam hæc nomina, ma-gni, parui, tanti, quanti, & aduerbia facile, multū, plus, pluri-mum, parum, paulum, paululū, paucillū, nihil, nūquid, aliquid, magis, minus, maxime, minime, iungūtur cū his uerbis interest & refert. ut, minime interest, minime refert. Componitur etiā ex inter & est. Significatq; interdum præsentem esse: & sic cōstruitur cum datiuo. Valer. Max. Quō facilius laboribus & periculis interesset. Interdū in medio esse. Liuius de secun-do bello Puni. Id morari uictoriā rati, quod interesset annis. Columel. Arbores quæ intererunt ablaqueabuntur. Interdū

differentiā importat, & cōstruitur cum duobus accusatiuis, mediante inter. Cicero: Inter hominē & beluam hoc maxime interest. Dicimus quoq; Interest à stulto & stulto. Terētius: Homini homo quid præstat? stulto intelligens quid interest? Idem alio modo protulit in Adelph. Hoc pater, hoc dominus interest. Interdū importat distantia & cōstruitur cum abla-tiuo loci, ubi incipit distantia, uel aduerbia localia. ut, ex foro ad prætorium intersunt uiginti passus, & decem milia inter=sunt hinc illuc. Fit tamen melius per disto.

Interfœmineum, Apul. adpellat genitalia muliebria, cō quod inter fœmina sint collocata: quod & fœminal munditer adpellatur.

Interficio, icis, penul. cor. significat facti priuationem. Cicero Dolabella, ablatiuo iunxit: Eadem mulier, uirum & filium eodem tempore, uenenis clam datis, uita interfecerat. Quod etiam de inanimatis dicitur. Vergilius: Fer stabulis inimicum ignem, atq; interfice menses. Id est, perde & crema.

Interfluo, per medium fluo. Plinius. Flumine medium oppi-dum interfluente.

Interfundo, per medium fundo. Plinius lib. 1. Idem Occa-nus interfusus intrat per tot maria, quibus Africam, Europā, Asiam dispergit.

Intergerini parietes, adpellantur qui intergerunt, hoc est, ferunt & susinent onera: quos è Creta iubet Vitruuius cō-situere. Dicti Intergerini, quod inter nouos parietes, aut fun-damenta, pro futura intergeruntur. Vitru. Et cathenis colli-gate in eo loco qui finitus erit constituentur, & intergerinis è Creta Beronibusq; ex ulua factis calcetur.

Interhæc, aduerbiū eiusdem significationis cum Interea. Cc.

Interi, ab antiquis dicebantur ab intra: sicut nunc ab extra exteros dicimus. Cc.

Interiaceo, es, pen. cor. uide in dictione Iaceo.

Interiacio, is, penul. cor. inter aliquid iacio, interpono, intera-mitto, intermisceo. Columel. lib. 1. Vt si qua interiecta sint stra-mentis aut paleis spinarum, uel germinū semina intereant. Liuius lib. 1. Aliasq; interiectas collibus ualles. Idem ibi: Paucis interiectis diebus. Cæsar lib. 7. Galli inter equites raros, sagit-tarios, expeditosq; leuis armaturæ interiecerāt, qui suis seden-tibus auxilio succurrerent. Hinc Interiectio, pars orationis, quæ in oratione interponitur. De qua August. sic loquitur. Interiectio non pars orationis est: sed signū affectionis, erum-pentis animi uocem. Et significat aut lætitiā, ut euax: aut ama-ritudinem, ut heu. Ergo quot sunt perturbati animi motus, tot uoces reddunt. Et uocantur Interiectiones quod interrūpant orationem. ut illud: Hic inter densas corymbos. ubi in mediū orationis interiecta est a, litera.

Interibi, pen. cor. in medio eius loci. Gellius lib. 2. Consul in-teribi dum ea pugna se in locos subducit.

Interiectum tempus, hoc est, interpositum. Cc.

Interijcio, terijcis, pe. cor. idē quod interiacio. Varro: Et inter singulas à præsepibus interijcere lōguriōs, qui eas discernāt.

Interim, pen. cor. aduerbiū temporis, significat intra hoc tem-pus. Ponitur & pro aliquando. Quintil. Prima barbarissimi ac solœcismi peditas absit. Sed quia interim excusantur hæc uitia aut consuetudine, aut autoritate, aut uetustate, aut deniq; uici-nitate uirtutū, acriter se in illud tenue discrimen Grammaticus intendat. Aliquando pro repente. Terent. in Hecy. Primum dies complusculos bene conueniebat sanē inter eas: interim miris modis odisse cœpit Sostratam. Donat. Interim, discretio est rei, quæ ad narrationem pertinet. ut apud Terent. in An-dria: Interim nonnunquam collachrymabat.

Interimentum,

Interimentum, uide in dictione **Detrimentum**.

• **Interimo**, mis, pen. cor. interficio. Plau. in Cist. Adcurrite, ne se interimat. Interdū ponitur pro priuo. Idem ibidē: Nam dum ut concurrimus Alchesimarchus ne se uita interimeret.

Interior, & **Interius**, ab interus antiquo positio. Cc.

Interiungo, subsisto, tractum à curru: cuius rotæ interiecto sude iunguntur, ut quiescat. Martialis: Et quum currere debeas bouillas, Interiungere queris ad camēnas.

Interlino, pen. cor. in medio, siue per medium maculo. Hicrō. Quibus lamentis, quo dolore, quo gemitu se abeuntem prosequutus sim, istæ quoq; testes sunt, quas cernis interlitas. Cicc. pro Cluentio: Qui tabulas publicas municipijs ui comisse iudicatus sit, qui testamentum interleuerit.

Interloquor, pen. cor. in medio loquor, siue loquendo. Terentius in Heautont. Siccine me interloquere. Interloquor quoq; significat, inter aliquid agendum definitio. Vnde in censoria sententia uocatur, quæ non definit controuersiam, sed aliquid obiter ad causam pertinens decernit.

Interluceo, ces, pen. prod. in medio luceo.

Interlūco, cas, pen. prod. à lucus fit: ubi quum caditur lux ingreditur. Plin. lib. 17. Interlucatio arboribus prodest: sed omnium annorum trucidatio inutilissima. Eadem dicitur Col-lucatio apud Catonem.

Interlunium, dicitur id spatiū temporis, in quo nec amplius Luna uetus apparet, nec adhuc noua uidetur: quia radijs Solaribus operata sit supra, non autem è regione.

Interluo, luis, interfluo. Claud. lib. 1. Trinacria quondam Italia pars una fuit: sed pontus & ælius Mutare situm, rapuit confinia Nereus Victor, & abscissos interluit æquore montes. Aliquando Interluere, lauare est. Cato de Re rustica: Manus interluito, postea uinum sumito.

Intermestris Luna, dicitur Interlunium, & coitus Lunæ. Plin. lib. 10. Idemq; mox intermestri Luna atq; dimidiata. Inter-mestrium. Varro lib. 1. de re Rustica: Quod à noua Luna crescit ad plenam, & inde rursus ad nouam Lunam decrescit, quoad ueniat ad intermestrium: à quo die dicitur Luna esse extrema & prima.

Intermico, cas, penul. cor. in medio splendo. Claudia. lib. 1. Rutulum squammis intermicat aurum. Potest etiam intelligi, in squammis uehementer micat.

Interminor, pe. cor. maxime minor. Plau. in Asin. Mihi tibiq; interminatus est, nos futuros ulmeos, ni hodie Argryippo essent uiginti minæ. Teren. in An. Interminatus sum ne faceres.

Interminus, a, um, qd' nō habet terminū. Sido. ad Font. Domini Simplicio et Apollinari intermina intercessione uos cōperi.

Intermitto, ad tempus omitto, cesso. Cic. Et si ego id tempus intermiseram, potius quàm omiseram. Liuius: Quum iter non intermitteret.

Intermior, penitus morior, seu intra hæc morior. Bithynicus. Peto à te, ut absentem me, quibuscūq; in rebus opus fuerit, tuearis: si nullum officium tuum apud me intermoriturum existimas. Intermortuū uero, Latini dicunt eum, qui inter mortem uitamq; ex dolore procumbit, similis expiranti. Plin. li. 32. Vituli marini adeps instillatur naribus intermortuarū uulue uitio. Suet. de Nerone: Postquàm deinde Galbam & Hispanias descuiisse cognouit, collapsus, animoq; male fracto, diu & sine uoce, & propè intermortuus iacuit.

Interneco, pen. cor. simul interficio: & multitudinem totam fermè complectitur. Plautus in Amphitr. Legiones reueniunt domum, duello extincto maximo, atque internectis hostibus. hinc Internecio, uita priuatio. Liuius libro nono: Lucrini ac

Samnites ad interneccionem cæsi.

Internectiuus, a, um, quod ad internectionē pertinet. Vnde Internectiuum testamentū dicitur, propter quod dominus eius necatus est. Internectiuum bellum, quod ad destructionem fit. Liuius lib. 9. Nullus modus fuit cædibus: deletaq; Ausonum gens, uix certo defectionis crimine, pèrinde ac si internectiuo bello cecisset. Plinius: Habet deinde internectiuū bellum cum Ichneumone, scilicet aspis.

Internodium, spatium inter nodum & nodum. Colu. lib. 3. Virgam mallearem non amplius quàm sex gemmarū esse conuenit: ita tamen, si breuia internodia habet.

Internosco, inter alios, siue alia nosco.

Internuncius, qui inter alios mediū est, ad aliquid tractandum: & modo huic, modo illi per uices nunciat. Plaut. in Amphitr. Seu per scriptas literas, siue qui ipse ambisset sibi: seu per internuncium. Huius femininum est Internuncia.

Internus, **Interaneus**, & **Interne**, ab intra. Cc.

Inter opus, significat dum operatur. Tibullus:

Crura sonant ferro, sed canit inter opus.

Interordinium, idem significat quod Interordo, spatium scilicet quod est intra ordines. Colu. Minimū est quinq; pedum interordiniū, septem maximum. Hinc Interordinarius, a, um, Idem: Constitis pluribus interordinaria semina malleolis: quos postea quàm coaluerint crudo solo, quod emissum est transuersis scrobibus propagent.

Interordo, spatium quod est inter ordines. Columella lib. 6. Ut iacens non excedat interordinis spatium. Idem: Macro solo quinque pedibus interordines, omnis mediocri senis.

Interpellare, est loquentem, uel aliquid agentem interrumpere. Cicc. lib. 1. Tuscula. Sed nihil te interpellabo: continētē orationē audire malo. Plin. in Epist. Interdū lasso mihi opportuna interpellatione subueniunt. Hinc Interpellatores dicti. Cicero: In literis sine interpellatore uersor. Hircius in secun. Quū in Asiam uenisset, reperiēbat Titum Apium, conatū esse tollere pecunias ex fano Dianæ: sed interpellatum adueni Cæsaris profugisse. Aliquādo Interpellare, est dicere. Lucilius lib. 30. Verū tu quid agis, interpellame, ut sciam. Aliquando rogare. Val. Max. lib. 1. Cato rogatus ut socios apud auunculū adiunaret, constanti uultu, non facturum se respondit. Iterū deinde ac sepius interpellatus, in proposito perstitit. Sciendū tamen (Augustino teste) quod aliud est Interpellare, aliud postulare. Non enim solemus dicere, Postulant interpellaturi: sed, Interpellant postulaturi. Ex uicinitate tamen usurpatur Interpellare pro postulare. ut, Ipse interpellat pro nobis. Nunquid nō interpellat, & nō etiā postulat? Imò uero, quia postulat, pro eo positum est Interpellat. Interpellare de negotio aliquem, est illi proponere an uelit negotium agere. Sene. libro de cla. 8. Diues pauperem de nuptijs filie interpellauit.

Interpensua, (apud Victruuium) perticarum, tigillorum, asserumue genera sunt, quæ ab angulis parietum ad angulos tignorum, ad imbres colliquias deriuandos, uel alium qucuuis usum, interlocatur: quasi ea quæ à pendendo Græci adpellant *ὑπερσῆμα*.

Interpensui parietes, sunt qui supra cōtignationē struuntur: nec in solo fundamentum habent, sed in pendenti surgūt.

Interpolla, noua inuenta, & renouationes artium, & aliarū rerum. Plin. Mutatur ars quotidie, quoties interpollis & ingeniorum Græciæ adflatu impellimur.

Interpollare, interrumpere, intermittere. Curt. in 5. Igitur cū intempestiuis cōuiujs dies noctesq; cōsumeret, satietatē epularū ludis interpollabat, hoc est, interpositis ludis interrumpere. Cæs. li. 3. Siue error aliquis, siue fortuna paratā iam, præ-

o 2 sentemq;

- sentemq;** uictoriam interpollasset, id est, interrupisset. Aliquan-
do significat nouare, mangonizare, & quasi nouam formam
à uteri fingere: quasi interpollere. Traclum ab arte fullonia:
qui polliendo uellera, quæq; in nouâ speciem mutant. Vnde ue-
stes interpollatæ, & mancipia interpollata, in iure ciuili: quæ
quum sint ueterana, lenocinio & arte faciem mutant, pro re-
centibus ac nouitijs licentur. Plin. At hercle Alexandria ubi
thura interpollatur, id est, rudia quæ sunt, poliuntur. Conuehe-
batur enim illuc thus rude, ad speciem simile cortici. Plautus in
Amp. Illic me homo interpollabit, meumq; os finget denuo.
- Interpollatorem** uocamus, qui antiquas uestes resarcit,
ac renouat, ut facilius uendat. Cc.
- Interpollatrix**, mulier quæ antiquas uestes renouat, ut eas
facilius uendat. Pompo. Interpollatricem accersire oportet, quæ
huic uestem abducatur. Et mulieres uitia deformitatis arte occul-
tantes, Interpollæ dicuntur, ueluti reformatæ.
- Interpollis**, & hoc Interpollis, Plinius libro 19. Est quidem
eius natura interpollis.
- Interpollus**, la, lum, idem quod interpollis. hoc est, renoua-
tus. Labco libr. posteriorum. Si uestimenta interpolla quis pro
nouis emerit Trebatio placere, ita emptori præstandum quod
interest, si ignorans interpolla emerit.
- Interpremo**, pen. cor. intercludo. Plautus in Rudent. Acedepol
infortunio hominem prædicat donabilem, qui sacerdotis sce-
lestus fauces interpresserit.
- Interpres**, ex inter & pres, quod non est in usu: licet præ
pro fideiussore inueniatur: & est qui in aliqua re agenda me-
dius est, & ueluti conciliator & autor. Verg. li. 4. Aeneid.
Tuq; harum interpres curarum & conscia luno.
Interpretes ab Asconio dicuntur, per quos indicitur pæctio.
Quoniam uero huiusmodi homines, animos eorum quibus dati
sunt interpretes seiscitantur, & inuicem illis exponunt, fa-
ctum est ut Interpres pro eo accipiatur qui obscura exponit.
Vergilius: Troiægenæ interpres diuum.
Vbi Serui. Interpres uaticinator, qui mentem Deorum mora-
talibus publicat.
- Interpretamentum**, interpretatio. Gell. Ex quibus diuersa
Latine linguæ interpretamenta collegimus.
- Interpretor**, pen. cor. expono. Hieronymus ad Heliodorum:
Interpretare uocabulum monachi, hoc est nomen tuum. Quid
facis in turba qui solus?
- Interputo**, tas, pen. cor. inter aliquid & aliquid decido. Colu-
mella lib. 3. Rosam fruticibus ac surculis disponi per surculos
pedales conuenit, per idem tempus quo & uiola: sed omnibus
annis fodi ante calendas Martias & interputari oportet: hoc
modo multis annis perennat.
- Interrabile**, pe. cor. qd' est interpollatū calatura seu sculptura
& plano. Planum enim inter calaturas quasi rasum uidetur.
Hieron. in Exo. Et ipsi labro coronā interrabilem altam & c.
- Interreges**, proprie dicti sunt centum patres: qui mortuo Ro-
mulo donec alius rex crearetur, Rempub. gubernabant. Ex
his enim (autore Feneft.) decernebatur, cuius potestas quin-
dierum spatium finiretur: & ita per totum annum omnes finie-
bant imperium.
- Interregnum**, regni interuallū, & spatium temporis, quo-
usq; in loco mortui alius ordinatur: uide in dictione Reges.
- Interrogo**, ex inter & rogo, peto. à quo Interrogatio, In-
terrogatorium, & Interrogatium deducuntur. Cc.
- Interrumpo**, per medium, seu in medio rumpo. Plancus Ci-
ceroni: Pontes quos feceram interrumpi.
- Interseapiliū**, uallicula quæ à fine colli incipiens, inter seapulas
iacet. Hyg. in descrip. Vrsæ, In humero clarā unā: in pede de
posterioribus nouissimo duas: in summo interseapilio unam.
- Interseindo**, in medio, siue per medium seindo. Liuius. Pon-
temq; interseindrent. Lactā. de Opificio Dei: Labra ipsa, quæ
quasi antea cohærebant, quàm decenter interseindit.
- Intersepio**, sepiis, pen. prod. intercludo, uel intermedio. Lact.
de Opt. At id uelut pariete per medium ducto intersepsit.
- Intersepta**, pars nasi, quæ cartilagine nares discriminat.
- Intersepro**, seris, pen. cor. interserui, interstitum, in medio plan-
to, semino, insepro ue. Gellius lib. 1. Eadem ratione qua secundi
quatuor interstiti sunt. Colum. lib. 4. Deinceps pastinatur mal-
leolus ordinarijs uitibus interseendus.
- Intersepro**, ris, serui, fertum, interpono significat. Hierony. in
prolo. Salomonis: Ea quæ minus habebantur intersepro.
- Intersono**, nas, pen. cor. significat in medio sono.
- Intersepro**, ras, pe. prod. de medio, seu per mediū sepro. Cato
Manu cōprimito acina, ut combibant aquā marinā: ubi imple
ueris dolium, operculo operito, relinquito qua interseproret.
- Intersterno**, in medio sterno. Iustinus lib. 1. Hæc Babyloniam
condidit, murumq; urbi cōcto latere circūdedit: arena, pice,
bitumine interstrato.
- Interstinguo**, guis, per interualla aliqua extinguo. Festus:
Ignis Vestæ si quando interstinctus esset, uirgines uerberibus
adficiebantur à pontifice. Apuleius: Iamq; protinus obliis fau-
cibus interstinguere eam debuisset.
- Interstitium**, spatium & distantia inter aliqua. Macrobius:
Quum quatuor sint elementa, ex quibus constant corpora:
Terra, Aër, Aqua & Ignis: tribus sine dubio interstitijs sepa-
ratur, quorum unum est à terra usq; ad aquam: ab aqua usq; ad
aërem sequens: tertium ab aëre usq; ad ignem. Hyginus: Quod
ab eo fidere paruo interstitio differt.
- Interstitium Lunæ**, dicitur interlunium. Apuleius: Difficul-
tas itineris ac globosi sideris interstitium. Cc.
- Intersto**, as, inter aliquid intercedo: unde Interstantia, & Ina-
terstitium.
- Intersum**, præsens sum, & quasi in re sum. Significat etiā dif-
ferre, discrepare. Terent. Stulto intelligens quid interest. Cc.
- Intertextū**, quod in medio textum aliquid habet, ut chlamys
intertexta auro: quæ uulgò brocata ex auro dicitur. Picturata,
uel acu picta, uel Phrygiata, dicitur recamata.
- Intertraho**, de medio traho. Plau. Ni ego illi puto si ocepso
animam omnem intertraxero.
- Intertrigo**, pen. prod. nomen ab interterendo deductū. Et est
id malum, quum simul membra interteruntur, & conficantur
adcedente sudore. Vulgò dicitur trafegatio. Tunc enim fœmi-
na atteruntur adurunturq; Paratrimma à Græcis adpellatur.
Columella lib. 7. Intertrigo bis die soluitur aqua calida: mox
decocto agrico sale, cum adipe fricatur.
- Interturbo**, ualde turbo. Terent. in And. Dauus interturbat
omnia: ubi: Donatus Hic Inter, auctiua particula est, adeo ut
non pro media significatione sit, sed qua maiorem habere nō
potest, ut interfectus.
- Interuāco**, cas, pen. cor. in medio uacuu maneo. Colum. lib. 5.
Bulbus tripedaneis interuacantibus spacijs obrutus, anno cele-
rius maturam pericam præbet.
- Interuallum**, spatium quod est inter palos, uallum castrense
constituens: à quo omne spatium Interuallum est nuncupa-
tum. Cornucopia.
- Interuello**, lis, de medio uello. quod fit, quum malas herbas à
bonis extirpamus. Palladius: Si spissa sunt, interuelles aliqua, ut
cætera roborentur. Plautus in Amphit. Vt ergo infelix homo
fui, qui non alas interuelli.
- Interuenio**, is, pe. cor. in medio negotio quasi ex insidijs su-
peruenio,

peruenio, & opprimo in ipso actu, qui rem celatā uellent. *Teren. in Adelp.* Interuenit homo de improviso. Et Interuenire, est interesse. *Cic.* Quod non esset factum si ipse interuenissem. Et Intercedere: quod ab Ecclesiasticis sapissime usurpatur.

Interuenium, quod est inter uenas. *Victruuius lib. 3.* Sed nō per interuenia dilabantur & decrescant.

Interuerto, callide surripio. quod plerūq; fit, quum rem comodatam aut creditam, dolo, ne domino restituatur efficiamus.

Cic. in Verrem: Candelabrum quod rex Aegypti Ioui Capitolino dono tulerat à Verre, qui illud commodato à rege acceperat, interuersum esse conqueritur. *Plautus in Asina.* Hem istuc ago quomodo argentum interuertam.

Interuiso, sis, pen. prod. quasi interim uiso. *Cic. Mario:* Teq; & istam rationem otij tui & laudo, & uehementer probo: quodq; minus interuisis, hoc fero animo equiore.

Interuila, pen. cor. canisia. *Val. ad Rufinum:* Quem uestire debat interuila, uestiuit interitu. Hæc alio nomine suparum, tunica linea, subacula, & indusium dicitur.

Intestabilis, qui iure testamentū facere non potest, & cuius testimoniū non accipitur. *Caius de testamētis:* Intestabilis quū lege quis esse iubetur, eō pertinet, nec eius testimoniū recipiatur: & eō amplius (ut quidā putant) ne uē ipsi dicatur testimonium. *Gellius pro detestabili posuit.* Eos tamen qui ad Annibalem non rediissent, usq; adeo intestabiles inuisosq; fuisse, ut tedium uitæ ceperint, necemq; sibi consueuerint.

Intestatus, dicitur non solum qui mortuus est nullo confecto testamento, sed etiam cuius ex testamento adita non est hereditas: ut inquit *Paulus.* Item Intestatus est, cuius uerbis non adhibetur fides, qui uē testis esse non potest. *Pomponius:* Ipse cū uno seruo senex intestatus proficiscitur.

Intestinus, a, um, pen. produ. quod est intimū: unde illa Intestina dicuntur, quæ in interiori corporis parte clauduntur. Intestinum odium, dicitur uel occultum, uel magnum. hoc est, cor & animum premens. Intestinum opus, quod factum est ex ligno fabrorum. *Varro lib. 3. de Re rusti.* Quum uillam haberes opere testorio & intestino, ac paximentis nobilibus lithostrotis spectandā, parū putasses esse, ni tuis quoq; literis exornati parietes essent. Sciendū quod intestina corporis sex esse perhibentur. Duodenū scilicet: quod à longitudine duodecim digitorū nomen accepit, sicut *Auicenna* testatur: Ieiunum, sic dictum, quia nunquam quod accipit continet, sed protinus in inferiores partes transmittit. Vocatur & hilla. Inde sarcimīna hilla dicuntur. *Horatius:* Perna magis ac magis hilla.

Longū, & alio nomine tenuius: quod est in sinus uehementer implicitum. Hoc *Varro* Longanem adpellat: quia longius est intestinū hoc quā duo tenuia. *Monocolum*, quod & cæcum nominatur: quia in dexteriore partem peruium non est. Colon, à nostris aliud dicitur: ubi magna dolorū caussa est. Nouissimū est rectum: ita nominatum, quia in ima parte dirigitur, qua excernitur. Hæc autem intestina ab omento continguntur. Et dicitur neutro gen. & Intestinus masc. *Plin. lib. 11.* Intestinus quibusdā ab ore incipiens, quadam uia eodem inflatur, ut sepiæ & polypo. In homine adnexus infimo stomacho, similis canino. Differunt tamen Intestina à uisceribus. Illa enim inferiora sunt: hæc superiora. *Celsus lib. 4.* A uisceribus ad intestina ueniendum est. Alio nomine dicuntur interanea. *Plinius:* Medellæ sunt innumera ad interanea.

Intingo, gis, ex in, & tingo. Tingere uero, inficere & madefacere: unde Intinctū, quod nos sapore in cibis dicimus, Græci embammata. *Colum.* Hoc sinapi ad embammata non solum idoneo, sed etiā specioso uteris. ἡμῶν enim tingere est. *Plinius* laudat intinctum ex myrto. *Ouidius lib. 2. Fastorum:*

Nutriet intinctos missa patella cibos.

id est, aliquo sapore resperfos.

Intorqueo, ques, contra: seu intus torqueo, iacio. *Vergil.*

—Sacrum qui cuspide robur

Leserit, & tergo sceleratam intorserit hastam.

Item Intorqueo, circumtorqueo. *Columella lib. 3.* Quum iam matura mala fuerint, antè quàm rumpantur, peciolos quibus pendent intorqueto: eo modo seruabunt.

Intra, præpositio, ab in deriuatur. *Lucanus:*

Intra castrorum timuit tentoria ductor.

Intra cubiculum, intra oppidū, significat in tentorijs, in cubiculo, in oppido. Aliquando significat citra. *Cicero:* Sed tamen quoniam effugi eius occasionem, qui fortasse arbitraretur me hanc rempublicā non putare, si perpetuo tacerem: modice hoc faciam, aut etiam intra modum, ut & illius uoluntati, & meis studijs seruiam. Modice, id est, cum modo. Intra modū, id est, citra modum, hoc est, minus quàm modice. Cuius contrarium est, ultra modum. Sic dicimus,

Intrafamam, id est, citra opinionem. Ultra famam, quod est, per quàm multum. *Quintil.* Hortensij scripta tamen intra famam sunt. Quomodo autem ad spatium & numerum refertur: uide in dictione Infra. Ab intra, fit Interius: à quo Interior, Intimus, Internus, Interancus, Intrinsecus, Introrsum, Intrarius, Intestinus, Intro, tras.

Intrarius, qui intimus est. *Plaut.* Charos mihi atque intrarios amicos.

Intrico, cas, penul. prod. implico: unde Extrico, eius contrarium. Trico uero à tricis, quæ sunt implicationes. *Plautus:*

Quod argentum tu mihi, quas mihi tricas narras.

Intrinsecus, & Extrinsecus, pe. cor. aduerbia sunt cōposita ab intra & extra, & secus quū significat iuxta. *Hiero. ad Iulian.* ea cōplexus est. Callidissimus (inquit) aduersarius, & inueteratus dierum malorum nouit alia quæ extrinsecus sunt, & à philosophis quoq; mundi adiaphora, hoc est, indifferētia uocantur. in eorumq; amissione atq; contemptu perfectam non esse uirtutem: alia quæ intrinsecus & de se data cogant dolere perdentem. Inueniuntur tamen hæc nomina apud recentiores.

Intritum, pen. prod. nomen à uerbo intero deductum, de quo paulō antè. cibus in mortario tritus. *Martialis:*

Circunlata diu mensis intrita secundis.

Est & participium Intritus: uide in dictione Intero.

Intrō, aduerbiū, proximū est uoce & significatione inter. Et sicut inter & intra ab in descendūt: sic intus & intrō. Sed intus, in loco & de loco: Intrō, ad locū significat. Et cōponitur cū d, ut Introduco. e, ut Introco. g, ut Introgedior. m, ut Intromitto. r, ut Introrumpo. s, ut Introspicio. u, ut Introuoco.

Intro, tras, ingredior, intrō uado.

Introcludo, est in interioribus claudio. *Seneca:* Qui domi introclusus otia batur.

Introduco, cis, pen. prod. significat intra aliquem locū duco. *Sallustius:* Vulturium cum legatis introducit. Per translatiōnem est instruo, doceo. Vnde Introducō, eruditionis principium: quam Græci ἐκπαίδειν uocant.

Introco, is, notum. *Cic. in Læl.* Fuerat equius ut prius introieram, sic prius de uita exire. Inde fit Introitus, tus, p̄ ingressu.

Introgedior, deris, sicut sonat. *Vergilius:*

Postquā introgressi, & coram data copia fandi.

Intromitto, tis. *Terentius:* Vereor ne illud grauius Phædria tulerit, ne uē aliorum atq; ego feci acceperit, quod heri intromissus non est. Et dicimus, Intromitto in ædibus, & in ædes. *Plaut. in Aulula.* Intromisti in ædibus. Licet enim ad locū sit figurate, tamen dicitur ad locum cum ablatiuo. Non enim

Grammatica uerbis sed sensibus, adligatur.

Introrsus, aduerb. quid significet, declarat Cæsar lib. 3. Ab eo flumine pari adcluitate collis nascebatur, aduersus huic et contrarius, passibus circiter ducentis, inferius apertus, à superiore parte syluestris, ut non facile introrsus perspicere possit. Quidam uolunt intelligi Introrsus, à læua parte: et interiori, à sinistra.

Introrumpo, pis, quasi cum impetu introeo. Gellius: Cerua emissa in cubiculum Sertorij introrupit.

Introspectio, spicis, pen. cor. Ambrosius lib. 1. Offic. Introspecte hucera et ubices animæ eius, et cordis consuetudinem.

Introuoco, pe. cor. Liui. lib. 10. Fabius nihil precatus populū, quā ut prius quā introuocaretur ad suffragiū tribus, Ap-
pij Claudij prætoris adlatas ex Hetruria literas audirent.

Intueor, tueris: uide in dictione tueor.

Intus, ab in fit, et significat in loco. Plautus: Quis intus est? Quando præpositio est, aduersatio feruit. Plautus in Milit. Domum uestram intus.

Intusium, uestimentum quod corpori intra plurimas uestes adheret: quasi intusium, quod intus stet. Varro. Vnum quod foris ac palam palla: alterū quod intus. A quo Intusium: quod et Indusium ab aliquibus dicitur: de quo supra.

Intutus, ta, tum, penul. prod. non securus. Liuius lib. 5. Castra Gallorum intuta neglectaq; ab omni parte nacti inuadunt.

Intybus, pe. cor. gen. fem. In plur. Intyba, neut. et Intybi masculi. Verg. — Et amaris intyba fibris. Plin. lib. 27. Intybi quoq; non extra remedia sunt. Succus eorum cum rosaceo et aceto, capitis dolores lenit. Herba est capillosa et amara: cuius tenues capilli segetes ambiunt et enecant. Intybi erraticum, antiqui cicoream uocant. Quidam endiuia intelligunt.

Inuado, dis, pe. pro. incesso, et tā datiuo quā adu. iungitur. Varro de Vita past. Tanta porro inuasit cupiditas bonorū plerisque. Et Inuadere, est repente et cum impetu aliquē adgredi. Vergil. Inuadunt urbem somno uiuōq; sepultam.

Sallust. Priusquā hostes inuaderet. Item ingredi, siue incipere. Cic. Non potui magis in arcem illius causse inuadere. Vergil. libro 6. Nunc inuade uiam, uaginaq; eripe ferrum.

Inualefco, lescis, robur ac firmitatem adquire: unde Inualuisse consuetudinem, Inualuisse mores dicimus. Lactan. lib. 5. Si non infra inualuerint, ut quotidie inualescunt. id est, fiunt ualde ualida. Ex his ostenditur, uerba in sco terminata, habere præteritum.

Inualetudo, imbecillitas. Cic. in Læl. Quod autem in his nonis in collegio nostro non adfuisse, inualetudinem respondeo causam, non consuetudinem fuisse.

Inuestiæ orationes, sunt aduersus aliquem scriptæ: quod in illius mores inuehamur.

Inueho, his, sumitur modo pro simplici. Vergil. Centauro inuehitur magna — Quādoq; intro ucho. Liui. lib. 6. Quantūq; Romana se inuexit acies, tantū hostes gradu demoti.

Inuehor, deponens. significat maledictis adgredior, et ueluti quodam impetu sermonis in aliquem feror. Cic. In eam itaque Pansa uehementer inuectus.

Inuenio, uenis, pen. cor. cōperio: quasi in aliquid uenio: Vnde Augustinus lib. de Trinitate. cap. 10. Si uerbi originem retrahemus, quid aliud resonat, nisi quia Inuenire, est in id uenire quod queritur? Propterea quæ quasi ultrò in mentē ueniunt, non uitate dicuntur inuenta, quāuis cognita dici possunt: quia non in ea querendo tendebamus, ut in ea ueniremus. hoc est, ea inueniremus. Vergil. Inueni germana uiam.

Hinc Inuentiones, et Inuenta. Differunt (secundum aliquos) Inuenio, et reperio. quod Inuenire, sit re quæ sita offendere:

reperire, à casu. Ouid. — Tu non inuenta, reperi es.

In uersum, significat in numerum. Vergilius:

Ille etiam seras in uersum distulit ulmos.

Inuerto, est quasi in contrarium uerto: ut uestem, aut pellem.

Seu etiam uerba præposere pronuncio. ut lauo, uola.

Inuestes, inermes dicimus: siue (ut quidā uolūt) impuberes. Cc.

Inuestigo, gas, pen. prod. significat querendo inuenio. Tractum à uenatoribus: qui per uestigia seras querendo inueniūt.

Terent. Nihil tam difficile est, quin querendo inuestigari possit. Cic. pro Liga. Sed quoniam diligentia amici inuestigati est quod latebat, confutendum est ut opinor. Interdum tamen significat uestigo. id est, quero. Terent. in Eunu. Vbi queram? ubi inuestigem? quem percuntes? qua insistant uia incertus sum.

Cicero libro 1. Offic. In primisq; est hominis propria ueri inquisitio atq; inuestigatio. Sed quoniam In, quandoq; negationē innuit, sumitur etiā pro non inuenio: ut est illud Apostolicū: O altitudo diuitiarū sapientiæ et scientiæ Dei: quā incomprehensibilia sunt iudicia eius, et inuestigabiles uicæ eius.

Inuestire, est quasi ornare. Plinius lib. 35. Publicas porticus inuestiuit pictura.

Inueterati, dicuntur, qui in malis insenuerunt: ut in sacris literis. Inueterate dierum malorum.

Inueteresco, ex in, et ueteresco. Ueteresco autem, à uetero, ras, fit. Vetero, à uetus. Vetero non repcri, sed tantum ueteresco, quorū præterita nusquā legi: sed ueteraui ambo facere oportet, si inueniantur. Nam uetero, et ueteresco, eodem modo in significatione sua procedere puto, quo integro et integrasco. In formatione uerò etiā similiter: nisi quod Inueteresco mutat a, in e, sicut cōsano, cōsanefco. resano, resanefco. hilaro, hilaresco. incuruo, incuruesco. et alia huiusmodi: sic Inuetero, et Inueteresco, inueteraui. Lactan. lib. 2. in actiua significatione posuit. Hæc uersutia et his artibus notitiā Dei ueri ac singularis apud omnes gentes inueterauerūt. id est, in desuetudinem posuerūt. Inueteresco passiuè. Terent. in Hecyræ prologo dixit: Nouas qui exactas feci ut inueterescerēt, ne cū poëta scriptura euanesceret. Donatus: Inueterescerent, in desuetudinem uenirent, spectarēt, amarentur. Columella præterito usus lib. 7. in passiua significatione, et proprie de morbo, dicens: Sed si iam inueteraui, uehementioribus est opus remedijs. Cicero quoq; in Catone: Iam omnis conglutinatio recens ægre inueterata facillime diuellitur.

Inuicem, pen. cor. ex in, et uicem. proprie significat mutuò. Quintilianus: Qui se ardentissimo amore inuicem dilexerunt. Aliquando sumitur pro secundo loco. Plinius Iunior: Habet res urbanas, inuicem rusticas scribe.

Inuide facere, dicitur, qui per inuidiam aliquid agit.

Inuidentia, est ægritudo animi quæ propter res secundas alterius suscipitur, quæ nullam iacturam adferant inuidenti. Cicero in tertia Tuscul. Ab inuidendo Inuidentia recte dici potest, ut effugiamus ambiguum nomen inuidiæ: quod uerbum ductum est à nimis uidendo fortunam alterius. Cadit enim in utrumq; et in eum qui inuidet, et in eum cui inuidetur: ubi Inuidentiā quā inuidiam dicere maluit: tanquā Inuidentia inuidi sit, inuidia eius cui inuidetur. Sed in frequenti usu est inuidia magis quā Inuidentia, apud doctos indoctosq; indiscriminatim. Inuidia distat ab odio: quod inuidemus fortunato, odimus uisitosum: quod inuidiam profiteri erubescimus, odisse palam decorum est: quod inuidia hominum tantum est, odium reliquarum etiam animantium: ut inquit Plutarchus in libro de Inuidia et odio.

Inuideo, es, pen. cor. ex in, et uideo. significat inuidiā habeo. hoc est, ex alicuius rebus secundis dolore adficior. Tractum à nimis

à nimis uidendo: quòd oculos & animum in eos quibus inuidemus, continuc intentos teneamus. Vnde etià cum aduersatiuo constructum inuenitur. Ouidius: Troades inuideo. Verg. Inuidet imperium. Idem post aduersatiuum posuit datiuum, dicens. Liber pampineas inuidit collibus uuas. Sic enim decenter dicimus, Inuideo tibi doctrinas, Fortuna mihi inuidet diuitias. Plinius: Neq; ego (ut multi) inuideo alijs bonum, quo ipse carco. Apul. Mihi fortuna diuitias inuidit. Cic. lib. 3. Tusculanarũ: Vt nobis optimã naturam inuidisse uideantur. Priescianus tamẽ In, negatiue exponit, dicẽs: Inuideo tibi, quasi nõ uidens tibi fio. hoc est, nõ ferens te bene agentem uidere. Aliquando Inuidere, significat interius uel penitus uidere. Cic. lib. de Oratore: Itaq; ne hoc possum dicere, me omnino ignorare quid possideat: neq; planè nosse atq; inuidisse. Hieronymus de Vera circũcissione: Quis inuidet domini uerbũ de corde patris cruciatum? Sciendum, quòd licet Inuideo actiũ sit, tamen consuetudine datiuo iungitur. Imò (ut Diomedes docet) ultra datiuum potest regere genitiuum, aduersatiuum, & ablatiuum. ut, Inuideo tibi gloria, gloriam, & gloria. Eius passiuum est Inuideor. ut, Ego inuideo tibi. & Tu inuideris à me. Horatius: -Ego quur adquirere pauca Si possum inuideor? Plautus in Truculen. Maucim mihi inimicos inuidere, quã me inimicis meis. Nã inuidere alij bene esse, tibi male esse, miserũ est. Qui inuident egent: illi quibus inuidetur rem habet. Est quando Inuidere ponitur pro odisse: quod contra uotum niniũ uidemus. Ouidius: Troia iacet certe Danaïs inuisa puellis.

Cicero: Dijs hominibusq; inuisus.

Inuidia, ab inuideo fit, & significat actum ipsum inuidedi, qui est dolor alienæ felicitatis. Aliquãdo pro odio & maleuolentia sumitur. Est enim uel dicto uel facto in alterũ maleuolentia conciliatio. Vt si quis calamitates suas referat ostendat uel, ut auctori calamitatũ cõcitet odiũ caterorũ: quod dicitur Inuidiã facere, uel uocare uel adducere ad Inuidiã. Quintilianus: Nec ei tot scelerũ cõmemoratione concitarẽ inuidiã. Terentius: Ita ut sine inuidia laudem inuenias, & amicos pares. Inde Inuidiosa res dicitur, quæ facti atrocitatem augens, inuisum illud uel illius autorem faciet. Huius diminutiuum est Inuidiola. Idem: Quum nescio quid inter eos inuidiolæ exortum fuisset.

Inuidiose, uel qui per inuidiam, uel qui in aliquem excitat odium, eumq; inuisum facit.

Inuidiosus, qui morbo inuidentiæ laborat. Ouidius: Tempus edax rerum, tuq; inuidiosa uetustas, Omnia destruitis.

Interdum sumitur pro eo cui habetur inuidia. Idem: Paetolumq; petit, quanquã non aureus illo Tempore, nec charis erat inuidiosus harenis.

Sic potentia & opes Inuidiosæ dicuntur. Cicero Dolabella: Contingit enim tibi quod haud scio an nemini, ut summa scueritas animaduersionis nõ modo non inuidiosa, sed etiam popularis. Et Inuidiosus, odiosus, atq; inuisus dicitur.

Inuidus, qui actu alicui inuidet. Horatius: Inuidus alterius macrescit rebus opimis.

Inuigilo, las, pen. cor. supra, siue intus uigilo, sollicitus sum. Lactantius lib. 4. Vel custodiendũ domibus inuigilat.

Inuinius, ab stemius, quasi sine uino: sicut inuius sine uia. Qui enim uinum nõ bibit, inuinius dicitur. Apuleius lib. ulti. Neq; ullum animal effem, & inuinius effem.

Inuisus, nõ uisus. Cicero de Haruspiciũ responsis. Occulta & maioribus nõ inuisa solum, sed etiam inaudita sacra inexplabili scelere peruertit. Alias Inuisus ponitur pro odioso.

Inuitatus, tus, Inuitamentũ, & Inuitatio, pro eodẽ sumuntur.

Cicero Cesari: Mitto ad te Trebatium, atq; ita mitto, ut initio mea sponte, post autem inuitatu tuo mittendum duxerim. Idẽ in Hortensio: Voluntas autem nulla ad res necessarias inuitamenta adferunt senibus.

Inuito, tas, pen. prod. manifestam habet significationem, quam ponit Cicero: A. quem fruendum nõ modo non retrahit, uerum etiã inuitat: q; allecat senectus. id est, prouocat. Et Inuitare, est delectari. Vergilius lib. 1. Georgicorum: Inuitat genialis hyems, curasq; resoluit. Item replere. Plau. in Amp. Mira sunt, nisi inuitant sese plusculum.

Inuitus, ta, tam, quod non libenter fit. Terentius in An. Feci hodie ut firrent, inasperante atq; inuito Pamphilo. Cicero li. 2. ad Herenium: Sin est probus, quur talem inuitum inuitum cogis relinere? Idem comparatiuum posuit quum ait. Quem ego paulo sciebam uel impudentius uel inuitius: nolo enim dicere de tam suauis homine, fastidiosius.

In uniuersum, uniuersaliter. Quintilianus: In uniuersum autem precipue. id est, generaliter. Cornucopia.

Inuius, a, um, quod est sine uia, & per quod iri non potest.

Inumbrare, est tegendo umbrã facere, & quod dicitur operare. Per metaphoram tamen ponitur pro tueri atq; defendere, quæ tralatio sumpta est ab arboribus. Cornucopia.

Inunco, cas, quasi unco inuado, & adripio. Lucilius: -Aut qui nummos tristis inuncat. Colu. lib. 8. Tum etiã quod tidie minuitur lana: quæ quanto prolixior in pectore concreuit, tanto magis obnoxium est rubis: quibus uelut hamis inuncta, à pascentiũ tergoribus auellitur. Apul. li. Flo. Vnde rostro transfodiat, unde unguibus inuncet.

Inundo, das, quãdoq; absolute ponitur, & significat cresco, & extra alucũ uersor. Plin. Antè quã Nilus inũdaret. Quãdoq; actiue, & pro ambulo ponitur. Idem: Agros & sata omnia inundaui. Hinc fit Inundatio, pro diluui. Licet quãdoq; ponatur pro copiosa multitudine. ut est illud: Inundatio camelorum operiet te.

In unguem, & Ad unguem, significat ad perfectionẽ. Vergil. lib. 2. Georgic. -Nec scius omnis in unguem, Arboribus positis secto uia limite quadret. Translatio à lapicidis, qui ungue marmoris leuitatem experiuntur.

Inuoco, cas, pen. cor. significat intrò uoco. Aliquãdo nõ uoco. Plau. in Capt. utrãq; significationẽ cõplexus est quũ inquit: Nam scorta inuocatur, & nos parasiti inuocamur. Aliquãdo significat in auxiliũ uocare Plaut. in Afin. Deam sibi inuocet quam lubebit propitiam.

Inuolare, à uola fit: quæ est manus & pedis media pars, et significat furari, quũ aliqd furtim uola manus subtrahitur: quasi in uolã dare. Inuolare etiã dicitur, quũ uiolentia manus i aliquẽ diriguntur. Teret. Vix me cõtineo, quin inuolẽ in capillũ. Inuolare, etiã est euolare, à uolo, as, Apuleius lib. 10. Diceres tu cupidines ueros de cœlo uel mari commodum inuolasse.

Inuolucris, pen. cor. dicitur auis quæ adhuc uolare non potest. Gellius: Pulli tunc inuolucres erant.

Inuolucrum, pen. prod. dicitur omne quod inuoluitur. Plautus posuit Inuolucrẽ a uerbũ, quũ ait: Inijcere uoluit uestem inuolucrẽ. id est, inuoluit in globũ. Ab inuoluo, uis, cuius supinum est inuolutũ: & mutata tum, in crum, fit Inuolucrum. Sic sunt multa alia, ut lauacrum, simulacrum, ambulacrum, aratrum, sepulchrum: quæ habent penultimam productam.

Inuoluolus, uide in dictione Cõuoluolus: et i dictione Iulus.

I A N T E O.

IO, dolendi particula est. Tibullus:

Vror Iõ, remoue seua puella faces.

Quãdoq; exprimit gestientis lætitiã adfectum. Ouid.

O 4 Dicite

Dicite iō pēan, & iō bis dicite pēan.

Io quoq; nomen Inachi filiae: quae postea Isis adpellata fuit.

Iobacchus, Bacchi cognomen, ἰοβάκχος id est, à uoce & clamore.

Iochabella, nomen matris Moysi, ut ex Iosepho tradit Hier.

Iocus, in uerbis est, unde Iocor: quod modo ludo significat, modo nō serio loquor, sed nugas ago. Aliquādo facite, & cū uenustate quadā loquor. Iocus, in plurali numero Ioci & Ioca facit, quae significant dicteria. Inde Iocosus, & Iocularis: quod modo lusorium significat, modo inane, non seriū, modo amœnum & uenustum. Cornucopiae.

Iolaus, Iphicli filius fuit, à quo Sardinij Iolenses dicti sunt: quia illam insulam ad pacem reduxit. Cornucopiae.

Iole, Euryti Actoliae regis filia fuit: quā amauit Hercules. Cc.

Ion, uiolaceae gemmae species: sed raro saturo colore lucet. Apud Indos inuenitur. Item Ion Xuti filius fuit, à quo Ionia dicta est Atheniensium ciuitas: sicut à Cecrope conditore Cecropia, & à Mopso Mopsopia.

Ionia, regio minoris Asiae, media inter Cariā & Aeoliam ab Ionio Atheniensium duce cognominata, qui eā regionē subegit. Vel à Iano Iaphet filio, ut Iosephus inquit. In ea Miletum ciuitas Priennis, Ephesus, & Clazomenae.

Ionicus, ea, cum, pen. cor. quod est ex Ionia. ut Ionica lingua, inter quinq; Graecorum linguas notissima.

Ionius, nia, nium, similiter possessiuū. ut Ionium mare: quod est pars Adriatici, ut inquit Strabo. à Ionio dictum Dyrachij filio: quē imprudenter à se occisum in mare proiecit Hercules, ut defuncti memoriā propagaret. Alij ab Ius errore, ut Licon phron ait. Vel ab Ionio Illyrico. Vel quod in eo perierūt Iones. Alij sic scribunt. Ion Italus, Adriæ pater fuit: à quo sinus Ionius, qui mox ab Adria dictus est Adriaticus.

Ionthos, Graeci dicunt, quos Latini uaros adpellant.

Ioppe, ἰοππὴ cum duplici pp, urbs est maritima Palaestinae: quae (ut quidam uolūt) regia fuit Cephei Andromadae patris. Haec (referēte Solino in Collectaneis, & Plinio lib. 5. Natur. histor.) fuit antiquissima omnium urbium in uniuerso orbe, utpote ante diluuiū uniuersale cōdita. Quod & ostēdit saxū, quod uinculorum Andromadae uestigia adhuc retinet: quam expositam beluae (ut ait Solinus) nō irritus amor circūtulit. Nonnulli uerò alij, non Ioppen Palaestinae, sed aliam Indiae urbem fuisse dicunt, ubi Andromada marinae beluae fuit exposita: quum dicat Ouidius lib. 1. de Arte amandi:

Perseus Andromaden nigris portauit ab Indis.

Et Sapphō ad Phaonem.

Candida si non sum, placuit Cepheia Perseo, Andromadae patriae fusca colore suae.

Sunt tamen qui credant, & si Aethiopie Indicā partibus illā fuisse confitear, ad Ioppen tamen Palaestinae deductam, quum beluae exponenda fuit.

Iordanis, ἰορδάνης fluuius in Iudaea eximiae suauitatis. Oritur ad radices Libani. Duobus fontibus surgit, alteri nomen Ior, alteri Dan: qui simul iuncti, Iordanis nomen efficiunt.

Ios, insula, in qua sepultus est Homerus oraculo iubēte: quoniam mater eius ex Io foret, ipse certa matre, incerta esset patria.

Iotapata, urbs in Syria: à conditore sic uocata.

Iouinianos, diuus Maximianus uoluit uocari, qui se fortiter in Illyrio gessissent. Cornucopiae.

Iouis gemma, quae ultra candorem & leuis est & tenera.

Iouiste, compositum ex Ioue & iuste. Cornucopiae.

I A N T E P.

Iphianassa, Melampodis uxor fuit, & Præti filia, ob pulchritudinem à Iunone in furorem uersa: sed à Melampo sa-

nata. Cornucopiae.

Iphigenia, Agamemnonis & Clytemnestrae filia fuit. Cc.

Iphinous, unus ex centauris. Cornucopiae.

Iphitus, filius Praxonidis, siue Hemonis: qui primus Olympiada instituit. Cornucopiae.

Ips, uermiculus est, qui cornua uitesq; praeodit: ut Cis frumēta, Thrips ligna, Sis uestes, Is uitra, Midas fabā. Declinatio aut huius nominis non facilis est. Vnde docet sic Suidas. ἴψ δ σκῶ ληξ, καὶ κλίνετα ἴπος, καὶ τὸ πλῆθυντικὸν ἴψι. id est, Ips, uermiculus: & declinatur Ips, ipis, & pluraliter ipes.

Ipse, a, um, pronomen demonstratiuum, quando scilicet cū alijs pronomnibus iunctum, eorum accipit significationem, ut ego ipse, tu ipse, ille ipse. Inuenitur tamen saepe absq; alijs per eclisim prolatum, & tamen eorum habens significationem, quae cum eo subaudiuntur. Vergilius: -Quaeq; ipse miserrima uidi. Aliquando relatiuum est. Idem. -Ipse arduus altiq; pufat Sydera. Aliquādo emphasim. id est, expressionē alius cuius rei latentis habet. ut si dicam, Ipse pater: de quo minus credendum esset qui hoc fecit. Quod si addatur particula met, ut Ipsemet, discretio signatur. hoc est, Ipse solus, & non cum alijs: uel ipse per se, & non per alios. Aliquando significat similem. unde & comparatiuum habet Ipsior, & superlat. Ipsissimus. id est, similior, simillimus. Apud ueteres Ipsus, pro ipse dicebatur. Terentius: Ipsus est.

Ipsiclus, Amphitryonis & Alcmena filius, uno partu cum Hercule editus.

Ipsippe, id est, ipsi, nec alij.

Ipsulces, bractea dicebantur in muliebrem uirilem uel speciem expresse.

I A N T E R.

IR, neutri generis, & indeclinabile, proprie manus concauias. Licet quandoq; pro ipsa manu capiatur.

Ira, dicta est ab eo quod est ire. Nam à se it, qui irascitur & furit. Vnde & qui iram deponit, ad se redire dicitur. Terentius in Adelphis: Tandem reprime iracundiā, & ad te redi. Est autem Ira, libido puniendi eius, à quo iniuria offensi sumus.

Iracundus, qui ex parua uel nulla causa, quiq; natura ad irā procliuus est, etiā si tūc nulla moueatur ira. Hinc Iracūdia dicta (autore Festo) quod iram incēdat. Donatus. Ira, de causa est: Iracundia de uitio multū irascētis. Seneca lib. de Ira: Ira quod distet ab Iracūdia, adparet: quod ebrius ab ebrioso, & timens à timido. Iratus, potest esse, nō Iracundus: Iracundus, potest aliquando non iratus esse. Vsurpatiuue tamen Iracundia ponitur pro ira. Cic. li. 3. Tuscu. Iracundia, est ulciscendi libido.

Irafcor, fceris. iratus, construitur cum datiuo. Plautus: Noli amabo Amphitryo irasci Sofiae causā mea. Huius composita sunt Subirascor, quod est paulum irascor. Obirascor, contra irascor. Liui. lib. 1. Fortunae (ut fit) obirati, cultum reliquerant Deū.

Iratē, aduerbium, per iram significat.

Iratus, dicitur, qui aliqua re lacepsitus excanduit: etiam si natura non sit iracundus.

Irceus, genus est sarciminis. Cornucopiae.

Ircipes, pen. cor. genus rastrorum ferreorum, seu regulae cū pluribus dentibus: quos item ut plaustra boues trahūt, ut prouant glebas, & extirpent herbas in agris.

Ire pedibus in sententiā, qd significat, uide supra i Eo, is.

Irenarches, siue Irenarcha, dicitur, qui ad tollendas discordias, & pacandos ciuium animos, in ciuitate praeficitur. Apud Iurisconsultos tamē dicitur, qui disciplinae publicae, & corrigendis moribus praeficitur. Graeci enim εἰρηρχὴν pacem uocat, ἀρχὴν praefectum, aut principem.

Iris,

Iris, ris, uel ridis, arcus cœlestis, ab ἵρις, quod est nunciare.

Nam poëta Deorum nunciam fingunt. Vergilius:

Irim de cœlo misit Saturnia Iuno. Huius arcus causa est radius Solis, causæ nubi immixtus, qui repulsa acie in Solem refringitur. Nubes enim formam arcus discoloris efficit: quia aliæ partes earum tumidiore sunt, aliæ submissiores, et quædam crassiores quam ut Solem transmittant: aliæ imbecilliores quam ut excludant. Hæc inæqualitas alternis lucem umbramque commiscet, et exprimit illam mirabilem arcus uarietatem. Est et Iris herba suauissimi odoris, ut Plin. lib. 21. testis est: cuius radicem dixit in unguentis et medicinis commendari. Caulis habet cubitalem et rectum, radicem raphano similem: quæ sternutamenta mouet. Floret diuersorum colorum specie, quasi arcus cœlestis, à quo nomen habet. Vulgo dicitur lilium cœruleum.

Irinum oleum, est quod ex iride fit. Cornucopiæ.

Irnola, uasis genus in sacris.

Ironia, cum accentu in pen. dici potest simulatio, uel illusio. ἰρωνία ab ἰρῶ dico: et inde ἰρωνικός in uoce passiui, quod est cauillus. Figura, quum aliquid per contrarium dicitur, et illusionem. Et definitur quod sit oratio pronuntiatio-nis grauitate negligens sensum uerborum, ut, Me duce Dardanius spartam expugnauit adulter.

Nisi enim grauitas pronuntiationis adiuerit, cōfiteri uidebitur, quod negare contendit.

Irrāsus, pen. prod. participium sine uerbo, significat non rasum. Plautus: Dij te ament cum irraso capite.

Irraucio, is, rausi, sum, ex in et raucio, quod à raucus descendit, et significat raucus fio. Dicitur et Irrauceo, ces, irraucui. Cic. lib. de Orat. At Aesopum si paulum irrauerit explodi.

Irremunerabile, quod ob magnitudinem remunerari non potest, nec par pari rependi.

Irrepto, pis, pen. prod. psi, ptu, significat passim et late ter more reptilium introeo. Cuius frequentatiuum est Irrepto. Hor. Verum opere in longo fas est irrepere somnum.

Irretio, retis, à rete fit, et significat retinco rete: quasi capio. Vnde

Irretitus dicitur, qui aliqua fraude, uel blandicijs, aut dolo, quasi rete captus. Lactantius lib. 3. Eos autem qui Deum sciunt, doli et astu adgreditur, ut cupiditate aut libidine irretiat, aut peccatis blandientibus deprauatos, impellat ad mortem.

Irrigo, penul. cor. ex in et rigo, significat quasi riuus in agrum deduco. Rigo autem à riguus.

Irriguus, gua, guum, quod irrigatur, uel facile irrigari potest. Cato: Vineæ est prima, uel si uino multo est. Secundo loco hortus irriguus. Accipitur et quandoque in significatione actiua, ut aqua irrigua, quæ irrigat. Vergil. lib. 4. Georgicorum: Irriguumque bibant uolaria fontem. Tibullus:

Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.

Ambrosius substantiuo usus est. Magna est eleemosyna, quæ ardentium criminum globos beniuolentiæ suæ fonte refrigerat, et quodam irriguo largitatis obruit incendia delictorum. Et libro Hexameron: Quod si irriguis aquarum plerumque et segetes letiores sunt.

Irripio, pis, pen. cor. intus rapio. Cic. Irripiunt in aedes subito.

Irrito, as, pen. cor. cōponitur ex in rato: quo ueteres utebantur pro ratum facio, adprobo, et significat non ratum esse uolo, uel ostendo, uel facio. Et Irritum, improbatum, non ratum: et per translationem, in nihilum redactum. Vergilius:

Irrita perpetua soluent formidine terras.

Terentius in Phormione: Quod dictum, indictum est: quod erat ratum, id irritum est.

Irrito, as, pen. prod. significat prouoco, iramque incendo. Fre-

quentatiuum ab irruo, per mutationem u, in i, euphonie causa. Tractum à canibus: qui quum prouocantur irruunt. Vel (ut Donatus ait) qui restrictis dentibus hanc literam r, imitantur. Vergilius lib. 10. Aeneidos: Irritatque uirum telis, et uoce lacescit. Ouidius lib. 2. Fastorum: Tum sicco primas irritat cortice flammæ. id est, suscitatur. Plautus in Amphitruone. Irritabis crabrones. Est et Prorito, tas, pen. prod. Nam sicut Irrito pro lacesso, ab irruo est: ita Prorito à prouo. Nec multum in significatione differunt. Nam Prorito id est quod prouoco. Columella lib. 2. Lini semen, nisi magnus est eius in ea regione quam colis prouentus, et precium proritat, serendum non est: agris enim precipue noxiū est. Hic in bonam partem sumitur. Irrito uero magis frequentatiuum est, quam Prorito, et ferme semper acris malæque uehementiæ. Prorito non sic: sed in bonam et in malam partem, uti prouoco, capi posset. Irrito, semper in malam.

Irrōgo, gas, pen. cor. infero, infligo. Plautus in Capt. Qui cōsilium iniere quo nos uictu et uita prohibeant, ijs diem dicam, irrogabo multam: ut mihi cœnas decem meo arbitratu dent, quum chara annona sit.

Irructio, tas, uide in dictione Eructo.

Irrugio, gis, ualde rugio. Hieronymus in Genesi: Auditis Esau sermonibus patris, irrugit clamore.

Irrumo, as, pen. cor. à rumma mamma. uide in dictione Fello.

Irrumpo, uiolenter et cum impetu ingredior. Plinius lib. 35. Hostilius Mancinus, qui primus Carthaginem irruperat. Lactantius lib. 2. Nam quum ab Alexandro capta ciuitas esset, ac milites ad eam spoliandam irrupissent. Et ferme semper in hac significatione hoc uerbo utuntur autores. Lactant. proprie sumpsit lib. 6. pro penitus frango. Summum inter se hominum uinculum est humanitas: quod qui irruerit, nefarius et parricida existimandus est.

Irruo, cum impetu feror. Sallustius: Quum forte in eum irruerent, facile repulsi. Donatus: Irruere, proprie dicitur, qui cum furore prelium ineunt. Quandoque ratione prepositionis in, significat introruo, intromitto, ingero. Augustinus: Vidistis mulierem in ciuitate famosam, non inuitatam irruisse conuiuio.

I A N T E S.

Is, ea, id, eandem significationem habet quam Hic, et eundem locum retinet. ut, Qui diuitias cupit, is, uel hic, uel ille, uel idem est auarus. Ab Is, fit Isce: sicut ab hic hickey.

Is, urbs à Babylone itinere dierum octo distans. apud quam est Is fluius, è quo bitumen totius Babylonis subministrabatur.

Isæus, cum æ, diphthongo, nomen rhetoris pariter et philosophi: quem Philostratus in Vitis sophistarum Assyrium tradit. Cuius hoc fuit inuentum, omnem materiam in breue conijcere. Est et nomen fluminis.

Isagoge, pen. prod. Latine introductio dicitur, ex is, quod in indicat, et ἰσθω duco. Vnde ἰσθωρά, ductio.

Isagogicon, introductorium. Grammaton isagogus, literarum introductor uel inductor: quod eas inducat, id est, introducat quodammodo in corda discipulorum.

Isāpis, penulti. prod. fluius propinquus Casennæ, ut Strabo lib. 5. scribit.

Isāra, pen. cor. fluius Rhodano se iungens: ubi Cemenus mons Rhodano adplicatur, usque huc, ad Druentiam effertur in Hadriaticum sinum.

Isatia, insula est è regione Velie: alio nomine Oenotris dicta. Cc.

Isaurum, ciuitas Pamphiliæ: à qua Isauricus Seruilius Romanus dictus est, qui Isaurum cepit. Ouidius:

Aphrica uictorem de se uocat, alter Isaurum. Hic adeo pauper fuit, ut publico funere Romæ clatus fuerit. Ammianus

nus Isaura plurali numero dixit. Claudopolis (inquit) quam deduxit Coloniā Claudius Cæsar, Isaura antè. Alij Isauriam fœminino genere protulerunt. Sunt qui dicant Isauriam regionem minoris Asiæ: dictam quòd undiq; aurarum flatibus pateat, eiusq; metropolim esse Seleuciam.

Ischas, herbæ genus, radice cyperi: aliter leucacantha nominata.

Ischia, scribit Iulius Pollux, carnosas post lumbos utrinq; eminentias adpellari: quæ uero post hæc crescunt, γλουτοί hoc est, Latine nates. Duo illa ossa circa quæ uersura fit, ita distinguuntur, ut dicatur concavum illud superius κοτύλη, Latine acceptabulum: inferius uero ιχία, quod nostri coxendicem dicunt. Quo etiam nomine & nervus ille nominatur, qui coxendicem femori committit. Erit ergo coxendix uerterebra coxylæ infixæ, quam pixidem adpellant: nervus quibusdam ita adligata, ut facilius coxarum motus atque flexus fiat. Vnde qui coxendice laborant, Ischiadici uel Ischiaci dicuntur. Pli. Mox aqua bibere catillo, mure id prodesse Ischiadiciis. Recentiores medici Sciaticam dicunt.

Ischnos, ιχνός, gracilis, macer. unde Ischnotis, gracilitas.

Ischomache, penul. corre. nomen compositum ex ιχδ habeo, & μάχη, pugna. Quo nomine dicta est Hyppodamia: quæ habuit in nuptijs suis pugnam Centaurorum. Hæc fuit Atracij filia, quæ nupsit Pirithoo.

Ischyros, cum accentu in prima. Latine fortis dicitur. ιχνός enim fortitudo est.

Isiaci, dicti sunt, Isidis sacerdotes.

Isis, isis, & isidis adcusatiui facit Isim. Inachi filia, Iō prius dicta. Quæ olim pererrans, quum ad Nili fines peruenisset, Iouis amatoris ope formam uacæ immutauit. estq; ab Aegyptijs pro Dea celebrata. De qua Lucanus lib. 6.

Nos in templā tuam Romana recepimus Isim. Hoc etiam nomine dicta est insula in sinu Arabico. Suidas: Ισις αὐτὴ λέγεται ἰώ. ἥν ἡρπασεν ὁ ζεύς ἐξ ἄργους, καὶ τὴν ἡρᾶν φοβούμενον, αὐτὴν μεταβάλλει, ποτὶ μὲν εἰς λευκὴν ἑρῶν, ποτὶ δὲ εἰς μέλαιναν, ποτὶ δὲ εἰς ἰάσθωρον, μεθ' ἧς πλανώμενη ἤλθεν εἰς ἀγροπύον. id est, Isis dicitur Iō: quam Iupiter ex Argo rapuit, & Iunonē timens mutauit, nunc in bouem candidā, nunc in nigram, nunc in uiolaceam: cum qua oberrans in Aegyptum uenit.

Ismarus, pen. cor. generis mascul. i plur. neut. mons Thraciæ, asper et incultus ex una parte, ex alia fertilis uinetis & oliuetus: quæ Orpheus incoluit, ubi Ismara urbs Ciconū fuit. Ver. Nec tantum Rhodope miratur, & Ismarus Orpheus.

Ismenias, nomē Thebani uiri, optimi tibicinis. Apuleius: Nescio (inquit) ut Ismenias tibijs canere, ut Apelles pingere, ut Lissippus fingere. De hoc Plutarchus in Pericle dicit. Quum audisset Antisthenes: Ismeniā optimū esse tibicinem, respondit. Malus igitur: Nam si probus esset, tibicen non esset.

Ismenus, penul. prod. fluius Boeotiæ: ab Ismeno Pelasgi filio cognominatus. Statius:

Horruit ingenti uenientem Ismenon aceruo.

Isocolon, Latine dicitur compar. & id esse dicunt Rhetores, quod duabus aut pluribus sententijs breuib; & inter se paribus, exigitur. Cornucopiæ.

Isocrates, pen. cor. nomē maximi oratoris Græci: qui perfectus magister & scripsit multa præclare, & docuit alios. Cuius domus cūctæ Græciæ quasi ludus quidā patuit, atq; officina dicēdi. Hic fuit auditor Platonis, suauissimus orator, & in diuerso dicēdi genere nitidus & cōptus. Omnes dicendi Veneres sectatus est: inuentione facilis, honesti studiosus, in compositione diligens. Cui inuidens Aristoteles, adulescentes & ipse docere cœpit, ut sapientiam cum eloquentia iungeret dicens:

Turpe est tacere, quum Isocrates loquatur. Et nonagesimo quarto anno ætatis eum librum composuit qui Panathenæicus inscribitur. Centum & sex annos uixit.

Isodomon, uocabat genus structuræ in ædificijs: quasi æqualiter directum. Cornucopiæ.

Isoëtes, Ambrosiæ genus: aliter Chrysoteles, quòd aureum florem producat. Cornucopiæ.

Isonymia, cū accentu in penul. Latine iuris æqualitas dicitur.

Isopterus, triangulus æquilaterus. Cornucopiæ.

Ispellum, ciuitas in Vmbria, ex altera montium parte qua Camertes.

Israel, יִשְׂרָאֵל interpretatur uir uidens Deum: quod nomen impositū fuit Iacob patriarchæ, à quo Israëlita pen. pro. qui de Israëlitis stirpe sunt, qui prius Hebræi dicebatur. Sed postquam in duo regna populus Hebræorū diuisus est, tūc duæ tribus quæ de stirpe Iuda reges habebat, Iudæorū nomē sortitæ sunt: reliquæ decē tribus Israëlitis nomē tenuerūt. Et ab Israël filio Iacobi, regio maioris Asiæ, Samariæ cōtermina, dicta est Israël. Dicuntur & Israëlites, à nominatiuo sing. Israëlitis, tis, & tidis. Hieron. in lib. Nume. Arrepto pugione ingressus est post uirum Israëlitem. Sic Madian, madianitis, & madianitidis. Moab, moabitis, & moabitidis.

Issa, insula in mari Adriatico, adiacens Dalmatiæ, ut Ptolemæus lib. 2. scribit: in qua fuit Issa non ignobilis ciuitas, à qua Issæus, Issæa, Issæum.

Istus, urbs Ciliciæ. & Syria fluius.

Ister, Istri, fluius Europæ permagnus: quod & Istrū dicitur, quādo scilicet flumē sequitur, ut inquit Probus. Hoc & Abudubanum, & Danubiū uocatur. uide in dictione Danubius.

Isthmus, ea terræ structura, quæ in duo maria iter porrigit. Oui. Quā duo porrectius longē freta detinet Isthmos.

Sunt autem duo Isthmi: Achaius seu Corinthiacus, & Thracius. Isthmus Corinthiacus, angusta est & breuis terra. de quo Pomponius scribit, hoc ideo Isthmo cognomen esse, quia quatuor milliū spacio Aegæū mare ab Ionio submouēs, Angusto tramite Helladi Pelopōnesum aduectit. Super hoc Isthmo fuit urbs Corinthi. Hic Isthmus ludis quinquennialibus, & deulubro Neptuni inclutus perhibetur: qui ludi instituti feruntur, quòd quinq; maria adlurant oram Peloponnēsem. Plutarchus scribit, Isthmū à Theseo primū instituta fuisse, in honorem Neptuni: Herculis æmulatione, qui Ioui Olympia primus instituit. Alij Isthmiā in honorem Palemonis instituta fuisse dicunt. Thracius Isthmus (inquit Solinus) in Thracia est, similibus angustijs, & pari latitudine arcti maris: cuius littora urbes utrinq; secus ostentant. Propontidis oram insignit Paclia, Melana, Sinum, Cardia. Plinius lib. 4. super hoc Isthmo scribit fuisse Cardiam ciuitatem.

Istria, Italiæ regio Illyrio cōtermina: quæ i latitudine lx. passuum milia, in circuitu centū uigintiquinq; milia cōplectitur. à Formione, nūc Tisano fluuiō, ad Banaticū sinum, in quo Arsis amnis decurrēs, Istriam ab Illyrio dirimit. Istrorū gentē fama est originē à Colchis duxisse, missis ab Oëta rege ad Argonautas persequēdos: qui ut à Ponto intrauerunt Istrum, nec raptos inuenissent, siue metu regis, siue tedio longæ navigationis, iuxta Aquileiam cōsederunt, Istriq; ex amnis nomine quo à mari concesserant, sunt adpellati. In ea est Iustinopolis urbs, quam Iustinus Imperator extruxit.

I A N T E S.

Ita, aduerbium similitudinis, geminum superlatiuum exposcit, siue nominis, siue aduerbij. Cicero libro de Oratore: Ut quisq; Græcè optime sciret, ita esse nequissimum. Vel habet uerbum uim superlatiui habens. Idem in Catone: Ut quisque ætate

etate antecedit, ita sententia principatum obtinet. Interdū cum comparatiuo, significatq; sic. Quādoq; ualde. Terent. in And. Non ita dissimili sunt oratione ac stylo. Quādoq; optantis. Pacu. Ita te Diu ament, ita tibi pro uoto secundent omnia. Quādoq; illatiua cōiunctio est, pro igitur. Cic. Ita nobilissima ciuitas Græciæ, et olim potētissima, sepulchrū ciuis sui ignorasset, nisi ab homine Arpinate didicisset. Similiter quando cōponitur cum q; semper est coniunctio causalis, et habet accentum in prima, et dicimus itaq; Si autem duæ partes sunt, habet accentus in penul. et dicimus itaq; Terent. in And. Imō ita uolo, itaq; postulo ut fiat. Plau. in Amph. Verum ita animatus fuit, itaq; sum nunc, ut ea te patera donem.

Ita sanè, adfirmatiua particula, quemadmodū et sanè. Cc.

Italia, Europæ regio: prius Hesperia, ab Hespero Athlētis fratre, q; a fratre pulsus, et Hispaniæ et Italiæ dedit nomē. Siue (ut Macro. inquit) ab Hespero stella: quod Occasui subiecta sit. Inde Oenotria, uel à bonitate uini quod in Italia nascitur, (nam Græci οἶνον uinum dicūt) uel ab Oenotrio Sabinorum rege. Postea Italia, ab Italo Siculorū rege: qui agriculturam Italos docuit, et leges posuit. Nam ad eā partē uenit, in qua postea Turnus regnauit, et suo nomine adpellauit. Vergil. Est locus, Hesperiam Graiij cognomine dicunt.

Terra antiqua, potens armis atq; ubere glebæ.

Oenotrij coluere uiri: nunc fama minores

Italiam dixisse, ducis de nomine, gentem. Timæus et Varro à bobus uocatam dixerunt: quoniam tauri Græca ueteri lingua, Itali uocati sunt: à quorum multitudine et pulchritudine Italiam dixerunt. Latium uero, pars Italiæ est. Est etiam dicta Ausonia (ut Aristoph. inquit) pars ad Tyrrhenū uersa. Estq; in forma cruoris inter Adriaticū et Thuscū mare, et à iugis Alpium dorsoq; Apennini porrecta, se paulatim attollens usq; ad Rhegynū uerticem, et littora Brutiorum extenditur. In ultimo sui scinditur in duo cornua: quorum alterū Ionium spectat mare, alterum Siculum, in extremitate Rhegynū oppidum habens. Eius longitudo ab Augusta prætoria, quæ in Alpino fine sita est, et per Romā Capuanq; porrigitur, usq; ad oppidū Rhegynū, Solino teste, decies centena et uiginti milia passuum colligitur: latitudo uero quadringenta decē ubi maior latitudo: ubi uero minor, centum triginta sex, habetq; umbilicum in agro Reatino: quæ dudum ex latere maris superi, Rubiconem fluuium pro finibus habuit. Diuiditur autē in sedecim regiones, scilicet Liguriam, Hetruriam, Latium, Campaniam, Lucaniam, Calabriam, Apuliam, Samnium siue Aprutium, Picenū, Flaminiam, et Aemiliam, seu Romandiolam, Umbrian, nunc ducatum Spoletanum, Galliam Cisalpinam, Venetiam, nunc Marcham Taruisanā, Iapidiam, et Carniam, nunc forum Iulium, et Istria. Ab Italia fiunt Italus, la, lum, et Italicus, ca, cum.

Italica, urbs in Italia: quæ alio nomine Confinium dicitur, ut ait Strabo. Alia in Hispania, patria Silij Italici. Et inde Adrianus imperator ortum habuit.

Italicenses, dicti sunt populi ab Italica Hispaniæ urbe.

Italicum, philosophiæ genus quoddā nūcupatum, ex ea parte Italiæ quæ quondam magna Græcia dicta est. Quod (ut docet August. lib. 8. de Ciui. Dei.) autorem habuit Pythagorā Samium, à quo etiam ferunt ipsum philosophiæ nomen exortū.

Item, aduerbium, significat similiter: quasi iterum idem.

Iter, iteris, secundū Priscia. Itiner uerò, itineris, pro actu eundi, licet Itiner nō sit in usu: quū obliq; nominis iter ab usu discesserint. Plautus in Mercat. Ergo itiner meū exequi me fines. Varro: Expectant itiner longo sermone leuare.

Lucret. lib. 5. Concussus itere et labefactus itere multo.

Dictum iter, quod uelando quid teritur: Vel ab eundo, cuius supinū est itum: Siue ab ito frequentatiuo. Significat quandoq; uiam. Hieronymus in li. Numeri: Avertit se de itinere, et ibat per agrum. De mari etiam dicitur. Terentius: Ain' tu tibi incommodum euenisse iter? Non hercle Parmeno uerbis dici potest, quantum re ipsa nauigare incommodum est. Iter facere, est ire: quod et iter tenere dicimus. Vergilius:

Quo ue tenetis iter? Habere iter, idem quod iturum esse. ut, iter habeo ad Cæsarem. id est, oportet me ire, uel iturus sum ad Cæsarem. At uiam facere, non est iter facere: sed locū, ubi non erat uia, aperire.

Itero, ras, pen. cor. rursum aliquid ago, et quasi per iter factū reuertor. Gellius lib. 1. posuit pro eo. Sed eos senatores qui magistratum curulem nondum ceperant, pedibus iterauisse in curiam. Sed hoc ab Iter fit. In alia significatione ab iterū. Lilius lib. 1. Resistere atq; iterare pugnam iubet.

Iterum, aduerbium. id est rursum. ut,

Atq; iterum ad Troiam magnus mittetur Achilles.

Interdū significat secūdo. Cicero in Arte ueteri: Primò quidem decipi incommodum est, iterum stultum, tertio turpe.

Ithaca, insula ante Epirū: in qua regnauit Ulysses. In ea etiam urbs eiusdē nominis. ut inquit Ptolemæus lib. 3. Ibi etiā mons Neritos, à quo tota insula quādoq; dicta Neritos fuit. Verg. -Neritos ardua saxis.

Ithome, oppidum in Peloponneso: itemq; in Thessalia. unde Ithomeus Iupiter.

Ithonia, ciuitas in Boeotia. ab Ithonio Amphictyonis filio, quam alij Ithonem uocant. A qua et Pallas Ithonia est adpellata. Siue (ut Strabo. inquit) ciuitas Thessaliæ, ad Amphrysium fluuium sita.

Ithyphallus, proprie membrum uirile erectum. Dicuntur et Ithyphalli curatores Bacchi: qui in Orchestra saltabant. Hoc nomine dictus est Priapus ἰσχυράλλος.

Ithya, penul. cor. urbs in Tauro monte Parthiam uersus. A qua Ithyreus, a, um. Est aut Ithyreus epitheton arcus. Vnde dicimus Ithyreos arcus, et Ithyreas sagittas. id est, Parthicos arcus, et Parthicas sagittas: eo quod Parthi præcipue arcubus et sagittis utebantur in prelio. Vergilius:

-Ithyreos taxi torquentur in arcus. Lucanus:

-Ithyreis cursus fuit inde sagittis.

Itidem, pen. cor. significat similiter, eodē modo: quasi iterum idē. Terent. Ibo ad eum, atq; hæc eadē quæ tibi dixi, dicā itidem illi. Suetonius de Augusto: Centuriones statione deserti, itidem ut manipulares, capitali animaduersione puniuit.

Itinerarium, uiatorium. Vnde Itineraria, dicuntur commemorarij earum rerum quæ in itinere acciderunt.

Itineror, neraris, iter facio.

Ito, itas, frequentatiuum est uerbi eo. is, unde Iter dicitur.

Ituria, regio est: à qua Iturei populi. Iturei (ut ait Probus) natio Scytharū. Strabo lib. 17. scribit, Montanā regionē Iturei et Arabes habent, malefici omnes. Plinius lib. 5. In parte Syriæ, quæ Coele dicitur, scribit esse Itureorum gentem.

Itus, et Itio. ab eo uerbo. Cic. Quid noscer itus et reditus? Cc.

Itys, Terei et Progenes filius fuit: qui (ut est in fabulis) in phasianum mutatus est. Cornucopia.

I A N T E V.

IVbæ, crines animalium à collo pendentes. Vnde Iubati leones dicuntur, qui iubas habent: ad differentiam eorum qui iubas non habent.

Iubar, proprie stella, quæ ante Solis ortum Lucifer, post Solis occasum Vesper adpellatur, quod iubata adpareat: uel quod splendore eius diffundat in modū iubæ leonis radios. Verg. li. 4. It portis

It portis iubare exorto. Sæpe tamen pro ipso splendore ponitur. Ovidius:

Et tremulum summa spargit in æde iubar.

Et non tantum de Solis seu stellæ, sed etiam de cuiuscumq; rei splendore, ut auri, argenti, gemmarum, à Lucifero dici uolūt. Vnde et ad maiestatem hominis transfertur. Claud. - Per fratris regale iubar - Et aliquando ponitur pro aurora.

Iubeo, iubes, iussi, iussum, impero. Quintilianus: Nam quāuis infestum latronibus mare iussus intraui, neq; dissimulaerim magnas fuisse causas patri, quorū hoc mihi imperaret. Interdum iubere ponitur pro rogare. Vergilius lib. 2. Aeneidos: Infandum regina iubes renouare dolorem.

Interdum pro aperte dicere, et quasi exhortari, optareq; ut, iubeo te saluere, iubes me bene sperare. Terent. Iubeo Chremetem saluere. Interdum pro decernere. ut, Populus iussit: id est, decreuit. Inuenitur hoc uerbū cum aduersatiuo. Quintilianus: Pater me iussit. A' Iubeo fit Iussio: similiter Iussus, us, et Iussa. quanquā et Iussum legatur. Sisenna lib. 3. Tamē Tuderibus senatuscōsulto et populo iusso dat ciuitatem. A' Iussus componitur Iniussus. Terentius in Hecyra: Quamobrem incendor ira te esse ausum facere iniussu meo.

Iubilo, las, penul. corre. de quo Augustinus. Iubilare, proprie est, gaudium uerbis non posse explicare, et tamen uoce testari quod corde conceptum est, et uerbis explicari nō potest. Nō enim uerbis iubilatur: sed solus gaudentium sonitus redditur, quasi parturientis et parientis, cordis letitiam, in uocem rei conceptæ, quæ uerbis explicari non possit.

Iubilum, dicitur id quod ex gaudeo fit, uoce, nec tamen uerbis explicantur. Silius lib. 43.

Et lætus scopulis audiuit iubila Cyclops.

Iucundor, d. ris. uoluptatem, gaudiū, et delectationē adfero. Lactantius lib. 4. Quotidie autem iucundabar ante faciē eius, quum lætaretur orbe perfectō. Sed hic sumitur pro gaudio adfici: sicut et apud Hieronymum quando ait: Nulli dubiū est, omnem illam cōlestem Hierusalem, tunc exultasse incessabili letitia, tunc iucundatam esse inestimabili charitate, tuncq; cū omni gratulatione iubilasse: quoniam festiuitas hæc, quæ nobis hodie reuoluitur annua, illis omnibus facta est continua. Inuenitur etiam iucundo, das. Augustin. lib. 17. de Ciuita. Exaltasti dexteram, iucundasti omnes inimicos eius.

Iucundus, à iuuō, as, quod mentē et sensum iuuat, et is dicitur, qui causa extitit alteri ut ille gaudeat. Vnde iucundæ litteræ, iucunda oratio, iucundus aspectus. Cic. ad Atticū: Fuit mihi sæpe et laudis nostræ gratulatio tua iucunda, et timoris consolatio grata. Quandoq; iucundum dicitur, quod est letitiæ plenū. ut apud cundē lib. 3. Inuecti. Est mihi iucunda in malis, et grata in dolore, uestra erga me uoluntas. id est, letitiæ plena et uoluptuosa, qualis est in prosperis. Grata, quasi plena effectus et fructus. In iucundo enim quædā gratia est delectationis: in grato, etiā cōmodi. Quippe aspectus rosarum iucundus: aspectus plene mēsis gratus. Hinc iucunditas, quasi amœnitas quædam, ex qua nascitur uoluptas. Potest etiam dici iocundus, quum o. et u. affinitate iungantur.

Iudæa, dææ, יוּדֵיָא, Iudeorum regio dicta est, siue Iuda indeclinabile, à quo Iudaicus. ca. cum, pro Iudæus, a. um, sicut Hebraicus, Achaicus, Euboicus: pro Hebræo, Achæo, Eubæo. Iuuenalis: Iudaicum ediscunt. Diuiditur autem Iudæa in duas partes, in citeriorem et ulteriorem. Hæc Peræa uocatur: quia (ut inquit Plinius) à ceteris Iudæis Iordane sit ante dissecta. Nam et regio quæ trans Euphratem est, Peræa nominatur, ut docet Sira. sicut Transpadani, qui trans Padum habitant. Sic Plinius lib. 6. citeriorem Galliam uocat

quasi Peræa. hoc est, ulterior sit aliqua. Et in sacris literis. Scæcutæ sunt cum turbæ de Galilæa, Decapoli, Hierosolymis, Iudæa, et trans Iordanē. Iudæa tamen tota Palæstina dicta est: quæ prius Canaan, à filio Cam. Terra diues opum, frugibus fertilis, opima balsamis. Vnde ob singularem aeris temperiem, et elementorum gratiam, existimauerunt Iudæi cam promissam patribus terram lacte et melle manantem.

Iudæi, יוּדֵיָא, à Iuda filio Iacob dicti sunt, qui fuit unus ex duodecim patriarchis. Nam licet fuerint duodecim tribus, quæ à duodecim filiis Iacob descenderunt, à Iuda tamen Iudæi sunt adpellati. quia (ut August. inquit) de stirpe eius regnum ueniebat Iudæis. Prophetauerat enim Iacob dicens: Non deficiet princeps de Iuda, nec dux de fœmoribus eius, donec ueniat qui promissus est. De tribu autem Iuda uenit dominus noster IESVS Christus.

Iudex, dicitur quasi ius dicēs populo, siue quod iure disceptet. Iure autē disceptare, est iuste iudicare. Et Iudex, est qui ex iurisdictione propria, aut sibi delegata et cōmissa, ius habet super causas litigiorum cognoscendi. Et qui ex propria iurisdictione illud habet, dicitur Iudex ordinarius. Qui uero ex delegata, dicitur delegatus, extraordinarius.

Iudicialis, et hoc iudiciale, significat quod est iudicis. ut Iudicialis sententia.

Iudiciarius, a. um, quod ad iudicē pertinet, siue ut iudicetur. Gel. A poetarū et rhetorū epilogis ad iudicandas lites uocatus, rem iudiciariā: quoniā uocis (ut dicitur) iuiuæ penuria erat, à mutis (quod aiunt) magistris cognoscerem.

Iudicium, (ut Gellius inquit) diuinitio dicitur: quoniā diuinare quodāmodo iudicem oportet, quā sententiā sese ferre par sit. Apud Iureconsultos uarijs modis dicitur Iudicium. Sed illud in primis accipitur, quod pro ordinatione causæ discutiendæ in iure fit coram iudice. Et est actus legitimus trium personarum: scilicet iudicis, actionis, et rei.

Iudico, cas, quasi ius dico, discerno. ut Recte iudicate filij hominum. Aliquando existimo. ut illud: Recte iudicasti. Aliquādo alicuius causam audio, et pro illo sententiam fero. Et sic cum datiuo construitur. Aliquando condēno: et tunc cū aduersatiuo iungitur. Augustinus: Iudicare alicui, est ferre sententiam pro illo, siue audire eius causam. ut, Iudica pupillæ et uiduæ. Iudicare aliquem, est ipsum condēnare. ut, Linguis suis dolose agebant, iudica illos Deus. Construitur etiam quandoq; cū genit. uel ablat. Gell. Quantæq; pecuniæ iudicatæ essent prædicabatur. Huius composita sunt Abiudico, Adiudico, Dijudico, et Præiudico.

Iugale uinculum, copula matrimonij. Vergilius:

- Cui uincla iugalia curæ.

Iugalis, qui iugum habet. Hieronymus in libris Regum: Et subneruauit iugales currum.

Iugantinus Deus, dictus est, qui iugis præesse putabatur.

Iugarius, uicus Romæ. dictus quia ibi Iunonis iugæ ara erat: quā putabant matrimonia coniungere. Liuius. Iugariū æquimelio et fortunæ templo uicinum statuit.

Iugata uitis, à iugo, quod ad similitudinem militaris iugi fiebat. ut paulō post uidere licet in dictione Iugum.

Iugeratim, per singula iugera. Columella lib. 4. Ut primæ uinæ centenæ amphoras iugeratim præberent.

Iugere, dicuntur muli, quum uocem emittunt.

Iugerum, penultima correpta. in plurali Iugera, et Iugeris. Var. lib. 1. de Rerū. In Hispania ulteriore metuntur iugeris, in Campania uersibus: apud nos in agro Romano ac Latino iugeris. Priscianus tamen, Iugus, iugeris, ab hoc iugere: Iugera, horum iugerum, his iugeribus. Pomponius

nus Mela. Sed ultra quàm canalcm habet, euehat plus inge-
ris spatio sublimis. Tibullus:

Vt multo innumeram iugere pascat ouem. Iuuenalis:
Iugeribus paucis lumbos donare clientis.

Est autem mensura quam Hieron. Mathematicus ducentis pe-
dibus contineri scribit. Quintil. Ducētis quadraginta pedibus
in longitudinem, dimidij in latitudine: quod tantum spatij ara-
ri uno die ab uno pari bouum consuevit. Plin. lib. 8. Iugerum
uocatur, quod uno iugo bouum in die arari possit. Varro lib. 1.
Iugerum, quod quadratos duos actus habeat. Actus quadra-
tus, qui et latus est pedes cētum viginti, et longus totidem.
Is modius, ac mina Latine adpellatur. Iugeri pars minima di-
citur scrupulum. id est, decem pedes et longitudine et latitu-
dine quadratum. Dictum Iugerum, ab eo quod esset iunctum.
Colum. lib. 6. Hoc duplicatum facit iugerum: et ab eo quod
erat iunctum nomen Iugeri usurpauit.

Iuges, dicuntur eiusdem iugi pares. à quo Iniuges boues, qui
nunquam iugo adhibiti sunt. Coniuges, uir et uxor. Bijuges,
sive Bijugi, Quadrijuges, Quadrijugi, equi bigas uel quadri-
gas trahentes.

Iugis, assiduus, continuus: quasi semper iugo adfixus. A quo
Iugiter, aduerbium, continue.

Iuglans, est quæ cōmuni nomine nux adpellatur: et inter nu-
ces primū locum obtinet. à iuuando et glande dicta: uel quasi
Iouis glans, quasi Ioui dicata, ob egregium fructū. Hæc enim
arbor nuces habet suauiori sapore quàm glandes: unde Cloa-
tius diuglandem primò uocatam scribit, quasi δὴς βάλανος. po-
sica deiractione primæ literæ, Iuglandem. Constat sanè, apud
antiquissimos maximo in honore fuisse glandē, antè quàm mor-
tales ad delicias se cōuerterent: ut quæ sola simplici uitæ atq;
innocue alimenta præbebat. Quapropter quū hunc fructum,
scilicet nucem, ueteres illi egregiū existimarent, decorare cum
digna appellatione uolentes, Iuglandem, quasi Iouis cibū nun-
cupauere. Hanc nucē ob excellentiā, Græci basilicā adpellant,
quasi inter nuces regalē. Plin. Et iuglandes ē Perside à regi-
bus translata, indicio sunt Græca nomina. Optima earū ge-
ra sunt, quæ Persica atq; Basilica uocant. Persica quidē intan-
tum augentur, ut putamen rumpant: ideoq; molliscae nuces, à
putaminis mollicie uocitantur. Est et aliud nucis Iuglandis ge-
nus, quæ Tarentina dicitur, fragili putamine, et ita mollis, ut
uix attrita frangatur: et auium furto semper expositum.
Vnde quidam Tarentum adpellatum putant, quod nuces Iu-
glandes. et pineas molles habeat, ac similiter oues. Tarentum
autem Sabini uocant molle. Horatius: — Et molle Tarentū.
A iuglande, Iuglam ueteres dixerūt stellam, quæ alio nomine
adpellatur Orion: q; amplior sit ceteris, quasi nux Iuglans.
Secundum inter nuces locum obtinet pinea, exiles nucleos ha-
bens: quamuis totius corporis magnitudine alias superet, Hæc
syluestris pinus dicitur: ad differentiā alterius quæ urbana uo-
catur. Est et tertium genus, quæ pinus picea adpellatur: quod
pice potius quàm pino similis. Idcirco etiā apinā uocat, quasi
minime pinum. Nucleum cutem uerius quàm putamen, adeo
mollem habet, ut simul mandantur. Nuces quoq; eius apinæ à
ueteribus nominabantur. Quartū genus apinastrum uocant.
Tertio loco numeratur auellane: quas antea abellinas patrio
nomine constat uocitatas, ab Abellino Campaniæ oppido, ubi
abundant, ceteris minores: unde à Satyrico poeta Numæ nu-
ces uocantur. Proprium arboris nomen est corylus. Eadē et
Prænestinae uocantur, quod his Prænestini abundant. Et Pon-
tica: quod in Asiam Græciamq; primò è Ponto uenire, inquit
Plinius: Hinc illud Papinij ex Hendecasyllabo.

Quicquid nobile Ponticis nucetis. Quidā per diminutionē

nuculas Prænestinas dictas existimant, uel quod exiguae sint,
uel quod inclusi olim à Pœnis Prænestini, famem nucibus tole-
rauerunt. Dehinc sequitur amygdala, nucleum habens dissimili-
lem latitudine. Hæc et nux Græca uocatur, et Thasia, à
Thaso insula Thraciæ, olim Etria: cuius populi Thasij uocan-
tur. Postea nux castanea, armata echinato calice: quæ et He-
racleotica. Sunt et castaneæ triangulari forma, quæ in aqua
nascuntur, et coctiue uocantur.

Iugo, gas, cōiugo, à iugo: quasi ad unum iugum adligo. Cice-
lib. 3. Tusculanarum quæst. Hoc quidē est cōmune uirtutum,
omnes enim inter se nexæ et iugatæ sunt. Huius cōposita sunt
Abiugo, Adiugo, Coniugo. Deiuugo, deorsum iugo, diuido. Pa-
cuius: Perq; nostram unanimitatem, quam memoria deiugat.
Subiugo, et cuncta hæc habent penult. correptam.

Iugosus, a, um, quod in iugum acuitur, et est procliue.

Iugula, stella Orion: uel signi coelestis pars, de qua Varro: Iu-
gula signū est, quod Actius adpellat Oriona, quum ait. Citius
Orion patefit. Huius signi caput ducitur ex tribus stellis: quas
infra duæ claræ, quas adpellant humeros: inter quas quod ui-
detur iugulum: unde Iugula dicta. Plaut. in Amphit. Neq; Iu-
gula, neq; Vesperugo, neq; Vergiliae occidunt.

Iugulo, las, iugulum cædo, seu iugulū soluo. Laetantius lib. 3.
Qui quum timeant ne ab hoste iugulentur, ipsi se iugulant, ut
mortem morte deuitent. Et non solum de gladio, sed etiam de
morbo dicitur. Celsus lib. 3. Quartana neminē iugulat. Trāse-
fertur interdum ad inanimata. Martialis:

— Scelus est iugulare falerum. Iugulum, dimi. est à Iugū.

Iugulū, penult. corr. à iuge. anterior colli pars, unde uox ha-
litusq; procedit: quod per eam pectori caput iungatur. Et du-
plicem esse constat. Plinius lib. 11. Vni homini sunt duo iuguli:
dextrum, et sinistrum. Apuleius: Per iugulum sinistrū capu-
lotenus gladium totum ei demergit. Cornelius Celsus lib. 8.
A dextro iugulo si id fractum est, ad alam sinistram: à sinistro
ad dexteram. Et quia locus ille maxime letalis est et penetra-
bilis, inde Iugulatio et Iugulare deducuntur. Et Iugulum fr-
rire, dixerunt pro eo quod est, interficere. In agendis causis
Iugulū petere tunc dicitur orator, quādo quod est potentiſsi-
mum id inuadit, ac premit potētissime aduersarium, uideturq;
illum iugulare argumentis, pēinde ac uibratis telis.

Iugum, dictum est quod iungatur, et in acutum arctetur. Est
enim montis cacumen. Vergilius:

Dum iuga montis aper, fluuios dum pisces amabit.

Est et Iugum ligneū instrumentū, quo iugantur boues, et
ad inuicem arctantur. Quamuis et ad homines transferatur,
quod eo colla iungantur. Itē Iugum dicitur lignū, quo textō-
res telam cōuoluunt. Ouid. lib. 6. Met. — TELA iugo est iuncta.
Et Iugum dicebatur, sub quo (ignominie gratia) uicti hostes
mittebantur. Nam fixis in terra duabus hastis, super eas liga-
batur tertia: tunc uicti hostes discingebantur, et sub illa tran-
sire cogebantur inermes. Hinc Subiugare, p debellare ac sub-
ijcere. Item Iugum in uinea dicitur, quū duabus aut pluribus
perticis fixis, aliæ super alias adligantur: in quibus uites cōiun-
guntur, et quasi iugum, id est, summam quendam faciunt.
à quo uites ipse seu uinea, Iugatae dicuntur. Quod si hastilibus
in terra defixis, singule trāsuerse perticæ in unam tantū par-
tem ordinis adnectantur, Vnijugæ uinea dicuntur. Et genus
ipsum iugi, canterium rustici uocant. Plinius: Salices quædam
in proceritatem magnā emittunt iugis uinearum perticæ. Idē:
Simplici iugo cōstat unijugæ: porrecto ordine canterium ad-
pellant. Hinc Iugari uinea dicuntur, quæ in iugum cōstituun-
tur. Colum. Sequitur iam adnūciulandæ iugandæq; uinea cu-
ra. Item Iugum (ut Varro inquit libro primo) uocatur, quod

P

iuncti

ianſti boues uno die exarare poſſunt. Item Iugū dicitur, unde lances dependent. Rurſus Iuga ſunt tabule nauium, in quibus ſedent: quæ tranſtra uocantur. Vergilius:

—Inde alias, quæ per iuga longa ſedebant,
Deturbat, laxatq; ſoros.

Iulea uox, ſuauiſ dicitur. Nam Iulis oppidum fuit in ſulæ Cææ, Simonidis patria: qui Melicus, à ſuauiſ canius, dictus eſt, ut in Suida legitur. Idem primus cecinſſe nenia fertur.

Iulia gens, dicta eſt ab Iulo Aſcanio: ſiue ab Iulo, Iuli Aſcanij filio, ut inquit Feſtus.

Iulia, oppidum in Gadibus ciuium Romanorum. Cc.

Iulius, dictus eſt Cæſar: quòd hoc menſe ad quartū idus Quintiles creatus ſit dictator: ſeu quòd eo mēſe natus dicatur. Hinc Iulianus, na, num. unde Iuliani milites apud Suetonium dicti ſunt Cæſariani. Et Iuliani anni, quos idem ordinauit. Similiter Iuliana ueſtigalia, apud Ciceronem lib. 13. Antonianarum.

Eſt & Iulianus nomen proprium.

Iulus, cognomen Aſcanij, filij Aeneæ. Et Iulus, à Plauto dicitur inuoluolus, à Catone, cōuoluolus, à Columella, uoluola. de quo in diſtione Conuoluolus. uermiculus multipes, qui in uitibus & in quercubus gignitur. Item lanugo pomorū & arborum. Plin. lib. 16. Ferunt & auellanae uulos ſuos compaſſili callo ad nihil utiles. Sunt autem Iuli non flores proprie, ſed antecedunt: ut in fico groſſuli. Theophrastus. Ferunt arbores nonnullæ uulos ſuos. id eſt, lanugines. Iuli enim ſunt lanugines genarum. Nam prima lanuginis aduſcentes dicuntur Iuli: à quo nomine Iulus Aſcanius dictus eſt. Item Iulus piſcis, qui balenis cetisq; dux eſt itineris: qui ab Oppiano ob id uocatur hegeter. Eſt & genus canius Dianæ grati.

Iumentum, à iuuando. id eſt, præbēdo. cuius adpellatione cōtinentur animalia quæ uel ſarcinas gerunt, uel curruſ trahūt, uel terrā excolunt. ut equi, muli, aſini, camelī, boues. Colum. lib. 7. Nec tamen ulla religio eſt (in qua modo frumenta gignantur) quæ non ut ouium, ita armentorum adiumento iuuetur: unde etiam iumenta nomen à re traxere, quòd noſtrū laborem uel onera ſubuectādo, uel arando iuuarent. Eſt & Iumentum uehiculi genus, quoniam adiunctis pecoribus traheretur: quod à iungendo quidam dictum exiſtimant.

Iunctim, aduerbium. id eſt, ſine interuallo. Suetonius: Magiſtratus & maturius inchoauit, & penè iunctim percurrit.

Iunculi, cibus ex eo opere dulciario, qui ad ſimilitudinē iunctorum figuratus erat: quales hodie in opere piſtorio uenales cōſpiciuntur. Vel dicitur opus lactarium, ſiue coagulatum, inſtar metæ formatum, iuncis incluſum: quæ metæ lactis à Martiale dicitur: uulguſ Iuncatam, à iuncis nominat.

Iuncus, à iungendo: quoniam uſus eius ad iuncturas utilis eſt. cuius multæ ſunt ſpecies. à quo Iuncus, a, um. quod eſt ex iunco.

Iungaui, Ligures: incolæ Alphigi oppidi. diſtant à Monæci portu ſtadijs quadringentis octoginta.

Iungo, giſ, iunxi, iunxi, cumulo, & quaſi in unum ago. Cuius compoſita ſunt Abiungo, Adiungo, Coniungo, Diſiungo. De iungo, quod eſt, ſeparo. Plautus in Aſinaria: Ne nos deuunge amantes. Iniungo, Interiungo, Subiungo, & Seiungo.

Iunices, pen. corr. teneræ etatis boues ſceminæ, quæ iam ceſſarunt uitulæ eſſe, nec dum tamen ad ſummā magnitudinē peruenerunt. Dictæ quaſi iuuenicæ, à iuniore etate. Perſius: Tot tibi cum in flammis iunicum omenta liqueſcant.

Nam maſculi Iuuenici dicuntur. Huius nominatiuus ſingularis eſt Iunx. Plautus in Milit. Quam mox ad ſtabulum iunxrecipiat de pabulo.

Iuniculus, genus uitis: à iungēdo, ex quo ſiunt quæ maſculata

uocantur. Cornucopiæ.

Iuniperus, penultima corr. arbuſcula, quæ in arenofiſ frequēſ naſcitur, coma uirens perpetua: unde & topiario operi idonea, & carioſam ſenectam non ſentit. Producit ex ſe uernic. quo utuntur ſcriptores pennarij, ad papirum exaſperandam Medici ſandaracam uocant.

Iunis, & hoc Iune. quod eſt etate uiride: unde Iunior compaſſatium ſit, inquit Cornutus.

Iunius menſis, à Iunone putatur dictus: quem Iunoniale, & Iunonium dicebant. Sed poſtea detritis quibuſdā literis ex Iunonio Iunus eſt dictus. Sunt qui putant à Iunio Bruto dictum Iunium: qui primus Romæ factus eſt conſul: quòd hoc menſe, ſcilicet calendis Iunijs, pulſo Tarquinio, ſacrum carneæ Deæ in Celio monte uoti reus fecerit. Alij à iunioribus deriuant: ſicut Maium à maioribus. Ouid. lib. 6. Faſtorum:

Sic ſtatuit menſesq; nota ſecreuit eadem.

Iunus eſt iuuenum, qui ſuit antè ſenum.

Iuno, (ut inquit Cicero de Natura Deorū) Aër ut Stoici diſputant interiectus inter mare & cœlū. Iunonis nomine cōſecratus (quæ eſt ſoror & coniunx Iouis) quòd ſimilitudo eſt ætheris, & cū ſo ſumma coniunctio, efforminauerunt eū, Iunoniq; tribuerūt, quòd nihil eſt molliuſ. Sed Iunonē à iuuando credo nominatam. Iunonis multa ſunt nomina. Eſt enim Curetis, quæ utitur curru & hafta. Vergil. —Hic illius arma, Hic curruſ fuit. Eſt & Lucina: quæ partubus præeſt. Tereñtius: Iuno Lucina ſer opem. Eſt regina. Vergilius: Aſt ego quæ diuū incedo regina. Et quia præeſt nubētib; Pronuba dicitur. Idem: —Et pronuba Iuno. Cc.

Iunonia maior & minor, in ſulæ ſunt ex fortunatiſ. Cc.

Iupiter, Iupitris, uel teris, ſecundū Priſcianum, non Iouis: qui genitiuus nō à Iupiter, ſed à nominatiuo Iouis. Nam à principi Iouis adpellatus eſt, à iuuando: poſtea adiuncto altero uocabulo dictus eſt Iupiter, quaſi Iouis pater: ſicut Neptunus pater, Saturnus pater dicere ſolemus. Econtrario ueteres Veioſ uer adpellauerunt Deum, cui dempta eſſet iuuandi facultas. Celebrabant enim quosdam Deos ut prodeſſent: quosdam ne obeſſent placabant. Plautus in Caſſina. Repentē ut emoriātur humani Ioues. Et à iuuando ſimiliter dicitur. Nam quum pro igne ponatur, nulla res ſic fouet omnia, quemadmodum calor. A poetis dicitur diuū atq; hominum rex: à maioribus autem Optimus Maximus. Et quidē antè optimus, id eſt, beneficētiſ ſimus, quā maximus: quia maius, certeq; gratius, prodeſſe omnibus, quā opes magnas habere. Cicero cōtra Clodium: Quocirca te Capitoline, quem propter beneficia populus Romanus optimum, propter uim maximum adpellauit. Ponitur quandoq; pro aère. Horat. Ode 1. Manet ſub Ioue frigido Venator, tencræ coniugis immemor. Iuuenaliſ:

—Fremet ſcæua cum grandine uernus Iuppiter.

Vnde & ſub dio dicimus, quum diæ Iouem uocent Græci, quæ omnia eſſe uoluerunt. ut Valer. Soranus:

Iuppiter omnipotens regum, xrumq; Deūmq;

Progenitor, genitrixq; Deūm Deus unus & omnes.

Alibi pro anima mundi, alibi pro pluuiā. Verg. lib. 2. Georg.

Et iam maturis metuendus Iuppiter uuis.

Eſt & Iupiter nomen ſtellæ illius ſalutaris, quæ in ordine ſcæcunda eſt. Aliquando per Iouem intelligimus ipſam uim duorum ſuperiorum elemētorum quæ actiua eſt, dum agit in hæc duo inferiora ad generationem & corruptionem.

Iuramentum, eſt affirmatio uel negatio ſacræ rei, atteſtatione ſi firmata.

Iuratus, participium. tam actiue quā paſſiue accipitur. Cice. ad Heren. Ex eo, quòd ait ſe non potuiſſe addeſſe, ita ut iuratus fuerat.

fuerat. id est, ut iurauit. Sic iniuratus, qui non iurauit. Idem in Verg. Malo ei iurato suam, quam iniurato aliorum tabellas committere. Passiue protulit Lucanus lib. 8.

— Mihi per Latium iurata tonantem.

Idem libro quinto posuit uerbum in passiva significatione:

Et lætæ iurantur aues bubone sinistro.

Iurgiosus, a, um, quod est contentiosum seu contumeliosum. Gell.

Mulier morosa admodum et iurgiosa.

Iurgium, diffensio. uide in dictione iurgo.

Iurgo, as, quasi iure contra aliquem ago, uerba contentiosa facio. Terent. in And. Cum Dauid egomet uidi iurgantem ancillam. Vnde et iurgatio (ut Festus ait) iurisactio. Et differt iurgare à litigare, et iurgium à lite: quoniam iurgium leuior res est, siquidem inter beneuolos aut propinquos diffensio, uel concertatio iurgium dicitur: inter inimicos diffensio, lis appellatur. Cic. lib. 4. de Repub. Si iurgant (inquit) beneuolorum concertatio est, lis inimicorum non iurgium dicitur. Idem: Ergo lex putat inter se uicinos non litigare. Est et iurgor deponens. Horatius in Serm. Iurgatur uerbis. Ab his sunt composita Obiurgo, et Obiurgor, de quibus alibi.

Iuridicus, a, um, penult. corr. quod secundum ius est: unde Iuridicus dies, quo rite ius dici potest. Et Iuridica actio, quæ secundum ius est.

Iurisdicatio, facultas atque potestas iuris dicendi, Nam ius dicere, est præesse iuridicando et legibus gubernare, ac iustitiam ministrare. Seruius Sulp. Postero die quum ab eo digressus essem, eo consilio ut ab Athenis in Boeotiam irem, reliquamque iurisdictionem absoluerem.

Iuro, as, à iure fit. nã iurare proprie est quempiam promittere, adhibitis etiã testibus ita seruaturum, ac si ius esset. Huius composita sunt Abiuro, Adiuro, Coniuro, Deiuro, et Exiuro, quod est multum uel ualde iuro. Nonius de priscis dictionibus: Exiurare, et Deiurare. id est, ualde iurare. Plaut. in Amphit. Exiurasti mihi te dicere per iocum. Deiro, et Peicro, de quibus alibi. Obiuro, Præiuro, ante alios iuro. Eiuro, quod significat id quod desideratur, non posse præstari. Plaut. Eiurauit militiam. Et hæc per u, habent penult. productam.

Iurulentus, a, um, quod est iuris plenus. Cornel. Celsus: Tum res eadẽ magis alit iurulenta, quam assa: magis assa, quam frixa. Varro: Vbi pultem aut iurulenti quid ponebāt, à capiendocatinum nominarunt. Apul. uero in Magiæ apol. Iussulentum non iurulentum formauit, sic de Ennio dicēs: Ostendit qualiter quisque piscium assus aut iussulentus optime sapiat.

Ius, iuris, quidã à iustitia deducunt: quidã à iustum per apocopen. Nihil enim aliud est ius, quam quod uel natura, uel ciuitas aut populus, uel gens, uel consuetudo iubet. Et differt à lege, quod ius generale est, lex iuris species. Et ius, ad non scripta etiam pertinet, lex ad ius scriptum. Diuiditur ius in naturale, gentium, et civile. Naturale, quod est commune omni nationi: eò quod ubique instinctu naturæ habetur, nõ aliqua constitutio ne facta ab homine: sed ab ipso naturæ conditore. ut maris et foeminae cõiunctio, liberorum successio in bonis parentum, puerorum educatio, cõmunis omnium possessio, quia iure naturali omnia sunt cõmunia. id est, cõmunicanda tempore necessitatis. Rei depositæ uel cõmodatæ restitutio. Violentiæ, per uim repulsio. Quod tibi uis fieri, alteri facias. et cõtrario: ius gentium, quo gentes humane utuntur, quod à naturali procedere facile intelligere licuit: quia illud omnibus animalibus, hoc solis hominibus inter se cõuenit. ut Deo, religioni, patriæ, et parentibus parcamus, ut uim atque iniuriam propulsemus. Ius civile, quum aliquid cõmuni iure uel additur uel detrahatur. hoc est, quum populus sibi cõstituit, quasi proprium eius ciuitatis. Hoc

autem scripto cõstat. ut sunt leges, plebiscita, senatusconsulta, principum decreta. Aut sine scripto. ut ea quæ autoritate prudentium fiunt. Et hæc proprie est interpretatio iuris, et eorum omnium quæ supra diximus. Vnde qui hoc profitetur, Interpretes iuris, et Iuriscõsulti, et iuris prudentes dicuntur. Et qui inter eos excellunt, iuris antistites nominantur. In civili iure Prætorium ius cõtinetur, quod prætores supplendi uel corrigendi iuris civilis gratia introduxerunt: ob publicam utilitatem. Hoc à prætoris honore, honorarium appellatur. Est etiam ius singulare, quod contra tenorem rationis, ob obliquam utilitatem auctoritate constituentium introductum est. Ius consuetudinis, quod in morem uetustas uulgi adprobatione produxit. Ius militare, quo soli milites sunt adstricti. ut belli inferendi solennitas, fœderis faciendi nexus, signo dato egressio in hostes, et pugnae cõmissio, signo dato receptio, stipendiorum modus, dignitatum gradus, præmiorum honor, prædæ diuisio pro personarum qualitatibus. Iuris præcepta tria sunt: honeste uiuere, alterum non lædere, ius suum cuique tribuere. In nostra etiam religione est ius diuinum, in quo diuina oracula comprehenduntur. Et ius Pontificum, quod Romani pontifices sanxerunt. Aliquando ius ponitur pro auctoritate siue libertate quadam atque licentia. Cice. Quare suo iure noster ille Ennius, sanctos appellat poetas. id est, sua licentia, quia summus erat poëta. Idem: pro meo iure dico, quasi cõfidenter. Aliquando pro merito. Quint. Quis eum id non meruisse, quis non iure passum affirmet? Aliquando pro necessitudine. ut, Est mihi cum illo ius cognationis uel amicitia. Aliquando pro loco, in quo ius redditur adpellatione collata, ab eo quod fit, in id in quo fit, quem locum definiunt: ubicunque prætor salua maiestate imperij sui, saluoque more maiorum dicere ius cõstituit. Et ius est liquor corum, quæ coquuntur. Terent. in Eun. Harum uidere ingluuiem, sordes, inopiã, quam inhonestæ solæ sunt domi, atque auide cibi, quo pacto ex iure hesterno panem atrum uorent.

Iusculum, siue Iusculum, est et quodlibet cibarium liquidius, quod constat uitellis ouorum, omphatio, iure pingui, croco, et cinnamo. Deriuatum nomen à ius. Apule. Offendo Photidem quæ suis dominis parabat iusculum fartum concisum.

Iusiurandum, est affirmatio religiosa, ut inquit Cice. lib. 3. Offic. Quod autem affirmatiue quasi Deo teste promiseris, id tenendum est.

Iussa senatus, sunt senatus decreta. Cc.

Iussum, nomen: licet raro dicatur, quum magis in usu sit plurale iussa. significat iussionem. Sifen. lib. 4. Tamen Tudertibus senatusconsulto et populi iusso dat ciuitatem.

Iussus, s, sum, usurpatiue participium: nam iubeor non dicimus, quanquam sic dicatur interdum, ut Lucanus: — Cuius seruaueris umbram Si quicquid iubeare uelis.

Iusta, sacrificia quæ mortuis impendantur, quod iure fieret his, qui de nobis uiuentes benemeriti fuerant. Sall. in Iugur. More regio iusta magnifice fecerant. Ouidius: Hanc quia iusta ferunt dicere feralia lucem. Columella lib. 6. Hoc condimento, illectæ pecudes, fortius iusta cibariorum conficiunt.

Iustitia, (ut inquit Cice.) est habitus animi communi utilitate seruata, suam cuique tribuens dignitatem. Differt autem Iustitia à iudicio, et ab æquitate: quia (ut docet Hieron.) Iustitia, actio recta: Iudicium, discretio boni et mali: Aequitas rectitudo mentis intelligitur. Iustitia est in his, qui secundum regulam ueritatis bene operantur. Iudicium in illis, quæ recta descriptione cum proximis agimus: æquitas in eo quum syncretatione Deo soli in his quæ recte gerimus uel iudicamus, placere contendimus.

P 2 Iustitium

Iustitium, quasi iuris statio dicitur, iuris dicendi intermissio, quod fieri solet publico luctu in reipub. calamitatibus. *Liui. Dictator quum iustitium edixisset, omnes iuniores sacramento adiegit. Idem. Iustitium edicit, claudi tabernas tota urbe iubet, uetat quempiam priuata quicquam rei agere.*

Iustus, à iure dicitur, & est is qui iura seruat. Interdum ponitur pro mediocri, quum & ius ipsum mediocritas quædam sit: unde iustam magnitudinē alicuius rei dicimus: quum nec debita minor est, nec modum excedit. Hinc Iusti dies dicebatur triginta dies, quum exercitus esset imperatus, & uexillum in arce positum. interdum pro magno: unde dicimus iustam rem. hoc est, magnam: quemadmodum ut bonam partem, & iustā partē, magnam partē. *Plinius: Opere iusto temporū nostrorū historiā orsi. Sic iustū prælium, iustum exercitum, historici dicunt magnū. Asco. iustas inimicitias, p magnas, apud Ciceronē expo- sūt. Interdū pro uero: unde apud Iurisconsultos, qui filium adoptat, interrogatur an uelit eū quem adoptat, iustū sibi filiū esse. id est, uerum filium. A Iustus fit compositum Iniustus, qui cōtra ius facit, & qui iustam magnitudinem excedit. Vergil. Iniusto sub fāce uiam dum carpit.*

Iuturna, Nympha fuit Tyberis amnis, & Turni soror. *Cc.*

Iuuamen, Iuuatio, & Iuuamentum, idem significāt, scilicet auxilium.

Iuuenalia, erant ludi qui pro salute iuuenum celebrabantur. *Sidonius: Iam uero iuuenalibus peractis, quē te præbueris se- quēte in duo chartis posterioribus loquemur. Erāt & solēne iuuenalia, quū Dianæ simulachra, & imagunculæ dicabatur.*

Iuuenalis, adiectiuum, à iuene. *Plinius: Sulpitius Galba iuue- nalem famam apud principem popinarum poenis aucupare- tur. Iuuenalem adpellauit diem, quasi iuuenili etate peculiari- ter celebrandum. Sueton. de Cali. Adiecit diem Saturnalibus, adpellauitq; iuuenalem. Est & Iuuenalis nomen proprium Satyrici poetæ.*

Iuuenecus, & Iuuenca, non tantum de boue, sed de homine quoq; iuene intelliguntur: unde fit per diminutionem Iuuen- culus & Iuencula. *Horatius: Te suis matres metuunt iu- uencis. Te senes proci miseræq; nuper Virgines nuptæ. Ouid. -Graia iuuenca uenit.*

Iuuenesco, iuuenis fio. *Lactantius lib. 7. Deniq; confirmatis uiribus cœpisset iuuenescere.*

Iuuenile, adiectiuum significat quod est iuuenis. ut etas iuue- nilis, à quo Iuueniliter aduerbium quod est more iuuenum. *Ci- cero in Catone: Et Annibalem iuueniliter exultantem patien- tia sua mollicbat.*

Iuuenis, à iuuando, quod ea etas maxime sit apta ad laborem tolerandū. Et à Iuriscōsultis Iuuenes dicuntur qui adolescen- tium excesserunt etatē, quoad incipiant inter seniores nume- rari. Hinc formatur comparatiuum Iunior. *Columella tamen de apibus lib. 10. dixit. Iuueniori examini solet accidere.*

Iuuentus, etas iuuenilis, quæ & Iuuenilitas, & Iuuenta dici- tur. *Sallustius: Ibiq; iuuentutē suam exercuit. Aliquando signi- ficat multitudinē iuuenum. Seruius Sulpitius: Licetum est tibi credo pro tua dignitate ex hac iuuentute generū eligere. Ali- quando ponitur pro Dea, quæ præesse putabatur huic etati. Hæc est Hebe, Iunonis filia, & Herculis uxor: quæ etiam Iu- uentus à nonnullis dicitur, quemadmodum libertas.*

Iuuuo, as, iuuui, iutum, opem fero. *Lactantius lib. 5. Si eloquentiā, si uirtutem ingenij, diuinarumq; rerū doctrina iuuasset. Hinc Iuuenecus, & Iumentum. Interdū Iuuare, est delectare. Verg. -Iuuat arua uidere. Huius compositū est Adiuuo, quod est iuxta uel ualde iuuo. Hieronymus: Orationum itaq; uestrarū adiutus auxilio. Hinc fit aliud compositū Coadiuuo, Frequen-*

tatiuum est Iuto, as, à quo Adiuto. Teren. in And. At te adiu- tare oportet adolescentuli caussa.

Iuxta, quando præpositio est, semp̄ separatur, & signifi. apud, prop̄. *Vergil. lib. 3. -Humilis uolat æquora iuxta. Plautus: iuxta te sum, tu pic tuearis oportet. Aliquando signi- ficat simul, coniunctim. Varro de Vi. pa. Quum interca leucu- brando faceret iuxta ancillas lanam. id est, simul cum ancillis. Quando uero aduerbium, significat æque, similiter, eodē mo- do. Plaut. Dixi tibi mater, iuxta mecum rem tenes. id est, æque mecum. Sallu. in Iugur. Hyemem atq; æstatem iuxta pati.*

Iuxtim, aduerbiū significat prop̄. *Sueto. in Tibe. Magistra- tibus pro tribunali cognoscentibus plerunq; se offerebat cōsi- liarium, adsidebatq; iuxtim uel ex aduerso in parte primori.*

Ixia, siue Ixium, genus uisci albi.

Ixion, nomen proprium fratris Phlegiæ.

Ixon, auis de uulturis genere alba, & minor uulture. *Suidas: ἰξὸς ὡς χελὼν ἔσ' ἀγροσίου πηνύου. id est, Ixos est uiscus, quo utun- tur ad uenationem auicularum.*

Iynx, iynxis, auis quæ uerticilla à colli uersura uocatur. Hæc paulo maior est, quàm fringilla, colore uario, linguam serpen- tibus similem habet, quam longitudine mensura quatuor digi- torum porrigit, rursumq; contrahit intra rostrum. Collum circumagat in auersum, reliquo quiescente corpore. De hac *Aristo. In iynge unā utrinq; bini cum ea quod corpus habet minus quàm cæteræ aues propensum in aduersum. Hanc nostri turbinem uocant, infamem ueneficijs, ad amorē apud nos quo- que Torquilla uocatur.*

DE L I T E R A K.

K Yrie eleison, id est, domine miserere. sunt due dictiones. Nam κνείω, & κνέειν in uocatiuō. id est, ô domine, sed per K, sonus Græcus est pronunciandus, quod propter c, Latini non potuerunt, ideo in abecedario K, inferuerunt necessitate. Altera pars est uerbum κλέω κλῆναι κλῆναι ἑστῶ. κλέω κλῆναι. ἀόρουσθαι, ὃ κλῆναι. καὶ προσωκεῖς κλῆναι κλῆναι τω. id est, κλέω regulatur sic. futurum κλῆσθαι, indefinitum uerò κλῆναι. imperatiue uerò κλῆναι. Sed ne tot uocalium fiat collisio, excluditur ε. & per apostrophon dicitur κνέειν & κλῆναι. Et ideo sacerdotes ad missam debent pronunciare per κ, Græcum, & non per c, Latinum, ne maiestati diuinæ derogent. quod si ante principem seculi facerent, quanto infamius ante Deum, quem tangentes deberent usq; ad ungues pe- dum contremiscere.

DE L I T E R A L.

L Abasco, is, labens fio. *Teren. in Eun. Labascit uiscus uno uerbo quàm cito. Re- peritur & Labascor deponens, pro pri- mitiuo. Varro lib. Rerū di. Postquàm ui- di minima labasci mentem infirmam popu- li. Labefacio. rumpo, destruo. Terētius in Adolph. Omnes dentes labefecit mihi, præterea colaphis tuber est totum caput.*

Labefacto, as, frequentatiuum. *Colum. lib. 2. Igitur in opere boues arētē iunctos habere cōuenit: quò speciosius ingredian- tur sublimes & elatis capitibus, ac minus colla eorum labefa- scuntur. Cicero in Catone: Quod si legere uel audire uelitis, externas maximas respub. ab adolescentibus labefactatas, à se- nibus sustentatas & restitutas reperietis.*

Labellum, diminutiuum à labrum. *Plin. Cineremq; in labellis aqua addita confricant manu, & considere patiuntur.*

Labeo, nomen iuriscōsulti, à labiorum magnitudine sic dicti. Quicunq;

Quicumq; enim magna labia habent, Labcones, & Labrones cognominantur. Hic Labeo (ut Gellius ait lib. 14.) iuris civilis disciplinam principali studio exercuit, & consulentibus de iure publicè responsitavit. Sed ceterarum quoq; bonarum artium non expers fuit, & in grammaticam atq; dialecticam, litterasq; antiquiores, altioresq; penetravit: Latinorumq; uerborum origines, rationesq; percussit, easq; præcipue scientia ad enodandos iuris laqueos utebatur.

Labes, Ruina, seu dedecus, à lapsu. Vergilius: Hinc mihi prima mali labes. Quandoque dicitur macula quæ casu subito lenia inficit. Tractum ab oleo aliove liquore, quod in uestem lapsa eam foedit. Transfertur in homines uituperatione dignos. Ovidius:

Letaq; sit mitæ labæ nouerca tuæ.

Cice. lib. Offic. 4. Hinc tu quas cōscientiæ labes in animo censes habuisse, quæ uulnera? Huius diminutiuum est Labecula.

Labia, & **Labra**, pro eodem accipiuntur. Perfrus: Nec fonte labra proliui Caballino. Terent. in Eun. Labijs demissis. Hinc Labcones, & Labrones, qui labra maiora habent. Accipiuntur interdum pro marginibus & extremis oris, fluminis, lacus, fontis, & huiusmodi, quæ leni aquæ motu perluuntur. Hinc Labra oris, uuarum & aliarum rerum extrenitates uocamus. Hieron. in Exo. Faciesq; illi labrum aureum per circuitū. Est & Labrum, seu Labium, genus uasis, quod uulgò tinaculum dicimus, ad lauandum aptum, quæstia uabrum. Cice. Terentia: Labrū si in balneo nō est, fac ut sit. Vergilius: Sicut aquæ tremulum labris ubi lumen ahenis. Sole percussum aut radiantis imagine Lunæ.

Hieron. in Exo. Facies & labium ancum cum basi sua ad lauandum. Hinc Labra, seu Labia uinaria, lupinaria, & olearia, dicuntur in quibus lupini conduntur, & in qua uina è lacu, oleum è cortina transferuntur. Cato: Oleum in labrū primum indito. Præterea Labra plagarum, uulnerumq; fistularumq; extremitates adpellantur. A Labrum in primo significato sit Sublabro, de quo infra Græcè autè ὑπολαβρον, labrum. Dicimus & Labiæ: sicut balnea, & balneas. Gellius: Labias sensim primores emouemus.

Labicanum, dicitur uilla labicana. Se ager Labicanus, dicitur qui est in Italia. Hinc populi Labici dicti sunt, de quibus Vergil. lib. 7. — Et picti scuta Labici. Liuius lib. 2. Labicos pedū ui cepit. Glaucus Minois filius Labicus dictus est, à seu to militari, quod ostendit in Italia. ὑπὸ τοῦ λαβῆς: quam Latine ansam uocamus & manubrium. à Sueton. in Cæsa. dictum est absolute in Labicano: sicuti in Formiano, in Tusculano.

Labile, quod facile labitur.

Labina, pc. prod. lubricū dicitur. Hieron. ad amicū egrotum. Sicuti aliquē securis incessibus gradientē, repentino casu, aut marmoris leuitas, aut labina pauimenti subuersa pedū tutela cōtorfit. Est etiā hoc nomine uicus inter Cremonā et Veronā duabus cladibus Roma. notus, qui antea Bebricius dicebatur.

Labiolum, cū accentu in antepen. diminutiuum est à labiū.

Labo, as, ruo, & repente cado. Translatio ab arbore succisa, quæ multis ferri ictibus succisa, tandē incipit casum ruinamq; minari. Ouid. lib. 11. Metamorph.

Iamq; labant cunei spoliataq; tegmina cæræ. Vergil.

— Labat arête crebro Ianua.

Labor, eris, lapsus. significat leniter sensimq; deorsum eo, ruo, deficio, morior, fallor. Cice. Nō quasi unum ex hac urbe missum, sed quasi de cælo delapsum in hanc urbem intuentur. Laet. lib. 6. Aut hostili aliquo impetu diruuntur, aut certe uetustate ipsa dissoluta labiuntur. Hieron. Multi propter ignorantia historię labiuntur errore. Liui. lib. 1. Labente deinde paulatim

disciplina. id est, deficiēte. Labi etiā dicuntur ij, qui in lubrico figentes uestigia in terrā ruunt: unde Lapsus. Huius cōposita sunt Allabor, Collabor, Delabor, deorsum labor. Elabor, il= labor, Introlabor. Colu. lib. 2. Ne præcludatur humoris illapsus atq; exitus. Interlabor, in medio labor. Prælabor, ante labor. Idē lib. 12. Prælabētis uerò tēporis fuga, quā sit irreparabilis q̄s dubitet. Prolabor, ultra labor. Laet. lib. 7. Hinc iam prolapsi sunt ad delirantia. Perlabor, per mediū labor. Relabor, rursus labor. Aug. li. 8. Con. Nec relabebar tamen in pristina. Sublabor, latēter, aut quasi labor. Verg. lib. 1. Georg. — Sic omnia satis In prius ruerē ac retro sublapsa referri. Et hæc habent penultimam productam.

Labor, opera, defatigatio. Verg. — Nec me labor iste grauiabit. Dicitur etiam Labos: sicut lepos, arbor, honos.

Laboriæ, arum, Italiæ pars illa quæ uulgò terra laboris dicitur. Et

Laborinus, campus nobilis in Campania, in quo adeo pinguis terra est, ut stipulā tantæ crassitudinis faciat, q̄ ea incolæ pro ligno utantur. Sic dictus, q̄ ingens labor sit in eo colendo: quippe solum habet arduum opere difficile cultu bonis suis. Plin. lib. 18. Quantum autem uniuersas terras campus campanus antecedit, tantum ipsum pars eius quæ Laboriæ uocantur. Finiuntur Laboriæ uia ab utroq; latere consulari, quæ à Puteolis, & quæ à Cumis Capuam ducunt.

Laboriosus homo, dicitur laboris multum sustinens. Cice. pro Cælio: Vos laboriosos existimet, quibus ociofis nec in cō= muni quidē ocio liceat esse. Laboriosus ager, in quo laboratur, quod in eo laborē capiamus necesse est. Cæcil. Durū rus fugite laboriosum. Laboriosum opus, difficile, & quod non sine labore perficitur. Hinc Laboriosior, sissimus. Et aduerbium Laboriosissime, quod est cum maximo labore. Hieron. Sic Plato Aegyptum laboriosissime peragravit.

Labōro, as, pen. prod. fatigor, & cum labore ago. Senec. Iugiter fodiendo laborat. Vnde & per translationē Laborare, pro male habere sumitur: propter quod laborare febre, labore podagra dicimus. Plinius: Succus eius podagra laborantibus prodest. Aliquādo pro angī, & sollicitum esse. Cice. D. Bru. Senatum populūq; Rom. de te laborare, non solum in salutis sue causā, sed etiā dignitatis tuæ, Aliquando pro conari: sicut eius compositū Elaboro. Aliquando pro componere, colere. Verg. Arte laborata uestes. id est, compositæ. Et Laboratus ager dicitur cultus. Huius uerbi composita sunt Elaboro, quod significat conor. Cice. Nihil mihi ita elaborandū est, quā ut consilia nemo intelligat. Illaboro, labore uaco: unde illaboratum, quod ita seccurnit ab inelaboratum: quod inelaboratū dicitur quod nō satis artificio excultū est: Illaboratū uero, quod sine labore factum uidetur. Illud uitio dari solet, hoc laudi. Quintius de Cice. Quū interim hæc omnia quæ uix singula quisquā intentissima cura consequi posset, fluunt illaborata, & illa qua nihil pulchrius auditu oratio est, præ se fert tam felicissimam facilitatem.

Labrusca, genus uitis agrestis, quæ erratica dicitur, quod in terræ marginibus & sepibus nascatur.

Labyrinthus, per γ, & per θ. Nā Græcè λαβύρινθος, dicitur locus uiarum ambagibus inflexus. Fuerunt autem quatuor labyrinthi, in quatuor mundi partibus. In Aegypto primus in Heliopoli: unde exemplar sumpsit eius, quē in Creta fecit Dædalus. Tertius in Lemno. Quartus in Italia, quem sibi extruxit Porfenna rex Etruriæ sepulchri causā. Formosior Creticus, perplexis parietibus, ubi Minoræ insula inclusus fuit. Fuit structura pro magna sui parte subterranea, ambagibus adeo implexa, ut nemo qui intrasset, posse inde exire diceretur.

Lac, succus maternus, quo animalia nutriuntur. dictum à licendo, quòd ad motis mammis infantes alliciuntur. Vergil.

—Et lac subducitur agnis. uel quia λάλα, λάλασθαι Græcè.

Lacæna, genus uestimenti.

Lacedæmon, cum diphth. in pen. Iouis filius: à quo hæc Lacedæmon uel Lacedæmonia secundū Latinos, Pelopōnesi urbs Menelai regia, cuius ciues Lacedæmones, & Lacedæmonij dicuntur. Vegetius lib. 3. Athenienses & Lacedæmones ac Macedonas rerum potitos. Vergilius lib. 7.

At non sic Phrygius penetret Lacedæmonia pastor.

Hæc alio nomine Sparta dicta est.

Lacer, & **Lacerus**, a, um, pen. corr. dilaniatus. Lacer à ueteribus dicebatur qui auribus curtatus erat. Illacerum, quòd cunq; corpore immutatum.

Lacerna, uirilis uestis fimbriata, & ferè militaris, quæ Græcè chlamys nominatur: dicta quòd capiti minor sit, à lacerando. Lacerum enim dicimus, quicquid corpore immutatum est. Hæc utrinq; indui poterat, & ex utraq; parte reijci. Iuuenalis: Crispinus Tyrias humero reuocante lacernas.

Erant apud ueteres lacernæ albæ, quibus utebantur in spectaculis, erant coccinæ, erant militares. Et à Lacerna fit Laceratus: sicut à tunica tunicatus.

Lacero, as, dilanio, sapius uulnero, & quasi per mēbra discindo. Tractū à lanijs, qui discindendo corpora dilaniant. Vergil. Quid miserum Aeneam laceras— Huius uerbi composita sunt Delacero, quod est deorsum lacero. Plautus in Cap. Qui me meanq; rem quod in te uno fuit, tuis scelestis falsidicis falsicijs delacerauisti. Dilacero, uariè lacero. Laetan. li. 1. In quibus ipse postea dilaceratus & carptus est.

Lacerta, serpētis genus: cuius duo sunt genera. Altera est maior, & Lacerta uiridis dicitur. Altera minor est, hanc xygnida quidam, alij calcidem uocant. In utroq; genere masculino Lacertus dicitur. Dictus quòd pedes habeat ad similitudinem nostrorum lacertorum. Vergilius:

Nunc uirides etiam occultant spineta lacertos. Plinius lib.

8. Lacerti Arabiæ cubitales.

Lacertus, serpentis genus, de quo modo. Itē genus piscis idoneus ad fasmamenta, de quo Martialis:

Quum saxetani fertur tibi cauda lacerti.

Et in homine brachium dicitur, à cubito ad manus uertebra.

Ouid. lib. 1. Metamorph. —Laudat digitosq; manusq;

Brachiaq; & nudos media plus parte lacertos.

Et quoniam lacerti musculosi sunt & compacti, pulpasq; habent duras, ex se Lacertus formauit adiectiuum, Lacertosus, a, um, pro toroso, robusto, ac ualido. Colum. lib. 7. Fœminibus lacertosus, cruribus compactis. id est, dura carne & torosa, neruorumq; collecta catenis.

Lacesso, is, lacessiui, & lacessi per syncopen. & lacessisse, pro lacessiuisse: & lacesserūt, pro lacessiuerunt. Cicero: Hos ego sermones, qui & multi sunt, & tuā existimationē (ut sentio) non offendūt, lacessiui nunquam. Laetan. lib. 5. Omitto eos qui prioribus eam temporibus, nequicquam lacesserunt. Significat autem Lacessere lacerare, siue ad lacerandum ire. Sall. Pridie legiones in monte positas lacessiuit. Generatim tamen prouocare ad quicquam faciendū, uel ad iram, uel ad certamen significat: ut sit quū quis laceratur, pulsatur uel tangitur, siue impellitur scripto, uoce, uerbo, factō. Cicero Corni. Sic igitur faciēs, meq; anabīs & scripto aliquo lacesses. Ego enim respondere facilius possem, quā prouocare. Vergilius:

Efficiam posthac ne quenquam uoce lacessas.

Sallustius: Postremo dissimulandi causa, & siue expurgandi, sicut iurgio lacessitus foret in senatum uenit. Colum. lib. 2.

Nonnunquam stimulo laceffat iuuenem, quem recte tactum calcitrosum etiam reddit.

Lachanum, penult. corr. dictio Græca λάχανον, qua omne genus holeris comprehenditur. Horatius:

Ad porri & ciceris refero lachanq; catinum.

Lachanopōles, pen. producta, holerum uenditor.

Lachanopolion, locus ubi uenduntur holera. Laganū uero per g, aliud significat. Sūt enim Lagana (ut inq; Acron) quæ dā quasi mēbranulæ ex farina & aqua, quæ iure pingui coctæ ex caseo, pipere, croco, cynamomoq; conditæ in cibis dātur.

Lachesis, penult. corr. una ex parcis est, quæ de nobis sortitur. Nam sortiens Latine interpretari potest. de hac in dictione Atropos dictum est. Michalus autem Grammaticus. Λάχισις ἡ Λάχης ἀπὸ τοῦ λάτ-χάμεν, id est, Lachesis dicitur ab eo quod est sortiri.

Lachryma, à Græco quod illi δάκρυον uocant, d, in l, mutata: sicut & l, in d, mutatur. ut, Medius fidius. id est, per Iouis filium, & mediator pro melitor. Sunt tamen qui negent hoc nomen Græcum esse: sed Latinum tantum, ut sint Lacrimæ dictæ, quasi lacerrimæ: quoniam ex animi laceratione lacrimæ citantur. usus tamen obtinuit, ut cum h, scribatur. Cuius diminutiuum est Lachrymula. Terentius in Eunu. Vna me hercule falsa lachrymula.

Lachrymo, lachrymas effundo. qd ad uites etiā trāsferitur. Laetan. Caudice defecto lachrymat sua gaudia palmes.

Huius cōposita sunt Collachrymo. Terē. in And. Tristis interrim nonnunquam collachrymabat. Delachrymo, deorsum lachrymo. Colum. lib. 5. Ut in terrā potius deuexa, q̄ in germine delachrymet. Ilachrymo, ualde lachrymo. Verg. li. 1. Geor. Et mœstum ilachrymat templis ebur.

Superlachrymo. Colum. lib. 5. Optimum est igitur medio ferè internodio, subsidiarium tondere palmitem, deuexaq; refectionem facere post gemmam: ne superlachrymet, & germinantem cæcet oculum: Est & Lachrymor deponens, significationis aetiæ. Hieronymus: Mihi narrare ante præsepium ubi plurimum lachrymata es non debueras.

Lacinia, sunt in uestimento partes extremæ, & casuræ particulatim concise, decoris causa, uulgo fropæ dicuntur: unde Lacinata uestis: & aduerbium Laciniatim, quod significat particulatim, & per flexuras. Apul. Non laciniatim disperso, sed cuneatim stipato commeatu difficultates illas transabiremus. Colum. lib. 8. Iubet pecus ægrotum distribuī in lacinias. id est, in particulas separari, ut facilius conualescant. Nam discretia animalia & in partes diuisa, in lacinias segregata dicuntur. Item Lacinia genus fungorum, qui subruſi circa castanearum radices erumpunt.

Laciniosus, a, um, accipitur pro flexuoso, sinuosoq;: Hieron. ad Theo. Laciniosus contra nos sermo protractus est. Ab eodem disputatio Laciniosa dicitur, pro tortuosa & implicata. Ab Apuleio, Conuallis laciniosa. Et Alexandria fuit laciniosa, anguloso procursu.

Lacinium, promontoriū Italiæ, inter Adriaticum & Ionium, à quodam latrone ibi ab Hercule interempto, qui Lacinus uocabatur: quia boues fuerat prædatus.

Lacio, is, lacui, & lexi. secundū Priscian. lacui, & lectū. significat in fraudē duco: à lax, quæ fraus dicitur. Huius composita sunt Allicio, Delicio, Elicio, Illicio, Oblicio, Pellicco. ex quibus fiunt frequentatiua Allecto, Delecto, Electo, Illecto, Oblecto, Pellecto. Et primitiua quidem habent duo præterita, & duo supina, quemadmodū lacio: quamuis nonnulli ab Elicio, elicui solum uelint formatum esse. Nam Electo, as, supino electum, quod ab elixi formatur, quum aliās à præterito elicui fiat supinum

pinum elicatum. à quo Elicito, as. Plaut. in Asin. Ibo aduersum atq; electabo quicquid illud sit. Teren. in Phorm. Is senē per epistolā pellexit, modo non montem auri pollicens. Linius in Laudania: Te illo Asiatico ornatu fluens pellicuit.

Lacon, onis. pen. prod. qui ex Laconia est. Græce λακων. Quo nomine etiam significatur celer. Et Lacena, fœmin. generis.

Laconia, prouincia in Peloponēso, quæ & Oebalia, & Lacæ demonia ab aliquibus dicitur. Hinc Lacon, masculin. generis, & Lacæna, fœminini. Nec inuenitur Lacenus pro Laconico, habetq; Lacæna diphthong. in penultima. Vergilius:

Nec tibi Tyndaridis facies inuisa Lacæne. Sta. lib. 6. The. Tandem inspiratus Mida de plebe Laconum.

Hinc & Laconicus, a, um. ut ager Laconicus. Similiter Lacænus, a, um, Verg. lib. 4. — Virginibus bacchata Lacænis.

Pausanias autem lib. 2. Σπάρτην ἢ θυγατρὶ τῷ Εὐρώτῃ. ἔθεντο νόμον πόλεως Πελοποννήσου. Ἀμύκλας ἢ ἦν υἱὸς τοῦ λακεδαίμονος. γυναικὶ γὰρ ἢ ἀμύκλας πάλαιον ὀνόμαζον. καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι καὶ ἄλλων. id est. Sparta filia Eurotæ. inde nomen ciuitatis Peloponnesi. Amiclas uero fuit filius Lacedæmonis.

Laconicum, substantiuū, ponitur pro loco orbiculari, ambitu in se recuruo in balneis, in quibus sudor elicitur sicco calore (ut docet Celsus li. 2.) Et Victriu. li. 5. præcipit laconicū sudationesq; coniungi debere tepidario. Est enim fornacula ex terra & tegulis mænatis addito tomēto cōcinnata, q̄ in cluso igne p spiracula parua calefit p præfurniū. hæc sub nomine hypocausti multi signauēre. Nā hypocaustum, uaporariū interpretatur. Frequētabatur laconicū à crudis, uti p desudationē ex truderetur q̄cqd̄ excrementiū & sudorifici humoris: unde Colum. in Prolo. Mox deinde ut apti ueniamus ad gancas, quoti dianā cruditatē laconicis excogimus, et exuto sudore sitim quærimus. Dictū Laconicū q̄ eo Lacones, peculiariter uterentur.

Laconismus, breuiloquiū. Ci. i. Epi. Laconismo tuo nō utar.

Lactarius, a, um, quod ex lacte est confectum: uulgo lacticium dicitur. ut opus lactariū. Quandoq; Lactarium dicitur, quod ex se lac producit. Plinius: Tithymallum nostri herbā lactariam uocant, aliq̄ lactucam caprinam. Varro: Dandumibus lupinum & lactarijs medica & cytisum.

Lactarius, rij, qui cibos ex lacte conficit. Sparta. in Heliogabalō. Dulciarios & lactarios tales habuit, ut quæcunq; coqui de diuersis edulij exhibuissent, uel structores uel pomarij, illi modo de dulcibus, modo de lactarijs exhiberent.

Lacteo, es, lac sugo: quod proprie filiorum est. Hieronym. in Deuteron. Iuuenem simul ac uirginem, lactentem cum homine sene. hinc Lactesco, is.

Lactes, plurali nume. gen. fœm. secundū Probūm. Priscianus uero hæc Lactis declinat. Titi. In ferētina craticula cerebellū lactis agnina. Sunt autem Lactes graciliora intestina, quæ tria sunt: tenue, ieiunum, piluros: quæ inuoluuntur mesenterio, ut à spina cōtactu duro, munitiores, magisq; septos reddat. Dictæ Lactes, aut propter molliem, aut propter candorem pinguedinis. nam à lacte denominantur. Probūm: Lactes sunt loca in lateribus sub umbilico pubetenus, adeo delicata, ut plagam ferre non possint. Plinius uidetur sentire Lactes tantum in ouibus & hominibus esse. Sic enim lib. 15. scribit. Ab hoc uentriculo lactes in oue & homine per quas labitur cibus. Sunt etiā qui dicant esse membranas, quæ & omenta, quibus coherent inter se intestina. Et hi moti sunt propter pinguedinem, quā omentum non sine pinguedine sit. Plin. lib. 11. Ventriculi atq; intestina pingui atq; tenui omento integuntur. Quidam pro intestinis pinguibus accipiunt. unde Persius: Emeris auriculas pulmone & lactibus unctis.

Plautus in Cur. accepisse uidetur pro intestinis gracilioribus,

per quæ labitur cibus, quod cibum alliciant. Ita cibi (inquit) uacuitate uenio laxis lactibus.

Lactescere, est in lac conuerti, seu lacte impleri. Cice. lib. 3. de Natura. Omnis ferē cibus matrum lactescere incipit. Plin. lib. 11. Asinæ prægnantes continue lactescunt. Verg. lib. 1. Geor. frumenta lactentia dixit. id est, lacte plena.

Lacteus, a, um, qd̄ ex lacte est. quādoq; candidū, suaue, succulentumq; signific. ut colla lactea. Et Lacteus, qui lacte alitur.

Lacticinia, cibi ex lacte facti.

Lacticula, quamuis uideatur diminuti. à lactuca: tamen alia est herba habens lac.

Lactidiaci, sunt qui circa umbilicum calce percussū sunt: quia ea pars delicata & mollis est, aut quia intestina circa umbilicum esse noscuntur.

Lactiphagi, quidam Scythiæ populi, qui & Galatophagi dicuntur.

Lacto, as, lac præbeo. quod proprie matrum est. Per translationem significat aliquem per blandicias allicio, atq; decipio. Terent. in And. Nisi me lactasses amantem falsa sse prodicens. Hinc ablacto, quod est à lacte remoueo.

Lactuca, à lactis copia dicta est, quod abundantia lactis exuberet. Plin. li. 19. Quæ myconis uocatur à copia lactis soporiferi, quanquā omnes somnum parere credatur. Apud antiquos Italiæ hoc solum genus clarum fuit: & ideo lactuca nomen adeptæ. Lactucarum plura sunt genera. Sunt enim Lactucæ, Cæcilie, Cappadoces, Thartesiace, Paphia, siue Cypria, & Sessilis. Lactucarum crispas Cappadoces uocant. Sessiles, quæ late per terram diffunduntur.

Lactucini, sunt cognomina Romanorum procerum, à lactucis deducta.

Lacūna, pen. prod. à lacu fit, & est aquæ collectio, quam alij lamam, alij lustram nominant. Vergil. lib. 1. Georg.

Præsertim incertis si mensibus amnis abundans

Exit, & obdueto late tenet omnia limo,

Vnde caue tepido sudant humore lacunæ. Vbi ferui. Lacunæ sunt fossæ, in quibus collecta aqua stare consuevit. Lacuna etiam dicitur fossa ad siccandos agros parata. Idem:

Et totæ solidam in glaciem uertere lacunæ,

Item uallecula superioris labri, per similitudinem Lacuna uocatur à Lactantio: Huius diminutiuum est Lacunula.

Lacunar, pen. prod. diminut. à lacus, & accipitur pro trabe. Suet. in Nero. Lacunaria quæ noctu sup dormientē laxata machina deciderēt, parauit. Hoc etiā laquear & Laqueariū per antistichon. Vergil. Dependent lychni laquearibus aureis. Dicitur & Lacunarium. Cornucopia.

Lacus, secundæ & quartæ declinationis. locus profundus cum aquis perpetuis ibidem natis, qui efficit riuos & flumina. Statuū temporalem ibi aquam stagnantem habet, quæ plerunq; hyeme colligi solet, æstate siccari. Itē Lacus dicitur locus, qui continet mustū prælo ex uinacis expressum, & trāsmittit, ut in doliā cōdantur. Nam prælum proprie trabs est, qua calcantur uinæ. Columella: Antequā prælo uinacca subijciantur, de lacu quā recentissimū addito mustum in amphoran nouam: canq; oblitio & impicato diligenter. Ouidius in Fastis:

Præmia de lacubus proxima musta tuis.

Plin. Ipse uindemiās colligo, si tamē colligere est nonnūquā decerpere uinā: torculū inuisere, gustare de lacu mustū. Græcè λακκη, Latine lacus: unde Lenæus Bacchus, & Lenobates, uinæ calcator. Item Lacus in ædificijs plana trabs uel tabulatum, quo tectorū ac camerarū superiora ornantur. Lucilius: Resultantq; ædesq; lacusq; Similiter Lacus, carcer. Hicronymus in Genesi: Innocens in lacum missus sum. A lacus

fit diminutivum Lacusculus. Colum. Oportet habere lacusculos tam multos, quam postulabit modus.

Ladanum, est quoddam pingue ladae herbae insidens. Hec autem herba nascitur in Cypro.

Ladon, fluvius Arcadiae. de quo Ouid. lib. 1. Metamor. Donec arenosi placidum Ladonis ad amnem Venerat. Aphthoni. in Rhetor. Δάφνην ὃ θρηνητὶς φησὶ τὸ Δάδωνος ποταμὸν καὶ λίαν. i. Daphnen filia ait Ladonis pulcherrimam.

Lædo, is, si, sum, cum æ, diphthong. significat contumelia afficio. sumptum à Græcis, qui lædorian contumeliam uocāt, sed per æ. Transfertur tamen ad omne genus offensionis. Et construitur modò cum adusatiuo. — Ab ne te frigora lædant. Modò cū datiuo. Terent. Ille clemens, placidus, nulli lædere, arridere os omnibus. Huius cōposita sunt Allido, Collido, Eli do, Illido, Oblido, quæ habent pen. prod. de quibus locis suis.

Læmargia, cū accentu in penult. à nostris ingluuies dicitur.

Læmargus, gulosus.

Læmischaton, præmiū quod reportabant qui ex gladiatura uictores exiitissent. Græci λαμίσχατῃν dicūt, λαμία, sanguis, guttur. χαλῶ, cesso, scindo, quasi præmiū illud gladiatoribus daretur ob iugulationem. Præmiū autem Græcis erat ex Demosthene & Suida, centum minæ.

Læna, uestis lanea (ut Varro ait) habitus duplicis & auguralis amictus, quæ super cætera uestimēta imponebatur. Nonius docet esse uestem militarem. Verg. — Tyrioq; ardebat murice læna. Græci Chlenam dicūt, ubi ch. abijcitur apud Latinos.

Lærte, es, nomen urbis Ciliciæ.

Lærtes, nomē patris Ulyssis. sed tamē Lærteus, nō autē Lærtes, æ, possem multos autores citare. Sed sufficiat Sophocles in tragœdia illa quæ Mastigophoros inscribitur. Αἰὲ μ' ὃ πάϊ Λαέρτιος, Λαέρτης σ' ἐπείσσει καὶ ἐχέσσει ἀρπάζειν θεῶν ἔργα. i. Semp̄ fili Lærte, uidi te peritiā quandā inimicorū rapere uenantē.

Lærteus, nomen historici, qui de philosophorū uita scripsit.

Lætabilis, idem qd' lætus. à quo Illetabilis, nō lætus, tristis.

Lætamen, simus qui per agros iacitur, quod lætas, hoc est, pingues segetes faciat.

Lætifico, as, lætum facio. Plautus: Ita meum cor hæc anus lætificauit modo.

Lætisco, is, lætus fio. Sisen. lib. 4. Vtrum ne Dij cultu erga se mortalium lætiscent, an supernæ gentes humana negligant.

Lætitiā, est exultatio animi, gaudio effruentiore propter euentum rerum expetitarum. Cicero: Lætitiā, opimio recens boni præsentis, in quo efferrī rectū uideatur. Et proprie Lætitiā est, quum ita mouetur animus, ut etiā ad exteriora egrediatur, & maxime in uultu. Gaudium, quum animus exhilaratur aliqua re, neq; tamen ad exteriora diffunditur ultra modum, ut facile adpareat. Hinc dicunt Stoici: gaudium in sapientem cadere posse, lætitiā non posse.

Lætitudine, idem quod lætitiā. Accius: Quanta in uenādo adfectus est lætitudine.

Læto, as, lætum facio. Accius: Et te ut triplici lætare bono.

Lætor, gaudeo, delectationē capio: sed extrinsecus, quum gaudere sit intrinsecus, quamuis sepe confunduntur. Terentius in Heaut. Ego nō tam meapte causa lætor, quā illius quam ego scio honore quouis dignam. Construitur modò cum ablatiuo, modò cum genitiuo. Vergil. lib. 11. — Nec ueterum meminī, lætor ue malorum. Modò cum datiuo. ut, Mihi gaudeo tibi lætor. Modò absolute. Ambro. Fides dominica lætatur. Hinc fit compositum Collætor, simul lætor.

Lætus homo, qui hilaritatē quā intus habet etiā uultu ostendit, à latitudine mentis, ut quidam putant. Nam qui gaudium aspectu promunt, dilatare quodāmodo faciē uidentur. Verg.

— Imperio læti parent. Lætas oues, dicimus quæ bona sunt corporis habitudine atq; pinguedine. Inanimata uerò Læta dicuntur, quæ aspectu homines lætificant, uel quæ pingua sunt. Vergilius: — Quid faciat lætas segetes. Et Lætum legumen, hoc est, fertile. Idem: Vnde prius lætum siliqua quassante legumen. Læta uero prata, Læta domus, quæ læta nos faciunt, Dicimus etiam Lætum, celerem: quoniam in his in quibus animus lætatur, celeritate utimur. Item bene uolentem. ut, Vobis ego hunc lætus candentem in littore taurum. Nam qui rem libenter facit, cum lætitiā facit. Sic contrā tristis, pro inuito dicimus. Terent. Inhiat tristis.

Læuigo, as, pen. corr. cōplano, polio, quasi læue ago. Plinius: Sunt quidam in eo genere molliores, qui & cote læuigantur. Idem lib. 13. Scabricia charta læuigatur dente.

Læuis, & hoc Læue, cū diphth. significat quod tactu asperum non est: idq; autores dicunt inoffensum, lubricū, & tenerum, ut sunt oua uolucrum. Perfrus: Trosulus exultat tibi per subsellia læuis.

Læuitas, est asperitati contraria. Martia. Lunarem circum ingressa uirgo, conspicatur globosum quidem tenerumq; corpus, è superni erroris læuitate compactum instar speculi pendens. Apul. de Socratis demonio læuorem siue læuitatem quā dixisset, adiecit lubricam.

Læuo, as, idem quod læuigo. Statius lib. 1. Theba. Pars teretes læuare manu ac disponere mensas.

Læuor, idem quod læuitas, hoc est, complanatio & tersitudo. Plin. Spectantur in chartis tenuitas, densitas, candor, læuor.

Lagæos, uua quæ & leporaria dicitur. Verg. lib. 1. Georg. Et passo psytia utilior tenuisq; lagæos.

Laganonponos, iliorū dolor: q̄ sanē alius est, q̄ laterum. hoc est, pleuresis. Illa enim Græci uocāt λαγῶνας, & κενεῶνας.

Lagari uersus, dicuntur qui medio claudicāt pede: sicut mynari, qui postremo: & acephali, qui à breui syllaba incipiunt.

Lagia, unum ex nominibus Dæli insulae. Cc.

Lagoena, cū æ, diphthong. genus uasis testacei, nō tā ad aquā, quā ad uinū & alios usus accommodatum. Colu. Omnis spurcitia cū spumis eximatur, quæ decocta quū iam crassa fuerit, quā de frutū refrigeretur, & bene picatis lagænis cōdatur. Plau. i. Curg. Quasi tu lagænā dicas ubi uinū solet Chii esse.

Lagōis, penultima producta. genus auis quæ leporinas habet carnes. nam λαγός, apud Græcos lepus est. Est & genus piscis. Horatius in Sermonibus: Nec scarus aut poterit peregrina iuuare lagois.

Lagophthalmos, dicitur in oculis quum superior palpebra non descendit. Cui uitio contrarium est cætropium, quum inferior palpebra parum sursum attollitur, nec cum superiore committitur. Dictum à leporibus, qui apertis oculis dormire consueverunt.

Lagotrophia, leporaria: loca in quibus lepores aluntur. ut est apud Columellam.

Laguncula, diminutivum. parua lagoena. Plin. in Epist. Proinde quum uenabere, licebit autore me, ut panariū & lagunculam, sic etiam pugillares feras.

Lagyges, populi sunt Sarmatiæ. Cc.

Lagyræ, autore Ptolemæo, urbs est Taurica Cherronesi. Cc.

Laicus, a, um, penult. corrept. quod cōmune est, & non sanctum. Hieron. lib. 1. Reg. Non habeo laicos panes ad manū: sed tantum panem sanctum.

Lais, idis, nomen proprium famosissimæ meretricis, quæ à scriptoribus Corinthia dicta est, quia Corinthi habitauit. ad quam propter pulchritudinem, ditiores homines ex omni Græcia conuenie

conueniebant: nec quispiam admittebatur, nisi qui dabat, quod poposcerat. Ouidius: Multis Lais amata uiris.

Laletania, Hispaniæ regio: inde Laletanum uinum, magis copiosa quam bonitate laudatum. Cc.

Lalisiones, pulli sunt onagrorum. Martialis: Dum tener est onager solaq; lalisio matre Pascitur hoc infans, sed breue nomen habet.

Lallare, quidam dicunt more infantium blandusculis uocibus loqui. Alij Lallare proprie dicuntur infantes, qui irati matrum mamas sugere renuunt.

Lamæ, rupium fracturæ.

Lambo, bis, bi, bitum. secundum Priscianum. Lucil. lib. 14. Iucundasq; puer qui lamberat ore placentas. Hieronymus preteritum lambui posuit lib. Iudicij: In trecentis uiris qui lambuerunt aquas liberabo uos. Est autem Lambere, lingere. hoc est, lingua aliquid suauiter tangere: sicut canes bibentes. Vergilius pro tangere posuit lib. 3. Aeneidos: Attollitq; globos flammarum et sidera lambit. Interdum sumitur pro leuiter fluere. Horatius lib. 1. - Vel quæ loca fabulosus lambit Idæsses.

Lambrus, fluuius in cisalpina Gallia, quem Padus defert in mare Adriaticum (ut ait Plinius) A quo Lambrani, dicti sunt eius accolæ. Suetonius in Cæsa. Per Lambranos et Transpadanos duxit.

Lamentabile, quod est dignum multa lamentatione. Vergil. Troianas ut opes et lamentabile regnum.

Lamentarius, a, um, quod ingerit lamentationem. Plaut. in Cap. Quæ ædes lamentariæ mihi sunt.

Lamentor, uoce querula, tristiq; oratione damnum ac dolorem testor. Terent. in And. Quæ tum mihi lamentari præter ceteras uisa est. Idem in Phor. Modo uidi quandam uirginem huic uicinie miseram suam matrem lamentari mortuam. Cicero libro Tusculano pro lamentatione dignum aliquid monstrare posuit, quum inquit. Nam hæc quidam uita mors est, quam lamentari possem, si liberet. Est et Lamento, as. Hieron. in Esdra: Et qui præsidebant cum uxoribus lamentabant eum. Hinc Lamentatio, quæ est (ut Cicer. lib. 4. Tuscul. docet) egritudo cum eiulatu.

Lamiæ, mulieres quæ strigum instar infantium sanguinem sugunt, siue ipsæ stryges. Horatius: Neu prænse lamiæ puerum uiuum extrahat aluo. Apul. lib. 1. de Asi. At ille colore spurcissimi humoris percussus, quo me lamiæ illæ infecerant aspernatur. Idem Lamiæ dicebantur nobili familia ortæ. Erat enim Romæ quædam familia nobilis Acliorum, à Lamo Antiphatis patre, et Læstrygonum rege, qui Formijs regnauit, ortum habens. Philostratus in Apollonio ait, Lamiæ à quibusdam laruas appellari, et leuiures, esseq; ad amorem et Venerem propensas, et carnes humanas maximeq; formosorum esurienter adpetere, quæ libidinis cupiditate alliciant eos, quos postea cupiant deuorare. A quo Lamiacus, a, um. ut bellum lamiacum. ut apud Hieronymum lib. contra Iouini. Vnde et Lamiæ cognomen nobilibus inditum est, quod uulgò Lamium genus uocabatur. Horatius: Acli uetusto nobilis ab Lamo. Iuuenalis: Hoc nocuit Lamiarum cæde madenti. Lamiæ etiam insignis meretricis nomen fuit. Et Lamiæ, animal est faciem præcedens muliebrem, ab inferiori parte pedes equinos habens. Vnde apud Hieremiam prophetam: Sed et lamiæ nudauerunt mamas, lactauerunt catulos suos. Et in Esaiæ: Ibi cubauit lamiæ, et inuenit sibi requiem.

Lamina, penult. corr. uide in dictione Brahea.

Lamirus, Herculis filius fuit, ex Iole Eurysti regis filia. Cc.

Lampas, Græca dictio est, cuius aduersatiuum protulit Vergil.

Princeps ardentem coniecit lampada Turnus.

Ab hoc aduersatiuo formatur nominatiuus Lampada, æ. Hieron. in Ezechie. Quasi aspectus lampadarum. Est autem Lampas ignis, aut Solis splendor: à λαμπω, splendo. Frequenter tamen sumitur pro instrumento, in quo ignis in oleo lucet.

Lampetra, genus piscis: à lambendis petris nomen sortiens. Hos pisces nonnulli murænas uocant. Cc.

Lampeus, mons est Arcadiæ. Cc.

Lampæcus, penult. corr. nomen urbis in littore Hellesponti in ora Asiatica. Hinc Lampæcenus, a, um: unde Caron historicus, et Adimanthus, et Anaximenes, et Metrodorus Epicuri sodalis, Lampæceni fuisse. Ipsum etiam Epicurum Lampæcenum dicunt diu Lampæci uersatum.

Lampyrus, uermiculus noctu lucens: nonnulli noctilucam, alij nitedulam uocant. Cc.

Lana, quæ de ouibus deciditur, à laniculo. Lanare enim scindere est. Scinditur autem nunc lana, quæ uelli solebat: unde à uellendo uellus dicebatur. Quidam à leuitate, id est, mollitudine lanam dici autumant. Hinc Lanugo, primi pili in barba: quia ceteris sunt molliores. Et in cydonijs lanuginem dicimus. Estq; in sola oue lana, nam ceteræ quadrupedes pilos aut setas habent. Dicitur et Lanitium (ut inquit Serui.) sicut fuga et effugium. Vergil. lib. 3. Georgic. Si tibi lanitium curæ, primum aspera sylua. Hinc Laneus, a, um, et Lanitius, a, um, apud Martianum, quod est ex lana: ut pannus laneus.

Lanaris, et hoc Lanare, quod habet lanam. Varro lib. 2. de Rustica: Nos qui pecus pascimus lanare.

Lanarius, qui lanam curat. Plautus in Aulularia: Stat fullo, phrygio, aurifex, lanarius.

Lanatus, a, tum, quod habet lanam. Et Lanutus fuit cognomen Agrippæ, qui de Sabinis triumphauit. De hoc in Agrippa.

Lanatus lupus, siue Laneus, piscis sic dictus, à candore ac mollicie carnis. Martialis: Laneus Euganei lupus excipit ora Timæi Aequoreo dulces cum sale pastus aquas. Cc.

Lancea, à latitudine ferri dicta est: uel quia Græcè dicitur ἡ λανχὴ, et λανχὴς, teli genus longissimum. Hispanica dictio, non Latina (ut Gellius testatur.) Hanc olim Luculli lucullean appellarunt. Huius diminutiuum est Lanceola, cum accentu in antepenultima. Hieron. lib. 3. Regum: Propheta lucorum inci debant se lanceolis, donec sanguine perfunderentur.

Lancearius, qui lancem gerit. Græcè λανχοφόρος.

Lanceatus, a, um, quod est lancea armatum. Hieron. lib. 2. Regum: Si quis tangere eas uoluerit, armabitur ferro et ligno lanceato. Lanceati etiam dicuntur, qui iclu lanceæ necantur. Iul. Firmicus: Quicumq; habuerint horoscopus in x x i. parte Tauri lanceati morientur.

Lances, uasa lata et rotunda minus excauata, quam patinæ et rebus diuinis apta, ut docet Ausonius illo uersu: Turribula et patere quæ tertia uasa Deum lanx. Iuuenalis sumpsit p uase escario, in quo caro tam tosta, quam elixa conditur, mensaq; infertur. Aspice quam magno discendat pectore lancem. Hora. in Scr. - Illigna nutritus glande rotundas Curuat aper lances. Et Lances stateras dici nemo ignorat: unde Bilances dictæ sunt, quæ duas lances habent.

Lancino, as, penult. corr. ferio, lacero. Plinius: Est et uolucres canibus peculiare malum, aures maxime lancinans, quæ defendi non queunt. Seneca: Alium inter leges celebrisq; spectaculum fori lancinauit.

Lanetum, uestimenti genus ex lana succida confectum.

Langa,

Langa, genus bestiae, quam alij *Languriam* uocant, quam dicunt circa Padum inueniri. Cc.

Langia, fons est, qui ab *Archemoro* illic à serpente uulnerato *Archemorus* dictus traditur. Cc.

Languéo, es, gui, deficio, infirmus sum, dissoluo. Hieronymus, Animaduertimus pariter omnia uerba illius animae languentis esse medicinam. Vergil. lib. 9.

Purpureus ueluti quum flos succisus aratro

Languescit moriens. Interdum **Languere**, est timidum

esse. Sallustius: Quanto uos attentius ea agetis: tanto illis infirmior erit animus. Si paulum modo uos languere uiderint, iam omnes feroces aderunt. Interdum ociosum esse.

Idem: Seq; si pauci adiuuarent, languentibus alijs in curiam impetum facturum. Huius uerbi composita sunt **Elanguo**,

à quo **Elanguesco**, quod est ualde infirmus fio. Gellius libro 2. Negotijs se plerumque umbraticis et uarijs quæstibus intentos habent, in quibus omnis eorum uigor animi corporisq; languescit, et quod Sallustius ait, effœminatur. Relanguo. à quo **Relanguesco**, rursus ad ualitudinem redeo. Ouidius libro sexto *Metamor.*

Imposito fratri moribunda relanguit ore. Claudii libro 1.

Relanguere pro remissum esse posuit: -Vix ille pepercit, Erubuitq; preces animusq; relanguit atrox.

Languesco, inualidus, tepidus, seu ociosus fio. Cice. in Cato. Orator metuo ne languescat senectute.

Languidus, a, um, quod languet. Ouid. lib. 5. Fast. -Violas arcere uideres Filaq; purpurei lægida facta croci.

Languor, proprie est defectio uirium et succi naturalis. Hinc **Languere** dicuntur herbae, quæ incipiunt arescere. Sed ad animum quandoq; transfertur, et pro debilitate, defectu, torpore, inertiaq; usurpari solet. Cic. lib. 1. Offic. Nihil autem magis cauendum est senectuti, quam ne languori se desidiaq; dedit. Plautus in *Asi.* pro lassitudine posuit, quum ait: Vbi sæpe ad languorem tua duritia dederis octo ualidos lictores ulmeis adfectos lentis uirgis.

Langurium, electri species ex langis siue langurijs factum.

Laniæna, officina in qua fiunt ac uenduntur carnes, et uulgò macellum dicitur. Plautus: Per myropolia et lanienas, circumq; argëtaris rogitando sum raucus factus. Accipitur etiã **Laniæna** pro ipsa laceratione, à laniando.

Lanificium, lanæ officium. Plinius de præclaris gestis Romanorum: Exinde Collatiam petunt, Lucretiam inter ancillas in lanificio offendunt.

Lanificus, qui lanæ artem exercet.

Lanio, as, scindo. Vergilius libro 3. Georg. -Ipsi; suos iam morte sub ægra,

Discessos nudis laniabant dentibus artus. Per translationem sumitur pro infamo. Hieron. in Prolo. Esdræ: Qui interpretem laniant. Huius compositum est **Dilanio**, pro discindo.

Lanionius, a, um, quod ad laniũ pertinet: unde **Lanionia** mense, in quibus scinditur caro. Sueton. in Claud. Carnificem statim acciri cum machæa mensaq; lanionia flagitauit.

Lanistæ, dicti sunt qui laniandis præsent gladiatoribus. Hi famulas domi ad gladiaturam exercendam habebant insituere: et mox paratos uendere solebant munerarijs. Iuuenalis: Hic plaudat nitidi præconis filius inter

Pinnirapi cultos iuuenes, iuuenisq; lanistæ. Hinc **Lanistæ** auum dicti sunt à Colu. qui aues certaminibus præparabant.

Lanium carnarium, est locus ubi carnes uenduntur.

Lanius, seu **Lanio**, qui carnes in carnario uendit populo, à laniandis pecoribus, quod eas cõcidat, lanietq;. Plaut. in Cap. Dij immortales, ut ego collos pertruncabo tergoribus, quanta

pernis pestis ueniet, quanta labe larido, quanta sumini absumedo, quanta collo calamitas, quanta lanijs lassitudo, quanta porcinaris.

Lano, nas, intus lanam pono, seu lanam habeo: unde **Lanatus**, a, um. Colum. lib. 7. Cannabinisq; funibus cornua iuuenorum ligato, sed laquei quibus copulantur lanatis pellibus inuoluti sint: ne tenera fronte sub cornua ledatur. Idem lib. 8. Ideo nisi lanatis oues emi non oportet. Et **Lanatus** dictus fuit **Capitolinus** magister equitum. Similiter **Lanata** uua, amineæ dictæ sunt, quod canescant lanugine.

Lanoculus, qui lana tegit oculi uitium.

Lanugo, pen. prod. tenera pilatio, à lanæ similitudine qualis in adolescentium genis, et in pomis quibusdam cernitur. Colum. lib. 4. Lanatam quoq; Amineam quidam maxime probant. qui hoc uocabulum non idco usurpat, quod sola ex omnibus Amineis: uerum quod præcipue canescit lanugine.

Laodicea, urbs celeberrima in Asia, Lyco flumini imposita: primò **Diospolis** adpellata, dein **Rhos**, postea urbs **Laodicea**: à Lyco flumine. Hanc urbem loci uirtus, et ciues quidam fortunati ualde magnificauerunt. Primum Hiero, qui hæreditatem populo diuisit supra duo milia talentorum, et multis donis ciuitatē exornauit. Postea Zeno orator, et Polemo eius filius, qui obres fortiter gestas, prius ab Antonio, postea ab Augusto ad Regiæ dignitatis fastigium euectus est.

Laodomia, cum accentu in penultima, nomen proprium Acasti filie, et uxoris **Prothesilai**. de qua Hieron. **Laodomia** quoq; poetarum ore cantatur, occiso apud Troiam **Prothesilao**, noluisse superuiuere. Fuit et alia **Laodomia** **Bellerophontis** filia, mater **Sarpedonis**.

Laomedon, penult. correpta, nomen proprium patris **Priami** Troie regis. à quo patronymicum formatur **Laomedontides**, ubi additur a, ut in multis alijs: sicut **Anchisiades**, **Te-lamoniades**. Aliquando subtrahitur syllaba. ut **Athemides**, pro **Athemonides**: **Deucalides**, pro **Deucalionides**. A **Laomedon** fit possessiuum **Laomedontæus**, a, um, et **Laomedontiacus**, a, um.

Lapa, uide in dictione **Lapathes**.

Lapathes, penult. corr. genus holeris, à **lapathio** dictum: forte idem quod **Lapathos**. Serenus: Sæpe chelidonium quum succo **lapathos** addes.

Hæc et **lapa** dicitur: cuius tria sunt genera. Nam quedam dicitur canaria, quæ est exigua, canibus adhærēs. Altera maior aliquanto est, et **philantropos** adpellatur: quod uersibus hominum adhærens, eos amare uideatur. Eadem uocatur **aparine**. Tertia adpellatur **personata**, et maxima est: nasciturq; iuxta riuos et flumina. Græci eam **ἐλεον** uocant: folia habet ampliora cucurbitis, et propter foliorum amplitudinem cautebantur ueteres ad personatus faciendos.

Lapathos, pen. corr. seu **Lapathium**. herba est. Columella: Lubrica iam **lapathos**, iam ramni sponte uirescunt. Plinius lib. 20. Nec **lapathium** dissimiles effectus habet, Suid. **λάπαθος ὄρυμα ἐς θηρίων ἐνέφυον, ἢ λάχανον κοινωτικὸν γαστρός.** idest, **Lapathum** fossio est in ferarum insidias, et holus uentris uacuatorium.

Lapicida, pen. prod. dicitur is qui lapides cædit.

Lapidarius, a, um, quod ad lapides pertinet. Plaut. in Cap. **Tindarus** in latomias **lapidarias** ab Egione damnatur.

Lapidefcere, apud Plinium legitur pro in lapidem conuerti: quod uel à lapido uel lapis fit.

Lapidicina, pen. prod. locus ubi lapides excuduntur: **Latomia** à Græcis dictæ: unde et carcerem **latomias** uocamus. siue quod damnati ad lapides excidendos mittebantur: siue quod

Sinuessani

Sineffani Campanie populi, latomias habebant instar carceris excavatas, ex quibus excisi lapides fuerant ad urbem extruendam, hisq; pro carcere utebantur.

Lapido, as, pen. corrept. lapidibus cado: unde scribit Macrob. lapidatum à populo Romano fuisse Vatinium, significare uolens lapidibus iactis fuisse impetuum. Transfertur etiam ad inanimata & significat percussio, pulsoq; etiam sine lapidibus. Macrob. Notantes eius impotentia ac dicacitate lapidatam. Huius composita sunt Delapido, quod est lapidibus sterno. Vnde Delapidata loca, quae lapidibus strata sunt. Dilapido, disperdo, confumo. Cice. Octauio: Publicam dilapidabat pecuniam, aerarium exhaurebat.

Lapillus, dimin. paruus lapis. Et Lapilli, lapides preciosi: ut sunt gemmae, margaritae. Curtius: Lapilli auribus pendent. Horatius: Nec magis huic intra niueos uiridesq; lapillos.

Lapio, is, iui, itum, durum efficio, & quasi in lapidem conuerto. Pacuius: Lapi cor cura, erumna corpus conficit.

Lapis, proprie est, quem Graeci λίθος uocant, & mitior, minorq; ac tenacior est. Saxum maius, asperius, duriusq; unde gemmae lapides, non saxa dicuntur. Plin. Nusquam hic utilior quam in Italia gignitur, lapisq; non saxum est. Idem: Est & uiridis lapis uelementer igni resistens: sed nusquam copiosius, & ubi inuenitur lapis non saxum est. Et quoniam apud ueteres lapidibus miliaria signabantur, ponitur quandoq; Lapis pro miliario: unde legimus, ad tertium, ad quartum lapidem. De lapide emptos quoq; dicimus. nam prisco more, praeco- nes ex lapide facere praekonium solebant. ubi mancipia quoq; uenalia, praekonis uoce uenalia proclamabantur. Colum. lib. 4. Non tamen excedunt septem iugera unius operam uinitoris, quem uulgius quidem parui aeris uel de lapide noxiu posse comparari putat. id est, uenalis de lapide emptus. Cicero in Piso. Tribunos de lapide emptos esse, ait: quia mercede id faciebant. A Lapis fit Lapidus, a, um, quod ex lapidis materia constat. Lapidus, a, um, quod lapidibus abundat.

Lapithae, pen. corr. populi fuerunt, quorum rex fuit Perithous. Hi Pindum & Othryn Thessaliae montes habitauerunt. Vergil. Frena Pelethronij Lapithae Gyrosq; dedere.

A Graecis scribitur Λαπίθαι. ideo Lapithae, non Laphitae dici debent. Vergil. lib. 2. Georgic.

Et magno hileum Lapithis cratere minantem.

Lapythos, urbs in Cypro insula.

Lapsana, pen. corr. holus syluestre, trium folioru: unde apud Plin. lib. 19. scribitur, milites Caesari exprobrasse, quod lapsana uixissent apud Dyrrachium. Quidam accipiunt Lapsanam pro brassica syluestri. Est enim brassica alio nomine caulis.

Lapsio, idem quod lapsus pro ruina. Ambrosius: Hiericho figura istius mundi, in qua de paradiso, hoc est, Hierusale illa coelesti, eiectus Adam, pro lapsione praeparationis descendit.

Lapso, as, frequentatiuum. August. lib. 4. Conf. Vidisti de longinquo lapsantem in lubrico, & in multo fumo scintillantem fidem meam.

Lapsus, us, ruina. transfertur quoq; ad eos qui nimia infirmitate uel impudentia deliquerunt. Item lapsus serpentium, progressus dicitur. Vergilius:

At gemini lapsu delubra ad summa dracones Effugiunt.

Et Lapsus currus uocatur. Idem:

—Pedibusq; rotarum Subijciunt lapsus.

Lapsus, a, um, participium est.

Laqueare, & p apocopen Laquear, & Laquearium, dicitur camera, hoc est, pars superior cubiculi & coenationis parui conuexa: quae uarijs adornari solet coloribus. Quidam etiam Laquearia accipiunt p trabibus planis, quae & lacus & lacu-

nar dicuntur. Horat. —Nec mea renidet in domo lacunar.

Laqueatus, a, um, quod est laqueis irretitum. Colu. lib. 7. Ceterum corpus laqueatum & distentum temonibus obligatur, immotumq; medentis arbitrio est expositum. Et Laqueatum, dicitur conuexum: unde Laqueata tellus. Cic. lib. 1. Legum: Magnificas uillas & pauimenta marmorea, & laqueata tellus contemno.

Laqueus, uinculum: unde dicimus, Laqueo uitam finiuit.

Lara, Nympha fuit, quae Iunoni furta Iouis cum Iuturna patefecit, quam Mercurius compressit, & inde geminos sustulit, qui à matre Lares adpellati sunt. Sunt qui credant Lares Geniosq; eosdem esse, existimantes unicuique duos Deos esse: alterum bonum, alterum malum. ut Christiani etiam duos angelos, bonum, malumq; à Deo in custodia datos dicunt: sed non natos nobiscum, ut illi de Genio siue Lare dicunt. Colebatur domi, focusq; illis sacer erat. Vnde uulgius focum Foculare adpellat: quasi Laris focum. Hi putati sunt Dij domestici, quod ad urbis commoda uigilare dicuntur, inter compita. Ouid. in Fastis:

Lucifero subeunte Lares delubra tulerunt.

Ab aliquibus Dij agrorum uocati sunt. Tibullus:

Vos quoq; felices quondam nunc pauperis agri

Custodes fertis munera uestra Lares.

Quoniam autem Lares, siue Penates etiam priuatorum domibus praesse credebantur, factum est ut utrunq; uocabulum pro ipsis domibus usurpetur. Martialis:

O mihi curarum pretium non uile mearum,

Flacce Antenorei spes & alumne Laris. Horatius:

Qui patrium Numae donat, fundumq; Laremque.

Quandoq; pro igne. Colu. lib. 12. de Villico: Consuecat rusticos circa Larem domini focum familiarem semper epulari.

Laranda, ciuitas Lycaoniae: unde Ptolomaeus, municipium Larandam in Lycaoniae parte Antiochiana dicta collocat.

Lararium, sacrarium domesticum, in quo Lares & Dij peculiares adorabantur. Scribit Lampridius Alexandrum Seuerum in larario rem diuinam matutinis horis facitasse, ad effigies Deorum: in quibus habebat Apollonium Orpheum, Habraeamum & Christum. In secundo larario simulachrum habuit Vergilij & Cicronis.

Lardum, dictum quasi late aridum: unde & Laridum lectum est. Ouidius lib. 6. Fast.

Pinguis quur illis gustantur larda Calendis.

Est autem Lardum caro suilla quoquomodo salita: unde Plin. dixit. Lardum pingue hoc unctum, quasi & macrum dici possit.

Larentia, nobilissima meretrix fuit, quae populum Romanum (ut pote quia ditissima esset) heredem fecit: & postea pro Dea habita Flora adpellatur, cuius sacra Floralia dicuntur. Cc.

Largior, profuse dono, cuius composita sunt Dilargior, uarie largior. Sallust. lib. 1. Histo. Igitur uenditis proscriptorum bonis aut dilargitis. Elargior, ualde largior.

Largitas, & Largitio, inter se differunt, q; Largitas (ut Agreuius auctor est) humanitatis sit, Largitio ambitionis. Est enim Largitas rationalis & definitus liberalitatis effectus. Largitio expensa, quae fit ad aucupandum fauorem in petitione magistratus. Ponitur tamen quandoq; Largitas pro largitione. Terent. in Adel. Quae istaec subita est largitas.

Largus, a, um, quod non est strictum. Et Largus, dicitur qui largitur. Cic. li. 2. Offic. Omnino sunt duo genera largorum, quorum alteri prodigi, alteri liberales. Hinc Large aduerbiu, liberaliter, abundanter. Horatius lib. Carm.

Ligna super foco large reponens.

Dicitur & Largiter, quamuis non ita in usu sit.

Larine, fons est Atticae: sicut Callithoe. Cc.

Larissa, nomen est multarum ciuitatum. Una est in plaga Thessalica

salica: à qua Achilles Larissæus dictus est. Alia pētilis in Creta, alia in Peloponneso arx Argiuorum. alia in agro Attico. Ad Tralles etiam Asia est Larissa (ut Stra. scribit) à qua Larissæus Iupiter est dictus. Larissa quoq; in Italia, quā (ut Dioscorus lib. 1. scribit) Pelasgi condidēre.

Larius, lacus Comensis: ab Abdua fluuio qui in illum cadit, augetur, qui fluuius postea in Padum non longè à Cremona influit. Dictus Larius à fulicarū multitudine. Græci enim λάρυξ fulicā uocant, auis est nigra aquatica. Hinc fit Larius, a, um. Catul. Veronam ueniat nomen relinquens Cominœnium Lariūm; litus. Quod tamen negat Suidas: ait enim, λάρυξ κελύφης τῶν ἀρπακτικῶν καὶ κλέπτων ὅς ἐστι δὲ λάρυξ ὅρεον ἐστὶν ἀρπακτικῶν καὶ ἀδιδυφῶν. id est, Larius hians. prouerbium in rapaces et fures, quoniam et Larius rapax auis est.

Larix, arboris genus. Lucanus lib. 9.

Et larices fumoq; grauem serpentibus urunt.

Larodij, populi fuerunt in Scythia Asiæ: ut lib. 4. scribit Herodotus.

Larrius, filius fuit Lydi, Herculis filij. Cc.

Laruæ, dici putatur à lare. hoc est, à malo genio, quæ sunt noxiæ inferorū umbræ. Vnde Laruati, dicuntur furiosi, et mēte moti, quasi à laruis exterriti: quales sunt quos uulgò Demoniacos adpellat. Plaut. Laruatus ædipol hominē miserū medicum queritat. Hi etiam Ceriti dicuntur à Cerere, quasi Cereris ira, animo uexati. Plau. Certe laruatus aut ceritus. Larua etiā persona dicitur, et Laruatum, personatum. Horat. in Serm. Nil illi larua aut tragicis opus esse cothurnis.

De quibus Propertius libro quarto:

Nocte uaga ferimur nox clausas liberat umbras.

Apuleius in Apol. Laruss adpellat noctium occuracula, bustorum formidamina, sepulchrorū terribilimenta. Et Hieron. Laruarū natura est terrere paruulos, et in angulis occurrere tenebrosus. August. lib. 4. Ciuit. Dei: Laruæ dicuntur animæ hominum deprauatæ, et in malis uitæ meritis maculosæ, quæ à corpore separatæ, terribilimentum sunt mortalibus. Plin. fauos uocat, qui passim fœminarum anasij creduntur, quos folictos adpellant. Hieron. Ozellos à rusticis nominari tradit, uulgus fauellos nuncupat.

Laruale, simulachrum dicitur deformatum, pallens, emaciatum, ac prorsus horrendum. Sidonius: Facies ueluti umbris mœstificata larualibus.

Larum, auis parua et nigra, habitans iuxta aquas, et tam in aqua quàm in terra degit. uide in Larius.

Larunda, Nympha fuit, quam alij Larām uocant, ex qua Lares dicti. Cornucopiæ.

Lasanum, pen. corr. uasculum ad euacuandū uentrem. Hora. Te pueri lasanum portantes œnophorumq;.

Lasciuio, is, significat quod uernacula lingua dicimus smorbezare. Colum. lib. 7. Satietae uerni pabuli pecudes exhilata læciuunt.

Lasciuus, a, um, penult. prod. est tum in uita, tum in sermone molliculus, ac plus tenēri, quàm robusti ac uirilis habēs. Verg. gilius in carmine Bucolico:

Malo me Galathea petit lasciuia puella.

Lasciuia, molles, petulantia, nequitia.

Lascer, succus laserpitij: magnificus in usu ciborum, medicamentisq;. Lasceris in condituris meminit Apitius. Palladius lib. 3. lascer adpellat opon Cyrenaicum quasi laserpitij. Plinius lib. 22. dicit lascer esse inter eximia naturæ dona, quod pluribus compositionibus inseritur, concoctioniq; plurimum conferre senibus, et fœminis traditur.

Laserpitium, uirgultū herbidū, quod Græci Silphion adpel-

lant: ex cuius culmo exudat succus roscidus, quem uocant Lascer. magnificū in medicamentis, et in Cyrenaica prouincia laudatissimū. Hinc Catullus Laserpiceris uocat Cyrenas. Caulum laserpitij maguderū uocant, q. tenerius est et minus uemens. A' Laserpitio Cato formauit Laserpitiatum, a, um.

Lasibus, pro laribus protulerunt ueteres. Cc.

Lasis, seu Laois aphefis, id est, populis missio. uerba sunt quæ dicuntur post expleta mysteria: et subintelligitur est, uel omnibus abire fas sit, sicut apud nos, Ite missa est.

Lasseo, es, lassus sum. à quo Lassescō, is, lassus fio, fatigor: unde Hieronymus ait militem lassescere sub lorica.

Lassia, insula, quæ et Andros, in mari Aegeo. Cc.

Lasso, as, fatigo, à quo Lassatus. Iuuenalis:

Et lassata uiris nondum satiata recessit.

Huius compositum est Delasso, uehementer lasso. Plautus in Asin. Eum etiam hominem in senatu dare operam aut clientibus ibi labore delassatum, noctem totam stertere.

Lassus, per duplex ss, dicitur tā animo, quàm corpore fatigatus. id est, labore affectus. Nomen est, non participium. Hinc Lassitudo, pro molestia, quam ex labore suscipimus. Sallu. Nō famem aut sitim, neq; frigus, neq; lassitudinem operiri.

Lastauros, à Græcis dicitur uir egregie mutoniatus, quasi la sius sit. hoc est, hirsutus circa tauros. id est, uirilia: Nam (teste Aristot.) homines hirsuti iuxta femora et crura præabidi sunt ad uenrem.

Latebra, bræ, penult. correpta. et Latebræ, arum. locus ubi homines se occultant. Lucanus lib. 1.

Cedendum est bellis quorum tibi tuta latebra.

Quintil. Et quamuis odio euerforis nostri euocatus ex latebris suis, populus subsellia nō implet. Dicitur et de feris. Liu. lib. 46. Inter uepres et latebras ferarum, noctem unam delatuit. Ponitur interdum Latebra pro excusatione. Cicero: Videant ne queratur latebra periurio. id est, excusatio qua lateat. id est, non uideatur periurium.

Latebro, bras, abscondo: quauis non sit in usu. A' quo fit compositum Illatebro, de quo supra.

Latebrofus locus, in quo frequentes latebræ sunt. Plautus: Nam huic ætati non conducit mulier latebrofus locus.

Lateo, es, latui, in occulto sum. Et cōstruitur cū aduusa. Verg.

Nec latere doli fratrem Iunonis et iræ. Quandoq; cum datiuo. Lucanus: Tu mihi caussa lates. Sed quum de loco dicitur, construitur cum ablatiuo mediante præpositione. ut, Latet anguis in herba. Interdum latere, significat latè patere. Vergilius: Et scuta latentia condunt. Huius uerbi cōposita sunt Deliteo, de quo supra. Obliteo, quod est omnino uel circumquaq; lateo. Sene. Qui uelut timidū atq; iners animal, metu oblituit, ille sibi non uiuit: sed quod est turpissimum, uenitri, somno, libidini. Hinc Oblitesco. Varr. Ne æstu per rimosa in rimis eius grana oblitescant et recipiant aquam.

Later, Latērem, Latēre, et Latēres, tantum inuenitur pro terra cocta, et in lapidem durata. Vistru. Siue filex, siue cœmentum, aut coctus later siue crudus, his erit utendū. Plaut. Latēre firmior. Laterum tria genera sunt. Lydōron longum sesquipede, latum pede. Tetradōron è palmis quatuor. Pentadōron è quinq;. Dōron enim Græci palmum dicunt.

Laterani, dicuntur satellites, qui principis alicuius latus tuentur: qui etiā latrones, quasi laterones uocantur. Hi etiam à stippe, quam mercedis nomine accipiunt, stipatores adpellantur. Græci uocant Somatophylacus, quasi corporis custodes.

Lateranus, nomen proprium consulis Romæ, à quo Lateranense palatium. Iuuenalis:

—Egregias Lateranorum obsidet ædes Tota cohors.

Vnde etiam

Vnde etiam Lateranensis basilica sancti Ioannis uocata est, quia in Lateranensium nobilissimæ gentis ædibus extructa fuit. Hieronymus ad Marcel. Quis credat mulierem nobilem & potentem in domo Laterani consulis designati.

Laterculus, diminutivum, parvus later. Plinius: Crudis laterculis ad formam canini. Curtius scribit laterculo coctili structos fuisse muros Babylonis.

Latèrem lauas, magis est augere malum rei, cui dare remedium uelles.

Lateritius, a, um, quod est materiatur ex latere. Plin. Lapide uero ac silice æquo construunt, ueluti lateritios parietes.

Laterna, à lateo: licet lateo habeat primam correptam, laterna uero productam. Martialis:

Dux laterna uie clausis feror aurea flammis,
Et tuta est gremio parua lacerna meo. Dicta Later-
na, quod lumen habeat inclusum. Fit ex lamina cornicis, in qua candela includitur: ne à uento extingatur. Plaut. in Amp.
Quò ambulas tu qui Vulcanum inclusum in cornu geris.

Latesco, is, latus fio, & in latum extendor. Colu. lib. 2. Iugerum agri non amplius quatuor sextariis raporum seminis obserendum est: quarta parte amplius napsis spargendum: qui non in uentrem latescunt: sed tenuem radicem deorsum agunt.

Latex, omnis humor dicitur, ab eo quod intra aliquid lateat. Vnde de aqua, uino, & cæteris dicitur. Hiero. ad Terentiam: Ratione digessit, ut terra hæc esset super quam reliqua mouerentur immobilis, ut aquarum uenæ altioribus montibus cõderentur: à quibus orta flumina, dum per multa spatia decurrunt, late potandi usum per omnem tractum cursus sui animantibus exhiberent: ut ipsum mare aquis influentibus non excreascat, sed ut uelut uenter quidam, laticum aquas sitire uideatur: ne uel fontibus in eternum manantibus, uel fluminibus sine fine currentibus, uel pluuiis assidue ruentibus, perpetuo terra diuino tegetur. Aqua ergo ab eo quod intra uenas terræ lateat, latex dicitur. Et uinum quod intra uiam. Vergil. Regales inter menses laticemque lyæi. Oui. Palladios latices. Quum oleum dicere uellet. Et Lucretius: Absinthij laticem.

Latomia, lapidicina locus, ubi caduntur lapides. Lat. enim lapis. τὸ μὲν, sectio. Liuius lib. 6. de bello punico. Comprehesa postea priuata ædificia, comprehensæ latomiæ & forumque piscarium. Ad has latomias damnari solebant ij, qui in opus metalli damnabantur. Plaut. in Cap. Tindarus in latomias lapidarias ab Egione datur. Erat & Latomia locus Romæ in carcere propè Tullianum. Liuius libr. 30. Triumuii carceris latomiarum intentiorem custodiam habere iussi. Latomia etiam carcer est Syracusis lingua Siculorum, in quas (sicuti scribit Cicero de Suppli.) si qui publice custodiendi erant, ex omnibus oppidis Siciliæ deduci imperabantur. In latomias Verres multos ciues Romanos coniecerat.

Latomus, penul. corrept. lapicida, qui lapides cædit, & quasi fundamenta ædificiorum præparat. Hierony. in lib. Reg. Et erant latomorum septuaginta milia.

Latialis, & hoc Latiale, quod ex Latio est. ut Iupiter Latialis dicitur: non tamen sermo Latialis. Vergilius: Et residens celsa Latialis Iuppiter alba. Cicero in Milioniana: Si cui utique ferias non Latiales, Latiares uel, sed Latinas dixeris aut Latias.

Latiaris, & hoc Latiare, idem quod Latialis.

Latibulo, las, neutrum. Et Latibulor, deponens, significat lateo. Varro: Vide ne seruus domini latibulet. Aelius: Progrederere, & ne quis latibuletur prospice.

Latibulum, proprie ferarum: quis etiam de hominibus dicatur.

Laticlauij, senatores appellati sunt, à lato clauo. Suetonius

in August. Ac ne expers castrorum esset, binos plerumque laticlauios præposuit singulis alis.

Latifolium, quod lata folia habet. unde quercus genus ex argumento latifolia dicitur.

Latifundium, quod habet latum fundum & magnum. Plin. lib. 17. Latifundijs non legitima naturæ festinatio. id est, non potest una certa ratio præscribi, putandæ uinæ in magnis prædijs: quod alie scrius, id alie maturius desyderant. Idem lib. 18. Latifundia prodidit Italiam. Latifundium etiam dictum fuit Quintia prata, ubi deinde naualia facta sunt. Liui. Quintus trans Tyberim ubi nunc naualia sunt, quatuor iugerum colebat agrum, quæ prata Quintia uocant.

Latinæ, arum, sacrificia quedam Ioui constituta: ab Latinis populis dicta, quibus ex Albano mote ex sacris carnem petere fuit ius, cum Romanis (ut inquit Var.) Cice. pro Plan. Quibus municipijs uix iam qui carnem Latinis petant inueniuntur.

Latine, aduerbium. unde Latine loqui dicimus. Et Latinitas, locutio ipsa Latina. Cc.

Latinus, a, um, nomen deriuatiuum à Latio. Vergilius: -Genus unde Latinum. Sallu. Primò Italiā tenuisse quosdā qui adpellabantur Aborigenes: hos postea aduentu Aeneæ Phrygijs iunctos, Latinos uno nomine nūcupatos. Et Latina porta, quæ in Latium ducit. Hesiodus in Theo. scribit Latinum fuisse filium Circes et Ulyssis, qui tenuerit loca Italiæ: unde ait. Κυρκὴ δ' ἑλίου θυγατὴρ ὑπεριονίδας
Γέννα τ' ὀδυσσεὺς τὰ λατίνους ἐν φιλότῳ,
ἄρσιον ἢ λᾶτίνον ἀμύμονα τε κρατερόν τε. Id est, Cyrce Solis filia, ex audaci Ulyssæ filium genuit in amore Latinum irreprehensibilem, potentemque.

Latinus, nomen proprium soceri Aeneæ: à quo Latium quidam deduci uolunt.

Latinus Syluius, Aeneæ Syluij Albanorum regis filius fuit, qui & ipse in Alba regnauit. Cc.

Latito, as, pen. cor. sæpe aut ferè semper lateo. Lat. lib. 3. Latitantem atque ignotam sibi ueritatē discendo eruere uoluerunt. Cato tamen latitauerunt dixit, pro frequenter tulerunt. Hinc fit compositum illatito, quod est intus latito.

Latium, ea pars Italiæ est, ubi ostia Tyberina, à latitudine (ut putat Prisci.) dictum. uel ut alij sentiunt à latendo, quod inter alpes latitet: seu quod illic latuerit Saturnus, dum Iouem fugeret. Ouidius lib. 1. Fastorum: Dicta quoque est latium terra latente Deo. Verg. lib. 8. -Latiumque uocari Maluit his quoniā latuit Saturnus in oris. Varro Latium à Latino rege dici asserit. Est autem duplex Latium (ut docet Serui.) Vnum à Tyberi usque ad Fundos, aliud inde usque ad Vulturnum.

Latius, a, um, quod ex Latio est.

Latmius, mons ionie notus fama Endymionis: à quo et ipse Endymion Latmius dictus est. Ouidius lib. 3. de Arte: Latmius Endymion non est tibi Luna rubori.

Lato, as, latum facio: quamuis non sit in usu, pro quo compositum Dilato usurpamus. de quo suprā.

Latona, penul. prod. Apollinis & Dianæ mater. unde & Latonia dicta est Diana. Vergilius: Astrorum decus & nemorum Latonia custos. Similiter Delos insula est dicta Latonia, quod in ea Latonia enixa sit Apollinem & Dianam, ut scribit Seruius:

Latres, Latine seruus.

Latreus, unus ex centauris. Cc.

Latria, pen. pro. Latine cultus, obsequium, seruitus. Aug. li. 10. Ciui. Dei: Latria nostri ubicumque sanctarum scripturarum positum est, interpretati sunt seruitutem: sed ea seruitus quæ debetur homini

- hominibus, secundū quā praecepit Apost. seruos dominis suis subditos esse debere, alio nomine Græcè nūcupari solet. Latraria uerò secundum consuetudinē qua locuti sunt, qui nobis diuina eloquia condiderunt, aut semper, aut frequēter, ut penē semper ea dicatur seruitus, quæ pertinet ad colendū Deum.
- Latrina**, locus priuatarum sordium, et ad exonerandū uentrem accommodatus, à latendo. Apul. de Asi. li. 9. Omnia prorsus in quandam cœnosam latrinam, in cuius animum cōfluxerant uitia. Foricæ uerò loca publica, in quibus licet omnibus uentrem exonerare. Cloaca, locus cauius nuncupatur, quo publicè sordes eluuntur. Antiqui balneum domesticū adpellare consueuerunt: sicuti docet Varro lib. 2. de analogia. Deinde quū breuitatis causa nomina cōtraherēt, quò essent aptiora, pro lauatrina Latrinam nominarūt: sicut ex maxillis, axillis et uexillis, malæ, alæ, et uela diminuta sunt. Plau. in Cur. Latrinam pro balneo accepisse uidetur, quum ait. Istas tuas magnas minas, nō pluris facio, quā ancillā meā quæ latrinam lauat. Hinc Latrinas quoq; uulgò Colluuiaria. hoc est, receptacula colluuiionis stercoreis et sordium. Videturq; Latrinæ differre à cloacis, tanquam priuatæ à publicis. Columella: Immundis quacūq; uomit latrina cloacis.
- Latro**, as, proprium est cauis quum uocem edit. Vergil. —Multum latrante lycisca. Hinc Latratus, us, ipsa uox canum. Plaut. in Pen. Etiam ne meæ in me latrant canes. Huius uerbi composita sunt Adlatro, quod est ualde uel ad aliquid latro. Colu. per translationem dicit. Sed ne caninū quidem, sicut dixere ueteres, studium præstantius locupletissimū quēq; adlatrandi. Oblatro, circum aut contrā latro. Laet. lib. 5. Qua Demetrianum, sicut ipse ait, oblatrantem atq; obstreptentem ueritati, redarguere conatur.
- Latrocinium**, ipse latrocinandi actus. Columel. Et in ipso facto latrocinium.
- Latrocinor**, penulti. correpta, latronum more prædor, et mercede milito. Plaut. in Cur. Latrocinatus annos decē mercedem accipio.
- Latrones**, Græca dictio est: qua significatur uiarū obfessores, qui publicè, uel per uim furantur, q. à latere adoriuntur: uel à latēdo, q. latēter insidientur. Verg. lib. 12. —Fixumq; latronis Impavidus frangit telū. Quū superius dixisset. Saucius ille graui uenarum uulnere pectus. De hoc uide in dictione Fur. Apud antiquos etiam Latrones dicebantur conducti milites, à λατρεύω, in seruitio. Nā seruiebant mercede. Moris autem erat, ut hos imperator et circa se haberet, et primos mitteret ad omne discrimen. Dicti quasi laterones (inquit Varro) quoniā circa latēra esse soleant: quos nūc satellites uocant, qui principis alicuius latus tuentur, qui et stipatores, et somatophylaces uocātur. Plautus in Mili. Nam ego hodie ad Seleucū regem misi parasitum meū, ut latrones quos conduxī hinc ad Seleucum duceret: qui eius regem tuarentur. Inde Latrunculus diminutiuum, paruus latro. Est etiam Latrūculus, siue Latro, calculus, quo ludimus sedecim scrupis, gemina acie, utrinq; directis: in quibus duo reges sunt, inuicē cōtendētes: duæ reginæ, quatuor equites, sedecim pedites, quatuor satellites, totidem centuriones. Martia. Infidiosorum si ludis bella latronum. Cc.
- Latrunculator**, qui rerum capitalium iudex, siue quæstor adpellatur: et uulgò iudex malefactorum. Vlpia. Latrunculator, de re pecuniaria iudicare non potest.
- Laturarius**, qui aliquid defert. à supino tuli, latū, formatum extimo. Aug. in quodam Sermo. Quid sunt pauperes quibus damus, nisi laturarij nostri, per quos in cœlū de terra migramus. De tuo laturario das: ad cœlum portat quod das.
- Latus**, spatiofus. ut, Lata est uia quæ ducit ad pditionē. Hinc aduerbium Late, quod significat in multis locis. ut, Late patet detractionis uitium. Hinc Latitudo, pro spatiofitate.
- Latus**, eris, quod est infra alam. Vergil. —Latricq; argutum accommodat ensē. Hinc latēris dolor, quem Græci pleuresim uocant. Et Latero, as, (ut inquit Priscia.) sicut ab holus, leris, Holero, as. Interdum Latus ponitur quasi pro parte. ut est illud. Fundatur exultatione uniuersæ terræ mōs Syon, latēra Aquilonis ciuitas regis magni.
- Latulclauus**, uestis senatoria, dictus à textura: de qua Martialis in Hendecasyllabo: Et lato uariati mappa clauo. Horatius lib. Serm. describens senatorem, dixit: —Et latum demisit pectore clauum. Ab Ouidio Clauus simpliciter dicitur pro senatoria dignitate, illo uersu: Curia restabat clauī mensura coacta est Latiore clauo. Tullus Hostilius primus ē regibus Romanis usus est, quem ē purpura cōtextū fuisse docet Plin. Hac ueste sacerdotes utebantur. Silius: Sacrificam lato uestem distinguere clauo.
- Lauacrūm**, pen. corr. à lauo, as, balneum in quo quis lauare cōmode potest. Gell. Ludorum umbra ingentium lōgis ambu lacris, et mollibus ædium posticum refrigeratibus lauacris.
- Lauatrinx**, dicuntur in quas lotura proijcitur, quæ et aquaria, et aquariola uocantur. Nec in culina tantum, sed in triclinijs quoq; et cubiculis, et coenationibus cum dignitate et elegantia fiunt.
- Lauce**, insula in Ponto, Boristēnis ostio obiecta, dicta Achillea, quoniam Achilles ibi situs sit.
- Laudabile**, quod merito laudari potest. ut, Laudabile nomen domini est, et c.
- Laudatio**, est ipsa laudantis oratio: quamuis quandoq; Laus pro laudatione ponatur.
- Laudatiuus**, as, um. quod laudat. unde Laudatiuū genus, dicitur demonstratiuū. Et Laudatiuus casus dictus est aduersatiuus: quia per hunc uidemur uel aduersare, uel laudare. Cc.
- Laudō**, das, uerbis extollo. Vergilius: —Laudato ingentia rura. Probare est re. Cicero: Et laudo, et probo. Aliquādo laudare, est nominare. Plau. in Cap. Id scias Iouem supremum testem laudo. Huius cōposita sunt Elaudo, quod ueteres usurparunt pro eo, quod est plus quā nominō. Varro: Elaudat nomenq; eius milites repetit. Collaudo, simul laudo. Cicero Lentulo: Si rē istam ex sententia gesseris, fore, ut absens à multis, quum redieris, ab omnibus collaudēre. Perlaudo, ualde laudo. Laetantius lib. 6. Eas res quas etiam homo si contempserit, iure perlaudatur.
- Lauerna**, Dea fuit, quā Romani coluere, à qua Lauerniones dicti sunt fures, quod sub tutela Deæ Lauernæ essent: in cuius loco obscuro soliti erāt inter se furta diuidere. Hinc Lauernalis porta, Romæ dicta est: ab eade Lauernæ propinqua.
- Lauinium**, urbs, quæ et Laurentum, à Lauino, Latini fratre (ut sentit Serui.) Postea Laurentum à lauro: inuenta à Latino dum adepto imperio post fratris mortem ciuitatem auget. Postea Lauinium, à Lauinia Aenæ uxore. Alij Lauinium à Lauro Lauinio. Strabo dirimit Lauinium à Laurento. Diony. Halicar. facit tres populos in Latio: Lauinienes, Laurentes, et Lauinium.
- Lauo**, as, lauui, atum. Terentius in Eunu. Abeunt lauatum, perstrepunt. Horatius in Serm. Ast ubi me fessum Sol acrior ire lauatum Admonuit. Ouid. lib. 3. Fast. Sacra lauaturus mane petebat aquas. Inde Lauatio, et Lauator. Cicero Varroni: Si minus persequar in Cumanum, et antē te certiorē faciam, ut lauatio parata

parata sit. id est, balneum. Declinatur autem, et magis in usu est, Lauo, uis, laui, lotum, uel lautum. Vergilius lib. 10. Visceribus superinfundens lauit improba teter Ora cruor. Horatius in Sermon. Ora manusq; tua lauimus feronia lymphæ. Quorum prima quum sit brevis, potest esse præsentis tēporis. Est autem Lauare, ablucere, et aqua quæq; sordida purgare. Plautus: Sedimus, manus lauimus. Vergilius: Luminis effossi fluidum lauit inde cruorem. Interdum significat madefacere, humectare. Plaut. in Pseud. Gestat tabellas, eas lachrymis lauit. Vnde Lautum, ablutum, mundatum. Interdum auferre. Columella lib. 4. Ea res seminio lauit acorem malorum. Huius composita Abluo, quod est lauo, mundo. Columella lib. 3. Tum etiam cliuosis locis, terra quæ in eum congesta est, pluuijs non abluatur. Lactan. lib. 4. Vnde adparet Iudeos nullam aliam spem habere, nisi se abluerint sanguine. Alluo, Colluo, simul lauo, purgoq; Plinius: Prodest etiam gingiuis, si eo sæpius colluatur. Circuluo, circumfluo. Pomponius: Eum undiq; stagnum circumluit, et militi inaccessum facit. Deluo, Diluo, Eluo, Illuo, intus lauo. Interluo, Perluo, Proluo, Preluo, Reluo, rursus lauo: et quandocq; soluo, impignero. Plaut. Repignerat, reluit, uēdit. Subluo, subtus lauo. Columella lib. 7. In tergo bis in die subluitur aqua calida: mox decocto agrico et sale cum adipe defricatur, dum saniei uis emanat.

Laurea, proprie (ut sentit Plinius) lauri folium adpellatur, perpetuo uirens, et topiario operi accedens. Aliquando ponitur pro lauro. Horat. Tum spissa ramis laurea feruidis. Aliquando pro corona ex lauro facta, quæ in triumphis adhibebatur. Cato uero lib. de Re rustica, Lauream, et Laurum, et mutata diphth. Loream, pro eadem accipit. Ab hac arbore nomen impositum est hominibus. Nam Laureæ Tullij Ciceronis libertus dictus fuit. Laura etiam proprium nomen mulieris.

Laurens, tis, et hic et hæc Laurentis, qui ex Laurento ciuitate est. Vergilius: —Laurentis regia Pici.

Laurentalia, festa, quæ à Laurentiæ nomine fiebant.

Laurentius, Laureolus, Laura, et Laurentia. Faustuli, Romuli, et Remi nutritrix, nomina uirorum ac mulierum propria, à lauro deducta.

Laurentum, nomen ciuitatis: quæ ibi sepultus sit Tatiæ rex, qui à Laurætibz occisus fuit. Vel à sylua laurea: qua excisa edificatus est uicus. Vel (ut inquit Prisc.) à lauro ibi inuenta, dum Picus eam conderet. Hinc Laurentes populi dicti sunt.

Laureo, ras, à laurea fit, et significat lauream in capite ponere. Hinc Laureati, qui laureis coronati sunt. Vnde Cicero Laureatos fasces dixit.

Laureola, cum accentu in antepenul. dimin. à laurea. Et pro corona triumphali capitur. Et Laureolus, proprium nomen.

Laureus, a, um, quod est ex materia lauri: quomodo roseus, myrteus.

Lauretum, locus in quo laurorum copia est: ueluti rosetum, myrtetum, spinetum.

Lauriferi, et Laurigeri, à poetis imperatores dicuntur. Cæ.

Laurinum, oleum est ex lauro factum. Cæ.

Laurion, locus in Attica regione, ubi argentum fodiebatur.

Lauiolauinium, urbs Latij, proxima Laurento.

Laurus, secundæ et quartæ declina. sed rectius iuxta secundam inflectitur, quia melius sonat. Est autem genus arboris, quæ Græcè δαφνὶς, Daphne dicitur. Petronius in Satyris: Et baccis redimita Daphne. Hæc arbor Apollinis est, propter Daphnen quam amauit, in eam transformata: siue quod

speciosissima nascitur in Parnaso. Eusebius scribit eam Soli dicatam, quoniam ignea est: unde odio maximo à demonibus habetur, siue quod plurimum sonat si uratur, quod præcedendi artem designat. Diuinationis autem Deus Apollo existimatur. Ianitrix quoq; Cæsarum et pontificum, triumphisq; dicta. Sola arborum fulmine non tangitur. Duo eius genera tradit Cato: Delphicam et Cypriam. Delphica laurus, dicta quod uictores Delphis ea coronarentur, et est uiridior laurus. Cypriam, folio breui, nigro subcrispam. Quidam Mustacem addiderunt: quoniam mustaceis subijceretur. Hanc esse folio maximo constat, flaccidoq; et albicante. Alij Cinu, quam syluestrem laurum intelligunt: nonnulli sui generis arborem. Differt colore: est enim cerulea bacca. Alia etiam numerantur genera: quæ apud Sipontinum habentur.

Laus, proprie uirtus est, non aliunde proueniens, sed suis nixa radicibus. Verg. —Primum merui qui laude coronam. Dicta Laus ἀπὸ τοῦ λαῶν, hoc est, à populis, quod proprie laus sit populi, de aliquo recta loquentis.

Lautia, munera dicebantur, quæ Romani per quæstores legatis exterarum nationum mittebant, ut inquit Plutarchus in Problematibus. Vnde scribit Plinius, Attalo fuisse decreta.

Lautitia, epularum magnificentiæ, à lauatiōe dicta: quia apud antiquos elegantiæ quæ nunc sunt non erant, et raro quis laudabat. Et antiquitus dicebatur farina ex tritico aqua cōperso.

Lautrices, dicuntur duorum fratrum uxores.

Lautulæ, à lauando dictæ sunt: quas Græci thermas nominant.

Lautus, tum, modo significat lotum. Teren. Te nunc ad symbolum uenire unctum, atq; lautum è balneo? Modo significat mundum. Apul. Vir probus, purus, simplex. Vnde Lautæ cœna, et Lautus homo, ab elegantia et nitore dicuntur. Modo elegans. Cicero: Comites istius atq; amici homines lauti atq; urbani. Modo diuitum, nitidum in ueste, et uictu delicato. Mart. Ista quidem lauta est, dapibusq; instructa superbis. Quod tractum est à lauatiōe. Huius diminutiuum est Lautulus: à quo aduerbium Lautule.

Laxitas, et Laxamentum. Idem quod remissio. Liuius lib. 1. Nihil laxamenti nec ueniæ habere, si modum exceperit. Cic. Et admittenda hominum cuiusq; modi multitudo: adhibenda est cura laxitatis.

Laxo, xas, laxum facio, aperio, et quasi libero. Vergil. Laxat claustra Sinon. Cicero in Caton. Qui si ex libidine uinculis laxatos esse non moleste ferunt. Hinc componitur Relaxo, quod est, rursus laxo, recreo, remitto. Cicero lib. 1. Officiorum: Atq; enim quum relaxare animos uoluerint, caueant intemperantiam.

Laxus, xaxum, largus, et spacijs maioris. Vergilius: Et primum laxos tenui de uimine ciclos Ceruici subiectæ. Columella lib. 1. Nec dubium quin minus reddat laxus ager non recte cultus, quam angustus eximie. Aliquando ponitur pro molli, remisso, languido. Vergilius: Et premere et laxas sciret dare iussus habenas. Vnde Laxi funes, dicuntur languidi, semiconsumpti. Et uela laxa quando uenti non flant. Hinc Prolixum, quasi porro laxum. Inuenitur Laxum, aduerbium, pro latè. Martial. Et adhuc superet centies tibi laxum.

Lea, quæ et Leena dicitur. Lucilius: Irritata lea tacebant corpora saltu. Vergilius: Torua leena lupum sequitur, lupus ipse capellam. Leæ, insula est iuxta Cyrenaicam Africæ regionem. Scribit Aristoteles li. de Animal. Leenam primo sætu quinq; parere, secundo quatuor, ac per singulos uno minus. Postquam uero

- anum tantum peperit, sterile scire, ac fetus ipso initio infans ac nisi bimestres mouere: semestres uix ingredi posse.
- Leander**, uiri propriū Erās puellæ Amasius ex Abydo urbe.
- Learchus**, Athamantis & Inus filius: quem pater furore arreptus occidit. Quod uidens Ino, accepto Melicerta, altero ex filiis, in mare se præcipitavit. Cc.
- Lebaida**, urbs Bæotia est: ubi Orchomenus & Cephysus annes arundinis tibialis fertilitate nobiles.
- Lebedus**, penul. prod. ciuitas, quæ à Colophone centū & uiginti stadiis distat. Hic scenicorum hystriionū collegium fuit, qui ludos & certamina Libero patri quotannis celebrabāt.
- Lebes**, bētis, pen. pro. uas æneum, in quo res bulliūt, ut docet Porphir. super 9. lib. Iliad. Et est generis mas. & fœmi. Oui. Viginti fuluos operoso ex ære lebetes. Inuenitur etiam Lebeta, tæ, aut Lebetus, ti. Hierony. in libr. Paralipomenon: Pacificas hostias coxerunt in lebetis, & cacabis, & ollis.
- Lebesum**, pro liberum ueteres dixerunt.
- Lecanum**, penulti. cor. λέκανον, Greci peluim dixerunt.
- Lecanomantia**, cum accentu in penultima, diuination quæ fit per pelues. Vnde Strabo, Lecanomantas & Hydromantas, in Persia frequentes tradit.
- Lechæum**, alterius maris portum adpellari, tradit Liuius in bello Macedonico. Græci λέχη portus ipsos uocāt. Papinius: Curua Palæmonio secluditur unda Lechæo.
- Lectica**, pen. prod. cathedra & sedes qua ferebantur diuites & potentes: in qua puluinar & lectulus stratus erat. Græcè hexaphorum: quod à sex seruis portaretur. Iuuenalis: Nanq; facit somnum clausa lectica fenestra. Huius diminutiuum est Lecticula. Suet. A cœna in lecticulâ se lucubrationem recipiebat. Cicero Martio: Vt nostras uilas obire, & mecum simul lecticulam concurrere possis.
- Lecticarius**, qui lecticam deferrebat. Seruius Sulpitius: Coædus sum in eadem illa lectica, qua ipse delatus eram, meisq; lecticariis in urbem eum referre.
- Lectio**, ipsa uerba quæ colligimus. Quod etiam tacite fieri solet, quum quis legit literas. Aliquādo sumitur pro ipso pronuntiandi modo, quo legitur. Aliquādo pro artificiali interpretatione. Vnde Diomedes: Lectio est artificialis interpretatio, uel uaria cuiusq; scripti pronūciatio, seruiens dignitati personarum, exprimensq; animi cuiusq; habitum.
- Lectipes**, penultima correpta, herba serpillio similis, surculo=sa palmi altitudine.
- Lectisterniator**, qui lectum sternit. Plautus in Pseud. Tu esto lectisterniator, tu argentum eluito.
- Lectisternium**, quum sacrorū gratia lecti in templis sternebantur, ad discumbendum siue pernoctandum. Proprie Iouis epulum dicebatur. In capitolio enim stratis tribus lectis conuiuium adponebatur tribus Dijs: Ioui, Iunoni, & Minervæ, Iupiter, id est, Iouis simulacrum statuebatur in lectulo recubans. Iuno & Minerva in sellis confidebant: sed adpositis epulis non ipsi Dijs: sed septem epulones celebrabant. De inuentione lectisterniorum lege Liuium lib. 5.
- Lectito**, penulti. corre. frequenter lego. Cicero Peto: Pyrrhite uideo libros lectitasse.
- Lectrum**, promontorium est in Asia.
- Lecturio**, ris, desydero legere.
- Lectus**, dictus est (ut Varro inquit) quod lectis herbis et frōdibus stramenta facerent. Vel (ut alij putant) ab alliciendo, q; fatigatos ad quiescendum adliat. Nisi sit quod antiqui Græci λέκτρον lectum dicunt. Aliquando sumitur pro mensa conuiuiarum: qui & discubitorius, & triclinarius dicitur. Huius diminutiuum est Lectulus. Legitur & Lecticulus.
- Lecythus**, penulti. correp. Græcè λέκυθος, ampulla olearia. Hierony. lib. 3. Reg. Hydria farinæ non deficit, & lecythus olei non est imminutus. Pro Lecytho Cypria. capsacen usurpauit: Iuuenalis guttum.
- Legæa**, una ex Nymphis, à cantus suauitate dicta. Cc.
- Legatarius**, uel Legataria, dicitur, cui ex testamento aliquid legatum est.
- Legatitius**, a, um, quod ad legatū pertinet. Vnde Legatitium uaticum dicitur, quod interdum accipere legati solēt, qui ad sacrarium principis mittuntur.
- Legator**, qui aliquid legat. Suetonius in Tiber. Iterū eo censente, Trebianis legatam in opus noui theatri pecuniam admunitionem uiæ transferre concederetur, obtinere non potuit, quin rata uoluntas legatoris esset.
- Legatum**, deliberatio quædam hereditatis, qua testator ex eo quod uniuersum heredis foret, alicui quid collatum uelit. Modest. Legatum, est donatio quædam, testamento relicta. Et Legati adpellatione, fideicommissum, & mortis causa donatio continentur.
- Legatus**, qui legatione fungitur. Vergilius: Legati responsa ferunt. Et Legatus, qui imperatoris uicem tenet.
- Legem**, dictam putāt, quod publice legatur, ut omnibus nota sit, & ab omnibus obseruetur. Hanc quidam definiūt esse generale iussum populi aut plebis, rogante magistratu: & hoc diutaxat in libera ciuitate. Alioqui etiam regū & principum iussa Leges dicuntur: præsertim imperatoris, postquam in eū populi Romani maiestas translata fuit. Rogabat magistratus populum, quod constituendū esset populus uidebat: id iussum si generale est, & ad omnes pertinens, Lex dicitur: Si ad singulos ciues spectat, priuilegium est. Cicero sic Legē definit, quod sit certa ratio, è mente diuina manans, quæ recta suadeat, prohibeatq; contraria. Legum adpellatione, leges duodecim tabularum, senatusconsulta, plebiscita, legitimæ actiones, interpretationes prudentium, & alia id genus continentur. Legis uirtus est imperare, uetare, permittere, punire.
- Legerda**, urbs est Armenia maioris, in Eritena regione, nō longè ab Euphrate fluuiio, autor Ptolemeus lib. 5.
- Legirupio**, pionis, qui rumpit leges. Plautus in rudente: Iube modo accedat propè hunc legirupionem.
- Legio**, à delectu militum dicta est, quod leguntur milites in delectu. Diuiditurq; Legio in decem cohortes. Cohors in quinquaginta manipulos. Manipulus in uigintiquinq; milites pro unoquoq; Legionem Romanæ à numero atq; ordine dicuntur. ut, Primani, secundani, decumani milites: uocantur prima, secunda, & decima legionis.
- Legionarius**, a, um, quod est legionis, uel quod ad legionē pertinet. Asinius Pollio Ciceroni: Militem non modo legionarium, sed ne auxiliarium quidem ullum quoq; misi.
- Legirupa**, qui legem frāgit. Plautus: Impudicè, scelestè, uerbero, bustirape, furcifer, sociis fraude, parricida, sacrilege, peruiure, legirupa, perniciēs adulescentum.
- Legislator**, qui legem tulit, qui & Legifer dicitur: qualis apud Athenienses Solon.
- Legitimum**, secundum legem factū, à quo Legitimè aduerbium. Cuius contrarium est Illegitimum. Vnde Legitimi filij, qui secundum legem nati sunt. Cc.
- Legiuncula**, dimi. parua legio. Liuius lib. 36. Vidcretis uix duarum male plenarum legiuncularum instar in castris regis.
- Lego**, gas, in legationem mitto. Plautus in Amph. Eos legat Telebois. Hinc Legati, Legatio, legatorum missio. Quādoq; Legare, est legatum facere. ut, Cæsar Cæsium sibi legauit. Quādoq; committere. Plautus in Cass. Quin rari es in præfectura

præfectura tua: quin potius quod legatum est tibi negocium id curas? Quandoq; decernere, deliberare, & testamento relinquare. ut, Testator liberti suo argenti pondo decem legauit. hoc est, decreuit ex hæreditate sua decem argenti pondo liberti suo conferri. Liuius lib. 1. Numitori, qui stirpis maximus erat, regnum uetustum Syluæ gentis legat. Huius uerbi composita sunt Ablego, Adlego, Delego, à quo Subdelego, Relego, Sublego: quæ habent penultimam productam. Deriuata sunt Collega, & Collegium.

Legō, gis, gi, flum, proprie colligo. Columel. lib. 2. Optimam quanq; spicam legere oportet, separatimq; ex ea semen repone. Hinc tractū est, ut Legere etiam sit oculis scripta percurrere: quoniam literæ oculis legi, id est, colligi uideantur. Verg. At simul herouū laudes & facta parētis iam legere: Propter quod ea quoq; quæ dicta sunt, Legere dicimur. Idē lib. 6. —Quin protinus omnem Perlegerent oculis. Tractum à Græcis, qui λεγῶν scribere & pingere dicunt. Item, quia ad quod adcedimus, melius oculis cernimus, factū est, ut Legere pro adherere & adcedere ponatur. Liuius: Ipse compositis Sicilia rebus, oram Italia legens, Ariminum peruenit. Item quoniam nauæ dum aspera loca prætercunt, Legere, id est, colligere uela consueuerunt, quandoq; præterire significat. Vergil. Littoraq; Epiri legimus— Est quando pro eligere ponatur. ut, Ipse ego cana legam tenera lanugine mala. Aliquando pro surripere: quod ea quæ furamur colligimus. Idem: Vel quæ sublegi tacitus tibi carmina nuper. Hinc Sacilegium. Quandoq; pro percutere. Plautus: Quo te legam hoc scipione? Huius uerbi composita sunt Adlego, Colligo, Deligo, Diligo, Eligo, Intelligo, à quo Subintelligo, Negligo, Perlego, Relego, Sublego, Selego, & Translego: quæ habent penultimam correptam.

Legulæ, sunt uitæ parue, siue ligule fimbriatæ, reticulatis, cancellatis, plagulis orbicularibus, à legendo dictæ.

Leguleius, qui legum studia sectatur, seu uersatur in legibus. Cicer. Ita & tibi Iuriconsultus per se nil nisi leguleius quidam cautus & acutus præco actionum, cautor formularum auceps syllabarum.

Legulus, penul. cor. qui uuas aut oleas colligit. Cato: Legulos quot opus erit præbeto. id est, collectores.

Legumen, pen. prod. dictum est quod manu legatur. Varro lib. 1. de Re rust. de Cicer. Hoc enim quoq; legumen ut cætera quæ euelluntur è terra, non subsecantur ut fruges: quæ quod ita leguntur Legumina dicta. Vergil. lib. 1. Georg. Vnde prius latum siliqua quassante legumen.

Legumentum, idem quod legumē. Similiter & Legariū.

Legus, a, um, nō nisi in compositione inuenitur, pro eo quod colligit. ut apes mellilegæ dicuntur, quoniam mel legant. id est, colligant.

Leleges, siue Lelegæ, pen. corr. populi errabundi: qui quondam Thessaliam et diuersa alia loca tenuerunt. Hieronymus lib. 1. scribit maritimos fuisse: qui postea Cares dicti fuerunt. Alij tradunt Cares & Leleges esse conterminos. Ouidius libro nono Metamorphoseos:

Caras, & armiferos Lelegas, Lyciamq; pererrat.

Scribit Plin. lib. 5. Miletum Ionie caput, Lelegeidam fuisse nominatum. Eustathius docet, Leleges dictos quasi λελεγεῖν, id est, collectos: eo quod prius errarent, & gens collectiua esset. Alij Leleges à Lelege duce adpellatos adserunt.

Lema, e, apud Græcos lachryma dicitur. Vnde Lemosi.

Lemānus, penultima producta, lacus Gebennæ uicinus, qui in Rhodanum fluit.

Lembus, nauicula breuis & uelocissima. Plautus: Dum hæc aguntur, lembo aduehitur pater tuus pauxillulo. Hinc & Lenunculus dicitur. Græcè tamen dicitur τὸ λέμβος. Suid. πλοῖον μικρὸν καὶ τὸ λέμβος ἐν δεικῇ οὐδ' ἀτίρω καλεῖται. id est, Lembos, nauigium paruum: & neutro genere declinatur.

Lemnisci, fasciolarum coloris dependentes ex coronis: Inde Lemniscate coronæ dictæ, quæ lemniscis erant ornatæ. Plin. lib. 21. scripsit, Lemniscos adijci solitos coronis aureis.

Lemnos, insula, quæ & Hypsipylea dicitur, ab Hypsipyla Thoætis filia, quæ in ea regnauit. Hæc est in Aegæo mari ab Oriente Troiam, ab Occasu Athon spectans, à Borea Thraciam, ab Austro, sed longo tractu Crætæ opposita est. Vrbes habet Myrinam maritimam, & Ephesiam mediterraneā. In ea colebatur Vulcanus Deus ignis. Vnde & Lemnius ardor dicitur à poetis. Nam (ut in fabulis fertur) quum Iuno eū peperisset, eumq; turpē cōspexisset, è cælo in eā insulā deiecit. A Lemno, teterrima quæq; facinora apud Græcos Lemnia adpellantur. Et Lemnia terra, exiccandi uim habens, in eaq; caprinus sanguis miscetur, & idcirco rubrica adpellatur.

Lemūres, penultima correpta, laræ nocturnæ, & terrificationes imaginum.

Lemuscatum, præmium quod reportabant, qui ex gladiatura uictores extitissent.

Lenæus, scribitur cū diphth. quo nomine dictus est Bacchus. ἀπὸ τοῦ ληνός quod lacum significat. hoc est, uas in quo uua exprimuntur. Vergilius lib. 2. Georgicorum:

Hic pater o Lenæ tuus hic omnia plena Muneribus.

Lenas, adpellat Vlpianus, quæ mulieres quæstuaris prostituunt. Item eas quæ alterius nomine hoc uitæ genus exercēt. Ut si qua cauponam exercens, in ea corpora quæstuaria habeat, prostitutas mulieres habere dicendum est. Hanc quoq; Lenæ adpellatione contineri.

Lendiginosus, lendibus plenus. Cc.

Lenia, multitudinis nume. sunt ornamenta tunicarum aurea.

Lenici, sunt fasciolarum ex coronis dependentes: dictæ quasi lenici. Cornuc. Ab alijs Lemnisci dicuntur.

Lenio, nis, niui, uel nij, nitum, mulceo, placo, imminuo, polio &c. Sall. In tali tempore tanta uis hominis magis leniunda quam exagitanda uidebatur. Idem: Nonnulli ficta & hæc & multa præterea existimabant ab ijs, qui Ciceronis inuidiam, quæ postea oborta est, leniri credebāt atrocitate sceleris, qui pœnas dederāt. id est, imminui. Colu. lib. 3. Quū deinde truncum reddideris, acuto ferramento plagam lenito. id est, polito. Interdum Lenire est consolari. Cicero Treb. Tuā profectum amore prosequar, reditum spe expectabo, absentem memoria colam: omne desiderium literis mittendis accipiensq; leniam. Hoc uerbū etiā Lembo in futuro facit. Propert.

Lenibunt tacito uulnera nostra sono.

Huius compositum est Delenio.

Lenis, & hoc Lene, idem ferè significat quod leue. hoc est, quod tactu nullam asperitatem habet. Transfertur tamen ad animum, & pro mīu modestoq; accipitur. Teren. in Hecyr. Ego sum animo leni natus: non possum aduersari meis. Hinc Lenitas, Lenitudo, & Lenimentum: quæ idem significant, scilicet mansuetudinem, suauitatem, placationemq;. Cicero: Lenitudo orationis, mollitudo corporis.

Leniter, aduerb. moderate, suauiter, quod & Lene dicitur.

Leno, generis cōmu. quamuis habet sēmīnū Lena, ut inquit Priscia. Quo nomine significatur is qui scortorū productor est, etiam inuitarum personarum: qui legibus uindictatur. Ab alliciendo, quod adulescentulos alliciat: uel à leniendo dictus.

Lenobates, uua calcator.

Lenocinium, lenocinandi actus. Vlpianus: Lenocinium facere, non minus est quam corpore quæstum exercere. Quandoq; Lenocinium sumitur pro exquisitiore elegantia. Suet. de August. Forma fuit eximia, & per omnes ætatis gradus uenustissima: quanquam & omnis lenocinij negligens, & in capite comendo incuriosus.

Lenocinor, penul. corr. lenocinium facio. Per translationem Lenocinari, pro blandiri ponitur, siue allicere: quod lenones facere solent. Cice. Tibi seruiet, tibi lenocinabitur: minus aliquando contendet quam potest. Amb. lib. de Cain, quasi pro adulterari posuit. Etenim quia uerum decorem naturæ habere non potest, adulterinis fucis adfectatæ pulchritudinis lenocinatur speciem, non ueritatem.

Lenonius, nia, nium, quod ad lenonem pertinet. Plautus in Menechmis. Ab his locis lenonijs.

Lens, lendis, à ledo, capitis animal, ex quo formatur pediculus. Et est fœminini generis. Serenus: Vnda maris capiti lendes deducit iniquas. Hinc Lendinosi, dicti sunt lendibus referti.

Lens, lentis, genus leguminis, à lenis nomē deductū: quod quia uescuntur, lenes ac moderati fiunt. Plinius: Inuenio apud ueteres autores æquanimitem fieri uescientibus lente.

Lentco, tes, à quo Lentescio, tescis, quod significat lentū seu tenerum ac molle fieri. Vergilius lib. 2. Georgicorū: Sed picis in morem ad digitos lentescit habendo. Id est, coheret: ut exponit Seruius. Lucil. Lentet opus, dixit. A Lentescio, fit compositum Inlentescio. Colu. lib. 2. Paulum aqua maceratur, dum inlentescat. id est, intus tener fiat.

Lenticula, genus leguminis, lenti simile, sed diuersum. Quin & cocta quoq; lens à Plinio ceterisq; Lenticula uocatur. Lenticula etiam genus uasis est à figura dictū, ut ait Plinius, & meminit Celsus, uideturq; id esse quod discus adpellatur apud Diosco. Vnde & Lenticularis figura. Quidā hoc nomē à liniendo deducūt: aiuntq; esse uas oleariū, ex quo reges & sacerdotes linebātur. de quo libris Reg. fit mētio. Rursus Lenticulæ, maculæ sunt in corpore, quæ Lentigines dici solent.

Lenticularis, & hoc Lenticulare, adiectiuum à lenticula. ut, Lenticularis forma. Apuleius lib. 2. Florum.

Lentigo, penul. prod. macula subrufa: & interdum in facie, ad lentis similitudinem. Vnde & Lentiginosus. Plin. lib. 19. de Atriplice. Ac nisi mutata sepe aqua coquendum, stomacho contrarium esse, lentigines & papulas gignere. Et lib. 20. Cum seuo uitulino uel melle suggillatis illinitur, cum melle, et uua passa, & aceto, lentigini nigræ.

Lentini, seu Lētuli, Romani quidam cognominati sunt, à lente: ut Cicerones à cicere.

Lentiscus, arbor, quæ mastichen gummi modo sudat: & est trifera. Plin. lib. 24. Vsum lacte caprarū, quas lētisco pascebat.

Lento, tas. Vergilius lib. 3.

Ante & trinacria lentandus remus in unda.

Vbi Ser. Lentandus aut lentē tibi nauigandum est (nam totam Siciliam circuit) aut flectendus. Vnde Lentum uimen dicimus, id est, flexibile.

Lentus, proprie tener, flexuosusq;. Vergilius: Lenta salix quantum pallenti cedit oliuæ. Sed translatum ad animum, pro leni ac placido capitur. Cice. in Hortē. Qui quum publicas iniurias lentē tulisset, suam non tulit. Interdū pro facili. Lucilius: Cotta senex Craſsi pater magnus trico fuit numarius, soluere nulli lētus. Interdum pro tardo, à quo Lentitia, & Lentitudo, tarditas. Interdū pro securo et ocioſo. Vergilius: —Tu Tityre lentus in umbra. Interdū pro tenaci. Plau. in Men. Quam lentum est, & uisco simile.

Interdum pro remisso & frigido. Verg. lib. 1. Georgie.

—Noctis lentus non deficit humor. Cicero: Neq; enim est facile perficere ut irascatur ei, cui tu uel iudex, si tu ipse id lente ferre uidcare. In compositione uerò significat plenum. ut somnolentus, temulentus, opulentus, & huiusmodi.

Lenulus, diminut. à leno. Plautus in Pen. Ita ut occæpi dicere lenule de illa pugna.

Lenunculus, aliud dimut. Plau. in Pe. Si de Deo militari tetigero lenunculū. Est & Lenunculus nauigiū piscatoriū. Sall. lib. 1. hist. Indicit fortē per noctem lenunculo piscandum.

Leo, les, leui, non est in usu, significat imprimo & formo. Sed eius composita usurpantur, quæ sunt Deleo, & Releo. Deleere autem contrarium est suo simplici. Nam est, quod formatum iam & impressum est, remouere.

Leo, animal ferox, & omnium animalium generosissimus: tum præcipue quū colla armosq; uestiūt iubæ, quod ætate accidit. Leones tantū ex feris clementia utūtur in supplices, prostratis parcunt. Eorū animi index est cauda: sicut equorū aures, uim summā in pectore habēt: sociati innoxij sunt: Timēt rotarum orbes circūactos, & currus inanes, & cristas cātusq; gallinaceorū: sed maxime ignes. A Leo fit Leoninus, a, um. Est & Leo marinus ex cancrorū genere. Item Leo, cœleste signū. Ferunt hunc leonē Theumesium ab Hercule occisum, in cœlum ab Ioue translātū. Dictus est Theumesius, à Theumeso Bœotiae monte. Leones auersi coeunt, quemadmodum & lynces, cameli, elephanti, rhinoceroes, & tigrides. Cc.

Leochares, Leocrates, Leocritus, Leostratus, Leodamus, Leontius, Leogorus, omnia nomina propria à leo deducta.

Leocrates, nomen sculptoris insignis.

Leodamas, mantis, propriū nomē philosophi mathematici.

Leon, philosophus mathematicus: qui elementa composuit, de terminationem inuenire docuit.

Leonides, nobilis Sparta, deinde Lacedæmoniorū rex: qui aduersus Xerxem penē incredibilia egit. Hic commilitonibus dicebat: Pergite animo forti, hodie apud inferos fortē cenabimus. Cēcidit ad Thermopylas, quum illas angustias custodiret. Fuit & alius Leonides, Alexandri pædagogus.

Leonina, herba est quæ nascitur in montibus: cuius flores quum emittuntur, similes sunt ori leonino aperto.

Leontopetalon, herba, folio brassica, caule semipetali, leni: cuius semen in cacumine in filiquis, ciceris modo: radix rapæ similis, grandis, nigra. Nascitur in aruis. Radix aduersatur omnium serpentium generibus, ex uino pota: nec alia res celerius proficit.

Leontophon, exiguus uermis esse dicitur: nec alibi nascitur quam ubi leo nascitur. Quo gustato, statim expirat leo.

Leontopodion, herba, quæ & lithoron, et doripetron, et Toropetro, uocāt caulibus ueluti rosæ capita sustinēs. Nascitur in cæpstri: cuius semē lymphatica somnia facere dicitur.

Leopardus, animal, qui ex leone & panthera natus est, uel ex pardo & leona: nigris maculis leoninam pellem distinguētib; & iubis caret. Nascitur in Africa, ubi propter penuriam aquarum ad paucos annes multitudo ferarum cōuenit: ideo multiformes ibi animalium partus, mutuo sese miscētib; diuersorum generum animalibus. Vnde ortum est prouerbiū, semper aliquid noui Africam adferre.

Leosthenes, penultima correp. nomen uiri: qui quum sponsus esset, & Lamiacum bellum concitasset, interfecit. Ob cuius amorem sponsa, Demotionis Arcopagitarum principis filia, se interfecit: sicut Hierony. contra Ioui. testatur. Suidas. Λεωσθένης σπαρτιάς τῶν Ἀθηναίων, οὗτος ἐν τῷ πρὸς τοὺς Μακεδόνας πολέμῳ λίθος πηλὸς πρὸς τὴν κεφαλὴν ἀφύλακτος.

Ἰσθμὸς παρὰ τὴν πύλιν. id est, Leosthenes dux Atheniensium: hic in bello contra Macedones lapide percussus in ca-
put improuise, in prælio cecidit.

Lepadusa, siue Lopadusa, insula Siciliæ, à patellis ostreorū
genere dicta: quasi patellaria.

Lepidium, herba, quæ hucera acuta tollit. Colu. li. 13. Sunt
qui satiui, uel etiam syluestris lepidij herbam quum colle-
runt, in umbra siccant: deinde folia eius, abiecto caule, die et
nocte muria macerata expressaq; lacti misceant, sine condi-
mentis, et salis quantum arbitrantur adijciant. Nonnulli re-
centia folia lepidij, cum dulci lacte in olla miscent, et c. Scri-
bit Dioscorides, idem esse Lepidium quod gnegidium. Fit au-
tem à Græco uerbo λεπίδιον, hoc est, decortico.

Lepidotes, gemma, quæ squammas piscium imitatur. Cc.

Lepidus, a, um, pen. cor. in quo lepōris est plurimū, et tam
de homine quā de oratiōe dicitur: ut, Lepidus homo, et Le-
pida oratio. Terent. in And. O lepidum caput. Hinc Lepidi-
tas, et compositum illepidus. Donatus dicit, Lepidum dici
politum: λεπίς, id est, lamina, siue squamma. Plin. lib. 34. Ex-
cutiuntur uelut milij squammæ, quas uocant Lepidas.

Lepista, uas, ampullæ simile. Varro: Aliqui uenditant oleum
Sabinorum: lepistæ pauperibus pleriq; aut fictiles sunt aut
æneæ. Cornucop.

Lepor, et **Lepos**, utroq; modo dicitur, pro sermone niti-
do et absterfo, et quasi lauitia quadam sermonis: quod si-
cut lepus à leuitate pedum, ita Lepor orationis à pedum suo-
rum leuitate dici putatur. Est et Lepos gratia, et uolupta-
tis cuiuscunq; amœnitas.

Leporarium, non tantū pro loco ubi lepōres sunt: sed etiā
pro omnibus septis, et quæ sunt uillæ adfixa accipitur, et
habent inclusa animalia quæ pascuntur. Gell. Viuaria ueteres
quādoq; Leporaria dixere, in quibus omnia clauderentur ani-
malia. Varro: Leporaria te accipere uolo: nō ea quæ tritauī
nostri dicebāt, ubi soli lepōres sint: sed omnia ædificia, septa,
et uillas, quæ inclusa habēt animalia quæ pascuntur. Hæc an-
tiquiores roboraria etiā adpellari uoluerunt: à tabulis robo-
ris, quibus septa erant, antē quā mœnibus cingerentur.

Leporinus, a, um, pe. pd. qd est ex lepōre: ut, pes leporinus.

Lepra, morbus, qui alio nomine dicitur elephātia. Et duplex
est. Vna quæ incurabilis est: quā malā scabiem Hora. nomin.
Aut mala quā scabies, aut morbus regius urget. Alia quæ
potest curari. Plin. lib. 34. Lachryma uitium ueluti gemma,
lepras, et lichenas, et psoras, nitro antē præparatas sanat.

Leprium, ciuitas in Achaia, à Leprio herōe, quem occidit
Hercules: siue à lepra qua curabantur ibi, quodam se flumi-
ne mergentes. Hinc Lepriatæ populi. Est et alterum in Ar-
cadia Leprium, ut testis est Cicero ad Atticum.

Leptenacra, promontorium gracile. Solinus: A promonto-
rio Indiæ, quod alij Leptenacra, alij Drupanum uocitarunt.

Leptis, nomen urbis, de qua Hieronymus: In Lepti urbe se-
mibarbara, et posita in solitudine, moris est, ut nurus altera
die socruī ollam mutuo postulet.

Leptoludiæ, ficus sunt quemadmodum Numidicæ, pul-
le et c. Cornuc.

Leptophyllon, herba est: à foliorum tenuitate sic dicta.

Leptorax, uas genus, habens acinos exiguos et subtiles:
alioqui mira suauitate prædulcis. Cc.

Lepus, animal, à celeritate dictum, quod leuipes sit: quoniam
ambulans non sentitur. Ponitur quādoq; pro infamia: quod
magis posteriori parte, hoc est armis, pulpamentum de se
præbeat, quum in conuiuio carpat adpositus. Horatius:
Fœcundi leporis sapiens scclabitur armos. Aut quod ue-

nantur illum et profectantur canes: quos pro amatoribus
puerorum intelligimus, ut apud Ter. Ceruam uidere, su-
gere, scclari canes. Aut quod à phsyicis dicatur incerti se-
xus. Tradūt enim utranq; uim singulis inesse, ac sine maris
coitu gignere: sicut et hyæna. Terē. in Eun. Lepus tute es, et
pulpamentū quæris. id est, qd tu habes hoc quæris in altero.

Lepusculus, diminutiuum quo etiam nomine dictus est pi-
scis quidam marinus. Ambrosius: Lepusculus timidum ani-
mal in terris, in mari formidabile.

Lerne, Argiui et Mycenæ agri locus est, supra quem fuit
Argos oppidum. Vnde Lernaëus, a, um, ut palus lernaëa, ubi
fuit hydra quinquaginta capitum, ab Hercule interfecta. Sunt
qui scribant Lernam regiunculam esse Arcadiæ, à Lerno re-
ge cognominatam.

Leros, quæ et Leria: insula est in Icario mari, ut inq; Strabo.

Lesbos, insula in Aegeo, Aeolicarū urbiū metropolis, et uni-
uersæ Troadis imperiū obtinuit. Ambitus eius stadiorum cē-
tum supra mille, à Borea in Austrum protensa, quingēta et
sexaginta stadia lōgitudinis habēs: feraci agro, et multa ma-
teria ad classes cōficiendas idonea. Vrbes in ea fuere memo-
ratu dignæ Mitylene, et ab ea nūc insula uocatur et Pyr-
rha, in Occidentali littore sita. Fuit et Cresus, et Antista cū
portu et Methimna. Dicta Lesbos ab urbis nomine, quæ in
ea potētissima fuit. Siue à Lesbo Iapithi filio, qui in eā insulā
nauigauit. Ex hac Pittacus unus ex septē sapiētibus, Accæus,
Sappho, Theophrastus philosophus, et alij uiri scientia cla-
rissimi, orti fuere. Hinc Lesbius, a, um, et Lesbous, a, um, pen-
prod. Horatius: Lesboum refugit tendere barbiton.

Lessus, us, lugubris eiulatio. Cic. in Legib. Mulieres genas ne
radunt: ne ne lessum funeris ergo habēto. His enim uerbis
significatur lamentationē lugubrem in funeribus prohiberi.

Leitorum, regio Indiæ extra Gangem: cuius incolæ sylue-
stres esse dicuntur, et in specubus habitare. Ferunt in ea esse
coruos albos, et psittacos.

Lestrygones, penul. correp. populi in extremo Italiæ: quos
Vlyses apud Alcinoū narrat humana carne uesci, ut Cy-
clopas. Et Homerus scribit Lestrygones socios Vlysis, ueru-
bus trāsfixos atq; igni affos comediisse. Acron: Lestrygona
Formiana seu Sicula, in quibus Cyclopes fuerūt, qui Lestry-
gones uocabatur. Plin. Caieta portus oppidū Formiæ dictū,
ut existimauerunt, Lestrygonium sedes. Verum ita adpellati
fuere, quia latrones erant in eo sinu, ὅπου τῆς λυσίας, quod est
latrocinium. Horum rex Antiphates fuisse scribitur.

Letalis, et hoc Letale, mortiferū. Plin. Letalis inedia homini,
durasse et ultra undecimum scilicet diem plerosq; certū est.

Letania, seu Litania, cum accentu in penultima, Latine sup-
plicatio dicitur: ληταίνω, supplico, rogo.

Lethargus, est marcor, et inexpugnabilis penē somni ne-
cessitas, cū alienatione mentis. Boëtius lib. 1. de Cōsol. Lethar-
gum patitur, cōmunem illis arū mentū morbū: sui paulisper
oblitus est. Plin. lib. 14. Grauedinem enim morbumq; lethar-
gicū patitur. Est et species phrenetidis, ut Celsus ait. Vnde
Lethargicus ab Horatio sumitur pro furioso: ut,
Lethargicus hic quum sit pugil, et medicum urget. Dictus
Lethargicus (ut quidam putant) ἀπὸ τῆς λήθης, hoc est, ab obli-
uione. Nam in eo morbo accidit obliuio omnium rerum.

Lethes, fluuius, quem apud inferos esse poëta tradiderunt:
cuius latices si quis gustauerit, omnium præteritarum rerū
obliuiscitur. Idcirco ἀπὸ τῆς λήθης, id est, ab obliuione no-
men habet. Datus est hinc fabule locus, quia morientibus
omnium rerum obliuio surrepit. Constat autem hunc am-
nem in Aphrica circa extremum Syrtium cornu, Berenicem

Q 4 urbana

urbem adluere: sed eum apud omnes fama est ad ea loca inferna inundatione prorumpere, Lucanus lib. 9.

Quam iuxta Lethes tacitus perlabitur annis,
Infernis (ut fama) trahens obliuia uenis.

Inde Lethæus, a, um. Idem:

Nō me lethæa, cōiunx obliuia ripæ Immemorē fecēre tui.

Letificus, ea, cum, penul. cor. quod mortem inducit.

Leto, tas, morte adscio. Vnde Letata corpora, apud Ouid.
Morte mulcata & interempta.

Letum, pro morte, secundū Prisci. à leo fit: quo ueteres usi sunt pro deleo: quoniā mors omnia delet. Apul. à luo deducit, ideoq; p æ scribi præcepit. Var. & Festus ab λῶνς fieri putant: unde et p th, adspiratū sine diph. scribūt Lethū. Quidam etiā Letū per antiphrasim dici uolūt, quasi minime lætū. Nā epitheton mortis est, tristis: quod est contrariū leto.

Leua, manus sinistra: quam Græci σκευή dicunt. Vnde tractū est cognomen Scæuola. Alij Leuam cum diphthon. scribūt, quod Græci λῆναι Leuam dicunt, à quo fit Leuus.

Leuana, uocabatur Dea, quæ pueris præerat de terra leuadis, ut inquit Augustinus.

Leucacantha, herba est in cacumine aculeum habens.

Leucanthemis, seu Leucanthemum: herba est, quam medicis recentiores chamomillam uocant. Cc.

Leucargyllon, genus argyllæ albæ.

Leucas, est insula contra sinum Ambracium sita, iuxta Epirum, habens montem altissimum. Cornuc.

Leucastros, Latine candor. Græce λευκαστρός.

Leucates, pe. pro. mons, seu promotoriū in Epyro mare intras. Verg. Mox & Leucata nimboſa cacumina montis. Dicitur Leucates, à petra eiusdem nominis, coloris albi, in pelagus porrecta: in qua est Apollinis sanum. Vnde & Leucadius Apollo, quia illic habet templum. Ouidius:

An quia Leucadio semper amata Deo. Est etiā Leucas insula, quæ superioribus annis (ut Strabo autor est) littus exstitit: quæ insula effecta est. De qua Laërtem dixisse aiunt: Munitam solus ui capi Neriton, littus erat terræ, hoc quidē in loco manu factæ excisiones fuerunt. Et lib. 10. legimus: Corinthij Cherronesi terra iuxta effossa, Leucadem in insula formam redegerunt, & in eū locū transportata Nerito, qui fuerat Isthmus, nūc fretum & Euripus est, ponte ingabilis, mutato nomine dixere Leucadem: sumpto (ut reor) à Leucate uocabulo. Plin. Deinde Leucadia ipsa peninsula, quondam Neritus appellata, opere adcolarum abscissa à continenti. Oppidum in ea Leucas: quondam Neritum dictum.

Leuce, paruum oppidum, non longē à Smyrna. Leuce, Græce candor dicitur.

Leucoæthiopes, æthiopum natio. Cc.

Leucochryſos, gemma quæ fit chrysolitho interalbicatē.

Leucocrota, bestia in India: quæ uelocitate cæteras feras superat. Hæc asini ferē magnitudine, uoce loquentium hominum sonos emulatur.

Leucogabi, colles sunt in agro Campano. Cc.

Leucogra, & Leucographia: gemma, quæ aliter galaxia, siue galatites dicitur. Cornuc.

Leucola, apud Plin. promontoriū Pamphiliæ, Lyciæ contermina. Est & insula propè Cyprum, & quidem in mari Lycio. Strabo quoq; portum in Cypro uocari tradit Leucola.

Leucōma, penult. prod. album dicitur. hoc est, tabula illa, in qua iudicum descripta erant nomina: & in qua singulorum annorum acta literis mandabantur à pontifice maximo.

Leucon. Latine album dicitur. Et Leucon auis est, quæ ardea uocatur.

Leuconium, tomentum, siue xylinum: quod & Leuconicum dicitur. Martialis:

Accipe leuconicis uellera missa sagis. Idem:

Culcitra leuconio quam uiduata suo. Cc.

Leucopetalos, gēma, quæ cādorē niui ex auro distinguit.

Leucophæus, cum diphthon. nam Græce λευκοφαιος dicitur color natiuus, ex albo & nigro nomē trahens, λευκόν albū, φαιον medium inter album & nigrum. id est, fuscum, & penè nigrum. Plinius: Iecur rubetæ uel cor, adalligatur in panno leucophæo, & quartanis prodest. Viſtruius de his coloribus scribens ait: Fontes & flumina sunt, quorum potu peccora quamuis alba sint, alijs locis procreant uellera leucophæa, alijs locis pulla, alijs coracino colore. Idem in campis Troianis, proxime flumē armētā rufā, & pecora leucophæa nascuntur. Quidā scribunt Leucopum, pro colore albo natiuo: à quo Leucopeatus, qui rudiori ac uili alba ueste indutus est. Quamuis & Leucophæatus legatur. Sunt & medicanēta certi generis hoc nomine: quasi subfusca, siue subcandida.

Leucophlegmantia, species aquæ intercutis. Cc.

Leucophorum, glutinum auri. Cornucop.

Leucophthalmos, gemma, quæ candidam nigramq; oculi speciem continet, aliās rutila. Cc.

Leucopus, dicitur natiuus color albus, uilis & uulgaris. Hinc Leucopeati dicuntur, qui rudiori alba ueste ac uili & natiui coloris induti sunt. Mart. Amator ille tristium lacerarum, Et beticatus simul atq; leucopeatus. Cc.

Leucosia, insula contra Pestanum sinum, in mari Tyrreno Leucaniæ adiacens (ut Strabo lib. 6. refert) paruum ad continentem habens cursum. Dicitur Leucosia, ab una Sirenum: quæ hoc in loco periit, quum in profundum sese abiiciſſet. Festus ab Aeneæ consobrino loco datum nomen existimat. Quin & Sanothracia Leucosia prius est adpellata, ut inquit Aristoteles de Republica.

Leucosticos, lapis in Aegypto ruber, candidis interuenientibus punctis. Cornuc.

Leucosyria, prius dicebatur, quæ nunc Cappadocia.

Leucothea, matuta dicta est: hoc est aurora, quasi alba Dea, λευκὴν enim album.

Leuctra, per c, ante t, plurali numero, singulari Leuctrū: & genere sceminino Leuctra. Solinus etiam Leuctras uidetur usurpasse. Oppidum est Bæotia, de quo Hieron. contra Iouin. Quo ore laudandi sunt Scedasi filie in Leuctris Bæotia: quas traditū est absente patre duos iuuenes prætercuntes iure hospitij suscepisse: qui multū indulgentes uino, uim per noctem intulere uirginibus. Quæ amissa pudicitia, nolentes superuiuere, mutuis conciderunt uulncribus. Apud Leuctra Epaminondas Tebanus Lacedæmonios uicit, adeoq; attriuit, ut postea imperium nequinerint habere.

Leue, significat id quod est sine pondere: unde Leuis stipula. Vergil. lib. 12. Corytiq; leues humeris, & letifer arcus. Transfertur ad animum. Vnde Leues homines, uocantur inconstantes, uiles, & nullo honore digni: quemadmodum cōtrario graues dicimus constantes, seucros, prudentes. Hinc Leuitas: quæ modo dicitur de re nō ponderosa, modo de instanti, uiliq; Cice. Quum in Antonio genus quoddam fortissimum uitæ demonstrare uellet, quod in caupona deliteſceret, quod ad uesperum potaret, quod ore inuoluto iter faceret, ne cognosceretur. Videte, inquit, hominis leuitatem: tanquam prorsus ista dedecora hoc uiuio notarentur, Leuia uina quæ sint, uide in dictione Lora.

Leui, nomen patriarchæ: à quo Leuita, seu Leuites, penult. prod. pro eo qui est de tribu Leui. Hierony. in Exod. Aaron

Aaron frater tuus Leuites, scio quòd eloquens sit: hinc Leuiticus, ca, um, possessiuum.

Leui, prateritum à leo: significat aperui, protuli. Hora. li. 1. Carm. Græca quod ego testa conditum leui. Cuius cōpositum. Releui, protulit Terentius: Releui omnia dolia.

Leuiathan, לֵוִיָּאִתָּן dictio Hebræa: qua significatur draco, seu serpens. Nam (ut inquit Hieron.) Iudæi dicunt draconem quem fecit Deus, Leuiathan. Et est in mari, & c. aut: Quàdo recedit Oceanus, draco uertitur. De hoc apud Esa. In die illa uisitabit dominus in gladio suo super leuiathan serpentem uetem, & super leuiathan, serpentē tortuosum: occidet cetum qui in mari est.

Leuiculus, diminutiuum à leuis. Cice. lib. 5. Tusc. Leuiculus sanè noster Demosthenes, qui illo susurro delectari se dicebat, aquam ferentis muliercule: ut mos in Græcia est.

Leuidense (autore Seruio) genus uestis: sic dictum, quoniā filo admodum raro, & leuiter densato ac textu sit, pertenui. Cicero Dolabella: Sed ego hospiti ueteri & amico munusculum mittere uolui leuidense, Crassi filio.

Leuifidus, a, um, penul. cor. qui habet leuem fidem, cui sciretum non possis tutò committere.

Leuir, leuri, pen. cor. dicitur mariti frater: quasi leuis uir.

Leuita, penul. producta, interpretatur adsumptus.

Leuo, uas, pen. cor. in altū tollo, ueluti leue quiddam. Liuius: Mox aqua leuata uento, quū super gelida montium cacumina concreta esset. Interdum Leuare, est auferre. Vergil.

Atq; arcta leuari Vincla iubet Priamus. Interdū exonerare, & quasi releuare. Idem: —Ego hoc te fāsce leuabo. Interdū extenuare, & leue facere. Idem: —Nostrumq; leues quacunq; laborem. Id est, leuem facias, ut exponit Seruius: Composita huius uerbi sunt Adleuo. Colleuo, simul leuo. Colu. lib. 7. Pastinacæq; agrestis semina & succus amoracæ cū melle colleuant, oculorū sedant dolorē. Deleuo, deorsum leuo. Idē lib. 3. Et si fieri potest iuxta aliquem nodū, serrula defecato, & plagā acutissimo ferro deleuato.

Eleuo, Releuo, rursus leuo, & quasi idē quod adleuo. Terē. in Adel. Nam & illi animū iam releuabis, quæ dolore ac miseria tabescit. Subleuo, adiuuo. Et omnia habent penul. corr.

Leuus, a, um, quum de humanis loquimur, significat contrarium. Vergilius: —Si mens non leua fuisset. Quum uero de coelestibus, prosperum denotat, quia sinistra numina, dextera sunt intuentibus. Idem lib. 4. Georg.

Numina leua sinunt, auditq; uocatus Apollo. Hetrusci celum in sedecim partes diuiserunt: è quibus octo ab exortu sinistras, totidem ecōtrario adpellauere dextras. Hinc omnia fulmina leua existimantur esse prospera: quoniam à leua parte mūdi ortus est, sicut scribit Plinius. Et (ut autor est Cice. lib. 2. de Diuinat.) optimum auspiciū habebatur apud Romanos, quod sinistrum fuerat. Vnde Vergilius, antiquitatis consultissimus, dixit: —Intonuit leuum. Quod felicitatem portendere credebatur.

Lex, à legendo dicta est: quod ex multorū consensu lecta sit (ut ait Cicero) sicut à Græcis nomos, à distribuendo. Vide supra in dictione Legem.

Lex Cornelia, quam Cornelius Sylla dictator tulit. Cc.

Lex Lepidiana, quam Lepidus tulit: quæ & Sumptuaria dicta est. Cornu cop.

Lex Licinia, lata est à Publio Lucilio Crasso diuitæ: cuius ferendæ tantū studium optimatibus cōcessum est, ut senatus cōsulto iuberetur, & tantūmodo promulgata, antè q̄ trimumdino confirmaretur, ita obseruaretur ab omnibus, quasi iam populi sententia cōprobata esset. Huius legis summa erat, ut

calendis, nonis, nūdinis, liceret cuiq; in dies singulos dūtaxat triginta asses edendi caussa consumere: cæteris uero diebus ne amplius adponeretur q̄ carnis aridæ pondo tria, & salsa mentorū libra, & quod ex terra, uite, arbore uel natū esset.

Lex Municipalis, quam unaquæq; urbs sibi priuatim cōstituit. Cornuc.

Lex Orchia, prima omnium de cœnis lata ad populum fuit, quam tulit Orchius Tribunus plebis de senatus sententia, tertio post anno quā Cato Censor fuerat. Hæc numerū tantum conuiuarum præscribebat, iubebatq; ut patentibus ianuīs cœnitaretur: quò obseruatio eius uideri posset.

Lex plagiaria, quæ & Fannia: qua quis plagis damnatus esset. Cornuc.

Lex satyra, dicebatur, quæ uno rogatu multa simul comprobabat.

Lex tabellaria, suffragia scribere non permittebat: sed pūcto notare faciebat. Horatius:

Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci. hoc est, solus suffragia iudicum tulit, qui & utile & dulce scripsit.

L A N T E I.

Læ, sunt foramina, quæ in summo mali recipiunt funes.

Liba, bæ, insula in mari Indico.

Libamen, Libamentum, & Libatio, pro eodem sumuntur: significantq; quicquid in sacris libatur, à Libero patre, qui primus Ioui libauit. Ouidius lib. 3. Fastorum:

Nomine ab autoris ducunt libamina nomen. Liber enim, qui Bacchus dictus est, quum uictor de Scythiis exiisset, alijsq; nationibus, rerum primitias magno Ioui obtulit.

Libanius, nomen autoris sophistæ Antiocheni: qui floruit Iuliani transgressoris temporibus, usq; ad Theodosium seniores. Hic multa scripsit: inter quæ est opus de modo diatandi epistolas. Vixit Constantinopoli.

Libanochines, gemma quæ thuris similitudinē ostēdit. Cc.

Libanotis, penult. prod. Latine thurea dici potest. Est enim herba odorē thuris habens, & rosmarinus adpellatur. Plin.

Libanotis radicem habet olisatri, nihil à thure differentem.

Libanotus, uetus flans inter Liba, hoc est, Africū et Notū.

Libanus, pe. cor. לִבְנוֹן, mons inter Arabes et Phœnices

excelsas arbores habēs, & interpretatur candidatio. Ex cō Orontes fluius oritur. Libanus etiā arbor est quæ thurs pro ducit, tam masculini quā fem. gen. Hiero. in Ecclē. Et quasi libanus nō incisus uaporauit habitationē meā. Vnde pro thure accipitur, quod & Libanū dicitur. Libanicus, thureus.

Libella, diminutiuum à libra.

Libelliones, à ueteribus tabelliones dicebantur. Varro: Tum ad me ferunt, quòd libellionem esse sciebant.

Libellulus, diminutiuum, à libellus. Hieronymus: In præsentī libellulo edoceat.

Libellus, diminut. paruus liber. Aliquando etiam ponitur pro epistola, siue tabella: unde Libelliones dicti sunt. Libelli etiā dicuntur, quos uulgus supplicationes adpellat: quos Martialis supplices libellos nominauit, illo endecasyllabo.

Idem supplicibus uocat libellis. Tales enim principibus dari solēt ad negocia explicanda à subditis, in quibus petitiones cōtinentur. Suet. in Casare tantū Libellos dixit. Libellumq; indicē insidiarū, ab obuiō quodam porrectū, libellis cæteris, quos sinistra tenebat, quasi mox lecturus, commiscuit. Apud leguleios Libellus diuersis modis dicitur. Nam est Libellus aduocationis, cōuentionis, repudij, & huiusmodi. Libellū uero genere neutro, diminutiuum est à librum, ut C. de Episc. audiend. l. Iudices. Incarceratis debet uictualis substantia ministrari, uel tradi libellis duobus aut tribus diurnis.

Libens

Libens, uolens, facilis: à quo *Libentia, uoluptas, gratia*. *Macrobius*. Cui libetia gratiaq; omnes cōiuniorum incognita.

Libenter, aduerbium, quod est, grato animo.

Libentina, Dea Venus, seu Proserpina. *Augustinus lib. 4. de Ciuitate Dei*: Neq; enim audent aliquas partes sub nomine Deorum uel Dearum Deæ Cloacinæ tribuere, aut Volupia, quæ à uoluptate adpellata est. aut Libentina, cui nomen est à libidine.

Liber, beri. *Dionysius* siue *Bacchus*, uini repertor. Multos autē fuisse Liberos siue *Bacchos* *Dionysios* uel, ostēdit *Diodorus*. Celebratior uero, qui ex *Semele* & *Ioue* genitus fertur, quē tertium fuisse autumant, & *Thebis* *Bacchi* natū: qui *Liber* adpellatus est, à liberando. Nam *Liber* talis *Deus* est, siue quod *Bacchiæ* urbes liberas fecerit (ipse enim, ut inquit *Plutarchus*, pro *Bacchiæ* libertate pugnaui) uel quia uinū curas soluat, & mentē ab illis liberet: seu quod uino usi libere loquantur. Fiunt autē pleriq; ebrietate petulantiores. *Seneca lib. de Tranquil. uitæ*: Liberū dicit, nō ob licentiam linguæ: sed quia liberat seruitio curarū animū, & tristitiæ mēdetur. *Varro* à labendo deducit: quod lubrica mens quō lubet prolabitur. *Augustinus* docet Liberū uocari, quod mares in coeundo, per eius beneficiū emissis seminibus liberentur. Hoc idem dicunt in fœminis agere Libram, quā etiā *Venerem* putant. Interdū *Liber* ponitur pro ipso uino: sicut *Ceres* pro frumēto. *Terent. Sine Cerere & Baccho friget Venus*. *Liber* dicitur *Sol*: quia libere per aërem uagetur. *Vergil. Vos o clarissimi mundi Lumina, labentem cœlo quæ ducitis annum.*

Liber, & alma Ceres.

Liber, adiecti. dicitur, qui nullius habito respectu, quod sentit, dicit & facit. Et *Liber* uocatur, qui nulli subiectus est: cuius relatiuum est seruus. Item qui curis ac negocijs omnibus solutus est. *Martial. uno disticho duo eius cōprehendit significata. Liber homo es, nimium dicis mihi Cheryle semper. hoc est, nimium libere loqueris.*

In te qui dicit *Cheryle*, liber homo est. hoc est, uel cuius negocijs, & quid agat non habēs. *Liber* etiam ponitur pro eminenti & extanti. *Varro* in *Eume*. Iterū tragici prodeant cum capite libero, cum antiqua fronte. Item pro magno, seu ualido. *Ouidius*: Perfruo infelix liberiore malo. Vnde campus liberior, dicitur maior ad dicendum ratio. Et in his significationibus prima producitur.

Liber, bri, substantiuum, proprie pars corticis interior, quæ ligno adheret. Vnde & *Delibrare*, quod est corticem detrahere. Habetq; primam correptam. *Vergilius*: Hæc si tum moriens alta libaret in ulmo. Vnde & *Liber* dictus est, in quo scribimus: quia ante usum chartæ, de libris, id est, corticibus arborum, uolumina compaginabantur. Vnde & *codex*, ab arborum trunco adpellatus est. Ponitur quandoq; *Liber* pro ipso opere integro, quamlibet sit magnus, etiam si contineat *Aeneida*, *Bucolica*, & *Georgica*. Quandoque pro certa parte operis: ut, *Vergilij Aeneis* in duodecim libros distincta est.

Liberale iudicium, dicitur, in quo de alicuius agitur libertate. *Paulus*: Ordinato liberali iudicio interim pro libero habetur. Sic dicitur *Liberalis causa*. Vnde titulus est, De liberali causa, ad quem sic idem scribit. Ordinata liberali causa liberi loco habetur is, qui de statu suo litigat.

Liberales artes, dicuntur, quæ ingenio coluntur: & propterea dignæ sunt liberis hominibus. Illiberales uero, mechanicae: quæ in manū opera cōsistūt. Habet enim seruale ministeriū. **Liberalia, orum, Liberi festa:** quæ apud Græcos dicuntur *Dionysia*. *Neuius*: *Libera* lingua loquuntur ludis liberalibus.

Liberalis, benignus, munificus. Vnde *Liberalitas, munificentia*. *Liberaliter, large, munifice*. Cuius contrarium est *illiberaliter*: quod ueteres de eo dicebāt, qui omne maleficij genus excessisset. *Terent. in Adel. Factū à nobis duriter, immisciscorditer, atq; (si equū est dicere magis aperte) illiberaliter*. *Donatus*: Illiberaliter, iniuste, inclemēter, nō bene: quia *Liberalis, bonus* dicitur. Differt tamen *Liberalis* à *munifico*: quia *Liberalis* dicitur qui rogatus, *munificus* qui sponte beneficiū cōtulit. *Cic. lib. de Orat. Quid tam porro regiū, tam liberale, tam munificum, q̄ opem ferre supplicibus?* Sūt etiā qui sic distinguant, ut *Liberalis* sit, qui paruis & priuatis hominibus beneficia præstat: *munificus*, qui magnis, & in magnis rebus: ut qui magna pro dignitate muneret, sit *munificus*, uel magnidecēs, qui uero in paruis muneribus liberale sese præstat, *Liberalis*. Sic *Liberalitas, naturæ benignitas*: quæ maxime in præstanda opera amicis perspicitur, & uersatur, inter priuatos & paruos homines: *munificentia* inter magnos. Quod nomen à *Libero* patre (ut *Valer. Max. docet*) deductum est. Habetq; *Liberalitas* duo extrema. Nam si deficias, nec tantum quantū oportet tribuas, auaritia oritur. Si autem excedas in dando, desq; plus quā oportet, & cui nō oportet, & quādo, et qua causa nō oportet, in uitii laberis, quæ prodigalitas adpellatur. Accipitur quandoq; *Liberalis*, pro pulchro, & ingenuæ formæ homine. *Liberalitas* (ut inquit *Speusippus*) est habitus, qui in querendis erogandisq; pecunijs decorē seruat: decēs adquisitio, adcumulatioq; pecuniæ.

Liberi, dicuntur filij: quia (ut ait *Donatus*) liberalitate à parentibus regendi sunt. Et *Liberorum* adpellatione etiā unus filius, & una filia intelligitur. *Terentius*: Cultu liberos committas tuos. Item *Liberorum* adpellatione cōtinentur nepotes, & pronepotes, ceteriq; ex his descendentes.

Libero, ras, modo particulare est, & significat manumitto. id est, libertatē do. Modo uniuersale, & significat absoluo. *Cice*. Nihil antiquius fuit, quā ut te à sceleratorum hominum calumnijs liberarē. *Terent. in Andr. Obsecro te, quā primum hoc me miserū libera metu*. Hinc *Deliberatio*, quæ dicitur, quum patefacta est securitas. Huius uerbi composita sunt *Delibero, Sublibero*, qd' est quasi de subleuo. *Colu. lib. 4. Quum sola ea res omnem impensam terreni precio subleberet, si modo non prouincialis, sed Italicus agerem.*

Libertas, à liber fit: quæ seruituti opposita est. Itē *Libertas* dicitur de eo, qui libere & sine respectu loquitur, facitq; quæ libet. Capiturq; in bonū, quū sit potētia ingenua: quæ sic à iureconf. definitur, quod sit naturalis facultas eius, qd' cuiq; facere libet, nisi quod ui aut iure prohibetur. Licētia autē in malū, quū quis libertate abutitur, usq; ad temeritatē & procacitatē. Est enim licētia, impunita quædā facultas agēdi quicquid uelis. *Quintil. Quæ in alijs libertas est, in alijs licētia uocatur*. *Terent. Deteriores oēs sumus licētia*. Ponitur tamen quādoq; licētia pro libertate, ut apud *Sallu. Romam legatos ire iubet, agendarū rerū: ac quoquo modo cōponendi belli licētia ipsius pmittit*. *Libertas* etiā libertatis *Dea* dicebatur: cuius templū in *Auentino* constitutū fuisse narrant historie.

Libertinus, relatiuū est ingenui: sicut libertus patroni. Licet unū & idem sit *Libertinus* & *libertus*. Per *Libertinū* significamus conditionē hominis, sicut ingenuū: per *libertum*, priuatum quendam respectū, sicut per patronum. Sunt autē *Libertini*, qui iusta seruitute manumissi sunt: quemadmodum cōtrario ingenui sunt, qui libera matre nati, nec postea serui facti sunt. Aliquando etiam *Libertini* (ut *Sueto. in Claudio* scribit) dicuntur, qui ex libertis creati sunt. Ait enim. Ignarus tempori

temporibus Apij & deinceps aliquādiu, Libertinos dictos, nō ipsos q manu mitteretur, sed ingenuos ex his procreatos. Libertus, à Libertate dicitur: & is est, qui quum esset seruus, factus est liber. Vlpianus eum esse libertum definit, quē quis seruitute ad ciuitatem Romanam perduxit.

Libet, placet: à labendo (ut Varro inquit) quod quæ placet, in mente prolabantur. Hinc fit Collibet, penul. cor. Sallust. Matres familiarum pati quæ uictoribus collibissent.

Libethra, spelunca in eodem loco ubi Libethros fons est: à quo Musæ Libethrides dicuntur. Cc.

Libethrus, apud Lycophrontē poētā, uidetur esse mons Macedoniæ, habens ad radicē Pimpleam fontem. Vnde Musæ dicuntur Libethrides. Strabo scribit Libethrum esse locum Thraciæ, ex quo nōnulli in Boætiæ partē migrassent, ubi Parnassus eodem nomine Libethrum dicarunt.

Libidinarius, qui libidini deseruit. Augustinus in Serm. de Natali: Vtrosq; libidinosos hac Moyses sententia ferire uoluit, simulq; adulteros perire mandauit.

Libidinosus, qui in libidine propensus est. Cice. in Cati. Libidinosus enim & intemperas adulescētia effœtū corpus tradit senectuti. Sallu. pro nimis adpetēter posuit. Pōst ubi paulatim licentia creuit, iuxta bonos & malos libidinosos interficere.

Libido (Donato autore) qualibet uoluntas temerē suscepta. Cic. lib. 4. Tusc. Voluntas est, quæ quid cum ratione desyderat: quæ autem aduersus rationem incitata est uehementius, ea libido est, uel cupiditas effrenata, quæ in omnibus stultis inuenitur. Plaut. in Epid. Nequam homo es Epidice, cui libido est male loqui. Terent. in Hecy. Ego tamen patrio animo uictus, faciā ut tibi concedam, neq; tuæ libidini aduersabor. Cic. Lateant libidines eius illæ tenebricosæ, quas fronte & supercilio, non pudore & temperantia contegebat. Nonius uerò Marcellus ait, Libidinem & appetitum, & emulationem, etiam honestæ rei possumus dicere. Sallustius in Cati. Magisq; in decoris armis, & militaribus equis, quàm in scortis atq; conuiuijs libidinem habent. Idem ad Cæsarem: Quod si tibi bona libido fuerit patriæ, & parentibus gratificandi &c.

Libitina, pen. prod. Dea, quam alij Proserpinam, alij Venerem dicunt: in cuius templo uendebantur & locabantur ea quæ ad sepulturam pertinent: sicut docet Plutarc. in Proble. à libendo Libitina dicta, ut inquit Var. Vnde quandoq; ponitur pro ipsa exequiarū expensa. Suet. in Ner. Qua triginta funerum milia in rationē libitinæ uenerunt. Liui. lib. 40. In urbe tanta fuit pestilentia, ut uix nunc libitina sufficeret ad suppeditanda, scilicet funeribus necessaria. Aliquādo pro ipsa sepeliendi arte, seu uendendi ea quæ ad sepulturā pertinent. Valer. Max. Qui tunc libitinā exercebant, tum rerū suarū usum, tum ministerium suū gratuitū polliciti sunt. Sed quoniam in æde Libitinæ pararentur necessaria ad funebre adparatum, hinc factū est, ut Libitina aliquando pro morte, seu pro lecto quo mortui ferebātur, caperetur. Hora. lib. Carm. Multaq; pars mei uitabit libitinam.

Libitinarius, qui libitinā præest, & actionem libitinariam exercet quæstui inseruens: & qui necessaria funeribus uendit, seu qui conducit funera: aut qui curam sepeliendorum funerum habet. Vlpia. de Insti. act. Si libitinarius seruum polinctorē habuerit, isq; mortuum spolauerit, dandam in eū quasi institutoriam actionem. Ex quibus uerbis patet Libitinarium esse curatorem funeris: polinctorē, qui cadauera tractat ac sepelit. Hic & designator dicitur. Sen. de Ben. An tu Aruntium, & Ateium, & ceteros qui captandorum testamentorum artem professi sunt, non putas eadem habere quæ

designatores & libitinarios uota?

Libo, bas, leuiter degusto, & quasi primis labris attingo. Dictum Libare, quasi labiare. Vergilius:

Purpureosq; metunt flores, & flumina libant.

Est enim Græcum λεω, λεω. Hiero. de Paulo: Deniq; paululum aquæ prono in fonte ore libarunt. Per translationem quandoq; Libare, ponitur pro leuiter tangere. Vergil.

—Oscula libauit nata. Quandoq; pro sacrificare. Laetantius lib. 5. Nihil enim sancta & singularis illa maiestas aliud ab homine desyderat, quàm solam innocentiam: quā si quis obtulerit Deo, satis pie, satis religiose libabit. Tibull. Et quodcumq; mihi pomum nouus educat annus

Libatum agricolæ ponitur ante Deum.

Quandoq; recipere, sumere, haurire. Cic. lib. 4. ad Herē. Vide ne facias imprudenter, qui tuo nomine uelis ex aliorū laboribus libare laudem. Huius uerbi composita sunt Delibo, Prælibo, Prolibo. Plinius lib. 35. In sacris quidē etiam inter has opes, non myrrhinis cristallinis uel, sed fœcilibus prolibatur sympulis innocentius. Et habent penul. productam. Illibatus etiam dicitur, pro non libatus, non tactus.

Libra, quæ & As, & Mina, seu Mna, & pōdo dicitur. Duo decim constat uncijis. Libra tamen unciarū uarietate accepit: pondo semper idem fuit. Proprie autē Libra instrumentum est quo res ponderantur, cū lancibus. Alio nomine bilancem uocant. Cice. Critolaus libram constituebat: in cuius alteram lancē animi bona ponebat, in alteram corporis externa: tantumq; pendere illam animi bonorū lancem putabat, ut terrā & maria deprimeret. Ambros. lib. 1. Offi. Sermones proferat libra examinatos, ut sit grauitas in sensu, in sermone pondus, atq; in uerbis modus. Statera uero, instrumentū, quo res sine lancibus pōderantur. Est & Libra coeleste signū, quod octauo Calendas Octobris, seu (ut quidam existimant) decimo tertio, Sol per illud transiens, æquinoctium facit.

Libralis, & hoc Librale, quod est unius libræ.

Libramētum, æquantum. Colu. lib. 1. Nam cuiusmodi positio medium libramētum temperamentumq; uerborum hyemalium & æstiuorum tenet.

Libraria, riæ, ubi reponuntur libri. Græcè bibliotheca. Gellius: In libraria ego & L. Paulus confederamus.

Librarius, a, um. quod ad libros pertinet. Plin. lib. 35. Omne autem atramentū Sole perficitur: librariū & tectoriū glutino admixto. id est, quo libri excubuntur, & materia aliqua tegitur. Librarius etiā à libris excubēdis uel cōcinnandis dicitur. Vlpia. Si librarium rus mittat, & qualum & calcem portare cogat: uel histriōnem balneariū faciat: uel de symphonico atriensem: uel de palastra stercoradis latrinis præponat: abuti uidebitur proprietatis. Et Librarius, a, um, qd est libræ, à libra fit. Colu. lib. ulti. Caro in libraria frustra conceditur. Item, qui & quæ præficuntur partiendis pensis.

Librarius, rij, qui libros trāsribit. Hiero. ad Niciam: Nā & rudes illi Italiæ homines, quos Cascos Ennius adpellat, & sibi ritu ferino uictū requirebant, ante chartæ & membrarum usum, aut in dedolatis è ligno codicillis, aut in corticibus arborū, mutuo epistolariū adloquia miscebant. Vnde & portitores earum tabellarios, & scriptores à libris arborū, Librarios uocauere. Bibliopola uero, qui libros uendit.

Librile, penultima prod. scapus libræ.

Librilla, aliàs Libella, instrumenta bellica saxa, scilicet ad brachij grossitudinem, in modum flagellorū loris reuincta: quod librari manu, id est, ponderari uideantur.

Libripens, dis, à pendendo, secundū Priscianū, qui libram ancā tenet. Boëtius in Topi. Mācipi res ueteres adpellabāt, quæ

quæ ita abalienabantur, ut ea ab alienatio per quandam nexus fieret solennitate. Nexus uero, est iuris solennitas, quæ fiebat eo modo quo in Institutionibus Caius exponit, adhibitis non minus quinque testibus Romanis ciuibus puberibus. Est præterea alius eiusdem conditionis, qui libram æneam teneat, qui adpellatur Libripens: is qui mancipium accipit, æs tenens, ita dicit: Hunc ego hominem qui mihi emptus est, hoc ære æneamque libram, ex iure Quiritium, meum esse aio. Deinde ære percutit libram, idque æs dat ei à quo mancipium accipit, quasi loco precij. Potest etiam dici Libripens, stipis ponderandæ pensator.

Libro, æs, pondero, trutinum, æstimo, examino. Apule. Omnia prius quam aliquid statuas libranda sunt. Aliquando Librare, graue facere. Plinius: Apes, si oriatur procella, adprehensis pedusculo lapillis se librant. id est, grauiiores faciunt. Aliquando suspendere, et leuiter sua ui sustinere. Ouidius: Et iam finitima corpus librabat in herba. Aliquando æquare. Colu. lib. 4. Sic permensum et libratum opus in similitudinem uernaculi semper procedit. Inde Libramentum et Acquilium. Huius uerbi comp. sunt Delibro, quod est optime pondero. Gel. Quid relinquitur, nisi delibrari sibi cœnas iubeat, ne edendo defatigetur. Perlibro, ualde libro. Col. lib. 4. Pariter imæ fuisse solui metitur atque perlibrat. Et prod. pen.

Libs, uentus Aphricus: qui stat aduersus Vulturum.

Libum, genus dulciarii cibi, ex farre et melle, et oleo: sic dictum, quod libandi causa fiat. Vergilius lib. 7.

—Et adorea liba per herbam Subijciunt epulis. Vel à libo uerbo Græco, quod apud illos λιβω scribitur. Vel à Libero patre. Ouidius in Ibin:

Liba Deo fiunt: succis quia dulcibus ille

Gaudet, et à Baccho mella reperta ferunt. Et post:

Melle pater fruitur, liboque infusa calenti,

Iure repertori candida mella damus. Huius diminut. est Libellus. Nam Libellus à liber est. At in epulis libum sic fieri consueuisse, à Catone lib. de Agricultura scribitur his uerbis: Libum sic facito. Cascum bene distere in mortario, ubi bene triueris farinæ siliginæ libram, aut si uoles tenerius esse, selibram similaginis solum codè indito, permiscetoque cum casco bene: ouum unum addito, et permisceto una bene. Inde panem facito, folia subdito: in foco calido sub testa ea coquito leniter.

Liburni, populi ex Liburnia regione. Et Liburni, uiatores dicti sunt: quod ex agris iussu magistratum saepe uocarentur: ciues frequensque corum uia esset ab agris ad urbem. Iuuenal. —Primus clamante liburno,

Currite iam sedit, raptâ properabat abolla.

Liburnia, regio inter Illyriam et Dalmatiam: seu (ut quidam aiunt) pars Dalmaciæ, in qua sunt Salonæ urbs insignis: cuius populi Liburni uocati sunt, de quibus Lucanus:

Pugnacesque mari Grætorum classe Liburnos.

Liburnum, et Liburna, nâ, et Liburnica, cæ, genus nauis bellicæ uelocissimæ, à Liburnis populis in Illyrico: qui olim nauibus uelocibus usi, Ionium mare, insulasque prædabantur. Quæ ex causa Romani, naues leuitate celeritateque præstantes adpellauere Liburnicas, sicut refert Appian. Ad cuius similitudinem uehiculum quoque constructum fuit, quo Ro. principes uehi solebant. Iuuenalis: Diues et ingenti curret super ora liburno. Pro nauis. Horatius in Epod.

Ibis liburnis super alta nauium Amice propugnacula.

Sucto. in Aug. Utrobique parte liburnicarum demersa, simulque eius qua uehebatur, fufis armamentis, et gubernaculo diffraeto. Lucanus: Ordine contentæ gemino creuisse liburno, Firmicus Liburnicum imperium usurpat pro nauali.

Libya, byæ, et Libye, byes. Aphrica: quod inde Libs uentus flare soleat: seu quod pluuia indigeat propter nimiam siccitatem: ἀπὸ τοῦ λιβῆος, ἢ λιβυῆος ὑπαέρος. id est: A' deficiendo: uel ab Libya Epaphi filia, Iouis filij. Augustin. lib. de Pastoribus, docet Libyam duobus modis dici: uel istam quæ proprie Aphrica est: uel illam Orientalem partem, quæ contigua est Aphricæ, et omnino collimitanea. Est etiam hoc nomine fluiuius in Mauritania, Libys homo, et Libysa mulier, ex Libya orti. Vnde Libysinus, et Libystis, stidis. Vergilius: —Et pelle Libystidis ursæ. Martianus: Graui ac Libysino calore exustus. Libyx autem libycis facit, à quo genitiuo fit Libycus, cæ, um. unde Libycum mare. Libycus campus, dictus quod in eo primum fruges ex Libya adlatæ sunt. Vnde et Ceres ab Argis Libysa uocata est, ut inquit Festus.

Libycis, bycidis, urbs Iudææ ab Orientali parte Iordanis, quam Herodes extruxit.

Libycontes, carbunculi siue gemmæ, quæ languidius lucent. **Liceo**, cēs, cui, citum, secundum analogiam facere deberet: sed non est in usu. Ab impersonali uero Licet, habemus Licitum est. Vergil. —Et licito tandem sermone fruuntur. Significatque Liceo passiuè, id quod Liceor actiuè. Et sicut ueneco capitur pro uendor: ita Liceo pro adprecior in auctione. Plautus in Mene. Die septima auctio fiet Menechme, mane sanè septimi uenibunt serui, supellex, fundi, ædes, omnia quicquid licebit præsentis pecunia. id est, numerata siue soluta in præsens.

Liceor, ceris, licitus, secundum analogiam facere debet: sed nusequam legi ut eius compositum Pollicitus. Deponens transitiuum est, quod ultra aduersatiuum, si precium exprimitur, illud in genit. uel ablati. ponitur, significatque precium deferro: quod sit quum uestis, uel domus, uel huiusmodi uenditur plus polliciti. Persius: Et centum Græcos curto centusse licetur.

Semperque huic uerbo precium subintelligitur, si non adponatur. Plant. in Sti. Locos ridiculos uendo, age licemini.

Licenter, aduerbiū: significat per licentiam, à quo Gellius formauit Prælicenter, quod est quasi nimis licetè. Quæ uerba inquit, finxit prælicenter. Et est Licetè, à licetis participio.

Licentia, à licet deducitur: quamuis in malam partem plerumque capiatur: quum scilicet id nobis arrogamus quod non licet. Libertas uero, quum non deterremur, quin ea quæ honesta, aperte agamus. uide in dictione Libertas. Licentior epistola, in qua nimis libere scribimus. Plinius: Licentior epistola narrare constitui. Licentiora mancipia, dicuntur nequiora: quasi per multam licentiam facientia.

Licentiosus, qui nimia utitur licentia.

Licet, impersonale: modo significat fas est. Cice. Neque enim licet locum numini consecratum turpi flagitio contaminare. Verg. Quandoquidem Ausonios coniungi foedere Teucris Haud licitum, nec uestra capit discordia finem.

Dicimus autem: Mihi licet esse bonum uirum, et bono uiro. Cicero lib. 1. Tuscul. Licuit enim esse ocioso Themistocli, licuit Epaminondæ. Modo significat possibile est, siue conceditur, aut potestas datur. Mart. Piscinam peto, non licet nare. Cicero lib. 1. Tuscul. Idque cum multis alijs rebus, tum è pontificio iure et ceremonijs sepulchrorum intelligi licet. Et est ornatus dicendi modus. Non licet mihi per te hinc abire. id est, tu non uis seu pateris me hinc abire. Luca. uero lib. 7. Omnia maiorum uertamus busta licebit. Pro eo quod est, si licentia erit. Modo significat facile est. Lactant. lib. 3. Ipse ille Romanæ linguæ summus autor quantum fallatur, licet ex ipsa sententia peruidere. Cicero lib. 1. Offic. Licet enim ora ipsa cernere iratorum, aut corum qui aut libidine aut motu commoti sunt, aut uoluptate nimia gesciunt. id est, facile est.

Modo

Modo aduerbium concedentis est, sicut esto. Vergilius:

—Licet ingens ianitor antro

Aeternum latrans exangues terreat umbras.

Modo est coniunctio aduersatiua pro quamuis.

Lichas, mensuræ genus, quæ digitos quatuor non excedit.

Lichen, quid sit, quære in Asino & Equo.

Lichenes, sunt impetigines: & apud Celsum quatuor sunt genera.

Lichenis, generis masculini: morbi genus: quem Latini mentagram adpellant, quoniam à mento incipit. Martialis:

Non hulus acre pustulæ ue lucentes:

Nec triste mentum, sordidi ue lichenes.

Licia, sunt fila, quibus in telis textrices implicat stamina. Vnde Trilicem dicimus ueste, quæ ex tribus licijs constat. Et Testiulicium, fila de tela decidentia. Plaut. in Cass. Non ego hoc uerbū expresse testiulicio id est, re admodum uilisima.

Licianus, poeta Martiali coetaneus & conterraneus. Cc.

Liciatorium, lignū circa quod licia inuoluuntur. Hieron. lib. Reg. Hastile haste eius erat quasi liciatorij textentium.

Licinia, genus oliuæ. Cornucop.

Licitator, qui crebro licetur: & pro re emēda cōducendæ ue precium alio maius pollicetur, uel qui pugnando sæpe cōtendit. Qui etiā pro proxeneta ponitur à Cicerone quū inquit lib. 3. Offic. Tollendū igitur ex cōtrahendis rebus omne nēdadium: nō licitatore uēditore, nec cōtrā se qui licetur emptor adponet. Vide in dictione Liceor. Quid enim est aliud proxenetarum, hoc est, licitatorū officiū, quā tum emptorem, tum uenditorem, & cōtendendo & decipiendo inducere, ut & uendat ille, & hic emat, idq; nō minus minūedi, quā augendi precij ratione? Siue igitur in rebus priuatis, siue in publicis, uendendo, emendo, locando, conducendo, cōtrahēdoq; licitator interfit, aut suo dolo se aut alterius nomine: hunc esse eundem qui proxeneta à Græcis dicitur, manifestum est. Recte ergo præcepit Cicero, nec à uenditore licitorem, nec item ab emptore adponi debere: sed ipsos potius si ad loquendū uenerint, non plus quā semel loqui oportere: ut nulli licitatoris mendacio, nulli dolo relinquatur locus.

Licite, aduerbium, à Licitus formatum, significat iuste.

Licitor, quasi frequentatiuum est. nam significat sæpe adprecio, siue sæpe emo, uendo: re per auctionē: sicut dictū est in Liceor. Tamen si secreto id fieri possit, ut apud Curtiū. Quū habeatis arma, licitamini hostium capita. Plin. lib. 3. Aristidis Thebani pictoris unā tabulam centū talentis rex Attalus licitatus est. Et Licitari, congregari, & pugnare significat. Cæcilius in Hymnide: Quin machæra licitari aduersum eū cœpi si sciens. Ennius: Pars ludice saxa iactant, & inter se licitantur. Festus docet, eum licitari, qui decipiendo inducit.

Lictor, qui carnificis officioungebatur, minister consulis, procōsulis, & similiū. Sed duodeni lictores cōsulis erāt: aliorū seni tantū: portantes uirgarū fasciculos cū securibus ligatos, magistratusq; præbant: ac quoties iussi erant, fasciculos soluētes, primò uirgis cædebant reū, mox securi feribant. Liuius: Missiq; lictores ad sumendū suppliciū, nudatos uirgis cædūt, securiq; feriunt. Hos primus instituit Romulus. Dicti à ligando Lictores: quod uirgarū fascies ligatos gerebant. Gellius: Lictor, nomē uerbale, quasi ligator: à ligādo. Tyro Ciceronis libertus, à licio quo cincti erant, dictos existimat. Licio enim transuerso qui magistratibus præministrabant, cincti erant. At Plutarchus quasi λειτός: litos, id est, publicus: quasi publicus minister. Et sic absq; c, scribendum est.

Lictorius, ria, rium, quod ad lictorē pertinet. Plin. Fasces lictorios ianuæ summisit: cui se Oriēs Occidēsq; summiserat.

Lictus, flus, uide in dictione Lingo.

Lido, dis, uerbum antiquum, significat confringo, doleo. Cuius composita sunt Allido, Collido, Illido.

Lidoron, later, lōgitudine sesquipedali, latitudine pedis. Cc.

Lien, generis masculini, Græcè σπλν. Dicitur & Lienis in nominatiuo. Cel. lib. 3. Si iecur aut lienis est adfectus. Huius magnitudine intemperantiam risus fieri, adfirmant phisici. Persius: —Sed sum petulanti splene cachinno. Intumescit quandoq; lien, ut cingere hominē uideatur. Plaut. in Cure. Nam quasi zona liene cinctus ambulo, geminos in uētre habere uideor filios: nihil metuo nisi medius disrumpar miser. Hinc Lienosi, qui liene laborant. Qui fiunt (ut inquit Aristoteles lib. 3. de partibus animalium) quoties excrementi plus in lienem diuerit, quā calor eius uisceris possit conficere. Plinius li. 7. De Pyrrho, cuius pedis pollex lienosis medebatur.

Ligamen, Ligaculum, Ligamentum, Ligatura: significant id quo aliquid ligatur.

Ligellum, breue domicilium & tuguriolum. Plautus: Tu in ligello fuisti. Et ligellum diminutiuum à ligno.

Liger, geri, nomen uiri proprium, de quo Vergilius lib. 10.

Dicta uocant Ligeri, nec non & Troius heros.

Liger, eris, Gallie fluius, qui & Ligeris in nomina dicitur. Vnde & Ligerim in aduersatiuo lectum est. Hic delatus in Oceanum influit, maximi cursus, & pari cum Garumna interuallo à Pyrene distat, & duobus stadiorum milibus utriusq; nauigatio est.

Ligilium, genus herbe, de qua apud rei rusticæ scriptores fit mentio, quomodo feratur.

Ligilla, nomen est uetule apud Martialem:

Quid uellis uetulum Ligilla cunnum.

Lignari, est ad capiēda ligna ire. Liui. lib. 10. Redeuntibusq; lignatum se ire hinc.

Lignarius, ria, rium, quod ad lignum pertinet: ut faber lignarius, qui ligna dolat.

Lignatores, dicti sunt milites qui lignatū uadūt. Liui. li. 10.

Paucis citra milibus lignatores ei cum præsidio occurrunt.

Ligneolus, la, lum, diminutiuum à ligno. August. lib. 11. Cōfess. Sed nec ego dixerim, circuitum illius ligneolæ rotæ diē esse: nec tamen ideo tempus non esse ille dixerit.

Lignile, penul. prod. dictum est, ubi ligna in domo ad comburendum parata sunt: sicut fœnile, ubi est, uel esse solet fœnū. Sic bouile, equile, caprile, & huiusmodi.

Lignosus, sa, sum, quod instar ligni durum est.

Lignum, à legendo (inquit Varro) quod ligna caduca in agris legebantur, quibus ad focum uterentur. Hinc Ligneus, gnea, gneum, quod ex ligno est: ut, Ligneum simulacrum.

Ligo, gas, quidā à lino deducūt: quasi lino ago, quod lino omnia ligētur. Propter quod Græci λινω uocatū putant, & πόντος λινω, antiquo uerbo, quod est teneo: quia lino omnia tenentur. Huius cōposita sunt Adligo, quod est, ad aliquid, uel iuxta ligo. Colligo, Circunligo. Plin. Id sicut in pilo quadratum stupa circūligabant. Deligo, ualde uel perfecte ligo. Colu. lib. 7. Melius binus quā anniculus castratur: idq; facere uel autumno Luna decrescēte præcipit, uitulumq; ad machinam deligare, Illigo, intus ligo. Obligo, circūligo. Præligo, antè ligo. Liui. Fascesq; uirgarū atq; arida farnēta præligantur cornibus bouū. Religo, quod aliquādo est soluo quod est ligatū: sicut refero. Aliquādo habet significationē simplicis. Ouidius: Nox erat, & querno religant stipite funem. Columella lib. 3. Diutiusq; perennat, quæ firmis truncorum & idoneis locis religata est. Aliquādo retro ligo. Cice. lib. 1. Tuscul. quæst. Trahit Hectorem ad currū religatū Achilles.

R

Aliquan

Aliquando iterum ligo. Laetantius lib. 4. Hoc uinculo pietatis obstricti Deo ac religati sumus. Subligo, à quo Subligaculum. Et habent penultimam correptam.

Ligones, rustica instrumenta. Sic dicta, quòd radicibus quæ sub terra sunt ligentur. Vel dicti sunt quasi legiones: quia per latitudinem sub terra facilius leguntur. Lucanus:

Vomereq; antiquos curionum passa ligones.

Ligula, pen. cor. dimin. à lingua uide in dictione Lingua.

Liguria, Italiae regio pro maiore parte montuosa, inter amnes Varum et Macram: ab altero latere habens Apenninum, ab altero Padum, Tusciam attingens. Cuius caput est Genua. A qua Ligustica ora, et mare Ligusticum. Dicta Liguria, à Ligysto Phaëtonis filio, conuersione γ, in u.

Ligurio, gūris, penul. corr. rui, uel rij, ritum. significat multa auide consumo, et suauiora edulia carpo, et per heluationem patrimonium uoro. Licet producat Horatius:

Tractauit calicem manibus dum furta ligurit. Vnde Liguriones, dicuntur gulosi, et uoratores eduliorum dulciorum, qui consumptis dapibus catillos etiam lingunt: quos antiqui catillones adpellant. Est etiam Ligurire, paulatim et cum quadam mora atq; elegatia comedere: quasi sinendo ut per se cibus in stomacho liquefiat. Terent. in Eun. Quæ cum amatore suo cenam liguriunt. Dictum Ligurire από τῆς λικυρῆς, quod Græci suauē dicunt, ut inquit Donatus. Vel (ut quidam uolunt) à lichō, unde lingo: sicut ancho, angō: à quo Ligurio est. Est autem lichō, digitis leuando degustio. Per translationem Cicerō D. Bruto scribens, ad suppilationem rerum usus est. Quum quidam inquit, de collegis nostris agrariam ligurirent curationem, disturbaui rem, totamq; nobis integrā reseruauī. Et ab Aufonio dictum est, Inguinum liguritor.

Ligus, gūris (secundum Priscianum) potest esse proprium nomen: et tunc est generis masculini. Et nomen gentile: et sic est communis gen. Probus declinat hic et hæc Ligur: et hic, et hæc, et hoc Ligus, pro incola Liguria. Lucanus lib. 1. Et nunc tonse Ligur quondā per colla decora. Verg. lib. 11. Vane Ligus frustra; animis elate superbis. Idem: Adfuetumq; malis Ligurem.

Ligusticum mare (ut refert Solinus) corallium procreat, quod fulminibus resistit.

Ligusticus, ca, cum, penul. cor. nomen possessiuum. Iuuenalis: Nam si procubuit qui saxa ligustica portat.

Ligustrum, à lego, quasi legustrum: arbor, ex cuius ligno tesserae fiunt aptissimæ: oliuæ similis folio, semine coriandri, flore candido et odorato. Coquitur hoc in oleo, premiturq;: quod postea cyprinum uocatur, à planta, quæ dicitur cypros alio nomine, à cuius ubertate Cypro, Carpathij maris insulae, nomen inditum est. Ligustra (inquit Plin.) non nisi in aquis proueniunt: sicut salices, alni, populi, filer. Est et genus herbae, quæ maior dicitur à medicis, per sepes et macerias serpens. Colu. in hortis. — Et nigro permixta ligustro.

Ergo et herba et arbor est: ut de loto, et nonnullis alijs.

Ligyes, populi Asiatici, qui cum Xerxe contra Græcos militarunt.

Lilietum, locus in quo liliorum copia est. Palladius: Lilieta canneta ponenda sunt.

Lilinum, oleum ex lilio. Cornucopiae.

Lilium, genus herbae, de qua apud rei rusticae scriptores fit mentio quomodo feratur.

Lilybaeum, promontorium Siciliae: et urbs eiusdem nominis. Scribitur cum diphthongo. Nam Græci λιλυβαίων dicunt.

Lima, instrumentum fabrilis, quo ferrum aut aliqd aliud teritur.

Limatulus, diminutiuum à limatus. Cicero Volumnio: Opus est hoc delimatulo et polito tuo iudicio.

Limatura, scobs. hoc est, puluisculus limando detractus.

Limax, dicitur qui exquirat, ut aliquid auferat. Plaut. in Bacchi. Limaces uiri, quod atterant et consumant. Et Limax, testudo, cochlea terrestris: quæ et Limaca, à limo dicitur: in quo per hyemem delitescit et uiuit, uere prodicens. Colu. lib. 11. Implicitus conchæ limax hirsutaq; campe.

Limborarius, qui limbum uestem consuit. Plautus: Textores limborarij.

Limbus, muliebre uestimentum erat, purpuram in imo consutam habens: seu quodlibet aliud ornamentum uestium ex trematate ambiens. Vergilius:

Sidoniam picto chlanidem circumdata limbo. Huius diminutiuum est Limbulus: à quo Limbellus.

Limen, dicitur, quod ex transuerso in Ianua est, à limo obliquo, quod ingredientibus exeuntibusq; transuersum sit: ut est apud Donatum, Festumq;: Nec solum inferiorem partem significat, quæ sub pedibus calcari solet in ingressu: sed etiam superiorem. Iuuenalis: — Pendentia liquit

Vela domus, et adhuc uirides in limine lauros. Næuius uero Limen superum et inferum dixit. Exime limen superum, quod mihi misero saepe contregit caput: inferum quoque, ubi ego omnes defregi digitos. Limen superum, superliminare etiam uocatur à Græcis Hyperthyron. Ponitur interdum pro ingressu. Verg. Limen erat cæcæq; fores et peruius usus.

Interdum pro interiore parte domus. Idem: — Penetrās aulæ et limina regum. Interdum pro loco standi. Idem: Corripiunt spacio audito, limenq; relinquunt. Interdum pro amicitia, ut testatur Seruius, enarrans illud de Turno: — Se limine pelli. Iuuenalis: Limine submoueor. Id est: repellor ab amicitia. A Limen fit Elimino, nas. Liminare, Postliminium, Liminaris, et hoc liminare, quod ad limen pertinet: ut lapis liminaris, qui est in domus ingressu. Augustinus ad Hieronymum posuit pro principio: Non hoc codex ipse (ut adsolet) in liminari pagina prætebat. id est, in principio seu ingressu libri. Hinc Superliminare.

Limentinus, putabatur Deus qui liminibus præesset.

Limes, itis, modò transuersam uiam significat, modò terminum. Colu. lib. 1. Semitas nouosq; limites in agro fieri non patiatur. In agris limites duo maximi sunt: cardo, et decumanus. Limes decumanus, est qui ab oriente in Occidentem spectat. Cardo à Meridie ad Septentrionem. Reliqui limites angustiores, distantq; inter se paribus intervalis.

Limnarchæ, sunt custodes liminis, et famuli ad limina, qui sunt præfecti liminis, cubiculiq; custodes. Apud Iuriscōs. Limnarchæ ponuntur pro militibus, qui imperij limitibus atq; confinio præficiuntur. Quos Limnarchos dicere possis, quasi liminum præfectos: qui et Limitanei ab historicis adpellantur.

Limitanei milites, et Limitanei agri, qui sunt in limitibus. id est, in collimitio et confinio.

Limito, tas, penul. cor. et Limitor, taris. significat termino, seu restringo: sicut à semitis, semito, tas, et semitor, taris. Vnde Limitatus ager, dicitur in ceteris diuisus. Plin. lib. 17. Aut si maior modus sit, totidem pedum cardinem quo decumano limitari: semper uero quintanis semitari. hoc est, in quinto quoq; palo singulæ iugo paginae includunt. Cicero Apicio Ful. De tua proluxa beneficiaq; natura limitabit aliquid posterior annus, propter quandam tristitiam.

Limnoria, Nympha à cura lacus dicta, λῆμνα enim lacus, et ἔπα, cura dicitur. Cornuc.

Limo, mas, polio, et superflua detraho. Hieronymus ad Damas. Saepè caussatus sum excoli non posse sermonem, nisi quæ propria manus limaerit. Aliquando Limare, est coniungere.

Plautus

Plautus: Non pater tuus unquam cum illa lima limabit caput. Huius composita sunt Delimo, & Elimo: quæ habent penul. productam.

Limus, genus uestis ab umbilico ad pedes. Vergil. lib. 12. Velati limo, & uerbena tempora uincti. Et Limus, lutum est, seu coenum illud mollius, quod ab aquis deferri solet. Vnde limosus, sa, sum. Vergilius.

Limosoq; lacu per noctem obscurus in ulua Delitui. Hinc Illimis, & hoc Illime. pen. prod. qd' est sine limo, defæcatū, syncerū. Sidon. ad Heron. Nusquā aquæ ductū liquor integer, uel cisterna defæcabilis, uel fons irriguus, uel puteus illimis. hinc & Oblimo, pro muuo, cōtemno, de quo alibi.

Limus, ma, mum. obliquus. id est, transversus, obtortus, quod & Limis tertiæ declinat. dicitur. Proprie tamē de oculis Veneris dicitur. Plaut. in Mil. Adspice limis oculis. Solinus de Leonib. Nunquam limo uident: minimeq; uolunt ita aspici. id est, obliquis oculis. Vnde qui oblique aspiciunt Limis oculis spectare dicitur. Terent. in Eun. Ego limis spectro sic per flabellum clanculum. Potest esse nominatiui casus, ut sit: Limis spectro: uel ablatiui pluralis, & deest, oculis. Quum igitur dissimulat se homines uidere quod uident, & non recta facie, sed transversa intuentur, Limi dicuntur adspicere.

Linamentum, filum quod ex lino uolendo trahitur. Plinius: Delphini linamenta accensa excitant uulua strangulatu oppressas.

Linarius, q' lini artē exercet, à Græcis λινοπλοκίς linoplocis.

Linea, neæ, proprie significat filū illud, quo fabri materiarum utuntur ad signandam materiā: quod ex lino fiat. Et quoniā ab hac (si rubrica uel alio colore intincta fuerit) figura designatur longa sine latitudine atq; altitudine, ea quoq; figura Linea uocatur. Itē ea quæ nō colore, sed animo imaginatur, Geometriæ Lineæ uocatur. Et Linea, dicitur filū omne ex lino: quicunq; tenuis funiculus. Colu. Ligato pede longa linea gallina custoditur. Plin. Murenæ deuorat hamū, admouetq; dentibus lineas, atq; ita erodit. Idem: Stemmata uero lineis discurrerāt ad imagines pictas. Et Linea dicitur, quæ est in superficie. Nam superficies ex lineis est ut punctum, quod est principium in Geometria. Dicitur autē punctum, quod diuidi non potest. Linea, quæ ab uno puncto ad aliud deducitur.

Lineamentum, à linea, & ipsa extremitas, & quasi linea quædam corporis, per quam hominis forma dignoscitur à lineari pictura tracta: in qua per solas lineas effigies hominis cognoscebatur. Iustinus lib. 1. Lineamentorum æqualitas matri & filio persimilis. Plinius: Nec qui succederet operi ad præscripta lineamenta inuentus.

Linearis, & hoc Lineare: quod ad lineam pertinet: unde Linearis pictura uocata est lineis circū umbram hominis deductis. Primi hanc picturā exercuerunt Ardicæ Corinthius, et Telephæus Sicyonius, sine ullo colore: spargētes tñ lineas intus: unde & Latini linearē picturā, graphidē adpellarunt.

Lingo, is, xi, ctum. Lingere, est aliquid lingua molliter tangere. Plaut. in Cass. Mel mihi uideor lingere. Hinc Lingua quidam deduci uoluerūt. Rursus Lingere dicimur, dum aliquid in ore tenentes, guttatim id defluere in stomachum sinimus. Quæ res Linctus dicitur. Quæ uero in hunc usum fuit elegmata Græci dicuntur. Plin. Telicos gemma est, quæ olæ nucleis uidetur, & lingentiū calculos frangit. Idē: Multi uisum ueterē linctu salis discussere. Idem: E' semine lini fiunt elegmata. Hinc fit compositū Elingo, quod est extra salem. Plaut. in Curc. Hic hodie apud me nunquam elinges salem.

Lingones, sunt populi Galliæ supra Heluetios & Sequanos in Occasum uergentes.

Lingua, à ligendo uel à ligando dicta est, quod liget cibū. nam cibos uel sua conglobat ac deprimit, in uentreque transmittit: seu quod ipsa dentium septis quasi nuro uallata ac ligata sit. Est & Lingua minor, quæ & Sublingulum à quibusdam dicitur, operculum cartilagosum, quod pharyngalem spiritalem in gutture claudit, quum pharynx cibali cibo deferretur. Hæc quum ridemus attollitur, quia risus omnia coëcit. Quapropter periculosum est ne nos risus inuadat quum deglutimus. Hoc enim operculum natura instituit, ne quid esculenti poculenti uel ad pulmonem feratur. Quod si accideret, nisi reijceretur, hominem strangularet. Accipitur quandocumque Lingua pro differētia sermonum: unde dicimus Linguā Latinā, linguam Græcā. Plaut. in Pœnu. Et is omnes linguas scit, sed dissimulat sciens se scire. Quinetiam in una lingua sermonis diuersitas Lingua dicitur: ut in Græca lingua est Attica, Dorica, Ionica lingua. Scribit Strabo trecentas nationes quæ dissimilibus linguis uterentur, descendisse in Dioscuriadem urbē Colchorum clarissimā. Rursus lingua adpellatur genus promontorii non excellentis, sed molliter in planum decuxi. Similiter instrumentum planum & oblongum in speciem linguæ factū, Lingua dicitur: quale est illud quo utuntur aromatarij ad extrahenda è uasis unguenta. Cuius diminutiuum secundum Priscianum est Lingula eiusdem significationis, & per concisionem Lingula. Festus: Lingula per diminutionem dicta, aliās à similitudine exortæ linguæ, ut in calceis: aliās insertæ, id est, intra dentes coercitæ, ut in tibijs. Pro ea quæ calceorum est. Martialis:

Non extrema sedet linia lingula planta.

Iuuenalis abiicit n, li corripuit:

—Et ligulam dimittere sollicitus ne

Tota saluatrix iam turba peregerit orbem. Martialis:

Quamuis me ligulam dicant equitesq; patresq;,

Dicor ab indoctis lingula Grammaticis. Pro ea quæ instar linguæ facta est. Plin. Cera Punica fit hoc modo. Ventilatur sub dio sæpius cera fulua, deinde feruet in aqua marina ex alto petita, addito nitro. Inde lingulis eligunt florem. Colu. Ligulam uocat instrumentū ad purgandū è uase spumā. Deinde, inquit, ubi liquatū mel in subiectum alutū defluxit, transfer in uasa fictilia, quæ paucis ante diebus aperta sunt, dum musteus fructus effervescat, usq; sæpius ligula purgandus. Plin. Sunt qui comitialibus morbis dandum putant Luna quarta, sexta, septima, linguæ mensura. id est, cochlearis. Venter etiam gladiolum oblongū, in speciem linguæ factū. Ligulam uocauerunt. Lingua itē (ut Plin. testatur) herba est quæ circa fontes nascitur, cuius radix combusta & trita, alopecias emendat. Similiter Lingua bubula, genus herbe quam Græci buglosson dicunt, boum linguæ similis. Lingua canina, alia herba quæ cynoglossos uocatur à Græcis. Lingua petrea, genus lapilli, quod inter gemmas connumeratur. A Lingua fiunt Elinguis, sine lingua, & qui loqui nō potest: etiā si linguā habeat. Elinguo, as. Bilinguis, Trilinguis, et huiusmodi.

Linguax, siue Lingulas, Lingulacæ uel: uerbosus, multum loquens, qui nimium & stulte loquitur. Gell. lib. 1. Hoc genus homines in uerba prouectos locutuleios, & blaterones, & linguaces dixerunt.

Lingulaca, mulier multiloqua. Plaut. in Cass. Lingulaca est, nam nunquam tacet. Accipitur quandocumque pro muliere auguratrice. Quandocumque pro pisce qui solea aut ei similis à nonnullis creditur. De quo apud Varronem & Plautum.

Linio, is, iui, itum. proprie significat ungo uel frico, aut quid simile quod digito aut aliquo instrumento alicui rei superinducitur, fricatur, uel imprimitur: sed tenuiter nō crasse.

R 2 Colu.

Ayuntamiento de Madrid

men est quo apud nos reliquæ significantur.

Liquatum, siue Liquamen, pinguitudo animalis ad ignem liquefacta, & in usum coquinarij seruata ad cõdiendos cibos: licet & de alijs dici possit, quæ nõ comeduntur, ut est apud Colu. lib. 9. Succus exculati lupini veteris uini sex et amurea pari mensura miscetur, eoq; liquamine tinsa ouis imbuitur.

Liquefacio, à quo Liquesco, eiusdẽ cũ Liquesco significatio nis, à Liquefacio compositũ Illiquefacio, qd' est ualde seu intus liquefacio. Cic. lib. 4. Tusc. Quæ sunt oēs unius generis ad perfundendum animum tanquam illiquefactæ uoluptates.

Liquentia, fluius Gallie cisalpinæ seu Venetiæ, post Taruisinum agrum. Oriturq; in Opiterginis, & in mare Adriaticum cadit.

Liqueo, es, liquui, li, syllaba correpta. Est autem Liqueo, li quidum seu molle esse, quod instar olei discurrit. Vergilius: Aut cum liquentia mella Stipant. Huius cõposita sunt Colliqueo, à quo Colliqueo. Deliqueo, à quo Deliqueo, quod est in totum resoluo. Ouidius lib. 7. Metamorph. Protinus imbutum coelesti neclare corpus Deliquit, stagnumq; suo de nomine fecit.

Liquesco, is, liquidus fio. Persius: Tot tibi qui in flammis iunicum omenta liquecant. Verg. Limus ut hic durescit, & hæc ut cera liquefcit.

Liquet, impersonale: significat constans, manifestum, & certum est: quoniam quæ resoluuntur, certa, constantia, & manifesta fiunt. Terent. in Eun. Illum liquet mihi deierare his mē sibus sex non uidisse proximis.

Liquidus, das, aperio, manifestus.

Liquidus, da, dum, penul. cor. molle, fluxum. Plaut. Liquidus quàm uentus est fauonius. Aliquando ponitur pro puro. Idem lib. 4. Dulcia mella premes nec tantum dulcia quantum Et liquida. Id est, defecata, & sine sordibus. Aliquando pro prospero. Plautus in Pseud. Ab sinistra auspicio liquido atq; ex sententia confidentia est inimicos meos ne posse perdere. Hinc fit aduerbium Liquidò, quod significat pure & manifeste. Terent. in And. Vt liquidò possum iurare. Dicimus etiam Ad liquidum, quod est manifeste.

Liquo, liquas, li, syllaba correpta. significat liquidum facio: quum scilicet aurum uel plumbũ dissoluitur. Lucanus lib. 7. Ereptaq; tela liquauit. Cuius passuum Liquor. Composita sunt Eliquo, quod est extra seu ualde liquo. Laet. lib. 2. Vnde autem uel quomodo Deus hæc duo principalia, igne, & aquam, uel accenderit uel eliquauerit, solus potest scire qui fecit. Augustinus lib. 9. Confessio. per translationem dixit. Voces igitur interluebant auribus meis, & eliquebatur ueritas tua in cor meum. Reliquo, idem quod liquo.

Liquo, is, liqui, resoluo, defluo, stillo: cuius passuum est Liquor, liqueris, quorum li, syllaba producit. Vergilius: Vere nouo gelidus canis quum montibus humor Liquitur. Id est, paulatim dissoluitur. Idem lib. 4. Nam quæ prima solo ruptis radicibus arbor Vellitur huic atro liquuntur sanguine guttæ. Id est, defluunt. Lucanus lib. 9.

Liquitur & nigra distillant inguina tabe. Hinc etiam fit Liquesco, is, prima prod. Ouidius lib. 1. de Pon. Sic mea perpetuis liquefcunt pectora curis. A Liquo fit compositum Colliquo. Varro: Quod aurũ quũ colliquisset in forma fuit infusum.

Lira, prima syllaba producta: sulcum significat. Colu. lib. 2. Liras rustici uocant easdem porcas. quum sic aratum est, ut inter duos latius distantes sulcos, medius cumulus siccam secundum frumētis præbeat. Hinc Lirare, à quo Delirare, & De-

lirus, & Deliramentum. Lirare dicuntur agricolæ, quũ cratē dentata, uel tabula aratro annexa operiunt semina. Primò enim aratur terra: quod dicitur proscindere. Deinde secunda aratione excitatæ grandiores glebæ franguntur: quod uocant effringere. Tertia aratione iactò semine, boues Lirare dicuntur: qui tabellis & uomere simul, & satum frumentum opperiant in porcis, & sulcāt in fossas quò pluuia aqua dilabatur. Hinc Delirare aliquem dicimus, quum non recto sulco tegendo semen incedit. Deinde per metaphoram ad insaniam hoc uocabulum translatum est. Vnde & Deliri insani dicuntur: & Delirare, insanire. Horatius in Epist.

Quicquid delirant reges plectuntur Achiui. Deliramentum, ipsa deliratio. Quidam tamen Delirare à Græco trahunt. Nam λῆψιν ineptire est. Nostri etiam Liras gerras & nugas uocitauere, Plaut. Nam tuæ blanditiæ mihi sunt, quod dici solet, gerræ, germanæ ædepol liræ.

Liratim, aduerbium: per liras. Columella: Eaq; quum sint liratum fieri debent.

Liris, fluius Campaniæ, ortus in Apennino & Minturnas præterlabens. Martialis: Ceruleus mons Liris amat quem sylua Maricæ Protegit. Vergilius: Et umbrosæ Liris per regna Maricæ.

Liro, as, liras facio. Colu. Lirantur iugera duo opera una.

Lis, controuersia: à limite. id est, termino dicta: quod primæ inter homines lites de limitibus fuerunt.

Litera, quamuis secundum suam analogiam per simplex t, scribi debeat, tamen quia prima syllaba eius producit, per duplex tt, scribi solet. Dicta Litera, quasi legitima, cò quòd legitimi præbeat iter: uel quòd in legendo iteretur (ut inquit Seruius) Vel à lituris, quòd scripta deleri possit, quia plerũq; in ceratis tabulis antiqui scribere solebant, & inde debebant. Vel à lino, nis, quòd in scribendo illinitur. id est, leniter inducitur atramentũ. Vel à linea: quoniã Græce γραμμή, linea dicitur, & inde grama, litera: & gramatica, literatura. Et Literæ, quæ notæ quoq; adpellantur, ex lineis constant. Et significat principaliter literas indiuiduas: ut a, b, c. Sicq; diffinitur, quòd sit minima pars uocis compositæ ex literis, quæ scribi potest indiuidua. Huic accedit nomen scilicet quo adpellatur, figura qua pingitur, potestas qua ualeat. Aliquando Litera capitur pro scribentis manu. Cic. ad Atti. Nam Alexidis manum anabā, quòd tam propè accedebat ad similitudinem tuæ literæ. Plurali numero Literæ epistolam designant, nisi apud poetas, apud quos legitur litera pro epistola. Ouid. Quam legis ab raptâ Briseide litera uenit. Vocantur præterea Literæ, disciplinæ quæ literarum monumentis continentur. Vnde dare literis operam dicimus. hoc est, incumbere artibus quæ scriptæ sunt. A litera fit diminutiuum Literula: quod Hieron. posuit pro breui epistola quum inquit: Munuscula omnia, & suspectas literulas uobis interdico sub annotatione. Literatus, qui literis præditus est. Cuius contrarium est illiteratus, pro rudi & indocto. Literatulus, diminut. est. Hieron. contra Rufi. Videris tibi literatulus & rabi.

Literarius, ria, rium. quod ad literam, uel ad literas pertinet: unde dicitur Ludus literarius.

Literator, qui literas noscit, uel docet.

Literatura, ars quæ de literis tractat: ut est Grammatica. August. lib. 8. Confess. Imperatoris Iuliani temporibus lege data prohibiti sunt Christiani docere literaturam & oratoriam.

Literosus, idẽ quod literatus. Cassius: Homo mere literosus.

Lithargyrium, spuma argenti, quasi quòd sit in lapidem compacta argenteum.

Lithargyrus, lapis argenteus.

Lithiasis, morbus calcularis.

Lithocolla, glutinum quo lapides coniunguntur. Fit enim ex lapide pario, aut marmore cum taurino glutino.

Lithoglyphus, penul. correpta. sculpsor lapidum.

Lithologema, penul. corr. lithologematis, strues lapidum.

Lithoron, herba quam doripetron, & torpetrū uocāt. Cc.

Lithos, Græcè, lapis Latinè dicitur.

Lithostrotos, penul. prod. mascul. generis, & hoc Lithostrotum: dictio composita ex λίθος, lapis, & στρωτός, stratus, adpellatur locus lapidibus stratus: si uerbum Græcū proprie interpretari uolumus. Verum Lithostrota ex paruulis crustis constabant, quibus solum pauimenti incrustabatur. Vnde legimus in Euangelio Ioannis: Et sedit pro tribunali in loco qui dicitur Lithostratos. Varro lib. 3. de Re rust. Quā uillā haberes opere testorio atq; intestino, ac pauimentis nobilibus lithostrotis spectandum. Hoc à nostris dicitur festile.

Lithotomia, pe. prod. lapidicina. Lithotomus, architectus.

Liticen, penul. correpta. qui lituo canit.

Litigator, & **Litigatrix**, qui, & quæ litigat.

Litigiosum, dicitur de quo lis est.

Litigiosus, qui frequens in litibus uersatur.

Litigium, litis actio. Plautus in Cas. Nam ego quid contrahere cupio litigij inter eos.

Litigo, as, pen. cor. quasi litē ago, discepto, cōtendo. Mart. Ah miser & demens uiginti litigat annos

Quisquam, cui uinci Gargiliane licet? Plautus in Ruden. Quā de re nunc litigatis inter uos?

Lito, as, sacrificio factio Deos placo, uotumq; impetro. Sueto. in Casa. Deinde pluribus hostijs casis quā litare nō posset, introijt curiam. Huius compositum est Perlito, quod est perfecit lito. Gell. Si hæ res diuinæ factæ, riteq; perlitæ essent, aruspices dixerunt omnia ex sententia processurum esse.

Littus, per duplex tt, terra quæ ab aquis tangitur: uel quod alluitur: uel quod aqua ad id allidat: uel quod id aqua elidat: seu quod fluctibus oblimatur. Et proprie de mari dicitur, Ripa de fluminibus. Ouidius: — Camposq; recepti Liberioris aque pro ripis littora pulsan. Sueton. in Nero. Dispositæ per littora & ripas diuersorū tabernæ. Quādoq; etiam Littus dicitur de fluminibus. Verg. in Diris: Littora quæ dulcis auras diffunditis agris. Quā de Minicio loqueretur. Sumitur interdū pro terra mari uicina. Idē: — Cui littus arandum &c. Interdū pro spacio circa aram, à litando: quia ibi litabantur hostiæ. Nam sicut docet Dona. Nauigantes cundo & redeundo, in littore sacrificabāt. Propter quod & usus obtinuit, ut duplici tt, scribatur, quum lato primam corripit. Cicero tamē in Topi. à lædo deducere uidetur. Quod quum primam producat, unico t, scribendū erit. A Littus sunt Littoreus, rea, reum, & Littoralis adieciuum: ut arena littorea, & plaga littoralis.

Litura, ræ, superinductio, & complanatio, à lino, linis: ut fit quum superinducto atramento alio uel liquore scripturā, uel picturam destruimus.

Lituro, as, penult. produ. cancello, expungo. Sidonius Apol. Tunc uel certius te probasse reliqua gaudebo, si liturasse aliqua cognouero.

Litus, a, um, participium à lino. uide in dictione Lino.

Lituus, baculus incuruus, quo sedentes augures auius tēpla designabant. Gelli. Lituus est uirga brevis in parte, quæ robustior est incurua. Dicitur interdum regale sceptrum, à litibus dirimendis. hoc est, ille Romuli baculus, qui post Romulū in medio incēdio integer mansit, ut apud Valer. Max. Nil in eo præter lituum Romuli integrum reperiunt. Et

Plutach. in Romulo: Lituus conseruatus est in Palatino colle usq; ad Gallorū tempora, à quibus capta urbs incensa fuit. Sed postea expulsis à Camillo hostibus inter altissimas fauillas illesus, quum omnia ignis consumpsisset, inuentus est. Festus scribit Lituum esse genus buccinæ curuæ, unde uox gracilior exiret: quia qui cecinerit, Liticen dicitur. Vergil. lib. 6. Et lituo pugnas insignis obibat & hasta.

Liueo, ues, ater sum. Plin. 22. Cortex uero salicet heliostrophi liuentibus colorem reddit. Et aliquando inuideo. Pompeius: Malignus homo, fortunis aliorum semper liuens.

Liuesco, liquidus fio. Claudianus lib. 3.

Haud equidem inuideo, nec enim liuescere fas est,

Vel nocuisse Deos. Huius compositum est Adliuesco.

Liuidus, proprie dicitur qui ex percussu carnē nigrā habet, fluxione cruoris, ad eū locum qui percussus est. Plin. Tapsiæ succus sugillatis ac liuidis prodest. Hinc Liuidus, pro nigro. Vergil. Quid ue petunt animæ, uel quo discrimine ripas hæ linquunt, illæ remis uada liuida uerrunt. Quoniam uero, qui inuidia laborant excedentes se dolore, hūc colorem contrahunt, Liuidus sepe pro inuido ponitur. Martialis: Omnibus inuideas liuide nemo tibi.

Huius diminutiuum est Liuidulus. Iuuenalis:

— Quibus inuideas si liuidulus sis.

Liuius, nomen historici Patruini, qui res Romanas miro artificio, luculentoq; sermone perscripsit. De hoc Hieron. ad Paulinum: At Titum Liuium lætico eloquentiæ fonte manantem de ultimis Hispaniæ Galliarumq; finibus quosdā uenisse nobiles legimus. Et quos ad contemplationem sui Roma non traxerat, unius hominis famus perduxit. Habuit illa ætas inauditum omnibus seculis celebrandumq; miraculum, ut tantam urbem ingressi, aliud extra urbem quererent. Fuit & alius Liuius poëta Comicus, cognominatus Andronicus, de quo Diome. Constat, inquit, apud Romanos, primum Latino sermone comœdiam Liuium Andronicum scripsisse. Gellius lib. 17. Primus omnium L. Liuius poëta fabulas docere Romæ cepit, post Sophoclis & Euripidis mortē annis plus fere centum & sexaginta.

Liuior, uestigiū & nota quæ fit ex flagella. Vnde in Ecclesiastico legimus, quod flagelli plaga liuorē facit. Aliquādo significat colorem nigriore. Var. Paulatim Liuior in candorē uertitur: & omnis macies è corpore abscedit. Et quoniā talis est color inuidorū, ideo Liuior accipitur pro inuidia. Lucanus: Liuior cæx tibi cuncta negat. Claudianus lib. tertio:

— Rabiem liuoris acerbi Nulla potest placare quies.

Lix, dicitur cinis in quē materiæ rediguntur, quū fuerint exustæ. Plin. lib. 36. allegat Varronem dicentē: Lix cinis est foci. Et Lix uocatur aqua cineri immixta: unde Lixinium. Et Lix aqua, à Lica qui secutus est Herculem defecit quidam aiunt.

Lixabundus, dicitur qui exiguæ mercedis gratia, uilissimis sese obsequijs immiscet. Plautus: Qui famam tuam lixabundus, & nomen scædas. Cornucop.

Lixæ, dicti sunt, qui uilioris questus gratia exercitum sequuntur: ut puta lauandi aut coquendi gratia. Silius lib. 5. Punico-rum: — inutile marti Lixarum uulgius. Scipio apud Liuium Aetium Vmbrum adpellat semilixan, quasi semimanicipium, nomine ignominioso. Varro Lixulas & semilixulas uocabulo Sabino scribit dici circulos ex farina, caseo et aqua commixtos, & inter cibaria numerantur. Adpellatiq; sunt à cinere, quod lix cinis foci sit. Vnde Elixus, a, um, quod coctū est cinere ollæ supposito, & Aulicocium, quod olla coctum est. Nam ueteres pro olla aula dicebant.

Lixam, aquā ueteres dixerunt. Vnde Lixæ, de quibus nunc. Lixinium

Lixinium, aqua in qua lauandi gratia decoctus est cinis. per n, ante i. Colu. lib. 13. Sunt qui culmos fabæ exurant, & ex eo quod cremauerint cinere, lixinium faciunt. Idem libro ultimo lixinia usurpat. In olla, inquit, fictili ampla præparata lixiniam cineris sarmenti calefieri conuenit.

Lixō, lixas, lixum facio. & uernacula lingua dicimus lissare. A quo fiunt composita Elixo, & Prolixo, quod est lixum facio, seu in longum acuo. Columella lib. 5. Quare magnopere monendus putator est, ut prolixet aciem ferramenti, & quantum possit nouacula similem reddat.

Lixos, colonia in Aphrica, à Claudio Cesare deducta. Cc.

L A N T E O.

Loba, æ, milij uel panici racemus, ut est apud Varr.

Locarium, à loco, ubi locare, hoc est, collocare te possis: significat pretium quod datur in stabula & taberna.

Locatarius, qui domum aut fundum aliud uel simile in locationem conducit.

Locellus, diminutiuum à loculus. Martialis:

Si quid adhuc superest in nostri fece locelli,

Est munus, nihil est, ipse locellus erit.

Locito, as, penulti. corr. frequentatiuum formatum à supino, a, in i, mutata. Terentius in Adel. Agelli est hic sub urbe paululum quod locitas, huic demus qui fruatur.

Loco, cas. pono, constituo. Liuius lib. 1. Castra ab urbe haud plus quinq; millia passuum locat. Vergil. — Hic alia theatri Fundamenta locant. Interdum locare, est reponere. Plautus: Dum aulam domi locatam perquiri, oblatam reperit. Interdum nuptui tradere. Terē. in Phor. Quæso quod si filiam suam unicam locaret. Hinc Illocabilis, quæ tradi uiro non potest. Plaut. Virginem habeo gradem, dote cassam atq; illocabilem. Interdum afficere, ad adpensionem dare, uel ad ueluram, seu ad operam faciendam. Et tunc cui quid locatur, in datiuo ponitur, & pretium in ablatiuo. ut, Sex numis aureis operam uel domum tibi meam locaui, uel equum annum totum. Aliquando etiam in aduocatio cum præpositione ad, si rei non homini locatio fiat. Plautus in Trinum. Ego huic diei nomen trinum faciam. Nam operam meā tribus numis ego locaui ad artes nugatorias. Sine pretio autem expresso, sed cum datiuo homini. Cicero in Ver. Senonis Menoni nobilissimi hominis uxoris fundus erat colono locatus. Sulpitius Cice. Posteaquam curauimus ut iidem Athenienses, in eodem loco monumentum ei marmoreum faciendum locarent. id est, concederent pro loco. Huius uerbi composita sunt Abloco, qd est alijs loco, afficere. Suetoni. in Vitell. Satis constat exituro uaticum defuisse tanta egestate rei familiaris, ut uxore ac liberis quos Romæ relinquebat, meritorio coenaculo abditis domum in reliquam partem anni ablocaret. Colloco, simul loco. Eloco, extra loco. ut quum iumentum uel boues extra locare solent agricolæ, & agrum frumentarium inde male curant. Quod Colu. lib. 1. tangit, quum inquit. Et maxime uexant secundum qui boues elocant, eosq; ut cætera male pascunt nec industria terram uertunt. Et habent penultimam correptam.

Locrus, urbs ab Aiace Oileo, & Naritijs qui eum secuti sunt, condita apud Locrinum montem: qui est in Brutijs ad extremum Italiae, oppositus Peloro. Vergilius:

Illic Naritij posuerunt moenia Locri.

Inde Locrenses, quorum rex fuit ipse Ajax Oileus. hi Epizephyrij cognominati sunt à Zephyrio promontorio cui imminet. Autor Plinius à Locris incipere Italiae frontem, quæ magna Græcia adpellata est. Alij sunt Locri in Græcia cognominati Ozolæ, à malo odore. Alij Opontij Bæotij finitimi, qui & Epicnemidij dicti sunt.

Loculamenta, loca distincta, siue capsule in quibus aues & similia nidificare seu habitare solent: & à loculis deduci uidentur. Colum. Vel si non ita competit, paxillis adactis tabulae supponantur, quæ uel loculamenta quibus nidificent aues, uel fictilia columbaria recipiant. Et lib. 10. de Apibus dicit. Crepitaculis areis aut testarum plerumq; uulgo iacentium, terrecatur fugiens iuuentus. caq; quæ uel pauida quum repetierit alucum maternum, & in eius aditu glomerata pependerit, uel statim se ad proximam frondem contulerit, protinus custos nouum loculamentum in hoc præparatum perlinat intrinsecus prædictis herbis. Deinde guttis mellis respersum admoueat, tum manibus aut etiam trulla congregatas apes recondat.

Loculatus, a, um, quod habet diuersos locos. Varro: Nam ut Pausanias & ceteri pictores eiusdem generis loculatas magnas habent arcolas ubi discolores sint certas: sic hi loculatas habent piscinas, ubi dispares disclusos habent pisces.

Loculus, diminutiuum à locus, significat enim paruum locum. Varro lib. 3. de Re rust. Hortensius familiaris noster quum piscinas haberet magna pecunia edificatas, ac loculos, ita sepe cum eo ad uillam iui. Ponitur etiam interdum pro sacculo in quo pecunia seruatur, qui alio nomine dicitur uulga, & bulga, & marsupium, & capsula: siue sit linea siue eborca. Martial. Hos nisi de flaua loculos implere moneta Non decet.

Interdum pro feretro quo mortui efferuntur, quod aliàs capulum & libitinam uocant. Et loculi pro uulua.

Locuples, penulti. cor. generis omnis secundum Priscia. & tam in i, quam in e, ablatiuum finit. Cicero in Frumentaria. In prouincia locupleti & referta. Horat. In locuplete domo. Dictus locuples à lata humo. hoc est, locorum plenus: qui pleraq; loca. id est, qui multas possessiones habet quemadmodum pecuniosus à pecorum copia. Assiduus, ab asse dando cognominatur. Plinius lib. 18. Cognomina etiam prima inde Pilumni, qui pilum pistrinis inuenerunt. Pisones à pisingendo. Hinc & Locupletes dicebant loci. hoc est, agri plenos, Et nõ modo pro diuite, & loca multa possidenti: uerum etiam pro firmo certoq; ad quamlibet rem ponitur. Cicero lib. 3. Offic. Accedit eò testis locuples Posidonius. Posset tunc pro bono & magnæ autoritatis capi, & fortè rectius. quemadmodum & illud in eodem lib. comparatiue positum. Quem enim locupletiore[m] querimus, quam principem Pop. Romani, qui retinendi officij causa cruciatum subierit ultro?

Locuplêto, as, penulti. prod. locis & possessionibus quempiam diuitem facio: quamuis etiam ad omnia sicut dito, capi possit. ut quum quis opibus rebusq; etiam incorporeis ditatur. Colu. lib. 3. Vt antè perpensum & exploratum habeamus, ut locupletet patremfamilie uinearum cultus. Plaut. Visus est paterna hereditate locupletari. Huius compositum est Collocuplêto, quod significat ualde dito. Teren. in Hæaut. Vbi nam est fides dum ego propter te errans patria careo demens, tu interea loci collocuplêtasti Antiphila te.

Locus, proprie dicitur quicquid aliquid continet. Vergil. Hic locus urbis erit. Poniturq; à Dialecticis inter accidentia substantiæ, & est una de septem circumstantijs, quæ ita numerantur: persona, qualitas, negotium, facultas, causa, modus, tempus, quæ hoc uersu continentur.

Quis, quid, ubi, quibus auxilijs, quur, quomodo, quando.

Quandoq; Locus dicitur genus. Sall. Natus haud obscuro loco. Quandoq; distributio temporum, quæ cui in spectaculum uenturo tribuuntur ab ædilibus. Vnde motus loco dicitur, qui suas horas non obtinuerit, inter præcedentes & secutores. Et Cicero loco motus est, quum ex urbe pulsus. Teren. Noster grex per tumultum comotus est loco, Quum autē dicimus,

R 4 Loco

Loco patris te habeo: significamus ea esse charitate qua pater est, uel esse debet. Terent. Si te in germani fratris dilexi loco. Loco uero solatii, loco uoluptatis, loco honoris: pro iucundū, uoluptuosum, et honorificū dicitur. In locum substitutus, id est, in alterius uicem. Quintil. Et in locum iuuenis amissi substituit de uanitate solatium. In plurali loci et loca. Loci sedes argumentorum sunt, quæ intra se continent argumenta, et ex quibus ipsa argumenta petenda sunt. Ab Aristotele topica uocati sunt. Loca, sunt in quibus aliquid locatur: quanquam etiam Locos in eodem significato dicamus. Verg. Deuenere locos ubi nunc ingentia cernis.

Similiter Locos pluraliter diuinitat, mulieris uulua seu ueterum, et uulgo matricem adpellamus. Varro in Orig. Sic loci muliebres in quibus nascendi initia consistunt. Plinius lib. 11. Fœminis eadem omnia præter uesciam et intus utriculus: unde dictus uterus, quod alio nomine locos adpellant, hoc in reliquis animalibus uulua tantum dicimus.

Locustæ, sunt animalia parua infirmas habentia alas (ut inquit Hiero.) quæ quidem de terra consurgunt, alius non ualent auolare: ut plus sint quam reptilia, et tamē auiibus non æquatur. Dictæ Locustæ a locis urendis, ob iacturam quam mesibus adferunt, tactu multa urētes, morsu uero omnia erodētes. Vel a loco, et sto, stas, uel a longis hastis tibiariū, et crurū quas Græci ἀκρόν uocāt. Has Parthi in cibo sumunt. Et diuus donū præcursor Ioannes locustis uixisse scribitur: sed contra obstinatos (licet sciam magnos uiros aliter scribere) hoc non me fallit, quod locustis pratorū uesceretur: audiant etiam Grammaticos. Nicolaus Perotus grandi uir autoritate lōgā facit disputationē: sed carptim dicit in India nasci longitudine trium pedum, quarum cruribus quum aruerint, utuntur pro ferris. In Cyrenaica lex est, ut ter in anno debellētur. In Syria quoque eas necari militari imperio mos est. Nefas est credere diuum Ioānem, quem regis nostri Dei præcursorē merito uocāt, huius cibi impuritate usum in cremo fuisse, crudeli cibo et uenenofo. Sed de Græcis sunt isti autores celeberrimī. Eudemus rhetor, Helladius, Eugenius, Zosimus, Cæcilius, Lōginus, Lupercus, Iustinus, Pacatus, Pamphilus, Zopyrion: tandem et Suidas omnium congregator ita scribit Græcē. ἀκρίς ἐστὶν (ωφίον. ἡ δὲ ὀφρίδας ὁ πρόδρομος καὶ μέλι ἀγρίον, ὅπερ ἀπὸ τῶν δένδρων ἐπισπνάζμενον μάννα τοῖς πολλοῖς προσέρχεται). id est, Locusta animalis parui genus, uescitur autem præcursor locustis et syluestri melle, quod ab arboribus coactū manna a multis adpellatur. Isaciū etiam interpret profusus Nicandri, dicit animal esse uenenosum. Plin. lib. 9. dicit locustas esse pisces: atque beatus Aug. lib. 10. Confes. ait Ioannem animalibus, hoc est, locustis in escam cedentibus non fuisse pollutum. Sed quid respondebunt sanctæ matri ecclesiæ? insurgēt ne tanquā corybantes, quæ cantat et publice solēnizat. Fræbuit hirtum tegimen camelus

Artubus sacris strophium bidentes,

Cui latex haustum satiata pastum Mella locustis.

Vbi illud Locustis intelligendum est, ut ait Suidas. Ideo concludendū est, non solummodo manna intelligi oportere: uerū etiam summitates omnium germinantium, ut sunt etiam corallia rosarum syluestriū et spinariū. Sed causa istius erroris fuit: quoniam ista dictio ἀκρίς, ἀκρίδες, duo significet: et locustam uermem uenenosum, quoniam summitates corrodat, quæ Deus aliquando iratus mittit contra populos et nationes: significet etiam corculum germinantium. id est, ipsa germina. An igitur fas dicere uirum tam sanctū, tam gratum Deo, comedere uermes missos contra inimicos Dei? Et quare non comedit etiam muscas et tabanos missos contra Pharaonem? sed tempore

hyemis ubi erāt locustæ? saluerunt ne? Imo aliqui medici interpretantur esse rapunculos: et alij doctissimi poma syluestria: sed tam sancto homini piū est credere manna pro libito cælum fluere, ut tam pretiosum et tam diuinū corpus sustenaret, quamuis Plin. lib. 11. cap. 29. ait: Parthis et hæ in cibo gratæ. Sed talia monstrosa sunt. Quod etiam Indi comedant, non est mirū: siquidē comedunt etiā homines, quos ex finitimis regionibus uenātur. Locusta quoque uenefica: Neroni grata, ex Galliis euocata: de qua apud Iuuenalē. Dion Græcus historicus. ἀκούσαντες τινὰ φάρμακὸν διὰ περιβάντον ἀγρίππιναν μετεπέμψαντο καὶ φάρμακόν τι ἀφύκτον προσέτασαν. καὶ ἔτι ἐν τῷ καλῶν μὲν καὶ τῶν ἀνέβαλε καὶ μὲν αὐτῇ ἐκ τῶν ἄλλων ἡδυνε, id est, Locustam quandam insignē ueneficam Agrippina accersuit, et uenenum aliquod inuitabile in nominatos fungos iniecit: ipsa autem ex alijs rebus comedebat. Locusta etiam piscis est ex genere crustaceorum, corpore longo, cornua ante oculos binā longa et aspera habet: dictus a similitudine terrestris.

Locutor, seu Loquutor, qui nimium loquitur. Gellius: Qui sunt leues et futiles et importuni loquutores.

Locutuleij, sunt homines in uerba prouecti, et blaterones, et linguaces, quorum lingua tam prodiga infrenisq; est, ut terrima quadam collusione uerborū fluat semper et æstuet.

Lodex, dicitur, pen. prod. lecti uestis et operimetū: siue linteo, quo in lecto utimur, et frequenter lauatur. Vnde a polluto Lodices nonnulli existimant adpellatos. Iuuenalis:

—Modo sub lodice relictis Vteris in turba.

Huius diminut. est Lodiceila. Sucto. in Aug. Ita ut in extremis spatijs subsultim decurreret festertio, uel lodicula inuolutus.

Lodix, dicunt per i, non per e, doctissimi quique.

Lædoria, cum accentu in penult. a Græcis dicitur urbanitas amarulenta. hoc est, ioci mordaciores: alio nomine scomma adpellatur.

Læmium, Apollinis cognomen quod ei Lydij imposuerunt ob malorum expulsionem finita pestilentia. Cc.

Logica, Latine rationalis. nam Græci λογικόν rationale dicunt. Hæc rationalis philosophia dicitur, quæ proprietates uerborū exigit, et structuram, et argumentationes: ne pro uero falsum surrepat. Boëtii. in com. Top. Hæc est, inquit, disciplina quasi differendi quædam magistra, quam Logicen ueteres Peripatetici adpellarunt: continens in se inueniendi, iudicandi, peritiā.

Logion, dicafterium uocatur: hoc est, iudicum locus. Logia quoque uocantur quæ de Deo dicuntur. Logion Chrysostomus in Homilia ad Corinthios uocat collectionem.

Logistoricus, contextens rationes, computus et modos historiæ, siue historice sermocinans de liberalibus scientijs. Quo nomine dictus est quidam liber Varronis. Vnde Sidenius ad Namatium: Varronem logistoricum sicut poposcebras et Eusebium chronographum misit.

Logodædalos, uocant qui dolū colūt sermonis ornatu. Cc.

Logos, apud Græcos modò sermonem significat, modò uerbum, modò rationem. Hierony. ad Paulinum: Logos Græcē multa significat. Nam et uerbum est, et ratio et supputatio et causa uniuscuiusque rei, per quam sunt singula quæ subsistunt. August. lib. contra Hæreses: Hermes qui Latine dicitur Mercurius, scripsit librum qui logos λεγόμενον adpellebatur. id est, uerbum perfectum. Apud nos quandoque pro dicto ridiculo ac contemnendo sumitur. Cice. pro Gallo: Ego te certo scio omnes logos qui ludi dicti sunt animaduertisse. A Logos fiunt Catalogus, Epilogus, Dialogus, Elogium, Analogia, et propè infinita alia, et Logica.

Loligo, pen. prod. genus piscis quasi uoligo secundum Varr. Volitat

Volitat enim hic piscis extra aquā se efferēs. Hic caput inter pedes et uentres habet, quem nunc uulgò calamarium uocāt, à thecæ calamariæ similitudine. Habet enim oscula duo quasi cultrum et calamum, et cruorem nigrum atramenti modo, quum externe albus, et quū à uolo, as, habente penul. corre. descendat. Loligo autem productum habeat, in metro per duplex ll, scribendum puto. Horatius in Sermo.

Hic nigræ succus lolliginis. Huius diminutium est Lolliguncula. Plautus: Emitto sepiolas lolligunculas.

Lolium, herbae genus, alio nomine zizania. Horatius: —Effet ador lolium meliora relinquens.

Hinc Loliarius, a, um. Colu. lib. 9. Cribro uiciario uel loliario qui iam fuerit in usu pulli superponantur. Vergilius: Infelix lolium et steriles dominantur auenæ.

Lolius, genus piscis admodum parui, et facie à loligine dissidens.

Lombardia, regio Italiæ à Longobardis dicta, quæ cisalpina Gallia uocabatur. Eius fines sunt Apenninus, et alpes, et quicquid intra alpeis Benacemq; atq; Mintium amnem continetur: cuius metropolis est Mediolanum, à populis qui Lingones Germaniæ et Bardi Galliarum sunt simul mixti: non autem à longis barbis, ut solent uiri docti ridere.

Lombricus, pen. prod. piscis qui uulgò lampetra uocatur.

Lomentum, farina fabacea, qua ad eruganda corpora usæ est antiquitas. Mart. Lomēto rugas uteri quod cōdere tētas. Lomentum Græci λωμνα uocant, quod tritum proprie significat. Plinius lib. 33. Subtilissimum genus lomenti quidam tritum uocant, quinis asibus æstimatum.

Longaalba, urbs in Latio, quam Ascanius Aenææ filius ædificauit. Cornucopiae.

Longæuus, a, um, cum diphth. quod est longi æui. Vergil. Quem tibi longæuo serum Lauinia coniunx Educet in syluis. Cicero in Catone: O miserum senem qui mortem contemnendam in tam longæua ætate non uiderit. Hinc Longæuitas. ὀλιγιστὸν αἰῶνα, διὰ τὸν λῆξιν).

Longanimis, pen. cor. qui est perseverantis animi, æquanimiter tolerans, à quo Longanimitas, pro tolerantia. Hieron. Longanimitas quæ alibi sustentatio dicitur uidetur à patiētia differre. Quia qui infirmitate magis, quàm proposito delinquunt, sustentari per longanimitatē dicuntur. Qui uerò pertina ci mēte exultant in delictis suis, ferri patiēter dicēdi sunt. Patientia ergo est, qua per superbiam et procaci mente peccantem non statim punit Deus. Longanimitas est, qua per infirmitatem et non deliberati animi multam peccante diu portat.

Longanon, rectū intestinū dicitur, quo aluum purgamus: sic dictum, quia in longum protēditur, et nō est ita orbibus implicatū, sicut intestinū tenue. Apitius: Longanones porcinos ex rure Tarētino farfos cunctos cōcisos in cinere pullorum.

Longē, aduerbiū, pro lōgitudine, tam temporis quàm loci. ut quū dicimus longē lateq; discurrit. Interdū significat ualde. Sall. Longē mihi aliena mens est. Interdū præcipue. Cic. Illud homini longē optimum esse. Huius composita sunt Alonge et Delonge, quæ habent accentum in prima. Longe gentium, significat longē: sicut nusquam gentium, nusquam locorum.

Longinquus, a, um, quod est remotum, distans. Cicero M. Catoni: Non dubito quid præsentēs censeant, nos quidem longinqui et à te ipso mihi in ultimas gentes. Aliquando significat quod in longum tenditur. Claudianus:

Sic qui uesturus longinqua per æquora merces

Mollitur tellure ratem. Aliquando ponitur pro externo et peregrino. ut illud.

Si mea longinquus uiscera piscis edet.

Longisco, longus fio. Ennius: Neq; corpora firma longiscūt quicquam.

Longitudo, prolixitas. ut, Lōgitudine dierū in dextera illius.

Longo, gas, quamuis nō sit in usu, habet tamē cōposita in frequenti usurpatione habita, quæ sunt Elōgo, et Prolōgo, qd est protraho. Plautus: Quæ mihi anus prolongat promissa.

Longobardi, populi Germaniæ, quos à lōgis barbis cognominatos ferunt, et ab Oceano Germaniæq; ultimis oris uenisse, nouas sedes quærentes. Hi Albuino duce Italiam intrauerunt, breuiq; omnes penē citerioris Galliæ urbes cœpere. Ibi quum ducentis annis regnassent, à Carolo magno superati fuerunt: sed tamē (ut diximus) ut Celtiberi ex Celtis et Iberis fuit una natio: ita Lingones populi Germaniæ, et Bardi Galliarum populi, facta unione, gentem unam et unū nomē admiscuerunt. Et ideo Ponticus uir doctus nostri temporis Lingobardos adpellat, non autem Longobardos: quantis aut probationibus prodeat ille uir scrupulosus alij uiderint.

Longurio, idem quod longus. Varro: Hic qui ante me est, nescio quis longurio.

Longurius, pertica longior apud Varronem, qui libr. 1. de Re rust. ait: Secunda sepes est ex agresti ligno, sed non uiuit. Fit autem palis statutis crebris ac uirgultis implicitis, aut latis perforatis: et per ea foramina traiectis lōgurijs ferreis binis aut ternis, aut ex arboribus trūcis demissis in terrā dēinceps constitutis. Idem lib. 2. Itaq; in stabulis oportet clausa habere ostia ac fenestras, et inter singulas à præsepibus interijcere longurios, qui ea discernāt ne inter se pugnare possint.

Longus, proprie porrectus. Vergilius:

Stant longis innixi hastis et scuta tenentes

Per translationem ponitur quandoq; pro diuturno. Idem:

—Et longum Andromachæ testantur amorem.

Quandoq; pro magno. unde Longiores dies, maiores dicimus. Quandoq; pro pernicioso. Idem:

Infelix Dido longumq; bibebat amorem.

Et Longum aduerbialiter, quod significat longo tempore. Martialis:

Vtq; tuis longū dominusq; puerq; fruantur Muneribus.

À Longus fiunt composita Oblongus et Prælongus.

Lopades, genus conchæ marinæ. Plautus in Paral. Medico addite lopades, echinos, ostræas. Dictæ ab olle similitudine, quæ à Græcis lopas dicitur. Est et Lopas uestis genus, quæ et lope dicitur.

Loquacitas, naturalis loquendi abundātia. Cic. Torquato: Facit autē nō loquacitas mea, sed beneuolentia longiores epi stolas. Accipitur etiam pro stulta et inani loquendi copia.

Loquacito, as, multum loquor. Hiero. Si quādo mulierculæ de diuitijs proprijs, de filijs, de uestibus, de mundi uanitatibus garrulando loquacitent, ut moris est eis, frangantur.

Loquax, uerbosus, garrulus. unde corui et aliæ aues quæ humanam uocem imitantur, loquaces dicuntur. Hinc comparatiuum Loquacior, et superlatiuium Loquacissimus.

Loquela, uerbum quod in loquendo proferimus.

Loquentia, et Loquiū, quāuis à loquor deducantur, nō tamen eis utimur nisi in cōpositione. ut, Breuiloquentia, Breuiloquium: Multiloquentia, Multiloquium: Magniloquentia, Magniloquium. Similiter Magniloquus, Multiloquus, Stultiloquus, Blandiloquus, et huiusmodi quæ habent penultimā correptam. Anteloquium, primus loquendi locus, seu principatus loquendi. Soliloquium, quod significat illius qui contemplando solus ipse secum loquitur.

Loquere, penultima produ. apud Plautum in Mili. pro loqueris legitur. Loquere lepide.

Loquitor, aris, frequentatiuum. Apul. in Flor. usurpauit.

Loquor

Loquor, *cris*, locutus per *c*, secundum Priscianū proprie significat uerba profero. Differunt autem ab inuicem Loqui et Dicere: quod Loqui sit à natura, Dicere elegāter & faciēde. Composita uerbi loquor sunt Alloquor, ad aliquem loquor. Cice. Quum pridie eius diei eum allocutus fuisset. Alloquimur etiam ea, quæ aut summo adfectu, aut extremo periculo narramus. Verg. Extremum quod te alloquor. Ouid. Nec quia te nostra sperem prece posse moueri Alloquor. Hinc Alloquium. Amb. lib. Hexa. Dixit Deus nō ut per uocis organa quidā sonus sermonis exiret, nec ut linguæ motus cœlestis formaret alloquū. Colloquor, simul loquor, à quo Colloquū pro cōfabulatione, quū ueniunt in unū locum loquēdi causa. Et Collocutores, qui simul loquuntur. Circūloquor, per circuitum quendam declaro, à quo Circūlocutio, quam Græci periodon uocāt: ut si elephantī dentē pro ebore dicamus. Eloquor, à quo Eloquū. Deloquor, quod est de aliquo loco deputato loquor. Varr. Hinc in fanis Sabinis à cella Dei deloquūtur. Interloquor, Obloquor. Præloquor, anteloquor. Laet. lib. 4. Daniel quoq; similia præloquutus est. Perloquor, perfecte loquor, & sermonem perficio. Et habent pen. corr.

Lora, siue Lorea, genus potionis est, quam Græci denticriam adpellant, quasi secundariam: ueluti apud nos tertiaria per uini caritatem. nam Antepor apud Græcos secundum dicitur. Fit ex maceratis aqua uinaceis post mustū acinis expressum. Non potest iure uocari uinum, quamuis inter uina operaria numeretur. Tria eorū genera. Primū decima parte aquæ addita quā musti expressa sit, & ita nocte & die madescentis uinaceis, rursusq; prælo subiectis. Secundum tertia parte eius quod expressum sit, addita aquæ expressoq; decocto ad tertias partes. Tertium fecibus uini expressum, quod fecatum Cato adpellat. Varro de Vita past. Antiquæ muliēres maiores natu bibebāt loram. Dicta Lora, quasi lota acina. Hæc etiam lenia tenuia uina dicuntur. Plinius lib. 32. ait leuissimū uinum celerrime inueterari. Idem scribit tenue uinum minus alere, magis stomachum nutrire. Cato fecatum adpellat, quod fecibus uini expressum est. Vinum aqua misceri Staphilus primus inuenit. Dilutum quoq; uinum dicitur aquatum.

Lorarij, Vide in dictione Lorum.

Lorarij serui, qui in scenicis fabulis loro uinciebant, aut cedebant quos erat iussi. Cato, id genus homines etiam Brutia nos adpellat. Quoniam Brutij ignominie causa iussi sunt à Romanis, ut magistratibus in prouincias euntibus parerent, & præministrarent seruorum uice: quod primi Italici ad An nibalem descuerint. Vide in Lorum.

Lorica, penul. prod. à loro fit, & est munimentum corporis, quale in imperatorum antiquis statuis uidemus: quia loris alligata sit. Quod si sit in numine, Aegis, idis, dicitur, habetq; in medio caput Medusæ. Nam (ut interpretatur Varro) è loris de corio crudo pectoralia antiqui faciebāt. Proprie uulgariter dicuntur bardæ, ut sunt equorum, & scuta Græcorū. Nō autem sunt quas uulgo panzerias uocant: quoniam postea Galli succiderunt è ferro, sub id uocabulum, ex anulis ferreā tunicam. Lorica in ædificijs est quoddam quasi sepimentum, & ueluti peribolus quæ nos tuetur à lapsu.

Lorico, as, lorica induo. unde Loricatus, lorica indutus. Pli. Mox ubi pluribus eodem modo se corijs loricaui, in dimicationem pergit. Loricatio, apud Iuriscōs, accipitur pro ornatu domus specioso, ac ueluti tectorio, quæ impese sunt uoluptuariæ. Huius uerbi compositum est Dilorico, de quo alibi.

Loricula, diminutiuū à lorica, quod etiā in re militari significat munimentum, quod obfessores urbium cōstruunt. Nam ultra iactum teli fossam faciunt, eamq; uallo, sudibus, & tur-

riculis instruunt, ut crumpetibus è ciuitate possint obsistere, autor Vegetius lib. 4. Hircius in Com. 8. sic scribit: Hæc imperat uallo. 12. pedū muniri loricaq; pro hac ratione eius altitudinis inædificari. Item pontiū frontes, uiminea lorica munirentur. Accipitur & pro muro tecti. unde in Deuter. legimus: Quum facies domum nouā, facies murum tecti per circuitum, ne effundatur sanguis in domo tua: & sis reus labete alio & in præceptis ruente. Hieron. contra Pelag. recitat hæc uerba: Sed pro illo facies murum tecti, tanquam elegātius reposit. Facies loriculā tecti. Periodus etiam septum dicitur et circuitus. Vnde & Hiero. capit pro lorica seu circuitu apud Ezechielem, & quasi quadam corona quæ sit in domo, ne facilis in præceptis lapsus sit. Iosephus quoq; lib. 6. Belli Iudaici, scribit quod templū Salomonis, aramq; cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima usq; ad cubitum surgens.

Loripes, edis, pe. ca. q. pedē in modū lori tortū habet. Iuue. Loripedem rectus derideat Aethiopem albus. Id est q. quasi loro pedem ligatum habet: claudus natura uel casu factus.

Lorum, prima prod. nā Lora habet o, cor. proprie signific. corrigiam ex corio: & Græcum est λδρον. unde ponitur pro cingulo. Poëtæ Baltheum Veneris, qui Celsus dicitur, Lorum adpellant. Lora etiam habenas uocamus, & retinacula iumētorū: zonas quoq; ac uolumina ex corio bubulo quibus pugiles utebantur. Præterea quæcūq; ligamina Lora dici possunt. Et Loramētā ligamētā etiā quæ ex tabulis fiunt. Gell. Postea uidebamus Androādū et Iconem loro tenui reuinctū urbe tota circum tabernas ire. Hieron. Loramento ligneo circumdatum ædificij fundamentum nō dissoluctur. Ab hoc Lorū etiā pro corrigia accipitur qua homines uerberantur. Don. Lora apud ueteres laura dicebātur, à laura triūphorū, sub qua mos erat captiuos uinciri duciq; per pompam. Ideo autē ut cōditionis reminiscantur loris caduntur. unde Lorarij dicebātur, qui in scenicis fabulis parebāt ijs q. ludis erāt præfecti, & uel uinaciebāt, uel cedebāt quos iussi erant uincire uel cadere. Toratores quoq; lorarios uocatos inuenimus. Gell. Itaq; hi sequebantur magistratus, tanq. in scenicis fabulis, qui dicebātur lorarij. Item Lora dicuntur corrigiæ quibus lecti & sellæ instruantur: super quibus tomenta uel culcitæ imponuntur. Mart. Nouis linteis lorisq;. Hinc etiam funiculus aureus argenteus ue, qui collo gestari solet, Lorum adpellatur. Inuenitur etiam Lorus masculini generis, sicut & corius & collus. Apuleius: Lorum quempiam sinu suo deponit.

Lotophagi, populi in Aphrica apud Syrtē, à loto nomen sortiti, q. ex loto arbore uiscitāt: cuius fructus sunt magnitudine fabæ, colore croci. Quorū cibus tā dulcis est, ut adueniens incutiat patriæ obliuionē. Vnde quū Vlyssis socij delati fuissent in Aphricā et gustassent, uix inde abducti sunt. Hom. li. 9. Odis. Οὐδ' ἄρα λωτοφάγοι μύθοισι θ' ἱτάρουσιν ἑλεσθον ἡμετέροισι, ἀλλὰ σφιδόθην λωτοῖο πᾶσι δαῖτα Τδρ δ' ὅσις λωτοῖο φάγοι μελινδία κερπὸν, Οὐκ ἔτ' ἀπαγγέλλω πάλιν ἡδυναι οὐδ' ἐνέδω. Αλλ' αὐτὴ βούλετο μετ' ἀνδράσι λωτοφάγοισι Λωτὸν ἐρεπόμενοι μένεμεν νόστοντε λαβέδω. id est, Neq; Lotophagi perniciem uoluerunt, sed ipsis dederunt lotum comedere. Horum uerò quicumq; loti comedissent dulcē fructum, non amplius renunciare curabant neq; redire, sed cum ipsis uolebant uiris lotophagis lotum comedentes manere, reditusq; immemores esse.

Lotium, urina: à diluēdis corporibus adpellatū. Est enim totius corpis lotio: sicut urina ab urinor uerbo descendit. Suet. Reprehēdēti filio Tito, q. & urinae uectigal cōmētus esset. pecuniā ex prima pensione admouit ad nares, sciscitans num odore

odore offenderetur. At illo negante, atqui, inquit, è lotio est. **LOTOS**, & **Lotis**, idis, propriū nomen **Nymphæ**, **Neptuni** filie. quæ **Priapū** fugies in arbore sui nominis uersa est. **Ouid. lib. 10. Met.** **Annicolæq;** simul **salices** & **aquatica lotos**. Hæc arbor (ut scribit **Plin.**) insignis est in **Aphrica**, quā uocant **celtim**, tam dulci cibo (nam **myrti** modo **baccas** fert) ut nomen etiam genti terræq; dederit, nimis hospitali aduenarū obliuione patriæ. **Ligno** color **niger**, ad **tibiarum** cantus expetit. Quare & a poetis pro **tibia** ponitur. **Quidam** arbitrantur esse eam arborem quam **Romani** **uisiololum** dicunt. Est etiam eodem nomine herba in **Aegypto**. quam **Homerus** inter herbas subnascentes **Deorum** uoluptati nominauit. Hæc recedentibus aquis **Nili**, pronēit similis **fabæ**, in cuius capite fructus est papaueri similis: intus grana ceu milium ex quo incolæ faciunt panem. unde **Plin. lib. 22.** Qui arborem tantū lotum putant, **Home.** autore argui possunt. Ab hac sata fit **lotometra**, ex cuius semine simillimo porri fiunt panes in **Aegypto** a pastoribus, maxime aqua, uel lacte subacti. Est & alia **Lotos**, quam multi **trifolium** dicunt. Est & alia **Lotos** agrestis in **Libya**, hasta duobus cubitis lōga, ramos plurimos proferens. **Quidam** etiam **Loton** milium uocant.

LOXIAS, **Apollo** dictus est, quod per obliquum circulum ab Oriente pergit ad Occasum. **Cc.**

L A N T E V.

LVbentia, & **Libentia**, à **lubeo**, & **libeo**, pro hilaritate & uoluptate sermonum & locorum. **Plaut. in Asin.** **Lu-** bentiolem te faciam, quam **lubentia** est.

Lubidinem, ueteres dixere à **lubeo** pro **libidine**. **Cc.**

Lubrico, cas, **lubricum** facio. **Iuuenalis:**

Qui **Lacedæmonio** pitissime lubricat orbem.

Lubricus, a, um, pen. cor. quasi **labricus**, proprie **Lubricus** locus dicitur, in quo quis nequit cōsistere, qualis est terra glaciata. **Verg.** **Lubrica** conuoluit sublato pectore terga, Et sese opposuit **Salio** per **lubrica** surgens.

Inde figurate adolescentia **lubrica** dicitur, quæ facile labitur.

Lubricos oculos dixit **Cicero**, id est, mobiles: sicut dicitur pes **lubricus**, qui est in **lubrico**. **Piscis** **lubricus**, dicitur qui labitur dum tenetur.

Luca, ciuitas **Thuscæ**, à qua **Lucēses** dicuntur, qui in ea habitant, uel qui in ea orti sunt. Dicta à **Lucumone** **Ethruscorū** rege. De hac **Strabo**: **Luca** urbs est, quæ unā cū regione uirorū probitate floret, & robor militare hinc magnum educitur et equitū multitudo, ex quibus senatus milites coepit ordines.

Lucæ boues, siue **Lucanæ** boues, dicti sunt **elephantii**. Vide in dictione **Elephas**.

Lucani, populi dicti sunt, quod ea regio sita est ad partē stel læ **Luciferæ**: uel q̄ loca ætherca sint. id est, multe lucis. Vel à **Lucilio duce**: uel quod primitus in **luco** confederint. Hi inter **Calabros** & **Appulos** siti sunt, & à **Sabinis** orti. Eorū regio **Lucania**, quæ nūc **Principatus** dicitur. In ea est **Pestū** oppidū, & **Elcæ** urbs, **Lucania** & **Petilia** metropolis. **Horat.** — **Lucanus** an **Appulus** anceps. Est et **Lucanus**, a, um, quod ad **lucem** pertinet, à quo **Antelucanus**, a, um, & **Anteluco** **Antelucor**.

Lucanica, genus farciminis ex porcinis carnibus à **Lucanis** populis primum inuenta. **Martialis:**

Filia **picenæ** uenio **Lucanica** porcæ,

Pultibus hic **niueis** grata corona datur.

Lucanus, nomen proprium poetæ, **Senecæ**, uiri undecunq; doctissimi, & grauissimi **tragædiarum** scriptoris nepos.

Lucar, pretium quod ex **lucis** captatur, uel erogatio quæ in **lucis** fiebat.

Lucaria festa, quæ in **luco** **Romani** faciebāt, qui permagnus erat inter **uiam Salariam** & **Tyberim**: pro eo quod uicti à **Gallis** fugientes è prælio ibi sese occultauerant.

Lucellum, diminutiuum, paruum **lucrum**. **Hora. in Serm.** De **sene** gustarit tecum **partita lucellum**.

Lucem, claritatem esse nemo est qui dubitet. Quoniam autē dies clara est, quemadmodum **nox** obscura, ponitur quādoq; **Lux** pro die, & **nox** pro tenebris: quamuis prima **luce**, & primis tenebris, non primam partem diei ac noctis significat. prima uero die, pro tota, nō pro diei parte. **Gellius**: **Alia** **luce** orta auis in **pastum** profecta est. Inuenitur etiā **Luci** aduersus **lucem** positū, sicut **Vesper**. **Cicero** in **Anto**. Quis enim audeat **luci** & in **militari** uia. **Græcum** est. **λύξ** **λύκος** **ἐνδὲρ** **καὶ** **λύκος** **ἀγρῆς**, ὅτι ἐν τῇ νυκτὶ **λύκος** οὐκ ἐνδῶν. id est, **Lux** **lucis** unde **lycos** **lupus** dicitur, quoniam noctu **luce** nō egeat. A **Lu-** ce fit **Lucanus**, a, um, & **Antelucanus**, a, um, quod est ante **lu-** cis tempus: & **Sublucanus**, sub **lucis** tempore. **Plin. lib. 11.** Nec omnino prius **Vergiliarū** exortu **sublucanis** temporibus. **Lux** autem ἀπὸ τῆς **λύκῆς** dicta est. **λύκην** enim ueteres **Græci** adpellant primam **lucem**, quæ præcedit **Solis** exortum.

Lucens, quod aliunde **lucem** habet. **Vergilius:**

Lucentemq; **globum** **Lunæ**.

Luceo, ces, xi, splendo, cuius composita sunt **Alluceo**, ad ali- quid seu iuxta aliquid **luceo**. **Colluceo**, simul seu totus **luceo**. **Plin. lib. 10.** Inusitata genera alitum accepimus, quarū plumæ igniū modo colluccant noctibus. **Diluceo**, distinscē **luceo**. **Gel. lib. 2.** Contra uerò qui sex horis posterioribus nascitur eo die uideri natū, qui post eam noctem diluxerit. **Eluceo**, extrā siue multū **luceo**. **Laetan. lib. 7.** Quis tam cæcus, ut existimet sine causa esse facta, in quibus mira dispositio prouiderissimæ rationis elucet? **Iluceo**, **lucidus** sum: sed ad diem pertinet. **Li-** uius: Vbi illuxit recepere classē. Sed hic magis est ab **illuce-** sco. **Plau. in Cap.** At pol te si hic sapiat **senex** atra **pix** agitet apud **carnificem** tuo quæ capiti **illuceat**. Idem in **Amph.** Nūc te, inquit, quæ mansisti mitto ut cedas diei, ut mortalibus **illu-** cescat clara & candida. Interdū **illucescere**, est illuminare, et splendentē facere. **Laetā. lib. 7.** Qui **Solem** cū cæteris **sideri-** bus illuxit. **Interluceo**, in medio **luceo**. **Cicero** li. 3. ad **Heren.** Præterea dissimiles forma atq; natura loci cōparandi sunt ut distincti interluce possint. Sed hic **Interluce**re quasi interno sci est. **Pelluceo**, per mediū **transluceo**. **Quint.** Sed ut inter se uincti atq; ita cōiunctes, ne cōmissura **pelluceat**. Huius signifi- cationis est **Perluceo** & **Transluceo**. **Sene. de Tranquillitate:** Quid **perlucētes** ad unū **aquas** & **circumfluentes** conuiuia? **Cicero** lib. 2. **Offic.** Quasi **perlucet** ex his quas cōmemorauimus uirtutibus. **Colu. lib. 5.** Ut nullo loco **transluceat**. **Polluceo**, de quo alibi. **Præluceo**, antē **luceo**. **Cicero**: Ego meis maioribus uirtute **præluxi**. **Reluceo.** **Verg. lib. 2.** — **Sigæa** igni freta la- ta **relucēt**. **Subluceo**, aliquantum **luceo**. **Ouid. de Meridie:** **Qualia** **sublucent** fugiente **crepuscula** **Phœbo**, Aut ubi **nox** abiit, nec tamen orta dies.

Luceres, siue **Lucerenses**, tertia pars populi **Romani** distri- buta à **Tatio** & **Romulo**: sic adpellati à **Lacumone**, siue à **Lucerio**, siue à **Luco**, quem **Astylum** **Romulus** uocauerat.

Luceria, urbs **Apuliæ**, quæ & **Aufonum** colonia fuit.

Lucerius, **Ardeæ** rex, q̄ auxilio fuit **Romulo** aduersus **Tatiū**.

Lucerna, à **Luceo**. **Græcè** **lychnus** uocatur. Cuius prima cor- ripitur, quum tamen in **luceo** producat. **Iuuenalis:** Dispositæ **pinguem** **nebulam** uomuere **lucernæ**.

Lucernarum usum primi **Aegyptij** monstrauere, ut autor est **Eusebius** lib. 10. **Præpara. Euange.**

Lucernarius, qui **lucernam** fert. **Lucernula** diminutiuum.

Lucescere

Lucescere, est clarum fieri. Plautus in *Amphyt.* Tempus est exire ex urbe priusquam luceat uolo.

Lucetius, dictus est Iupiter, à luce quam præstare hominibus putabatur: sic Iuno Lucetia, quod lucis causa sit.

Lucibile, quod per se lucet.

Lucido, das, lucidum facio, illustro, à quo Dilucido, quod est declaro, seu diuersis modis clarum facio. Cic. lib. 3. ad Heren. Nam quod in dicendo rei dilucidāda & magnificāda causa dolum adpellauimus, id in dicendo honestius consilium adpellabimus. Elucido, extra seu multum lucido.

Lucidus, a, um, quod est clarum, perspicuum, à quo Perlucidus, & Translucidus. Quinti. lib. 8. Similiter illa translucida & uersicolor quorundam elocutio res ipsas effœminat.

Lucifer, penultii. corrept. stella. Veneris quum antegraditur Solem, quum subsequitur Hesperus.

Lucifico, as, pen. cor. idē quod lucido, à quo Elucifico. Nonius: Elucificare, luci dare, dictū à luce. Laberius: Si cito fulgentis splendore pecuniæ uolo elucificare exitum ætatis meæ.

Lucifugus, & Lucifuga, penul. corrept. qui fugitat lucem, & gaudet tenebris. Cicero lib. de Fin. Lucifugi, maledici, monstrofi, etiam alijs amatorijs leuitatibus dediti. Seneca: Lucifugas homines adpellat qui contra naturam uiuunt, qui & lychnobij dicuntur quasi lucernarij.

Lucigena, luce genitus. Cc.

Lucilius, nomē poëtæ, à luce deductū. Hic Satyrarū primus inter Latinos promeruit laudē, & apud Neapolim anno ætatis sue xlvj. defunctus publico funere elatus fuit.

Lucina, penultii. prod. quæ partui præest, quod partum ferat in lucem. Plinius putat Lucinam dici, quod oculis præsit & luci. Sunt qui à luco deducant, qui Romæ Iunoni sacer est in exequijs. Onidius lib. 2. Fastorum: Gratia Lucinæ dedit hæc tibi nomina lucus, Aut quia principium tu Dea lucis habes.

Lucinos, dicimus quibus sunt parui utrinque ocelli & breuis uisus. Cornucopia.

Luciosus, dicitur qui interdiu parum aut nihil uidet, uesperti autem satis, & huiusmodi morbus Lucio nuncupatur. Cc.

Lucius, prænomen eius qui primus ita uocatus, quia oriente luce natus est. Sic Lucia nomen mulieris, penultima correpta, proferri debet, contra communem usum.

Luco, as, licet nō sit in usu, à luco siue à luce fieri puto, cuius composita sunt Colluco, quod est ramos syluæ decido. Inter luco, idem significat. Subluco, succidendo illumino.

Lucretilis, mons in Sabinis.

Lucrifuga, qui lucrum fugit. Plautus: Quum hos huc adij lucrifugas, damni cupidos. Cc.

Lucrinus, pen. prod. lacus Campaniæ in sinu Baiano, contra Puteolos, propinquus Auerno lacui: adeo ut in maximis quædamq; tēpestatibus cōiungi soleat. Dictus à lucro propter multitudinem piscium qui ibi capiebantur. De utroq; Martialis: Dum modo Lucrino modo se permittit Auerno.

Lucriones, dicti sunt qui undiq; lucrari cupiunt.

Lucrum, à luendo si amplius exolueret, quàm quanti esset emptum. A quo Lucrosus, sū, sum, plenum lucro. Plin. lib. 18. Et auctionibus eam adhiberi lucrosū putant.

Lucta, conflictus.

Luctantius, Catulus: Romanus ciuis fuit, qui primo Punico bello trecentis nauibus aduersum Pœnos profectus, sexcētas eorum naues commeatibus & alijs oneribus impeditas apud Aegates inter Siciliam & Aphricam depresit, finemq; bello imposuit: pacē petentibus hac conditione concessit, ut Sicilia, Sardinia, & cæteris insulis intra Italiam Aphricamq; deca-

derent: Hispania circa Iberum fluium abstinerent.

Luctiferum, dicimus ferens luctum. Cc.

Luctificus, a, um, penul. corrept. quod luctum inducit.

Luctitor, frequentatiuum. Vnde Priscianus posuit apud uetustissimos Luctito pro Luctitor inueniri.

Lucto, as, apud antiquos, & Luctor deponens, significat cōtra aduersariū, omni adhibita cura cōfigo: quia in huiusmodi conatu membra soluantur. Vergil. Luctantes uentos.

Seruius: Hoc est egredi laborantes. Aliqñ Luctari, est lucta ludere. Laet. Ne quando in laqueos & fraudes illius aduersarij nostri cū quo nos Deus luctari uoluit, incideremus. Terē.

in Hecy. Dicitq; illi annulum sese dum luctat detraxisse. Hinc Luctatio, ludus quo alius alium nititur in terrā prosternere.

Composita sunt Colluctor. Laet. de Opi. Nam & ille colluctator & aduersarius noster, scis quā sit astutus, & idē ipse uiolentus. Obluctor, acrius contra aliquem nitor. Colu. lib. 7.

Sæpe etiam uel grauitate longioris, uel quum in proscindēdo aut duriori solo, aut obuæ radici obluctatus cōuellit armos.

reductor, pro repugno. Idem lib. 1. Nam quum ueteri adstruitur, recens ædificium quasi assurgenti, reluctans oneri cedit.

Quint. Quū à me quidam familiariter posularēt, ut aliquid de ratione dicendi componerem, diu sum equidē reluctatus.

Luctuosus, a, um, luctu plenum. Sallust. Virorum more pugnantes cruentam atq; luctuosam uictoriam hostibus relinquatis. Et Luctuosus, dicitur qui est in luctu.

Luctus, us, non solum ploratio dicitur, sed etiam insigne indiciumq; mœrentis: sicut est uestitus niger & pullus. Sæpe enim ipse habitus, uultusq;, & uestis Luctus dicitur. Nam in luctu arati sunt purpura auroq; depositis: quum eluxerunt nigram uestem exuunt purpuramq; resumunt. Antiqui etiam declinabant. Luctus, sū. Accius: Cesso hinc ire & rapere lucti uestem in lecto coniugis.

Luctibro, bras. pen. cor. uigilo, & ad lucernam aliquid compono. Vnde Lucubratio, uigilia, & opus quod lucubrādo fit.

Varr. de Orig. Non solum ad Aristophanis lucernam, sed etiam ad Cleantis lucubraui. Liui. lib. 1. Sed nocte sera deditā lanæ inter lucubantes ancillas in medio ædium sedentem inueniunt. Hiero. in Prolo. Iudith. Huic unam lucubratūculam dedi. Sunt & Lucubrationes rusticana, uespertina & antelucana, quando à uespere & ante lucem conficiunt intra uillam opera rei uillaticæ conducibilia. Colu. lib. 12. Item ad lucubrationem uespertinam palos decē, uel ridicas quinq; conficere, totidemq; per antelucanam lucubrationem.

Luculentus, ta, tum, quod est luce plenum, splendens. Plaut. in Cur. Pulchrum & luculentū hoc nobis hodie euenit prælium. Sallust. Tum M. Tullius orationem habuit luculentam & utilem reipub. Hinc aduersariū Luculenter, clare, & splendide. Hiero. De quorum uitij moribusq; mirificis, quæ luculenter ipse conspexi, libellum ipse compegi.

Lucullus, nomen uiri clarissimi Romani, qui præclaras res gessit. hic nobilis disertus et diues munus quæstorij amplissimum dedit. Prætor Aphricam iustissime rexit. Aduersus Mithridatem missus, collegam suam Cortam Chalcedone obsessum liberauit. Cyzicon obsidione soluit. Mithridatis copias ferro & fame afflixit, eumq; regno suo Ponto expulit: quem rursum cum Tigraue rege Armeniæ subueniente, magna felicitate superauit. Nimius in habitu, maxime signorum & tabularum amore flagrauit. Post quum aliena mente desipere cœpit, tutela eius M. Lucullo fratri permissa est.

Lucumo, proprium uiri nomen à quo Lucumedi adpellati, qui postea Lucerenses sunt dicti. Hi fuerunt Thufci. Varro: Dimicantem Romulum contra T. Tatium à Lucumonibus, id est,

id est, Tusci auxilia petisse.

Lucunter, genus est panis pistorij. Cc.

Lucus, nemus arboribus densum, Deo sacrum: à luceo per antiphrasim dictum, eo quod non luceat: quoniam quum nullæ illic arbores propter religionem cederentur, opacus & sine luce erat. Sunt alij qui non per contrarium deducant: sed propter lumina crebra sacrificiorum quæ ibi nocturno tempore fiebant. Dicitur etiam **Lucus**, us, pro luce. Terentius. Quum primo lucu. id est, prima luce, & quum primus Sol illucesceret. **Lucus Martis**, dictus est in quo Mars Iliam uenustalem uirginem compressit, ut est apud Iustinum & Plutarchum. **Luculus** & **Lucellus** diminutiva sunt.

Ludias, legimus feminas adpellatas. **Martia**. **Ludiam** quandam Gaditanam saltantem uidimus semicinctam. Cc.

Ludibrium, proprie ubi ludimus, deridemusque, & quid ludendi causa expetimus. Vergilius:

Tc turbata uolent rapidis ludibria uentis.

Vnde haberi aliquid ludibrio dicimus. id est, derisui, & contempitui. Terentius in Hecy. Non sic ludibrio tuis factis habitus essem. Ambrosius de Agnete pro coitu peccato posuit quum ait. Cum quibus libidinis suæ se posse credebat ludibrium exercere.

Ludibundus, dicitur ludens. Cc.

Ludicrum, substantiuum, dici potest quodcumque lusorium ac ioculare. Liuius. li. i. Et quum his crescente in dies grege iuuenum ferias ac iocos celebrare, iam tum in Palatino monte lupercal hoc fuisse ludicrum ferunt: & à Palanteo urbe Arcadica Palantium, deinde Palatinum montem adpellatum. Ibi Euandrum ex eo genere Arcadium, qui multis ante tempestatibus ea tenuerat loca, solenne allatum ex Arcadia instituisse, ut nudi iuuenes Lycaum Pana uenerantes, per luxum atque lasciuiam currebant, quem Romani deinde uocauerunt Inuum. Huic deditis ludicro. &c.

Ludicrus, a, um, lusorius, iocularis, leuis. Vergilius:

Neque leuia aut ludicra petuntur premia.

Vnde ars ludicra, ars histrionica & scenica dicitur. Priscianus. hic & hæc Ludicris, & hoc Ludicre declinat, quum tamen sic in declinando ludicria non ludicra faceret.

Ludifico, cas, derideo, seu per iocum & ludum fallo. Plautus in Cas. Iam hic est lepide ludificatus. Inuenitur etiam **Ludificor** deponens. Terentius in Phor. Ergo sic me ludificamini.

Ludius, & **Ludio**, pro ioculatore, histrione: & **Ludia**, pro ioculatrice. Martialis. Hermes cura laborque ludiarum. Liuius. Acciti ex Hetruria Romam ludiones qui ad tibicinis modum saltabant. Ouidius. Ludius æquatam ter pede pulsat humum.

Ludo, dis, si, sum, ludum exerceo, & construitur cum ablatiuo. interdum etiam cum aduersat. Suetonius de Augusto. Aliquando ut uincat ludit assidue aleam. Terentius in Adelphi. Ita uita est hominum, quasi quum ludas tesseras. Interdum **Ludere**, est deridere. Plautus in Asi. Nec me quum ludatis scire possum. Interdum decipere. Terentius in Adelphi. Quum non ludo hunc aliquatisper melius est, quam doquid hoc nunquam mihi uoluit credere. Interdum iocari, uulgo scrizare, solazare. Plinius ad Fabium. Ludere me putas, serio peto. Intellexit enim se non ioco agere, sed serio. Terentius in Adelphi. Congruum istum maximum in aqua finito ludere paulisper. Interdum canere, pulsare. Gellius. Is optime ludere à magistro eius didicerat. Interdum uersibus scribere. Vergilius:

Ludere quæ uellem calamo permisit agresti.

Interdum amittere. Terentius in Phormio. In illis fructus est, in illis opera ludiur. Vbi notandum **Ludo** modo actiuum, modo neutrum esse, ut his quæ scripta sunt intelligi licet. Composita sunt **Alludo**, **Colludo**: unde **Collusor**, socius in ludo. Cicero. Lenticulam de alea condemnatum collusorem suum restituit. Vergilius. lib. i. Georgic. posuit pro simul mouere.

Sape leuem paleam & frondes uolitare caducas,

Aut summa nantes in aqua colludere plumas.

Iurisconsulti **Colludere** dicunt aliquos, quum diuersam partem adiuuant, prodita causa sua. Sic enim clientem suum simul cum aduersario ludunt. id est, fallunt ac decipiunt. **Deludo**, derideo, decipio. Plautus in Asin. Furcifer etiam me delusisti. Idem: Quid me deluditis, & nocte excluditis foras? **Eludo**, **Illudo**. **Præludo**, ante ludo. Ambrusius. lib. i. Officij. Qui disciplinam bellicam uult assequi, quotidie exercetur armis: & tanquam in procinctu positus præluit prælium. Hinc **Prælidium**, quod proprie significat præentionem. hoc est, quod ante inchoationem cantus præmitti solet, fauoris emerendi gratia. Et hæc habent penultimam productionem.

Ludus, dicitur in factis, locus in uerbis. Et **Ludus** in singulari de priuatis & de exercitatione gymnastica, quum multorum conuentus ab uno eruditur præceptore. Vnde & pro schola & loco sumitur, in quo exercetur docentur uel. Sic dicimus **ludum palæstræ**, **ludum pilæ**, **ludum gladiatorium**, **ludum musici**, **ludum literarium**. Suetonius in Cæsar. Formam qua **ludum gladiatorium** erat edificaturus considerauit. Asconius. Omnem scholam **ludum** dixere Romani. Quintilianus. Quia diuitem illis promiseram patrem in **ludum**, uendiderunt tanquam decepti. hoc est, gladiatorum. Cicero de Oratore. Tum hoc in ludo non præcipitur. Faciles enim causæ ad pueros deferunt. Et statim post: Hæc est in ludo causarum ferè formula. Vbi de Grammatices **ludo** locutus est. Seneca: Dionysius tyrannus de regno eiectus, **ludi** magister factus est. De **ludo** musices intellexit. **Lusus** uero & **Lusio** ad uoluptatem magis pertinent sine ulla arte, & puerorum proprie dicuntur. Quintilianus. Nihil me **lusus** offenderit. Et paulo post. Sunt etiam nonnulli acueendis ingenijs non tantum inutiles **lusus**. Cicero. Ex multis **lusionibus** nobis senibus tales relinquunt & tesseras. Vbi de uoluptate senili locutus est. Ponitur tamè quoadque; **Lusus** pro **Ludo**, & **Ludus** pro **Lusu**. Similiter **Lusus** pro ioco, opponiturque serio, quemadmodum & iocus, Plinius Iunior Aristoni: Quos quatosque; autores sequar facile impetrari posse confido, ut errare me: sed quum illis sinant, quorum non seria modo, uerum **lusus** etiam exprimere laudabile est. Eodem modo **Ludus**. Horatius:

Sed tamen amoto queramus seria ludo.

Ludi uero tantum plurali numero, spectacula publica significant. Cicero in Verbo. Inter binos ludos. Fueruntque; apud Græcos quatuor ludorum genera præcipua, scilicet Olympici, Pythij, Isthmici, & Nemæi, de quibus dictum est in dictione **Ceræ** tamen. **Ludi** apud Romanos etiam quatuor erant: Megalenses, Funebres, Plebei, & Apollinares.

Lues, dicitur quum in urbe, aut in agro febris aliud uel morbi genus homines, uel pecora, siue utrumque corripit. interdum arbores & satia. Pestis quæ aut citò occidit, aut citò abiit ab eo quem inuasit.

Lugdunum, ciuitas Gallie apud Aquitaniam, quam Plancus quum Galliam comatam regeret, traditur condidisse. In ea fluuij Liger & Garumna. Hæc una cum tota regione, Senecæ temporibus fatali igne exusta est. Hinc Plotius, qui primus Romæ Latine Rhetoricam docuit, originem duxit.

Lugeo, es, luxi, luctum, quasi luce ego propter continuu luctum. Vel dicitur à luo, quod luctus uitam hominis soluat. Est enim **Lugere**, ualde flere. Lactantius. lib. 4. Quis tam facundus, & tam rerum uerborumque copia instructus existet? quæ oratio tanta affluentie ubertate decurrens? ut illam crucem merito deplorat, quam mundus ipse & tota mundi elementa luxerunt? Est & **Lugere** in luctu. hoc est in lugubri habitu esse, ex obitu charæ necessarieque personæ. Vnde **Luctus** (ut Cicero. lib. 4. Tusculanarum inquit) est ægritudo ex eius, qui charus fuerat, interitu acerbo. Scribit Dio

bit Dionysius Halic. lib. 5. Romanas matronas Valerium Publicola Brutumque luxisse annum tempus depositione auri et purpure: ut est illis luctus consuetudo in necessariorum, cognatorumque funeribus. Huius uerbi composita Prolugeo, de quo alibi. Elugeo, quod est luctu depono. Vnde Agreius. Eluxit qui luctum deposuit: illuxit quum lumen apparuit. Liui. Quid aliud in luctu, quam purpura et aurum deponunt feminae? Quid aliud quum eluxerunt sumunt? Aliquando Elugere, est lugendo deflere. Cicero: Patriam eluxi iam et grauius et diutius, quam ulla mater unicum filium.

Lugubris, et hoc Lugubre, pen. cor. quod ad luctum pertinet: ut uestis lugubris, quae deferretur pro morte alicuius chari.

Luma, genus spinæ quæ in pratis nascitur, et locis uliginosis: sic dicta, quod agricolæ eam è terra luunt. id est, soluunt. Hinc Lumeta, loca lumis plena. et Lumaria falx, qua lumeta secantur.

Lumbago, uitium et debilitas lumborum.

Lumbare, tegmen quo pudenda teguntur. ut apud Hiere. Sicut tu posuisti lumbare istud ad lumbos tuos.

Lumbrici, uermes terreni, à lubricitate dicti.

Lumbus, pars corporis qua libido designatur. Sunt enim Lumbi à cinctura ad nates, à quibus uenericus liquor defluit. Vnde et apud poetam sumitur quandoque pro membro pudendo. Plaut. Exporrigite lumbos et extollite. Et in Pria. Crissabit tibi fluctuante lūbo. Dicitur etiam Lūbus de brutis. Hor. li. 1. Ser. Curto ire licet mulo uel si libet usque; Tarentum, Mantica cui lumbos onere hulceret ac eques armos. Hinc fiunt Elumbus, uel Elumbis, et Delumbe.

Lumen, quasi lucimen: à quo Luminosus, a, um, quod est clarum. Cic. Quum sint maxime luminosæ partes duæ, et quasi actuosæ. Hinc etiam Lumino: à quo Illumino, nas, et Relumino, quod est lumen reddo.

Luminare, quod lumen habet. Hierony. in Gene. Fecit Deus duo luminaria magna, unum ut præesset diei, alterum ut præesset nocti.

Luna, à lucendo dicta, quod noctu sola luceat. Alij Lunam quasi lucem alienam dicunt: quod lumen à Sole recipiat. Cicero: Tum illa quæ luce lucet aliena. Vel Luna dicitur quod sit luminum una: utcumque est per Græcorum imitationem est. ἡ ἡμέρη γὰρ φασὶ λῆγεσθαι ὅτι σέλας τὸ φῶς καὶ ἄνω, ὅτι ὑπὸ ἡλίου λυγὰ λαμβάνει σέλασιν. id est, Græci autem aiunt dici σέλας lumen à sursum: quoniam lumen à Sole sumat Luna. Luna, Solis discipula, obsequitur cursibus supernis, et prout accedit ad Solem, uel recedit à Sole, crescens aut senescens dispensat lumine, et sic semper instabile. Ouidius:

Nec par aut eadem nocturnæ forma Dianæ

Esse potest usquam semper hodierna sequente.

Si crescit minor, maior si contrahit orbem.

Luna (ut inquit Macrobius) dispensationibus septenarijs luminis sui uices sempiterna lege uariando disponit. Primis septem diebus dimidiata semiorbem ostendit, Græcoque sermone dichomene et dichotomos uocatur, quasi dimidia. Secundis totum orbem complet, fitque plenilunium, quod Græci πῶς ἑλλωνος uocant. Tertijs rursus dichotomos efficitur. Quartis fit coitus Lunæ cum Sole, quod Interlunium uocant, et silentem Lunam, et intermenstruam: Græce synodos dicitur. Hinc Plenilunium, quod est quum Luna quintadecima et rotunda est. Vel Plenilunium, dicitur Lunæ oppositio. Plin. lib. 18. Quum uero occidit Sole oriatur scilicet Luna ex aduerso, ita ut pariter aspiciatur, tunc erit Plenilunium. Interlunium, quum adparere desierit, et noua fit, et coeunte uel silenti Luna: unde Lunæ coniunctio, dicitur dies silentis Lunæ. Diminutiuum à Luna, est Lunula.

Lunaris, et hoc Lunare, quod ad Lunam pertinet. ut, Lunaris ratio. Lunaris annus, qui mense uno suum efficit cursum.

Lunaticus, morbus dictus est, quod cum qui interlunio natus est, hunc morbum ferè pati compertum est, qui et Comitalis à quibusdam etiam adpellatur. Sed diuersum esse ostendit Firmicus lib. 4. Math. quum inquit. Et si Luna male fuerit collocata, aut spaticos, aut lunaticos, aut caducos facit. Est autem proprie Lunaticus, qui aut ab insania uexatur certis Lunæ temporibus, aut grauatur morbo.

Lunatus, a, um, quod est ad Lunæ similitudinem factum, uel quod habet speciem Lunæ. Tres enim sunt figuræ crescentis Lunæ. Nam modo curuatur in cornua, modo in orbem circumacta: ut quum est plena et Soli aduersa. Modo dimidio orbis cæsa: hoc est, quum æqua proportionem diuiditur. Et ob id à nostris diuidua uocatur.

Lunensis caseus, dicebatur qui magnitudine conspicuus habebatur, quum ad singula millia pondo premeretur. Martial. Caseus Hetrusca signatus imagine Lunæ.

Præstabat pueris prandia mille tuis. Cc.

Luo, is, lui, significat persoluo. Liuius: Ut tandem debito supplicio scelus lucret. id est, solueret, seu purgaret. Tractum à pecunia: quia apud antiquos pœnæ pecuniaria fuerunt: sed Græci λύω, λύεις, λύει. id est, soluo, uis, ui. Interdum Luere, est sustinere, pati. Iusti. lib. 1. Quicumque capi potuerunt, supplicia crucibus luerunt. Dicimus etiam luo capite: sicut multo et punio. Liuius lib. 9. Obsides etiam sexcenti imperati capite luerunt. Hinc componitur Reluo, pro soluo, seu repignero. Nam in alia significatione componitur à lano: sicut Diluo, Proluo.

Lupa, quum sit fœm. à lupus, ponitur tamen quandoque pro meretrice: quod ut illa cibi, ita hæc uel libidinis uel quæstus appetens sit.

Lupānar, pen. prod. sumitur pro turpi meretricum loco. August. lib. 18. Ciui. Dei: Meretrices autem lupo uocabunt: unde etiam nunc turpia loca earum lupanaria nuncupantur.

Lupanaris, et hoc Lupanare, ut infamia lupanaris, apud Apul. pro spurca et fœda meretricia. Ambros. Cum meretricibus scortaberis in contubernio lupanari.

Lupanarium, idem quod lupanar. Vlpia. de Petitione hereditatis. Licet à lupanario perceptæ sunt. Nam et in multorum honestorum uirorum prædijs lupanaria exercentur.

Lupari, scortari, meretricari. Acci. Qui cum meretrice peruias habitu nostro lupantur.

Luparius, qui uenatur lupos. Seruius in comment. Geor. Constat enim luparios carnibus tinctis ueneno lupos necare.

Lupatum, idem quod lupus, pro freno asserimo. Verg. Præsiq; negabunt

Verbera dura pati et duris parere lupatis.

Dicta Lupata (ut Seruius inquit) à lupinis dentibus, qui inæquales sunt. Vnde et eorum morsus uehementer obest.

Lupercal, à lupa dicitur locus sub Palatino monte, sacralis ab Euandro Patri Deo Arcadiæ, qui Lycæus uocatur. Quauis quidam ita adpellatum uelint, quod lupa ibi Remum et Romulum nutriuerit. Ouidius in Fastis:

Illa loco nomen fecit, locus ille lupercal,

Magna dati nutrix præmia lactis habet.

Vel dicitur à luendo, quod ibi per caprum luebatur. hoc est, sacrificabatur: ut sit dictio ex tribus orationis partibus composita: quasi luere per caprum.

Lupercalia, etiam sacra quæ in eo loco fiebant mense Februario, Græci lycea uocant.

Luperci, dicti sunt quasi ex illorum mysteriorum semine exorti. siue (ut Varro putat) quod lupercalibus in lupercali sacra facerent

cerent nudi in honorē Panos. Cice. insectatur M. Anto. quod in lupercalibus, in quibus sedebat Cæsar amictus toga purpurea, in sella aurea coronatus se lupercum exhibuerit. Nam nudi sacerdotes luperci currendo lustrabant ciuitatem, & uerberabant prægnantiū manus mulierum (ut facilius essent paritūs) zona ex corio capri. De his Ouidius:

Quis uetat Arcadico dictos à monte luperco?

Faunus in Arcadia templa Lyceus habet.

Lupinus, a, um, quod est lupi. Plin. Massurius palmā lupino adipi dedisse antiquos tradit. Lupinus substantiuū, genus leguminis, quod non minus terrā appetat, uoraxq; illius sit, quam lupus: & tellurem adeo amat, ut quāuis frutefoso solo coniectum inter folia uepresq; ad terram tamen radice perueniat.

Lupus, Græce λύκος, animal rapax: cuius fœmin. est lupa. Et Lupus genus piscis preciosi, qui uariolus à quibusdā sturio dicitur. Et sub ostia fluuiorum captus, etiam laneus, lanatus uel appellatur. Martialis:

Laneus Euganei lupus excipit ora Timai,

Aequorco dulces cum sale pastus aquas.

Sunt illi cū mugili naturales inimicitia. Item Lupus genus est fræni asperrimi, à lupinis dentibus dicti: quia inæquales sunt. siue quia duritiam habent lupini dentes, & propterea morsus eorū asperrimus. His frænis utebantur Galli. Ouid. de Trif.

Et placido duos accipit ore lupos. Item Lupus est instrumentum aduncum, quo uasa quæ in puteum fortè ceciderunt extrahuntur: harpax Græco uocabulo, & harpago nominatur. Item Lupus aranei genus, quo nomine etiā dicta est herba quæ asparagi uice mandi solet, quæ & Lupus salicarius, quod salices ad similitudinem uitis ascendat. Item Lupus (ut Palladius autor est) ferula manubriata uocatur. Lupus est in fabula: prouerbiū natum est, quod physici affirmant eum à uoce describi quem prior lupus uiderit: quod esse fertur, quum ille superuenit de quo loquimur, & nobis sua præsentia amputat facultatem loquendi. Vergilius:

—Vox quoq; mœrim

Iam fugit ipsa, lupi mœrim uidere priores. Lupum auribus tenere: prouerbiū est quod in re ancipiti periculosaq; dici solet. Nā qui auribus lupū tenet, nec eū dimittere audeat, nec retinere potest sine periculo. Hiero. cōtra Ioui. Origenistam. Nūc uero quasi auribus lupū adprehēderis, nec tenere potes, nec audes dimittere. Sueton. in Tib. Cuiusdā causa erat metus undiq; imminentiū discriminū, ut sæpe lupū se auribus tenere diceret.

Lura, os culei, siue utris ab antiquis dicta est.

Luridus, a, um, pen. cor. quod est supra modum pallidū: quasi loriidū, quasi loco percussū, & liuidum factū. Hor. li. Car. Doletq; partus fulmine luridum missos ad orcum.

Hieronymus ad Oceanum: Lurida ora, sparsum crinem, squalidas manus, sordida colla summittere.

Lurco, car, cibum cum auaritia nimia sumo. Pomponius: Lurdum lurcabat lubens.

Lurcones, dicti sunt gulosi, & bonorū suorū cōsumptores. Plau. in Persa. Perennis herba lurco, edax, furax, fugax. Lucil. Edite lurcones comedones uiuite uentres.

Luscinia, auis dicta quod lugens canat. Hanc philomelam Græci uocant, quæ peruigil custos, quum oua quodā sinu corporis & gremio fouet, insomnem longæ noctis laborem cantu lenæ suauitate solatur. Hæc auis à poetis quandoque dicitur Atthis, quasi Attica. Martialis:

Sic ubi multifona feruet sacer Atthide lucus.

Lusciosus, siue Luscitiosus, & Nuscitiosus, dicitur qui propter uitium oculorū parum uidet: quod scilicet luscus imitetur, qui clarius uesperī quā meridie cernunt, ut inquit

Festus. Plaut. in Milite: Aedepol tu quidem cæcus, non lusciosus es. Plinius sanguine hirci sanari lusciosos putat. Hos Græci myopes & nictolopas uocāt. Morbus ipse Luscio uocatur. Sunt qui ita discernant, ut Lusciosi dicantur qui ad lucernam non uident: Myopes, qui minutius cernunt.

Luscitus, penul. prod. qui hebet uisu est, & qui melius noctū quā diem uidet.

Luscus, qui altero captus est oculo: qualis fuit Annibal. de quo Iuuenalis: —Portaret belua luscū. Quādoq; tamen dicitur, qui est hebetioris uisus. A' Luscus, fit Lusco, scas, quod est, luscum facio, & oculum eruo. Scribit Iulianus iureconsultus, Aquilia lege teneri eū, qui eluscauerit discipulū in disciplina.

Lusitania, pars ulterioris Hispaniæ, quam nunc Portugalliā adpellant. Scribit Plin. Lusum Liberi patris ac Lysam cum eo debacchantem, nomen dedisse Lusitanie. Hæc Oceano occidentali adluitur: in qua est ciuitas Emerita, & Portugalliæ regnum. Lusitanum littus pollet gemma ceraunio, quod Indicis præferunt: aduersus uim fulgurum creditur opitulari.

Lusito, tas, pen. cor. frequentatiuū est uerbi ludo. Plaut. in Capti. Nam ubi illō adueni, quasi patricijs pueris, aut mone dule, aut anates, aut cothurnices dantur, quibuscum lusitent.

Lusorius, ria, rium, quod ad ludum spectat. ut tabula lusoria: qua tesseri luditur.

Lustralis, & hoc Lustrale quod ad lustrū pertinet. Liui. li. i. Sacrificium lustrale in diem posterum parat. Lustralia exta, ueteres dixerunt præpinguia: eō quod Lustralis id est, quinquennalis bos, dicitur esse perfectæ ætatis.

Lustricus, ca, cum, Vnde Lustrici dies infantīū adpellantur, puellarū octauus, puerorū nonus: quia his infantes lustrantur, & nomina eis imponuntur. Et qui eos lustrant, Lustratores uocantur, & fœminæ Lustratrices: & qui lustrantur, Lustrati nominantur.

Lustro, stras, circundo. Lactant. lib. 2. Sed Luna, quæ orbem illum signiferū triginta dierum spatio lustrat. Interdum Lustrare, significat expiare. Liuius lib. 3. Ibi instructum exercitum oue, sue, tauris tribus lustrauit. Interdum adspicere, agnoscere. Cic. lib. 3. Officiorum: Sed quum omnia ratione atq; animo lustraueris. Interdum sequi. Vergilius:

At me cum raucis tua dum uestigia lustro. Interdum patrefacere, clarificare. ut Idem:

Postera Phœbæa lustrabat lampade terras.

Interdum innumbrare: unde Lustra ferarum cubilia, & lupanaria per contrariū dicimus: quia parum illustrantur. Interdum circumspicere. Vergilius lib. 3.

Omnia collustrans hanc primum ab littore classem
Conspexi uenientem. Et lustrare, quod uulgò dicitur monstram facere. Cuius sententiæ duo sunt uerba: recognosco scilicet, & recensco. Huius uerbi composita sunt Collustro, quod est circumspectio. Cicero lib. 5. Tusculanarū: Ego autem quum omnia collustrare oculis, animaduerti columnellam. Illustro, Perlustro, quod est, perfecte circum reuideo. Liuius libro 1. Hercules ad primam auroram excitus, quum gregem perlustrasset oculis.

Lustror, aris, deponens. significat scrutor: à lustris abditiis locis. Plautus in Pseu. Lustrantur, luxantur, comedunt quod habent.

Lustrum, ferarum habitaculū in syluis, à luto: quod sit lutosā lacuna. Verg. Non absunt illis saltus ac lustra ferarum.

A' qua similitudine ij qui in locis abditiis ac sordidis desidiæ & uentri indulgent, in lustris uitam agere dicuntur. Propter quod & Lustra dicuntur popinæ, & lupanaria, ubi habitant lupæ. id est, meretrices. Cicero lib. 2. Philippi. Quum omnes

S 2 impuritates

impuritates impudica in domo quotidie susceperis, uino lustrisq; cōfectus. Idē Cassio: Quæ autē in lustris & in uino cōmentatio potuit esse? Et Lustrum dicitur spatium quinq; annorum, à luendo, id est, soluēdo: quod quinto quoq; anno uestigia & tributa soluebantur: & urbs lustrabatur, id est, sacris purgabatur: quæ purgatio urbis etiam Lustrum dicebatur. Liui. lib. 2. Omnes centuriæ & equites in campum Martium conuocati, sue, oue, tauro casis immolarunt, quod Lustrum est dictū: sicq; à sacrificio illo census obtinuit nomē Lustrī. Quia uero census ipse siue Lustrum singulis quinq; annis habebatur, censorum magistratus, inualuit consuetudo, ut Lustrī adpellatione spatia quinq; annorum adpellentur.

Lutcolus, diminutiuum à luteus. Vergilius:

Mollia luteola pingit uaccinia calta.

Luter, uas quo uinum diluitur, id est, aqua miscetur. Nam & Luto & Loto pro diluo à ueteribus usurpatum est.

Lutescere, significat lutum fieri.

Luteus color, rubescens, sanguinolentus: nam est sanguini cōsimilis. à λυγρός, qui est cruor. Gellius Latinum putat, & à luce deduci: ait enim: Luteus quā rufus color est dilucidior. Vnde nomen quoq; factū uidetur. Alij à luo: quod sit quasi dilutus. hoc est, solutus, & decoloratus rufus. Est enim Luteus color, dilutior rutilus, qualis est color auri. Vnde uiolæ eius coloris, Luteolæ dicuntur. Et Lutea herba, quæ chrysocolia tingitur: quæ naturam lini seu lane habet ad succum bibendū. Et uitellum in ouo, Oulutū uocamus. Idem color cærinus uocatur, à cære colore. Idem & flāmeus dicitur. Plin. Lutei uideo honorem antiquissimū, in nuptialibus flammis totum fœminis concessum. Hinc flammæ adpellabāt uestimenta lutei coloris, quibus flammica utebatur. Lucanus:

Lutea demissos uelorum flammæ uultus.

Huius nominis prima producit. Persius:

Iam chlamydes regum, iam lutea gausapa captis,

Iuuenalis uero primam corripuit.

Incende & luteo Vulcano ad Rhetora misit.

Luto, tis, luto in scicio: unde Lutatus, luto infectus. À Luto, siūt composita Deluto, & Eluto. de quibus supra in dict. Deluo.

Lutræ, siue Lytræ, (ut docet Varro) è fibrorū genere sunt: quia radices arborum in ripa succidunt. Hodie in Boristhenis ripa & Sarmatia tota plurimæ. Possunt tamen & à luendo uideri nominatæ, quia in aquis se lutēt: quoniā enhydres Græcè nominantur. Plin. lib. 9. Cauda piscium fibro, cætera species lutræ: utrunq; aquaticum, utriq; mollior pluma pilus.

Lutum, cænum, siue sordes. Habet primā correptā. Iuuenal. Compositiq; luto nullos habuere parentes.

Hinc Luteus, tea, tecum, quod est ex luto. Tibullus:

Sed nimius luteo corpora tingit amor.

Fit autem Lutum à luo, luis, ἀλλὰ ἀπαντα ταῦτα ἀπὸ τοῦ λύειν, ὡς ἄνω λέλεχαμεν. id est, Sed omnia hæc à uerbo Græco λύειν, quod est soluere, ut supra diximus.

LUXO, xas, soluo. Plin. lib. 17. Aut circumfessor, uel etiam subarator imprudens luxauit radices. Vnde Luxa siue Luxata membra, dicuntur locis suis mota & soluta. Et Luxati dicuntur quorum membra suis locis mota sunt. Idem: Altheæ radix decocta luxatis prodest. Hinc Luxuriosi dicti sunt, qui in re familiari profusi atq; soluti sunt.

Luxurio, ris, & **Luxurior**, riaris (si Diomedī credimus) hanc habent distantiam: quod Luxurio sit in laude, Luxurior in crimine. Significat Luxurio, non lasciuiam mentis: sed habitudinem corporis. Verg. lib. 3. Georgicorum:

Luxuriatq; thoris animosum pectus. Cor. Seuerus:

Luxuriantur opes, atq; odia longa grauantur.

Vtrunq; tamen pro superabundare, profundere, & lasciuiare, smorbisare ponitur. Plin. li. 18. Aliqui in frigidis ab æquinoctio autumnī: in calidis serius, ne ante hyemem luxuriēt. Tibullus: Luxuriant animi rebus plerunq; secundis.

Liuii lib. 1. Postis externorum periculorum curis, ne luxurientur otio animi, quos metus hostium disciplinaq; militaris continuerat. Colum. lib. 3. Cacumina uirgarum ne luxuriētur dimilitato. À Luxurior, fit compositum Eluxurior, quod est, extra luxurior. Idem in eodem: Qui si pingui agro ualidis uites deposueris, pampinis magis eluxuriabuntur.

Luxuriosus, a, um, ponitur pro nimīū abūdātī. Cic. de Orat.

Gemmare uites, sitire agros, lætas segetes, luxuriosa frumēta.

Tunc enim in segetes solent immitti oues, ut eas pascant.

Luxus, xus, **Luxuria**, & **Luxuries**, non solum pro re Venerea, sed etiā, & ferè semper, proprièq; pro omni superfluitate, & nimia profusione, & sumptuosiore cibi, uestitus, & aliarū rerum cura dici solent. Cic. lib. 1. Offic. Intelligimus quā sit turpe defluere luxuria, delicate ac molliter uiuere. Idē in Verrē Acti. pri. Quas res luxuries in flagitijs, crudelitas in supplicijs, auaritia in rapinis. &c. Verg. lib. 1. Georgic. Luxuricem segetum tenera depascit in herba. Idem:

At domus interior regali splendida luxu instruitur.

Luxus etiam pro splendore ponitur. Claudianus lib. 2.

Sub tua purpurei uenient uestigia reges, Deposito luxu.

L A N T E Y.

LYÆUS, cū diphthongo dictus est Bacchus. λύω, soluo. cō quod mentem & membra uinum dissoluat, unde sequitur paralytis. Vergilius:

Regales inter mensas laticemq; lyæum.

Lycæus, unus ex centauris. Cc.

Lycæum, fuit Athenis schola Aristotelis: sicut Academia Platōnis, in qua πειρασμός, id est, deambulans philosophabatur. Vnde Peripateticorū nomen effulsit. Fuit & Lycæū gymnasium Cicero in Tusculano, à nomine scholæ Aristotelicæ. de quo lib. 1. de Diuina. sic refert: Nuper quum essem cū Q. fra tre in Tusculano disputatum est. Nam quū ambulandi caussa in Lycæū uenissēmus. Id enim superiori Gymnasio nomē est. Huius nominis penultima producit à Cicrone in illo uersus: Inq; Academia umbrifera, nitidōq; Lycæo, Fuderunt claras fœcundi pectoris artes.

Lycæus, cum diphth. mons Arcadiæ, qui Pani Deo sacer est, & ubi templum bicornis Fauni. À quo Lycæa, ludicra illi sacra: à nobis lupercalia sunt, dicta à lupis: quæ ad expiandos manes fiebant. Ouid. lib. 2. Fastorum:

Faunus in Arcadia templa Lycæus habet.

Dictus Lycæus ἀπὸ τοῦ λύκος, id est, à lupis: quibus propter frequentiam pecudum abundabat.

Lycæon, Callistionis pater & Titani ac terræ filius, Arcadiæ rex: qui (ut in fabulis fertur) à Ioue in lupum conuersus fuit, quod Iouem hospitem necare moliretur.

Lycæonia, regio Asiæ: medium quodāmodo locum & arcem occupat. Sunt qui scribant Lycæoniam esse partem Arcadiæ, quæ in Peloponneso sita est, à Lycæone rege Arcadiæ cognominatā. À Lycæonia, fit Lycæonius, a, um. Ouid. de Tristibus:

Quæq; Lycæonio terra sub axe iacet.

Lycæones, populi sunt in Asia minore propè Lyciam, ut Ptolemæus lib. 3. scribit.

Lycastus, urbs Cretæ, à luporum multitudine, quæ ibi esse perhibetur.

Lyce, lux Latine, dicitur: unde Lycigenes, id est, lucem generans Sol.

Lychen, grauissimū morbi genus, & à mēto ferè incipit oriri, idcoq;

ideoq; à ueteribus ioculari quadã lasciuia mētagra adpellatus. Occupat plerūq; totos uultus, oculis duntaxat exceptis: & in colla, pectusq; ac manus, fœdæ uitis fursure descendit. Cc.

Lychnites, pen. prod. marmor albi, quod in Paro insula effo diebatur, sic cognominatū, quod ad lucernam in cuniculis cæderetur, sicut Plin. lib. 36. testatur. Est etiam hoc nomine gēma ardens, à lucernarum accensarum præcipua gratia.

Lychnobij, dicti sunt, qui loco dierū noctibus utuntur, & ad lucernas uiuunt: quasi lucernarij. ut Seneca in ulti. epist. Nihil cōsumebat nisi noctem. Itaq; credo dicentibus illum quibusdā anarum & sordidum. Vos (inquit) & lychnobium dicetis.

Lychnuchi, Græce nominantur, quicquid lucernas sustinet: quasi lucerniferi. Differunt Lychnuchi & Lychni, ab elychnijs. Lychnuchi, lychnos, id est, lucernas amplectūtur. Lychni, siue quod idem est, Lychnia, continent elychnia, id est, funiculos qui stant in oleo & peruruntur: quos Græci trialidas & phlomos adpellant.

Lychnus, Latine lucerna. Varro: Lucerna à luce dicta est: aut ab eo quod uocant Græci λυχνον. Plaut. Lychnū emūge parumper, ut uideat anus ubi pedes ponat. Hinc Ellychnium, quod lucernis adhibetur ad lumen præstandum. Est enim funiculus ille, qui incensus flammam nutrit. Lychnus pensilis, est quam uulgo lampadem uocant. Vnde scribit Plin. lib. 34. Lychnos pensiles in delubris placuisse. Quamuis & de cardelabris orichalcis dici possit lacunaribus adpensis: sicut ueteres Lychnum pensilem dixerunt. Dicitur etiam hæc Lychnia. Seruius uero ostendit Lychnius dici, & non Lychnus, quum primam corripit dicat: quod fieri non posset, nisi post ch, sequeretur i, & trissyllabon fieret. Vergilius: Dependens lychnij laquearibus aureis.

Lycia, provincia seu regio in minori Asia, finis Pamphyliae ex parte Orientali, sic cognominata à Lyco Pandionis filio. Hæc Termile primum dicebatur, sicut Herod. lib. 1. scribit. In ea Patara urbs, Xanthus fluuius, & Chimera mons. Ibi regnauit Rhadamantus, Iouis ex Europa filius. Hinc Lycius, cia, cium. Vergil. Vnam quæ Lycios fidumq; uehebat Orontem.

Lycidas, est nomen centauri: & pastoris proprium apud Vergilium. Cornucopiae.

Lycisca, canis natus ex lupo & cane. Hunc Plinius: Crocutam uocat.

Lycisca, canis est nomen, à lyco lupo. Vel quasi Lacesca. id est, ex Laconia: quia inde ueniunt optimi canes.

Lycius, Apollo dictus est. à lyco lupo: quod sicut lupi pecora rapiunt, ita ipse humorem haurit radijs. Priscianus: Græcorū primam lucem quæ præcedit Solis ortum, λυκίω adpellarunt, ἀπὸ τῆς λύκῆς, id est, à luce: idq; temporis hodie quoq; lyco-phos cognominant. Et Lycij Apollinis oraculū: quia in Lycia maximæ claritatis fuit, ob luporum interfecionem.

Lycoctonos, aconiti genus, quod lupos occidit.

Lycomedes, Creontis filius.

Lycon, nomen philosophi Pythagorici. Fuit & alius Lycon Socraticus, siue Peripateticus, eloquens, & in dicendo suavis: adeo ut pro Lycon Glycon nominaretur, quod significat dulcedinem. Hic fuit cultu & uestium mollitie nitidissimus. Lucta & pilari lusione exercebatur. Perijt podagræ morbo, annos natus septuaginta quatuor. Tertius Lycon fuit poëta. Quartus epigrammatum scriptor.

Lycophos, quod nos primum tempus lucis nominamus.

Lycophron, Periadri Corinthiorū tyranni filius. Est & nomen poëtae Græci. Suid. Λυκόφρων Χαλκιδεύς ἀπὸ Εὐβοίας ὁδὸς Σοφοκλέους θέσθ' αἰὲ λυκοφρὶ τῷ θυμῷ χαμμαικόος, καὶ ποιητὴς πρῶτος ὠιδῶν. id est, Lycophron Chalcidensis ex Eubœa, filius So-

phoclis Grammatici tragædiarum poëta.

Lycopolis, urbs Aegypti, à lupis dicta: quod Aethiopes Aegyptum incurstantes, lupi facta acie usq; ad urbem Elephantinam repulerunt. Ibi Aegyptij Lycopolim condiderunt: à belijs illis ei nomen imponentes.

Lycos, Latine lupo: unde hæc deducuntur. Lyciola, pastoris nomen. Lycimnius, & Lycinius propria.

Lycoria, urbs Cretæ. Cc.

Lycos, oppidum Cretæ, sub Idomeni imperio. A quo Idomenæus Lycius est adpellatus.

Lycurgus, nomen proprium Lacedæmonum regis: qui fuit philosophus, & Lacedæmonijs leges sanctissimas condidit. Adstrictis ciuibz iuramento, quod tandiu eas intemperate obseruarent, donec ipse rediret. è patria nunquam rediturus emigravit. Vide Plutarch. Fuit & alius Nemææ regionis rex, & alius rex Thracum.

Lycus, nomen proprium uiri: quo nomine multi uocati sunt. Vnus Troianus: de quo Vergilius: Fata Lyci. Alter Thebanus ignobilis, qui regnū Thebanum occupauit: Item alius Thebanus rex. Alius Pandionis filius, qui à se Lyciam nominauit. Alius Lycæon Callistoos pater, Arcadiæ rex: qui quum solitus esset hospites necare, in lupo à Ioue conuersus est. Fuit & alius Lycus, Priami filius. Item unus è centauris. Item Lycus fluuius Aßyriorum, qui Tigri immiscetur. Ouidius lib. 4. de Ponto: Huc Lycus, huc Sagaris, Peneusq; Hispanisq; Cratisq;. Et Lycus Græcè, lupo Latine dicitur. ab λυκίς, id est, à prima luce: quod id tempus maxime aptum sit rapiendo pecori.

Lydia, regio in maiori Asia. à Lydo, Athyis Mæoniae regis filio, & Tyrrheni fratre cognominata: quæ flexuosus Mæadri amnis recurribus perfluit, super Ioniam procedit, Phrygiæ ab exortu Solis uicina, ad Septentrionē Asiæ, Meridiana parte Cariam amplectēs. Hæc antè Mæonia uocabatur. In hac sunt urbes Ephesus, Colophon, Clazomenæ, & Phara.

Lydo, dis, uerbum antiquum. significat confringo, deleo. Cuius composita sunt Allido, Collido, & Illido, quæ habent penult. produ.

Lydus, da, dum, possessiuū. quod est ex Lydia. Lydi (autore Herodoto lib. 2.) primi aurum argentumq; perculserunt, primi q; cauponas institoresq; fuerunt. Dicitur Lydus, a, um, & Lydius, dia, dium.

Lydus, Herculis filius ex Iole. Alter filius Athyis, & frater Tyrrheni: à quo Lydia regio est adpellata. Nam quū propter terræ sterilitatem fratres simul ferre non posset. Tyrrhenus forte iacta discedens, cum ingenti multitudine ad Italiam ueniens, eam tenuit partem quæ ad mare inferum uersa est, & à se Tyrrheniam nominauit. Lydus uero remanens, Mæoniam de suo nomine uocauit.

Lyenteria, intestinorū dissolutio, λύω enim dissoluo, ἔντερον intestinū. Hanc nostri leuitatem intestinorū uocant, quum ciuibz non perficitur, sed incoctus egeritur.

Lygeus, Latine tenebrosus. Vnde Homerus Lygeam nomen uocat.

Lygdamus, nomen est uiri proprium. Cc.

Lygos, urbs quæ nunc Constantinopolis dicitur. Cc.

Lympha, à nostris aqua: per mutationē n, in l, quasi Nympha. Nam proprie dicitur Nympha.

Lymphatici, furiosi, insaniētes: qui uitū ex aqua contraxerūt, quod est huc atq; illuc discurrere. Plin. li. 25. scribit, helleborū mederi melancolicis, insaniētibz, lymphaticis, elephantia, & tetano. Nam creditū est ab antiquis, qui in fonte imaginem Nympha uidisset, furore percipi, quos Græ. νυμφολύπῆς

Latini Lymphatos uocant. Tales sunt fr̄e ij, qui ceciti & lar uati dicuntur: quasi Cereris ira, aut laruarum occurrence ue xati. Plaut. Laruatus certe es, aut cecitus. Et alibi: Iube hanc pro cerita circumferri. Horatius lib. i. Carminum: Mentemq; lymphatam Marcotico Redegit in ueros timores. A Vergilio dicitur Lymphata regina, pro mente cōmota, su riata. A Lympha etiā (ut Priscia. inquit) fit Lymphor, aris. **Lymphatius** uinum, dicitur quod plus satis habet aqua: meracius, quod est sine aqua. Cc. **Lymphidus**, da, dum, pe. cor. planus, politus, clarus. Hieron. in lib. Regū: Elegit sibi quinq; lymphidissimos lapides de torrēte. **Lynceus**, a, ceum, adiectiuū. à lynce. Vnde qui acute uident, Lynceos oculos habere dicuntur. Horatius in Sermonibus: Ne corporis optima lynceis Contemplere oculis. **Lynceus**, nomen proprium eius, qui fuit unus ex Argonautis, acutissima oculorū acie pr̄ditus: qui dicebatur uidere ultra parietem. & (ut historici tradunt) conspexit nouissimā Lunā primāq; eodem die in signo Arietis: quod paucis mortalium contigit uidisse. Vnde Horatius: Solus nubila Lynceus. Hunc Varro centum triginta millia passuum prospexisse scri bit: solitumq; excurrere à Carthagine classē Punicam, nume rumq; nauium, ex Lybica specula manifestissime notare. So linus refert fuisse Strabonem. **Lyncurium**, gemma quæ è lyncis urina coacta est. Ouid. E quibus (ut memorant) quicquid uestica remisit, Vertitur in lapides, & congelat aëra tacta. **Lyndus**, ciuitas Rhodi: ubi sacra Herculis maledictis & exe crationibus solebāt celebrari. à qua Lyndij dicti sunt. Fuit & altera Lyndus in Dorica regione. **Lynostrophon**, herba quæ exulcerare uesticam existimatur, quam & marubium uocant. Cc. **Lynter**, gener. fœm. genus parue nauiculæ è cauata arbore fa cte, ab λουτρον (teste Prisciano) prima diphthongo abiecta o, & n, interposita. Cōstant autē Lyntres ex singulis arboribus quæ uulgò caue dicuntur, ad traiiciendas flumine trabes. Ver gilius lib. i. Georg. —Cauat arbore Lyntres. Hæ enim non in pelago, sed in fluuijs stagnisq; palo aut conto aguntur. Ponitur etiam quandoq; pro quodā dolij genere, ut ostendit Cato. Tibullus pro nauia, quæ est lignum cauatu ut nauis, posuit: quo in uindemijs rustici uti solent. Aut mihi seruabit plenis in lyntribus uuas, Pressaq; ueloci candida musta pede. **Lynx**, propriū nomen regis Scythia: qui quum cogitasset oc cidere Triptolemiū, à Cerere in lyncem animal cōuersus fuit. Est autem Lynx, seu Lynca, ex luporum ceruariorū genere, uario colore, & maculoso tergo, & acutissimo uisu. Verg. —Maculose tegmine lyncis. Huius urina in calculi duri tatem uertitur, & ea fit gemma. Lynx etiam auicula paulo ma ior quā fringilla, colore uario, linguam serpentibus similem habens, quippe quam in longitudinem mensura quatuor digi torum porrigat: collum circūagat in auersum: unde torquilla à uulgo nominatur: quanquā turbo ab antiquis. **Lyparis**, gemma: cuius suffitu omnes bestia dicuntur euocari. **Lypote**, dici potest apud nos defectiua. Nam ab ληπω, quod deficio est, deducitur. Figura est, quum minus dicitur, & plus intelligitur: ut apud Vergiliū: Quid prodest quod me ipse animo non spernis Amynta. id est, libentissime amas. **Lyra**, instrumentū musicum: ubi quot sunt fides, tot resonāt uo ces ἀπὸ τοῦ λυρῆος, quod est canere. Hinc poëtæ Lyrici dicti, quod ad lyrā sua carmina cantabant: statuebaturq; eis chorus quinquaginta uirorū, ac tauro donabantur. Et carmen ipsum

Lyricū. Hanc eandem poëtæ chelym uocant. Et Lyra signum cœleste est. Varro lib. 2. de re Rustica: Hoc secundū astrī ex ortum facito, quod Græci uocāt Lyrā, fidem nostri. Lyra ca dit quarto nonas Februarij, uel (secundū aliquos) calendis Fe bruarijs, & noctu quādo occidunt terga Leonis, ut Higin. ait. Ouidius: Illa nocte aliquis tollens ad sidera uultum

Dicet, ubi est hodie, quæ lyra fulsit heri?

Hanc lyram effecit Mercurius in Mityleno monte Arcadia. Inde Orpheo traditā dicūt. Alij autumant concessam Orpheo ab Apolline post repectam citharā. Interfecto Orpheo, Musæ in cœlo lyram collocare. Alij dicunt esse lyram Arionis ci tharædi, qui fuit tempore Cipselli tyrāni Corinthiaci: qui pri mus fuit omnium citharistarū. A Lyra etiam, cuius prima cor ripitur, fit Delirus, ra, rum, penult. cor.

Lyricen, pen. cor. qui lyra canit: cuius significationis est etiā Lyristes. Sidonius: Alcco potior lyristes ipso. Sic enim dicunt Lyristes, ut Psaltes.

Lyfander, Lacedæmonum imperator, homo factiosus: qui odium totius Græciæ in Lacedæmonios concitauit, & à The banis occisus fuit.

Lyfanias, orator Græcus. Alter fuit Arcas, qui Lycaonem regno expulit.

Lyfias, orator iucundissimus: de quo Quintilianus.

Lysimachia, urbs Helleponti, quæ terræ motu corruit. La tinè dici potest dissolutio pugnae. λόσις enim dissolutio, μάχη pugna.

Lysimachus, Macedo clarus, Calisthenis discipulus. Alter fuit unus ex Alexādri principibus. Est & Lysimachus gēma, quæ Rhodio marmori similis est, aureis uenis. Cc.

Lysipe, una est ex filiabus Procti Argiuorum regis. Cc.

Lysippus, clarissimus statuarius: qui ad sexcenta decem opera fecisse traditur, quæ singula arti claritatē dare potuissent. Hic (teste Quintiliano) ad ueritatem optime adcessit. Propertius: Gloria Lysippo est animose fingere signa.

Lysius, Arcadiæ fluuius: ad cuius radices est Aesculapij tu mulus.

Lytta, genus uermiculi qui nascitur in lingua canum. Hic si infantibus catulis eximitur, nec rabidi fiunt, nec fastidium sentiunt.

DE L I T E R A M.

Transit per deriuationes in n: d, uel t, uel c, uel q, sequentibus. ut, Tantum, tantum= dem: Idem, identidem: Eorum, eorundem: Num, nuncubi: nunquis, nunquam: circun= quaq; tanquā, nanq; quēq; quanque, quicunq;. Similiter am, præpositio, sequen tibus f, uel c, uel q; mutat m, in n: ut, anfra ctus, & cetera uide in dictione Anfractus.

Macarius, nomen uiri proprium, & latinè dici potest beatus.

Macarismos, beatitudo.

Macaros, nomen est Cretæ insula: à temperie cœli. Cc.

Maccabæus, cū duplici cc. & diphth. nomē barbarū: quo uo cati sunt uiri illi fortissimi, apud sacras literas celebratissimi.

Macedo, pen. cor. qui Macedoniā habitat. Lucan. lib. 6.

Quum tibi sacro Macedo seruetur in antro.

Macedonia, regio à Macedone Osyridis Iouis filio dicta est.

Habet Macedonia ab Oriente Thraciū limitem: ab Occasu Ionium pelagus: à Meridie Epiro terminatur: à Septentrio ne habet Dalmatiæ partem. Hæc (teste Plinio libro 4.) olim centum quinquaginta populorū, duobus incluta regibus, Phi lippo scilicet, & Alexandro, quondamq; terrarum imperio.

Macedonicus, ca, um, possessiuū à Macedonia. Vnde mare Macedo

Macedonicū, quod est Aegæi pars, et incipit à Pallene monte, qui Thraciæ finem facit. Extenditur usq; Megaram: quod Isthmos interpositus, misceri Aegæum Ionio non permittit. Cuius littora à ciuitatibus nomen accipiunt.

Macellarius, qui macellum exercet: non solum carniū, sed omnium obsoniorum: quinetiam panis et frumenti uenditor, quippe hæc omnia in macello uenundabatur. Varro: Duo sunt ornithonis genera. Vnum delectationis, alterum fructus causa: quo genere macellarij et in urbe habent loca clausa, et rure maxime conducta.

Macellum, locus quo uenalia omnia quæ ad uictum humanū pertinebant, contrahantur. Plautus in Aulularia: Venio ad macellum, rogo pisces, indicat caros, agninam caram, caram bubulam, uiteinā, cetum, porcina: cara omnia. Cice. Si Epicuri de Voluptate liber corrosus esset, putare annonā in macello cariorē fore. Dictum Macellum, à Macello quodam uiro, qui in urbe latrocinium exercebat: quo damnato, censes Aemilius et Fuluius, statuerunt, ut in domo eius obsonia uenderentur, redactis in fiscum eius bonis. Alij Macellum dicunt, quod ibi fuerit hortus, quæ Macellum à Lacedæmonijs adpellatum ferunt. Et Iones, hostia hortorum Macellotas uocabant. Donatus à macellandis pecoribus deriuat. Sunt et qui à macerando dici existimant: quod pecora dum cōducuntur, ibiq; tenentur, macerantur. Vnde Macellum, diminutiuum, pro macilento ponitur. Lucilius lib. 6. Si nosti, non magnus homo est, nasutus, macellus.

Maceo, ces, macui, idem quod macreo. A quo Macesco, ceseis, macer fio. Columella lib. 2. Constat arua segetibus eius, scilicet hordei, macescere. Varro: Tum propter laborem asperantur et macescunt.

Macer, cra, crum, à mœrore fit, et exilem extenuatumq; significat. Verg. Heu heu quā pingui macer est mihi taurus in aruo. Columella lib. 2. Nam uel pinguisima uel macerima humo iacitur. Macer, est etiam poëtæ proprium: qui de herbarum uiribus scripsit. Cornucopiæ.

Macresco, maceratus fio. Cato lib. de Re rust. Frumento curculio ne noceat, neu mures tangant, lutum de amurca factum, palcarum paulum addito, finito macrescant.

Maceria, et Maceries, paries, siue murus, uel congeries lapidū in unū cōpactorū, sine cemetō, aut alio genere ferruginis, quo uineæ claudi solēt. Terentius in Adelphis: Iube hanc maceriā dirui. Varro tamē aliter lib. 3. Quis ignorat septa ē macerij ita esse oportere in leporario, ut testorio testia sint, et sit alta. Cato de Re rustica: Macerias ex calce, cements, silice, uti dominus omnia ad opus præbeat. Quādoq; Maceria dicitur membrana scēdinarum, quā alio nomine steram adpellat. Hieronymus in Genesi: Quare diuisa est, ppter te maceria? Et Maceries, dicitur macilētia. Afranius: Si ille hoc nūc sentit, facere illi satis uis, quāta illius mors sit maceries tibi.

Macro, ras, quum ad corpus refertur, significat attenuo, contero: ab eo quod est macer. Horatius libro Carminum: Quā penitus lentis macer ignibus. Plautus in Capti. Multos iste morbus homines macerat. Quum autē ad animum, significat adligo. Lactantius lib. 7. Nec ad oculos somnus adcedet: sed animas hominum sollicitudo ac uigilia macerabit. Proprie tamē Macerare, est mollicicare: ut fit quū quidpiam tandiu in aqua tenetur, donec tenerescat. Terentius in Adelphis: Salsamenta hæc, o Stephanio, fac ut macerentur pulchre. Colum. lib. 1. Piscinas duas: alteram quæ anseribus fecoribusq; seruiat: alteram in qua lupinū, ulni uimina, et uirgas atq; alia quæ sunt usibus nostris apta, maceremus.

Machæra, cum diphthongo. Nam Græcè μάχαρα, Latine

sica, gladius, culter: quod nomen impositum est à Græcis, quia multo sanguine commaculetur. Iuuenalis: Ames nomen uictumq; machære. Instrumentum est ad scindendum simul et uulnerandum. Apulcius lib. 9. de Asino aureo: Communabatur sese concisurum cum machæra frustatim. Quo sermone eius commonefactus hortulanus, eripit ei spatham.

Machærophorus, sicarius, gladium ferens. Cicero ad Quint. fratrem: Machærophoris centum sequentibus, miros risus nobis edidit.

Machæropios, faber gladiatorum. Quo nomine dictus est Demosthenis pater, ab officina gladiatorum: quā Athenis egregiam, multisq; artificij seruis instructam habebat.

Machalaum, nomen Græcum, compositum ex mache, quod pugnam significat, et μάλας cecum et errantem. Oppidum in Brixiano agro, et Insubrium clade nobile.

Machaon, Aesculapij filius, frater Podalirij, medicus clariss.

Machara, Cyprus antea dicta est. Cornucopiæ.

Mache, Latine pugna.

Machina, penulti. corrept. Græcè μηχανή molitio, innentio. Vnde Mechanicus, faber, seu opifex eorum operum, quæ ingenio simul et manibus fiunt. Et Mechanica, ars fabrilis. Vnde artes diuiduntur in liberales et mechanicas. Asconius: Machina dicitur, ubi non tam materia ratio, quā manus atque ingenij ducitur. Machina etiam dicitur instrumentum, quo moles aliqua facile quocunq; uolueris impelli potest. Et Machinas bellicas uocamus opera fabrilis, quibus in bello utimur. Item ipsa consilia quibus decipere hostem conamur, Machinae uocantur.

Machinor, imaginor, cogito, ad repericndum et fabricandum tam bonum quā malum. Lactantius lib. 2. Nimirum Deus uniuersi artifex, sic illa disposuit, sic machinatus est, ut per spacia cæli diuina et admirabili ratione decurrerent, ad efficiendas succedentium sibi temporum uarietates. An Archimedes Siculus concauo ære similitudinem mundi ac figuram potuit machinari, in quo ita Solem Lunamq; composuit, ut inæquales motus, et cœlestibus similes conuersionibus, singulis quasi diebus efficerent? Liuius lib. 1. Confestim Turno necem machinatur. Sallust. Iam tum non consilibus, sed plerisq; senatoribus perniciem machinabantur. Dicitur autem Machinari ab μηχανίζομαι, quod est, inuenio. Vnde μηχανημα, inuentum et molimen dicitur.

Macies, Macritudo, et Macor, extenuationem significant. Apulcius: Vnde ista tam subita macies, et tantus pallor? Plautus: Ossa atq; pellis, ut miser macritudine. Pacuuius: Corpusq; meum tali mœrore, errore, mœore senet.

Macilentus, plenus macie. Festus: Macilenti, macie extenuati.

Macidatus, liquoris infusione madens. Apulcius lib. 8. Ille spongijs macidatis tumores comprimere.

Macio, cias, macrum facio. Cuius compositum est Emacio, quod est, ualde macio. Colum. lib. 5. At certe in ordinarijs uiribus utiq; obtinendum est, ne pluribus flagellis emacientur: nisi si futuris propaginibus prospiciemus.

Macra, fluuius in Apennino, inter ligurum montes. Per Lunā ciuitatem in Tyrrhenum mare influit.

Macro, cres, macer sum. A quo Macresco, macer fio. Colum. lib. 6. Dabimusq; operam ne penuria cibi macrescat pecus. Varro: Qui carum adspæctus ad desiderium, macrescere facit uolucres inclusas.

Macri, campi inter Bononiam et Rauennam, per quos Romanam itur.

Macro, cras, cuius compositum est Emacro: quod est, ualde S 4 macer fio.

maccer fio. Plinius lib. 18. Terram emacrari hoc satū, scilicet milij, existimantes.

Macrobij, populi sunt Aethiopiae, ultra Meroën, ut inquit Solin. quibus dimidio protēfior est uita quā nostra. Iustitiam colunt, amāt equitatē, plurimum ualēt robore, & forma pulcherrimi. Ultra hos populos desertā inhumanēq; solitudines sunt. Apud eos lacus est, quo perfusa corpora, quasi uncta nitefcunt: adcoq; liquidus, ut ne folia quidem sustineat.

Macrobius, nomen uiri proprium. Latine longeuus dicitur.

Nam μακρός longus, & βίος uita dicitur.

Macrocatalectos, dictio in longum desinens.

Macroceri, montes abistro flumine non longinqui.

Macrochena, tunica manicata. Lamprius: Macrocheras ex purpura ad usum suum reuocauit. Has Romae induere fuit indecorum. Augustinus lib. 3. de Doctrina Christiana Talaris ac manicatas tunicas habere apud ueteres Romanos flagitiū erat. Alio quoq; uocabulo Graeco chirodita adpellantur: quo & nostri utuntur.

Macrochir, longimanus.

Macrochronius, diuturnus.

Macrocola, pen. prod. à longitudine dicuntur. Sunt enim eo nomine maiores & longiores chartae: quas modo regias uocamus. Nam & Catullus regiam chartam uocat. Ex eadem origine sunt protocola, quae formularij conficiunt.

Macrocosmus, longus mundus.

Microcosmus, paruus mundus.

Macrologoe, multa loquor.

Macrologia, longus sermo.

Macros, Graecè, Latine longus, à quo multa fiunt composita.

Macrothymia, longanimitas.

Macrothymos, longanimis.

Maetea, dicuntur preciosa edulia. Suetonius de Caligula. Multis uenenatis maeteas misit. Martial. Maetea neu. gen. protulit. Sed te maetea sola iuuant.

Maeticus, pen. cor. qui habet magnas malas, & os patens: quasi maluclicus.

Maeto, etas, interficio. Laetantius lib. 2. Maetantur greges hostiarum. Plautus in Amphitryone: At ego certe cruce ex-cruciatum maetabo. Tractum est à sacris, ubi maetari oues dicuntur quae immolantur. Vergilius: Et nigram maetabis ouem, lucumq; reuises.

Dictum est autem Maeto, quasi magis aucto, hoc est, augeo. Nam priusquam uictimam immolarent, thus aut uinum super eam fundebant. Vnde Maetum esse taurum, dicebant, thure uel uino cumulatam hostiā, & magis auctam. Hinc Maetare, pro magis augere, ueteres usurparunt. Cicero: Ferunt laudibus, maetant honoribus. Per translationem quādoq; Maetare ponitur pro malo adficere, seu male tractare. Plautus in Aul. Dotatae maetant malo & damno uiros. Quādoq; pro precipitare. Accius: Aut illorū capias fundum in campo, aut naues uestras maetabo in mare. Quādoq; pro honorare. Plaut. Tamen honeste maetatum reducam domum. Quādoq; pro uerberare. Vnde legimus de martyribus Primo & Feliciano. Extenderunt eos milites, & uirgis fortiter maetauerunt.

Maetra, arca pauaria: quae & cardopos à Graecis dicitur.

Maetus, etas, tam genitiuo quā ablatiuo construitur, & uocatiuo semper. ut, Maete uirtutis, & uirtute. id est, magis aucte cumulateq; Est autē dictio, quae laudet simul & adhortetur puerum, quem probitate crescere uideat. Sanguinolentis etiam ex acie redeuntibus dicitur. Martialis:

Maete animi, quē rarus habet morumq; tuorū. Silius lib. 5. Lalius adfetur maete ò uenerande pudici

Ductor maete animi. Cic. Maete uirtute esto. Plin. in laudē Astrol. Maeti (ait) ingenio & cœli interpretes, rerumq; naturae capaces. Statius lib. 7. Theb. Maete animo iuuenis.

Id est, perfectae indolis. ut exponit Lutacius interpres.

Macula, turpitudine ac sordes. Plinius: Fullones eas maculas uestibus tollunt. Quādoq; ponitur pro nota seu signo. unde genitiue notae in corpore, maculae dicuntur. Plautus in Ca-ptiu. Viden? tu illi maculari corpus totum maculis luridis? Quādoq; pro infamia. Cic. Cuius ut adolescentiae maculas ignominiasq; praeteream. Quādoq; pro retis foramine seu plaga, quam uernaculo sermone dicimus lamagia. Idē in Ver. act. 7. Reticulum ad nares sibi admovebat tenuissimo lino minutis maculis plenum roseae. Varro lib. 2. pro reti posuit: Septum totum grandibus maculis integitur, ne eò inolare aquila possit, ne uē ex ea euolare aues. Quādoq; Maculae dicuntur signa in marmore. Sene. Epist. 116. Delectant nos ingentiū maculae columnarum.

Maculo, las, id est, foedo, turpo. Laetantius lib. 5. Innocentium cruore maculantur. Hinc Commaculo, las. & Immaculatus, qui est sine macula.

Maculosus, sordidus, immundus. Plautus: Sordida & maculosa facie. Item dicitur uarius, ac notis plenus. Vergilius: Succinctam pharetra, ac maculose tegmine lyncis.

Madaura, ciuitas in collimitio sita Getuliae & Numidiae: à qua Apuleius Madaurensis est adpellatus. Ad hanc urbē scribit August. lib. Cōfess. se cōtulisse quū adulescēs esset, discendarum ingenuarum literarum gratia, florente ibi gymnasio.

Madefacio, cis, balneo. Laetantius lib. 6. Si focos odorati, ac ueteris uini perfusione madefecerint.

Madefio, habet significationē passiua extrinsecus: ut quum quis aqua alio uē liquore balneatur. Suetonius: Quum ceci-disset in mare per ducentos passus, euasit ad proximā nauem elata laeua, ne libelli quos tenebat madeficerent.

Madeco, des, madidus sum. Plinius lib. 8. Tergoris ad scuta galasq; impenetrabilis, praeterquam si humore madcat.

Madefco, scis, habet significationē passiua innatam, calore intrinsecus sumpto: ut proprie Madescere sit, quū quis febris, uel labore, seu potione praepotentis uini aestuat, aut aliter sudorem emittit. Licet etiam extrinsecus dici possit. Claud. lib. 3. -Largis tunc imbribus ora Madescunt. Columella li. 7. Stabulentur sicco loco, ne humore madescant ungulae. Hinc cōponitur Permadefco, quod est, ualde madidus fio. Idē li. 2. In id tempus conuenit inter peritos reirustica, non esse arandum, nisi si magnis (ut fit nonnunquam) subitaneis imbribus, quasi hybernis pluuijs, terra permaduierit.

Madian, מדין urbs quaedam ab uno filiorum Habraam ex Cethura sic uocata: quae (teste Hieronymo) est trans Arabiam ad Meridicm in deserto Sarracenorum, contra Orientem maris rubri. Vnde uocantur Madianei, & Madiancaregio. Legimus & filias Ioab soceri Mosi, filias Madian. Sed haec alia ciuitas homonyma eius, iuxta Arnonem & Ariopolim: cuius ruinae nunc tantummodo demonstrantur. Idem Hieronymus in Esaiam, ostendit Madian & Effa esse regiones trans Arabiam, fertiles camclorum. Illaq; provincia adpellatur Sabba.

Madido, das, madidum seu balneatum facio. Claud. lib. 2. -Ille nouo madidantes nectare pennas Concuit, & glebas fecundo rore maritat.

Madidus, da, um, quod est aliquo liquore respersum. Hinc Semimadidus. Colu. li. 2. Sed quādoq; arabitur, obseruabimus ne lutosus ager tractetur, ne uē exiguis nimbis semimadidus.

Madifico, idem quod madefacio. Plinius lib. 28. Et si contra epiphoras

epiphoras feruētes oculorum anguli subinde madificētur, effi-
caciū si cibo uinoq; si pridie ea abstinerit.

Madon, fructus est secun. Bœotios Heracleonis herbe, siue
nymphae: cuius radix Sole desiccata, genituram per quietem
exentem, & alui fluxum reprimit. Cornucopia.

Mador, infusio ipsa. Sallust. lib. 3. Histori. Quasi par in oppi-
do festinatio & ingens terror erat, ne ex latere noua muni-
menta madore infirmarentur. Nam omnia oppida stagnabant
redundantibus cloacis aduerso aestu maris.

Mados, uitis albæ genus, quam Græci ampeloleucen uocant.
Huius sarmenta longis & exilibus internodijs geniculata scā-
dunt. Folia habet pampinosa, ad similitudinem hederæ.

Madulsa, ebrius, quia madidus satis uino sit.

Mæander, cū diphthongo, qui & Mæandrus, fluiui Phry-
giæ siue Mæoniæ: ita sinuosis flexibus, ut sæpe credatur ad fon-
tem reuerti. Per Phrygiā currit, Lydiāq; disternat à Ca-
ria. Vnde Ouid. lib. 9. Metam. cum Phrygium adpellat.
Non secus ac liquidis Phrygius Mæander in undis.

Strabo scribit, quoniā multum accipiat limi, & uario impetu
modo ad hanc, modo ad aliam adiciat ripam. Vnde obliquita-
tes omnes Mæandros ueteres adpellarūt. Cicero in Piso. Scio
quos tu Mæandros quæsiuisti. Est etiā picturæ genus, quod
Festus neut. gen. Mæandrum declinat, à similitudine amnis
Mæandri. Vergilius: — Quam plurima circum
Purpura Mæandro duplici melibœo cucurrit.

Hoc etiam nomine dictus est mons Indiæ.

Mædia, ciuitas Thraciæ, scribitur cum æ diphtho. A qua
Mædi populi, ut differant à Medis populis Asiæ. Hinc præfe-
ctura Medica Thraciæ, uicina Pæoniæ.

Mæc, genus cancerorum maximum.

Mæmaclerion, mensis, qui à Latinis dicitur September.

Mænala, pen. cor. intellectu singulare, uoce autem plurale, in-
quit Priscianus. At Diomedes docet, in singulari esse gener.
mascul. in plurali neutri. mons Arcadiæ celsus. Vergilius:
Punijser illum etiam sola sub rupe iacentem Mænalus:
Lucan. lib. 3. Sicaniæ alpheus aquas tunc Mænala liquit.
Est & nomen urbis.

Mænalus, la, lum, quod est ex Mænalo. Vnde Bacchus dictus
est Mænalius, ἀπὸ τοῦ μαινόμενα, quod est furere, insanire. Siue
à Mænalo Lycaonis filio. Et aper Mænalius, quem Hercules
Euristco detulit. Stephanus Byzantius. Μαινάλου πόλις ὄρεα
ἔχει. ἀπὸ μαινάου τοῦ Λυκάωνος, καὶ ἔστι ἐν τῇ γαλατικῇ κτίσει.
Id est, Mænalus ciuitas Arcadiæ, à Mænalo Lycaonis filio.
Et mons est in Galatia edificium.

Mænas, cū diphthongo, genus piscis. uide in dictione Mæna.

Mænas, nadis, furiosa siue insana dicitur, ab μαινόμενα, quod
est, furere. Fuerunt autē Mænades mulieres, quæ Liberum pa-
trem semper sequute, Bacchi sacra celebrabant, passis capillis
furentium more huc atq; illud cursitantes. Iuuenalis:

— Crinemq; rotant ululante Priapo Mænades:

Mænolēs, dictus est Dionysius, quod Latinè totum furentē
significat, cui Bacchæ orgia celebrant. Et crudas carnes co-
medentes sacro furore initiātur, Euan, cōclamātes: quæ
uox aspirata secundum exquisitam Hebræorum linguam fœ-
minei sexus serpentem significat.

Mænomenon, genus est mellis: quod ab insania quam gi-
gnit sic uocatur. Cornucopia.

Mæonia, Lydia est regio minoris Asiæ. Vnde Mæones, po-
puli. Hæc uocatur regio exusta. Nam (sicut scribit Strabo) ci-
nerulenta est in superficie: & tota arboribus caret, præter ui-
tem. Dionysius scribit hanc regionem esse sub altissima Tmoli
montis rupe sitam, ex qua Pactolus amnis effluit. Hinc Mæo-

nus, a, um, unde Homerus dictus est Mæonius. Martia.

Perlege Mæonio cantata carmine ranas.

Dictus & Mæonides à patre, qui Mæon adpellatur.

Mæōtis, pen. prod. Græce μαῶτις, palus Scythica in re-
gione Septentrionali iuxta Phasidis ostium, frigore congela-
scens. Ouidius lib. 3. de Tristibus:

Longior antiquis uisa Mæotis hyems.

Hinc pisces Mæotides, seu Mæotici dicti, qui in Mæoti ca-
piuntur.

Mæreo, res, mestus. uide in dictione Mæreo, res. Caper. Mæ-
stus animo, sed tristis uultu.

Mæro, ras, merentem & tristem facio. Nam Mæaret. id est,
merentem faceret, uetus uerbum.

Mæror (inquit Cic. lib. 4. Tusc.) est ægritudo flebilis.

Mæstitia, & Mæstitudo, idem quod mæror. Quint.

Dolore atq; animi mæstitia languens. Plaut. Quir tanta mæ-
stitudo obigit?

Mæsto, stas, & Mæstifico, cas, mæstum facio. Ambrosius
lib. 1. Offic. Quir non ego etiam dicam, in quibus eum mæsti-
ficare possum? Ab μῆστα, ideo per α.

Magar, Pænorum lingua uillam significat. Vnde & Maga-
lia, uille dicuntur. Quāuis Magaria (secundum Seruium) dici
debeat, cuius prima producit. Vergilius:

Miratur molem Aeneas magalia quondam.

Magia, cū accentu in penul. nā apud Græcos μαγία scribi-
tur. est (ut Plato interpretatur) Deorū cultura. Incantatio quoq;
Latinè dici potest. Ait enim in Alcibiad. μαγία ἔστι τὸ ἐν
τελεσταίᾳ. Est autē duplex Magia. Vna Platonica & philoso-
phica. hoc est, naturalis philosophiæ absoluta cōsummatio, à
qua Magus dictus est, qui eā colit. Nā Persæ Magū dicūt, quē
Latini sacerdotē adpellāt. Altera demonū potētia cōstat: quā
nomine detestabili γοῦνται goëtian, uel Theurgian uocant.
A legibus prohibita est: quā Plinius artē intestabilē, irritā, &
inanem adpellat. Ecclesiastici Magicas præstigias uocāt: quia
rerū ueritatē emētiantur, hominū mētes fallacia perstringen-
tes. Huius Magiæ plures species. Hydromantia, quæ fit ex
aqua. Axinomantia, quæ fit ex securibus & alijs dolabris. Le-
canomantia, quæ fit ex peluibus, quas Græci λεκανάς lecanas
uocāt. Et apud Persas erāt Magi Lecanomantici dicti, (ut li-
bro decimoquinto docet Strabo) quasi ex peluibus diuinantes.
Nam uaticinātes peluim accipiebāt aqua plenā, demonibus cō-
gruentē in profunda repētibus. Vbi autē demon illapsus est,
aqua edit sonū quendā fatiadicū. Catopromantia, quæ fit per
specula. De qua Spartianus in Iuliano intellexit, qui ait: Car-
mina profana incantauerūt, & ea quæ ad speculū dicūt fieri,
in quo pueri præligatis oculis incantādo futura respicere di-
cuntur. Pyromantia, quæ fit per ignē. Hanc Amphiaræus pri-
mus inuenit. Geomantia, quæ fit per terram. Chiromantia, per
mensuras manū. Necromantia, siue Necyomantia, quæ fit per
euocationes umbrarū, & per inferorū colloquia: à qua Ne-
cromantici, quorū incantamētis mortui resuscitari, diuinare, ad
interrogata respondere uidentur. Nec fit talis diuinatio sine
sanguine. Quidā Necyomantiam Scyomantiamq; distinguunt:
quod in Necyomantia ad erigendū cadauer sit sanguis necessā-
rius: in Scyomantia sola sufficiat umbræ euocatio. Capnoman-
tia, quæ fit ex fumo aræ, ex cuius motu futura cognoscebāt: à
qua Capnomantæ dicūtur. Ex hoc Magiæ fonte deriuati sunt
apud Romanos Ethrusci haruspices: apud Indos Brachmanes
& Gymnosophistæ: apud Gallos Druydæ & bardī: apud Si-
culos Galeotæ, apud cunctas nationes planetarij, qui Mathe-
matici sunt, & uulgō Astrologi dicūtur. Est item Magia fons
Siciliæ, in agro Syracusano.

Magicus

Magicus, qui magicam uel exercet uel callet. Et *Magicas artes*, & *Magicas herbas* dicunt: quibus magorum uanitas gloriatur.

Magidæ, mensæ seu coquinarij instrumenti genus habetur: & panis seu offæ genus quod *Magida* quoq; adpellant.

Maginor, naris, quasi tarde conor, & nugor, inquit Festus.

Magirus, pen. prod. Latine coquus dicitur. unde *Archimagirus*, princeps coquorum.

Magis, aduerbium, significat plus, deduciturq; à *magnus*: & præter naturâ aliorum habet neutrum. Nam cõparatiua neutra uim aduerbij habet, ut ualidius, sanctius. Maius uero non: loco cuius dicimus *Magis*. A quo fit cõpositum *Demagis*, quod significat ualde magis: & pro nimis à ueteribus ponebatur.

Magisterium, magistri dignitas seu officium. Nam *Magisteria* sic à magistro uidentur deduci, quomodo à ministro ministeria. *Suetonius de Augusto*: Auus municipalibus magistris contentus, abundante patrimonio tranquillissime senuit. id est, officijs municipij sui.

Magistratus, tus, per deriuationem à magistris cognominantur, qui per imperia potentiores sunt quam priuati. Et modo significat eos, qui in potestate aliqua sunt constituti: ut sunt consules, proconsules, prætores, proprætores, & alij qui ciuitates & prouincias regunt. Modo ipsam potestatem seu officium. *Cicero*: Nam istum in urbe magistratum gerebat. Et *Magistratum* alij maiores: ut consules, censores, prætores. Alij præter hos dicebantur minores.

Magistri, à magis: & proprie artium præceptores sunt. Quamuis etiam ad omnes transferri possit, quibus præcipua cura rerum incumbit. Dicti *Magistri*, quod magis cæteris possint: uel quod magis quam ceteri diligentiam rerum quibus præsent habere debent. Hinc *Magistri pagorum*, societatum, uicorum, collegiorum dicuntur, qui pagis, societatibus, uicis, collegijs præsent. *Magister equitum* dicitur, cui summa potestas erat in equites: addebaturq; semper dictatori, cui summa potestas in populum: à quo & *Magister populi* dicebatur. Ponitur quandoq; etiâ *Magister pro custode*. *Terent*. Me filij relinquunt, quasi magistrum. Et *Magister pecoris*, custos uocatur. Huius diminutiuum est *Magistellus*. id est, paruus magister.

Magistro, stras, moderor, guberno.

Magma, pen. cor. passilli & massæ factæ ex unguentorum fecibus odoris gratia. ἀπό τῶν μάγιστρων, quod est terere & misceri, ut inquit *Plinius*:

Magmentum, ueteres dixerunt, quasi maius augmentum & auxilium: quoniam augebant numerum hi qui accedebat alienigenæ, ut adiumento essent.

Magna Græcia, dicta est ea pars Italiæ, quæ à Tarento usq; ad Cumas est: uel (ut *Plinius lib. 3. refert*) à Locris Italiæ fronte, ad Tarentum usq; protenditur. Sic dicta, quod multæ magnæq; ciuitates in ea fuerint à Græcis conditæ. *Autor Iustinus lib. 20. Vergilius*:

Effuge cuncta malis habitantur moenia Graijs.

In ea habitauerunt *Architas*, *Pythagoras*, *Parmenides*, & *Zeno Pythagorici philosophi*, & *Ennius poeta*. A quibusdâ tota Italia dicta est maior Græcia. *Ouid. in Fastis*:

Italia nam tellus Græcia maior erat.

Magnalia, sunt ingentia facta, & admiratione digna. *Hiero. in Exo. State & uidete magnalia domini, quæ facturum est hodie*.

Magnanimitas, (ut ait *Speusippus*) est moderatus continentium usus, urbana cum hominibus conuersatio, magnificentia animi cum ratione.

Magnarius, apud *Apuleium*, pro magno negotiatore ponitur: ex negotiorum magnitudine, tanquam clarus in obeundis

magnis mercaturis.

Magnas, atis, et *Magnatus*, ti. q in populo magnus habetur.

Magnata, urbs Hyberniæ: à qua *Magnatæ* populi uocati sunt.

Magnes, gnetis, generis masculini, genus lapidis, ad se ferrum attrahentis. Dictus *Magnes*, ab inuētore: in Ida primū repper= tus. de quo *Plinius lib. 36. Orpheus*: Αὐτὰρ ἔγχε σὺς ἄλσος κίλοισι σε λασίμεναι, ἃ ἔθεν ἀγνὴν ἀνδρὸς ἀπὸ ἀλλοτρίοιο λίχου καὶ δάμα φυλάσσει. Id est, Sed ego à tua uxore iubeo te scire, si ob sui integritatē uiri, ab alieno lectū & domū seruauerit.

Magnesia, Macedonia regio, Thessaliæ adnexa. Abest ab *Epheso* (sicut *Plin. lib. 5. scribit*) sedecim milia passuum. A qua *Magnetes*, qui & *Magnetij*, populi uocati sunt. *Luca. lib. 6. Et Magnetis equis Minyæ gens condita remis*.

Est & *Magnesia urbs* in Asia: apud quam *Scipio Asiaticus* *Antiochum regem* magna clade adfecit.

Magnifico, as, extollo. *Plinius*: Magnificat & uituli qui nondum herbam gustauerit, fumum.

Magnificus, qui magna facit. *Scribit Aristoteles lib. 4. Ethicorum*: Magnificū dici illū, qui in magnis pro dignitate sumptum facit: qui circa publicā magnificentia impensas facit honorificas: ueluti in ludis, in rebus Dijs sacrificatis, in edificijs, in epulo publico: non qui in seipsum sumptuosus est. Est & *Magnificus*, à quo *Magnificentia*: quæ est (ut *Cicero* inquit) rerum magnarum & excelsarum, cū animi amplitudine quadam & splendida propositione, cogitatio atq; administratio.

Magno, absolute, pro magno precio. *Apuleius*: Me deniq; pauperculus quidam hortulanus cõparat quinquaginta nummis, sed magno aiebat. *Varro lib. 3. de Re Rustica*: Piscinæ edificantur magno.

Magnum socerum, & *Magnam socrum*, adpellabat uir uxoris suæ auum auiamq;. Maiorq; socer, & *Maior socrus*, uxoris proauus proauiaq; adpellatur: & sic per singulos gradus.

Magnus, grandis, cuius comparatiuum est *Maior*: superlatiuum *Maximus*. A quo multa componuntur.

Magog, מָגוֹג nomen uiri filij Iaphet proprium, à quo (ut ait *Iosephus lib. 1.*) *Magogæ* dicti sunt: qui à Græcis *Scythæ* dicuntur.

Maguderis, (ut *Priscianus lib. 5. inquit*) frugis, id est, caulis genus, qui nascitur ex ea parte, cuius radix sirpis auellitur. Hanc caulem laerpitij quidā existimant. *Plautus in Rudc.* Seu tibi confidis fore multam maguderim. Laerpitium autē herbam esse nonnulli arbitrantur, ut *Plinius lib. 19. testatur*. Legitur & *Magudaris*. *Columella lib. 7. Facit & radix*, quam Græci uocant μαγούδαριν: uulgus nostra consuetudine laerpitium adpellat.

Magus, dictio Persica, qua apud eos significatur sapiens. Sic enim Persæ *Magos* uocāt, ut Græci philosophos, Latini sapientes, Galli druydas, Aegyptij prophetas siue sacerdotes, Indi gymnosophistas, & Assyrij Chaldaeos, à Chaldaea Asia regione. Apud nos uero *Magus*, incantator ex officio uocari potest. Nā quū *Magi* apud Persas potissimū Deorum cultui uacare solerēt, intantum postea aucta est eorum uanitas, ut nō solum obseruatione siderum futura prædicere: sed artibus quibusdā & maleficijs, & scire se omnia, & facere posse profiteretur. Hinc *Magicus*, ca, cum, quod ad magū pertinet, ut ars magica. *Suidas*. μαγία καὶ ἀστρολογία ἀπὸ μαγιστῶν ὕρξατο. γὰρ οἱ πέρ εσσι μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἐχχωρίων νομαίνοντα καὶ μαγιστοὶ οἱ αὐτοί. Id est, *Magia* & *Astrologia*, à *Magus* incipit. Persæ enim *Magi* à loco nominantur & ipsi *Magusai*.

Maia, *Athlætis* filia fuit, ex qua *Iupiter Mercuriū* suscepit. Significat & obstetricem, ut autor est *Suidas* in *Socratis uita*. Est &

Est & Dea, Fauni filia: cui in mellario uase non mel, sed uinum sacrificabant.

Maiales, porci castrati. Varro: Verres commodissime amicu li utique, nec minores quam semestres. Quo sacro, nomen mutant, atq; è uerribus dicuntur Maiales.

Maestas, à magnitudine dicta est. Est enim decus, amplitudo, & dignitas, uel populi, uel senatus, uel principis, imperatoris uel, aut etià priuati magni uiri. Vnde Maestatis crimē iurisconsulti definiunt, quod aduersus populum Romanum, uel securitatem eius committitur. Et Rei maestatis dicuntur, qui eiusmodi crimen committunt. Maestas quoq; Dea credita est, honoris & reuerentie filia. de qua Ouidius:

Donec honor, placidoq; decens reuerentia uultu,
Corpora legitimis imposuere toris.

Hinc sacra Maestas, quæ mundum temperat omnem
Quaq; die partu est edita, magna fuit.

Nec mora, confedit medio sublimis Olympo,
Aurea, purpureo conspicienda sinu.

Maiores, intelligi possunt quicūq; aui, abau, proau, attau, tritau, & ante hos in infinitum: sicut minores, qui etiam post trinepotes futuri sunt. Cicero: Ego meis maioribus uirtute preluxi: ut si prius noti non fuerint, à me incipiant habere initium memorie suæ. Vergilius:

Hunc lætum Tyrijsq; diem Troiaq; profectis,
Esse uelis nostros huius meminisse minores.

Non solum minores hi dicuntur, sed etiam posteriores, & posteriores, & nepotes: sicut ij qui ante nos fuerunt maiores, & superiores, & patres, & aui adpellantur. Et tã Maiores quam minores in hac significatione tantum pluraliter declinantur. Maiores magistratus, sunt consules, penes quos fasces sunt: uel qui priores facti sunt. Maior prætor, dicitur Vrbani: minores ceteri. Maiores flamines, dicebantur patricij generis: minores plebeij. Maior auunculus, aui & auie auunculus. Sic Maior patruus, Maior amita.

Maius, mēsis, à maioribus dictus est: quia (ut inquit Macro.) maioribus consecratus erat, quorum consilio respublica gerebatur: sicut Iunius à iunioribus, qui rem armis gerebant. Postea quàm enim Romulus populum Romanum in maiores minoresq; diuisit, ut altera pars consilio, altera armis Rempublicam tueretur, in honorem utriusq; partis, hunc Maium, sequentem Iunium uocauit. Ouidius:

Hinc sua maiores tribuere uocabula Maio.

Iunius à iuuenum nomine dictus adest. Sunt & qui Maiū, à Maestate Dea denominatū uelint, quod flamen Vulcanalis calendis Maijs huic Deæ rem diuinam facit. Alij à Maia Mercurij matre: propterea hoc mense mercatores omnes Maiæ pariter & Mercurio sacrificare soliti erant.

Mala, læ, faciei pars: quæ & gena, dicta quod rotundā speciem mali præ se ferat. Nam est quæ præminet inter nasum, oculos, & buccā. Plinius: Infra oculos male homini tantū: quas prisca genas uocabant. Ibi ostenditur pudor. Et primā syllabā producit. Vergilius tamen lib. 3. Georgicorum equino generi malas tribuit, quum ait. Quo tempore glauci

Pothniades malis membra absumpsere quadrigæ. Et Mala, Latine dicitur ouis. Vnde & Malonomos. id est, pastor ouium.

Malaca, ciuitas in Hispania. Martianus. Siga oppidum, è regione Malacam urbem Hispaniæ contemplatur.

Malache, pen. cor. herba, quæ à Latinis dicitur malua: quod habeat folia mollia, quæ Græci malacha dicunt. Nam Dioscorides, quum uult folia mollia alicuius herbe dicere, adpellat Malacha: Vel Malache dicitur, quoniam est mollificatiua. Græci enim μαλακόν molle uocant.

Malachites, gemma spissius uirens: à colore maluæ, quæ Græce μαλάχη dicitur. Cornucopie.

Malachram, siue Maldacon, arborem uocant, magnitudine olcæ, folio roboris, fructu caprifici. Huius fructum Boellium, quod est gummi genus, dicunt. Cornucopie.

Malacia, ciæ, mollicia, quum maris fluctus omnino quiescunt & languent, neq; ulla aura commouetur: quod uulgus uitandi mali omnis gratia, bonaciam uocat. Lucretius pellaciam, à pelliaciendo adpellat, ubi dicit:

Subdola quum ridet placidi pellacia ponti.

Similiter Malacia, est in grauidis ille languor & mollicies, dissoluti & cuncta fastidentis stomachi. Plin. lib. 23. Malicoriti expetitur in grauidarum malacia. Et quoniā gustatu moueat infanctem, id Græci μαλακία adpellat, & μαλακία: quod est (ut Theodorus Gaza uertit) picare, à pica dictum: quoniā eiusmodi aues uaria solent adpetere, quum sunt prægnantes.

Malacisso, sas, mollio, subigo. Plautus: Ah nimium ferus es, malacissandus es.

Malacostraca, id est, mollia: sicut sunt pisces sine testa.

Malacus, μαλακός, Latine mollis, delicatus. Plau. in Bacchide: Pro lorica malacum capiam capillum.

Malagma, gmatiss, fomentū, quum res dura per alterius admisionem mollescit, sicut emplastrum. Nam malagmata conuulsa & per cutem injecta, abunde mollescant. Α μαλακίω, mollio. His molliuntur apostemata, & matura fiunt. Columella lib. 7. Cuminum coteritur, eiq; adijcitur exiguum picis liquida, & axungia, ut lentore malagmatis habeat. Ambrosius lib. 1. Offic. Adliga sensum tuum, nō sit remissus ac defluus, ne dicatur de te: Non est malagma adponere, neq; oleū, neq; adligaturam. Differunt autem emplastra à malagmatis & passillis. Emplastra imponuntur uulneribus: Malagmata in integram cutem iniiciuntur. Pastilli aut illiniuntur, aut alicui molliori cerationi miscentur.

Malasso, sas, à quo Commalasso, quod est exerceo, mature facio. Varro: In dolore adiaphoron esse, quod philosophia commalassaret eam partem, quæ concuti cupiditatibus solet.

Male, aduerbium, modo ponitur pro ualde, sed semper in malam partem. Cic. Addebat etiam, idq; ad rem pertinere credebat, scriptores illos male multatos. id est, magna poena adfectos. Modò pro parum. Vergilius:

Hec male tum mites defendit pampinus uuas.

Modò pro incōmode: sicut bene pro commode. ut, Male habito, bene habito. In compositione habet uim negationis. ut, Male sanus, Male fortis. Ouidius lib. 4. Fastorum:

Nondum tradiderat uictas uictoribus artes

Græcia, facundum sed male forte genus.

Malea, penul. indifferente, promontorium Laconie: quod per quinquaginta milia passuum in mare protenditur: ubi periculosa est nauigatio, propter aduersos uentorum flatus. Hinc est illud prouerbiū. Quum ad maleam deflexeris, domesticos obliuiscere. Vergilius lib. 5.

Ionioq; mari, malacæq; sequacibus undis. Propertius:

Præbeat hospitio seu malea suo.

Dicta Malea, à Maleo Argiuorum rege, qui in ea templum pulchrum construxit, quod Maleoticum adpellauit. Α Μαλεα, fit Maleacus, ea, cum. ut, Sinus malcacus.

Maleaudio, significat alicuius maledicta sustinco, seu isamor, uituperor, culpor: sicut bene audio laudor. Ut si quis de me maledixerit, tunc recte dixerō, Male de me audio. Cic. lib. 2. In quo ego, non quò libenter male audiam: sed quia ego causam non libenter relinquo. Idem ad Atticum: Hanc nonnulli amici Apij ridicule interpretantur: qui me idcirco putant bene audire

audire uelle, ut ille male audiat.

Male cogito de te, id est, male adfectus sum erga te, et malam habeo de te opinionem. Ouidius:

Non tamen Aeneam, quamuis male cogitet, odi.

Celcius: Et ipse facile animaduertere male eum de me cogitare. Huic contrarium est, bene cogito.

Maledico tibi, et, Maledico te, à quo Maledicus, Maledicentior, et Maledicentissimus, qui maledicit quantum potest et scit.

Malefacio tibi, Inde Maleficus, ea, cum, pro pernicioso. Sic Malefica mulieres, incantatrices dicuntur et uenefica. Malefica herbae. Malefica serpentes, pro uenenosus.

Maleficientia, et, Maleficium, damnum, iniuria, facinus. Caesar: Finitimis imperauit, ut ab iniuria et maleficio se suosque prohiberent.

Male iudico, male censeo, male opinor, declaratur error meus

Male mereor de te, male tracto te, Cuius contrarium est bene mercor.

Male opto tibi, male precor, intelligitur uitium eius de quo agitur.

Maleuentum, erat Campaniae urbs: quam nunc boni omnis causa Beneuentum dicimus. Cornucopiae.

Male uertere, est in perniciem uertere.

Male uolo tibi, odi te. Hinc Maliuolus, et Maliuolentia, quae est uoluptas ex malo alterius sine emolumento suo.

Malcus, per simplex l, mons est in India: iuxta quem umbra astate in Austrum, hyeme ad Septentrionem.

Malfactio, animi defectio: quae Graecis syncopis et lipothy-mia dicitur.

Malicorium, putamen mali granati. Plinius lib. 23. Huius aridis folijs, ut malicorio, coria perficiuntur.

Malica, urbs Thessaliae: à qua populi Malices, et marc uicinum Maliacum dicitur.

Maligno, gnas, et Malignor deponens. Hieronymus in Psalm. Super populum tuum malignauerunt consilium. Et iterum: Qui malignantur exterminabuntur.

Malignus, à malus fit: et is est qui difficultatem sui ostendit. hoc est, qui asper, difficilis, inuidus, auarus est. Plin. Homo malignus et inuidus. Hinc maligna uia, quae angusta et ardua est. Ver. - Aditusque maligni. Maligna lux, quae subobscura est. Idem: Quale sub incertam Lunam sub luce maligna.

Malignus ager, agricolis illiberalis, ac minime ferax. Idem: Difficiles primum terrae collesque maligni. Et Malignus, consuetudine dicitur maliuolus, et malus, à quo Malignitas.

Malimnus, Siciliae mons est: malis, hoc est, pomis refertus.

Malitia, peruersitas: quae uirtuti seu bonitati contraria est. Seneca: In hoc summa bonitas: in illo extrema malitia. Frequenter autem sumitur pro uersutia. Cicero: Virtutis contraria est uitiostitas. Sic enim malo quam malitiam adpellare: quam Graeci κακία adpellant. Nam Malitia, certi cuiusdam uitij nomen est: uitiostitas omnium. Apud ueteres etiam in bonum accipiebatur. Plautus: Te cinem summa omni malicia. Est et alia Malicia ex natura proueniens. Plinius: Quod modo coeli, modo terrae malicia facit. Varro: Id sepe accidit malicia soli. Interdum Malicia dicitur labor, adflictio, et angustia seculi. ut est in Euangelio: Sufficit diei malicia sua.

Malleatus, tum, quod malleo factum est. Vnde Malleati libri, dicuntur uulgo stampati. Vlpianus 32. ff. inquit: Sed per scripti nondum malleati, uel ornati. Vel quia paginae malleantur repaginando.

Malleo, leas, quasi malleo operor. Vnde Malleator. Augustinus lib. 15. Ciuitate Dei: Tubalcain erat ararius et malleator

tor aramenti et ferri.

Malleolaris, et hoc Malleolare, à malleolus fit. Columella lib. 3. Virgam malleolarem non amplius quam sex gemmarum esse conuenit.

Malleolus, diminutiuum à malleus. id est, paruus malleus. Et Malleolus (teste Colu. lib. 4.) dicitur nouus palmetus uitis, innatus prioris anni flagello. Sic dictus ab ipsius mallei similitudine. Vel quod in ea parte quae deciditur, ex ueteri sarmeto promines utrinque malleoli speciem praebet, et plantationi aptus est. Vel quod (ut ait Plin.) solebat capitulatus utrinque et furculatus feri. Et Malleoli, sunt sarmeta illa quae in aggeribus ponuntur. Sed et manipuli pice cocti, qui incisi aut in muros, aut in testudines, ad incedendum faciendum iaciuntur, Malleoli uocantur.

Malleus, fibrile instrumentum: quod res duras molliat: quasi molleus. Ea enim quae dura sunt molliuntur ad ignem, ut malleis flagellentur.

Mallotes, pe. pro. à populo Mallo. ut Aristophanes Mollotes.

Malluum, uas in quo lauantur manus. Et foemin. genere Malluiae: sicut Pelluium et pelluiae, quo lauantur pedes. Notius etiam Trulleum adpellat, cuius urceolus aquae manalis uocatur: quod eo aqua manans in trulleum effundatur. Sernius lebetem uasculum interpretatus est, in quod aqua cadit dum manus lauantur. Ab alijs pollubrum etiam nominatur.

Malobatra, unguenta quae ex Assyria adferebantur. Vnde Horat. Tinctos malobatro Assyrio capillos.

Hinc Malobatratus, hoc est, malobatro capillos delibutus. ut est apud Sidonium Apollinarem ad Leonem. Cornucopiae.

Malobatron, Latine folium unum inter odoramenta. Dioscorid. Malobatron, est herba quae nascitur in India, et habet folia quae extenduntur super faciem aquae, et non habet radicem, et est boni odoris.

Maltha, calx cum arena et aqua: uel pix cum cera mixta, et huiusmodi. ἡ μάλθη λέγεται, καὶ μάλακισμός, τὸ μάλα καὶ πόσιον. Id est, Graece μάλα, id est, maltha dicitur: et malthacizo, mollescio.

Malua, herba, quam Graeci μαλάχην uocant, ab emolliendo uentre. Martialis:

Vtere lactucis, et mollibus utere maluis.

Duo eius genera posuit Plinius, quae foliorum amplitudine discernuntur. In satius maiorem Graeci malopem, alteram (ab emolliendo alio) malachen dixere syluestrem: cuius folium grauiusculum est, et albæ radices, altheam, et ab excellentia effectus aristaltheam. ἄριστον Graeci optimum dicunt, καὶ ἀλθεῖα, malua. Dicitur etiam Malua, maluacium, à Malua fit Maluaceus, ea, ceum.

Malus, foemin. generis, arbor: cuius fructus est malum. id est, pomum. Tractum nomen à Graecis, qui malum μάλον dicunt. Vnde Melimela, et habent penultimam productam. Hinc Malinus, lina, nam, quod est materialium ex malo. Columella lib. 8. Est etiam non ingrati saporis muria: praeduretus, atque ita malinis lignis, uel culmi fumo coloratus.

Malus, masculini generis, arbor nauis: quia instar mali sit in summitate: uel quia cingitur quasi quibusdam malis, quorum uolubilitate facilius leuantur uela. Et similiter primam producit. Lucanus lib. 2.

Antennas, proram, malos, tonsasque natantes.

Malus, la, lum, prima correpta, dicitur quod opponitur bono. Est enim generale nomen, turpia simul et detrimetosa complectens. Vnde dicimus Malum culpae, quod male agendo committitur: quale est homicidium, furtum, et huiusmodi. Malum poenae, quod Deus ob mala commissa immittit. ut est illud prophetiae: Ego dominus creans malum. Dicimus etiam malum militem,

litem, qui est imbecillis: malū imperatorem, qui est imprudēs: malum grammaticum, qui est rudis: malū iudicem, qui est ini-
quus: malan faciem, quæ est deformis. Præterea Malum sumi-
tur pro labore, afflictione, & angustia. Vergilius:

Adfectumq; malo Ligurem. - Item sumitur pro malignitate.
Seneca: Imbecillum infontemq; damnare, summum est malū.

Item pro interiectione, pèrinde ac si diceremus, Proh nefas.

Qui loquendi mos, per interrogationem & honestus & usi-
tatus est. Gellius: Quæ (malum) ista ratio est? Plinius libro 7.

Quæ (malum) ista dementia est, iterari uitam morte? Teren-
tius in Adelphis: Quod hoc malum infelicitatis? In eundem
sensum Cicero ad Atticum dixit: Qui mali? Aliquando capi-
tur Malum pro paruo: sicut bonum pro magno.

Mambre, מַמְרֵי מוֹנֵי mons iuxta Hebron.

Mamers, lingua Oscanū, dictus est Mars, detractioe sylla-
bæ: qui & Mauors etiā adpellabatur. Mamertus, prænomen
Oscū: ab eo quod hi Martem, Mamertē adpellant. Apud Li-
uium, Mamertus Acmylius dictator, ex gente Mamerta. Qui
dam dicūt Acmyliam gentē à Mamerto Adpellatam: cui pro-
pter humanitatem ciuicam, cognomen fuit Aemilio. Græci
enim Acmyliam uocant sermonis lepiditatem atq; facundiam.

Mamertini, populi Campani. Hi quum Messanam colonos
mīssissent, ipsi quoque Mamertini potius quā Messanenses
sunt uocati. Et quum ager eorū uini feracissimus sit, Mam-
ertinum uinum, non Messanense adpellatum est. Martialis:
Amphora Nestorea tibi Mamertina senecta,
Si detur quod uis nomen habere potest.

Dicti Mamertini, à ciuitate Mamertia, quæ à Lacedæmonijs
subuersa fuit: quod Messenij quinquaginta uirgines Lacedæ-
mones uiolare tentassent, & non consentientibus eas occidis-
sent. Autor Hieronymus contra Iouinianum.

Mamilla, diminutiuum à mamma, licet per simplex m, scriba-
tur. Iuuenalis: Illa loqui recta facie strictisq; mamillis.

Mamma, papilla, quæ & uber dicitur. Iuuen. - Et nuda te-
neat uenabula mamma. Mama quoq; Græca dictio est, quæ
significatur nutrix, seu (ut quidā aiunt) auia. id est, patris seu
matris mater: sicut tata pater. Mart. Māmas atq; tatas habet.

Mammare, est mammas ad sugendum præbere. Augustinus
in Psalmorū interpretatione: Væ prægnantibus & mammān-
tibus illis diebus. Hinc Mammatus, tā, tum. Vnde Mammata
tegula, à laxitate dictæ sunt, quæ balneis adhibentur.

Mammeatus, tā, tum, idem quod mammosus. Plautus: Cuius
amicam mammeatam uidimus.

Mammilia, proprium nomen mulieris, Telegoni filia: à qua
Mamuliorum familia est uocata.

Mammillare, amicali genus, quo mulieres mammas tegere
consueuerunt.

Mammona, non Hebræorum sed Syrorum lingua (ut Hie-
ronymus ait) diuitiæ nuncupantur, quæ de iniquitate collectæ
sunt. Idem in Psalmorum expositione: Videtis quod iniquus
Mammona in isto seculo deficit. Mammona ergo iniquitatis
istæ diuitiæ uocantur, etiam quum iuste adquisitæ, & quæ iu-
re parentum succedunt: quia cum labore adquiruntur, & cū
magna sollicitudine custodiuntur, & sine iniquitate uix aut
raro haberi possunt. Augustinus uero sic: Mammona uerbum
Latinum non est, sed Hebræum, cognatum lingue Punicæ.
Istæ enim lingue sibi significationis quadam uicinitate socian-
tur. Quod Punicum dicunt Mammon, Latini lucrum uocant.
Quod Hebræi dicunt Mammona, Latine diuitiæ uocantur.
Suidas tamen μαμμωνας χρυσὸς γένειον πλάττει οὐχὶ ὁ ἐκ τῆς σαβῆς
ἡ ἀλλ' ὁ περιττός, καὶ ὁ πρὸς τὴν χεῖρα, id est, Mammonas aurū &
terrene diuitiæ non ex Sathana, sed superuacue & præter ne-

cessitatem. Quare penultima longa est, quia est ω mega.

Mammosus, sa, sum, quod habet magnas mammas. Martia-
lis: Mammosas metuo, teneat me trade puella.

Mammotreptus, quid significet, Aug. in interpre. Psal. de-
clarat. Si eum (inquit) queris imita, & ex illo pendere, adhuc
lacte uis nutriri, & fies māmotreptus, quales dicuntur pueri,
qui diu sugūt, quod nō decet. Et paulō pōst. Faciūt hoc nutri-
ces māmotreptis, ut aliqua amara ponāt in papillis suis: qui
bus offensi paruuli ab ubere resiliant, & ad mensam inhiant.

Mammula, diminutiuum à mamma.

Mamphur, lignum rotundum, loro circumuolutum, quod cir-
cumagunt fabri in operis tornandis.

Mamurius, faber ærarius laudatissimus.

Mamurræ, senatoria familia Ro. erat, sed Formijs oriunda.

Manalis fons, dictus quia aqua ex eo perpetua manat.

Manalis urceolus, siue gutturnium, uas dicebatur, ex quo
aqua in pollubrum dimittitur. Cc.

Manare, proprie dicitur, quū aliquid ex integro, sed nō satis
solido, per minutissimas partes stillat. Tractum à Græcis, qui
μανῶν, rarum & sine densitate adpellant. Hinc Manalem fon-
tem dici existimāt, quod aqua ex eo perpetuū manet. Et Ma-
nalem lapidem, quod ex eo manare aquæ uideantur. Alij Ma-
nare à manē deducunt, & de Sole proprie dici uolunt, quum
orientes radij splendore iactare incipiunt. Sed frequentius ad
aquam & ad humores refertur. Per translationem ponitur
pro descendere, fluere, procedere. Et huiusmodi res quæ ma-
nat quandoque in nominatiuo ponitur. Vergilius:

Tum gelidus toto manabat pectore sudor.

Lactantius libro primo: Quid mirum si ab hac gēte uniuersa
manauerunt? id est, processerūt. Quandoq; in aduersatiuo. Pli-
nius libro decimoquar. Arborum succo manantiū picem resi-
namq; alie in Oriente, alie in Europa feruntur. Quandoq; in
ablatiui. Liuius lib. primo: Cultrum ex uulnere Lucretiæ ex-
tractum, manantem cruore præ se tenens. id est, fluentem. Hic
ronymus libro Numeri: Tradet humum lacte & melle ma-
nantem. Huius composita sunt Emano, & Permiano.

Manceps, qui aliquid à populo emittit cōducit: ue: quia sublata
manu, significat se auctore emptionis esse. Qui idem prædici-
tur: quia tam debet præstare populo quod promissit, quā is
qui pro eo præ factus est. Et emptio Mancupi, quæ solenni-
tate quadā fiebat, adhibitis non minus quinq; testibus Roma-
nis ciuibus puberibus, & alio eiusmodi conditionis, qui librā
æneam teneret. Emptor ita dicebat. Hoc ego ex iure Quiritiū
meum esse aio: hoc quod emptū est hoc ære æneaq; libra. Dē-
inde librā ære percutiebat, idq; æs dabat ei à quo rem emptā
accipiebat. Et hæc Mancipatio uocatur. Hinc seruus, equus,
ouis, aliq; huiusmodi, Mancipia dicuntur, quod manu capian-
tur, siue mancupi emptione adquirantur. Mancupes Cicero ad-
pellat Romanos publicanorū principes, qui quæstus sui caus-
sa decimas redimunt à populo Romano. Vnde à Suetonio di-
ctum est. Non negauerim iactatum à quibusdam Petronium
patrem è regione Transpadana fuisse Mancupem operariū,
quæ ex Umbria in Sabinos ad culturam agrorum quotannis
commenare solent. id est, redemptorē, conductoremq; seruorū
& operariorum. Sciendum est, quod Mācipi siue Mancupi,
indeclinabile est per omnes casus, & genera: quanquā alij
figurate dici uelint in casu dandi. Et Mancipi dicitur ad nos
pertinere, quod ex subhastatione emimus, estq; ius. Cic. pro
Murena: Qui si in his repetundis quæ mancipi sunt, his peri-
culum indicit, præstare debet qui se nexu obligat.

Mancinus, nomen uiri, à quo Mancinates, pro damnato,
quod Mancinus insignem domum habuit: quæ eo interfecto
T publi

publicata est.

Manciolæ, diminutiui à manu: quasi parue manus. **Nenius**: Manciolis tene illis.

Mancipo, pas, penultima correctâ, quasi manu capio: ut modo dictum est, quod est obligo, summitto, et seruum facio, quamuis sine libra et uerbis supra positis. **Lactantius** libro secundo: Spiritibus immundis puras animas suas mancipant. **Plaut.** in **Curculione**: Alienos micipatis, alienos manumittis, alienis imperatis; nec uobis autor ullus est, nec uosmet estis ulli. **Hieronimus** in **Prologo Thobie**: Librum utiq; **Thobie**, quoniam **Hebræi** de catalogo diuinarum scripturarum secantes, his quæ **Hagiographa** memorant manciparunt. id est, subdiderunt. Huius compositum est **Emancipo**.

Mancus, proprie manu enervatus: quasi manu carens. Licet quâdoq; pro debili ponatur, et ad res etiâ inanimatas transferatur. **Cic.** libro de **Finib. bonorū**: Sed etiâ alterius tribus, qui mancâ fore putauerunt sine aliqua acceptione uirtutem.

Mandatarius, cui dantur mandata peragenda.

Mandatum, et participiū et nomē esse potest. Participiū, ut **Mandatum** est, apud **Plautum**. Nomen, ut apud **Quintil.** Mandata tamē tua fili perago. Et est proprie Mandatū, commissio, hoc est, quod committitur. **Sall.** **C.** **Manlius** ex suo numero legatus ad **Martiū** regem mittit, cū mandatis huiusmodi.

Mandibula, in qua dentes sunt situi: quæ et maxilla dicitur. Sunt autē duæ mandibule, superior scilicet et inferior, à mandendo. Quo etiam nomē uocatur gens in **Gallia Aquitana**, **Auernis** finitima, sicut **Strabo** scribit.

Mando, dis, committo, ut quum quid memoriæ mādatur, siue imponitur, committitur ue, ut memoriter teneatur: siue ex propria memoria id fiat, quū quid repetitur, aut auditur: siue ex scripto ex memoria propria. **Cic.** lib. 3. ad **Herennium**: Quoniam nuperrime dictū facile memoriæ mandatur, utile est quū dicere designamus, recentē aliquā relinquere in animis auditorum firmā argumentationē. Ex scripto **Gellius**: Memoriæ mandatum, **Platonem** philosophum tenui admodū pecunia familiari fuisse. Et hoc modo **Mando**, significat manu scribēdo memoriæ do, ut **Cic.** pro **Sex.** Hæc fama celebratur, monumentis annaliū mandantur, posteritati propagantur. Aliquādo et literis et memoriæ simul quid mandatur: idē lib. 12. **Philippi**. Quid huic facias, qui hoc literis memoriæq; mandauit. **Lact.** lib. 6. O ingenia hominibus indigna, quæ has ineptias protulerunt: miseros atq; miserabiles, qui stultitiā suā literis memoriæq; mandauerunt. Literis et memoriæ capere licet, nō solū scripto id mandatū esse, ut rem ordine gestā ipsi scriptores haberent, sed etiam ut memoriæ posteritati darēt. Nam nō intelligi par esse cēseo, accipi literis et memoriæ dictū ex abundantia: sed ex diuersitate rei. Aliter etiam quid mādari potest. ut **Col.** lib. 3. Semina quā recentissima terræ mandare conuenit. Interdum Mandare, committere. ut quum quid faciendum datur, quod iniungere, seu imponere, seu commendare dicitur. **Plautus** in **Curculione**: Mandatum est mihi, ut has tabellas ad eum ferrem. **Terent.** in **Adelph.** Huic mandes, si quid recte curatum uelis. Composita huius uerbi sunt **Amando**, **Admādo**, **Commando**, **Demando**, **Præmando**, et **Remando**.

Mando, dis, mandi, secundum alios mandui, et secundū alios mandidi, mansum, significat dentibus conficio. **Plaut.** in **Trinūm**. Calliotis ad uillā aiebāt serui depromptū cibū mandere porro. **Verg.** libro 4. non ad effectum, sed ad actum retulit: Stat sonipes, et fræna ferox spumantia mandit. **Serenus** uero ad effectum:

Purgatur cerebrum mansa radice piretri.

Dictum **Mando**, à manu dando, quod manu cibis ori admone

tur: quemadmodū à manu ducenda dicimus manu duco. Huius compositum est **Remādo**, quod est rursus mando, rumino. **Plinius** libro 10. Pontici quoq; mures simili modo remandunt.

Mando, nis, ed. ix, qui assidue mandit. **Lucilius**: Atque omnes mandonum gula.

Mandra, spelunca, cubile, et receptaculum onium, boum, aliorumq; huiusmodi. **Iuuenalis**:

—Et stantis conuicia mandræ Eripiunt somnum **Druso**.

Probus scribit, **Mandram** esse uici ostium, uel flexum, uel arcum, aut breue et uile ædificium, quod angustet latitudinē uici: uel ingens uehiculū quo trabes portantur. **Μάνδραν λέγεται** id est, **Mandram** dicunt **Græci**.

Mandragoræ duo sunt genera: candidum quod mas, et nigru quod fœmina existimatur. Ferūt mala auellanarū nucum magnitudine. **Mandragorā** fossuri ab auersante uento cauent, et occasum spectant. Vis eius in poculo somnifera est, ac etiam olfactu. **Columella**: **Mandragoræ** pariat flores.

Manducatus cibus, et **Commanducatus**, non tam significat comestus, quā mansus, et dentibus cominutus, mastica- tusq;: qui deinde pro medicamento imponi solet.

Manduco, cas, idem quod mando, cuius compositū est **Commanduco**. **Plinius** libro uigesimo. Huius cucurbitæ commanducata succus, stomacho admodum prodest.

Manduco, onis edacem significat, hæc enim omnia ferē idem denotant: **Mandones**, **Manducones**, **Manduci**, **Mansutij**, **Comedones**, **Comedi**, **Edones**, **Edaces**, **Epulones**, **Lurcones**, **Gurguliones**, **Gancones**, **Heluones**, **Scurræ**, **Parasiti**, **Gulones**, **Phagones**, **Liguriones**, **Nepotes**, **Catillones**, **De-glutitores**.

Manducus, idem quod **manduco**. **Plautus**: Quid si ad ludos me pro **manduco** locem? **Manduci** effigies in pompa antiquorū inter cæteras ridiculas et formidolosas imagines ire solebat. Erāt enim laruato capite humano, maxillas uasta magnitudine, pariter uastis armatis dentibus, habentes. Qui suo oris hiatus, dentiumq; crepitu, sese in utranq; partem uia dum flecterent, ridentem turbam uertebant in fugam.

Mane, die principium, quum dies clarus est, ab omine boni nominis. Manum enim ueteres bonum dicebant. Vnde **Dij Manes**, id est, boni: quemadmodum eccl̄ario **Immanes**, crudeles dicimus, ac minime bonos. Vel (sicut ait **Macrobius**) quod ab inferioribus locis, id est, à Manibus, exordium lucis emergat. **Varro** à manando deriuat, quod cum Sole manet dies ab Oriente. Vnde **Manij** et **Lucij**, qui nati sunt mane et luce. Vel quod **Dij Manes** per omnia manare existimabantur.

Maneo, nes, mansi, sum, significat me contineo, loco infisto. **Cic.** lib. **Officiorum**: **Cyrellum** quendam suadentem ut in urbe maneret. Quandoq; **Manere**, significat perstare. **Vergilius**: —Manet imperterritus ille, Hostem magnanimum opperiens. Quandoq; expectare. **Plaut.** Ego hic te manebo. **Verg.** lib. 11. —Te Turne nefas, te triste manebit Supplicium.

Quandoq; futurum esse. **Cic.** Cuius te fatum sicut **Curionem** manet. hoc est, cuius fatum tibi futurū est, sicut fuit **Curioni**. Quandoque inherere, fixum esse. **Vergilius**:

—Manet alta mente repositum Iudicium **Paridis**.

Quandoq; durare, persistere. **Terent.** in **Hecy.** Manere ad finitatem hæc inter nos uolo, si ullo modo possit, quod spero fore. Huius cōposita sunt **Cōmaneo**, simul habito. **Hieronimus** ad **Damasum**: **Monachorum** circā commanentium antiqua in me surgit autoritas. **Emaneo**, extra maneo, à quo **Emanfor**. **Emineo**, à quo **Promineo**, et **Præmineo**, **Immineo**. **Remaneo**, retro maneo, persisto. **Iustinus** lib. 2. Interea rex, uelut spectator pugne, cum parte nauium in litore remanet. **Cic.** lib. primo **Tusculanarū**. Sed fac (ut isti uolunt) animos non remane-

re

nere post mortem. Et in Catone: Tantū me manet, quod uirtute & recte factis sis consequutus. Sed hoc per translationem magis. Permaneo, perseverāter maneo. Obmaneo, diu maneo. Mansio, à maneo. Scribit Plin. lib. sexto, Mansiones esse dispositas aquationum ratione, qua chamellis itur in Arabiam. Manes, sunt præsules corpori humano attributi, qui parentū seminibus manauerunt. Inde Summanus. id est, summus inter manes dictus Pluto Verum Manes, quoniam corporibus illo tempore tribuuntur quo fit prima cōceptio, post uitam hisdem corporibus delectantur, atq; cū his manentes adpellātur Lemures. Qui si uitæ prioris adiuti fuerint honestate, in Lares domorum urbiumq; uertuntur. Si animi deprauātur ex corpore, Laruæ perhibētur ac Manes. Manes igitur tā boni quam truces sunt cōstituti: quos agathos & cacos dæmonas memorat Græca descriptio. Manes itē Dij boni dicuntur. Acron. Dij manes Dij boni, à manum, quod est, bonum. Antiqui animū à corpore separatum, Manem Deum nuncupabāt. Apuleius de Socratis demonio dicit. Manes, animæ dicuntur melioris meriti: quæ in corpore nostro genij dicuntur, corpori renunciantes lemures: quum domos incurfionibus infestarent, laruæ adpellabantur. Contrā si bonæ fuerint, lares familiares. Seruius per antiphrasim ait, Manes esse Deos inferos, quia non sint boni, idem dicit alibi, esse animas corporibus exutas, quæ nōdum in alia corpora migrauerint. Quandoque Manes dicuntur pœnæ. Vergilius: Quisq; suos patimur manes.

Mangones, dicti sunt quasi manu agones. Erant enim magistri formæ puerorū & mentiendi coloris probe callētes, qui homines uendebant. Solebant enim pueros puellasq; quō facilius uendi possent, artificio quodā cōponere colore (ut Quintilianus ait) fūco: ac uerum robur inani sagina mentientes. Ita mancipia uendibilia & preciosa efficiuntur. Martialis: Milia pro pūro centum me mango poposcit.

Suetonius in Domitia. Castrari mares uetuit, spadonum qui residui apud māgones erant, precia moderatus est. Plin. Thynni sanguine oblitos pueros pubescere negant mangones. Alia rum quoque rerum Mangones dicuntur, qui merces poliūt, atque interpollant, ut pluris uendant. Vnde Plinius: Decussī fragmenti paululum, quod in lamina ferrea teratur: efficacissimum experimentum excusant mangones gemmarum. Nec mares tantum, sed etiam fœminæ mangones uocantur. Plin. Mango obstetrix erat.

Mangonicus, ca, cum, quod ad mangonem pertinet. Plin. Radix iacynthi bulbacea, & in mangonicis uenalijs pulchre nota: quæ in uino dulci illita, pubertatem cōercet, nec finit erumpere. Suetonius: Necessarioq; ad mangonicos quæstus sustinendæ dignitatis causa descendit.

Mangonium, artificij quod ad res facilius uendendas adhibetur. Plin. Nec tamē in hoc mangonio quicquā totum placeat: hic clune, alibi pectore tantum gallinarum laudans.

Mangonizo, nizar, orno, compono rem ad alliciendos emptores. Plin. lib. 23. Succus radices uitis nigræ, cū cruo latiore quodā colore & cutis teneritate māgonizata corpora. Trāsfertur etiā ad alia. Sic enim oratio Mangonizata, & forma, & domus, & reliqua dici possūt, ut lenocinijs et fūco potius quā ueritate allecent. Hodie etiam mangonizantur panni, siue linei siue lanci. Quin & equos mangonizatos uenire uidemus. Hos Græci ab equis cōponendis hippocomos uocant.

Maniæ, deformes persone. Et Manias Laruas, quas nutrices pueris munitari solent, adpellant. Medici Mantacos uocant, furoris morbo laborātes: quoniam Mania dicitur insania & furia. Latini melius, qui insaniam à furore disiungunt: quoniam aliud est furere, aliud insanire. Item Mania Dea, larium

mater: cui olim sacrificabant. Et Maniæ dicebantur ficta quædam ex farina in hominum figuras, quod deformes sint: quas etiam Maniolas adpellabant.

Manibus pedibusq; prouerbiū est, hoc est, omnibus uiribus. Terentius in And. Quem scio manibus pedibusq; omnia facturum.

Manica, pen. corr. pars uestis qua manus teguntur. Vergilius: Et tunica manicas & habent redimicula mura.

Hinc Manicata uestis, quæ manicas habet quas uelut probrofas & fœmineas criminari dicunt à poëtis, quod prisca Romani breues & circa humerum desinētes, primo portauerunt.

Manicæ etiam dicuntur manuum uincula, ut apud eundem: Manicas atque arcta leuari Vincla iubet Priamus.

Sic Compedes, uocantur quibus pedes colligantur. Hinc per translationem, dicuntur uincula nauium. Lucanus:

Ast alias manicaq; ligant teretesq; catena.

Item Manicæ, thecæ sunt ex ferro, quibus brachia & manus contra hostium iniurias muniuntur. Iuuenalis:

Quale decus rerum si coniugis ausilio fiat:

Balthus & manica cristæ crurisq; sinistri.

Dimidiū tegmē. Et Manicæ, dicuntur quibus aduersum uim frigoris manus muniuntur. Plin. Iunior ad Macrum: Adlatus notarius cū lib. et pugillaribus, cuius manus hyeme manicis munitur: ut ne cœli quidē asperitas illū studij tempus eriperet.

Manichæi, hæretici quidam dicti sunt à quodā Persa, qui uocatur Manichen: quāuis & ipsum quū eius insana doctrina cepisset nomen prædicari, nam antehac Vrbicus uocabatur. Sed in Græcia discipuli eius uitātes nomē insaniæ quasi doctores, & eo ipso mendaciores geminata in, Manicheū, quasi manna fundentē pro Manicheo, id est, insano adpellauerūt.

Manicon, genus herbæ, quam & furialem uocant, quam si quis drachmæ folio sumpserit, uariæ species ac laticia plene animo obuersantur Cornucopiæ.

Manicula, diminutiuum. id est, parua manus. Plautus in Rudente: Duæ connixæ maniculæ & fucula.

Manifestarius, a, um, quod est notoriū. id est, qd manifesta tur. Plaut. Capiō fustē, obtrunco gallū, furem manifestarium, Manifesto, as, palam facio.

Manifestum, dicitur quod est clarum, & apertum: quasi ad manus foris stans.

Maniolar, insula ex aduerso Indiæ, extra Gangem, in quibus tradunt nauigia quæ clauos ferreos habēt detineri, nec ulterius progredi sinunt, ne quando lapis Hercules, qui circa ipsas gignitur, illa ad se trahat. Eas tenent Antropophagi Manioli dicti: sicuti scribit Ptolomæus libro septimo.

Manipulatiū, aduerbiū significat per manipulos.

Manipulus, à manu fit, & proprie significat manualē herbarum fasciculum, quem manu quis adprehendit metendo, ut in Psal. Venientes autem uenient cum exultatione, portantes manipulos suos. Interdum ponitur pro exigua militū manu, quæ unū sequitur signum. Erat enim pars centuriæ ita dicta, quod Romulo paupere, adhuc Romanus exercitus manipulos fœni hastis alligatos, tro signis gerebat: & in legione quidē erant triginta manipuli. Dictus Manipulus (ut inquit Varro) ab eo quod plures militū manus iunguntur. Seruius docet Manipulos esse signiferos, quod imperante Romulo, quum Romani & Latini sub uno cēturione bellū aggressuri essent, manipulo herbæ hastæ alligato pro signo uterentur. Vnde Manipularis, dicitur qui fert uexillum. Ouidius libro Fastorum: Pertica suspensos portabat longa maniplos,

Vnde Manipularis nomina nules habet.

At Vegetius libro secundo scribit Manipulū uocari contubernium

nium decem tantummodo militum sub uno papilione degentium: ab eo quod coniunctis manibus dimicabant. Spartian. in Had. Ipse inter manipula uitam militarem magistrans. Inde Commanipulones, qui in eodem manipulo sunt. & Commanipulatio, quibus nominibus utitur Spartianus.

Manius, prænomen est eius qui mane natus est: sicut Lucius, qui luce.

Manliana imperia, crudelia uocitata sunt. Sunt & Manliana, malorum genera ab instore sic dicta. Cornucopiae.

Manlius, proprium nomen uiri Romani, quod manu promptus esset. Neminem autem patriciae familiae hoc nomine uocari licuit post eum Manlium, qui Gallos à capitolio depulit, quod is regnum occupare conatus, necatusque sit. Fuit & cognomen eius qui Carthaginem uicit. Hunc Plinius maximis uilem doctrinis nullo doctore fuisse prodidit.

Manna, ros mellis matutinus.

Manni, & Asturcones, equi gradarij sunt.

Mannor, aris, furor. Mannatus uestem amicae.

Mannus, filius fuit Teutonis Dei, à quo Alemanni dici gloriantur. Cornucopiae.

Manobarbulus, teli genus similis plumbeae pileae, quo utentes milites ipsi Manobarbuli dicti sunt. Cornucopiae.

Manisterna, aquae urna, id est, urceus. Plautus in Bacchi. Effr manisternam cum aqua foras.

Manfues, ueteres pro mansueto usurpabant. Cornucopiae.

Manfuesco, is, mansuetus fio, mutesco. Colu. lib. 7. Nam per haec blandimenta triduo ferae mansuescunt. Varro lib. 1. de Rust. pro mansuefacio posuit quum inquit. Sic ex animalibus quum propter eandem utilitatem quae possunt syluestria deprehenderent, ac concluderent, & mansuescerent.

Manfuetarij, qui feras mansuefaciunt. Lampridius in Helio ga. Habuit leones & leopardos, quos edoctos per mansuetarios subito ad secundam mensam iubebat accumbere. Iulius Firmicus libro octauo Mathefcos. Septentrione oriente, nati erunt mansuetarij ferarum.

Manfuetudo, (ut inquit Speusippus) est constantia animae aduersus irae impetum immobilis moderata temperies animae.

Manfuetus, mitis: quasi manu assuetus, quod omnia quae sint natura fera, manuum praemulsiōe mutescant. Vergilius:

Ille manu patiens mensaeque assuetus herili.

Festus: Mansuetus neque misericordia mœstus, neque crudelitate ferus, sed modestia temperatus. Bestiae mansuetae etiam placidae & cicures dicuntur. Plinius trifariam diuidit animantes, in placida, fera, & intermedia. Nam hirundines, apes, delphini nec placida sunt nec ferae: sed mediae inter utrunque naturae.

Mansum, substantiuum, quod à nutricibus dari solet infantibus. Cic. lib. 2. de Ora. Atque omnia tenuissima mansa (ut ait) nutrices infantibus pueris in os inferant. Mansum, etiam dicitur quantitas terrae quae sufficit duobus bobus in anno ad laborandum, ut scribitur lib. 3. decretalium, de censib. & exactionib.

Mansus, sa, sum, quod est dentibus contusum, comminutūque, proprie dicitur de cibo manducato. Serenus:

Purgatur cerebrum mansa radice pice tri.

Manfutius, à mandendo, edacem significat: ut inquit Festus.

Mantelium, & Manteliū, & Mantele, is, composita dictio ex manus & tela: quasi mappa, à manibus tergedis. Est enim linteolum quo manus tergere solemus. Ouid. lib. 3. Fasto. Dixerat ad dextram uillis mantele solutis.

Plautus: Nec his sycophantijs nec fucis ullum mantelium obuiam est. Dicitur & Mantile, & in plurali Mantilia, æ, dipht. ini, productam mutata: sicut quero, inquirō. Vergilius:

-Tonsisque ferunt mantilia uillis, Nam (ut Seruius inquit) con-

stat maiores mappas habuisse uillosas. Mantilia uero à manibus ante lotis dicta: quomodo thorale à thoro. Sunt etiam Mantilia quibus mensae teguntur. Martialis:

Nobilibus uillosa tegunt tibi linthea citrum,

Orbis in nostris circulus esse potest.

Rursus Mantelia, seu Mantela accipiuntur pro penulae genere, quo se ut lorica muniunt. Graeci hanc μανδύα uocant, unde Suidas, μανδύας εἶδος ἱματίου ὅπερ καλεῖται λωρίκιον.

Mantare, ueteres pro manere usurpabant. Cornucopiae.

Manteum, locus oraculis dicatus. Cicero lib. 2. de Finib. Ut quasi de manteo promant medicamenta illa Epicurea: dolor si grauis, breuis: si longus, leuis.

Mantia, ἰαμανικὸς λέγεται ἡ μαντεία, ἢ μαντεῖον, diuinitio, uaticinium. A Mantia per compositionem sunt Necromantia, Hydromantia, Pyromantia, & alia huiusmodi, quorum penultima producitur.

Mantica, penultima correpta, numerorum receptaculum, quod manu geratur. ponitur quandoque pro penula uiatoria (ut Porphirius ait,) cuius diminutiuū est Manticula, cuius pars antepectus, pars post tergum dum geritur, pendet.

Manticinatus, uaticinatus, nam Mantis, Latine uates.

Manticora, bestia in India quae triplicem dentium ordinem, & hominis faciem unā cum corpore leonino habet, humanas carnes maxime adfectans.

Manticularia, dicuntur ea quae in frequenti usu habentur, & quasi manu tractantur. Frequēs enim ad manus tergendas usus fuit mantelorum, unde haec trahitur similitudo.

Manticularius, qui manticulas adtreclat, ut furetur, Teratulia. in Apolog. Quis illic sicarius? quis manticularius? quis sacrilegus? aut corruptor, aut lauantium prado?

Manticularius, dicitur fur, qui inferens se conferte multitudini, marsupia aut secat, aut artificio dolo uē aperit, & euacuat, ablata pecunia, dictum à manticulis. Nam (ut inquit Festus) manticulorum usus in numis recondendis fuit.

Manticulatio, astus, & fraus.

Manticulor, dolose ago. Pacu. Ad manticulandum astu adgreditur.

Mantineia, urbs quae postea Antigoniam dicta fuit, in adulationem Antigoni, cuius qui Philippo Persae patri curator regni fuit. Sed postea Hadriani imperatoris iussu rursus Mantinea fuit adpellata.

Mantis, diuinus uel uates, à Manto Tyresiae uatis Thebani, quae post Thebanorum cladem & seruitutē, primò sub Creto Lebedon & Clarij Apollinis templum in Asia struxit. Inde in Italia Mantuam, quae ex Tyberino rege Tusciae Ocnus peperit, qui & Bianor, qui oppidum muris circumdedit.

Mantis agathos, id est, uaticinator bonus.

Mantiscinor, significat furor. Terentius in Eunuchō: In re perditā quum de alio mantiscinor atque impendo.

Mantissa, additamentum quod manu fit rei quae uenditur. id est, paucillum illud quod adijcitur ponderi. Lucill. Mantissa obsonium uincit.

Manto, uide Mantua.

Mantua, urbs clarissima ab Oeno filio Tyberis, & Mantus Tyresiae Thebani uatis filiae, quae post patris interitum ad Italiam uenit, condita fuit: & à matris nomine Mantuam adpellauit. Vnde Vergilius libro Decimo:

Ille etiam patrijs agmen ciet Ocnus ab oris,

Fatidicae Mantus & Tusci filius annis.

Qui muros matrisque dedit tibi Mantua nomen.

Sed an uerum sit, quod unquam in Italiam uenerit, nolo nunc citare Pausaniam, Hellanicum, & Graecorum multitudinem magnam.

quam. Poëtarum clarissimo, illustrissimoq; principe Vergilio Marone, gloriatur Mantua, cuius felix ingenium tam omnes efferre debent, quam imitari nulli possunt.

Mantuanus, a, um, à Mantua deducitur. Vnde Mantuanus Homerus, Vergilius dictus est. Cornucopiæ.

Manuariæ tunicæ, quæ manicas habent.

Manuarius, a, um, quod ad manum pertinet. Gellius: Hoc ære quasi manuário collecto, cœnula parabatur.

Manubiæ, dictæ sunt quod manu capiantur ab hostibus. Est enim præda ab hostibus capta. Acon. scribit Manubias prædas imperatorū pro portione de hostibus capta. Spolia quoq; quæ sita de hoste nobili per deditiōem manubias ueteres dicebant, de quibus quod uellent facerent. Nam præda dicitur corpora ipsa rerum quæ capta sunt. Manubiæ adpellatæ sunt pecuniæ quæ à questore ex uenditione prædæ redactæ sunt. Dicit tamen quosdam nō ignobiles scriptores, aut temere, aut incuriose prædam pro manubijs, & manubias pro præda posuisse: sed qui proprie locuti sunt, sicut Cic. in oratione de lege Agraria, manubias pecuniā dixisse. Est quandoq; ut iactus fulminum Manubiæ dicantur. Vnde ait Seneca libro secundo Quæstionum, Ioui tres manubias dari: quarū prima monct, secunda prodest, tertiā adhibitis consilio Dijs emittitur.

Manubriū, à manu, capulus adpellatur qd' manu teneatur.

Manuleatus, a, um, idem quod manicatus. Plautus in Pseu. Manuleatum tunicam, hominem habere addecet. Et Manuleatum tunicam, dicimus manicas prolixiores habentem. Manica tum hominem, indutum tunicis manicatis.

Manum conferere, est prælium incipere & contendere. Sed apud Iuriconsul. quum de aliquare disceptatur in iure, præsentē prætorē, siue ager seu quid aliud sit, Manum conferere dicitur, quū manu adprehēdit rem de qua agitur. Quod Manus correptio & uindicatio & uindicta adpellatur. Ad manus uenire, similiter est prælium seu contentiōem incipere. Plautus: Itur ad manus, arma sumuntur.

Manum, bonum, clarum: Ideo post noctis tenebras, prima diei pars, mane, et Deos Manes dicimus bonos et prosperos.

Manumitto, de seruo liberum facio. Manumissus, liberatus à potestate. Nam quandiu quis in seruitute est, manui, hoc est potestati subditus est. Erat autem mos in manumissione, ut domini caput aut aliud membrum serui tenens, diceret: Hunc hominem liberum esse uolo, & mittebat eum è manu.

Manus, à manādo dicta est, quod ex brachijs manet, uel quod ex ea manent digiti. Et Manus, instrumentum & telum nauale dicitur, quo naues harpagonibus raptæ tenentur: à manū humane similitudine, quā Pericles Atheniensis (ut fertur) inuenit. Hieron. Ferreas manus & uncōs præparant. Luc. lib. 1. In manibus uestris quantus sit Cæsar habetis.

Item Manus multitudo uocatur. Vergilius:

Hic manus ob patriam pugnando uulnera passi.

Item potestas, ut quum dicimus: Res in manu est: quod nō modo significat in promptu est: sed etiam in potestate. Inde Vlpiano teste, Manumissio, dicta est datio libertatis. Nā quādiu quis in seruitute est, manui, hoc est, potestati subditus est, & Manumissus, à potestate liberatus. Item Manus capitur pro proboscide elephanti. Nam hanc Manū uocant Latini, quod ea in decerpēdo pabulo pro manu utatur elephātus. Curtius li. 4. de elephāto loquitur: Præcipue terribilis illa facies erat, quū manu arma uirosq; corripere, & super se regētibz tenderent. Idem in eodem: Copidas uocabant gladios leuiter curuatos, falcibus similes, quibus adpetebāt beluarū manus. Nōnunquam pro scriptura manū. Quint. lib. 1. Caussas Cassius Cicero & Vergilius scripserunt, sic manus eorum docent.

Manus iniectio, dicitur quoties nulla iudicis autoritate expectata, rem nobis debitam uindicamus.

Mapalia, Punica lingua, agrestes casæ & furnorum similes (ut inquit Hieronymus) in quibus quia nihil est secreti, solet id uocabulum solute uiuentibus obijci. Sunt enim quasi rotundæ cortēs, ut inquit Festus.

Mappa, quæ super mensam sternitur, quod manibus pendeat dum sumus in mēsa. Plin. lib. 19. Ardentes in focis conuiuiorū uidimus mappas sordibus exustis splendescētes igni magis quā possent aquis. Villosæ autē apud ueteres fuerūt in precio. unde Martialis: Nobilius uillosa tegunt tibi lintea citrū. Legitur etiam mappum neutro genere. A' Mappa uerō fit diminutiuum Mappula.

Marathon, campus Atticæ, seu ciuitas, distans ab Athenis circiter decē milia. Et morte Icarī regis interfecti insignis, nec nō & uictoria Thesei ex tauro superato: similiter et Miltiadis gloria, qui centū milia ex Darij Persarum regis exercitu profligauit. Hinc Marathoniū, nia, um, unde taurus Marathoniū dictus est, qui apud Marathōnē à Theseo interfectus est, hic est taurus amatus à Pasiphaë, quem Hercules ex Creta eō abegit. Est & oppidū hoc nomine iuxta Tricorythū & Rhamnē urbē, in qua clarū Nemesis templū fuisse memoratur.

Marathron, ὁ τῆς θύτης τὸ μαράθρον λέγεται τὴν πύαν ἀπὸ τοῦ φηλίκου, id est, cum th, quoniam marathron dicimus herbam Latini fœniculum. à nostris fœniculus adpellatur.

Marathusa, insula quædam à copia fœniculi sic dicta, quæ & Clazomenia dicitur.

Marcella, nomen mulieris Romanæ, quæ quum à matre rogata esset, gauderet ne se nupsisse. Ita ualde respondit, ut amplius nolim.

Marcellus, nomen uiri clarissimi Romani propriū, cuius gesta & à Plutarcho & alijs scripta sunt. Hic Gallorum ducem singulari certamine fudit, spolia legit, Annibalē primus uinci docuit, Syracusas per tres annos expugnauit, quinque consul. Insijs Annibalis deceptus, magnifice sepultus fuit.

Marceo, ces, cui, putreo, à quo Marcesco, putresco, à macie: quoniā quæ macie attenuata sunt, facile putrescūt. Huius compositū est Emarceo, quod est ualde marceo: à quo Emarcesco. Hieron. in Gene. Tetigit neruum eius & statim emarcuit.

Marcipor, Marci puer, hoc est, famulus. Sic Publipor, Lucipor, & alia huiusmodi.

Marcomanni, populi Germaniæ quos cæsar cum Ariouisto Germanorum rege superauit.

Marcor, putredo. Plinius: Si ferri uel chalybis aliqua rubigo uel panni marcōr adfuerit.

Mare, aquarum cōgregatio generaliter dicitur. Et multæ collectiones aquarū uocantur maria: ut Ambrosius lib. Hexam. inquit: Sicut enim multæ terræ, ut Aphrica, Hispania, Thracia, Macedonia, Syria, Aegyptus, Gallia, atq; Italia pro regionū adpellantur uocabulis, & una est terra: ita multa dicuntur pro locorum adpellationibus maria, & unum est mare: sicut ait Propheta, dicens: Tui sunt cœli & tua est terra, orbem terrarum & plenitudinem eius tu fundasti, aquilonem & mare tu creasti. Nam & Oceanum mare dicimus, & Tyrrhenū, & Adriaticum, & Indicum, & Aegyptium, & Ponticum, & Propontidem, & Hellespontum, & Euxinum, Aegæū, Ionium, Atlanticum. uide in dictione Oceanus. Vna igitur generalis collectio dicitur Mare, eod quod iugis unda atque continua ab Indico mari usq; ad Gaditani orā littoris, & in mare rubrum extrema circumfuso orbe terrarum includit Oceano. Et multæ collectiones Maria nuncupantur: quoniam in diuersis locis diuersa sunt nomina, quia uocabula aquis ex regionū

uocabulis adhaerunt. Phacellus autem in Epigrammate.

Φαῖλλος θαλασσία ἔργα, βόθρ' δ' ἐπιβάλλει χέτλιν

Εἴ τι τοι ἡδὺ μακρὸς πείρατ' ἰδὲν βιοτῆς,

Ἡπίερα γὰρ ἴναι μακρὸς εἶναι, ἔρ' ἀλλ' οὐτως

Εὐμαρὶς ἐς πολλὴν ἀνδρὸς ἰδέει κεφαλὴν.

id est.

Fuge marina opera, boum uerò extende stiua, si quid tibi dulce longe fines uidere uita, cōtinenti (id est, terrae) enim est longa uita, in mari uerò non facile ad canū uiri uidendum caput.

Mareotis, otidis, lacus in Aegypto (ut autor est Strabo) Plinius etiā asserit Mareotida partē Libyae Aegypto conterminam adpellari, & Mareotis populos in ea habitātes. Et Mareotis pars Epiri, in qua uinū optimū nascitur. unde Mareotides uua dicta sunt. Vergilius: —Sunt & mareotides albæ.

Margæa, nomen fontis apud Plinium: quo nomine dicta est urbs in Helide.

Margaridæ, palmæ sunt à margaritis nomen trahentes: quoniam & breues & candidæ & rotundæ sunt, acinis, quam balanis similiores. Cornucopiæ.

Margarita, & Margarites, & Margaritum in nominatiuo declinari potest. Hieron. in Parabolis: Inauris aurea, & margaritū fulgens. Seruius declinat Margaris, idis, & idos, à cuius genitiuo Græco Latine formatur Margarida. Plinius libro nono scribit margaritas nasci in Britānia, paruas & de colores. Tacitus de uita Iulij agricolæ. Ferè Britannia aurum & argentū & alia metalla gignit, et Oceanus margarita, sed suffusca & luentia. Romani Margaritas adpellauerūt unioes, ab eo quod nulli duo indiscreti reperiātur. Margaritā et lapillū generali nomine uocamus. Nam lapillus gemmarū & margaritarū cōmune est nomen, subintelligiturq; preciosus. Quod si maiusculi fuerint, preciosi lapides dicuntur.

Margaritarij, negociatores, mangonesq; margaritarum.

Margaritifera, quæ fert margaritas. Plinius: Concharum genera, & quæ margaritifera cochleæ.

Margiana, regio Asiae maioris, inclytæ apricitatis (ut inquit Solinus) ambitu stadiorum mille quingentorum: difficilis aditu propter arenosas solitudines, in qua Antiochus Antiochian extruxit: ut lib. 11. scribit Strabo.

Margo, solij extremitas: quamuis etiā pro cuiuslibet rei extremitate dicatur: ut pro ripa agri nō culti, & est generis masculini, apud Ouid. lib. 1. Metamor. Longo margine dicentem. Fœminini apud Iuuenalem: —Plena iam margine libri. Hinc Margineus, a, um, quod est in margine.

Margus, fluuius Asiæ minoris quæ Ptolomæus duobus fontibus ex montibus Scraphijs descendere tradit, et per Massagetes qui Margianis uicini sunt, ac Dorbicas in Oxum annem deferri.

Maria, fœmininum est à nomine Marius, & accentum in antepenultima habet, nam penultimam habet correptam, quemadmodum & Marius. Claudianus:

Præparat & pulchros maria, sed luce minores

Eligit ornatus. Cc. Pro Deipara uirgine uult Valla Mariam nominatiuo casu legi. Quemadmodum Abraham indeclinabile, & accētū in ultima. Inuenitur nihilo secius & Mariæ in genitiuo, sed tunc Latina dictio à nominatiuo Maria, pro eadem Deipara. מריא hebraicè

Mariaba, metropolis Sabeorum est. Strabo: Iuncta sunt his Sabeis, eorumq; metropolis Mariaba.

Mariandinorum, regio in Asia sita est, Bithyniæ cōtermina: ubi Hercules Cerberum canem tricipitem deuicit, quem ferunt uirus euomuisse, eamq; regionem infecisse.

Marinus, a, um, quod mare incolit, uel quod est in mari: ut, piscis marinus. Transmarinum autem dicimus, quod trans mare est: ut, transmarinæ merces, & transmarinus triumphus.

Maris, fluuius Agathyrforum in Istrum fluens. **Marus**, mons Thraciæ.

Mariscæ, ficus insipidæ. Martialis:

Infanti melimela dato fatuasq; mariscas,

Nam mihi quæ nouit pungeret chia sapit.

Plin. lib. 17. Cato de ficis ferendis ita meminit: Ficos mariscas in loco cretoso & aperto serito. Quidam dicunt Mariscas esse ficus, quæ præ pinguedine aperiantur, semenq; ostendant. Colum. Purpureæq; celidoneæ pinguesq; mariscæ.

Martia. Donasti luperus Subinde nobis legitur nec boletus hiare, nec marisca ridere. Vnde pro obscœne libidinis morbo quandoque ponitur. Mariscæ enim tubercula dicuntur, quæ cum hulcere ex turpi confricatione circa sedem nascuntur: quod sunt morbo similia, quem Celsus sycosen, Iulius sycon Græce uocant, & Latine ficus dicitur. Iuuenalis:

Cæduntur tumidæ medico ridente mariscæ.

Mariscus, genus iunci, quem holoschoenon Græci uocāt, hoc est, totum iuncum. Ex eo fiunt tegetes & marinæ nassæ.

Maritæ, dicuntur mulieres nuptæ. Ouidius lib. 2. Fast. —Dura cum sorte maritæ Reddebant uteri pignora rara sui. Similiter & de arboribus dicitur. Plinius lib. 14. Iam in Campano agro populis nubunt uites, maritasq; complexæ, atque per ramos earum procacibus brachijs geniculato cursu scandentes cacumina æquant.

Maritimus, a, um, pen. corr. quod ad mare incolit, uel quod ad mare est, uel ad mare fit, ut ora maritima, gens maritima, bellum maritimum. Etiam dicitur quod ex mari, siue quod maris est. Plautus in Ru. Fluctus maritimos. Et Amb. pisces maritimos dixit.

Maritus, uxoris uir, ab eo quod sit mas. Marito, as, uiro tradito, seu affocio. Nam nō solū de hominibus, sed etiam de alijs dicitur. Colu. lib. 3. Sexto anno si iā uidebitur firma maritabitur hoc modo, scilicet ipsa arbor. Et lib. 5. Et ideo maritandis arboribus nemo minorem pedanea scrobem uitibus cōparat.

Marius, qui septies apud Romanos consul fuit. Hunc Arpinatē fuisse aiunt, humili loco natum, nouum hominem aratorē, qui in uilla Ciuernate (ut inquit Plutar.) uita diu uixit rusticā planè & agrestem procul ab urbanis mundicijs. Hic per ordinem primis honoribus functus, legatus, Metello in Numidia criminando consulatū adeptus, Iugurtham captum ante currum egit, in proximum annum consul ultrò factus, Cimbros in Gallia apud aquas Sextias, Teutonas in Italia uicit, deq; his triumphauit. Victus à Sylla Mynturnis in palude latuit: inuentus & in carcerem coniectus, immisum percussorem, Gallum, uultus autoritate deterruit. Acceptaq; nauicula in Aphricam traiecit: ubi diu exulauit. Mox Cinnana dominatione reuocatus, cæsis inimicis, septimo consulatu (ut quidam ferunt) uoluntaria morte decessit. Hic quum in cruribus uarices haberet, præbuit uaricosum crus medico secandū. Et dum secaretur, neque suspirans, neq; supercilia contrahens, pertulit sectionem, fixusq; oculis spectauit cruciabilem curationem. Quumq; medicus alterum crus secare uellet, minime assensum præbuit, dicēs. Curationem tanto dolore dignā esse non arbitror. Habuit filium Marium nomine, qui quum esset 27. annorum, consulatum inuasit, quem honorem mater tam immaturū fleuit. Hic patri seuitia similis, curiā armatus obsedit: & inimicos trucidauit, tandem se iugulandum præbuit.

Marmarica, regio Aphricæ, quæ (ut Ptol. lib. 4. scribit) ab Occasu terminatur Cyrenaico, à Septentrione Aegyptiaco pelago, ab Oriente Aegypto, à Meridie parte Libies. In ea Nasamonnes & Libiarchæ populi.

Marmor, genus lapidis, cuius diuersa sunt genera. Quoddam enim

enim album, parium dicitur à Páro insula. Simile ex Liguria uehitur, quod à loco Carariense uocatur. Tale Ligusticum olim Iunensium lapidicinæ dederunt. Aliud Laconicum, quod est uiride, & cunctis hilarius. Aliud Luculleū, quod ferè atrū erat, quo delectatus Lucullus illi nomen indidit. Aliud Ophites, à maculis serpentium quibus distinguitur: nomen accepit. Aliud Porphyrites, quod est rubeū, candidis interuenientibus punctis leucostictos uocatur. Bassaltem, ferrei coloris & duriciei, unde nomen mutuatur. Onychites, ex Arabia montibus est: ex quo uasa potoria in Germaniam perducuntur. Alabastritem, quoq; candidum cauare solent ad myrothecia: quoniam unguenta incorrupta seruari creditur. Sunt & alia marmoris genera quæ breuitatis causa omitto. μαρμαῖον ὁ λίθος.

Marmoratio, à marmoro, as, quod est ex marmore cōstruo. Apul. lib. 3. Flor. Quid igitur superest ad statuæ meæ honorē pauimenti marmoratio, nec proscenæ contabulatio, nec scenæ colūnatio, sed nec culminis æris præciū et artificis ministeriū, quæ mihi ne in mediocribus quidē ciuitatibus iniquē defuere.

Marmoratus, a, um, quod superficiē tantū ex marmore habet. Aug. in Psal. interpret. Nam plerunq; audis diuitē dicentem: Habeo marmoratā domū quā relicturus sum. Var. lib. 3. de Rust. substantiuū usurpauit. Intrinsicus quasi leuissimo marmorato toti parietes ac caneræ oblinuntur, et extrinsicus circum fenestras, ne mus aut lacerta adrepere ad columbaria possit.

Marmoreus, a, um, quod ex marmore est, ut sepulchrum marmoreum.

Marpesius, p. p. mōs in Páro insula, à quo Marpesius, a, um.

Marplaciæ, nauigiorū genera quibus Medi utebātur. Cc.

Marra, ferreum instrumentum quod uulgō Marraciū dicitur. Colum. lib. 11. Contundat marrae uel fracti dente ligo= nis. Iuuen. - Ne marrae & sarcula desint.

Marrubium, herba satis nota quæ exulcerare uestigia pu= tatur, Græci prasion, alij lynos trophon, quidam philopeda, nonnulli philocharen adpellant.

Marrucini, populi in regione Marforum. Silius lib. 8.

Marrucina simul Frentanis æmula pubes,

Mars, apud Gētilēs Deus creditus, dictus quod maribus in bello præsit, siue quod à Sabinis acceptus est, apud quos Mamers uocatur: à poetis Mauors dicitur per epēthesim, quod magna uertat. Vel à Græco qd est ἀρης, ares. Ponitur interdū pro bello. Liu. Aliquādiu ibi Marte incerto uaria uictoria pugnatū fuit. Est & Mars nomē stellæ, Deū dicunt antiqui: quid autē esset Deus, ita scribit Iulius Pollux, θεὸν ὃ ἐῖνα δεῖξαι οὐκ ἔστιν ἄλλης (ὡς ἀδελφῶν, ἀγχιόν, τέλειον, νεφερί, ἢ ἰσχυροῦς, καὶ πάντες ἀνεπίδικοι, προνοήτορες κόσμοντες, ὡς τὸν ἰσχυρὸν τὸν ἀντιπῶν. id est, Deū esse arbitratū Græci animal, immortale, ratiōale, pfectū, intelligēs in felicitate, mali uniuerſi incapacc, promisorē mundi & eorum quæ in mundo sunt. Marte nostro dicitur quicq; fieri. id est, proprio ingenio, & sine alicuius auxilio.

Marsia, regiuncula Italiæ ultra Picenum, Samnites uersus: à Marſo Circes filio, à quo originē duxerat, dicta, cuius populi Marſi sunt uocati non longē ab urbe: unde Marsica uina, nam Marsica sunt è Marsiciis montibus. Sunt & Marſi alij populi in Scythia, ut ait Herodotus.

Marspiter, pen. cor. quasi Martis pater: sicut Diespiter, dici Marsupium, sacculus numorum. Græce μαρ= (pater.

σπίον. Cato de liberis: Et quod perspicuum est maiorem curam habere marsupij quàm uitæ nostræ.

Martia, Catōnis filia minor fuit. Quæ quū quaereretur ab ea, quur post amissum maritum denuō nō nuberet. Respōdit non se inuenire uirū qui se magis uellet quàm sua. Quo dicto osten

dit diuitias magis in uxoribus eligi solere, quàm pudicitiam. **Martiacus**, a, um, quod ad Martem pertinet, hoc est, ad bellum, unde stipendia militum Martiaca dicuntur.

Martialis, & hoc Martiale, quod est natū sub Marte stella. Martialis uerò substantiuum est nomen uiri proprium: qui epigrammatum festiuitate, epigrammatici nomen promeruit.

Martius, a, um, quod ad Martem pertinet, ut Martia uis. Interdum bellicum, ut Martia arma. Augustinus lib. 3. de Ciuitate Dei: Nullo martio impetu territi sedarentur inimici. Interdum bellicosum, ut Martius populus. Est & Martius nomen proprium, ut in Q. Martio, qui iussus à senatu aquarū ductus Anienis reficere, nouam à nomine suo aquam, Martiā adpellatam, cuniculis per montem actis adduxit.

Martius campus, Romæ dictus est, quod Marti consecratus esset. Linius. Ager Tarquiniōrū qui inter urbem & Tyberim erat consecratus Marti, Martius deinde campus fuit.

Martius mensis, dictus est primus anni mensis: quoniam Romulus primum anni menscm genitori suo dicauit. Ouidius: A te principium Romano dicimus anno:

Prinus de patrio nomine mensis erit.

Martius, qui Ancus cognominatus est, quartus Rom. rex, æquitate & religione auo similis. Latinos bello domuit, Auentinum & Martium mōtes urbi addidit, noua mœnia oppido circumdedit, syluas ad usum nauium publicauit, Salinarum uectigal instituit, carcerem ædificauit, Ostiam Coloniam maritimis communicibus opportunam in ostio Tyberis deduxit.

Martyr, Latine testis dicitur.

Martyrium, testimonium.

Mas, dicitur qui non est femina quauis pro forti & magnanimo quandoque dicatur. Cuius dimin. est Masculus. Varro: Si non plus testiculorum offenderis, quàm in castrato pecore in Apulia, uincor nō esse masculum ad rem. Aliquando ponitur pro sapiente, ut mascula meretrix apud Plautū in meretricem masculā. id est, habentē sensum sicut masculi habent. Aliquando pro ingenti. Persius: - Calido sub pectore mascula bilis Intumuit, quam non eximerit urna cicuta.

A' Masculus fit Masculinus, a, um ut masculinum genus.

Masculescere, est masculum fieri. Plinius lib. 18. Denſiore enim satum masculescere, hoc est, de rapis napos fieri.

Masculo, as, idem quod roboro, firmo, à quo Commasculo. Apuleius lib. 2. de Asin. His cognitis animam meum commasculau. Emasculo, uide alibi.

Masdoranus, mons qui Parthos ab Aria separat.

Maspetus, folium est laserpitij, apio maxime simile. Cc.

Massagètes, penultima correpta. Massagète, populi Scythia ci in Asia, ultra mare Caspiū. Lucanus lib. 3.

Massagetes quò fugit equo uolucresq; Geloni.

Qui quum per desertā discurrunt, equorū suorum sanguinem cum lacte bibunt. Apud hos senio cōfecti. in frustra cæduntur, qui uerò morbo intereunt, feris deuorandi abijciuntur.

Massaniſſa, & Massiniſſa, utroque modo dicitur. Numidarum regis nomen, qui primò Romanis hostis fuit, deinde amicissimus, de quo Ouidius sexto libro Fast.

Postea lux melior, supra Massiniſſa Siphacem,

Et cecidit telis Hasdrubal ipse suis.

Massica, regio Bæthica, Tarthesijs adposita. Hæc Victruuius Maxiam adpellat.

Massicus, pen. cerr. mons Campaniæ, optimi uini frax, quod etiam Massicum dicitur. Silius lib. 7.

Masica uiuiseris addebat nomina glebis. Hor. lib. 1. Carm.

Est qui nec ueteris pocula massici.

Docet Serui. Massicus in plurali facere Massica. Verg. lib. 7.

T 4 Vertunt

Vertunt foelicia Baccho Masica:

Massilia, urbs in Narbonēsi prouincia. Cōstat imperante Macedonibus Aslyage, Hebræis uero Sedechia, circa secundā & quadragesimā Olympiadem, hanc fuisse conditam annis ante quā uirgo parēret 613. post obitū Dauid regis annis 484. Diruta deinceps à Phocēsis instaurata est, qui Cyri tyrāni dē fugientes, destituta Græcia in hunc sinū nauigarūt. Olim Masilia studia ingenuarum doctrinarum adeo floruerūt, ut Romani pro Attica peregrinatione Masilioticum peterent gymnasiū ad disciplinas capeffendas. Plautus in *Casi*. Masilienses mores, tanquā optimos & probatissimos dixit. Vbi tu es, qui colere mores Masilienses postulas. Hæc uini optimi ferax fuit. unde Mart. Tu me Masilia ponere uina putes. A Masilia, fiunt Masiliensis, Masilitanus, Masilioticus, unde Masilienses uiri, Masilitana uina, & Masilioticū ostiū.

Massylia, cum y, Græco, apud Græcos per simplex s, scribitur. Sed quia à Latinis prima producitur, non absurde per duplex s, exarari potest. In hac syllaba sy, producitur, in superiōri corripitur. Lucilius libro quarto:

Et gens quæ nudo residens Massylia dorso. Verg. lib. 4.

Hinc mihi Massylia gentis monstrata sacerdos.

Prouincia est quam quidam Getulia & Numidia Mauris uicinam dicunt, nec longè abesse ab hortis Hesperidum. Huius gens neq; ephippijs utitur nec frænis: sed sola uirga contenta est, qua agitet equos & moderetur. Ab hac Massyli & Massylei populi dicti sunt, qui à poëtis modo pro Mauris, modo pro Getulis ponuntur. Mar. Auditur quantum Massyla per auia murmur. Idem: Et Massyleum uirga gubernat equum. Sunt etiam qui eos Massulos uocent.

Masticcos, pro uenerabili ponitur à Plauto in *Tru*.

Mastiche, es pen. corr. teste Plinio lib. 12. lachryma est quam lentisq; arbor gummi modo sudat. Serenus:

Rugarum sulcos lentisci mastiche tendens. Idem:

Pulceum abrotanum nitide cum mastiche coctum.

Mastigia, dici potest uerbero, hoc est, uerberibus dignus. Plautus: Crucior lapidem non habere, ut illi mastigie cerebrum excutiam.

Mastigophorus, flagellifer, seruus ab alijs sæpius cæsus, uel cædi dignus.

Mastix, sticis, pen. corr. generis fœminini flagellum, scutica, masiγ, flagello. Vnde Homeromastix, Vergiliomastix: δαμασιγωι, dissflagellatio.

Mastos, μαστος, ἄλλ' κριως τῶν ζώων, id est. Græce mastos: sed proprie animalium. Latine mamma. Vnde Bumastos, uua: de quo supr. hinc tubuli, mammati, seu māmæ in balneis & fontibus intelliguntur. Quas Viētru. lib. 7. mastos Græca uoce nominauit. Athenis (inquit) ex huiusmodi locis & fontibus masti usq; ad portum Pyrrheum ducti sunt salientes. Eas Varro lib. de Re rustica papillas conuertit. Casiodorus: ubera, Quanto (inquit) pulchrius est Claudiā aquā per tot sicca montium iuga tanacris & domibus liquores purissimos fistularum uberibus immisisse. Erat & Mastos genus poculi.

Mastrucæ, uestes quibus Sardi utebantur. Plautus: Mastrucatus & plenus puluere. Cicero: Pro Scauro: Quæ purpura regalis non communuit, cum Sardonum mastruca mutauit. Et de prouincijs consularibus res in Sardinia cum mastrucatis latrunculis à prætorē una cohorte auxiliari gesta.

Mastuprari, est manu tractando uirilia, rem Veneream peragere, inde Mastupratores dicti, quo uerbo utitur Martialis: Mastuprabantur Phrygij post ostia serui.

Hoc est, preputia ducebant. Nā à manu & stupro deriuatur.

Hi alio nomīne ab Apostolo melles uocantur.

Masurius, nomē legum interpretis, eques Romanus fuit tempore Tiberij, iurisconsultus nō incelebris, qui publi. scripsit.

Matæotechnia, ματαοτεχνία, Latine superuacua artis imitatio, & uanitas artis dicitur. ματαος, uanum: τέχνη, ars.

Matella, à matula fit, & est aquarum uel urinae uas. Plaut. in Amp. Nec tu postules matellā unā tibi aquæ infundi in caput.

Mar. Disseream si tu Pyladi præstare matellam Dignus es.

Græci scaphiū: quāuis etiā ad uentris excrementa accipi possit.

Matellio, diminutiuum à matula, siue matella. Var. de Vi. patrū: Postularet trulleum matellionem peluim.

Mateola, apud Plin. & Catonem genus est marculi.

Mater, à materia dici uidetur, quod in fœtu materiā præbeat.

Nam semen patris pro artifice est, & formam præbet, mater sanguinem ex se præstat ex quo fœtus formatur. Aliquādo tamē Mater pro nutrice ponitur. Plautus utranq; complexus est: Ita forma simili pueri, ut mater suam nō internosse posset quæ mammam dabat, neq; adeo mater ipsa quæ pepererat.

Mater magna, terra dicitur, & sus prægnans ei mactabatur, quæ hostia est propria terræ, aliter Mater alma dicitur, quod omnia alat, aliās Mater Dēum, quod omnia generat. Vocatur item Mater Phrygia, à monte Phrygiæ quem pluri numero Dyndima uocant.

Materfamilias, genitiuus Græcus ad imitationem Græcorum, qui fœmininorum in a, purum desinentium, genitiuos in as, mittunt. Dicimus tamē & materfamilia, & materfamilia. Est autem materfamilias (ut docet Gellius) ea sola quæ in mariti manu mancipioq; est: quoniam nō in matrimonium tantum, sed in familiā quoq; mariti & in sui hæredis locū uenerit. Festus scribit non antè matrēfamilia dici, quā uir eius paterfamilias adpelletur. Nec posse hoc nomine plures in una familia adpellari: sed unam tantum matremfamilias dici. At Iurisconsultus: Matremfamilias (inquit) accipere debemus eam quæ non inhoneste uiuit. Matrem enim familias à cæteris fœminis mores discernunt atq; separant: prouide nihil interest nupta sit an uidua, ingenua an libertina. Nam neq; nuptiæ neque natales faciunt matremfamilias, sed boni mores.

Mater matrima, illa dicitur quæ quū mater sit adhuc habet matrē uiuentē: sicut patrimi, et patrimcs, quorū patres uiuūt.

Matercula, diminutiuum à mater. Horatius in Epist.

Dum pueris omnis pater & matercula pallet.

Materia, seu Materies, est qua aliqd fit, ut materia libri membrana & atramentū. Item materia libri est hypothesis ipsa.

Horat. Sumite materiam uestris qui scribitis æquam Viribus.

Materia domus, calx, lapides, ligna, tegule. Quapropter nō immeritō materiæ adpellatione ligna omnia comprehenduntur

quod Græci ὕλη pariter & syluam & materiam uocent,

quum tigna dicantur solum ea materia quæ ædificijs apta est,

Linus: Multam materiam ceciderat mules. Columella lib. 3. uocat materiam lignum quod est intra corticem. Quasi cuneum

ferreum (inquit) uel osseum inter corticem & materiem lente

dimittito, ne lædas aut rumpas corticem. Idem lib. 6. materiā

uocat palmitem qui de nouello nascitur, & in tencro adligatus

dependet. Item Materia fabrica, lignaria dicitur.

Materiale, quod est materiæ, à quo Materialiter, aduerbiū.

unde Materialiter aliquid sumi dicitur, quum non forma rei,

sed materia significatur.

Materiarius, faber lignarius, uel qui materiā præstat, à materia

cuius nomīne ligna ad fulciendum, ædificandumq; necessaria,

idonea uel significantur. Plautus in Milite: Si non nos

materiarius remoratur ad opus. Materiari, significat lignari,

à quo Materiatio.

Materis, teli genus post lanceā longius. Sifenna: Gallia materibus,

ribus, Succi lancibus configunt. Cornucopiae.
Matrtera, matris soror, quasi mater altera.
Mathematicus, a, um, quod est disciplinabile. Mathematici dicuntur qui Mathematica siue Mathematicas disciplinas norunt. Ad disciplinā enim spectant Geometria, Musica, Arithmetica, Astrologia. Et hae Mathematicae scientiae, disciplinae dicuntur, eo quod discantur planē, et per demonstrationem quandam percipiuntur. Philosophia uero, Logica cum alijs non dicuntur disciplinae: quia non firmissima demonstratione ut illae, sed ratione quadam, et studij inuestigatione percipiuntur. Alias Mathematici uocantur Genethliaci, Astrologiq; et qui Chaldaei uocantur: quorum ars est, ut naturas hominum ex uultus inspectione pronuncient.
Mathesis, uel **Mathema**, atis, penultima producta, ὅτι τὸ μαθηματικὸν αὐτῆς ἐστὶν ἄλλοτε τὸ διδόναι ὡς Ἀπολλωνίου καὶ Σωκράτους, ὅθεν καὶ μαθηματικὰ λέγονται. id est, Quod manthano uerbum huius est, quod aliquando demonstro significat, ut Apollo=nius et Suidas, unde et Mathematicae dicuntur. Latine disciplina dicitur.
Matthaeus, Graece ματθαῖος, nomen uiri proprium.
Matralia, matris Matula festa.
Matrescere, est matri similem fieri. Pacu. Vtinam nunc matrescam ingenio, ut meum patrem ulcisci queam.
Matricida, qui matrem occidit, unde **Matricidium**, et dicitur de eo qui matrem occidit. Cornucopiae.
Matrimonium, est maris et foeminae coniugatio. Hinc Matrimoniale est adiectiuum, quod ad matrimonium pertinet. Augustinus lib. 13. de Ciui. Dei: Quid concubitus coniugalis, qui secundum matrimonialium praescripta tabularum, procreandorum fit causa liberorum?
Matrix, foemina quae foetus gratia tenetur. Colum. Sint ergo matres robusti corporis, quadratae, pectorosae, magnis capitibus. Medici tamen accipiunt Matricem pro utriculo qui in foeminis iunctus est uesicae, quae ad prognerandū apta est.
Matrona, dicitur quae in matrimonium cum uiro cōuenit, ut in eo maneat: etiam si liberi adhuc non sunt suscepti. Quippe adpellationē habet à matris nomine, nō iam adepto, sed cum spe et omine mox adipiscēdi. Vnde ipsum quoq; matrimonium uocatum est: quoniam ea spe uir et uxor coniunguntur ut illa mater fiat. Hinc **Matronalia**, qui erant dies matronis festi.
Matruelis, idem quod **matrtera**. Et **Matruelles**, dicuntur filij et filiae matrterae.
Matta, stria et teges, quae fit de cannabi, lino, iunco, palma, scirpo, aut sparto. Ouidius: -Plaustroq; morantes sustulit in plaustro scirpea matta fuit.
Mattiacum, oppidum in Germania. Vnde **Mattiacae pila**, quas **Martialis** pro sapone posuit.
 Accipe **mattiacas** quo tibi calua pilas.
 Alibi tamen saponem spumantem causticam, et botanā nominat.
Matura aetas, senilis, quasi omnino perfecta, et tempus debitum adsecuta. Quandoq; pro graui ac constanti. Et hoc modo non componitur. In alijs significationibus habet composita, **Immaturus**, nō maturus, Augustinus lib. 2. de Ciuitate Dei: Quis paleae dedit tam feruidam uim, ut poma immatura maturarentur. Prematurus, de quo alibi.
Maturē, aduerbium, celeriter siue tempestiue. Cic. pro Aul. Cecin. Sed hunc fructum maturē fortuna ademit: nam breui tempore M. Fulcinus adolescēs mortuus est. Vnde Sallustius in Catilina. Priusquam incipias consulto, at ubi consulueris maturē opus est factū.
Matureco, à matureo esse conuenit. Maturescere autem est maturum fieri. Plinius lib. 11. Quum mella coeperint mature=

scere, abigunt fucos. Columella libro 4. Nam et quae maturescere incipiunt tempestiue leguntur, et quae nondum maturitatem coeperunt uuae, siue dispendio differuntur. Hinc fiunt composita **Ematureco**, et **Permatureco**, quae perfectiorem actus indicant. Gellius lib. 2. Dominus postea segetum illarum filium adolescentem uocat. Et uidēs ne (inquit) haec maturuisse et manus iam postulare. Columella lib. 2. Et hoc idē semen Ciliciae Siriaeq; regionibus ipse uidi mēse Iunio, Iulioq; conseri, et per autumnum quum permaturaerit colligi. Maturescere dicitur homo, quum nondum grauis est: sed iam incipit esse grauis. Et apostema maturescere dicitur, quum non discutitur, sed perducitur ad maturitatem, ut uel frangi per se, uel ferramento aperiri possit.

Maturitas, modō fructuum coctionem significat. Columella: Nos quoq; medicatam fabā sic comperimus quum ad maturitatem perducta sit, minus à gurgulione infestari. Cicero Sulpitio: Tamen hoc studiū quotidie ingrauescit maturitate credo etatis ac prudentia. Modō grauitatem, moderationemque. Idem: Iam constantis etatis et senectutis maturitas.

Maturo, as, maturum facio, perficio. Quintil. Nam ipse eos nondum opinabar satis maturauisse, quibus componendis ut scis paulō plus quam biennium impendi. Sed hic per translationem proprie. Cicero in Catone: Primō est peracerba gustatu, deinde maturata dulcescit. Interdum **Maturare**, est adcelerare, ita ut adhibeatur industriae celeritas, et diligentiae tarditas: ex quibus duobus contrarijs fit maturitas, ut neque aliud citius neq; serius fiat. Hoc uerbum diuus Augustus duobus Graecis uocabulis exprimere solebat, ὠρεῖν καὶ βραδέως, quae significant adcelerare et tarde. Vnde Vergilius quasi contraria se parauit maturare et properare, quum ait: Frigidus agricolam si quando detinet imber, Multa forent quae mox caelo properanda sereno. **Maturare** datur. Vnde **Mature** fit, quod tempestiue fit. Idē: **Maturate** fugam. quod est, quasi cū maturitate, id est, cum tranquillitate et lenitudine discedite. Quo modo dicimus. **Matura** iracundiam. id est, mitiga. Sallustius uidetur simpliciter posuisse pro properare, quum ait: Antonius Catilinam cum exercitu persequi maturet. Sic Lilius libro 10. Inde comitiorum causa Roman profecturus maturauit.

Matūrus, a, um, penultima producta, proprie de frugibus dicitur, quod neq; crudum, neque mite, neq; caducum, neq; nimium coctum: sed in tempore temperatum prouenit, ut poma matura. Per translationem ponitur quandoq; pro sene, ut maturus homo. id est, senex, et perfectam etatem habens. Vergilius: -Aeui maturus Aescles.

Matūta, penultima prod. à nostris aurora, Leucothea à Graecis dicitur, hoc est, alba Dea marina, dicta quod matutino tempore praesit. Haec fuit filia Cadmi, nomine Ino, Athamanis uxor. Hinc **Matutinus**, a, um, unde **Matutinum** tempus, quod mane fit. Et tunc **Matuta** auroram significat.

Mauors, qui et **Mars**, quod magna uertat. unde **Mauortius**, **Mauortia**, **Mauortium**.

Mauritania, Aphricae regio extrema, uersus Gaditanū fretū et Occidentalem Oceanum. In ea Antheus gigas regnasse dicitur, ab Hercule uictus. Est autem duplex, Caesariensis à Caesarea, et Tingitana à ciuitate Tingi. Dictaq; est Mauritania, à Mauri, quod est nigrum: uel quod nigros habet colonos. Gignit simias, dracones, struthiones, et elephantes. Eius incolae Mauri dicuntur. Maurus, nomen gentile est: ut Gallus qui è Gallia originem habet. Mauritani uero possessiui, ut Gallicus. Dicimus ergo uirum Maurum, et bellum Mauritanum.

Mausolus, penult. prod. dictio trisyllaba, nomen proprium. Carie

Carie regis, à quo Mausolum dictum est: sicut in Cicrone, Plinio, & Gellio repetitur. Martialis libro decimo:

Marmora parua quidem sed non cessura uiator

Mausoli saxis, Pyramidumq; lege.

Et Mausoleum tetrasyllabum, non Mausolum. Proper. Nec Mausolei diues fortuna sepulchri.

Hoc sepulchrum Arthemisia Mausoli uxor edificauit, ita egregijs operibus, ut inter septem orbis miracula numeretur. At tollitur in altitudinem uiginti quinque cubitis, cingitur columnis triginta & sex. Ab hoc sepulchro omnia preciosa sepulchra, ex nomine eius Mausolea dicuntur. Vnde Suetonius sepulchrum Cesarum adpellauit Mausoleum, quod extruxit Augustus. Suidas autem Μαυσωλεῖον ἄρχων, Κάδων Φησὶ ὃ αὐτὸν Θεοπόμπου: μολὼς ἀπὸ χιῶν παρματῶν, χημῶν ἔνιχα. id est, Mausolus princeps Carensum, de quo Theopompus ait: nulla re abstinuisset, pecunie causa. O auaritia si tunc unius principis nunc domina nostri seculi.

Maxilla, non est diminutium à mala (ut putauit Priscianus) sed mala à maxilla fit, per detractionem medie literae, uel potius syllabae, sicut docet Cicero libro de Ora. ad Brutum. Est autem Maxilla in qua fixi sunt dentes, quamuis etiam de parte exteriori quandoque dicatur, quae barbam emittit. Persius: Tu cum maxillis balanatum gausape pectas Inguinibus quæ detonsus gurgulio extat. Hinc Maxillaris, & hoc Maxillare, ut dens maxillaris, qui est molaris. Plinius libro trigesimo secundo. Maxillaresq; ita sanari dentes præcipue putant.

Maxima multa, erat trium millium asium & uiginti.

Maxima hostia, ouilis pecoris, non ab amplitudine corporis: sed ab animo placidiore.

Maxima uestalis, ea dicebatur, quæ dignitate reliquis antebat: quales nunc uulgo abbatissas adpellamus.

Maximates, dicuntur primarij ciuitatis, qui & summates, & primates, & optimates uocantur.

Maximi annales, quod eos pontifex maximus consecraret.

Maximitatem, ueteres pro magnitudine dixerunt. Lucili. Neque ad hoc me rogas inani maximitate.

Maximus, superlatiuum à magnus, à quo fit aduerbium Maxime, quod quandoq; etiâ præcipue, quandoq; sæpius significat. Cicero Lentulo: Vel etiam id quod mihi maxime libet.

Maximus pontifex, qui rerum quæ ad sacra & religionem pertinent, curâ habebat, uindexq; erat contumaciæ priuatorum magistratuum.

Maximus curio, cuius autoritate curiæ omnes, curionesq; regebantur.

Maza, panis, fit ex amygdalis, saccharo, farina, latice roseo. Est autem Maza apud Græcos panis ossa, quæ aut uinum, aut oleum, aut omnino liquidum accepit.

Mazaca, ciuitas Cappadoxie sub monte Argeo, quæ nunc Casarea. Eusebius in Chronicis: Tyberius Archelao pulso, & Cappadocia in prouinciæ formam redacta, nominauit Casaream. Hinc Mazacenus, & Mazaces. Suetonius in Nero. Turba Mazacum.

Mazeras, fluuius in ora maris Hyrcani.

Mazonomum, penult. corr. Græca dictio qua lans significatur ad ferenda obsonia in mensam. Varro lib. 3. de Rustica: Alios uideret turdos in mazonomo positos costos, alios uolitare circa fenestras captos. Græce μαζονομὸν λέγεται.

M A N T E E.

Mcapte. id est, mea propria. Terentius in Heauton. Ita me Dij ament, ut ego nunc non tam meapte causa letor: quam illius quam ego scio esse honore quouis dignam.

Meatus, atus, uide in dictione Meo, meas.

Mecastor, iusiurandum quasi ita me Castor adiuuet.

Mechanicus, penultima correpta, faber, opifex eorum operum, quæ ingenio simul ac manibus fiunt. ἀπὸ τῆς μηχανῆς, quod inuentionem significat. Et Mechanica, ars fabrilis: unde artes diuiduntur in liberales, & mechanicas.

Mecœnas, cum æ, diphthong. proprium nomen Tusci equitis clarissimi, & apud Augustum potentissimi, ad quem Vergilius & Horatius opera scripserunt. Ab hoc & alij bonarum artium promotores, Mecœnates à quibusdam adpellantur.

Meconis, lactuca genus à copia lactis soporiferi. μήκων enim Græcè papauer dicunt. Cornucopiæ.

Mecum, id est, cum me, ubi præpositio euphoniæ causa postponitur. Mecum uiuit, id est, familiaris meus est. Interdum Mecum, significat intra me. Terentius in Hecy. Haud propterea te rogo ut hæc proferam: sed ut tacita mecum gaudeam: Sic se cum, tecum, nobiscum & uobiscum.

Meda, urbs est Thessaliæ. Cornucopiæ.

Medea, nomen Colchorum reginæ, crudelitate insignis, Oëta regis filia, & Iasonis uxoris. Horatius: Ne pueros coram populo Medea trucidet.

Medeor, eris, à medius fieri uidetur, nā medijs quibusdā hoc est, temperatis rebus hoc fieri oportet. Et construitur quādoq; cum genitiuo. Hieron. in Hier. Quis medebitur tui? Quādoq; cum datiuo quod est in frequentiore usu. Lactantius lib. 6. Circumspecte conscientiam tuam & iniquitatum medere uulneribus. Quādoq; cum aduersatiuo. Terentius in Phorm. Quas quum res aduersæ sint minus mederi possis. Inuenitur etiā Medetur impersonale. Plinius libro 27. Ex eo medetur oris ulceribus perunctis, hoc succo folijs pusillis. Huius uerbi cōposita sunt Immedeor, quod est intus medeor. Columella. lib. 6. Si oportet bit palorum capita & imas partes mixto fimo cum cinere oblinire, & ita totos eos immederi. Remedior, eris, remedium præbeo. Prisci. Medeor, eris, Remedior, aris, teste Capro.

Media, regio in Asia, à Medo, Medæ & Aegeni Atheniensium regis filio sic nominata (ut Solinus refert), à qua Medi populi dicti sunt. Hos tamē Iosephus scribit à Medeo Iaphet filio dictos fuisse. Hæc regio (ut Ptolomæus inquit) à Septentrione Hyrcano mari terminatur, ab Occasu maiori Armenia & Assyria, à Meridie Perside, ab Oriente Hyrcania ac Parthia, quæ montibus excluditur. Sunt qui Mediam in duas partes diuidant: quarum alteram maiorem uocauere, alteram Antropatiam. Maioris Ecbatana fuisse metropolis magna ciuitas. In Media sunt montes Caspij, maiori Armeniæ contermini. Media magna, ex parte alta & frigida pascendis equis apta, unde pratū quoddam Hippobotos uocatur, per quod iter faciunt, qui ex Perside & Babylone in Caspias portas eunt. In eo pasci dicuntur equorum quinquaginta milia, regium id armentum est. Est & Mædia cum diphthong. de qua supra.

Media uocabula, dicuntur quæ & in bonā & in malā partem accipi possunt, Mesa à Græcis dicta. Qualia sunt tēpestas, ualetudo, facinus, dolus, gratia, industria, periculum, uenenum, contagiū. Et apud ueteres honor, quo significabatur iniuria.

Medianus, a, um, quod in medio est, unde Medianas columnas Vitruuius dixit: ut ab angularibus quæ crassiores sunt distingueret.

Mediastinus, pen. prod. qui in medio lauantium stat in balneis, inquit Priscian. Nonius Mediastinos pro balneatoribus itemq; pro ministris & curatoribus adiū accipit, quod in medio stent: ut omnibus ministrent. Sed uilissima quæq; mæcipia, in agro maxime Mediastinos eos accipere debemus, q. abiectissima quæq; inter seruos officia obcūt. Cuiusmodi sunt hodie in principum

principum domibus, cognomine lignarij, bacularijq;: quorū una illa functio est, ut omnibus pareant, nec ullius impetū de trecent, in medio semper et pro patulo ad nutus omneis excubent. Cic. in Cati. Magnopere contemnō exercitiū collectū ex sentibus desperatis, ex agresti luxuria, ex rusticis mediastinis decoctoribus, ex ijs qui uadimonia deferere quā illū exercitum maluerūt. Col. lib. 1. Mediastinus qualicunq; statu possit esse, modo perpetuando labori sit idoneus. Idem: Separādi sunt aratores a uinitoribus atq; a mediastinis. Horat. in Epi. Tu mediastinus tacita prece rura petebas. Lucilius: Villicum Aristocratem mediastinum atque bubulcum. Vlpianus: Qui mediastina opera fungitur non continetur: ut, purpurarij, atrarij, et focarij, et his similes.

Medibile, idē quod medicabile. Festus: Medibile, medicabile.

Medica herba, quæ præcipue nutrit equos, eō quod in Media abundet. Seruius scribit medicā a Medis in Græciā translata, quo tempore eam Romani inuasērunt, quæ semel satis decem annis durat. Huius plena Venetia est trium foliorum, et semper uirens est secundum Dionisi. Cuius natura est, ut uno anno frequenter seratur, et postea aliquot annis sponte procreetur. Et uulgō dicitur Sylla. Columella lib. septimo: Ad maciem nulla res tantum quantum medica potest.

Medicabile, cui adhiberi medicina potest. Ouidius: Hei mihi quod nullis amor est medicabilis herbis.

Medicamentarius, qui medetur. Plinius libro 19. Sectiui duo genera, hoc herbaceum, folio incisuris eius euidentibus, quo utuntur medicamentarij.

Medicamentarius, a, um, quod ad medicamentū pertinet. Idem lib. 17. Herbariam et medicamentariam, scilicet artem.

Medicina, Medicamen, Medicamentum, et Medela, idem significant, scilicet id quo quis curatur. Mirum autē est quod scribit Theophilus de pulsibus et urinis. Ὅτι δὲ ἰπποκράτης ἐξ ἰατρὸς οὐκ ἔχει γινώσκον περὶ τῶν σφυγμῶν, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα καὶ μέτωπον χαρὶ σὺνθεσι. id est, Quod Hippocrates diuinus medicus pulsuum notitiam non habuit, sed latera et frontem manu contingebat. Sumitur tamen quandoq; Medicamentū pro ueneno, sicut uenenum pro medicamento: quoniam Græci utrunq; pharmakon uocant. Caius iuricons. Qui uenenu dicit, adijcere debet bonum uel malum. Nam et medicamenta et uenena sunt, quia eo nomine omne continetur quod adhibetur naturam eius cui adhibetur est, mutat. Quum id quod nos uenenum adpellemus, Græci pharmacū dicunt, et apud illos quoq; tam medicamenta, quā quæ nocent hoc nomine continentur. Galenus autē medicinā ampliavit, qui quāta scripserit, si memorarem esset incredibile: sed inter alia miranda super 22. libros Περὶ τῶν ανατομικῶν, quorum magnam partē habet illustris Antonius uiccomes, Musarum amantissimus. Galenus autem quo tempore fuerit, ita scribit libro 1. magnæ Anatomie. Ανατομικὰς ἐν χειρὶ οὖς ἐργασάμεν καὶ προσεγγίξαι τὸ πρῶτον εἰς τὸ μὲν ἀνθρώπου ἀρχὴν ἡρξάμεν τὴν καὶ νῦν ἡμεῖς ἀρχομεν τὸ ἀνθρώπου. id est, Anatomicos tractatus scripsimus primum quum Roman ueni, incipiente regnare, et nunc adhuc regnante Antonino, et multa alia quæ scribit de seipso ibidem Galenus, non autem Galienus. Medicinæ inuentorem Chironem Centaurum perhibet, hic inuenit herbarum uires. Nonnulli Aesculapio hoc tribuunt. Medicinæ tria genera ueteres fecere. Empiricē, quæ nullis rationibus, sed solis experimētis constabat. Iatroleptice, quæ unguentis et frictionibus curabat. Pharmaceutice, quæ medicamentis. Cc.

Medicinale, adiectiuum, quod ad medicinam pertinet. ut herba medicinalis. Medicinalis uero digitus, dictus est minimo proximus (ut inquit Macrobius.) Quoniam neruus quidam

de corde natus pergit usque ad digitum manus sinistrae. Ob quam causam nouus nuptus huic digito tanquā cordis uicario, suæ sponse imponit anulum.

Medico, cas, et Medicor, idem significant quod medeor. Vergilius libro primo Georgicorum: Semina uidi equidem multos medicare scientes. Sed Medicari frequentissime dicitur. Et modō cum datiuo iungitur. Idem: Senibus medicantur anhelis. Modō cum aduersatiuo. Idem libro 6. Aeneidos. Sed non Dardaniæ medicari cupidus ictum Euclit: Medicum uelum, quod in prora ponitur.

Medicus, qui mederi solet. Officium medici (ut inquit Asclepiades) est ut tutō, ut celeriter, ut iucundē curet.

Medicus, ca, um, quod est medici. Verg. lib. 3. Georgic. Dum medicas adhibere manus ad uulnera pastor Abnegat.

Medimnus, genus mensuræ sex modios continentis. Methimna uero Aetoliæ oppidum.

Mediocris, et hoc Mediocre, medium tenens, modestus. Lucilius lib. 37. Paulō hoc melius quā mediocre hoc minus, malumq; et pessimū: sed tamen omnia hæc mediocriter. Hinc Mediocritas. Cicero lib. 1. Officiorum: Eadem ratio est habenda uestitus, in quo sicut in plerisque rebus mediocritas optima est: Columella lib. 4. Mediocritas in electione loci maxime probatur: quoniam in confinio boni maliq; posita est.

Mediolanum, urbs est cisalpinæ Galliæ metropolis, populi multitudine refertissima: dicta a sue mediatim lanata, nā apud Ambrosium legitur in quadam epistola. Quum a Gallicanis populis initum consilium foret, pro constituenda urbe, effosso solo inuenisse suam dimidiatim lanatam, a quo portento Mediolanum esse nuncupatum: ab eo scilicet apro ex media parte lanato. Ferunt hanc urbē a Gallis Senonenfibus ante Christi aduentum annis 359. instauratam seu conditam fuisse. Hinc Statius Cæcilius comicus ortus fuit. Stephanus Byzantius excellentissimus chronographus. Μεδιολάνου πόλις Ἀκυταιας καὶ οἱ οἰκοντες Μεδιολάνου καὶ πόλις ἄλλη τις, Ἰταλίας λαμπροτάτη. id est, Mediolanum ciuitas Aquitaniæ, et incolæ Mediolanenses, et ciuitas alia Italiæ clarissima.

Medioximus, uel Medioxumus, pen. corr. mediocre siue medium significat. Vnde Medioximi Dij uocantur potestatis mediæ. Seruius lib. 8. Aen. dicit Herculem communem Deum, utriusq; naturæ medium, et inter mortalitatem et diuinitatē. Sunt numina aliqua tantum terrestria, aliqua tantum cœlestia, aliqua media, quos Deos Apuleius Medioxumos uocat. Plau. in Cas. At ita me Dij Deaq; superi, inferi et medioximi.

Medipontus, instrumentum funarium apud Catonem.

Mediscuticus, nomē est magistratus magni apud Cāpatos.

Meditabundus, cogitabundus, et aduerbium Meditabunde, cogitabunde. Cornucopia.

Meditatorius, a, um, quod meditari solet. Hieronymus. Quale illud ieiuniū est, aut qualis illa refectio post ieiunium, cum pridianis epulis distendimur, et guttur nostrum medicamentum fit latinarum.

Mediterraneus, nea, um, quod est a mari remotū, quasi in media terra. Mediterraneum mare, quod per medius funditur terras, quum in ambitu terræ circumfluat. Oceanus ab Abila Mauritanie et Calpe Hispanie promontorijs.

Meditor, pen. corr. quasi medio animo uerso, hoc est, cogito. Hieron. Et hoc intelligimus nō solum Herodem, sed sacerdotes, et scribas eodē tempore necē domini fuisse meditatores. Interdum Meditari, est cogitando inuenire. Terent. in Andr. Venit meditatus alicunde ex solo loco. Interdum exercere. Verg. Agrestem tenui meditabor harundine Musam.

Inde

Inde Meditationes Romanorum, dictæ sunt conflictus sine sanguine & omnes artes (autore Vegetio) in meditatione consistunt. Interdum tendere. Vergilius:

Nec lupus insidias pecori, nec retia ceruis

Vlla dolum meditantur, amat bonus ocia Daphnis.

Dicitur & Meditor, quasi melitor. Græci μελετάω, meditor dicunt, l, enim pro d, inuicem sibi cedunt, ut sella pro sedita.

Idem: Syluestrem tenui Musam meditaris auena.

Quod est quasi melitaris, quasi dulce canis. Reperitur etiā hoc uerbu in passua significatione. Terent. in Phormi. Meditata sunt mihi omnia mea incommoda. Huius composita sunt Præmeditor. Inde Immeditatus, participium sine uerbo, non meditatus. Cic. lib. i. Offi. Id se in foro optime iam immeditatum facere, quod etiam tum poterat domi cum laude meditari.

Meditrina, penult. prod. medicamentorum Dea, cuius sacra etiam Medicinalia dicebantur, de quibus paulo supra.

Meditrinalia, sacra quæ poturi mustum faciebāt hoc præfamine: Vetus nouum uinum bibo, ueteri nouo morbo medeor.

Meditullium, non mediū terræ: sed procul à mari, quasi meditellium, ab eo quod est tellus. Hieron. Et quomodo diuitiæ & honores & corporū sanitates, & cætera quæ indifferentia nominamus nec bona nec mala sunt: sed uelut in meditullio posita, usu & euentu uel bona uel mala fiūt. Sunt qui hoc nomen à meditor deducāt, ut sit locus meditationis et exercitij.

Meditullum, locus meditationis & exercitij. Cc.

Medius, dia, um, quod mensuratum, æqualiter distat ab extremis: quamuis etiā Medium dicatur quicquid inter duo extrema est, etiam si non æqualiter distet. Vergilius:

Iam medium tenuere rates. Quandoque Medium dicitur commune: ut, In medium uenit. id est, in medio sunt. Et E' medio discesserunt. Quandoque manifestum. Vergilius:

Medioq; ex hoste recepi. Quandoque intercedens. Idem: Ne quis scire dolos medius uel occurrere possit.

Et dicitur Medius secundum Pris. à modo, hoc est, à mensura: unde & Modius, & differentie causa Medius mutauit o, in e, Vel dicitur à Græco μέσος, medius. Hinc Dimidius, a, um, quasi per medium diuisus. Medietas, media pars

Mediusfidius, compositū est, & significare uidetur Iouis filius. id est, Hercules, quia dia Græce, nos Iouem dicimus, et fidium pro filium: quia sæpè pro litera l, litera d, utebantur. Quidam existimant iusurandum esse, ut pro Dij fidem, quasi pro diuini temporis. id est, dici fidem. Alij sic exponunt. Sanctus Fidius & Semus pater Dij fuerunt Sabinorū, quos domo demigrantes in collē Quirinalē cū cætera suppellectile detulerunt: idq; numen uerbis trinu, re unicum esse dixerunt. Vnde licet tribus ipsis templū esset in Quirinali colle dicatū, unius tamen sancti uocabulo adpellabatur, obtinuitq; huius nominis opinio sanctitatis magnam uim habere iusurandum, quo in trino & unico numine mediū esse qd fidiū affirmaret.

Medod, unus ex Centauris. Cc.

Meduacus, Venetorum fluuius, qui nunc uulgo Brenta dicitur. Nam ostia. Padi Plinius scribens, ait: Proximum portum facit Brondulum, sicut Edronem Meduaci duo & fossa Clodia. Strabo scribit Meduacum uocari & portum & fluuiū. Idem: Supra Venetos Carnorum & Meduacorū fuisse gentem tradit, uide Plinium in initio primi uoluminis.

Medulla, dicta est quod in ossibus media sit. Hinc Emedullo, as, quod est medullam extraho. Plinius de limonio: Item grauiolentiam alarum emendat radicis emedullatæ mencia, in uini falerni heminis tribus decocta. Per translationem significat declaro. Plaut. Narra iam rem nobis omnem atque emedulla.

Medullitus, pen. prod. aduerbium est, significat ex intimo,

uel intime. Varro: Medullitus aquiloniā seruat frigiditatem.

Medusa, fuit filia Phorci ex Cetho cōiuge, quæ unā cū duabus sororibus Euriale & Stenone, Gorgades in insulas in Oceano Aethiopico tenuisse serūtur. Vnde & Gorgonides adpellantur. Eius capilli in angues à Minerva immutati sunt, & qui illā aspiciebant, in lapides uertebātur. Quā Perseus peremit, ex cuius cruore natus est Pegasus. Noster aut Suidas. Μέδουσα ἡ καὶ γοργώνη κληθεῖσα, Περσεύς δὲ Δαναῶν καὶ Πήγυ υἱὸς διδραχθεὶς πιάσας τὰς κλισίους φαντασίας, ἰδίαν βυλόμενεν ὑπατὴ κατὰ σῆσθα βασιλείαν, κατεφρόνησε τῆς τῶν Μηδίων, et subdit, ἐκάλεισε δὲ γοργόνην διὰ τὴν εὐτυχήαν τῆς ἐνεργείας. id est, Medusa, quæ & Gorgone uocata. Perseus Danaes, & Peci filius omnes mysticas phantasias callens, propriū sibi uolens cōstituire regnū, despectit Medos. Et subdit: Vocauit Gorgon propter celeritatē efficaciam. Qui autē uelit audire res nouas, & insolitas hominibus Latinis, legat reliqua in Suida, & alijs scriptoribus Græcis:

Mega, Græcè, Latine magnū. unde Megaron, domus ampla.

Megabyzi, siue Megalobyzi, dicebātur Ephesiæ Dianæ sacerdotes, quos eunuchos esse oportebat. Vnde & pro imbelibus ac mollibus poni consueuerunt, quales sunt spadones. Quint. lib. i. Artifices clarissimi quum corpora quam speciosissime pingendo fingendo uel effingere cuperent, nunquam tamē in hunc ceciderūt errorem, ut Bagoū, aut Megabyzum aliquem in exemplū operis adsumerēt sibi: sed Doryphorum illum aptum uel militiæ uel palestræ, aliorū quoq; iuuenum bellicorum & athletarum corpora decorare existimant.

Megara, cum diphthongo in pen. furia infernalis. Nam Megæro, odi siue inuideo Latine denotat. Claudianus:

Improba mox surgit tristi de sede Megæra.

Megalesia, dies qui dicatus erat magnæ matri Deorum, cerimonij dictus: Ludi quoq; qui celebrātur ante templū in ipso magnæ matris conspectu, etiam Megalesia dicebātur & ludi Megalenses. Livi. M. Iunius Brutus adē magnæ matris Deū in palatio dedicauit, & ludos ob eam dedicationem factos, Megalesia adpellauit, uix enim magnum dicitur.

Megalophron, magna sapiens, magnanimus.

Megaloprepeia, magnidecentia, uel munificentia: quæ inter magnos uiros uersatur, magnisq; in rebus, ab indoctis magnificencia quæ species est fortitudinis.

Megaloprepes, qui magna pro dignitate munerat.

Megalopsychia, magnanimitas.

Megalopsychus, magnanimus.

Megara, pen. corr. oppidum est Atticæ: cuius meminit Verg. Pantagiam, Megarosq; sinus, Tapsumq; iacentem.

Est & nomen mulieris Creontis filiæ, & Herculis uxoris:

Quo etiam nomine dictus est mōs in Sicilia, ubi apes multæ, licet & Megara, rorum, legatur.

Megarīs, idis, regio in Achaia, à qua bulbi Megarici, quos celebrat Cato. Columella:

Iam Megaris ueniant genitalia semina bulbi.

Megistanes, dicuntur procures primatesq;: nam μέγιστος Latine dicitur maximus. Corn. Tacitus: Simul consilio terrorem adducere & megistanas Armenios, qui primi à nobis de fecerant pepulit sedibus.

Mehercle, iusurandum significat per Herculem. Cicero in Ora. magis probat Mehercule, quàm Mehercules.

Meio, is, tertiæ coniugationis, in quo i, ponitur loco consonantis significat urinam emitto. Iuuenalis:

Cuius ad effigiem non tantum meire fas est.

Mel, à Græco fit μέλι. Sunt qui dicāt Mel esse cœli sudorē, alij syderū salinā, alij purgātis se aeris succum. Constat sanè ex aère decidere syderum maximè ex ortu sublucanis temporibus: itaq;

itaq; quā prima aurora folia arborum melle roscida inueniuntur. Mel uernum, dicitur anthinum. Mel aestiuum, uocatur horaeum. Mel quod per se fluxit, tacitum. Mel syluestre, ericeum, ab erica frutice quam & sifarum nominat: folia habet tamarici similia. Acraton, mel purū atq; integrum, quod neq; accescere coepit, nec ullum passum est uitium.

Melænæc, opidum in Arcadia, à Melænæo Lycaonis filio, inter Heream & Megalopolim.

Melamphyllis, insula in Samothracia: & Samos ipsa dicta est Melamphyllis.

Melamphyllon, herba urbana & topiaria, crepidines marginum uestiens.

Melampyllus, Thesaliæ monticulus. Cc.

Melampodion, genus nigri hellebori, à melampode quodam, qui eo uti in diuinationibus solebat. Vel à pastore eiusdem nominis qui primus hanc herbam inuenisse dicitur, dum capras eo purgari animaduertit.

Melampus, est in tertio Europæ sinu. Et est nomen uiri proprium.

Melan, Latine nigrum: quo in compositione utimur.

Melancholia, cum accētū in penul. Latine dicitur nigra cholera. hoc est, atra bilis, quæ sæpe in furorē agit homines. Græci μελαγχολία. Hinc Melancholicus, qui nigram bilem habet.

Melancoryphus, auis quæ et ficedula, sed ficedula dicitur tantū in autumnio ab edēdis ficiis: alijs tēporibus Melancoryphus, q. μελαγχόρυς, hoc est, uerticē nigrū habeat. Latine atricapillam dicere possumus: mutat enim formā & colorem.

Melanthion, nigella herba.

Melanthius, nomen uiri, qui quum Gorgiæ inimicus esset, dixit: Hic nobis de concordia præcepit, qui tres in una domo concordare non potuit.

Melanurus, penul. cor. piscis ex eo dictus quod nigricantem habeat caudam, & inter saxatiles numeratur. Ennius: Melanurum turdum, merulam, timbramq; marinam.

Melappia mala, sunt maiora appijs uulgò apiona uocata. C.

Melas, fluuius Mygdoniæ, alius Siciliæ, quidam Ciliciæ, item Thraciæ, & adhuc quidam Bæotiæ. Item mons felicitis Arabiæ Melas dicitur.

Melculum, diminutiuum quo utimur blandiendo. Plautus: Meum corculum, meum melculum.

Meleager, & Meleagrus, fuit Oenei Aetoliæ regis filius.

Meleagræa, Calydon urbs dicitur, quoniam Meleager in ea imperauit. Cc.

Meleagrides, gallinæ Aphricanæ. Plinius lib. 10. Simili modo pugnant Meleagrides in Bæotia Aphricæ, hoc est, gallinarum genus gibberum uarijs conspersum plumis. Alij autē Meleagrides à Numidicis separant.

Melegina, insula in mari Adriatico, adiacens Dalmaciæ: Ptolemæus lib. 2. refert.

Melēs, is, & etis, fluuius propè Smyrnam.

Melgemella, mala sunt, quæ & capuncula uocant. Cc.

Meli, Latine mel, à quo per compositionem descendunt.

Melia, arbor quæ fructum suauissimum producit.

Melibœa, littoralis urbs Magnesiæ, uel secundum aliquos Thesaliæ, patria Philoctetæ & Peantis filij: à qua Melibœus, a, um. Est etiam hoc nomine uicus in mari Laconico.

Melibœus, cum diphthongo æ, nomē pastoris dictus quod boum curam habeat.

Melicæris, idis, & Melicæria, à cæra & melle nomen accipit, tuberculum mellis crassitudine in cubitis & genibus, interdum alijs quoq; partibus, & in ore ipso, & in capite quod ita nominatur: quia humor in eo mellis similis includitur: nec

pressum remittitur, ut id quod ganglion siue ganglion adpellant, in eadem parte, sed molle cedensq; Plinius: Melilotus defructus in uino dulci peculiariter contra melicæridas efficax. Hoc nomine fauus est adpellatus.

Melicerta, Iunonis & Athanantis Thebarum regis filius, qui se in pelagus submersit, & miseratione Deorum in Portum cōuersus est: qui Palæmon etiam dicitur, pro Deoq; à genibus habitus est.

Melichros, lapis modo niger, modo flauus: à mellis colore uocatus. Cornuc.

Melichrysis, gemma quæ ex India mittitur, quasi per aurū syncero melle translucens. Cc.

Melicraton, penul. cor. mulsum uinum, coctum cum melle. μέλι enim mel, κρατόν, potens: quasi potens uinum dicitur.

Melicus, penulti. correp. à melos, idem quod musicus. Vnde poëta lyrici, Melici dicti sunt. Ausonius: Tu melicos lyricosq; modos. Censorinus de natali die poëticam cognominat melicam, quā poëtica ueluti legitima musica licentior, magisq; modulata inualuerit. Vnde omnes poëtas generali epitheto Melicos adpellare possumus.

Melilotos, penultima produ. Græcè enim μελίλωτος, quasi dulcis & mellica lotos. Est autem Lotos herba in Aegypto siue arbor, de qua supra. Ouidius: Pars thyma, pars rores, pars meliloton amant. Sunt qui dicunt Meliloton esse florē plantæ, in quo est lunaris figura.

Melimela, utrobique per simplex l, dicitur poma mustea, siue dulcia, quasi mel & pomum. Nam μέλι, mel: & μήλον, malū, quod mellis saporem habeat: seu à celeritate nascendi denominata sunt. Varr. Quæ antea mustea uocabant, nunc melimela adpellant. Eadem uulgò nana uocantur, à paruitate arborū, in quibus producuntur. Plin. lib. 14. Quæ nunc melimela dicuntur, à sapore melleo orbiculata ex figura orbis. Mart. Infanti melimela dato fatuasq; mariscas: Nam mihi quæ nouit pun gere chia sapit.

Melina, ut Festus ait, genus tibie acutissimi soni. Est & genus uestis apud Plautū in Epidi. à colore qui medius est inter album & fuscum: uel à Melo insula, unde afferebatur. Iulius Pollux: Candicantia in primis habebant uestimenta peregre uenientes, uel Phœa, uel Melina, uel Glaucina.

Melinus color, in floribus luteū signifi. Nā à Melo insula Melinum pro candido accipitur, quod est pigmentū candidū, quod ibi fiebat laudatissimum. Plau. in Must. Neq; cerusam, neq; melinū oportet attingere. Quidā tamen Melinū colorē uolunt esse medium inter album & fuscū qui dicitur giluius.

Melioreſco, melior fio. Columella lib. 2. Napus deuexam amat & siccam tenuiq; propiorem terram, atq; glareosis fabulosisq; aruis melioreſcit.

Melipecta, cibaria mellis: qualia sunt & bellaria.

Melis, seu Melius, animal quod & taxus, siue taxo, q. sit melis auidiſſimum, & aluearibus semper infestū. In cauernis uiuens, asperū, mordaxq; magnitudine uulpis, colore felis, ex cuius pelle pharetras et canum collaria obtegunt. Varr. Ne uulnerentur canes à bestiis imponitur collaria, quæ uocantur meliū, id est, cingulū circa collum ex corio firmo cum clauis capitatis. Plin. Hanc esse melibus in metu solertiam, ut sufflata cute distincte ictus hominum & morsus canum arceant.

Meliphylon, herba quam uulguſ baracum uocat, de qua Vergilius lib. 4. Georgicorum: Trita Meliphylla & cerinthe ignobile gramen. Quædam apiastrum dicunt.

Melissa, filia Melisi, quæ cum Amalthæa sorore Iouem lacte caprino ac melle nutriuit. Col. lib. 10. Nec sanè rustico dignū

- est sciscitare: fuit ne mulier pulcherrima specie Melisa, quam Iupiter in apem conuertit. Aelianus lib. 2. de proprietatibus animalium. τῆς βασιλῆα οὐτὸν αἱ μέλιται προῖον ἔντα καὶ ἡμερῶν καὶ ἐμῶν καὶ ἀκνῆον, ὅταν αὐτὰς ἀπολείπῃ, μεταβέβησιν καὶ δώ-
κυσσιν φύλα τῆς ἀρχῆς ἐντα. id est, Regem earum apes mitem existentem & mansuetum & simul sine aculeo, quum ipsas dereliquit transcurrunt & fugant.
- Melite, es, siue Melita, e, pen. cor. insula inter Italiā Epirūq; posita. Et (ut scribit Stra.) ante Pachynū sita. Vnde Melitæ canes, paruuli olim in delicijs fœminarū. De hac Oui. in Fast. Fertilis est Melite. Est & urbs hoc nomine, Carthagi-
nensium colonia. Diod. refert in Melitâ insula preciosam te-
nuitate ac mollicie telam fieri. Cice. in Ver. act. 4. uestem &
textrinū Meliense nominauit. Igitur à Melite fit Melitæus,
a, um, & Melitensis. ut canes Melitæi, & Melitenses.
- Melites, gemma sic dicta à colore mali aurei, quod melum proprie dicitur. Cc.
- Melittites, penulti. produ. genus potionis dulcis ex melle &
musto, distans à musto. Fit enim ex melle et musto, hoc est, ex
congio mellis, & quinq; congijs austeri musti, & cyathos sa-
lis feruēfactis. Quo nomine etiam dictus est lapis qui succum
remittit dulcem mellitumq; tusus & cera mixtusq; eruptio-
nibus pituitæ, maculis corporis medetur.
- Melittōnes, penultima produ. ubi apes nutriuntur. Varro:
Melittones ita facere oportet, quos alij Melitrophia adpel-
lant. Eadem quidam Mellaria.
- Melitus, penul. prod. nomen fuit aduersatoris Socratis.
- Melium, collare canum. hoc est, cingulum circum collum
ex corio firmo.
- Melizōmum, penultima produ. conditum uocat Apitius ex
mellis despumati mixtura confecta.
- Mellarius, qui mellis opus exercet. Varro: Ad extrema qua
mellarij fauim eximere possint opercula imponunt alueis.
- Mellarius, a, um, quod ad mel pinet. Plin. Vasa mellaria aut
fauos lauare aqua præcipiunt. Hæc etiam apiaria dicuntur.
- Mellatio, mellis uindemia, quum mel eximitur. Plinius: Hæc
ergo mellatio sine uindemiæ & Vergiliarum. Idem: Aestiuæ
mellatione decimam partem apibus relinqui placet.
- Mellatium, mustum, quam saram adpellamus, ut inquit No-
nius.
- Mellealotos, herba est notissima, & ubiq; nascens: apum ci-
bus. Cornucopiæ.
- Melleus, a, um, quod ex melle est, ut melleus sapor. Aliquan-
do sumitur pro dulci. ut uox mellea.
- Mellica, genus leguminis, sicut uulgò adpellatur, quæ pannu-
culas siue lobas ad speciem milij producit colore rubido.
- Mellifico, mel facio, à quo Mellificus, & Mellificatio. Colu-
lib. 10. Vt ab opere mellifico euocatæ apes scitibus explcat.
- Mellificum, mellis factio. Varro: Sed ut hoc aptissimum ad
sanitatem apium: sic ad mellificum thymum. Idem: Quod ad
mellificum bonum uehementer prodest.
- Mellifluus, a, um, ex quo fluit mel, uel fluere uidetur, hoc
est, dulce, iucundum, ut melliflua oratio.
- Melligo, pen. prod. succus è lachrymis arborum, siue florum
quem apes deuorant: postea ad alueos regressæ euomūt, ope-
raq; componunt. Plin. Primum itaq; fauos construunt, ceram
fiunt, deinde sobolem, postea mella. Ceram ex floribus,
melliginem è lachrymis arborum quæ glutinum pariunt sa-
licis, ulmū, harundinis, succo gummi, resina. Ponitur & pro
quocunq; succo florentis fructus adhuc atq; immaturi.
- Melliloquus, pen. cor. qui dulce loquitur. Cicero: Ex cuius
ore melle dulcius fluebat oratio.
- Mellifones, qui & Mellarij, & Meliturgi. opus mellis ex-
crentes.
- Mellissus, proprium nomē regis Cretensis antiquissimi, qui
primus Dijs sacrificauit. Cuius filia Melissa & Amalthæa
fuerunt. Est etiam Mellissus antiqui philosophi nomen.
- Melliturgus, idem quod mellarius, qui mellaria exercet. Sic
enim interpretatur Varro lib. 3. de Re rustica.
- Mellitrus, a, um, penul. prod. quod est melle conditum. Varr.
Et faui melliti intus ponendi à faucibus longè.
- Mellonia, uel Melona, mellis Dea à Romanis putabatur.
- Mellum, cotoneum malum à ueteribus dicitur.
- Melo, nomen fluij, qui & Nilus, & Geon adpellatus est.
- Melobosis, Nympha est sic dicta ab ouibus pascendis. Cc.
- Melodes, accipitur pro melico dulcia carmina cā tante. Sid.
Proculus melodes insonare pulsibus. Aug. li. Meditatio=
num Melodem orationē dixit, pro harmoniacis cōcentibus.
- Melodia, cum accentu in penulti. dulcis cantus, siue melleus.
- Melocissa, insula ex Syrenis una, non tam à pomorum, quàm
à pecoris abundantia dicta.
- Melolantha, scharabei genus est, colore uiridi nascens.
- Melomeli, ut Colu. lib. ulti. inquit, uocatur quū mala matu-
rissima integra sine macula in lagœna in melle submerguntur.
- Melon, ouis dicitur.
- Melonomus, penul. correpta, ouium pastor. Nam μέλος &
poma, & oues significat.
- Melos, generis neutri, & tamen indeclinabile, dicitur cantus
suauitas, uel dulcis modulatio. Persius: Cantare credas pe-
gaseum melos. Hinc multa deriuantur, de quibus mox.
- Melos, gen. fœm. insula est Cretæ adiacens, necnon & urbs
in eadem insula. Strab. Melos insula inter Cretam Pelopon-
nesumq; interuallo æquali sita, à Peloponneso promōtorium
Scyllæum, à Creta Dyfincum habens.
- Melota, æ, & Melote, es, penultima producta, dici potest
pellis ouina. Ovis enim ouis dicitur. ut est apud Apostolum:
Circueiunt in melotis & pellibus caprinis.
- Melpomene, penulti. correpta, una ex Musis.
- Membrana, æ, pellis superior, quæ & pergamena charta di-
cta, quod tracta sit de membris animalium, in quorum tergo
ribus primum ab uno latere scribi cœptū, deinde ab utroq;
dextra pilis. Earum usus Pergamē regnante Eumēne incho-
auit: postea Pergamena uocata, ubi Pergamē rex Attalus Ro-
mam misit multitudinem membranarum, ut penuria chartæ
pellibus pensaretur. Vnde Pergamenarum nomen ad hanc
usq; diem tradente sibijnuicem posteritate seruatum est. Dis-
fert autem charta à membrana. Nam (ut inquit Victorinus)
foliorum alia de chartis sunt, alia de membranis. Ergo Mem-
brane pellicæ sunt, & Pergamē primum inuentæ, pergame-
næ. Chartæ autem ex papyro olim in Aegypto fiebant, ut
Plinius ostendit. Apud nos de centonibus certo quodā modo
maceratis, & glutino concretis formantur. Chartam ex pa-
pyro in uictoria Magni Alexandri inuentam scribit Varro.
Antea palmarum folijs scriptitatū fuisse, deinde quarundam
arborum libris, postea publica monumenta plumbeis uolumi-
nibus, mox & priuata linteis, & schedis confici cœpta. Pto-
lomeus autē chartas, Eumenes uerò membranas, quū uterq;
eorum maxime haberent bibliothecas inuenerūt, qui fuerūt
reges Pergamē. Sed contra Varronis sententiam de chartis
ait Cassius Hemina. Martia. Terentium scribam, agrū suum
in Ianiculo repastinantem, inuenisse ait arcam, in qua Numa
rex situs esset: & in ea libros eius è charta scriptos. Sed Nu-
mam pluribus ætatibus ante Alexandrum fuisse constat.
- Membraneus, a, um, quod ex membranis est. Vlpianus de
Leg

Lega. Quod si in codicibus sint membranis uel cartaceis uel etiam eboreis.

Membranulum, diminutiuum à membris. Apuleius lib. 6. Verum coruinum asini crassum, sed hirundinis tenuem circumdedit membranulam.

Membrare, significat per membra formari, quo uerbo utitur Censorinus.

Membratim, aduerbium significat per membrana singula.

Membratura, est membrorum positura.

Membrosus, qui magnū habet membrū. ut illud in Priapea. Si Ruber hortorum custos membrorsus equo.

Membrum, proprie dicitur caro artus tegens. unde Membrana, superior membri pars. hoc est, pellis ipsa: quamuis et pro singulis corporis partibus ponatur. ut manus, pes, auris, membrum dicitur. Membrum, si absolute ponitur, pro uirili membro. Apul. Steterunt membra quæ iacebant antea. Membra principalia sunt, cor, cerebrum, iecur. Sumitur etiam pro parte quum ad inanimata transfertur. Vnde quæ Græci cola, Latini membra dicunt. Quomodo autem differat Membrum ab artu, uide in dictione Artus. A Membrum sunt adiectiua Bimembris, Trinembris, Quadrimembris, hoc est, duarum, trium, quatuor partium.

Memerylus, arbor est à nostris alio noīe arbutus adpellata.

Memini, à meno antiquo uerbo fit, quo ueteres usi sunt pro recordor, et in mentē reuoco. à quo prima syllaba geminata fit præteritum memini: sicut à pingo pupugi, requirit genitiuum uel aduatiuum. Teren. Faciam ut meiq; et huius dici ac loci semper memineris. Cice. Omnia quæ curant senes meminerunt. Sed quum significat mentionem facio, recusat aduatiuum, postulatq; ablatiuum cum præpositione de, uel genitiuum. Quintil. De quibus multi meminerunt. Idem. Neq; omnino huius rei meminit poeta ipse. Iungiturq; tam cum præterito infinitiui, quam cum presenti. Vergilius: Nanq; sub Oebaliæ memini me turribus altis Coricium uidisse senem. Idem: Cantando puerum memini me condere Soles. Cicero Appio: Ad me adire quosdam memini. Huius compositum est Commemini. Gellius lib. 2. Sic multo ante Pacuius aquam flauam dixit, et fuluum pulcrem, cuius uersus quoniam sunt iucundissimi, libens commemorari.

Memor, gene. omnis, secundum Priscia. et à memini fit, cuius contrariū est Immemor. dicimus Memorem, qui recordatur. ut, Memor sum tui in me officij. Quū aut de alijs rebus dicitur, ut quū dicimus re memorē, significat cuius nos memores sumus. Vergilius: — Sæuæ memorem Iunonis ob iram. Horatius lib. Carminum. Siue puer furians Impresit memorem dente labris notam. Hoc est, tam uehementem, ut non facile excidat memoria.

Memorable, quod est dignum memoria. Colu. in Præfat. Quū tot alios Romani generis intuear memorabiles duces. Cicero: Quum accepissemus à patribus maxime memorabile C. Lælij, et Pub. Scipionis familiaritatem fuisse.

Memoratus, idem quod memoratio. Sallustius: Incredibile memoratu est.

Memoria, (ut inquit Cicero lib. 1. ad Herennium:) est firma animi rerum et uerborum dispositionis perceptio. Teren. in And. In memoria habeo. Vbi Donat. Plus est quam si dixisset scio. Nam quæ scimus, possumus obliuisci. Quæ uerò memoriæ commendamus, nunquam amittimus. Aliquando memoria pro antiquitate ponitur. Pacuius: Perq; nostram egregiam humanitatem quam memoria firmavit.

Memoriale, quod in memoria haberi debet.

Memoriosus, a, um, quod est multæ memoriæ.

Memoriter, aduerbiū, significat quod imperiti dicunt mente tenuis. Cice. Q. Mutius augur Scauola multa narrare de C. Lælio socero suo memoriter et iucunde solebat.

Memoro, as, pen. cor. ad memoriam reduco, quod et memoror deponens significat. ut est illud: Memorare nouissima tua, et in aeternū non peccabis. Aug. genitiuo iunxit: Sed memoraberis domini Dei tui, quia ipse tibi dat fortitudinē. Interdū Memorare, est dicere, narrare, seu exponere, recitare. Liuius lib. 1. Herculemq; in ea loca Geryone interempto, boues mira specie abegisse memorant. id est, dicunt. Vergilius: Musa mihi caussa memora. id est, dic, expone. Interdum numerare. Plaut. in Amp. Ibi nunc meus pater legiones hostium memorat. Huius cōposita sunt Cōmemoror, et Rememoror, quod est in memoriam reduco. Hiero. Rememoror usus est apud Apostolum. Rememoramini pristinos dies.

Memphe, populi Memphim habitantes. Vide in Taphnis.

Memphis, urbs Aegypti regia, magna et populosa, secūda post Alexandriam, ubi fuerunt pyramides, regum sepultura ab Ogdoe rege edificata, ambitus stadi. 150. Cuius filia Mēphis ei nomen dedit, cum qua Nilus concubuit sub imagine tauri. Hæc portuosissima est ubi Nilus scinditur in plures partes, et Δ formam facit. Hinc Memphitis, et hoc memphite, penultima producta, quasi patronymicum. Tibullus: Barbara Memphitim plangere docta bouem. Inuenitur etiam Memphitides. Iuuenalis: — An ne aliam terra Memphitide sicca Inuidiam facerent nolenti surgere Nilo? Inde etiam Memphiticus, ea, cum. Martialis: Dat chartis agiles calamos Memphitica tellus.

Mena, apud Romanos fuit Dea, quæ menstruis fluoribus præesse putabatur. Quo etiam nomine dictus est piscis quidam breuis: qui hyeme candidus, æstate nigrior fit. Cicero de Finibus bono. Qui uoluptatem contemnunt, eis licet dicere, se acipenserem menæ antepone. Martialis: Et caudam cibij breuesq; menas. Hunc piscem etiam alecem dici posse quidam putauerunt. Nonnulli tamē hoc nomen cum diphth. scribi debere præceperunt.

Menæchmi, apud Plautum comœdia in qua Menæchmus introducit.

Menæchmus, philosophus Eudoxi auditor, qui Platonis temporibus uixit.

Menalippa, Amazonum regina, quam uicit Hercules, eiq; ablato baltheo salutem dedit. Est et Menalippa fabula Græca: à Menalippa deductum nomen. De qua Iuuenalis: Syrma uel Antigones, seu personam Menalippes.

Menalippus, Tidei fuit interfector: cui caput ante obitum corrosit Tideus ex rabie: qui apud Statium ita uociferatur. — Caput o mihi si quis Adportet Menalippe tuum. Fuit et alter Menalippus Tidei frater: quem Tideus in uenatu fertur peremisse, obq; id fratricidium exulasse. Fuit et alter Menalippus Troianus: qui quod uirtute præstaret, à Priamo filij loco amatus fuit.

Menapij, populi qui ad utranq; Rhēni ripam habitāt, iuxta Neruios, sed ad mare proximū: q hodie uocātur Geldrenses.

Menander, poeta comicus, Theophrasti discipulus. de quo Quintilianus lib. 8. Meo quidem iudicio diligenter ad cuncta quæ precipimus efficienda sufficiat: Ita omnem uitæ imaginem expresit, tanta in eo inueniendi copia, eloquendi facilitate: ita est omnibus rebus, personis, adfectibus accommodatus. Ouidius in eo libro qui sine titulo est: Dum fallax seruus, diuus pater, improba lena

Vixerit, & meretrix blanda Menandrus erit.

Fuit & alter Menander hæreticus, discipulus Simonis magi: à quo Menandriani hæretici: qui adferebant mundum non à Deo, sed ab angelis factum.

Menaria, insula est contra Magonem: sic dicta à piscium multitudinem, qui menæ dicuntur. Cc.

Menceps, mente captus.

Menda, & **Mendū**, pro errore. Cice. Ceci. Nam quū mēdum scripturæ litura tollatur. Ovidius: Mendæ nocte latent. Hinc Mendosus, sū, dosum, quod est erroribus plenum. Hinc & Emendo, das, de quo supra. Et Remendo, das, quod est, rursus mendam tollo. Columel. lib. 4. Quidam flagellum totum, sicut erat matri detractum, crediderūt sationi cōuenire, idq; per gemmas quinas, uel etiam per senas partiti, compluris tale oleaster remandauerunt: quod ego minime probo.

Mendaciloquus, penulti. corre. qui loquitur mendacium. August. lib. 2. ad inquisit. Ianuarij. Intendentes doctrinæ dæmoniorum in hypocrisi mendaciloquorum.

Mendacium, (ut inquit Augustinus) est falsa significatio cum uoluntate fallendi.

Mendaculum, diminutiū, paruus error. Cice. lib. de Orat. Quod tamen est mendaculis adspargendum.

Mendax, qui frequenter dicit mendaciū. Quod nomē August. lib. 2. Soliloqui. à metiendo deriuat. Illud autem, inquit, quod mendax uoco, à mentientibus fit: qui hoc differunt à fallacibus, quod omnis fallax adpetit fallere, non autem omnis uult fallere qui mentitur. Nam & mīmī, & comœdiæ, & multa poemata mendaciorū plena sunt, delectandi potius quam fallendi uolūtate. Et omnes ferè qui iocantur mētiuntur. Sed fallax, fallens is recte dicitur, cuius negociū est ut quisq; fallatur. Illi autem qui nō id agunt ut decipiant, sed tamen aliquid fingunt, uel mendaces tantum, uel sine hoc quidem: mētientes tamen uocari nemo ambigit. Et ut dicā quod sentio, Mendax est mala dictio: pessima uerò fallacis. Quod his uerbis amplectitur Phalaris in epistolis. οὗτος οἷός ἐστι λυκῖνον, πόρον μὲν ἐν πωσὶ, λαγόνον δὲ ἐν νόοις, μοῖχον δὲ ἐν γυναιξί, ἀκόλαστον δὲ ἐν νόμοις, ἀσελγὴν δὲ ἐν ἡθούαις, ἀργύρον δὲ ἐν ἐρήνῃ, λεηποτάκτην δὲ ἐν πολιέμοις. id est. Sic noui Lyciū pædiconem inter pueros, lasciuiū inter iuuenes, adulterū inter fœminas, effrenem inter temperatos, petulantem inter uoluptates, subdolum in pace, deserentē socios inter hostes. A Mendax fit comparatiuum Mendacior, superlatiuius Mendacissimus, & aduerbium Mendaciter.

Mendesium, unguentum dictū à Mendeso Aegyptij urbe.

Mendicabulum, mendicatio ipsa, siue ipse mendicus. Plau. Memorare nolo hominum mendicabula.

Mendicitas, & Mendicimonium. Laberius pro inopia: & Mendiciter, per inopiam posuit.

Mendico, cas, pen. prod. uitæ alimenta postulo. Iuuenal. Arcanam Iudæa tremens mendicat in aurem.

Mendicula, uestis, à mendico: qui magistratus nomen est, ut inquit Festus.

Mendicus, penulti. prod. à mente: quod mentem eius fefellerit fortuna. Vel à medendo: quia precetur omnes, ut uitæ suæ medeantur cibo. Vel quod manu indicet.

Mendix, apud Oscos, nomen est magistratus.

Menecina, urbs in Oenotria, à qua Menecinei & Menecini populi.

Menecis, penultima producta, urbs Phocensium ultima quæ ad occasum uergit.

Menedemus, philosophus ex Eretria ciuitate: à quo philosophi Eretriaci dicti sunt. Eretria uerò in Euboia est, ut inquit Strabo li. 9. Hic militiam primò exercuit, postea ad Pla-

tonem concessit. Fuit honestate & gravitate insignis. Status corporis in eo sene ut in iuene fuit firmus & ualidus. Et quum primum ab omnibus ludibrio haberetur, postea in tanta admiratione habitus est, ut ciuitatis gubernacula ei traderentur. Obijt uitæ suæ anno septuagesimo tertio. Fuit et alius Menedemus Lampfaccnus.

Menelæus, auis ex aquilarum genere, minima magnitudine, uiribus præcipua, colore nigricans: quæ sola fœtus suos alit, frequensq; uersatur in montibus.

Meneleus, unus ex centauris. Cc.

Menestho, nomen Nymphæ: à memorando dicta. unde Menestheus, proprium nomen aurigæ Diomedis. Cc.

Meniana, ædificia sunt porrecta exterius, sic dicta quod à Menio inuenta sint, qui primus in foro ultra columnas proiecit tigna, quò ampliarentur superiora spectacula. Vulgò nunc podioli & lobæ dicuntur. Scribit Porphyrio, Menium scurrilitate notissimum, post abrosum patrimonium uendidisse domum quam habuerat ad forum spectantē, una sibi excepta columna, unde gladiatores spectaret: quæ ex eo Menij columna nominabatur. Hieronymus uerò in Psalmorum interpretatione sic habet. In Palestino & Aegypto non habent in tectis culmina, sed domata: quæ Romæ uel Solaria uel Meniana uocant: plana tecta, quæ transuersis trabibus sustentantur. Fortassis ab hoc Menio dicta sunt Solaria illa, quæ Græci domata nuncupant. Nam Menius super columna, cuius ius sibi exceperat, tectum proiecit & tabulata, unde ipse & posterius eius spectare munus gladiatorum possent. Suetonius: Pauci è proximis Menianis spectabant.

Menix, nomen insulæ, ex aduerso minoris Aphricæ (ut lib. 5. capite septimo docet Plinius) quæ in longitudine patet triginta quinque, nullia passuum: in latitudinem uiginti quinque.

Mennonina, gemma, de qua nisi quod candida est, nihil aliud commemoratur.

Meno, vide in dictione Memini.

Menoles, dictus est Dionysius, quod Latine totum furentem significat. Cui Bacchæ Orgia celebrabant, & crudas carnes comedentes, sacro furore initiantur, Euan Euan conclamantes. Quæ uox adspirata, secundum exquisitam Hebræorum linguam, fœminei sexus serpentem significat.

Mens, dicta est quasi emnens. Est enim Mens alior animi pars, quæ etiam diuina percipimus. Ouidius:

Mente Deos adiit, & quod natura negabat

Visibus humanis, oculis ea pectoris hausit. Vel quod Mene dicatur Luna. Nam ut Luna augetur & minuitur: ita mens expeditior aut impeditior ab hac corporis mole. Vel quoniā mens etiam si dormimus nunquam quiescit. Unde Amentes & Demētes. Quid sit Mens, Lactantius lib. 7. docet hoc modo. Primum, non idem est Mens & anima. Aliud est enim quo uiuimus, aliud quo cogitamus. Nam dormientium mens, non anima sopitur: & in furiosis mens extinguitur, anima manet. Et ideo non excordes, sed dementes adpellantur. Mens ergo, id est intelligētia, uel augetur, uel minuitur, pro ætate: anima in statu suo semper est. Et ex quo tempore spirandi accepit facultatem, eodē usq; ad ultimum durat, donec emissā corporis claustro, ad suā sedē reuolet. Thales Milesius. Velocissimum, inquit, omnium quæ sunt, est mens. Nam tantæ celeritatis est, ut uno temporis puncto cælum omne collustrēt, maria peruolet, terras & urbes peragret. Qui igitur Mentem & animum idem esse dicunt, falluntur: quum Mens sit cogitatio: nis & cōsiliij subtilitas quædā, certæ rationi cōsentanea. Ideo Amentes & Dementes dicuntur, qui nullo consilio utuntur. Animus uerò, est uitæ et uolūtatis fundamentū. Hinc Exanimis, &

mes, et Exanimari. Plautus in Cistellaria. Exanimor, feror, distrahor, diripior, ita nullam mentem animi habeo: et ubi sum, ibi non sum: ubi nō sum, ibi animus est. Idē in Epidic. Paucior territat mentem animi, neq; est ubi meas collocem spes. Verg. Accipit in Tenebris animum mentemq; benignam.

Cicero lib. 4. Tusculanarum quaestionum: Humanus autem animus deceptus est ex mente diuina, cum alio nullo nisi cum ipso Deo (si hoc est fas dictu) comparari potest. Hic igitur si est excultus, et si eius acies ita clarata ut nec necetur erroribus, fit perfecta mens, id est absoluta ratio, quod est idē quod uirtus. Terentius: Mala mens malus animus. Ex quibus declaratur, animum ac mentem differre. Ponitur tamen quandoq; Mens pro consilio. Vergilius: —Nostram nunc accipe mentem. Huius composita sunt Amens, Demens, Vehemens. Amens, quod a mente abiecit. Demens, quod a sua mente discessit.

Mensa, est super quam edere solemus, siue ligneum, siue lapideum. Vergilius:

Pars epulis onerant mensas, et plena reponunt Pocula. Duo autem fuerunt apud Romanos preciosissima mensarum genera: citrea scilicet, et acerna. Quandoq; Mensa ponitur pro prandio, uel coena. Iuuenalis:

—Quum de tot praeclaris orbibus et tam Antiquis, una comedunt patrimonia mensa.

Vnde et prima et secunda mensa, id est, primi et secundi cibi. Verg. Non ego te Dijs et mensis accepta secundis Transferim Rhodia. Mensa etiam trapeza dicitur, id est, tabula qua argentei utuntur. Antiqui mensam uasorum quadratam habuerunt, uocaueruntq; urnarium. Fuit et Mensa uinaria rotunda, nomine cilibantum, a cilice poculo, Graece calice. Altera erat uinaria mensa, quadrata una columella subnixae, cartibulum uocabatur.

Mensarius, campsor pecuniarum: argentarius a Latinis dicitur, a Graecis trapezita. Sed numularij et mensarij sunt minutiores non terentes libros, in quibus data acceptaq; scribuntur, quos Graeci collybistas dicunt.

Mensio, a mensum fit, et significat mensuram. Cicero de Orato. Aures, uel animus aurium nuncio, naturalē quandam in se continet uocem omnium mensuram.

Mensis, a metior deducitur: quasi res numero dierum mensa. Cicero lib. 2. de Natura Deorum. Qui quia spacia conficiunt, Menses nominantur. Macrobius a Graeco μην, id est, a Luna trahit. Nam Lunae curriculo Mensis conficitur. Hinc Trimestris, trium mensium. Augustinus lib. decimotertio de Ciuitate Dei: Arcades, quorum anni trimestres fuerunt. Bimestris, duorum mensium.

Menstrualis, idem quod menstruus. Plautus in Capti. Quibus solebant menstruales epulas ante adipiscere.

Menstruatus, ta, tum, quod menstruum patitur. Vnde dicimus, Menstruatam mulierem.

Menstruum, substantiuum, mulierum profluuium est: quod nō multum, sed uitiōsi humoris indicium est. Indigestum est enim et crudum quod egeritur, et quasi infirmū effluit. Nec habet sedem: sed natura quasi noxium et magis frigidū pellit. Quod maxime probatur, quia mulieribus quum purgantur algere cōtingit. Vnde intelligitur frigidū esse quod effluit: et ideo in uiuo corpore nō manere, quasi inopia caloris extinguitur. Menstrui uirus describit Plin. lib. 7. cap. decimo quinto, his uerbis: Sed nihil facile reperitur mulierum profluuium magis monstriferum. Accescunt superuētū musta, sterilescunt taclea fruges, moriuntur insita, exuruntur hortorū germina, et fructus arborum, quibus insedere decidunt: speculorū fulgor

ipso ad speculum hebetatur, acies ferri praestringitur, eborisq; nitor: alui apium moriuntur, et etiam atq; ferrum rubigo protinus corrumpit, odorq; dirus aera. Et in rabiem agitur gustato eo carere, atq; insanabilis ueneno morsus infigitur.

Menstruus, strua, struum, quod fit singulo mense. Vnde Menstruus fluor, qui mulieribus singulis mensibus accidere solet. Hieronymus in Leuit. Quae post menstruum sanguinem fluere non cessat. Lucanus lib. 1.

Menstruus infastos distinguit secula consul.

Mensura, instrumentum quo metimur, quam quidam a membris humanis dictam putant. Hinc Mensuro, ras, descendit.

Mensura (ut inquit Aristoteles lib. 10. Metaphysicorum) est illud per quod certificamur de quantitate rei.

Mensurnus, na, num, a mense, sicut diurnus a die. Cicero ad Heren. Pars quaedam aeternitatis, quā alicuius animi mensurni, diurni, nocturni, uespertini, certa significatio habetur.

Menta, genitale membrum, cuius diminutiuum est Mentula. A quo Mentulatus, ut in Priapo: Deus priapo mentulatio non est. Dicitur et membrum per excellentiam: quoniam ipsum solum generat. Vocatur praeterea Muto. Hora. lib. 1. Serm. Huic si mutonis uerbis mala tanta uidenti,

Diceret haec animus. Hinc Mutoniatius, ut illud: Dormis cum pueris mutoniatis. Et apud ueteres Mutunus quoq; et Tutunus dicitur Priapus: qui membri Deus, membrum quoq; significat. Lactan. lib. 1. Et Tutunus, in cuius sinu pudendo nubentes praesident, ut illarum pudicitiam prior Deus delibasse uideatur. Adpellatur et Verpa, ab inuersa pellicula.

Mentagra, morbus dictus a mento, a quo incipit, et faciem quidem, collum, pectus, manusq; foedo quodam fursure occupat. Alio nomine dicitur lichena.

Mente captus, pro amente accipitur: quemadmodum Oculis captus, pro ceco. Festus: Mente captus dicitur, quū mens ex hominum potestate abiit.

Mentha, cum h, herba uulgo nota. Dicta quod grato odore menses percurrat. Apud Graecos Mintha dicebatur a nomine Minthes: quam ferunt pellicem Plutonis a Proserpina deprehensam in Mentham deformatam fuisse.

Menthastrum, sylvestre holus dictum: quod mentham imitetur.

Mentigo, pen. prod. genus morbi. Columella lib. 8. Est autē Mentigo, quam pastores ostigenim uocāt, mortifera lactentibus. Et plerumq; fit, si per imprudentiam pastoris immisi agni, uel etiam hœdi, rosidas herbas depauperunt. Sed quum infectum est os atq; labra foedis hulceribus obsidet.

Mentior, contra id quod in mente est loquor. Qui enim mentitur, non ipse fallitur: sed alterum fallere conatur in eius detrimentum. Qui uero mendacium dicit, tum etiam fallitur, quum credit se uerū dicere. Vnde Nigidius: Vir bonus praestare debet ne mentiatur: prudens, ne mendacium dicat. Aliquando tamen Mentiri, est per imprudentiam dicere: sicut et mendacium dicere. Cicero lib. 4. Tuscul. quaest. Nunc ad philosophos ueniam, qui negāt amorem stuprum esse: atq; in co litigant cum Epicuro, nō multum mentiente. Priscianus uult hoc uerbum esse commune. Vnde Cicero in Anto. in passiua significatione dixit: Quem ipse ementitis auspicijs uitiosum fecerat. Statius lib. 1. Theb. Mentitis ignosco thoris.

Interdum Mentiri est fingere, et monstrare id quod nō est. Lactan. lib. 2. Nec potest unquam ueri nomē adsumere: quod ueritatem fūco et imitatione mentitur. Et lib. 7. Hic est qui adpellatur Antichristus: sed se ipse Christum mentitur, et uerum dimicabit. Huius compositum est Ementior, quod est, aperte seu publice ostendo quod non est. Hieronymus ad

Danas. Quia & nos facile potuimus aliqua ementiri, quod ex una uoce solueret quæstionē, sicut & ceteros fecisse mōstrauimus: sed magis concedet ob ueritatem laborē paulisper & peregrino aurem adcommo-
dare sermoni, quā de aliena lingua factam alibi falsam referre sententiam.

Μεντοας ποταμός, de quo Eustathius ita scribit in Dionysio Libyco. Ἰστέον ὅτι Ἰσπος ποτὶ Μεντοας λέγεται, κατὰ τὸ αὐτὸν ἁλδασαν, ὅν κ' Ἀπιδούβιος λέγει πανωνίας μέγιστος ποταμός. id est, Sciendum quod Ister aliquando Mentōas dicebatur lingua eorum, nunc Danubius dicitur, Pannoniæ maximus fluuius.

Mentor, τῶρις, pen. cor. artifex in uasis calandis mirus. Iuue. —Rare sine Mentore mensæ. De hoc Plinius lib. 33.

Hinc Mentoreus, a, um. Propertius:

Lesbia mentoreo uina bibas opere.

Mentum, ab emīnēdo, à gula enim emīnet. Et quamuis Plidicat, Mentum nulli præier hominem esse: tamen Hiero. lib. Reg. scribit, Dauid adprehendisse mentum leonis, & urfi, et eos suffocasse. Et Plaut. in Menec. Glandionicam, suillam, lar dum, pernam. Itidem autem synciput aut menta porcina.

Menus, Germaniæ fluuius: ubi Silurus equum tranantem demergit.

Meo, meas, uado. Lactantius lib. 3. Videbant siderum cursus in occasum meantium. Et Meare, fluere, manare. unde Meatus: quos Græci poros uocāt. Plinius: Succus maluæ decoctæ, poros, hoc est, meatus suauis facit. Huius composita sunt Commeo, Permeo, Remeo, & Transmeo.

Mephiticus, tica, cum, apud Sidonium, pro foetulento.

Mephitis, penul. pro. terræ putor, ex aquis maxime sulphuratis atq; corruptis proueniens. Vergilius lib. 7.

—Sæuamq; exhalat opaca mephitim. Alij Mephitim Deū esse uolunt, Leucotheæ connexum: sicut est Veneri Adonis, Diane Virbius. Alij Iunonem intelligunt, quam non nisi ex corruptione aëris nasci, sicut bonum odorem de aëre incorrupto: ut sit Mephitis, Dea odoris grauissimi.

Meracus, ca, cum, sed (ut puto) falluntur nonnulli. Nā Verg. Constitui meracas, edidiciq; notas.

Vbi penultima breuis est: nec rationē uideo, quæ producere penultimam debeat. uide in dictione Merus. ASCEN. Vbi Vergilius id dicit. Viderit autor: alij certe producant. Hora. Expulit helleboro bilem, morbumq; mcraco. Propertius: Ah pereat quicumq; meracas repperit uuas:

Corruptiq; bonas necitare primus aquas.

Quod licet uideatur à mero fieri, aliter tamen significat. Hiero. super Hierem. Quod autem dicit contra fratrem suū. subauditur dedit mcracam potionem, ut omnes furerent, uo-merent, & multis inter se prælijs dimicarent.

Merax, & Meracus, a, um, penul. prod. cō quod est solū & purū. Proper. Ah pereat quicumq; meracas repperit uuas. Vnde uinum Meracum dicimus, quod mcrum est, nulla aqua admixta. Hinc fit comparatiuum Meracior, & superlatiuum Meracissimus. Vnde Meracius bibere dicuntur, qui minus aquæ uino miscēt: sicut cōtrario lymphatius dilutius uē, qui plus aquæ adhibent. Celsus præcipit, hyeme meracius bibendum esse, æstate dilutius. Hieronymus in Deuteronomio. Et sanguinem uuæ biberunt meracissimum.

Mercalis, quasi uendibilis. Columella lib. 8. Ex his singula capita, quæ uidentur esse robustiora, in supplementum gregis referuantur, cetera mercalibus traduntur. id est, uendibilibus. Hinc componitur Promercalis de quo infra.

Mercator, qui emīt, siue ut teneat, seu ut alteri uendat, & qui mercaturam exercet.

Mercatura, ars seu actus mercandi. Cicero lib. 1. Offic. Mer-

catura autem si tenuis est, sordida putanda est: sin magna & copiosa, multa undiq; adportans, multis sine uanitate imper tiens, non est admodum uituperanda.

Mercatus, ius, idem quod mercandi actus. Liuius lib. 1. Tullus ad Feroniæ sanum mercatu frequenti negotiatores Romanos comprehensos querebatur.

Mercatus, ti, locus in quo res uenduntur: qui & emporium dicitur. Cicero lib. 1. Offic. Quò quum tanquam ad mercatum bonarum artium projectus sis, inanem redire turpissimū est. Teren. in Adel. Emptæ mulieres complures, & itē hinc alia quæ porto in Cyprum: nisi cō ad mercatum uenio, damnum maximum est. Donatus: Mercatus locum tempusq; signat.

Mercatus, cata, catum, participium. ut apud Terentium: Agrum in proximo mercatus est.

Mercenarius, qui mercedis gratia operā præstat. Col. Siue mediarum facultatū dominus, ex mercenarijs aliquē recusantem tam quotidianum illud tributum, qui uectigalis esse non possit, ignarum rei cui præfuturus est magistrū fieri iubet.

Mercenarius, ria, riū, quod ad mercedē pertinet. Laet. li. 6. Ipse pluribus locis clamas, mercenariam non esse uirtutem.

Merces, cis, quiddid emūtur uenditur uel lucri causa. Augu. Inuenit uiles merces terrenas, & terrestribus attulit peregrinas & cœlestes. Et Merces nomine continentur res tantū mobiles: non tamen homines, quum ob eam rem mangones non mercatores, sed uenaliitarios adpellarit, ut mella. Hinc Commmercium deriuatur.

Merces, cedis, à mcrando ære, inquit Varro. Iuuenalis: Scire uolunt omnes, mercedem soluere nemo. Est enim Merces, præmium quod datur pro labore seu stipendio.

Mercimonium, & Cōmercium, est contractio quædam mercium: sicut à patre patrimonium. Plaut. Ut uos in uostris mercimonijs emundis uendundisq; uoltis me latū lucris efficere. Idem: Sed quid agit meum mercimonium apud te?

Mercor, caris, lucri causa mercaturam exerceo: uel etiā simpliciter emo. Et quandoq; aduocatio solo contentū est. Terē. in Heauto. Agrum in proximo hic mercatus est. Quandoq; cum ablatiuo precium denotante iungitur: sicut fit in Emo. Gellius: Libros tres reliquos mercatur nullo minori precio. Quandoq; ablatiuo a, uel ab, mediante, sine precio expresso. Cice. lib. Offic. Sordidi etiam putandi, qui mercantur à mercatoribus quod statim uendant. Quandoq; datiuo. Terentius: Quidam eunuchus, quem mercatus fuerat frater Thaidi. Quandoq; cum datiuo & ablatiuo constructur. Plautus in Persa: Domitos boues uti sibi mercarer. Ex his colligitur, non solum Mercor, sed & alia uerba emptionem uel acquisitionem significantia, uti posse huiusmodi constructione: si eū à quo, uel unde, uel cui id eminus, exprimere uoluimus. Cōposita sunt Commmercior. Plaut. in Cap. Pater ergo captiuos commercatur alios. Præmercior, ante alios mercor.

Mercurialis, herba quam Græci linzoostin uocant: cuius duo genera, masculus & femina.

Mercurius, quasi medius inter homines currens: quod sermo currat inter homines medius. Ideo Hermes Græcè: quod sermo uel interpretatio (quæ utiq; ad sermonem pertinet) Hermentia dicitur. Vnde & mercibus præest: quia inter uēdētes & ementes sermo fit medius. Modò Ligius, modò Argiphontes, modò Ilomius, modò Cyllenius. Quatuor fuisse Mercurios tradunt. Vnū Iouis & Maie filiū. Alterū Cœli. Tertium Liberi & Proserpine. Quartū Iouis & Cyllenes: quem fama est ob Argi cædem profugum, literas Aegyptijs ostendisse. Verum omnes ad Maie filiū referuntur. Ideo & alas in capite et pedibus ponūt: uolētes signare, uelocē ferri per

per aëra sermonem. Ideo nuncium dictum, quoniam per sermonem omnia cogitata enūciantur. Dictus est Deus faciūdiæ: nam hominibus loqui præstare dicebatur. Dictus est Deus mercatorum, palæstræ, furū, nunciūq; & interpres Deorū. Lyram inuenit: Hermaphroditum ex sorore Venere genuit: Martem è duris carceribus liberauit: Argum interemit: Prometheus in Caucaſo religauit. Iouis filius ex Maia Atlantis filia. Hic dictus est Hermes Trimegiſtus, hoc est, ter maximus. Est eius corpus cunctorum syderum minimum, ferè semper sub radijs Solaribus, à quibus non recedit longius quam ducentos triginta gradus. Ideo ab Astronomis Stilbon dicitur: quod est, radians. Vnde Solanus & perustus fingitur: quia nimis est uicinus Soli, præter cæteras stellas.

Merda, à meros, quod est pars: & edo comedo. Est enim cibi excrementū, hoc est, pars eorū quæ comedimus. Hora. lib. 1. Serm. Mentior, at si quis merdis caput inquinat albis Coruorum, & in me ueniant mictum atq; cacatū. Hinc fit Merdo, das, à quo Permerdo. id est, fædo, & conspurco. Albius: Ut faciunt pueri, qui omnium permungunt atq; permerdant.

Merenda, cibus qui datur post meridiem. Vnde & Merendo, das. Calphurnius in Bucol. — Seræq; uidebitur hora merendæ. Plautus in Muſcel. Viſis ne fortè ad merendam quopiā diuorteris, atq; ibi melius quam satis fuerit biberis.

Merco, res, & Mereor, reris, deponens: à mercede fiunt: & ambo merui, meritum faciunt. Et tria significant. Primò aliud mercedis, pro labore paro, uel sumo, seu dignus sum. Vernaculo sermone dicimus meritare. Ouid. lib. 4. Metam. Quam meruit poenam solus, digessit in omnes.

In bonum: ut, — Meruit qui laude coronam. Et quū dicimus: Nihil meretur: significat, nihil mercedis dignus est accipere. Terent. Ego Charine nequitiam officiū liberi hominis esse puto, quū is nihil promereatur, postulare id gratiæ adponi sibi. Plautus in Capti. Vale atq; saluē, & similiter ut dicam meres. Quādoq; etiam de turpi lucro dicitur, ut sit Merere: sordidum quæstum facere. Varro in Eu. Primū iste qui meret festertio uicenos. Vnde & Meretrix, & Meretricia taberna, & Meritorij pueri dicuntur. Secūdo significat confro, inseruio, seu tracto: & tunc construitur cū ablatiuo mediante de: ut, Mereor de te. id est, aliquid in te cōfro. Et in ambiguum: Si de beneficio intelligimus, Bene de te mereor dicimus. Verg. lib. 4. Si bene quid de te merui— Id est, si in aliquo tibi beneficium contuli. Si autē de offensione, Male mereor de te. Cicero: Nanq; quo in hominem petulantem & male de nobis meritum esse debuimus? In bonum tamē siue bene usus est Vergilius lib. 6.

Quiq; sui memores alios fecere merendo. Nonnunquam per ambiguum sensum sine utroq; dicimus: ut, Quid de te sum meritus? Et aliquando per negationem: ut, Homines nihil de me meriti sunt, hoc est, nec bene mihi nec male fecerūt. Tertio significat stipendia facio in militia, hoc est, stipendij gratia milito & dimico: & tunc datiuum aut ablatiuum requirit: uel absolute ponitur. Lucanus:

Ære merent paruo. Statius lib. 4. Thebaid.

Non hi tibi solum Amphiaræ merent. Lucan. lib. 6. Sæua uiro nomen, castrorum in plebe merebat.

Ouidius in Fastis: — Totidem pilanus habebat

Corpora, legitimo quoq; merebat equo. Aliquando etiam aduersatiuo iungitur, ut apud Suetonium: Prima stipendia meruit. Et in hac significatione fit Meret impersonale, ut autor est Seruius in librum quartum Aeneidos: Hinc etiā Emeriti milites, & Emeriti stipendia dicuntur qui militia

perfuncti sunt. id est, qui perfecte meriti & exēpti senio à labore efficiuntur. Plinius lib. 11. Nouissimèq; fessis, & iam emeritis inchoatæ. Nonnunquam etiam passiue sumitur, ut apud Quintilianum: Emeritis huic bello stipendijs. Et per translationem, Emeriti boues dicuntur, & quædam alia. Emeriti uero senes, solent habere eos qui pro se laborent: qui dicuntur pro alio opus agere. Composita sunt, Commerceor, Demereor, Emereor, Promereor: siue Commerco, Demerco, Emereo, & Promerco.

Meretricium, ipsa meretricandi ars.

Meretricius, cia, cium. quod est meretricis, uel quod ad meretricem pertinet, ut ars meretricia. Terentius in Heauton. Ignaram artis meretriciæ.

Meretricor, penul. prod. scortor. Aulus Gellius: Thais meretricando magnam pecuniam demerebat.

Meretrix, à merendo. nam mercede suam exercet militiam: quæ copiam sui tantummodo facit. Ideoq; honestioris loci est & quæstus. Prostibulum, quod pro stabulo, id est, ante stabulum stet. Vnde & Plautus in Cistellaria: Intro ad bonā meretricem, in uia sola prostibula sanè est.

Mergæ, fircula quibus acerui frugum fiunt, dictæ à mergis uolucris. Quia ut illi in se aquam mergunt, ad piscem persequuntur: sic messores eas in fruges mergunt, ut eleuare possint manipulos.

Mergi, genus est, ubi supra terram iuxta suum adminiculum uitis curuatur, atq; ex alto scrobæ submersus, producit ad uacantem palum. Pallad. Mergum dicimus, quoties uelut arcus supra terram relinquitur, alia parte uitis infossa.

Mergites, penul. corre. spicarum manipuli: à mergendo dicti. Vergilius lib. 1. Georgicorum: Aut factu pecorum, aut cerealis mergite culmi, Prouentūq; oneret.

Mergo, gis, si, sum, sub aqua pono. Cuius cōposita sunt Demergo, quod est, deorsum mergo: quod fit, quum aliquid sub aqua, uel sub terra, & huiusmodi figitur. Laſtant. lib. 4. Nō ut poëtæ Arionem mentiuntur in pelago incedentem: qui demersa corporis parte, humeris supereminet undas. Columel. lib. 2. Neq; pecora maiora, nisi quum siccissimū est: quoniam demergunt ungulas & atterunt, scinduntq; radices herbarū. Demergo, diuerſe mergo. Laſtant. lib. 6. Quæ autem ab illo altero id habet officium, ut cœlestibus auocatum, terrenisq; demersum, ad poenam interficiant sempiternā, quod est summum malum. Emergo, extra mergo, & quasi ex loco ubi submersus fueram exco, & in lucem prodeco. Liuius lib. 1. Primum ex profunda emersus palude. Terentius per translationem in Andria dixit, facile ex illis sese emerſurum malis. Immergo, intus mergo. Vergil. lib. 3. Aeneidos:

— Vastoq; immergite ponto. Submergo, subtus mergo.

Mergulus, instrumentum quo lampadis lychnus cōtinetur.

Mergus, goris, genus uasis, quā nonnulli situlam adpellant.

Mergus, gi, auis. dicta quod se in aquā cibū captans assidue immergat: quæ alij mergonem adpellant. Vergil. lib. 1. Geor. Quum medio celces reuolant ex æquore mergi. Huius auis natura est, ut sæpe mergens aurarum signa colligat, & præuidens tempestatem futuram, propere medio reuolat ex æquore, & ad littorum tutā cum clamore contendit. Est & Mergus in uite, ut docet Colu. lib. 5. uide in dict. Mergi.

Meribibulus, qui uinum sine aqua bibit. Augustinus. Quum temeti audior esset, quadam die, ab irata ancilla per conuiuium adpellata est meribibula: quæ res tantum ei pudorem iniecit, ut postmodum sobria prorsus fuerit.

Meridies, medius dies: quasi mediidies. Nā (ut inquit Var.) d,

V 4 anti

antiqui, non r, in hoc loco dicebāt. Et semper masculinū est: quia certū dici tempus significat. Hinc Meridianus, na, num. quod ad meridiem spectat, & Pomeridianus, de quo infra.

Meridio, dias, & Meridior, diaris, deponens. significat cibum meridianum capio. Plautus: Tentando, meridiando, comessando, pergræcando, uitam ducere. Hinc Merenda dicta est. Aliquando significat somnum meridianū capio. Cornel. Celsus: Longis diebus meridiari debet, potius ante cibū, utile est: sin minus, post eum: per hyemem totis noctibus conquiescere. Suet. de Nerone: Missos à Messalina uxore Claudij, qui eum meridianem quasi Britannici emulum stragulentarent. Hinc Meridatio, quies meridiana. Cicero lib. 2. de Diuinatione: Tunc & lucubrationes detraxi, & meridiationes addidi: quibus antea uti non consueueram.

Merismos, à Græcis dicitur figura apud Rhetores, quam Latini distributionem uocant. Cc.

Merito, aduerbium, id est, digne, ut in Genesi: Merito hæc patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum.

Merito, as, à supino uerbi mereo: significat dignus sum, & milito.

Meritorius, ria, ium. quod quæstū facit corpore suo. Vnde equi Meritorij, & Meritoria rheda, quæ quæstus gratia locantur aut cōducuntur. Et scorta mascula, præri meritorij: qui lucri causa prostituuntur. Nā puellæ nō uocantur Meritoria, sed meretrices. Meritorij nanq; ut meretrices, precio merent. Cice. in Anton. Ingenui pueri cum meritorijs, scorta cū matribus familiis uersabatur. Taberna meritoria, diuersorū atq; hospitiū Mercenariū, ubi cuiq; introire licet danti mercedē. Ratio uero meritoria, quasi uilis & male cōempta. Aliquādo Meritoria absolute dicitur, pro tabernis mercede cōductis. Iuuenal. — Nam quæ meritoria somnū Admittūt.

Meritum, præstitum dicitur. Et quoniā tam de malo quā de bono dici potest, pro loco intelligendū est. De Bono, Plautus: Quid enim tibi pro maximis tuis, ac penē immortalibus in me meritis, præstare amplius possim? De malo, Vatinius: Scis meam fortunam, nescio quomodo, facile obrectatores inuenire, non meo me hercle merito. id est, culpa.

Meritus, ta, tum, quod est congruū & conueniens. Verg. — Meritos aris imponet honores. Huius contrarium est Immeritus: à quibus Meritissimus, & Immeritissimus. Terentius in Phor. Iamdudum te omnes nos adusare audio immerito, & me omnium horum immeritissimum.

Meritus, substantiuum: mons est in tertio Europe sinu.

Mermeros, unus ex centauris. Cc.

Mero, dictus est Nero, quod impendio uinosior esset. Cc.

Meroctes, lapillus porracei coloris, quæ lacte sudat. Cc.

Meroë, roës, dictio trissyllaba: insula Nili metropolis: à qua & tota insula Meroë dicitur. Hanc Cambyses cōdidit, à no mine sororis Meroë. Quum enim Aegyptum omnem occupasset, Meroën secum usq; ad Aegyptios ducens processit: quæ quū ibi mortē obijisset, urbi nomen indidit. Forma insule scuto persimilis, de qua Luca. lib. 10. — Gurgite rupto Ambitur nigris Meroë fecunda colonis. Patet longitudine stadiorum tribus milibus: latitudine mille. Effodiunt in ea aurum, argentū, æs, ferrū, ebenum. Præterea fert & lapidum multiplex genus. Distatq; à Syene quinq; millibus stadijs, ultra quā est ad torridā zonam. Exuperat omnes alias Nili insulas: quas circiter septingentas esse scribit Diodorus.

Merōpe, penul. prod. insula, dicta (ut quidam existimant) à Merope terrigena, Triope filio.

Merops, apiastra, auis quæ apes comedit. Verg. li. 4. Geor. — Meropes, aliæq; uolucres. Vnde Plinius Naturalis hi-

storæ lib. 10. Nec uero ijs minor solertia, quæ cunabula in terra faciunt, corporis grauitate prohibita sublime petere, Merops uocatur, genitores suos reconditos pascens, pallido intus colore pennarum, superne cyaneo, priori subrutilo. Nidificat in specu, sex pedū defossa altitudine. Et Meropes, diuersarum linguarum homines dicuntur: ab ἀπὸ, quod est diuido, & π per o, breue, quod uocem significat.

Meropus, penul. correpta. mons Græciæ, iuxta Thesaliā, uarijs præruptus anfractibus.

Meros, mons Indiæ: sub cuius radicibus est Nisa ciuitas constituta. Græce autem Meros significat partem. Vnde ἀπὸ μοι ἐπίλοιποι particulares perorationes dicuntur.

Merso, sas, sæpe mergo. Columella lib. 3. Quarto die si est uicina maris, ad littus deducta mersatur ouis. Augustinus libro secundo Confessionum, per translationem usus est, dicens: Aestuabat imbecillam ætatem abrupta cupiditatū, atq; mersabat gurgite flagitiorum.

Merto, as. idem quod merso. Accius: Vel hic qui in ea parte effrenata impudētia præsentē præfens dictis mertare istituit.

Merula, auis sic dicta, quod sola uolet, & solitaria pascatur: quasi mera uolans. Quo nomine etiam dictus est fluuius, qui Albingæ ciuitatis latus adluit, alio nomine Centa dictus, qui centenis annibus augeatur.

Merum, substantiuum. ponitur pro uino solo, sine aqua.

Merus, ra, rum. quod est solum. Terentius in Phorm. Nihil habet nisi spem meram. Vnde Merula auis. Per translationē ponitur pro puro. Cicero lib. 2. de Oratore: Ecce tibi exortus est Isocrates magister istorum omnium: cuius è ludo, tāquam ex equo Troiano, meri principes exierunt.

Merx, mercatura. Differūt tamē inter se: quod Merx est species ipsa quæ emitur uenditur uel: de mercatura, uide supra.

Mesa, fluuius notus, per Leodium flens, & per Brabantiam ac Geldriam. Vulgò tamen Mosa dicitur. Et coniungit se cū Rheno. Est & Mesa, pars in domo apum. Vitruuius Latine dici medianam auctor est.

Mesapia, Apulia: à Mesapo rege sic adpellata.

Mesauli, ædium itinera dicuntur: quod inter duas aulas, id est, duo atria sint interposita. Nostrī Andronas uocant. Cc.

Mesen, uentum dicunt inter Boream & Ceciam. Cc.

Mesia, prouincia quæ Pannoniæ iūgitur, ad pontū usq; cū Danubio decurrens. Sueton. de Tiberio: Armeniam à Parthis occupari, Mesiam à Dacis Sarmatisq; Gallias à Germanis uastari neglexit. Sunt qui hoc nomen cum æ, scribant, Mœsia.

Mesochorus, penul. cor. fistulator, cytharista in medio saltationum. Sidonius: — Nullus ibi lyristes,

Choraules mesochorus, tympanistria, psalteria canit.

Mesoleucos, gemma, quā nigram linea alba distinguit. Cc.

Mesomelos, gemma, quā albam linea nigra distinguit. Cc.

Meson, moderatum.

Mesonyction, media nox.

Mesopherum, uocant nardum minoribus folijs. Cc.

Mesopotamia, regio inter Euphraten & Tigrim, in maiori Asia. Nam μέσος medius, ποταμός fluuius. Ambros. lib. de Parad. Mesopotamia dicitur, quod Tigris & Euphrates incluserint eā, quod inter duo flumina cōstituta sit. Quod, etiā longē positus, nomē ipsum & opinio cōmunis expresit. Habet enim Tigrim ab Oriente, & Euphraten ad Occidentē, à Meridie Babyloniam, Mesopotamiā impingat Euphrates (ut inquit Solinus) annuæ inundationis excessibus terris superfus. Hæc regio etiā dicta est Seleucia, ut lib. 6. refert Plin.

Mesos, Græcè, medius Latine.

Mespanense, unum ex ostijs Rhodani fluuij. Cc.

Mesphilus

Mespilus, penultima correpta, genus arboris: cuius fructus *Mespilum* dicitur. *Palladius*:

Mespilus admissio germine tuta subit. Idem:

Mespilaq; exarmat pugnacibus horrida membris.

Messala, dictus est *Valerius Corvinus*: quia *Messanam* in *Sicilia* uicit, & urbis captae in se translato nomine *Messana* primo adpellatus est: paulatimq; uulgò permutatae literas, *Messala* dictus est. Vnde & *Messalarum* familia *Romae* florentissima: ex qua *Messala Corvinus*, orator nobilis ortu habuit.

Messalina, nomen filiae *Barbati Messalae*, cōsobrini *Claudii* imperatoris. Quae quū adolescentula esset, ipsi *Claudio* seni nupta fuit: summae libidinis mulier, ita ut innumeris adulterijs se submiserit, & mutata ueste, lupanaria celebrauerit. Quinetiam cū scorto famoso aliquando certauit, & superatam à se meretricē gloriata est, & se inter diē & noctē uigintiquinq; passam concubitus adfirmavit: praeterea sese labore potius fessam, quàm cōcubitu satiatam destitisse. Tandem ab ipso *Claudio* supplicio adfecta est, quum *C. Silio* nupsisset.

Messana, penultima prod. ciuitas *Siciliae*: à qua *Messanen*ses dicti sunt. *Silius lib. 15*. Incumbēs *Messana* freto, niuibusq; reuulsa. Hanc urbē condidēre *Messenij* in *Pelori* sinu, ubi ad Orientē maxime flectitur. Postea quum *Mamertini*, natio campana, cō colonos misissent, ipsi quoq; *Mamertini* potius quam *Messanen*ses sunt uocati.

Messene, ciuitas *Græciae* *Messeniae* in *Peloponneso*: à qua *Messenij*. De qua *Hieron. contra Iouinianum*: *Spartiatæ* & *Messenij* diu inter se habuere amicitias: intantum: ut ob quādam sacra, etiam uirgines ad se mutuò mitterent.

Messias, משיח, *Hebraicè*, *Græcè* *Christus*, *Xp̄s* *Latine* unctus dicitur.

Messio, ipsa metendi, id est, secandi actio.

Messis, duo significat: tempus scilicet metendi: & rem pro tempore: scilicet quando fruges metuntur. *Vergilius*:

Ante focum, si frigus erit, si messis in umbra.

Pro re, hoc est, pro segete ipsa iam matura. Idem in *Georg.* Atq; interfice messes.

Nec solū de frugibus, sed etiam de uua dicitur. Dicta *Mesis* à metendo, uel à medio, ut inquit *Varro lib. 1. de Re rusti.*

Metitur enim, ut stramentum medium subsecetur. Nam qui metunt manu sinistra, summumprehendunt infra manū stramentum quod terra heret, postea subsecatur.

Messor, dicitur qui metit.

Messorius, a, um, quod ad messorē pertinet. *Cice.* *Messoria* se corbe cōtextit. Et operā *Messoria* dicimus, qua qs metit.

Met, syllaba *Piam*, *Pte*, ornatus causa ponitur, & aduerbia sunt: ut, *Egomēt*, *Quispiam*, *Tute*. Sed *met*, iungitur casibus omnibus pronominiū primae personae, tam pluralis quàm singularis numeri, absq; genitiuo plurali: ut, *Egomēt*, *Memēt*, *Nosmēt*, & reliqua. Secūda uero personae obliquis tantum casibus: ut, *Tuimēt*, *Tibimēt*. Nominatiuo nō addunt, ne uerbum putetur. *Tumēt* à *tumeo*: sed *Tute*, *tutemēt* profertur. Et quidē sic iuncta discretionē significat: ut, *Ipsēmēt*, id est, ipse solus, & non cū alijs: uel ipse per se, & non per alios. *Pte* quandoq; ablat. iungitur: ut, *Meapte*, *tuapte*, *suapte*, *nostrapte*, *uestrapte*. *Tc*, similiter cū pronomine secūdae personae idem efficit: ut, *Tute* id fecisti, id est, tu ipse per te, & nō per aliū. *Tetc* utrāq; producta: ut, *meme*, *fese*. Cōposita ostēduntur accētū acuto. *Cc*, uero additur ferē his quae in *c*, desinunt, hic, hēc, hoc, apud antiquos casus: ut *Hocce*, *hoccine*. Vnde hoc quasi duobus cōsonantibus producit. *Vergil.* Hoc erat alma parens quod me per tela per hostes.

Eripis? *Terentius*: *Hoccine* est credibile aut memorabile

factum. *Hicce*, seu *hiccine*: *sicce*, siue *siccine*: *hæccine*: *hancine*: *illicce*: *islicce*: *illancine*. *Terentius* *Illancine* mulierem dixit, pro illam ne. Apud iuniores uerò per eos casus tantum qui in *s*, desinunt, euphoniae causa: ut, huiusce, hisce, hosce.

Meta, congeries seu strues in acutum tendens, seu turbo inuersus: conos à *Græcis* adpellata: quia esset posita in dimesso spacio: uel quia eā metiantur quadrigae circūcurrentes. *Moris* enim erat septies metam lustrare. *Propertius*:

Aut prius effractio deposcit prænua cursu,

Septima quā metam triuerat ante rota.

Quum enim iam carceribus emissae ad metam uenissent quadrigae, erat opus ut circum ipsam flecterentur. *Vergilius*:

Hic uiridem *Acneas* frondenti ex ilice metam

Constituit, signum nautis pater unde reuerti

Scirent, & longos ubi circūflectere cursus. Per translationem uerò, quoniam auriga quandocūq; primam metam superauerat, iam ad finē certaminis peruenisse uidebatur, nō solum pro agrorum termino ponitur, quem pyramidaliforma effigiari mos fuit. Vnde & *Meta* sceni, uernaculo sermone la meda. *Columella lib. 1*. Certe quicquid ad eum modum quo debet, siccātū erit, in meta extrui conueniet, easq; ipsas in angustissimos uertices exacui: sic enim cōmodissime scenū defenditur à pluuijs. Sed pro quocūq; termino ac fine. *Verg.* His ego nec metas rerum nec tempora pono. *Silius*:

Tormentis finem metamq; laboribus orat. Hinc peruenisse ad metam dicimus, qui iter aut aliud opus perfecerint. Accipitur quandoq; pro inferiori parte mole: sicut *Catillus* pro superiori. Est & *Metā* praepositio *Græca*, & in fine acuitur: & modò cum, modò trans, modò post significat, à qua multa componuntur.

Meta lactis, dicitur caseus, qui factus est ad formam metæ. *Martialis*: Fert ille caris cana cum suis mella, metamq; lactis salsinate de sylua.

Metabasis, *Latine* transitus.

Metabole, mutatio.

Metagonium, promontoriū *Aphricā* à *Numidia* diuidēs.

Metagram, ueteres uocauerunt faucium morbum. *Cc*.

Metalepsis, figura, quam modo translatiuā, modo trāssumptiuā, modo transpositiuā dicimus: uerū trans, ἀντίς acceptio. Fit autem, quū aliqua dictio aliud à propria sua significatione, ex ijs quae praecesserunt, denotat, ut apud *Vergiliū*: Post aliquot mea regna uidēs mirabor aristas. id est, segetes.

Metalli, dicti sunt in re militari quasi mercenarij. *Accius*: Calores, famuliq; metalli, caulaeq; A quo nomine *Cecilia* familiae *Metelli* cognomen datum putatur.

Metallum, dici potest p̄scrutatū: à μεταλλω, qd' p̄scrutor signif. quod metalla intra terrae uenas scrutentur homines.

Metallum minarium, uocatur argentum cum quo effoditur minium.

Metamorphōsis, penul. prod. transfiguratio, seu trāsformatio *Latine* dicitur: μεταμορφωσις enim mutatio transfertur.

Metaphysica, corū, tantū plural. supernaturalia dicuntur.

Metaphōra, penul. cor. translatio à *Cicerone* dicitur: fitq; quum nomen aut uerbum ex proprio loco in eum transfertur, in quo aut proprium deest, aut translatum proprio melius est: ut, —Classiq; immittit habenas.

Metaplasimus, dici potest transformatio. Est autē translatio recti solitiq; sermonis in alterā speciem, uel metri, uel ornatus, uel necessitatis gratia: uerū trans, μεταπλασµα figmentum.

Metapnium, unum ex ostijs *Rhodani*. *Cc*.

Metapontum, trans pontum: quo nomine dictum est oppidum *Italiae* in sinu *Tarentino*, à quo *Metapontini* populi.

Metapsy

Metapsychōsis, penultima producta (scribitur enim μεταψυχωσις) subitus transitus ad diuersa corpora.

Metathēsis, penul. cor. Latine transpositio: quum una litera necessitatis causa, ex uno dictionis loco in alium transponitur: ut Tymbre, pro Tymber: & sic positio dicitur.

Metaurus, & **Metaurum**. Vmbriae fluius in Flaminia decurrens: quae regio Gallia dicebatur, ubi Claudius Nero consul, cum Salinatore Asdrubalem interfecit.

Metellus, pontifex Romanus: quem adeo impeditae ac balbutientis linguae fuisse tradunt, ut multis mensibus fatigatus tortusque fuerit, dum meditatur in aede Opiferae dicere. Multis diebus in pontificatu uixisse perhibetur.

Metempsychōsis, penul. prod. Latine transanimatio: quum scilicet de alijs corporibus in alia corpora transeunt animae. Vnde Ouidius Pythagorae dogma lib. 15. explicans ait: Morte carent animae, semperque priore relicta Sede, nouis domibus uiuunt, habitantque receptae. Ex hoc Pythagorae dogmate inducta est ab usu animalium abstinentia: ne forte (ut festiuiter ait Tertullianus) bubulam quis de aliquo proauo suo obsonet. Hieronymus probabo non Empe doclus & Pythagorae uos dogma sectari: qui propter μεταψυχωσις, id est, transanimationem omne quod mouetur & uiuit edendum non putant.

Meteorīa, sublimitas speculatioque sublimium. Aliquando etiam dicitur soliditas.

Meteorologus, qui sublimia tractat, habet penul. cor.

Meteōros, penul. product. suspensus, sublimis, subleuatus ad aliquam rem. Graece μετεωρος. Inde Meteora Aristotel. quae corrupto uocabulo dicuntur Metaura. In his enim de rebus sublimibus tractatur. Aliquando Meteoros dicitur stolidus.

Meteoroscopus, penul. cor. qui sublimia respicit.

Methodus, penul. correpta. ex μεθω & οδος adspirato componitur, & accipitur pro uia breui & disciplina, dum pro ratione capitur. Vergilius lib. 1. Georgicorum:

Ignarosque uiae mecum miseratus agrestes. Id est, rationis.

Methodici, à methodo, dicti sunt, qui rationem artis & discendi compendia sequuntur. Amethodi uero, à uia & ratione docendi discendique abhorrentes, quasi que auui.

Metonymia, cum accentu in penultima. Latine transnominatio, siue denominatio, ut Bacchus pro uino. Similiter quum dicimus pigrum frigus.

Methymna, uel **Methymne**, urbs Lesbii, apud quam nascitur bonum uinum. Ouidius:

Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos.

Hinc Methymneus, mneus, mneum. Idem lib. 11. Metamorph.

Et Methymnei potiuntur littore Lesbii. Ab hac urbe ortum habuit Arion citharædus nobilis: quem Herodotus à prædonibus in mari obrutum, & à delphine incolumem deuectum in portum ad Tanarum fabulatur: quem cytharædum fuisse constat.

Meticulosus, à meticulo diminutiuo: signif. timidus. Plaut. in Mustellaria: Nescis quam meticulosa res sit ire ad iudicem.

Metior, tiris, mensus: significat mensuro, taxo: unde Mensores adpellantur agrorum finitores. Et Demensum, aestimatum, uel æquatum, mensuratum uel. Hinc Mensura, & Mensuro, ras. Curtius lib. 3. Ex pecunia deinde Babylonie Macedonibus equitibus sexcenti denarii tribut: peregrinus eques quingenos accepit: ducentis pedestrium stipendium mensum est. Similiter Cicero in Catone: Neque enim ipsorum conuiuio rum delectationes corporis uoluptatibus magis quam coetu amicorum & sermonibus metiebar, id est, aestimabam. Quamdoque Metiri ponitur pro transicare. Vergilius:

Et iuncto bipedum cursu metitur equorum. Quandoque pro uagari. Hieron. ad Heliodorum. Filius hominis non habet ubi caput reclinet: & tu amplas porticus et ingentia telorum spacia metiris. Reperitur etiam in significatione passiva. Idem in Hieremia: Sicut enumerari non possunt stellae celi, & metiri arena maris: sic multiplicabo semen Dauid serui mei. Et apud Amos prophetam: Huius tua funiculo metietur. Futurum indicatiui est Metiar, & Metibor. Supinū Mēsum & Metitum. A Mensum fit Mensio, quae est mensura. Cicero de Orat. Aures enim uel animus aurium nuncio naturalem quandam in se continet uocum omnium mensiōnem. Vergilius: Nos tumidum sub te permensi classibus æquor. Id est, euecti, ut inquit Seruius. Remetior, rursum metior. Idem: Arma Deosque parant comites, pelagoque remenso Improvisa aderunt.

Metis, Nympha, sic dicta à consulendo: μέτις enim consilium significat.

Metōtis, mēssui, mēssum. id est, seco: & tam de una & alijs rebus, quam de segetibus dicitur. Vergil. Postremus metito. Id est, uindemiato. Lactant. lib. 5. Qui uirilia sua ferro metant. Huius composita sunt Demeto, quod est, decorsum meto. Colu. lib. 7. Illud deinceps præcipiendum habeto, ut de mēssis segetibus, iam in area futuro semini cōsulamus. Catul. Sole sub ardenti flauentia demetit arua. Emeto, extra uel ualde meto. Horatius in Epist. — Emetit orcus Grandia cum paruis, non exorabilis auro. Præmeto, antequam seco. Festus: Præmetium, quod prælibationis causa præmetitur. Et habent penultimam correptam.

Metōna, penul. prod. urbs Peloponnesi littoralis.

Metor, taris. proprie significat metus in agris, terminandi gratia, dispono & mensuro, quod ad locum. Linius lib. 1. Hæc tibi uictor Romulus rex regia arma ferro, templumque his regionibus, quas modo animo metatus sum: dedico. Gell. lib. 1. Nam quum ferè constaret curriculum stadij, quod est Pisis, apud Iouem Olympium Herculem pedibus suis metatū, idque fecisse longū pedes sexcentos, hinc usus inualuit, ut Metari simpliciter pro disponere ac parare usurpetur. Verg. lib. 2. Georg. — Si pinguis agros metabere campi, Denfa fere. Vnde dicimus: Castra propè Tyberim metatus est. Hinc Metator. Lucanus: Audax Hesperios ueniā metator in agros. Plinius lib. 15. Hunc Oliueti metator uergiliarum quatrinduo, hunc caueat insitor calamis gemmisque inoculator. Dicitur autem Metor actiue & passiuè. Horatius lib. 2. Carm.

Nulla decempedis metata priuatis

Opacam porticus excipiebat arcton. Inuenitur etiam Metotas. Verg. in Culice. Metabat sese circum loca — Compositum à Metor, est Emetor, pen. prod. quod est, præfeste mensuro. Lactant. lib. de Opif. Dei: Nam si peritus architectus, quum magnū aliquod edificium facere constituit, primo omnium cogitat quæ summa perfecti edificij futura sit, & ante emetatur, quem locum leue pondus expetat.

Metopion, arborem uocant, quæ in Aethiopia subiecta Aethiopia nascitur, stillans in harenis suis lachrymam ueluti resinam. Cc.

Metoposcopus, qui frontē cōsiderat. id est, qui diuinat ex facie hominum, quique priuatū ex inspectione frontis, quid cui euenturū sit prædicat: μετωπος frons, οκτωπος inspector. Plin. Alexander imaginū similitudines adeo indiferece pinxit, ut incredibile dictu Apion Grammaticus scriptū reliquerit quædam ex facie hominū addiuinantem, quos Metoposcopos uocant, ex his dixisse aut futuræ mortis annos, aut præteritæ.

Metopum, oleum ex amygdalo factum: quod & amygdalum

uinc fabu
am 4a fest
clius 16. 16.
ui. at. c. fi.

linum dicitur. Cornucopiae.

Metreia, penult. producta. genus uasis, quod conficitur ex duobus batis.

Metricus, ca, cum. penult. corr. quod ad metrum pertinet: ut, ars metrica.

Metrodorus, penul. prod. mensurae donum, uel mensuratum donum. Quo nomine dictus est pictor, & philosophus Atheniensis. Fuit & Metrodorus quidam Chius: qui uniuersum sempiternum esse dicebat. Nam si factum esset à nō ente, infinitum etiam. Quoniam sempiternum quū non habeat principium unde incipiat, nec exitum quo terminetur. Immobile quoque adserit, quoniam moueri non possit quod nō trāseat. Transire autem necesse est aut in plenum, aut in uacuum: in quorum alterum transitus fieri non potest. Ex aethere autē nubes fieri, densatione aquae: quae ad Solem decurrent extinguit ipsum: quibus rarefactis, rursum accenditur. Solem siccitate constipatam ex aqua splendida stellam efficere. Dicit etiā, diem ac noctem inde fieri, quod Sol extinguatur atque accendatur. Eclipsim quoque extinctione fieri.

Metropolis, penul. cor. quasi mater ciuitas. Nam *μητηρ* mater, *πόλις* ciuitas, hoc est, ceterarum urbium caput.

Metropolitani, qui ex metropoli ciuitate oriundi sunt.

Metropolites, pen. prod. metropolitane ciuitatis pontifex.

Metrum, mensura. Et quoniam mensurantur uersus, à nostris dicuntur metra. Definitur Metrum, quod sit cōnexio quaedam atque ordinatio pedum, ad delectationem aurium inuenta. Hinc fiunt per cōpositionem: Monometrum, quod duobus pedibus constat. Dimetrum, quod quatuor. Trimetrum, quod sex. Tetrametrum, quod octo. Pentametrum, quod decem. Hexametrum, quod duodecim.

Metuo, tuis, tui, à quodam motu animi dicitur, ut inquit Varro: quum id quod malū casurū putat, mens refugit. Quumque uehementius in mouendo ut à se abeat foras fertur, formido adpellatur. Si autem ex horrore uenturae rei uehemēter tundatur pectus, à pauendo pavor dicitur. Pauere enim tundere est. Inde pauimentum: quod pedibus paueatur, id est, tundatur. Et quia in hac perturbatione frigesimus, à tremēdo dicitur timor. Et proprie Metuere seruorum est, uereri liberorum. Cicero in Catone: Metuebant eum serui, uerebatur liberi, charum omnes habebant. Querit Aristoteles in Problematis: Quare tremunt qui metuant? An propter refrigerationem? Deficit enim calor atque contrahitur. Hinc Vergil. — Gelidusque per ima cucurrit ossa tremor. Metuentibus aluius funditur, algor & sitis prouocatur: testiculi contrahuntur, dentes crepitant & arietantur.

Metus, tus, timor: & est (sicut Vlpianus scribit) de instanti uel futuro periculo metis trepidatio. Et tam actiue quam passive, sumitur. Nam Metus hostium, recte dicitur, & quū timent hostes, & quū timentur. Capitur interdū Metus pro religione: quoniam (ut docet Seruius) nata est ex timore. Vergilius lib. 7. — Multoque metu seruata per annos. Huius diminutiuum est Meticulus.

Metys, purgamentum cereae, ex quo partem aluci priorem apes illinunt.

Meuania, ciuitas vmbriae inclita, Propertio alumno. A qua Meuanates populi.

Meus, a, um, pron. possessiuum: ut, Meus ager. Quum uero dico, Meus sum. perinde est ac si dicerem, Meae potestatis sum. Persius: — Postquam meus à praetore recessit. Aliquando enim Meus, tuus, substantiua sunt. Verg. lib. 4. — Dulcesque meorum Reliquias. Et lib. 1. — Cape dona extrema tuorum. Terent. in Phorm. Ego meorum solus sum

meus. Meus carnifex, id est, qui me torfit. Idem in Andria: Meus carnifex. Meum est, hoc est, mei officij est. Sic tuum, suum, nostrum, & uestrum officium est.

M A N T E I.

Mi dandi, casus: à genituo mis. Vergilius: — Et mi genus ab Ioue summo. Cornuc.

Mica, pulvisculus ille, qui in arena quasi argentum fulget. A quo & panis, & omnium rerum frustula, quae tractantibus nobis aliquam rem inde emicant. Ergo minutias rerum Micac dicimus: quasi minutim cadentes. Vnde est illud. Nā & catelli comedūt de micis quae cadūt de mēsa dominorū suorū.

Micare, proprie est subinde & per interualla, ut micare faciunt, fulgere. Vergil. — Micat ignibus aether. Et quoniam talis quaedam uariatio dum digitis fortimur adpareto per translationem Micare capitur pro digitis fortiri. Varro: Micandum erit cum Graeco, utrum ego illius numerum an ille meum sequatur. Et Cicero cum uirum bonum adpellat, qui cum possis in tenebris micare. Et quia splendor tremulus est, & crebro salit, factum est ut quandoque pro salire ponatur. Vergil. Emicat Euryalus. Quia uero hoc per uices fit, Micare capitur pro eo quod est per uices mouere, & sine ordine. Idem lib. 3. Georgicorum: — Et linguis micat ore trifurcis. Huius composita sunt Dimico, Emico, extra splendo. Plaut. Ex oculis quasi radij emicant Solis. Aliquando extra salio: ut, Emicat Euryalus. Intermico, inter uel in medium mico. Augustin. lib. 9. Ciuit. Id quoque uel in altissimis tenebris rapidissimo coruscamine lumen candidum intermicare. Promico, extendo, uel longē iacio, splendeoque. Naeuius: Si quid loqui uis nō perdocere, multa longē promicanda oratio est. Et habent penul. cor.

Miconium, Graecè, Latine papauer. Macer: Candida miconij species, sic nempe uocari Graecorum lingua dicunt quodcumque papauer.

Microcosmus, paruus mūdus: *μικροσμός* enim mūdus dicitur.

Micrologia, sedulitas quouis modo adquirendi, & cura rerum uilium.

Micrologus, penultima correpta. paruus sermo, uel parua ratio. Vtrunque enim *λόγος* significat.

Micropsychia, pusillanimitas.

Micropsychos, pen. cor. pusillanimus. Nam *ψυχή* anima.

Micros, Latine paruus dicitur: à quo multa fiunt composita.

Micturio, flūris. penul. correpta. Similiter & Mictito, tas. uide in dictione Mingo.

Mida, uermis in fabis nascens, ut inquit Theophrastus libro quarto, de Plantarum causis.

Midas, nomen regis Phrygum: qui cunctorum penè regum opes pecuniae abundantia anteceffit.

Mieza, oppidū Macedoniae, quod olim Strymonii uocabāt: à Mieza Beretis Macedonis filia cognominatū. Autor Steph.

Migale, genus animalis rapacis et ingluuiosi, de quo in Leuit.

Migro, gras. ad habitandum eo. Liuius lib. 1. Et Romam inde frequenter migratum est à parentibus maxime & propinquis raptarum. Interdum sine adposito. Cicero lib. 6. de Re publica? Ante quam ex hac uita nigro, conspicio in meo regno & his testis Publium Cornelium Scipionem. Huius composita sunt Commigro, quod est, in totū nigro. Terent. in Andr. Interea mulier quaedam ab hinc triennū ex Andro commigravit huc uiciniae. Demigro, de loco discedo. Liuius lib. 1. Quū hostes adessent, pro se quisque in urbē ex agris de migrant, urbē ipsam sepiūt praesidijs. Emigro, exeo. Caesar. Ut domo emigrent, aliud auxiliū, alias sedes remotas à Germanis petāt. Immigro, eo ad intus habitandū. Cic. lib. 1. Tusc. Neque

Neq; ea planè uidet animus, quum tam repente, in tam infolito tamq; perturbatum domicilium immigrauit. Remigro, in pristinum domicilium reuertor. Idem ibidem: In nostram domum remigremus. Transmigro, ultra ad habitandum eo, hoc est, in longioris loci habitationem muto. Sucto. in Cæs. E' Carinis ac Pompeiana domo, Esquilias in ortos Meccenianos commigrauit. Et habent penul. correptam.

Mihipte, pro mihipsi posuit Cato. In quo significato Solemus hæc duo pronomina geminare: ut, Mcme, tete. Cc.

Miles, gen. cōmunis: proprie q pedes militat, à militia, id est, à duritia quā pro Republica sustinet, dictus: aut à multitudine: aut à malo quod arcet: aut à mollitie, per contrarium: eò quod nihil molle, sed potius asperū quid gerat. Vel à mille, quasi millesimus quisq;: quod triū milliū prius legio fiebat, & singule tribus, Tacientium, Ramniū, Lucerū, mille milites mittebant. Tria autē sunt (ut inquit Seruius) militū genera. Euocati, qui nō milites, sed pro milite erant. Vnde consul solebat dicere, Qui uult Rēpublicā saluā, me sequatur. Nā diuersi ad diuersa loca ppter cogēdos exercitus mittebātur. Vergil. Mittitur ad magni Venulus Diomedis ad urbem. Sallustius: Ab his omnes euocatos cēturiones. Tumultuarij, qui necessitate aliqua electi, ad unum dūtaxat bellum militant: quando uicinum est periculum urbis, & singulos iurare non patitur. Vergilius: Simul omne tumultu Coniurat trepido Latium. Sacramento religati, qui post electionem in Rem publicam iurabant, se nō recedere à præcepto consulis post completa stipendia: quod militare sacramentum dicebatur. Hi plenam militiam habebant: erantq; quinq; & uiginti annis obligati, ut apud eundem: Fas mihi Graiorum sacrata resolvere iura.

Miletus, pen. prod. urbs fuit in finibus Ioniæ & Cariæ (auctore Herodoto) à Neleo edificata. Hæc generosa uellera nobilitariū. Vnde prouerbiū māsit, Miletia stragula. Martial. Nec Miletos erat uellere digna tuo. Hæc autē Anacloraria nominata, super octoginta urbium per cuncta maria genitrix: ubi oraculum fuit antiquitus Brancidarum adpellatum, postea Apollinis Didymei. Ab hac Milesij populi dicti sunt: qui quum prius potentes essent & opulenti, delicijs dediti, & opes & potentiam amiserunt. Ex Mileto fuere uiri memoratu digni, Thales unus ex septē sapientibus: qui primus physiologie ac Mathematicæ autor inter Græcos est habitus. Et Anaximāder eius discipulus. Anaximenes Hecateus, qui scripsit historiam. Et Aeschines orator, non ille qui cum Demosthene contendit: sed alter, qui adsumpta nimia erga Pompeium licētia, pariter in exiliū missus est. Hinc & Timotheum musicum ortum ferunt: & Pittacum philosophum.

Miliaria, auis dicta est, quod milio pinguescat.

Militaris, & hoc militare, quod ad milites pertinet: ut, Militaria dona, Res militaris, Militaris ars. Sallustius: Præmittit illis homines militares.

Militaris uia, quæ uulgò communis dicitur: alio nomine regia, seu consularis, prætoris, platea uel. uide in dictione Publica uia. Dicta est autem Militaris, quod à militibus sternetur: quales fuerunt Flaminia, Apia, Aemilia.

Militariter, aduerbiū: signif. more militū, seu more militie. Militia, quandoq; bellum, quandoq; rem militarem significat: à quo Commilitia. Apuleius: Quum primus commemorauit ter uos iura amicitie ac cōmilitie studiorum eisdē magistris inchoata.

Milito, tonis. idem quod miles. Vnde & Commilito, qui simul militat, hoc est, qui socius est in bello. Hinc Commilitiū, ipsa belli societas.

Milito, tas, militiam exerceo: neutrum est: ut, Hic sub Cæsare militauit. Et ablatiuo tantum construitur, quum precium exprimitur. Curtius: Græcis mercede apud Persas militantibus. Inuenitur & Militor deponens.

Milium, genus frugis, à mille dictum, propter multitudinē acinorum. Martialis:

Frumentū, milium, ptisanamq; fabamq; solebas. At Milliū, siue Milliariū, milliare dicitur. Liuius lib. 10. Alio itinere ad stationē nauū: millia autē quatuordecim ab oppido aberāt.

Milium Indicum, est quod indocti Milicham uocāt, quod constat ex India aduectum. Huius culmos Lobas uocant.

Mille, substantiuum, & neutri generis. Declinaturq; hoc Mil le, huius mille: hæc millia, horum milliū. Ideoq; genitiuo iungitur. Cicero in Anton. Quis unquam in illo inuētus est, qui L. Antonio mille numū ferret expensum? Quadrigarius libro tertio Annalium: Ibi occiditur mille hominū. Varro lib. 7. Rerum humanarum. Plus mille & centum annorum est. Reperitur apud Lucilium lib. 9.

Tum milli numūm potes uno quærere centum. Vno mili li, pro mille: Ac si diceret, Potes mille numis adquirere centū millia. Plautus in milit. Qui mille annorum perpetuò uiuūt. Hoc est quod Græci χίλιας uocant. Aliquando Mille adiectiuum est: & tunc dicimus, Mille homines, & Mille propugnacula. Nec licet dicere, Millia homines: quia substantiua non coherent sine copula. Dicimus tamen, Decem millia, & ducēti homines: quod ita intelligitur. Decem millia hominū, & ducenti homines.

Millepeda, uel Millepedia: genus uermiculi, qui multo pedum agmine scatet. Hiero. cōtra Iouinianū: Coge Syrum, Aphricum, & Arabem, ut uermes ponticos glutiat: ita eos adspiciet, ut muscas millepedas & lacertos.

Milliarium, mille passuum spaciū: quod & Millium dicitur. Huius octaua pars stadium uocatur. Passus, ex quinque pedibus: & singuli pedes ex sedecim uncijs constant. Milliarium etiā dicitur uas ad coquendum adcomodatum. Cato de Re rust. Inter orbem & milliariū unum digitum interesse oportet. Pallad. lib. 1. Vas æneum milliario simile. id est, altū & angustum: uespere inter aluearia collocamus, & in fundo eius ponamus lumen accensum. Et Milliarium, columna aurea in capite fori Romani, in qua incise omnes uie Italie terminabantur. Et hoc milliariū Plinij, Tranquilli, Plutarchi, atq; Taciti monumentis celebratur. In alio significato accipitur Milliarensis porticus, & porticus Milliæ.

Milliaris, a, rium, mille librarū. Vnde apri milliarij apud Columellam, dicebantur mille librarū, qui adponebantur in cœnis Romanorum. Seneca lib. 21. Epist. Non magnam rem facis, quod uiuere sine recto adparatu potes, quod non desyderas milliarios apros, nec linguas phœnicopterorū, & alia portenta luxuriæ, iam tota animalia fastidientis.

Millies, aduerbum est: ut, Millies te uidi. Sic decies, centies, & huiusmodi.

Millus, collare canum uenaticorum, factum ex corio, multis clauis ferreis eminentibus, aduersus impetum luporū. Scypio Aemilianus ad populum. Nobis, inquit, reiç; publicæ præsidio eritis, quasi millus cani. Dictus Millus, à multitudine clauorum, hoc est, à mille clauis: uel quasi Melinus, quod ex pelle animalis melis ferè hæc collaria fiant. Varro: Ne Vulerentur canes à bestijs, imponuntur his collaria, quæ uocantur melium. id est, cingulum circa collum ex clauis capitatis.

Milo, propriū nomē uiri Romani, à quo Milonianus, na, um. ut, Oratio Miloniana. Fuit alius hoc nomine athleta Crotoneus: qui taurum in Olympico certamine icū nudæ dextre occidisse

occidisse dicitur, & sine fatigatione per stadij spacium supra humeros portasse, totumq; eo die comedisse. Est & Milo nomen montis Indiæ: in quo homines aduersis plantis nascuntur, octonos digitos in singulis pedibus habentes.

Miluinus, adiectiuum: fit à nomine miluus. Miluina tibiæ dicuntur, quæ in accentus exeunt acutissimos. Cc.

Miluus, & Miluius, utroq; modo dicitur, auis rapacissima, à molli uolatu (ut quibusdam placet) uel fælitio nomine à uoce quam facit. Ouidius lib. 3. Fastorum:

Iuppiter alitibus rapere imperat, attulit illa

Miluius, & meritis uenit in astra suis. Ab huius auis si multitudine piscis Miluius dicitur, subiens in summa maria, & uadando aliorum piscium prædam agens. Ponitur & pro stella in quam conuersus dicitur. Vnde Ouid. eodem lib.

Stella Lycæoniam uergit decluius ad arcton

Miluius, hæc illa nocte uidenda uenit.

Mimallis, à Callimacho insula dicitur: quæ ab alijs melos, à nonnullis Zephyria. Cc.

Mimallones, Bacchæ mulieres: à Mina Ioniæ monte: uel μιναῖον, uerbo Græco, quod imitor significat: quod Liberum patrem imitarentur, & ad eius imitationem cornua ferrent. Hinc Mimalloneus, nea, neum. Persius:

Torua Mimalloneis implerunt cornua bombis. Hæ quoq;

Bassarides, & Thyades, & Ogygides uocate sunt.

Mimas, mons minoris Asiæ, ubi sacra & certamina quotannis fieri Baccho consueuerunt. Suidas: Μίμας ὄρος ἑσάκκην, καὶ καλεῖται μίματος, περὶ τοῦτο ἡμιμίμαχος ἐν τοῖς θεοῖς. id est. Mimas mons Thraciæ, & declinatur Mimantos, de quo Callimachus in hymnis.

Mimifis, μιμῆσις, Latine imitatio morum alienorum. Alio nomine à Græcis dicitur ἱδομῖα.

Mimus, effictor Latine: qui uel intra uel extra scenam gestulationes exercet, imitaturq; dicta, factaq; mores uel hominum, & naturas: quasi solus imitetur. Α μιμῆμα (ut Diomedes inquit) quod significat imitor. Histrio uero personatus in scena comœdias & tragœdias uoce & corporis gestu agit. Mimi etiã dicuntur poemata, sine reuerentiã lasciuiã imitantia. Nam quæ & alia poemata idẽ faciant, solus tamen Læberius poeta, quasi quodã priuilegio, quod fuit cõmune possedit. Hanc fabularum speciem Latini uocant Planipediam. Ouid. Scribere si fas est imitantes turpia mimos. Huius poematis scriptores dicuntur Mimographi, ut Philistio, ut Publius, ut Læberius. Suet. in Cæsare: Decius Læberius eques Romanus, mimum suum egit. Α Mimus fit Mimicus, ca, cum. sicut à Satyrus, Satyricus. Plin. in Epist. Maxime tamen hic metitulus admonuit, quàm essent mimica, & inepta, quæ interdum in hoc cœnum, in has sordes abijcerentur. Huius fœmininum est Mima. Cornucop.

Mina, Græcè Mna, libra, genus pōderis, siclos habēs sexaginta: qui faciunt obolos mille ducetos. Et habet Mina librã unã & semũnciã, & sunt solidi septuagintaquinq;. Priscianus: Libra uel Mna Graia, drachmas habet septuagintaquinq;.

Accipe præterea patrio quam nomine Graij

Mnam uocitant, nostriq; minam dixere priores.

Item Mina dicitur ouis, quæ habet uentrem glabrum.

Minabiliter, ueteres dixerunt pro minaciter. Cc.

Minæ, narum. cõminationes, & metus incussiones, per uerba aut signa. Et primã corripit. Sed pro pōdere primã pducit. Quandoq; etiã dicuntur eminentiæ, quas pinas uocat. Verg. Pendente opera interrupta, minæq; Murorum ingentes. Minæ etiã dicuntur oues glabræ. Varro lib. de Re rusti. Et luscæ, surdæ, minam. id est, uentre glabro.

Minaciæ, Plauto, quæ nunc Minæ dicuntur in Trucul. Melius te munere certare mecum, quàm minacijs. Idem in Mili. Nō mihi possunt minacijs uis hinc oculi fodiri. Idẽ in Rud. Minacias ego istas flocci non facio tuas.

Minax, qui frequenter minatur. Vergilius lib. 3. Georg.

Primus & ire uiam, & fluuios tentare minaces

Audet, & ignoto sese committere ponto.

Hinc Minaciter, aduerbium. Liui. lib. 2. Minaciter fremunt.

Mincius, Venetorum fluuius: qui ex Benaco lacu defluens, alium prope Mantuam lacum efficit. Inde effluit in Padum, torrentibus maximus efficitur.

Minci, populi sunt in regiõe Arabiæ, mari rubro adiacentes q primũ cõmercium thuris fecere: nec præter hos Arabes alij thuris arborẽ uidet. Vnde ab ipsis thus ipsum Minẽũ dictũ est.

Minerua, disciplinarum Dea: quæ Græce Pallas dicitur. Et à minando dicitur, quasi uim minetur. Aut à minuendo, ut inquit Cicero: Vel quod bene moncat. Hanc Pagani pro sapientia ponebant. Cornificius, quod fingatur pinguaturq; militariis armis. Hæc Ogygij tẽporibus ad locũ qui Tritonis dicitur (ut scribit Augustinus) uirginali fertur adparuisse ætate. De hac etiã in dictione Pallas. Hanc filiam Iouis ac uirginem putauerunt, quod & incorruptibilem aiunt esse naturam, & extremum locum uniuersi obtinere contendunt. Tritoniam uerò adpellatam, quoniam ter in annuo spacio, uere, æstate, hyeme commutatur. Glaucopin. id est, glauculam uocari dicunt: non quia glaucos habeat oculos, quod uocabulũ ipsum denotat: sed quoniam aer uisum animalibus præbeat. Et quum lanificium, & texturam, & alia multa artificiosa comperisset, celebris Dea adpellata est. Et quia omnia eius inuenta ex ui ingenij atq; sapientiæ procedere uidebãtur, locus fabulæ datus est, ut ex cerebro Iouis genita dicatur.

Minerual, seu Mineruale, à Minerua deductum nomen. Et erat præmium quod dabatur præceptoribus. Hieron. in Epist. ad Ephesios: Legant episcopi atq; presbyteri, qui filios suos secularibus erudiunt literis, & faciunt illos comœdias legere, & minorũ turpia scripta cantare: de ecclesiã sumptibus forsitan eruditos. Et quod in corbonam pro peccato uirgo, uel uidua, uel quilibet pauper obtulerat, hoc in literarum strenam, & Saturnalium sportulam, & Mineruale munus Grammaticus & Rhetor absumunt.

Mingo, gis, xi, ctum. urinã facio. Vnde et Permingo. Horat. Hunc perminxerunt calones atq; caballi. Martialis: Incipit in medios meicre uerba pedes. Hinc Micturio, & Mictio, tas. quod est, sepe mingo. Priscianus: Mictum, Micturio, & Mictio.

Minicius, ia, cium. quod est ex minio. Vitruuius lib. 7. Parietes passim expolitione minacia expoliebantur.

Minilus, mons Thesaliæ: q postea Orchomenus dictus est.

Minime gentium, aduerbiũ: pro eo quod est, omnium gentium iudicio minime esse faciendũ. Alias ponitur pro minime, ut sit superuacua adiectio gentium: sicut Vbiq; gentium: qd est, ubiq;. Nusquam gentium, hoc est, nusquam, siue nequaquam.

Minimum, superlatiuum aduerbium est. Minime uerò, negatio est, quasi nequaquam: ut, Minimum doctus, qui pauxillum est doctus: at Minime doctus, qui prorsus est indoctus. Cicero lib. 1. Offic. Minimeq; artes hæc probandæ, quæ minime sunt uoluptatum. Aliquando habet uim superlationis, non negationis. Cicero lib. 1. Offic. Omnis adhibenda erit cura, ut ea &c. Minimum etiã pro aduerbio ponitur, ut sit quasi ad minus. Varro: Harum singula genera minimum in binas species diuidi possunt. Sic Minime sumitur. Columella lib. 1. Lata bubilia esse oportebit pedes decem, uel minime non,

nem, quæ mensura & ad procumbendum pecori, & iugario ad circumcundum laxa ministeria præbeat.

Minio, nias, minio tingo. Plinius: A censoribus in primis Io uem miniandum locari. Vnde & Miniati libri dicuntur, quum literæ maiores uersicoloribus sunt.

Minister, qui scrui, à quo Ministerium fit.

Ministerium, proprie ministri opera est. Quamuis & pro omni operatione poni consueuerit, ut de rege Latino. Verg. — Mæstusq; refugit Fœda ministeria. Aliquando ponitur pro ministris: sicut scrutia pro seruis. Paulus Iureconsultus ait: Urbica ministeria dicimus, etiam quæ extra urbem nobis ministrare consueuerunt.

Ministro, stras, serui, porri, præparo. Plautus in Curcu. Tu tabellas consignato: hic ministrabit. id est, seruiet: ego edam. Gellius lib. 2. Idq; facile factu dixit: quoniam filij sua pœcula in conuiuio regi ministrarent. Huius composita sunt Administro: quod uario modo ponitur. Colu. in præfatione: Ut his tantummodo diebus urbanæ res agerentur, reliquis administrarentur rusticæ. id est, curarentur. Idem lib. 4. Quia maior pars putationis per id tempus administratur. id est, agitur: quo uitis neq; folium notabile gerit. Augustinus lib. 7. Confessionum: Sapientia mentes indigentes illuminans, nullo indigens lumine: qua mundus administratur usq; ad arborum uolatica folia. id est, gubernatur. Hieronymus: Ad minores artes ueniam, & quæ non tam lingua quam manu administrantur. id est, exercentur. Subministro, subserui, subporri go. Lactantius lib. 3. Victum subministrat, quietem somni dulcissimam tribuit.

Minitor, sepe uel impetuosè minor. Plautus in Asin. Quur ergo minitaris te tibi uitam esse amissurum?

Minium, dicitur id quod à multis cinnabaris uocatur: quum proprie cinnabaris sit sanies draconis, morientium elephantium pondere elisi, utriusq; animalis sanguine permixto. Nostri rubricam dicunt Minium. Cice. ad Atticum: Cera, inquit, & minio, siue (quod idem est) cera miniatula notare. Foditur Minium ex gleba subrufo colore, & uitiatum admixta calce.

Minus, fluuius Hispaniæ: à colore pigmenti, quo plurimum exundat.

Mino, nas, duco. Festus: Agasones equos agentes. id est, beneminantes. Hieronymus: Minauit gregem in interiora deserti. Apud antiquos etiam pro minor ponitur. A quo Minitas, ut docet Priscianus.

Minoa, urbs in Amorgo insula Cycladum. Est & altera in Sicilia. Item Megarensium emporium fuit, duodeuiginti stadiis distans ab urbe: quod & Nysea appellatur. Cc.

Minor, naris, minas infero: & plerumq; aduersatiuo iungitur. Cice. in Tuscul. quæst. Cui quum Lysimachus rex crucem minaretur. Et Minari, emicare est. Vergil. — Geminiq; minantur In cœlum scopuli. Composita huius uerbi sunt Commenor, & Interminor: quæ habent penul. correptam.

Minos, Cretenfis rex: qui primus Cretenfisbus legem dedit. Hic quum haberet uxorem Pasiphaen, & illa ex tauro genuisset Minotaurum, Dædalum quod bouem ligneam fabricasset, sub qua latens cum tauro uxor concubuerat, persecutus in Siciliam peruenit: ubi à Cocali regis filiabus interfectus fuit (ut Aristoteles refert) iuxta Camerinam urbem, & apud inferos iudex animarum factus est. Vergilius: Quæsitur Minos urnam mouet. A Minos, fit Minoius, nota, um, possessuum: ut Minoia regna. Quo pacto autem iudex habeatur inferorum propter iniustitiam non uideo, quum uiolator fuerit hospitij, & raptor Ganymedis, & multa alia commisisse dicatur, à uera iniustitia non parum abhorrètia. Vnde

Suidas: καὶ τὸν Γανυμήδην βεβαίωσεν, ἔπειτα αὐτὸν ἔχειν, ἡγελοῦσάμηνος δ' τοῖς κρησὶν ἀρπάξας τὸν παῖδα ἐνέειλε ἐς τὴν ναῦν. id est, Ganymedem speculatus, amore eius captus est, iubens Cretenfisbus, rapiens puerum imposuit in naucm.

Minotaurus, ex Minos & tauro dictio composita monstrum biforme, de quo Vergilius lib. 6. Aeneid. ad principium: Hic crudelis amor tauri, suppositaq; furta Pasiphae, mixtumq; genus, prolesq; biformis Minotaurus inest, Veneris monumenta nefandæ. Hic labor ille domus, & inextricabilis error. Magnum reginæ sed enim miseratus amorem Dædalus, ipse dolos testis ambagesq; resoluit, Cæca regens filo uestigia. Tu quoq; magnam Partem opere in tanto (sinceret dolor) Icare haberes. Bis conatus erat casus effingere in auro, Bis patriæ cecidere manus, quin protinus omnia Perlegerent oculis, &c. Vide illic Seruium.

Minthe, mons (ut scribit Strabo) dictus à Plutonis pellice: quam Proserpina in herbam mentham mutauit. Huic Pluto donum amoris petenti, uirile membrum tradidit, quod à se mentulam nominauit. Sed (ut Plinius inquit) Menthe nomen suauitas odoris dedit. Græci Mintham nominauerunt.

Minthos, stercus, finumq; significat.

Minturnæ, oppidum in Campania, habes propinquas paludes, in quibus Marius delituit, fugiens persecutione Syllæ.

Minuatim, aduerbium, à minus: quomodo à paulum paulatim. Augustinus in interpretatione Psalmi, Deus ultionum. Minuatim ponas, sed cumulum inuenies.

Minuo, nuis, nui, nutum. minorè reddo. Plin. Radix comanæ ducata dentium dolorè minuit. Huius composita sunt Cominuo, quod est, simul in frustra diuido. Lactan. Frangebat ipse panem minutatim, carnemq; piscium cominucbat: & utraq; in manibus eius augebantur. Diminuo, diuerse minuo. Teren. in Eun. Diminuan ego hodie caput tuum nisi abis. Imminuo &c.

Minurizo, idè quod parua uoce succino: μεινέω enim cantillo significat, & modulate concino. Latini uero uertunt, in u, & dicunt Minurizo. Sido. lib. 1. Epist. Diluculo autem philomela inter frutices silentem proguem, inter aceres minurizantem.

Minus, quandoq; comparatiuum est, a paruum, neutri generis: sicut minor masculini & femini, ut plus minus uel. Aliquando à parum fit, non à paruū, ut, Habeo minus pecuniæ. Quandoq; aduerbium est: quod si positino iungatur contrariæ significationis comparatiuum demonstrat: ut, Minus stultus. id est, prudentior. Minus prudens. id est, stultior. Terent. in Eunu. Hoc nemo fuit minus ineptus. id est, aptior. Frequenter etiam accipitur pro non, præsertim coniunctum cum sin, & cum quo. Quandoq; significat ut: ut, Sin minus. id est, si nō. Quo minus: ut non. A Minus nomine, fit superlatiuum Minimum. A Minus aduerbio, fit superlatiuum Minime.

Minusculum, diminutiuum à minus. Varro: Ex hoc auarior ut sumantur idoneæ, excludantur in minusculum auarium.

Minutal, genus edulij: quod ex coccis minutatim oleribus fit.

Minutatim, significat in minutissimas partes. Lactan. Panem minutatim frangebat. Hoc autem Varro pro paulatim dixit lib. 1. de Re rustic. Tum ita ad subigendum ut minutatim adfuefaciant, & ut tyronem cum ueterano adiungant. Imitando enim facilius domantur.

Minutia, contemptibilis, paruitas cuiuscumq; rei. Lactan. de ira Dei: Hæc, inquit, per inane requietis motibus uolitant, & huc atq; illuc feruntur: sicut pulueris minutias uidemus in Sole, quum per sinedram radios ac lumen immiscrit. Minutia etiam

etiam dicta porta Romæ, à Minutio : quòd Minutij sacello proxima esset. Et Minutia, uirgo Vestalis: quæ propter suspicionem stupri uiua defossa est.

Minutum, aduerbiū: in minutas partes significat. Columel. lib. 5. Insequitur deinde fossor, qui crebris bidentibus equaliter & minutim soli terga comminuat.

Minutum, participiū & nomē esse potest. Participiū significat cōminutum, hoc est, minus factū. Nomen idem est quod breui. Cicero: Reticulū ad naves admouebat, tenuissimo lino minutis maculis, plenū rosæ. Aliquādo ponitur pro obscuro.

Minyæ, urbs Thesaliæ: quæ prius Aimonia dicebatur. Inde Minyates, populi. Est & altera Phrygia. Cc.

Minyiaris, loca è quibus foditur minyū: sicut aurariæ & argentariæ. Et Minyaria dicuntur metalla, uenæq; in quibus conficitur minyium.

Mira, dicuntur miratione digna. Plaut. in Amphit. Enimvero illud præter alia mira miror maxime, si hæc habet pateram illam. Hinc *Permirus*, r. a. r. u. n. penul. prod. Cice. Apio Pulc. Illud uerò mihi permirū accedit, tantam temeritatē fuisse in eo adulescēte. Apud ueteres Mira pro monstris atq; horrendis sumitur. Plaut. in Amph. Nimia memoras mira. Vergil. autem miracula dixit Georg. 4. de Proteo canens:

Omnia cōmutat sese in miracula rerum. Hinc Mirius, anti- qui dixerunt pro magis mirū. Varro: Nunquid hoc mirius?

Mirabile, quod est admiratione dignum. Cicero lib. 3. Offic. Quare ex multis mirabilibus exemplis haud facile quis dixerit hoc exemplo aut laudabilius aut præstantius. Hinc mirabilitas, pro stupore. Idem in eodem: Ea ergo & hæc animi desipientia mirabilitatem magnam facit.

Miraculum, dicitur quicquid admirationem adferre potest: quasi sit contra naturam. Propter quod ueteres Miracula pro monstris posuere. Lilius lib. 2. Adijciunt miracula huic pugne, silentio proximæ noctis ex Syria Arisia ingentem audiam uocem. Hinc Asiis personas distortas oribus difformes, Miriones adpellat. Miracula septē mundi sunt hæc: Templum Diane Ephesiæ: quod summæ magnificentiæ fuit & admirationis apud priscos. Ducentis uiginti annis cōstat factum esse à tota Asia. Columnæ centum uiginti septem à singulis regibus factæ, sexaginta pedū altitudine. Ex his triginta sex cælate. Simulachrū ipsius Deæ Cereris ex hebeno esse tradunt. Mausoleum. Colossus Solis apud Rhodios. Iouis Olympiaci simulachrū, quod Phidias fecit ex ebere. Muri Babylonis, quos Semiramis regina constituit. Pyramides in Aegypto. Domus Cyri Medorum regis, quam Menon arte prodiga, illigatis auro lapidibus fabricauit.

Mirifico, cas, mirabilem facio. Plautus in Amphit. Quanquā adeo Thebani ciues modo miro mirificant probaui.

Mirificus, ca, cum, quod est mirabile. Cicero in Catone: Mirificos fructus adferunt. Hinc superlatiuum Mirificissimus. Terent. in Phorm. Quidnam arbitraris, nescio: atqui Mirificissimum: scilicet facinus.

Miritus, Thesaliæ monticulus. Cc.

Mirmillones, erant pugiles se ad duellum prouocantes. Nam digladiantium alter Retiarius, alter Mirmillo adpellabatur. Festus: Retiario, inquit, pugnatī aduersus mirmillonē cantatur: Non te peto, piscē peto, quid me fugis Galle? Quia Mirmillonicum genus armaturæ Gallicū est: ipsiq; Mirmillones antè Galli adpellabantur, ut quorum galeis piscis effigies inerat. Quod genus pugne institutū est à Pittaco, uno ex septem sapientibus: qui aduersus Phrinonem dimicaturus, propter controuersias finium, quæ erant inter Atticos & Mityleneos, rete occulte adlato, impediuit Phrinonem.

Miro, ras, eiusdem significationis cuius miror. Varro in Eumeni. Hospes quid miras? Ambrosius super Lucam: Nō uocabulo sectæ despicias, quem uerbi interpretatione miraueris.

Miror, raris, proprie significat re aliqua tanquam noua ob- stupefio. Vergilius:

Artificumq; manus inter se operumq; laborem Miratur. Et Mirari, est cum uoluptate intueri. Idem:

Seu q; Olympiæ miratus præmia pugne. Itē Mirari, est nescire: quia (ut Donatus inquit) admiratio ab ignorantia descendit. Plautus: Ne quis miretur qui sim, paucis eloquar. Terentius in Andr. Miror unde sit. Sed quū dicimus: Ego Miror me, Miraris te, Miratur se: tunc Mirari significat placere, & de se magnificē sentire. Martialis: - Qui se mirantur in illos. Construitur hoc uerbum cū aduersatiuo, cum datiuo, & cum genitiuo. Vergil. lib. 11. Aeneid.

Iustitiæ ne prius mirer belli ne laborum. Quandoq; absolute ponitur. Ouidius lib. 13. Metamorph.

Dumq; moror mirorq; simul fugit omnis in undas. Huius composita sunt Admiror, quod est stupore afficior, seu si xe adspicio. Lactant. lib. 6. Qui ad alienam felicitatem non attollat oculos, opes non admiretur. Aliquando Admirari, est uenerari. Vergilius:

Ille operū custos, illum admiratur & omnes Circumstant. Demiror, Emiror, ualde miror. Terent. in Heaut. Id mirari te simulato. Immiror, in spectro, seu uehementer miror, uel magnifico. Cicero lib. 1. Offic. Quum persuasum sit nihil hominem nisi honestum decorumq; sit, aut immirari, aut optare, aut expetere oportere.

Mirum in modum, & Mirandum in modum, id est, in maiorem modum, quasi infra rationem. Plautus in Amphit. Vterq; deluditur dolis mirum in modum. Cicero Metello: Marcellum tuum consulem factum, teq; ea lætitia esse adfectum mirandum in modum gaudeo.

Misach, מִסַּח, unus ex tribus pueris, de quibus Daniel in prophetia ait: מִסַּח אֶחָד מֵעֲבָדָיו יוֹסֵף וְשֵׁם הָאֶחָד שָׁרָפִים וְשֵׁם הָאֶחָד מִסַּח. id est: Sunt igitur uiri Iudei, quos constituisti in opera regionis Babylonie, Sidrach, Misach, Abdenago.

Misanthropos, pe. pro. osor hominū q hoies odit, q fugit hominū cōgressus, αἷς enī odiū signif. ὁ ἀνθρώπος homo est.

Miscellanea, à mixtura indiscreta rerum dici significare uidetur Gellius lib. ulti. quū ait: Quia uariam & miscellaneā & quasi confusaneā doctrinā cōquisuerunt, eo titulo quoq; ad eam sententiā exquisitores indiderunt. Apule. tanē in Met. Miscellaneam turbā confusam uelut ex colluione omnium gentium his uerbis accipit: Nec mora cū magna irruptione patefactis ædibus, magistratibus eorumq; ministris turbæ miscellaneæ cuncta completa. Hinc quidā opera suam miscellaneam inscripserunt, in quibus uariis de rebus tractatur. Varro Miscellum uocat columbarū genus, quod nec agreste est, nec domesticū: sed ex utroq; temperatū. Et has columnas Bergomates nostri Cornarolos adpellant. Itē Miscellæ uites, quæ in omni agro cōueniunt, quod cæteris ubiq; utiliter misceantur.

Misceo, ces, miscui, mistum per s, non autē per x, confundo, & sine ratione, perturbateq; facio. Vergilius:

Interea magno misceri murmure pontum. Quandoq; Miscere, est potū ministrare: tractum à cōmixtione calidi & frigidi. Iuuenalis: - Nescit tot milibus emptus Pauperibus miscere puer. Huius cōposita sunt Admisceo, quod est ad aliquid misceo. Lactant. lib. 6. Idem etiā mares maribus admiscuit, & nefandos coitus cōtra naturā contraq; institutum Dei machinatus est. Cōmisceo, simul misceo. Hiero. Quo

X 2 aperto

- aperto dum in mutuos commiscetur amplexus, proprijs se salutauere nominibus. Emisceo. Colu. lib. 8. Nā facillime porci euaserint haram, emiscunt se. Immisce, intus misceo. Idem lib. 2. Secundum deinde quod homines faciunt, si et alijs uitae purgantibus immisceatur, quum per se naturae est feruentioris, et idcirco terram perurit. Intermisceo, in medio misceo. Augustinus: Nulla porro doctrina falsa est, quae non aliquid uera intermiscat. Permisco, ualde misceo. Idem: Vera ergo falsis inordinate permixta, in una disputatione hominis tanquam in unius colore corporis adparētia significat leprā. Promisco: unde Promiscuus, a, um. Sallust. Diuina atque humana habere promiscua, nihil pensi atque moderati habere.
- Misellus**, diminutiuum est a miser. Plautus: Censen? misello mali aliquid facturum?
- Miser**, flebilis, calamitosus. Cicero: O miserū atque infelicē hūc diem. Interdū dicitur egrotus: nam aegritudo genus est infelicitatis. Plaut. Miserram esse praedicat buccam, sibi fortasse me dicos non esse putat. Interdū innocens. Cicero pro Milone: Miseros interdū ciues optime de Repub. meritos. Inuenitur etiam pro interiectione dolētis positū, ac si diceremus nefas. Vergilius: Cecropidae iussi (miserum) septena quotannis Corpora natorum.
- Miserabilis**, miseratione dignus. id est, per quem alij misericordia commouentur. Ouidius in Ibim: Sisq; miser semper, nec sis miserabilis illi. Aliquando dicitur flebilis, lamentabilis. Liuius lib. 1. Euentus tamen belli minus miserabilem dimicationem fecit: quod nec acie certatum est, et testis modo disruptis, alterius urbis duo populi in unū confusi sunt. Idem: Voces etiam miserabiles exaudiebantur mulierum praecipue.
- Miserabiliter**, idem significat quod misere. Hieron. ad Augustin. et Alepium: Neptis uestra Paula miserabiliter precatur, ut memores eius sitis, et multum uos salutat.
- Miserandus**, miseratione dignus.
- Miserator**, qui opus aliquod misericordiae exhibet in eū, cuius miseretur. Misericors, qui ex alicuius calamitate, dolorem animo suscipit. Vnde est illud: Misericors et miserator dominus, escam dedit timētibz se. Misericordia, ipsa cordis aegritudo ex miseria alicuius iniuste laborantis suscepta.
- Miserē**, aduerbium, infelicitate. Cicero: Neq; moueri eius desyderio non possum, qui tam misere perijt. Quandoq; significat ualde. Terentius: Eam misere amat.
- Misereor**, miserearis, misertus, construitur cum genitiuo. Et est Misერი, ex alicuius miseria corde anxium esse. Habet enim passiuum affectum. Lactant. lib. 6. Si misertus laborantium fueris. Veteres etiam Misereo usurpabant. Ennius in Hecuba: Miserte manus, date ferrum, ut me anima priuem.
- Misereresco**, miserefcis, moueor misericordia: et tam aduersatiuo, quam genitiuo iungitur. Apuleius: Commodum omnes miserefcimus. Statius lib. 1. Theba. Et generis miserefcetui— Vergilius: —Et miserefcimus ultro. Huius cōpositum est Commiserefcio. Terent. in Hecy. Demum tam agre tulit, ut ipsam Bacchidem si adesset, credo commiserefceret. Hinc Miserefcit, impersonale, cum significato sui uerbi. Terentius in Heauton. Atq; inopis miserefcet mei.
- Miseret**, impersonale: simili modo passiuum adfectum habet, sicut misereor. Idem est enim, Miseret me illius, et Misereor illius: quia utrumq; significat ex illius miseria angorem suscipere. Cicero: Miseret me infelicitis familiae. Vergilius: Si te lapsum miseret quae munera Nyso Digna dabis.
- Miseretur**, impersonale: moueor misericordia. Cicero pro Liga. Cauete fratrum pro fratris salute precatium uos misereatur. Lucius Crassum in legis Si. suasionē: Neq; minus uestri quam mei miserebitur.
- Miseria**, infelicitas. Augustinus lib. 3. Confess. Miseria dicitur quum quis patitur uel egestatem uel damnum. Quum alijs compatur, misericordia dici solet.
- Misericordia**, (inquit Augusti.) quid est nisi alienae miseriae quaedam in nostro corde cōpassio, qua (si utiq; possumus) subuenire cōpellimur. Stoici Misericordiā inter uitia animae computant. Vnde Seneca: qui se Stoicorū sectae addixit. Vitium inquit, animi est misericordia, nec miserebitur sapiens: sed succurret. Augustin. lib. 9. Ciuit. Dei: Stoicorum est misericordiam solere culpae. Vnde Cice. in 3. Tuscul. tanquam Stoicus dixit: Si sapiens in aegritudinē cadere posset, posset et in misericordia, posset et in inuidentiā. Verū in oratione pro Ligario in laudem Caesaris tanquam Peripateticus dixit: Nulla de tuis uirtutibus plurimis nec gratior, nec admirabilior misericordia est.
- Misericorditer**, aduerbium significat cum misericordia.
- Miseriter**, idem quod miserabiliter. Laberius: Mens incorrupta miseriter corrumpitur.
- Miseritudo**, idem quod miseria. Aelius: Qui felix miseritudine factus est aliena.
- Miseror**, miseraris, et Misero, miseras, apud antiquos adfectum actiuum habent, significantq; uerbis aut lachrymis aut opere dolorem, quem ex alicuius miseria habemus, ostendere, et cōstruitur cum aduersatiuo. Sallustius in Iugur. Eos multa pollicēdo ac miserando casum suū confirmat, id est, lamentando. Caesar: Abdit in tabernaculis aut suū factū querebantur, aut cū familiaribus suis cōmune periculū miserebantur. id est, deplorabant. Hinc Cōmisereor, a quo Commiseratio, quae est significatio misericordiae, qua ex alicuius infelicitate mouemur: quū scilicet uel ad speciem alicuius, uel oratione, uel etiā cogitatione adducimur, ut eius misereamur. Liui. lib. 2. Agmen migrantiū impleuerat uias, et cōspectus aliorū multo, miseratione integrabat lachrymas. Cic. lib. 2. ad Heren. Commiserationem breuem esse oportet. Misero autem: pro miseror dicebant ueteres, ut Aelius in Athamante: Atq; ita de illis merui, ut iure haec nunquam miserarent mala.
- Misogynēa**, odium mulierum: quale fuit in Euripide Tragediarum scriptore, qui mulieres ferē omnes maiorem in modum exosus fuisse dicitur.
- Missenus**, pen. prod. mons Campaniae, a Misseno Aeneae comite ibi sepulto. Verg. — Qui nūc Missenus ab illo dicitur.
- Missiculo**, las. significat mitto, iteratiuum enim est, et rei utilitatem indicat. Plautus in Epidice: Empta? st ancilla quod tu te ad me literas missiculabas.
- Missile**, penul. cor. telum quod manu mittitur. Vnde et lapides Missilia dicuntur. Et Missilia dicebantur munera, quae a principibus populo spargebantur: ut puta uelaria linea, odores, unguenta. Suetonius in Calig. Spargit et missilia uariarum rerum, et panaria cum opsonio uirili diuisit.
- Missio**, non solum significat ipsum mittendi actū, sed etiā di mittendi. Sueton. in Caes. Missionem cōtinuo efflagitauit. Huiusmodi missionum in re militari multa sunt genera. Est enim honesta, quae emeritis stipendijs ab imperatore indulgetur. Est causaria, quae propter uoletudines a laboribus militiae soluitur: unde Causarii milites dicuntur a Liuiō. Est ignominiosa, quum quis propter delictum sacramento soluitur.
- Missito**, as. penul. cor. frequentatiuum, saepe mitto.
- Missus**, missa, missum, participium, eas significationes habet quas mitto. Missus uero nomen quarti ordinis, immisionem ferarum, siue ludorū, aut gladiatorum in arenam significat. Sucto.

Suetonius in Domit. In his Circensium die quo facilius cen-
tum missus perageretur, singulos à septenis spatijs ad quina
corripuit. Idem: Circenses frequenter etiam in Vaticano cōmi-
sit: nonnunquam interiecta per quos missus uenatione. Ali-
quando sumitur pro immisione ferculorum. Vnde Lampri-
dus scribit Heliogabulum celebrasse tale conuiuium, ut apud
amicos singulos, singuli missus adparentur, & aliquando o-
mnes missus sola carne phasianorum struxisse.

Mitella, diminutiuum, parua mitra. Vergilius:

Copia Syrisca caput Graia redimita mitella.

Mites, (teste Augusti.) dicitur qui improbitatibus cedūt, &
non resistunt malo: sed uincunt in bono malum. Vnde & pro
leni, clemente, ac mansueto accipitur Mitis. Cuius cōtrarium
est Immitis. id est, asper, seuus, crudelis. Vergilius:

—Immitis Achilli. Quandoq; ponitur pro tranquillo, &

Immittis pro procelloso & inquieto. Idem lib. nono:

Mitis ut in morē stagni placideq; paludis. Apule. Erat enim
turbidū atq; immitis pelagus. Quandoq; pro maturo. Verg.

—Sunt nobis mitia poma Castaneæ molles.

Plinius Immitia adhuc & cruda poma.

Mitescō, mansuesco. Plinius: Vt frē domi educatē mitescūt.
Aliquando tranquillor. Apule. Conflaccescunt fluctus, mare
mitescit. Aliquando maturescō. Plinius: Reliquorum pomorū
uelocitas cito mitescit transuolat.

Mithra, cum h, à Persis dicitur Sol. Strabo lib. 15. Persæ coe-
lum Iouem putant, colunt Solē quē mithrā uocāt. Stat. lib. 1.
Theba. Indignata sequi torquentem cornua mithram.

Vbi Lutatius ait, Sol apud Adiamenios Titan, apud Assyrios

Osyris, apud Persas ubi in antro colitur, Mithra uocatur.

Ponitur aliquando pro primario sacerdote. Apul. lib. ultimo:

Ipsūq; mithram illum suum sacerdotem præcipuum sacro-
rum ministrum decernit.

Mithrax, gemma roseo colore: quamuis Solis radijs opposi-
ta, uersicolor sit.

Mithriaca, sacra Solis, siue Osyridis sacrificia. De quibus
Lampridius in Commodo sic scribit: Sacra mithriaca homici-
dio uerò polluit, quum illi aliquid ad speciem timoris uel di-
ci, uel fingi soleat.

Mithridates, penul. cor. rex Ponti fuit, ui magna & animi
& corporis, ut sex iuges equos regeret, quinquaginta gentiū
ore loqueretur. Hic dissidentibus Romanis, sociali bello Nico-
medem Bithynia, Ariobarzanum Cappadocia expulit, Græ-
ciam insulasq; omnes (excepta Rhodo) occupauit: sed postea à
Sylla apud Dardanū fusus, et à Pompeio uictus, tandē à Phar-
nace filio in turre obsessus, ueneniū sumpsit. Quumq; id tar-
dius biberet (quia aduersum uenena multis antea medicamini-
bus corpus firmauerat) immisum percussorē Gallū, cito cum
autoritate uultus territū reuocauit, & in cædem suam manū
trepidantis adiunxit. Alius etiā Mithridates qui regi Mithri-
dati Bruti epistolas collegit. Vnde ait: τὰς Βρυτῶν ἐπιστολάς
ἐθαύμαζε πολλὰ καὶ ἐ μόνον θεινότητος καὶ συνέχειας χάριν, ἀλλὰ καὶ
ὡς ἡγεμονικῶ φρονήματος ἐχούσας χροαστῆρα. id est: Bruti episto-
las miratus sæpe non modò grauitatis & breuitatis gratia,
sed & habentes sublimis sapientiæ characterem.

Mithridaticum unguentū, antidotū, qd' ex rebus 54.
cōficiunt, & nūc uulgo autoris nomine uocāt Mithridatum.

Mithylène, nes. penul. prod. & Mithyleneæ, arum, urbs in
Lesbo iuxta Methymnam: à cuius nomine nunc omnis insula
Mithylene adpellatur, in qua fuere olim duæ nobilissimæ ci-
uitates: hæc uidelicet et Methymna. Hanc eandē insulam pri-
dem Lesbium dictam uolunt, ab urbis nomine, quæ in ea potē-
tissima fuit. Martial. Quum tibi non Ephesos, nec sit Rho-

dos aut Mithylene. Dicta Mithylene, ut Diod. lib. 6. scribit,
à Mithylene Machari filia. Hæc nunc Mitallinū dicitur urbs
clara Pyttaco, ex septem sapientibus uno, & Alceo poetæ, et
Antimenide fratre eius, & Diophane oratore, & Theopha-
ne rerum scriptore, qui magno Pompeio admodum familiaris
fuit. De hac scribit Vitruuius lib. 1. quod magnificet & ele-
ganter ædificata fuerit, sed non prudenter posita: in qua Aus-
ster quum flat, homines ægrotant, quum Corus, tuſiunt, quū
Septentrio, resituuntur in salubritatem.

Mitifico, cas, mitem ac placidum facio.

Mitigo, as, penul. cor. placo, quasi mitem ago. Laſtant. lib. 4.

Donec rursus pœnitentia populi mitigatus, liberaret cos ser-

uitute. Et Mitigare, maturare est. Cicero lib. 4. de Repub.

Quumq; autumnō terras ad concipiendas fruges relaxarit

à fistula maturitate alia mitigauerit, alia torruerit. Huius cō-

positum est Commitigo, de quo supra.

Mitra, dictio barbara, qua significatur quoddā capitis orna-
menti genus, primò apud Mæonios, deinde Aegyptij, Syrij,

Phrygij, et Lidij eo usi sunt. Erat enim pileus incuruus: quæ-

uis & pro muliebri corona ad ornatū capitis adolescentula-

rum accipitur, ex qua pendebant fasciæ, quæ phylæa di-

cebantur, quoniam florū instar dependere. Hiero. in Esaia:

In die illa auferet dominus ornamentum calciamentorū, &

lunulas, & torques, & monilia, & armillas, & mitras, &

discriminaria: & periscelides, &c. Nostri quoq; pontifices

mitris utuntur, quum rei diuinæ operam dant. Et apud Græ-

cos non solum pro ornatu capitis, sed etiam pro fascia in lo-

rice modum contexta, ad latera defendenda sumitur.

Mitterin, insula ultra Britanniam sex diebū navigatione, ut

lib. 4. Plin. scribit. in ea candidum plumbum provenit.

Mitti sanguis dicitur quum fit phlebotomia. Similiter san-

guinis missio fit, quando quis iugulatur. Cornel. Cels. lib. 2.

Mitti sanguis debet ex brachio. Idem: Sanguinem incisa ue-

na mitti nouum non est.

Mittilis, pulnētaria dicebatur, capiebaturq; pro paupercula.

Mitto, mittis, misi, missum, secundū notā significationē. Græ-

ci ἀποσπεῖν mittere dicūt. Cic. in Cato. Hūc librum ad te de se

neſtute miſimus. Interdū Mittere significat excludere. Ver.

—Maſtumq; timorē Mittite. Interdū omittere, deponere.

Terent. in Adel. Hera lachrymas mitte. Item donare. Verg.

—Hos illi quod nec bene uertat Mittimus hædos. Hu-

ius composita sunt Admitto, Amitto, Committo, Circummit-

to, Demitto, Dimitto, Immitto, Intromitto, Omitto, Permit-

to, Præmitto, Prætermitto, Promitto, Remitto, Manumitto,

Summitto, & transmitto.

Mixtarius, uas quo uinum aqua miscemus. Lucilius:

Vrceus aut gemina longus mixtarius aqua.

M N A N T E N, & O.

MNa, Græcè, Latine mina. uide in dictione Mina.

Mnemosyne, penul. cor. memoriam significat. Catullus:

Mnemosynon mei sodalis. id est, monumentum.

Mnestēras, penul. prod. Græci procos uocant.

Mnestheus, proprium uiri Troiani. Cc.

Mnestius, item uiri proprium. Cc.

Moab, מואב Arabia ciuitas, quæ & Arcpolis nominatur.

Quo etiam nomine uocatus est filius Loth, à quo Moabita.

Vocatur autē Moab ex nomine urbis, & regio. Porro ipsa

ciuitas, quasi proprium uocabulū possidet, Rabbat Moab. id

est, grandis Moab. In hac regione fuit Balaac filius Bior,

qui cōduxit mulum Balaam de Mesopotamia, ut malediceret

Israël: ubi & tantū est populus Bcelphagor. Huius monopo-

lis ciuitas Arabe, hodie ex Græco sermone composita Neopo-

lis est

lis est nuncupata. Nam plerique existimant quod Veos, id est Martis, seu potius Iouis ciuitas interpretatur.

Mobilis, qui facile mouetur, à quo Mobilitas. Vergilius: Quo non aliud uelocius ullum Mobilitate uiget. Quorum contraria sunt Immobilis, & Immobilitas.

Moderator, rector, gubernator. Cice. lib. 1. Tuscul. Si hæc nata sunt ut Platonem uidetur, uel si semper fuerunt ut Aristoteli placet, moderator tanti operis & muneris, sicut mentem hominis, quamuis eam non uideas, ut Deum non uides: tamē & Deum cognoscis ex operibus eius.

Moderor, aris, rego, modum pono: & tam aduersatio, quam datiuo iungitur. Sallustius: Fortuna cuius libido gentibus moderatur. Plautus in Curcu. Linguae moderandum est. Huius compositum est Præmoderor, antemoderor. Dicitur & Modero, ras, in eadem significatione. Sallustius: Vbi hoc exemplo per senatus decretum consul gladium adduxerit, quis illi finē statuet, aut quis moderabit?

Modestia, & Moderatio, hunc habent ordinem, quod Modestia fundamentum, soliditas, & basis ipsa uirtutis est, ex qua gignitur Moderatio, quæ temperat, aurigaturq; modos in factis, & dictis, & cæteris talibus, quæ agendi officio utuntur. Cicero lib. 1. ad Heren. sic Modestiam definit, quod sit in animo continens moderatio cupiditatum.

Modestus, à modico. id est, temperato: unde Modeste, cum modo & temperatē. Terentius in Phorm. Animus qui modestus isthæc ferat? Varro: Non eos optime uixisse, qui diutissime uixerunt: sed qui modestissime.

Modialis, à modio, ut uas modiale, quod modium continet.

Modicum, parum, ac pusillum. Apule. Modico labore fatigatur. Sic Immodicum pro maximo ponitur. Colu. C. Licinius damnatus est, quoniā in magistratu rogatione tribunitia quam promulgauerat immodica possidendi libidine transcendisset. Et Modici, pauci. Plaut. in angiportu turba est, domū modici introierunt. Sic Immodicos, dicimus plures. Martialis:

Atriq; immodicis ardet imaginibus. Proprie tamen Modicum, dicitur non cui aliquid sit imminutum: sed quod non excedat modum, & modestum est & temperatum. Plaut. Cui animus modicus, continens expers ambitionis. Hinc Modicum, aduerbium significat parum. Idem: Accepol id modicum curat. Modice uero temperate. Idem: Modice sapis. Immodice, nimis uel intemperate. Colu. lib. 2. Magisq; conducere agricole frequenter id potius quam immodice facere.

Modificor, mensuram & modum capio. Gellius lib. 1. Comprehensa autem mensura Herculanæ pedis, secundum naturalem membrorum omnium inter se competentiam, modificatus est, atq; ita id colligit quod erat consequens, tantū fuisse Herculei corpore excelsiorem quam cæteros alios, quantum Olympicum stadium cæteris pari numero factis antiret. Hinc Modificatio, pro temperantia.

Modiolus, cum accentu in antepen. diminutiuum: est quarta pars modij. quo etiā nomine dictū est paruum uas quadratū ad hauriendum ex puteo, aut lacu, aut flumine aqua. Horum autem modiorum (ut est apud Frontinum de aqueductibus) alius est Erogatorius, alius Acceptorius, ut multis in locis intueri licet. Vitruuius: Ita cum rota à calcantibus uersabitur modioli pleni ad summum elati, & rursus ad immū reuertentes, infundent in castellum ipsi per se, quod extulerūt.

Modiperatores, dicuntur qui modificandi aliquid auctoritatem habent, quasi modum imperantes. Var. In conuiuijs insituti sunt modiperatores atq; magistri. Cc.

Modius, mensuræ genus duo & uiginti sesteria continens. Hinc Semodius, Bimodius, Trimodius, & huiusmodi. Colu.

lib. 2. Eadem quatuor, modijs nonnunquam tribus, etiam duobus ac semodio iugerum occupat.

Modo, quando habet o, finalem correptionem. significat tempus præsens, uel mox præteritum, uel nondum præteritum, uel statim futurum: ut, modō id ago. Terent. Modō ait, modō negat, modō dicebam, modō ueni, modō faciā. Aliquando ponitur pro longo tempore antē. Idem in Eunū. Quam dudum? modō. Vbi Donatus notat, Modō aperte pro tempore præterito dictum esse. id est, iamdudum. Nam qui uitiauerat uirginē, nō modō, sed longē antē, uerstem mutauit cū eunūcho Phædræ. Hinc fit Quomodo, Amodo, Postmodo. Ponitur item pro duntaxat, tantummodo. Liuius: Euentus belli minus miserabilē dimicatio nem fecit, quod nec acie certatū est, et testis modo dirutis alterius urbis duo populi in unū confusi sunt. id est, solum. Itē significat quod lingua uernacula dicimus Perche. Terent. in Phorm. Si des modō ut tacere possis. Vergil. lib. 4.

Si modō quod memoras factum fortuna sequatur. Hinc & Solummodo, Tantummodo, & Amodo, quod significat post hac. Apuleius: Ut nemo me amodo tam mane egredientem solum uidebit. Quod si producta ultima syllaba proferatur, datiuus uel ablatiuus casus est à Modus.

Modiolor, penul. correptionem. mensuro, siue cum mensura & numerorum ratione compono. Gellius: Scitē subtiliterq; ratiocinatum Pythagoram philosophum dicit in reperienda modulandaq; status longitudinisq; eius præstantia. Vergilius: Carmina descripsi & modulans alterna notauit.

Modulus, diminutiuum à modus, & ponitur pro ipsa compositione & cantu, qui etiam Modulamen dicitur.

Modus, proprie rationem significat. id est, mensurā siue formam. Ratio uero iubet ne quid nimis, sed omnia cum moderamine fiant. Vnde Quomodo & Quemadmodum dicimus, id est, qua ratione. Et Admodum pro satis, quasi secundum rationem: & Propemodum, ferē, quasi parū absit à modo, hoc est, à ratione. Et Mirum in modum, Maiorem in modū, quasi ultra rationem. Commodum, aptum, conueniens, quasi cum modō & ratione. Colu. lib. 2. Est autem modus in siccando sceno, ut neq; paridum, neq; rursus uiride colligatur, id est, forma. Idē lib. 3. In quo serobe destinaueris nucces ferere, terram minutam in modū semipedis ponito, id est, mensuram. Et Modus, dicitur quantitas, ut apud eundem lib. 2. Atq; rursus in Sole siccata, & mox refrigerata reconditur: si maior est modus in horreo, si minor in uasis olearijs salsamentarijsq;. Interdum Modus, dicitur finis seu euentus. Iuuenalis: Imponitq; modū sapiens & rebus agendis. Vergil. 4. Aen. Sed quis erit modus. Interdum dicitur tonus, qui à Græcis φωνή, phthongos dicitur.

Mæchor, aris, inhonestē per libidinem pecco, adulterium committo.

Mæchus, adulter. Græci enim μαιχῶν mæcham, hoc est, adulteram dicunt. Plautus in Amphitr. Illa illum censet uirum suum esse, quæ cum mæcho est. Ponitur tamen pro quocunq; inhonestē per libidinem peccante, à quo formatum est uerbum Mæchor, aris.

Mœnia, à muniendo dicta. Veteres enim æ, & u, indifferēter ponebant. Et proprie dicuntur quæ urbem cingunt. Vergil. Et mœnia pandimus urbis. Nec urbis tantum sunt: sed etiam munitionum, castrorum, & aliorum edificiorū. Plaut. Prohibentq; mœnia alia unde ego fungar mea. Hinc fit Submœnium, quod est sub mœnibus.

Mæreo, res, mæsius, per æ, diphth. ab μῆσα. Varro tamen per æ, ab marceo deducit: quod corpus marcescere facit mæror. Est autem Mæcere, tristari, & dolore adfici. Vnde & cum ad

cum aduſatiuo quandoq; conſtruitur. Cice. Terentia: A te quidē omnia fieri fortiffime & amantiſſime uideo: nec miror, ſed mœreo caſum cuiuſmodi, ut tantis tuis miſerijs mœ miſe-
rie ſubleuentur. id eſt, doleo. Item deplorare. ut apud eundē lib. 1. Tuſcul. At illa ſicut acerbiffimam rem mœret. Et iterū:
Quum grauiter filij mortē mœreret. Inuenitur etiam Mœ-
ret imperſonale cū ſignificato ſui uerbi. A Mœreo fit Mœ-
ror, Mœſtitia, Mœſtitudo, Mœſto, mœſtas.

Mœro, ras, mœrentem & triſtem facio. Nam Mœraret. id eſt, mœrentem faceret, uetus uerbum.

Mœſia, prouincia: ſcribitur cum œ, diphthong. In ea ſunt Dardan, Mœſi, & Triballi. Pontoq; contermini Scythæ. De hac ſupra in diſtione Meſia. Hæc tamen à multis per y, ſcribitur Myſia.

Mœſto, as, & Mœſtiſco, as, mœſtum facio. Amb. li. 2. Offic.

Quur non etiam, dicam. in quibus eum mœſtificare poſſem?

Moga, primum dicebatur, quæ poſtea Cappadocia, nunc autem Ceſarea à Ceſare, ut reſert Ioſephus.

Moguntia, oppidum tranſalpina Gallia.

Mola, læ, diſta eſt qua ueluti mole quadam frumentū, legumi-
na, aliæq; res teruntur, quod earū motu eò coniecta molūtur.
Vnde mole frumentaria, mole fabaria, mole olearia dicun-
tur. Præcipuus eius uſus eſt in mœlirina. Molas antiqui ab
aſinis aſinariis, alias à manu manuarias, à tradēdo truſatiles
adpellabant. Et Latine quidem Mola, Græcè μῶλα. unde A-
mylum ſine mola factum ex tritico. In molendinis ſuperiorem
metam, inferiorem catillum uocant. Et Mola mandibula dici-
tur, ſiue maxilla. Hiero. in Pſalm. Molas leonum confringet
dominus. Item Mola caro informis & inanina in utero mu-
liſis, ferri iſtū & aciem reſpuens, quæ ſiſtit mœſtra ut par-
tus. Et licet his quoq; accidat, quæ coitu utūtur quoties mœ-
ſtra uitiſa ſunt, aut ſemen uiri ad formādum factum debile
eſt atq; ineptū, frequentius tamen his accidit quæ à coitu ab-
ſinēt, ſolita aliàs coire, quales uidue ſunt. Fit enim quādoq;
in mulieribus tumor præter naturam, & ſemen cū ſanguine
mixtum indureſcit in carnem: quamuis aliquando ex ſolo ſpi-
ritu fit mola quæ mouetur natura tētante eam expellere. De
hoc Ariſtoteles lib. 4. de generatione animalium: Quū ex hu-
more crudo cōceptus ſtetit, tunc mola gignitur, idq; in mu-
licibus merito aut ſolis aut maxime. Præterea Mola à molito
farre, dicitur far toſtū, et ſale ſparſum, quod eo molito hoſtiæ
adſperguntur. Apud antiquos poſt glandes & arbuta uſus
ſarris in honore fuit, ſeruatus in tantū ut ſacrificiū nō fieret
ſine ſale et farre. Verg. Sparge molā. Hinc Immolo, las.

Molaris, ſubſtantiuum, generis maſculini, dens maxillaris eſt.
à mola pro maxilla deductum nomen, quod cibum à cæteris
dentibus confractum, ipſi molunt. Et Molaris, eſt molæ
fragmen. Ouidius lib. 4. Metamorphoſeos:

Aut comes inquit ero dixit, dextraq; molarem
ſuſtulit. Statius lib. 3. Theb.

-Vaſteq; ſudes fractiq; molares.

Molaris, uerò adiectiuum, ut lapis molaris, ex quo mola fit:
hunc quidam pyritem uocant, quod ei inſit plurimus ignis,
quem pyr Græci dicunt. Vel à frumento quod pyron nomi-
nant. Eſt & aliud pyritarum genus, ἀπὸ τοῦ πυρός. hoc eſt, ab
igne: noſtri uiuum uel ignarium lapidem adpellant, quoniam
clauo uel altero lapide percuffum, ſcintillas edit quæ ſulphu-
re exceptæ, aut folijs mira celeritate ignem trahunt.

Molarius, a, um, quod ad molā pertinet. ut aſinus molarius,
quo utimur ad molam. Cato: Molarium aſinum unum.

Molendinarius, molendini opifex.

Molendinarius, a, um, quod ad molendinum pertinet. ut

mola molendinaria. Paulus Iuriſconſultus negat aſinam mo-
lendinariam ea adpellatione contineri.

Moles, res magna & magni ponderis. Verg. -Totamq; in-
fuſa per artus Mens agit at molem. Id eſt, magnitudinem
mundi. Columel. lib. 4. India perhibetur molibus ſerarum mi-
rabilis. Quoniā uerò quæ magna ſunt, difficilia eſſe cōſue-
runt, capitur quandoq; Moles pro difficultate. Vergilius:
Tantæ molis erat Romanam condere gentem.

Et in mari Moles dicitur quoties excluditur aqua. Accipi-
tur & pro motu. Idem:

Inde Gyan ipſamq; ingenti mole Chimæram Conſequitur.

Et à mouendo dicitur Moles.

Moleſta tunica, dicebatur alimentis igniū illita & intexta
qua reos in poenam induebant. Iuuenalis:

Anſi quod liceat tunica punire moleſta.

Moleſtia, ſollicitudo & grauitas. inde fit compositum Præ-
moleſtia. Cicero lib. 4. Tuſcul. Alij metum præmoleſtiam ad-
pellant. id eſt, anticipationē moleſtiæ, quaſi metus ſit præ-
uius, duxq; moleſtiæ futura.

Moleſto, as, moleſtia afficio, & quaſi molē adfero. Modeſti.
Ab Aurelio Sempronio fratre meo neminem moleſtari uolo.

Moleſtus, dicitur qui alicui grauis eſt, nec ſinit eum quieſce-
re. Terentius in Andria: Multū moleſtus ei certe fuero, atq;
animo morem geſſero.

Moletrina, penult. prod. à molendo, piſtrinum olim diceba-
tur, quo tempore tundeantur frumenta, non molebantur.

Molimen, penult. prod. quod & Molimentum dicitur. id eſt,
quod molimur, & conatus. Hiero. contra Iovin. Vtile ratus
ſum cuncta molimina eius quaſi inſtructam aciem contra me
proponere. Siſenna: Magno tam molimēto ac perpetuo ſono
procedunt. Hinc Emolumentum, pro utilitate.

Molior, iris, à mouendo uel à molibus, ſignificat moueo. Li-
uius lib. 9. Num montes moliri ſua ſede paramus. Et Moliri,
eſt uel ingenio, uel corpore ad aliquid agendum moueri. Et
pro uarietate adpoſiti exponi ſolet. nam Moliri claſſem, eſt
parare. Vergilius: -Claſſemq; ſub ipſa
Antandro & Phrygiæ molimur montibus Ida.

Moliri iter, eſt peragere. Idem: Inde datum molitur iter.

Moliri habenas, eſt gubernare. Idem:

-Et manibus molitur habenas.

Moliri inſidias, eſt meditari aut tendere. ut lib. 1. Georgic.

Inſidias anibus moliri, incendere uepres.

Apul. Dum mihi moliantur inſidias. Moliri arcem, eſt extru-
ere. ut, Moliriq; arcem. Cuius contrarium eſt Demoliri. Mo-
liri moram, eſt moram facere. ut Vergilius:

Moliri ue moram aut ueniendi poſcere cauſas.

Moliri iacula, eſt iaculari. Idem:

Ipſe pater media nimborum in nocte coruſca

Fulmina molitur dextra. Moliri bellum, eſt belligerare.

Columel. in præſa. Qui bella molitur, armorum & militiæ
gnaros adhibeat. Moliri etiam ſimpliciter poſitū, ſignificat
inuenire. Plautus: Aliquid moliar quò me hoc diſcrimine libe-
rem. Quod etiam machinari dicitur. Aliquando conari. Aug.
lib. 1. Ciuita. Dei: Vir optimus, cauam theatri ſenatum con-
ſtruere molientem ab hac diſpoſitione & cupiditate compe-
ſcuit. Aliquando operari, uel facere. Cicero libro. 1. Tuſcul.

Quarum altera quam nos incolimus ſub expoſita ad ſtellas
ſeptem, unde horriſer Aquilonis ſtridor gelidas molitur ni-
ues. Columella lib. 2. Et ideo minoribus aratris moliantur.
id eſt, operantur. Aliquando paſſiue Moliri, pro retardari.
Lucilius lib. 7. Mutilamur, molimur, ſubijcimur. Huius com-
poſita ſunt Amolior, recedo. Admolior, ſuprà molior, ſiue

x 4 ſupràpo

*supra*pono. Plaut. in *Ast.* Vbi scaro manus sis admolitus. De-
moliior, destruo. Remolior, remoueo, & à conatu reuoco.
Suetonius de Aug. Quidam confessus eò se inhibitu ac re-
molitu quo minus ut destinarat in præcipitiu propelleret.
Molitor, pen. cor. qui molit, uulgò molèdinaris dicitur. Mo-
litura, apud Plinium lib. 15. sumitur pro ipso molendi actu.
Molleſco, is, mollis aut placatus fio. Claudianus lib. 1.
—Ditisq; seueri Ferrea lasciuis mollescant corda sagittis.
Hinc componitur Remolleſco. Ouidius lib. 1. Metamorp.
—Precibus si numina iustis
Victa remolleſcunt, si fleſcit ira Deorum. Cæsar: Vi-
num ad se omnino importari non sinunt, quòd ea re ad labo-
rem ferendum remolleſcere atq; effœminari arbitrantur.
Molleſtra, pellis ouina.
Mollicies, quæ & Mollicia, idè quod mollitudo: quamuis et
in malũ pro effœminatione quandoq; capiatur. Sall. Sed in-
ertia & mollitia animi alius alium expectantes cunctamini.
Mollicina, penultima producta, uestis à mollicie.
Molliculus, diminutiũ. Ambr. lib. 1. Offi. Sed ut molliculum
& infractum aut uocis sonum, aut gestum corporis nõ pro-
bo: ita neq; agreſtem aut rusticam naturam imitemur. Plaut.
pro tenello & delicato possit, quum inquit: Mollicula, es.
Mollifico, & Molleſcio, is, idem quod Mollio.
Mollio, is, molliui, uel Mollio, mollium, placo, molle reddo.
Gellius: Sed postea quũ Brundisium aduentaremus, molliq;
eſſent uenti maris, percunctatus ego cum sum quæ nam illa
ratio eſet pauoris sui. Sall. Loca amœna uoluptuosa facile in
ocio feroces militum animos molliuerant. id est, effœminaue-
rant. Huius compositum est Emollio, quod est ualde mollio.
Plin. Quæcunq; emolliui opus sit, anserino adipe curantur.
Mollis, tener, non durus, à mouendo, quasi mobilis, quòd in
quancunq; partem facile trahi ac moueri possit. Quintilia. de
signis loquens. Illius opera dura, molliora huius. Vergil.
Quid nemora Aethiopum molli canentia lana. Inde fit
quòd cum homine iunctum modo uituperationem, modo lau-
dem denotet, ut molle ingenium, quod facile discit. Mollis ho-
mo, id est, effœminatus, non seuerus, non fortis, nõ constantis
animi. Per translationem uero, quoniam ea quæ tenera sunt
pro uoluntate nostra facile tractamus, & quocunq; lubet du-
cinus. Mollis quandoq; pro domito sumitur. Vergilius:
Belgica uel molli melius feret eſeda collo. Quandoq; pro
facili. Idem: —Iuuat ire iugis quã nulla priorum,
Castalam molli diuertitur orbita cliuo. Quandoq; pro
maturo. Idem: —Sunt nobis mitia poma Castaneæ molles.
Vnde mollia uina, dicuntur. id est, defecata, & asperitate ca-
rentia. Quandoq; pro opportuno ac tempestiuo. Idem:
Sola uiri molles aditus & tempora noris. Quandoq; pro
remisso & cõtenuendo. Idem: —Tua Meccenas haud mol-
lia iussa. Quandoq; pro suauis ac iucundo. Idem:
—Mollesq; sub arbore somni. Quãdoq; pro placido. unde
& Mollio, Mollitudo, & Mollicies. Compositum est Præ-
mollis, quod est ualde mollis. Teren. in Adel. Paulatim plebẽ
præmollem facio meam. id est, mihi fauentem.
Molliter, placide, equo animo. Cicero. Quod ferendum est mol-
liter sapienti. Aliquando significat delicate. Teren. in Adelph.
Aedepol Syrisce te curasti molliter.
Mollitudo, placiditas. Cicero: Lenitudo orationis, mollitu-
do corporis.
Mollusca, nux à mollicie dicta est, quòd ceteris omnibus nu-
cibus mollior sit. Plin. Molluscæ putamen rumpentes. Fertur
molluscã nucem è Perside fuisse translata. Fallitur Macro.
existimans pomum esse quòd uulgò persicum nominatur.

Molluscum, tuber est arborum quemadmodũ & bruscum.
Est bruscum intortius crispum: Molluscum uerò simplicius
sparsum, & si magnitudinem mensurarum caperet, haud dubie
prælatum à ueteribus citro fuisset. Cc.

Molo, lis, moli, multum, & molitum, significat mola tero.
Cæsar lib. 1. Commentario. Trium mesium mola cibaria sibi
unumquenq; domo efferre iubent. Molere etiam subagitare
est. ut in lib. Iudicum: Samsonẽ clausum in carcere molere fe-
cerunt. id est, ut tradunt Hebræi, cum robustis mulieribus eum
coire fecerunt, ut ex illo robustum prolem susciperẽt. Ambr.
lib. Hexa. Discite ò uiri qui alienam permolere queritis uxo-
rem, cuius serpentis sibi asciscere cupiat contubernium, cui
etiam comparandus ipse serpenti sit. Horatius in Scrm.
Permolere uxorem nollem laudatier inquit. Translatio
sumpta à mola. Nam quum frumentum demolitur, molaq; su-
per catillũ est, circunvoluitur: sic in patrandâ re uenerea uir
mulieri incumbit. Huius composita sunt Commolo, simul mo-
lo. Lactantius de Opi. Contritos & commolitos dentibus ci-
bos colligit, & conglobatos uis sua deprimat & transmittit
ad uentrem. Emolo, perfecte molo. Ambrosius: Cogitationes
exquirere & quasi emolere muneris habet. Permolo, de quo
paulò antè. Et hæc penultimam correptam habent.

Molochinus, color qui in purpuram inclinat, quòd malua
flori similis sit, quasi malachinus. Græci enim μαλάχη, malua
dicunt. Hinc Molochinarius, molochini coloris infector, ut
est apud Plautum. Cecilius: Carcasina molochina.

Molorchus, dictus fuit seniculus Arcadicus, qui ad expugna-
tionem leonis Nemei proficiscentem Herculem suscepit comi-
ter hospitio: unde leo Molorchus adpellatur. Et huic seni
sacra solennia instituta quæ Molorchæa dicebantur.

Molorthus, perpendiculum, dictio Græca composita, qua si-
gnificatur rectum plumbum. μολυβδον, plumbum. ὀρθος, re-
ctus. Euphonie causa pars dictionis primæ abijcitur, & fit
molorthus.

Molossia, regio, pars Epiri, à Moloſſo Pyrrhi & Andro-
maches filio nominata. Hinc Moloſſus, a, um. Scribit Theo-
pompus fuisse 14. Epirotarum gentes, è quibus celeberrimi
fuerunt Chaones & Moloſſi. Ouidius lib. 1. Metamorp.
Nec contentus eo est miſi de gente moloſſa.
In eo nascebantur boni canes. Vergilius:
Nec tibi cura canum fuerit postrema, sed una
Velocis Sparthæ catulos, acremq; Moloſsum
Pasce sero pingui.

Moloſſus, pes, dictus est ab eius patriæ saltatione. Vel quòd
eo metri genere odas, in templo Iouis, ad laudem canere cõ-
sueuerunt, in memoriam Moloſſi filij Pyrrhi & Androma-
ches, à quo postea festa Moloſſia sunt dicta.

Molothros, genus uitis albæ, quam nonnulli ampeloleucen
adpellant. Cornucopie.

Molucrum, penulti, corre. lignum quadratum, quo ueteres
immolabant. Et Molucrum, quo mola uertuntur, quod Græ-
ci μολυβδον dicunt. Item tumor uentris qui etiam uirginibus
accidere solet, Molucrum uocatur. Afranius: Virgini tam cre-
scit uterus, quàm grauidæ mulieri molucrum.

Molybdæna, penultima producta, genus herbæ sic dictæ,
quæ plumbum (quod est uitium oculis) tollit, alio nomine
plumbago dicitur.

Molybditis, plumbi spuma: sicut argyritis, argenti. Cc.

Momentaneus, nea, neum, quod est caducum, & quod fa-
cile mutatur ac deficit.

Momentarius, a, um, qd' in momẽto fit. Ambr. Syros uerò
Heliscus quos obsidentes in ciuitatem induxerat, momentaria
cæcit

cacitate percussos, cū quo ingrederetur, uidere uō poterant.
Momentum, proprie significat exiguam quādam mutationē,
 & penē indiuisibile, quod Græci atomon uocant. Var. Mo=
 mento tēporis uterq; discessit. Hoc apud ueteres etiā Momē
 dicebatur. Lucre. Momine si à paruo possunt impulsa mo=
 ueri. Hinc quodcumq; minimum, potest momentum adpel=
 lari. Plinius: Pro sunt & combusta ut cinis earum bibatur in
 uino addito resine momento.

Monachus, Latine solitarius.

Monacris, Arcadiæ mons, quasi solus uertex, siue sola sum=
 mitas.

Monarcha, uel **Monarches**, unicus omnium princeps.

Monarchia, cum accentu in penulti. unius principatus.

Monasterium, solitudo.

Monaulos, tibia simplex. μόνος enim solus: & αὐλός, tibia.

Monedula, auis ex graculorum genere: quasi monetula,
 quod monetas surripiat. Huic enim aui furacitas argenti atq;
 auri præcipue est.

Moneo, es, monui, itum, significat scientē, seu memorē facio.
 Plaut. in Pseu. Ad hoc uolo monere te, monendus ne me mo=
 neat. Inde Monitor, qui monet quid sit agendum, ut debet bo=
 na & uera amicitia. unde Xenophon de miseria tyrannorū.
 Οὐ μὲν δὲ ἀλλήλους οὐδὲ τὰς πόλεις, ὅτι ἢ φίλοις μέγιστον ἀρετῶν ἐν
 τῷ πόλει οὐκ ἔστιν. id est, Neq; ciuitates latuit, quod amici=
 tia maximum bonum & suauissimum hominibus est.

Moneta, dicta est quod nos signi impressione, uel autoris uel
 precij moncat. Quo etiam nomine dicta est Iuno. Cicero
 lib. 1. de Diui. Post cladem illam maximam à Senonibus Gallis
 factam, audita uox ex arce Iunonis fuit, ex quo Iuno illa ada=
 pellata Moneta est.

Monetalis, & hoc Monetale, quod ad monetam pertinet.
 Apul. de Asi. Plotius preciosissimis moniliū et auro monetali
 zonis refertis incincta. Et Monetales triūmuri dicti sunt (si=
 cut scribit Pompo. iurisconsultus) æris, argenti, auri flatores.

Monetarius, qui monetam cudit. Firmicus: Habentes horo=
 scopum sub signo erunt monetarii.

Monile, pen. prod. ornamentum gutturis, quod solet de collo
 uirginum pendere, & Græcè ἐρμίσκη nuncupatur, inquit
 Hieronymus: Dictū quod uirtutes admoneat. Nam primò ob
 aliquod egregium factum dari solebat. Ouidius in Fastis:
 Dat digitis gemmas dat longa monilia collo.
 Sed non solum hominum, uerumetiam equorum pendens à
 Collo Monile uocatur. Vergilius de equis Latini:
 Aurea pectoribus demissa monilia pendent. Gellius: Equi=
 tatum frænis Ehippijs, monilibus, phalerisq; præfulgētem.
 Monile etiam segmētum dicitur, quod quibusdam bractæolis
 quasi præsegminibus constet. Hier. tamen in Esaiam uult esse
 Monile genus ad omnia ornamenta mulierum, quum inquit:
 Monilia uno sermone omnia ornamenta significant.

Monitio, quæ fit ante commissum: obiurgatio post turpe fa=
 ctū. Cice. lib. 3. Offi. Habenda ratio & diligētia est: primum,
 ut monitio acerbitate, deinde obiurgatio contumelia careat.
 Interdū Monere et inuitare est: sicut inuitantur amici ad cœ=
 nam. Teren. Sed ut dici tempus est, monere oportet me hunc
 uicinū Phaniam ad cœnā ut ueniat. Interdū attēdere, seu in=
 spicere. Augus. Admone diligenter iudex crudelis sepulchrū,
 adijce custodias militum, manda uigilias: ut probes mortuum,
 quem noluisse cognoscere uiuū. Construitur nonnunquam cum
 duobus aduersatiuis. ut, Moneo te hoc. Modò cum ablatiuo.
 Teren. in Andr. Habeo pro illa re, illum quo moneā probe.
 Modò cū genitiuo. Valc. Max. Ab eo quod proximæ solutæ
 à se legis suæ admonitus. Composita sunt, Admoneo, Cōmo=

neo, Præmoneo, & Submoneo, quod est latenter moneo. Te=
 rentius in Eunu. Tunc ad eam submonuit me Parmeno.

Monitorius, a, um, quod monet. ut liber monitorius.

Monitus, us, penul. corr. & Monitio, idem significant.

Monna, insula Angliæ, seu Britannia, quæ (teste Corn. Tac.)
 incolis est ualida, & receptaculum perfugarum. Est et eiusdē
 nominis insula in Rheno fluuio, Frisias proxima. Dion histo=
 ricus. Ἐτυχεῖν ἂν ἀταρχει ὄντες διὰ τὸ Παυλῖνον τὸν ἡγεμόνα σφῆν
 εἰς νησὶν ἕνα Μώναν, ἣν καὶ Βριταννίαν κεμένην ἐπιστρατεύουσα διὰ
 τῆτο πόλιν δύο Ῥωμαῖκὰς ἐξεπόρῃσε καὶ δὴσπασε. id est, Principe
 carebant, propter quod Paulinus eorum dux in insulā Mon=
 nam, quæ propè Britannia sita est, exercitum duxisset. Itaq;
 urbes Romanæ ditionis duas uastauit, diripuit.

Monobeli, dictio Græca, qua significantur hi qui longum
 habent obelum. hoc est, ueru. Apud Lampridium in uita He=
 liogabali, legimus monobeles uocari qui solo obelo, hoc est,
 longitudine conspiciendi sunt.

Monoceros, otis, & Monoceron, ontis, ce, syllaba correp.
 animal unicum cornu gerens: qui & unicornis adpellatur, ha=
 bet equinum corpus, caput ceruinum, mugitu horrido.

Monochordium, unius chordæ: non quod unam chordā,
 sed quod omnes chordas unius uocis habeat, nisi panniculi
 nexu distinguantur. Cornucopiæ.

Monocoros, Græci dicunt semel tinctas uestes saturatasq;
 purpura.

Monoculus, qui unum tantum habet oculum. Monoculos
 in India nasci tradunt, singulis cruribus: qui se à calore de=
 fendunt plantarum magnitudine.

Monodia, cū accentu in pen. lugubris cantus q fit à præfica
 in defunctorū funeribus, quasi unius cātus. Nā ceteris flenti=
 bus sola præfica canit. huiusmodi cantus etiam nenia dicitur.

Monodos, pen. cor. Prusias filius, q dentiū loco os unū cōti=
 nuū habuit. ἐσθὺς enim dēs. unde Monodos, quasi unicus dēs,
 quemadmodū Pyrrhū Epirotarū regē habuisse. Plin. refert.

Monæchus, cum æ, diphthong. portus et statio quædam Li=
 gurie ab Albinga oppido distans stadijs quadringentis &
 octoginta. A' Monæci portu usq; in Thusciam uniuersum
 litus continuum omnino sine portu est: exceptis quibusdam
 paruis stationibus ad iactandas anchoras, nec est multarum
 aut magnarum capax nauium. Cōponitur ex μόνος, & οἶκος,
 domus, quasi sola domus. Et dicitur portus Hercules, quia te=
 ste Seruio pulsus alijs, illic Hercules solus habitauit: uel quod
 in eius templo alius Deorum non colitur.

Monogamus, pen. cor. unius uxoris uir. Vnde & Mono=
 gamia. Hiero. Quam sancta sit monogamia, hinc ostenditur
 quod digamus in clerum eligi non potest.

Monogrammi, dicti sunt homines macri, ptenues, ac de=
 colores. Tractū à pictura quæ priusquam coloribus corpo=
 retur, fingitur lineis. Proprie Monogrammos dicitur pictu=
 ra linearis.

Monologion, sermo unius rei.

Monomachia, singulare certamē. μόνος, solus, μάχη, pugna.

Monomachus, gladiator, qui solus cum solo pugnat.

Monophagia, uictus ex una re,

Monophthalmus, luscus qui unum habet oculum. Græci,
 μονοφθαλμῶν.

Monopodium, dicitur mensa unico tantum pede subnixa.

Monopolium, dicitur quū penes unū aliquem, uedendi po=
 testas est. ἀπὸ τοῦ μόνου καὶ πωλείου, uēdo. hoc fit quum unus
 solus aliquod genus mercaturæ uniuersum emūt, ut solus uen=
 dat, precii suo modo statuens. Quod genus hodie in multis
 rebus seruatur: ut in corallis Aphricæ apud Hipponē: alumi=
 ne in

ne in Sicilia, & Hetruria: uuis passis in Achaia: bitumine in Iudæa: quod quia Græci asphaltum uocāt, omne monopolium uulgò asphaltum dicitur. Plau. Habes murinam & calanum, potes monopolium instituere. Legimus apud Iustinianū monopolia non esse intromitenda: quoniam non ad commodum reipublicæ, sed ad labem detrimentaq; pertinent.

Monoptoton, pen. cor. unius casus. Habet enim unā uocem per omnes casus. Aptosis, sine casu: habet enim solū rectum.

Monas, nadis. Latine unitas. Ambr. ad Iustū: Vnde nec numerū monada, sed elemētū numeri qbus cura est adpellatur.

Monosceli, homines Indici singulis cruribus. σκέλος enim crus dicitur, qui & sciapodes uocantur, quod in maiori aestu humi iacentes σκιά πάλος, hoc est, umbra pedis se protegant.

Monostylon, penulti. correpta, unius columnæ, σῦλον enim columnam Græci dicunt.

Monotropos, solitarius, unius moris, solus.

Monoxylon, nauigium ex ligno integro Græcè μονόξυλον.

Mons, terræ tumor altissimus, ab eminendo quasi emīnēs dictus: propter quod omne qd' eminet, mons dici potest. Verg. — Præruptus aquæ mons. Sumitur qñq; pro saxo. Idem: Præsentemq; uncis manibus capita aspera montis Ferro inuassisset. Sic aliquando saxum pro mōte. ut apud eundem: — Saxi de uertice pastor.

Hinc Septimontium, locus qui habet septem montes.

Monsferratus, regio Italiæ, cuius fines sunt, hinc Padus, inde Apenninus. Et Tartarus annis ex superiori parte, mōtes proximi Moncauerio, ubi Pedemontium incipit.

Monstrificus, qui monstra dicendo uel faciēdo demonstrat. Plinius: Inuenta in his & ratio inferendi, monstrificis hominum ingenijs.

Monstro, as, ostendo, declaro: quasi pro monstro do. Teren. in Adel. Scio ubi sit: uerū hodie nunquam monstrabo. Huius composita sunt Commonstro, Demonstro, & Præmonstro.

Monstrum, à mōstrando dictū est, quod aliquid significādo demonstrat. Cicero de Natura Deorū: Mōstra prædictiones & præsentiones rerum futurarum, quid aliud declarant, nisi hominibus ea quæ futura sunt portendi, prædici. Ex quo illa ostenta monstra, portenta, prodigia dicuntur. Vergil. tamen Poliphemum unoculum mōstrum horrendū ingēs adpellauit. Et sic quicquid est natura deforme, hoc est, præter naturam, aut deficit, aut excedit, monstrū & res mōstrosa est. Teren. in Eunu. Quid istuc non monstri fuit? Donat. Monstrum, est omne cōtra naturam, si igitur eunuchus est, & uitauit uirginem, cōtra rerum naturā factum est. Ostentum, quod ostendat. Et in corpore quandoq; sicut martyres, quādoq; in animo: sicut Solomon, qui infatuatus est ob amarē sceminarum, quandoq; etiā in rebus. Et hi omnes ut ostentui & exemplo essent alijs. Sall. in Iugur. Sed quoniā eō natus sum, ut Iugurthæ scelerū ostentui essem. Quādoq; Monstrū ponitur pro monstratione. ut apud Vergiliū: Monstra Deūm refero.

Monstruosus, a, um, & Monstrosus, a, um. Lucil. lib. 1. Monstrofiq; hominum partus.

Montanus, a, um, quod est ex monte. ut montani imbres.

Monticulus, dimi. paruus mons. Dicitur & Monticellus.

Montigena, in monte genitus.

Montiuagus, penul. corr. qui per montes uagatur.

Monto, as, idem est quod ascendo. Augu. lib. 2. de Mira. sacre scripturæ: Moles quæ de fontibus augebatur, sursum in aere montabat. Et infra. Sed & hoc non ne humana diligentia sepe efficit, ut ab oppositis uallibus aquas in excelsum montare, & ad fontes redire offēsas compellit.

Montosus, a, um, ubi sunt multi montes. ut montosa regio

non montuosa. Plinius: Nascitur in montosis & asperis aliis quando & herbosis. Vergilius lib. 7.

Et te montosæ misere in prælia Nurse.

Monumentum, dicitur quicquid nos monet, siue monere potest, quid sit illud in quod intendimus. ut tituli, sepulchra, statuae, fana, porticus, carmina, historia, documenta, doctrinae, libri, cæteraq; quæ nos alicuius rei præteritæ moneāt. Vnde Cicero ad Cæsarem: Sed ego quæ monumenti ratio sit nomine ipso admoncor, ad memoriam magis spectare debet posteritatis, quā ad præsentis temporis gratiam. Florentinus iurisconsultus sic scribit: Monumentum generaliter est res memorie causa in posterum prodita, in quam si corpus uel reliquie inferantur, fiet sepulchrum. Si uero nihil corū inferatur: erit monumentum, memorie causa factum. quod Græci cenotaphium adpellant. Varro: Monumenta à monendo, quæ sunt in sepulchris. Et ideo secundum uiam, quo prætereuntes admoneant & se fuisse, & illos esse mortales. Ab eo cætera quoq; scripta ac facta memorie causa, Monumenta dicta. Vergilius: — Quem candida Dido

Esse sui dederat monumentum & pignus amoris.

Monycus, penul. corr. unus fuit censorum, de quo Iuue. — Quantas iaculetur Monycus ornos. Cōponitur ex μόνος, hoc est, solus & ονυξ, quod pedē instar equi habuerit. Est enim epitheton equorum, qui solidas ungulas habent.

Monyma, penulti. corre. Mithridatis uxor, quæ in desperatione rerum profligatarum detractum è capite diadema, illud collo circumligasse traditur, seseq; suspendisse. Et quum corporis pondere laqueus ille diruptus esset, dixisse: Execrandū diadema, neq; in tam tristi ministerio mihi profuisti, moxq; quum super illud humi adiectum insputasset, cunuchus regio iugulandam sese obtulisse.

Mopsopia, Attica regio, à Mopsopo rege sic dicta, ut auctor est Strabo.

Mopsus, nomen propriū uiri uatis, qui (ut Pomponius Me-la refert) in finibus Pamphiliæ Phaselim urbem condidit. Fuit et alter Mopsus Lapita. id est, Thessalus (ut Strabo scribit lib. 9.) qui fuit Ampicis et Chloridis filius Orchomeni filius. Alius fuit cum quo certauit Calchas, de peritia diuinandi, Apollinis filius.

Mora, expectatio, temporis dilatio. Plautus: Cui mora semper obfuit, diligentia profuit.

Moracea, nux dura dicitur, unde Moracillum, hoc est, duriusculum. Cornucopiæ.

Moralis, ad morem pertinens. Vnde scientia moralis, quæ de moribus tractat.

Moramentum, idem quod mora. Apuleius in Floridis: Hiscce igitur moramentis omnibus, qui uolunt equitari aduēctorem sibimet equum deligunt.

Moratus, qui bonis moribus præditus est. Plautus in Aulu. Dum mihi morata ueniat dotata est satis. Terentius in Hecy. Sed quid mulieris uxorem habes, aut quibus moratam moribus. Est & participium sine uerbo.

Morbidus, a, um, quod est morbo infectum, idem significat Morbosus.

Morbificus, a, um, quod morbum infert.

Morbus, est habitus cuiusq; corporis contra naturam, qui usum eius faciat deteriore, aliās in toto corpore, aliās in parte accidere solet. Totius corporis morbus est, ueluti phthisis & febris: partis autē, ueluti cecitas, aut pedis debilitas. Et apud Iurisconsultos scriptum est, Morbum & uitium distare, quod Morbus temporalis sit imbecillitas & sanari queat: Vitium, perpetuum impedimentum. Cicero lib. 4. Tuscul. ait morbum

morbum esse totius corporis corruptionem, ueluti febris est: Vitium, quum partes corporis inter se dissident. Ex quo prauitas membrorum, distortio, deformitas. Morbi in anima, dicuntur uitia inueterata, & dura, ut est auaritia, ambitio.

Mordax, qui mordendo ledit, uel qui alijs detrahit, à quo *Mordacitas*.

Mordeo, des, momordi, & morfi, sum. *Lucanus*:

Exhibuit primus chalibem frænosq; momordit.

Plautus in Trinu. Ni fugissem, inquit, medium credo præmorsisset. Est autem *Mordere*, dentibus ledere. Per translationem uerò significat detrahere, pungere. *Cicero Appio*: Neq; non me tamen mordet aliquid quomodo ea tuear quæ mihi tuenda sunt. Composita sunt *Admordeo*, ualde mordeo.

Vergilius lib. 2. Georgicorum: —Duriq; uenenum Dentis et adorso signata in stirpe cicatrix. *Comordeo*, simul mordeo. *Demordeo*, morsu decerpo. *Immordeo*, morsu infigo. *Obmordeo*, circummordeo. *Præmordeo*, antemordeo. *Remordeo*, crucio, sollicito. *Vergil.* —Quando hæc te cura remordet. Proprie tamen *Remordere*, est illum à quo quis est morsus, mordere. *Laet. lib. 6.* Sed quia ipse caninam facundiam (sicut *Sallust.* ab *Appio dictum refert*) exercuit, uoluit hominem canino modo uiuere, ut remordeat lacesitus.

Mordicibus, pro morsibus. *Plautus Asini* me mordicibus scindant.

Mordico, cas, penultima corre. dolorem adstro, pèrinde ac si morsu lederem.

Mordicus, penulti. corre. aduerbium, significat mordendo.

Plautus in Curcu. Manum arripuit mordicus. Idem: Iandum oportuit nasum ademptum mordicus. Aliquando significat striditum, & quasi morsu ac dente. *Sucto. in Cæsa.* Ne libelli quos tenebat madeficerent, paludamentum mordicus trahens ne spolio potiretur hostis.

Moribundus, moriens. *Cornucopiae*.

Moriger, penultima correptus, obediens.

Morigeror, morem gero, obsequor, & quasi ad alterius uoluntatem mores transformo. *Terentius in Adel.* Si adulescenti esset morigeratus. Inde *Morigeratio*, & *Morigere* aduerbium, dicitur, & *Morigerus*.

Morini, populi sunt in finibus *Ambianorum*, & eorum urbs *Morinum*, quam uulgari uerbo *Terram uanam* adpellant.

Vergilius: Extremiq; hominum *Morini*.

Moriones, stulti. *Augustinus ad Hieronym.* Quidam tantæ sunt fatuitatis, ut non multum à pecoribus differant: quos *moriones* uulgo uocant.

Morior, eris, & iris, quarti ordinis. *Ouidius lib. 4. Metæ.* At strepitum mortemq; timens, cupidusq; moriri. Significat mori, uitæ decedere. Cuius præteritum est *mortuus*. Vnde *Augustinus lib. 13. Ciui. Dei*: Non importune neq; incongrue arbitror dicere, etsi non humana industria, iudicio fortasse diuino, ut hoc uerbum quod est *moritur*, in Latina lingua, nec Grammatici declinare potuerint, ea regula qua cætera talia declinantur. Namq; ab eo quod est oriitur, fit uerbū præteritū temporis ortus est, & si qua similia sunt, quæ per præteritū temporis participia declinantur, ab eo uerò quod est *moritur*, si queramus præteritū temporis uerbū, responderi solet, *mortuus* est, u, littera geminata. Sic enim dicitur *Mortuus* quo modo fatuus, arduus, carduus, conspicuus: & si qua similia, quæ non sunt præteritū temporis. Sed quoniam nomina sunt, sine tempore declinantur. Illud uerò quasi ut declinetur, quod declinari non potest, pro participio præteritū temporis ponitur nomen. Cōuenienter ergo factū est, ut quemadmodum id quod significat, non potest agendo: ita ipsum uerbum non posset lo-

quendo declinari. Cōposita huius uerbi sunt *Comorior*, simul morior. ut illud: Et si oportuerit me commori tecum, non te negabo. *Demorior*, *Emorior*, *Intermorior*, & *Præmorior*.

Morologus, penul. cor. qui in sermone morosus. id est, molestus est. Vnde & sermones huiusmodi dicuntur *Morologi*. *Plautus*: Nec molestum esse, nec sermonibus morologis uti. *ῥωπος* enim stultus, *λόγος*, sermo. *Plautus in Persa*: *Morologus* fio, scilicet sermone stultus fio.

Moror, raris, expecto. *Plautus*: Nihil moror istas magnas doctes dapiles. hoc est, nihil curo, non expecto. Et *Morari*, est detinere, retardare. *Quintilianus*: Quid me adhuc pater retines, quid moraris abeuntem? *Plautus in Epid.* Nihil ego te moror. id est, differo, uel expectare facio. Item *Morari*, manere. *Hiero.* Quanto studio et amore cōtenderim, ut pariter in crēmo moraremur. Item *herere*, dubitare. *Vergilius*: Quid uer moror si omnes uno ordine habetis *Achiuos*.

Et in alijs significationibus habet primā correptam. *Morari* uero prima producta, significat insanire: quod ostendit *Suet.* scribens solitum esse dicere *Neronem*: desisse *Claudium* inter homines morari. nam *Græci* *μωρος*, stultum uocant et fatuū. Videbatur dicere *Claudium* desisse manere & uiuere inter homines, quū intelligi uellet eum desisse per mortē delirare & desipere, qui uiuus delirauerat. Sic *Plautus in Trin.* Amor mores hominum, moros & morosos efficit. Cōposita à *Moror* sunt *Commoror*, quod est maneo, et firmam habitationē habeo. *Laetan. lib. 7.* Cuius posterī quum diutius in *Aegypto* commorantes in magnam frequentiam creuissent. *Ambrosius* uerò de sanctis *Gerasio* et *Prothasio* posuit pro abstinere, cessare: ut inquit. Hortor uos & monco, ut à *Deorum* nostrorum iniurijs commorantes, ad immolandum eis deuote studeatis insistere. *Demoror*, *Immoror*, moram traho. *Laetan. lib. 2.* Sed uerbor ne si fuerō in propositione rerū cōtrariarū diutius immoratus. *Remoror*. Et habent penulti. correptam.

Moros, *Græcè*, *Latine* stultus. *Plau. in Trin.* Amor mores hominū, mores et morosos efficit. Vnde per annotationē mores mori dicuntur stulti, fatui, unde *Moriones* nominantur.

Morosus, curiosus, diligensq; qui nimis exacte omnia fieri exposcit. *Porphyrus*: Ille est *Morosus*, qui multorū morum inter se contrariorum est. Vnde *Senecius* *morosa*. Autor *Seneca* est, *morosum* genus iracundiæ esse delicatū. Nam quando res penè nulla animo hominis cuncta fastidiētis satisfaciunt, ea proprie *Morositas* est. *Cicero lib. 1. de Orato.* Vsq; adeo morosi sumus, ut nobis non satisfaciatur ipse *Demosthenes*. *Suetonius de Cæsare*: Circa corporis curam morosior, ut non solum tonderetur diligenter, sed etiam uelleretur. Et à more descendit, cuius prima producitur.

Morotis, & *Morosis* perdelirū & insania: quotiescūq; ex somnifico grauamūne resipiscētia non datur ad mentem, hæc enim non modo memoriā, sed usum quoq; rationis intercipit.

Morphus, aquilæ genus, ab *Homero* perennum uocatum: quidam etiam plancum uocant. *Cc.*

Morphōis, penultima produ. *Latine* dicitur mutatio. Inde *Morphera*, infirmitas quæ colorem mutat. Et *Metamorphosis*, transmutatio.

Mors, ab emerita iam uita, hoc est, iam acta & absoluta nominata, & *Morui* quasi emeriti adpellantur, quod ab mortali hac malitia absoluti, quasi ueterani quietiorem iam statum sint adepti. Alij à *Græco* trahunt, hoc est, ab *μωρος*, quod sortem, partem, mortemq; significat. moros autem à *μωρος* descendit, quo uerbo partiiri ac separari significatur. Nam quod aliud est *Mors*, quàm animæ à corpore separatio? *Cic. lib. 1. Tuscul.* Sunt enim qui discessum animæ à corpore putent

- putent esse mortem? Plato definit mortem sic. ὁ θάνατος ἐστὶν ψυχῆς καὶ σώματος διχασμός. hoc est, Mors est animæ corporeisq; dissolutio. Mors etiam Dea à gentibus putata est, quæ mortuis potens est. Hanc Cicero noctis & Erebi filiam fuisse scribit. Sallustius: In scopulis mors sæua sedet. Reperitur & in plurali: plinius epistola 169. Consecrunt me infirmitates meorum, mortes etiam, & quidem iuuenum. Plinius de natu. hi. lib. 13. cap. 21. Quæ in domum illata, difficiles partus fieri produnt, mortesq; miseras.
- Morsicatio**, significat mordendo. Varro: Sicut pulli incedunt, & in bellis morsicatio ludunt.
- Morsiuacula**, diminutiuum, paruus morsus. Plautus in Milesite: Compræssiones arctæ amantium comparatæ teneris labelis molles morsiuacula.
- Morsus**, a, um, participium. Plinius: Datur morsis a rabioso, ne rabidi fiant.
- Morsus**, us, nomē modo pro dentium lesione, modo pro maledicentia ponitur: & Morsus est qui Græce dicitur σκόμα, quoniam figuratus est. Sæpe enim fraude uel urbanitate tegitur ut aliud sonet, aliud intelligat. Idem significat Morsio.
- Mortalis**, qui morti subiectus est, cuius contrarium est immortalis. ut Deus immortalis.
- Mortam**, unam esse ex parcis dicunt, quod qui nascuntur ante tempus, uel post tempus, quasi monstra habeantur. Parcas autem Latini Nonam, Decimam, & Mortam uocitarunt. Cc.
- Mortarium**, us, in quo res quæ resoluendæ sunt, pistillo teruntur. Plaut. in Aulu. Cultrum, securim, pistillū, mortarium, quæ utenda uasa semper uicini rogāt. Cuius diminutiuum est Mortariolum. Hieronymus in Numeris: Ponent cum eo turribula, mortariola, cyathos et crateres ad uina fundenda. Est & Mortarium, lacus & conceptaculum, in quo calx siue intrita subigitur, scrutatur uel: quæ loca etiam plebi hodie Mortaria adpellantur: ut est apud Plinium lib. 36.
- Morticinam**, carnem, dicimus animalium, quæ non sunt mactata: sed per se mortua. Plinius: Sola hæc auis in eo genere morticinam carnem non attingit. Varro: Morticinæ ouis nō patiuntur uesci carne.
- Morticinæ**, clauī dicuntur pedū, q; ueluti morticina caro sit.
- Morticinum**, penul. prod. ex angue, corruptum.
- Mortiferus**, a, um, penulti. corr. quod mortem adfert. Colum. lib. 7. Et etiam mortiferus serpentis ictus.
- Mortuale**, quod ad mortuos pertinet. Plautus in Asi. Hæc sunt non iugæ, non enim mortualia. Vnde Emortualis dies, in quo quis est mortuus: sicut natalis, in quo quis natus est. Idem: Certū est enim hunc emortualē facere ex natali die. Mortualia etiam dicuntur quæ mortua sunt.
- Mortuum mare**, dicitur quia nihil uiuū gignit. Lacus esse Syrie in prouincia Pentapoli, qui nihil præter bitumen gignit, nihil in eo graue submergitur. Ideo Asphaltus uocatur, quod omnia in eo tuta sint. Græcè ἀσφαλτός tutamen dicitur.
- Morula**, diminutiuum. Augustinus lib. 11. Cōfess. Quæro quoniam dies dicitur non tantum morula Solis super terram, secundum quod aliud est dies, aliud nox.
- Morus**, arbor, Morum fructus à mora. id est, tarditate, ut quædam putant. Nam postrema omnium arborū morus floret, propter quod prudētissima arbor dicitur: quia lēdi se à frigore non sinit. Sunt tamē qui à Græco id nominis deriuent. μωρός enim nigrū dicitur. Mora quoq; in rubis sunt: sed multū ab his differentia. Columella lib. 3. De primo, morum ab idibus Februarijs, usq; in æquinoctium uernale recte seres.
- Mos**, moris, est uitæ institutum, consuetudine firmatū. Var. ait Morem esse institutum animi, quod sequi debeat cōsuetudo.
- Interdum sumitur pro consuetudine adprobata, quæ habetur pro lege. Interdum in malū. Nam & boni & mali mores dicuntur. Plaut. in Trinum. Nam hic nimū morbus mores inuasit bonos, ita plerunq; omnes iam sunt intermortui. Sed dū illi egrotant, interim mores mali quasi herba irrigua succreuerunt uberrimè. Hinc fit Moratus, Moralis, Morigeratus, & diminutiuum Mosillus, paruus mos, quo Cato usus est.
- Moschatula**, pira dicebatur à Moschi odore, est enim Moschi sanies animalis, qd' eodē nomine Arabes adpellant. Cc.
- Mosculus**, uitulum & stirpem significat.
- Moscos**, regio est Asiatica propè Phasim fluium: & ea regio est tripartita, unam Colchi, alteram Hiberes, & tertiam Hermentij inhabitant.
- Moses**, sis, & Mosi: מֹשֶׁה sicut & Achilles, lis, Achilli: nomen inclyti Iudeorum ducis. Iuuenalis: Tradidit arcano quodcunq; uolumine Moses. Arator: — Non hæc ieiunia Moses cōdidit. Et interposito ypsylo, Moyses dicitur, quod habetur in frequentiori usu. Sedulius: Quid quod & Heliam & clarum uidere Moysen. Scribit Iosephus ex euentu rerum nomen ei impositum fuisse. id est, ex aqua saluatus, eò quod de flumine sit saluatus. Moy Aegyptij aquam dicunt, ses uerò saluatus. Dicitur & Mosseus, Moysseusq;.
- Mosini**, populi Asiæ uersus Septentrionē: qui (ut Pomponius lib. 1. refert) turres ligneas subeunt, notis corpus omne persignant, propatulo uescuntur, promiscue concumbunt, & palam reges deligunt, uinculisq; artissima custodia tenent.
- Motabilis**, qui frequenter mouetur. Hierony. in Gene. Creauit Deus omnem animam uiuentem atq; motabilem.
- Motacilla**, auis quæ semper mouet caudam: uulgò cauda tremula dicitur.
- Motiuus**, a, um, quod mouetur & non permanet. Donatus in expositione Andriæ: A re nihil est proprium: à persona cuiquam proprium, perpetuum, nō temporale, ac motiuum.
- Moto**, motas, frequentatiuum. Vergilius: Siue sub incertas zephyris motantibus umbras, Siue antro potius.
- Motus**, ta, tum, participiū. Verg. — Sed motos præstat cōponere fluctus. Motus, tus, ipsa motio. unde fit terræ motus
- Moueo**, ues, moui, motum, notæ significationis. Cæsar: Pono die castra ex eo loco mouent. Per translationem Mouere ponitur pro excludere. Cicero lib. 3. Offici. Quid ergo, non ne nocet, qui quodam quasi ueneno perficiat, ut ueros heredes moueat, in eorum locū succedat. Mouere animum, est inducere, allicere. Vergilius lib. 3. Georgic. Non umbræ altorum nemorum, non mollia possunt Prata mouere animum. Scriuius: Mouere animum, in suum desiderium illicere. Mouere tragædias, significat uerbis reum atrocem & indignam efficere: quale est opus Tragicorum, de rebus atrocibus semper mæstisq; loquentium. Sicut econtrariò Comædias agere, pro ridicule, ac dicaciter loqui. Cōposita huius uerbi sunt Amoueo, Adinoueo, quæ sunt cōtraria. Vide in dictione Amoueo. Commoueo, Dimoueo, diuerse siue diuisim moueo. Terentius in Adelphi. Caue nunc oculos à meis oculis quoquam dimoueas tuos. Lactā. lib. 7. Quum discussis fluctibus, & in utraq; partē dimotis, per siccum populus graderetur. Emoueo, extra moueo. Idem lib. 4. Hominumq; mentes emotas & malis incurfibus furiatas, in sensus pristinos reponebat. Promoueo, uehementer ultra moueo, prolongo, ultra eo. Teren. in And. Eho tu impudens non sat habes quod tibi diculam addo quantum huic promoueo nuptias. id est, prolongo. Permoueo, ualde moueo. Sallustius in

Iugurtha. Existimans Adherbalē dolore permotum, iniurias suas uindicaturum manu. Demoueo, deorsum moueo. Liuius libro sexto: Quantum Romana se inuexit acies, tantū hostes gradu demoti. Remoueo, alieno, discedo tollo. Laetant. lib. 3. Ab eiusmodi questionibus se remouit. Liu. lib. 2. Hunc tu (inquit) Luci Tarquini remoue metum. id est, aufer. Cicero Catoni: Si quisquā fuit unquam remotus ab inani laude & sermonibus uulgi, ego profecto is sum. id est, alienatus. Idem Tyroni: Accepimus conditiones: sed ita, ut remoueat praesidia ex his locis quae occupauit. id est, aliō mittat. Semoueo, seorsum moueo. Plaut. in Asi. Culpa tua istaec, quae discipulum semidoctum abs te semoues. Terent. in And. Iam sermē moriens me uocat: accēsi, uos semotae, nos soli. Summoueo, clam, siue subitus, uel à longe moueo. Columella libro primo: Quum liceat uel cauere ne talis perficiatur negotiatio, aut iam praepositus ut summoueat curare. Idem libro. 5. Fructusq; summotus à terra minus putrescit. id est, de longē positus.

MOX, aduerbium, significat statim. Terentius in Phor. Expecto quān mox ueniat. Idem significat paulopost, uel postea. Cicero lib. 1. de Oratore: Verum illa mox, nunc de ipsa exercitatione quid sentias querimus.

M

A N T E

V.

MUCEO, ces, mucui, mucidus sum. à quo Muceſco, mucidus fio. Plinius libro 18. Iterumq; exporrigi in Solei super lintea, quod nisi festinato peragatur, lurido colore muceſcere. Cato de Re rustica: Vini singulae urnae dabuntur: quod neque aceat, neque muccat.

MUCIDUS, a, um, pen. cor. quod mucorem. hoc est, musam habet. Iuuenalis: Neque enim omnia sustinet unquam Mucida cerulei panis consumere frustra.

MUCOR, lanugo, quae diutino situ contrahitur: quemadmodum in pane, carne, alijsq; huiusmodi fieri uidemus.

MUCRO, proprie cuspis & acumen ensis, ac telorū. Apul. Circulatorem aspexi equestrem, spatham praecutam infesto mucrone deuorasse. Seneca ad Lucil. Gladium bonum dices non cui deauratus est baltheus, nec cui uagina gemmis distinguitur: sed cui ad secundū subtilis est acies, & mucro munimentum omne rupturus. Improprie ponitur pro ense. Sicut testū pro domo dicitur, & de alijs rebus pro illo summo acumine. Vnde apud Plinium herbarum mucrones dicuntur.

MUCRONATUS, a, um, quod est acutū, & ad mucronis speciem formatum. Plinius libro 32. scribit inter pisces xiphiam. id est, gladium rostro mucronato esse, à quo naues perfoſſae merguntur in Oceano.

MUCCUS, nariū humiditas, & crassior pituita. Catullus: Mucius et mala pituita nasi. Hinc Mucosus, qui est mucidus, mucro plenus, uel à mucro laesus.

MUGIL, & **MUGILIS**, pen. corr. genus piscis capitosi. Graeci à capite cephalon adpellant, qui omnium piscium squammis interiorū uelocissimus est, adeo ut transuerso nauigia interim supernatet. Huius natura esse fertur quod abscondito in metu capite, totum se occultari existimat.

MUGINOR, penultima correpta, murmuro. Lucilius: Mugina mur, molimur, subducimur.

MUGIO, mugis, mugiu, uel mugij, itum. factitium uerbum à uoce boum. unde Mugitus, pen. pro. ipsa uox. Liui. lib. 1. Inde quum actae boues quēdā ad desiderium (ut fit) relictarū mugissent. Vergil. Mugitusq; boum. A mugitus similitudine uenti quoq; aliquando Mugire dicuntur. Laetant. lib. 7. Quir emicent fulgura, tonitrua mugiant. Huius composita sunt, Admugio, quod est iuxta, uel post mugio. Claud. lib. 3. Omnibus admugit quocunque it. Immugio, intus uel ualde mugio.

Vergilius lib. 3. Curuisq; immugijt Aetna cauernis.

REMUGIO, resono. Idem libro tertio Georgicorum:

Et uox assensu nemorum ingeminata remugit.

MUGIUS, cognomen Romani cuiusdam, à frequenti murmuratone, à quo Mugiola, porta, cui ipse aliquando praefuit, nominata est.

MUGONIA, porta Romae, à mugitu, quod per eam uenale pecus intraret, haec & Trigonía adpellata est, hoc est, trium angulorum.

MULARIS & hoc **Mulare**, adiectiuū à mulo. Colu. lib. 7. Est generosa materies, quae circo sacris certaminibus equos praefert. Est Mularis, quae precio factus sui comparatur generoso.

MULCEO, ces, si, sum, & sum. Priscianus, mulsi, mulsum, & mulctum. Vnde Cicero in contentione Metelli: Permulſa atque recreata. Varro in Sat. Capite permulso. Sall. lib. 4. Hist. Dein lenita iam ira postera die liberalibus uerbis permulſi sunt. Est autem Mulcere, lenire mollire, blandire, mitigare, dulcem facere, ungere, delectare, polire. Vergilius: Et mulcere dedit fluctus, & tollere uento.

Hieron. Et sermone composito aurem populi mulserint, quic quid dixerint, hoc legem Dei putant. id est, delectauerint. Huius composita sunt Demulceo. Permulceo, perfecte mulceo Cicero lib. 3. ad Herennium: Nam leduntur arteriae, si antequam uox bene permulsa est, acri labore compelletur. id est, mollificata. Gell. lib. 2. Nihil adeo in congregiendis hostibus, atque in principijs praeliorum ad salutem uirtutemq; aptius rati, quam si permulſi sonis mitioribus, non immodice ferocirent.

MULCIBER, penultima correpta, mulciberis, & per syncopam mulcibris. Est enim tertij ordinis non secundi, à mulcendo, dictus est Vulcanus. id est, molliendo ferro. Mulcere enim molli re, siue lenire est, quod ignis omnia mulceat. id est, molliat, uincat, ac domat. Cicero lib. 2. Tuscul. Iouisq; numen Mulciberis adsciuit manus. Ouidius: Mulciberis capti Marsq; Venusq; dolis. Sunt qui Mulciber à mutilando dici putant, quod ob claudicatē sit mutilatus ac debilis.

MULCTOR, aris, deponens. Suetonius de Aug. Neque aut crebrius aut perfidiosius rebellantes grauiori unquam mulctatus est poena, quam ut captiuos sub lege uenundaret.

MULCTRA, strae, ipsum lac mulctum, seu emunctio, aut uas in quo mulgetur. Verg. lib. 3. Georg. Hinc largi copia lactis, Quam magis exhausto spumauerit ubere mulctra, Leta magis pressis manabunt ubera mammis. Columella libro octauo: Sed mulctra quum est repleta lacte, non sine tepore aliquo debet esse.

MULCTRALE, similiter uas in quod mulgentur animalia. Verg. in Georg. Implebunt mulctralia uacca.

MULCTRUM, idem quod mulctra. Horatius in Epod. Illic iniussae ueniunt ad mulctra capellae.

MULCEO, ges, mulsi, uel xi, sum, & mulctum. Priscianus: Mulgeo quoq; mulsi facit: quamuis differentiae causa quidam mulxi protulerunt, quia mulceo quoq; mulsi facit. Est autē Mulgere, lac è mammis exprimere. Vergilius lib. 3. Georgic. Quod surgente die mulsere horisq; diurnis Nocte premunt. Transfertur tamen ad alia. Eius composita sunt Emulgeo. Columella lib. 8. Sed priusquam hoc fiat exiguum emulgendum est. Terentius in Phorm. per translationem dixit: Emulsi argento senem, quod est, sine labore sustuli. Immulgeo, intus mulgeo. Plinius: Fabulosum arbitror de stigibus ubera eius in fantium labris immulgere.

MULGO, gas, palam facio. Plaut. in Cist. Pro puella seruulus ne quam, qui dominum mulgat atque uillicum. Huius composita sunt Dimulgo, & Promulgo, de quibus alibi.

Y

Muli

Muli Mariani, sunt furculæ quibus religatæ sarcinæ uiatores gerunt: quarum usum quia Marius retulit, Muli Mariani postea adpellati. Fronti. lib. 4. Stratage. C. Marius recidentorū impedimentorū gratia quibus maxime exercitus agmen oneratur, uasa & cibaria militum in fasciculos aptata furcis, imposuit: sub quibus & habile onus & facilis requies esset.

Mulier, à mollicie (ut inquit Varro) dicta: est, immutata & de tracta litera, quasi mollier. Vlp. Mulier dicitur quæ uirgo nō est. Quod si (inquit) ego me uirginē emere putarem, quæ esset mulier, emptio non ualebit. Cic. obiurgantibus quod sexagenarius Pompilian uirginem duxisset Cras mulier erit, inquit. Caius scribit mulieris nomine etiam uirginē uiripotentē contineri. Vlpianus uno in loco utroq; significato usus est. Mulierē ita arctam, ut mulier fieri nō possit, sanam non uideri cōstat. Eandē dicit mulierem & nō mulierem. Primum pro ea quæ fœmina est. Secundū pro ea quæ est corrupta. Augusti. lib. 2. de cōsensu Euangelistarum: In multis scripturarum locis hoc inuenitur, non eas tantum quæ uirum passæ fuerant: sed omni no fœminas etiam intactas atq; integras mulieres adpellari, sicut de ipsa Heua scriptum est: Formauit eam in mulierem. Qua locutione etiam Paulus ait Christum factū ex muliere.

Muliebrem folliculum, dicebant quem uulua siue uterum adpellare consueuerunt. Cornucopiæ.

Muliebria, tantum plurali numero dicuntur menstrua. Hier. in Gene. Et desierant Sare fieri muliebria. Interdum sumuntur pro muliebri natura: sicut uirilia pro pudendis uiri. Interdum pro libidine. Quintilianus: Nobilis adulescens à cœnturione muliebria passus. Sic Sallustius: Viros muliebria pati, mulieres pudicitiam in propatulo habere.

Muliebris, & hoc Muliebre, quod ad mulieres pertinet, seu quod est aut fuit mulieris, ut muliebris sexus, muliebre uestimentum. Aliquando dicitur quod est molle & effœminatum, ut muliebris animus.

Muliebritas, mollicies.

Muliebriter, aduer. qd' significat molle, effœminatē, seu more mulierū. Iust. Quæ nō muliebriter hostiū aduentu territa.

Mulierarius, idem quod mulierosus. Iulius Capitolinus mulierarius fuit inter primos amatores.

Muliero, ras, effœmino. Varro: Et rex misellus ille pauper amat. Habet ignem intus acrem, hic ephebum mulierauit, hic ad medica adolescentem traxit.

Mulierosus, qui nimium adpetit mulieres, à quo Mulierositas. Cicero libro tertio Tusculan. Similiterq; ceteri morbi, ut glorie cupiditas, ut mulierositas, ut ita adpellem eam quæ Græce φιλογυναια, id est, amor mulierum.

Mulio, & **Mulius**, qui mulos clitellarios, siue quadrigarios ducit. Horatius in Sermo.

Audit quum magno blateras clamore furisq; Mulius.

Iuuenalis: Nam mihi commota iam dudum mulio uirga.

Mullei, calcei regum Albanorum erant, purpurei coloris: postea patriciorum, à millando. id est, suendo. unde Millus collar. Vopiscus in Aureliano: Calceos mulleos & hederaceos & albos, uiris omnibus abstulit, mulieribus reliquit.

Mullus, per duplex l, genus piscis marini, maximæ nobilitatis & gratiæ, qui binas libras ponderis raro exuperat. Horatius: Laudas insane trilibrem Mullum. Martialis: Nolo mihi ponas rhombum mullumq; bilibrem.

Hic à Græcis Trigla dicitur: uulgus barbonē uocat, quoniā (autore Plinio) barba gemina insignitur inferiori labro. Hinc à Cicrone in Paradox. & à Varone lib. tertio de Re rustica, barbatuli & barbati mulli dicti sunt. Nomē illi datum est (ut Feneſtella docet) à colore mulleorum calciamentorum.

scribit Plinius libro nono, nullum expirantem uersicolori quadam, & numerosa uarietate spectari.

Mulsum, à muleo, quasi melle delinitum. Mulcere enim delinire est, quasi mollicere. Est autē Mulsum, potio ex uino melleq; confecta. Plinius lib. 21. scribit mulsum ex uetere uino uti liſinum fieri, quod facillime cum melle cōcorporatur, de hoc Martia. Attica neſtareum turbatis mella ſalernum,

Misceri decet hoc à Ganymede merum.

Hoc si calidum bibatur, uocem permulcet: si frigidū, exasperat. Cicero lib. 2. de Ora. Suadebat grauius, ut mulsum frigidum biberet, simul ac domū redisset. Perdam (inquit) uocem si id effecero. Græci Mulsum uocant οἶνομέλι & μελίκρατον. Vlpianus uini adpellatione ait Mulsum non contineri, οἶνο= meli contineri. Interpretaturq; oinomeli uinum dulcissimum.

Quod si Vlpiani sententiā uera est, mulsum non erit idē quod oinomeli. Vsurpatur etiam pro adiectiuo, Mulſus, a, um. Plinius: Lac mulsum, acetum mulsum, aqua mulsa quæ melle concinnentur. Hæc etiā hydromeli, quæ fit deſſumato in ea melle. Conſert ægrotis. Apud Plautum ex amantis & blanditiis adſectu dicitur, Mea mulsa. At muſū ad tertiam partem decoctum, ſapa dicitur, ut Varro, Cato, Columella, Palladius ac curatiſſime ſcripserunt. Martialis:

Et Laletana nigra lagoena ſape.

Sed si ad duas partes sit decoctum Deſrutum adpellatur.

Multa, tæ, solutionis pœna: quod olim (ut Varro inquit) singula ob peccatū exigebatur, ut ouis, aut bos. Postea multa simul exigi cœperunt, & uinū atq; olcum addi. In hoc autē Multa diſſert à pœna: quod pœna generali nomine dicitur omnium delictorū correctio. Multa uero, ſpecialis est peccati: cuius animaduſio pecuniaria est. Pœna autem nō tantū pecuniaria, ſed capitis & exiſtimationis irrogari ſolet. Et Multa quidem ex arbitrio eius uenit qui multam dicit. Pœna non irrogatur niſi quæ lege, uel quo alio iure ſpecialiter huic delicto impoſita eſt. Suprema multa, apud priſcos erat in ſingulos dies triginta boum, & duarū ouium: minima ouis unius. Varro lib. 9. Reſum humanarum dicit hoc uocabulum non Latinū, ſed Sabinum eſſe. Dicimus autem: Multam dixit, & Multa dicta eſt, Multam irrogauit, & Multa irrogata eſt, & ſignificat multam imponere damnato, quaſi per rogationem ad populum.

Multatitiſ, a, um, quod ex multa fit, uel quod ad multā pertinet, ſiue quod nomine multæ exigitur. Liuius libro decimo: Ex multatitia item pecunia, quam exegerunt pecuarijs damnatis luſiſacti. Et lib. 27. Aediles plebis ex multatitio argēto ſigna ænea ad ædem Cereris dedere.

Multesima, pars pro quātitate infinita. Lucilius: Quam paruula pars quam multesima conſet.

Multibarbus, qui habet multam barbā. Apul. in Flori. Multibarbus ſpinis obſitus & pilis.

Multibibus, dicitur qui multi eſt potus, & eſt epithetū Her Multicolorius, ria, um, quod habet multos colores. unde uestimenta multicoloria apud Ezechielem legimus.

Multifacio, magni æſtimo.

Multifariam, aduer. & ſignificat quod multis modis ſari po

Multifidus, qui multis modis fidit. (teſt.

Multiforatiſ, qui habet multa foramina, ut tibia multiforatiſ, apud Apuleium in Floridis.

Multigeneris, & hoc Multigeneris, ſicut degeneris, & hoc degeneris, ſignificat quod eſt multorum generum. Plautus in Capti. Multigeneribus.

Multijugus, a, um, penultima correpta, quod eſt multiplex & uarium. Nam multijuga dicimus multa & numerosa. Vbi iugus nihil ſignificat: ſicut in poſtliminium, me ditullum, & huiusmodi

huiusmodi prima pars in multijugum, multum significat, reliqua pars protractionem solam esse demonstrat. Apuleius in Apolo. Legisti Aristotelis multijuga uolumina. Cicero ad Atticum ait se multijugas literas accepisse.

Multiloquus, qui multa loquitur.

Multipes, multorum pedum.

Multiplex, uarius, inuolutus, multis plicationibus habes. Hinc **Multiplico**, multiplicas.

Multiscius, qui multa scit, et multas scientias habet.

Multitia, indumenta dicebantur minutissimis filis contexta. unde à multis filis, et propterea subtilibus nomē inditū. Vel à mulcendo: quoniam carnem demulceant. Et tantū pluraliter declinatur. Iuuenalis: Quero an deceant multitia testem.

Multiuidus, multa uidens.

Multiuolus, qui multarum rerum desiderio tenetur.

Multo, as, punio, condemno, laxo, diminuo: quia omnis puni-
tio diminutionem habet. Et construitur cum ablatiuo, uel ge-
nitiuo. Vergilius: -Multatam tristi morte Camillam.

Curtius li. 2. Is quoque insulas praesidijs occupat, pecunia mul-
tat. Aliquando cum duobus aduersatiuis. Hieron. in Esdra: Et
multauit gentem argenti talenta centum, auri talentum unū.

Interdum **Multare**, significat priuare. Vergilius: Quod
si perdidit patria multabor. Interdum lacerare, mutila-
re, uerberare, dissolvere. Terent. in Adelp. Ipsum dominū at-
que omnem familiam multauit usque ad mortē. Col. lib. 2. Quō
euenit ut in iteratione quoque scamna fiant, et boues iniqui-
tate operis maxime multantur. Interdum augere, et uoti com-
potem facere. Nonius: Et uobis quidem gratias ago, quum
uotis me multatis meis. Interdum male tractare. Colu. lib. 1.
Nam illud uetus est Catonis, agrum pessime multari, cuius do-
minus quid in eo faciendum sit, non docet: sed audit uillicum.
Multare matrimonio, est diuortium facere. Plautus: Nunquid
causam dicis quin te multem matrimonio.

Multus, a, um, à quo fit **Multitudo**, quae est frequentia et copia.

Mulus, per simplex l, animal quod ex asino et equa genera-
tur, qui aut ex equo et asina genitus pullus hinnulus dicitur.

Mundanus, na, num, quod mundi est. Vnde interrogatus
philosophus cuius esset: mundanum se esse respondit.

Mundicies, et **Mundicia**, pro lauitia qua quis se mun-
dum ac politum tenet. Cicero lib. 1. Officiorum: Adhibenda
praeterea mundicia est, non odiosa, nec exquisita nimis.

Mundifico, mundum facio. Cornucopiae.

Mundo, as, detergo, depuro. Hieronymus ad Heliog. Corne-
lius centurio adhuc ethnicus, dono sancti spiritus mundatur.
Hinc componitur **Emundo**, extra mundo. Colu. lib. 2. Quae-
dam pluuijs diebus ut bubilia et ouilia debent emundari.

Mundus, substantiuum, dicitur ornatus muliebris, quo scilicet
mulier mundior fit. In cuius nominis adpellatione continetur
speculum, matula, in aures, armillae, anuli, gemmae, et simi-
lia quibus mulier ornatur. Cato pro lege Oppia: Mundiciae,
ornatus, et cultus, foeminarum insignia sunt, his gaudent et
gloriantur. Hunc mundum muliebrem adpellarunt nostri ma-
iores. Dicitur et mundum neutro genere. Lucilius: Legauit
quidam uxori mundum omne penumque. Hinc deducitur **Mundus**,
qui constat ex Sole et Luna, et terra, et stellis, et omnibus
elementis, et quicquid coeli ambitu continetur. Nam sicut Graeci
κόσμος, quod apud eos ornatum significat, ita nos à perfe-
cta absolutaque elegantia uocamus mundum, quod nihil eo sit
mundius et pulchrius et ornatius. Et à Graecis ab ornatu cos-
mos dicitur. In sacris uero literis Mundi nomine quandoque
homines, quandoque inimici Dei intelliguntur.

Mundus, da, dum, quod est purum, tersum, politumque, cuius

contrarium est Immundus.

Muneralis, adiectiuum, quod ad munus pertinet. unde mu-
neralis lex, qua Cincius cauit, ne cui liceret munus accipere.
Plautus: Nec muneralem legem, neque lenoninam rogo, sue-
rit necne flocci aestimo.

Munerarius, spectaculi exhibitor: à Graecis agonotheta uo-
catur, qui ludos gladiatorios exhibet populo: unumque, uel plu-
ra pars gladiatorum ad spectacula pugnatu-
ra producit. Et qui familiam gladiatorum habet, gladiatoresque domi institu-
it, ac postea uendit, à laniando dicitur lanista. Vnde apud hi-
stóricos frequenter legimus lanistas uendidisse gladiatores
munerarijs. Accipitur etiam **Munerarius**, pro eo qui pauperi-
bus elargitur. Hieron. **Munerarius** pauperum et egentium
candidatus, sic festinat ad coelum.

Munero, ras, et **Muneror**, raris, in eadem significatione qua
dono. Macrobius: Ianus quum Saturnum classe prouectum
excepisset hospitio, et ab eo edoctus peritiam iuris, ferum il-
lum et rudem ante fruges cognitum uictum in melius redege-
set, regni eum societate munerauit. Hinc **Remunero**. Liuius li-
bro secundo: Tum Mutius quasi renumerans meritum.

Mungo, gis, xi, elum, quasi mukum ago. Id enim mungere
est, quum è naribus mucus trahitur. Vnde **Emungo** fit: de quo
supra. Inuenitur etiam **Mungor** deponens. Cato de liberis e-
ducandis: Neque emungentur libertatem.

Munia, nie, genus aromatis.

Municipale ius, dicitur priuatum ius uniuscuiusque ciuitatis.

Municipalia magisteria, uocantur administrationes et
officia sui municipij.

Municipatim, sig. p municipia: sicut oppidatim, p oppida.

Municipia, dicebantur quae aliunde ueniebant in ciuitatem:
et qui suo iure uiuerent, muneribus tamen populi Romani ho-
noribusque fungebantur. Capiebant enim munera, sed non dāno
sa, ut est collatio tributorum, et huiusmodi: sed quae ad hono-
rem pertinerent: à quo munere capeffendo nomē sibi uendica-
uere, nulla populi Romani lege adstricta. Et **Municipia** sunt
ciuitates suo iure, et legibus suis utentes: quae meliore condi-
tione sunt quam coloniae: quorum incolae **Municipes** uocati
sunt. **Municipiorum** iura iam penitus oblitterata sunt. **Municipē**
(ut inquit Vlpianus) facit aut ciuitas, aut manumissio, aut ado-
ptio: quoniam **Municeps**, et qui liber in municipio natus est, et
qui in municipio à seruitute se liberauit, et qui ciuitatem quam
cunq; adsecutus est. Proprie tamen **Municipes** dicuntur, qui in
ciuitatem Romanam recepti, munus munus participes fiunt. Sed
abusiue nunc **Municipes** dicimus, suae cuiusque ciuitatis ciues.
Quo nomine tam oratores quam poetae utuntur. Iuuenalis:
Iam princeps equitum magna qui uoce solebat
Vendere **municipes** fracta de mercede siluros.

Cicero in Bruto: Non dubito quin scias non solum cuius mu-
nicipij sim: sed etiam quam diligenter soleam **municipes** Arpi-
nates tueri. Hinc **Municipalis**.

Munifici, apud antiquos non à largitione (quae nulla erat) sed
consentientes adpellabantur ad ea quae amici uellent: nunc autē
pro liberali ponitur: quasi sit munera large praebēs, de quo in
dictione Liberalis. A **Munificus**, fit **Munificetior**, et **Munifi-**
centissimus. Cato tamē **Munificior**, et **Munificissimus** dixit.

Munimen, pen. prod. siue **Munimentum**, idem est quod muni-
tio: quae proprie castrorum est, ceterarumque rerum quae contra
aduentum hostium muniant, siue uallo, siue fossa, siue alio quo-
uis modo, quo sunt milites ab hostium aduentu muniti.

Munio, is, niui, uel munij, nitum, significat fulcio, fortifico, re-
ficio, reparo, praeparo, defendo. Cicero lib. 1. Tuscul. Abijt ad
Deos Hercules, Nunquam abisset, nisi quum inter homines esset,

eam sibi uiam munisset. Sic dicimus Munire ripam, Munire aluum, Munire aditū: quā illa uel reficimus, uel reparamus. Huius composita sunt cōmunio. Cæsar: Præsidia disponit, ca stella communit, quò facilius si se inuito transire conarentur, prohibere possit. Circummunio, pro circumfulcio. Col. lib. 3. Priusquā pomarium cōstituas, quā magnum habere uoles circummunio macerie aut fossa. Emunio, extrā munio. Idem libro primo: Sed et hanc curam pauimentorum et parietum probamus, quā (ut retuli) sic emunita sola et latera horrearum prohibet curgulationē. Præmunio, antemunio. Leo papa: Ad roborandam hanc fidem, qua contra omnes præmuniebamur errores et magno factum est diuinæ pietatis consilio.

Munis, officiosus, et qui onera populo soluit. Vnde Munia dicuntur obsequia lege debita, et officia quæ publicè præstantur. Colum. lib. 1. Sic enim et magistri singulorum officiorum sedulo munia sua exequuntur. Vnde Immunis, qui ab huiusmodi onere liber est. A Munis, fiunt Communis, et Immunis, de quibus alibi. Munico, cas, quo uetebantur: sicut à Cōmunis Communico. Nec habet Munia aliam terminationem.

Munus, quatuor modis dicitur. Primò pro dono. Vnde Munera dari ac mittere dicuntur. Dictum Munus (ut inquit Varro) ab eo quòd qui mutuo animo sunt, id dant officij gratia. Altero pro onere, quòd quā remittitur, uocationem militiæ præstat. Nam Munera, id est, officia, sine labore atque onere exerceri non possunt. Vnde Immunitas adpellatur, et Immunis. Et hoc etiam dicitur publicū munus, qui in administranda Re publica cōsumptus, sine titulo dignitatis subimus. Gramatici, oratores, medici et philosophi uacationem habent munerū ciuiliū. Gellius pro onere posuit quā dicit, adhibendas puero murices, ne ad dolores quos emittendo tulisset, munus quoque, nuntiationis graue ac difficile adcederet. Tertiò pro officio. unde Munera militaria uocantur. Et milites quidā Municipales dicuntur, qui in ciuitatem recepti, munera cum ciuibz faciūt. id est, officia. Quartò pro spectaculis seu ludis, qui à principe populis quasi muneris loco exhibentur. Namque id genus oblectamenti antiqui Munera nominarūt: quòd populus tali spectaculo, perinde ac munere quodā capiebatur. Scribit Laet. lib. 6. uenationes ferarumque; spectacula attributa esse Saturno, et Munera uocari. Populus enim spectaculis talibus ueluti muneribus capitur. Suetonius in Cæsare: Bestias quoque, ad munus populi comparatas trucidarant. Martialis: Prisca fides taceat, nam post tua munera Cæsar, Hec iam fœmine uidimus acta manu.

Munus gladiatorium, dicebatur, quum in spectaculis multa gladiatorum paria exhibebantur.

Munus amico præstitit, id est, functus est officio erga amicum.

Munus in republica obire, dicimus, quum præstamus debita officia, ut pendere uestigal, præstare custodiam, et huiusmodi.

Munus exhiberi populo, dicimus, quum ludi ad illum oblectandum exhibentur.

Munychia, orum, festa Palladis erant. Inde Munychius portus extra Athenas. Suidas: Μονυχία τῶν ἐν Ἀθῆναις τῇ Ἀρτέμιδι ἑορταστέον. ὃ ἐν Ἀρτέμιδος ἁγίῳ, ὡς ἰσχυρὸν καὶ ἀπὸ Μονυχίας τῆς ἑορτῆς τῆς Πρωτευδίας. id est, Munychia locus est maritimus in Attica. Hellanicus uero in secundo Attidos, ait nominari à quodam Munycho rege inclutissimo. De quo Ouidius libro primo Metamorphoseos:

Munychiosque uolans agros, gratumque Mineræ
Despiciebat humum.

Muræna, cum æ, diphth. nam Græcè scribitur μούραινα, piscis

est, longitudine non dissimilis anguilla. Parit quocumque tempore: cuius ova citissime crescunt. Macrobius: Accerfebantur ad piscinam urbis ab usque freto Siculo (illic enim optime esse creditur) tam muræna quam anguilla: et utraq; ex illo loco plotæ à Latinis flutæ uocantur, quòd in summo supernantes, Sole torrefactæ, curuare se posse, et in aqua mergere desinunt, atque ita facile capiuntur. Martialis:

Quæ natat in Siculo grandis muræna profundo,

Non ualet exustam mergere Sole cutem.

Est et Muræna cognomē uiri Romani ab eo pisce deductū. Vnde Ciceronis extat oratio pro Muræna. Solet hic piscis alio nomine Lampetra adpellari, à lambendis petris.

Murænulæ, sunt ornamenta colli, flexuosa instar murænæ, et catenæ ex auro, quibus matronæ cōdecorantur: sicut scribit Hier. ad Marcel. his uerbis: Aurū colli sui, quod Murænulam uulgus uocat (quòd scilicet metallo in uirgulas latecente quædā ordinis flexuosi catena cōtextitur) absque parietibus uendit. Potest tamen Murænula esse diminutiuum à Muræna.

Muralis, et hoc Murale, quòd ad murū pertinet. Ambrosius super Lucan: Meminimus quòd Hiericho magna ciuitas fuerit, muralibus septa parietibus, quæ non ferro peruia, non arietis posset esse penetrabilis. Hinc Antemurale, et Proximum pontificale, pomerium proximi muri.

Muralis corona, qua donari solebat ab imperatore qui primus murū subiisset, et in hostiū oppidū per uim ascendisset.

Muralis herba, quæ uulgò utriolū dicitur, quòd uasa mirū in modū confricata purificet: ideoque uicolaris à ueteribus dicta. Eadem parietaria uocatur, quòd in muris frequenter nascitur. Et perdicium, quoniam perdicæ ea præcipue pascuntur.

Murani, dicti sunt reges Latinorū, ut auctor est Seruius. Cc. **Muratus**, a, um, quòd muros habet, unde urbes muratæ dictæ sunt.

Murcea, Dea: quam ita adpellarunt, quòd præter modum faceret hominem murcidum. id est, nimis desidiosum. Cui contraria erat Dea Strenua, quæ faciebat homines strenuos.

Murcidus, a, um, ignauus, stultus Festo interprete Plaut. in Epid. Væ tibi murcide homo.

Murcos, adpellant ignauos. Et Murci dicuntur homines, qui munus Martium pertimescentes, pollicem sibi prædicunt.

Murex, pisces marinus ex concharum genere, à purpura diuerso. Idem et conchylum per excellentiā dicitur. Plinius: Conchylia et purpuras omnis ore atterit. Ex Muricis humore fit color purpureus. Vergilius:

Ipse sed in pratis aries iam suauis rubenti. Murice:

Vnde uestis tincta murice, conchylata dicitur. Interdum accipitur pro purpura, quam Sydon urbs Syriæ gignit. Idem lib. 4. Tyrioque ardebat murice lana.

Interdum pro acumine seu asperitate saxi. Idem libro quinto: Et acuto in murice remi Obnixi crepuere.

Et Murex, est ferreus triangulus per cuspidem: uulgò tribulum uocamus. Item Murex herba est, quæ nascitur ubi nunquam radiat Sol: ut in putris. Item accipitur pro frano equi.

Murgenor, penultima correpta, tarso.

Murgis, sinus Bethicæ: à quo Murgitana regio.

Murgilo, pe. pro. incers, desidiosus, à mora et deridendo dictus.

Muria, genus liquaminis, quòd ex thynno pisce cōficietur. Pers. Tingit holus siccum muria uaser in calice empta.

Apud Col. Muria capitur pro sale cum aqua medicato et in durato.

Muricatus, a, um, quòd est muricis modo factum.

Plinius de Carduo: Muricatis (inquit) cacuminibus. Hinc

Muricatum, aduerbium.

Murics,

Muries, rici, sal in pila tusum, & in ollam fœtilem cõiectum, & in furno percoctum. Quidam tamen existimant idem esse Muricem & Muriam: significareq; salsamentorum aquam, à mari nomen deductum.

Murmilonica, scuta cum quibus de muro pugnabant. Erāt enim ad hoc ipsum apta.

Murimur, tam mascul. quàm neutri generis, lenis aquæ strepitus. Licet & pro alio quocunq; strepitu poni consueverit.

Murmurabundus, Murmurator, Murmuratrix, & Murmuratio, à Murmuro. Cc.

Murmurillo, las. murmuro. Plautus: Quid murmurillas tecum, & te discrucias?

Murmurillum, murmuratio. Plautus: Nolo ego murmurillum neque susurrum fieri.

Murmuro, ras, & Murmuror deponens. Plau. in Cas. Mihi inanitate iam dudū intestina murmurāt. Hinc etiā poëtæ Murmurantia littora. Quāvis plerūq; pro secreto maledico capiat: quod is qui murmurat ita leniter loquitur, ut magis uideatur id facere sono, quàm ut intelligatur. Huius cõposita sunt Commurmuro. Plin. lib. 10. Vbi congregatæ inter se commurmurant. Submurmuro. August. lib. 6. Confess. Sono autem securis audito, submurmurauerunt argentarij qui subter erant.

Murrha, gemma, uide in dictione Murrhinum.

Murrheus, a, um, quod ex murrha est, sicut murrhinū, Iabolemus iureconsultus scribit, Murrhea uasa, quæ ad usum edendi & bibendi caussa reperta sunt, esse in supellectili.

Murrhinum, pe. cor. à murrha fieri puto. Vnde uasa Murrhina, ex murrha gemma: quam quidam eandem esse putant quàm nūc uulgò Agatem dicunt. qualia sunt uasa quæ in diui Marci thesauris apud Venetos posita sunt. Existimant Murrhan esse humorem, qui in Oriente, maxime in Parthico regno, sub terra condensatur. Columella libro septimo: Murrhinus quum sit in asino uulgaris, tamen non optime respondetur in mula. Hic pro colore ponitur. Martialis:

Surrentina bibis, nec murrhina picta, nec aurum

Sume, dabunt calices hæc tibi uina suos.

Plinius libro trigessimotertio. Murrhina et Crystallina ex eadem terra effodimus: quibus precium faceret ipsa fragilitas, Oriens mittit. Nitor est his & uarietas colorū, circumagentibus se maculis in purpuram candoremq;. Martialis:

Si calidum potas ardenti murrha falerno,

Conuenit, & melior fit sapor inde mero. Fiebāt ex murrhino abaci escaria uasa, & potoria, & trulle. Suetonius in August. Item lautitiarū inuidiam: quum & Alexandria capta nihil sibi præter unum murrhinum calicem ex instrumento regio retinuerit. Marina, seu Myrina, uinum myro, id est, odore conditum. Græci enim myrum dicunt, quod nos odora mentū unguentum uoc. Huiusmodi enim uina apud præscos laudatissima erant, utpote aromatibus cõdita, iunco, scilicet myrrha, calamo, & huiusmodi. Plaut. in Persa: Ecquid habet? Tū Charinus. Rogas? Murinam, passum, defrutū, mella. Quint. Mittebant unum pulchrum murinum. Idem: dicebatur uinum Muratum, uel Murata potio, & Murrhiola.

Murinus, na, um, pen. prod. quod ex mure est. Plinius: Præterea murrinum finum, quod item muscerdas adpellat.

Murtius, Auentinus mons: quod è lapidibus & ueluti muro constaret. A quo Murtia Dea Venus: quam præsci Myrteam nuncuparunt, à Myrto arbuscula, quæ Veneri dicata est. De qua Plinius libro decimoquinto. Ara fuit Romæ uetus, Veneris Myrtæ, quam nunc Murtiam uocāt. Huic erat sacellum sub Auentino monte, qui antè Mureus uocabatur.

Murus, à muniendo dictus est: quod sepiebant æquo munere

oppidum muris. unde propriè urbis est lapideus ambitus, præries domorū. Maccria uerò siue maccrises, quæ cõstat ex lapidibus, sine calce, aut alio genere ferruginis. Sed confunditur

Mus, μῦς, exiguum animal est, nobiscū in domo (quandoq; habitans: à corrosione sono quæ facit, dictus. Latine etiam sorex adpellatur. In genitiuo plurali Murii, & per syncopen Murum. Quidam tamen Murem à sorice distinguunt: quod Mus domesticus sit, sorex syluestris. Colum. Si serpens, aut mus sorexq; in mustū ceciderit. Murem certe nec feram iure dixeris, nec placidū: quia nunquā mansuecit, ut inquit Plin. Mus etiam araneus est, quem Græci mygalen adpellant: quia muris magnitudine sit, mustellina specie, ore oblongo, cauda gracili, uersu dentium quadruplici, ut inquit Actius. Abundat his insula Britannia. De hoc Plinius libro uigesimo: Contra araneorum murum uenenatum morsum, μυγἀλην.

Mus araneus, exiguum animal est, mustelle similitudine, per tenuissimum filum, siue gladij aciem, impune ambulans. Cc.

Mus Indicus, animal est magnitudine felis, specie muris. Græci ichneumon uocant. Nascitur in Aegypto, & cum aspidē pugnat.

Musa, Latine significat cantum. unde Musica adpellata est scientia, quæ tractat de ratione canendi: Et Musicus, musicæ peritus. Musam pro cantu posuit Vergilius, quum inquit: Pastorum musam Damonis & Alphesibœi.

Hinc poëtæ Musas finxerūt Deas esse, Iouis & Memoræ filias: quæ poëtis & Musicæ præesset. Oportet enim uirū cruditum ac doctū, intelligentia memoriaq; uigere. Has dixerunt in Helicone habitare, qui mons Bœotia est, Phocydi adfinis: à quo Heliconiades adpellatur: nec procul distat à Parnaso Phocydis mōte, æmulus illi & altitudine & ambitu: & rupes amborū saxea est. Parnasum quoq; habitare Musæ dicuntur. Vnde Parnasides. Et quoniā Phocydi confinis Aonia est, etiam Aonides adpellantur. Etiā dicuntur Cytheriades, à saltu qui Cytheron dicitur: in quo similiter Musæ habitare dicuntur. Initium habet à Megaricis & Atticis montibus: finitur propè Thebas. Pierides, à Pieria, quæ regio est Macedonia, Aemathia antè dicta. Hæc Musarū parens domusq; est: à nemore item adpellata, cui nomē est Pieris. Et Pieres populi dicti sunt, quibus extinctis Macedones ea loca incolere. Item dicuntur Thespiades, à Thespie oppido Heliconi propinquo. Item Pegasus, & Hippocrenides, ab Heliconis pulcherrimo fonte: qui à Græcis Hippocrene dicitur, hoc est, equi fons, ἵππων fons, quum uocant: πηγή fons, à nostris adpellatur caballinus. Item Pegaseus: quod Pegasus eo loco saxum ungula friens, fontē aperuit. Persius: Nec fonte labra proliu caballino.

Hunc equū putant esse, qui inter sidera collocatus est. Quamuis alij Bellerophontis equum esse dicunt. Rursus Musæ Libethrides uocate sunt, à fonte Macedonia, in ea regione quæ Magnesia dicitur. Hic fons Libethros Musis est sacer: & spelunca eodem in loco, quæ Libethra adpellatur. Item Pymplides, siue Pympleæ, à Pympleo Macedonia fonte, seu uico: uel à Pympleo mōte Orchomenorū: uel à pymple uestis genere. Item Castalides, à fonte Castalio, in radicibus Parnasi, Musis sacro: qui à Castalia Nympha nomen adsumpsit. Nouem autem Musæ finguntur: quibus hæc nomina imposita fuere. Primā enim à bonitate uocis dicere Calliopen, καλλὴν enim bonum dicitur, & uox. Secundam Clio, à gloria & celebritate rerum gestarum quas canit, κλέειν enim celebrare est. unde historica dicitur. Tertiā Erato: uel à canendis amoribus: uel quod cantus ab omnibus desyderetur. Ouidius:

Nunc Erato, nam tu nomen amantis habes.

Ἐρῶ enim amo, etiā desydere, eligo. Quartā à uoluptate ac lasciniā

lasciua cantus θαλασσαν Thaliā. θάλασσαν enim uirere, germinare, florere est. Quintam μελομένην Melpomenē, à canēdo, μέλωμεν enim canto, modulator significat, ἀπὸ τῆς μέλῃς ποιῆσαι, hoc est, à concentu faciendo meditationem faciens: quæ tragicæ. Sextam τερψιχόρην ἀπὸ τῆς τέρπειν τὸς χορούς. hoc est, delectandis choris exultans: quæ citharista. Septimam Euterpen, à suauitate concētus, delectans: tibicinarīa dicitur, ὡς enim bene significat, τέρπειν delectare. Octauā πολυμήνην, à multitudīne carminum, siue laudationum, πολὺ enim multū significat, ἐμῶν canto, laudo. Nam ὕμνῳ canticū est, quem nos hymnū dicimus. Vel Polymnia, multa memoriæ, μνῆμα enim memoria dicitur. Nonam ἑρατώειαν, quasi cœlestē: uel à cœlestium rerum cantu: uel à cantu diuinitate, ἑρατώειαν enim Græci uocant cœlum. Dicitur enim Musa (Herodiano teste) inquisitio. Quæredō enim disciplinas adipiscimur. Alij Musas denominatas, perinde atq; ἐμῶν ὁμοῦς homīnas. Præsent enim orationi. Vna enim uentes conuenientia (quam ἑρμῶνιαν uocant) et simul canūt, et simul tripudijs exercentur: nec unquā ab inuicē separantur. Nam tunc si earum quæq; suā uim habeat, et alia in Astronomia, alia in Geometria, et alia in alijs disciplinis: in uanāque tamen earum Musas omnes inuenias. In Astronomia enim atque Geometria facile reperias et carminum et historiæ pulchritudinem atque dignitatem. Et eodem modo in cæteris scientijs.

Musæ, Iouis, Cæli, et Terræ filie dictæ, quoniam μῦσῃς Græcè, honesta bonaq; doctrina instituere significat.

Musæa, dicuntur, quæ in ædificijs ex pumicibus dependentia sunt, ad imaginē specus arte reddendā. Vnde Musæaca opera dicuntur, quæ uulgò Musaica uocantur. Pumices enim, id est, leues lapides mure crosos in ædificijs, Musæa uocant: quæ et uermiculatæ dicuntur. Hæc etiam Musiua adpellantur à Spartiano: Augustinus lib. 16. de ciuitate Dei: Quosdam sine ceruice oculos habere in humeris: et cætera hominum, uel quasi hominum genera, quæ in maritima platea Carthaginis, musiūo opere picta sunt, ex libris deprōpta, uelut curiosioris historiæ. Musæum etiam dicitur domicilium Musis dictum. Accipiturq; pro diuersorio eruditorum. Plinius in Epistolis: O mare, o littus, uerū secretumq; museon, quā multa inueniis, quā multa dictatis? Scribit Strabo libro ultimo, apud Alexandriam fuisse Musæum celebratissimū.

Musæus, poëta insignis, Orphei tempore, unus ex Argonautis, de quo extant uersus:

Ancus erat Romæ, quo Martius optimus æuo,

Musæus Græcis floruit in partibus.

Orpheus in hym. Ὀρφέως τέλειται πρὸς Μουσῶν αὐτῶ ὕμνῳ, μάνα βασιλεὺς θεῶν, ὁμοῦς ἀπὸ τῆς μενῆς ἐκείνης, id est, Orphei studiū ad Musæum ipsius filium: discere iam Musæc et c.

Si epigramma illud, Ancus erat et c. uerum est, Musæus non fuit unus ex Argonautis: quia expeditionem fecerunt in Colchōn ante tempora Troiana.

Musca, paruum animal uolatile. Cuius diminutiuum est Muscula. Boëtius: Quid imbecillius homine? quod morsus musculorum necat.

Muscari, est musco tegi. Colum. libro. 11. Muscantur oleæ.

Muscarium, stabellū quo muscæ abiguntur. Hieron. ad Marcellam. Quod autem à matronis offertis muscaria, paruis animalibus uentilandis, elegans significatio est, debere luxuriam cito restringere: quia muscæ morituræ oleum suauitatis exterminant. Ab huius similitudine Muscariū etiam adpellatur coma illa quarundam herbarum, in qua semina dependent: qualis est fœniculi, aneti, et similibus. Plinius: Semine in muscarijs dependent: ut ferule in papauere, et similibus: scapus

in glandibus, auellanis, pannicula adpellatur.

Muscarius, ria, rium, quod ad muscas pertinet. Plinius: Aranei muscarij tela.

Muscenton, rosæ genus. Funditur ex caule malleolaceo, folia oleacea habens. Cornucopiæ.

Muscerda, murinum stercus. Plinius: Murinum fimū, quod item muscerdas adpellant.

Muschus, cum h, est animal simile muri, duos dentes superiores, et duos inferiores habēs: iuxta cuius umbilicum nascitur sanguineum apostema, inter carnem et corium: quod cum pelle ablatum, muschum preciosum conficit.

Muscinus, à musca: sicut à formica formicinus. Cc.

Muscio, catus, murilegius: quod sit infestus muribus. μῦς enim Græcè, pro quo ipsi Mus dicimus.

Muscipula, machina ad capiendos mures: nō autē catus. Augustinus in Psal. expositione: Muscipulam suam diabolus tendit usq; in finem: et uē illi qui in illam muscipulam cadit.

Musculus, modò diminutiuum est, et significat paruum murē. Plinius: De turgente Nilo musculi reperiuntur. Modò significat articulum in quo neruorum capita sunt. Musculos etiam dixerūt minores machinas, quibus protecti bellatores, fossatum ciuitatis, adportatis lapidibus, lignis, et terra, non solum complent, sed etiā solidant, ut turres ambulatoriæ sine impedimento uehantur ad murū. Sunt minores uineis subditi tioresq; et maiores firmioresq; pluteis. Item Musculus, genus piscis parui: qui paruo moderamine caudæ tēperat balænam, ne in scopulum impingat. Est enim balæna lusciosa, et penē exoculata: quæ quum fortē se direxerit profectura aliorum maris, indiget hoc pisciculo præuio, qui eam deducit et reducit. De hoc Claudii libro secundo in Eutropium:

Sic ruit in rupes amisso pisce fodali

Belua, sulcandas cui præuius edocet undas.

Immensumq; pecus paruo moderamine caudæ

Temperat, et tanto coniungit fœdera monstro. Hunc piscem quidam aiunt etiam uocari Iulum.

Muscus, uiridis herba, in corticibus fontium et locis humidis nascens. Vergilius: Musco circundat amara Corticis. Hinc fit Muscosus, sa, sum, quod musco opertum est. Vnde dicuntur Muscosi fontes. Hæc alio nomine bryon dicitur.

Museum, et Scraphœum, et Iseum, publica Alexandriae auditoria et ædes, à Musis, et Serapi, et Iside dicta. Spartianus in Adria. apud Alexandria in Museo multas quæstiones professoribus proposuit, et propositas ipse dissoluit.

Musica, cæ, et Musice, fices, scientia est, quæ modum canendi demonstrat. Hæc apud Græcos antiquitus tantæ uenerationis fuit, ut idem musici, et uates, et sapientes iudicaretur. Cuius scientiæ quum se imperitum Themistocles confessus esset (ut inquit Cicero) indoctior habitus est. Sed (ut puto) cum alijs multis uirtutibus interijt. Scribit enim ista uerba miranda magnus Basilius de Timotheo. ὁ γὰρ τοσοῦτον περιῖν τῆς τέχνης, ὥστε καὶ θυμὸν ἐκείνην διὰ τῆς σωπῆς καὶ ἀνυσῆρας ἀρμονίας καὶ μέντοι καὶ χαλᾶ καὶ μαλακῆς πάλιν διὰ τῆς ἀνεμῆς εἰσπτε βούλοιο. Id est, Cui tantum aderat artis, ut et animum propter breuem et austeram harmoniam excitaret.

Musice, aduerbiū significat integre, ut nihil desit. Nam Musicam ueteres Encyclopediam dixere: in qua omnes sunt comprehensæ disciplinæ.

Musmones, sunt arietes. Plinius libro octauo: Est in Hispania, sed maxime Corsica, non dissimile pecoris genus musmonum, caprino uillo quā pecoris uelleri propius.

Musitabundus, tacens, taciturnus. Cornucopiæ.

Muslito, sitas, frequentatiuum. Liius libro primo: In absen-

tem

tem Tarquinius erat inuectus, haud mirum esse Superbo Ro-
mae cognomen. Iam enim ita clam quidam mussitantes, uulgo
tum eum adpellabant.

Musso, *sus*, submissa uoce loquor, & secrete occulteq; quod
celatum uelim, quasi murmuro. Plautus in Aulularia: Neque
id occultum haberi, neq; per metum mussari: quin participem
pariter ego te, & tu me facias. Aliquando Mussare ponitur
pro tacere, & quasi obmutescere. Terentius: Sile, ceta, occul-
ta, tege, tace, mussa. Aliquando pro dubitare. Vergil. lib. 11.
-Mussat rex ipse Latinus Quos generos uocet.

Vulgo autem ponitur pro citare.

Mustace, lauri species, quae maximo folio constat, flaccidoq;,
& albicante. Cornucopiae.

Mustaceus, & **Mustaceum**, legitur (secundum Probum) libi
genus, quod datur ad conciliandum stomachum, à musto, seu
à mustace lauro (ut quidam putant) nomen deductum. Iuuen.
Causa nec est quare coenam & mustacea perdas.

Cato de Rustica: Mustaceos sic facito. Farinae siligineae mo-
dum unum musto conspergito, anysum, cyminum, adipis pon-
do duo, casei libram, & de uirga lauri decradito, eodem addi-
to: & ubi defrixeris lauri folia, subtus addito, dum conco-
ques. Plinius scribit esse genus lauri, quam Leneus Grammati-
cus Mustacem adpellat, quod mustaceis subijceretur.

Mustacula, est machinula ex regulis, ex qua calceus nouus
fuitur.

Mustela, quasi longior mus: mures persequitur & serpentes.
Est etiam hoc nomine genus piscis, murænae ferè similis. Neo-
terici lampredan dixere.

Mustellinus, adiectiuum, fit à mustella. Terentius: Colore
mustellino. Cornucopiae.

Musteus, stea, steum, quod mustum, hoc est, dulcedinem in se
habet. Vnde poma Mustea. Plinius: Est tanta musteis pomis
suauitas, ut finis mandendi non nisi periculo fiat. Dicitur etià
Musteus, recens. Idem lib. duodecimo: Amaritudo grano ea-
demq; piperi musteo. Columella libro. 10. Transfertur in ua-
sa fictilia mel, dum musteus fructus deferuescat.

Mustum, non solum uinum nouum dicitur (ut apud Ouid.
Præmia de lacubus proxima musta tuis,) sed quicquid
nouum.

Mustus, sta, stum, idem quod recens. Vnde Plautus: Mustam
iuuencam dixit. Næuius: Vtrum sit melius: uirginem, an ui-
duam: uirginem, si musta est.

Mutable, à muto, quod facile mutatur. Vergilius:
-Varium & mutabile semper Fœmina:

À quo Immutabile, quod nullo modo mutatur. Cc.

Mutæ, literæ dicuntur, quod posita in ultimis partibus oratio-
nis, obmutescere cogant loquentes. Vel quia parua exiguaeq;
sint uocis, ut quum Mutum oratorem dicimus, aut tragœdum.

Mutæ cicadæ, dicuntur cicadæ minores: non quod nihil ca-
nant, sed quod parum canant. Cornucopiae.

Muteo, tes, mutui, à quo Mutesco, mutus fio, uel mutorum
more taceo. Laetantius libro septimo: Quum in exitu lingua
mutescat. Hinc Obmutesco, de quo infra.

Mutili, dicti sunt boues sine cornibus, aut capri. Ouidius:
Turpe pecus mutilum. Colum. lib. 3. scribit, meliorem esse
arietem mutilum quam cornutum: Et Mutili dicuntur hi, quibus
ferro, uel alia re aliquod membrum excisum sit. Mancus uero,
quibus membrum naturæ uitio desit. Iuuenalis: -Exeo tan-
quam Mancus & extinctæ corpus non utile dextræ.
Debiles eos nuncupant, quibus membrum uel uulnere uel mor-
bo inutile sit redditum. Mutili quadranguli dicuntur, qui ali-
qua ex parte comminuti sunt. Cornucopiae.

Mutilo, las, penultima correpta, trunco aliquid detrabo, dimi-
nuo. Terentius in Hecyr. Ego propterea te sedulo & moneo
& hortor, ne cuiusquam te misceat, quin spoliēs, lacerēs,
mutiles, quæcunque nacta sis.

Mutinenfis color, dicitur natiuus, à Mutinensibus lanis,
ex quibus natiuo colore panni fiunt. Varro: Nam & ludere
alacrem uidimus Mutinensi tunica. Cornucopiae.

Mutio, tis, tiui, uel tij, titum. Et est Mutire. tanquam mutum
signum facere, seu strepitum: siue submissa & imperfecta uoce
fabulari, aut unum uerbum tantum dicere. Terentius: in And.
Itaq; hercle nihil iam mutire audeo. id est, uerbum sonare. Hier.
in Exo. Apud omnes filios Israël non mutiet canis, ab homine
usque ad pecus. id est, querulam uocem emittet. Plaut. in Cur.
Viden? ut aperiuntur aedes festiui sume: non mutit cardo. id est,

Mutito, tas, pen. corr. sepe facio, aut se= (non crepitat.
pe exercito, modo unum, modo aliud. Gellius libro secundo:
Principes ciuitatis, qui ludis Megalensibus antiquo ritu muti-
tarent. id est, mutua inter se conuiuia agitent.

Muto, tas, transfero. Var. Fac ut te aliquod cum omni familia
mutes, Quandoque Mutare, significat uariare. unde Mutare
animum, Mutare sententiam dicimus. Quandoq; aliquid pro
alio accipere: quod uernacula lingua dicimus barata. Colu-
mella libro decimo: Quare dum uiridis ætas pulchritudinem
corporis conseruat, ære mutandi sunt. Sallustius in Iugur. Sta-
tuit tamen Metellus pecoris & mancipiorum prædas certatim
agere, eaq; mutare cum mercatoribus uino aduectitio, & alijs
talibus. Aliquando sine ablatiuo precij. Verg. -Nec nau-
tica pinus Mutabit merces, omnis feret omnia tellus.

Sallustius aliter: Nemo nisi uictor pro pace bellum mutauit.
Huius composita sunt Commuto, Demuto. Plautus: Hic meo
hero amicus solus firmus restitit, neq; demutauit animum firma
fide. Immuto, intus, seu ualde muto, & nouo. Idem in Amphit.
Ita nunc homines immutantur, postquam per ægre aduenimus,
Sallu. Quibus rebus permota ciuitas atq; immutata uerbis fa-
cies erat. Permuto. Plinius libro 35. Postea donare opera sua
instituit, quod ea nullo satis digno precio permutari posse di-
ceret. Mutare factum, est facti poenitere. Et non Mutare factum,
est non poenitere facti. Terentius in And. Haud muto factum.

Muto, membrum uirile, uide in dictione Menta.

Muttoniatus, uide in dictione Menta.

Mutuatitius, a, um, quod mutuatur, ut pecunia Mutuatitia
Gell. Maximeq; in pecuniæ mutuatitiæ usu atq; commercio.

Mutuli, uno modelo de spaldo uulgo dicitur. Varro: Sed pro
colubarijs in pariete mutulos aut palos in ordine: supra quos
tegeticule cannabinae fiunt impositæ. Idem: Eas aluos ita collo-
cat in mutulis parietis, ut ne agitentur, ne ue inter se contin-
gat.

Mutunus, Deus, qui & Priapus dicitur. (gât.
Mutuò, aduerbium, modò significat inuicem. Cicero: Mutuò
se amabant. id est, alter alterum amabat. Modò ediuersò, ui-
cissim. Idem: Fac me mutuò diligas. id est, fac mihi in amore re-
spondeas, & me uicissim ames.

Mutuo, tuas, mutuuum do. Plau. in Trinummio: Si quis mutuū
dederit, fit pro proprio perditum. Nam ego talentum mutuo
quod dederam, talento inimicum mihi emi, amicum uendidi. Si
gnificat etiam mutuuum accipio. Cæcilius: Ad amicos currat
mutuatum: mutuet causa mea. Quomodo autem differat Mu-
tuare, & commodare, uide in dictione Commodo.

Mutuor, mutuuum, uel mutuo accipio. Cicero libro de Fato:
Orator ab Academicis subtilitate ingenij mutuatur. Plautus:
Decem minas à patre mutuatus. Quod etiam dici potest, Sum-
psit mutuuum, uel mutuò.

Mutus, à mugiendo quidā deduci putant, quū is qui loqui non
possit,

possit, prorumpit tamen in uocem, quæ mugitus potius quam sermo uidetur. Vel dicitur Mutus, quasi minutus: quod eo sensu minutus sit. Vel dicitur à mussando: quod hic non amplius quam mus dicat.

Mutuum, dicitur ab eo, quod de meo tuum fit: uel quia res quæ redduntur, mutantur, & proprie sine usura: scæus cum usura. Plautus: Nam si mutuo non potero, certum est sum meum scænore. Paulus Iureconf. Mutuū datus, receptum non eandem speciem quam dedimus: alioqui aut commodatū erit, aut repositum: sed idem genus. Nam si aliud genus, ueluti pro tritico uinum recipiamus, non erit mutuum. Mutuus amor dicitur, quum par uoluntas accipitur & redditur. id est, ut ab eo amaris quem ames. Dicimus: Hic amat amicum suum mutuo amore. id est, respondente & mutuo amore tenetur. Terentius: Meretrix adolescentem, cuius mutuo amore tenebatur, exclusit. Quintilianus: Ac ne tanquam pauper quidē mercedem accipiet: sed mutua beneuolentia utetur. id est, respondente. Aliquando Mutuum pro uicario accipitur. Apul. Mutuam tibi operam præstiti. id est, uicariam.

M A N T E Y.

Mya, genus conche in fræto circa bosphorum Thraciæ, uniones rufos ac paruos gignens. Cc.

Myagrus, nomen uiri proprium: cuius meminit Plinius lib. 34. Quo etiam nomine dictus muscarum Deus.

Mycenæ, narum, & Mycena, næ, pen. prod urbs Peloponnesi, quam Persæ Danaës filius extruxit: regiuncula in qua regnauit Agamemnon, à Mycena Nympa sic adpellata.

Mycon, nomen pictoris egregij. Fuerunt autem duo Mycones. Vnus Atheniensis: Syracusanus alter.

Mycône, nes, & Myconos, con, penultima correpta, insula una ex cycladibus. Statius libro Achill.

Cycladas hinc sprete Myconos humilisq; Seriphos.

Scribit Seruius, hanc insulam terræ motu diu laborasse: quo cessante, è Mycone Gyarq; uicinis insulis populos uenisse, qui eam tenerent & incolerent.

Myconius, a, um, nomen possessiuum, à Mycono.

Mydia, insula, quæ etiam Delos dicitur: una ex cycladibus.

Mydriasis, uocatur morbus oculorum: quum pupilla quidem ipsa colorem non mutat, sed uidetur ultra naturalem sitū multo latior: interim ut uisum omnem adimat, interim ut partem. Res uero ipse minores quam sint adpareant: e contrario in phthisi maiores. Nam & pupilla contrahitur, corrugaturq;.

Mygale, pen. cor. mus araneus: quia muris magnitudine sit, mustellina specie, ore oblongo, cauda gracili, uersu dentium quadruplici, ut inquit Actius. Abūdat insula Britannia hoc ge-

Mygdonia, regio littoralis Macedonia: in qua (ncre. Niobe, Tantalii filia, uxorq; Amphionis, in saxum uersa est, à Mygdone rege sic dicta. Iuxta hæc est insula Mygdon. Aristoteles scribit, Mygdoniam esse Phrygiam, Lydia conterminam. Solinus uero dicit hanc antè Bebryciam dictam: & mox à Bithyno rege Bithyniam dictam.

Mya, Latine musca. Vnde Cynomyia, musca canina.

Mylacris, blattæ genus. Quamquam (autore Polluce) gallinam significat in Comœdia Aristophanis.

Mylas, oppidum, de quo Seneca libro quarto Naturaliū quæstionum: Circa Messanam & Mylas sumo quiddam simile mare profert, feruetq; & æstuat non sine colore sædo. Vnde illic stabulari Solis boues fabula est.

Mylochos, genus est uermiculi ex blattis: quod circa molas ferè soleat nasci, μύλον enim molam significat, sed superiorem: μύλον uero molendinum, siue pistrinum. Cornucopiæ.

Mylos, Latine mola, unde Chiromilos, mola manualis. Amy-

lum, sine mola.

Mymphur, lignum mediocris longitudinis, rotundum: quod loro circumuolutum circūagunt fabri in operibus tornandis.

Myocionos, radix aconiti: quod è longinquo mures interficiat.

Myoparo, genus nauigij Tyrreni pyratice, ex duobus distilibus formatum. Nam & Medion, & Paron, per se sunt. Pæro quoq; genus nauigij est. Varro: Iamq; duos parones habebant instructos. Cicero libro tertio de Oratore: Nam quæqueretur ex eo, quo scelere impulsus mare haberet infestū uno myoparone: Eodem (inquit) quo tu orbem terræ.

Myopes, Græci uocant in die parum uidentes, μῶν claudō, & oculus: quasi Myopes, propter uisus hebetationē, clausis oculis intueri uideantur. Hos Latini lusciosos uocant. Alio nomine Græci Myotilopas uocant, à nocturno aspectu. Autor est Nonius, Myopes, qui Latine lusciosi uocantur, ad lucer-

Myophanos, murium interfector. (nam non uidere.

Myopia, uitium myoporum. Sunt & Myopiæ murium cauernula. μῶν mus, & πῶν uideo.

Myra, urbs Lyciæ: cui diuus Nicolaus episcopus præfuit.

Myriades, plura dena milia.

Myriarches, qui præest decē milibus. Mille uero χίλια die-

Myrias, riadis, numerus continens decem milia. (cuntur.

Mryica, penultima producta genus humilis uirgulti in Italia fræ: quas alio nomine tamaricas dicimus. Vergilius:

Non omnes arbuta iuuant, humilesq; myrica.

Scribitur cum y, psyllo: quoniam Græci μῶν scribunt. Hinc Myricinus, næ, num, penultima producta.

Myrinum, penultima producta, Aristoteles uocat marem murenan, qui dentem extra os habet.

Myrinus, penultima correpta, nomen proprium. Martialis: Nuper quum Myrino peteretur Myria læso.

Myrinus, dictus Apollo: à Myrina urbe, ubi colebatur. Inde Myrini campi. Cornucopiæ.

Myriophyllum, herba, quam Achilles Chironis discipulus fertur inuenisse, à Latinis mille folium dicitur. Cc.

Myristica, nux, dicitur unguentaria glans: quam uulgò muscatam uocant. Hæc bonum oris odorem facit: hepatis, lynci, & oculis confert.

Myrlea, oppidum Bithyniæ, quod Apamea dicitur: à Myrlo Colophoniorum duce: uel à Myrlea Amazone. Nicomedes autem Epiphanes, Prusij regis filius, de matris nomine Apames, Apameam uocari uoluit.

Myrmecia, uerruca sunt, lupini amplitudine: sicut acrocorones sibi nostratis. Sic dictæ, quia formicæ modo pungant.

Myrmecides, nomen uiri proprium, de quo Cicero in Academiæ. Vt etiam inter Deos Myrmecides minorum opusculorum fabricator fuisse uidetur. Suidas: μῶν ἀνδρῶν ἀντιπρῶτος.

Myrmecites, gemma, quæ innatam repentis formicæ effigiem habet.

Myrmecium, phalangij genus, formicæ simile capite, aluo nigra guttis albis distinguuntibus. Cornucopiæ.

Myrmecoleo, paruū ualde animal, formicis aduersum: quod se sub pulcre abscondit, & formicas frumenta gestantes interficit, & interfectas consumit. Latine autem dicitur uel formicarum leo, uel certe expressius formica pariter & leo. Re-

cte autem formica & leo nominatur, quia siue uolatilibus, seu quibuslibet alijs minutis animalibus, formica est: ipsis autē formicis leo est. Vnde in Iob legitur, secundum septuaginta interpretes. Myrmecoleo perijt, eo quod non habet prædam.

Myrmedia, gēma, quæ nigerrimo colore trās lucet, et emine-

tias quasdam habet similes uerrucis. Aliter morion uocata est. Myrobalanum, quasi unguentaria glans. Βολβανον Græci glandem dicunt. Est autem arbor heliotropij folijs, fructus glandi similis, ad magnitudinem auellanae.

Myrobaptarij, dicuntur tinctorum murrhei coloris.

Myrobrechij, quasi unguento stillantes, μυροβρεχί Græci unguentum uocant, βρεχέω proluo, et irriquo. Plaut. in Aulul. Myrobrecharios pro unguentorum confectoribus accipit, ad capillos irrorandos. Ait enim: Aut manulearij, aut myrobrecharij.

Myron, proprium nomen statuarij. Hic fecit ex ære buculan celebratis uersibus laudatam. Propertius:

Atque aram circumsteterant armenta Myronis

Quatuor artificis inuida signa boues.

Myron etiam significat unguentum, et oleum reconditum, hoc est, antiquum, quod ad edendum insuauis est.

Myronides, nomen uiri proprium.

Myropola, penultima producta, unguentorum uenditor: quem nostri unguentarium dicunt.

Myropolium, locus ubi unguenta uenduntur. Plaut. Quem sum desibus querere per medicinas, tonstrinas, in gymnasio, atque in foro per myropolia. Latine unguentaria taberna dicitur. Suetonius de Augusto: Et modo unguentariam tabernam, modo pistrinum Aricie exercuisse obijcit.

Myrothecium, unguentorum repositorium. Vnde Cicero scribit se myrothecium Isocratis totum consumpsisse, in commentario consulatus sui scribendo, hoc est, pigmenta oratoria.

Myrra, arbuscula est in Arabia præcipue nascens: altitudo ei ad quinque cubita, nec sine spina, cortice duro et intorto: cuius gutta (quæ sponte stillat) uiridis est et amara, quæ eodem nomine uocatur Myrrha Arabica, siue Staße. id est, gutta siue stilla Myrrhae. Eius uirtus est, ut corpora imputribilia reddat. Fuit et Myrrha Cyranæ Cypriorum regis filia: quæ in arborem sui nominis fertur conuersa.

Myrrhaphia, genus pyrorum, quod odorem gratissimum reddit.

Myrrheus, rheca, rheum, quod ex myrrha est. Propertius: Myrrheaque in Parthis pocula facta focis.

Myrrhina uina, dicuntur quæ myrrha condita sunt. Cc.

Myrrhites, gemma quæ myrrha colorem habet. Cc.

Myrseneum, genus marathri, folijs magnis, gustu acrioris. Aliter dicitur hippomarathrum. Cornucopiae.

Myrsinites, fruticis genus, quod cariotæ uocant, folijs myrti acutis copungentibus, sed mollioribus. Item: Myrsinites gemma est, quæ mellei colore nigricantem habet, et myrrhae odorem.

Myrsium, Peloponnesi oppidum fuit. (rem.)

Myrsus, proprium nomen uiri. Sic enim uocatus fuit Candaulis pater, qui et Myrsilus dictus fuit.

Myrtetum, locus myrtis confusus. Dicitur et Myrtetos. Plautus in Aulularia: Nescio qui seruus est myrteto profiluit.

Myrteus, a, um, quod ex myrto est. Tibullus: Et gerit insigni myrtea fersa coma.

Hinc Myrteam Venerem priusci adpellarunt. Plinius lib. 5. Ara fuit Romæ uetus Veneris myrtæ, quæ nunc Murtia uocant.

Myrtinus, na, num, penultima producta, eiusdem significationis. Plinius: Oleo myrtino illitum statim resoluitur.

Myrtopetalum, herba est, quæ multi sanguinariam uocant.

Myrtoum, pelagus, pars maris Aegæi: seu quæ est inter Aegæum et Ionium, nomen accipiens à Myrtilo Mercurij filio: qui in id proiectus fertur.

Myrtus, arbor, baccas saporis præcipui producens: ex quibus uinum fit quod Myrtidanum uocant. Item generosum obsonium quod dicitur Myrtatum.

Mys, myos, nomen fuit cælatoris, qui claruit argento cælado.

Mart. Quis labor in phiala? docti Myos? an ne Myronis? Et Mys in mari testudo, mus aquatilis: qui et mus marinus, et lutatia testudo dicitur. Item piscis genus ex ostrea est.

Mysia, regio Hellepontica, à Mysis dicta: qui est Thracia illuc migrauerunt: quæ subdita fuit Telepho. Est et alia Mysia post Macedoniam, quæ ad finis Hadriatici, usque ad Ponticum extendit mare. Ptolemæus duplicem Mysiam facit, maiorem et minorem: et utranque extra Bithyniam in Asia posuit, non procul ab Ida. Mysos alij Thraces, alij Lydos fuisse dicunt. Et quoniam Lydi phagum acetosam (quæ multa nascitur in Olympo) Mysiam uocauere, ab eo Mysos dictos putant: quibus sermo fuit ex Lydo Phrygiisque permixtus.

Mysteria, à Græcis dicuntur, quæ Latini sacra arcana, seculum uocant: quæ nisi sacerdoti scire nefas est. Vnde occæcatus est poëta, qui ausus fuit ea patefacere. Dicta Mysteria (ut lib. secundo Præparationis Euangelicæ testatur Eusebius) à μυστήριον quod Latine scelus dicitur. Hinc non sine mysterio fieri dicimus, quod occulta aliqua sacrorum ratione perficitur. Vnde Mystæ dicti sacerdotes: ut apud Ausonium, Senecam, et Papium, Et Symmystæ, cōsacerdotes, eisdem sacris initiati. Quæ dictione Apuleius, Sidonius, et Hier. utuntur. In mysterijs autem tradebantur multa arcana, quæ in uulgus enuntianda non sunt: quum (autore Tertulliano) omnibus mysterijs silentij fides debeatur. Scribit Eusebius in Præparatione Euangelicæ, in sacris Isis et Seraphidis fuisse simulacrum, quod digito labijs impresso admonere uideretur ut silentium fieret.

Mysticus, ea, cum, proprie quod in arcanis Deorum sacris fiebat: qualia erant Bacchi orgia, quæ noctu clam à solis mulieribus celebrabantur. Vergilius: —Et mystica uannus Iacchi. Ipsa sacrorum significatio occulta (ut ait Strabo) mysteria dicitur. A nostris tamen Mysticum, dicitur figuratum.

Mystris, genus piscis, qui ab Athenæo Mya, ab Theodoro musculus, ab Aristotele mystocetus, uulgo mus marinus: cui et caprisco nomen sit. Iulius: Pisciculus, qui balenis oculorum uice fungitur, musculi nomen habet.

Mythologia, sermo seu ratiocinatio fabularum.

Mythos, Lat. fabula. unde Mythicus, fabularis, seu fabulosus.

Myxa, apud Græcos, proprie pituita est naribus fluens: qui et mucus dicitur. unde Myxon mucosus adpellatur, hoc est, nares mucus sordidas habens. Myxetis uero, naris adpellatur. Ex hoc Myxa, et Myxos, promittens pars lucernæ uocatur, ex qua profertur elychnium: quasi ex naribus mucus. Hinc Græci, quoties uolunt elychnium produci ut luceat clarius, προμύξα τὸν λύχνον dicunt: nostri uero, emungere lucernam. A Myxos fit Dimixus, quæ est lucerna duo elychnia habens: Trimixos, tria: Polymixos, multa. Martialis:

Totque geram myxos una lucerna uocor.

DE L I T E R A N.

L I T E R A, si principalis fuerit syl labæ, aliquando sumit ante se g, ut Naurus, Gnarus, unde Ignarus. Nauus, Gnauius, unde Ignauus. Et si habuerit post se c, saepe c, in g, mutatur: ut, quadringenti, pro quadringenti: quingenti, pro quingenti. Sed in quibus n, non fuerit, seruatur c, ut ducenti.

Nabatha, ciuitatis cuiusdam nomen est.

Nabatheæ, regio est ab Arabia incipiens, eamque intra se continens: quæ usque ad mare rubrum ex latere dextro, Persicū ex sinistro, Indicumque ex superiori parte protenditur. Nomen habet à Nabath Hismælis primogenito. Huic metropolis est Petra. Hinc Nabathæus, a, um, penultima producta. Iuuenalis: Et quos

Et quos deposuit Nabatheo belua saltu.
Nabis, lingua Aethiopum, camelopardalem significat: camelo simul capite, collo equo, pedibus & cruribus boui. Cc.
Nablium, diminutivum à nablum, instrumentum musicum: quod & naulum, à quo naulium. Ovidius: Disce etiam duplici genitalia nablia palma, Vertere conueniunt dulcibus illa modis.
Suidas: Nabl, organi species est. Et alibi. Psalterium, organum est musicum, quod Nabl etiam uocatur.
Nacæ, adpellantur fullones: quod nauci non sint. Cornuc.
Næ, cum diphthongo, uide in dictione Ne.
Nææ, fullones: quod à ueteribus Græcis omnia ferè opera ex lana, Nææ dicebantur. Festus Pompeius uero scribit Nacæ.
Næra, nomē mulieris propriū: quo significatur semp recēs.
Nænia, niæ, & Nænia, niorum, (ut est apud Ouidium libro sexto Fastorum) Græcum nomen est: ab eo deductū quod est νέκρος, id est, ultimum. Erat enim ultimum quod defunctis caneretur carmen: quod in funere laudandi gratia cantatur ad tibiam, ante cadauer sepultum. Alio nomine epicædium, siue monodia à Græcis dicitur. Diomedes. Apud Romanos id carmen quod cum lamentatione extremum atq; ultimū mortuo adcanitur, Nænia dicitur. Acron uero docet esse scænitium nomē, à similitudine uocis eorum qui queruntur & dolent. Quintilianus lib. 7. Tertius est diuersus translationis modus, quum res communis pluribus in uno aliquo habet nomen eximium: ut carmen funebre, proprie Nænia dicitur. Improperie tamē accipitur pro ineptia cuiuslibet cantus aut sermonis. Sic Hieronymus contra Rufinum. Nisi fortè non fuit in presentiarum, qui tuas emendaret nēnias. Hoc carmen Simonides poëta lyricus, primus instituisse dicitur. Sidonius pro epitaphio posuit, quum ait: Nænia marmori incisa, per hendecasyllabon.
Næuia, nomen mulieris, à næuo sic adpellata.
Næuus, corporis insigne, seu genitiua macula. Vnde Næuosus, qui næuis plenus est.
Naiades, Nymphæ fluminum, & fontium, ἀπὸ τῆς νᾶς, fluo.
Nain, ciuitas Galilææ, duobus milibus distans à monte Tabor. Quo nomine significatur fluctus, siue commotio.
Nais, fluuius, qui ex Tauro monte nascens in pontū mergitur.
Nam, coniunctio causalis, quam frequenter usurpant auctores: & primum tantum locum sortitur. Namq; uero, secundum, uel alium. Accipitur etiā pro ideo. Terent. Nam in prologis scribundis operam abutitur. Aliquando pro autem. Cicero in Sall. Nam quod in uxorem atque filiam meam tam petulanter inuectus es. Solet autem hæc particula Nam postponi, ut quis nam. Antea præponebatur. Terent. Nam quæ est anus à fratre egressa meo.
Nanciscor, sceris, nactus, à nancio, cis, fit, secundum Priscianum: & significat adquire. Terentius: Non triumpho ex nuptiis tuis, si nihil nanciscor mali. Sallustius: Homines adulescentes summam potestatem nacti. Cic. Apio Pul. Pluribus uerbis ad te scribam, quum plus oculi nactus ero. Et Nancisci, significat inuenire. Lactantius libro sexto: Si ducem nactus fuerit, qui dirigat ad meliora titubantem. Hinc Renanciscor, quod à ueteribus positum est pro reprehendo.
Nanin, nomen fictum à Comicis, pro muliere parua, sed pulchra per diminutionem blandiendi causa: sicut Glycerium, & huiusmodi.
Nanum, uas, breue & latum, quod uulgo situlum barbarum adpellant.
Nanus, (teste Gellio libro decimo octauo) Græcū uocabulum est, quo uocauerunt breui corpore hominem, paululum supra terram extantem, quem Latine Pomilionem dicimus. Nec de

hominibus tantum, sed de alijs quoque rebus dicitur. Vnde etiam mala nana: quæ alio nomine melinela uocantur.
Napææ, sylvarum seu collium & florum Deæ: sicuti Dryades arborum. Vergilius: Faciles uenerare Napæas.
Napæi, populi in Lesbo. Et Apollo Napæus, sub urbe Napa.
Napatai, populi in Aethiopia.
Naphtha, à Lat. seu Nauphta dicitur, picis genus: ut est apud Danielelem prophetam. Plinius libro secundo ait, esse genus ueneni, ex bitumine: cuius uis ardens, ignium naturæ cognata, transilientiū protinus in eam undecunq; uisam. Hieronymus allegat Sallustium dicentē, Naphtha esse genus fomenti apud Persas, quo uel maxime nutriantur incendia. Quidam ossa oliuarum, quæ proijciuntur cum amurca, putant adpellari.
Napina, ubi seminantur napi. Columella libro septimo: Napina, item rapina, sicaneis locis per hos dies fiunt.
Napitæ, populi in Scythia, quorum caput uicus Napis: qui & Napatæ nominantur.
Napus, genus rapæ, quæ longior. Colu. lib. 2. Napus deuexā terram amat & siccam. Huius diminutivum est Napunculus.
Nar, fluuius, qui per urbem Narniam effluens, Tyberi immisceatur. Est & alius hoc nomine, qui à Danubio uidetur deriuari. Vergilius: Sulphurea Nar albus aqua. Strabo hunc Naronem uocat.
Narane, fluuius Dalmatiæ, ab Epidaurō non distans amplius centum milibus passuum.
Narbasis, urbs æstuaria in Hispania.
Narbonensis Gallia, à Narbone ciuitate dicta est. Hæc olim Braccata Gallia dicebatur. Scribit Strabo libro quarto, Narbonem fuisse amplissimum eius regionis emporium.
Narcissinum unguentum, quod ex flore Narcissi fieri solebat, sed statim obliteratum fuit. Cornucopiae.
Narcissites, penultima producta, gemma adpellata est: quæ narcissi colorem habet.
Narcissus, lilij genus, radice carnosā atq; odora, flore purpureo: folia in radice habens ad similitudinem foliorum arundinis, sed aliquanto crassiora. Dicitur à νάρκη, narce (ut Plinius inquit) quod stuporē Latine significat. Nam odor eius caput adgrauat. Eius duo sunt genera. Vnum purpureo flore: alterum herbaceo. Narcissi uerò pueri monumentum in ora Boeotiae: per quod transeuntes silebant. unde taciturnū uocabāt. Fertur Narcissus puer, filius fuisse Cephisi amnis, & Lyriopes Nymphæ: qui quū pulchritudine præstaret, à multis Nymphis amatus est. Et quū nimio desiderio potiundæ Nymphæ contabuisse, mutatus est in florem sui nominis. Est & Narcissus nomen fluuij: & nomen liberti potentissimi Claudij.
Narcottica, medici neoterici adpellant medicamentā, quibus stupor conciliatur ac torpor, aduersus sensum doloris et cruciatū.
Nardina pira, dicuntur ab odore. Cornucopiae.
Nardinum, penultima producta, unguentum ex nardo factum: quod alio nomine dicitur foliatum, ut ait Plinius.
Nardosphærum, uocant nardum maioribus folijs. Cc.
Nardus, scæmin. gene. & Nardum, neutri, frutex graui & crassa radice, sed breui ac nigra: aspero sapore, folio paruo densiq;. Tibullus: Illius puro distillent tempora nardo.
Nares, proprie nasi latiores partes, in quibus sunt spiracula, à naritate (ut inquit Donatus) quæ nos odoratu doceāt præstare ac propè esse, quod adhuc oculi non uident. Siue (ut alij uolunt) quod per eas odor uel spiritus nare non desinat. Vel à Græco, per inuersionem litterarum, ut ζῆναι nares, & ζῆναι tener. Verg. in Georg. Collectumq; premens uoluit sub naribus ignem. Ouidius usus est singulari pro naso, dicens: Pandaq; naris erat. Hæ partes nasi Nares: imus, nasus dici

dici solent. Suetonius de Augusto: Mediocres aures, nasum à summo eminentiorem, ab imo deductiorem.

Narica, genus piscis minuti, à nando, ut quidam existimant.

Naricium, quod & Narix, & Narice dicitur, oppidum Locrorum uetustissimum fuit: unde Ajax fuit, & Naricij populi de quibus Verg. Hic & Naricij posuerunt moenia Locri. Hinc dicta ex pice Naricia. Similiter Naricia insula in mari Aegeo uel Ionio, quæ fuit Vlyssis.

Narnia, Umbriae ciuitas, per quã Nar labitur: à quo & nomen accepit. Liuius libro 10. A Nare flumine Narnia adpellata.

Narnienses, Narnie populi. Cornucopiae.

Narratiuncula, parua narratio. Quintil. Narratiunculas à poetis celebratis, notitiæ causa, non eloquentiæ, tractandas puto.

Narro, ras, dico, recito. A quo Narratio, quæ est rerum gestarum, aut perinde ut gestarum expositio. Huius composita sunt. Denarro, Enarro, quod est, extra et large narro. Et proprie (ut Diomedes inquit) Enarratio, est obscurorum sensuum quaestionumque explanatio: uel exquisitio, per quam uniuscuiusque rei qualitatem poetis glossulis exoluimus. Laet. lib. 6. Quis sacramentum Dei sciens, tam significanter enarrare legem Dei potuisset, quam illam homo longè à ueritatis notitia remotus expressit? Prænarro, primò & ante alia narro. Teren. in Eu. Oportuit re prænarasse me. Obnarro, peruerto, declaroque.

Narthecium, diminutiuum est. Graeci Nartheca nocant ferulam ad surgentem in altitudinem: humile uero & depressam, Narthecion dicunt. Quum autem semen ferulae morbis quibusdam auxiliari dicant medici, Narthecion pro repositorio medicamentorum usurpatur, etiam si fuerit ex alia materia factum. Vel quia id genus ligni ad commodatum est ad seruanda medicamenta. Cicero de Finibus bonorum: Iam doloris medicamenta illa Epicurea, tanquam de narthecio promant. Hinc Narthecophori, quasi feruligeri, dicti sunt Bacchi ministri.

Nasamonones, penultima producta, sunt populi Libyæ, nauium Syrtibus inuolutarum spoliatores. Lucanus: Hoc tam segne solum, raras tamen exerit herbas, Quas Nasanon gens dira legit, quæ proxima ponto Nudus rura tenet, quem mundi barbara damnis Syrtis alit, nam littoreis populator arenis Imminet, & nullos portus tangente carina Nouit opes, sic cum toto commercia mundo Naufragijs Nasamonones habent. Suidas: Ναμαμόνες, ἢ Ναμαμόνες, ἢ Διόνης, ἢ Ναμαμόνες, ἢ Ναμαμόνες, id est, Nasamones, ex quo Nasamonones, gens est Libyæ: & Nasamonus proprium nomen.

Nasamonites, gemma, quæ quum sanguinea sit, scatet nigri cantibus uenis. Cornucopiae.

Nascor, sceris, natus, notæ significationis. Sallustius: L. Catili na nobili genere natus fuit: magna uero animi & corporis. Et dicimus. Natus sum laudi, & ad laudem. Cicero pro Sextio: Qui se patriæ, qui ciuibz suis, qui laudi, qui gloriæ: non somno, non conuiujs, non delectationi natos arbitrantur. Idem ibi dcm: Nam quid ageret uir ad dignitatē & gloriam natus? Huius uerbi composita sunt Annascor, Conascor. unde Cognatus, a, um, Leo papa: Epiphaniæ dilectissimi ueneranda festiuitas dat nobis perseuerantiam gaudiorum, ut inter cognatarum solennitatum uicina sacramenta, exultationis uigor, & feruor fidei non tepesceret. Enascor, extra nascor. Iustin. lib. 1. Hic per somnum uidet ex naturalibus filiæ (quam unicā habebat) uitam enatam, cuius palmitē omnis Asia obumbrabatur. Denascor, decreasco, deficio, morior. Cas. Hemina lib. 2. animalium: Quæ nata sunt, omnia denasci aiunt. Innascor, intus nascor.

Cicero libro primo Officiorum: Sed illud odiosum, quod in hac elatione & magnitudine animi, facillime pertinacia & nimia cupiditas principatus innascitur. Internascor, in medio nascor. Columella libro quinto: Ne autem paupinarius palmes internatus. Obnascor, circumnascor. Renascor, rursus nascor. Lactantius libro septimo: Itaque renasci eas putauerunt. Pronascor, ortum habeo. Terentius in Phormione: Aiunt illam ciuem Atticam bonam, bonis prognatam.

Nasica, penultima producta, Scipio dictus est. Ouidius: Nasica excepit templi non exiit autor.

Augustus nunc est, antè Metellus erat.

Nasiterna, uas aquarum ansatum ac patens. Varro lib. 1. de Re rustica: Ut ex are abena, urceos, nasiternam faceret.

Nassa, genus uasis piscatorij: quod quum intrauerit piscis, exire non potest. Plaut. Nunquam ex ista nassa hodie escam petam.

Nasturtium, nomen accepit (ut Plin. docet) à narium torsione. Hinc factum est prouerbiū, ad excitandum torporem. Ede nasturtium, quasi diceremus, Expergiscere. Est autem herba hortensis: prodest contra suspiria & tussim. Graeci Cardamon adpellant. Strabo libro decimo quinto, de Persarum uictu loquens sic refert: Quotidianus eorum cibus post exercitium est panis durissimus, & cardamon, & Solis granum, & carnes asse, siue elix: potus est aqua.

Nasus, dicitur ea pars capitis, quæ à superciliorum confinio oriens, & quasi equali porrecta iugo, utranque aciem simul & discernit et munit. Duo autē eius spiramina, geminique hiatus, quos ueluti quidam paries per mediū ductus intersepit, nares uocantur. Aliquando Nasus ponitur pro acrimonia, & dicacitate. Vnde habere nasum cum dicimus, qui uenusta quadam & subdola irrisione alium deridet. Apuleius in Meta. Cōtorta & uituperanti nare discessit: Plinius: Primus Lucilius condidit styli nasum. id est, scripsit satyras: quæ acerbitate quandam & acrimoniam styli habet in uitijs insectandis. Martialis: Non cuiusque datum est habere nasum. id est, acrimoniam ad deridendum, & dicacitatem. Hinc Nasuti dicuntur dicaces, reprehensores, & derisores. Idem:

Nasutus sis usque licet, sis denique nasus. Idem formauit comparatiuum. Nil nasutius hac, maligniusque est. Et per dimin. Nasutululus Apuleius: Nasutula mulier ac dicacula. Nasus enim sagacem sapientiam representat: sumpta metaphora ab animalibus. Canes enim & uultures olfactu inquirunt. Sapiens igitur & cautus est, qui odoratu abstrusa quoque intelligit. Horatius in Sermonibus:

Ut plerique solent, naso suspensis adunco

Ignotos, ut me libertino patre natum. A Nasus, sit uerbum Denaso, sas.

Natabula, ab Apuleio dicuntur loca natationis.

Natalis, generis masculini. Natale neutri, & hoc Natalicium, sumitur pro die quo quis natus est. In quo etiam significato capitur, hic & haec Natalis, & hoc Natale Similiter Natalitius, tia, tium, in quibus additur dies. Terentius in Phormione: Porro autē alio ubi crit pucro natalis dies. Leo papa: Natalem igitur diem domini celebremus. Substantiuum. Vergilius: Meus est natalis Iola. Plinius: Dum natales suos celebraret. Dicitur & Natalis de rebus inanimatis, pro nascens. Idem libro trigesimo septimo: Similis est huic quidem Arabicus, minor tantū similiter & nascens, ceteris palmarum gentis, & in auro non nisi excellentissimo natalis. Natales, plurali tanto numero, significat conditionē sanguinis ac familiarie, ut Generosi natales, Natales obscuri. Cornelius Tacitus: Aderat Cornelius fuscus, uigens ætate, claris natalibus. Plinius in Epistola, ad Messium, pro ignobilitate posuit & sordid

et sordibus generis. Nonnunquam (inquit) candidatus, aut natalis competitoris, aut annos, aut etiam mores arguebat. Titulus est apud Iureconsultos de Natalibus restituendis: quo ostenditur, dum qui natalibus restitutus sit, uti iure, tanquam nomine Nataliū ingenuitas ipsa significetur. Iuuenalis etiam pro celebritate dici natalis sumpsit:

Palmam inter dominas uirtus natalibus aequat.

id est, Non aliter à uictoria exhilaratur, quam dies natales celebrantur. Et natales, pro annis accipiuntur. Sapphò:

Sex mihi natales ierant.

Tot enim dies celebrantur natales, quot aguntur anni.

Natalis sacrorum, dicitur dies quo quis consecratur, fuitque sacris initiatus.

Natalis, penultima correpta, qui natat, uel natare potest: sicut uolatilis, qui uolat, uel uolare potest. Augustinus libro duodecimo de Ciuitate Dei: Talem illi creauit animā, qua per rationem et intelligentiam omnibus esset praestantior anima libus, terre sribus, et natatilibus, et uolatilibus, quae mentem huiusmodi non haberent.

Natatitius, tia, tium, quod natat. Augustinus libro de Trinitate, capite octauo: Vnde iubente creatore producit aqua prima natatitia, et uolatilia.

Natatorium, et Natatio à natando dicuntur: et à Græcis baptisteria dicuntur. Cornucopie.

Natatus, tus, ipse natandi actus. Claudianus libro tertio:

Lucus erat prope flumen Athim, quod candida praefert
Sæpe mari, pulchroque fecat Galathæa natatu.

Nates, à nitendo, ut quidam existimant. Ibi enim est caro firmior quam in cæteris membris, ne premente corporis mole ossibus cogatur. Horatius in Serm. Diffissa nate ficus.

Harum tumor clunis dicitur. Iuuenalis:

Ad terram tremulo descendant clune puellæ.

Natinatores, negotiosi uocabantur, et Natinatio, negociatio.

Natio, genus hominum (inquit Festus) qui non aliunde uenerunt, sed ibi nati sunt. Et Natio principalis, est in qua possunt esse multe gentes: idcirco plus in se continet quam gens. In peccatis quoque bonus prouentus foetura, bona natio dicitur.

Natiuitas, idem quod ortus, quod nomen usurpatur ab ecclesiasticis.

Natiuus, ua, uum, in quo aliquid nascitur. Plinius libro trigesimo primo: Sunt et motes natiui salis. Et Natiuus, qui natus est, passivæ significationis. Gellius: Propterea obliteratis et abolitis nativæ pietatis. Natiuus color, dicitur naturalis: qui nulla arte, sed natura producitur: modo in albedine tendens, modo in nigredine: non tam perfecte, ut albus, niger. Natiuus color niger, leucopo contrarius, proprie pullus uocatur. Plin. Iecur rubet, uel cor, alligatur in panno leucopo: nam quartanis prodest. Hinc Leucopeati, qui rudiori alba ueste ac uili et natiui coloris, induti sunt, ut Maria, Amator ille tristius lacerna rui, et bethycatus simul et leucopeatus. Si uero huic coloris ars addita sit, candidæ uestes dicuntur, et niuæ, et caltule: à caltula uiola coloris albi. Et galbinæ. Nam Galbanæ, albæ uestes sunt. Et olorinæ. Nam olorinus color est candidus: quæ et cygneus.

Nato, tas, frequentatiuum est uerbi No, nas. Nare autem, seu Natare proprium est piscium. Columella per translationem libro tertio pro ultra ire posuit: Alioqui etiā nouellam uineam ex reflectione natum uini, inutilem habebis prima parte terræ natantibus radicibus. Quandoque pro trepidare. Ouid. lib. 6. Fast. Nox erat, et uinis, oculique animique natabant.

Quandoque pro nauigare. Huius composita sunt Adnato, iuxta nato, siue ad aliquem locum nauigo. Vergilius: Huc pauci

uestris ad nauimus oris. Connato, simul nato. Plautus: Connatat nobiscum. id est, riualis est. Et est à Conno. Idem: Connationis nostræ conscius, hoc est, eandem adiremus mulierem. Sed hæc per metaphoram. Enato, extra nato: ab Eno: ut, Insuetum per iter gelidas enauit ad arctos.

Innato, intus nato: ab Inno. Verg. libro secundo Georgic.

Nec non et torrentem undam leuis innatat Alnus. Idem libro tertio Georgicorum, de Inno: Fluminesque innare rapaces.

Denato, deorsum nato: à deno, uide alibi. Obnato, contra seu citra nato: ab obno: ut, In æquore fuluis Obnatat umbra fretis. Prenato, ante nato: à prænno. Plin. Prænatante pisciculo frontem suam spargit. Renato, rursus nato, uel natando reuertor: à reno. Supernato, super undas sto, non mergor: à superno. Plinius lib. uigesimo quarto: Postea supernatans aqua tollit spongijs. Transnato, ultra nato: à trano. Liuius: Magonem cum equitatu flumen transnataisse. Vergilius libro tertio Georgicorum: Superant montes, et flumina tranant.

Et omnia habet penultimam correptam, et à naue dicta sunt.

Natrix, generis masculini et foemini, genus serpentis: à nando: quod in aqua quoque uenenum spargit. Priscianus libro 5.

Natrix, quum speciem anguis significat, masculinū quoque inuenitur. Cicero: Quia omnia nostri causa quum faceret, tantum uim natrix uiperarumque. Lucanus: Et natrix uiolator aquæ. Itē Natrix, herba est, cuius radix euulsa, uirus hirci redolet. Natrix quoque mulier dici potest natans, sicut natatrix.

Natura, dicta est ab eo quod aliquid nasci faciat. Hanc quidam Deum esse dixerunt, à quo omnia sunt creata. Seneca lib. quarto de Benef. Natura hoc mihi prestat. Non intelligis te, quæ hoc dicis mutare nomen Deo. Quid enim aliud est natura quam Deus, et diuina ratio, toti mundo et partibus eius inserta? Plinius: Vbiq; naturam parentem rerumque opificem adpellat. Augustinus de moribus Manicheorum, sic diffinit: Natura nihil est aliud, quam quod intelligitur in suo genere aliquid esse. Ponitur interdum pro ui: unde arborum atque herbarum naturas dicimus. Interdum pro more. Vergilius:

Nunc age naturas apibus, quas Iuppiter ipse

Addidit expediam. Interdum pro genitalibus, tum uirilibus quam foemineis: quæ à Græcis dicitur physis. Hieronymus de Circumcisione: Videamus quæ causa est, ut eam partem corporis quæ secretior et occultior est (quæ à Græcis physis, à nostris dicitur natura) ad circumcidendum dominus elegerit. Plinius: Si quadrupedes foetum non admittant, urtica naturam fricandam monstrat. Dicta Natura, quia in eo membro nascenti uis sit. Et Natura est, quæ unicuique rei formam dat specifica differentia: diffiniturque à philosophis sic: Natura est motus principium, secundum se, et non per accidens, quoniam uniuersa corpora proprium habent motum per se: ut, Ignis per se sursum fertur, terra deorsum, et non per accidens: quoniam id non naturale, sed artificiale dicitur.

Naturalia, plurali tantum numero, dicuntur pudenda. Colum. Si equa marem non patitur, detrita scylla, naturalia eius linuntur: quæ res accendit libidinem. Idem libro nono de Pulce: Plumule sub cauda clunibus detrahendæ, ne stercore coinquinata durecant, et naturalia præcludant.

Naturalis, et hoc Naturale, quod secundum naturam est. Vnde Naturales filij, dicuntur legitimi: qui sola natura coniugali lege sint orti, non ex concubina. Suetonius Tyberio: Filiorum neque naturalem Drusum, neque adoptiuum Germanicum, patria charitate dilexit.

Natus, ta, tum, participium à nascor. Trecentius in Heautont. annos sexaginta natus es, aut plus eo, ut conijcio.

Natus, ti, nomen pro filio: sicut Nata, te, pro filia. Vergilius:

Natæ

Nate meæ uires, mea magna potentia solus. Natorū adpellatio (inquit Modestinus) ad nepotes extenditur. Addimus quædoq; g. & dicimus *Gnatus, ta*, quæ semper sunt substantiua.

Natus, tus, non legi, nisi in ablatiuo tantum. Cicero in *Catilinar.* Quinquam eum colere cœpi, non admodum grandem natu, sed tamen iam etate prouectum.

Naualē, adiectiuū, quod ad naues pertinet. Vnde *Naualis corona*: qua donari solebat, qui primus in hostiū nauem armatus transisset. Hieronym. Qui nauali prælio dimicaturi sunt.

Naualia, in quibus stant uel fieri solent naues. Vergilius: Diripiuntq; rates alij naualibus ire. Ouid. lib. 3. *Metam.* Haud aliter quàm si siccum nauale tenerent.

Nauarchis, chidīs, nauis prætoria, in qua est prætor.

Nauarchus, nauis princeps, qui in naui nautis imperat quæcūq; ad faciendā nauigationē. Nec absurde in triremibus idē esse intelligitur, qui comes uel comitus dicitur. Cice. in *Verr.* Sumptum omnē in classē frumento, stipendio, cæterisq; rebus nauarcho suo, quæq; ciuitas semper dare solebat.

Nauaria, pars Hispaniæ Septentrionalis: uersus Arcton Vasco nibus adiacet: ad Meridiem uerò Taraconia habet regionē.

Nauici, putamen nucis: siue oliuæ nucleus: seu membranula quæ in nucis iuglādīs medio est. Ponitur etiā pro eo quod est nihili. Plautus: Qui homo timidus erit in rebus dubijs, nauici non erit. Dictum Nauici, quasi nuci: à nuce.

Nauicifacio, non magis quàm nauici adprecior.

Naucleriacus, a, um, eiusdē significationis cuius est *naucleus*. Plau. in *Milite*: Facito ut uenias huc ornatu naucleriacō.

Nauclerius, a, um, quod ad nauclerū pertinet. Plau. in *Asi.* Volo mei patris me similē, q. causa mea nauclerio ipse ornatus, per fallaciā, quam amabā, abduxit ab lenone mulierem.

Nauclerus, qui nauem regit. Latine *Nauicularius*. Dicitur quasi nauis clerus, id est, fors.

Naucratis, ciuitas in Aegypto. à Milesijs adpellatione indita, autore Strabone.

Naufragium, nauis fractio. Licet quandoq; pro nauigandi periculo, & quandoq; pro nauigationis damno, & infortunio, & iactura sumatur.

Naufragor, penul. corre. deponens: & *Naufrago*, gas, naufragium facio. Hieronymus: Quam quidem repellentes, circa fidem naufragauerunt.

Naufragus, qui nauis fracta bona amisit. Propertius: Tetra uenena bibens, & naufragus eibat undas. Dicitur & unda naufraga, quæ naues frangit.

Nauia, lignum cauatum ut nauis, quo in uindemijs uti solent.

Nauiculor, laris, proprie ociosa nauicula uehor. Martialis: Piger lucrino nauiculatur in stagno.

Nauiger, penul. corre. qui nauem ducit.

Nauigium, nauis ductio: quod & *Nauagium* dicitur. Et *Nauigium*, omne genus nauis quo nauigamus adpellatur: nauis uero species est. Columella: Iamq; qui edificare uelint, fabros & architectos aduocent: qui nauigia mari congregare, gubernandi peritos.

Nauigo, gas, penul. corre. nauis iter facio. Et dicimus, *Nauigo mare*. Vergilius: Gens inimica mihi Tyrrhenum nauigat æquor. Nauigo in nauis. Ambrosius: Hæc ergo nō turbatur nauis, in qua prudētia nauigat. Nauigo in mari. Terentius in *Andria*: Ego in portu nauigo. Huius compositū est *Enauigo*, quod est extra nauigo. Hieronymus ad Heliodorū. Sed quoniam scopulis locis enauigauit oratio. Dicimusq; Hic fluius enauigatus est. Plinius lib. 9. Huius obiectu uastus efficitur sinus, duodecim dierum & noctium remigio enauigatus.

Nauis, à Græco ναῦς. cuius diminutiuum est *Nauicula*, à quo fit *Nauicella*.

Nauithalmus, nauis pompatica, qua potentiores oblectandi animi causa utuntur: quod in ea thalamus ad quiescendū, & mensa ad edendum posita sint. Hanc uulgo bucentaurum uocat. Suetonius in *Cæsare*: Et eadē naue thalamoq; penē Aethiopia tenuis Aegyptum penetrauit, nisi exercitus sequi recusasset. Hæc à Græcis thalamiphora uocatur, & thalamegos: à Seneca nauis bene cubiculata.

Naulium, ciuitas in Liguria, à portu ac turribus incluta. Et uadorū Sabatorū portus, à quo decē milibus distat Sabatia.

Naulum, precii quod soluitur pro uectura in nauis. Iuuenalis: Furor est post omnia perdere naulum.

Naumachia, nauale bellum, seu naualis pugna. Interdū accipitur pro loco ubi fit pugna. Sueton. in *Tiber.* Semel triremi usq; ad proximos naumachiae hortos subuectus est.

Naumachiarij, sunt qui prælium nauale committunt. Suetonius in *Claudio*: Proclamantibus naumachiarijs. Hi etiam *Epibatæ* dicuntur Græca uoce.

Nauo, uas, studiose impleo, do, confero, cum effectu demonstrō. id est, adiumento sum. Cic. lib. 2. de *Oratore*: Iam mihi uideor nauasse operā quod huc uenerim. Idē Appi. Pul. Illud pugna & enitere, ne quid nobis temporis prorogetur: ut quum hic tibi satisfecerimus, isthic quoq; nostram in te bene uolentiam nauare possimus. id est, conferre, uel ostendere. *Tractum* uerbum à nautis, quum sunt auxilio alijs in gubernadis nauibus. Naues enim quum ex naualibus in mare deducuntur, maximo hominum auxilio indigent.

Naupegus, pen. prod. ὅτι ἡλκυνκὸς λέγεται ναυπηγὸς, ὡς ναῦς καὶ πηγνύμι φησὶ. id est, Quod Græce dicitur *Naupegus*, uas nauis, πηγνύμι uerbum. id est, figo, conglutino. Significat enim fabricatorem nauium.

Naupontus, amnis, qui & *Pambortus* etiam à Strabone uocatur. Amnis (inquit) *Pambortus*, ex Illyrio nauigabilis deferatur in *Sauum*. Et alibi: Iuxta *Naupontum* amnis est *Carcora*, excipiens commerciorum onera: hic in *Sauum*, ille in *Drauum* delabitur.

Nausea, stomachi ad uomitum ex graui odore perturbatio. A nauis deductum nomen, ex cuius sentina mouetur uomitus. Hieronymus ad *Fur.* Vsq; ad nauicam saturatus es. Hinc *Nauseosus*, sa, um, quod nauicam inducit. Plin. Radice crassa, madida, nauseosa.

Nauseo, seas. Nauseā habeo, & uomitu infestor. Plau. in *Am.* Lassus sum hercle, è nauis ut uectus sum huc, etiā nūc nauseo. Cic. Fabio Gallo: Vidit me nauseantē: non modo mittēdi causam habuisti, sed etiam uisendi. Est & *Nauseor* deponens. Hieronymus: Ex hac coturnice satiatu Israel nauseatur.

Nausicaa, Alcinoi Phæacum regis filia. Martialis: Si mihi *Nausicaa* patrios concederet hortos, Alcinoos possem dicere malo meos.

Nausio, is, de grano fabæ dicitur, quum nascendi gratia se aperit: quod non sit dissimile nauis figura.

Nausithous, Neptuni filius, & pater Alcinoi.

Nauitibulum, alucum ad nauis similitudinem factum.

Nauta, & *Nauita*, qui se in nauis agenda exercet: & quicumq; in nauis est, nauis ducendæ gratia.

Nautica, herba, granis nigris, qua utuntur coriarij: uel aqua coriariorum: uel (ut Noni. inquit) aqua ex nauis sentina ueniens. Plau. in *Asin.* Nauticā bibere malim, si necesse sit, quàm illam osculariter. Idē: Omnium unguetorum odor præ tuo nautica est.

Nautella, nauis parua. Augustinus de *Verbis domini*: Audiui mus nautellam periclitantem.

Z Nauticus

Nauticus, qui naucm gubernat. Plinius lib. 9. Quod ubi uide re nautici, statim pluribus anchoris nauigia infrenant.

Nauticus, ca, cum, quod est nautarum. Vergilius lib. 3.

Nauticus exoritur uario certamine clamor.

Nautillia, nauigatio. id est, ars nauigandi.

Nautillus, piscis, dictus quod nauigantis effigiem habeat. *ναυτίλλος* enim apud Græcos significat nauigo. Ab alijs pompillus uocatur. Est et Nautillus, nauta.

Nauus, celer, strenuus, à nauium celeritate dictus: qui et Gnauius dicitur, cuius contrarium est Ignauus. Nautia, Nauitas, Gnauià ue, celeritas, strenuitas. Vnde Ignauia, tarditas, desidia. Interdum Nauus, dicitur quasi sciens, et optime per noscens. Columella lib. 8. Sit autem uigilans, impiger, industrius, nauus omnium quas pascit.

Naxos, insula in Aegeo, una ex cycladibus, ceteras superans: ante à Strongile dicta. Hæc Dia post adpellata fuit. Verum quum Cares ex Lamia profecti, duce Naxo eam occuparunt, à duce Naxon adpellarunt. Hanc Dionysiam à uinearum fertilitate dici scribit Plinius: Vel quia (ut alij uolunt) sole Naxiæ mulieres octauo mense pariât: quoto et Liber pater natus creditur. Siue quia fons in ea uino fluat. Distat à Delo septem milibus. Hinc Naxius, a, um, Vnde Naxius ardor apud Columel. quo significatur Bacchi coronæ fidus. Nam (ut ferunt Poëta) in insula Naxo relicta Ariadne à Theseo, nuptius cum Baccho fecit: donatâq; corona, inter sidera relata fuit.

Nazaræus, consecratus dicitur, et à Nazareth Nazareus Christus filius Mariæ: de qua Athanasius feruenti oratione dicebat. *Μαρία Χωρε, ὅτι ὑπάρχεις βασιλέως καθέσθαι, Χωρε ὅτι βασίλειος τοῦ βασιλέως πύλην.* Id est, Salue Maria, quoniam es regis cathedra. Salue, quoniam geris gestantem omnia. **Nazaræi** autem dicebantur, qui uotum ad tempus habebant in lege, ut inquit Aug. Vnde Samsoni iussum est, ut ferrum non ascenderet in caput eius.

N A N T E E

NE, dehortatiuum seu prohibitiuum aduerb. est. Vergil. Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.

Quandoq; est coniunctio copulatiua, et ponitur pro neq;.

Cicero: Ne dici quidem opus est quantâ dimicatione ciuum.

Quandoq; adiunctiua. Martialis:

Lex hæc carminibus data est iocosis,

Ne possint nisi pruriant iuuare.

Quandoq; rationalis, pro ergo. Vergilius: — Me ne in-

cepto desistere uictam? Quandoq; causalis. Idem:

Ne recipi portis, aut duci in moenia possit. id est, ut non.

Quandoq; ponitur pro ut. Cicero Curioni: Ut non uereremur ne nimis cito mitteremus. Idem: Ne amicis nihil tribuamus epulamur. id est, etiâ ut amicis aliquid tribuamus epulamur. Quâ-

doq; significat non. Terentius in Andria: Ego id agam, mihi

qui ne detur. Quâdoq; Nedum. Idem in eadē: Ne uacuum esse

nunc me ad narrandum credas. Plerûq; dubitatiua. Vergil.

Iustitiæ ne prius mirer belli ne laborum.

Apud oratores plerûq; una sola est, et semper in prima parte

locatur. ut, Bonus ne an malus. Aliquâdo etiâ sic. Eundem

mihi nec ne sit ignoro. Et per interrogationē. Cicero: Verum

uultis prætori Flacco nec ne. id est, an non. Quidam superua-

cuum addunt alterum an, hoc modo. Nescio an bene faciam

nec ne. Quandoq; confirmatiua. Vergilius:

Tantâ ne me tenuit uiuendi nate uoluptas,

Vt pro me hostili paterer succedere dextræ.

Quo tamen in loco quidam (quos quantitas reprobât: nam ne

illic corripitur, ut notum est) exponiunt Ne pro utiq; cum dipht.

scribentes. Quandoq; interrogatiua est. Terentius: Ego ne?

Tu ergo. Quandoq; uim interrogandi et dubitandi simul. Idem: Datur ne illa hodie Pamphilo nuptiâ: Quandoq; uim di-

minutiâ habet, et pro saltē ponitur. Sallustius: Secundæ res

sapientum animos fatigant, ne illi corruptis moribus uictoriæ

temperet. At Ne, cum diphthong. Græca dictio est, quæ per æ,

scribitur, et significat ualde, uehementē, nimis. Terentius: Fa-

ciunt ne intelligēdo ut nihil intelligant, quasi qui magis quàm

opus sit aliquid uel inquirunt uel speculatur, in eorum numero

sunt habendi qui nihil intelligunt. Aliquando significat cer-

te, uel utiq; profectō, uel ita, uel etiam, et hoc per ironiâ. Ci-

cero Curioni: Incredibile quàm turpiter mihi facere uidcar,

qui his rebus intersim: ne tu uideris multo antē prouidisse qd

impenderet. Idem Trebatio: Ne ego multo libentius emerim

diuersorium Tarracina. Idem: Ne illi uehementer errant.

Adfirmat enim illos uehementer errare. Horatius:

Clarus erit, fortis, iustus, sapiens ne etiam rex.

Composita à Ne, aduerbia negandi sunt, Nec, Neq; Nequàm,

cum eius deriuatiuis, Nequicquàm, Neutiquàm, Neutiq; Ne-

quaquàm, Necubi, Nedum, et alia. Sciendum quod recte dici-

tur, Vereor ne hic moriatur. uel, ut moriatur. Ut moriatur,

uel ut ne moriatur: pro, ut non moriatur. Cicero: Metuo ut ne

percat. Terentius: Adprime in uita utile, ut ne quid nimis. pro

ut non quid. Præterea inter Ne et quidem semper aliquid in-

terponendum est: et tunc significat nec.

Ne uiuam, iurantis est. id est, moriar. Cicero: Sed ne uiuâ,

si tibi concedo.

Nea, insula. Plinius lib. 2. de insulis innatis. Inter Lemnum

et Hellepontum Nea.

Neapolis, ciuitas, quam Chalcidenses condiderunt: quasi no-

ua ciuitas. Parthenope, à tumultu Syrenis appellata. Suidas.

Νεάπολις πόλις Ἰταλικὴ Μικροῦ ἤτοι τῆς Παρθενόπης ἱερῆται Σα-

ρῖνι ἄλμα. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα Νεάπολεις. Id est, Neapolis

ciuitas illustris Italiæ, in qua Parthenopes extructa est Sire-

nis statua. Sunt et alie multe Neapoles.

Neapolitanus, tana, tanum, qui ex Neapoli est.

Nebrides, penul. corre. damarum seu ceruorum pelles, qui-

bus uti ueteres in Bacchi sacris solebant. *νεβρὶδες* enim dama

seu ceruus est. Nebrides etiam, est gemmæ species (sed tunc

singularis est numeri) Libero patri sacra. à Nebridum pellium

similitudine. Cornucopiæ.

Nebrodes, mons in Sicilia: cui damarum copia nomē dedit.

Nebula, sic differt à nube, quod nebula uapor sit à terra atq;

aquis surgēs: quæ siue statim euanescit, siue in altū sublata cō-

uertitur in nubem. Nubes quocunq; tempore fieri possunt.

Nebulæ nec æstate calida, nec nimio frigore existunt.

Nebularium, edificium à subijcienda messe per nubillum

tempus.

Nebulones, et Tenebriones, dicti sunt nugatores, ua-

ni, nullius precij homines, qui mēdacijs et astutijs suis nebulā

quandam et tenebras obijciant: uel quod ad fugam fugitiuis

nebulæ sunt adcommodate. Lucilius:

Nugator quidam ac nebulo fit maximus multo.

Nec, et Neq; cōiunctiones distinctæ. ut, Nec, uel Neq; lego

nec scribo. Nonnunquā significat nō. ut, Nec uidco quorsum

res euadat. Sed differūt: quod Nō, negat solū: Nec et Neq;

negant et copulant. Aliquando saltem. ut, Nec quidem pun-

ctum temporis. Resoluitur interdum in copulatiuā et. ut, Nō

feci hoc, nec facerē. id est, et nō facerē. Sed si sequatur enim,

uim simplicis negationis habet. ut, Nec enim id facerem. id est,

non enim id facerē. Quâdoq; significat etiam. Quintilianus:

Fersolui gratia nō potest, nec malo patri. id est, etiâ malo pa-

tri. Factum est autē Nec, à Neq; per apocopen extremarū

uocalium.

uocalium. Et quia in fine syllabæ q, scribi nō poterat, transiit in c. Nam c, & q, ad fines literæ sunt.

Necdum, non adhuc. Cornucopiæ.

Necepsō, nomen auctoris. de quo Firmicus lib. 8. sic inquit. Hunc locum diuinus ille Necepsō, ut remedia uoletudinum inueniret, diligentissime quidem (ut diuinum tanti uiri potuit ingenium) manifestis tractatibus explicatus est.

Necessarij, dicuntur cognati, uel adfines, uel amici, & hi quibus uti familiariter solemus: quod nulla iter eos cessatio, id est, separatio sit: uel quod necessaria inter eos officia conferantur.

Necessarius, a, um, dicitur illud sine quo fieri nō potest. ut, Neccessarius est mihi aduētus tuus. Hinc fit Neccessariō, aduerb.

Necesse, siue **Necessum**, dicitur, quod ui aliqua cogēte fieri opus est, à cesso uerbo deductū: quia nō sit in eo cessandū. Et declinatur hic & hæc Neceſis, & hoc Neceſſe, & Neceſſus, ſa, ſum. A quo Neceſſitas, Neceſſitudo, Neceſſarius.

Neceſſitas, uis ipsa quæ cogit. ut, Neceſſitas mihi incumbit eundi Mutinæ. Aliquando adpellatione Neceſſitatis ius quoddā & uinculū religioſe coniunctionis familiaritatis uel ſignificatur. Caſar. Equidē mihi uideor pro noſtra neceſſitate, nō labore, nō opera, non induſtria deſuiſſe. Significat enim hic cōiunctionē ſanguinis, uel amoris. hoc eſt, adſinitatem, uel ſtriſtā amicitiam. Idem ſignificat Neceſſitudo. Salluſtius in Iugurth. Coactus rerū neceſſitudine, ſtatuit armis certare. Cicero uero ait, ſibi cum equitibus Romanis neceſſitudinem eſſe. Aliquando Neceſſitudo ponitur pro neceſſario. id eſt, cognato, uel adſine. Suetonius in Auguſto. Remiſit tamen hoſti iudicato neceſſitudines amicosq; omnes.

Necim, ueteres dixerē pro, nec cum, & Necunquem, pro nec unquam quenquam. Cornucopiæ.

Necne, negandi aduerbium eſt. Cornucopiæ.

Neco, cas, caui, catum, ferro interimo. Liuius lib. 1. Obrutā armis necauēre. Neco, cas, cui, ctum, alia ui. Diomed. Neco, cui, uerūtamenē & Necauī legimus: ut Neſtus, & Necatus. Et hoc diſſerre uolunt: Necui, quaſi ſuffocauī: Necauī, quaſi ferro occidi. unde Necē cadē adpellamus. Sic & Priſcianus ſentit: Sed ambo falluntur. Quandoquidem oſtendere licet, Necauī, & Necatus, de quacūq; morte dici. Auguſtinus lib. 1. de Ciuitate Dei: Omnes enim quos fames necauit, malis uitæ huius, ſicut morbus corporis cripiuit. Quos autem non necauit, docuit parcius uiuere, docuit productius ieiunare. Quintilianus lib. 3. Hinc adulter loris caſus, aut fame necatus. Cicero lib. 3. ad Herennium: Si adcuſator dixerit ab reo hominem ueneno necatum. Nec de homine tantum dicitur: ſed de alijs quoq;. Columella lib. 2. Sic omnes radices herbarum præruptæ necantur. Neſtus tamen ſemper ſine ferro dicitur. Liui. lib. 21. Fame, frigore, illuic, ſquallore eneſta. Huius uerbi compoſita ſunt, Eneco, ſuffoco. Plautus in Amp. Puer ambos angues enecat. Horatius lib. 1. Epistoſarum: Spem mentita ſedes, bos eſt eneſtus arando.

Interneco, & **Perneco**. Et habent penultimam correptam.

Necromantes, diuinatores ex mortuorum inſpectione. Cc.

Necromantia, penultima acuta, diuinatio quæ fit per cadauera. ut apud Lucanum, quum mortuus ſuſcitatus euentū belli Pharfalici Sexto Pompeio prædixit. ^{uexpos} enim mortuus dicitur. Necron, cadauer. Necroſis, mortificatio. ^{uexpos} diuinatio. Vnde Strabo, ſigna ſiſtilia, quæ Corintho euerſa Romanam implicuēre, Necrocorinthios, id eſt, Corinthiorum deſunctos, uocata ſcribit.

Necromantici, ſunt, quorum incantamentis uidetur reſuſcitari mortui. Horū ſacrorū duo ſunt genera: Necyomantia, & Sciomantia. Necyomantia ad eleuandū cadauer, ſanguis eſt nec-

ceſſarius. In Sciomantia, umbræ tantum eſt euocatio.

Nectar, Græcum eſt, & Deorum potio dici poteſt. Quo etiā nomine immortalitas deſignatur. Ab ^{uexpos}, quod priuationem ſignificat, & ^{uexpos} occido. Inde fit Nectareus, rea, reum, pro diuino & immortal.

Necto, ctis, xui, & xi, xum, ligo, iungo. Vergilius lib. 5. Et paribus palmas amborum innexuit armis. Propertius: At tibi qui noſtro nexiſti retia lecto. Huius compoſita ſunt Adnecto, quod eſt, aliquidnecto, ſiue iuxtanecto, ſubiungo. Hieronymus ad Damafum. Quod mihi uidetur adnexui. id eſt, ſubiunxi. Columella lib. 5. At ſi regionis conditio permiſſit de ueteribus haſtilia, quibus adnectantur ſingula, trāſuerſe pertica adligentur. Connecto, ſimulnecto. Idem in eodem: Eaſq; uel ſaligneis perticis, uel compluribus quaſi ſciſculis arundinū cōnectuntur. Innecto, intusnecto, cateno. Clau. li. 2. Mutuaſq; alternis innectite colla lacertis. Id eſt, complectimini. Internecto. Vergilius lib. 7.

- Ut ſibula crinem

Auro internectat: Lyciam ut gerat ipſe pharetram.

Obnecto, obligo. Subnecto, ſubiungo. Vergilius: Aurea ſubnectens exerta cingula mamme.

Necubi, pro ne, alicubi. id eſt, ut non in aliquo loco, & ſemper duo uerba poſtulat. ut, Iuſſi necubi mihi præſto ſis. id eſt, ne in ullo loco ſis.

Necunde, id eſt, ne ex aliquo loco.

Necya, quaſi mortuaria, resq; funebris, & ad mortuos pertinet. Eſt enim euocatio manium, quæ & Necyomantia quaſi diuinatio per mortuum dicitur. Apud Homerum in Odyſſ. ab Ulyſſe euocatio manium ſacro magico in ſcrobe procurato. ^{uexpos}, Græce, Latine mortuus.

Necydalus, bombicis genus. Cornucopiæ.

Nedum, ſignificat nō ſolū: & duobus modis accipi ſolet. uno, quum utrūq; ſententiam eodē claudimus uerbo. ut, Funderem pro te ſanguinem, nedum pecuniam. Altero, quum ſuum uirūq; ſententiæ uerbum adcomodamus. ut, Funderem pro te ſanguinem, nedum tibi pecuniā crederem. Negatiue ſic: Non fundeam pro te obolum, nedum pro te ſanguinem non funderem.

Nefandus, a, um, & Nefans, tis, quod non eſt fandum, à nefas, quod nefari quidem liceat. Lucilius lib. 7.

Tantalus qui pœnas ob ſacta nefantia ludit.

Nefarij, ſceleſti, ſacrilegi: à ſarre deductum nomen, quo ſcele-rati quaſi uita uti non debent. Et inde qui indigni ſunt ut uiuant, Nefarij uocantur. Quidam etiā à ſaris uerbo deriuat. Aſconius ſcribit Nefarium, quod ſacra polluit ſarre pio ſolita celebrari. ergo Nefarij, ſacrilegi.

Nefas, impium & execrabile: quaſi non ſas. Cornucopiæ.

Nefaſti dies, quibus non licet ius ſari. Ouidius: Ille neſaſtus erit per quem tria uerba ſilentur.

Nefrendes, dicuntur à Varrone porci, qui nomine laſtentis amiſſo, nondū fabam frendere poſſunt. id eſt, frangere. Ne frendes arietes, dicuntur qui dentibus fremere nō poſſunt. Cc.

Nefrendo, non frendo. Cornucopiæ.

Nefrondines, à ueteribus renes dicebantur. Cornucopiæ.

Negabundus, negans. Cornucopiæ.

Negatio, poſtpoſita negationi, nō ſemper habet uim adfirmatiue: ſed magis negandi. quum altera pro uniuerſali ponitur, & particulares ſequuntur, hoc modo: Nullas accepi à te literas, nec breues, nec prolixas. Vergilius: -Nulla neq; amnem Libauit quadrupes, nec graminis attingit herbam.

Item una ſola negatio poſtpoſita negationi, negat: ita tamen ut ſequēs iungatur cum quidem. Cicero Lëtulo: Neq; erraret ne aduerſarij quidē. Et ſi dixerō: Non tibi hoc perſuaderet ne

Necyomantia
fid. qd?

Deus quidem. Subauditur enim alia negationis pars sic: Non tibi hoc persuaderet aliquis. Deinde ad maius significatū subiungo: Ne Deus quidē, cui omnino est credendum. Interdum etiam sine quidem, duae negationes negāt quum una particula ris omittitur. Terentius: Agrum in his regionibus meliorem, neq; pretij maioris nemo habet. subauditur enim neq; meliorē. Varro lib. 3. de Vi. pa. ostēdit duas negatiuas pro una accipiēdas quum dixit. Qua abstinentia uiri mulieresq; Romanae fuerint, quod a rege munera eorū noluerit nemo accipere. Si autē duobus uerbis aut positis aut intellectis addatur duae negatiuae, nō dubium est quin negēt. ut, Nec me amas, nec mihi credis. Intellectis sic: Nec uirtuti studes, nec literis. id est, studes. Tres negationes pro una ponuntur. Terentius: Nec haud dicas tibi nō praedictū. Aliquādo etiā praepositiones negant, etiā Græcē. unde Aristophanes comicus. ὡς ἀγχαλέειν πᾶσαν τῆν ἐν τῷ θεῷ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν τοῖς ἀνθρώποις παραφρονεῖν. id est, Quam difficilis res est, o Iuppiter & Dijs, seruire imprudenti domino.

Negatiuus, a, um, quod negat. ut dictio negatiua.

Negligo, gis, pen. cor. glexi, flum, contemno, non curo: quasi ne legere quidem nec uidere dignor. Teren. in Adelp. Pecuniam in loco negligere, maximum interdum est lucrum. Hinc Negligentia, & Neglectus, us, pro contemptu. Idē in Heautont. Hæc res neuitquam neglectui est mihi.

Nego, gas, ex non & ago, pro dico compositū est: licet etiam de factis dicatur. ut apud Apostolū: Confitetur se nosse Deū, factis autem negant. Huius composita sunt, Abnego, Denego. Pernego, quod est perficere nego. Plautus in Asinar. Vbi creditum quod tibi sit datum esse pernegaris. Subnego, aliquantū nego. Cicero Treba. Verūtamen quod praesenti tibi propē subnegarent. Et habent penul. correptam.

Negotialis, ad negotium pertinens. Cicero: Hæc constitutio partes duas uidetur habere, iuridicalem & negotialem.

Negotior, aris, negotia exerceo, & mercaturæ operam do. Cic. lib. 3. Offic. Quum se Syracusas otia di causa, non negotiandi cōtulisset. Idē Ser. Sulpi. M. Curius qui Patras negotiatur. id est, mercaturæ operam dat. Hinc Negotiator, qui in aliorū negotijs se exercet. Vnde Labeo: Negotiatores serui uidentur qui praepositi sunt negotij exercēdi causa: ueluti qui ad emendum aut locandum & conducendum praepositi sunt. Negotiationem pro mercatura posuit Columella lib. 1. Hæc enim negotiatio curam uillici auocat.

Negotiosus, a, um, quod est negotijs plenum. Sallu. Prudentissimus quisq; quasi maxime negotiosus erat.

Negotium, a nec, & otii sit: quasi nō otium, hoc est, opus, sicut a nec & lego, negligo: & c, uertitur in g, sicut in quingēti, quāuis a centū cōponatur. Et accipitur pro occupatione. ut, Et si negotijs familiaribus impediti. Aliquādo pro eo quod uernacula lingua dicimus, la impressū. Caesar li. 2. Cōmē. Ipse quū primū pabuli copia esse inciperet, ad exercitiū uenit, dat negotiū Senonibus, reliquisq; Gallis, qui finitimi Belgis erāt, uti ea quæ apud eos gerātur, cognoscāt. Aliquādo pro labore, opere. Cicero Cornifi. Et si periniquo patiebar animo te a me digredi, tamē eo tēpore me cōsolabar, quod & in summū etiā otii te ire arbitrabar, & ab impēditibus magnis negotijs discedere. Idē Fabio: Adhibui diligentiam quoties senatus fuit, ut adesset, plurimumq; in eo negotij habui. Aliquādo pro cura, molestia, sollicitudine. Terēt. Poeta quū primū animum ad scribendū adpulit: id sibi negotij credidit solū dari, populo ut placeret quas fecisset fabulas. Donatus: Modò pro molestia & cura, nō labore. Cicero: Quū est allatū ad nos de temeritate eorū qui ibi negotium facerēt. Itē Negotiū, dicitur

factum, de quo quæstio. Et Negotium remedium est. Plaut. in Cap. Neq; de hac re negotium est, quin male occidam.

Neleides, patronymicum a Neleio, & Neleius possessium.

Neleus, proprium nomen patris Nestoris.

Nem, pro nempe aliquando scripserunt uetres, quod & pro nisi etiam scripsere. Cornucopia.

Nemæus, a, um, dicitur a Nemæa sylua. ut Nemeus leo.

Nemee, sylua inter Cleonas & Phliutem, in qua Argiui ob Herculis memoriā Nemæa sacra celebrare cōsueuerūt. Hinc omnis regio Nemea dicitur. Nemea etiā fons & mons. Verg. Et uastum Nemæe sub rupe leonem.

Nemertes, Nymphe marina, dicta quasi incorruptibilis.

Nemesis, pen. cor. nomen cuiusdam Deæ, quæ facinorosos & delinquentes punire putabatur: ut ex Catullo & Ausonio licet intelligi. Insuper eadem fertur remuneratrix benefactorum. unde apud Statium lib. 13.

Est Dea quam Nemesis dicunt Dea magna potensq;

Quæ bona cœlestum concessu cuncta Deorum Possidet.

Hanc quidam fortunā dixerunt, cui primus Adrastus rex templū edificauit. Romani quoq; huic Deæ templa dicauēre stulti, qui substantiam aliquam fortunam putarunt regnorum atq; opum dispensatricem, quæ solius Dei nutu huc atq; illuc trāsferuntur. Hoc etiam nomine dicta fuit Tibulli amica. Suidas: Νέμεσις ἡ δίκη, μέμψις, ὕβρις, φθόνος, τυχερ. Βάβριος φησὶ ἐν μυθολογίᾳ καὶ Αἰλιανὸς Νεμέσεως ἐφόρον πρόπυλον ὑπερφάνους καὶ ἀφάνους ἐναργῆ μαρτύρια. Id est, Nemesis iustitia, querela, cōtumelia, inuidia, fortuna. Babrius dicit in fabulis, & Aelianus Nemesis praesidis mores despectores & superbos punientis manifesta testimonia.

Nemo, tantum ad homines refertur: nullus generaliter ad omnia. ut, nullus homo, nullus lapis. Nemo proprie dicitur nec homo. Et quum sit generis communis, ponitur quandoq; pro nullus. Caduceatori nemo homo nocet. Cic. Homine quidē scire arbitror neminē. Sallu. Quo nemo uir melior nec praestantior. Nō ergo Nemo, idem est quod nullus homo: sic enim frustra iungeretur homo. Nonnunquam tamen a poetis Nemo diuū dicitur, per acyrologiam. Vergilius:

Turne quod optanti diuū promittere nemo Auderet.

Nonnunquam etiam de feminis dicitur. Terē. Hoc scio unum ego, neminem peperisse hic.

Nempe, aduerbiū cōfirmantis: quod aliquādo cum interrogatione ponitur, aliquādo sine interrogatione. Cice. Apud quem hæc dico? Nempe apud eū, qui quum hoc sciret, me tamen antequam uidit Reipub. reddidit. Quint. Nempe enim in hoc plurimum laboris exhausimus, ut Rhetoricam ostenderemus bene dicendi scientiam, & utilem, & artem, & uirtutem esse.

Nemus, proprie dicitur quod uoluptatis causa cōparatū est, & plenū amœnitatis. ἀπό τῆς νέμω, pascō: quod in eo greges atq; armēta depasci solēt. Hinc Nemoralē adiectiū, ut umbra nemoralis. Nemorense, idem quod nemoralē. ut nemorensis ager, & nemorensis rex, qui Dianæ Aricinae sacrificijs praerat. Suetonius: Nemorensi regi quod multos iam annos potiretur sacerdotio, & ualidiorē aduersarium subornauit.

Neco, es, eui, etum, nui, dicere mus: sed a nuo, is, esse uideretur, significat filiū torqueo. Iustin. lib. 1. Inuenit eum inter scortorum greges purpurā colo nentem. Plin. Superq; omnia netur ac textitur lanæ modo, & sine lana. Hinc Perneo compositū.

Neogamus, penul. cor. nouus nuptus.

Neomenia, pen. acuta. Latine nouilunū, uel prima dies Lunæ aut mensis. νέος, nouus, μήνις, menstrua. hoc est, Luna ab μηνί, qui mensis dicitur, quod singulis mensibus a mulieribus defluant.

Neophytus,

- Ex mulierum morſu uestigia libidinis atq; nequitie.** Hinc **Ne-**
quiter aduerbium, cum nequitia.
- Nequitus**, pro nequiter antiqui dixere. **Cornucopiae.**
- Nerides**, pen.cor. patronymicum à Nerco. fuerunt maris
Nymphæ, humanam effigiem habentes: quarum nomina ſunt
Nyſæ, & Cymothoë.
- Nereus**, Deus maris eſt Oceani, & Tethyos filius, & pro
mari ponitur. Inde **Nereides**.
- Nerio**, enis, Martis uxor. Plaut. in Tru. Mars perægre adue
niens ſalutat Nerienem uxorem ſuam.
- Nerite**, ſunt ex concharum genere, quæ per maria nauigant,
præbentes concavam ſibi partem. Alteram uero ſtanti auræ
inſtar ueli adponentes. **Cornucopiae.**
- Neritum**, ſiue **Neritos**, pen.cor. inſula eſt, ſeu oppidū in
ea quod Leucas uocabatur, ut Strabo & Plin. ſcribūt. Verg.
-Et Neritos ardua ſaxis.
- Nerium**, frutex eſt folijs amygdalæ, ſed maioribus & pin-
guioribus. Folia eius quadrupedibus ſunt uenenum. Cc.
- Nero**, (ut Gellius lib. 12.) uerbū Sabinum eſt, quo ſignificatur
uirtus & fortitudo. Itaq; ex Claudijs, quos à Sabinis oriūdos
accepimus, qui erat egregia ac præſtanti fortitudine Nero ad-
pellatus eſt. Sabini autē id nomē à Græcis accepiſſe uidetur,
qui uincula & firmamentū membrorum uerſa dicunt, noſtri
neruos. Hoc nomine fuit imperator Romanorū, qui omnium
quos terra ſuſtulit crudeliſſimus fuit. Hinc propriū nomen in
appellatiuum commutatum eſt. ut **Nerones** nunc crudeles, &
Neroniores, crudeliiores dicamus.
- Neruiæ**, ſunt fidiculæ tanquā ex neruis concinnatæ. id eſt,
chorde citharæ. Hinc apud autores legimus neruias in fidi-
bus brumali die, alias digitis pelli, alias ſonare.
- Neruiceus**, a, um, quod eſt ex neruo. Hiero. in lib. Iudicū: Si
ſeptē neruicis funibus necdū ſiccis ligatus fuero, iſſimus ero.
- Neruicus**, dicitur qui neruis laborat. Viſtru. lib. 4. Aquæ
neruicos & podagricos efficiunt, ſulphuroſi fontes neruorū
labores reſciunt.
- Neruij**, fuerunt populi inter Belgas maxime feri, magnæ uirtu-
tis homines: de quibus Cæſar lib. 2. Comment. meminit. Hi
nunc Magdunenſes dicuntur.
- Nerulani**, ppli i Latio iuxta Romā, quorū meminit Plin. li. 3.
- Nerulum**, oppidum in Lucanis, quod ui captum fuiſſe repen-
tino aduentu Aenili protulit Liuius lib. 9. Inde **Nerulonen-**
ſes dicti ſunt. Suetoni. in Augu. Manibus colybo decoloratis
Nerulonenſis menſarij.
- Neruoſus**, a, um, quod multos habet neruos. Cic. li. 3. Offic.
per translationem dixit. **Neruoſus** qui iſta diſſerunt, ſolum
audent malum dicere id quod turpe ſit.
- Neruus**, notæ ſignificationis, quale eſt illud in Iob. Oſibus
& neruis cōpegit me. Hi à corde originem habent (ut docet
Ariſtote.) Alij è cerebro oriri dicūt. Inde **Subneruo**, as, quod
eſt neruos incido. Hiero. in Iofue: Equos eorū ſubnervabis.
Ponitur quandoq; **Neruus** pro robore & uiribus. In neruis
enim robur peculiariter exiſtit. Vnde dicimus rem eſſe ſine
neruis, quæ debilis eſt. Horat. -Sine neruis altera quicquid
Compoſui pars eſſe putat. Terent. Vbi tu neruos intendas.
Hinc Cicero **Neruos** reipu. adpellat milites, claſſes, & ucti-
galia. **Neruus** etiam uinculi genus eſt, quo pedes aut ceruices
impediuntur. Ex quo eſt illud Catonis. Fures priuatorū furto-
rum, in neruo atq; in cōpedibus ætatem agūt, fures publici, in
auro atq; in purpura. Plaut. in Aulula. **Neruos**, catenas, nu-
mellas, pedicas, boias. Dicitur & **Neruij**, neut. gene. Hieron.
in Hiere. Et miſit eū in neruij quod erat in porta Benjamin ſu-
periori. Itē **Neruij**, dicūtur chordæ citharæ. Cic. lib. 1. Tuſcu.
- Summā eruditionē Græci ſitam cenſebāt in neruorū uocumq;**
cantibus. Propertius: Hæc carmina neruis Aptat. Hæ ſinu-
liter dicuntur **Neruiæ**, quoniā neruis ſiant. Et **Neruus** mem-
brum uirile. Iuue. -Meſſura incognita nerui.
- Nefa**, regio montana iuxta Aetnam.
- Nefcio**, is, ignoro, non cognoſco, ex ne, & ſcio. Aug. Pha-
riſæus qui inuitauerat dominum Ieſum, putauit dominum ne-
ſiſſe mulierem.
- Nefcius**, qui ignorat, & qui ignoratur.
- Nefeia**, Nympha eſt à natando ſic dicta. vñ enim nato ſigni-
ficat. **Cornucopiae.**
- Nefium**, inſula in Campano littore inter Panſilypū & Pu-
teolos, quæ alio nomine dicitur **Nefis**. Lucanus:
-Tali ſpiramine **Nefis**. Huius nominis obliquos pducit Pap.
Syluaq; quæ fixam pelago **Nefida** coronat.
- Nefeus**, & **Nefus**, centauri Ixionis & nubis filij. Cc.
- Nefotrophion**, locus ubi anates clauſæ paſcuntur. **Nefi**
enim anates Græcis dicūtur. Colu. lib. 9. Media deinde parte
neſotrophij lacus deſoditur in duos pedes altitudinis.
- Nefor**, **Nefi** ex Chlorigore uxor filius fuit, uir bello præclarus.
Inde **Neforides** patronymicū, & **Neforeus** poſſeſſiui. Cc.
- Nefus**, Thraciæ fluius iuxta Abderā fluens, Pangeum mon-
tem ambiens. **Cornucopiae.**
- Nefus**, Thraciæ fluius.
- Neu**, apocopatū eſt à **neue**, idemq; ſignificat quod **neue**. id eſt,
ne etiam. Verg. **Neu ſegnes** iaceant terræ.
- Neuceria**, urbs eſt Vmbriæ. **Cornucopiae.**
- Neue**, modò ſignificat ne etiā, modò uel nō. Cic. **Neue**, uatiſ
ſyllabæ deducatur. hoc eſt, uel ut nō uatiſ deducatur.
- Ne unquā**, ſignificat nullo modo.
- Neuola**, flumen eſt in Sentinati agro. **Cornucopiae.**
- Neuolo**, **neuus**, **neuult**, quaſi non uolo. Plaut. **Filiam meā tibi**
deſponſatam eſſe audio, niſi tu **neuus**.
- Neuri**, populi Scythiæ Europæ.
- Neuris**, herba, quam alij ſolanum, alij uſſicariam adpellant.
- Neurobatæ**, pen.cor. qui omniſariā prorepunt, qui ambu-
lant ſuper neruos & funes neruiceos. τὰ νέρια Græci ner-
uos dicunt. Iulius Firmicus li. 7. **Matheſeos**. Cum teſtimonio
uero Martis & Lunæ erūt ſunābuli, olibatæ, **neurobatæ** occi-
dent. Hos Iul. maternus olibatas, Capitolinus uero enribatas
adpellat, tanquā late aſcendentes.
- Neuter**, a, um: **neutri**, træ, **neutri**. ſic uter, nullus, ſolus, alter,
& huiusmodi. Terēt. in And. Nā iners tā nulli cōſilij. pro nul-
lius. Et eſt **Neuter** utriq; cōtrariū, ſignificatq; nec hic nec ille.
In quo aduertēdū eſt, qd' dicimus **Neuter** alterū: nō autē **Neu-**
ter **neutrū**, nā ſi ita dicamus: **Neuter** alterū diligit, hoc ſigni-
ficamus, neq; ille hūc diligit, neq; hic illū. Quod ſi **Neuter neu-**
trū diceremus, ſignificaremus ne ſe qdē ipſum utrūq; diligere.
- Neutiquā**, non nimis, uel nō ualde, uel nullo modo: habet
enim aliquid aſſertionis. Terentius in Hecy. In hac uſq; illud
uiſum eſt Pamphilo **neutiquā** graue.
- Neutiq;**, una pars orationis, & ſignificat nequaquā. Terēt.
in And. Ego Charine **neutiq;** officium liberi eſſe hominis pu-
to, quum is nil mereatur, poſtulare id gratiæ poni ſibi.
- Neutralis**, & hoc **Neutrale**, quod eſt **neutrius** partis.
unde **Neutralia** uerba dicta ſunt, quæ neq; agūt aliquid, neque
patiuntur. ut ſto, iaceo, cubo, ſedco. Hæc in nulla aſſione, in
nulla paſſione ſunt. Alia **Neutralia** ab uſu dicta, quæ habent
aſſionē: ſed paſſionē nullā. ut certo habet aſſionē, ſed nō dici-
mus certor, pugno, cæno. Alia ſunt quæ patiuntur, ſed non
agunt. ut uapulo, pendeo, algeo, languco, & huiusmodi.
- Neutrō**, aduerbiū, ſignificat nec ad unā partē nec ad aliam.
Liuius:

Liuius: Et neutro inclinata spe torpebat.

Neutropaston, uocant nonnulli cynorhodon, id est, rosam caninā, quod contra canis rabidi morsum uim maximā habeat. Fert et unam nigram, in cuius acie neruum habet. Cc.

Neuus, caruncula eminens paululū, in quo saepe sunt pili, et naturalis est. Nam cum homine nascitur, et plerūq; succrescit. Hora. li. 1. Ser. Egregio inspersos reprehendas corpore neuos.

Nex, necis, proprie mors quae ferro fit aut alia ui: unde Neci datus, dicitur qui interfectus est. Festus tamen Neci datū intelligi uult, qui sine uulnere interfectus est. unde Ausonius:

Sera ueneno potu abstulit Hannibalem nex.

Sisenna: Quoniam neq; mea nex neq; intercessio posse uidetur illorum dementem reprimere audaciam. Cice. Insidiatori uero et latroni quae potest afferri iniusta nex?

Nexilis, et hoc **Nexile**, pen. cor. quod necitur: sicut textile, quod textitur. Lucanus:

Nexilis ante fuit uestis qua textile tegmen.

Nexo, **nexas**, et **nexis**, **nexui**, **nexum**: secundum Priscianū frequentatiuum est à **necto**. Vergil. lib. 5.

Nexantem nodis seq; in sua membra plicantem.

Nexus, **nexa**, **nexum**, participium. Vergil. lib. 5.

—Vincula linea rupit,

Quis innexa pedem malo pendebat ab alto.

Nexus, **us**, uel **Nexus**, **xi**, in obligatione dicitur. Cic. Cuius quādo propriū te esse scribis mācipio et nexo. Idē pro **Murena**. Quod si in repetūdis quae mācipi sunt is periculū iudici praestare debet, qui se nexu obligabit. Nā (ut testis est Liui.) mos erat Romae, ut qui solūdo non fuissent, addicerentur feneratori cui seruirent quō ad debitū persoluerent. Et hi **Nexi** adpellabantur, ducebanturq; in ergastula ad persoluumdum. Varro: **Nexi** sunt liberi homines qui operas suas in scruiute pro pecunia quam debebant domino praestabant.

N A N T E I.

Ni, pro **nisi**, subiunctiuo iungitur. Est enim à **nisi** per apocopen factum. Quandoq; etiam indicatiuo. ut, **ni** fallor. Vbi sciendum est, quod **Ni**, **nisi**, quā, et praeterquā, semper repetunt eosdem casus qui praecesserunt: ut, Quid est animal, nisi corpus cum anima concretum? Quid aliud quæris, quā uoluptatem? Nulli placet, praeterquā mihi. Praeter uero semper exigit aduersatiuum. ut, Nulli places praeter me. Ponitur interdum **Ni** pro **ne**. Vergil. **Ni** teneant cursus. Plautus: **Ni** stulta sis. **Nisi** in principio sententiae indicatiuum desyderat, alias etiam subiunctiuum. ut **Vapulabis nisi caues**, uel **caueas**. Est autem compositum **Nisi** ex **non** et **si**, et significat si non, uel praeterquā. Est enim coniunctio exceptiua, licet quandoq; pro continuatiua usurpetur.

Nicander, nomen proprium, quasi uictor uir.

Nicanor, pen. prod. **nicanōris**, genitiuū facit pen. cor. nomen proprium, quasi uictor. Hoc nomine dictus fuit apud Graecos, qui de medicinis multa scripsit.

Nicarchus, quasi uictor princeps.

Nicator, uictoriosus: quo cognominatus est **Seleucus**, qui (ut **Appianus** inquit in **Syriacis**) in bello semper inuictus extitit.

Nice, Graecē, Latine uictoria dicitur: unde **Nicephorus**, uictoriosus, quasi ferens uictoriam.

Nicerotianū, delicatius odoramentū et unguentū: dictū ab artifice probo **Nicerote**. Mart. Laudas pingua **Nicerotiana**.

Nicia, et **Nicea**, utroq; modo dicitur secundū Priscianū: est nomen duarum urbium, quarum una est **Gallia**, alia **Asia**, et **Bithyniae** metropolis. **Niceam** primus **Antigonus** **Philippi** filius condidit, et **Antigoniam** nominauit. Postea **Lysimachus** à nomine uxoris **Antipatri** filiae **Niceam** adpellauit. Urbis

ambitus stadiorum 16. fuit in figura quadrata, in campo sita. Habuit quatuor portas ad rectos angulos, eximio lapide, qui circa mediū gymnasiū positus erat, omnes quatuor portae cernebantur. Hic iubente **Constantino** famosa illa synodus celebrata est, trecentorū et decem et octo episcoporū, et perfidum **Arrhij** dogma recisum. Fuit etiam **Nicias** nomen uiri de quo **Theocritus**, et **Zenobius** ita scribit. ἔτος τέθνηκεν ἡ δὲ δῶκεν ἡράματα τῶν μετὰ νικίᾳ σπατωμένων εἰς σκελίαν οἱ μὲν ἀπὸ λονῶν, id est, Vel interijt uel docuit literas militantibus cum **Nicia** in **Siciliam** multi interierunt.

Niciteria, sunt praemia relata ex uictoria: ut torques. Iuuen.

—Et ceromatico fert **niciteria** collo. **νικητήριον** enim praemium uictoriae dicitur, à **νικᾶω**, quod est uincere.

Nicolaus, nomen proprium, quasi uictor populi.

Nicomachus, pen. cor. uictor pugnae. Quo nomine dictus fuit pater **Aristotelis** philosophi.

Nicomēdes, pen. produ. nomen proprium regis **Bithyniae**, Romanorū amici: qui olim raso capite sumpsit pileum, et se Romanorum libertum uocauit: à quo **Nicomedia**.

Nicomedia, ciuitas **Bithyniae**, à **Nicomede** rege qui eam cōdidit adpellata. Multi enim eodē nomine sunt uocati, quem admodū **Ptolomaei** propter prioris claritatē. In huius ciuitatis uilla **Magnus** **Constantinus** obiit. Qui, quū uellet in **Iordane** fluuiū baptizari, atq; idcirco **Hierosolymam** peteret, morte praeventus ab **Eusebio** **Nicomediensi** episcopo, **Arrhianae** perfidiae sectatore, baptizatus est. Quae res Christiani principis fidem apud plerosq; in dubiū uertit. Sed non est uerisimile cū principem, qui per omnē uitam suam **Arrhiani** dogmatis hostis fuerat, in extremo spiritu ei dementiae consensisse, quam summo studio de suo imperio prius eliminauerat.

Nicophānes, pen. cor. nomen pictoris, quasi uir illustris.

Nicopolis, ciuitas **Epiri**, à uictoria **Augusti** sic adpellata, quia **Cleopatram**, et **M. Antonium** apud **Actium** praelio superauit.

Nicostrata, quasi uictoriosa exercitu. **σπᾶς**, exercitus. Quo nomine dicta **Euandri** mater.

Nicrocreon, ontis. **Cypriorum** tyrannus, qui **Anaxarchum** philosophum malleis ferreis cadi iussit.

Nicto, is, ad canes pertinet, quum sentiunt odorem leporum seu perdicum. Festus: **Nictit** ut canis ad odorandum ferarum uestigijs leniter inganniens. **Ennius**: **Nare** sagaci sensit uoce sua **nictit** ultraq;.

Nicto, as, frequentatiuum est uerbi **niuco**, es. Est et **Nictare**, oculorū et aliorū membrorū nisu saepe aliquid conari. **Plin. lib. 11.** Plerisq; uerō naturale est, ut **nictare** nō cessent, quos paulatim accipimus. Idem ibi: **Gratiore** alitum inferiore gena conuict, eadem **nictantur** ab angulis membrana obeūte. Inde sunt **Nictatio**, et **Nictus**. Compositum est **Adnictio**, quod est iuxta **nicto**. Festus: **Adnictat**, saepe leuiter oculo adnuit.

Nideo, des, **dui**, cuius cōpositū est **Renideo**, in frequentiori usu. Et modō significat splendo. **Statius** lib. 10. **Theba**. Emicat effigies et sparsa orichalca renident.

Plin. lib. 7. Neq; in recessu gemmae aut in deiectu renidente. Modo **redoleo**. **Horat.** Nec mea renidet in domo lacunar.

Nidifico, cas, **nidum** facio. **Vergilius**:

Sic uos non uobis **nidificatis** aues.

Nidor, odor, et putor **ustrinae**, et rei **ustulatae**: ut apud **Ver. lib. 12.** —**Illi** ingens barba reluxit **Nidoremq;** ambusta dedit. Proprie tamē de carnibus assis in culina et ceteris epulis coctis dicitur, à **nitore** ignis. **Martialis**:

Pasceris et **nigrae** solo **nidore** culinae. Dicitur et de stercore. **Apul. li. 4.** Alios putore **nidoris** foetidi à meis scapulis abegisse.

Z 4 sem.

sem. Interdū pro visu. Hora. in Serm. - Nasum nidore supino.
Sic enim Porphyrio interpretatur. Interdum pro splendore.
Nidulor, pen. cor. idem quod nidifico. Plinius lib. 11. Aliud rur-
 sus corū genus qui ē fimo ingentes pilas auersi pedibus uolu-
 tant, paruosq; in his cōtra rigorem hyemis uermiculos foetus
 sui nidulantur. Aliquādo Nidulari, est ouis incubare. Varro:
 Prima dies deinde illos quibus halcyones hyeme in aqua nidu-
 lantur, eos quoq; septem esse dixit.
Nidulus, diminuti. paruus nidus. Gell. De auicula nidulo.
Nidus, auium domicilii, à nitore (ut putatur) quod mali odo-
 ris sint auū cubilia. Quādoq; tamen Nidus accipitur pro ipsa
 aue, quasi continens pro contento. Vergilius:
 -Ipseq; uolantes. Ore ferunt dulcem nidis immittibus esca.
 Quādoq; pro quodam uasis genere, à nidorum similitudine.
 Varro: Nympha ē lacuna fontū allata nidos implēt. Et Nidi,
 dicitur in quibus merces in tabernis separatim tenetur. Mart.
 De primo dabit altero ue nido rasum pumice purpuraq; cultū.
Nigella, herba quæ (ut auctor est Marcell.) alio nomine dici-
 tur lolium, inter frumenta nascens.
Nigellus, a, um, diminutiuum: quod est parum nigrum.
Niger, proprie fuscus dicitur: est enim contrarius albo. Per
 translationē tamen ponitur quādoq; pro mortuo. Iuuen.
 Instituitq; rudes melior locusta propinqua
 Per famam et populum nigros efferre maritos.
 Quādoq; pro noxio. Verg. -Et nigris exesa chelidris
 Creta. Quādoq; pro malo. Iuuenalis: -Nigrum in can-
 dida uertunt. Solebant enim prius quod bonum et lauda-
 bile erat, creta uel alba linea notare. Contrā quod turpe fuisse,
 set, nigro signabant. Vnde Persius:
 Quæq; sequenda forent, et quæ uitanda uicissim:
 Illa prius creta, mox hæc carbone notasti.
Nigidius figulus, philosophus Pythagoricus, Romæ flo-
 runt Caesaris tempore. Hic doctissimus in Grammatica, multa
 scripsisse fertur, quæ in uulgo non prodierunt.
Nigredo, **Nigrities**, et **Nigritia**, ipse color fuscus:
 unde Plinius capillorum nigritiam dixit.
Nigrefacio, is, et **Nigrefio**, notæ significationis.
Nigreo, es, à quo Nigresco, niger fio. Claud. lib. 3.
 Nunc sibi mutatas liceat nigrescere uestes. Columel. Oliuæ
 quum nigruerint sereno cœlo distingere manu conuenit.
Nigrico, cas, pen. cor. aliquantum niger sum. Plinius lib. 10.
 Viribus præcipua, colore nigricās, sola aquilarum foetus suos
 alit. id est, aliqua nigredine tincta.
Nigris, fluuius est, à quo Nigretes populi cognominati sunt.
 Dicitur Nigris propter solitudines nigri pulueris, eminensibus
 interdum uelut exustis cautibus. Item Nigris, fons est in Aethi-
 opia, quem nonnulli caput Nili esse autumauerunt. Cc.
Nigro, gras, nigrum facio: unde Denigro, as, Hierony. Deni-
 grata est facies. Interdū Nigrare, est nigrum esse. Colu. lib. 7.
 Parandi sunt boues nouelli quadrati magnis membris, corni-
 bus proceris et nigratibus et robustis, naribus resimis, pa-
 tulis, ceruice longa et torosa, palcaribus amplis, et penē ad
 genua promissis, pectore magno, armis uastis, capaci et tan-
 quā implente utero, lateribus porrectis, lumbis latis, dorso
 recto planoq; clunibus rotundis, cruribus compactis ac rectis:
 sed breuioribus potius quā longis, nec genibus improbis, un-
 gulis magnis, caudis longissimis et setosis pilosisq; corpore
 dēso breuiq; coloris rubei fuscū ue, tactu corporis mollissimo.
 Plin. lib. 9. Rubens color nigrante deterior.
Nigror, ipsa nigredo. Cic. lib. 1. de Diuinatione: Noctisq; et
 nimborum occæcat nigror.
Nihildum, id est, nondum. Cicero Cas. Et quanquā nihil dū.

audieramus nec ubi effes.

Nihili facio, nihil existimo. Cc.

Nihilominus, non minus. Cicero Figulo: Tamē nihilominus
 eis cōficior curis, ut ipsum quod uiuā peccare me existimem.

Nihilum, ex non et hilum cōponitur, quod significat ullū.

Cic. lib. 1. Tuscul. Illud saxum quod Sisyphus sudans nitando
 nec proficit hilū. Sunt qui putent hilum significare illud quod
 grano fabæ adhæret. Alij pennæ modulum intelligi uolunt: ex
 quo Nihilū, et Nihil per apocopen, quod significat quātita-
 tem: ut, Nihil uini habeo. Inuenitur etiā pro aduerbio negādi
 positum. Terent. Nihil circuitione usus est. id est, non. Inueni-
 tur etiam Nihili indeclinabile, et trium generū, quasi qui ne
 hili quidem est. hoc est, nullius pretij aut utilitatis.

Nil, syncopatum est à nihil. Et modò nomen est. ut, Nil bonita-
 tis habes. Modò aduerbium. Terent. in And. Nil me fallis.

Nilon, gemma est colorem habens fumidæ topazij, aut ali-
 quando melleæ. Cc.

Nilus, Aegypti fluuius, à Nileo rege sic dictus. uel à nouo infē-
 rendo luto: quod sua inūdatione totā feracē reddat Aegyptū.
 Vnde Seruius Nilū dici existimat quasi νέον ἵλυν, hoc est, no-
 uum trahentē limū, quo oblimet, hoc est, limo obturet Aegy-
 ptū et oppleat. Eustathius interpres Homeri pariter et Dio-
 nysij Libyici, in Dionysio sic scribit. Ἡρόδοτος μὲν λέγει ὅτι Νεῖλος
 τὰς πηγὰς μὴ γινώσκουσι. διὸ καὶ αὐτὸς ἔχει φησὶ τὰς πηγὰς
 οὐκ ὄντας ἢ φησὶν ὅτι αὐτὸς ἰσχυρῶς ἔφησεν ὅτι τὸν Νεῖλον ἐκ τῶν
 ὁρεῶν ἔχει τὸν Νεῖλον ἐκ τῶν ὁρεῶν ἔχει τὸν Νεῖλον ἐκ τῶν ὁρεῶν.
 id est, Herodotus
 quidem dicit Nili fontes, non cognosci. Quapropter neq; ipse
 scit ait, huius fontes, uideor dicit, neq; ego neq; quisquā Græ-
 corū dixisse huius fontes. Alij aiunt Nilū ex luna mōitibus du-
 ci. Vnus est ex maioribus totius orbis fluuijs, à quibusdā Gæo
 dicitur quasi terra, q̄ antea Melo uocabatur. Habet septē ostia.
 Vergil. Et septem gemini turbant trepida ostia Nili.

Nomina ostiorum hæc sunt, Canopicum, Bolbiticum, Seben-
 nyticum, Phœneticum, Mendesciū, Tanicum, et Pelusiaciū.
 Nasctur in monte inferioris Mauritania, non longē ab Occa-
 no, stagnante ibi lacu quem uocant Nilidem. Deinde condit
 se itinere aliquot dierū rursūq; erumpit alio lacu maiore in
 Mauritania Casariensi. Iterumq; arenis receptus per deserta
 uiginti dierū spatio fertur ad proximos Aethiopus, et denuo
 profluit fonte qui Niger dicitur. Inde Aphricā ab Aethiopia di-
 sterminās, medios secans Aethiopus, sic plerasq; insulas facit,
 quarū clarissima est Meroë, cuius metropolis etiā Meroë uo-
 catur. Postquā se aquis omnibus auxilij, Nilus adpellatur. De-
 niq; multis ostijs fertur in mare Aegyptiū, Aegyptiq; inferiorē
 partem dextra læuaq; diuisus amplexu suo determinat. Cano-
 pico ostio ab Aphrica: ab Asia Pelusiaco, propter quod aliqui
 Aegyptum inter insulas posuere ita se diuidente Nilo, ut tri-
 quetrā terræ figurā faciat. Idcirco multi Aegyptū. Δ. Græcæ
 lieræ similitudine Delta uocauerūt. Augetur Nilus certis die-
 bus mirum in modum, et per totum spatium Aegypti fo-
 cundissimus innatat. A Nilus fuit adiectiua, Niloticus, a, um,
 ut Nilotici pisces. et Nilacus, a, um. pen. cor. Martialis:
 Niliacis primum puer hic sit natus in oris.

Nili quoq; apud ueteres capiuntur pro fossis in ludis circūda-
 tis, pro septis siue pro canalibus aquarū aliunde deductarū:
 quos Romani intra domos deducebāt: uide in dictione Euripi.
 Est et Nilus urbs ibidem.

Nimbifer, hoc est ferens nimbos. Cc.

Nimblis, insula non longē à Gyaro, quam Callimachus Aga-
 thusam uocat. Cc.

Nimbus, repētina et præceps pluuiæ. Ponitur et pro uēto.
 Verg. Nimbosū in patriā loca foeta furentibus austris

Acoliām

Aeoliam uenit. Interdum pro nube, qua Dij solent in terras descendere. Lucilius:
Cum nimbo cœlitus descendit Iuppiter. Et Nimbus uasis genus quo uina, unguenta, & alij liquores funduntur. Mart.
A' Ioue qui uenit miscenda ad pocula largas
Fundet nimbus aquas, hic tibi uina dabit.
Hinc Nimbosus, a, um. Vergilius.
-Fluctu nimbosus Orion. id est, pluuiosus, uentosus/ue.
Nimirum, aduerbium confirmandi, hoc est, sine dubio, certe. Potest etiam solui, ut dicatur: *nimirum*, non est *nirum*. Nam *ni* significat ne, & ne significat non: ut Plaut. Ncuult. pro nō uult. Aliquando ad responsionem adhibetur. Quintil. Demus id quod nullo modo fieri potest, idem ingenij doctrinæ studij pessimo atq; optimo uiro, uter melior dicetur orator? *nimirum* qui homo quoque melior.
Nimis, & Nimium, nomen loco aduerbij augēdi, & pro uitio dicuntur, significantq; plus satis. Terent. Ne quid nimis. Dicitur & *Nimius*, a, um. ut *Nimius* labor exhaurit uires. Et *Nimietas*.
Ningo, is, uel Ninguo, is, xi. Priscia. Ninguo quoq; ninxi, unde & *nix*: sicut à duxi dux, à rexi rex. Verg. lib. 3. Georg. Interca toto non fecius aquore ninguit. Sunt etiam qui Ninguo dicunt à *ningue*, cuius nominatiuus est *Ninguis*, quod antiqui pro *niue* usurpabant. Lucretius: -Albas effundere ningues. Apuleius in 1. Herma. Aspera hyems erat, omnia ningue caneant. Nunc dicimus *Nix*.
Ninguidus, a, um, idē quod *niuale*, quod *ninguibz* abūdat.
Ningulum, ueteres dixere quasi nec ullum. Martialis: Nec ningulis mederi queat. Cc.
Niniue, penult. cor. urbs Assyriorum, quā edificauit Assur, egrediens de terra Sennaar, à Nino rege sic dicta, ut scribit Augustinus. Est & alia ciuitas Iudæorum in angulo Arabiæ, quam nunc corrupte *Niniuen* uocant, & in genitiuo *Niniues* facit: unde August. lib. 15. de Ciui. Dei: *Niniues* ciuitatis magnæ, *Ninus* Beli filius conditor, nomen ex illius nomīne derivatum est, ut à Nino *Niniue* uocaretur. Et populi in ea habitantes, *Niniuite*, pen. prod. dicuntur.
Niobe, nomē filię Tantali, sororis Pelopis, uxorisq; Amphionis, quæ in saxum uersa est ex dolore (ut poetæ fingūt) quā ex fecundissima matre ad orbitatē redacta extinctos uidisset filios, filiasq; omnes quos Apollo & Diana sagittis cōfixerat. Quæ in saxū uersa dicitur: quoniā ex nimio dolore attonita obmutuit, ac ueluti lapidescens malis dirigit. A' Statio in Syluis mater dicta Niobe: quoniā facta saxea turbine uenti in Si-pylleia patriā rapta est, ubi fixa cacumīne mōtis Liquitur, & lachrymis etiam nunc marmora manant.
Niphates, pen. prod. Scythiæ fluiuius. quo etiā nomīne dictus mōs Armeniæ, ex quo Tigris nascitur: ut refert Strabo. Verg. Addam urbes Asiæ domitas pulsumq; Niphaten. Dictus Niphates à *niuibz*, ἀπὸ τῶν νιφῶδων, uel ἀπὸ τοῦ νεφελῆος.
Niptra, dicuntur lauacra, à νίπτω, quod significat lauo: quo nomīne dicta est tragœdia Pacuij, quam allegat Cice. lib. 2. Tusculanarum.
Nis, pro nobis ueteres scripsere: sicut Tin pro eum. Cc.
Nisæe, nomen Nymphæ. Vergilius:
Nisæe, Spioq; Thaliaq; Cymodoceq;.
Niseus, locus in Mediā in quo pulcherrimi equi nascebantur.
Nisi, dictio exceptiua: uide supra dictione Ni.
Nissa, urbs quæ ad Mediterraneam iacuit supra Trallis ad Orientem, & maxima ex parte monti adcubuit: torrente quodam diuisa, qui conuallem efficit. Ex hac fuerūt Apollonius philosophus stoicus Panatij familiaris, & Menecrates Aristar-

chi discipulus, & Aristodemus eius filius: quem ualde senem iuuenis admodum audiuit Strabo. Item Sostriatus Aristodemi frater, & alius Aristodemus eius consobrinus, qui magnanimum Pompeium erudiuit.
Nisus, nomen regis Megarensium, qui (ut in fabulis fertur) in auem sui nomīnis conuersus fuit. Verg. lib. 1. Georg. Apparet liquido sublimis in aëre nisus. Hic alio nomīne halietus dicitur.
Nisus, a, um, participium est à *nitor*, *eris*.
Nisyrus, pen. cor. parua insula non longē à Coō, in qua optima uina fiunt.
Nitedula, animal, muris exigui genus, sicut docet Serui. Cic. pro Sex. Ut illa ex uepreculis extracta nitedula rempub. conaretur arrodere. Est & Nitedula, cicindela quæ noctu lucret.
Nitella, dicitur res quæ leuigat sordē, & expolit: unde Apul. utitur pro dentifricio, os ipsum & dentes honestate. Lucius: Misi ut petisti munditias dentiū, nitellas oris, ex arabicis frugibus tenuem, candificum nobilem, puluisculum, complanatorem tumide gingiuolæ, conuerritorē pridiane reliquæ: ne qua uideatur tetra labes sordī, restrictis fortē si labellis riseris. Sumitur interdum pro nitore, & elegantiā sermonis.
Niteo, es, nitui, splendidus, cultus, politus sum. hinc Niteco, nitidus fio. Composita sunt Eniteo, quod est extra, seu ualde niteo. Per translationē uero Enitere significat celebrem esse. Cic. lib. 4. ad Herenn. Nunc hoc signi est, ipsos artis scriptores nō putasse unum potuisse in omnibus elocutionis partibus enitere. Hinc Eniteco. Sallust. Postremō Cæsar bellum exoptabat ubi uirtus enitescere posset. Interniteo, in medio niteo. Plinius: Tunc enim tellure internitent, quia his uentis maxime arenæ mouentur. Et habent penult. cor.
Nitido, as, nitidum facio. Colum. lib. 12. Ferramenta detergsa nitidentur atq; rubigine liberentur.
Nitidus, a, um, splendidus. Colum. lib. 2. Far quod adpellatur clusini candidioris & nitidi coloris. Hinc Nitiditas. Accius: Forme nitiditate præcharus regi.
Nitor, teris, nixus, & nisus. Est & Niti, conari: quod uernacula lingua dicimus pontare. Vergil. Post ualido nitens sub pondere saginus axis Increpat. Interdum firmare, sustentare. Idem: Ille uidēs pura iuuenis qui nititur hasta. Per translationē. Cic. Tu eris unus in quo nitatur ciuitatis salus. id est, sustineatur. Interdū ambulare. Pacuius: Ardua per loca agresti ac trepidatē gradu nititur. Interdū uolare. Verg. li. 3. Hic primū paribus nitens Cyllenius alis Constitit. Interdum fulciri. Cic. lib. 1. Offic. Est igitur adulescētis maiores natu uereri, ex hisq; deligere optimos ac probatissimos, quorū cōsilio atq; auctoritate nitatur. id est, fulciatur, gubernetur, instituat, Huius composita sunt Annitor, Cōnitor, quod est totis uiribus nitor. Cic. lib. 3. Offic. Quare quantū conniti animo potes, quātum labore contēdere (si discendi labor est potius quā uoluntas) tantū fac ut efficias. Enitor, pario. Plaut. in Amphit. Geminos Alcmena enitur. Varro li. 2. de re Rust. Faciēdumq; septa secreta ab alijs quō enitentes secludere possis: item quæ corpore agro. Aliquādo est cū conamine absoluor. Vnde Enixæ dicuntur mulieres, quæ partus dolore leuate sunt. Itē Eniti, est extra uel perfecte operari, perficere. Sall. in Iug. Ab adulescētia ita se enixum, ut ab optimo quoq; probaretur. id est, perfecte exercitiū, uel operatū. Colu. li. 2. Sed nec in media parte uersura cōsistat, deiq; requiē in summa ut spe cessandi totū spatiū bos agilius enitatur. id est, exaret, perficiat. Hinc Enixe, aduerbiū, qd' & Enixū dicitur. Cic. Ego illos malos & audaces semper enixū cōtra fortunas atq; honores huius ordinis oīa fecisse sentio

Nodo, *as*, *nodos* facio, ligo in *nodos*. Lactant. de Opifi. Deus igitur solidamēta corporis quæ ossa dicuntur *nodata*, et adiuncta inuicem nervis, alligauit atque construxit. Verg. lib. 4.

—Crines *nodantur* in aurum. Huius composita sunt *Enodo*, quod *nodatum* erat soluo. Per translationem significat declaro, expono. Gellius lib. 1. Ad hunc modum Iulianus enodabat, diiudicabatque ueterum scriptorum sententias quas apud eum adolescentes lectitabant. Cicero lib. 2. ad Hcrennium: Deinde contrariæ legis enodabimus uoluntatem, et eam trahemus ad nostræ causæ commodum. Interdum *Enodare* est sine *nodis* qui in arboribus sunt, facere. Colu. lib. 6. Quæ ulmus adpositione unde prouenerint leuissimæ uirgæ falce debent *enodari*. *Connodo*, et *Innodo*, sunt eiusdem significationis cum *simplici*. Et habent penultimam productam.

Nodus, proprie ligatura quæ non facile soluitur: unde *Nodo*, *das*, a cuius similitudine *Nodus* in arbore dicitur grossior ille quasi *callus*, ubi ueluti colligati simul rami esse adparebant. Colu. lib. 3. Eius imam partem quam in terram dimissurus es acutissima falce iuxta *nodum* rotunda plaga amputato. Hinc est uetus illud prouerbiū: *Nodum in scirpo queris*. Per translationem uero *Nodus* accipitur pro enigmate, seu questione aliqua difficili. Et *Nodus* in exercitu dicitur densa pedum multitudo, quod non facile possit resolui. *Nodus Herculis*, dicitur in quo neque principium neque finis conspicitur: quasi *indissolubilis* sit. A *Nodus* sunt *Enodis*, *Inenodabile*, *Internodium*, *Nodulus* diminutiuū, a quo aliud *Nodeilus*, *Nodosus*, *um*, quod multos habet *nodos*.

Noëgaum, amiculi genus candidi, unde etiam pro candido quandoque ponitur. Lilius: Lachrymis de ore noëgaio terfit.

Noëma, dici potest omnis sententia, ut apud Quintil. est lib. 4.

Noënon, ueteres pro non dixere. Var. Si hodie noënon uenis, cras quidem si ueneris dies est natalis fortis fortuna. Lucilius: Sed tamen hoc dicas si noënon quidem molestum est. Cc.

Noëolæ, papillæ quæ ex faucibus caprarum dependunt *basiriliū* uocatur.

Noës, fluius Thraciæ in Istrum fluens.

Nolo, ex non et uolo: pro quo ueteres *neuolo*, *neuus*, *neuult*, dicebant. Plau. Filiam meam tibi desponsatam esse audio nisi tu *neuus* Cornucopiæ.

Nomades, pen. cor. populi in Scythia Europæ, quorum uita omnis in pascendis gregibus habetur. Sunt etiam populi in Aethiopia, ut Plinius lib. 6. scribit. Hieronymus: Nomades et Trogloditæ et Scythæ et Hunnorum noua feritas, semi crudis uescuntur carnibus. Dicti Nomades a uerbo Græco *νόμος*, quod est *pascere*.

Nomæ, hulnera quæ depascunt, uorantque secundum corpus.

Nomen, quasi nouimen, a nosco, quia notitiā faciat: nam per id quicquid nominamus agnoscitur. Vel *Nomen* dicitur *notamen*. Aut a Græco quod est *ὄνομα*, abiecta o. Et habet multas significationes, quarum una talis est quæ inest adpellationi rerum omnium. Est enim *nomen* propriū uocabulū singulorum. Vergil.

—Cui nomina mille, Mille nocendi artes. Idem:

Nomen autem refrens Priamus.

Verba autem nostra rerum nomina sunt. ut *salio*, *curro*. Vtiq; his omnibus nominibus res significantur. Vnde is sapientissimus iudicatus est, qui rebus nomina imposuit. Vnde omne quod loquimur. id est, omnes partes orationis rerum nomina sunt. Alia nominis significatiua est, quæ unā partē orationis ex octo uidemus esse signatā: ut *nomen*, *pronomen*, *uerbum*. Tertia nominis proprii: ut hominis et *Deorum*. Quarta quadripartita est, quæ una quæque persona sine alterius cōmunionē significatur. Quod Cic. lib. Rheto. sic definit: *Nomen* est quod unicuique personæ

attribuitur quo quæque suo proprio et certo uocabulo adpellatur. Ergo ut propriū personæ hoc *nomen* et certum sit, per quatuor tenditur. *Prænomē*, *Nomen*, *Cognomē*, et *Agnomē*. *Prænomen* interdum una, interdum duabus, interdum tribus literis continetur. C. ut *Caius*. Gn. ut *Gneius*. Sex. ut *Sextus*. Fuitque nonnulla ratio *prænominis*: nam et *Quintum* ideo dixerunt, quod quinto fortassis loco natus esset. *Luciū*, quod initio lucis exortus. *Gneum*, a corporis effigie. *Cognomen* maiorū est tractū ex familia uel sanguine: ut *Cornelius*, ex *Cornelijs*. *Nomē* autē propriū personæ est, quod propriū gentiliū. hoc est quod originē gentis uel familiæ declarat. ut *Cicero*, *Scipio*. *Agnomen* extrinsecus uenit. Et hoc tribus modis. Aut ex animo: ut *Superbus*, *Pius*. Aut ex corpore: ut *Crassus*, *Pulcher*. Aut ex fortuna: ut *Africanus*, *Gothicus*, *Asianus*. *Numantianus*, a deuictis gentibus: sed hoc raro usurpatur. *Cognomen* namque, siue *cognomentū* potiusquā *agnomen* dicitur. *Cicero*: *Scipio* ille cui *Aphricano* fuit *cognomen*. Idem: *Teq;* non *cognomen* solū *Athenis* deportasse, sed *humanitatē*, et *prudentiā* intelligo. His quatuor partibus personæ propriū et certū *nomen* includitur. ut *Publius* *prænomen*, *nomen* *Scipio*: *Cornelius* *cognomen*, *Africanus* *agnomen*. Qui autem *prænomen*, *nomen*, et *cognomen* tantum ponunt, dicunt *Publius* *prænomen* esse, *Cornelius* *nomen*, *Scipio* *cognomen*. Et *Nomen* quidem atque *cognomen* omnium eiusdem familiæ commune erat, *prænomen* uero tantum singulorum. Et ideo propriū *nomen* quo se inuicem gentiles uocabāt. ut, *Pater* adpellabat ex duobus filiis alterū *Publiū*, alterū *Luciū*: nec aliter inter se fratres ipsi uocabāt. Quidā etiā a uestimēto *cognomē* sortiti sunt. ut, *Antoninus* *Caracalla*. Quidā a pecore minori. *Porcius*, *Scrophæ*. Quidā a pecore maiori. ut, *Equitius*, *Taurus*. Quidā a piscibus. ut, *Sergius* *Orata*, *Muræna*. Quidā ab arboribus. ut, *Fronitius*. Quidā ab ea re quam optime sercerent. ut, *Fabius*, *Lentulus*, *Cicero*. a *pinfendo* *Pilius*, qui primus pilum inuenit, et multa huiusmodi. Est quando *Nomen* pro decore, *cognitione*, et *dignitate* ponatur. Vergilius:

Auulsumque humeris caput et sine nomine corpus. Interdū pro generositate. Idem li. 2. Georg. —Aut pomis sua nomina seruant. Interdū pro nobilitate generis, ex qua fit nomē quod famam significat. Idem: —Et nos aliquid nomenque decusque gesimus. Et illud. Melius est *nomen* bonū, quā diuitiū multitudo. Interdū pro gente. Verg. —Nostrumque in *nomen* ituras. Interdū pro debitore, seu debito, aut credito quod scenerauimus: quoniā nomina eorum qui *usuras* soluturi erant in calendario sceneratoris scribebantur. Et simili modo quicumque aliquid debebat. *Cicero* *Lentulo*: Ut bonum *nomen* existimet adeptus. id est, bonus debitor. *Sueto*. Et quæ in singulos annos stipendij nomina imposuit. *Aseonius*: Tituli debitorum nomina dicuntur præsertim in his debitis, in quibus hominum nomina scripta sunt, quibus pecunie commendatæ sunt. *Nomen* et aduerbium plerūque transeunt in se. ut, *Toruumque*. id est, *torue*. Item aduerbiū in *nomen*. ut, Dum mane nouum accepta *declinatione* factum est *nomen*. Sic *Persius*.

Iam cras hesternum consumpsimus ecce aliud cras.

Sed *Nomen* quum aduerbiū coepit esse, fit indeclinabile. Aduerbium quum nomē esse coeperit, declinatur. Quum enim in alienum ius transcunt. Hæ partes non suis, sed earum ad quas transeunt utuntur potestatibus diuinctat in declinatione: nam temporum rationem suam reseruant. ut apud Vergil. lib. 3.

Muta transuersa fiemunt. Nam transuersa quum aduerbium sit, a, tamen breuis est, quia uenit ex nomine, licet duæ consonantes sequantur, quum sciamus in a, terminata aduerbia longa esse. Nomina per diuersos casus loco aduerbiorum ponuntur

ponuntur per nominatiuum. ut fors, pro forte: recens, pro recenter. per genitiuum: militia, pro militia. per datiuum: ut uesper, ruri, sorti, per sortem.

Nomenclator, à nomine calando. id est, uocando, qui memoriter unumquemque nominatim uocare didicit: ut puta, in foro reos, in conuiuium conuiuas. Apul. Et ad nomenclatorem mox citati uenerunt. Horum opera utebatur potissimum candidati, ut sibi in prensando suffragatores nomina ciuium suggererent. Vnde laudatur Cato, quod legem seruauerit, quæ candidato nomenclatores adesse uetat, ut per seipsum sine nomenclatore nominatim salutaret ciues Romanos. Hi et factores quoque dicebantur, quia saluatorum nomina (ut ait Festus) uelut infarcirent petitorum auribus. Hinc Nomenclatio, et Nomenclatura, pro nuncupatione et nominatione. Columel. lib. 4. Quare prudentis magistri est eiusdem nomenclationis aucupio quo potiri nequeat, studiosos non demorari. Plinius lib. 2. Iouem quidem aut Mercurium aliter uel alios inter se uocari et esse coelestis nomenclaturæ.

Nomentum, oppidum in Latio non procul ab urbe Roma. Mart. Si uicina tibi nomento rura coluntur. Hinc Nomentana, uia Romæ qua itur Nomentum, et Nomentani, qui Nomentum habitant. Dictum Nomentum à Nomento conditore.

Nominatim, per singulorum nomina. Plin. Quum uillico omnes nominatim assignati essent. Dicitur tamen et de uno. ut, Tenens cruentum pugionem Brutus, nominatim Ciceronem inelamauit. Cicero lib. 3. Offic. Quicquid enim est in prædio uitij, id statuerunt si uenditor sciret nisi nominatim dictum esset præstari oportere.

Nomino, as, adpello, nomen impono. Lactant. lib. 4. Si autem diuinus non sit, ne Deus quidem sit unde ipsa diuinitas nominatur. Hinc Denomino, quod idem est quod nomino, seu nomen alicuius habeo. Colu. lib. 4. Quippe uniuersæ regiones, regionumque singule penè partes habent propria uitium genera, quæ consuetudine sua denominant.

Nomisma, uide Numus.

Nomius, dictus est Apollo. hoc est, pastor, non ex officio pastoralis: sed quia Sol pascit omnia quæ in terris gignuntur. Cc.

Nomodidactes, qui legem docet.

Nomophylaces, legum custodes et seruatores, ἀπό τῆς φύλεως, à lege, et φύλεξ, custos. Colu. lib. 12. Non satis uisum est bonas leges habere, nisi custodes earum diligentissimos ciues creassent, quos Græci nomophylacas adpellant.

Nomos, Latine lex dicitur.

Nomothetæ, Latine legiferi dicuntur: unde Solon nomothetes dictus.

Non, negatiua dictio adcommo- dari potest indicatiuo. ut,

Non tulit Antigènes.

Oportatiuo. ut,

Non mihi si centum linguæ sint ora; centum.

Subiunctiuo. ut,

—Non illa quisquam me naue per altum

Ire, neque à terra moneat conuellere funem.

Quæ si negationi præponatur, affirmat. ut, Non nihil tibi debeo. id est, aliquid tibi debeo. Quum uero postpositur, magis affirmat, quàm si præponeretur. ut si dixerò: Nihil nõ tibi debeo. Significat enim omne tibi debeo. Ouid. lib. 3. Fast.

Multa tibi memores nil non debemus Elise.

Id est, debemus multa tibi quum fueris de nobis merita, sed Elise debemus omnia.

Nõ autem, recte dicimus: at nõ dicimus Nõ uerò. ut, Amicus Cæsaris sum, non autem assentator, uel assentator uerò nõ. Cc.

Non ita pridem, hoc est, non multo tempore antè. Cc.

Non modò, significat non solum. ut, Non modò te diligo, sed etiam amo. Quandoque ponitur pro nedum. Trebonius Ci-

ceroni: Non enim nescis quanti te faciam, et quàm pro ueterimo amore omnibus tuis etiam minimis commodis non modò tanto bono gaudeam.

Nonnullus, aliquis. Cornucopiæ.

Nonnunquam, significat aliquando.

Non sobrius, pro ebrio accipitur. Martialis:

Et non sobria uerba subnotasti. Cc.

Non tacenda, pro laudanda capitur eleganter. Cc.

Nona, una ex Parcis: Latini Nonam, Decimam, et Mortam.

Parcas dixere. de quibus Gellius lib. 3. cap. 16.

Nonacris, locus in Arcadia. Vitruuius: Est in Arcadia Nonacris nominata, quæ habet in motibus stillantes ex saxo frigidissimos humores. Hæc autem aqua Stygos hydor adpellatur, quæ neque argenteum, neque æneum, neque ferreum uas potest subistere, sed dissilit ac dissipatur. Conseruare autem eam et continere, nisi ungula mulina nil potest. Hinc fit Nonacrius, a, um, Ouid. in Fast. Et matri et uati paret Nonacrius heros.

Nonæ, quasi nouæ, propter initium obseruationis. Vel quod ab eo die semper ad idus nouæ dies putentur. Sicut apud Tuscos, quod hi nono quoque die regem suum salutabant, et de proprijs negotijs consulebant. Vel ideo Nonæ dictæ sunt, quod ante diem nonum sint. Siue à noua Luna, quum pontifex eo die nouam Lunam obseruaret, et uisam regi sacrificulorum indicabat.

Nongeni, pro nouingeni. Cc.

Noricum, pen. cor. regio in Europa, (ut lib. 2. scribit Ptol.) limites habet ab Occasu Enum fluiuium, qui medius est inter Vindelicos et Noricos. À Septentrione Danubium, ab Ortu Solis montem Cecium, qui Pannoniam superiorem determinat à Norico: à Meridie montem Cirruancæ, qui est super Istriam. Eam nunc regionem plerique Bauariam adpellant. Vnde fit Noricus, a, um, Horatius lib. 1. Carminum.

Quas neque Noricus deterret ensis.

Norma, fabricorum instrumentum habens duo latera, quo omnia dirigunt, metiunturque: quæ et regula dicitur. Vnde quæ recta dimensioque sunt, normam habere dicuntur. Cicero in Len. Nunquam ego dicam C. Fabritium, M. Curium, Tullium Coruncanum, quos sapientes maiores nostri iudicabant, ad istorum normam fuisse sapientes. Per translationem uero ponitur pro recta uite uia. Hieronymus diminutiuo usus est. Si homo in hac norma apostolica uite et religionis dispensatione, correctione, uel mutatione indiget, episcopo uestro committo. À Norma fiunt adiectiua Abnorme et Enorme.

Normandia, regio Gallie ultra Sequanam flumen, quæ à Carolo Magno deuicta fidem Christianam suscepit.

Normatus, a, um, quod est regulatum et directum. Colu. lib. 4. Antiquam illam ciconiam infiximus, ut tanquam supposito uasi ad perpendicularum normata insisteret.

Noruegia, regio in Europa, Septentrionalis, uersus Oceanum Germanicum sita.

Noscentia, tiæ, idem est quod notio: unde Dinoscencia. Augustinus libro de arbore boni, et mali: Scriptum est in illa arbore fuisse dignoscenciam boni et mali.

Noscito, tas, pen. cor. frequentatiuum à nosco. Plautus in Cif. Nunc uestigia si qua sunt noscitabo. Liui. lib. 3. Circumspectare omnibus fori partibus senatorem, raroque usquam noscitare.

Nosco, is, noui, notum, quod et Gnosco dicitur: unde Agnosco, et Cognosco, et Ignosco. Significat autem Noscere, ultra notam significationem charum habere. Verg. lib. 4. Georg. Et patriam sola et certos nouere penates.

Habet et alia composita, ut Dignosco. Internosco, inter alios nosco. Cicero in Lel. Secerni autem blandus amicus à uero, et internosci iam potest adhibita diligentia. Pernosco, perfecte nosco.

nosco. Colum. lib. 7. Itaq; sicut ueteres Romani præceperunt, ipse quoq; censo tam pecorum quàm agrorum cultum perno scere. Fit autem Nosco à Græco. nam Græci γνωσκω dicunt cognoscere. γνωσκειν, cognitum. γνωσκειν, notitiam. γνωσκειν, signa. Hinc Latini ueteres non Nosco, sed Gnosco dicebant: & Gnotum, cognitum: & Gnoro, pro scio.

Nosæcomion, hospitale languetium, uilla & domiciliū ad quod diuertūt ægrotantes pauperes. Hieronymus ad Ocean. Censum quem habere poterat distribuit, dilapidauit, ac uendit, & in pecuniam congregatū, usibus pauperū præparauit. Et primò omnium Nosæcomion, id est, languentiū uillam instituit, in quo ægrotantes colligeret de plateis, & consumpta languoribus atq; inedia miserorum membra resoueret.

Nofos, Græcè, Latine morbus. Nofema, atis, morbus, ægritudo. Nofeo, ægroto. Nofemos, ægrotus. Nofematius, ualetudinarius.

Notabilis, qui nosci potest. Columella lib. 4. Neq; folium notabile gerit, id est, per quod nosci crebro possit. Quintilia. Macie notabilis pallor deformis.

Notæ, uocantur uulgò zipheræ, quas (teste Eusebio) primus Tyro Cicronis libertus inuenit. Sueton. de Cæsa. Extant ad Cicronē, item ad familiares domesticos de rebus in quibus si qua occultius perferenda erant per notas scripsit. hoc est, sic structo literarum ordine, ut nullum uerbum effici posset: quæ si quis inuestigare & persequi uellet, quartam elementorū litteram, id est, d, pro a, & perinde reliquis commutet. Gellius de notis Cæsaris sic scribit. In epistolis Cæsaris inueniuntur litteræ singulæræ sine coagmentis syllabarum: ex quibus uerba cōfici nulla possunt. Curius Cice. pro scriptura posuit: Quare mi Cicero, perseuera constanter nos conseruare, & Sulpitio successori nos de meliori nota commenda. Quandoq; Nota dicitur signum, seu macula qua res ipsa notatur. Estq; tam in animo quam in corpore. Verg. lib. 3. Georg. Continuo notas & nomina gentis inurunt.

Vnde genitiuæ notæ, dicuntur signa cum quibus ex utero materno infantes egrediuntur. Quum ad animū refertur, & in bonum & in malū sumi potest. Ad laudē Ouid. retulit, quū ait: Ille Numantina traxit ab urbe notam.

Ad ignominiam siue probum. Sucton. Varijs affectus notis. Cicero lib. 3. Officiorum: O turpem notam temporum. Inde Notare, ignominia afficere. Horatius: Multa cum libertate notabant. Huius diminutiuum est Notula, à quo fit aliud diminutiuum Notella.

Notarius, à notis dictus est. id est, literis uel zipheris, qui per notas quasdam multarū literarū uim habentes dicta colligunt.

Noteo, tes, tui, à quo Notefco, notus fio. Lactant. lib. 1. Quod quia fieri nō potuit ut huiusmodi per seipsum ratio diuina notesceret, non est passus hominē diutius errare. Propertius: Nec minus hæc nostri notescet fama sepulchri.

Hinc fit Innotescio. Lactant. lib. 5. Deniq; à doctis huius seculi quibus fortè scripta eius innotuerunt, irrideri solent. id est, nota & manifesta facta fuerunt. Cyprianus uerò in epistola ad præbiteros Innotescere pro notū facere posuit, quū ait: Vos curate ut scripta nostra, & illorum rescripta fratribus nostris innotescatis.

Nothrōtes, pen. cor. Latine torpida segnitie dicitur. vωαρδς, languidus.

Nothus, cum adspiratione, is apud Græcos dicitur, qui ex uxore non legitima natus est. Verg. lib. 7.

Supposita de matre nothos furati creauit.

Notia, gemmæ species quam nonnulli Ombriam uocant. Cc.

Notifico, cas, notum facio. Ouid. lib. 1. de Pon.

Atq; modum poenæ notificare uelis.

Notio, cognitio, demonstratio, manifestatio. Cic. lib. 3. Officio. Explica atq; excute intelligentiā tuam, ut uideas quæ sit in ea species, forma & notio boni uiri. Proprie autē Boetius Comment. 3. Topi. Notio intellectus est quidam, & simplex mētis conceptio, quæ ad res plures pertineat à se inuicē differētes.

Notitia, cognitio, à notus, quæ & Notio dicitur.

Notius, siue **Notus**, unus ex piscibus signi cœlestis. Cc.

Noto, notas, est frequentatiuū à nosco. Priscianus: In quo simili liter est notandū, quod quum à notu sit deriuatū, corripuit tamen penultimā: nec mirum. Composita enim à notus mutāt o, in i, correp. ut Agnitus, Cognitus, quum Ignotus seruauerit o. Est autem Notare, animaduertere. Lactantius lib. 2. Cursus syderum & defectus notauerunt. Per translationē scripsit Cicero Aulo Cecin. Deinde ut eā in ciuitatē boni uiri & boni ciues, nulla ignominia notati, non reuertantur in quam tot scelearum condemnati reuēterunt. Sumitur quandoq; pro intitula re, inscribere. Hieronymus in prologo super Salomo. In prouerbis notantur prouerbia Salomonis. Quandoq; pro facere. Lactā. li. 4. Qui signū hoc ueri & diuini sanguinis in summo corporis sui notauerint. Potest etiam dici à nota deriuatiuum, ut sit Notare, signum notam uel adponere. Iuuenalis: Sed quæ Fabritius censor notet. Lactantius libro 4. proprie: Cuius rei figuram etiam Iudæi nunc exhibent, quam limina sua cruore agni notant. Et Notare, est ab alio dictata conscribere. Vnde qui dictat, scriptor: qui uero scribit, Notarius appellatur. Item Notare, ignominia afficere. Cicero: Sed notandam putari libidinem nūciam. Composita huius uerbi sunt Anoto, Connoto, Denoto, Prænoto, ante noto, seu ante signo. Subnoto. Martialis: Et non sobria uerba subnotasti. Habentq; penultimam correptam.

Notus, ta, tum, cognitus, amicus, & charus dicitur. Verg. lib. 7. Et notis compellat uocibus ultro. Idem: Hic inter flumina nota. id est, chara, ut inquit Seruius: Notus noti, uentus Meridionalis Auster dictus, ueris enim Latine humor dicitur.

Nouacula, culter rasorius, à nouo, as, quod nouare. id est, nouum facere uideatur. August. in Matth. Sed insidiatur contrā potens acuit nouacula, unde capillos, non unde caput inclinet. Colu. lib. ultimo posuit pro cultro, licet non rasorio: Raporū (inquit) quàm rotundissima sumito, eaq; si sunt lutosa detergito, & summam cutem nouacula decerpito.

Noualis, genere fœmī. & Nouale, genere neut. dici potest secundū Seruiū, & diuersis modis exponi solet. Paul. Iuriscōf. dicit esse in terrā proscissam quæ anno cessat. Sic Varro: Qui internūtitur à nouando noualis ager. Sic Plinius: Nouale est (inquit) quod alternis annis feritur. Idē sentire uidetur Festus, quum ait: Noualis ager nouæ relictus sementi. At Seruius uult noualem esse aruam tunc primū ad sementē proscissam: unde Verg. Impius hæc tam culta noualia mīles habebit.

Deplorabat enim agrū in quo instruēdo magnopere laborasset. Sic Hieronymus diffinit. Nouale est ager nunc primū proscissus. Et Quintil. in milite Mariano: Mox ingentibus laceratis humū fodere segnem, futuris noualibus eruere syluam. Sed Vergilius in sensum priorem accipit, quum inquit.

Alternis idem tonsas cessare nouales,

Et segnem patiēre situ durescere campum.

Ideoq; Seruius alibi ait: Noualia, id est, noua terra quæ per singulos annos renouatur per semina.

Nouelletum, sumitur pro uinea ex nouellis uitibus confita. Paul. Iuriscōf. Veluti si nouelletum in fundo factum sit.

Nouellius, Mediolanensis quidam fuit temporibus Tyberij

Cæsaris, qui gestis honoribus à prætura ad consulatum usque peruenit, & Triconius cognominatus est: quod tres cōgios iam uno impetu epotauerit. Cc.

Nouello, as, nouum agrum colo, seu nouas uites pango. Suetonius: Edixit ne quis in Italia nouellaret. Aug. in expositione Psal. Leuauit oculos. In diebus Noah manducabant, bibebant, nubebant, uxores ducebant, nouellabant, edificabāt, donec intréijt Noah in arcam. Huius compositū est, Renouello, quod est rursus nouellum fieri. Colum. lib. 3. Eiusmodi uinea si non aridos in opera habet truncos, & flecti potest factis sulcis, optimè sternitur atq; ita renouellatur.

Nouellus, a, um, diminutiuum, à nouus. Ambros. nouellam oliuam dixit.

Nouem, genus numeri. à quo fit Nouenus, na, num, & Nouenarius, a, um. Varro: Quo pacto erūt in mulis & pastoribus nouenae partes, ubi nec admissurae, nec fœturae obseruātur. Sed do in hominibus posse nouenarium retinere numerum.

Nouendium, nouem dierum spatium. à quo Nouendiale sacrificium, quod mortuo fieri solebat nono die, postquam erat sepultus. Lilius: Nouendiale sacrum publice susceptum est.

Nouennia, ciuitas Thraciae, quae & Amphipolis dicitur. Ouid. in Arte: Noua terebatur misera uia uiderit inquit, Et spectat zonam pallida facta suam.

Nouerca, dicitur quam quis liberis sublati, nouam uxorem ducit arcendae familiae gratia. dicta quasi uia ἀρχη. id est, noua princeps.

Nouercari, est nouercarum more agere. hoc est, malignè, & inimiciter.

Nouitiū, a, um, quod est nouum. ut, nouitium opus, quod est nuperrime factum. Vlpia. li. ii. Pleriq; solent mancipia quae nouitia nō sunt, quasi nouitia distrahere, ad hoc ut pluris uendant. Præsumptū est enim ea mancipia quae rudia sunt, simpliciora esse, & ad ministeria aptiora & dociliora, & ad omne ministerium habiliora. Tria uerò & ueterana mancipia difficile est reformare. Cuius contrariū est ueteranus. Martianus: Si tamen nouitia mancipia fuerūt, non etiam ueterana. Mancipia autem nouitia intelliguntur, quae anno nondum seruierūt. Plinius: Nouitium uinum refinatum conducit.

Nouo, as, nouum facio. Sallust. Consul optimū factū ratus noctem quae instabat antè capere, ne quid eo spacio nouaretur. Huius cōposita sunt, Innouo, & Renouo. Lilius lib. i. Fœdus inter Romā Lauiniumq; urbes renouatum est. Et in sacris literis. Annoua signa immuta mirabilia.

Nouocomenſes, dicti sunt quos Comū diuus Cæsar inquit nos ad habitandū deduxit. Fuerūt enim quinq; milia, è quibus quingenti illustrissimū Græci fuerūt, qui oppido nomen relinquētes, & Nouum comū adpellantes, Nouocomēſes oppidanos uocauēre. Hos ciuitate donatos, in habitatorum numero descripsit. Est autem Comū, quod & Nouum comū dicitur, oppidum Italiae Transpadanae, à Plinio in noua regione collocatum: à quo Comenſes, & Nouocomenſes dicti sunt.

Nouuncium, dicitur quod est nouem unciarum.

Nouus, a, um, proprie dicitur recens, & quod nuper fuit. Ouid. In noua fert animus mutatas dicere formas Corpora. uoq; nouū. Accipitur quādoq; pro magno & mirādo. Verg. Pollio & ipse facit noua carmina. Quādoq; pro inopinato. Idem: Quis furor iste nouus. Noui quoq; homines dicuntur, quorum nulli maiores clari fuēre: sed ipsi per seipsos clari esse incipiunt, & magistratus in ciuitate assequi. Cicero: Noui homines plurimū eisdem honores cōsecuti sunt. A Nouus fiunt aduerbia, Nouè, & Nouiter: & superlatiuum Nouissimus, quod pro ultimo poni consuevit: quia quae

recenter fiunt, ultimum locum habent. Cicero lib. i. de Orat. Quae duo sunt ad iudicandum nouissima.

Nox, à noceo, quod oculis noccat. uel à Græco quod est νῆξ. Vnde & Nyctileus dictus est Bacchus, quod eius sacra noctu celebrarentur. Est autem Nox terrae umbra: uel (ut Speusipp. ait) Nox est umbra diei cōtraria, Solis priuatio. Noctis partes sunt uespera, crepusculū, conticinū, intēpestiuū, galliciniū, lucifer, & matutinū. Diuidūt etiam milites noctem in uigilias quatuor, quae singulae trium horarū spatio supputantur: quoniam seruāt castra uicissim per uigilias. Et dicebatur prima uigilia, secūda, tertia, & quarta. Et (ut scribit Hieron.) uigiles secūdi primis, & secundis tertijs, tertijsq; nouissimū in statione succedebant, dato signo à tubicine. Vnde Lucanus:

Tertia iam uigiles commouerat hora secundos.

A Nox fiunt, Pernox, Noctua, Nocticornax, Nocturnus, Noctesco, Pernoxo, Noctiuagus, Noctiluca, Binoctium, Trinocetium, Quadrinoctium, & huiusmodi.

Noxa, poena dicitur. nam noxae dedere dicimus aliquē. hoc est, poenae tradere: ob noxam quae significat culpā. Vnde Noxales actiones (ut Plaut. inquit) adpellantur, quae non ex contractu, sed ex noxa atq; maleficio seruorū aduersus nos instituuntur. Quarum actionum uis & potestas hæc est, ut si damnati fuerimus, liceat nobis deditione ipsius corporis quod deliquerit euitare litis aestimationē, dando scilicet corpus uiuum. Ouid. Verba fides sequitur noxae tibi deditus hostis

Spargitur effuso cornua Bacche mero.

Aliquando Noxa dicitur culpa: unde Iuriconsultus de uerb. signi. scribit noxae adpellatione omne delictū contineri. Liui. Ob quam meam noxam. Terent. in Eunū. Vnam hanc noxam mitte, si aliam admiserō unquā, occidito. Aliquando dicitur laesio, damnum. Ouid. lib. 15. Metamorph.

Nocte nocent potae sine noxa luce bibuntur.

Colum. lib. 3. Ea res à noxa curculionum uidetur conditas fruges defendere. Sueton. Spurinamq; irridens, & ut falsum arguens quod sine ulla noxa sua idus Martiae adessent. Noxitudō etiam apud ueteres pro noxa dicitur.

Noxia, culpa. Plautus in Merca. Nihil magis manifeste teneo, in noxia es. Qua noxia?

Noxiū, xia, xium, quod nocet. Cuius contrarium est Innoxius, qui non nocet.

N A N T E V.

Nubecula, diminutiuum, parua nubes. Plinius lib. 18. Nubecula quamuis parua, uentum procellosum dabit.

Nubes, est uapor humidus, in sublime egressus: siue aer in liquorem coactus, cuius densitas haud dubie Solem obumbrat. Sunt qui hoc nomen à νῆξ deriuēt, quod apud Græcos à priuatione lucis nomen accepit. Quemadmodū νύξ quod nymbum significat, à quo nostri gnephosum dicere obscurū, quasi nebulosum. Varro: Gnephosus locus & sine ulla luce.

Nubilarium, locus quo propter nubes conferuntur frumēta semitrita. Colum. lib. 1. Huic areae nubilarium adplicari debet maxime in Italia propter inconstantia cœli, quo collata semitrita frumēta protegātur si subitaneus imber accesserit. Dicitur & Nubilar. Idem lib. 2. Qui si falcebus segetes cum parte culmi demessa sit, protinus in acerrum uel nubilar congritur.

Nubilis, quae est apta, ut uiro in matrimonium iungatur.

Nubilo, as, nubilum seu obscurū facio. Cato de re Rusti. Vbi nubilatur & noctu sub testō ponito, quotidie quum Sol erit, in Sole ponito. Hinc componitur, Obnubilo, quod est totū obscurū facio, & quasi nubibus impleo. Gellius lib. 1. Ac ne oris quoq; & uultus serenitatem Stoici hominis unquā ulla posse ægritudine obnubilari.

Nubilosus,

Nubilofus, a, um, quod est nubibus plenum.

Nubilus, a, um, pen. cor. fuscū nubibus tectum. Nubilus uerò substantiuum, significat ipsam nubem.

Nubo, bis, pfi, ptum, & nuptus sum præteritum facit, significatq; operto, uelo: à nube quæ cælum operit. Quoniam uerò sponsæ apud ueteres dum uiro tradebantur Nubere, hoc est, uelare capita solebant, factū est ut Nubere usurpetur pro uiro tradere, seu uiro tradi. Nam & actiue dicimus, nupsit filiam Cesari. & passiue, cuius filia nupsit Cesari. Est autē propriū mulieris. Terent. in And. Aiebant hodie filiā meā nubere tuo nato. Non enim uir, sed mulier proprie nubit. Licet quandoq; figurate uel peruerso naturæ ordine præpostere dicatur. Pomponi. in Pānuccatis: Sed meus frater maior, postquam uidit me domo eiectū, nupsit posterius dotatæ uetulæ, uaricosæ Aphræ. Suet. de Nero. Cui etiā sicut ipsi Sporū ita denupsit. Iuuen.

— Quid quæris nubit amicus. Construitur cū datiuo, & ali quando cum ablatiuo mediante præpositione cum. ut, Mulier nupsit mihi, & tecum. Cice. Mar. Catoni: Regis Parthorum filium quo quum esset nupta regis Armeniorum soror. Huius passiuū lectum est: Non nubent neq; nubentur. Vbi Hierony. Nubunt uiri, nubuntur fortasse uxores: quamuis & mulieres nubere dicuntur. & quidē frequētius quā nubi. Idem contra Heliod. Nubebāt omnes & nubebātur. Vnde hic Nuptus, & hæc Nupta: maritus, & marita. Huius uerbi composita sunt, Cōnubo, quod est matrimonio iungor: quasi simul nubo. Apuleius: Nescientibusq; parētib; puellari etate connupseramus. Hinc Cōnubiū, ius legitimi matrimonij. Denubo, Innubo, quod proprie significat ad domū uiri transire. Vnde & pro transire simpliciter sumitur. Lucil. lib. 6. Saty. Suā enim inuadere atq; innubere censet. Hinc Innubus, qui uxorē ducit: & Innuba, quæ uiro traditur. Obnubo, abscondo, tego. Statius: Obnubitq; comas & temperat astra galero.

Pronubo, nuptijs præsum, à quo Pronubus, & Pronuba, penultima corre. Sed cetera omnia habent penult. productam.

Nucamenta, à nuce inclinari uidetur. Plin. lib. 16. nucamenta adpellat panniculas, quasi quasdam dependentes ex ramis abietis, & piccæ.

Nuceria, ciuitas Campaniæ. de qua Sylius.

Illic Nuceria & Garus naualibus.

Lucerina uero oppidum Apuliæ, à qua Lucerini dicti sunt.

Nuces, à nocendo dictæ, quod satis noceant. Ouidius:

— Quoniam fata ledere credor,

Cultus in extremo margine fundus habet.

Sive quod linguae noceant. Vel quod ut nox aërem: ita nux succu suo corpus atrū faciat. Constat nucis nucleū esse difficile concoctu, dolorē capitis inferentē, iussistentibus inimicū. Græci eam κάρυον uocant à grauedine capitis. κάρυ enim caput significat. Est autem Nux generale omnibus quæ duro operimento teguntur: ut sunt castanæ, amygdalæ, auellana, & huiusmodi.

Vergilius: — Castanæq; nucis. Pomum generale nomen omnium fructuum quæ ex arboribus esui apta proueniūt, siue molliū, siue durorū. Mala uerò non quodcūq; pomi genus tenerioris atq; carnosæ: sed ea tantū dici quæ sui nominis arboribus producuntur: his scilicet quas malos uocamus: quæadmodū pyra quæ pyrus producit. hoc modo mala citrea, siue medica dicimus, mala cotonea, mala punica, & quæ uulgò generali uocabulo adpellantur mala. De nucibus uide in dict. Iuglans.

Nuceus, a, um, quod est ex nuce. Hieronymus ad Pauli. de Daniele: Secundus uirgam nucem & ollam succensam à facie Aquilonis.

Nucleus, quod tenerum in nuce includitur. Plautus in Cure.

Qui è nuce nucleū esse uult, frangit nucem. Inde Enucleo, as.

Non solum autem Nucleus dicitur de nuce: sed etiam de testa & ferro (ut ex Viſtrunio lib. 7. & Plinio patet) uti ea uox ista tamen ferē id significet, quod Græci nunc chondron, nunc pyrena uocant materiā quācūq; probiorē, intus ac resistantem intelligi uolentes. Plin. Fornaciū maxima differentia est. In his quidem nucleus ferri tantum excoquitur, ad indurādā aciem. Aliquæ modo sunt ad densandas incudes, malleorumq; rostra.

Nucula, diminutiui, minuta nux. Vnde & Prænēstini nucula adpellati sunt. A Nucula fit aliud diminuti. Nucella.

Nudipedalia, sacra erat Hierosolymis (ut scribit Hierony. contra Iouin.) De his meminit Egesippus lib. 2. belli Iudaici.

Nuditās, simplicitas, & quandoq; sumitur pro inopia.

Nudiustertius, & **Nudiusquartus**, compositi sunt à nunc & die tertio & quarto. id est, nunc est tertius, & nunc est dies quartus, Semperq; de præterito dicuntur. Dicitur & Nudiusquintus, & Nudiussextus. Plautus in Mostellar. Nam heri & nudius tertius & quartus & tertiussextus, usq; postquam hinc perēgrē eius pater abiit.

Nudo, as, nudū facio, detego. Apul. Tum uulnus nudare iussus est. Inter nudum & nudatū sic distinguitur: quod nudū sit, quod nunquā tectum fuit. Nudatū, quod tectum esse consueuit, sed nunc tectum nō est. Aliquādo Nudo significat indico. Vergil. — Traiectaq; pectora ferro Nudauit.

A Nudo fit cōpositū Denudo pe. prod. ut, denuda crura tua.

Nudus, a, um, qd est sine tegmine. Verg. Nuda sinu. Ponitur quādoq; pro insepulto, quod scilicet cadauer saxo tectū nō sit. Idem: Nudus in ignota Palmure iacebis arena.

Nugæ, arum, à non & ago cōponi uidetur: quod nihil agāt. Sunt enim sermones leuium rerū, ac nullius ponderis, & pleurūq; scurriles ioculatorijq;. Vnde Catullus & Martialis poetamata sua uocant Nugas, ut de inanibus uel rebus uel uerbis loquētia. Scribit Hieronymus hoc uocabulum ex Hebræo fonte ad Græcos Latinosq; deriuatum.

Nugalis, & hoc Nugale, quod est nugis plenū, seu quod est nugarum. Gellius lib. 1. Sed toreumatibus tantum nugalibus delatantes obnugatione iusta incescit.

Nugamenta, idem quod nugæ. Apuleius lib. 1. A quo istorū nugamenta hæc comparasti.

Nugatorius, ria, rium, idem quod nugale. Cicero lib. 2. ad Herennium: Duo sunt genera uitiosarum argumentationum. Vnum, quod ab aduersario reprehendi solet, idq; pertinet ad causam. Alterum, quod tametsi nugatorium est, tamen non indiget reprehensione.

Nugax, trium generum: similiter & Nugas, trium generū, & indeclinabile. idem significant, scilicet nugatorem, & eum qui uana loquitur. Hierony. in Sophonia: Nugas, quia à lege recesserant congregabo. Et in libro Sapientiæ: Tanquā nugaces æstimati sumus ab illo.

Nugigerulū, pen. cor. qui uana nunciat.

Nugiuendus, ab antiquis dicebatur, qui aliquid mulieribus uenderet. Nam omnia quibus mulieres utuntur, pro rebus uanis atque inutilibus habentur. Plautus in Aulularia: Nuguendis res soluta est omnibus.

Nugor, garis, uana & nugas ago. Plautus in Epidice: Num mihi nugari potes, quin fidicinam tu huc producis Cropolisti dem? Vernacula lingua dicimus, dar zanzi. Hinc Nugator, nugis turbator. Idem in Captiuis: Euge pōl talem talento non eman Milesium: nam ad sapientiam huius nimis nugator.

Nullatēnus, penul. cor. aduerbium. significat nulla ex parte, nullo modo.

Nullibi, significat in nullo loco.

Nullus, la, lum, compositum est ab ullus. quasi non aliquis, uel

ne unus quidem. Quod quum sit nomen, ponitur tamen quandoque pro non et ullus. Terent. in And. Nullus sum. id est, non sum. Et plus est dicere Nullus sum, quam perij. Nam qui perijt, corpus est reliquum: qui uero nullus est, ita est, ac si natus non sit. Interdum Nulius, ponitur pro non, uel minime. Terent. in Andr. Liberatus sum hodie Daue tua opera, ac nullus quidem. Plautus in Trinummio: Nullus credas: nulla est mihi uita expetenda sine te. Tale est ac si diceretur: Ne duorum quidem uita mihi dulcis est sine te.

Num. soli indicatio iungitur. ad quod pertinet interrogatio: et penè idem significat quod an, subintelligitque utique negationem. ut, Num ego te spoliaui? quasi diceret. Ego te non spoliaui. Sed quoties per negationem interrogamus, subintelligitur affirmatio. ut, Num ego te spoliaui? quasi, Ego te spoliaui. Quum autem Num postponitur uerbo finito, subiunctiuum postulat. Cicero: Interrogauit num dubitarent.

Numa Pompilius, uir Sabinus, et à Romulo secundus rex, iustitia et pietate insignis: qui pacatis finitimorum odijs, gemini Iani templum edidit: quod apertum bella, clausum pacem indicaret. Mox ad religionem conuersus, in Deorum timorem (quò ad uitiora truces flecteret animos) sacra instituit, sacerdotes creauit, uirgines Vestales sacravit, pontificem maximum primus declarauit: dies fastos nefastosque condidit. Annus in duodecim menses diuisit. Postremo ubi maxima cum reuerentia et suorum et finitimorum creuisset, quadragintaque annis regnasset, diem suum obiit. Suidas: Τὸν τὴν ἐρωμαῶν καὶ μὴ ἐπι- δέχοντι ὄντα προσεβόλητο μετὰ τοῖς μετὰβασίλῃς καὶ φλαμινὺς ἰερεῦσιν ὁσίων τε καὶ ἑστῶτος παρόντος. Id est. Hunc Romani aduenam admisserunt, post autem reges et flamines edidit, salios et Vestales uirgines.

Numellæ, genus uinculi lignei, ad discutiendos noxios paratum: quo collum et pedes immittuntur. Plaut. in Asinar. Qui aduersum stimulos, laminas, crucesque, compedesque, nervos, catenas, carceres, numellas, pedicas, boias. Varro lib. 2. de re Rustica, canibus dedit, quum ait: Consuefaciunt quoque, ut adligari primum possint lenibus numellis: quas si abrodere conantur, ne id consuecant facere, uerbis eos detertere solent. Colum. lib. 7. bobus, ceterisque magnis animalibus. Vbi (inquit) possunt etiam numelle fabricari, ut inserto capite descenditibus per foramina regulis ceruix teneatur. Idem dedit ouibus et capris libro octauo: Nonnulli antequam pecus numellis inducant, uirides piceas nucas in mulctram dimittunt.

Numen, proprie uoluntas Dei est, à nuo, nuis, quod ueteres pro uolo usurpabant. Verg. — Non hæc sine numine diuinae Eueniunt. Aliquando per translationem ponitur pro potestate Dei. Vnde diuersa numina, id est, diuersæ potestates, in uno Deo esse possunt. Sicut de Iunone scribitur quòd fuerit Curetis, quia ueteretur curru et hasta. Quia partibus præfesset, Lucina dicta est. Quia præfesset nuptijs, Pronuba dicitur. Aliquando Numen sumitur pro ipso Deo. Vergil.

Spero equidem medijs (si quid pia numina possunt)

Supplicia hausurum scopulis.

Aliquando pro habitu atque ornatu.

Vergilius:

Vadimus immixti Danaïs haud numine nostro.

Numerabile, quod numerari potest. Cuius contrarium est Innumerabile, quod numerari non potest.

Numerale, quod ad numerum pertinet: unde Numeralis sciëntia, quæ tractat de numeris. Græcè Arithmetice dicitur. Et apud Grammaticos nomina Numeralia, quibus utimur in numerando. ut, unus, duo, tres. Et aduerbia Numeralia. ut bis, ter, etc.

Numerarius, siue Numerator, dicitur, qui summè atque mirabiliter computat. Autor Aug. lib. 2. de Libero arbitrio:

Numerarius, ria, rium, quod ex numero est, à quo Supernumerarium, quod supra numerum additum est.

Numeratim, aduerbium. significat per numeros.

Numerius, à numero prænomen deducitum est.

Numero, ras, quasi numos computo. Vergilius:

Bisque die numerant ambo pecus, alter et hædos.

Huius composita sunt Adnumero, quod est alicui numero. Plaut.

in Asina. Etiam nunc dico Periphanes, Rhodo mercator diues

absente hero solus mihi talentum argenti soli adnumerauit, et

mihi credidit. Quandoque Adnumerare significat adiungere.

Martia. Impensis uitam principis adnumeres. Connu-

mero, simul uel cum alijs numero. Et Connumerari, est de ali-

cuius numero, id est, societate esse. Dinumero, clare et distin-

cte numero. ut, Dinumerauerunt omnia ossa mea. Plautus in

Asinar. Verum istuc argentum tu mihi si uis dinumerare. Po-

test etiam significare diuerse numero. Enumero, perfecte nume-

ro. Terentius in Adelphis: Iamne enumerasti id quod ad te

rediturum putes. id est, calculasti, et rationem seu computum

fecisti. Pernumero, perfecte numero. Plaut. in Epidi. Age age

absolue, atque argentum numera, ne comites morer. Pernume-

raturum est. Renumero, rursus numero, seu restituo. Terentius

in Hecyra: Si est ut uelit te ducere uxorem, licet: sin alio est

animo, renumeret dotem.

Numerosus, a, um, quod magno constat numero. ut, Numerosus populus, Numerosa multitudo. Numerosa uero oratio, quæ numeris constat.

Numerus, est collectio unitatum. Vnde unitatem dicunt non

esse numerum, sed principium numeri. Et licet Numerus di-

catur de ijs quæ numerantur: interdum tamen refertur ad

ea quæ mensurantur. Cic. lib. 3. Offic. Si, exempli gratia, uir bo-

nus Alexandria Rhodum magni frumenti numerum adduxe-

rit. Interdum ad ordinem. Idem lib. 2. de Natura Deorum: Ni-

hil est enim ut orationem numero mouere possit, sine consilio,

in quo nihil est numerarium. Verg. Digerit in nume-

rum. Et quoniam omnis concentus et omnis harmonia nu-

meris constat, frequenter etiam non solum pro ratione harmo-

nica ponitur (quam Græco uocabulo rythmos adpellamus.

Vergil. — Numeros memini, si uerba tenerem. Hinc ora-

tio quæ numeris caret, soluta dicitur: quæ uero numeris con-

stat, numerosa) sed etiam absolute pro quacunque ratione. Idem

libro 11. Hetruscique duces equitumque exercitus omnis

Compositi numero in turmas. id est, rationabiliter. Et Nu-

merus dicitur, quasi societas, et grex, seu pars. Vnde dicimus

aliquem esse ex eorum numero, qui est eorum particeps. Sala-

lustius: Dum hæc Romæ geruntur, C. Manlius ex suo nume-

ro legatos ad Martium regem mittit. id est, ex ijs qui partis

sue erant. A Numerus fit adiectiuum Innumerus, ra, rum,

quod est sine numero. hoc est, infinitum. In numerato esse dici-

tur, quum pecunia est in promptu. ut, Habeo pecuniam in nu-

merato. hoc est, non ualorem, sed pecuniam ipsam promptam,

paratamque. Vnde de actore dicente extempore, dictum est, In-

geniū eum in numerato habere. hoc est, semper promptū, pa-

ratumque ad omnia. Sicut de Pollione Asinio, serijs iocisque pa-

riter adcommodato, dictum est, Esse cum horarum omnium.

Sciendum est in numeris, ut maximus quisque, ita primo loco po-

nitur. ut uiginti quinque, triginta sex. Sed si copula intercedat, is

numerus præponitur qui minor est, quoties infra centum et su-

pra uiginti loquimur. ut unus et uiginti, duo et uiginti. Cic.

Plato uno et octogesimo anno scribens mortuus est. Iocrates

quinto et uigesimo, eum librum qui Panegyricus inscribitur,

scripsisse dicitur, uixitque quinquennium post: cuius magister

Leontinus Gorgias centum et septem compleuit annos. Ex

quibus

quibus uerbis colligitur, ante centum præponi numerū minorem: post centū uero postponi. Eodem modo loquimur supra uiginti milia, usq; ad centū milia. ut, Milites nostri sex & uiginti milia erāt. uel, Milites nostri erāt uicies & sexies mille. uel, Militū nobis erant uiginti sex milia. Etenim hæc nomina dum copula carent, composita uidentur. ut undecim, duodecim, septendecim, uigintiduo, uigintitria. Quemadmodū illa, unde uiginti, duodeuiginti: eodem modo undeuigesimus, duodeuigesimus: undecentesimus, duodecentesimus: undemillesimus, duodemillesimus, & reliqua similiter. Hæc enim nomina, secundus, tertius, centesimus, & reliqua huiusmodi, significant ultimum ex eo numero. ut secundus, id est, ultimus ex duobus: tertius, ultimus ex tribus: centesimus, ultimus ex centum. Licet primus, non significet ultimum ex uno: sed ipsum unum, in ordine tamen ad multos subsequentes. Aliquando tamen non pro ultimo ex eo numero usurpantur. ut, Centesimā partem bonorū patris adscutus sum. hoc est, unam ex centū. Aliquando pro bis tantum, ter tantum. ut, Hic ager centesimū fructum attulit. hoc est, centies tantum, quantum sementis acceperat. Plinius: Admiscetur huic far, ut mitiget amaritudinem eius: & tamen sic quoq; ingratissimum uentri est. Nasitur qualicūq; solo ex centesimo grano: ipsumq; pro letamine est. id est, cum centū granis, siue centuplo grano. Hoc modo adpellata est quadragesima, quod quadragesima dies contineat. Hinc significatum habent nomina illa numeralia, simplex, duplex, decuplus, & similia. hoc est, semel tantū, bis tantū, decies tantum. Sunt præterea Numeralia, unarius, binarius, ternarius, tricenarius, cētenarius, & similia: quæ denotant nō multiplicationē, sed numerū aliarū rerū quæ non nominantur. ut, Lapis centenarius. non quod centuplus sit, sed centum librarū. Homo centenarius, quod habeat centū annos. Grex centenarius, centum capitū grex. Dicimus etiam binarium, ternariū, centenariū numerum: quia numerus omnia complectitur. Propter quod recte dicimus: Centenariū numerum annorum ingressus est. non autem, Centenarium annum. & Millenariū numerum pondo uehit nauis. non autem, Millenaria pondo. Item singulū, binum, trinum, siue ternum, quaternū, quinum, senum, septenum, octonum, nouenū, denum, undenum, duodenum, ternumdenum, quaternumdenū, quinūdenum, senumdenum: uel denūquaternū, denumquinū, denumsenū, denumseptenum, denūoctenum, denumnouenum, uicenum: uicenum singulum, uicenum binum, uicenum ternum: siue singulū & uicennū, binum & uicenum, & ita deinceps. Tum tricenum, quadragenū, quinquagenum, sexagenum, septuagenum, octogenum, nonagenū, centenū. quibus oratores utroq; numero utuntur, sed frequentius plurali: præsertim ubi subiectum nomen cui adduntur, tantum pluraliter declinatur. ut, Binæ literæ, binæ nuptiæ, bina arma. Poëtæ uero frequentius singulari utuntur. Sed oratores frē propriam usurpant significationem horum nominum. Binus enim, siue bini, significat singulis duo: ternus, siue terni, singulis tres. ut, Crebātur olim bini consules, id est, per singulos annos duo. & Accipimus omnes à Cæsare bina talenta. id est, singulis nobis data sunt à Cæsare duo talenta. At poëtæ alijq; scriptores, pro suis frē primitiuis hæc nomina accipiunt. Vergilius: Gurgite septeno rapidus mare submouet annis. id est, septem gurgitibus. Idem: Per duodena regit mundi Sol aureus astra. Plinius: Prodigiosa sunt quæ circa hoc tradit Theophrastus. autor alioqui grauis, septuageno coitu durare libidinem contactu eius. id est, septuaginta coitibus. Sed in his omnibus notandum est, quod à triginta tricenū dicimus, g, in c, mutata: sicut pro uigeno uicenum. Tricenum uero à trecentū, quia hæc no-

mina supra centum quidem syncopantur: infra uero non syncopantur. Quippe duceni dicimus, pro ducētini: trecenti, pro trecenteni: quadringeni, quingeni, sexeni, septingeni, octingeni, nongeni, uel noningeni: pro quadringenteni, quingenteni, sexcenteni, septingenteni, octingenteni, nongēteni, Centeni autem & milleni, propter dictionum breuitatem non syncopantur. Sunt item nomina numeralia, simplex, duplex, triplex, quadruplex, centuplex, & similia. à quibus simplicitas, duplicitas, & reliqua. Et aduerbia simpliciter, dupliciter, cū reliquis. Itē aduerbia numeralia, bis, ter, quater, decies, cēties, millies. In quibus notandū, sicut superiora illa quæ diximus supra centū syncopantur, infra centum minime: ita hæc ediuerso infra centum syncopari, ultra uero non. ut uicies, pro uiginties: trities, pro triginties: quadragies, quinquagies, sexagies, septuagies, octogies, nonagies: cetera uero non syncopantur. Quinquies, sexies, septies, octies, nonies, decies: centies, ducenties, trecenties, quadringenties, quingenties, sexcenties, septingēties, octingenties, noningenties: millies, bismillies, termillies, quatermillies, quinquiesmillies, deciesmillies, uiciesmillies, & deinceps.

Numidia, pars Aphricæ, inter Tingitanā & Carthaginiensem regionē, ἀπὸ τῆς νοτιᾶς. id est, à pascuis locis: uersa o, litera in u. Plinius lib. 5. scribit Numidas Nomades dici, à permutādis pabulis: mapalia sua, id est, domos plaustris circūferentes. Ea regio (ut Pompo. scribit) spatio angustior est quā Mauritania: sed magis culta, & ditior: ubi Numidicum marmor effoditur. Hinc Numidicus, cā, cum. ut lapis Numidicus: qui inter generosa marmora adnumeratur. A Papinio Lybicus flex adpellatur. Et pauimenta Punica à ueteribus dicebantur, quæ ex marmore Numidico strata erant.

Numidiana pyra, dicuntur à regione Numidia. Cc.

Numitius, annis est, non longè à Lauinio. Cc.

Numitor, uiri, ppriū, Romuli & Remi auus maternus. Cc.

Nummarius, a, um, qd' ad nūmos pertinet. ut res numaria.

Nummarius, rij, qui nummis deditus est. Hiero. ad Marcell. Volo in nummarios inuehi sacerdotes.

Nummatus, qui nummis abundat. apud Plautum.

Nummosus, s, a, sum, nummis plenus, diues.

Nummularius, campfor pecuniarū, qui nūmos ad mensam tenet: uel qui officio mensæ nummorū inseruit. Hiero. ad Rufinum: Et nummulariorū æra dissoluit. Item Numularius, qui nummos cudit: qui & monetarius dicitur. Nummulariū argentario uiliorem esse, docet Iurisconsul. Sed proprie campfor pecuniarū, à nostris argentarius, à Græcis trapezita. Nummularij & mensarij sunt minutiores, nō tenētes libros, in quibus data acceptaq; scribunt, quos Græci colybstas appellant.

Nummulus, diminutiuum. paruus nummus.

Nummus, à numismate adpellatus est. Græci enim Nummū νόμισμα uocāt. Quo uerbo & Latini eodē modo utūtur. Hor. Rettulit acceptos regale numisma Philippos. Martialis: Qur data sunt equiti bisquinq; numismata quare. Numisma uero ἀπὸ τῆς νόμισμα, quod est lex: quia quum permutatione uti homines solerent, lege nummī usus introductus est. Quapropter nostri Nummū, monetā adpellauēre: quod signo numismatis monerentur, cuius pretij esset. Fuitq; Nummus decima pars aurei denarij. Nūmus adulterinus, moneta falsa. Cicero lib. 3. Offic. Querit etiam si sapiens adulterinos nummos acceperit imprudens pro bonis, quum id rescierit, solutus ne sit eos si cui debeat pro bonis.

Nunc, aduerbiū temporis. & est hoc quod Græcis νῦν. Nam y, in u, uertitur, νῦν c. signific. hoc præsentī tempore. Quamuis quandoq; pro nomine ponatur. Cic. Nunc temporis: numero. quasi temporis præsentis: & quasi Nuncini (si La-

tinitas pateretur) sicut crastini. Interdum ponitur pro sero. Vergilius: —Nunc scio quid sit amor. Interdū nullum tempus denotat, & pro sed accipitur. Cicero: Quæ quidē multò plura euenient, si ad quietem integri iremus: nunc onusti cibo & uino, confusa & perturbata cernimus. Dicitur & Nunc nuper. Terentius in Eunuchis. Idem Menandri phasma nunc nuper dedit. Est enim ex illis uerbis, quæ uetères propter ambiguitatem cum adiectione proferebant.

Nuncio, *cias*, moneo, significo. Terentius in Hecyra. At istos inuidios Dij perdant, qui hæc libenter nuntiāt. Huius composita sunt Adnuncio, quod est, alicui nuncium porto. Hieron. lib. 1. Reg. Neq; enim fieri potest, ut si certe cognouero, completā esse patris mei maliciā contra te, non adnunciem tibi. Denuncio, manifeste nuncio. Columel. Sin autem cœli status frigidus & pruinosus hyemis uolentiā denunciat, in idus Februarias hanc curā differemus. Enuncio, extra nuncio, manifesto. Sallustius: Propere per Fuluiā dolum Ciceroni qui parabatur enunciat. Prænuncio, antè nuncio. Terentius in Phorm. Abi prænuncia hanc uenturā. Pronuncio, profero. unde Pronunciatio, prolatio. de qua Cic. lib. 1. ad Her. Pronunciatio, est uocis, uultus, gestus moderatio cum uenustate. Et pronunciare, est decernere. à quo Pronunciatum, statutum. Obnuncio, contra aliorum uoluntatem, seu malum nuncio. Terentius in Adelphis: Primus sentio mala nostra, primus rescisco, omnia primus porro obnuncio: ægrè solus si quid sit sero. Donat. Qui malā rem nuntiat, obnuntiat. Obnunciare enim dicunt augures, qui aliquid mali ominis senumq; uiderint. Cicero pro Sexto. Quumq; auspicijs religionis parens obnuntiaret quod senserat. Vnde & pro reficere reluctariq; ponitur. Suetonius in Cesare. Lege autem Agraria promulgata, obnunciantem collegam armis foro expulit. Renuncio, de quo alibi.

Nuncius, qui nuntiat, & quod nuntiat. Verg. —Et nuncius ibis Pelidæ genitori. Plautus in Sti. Pracurri, ut nunciarem nunciū exoptabilem. Hieronymus, lib. 2. Regū. Si solus est, bonus nuncius est in ore eius. Nuncia, quæ aliquid nuntiat. Nuncium, res quæ nuntiat. A Nuncius fit Internūcius, qui inter duos medius est ad aliquid tractandum.

Nuncūpo, *pas*, *pen. cor.* nomino. Liuius lib. 1. Quem Iulium eundem Iulia gens autorem sui nominis nuncupat. Nuncupata uota dicuntur, quæ consules & prætores, quando in prouinciā proficiscuntur, faciunt.

Nundina, *a*. Romanorum Dea: à nono die nascentium dicta: qui & lustricus dicitur. Erat autem lustricus dies, quo infantes lustrabantur.

Nundinæ, *narum. pen. cor.* à nono die dictæ sunt: quasi nouendinæ. Instituta perhibentur, ut rustici octo diebus in agris essent, & nono die repeterent urbem ad mercatū, pro legibus accipiendis: & ut scita atq; consulta frequentiore populo referrentur, quæ trinūdino die præposita, à singulis atq; uniuersis facile noscebatur. Vnde etiam mos tractus, ut leges trinūdino die promulgareretur. Dicitur & Nundinū neutro genere. Liuius. Postquam uero comitia decē uiris creādis, in trinundinū indita sunt. Trinūdinus autē dies, uel Trinundinū, siue Trinum = nundinū, dicebatur dies tertiarū nundinarū: qui prædici antè solebat, ut notior esset uniuersis. Idem est enim dicere, Trinūdino, & tertijs nundinis, & in Trinundinū. hoc est, in tertias nūdinās. Sunt qui putent, Trinundinū esse trium dierū spatium, ad habenda comitia, creandorum magistratū causa. Sed Festus scribit nefas esse Nundinis agi cū populo, quod est, populum ad conciliū aut comitia uocare. Alij non pro trium dierū spatio, sed pro loco accipiūt: quod tribus in locis uno die fierent comitia, aut tribus diebus uno in loco celebrarentur.

Nundinarius, *ria, rium*, quod ad nūdinās pertinet, uel quod nundinis deputatum est. Plinius lib. 12. His commercijs Caracem oppidum aperuere, quod est illis nundinarium.

Nundinator, qui nundinis mercatur. Festus: Nundinis rustici conueniebant mercandi & uendendi causa: tumq; nefas erat cum populo agi, ne interPELLarentur nundinatores.

Nundinor, *aris*, palam uendo, sicut in nundinis fit. quod & Nundino, *nas*, dicitur. Iulius lib. 6. Mathematices: Quæstus & libidinis causa pudorem duobus fratribus nundinabit, & ad coitum fratrem inuitabit & filium. Apuleius: Toti nunc iudices sententias suas pretio nundinantur.

Nunquam, nullo tempore. à quo Nonnunquam, quod significat aliquando.

Nunquam non, significat semper, Suetonius in Tiberio: Turbatiore cœlo nunquam non coronam lauream ceruice gestauit: quod fulmine adflari negetur id genus frondis.

Nunquando, pro eo quod est, num aliquando? Et habet accentum in penultima: sicut aliquando.

Nunquid, interrogatis particula: qua nō tam interrogamus, quam exactius instamus plerumq;. Componitur autem ex num & quid, sed *m*, mutatur in *n*. Et modò aduerbiū. ut, Nunquid ego sum rabbi? Modò nomē. ut, Nūquid criminis habes quod mihi obijcias? Sed apertius in non neutro genere. ut, Nūquid omnium nostrum te offendit? hoc est, an aliquis.

Nuo, *nuis*, cum suis compositis: uide in dictione Abnuo.

Nuper, aduerbiū, significat nō longo tempore à nūc. Boetius: Hoc autē quod nuper diximus. Quādoq; de longiore dicitur. Cicero de Diuin. Nam ante disciplinā patefactam, quæ nuper inuenta est. Hinc Nupcrum. id est, recens, nouum. Plautus. Recens captum hominē, nupcrum, nouitiū. Nuperrimus, recētissimus.

Nuptialis, & hoc Nuptiale, quod ad nuptias pertinet, ut Nuptialis thalamus. Hinc fit Nuptialiter, aduerbiū, quod significat more nuptiarum.

Nuptiator, qui nuptias adpetit. Hieronymus contra Iouem. Dicam & ego nuptiatoribus meis: qui post castitatem & diuturnam continentiam sudant ad coitum, & pecudum more lasciuunt. Si sic insipientes estis, ut quum cœperitis spiritu, nunc carne consumemini.

Nuptiæ, coniunctio maris & foeminae, & consortium omnis uitæ: diuini & humani iuris communicatio. Proprie tamen dicuntur cerimonie & hilaritates in ducendis uxoribus. Dictæ Nuptiæ (ut inquit Ambrosius lib. de Patriarchis) quod pudoris gratia se obnuberent puellæ. Vnde in Genesi scribitur, quod quum ueniret Rebecca, uidit Isaac deambulantem: & cognito quod ille erat cui duceretur uxor, descendit, & caput suū obnubere cœpit: docens uerecundiam nuptijs præire debere.

Nuptūrio, *ris. pen. cor.* nubere cupio. Apuleius in Apolo. Ea si claro nupsisset homini rusticano, indecrepito seni, sponte eā diceret sine ulla magia iam olim nupturissæ.

Nuptus, *pta, um, participiū.* Lactantius. Eamq; Zephyro nuptā. Vnde Nupta uerba dicebant, quæ non licebat uirgini dicere. Plautus. Virgo sum, nondum didici uerba nupta dicere. Huius contrapositum est Innupta, quæ nondum accepit uirum. ut, Innuptæq; puellæ.

Nuptus, *nuptæ maritus.* Quamuis raro sit in usu nisi apud ueteres. ut apud Plautum in Cass. Charinū libet scire quid agat nouum nuptum. id est, maritum. ut exponit Priscianus.

Nuptus, *ptus*, pro ipso nubendi actu. Nam dicimus: Hæc data est nuptui, & ad nuptum. Caesar: Et sorores suas nuptui in alias ciuitates collocasse. Augustus lib. 6. de Ciuitate Dei: Sacra sunt Iunonis, & hæc dilecta in eius insula Samo celebrantur: ubi ad nuptum data est Ioui.

Nursia.

Nursia, urbs antiqua in Vmbria, ex qua Q. Sertorius, uir rei bellicæ scientissimus, ortus est. Suidas: Νύρσια ἢ Νερσία, πόλις Τυρρηνίας, ἢ Νύρ Νερσία, δὴ τὸ Νύρ. Id est, Nucria, & Nucria, urbs Tyrrheniæ: quæ & Nacria per a, dicitur.

Nusquam, locum negat, & significat nullibi: sicut vsquam alicubi, quasi uno quouis loco.

Nusquam non, significat ubiq; Non nusquam, alicubi.

Nutricio, cas, pen. cor. idē significat quod nutrio. Cic. lib. 2. de Natura Deorū: Omnia quæ sunt, sic sua membra & suas partes nutricant & continent. Colu. lib. 8. passuum protulit. Nam suburbanus lactens porcus acere nutricandus est.

Nutrio, tris, triui, uel trij, secundū Priscianū: proprie paruulorum est, ut crescant. Inuenitur etiā Nutrior, tam deponens, quā passiuum. Verg. lib. 2. Georgicorum:

Hoc pinguem & placidam paci nutritor oliuam. Id est, nutrito. Huius compositum est Enutrio.

Nutritius, qui nutrit: siue qui curam habet infantiū & adultorum, ut uiuant. Hieronymus: Non dixit, accepit filiū suum & uxorem suam: sed, puerum & matrem eius: quasi nutritius, non maritus. Hic accipitur quasi custos & nutritor Mariæ in necessitatibus: nisi dicamus quasi nutritius pueri, nō maritus Mariæ. Est & Nutritius, a, um, Colu. lib. 3. Ne incrementa duritia sua reuerberet, sed tenero uelut nutritio sinu recipiat, & cælestes admittat imbres.

Nutrix, quæ nutrit. Cuius diminutiuum est Nutricula. Iuuenalis: Gallia uel potius nutricula caudicorum.

Nutus, & Nuto, tas, uide in dictione abnuo.

N A N T E Y.

Nycterus, ridis, uespertilio, tam minutis pedibus, ut cis cærere uideatur.

Nycticorax, coruus nocturnus: qui & Nocticorax.

Nyctileia, sacrificia quæ Baccho fiebant: à nocturno tempore dicta. Vnde & Bacchus Nyctileus dictus est.

Nyctileus, dictus est Bacchus: quod eius sacra noctu celebrarentur. Nam νύξ, Latine nox dicitur.

Nyctilopes, qui uident interdū: occidente autē Sole cernūt exiliter, noctu nihil. Hi etiam lusciosi dicuntur à Latinis. Plin. lib. 8. Caprinum iecur si uestatur, restituit pristinam aciem his quos nyctilopas uocant. Myopes uero, qui iam ab initio ortus sui nisi admoti contueri nequeunt: quod genus curam non recipit, ut Vlpianus in Edictio edicto inquit.

Nyctimene, filia Nyctei, quo etiam nomine dicta est auis quædam, in quam conuersa Nyctimene fertur. Quæ quoniam cum patre concubuerat, facinus recognoscens, in syluas aufugit: & in noctuam conuersa, lucem odit, nocte tantum uolitans à Græcis adpellatur νυκτωμένη.

Nympha, Latine sponsa. Sed putauerunt antiqui Nymphas aquarū Deas esse: quasi lympharū numina. Nympha uerò ab aquis Deæ sunt: quales sunt Dryades, Hamadryades, et Orædes. Quippe ueteres Græci Nymphā dicebant, quam nos mutatione unius literæ lymphā. hoc est, aquam. Aliquādo Nympha dicuntur Musæ: quod aqua currendo muscos sonos efficiat. Hinc sæpenumero à poetis inuocantur. Verg.

Nymphae noster amor libethrides. Dicuntur & Nymphae apes, quū primū formā cœperint habere. Plin. li. 11. Apes aliæ in uerniculo, aliæ in Nympha esse perhibentur. In uerniculo sunt, quum primū ab incubatu excluduntur: excepto rege, qui non uerniculus, sed statim penniger existit. Cetera turba quum formam capere cœpit, Nymphae nominantur.

Nymphæa, nume. plur. & gen. neut. dicuntur lauacra & balnea. Iulius Capitol. Opera Gordiani Romæ nulla extant præter quædā nymphæa et balneas. Iosephus scribit, Herodē

apud Ascalonam cōstituisse nymphæa. id est, lacus & balneas.

Nymphæus, locus in Lydia.

Nymphus, dicitur sponsus, à quo Paranympheus, & Neonympheus, nouus sponsus.

Nysa, proprium nomen. Verg. Mopso Nysa datur.

Est itē Nysa, urbs Arabiæ: apud quam (ut Diodorus ait) Bacchus educatus à Nymphis fuit. Vnde & Nysæus dictus est, ac cognominatus Dionysius, à Ioue scilicet et Nysa nomē accipiens. Nysa etiam nō tam mons, quā ciuitas in India est, à Libero patre (ut refert Strabo) cōdita, carminibus poetarum celebratissima: sita sub radicibus montis, quem Meron incolæ adpellant. Propert. Indica Nysæis arma fugata choris.

Alia est Nysa in Bœotia, apud Homerū: apud Plinium in Cæria: apud Strabonem uicus in Helicone, ubi simili modo colitur Bacchus: apud Ptolemaum in Ionia ac Lycia: apud Stephanum in Thracia: Multi tamen Nysæ, sarum, declinant.

Nysia, hederæ genus maximis inter nigras corymbis. Cc.

Nysirus, pen. cor. insula, in qua est urbs eiusdē nominis. Homer. Qui Nysiron habitant celsam Crapotañq; Casonq;.

Hæc non longè distat à Coö. In ea fiunt optima uina.

Nysa, per geniuum ss, repagulū unde cursores mouentur, ab νύξ inclino, quod quum metam attigerint, inclinentur.

Nysus, nomen proprium uiri. Verg. Nysus & Euryalus.

DE L I T E R A O.

Varijs modis positum inuenitur. Nam nomen est uocalis. Aliquando aduerbium uocandi. Vergilius:

O regina nouā cui cōdere Iuppiter urbē.

Aliquando admirandi. Iuuenalis:

O qualis facies, & quali digna tabella.

Aliquando indignandi. Cicero in Catil.

O tēpora, o mores, o paterni generis oblite, materni uix memmor. Aliquando optati aduentus, aut repenti percussus. Terent.

O salue, o Pamphile. Verg. Adsis o placidusq; ueni.

Inuenitur quandoq; cum utinam. Ouidius:

O utinam tunc quum Lacedæmona classe petebat.

Interdum est interiectio dolentis. Cicero: O me miserū, o infelicem. Exprimūt nonnunquā exultantis adfectum. Verg.

O mihi sola mei super Astianactis imago. Et,

—O felix si te tua Roma uideret. Tacetur quandoq; o, quum aduersatio iungitur. Nam & nominatiuo & uocatiuo iunctum legimus. ut apud Plinium iuniorem: Hominem te patientē, ac potius durum, ac penē crudelem. Et (sicut docet Donatus) maioris stuporis est hoc modo pronunciatum, & quādoq; melius sonat. Terentius in Eunuchō: Hominem perditū miserūq; & illum sacrilegum.

Oataricha, dicitur mugilū oua, sale condita. ὀτάρη enim οὐῖν, interposita u, euphoniæ caussa. τάρηχον falsum dicitur. τάρηχον, seruo, cōdio, liquefacio, sicco. Suidas: σκμῶναι δὲ ἢ τῆς ἡραίνης ἢ οἴου εἰς τάρηχον ἐπιχωρῖσθαι. λέγεται τάρηχον ἢ τὸ τάρηχον ὀδύτης, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Βατράχοις. Ἐστὶ δὲ κρέας ἀλοιῇ περισσώμενον, παρὰ τὸ εἰς τάρηχον ἐπιχωρῖσθαι. Id est, significat & siccare, & quod ē i Garū separare. Dicitur et τάρηχον salsamentum & τριχος, neutro genere, ut Aristophanes in Ranis: Est autem caro sale conspersa in garum separata.

Oaxis, fluuius Cretæ: licet Scruius Mesopotamiæ fluuium dixerit.

Oaxus, ciuitas Cretæ, ab Oaxo Acallidis Nymphae Minoidis filio, uel à situ loci: quod crepidines Græci axos uocent. Herodotus quoq; Oaxum urbem Cretæ facit: in qua Etearchus pater Phronimæ matris Bacchi regnauit, qui Cyrenem Lybiæ urbem edificauit.

aa 4 Ob præpo

O A N T E B.

OB, præpositio, separari & cõponi potest. Separata caussas
lis coniunctionis locum tenet. Verg. lib. 11.

Cuius ob auspiciu infauit, moresq; sinistros.

Apud ueteres etiã pro ad, ponebatur. Ennius: Pendet ob Ro-
mã noctu legiones ducere. Cicero Papirio Pato: In eo igitur
conuiuio Cicero ille, quẽ spectabãt, cuius ob os Graij ora ad-
uertebãt sua. Sic dicebãt Obire, pro adire: Obmoueo, pro ad-
moueo: Obiacent, pro adiacent: & cõplura id genus. Com-
posita quãdoq; significat cõtra. ut Oppugno, Obijcio. Quan-
doq; circum. ut Obambulo, Obsideo. Quandoq; super, siue co-
rã, siue obuiã. ut Obuenio. Quãdoq; ad: ut Obeo. Dicimus
enim: Iste obiuit mortem. hoc est, iuit ad mortem. Componitur
autẽ cum a, ut Obaudio. cum c, ut Occumbo. d, ut Obduco. e,
ut Obeo. f, ut Offero. g, ut Oggannio. h, ut Obherbesco. i, ut
Obijcio. l, ut Oblitero. m, ut Obmutesco. n, ut Obnitor. o, ut
Oborior. p, ut Oppugno. q, ut Obquinisco. r, ut Obruo. s, ut
Obsto. t, ut Obiineo. u, ut Obumbro. Sed quoties uocalibus
iungitur, uel d, l, n, r, seruatur b, integra. Cum c, mutatur b,
in c: præterquã in Obcaco, Obscurus, & Obscenus: in qui-
bus duobus ultimis b, seruatur, & s, additur post b, cum alijs
literis, mutatur b, in sequentem literam: nisi in his quã modo
excipiam. In f, mutatur. ut Offendo, Offella: ubi caussa metri
abijcitur b, quã tamẽ in Offa, in f, mutetur. In m, ut Omitto:
nisi apud poetãs: ubi o, breuiatur, & b, abijcitur. In Obmu-
tesco b, seruandum puto, sed non proferendum, quamuis mu-
tari in m, debere uideatur: ut de Omitto Priscianus sentire ui-
detur. In p, Oppono. In Oportet tamen, neq; b, neq; p, sicut in
Opportunus, geminamus. In Opcrio similiter, Adoperio, &
Cooperio: in quibus b, abijcitur. In q, uerò abijci puto b, ut
Oquinisco. In t, uarie sentitur: sed per b, usus ea scribit. ut Ob-
tineo. In Obstrudo uerò, additur s, præpositioni: sicut in Ob-
scurus. Et aliud est Obtrudo, aliud Obstrudo.

Obacero, as, penul. cor. uide in dictione Acero.

Obærat, cum æ, diphthongo dicitur miles, seu quis alius,
qui ære dato iam obligatus est: quasi ære alieno astrictus, &
debitor ad aliquid operadum. Cæsar lib. 1. Com. Omnes obæ-
ratos, quorum magnum numerum habebat, conduxit. Var.
Res maiores, ut uindemias & fœniscia, administrant ij, quos
oberatos nostri uocitarunt.

Obambulo, aduersus alios ambulo, uel ambulanti me oppo-
no: siue circumeo, aut obuiam eo. Plautus in Captiuis: Itẽ alij
parasiti frustra obambulant in foro. Verg. lib. 3. Georgico-
rum datiuo iunxit:

Non lupus insidias explorat ouilia circum:

Nec gregibus nocturnus obambulat. quod Scruius expo-
nit, insidiatur. Sed figurate dictum puto: ut, It clamor coelo.
Aliquando Obambulare, accipitur pro unã iunctimq; ambula-
re. Suetonius in Tiberio: Et secretum petenti non nisi adhibi-
to Druso filio dedit: dextramq; obambulantis, ueluti incubẽs
quoad perageretur sermo cõtinuit. Ouid. de Polyphemo dixit:
Nocturnus obambulat. Pro eo quod est, ultrò citroq; am-
bulando discursat.

Obaresco, circumquaq; cresco.

Obaudio, auditum postergo. Et in eadẽ cõpositione au, mu-
tat in e, & dicimus Obedio. & fit contrariæ significationis:
quasi dicto obediẽs sum. Inuenitur Obedire dici de turpi obse-
quio. Cic. Dum autẽ ipse dedecori ac turpitudini obedierit, nõ
modo imperator omnino habendus non erit. Ponitur interdũ
Obaudire, pro audire, seu obedire. Augustinus lib. 17. de Ciui-
tate Dei: Pro eo quod obaudiuit Habraam pater tuus uocem
meã, & custodiuit præcepta mea. Alibi datiuo iunxit: Et præ-

cepto utriq; obaudire cupientis.

Obba, poculi genus, dicta quasi ob bibere sit facta. ἡ ὀββα
τὰ χαλκῶν πλῆθος αἰετῶν, ὅτι ἡ τὴν τὴν πίνοντα ἐν συμποσίοις ἔχει
ἀπότο. Id est, Vel Græcum forsitan multitudinis pars, quod
hec in turba & conuiuijs datur bibere.

Obcæco, cas, non plus significat quàm Cæco. in quo b, rema-
net, contra aliorum regulam. Colu. lib. 4. Veluti ignorantie
tenebris obcæcata, luce ueritatis caruit. Idem lib. 2. Vbi solu-
tior est humus, aliquæ fiunt patentes, quædam etiam obcæcan-
tur: ita ut in eas ora hiantium fossarum competant. id est, de-
super teguntur.

Obdo, dis, ex ob et do, significat oppono, siue adpono. Et pro
claudio poni cõsueuit. Teren. in Eun. Pessulum ostio obdo.

Obdūco, cis, pen. prod. superduco, tego. Hieronymus in Ge-
nesi: Quumq; obduxero nubibus cælum. Verg.

Et cinis obductæ celabat lumina prunæ.

Aliquando ponitur pro detego, aperio. Lucilius: Vos interea
lumen auferte, atq; aulã obducite, Aliquãdo pro circumduco,
siue contra duco. Plautus in Pseudolo: Si hos expugno, facile
ego hac rem meis ciuibus faciam: pòst ad oppidum hoc uetus
continuo meum exercitum protinus obducã. Aliquando pro
facio, contraho. Plinius: Iam callum obduxerat.

Obdulcesco, cescis, circum dulcis fio. Augustinus lib. 7. Con-
fessionũ. Nam si primò sanctis tuis literis formatus, & in eã-
rum familiaritate obdulcisses mihi, postea in illa uolumina
incidissem: fortasse abripuissent me ab solidamento pietatis.

Obdureo, res, rui, à quo Obduresco, durus fio. Cic. Corni-
fic. Equidem sic iam obdurui, ut ludos Cæsaris nostri æquisi-
mo animo uiderem. quod est, quasi callum feci.

Obdūro, ras, penul. prod. durum facio. Hieronymus contra
Ruffinum: Vsq; adeo ne obdurasti frontem, ut in mendacio po-
nes spem tuam?

Obedio, dis, diui, ditum, obtepero. uide in dictione Obaudio.

Obẽdo, dis, pen. cor. cõsumo: quasi circummedo, à quo Obesus,
a, um. pro gracili, & exili, & circũroso, macilentuq;. Næ-
uius: Corpore pectoreq; undiq; obeso, tardi ingenio senis. Ali-
quãdo significat comedo. Vnde Obesus, pro uberi & crasso:
ut sit Obesus, quasi ob edendum factus. Verg. lib. 3. Georg.
Argutumq; caput, breuis alius, obesaq; terga.

Hierony. Minus solertes sunt, quibus obesissimus uenter est.

Obesitas, pinguedo. Plinius: In magna obesitate.

Obeliscolychnium, instrumentum militare, ab usu geni-
no, scilicet ueruculi & lucernæ dictum.

Obeliscus, diminutiuum ab obelus, magis nomine quàm re: dũ
magnæ res Obelisci dicantur. Est autẽ lapis asperimus, in fi-
gura metæ cuiusdã, sensim à proceritate in excelsum consur-
gens, paulũ gracilescens, specie quadrata, in uerticem produ-
ctus angustũ, manu leuigatus artificis. Qui multi Romæ fuisse
referuntur. Et sunt pyramides longè minores, Solis numini sa-
crati: propter quod ad radiorum similitudinem fiebant.

Obelus, pen. prod. Latine dicitur ueru. A cuius similitudine
uirgula quẽdã inter puncta etiã ueru dicitur, iacẽs sic: Hac
usi sunt ecclesiastici interpretes: qua denotatur aliquid addi-
tum in translatione, quod in prototypis nõ habetur. Hierony-
mus ad Paulinum: Origenis studium me prouocauit, qui edia-
tioni antiqũ translationẽ Theodotionis admiscuit, asterisco
& obelo opus omne distinguens. Sic dictus, quod obelo, id
est, uerni sit similis: uel quia tanquã ueru superflua iugulat,
& confodit. Suidas: ὀβελός, ἢ σούβλα. Xenophon ἐπὶ τῶν ἐνδοξῶν
βασίλεως δὲ βασιλέως διαμπερὲς τὸν μισθὸν τῶ ἡγνῶτα, καὶ πα-
ρομιᾶ, τὸ θερμὸν τῶ ὀβελῶ, ἐπὶ τῶν τὰ χεῖρονα ἀντὶ τῶν κρετ-
τόνων αἰσθάνων. Id est, Obelus, Subla. Xenophon per-
cussit

- cussit in transitu obelisco traiectum semur propissime. Et pa-
roemia calor obeli ad peiora pro melioribus detentis.
- Obeo**, obis, obiui, uel obij, obitū. Est autem Obire, adire. Nam
ob, pro ad quandoq; ponitur. Vnde Obire mortem, est ire ad
mortem. Plautus in Aulularia: Vbi is obijt mortem qui mihi
id aurum credidit. Similiter Obire diem dicimus, pro eo quod
est mori: quasi ire ad diē fātī. Seruius Sulpit. Cicero: Nun-
ciatum est mihi Marcellum diem suum obijisse. Et Obire uadi-
monium, est ire ad uadimonium. Sic dicimus Obire rus, pro ire
ad rus. Cicero Mario: Tu modo istam imbecillitatem ualetu-
dinis tuæ sustenta & tuere: ut nostras uillas obire, & mecum
simul lætacula cōcurrere possis. Aliquando significat præstō
esse. Suctonius in Cæsare: Tanusius adijcit Crassum diē cædi
detestatum non obijisse. Aliquando exequi. ut, Obeo legatio-
nem. id est, exequor munus siue officiū legationis. Obeo pro-
uinciam, exequor officiū provinciale. Obeo uitam, perficio ui-
tam. Liuius lib. 1. Eum iura redditurum, obiturumq; alia re-
gis munia esse. Ponitur quandoq; sine aduersatiuo, & signi-
ficat morior. Iuuenalis: -Magnus ciuis obit, & formidatus
Othoni. Et Obire, est circuire. Verg. -Magnas obcuntia
terras. Liuius lib. 1. Tum sacerdotibus creandis animū adie-
cit: quāquā ipse plurima sacra obibat. id est, circuibat uisi-
tando. Idem Obire, obuiam se præbere. Terentius in Hecyra:
Adeō tuam antiquam uenustatem obtinens, ut uoluptati obitus
sermo, aduentus tuus quocunq; adueneris semper fiet. Donat.
Obitus, occurfus.
- Obequito**, circumequito. Liuius lib. 2. Veiens hostis He-
truscūq; eō magis propere agere, laceffere ad pugnam primō,
obequitando castris, prouocandoq;.
- Oberro**, ras, circumerro. Persius per translationem pro cir-
cumuolo posuit, quum dixit:
Diues arat Curibus quantum non nūluus oberrat.
- Obesco**, scas, ab esca compositionem habere conuenit: quasi
esca facio. Colu. lib. 9. Nonnulli tribus aquæ partibus unā bo-
ni uini nūscant, madescentq; triticeo pane obescant aues: quæ
prima Luna (quoniam id quoq; custodiendum est) saginari
cœpta, uigesima pergliscit. Inesco, idem fermē significat,
sed per translationem ponitur pro decipio. Terentius in Adel.
Nescis inescare homines. Donatus: Metaphora ab aucupibus,
qui aubus capiendis effundunt cibum.
- Obex**, generis masculini, uel fœmini. ab obijcio, significat cu-
iuscūq; rei obiectionē siue obstaculum. Verg. lib. 10.
Ecce maris magna claudit nos obice pontus. Hieron. Sagit-
ta quæ cōtento neruo dirigitur, difficile uitatur: antē enim ad
eum ad quē iacta est peruenit, quā obice clypei frustretur.
Vnde & pessulum seranq; ostiorum, Obices adpellamus.
- Obgannio**, uide Gannio.
- Obherbesco**, scis, ex ob & herbesco. Herbescere uerō, est
herbam fieri. Cicero in Catone: Et elicit herbescentem ex co-
uiriditate, quæ nixis fibris stirpium, sensim adolescit. Festus:
Obherbescere, herbam incrementum.
- Obiaceo**, iāces, pen. cor. circum, aut contrā, siue obuā iaceo.
Colu. lib. 2. Sed uastos cespites conuellit: quibus obiaceuti-
bus, impeditum aruum minus recte potest iterari. Livi. lib. 9.
Quum ad alias angustias protinus pergerent, scētas deiectu
arborum, saxorumq; ingentium, obiaceut mole inuenire. id
est, contra iacente.
- Obiecto**, ctas, frequenter obijcio, oppono, imputo. Lactan-
tius lib. 3. Et stultitiam, quam nobis isti Deorum cultores,
obiclare non desinunt. Interdum ponitur pro expono. Ver-
gilius lib. 4. -Et corpora bello Obiectant.
- Obiectum**, philosophi usurpabant pro omni eo quod cerni

- potest. id est, quicquid oculis obijcitur.
- Obiectus**, ctas, ctum, participium.
- Obiectus**, ctus, nomen, significat oppositionem.
- Obijcio**, cis, pen. cor. anteciatio, antepono, porrigo, offero.
Colu. lib. 7. Tenerrimam quāq; frondem, aut pampinos ui-
tis obijci, scilicet poni. Plautus in Curcul. Flos ueteris uini
meis naribus obiectus. id est, porrectus. Terentius in Heau-
tontimorumenō: Ut hanc notitiam nec opinanti primus obijce-
rem ei domi. id est, offerrem, uel darem. Aliquādo contrā iā-
cio, oppono. Aliquando infro. Plautus in Amphitryone: Qui
multa Thebano populo acerba obiecit funera. Aliquando re-
pentē ostendo. Claudianus:
Exemplō sese medijs obiecit in aruis.
- Obiter**, pe. cor. ex ob, circum, & iter compositū, aduerbium,
significat incidēter. hoc est, præter propositū: quasi in itinere
occurrēs: aut quasi per iter, & in transitu. Plin. in prolog. Ut
obiter caueā istos Homocromastigas. Et li. 8. Maior pars Ita-
liæ ruidō uititur pilo: rotis etiā, quas aqua uerset obiter & mo-
lat. Idem li. 11. Cuius angustie non sinunt uagari incertā aciē:
& uelut canali dirigunt, obiterq; incidentia facile declinant.
Iuue. Aut obiter leget, aut scribet, uel dormiet intus. id est,
interim. Sunt qui exponant Obiter, præcise tali causa.
- Obitus**, ta, tum, pen. corre. participium. ut,
Morte obita, qualis fama est uolitare figuras. Eiusdem signi-
ficationis est cum obeo, obis.
- Obitus**, tus, nonen, quod modo mortis executionem significat.
Cicero: Quum de obitu fratris literas accepissem. Modō oc-
casum. Verg. lib. 1. Georgicorum:
Nec frustra signorum obitus speculamur & ortus.
Modō aduentum. Turpilii: Et quis est qui interrumpit ser-
monem meum obitu suo?
- Obiurgo**, gas, ualde arguo, reprehendo, uel contra aliquem
clamo. Teren. in And. Nam si obiurges illum uitæ qui auxiliū
tulit: quid facies illi, qui dederit damnum aut malum?
- Obiuro**, ras, pen. prod. iurando adstringo. Cice. pro Cælio:
Fuit in hac causa pertristis quidam patrius censor, magister
obiurauit M. Cælium, sicut neminem unquā parens.
- Oblationes**, proprie dicuntur quæ Dijs offeruntur. Vete-
res Offerrumenta dicebant. Cornucopiæ.
- Oblecto**, ctas, & Oblector, ctaris, uide in dictione Delecto.
- Oblido**, dis, pen. prod. ex ob & lido, seu lēdo, significat cir-
cūcircausq; ad mortem percutio, suffoco, neco. Lactā. lib. 6.
Ne illud quidem concedi aliquis existimet, ut recens natos
liceat oblidere: quæ uel maxima est impietas. Ad uitam enim
Deus inspirauit animas, non ad mortem. Colu. lib. 8. Ne an-
gustie fœtus oblidant.
- Obligo**, gas, pen. cor. circumligo. Colu. lib. 8. Ut admissarij
dexter, uel etiā sinister uinculo testiculus obligetur. Curtius:
Ne obligato quidem uulnere haud segnius destinata exequi-
tur. Per translationem Obligare, est deuincere, seu debere. Ci-
cero Aulo Trebonio: Dolabellam antea tantummodo dilige-
bam, obligatus nihil eram. Differunt tamen (secundum Asco-
nium) Obligatus & districtus: quoniam Obligatus in bonis
& in uinculis dicitur: districtus, sine uinculis.
- Oblimo**, mas, pen. prod. ex ob & limus componi uidetur,
quasi circumlimo, seu superlimo, repleo. Cicero lib. 2. de Na-
tura Deorum: Nilus Aegyptum irrigat: & quum tota æstate
obrutam oppletumq; tenuerit, tum recedit, molitosq; & obli-
matis agros ad ferendum relinquit. Verg. lib. 3. Georg.
-Et sulcos oblimet inertes. Per translationē Claud. lib. 3.
pro obcæcare, & quasi limo meatus claudere, seu obtundere,
uel inquinare posuit. -Sed quod dissuasor honesti

Luxus & **humanas** oblimat corpora mentes.
Est & **Oblimo**, à limo, mas, compositum. Horatius in Sermo.
 Rem patris oblimare malum est ubicumque.
Oblino, pen. cor. circumfundo. Lactantius lib. 4. Luto se oblinunt qui Deos id est, terram, lutumque uenerantur. Sallustius in Iugurth. Simul gladium sanguine oblitum ostentans.
Oblitero, ras, obscurum facio, castro, delco, uel in obliuione duco, & quasi è literarum monumentis deleo. Cic. ad Senaium: Publici in me beneficij memoria priuatam offensionem obliterauit. Lactant. li. 6. Ergo idem dominus ac pariter indulgentissimus, remissurum se peccatis peccata promittit, & obliteraturum omnes iniquitates eius, qui iustitiam denuo coeperit operari. Fit autem Oblitero (ut quidam putant) à littus: quod ibi notata à fluitibus æquari et tolli soleant. Alij ab obliuione. id est, à supino oblitum. Vel dici potest ab Oblino: sicut à lino litera.
Oblitus, ta, um, penul. prod. participium ab obliuiscor. ut, Nunc oblita mihi tot carmina.
Oblitus, penul. corre. ab oblino est: quasi circumlitus & circumfusus. Tibullus:
 Oblitus & musto feriet pede rusticus uuas.
Obluiofus, dicitur is qui cito obliuiscitur.
Obluiscor, compositum uidetur ab oblino. Quia uero accetum differunt: potest esse simplex dictio. Est & uerbum deponens: quamuis aliquando passiuè sumatur. Vergilius:
 Nunc oblita mihi tot carmina— pro à me. Et construitur cum aduersatio. Lactantius lib. 6. Spero (inquit) te Caesar, qui obliuisci soles nihil nisi iniurias. Modò cum genitiuo. Hieronymus ad Augustinum: Penè epistola tua, uel eius qui nomine tuo scripserat, obliti sumus.
Obluium, idem quod obliuio. Horatius in Sermonibus.
 Ducere sollicita iucunda obliuia uitæ.
Obluor, pen. cor. contra loquentem, uel contrarium loquor. Liuius: Notatis quoque qui ferocissimi obloquuti erant, singulos manu corripuit. Ponitur etiam pro maledico, unde Obluatores, maledici, detractores.
Obnitor, pen. prod. contra nitor. uide in dictione Nitor.
Obnoxius, ex ob, & noxius componitur. Noxius autem à noxia, aut noxa deriuatur, quæ à nox originem habuisse debent: quod nox à nocēdo est. ut inquit Varro, uel nyx. Et hæc uocabula eandem sapiunt nocēdi significationem, quam nox habet. Apud antiquos Noxia (ut Festus ait) pro damno capiebatur: apud poetas pro culpa: Noxa uero pro peccato, aut peccati poena: quæ omnia comprehenditur Noxius. Nam qui noxius est, damnum sibi plerumque & alijs, culpam uero sibi infert, postremoque peccati poenam. Vnde Obnoxius. id est, circumnoxius: quasi noxia siue noxa circumdatus: uel quasi ob noxiam siue noxam notatus, & poenæ addictus. Propter quod utcumque capiatur, breuiter significat, subiectus, uel obligatus: quod alterum ab altero dependet. Qui enim subiectus est alicui, etiam illi quodammodo est obligatus. Proprie tamē (ut inquit Festus) is est, qui poenæ obligatus est ob delictum. ut puta si quis morbis obnoxius, ob nimiam cibi intemperantiam: aut si mulier, ob stupri cum aliquo uiro consuetudinē, illi obnoxia sit. ut apud Sallustium: Eratque ei cum Fulvia nobili muliere uetus consuetudo: cui quum minus gratus esset, quia præ inopia minus largiri poterat, repente gloriarius maria montesque polliceri coepit, & minari interdum ferro, nisi sibi obnoxia foret. id est, morē gereret. Improprie autem quis dicitur Obnoxius, quasi uel damni uel culpæ quicquam admisit. ut, Multi sancti uiri fuerunt prauis hominibus obnoxii, ac si aliquid mali meruissent: quum tamē innocētes essent. Vnde ad multa alia similiter translatum est ipsum uocabulum, quale est illud apud Col. li. 4. Sin autem regiones prædictis uetis

fuerint obnoxie. Et lib. 5. Maturum fructum prosternit, & canibus ferisque reddit obnoxium. Ecce hæc nihil deliquerunt, sed tamen quasi deliquerint obnoxia dicuntur, quod illis uentis obiecta sint, hic quod maturus fructus prostratus & obiectus canibus & feris est. Quinetiam ad eos qui beneficijs deuicti sunt transferuntur, quasi damnum beneficijs eorum aliquod ex hoc intulerint: quod tamen plerumque illatum fuit siue culpæ, siue gratiæ, siue liberalitatis causa. Hieronymus in prolo. lib. Salomoniis: Quasi autem æquum sit me uobis esurientibus alijs laborare, aut in ratione dati & accepti cuiquam præter uos obnoxius sim. id est, debitor, seu deuinctus, obligatus uel. Plautus in Captiuis: Obnoxij uobis sumus ob hanc rem, quum quæ uolumus copia est, atque ea facitis nos compotes. Vnde apud Liuium, Obnoxie dicere sententiam, accipitur pro scrupuliter. Interdum Obnoxius, ponitur pro noxio: & sic Obnoxius & Innoxius sunt contraria. Ennius: Sed uirum uera uirtute uiuere animatum adiecit fortiter, eumque innoxium uocare aduersus aduersarios, ea libertas est, qui peccatus purum & firmum gestitat, aliæ res obnoxie nocte in obscura latent. Interdum pro obscuro. Nox enim pro obscuritate ponitur. Plaut. Nunc ego hercle perij plane, non obnoxie.
Obnubilare, est quasi caligine quadam & nubilo obtenebrare. Apuleius: Obnubilauit animam. Innubilare usurpauit Firmicus: quod accidere solet inter morientibus.
Obnubo, bis, pen. prod. uide in dictione Nubo.
Obolus, pen. cor. genus ponderis, quod sex siliquas continet. Terentius in And. Obolo empto. Suidas: ὀβολός, ὁ τὸν ὄ, εἰς δὲ νομίσματῶν. ὀβολός δ' ἐπὶ παρὰ ὀβηνάοις ἐστὶ χαλκὸν ὃ δὲ χαλκὸς λεπτὸν ἴσῃ, τὸ δὲ τελευτὸν τῷ ἀργυρίῳ τῶν νῦν τέσσαρα, καὶ νομίσματῶν ἴσῃ καὶ ὀκτώ, ἢ μὲν ἐξ ἑκκοσίων ἐστὶ τὰ τελευτὰ τὰ χρυσίον ἐκαττάσιοι ἐστὶ. Id est, Obolus, usura, numismatis species. Obolus uero apud Athenienses, sex est chalcorum. id est, nummorum æreorum. Chalcus autem tenuium septem, talentum argenti, nunc quatuor, & numismatis septem & octo. Mina uero sexagesima est pars talenti, aurei est multiplicata.
Oborior, antenascor, subnascor uel. Liuius lib. 1. Aduentu suorum lachrymæ oborta. Hieronymus: Hic uero oborta contentio, qui frangeret panem, penè diem duxit in uesperam.
Obrepo, pis, penul. prod. latenter & tacite aduenio: sicut & Surrepo. Transiit ab animalibus pedibus carētibz, quæ gressu tacito gradiuntur. Iuuenalis per translationem: Obrepi non intellecta senectus. Est & Obripio. de quo in dictione Rapio.
Obrigeo, riges, pen. cor. uide in dictione Rigeo.
Obris, nomē fluuij. Pomponius: Secundum bluteros Obrii fluit. Hunc Ptholomæus Obrium uocat.
Obrizum, aurum dicitur, quasi ὀβρίζον. hoc est, syncerum, delicatumque, quod sæpe igne candefactum & exustum est, & quod in coactione non minuitur. Hieronymus in Dani. Ecce uir unus uestitus lineis, & renes eius accincti auro obrizo. Hebr. dicitur ophir אֹפִיר.
Obrodo, dis, pen. prod. circumrodo. Plautus in Amphitryone: Pregnanti malum dari oportet, ut fiet quod obrodat.
Obrogo, as, pe. cor. quasi obloquor. Festus: Obrogare, obloqui, atque alterius sermonem molestè impedire. Obrogare legem, est legis prioris infirmam causam, legē aliam ferre. Cic. ad Atti. Abrogare, derogare, obrogare sine fraude sua non liceat.
Obruo, is, substerno, seu circumruo, operio. Ouidius lib. 1. de Remo. Obrue uersata cererealia semina terra. Transfertur etiam ad animum. Quintilianus: Tot uoluptatibus obruere possunt unum dolorem. Hinc Adobruo, subius obruo, & in terra defodio. Columella lib. 2. Nam si plus quatuor digitis adobrutum est semen eius, non facile prodit. Idem in eodem:

in eodem. Atq; ita iaciunt semina, & sarculis adobruunt.

Obsaturo, *ras*, *pen. cor.* significat saturitatē usq; ad fastidiū, uel contra animum capio. Terentius in *Heautontimorumenos*: Ne tu propediem, ut istanc rem uideo, istius obsaturabere.

Obsceno, *as*, significat, obscœnum & malum omen adfero. Plautus: Sed quid illuc quod exanimatus currit huc Leonidas metuo ne illic obscœnauit meæ falsæ fallaciæ.

Obscœnus, *a, um*, quidā ab ops & canēdo cōponūt. Alij ab obs, & *κοινὸς* inquino. unde cœtrum quidā dici existimant. Intelligendum est ergo, quod Obscœnum sicut duo significat: ita duplicem habet compositionem, & duplicem orthographiā. Nam aliquando significat abominabile augurium. Verg. *li. 1. Georgi.* Obscœniq; canes, opportunaq; uolucres. Et tunc à canēdo cōtraria & mala dicitur, & sine diphthongo scribitur. Aliquando dicitur quod turpe immundumq;: & tunc similiter ex obs & cœnum cōponitur, quod ab *κοινὸς* inquino deducitur. Ex eo scilicet, quod quæ multum communia sunt, turpia & immunda ut plurimū fiunt: nam id proprie cōmunicare est: & sic cum *œ*, scribitur. Varro autem *lib. 6. de lingua Latina*, docet Obscœnum cum *œ*, scribendum: idq; ab scœna deducit, ex ob & scœna: quasi ad scœnā: quod scœnis id daretur quod obscœnū foret. Priscianus, ab ob & *κοινὸς*, quod nos cœnū dicimus s, interposita. Festus ab Obscis deriuat, quorum frequentissimus fuit usus libidinum spurcarum. Vnde & uerba impudētia adpellantur Obscœna. Quod si uerum esset, sine b, & absq; diphthi. Obscœnum scribi oporteret. Obscœnū etiam quandoq; ponitur pro pernicioso & uitabili. Verg. Obscœnamq; famem, quæ prima pericula uitō.

Obscurus, *latus*, abconditus, & sine lumine. Verg. Vidimus obscuris primam sub mœnibus urbem. Vnde Obscura oratio, difficilis, & cuius sentētia latet. Componitur ex ob & cura, siue curo, interposita s, quod ea quæ obscura sunt, nobis curā obiciāt. Vnde ab Obscurus Obscuro fit, quod significat non curo, siue supprimo: sicut fit in obstrudo, quod est occludo. In qua significatione capitur & Obscuro. Cic. pro Archia: Neq; enim est dissimulandū quod obscurari nō potest, sed præ nobis ferendū. Si uero uolumus ut Obscuro magis ab obscurus deriuetur, non cōtendo. Verūtamen quum sit uerbū curo, cuius cōposita adcuro & procuro: non mirū uideri debet, si & Obscuro à curo similiter cōponatur: quæadmodū obstrudo à trudo, à quo etiā obrudo, tamen si in alia significatione: & detrudo, cōtrudo, intrudo, retrudo, & similia. Capitur quadoq; Obscurū pro ignobili. Cic. *li. 1. Offi.* Qui magna sibi proponūt obscuris orti. Nā qui obscurus est, fermè despicitur, & nō est quasi qui cū curet uel æstimet. Ab Obscurus fit Obscuritas: quod modo opacitatē, modo ignobilitatē, modo difficultatē significat. Cic. *lib. 2. Offic.* Quorum autem prima ætas, propter humilitatē & obscuritatē, in hominum ignoratione uersatur. Sic Obscuro, *as*. Sallu. Sed profectō fortuna in omni re dominatur, ea res cunctas, ex libidine magis quàm ex uero, celebrat, obscuratq;.

Obsacro, *as*, ex ob et sacro, significat per sacra rogo, uel opē à sacris rogo, obtestor, deprecor, & quasi sacra ut te exorē facio. Terent. Obsacro te, quàm primū hoc me miserū libera metu. Ponitur etiā aliquādo pro aduerbio obscurandi.

Obsecundo, *das*, significat felicitō, prosperum facio, ex ob & secundo, quod significat prosperum facio. Verg. -Dij cœpta secudent. Fit autē secūda à secūdus: secūdus uerō à sequor. Est autē Obsecundare, omnia ad alterius nutū facere, uel in melius cōuertere. Terent. in Adel. Sed si uultis potius quæ uos propter adulescētiā minus uidetis, magis impēse cupitis, cōsulitis parum, hæc reprehendere, & corrigere me, &

obsecundare in loco. Vbi Donatus: Nam qui reprehendit non cōtinuo corrigit, qui corrigit, nō illicō obsecundat. id est, lætissimū reddit & fidelissimū. Cicero pro Pompeio, usus est pro obsequi: Non modo omnes (inquit) ciues adsenserint, socij obtemperarint: sed etiam uēti tempestatesq; obsecundauerint. Inuenitur & Obsecundor deponens.

Obsequela, morigeratio. Plau. Omnes parentes Libane libris suis, qui mihi auscultabunt, facient obsequelam.

Obsequibilis, qui obsequitur. Gellius: Cognatos affinesq; illos fermè tam obsequibiles esse ait.

Obsequiosus, qui facile obsequitur. Plau. in Cap. Nā si seruus meus esses, nihilo secius mihi obsequiosus semper fuisti.

Obsequium, officium. Terentius: Obsequium amicos, ueritatis odium parit.

Obsequor, *pen. cor.* alterius uoluntati morem gero, inservio. Plautus: Ego sane cupio obsequi gnato.

Obscero, *ris*, *pen. cor.* circūsemino, seu circūplanto. Col. *lib. 2.* Utatur præceptis eorū q uerè campū in singula iugera tritici, quiq; & adorci octo modijs obserere præcipiūt. Idē *lib. 3.* Agrum antequàm uineis obseras, explorato qualis saporis sit.

Obscero, *ras*, *pen. cor.* significat occludo. Terentius in Eunuchō: Tu abi atq; obsera intus.

Obseruabilis, qui idoneus est ut obseruetur uel ueneretur. Cuius cōtrariū est Inobseruabilis. Plin. In Martis sidere, cuius est maxime inobseruabilis cursus, nūquā id stationē facere.

Obseruantia, (ut inquit Cicero) est per quā homines aliqua dignitatē antecēdēs, cultu quodā & honore dignantur. Liuius *lib. 1.* Obsequio & obseruantia in regem cum omnibus, benignitate erga alios cum rege ipso certasse. Aliquādo Obseruantia dicitur custoditio, licet Valla neget. Leo papa: Scitis ad æternum uobis gaudium profuturam diuinorum obseruantiam mandatorum.

Obseruatio, idē quod obseruātia. Nā quadoq; dicitur adnotatio, & custoditio præceptorū. Quadoq; & honor & reuerentia. Valerius Maximus: Haud Marcello adiectio impense impedimento fuit, quod minus religionibus suis tenor suaq; obseruatio redderetur.

Obseruo, *uas*, circum oculis mētis & corporis seruo, speculor, custodio, noto: ne me prætercat, ne me decipiat. Terent. in And. Obserues filiū quid agat. Et Obseruare, est uenerari & admirari homines, tantū dignitatis uel uirtutis cultu. Verg. *li. 3. Georg.* Præterea regem non sic Aegyptius, & ingens Lydia, nec populi Parthorum, aut Medus Hydaspes, Obseruant. Cicero, Octauio: M. Aruilius Auianus ab ineunte adolescentia me obseruauit, semperq; dilexit.

Obses, qui traditur imperio alicuius: ea conditione, ut si dator obsidis à fide recedat, recipienti sit potestas in corpus & uitā eius sēuēdi, q datus est obses. Hic quoniā obsidionis causā dari cōsuevit, inde nomē adsumpsit. Quāuis aliqui ex ob et fides cōpositū uelint, per mutationē literæ: q sit ob fidē datus.

Obsessi, sunt qui aliquem locum egredi non possunt.

Obsidiæ, dicuntur sicut & insidiæ. Colu. Dum tamen anus sedula uel puer adhibeatur custos uagantium, ne obsidijs hominum insidiatorum animalium decipiantur.

Obsidianā, gemma dicta est à similitudine obsidiani lapidis: uel quod ex ea fiat obsidianus lapis. In India nascitur, & in Samnio Italiæ, & ad Oceanum in Hispania: maxime autem in Aethiopia. Vnde is qui primò inuenit. Obsidius uocatus est: à quo Obsidianus adpellatus est. Nigerrimi coloris est, & aliquando translucidus. Dicitur etiam uitrum obsidianum & c. Cornucopiæ.

Obsidionalis, & Obsidio nalc, ab obsidio fit. Vnde co-

rona

orna obsidionalis, quæ ei debebatur qui obsessos ab hostibus liberasset. Hæc fiebat ex gramine uiridi, ex eo loco decerpit in quo erant inclusi.

Obsidior, deponēs, significat circa insidias facio. Colu. li. 10. Sed inter Caniculæ & Arcturi exortum cauendum erit, ne apes intercipientur uolentia Crabronum, qui ante alucaria plerumq; obsidiantur prodeuntibus.

Obsidium, & **Obsidio**, & **Obsessio**, idē significant, & ab obsido siue obsideo fiunt. Colu. li. 10. Atq; utilissimum est pro frequētia domicilij, duos uel tres aditus in eodē operculo distantes inter se fieri, cōtra fallaciā Laceri: qui uelut custos uestibuli prodeuntibus inhias apibus, adfert exitū: cæq; pauciores exeunt, quum licet uitare pestis obsidia, per aliud uadentibus effugium. Cicero pro Rabi. Quū innumerabiles hostium copias in Italia sudisset, atq; obsidione Rempublicam liberasset. Sæpius tamen Obsidio ab autoribus usurpatur.

Obsido, & **Obsideo**, actiua, qbus addūtur **Circūsidio**, & **Circūsedeo**. Idē enim significāt, eodemq; modo sumuntur & cōstruuntur. Sed differunt inter se, quomodo Adsidio & Adsidio, de quibus supra dictū est: quod in Obsido motus quidam est, ut sit quasi obsisto: in Obsideo uero quies, quasi obsto. Sallu. Præmittit illis homines militares sine tumultu, præsidij collocatis sicuti præceptū erat, occulte pontē obsidūt. De Obsidio. Idē in Iugur. Armis obsessus teneor. Significant Obsido, & Circūsidio, quasi obsepio & circūsepio, aut ad obsidendum siue circūsedendū eo, uel ad obsidendum me loco. Obsideo uero, & Circūsedeo, obsessum teneo. Quāquā simpli ceter pro circūsedeo ponatur. ut apud Curtium: Per hos pellices introducebantur alio aditu: quā quam armati obsidebant. Et Obsidere, est contra sedere.

Obsigno, gnas, signi impressione occludo: & ad literas, ceteraq; quæ signo quouis notātur aut imprimūtur, pertinet. Plautus in Curc. Scribit & obsignat literas. Idē in Amphi. Eloquere ubi nūc patera est? In cistula Amphitryonis obsignata signo est. Quādoq; sumitur pro signo noteriorū, seu subscriptione corū, aut testiū. Cic. pro Cluen. Clinia testamentū faciente, quum tabulas prehendisset, Opimas, qui gener eius fuisset, digito legata delcui. Et quā id multis locis fecisset, post mortem eius, ne lituris coargui posset, testamentū in alias tabulas transcriptum, signis adulterinis obsignauit.

Obsipo, p. as, pen. prod. significat obijcio. ut quum rustici dicunt: Obsipa pullis escam.

Obsisto, contra sisto.

Obsitus, pen. cor. inuolutus, incultus, horridus, ab agro sumpta metaphora. Terent. in Eunuch. Video sentū, squalidum, ægrum, pannis annisq; obsitum. Obsitus etiā ab obsero dici potest circumseminatus, uel circumplantatus.

Obsoleo, lescis, leui, letū, ex ob, id est cōtra, & olesco, addita s. præpositioni quæ aduersatur olesco. Nā Obsoleo, & olesco, in significatione cōtraria sunt. Olesco, cresco. Obsoleo, deficio, reiicio, inueterasco, desuesco, dimitto significat. Cic. de imperio Pompeij: Obsoluit iam ista oratio, re multo magis quā uerbis refutata. id est, defueuit, siue ab usu recessit. Itē pro Calio: Chartæ quoq; quæ illā priscā seueritatem obtinebant, obsoluerūt. id est, inueterauerunt, siue defecerunt. Et hæc præterita ab Obsoleo, nō ab obsoleo sunt. Similiter Obsoletus, participiū est ab obsoleo. Cicero pro Quintio: Audacem, cupidū, perfidiosum, uulgaria & obsoleta sunt. id est, inueterata. Interdū Obsolescere, est quasi sordescere, siue in nihilum recidere. Nam quod ueterascit, sordescit. Hierony. Viri uox obsolēior. Interdū obscurari. Lactant. lib. de Opifi. Acies enim, id est, membrana illa perlucens, quam siccari &

obarescere non oportet, nisi humore asiduo tersa pure nitescat, obsolescit. id est, obscuratur, & deficit. Pro obscuro seu sordido accip. Obsoletus. Liui. li. 3. Filiā secum obsoleta ueste, comitantibus aliquot matronis, cum ingenti admiratione in forum deducit. Cicero in Rul. Vestitu obsoletiore, corpore inculto & horrido, capillatior quā antea, barbaq; maiore: ut oculis & aspectu denunciare omnibus uim tribunitiam, minitari Reipub. uideretur. Colu. lib. 3. Sapore certe nihilo differt à cicercula: colore tamen discernitur. Nam est obsoletior, & nigro colori propior.

Obstaculum, impedimentum, ab obsto, stas.

Obstetrico, cas, pen. prod. ad pariedū adiunco, siue obstetricis officiū ago. Hiero. in lib. Exod. Quando obstetricabis Hebræas, & partus aduenerit, si masculus fuerit interficite eū.

Obstetrix, ab obstando, uel obsistendo. Est enim illa quæ parturientium curam habet. Ambrosi. ad Iusti. Ad parturientes ingrediebantur obstetrices, non ad uirgines: ut partus suscipere, non ut pudorem examinarent. Vnde & Obstetrices dicuntur, cō quod obsistant dolori, uel certe pignori, ne laxatis uteri genitalibus claustris, in terram defluat. Terentius in Andria. Obstetricem accerso.

Obstinatio, nas, pen. cor. obfirmo. Liuius lib. 2. Quoniā id certum (inquit) atq; obstinātū est, neq; ego obtundā. Inde Obstinatio, firmitas animi. Obstinatē, firmiter. Terent. in And. Itā ne obstinate dat operā, ut me à Glycerio miserum abstrahat? Vnde etiā in bonum accipitur illud, quod de Thebis martyribus legitur. Quum hæc & alia Maximianus audisset, & in fide Christi obstinatos cerneret animos uirorum.

Obstipare, obijcere. Plau. in Cistellaria. Obstipat aquilam.

Obstipi, pen. prod. dicuntur, quibus colla rigent, & in humerum capita sunt inclinata. Persius: Aerumnosiq; Solones Obstipo capite, & figentes lumine terrā. Colu. lib. 8. Febricitantiū signa sunt, quum obstipe suæ transuersa capita ferunt, & pasqua subito quum paulum procurrerint, consistunt. Plinius obliquum caput dicit. Index (inquit) suis inualidæ, caput est obliquum in incessu. Sic hypocrite incedunt.

Obstitū, ueteres modo pro uiolatiū, modo p obliquū dixerūt.

Obsto, stas, stiri, obstatū, significat cōtra sto. Statius lib. Theb. Quæ sic orsa prior spes ne obstatura Pelasgis.

Curtius: Obstant oppido gemini colles. Aliquando Obstare, significat resistere, aduersari, impedire. Terentius: Quid igitur obstat quur non uere fiant?

Obstrigilo, gilās, pen. cor. obsto, detraho, repugno. Varro lib. 4. de Vita pastor. Curio quum id fecisset, dicebat amicis, ut illi renunciaretur se obstrigilaturum, ne triumphus decerneretur: aut ne iterum fieret consul,

Obstringo, is, deuincio, & obligo: quasi circūstringo. Cice. Plācio: Cui nō sim obstrictus memoria beneficij sempiterna. Plau. in Amphitryone proprie: Amphitryonē collo hinc obstricto trahā. Colu. lib. 5. Alij uimibus obstringunt.

Obstrudo, dis, di, sum, pen. prod. ex ob & trudo, interposita s. significat occludo, seu occulto. Plau. in Cur. Obsecro parētes ne meos mihi phibeas. Quid? sub gemma obstrufos (alias abstrufos) habeo tuā matrē & patrem? Inuenitur & Obtrudo, quod est cōtra trudo: quasi per uim do, aut pro fortitudine pono. Idem in eodē: Aliquid prius obtrudamus, per nā, sumen, glandium: hæc sunt uentri stabimenta. id est, pro fortitudine ponamus. Terentius in Hecyra: Nunquā ausus sum recusare eam, quā mihi obtrudat pater. id est, ui dedit.

Obstruo, occludo. Hierony. in lib. Regum: Qui si etiam in terram se obstruxerit, perscrutabor eum.

Obstupescio, significat animo cōsterno. Terent. in Phormi. Postquā

- Postquam ad iudices uentum est, non potuit cogitata loqui: ita cum tum timidum obstupescit pavor.
- Obstupeſco**, significat stupore percutor. August. Resurrexit unus mortuus, obstupescere omnes. Aliquando insensibilis fio. Hieron. in Gene. Tetigit neruum femoris, et obstupuit. Et illud Propheticum: Patres comederunt uiam acerbam, et dentes filiorum obstupescunt.
- Obſum**, obes, obſui. mutatur enim b, in f, significat noceo: quasi contra te sum. Cuius contrarium est Prosum, quod est uiuo: quasi pro te sum.
- Obſurdeſco**, totus ſurdus fio. Lactantius lib. 7. Non est anime uitium, si uisus euauit, si lingua torpuit, si auditus obſur = duit. id est, ſurdus factus est.
- Obtempero**, ras, morē gero. Cice. Sic mihi ſemper obtemperauit, tanquam filius patri. Itē significat conſulo, provideo. Teren. Ex qua re minus aut fame foret aut rei obtemperans.
- Obtendo**, cōtra tendo, siue pro excuſatione adlego. Hieron. ad Danaſum: Nec poſſum obtendere paupertatem, quum audiam in Euangel. quod anum uiduam, duo (quæ ſola ſibi ſu = pererant) ara mīttentem laudauerit dominus. Hinc Obtendiculum, quo aliquid tegitur.
- Obtūro**, ris, penult. correpta. contero, ſuffoco. Liuius: Ab elephantis obtriti ſunt. Aliquando ſignificat circum ſeu ab omni parte tero; tundo. Colum. lib. 7. Nonnulli pellem ſerpentis obtritam cum uino miſcent.
- Obteſtor**, precor. Hoc uerbo utimur in maximis angoribus, ſermē ſemper cum adiuratione. Terent. in Andria: Per hanc dextram oro et ingenium tuum, per tuam fidem, perq; eius ſolitudinē te obteſtor. Aliquando etiam ſine adiuratione. Salluſtius: Te atq; ſenatum obteſtamur, ut miſeris ciuibus legis præſidium, quod iniquitas prætoris eripuit, reſtituas. Cicero pro Flacco: Quum ego te Flacce, cælum noctemq; conteſtans, ſuens ſentem obteſtabar: tum tuæ fidei optimæ et ſpectatiſſimæ, ſalutem urbis et ciuium cōmendabam. Ceſar libro 7. Commentar. Matres familie paſſis manibus obteſtabantur Romanos, ut ſibi parcerent.
- Obtexo**, xis, circumtexo. Plin. lib. 11. Filis etiam araneus quacumq; inceſſerit, alarum maxime lanugines obtexit.
- Obthūro**, ras, pen. prod. et th aſpirato, ſignificat occludo. Horat. Obthurem patulas impune legentibus aures.
- Obtineo**, tines, pen. corr. ſignificat uinco: quasi cōtra teneo. Plinius: Obtinui quidē quod poſtulabam. Et obtinere, eſt fortiter tenere. Plaut. in Aſina. Si iſtam fortitudinem animi obtines ſalui ſumus. Interdū ſignificat ſimpliciter tenere. Colum. lib. 2. Tertium locum obtinet pecudum ſtercus.
- Obtingit**, obuenit. Teren. in And. Neſcis qd mihi obtigerit.
- Obtorpeſco**, ab obtorpeo. ualde torpidus fio. Liuius: Quis crederet ſeuā paulō ante concionē obtorpiſſe ſubito metu?
- Obtreſco**, ſas, ex ob et traſco. a, in e, mutata. Traſco uero, frequētatiuū eſt uerbi traho. Eſt autē Obtreſcare, cōtra alie = nam ſententiā traſcare, ſeu maledicere, et ob id obſiſtere, et (ut ueteres dixerunt) obſtrigilare: ſicut eſt quū alicuius diſta aut facta deprauantur. Cicero Dolabellæ: Non tam id labo = ro, ut ſi qui mihi obtreſcent à te reſutentur, quā intelligi cu = pio me à te amari. Obtreſcatio definitur à Cic. lib. 4. Tuſcu = lanarū, quod ſit ea quam intelligi zelotypiā uolo, egritudo: ex eo quod alter quoq; potiatur eo quod ipſe concupierit.
- Obtrigo**, gas, penult. prod. ex ob et trigo. ſignificat iureiu = rando adſtringo. Trigare enim ſtringere eſt.
- Obtrudo**, diſ, ſi, ſum, uide in diſtione Obſtrudo.
- Obtrunco**, cas, capite cædo et occido, quomodocūq; id fiat. Liuius lib. 1. Ita regem obtruncant.

- Obtundo**, diſ, di, tuſum, ſine n, ſicut ſit in alijs à tundo cōpo = ſitis. quāuis tundo tonſum n, retineat. Eſt autē, pprie Obtun = dere, totū ſeu circum percutere, rumpere, et groſſum hebe = temq; ſacere. Plaut. in Amphit. Nā ſum obtuſus pugnis peſi = me, id eſt, percuffus uel perſraſus. Colum. lib. 5. Obtufa, he = besq; et mollis ſabx, putatorē moratur, eoq; minus operis effi = cit, et plus laboris adfert uinitori. Trāſfertur quoq; ad inge = niū, et ad oculos, et dicimus, Obtuſum ingenium, et Obtufa acies. id eſt, hebes, et ſine acumine. Laſtan. lib. 3. Si ergo phi = loſophia uitæ magiſtra eſt, quur tibi ipſe cæcus, hebes, et ob = tuſus uidebaris? Cic. lib. 1. Tuſculanarum: Multa enim è cor = pore exiſtunt quæ acuiunt mentem, multa quæ obtundant. Ali = quando ſignificat ſæpius repetendo eadem dicere: uel uerbis aliquem ledere, et quodāmodo ſerire. Traſtum à ſabris, qui repetunt tundendo aliquid malleo. Terent. in Andria: Obtun = diſ, tametſi intelligo. Et illud: Ne me de hac re obtundas. Ci = cero: Quid nunc ego de proprijs meis meritis prædicem? Si meministi obtundam. id eſt, ſaſtidio uos adſciam.
- Obtutus**, pen. pro. quasi obtutus. id eſt, aſpectus. ab obtueor. Vergilius: -Obtutuq; hæret deſixus in uno.
- Obuagio**, uāgis, penultima producta. contrā ſeu circum uā = gio. Plautus in Pænulo: Nutrices pueros inſantes, amniculos, domi ut procurent, neq; ſpectatum adferant, ne et ipſæ ſi = tiant, et pueri pereant fame, ne ue eſurientes hic quaſi hœdi obuagiant.
- Obuallo**, circumuallo. Cicero pro lege Agraria: Me longo interuallo, propē memoriæ temporumq; noſtrorum primum nouum hominem conſulem feciſtis: et eum locum quem nobi = litas præſidijs firmatum, atq; omni ratione obuallatum tene = bat, me duce reſcidiſtis.
- Obuaricatores**, dicebātur illi qui cuiſpian occurrebant, quō minus iſ reſtum iter conficeret.
- Obuāro**, ras, pen. prod. deprauo, peruerto. Traſtum à uariſ, qui introſum pedes intortos habent.
- Obuenio**, obuiam, uel contra, ſiue coram uenio. Plau. in Aſin. Sed ſi occaſionē opprimere hanc quæ obuenit ſtudes. Et Ob = uenire, eſt contingere. Ambroſius lib. 1. Officiorum: Ut po = tarum loquuntur fabule, qui mundum ſerunt in partes tres eſſe diuiſum: ut alij cælum, alij mare, alij inferna coercenti imperio ſorte obuenerint.
- Obuerſo**, ſas, frequētatiuū eſt ab obuerto. Et Obuerſor, ariſ, deponēs. ſignificat circūuerſo. Cicero pro Sext. Sed mihi ante oculos obuerratur rei publicæ dignitas, quæ me ad ſe rapit.
- Obuerto**, contra uerto. Colum. lib. 8. Plurimum reſert ut pa = ſcentium capita ſint obuerra Soli: qui plerūq; nocet animali = bus. Liuius: Tum totam aciem in Sammites obuertit.
- Obuiam**, aduerbiū loci: quaſi ad uia. Teren. in Phormione: At ego obuiam conabor tibi Dauc.
- Obuiō**, uias, ex ob et uio, quaſi ad uiam eo. Vnde et Deuiō, quaſi contra uio. Salluſt. in Iug. Tum primum ſuperbiæ nobilitatis obuiatum.
- Obuius**, a, um, quod alicui occurrit. Salluſt. in Iug. Dēinde o = mnes puberes Numidas atq; negociatores promiſcue, uti qſq; armatus fuerat, obuuius interfecit. Dicimus autē: Obuius tibi fio, Obuius ſum tibi, Obuium me tibi fero, et Obuiō tibi.
- Obumbro**, umbris undiq; obſcuro. Vergil. -Obumbrant æthera telis. Per translationem ponit Obumbrare, pro tueri. Idem lib. 11. -Et magnum reginæ nomen obumbrat.

O A N T E C.

- Occa**, inſtrumentum, quo traſto reptantēq; ſuper terram ſerreis dentibus, quibus inſtructum eſt, glebæ conteruntur, et agri ſuperficies cōequatur, et ſemina cooperiuntur.

b b

Quamuis

Quamuis et cratibus id saepe fiat. Ab occido, seu occaco.

Vergilius lib. 1. Georgicorum:

Multum adeo raris glebas qui frangit inertes,
Viminasque trahit crates. Columella lib. 2. Deinde uiciam
permixtam seminibus foeni seremus: tum glebas sarculis resol
uemus, et inducta occa coequabimus.

Occalleo, totus callosus sum, à quo Occalesco, quod est callū
obduco. Plautus: Costæ occalluere plagis. Hieronymus ad Mar
cel. Durities de gentibus camelorum in illo sancto corpusculo,
per orandi frequentiam, occalluisse respecta est: Fauces gulo
num, à Seneca dicuntur occalliose: tanquam callum obduxe
rint ex cibis ardentibus, aduersus sensum feruoris cibalis: qui
uix suffrenat gulam helionum, magis ardentem quam ardeat
feruens obsonium.

Occano, et **Occino**, pen. corr. occinui, et occini, et occa
nui, secundum Probū: quum Cano cecini faciat. Et significat cō
uitiū facio, et quasi cōtra cano. Sallust. li. 1. Histor. Iussu Me
telli cervices occinuerūt. Supinum occentū. Valer. Maxim.
li. 1. Occentusque foricis auditus, Fabio Maximo dictaturam,
C. Flaminiū magistrū equitum deponendi causam praeuit.

Occare, est operire. Palladius: Arbores quæ ablaqueatæ fue
rant occare, hoc est, operire iam conuenit.

Occasio, (inquit Festus) est opportunitas temporis casu pro
ueniens. Cic. lib. Rhet. Occasio, est pars temporis, habens in se
aliquius rei idoneam faciendi aut non faciendi opportunitatem.
Hæc nascitur per actus humanos non impediētes. Puer dor
miens facit furantibus occasionem. Causa uero est, ex qua ali
quid fit. ut ex pluuijs sunt cœnosæ uie.

Occasus, us, modo interitus dicitur, et de homine et de rebus
maioribus dici solet. Cic. lib. Acad. Ac post Lælij nostri occa
sum. Vergil. Testor in occasu Troiæ nec tela, nec ulla.
Vitasse uices Danaūm. Modò dicitur Solis mersio in O
ccanū: quo (ut Strabo inquit) Europa et Aphrica termina
tur. Apud Ennium tamen Occasus pro occasione ponitur.

Occatorius, a, um, quod ad occasionē pertinet. Colum. lib.
2. Bubulcorum operas tres exigunt, occatoriam unam.

Occedo, dis, cessi, cessum, ex ob et cedo: sicut accedo, et re
cedo, et huiusmodi. Plaut. in Asin. Næ tu hercle cum magno
malo mihi obuiam occessi.

Occento, tas, frequentatiuū ab occino. Festus: Occentare, con
uiciū facere. ut apud antiquos, quum id clare et cū quodam
canore fieret, ut procul exaudiri posset: quod turpe habetur,
quia non sine causa fieri putatur. Plautus in Persa: Hæc enim
illi noctu occentabunt ostium, exurent fores.

Occepso, ueteres pro incoepso posuerunt. Plaut. in Amphit.
Næ ego illi puteo, si occepso, animam omnem intertraxero.

Occidens, substantiuum. penult. corr. dicitur plaga in qua Sol
occidit: unde et Occidentalis plaga uocatur.

Occidio, onis, idem quod occisio. Columella: Sola ea fomenta
non aspernatur lactis caprini: quod infusum tantum ualet, ut
et blandiatur, igneam seuitiam differens, magnamque occidio
nem gregis prohibens.

Occido, cidis, pen. prod. ex ob et cado, quod ferio siue per
cutio, interficio, et ad exitū laboro significat. Vnde Occisus,
quandoque interfectus, quandoque casus dicitur. Nam apud Te
rentiū occisus Syrius in Adelphis loquitur. Donatus: Occidit,
uehementer cecidit. Næ Occidere, et Praoccidere, ad eandem
referebantur. Sed Occisum, hoc est, interemptum (ut Vlpia
nus inquit) accipere debemus siue gladio, siue fuste, uel alio
telo, uel manibus, si forte strangulauit eū, uel calce petijt, uel
capite, uel qualitercunque. Secundum est, quod Occido, pro in
terficio, non solū de homine et ceteris animalibus dicitur, sed

etiam de plantis et herbis: quæ licet non sentiant, tamen uiuere
dicuntur. Vnde Apost. Quod seminas non uiuificatur, nisi prius
moriatur. Hier. in Psal. Occidit uites eorum in grandine. Diffe
runtque inter se Occisus et necatus: quod occisus uulnere, ne
catus etiā sine ictu dicatur. Vnde ueneno necatos, non occisos
dicimus. Occisa etiā res dicitur, desperata et perdita. Plautus:
Occisa iam est hæc res: hæret hoc negocium. Vnde et Occi
sorem, et Occissimum ueteres dicere. Idem: Occissimus
omnium qui uiuunt. Hinc Occisito, tas, frequenta. ab occido.
Occido, dis, pen. cor. occidi, occasum, ex ob et cado. Laetan.
lib. 5. Euanituras breui religiones falsas, et occasuram omnē
philosophiā, nemo dubitauerit. Significat obuenio. Vnde Oc
casio. Aliquando interimo. à quo Occasus, pro interitu. Vnde
et de herbis, et de arboribus quoque dicitur. Vergilius:
—Et fallax herba uenem Occidit. Aliquando cado, siue
descendo. Vnde per metaphoram Occidere Sol, id est, mori di
citur: quia cadere uidetur dum mergitur: quemadmodum eodē
trario oriri, dum uidetur surgere. Laetantius lib. 3. Videbant
siderum cursus in occasum meantium, Solem atque Lunam in
eandem partem semper occidere. Hic pro descendere sumitur.
Vnde et Praoccido, ante occido. Plin. lib. 18. In quarto ca
lend. Maij Canis occidit sidus, et per se uehemens, et cui
praoccidere caniculum necesse sit. Cice. lib. 1. Tuscul. Occide
re, pro mori sumpsit. Sunt enim quidam qui discessum animæ
à corpore putant esse mortem. Sunt qui nullum censent fieri
discessum: sed unā animam et corpus occidere.

Occiduū, quod occidit: uel ubi fit Solis uel alterius rei occasus.
Claud. Solus Amazonio cinctus Stymphalides arcu
Adpetis, occiduo ducis ab orbe greges.

Ocellare, contundere. Plautus in Amphitryone: Qui mihi
aduenienti ocellet os. Quidam tamen legunt ocellare, pro
inclinare.

Occipio, cipis, pen. corr. ex ob et capio, significat incipio.
Lilius lib. 1. Agere porrò occipit.

Occiput, ex ob et caput. significat posteriorem capitis partē,
quæ fronti opponitur. Dicitur et Occipitium. Hieronymus:
Comæ in occipitium frontemque tornantur.

Ocludo, claudio. Plautus: Ocludit ostium ancille. Cc.

Occo, cas, glebam occido et cōminuo, et supra semen terram
apto. Cic. in Cato. Quanquam me quidē non fructus modo, sed
etiam ipsius terræ uis et natura deletat, quæ quum gremio
molli et subactō semen sparsum excepit, primū id occaca
tum cohibet: ex quo Occacatio, quæ hoc efficit. cognominata
est. Colum. lib. 2. Proscindemus terram, proscissamque in liram
reuocabimus: occabimus quod altius longiore humo contega
tur. Cornutus: Occare, est quum rustici satione facta, bobus
dimissis, grandes glebas occidunt, ac ligonibus frangunt. Di
cta Occatio, quod quasi cooperiat semina. Hæc etiam Occa
catio dicitur: quoniam semen sparsum operit terra. Huius com
posita sunt Inocco et Deocco, pro beneocco. Colum. lib. 2.
Semen quod sicco solo ingestum et innocatū est, perinde ac
si repositum in horreo, non corrumpitur. Plinius lib. 18. Nec
ipsa agricolis operosa uno sulco sata, non feritur, non sterco
ratur, nec aliud quam deocatur.

Occulo, lis, pen. corr. cului, cultum, ex ob et colo: o, in u, mu
tata. Licet quidā à cælo compositū uelint. Et significat abscon
do, siue sub terra cōstituo. Nam sensus in id cōcordat, et de
clinatio. Qui enim circū uel cōtra colit, occulit. Laetantius li
bro de Ira: Plurimi sunt quorum peccata occuluntur. Verg. lib.
2. Georg. —Et multa memor occulte terra.

Occulto, tas, frequentatiuū est ab oculo, lis. Vergilius:
Nunc uirides etiam occultant spineta lacertos.

Occultum

Occultum, sic differt à celato: q. Occultū sit, quod per se occultum est. Celatū, dicitur de re quæ absconditur ne uideatur.

Occumbo, bis, ex ob & cubo, bas. & significat morior, seu necor. Hieron. ad Eustochiū: Hæc sola digna retributio, quū sanguis sanguine compensatur, & redempti cruore Christi libenter occumbimus. Refertur etiā ad Solem quum occidit. ut est in Deuteronomio: Post uiam quæ uergit ad occubitus Solis. Interdum ponitur pro ferior, seu adficio, eò quod additur morte. Cic. lib. 1. Tusculan. Ut esset qui pro patria morte non dubitaret occumbere. Liuius lib. 1. Quem quum uadentem ad speluncam Cacus ui prohibere conatus esset, ictus claua, fidem pastorum nequicquam inuocans, morte occubuit.

Occupatus ager, dicitur, qui desertus à cultoribus proprijs, ab alijs occupatur.

Occupo, pas, pen. corr. ex ob & capio. significat quod in cōmune siue in mediū positum erat, ante alios capio. Cic. lib. 1. Officiorum: Sunt autē nulla priuata natura: sed aut ueteri occupatione, ut iij qui quondam in uacua uenerūt. Quintilianus: Multa quæ nihilominus libera fuerūt, trāseunt in ius occupantium: sicut uenatio, & aucupatio. Hinc Occupatus homo dicitur, qui antè negotio aliquo detentus, nō potest alteri operam dare. Cicero: Nemo me conuenire uoluit cui essem occupatus. hoc est, cui excusarem me, quod quibusdā alijs negocijs essem præuentus. Interdum Occupare, est locum tenere, seu ui capere. Liuius lib. 33. Nam & ipsis uocantibus urbem hanc accēpi: non occupauī. id est, non ui cēpi. Ab Occupo fit Præoccupatio, quod est, antè capio, uel antè possideo. Lactantius lib. 5. Præoccupabit enim aduersarius nō resistentem. Hinc Præoccupatio, uel Occupatio, apud Rhetores schema quoddam, quum aliquid nos reticere dicimus, & tamen tacitum intelligitur. quod fit, uel quum rem notam esse putamus auditoribus: uel quum suspicionem excitare maiorem reticendo uolumus. A Græcis Apopsiopsis uocatur. Quale est illud. Cogis me iniuriæ tuæ causam proferre. Nihil agis, non dicam: sed ipsum tempus eam patefaciet.

Occurro, ris, si, sum, obuius fio: unde Occursus, obuiatio. Iuuen. Occurrit matrona potens, quæ molle calænum.

Cicero pro Cluentio, per trāslationem: Sed ego occurra expectationi uestre iudices. Quādoq; Occurrere, est in mentē uenire. Idem: Sed mihi, quum de senectute aliquid uellem scribere, tu occurrebas. Quandoq; offerri: ut apud eundē. Occurrebat tibi oratio. id est, offerebat se. Quandoq; obstare. Persius: Venienti occurrere morbo. Huius frequentatiuum est Occursio, sas. Vergilius: Et inter agendum Occursere capro, corui ferit ille, caueto.

Oceanus, penultima correpta, & per simplex c, propriū fuit uiri, Thetis coniugis. Item eius de quo Martialis:

Et quereris si te suscitāt Oceanus. Et Oceanus, mare dicitur, quod uniuersam circūit terrā. Augustinus: Mari magno cingitur terra, qui uocatur Oceanus: de quo influit quoddam exiguum in medio terrarum, & facit ista maria nota nobis, quæ nauigijs frequētantur. Dicitur Oceanus ab ωκεος, quod est uelox: testibus Solino & Scruio. Quod & neutro genere Oceanum dicitur, præsertim si mare sequitur: ut Caper & Probus testantur: Vndarum uero illarum illa proruptio interfluentis Oceani, leua Europam facit, Lybiam dextra: & montibus utrinq; concluditur. Nam Europa Calpo, Aphrica Abyla monte despicitur: qui utriq; quod eminentes essent, dici columna Herculis meruerunt: quod (testimonio uetustatis) laboris Herculei limes in illis sit cōsecratus. Falsam tamen hanc opinionem Lusitani, id est, Portugalesij hac nostra etate deprehenderūt. Nā Columbus Nauarchus, ultra Gades Oceā-

num ingressus, ultra torridam zonā penetravit per Oceanum ad Indos, usq; ad beatorum insulas. Non tamen istam uelocitatem deprehēdit, & ideo uidere proprijs oculis credo sit oclia uasciētia. Suidas ergo noster multo melius scribit his uerbis.

Ωκεανός ἡ κύκλος τῆς γῆς πάσης θάλασσα, παρὰ τὸ κίω, τὸ χωρῖς. Ωκεανός δὲ μετὰ τὸ στερεὸν α. καὶ τροπὴ τῆς α. ἐς ω. Ωκεανός ἐξ ὅπου πάντες ποταμοί, καὶ πᾶσι θάλασσα, καὶ πηγάς. id est, Oceanus mare in circulo uniuersæ terræ. à uerbo κίω, quod est diuido. Oceanus à priuatiua particula α. & mutatione τοῦ α. in ω. Oceanus, ex quo omnes fluij, & uniuersum mare, & fontes. Et quamuis sit proprium Oceanus, aliquando tamen pro adpellatiuo ponitur, quādo partes eius significat. Quo modo mare, quum totum significat, proprium est: quum partem, adpellatiuum. Nam à littoribus plerumq; accipit nomen. Ad dextram siquidē, ubi primū terram intrat, Atlanticus dicitur: Ad sinistram Gaditanus. Illinc Arabicus, Persicus, Indicus: hinc Britannicus, Germanicus, Scythicus. Postquam uero terras intrauit, primò ab Iberia, hoc est, Hispania, dicitur Ibericū mare. Tum à Balearibus insulis, Balearicum. Posthac Narbonensium prouinciam cōtingens. Gallicum, Deinde à Liguria, Ligusticum. Mox usq; in Sicilia à Thuscis Thuscum: siue Tyrrhenū à Tyrrhenis: siue à differentia superi, Inferum. Superū enim Hadriaticum uocamus: quod ad id, ab urbe uenientes, Apenninum conscendamus. Inde ab Ionibus Ionium: à Sicilia Siculum: à Creta Creticum: ab Asia Asiaticum: à Pamphilia Pamphilicum. & multa alia nomina, quæ enumerare longū esset. Poëtæ tamen Oceanum pro quocunq; mari usurpant. Verg.

—Et ruit Oceano nox. Est & Oceanus solum uastum in balneis, & omnino lacus alueusq; maior: uel ab eo nomine, uel ab amplitudine uocatus, & à lauantium quoq; strepitu, & maximo quasi aestu. Lampridius: Oceani (inquit) solum primus inter principes Alexander adpellauit: quum Troianus id non fecisset, sed diebus solia deputasset. Nam thermarum magnitudo Romæ quanta fuerit, Amianus docet lib. 16. quum inquit: Lauacra in urbe in modum prouinciarū extructa. Ab Oceanus fit Oceanitis, oceanitidis, pro filia Oceani. Vergil. lib. 4. Georgic. —Oceanitides ambæ. Oceanus, a, um. Oceani-des, patronymicum fœmininum Oceanis.

Ocellatus, a, um, quod ocellos habet: ab ocello diminutiue. Vnde Suetonius in August. ocellatas nuces dixit, pro multis foraminibus distinctas.

Ocha, cum h, anser. Composita dictio ex Græcorum masculino articulo qui est ο, & χαρ, anser. Sic enim nostri compositæ cum χαρ, & in recto η, abijcientes, Ocha dixerunt. Quidam ο, in au, uertentes, dicunt Auchra pro Ocha. Est & Ocha mons in insula Eubœa, à quo insula quoq; ipsa quādoq; dicta est Oche.

Ochra, cretæ siue lapidis species, quæ fit exusta rubrica in ollis nouis luto circumlitis. Cc.

Ochus, fluius, qui in Indiæ montibus ortus, per Acarnaniam fluit.

Ociōr, aris, in ocio & quiete sum. Cuius contrarium est Negocior. Cicero libro tertio Officiorum: Cælius Canius eques Romanus neque infacetus & satis literatus, quum se Syracusas ociandi causa, non negociandi contulisset, dictabat se hortulos aliquos emere uelle.

Ociosum uerbum, dicitur quod sine utilitate & loquentis & audientis dicitur, quasi superfluum. Si omisissis serijs (inquit Hieronymus) de rebus friuolis loquamur, & fabulas narremus antiquas. Ceterū qui scurrilia replicat, & cachinnis ora dissoluit, & aliquid profert turpitudinis: hic nō ociosus uerbi, sed criminosis tenebitur reus.

bb 2 Ociosus

Ociosus, uacuus, tranquillus, securus. August. lib. 8. Confess. Mecum erat Alipius ociosus ab opere iurisperitorum. Terent. in Andria: Ocioso iam nunc esse impetro. id est, securo. Nam nisi qui securus est, non est ociosus (ut inquit Dona.) Hinc Ociose aduerbium, quod est cum ocio. Terent. in Adel. Ociose nunc iam ilico hic confisto. Aliquando Ociosus dicitur sine causa, sine fructu, sine superfluous. Ambrosius: Non ociosa huius paralytici nec angusta medicina est.

Ocium, proprie uacatio à labore: cuius contrarium est Negocium. Colu. lib. 2. Sed quoniam tam ocij quam negotij ratione reddere maiores nostri consueverint, nos quoque monēdos esse agricolam aestimamus, quæ feriis facere, quæ non facere debeant. Cicero: Et id ipsum quod datur ocij, id est, temporis in quo possumus aliquid operari. Sed quia hi qui studiis literarum operantur, necesse est, ut ceteris negociis uacui sint: factum est, ut ocium pro literario studio accipiatur. Quintilianus: Inquiredo, scribendo talia, solentur ocium nostrum. Cicero: Quid dulcius est ocio literario. id est, studio, & (ut ita dicam) negotioso ocio? Est ergo duplex ocium: aliud philosophicum, aliud uulgare. Philosophicum bonum & honestum. Vulgare seruale, quum desidia & inertia ab honesta exercitatione desistimus.

Ocnus, Mantus filius, qui Mantuam urbem condidit. Quo nomine non tam significatur ignauus, quam laboriosus & industrius: sed cuius uxor sit pigra. Sed de Ocnio isto alij uiderint, dicere nolo. bonum enim est quandoque declinare ab omnium odio.

Ocrea, dicta est quæ crus tuetur, quod (Cicerone autore) opponatur cruri: uel quod sit inæqualiter tuberata, ut inquit Festus. Apul. Hic galca caput, ille crura ocreis inuoluit. Hinc

Ocreatus, qui ocreis calciatus incedit. Plin. li. 18. Ad reliquos usus laboriose euellitur ocreatis cruribus manibusque testis manibus, conuolutum offeiss, ligneis uel conamentis.

Octangulus, res, uel figura dicitur octo angulos habens. Cc.

Octingeni, pro octingenti, per syncopen. Cc.

October, mensis dictus est, quod octauum locum teneat. Cc.

Octonus, a, um, ab octo numero. Varro: Nutricare octonos porcos paruulos primo possunt, incrementum facto à peritis diuidia pars remoueri solet,

Ostopes, piscis polypus, à numero pedum.

Octophorum, penultima correpta, uehiculum octo rotas habens. Suetonius de Cali. Interdum adeo segnitè & delicate incescit, ut octophoro ueheretur. Martialis: Octophoro sanus portatur amice Philippus. Id est, octo seruis in lectica.

Oculatus, modo dicitur qui per totum corpus oculos habet. Hieron. ad Paulinum: Per totum corpus oculati sunt. Modo dicitur qui oculos habet uigilantes, & qui cuncta perspiciat, & assidus siue præsens est. Plautus in Tru. Ipse plaris est oculatus testis unus, quam auriti decem. id est, qui præsens fuerit, uideritque. Plinius locum oculatissimum adpellat occultissimum, secretissimumque: quamuis per contrarium Oculatissimus dici possit manifestissimus. Et tunc ab Oculato uocabulo, non ab oculo uerbo deriuatur: sicut & Oculissimus pro clarissimo. Plautus: Oculissimum ostium amicæ.

Oculeus, plenus oculis. Plautus in Aulu. Quos si Argus seruet, qui totus oculeus fuit, quem quondam Ioui Iuno custodem addidit, is nunquam seruet. Per translationem ponitur pro perspicaci: quasi qui ex oculis constet. Apul. Perspicaciorem ipso Lynceo uel Argo, & oculeum totum.

Oculis captus, cæcus dicitur. Cc.

Oculitus, pen. corr. aduerbium. sicut medullitus, animatus finigitur: quo significatur tam charum esse quam oculum. Plautus: Qui amant ancillam meam oculitus.

Oculo, as, ab oculis fieri puto. Tertulianus in Apologe. Sed quia iam expolitos & ipsa urbanitate deceptos in agnitionem ueritatis ocularet. Hinc Inoculo, et Exoculo, à quo Exoculasso, sis, quod est oculum cruo. Plaut. in Ru. Si hercle illic illas hodie digito tenerit, inuitas nisi tunc illi exoculassitis usque: adeo donec quæ domum abeat nesciat, Peristis ambo. Et hæc omnia ab oculis deducuntur, quauis per duplex cc, scribitur. Lactan. lib. de Opifi. Ut igitur oculi munitiores essent ab iniuria, ciliorum teguminibus occultuit. Vnde Oculos dictos Varro. placet.

Oculus, dictus est ab occultendo, quia ciliorum teguminibus occultetur. Latet enim oculi subcilij & genis. Sunt autem Oculi pars corporis preciosissima, in quibus (ut Albertus Magnus inquit) maxima indicia amoris & odij existunt. Sunt enim ueri cordis nuncij, in quibus animus inhabitat. Plautus in Mili. Nam ego quidem meos oculos habeo, nec rogo utendos foris. Per translationem ponitur pro indicio Cicc. in Leli. Nec uero illi in luce modo atque in oculis magnus, sed intus domique præstantior. Dicuntur etiam Oculi in arborum surculis unde germinant. Ab Oculo fiunt Monoculus. Vnocus, Lanocus. Et diminutuum Ocellus. Persius: -Patranti fractus ocello.

Rufus autem domesticus in Epigrammatis:

Πάντα σίτην φίλω μόνον ὃ σὸν ἀκρίβην ὀμμα

Ἐχθαίρω συγχοῖς ἀνέβαστ' ὀρνέωμαι. id est,

Omnino te amo solum, uerum tuum sine discrimine oculum odi. odiosis uiris oblectatum.

Ocymum, penultima correpta. herba ad bouum pabulum satia, qua ciebant aluum bobus. Id erat huiusmodi. Fabæ modios decem, uiciæ duos tantundem & erulicæ in iugero autumnomiscebant ac ferebant, admixta etiam auena Græca, cui non cadit semen. Deductum nomen à celeritate nascendi. hoc est, ab ocys, quod ualet cito: ut inquit Varro lib. 1. de Rustica. Et ideo his datur ut purgentur. id est, pabuli segetes uirides seclæ antequam siliquas generent: bobusque datur ut citam aluum faciat, unde nomen accipit.

Ocyor, & **Ocyssimus**, Latina nomina, pro celerior, celeriorum: sunt à positiuo Græco ὀκύς, quo Latini carent. Plin. li. 2. Mercurij sidus inferiori circulo fertur nouè diebus ocyore ambitu, modo ante Solis exortum, modo post Occasum splendens. Idem lib. 16. Quidam breuitate radicum senescere celerius arbores putant: quod coarguunt fici, quarum radices longissimæ & senectus ocyssima est. Hinc fiunt aduerbia Ocyus, & Ocyssime: quæquam & Ocyter dicatur pro cito & perquam præpente.

Ocypete, una ex harpyijs: sic dicta quod alarum uelocitate polleat. ὀκύς enim celer & citus dicitur. & πετάομαι, uolo. Cc.

Ocyrhoë, Nympha dicitur à celeriter fluendo. ὀκύς, celer, & ῥέω, fluo. Cornucopiæ.

O A N T E D.

Odæa, loca sunt in domo ubi cantilenæ solent exerceri. ὀδὸ τῆς ὀδῆς.

Ode, Græce, cantus Latine dicitur. Hodos uero uia.

Odfacio, ueteres pro olfacio dixerunt. Cc.

Odi, uerbum defectiuum (ut Priscian. inquit) neque præsens neque futurum neque participium habet: sed tam præsentis quam præteriti temporis significationem tenet. Inuenitur tamen Odio, dis, odiosum, futuro odiam & odibo. Hieronymus in lib. Pro uerbiorum: Et imprudentes odibunt scientiam. Significat autem Odi, odio habeo. à quo Osus. Vnde Exosus, & Perosus, & Ofor. De quibus alibi.

Odinolyontes, à nonnullis Græcorum dicitur remora piscis: sic adpellatus ἀπὸ τοῦ λόντος τὰς ὀδῆας. id est, à soluendo dolores partus. Quippe sale asseruatum & alligatum grauidis partum soluere prodiderunt. Cc.

Odiosus,

Odiolus, qui odio habetur. Cicero: Odiosum sanè genus hominum officia exprobrantium. Aliquando capitur pro molesto. Terentius in Phormione: Si porro esse odiosi pergitis. Odiose, aduerbium, cum odio.

Odites, unus ex Centauris Ixionis & nubis filius, Cc.

Odium, ira inueterata (ut inquit Cic. lib. 4. Tuscul.) Interdum capitur pro instantia, assiduitate, molestia, fastidio. Plautus in Asin. Iam hic me abegerit suo odio. id est, fastidio. Terent. in Eun. Neq; agri neq; urbis odium unquam me precepit. id est, molestia, fastidium uel satietas preoccupat. Odium etiam siue quod idem est, Odion, nomen loci à cantu nomen habens. In eo enim musica certamina spectabantur. Græcè ὀδὴον, Viëtru. Sic Pericles Atheniensis inter cetera opera quæ Athenis extruxit, fecit & Odion, in quo certamina musica spectabatur: qd' multis sedibus & columnis exornatum fuisse historici scripserunt.

Odæporicon, ὀδὴπορικόν, uulgo dicitur itinerariū. Hieronym. ad Paulam: Neq; enim odæporicon eius disposui scribere. Est enim liber in quo annotantur profectioes, fluij, urbes, loca, nationes.

Odontotrimma, à Græcis dicitur dentifricium: medicamentum quo dentes fricantur ut albescant, ὀδὴον τριμμή. id est, dentis, & τριμμή. Cornucopia.

Odor, literæ cōmutacione, dicitur pro olor. hinc notū est quid significet oleo. Dicitur & Odos p odor: sicut honos, lepos.

Odoramentum, odoratio ipsa, siue quod odoris gratia tenemus. Plinius: Omnium odoramentorum atq; adeo herbarū differentia est in colore, & odore, & succo.

Odorarius, qui odores conficit, uenditq;: à Græcis aromatopōla dicitur.

Odorator, qui odorem sequitur. ut canis: qui & Odorisequus dicitur.

Odoratus, a, um, quod aliunde accepit odorē, ut templū odoratum. Interdum sumitur pro odorifero. id est, quod ex se odorem habet. Plin. lib. 21. Quibusdam annis minus odorata prouenit. scilicet rosa. præterea magis omnibus locis siccis quam humidis odorator. Vergilius lib. 3. Georgic.

Disce & odoratam stabulis accendere cedrum.

Seruius, Odoratam pro odorifram.

Odoro, as, & Odoror, deponens. Colum. lib. 7. Deinde nares præfricato, ut homines discant odorari.

Odorus, a, um, pen. prod. quod ex se odorem mittit. ut odorapinus. Aliquando Odorus ponitur pro indagatore & sagaci. Vergilius lib. 4. Aeneid. — Et odora canum uis.

O A N T E E.

Oeagrus, fluius Thracie, pater Orphei uatis: unde & Hebrus, quod ex eo fluat Oeagrius, dicitur. Vergil.

Tu quoq; marmorea caput à ceruice reuulsum.

Gurgite cum medio portans Oeagrius Hebrus. Cc.

Oeanthe, nomen ciuitatis, quæ à quibusdam etiam Oeanthea uocatur. Est etiam flos uinæ. nam οἶνον dicitur uinum, τὸ ἄνθος, dicitur flos. oi, in æ, diphth. Latinam.

Oebades, Darij stabularius, cuius industria ipse Darius Persarum regnum adeptus est.

Oebalia, regio in Peloponneso. quæ & Laconia dicitur, ab Oebalo Arguli filio, qui rex Laconū fuit. Statius lib. 1. Achil. Soluerat Oebalo classē de littore pastor Dardanus: Quod autem Vergilius lib. 4. Georgic. dixit: Nanq; sub Oebaliæ memini me turribus altis. &c. Ideo posuit, ut ostenderet Tarentum à Laconibus fuisse conditum, quorum pars est Oebalia.

Oebalus, penult. corr. rex Laconum: à quo regio Oebalia. Alius fuit Thelonis capræ filius, qui multos in Campania

subegit. de quo Vergilius lib. 7.

Oechalia, urbs Laconie, ab Oechalio fluuiō eam prætersuente ita dicta: sed postea ab Hercule euersa. Vnde & ea pars Laconie q̄ Thessalie propinqua est. Oechalia adpellatur. Verg. Vt bello egregias idem disiceret urbes, Troiamq; Oechaliāq; Aliæ etiā fuerūt Oechaliæ, ut in Thessalia, & Eubœa.

Oeconomia, rei domesticæ administratio. Trāsfertur tamen ad alia. Nam apud Quintilianum lib. 1. accipitur pro dispositione, quæ oratoribus & poetis maxime necessaria est, ut quid quo loco sit dicendum non ignorent.

Oeconomica, quæ ad rem domesticam ac familiarem pertinent. Vnde & Oeconomicus, Xenophontis pulcherrimus liber est, qui non gubernationem uille, sed dispensationem uerse domus (Tullio interpretante) significat. Componitur enim ex οἶκος, quæ est domus, & νόμος, lex. docet enim dispensatorem legem domus esse.

Oeconomo, uillicor.

Oeconōmus, penult. corr. tam pecuniæ quàm frugum & omnium quæ dominus possidet, dispensator, & rei familiaris administrator est.

Oecos, Græcè, domus siue familia Latine dicitur. à quo Oeconomus.

Oecumenicus, Latine uniuersalis, & ad totum orbem pertinens: unde Oecumenicum concilium dicimus.

Oedipodionius, ab Oedipus deducitur. Lucanus:

Oedipodionias infelix fabula Thebas. Cc.

Oedipus, podis, oedipi, tertie & secundæ declinationis, ut docet Priscianus lib. 6. Statius lib. 1. Theb. — Limes mihi carminis esto Oedipodæ confusa domus. Plaut. in Penu. Oedipo est cōiectore opus, qui sphyngi interpres fuit. Dictus Oedipus ἀπὸ τοῦ οἰδῆν τὸς πόδας, id est, à tumore pedum, quos habuit perforatos. Fuit autem nomen filij Laij regis Thebarum: etiā Iocaste. Nam iussu patris, à matris utero in syluas abiiciendū feris delatus dicitur. Quem quum deferrent serui, abiecerunt compatiētes ei, sed perforatis pedibus arbori uimine alligarunt. Ad uagitum cuius pastor quidam Polibio Corinthiorum regi detulit, quem & pro suo nutriuit. tandem ad patriam rediens, occidit patrem incognitum, & Thebis regnauit.

Oenanthe, uitis labruscæ, florens uua. Colligitur quū optime olet, siccatur in umbra substrato linteo, atq; in cados cōditur. Dicta quasi οἶνον ἄνθος, hoc est, uini flos. Hierony. contra Ioui. posuit pro quodam odoramenti genere, quum dixit: Anomū, cyphi oenanthe, muscus, & peregrini muris pellicula.

Oenanthinum, penult. prod. unguentū quod ex oenanthe. hoc est, flore labruscæ fit.

Oeneus, Aetoliæ rex, & Deianiræ pater, quam Hercules duxit uxorem. Cornucopia.

Oenigena, uino genitus. Cc.

Oenochema, mons in finibus Africæ. Cc.

Oenomaus, Hippodamiæ pater, Elidis rex: q̄ uictus à Pelope, regnum amisit, totaq; postea regio Peloponnesus à Pelope dicta est.

Oenon, Græci uinum dicunt.

Oenone, nomen ciuitatis, & Nymphæ.

Oenophorum, pen. corr. uas uinariū ad ferenda uina aptū. οἶνον, uinū. ἀπὸ τοῦ οἶνον, quod est imaginor: quod qui copiosius biberint, multa imaginantur quæ nō sunt. φέρω, porto. Mart.

Reddidit oenophori pondera parua sui. Apul. in Meta. lib. 8. Oenophoro quod immixtum uino gerebat uenenum.

Oenophorus, minister, quod uinum in mensa ministrat.

Oenopides, nomen uiri Mathematici ex Chio insula, Anaxagora aliquantū minor.

bb 3 Oenopola

- Oenopōla**, penult. prod. uenditor uini.
- Oenopolium**, taberna uinaria. Plaut. in *Afin.* Quum à pistori panem petimus, uinum ex oenopolio.
- Oenotria**, regio Italiae, seu ipsa Italia: cuius populi Oenotrij dicuntur, quod ibi optima uina nascentur, ab οἶνον: uel (ut Varro putat) ab Oenotrio Sabinorum rege.
- Oenotrides**, diſtæ sunt duæ insulæ quæ sunt contra Veliam, Pontia scilicet & Isacia.
- Oestrum**, Græcè, furor dicitur, οἶσπος. Vnde Statius uocat Oestrum poeticum furorem.
- Tempus erit quum laurigeri tua fortior æstro Facta canam.
- Oestrum etiā Latine asilus, uolatile paruum, uulgò tabanus, ex soni similitudine dictus: uel à tabe. Vergilius:
- Est lucos silari circa ilicibusq; uirentem
- Plurimus Alburnum uolitans, cui nomen asilo
- Romanum est, oestrum Graij uertèrre uocantes,
- Asper acerba sonans quo tota exterrita syluis
- Diffugiunt armenta. Columella lib. 10. scribit nasci in extremis partibus fauorū, amplioris magnitudinis quàm sunt apes ceteræ, eosq; nonnulli putant esse reges. Verum Græcorum autores οἶσπος adpellant, ab eo quod exagitet, nec patiantur examina conquiscescere.
- Oesypum**, ab oue dictum est, quam Græci οἶον uocant quasi οἶον φονδον, id est, ouium sordes.
- Oeta**, mons inter Thessaliam & Macedoniā, clarus morte & sepulchro Herculis: in quo (ut Seruius inquit) stellæ uidentur occidere, sicut de Ida nasci. Et ubi elleborum optimū nascebat. A Parnaso usq; Pindum, pars in Thermopylas uergens, proprie Oeta uocatur. Hinc Octæus, a, um. unde Hercules Octæus dictus est.
- Octeus**, frater fuit Ephialtis, & Alæij filius: pugnavitq; in Creta (ut Sallustius refert.) Vnde Octij campi dicti sunt. Cc.
- Oethini**, populi sunt iuxta Pontum. Cc.
- Oetoscyros**, lingua Scythica Apollo dicebatur.

O

A N T E

F.

- Offa**, per duplex ff, cōstabat ex carne ferè porcina. Lucanica, quam facere ex mediocri intestino Romanæ mulieres à Lucanis didicere. Vnde Offam porcina cum cauda, Offam penitam dicebant: unde est illud Iuuenalis: — Et patruo similes effunderet offas. Offa etiam cibarium ex frustis panis, in iure, pingui caseo utere, pipere & cynamomo conditis, quæ iussulata & cascata dicitur. Vergil. Melle soporata & medicata frugibus offam. Potest etiam fieri offa ex alijs rebus. Varro lib. 3. de Re rusti. Cibari offas positas, hæ maxime glomerantur ex ficiis & farre mixto. Ab Offa fit
- Offarius**, rij, coquus qui conficit offas.
- Offatim**, aduerbium, particulatim.
- Offectores**, uide supra in dictione Infectores.
- Offella**, diminutiuum, frustulum carnis erit: puta libræ in quod caro conciditur. Porcina, à porco, quam in sartagine craticula & prunis coquimus. Vitulina, à uitulo, quæ ad ignem uerubus uersantes ad escam paramus. Et apud poetas per simplex f, scribitur. Martialis:
- Parua tibi curua craticula sudet ofella. Iuuenalis:
- At rudis omni Tempore & exigua frustis imbutus ofella.
- Offendiculum**, impedimentum, obstaculum.
- Offendimentum**, ligaturæ nodus quo apex retinebatur, quum peruisset ad mentum. Cc.
- Offendix**, idem quod offendimentum significat.
- Offendo**, dis, di, sum, ex ob & fendo, quod non est in usu: sicut & Defendo, significat incurro, incido: & est proprie animi & corporis. Terentius: Adueniens offendi quendam mei loci
- hinc atq; ordinis hominem haud impurū. Et non solū de animatis, sed de inanimatis quoq; dicitur. Sed quoniā qui incidit in aliquid, ledere sepe solent id, in quod incidit: factum est ut Offendere pro ledere usurpetur. Lactantius lib. 4. Quo peccato ac scelere offensus Deus. Et Offendere, est inuenire, sed præter opinionem. Cicero de Repub. Sed imitor Architam illū Tarentinū, qui quū ad ulla uenisset, & omnia aliter offensus diffet. Item ponitur pro percutere, & uerbis iniuriam facere.
- Offensa**, Offensio, Offendo, dinis, & Offensus, us, in uno significatu accipiuntur. Lucretius:
- Non igitur multis offensibus in temerando. Offensa tamen actiue sumitur. Cicero: Quum tot eius offensas pati non possem, discessi. Offensio plerumq; passiuæ. Idem: In corpore ægro odiosa est omnis offensio. id est, omnis molestia & passio.
- Offensaculum**, est id quod ponitur, ut aliquis in ipsum incidat, uel impingat: ab offensa nomen deductum.
- Offensatio**, obstatio seu obuiatio: ab offenso, sas, frequentatiuo uerbo, quāuis id non legerim. Nam eius formatio legitima est: sicut ab occurso, cursatio. Defensio tamen frequentatiua est uerbi defendo: ut apud Ciceronem: Si igitur nō poterit, siue causas defensitare. Sed non mirū, si Defensio & Offensio frequentatiua duplicia uarijs uocibus reperiri possint: quoniam & curso, & cursio similiter inueniuntur.
- Offensiuncula**, parua offensio.
- Offercio**, impleo. à quo Offertissimū, pinguisimum. Plautus: Sine sacris hereditatem sum adeptus offertissimam. Cc.
- Offero**, proprie exhibeo, siue præfero. Terentius in Heaut. Opportune te mihi offero. Interdū Offerre, est sponte dare. Hinc Oblationes dicuntur, quæ Dijs offeruntur. Interdum inferre. Cicero lib. 3. Officiorum: Regina stuprum obtulit. Interdum immittere. Idem ad pontifices: Domus ardebat in palatio non fortuito, sed oblato incendio. Interdum obijcere. ut apud eundem in Lælio: Addendū eodē est, ut ne in criminibus aut inferendis delectetur amicus, aut credat oblatis. Interdum polliceri. Iusti. Quum ei auxilium obtulisset.
- Offerumenta**, ueteres dicebant oblationes quæ Dijs offerbantur.
- Officialis**, & hoc Officiale, quod ad officium pertinet, uel quod de officio tractat. Lactantius lib. 6. Quid M. Tullius in suis officialibus, non ne hoc idē persuadet non esse omnino largiendum. Officialis etiam minister, magistratus uocatur. Apuleius: Sed iussit potestas officialem suum magna seueritate coerceri. Idem etiam Officiū uocatur, ut apud historias quorundam sanctorum martyrum legitur.
- Officina**, pen. prod. locus ubi aliquid fit, hoc est, in quo artifices opera sua faciunt. Hieron. de Paulo eremita: Hunc locum Aegyptiorum literæ ferunt furtiuæ monetæ officinā fuisse, ea tempestate qua Cleopatra iunctus est Antonius. Ab efficiendo dicta. Taberna uerò ubi aliquid uenditur, quum alibi factum sit: licet quandoq; Officina pro taberna ponatur.
- Officio**, cis, ex ob, contra & facio: quasi noceo dicitur. Cicero libro Officiorū: Demoliri ea quorum altitudo officeret auspicijs. Vnde per antiphrasim Officium quidam dici uolunt. Aliquando Officere idem est quod efficere. Vnde etiam secundum alios, Officiū quasi effcium. est etiam quando Officere significat inficere: unde Offectores, colorum infectores dicuntur.
- Officiosus**, qui libenter uel probe officii seu beneficium alicui exhibet, siue qui obsequi alteri multū studet. Cicero Octauio: Homine prudentē et officiosum cognosces. Quādoq; Officiosum dicitur quod continet pietatē, & nulli nocet, alicui prodest. Augustinus ad Hieron. Si ad scripturas sacras admissa fuerint uel officiosa maledicia, quid in eis remanebit? Capitur aliquādo in malam

in malam partem. Nam quum olim Q. Atherius defenderet reum libertinum, cui obijciebatur quod patroni concubinus fuisset, hac defensione usus esse fertur. Impudicitia in ingenuo crimen est, in seruo necessitas, in libero officium. Ex eo impudici & obsceni aliquandiu officiosi uocati sunt. Officiosus dolor, à Cicrone lib. 3. Tuscul. dicitur qui ex iusta causa suscipitur, & cuius probabilis ratio reddi potest.

Officium, ab efficiendo, uel ab officiando, dicitur quod quisque efficere debet pro suae conditione personae. In quo animaduertere oportet, quid loco cōueniat, quid tempori, quid rerū aut personarum dignitati. Vnde in familia bene instituta, dicimus omnes in officio esse oportere. id est, omnes oportere agere quae debent. Terent. in Andria: Hocine est officium patris? Ambrosius lib. 1. Officiorum: Legimus officium dici à nobis posse, nec ratio ipsa abhorret: quandoquidem officium ab efficiendo dictū putamus, quasi efficium. Sed propter decorē sermonis una immutata litera. Officiū nuncupari. Vel certe ut ea agas quae nulli officiant: prosint omnibus. Potest etiā dici & recte, ut ab officio, is. Officium deriuatur, ita ut ob, nō cōtra, sed circum significet, ut circa quod faciendum est innitatur. Nec quenquam moucat, quod officio officis aduersetur nomini officii. Tunc enim ob significat cōtra, ut sit quasi cōtra facio. Ideo significat obsum. Sed quod significat etiā circū, seruit nomini officii. Huiusmodi enim uarietas ex praepositionū multiplici significatione plerumque existit: quam quū ignoramus, nō ueram uocabuli interpretationem consequi ualeamus. Officium autem generatim loquēdo, quum ad omnes homines pertineat (siquidem Cicero de Officijs scripsit, itē & Ambrosius) quantū intelligo, est congruus actus uniuscuiusque personae. Vel id est in quod quisque incumbere debet, ut ipsum sicut charitas postulauerit, quoad potuerit effectum reddat. Vnde quū facimus quod debeamus, quia bene facimus, inde Officiū etiā beneficium dictū est. Cicero lib. 2. ad Herennium: Si plura aut maiora officia quam maleficia uidebuntur cōstare. Et quia bene facere cupiam, est obsequi illi, cui bene fit: idcirco Officiū etiam obsequium dicitur. Idem: Odiosum sanē genus hominū officia exprobrantium, quae meminisse debet is, in quem collata sunt, non commemorare qui contulit. Capitur interdū Officium pro honore. ut, Circumstabant Caesarē senatores sedentē in aurea sella officij gratia. Magistratus quoque Officium dicitur: uel quia honoris gratia institutus est: uel quia opem populo fert: uel quia ius quod cuique debetur, reddit. Quandoque accipitur pro alicuius artis ratione. ut, Officium Grammatici, Officium medici: Et quum ad uirtutem pertineat. ut hominis officium est pietatem colere. dicimus tamen interdum: Leno nō est officium insidiari pudicitiae. Accusatoris est officium crimina inferre. Et est Officium duplex. Alterum perfectum, quod Graeci catorthoma uocant: quod & omnes numeros uirtutis continet. Alterum medium, pertinens ad institutionē uitae communis. Cicero lib. 3. de Finibus: Quod ratione actum sit, id officium adpellamus.

Offirmo, as, firmum propositū in animo habeo, & quasi obstinate. Terentius in Heauton. Age quāso ne tam offirmes te Chremes. Proprie autē Offirmare est ualde, seu perfecte, contra aliquē firmare. Hieronymus: Beatus Paulus, ostium quod patebat recludens, sera offirmauit.

Offlecto, circum uel contrā flecto. Plaut. in Asin. At ego hinc offlectam nauem.

Offoco, as, pen. corr. circumfoco, siue suffoco. August. lib. 5. Confessi. Sed me maxime captum & offocatū quodam modo deprimebant corporalia cogitantem moles ille sub quibus anhelans in aurem tuae ueritatis respirare non poteram.

Offoco, as, pen. prod. aquam in fauces do ad sorbendum.

Offringo, ex ob & frango, cuius quod fractum est contrario frango. Fest. Offringi terra dicitur, quādo iterum transuerso sulco aratur. Varro lib. 1. de Re rust. Quum proscinderis offringi oportet. id est, iterare ut frangantur glebae. Prima enim aratione grandes glebae ex terra scanduntur.

Officiā, dicuntur fallaciae simulationes rerum. Plaut. in Mostel. Neque aliam ullam officiam.

Offula, diminutiuum ab offa. Suetonius in Claud. Rogo uos, quis potest sine offula uiuere? Columella scribens de falsura carnis suillae, ait: Dein offulae carnis spissae componuntur, & alternis sal ingeritur.

Offundo, is, circūfundo, obscuro, obcaeco, siue operio, maculo uel. Laetantius lib. 7. Luna iam nō tribus deficit diebus aut horis, sed perpetuo sanguine offusa, meatus extraordinarios peraget. Cicero pro Roscio: Erant interea qui suis uulneribus mederentur, qui tanquā si offusa Republica, sempiterna nox esset, ita ruebant in tenebris, omniaque miscebant. Aliquando Offundere, est iniicere, Cicero: Hic error & haec doctorū animis offusa caligo est.

O A N T E G.

Ogdoas, adis, numerus octonarius.

Ogdolapis, fluuius nauigabilis, ex Alpibus fluens ad urbem erumpit.

Ogdous, Aegypti rex Vohaus cognominatus, qui Memphim condidit à nomine filiae. Hic prius Venerius cognominatus fuit, ut autor est Diodorus Siculus.

Oggannio, multum dico, inculco. Plautus in Asinaria: Cui nunquā unam rem me licet semel praecipere furi, quin centies eandem imperem atque ogganniam. id est, inclamitem, uel insuper clamitem.

Oggero, geris, penult. corr. uide in dictione Gero.

Oggrassari, pro gradi usurpatur. Plautus: Nisi cum pedicis didicisti oggrassari gradu. Ce.

Ogyges, Thebanorum rex, qui Thebas Boeotias edificauit, circiter mille & quingentos annos ante urbem cōditam. Hinc Ogygius, a, um. unde Ogygia moenia, Thebana dicta sunt. Sub hoc rege fuit diluuium magnum.

Ogygia, insula, inter Phœnicum & Syrium mare, ab Ogyge Thebanorum rege.

Ogyris, insula, quod in ea Erythrae regis monumentum fuit, magis clara quam caetera, ut inquit Pomponius.

Ohe, interiectio exclamantis, & satietatem usque ad fastidium designat, & iubet modum imponere.

Oinomeli, uide in dictione Mulsum.

Ois, οἷς, οἷος Graecae, Latine ouis. Ce.

O A N T E L.

Olea, & Oliua, pro arbore. Vergil. lib. 2. Georg.

Sed truncis oleae melius propagine uites Respondent.

Vergilius: Incumbens tereti Damon sic coepit oliuae. Similiter pro fructu Olea, & Oliua dicitur. Vnde & pro liquore Oleum & Oliuum dicimus. Oleum ab olea, oliuum ab oliua. Horatius in Sermon.

Quali perfundat pisces secutus oliuo. Colum. lib. 6. Oleum optimum Licinia, dat plurimum Sergia. Olearum quaedam dicuntur Liciniae, quaedam Pausiae, quaedam Sergiae, quaedam Orchis, quaedam Regiae, & quaedam Radij.

Oleaceus, a, um, quod est materiātum ex oleo. ut lignū oleaceum, liquor oleaceus.

Oleaginus, na, num, penult. correpta. quod ex olea arbore est: sicut faginus, à fago. Vergilius:

Truditur, è sicco radix oleagina ligno. Dicitur & Oleagina, bb 4 nus,

- neus, a, um. Varro lib. 1. de Re rust. Demū in oleagines semini bus arbores, uidendum ut sit de tenero ramo ex utraq; parte æquabiliter præcisum: quas alij sclauolas, alij talles adpellant.
- Olearis**, & hoc **Oleare**, quod ad oleū pertinet. Plin. lib. 34. Quippe quum in exacuendo oleares cotes, & aquarie æque differant oleo delicacior fiet acies. Sic Oliuaris, & hoc Oliuare. Seruius: Trapetis autem molis oliuaribus.
- Olearius**, a, um, & **Oliuarius**, a, um, quod ad oleum per tinet. ut olearia, & oliuaria cella. Colum. lib. 2. In Sole siccata & mox refrigerata recoditur, si maior est modus in horreo: si minor in uasis olearijs salsamentarijsq;.
- Olearius**, rij, qui oleū facit, uel uendit. Colum. lib. ultimo. Periti ssimi olearij uix patiuntur ad unam lucernam opus fieri.
- Olearius**, infula una ex Cycladibus. Cc.
- Oleaster**, olea sylvestris. Vergilius: Indicio est tractu surgens oleaster eodem, Plurimus & strati baccis sylvestribus agri. Huius diminutiuum est Oleastellus.
- Oleastrinum**, dicitur oleum quod ex oleastro fit. Cc.
- Oleatus**, a, um, quod est factū cū olea. Hieron. in lib. Nume. Quasi panis oleati faciens ex eo tortulas saporis.
- Olenius**, possessiū est ab oleno: unde capella olenia uocitata est. Ouid. Nascitur Olenie signum pluuiæ capelle. Cc.
- Olentica**, dicuntur mali odoris.
- Olenus**, Boeotie urbs: sic dicta ab Oleno Vulcani filio. Fuit & alia urbs in Aetolia, iuxta quā fuit aper Calydonius. Cc.
- Oleo**, oles, olei, & olui, olitum, & oletum, odorem spiro, & construitur frequenter cum aduatiuo, ferè cum omnibus suis cōpositis. In quo significationem eorum neutralem transitiuā esse deprehendere licet. Horatius: Vina ferè dulces oluerunt manē camœnæ. Aliquando cum ablatiuo. Ouidius: Perq; locos sacros & olentia sulphure fertur. Propertius: Quir nar do flamme nō oluere meæ. Aliquādo sine casu. Plinius: Rosa recens à longinquo olet. Inuenitur etiam Olo, olis. Plautus: Olunt ades Arabicas. Idem in Mustell. Non Omnes possunt olere unguēta exotica, sicut tu oles. Est enim Iambus. Eius naturæ sunt composita, uidelicet Redoleo, quod idem est quod oleo. Hieronymus: Nunquā uinum redoleas: ne audias illud philosophi. Hoc non est osculum porrigere, sed uinum propinare. Vergilius: Feruet opus, redolentq; thimo fragrantia mella. Aboleo, Adoleo, Exoleo, Inoleo, de quibus suprā. Oboleo, graucolentiā, odoremq; tetrum reddo. Suetonius in Cali. Ille antidotū oboluisse quasi ad præcauenda uenena sua sumptū. Plaut. in Mustel. At te Iupiter Dijq; omnes per dant oboluisse allium germana illuuias. Peroleo, ualde oleo. Lucil. lib. 30. Quis totum sic corpus iam proleisse bisulcis. Suboleo, quasi oleo, & odorē sentio. Per translationē Subo lere, ponitur pro demonstrare, & de aliquare sentire, quasi quæ male sentiat. Terentius: Ne paululum quidē suboleat esse amicum hanc Clinia. Plautus in Cassina: Subolet iam uxori quod ego machinor. Dicitur & bene oleo, & male oleo, gra ue oleo, suauē oleo. Plinius: Succus hederæ, tædia narium, gra ueolentiāq; emendat. Augustinus lib. 8. Confessionum: Inde sermo deuolutus est ad monasteriorum reges & mores sua ueolentiæ tuæ, Ab Oleo fit Olesco, quæ inter se differūt, quod Oleo habet significationem naturalem transitiuā: Olesco pas suam innatam.
- Oleosus**, sa, sum, quod est plenum oleo. Plinius: Semen oleo sum, quod & fit ex eo, medetur oris ulceribus perunctis.
- Oletum**, idem quod oliuetū, ab olea (ut est apud Catonem lib.
- de Re rusti.) Est autē sumptum ab oleo. Item sterco huma num. Veranius: Sacerdotula in sacrario fecit oletum. Propriè tamē capitur pro loco in quo meijmus atq; excernimus. Tac. in Nerone: Gymnasium eo anno dedicatum à Nerone præ bitumq; oletum equiti ac senatui.
- Olfacio**, olfacis, olfeci, olfactum, quod & Olesacio dicitur. si gnificat odoro. Plinius lib. 11. Quonam modo olfaciant del phini, mirum. Idem: Nec olfactus uestigia habent, quum olfa ciant sagacissime.
- Olfactio**, ctas, frequentatiuum ab olfacio. Plin. lib. 20. Xeno crates pulegij ramum lana inuolutū, in tertianis ante accessio nem olfactandum dari tradit.
- Olfactus**, a, um, participiū, & Olfactus, us. Plin. lib. 29. Basi lici quæ etiam serpentes ipsi fugiunt, alios olfactu necantem.
- Olfo**, as, idem quod olfacio. Augustinus: Quia non secum fe rebat nisi amantem memoriam, & quasi olfacta quæ comedere nondum possem.
- Olibantum**, mensura uinaria rotunda nominabatur.
- Olidus**, da, dum, penult. correpta. quod tam bonum quā ma lum odorem habet. Martialis: Olidæq; uestes muricæ. Horatius lib. Epist. in malum dixit: Sed minus arcta premunt olidæ conuiuia capræ.
- Olim**, aduerbium, non solū præteritum tempus, sed etiam præ sens & futurum denotat. De præsentī. Vergilius: Vestrameos olim si fistula dicat amores. De futuro. Idem: Hunc tu olim cœlo spolijs orientis honestum Accipies. Quintilianus: Qui olim nominabuntur. Ponitur etiā pro ali quando. Curtius: Olim enim uerò mero sensibus uictis ex lecto sæpe consurgit. Et pro iamdudum. Verg. lib. 2. Georgic. Ac iam olim seras posuit cum uinea frondes.
- Olimiam**, iam longo tempore. Quintilianus: Olimiam impe rator inter fulgentes uirtutes tuas liuor locum querit.
- Olisippo**, oppidum in Lusitania ad Oceanum apud montē Ta grum, ubi quædam è uento, tempore certo concipiunt equæ, quarum pulli non plus triennio uiuunt.
- Olitior**, penult. corr. qui olerum hortum exercet: qui & hor tulanus dicitur. Similiter Olitior, qui olera uendit.
- Olitorius**, a, um, quod ad olera pertinet, ut forum olitoriū, ubi uenduntur olera. Horti olitorij, & ostia olitoria, quæ di cuntur ostia hortorū. Plinius: Et lactucæ genus adeo lati cau lis ut ostiola olitoria ex his faciliari prodiderint.
- Oliueta**, æ, ab oliuo dicebatur: sicut à uino uindemia.
- Oliuetum**, locus in quo oleæ confitæ sunt. Colum. lib. 3. Mea lius autem truncis quā plantis oliuetum constituitur.
- Oliuitas**, oleæ fructus. Var. Tum deniq; omnis cum lucerna cōbusta est in lucubrādo oliuitasq; cōsumpta est. Dicitur Oli uitas etiā siue oleitas, oleata, siue tēpus legendarū oliuarum.
- Oliuo**, as, oliuarū uindemiam ago, siue oliuas colligo. Plinius: Quippe oliuantibus lex antiquissima fuit: oleam ne stringito, ne uerbero.
- Olla**, genus uasis, pro quo antiqui dicebant aula, ab Olla fit di minutiuum Ollula. Varro: Cato ait uiam Amineam in ollis commodissime condi. Idem: Electa in secretam corbulam, inde in ollulas addatur.
- Ollares**, dicuntur uas quæ in ollis ficiilibus optime cōduntur.
- Olli**, & **Ollis**, pro illi, & illic scripserunt ueteres.
- Ologyōnes**, penult. corr. mares rane, quo tempore uocem mitteres, cient ad coitū fœminas. Fit à uerbo Græco ὄλγω, quod significat ululo.
- Olor**, uide in dictione Holor.
- Olius**, oleris, dicitur omnis herba satiuā quæ in usu cibario est: ab alendo, quod oleribus alerentur homines antequā fruges uel carnes

uel carnes essent. Varro ab olla deducit. Nonius & Fest. inter aspirata connumerant. Huius diminutivum est Olusculum.

Horat. Vincta satus pingui ponentur oluscula lardo.

Olus atrum, siue in compositione Olystrū. alio nomine hyposelinum dictū, quod folia habeat subnigriora: propter quod Columella pullum olus adpellat. Atque oleris pulli radix. Quidam petroselinon uocant, quod inter petras, & iuxta maceriam feri à ueteribus consueuerit.

Olympia, æ, urbs erat inter Ossa & Olympū montē mercatu famigerata, & celebritate illa quinquēnali ludorū inclita.

Olympia, orū, ludi qui in honorē Iouis Olympici apud Pisam & Helidem Græciæ oppida celebrabātur. hoc est, gymnicum certamen, quod quinto quoq; anno fieri solebat: unde Olympiacus, a, um. ut Olympiacū certamen, uictoria Olympiaca.

Olympias, adis, quinq; annorū spatium, quod à Romanis Lustrum dicitur. Exinde Græci tempora per olympiadas supputare cœperunt, ita numerantes: Olympiadis primæ, aut secundæ, aut ceterisimæ, anno primo, uel secundo, uel tertio, uel quarto. Atq; ut cōsules, ita & Olympia uictores iterū & tertium dicimus. Plautus in Men. Iterum (inquit) Pythia & tertium Olympia. Est & Olympias nomen mulieris proprium.

Olympicus, **Olympica**, **Olympicū**, quod est Olympi, uel quod ad Olympū pertinet. ut Iupiter Olympicus. Dicitur est autem Iupiter Olympicus, ab Olympo: à quo cruditus & ad uirtutem institutus sit. Alij uero à cœlo, quem Olympum Græci uocant, in quo regnare fertur.

Olympiodorus, penultima prod. nomen uiri propriū, eius qui docuit Epaninundam cantare tibijs.

Olympionices, siue **Olympionicus**, qui in Olympiaco certamine uictor euasit. uixta quippe uictoria dicitur. Aelianus de uaria historia lib. 10. Duxit ad Olympicum certamen filium suū Pherenice fœmina, prohibētibus eam spectare qui præsidebant. Licere id sibi persuasit, quæ patrem & fratres tris haberet Olympionicas. Cicero pro L. Flac. refert, quod apud Græcos esse Olympionicem iudicatur, propē esse maius & gloriosius quàm Romæ triumphasse.

Olympius, a, um. id est, cœlestis, possessiuum ab olympo.

Olympus, mons cuius uertex usq; adeo attollitur, ut summa eius accolæ cœlum uocēt. Propter quod poëtæ cœlum Olympum uocāt. Dicitur Olympus, quasi Ὀλύμπος, hoc est, totus fulgens, quia Solem clarum habet, nullisq; unquam nubibus fuscatur. Lucretius: Nubes excedit Olympus. Sūt autē quatuor montes hoc nomine. Primus mons altissimus inter Thessaliam, & Macedoniam, qui tamen Thessalia adscribitur. Alter in Gallogræcia, uel in Cypro. Alius apud Mysos, ad cuius radices Prusa ab Annibale condita. Quartus, ad mare rubrum in Aethiopia, haud longē ab Heliopoli oppido, qui oriente Sole usq; ad quintam diei horam flammæ emittit.

Olynthus, Thraciæ urbs: quam à Chalcide quæ in Eubœa fuit, coloni condidēre.

Olyras, fluuius est propē Thermopylas: quæ fabulantur conatum esse Herculis rogam extinguerē. Cc.

Olyssippum, Lusitaniæ urbs, quæ nostris temporibus Vlyssibona adpellatur.

O A N T E M.

Omasum, penultima producta. est pinguius atq; crassius intestinum. quod nonnulli bubulum esse credunt. Horat. in Sermo. — Seu pingui tentus omaso.

Ombria, gemmæ species, quam nonnulli notitiam uocant.

Ombris, una & prima ex fortunatis insulis, habens in montibus stagnum, & arbores ferulæ similes. Cc.

Omen, auguriū, quod fit ore, quasi oremen. Est enim futuræ

rei pronuntiatio ori hominis incidens, diuino tamen furore. Et tam de malo quàm de bono dicitur. Liuius libro 1. Dextra Herculis data est accipere se omen, impleturumq; facta ara condita ac dicata ait. Vergilius: — Quod Dij prius omen in ipsum Conuertant. Hinc Omninofus, qui omen facit.

Omentum, membrana tenuis & pinguis, qua integuntur uentriculi, & uniuscuiusq; membri interioris uestitus. Persius: Quum tibi tot iunicum in flammis omenta liquecant. Vnde & pro membrana quæ totum inuoluit cerebrum ponitur. Macrobius: Et cerebrum quod tactu sui hominē uel torquet, uel frequenter interimit: non suo sensu, sed uestitus sui. id est, omenti hunc importat dolorē. Hinc Omentatus, ta, tum. quod est pingui omento factum. Apitius: Isicia omentata pulpan concisam teras.

Omiomeria, Aristot. refert Anaxagorā dixisse, Omiomeria esse elemēta. hoc est, ex singularibus partibus constantia ossa: uidelicet è pauxillis atq; minutis ossibus. Sic de pauxillis atq; minutis uisceribus uiscus gigni, sanguinēq; creari, sanguinis inter se multis coeuntibus guttis.

Ominor, penultima correpta. auspico, omen capio. Plinius lib. 28. Quare enim primum anni incipientis diem letis precationibus inuicem faustum ominamur? Curtius: In illo periculo Macedones ominati esse uidebantur. Hinc Abominor, de quo suprā. Antiqui Omino, as, dicebant. Pomponius: Ita sit & tibi bene qui recte ominas.

Omitto, ex ob & mitto, sed b, abiicitur contra regulā. Quidam tamen per b, scribēdum putant, sed non proferendum. Et est Omittere, rem aliquam penitus dimittere. Remittere uero, & Intermittere, aliquo certo tempore dimittere. Vergilius: Omisso hinc iam obliuiscere Graios.

Vnde etiam pro negligere ponitur, Terentius in Heaut. Vbi te uidi animo esse omisso. Huic contrarium est Attendo, ut apud eundem. Attentiores ad rem sumus omnes.

Ommanco, diu manco. Cc.

Omniceator, Deus dictus est qui omnia creauit.

Omnifactor, qui omnia fecit. Cc.

Omnifariā, aduerb. id est, omnibus modis, siue oīs generis.

Omnifarius, dicitur sicut plurifarius, quo Sucton. utitur. Cc.

Omnigenus, a, um, pen. corr. ex omni genere. Verg. lib. 8.

Omnigenumq; Deū monstrat.

Omnimodus, a, um, pen. corr. omnium modorum.

Omnimorbus, a, um, quod omnibus morbis subuenit: unde Omnimorban herbam quidam malam adpellant.

Omniparens, penult. correpta, qui omnia genuit.

Omnipotens, pen. corr. omnia potens. compositū est (ut docet Priscianus) ex tribus corruptis. scilicet omni, potis, & ens, qui omniū potis est. Hieronymus: Omnipotens ab eo dicitur, quod omnium teneat potentatum. Per ipsum enim creata sunt omnia uisibilia & inuisibilia. August. lib. 5. Ciuit. Dei: Recte Deus dicitur Omnipotens, qui tamen mori & falli nō potest. Dicitur enim Omnipotens faciendo quod uult, & non patiendo quod non uult. Quod si ei accideret, nequaquam esset omnipotens. Hinc Omnipotentia, rerum omnium facultas.

Omnipudens, pen. corr. quem omnia pudet.

Omnino, aduerbium significat prorsus: unde apud Iuriscōsult. omnino recessisse dicitur is, qui recessit animo permutando domicilium.

Omnis, distributiua dictio, eandem uim habet in singulari, quam in plurali. omnis enim homo, significat omnes homines. Differt tamen Omnis à toto, q. Omnis ad numerum refertur: Totus ad quantitatem. Totum dicimus corpus aliquod integrū, ut tota domus. Omne, de uniuersis numero distinctis, ut omnis grex.

grex. Confunduntur tamen plerunq.
Omnitēns, penult. corr. qui omnia complectitur.
Omnūūgus, a, um, penult. corr. per omnia uagus.
Omnūūalens, penult. corrept. omnia ualens.
Omoplate, Celsus ostendit esse duo ossa lata, quæ utrinq; ad scapulas tendunt, quæ nostri scoptura operta dicunt.
Omphacinum uinum, ex immatura uua factum.
Omphacinum oleum, quod fit ex immatura oliua: cuius medicinæ Plinius lib. 24. meminit: Et lib. 12. eius confecturam docet. Græcè enim ὀμφάκης dicuntur uuae, & fructus immaturæ ipsa uero oliua nominatur dirupta.
Omphagi, pen. prod. qui cruda carne uescuntur: quales perhibentur esse Aetoli, ut ait Thucydides.
Omphale, nomen proprium reginæ Lydiæ, quæ Herculem multis muneribus ornauit: quod anguem, iuxta Sagaram fluuium, multos homines interficientem, interemit.
Omphalon, Græci dicunt umbilicū: unde Omphalocarpon, herba cuius semen umbilico simile describitur.
Omutesco, sine b, & simplici m, quamuis ex ob, & mutesco componatur, & significat mutus fio. Vergilius lib. 4. At uerò Aeneas ad speciem omutuit amens. Id est, mutus factus est, siue terrore ita percussus est, ut loqui non posset. Est enim præteritum ab omutesco, non ab omuteo, quod reperiri non puto: quia nemo exprimere uere potest, mutus sum. Multo minus, mutus fui: nisi à Deo liberatus fuerit. Quum enim in auctoribus reperimus, omutuit, ab omutesco præteritū est. Narratur enim actus qui tunc accidit, hoc est, quod tunc ille mutus effectus est. Qui actus tunc non præterierat, sed extabat, si uero quis mutus à Deo liberatus dicat: Omutui, nunc autē loquor, tunc omutui ab omuteo fiet, & significat mutus fui.
O A N T E N.
ONæ, ficus sunt prædulces, quæ Tarenti tantum nascuntur. sic dictæ, quod propter bonitatem iure emi queant. Quæ enim Græcè dicitur emptio, à uerbo ὀνομα, id est, emo, Cornucopiae.
Onāger, pen. corr. asinus agrestis. Componitur enim ex ὄνος, asinus. & γῆρ, syluester. Nam in ros Græca desinentia quum ad Latinam transeunt declinationem, mutant ros in er, ut Alexander, Alexander. Onagros, onager. Varro: Asinorū duo sunt genera. Vnum ferum, quos uocant onagros: in Phrygia & Lycaonia sunt greges multi. Alterum mansuetum: ut sunt in Italia omnes. Ad seminationes onagrus idoneus, quod è ferro fit mansuetus facile: ex mansuetio ferus nunquam. Albertus libro de Animalibus scribit medullam onagri curare podagram, si ea inungatur, & eius sterces siccata, & cum uino bibitum, ualere contra scorpionis puncturam.
Onelinus, pen. corr. proprium nomen uiri, & Latine dicitur utilis. ὄνητος, iuuamen, utilitas.
Onerarius, a, um, quod oneratur, uel onerari potest. Vnde naues onerariæ, quæ à gestandis oneribus dictæ sunt, & ob id tardæ: quemadmodum actuariæ nauicula, celeritate præstans dicta est, quod facile agi possit.
Onero, as, onus impono. Transfertur etiam ad animū. ut onerasti me curis. id est, implesti. Hinc Oneratus, & onustus, pro pleno frequenter accipiuntur. Vergilius: Vina bonus quæ deinde cadis onerarat Acestes. Huius uerbi compositum & contrarium est Exonero, quod est onus detraho. Terēt. Vos quoq; amicos eius exoneraſtis metu. Idē: Ego nunc mihi cesso, quin hunc humerū exonerem pallio.
Onerosus, plus est quam oneratus.
Onesicritus, penultima producta, philosophus Aeginensis, uel (ut quidam uolunt) Astiphalensis, qui cum Alexandro mi-

litauit. ut Xenophon cum Cyro. & Alexandri uitæ & laudes scripsit. Fuit etiam medicus.

Onixes, genus marmoris, de quo Plinius: Onixes in Arabia montibus, & in Germania, ex quo potiora uasa primum facta post pedes lectorum sellarumq;.

Onixus, genus uermiculi arcuatim incedentis, pluribus pedibus. Nam Plinius multipedæ duo genera esse ait. Vnum arcuatim repens, Græcè oniston uocari. Alterum scolopendram minorem & sepa quæ non arcuatur.

Onoba, ciuitas inter sacrum promontorium & Herculeas columnas.

Onocentaurus, animal monstruosum, quod à parte superiori hominis speciem habet: à parte inferiore asini præfert imaginē. De quo habetur apud Esaiam prophetam: Et occurrent demonia onocentauris.

Onochelos, pe. cor. Latine dicitur labrū asini: genus herbæ.

Onochila, & Onochilon, anchusæ herbæ species, ut Galenus asserit. Cornucopiae.

Onocrotalus, penult. corr. auis est cygno similis. dicta quod collum in aqua mergens, spiransq; ueluti rudimentum asini. ὄνωκρος, asinus. ὀνοκρότος, crepitus. Hieronymus contra Vigil. Centauros & Syrenas, ululas, & Onocrotalos in Esaiâ legimus.

Onōma, penult. corr. Latine dicitur nomen, quum à sono aliquid seu uoce nomina finguntur.

Onomatopœia, cum α, diphthongo. id est, nominis fictio. ut balatus ouium, mugitus bouum. ab ὄνομα, nominis, & ποιῶ, fingo. À quibusdam nominatio dicitur, qua cuiq; rei nomen, aut non sit, aut satis idoneum non sit, eam nosmet idoneo uerbo nominemus, aut imitationis, aut significationis gratia. Inde sunt rudere, uagire, murmurare, sibilare.

Ononium, urticae genus multo ceteris mitius, & folijs ferè nihil mordentibus constat.

Onus, oneris, pondus. Videtur ratio exigere ut aspiretur, quū Varro dicat, honos ab honesto onere, & honestus, quod onus sustineat reipub. Quum autem honor & honore aspirationem habeant, & ab onere deducantur, uidetur etiam onus aspirandum: ut quod in deriuatiuis seruatur, in primitiuis seruari debeat. uerum usus hodiernus refragatur.

Onustus, dicitur cui onus ipsum honori est. ut si quis spolia de hostibus ferat.

Onycipuncta, gēma, q̄ & Iaspionyx dicitur, niues imitata.

Onyx, onycis, generis masculini, unguis seu gemma candorem habens unguis humani. Martialis:

Calcatusq; tuo sub pede luctat onyx. Acron dicit esse metallū, gemmæ simile, de quo parua uasa ad unguenta faciebāt: quæ à Porphyryone ampullæ marmoreæ dicuntur. Nam Onychiten lapidem quidam dicunt esse marmoreum, nasciq; in Arabia montibus, ex quo uasaria facta fuisse scribit Cornelius Nepos. Hunc quidam alabastritem lapidem uocant ad uasa unguentaria: quoniam ea incorrupta, optime seruare dicuntur, ut ait Plinius. Propertius:

Quum dabitur Syrio munere plenus onyx.

Apud Lucanum & Papin. sumitur pro ipso marmore. Et pro uase tam foeminini, quam mascul. generis est. Martialis:

Vnguentum fuerat quod onyx modo parua gerebat.

Onyx etiam ungula quedam aromatica. Propertius:

Et crocino nares Murrheus ungat onyx.

À cuius aduersatiuo Græco, nostri hæc Onycha declinauerūt. Hieronymus in Exodo: Sume tibi aromata stacten & onycham. Ab Onyx fit adiectiuum Onychinus, na, num, penultima correpta. Est & Onychis, siue Onyche, piscis genus: aliàs ostracius dictus. Cornucopiae.

Oonæ,

O A N T E O, & P.

Oonæ, insule in Oceano Septentrionali, in quibus (ut Plinius refert lib. 3.) ouis auium, & auenis incolæ uiuunt.

Opaco, cas, penultima producta, obumbro, cooperio, obscuror. Vergilius lib. 3. Georgicorum:

Nunc aliæ frondes & rami matris opacant.

Colum. lib. 6. Quum plerumq; dicti sideris tempore quædam partes eius regionis sic infestentur Euro, ut nisi teguminibus uites opacentur, ueluti halitu flammeo fructus uratur.

Opacus, a, um, pen. prod. quod est umbrosum. Vergilius: Et fontes sacros frigis captibus opacum.

Opali, gemmæ sunt in India, smaragdis tantum cedentes. Cc.

Opalia, dies festus, Opi Deæ dicatus, Et erāt post Saturnalia, uel eodem die quo Saturnalia: quoniam Opem Saturni coniu-gem esse crediderunt.

Opera, ræ, actio est, & labor & industria operātis, seu operatio pro mercede sumpta. Cic. lib. offic. Non male præcipiunt qui seruis uti iubent, ut mercenarijs iusta præbenda operā exigendā. id est, laborem & operationē corporis. Operas quoq; personas dicimus, quæ aliquid faciunt: sicut custodia, quæ custodit. Cice. pro Flac. Opera facessant, seruitia sileant. Opus uero finis, fructusq; operæ, quod fabricado factū relinquitur. Terent. in Heauton. utrumq; complexus est, quum ait: Quod in opere faciundo operæ consumis tuæ. Vnde Opera autorum dicuntur. Et Operata publica quàm priuata ædificia dicuntur. Aliquando tamen Opus capitur pro opera. Vergilius: Mobilibus è stratis opera ad fabrilia surgit.

Quasi ad operas. Vbi notandum est, quod quoties non ad laborem corporis, sed ad laborem animi, & ad artē, industriamq; respicimus, magis Opus quàm Operam dicimus. ut, in opere fabrilis, in opere rustico, in opere faciundo. Interdū Opus ponitur p mercede uel necessario. ut, Opus est agrotanti medico. id est, necessarius est medicus agrotanti. Et, nihil mihi opus est. id est, nihil mihi est necessarium. Dicimusq; opus est mihi res, huius rei, hanc rē. Apuleius: Cui eam rem factā opus fuerat. Similiter, opus est mihi hac re, qd' frequentius usurpatur. Dicimus quoq; operam do, operam impendo, operam nauo: quod est ad aliquā rē agendā incumbere, & studiū, laboremq; impendo. Cicero: Da operā ut ualeas. Hinc dedita opera, dicimus de industria: quasi cura adhibita, & labore impenso.

Operarius, qui laborem operando fert. Vnde Cassiodorus scribit operarios parandos esse, qui laborem ferre possint, ne minores annorum duorum & uiginti, & ad agriculturam dociles. Græcè ergastes dicitur.

Operarius, a, um, quod industria atq; opa fit. Plinius: Quæ inter uina operaria numerantur. Et fit ab opera.

Operatorius, ria, rium, quod operatur. Ambro. lib. de Parado: Si assumptio de ligno scientiæ boni & mali ita operatoria erat, ut bonum & malū cognosceretur, sine dubio ubi gustauit de ligno præcauit.

Operculo, as, operculo operio. Colum. lib. ultimo: Ab eo tempore quo primum dolia operculaueris, usq; ad æquinoctium uernum, semel in diebus triginta sex uinum curare satis est.

Operculum, instrumentū quo aliquid tegitur. Colum. lib. 9. Sunt qui à superiore parte foramina ipsis operculis imponāt, quod fieri non oportet. Nam supersiliens auis, proluuit uentris, cibos & aquam conspurcat.

Operæprecium, ab opera deducitur, & significat fructuosum, & ad rem pertinens: uel quia decens, uel quia utile, quia gloriosum, uel quia iucundum. Cicero: Operæprecium erat ludentes intueri. Plinius: Id uero audire precium operæ sit. Iuuenalis: Est operæprecium penitus cognoscere toto

Quid faciant agitantq; die.

Operimentum, dicitur quod aliquid tegit.

Operio, cris, operui, operitū. ex ob & pario, sed b, abijcitur: unde & per simplex p, scribitur, significatq; tego, claudio: quasi in oppositum pario. Propertius: Atque himuli pellis totos operibat amantes.

Plautus in Capti. Opera quæ fuere aperta sunt, patent præstigia, omnis res palam est.

Operior, riris, operius, deponēs. ut experior, expertus: quam experior comune habeatur. Terent. in Phormione: Si tamen nō dederō unā præterea horam ne operius fies. Donatus tamen docet non habere, sed usurpare potestatem. & per duplex pp, scribi debere, ait Tortellius: ad differentiā operior passui ab operio, quorū prima breuis est, & per unum p, scribitur. Est autē Operiri, expectare. Terentius in Phormione: Hic ego interea uirū operibor. Fitq; Operior à parior, sicut sentire uidetur Priscianus, qui sic inquit: Sunt alia ex hoc composita deponentia, experior, operior: quorū participia expertus & optus, ostendunt à pario esse cōposita, cuius participiū paritū est. Nā pario et tertiæ esse, & quartæ fuisse, manifestū est ex eius cōpositis, quæ in supino tertiæ coniugationi tantum accedunt: in alijs omnibus sermē quartæ. Quinetiā ipsum perior: unde peritus, à pario, secundum quartam coniugationē, & significationem quam imitatur, esse uidetur. Perius tamen à Græco dicitur esse, ab πῆρα, experientia.

Operor, raris, ab opera. significat in opere aliquo faciundo laboro. Hieron. in Gene. Et homo nō erat qui operaretur terram. Interdum Operari, est facere seu perpetrare. ut, Odisti omnes qui operantur iniquitatem. Item operam dare. Colum. lib. 13. Si rebus ueneris fuerit operatus, uel uir, uel fœmina. Item rem diuinam facere, sacrificare, Vnde & Operatio pro sacrificio. Iuuenalis: Ut matutinis operatur festa lucernis.

Plautus: Ut istæc operatio crimen expiet. Recentiores philosophi Operationem pro eo accipiunt, quod Græci energiam uocant. Huius uerbi compositum est Cooperor.

Operosus, qui rebus gerendis operam dat. Cicero: Videtis ut senectus nō modo languida non sit, uerūctiam operosa. id est, quæ agit de rebus agendis, operam dat. Quandoq; passiuè dicitur. Ouidius: — Moles operosa laboret. Id est, ab aliquo operata est. Itē Operosum dicitur quod est multæ operæ, uel uehementis operis, Plinius lib. 18. Et uitia pinguescunt arua, nec ipsa agricolis operosa: imò sulcosata non sarritur nec stercoratur.

Opertanea, sacrificia quæ in operto fiebant, quæ & seclusa dicebantur: ne prophanorum oculis polluerentur. Hæc à Græcis mysteria adpellantur.

Operto, as, frequentatiuum est ab operio, ut inquit Festus.

Opertorium, idem quod operimentum. ut illud Psalmi. Et uelut opertorium mutabis eos, & mutabuntur.

Operula, diminutiuum ab opera. Apuleius: Operulas etiam in eam contuli, quas adhuc uigenis sacrariam faciens increbam. Opusculum, diminutiuum ab opus.

Opharus, fluuius apud Cantabros.

Ophicardelus, gemma est in qua nigrum colorē binæ lineæ albæ includunt.

Ophiogenæ, genus hominum in Helleponto: quos Crates Pergamenus scripsit serpentum ictus tactu solitos leuare: & manu imposita uenena extrahere corporibus.

Ophiogænes, pen. cor. Latine dicitur serpētibus generatus.

Ophiomachus, penult. corr. genus uolucris contra serpentes pugnātis. de hoc habetur in Leuit. Quidam accipiunt pro

lacerat

- lacerta, quæ cum serpentibus pugnat.
- Ophiophagi**, dicti sunt qui serpentes comedunt.
- Ophostaphyles**, frutex est de genere ruborū, quæ Latini serpētis uicem nominant: quoniā in Arabia pestilens est. Cc.
- Ophis**, Græcè, serpens Latine dicitur: unde Ophiophagus.
- Ophitæ**, à serpente dicti sunt quidā hæretici. Hunc autē Christum arbitrabantur: sed habebant etiam uerum serpentem, quem uenerabantur et nutriebant.
- Ophites**, penultima producta, marmoris genus serpentis maculas habentis. Lucanus libro nono:
Quam paruis tinctus maculis Thebanus ophites. Scribit Plinius ex ophite columnas esse paruas, quod marmor sit nigricans, uarium, dicaturque capitis dolores sedare, alligare serpentum iellus.
- Ophiuchus**, serpentarius, siue anguitenens. quo nomine dictus est Hercules, quod anguem manu tenens, à Ioue in cœlū translatus sit, ab ὄφις, et ὕχων, teneo: quasi ὀφιοχῆς, et per syneresim mutatis o, et u, in ou, ὀφιοῦχος. nec Ophiulcos dicendum est. Sunt tamen qui Ophiuchum Aesculapium esse uelint. Alij Canobonta Getarum regem. Alij Phorbantem Triopæ Thessalorum regis filium.
- Ophiusa**, insula quæ et Rhodus, propter serpentium multitudinem ibi existentem: quasi serpentaria.
- Ophryx**, supellicium significat quo nomine dicta est quidā herba.
- Ophthalmos**, Latine oculus dicitur. Vnde Ophthalmia, oculorum agritudo, quā Celsus lippitudinē adpellat. Negat tamen Iulius Pollux esse proprium aliquod oculorum uitium, sed in eo uerbo significari tradit cavitatem oculorū ex corporis agritudine. Hinc Triophthalmus, lapis qui hominis tres oculos simul exprimit. Aegophthalmus, qui oculum capræ habet. Monophthalmus, monoculus. Hoc etiā nomine dictus est piscis, qui à Plinio uocatur oculata. Plautus: Pernam ophthalmion, horreum, scombrum, et trygonem, et cetum.
- Ophyon**, pen. prod. nomen proprium uiri, qui ante Saturni rerum potitus est, quem Saturnus fugauit. Claudius:
—Hos onerat ramos exutus ophyon.
- Opicus**, ca, cum. penultima correpta, quod est sordidum, immundum et obscenum. Nam (ut inquit Festus) Opicum pro osco ponitur. Osce enim frequentatissimus fuit usus libidinum spurcarū. Vnde et uerba impudentia dicuntur obscena. Titi. Osce, et uolse fabulantur: nam Latine nesciunt. Plinius libro 29. sub Catonis persona ait. Barbaros nos uocant, et opici adpellatione dedecorant. Iuuenalis Opicos mures. fœdos, putidos dixit. Idem: —Opicæ castigat amicæ. Id est, quæ nō Latine loqueretur, sed opicæ. Fuerunt autem Opici Campaniæ populi quidam, à linguarum colluue dicti, siue à serpentibus, quasi opici, in quibus numerabantur Baiani, Cumanii, Puteolani, Neapolitani: hæ nanque urbes Opicorum fuisse dicuntur.
- Opifex**, penultima correpta, ab opera deduci uidetur, et artificem atque operatorem significat: non modo rerum, sed etiā uerborum. Cic. lib. 5. Tusculanarum: Aduena quidam ignobilis uerborum artifex insinuasse in antiqua philosophia uidetur. Vnde etiam coqui et blandarum artium sectatores, Opifices adpellantur. Idem: Omnes autē opifices in turpi sunt exercitio. Hinc Deum opificem. id est, imperatorem omnium rerū dicimus. Ouidius. Ille opifex rerum.
Cuius opus dicitur Opificium. Vnde Lactantius opus de Opificio hominis uel Dei inscripsit. hoc est, de formatione hominis. Potest etiam dici Opifex, quasi opem ferens.
- Opigena**, ab ope dicta est Iuno, quā matronæ colebant, quod ea ferre opem in partu laborantibus credebatur.
- Opilio**, quasi ouilio, qui oues custodit. Plautus in Asin. Etiam opilio, qui pascit alienas oues, aliquam habet peculiarem, quæ spem soletur suam. Sunt tamen qui Vpilio nō Opilio scribant, autoritate Priscia. qui dicit o, brucem in hoc nomine esse conuersam in u, longam ex literarum affinitate.
- Opilo**, (inquit Festus) genus auis est.
- Opima**, proprie spolia. id est, ampla et magnifica, quæ duci detrahit. Dicta (ut Varro inquit) ab ope. Vel (ut Plutar. ait) ab opere, quum sit opus egregium ac clarissimum, ducem belli parem sibi ductorem superare.
- Opimas**, atis, opibus refectus. ab opimus, a, um.
- Opimo**, mas, penult. prod. pingue facio. Colum. Hyeme tamen offe panis uino madefactæ, sicut etiam palumbos celerius opimant quā ceteri cibi.
- Opimus**, a, um, penultima producta. idem est quod diues et pinguis. ut, hostia opima, et mensa opima. Vergilius:
Aut spolijs ego iam raptis laudabor opimis.
Gellius formauit comparatiuum. Nam quas uenabatur ferarum membra opimiora ad specū mihi suggerebat, quasi pinguiora. Inde Opime, abundanter.
- Opinabile**, quod opinione concipi potest.
- Opinio**, est quæ idoneis firmatur autoribus. Quandoque Opinatio dicitur spes. Cic. lib. 3. Offic. Opinionem adserunt populo eorum similes fore quos sibi delegerint. Quandoque fama. Idem ad Cæs. Iuniorum: Erat opinio bona de Lepido. Quandoque suspicio, existimatio, iudicium. Plaut. in Amph. Prius tua opinione hic adero. Distinguunt philosophi Opinionem à scientia: quod opinio incerti sit, scientia uero certi.
- Opiniosissimos** adpellat Cic. in Horten. philosophos: quoniam scilicet opinantur tanquam nihil comprehendi possit. Et de se quoque loquens ait: Magnus quidem sum opinator. Et hoc. Et ita Socrates quicquid sibi uideretur, et quid ipse sentiret tegebat, affirmans nihil sciri posse. cuius est illud: Hoc unum scio quod nescio.
- Opinor**, pen. prod. puto, suspicor, opinionem habeo. Lactan. lib. 3. Id enim opinatur quisque quod nescit. Illi autem de rebus naturalibus disputant, opinantur ita esse ut disputant. Nesciunt igitur ueritatem: quoniam scientia certi est, opinatio incerti. Hinc Inopinatum dicitur, quod præter opinionem accidit.
- Opipare**, id est, abundanter, et copiose. Cicero lib. 3. Offic. Opipare à Pythio adparatum conuiuium.
- Opiparus**, a, um, et Opiparis, et hoc Opipare. utroque modo dicitur magnarū opū adparatus. Opipares lecti ab Apule. lib. 2. dicuntur magnificæ ac preciosæ mensæ: utpote ex citro et ebore confectæ. Plaut. in Pers. Satin' Athenæ tibi uise fortunatæ atque opiparæ. Apuleius: Piscatum opiparem expositiū uideo. id est, copiosum: unde Opiparum conuiuium dicimus.
- Opis**, huius opis. Nympha. Dianæ comes. de qua Verg. lib. 11. Velocem interea superis in sedibus Opim Compellabat.
Vbi prima producit, quum in opis ab ops, corripiatur.
- Opis**, nomen ciuitatis, iuxta quā Tigris influit in mare rubrū.
- Opisthocomæ**, uide in dictione Hopisthocomæ.
- Opisthographus**, penult. corr. uolumen quod in tergo scriptū est. Fit enim ab ὀπίσθεν, id est retro, et ἄγραφο, scribo. uide in dictione Hopisthographus.
- Opisthotonici**, dicuntur qui rigore cernicis inflexibili laborant. Emprosthotos, quando mentum pectori annectitur.
- Opisthotonos**, rigor quo caput scapulis annectitur. τὸ ὄπινον rigor dicitur.
- Opisthophylaces**, uide in dictione Hopisthophylaces.
- Opiter**, opiteris, uel oputris. dicitur cuius pater auo uino mortuus est. Sic dictus, quod obitu patris genitus sit: aut quod autem post

- post patrem habeat. id est, pro patre.
- Opitulator**, pen. cor. adiutor, subuenio, ab ope pro auxilio, et tollendo, id est, ferendo. Sallu. Sæpe maiores nostri miserti plebis Romanæ, decretis suis inopiæ eius opitulati sunt. Hinc Opitulor.
- Opitulus**, dictus est Iupiter, quasi opis lator: et proprie in rebus dubijs et malis dicitur.
- Opium**, succus ex papauere, habens per somnum uim (si copiosius sumatur) mortiferam.
- Opomachus**, pen. cor. quasi cum armis militariibus et scuto depugnans dicitur. Greci enim ὀπλοῦ dicunt scutum. τὰ ὄπλα, arma. μάχουμα, pugno. Martialis:
- Opomachus** nunc es, fueras Ophthalmicus ante.
- Opobalsamum**, succus balsami, ab ὀπός, ὄν, succus: qui præfertur omnibus odoribus, uni Iudææ terrarum concessum (ut ait Plin.) Arbor ipsa balsamum dicitur, quæ incisa nitro lapide, offeissive cultellis, succum mittit, quem opobalsamum uocant, eximie suauitatis. Xilobalsamum, lignum balsami. Corpobalsamum, fructum balsami dicunt.
- Opocarpathon**, succus carpathi. Dicitur et Opocarpason. Et numerantur inter uenenæ.
- Opon**, promontorium Cretæ, in Occidentem uergens.
- Opoponax**, succus panacis herbæ, quæ omnes morbos sanare dicitur.
- Oporice**, genus quoddam medicamenti, ἀπὸ τῆς ὀπρας, hoc est, à pomis, arborumque fructibus.
- Oporophylacion**, custodia pomorum uel fructuum.
- Oporotheca**, locus ubi fructus Autumnales habentur. Nam Opora, fructus Autumnales, et theca, repositorium. Var. In oporotheca mala manere putant satis commode. Idem: Et ideo oporothecas qui faciunt, ad Aquilonem ut fenestras habeant, atque ut persentur, curant.
- Oportet**, quidam compositum esse putant ab opus siue opis et portet: significatque expedit, uel utile aut necesse est. Impersonale uerbum. ut, Oportet legere libros. Per passiuum, Oportet legi libros. In præterito. ut, Oportuit fecisse hoc. Et factum hoc oportuit. Sine uerbo aliquo. Cicero: Tamen id factum non oportuit. Idem: Totam rem illi integram seruatam oportuit. Non dissimilis huic oratio fit per uolo. Idem: Liberris consultum uolumus, etiam si posthumi futuri sint.
- Oppedo**, is, pen. prod. uide in dictione Peto.
- Oppeto**, is, pen. cor. ex ob et peto. Non autem ex os et peto (sicut putauit Seruius) ut sit quasi ore terram peto, quum ij qui moriuntur non omnes ore terram petant. Significat tamen morior, siue necor: licet plerumque sine aduocatio ponatur quum plenum sit. Plinius lib. 10. Oppetunt non senio, non ægritudine, sed fame. Verg. Contigit oppetere.
- Cicero cum aduocatio iunxit lib. de Diuin. Aequius esse cenæ fuit maturam oppetere mortem. Idem lib. 1. Tuscul. Vestras manus peto, priusquam oppeto malam pestem hostili manu. Et tunc significat incido, siue incurro. Plautus: Atque illa uirga uirtus ut pestem oppetas. Proprie tamen Oppetere, significat subire, seu adflectere.
- Oppianus**, poeta fuit temporibus Antonini Pij. unde ait Ἐθνεα ποιπόντοιο πολυσπερίας τε φάλαγγας παρτοίωρ νεπόδωρ πλωτόρ γένοῦ ἀμφιπρίτης ἑξέρω, γαίης ὑπατορ κράτῳ Ἀντωνίνῃ. Id est, Gentes utique ponti diuersigenasque phalanges omnimodorum pedum non habentium. id est, piscium nauigabile genus maris indago, terræ eximium robur Antonine.
- Oppidanus**, qui oppidum incolit. Caesar li. 3. Comm. Sub uesterum Caesar portas claudi, milites ex oppido exire iussit, ne quæ noctu oppidani à militibus iniuriam acciperent.

- Oppidatim**, aduerbium. id est, per uaria oppida.
- Oppidicus**, eius significationis esse arbitror, cuius oppidanus. Gellius lib. 2. Hic ego ad nostros iuuenes conuertor. Quid inquam uos oppidici dicitis mihi?
- Oppidum**, aduerbium, significat ualde multum. Tractus sermo à colentibus agros: qui quum interrogaretur quantum messium collecturi essent, uolentes ad sufficientiam et multum dicere, respondebat, oppidum. id est, ad se et ad oppidum suffecturas. Hinc uenit in consuetudinem, ut de quacunque re loquentes, oppidum pro ualde multum sumatur. ut, Oppidum lassus sum. Quandoque ponitur pro uero uel statim. Plautus: Reddidi omne aurum oppidum. Iungitur aliquando cum quam, sicut præpositio per. Gellius. Oppidum quam libes feci. Caesar: Quibus rebus oppidum quam pauci sub pellibus acquiescebant.
- Oppidulum**, diminutiuum, paruum oppidum. Leo papa: Infantia mediatoris Dei et hominum iam uniuerso declarabatur mundo, quum adhuc exiguu detineretur oppidulo.
- Oppidum**, quamuis ab ope danda dicatur, quod opis causa mœnibus cingatur. Vel ab opere, quod opus sit ad uitam gerendam, seu ab opibus. Huius enim rei causamœnia constituta sunt, ut homines opes suas eo conferret, ubi nullum esset hostium periculum. In uersu tamē per duplex proferri consuevit, quum et ab opponendo se hostibus Oppidum quidam dici existimēt. Est autē Oppidum omnis urbs, præter Romam, quæ peculiari nomine urbs dicta fuit, ut cætera nominentur oppida. unde apud Plau. oppidum et urbem indifferenter legimus, quum in Persa inquit. Elcusipolim Persæ cœpere, in Arabia plenā bonarum rerum antiquum oppidum. Seruius Sulpi. quum numerasset urbes multas, postea dixit. Quæ oppida quodam tempore florantissima fuerunt. Dicebatur etiam Oppidum locus in circo, unde quadrigæ emittebantur.
- Oppignero**, ex ob et pignero. Pignero uero à pignus fit, et est Oppignere, aliquid pignori dare. Martianus: Oppignerauit ad Claudij modo mensam uix octo numis annulos unde cenaret. Terent. Num oppignere filiā meā oportuit? Repignere, est soluto debito pignus recipere.
- Oppilo**, as, penult. produ. significat occludo. Lucret. lib. 6. Fluctibus aduersis oppilare ostia contra.
- Cicero in Philip. Tabernis oppilatis. Hinc medici uitium præclusi fractique iecinoris, aliorumque intus uiscerum, Oppilationē uocant. Fit autem à pila quod columnam significat.
- Oppleo**, circumquaque siue maxime impleo. Plautus in Rud. Sed ad prandium uxor me uocat, redeo domum: iam meas opplebit aures sua uaniloquentia. Item Opplere, est quasi occipere. Varro: Alienus odor nares opplet. Cicero ait mentes oppletas tenebris. Varro contra mures et talpas oppleri locum cum muscipulis dixit.
- Opplo**, contra ploro. Cicero lib. 4. ad Herenn. At ille quum mihi illum datis, ac uos auribus meis opplorare non desinitis.
- Oppono**, nis, contra pono, seu ex aduerso pono. unde Oppositio, contrarietas. Oppositum, contrarium.
- Opportunus**, per duplex pro, ab ob et portus, seu Portus nus compositum est. Portunus autē qui et Palæmon, inter Deos colebatur, quia portubus præesse dicebatur. Diciturque Opportunus, qui omnibus adcomodatur ueluti portus: ab eo quod nauigantibus maxime utiles optati que sint portus. unde Opportune aduerbium. Dicimus autem Opportune accidere, quod pro desiderio nostro accidit. A quo etiam Opportunitas, pro commoditate: quemadmodum è diuerso Importunum esse, et Importunum fieri dicimus, quæ sunt, sunt uel præter rationem loci, siue temporis, aut personarum. Vergilius de auiibus, quæ quum noctu tantum uolare soleant, die adparent.

Importunæq; uolucres Signa dabant.
Propterea Importunum hominem, dicimus procacem atq; molestum, inquitum, et quasi portu carentem. uide loco suo.

Opprimo, is, penul. cor. eneco, siue perturbo: habetq; in se maiorem uim quam extinguo. Cicero in Læli. Quamobrem priusmū danda est opera, ne qua amicorū dissidia fiant. Sin aliquid tale euenerit, ut extinctæ potius amicitie, quam oppressæ uideatur, quasi quod extinguitur possit renouari, quod opprimitur non queat. Interdū Opprimere, ponitur pro cōtinere, seu claudere. Plautus in Asin. Os opprime. Interdum pro cōuincere, seu comprehendere. Idem ibi: Iam saxo ipsum hominē manifestō opprimas. Interdū pro uiolare. ut, Oppressit uirginem. Interdū pro grauare. Cic. Qui homini tot miserijs calamitatibusq; oppresso subueniret. Interdū pro præuenire, occupare. Cic. Cas. puto te iam suppedere, quum hæc tertia iam epistola ante te oppressit, quam tu schedā aut literam. Interdū pro constringere. unde Compresio, constructio: cuius diminutiuū est Oppressiuncula. Plautus: Molles morsiunculæ, papillarum horridularum oppressiunculæ.

Opprobramentum, Plaut. in Mer. Litigare ego nolo uos. Quam tuam autem aduersari fidem multō adepol, si quid faciendum est, facere damni mauolo, quam opprobramentum aut flagitium muliebri te pati.

Opprobrium, ex ob et probrum, significat infamiā, dedecus: quasi obiectum probrū, quod proueniat ob probrum. id est, propter scelus commissum, ut quū quis cuiuspiā maledicit.

Opprobro, as, opprobrio do, obijcio. Gellius li. i. Idē Cato M. Calio tribuno plebis utilitatem opprobrans non loquendi tantum, uerūctiam tacendi. Frusto (inquit) panis conducī potest, uel ut taceat, uel ut loquatur.

Oppugno, contra, seu circa pugno: nocendi causa. Cice. pro Sex. Domus est oppugnata ferro, facibus, exercitu Clodiano.

Oppuui, re, pcutere est. unde Oppuuiā, uerba dicuntur. Afranius: Oppuuijs pueri coercerentur. Vide in dictione Pauio. Cc.

Ops, opis, gen. formi. est Dea, filia Cœli ex Vestā, et soror et cōiunx Saturni, quæ et Rhæa Græco uocabulo. Hinc putant terrā esse ἀπό τῆς γῆς, fluo: quod terra affluēs sit omnium rerū. Eadē Cybele adpellatur: uel à monte atq; oppido Phrygiæ Cybela, ubi sacra eius primō instituta sunt. Vel ἀπό τῆς κοιλίας. et ea Dea in cunctis casibus esse perhibetur, cuius ope humanæ uitæ alimēta queruntur. Vel dicitur Ops ab opere, per quod fructus frugesq; nascuntur. Ab hac Opes, hoc est, diuitiæ dictæ: quia diuitias omnes in agris esse ueteres existimabant. uel quia omnes opes humano generi terra tribuit. Hæc mater Dcūm dicitur, quia omnia gignit: uel quia in ea fiat omne opus: uel quia opus est ea ad uiuendū. Ops uero generis omnis, significat opulentū, à quo Inops, pro inopulento. Antiquissimi tamē (teste Capro) hic et hæc Ops, pro eo qui est opulētus et copiosus. Præterea Ops, opem ferēs dicitur. Accius: Quorū genitor fertur esse ops gētibus. Vnde Inops, et Inopiosus, quasi sine ope. Vnde animi inopē, inopē consilij dicimus. hoc est, sine ope animi, sine ope consilij. Verg. Sequit inops animi. Plautus: Sæpe ego multas tibi mandauī dubias, egenas, inopiosas consilij. Obliqui singulares significat auxilium. Ouidius de Remed.

Carmenis et medicæ phœbe repertor opis.
Cicero lib. 3. Tuscul. Opis egens dixit. id est, auxilij indiga. Aliquando significant possibilitatem. Vergilius: Non opis est nostræ. In plurali diuitiæ dicuntur. Idem: Auxilio tutos dimittam, opibusq; iuuabo.
Sed et Opem ueteres dixerunt pro opulentia. Cic. lib. 3. Tuscul. O Priami domus septum altifono cardine templū, uidi ego te

adstantem ope barbarica. id est, opulētia siue opulētate luxuriosa. Quandoq; etiam auxilium. Idem ad Q. Fratrem: Nūc ita accidit, ut neq; prætores suis opibus, neque studio nostro quicquā proficere possimus. Quandoq; possibilitas seu potentia. Ouidius lib. 3. Fastorum:

Sed timuit magnas Pygmalionis opes.

Opimathes, æ, qui iam grandis natu discit.

Opsonator, qui emittit opsonia, et coquo ad coquendū tradit. Seneca ad Lucil. Adijce opsonatores, quibus dominici palati noticia subtilis est qui sciunt, cuius illum sapor excitet.

Opsonatus, us, ipsa opsonatio. Plaut. in Tru. Dedi equidē hodie quinq; argenti deferri mīnas præterea unam in opsonatū.

Opsonito, as, frequentatiuum, sæpe opsono. Ncuius: Multi mecum eo die opsonitauēre.

Opsonium, dicitur quicquid ultra panem et uinum in cibo adijcitur.

Opsono, as, pen. prod. Nā Græce ἐπιών per ω, scribitur. Similiter Opsonor, deponēs, quod idem significat. id est, emo seu præparo res necessarias ad opsonadū. hoc est, aliquid cum pane comedendū, siue cōuiuandū. Plaut. in Casi. Argeto paraciolo opsonato ampliter. Idē: Cœnæ opsonau. id est, opsoniū enū. Terent. in And. Vix drachmis opsonatus est decem.

Opsopceus, cōcinnator opsoniorū. ἐπιωπίος. id est, coquus.

Opsopolis, pen. prod. opsoniorum uenditrix.

Optabilis, Cicero Luceio: Quæ etsi nobis optabiles in experiendo non fuerunt, in legendo tamen erunt iucundæ.

Optalea, frustum carnis asse. ἐπιπλάττω affatus dicitur.

Optari, dicuntur qui in honestū gradū aliquem sunt electi.

Optato, aduerbium, quasi cum desiderio. Terentius in Andria: Optatō aduenis.

Opticus, a, um, pen. cor. idem quod uisuius, siue perspectiuus. ut, uirtus optica. id est, uisua. unde pars Geometricæ discipline una dicitur Optice. id est, perspectiua, quæ ad oculos pertinet, quæ causas reddit quorū uisiones subinde fallant, ut quæ in aqua conspiciuntur, maiora ad oculos fiant: quæ procul ab oculis sunt, minora.

Optimātes, pen. prod. sunt qui primū in ciuitate locū tenēt: uel quod opulētiore sunt, et in maiori censu: uel quod in primis opē ferre possunt oppressis. Cic. pro Sext. dicit Optimates eos esse, qui ita in Repub. se gerūt, ut sua cōsilia optimo cuiq; probentur. Populares uerō, qui ea faciebant et dicebant, quæ multitudinī iucunda esse uolebāt. Idē ibi: Optimates sunt omnes, qui neq; nocentes, nec natura improbi, nec furiosi, nec malis domesticis impediti. Priscianus lib. 5. Optimates sunt qui defendunt senatores: Populares, qui defendunt populum.

Optimitas, utilitas, commodum. Plautus: Maximas optimitates gaudio essertissimas suis heris ille unā mecum pariet.

Optimus, superlatiuum est à bonus.

Optio, pro optatio, electio, dicitur ab optando (ut Veg. ait) quod antecedit ab ægritudine præpeditis, ij tanquā adoptati eorum atq; uicarij solent uniuersa curare: ut nihil aliud sit Optio in re militari, quā adoptatio. Quoniā centurio aut decurio optabat sibi rerū priuatarū ministrum, quo facilius publica obiret negocia. Plautus in Asina. Optionem tibi sumito Leonidam. Vnde à Iuriconsulto titulo de Poenis damnatorū, dictum est. Ita neq; spiculatorum ultro sibi uendicent, nec optiones ea sibi desyderent. Is autem dabatur adiutor centurioni à Tribuno militum. Optio etiam electio simpliciter. ut apud Hieronymum in uita Pauli.

Opto, as, desydero. unde Optatiuus modus apud Grammaticos. Quandoq; eligo. Cic. lib. 1. Offic. Quæq; maiori parte pulcherrima uideantur, ea maxima optant. Verg. lib. 1.

Optatq;

Optatq; locum testis. Hinc Optio. Interdum Optare est precibus postulare. Vergilius:

Et reor, & si quid ueri mens augurat opto.

Interdum adiungere, adscire. Varro lib. 4. de Vi. pa. Adoptatos quotquot adscitos existimauit adpellatos, qui referentibus centurionibus in cohortes adoptati subeant, ut semper plenæ essent legiones. Huius cõposita sunt, Adopto, quod est ualde desydero. Plautus in Cif. Sociâ te mihi adopto ad meâ salutē. Vatinius: Ego autē quem potius adoptē, quàm illum quo deficiente uincere didici. Et Adoptare, est filium adoptiuum facere. Terentius in Adelphis: Ego hunc maiorē adoptaui mihi. Adoptio (sicut scribit Caius) duobus modis fit, aut principis autoritate, aut magistratus imperio. Principis autoritate adoptamus eos, qui sui iuris sunt: quæ species adoptionis dicitur Arrogatio, quia & is qui adoptat rogatur. id est, interrogatur an id fieri patiatur. Imperio magistratus adoptamus eos, qui in potestate parentis sunt, siue primum gradum liberorū obtineant: qualis est filius, filia: siue inferiorem, qualis est nepos, neptis: pronepos, proneptis. Coopto, eligo. Cicero in Bruto: A quo in collegium augurum fueram cooptatus. Exopto, ualde desydero, uel ualde precor. Sallustius: Nam gloriâ & honorem imperiumq; boni & ignaui sibi æque exoptant. Præopto, antè opto. Terentius in Hecy. Adcõ perniciaci es animo, ut puerum præoptares perire?

Opulens, idē quod opulētus. Ambro. lib. Hexa. Fugieda sunt tentamenta mundi, ne pauper desperet, ne opulens insoleat.

Opulento, as, dito, seu abundantiē facio, fecundo 'uc. Colu. lib. 9. Quippe uillatice pastiones sicut pecuariæ nō minimā colono stipem conferunt, quum & auium stercore macerrimis uiueis, & omni surculo atq; aruo medeantur, & eisdē familiā rem, focum, mensamq; preciosis dapibus opulentent.

Opulentus, diues, & opibus abundans: quia rebus abundat terræ quasi diuitiarū plenus. Plautus in Amphitry. Opulento hominī hæc seruitus dura est. Hinc Opulētia, & Opulētitas. Idem: Quasiq; eius opulentitatem reuereris.

Opulesco, ditescō. Furius:

Quo magis in tantis possint opulescere campis.

Opulus, pen. cor. genus uincæ ubi traduces possunt fieri uitū: ut Mediolanēs faciunt in arboribus, quas uocāt opulos.

Opus, opuntis, ciuitas in Locris. Ouidius de Pon.

Facta cede puer Patroclus opunta reliquit.

Hinc Opuntius, a, um, ut sinus Opuntius in Aegeo: Opuntij, populi Phocenſibus Bæotijſ finitimi fuere.

O A N T E Q, & R.

Quinisco, is, ex ob & quinisco: quamuis quinisco non legerim, unde & Conquinisco. sed b, abijcitur, significat inclino. Pomp. in pistore: Nisi quum aliquis subito obuiā occurrat mihi, qui oquiniscat. Conquinisco uerò (ut Priscianus inquit) caput inclino. Sed Plautus in Cif. pro indignor posuit. Faciendum est puerile officium, conquiniscam ad cistulam. Festus uero Conquinere, deputare. unde Conquinisco uidetur esse formatum.

Ora, extremitas cuiusque rei. Vergilius:

Et mecum ingentis oras euoluere belli.

Hinc uestimentorum extrema, Oræ dicuntur. Et regionū, terrarumq; fines, insuper maritimæ ipsæ regiones. ut, Arma uirumq; cano Troie qui primus ab oris, Italiam fato profugus, Lauinaq; uenit Littora. Sciendū est quod Plinius quum oram dicit, ferè semper regionem littoralem adpellat, apud quē ueluti peculiaris est talis locutio. In ora sunt ciuitates, et oppida oræ proxima. Quæ uerò remota sunt ab ora, eleganter in Mediterraneo esse dicuntur.

Hinc Soluere oram, usurpatum est pro eo quod est enauigare, & ab ora, hoc est, littorali regione soluere retinacula nauium, & discedere. Sunt qui dicant Oram etiam significare nauticum funem, quo nauis ad terrā ligatur: allegantq; Quintilianum dicentem: Permittimus uela uentis, & oram soluentibus bene precemur. Liuius lib. 28. In ipsis quoq; trepidatum nauibus, dum ne hostes cum suis irrumperent trahunt scalas, orasq; & anchoras, ne in molientibus mora esset, præcidunt. Vnde etiam uulgariter dicitur, in lora de lacqua. Ceterum cruditi negant Oram inueniri pro fune nautico apud idoneos autores, quum ne in Liuiο quidem oras, sed lora (ut ex uetusto codice liquet) scriptum reperiatur.

Oracephesias, Attica regio est. Cornucopia.

Oraculum, ab ore dictū est (ut inquit Priscia.) Cice. lib. Top.

Oracula ex eo ipso adpellata sunt, quod inest his Deorū oratio. Vnde & pro responso accipitur. Seneca: Vnum illud optimum oraculum est, pugnandum esse pro patria. Vergilius: Scitatum oracula Phœbi Mittimus:

Quandog; ponitur pro templo in quo responsa dantur. Item pro dicto alicuius, unde dicimus: Oraculum Catonis est. Quādoq; dicitur unum ex quinq; quæ uidere uidemur dum dormimus, de quibus in dictione Somnus.

Oram maritimam, Græci uocāt Asten. ut Gellius ostēdit.

Orarium, dici potest quod ori & genis & capiti supponunt dormituri. Et sic ab os, oris deducitur. Hierony. ad Nepo.

Quod sudarium orariumq; non habeas. Orarium etiam sumitur pro ueste qua sacerdotes utuntur: stola uulgò dicta, dum orant. id est, prædicāt. Ambro. de Obitu Satyri: Etenim ligari fecit in orario, & orarium inuoluit in collo. Vnde distinct. 23. scribitur, ut omnis sacerdos quum ordinatur, orario utroq; humero amiat.

Orata, genus piscis, à colore auri. uide in dictione Aurata.

Oratio, duobus modis accipitur. Primò ut cõsideratur à Græmaticis: quæ est (ut Hieronymus inquit) omnis sermo loquentium. Cuius etymologiam sic explicat: Oratio, est oris ratio. Secundò, ut in sacris scripturis accipitur, in quibus difficile Orationē iuxta hūc sensum inuenias: sed eā quæ ad preces & obsecrationes pertinet. ut, Exaudi Deus orationē meā, intende deprecationi meæ. Huius diminutiuum est Oratiuncula.

Orator, est uir bonus, dicendi peritus: qui in causis publicis & priuatis, plena & perfecta utitur eloquentia.

Oratoria, ria, scientia qua quis orator effici potest. Augustinus lib. 2. Confessionum: In qua urbe iam cœperam literaturæ atque oratoriæ percipiendæ gratia peregrinari. Oratoriam artem quantum exornauerit pater patriæ Marcus Tullius Cicero, satis constat.

Oratorie, aduerbium, significat more oratorio.

Oratorius, ria, rium, quod oratoris est: uel quod ad oratorē pertinet. ut, Ars oratoria.

Orbefacio, orbitatem alicui induco, & orbem liberis facio.

Vnde Orbifico: ex quo Orbificus. Cornucopia.

Orbelia, regio ab Orbelo monte dicta.

Orbiculatus, ta, tum, quod in orbē & circuitū factum est, à figura orbis in rotunditatem circumacti. ut, Poma orbiculata.

Orbio, bis, biui, bitum, circumeo. Nonius de Priscis dictionibus. Orbitū, per orbē ductum, seu circularē. Varro: Vt sidera cœli circa terram atq; axem uoluntur motu orbito.

Orbis, circulus, cuius diminutiuum est Orbiculus. Augustinus lib. 13. de Ciuitate: Neq; ei cõtinuò cõcedendū est, globos istos luninum, siue orbiculos, luce corporea super terras seu die seu nocte fulgētes. Hinc mundus, à rotunditate, dicitur Orbis terrarum. Alias Orbis ponitur pro sphaera. ut, Nouem orbes

cc 2 sphaerarum

sphaerarum, autor Macrobius. Orbes etiam quandoq; dicuntur frontis foramina, inter quæ latent oculi. Statius: Tum uacuos orbes. Prudent. Illic utrisq; obtutibus orbes cauatos præferens, baculo regebat primo errore nutantem gradum. Sed et ipsa lumina sic adpellantur. Lactantius: Orbes ipsos humoris puri ac liquoris plenos esse uoluit.

Orbita, *tæ*, pen. cor. rota, siue currus. Verg. lib. 3. Georgic.

— Iuuat ire iugis, quæ nulla priorum
Castaliæ, molli diuertitur orbita cliui.

Et Orbita, uestigium decurrentis in uis rotæ ex cursu. Plinius lib. 8. Iidem ubicunq; sint, orbitam si transire, moriuntur, scilicet mures. Hinc Exorbito, *tas*, de quo alibi. Itæ Orbita, rotunditas. Vergilius in Actina:

— Scire modum, et quanto minor orbita Lunæ est.

Orbo, *as*, idem est quod priuo. Lactantius lib. 3. Et orbât hominem suo proprio ac singulari bono. Hieronymus ad Aletam: Et marito simul orbaberis et filijs.

Orbus, proprie dicitur oculorum luce priuatus. Iuuenalis:

— Dudum uigilantibus orbis. Per translationem Orbi dictum tur, quicunq; aliquare chara priuati sunt. Hinc patres, amissis liberis, quasi amissa oculorum luce, Orbi uocantur. Hinc Orbitas, illa patrum qualitas, post amissos liberos: et uxoris uindictas, post amissum maritum. Quintilianus: Non habet orbitas uestras lachrymas super arduos rogos. Similiter Orbi dicuntur orphani. Teren. Orbæ qui proximi sunt, uxore ducant. Hinc Orbitas, orphanitas. Plau. in Capti. Quid hoc est scelus? quasi in orbitatem filios produxerim.

Orca, genus beluæ marinæ, balænis infestum. Horat. in Sermon. Non alia quam quæ Byzantia putruitorca.

Ad huius similitudinem genus quoddam uasis dictum est Orca. Persius: Redderet angustæ collo non fallierorca.

Vbi Probus interpretatur amphoræ speciem. Omnino apud ueteres et uinariū et oleariū uas erat. Item Salgamarium, ut in quo fici quoq; adseruabantur. Plinius lib. 15. At ubi copia ficorum abundat, implentur orcæ: in Asia cadi. Item Salmentarium, hoc est, salsamentarium. Quidam etiam Orcam accipiunt pro uasculo lusorio, quo coniecti tali agitatiq; emittuntur in tabulam aleatoriam. Et à Martiale dicitur turrucula, ex imitatione Græcæ dictionis, quam Latini usurpant pyrgon. Plinius lib. 35. pro capsâ pigmentorum muliebrum posuit, quum ait: Vsta casu reperta, incendio pyre cerusa in orcis cremata.

Orchades, pen. cor. insulæ Oceani Septentrionalis, ultra Britanniam et Hiberniâ: numero triginta, secundum Pomponium parum inter se distantes. Est et hoc nomine oliuæ genus. Verg. Orchades, et radij, et amara pausia bacca.

Orchestra, spaciū in theatro, in quo senatorum et honorificissimorum erant loca designata. Et scenici artifices suas per Orchestrâ præstant actiones. ut scribit Vitruuius lib. 5. Cuius pulpiti altitudo non erat quinque pedibus altior: ut sedentes spectare possent omnium agentium gestus. Dicta Orchestra, quod in exaltationes fieri consueuissent. Nam apud Græcos ὀρχήστρα tripudio, salto. Suetonius: Deinde in orchestrâ senatumq; descendit: et orationis quidem carminisq; Latini coronam, de qua honestissimus quisq; contenderat, sumpsit. Iuuenalis posuit pro sessione senatorum et primorum, quum ait:

— Similemque uidebis Orchestrâ et populum.

Orchia lex, uide in dictione Lex Orchia.

Orchis, herba, quæ et cynosorchis: quasi caninus testis.

Orchites, pen. cor. genus oliuarum, quæ à testiculis nomen sumpsit. ut inquit Seruius lib. 3. Georgic. Nam ὀρχαῖ testes dicuntur. unde etiam uocantur testiculares oliuæ.

Orchomenon, fluius quiddam. ut Plinius et Strabo testantur.

Orchomēnus, pen. cor. Thessaliæ mons. A quo Orchomenum, oppidum, quondam ditissimum ac potentissimum: cui Thebanos olim tributa soluisse constat. Hinc adiectiuum Orchomenius, *nia*, *nium*, Orchomēniorum rex Etheocles fuit, qui primus Gratiarum templum extruxit. Et Aristocles eius tyrannus fuit, qui Stymphalidem uirginem quandam adamauit, ut scribit Hieronymus. uide in dictione Stymphalus: Historici alteram Orchomenum tradiderunt: quæ Euboicæ urbs est, et insula una ex cycladibus in Euboico mari, in qua Titani regnasse dicuntur.

Orci familia, pro defuncto ponitur.

Orcomana, pro lecto sinebri apud Martialem ponitur.

Orcula, diminutiuum ab orca. Cato de Re rustica: Cyminum, fœniculum, rutam, mentham, in orculam cōdito. Hinc quidam Vrceum, et per diminutionem Vrceolum deducunt.

Orcus, fluius infernalis: ab urgendo dictus, quod in mortem urgeat (ut inquit festus,) quia antiqui e, pro g, ponebant. Quidam ab ὄρκος, quod est iuramentum, deducunt: quod per illum, id est, Stygem paludem (à qua profluit) iurabant Dij, nec peiorare licebat. Proprie autem Orcus, obscuritas inferorum. Et Orcus apud Homerum Thessaliæ fluius scribitur: qui Peneum olei instar supernatat. Et Orcus Pluto.

Ordesius, fluius maximus Scythiæ, qui ab Oriente profluit: miscetur cum Istro.

Ordinarius, *ria*, *um*, ab ordo, in quo seruatur ordo. Et ordinator. Ordinarius, dicitur homo scurra et improbus, quiq; assidue in litibus moratur: ob eamq; causam in ordine stat prætorum adeuntium. Siue per contrarietatem, quia minime ordinate uiuit. Extraordinarium, quod fit extra ordinem.

Ordino, *nas*, dispono, qui cuiq; locus esse debeat. A quo fit Præordino, ante ordino.

Ordior, *diris*, *orsus*, et *orditus* (teste Prisciano) præcriterum facit: sed quum facit orsus, significat fari incipio. Verg. — Veneris cōtra sic filius orsus. Liuius libro primo. Vnus res ex cōposito orditur. id est, narrare incipit. Vnde exordium, principium orationis. Ponitur etiā simpliciter pro incipio. Cic. li. 5. Tusculanæ. Vnde igitur rectius ordini possumus, quam à cōmuni parente natura? quæ quicquid genuit, non modo animal, sed etiā quod ita ortum esset ex terra, ut stirpibus suis niteretur, in suo genere perfectum esse uoluit. Orsum, aliquando poëta pro eo qui finit, abusu posuerunt. Vergilius: — Sic orsus Apollo, Mortalis uisus, medio sermone reliquit.

Hinc Aborsus. Quum autem facit Orditus, ad tele uel alterius huiusmodi compositionem spectat. Hieronym. in Esaia: Et telam quam orditus est. Vergilius tamen in Culice:

Atq; ut araneoli tenuem formauimus orsum.

Veteres etiam Ordio protulerunt. Afranius: Expecta tamen, animo me ordine oportet. Composita huius uerbi sunt Abordior, Exordior, et Reordior.

Ordo, est digestio, et in suo cuiusq; loco collocatio: ueluti in acie fit, ubi pedites, ubi alæ, ubi cætera. Vel in ciuitatibus. ut Ordo senatorius, Ordo equestris. Accipitur quoadq; pro ipsis hominibus. Cicero: Qui apud omnes ordines esset gratiofus. id est, apud omnium ordinum homines. Sallusti. Sæpenumero patres conscripti, multa uerba in hoc ordine feci. id est, in senatu. Aliquando refertur ad fortunas. Vnde Donatus, exponens illud Terentij in Eunu. Quendam mei ordinis. dicit: Ordinis, pro paupere. Sic honesti ordinis homines, dici possunt opulenti. Inde fiunt Interordo, et Interordium, de quibus supra.

Ordolucæ, populi fuerunt in Angliâ, arduis montibus proximæ:

ximi: apud quos (ut Tacitus scribit) Hostorius dux Romanus, Caratacum in Anglia imperantem prostravit.

Orea, & ab ore fit, & significat frænum, dictumq; quod ori inferatur. Nam Aurea, est quæ ad equorum aures religatur.

Oreades, Nymphæ montium, ἀπό τῆ ὄρεος, quod montem significat.

Oreges, unus ex colliculis Imai montis.

Oreni, populi Celtiberis proximi ab Austro.

Oreon, herba est: sic dicta, quod in montibus nascatur.

Oreoselinum, montanum apium, cicutæ folijs, radice tenui, semine anethi, minutor tamen. Cornucopiæ.

Orestes, nomen viri, sic dictus, ob ferinam, agrestemq; & montanam naturam.

Oretæ, gens Indica (secundum Strabonem) post Arhim annæ Arianorum: quos Plin. lib. 6. ait, non Indorum, sed propria uti lingua.

Ore tenus, duæ partes sunt. Gellius: Guttum Samium ore tenus imprudens inane, tanquam si inesset oleum adfert.

Oretus, Siciliæ fluvius, apud Panormum.

Oreus, dictus est Liber pater: à montibus in quibus ei fieri sacrificia solebant.

Orexis, Græcè, Latine adpetitus seu esuritio dicitur, ab ὀρεξω, quod est adpeto. Quidam etiâ pro uomitu accipiunt. Iuue. - Rabidâ facturus orexim. Idem: - Hinc surgit orexis, Hinc stomacho bilis. Hanc veteres ut excitarent, bibere largius solebant, deinde cuomere.

Organa, per excellentiâ dicuntur omnia musicorum instrumenta, sicuti docet Augustinus: Non solum Organum illud, quod grande est, & inflatur follibus, quod multis meatibus, quasi cicutis imparibus, unde vox erumpat, & concentum cû bombulo emittat: sed quicquid aptatur ad cantilenam & corporeum est, Organum dicitur. Iuuenalis pro cithara posuit:

- Prætoribus organa semper

In manibus densi radiant, testudine tota.

Sardoniches crispo numerantur pectine chordæ.

Est & Organum, instrumentum quoddam edificij. Vitruvius lib. 10. Inter machinas & organa id uidetur esse discrimen, quod machinæ pluribus operibus in maiores coguntur, effectus, ut balistæ torculariumq; præla: organa autem unius operæ propositum, uti scorpionis. Apud Colu. lib. 4. sumitur pro instrumento ad metiendum apto, ubi ait: Sic compositum organum quum in sulcum dimissum est, litem domini & conductoris sine iniuria deducit.

Organarii, organorum fabricatores. Iulius Firmicus lib. 2. scribit. Mercurium cum Venere in sexto, ab horoscopo facere organarios & myropolas.

Orgia, sacra fuerunt quæ Dijs immortalibus fieri solebāt, ἀπό τῆς ὀργῆς, ut inquit Eusebius libro Preparat. hoc est, à furore: quia sacrificantes diuino quodâ furore corripi uidentur. Hinc abusive sacra Liberi patris dicta sunt Orgia.

Oria, uide in Horia.

Orichalcum, æs aurei coloris: quod in magno pretio apud ueteres fuit. Græci ὀρίχαλκον, ab ὄρος quod est mons: quia in montibus foditur.

Oricos, ciuitas Epiri, à Colchis condita: à qua terebynthus Oricia dicitur.

Oriens, & participium esse potest, & nomen substantiuum, generis masculini: ut quum per se dicitur Oriens. ut, Ab Oriente in Occidentem pergit Sol.

Orificium, dicitur quod in quacunq; re patet.

Origanum, pen. cor. herba, cuius diuersæ sunt species. Nam quoddam dicitur heracleoticum, agreste, & othimin. Plinius

scribit, Origanum esse, quod in sapore cunilam æmulatur: plurimaq; eius esse genera: othimin uel prasion adpellari, nõ dissimile hyssopo: tragoriganon, similius esse serpillio syluestri.

Origenes, pen. cor. nomē propriū autoris ecclesiastici. Cuius dogmata damnata sunt, quum in uarios errores inciderit: quos Augustinus libro de Hæreticis commemorat. A quo Origeniani dicti sunt, qui eos imitantur. Fuit & alius Origenes.

Originarii, qui ex adscriptitijs nati sunt in ipso solo. Dist. 54.

Origo, pen. prod. genus est. Vnde Originale, adiectiuum. ut, Culpa originalis.

Orion, quasi Vrion, dictus est filius Enopionis, putatus ex urina trium Deorum, Iouis, Neptuni, & Mercurij natus. Hic apud Messanā portū, structo aggere, in Bootiâ cõcessit: inde inter astra receptus est, ante Tauri uestigia. Sunt tamē q Græcè ab aquarū inundatione sic dictum uelint: quod eius tempore habet ortū hyems, & mare ac terras tēpestatibus turbat. ὀρίων enim turbo & concito significat. Plautus iugulā uocat, quod sit armatorum gladius stellarum fulgore terribilis. Hic si fulget, serenitatem: si obscurat, tempestatem denotat. Verg. - Fluctu nimbosus Orion.

Orior, oreris, & oriris, participium tamen Oriturus & Oratus habet. Ouidius lib. 10. Metamorphoscos.

Tu quoties oreris, uiridq; in cespite flores. Significat nascor: quandoq; surgo, prodeco. unde Oriri Solē dicimus. Huius composita sunt Aborior, Adorior, Coorior. Linius: Tū uero coorto tumultu terga uertēre, simulantes paululum cessēre. Oborior, & Suborior, eiusdē significationis. hoc est, subnascor. ut, Obortæ sunt lachrymæ, Subortus est rumor. Exorior quoq; & Perorior. Cic. lib. 3. Offic. Exoritur Antipatri ratio ex altera parte. id est, adparet, uel adsciscitur.

Orites, gemma est, globosa specie: à quibusdam syderites adpellata. Cornucopiæ.

Orithea, Nympha est: quasi hortans ad cursum dicta.

Orithos, urbs fuit inter Macedoniam & Epirum.

Orithya, Boreæ cõiunx, filia Erichthi Athenarū regis: quam in uentū conuersam ferūt. Hoc etiam nomine dicta est Amazonum regina: quæ Marpesiæ matri successit in regno.

Oriundus, qui originē ducit: quod ex eo loco parentes eius fuerunt. Ortus uero, ex loco personæ uel præsentis. Liui. Nati Carthaginæ, sed oriūdi à Syracusanis. Inuenitur tamē Oriundus pro orto. Colu. lib. 1. Nam quemadmodum sapiētis est fortuitos casus magno animo sustinere: ita dementis est, ipsam sibi malam facere fortunam, quod facit, qui nequam uicinum suis numis parat: quum à primis cunabulis (si modo liberis parentibus est oriundus) audisse potuerit.

Oriza, species frumenti, folio carnosio, altitudine cubitali, flore purpureo: ex qua Italici ptisanam faciunt. Horat. in Sermonib. Sume hoc ptisanarium orizæ. Candore grana commendantur in cibo ad insculā testuacia. Seritur mense Martio, & aquis clausis irrigatur. Vulgò Rizum adpellant. Inde Orizæ cum oleum. Cornucopiæ.

Ormao, impetum facio.

Orme, impetus, perturbatio. Inde Ormum canticum, dictum impetuofum, & alacritati bellicæ adcommodatum.

Ornamentum, ornatus, adparatus. Et quandoq; honor dicitur. Cicero Licinio: Suscepiq; mihi perpetuam propugnatio-nem pro omnibus ornamentis tuis. id est, honoribus.

Ornatus, tā, tum, qui bonis artibus instructus est: siue qui honores adeptus est.

Ornatus, tus, accipitur pro cultu quo quis ornatur. unde dicimus Ornatum regium.

Orneus, Ixionis & nubis filius, unus ex centauris. Cc.

Ornithoboscion, locus ad pascendum gallinas & aves. Varro: De his qui ornithoboscion instituere uolunt.

Ornithon, auarium. Nam Ornithas Græci aves uocāt. Varro: Ornithones, auaria sunt, in quibus stabulantur turdi, pauones, & omnes alites quæ intra parietes uillæ solēt pasci. Apud Græcos ὄρνις, videtur, scribitur.

Ornithotrophium, idem est quod ornithon.

Ornix, Græcè, Latine ales, gallina.

Orno, nas, pulchrum facio. Cicero lib. i. Tusculanarū quæstionum: Nocturnamq; cœli formam undiq; sideribus ornata. Et Ornare, præparare, aptare: quod lingua uernacula dicimus, metter en point. Plautus in Captiuis: Ego ibo ut conueniam senem: dicam ut sibi penum aliud ornet. Idem in eadē: Non ornatis uos istic apud uos nuptias. Item honorare. Cicero Cæsari: Neq; ullius officij certum nomen peto: beneuolentiā tuam & liberalitatem peto: neq; impedio quò minus (si tibi ita placuerit) etiam hisce cum ornes gloriæ insignibus. Huius composita, Adorno, quod est desuper orno. Liuius lib. i. Flaminem Ioui assiduum sacerdotem creauit, insigniq; ueste & curuli regia sella adornauit. Est etiam Adornare, bene adparare. Plautus in Casina: Intrò abi uxor, atq; adorna nuptias. Exorno, & Suborno, de quibus alibi.

Oro, ras, precor: & hoc quādo iungitur cum Deo, uel cū homine. Terentius in Andria: Quod ego te per hanc dextrā oro & ingenū tuum, per tuam fidem te obtestor: ne abs te hanc segreges. Quādo uerò cū re, significat peto. Idē in Eunuchō: Vnum uos oro, ut me in uestrum gregem recipiatis. Interdū Orare, est agere, dicere, & tunc solo aduersatio contentū est. Terentius in Phormione: Scruum hominē causam orare, leges nō sinunt. Vnde Oratores, causarum actores dicti: quos Græci ἱκτορας uocant. Quamuis Orator à rhetore separetur. quod Orator sit, qui in iudicijs uel concionibus causas agit: Rhetor, qui Rhetoricen profutetur. Item Oratores, legati uocantur, quod principis aut Reipublicæ mandata peragāt. Vergilius lib. ii. Aeneidos: Centum oratores prima de gente Latina Ire placet. Item quicūq; aliquid rogat, Orator dici potest. Composita huius uerbi sunt Adoro. Exoro, quod est orando impetro. Vnde Orator dicitur dum orat: Exorator, quum impetrauerit. Terentius in Hec. Orator ad uos uenio, sinite exorator siem. Exoratus, dicitur à quo quid impetratum est. Deoro. & Peroro, significant orationem concludo.

Oroandes, mons, non longè ab Imao monte, imò unus ex colliculis eiusdem. Cornucopiæ.

Oroat, fluuius est in sinu Persico, meridiem uersus, iuxta Ptolemæum libro 6.

Oroba, urbs est Assyriæ, in mediterraneis. Ptolem. lib. 6.

Orobatis, urbs Persidis in mediterraneis. Ptol. lib. 6.

Orobia, thuris species, à uicie similitudine. Græci enim ὄροβιον uiciam dicunt. Cornucopiæ.

Orobitis, coloris species, ex luthea herba confecta. Ce.

Orontes, nomen uiri. Et nomen fluuij qui diuidit Syriam ab Antiochia. Est & nomen montis, inter quem & Orontē fluuium urbs Antiochia posita est. Hinc Oronticus, a, um. Propertius: Aut quod Orontea crines perfundere myrrha.

Oropygium, uide in dictione Vropygium.

Orphanitas, ab orphano. Cornucopiæ.

Orphanus, qui caret patre, præsidioq; paterno: quiq; summo opere illius opem desyderat. Græcum est. Pupillus, qui caret patre, sed non præsidio paterno, quum tutore iuuetur.

Orphaus, poëta, seu uates, Calliopes & Apollinis filius, Thrax. Hic lyre studiofissimus extitit: quam dono à Mercurio

habuit. Fuit & alius Orpheus, Oeagri filius, unus ex Argonautis, Ciconum rex.

Orpheus, phea, pheum, idem quod Thracius. Martialis: Quicquid in Orpheo Rhodope spectasse theatro Dicitur, exhibuit Cæsar arena tibi.

Orsus, sa, sum, in significatione actiua. Vergilius: Inde toro pater Aeneas sic orsus ab alto.

Liuius in significatione passiua posuit pro incepto, quum li. i. ait: Ut orsis tanti operis successus prosperos darent.

Orthæ, dicuntur à Græcis Meneniana edificia.

Orthia, carmen Palladis, bellici ardoris incentiuum. Suidas docet ὀρθία esse νόμον κινητικὸν ὁρμή. id est, legem citharædicam. Itaq; Orthiam & Orthriam, pro cantico & lege citharædicæ harmoniæ.

Orthocorybanti, populi quidam Scythiæ.

Orthodoxia, recta opinio.

Orthodoxus, homo rectæ opinionis, siue sententiæ, aut fidei. ὁρθὴ enim gloriam, & exstimationem, siue opinionem, & sententiam significat.

Orthogonius, rectus angulus, q ex utraq; parte æqualis est.

Orthographia, recta scriptura, uel recta pictura.

Orthomastica, poma dicuntur, ab effigie mammarum. Ce.

Orthominū, genus lini, qd fit panicula palustris harūdinis.

Orthoo, dirigo.

Orthopeia, emendata cum suauitate expositio.

Orthopnoici, asthmatici dicuntur: qui eā anhelitus difficultatem habēt, ut nisi recta cervice stēt, spirare nō possint. Orthopnoia, ipsa passio. Orthon enim rectū, πνέω spiro. Est enim circa fauces malum, quod apud Græcos aliud atq; aliud nomen habet, prout se magis minusq; intēdit: omne tamen in spirandi difficultate cōsistit. Sic difficultas hæc dū modica est, δύσπνοια Græcè dicitur. Quum uehementior, & spirare æger sine anhelatione non potest, ἄσθμα uocatur. Quum accessit id quoq; ut spirare non possit, nisi recta cervice spiritus trahatur, ὀρθοπνοία adpellatur. Ab his Dyspnoici, Asthmatici, Orthopnoici: à Latinis uerò uno uocabulo, suffiriosi dicuntur.

Orthos, ὀρθὸς Græcè, Latine rectus dicitur, sed in compositione tantum.

Orthagoriscus, Latine aper, siue porcus, piscis in Auro fluuiio Laconia, qui uocalis esse perhibetur. Sed & porcelli lactentes, & adhuc subgrumi, ita nominantur apud Lacedæmones (inquit Athenæus) ὀρθὰ τῶ ὀρθεῖ καὶ ὀρπαξίῳ. quoniam matutinis temporibus uenales circumferantur.

Orti Hesperidum, memorabiles habentur, in quibus oleastri tantum uiruerunt.

Orti pensiles, qui supra edificia facti, uel supra colūnas erecti pendent.

Ortus, a, um, participiū modò natus. ut, Ego ortus sum Bergomi. Modò qui resurrexit, uel prodijt. ut, Ortus est Sol.

Ortus, tus, nomē significat natiuitatē. Cicero: Non nobis solū nati sumus, ortusq; nostri partē patria uendicat, partem amici. Interdum surrectionem. ut Solis ortus: Interdum locum in quo surgit. ut, Ab ortu Solis usq; ad occasum.

Ortus, ti, locus in urbe uel in uilla, in quo arbores, herbe, & olera oriuntur. Vnde & ab oriendo ducitur: quòd in hac agri speciei plures quàm alibi herbe per totū annum oriantur. Et omnia quæ in ortis oriuntur, ab oriēdo olera dicuntur. Apud antiquos omnis uilla Ortus dicebatur: quòd ibi arma q capere possent orirentur. Sunt qui ita separat, ut Ortus tā singul. quàm plura. nume. Ortū olitorium, id est, herbarū significet. In plur. dūtaxat arborarium: qui à nostris pomariū, Græcis παρὰ δ' αὐτὸν paradysus uocatur. ut Orti Sallustiani: Quidam tamen

tamen adspirat, ut differat à participio & nomine Ortus. Alij in medio adspirandum censent, ab orthos, quod est rectum, deducentes: quoniam in rectas quasdam lineas distinguatur. Ab Ortus, sunt diminutiva Ortulus, & Orticellus. Epicurus primus orti magister existimatus est.

Ortygia, insula in mari Aegeo, quae etiam Delos dicitur. Dicta Ortygia (Solino teste) quia in ea primò uise sunt coturnices, quas Graeci ortygas uocat: nos à sono uocis quales dicimus. Fuit & alia hoc nomine insula circa Siciliam, quae ponte iungitur Syracusis, & fontem habet Aretusam. Haec ex opposito Plemmyrij Siciliae amnis. de qua Vergilius lib. 3. Sicanio praetenta sinu iacet insula contra Plemmyrium undosum, nomen dixere priores Ortygiam, Alpheum fama est huc Helidis amnem Occultas egisse uias subter mare, quae nunc Ore Arethusa tuo Siculis confunditur undis.

Ortygomètra, pen. cor. rex coturnicum, maior aliquantò ac nigror auis. Dicta quòd dux sit ac moderatrix coturnicū. Componitur enim ex ὄρτυξ, & μέτρον mensura. Non tamen coturnix idem quod querquedula.

Ortyx, tygis, auis quae coturnix, & uulgò qualea dicitur.

Orum, uulgò pro aurum dicunt. Cc.

Oryx, orygis, animal, qd' praecipue in Getulia nascitur. Fertur contrà stare ac contueri Solis radios, Caniculamq; adorare. Est ex caprarum genere: de quo habetur in Deuteronomio, quòd sit immundum. A quibusdam Solus uocatur. Contrario uestitur pilo, & ad caput uerso. Colu. lib. 10. Ferae pecudes, ut capreoli, damaeq; nec minus origum, ceruorumq; genera, & aprorum, modo lautitijs & uoluptatibus dominorū seruiunt, modo quæstui ac redditibus.

O A N T E S.

O**S**, oris, propriè concavum illud, intra quod sunt lingua & dentes. Plinius: Continui dentes aut utraq; parte oris sunt, ut equo: aut superiore primores non sunt, ut bobus, ouibus. Quandoq; Os, ponitur pro facie. Vergilius:

Os humerosq; Deo similis. Et de brutis etià dicitur. Idem: Ora citatorum dextra detorsit equorum.

Neq; solum de facie dicitur, sed etiam de tota specie quae cernitur, & quicquid in aliqua re patet, Os dici potest. Idem: Quà si quis ferro potuit rescindere summo Hulceris os. Ouid.

Pronaq; quum spectent animalia cætera terram, Os homini sublime dedit. Sciendum quòd Os, produci-

tur: & habet omnes casus plurales: præter genitiuum Orium. Vergilius libro octauo:

Componens manibusq; manus, atq; oribus ora.

Huius nominis deriuatiua sunt Oscolor, Ofium, Oro, Ora-culum, Orarium, Osculum, Orior, Ordior, Ordino, Orea, Omen, Orficium, & (secundum aliquos) Ostendo,

Os, ofsis, quod & Ofsum dici potest. Pacuvius: Ofsum inhumatum, solidamentum corporis uocatur, quod nodatū & adiunctum inuicem nervis alligauit natura. Hinc componitur Exos, quod est sine offe. Lucilius:

Exos & exanguis tumidos perfluat artus.

Inde Exosso, fas.

Os leonis, genus herbae, florem faciens purpureū. Colum. Narcissiq; comas, & hiantis scæua leonis Ora seri.

Osanna, componitur ex ofi, quod significat saluifica, siue saluum fac: & anna, domine: quae uox (inquit Hieronymus) interiectio est deprecantis. Nam sicut nos in lingua Latina habemus interiectiones quasdam: ut in insultando dicamus Vah, in admirando Papè, in dolendo Hei, & quando silentium uolumus imperare, striculis dentibus spiritum coartamus & cogi-

mus, & tantum sibilum insonando sz, ita Hebraei inter reliquas proprietates linguae suae habent interiectionē, ut quando uolant dominum deprecari, ponant uerbum petentis adfectu, & dicāt: Anna, domine. Ofi, saluifica interpretatur: anna, interiectio deprecantis est. Si ergo ex duobus his uelis compositum uerbū facere, dices Ofianna: siue ut nos loquimur Ofsanna, media uocali litera elisa: sicuti facere solemus in uersibus quādo scandimus. Aleph nāq; litera prima uerbi sequētis, extremā uerbi prioris loth inueniens, excludit. ERASMO. Ofanna hebraicè אֲנִי הוֹשִׁיעָהּ, hoc est, saluifica obsecro, הוֹשִׁיעָהּ enim saluifica significat: אֲנִי uerò interiectio est apud Hebraeos efflagitantis, aut obtestantis.

Oscedo, uitium quo quis tenetur, ut saepius oscitet. Gell. lib. 4. Deliberatū de nota eius, qui ad censors ab amico aduocatus est, & in iure stans, clare nimis & sonore oscitauit: atque inibi propè ut plesteretur fuit, tanquā illud indicium uagi animi foret, & hallucinantis & fluxae atque apertae securitatis. Sed quum ille deierasset, inuitissimum sese & repugnantē oscitatione uisum, teneriq; eo uitio, quod Oscedo adpellatur: tum notae iam destinate exemptus est. Quidam dicunt Oscedincm significare graueolentiam. Srenus:

Hinc oscedo fugit, linguae quoq; uulnera cedunt.

Oscleon, ὄσχιον Latini scrotum dicunt. id est, testium receptaculum. Nam celsus, ubi de morbis tractat, qui in naturalibus circa testiculos orti solent, sinus & tunicas his adpellationibus diuidit. Sinus qui conspicitur à nobis, Oscleon à Graecis dicitur: nostri scrotum uocant.

Osci, Italiae populi: ab oris fecditate dicti. Vnde Oescna uerba.

Oscillo, las, ab oscillū fit, & signif. inclino. Festus: Oscilla sancta dicuntur, quòd oscillent, id est, inclinent, praecipitesq; esserant oscillantes. Seruus putat esse compositū ab os & cilleo, les, quòd in hoc cillerentur, id est, mouerentur ora. Nā cillere mouere est. Plau. in Amphy. Ne illi adepol, si merito meo referre studeant gratiam, allegent qui mihi aduenienti oscillet. probe enim os moueat, probe ipsum pugnis percutiendo.

Oscillum, cum c, dimin. à diminutiuo osculum, pro paruo ore: sicut à tantulo tantillū. Colu. li. 2. Reliquū quod superest seminis, in tabulatū quo sumus prouenit, optime reponas: quoniam si humor inuasit, uermes gignit: qui simulatq; oscilla lupillorū adederint, reliqua pars enasci non potest. Oscilla etiam sigilla sunt, & paruae imagūcula: quae arte fictili fingeantur, & uenales proponebantur: quibus homines pro se atq; suis Saturno piacula faciebant. ut inquit Macrobius: Verg. lib. 2. Georg. Oscilla ex alta suspendunt mollia pinu. Et sic ab osculum fit, quum significat faciem paruam, uel totam speciem.

Oscines, pe. cor. ab ore & canēdo. aues auspiciū ore facientes.

Oscinum, augurium auium. Horatius:

Oscinem coruum prece suscitabo Solis ab ortu.

Oscito, tas, pen. cor. ex os & cito, proprie significat os cōmo-ueo, & os totū aperio: ut fit praesomno aut tædio. Quae quū toto corpore fit, pandiculatio uocatur. Cic. lib. 2. de Orat. Et istam oscitantem & dormitantē sapientiam Scauolarū & cæterorum beatorum ocio concedamus. Ponitur etiam Oscitatio, pro ocio, & animi securitate. Terent. in Andria: Sperans iam amoto metu inter oscitantes opprimi. Dicitur & Oscitor deponens. Cic. lib. 4. ad Her. Quum etiam maiores calamitates impendere uideantur, sedetis & oscitami.

Osculum, diminutiuum, paruū os. Quod est contra Priscianum, qui non uult Osculum tenere significatū primum. Ouidius lib. 1. Metamorph. Videt igne micantes

Syderibus similes oculos uidet oscula. Idem de Daphne.

—Videt oscula, quae non Est uidisse satis. Et Osculum

cc 4 quod

- quod datur amicis. ut est illud: Osculo filium hominis tradis? Nam in basiendo labia constringuntur, et os paruum fieri uidetur: et exporrigitur in osculū. Differunt autē hęc inter se: Osculū, basiū, et suauū. quod Osculū officij sit: ut quū ē longinquo redeūtes salutamus atq; osculamur, Basiū pudicorū: ut patris in filium. Suauū uoluptatis: à suauitate dictum.
- Osi**, aduerbium optandi. ut, **Osi** uideam apostolum Dei antequam moriar.
- Osiris**, pen. prod. ris, uel ridis, genitiū facit. fuit Iouis filius, ex Niobe Phoronei filia: successitq; Phoroneo in regnum Argiuorum. Aegialū fratrem præfecit regno Achaię: et ad Aegyptios transfretauit glorię desiderio. Quos quum subegisset, Isidem (quę et Io uocabatur) Inachi, primi regis Argiuorū, filiam, duxit uxore. Vbi quum illa literas, Osiris uarias artes Aegyptios docuisset, uterq; diuinos honores meruerunt. Tandem à Sityphone Aegypto (uel ut Seruius ait, à Typhone fratre) clam occisus, ab Iside diu quesitus est. Tandē apud Phaiam iuxta Syenen laceratus cōpertus est. In insula Abaton, in palude iuxta Memphim, sepeliri eum Isis curauit: et paludem Stygem, id est, mœrorē adpellauit: nec nisi certis diebus deinde eos accedere uoluit. Sed quū adparuisset Aegyptijs deinde eos quidam, Osirim putarunt, adoraueruntq; ut Deum: et uocauerunt Apim, id est, bouem, eorum lingua. Deinde dictus est Serapis. Tibullus:
- Te canit, atq; suum pubes miratur Osirim
Barbara Memphitem plangere docta bouem. Mart.
- Non illam mille catasæ
Vincebant, nec quę turba Serapin amat.
- De Osiride sic habet Eusebius libro de Præparatione Euang. Diodorū Siculū inducens. Aegyptios ferūt primos omnium motum ordinemq; coelestium corporum admiratos, Solem et Lunam Deos putasse: ac Solem quidem Osirim, Lunam Isim nuncupasse, à proprietate quadā inditis ipsis nominibus. Nam si quis ad Latinā linguā uerba transferat, multioculus Osiris dici potest. Neq; id ab re. Radij enim suis quasi multos rebus immittit oculos, quibus omnia perspicit: ut etiam poëta dicit: Sol, qui terrarum flammis opera omnia lustras.
- Quamuis nonnulli Græcorum poëtę, Dionysium esse Osirim confingant. Isim uerò priscam, Latine dicere possumus: Lunę hoc nomine indito, quoniā sempiterna priscāq; sit. Cui cornua depingūt: uel quia quum minor est cornuta uidetur: uel quod bos ei apud Aegyptios sit dedicata. Ferūt Osirim apud Aegyptios haustum uiniq; usum comperisse.
- Osirites**, ab Aegyptijs dicitur herba, quam cynocephaliā, hoc est, canis caput uocant: quod canino capiti sit similis. Tradunt si quis eam totam eruat, statim mori. Cc.
- Ossa**, se, mons in finibus Thessalię, centaurorū stabulum, quem Seneca dicit Olympo olim coniunctum. Lucanus:
- Quantus pinifera boreas quum Thracius Ossę.
Hinc Ossęus, sea, seum. Idem lib. 6.
- Attollet Titan rupes Ossęa coerces.
- Ossa**, uerò plurali numero, ab os ossis. Macrobius: Ossa dentes cum unguibus et capillis nimia siccitate ita densata sunt, ut penetabilia non sint effectui animę, quę sensum ministrat.
- Ossęus**, sea, seum, quod ex ossibus est. Vnde Plinius scribit inueniri lapides ossęos.
- Ossiculum**, diminutiuum ab os, ossis. Gell. lib. 6. Ratio subtilior et utilitas ipsa operis, postulauit ut tenuissimis, minutissimisq; ossiculis caput compingeret. Plin. lib. 11. Omnium cerebro medio insunt ossicula parua. Hinc fit aduerbium Ossiculatim, quod significat minutatim.
- Ossifraga**, pen. prod. genus aquilę: ab ossibus frangendis.
- Ossilegium**, ossium collectio.
- Ossilegus**, pen. correpta, ossium collector.
- Ossuaria**, adpellantur loculi in quibus defunctorum ossa reponuntur.
- Ostendo**, dis, di, sum, et ostentum, ex os et tendo: sicut fit in oscito et oscillo. Os enim pro facie sæpe ponitur: quę pro toto corpore nō solum hominis, sed etiam cuiuslibet rei specie sumitur. ut Donatus in illud Terentij in Eunuchō, O faciem pulchram: exponit. Faciem, modo non partem corporis dicit: sed totam speciē quę adparet et cernitur. Merito ergo Ostendo significat demonstro: quia Ostendo, est speciē seu faciem rei monstro: quia tendere os, hoc est, extendere solemus in id quod uolumus demonstrare.
- Ostentiferum**, ferens ostenta. Cc.
- Ostento**, stentis, frequentatiuū ab ostentum supino formatū: quod significat sæpe ostendo. Plautus in Aulular. Altera manu fert lapidem, panem ostentat altera. Aliquando cum iactantia ostendo. Vnde Ostentatio, iactantia.
- Ostentum**, ab ostendo: quod statim futurum aliquid ostendat: ut cometę, tonitrua die sereno. Monstrum, quod cōtra naturā sit: ut quū nascitur aliquid membrīs alterius generis, quod et Promonstrū quādoq; dicitur: quasi porrō aliquid monstrans siue monens. Portentum, quod licet naturale sit, raro tamen se ostendit, et futurū aliquid cum temporis interuallo denūciat: quod aliquid importari ac immūere denūciat. Prodigium, quod etsi naturaliter sit, ac sæpe euenit, semper tamen aliquid præfagit mali: quasi porrō agendū. Confunduntur tamen hęc, et pro eodem significato accipiuntur: omniāq; ab eo quod futurum aliquid ostendunt, dicta sunt. Labeo diffinit. Ostentum esse contra naturā cuiuscūq; rei genitum, factūq;. Duo sunt genera ostentorum. Vnum, quoties quid contra naturā nascitur. Alterum, quum quid prodigiosum uidetur. Sueto in Cæsare: Cunctanti ostentum tale factum est. Quidam eximia magnitudine et forma, in proximo sedens, repēte adparuit, arundine canens. Accipiuntur etiam Ostenta in bonam partem. Suetonius in Vespasiano: Iampridem sibi per hęc ostenta conceptam in spem imperij uenit. Plin. lib. 16. scribit, factū esse ostentum arboris: à quo deinde tempore maiestas populi Romani resurrexit. Alias Ostentū participialiter poni solet. Pacuius: In ipso tempore ostentum senem. id est, demonstratū. Est enim Ostentus, ta, tum. Cato: Ager oleo conferundo, qui in uentum Favonium spectabit, et Soli ostentus erit, alius bonus, nullus erit. Varro lib. 1. de re Rustica: Qui locus optimus uino sit, et ostentus Soli Amineum feri oportere.
- Ostentuosus**, a, um, quod ostentum facit: ut à prodigium prodigiosus.
- Ostentus**, tus, nomen. irrisio dicitur. Sallust. in Iugurth. Sed quoniam eo natus sum, ut Iugurthę scelerum ostentui effsem.
- Ostia**, orum, tantū plur. fluuiorū patentes aditus sunt. Verg. —Italiam contra Tyberināq; longe Ostia. Dicimusq; Nili ostia, et Tyberina ostia, quę mare intrant nō aditus. et, Facilis est ad rem aditus, non facile ostium. et, Hęc sylua nullo habet aditus, non ostia, Aliquando Ostia ponitur pro portu. Verg. Aut portum tenet, aut pleno subit ostia uelo.
- Ostia**, stię, urbs in ostijs Tiberinis sita, ab Anco Martio condita (ut inquit Liuius) in ipso maris fluminisq; confinio: ut totius mūdi opes illo, ueluti maritimo urbis hospitio, reciperentur. Ab hac Ostiensis dicti.
- Ostiarus**, ostij custos. Cuius fœmininum est Ostiaria. ut, Ancilla ostiaria. In Euangelio.
- Ostiatim**, per singula ostia. Quintilianus: Nec sectanda singula, et uelut ostiatim pulsanda.

Ostiensis,

Ostiensis, porta Romæ: eò quòd Ostiam uersus ducat. Ea nunc sancti Pauli porta adpellatur.

Ostium, ab ostando quidā deducūt: quòd eo arcemur ingressu. Quidā ab os oris: quòd sit id per quod ingredimur, uel domū, uel quencūq; alium locum. Alij à Græco ὄστρεον, quod est repel lere. Vnde ratio exigit, ut sine adspiratione scribatur: licet cru ditorum usus cum suis deriuatis adspiret. Ostia Græci thyras uocant. Vnde thyridion, Ostiolum. Ostiorum latera antas uo camus: à quibus antipagamenta, ualuarum ornamenta.

Ostiphs, Græcè, lumbus Latine, seu pars posterior quam lum bi præcingunt, pari structura. Alij accipiunt pro cingulo, seu procinctu.

Ostraceus, piscis, quem alij onychen uocant. Cc.

Ostraci, siue Ostracites, gemma est quæ testacea est achate similis. Cornucopiæ.

Ostracina suffragia, Atheniensium dicebantur: quòd ea in figulinis uasis dare consueuerunt. Cc.

Ostracismus, relegationis genus. Nam ciuitates antiquitus, quæ populari statu regebantur: eos qui excellere uidebantur: uel propter diuitias, uel ppter amicos, alienam uel potentiā, extra ciuitatē relegare solebant ad tempus: sicut docet Aristoteles li bro 3. Politic. Athenienses uerò, exilio decennali multare con sueuerant, potentes nimis et excellentes gloria uiros. Et hoc exilij genus Ostracismum adpellauerunt: qui repertus est non ad castigandū improbiū, sed ad potentiam moderandam. Ostracismus autem ab ostraco, id est, calculo siue testula no men sortitus est, qui in hunc modum Athenis peragebatur. Ostraci uiritim in consilio dabantur, in quibus quisque nomen illius perscribebat, quem urbe cedere uoluisset. Magistratus uero qui huic negotio præerant, uniuersos simul calculos re censabant: qui nisi sex milium numerum excessissent, nil conse quutum esse iudicabatur. Vbi uero ultimus numerus repertus fuisset, eum decē annos exilio adscribebāt. Hoc ostracismo The mistocles, Cymon, et Aristides multati fuere. De Aristide le gimus, quum iuxta eum quidā rusticus illiteratus sedcret, ipsi Aristidi testam dedisse, ut nomen suum scriberet. Admiratus id Aristides, interrogauit, nūquid istum cognosceret? Minime inquit: sed quia ceteri ita sentiunt, ego quoq; ita censo, cum esse damnandum. Hoc Latini testularum exilium uocant.

Oltracium, Latine testa, Græcè ὄστρεον. Vnde testaceum pa uimentum, uulgò nunc Ostracum uocant.

Ostrea, quæ asperam scabramq; testam habent. Quamuis gene raliter Ostrea quoq; conchæ dicantur. Item quæ ex uno tantū latere testam habet: altero scopulis, aut lapidibus, alteri uel ma teriæ adherente. Nam testæ ipsæ duriores proprie conchæ di cuntur: quales sunt cochlearum. Seneca: Quid ostreum sapiat, quid nullus, optime nosti. Dicta Ostrea à Græco. Nam sicut nos à testa testudinem uocamus: siue animal quod ueluti testa tectum est, siue id genus ædificij quod ex testa est compositū, uel ad testudinis similitudinem est factum, sic Græci ὄστρεον, id est, Ostreas à testis nominauerunt. Dicuntur etiam Ostreæ fœmin. generis. Gellius: Ostreæ senescēte Luna, inuberes, macræ, tenues, exustæ sunt: crescente Luna, pingue scunt. Spōdylus, dicitur callosum illud rotundū albicans, quod intus habet in medio: à similitudine spondyli, quod nos uerri culū dicimus. Nam reliqua caro circūspersa, lacinia dicitur.

Ostreatus, tā, tum, ponitur pro duro atq; aspero. Plaut. Itaq; iam quasi ostreatum tergum ulceribus gestat.

Ostrinæ uestes, dicuntur purpureæ. Turpilius: Interea inspe xit uirginem uestari in capite riculam, indutam ostrinam, hic indutus suparum. Cornucopiæ.

Ostrineus, nea, neum, quod ex ostro est.

Ostrum, muricis, siue conchylj ac purpuræ color. Conchyljū enim, Murcx, et Ostrum, in eadem significatione sumuntur. Verg. —Tyrioq; ardebat murice lena. Idem:

Vt gemma bibat, et Sarrano dormiat ostro. Iuuenalis:

Horum ego non fugiam conchylia. id est, murice infecta.

Excipitur tamen Ostrum à cōchylio marino, ex quo purpura inficitur: cuius (ut Vitruuius inquit) non minores sunt quàm caterarū rerum, naturā considerantibus, admirationes, quòd habeat non in omnibus locis quibus nascitur, unus generis co lorē: sed Solis cursu naturaliter temperetur. Itaq; quod legie tur in Ponto et Gallia, quia hæ regiones sunt proximæ ad Septentrionē et Occidentem, inuenitur liuidum. Quod autem legitur ad Aequinoctialem, Orientem, et Occidentē, inuenitur uiolaceo colore. Quod uero Meridianis regionibus excipitur, rubra procreatur potestate. Ea conchylia quum sint lecta, fer ramento circa scinduntur: è quibus plagis purpurea sanies, ut lachryma profluens, excussa in mortarijs terēdo comparatur. Et quia ex concharū marinarū testis eximitur, ideo Ostrum est uocitatum. Igitur muricis siue conchylj liquor, qui et Ostrum dicitur, temperatura artificis adhibita, ferè purpureus fit. hoc est, in uiolaceum tendens. Sed hæc apud autores cōfun duntur. Sciendum quoq; est, quòd conchæ et Ostrea, dicū tur firmioris testæ pisces, Conchæ quæ testam leuem habent, ac politam, uniformiter rugatam siue denticulatam.

Ostrya, uel Ostris, uocatur arbor quæ solitaria nascitur circa saxa aquosa, similis fraxino, cortice, et ramis, et folio, pilis tamē paulò longioribus crassioribusq; ac rugosis incisuris, ma teria dura atq; firma: qua in domū illata, difficiles partus fieri, mortesq; miseræ, ueterum superstitio existimauit.

Ostum, dixerunt antiqui id, quod ex uno facto olei purū pur gatūq; relinquitur. Factum uero, dicebant quod uno tēpore conficerent: quem alij centum sexaginta modiorū, alij centum uiginti faciebant.

Osus, cum suis compositis Exosus, et Perosus, participia sunt: siue participiorū modo capiuntur. de quibus in dictione Pero sus. Iungitur autem Osus cum aduocatio, et actiue sumitur. ut, Osus sum, Osus es, Osus est. pro odi, odisti, odit. Participiū quoq; futuri temporis Osurus: et Osor uerbale, ab Osus su pino fiunt: quæ Festus ab odio sumi: licet non sit in usu. Plau tus in Amphitr. Inimicos semper osa sum obtueri. id est, odi. Osurus. Cice. in Lel. Negabat ullam uocem inimiciorē amici tiæ potuisse reperiri, quam eius qui dixisset: Ita amari opor tere, ut aliquādo esset osurus. Osor. Plau. in Asi. Madidum, ni hili, incontinentem, atq; osorem uxoris suæ. id est, qui odit ux orem suam. Sciendum, quòd in Osus terminata, quædam signifi cant habitudinem, siue uehementiam, copiam uel, aut adfectio nem: ut animosus, ingeniosus, neruosus, saxosus, aquosus: qui habet copiam saxorum, neruorū, ingenij, animi. Vinosus, libi dinosus, mulierosus, seditiosus, factiosus: qui amat uinum, libi dines, mulieres, seditiones, factiones. Quædam actionem: ut stu diosus, stomachosus, contumeliosus: qui operam dat studio: qui stomachatur, qui contumeliam facit. Quædam passionem: ut odiosus, inuidiosus: qui habetur odio, et cui inuidetur. Quædā actiue et passiue accipi possunt: ut formidolosus, laboriosus, operosus, uoluptuosus, religiosus.

O A N T E T.

Othimis, herba, origani species, quam et prasion di cunt: et non dissimilis est hyssopo. Cc.

Othryades, nomen Lacedæmonij uiri. Tam primæ quàm ter tiæ declinationis est.

Othrys, mons Thessaliæ.

Otia, sunt marinæ aures. genus ostrei, ὄστρεα Græcè.

Otides,

Otides, aniculae perdicibus similes: quae breui uolatu cito lassantur.

Otus, avis noctuae similis, pinnulis circiter aures eminentibus praeditus: unde nomen accepit, quasi auritum dicas. Nonnulli ululam adpellant: alij Afionem. de quo Dionysius Aelius. Auis haec (inquit) laudata & saltans capitur: uelut nycticorax. Vnde Otos item dicimus gloriæ adfectantes. id est, *κευδός*.

O A N T E V.

Oualis, & hoc Ouale. quod ad ouationem pertinet. ut, Oualis corona: quae ex myrto fiebat. Erant & pleraque aliae coronae, quibus uictores apud antiquos illustrabantur: ut ciuica, obsidionalis, &c.

Ouatio, ut est ab ouo, as, significat paruū triumphū quē faciebāt ouantes, qui non in curru, sed peaites ouali corona redeunt ex pugna, quum bellū non erat indictū, uel sine sanguine cōfictum. Ab ohe, gaudentium interiectione: ut sit Ouatio, quasi obatio. Iuuen. — Satur est quū dicit Horatius ohe Bacche. Vel à uoce militū, quae fiebat geminata oo, litera, per interpolationem u, euphoniae causa. Vt autem ab ouum sit, significat tempus quo gallinae oua faciūt. ut uernatio, mellatio, pullatio. Plinius: Certa Luna capiendum censent, tanquam congruere ouationem etiam serpentium humani sit arbitrij.

Ouatus, ta, tum, quod est in similitudinem oui factum. Plinius: Alijs turbinatio pyri, alijs ouata species, ceu malorū aliquibus. Hinc Ouatum aurum, ouo auratum: quoniam oui albo antea illinita aera ac marmora, auri & argenti laminis decorantur. Nec obstat quod Ouum habeat primam longam. Pleraque enim deriuatiua primitiuorum naturam non seruant. Persius: Hinc illud subiit auro sacras quod ouato Perducis facies. Hoc Plinius lib. 35. de marmoribus loquēs, innuere uidetur, quum inquit. Vt ouatus esset Numidicus, ut purpura distingueretur Sinnadicus. Nonnulli Ouātū aurum, dici aiunt ouatione uictoriaeque situm: uel ingens, uel copiosum, quantum ouationibus comparatur.

Ouariaria, rie, ouium multitudo. Varro in Prologo libri secundī de re Rustica. Quod eo facilius faciam, quod & ipse pecuarias habui grandes: in Apulia ouarias, & Reatino equarias.

Ouariacus, ca, cum, possessiuum ab oue deriuatum. Columella lib. 8. Et quoniam de ouarico satis dictum est, ad caprinum pecus nunc reuertar.

Ouicula, diminutiuum. significat paruam ouem.

Ouifera, quae fert oua. ut, Ouifera gallina. Cc.

Ouile, locus in quo oues morari solent.

Ouillus, la, lum, diminutiuum ab ouinus. Plin. lib. 19. Quin & ouillo fimo uti, quoniam aliud herbesceret.

Ouiluteum, uocamus uitellum siue uitellum in ouo. Cc.

Ouinus, na, num, quod ex oue est. ut, Pellis ouina. à quo Ouillus, ouilla, lum, alterum diminutiuum.

Ouis, à Græco *βίς*. interposita u, propter hiatus, significat pecudem.

Ouo, ouas, lator: & letitiā uociferādo seu canendo demōstro.

Liuius lib. 1. Romani ouantes ac gratulantes Horatium accipiunt, eo maiori cum gaudio, quō propē metum res fuerat.

Ouum, ab *ωον*. interposita u, euphoniae causa. Ouorū multa ac uaria sunt genera. Capitur etiam Ouum pro arborum fructu apud Empedoclem.

O A N T E X.

Oxalis, lapatii genus, satiuo proximum, folijs aquosis, colore betae candida, radice minima. Cc.

Oxus, amnis ortus in lacu Oxia. ut inquit Ptolomae. Siue Oxo. ut Solinus.

Oxus, neutri generis. siue Oxeos, acetū. Oxys, dis, pro uase aceti.

Oxya, Græcè, acutus accentus Latine dicitur.

Oxyacanthos, spina est, paruīs folijs aculeatis, per extremitates ferens baccas rotundas, folijs ipsis arenosa lanugine obductis. Cornucopiae.

Oxybaphum, Latine acetabulū. ab aceto. habet penul. cor.

Oxycedros, species cedri, ramosa, & nodis infesta.

Oxygala, quasi acetosum lac. Gala Latine lac, Oxos acetum.

Oxygarum, pen. cor. acutū garum. hoc est, garum ex aceto confectum: quod in principio mensae adponi solebat. *ὄξος* acetum, *γάρον* liquamen ex pisce.

Oxyhalme, genus potionis: quod ex sale & aceto recēti fieri solebat aduersus serpentes.

Oxylapaton, lapatum acuta habens folia.

Oxymeli, acetum mulsum dicitur. genus potionis, quod ex mellis heminis decem, aceti ueteris heminis quinq; salis marini pondo, tymbrae quadrante, aquae marinae sextarijs quinq; pariter decoctis fieri solebat.

Oxymyrline, frutex est, quem acutam myrtum adpellamus. Folia habet myrto similia, sed acutiora & rigidiora: producitque baccas rufas ad ceraforum similitudinem. Cc.

Oxypora, sunt quae Columella tradit adpellari oxygara. Quoniam (inquit) quum usus exigit, aceto garoque diluuntur. Plinius quoque lib. 20. ait: Fœniculū condimentis propē omnibus inseritur: oxyporis etiam aptissime. Sunt & sua medicis Oxypora: quasi à celeritate dicta penetrandi. Est enim remedium praesentaneum. id est, celeriter iuuans. Idem: Iuniperus miscetur antidotis oxyporis.

Oxyporopolae, qui cibos uendunt aceto confectos. Plinius: In eos usus & oxyporopole seruant, addito dulci, adcrementum aceti temperantes.

Oxys, masculini generis, & Oxy, neutri indeclinabile. acutum, citum, & uelox significat.

Oxyfaccaron, potionis genus ex saccaro & aceto. Saccarū, mel dicitur in arundinibus collectum, gummi modo, candidum ac fragile.

Oxyschaenon, acutum iuncum significat.

O A N T E Z.

Ozæna, morbus quum hucera circa nares sunt, plures uel crustae, & odorem foetum habent: cui malo uix potest succurri. Nomenque trahit ab ozæna: sicut & polypus. Plinius libro undecimo: Polyporum genera & Ozæna dicta, à grauitate odoris.

Ozenitis, herba, quae & pseudonardus dicitur. dicta *ἀπὸ τοῦ ὀζεν* quod est olere. Cc.

Ozimum, pen. cor. ab *ὄζω*, redoleo. genus edulij, redolentis ex intestinis confecti. Persius:

Quum bene distincto cantauerit ozima uerna.

Ozo, oleo. Vnde *ὄζον*, factor oris. Colu. lib. 3. Itaque & emissioni credendum est, quae etiam immoratur, iactatione factorē quendam oris (quem Ozen Græci uocant) minuit.

DE L I T E R A P.

Litera muta est, nec adspirationem admittit: nisi in dictionibus Græcis, quae postponitur. ut Phaëton. Conuertitur quandoque in traducendis dictionibus Græcis p, in b, ut quum apud Græcos *πύλος*, apud nos buxus scribitur, ab *πύλος* (cum litera t, pro qua nos p, ponere consueuimus) ab-

syrthus cum b, traditur. Interdum p, exile pro ph, adspirato traduci solet. ut quod à Græcis *φινίχιος* cum ph, adspirata scribitur, à nostris puniceus transfertur. Sic *πορφύρεος*, purpurcum dicimus. Quin & contrā, ubi illi p, exile ponunt.

Latini

Latini sapissime adspiratum ponunt. ut quod illi ὑψιπύλη, nos hypsiphile scribere solemus.

Pabularis, & hoc Pabulare, quod ad pabulū pertinet, seu qd' pro pabulo datur. Colum. Vitis pabularis, & vitia seminalis.

Pabulator, qui pabulatum vadit. Colu. lib. 5. Repente ex omnibus partibus ad pabulatores adularunt.

Pabulor, laris, pabulū ex agris capio. Valerius Maximus. Id postquam cognouit, depositis insignibus imperij, familiarem uultu induit: ac pabulantū hostium globo sese obiecit. Interdū Pabulari, est pascere. Colu. lib. 3. Subinde quæ incedit (scilicet capella) compeisci debet, ne procurrat: sed placide ac lente pabuletur, ut & largi sit uberis.

Pabulum, proprie pecudum, & aliorum brutorū cibus herbacuus, foenicus, paleaceus, uel stramentitius est.

Pacate, aduerbium, significat tranquille, sedate.

Pace tua dixerim, honestus reprehendendi modus, prius capta uenia. id est, tua uenia, & te non irascente.

Pachiri, montes in minore Asia.

Pachisus, fluius Siciliæ, ciuilibus sanguinis, notatus infamia.

Pachynus, penultima indifferente. promontorium Siciliæ, Peioponnesum spectans. ab aeris crassitudine. Nam παχύ pingue & crassum dicitur. Vergilius lib. 3.

Præstat Trinacrij metas lustrare Pachyni.

Priscianus in Periegesi.

Qui procul effusus Pachyni distenditur oris.

Pachys, mensuræ nomen est, Vnde Lycophron Heptapachyn, Achillem adpellat: à septem cubitis.

Pacifer, quo nonnulli utuntur. à pace & fero. hoc est, pacē ferens. Inde Pacifera arbor: quæ etiā inter armatos hostes prætensa, quietis erat indicium, & est hæc arbor de genere lauri.

Pacificatorius, a, um, quod ad pacationem pertinet. Cicero: Postquam nos pacificatoria legatione implicatos putant.

Pacifico, cas, à paciscor esse uidetur. Cicero Lepido: Itaq; sapientius (meo quidem iudicio) facies, si te in istam pacificationē non interpones. id est, pacem faciendam. Quidam hæc tria separant: ut Pacificus sum, pacem feci significet: Pacatus sum, in pace sum, ab armis destitui: Placatus sum, ab indignatione animi ad lenitatem redij, uel animo leni sum.

Pacinus, unus ex nepotibus Volsinij regis, cognomento Luculli, à quo Pacinates Italiæ populi. Cc.

Paciscor, sceris, pactus, deponens. significat pactum facio, conuenio. Vnde etiam construitur cum ablatiuo: sicut alia uerba pretium significantia. Plautus in Bacchidibus: Pacisci cum illo paulula pecunia potes. Dicimus etiam: Pactus sum hanc rem. Iustinus lib. 2. Cum Xerxe nuptias filię eius paciscitur. Huius compositum est Depeciscor.

Paco, cas, à pace fit. & significat mitigo, lenio, placo, ppicio, concordo, & pactum facio. Augustinus super Ioannem: Exijt mane, & quos inuenit conduxit, & pacauit cum eis mercedē denarium. Dicitur & Pacor, deponens. Idem in eodem utrūq; complexus est: Sodalis non tibi feci iniuriam: quod pacauit reddidi tibi: fraudē tibi non feci, quia quod pacatus sum, reddidi.

Pactilis, uide in dictione Pango, gis.

Pactio, est (ut inquit Vlpianus) duorū plurimū ne in idem placitum & consensus. Sallust. Collegam suum Antonij pactione prouinciæ propulerat, ne contra reipublicam dissentiret. Cicero lib. 3. Officiorum: Regulus non debuit conditiones pactionesq; bellicas & hostiles perturbare.

Pactitia, pugne cessatio. Cc.

Pactolus, pen. prod. fluius Lydiæ, aureis arenis, Smyrnam irrigans agros. Iuuenalis:

Quod Tagus & rutila Pactolus uoluit arena.

Pactum, quandoq; participiū est à paciscor. ut est illud in Genesi: Et recordabor fœderis sempiterni, quod pactum est inter Deum & omnem animā uiuentem. Quandoq; nomen, quod à Cicerone sic diffinitur: Pactum est, quod inter aliquos conuenit: quod iam ita iustum putatur, ut iure præstare dicatur. Hicronymus in Genesi: Statuam pactum meum uobiscum. In ablatiuo quandoq; accipitur pro modo. Terent. in And. Eo pacto gnati uitam & consilium meum cognosces.

Paccuius, Brudusius poëta, tragicus, illustis, Ennij poëta ex filia nepos. Romæ picturam exercuit, ac fabulas uenditauit: deinde Tarentum transgressus, propè nonagenarius diem obiit. Hic (ut Quintilianus ait) grauitate sententiarum, pondere uerborum, auctoritate personarum, clarissimus fuit: citra tamen nitorem.

Padua, urbs, à padi uicinitate dicta: quæ & Patauium dicitur, quasi padanum. Vel ἀπὸ τοῦ πᾶσι, id est, à uolando: quod capto augurio dicitur conditū. Vel à petendo: quod telo auem Antenor petisse dicitur, eoq; in loco urbem condidisse. Primò Antenorea dicta est, unde Antenorida: postea Patuini, & Paduani. Apud Patauū natus est Titus Liuius, historicus celeberrimus: qui res Romanas summa facundia perscripsit. Similiter Stella, & Valerius Flaccus poëta, hic orti fuere Præterea Paulus iuriconsultus, Albertus Eremitanæ nostræ religionis theologus: cuius ingenij acumen opera quæ edidit declarant. Franciscus quoq; cognomēto Zarabella: qui in legibus interpretandis & uitæ integritate tantum ualuit, ut in cardineum cœtum fuerit adscitus, in ea urbe originē duxit. Fertur & Volusius poëta Patuinus: qui post Ennium, rerum gestarum populi Romani annales carmine descripsit.

Padus, fluius, qui (ut Plinius lib. 3. scribit) è gremio Vesulii montis, celsissimū in cacumen elati, finibus Ligurum, Gabienorum, uisendo fonte profluens, condensq; sese cuniculo, & in Forouibensium agro iterum exoricens, nulli amnium claritate inferior. À Græcis dictus Eridanus, ac poëna Phaëtonis illustratus. Augetur ad Canis ortus, liquatis niuib, agris quàm nauigijs torrentior. Metrodorus refert, quoniam circa fontem arbor sit multa picea (quæ Pades Gallice uocetur) Padum hoc nomen accepisse.

Padusa, fluius, quem aiunt Padi brachium Rauennam usque perductum: Messanicum alio nomine adpellatum.

Pæan, hymnus erat in Apollinem: sicut dithyrambus in Bacchum. ut Iulius Pollux inquit. Qui non solum in auersione malorum decantabatur: sed etiam in uictoria. Interfecto enim Python, laudibus & carminibus laudatus fuit, quæ Pæana dicebantur. Vergilius: — Latum pæana canentes. Abusu tamen pro omni Deorum laude ponitur. Vnde opus suum Pindarus, de laudibus Deorum omnium, Pæana inscripsit. Pæan uero ab πᾶσι, quod est medeor: quod scilicet morbis remediis finem faceret. Vnde & Apollo ipse Pæan dictus est. Iuuenalis: Parce precor Pæan.

Pæchnium, genus ludici poematis, à ludendo. Vnde Technopæchnion apud Ausonium.

Pædagium, locus in domicilio in quo pueri seruiq; commorantur, qui πᾶσι uocantur. Plinius lib. 7. Epistolarum. Puer in pædagio mixtus pluribus dormiebat.

Pædagogium, apud Iuriconsul. titulo de Fundo instr. seruium atq; mancipiū dicitur. Verba Vlpiani hæc sunt. Si instructum fundū legasset, ea pædagogia quæ ibi habebat, ut quum ibi uenisset, præstò essent in triclinio, legato continetur. Suetonius tamē (si textus falsus non est) accipit pro puerorū concubitu, quum inquit in Nerone: Super ingenuorū pædagogia, & nuptiarū concubitus, Vestali uirgini Rubrie uim intulit.

Pædagogus,

Pædagogus, pen. prod. pueri ductor. πᾱς puer, ἀγωγός ductor. Is est enim, cui ducendorum puerorum custodia datur. Colu. lib. 1. Nec postrema quasi pædagogi eius meminisse dedignemur, Iulij Hygini.

Pædaretus, proprium nomen uiri, ἀπὸ τῆς παιδείας, ἢ ἀπὸ τῆς, hoc est, à disciplina & uirtute. Cc.

Pæderastes, amator puerorum.

Pæderastia, amor obscenus in pueros.

Pæderos, lapilli genus: quem sanguinem uocant.

Pæderotes, uocant gemmas quæ colore excellunt: quasi puerorum amatores dictæ. Cc.

Pæderoton, acanthi genus leue. Cc.

Pædia, Græce παιδεία. eruditio institutioq; in bonas artes. ut docet Gellius. Vnde Pædia Cyri: quam Xenophon scripsit.

Pædico, cas. pen. prod. obscenū uerbum. quod significat præposterā cum masculis libidine exerceo. Græce dicunt παίζειν. id est, nates cōtreclare. Iulius Firmicus hanc libidinem præposteram adpellat. Hinc Pædicones siue Pædicatores, puerarij, puerorum amatores, concubitoresq;.

Pædomatheis, qui à pueris statim discunt.

Pædor, squalor, illuies, sordes & omnis immundicia, seu putor in animali. Lucanus: —Longusq; in carcere pædor. Cicero lib. 3. Tusculanarum: Barba pædore horrida, atq; intonsa, infuscat pectus, illuie scabrum. A Græco hoc nomen deduci uidetur, quo πᾱδός, id est, pueri dicuntur: qui in illa puerili ætate fœdidi ferē sunt, nec à sordibus sciunt abstinere. Vnde Pædidos, quoq; fœdidos & obsoletos adpellant.

Pædotriues, pen. prod. ludi literarij præceptor, & exercitationis magister. Cuius officium (ut inquit Plato in Gorgia) est corpora hominū formosa robustaq; efficere. Pædotriuca exercitatio, pertinet ad doctore pædotriuem. Aristoteles lib. 7. Politicorum, præcipit adulescentes gymnasticæ & pædotriuca esse tradendos.

Pæon, nomen uiri, medicine artis peritissimi: ut scribit Homerus: Est & Pæon genus pedis, qui à Diomede quadruplex esse traditur. Quorum primus ex longa & tribus breuib; constat. Secundus, ex breui & longa & duabus breuib;. Tertius, ex duabus breuib; & longa & breui. Quartus, ex tribus breuib; & longa.

Pæonia, herba uocata est à Pæone medico, qui eam inuenit. Pæonia etiam regio est in Europa, à Pæone Endymionis filio & Epei fratre: qui uictus cursu ab Epeo (sicut inter eos conuenerat) imperium uictori dedit, & in Macedoniā seu Thraciam ad amnem Axium discessit. A quo Pæonia regio dicta, quæ ex regis nomine Aemathia pars Macedonia. A qua Pæones populi: ut Iustinus lib. 7. scribit. Stat. libro Achilleidos, penultimam corripit. dicens: Præterit & didici quo Pæones arma rotatu. Quandoq; Pæonia ponitur pro Macedonia, sicut Aemathia: cuius litoris regio iuxta Sithoniam & Thermopontum Palene uocatur. In hoc regnasse fertur Thelegonus.

Pæstum, oppidum Lucaniæ, rosarum abundantissimū: ubi ob cœli clementiā bis in anno producebatur fructus, scilicet Maio & Septembri. Verg. lib. 4. Georg. —Biferiq; rosaria Pæsti. Huius mœnia propè mare magni spatij adhuc integra uidentur, latitudine & altitudine miranda. A Thuscis conditum, Possidoniam dixerunt: & eius sinum Possidionatem. Postea Romani, missis huc colonis, ampliauērunt: ut ait Strabo. Hinc Pæstianus, na, num. Ouidius de Arte amandi: Cultaq; pæstana uincat odore rosas.

Pætus, qui obligatis oculis in altum respicit. Horat. in Serm. Adpellat patū pater, & pullū male paruus. Si cui filius est.

Hinc Pætorum familia Romæ cognomen sumpsit.

Paganalia, liorum, rusticorum festa.

Paganus, à pago dictus est, rusticus uillanus, in uilla natus, qui non nouit urbem: quasi ex uno fonte potans. Hinc Semipaganus, semirusticus. Interdum Pagani accipiuntur pro hominibus non militantibus, tametsi urbani sunt. Et est uerbum peculiare Iuriconsultorū: à quibus hæc duo pèrinde ac contraria opponuntur, miles & paganus. Suet. de Augusto: Pinarium equitem Romanū, quum concionante se, admissa turba paganorū, apud milites subscribere quædam animaduertisset, curiosum & speculatorem ratus, coram fœdi imperauit. Vlpian. Est rescriptum à Diuo Pio, in eo, qui quum esset paganus, fecit testamentū: mox militare cœpit. Paulus: Fecit testamentū exemplo eius qui paganus fecit, deinde militare cœpit. Quare autē Pagani dicantur qui urbani sunt, dicitur Romā diuisam fuisse in tribus quatuor (sicut apud Dionys. libro 4. Anti. legitur) quas pagos uocabant: in quibus habitantes Pagani dicebantur: qui in nullam aliam habitationem transferri poterant.

Pagasa, Thessaliæ oppidū: quod postea Demetrias dictum est. Iuxta quā ædificata fuit Argo nauis. Propter quod nauis longa Argonautarum Pagasea nuncupatur: quod Iason, qui eam ædificauit, fuit filius Aesonis, fratris Pelie regis Thessaliæ. Hinc Pagasicus sinus, in Thessalia est dictus.

Pagatim, aduerbium, dictum est per singulos pagos: ea forma qua oppidatim. Liuius: Tempia Deūm quæ pagatim sacrata habebant, dirui atq; incendi iussit.

Pages, compactio dicitur: licet uix simplex inueniatur, sed composita. ut Compages. Cc.

Pagina, pen. cor. utraq; pars folij. à pangendo: quod in paginis carmina panguntur. id est, figantur. Versus enim pangi uel figi caris dicuntur. Vel quod in libris suam quæq; obtineant regionem, ut pagi. Hinc fit Compagino, pro coniungo: quod paginæ simul coniunguntur.

Paginula, diminutiuum à pagina. Cicero ad Atticum: Si uero idem, quod nescio an sit, ut non minus longas iam in codicillorum fastis, futurorum consulum paginulas habeat quam fastorum.

Pago, gis, pepigi, pactum. significat paciscor. Cicero lib. 2. ad Herennium: Pacta sunt, quæ legibus obseruanda sunt, hoc modo. Rem ubi pagunt, oratione pagunt. Aliquando significat promitto. Plautus: Hæc tibi pacta est Callicli filia. Sernius tamen dicit: Pago (unde multi uolunt uenire pepigi) nusquam lectum est. uultq; Pepigi à paciscor fieri, sicut & Pactus: quomodo à placeo, placui, & placitus.

Pagurus, piscis est ex genere cancrorum. Cc.

Pagus, simul posita uillæ. hoc est, rusticane domus in unum coagmentatæ. Nam πᾱγὺν, Latine fons dicitur: quod circa fontes hæc ponerentur: quod omnes eadem aqua uterentur. Scribit Cesar, ciuitatem Heluetiam in quatuor pagos fuisse diuisam. hoc est, in quatuor regiones, quæ pagatim habitabantur.

Pagyris, nomen fluij: & nomen ciuitatis. à qua Pagyrice populi. Quidam tamen Pacyrini dicunt.

Pala, instrumentum rusticum, uulgò notum: & instrumentū quo panis in furnum mittitur & extrahitur: nec non uentilabrum. Item quoddam ignis receptaculum. Item Palæ dicuntur dorsa dextra leuāq; eminentia membra. Item Palæ (ut inquit Strabo) minores auri purgatoris massulæ, & utiq; nō maiores selibra. Plin. lib. 33. Expuitur æris pala quedam: hoc est quod Græci psegma adpellant. Idem ibidem scribit, palacas adpellari massas auri, in puteis reperiatas, decem & amplius librarum pondere: quas alij palacranas uocāt: sicut id quod in nutū est balaucem. Pala quoq; annuli pars plana & latior, in qua

qua gemma inseritur. Cicero lib. 3. Offic. Ibi quum palam eius anuli ad palmam conuerterat, à nullo uidebatur.

Palaca, & Palacrana, pro auri massa sumi solent.

Palæmon, marinus Deus, Latin. Portunus: q. portubus præsit. de quo in dict. Portunus. Archias autē in Epigrammatis:

Τίταρες ἑστίη ἀγῶνες ἀν' ἡλλάδα, τίταρες ἱεροί,

Οἱ δ' ὅ μοι θνητοί, οἱ δ' ὅ μοι ἀθάνατοι.

Ζῆνός, Λητοῖός τε παλαιόμοι, ἀρχεμόροιο,

ἄλλα δ' ἔτι, κόπινος, μῆλα, σέλινα, πίτυς.

Quæ sic carmine efferuntur:

Quattuor Argiuis certamina sacra feruntur.

Bina hominum natis, binaq; cœlitibus.

Phœbo, ipsiq; Ioui, Archemoro, & Melicertæ:

Poma, oleastra, apium, præmia pinus erant.

Est & nomen proprium Grammatici Vicentini: cuius tanta fuit arrogantia, ut secum natus & periturus literas diceret.

De quo diuinasse uidetur Vergilius quum diceret.

—Tantum uicine Palæmon.

Palæo, παλαιω luctor.

Palaisma, παλαίσμα, lucta, certamen.

Palæstina, Hebr. פלשתינה provincia Syriæ, Arabiæ contermina, dicta à Philistin urbe metropoli in ea, ut inquit Plinius lib. 5. Nam & Herodotus Syriam alteram Palæstinam. In ea quinq; ciuitates cōtinebatur: Gaza, Aschalon, Geth, Acarō, & Azotū. Est & altera Palæstina propē Phæciam, de qua Lucanus lib. 5. Laxa Palæstinas undis confixit arenas.

Palæstra, luctatio, ab παλιν iterum, παλω serio, percutio. Vel ἀπὸ τῆς πάλης, id est, à luctatione. Vel ἀπὸ τοῦ πάλλειν, id est, à motu urnæ. Nam ducti sorte luctantur. Vergilius lib. 6.

Pars in gramineis exercent membra palæstris.

Palæstra etiā dicitur domus lenonis, qua est exercitus amator assiduc. Teren. in Phor. Eccum à sua palæstra exit foras. Vnde Vistruu. li. 5. docet, quomodo Palæstræ sint edificandæ.

Palæstricon, locus ubi palæstra exercetur.

Palæstricus, substantiuum, idem quod palæstrita. Afranius: Depellis mihi manum per palæstricos.

Palæstricus, ea, cum, penul. corr. quasi ex usu palæstræ.

Palæstrita, tæ, penul. corr. qui se in palæstra exercet.

Palām, aduerbium, ad omnia refertur, & significat manifeste, & coram pluribus. Coram, ad personas tantum refertur. Terentius: Si falsum, aut fictum, continuo palām est. Hinc fit Propalām, eiusdem significationis, à quo Propalo, las, pro manifesto, seu aperio, de quibus iustā.

Palām quæstum facere, dicitur, non tantum ea quæ in lupanario se prostituit: sed etiam si qua (ut solet) in taberna, caupona, uel qua alia domo, pudori suo non parcat.

Palamedes, nomen Nauplii, Eubœæ regis filij: qui Vlyssis fraude à Græcis interfectus fuit. Hic fertur Troiano bello quatuor literas inuenisse, scilicet, ρ, ε, ϕ, χ. Præterea ordinem aciei, dationē signi, tesseras. hoc est, symbolū bellicū, & uigilias inuenit. Hinc à poëtis Palamedis aues, grues dicuntur. Martial. Turbabis uersus, nec litera tota uolabit.

Vnam perdideris si Palamedis auem.

Palaneæ, idem significat quod palangæ.

Palangæ, Græci Phalangæ dicunt, sunt ligna teretia: qualia sunt quæ nauigijs, dum subducuntur ad littus, aut ad mare trahuntur, supponi solent. Vide in dictione Phalangæ.

Palango, gas, onus aliquod huiusmodi fustibus transueho. Varro: Quum Pœnus in fretum obuiam uenisset nostris, & quosdam cœpisset, crudelissime pro palangis carinis subieceret, quod metu debilitaret nostros. Asra. Et capream unam semilaceram quaterni simul palangabant.

Palanteum, urbs in Palatino monte: à Palante Euandri proauo. Vnde Vergilius lib. 8.

Arcades his oris, genus à Pallante profectum.

Qui regem Euandrum comites, qui signa secuti,

Delegere locum, & posuere in montibus urbem,

Pallantis proau de nomine Palanteum.

Palantia, oppidum. Vnde & Palantini. Est & nomen fluminis in Valentino littore.

Palantina, regio Romæ: cuius Arcades Duce Euandro Palantes autores extiterunt.

Palata, ficus inter palas compressa. Hieronym. lib. 2. Regum: Adparuit Siba puer Miphiboseth in occursum eius cū duobus asinis, qui onerati erant ducentis panibus, & centum aligaturis uuæ passæ, & septem massis palatarum.

Palatialis, flamen dictus est, qui ad sacrificandum ei Deo cōstitutus erat: in cuius tutela palatium esse putabatur.

Palatim, aduerbium, significat passim uagado. Liuius quinto: Tusculum palatim fugerunt.

Palatina officia, dicuntur officiales aulici & imperatorij. Iulius Capitolinus in Galienis: Quum iret ad hortos nominis sui omnia palatina officia sequebantur.

Palatinus, na, num. unde Palatinus Deus, & Palatinus mōs, dictus est super quo primò Roma edificata fuit: & in eo reges primò, deinde consules, postea imperatores maiore ex parte sedē habuerūt. Et Palatini, q. & Palantes sunt: qui cū Euandro uenerūt, et Aborigines cōsederūt in quartæ regionis palatio. Sed hos alij dictos à Palatia Latini uxore putauere.

Palatium, mons Romæ adpellatus est: quod ibi in palatio pecus pasens balare cōsueuerit (sic enim uox eius animalis exprimitur) quasi balatium. Vnde Næuius Balatium adpellat. Vel à palo, las, quia ibi palare, id est, errare pecudes solent. Seu quod palantes Arcades cum Euandro ibi cōsederunt. Nā antè Roman conditam possessum atq; habitatum fuit, ut ab Arcade Euandro, aut Aboriginibus: qui ex Palatio oppido agri Reatini uenire, & cum Euandro habitauere. Alij à Palantia Latini matre, quæ ibi habitauerit. Palatium dictum uolunt. Alij à Palante Euandri auo. Alij à filia Euandri Palantia, ab Hercule uitiata, & postea illic sepulta. Vel certe à Palante eius filio illic sepulto. Alij à pale pastorali Dea nomen inditum autumant. Palatium etiam dicitur domus imperatoria, superba, amplaq; à Palante gigāte, qui primus palatium ob magnitudinem sui fecisse dicitur. Aut (secundum Plinium) à Palanteo Arcadiæ oppido. Siue (ut Cyrillus autor Græcus refert) à Palatio monte. Huius nominis prima syllaba indifferenter ponitur. Ouidius de arte Amandi:

Illic quas tulerant nemorosa palatia frondes. Martialis:

Inde sacro ueneranda petes pallatia cliuo.

Et Palatium, dicta fuit urbs Diocletiani: quam nunc nautæ Spalatum uocant. Eusebius in Chronicis: Diocletianus haud procul Salonis in uille suæ palatio moritur.

Palatual, sacrificium quod fiebat Romæ in monte Palatio.

Palatus, oris cœlum: quod labijs dentibusq; quasi palis munitus sit. Augustinus super Ioannem: Quò auidas fauces habere debet? unde optare? ut sanus intus palatus, ita indicandi. Dicitur & Palatum. Columella lib. 8. Sed etiam si palatum atq; lingua concolor lanæ est.

Palea, à palām, seu pabulo dicitur. Nam ea sola primum in pascendis animalibus præbebatur. Quo sanè uocabulo, non proprie culmi, sed follicula ipsa granulorum comprehenduntur. Vergilius lib. 1. Georgicorum:

Surgentem ad zephyrum paleæ iactantur inanes.

Columella lib. 7. Minus commode tuemur armetum paleis:

d d quæ

que ubiq; & quibusdam regionibus sola præsidio sunt, & probantur maxime ex milio, tum ex ordeo, mox ex tritico. Idem: Oportet fabam maturam conterere, & paleas eius diligenter condere. Notandum (pro Seruij sententia) Paleam singulari numero dici contra artem. Nam quæ ex pluribus constant, sunt tantum numeri pluralis. ut cancelli, bigæ, sco-pæ. Licet abutantur poetæ. Vergilius:
Ne quicquam pinguis paleæ teret area culmos.
Palea quoq; dicitur cartilago deflua à collo galli gallinacæ, apud Columellam.

Palearia, pelles dependentes ex gutture boum. dicta quasi pellearia. Vergilius lib. 3. Georgicorum:
Et crurum tenuis à mento palearia pendent.
Huius nominatiuus singularis est Palear. Item Palearia, ubi conduntur paleæ: sicut fœnilia, ubi fœnum reponitur. Cuius nominatiuus singularis est Palearium. Columella: Defunctuaria, fœnilia, paleariaq; & apothecas, & horrea.

Paleatus, tum, quod factum est ex paleis. Columell. lib. 3. Quicquid inferueris libro legato, luto subtracto paleato ob-linito plagam, et alligato: ne aqua uictus uel penetrare possit.

Palen, dicimus luctam. unde Palestra.

Palenæ, ciuitas, à Pallena Sithoris filia, & uxore Cleti dicta: quam alij Macedonia, alij Thraciæ adscribunt: ob regionem uicinam, ubi gigantum bella fuisse memorantur.

Palepaphos, Cypri urbs, Veneri sacra. Cc.

Pales, pastorum Dea, uel pabuli. Hanc quidam Vestam, quidam Deorum matrem adpellant. Vergilius:
Te quoq; magna Pales.

Palecamander, fluuius in Troade, in Propontide pfluens.

Palesthini, qui & Philistini פלשתיים Hebraicè, populi sunt, quos interpretes nunc Philistæos, nunc Allophylos αλλοφύλους, id est alienigenas, uocant.

Palfurius Sura, orator et causidicus fuit: sæpe etiā declama-uit, Martialis & Luciani amicus: sed ob suspitionē, quod cū Vitellianis sensisset, senatu à Domitiano fuit amotus. Cc.

Palicenus, (ut inquit Stephanus) fons in Sicilia, dictus quod iuxta Palicos fratres sit. In ea mittitur tabella à iuratis: quæ, si uerum dixere, fluitat: si falsum, mergitur.

Palici, dicti sunt Palisci. Hi gemini fratres, Iouis filij & Thaliæ Nymphæ fuerunt: siue (ut alij uolunt) Aetnæ, quæ quum Iunonis iram metueret, orauit ut terra dehiscens illam absorberet: & ita factum est. Sed quum tempus maturitatis infan-tiū, quos aluo gestauerat, aduenisset, rursus terra hians, duos infantes ex puellæ aluo emisit, adpellatiq; sunt Pallici: quod παλικοι, id est, rursus hiantē terra emerissent. Cc.

Palilia, uel Parilia. Pales Deæ festa (l, in r, mutata) dicuntur. Hæc à pastoribus in agris fiebat undecimo Calen. Maij, quo die Romulus urbem fundauit: ad lupos arcēdos, morbosq; à pecore pellendos: seu pro partu pecoris. Propertius lib. 4.
Vrbi festus erat, dixere Palilia patres:
Hic primus coepit moenibus esse dies.

Palilogia, Latine reduplicatio.

Palilogus, iterum collectus.

Palimbachius, genus pedis, ex prima & secūda longis, & ultima breui. ut Augustus. Item Antibachius dicitur.

Palimpissa, pix liquida iterum decocta.

Palimpsestus, membrana iterum abrasa. Cicero Trebat.
Nam quod in palimpsesto, laudo equidem parsimoniam: sed miror quid in illa chartula fuerit quod delere malueris, quā hæc scribere: nisi forte tuas formulas. Iuriconsulti delectitiam uocant. Nam abrasis prioribus literis rescribitur. Vlpianus: Chartæ adpellatio ad nouam refertur, & ad delecticiam.

Palingenesia, Latine dicitur regeneratio. hoc est, reditio post tempus animarū in corpus: qd fuit Pythagoræ dogma.

Palinodia, contrarius cantus: & dici potest recantatio, siue retractatio. ἀδ' ἵπ' enim Græci cantum dicunt: παλιν, rursus. quum male de aliquo scribentes, deinde rescribentes, bene de eodem scribimus, quasi dicendi mutatio.

Paliscorum, stagnum in Sicilia, sulphurei odoris.

Palinurus, Sicilia promotorium, haud longè ab Helia, quæ postea Velia dicta est: in quo Palinuri gubernationis nauis Aenæe tumulus est, & ab eo locus nomen sortitus est. Dicitur autem Palinurus. id est, bis meiens, παλιν enim iterum, ὄψ' ὅ- urina. Martialis:

Minxisti Palinure semel currente carina,

Meicre uis iterum, sic Palinurus eris. Id est, uocaberis bis meiens.

Paliurus, herba spinosa & aspera. Vergilius:

Carduus & spinis surgat paliurus acutis. Est etiam nomen arboris in Aphrica suauem fructum facientis, quo uina commendantur. Et nomen paludis in Aphrica.

Palla, læ, per duplex ll, est honestæ mulieris uestimentum. hoc est, tunica pallium: quod palam & foris est, ad uestigia usq; demissum. Vergilius: -Pro longæ tegmine pallæ.

Tygridis exuuiæ per dorsum à uertice pendent.

Plau. in Menec. Pallam ad Phrygionē firt cōfecto prandio.

In Gallia tamen uiri quoq; palla utebantur. Vnde Martialis:

Dimidiasq; nates Gallica palla tegit. Et ab irrugatione & mobilitate dicitur Palla, quæ est circa finem huiusmodi uestium. ἀπὸ τοῦ πάλαι. Est etiam hoc nomine urbs (Ptole-mæo teste) à latere meridionali Corsicæ.

Pallace, Græcum est, & significat concubinam. Vnde dici-mus: Hæc est pallace mea.

Palladium, Palladis simulacrum, quod Romæ in æde Vestæ fuit.

Palladius, nomen uiri proprium, qui de Agricultura scripsit.

Palladius, dia, dium, quod est Palladis. Vnde Palladium fo-rum Romæ, quod erat propinquum templo Palladis.

Pallancana, cepæ genus est, cui acutus sapor est, & lachry-mosus, à nonnullis genon dicitur. Cc.

Pallantias, (ut Callimachus refert) lacus est, alio nomine Tri-ton: ex quo Palladem genitam uolunt. Cc.

Pallas, lantis, nomen filij Euandri: & nomen gigantis.

Pallas, ladis. Dea: dicta quod Pallantem gigantem interfecerit: quum prius Tritonia uocaretur, à Tritone palude, ubi pri-mum uisa est. Vel à παλλω, uibro, quatio: eò quod hastā uibra-re cōsueuerit, docueritq;: quoniā belli Dea est. Hæc dicta est Bellona: quia bella inuenerit. Et Minerva, quod uim minetur: uel quod neruos minuat ob studiorum laborem. Nam Dea artium & sapiētiae est: quia de capite Iouis nata est. Sed quia Dea est artium & ingenij, ideo ista fingitur. Nihil est enim excellentius ingenio: quippe quo reguntur uniuersa. Vergil.
-Pallas quas condidit arces Ipsa colat.

Hæc Iouis filia sine matre fuit. Nam Iupiter quū uideret Iu-nonem sterilem esse, percusso capite emisit Palladem armatā.

Pallas, etiam nomen paludis est in Aphrica.

Palleo, les, lui, uel pallidus sum, à quo Palleasco, pallidus fio. Augustinus lib. 8. Confes. lactat tempestas nauigantes, minae-turq; naufragium: omnes futura morte pallefcunt. Huius composita sunt Expalleo: à quo Expalleasco, ualde pallidus fio. Plantus in Curcu. Viden' ut expalluit Impalleo: à quo Impalleasco, quod est, intus uel ualde palleasco. Persius:

At te nocturnis inuat impallefcere chartis.

Palliastrum, rude ac uile pallium. Apuleius: Ecce Socratem
contu

contubernalem meum conspicio: humi sedebat scissili pallia-
stro semianictus.

Palliatus, *ta, tum*, pallio indutus, & pallio coopertus. Augu-
stinus lib. 2. Conf. Inest animæ uana & curiosa cupiditas, no-
mine cognitionis & scientiæ palliata. Apuleius: Nec palliari
tam aperta res potest, id est, cooperiri.

Palliatus, palliolo indutus. Suetonius de Claudio: Palliola-
tus nouo more præfedit. Martialis:
Hanc uolo quæ facilis, quæ palliolata uagatur.

Palliolum, diminutiuum à pallio. id est, breuius pallium: siue
linteum ad caput tegendum. Iuuenalis:
Cultam palliolo mulier nempe ipsa uidetur.
Hinc Palliolatim aduerbiu. Plautus: Palliolatim amictus sic
incepsi ludibundus.

Pallium, dictum est quod palam sit & foris (sub ea enim tu-
nica sumebatur) longè lateq; diffusum, et uiris mulieribusq;
conueniens. Proprie autem Græcorum habitus: unde Palliati
Græci dicti sunt. Et comedie Palliatæ, quæ scriptæ sunt se-
cundum ritus & habitus hominum palliatorum Græcorum.
Autores Donatus, & Diomedes.

Pallor, quasi pellis liuor, à quo Pallidus, & dimin. Pallidulus.

Paluster, *stris*, & Paluster, *a, um*, quod est ex palude.

Palma, dicitur planum illud & ex parte cōcauum manus, qd
in digitos desinens decore patet. Vnde & pro mēsurā poni-
tur, sicut Palmus. Ab huius similitudine arbor quoq; illa no-
bilis, Palma uocatur, quam phœnicem uocamus: quod comam
in cacumine habeat circumextēsam, & ramos in digitorum
modū protēsfos. Vnde et genus earū carycas, dactylos, hoc
est, digitos uocamus, quoniam digiti uideantur. Hæc arbor in
Italia sterilis est: in maritimis Hispaniæ fructum fert, sed im-
mitem: dulcem in Aphrica, sed statim euanescentē. Contrā au-
tem in Oriēte & ex his uina, alicubi etiam panis, et pluribus
quadrupedibus cibus. Nō cedit ponderi, sed surgit aduersum
pondus. Ideo uictoribus traditur præmio, quod nō cesserint,
sed pertinaces in bello perstiterint. Vnde & ponitur pro ui-
ctoria. Plutarchus: In certaminibus palmā signū esse placuit
uictoria: quoniam ingenij eiusmodi lignum est, ut urgētibus
opprimētibzq; nō cedat. Item Palma causa certaminis dici-
tur. Terē. in Phormi. In medio omnibus palmā esse positam.
Item Palma (ut docet Seruius lib. 11. Aeneidos) significat to-
gam, quam merebantur ij qui de hostibus palmam deporta-
sent. Hoc nomine etiā urbs una ē duabus, quæ in una gymne-
siarum sunt conditæ, ad Occasum sita, ut inquit Strabo.

Palmare facinus, quod est dignum palma.

Palmare uestigium, dictum quod ex palmæ impressæ no-
ta factum sit.

Palmaria, insula est ultra Tyberina ostia, in mari Tyrrhe-
no. Varro lib. 3. de Re rusti. Hoc ita fieri adparet in insulis
propinquis, Pontia, Palmaria, & Pandatharia.

Palmarium, quod est palma dignū. Teren. in Eunu. Id uerō
est quod ego mihi puto esse palmarium. Donat. Palmarium,
palma dignum. Palmarium etiam dicitur quod est palmi. Co-
lumel. lib. 9. Per spacia palmaria modis forantur cauis. Idem
lib. 12. Spici ulpici inter palmaria spacia disponendi sunt.

Palmata, seu Palmaris uestis, à palma pro uictoria dicta. Pro-
prie triumphantium fuit: quā merebantur hi qui de hostibus
palmā reportaſsent. Aufonius in Panegyrico: Palmata uestis,
ut in pace consulis est: sic in uictoria triumphantis. Sidonius:
Post palmā palmata uenit. Alij à latitudine clauorū dictā
uolūt Palmatam: quæ nūc à genere picturæ picta appellatur.
Martial. Palmatæq; ducem sed cito rede togæ.

Palmes, itis, sarmentum uitis & aliorum arborum: quoniam

palmites in modū palmarū humanarum, uirgulas quasi di-
gitos habent. Et Palmites dicuntur, unde erumpit uua.

Palmeus, *a, um*, quod est ex palma arbore. Columella lib. 6.
M. Columella Bethicæ prouinciæ, sub ortu caniculæ, pal-
meis tegetibus uineas adumbrabat.

Palmipedalis, mensura unius pedis & palmi. Columella
lib. 4. Nam in cliuosis ubi terra decurrit, potest malleus pal-
mipedalis deponi.

Palmipes, planos ad palmæ similitudinē habēs pedes. Vnde
anserēs, & omnes ferē aquaticæ aues, Palmipedes dicuntur.
Plinius. Aut in palmipedum genere sunt, ut anseres.

Palmirena, regio Syriæ, in qua metropolis est Palmaria: in
qua regnauit Zenobia mulier cruditiſſima.

Palmo, *mas*, materias alligo. Columella lib. 12. Cæterum pal-
mare, id est, materias alligare, hoc tēpore nō expedit. In alia
significatiōe accepit Quintilianus in Decla. cæci: Præterea,
inquit, quum manus ex parte qua palmare uestigium potest,
plicetur in capulo. Et post: Tuus autem qui palmatus est pa-
ries, uestigium eius partis ostendit. Huius compositum est
Depalmo, quod est, palma percutio. Gellius: Is pro delecta-
mento habebat, hominis liberi manus scite palma uerberare:
eum seruus sequebatur crumenam plenam asium portitans:
& quemcunq; depalmauerat, numerari statim (secundum
duodecim tabulas) uiginti quinque asses iubebat.

Palmos, Latine saltus uenarum, & subsultatio cordis. id est,
pulsio: quæ caussatur ex dolore.

Palmosus, *sa, sum*, quod est palmis abundans. Vergil. lib. 3.
Palmosa salinis.

Palmula, extrema pars reni: eò quod in modū palmæ pro-
tensa est. Vergilius lib. 5. Aeneidos:
—Et leuas stringat sine palmula cautes. Sunt et palmulæ,
fructus palmæ: qui & dactyli, & scandalides, & margaria-
dæ, & careotæ, & cariotides (Plinio teste) dicuntur.

Palmus, mensuræ genus. Et est duplex: maior, & minor. Ma-
ior digitorum duodecim: Græcè spitante uocatus. Minor, di-
gitorum quatuor: palestæ Græcè dictus. Dicitur etiam Pala-
mum neutro genere. Vitruius lib. 2. Dōron autem Græci
adpellant palmum, quod munerum datio Græcè dōron ad-
pellatur. Id autem spargitur per manus palmum.

Palo, *as*, sepio, tendo, & quasi palis munio. Columella lib. 12.
Ut uitis paletur, & capite tenuis alligetur, & iuga uincis im-
ponantur & capistretur. Et Palare, uagari, errareq;. Vnde
& Dispalare, quod est diuidere. Sifenna: Dispalati ab signis
digressi omnes ac dissipati.

Palor, *aris*, passim uagor: sicuti faciūt q lēto gradu dispersiq;
labruscas quærit. Linius lib. 1. Raptim et ad hos Romana le-
gio ducta palantes in agris oppressit. Idē lib. 5. Iam obsidio-
nis tadio uicti abscedūt, uagiq; p agros palātur: cibus uinoq;
raptim hausto repleti. Hoc uerbū à palam quidā deduci exti-
stimant. Alij à palis castrorum, hoc est, sudibus, modo huc,
modo illuc translatis. Dicitur & Palo, in hac significatione.

Palpebræ, penul. corr. capilli, quos in genis homines utrinq;
habent. à palpitando, id est, tremendo: uel à palpando, id est,
prætentando. Ob id enim natura palpebras homini dedit, ut
uallum quoddam uisus esset, & prominens munimentū circa
occurrentia animalia, aut alia fortuito incidentia.

Palpito, *as*, frequentatiuum, leuiter ac frequēter moueor. Hic-
ron. li. 2. Reg. Quumq; adhuc palpitaret hærens in quercu.
Plin. Palpitat certe cor, & quasi alternatim mouetur. Inue.
Ut semel atq; iterum super illam palpitet.

Palpo, *as*, & Palpor, deponens, pro leuiter, blande, & quasi
tentando tango. Vnde & pro adulari frequenter accipitur.

dd 2 Hinc

Hinc *Palpator*, pro adlatore. *Plaut.* Vt *palpator* nullus est quando occipit blandior. Regitq; interdum aduſatiuū, interdum datiuū. *Horat. in Ser.* Et cui ſi palpes recalcitrant. Id eſt, ſi aduleris uel blandiaris. *Iuuenalis actiue* poſuit quū ait: —*Quem munere palpat Carus.* Huius compoſitum eſt *Expalpo*, quod eſt clicio.

Palpo, ponis, q et *Palpator*, pro adlatore et blādo homine.

Palpum, nonnulli pro blanditijs uſurparunt. *Cc.*

Paludamenta, ſunt inſignia ac ornamenta militaria. Ideo quū ad bellū exit imperator, mutata ueste, dicitur proficiſci *Paludatus*. *Liuius*: Cū *paludatis* liſtoribus proſectus ab urbe *Brundisium* uenit. Hier. ad *Exuperantium*: Quis nō diligit eum, qui ſub *paludamēto*, et habitu militari agat opera prophetarum, & exteriorem hominem aliud promittentē uincat interiori homine, qui formatus eſt ad imaginē creatoris? *Diſta Paludamenta*, quōd perſpiciuntur illi qui illa habent, & ſiunt palām, ut inquit *Varro*: Inuenitur etiam *Paludamētum* dici de ueste muliebri. *Plin.* Nos uidimus *Agrippinam* *Clau-dij principis*, edente eo naualis praelij ſpectaculum, aſſidētē ei, indutam *paludamento auro textili* ſine alia materie.

Paludapium, apij ſpecies circa aqueductus, & in paluſtribus naſcens. *Cornucopia.*

Palumbes, tam maſculinū, quā ſemini, inuenitur, ſylueſtres columbæ ſunt, quæ in arboribus ſepibusq; nidificant. *Verg.* —*Raucae tua cura palumbes.* *Lucanus*:

—*Macrosq; palumbes.* Dicitur & *Palumbus* & *Palūba*.

Horū duo ſunt genera, unū torquatum, à torque, quo inſignitur. *Martia.* Inguina torquati tardant hebetantq; *palumbi*.

Non edat hanc uolucrem qui cupit eſſe ſalax. *Propert.*

Sed cape torquata *Venus* ò regina *palumbæ*.

Alterum genus quod *Vinaginem* dicunt ab uſu *labruscæ*. A *Palumbus* fit *Palumbinus*, *Palumbina*, *Palumbinum*.

Palumbarius, accipitris genus, *palumbes* perſequentis. *Cc.*

Palumbula, diminutiuum à *palumba*. *Cc.*

Palus, *pali*, notæ ſignificationis, habet primā prod. *Tibullus*: Hic docuit teneram *palis* adiungere uitē. *Palus* uerò *paludis*, pro loco aquoſo, habet primam correptam.

Palus, *paludis*, eſt ubi paululum aque in altitudine & palām latius diffuſa, quæ etiam quandoq; ſiccatur. Cuius prima breuis eſt, & ſecunda indiſſerens: quanquam in genitiuo creſcat. *Vergilius lib. 4. Georg.*

Cocyti tarda; *palus* inamabilis unda. *Horatius*:

Regis opus ſtellisq; diu *palus* aptaq; remis.

Pammyſus, *Theſſaliæ* fluiuius: dictus quaſi totus odioſus, ob damna quæ agris inferebat. *Cc.*

Pamphagi, *Aethiopie* populi, omnibus rebus ueſcentes.

Pamphilus, *pe. cor.* Latine dicitur totus amor, oibus amicus.

Pamphylia, regio in minori *Aſia*, inter *Ciliciam* & *Syriam*. unde & mare *Pamphylicū*: dicta quaſi tota frōdoſa. Hæc tota montana, ex tauro in mare procumbit. In ea (ut *Pomponius* refert) eſt fluiuius *Melas* nauigabilis: & *Eurimedon*, apud quem *Cymon Athenienſis* *Perſas* nauali pugna ſuperauit.

Pampillum, genus delicati curruſ. *Lampridius*: Iunxit quaternas mulieres pulcherrimas, & binas ad *pampillum*, uel ternas, & ſic uectatus eſt.

Pampinariū, *palmes*, qui (ut inquit *Plinius*) è duro exit, materiamq; in proximum annū promittit: ſiue congeries uirentium ramuſculorum. *Columella lib. 4.* Vitioſiſſima eſt eorum agricolarum opinio, qui minimum referre credunt, quot uuas ſarmentum habuerit, dum ex uite ferili ligatur, & nō ex duro trunco enatum, quod *pampinariū* uocant.

Pampinarius, *a, um*, quod eſt *pampini*. *Colum. lib. 5.* Ne aut

pampinarius *palmes internatus*, aut *uerrucæ* ſimilis ſurunculus relinquatur. Et *lib. 4.* Ne *pampinariam* uirgā deplantet.

Pampineus, *a, um*, idē quod *pampinarius*. *Verg. lib. 2. Geor.* Liber *pampineas* inuidit collibus umbras.

Pampino, *nas, penul. cor.* *pampinos* decerpo: uel à ſarmēto, coles, qui nati ſunt, de his, qui plurimum ualent, ad ſecundū, nonnūquam etiam ad tertium, relinquo, reliquos decerpo: ne relictis colibus, ſarmētum nequeat miniſtrare ſuccum. *Colu. lib. 3.* Quum comprehenderint identidem *pampinent*, ne plura ſarmenta, quā debent, excrescant.

Pampinosus, *a, um*, quod *pampinis* abundat. *Colum. lib. 6.* Et ſi parum *pampinoſa* uitis eſt.

Pampinus, *penul. corre. à* *Vergilio* genere maſculino ponitur: à *Varrone* frequentius ſemini. Et ſignificat folium uitis, ſeu ramuſculum uirentem. *Vergilius*:

Hec male tunc uites defendit *pampinus* uuas.

Apud *columellam* ponitur pro quodam arboris genere. *Vergilius* genus non diſcreuit.

Pan, apud *Græcos* ſignificat omne. Quo etiam uocabulo paſtorum *Deus* uocatus eſt, in nature ſimilitudinem formatus. Habet enim cornua in radiorum *Solis* & cornuū *Lunæ* ſimilitudinem. Rubet eius facies ad ætheris imitationē. In pectore *Nebridem* habet ſtellam, ad ſtellarum imaginē: pars eius inferior hiſpida eſt propter arbores, uirgulta, ſeras, caprinos pedes habet, ut oſtēdat terræ ſoliditatē. Hic *Demogorgonis* filius creditur fuiſſe, qui *fiſtulam* compoſuit ſeptē imparibus calamis ſimul cōiunctis, propter harmoniā cœli. Hunc *Arca-des* colunt: cum uniuerſæ materie dominiū adpellantes. Vnde à *Græcis* *Pan* adpellatur. Item *Pan*, Latine incubus dicitur. Incubi uerò ſunt nocturna phanſmata mortalibus terrorem incutientia. Sed *Alcæus* poëta mirabiliter deſcribit.

Ἐμπναι παρ λαοῖσιν ὀρεῖλαια, χεῖλεσι μύσων

Ἐμπνῆσιν ὀρεῖλαια τερπόμενῳ δόναι,

Ἐν κελεύει σὺν γυγί χεῖρσι μέλῃς, ἐκ δὲ συνωλε

Κλῆρε καπθύνων ῥήματα ὀρμονίην,

Ἄμφι τοῖς ῥυθμοῖς κατὰ κρότον ἔνθεον ἰχθυ

Ρηαῖδα νόμφας τοῖσδε μεθυφίχων.

Id eſt, Inſundit *Pan* laribus cacumina montium labijs muſarum, paſtorali tibia oblectatus, bene ſonante fiſtula, fundens melos: ex concentu uerò fregit, gubernans uerbi harmoniam de tuo uerò rithmo ſecundum plauſum diuinum ueſtigium rumpatur his *Nymphis* aquatilibus.

Panaces, *penul. cor.* & *Panax*, herba cuius ſuccus *Opopanax* uocatur, ἀπὸ τῆς πείρας ἀκρί, hoc eſt, à ſanandis omnibus morbis. *Plinius*: *Panaces* ipſo nomine, omnium morborum remedia promittit. *Colu.* *Panax* utroq; tempore, leni & ſubacta terra, rareſſimè diſſeritur. Hinc deducitur *πανάκεια*, *Luc. li. 9.*

Et *panacea* potens & *Theſſala* centaurca. *Vergilius*:

Ambroſios ſuccos & odoriferam *panaceam*.

Panætius, nomē proprium philoſophi *Rhodi*, ſtoicæ ſectæ, quaſi totus moralis: *Scipionis* præceptor, quem imitatus eſt *Cice. lib. de Officijs*: Hic ſcripſit quōd uita hominū ex improuiſo, aſſidua et propè quotidiana picula fert, ad quæ cauēda, oportet animo ſemper eſſe intēto, ut ſunt athletæ. Sicut enim illi in certamine athletico, caput, manibus oppoſitis, quaſi uallo præmuniūt: ita animus ſapiētis aduerſus petulantiā iniuriarū, iſtusq; fortune, debet eſſe erectus, arduus, ſepius, ne qua in re repentina iuſſio, iparatis, iprotectisq; nobis oborietur.

Panætolum, quaſi totam continens *Aetoliam*, mons eſt *Aetoliæ* altiffimus.

Panagæus, dicitur quaſi totus ex terra: ob fertilitatem. Eſt enim *Thraciæ* promontorium. *Beſſis* finitimum. *Cc.*

Panagios

Panagios, Latine sanctissimus, quasi totus sanctus.

Panagron, retis genus, quod omnia capit. à πᾶν, & ἄγρον.

Panaretus, pen. corr. dici potest omnium uirtutum cōtinens.

πᾶν enim totum significat, ἀρετή, uirtus. **Martialis**:

Arguto madidus pollice panaretus. **Hieronymus**. Feratur & panaretos Iesu filij Syrach.

Panarium, locus ubi panis seruatur, panis repositorium, dimi nutiū est Panariolū. **Panaria**, & **Panariola** nos hodie quoq; uernacula uoce cistas, & cistellas uocamus: ex uiminibus factas. **Sucto**. Sparsit & misilia uariarū rerū, & panaria cum opsonio uiritum diuisit. **Martia**. Cū panariolis tribus redisti.

Panathenaicon, genus unguenti, quod (ut **Plinius** lib. 13. inquit) **Athenae** obseruanter obtinuere.

Panathenea, communis celebritas ludi gymnici, in honorem **Mineruae** **Athenis** celebrati. **Primus Theseus** (autore **Plutarcho**) instituit panathenea. Nam **Græci** ἀθηνᾶν uocant, quam nostri **Minerua** nuncupauerunt. **Euseb.** Agon gymnicus, quem panatheneon uocant, **Athenis** actus. Hinc **Panathenæicus**, liber **Isocratis**.

Pancarpia, coronæ ex uarijs florum generibus facta, & penè omnibus.

Panchaia, quasi tota dehiscens: regio **Arabiae**, tota arenosa, in qua arbores sponte natae, thus emittunt. **Vergilius**:

Totaq; thuriferis Panchaia pinguis arenis. **Scruius** scribit **Panchaia** **Arabiam** et **Sabæorum** gentem eandem esse apud quam nascitur thus.

Panchaij, populi, qui (ut **Pomp.** refert) **deserta Sabæ** habitāt, qui et **Ophiophagi** uocantur: quoniam serpētibus uescantur.

Panchrestos, medicamentum nobile, quod Latine dici potest omnibus conducibile.

Panchros, gemma, quæ constat ex omnibus coloribus.

Pancratiales, certator, & uictor **pancratij**. **Gellius** lib. 3. **Diagoras** filios tres habuit: unum pugilem, alterum **pancratiasten**, tertium luctatorem.

Pancratium, quasi omnia potēs: ludus gymnicus, quinquertio cōstans, à quo **Pancratiaste** dicitur qui hoc ludo excellit. **Propert.** Puluerulentaq; ad extremas dat semina metas, Et patitur duro uulnera **pancratio**.

Pancratius, nomen uiri proprium, significat autem certatorem. **Seneca** lib. 5. de **Beneficijs**: **Lacedæmonij** uctant suos **pancratios** cestu decernere. **Gellius**: Oportet animo esse intēto, ut sunt **athletarum**, qui **pancratiæ** uocantur, qui ad certandum proiectis alte brachijs, consistunt, & os suum manibus oppositis quasi uallo præmuniunt. **Plinius** lib. 35. **Myron** fecit **delphicos pentathlos pancratiastas**. Quidā ita distinguūt inter **pentathlum**, **pancratium**, & periodo uictorē: quod plus sit **Pancratiasten** esse, quā **pentathlum**: & plus periodo uictorem esse, quā **pancratium**. **Pentathlos**, est qui generibus illis quinq; certat. **Pancratiastes**, qui certauit & uicit. **Periodo uictor** (ut **Fest.** inquit) qui sacra **Græciæ** certamina obiuit & uicit: **Nemæa**, **Pythia**, **Isthmia**, **Olympia**.

Pandana, porta **Romæ**, à **pando** dicta: quod semper pateret ad res, quæ in urbem ferebantur. Eadem dicebatur **Libera**, à libertate. **Pandana** etiam est insula, in sinu **Caictano**, parua, à continenti, ducentis quinquaginta **stadijs** distans: in qua pulchre habitatur, ut **Strabo** inquit,

Pandatharia, insula in **Puteolano** sinu, seu in mari **Tyrrhæno**, ut lib. 2. scribit **Ptolemæus**.

Pandecta, nomen compositum à πᾶν, quod est totum, & participio huius uerbi δέχομαι, quod est capio: quasi omnia intra se comprehendens, uolumen aliquod uniuersaliter continens. Vnde **Iustiniani** libros in quibus uctera iura collegit,

Pandectas adpellauit.

Pandicularis dies, qui & cōmunicarius dicebatur, in quo communiter omnibus **Dijs** sacrificabatur. **Cc.**

Pandiculatio, oscitatio.

Pandiculus, extendo: ut faciunt qui è somno expergefasci sunt, oscitantes. **Plaut.** in **Menæ**. Ego me ad similem insanire, ut illos à me absterream, ut **pandicans** oscitatur.

Pandion, proprium nomen **Erichthei**, **Athenarum** regis filij, cui successit in regno. Huius filiae fuerunt **Progne** et **Philonela**. Dictus **Pandion**, quasi totus **Dios**. id est, **Iouis**. Hinc **Pandionia** dicta est **Attica**. **Sidonius**: Qui **Pandioniam** mouebat orator caueam tumultuosus.

Pando, is, passum, & pansum secundum **Bedam** super **Donat.** & à pane dicitur, significatq; patefacio: quod apud ueteres, qui ope indigeret, & ad asylum **Cercris** cōfugisset, panis ei dabatur. **Pandere** itaq; panem dare. Et quia nunquam sanum talibus clauderetur, **Pandere** pro aperire usurparunt. Vnde mulier capillo **Passo** dicitur, quasi porrecto & sparso. Et **Passis** manibus, & uelis **Passis**. id est, diductis atq; discentis. Huius composita sunt **Expando**, extra **pando**, à quo **Expasum**, extētiū. Vnde **Gellius** refert **Cecilium** scripsisse, flammam **expasum** domi protulerūt. Nonnunq̃ tamen apud ueteres a, in e, mutatur, ac pro eo, quod est **dispassis**, **dispeçsis** dictū est. **Plautus** in **Milit.** Credo ego isthoc exemplo, tibi esse eundū extra portam, **dispeçsis** manibus, patibulum quum habebis. **Oppando**, circum extēdo. **Hieronymus** in **Exo**. Velum quod ante illud oppanditur. **Propando**, ultra **pando**. **Repando**, à quo **Repandum**, dicitur quod retrorsum patet.

Pando, as, incuruo. Vnde **Pandari** trabs dicitur, quasi incuruari, cedereq; ponderi: cuius contrariū **palma** faciūt: quippe quæ non contra inferiora, sed in diuersum renitendo fornicantur. **Plinius** lib. 15. At **populus** cōtra omnia inferiora **pandatur**. Facile **pandatur** **iuglans**. Hinc à **Victru**. arbores **Pandæ** dictæ sunt, quæ in **adificijs** curuantur.

Pandocheus, stabularius dicitur. **Iosephus** lib. 3. **Anti**. Neq; ancillam, neq; captiuam eis nubere uoluit: sed & eas quæ de **cauponibus** & **pandochijs** uitam agunt.

Pandochium, hospitium, diuersorium stabulum.

Pandocrator, uel **Pantocrator**, omnipotens, uel omnia uiuens. Non pigebit lectorem castigare locum in ecclesia cantatum in hymno **Alma chorus domini**, &c. **Versiculus** est, **Athanatos kyrios panton craton isus**. Vbi legēdū est: **pantocrator isus**, id est, immortalis dominus omnipotens **Iesus**.

Pandōra, quasi omniū dona: uel quasi ab omnibus donata, uel omniū rerū genere donata. Quo nomine etiā dicta est gēs, in conuallibus **Indiæ** (sicut lib. 7. scribit **Plin.**) quæ ducētis annis uiuit. In iuuetute capillos cādidos habet, in senectute nigros.

Pandofia, ciuitas in **Epiro**, alia in **Italia**, in qua **Alexander Epirotes** interfectus est. de qua **Trogus**: Quum in **Epiro** esset **Pandofia**, & flumen **Acherusium**, ignarus eandem & in **Italia** esse, ad declinanda fatorum pericula peregrinam militiam cupidus elegerat.

Pandofius, **Arcadiæ** lacus.

Pandus, a, um, nō **panditus**, alternitatis causa euitādæ, qd̄ in plerisq; seruatur: sicut à mane matutinus, nō **manutinus**, à uitis uinctum, nō **uitetū**. Est autē **Pandus**, idem quod **apertus**. **Verg.** li. 2. **Geor.** Lācibus et pādīs fumātia reddimur exta.

Panegyris, conuentus, nundinæ, festiuitas. ab πᾶν ἀγορᾶ, hoc est, ab omnibus rebus mercandis. Vnde **Panegyrici**, sunt sermones laudatini, qui in cōuentu populi, & sacris celebritatibus habentur: quales sunt, quibus diui imperatores laudantur. Et **Panegyricon**, tertium dicendi genus, quod Latini de-

d d 3 monstra

monstratuum dicunt.

Paneros, vide **Pansebastos**.

Paneus, per simplex n, fons est sub Libano monte, in quo si qua natantia proiciantur, in lacu cui Phiala nomē est cuncta reperiuntur. Est etiam hoc nomine Colchorum fluuius.

Pangæus, quasi totus terra, ob nimiam fertilitatem, promotoriū est Thraciæ, Bessus cōterminū. Et Macedoniæ coniunctū: ad cuius radices Mæstis amnis defluit. Et in singulari est generis masculini, in plurali generis neutri. Statius: — Illi Pangæa resultant Ismaraq; . Hinc Pangæus, a, um. ut arua Pangæa.

Pango, is, pepigi, panxiq; pactum, significat figo, planto, siue iungo. unde Pactilis, a pactum, quod est a pango, iungo. Plin. lib. 21. Summaq; autoritas pactilis coronæ. Liuius pro figo posuit lib. 7. Lex uetusta est, priscis literis uerbisq; scripta: ut qui prætor maximus sit, idibus septembris clauū pangat. Ficus fuit lateri edis Iouis Optimi Maximi. Pro plāto. Col. li. 3. At quæ uetere sarmento panguntur, tardius cōualescunt, sed tardius deficiūt. Idē lib. 12. Malleolus quā recētiſſimus cūriofissimē pāgēdus est. Cic. Tyroni pro scribo posuit, quasi quid simile plantationi. An pāgis aliquid Sophocleū? fac opus adpareat. Gellius: Si aut uersum, inquit, pangis, aut orationē solutam struis, atq; ea uerba tibi dicēda sunt, nō eas finitiōes præarandas, neq; sœcutinas grāmaticas spectaueris: sed aurem tuam interroga quō quid loco cōueniat dicere. Pro cano etiam, siue narro, manifestō ponitur: quēadmodum cano pro scribo. ut, Pange lingua gloriosi prælium certaminis.

Composita eius quædam seruant a, ut Circumpango. Vnde Circumpactus, pro circumiunctus. Plin. lib. 17. Ramis terraq; circumpactus. Depango, pro defigo. Idem lib. 24. Quercus et olea tam pertinaci odio disidens, ut altera in alterius scrobē depactæ moriantur. Oppango, circumpango. Repāgo, a quo Repages, et Repagula. Quædā mutant a, in i, ut Adpingo, Compingo, quod est coniungo. ut in Exod. Arcam de lignis fœchum compingite. Impingo, unde Impages. Inter ipsa tamē, tam in præterito, quā in supino conuenit.

Panhormus, et Panhormum, et Panhormium, ciuitas Sicilia: dicta a nantium adplicatione, quæ undiq; illuc cōueniunt. Est enim Hormos, portus pars. Inde nauis dicuntur Hornizare. id est, nauem anchoris et retinaculis instruere, quō secuta sit in portu a repentinis procellis. Hinc Panhormus, Panhormitanus, et Panhormius.

Panica, uocantur repentini quidam terrores, et cōsternationes, quales lymphatici metus, usq; adeo irremediabiles, ut nō ratione modo, sed mente etiam careant. Cic. li. 5. ad Atticum: Scis enim quædā πῆννα dici. Hyginus itē de panico terrore mentionem facit, quum ait: Hic enim quum Iupiter Titanas oppugnaret, primus obiecit hostibus terrorem, qui panicos dicitur. Fit autem a Pan Deo: quoniam repentinorum terrorum, et consternationum causam Deo Pani tribuunt.

Panicos, repentinus terror, et consternatio dicitur a Græcis. Hyginus scribit Capricornum obiecit hostibus timorē qui panicos nominatur.

Panicula, diminutiuum a pano: alioqui significat comam in milio, panico, arundine. Plinius: Pēdent ē piccariū uel roborū quoq; ramis, quæ ipse uocat panos et paniculas, et aliquādo nugamenta callo squammatim cōpactili, quæ cithara Græci adpellāt. Quicquid igitur sublōga, uel subrotūda forma tumet, Panicula dici fere potest. Celsus in curatione ramicis: Fascia eius rei causa fit, cui imo loco pila est asuta ex paniculis facta: quæ ad repellēdū ītestinū, qd̄ descēdit, illi ipsi subijcitur. Plin. lib. 21. Græcula rosa cōuoluta habet foliorū paniculas.

Panicum, genus frugis, a paniculis suis dictum. Plin. lib. 13.

Paruis racemato paniculis. Caesar: Panico uetere atq; hordeo corrupto.

Panifex, qui panem facit, qui et Panificus dicitur. Vnde mulieres quæ panem faciunt, Panifices seu Panificæ uocantur. Hinc Hiero. in lib. Reg. panificas filias dixit.

Panificium, ipsa panis confectio, et actus faciendi panem.

Panis, a pascendo proprietatem habet: siue quod omnibus pulmentis adhiberi possit, et fere adhibeatur, quū nullū obsoniū facia. insipidius. Nā Pan, totū dicitur. Panis uaria sunt genera. Nam alia sunt ab obsonijs adpellata: ut ostracarij. Alia a delicijs. ut artolagani. Alia a festinatione: ut speuthicij. Alia a coquēdi ratione. ut furnacij, uel artopicij. ut in clubanis cocti.

Panis secundarius, panis uulgaris, qui omnium cibus est. Suetonius in Aug. Cibi minimi erat ac fere uulgaris. Secundariū panem maxime adpetebat. Idem Cibarius adpellatur panis rubidus, a scabrie panis secundō coctus quo utuntur nauis.

Panisci, Dij syluestres: quasi per diminutionem dicti minuti panes: sicut a Satyro Saryiscus inclinatur. Scribit Plin. lib. 35. Paniscum, fuisse pictum a Taurisco pictore.

Panneus, a, um, quod ex panno est. ut uelut panneæ, quæ ex lana est.

Pannicularia, (Vlp. teste) dicuntur ea quæ in custodia receptus secum attulit. ut uestem qua indutus fuerat, qui ad supplicium ducitur, aut numos quos uictus sui causa habuerit in promptu, aut leues annulos, hoc est, qui rem non excedunt aureorum quinque.

Pannonij, adpellantur a Romanis, quos Græci Pæonas, Latini Vngaros uocant: quorum fama, olim formidine, totam concussit Italiam, tanquam essent bello insuperabiles. Hi tribus fluuijs, Drauo, Sauro, et Istro uallantur. Hinc Pannonicus, a, um. Suetonius in Aug. Reliqua per legatos administrauit, ut tamen quibusdam Pannonicis atq; Germanicis, aut interueniret, aut non longē abesset. Horum regio Pannonia dicta est: regio Europæ, (sicut Prole. lib. 2. scribit.) Et est duplex: superior, et inferior. Superior ab Occasu limites habet montē Cecium, qui medius est inter Noricum et ipsam Pannoniam. Ab Ortū habet Pannoniam inferiorem, cui iuncta est inferior, ab Ortū et Septentrione Danubio cingitur.

Pannosus, qui sordida ueste, et crasso panno, uiliq; opertus est. Nec hoc nisi de paupere dicitur. Iusti. li. 2. Permutato regis habitu, pannosus, sarmenta collo gerens, castra hostium ingreditur.

Pannuuelum, a panno et uoluendo filo, sudariolū significat. ut est apud Varronem lib. 1. de lingua Latina. Hoc Pannicellum dicere possumus.

Pannus, per duplex nn, quo uestimur, ut panneæ uestes, quæ sunt lanceæ, uel bombycinæ. Huius dinū est Panniculus. Luue. Et panniculus bombycinus urit.

Panomphæus, Iouis epitheton: quia ab omni lingua colatur, a παν et ὀμφη, uox quod omnium uoces audiat. Ouid. lib. Metamor. Ara Panomphæo uictus est sacrata tonanti.

Panope, Nympha marina, a perspicuitate uisus nomen sumens. παν, omne. ὄψω, uideo. Cc.

Pansæ, dicti sunt quibus lati ac pansi sunt pedes: sicut planci, quibus plani sunt.

Pansebastos, gemma, cui addita sœcūditas exsistimatur, quæ et paneros dicitur. Cc.

Panselēnus, pen. prod. plenilunium: quasi tota Luna, nam πανήνυ, Luna dicitur, unde et Profelenus, ante Lunam.

Pantagias, fluuius, qui quum plenus incederet, totam Siciliam sonitu implebat. Dictus quasi ubiq; sonans. παν το πᾶντα ἔρεγ, quod obuia quæq; prosternat atq; secum rapiat.

Pantafila

Pantafilea, nomen reginæ Amazonum, quæ Oritheæ successit, dicta quasi omnia subiens. Hæc prima (ut inquit Plin.) securim inuenit. Habet ei, diphthong. in penul. apud Græcos, πανταλεια.

Pantathlus, πανταθλος, Græcè, qui in quouis genere luctæ peritus est.

Panthæces, penul. corr. nomen amnis, ab usu medicinæ pecorum dicti. Est in Samo propè Chalcantis & Podalirij facella, ut scribit Strabo.

Pantheon, templū Romæ, qd' (ut Dion historicus refert) sic dictū fuit, q. in Martis Venerisq; imaginibus, sub ipso tēplo constitutis, omnium Deorum imagines effictæ erant. Siue quod templum ipsum rotundum sit, cœloq; persimile. Et sic quoq; omnium Deorum habitatio censeatur. Potest etiam dici Pantheon, summū Deorū. Nam πᾶν, significat omne: quod sanè in similibus sepe ad summū spectare solet, & θεῶν, Deorū. Vnde Plin. lib. 36. Pantheon Ioui ultori ab Agrippa factū fuit.

Panther, ab Aristot. uocatur animal quod Theod. Gaza lupū canariū adpellat: diuersum à Panthera, ut ex Galeno conijci potest, qui sic ait: Quidā adeò beluini, ut leonū & pantherarum, itē canum & pantherū & uulpū carnibus uescantur. Hieron. ad Præsidiū sic scribit: Panther, pardō similis est: & est uarij coloris, & mitis si saturatus fuerit, et tribus diebus dormit, post tertium diem lauat se & clamat, & sic odorem suauem emittit, & conuocat omnes feras quæ odore ducuntur, & est omnibus feris amicus, præter draconē & aspidē.

Panthera, pen. prod. animal prorsus ferum & maculosum, quæ & pardalis dicitur: ex πᾶν, quod significat totaliter, & ὄφις, fera. Abundat in Hyrcania & Media. Horat. in Epist. Diuersum confusa genus panthera camelo.

Pantheus, et Pāthus: nomē propriū filij Otrei fratris Hecubæ.

Panthia, uxor Abradotæ, Susij ductoris, sub Cyro maiore, castissima.

Panthōron, penul. prod. per ω, πανθῶρον. Latine dicitur omnia uidens. Quo nomine dictus est Sol.

Pantices, fluxus uentris, pinguitudo, & extuberantia: quod uenter pādatur. Hodie quoq; uulgus Pantices adpellat in homine uentroso. Plautus in Pseu. Eo uos uestros pātrices adeò madescentis quā ego siem hic siccus.

Pantolabus, omnia sumens, uerna adpellatus est, propter scurrilitatem pluribus notus.

Pantomimus, pen. prod. rerū omnium imitator, qui in scenis, personas, per singulorū actuum simulationes, ostēdebat. Ex πᾶντων, omnium, & μίμος, imitator. Est autē Mimus, sermonis & factorū cuiusq; imitatio cū lasciuia. Plin. lib. 7. Mythicum pantomimū, hoc est, fabularem quendam uocauit, ceu pantomimorum duo sint genera: Scenici & Mythici.

Pantrepes, Scythiæ fluius: sic dictus, quod omnia uertat.

Panurgia, astutia. Plautus: Iste panurgia tete in pistrinum dabit.

Panurgus, astutus: quasi omnium rerum experientiā habens.

Panus, pani, & Panis, is, traxe inuolucrū quo panis texuntur, à quo Panula, & Panicula per diminut. Luc. Foris subtegminis panus. Ab huius similitudine etiam innatus tumor sub faucibus, auribus, uel, & inguinibus, Panus adpellatur. Idem: Et laterum parotidas et panos sanat. Panos Galenus in species diuisit. Huius diminutiuum est Panellus.

Papæ, dicuntur sacerdotes: quemadmodū presbyteri, hoc est, seniores adpellantur.

Papare, est minutis & blandiusculis uerbis patrem adpellare.

Papas, accipitur pro patre, siue pro eo qui puerum alit. In uenalis: — Timidus prægustet pocula pappas.

Est autem nomen uenerationis à Syracusis tractum, apud quos Pas pater dicitur: inde per geminationem Papas.

Papauer, genus herbæ. Et albū quidem satiuū semen habet, quod tostum, in secunda mensa, cū melle apud antiquos edebatur. Hoc præcipuum candorem lina & lanæ contrahunt.

Papauerata toga, à colore candido dicta est, eadem spissa toga dicebatur.

Papè, admirantis aduerbium: habet enim in se adfectum uerbi miror: ut, Papè quid uideo. Aliquando etiā indignationis est. Terent. in Eun. Papè hæc superat ipsam Thaidem.

Papeus, apud Scythas adpellatur Iupiter. Cc.

Paphlagonia, regio minoris Asiæ: à qua Paphlagones, qui (teste Cor. Nepote) in Italiā trāsuecti, mox Veneti dicti sunt. Hæc ut Solin. scribit) Cytoro mōte cōsurgit porrecto in spatium triū & sexaginta milium. In ea Mithridates Eupatoriā cōdidit, quæ subacta à Pompeio Pompeiopolis nominata fuit.

Paphos, urbs Cypri in qua Venus summa cū diligentia colebatur. Inde Paphius, a, um, & ipsa Venus Paphia dicebatur.

Paphus, Cylicis filius (à quo Cilicia denominata est) qui in Cypro urbem condidit, Paphon à se denominatam.

Papia, ciuitas Insulæ Insubrii, Ticinū alio nomine adpellata: olim ostrogotorum & Lingobardorum regum sedes.

Papilio, inter uermiculos numeratur, quo nullū animal imbecillius est. Colu. lib. 10. de Apib. Vermiculi quoq; q. tineæ uocantur, itē papiliones necadæ sunt. Nā (ut idē testatur) ex papilionum stercore nascuntur tineæ. Idem Papilio dicitur tentorium. Hiero. in Exo. Stabat unusquisq; in ostio papilionis sui.

Papilla, parua papula, id est, tuberculum. Sereus: Exeruciant turpes anum, si fortē papillæ. Significat etiā mammae capitulum, unde lac trahitur: quamuis etiā pro ipsa mamma ponatur. Vergilius lib. 11.

Hausta sub exertam donec perlata papillam Haesit. Dictæ Papillæ, quasi parue papulae: quod papularum sint similes. A quarum similitudine Papillæ dicuntur quæ aquas fundunt. Var. lib. 3. de Re rust. Qui fit, si adduxeris fistulā, et in eam papillas imposueris tenues, quæ erulent aquam. Papilla etiā tribus Romæ fuit, quæ à genitrice uocabulum traxit.

Papillatus, papilla ornatus, seu in papillæ specie factus. Hieron. ad Panama. Quis parturientem rosam & papillatum corymbum antequam in Calathum fundatur orbis. Ex papillatus, adusq; papillam nudatus. Plautus: Idem connexū in humero lauo expapillato brachio.

Pappa, p. duplex pp, puerorū cibis est: deductū nomē à pane.

Pappare, per duplex pp, significat cibū sumere: quod à papa fit, qui est puerorum cibis. Plaut. in Epid. Nouo liberto opus est, quod pappet dabitur, præbebo cibum.

Pappus, auus. nam Græci πάππος, auum dicunt. Auson. ad nepotem suum: — Pappos, auiasq; tremcites

Ante ferunt patribus feri noua cura nepotes. Hinc Pappos, id est, auitus. Pappi etiam dicuntur carduorum flores. Lucretius: Vestem nec plumas auium papposq; uolantes. Plinius Pappum uocari ait lanuginem deciduam ex fructibus arboris congygiæ. Et Pappus dictus est Acilius Romanus, cuius meminit Lilius lib. 28.

Papula, pustula, tuberculum: uulgò brusola, quæ iciumæ salinae defricatione curatur. Papulis cutis exasperatur, et rubet, leniterq; roditur. Vergilius lib. 4. Georg.

Ardentes papulae atq; immundus olentia sudor. Celsus in libro quinto duo papularum genera ponit. Huius diminutiuum est Papilla.

Papyrus, à nostris dicitur iuncus, à nonnullis scirpus. Luca. lib. 4. Conseritur bibula Memphis cymba papyro.

dd 4 Frutex

Frutex est, habens radicem obliquam, triangulis lateribus, decem non amplius cubitorum longitudine, in gracilitate fastigiatum, thyrsi modo cacumen includens. Nascitur in paludibus Aegyptii. Inuenta est ab Alexandro rege Papyrus, autore Varrone: A qua Papyro frutice, dicta est charta Papyrus: quod scilicet ex papyro fieret. Nam primò scribebant in foliis palmarum: postea in arborum libris: deinde in cæris: postea uero id genus chartæ inuentum est, quo nunc passim mortales utuntur. Fitq; ex linteolis contritis: & nihilominus pristinum nomen remansit. Charta uero ab urbe Tyri, cui Charta nomen fuit, adpellata est: ex qua Dido dicta est. Ideoq; urbem à se postea edificatam, ab illius nomine Carthaginē nūcupauit. Græci ab eadē urbe χαρτων nominant. Hæc etiā mēbrana uocatur, à tecti membrorū. A Papyro cognomen Papyrii deductum est: à quo Papyriana tribus. Hinc etiā Papyraceus, a, um, quod est materiātum ex papyro.

Par, cum suis compositis Compar, Dispar, Impar, Separ, sunt generis omnis. Et licet Par product. apud poetās ponatur, in obliquis tamen prima correpta. Et tam datiuo, quam genitiuo iungi potest. Ouidius lib. 3. Metamorph.

Sunt quoq; par alijs etas in ouilibus agnæ. Lucanus:

Quem metuis par huius erit. Et in ablatiuo pare uel pari. Significat autem Par, numerum duorum, quasi inter se parium. Vnde unum par, & duo paria dicimus. Interdū Pares pro duobus accipiuntur: ut, Paribus equis utebantur Romani in prælio: ut sudante altero, transirent in siccum. Interdū Par, accipitur pro decenti, æquo, & conuenienti: quod inter omnes æquabile est. Quintil. Si propter matrimonia uiolata, urbes euerse sunt, quid fieri adultero par est? Parem esse, si significat sufficere alicui rei: siue resistendo, siue exequendo. Cicero ad Atti. Sed adhuc pares nō sumus. Quintil. Aspicio par laboribus corpus. Paria facere, est quod alibi amissum est, uel quod aliunde acceptum, alibi uel aliunde cōpensare. Quintil. Paria faciemus, tu illic eris uicarius meus, ego hic tuus. Paria componere, est componere gladiatorum duo paria: ordinarium & postularium. Cicero in Epistolis, & Suetonius.

Par impar, genus ludi. Sueton. de Augu. Scripsit ad filiam: Misi tibi denarios ducentos quinquaginta, quos singulis conuiuii dederam, si uellent inter se post cenā uel talis, uel par impar ludere.

Para, πρὸς præpositio Græca, significat ad, apud, penes, absq; dis, re, præter: tam in adpositione, quam in cōpositione.

Parabasis, Latine transgressio.

Parabates, transgressor.

Parabilis, & hoc Parabile: quod in promptu est, & cito haberi potest. Seneca: Ad manum est & parabile quod sat est, qui ad naturā uiuit, & nūquam est pauper. Cic. lib. 5. Tusc. diuitias, inquit, naturæ parabiles esse.

Parabola, significat iuxta sententiam: ex πρὸς, iuxta βολή, sententia: quasi rerum dissimilium comparatio. Vnde Quintil. Parabola (quam Cicero collationem uocat) longius res quæ comparantur repetere solet: ut tam fortiter apud Hipponem fecit Scipio, quam utiq; apud Vticam Cato. Hieron. Parabola Græcè, Latine dicuntur similitudines. Quod libro Salomonis uocabulum ob id impositum est, ut sciremus altius, & non iuxta litteram tantum intelligi debere quæ dicuntur. In quo doctum significat per parabolas fuisse loquuturū. Aliud enim in superficie sonat, aliud intellectu innuit.

Parabos insula parua cōtra Phœnicē, ut inquit Pomponius.

Paracenthesis, significat punctiōē, ut est apud Plin. lib. 25.

Paracletus, per e, producta scribitur, & profertur: à παρακαλῶ, quod rogo & hortor significat. Apud iuniores uero

Græcos etiā pro consolor inuenitur. Hinc Paracletor, & Paracletus descendit. Ei qui in foro ac iudicijs, à nostris deprecatores uocantur, ij apud Græcos Paracletores dicuntur. Itaq; pollicetur dominus discipulis suis misurum sese paracletū spiritum: qui eos sit edocturus, siue illi adhortatorē, siue deprecatorē. hoc est, aduocatū, siue cōsolatorē uelimus intelligere.

Paraclytus, per y, tenue, infamē, aut præter famā significat. Nam para, in huiusmodi cōpositione præter uel diminutionē denotat, κλυτός uero famā declarat insignem, id quod inclytus probat. Itaq; Paraclytus à para, & clytos noīe cōpositū est.

Quod significatū ponere in Christo absurdū et impiū esset.

Paradiastole, dici potest per dilationem: quod fit quum rem nostram dilatamus interpretatione.

Paradigma, παράδειγμα, exemplum facti uel dicti alicuius. Vergilius: Antenor potuit medijs elapsus Achiuis Illyricos penetrare sinus. Fit autem tribus modis, à pari, à maiori ad minus, à minori ad maius.

Paradisea poma, dicuntur à situ: quod ferè in omnibus pomarijs inserantur odore saporeq; insignia.

Paradisus, pomarium. id est, hortus consitus generis tam masculi, quam foemini. Est & nomen oppidi, ut apud Plinium & Strabonem. Est & locus in Oriente longo tractu maris distans à continente. De quo Augusti. ad Orosium scribit sic: Paradisus in Oriente situs est, interiecto Oceano, & à nostro orbe longè remotus, in altissimo loco constitutus, pertingēs usq; ad Lunarem circulū. Vnde illuc aqua diluuii minime peruenisse dicitur. Hic locus à primi hominis reatu interclusus est, nec ulli animantium datur in eum aditus.

Paradoxa, iuxta sententiam, uel inopinabilia, seu admirabilia. nam para, præter, uel contra & iuxta significat. Vnde Paradoxa Ciceronis, id est, electa sententia: uel quia sunt præter opinionem.

Paradromis, idis, ambulatio, siue xystum. Viſtrui. Latini xysta ambulationes adpellant, quas Græci paradromidas.

Parænēsis, penult. correp. præceptio, siue admonitio. Hinc Acron Horatianus interpres: Hæc ode parænetice scripta est: pro eo, quod est præceptiue, siue monitorie: sicut ab eodē dicitur: Hæc herotice dicta est, pro amatorie.

Parænēticus, a, um. idem quod præceptiuus, siue admonitiuus, à uerbo Græco παραίνεσις, quod significat præcipio & admonco: παραίνεσις, præceptio, siue admonitio.

Paragoge, deductio: figura qua litera uel syllaba. fini iungitur: ut dicier, pro dici. Hanc alij paralepsim, alij prolepsim uocāt.

Paragógon, cum accentu in antepenul. dici potest deriuatiuum: ut ab albeo, albico.

Paragomēna, penult. corr. παραγομῆνα, Latine deriuata dicuntur: qualia sunt sullaturit, & proscripturit. Est autem Sullaturire, proscriptionem cupere.

Paragraphe, Latine præscriptio, exceptio.

Paragraphus, & Paragraphum: utrunq; dicitur.

Paralipomenon, derelictum, ab πρὸς, & λαπόμνηον: relictum, prætermisum.

Parallēli, pen. prod. quoniā per η, à Græcis scribitur: dicuntur circuli sphaeræ, qui ad eundē polum constituti finiuntur. Paralleli enim quasi alternus, mutuius, inuicē cōpacti, quo lineæ æquè distantes parallele dicuntur. Ideoq; segmenta mundi, quæ nos circulos dicimus, Parallelos Græci uocant.

Parallexes, id est, obtutus.

Paralus (ut Plin. lib. 7. scribit) nomen fuit eius, qui primus longam nauem inuenit. Sunt & Parali in Attica, qui paraliā incolunt. Plutarchus Paralos factionum unam ē tribus quæ Athenis erant Solonis tempore, intelligit.

Paraly

Paralysis, dissolutio neruorum. Et alio nomine à Græcis he miplexia, hoc est, semiapoplexia: quum in alteram tantū cor poris partem malum id incubuit. Nam quum totū afficitur, apoplexia nominatur. Nunc utrunq; (inquit Celsus) paraly= sin adpellari uideo. Inde paralyticis qui tremuli sunt, reme= dium est in quo fit astringendi efficacia. Ideoq; Tertull. in Apolo. de Christo dixit: Quum ille uerbo dæmonia excute= ret, leprosos mundaret, paralyticos restringeret, mortuos deniq; uerbo redderet uitæ. Restrictus ergo, resolutō cōtra= rius est. Nominatur id & Paræsis, ferè à defectu uirium.

Paralyticus, Latine dissolutus dicitur.

Paranites, gemmæ species, quæ & Sapinos dicitur. Cc.

Paranymphus, à Hieron. dicitur pronubus, ab antiquis au spex. Antiqui enim pro nuptijs celebrandis, auspiciū capere solebant. Qui præerat huic rei, pro parte uiri, à Græcis Pa ranymphus, à nostris auspex dicebatur. Et ut auspex pro parte uiri: sic & pronuba pro parte mulieris adhibebatur. Itaq; quū apud Christianos auspicia minime capentur, adhi bentur sacerdotes, qui & pronubi à nobis dicuntur. Augusti. lib. 14. Ciuit. Dei: Non ne omnes famulos atq; ipsos etiā para nymphos, & quoscūq; ingredi quælibet necessitudo permise rat, antè mittit foras, q̄ uel blandiri cōiunx coniugi incipiat?

Parapetasma, atis. Latine uelum, cortina.

Parapherna, & non Paraphrena, dicuntur ea quæ præter dotem dantur sceminis, à παρὰ, præter, & πόρις, dos: quasi præter dotem. Hac & Paraphernalia dicuntur.

Paraphrasis, penul. prod. apud Rhetores exercitamenti ge nus est. Ea finitur à Græcis hoc modo: ut sit, quæ narrationi proportionē respondeat. De hac Quintil. lib. 10. Neq; ego paraphrasin esse interpretationem tantum uolo: sed circa eosdem sensus certamen atq; emulationem. Dicitur etiā per= uersa dictionum interpretatio.

Paraphrastes, dicitur interpres, qui non literam ex litera, sed sensum è sensu transfert: quasi iuxta loquens. Et pro per= uerso, & deprauato ponitur. Hieron. in Prolog. lib. Reg. Et quum intellexeris quod antea nesciebas, uel interpretē me æstimato, si gratus es, uel paraphrasten, si ingratus. Idem ad Alga. Conabimur itaq; παρὰφραστὴς sensus eius euoluere.

Pararius, idem quod proxeneta: nomen Latinum. Seneca lib. tertio de Benefic. Quidam uolunt nomina secum fieri, nec in terponi pararios.

Parasangæ, apud Persas uiarū mensuræ sunt, quinquaginta stadia continentes.

Parasceue, es, dici potest preparatio. Nam à παρασκευάω, quod est præparo deducitur. Vnde & dies quo dominus no= ster Iesus Christus pro humani generis salute cruci adfixus fuit, Parasceue dicitur: quoniā eo Iudæi sibi necessaria præpa rabāt, ut paschæ dies absq; operatione aliqua transigeretur.

Parasiopefis, schema est apud Rhetores, à Latinis præoccu patio dicitur: quū aliquid reticere nos dicimus, & in tacitū in telligitur. Quod fit, uel quū rē notam esse putamus auditori= bus: uel quū suspicionē maiorem excitare reticendo uolumus.

Parasitaster, qui parasitorū imitator est. Nā quæ in aster fi niunt imitationē potius quā diminutionem significant. Cice. pro Varenō: Euricius hic noster Antoniaster. Duo tamē po tißimum diminutionē denotant: surdaster, & recaluaster.

Parasitus, pen. cor. qui aliorū mensas & cibaria sequitur: ex para, ad: σίτον, cibum: στέλα, sagina: quod nō solum frumentū, sed cibaria quoq; designat. Quod ut cōsequi possit, omnia ad uoluptatem, cuius est tractus nidore culinæ primò loquitur omnia, deinde assentatur, omnia illius facta simul ac dicta lau dat, nihil repugnat, omnia suffert, nihil uentris causa facere

recusat, in quo summum bonum constituit. Accipitur nōnun= quam pro eo qui simplicibus uerbis, risum ab audientibus ca piat. Primò tamen Parasitus in honore fuit, utpote qui sacro ministerio additus esset. Pro eo uero postea dictus est, qui ad mensas diuitum oblectationis causa admittebatur.

Parastasis, Latine assistentia, affirmatio, p testes adprobatio.

Parastatæ, ut apud Victru. & Plinium, Lapides sunt pila= rum ferè modo, adpositi columnis: de qua similitudine alterū cruris os (duo enim sunt) Parastata nominatur in iumentis Vegetio: quod & Paracnemion Iul. Polluci: apud quem & meatus illi per quos genitura è testibus per urinæ uias de= fertur, Parastatæ, nuncupantur. Sunt & in prælio, inquit, di cti Parastatæ nomē officij: quoniam adiuncti sunt parastatis, hoc est, ijs, qui præsum cornibus: sicut epistatæ, qui tertium in regendis his locum tenent. Sed & tabulæ quædam certis instrumentis à Victru. Parastatæ uocantur.

Parastades, sunt lapides qui utrunq; ostij latus muniunt. Vi ctuuius quoq; parastadas in mētione templorū uocat Antas.

Parasynthetes, decompositus.

Parathesis, dicitur adpositio. Cornucop.

Paratragædio, as. id est, exaggero, ac uerborū magnitudi= ne aliq̄ augco. Plau. Illic homo est ut patragædiat carnifex.

Paratrimma, Latine intertrigo, quum scemina aduruntur.

Parauxesis, pe. prod. Latine amplificatio dicitur: παραύξισ.

Parazonium, genus gladij, qui ad zonam accingi solitus est, από τῆς παραζώνης (ώνης, quasi ad zonam pendens.

Parcæ, dictæ sunt à parco, per contrariū, quod nemini parcāt. Ideo tres esse Parcæ arbitrantur: quoniā tria sunt tempora, in quibus omnia uoluntur. Varro à partu, unius literæ muta= tione, deduci putat: quoniā (ut scribit Hesiodus) hæ nascētibus hominibus bonū malumq; conferre censeantur. Iuuenalis: Hec exempta para felicibus, at mea Clothò, Et Lachesis gaudent si pascitur inguine uenter. Tres au tem fuisse Parcæ, Clothò scilicet, & Lachesis, & Atropon finxerunt antiqui: quas Cicero Erbi & noctis filias fuisse scribit, & easdem fatā esse existimant. Vnde est illud Clean= tis: Ducunt uolentem fatā, nolentem trahunt. Fingūt uitæ ho minum præesse, & nendo eam ducere. Quapropter Lanifi= cas sorores adpellat Martialis:

Si mihi lanificæ ducunt non pulla sorores

Stamina nec surdos uox habet ista Deos. Apul. Tres parcæ, tria fatā sunt numero, cū ratione temporis facientia, si potestatem earum ad eiusdem similitudinem temporis refe= ras. Nam quod in fuso perfectum est, præteriti temporis hæ= bet speciem. Et quod torquetur in digitis, momenti præsentis indicat spatia. Et quod nondum ex colo tractum est, suba= ctumq; curæ digitorum, futuri & consequentis seculi poste= riora uidetur ostendere. Lachesis dictā esse putant, quia λαχ= ναιω Græce, sortior designat. Atropon, quia reuerti nō pos= sint. Clothon, quoniam cōtorta & coordinata omnia teneat. Hæc enim nomina ipsa lingua Græca ostendunt. Etiam di= cuntur Deteriæ, id est, atræ, & macilentæ.

Parco, is, pepercio, uel parsi, parsum: unde Parsarius, proprie significat abstineo, quasi parum tango. Hinc Parcere, pro ue niam dare. id est, ab ultione abstinere. Liuius lib. 25. Nec dū eos Capuæ parsuros.

Vergilius:

Parcere subiectis, & debellare superbis. Aliquando pro prohibere: ut, Parcite oues nimium procedere. Aliquādo dea= ponere: quia ab his quæ deponimus, abstinemus. Vergil.

Parce metu Cytherea, manent immota tuorum

Fata tibi. Aliquando pro seruare: quia similiter ab eis ab= stinemus. Idem libro decimo:

Argenti

Argenti atq; auri memoras quæ multa talenta
Natis parce tuis. Aliquando pro desinere. nam & desinere abstinere est: ut, **Parce pias scelerare manus.** Sic **Parcere** errori, dicimus abstinere à castigatione erroris, siue parum castigare errorē. **Parcere** pecuniæ, abstinere ab expēdenda pecuniā, siue parū expendere pecuniā. **Varro:** Parsu ris pecunijs bene partis. **Parcere** famæ, abstinere à fama, non laudare. **Augu. lib. 2. Ciui. Dei:** Nimis superbū fuit, famæ **parcere** principū ciuitatis, ubi suæ famæ parci numina uoluerūt. **Parcere** labori, abstinere à labore, siue parū laborare: & eo dem modo de similibus. Huius uerbi cōposita sunt **Cōparco**, eiusdem cū simplici significationis. **Terent.** Suum defraudans genium compar sit miser. **Reparco**, iterum parco. **Plautus** in **Truc.** Utinam rei iterum parissim meæ, ut nunc reparcis.

Parcus, qui frugi est, & sumptibus parci. **Gell. lib. 3.** Neque ab arca, neq; ab arcendo: sed ab eo quod paruum & parum denominatur. Hinc **Parcitas**, pro frugalitate. Huius cōpositum est **Præparcus**, ualde parcus. **Plin. lib. 11.** Aliquando & ipse contrahunt mortis sibi causas, quum sensere eximi mella, auide uorantes. Cetero **Præparcæ**, & quæ alioqui prodigas atq; edaces non secus ac pigras & ignauas perturbent. Similiter **Deparchus**, nimium parcus ac tenax: cui opponitur profusus ac magnificus. **Apule.** At uero contraria adcusastis unum seruum, ut deparci: tris liberos ut profusi.

Pardalianus, aconiti genus: sic dictum quod carnes eo tæctæ, gustatu pantheras necant. **Cc.**

Pardalijs, lapilli sunt filui coloris: à pantheræ colore. **Cc.**

Pardalium, dicitur unguētū, qd' pardalis odorē reddat: quæ sola ex animatibus odorē reddit, & Latine pāthera dicitur.

Pardālus, penultima corr. auicula quæ magna ex parte gregatim uolat, colore cinereo.

Pardus, animal est, cuius fœmina **Pardalis** dicitur: unde & **Leopardus**.

Parēctatus, qui de pueritia uenit ad pubertatem. **Lucilius lib. 10.** Tum Ephebum quem uocant parēctatum.

Parens, à pario fit: quo nomine non modo pater & mater, sed auus & proauus, auia & proauia, & omnes superiores, usq; ad tritauios significatur: ultra hos qui nō habēt speciale nomen, maiores adpellantur. **Caius** scribit adpellatione **Parentum** omnes in infinitum maiores utriusq; sexus significari. **Autor** est **Hieronymus** in secunda cōtra **Ruffi.** **Apologia:** **Parentes** etiam significare affines & cognatos, iuxta uernaculum sermonem. **Lampri. de Alexandro Seucro** sic scribit: **Amicos** & parētes **Alexander** si malos reperit: aut puniuit, aut si uetus uel amicitia uel necessitudo non sinuit punire, dimisit à se, dicens: **His** charior est mihi respub. **Iulius Capit. de M. Antonio** refert, quod adoptatus in aulicam domum, omnibus parentibus suis tantam reuerentiam, quantam priuatis exhibuit. Hinc **Parentela** ab eodem usurpatur, quum dicit. **Causa** eloquentiæ dignum **parentela** sua putauit.

Parentalia, conuiuia quæ in parentum, aut propinquorum mortibus fieri consueuerunt. **Horum** **Aeneas** inuentor fuit. **Hieron. in Hieremiam prophetam lib. 4.** Mos est in gētibus, ferre cibos & præparare conuiuium, quod à Græcis & à nostris uulgò adpellatur **parentalia**: eò quod parentibus iam defunctis, ista celebrabantur. Vel dicta sunt **Parentalia**, quod ita parerent mortuis: qui ita uiuētis iusserant facere: uel quod filij parentibus hoc præstarent.

Parentthesis, interpositio: ex παρὰ & ἵνα, quæ duo significāt inter, & in, positio. **Figura**, quoties remota de medio sententia, integer sermo perdurat.

Parento, as, significat parētibus iusta celebri. Licet etiā ad

alios transferatur. **Plin. lib. 19.** Quoniā mortuorum animæ, sunt in ea scilicet faba, quæ de causa parentando utiq; assumitur. Sumitur etiam interdum **Parentare**, pro similem esse.

Pareo, es, parui, paritum: unde **Pariturus**: significat uideor: & à pario (ut aliqui putant) deductum: quoniam partus, postquam extra uterum est, uidetur. **Vergilius:**

Cui pecudum fibræ coeli cui sydera parent. Id est, à quo fibræ & sydera cernuntur. Vnde & cōposita **Adparco**: ut, **Adparent** rari nantes in gurgite uasto. **Compareo**, coram aliquo pareo: ut, **Puer** non comparet, & ego quo ibo? **Dispareo**, à conspectu recedo. **Transpareo**, per aliquod corpus lucidum uideor. Interdum **Parere**, est obedire. **Vergilius:**

Paret amor dictis charæ genitricis. **Iustinus lib. 1.** Vix patienter uni uiro nedum fœminæ parituris. Et habent penultimam productam.

Parergon, dicitur quod alicui rei præter propositum additur: ut si pictor alicuius sancti imaginem pingens, ornandæ tæbellæ gratia, arbusculas & auiculas, & huiusmodi addiderit. **Plin. Prothogenes** cum Athenis celeberrimo loco **Mineræ** delubro propyleum pingeret, adiecit paruulas naues, lōgas, in his quæ pictores parerga adpellant.

Parescitacini, populi mōtani, & latrones, **Persis** cōtermini. **Parcsis**, idem quod parilis: à defectu uirium dicta.

Parethonium, coloris genus, à loco **Aegypti** ita uocatum. Hoc spūnam maris esse existimant cum limo solidatam: quæ propter minutæ conchulæ plerunq; in eo inueniuntur. **Cc.**

Parhelia, à Latinis uirgæ, ab historicis soles adpellantur: **auator Seneca.**

Pariedrus, confraclus maris à **Leua Tauri** montis. **Cc.**

Paries, etis. penul. cor. de priuatis dicitur: ut **paries domorū**, murus tam de publicis, quàm de priuatis dicitur.

Parietaria, herba à parietibus, in quibus nascitur: dicta uulgò uictriolū. Dicitur **Perdicium**, quoniā perdices ea uestantur.

Parietina, penul. prod. muri ueteres ac semi cōsumpti. **Plin.** **Astericum** herba est, nascens in tegulis, parietinisq;: folio similis **ozymo.** **August.** **Parietina** dicuntur, quas uulgò dicimus ruinas, ubi parietes stant sine tecto, sine habitantibus.

Parilia, **Deæ Palis** festa. **Cornucop.**

Parilis, & hoc **Parile**, penultima corrept. significat æquale, à quo **Parilitas**.

Parilitium, sydus uulgò ita adpellatum: quia eo oriente **Parilia** celebrantur. **Peritiores** hoc **sidus Hyadas** uocant. **Cc.**

Pario, is, peperit, partum. penul. prod. à quarta coniugatione, à tertia uero penultima correpta. **Statius:**

—Hosti ueniat paritura marito **Ennius:**

Oua parere solet genus pennis condecoratum. Est autem **Parere** factum emittere: quod proprie ad fœminas pertinet, licet etiam quandoq; de uiris dicatur. **Cæcili.** Hic uicinus **nostrer** peperisse se filium memorat. id est, genuisse. Per translationem de his dicitur interdum, qui non concipiunt, pro acquirere siue comparare: & sic construitur sicut **emo.** **Columella lib. 10.** Sequitur ut ex anima desyderemus, ea porro uel ære parta uel gratuita contingunt. **Vergilius:**

Ite ait egregias animas quæ sanguine nobis

Hanc patriam peperere suo. Huius cōposita sunt **Aperio**, à quo **Adaperio**, **Comperio**, **Operio**, à quo **Cooperio**, & **Reperio**.

Pariter, aduerbium. significat ex æquo. **Neui.** Ut pariter dispartiantur bona patris. Aliquando conuenienter. **Titi.** Næ tu istam ædepol inedia extulisti pariter ut dignū fuit. Aliquādo similiter. **Plautus:** Is ex se hunc reliquit, qui hic habet filium pariter moratum, ut pater atq; auus eius fuit. Aliquādo signifi

significat, qđ uernacula lingua dicimus apar, siue aparada= mente. Hieron. in lib. Regum: Reliqui dispersi sunt: ita ut nō relinquerentur ex eis duo pariter.

Paritura, idem quod **genitura**. Var. lib. 2. de Rer. rust. Demes, si uis, duas res, de mulis admissuram & parituram.

Parium, ciuitas Asiae, in regione Mysiae: ex qua fuit Neoptolemus, cognomento Glosographus, uir memoratu dignus.

Parma, breue scutum, quo pedites utebatur: quod ē medio in omnes partes esset par, ut inquit Varro. Vergil. lib. 11. Ense leuis nudo parmaq; inglorius alba. Hoc scutū Graeci (autore Plinio) uocant peltam. Huius diminutiuum est **Parmula**. Horatius:

Sensi relicta non bene parmula. Parma etiam nomen fluminis: à quo urbs inter Placentiam & Cremonem sita, Parma adpellata est. Hec patria fuit Cassij poetae, & Macrobij, uiri ingenio & doctrina praestantis.

Parmenides, Acleata philosophus, Xenophanis auditor, atq; amicus. Censuit sempiternū atq; immobile esse uniuersum quod est ens, secundum ueritatē rerum: solum enim esse simplex & intrepedum atq; ingenitū: generationē uero eorum esse quae falsa existimatione uidentur esse quā non sint. Nam sensus semouendos à ueritate putat. Affirmat enim si quid est praeter ens, id esse non ens. Non ens autem, nō esse in rebus, & sic ens uiuentium sibi relinquitur: terram uero densioris aeris defluxu factam arbitratur.

Parmeno, apud comicos nomen uiri, quasi desces: à para, & meno, maneo.

Parmula, uide in dictione Parma.

Parmularius, gladiator, qui parmula utebatur. Itemq; fautor, & locator eius generis. Porro Parmularij etiam Thraeces siue Threces adpellabantur. Festus: Thraeces, inquit, gladiatores, à similitudine parmularum Thraciarum uocati.

Parnacidas uestes, adpellabāt puellares. Cato: Ut puellae habeant potius in uestitu chlamydas, encimibomata, & parnacidas, quam togas. Cornuc.

Parnāsus, penul. prod. mons in Phocya (ut scribunt Plin. & Strabo lib. 9.) & Herod. Melaq; cōfirmant. Qui mons duos uertices habet: quorum unū Thitorea, alterum Hyampēū. Herodotus in Vrania tradit. Non autem Citheronem & Heliconem (ut Seruius putauit) seu (ut alij uolunt) Cyrrham, aut Cyrrhim, seu Nysam: quod Citheron aut Helicon in Boeotia montes disiuncti sunt: ita ut Helicon procul sit à Parnaso, circiter quindecim passuum milia: Citheron uero triginta. Est autem (sicut docet Strabo) Helicon Parnaso amulus, & altitudine & circuitu. Et Musis natale in nemore Helicone scriptores assignant. Cyrrha uero & Nysa sunt nomina ciuitatū. Cyrrha sub Cyrrhin, rupē Parnasi in radicibus montis, in planicie mare uersus, locata est. Nysa uero, nō in Parnaso, sed in felici Arabia sita est, in qua quū Bacchus nutritus esset, in eius memoriam ipse postea aliā in India cōdidit. Est igitur Parnasus, Phocidis, sacer Baccho & Apollini. Ouid. Separat Aonios Aetia Phocys ab aruis

Terra ferax.

Mox addit:

Mons ibi uerticibus petit arduus astra duobus

Nomine Parnasus, superatq; cacumine nubes. Lucanus: Carmine Parnasus gemino petit aethera colle. In hoc monte, rupes uel maiestate numinis, uel situ ipso horrorem uisentibus facit, undiq; ferē praecipit in formā theatri. Hic est Apollinis Delphici templum: hic fons Castalius, Musis sacer. Hic habitauēre Pieres, natio Thracia: unde Picrius mons, & Picrides Musae. Sub Parnaso habitauerūt Hiantes populi. Vnde aquae Parnasi fontis, Hiantida dicuntur. Hic fontes Atticam

uersus Hippocrene & Aganippe. A Parnasus sit Parnasius, nasia, nasium. Vergilius:

Nec tantum Phœbo gaudet Parnasia rupes.

Paro, as, acquiro. Et sicut emo, capi potest: licet in eo precium expressum non inueniatur ita apertum, ut in eius composito comparo, sed quasi precium. Terent. in Eun. Cupio aliquot parare amicos beneficio meo. Curtius: Quid tibi diuitijs opus est, quae te esurire cogunt? Primus omnium satietate parasti famem, ut quō plura haberes, acrius quam si non haberes cuperes. Huius composita sunt Adparo, Comparo, Reparo, Se- paro, Disparo, quod est separo. Acquiraro, Proparo, & Su- pero, quae habent penultimam correptam.

Paro, genus nauis, ad cuius similitudinem Myoparo dicitur.

Parochia, ecclesiae dicuntur: quod suis parochianis uictum coelestem exhibent. Hierony. contra Vigil. Qui parochias suas uicinia istius scribunt esse maculatas. Et alibi: Miror sanctum episcopum, in cuius parochia esse presbyter dicitur, acquiescere furori eius.

Parochus, penul. corr. auspex, siue paranymphus: quod ante uehiculo eat, quae Graece ἑχέματα dicuntur. Quidam parochum interpretantur praebitorem: παρῆχος, praebeco. Huius officium erat magistratibus praebenda conducere. Vel Parochi, magistratus erant, quibus cura erat ut ligna & sal legatis publice missis praebentur. Horatius:

Proxima Campano ponti quae uillula tectum

Praebuit, & parochi quae debent ligna salemq;.

Parōde, penultima producta. Latine dicitur ad cantum: παρὰ enim ad, ὀδὴ, cantum significat.

Parodontides, siue Parulides, tubercula iuxta gingi- uas, quum caro in gingiua excreuit.

Parodos, transitus. Cornucop.

Paroecia, cum α, diphthong. dici potest incolatus. Nam para, iuxta: οἶκος, domus: ubi scilicet sunt domus contiguae. August. lib. 14. Ciuit. Dei: Presbyter fuit quidam nomine Restitutus in paroecia Calamensis ecclesiae.

Paroemia, παροιμία, Latine proverbum.

Paromologia, dici potest confessio: figura, quā aliquot res cōcedimus aduersario, deinde inferimus aliquid qđ aut maius sit quam superiora: aut etiā omnia quae posuimus infirmet.

Paronomasia, Latine agnominatio: quum aliquod nomē ex alio in significatione distante conficitur. Terentius: Iam incō- pto est non amantium sed amantium.

Paronychia, abscessus circa radices unguium. Plin. lib. 23. Gingiuarum inflationibus, paronychij, sordidissq; huiusmodi, & putrescentibus, deriuatio est manifesta. Dicta Paronychia à παρὰ, ad: ὄνυξ, unguis: quasi ad unguem.

Parony mon, nomen ab alio deriuatum.

Paropanifades, regio Asiae, quae (sicut refert Ptolemaeus) ab Oriente parte Indiae, ab Occasu Arabia terminatur, à Meri- die Arachosia.

Paropotamia, regio est Tigri proxima. Cc.

Paropsis, idis, per o, gen. fœm. ex παρὰ, & ὄψις. id est, ad ci- bũ. Proprie genus iuris, secundū Iul. Pollu. quanq̃ & pro re- positorio opsoniorũ, qđ catinũ dicũt, apud idoneos legatur Martialis: Cui portat gaudens ancilla paropside rubra Halecem. Suetonius in Gal. Ordinario quidem dispensa- tori breuiarium rationum offerenti, paropsidem leguminis pro sedulitate ac diligentia porrexisset.

Paros, insula est una ex Cycladibus, quae à Delo triginta quin- que milibus distat: ex qua parius lapis marmoreus ē quo mul- ta signa fiunt. Hanc primo Platam, postea Minoidam uoca- tarunt. In ea est oppidum etiam Paros uocatum. Vergil. Niueamq;

—Niueanq; Paron.

Parotides, apostemata secus aures. Nā collectiones sunt in glandulis. Dicuntur & Parotides (ut inquit Celsus) arteriæ duæ, in dextra, sinistraq; iuxta guttur, quæ sursum procedentes, ultra aures feruntur. Quin & ipsi aurium cincinni, apud Iulium Pol. uocantur Parotides. Itemq; partes his subiectæ, quæ à faucibus ad malas pertinet: para enim ad, ota aures dicitur. Solent etiā iuxta dentes in gingiuis oriri dolentia, quas Græci Parotidas adpellant, quarum remedia scribit Celsus.

Paroxysmus, stimulatō, concitatio: παροξυσμὸν enim est incitare.

Parra, genus avis inauspicatæ. Horatius:

Impios parra recinentis omen. Plin. lib. 18. Auum parram oriente Syrio, ipso die non adparere donec occidat.

Parrhasio, regio in Peloponneso: dicta Arcadia, Licaonis patria. Vnde Parrhasius, a, um, pro Arcadico. Vergilius: Parrhasio dictum Panos de more Lycai. In ea mons est Lycaeus, in quo bicornis Fauni templum fuerat: à quo Lycaea ludicra illi sacrata nobis Lupercalia dicta. Vnde Ouidius libro secundo Fastorum:

Quis uetat Arcadico dictos à monte Lupercos,
Faunus in Arcadia templa Lycaeus habet.

Parrhasius, nomē pictoris Ephesij, q cū Zeufide in certamen picturæ descendit. Hic primus Symmetriam picturæ dedit, primus argutias uultus, elegantia capilli, uenustatē oris expressit. Et quū Zeufis detulisset uuas pictas, tanto successu, ut in scenam aues aduolarent, ipse detulit lintecum auius pictum.

Parricida, pen. prod. à pari, uel à patre deduci potest. Si à patri r, euphoniæ causa additur. Si à patre t, in r, conuertitur. Ideo per duplex rr, scribitur. Quibusdā tamen à parente cōpositum uidetur, & pro parenticida per syncopam, cōmutatione t, in r. Nam Paricidæ, dicuntur parentū interfectores, & patrie proditores: quia patria, parēs uniuscuiusq; est. Lege Pompeia de paricidijs, cautur, ut is paricidij teneatur, non solū qui patrem & matrē interfecerit: sed qui fratrem, sororem, patruelem, matruelem, filiū, filiam, nepotem, nurum, aliosq; propinquos occiderit. Ponitur & pro alio quocūq; qui qualemūq; hominē occiderit. Vnde extat lex Numa Pōpilij. Si quis librum hominem morti sciens duit, paricida esto. Et sic à pari fit compositū. Hinc Parici adpellabantur quæstores, qui causa capitaliū rerū querendarū creari solebāt. Sunt tamen qui inter Parricidium, & Patricidiū distinguāt: quod Patricidium sit patris interfectio: unde & Matricidiū, quo mater interficitur: sic Patricidia, & Matricidia. Paricidium uerò cognati, uel ciuis, uel alicuius alij occisio, uel cōtra patriam machinatio. Cic. lib. 3. Offi. Potest enim, Dij immortales, cuiquā esse utile, scdissimū & teterrimum, parricidium patriæ: quamuis is qui se eo obstrinxerit, ab oppressis ciuibz parens nominetur (Plautus tamen Parenticidam adpellat qui patrem interfecerit. Græci Patroctonum, ἀπὸ τῶν πατρὶων).

Pars, à pari: quod partes simul iunctæ pares, id est, æquales sint toti. Vel dicitur à pario: quod Pars à toto deducta, & quasi parta sit. Potest etiā dici à parū: quod Pars sit quid parum, respectu totius. Dicuntur uero Partes, in quas diuiditur totū. Quādoq; tamē Partes pro officio poni consuetū est. Et dicimus: meæ partes sunt, & mearū partiū est, hoc est, meum officium est. Hinc fit compositū Expers, quod est sine parte.

Parimonia, moderatio sumptuum, & paritas, hoc est, cōseruatio rerum, quæ sic diffinitur à philosophis. Parsimonia, est qua capemus, ne quod dispendium ultra modum fiat, & res familiaris (quoad fieri potest) sine cuiusquam iniuria conseruatur. Fit autē à præterito parsi, quod cōseruari siue absli-

nui significat. Nam alterum præteritum peperci, potius accipitur pro ueniam dedi: quamuis aliquando confundantur.

Parthenius, uirginis dicitur. Quo nomine dictus est mons Archadiæ, à uirginibus quæ in ea Veneri frequenter sacra facere solebant. Est & Parthenius, fluius Paphlagonum. Et Parthenium, herba Mineruæ dicata, quæ παρθένιον, id est, uirgo dicitur.

Parthenope, una fuit Sirenum, quæ præ dolore, quod prætercuntem Vlysem, cū socijs, cantu nō deceperint, in mare se precipitauerunt. Vna hæc in eū delata est locū, ubi postea cōdita fuit Neapolis, præclara urbs Campaniæ. Parthenos enim uirgo Latine dicitur. Ab hac igitur Sirene, Neapolis est adpellata, à uirgine Parthenope. Et licet quidā dicūt Neapolim dictam quod Augustus eā instaurauerit: tamen legitur apud Lycophrontem, Neapolis ante Augusti tēpora (qui tēpore Ptolemai Philadelphi claruit) & Neapolitanos singulis annis ad tumulū Parthenopes fāces tulisse. Hanc Cumani, à parentibus digressi, cōdidisse produntur. Qui quum in eo loco Parthenopes corpus in ueteri monumēto cōditū reperiissent, nomē eius urbi indidēre. Sed postquā loci ubertate atq; amoenitate, maiorem in modum frequentari ciuitas cœpit, ueriti ne Cumæ desererentur, diruendi Parthenopen consiliū inuēre.

Quo factō, mox immani pestilentia uexati, oraculo moniti sunt, ut urbē restituerent. Itaq; subito instauratam Neapolim, hoc est, nouam urbē uocauēre. Hinc Parthenopeius, a, um.

Parthenopeus, etiam uiri est propriū: filius enim fuit secundum nonnullos Meleagri, & Atalanta. Nonnulli perhibent illum Martis & Menalippes fuisse filium. Perijt in bello Thebano. Cornucop.

Parthia, regio Asyriæ, à qua Parthi. Hi lingua Scythica exules dicuntur: sicut refert Iustin. lib. 12. docēs ab exilibz Scytharum Parthorum imperium fuisse deductum: quorum regna duodeuiginti fuisse, testis est Plinius lib. 6. Hæc regio ab Ortū habet Arios, à Meridie Carmaniam, ob Occasu Medos, à Septentrione Hyrcanos.

Partiarius, colonus, siue alius quis, cum quo aliquid commune habemus & patimur. Cato: Vineam curandam partiarius bene curet, fundum, arbusum, agrum frumentarium, partiaro, fœnum, pabulum, quod bobus satis fiet, quæ illic fiant, cetera omnia pro indiufo. Idem: Calcem partiario coquendā qui dant, calcarius perficit & coquit.

Particeps, qui partem capit. Dicimusq;: Particeps sum laborum tuorum, & Particeps sum tibi in laboribus. Curtius: Quod fuisset illi in periculis particeps.

Participium, pars orationis dicitur, quod partē capiat nominis, & uerbi. Participia iuncta cum uerbis infinitis, seruant uim participiorū. Hinc Participalia nomina dicta sunt gerundia, quæ licet non sint participia, similia tñ participijs sunt. Nam & casus, & genera, & tēpora, & significationes habēt more participiorū, & post se casus regunt nō ante: quāuis legatur: In cōuertendo dominus captiuitatē Sion. id est, dū cōuerteret dominus, uel conuertente dominō captiuitatē. Sed nō est usurpāda talis locutio. Differūt autē gerundia à participijs: quod ipsa rei administrationē significant sine tēpore: ut, tenet me occupatio iurisdicēdi: gerundiū est, nec tēpus significat futurum, sed rei administrationē in iure dicēdo. Illa uerò tēpus, sine rei administratione: ut, Tenet me cura dotis numerandæ. participiū est futuri significatū, sine rei administratione. Præterea gerundia duplicē significationem habēt: participia unā tantū. Sed sciendū quod gerundia quæ sociata sunt substantiuis, passiue accipiuntur: disiuncta uero, modō actiue, modō passiue: sed passiue cū sine præpositione, & sine genere in

nere in ablatiuo, & quasi absolute ponuntur. Quintil. Sed memoria excolendo, sicut omnia alia augetur. id est, dū excolitur, Vergil. — Alitur uitium crescitq; tegendo. Idem: — Aegrescitq; medendo. Et, — Vritq; uidendo Fœmina. Hoc est, quū tegitur uitium, quum curatur æger, quum uideatur fœmina. Sallu. cū aduersatio mediante ad. Pauca supra repetam, quod ad cognoscendū omnia illustra magis magisq; in aperto sint, id est, ut cognoscantur. Iunguntur & gerūdīa cū plurali numero, singulari uoce. Plin. Quum illorum uidendo gratia me in forum contulissim. Aliquando Participiū sumitur pro participatione. Hieron. in exposit. Cant. Considera ne fortē possit & illud corpus, quod assumpsit Iesus, cōmune ei, cum sponsa, cubile nominari: quoniam quidem, uidetur per ipsum ecclesia, Christo esse sociata, & participiū uerbi Dei capere potuisse: secundum quod mediator Dei & hominum dicitur. Sic etiam solet dici: Cauenda esse fœminæ participia: quod significatur fugiendum esse fœminæ consortium.

Participio, *as*, partem tribuo. Hieron. Tunc erit eius fructus quum ei Christus dominus cœlorum regna participauerit.

Particula, diminutiuum: parua pars, à quo

Particulare, quod ad partem spectat.

Particulariter, & **Particulatim**, aduerbia. significant membratim, & per partes. Cicero lib. i. ad Heren. Si summam non particulatim narrabimus.

Particulones, dicuntur cohæredes, & qui partem patrimonij sumunt.

Partim, aduerbiū: significat quādoq; ex pte: ut, Partim subituit crimen, partim confessus est. Aliquādo idē est quod pars: ut, Partim hominum uenerunt, id est, pars hominum uenit.

Partio, *onis*, idem quod partus. Plautus in Tru. Horresco mihi, mentio quoties fit partitionis.

Partior, *partiris*, & **Partio**, *partis*, *partiui*, *partitum*, futuro *partiam*, & *partibo*, *partiar*, & *partibor*. Plaut. in Asi. Hanc quam nactus sum prædam cū illis partiam. Hieron. in Psal. Labor & partibor scinam. Est autē Partiri, partes facere, & quasi distribuere. Verg. — Socios partitur in omnes. Sallust. Prouincias inter se partiuerant. Ab his fiunt cōposita, Impertio acliui, Impertior tam passiui quā deponēs, *a*, in *e*, mutata: sicut fit in *Expers*. Et significat Impendere, uel partem dare, & participem facere. Cicero: Huic rei aliquid temporis impertias. Ambros. Posteaquā apostoli ad euāgelizandum regnū Dei sunt destinati, gratiæ cœlestis impertitur alimentum. Idem: Utinā domine Iesu uelis mecū istos nō ieiunios dimittere, sed impertitis abs te epulis, reficias eos, ut possint tuis alimonijs, fortiores infirmitatē ieiunij nō timere. Cicero: Atq; etiam uiro forti collegæ meo laus impertitur. Dicitur autē, Impertio nemini laudē mei laboris: sicut & Imperitio neminē laudē mei laboris: sicut fit in dono. Terent. Plurima salute Parmenonē suū impartit Gnato, Dispartio, uel Dispartior, uarie partio. Plaut. in Aul. Hercle iniuria dispartitiui, pinguiorē isti agnū habent. Noni. Ut pariter dispartiantur bona patris. Bipertior, Tripartior, Quadripartior, Quinquapertior: à quibus Bipertita, Tripartita, & huiusmodi.

Partum, proprie dicitur labore acquisitū: quia nullus partus sine labore & dolore. Fit autē à pario, *is*. Cice. Male parta, male dilabuntur. Plaut. in Poen. Male partum, male disperit.

Parturio, *uris*, pen. cor. à pario, uel à partu fieri uidetur: quod est in pariendo laboro, seu laboro ut pariam. Plin. Vtiq; constat parturiētes filijs subtractis celerius parere. Var. in cubilibus quū parturient, acus subternēdū, quū pepererint tollere subtramen. Cice. Utinam aliquando dolor pop. Ro. pariat, quod iam diu parturiit. Ambros. de Cain: Hos partus ani-

ma nostra parturiat: nec solum parturiat, sed etiā pariat. Ponitur tamen quandoq; pro primitiuo. Hieron. cōtra Ruffi. Putas ne eiusdē meriti eos, qui parturiuntur, & qui parturit.

Partus, *a, um*, participiū à pario. Apul. Partamq; à patre multo tempore, & multo labore pecuniam, uno die consumpsit.

Partus, nomen pro ipso pariendo actu. Plinius: Quod à prægnantibus commanducatum, partum faciliorem facit. Aliquādo accipitur pro prole. Martialis:

Nec tacuit partus, sed matre cadente cucurrit.

Parulis, *idis*, tuberculum iuxta dentes in gingiuis nascens.

Parum, aduerbiū: significat modicum, à quo Paululum, Pauxillum, & Pauxillulum diminutiua.

Parumper, paruo tēpore: quasi perparum, hoc est, ualde parū, sed præpostere. Plaut. Expectat hic parumper. Interdum significat paulatim. Verg. — Pulsusq; parūper Corde dolor.

Paruus, *a, um*, quod nō est magnū: cuius diminut. est Paruulus. Hinc etiā Paucus, à quo diminutiua Pauculus, & Pauxillus.

Pasalli, odores uocari possunt, quos olere consueuimus. Itē ij, quos in pilas reductos manibus gestare solemus, præsertim pestilentia tempore. Cornucop.

Pascales oues, & gallinæ dicuntur, quæ passim pascuntur: à pasco, siue à pascuis, quasi pascales. Luci. Pascali pecore ac montano hirco atq; soloce. Hieron. lib. i. Regum: Mulier illa habebat uitulum pascalem in domo, & occidit eum.

Pascha, *æ*, & Pascha, paschatis, ΠΑΣΧΑ, Ausonius:

Nos etenim primis sanctum post pascha diebus. Quod plane nomen Hebræum esse, ac transitum signare, docet Hieron. sic inquit: Pascha quod Hebraice dicitur phasc, nō à passione (ut pleriq; arbitrantur) sed à transitu nominatur: cō quod exterminator uidens sanguinem in foribus israelitarum, pertrāsierit nec percusserit eos. Augustinus: A diligentioribus & à doctioribus inuentū est, quia pascha Hebræum uerbū est, & non interpretatur passionē, sed transitum. Per passionē enim Christus transiuit à morte ad uitam, & fecit nobis uia credētibz in resurrectione eius, ut trāssemus & nos de morte ad uitā. Sic enim ipse dominus ait: Qui credit in me, trāsīt à morte ad uitam. Qui paschatis in gentiuo fingit, cū recētoribus errorem suū manifestat. Quum nullum nomen tertiæ declina. in *a*, inuenitur, qd nō sit Græcū, et Græca formatione in *ma*, terminatur: quia à prima persona πασχειν τὸν παδὸν.

Paschalis, & hoc Paschale: quod ad pascha pertinet, ut paschalis dies, paschale sacramētum. Pascales uerō oues, quasi pascales dicuntur.

Pasceolus (ut inquit Varro) sacculus est ex aluta factus. Plautus in Rud. Præterea centum denaria philippica in pascolo seorsum.

Pascito, *as*, pen. cor. frequentatiuum à pasco. Varro: Nunc feras quæ in syluestribus locis pascunt, cures quæ cultis.

Pasco, *is*, *pau*, *pastum*, id est, comedo: & quandoq; absolute ponitur. Vergil. — Pascētes seruabit Tityrus hœdos. Quandoq; construatur cum aduersatio: ut, — Florem depasta salicū. In hac significatione etiam sumitur Pascor deponens. Interdum Pascere, est cibum alteri præbere, & quasi cibo saginare, et sic dicimus: Herba pascit equum, & pasco equum herba. Vergilius:

Veloces Spartæ catulos, acremq; moloſum
Pasce sero pingui. Vnde per translationē Pascere ponitur pro delectare. Idem: — Atq; animum pictura pascit inani. Et Pascere oculos, est uisu alicuius rei gratæ eos oblectare. Interdum pro fouere, alere. Idem:

Qualem infelix amisit Mantua campum,
Pascētem niueos herboſo flumine cygnos.

Interdum pro augeri & crescere: ut, Et sacrum tibi pascere crinem. Huius cōposita sunt Cōpascō, Depascō, pascēdo absumo. Et Depastus dicitur agrū bos, qui cibū ex agro sumpsit. Hiero. in Exo. Si dimiserit iumentū suum ut depascatur aliena, restituet. Item Depastus ager pastus, hoc est, pascēdo cōsumptus. Dispescō, diuido, & proprie pecus à pastione deduco. Expascō, Depascō, Perpascō, in totum pascō, satio.

Pascor, deponens: significat comedo. Vergilius: Pascuntur uerò syluas, & summa Lycei Horrentesq; rubos, & amantes ardua dumos. Dicimus etiam pascor equum per herbam: ut, Cetera pascuntur uirides armenta per herbas. Equus pascitur herba: ut, Sylua pastus arūdinca. Equus pascitur in uiridi pabulo: ut, Pascitur in magna sylua formosa iuuenca. Equus pascitur diem & noctem: ut, Sæpe diem noctemq; & totum ex ordine mensem Pascitur. Ab hoc fiunt, Depascor, & Impascor, quod est intus pascō. Columella lib. 2. Neq; suem uelimus impasci pratum, quoniā rostro suffodiat & cespites excitet.

Pascua, pascuæ. idem quod pascuum. Hiero. in Esaiam: Et crit in pascuam bonis, & in conculcationem pecoris.

Pascuum, à quo plurale pascua, in quibus pecudes pascuntur: siue ager pascuus sit, siue pratum, siue mons aut collis. Colu. lib. 8. In eo rure quod pascuo caret, contineri potest, exiguo & quilibetq; pabulo contentus. Pascua censorijs tabulis dicebātur omnia ex quibus populus redditus habcret: quia diu hoc uel ligal fuerat.

Pascuus, a, um, unde Paulus syluam pascuam adpellat, quæ est pascuis pecudum destinata.

Pasilus, & Pascolus, legumina uulgò nota: quæ & Phasilus, & Phascolus dicuntur. Cc.

Paliphaë, diuio teirasyllaba: hæc fuit filia Solis, & uxor Minois regis Crete, quā in fabulis ferūt ex Tauro genuisse Minotaurum: qui partem hominis effigie habebat, partim tauri. Propertius: Vobiscum Europæ nec proba Pasiphaë.

Pasiteles, nomē sculpsoris egregij, q Iouē eburneū in Metelli æde fecit. In Græcia, Italia ora, natus, & ciuitate Romana donatus: quē argentea primū specula fecisse autor est. Plin.

Pasitheia, una ex tribus Gratijs, quā alij Euphrosynē uocāt.

Pasithoë, una Atlantidum, Atlantis & Aethræ filia. Cc.

Pasitigris, fluiuius: alio nomine Tigris dictus. Cc.

Passer, auis, à patiēdo, eò quòd morbum caducum patientur passerres. Quo etiam nomine significantur omnes aues. Vnde quum Cicero dixit omnibus passeribus insitam à natura uoluptatem, de omnibus auiibus intellexit. Hodiq; aues ipsas in cōmune passerres uocant Hispaniarum uernaculi. Et Passer nomen piscis, & nomen loci. Martian. Nō mollis Sinuessæ feruidiq; fluctus passeris aut superbus Anxur. A Passer fit diminutuum. Passerculus.

Passer solitarius, auis aliquantò grandior passere, ac subnigrior, solus per domorum culmina incedens, cantu suauis. Passer marinus, altera auis.

Passim, aduerbiū: à passu, significat passu distante, sparsim uel non ubiq;: quū ubiq; sit sine interuallo: ut, Herba est in prato ubiq;: grex uero passim pascitur: quia aliquid interualli est inter pecudem. Sed confunduntur quandoq;. Ponitur interdū pro undiq;. Lactantius: Constituit asylum: eò passim confugerunt ex finitimis locis. Interdum pro quomodolibet.

—Passim in littore sicco Corpora curamus. Id est, ut quisq; uult, siue indifferenter. Hieron. Sola scripturarum ars est, quam sibi passim omnes uendicant. Aliquando pro ubiq;.

Lactant. Creditur ei passim tanquam cognita ueritati.

Passio, perturbatio, affectus, & affectio. Græcè pathos dicitur. A neotericis uerò autoribus ecclesiasticis Passio usurpatur pro animi uel corporis morbo. Sunt autē quatuor præcipue passiōes. Duæ à bonis: gaudere scilicet & cupere, seu sperare. Latina de præsentī est: spes de futuro bono. Duæ à malis: dolere, et timere. Dolor de præsentī: timor de futuro malo.

Passiuus, a, um, quod passiōē denotat. Vnde passiuæ qualitates dictæ sunt, non quòd patiantur aliquid: sed quòd faciant passiōem. Mel nanq; ut dulce sit, nō à dulcedine aliquid passum est: sed dulcem gustantibus efficit passiōem. Passiuæ autē qualitates rectius dicuntur albedo & nigredo, & eorum media, id est, rubor & pallor. Hæc enim non, nisi uel animæ uel corporis passiōe nascuntur: ut enim nigrescat aliquis corporis passiōe, ut rubescat uel palleascat, animæ efficitur, quæ cū turpitudinis uerecundiā ferre nequieuit, quasi ad obitum sui sanguinis copiam in exteriores partes corporis fundit, eoq; fit ut pudore nimio rubescamus. Pallor quoq; simili animæ passiōe cōsistit, quū percussa metu nimio ad cordis ultiora confugit, eamq; sanguis insequitur: adeò ut desertū sanguine, quod est in cōspectu, corpus albescat. Hæ igitur qualitates si in corpore perscuerent: quia secundū eas quales dicimur, ipsæ quoq; qualitates passiuæ cēscentur. Si uero ad breue tempus existerint, ita ut cito discedant, passiōes eas potius nominamus. Eritq; inter passiuas qualitates & passiōes ista discretio: quòd passiōes ad tēpus exortæ, facile cōmutantur. Passiuæ uero qualitates, secundum quas quales dicimur, perpetuò perseuerāt. Aliquādo Passiuū dicitur, quod est indifferētum & confusum, nomen à passio deductum: sic passiuæ uenæ, passiuæ libido apud Firmicum usurpatur pro publica, & communī, & promiscuæ. Et Passiui amatores apud eundem, qui passim, & indifferēter omnes fœminas amant.

Passum, genus liquoris, quod ex uua passa cogitur. Fit ex uua quā Græci sticham, nostri apianā uocant: uuis in uite diutius Sole adustis, aut feruente oleo, donec paulò amplius dimidium pondus supersit, suasq; leniter uuas exprimunt & colligunt. Qui autem uolunt secundarium passum facere, adiungunt uinaceis tantum aquæ puteanæ, quātum ex prima pressura passi fluxit. De frutū uero uinum, est musto usq; ad dimidiam partem decocto.

Passus, a, um, à patiōr. idem quod perpassus. Vergilius: O passi grauiora. Vnde uua passa, quæ in siccando passa est Solem. Plinius: Quin & à patientia nomen acinis datur passis: hinc & uino nomen datum quod passum uocatur.

Passus, s, sum, à pateo. idem est quod patens, extensus. Plautus: In portū uento secundo, uelo passo peruenit. id est, ocysimo cursu. Passa uela, dicimus expassa, distenta, explicata, uel to tumentia ac plena.

Passus, a, um, à pando. idem est quod diductus, porrectus, dispersus. Terent. in Phorm. Capillus passus, nudus pes. Quod & Expasum aliquādo dicimus: & mutatione a, in e. Dispessum. Plaut. in Mili. Dispessis manibus. Veteres enim Passum dixisse, nō Pansum: & Expasum, non Expansum, Gelli. Seruiusq; testantur. Dicit enim Scriuius: Ideo autē pando nō facit pansum, quia plerunq; n, quod in prima uerbi positione inuenitur, in præteriti participio non est: ut tundo, tusus. Et licet alia euphoniæ causa uarietur, uel in generibus, uel in numeris, nactus tamē, & passus n, penitus nunquā patiuntur. Passis manibus, dicimus quod est diductis atq; distentis. Tertull. tamen Oppasum uelū dixit, pro oppasso & extento. Idem: Expansos, inquit, ungulæ fodiant, cruces suspendant.

Passus, sus, spatium, quod patet in spatio pedū: quia patens, apertumq;

apertumq; est: uel quia sic pedes patefcunt. A' pateo enim pas-
sum supinum est. Quum uerò non est passum, clausum dici-
tur. Et ob hoc claudere, est de illo spatio intercepto dimi-
nuere, & minorem passum facere.

Pastillum, neutri generis (sicut docet Festus) fuit genus libi
rotundi, quo utebantur in sacris.

Pastillus, diminutiuum uidetur à pasta: quamuis fiat mutatio
generis. Quidam à passu deriuant, ubi & genus seruat. Fe-
stus à pane: Est autè forma panis parui. Horatius in Serm.
Pastillos ruffillus olet, Gorgonius hircum. Et Pastilli sunt
qui illinuntur. uide in dictione Emplastrum.

Pastinaca, genus radices, uirtutis calidæ. Macer:
Et pastinacæ uirtus in semine tantum. Item Pastinaca ge-
nus piscis, de quo Plinius.

Pastinare, est agrum fodere. Colu. lib. 3. Tum in terram bene
pastinatum & stercoreatam rectum sarmentum defigito. Hu-
ius compositum est Repastino, as. Repastinari dicebant uete-
res uineas, quæ refodiebantur. Hæc enim propria adpellatio
restibilis uineti erat. Nunc antiquitatis imprudens consuetu-
do, quicquid emoti soli uineis præparatur, Repastinatum uo-
cat. Vnde quidam Repastinari agrum dicunt, cuius natura fo-
diendo mutatur. Plinius lib. 19. Præcipuus fit caulis sapore ac
magnitudine, primum omnium si in repastinato seras. Hinc
Repastinatio, pro reuocatione quandoq; capitur. Vnde per
translationem dicuntur libri Repastinationum.

Pastinatus, tus, ipsa pastinatio. Columella lib. 4. Neq; enim
parum refert suspensissimum esse pastinatum. Et si fieri pos-
sit, uestigio quoq; inuolutum.

Pastinum, penul. correp. est (ut Colu. lib. 4. refert) ferramen-
tum bifurcum, quo semina paguntur. Palladius aliter accipit,
quum ait: Pastinum fieri nunc tempus est. Mensura pastini
hæc est in tabula quadrata iugerali, ut centeni octiogeni pe-
des per singula latera dirigantur.

Pastio, idem quod pastus: quamuis hoc magis ad brutorum ali-
menta pertinere uideatur. Colum. lib. 1. Porculatoris uerò &
subulci diuersa professio, diuersæ pastiones. Inde etiam Var-
ronis index de uillaticis pastionibus ad bruta pertinentibus.

Pastomis, idis, instrumentū ferreū, siue ligneum, quod ad co-
hibendam equorum tenaciam, naribus uel morsui imponitur.
Lucilius: Pastomides huic de naribus ingentes pendent.

Pastophori, pen. cor. sacerdotes sacrosancti Aegyptiorū, ho-
noratiores cæteris. Dicitur Pastophori, q. ferat palliū Veneris:
cui nomen est Pastos. Pastophoros etiā Venus est adpellata.

Pastophorium, pastophori domiciliū. Apud Esdras sic le-
gitur: Exurgens Esdras in pastophoriū Ionathe, & hospita-
tus illic, nō gustauit panem, nec bibit aquam. Hieron. in Esa.
Pastophorium est thalamus, in quo habitat præpositus tem-
pli. Et in hb. Machab. Viderunt sanctificationem desertam,
& altare prophanatum, & portas exustas, & in atrijs uir-
gulta nata sunt, sicut in saltu uel in mōtibus & pastophoria
diruta. Quidā accipiunt pro thalamo nuptiali. Vnde & Ve-
nus adpellata est Pastophoros, quasi thalamifera: quod thala-
mum nuptialem curet, & administret. Nam πασάς, thalamus
nuptialis dicitur, qui alio nomine πασάδιον adpellatur.

Pastor, qui curam habet pascendi, ut est apud Euangel. Pasto-
res erant in eadem regione custodientes uigilias gregis.

Pastoralis, & hoc Pastorale: quod est pastoris, uel quod ad
pastorē pertinet: ut pastoralis cura, pastorale officiū. Varro:
Tertio gradu à uita pastoralis ad agriculturam descenderūt.

Pastoricus, a, um, idem est quod pastoralis apud Augusti-
num: ut carmen pastoricum lib. 1. Academicorum.

Pastoritius, a, um, idem quod pastoriū. Idem lib. 1. Quū ho-

mines pastoritia uitam agerent, neq; scirent etiā arare terrā.

Pastorius, a, um, quod ad pastorem pertinet. Varro lib. 2.
de Re rust. An ea quæ tria heræ dixisti mihi de pastoria re.

Pastus, a, um, participium: qui cibum sumpsit.

Pastus, us, cibum siue cibationem significat. Gellius: Alia luce
orta, auis in pastum profecta est.

Patagium, aurea chlamys, quæ preciosis tunicis superindui
solet: & qui ita induti sunt, Patagiati dicuntur. Et Patagiarij,
qui huiusmodi uestes cōficiunt. Apuleius: Vberes enim crines
leniter emissos, & ceruice pendulos, ac deinde per colla di-
spósitos, sensimq; sinuato patagio residentes, paulisper ad fi-
nem conglobatos in summum uerticem nodus adstrinxerat.

Patagius, morbi genus.

Patara, penul. correpta. urbs Lyciæ, ubi Apollo dabat respon-
sa. Dicitur à Pataro Apollinis filio: uel ab alio Pataro Lapeonij
filio. Hinc Pataraeus, a, um. Statius lib. 1. Thebaidos:

Phœbe parens seu te Lyciæ Patarae niuosis

Exercent dumeta iugis. Ouidius: -Pataraq; regia seruit.

Patauium, urbs, quam Antenor condidit, quæ & Padua. ui-
de in dictione Padua.

Patefacio, is, patentem facio. Hieronymus: Sic aridēs patefc-
cit ingressum. Hinc Patefio. Terentius in Phorm. Ego nullo
remedio possum me euoluere ex his turbis, quin si hoc cele-
tur in metu, sin patefit in probro siem.

Patella, à patulo, uel πατῆλ, singo: uel ab πατῆα, quæ est lati-
tudo: uas latum est, condendis obsonijs aptum, lanx seu pa-
ropsis. Horatius in Epistolis:

Nec modica coenare timet olus omne patella. Potest tamen
esse diminutiuum à patina, quam nonnulli uolunt esse sartan-
ginem. Sed Iuuenalis diuersa ostendit, quum inquit:

-Vrceoli pelues sartago patellæ.

Pateo, tes, passus, patere est apertū esse. Plau. Ingredere tu, fo-
res iam diu patent. Hinc Patens, & Patulū, quæ inter se diffē-
runt: quod Patens sit, quod ad tēpus patet. Verg. -Et por-
tas iubet esse patētes. Patulum, quod semper patet, ut ar-
bor. Idem: Tityre tu patula recubans sub tegmine fagi.
Hinc Plautus bouem patulum adpellat, cuius cornua diuersa
sunt, ac late patent.

Pater, qui aliquem genuit: quo etiā nomine aui, abauī, proauī,
ataui, iritauī cōtinentur. Hinc patrū nostrorum memoria dici-
mus, id est, maiorum nostrorū. Quamquam maiores intelligi
possint, quicunq; erant ante tritauios: sicut minores, qui etiā
post trinepotes futuri sunt. Patris etiā nomen, religionis est.
Vnde Dij omnes Patres uocabantur. Similiter Pater nomen
est reuerentiæ: propter quod Romulus centū senatores, quos
ad reipub. curam elegit, siue quia is numerus satis erat, siue
quia soli centū crāt, qui ad id idonei essent, Patres ab honore
uocauit, siue ab ætatis uel curæ similitudine. Quoniā de de-
ductione huius nominis Pater, inter Grammaticos magna est
cōcertatio, aperiā nunc de origine quid sentiam. Est enim di-
ctio cōposita ex duobus corruptis: ex nomine & participio,
πάτερ, πατὴρ, & τρεῖς, quasi πατὴρ τρεῖς. id est: seruans pue-
ros. Nam Græci πατὴρ quasi πατὴρ dicunt. Conellus.

Paterfamilias, dicitur qui primus est, & imperiū habet in
familiā: siue qui potestatis suæ est, siue puber siue impuber.

Pater patratus, uide in dictione Patro, as.

Pater patrinus, qui quum ipse pater sit, adhuc uiuentē ha-
bet patrem. In pontificio tamen iure Pater patrinus, accipi-
tur pro eo, qui uulgò compater dicitur.

Patēra, penul. corr. poculi genus latum ac patens. Vergil.
Spumantem pateram, ac pleno se proluit auro.

Paternus, na, num, quod est patris. Terentius in Adelphis:

Pol haud paternum istuc dedisti.

Patesco, tescis, aperior, patens fio. Quandoq; tamē pro primitiuo ponitur. Sallustius: Hinc late patefcentibus campis, exercitum tuto emittit.

Pathe, à Cicerone dicuntur perturbationes, siue animi egritudines: à Gellio, adfectus, uel adfectiones: à Lactantio, modò uitia, modò adfectus. Augustinus expressius ea passionēs uocari tradit: qualia sunt egritudo, dolor, gaudium, metus, tristitia, cupiditas, ira. Quos animi motus, Platonici & Aristotelici dicunt etiam in sapientē cadere: sed moderatas, rationiq; subiectas. Stoici uero negant in sapientem cadere: qui dicunt sapientem Apathen, id est, impassibile: & Apathiam impassibilitatem probant. Nam talem dicunt esse sapientis animum, qualis est mundus supra Lunam: scilicet imperturbatum, quē nulla perturbatio obnubilet, nulla tristitia obturbet. Aduersus quos reclamat ipsa natura.

Pathenis, herba est, aliās artemisia dicta, à Mausoli uxore: quum prius Parthenis uocaretur.

Pathetica oratio, dicta est, quā ex rhetorica arte præcipitur dirigi oportere aut ad indignationē, aut ad misericordiā.

Pathmos, insula in mari Aegeo: quæ (sicut Plinius scribit libro quarto) patet circuitu triginta milibus passuum. In qua Ioannes apostolus exul Apocalypsim scripsit.

Patibulum, modò feram ligneam qua ostia claudantur significat, à pato: quòd hac remota ualua pateat. Tit. Si quisquā hodie præter hanc posticū nostrum pepulerit, patibulo hoc ei caput defringam. Modò crucem: & sic à patior fieri manifestum est. Sallustius: Patibulo eminens affigebatur. Hinc Patibulatum dicitur à Plauto: Est etiam Patibulum, instrumentum uindictæ. Cato: Vindicta & oleitate facta patibulo omnia in sua quæq; loca reponenda.

Paticus, penul. corr. à Græco παῖς, adspiratione detracta: significat eum qui se iniri turpi libidine patitur. Vnde Paticus pueri, id est, passui: & Paticæ puellæ. Iuuenalis:

Ille tenet speculum paticus gestamen Othonis. Draucus uero, qui non propria libidine, sed alterius alterum init, à faciendo dictus: quemadmodum à patiendo Paticus. Δράω quippe facio significat. Qui autem à draucis subigi delectantur, scq; eis sponte prostituunt, cinēdi dicuntur. Paticus item ad inanimata transfertur, & comparationē recipit. Vnde Martialis, Paticissimos libellos adpellat lasciuos. Cc.

Patientia, est honestatis aut utilitatis causa, rerum arduarū ac difficilium, uoluntaria ac diuturna perpessio.

Patina, penul. correpta, uasis genus, quo dapes elixæ & iurulentæ in mensam feruntur. Terentius: Iamdudum animus est in patinis. Hinc Patinarius, ria, rium, quod est in patina conditum. Plautus: Vel patinarium uel assum uerses, quo pacto lubet. Dicta Patina, ab eo quòd pateat.

Patior, pateris, passus sum, passum: uerbū cōmune: significat sustineo, tolero, æquo animo fero. Dicimus enim: Patior te, tolero te: & Patior abs te, toleror abs te: et Patior abs te multa incōmoda. Composita huius uerbi sunt Compator, quod est, miserior: & construitur cum datiuo. Perpetior, uehementer patior. Hieronymus ad Alga. Intra se bella perpetitur.

Pator, hiatus, & apertio: à patendo nomen deductum: sicut uagor pro uagitu, & fluor pro fluxu. Apuleius lib. 3. Quod altrinsecus adium patore perflabili.

Patræ, trarum, ciuitas in Achaia: quam Pausanias Aroën dici prius solitam adfirmat: mox à Patro moenibus ampliatis, nomen accepisse quod nūc habet. Huius meminit Plinius lib. 4. Ouid. lib. 6. Messeneq; ferax, Patræq; humilesq; Cleonæ.

Patres cōscripti: qui in senatu patribus erāt scriptis annotati.

Patria, urbs siue oppidum unde orti sumus: quòd patria communis omnium parens sit. Aliquando & prouincia ipsa ex qua orti sumus, patria uocatur: sed improprie. Vnde Sallust. Hispaniam sibi antiquam patriam dixit. Aristophanes: οὗ ὁ οἶκος, ἢ πατρίς ἐστίν. id est, Vbi bonum, ibi patria est. Zeno bius autē: Πᾶσι γὰρ πατρίς ἐστίν. τοπο μέρθ' ἐστὶ χρομὺς ὅτι οὐδὲν ὁ Θεὸς Μελίῳ ἔδωκε Πελωγῶ, περὶ νικητοῦς μαρτυρομένη. id est: Omnis terra patria est. Hoc est pars oraculi quod respondit Deus Meleo Pelasgo, de uictoria uaticinanti.

Patrianus, na, um, quod est patriæ. Cicero Thermo: Vt obtineat id iuris in agris, qd' ei patriana ciuitas decreuit et dedit.

Patriarcha, patrum princeps, hoc est, pontificum primus. Hi quatuor principio fuere: Romanus, Antiochenus, Alexandrinus, Hierosolymitanus. Postea traslata Byzantium, imperij sede additus est, & Constantinopolitanus.

Patricida, penul. producta. qui patrem interfecit.

Patricij, senatorum progenies. Liuius lib. 1. Romulus centum creat senatores, qui patres ab honore: Patricij quoq; progenies eorū adpellati. Idem lib. 10. En nunquā fando audistis patricos primò esse factos, nō de coelo demissos, sed qui patrē ciere auumq; possent? Cintius ait, Patricos adpellari ingenuos. Vnde plebcij Patricijs opponuntur. Nō enim senatores omnes erant Patricij. Corn. Tac. Hisdem diebus in numerum patriciorum adsciuit Cæsar uetusimū quenq; ex senatu, aut qbus clari parētes fuerant. Hinc Patriciatu: pro ipsa dignitate. Sueton. in Augu. A Tarquinio prisco rege inter Romanas gentes allecta in senatum. Mox à Ser. Tul. in Patricias tradducta, procedente tempore ad plebem se contulit, ac rursus magna ui per diuum Iulium in patriciatum redijt.

Patricius, uicus Romæ dictus est: quod ibi patricij habitauerunt iubente Ser. Tullio: ut si quid aduersus ipsum molirentur, ex locis superioribus opprimi possent.

Patrimonium, bona paterna, hoc est, hereditas à patre relicta. Patrimonium uerò sancti Petri est regio Thuscæ: ubi Soana oppidum, Sancta Flora, Aqua pēdens, Griptæ, sanctus Laurentius, Balsena. Marthæ castrum, ciuitas Tusculanella, mons Flasconus, Balneū regium, Vrbs uetus, Orthæ ciuitas, Castellana olim, Veientana urbs, Castrum nouum, Nepe, Verterbium, Sutrium, Roncilionum, & alia multa.

Patrinus, penul. prod. qui patrem adhuc uiuentem habet.

Patrinus, na, num, quod est patris: sicut matrinus, na, num, quod est matris.

Patritus, ta, tum. penul. produ. quod est patris: sicut auitus, ta, um, quod est aui. Sunt enim tanquā possessiua. Cice. lib. 1. Tusculan. quæst. Patritam & auitam (ut ait Theophrastus) philosophiam.

Patrius, a, um, quod est patriæ: ut, Mos patrius. Cicero in Cato. Vigebat in ea domo mos patrius: & uigebat in eo animus patris & disciplina. Aliquando dicitur quod est patris. Vergilius lib. 12. — Patrio mucrone relicto.

Patrizo, zas, uel Patrisso, sas, paternos mores imitor. Terent. in Adel. Laudo ò Ctesiphon: patrizas, abi: te uitam iudico.

Patro, tras, proprie significat liberis operam do. Quintil. tamē dicit: Patrare apud antiquos sancte & honeste dicebatur: deinde cōsuetudine in uitium lapsū est uerbū: unde irrideri solitū esse Sallustium, quamuis immerito: quòd Patrare bellum dixerit, tanquam Patro rem turpem duntaxat significet. Ex quibus uerbis colligitur, priscos Patrare posuisse, pro perficere: non solum quum opera liberis daretur: sed etiam quum aliud quidpiam iam incœptum ad finem perduceretur. Vnde & Patre patrati dicebatur, quòd ad patrandum, hoc est, peragendum iuramentum, ubi de fœderibus conuenerat, multiteris

mitterentur. Plutarchus in Problemat. Fœcialibus, qui fœderibus faciendis præsent, Paterpatratus præest: inde dictus, quod ipse pater patrē haberet, sicq; filijs prouideret, & patrem consuleret. Huius uerbi composita sunt Impetro, quod est obtineo, & quasi id quod cupio, facio. Perpetro, quod est perficio. Propetro, mado aliud perfici. Actius: Age uero pro=petra quod cœpisti fieri. Et habent penul. correptam.

Patrocinator, pen. cor. significat tam uerbo quam facto imbecilliozem protego. Lactant. lib. 3. Qui licet sapiens fuerit, patrocinari tamen ueræ iustitiæ nullo modo poterat: qui caput ipsum frontemq; iustitiæ nō tenebat. Hinc Patrocinium, ipsa protectio. Sallustius: Cuius patrocinio ciuitas plurimū utebatur. Festus: Patrocinia adpellari cœpta sunt, quæ plebs esset distributa inter patres, ut eorum opibus tuta esset.

Patronymicum, quod sub patris nomine significat filium: ut Priamides. id est, Hector Priami filius. Compositum nomen ex patre & onoma, sed o, in y, uertitur.

Patronus, qui aliquem in periculo defendit. Peditanus: Si orator est, aut aduocatus, si ius suggerit, aut præsentiam suā cōmodat amico, aut procurator, si negotium suscipit, aut cognitor, si præsens causam nouit, & sic tuetur ut suam.

Patruelis, à patruo. Sunt enim Patruelles patruorū filij: quoniam qui pater alteri est, alteri est patruus. Sicut sorores Patruelles nuncupantur, ex duobus & ipsæ fratribus genitæ, aut tor Iuriconsultus. Nam sororum duarum aut plurium filij, inter se sobrini dicuntur: quasi sororini.

Patruus, frater patris: quod quasi patris loco sit.

Patruus magnus, frater aui.

Patruus maximus, frater proauis, & abauis: qui & Propatruus, & Abpatruus dicitur.

Pattagia, fluuius Siciliæ, ἄνω το πατῆρος, id est, a sonitu. Nam per saxa fluens clamare uidetur. Claud.

—Et saxa rotantem Pattagiam.

Patulcius, dictus est Ianus: quia tempore belli portæ templi eius pateant.

Patulico, cas, penul. cor. aperior, patulus fio. Plinius: Patulicantibus quinquagenisquinis barbulis coronatur.

Patulus, la, lum, penul. correpta. uide in dictione Pateo.

Paucus, ca, cum, contrarium est multo. Ab eo fit diminutiuū Pauculus. Augustinus lib. 1. Academi. Pauculis diebus transactis, postea quā in agro uiuere cœpimus, cum eo uolui tentare pro ætate, quid possent. A' Paucus fit Paucitas: quo utitur diminutiuū literarum interpres Iob decimo capite: Numquid non paucitas dierum meorum finiatur breui? Item Paucities: quo ueteres pro raro utebantur. Titinnius: Vxorē meā paucies uidebo.

Pauens, qui ad tempus, uel ex causa timet.

Paueo, ues, pau, timeo. Hieron. ad Heliodorum: Tunc ad uocem tubæ paucit terra cum populis. Vnde Expauco.

Pauesco, scis, timidus fio, à quo Expauesco. Augustinus: Sed ne repentini ouis expauescere ad lupum.

Pauidus, qui semper timet.

Pauimentitijs, a, um, quod ex pauimento constat.

Pauimento, tas, pauimentū facio, seu pauimento sterno. Vnde Pauimentata loca dicuntur, in quibus strata sunt pauimenta. Plinius lib. 27. Ergo pauimentandum ubi sata sit censent, ut lachryma non absorbeatur.

Pauimentum, dicitur ipsum domus solidamentū: siue incrustatio quam gradiendo calcamus: à pauiendo, tundendo, siue feriendo dictum: quod dum fiunt pauimenta, pluribus simul diebus feriuntur, id est, percutiuntur, tunduntur uirgis seu maculis: ut solidiora sint, nec rimas faciant. Iuuenalis:

Verre pauimentum, & nitidas ostende columnas.

Cato: Pauimenta ad hunc modum facito. De testa arida pauimentum struito: ubi struclum est, pauito fricatoq; oleo, ut pauimentum bonum fiet. Multa autem pauimentorum genera fuerunt apud ueteres. Erant lithostota, paruulis coagmentata crustis. Erant subdialia, à Græcis inuēta: quæ sub dio erāt, & in aperto: quæ ubi hyemes gelant sunt utilia. Erant & asarota, de quibus Papinianus in Syluis:

—Suberantq; nouis asarota figuris. Plinius adpellat eufasota: quoniam purgamenta cœnæ in pauimenta euerriri solent, uō Græcè dicitur bene, οἰσσω uerro. Fuerūt & pauimenta Barbarica, subtegulanca, sculpturata, & Græcanica.

Paulo, pauis, pauui, uerbum antiquum: significat ferio, percutio, tundo. Sumptū est à Græcis, qui παύω dicunt percutere. Cicero de Diuinat. Sed quia quum pascunt necesse est aliquid ex ore cadere, & terrā pauire: terripudiū primò, postea tripidium dictum est. Hinc Pauor, quando timor cor pulsat: & Pausia, oliuæ species. Columella: Omne porrò breuissimum in rotundo, è medio ad extremum, solida terra pauita, maxime si est argyllosa: ne aestu prærimosa, in rimis eius grana oblitescant. Hinc Depuio, uis, & oppuio, uis. Lucilius: Palmisq; misellam depuuit me. id est, uerberauit. Vnde Oppuia, uerbera dicuntur. Afranius: Oppuijs pueri cohercentur.

Pauito, tas, penul. cor. frequentatiuum à pauco: significat ualde timco, siue ualde frigo. Terent. in Hecy. Vxorē philomelam pauitare nescio quid dixerunt, id est, laborare ex frigoribus, ut exponit Seruius: Nam est reciproca trāslatio: & timor pro frigore, & frigus pro timore ponitur. Vergilius: Extemplo Aenæ soluuntur frigore membra.

Paulisper, aduerbium, id est, ualde paulum temporis.

Paulum, diminutiuū à parum, cuius sunt quatuor gradus diminutionis: scilicet Paulum, Paululum, Pauxillum, & Pauxillulum. Terentius in Phorm. Erat ei de ratiuncula iam pridem apud me reliquum pauxillulum numorum.

Paulus, Latina lingua modicus interpretatur: Græca quietus. Vel dictus est Paulus, à primo spolio quod contulit ecclesiæ: à Paulo uidelicet Sergio proconsole, quem apud Cyprū conueriit ad fidem.

Pauo, uonis, & Pauus, ui, auis multiplicis coloris. Gellius: Pauus è Samo præstantior est. Tradunt hanc auem non gloriosam solum, sed maleuolam. Laudata expandit colores aduerso maxime Sole. Fimur suum resorbet, inuidens hominū utilitati. Cuius caro diutissime incorrupta seruatur.

Pauonium acer, genus aceris, crispo macularum discursu, à pauoniarum caudarum similitudine. Cc.

Pauor (ut ait Cicero lib. 4. Tusculan. quæst.) est timor, loco mouens mentem. Ex quod illud Ennii: Tum pauor sapientiā omnem mihi expelleret ex animo.

Pauper, generis communis, uel (secundum aliquos) omnis à paruo larc: uel (ut inquit Varro) de parua pecunia. Apud ueteres etiam Paupera dicebatur. Plau. Paupera hæc res est. Hinc fiunt diminutia, Pauperculus, & Paupercula.

Pauperies, ipsa paupertas. Horatius:

Impiger extremos currit mercator ad Indos,

Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.

Paupero, ras, pauperem facio. Augustin. super Psal. Veros pauperes ditat: falsos pauperat diuites. Plaut. in Milit. Quæ improba est mētis uitio, dominū precio pauperat. Hinc Depaupero. Varro: Priusquā domū depauperaret sumptu suo.

Paupertas. Varro lib. 1. de lingua Latina: Pecunia quæ erat parua, ab ea Paupertas dicta est. Paupertatem quidā ab egestate ita distinguunt: ut egestas sit, quando ad uictum necessa-

ce 3 ria de

via defunt: Paupertas, quando licet non sint opes, tamen necessaria suppetunt.

Paupertinus, pen. prod. idem quod pauper. Var. Quod si paupertina sit elegantia, ac cū castimonia. Sidonius: Quin potius paupertinus flagitate cantilenæ culmus immurmuret.

Pausa, sæ, requies alicuius rei. Lucilius lib. 1.
Hæc ubi dicta dedit, pausam fecit ore loquendi.

Pausanias, Lacedæmonius imperator, qui unā cum Aristide Atheniensi, uicit Mardonium, Medum regis generum, apud Plateas, cū ducētis milibus electis, & uiginti equitū milibus, haud ita magna manu. Et quū multū incrementi Lacedæmonijs adieciſſet, in mores Asiaticos labi se permisit. Deinde co usq; processit res, ut cū Xerſe ita conueniret, se illi imperium Lacedæmoniorum proditurū eſſe, si filiam sibi in matrimonium dedisset. Id uulgarum quum reſciſſent Lacedæmonij, Pausaniam exilio mulctauerunt. Fuit & Pausanias nomen autoris Græci, qui floruit Hadriani & Antonini temporibus.

Pausarius, à Seneca uocatur, qui remigibus modos dat, & remigandi officium quadam quasi pausa moderatur.

Pausia, genus oliuæ, à pauiendo: quod nō nisi pauendo, id est, tundendo, oleum emittit. Seu quod antequam mole subijciatur tunditur.

Pausias, nomen autoris Sicyonij, de quo Plinius: Inter pictores, inquit, Pamphilus docuisse traditur Pausian Sicyonium, primum in hoc genere nobilem. Horatius:
Vel cum Pausiata torpes insane tabella.

Pausilypum, παυσίλυπον, locus ab amœnitate dictus. Plinius lib. 3. Inter Pausilypum & Neapolim, Megaris: ea putatur insula, quæ nunc arcem ab oui specie dictam continet.

Pauso, sās, gescō, à quo Repauso, qd est rursus requiæ capio.

Pauxillatim, signif. uernacula lingua apocheto. Pli. in Epist. Cæpi rursus uorsum ad illas pauxillatim accedere.

Pax, à pactione dicitur, quod nomen etiam pluraliter declinatum legitur. Horatius:

Hoc pacis habuere bonæ, uentiq; secundi.

Varro: Animaduertendum primum, quibus de causis, & quæ admodum cōstituerunt paces: secundum, qua fide & iustitia eas coluerunt. Et est Pax, tranquilla libertas. Vergilius:

Pars mihi pacis erit dextram tetigisse tyranni. Per trāslationem quandoq; sumitur pro uenia. Idem:

Sed uotis precibusq; iubent exposcere pacem. Quandoq; propiciationem, ut apud eundem:

—Pacemq; per aras Exquirunt. Pax etiam aduerbium Græcum est, & significat tantummodo. Terentius in Heauton. Dum argentum capio pax, nil amplius.

Paxillus, diminutium à palus, li. ut inquit Priscianus. Sed Cicero ad Brutum, uult à paxillo Palus fieri.

P A N T E E.

PEantis, gemma est, quæ & grauida dicitur: quæ & parturientibus auxilio eſſe existimatur.

Peccatum, & nomen & participiū eſſe. Terentius in Eun. utrunq; complexus est. Si id est peccatum, peccatum imprudentia est. Primum nomen, secundum participium est. Vnde Peccatior, Peccatissimus. Hieron. ad Alga: Per prauaricationem mandati, incipiat mihi eſſe peccatius peccatum.

Pecco, as, proprie significat adulterium cōmitto. Dictū quasi pellico, id est, cum pellice coō. Vnde Peccatus, pro adulterio: quasi pellicatus. Apud ueteres enim, Peccatus, tus, usq; ad Ciceronis ætatem durauit. Cicero: Nemo ita uiuebat, ut nulla eius uitæ pars summæ turpitudinis eſſet expers: nemo ita in manifesto peccatu tenebatur, ut qui impudens fuisset in facto, tum impudentior uideretur si negaret. Postea inualuit usus,

ut Peccatum tantum neutro genere proferatur: & generaliter de omnibus delictis atq; erroribus dicatur. Cicero lib. 1. Offic. passiuo usus est, quum ait: Multa peccantur.

Pecorarius, qui pecua siue pecora publica redimit, ut inquit Asconius. Romani enim uetustiores, nihil in bonis aliud præter pecudes habebant. Est etiam Pecorarius, qui pecorum curam habet. August. lib. 15. de Ciuit. Dei: Hic erat pater habitantium in tabernaculis pecorariū. Idē pecuarius dicitur.

Pecorinus, na, num, quod est pecoris: ut Pecorina caro. Similiter Pecoreus, rea, reum, & Pecudinus, na, num: ut Pecorca, siue Pecudina pellis. Dicitur & Pecuius, na, num.

Pecten, instrumentum textorum, dictum quod fila in telis ſegat. A cuius similitudine & Pecten dictus, qui explicat capillos. Et Pecten, cratis dentatæ genus, stilis ferreis, ad colendum terram. Item Pecten, dicitur pubes, hoc est, locus ubi piluli ad uerenda nascuntur. Iuuenalis:

Inguina traduntur medicis iam pectine nigro. Dictus Pecten, quia ut barba indetonsa pectine indigeat. Est & Citharæ instrumentum. Vergilius lib. 6.

—Iam pectine pulsas eburno. Itē Pectines, siue Pectunculi, pisces sunt, qui se ex aqua iaculantur sagittæ modo, quæ admodum loligo facere dicitur. De quibus Horatius in Satyra 4.

Pectinibus patulis tactat se molle Tarentum.

Pectinatum, aduerbium signif. ad pectinis similitudinem factū.

Pectino, nas, penul. correp. Plinius: Sunt genera terræ, quorum ubertas pectinari segetem in herba cogat. Vnde & Pectinatum tectum dicitur, à similitudine pectinis, in duas partes decursum: ut testudinatum in quatuor.

Pectitus, ta, tum, penul. cor. politus, & subactus. Colu. Verū ubi iam puro discernere pectita tellus.

Pecto, etis, pexui, uel pexi, uel pectui, pexum: significat explicare & pango capillum. Vergilius lib. 8.

Pectebatq; ferum, puroq; in fonte lauabat. Cicero in Catilinam: Quod proprium est Catilinæ de eius delictu, imò uero de amplexu, ac eius sinu, quos pexo capillo nitidos, aut imberbes, aut nō barbatos uidetis. Transfertur etiā ad alia. Nam & Pectere citharam dicimus, hoc est, percutere, & distendere pectine chordas. id est, plectro. Pectere lanam, Pectere uestes dicimus, à quo & uestes ipsæ Pexæ dicuntur. Plinius: Histriæ Liburniæq; pile propior quam lanæ, pexis aliena uestibus, hoc est, uestibus quæ texuntur. Nam in texendo pectinis morſibus uestes feriuntur. Idem lib. 9. Et ipsa stappa pectitur ferreis hamis, donec omnis membrana decorgetur. Huius uerbi composita sunt Depecto. Propecto, ultra in longum pecto. Ouidius de Fastis:

Ille manu mulcens propexam ad pectora barbam.

Repecto, rursus pecto. Claudianus:

Sparge diem meliore coma, crinemq; repexi,

Blandius elato surgent temone iugales.

Pectoralis, & hoc Pectorale, quod ad pectus pertinet: ut Fascia pectoralis.

Pectorium, genus quoddā uehiculi, quo uti Galli solebant.

Pectorosus, sa, sum, quod est magni & ualidi pectoris. Poëta in Priapo: Nemo est feroci pectorosior Marte.

Pectus, anterior pars animalis, à gula usq; ad uentrem. Hoc homini tantum latum est, reliquis animalibus carinatum. Dictum quasi pactus: à compactis costis. Est enim Pectus costis compactum: quæ ueluti firmamenta pectoris sunt. Vel quod præsum sit inter mammæ. Et non modo superficiem corporis, sed cor sub pectore significat. Iuuenalis:

Nocte dicq; suū gestare in pectore testē. Hinc Expectoro.

Pectusculum, diminutium, paruum pectus.

Pecuaria

Pecuararia, dicuntur ab eo quod est Pecuarare, & per apocopen Pecuar. Nam Pecua (ut inquit Cicero in Pompeiana) ab eo quod est Pecus uenit: ut à genu genua, & significat non solum pecorum multitudinem (ut apud Persium:

Findor ut Arcadiæ pecuararia rudere credas. Cicero lib. quarto ad Herennium: Nam quum canes funguntur officiis luporum, cui nam præsidio pecuararia credemus?) uerum citâ omnia ex quibus populus Romanus haberet redditus: quia diu hoc solum uetigal Romanis fuit. Pecua dicuntur oues: à nominatiuo Pecus. Plautus in Mercatore: Nos pecua ruri pascere, nec pueros nutrire.

Pecuararia, rie, dicitur scientia parandi ac pascendi pecoris, ut fructus ex eo capiatur. Quæ & res pecuararia dicitur. Varro lib. 3. de Re rust. Tres libros constitui, è quibus duos scripsi: primum ad Fundaniam uxorem de Agricultura: secundum de Pecuararia ad Turanium Nigrum. Est & Pecuararia locus in quo pecorum greges consistunt. Varro lib. 2. Cuius nobiles pecuarie in Brutijs habentur. Idem: Non quod non ego pecuararias in Italia non habeam. Itē Pecuararia, pro pecorum multitudinem. Var. lib. 3. Duo genera quum sint pastionum, unum agreste, in quo pecuarie sunt: alterum uillaticum, in quo sunt gallinæ, ac columbæ, & apes, & cætera quæ in uilla solent pasci.

Pecuariam rem facere, significat armenta gregesque alere: quæ res ad scientiam pastoris pertinet.

Pecuarius, qui pecorum curam habet. Cicero pro Deiotaro: Ut non solum tetrarcha nobilis, sed etiam optimus paterfamilias & diligentissimus agricola atque pecuarius habere iur.

Pecuarius, ria, riu, quod ad pecus pertinet. Plaut. in Trucu. Male uerit res pecuararia mihi apud nos. Columella lib. 7. Pecuarius canis neque tam strigosus aut pernix debet esse, quam qui damas, cænosque, & uelocissima sectantur animalia.

Pecuat, apud ueteres pro stulto usurpatur.

Pecuium, Cato genitiuo plur. protulit, ab eo quod est Pecus.

Peculatus, tus, pecunie publicæ aut principis furtum: sicut sacrilegium rerum sacrarum.

Peculiaris, & hoc Peculare, quod ad peculium pertinet, uel quod peculio deputatur: seu quod peculijs proprium est. Plautus in Asin. Etiam opilio qui pascit mater alienas oues, aliquam habet peculiarem, qui spem soletur suam. Sed in usu iam receptum est, ut Peculiaris, proprius, siue specialis, siue præcipuus dicatur, nec cum alijs communis. Sueton. in Cæsare: Præterea moneta, publicisque uetigalibus, peculiare seruos præposuit. Hinc aduerbium Peculiariter, specialiter, præcipue. Plinius lib. 27. Epiphoris peculiariter imponitur, quasi singulariter, & eius propria uirtus. Quintilianus lib. 8. Quod commune & alijs nomen intellectu alicui peculiariter tribuitur, ut urbem Romam, uenales nouitios, & Corinthia æra: quum sint aliæ urbes quoque, & uenalia multa, & tam aurum & argentum, quam æs Corinthium: Et peculiare, pro re serui ponitur. Vlpianus: Si peculiare uinum legatum sit, id contineri quod serui habuerunt.

Peculiaris seruus, dicitur à peculio: quod propriæ seruorum est. Vnde Labeo paterfamilias peculium habere non potest: quemadmodum nec seruus bona.

Peculio, lias, quempiam pecunia multo. Plautus in Pers. Scelus tu puer, atque ob istam rem ego aliquid te peculiabo.

Peculiosus, qui peculium multum habet. Plautus in Ruden. Peculiosum esse decet seruum & improbum: quæ hero præfente prætereat oratio, aut qui inclementer homini libero.

Peculium, à pecore, siue pecu, proprie seruorum est: sicut pecunia nobilium. Vnde apud maiores omne patrimonium dicebatur Peculium: quia pecoribus uniuersa eorum substantia

constabat. Vnde (secundum Seruium) pecunia dicta est à peculio. Proprie autem significat, quicquid alicuius labore & industria partum & lucrifactum est. Cicero in Paradoxis: An corum seruitus dura est, qui cupiditate peculij nullam conditionem recusant durissime seruitutis? Et Celsus Iureconsultus scribit, pecuniam sine peculio fragilem esse. id est, sine lucro. Hinc Peculium castrense dicitur, quod à parentibus et agnatis in militia degenti donatum est: uel quod filius in militia adquisiuit: quod nisi militaret, adquisiturus non fuisset. Huius diminutiuum est Peculiolum.

Peculor, laris, & Depeculor, significat ea quæ ad rempublicam seu principem pertinent, furor. Hinc Peculator, & Depeculator, qui tale furtum facit.

Pecunia, à pecore, siue à pecu dicta est: quia omnis pecunie pecus fuit fundamentum. Columella lib. 7. In rusticatione uel antiquissima est ratio pascendi, eademque quæstiosissima: propter quod nomina quoque Pecunia, & Peculij, tracta uidentur à pecore. Quod non solum ueteres possederunt: sed adhuc apud quasdam gentes unum hoc usurpatur diuitiarum genus. Plinius lib. trigessimotertio scribit, Pecuniam sortitam esse nomen à nota pecudis: quoniam antiquitus numi effigie pecudis signabantur. Hinc Plutarchus in Publicola adserit in uetustissimis numis signum fuisse ouis, & suis, bouisque conspectum. Pecunie uero nomine (ut inquit Hermogenianus) non modo numi, hoc est, numerata pecunia: sed omnes res, tam solidæ, quam mobiles, & tam corpora quam iura continentur. Huius diminutiuum est Pecuniola.

Pecunialis, & hoc Pecuniale, quod ad pecuniam pertinet. Augustinus lib. 7. de Ciuitate Dei: Raro tamen inuenies, qui non habeat artem suam pecuniali mercede uenalem.

Pecunarius, ria, rium, quod ad pecuniam pertinet. Ambr. lib. 7. Offic. Ille pauper qui confert spiritualia pro pecuniarijs, & si plurimum habeat gratiæ, non abundat.

Pecuniosus, quasi pecuniæ plenus. hoc est, pecudum: sicut locuples, loculis plenus.

Pecus, cudis, tam masc. & neut. quam fam. generis est. Ennius: Pecudi dare uiua marito. Cicero lib. 4. de Republica: Quum adhibeant in pecuda pastores. Perottus in illo Ciceronis, Quum adhibeant & c. legit Pecora, & non Pecuda. Declinatur etiam hoc Pecus. Solinus de situ Britannia: Ita pabulosa, ut pecus (nisi interdum à pastu arceantur) ad periculum agat satietas. Similiter Pecus, pecoris, eiusdem significationis est. Nam siue Pecus, cudis, siue Pecus, coris, dixeris, significat omne animal quod sub hominis imperio è pabulo terræ pascitur, ut boues, asini, equi, cameli, oues, capræ, & huiusmodi. Item elephantum. Plinius: Qui cum elephanto cōgressus, gemino ictu pecudem exanimauit. Varro lib. 2. de Re rustica: Qui gregem armentorum emere uult, obseruare debet primum, ut sint hæ pecudes ætate potius ad fructus ferendos integræ, quam iam expertæ. Inuenitur tamē Pecus, coris, pro multitudine pecorum seu pecudum. Vergilius:

Dic mihi Dameta cuium pecus, an Melibœi? Idem: Caprigenumque pecus nullo custode per herbas. Interdum pro oue. Plinius lib. 8. Est in Hispania, & maxime Corsica, non dissimile pecori genus Musimonium, caprino uillo, quam pecoris uelleri propius. Quintilianus: Quæ in usum uetustum sæpe pecori lanæ detrahuntur. Interdum dicitur de omni animali, quod humana lingua & effigie caret. Vergilius: Ignauum fucos pecus à præsepibus arcent. Horatius: Omne quum Proteus pecus egit.

Pecus, pecudis, pro oue ponitur. Plinius: Ipsius animalis tanta narratur clementia aduersus minus ualida, ut in grege pecu-

cc 4 dum

dum occurrentia manu dimoueat, ne quid obterat imprudēs. Item de quocunq; animali præter hominem dicitur. Vergilius lib. 4. Georgicorum, de apibus loquens:

—Et pecudum custodia solers. Lucilius de piscibus: Præterea genus humanum, multiq; natantes Squammigeræ pecudes. Diciturq; Pecus (ut docet Varro) à pes: quod pedibus sine ratione bruta ferantur. Pecuda etiā neutro genere in usu fuisse, ueterum adfirmat autoritas. Sifenna: lumenta & pecuda locis trepidare compluribus.

Peda, & Pedatura, uestigium humanum.

Pedalis, & hoc Pedale, quod est pedis. ut Mensura pedalis. Columella lib. 3. Pedale quoq; uersus spaciū sat erit inter semina relinqui. Idem: Scrobiculis pedibus factis.

Pedamentum, & Pedamentū, sustentaculū quod alicui arbusculæ adhibetur: sicut palus quo uitis sustentatur. Plinius: Castanea pedamentis omnibus præfertur. Columella: Pedamentum, iugerumq; & uinum prospiciendorum tradēda ratio est.

Pedaneum, (inquit Palladius lib. 4.) super nudum inducimus, & assiduo ueste densamus pedaneum.

Pedaneus, nea, neum. idem quod pedali. Columella lib. 5. Et ideo in maritandis arboribus nemo nurorē pedanea scrobē uitibus comparat. Hinc Bipedaneus, Tripedaneus, & huiusmodi. Columella lib. 1. Bipedanea humus arboribus quatuor pedum abunde est. Et lib. 4. Tripedancis relictis spacijs, per quæ semina excoluntur. Et lib. 5. Semipedaneam confitis res solutam uitibus terram subiaccere.

Pedaneus iudex, qui à præside constituitur, ut minora iudicia discernat: quod is magistratus non uehatur curru, sed pedibus proficiscatur in forum.

Pedarij, qui in senatu sententiam non dicunt: sed ab alio dictam comprobant, mouētes se loco, & in partem eius qui dixit ambulantes. Propter quod qui ita faciunt, ire in sententiam pedibus dicuntur. Et ab actu transeundi pedibus in aliena sedilia, Pedarij sunt adpellati. Cicero in Atticum: Inde in sententiam pedarij cucurrerunt. Sententia eorum Pedaria adpellatur. Gellius tamen Pedarios existimat dictos fuisse senatores: quod qui magistratum curruulum nondum coeperant, pedibus in curiam proficiscebantur. Nam qui currulem magistratum gessissent, curru uehi solebant.

Pedatim, aduerbium. Plinius lib. 11. Leo tantum & camelus pedatim gradiuntur. hoc est, ut sinister pes non transcat dextrum, sed subsequatur.

Pedatio, dicitur, quando pedamentis uinea fulcitur.

Pedatō, aduerbium, positiū est pro repente, uel accessu. quasi per pedem: sicut nunc uulgō dicitur. Cato lib. 1. Orig. Igitur tertio pedatō bellum nobis facere. id est, tertio reuersi.

Pedatus, ta, tum, quod est sustentaculo firmatum. ut Vinea pedata. Quandoq; etiam Pedatus, à pede humano, uel de aliquo animali: sicut à manu manuleatus. Suetonius de Othone: Fuisse traditur et modicæ stature, et male pedatus, caluusq; id est, distortis pedibus.

Pedem struere, ueteres pro eo usurparunt, quod est fugere, & pedem retro ferre, retrocedere.

Pedepressim, tardē, paulatim: quasi lenta & tarda itione.

Pedes, dicuntur, quibus utimur in gradiendo, cuius singularis est Pes. Pes autē totū dicitur, quod est à fœmore ad calcem, diuiditurq; in coxēdicem, femur genus, fœmen, poplitē, crus, suram, & inum pedem, qui calx adpellatur: & diuiditur in connexum pedis, quæ pars superior est: & calcaneum, quæ est pars posterior. Item in uolam, quæ est pars medijs pedis caua: plantā, quæ pars tota inferior est: digitosq; & ungues, A uola pedis indita sunt cognomina Plancis, Plotis, Scauris,

pansis: de quibus locis suis. Aliquando Pedes ponitur aduerbialiter: quod & Pedibus quādoq; dicitur. Suetonius in Cæsare: In agmine nonnunquam equo sapius pedibus anteibat. Curtius: Pedes agmen circuibat. Quoniam uerō standi fundamentum Pes est, factum est ut in ædificijs arca, Pes magnus dicatur. Pes etiam mensuræ genus est, quo mensurantur terræ: & continet digitos sedecim, & multiplicatus in passus, et actus, & climata, & iugera, & stadia, cēturiasq; mox etiam in maiora spacia procedit. Item funis, quo in nauitenditur uelum: & uulgō podia dicitur. Vergilius lib. 5. Aeneidos: Vnā omnes fecere pedem.

Plautus etiam remos nauium Pedes adpellauit. Item Pes, est metrica constructio syllabarum. ut spōdeus, dactylus. Verg. Ferte simul fauniq; pedem. Id est, metricam compositionem. unde Pedestris oratio, dicitur numerosa, & secundum rationem metricam composita: quod pedis officio fungatur. Nam sicut pedibus moueri corpora uidemus: ita uersus ipsi quum scanduntur, quibusdā quasi pedibus uidentur incedere. Seu quod pedali regula utimur ad uersum mensurandū. Metra enim per pedes incedunt. Vnde metimur heroica, & dicimus ea sex pedū esse. Metimur Sapphica, & dicimus quinq; pedum: & sic de cæteris. Præterea Pes, uocatur sœdum capitis animal: à multitudine pedum. Plautus in Curculione: Ut muscæ, culices, pedesq; pulicesq; odio, & malo, et molestiæ, bono usui estis nulli. Huius diminutiuo frequētius utimur, sci licet Pediculus. Vnde Pediculofus, & Pedicularis. Fit autem Pes, à Græco πῶς, à quo fiunt multa composita.

Pedes, ditis, miles qui pedibus militiam exercet: sicut eques, qui equo militiam exercet.

Pedester, qui pedibus iter facit. Apulcius: Qui modo in exercitum profectus est pedester. Dicitur etiam hic et hæc Pedestris, & hoc Pedestre. ut Pedestris exercitus, Pedestres copie, Pedestria agmina. Dicimus etiam Pedestrē accessum: qui à peditibus fit, & non equitibus. Augustinus lib. 4. de Ciuit. Dei: Aliasq; desidia maris pedestri accessu peruias factas uentis ac procellis euerfas esse ciuitates.

Pedestria, auguria, dicebantur quæ à lupo, uulpe, serpente, equo, & cæteris animalibus quadrupedibus dabantur. Cc.

Pedetentim, aduerbium, compositum à pede, & tento, tas. Cicero: Sin minus sensim erit pedetentimq; faciendū. Terent. in Phormione: Dij bene uertant quod agas, pedetentimq; tamen, quod Donatus exponit pro caute.

Pedibus, aduerbialiter protulit Cicero, quum inquit: Ingressus iter pedibus.

Pedica, penulti. correpta, à pede significat laqueum quo pedes illigantur. Vergilius lib. 1. Georgicorum:

Tum gruibus pedicas, & retia ponere ceruis.

Pedicinus, idem est quod pes. similiter & Pediolus.

Pedicosus, siue Pediculofus, quum deducitur à pes, siue à pediculus, qui est capitis uermis, ponitur pro eo qui est plenus ipsis uermibus. Plautus: Pedicosus, squalidus, ubi me uidit caput scabit. Quando uerō à pædor, scribitur cum diphthongo, & significat quod mali odoris est. Varro de Re rustica: Solida terra pauca, maxime si est argylla, ne situ pediculo sa, eius gratia oblitiscant.

Pedicularis, & hoc Pediculare, quod ad pediculos, capitis uermes pertinet. Vnde Pedicularis morbus quo corpus pediculis scatet. Hunc morbum Græci phthiriasin adpellant. Nam phthira pediculum dicunt. De hoc Serenus: Noxia corporibus quedam de corpore nostro Progeniuit natura, uolens abrupte somnos Sensibus, & monitis uigiles inducere curas.

Hoc mor

Hoc morbo interijt Sylla Romanus ciuis.

Pediculus, diminuti. parvus pes. Plinius: Mollia sunt loligo, sepia, polypus, pediculi octoni omnibus. Hinc Pediculi uocantur, quibus fungi, pira, mala, & huiusmodi sustinentur. Idem: Tutiores fiunt fungi cum carne cocti, aut cum pediculo piri. Hinc Pediculata poma, quæ pediculos habent, quibus suspensæ di possunt. Item Pediculus, uermis in capite. Pediculi quoque terræ, scarabei terrestres, ricino similes. Sunt & maris Pediculi, à similitudine pediculorum capitis: quibus ad uaria medicamenta utuntur. Item Pediculi, populi in Calabria.

Pedio, dis, ueteres usi sunt, pro eo quod est, pede pulso, & quasi plausum reddo. A quo fiunt composita Compedio, Impedio, & Præpedio: de quibus locis suis.

Pediolus, diminutiuum, paruus pes. Similiter & Pediculus.

Pedissequus, & **Pedissequa**, famulus & ancilla: qui & quæ dominum seu dominam sequitur.

Peditatus, tus, pedum copie: sicut equitatus, equitū copie.

Pedo, das, id est, uado à quo Repedo, quod est quasi pede iterō, redeo. Hieronymus in lib. Maccabeorum. Heliodorus recepto exercitu repedabat ad regem. Est & Impedo, de quo alibi. Pedare, etiam est uiti uel alteri arbusculæ sustentaculū adhibere. unde Vineæ pedatæ dicuntur. Plinius: Aut pedatæ uineæ simplici iugo. Columella lib. 5. Pedatam uineam iugatamq; sequitur alligatoris cura.

Pedo, dis, pededi, crepitum uentris emitto. Horatius in Serm. Nam disphlosa sonat quantum uestica pepedi. Huius compositum est Oppedo, penultima producta, quod est contra pedo. Idem in eodem: Vin' tu curtis ludæis oppedere? nulla Mihi unquam religio est.

Pedum, pastorale baculum, seu uirga incurua, qua pecudum pedes detinentur. Vergilius:

At tu sume pedum, quod me quum sepe rogaret.

Est & Pedum oppidum, non longè à Prænestinis: à quo Pedani populi. Liuius lib. 8. Neq; tamen, nisi admodum paucis populis, Pedani adiuti sunt. Tyburtes, Prænestiniq; quorum ager propior erat, Pedum peruenire.

Pega, Thessaliæ oppidum, quod postea Demetrias dictū est. Propter quod naus longa Argonautarum, Pegasea nuncupatur: quod Iason (qui eam edificauit) fuit filius Aesonis, fratris Pelie, regis Thessaliæ. Ouidius:

Iamq; fretum Minyæ Pegasea puppe secabant.

Hinc Pegasicus sinus, in Thessalia est adpellatus. ASCEN. Verius tamē Pegasa dicitur, et Pegaseus. Sed à Pegaso equo, Pegasides Musæ, penultima correpta, ut Ouidius docet.

Peganon, πηγανον, Latine ruta herba.

Pegasides, penul. cor. Musæ dictæ sunt: à fonte qui Pege dicitur: quem Pegasus istu ungule fingitur aperuisse. Ouidius: At mihi Pegasides blandissima carmina dicant.

Item Pegasides Nymphæ, quæ & Naiades. Idem:

Pegasis Oenone Phrigijs celeberrima syluis.

Pegasus, pen. corr. equus alatus. ἀπὸ τῆς πηγῆς, id est, à fonte: quod iuxta pegas, id est fontes Oceani natus sit, ubi Gorgones habitabāt. Hunc Hyginus, & alij complures. Neptuni et Medule filium dixere: qui in cælū euolauit, ibiq; inter sidera cōstitutus est, Arcticum circulum spectans, pedibus astiuo orbi adnixus, extremo ore caput Delphini tangēs, & Aquarij manum dextram ceruici suæ adiungens. Alij ex Medusæ sanguine (quam Perseus interemit) natum adstruunt. Hic uolauit in Helicon: ubi saxum ungula feriens, fontem aperuit, & ex eo Hippocrene, id est, fons equinus est adpellatus. Sed hic apud Pyrenem fontem Corynthiū captus est. Vnde Strabo: Fama est, inquit, equū Pegasum, quū potaret hoc in loco,

à Bellorophonte deprehensum fuisse: alatum inquam caballum è Medusæ ceruice, et de Gorgonis exesto gutture profilientem. Hoc equo usus est Bellorophontes, in expeditione cōtra Chimeram. Vulgatum est, & caballinum fontē in Helicone erupisse, quum subiectam ibi tellurem feriret ungula. Hinc Pegaseus, sca, scum, Persius: Pegaseum melos.

Pegaseus, etiam dicebatur instrumentum in domibus, super quo tanquam iumento, uestes & similia tenerentur suspensæ: à Pegaso poetico, traductiōe nominis excogitata. Fuit et hoc nonnunc iurisperitus. Vnde & Pegasianum senatusconsultū. Pomponius de Origine iuris: Fuit & Pegasus Triarchi filius: cuius nauis Pegase monumentum accepit.

Pegma, matis, quod & Pecna dicitur. Græcum est, πῆμα, quod est pango, & extruo. Est autem machina quædam lignea, in qua statuæ collocantur, & quasi figuntur ad illas sustinendas. Interdum Pegmata cum ludicris producebantur in scenam, cum pueris etiam confidentibus, ex lignis & tabulis: quæ constabant uario picturæ genere. Pegmatis formam Seneca ad Lucilium his uerbis describit: His, inquit, adnumeris licet machinatores, qui pegmata ex se surgentia excogitant, & tabulata tacita in sublime crescentia, & alias ex inopinato uarietates: aut dehiscuntibus quæ cohercebant, aut quæ distabant sua sponte coherentibus, aut ijs quæ eminebant paulatim in se residentibus. Ioseph. lib. 7. Maxime aut erat stupor machinarum quæ portabantur, siue pegmatum fabricatio: pro quorum magnitudine uiribus portantium occurrentes timebant. Multa enim in tertium nidū quantumq; surgebant, & magnificentia fabricæ admiratione delectabat. In illis machinis simulachrum belli representatū fuisse significat, ut alij fugere, alij capere uiderentur: & per singula pegmata dux captæ urbis agebatur, ita ut captus fuerat ordinatus. Qui autē in his machinis depugnabant, à Suet. Pegmates uocatur. Tradunt Claudii obieciße aliquando bestijs, qui pegmata in scenam parum feliciter produxissent. Plin. li. 23. Princeps Caius in circo pegma duxit, in quo centū & uigin-tiquatuor argenti pondo fuere. Festus scribit, Pegmata esse, aut arc aut marmore ornamenta: quæ ut plurimum in atrijs, quandoq; in porticibus aulisq; adfigūt, maiorum aliorumq; fortium uirorum gesta certius quam pictura ostendentia.

Peiero, ras, penul. corr. falsō, et animo fallendi iuro seu iuramentum infringo. Ex per, & iuro, abiecta, & u, lōga in e, breuem conuersa. Plautus in Asina. Nam si quid fecit scelestē pro illo lingua peierat. Lactantius lib. 1. Ergo aliqua potestas est, quæ peierantes Deos puniat. Dicimus & Periuro, ras, quod periurus probat. & Periurium.

Peior, & Deterior differunt, quod Peior à malo dicatur: Deterior à meliore. id est, minus bonus.

Pelagia, dicitur purpura: à pelago. à quo & succus eius Pelagium.

Pelagus, penul. corr. tam masculini quam neutri generis. pro fundum maris significat. Valerius Flaccus lib. 1.

O quantum terræ, quantum cognoscere cœli

Perhussum est, pelagum quantos aperimus in usus.

Hinc Pelagicus, ca, cum. Columel. lib. 9. Ceteri saxatiles, aut pelagici, satis ex his, sed recentibus melius pascuntur.

Pelamis, midis, gen. scem. genus piscis thynni. Nam Pelamides primò: sed quū annuū excessere tēpus, thynni uocantur. Dictū quod in luto moretur. ἀπὸ τῆς πλῆθ. id est, à luto. Iuue.

—Siccus petasunculus, & uas Pelamidum. Plin. lib. 22.

Pelamidum generis maxima, apoplectos uocatur.

Pelargus, Græcè Latine ciconia dicitur, sicut testatur Ambrosius libro Hexameron.

Pelagica

Pelasgia, regio Græciæ, circa extremā partem Macedonia, uersus Achaia, olim Thessalia dicta: inter duo maria Aegæi & Ionium, platani folio similis. Excurrit propter angulosos recessus. A qua Pelasgi populi: quasi pelargi. id est ciconiæ: quoniam errabundi ritu ciconiarum per multas nationes fuerunt. Vel Pelasgi, à Pelasgo Iouis filio.

Pelasgis, regio est Achaia, undiq; à mari remota: quæ prius Drymodis dicebatur. Inde Pelasgus, gâ, gû. Est & Pelasgus, lauri genus: qd' & daphnoides, & eualte ab alijs dicitur. Cc. **Pelethronij**, dicti sunt Lapithæ, à loco, qui subiectus est Pelio monti: ab eo quod medicamentorum magna uis ibi nascatur: quæ Græci glossematici ὀρεῖρα uocant.

Pelethronium, oppidum Thessaliæ: ubi primum domadærum equorum inuentus usus est.

Pelethronius, nomē eius. qui primus (ut scribit Plinius) frenos & strata equorum inuenit.

Pelias, liadis, hasta, qua Achilles solus utebatur.

Pelicanus, auis Aegyptia. Nasitur in solitudinibus, maxime Nili fluminibus. Duo aut sunt Pelicanorum genera, ut docet Hieron. Vnū uolatile, aliud aquaticū. Et Latine dicuntur onocrotali: Græcè πελικάνους, nos Pelicanus. Hæ aues, tãquàm colaphis rostrorum, dicuntur occidere paruulos suos: eosdemq; in nido occisos à se lugere per triduum. Postremo dicunt matrem se ipsam grauitèr uulnerare, et sanguinē suū super filios fundere: quo illi superfusi reuiuiscunt. Hierony. ad Præsidiū sic habet: Pelicani, quū suos à serpēte filios occisos mortuos inueniunt, lugēt, & se & sua latera percuiūt, & sanguine excusso ad latera, corpora mortuorum sic reuiuiscunt.

Pelides, Achilles dictus est, à Peleo patre. Hephæstion interpres Sophoclis tragici in Aiace tragœdia. Αἰάκος υἱὸς Διὸς ἔξ Αἰσχύνης. Πηλεὺς υἱὸς Τηλέμαχου ἔξ Αἰάκου, ὅν Αἰχιδεύς υἱὸς Αἴας, υἱὸς Αἴαντος πῶτος ἦν Εὐρύπλοκος. id est, Filius Iouis ex Aegina. Peleus & Telamon ex Acaco: quorum Achilles & Aias, & Aiæcis filius erat Eurysaces.

Peligni, populi Maris finitimi: quorū metropolis est Sulmo. Pelignum enim est urbs, ex qua Ouidius duxit originē, sicut ipse testatur. Pelignæ gentis gloria dicar ego.

Pelion, mons Thessaliæ. Ouidius:

Pelion Hemoniæ mons est obuersus in austros,
Summa uirent pinus, cætera quercus habent.

Pella, urbs Macedoniae fuit, in littore Aegæi maris, illustrata maxime natalibus Philippi Macedonum regis, & Alexandri. Vnde & uterq; Pelleus dictus est. Iuuenalis:

Vnus Pelleo iuueni non sufficit orbis.

Pellax, qui per blanditias decipit. Vergilius:

-Inuidia postquam pellacis Vlyssi.

Inde Pellacia. Idem libro quarto Georgicorum:

Verum ubi nulla fugam reperit pellacia.

Pellene, pen. pro. oppidū Achaia, inquit Strabo, à quo Pelles neī populi.

Pellestina, locus ubi pelles uenduntur.

Pellex, ut inquit Iuriconsult. illa uulgò adpellatur, quæ cum eo cui uxor sit, corpus miscet. Inde apud oratores & poetas, Pellex non tã uiri quàm uxoris nūcupatur. Cicero: Vxor generi, nouerca filij, filiæ pellex. Sueton. de Cæsa. Prætereo actiōes Dolabellæ, in quibus eū Dolabella pellicæ reginæ dicit. Cōcubina, quæ cū cœlibe uiro sine nuptijs locū tenet uxoris: quā Græco uocabulo πολλαχῆς pallacem adpellamus. Suetonius de Vespas. Inde quieti uacabat accubate aliqua pallacariū, quas in locum defunctæ Cenedis plurimas cōstituerat. Iustinus quoq; Cyri pallacem nominat: licet uitio librariorū Pellicæ scriptū reperiat. Pellex, Latinū nomen est, à pelliceo, quod est, blandiendo decipio: quia blandiendo uirum ab uxore seducit. Cic. in Sal. Omnium cubiculorū pellex. et idē postea adulter. id est, Puer ledebas alienas uxores, præripiēs eis maritos: uir postea lesisti maritos, præripiēs eis uxores.

Pellicator, qui ad fraudem pellicit.

Pellicatus, catus. actus quem pellex exercet: sicut concubinat, quem concubina.

Pelliceo, ces, pellicui, raro habetur. Pelliceo, cis, lexi, etum, blandiēdo decipio. unde Pellicus. Crebro pro pellicio. Terē. in Phorm. Is senem per epistolam pellexit. Componiturq; ex per, et lacio. mutatis r, in l, et a, in i. Festus: Laciō, decipit, in ducit. Lax, lacis, uerò fraus est. A lax, siue lac, lacio fit. Quā uis uerba à lacio cōposita, et fraudis et laslis participē significationē habeant. unde & lacto, as. Propter quod & in bonam partē et in malā accipi possunt. ut Allicio. Elicio, Illicio, & alia. A Pellicio fiunt Pellax, Pellicator, Pellicatus, et Pellex. Est & Pellicio, siue pellicio: quo usus est Liui. lib. 4. (si textus nō est uitatus) Negociū, inquit, datur, ut quos quisq; posset ex collegio tribunorū, ad intercessionē pellicerēt. Pelliceo tamē, & Pellexi, et Pellicus, magis iu usu sunt, q̃ Pelliceo, uel Pellicio. Pellicus, in ista significatione nequaquam haberi puto, sed Pellicus tantum: ne à perlego putaretur.

Pelliceus, cea, ceum, quod est ex pelle. ut Vestis pellicea.

Pellicium, uel Pellicea, uestis ex pellibus. Hieronymus contra Iovin. Deieci in uallem lachrymarum, tunicis confutis & pellicijs uestirentur.

Pellicula, diminutiuum, parua pellis, ut in lib. Genesios: Pelliculisq; hoc dorum colli nuda.

Pelliculo, las, penultima correpta, pellibus obturo. Columella. Vas operculatum pelliculant.

Pelliones, qui uestes pelliceas, & alia ex pellibus opa faciūt.

Pelliris, galerus dicebatur, ex pelle factus. Cc.

Pellis, dicitur quum est à carne separata, quæ cutis antea dicebatur. Iuuenalis Satyra decima:

Disimilemq; sui deformem pro cute pellem. Dicta Pellis (ut quidam putant) à pellendo: quod externas iniurias tegendo repellat. Hæc postquam concinnata est ad calceos & cætera opera faciēda, aluta dicitur. Varro: Pasceolus saccus est. ex aluta factus. Huius diminutiuum est Pellicula.

Pellitus, ta, tum, penul. prod. quod pelles habet. Propertius: Pellitos habuit rustica chorda patres.

Pello, las, quamuis non sit in usu, habet tamen composita Adpello, Compello, & Interpello.

Pello, lis, pepuli, pulsum. id est, percutio, ferio. Terē. Quis nā à me pepulit tam grauitèr fores? Aliquando abigo, extrudo. Plaut. Pelle animo timorem, mox aderit gnatus. Huius cōposita sunt Apello, siue Aspello, Appello, per duplex pp, Compello, Depello, Dispello, Expello, Impello, Propello, quod est à longē pello, amoueo. Sallust. Collegam suum Antonium patatione prouinciæ propulerat, ne contra rempublicam disensaret. Aliquando significat ultra duco. Colu. lib. 2. Quum uentum erit ad uersuram, in priorem partem iugum propellat. Perpello, perfecte pello, induco. Liuius lib. 1. Incensam multitudinem perpulit, ut imperium regi abrogaret. Repello, retrō pello. A supino pulsum, fit frequentatiuum Pulso, sas. Antiqui etiam dixerunt Pultum: à quo Pulto, tas.

Pellos, ardæ auis species, dicta à πελῶς aduerbio, quod significat propē: quoniam non uolat ita in altum quemadmodum aliæ species. Cornucopiæ.

Pelluceo, per medium luceo. Iuuenalis: Cretice pelluces.

Pelluo, perfecte lauo. Cc.

Pelluium, & Pelluiua, fœminini generis. uas quo lauatur pe

tur pedes: sicut malluuium, & malluuiā, uas quo lauantur manus. Dictum Pelluuium, à pelluendo. Hoc idem polubrum dicitur. Labrum commune est, quod uulgò dicitur bacille. Similiter & Peluis.

Pelopeius, a, um, nomen possessiuum. Vnde fabula de Pelope scripta, Pelopeia dicta est. Iuuenalis: Præfectos Pelopeia facit, Philomela tribunos.

Peloponnesus, regio Achaïæ, à Pelope Hippodamiæ uiro dicta, & Tantali regis Phrygum filio, quasi Pelopis insula: quoniam penè insula est. Qui superato Oenomaio, Hippodamiæ patre in certamine, totum illud regnum in dotē accepit, & ex Phrygia secum in eam regionem duxit populum. Hæc Apie antè adpellata: & Pelasgia peninsula, haud ulli terræ nobilitate post ferenda. Circuitu trecentorū sexaginta trium millium passuum colligitur, angustia sex milliū sunt: nisi erūpentia ediuerso quæ dicta sunt maria, hinc Corinthiacū, illinc Saronicum sinum efficiunt. In Peloponneso sunt Argos, Micenæ, Corinthus, Lacedæmon, Patra, Malca promontorium, Epidaurus. regiones: Arcadia, Sicyonia.

Pelops, Tantali filius, qui curruli certamine contendit cum Oenomaio. Qui quum didicisset ex oraculo, se tunc moriturum quum filia nupsisset, multis illam petentibus, proposuit certamen quo uictus interficeretur: uictor filiā duceret uxorem. Equorum instituit cursum ad aram Neptuni, quæ est in Isthmo Corinthiaco. Quum itaq; plures equorū, quos perniciissimos habebat, uelocitate superasset, superatosq; percussisset, is equorum pernecitate uicit Oenomaum, abduxitq; ex pacto uxorem Hippodamiam. Hinc Pelopidæ dicti, qui à Pelope originem duxerunt.

Peloris, ridis, genus conchæ. Horatius in Sermo. Murice Baiano melior Lucrina peloris.

Pelorius, Latine excelsus, & uastus. Quo nomine dictus est Polyphemus ab Homero.

Pelorus, penul. produ. promontorium Siciliae Italiam uersus. à Peloro, gubernatore nauis Annibalis, ibi sepulto. Pomponius: Annibal fugiens ex Aphrica, quum ad has angustias deueniret seuientis pelagi, & proditum se putasset, Pelorem gubernatorem nauis occidit, & tumulauit. De hoc promontorio Lucanus lib. 2.

Extremi colles Siculo celsere Peloro.

Pelta, scutum breuissimum, in modū Lunæ iam mediæ. Vergil. Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis.

A quo nomine postea Peltastæ, pedites adpellati sunt: qui ad motum concursusq; leuiiores erant.

Peluis, quasi pedelauis. (ut Varro inquit) à pedum lauatiōe. Alij peluim sinū aquariū putant, in quo uariæ res pelluntur.

Pelusiota, populi Pelusium habitantes. Hieronymus contra Iouinianum: Impelle (si uales) Pelusioten, ut manducet cepe. Idem ad Pammachium: Pelusiotas nos adpellant, & luteos, animalesq; & carneos.

Pelusium, unum ex ostijs Nili, & ciuitas in quadam Aegypti parte, quæ Augustanica est adpellata, propè Thebaidem. Hanc urbem condidit Pelus Achilles pater, monitu Deorum post lustrationē. Eo enim tempore Peleus furijs agitabatur, quia fratrem Focum interemerat, & purgari querebat. Hinc fit Pelusius, fia, siū, & Pelusiacus, a, um, penul. cor. Martial. Accipe Niliacæ Pelusia munera gentem.

Vergil. lib. 1. Georgicorum:

Nec Pelusiacæ curam aspernabere lentis.

Penates, dicti sunt Dij domestici, quod penes nos nati sunt: uel quod non longè absint ab hac uita: siue quod penitus insident. Ex quo etiam Penetrales à poetis uocantur. Alij à pe-

nu hoc nomen deriuant. Macrobius: Penates esse dixerūt, per quos penitus spiramus, per quos habemus corpus, per quos rationē animi posidemus. Cuius nominatiuus singularis (secundum aliquos) est hic Penas, aut (iuxta quosdam) hic Penatis.

Penatores, qui penus gestant. Cato aduersus Macilium: Postquam nauitas ex nauī hoc adduxi, non ex militibus, piscatores penatores feci.

Pendeo, des, pependi, pensum, significat in sublimi siue suspensum esse, Tractum à pennis auium. Vergilius: Incultisq; rubens pendeat sentibus uua.

Plautus in Asinaria: Nudus uinctus centum pondo es, per pedes quando pendes. Hinc per translationem Pendere, pro sustentari ponitur. Ouidius:

Pendet & à uestra nostra salute salus. Quandoq; pro cruciari, & in poena esse, & sic construitur cum genitiuo uel ablatiuo. Cicero lib. 1. Tusculanarum: Quod si expectando uel desyderando pēdemus animis, cruciamur & angimur. Idem in Hortensium: Et qui expectat, pendet animi. Et Pendere dicitur, qui nimio desyderio alituius rei intentus, cessat ab omni alio opere, & id unum sollicitus expectat. Ouidius:

Narrantis coniunx pendet ab ore uiri. Vergilius:

Dum consulta petis, nostroq; in limine pendes.

Item dubitare. Seneca: Pendet animus, & in diuersa trahitur. Item cessare. Vergilius:

Pendent opera interrupta, minaq; murorum Ingentes. Huius composita sunt Adpendeo, Depēdeo, Impendo, Propendeo, & Suspēdeo, quod est supra pendeo. Columella libro. 5. Rusticos subigere iugo palmam, & ita collocare ut Sol minime suspendeat. Interdum est mediocriter uel quasi imminere. Cicero Peto: Quid ipsa res modò honesta, modò turpis suspendet, flagitiosum est.

Pendo, dis, pependi, pependum, uerbum actiuum, & adsumpta ē, fit neutri, in alio sensu, significatq; pondero: & per translationem cōsydero, aestimo. Vnde & eos genitiuos regit, quos uerba precium significantia habere solent. ut Magnipendo, Paruipendo, Nihilipendo, Floccipendo, & huiusmodi: quod est in magna & parua aestimatione habeo. Vnde magis separata, quam composita sunt dicenda. Pendere, est etiam soluere. Liuius libro. 1. Ad equos emendos dena milia æris ex publico data, & quibus equos alerent uiduæ attributa: quæ bina milia æris in annos singulos penderent. Sallust. Semper illis reges tetrarchæ uectigales erant, populi nationes stipendia pendere. Vnde Poenam pendere proprie dicitur, qui ob delictum pecuniam soluit. Vergilius:

—Tum pendere poenas Cecropidæ iussi. Quod ex eo tractum est, quod ære graui quum uterentur Romani, eo pēso, non numerato, debita soluebāt. Libralis enim, & dupondius adpendebatur assis. Vnde æris grauis poena. Hinc Pensiones dictæ sunt. Item Pendere, sustinere. Lactantius lib. 2. Eosq; impietatis ac sceleris sui supplicia pensuros. Composita sunt, Adpendo. Compendo: unde compendium. Dispendo, uarie pendo. à quo dispendium. Dependo, quod est do. Columella lib. 5. Nanq; aliter incassum dependitur opera, quum de genere etiam renouatæ pristinum seruabunt ingenium. Expendo, Impendo, Perpendo, diligenter cōsydero, seu perfecte pondero. Lactantius lib. 6. Nihil enim sapiunt nisi terram, bonaq; & mala simul corporis sensu ac uoluptate perpendunt. Cicero: Quid in amicitia fieri oportet, quæ tota uirtute perpenditur: id est, exactè ponderatur, examinatur. Augustinus lib. 3. de Ciuit. Nec nos in ea re diligentius requirenda, per multorum scriptorum perpēsa testimonia demoremur. Propendo. Præpendo, antependo. Propertius:

Quum

Quum tua præpendent demissa in pocula ferta.

Rependo, & Suspendo, sursum pendo, alte ligo. Vergilius: Antè nouis rubeant quam prati coloribus, antè Garrula quàm tignis nidum suspendat hirundo.

Quandoq; suspendere, est anxium esse. Plautus: Vix compos mentis sum, ita mihi suspendit animum. Vergilius:

Suspenfi Eurypilum scitatum oracula Phœbi Mittimus. Et quoniam dum anxij sumus, etiam dubij effimur, Suspensum quandoq; pro dubio ponitur. Seneca: Susensus animo, quid ageret cogitabat. Item pro placido ac silenti. Terentius in Phor. Hæc ubi ego audiui, ad fores suspensio gradu placide ire perrexi. Et suspendere, etiam est pendendo interficere. Lactantius lib. 4. Tum suspenderunt cum inter duos noxios medium: qui ob latrocinia damnati erant. Hinc suspendium, pro suspensione Gellius: Suspendio uitam finiuit.

Pendulus, la, lum, quod pendet. Ouidius:

Lassaret uiduas pendula tela manus. Hiero. ad Pamma. Maluit in humilioribus tuto pergere, quàm pendulo gradu in sublimioribus fluctuare. Columella: Tum deinde macriora & pendula loca, Luna crescente, fino iuuanda sunt.

Penè, aduerbium, significat quasi.

Penelope, Icarj filia, & Vlyssis uxor: quæ lanificio & absentiæ mariti solabatur, & procos frustrabatur, quibus se consensuram absoluta tela pollicebatur. Sed ut eos longius frustraretur, noctu retexebat, quod interdum texuisset. Dicta ab auibus quæ Penelopes dicuntur: cuius nominatiuus singularis est Penelops: quum prius Arnaa uocaretur: quasi abiecta, repudiataq;. Etenim in mare proiectam ab Icaro Peribœaq; parentibus, ferunt educauisse Penelopes.

Penes, præpositio, quomodo sumatur, uide in dictione Apud.

Penetrabile, quod facile penetrat. Vergilius:

—Penetrabile telum. Martialis:

Ne madidos intret penetrabile frigus in artus. Interdum sumitur passiuè, quod facile penetratur. Tit. Liuius: Et in asperis locis silex sæpe impenetrabilis ferro occurrebat.

Penetrabile, nomen substantiuum, significat omnem partem interiorum domus, uel templi: licet sit iniecta, seu omne quod in intimis partibus est. Vnde Penetrabile sacrificium dicebatur, quod in penetrabili, hoc est, in intima parte domus fieri solebat. Lactantius de Opific. Quantulum enim uidere possemus, si mēs ab intimis penetrabilibus capitis, per exiguas cauernarum rimulas attenderet. Est etiam adiectiuum, ut apud Vergiliū: Aeternūq; aditis effert penetrabilibus ignē. quasi penitus remotis.

Penetro, netras, quasi penitus intrō. Lactantius lib. 3. Ad Aegyptios, & Magos, & Persas usq; penetrasent.

Peneus, fluius in Thessalia, inter Olsam & Olympum decurrens, collibus dextra leuāq; molliter curuis. In eo cursu Tempe quinq; milium passuum longitudine, & ferme sex latitudine, pulcherrimus ager.

Penia, Græcè, Latinè paupertas.

Penicilla, instrumenta pictoria. uide infra in dict. Peniculus.

Peniculamentum, pars uestis, quæ terrā attigit. Ennius: —Pendent peniculamenta unum ad quēque pedum.

Peniculus, & Penicillus, siue Peniculum, & Penicillū, quāuis diminutiuū uideantur à penis, significant tamen ea quibus calceamenta uasq; terguntur. Item quibus pictores pingunt: quoniam ex caudarum extremitatibus fiant. Plinius lib. 35. Arreptoq; peniculo lineam ex colore duxit summæ tenuitatis per tabulam. Idem in eodem. Vt ad penicillum, aut si lignū colorare libeat. Quintil. lib. 2. Instituti. Vt cælator cælum, & pictor penicilla desiderant. Item quibus albariū tectorio inferunt: qui dicuntur Tectorij penicilli. Plinius: Setarum ex

his è penicillis tectorijs cinis cum adipe tritus. Item quibus uulnera stipantur, uel ideo ne claudantur, uel ut aperiantur magis, ut sunt penicilli ex linteolis concrepiti, ex medulla sambuci, & ex spongia. Idem: Tum peniculo uulnus apertū. Omne præterea quo ad aliquid mundandum illinendum ue utimur. Penicillum uel Peniculum uocamus: præsertim si spongia sit factum. Teren. in Eunū. Quid ignaue peniculo pugnare, qui istuc huc portes cogitas? Plin. Hyssopumq; cum myrrha calidum Penicillo illitum. Item spongiæ genus mollissimū est, qui Penicillus dicitur: ex quo fiunt penicilli.

Penis, scemini generis, cauda dicitur. à pēdendo. Hinc Peniculos dicimus, quibus calciamenta terguntur. Post autem, Penis, uirile membrum dici coeptum est: sicut & salax cauda. Cice. lib. 2. epist. Papirio Peto: Caudam antiqui penem uocabant, ex quo est, propter similitudinem, penicillus. At hodie penis est in obscenis. At uerò Piso ille Frugi in annalibus suis queritur, adolescentes peni deditos esse. Quod tu in epistola suo nomine, ille rectius penem. Alij penem à pēncrando dictum uolunt.

Penitus, ta, tum, penulti. prod. quod ex pene, hoc est, cauda est. Vnde Penita ossa, ossa porcina cum cauda.

Penitus, pen. cor. significat quod est intrā. Plau. in Asin. Age queso excrea usq; ex penitus faucibus etiā amplius. Inde Penitior, interior: Penitissimus, intimus. Inde Penetro, tras.

Penitus, aduerbium locale, quasi penè intus. id est ualde interne, seu intrinsecus, uel intima parte & secreta. ut quum dico: Penitus me noscis. hoc est, intus, & in cute. Vergilius: —Et caussas penitus tentare latentes. Fit autem à penes. Id enim penes nos uidetur esse, quod est penitus recōditum. Interdum ponitur pro aduerbio qualitatis, et significat prorsus, uel ualde. Vergilius. —Penitusq; sonantes Accestis scopulos. Quandoq; significat longè Idem: —Penitusq; alias aduexerat oras. Hinc Penitus, ta, tum, de quo mox est dictum.

Penna, per duplex nn, auium est. Sunt enim pennæ maiores quàm plumæ. Et est generale ad pinnas, scilicet summitates, & ad plumas. Pinna autē, proprie sunt pennæ, quæ plumæ, hoc est, molliores & exiguæ pennæ, non sunt.

Pennarium, in quo pennæ reponuntur: sicut calamarium, in quo calami.

Pennatus, a, um, quod pennas habet. ut Volucres pennatæ. Sic Impennatus, qui pennas non habet.

Penniculum, pinna est, quæ facili motu uentorum indicet flatum. Cornucopiæ.

Penniger, qui gerit pennas. Cc.

Pennula, siue Pinnula, pars summa auris: ab acuitate dicta. Vnde in Leuitico legitur: Cuncta quæ non habent pennulas & squammas in aquis, polluta erunt. Proprie uerò Pennula, diminutiuum est à penna. Cic. lib. 3. de Nat. Deo. Quū autem pennulis uti possunt, tum uolatus eorū matres prosequuntur.

Pensa, à pendendo quod pro aliqua re conducta soluitur. Et Pensa, plurali numero, manipuli lanæ uel lini, qui pendent ex colo, & fusa trahuntur. Nam quum dicimus: Trahit pensa. Idem est ac si diceretur filat. Ouidius lib. 2. Fastorum: Lumen ad exiguum famulæ data pensa trahebant. Iustinus lib. 1. Pensa inter uirgines patientem. Quandoque Pensa capitur pro filis. Vergilius de Textrice: Excusi manibus radij, reuolutaq; pensa.

Penficate, aduerbium. id est, cum pondere.

Penficatores, dicti sunt, qui aliorum dicta siue dictiones exacte ponderant.

Penficulo, las, idem quod pensito. Gellius Penficulo utrunq; moderate

moderate, reperies suo quoque in loco sonare aptissime.
Penſilis, et hoc **Penſile**, *pen. cor.* quod ſuſpeſum et ſublime eſt. ut **Penſilis hortus**: qui ſupra ædificia factus eſt. hoc eſt, in ſolario, uel in aëre ſublimis. Sic **Penſilis uua**. *Horatius*:
 — Tum penſilis uua ſecundas Ornabat menſas:
Penſilis homo, qui ſuſpeſus eſt. *Plautus*: Reſtim uolo mihi emere, qui me faciã penſilem. **Penſilis lectus**, **Penſiles lychni**: quod ſuſpenſi ſunt, et in aëre pendētes. **Penſilis urbs**, quæ ſubter cauata eſt. *Plinius*: Leguntur et penſiles hortos, imò uerò totū oppidū feciſſe **Aegyptiæ Thebæ**, exercitus armatos ſubito e-ducere ſolitſ regibus, nullo oppidanorū ſentiēte. **Penſile horreū**, qd' nos uocamus granariū: q' ſit in altiore domus loco. *Colum. lib. 1.* Sed nos in noſtris regionibus, quæ redundant uligine, magis illam poſitionem penſilis horrei probamus. Aliquando tamen **Penſilis** dicitur mollis. *Vergilius*:
 Pileatis matres in mollibus. *Seruius*: id eſt, penſilibus. Nam molle et **Penſile** conuertuntur.
Penſio, dicitur id, quod pro re aliqua cōducta ſoluitur. id eſt, quod datur pro rei alicuius uſu, aut agri, aut domus. *Cicero* **Leptæ**: Teneor tamen dum à **Dolabellæ** procuratoribus exigam primam penſionem.
Penſionarius, qui penſionem alicui ſoluere tenetur.
Penſitator, ponderator. *Gellius*: Verborū penſitatores ſubtiliſſimi. à *penſito, tas*.
Penſito, tas, ſæpe, uel ualde bene pondero, examino. *Plin. lib. 7.* Is demum uitam æqua lance penſitabit, qui ſemper fragilitatis humane memor fuerit. *Gellius lib. 1.* Aut uirtutes penſitabat, aut uitia rimabatur: ut iudicium eſſe factum ad amuſſim diceret. Et **Penſitare**, eſt ſoluere, conſueſcere. *Plinius libro 12.* Qui tradit ſingula milia talentū thuris annua penſitaſſe **Arabas** regibus **Perſarum**. *Cicero* in **Oratione** contra **Mithridatem**: Quæ tandem eſſe exiſtimatis, aut eos qui ueſtigalia uobis penſitant, aut eos qui exercent, aut exigunt. id eſt, ſoluere ſolent.
Penſo, ſas, à *pendo*, uel à *pendeo* frequentatiuū. ſignificat ſæpe pondero, æſtimo, uel aliquid pro alio do. *Valer. Max. lib. 1.* Deducſus ac miſſus ad ſenatum legatus, ut ex ſe, et uno et ſene complures **Pœnorum** iuuenes penſarentur, in contrarium dato conſilio, **Carthaginem** petijt. Hinc **Compenſo**, **Diſpenſo**, **Repenſo**. de quibus ſuo loco.
Penſor, qui ponderat, à *pendo*, *dis*. *Auguſt. lib. 5.* Confeſſion. Dubitare ſtultum eſt: qui utiq; melior ſit quàm menſor cœli, et numerator ſiderum, et penſor elementorum.
Penſus, ſa, ſum, ponderatus, examinatus. Per translationē ponitur pro bono et ſapientia. *Plautus* in **Sticho**: Age tu altera, utra ſit cōditio penſior, uirginem an uiduam habere. *Quandoc;* ponitur pro æquato. *Salluſtius*: Neq; id quibus modis adſequeretur, dum ſibi regnum pararet, quicquàm penſi habebat.
Pentadactylos, herba eſt arboris inſtar, quæ alio nomine **ricinus** dicitur: alij **helioſcopium** uocant. *Cc.*
Pentadôron, laiëris, id eſt, terræ coctæ ſpecies, quinq; palmos continens. *Græci* enim ueteres, dôron palmum dicebant: et dôra, munera, quæ manu darentur.
Pentaglottos, *Latinè* quinq; linguis dicitur.
Pentapeton, herba, dicta quaſi quinquipenna.
Pentaphyllon, quod et **pentapeton**. herba quinq; folia habens. Multas habet uirtutes.
Pentapolis, *penult. corr.* regio inter **Palæſtinam** et **Arabiam**: à quinq; ciuitatibus ſic adpellata. ubi **Sodomum**, et **Gomorrhum** oppida. Hanc regionem (ut *Solinus* ſcribit) de cœlo tactam, teſtatur humus nigra, et cinere ſoluta. Naſcuntur ibi poma quæ comedi non poſſunt, licet matura uideantur: quod

leniter manibus preſſa ſumum exhalent, et in puluerem ſathiſcant. Eſt et **Pentapolis** regio in **Libya**, à quinq; ciuitatibus dicta: quæ et **Cyrenaica** uocatur.
Pentarchus, qui quinq; uiris præeſt.
Pentaſticæ, porticus dicuntur, à quinq; columnarū ordinibus.
Pentateuchus, dici poteſt uolumen quinq; librorum. Nam *πέντε*. quinq; *τέβυχος* uolumen ſignificat.
Pentathli, dicuntur illi q' in ludo quinq; artes gymnasticas exercent: uidelicet diſcū, curſum, ſaltum, paleſtrā, et iaculationem. Et ipſa exercitatio **Pentathlon** dicitur. *Latini* alio nomine quinq;tertium uocant: à quinq; artibus. Et ipſi **Pentathli**, id eſt, athletæ, qui his quinq; artibus ſe exercebāt, quinq;tertiones adpellantur. A *πέντε* quod ſignificat quinq; *et* *ἀθλος* certamen. *Plin. de Myrone*: Hic fecit **Delphicos pentathlos**.
Pente, *Græcè*, *Latinè* quinq; dicitur. à quo multa per compoſitionem fiunt.
Pentecontarchus, dici poteſt quinquagenarius. id eſt, qui præeſt quinquaginta. Nā *πεντήκοντα*, *penteconta* *Græcè*, quinquaginta dicuntur *Latinè*.
Pentecoſte, ſtes, à *pentecōta*. dici poteſt quinquagenaria: quoniam hæc dies à reſurrectione domini diſtat quinquaginta diebus.
Pentecoſtos, *Latinè* quinquageſimus dicitur.
Pentemembris, *penult. correp.* *Latinè* ſemiquinaria caſura eſt: quoties poſt octo tempora, ſyllaba relinquitur, partē orationis terminans. Hæc autem cōmunis eſt. ut,
 Omnia uincit amor, et nos cedamus amori. *Pente* enim quinq; *uſq; diuiſio*, pars.
Pentheus, nomen proprium.
Penthos, à noſtris dicitur luſtus.
Penuarium, ſiue **Penuaria** cella, dicitur omne quod in penu reponitur: et ipſum penu, et quod in penu eſt.
Penula, per ſimplex n, ueſtis denſa ac uilis: quæ nebuloso ſeu pluuioso tempore ſupra tunicā adſumitur, loco pallij, ad arceſcendas à corpore pluuias. *Pomponius* in **Panicea**: Penulam in caput induce, ne te noſcat. *Quintilianus*: Quū **Galba** penulam roganti amico reſpōdit. Si non pluet, nō opus eſt tibi: ſi pluet, ipſe utit. *Iuuenalis*: — Et multo ſtillaret penula nimbo. Hæc ſi ex pellibus eſſet, ſcortea uocabatur. *Martialis*:
 Ingrediare uiam cœlo licet uſq; ſereno,
 Ad ſubitas nunquàm ſcortea deſit aquas.
Vlpianus iureconſult. inter communia ueſtimenta, quibus uir et mulier promiſcuc utuntur, Penulas adnumerat. *Varro* dixit, non quærendam eſſe penulam homini qui habet uirtutem. *Scribit Lampridius*, **Alexandrum** conſtituiſſe, ut ſenatores penulis intra urbem frigoris cauſſa uterentur: quum id ueſtimentum itinerarium et pluuiæ fuiſſet. Erat etiam **Penula** gauſa: pina, candida ac uilloſa, qua per æſtum utebantur. *Martialis*:
 Is mihi candor ineſt, uillorum gratia tanta eſt,
 Vt me uel media ſumere meſſe uelis.
Penularium, locus in quo penulæ reponuntur.
Penulatus, penula indutus. uide in diſtione **Penula**.
Penuria, quaſi urens penu: uel quod penē urat: uel quod penē minus ſit quàm necceſſe eſt. ſignificatq; omnem inopiam rerū: et præſertim earum quæ in penu recondi ſolent.
Penus, hic uel hæc, quartæ declinationis, et hic **Penus**, ni, ſecundū *Prifcianū*, et hoc **Penus**, noris, et hoc **Penū**, et hoc **Penu**, indeclinabile. ſignificat omne eſculentum poculentumq; quo ueſcuntur homines. Dictum **Penus**, quod ea quæ longæ uſionis gratia contrahuntur et reconduntur, nō in promptu ſint: ſed intus et penitus habeantur. *Feflus*: Penora, res neceſſarie ad uiſtum quotidianum, *Plautus* in **Perſa**: Nam ſi **penus** annuus hodie cōuenit, cras populo proſtituam uos. *Trentius*
 ff in *Ennu*.

- in Eunu. Prius ad te penum omnem congerebam clanculum. Lucilius: Vt uxori legata penus. Horatius in neutro genere. Annonæ proſit, portet frumenta, penusq;.
- Penum. Afranius: Vos quibus cordi eſt, intra tunicam manus leua, dextra in penum herile. Gellius ex Maſſurij autoritate demonſtrat, thus, & cereos ligna quoq; penori adſcribi poſſe. Nos uero aromata, caſeos, carnes ſalutas, & alia eſculenta dabimus ſeruanda.
- Peplos**, ſive **Peplios**, fruticis genus. Plinius: Portulaca (quã Peplion uocant) non multum ſatiua effiacior, ſagittarum uenena & hamorrhoidum, plagis impoſita, extrahit. Cc.
- Peplus**, ſive **Peplum**, ueſtis ſolemnis, quæ iniicitur uel uiro, uel ſœminæ, uel Deo, Deæ ue. Vergilius: Crinibus Iliades paſſis peplumq; ferebant. Plautus: Nunquam ad ciuitatē ueni, niſi quū inſertur peplum hodie. Poëtæ tamen (ut inquit Seruius) abutuntur hoc nomine.
- Pepones**, melones. Plin. lib. 20. cap. 2. Pepones qui uocantur, refrigerant maxime in cibo, & emolliunt aluum.
- Peplis**, Latine cōcoctio. Vnde Peptica, medicamenta ad concoctionem: quæ foris adhibentur. ὁπὸ τῆς πέλης. Inde Diſſeppſia, mala concoctio, quando cibi non perficiuntur.
- Per**, præpoſitio eſt: quæ ſeparata, quandoq; localem, quandoq; temporalem habet ſignificationem. ut, Per urbem uado, Per medium diem operor. Quandoq; denotat perſonam. ut, Per medios ruit, ac morientes nomine clamat. Quandoq; iurandi eſt. ut, Per pol. id eſt, per Pollucē. Quandoque obſtandi. Vergilius: Per te, per qui te talem genuere, parentes. Quandoq; medium quendam & quaſi interceſſorē ſignificat. ut, Per meos amicos obtinui. Cicero: Quod per me certior ſias. id eſt, me operante. Cōpoſita uero perfectionē denotant. Si legit, perlegat. id eſt, uſq; ad finem legat. Cicero: Nuncius qui literas acceperat, nō pertulit. Aliquādo in bonum uel in malum accipitur. ut Perſequor. Aliquādo abnegatiua eſt, ut Perſidius, Periuſus. quod ſignificat qui fidem & iuſurandum frengit. Aliquando Per ſignificat medium, ſive trans. ut Perſuo, Perpluo. Perſpicuum, per cuius medium uidemus. ut cryſtallus. Aliquādo habet uim aduerbij, et pro ualde ponitur: tamq; ſuperlatiuo quā poſitiuo iungitur. Colum. lib. 4. Nam credidiſſe uillicis, uel etiam uinitori, ſocordis eſt: quum quod longē ſit facilius, adhuc per pauciſſimis agricolis contigerit, ut iugri uini ſtirpe careāt. Cicero: Pergrauē mihi uſum eſt. Et ſi addatur quā, ſignific. maxime. ut Perquā bonus. id eſt, optimus: Perquā magnus. id eſt, maximus. Iungitur etiā ſuperlatiuo. Curtius: Perquā maximo poteſt exercitu comparato. Aliquando ſignificat nimis uehementer: & in bonā & in malam partē. ut Pertinax, qui nimis tenax eſt, durus & inexorabilis. de quo infra. Componitur autē cum diſtione incipiente ab a, ut Perago. b, ut Perbibo. c, ut Percurro. d, ut Perduro. e, ut Pereo. f, ut Perfero. g, ut Pergratus. h, ut Perhibeo. i, ut Periuſus. l, ut Perlego. m, ut Permitto. n, ut Pernoclo. o, ut Peroro. p, ut Perpendo. q, ut Perquiro. r, ut Pergo, quod ex Per, & rego componitur: unde & præteritum Perrexi facit. cum ſ, ut Perſuadeo. t, ut Pertinax. u, ut Peruerto.
- Pera**, pellis à collo ad lumbos pendens, à quo Pera ſacculi genus. Hinc Peram uiatoriam uocamus, qua panem & aliquid opſonij geſtare uiatores ſolent: quemadmodum poculum uiatorium, quo uinum. Eius diminutiuum eſt Perula.
- Peraſticum**, gummi genus, quod naſcitur in Media, ex arbore quā alij procon uocant, alij malachran, nonnulli maladacion. Cornucopia.
- Peræa**, cū diphthong. ultior Iudææ pars: quia (ut inquit Strabo) regio quæ trans Euphraten eſt, Peræa nominatur.
- Perago**, gis, penult. corr. peregi, peractum, perficio. Seneca: Omnia inchoat, nihil peragit. Interdum perduco. Plautus: Nauem peregit in portū. Apuleius: Et multas noctes peregi inſomnes. Interdum pertracto. Vergil. lib. 6. Omnia percepi, atq; animo mecum ante peregi. Interdum pertraho, uel pertrahere facio. ut, Hic me ad carceres, ad mortem uſq; peregit. A Perago, ſit Peraſtio, quæ eſt perfectio. Cicero: Senectus peractio ætatis eſt. Peragere reum, ſignificat condemnare: ſed ſicere reum, eſt aduſare. Vnde ait Iureconſultus: Peregiſſe reum non aliàs quis uidetur, niſi & condemnauerit. Plinius: Dum peragitur reus.
- Peragro**, gras, penultima correpta, ex per, & agro componitur. Luxta præpoſitionis & agri ſignificationem, debet ſignificare, per agrum, ſive per agros ambulo. Sed quia quod peragatur exprimitur, & pro actiuo ipſius uerbi ponitur, agri ſignificatio remouetur: & pro ambulo, ſive inquirendo circumueo ſumitur. Cicero lib. 3. Officiorū: Et ob eam cauſſam urbe relicta, rura peragrantes, ſæpe ſoli ſumus. Hieronym. Eandem oram Italiæ quæ quondam magna Græcia dicebatur, laborioſiſſime peragrauit. Hinc Peregrinus, Peregrinor, & Peregrē deducuntur.
- Peranno**, nas, ſignificat per integrum anni tempus uiuo. Componitur enim ex per & anno, nas, Macrobius lib. 1. Saturnalium ſcribit, priſcos Romanos menſe Mario, & publicè & priuatim ad annā perennamq; ſacrificatum ire ſolitos, ut annare perannareq; commodè liceret. hoc eſt, uitam degere incolumē per annum integrū. Suetonius in Veſpaſiano: Ideoq; puella nata non perannauit.
- Peratius**, herba folio rotundo, caule palmum alto, ramis ſtantibus ab radice quatuor aut quinque rubentibus, ſemipederali altitudine, ſucci plenius. Cornucopia.
- Perbibo**, penult. corr. perfecte bibo. Laſtan. lib. 2. Inſeſi ſunt perſuaſione, ac penitus eorum mentes ſuccum ſtultitiæ perbibebant. Sed hoc per metaphoram.
- Percaſtor**, ſive **Peræcaſtor**, per ædem Caſtoris. Cc.
- Per cauſſam**, ſive per ſpeciem. ſignificat per ſimulatā cauſſam. Liuius libro 4. Vt quum adpropinquaret ianue rex per cauſſam aliquam, in anguſtijs ſuſtineret à tergo agmen. Idem: Hi poſtquam aliquid mouerent, colloquendū cū Annibale rati nocte per ſpecie uenandi urbe egreſſi, ad eū proficiſcuntur.
- Percello**, lis, perculi, percuſum. ſignificat euerto, percutio. Varro: Alius tenerā abiectū ſolus percellit. Aliquando diſſero. Lucilius: Ad nonum hoc percellit annum.
- Percepterus**, auis eſt ex aquilarum genere, quæ circa lacus uerſatur: uulturi ſimilis, alis minimis, reliquis magnitudine antecellens, ſed imbecillis, & degener, ita ut à coruis ſæpenuero uerberetur. Cornucopia.
- Percipio**, cipis, penult. corr. perfecte capio. Aliquando ponitur pro intelligo, ſentio. à quo Perceptio.
- Percitus**, pe. cor. nimis incitatus: q ira ac furore accenſus eſt.
- Percnus**, aquilæ genus, ab Homero ſic uocatum. Aliqui morphum, alij pygargum uocant. Cornucopia.
- Percoarctio**, ctas, ex per, & con, & arcto. abiecta n, Arcto uerò frequentatiuū, ab arceo ſit: & ſignificat perfecte cogo, ſive cōſtringo. Columella lib. 2. de ſaxo loquens: Tunc demū (inquit) conuertemur, & utrinq; ſiccatum percoarctabimus in ſtringam: atq; ita manipulos uinciemus.
- Percolo**, pe. cor. pfecte colo. id eſt, amo, ſive ueneror. Plaut. in Trinu. Feceris par tuis cæteris factis, patrem tuū ſi percoles.
- Percontor**, per o, & ſine c, ante t, à conto dicitur: quo nauate utuntur ad loca nauibus opportuna. Nā aquæ altitudinem conto per

conto pertentant.

Iuuenalis:

Esse aliquos manes, & subterranea regna:

Et contum, & stygio ranas in gurgite nigras,

Atq; una transire uadum tot milia cymba. Significat autē idem quod percunctor. id est, diligenter interrogo.

Percūdo, is, penult. producta. perfecte cudo, & quasi frango. Columella libro 10. Animaduertat auarius, an pulli rostellis oua percuiderint.

Percussus, participium, à percello. Sæpius ad animum refertur. Gregorius: Vna mulieris uoce pculsus, dum mori timuit, uitam negauit. Percussus, ad corpus, fit à percutio.

Percunctor, per u, & c, ante t, fit à cunctus, cta, ctum, quod à cunctis perquiratur: q; is qui curiosus est, per cuncta interroget. Et significat diligenter interrogo, percontor. Plautus: Quid istuc in mente est tibi, ex me mi uir percunctor. id est, morari querendo, siue per cuncta inquirere. Plinius: Percunctor, quanti licitaretur opera effecta, paruum nescio quid dixerat. Est etiam Percunctor, expectare. Teren. in Phorm. Percunctorum ibo ad portum, quoad se recipiat.

Percūro, ras, penult. prod. perfecte sano. Curtius: Percurato uulnere acrius obsidionem instituit.

Percurro, ualde curro, siue currendo pseuero. Plaut. in Stich. Percurri, ut nunciarem nuncium optabilem. Teren. in And. Continuo ad te properans percurro. Donatus: Vide quantum properans, & percurro: ut continuationē cursus ostenderet. Quandoq; Percurere, est per aliquem locū currere, siue discurrere. Augustinus per translationē: Vt quid opus est multa percurrere, & multa uana haresum enumerare? Quandoq; est negligentius & cursim pertransire. Cic. lib. 2. de Orato. Et multo apertius ad intelligendum si sic construitur aliquando, ac non ista breuitate percurriur.

Percutio, cūtis, pen. corr. percussi, cussum, ex per & quatio. q; in c, mutata, & abiecta a, significat ferio. Cuius compositū est Repercutio. Ambro. lib. 1. Offic. Quum malediceretur non remaledixit: quum percuteretur non repercutit.

Perdicium, herba est qua perdices præcipue uescuntur. Cc.

Perditē amare, est uehementer amare.

Perditū perdamus, plus significat q̃ Perdamus solum. Est enim exaggeratio quædā Ciceronis. Terēt. Ne puerū perditum pdamus. hoc est, ne ex infelicissimo infeliciore faciamus.

Perditus, ta, tum, amissus. Et pditus, qui ita alicui perturbatiōi aut uitio subiaceret, ut inde se eximere nō possit. Et qui omni uitio contaminatus est, ita ut de eo nulla spes habenda sit, perditus dicitur. Perditum enim dicunt quod interiit, & recuperari non potest. Cicero lib. 2. Offic. Dum homines perditū hastam illam cruentam & meminerint, & sperabunt.

Perdius, ex per & dius, quod est dies, & is dicitur qui per diem uigilat. Gellius lib. 2. Stare solitius Socrates dicitur, perstinaci statu perdius atq; pernox, à summo lucis ortu ad Solem alterum orientem: incōniuens, immobilis, iisdemq; in uestigijs, & ore atq; oculis in eundem locum directis, cogitabundus, tanquā quodam secessu mētis atq; animi factio à corpore. id est, per diē & per noctem. Seneca: Id perdius pernoxq; agebat. Sic interdus, intra diem, uel per diem: quia nulla uigilationis propria significatio inest. Dius autem pro die ponitur in compositione: & nomen est, & nominatiui casus. Sicut noctu, pro nocte. Plaut. in Mercato. Neq; cōquiescam usquā noctu neq; diu: prius profectō quā aut amicam aut mortem inuestigauero.

Perdix, auis nota à perdendo dicta. Nā (ut Ambrosius Irenæo scribit) hæc auis dicitur esse plena fraudis & fallacie, quæ de capiendi uenatoris uias calleat, atq; artes nouerit, ut cū à pul-

lis auertat suis. Certe si insistere aduerterit, tādū illudit, quā diu soboli fugiendi signum tribuat & potestatem. Quam ubi euasisse senserit, tūc se & ipsa subtrahit, & lubrica arte decipit insidiantem relinquit. De hac Hieronymus ad Præsid. Perdix aliena oua calefacit furatis suis. Sed quum creuerint in nido pulli, euolant, & ad parentes suos redeunt, mentitum parentem omittentes. Perdices sibi insidiatur. Et si adferat illos ad syluam qui eos habent, uocem emittunt absconsi: & sic cæteri ueniunt, & retibus capiuntur. Plus pedibus quā pennis fugiunt aucupantes. Et si ad hoc fuerint ut capiantur, sibi similem colore lapidem querunt, & ibi se supinos ponunt.

Perdo, dis, didi, ditum, ex per & do significat amitto: quasi nimis do. Qui autē numis dat, quicquid habebat amittit. Plaut. in Amphit. Hunc nō reperi, & illos perdidit. Et Perdere, est perimere: quoniam quæ amittuntur, quasi mortua nobis esse uidentur. Terentius: Dij te perdant. Huius cōposita sunt Deperdo: quod est, in totum perdo: Caius scribit Deperditū dici, quod in natura rerum esse desijt. Diminutū, quod usu raptum est. Disperdo, cōsumo, uel uarie perdo. Plaut. in Trinu. Præterea aliquantum animi caussa in delicijs perdidit.

Perdono, nas, significat remitto, August. in interpret. Psalmi Expectans: Recedis à peccatis, perdonabit peccata.

Perduco, cis, duxi, ctum, ad finem usq; duco. Cic. in Catone: M. quidem Val. Coruiniū accepimus ad centesimum annum uitam perduxisse. Aliquando Perducere, est per uim ducere. inde Perductores, à Cicerone in Verr. dicti sunt, qui (ut Asconius inquit) in hoc differunt à Lenonibus: quod Lenones sunt scortorum: Perductores etiam inuitarum personarum.

Perduellio, crimen læsæ maiestatis, aut reipublicæ, seu is qui ita læsit. Cic. lib. 2. Offic. Nam pirata non est ex perduellionū numero diffinitus: sed cōmunis hostis omnium. Vlpianus pro crimine posuit: Qui perduellionis reus est, hostili animo aduersus rempublicam uel principem animatus est.

Perduellis, hostis dicitur. Plaut. in Amphit. Perduelles penetrant se in fugam: ibi nostris animus additus est. Antiqui Perduellem dicebant, quem nunc dicunt hostem. Et tunc hostis significabat peregrinum, qui suis legibus uteretur.

Perduo, ueteres dixerūt pro perdo, à quo Perduaxo. Plautus: Dij te Deaq; omnes perduaxint cum istoc homine.

Peredo, penult. corr. ex per & edo, es, & significat uehementer edo. A quo Peredia, diæ, ipsa comestio.

Peregre, pen. corr. significat peregrinādo. Et est cōmune tam significantibus quietem, quā motum. ut, peregre sum, peregre ueni, peregre uado. Plaut. in Amphit. Bene fecit, quia nos eramus peregre, tutatus est domum. Teren. in Phor. Pericla, damna, exilia peregre rediens semp cogitet. Plaut. in Amphit. Ita peregre ueniens hospitio publicitus accipiat.

Peregrina sacra, dicta sunt, quæ ex alijs urbibus religionis gratia sunt aduecta.

Peregrinor, penult. producta. depon. absolutum signific. per aliena loca peragrans, proficiscor.

Peregrinus, aduena, & aliena loca peragrans: à peragro, gras. Et differt ab hospite: quod Peregrinus simpliciter eum significat, qui in sua ciuitate non est: Hospes, qui in aliena ciuitate est. Antiqui tamē Peregrinos, dicebat hostes. Ambrosius: Aduersarios molli ueteres adpellatione nominabant. Hostes enim antiquo ritu peregrini dicebantur.

Peremptalia fulgura, prisca adpellauēre, quæ superiora portenta perimunt. id est, tollunt.

Peremptorius, a, um, qd' est mortiferū, à perimēdo, ut uenēnū peremptoriū apud Apul. lib. 10. Sic apud iuriscōsul. Titu. de Iudicijs peremptoriū edictū dicitur, cō quod tribus edi-

ff 2 etis

Alis propofitis, uel uno pro tribus, fieri folbat, & q. perimat difceptationē inter litigatores, hoc eſt, nō patiatu aduerſariū tergiuerſari. Qui uerō ſpernebat, contumax dicebatur.

Perendie, ſignificat quod uulgō dicitur poſt cras. Cicero in Atti. Scies igitur cras, ad ſummum perendie. Hieron. ad Pama. Vt quod hodie non merui, cras uel perendie merear.

Perendinus dies, dicitur ab hinc tertius. Caſar: Qui ſi p te liceat perendino die cū proximis hibernis cōiunctim cōmunem cū reliquis caſum belli ſuſtineat. Hinc Comperendino, as.

Perennis, & hoc Perēne, ſine h, ex p, & annus, mutatis literis: quaſi p annos durās. id eſt, ppetuus. Inde ſit Perenno, as.

Perennitas, per annos duratio. Columella: Nam ea coeli poſitio maxime frigida, & minime humida eſt, quæ utraq; perennitatem conditis frumentis afferunt.

Perenno, as, per annos duro. Columella lib. 1. Sed & temperet uires clementia, quum & terribilior debet eſſe, quā ſeuior: ut obſequatur eius imperijs, & diutius perennent boues non conſecti uexatione ſimul uerborū operumq;. Idem lib. 3. Roſa hoc modo culta multis annis perennat.

Pereo, is, iui, uel perij, peritum, ſecundum analogiam. Componitur enim ex per: & eo quod facit itum, ſed nuſquam legi: quū tamen periturus habeatur. Auguſt. ſuper Ioan. Tanquā eſſent ab illo perituri merito turbantur. Et ſignificat Perire, amitti. Hieron. in lib. Reg. Perierant autem aſina Cis patris Saul. Quandoq; abſumere. Terent. in Adel. Nempe tua arte uiginti minæ pro pſaltria pericere. Vnde & pro mori ſumitur, quaſi in totū ire: quod qui perit, prorsus abit. Plin. lib. 7. Tu qui te Deū credis aliquo ſucceſſu tumens, tanti tum perire potuiſti? Atqui etiam hodie minoris potes. Quantulo ſerpentis idus dente, aut etiā ut Anacreon poëta acino uiaſſe: ut Fabius ſenator prætor in lactis hauſtu uno pilo ſtrangulatus. Huius compoſita ſunt, Depereo, & Diſpereo.

Perfacul, ueteres dixere pro facile. Cc.

Per fas, & Nefas, prouerbiale: tractū ab his qui quauis uia uoti compotes effici contendunt. Cc.

Per fero, pen. corr. uſq; ad cōſtitutum finem fero. Cicero: Sed nuncius ille qui literas accepit, non pertulit. Alibi pro denuntiare poſuit. ut in epiſtola ad Celiū: In his ſum locis, quo & propter lōgiquitatē, & propter latrocinia, tardiſſime omnia perferuntur. id eſt, portantur, uel denunciantur. Aliquando patior. ut, Diram crucem pro nobis Chriſtus pertulit.

Perfido, dis, pen. prod. ualde fido. Cicero lib. 3. Offic. Sic homines ſecundis rebus effrenatos, ſibiq; perfidentes tanquā in gyrum rationis.

Perfidus, pen. corr. qui fidē uiolat, ſiue perdit. Verg. lib. 10. Nunc pelagi Nymphæ claſſis tua perfidus ut nos Præcipites ferro Rutulus flammisq; premebat.

Hinc Perfidia, & Perfidioſe. Cice. lib. 1. ad Heren. In odium adducemus, ſi quid eorum ſpurcē, & ſuperbē, perfidioſe, crudeliter, confidenter, malitioſe, ſagitioſe factum proferemus.

Perfidus, penult. prod. à fido, is, pro eo cui multū fidendum eſt: ſicut Infidus, cui non eſt fidendum.

Perfodio, ſūdis, pen. corr. uide in diſtione Fodio.

Perfrico, as, pen. corr. ualde frico. Perfricare uerō os, ſeu frontem, ſignificat pudorē deponere. Nam quū in pudibundo ſanguis diffundatur ex corde in faciē, tanquā uelamentum, qui impudibundi ſunt & inuerecundi, & erubeſcere uideri nolūt: hi ſolent os & frontē perfricare, ad ruborem illū digerendū, & ſanguinem ad interiora repellendū. Hinc facta eſt locutio prouerbialis de inuerecūdo, ut dicatur: Perfricuit os, perfricuit faciem, perfricuit frontem. pro eo quod eſt, pudorem abiicit. Cic. lib. 3. Tuſcul. Quid tergiuerſamus, nec ſatemur eā nos di

cere uoluptatē, quā tu idem quum os perfricuſti ſoles dicere. Plinius: Perfriciu faciem, nec tamen profeci. Martialis: Et ſi perfricuit frontem poſuitq; pudorem.

Perfructus, à perfruor. Cicero ad Hort. Et amœnitate loci perfructus eſt.

Perfuga, penult. corr. qui ad hoſtes perſugit, uel tranſfugiendi morem perfectē nouit. Cicero lib. 3. Officiorum: Perfuga ab eo uenit in caſtra Fabricij.

Perfugio, ſugis, pen. corr. uide in Fugio.

Perfugium, locus tutiſſimus, quo nos in uexatione, aut calamitate recipere contendimus: quāuis id non minus apud homines ſit. Apuleius: Perfugium facinoroſorum hominum. Lilius libro 2. Itaque in medio propē iam uictores caſi & uſti. Pars perexigua, duce amiſſo (quia nullum propius perſugium erat) Romanis inermes, & fortuna & ſpe ſupplicum delati ſunt. Tranſfertur etiā ad alia, ut ad literas. Cicero: Itaq; utor codē perſugio quo tibi utendum cenſeo literulis noſtris.

Perfunctorie, quod eſt tranſitorie & inaniter. Vlp. Neque quidem perfunctorie aut obſcurē dicere, aut denūtiare debet.

Perfunctorius, a, um, à pſungor. ſignifi. qd' cito & leuiter tranſit Ambro. lib. de Paradiso: Cognoscere utiq; non ſola & perfunctoria ſciētia eſt, ſed in corū opatione q̄ oporteat fieri.

Perga, oppidum in Pamphilia, à qua Diana Pergæa dicta eſt, propter templum illi dicatum.

Pergama, pergamorum, arces Troianæ: Quæ, quoniā altiſſimæ erant, omnia alta ædificia Pergama ſunt adpellata. Vnde non immerito urbs aſalpina Gallia, ex qua ego ortum duxi, Pergamum dici poſſet, quod in ædito ſita ſit. Sed Plinij autoritas non paruipendenda ſuit, qui Bergomum per b, & o, ſcribit, & eius incolæ Bergomates adpellat.

Pergamū, ſiue Pergamus, ciuitas Aſiæ inſignis, quæ diu ſub Attalicis regibus fortunata fuit, & poſtea Romanorum prouincia facta eſt. Apud quā chartæ uſus inuētus eſt (quæ nūc quoq; uulgō Pergamena dicitur) ab Attalo, ut Aelianus: uel ab Eumene, ut Plinius ait: Ex Pergamo Galenus medicus celebris, & Apollodorus orator fuit, qui artes conſcripſit, & Apollodoriā ſectā introduxit, & Auguſti Cæſaris magiſter fuit. Et diſcipulum memoratu digniſſimum Dionyſium ciuem ſuum, cognomine Atticum, qui ſermones & hitorias conſcripſit, edocuit. Eſt & Pergamum, idæ promontorium.

Pergo, pergis, perrexi, ex per & rego, ſignificat uado. Plin. Mox ubi pluribus eodem modo ſe corijs loricaui, in dimicationē pergit. Quandoq; proſequor, perſeuero, ſiue procedo. Terent. in Adel. Nam ſi moleſtus eſſe pergis. Vergilius: O Dea ſi prima repetens ab origine pergam.

Quandoq; ago. Idem: Pergite Pierides. Quandoq; feſtino. Terent. in Phormi. Domū in pergam ubi plurimū eſt. Quandoq; conor. Idem in eadē: Hoc ubi ego audiui, ad fores ſuſpenſo gradu, præſtiterunt. Hinc componitur Expergo, quod ſignificat expergefacio. Aſius: Heus uigiles pro parte expergite pectora tarda Sopore. Sipontinus cōponi putat ex per & ago, ſed (ut opinor) fallitur. Tum quia præteritum perrexi facit, ſecundum analogiam ſimplicis rego, nō peregi, quod eſt à perago: tum quia perago compoſitum habetur ab ago.

Pergræcor, pergræcaris, epulis & potationibus inſeruiro: quod eſt Græcorum proprium. Titinnius: Hominem impium, nunc ruri pergræcatur,

Pergula, locus apertus à multis lateribus, æcrum excipiens, ali quando extra parietem porrectus, & modo tectus, modo ſub dio expoſitus, à pergendo dicta: quod in ea decambulare ſoleamus, forumq; aut hortū, aut plateas, aut uias perſpectare, & quandoq;

quandoq; coenare. In pergulis præceptores discipulos erudiebant, aliq; artifices opera sua uelut in propatulo habebant. Vnde Sueton. de Crassio Grammatico: Deinde in pergula docuit. Plin. de Apelle: Idem perfecta opera proponebat in pergula transeuntibus, atq; post ipsam tabulam latens, uitia quæ notarentur auscultabat. Est & Pergula, ordo ac coetus ministrorum obedientium structori. Iuuenalis:

Sed nec structor erit cui cedere debeat omnis Pergula.

Id est, pergentinus ordo. Itē in navi Pergula, dicitur excursus per totam nauim: & alio nomine portifculus adpellatur. In uineis uerō topiarū opus significat. Columella: Si quæ pergula uitium generosarum à putatoribus relicta sunt, ante calendas Aprilis utiq; deputari debent. Plinius etiam uitium generosarum pergulas præcepit quinquatribus esse putandas.

Perhibeo, hibes, pen. corr. ex per, & habeo. significat dico, & firme teneo. Colum. lib. 4. India perhibetur molibus ferarum mirabilis. Interdum Perhibere, est dare. Idem in eodem: Eius rei testimonium tu præcipue Syluine perhibere nobis potes. Quadoq; precium denotat, eo modo quo uendo. Plaut. in Persa: Eodem mihi precio sal perhibetur, quo tibi.

Péri, præpositio Græca, modò significat de, modò ultra, modò circum: à qua multa per compositionem fiunt.

Périander, fuit unus ex septem sapientibus Græciæ. Cc.

Periarchôn, significat de principijs, siue principalibus. $\pi\epsilon\rho\iota\alpha\rho\chi\acute{o}\nu$ enim significat de, $\pi\rho\iota\alpha\rho\chi\acute{o}\nu$, principijs: licet sit genitiui casus, quia Græci carent ablatiuo. Scripsit Origenes librum Periarchôn (inquit Hieron.) qui sunt re uera aliàs obscurissimi & difficillimi. De rebus ibi talibus disputat, in quibus philosophi omni sua etate consumpta, nihil inuenire potuerunt.

Periboëton, $\pi\epsilon\rho\iota\beta\omicron\epsilon\tau\omicron\nu$, Græci dicunt celebrē, famigeratūq;.

Peribolus, penult. corr. Latine circuitus. Dicitur & Peribolum, à $\pi\epsilon\rho\iota\beta\omicron\lambda\omicron\varsigma$, circumco. Et capitur pro septo & corona domus: quæ sit, ne quis delabatur: quæ lorica, lorica uel alio nomine dicitur: uide in Loricula.

Pericles, nomen uiri clarissimi Atheniensis, qui rempub. quadraginta annis gubernauit. ex $\pi\epsilon\rho\iota\kappa\lambda\acute{\epsilon}\varsigma$, & $\kappa\lambda\acute{\epsilon}\varsigma$, gloria.

Periclitor, penult. corr. idem est quod periculator. ut periclitor fama, capite. hoc est, periculum subeo, ista perdendi. Dicitur etiam Periclitor situi, quia in periculo positus sum moriendi propter sitim. Periclitari etiam significat experiri. Cice. lib. 1. de Oratore: Subeuntibus usus omnium, & periclitandæ uires ingenij. Plancus: Itaq; potius periclitari uolui, si posset mea præsentia & Lepidum tueri, & exercitum facere meliorem quam nimis cautus uideri.

Periclymenes, nomen filij Nerci, fratris Nestoris.

Pericope, penult. corr. amputatio, concisio dicitur. Hierony. ad Pamma. Aut si tu quoq; narem contraxeris, illam apostoli $\pi\epsilon\rho\iota\kappa\omicron\pi\epsilon\iota\varsigma$ (id est, amputationē, in qua de uirginitate & nuptijs disputat) aliter differere compelleris.

Periculator, periculum subeo. Cato: Periculatus sum.

Periculosus, a, um, quod est cum periculo. Cicero lib. 1. Officiorum: Grauioribus autem morbis periculosas curationes & ancipites habere coguntur.

Periculū, à perco deduci uidetur, et salutis discrimen significat. Verg. Obscurnamq; famē quæ prima pericula uito.

Aliquando dicitur experimentum: quia ratum est tentamentū sine periculo. Terē. in Eun. Fac periculū in literis. Et sic à perior antiquo uerbo secundū Ser. deriuatur: sicut à fero ferculū.

Periergia, $\pi\epsilon\rho\iota\epsilon\rho\gamma\iota\alpha$, Latine sedulitas dicitur.

Périhegesis, ambitus. Plinius: Possidonio qui periplum aut perihegesin. id est, de terræ ambitu scripsit,

Perihermenias, Latine dicitur de interpretatione.

Perihodus, Latine clausula, siue circuitus, uel ambitus, uel comprehensio, uel circumscriptio & cōtinuatio. Nōnunquam anfractus & terminus. Nam componitur ex $\pi\epsilon\rho\iota$, circum, & $\eta\delta\omicron\varsigma$, uia. Est enim ubi plena sententia est. Vnde medici Perihodicas febres uocant, quæ certis temporibus ueniunt. id est, abeunt, & quodā quasi circuitu factō rursus redeunt: ut sunt tertianæ, quartanæ. Est & Perihodus, genus certaminis apud Græcos. In Gymnicis enim certaminibus perihodo uicisse dicitur, qui Pythia, Isthmia, Nemæa, Olympia uicit: à circuitu eorum spectaculorum. Et maximum decus erat uicisse perihodo. Vide in dictione Pentathli.

Perileucos, gemma quæ ab ore ipsius gemmæ ad radicē usq; candidum habet. Cc.

Perillus, Atheniēsis faber ingenio præstans, qui Phalaridi tyranno taurum ex ære fabricauit, in quo reus clauderetur, ac subiecto igne, cruciaretur: quā poenā ipse primus expertus est.

Perimetros, Latine immensus, quasi ultra mensuram.

Perimo, quasi in totum emō. Nam quod interficimus, à nobis emptū, & nostri omnino iuris factum esse uidetur: & hac de causa interficere significat. Inde Peremptus, interfectus. Cc.

Perimula, Indiæ promontorium.

Perinde, ex per & inde compositum est, aduerbium similitudinis. Significat enim ita. Cicero lib. 3. Tuscul. In quo facetum illud Bionis. Perinde stultissimum regē in luctu capillum sibi euellere, quasi caluicio mœror leuaretur. Suetonius in Domitia. Nulla tamen re perinde motus, quā respōso casuq; Ascleptarionis mathematici. Aliquando significat pariter, æque. Plinius Iunior: Funus Rusti clarissimi, & perinde felicissimi. Suetonius in Cæsare: Quæ si quis inuestigare & persequi uellet, quartam elementorū literam. id est, d, pro a, & perinde reliquas cōmutet. Aliquando multū seu ualde, admodum. Idem in Galba: Quare aduentus nō perinde gratus fuit. Et de August. Coxendice & femore & crure sinistro, nō perinde ualebat, ut sepe etiam inde claudicaret. Cicero Tere. Te, & Dolabelam perinde diligo. Aliquando ponitur pro tanquam. Et sic plerumq; habet post se ac, uel ac si, uel atq; si. ut, Fac perinde ac si tua res esset. & Fauco rei tuæ perinde ac meæ. Aliquādo significat per hunc modum. Terentius in Phormi. Sexcentas perinde potius scribito mihi iam dicas.

Perinthus, urbs Thraciæ, quæ nūc Heraclia dicitur. Inde Perinthus, a, um. ut Perinthia Menandri. Terentius: Menander fecit Andriam & Perinthiam. Cc.

Periodicus, a, um, penult. corr. uide in Periodus.

Periœcus, Latine contubernalis dicitur.

Peripatetici, philosophi dicti sunt, à $\pi\epsilon\rho\iota\pi\alpha\tau\epsilon\iota\omega$. hoc est, à deambulando. Et $\pi\epsilon\rho\iota\pi\alpha\tau\epsilon\iota\varsigma$ Græci uocant deambulationē. horū princeps fuit Aristoteles: Nā in Lyceo inambulans docebat. Hinc cōmentationes uespertinas Aristoteles $\delta\epsilon\iota\lambda\omicron\varsigma$ $\pi\epsilon\rho\iota\pi\alpha\tau\epsilon\iota\varsigma$, id est, post meridianam ambulationem adpellat.

Peripetasma, atis. genus cortinæ, qua parietes & aule teguntur: seu tapetia. Babylonici floris, uarietate conspicua: quæ à Lucretio Babylonica dicuntur, ab alijs aulea, & Attalica: à Capitolino stromata & peristromata: à Varrone beluata. hoc est, à beluis uariegate: à Plauto peristromata.

Peripeteias, & Placas, Græci cœuentus uarios adpellant. Plin. Casus mirabiles dixit in præfatione $\pi\epsilon\rho\iota\pi\epsilon\tau\epsilon\iota\alpha\varsigma$.

Periphanes, cōspiciuus dicitur. nā $\pi\epsilon\rho\iota$, circum. $\phi\alpha\iota\omega$, luceo.

Peripheria, circumferentia.

Peripheroma, quasi supplementū. Figura est, quā particula aliqua, sententiæ minime necessaria additur metro. Vergilius: Multum ille & terris iactatus & alto.

Vbi sine particula ille staret sensus, & non uersus.

ff 3 Peripho

Periphoretos, quasi circumlatilis: quales appellari solent, qui in lectica circumferri consueverunt.

Periphrasis, Latine circūlocutio, uel circuitio. ut apud Verg. Et iam prima nouo surgebat &c. Quum diem tantū significet. Est enim oratio, rem simpliciter circumscribens elocutione.

Periplum, id est, lustratum nauigatione circuitum.

Peripneumonia, πνευμονία, morbus quum pulmo totus adficitur, & tussis subsequitur. Qui hunc morbum patitur. Peripneumonici dicuntur. Plinius: Mellis quidē natura talis est, ut putrescere corpora non sinat faucibus tonsilis anginae, omnibusq; oris desyderijs utilissimū, arescentiq; in febribus linguae. Iam uero peripneumonicis pleureticisq; decoctū. Quum uehementior est difficultas spirandi, & spirare aeger sine sono & anhelatione nō potest, Asthma uocatur. Orthopnea, quum spirare nō potest, nisi recta ceruice spiritus trahatur. Dispnea, quum difficultas spirandi modica est.

Peripsēma, atis. pen. prod. quod Græci περιψήμα scribunt. à περιψάω, quod est circumrado, uel circūlino, abstergo & repurgo. Vnde limatura, siue rasura, & purgamentum dici potest. Vnde apud Apostolum: Tanquā purgamenta huius mundi facti sumus omnium peripsēma usq; adhuc.

Periscelis, idis, ornamentī genus circa crura, quo mulierum gressus cōponi solebant: ut docet Porphyrius, enarrans illud Horat. Sæpe periscelidum raptam sibi stentis.

Fit autem ex περι, circum. & ἄλσος, crus. Hieron. in lib. Num. Ob hanc causam offerimus in donarijs domini singuli, quod in præda auri potuimus inuenire: periscelides & armillas, annulos, & dextralia, & murenulas, ut deprecereis pro nobis dominum. Idem ad Fabiolam scribit Periscelides à Latinis uocari fœminalia, seu brachias, quibus pudenda uelantur.

Perissologia, superflua locutio. ut si dicamus: Felix sit, & minime pereat Cæsar. Nam περισσὰ, superflua. λόγος, locutio.

Perissōn, Græci inæquale atq; impar dicunt.

Peristeræ, dicuntur columbæ domesticæ, & harum stationes Peristeriones uocamus. Cc.

Peristereon, idem quod peristerotrophium. Varro: Incedūt locum unum quod alij uocant peristereona, alij peristerotrophion: in quo uno sæpe uel quinque milia sunt inclusa. Peristereon fit ut testudo magna camera tectus uno ostio angusto.

Peristerotrophium, locus in quo columbæ habentur. Latine columbarium: quamuis columbarium proprie sit loculamentum in peristerotrophio, singulis columbarum partibus præparatū. Inde Peristercos, herba columbis admodum familiaris. Varro lib. 3. de Rustica: Duo genera earum in peristerotrophio esse solent. Vnum agreste, quod habetur in turribus ac culminibus uillæ.

Peristonium, ut August. ait) est ora quæ tunica talari uel suebatur, uel texebatur. & hoc est quod Græci dicunt περιστέριον, id est, oram habens in circuitu.

Peristroma, penult. prod. quasi circumstratum. idem quod peripetasma. Plautus in Speu. Ita ego uestra latera loris faciā, ut ualide uaria sint: ut ne peristromatæque picta sint Campanica. Cicero lib. 2. Phil. Conchyliatis C. Pompeij peristromatis seruorum in cellis lectos stratos uideres.

Peristylum, quasi circumcolūnium. περι, circum. σῦλος, columna. Est autē locus circumquaq; porticiū habens, uel saltem à tribus lateribus. Viētru. Peristylia in trāsuerso tertia parte longiora sint quàm introrsus, Itidem tetrastylus, heptylus, octostylus dicuntur à Viētru. loca à numero columnarum.

Peristylus, locus clausus columnis.

Perithous, nomen uiri proprium.

Perito, tas, penult. correp. frequentatiuum à pereo. ex per &

ito. De simplici. Gellius: Ne quoad cœnam, nisi ad certas personas itaret. De composito. Plautus in Capti. Qui per uirtutē peritat non interit.

Periurus, qui iusiurandū uiolat, uel qui iurādo ius peruerit. Verg. Talibus insidijs, periuriq; arte Sinonis.

Periurium, est iusiurandum uiolatum. Quid autem sit iusiurandū. Cicero lib. 3. Officiorū declarat dicens, quod sit affirmatio religiosa. Idem ibi. Regulus non debuit conditiones pacis bellicas, & hostiles perturbare periurio.

Perizoma, perizomatis, dicitur onne quod circumcingit pudendorum uelamen. ut in Gene. Ecce sunt sibi perizomata. Idē dicitur, & lumbare & bracha.

Perizoniū, palliolum præcinctū, quo nude uirgines infra pappillas præcinguntur: hoc & præcinctoriū & castula dicitur.

Perlego, penult. corr. multum, siue à principio ad finē usq; lego, aut uideo. Plautus in Asin. Lege, perlege. Quintil. Quod uidere non est satis, sed perlegendum erit. Vergilius:

Quin protinus omnia Perlegerent oculis.

Perlītus, pen. corr. à perlino, is. Apul. lib. 1. Et lolio perlītus.

Perlucidum, & **Pellucidum**, à perluceo, uel pelluceo: per mutationē r, in l, sicut perlucio, & pellucio, perlicio, & pellicio. Et est id per cuius medium oculos dimittimus atq; uidemus. ut aqua, laterna, uitrū. Refertur etiam ad mentē. Plautus in Aulu. Is pellucet quasi laterna Punica.

Perlucio, multum lauo. Columella: Cum uino perlucitur os.

Permaneo, mānes, penult. corr. usq; ad finem maneo. Plinius Iunior: Tunc demum lente cunctanterq; ueniunt, nec tamen permanent, sed ante finem recedunt. Per translationem ponitur pro perseuerare. Terentius in Hecy. Vnde ira inter reos intercessit, quæ tam permansit diu.

Permāno, as, pen. prod. ad finē mano, descendendo. Cicero lib. primo de Natura Deorum: Nec est quod ab his ad hominum uitam permanere possit. Idem lib. 3. Tuscul. Nam quū est concupita pecunia, nec adhibita continuo ratio, quasi quædam Socratica medicina, quæ sanaret eam cupiditatem, permanat in uenas, & inheret in uisceribus illud malum. id est, descendit & penetrat. Plautus in Capti. per translationem posuit pro uulgare. Ne arbitri dicta nostra arbitrari queāt, ne ue permānet palam hæc nostra fallacia.

Permessus, fluius Bœotie ex Helicone proueniens, Phœbo, & Musis sacer. Vergilius in Sileno:

Tum canit errantem Permessi ad flumina Gallum.

Declinatur etiam hic Permessis, idis, uel idos. Martialis:

Quid tibi cum Cyrrha? quid cum Permessidos unda?

Permitto, sino. ut, Permūt me legere. Interdum dedo. Curtius lib. 1. Sexaginta dierum inducias pacti, ut nisi intra eos auxilium Darius ipse misisset, dederent urbē. postquā nihil inde præsidij mittebatur, ad præstitutū diem permiscere se regi. Interdum incito. Sisenna lib. 3. Et inde equum concitatu princeps ad hostiū permittit aciem. Interdū præcipito. Idē lib. 4. Multi præmissis armis ex fumo se permitterent. Interdū committo. Sallustius: Ea potestas per senatū more Romano magistratui maxima permittitur. Idem: M. Petreio legato exercitiū permittit. Et Permittere, est quasi ad finē mittere. Colum. lib. 8. Hoc genus casei potest etiam trans maria permitti.

Pernæ, à pede, uel à Græco πέρνα, dicuntur tam priores quàm posteriores coxæ porcine, salitæ, cū toto pede, quos Martia. petasiones appellat. Plinius: Castrantur fues post bidui inediā suspensæ pernis prioribus. Quidam dicūt Pernam proprie pedem significare, quo uocabulo Hispani nunc uulgō utuntur. à quo Pernæ suillæ. Vnde & Cōpernæ, qui sunt lōgis pedibus. Ab huius Pernæ similitudine, piscis quoq; genus Perna dictus est, ex

est, ex concharum genere, circa Pontias insulas frequentissimum: quod stent ueluti suillo crure longo in arena defixi.

Perniciabilis, ad necem omnia ducens. *Liuius*: Multos exina niuit rigor niuis insolitus, multorum exussit pedes, plurimorum præcipue perniciabilis fuit.

Pernicialis, mortalis. *Pli.* Pernicialia et brassicæ cū uite odia.

Pernicies, mors, à *perneco*. *Neco* autem à *nex*. Hinc *Perniciosus*, pro mortifero.

Pernicitas, uelocitas. *Plinius*: Alibi cauda uillosa homines nasci pernicitatis eximia.

Pernio, morbus pedū, ex nimio frigore proueniens, et calca-neū infestās præcipue. *Plinius*: Rapū domesticū, perniones feruens impositū sanat. Et crudum tusum cum sale prodest cui-cunq; uitio pedum. Huius diminutiū est *Perniunculus*. Idem: *Perniunculos* curat, et cotyledon cum axungia.

Pernix, nixis. penult. prod. à *pernitor*, ris, qui nimium nititur. Vnde aliquando sumitur pro celeri. *Vergil. lib. 4.*
—Pedibus celerem, et pernicibus alis.
Aliquando pro nimium perseuerante. Idem *lib. 3.* *Georgico*-rum de tauro ferociente: —Et inter
Dura iacet pernix instrato saxa cubili. *Hieron. ad Demet.*
pro utroq; significato posuit: Equorū cursus clamore perni-cior fit. Hic *Pernicior* et perseueratio intelligi potest. *Per-nix* uerò per nixis. penultima corr. à *perneco*, as, fit, pro perni-tioso. Et in foeminino genere sumitur pro morte.

Pernocto, as, per noctē moror, uersor, uigilo, oro, qesco, am-bulo, sto, habito, dormio, uel quicq; aliud facio: siue bonum id sit, siue malū. Non autē totam noctē insomniē duco. Hoc enim rarissime euenit, ne q; p totā noctē cuigilet. Vnde illud *Terēt.* in *Adel.* Sed si hic pernocto, causæ qd dicē *Syre*: ita interpre-tor. Si hic p noctē moror: nō autē si uigilo per totā noctē, qd' ad rē nō pertineret: quū ille de pnoctatione sua in urbe, q ruri pernoctare solebat loquatur. Ne pater, si rure se absente no-ctū deprehēderet, suspiciosus exquirat, quur non rus redierit. Et illud in *Hecy.* Na negabas, nuptū filiā te tuam, posse pati cū eo, qui meretrici amaret, et pernoctaret foris. *Cicero* pro *Cluen.* Quū esset adolescēs apud mulierculā quandā, atq; ibi pernoctaret. id est, p noctē moraretur. Idē pro *Archia.* Ado-lescentiā agunt, senectutē oblectant, secundas res ornāt, aduer-sis perfugium atq; solatiū præbent, delectant domi, nō impediūt foris, pernoctant nobiscū, peregrinantur, rusticantur. id est, ho-spitantur, per noctē morantur, uersantur, stant. et huiusmodi: ut pernocto sit, quicqd generatim per noctē fieri possit. Idem pro *domo* sua: Propter inopiā tecti in foro pernoctans. id est, dormiens. *Pomponius*: Pernoctare extra urbē dicitur, q nulla parte noctis in urbe sit. Est et *Abnocto*, qd' significat per no-ctē siue noctū absūm. *Seruius* in *lib. 5.* *Aenci.* Hoc etiā illa lex iuris indicat, q cū tribuno ple. abnoctare ab urbe nō liceret: li-cebat tamen exire post noctē mediam, et ante mediā reuerti.

Pernox, generis omnis, significat per noctē: nō q. tota noctē nunq dormiat. *Plinius* de *Luna* sic inq: Crescens scmp aut se-nesces. Et modo curuata in cornua, eademq; subito prænitens immēsa, orbe pleno ac repente nulla aliās pnox, aliās sera, ex parte diei lucē Solis adiunās deficiēs, et in defectu tñ conspi-cua. Quū enim dicat aliās pnox, aliās sera, idem sit qd' tarda, pnox citā significare cōuenit. hoc est, (ut ego sentio) nocte mo-dō ad surgēdū citā, modō tarda. Alterū enim ex altero decla-ratur. *Liui. li. 5.* Præliūq; ante lucē, sed *Luna* pnox erat, cōmis-sum est, et haud incertius diurno præliū fuit. Hic *Pernox*, signi-ficat quō *Luna* p totā noctē erat, siue lucebat. Hinc *Pernocto*.

Pero, genus calciamenti rustici ex corio crudo, contra niues

hymbresq; et frigora: q. perā ueteres pellē dicebant pēden-tem à collo ad lumbos. *Iuena.* —Quem nō pudet alto Per-glaciē perone tegi. *Vergil. lib. 7.* priscos Latinos perone in bellis usos ostendit, quum inquit: —Vestigia nuda sinistri Instituire pedis, crudus tegit altera pero. *Victruui.* uerò, ex ulua (inqt) palustri facili peronibus. Vbi quasi p culeo et utre accepit. Pero etiā fuit nomen *Nelei* filij, et frater *Nestoris*.

Perogigamus, qui admittit ut saliat equam. Eo enim adiu-tante, equa alligata celerius admittitur. *Varro lib. 2. de Re ru-stica*, *Perogitam* adpellat.

Peronatus, qui perones adsumpsit. *Persius*:
Nauium si poscat sibi peronatus arator.

Peroro, as, finio, perago, siue usq; in finē dico: sicut dicimus orare, significare agere siue dicere. *Lactan. li. 5.* Quāq; *Ter-tullianus* eandē causam plene perorauerit in eo libro, cui *Apo-logetico* nomē est. *Cic. lib. 2. de Legibus*: Vidco *Platonē* idē se cisse, omnēq; orationē eius de legibus peroratū esse uno æsti-uo dic. Hoc tamē uerbū significat pfectē, siue quātū pfectē pos-sum oro. Vnde *Peroratio* dicitur finis orationis. Sed quia in hac parte utimur plerunq; affectibus, ideo usurpamus plerūq; *Perorare*, pro ipsa adfectuū cōmotione. *Quintil.* At ista legē recitat, et in cadauere filij perorat. id est, indignationē cō-

Perorri, populi sunt *Acthiopie*, non multū remoti (mouet. ab *Atlante monte*. *Cornucopia*.

Perosus, ex per et osus. Osus autē participium esse puto uer-bi odio, pro quo defectiuum odi māsit in usu. Vnde *Ofor* uer-bale. Nā sicut à *prandeo*. *pransus* sum, quū tamen et *prandi* dicamus: ita et osus sum ab odio capimus, p quo est odi præ-sentis, et præteriti perfecti temporis. *Terent.* in *Adel.* Et illud rus nulla alia causa tam male odi, nisi quia propē est. *Plautus* in *Capti.* Odi ego aurū multa multis sæpe persuasit perperā. Capiuntur similiter Osus, Exosus, et Perosus, et actiue signi-ficationis sunt et participia, qd' ostēdit *Oforus* futuri tempo-ris. *Exempla* omnium proferam. *Festus* scribit: Osi sunt, ab o-dio declinasse antiquos, testis *C. Gracchus*, in ea quæ est de le-ge *Minutia*, quū ait? Mirum si quid his iniuriæ fit, semper eos osi sunt. Quod nūc quoq; cū præpositione elatū, frequēs est, quum dicimus *Perosi*. *Colum. lib. 10.* Neq; ea curatorē frau-dulentum tantum, sed etiam immundam segnicem perosa est. *Quintilianus lib. 1.* Qui modo legitimam disciplinam non sint perosi. *Plautus* in *Amphit.* simplici usus est: Inimicos semper osa sum. Verbale autem in *Asina*. *Madidum*, nihili, inconti-nentem, atq; osorem uxoris suæ. *Exosus* *Vergil. lib. 5.* posuit. *Iuppiter* omnipotens si nondum exosus ad unum *Troianos*. *Exosus* passiue etiam dicitur ab *Eutropio*.

Perotta, genus chartæ nuper inuenta. *Cc.*

Perotti, à peronibus dicti sunt. *Cc.*

Perpendicularare, *Geometre* uocant, quod recte in aliquid incidit. ut radij Solis recte, ex alto in aquam descēdentes, *Per-pendiculares* adpellantur. Illos integros, hos confractos in aqua uidemus adparere.

Perpendicularum, instrumentū fabri materiarij, seu cemen-tarij, quo plumbo à filo et gnomone pendente, rectitudo seu obliquitas operis perpenditur. id est, examinatur. *Asconius*: Perpendicularum linea laterum equalitatem à summo ad inum latitudine probans. *Cicero lib. 2. Academica.* Atq; si credere-mus, non egeremus perpendicularis, non normis, non regulis. Perpendiculari inuentor fuit *Dædalus*.

Perpendo, dis, propē examino. uide in dictione pendo.

Perpenſe, aduerb. significat ppē, examinatē, ponderatē. *Am-bro. lib. de Cān.* Ex quo cognoscitur nec illud otiose scriptū: sed perpenſe et examinate, quod legimus in *Regnorū libris*.

Perperam, pen. cor. aduerbiū, significat prauē, puerse. Plaut. Quid si semper agit perperam. Exponunt Perperā petulanter, seu incōstānter: ut est illud Aposto. Charitas non agit perperam. id est, nō est incōstans. Perperos enim Græcē instabilis est, & leuis, & mentis inops. Et hæc in eos intēdit, qui leuitate quadā & incōstāntia pleraq; innouant. Poteris & hoc pacto intelligere. Non agit perperam. id est, contumeliose.

Perpēri, pen. corr. indocti, stulti, prauī, mendaces. Accus: Describere cum miror perperos popularis.

Perperitudo, modo prauitatem, modo stultitiam significat.

Perpero, ras, deprauo: quasi nimis exacte paro.

Perpes, ētis, pen. corr. generis omnis. idem quod perpetuus.

Perpessus, q; nimis cū labore et dolore passus ē: à ppetior fit.

Perpētīm, pen. corr. aduerbium significat perpetuo.

Perpēto, pe. cor. ex p & peto. significat cōtinuo. id est, ualde & sine intermissione peto, perago, perficio. Vnde Perpetē et Perpetuū dicimus integrū, solidū, & nunquā interruptum.

Perpētro, as, pen. corr. ex per & patro. significat perficio: & plerunq; in malam partem.

Perpetuo, perpetuas, perenno, cōtinuo. August. lib. 4. Ciuit. Dei: Gaudium uerum perpetuabitur ex Deo, in quem flagrat bit charitas ex corde puro. Neuius: Miserum me, cui datū est ut hunc solus perpetuem laborem.

Perpetuus, a, um, ut accipitur à Theologis. id est, cui et principii datur, & finis. ut mundus & homo exterior. Scmpiterū, quod ex semper & eternū cōponitur, id intelligitur quod principium habet, nunquā habiturum finem. ut sunt angeli, & demones, & interior homo. Aeternū, quod nec principii habuit, nec idem finem habiturū est, ut Deus. Quæ differētia nulla est apud Oratores: ut ex libris Ciceronis de Natura Deorū, & in Tuscul. intueri licet. Est quādo Perpetuū significet cōtinuū: unde perpetuam orationem, dicimus cōtinuam. Ouid. Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.

Perpluere, significat per medium pluere. Quintilianus lib. 6. Quum cœnaculum perplueret.

Perpol, aduerbium iurandi. Cc.

Perquā, cōposita dictio, semp positiuis adiūgitur, et uerbis.

Perrepto, as, frequentatiuum à perrepo. significat tarde & cum labore incedo. Terentius in Adelphis: Perreptui usque omne oppidum, ad portam & ad lacum.

Perrhæbi, gens Epirotica. Propertius:

Aut quæ Perrhæbi tremuere cacumina Pindi.

Perrumpo, perfecte, seu per medium rumpo. Colum. lib. 2.

Sic omnes radices herbarum perruptæ necantur. Liui. lib. 8.

Qui aliquoties impetu capto perrumpere non poterat hostiū agmen: detraxit frenos equis.

Perscribo, ad finē usq; scribo. Liuius: Facturus ne sim opæ precii, si à primordio urbis res gestas ppli Rom. pscripterim.

Persebolis, Persidis regia. Ptolemæus tamen hanc urbē Persopolim, non Persebolim uocat, & sic legēdum opinor. Lege Ptolemæum libro sexto.

Perseis, Nymphæ nomen, à Perseo sic dicta. Cc.

Persephōne, penult. corr. dicta est Proserpina, & significat uirtutem seminum, quam olim raptam ab Orco dicunt. Quia (ut inquit Augustinus) defuit terræ fecunditas.

Persequor, in bonā & in malam partem accipi potest. In bonam, ut si quid aut quem quoad possumus sequamur. Et sic significat quod cœperā perseuero exequi. Nam (ut inquit Donatus.) Perseuatio nomen psequētis ostendit. Persequitur enim qui nō desinit sequi, quod est quasi perfecte sequor. Terent. in And. Is hinc bellum fugiens, meq; in Asiam persequēs, proficiscitur. Cicero pro Deio. Spem infinitum persequi nolui. Plinius:

Qui mihi omnes suaderent, ut cœptū opus persequi festinarem. In malū significat insector, ulciscor. Plautus: Quid me miseram atq; innocētē persequaris. Sallustius: Et accepta iniuria ignoscere, quā persequi malebant.

Perfero, ris, ex per & sero. significat perfecte sero. Plautus posuit pro dissemino, quum ait: Inde uenisse perferit.

Perles, nomen fuit regis Persarum seu Macedonum, qui ab Aemilio ductus est in triumphum Romā cum filiis, perijtq; in carcere animi macore confectus: uel (ut alij tradunt) uigiliis maceratus. Fuit & alter Perles, Solis & Persæ Nymphæ filius, rex Tauricæ regionis cruentissimus.

Perseuerantia, quæ est in ratione bene considerata, stabulis, ac perpetua permansio.

Perseuero, as, penult. prod. ex per & seuerus cōponi puto: non enim seuro legitur. Et significat cū constantia animi & quasi quadam seueritate continuo.

Perseus, ei, & Perses, is, uel Persi: sicut Achilles, is, uel Achilli, & Achilleus, ei, est nomen propriū uiri, de quo multa præclara gesta narrantur. Hic fertur Cephei gener, quod Andromedam ceto propositam liberatam à periculo, uxorem duxerit, qui nobilitatis & uirtutis causa ad sidera dicitur peruenisse. A quo Medusam (ut est in fabulis) harpe Vulcania, quæ ex adamante facta fuerat, interfectam esse constat. Cic. lib. 2. de na. Deorum: Minorem autem Septentrionem passis palmis subsequitur Cepheus: Hunc antecedit Cassiopeia. Ad pedes Andromedæ Perseus describitur.

Persia, æ, seu Persis, idis, et Persida, æ: Orientalis regio, à Perse seu à Perseo rege sic dicta: cuius ppli Persæ dicti sunt. Proper. Persarum statuit Babylona Scmyramis urbem.

Item Persi. Lucanus lib. 10.

Ex Pharijs Persisq; fuit Macedumq; tyrannis.

Hæc regio (sicut Ptolemæus scribit lib. 5.) à Septētrione Medis terminatur, ab Occasu Susiana, ab Ortus solis duabus Carmanijs, à Meridie parte sinus Persici: Eius oppida sunt Axima, Persopolis, Diospolis. Ibi primum inuenta est ars magica. Ad eam Nembroth gigas post confusionem linguarum abiit, Persasq; ignem colere docuit. Primus in earex (sicut refert Iustin. lib. 1.) fuit. Cyrus. In ea lapillorum multa copia. Et primam Sibyllam in ea natam ferunt, quæ hæc de Christo prænu-tiasse traditur: Panibus simul quinq; & piscibus duobus, hominū milia in erēmo quinq; satiabit, & reliquias tollens duodecim cophinos implebit in spem multorum.

Persica poma, dicta sunt q; ex Persia primò adducta fuerūt.

Persicus, a, um, penultima correp. quod ex Persia est. ut regnum Persicum. Iuuenalis:

Nec Croesi fortuna unquā nec Persica regna

Sufficerent animo. Dicimus etiam Persicum sinum, qui ab Oriente est maris rubri: qui uero ex aduerso est, Arabicus dicitur. Ponitur quandoque Persicus pro diuite & opulento: à Persarum scilicet diuitijs, luxuq;. Horatius:

Persicos odi puer apparatus. Plautus pro peracuto posuit.

Perfideo, fides, penult. corr. ex per & sedeo.

Perfillium, uas erat siccatum, in quo unguentum seruatur, quo ungebantur Quirini arma. Cc.

Perfisto, is, uide in dictione Sisto.

Perfolata, herbæ genus, quā (ut ait Plinius) Græci uocāt arstion, et aliquādo psopiten, quā nemo ignorat, folia habet maiora cucurbitis. Dicta Perfolata, à psola: qd nomen apud ueteres (ut Placidus Grammaticus inquit) significabat personā.

Perfoluo, is, perfecte soluo. Decius Brutus: Tantum me tibi debere existimo, quantū persoluere difficile est. Est enim proprie propter debitum, uel propter alicuius uirtutes & beneficia erga

cia erga aliquem. Laetan. lib. 7. Ut unicuique pro merito aut premium persoluat aut poenam. Vergilius: Persoluant grates dignas et premia reddant.

Personale, quod ad personam pertinet, unde Personalis actio, quae in personam fit. Personale uero uerbum, quod per personam distinguitur: cuius contrarium est Impersonale.

Personam, diffiniunt philosophi esse, naturae rationalis indiuiduam substantiam. Tria igitur necessaria sunt ut aliquid Persona dicatur: scilicet quod sit indiuiduum. Non enim in uniuersalibus, sed in singularibus tantum persona dici potest. Quod sit in genere substantiae: Nam accidentia quae per se non existant, nec per se agant, personam constituere non possunt. Et quod sit quid rationale, quoniam id est personans quantum ad ipsam actionem, quod in se habet quod possit agere uel non agere. Et hoc habet solum rationalia. Ideo de ratione personae est, quod sit quid rationale. Non ergo lapidis, uel arboris, uel irrationalis animalis: sed uel Dei, uel angeli, uel hominis Persona dicitur. Persona etiam dicitur facies composita: à Graecis προσωπον uocata. Nam caput (ut Bassus inquit) et os cooperimento personae testum undique; unaque tantum uocis emittende uia apertum: quoniam non uaga nec diffusa est in unum tantummodo exitum coactam uocem et magis claros canorosque sonitus facit. Ob eam causam Persona dicta est, o, litera propter uocabuli formam productiore. Unde Personati, dicuntur qui huiusmodi personis testis sunt, et proprie histriones, atellanici sunt. Personata quoque fabula, dicitur quae agitur à personatis histrionibus. Hanc iuniores larua uocant. Hinc per translationem Persona sumitur pro qualitate, qua alius ab alio differt: tum in animo, tum in corpore, tum in extraposis, quae à Rhetoribus numerantur in attributis personae. Animi, ut quo studio se exerceat, literarum ne an militaris disciplinae. Et iracundus ne sit, an mitis. Luxuriosus, an temperans. Corporis: ut, adolescens ne sit, an aetate adultus: Pulcher, an deformis. Extrapositorum: ut, diues, an pauper. Clarus, an obscurus. Unde in scenis histriones personas accipiunt. hoc est, facies aut serui, aut ancillae, aut militis, aut parasiti. Et in uno homine multae possunt esse personae: ut persona iracundi, mitis, laeti. Item Persona praceptoris, mariti, patris. Hinc Grammatici personas constituunt, personam secundam, et tertiam. Persona etiam genus herbae, de qua Colum. lib. 7. Venenum uiperæ depellitur super scarificationem ferro capta herba quam uocant personam, trita, et cum sale imposita. Exigua quoque fistula ex are sue marmore, aut alia materia, ex qua aqua exiit è fonte, propter signa quae fieri in ea solent, Persona quantumdoque uocatur, et sipunculus proprie dicitur.

Personata felicitas, dicitur à Seneca non uera, sed simulata, quae forissecus est decora, intus uero deformata instar histrionum: qui inducta persona simulant, et imitantur quaecumque uelint.

Personata uulnera, sunt quae latent.

Personatia, genus herbae, quam Graeci forte petasiten uocant. Plinius: Folio personatiae nullum est latius.

Personatus, qui personis, hoc est, laruis indutus est. Denique generali uocabulo Personatus dici potest, quisquis foris aliud ostendit, et intus aliud sentit, et machinatur. Personati proprie attellani uocantur: quia ius est his non cogi in scena ponere personam, quod ceteris histrionibus pati necesse erat.

Personatus pater, dicitur ab Horatio, comicus pater, indutus in comedia sub persona histrionica. Scribit Cicero. quod Roscium personatum non magnopere laudabant.

Personatus, tus, ipsa in personis actio. Unde dicimus histrionem personatum agere in scenis,

Persono, nas, uide in dictione Sono, nas.

Perspicacitas, consideratio et acumen.

Perspicax, consideratus, acutus.

Perspicio, ad plenum uideo, cognosco uel. Cicero in Laeli. Quidam saepe in parua pecunia perspicuntur quam sint leues, quidam uero quos res parua mouere non potuit, cognoscuntur in magnis. Hinc Perspicientia. Idem lib. 1. Offic. Sed omne quod est honestum, id partium quatuor oritur ex aliqua. Aut enim in perspicientia ueri, solertiaque uersatur. id est, perfecta cognitione.

Perspicuitas, splendor, ac facilitas.

Perspicuum, dicitur per cuius medium uidemus: sed magis ad incorporalia pertinet, Pellucidum ad corporalia. Plinius: Tam claras perspicuasque sententias. Sic dicimus Perspicuam orationem. id est, claram et apertam.

Perspisso, aduerbium, significat tardè. Plautus: Quia quod bene promittunt aruspices perspisso euenit. Cc.

Persfino, as, pen. corr. uide in dictione Destino.

Persto, as, permaneo, persevero. Gellius: Hoc modo perdius, pernoxque perstabat. Laetan. lib. 1. Ut in perpetuum uanitatis illorum monumenta perstarent.

Perstringo, gis, ualde stringo, seu breuiter aut summatim stringo, dico uel scribo. Hieronymus: Hec à me perstricta sunt breuiter. Perstringere uero est obtenebrare, obtundere: ut quum oculi nimia luce, aut aures nimio sonitu perstringuntur. Laetan. lib. 2. Horum pulchritudo ac nitor perstringit oculos. Horatius lib. Carminum: Iam nunc minaci murmure cornuum Perstringis aures, iam litui strepunt.

Persuadeo, es, ere, est suadendo inducere. Cicero lib. 1. ad Herennium: Si animus auditoris persuasus fuerit. Quod ipse Cicero sic exponit (licet per alia uerba) id est, si oratio aduersariorum fidem fecerit auditoribus. Caesar Commentar. 4. Idoneum quemdam hominem, et callidum delegit Gallum, ex illis quos auxilij causa secum habebat. Huic magnis premiis pollicitationibusque persuadet, ut ad hostes transseat, et quid fieri uelit, edocet. Qui ubi ad eos uenit, timorem Romanorum proponit, persuadet. id est, suadendo inducit in animum. Terentius in Andria: Ipsi mihi Dauus, qui intimus est eorum consilij, dixit: et is mihi persuadet nuptias quantum queam ut maturem. Idem in Phormione: Sed ubinam Getam inuenire possim, ut rogem quod tempus conueniendi patris me capere persuadeat. Hic persuadeat, maxime suadeat significat. Similiter Laetan. lib. 6. Quid M. Tullius in suis officialibus libris, non ne hoc idem per-suadet, non esse omnino largiendum: id est, maxime me. Quod est contra eos qui uolunt Persuadere tantum in effectu esse: Suadere in actu. ut est Sipontinus: Persuadere, est suadendo, aut dissuadendo aliquid, hominem in opinionem nostram inducere.

Persum, ualde sum. Gellius: Platoni et Socrati persum familiaris.

Persuo, in totum suo. ex per et suo.

Pertædeo, des, dui, à quo Pertædesco, quod est tædio uehementer adficio. Gellius: Iamque omnes finem cuperent, uerbisque eius defatigati pertæduissent.

Pertæsus, a, um, participium sine uerbi origine (ut inquit Serui.) et regit aduersatiuum. Sed potest esse à pertædeo. Suetonius in Cæsa. Et quasi pertæsus ignauiam suam, quod nihil tum à se memorabile actum esset. Vergilius libro quarto Aeneid. genitiuo iunxit:

Si non pertæsum thalami tædæque fuisset.

Per te, aut me, aut alium stare, dicitur, quum nos aut aliquid aliud ne quid fiat causa sumus. Plinius: Omnia iam parata erant, nisi per eum stetisset.

Per tempus, significat opportune. Terentius in Hecyra: Per tempus

tempus accedamus.

Pertendo, ad finem tendo. August. lib. 16. Ciuita. Dei: Quo-
toquisq; anno uitæ suæ filium genuerit, ad istum generationū
ordinem pertinentem qui pertendit ad Habraam.

Pertento, tas, uehementer tento, ualde experior. Vergil.

Latone tacitum pertentant gaudia pectus.

Terent. in And. Sed ea gratia simulauit ut uos pertentare. Alibi
leuiter tento, ut, —Blanda uicissim Gaudia pertentant.

Sunt enim multa quæ pro locis intelliguntur, ut impotens, &
satis, & minus, et nihil potens. Aliquando Pertentare, est sepe
tentare. Vergilius lib. tertio Georgic.

Non ne uides ut tota tremor pertentet equorum Corpora?

Pertexo, xis, perago, perficio. Translatio à textoribus, qui
primò telam ordiuntur, & orsam deinde texunt. Cic. lib. 2. de
Orato. Et pertexe modo Antoni quod exorsus es. Proprie ta-
men Pertexere, est ualde, uel ad finem usq; texere.

Pertimesco, significatione sui primitiuū habet. Nō enim re-
tinet significationem passiuam innatam. Lactan. lib. 3. Quare
non est quod philosophis tantum honoris habeamus, ut eorū
eloquentiam pertimescamus.

Pertinacia, (ut inquit Cicero) perseuerantia finitima est: &
tam in bonum, quam in malum sumitur. Suetonius in Cesare:
Ne patientia & pertinacia hostis, animi suorum frangeren-
tur. Accius: Pertinaciam indocti possident.

Pertinax, pen. corr. qui nimis tenax est. à pertineo. Plaut. in
Capti. Quid tu ais: tenax ne pater eius est? Et ille: imò ædepol
pertinax. Pertinaces igitur sunt, qui id uehementius tenent, qd'
tenere nō debent. Aliquando ponitur pro perseuerante in bonā
partem, quum plerumq; in malā legatur. Et sic à pertendo fit.
Nam (ut inquit Varro) in quo nō debet pertendi, & ptendit,
pertinacia est. In quo uerò oporteat manere, si in eo perstet,
perseuerantia uocatur. In bonā partem. Valerius Max. lib. 1.
Non mirum igitur, si pro eo imperio augendo custodiēdoq;
pertinax eorū indulgentia Deorū semper excubuit, quod tam
scrupulosa cura paruula quoq; momenta religionis examinari
uidentur. Seneca lib. 7. de Benefi. Vincit malos, pertinax bo-
nitas. Liuius: Vincit tamen omnia pertinax uirtus.

Pertineo, tines, pen. cor. ad finē usq; teneo. Hieron. ad Occa.
Tunc me tenebat eremus, atq; utinam pertinuisset. Aliquando
Pertinere, est pertinere. Cæsar Cōmen. 1. Ex eo oppido pons
ad Helueticos pertinet. Et pertinere, attinere. Nam ea perti-
nere ad nos dicimus, quæ dominij nostri sunt, et ea quæ aliquo
iure posidemus: quāuis non sint nostri dominij. Item ea quæ
in nulla nostra causa sunt, sed esse possunt. Hinc Aliquando
Pertinere ad me, accipimus pro eo qd' est officium meum esse,
siue onus mihi incumbere. Et Pertinere ad nos de aliqua re,
est nos curare & magnipendere eā rē. Hieron. lib. 2. Regū:
Siue enim fugerimus nō magnopere ad eos de nobis pertine-
bit, siue media pars ceciderit ē nobis, non satis curabunt.

Perturbo, ualdē turbo. à quo Perturbatio, quæ est auersa ra-
tione contra naturā animi cōmotio. Autor Cic. lib. 4. Tuscul.

Peruāgor, & Peruāgo, pen. corr. per aliquem locum ua-
gor. Cic. lib. 3. ad Heren. Sed illud facere oportebit, ut identi-
dem primos quosq; locos imaginum innouandarū causa cele-
riter animo peruagemus. Liuius lib. 1. Nunc errabundi domos
suas ultimum illud uisuri peruagerentur.

Peruello, is, uellico, & punctumculis torqueo. Cic. li. 3. Tusc.
Quid morēs? quur succumbis, cedisq; fortunæ? quæ puellere
te forsitan potuerit et pun gere, nō potuit certē uires frāgere.

Peruenire, significat ad finem uenire.

Peruentores (autore Augustino) sunt qui ad potentū quo-
rumlibet tanquā inaccessibiles amicos conuenientium perso-

narum interpositione, ambitione ac arte pertingunt.

Peruersi, (inquit Hieron.) qui de recto declinant ad peruersa-
tatem. ut Diabolus, Iudas, & heretici, & superbi omnes.

Peruerto, modò conuerto, modò deprauo significat.

Peruestigo, pen. prod. non solum quero, sed querendo inue-
nio uel acquirō. Vestigo autem quero. Tractum à uestigijs,
tanquā à signis indicijsq;, quibus ad rei notitiam perueni-
mus. Cic. lib. 2. de Orat. Nosse regiones intra quas uenias &
peruestiges quod quæras.

Peruicax, penultima corr. durus, contentiosus, nulli cedens,
perseuerans, cum quadam ui. Terentius in Hecy. Adcon' per-
uicaci esse animo, ut puerum præoptares perire? Hinc Peruica-
tia, durities, obstinatio.

Peruigilium, multa uigilatio & custodia. Plin. lib. 11. Peruia-
gilio quidē uincuntur cibi. Et Peruigilium, sacrum nocturnū
quo uigilie indicuntur: ut per totam noctem uigiletur. Liuius
lib. 23. Castra Campana ut peruigilio neglecta simul omnibus
portis inuadit. Suetonius de Cali. Nec alia de causa uidetur,
eo die quo perijt peruigilium indixisse, quæ ut initium in sce-
nam prodeundi lumina temporis auspicaretur.

Peruigilo, las, usq; ad finem uigilo, uel totam noctem inso-
mnē duco. Martialis: Nā uigilare leue est, puigilare graue.

Peruinca, herba uulgò nota, quæ in longum crescit, obuia
quæq; uincis ac peruinciens: folia habet lauro similia. Ideoq;
chamæ daphne, hoc est, parua laurus adpellatur. Florem facit
uiolæ similem, & coronamentis adhibetur.

Peruius, a, um, quod iri potest. sic dicimus uirginem esse cæli
peruiam. Aliquando dicitur penetrabile. Ouid. lib. 2. Meta.

—Domus est imis in uallibus huius,

Abdita Sole carens, non ulli peruia uento.

Peruolo, as, penult. corr. usq; ad finem uolo.

Peruolo, peruis, pen. corr. ualde cupio. Liuius: Peruelim scire
utrum qui descendunt, an qui retinentur de me querantur.

Perusia, Hetruriæ ciuitas, à qua Perusinus, a, um. Propertius:
Si Perusina tibi patriæ sunt nota sepulchra.

Pes, pedis, ima pars corporis, de quo supra in dicti. Pedes. Hinc
deducuntur per compositionem multa: ut, Vnipes, Bipes, Tri-
pes, Semipes, Cornipes, Flexipes, Planipes, Loripes, Sodili-
pes, Alipes, Curripes.

Pessi, seminarum medicamenta, quæ in molli lana naturalibus
earum conduntur.

Pessinus, nuntis, emporium Phrygiæ, habet templum maxi-
mum (ut inquit Strabo) magnæ uenerationis matris Deum,
quam Andigistan uocant. Hic locus magnifice ab Attalicis re-
gibus structus est, & tēplo & porticibus ex albo lapide. Ro-
mani celebre reddiderunt educta inde Deæ statua: & Pessinun-
tia adpellata.

Pessulatae fores, dicuntur pessulis clausæ, minutæq;. Et Pef-
sulata ianua, pessulis firmata.

Pessulus, pen. corr. quasi paruus pes, instrumentum quo ostiū
clauditur (Cadenacius uulgò dicitur) clauēq; mox subdita re-
seranus. Apuleius: Tum myrmex tandem clauē pessulis subie-
cta, pandit fores. Idē: Subdita clauē pessulos reduco. Vnde Op-
pessulata ianua: id est, pessulis firmata. Festus: Obices sunt pes-
suli ferrei. Dictus Pessulus, quod ne pessum detur ostium affi-
gi solet, & annecti. Huius diminutiuum est Pessellus.

Pessum, aduerbium, significat modo retrorsum, modo deor-
sum: quasi ad pedes, uel sub pedibus. Plin. lib. 4. Pessum iēre
uitæ pretia, omnesq; à maximo bono, liberales dictæ artes in
cōtrariū cecidēre. & Pessum eo, hoc est, cedo, uel retrocedo.

Pessundo, as, conculco, reprimo, arceo.

Pestilentiosus, a, um, quod pestilentia adfert. August. lib. 2.
Confessio

Confessionum: Iamq; pestilentiosum, & in posterum periculum sentiebat coherere termino coniugalis adfectus, si reserari ad uiuum non poterat.

Pestis, Pestilens, Pestilentia, & Pestilitas, in una significatione accipiuntur. Lucretius lib. 6.

Hæc igitur subito clades noua pestilitasq;. Cicero lib. 1. de Fato: Inter locorum naturas quantum intersit uideamus: alios esse salubres, alios esse pestilentes. A Pestilentia fit Pestilentiosus.

Petala, à Græcis dicuntur arborum frondes. πέταλον, Latine folium: unde Petalon, foliatum. uide in dictione Foliatum. Et Bractæas antiqui Petalia, à tenuitate nominabant. Caryotarum quoq; Petalia uocantur, calendis Iauuarijs nūssari solita. de quo Ouidius & Mar.

Petasites, à Dioscoride surculus herbæ, quæ est maior ulna, digiti magni crassitudinis: cuius folium petasites ingens inhæret, ut fungus.

Petaso, pen. cor. caro porcina, quæ alij coxæ, alij eam partem suis dicunt, quæ ab alis incipit, & costas comprehendit: quibusdam ueluti uirgulis pinguius distincta. Erustum de perna præcitur, & sale obrutum, deinde in fumo suspensum adseruatur. Mart.

Museus est prope charos ne differ amicos,

Nam mihi cum uiculo sit petasone nihil.

Huius diminutiuum est Petasunculus. Iuuenalis:

Siccus petasunculus & uas Pelamidum.

Petassa, Rhodos aliquando nominata est. Cc.

Petasis, penult. corrept. capitis tegmen, galero persimile, siue ipse galerus. Fitq; à Græco πέτασσις, quod est extendo, cuius aoristos est epetasa. Vnde Petasis, quod alio nomine Schiædion dicunt. hoc est, umbellam. Vnde apud Plautum legitur, quod Pseudolus ipse à Carino querit. Sic etiam opus est chlamyde, & machæra, & petaso, quod hæc tria essent militaris hominis ornamenta. Hinc Petasati, qui galero & capitis ornamento utuntur. Suetonius de Augu. Aestate apertis cubiculi foribus, ac sæpe in peristylo saliente aqua, atque etiam uentilante aliquo cubabat. Solis uero ne hyberni quidem patiens, domi quoq; non nisi petasatus sub dio spatiabatur. Per translationem uero Petasis dicitur, quiddam in galeri formam ædificijs superpositum extensum, & explicatum, in metæ formam se contrahens. Plin. lib. 36. Supra id quadratæ pyramides stant quinque. Quatuor in angulis, & in medio una. In imò late pedum septuagenum quinum: altera ceterum quinquagenum, ita fastigiata ut in summo orbis æncus, et petasis unus omnibus sit impositus, ex quo pendeant, excepta catenis tintinnabula, quæ uento agitata longè sonitus referant. Sunt qui Petasum accipiant pro pinna quam gladiatores in galeis habebant: sed non congruere uidetur. Alij accipiunt Petasum pro quodam calciamenti genere, allegantq; Plaut. in Amphib. dicentem: Ego has habeo usq; in petaso pinnulas. Et apud Lactantium accipitur Petasis, pro alato Mercurij calciamento. Idem quoq; Plautus in Amphib. Idem habet petasum, quum scrui pileum habere non possent, nisi quum facti fuissent liberi.

Petauristæ, qui ita ludunt, & leuioribus saltibus mouentur. Varro lib. 1. de Vita pasto. Nec minus aliquo in genere sunt ludi uelutis, Galli, Germani, Petauristæ: qui & Petauri dicuntur, à πέταρι, uolare.

Petaurum, genus ludi, & machina quedam lignea. Quo quædam ludi genere homines per æra rotarum pulsu iactabatur. Marti. Quam rota transmissio toties impacta petauit. Dicit etiam potest Petaurum supra quod homines agilitate corporum insignes ludunt. ut hastæ circa quas se uoluant. Funes, supra quos etiam reciproci ambulant. Circuli, per quos se more

pisium transmittunt. Tabulæ, quibus in æra pendent uno brachio se sustinentes. Græci dicunt Petaurum esse laqueum, & afferes quibus domos tegunt. Iuli. Pol. existimat caueam esse in quam se cortis alites cubitum ituræ conferunt.

Petesso, sis, antiquum uerbum, idem quod peto: sicut impetrasso, reconciliasso, commonstrasso: qualia apud Plautum plurima. Cicero libro 2. Tusculanarum: Qui hanc gloriam petessunt, nullum fugiunt dolorem. Plautus in Trin. Vtram potius harum mihi artem expetessam.

Petigo, penult. prod. morbi genus, qui & Impetigo dicitur, quod uicina petat sese late, summa cute, diffundens: occupat plerumq; totum uultum, oculis exceptis.

Petilanfura, significat ungulam equi albam.

Petilia, urbs, metropolis Lucanorum, à Philoctete condita. à πῆλον πέταρι. id est, uolare: quia exaugurato locum delegit.

Petilius, flos colore albo: dictus uel à paritate foliorum, uel ab urbe Lucanie Petilia.

Petilus, penultima correpta, tenuis, exilis. Lucilius: Insignis uaris cruribus & petilis.

Petimia, hucera in humeris iumentorum, quod ima, id est, profunda petant,

Petiolus, diminutiuum est à pede. Afranius: Atq; adeo nolo nudo petiolo ambules. Et Petiolus dicitur quo fructus pendet. Colu. li. 10. Qui iam matura mala fuerint, anteq̃ rumpantur petiolis quibus pendent intorqueto. Idem & Peduinus dicitur.

Petisia, poma sunt parua gratissimi saporis. Cc.

Petitio, postulatio. Aliquando etiam gladiatorum impetus. Cicero: Quod ergo tuas petitiones ita coniectas, ut utari nullo modo possent, parua quadam declinatione concutiant.

Peto, petis, petiui, uel petij, petiui. significat oro siue obsecro, uel uolo. Petere (ut inquit Varro) proprie est aliquid simpliciter & precario postulare. Et sic unum tantum exigit aduersatiuum. Cicero: Te autem pro uetere nostra necessitudine etiam atq; etiam peto, ut eius filios, qui in tua potestate sunt, mihi potissimum condones. In malum. Sallust. in Jug. Ipse acer, bellicosus: at is quem petebat, quietus, imbellis erat. Sic in bonum dicimus: Pater salutem filij petuit, seruus beneuolentiam domini. In malum. ut, Hic petiit caput alterius aut famam. Hæc enim in hominis perniciem petuntur. Aliquando Petere, est instanter postulare. Vnde Petulcus, & Petulans. Liuius lib. 1. Iam Horatius, caeso hoste, uictor, secundam pugnam petebat. Aliquando insidias tendere. Plancus: In quo casu hæc capio uoluptatem, quod certe quod magis me petierunt, tanto maiorem his frustratio dolore attulit. Aliquando uolenter aggredi. Cicero pro Liga. Quid enim tu ubero tuus ille districtus in acie Pharsalica gladius agebat, cuius latus ille mucro petebat? Aliquando manere, expectare. Vergil. lib. 8. Aeneidos: Troianos hæc monstra petunt.

Aliquando cupere. ut apud eundem lib. 4. Georgic.

—Pulchramq; petit per uulnera mortem.

Aliquando percutere. Liuius lib. 22. Hispano punctum magis quam casum adfecto petere hostem. Aliquando inquirere. Verg. Euandrum petimus. Aliquando eligere. ut idem:

Principio sedes apibus statioq; petenda.

Aliquando proficisci. Sueton. in Vesp. Et Cutilas ac Reatiæ nara rura, ubi æstiuare quotannis solebat, petijt. Aliquando influere. ut Campum petit amnis. Quando uero construitur cum ablatiuo, instrumentum significante, pro instrumenti diuersitate diuersa significat: siue in rem, siue in personam refertur, Nam Petere manu, est ducere. Vergilius.

Tartareum ille manu custodem in uincla petiuit.

Petere pedibus, est ire. Apuleius: Dum pedibus iter faciens, perpinquum rus peterem. Petere gladio, aut ueneno, aut lapide,

aut cornu,

aut cornu, & huiusmodi, est inuadere, ferire, & saluti insidia
ri. Idē: Iam cornu petat & pedibus qui spargat arenā. Et
Malo me Galathea petit lasciua puella.

Suetonius in Tibe. Missum in arenam aprum iaculis desuper
petijt. Petere cursu, adipisci, obtinere. Vergilius:

—Quæ littora proxima cursu Contendunt petere.

Petere blandicijs, est blandiri. Quintilianus: Nouercam blan-
dicijs petit. Petere muneribus, osculis, precibus, est cōciliare.
Apuleius. Quū me lachrymis precibusq; petijisset. Petere oculo,
est cōtemplari. Petere auribus, audire. Petere naribus,
olfacere. Petere tactu, palpare. Iungitur interdū huic uer-
bo ablatiuus. Cice. Audes quāquam ab istis petere? Nunquā
uerō uel rarō duos aduersarios habet. Huius composita sunt
Adpeto, Cōpeto, Expeto, Impeto, Oppeto, Perpeto, Præpe-
to, Repeto, & Suppeto: quæ habent penultimam correptam.

Petoritum, penult. corr. genus uehiculī. Horat. lib. 1. Ser.

—Atq; caballi Pascendi, ducenda petorita nunc mihi curto
Ire licet mulo.

Petra, lapis tenerior mitiorq; ac minor. Vnde gemmæ lapides,
non saxa dicuntur. Hinc Petrosus, a, um, quod est petris abun-
dans. Est & Petra Arabiæ oppidum, quod Nabathæi inco-
lunt. Vnde pars ea Arabiæ uocatur Petrea.

Petrea, pars Arabiæ. Et Petrea, mulier quæ pompam præce-
dens, in colonijs ac municipijs imitabatur anū ebriam: quod
pedes in petras frequenter impingeret.

Petroleon, oleum quod ex petris naturæ sponte fluit.

Petrones, rustici dicti sunt à ueteribus: à petrarū asperitate,
& duricia. Hinc Plautus petronem ueruecem duriorē elegan-
ter dixit, ubi ait in Capti. Qui petroni nomen indunt uerucci
sectario. Ego si in uia petronem publica conspexero, Et pe-
tronem, & dominum, reddam mortales miserrimos.

Petronia, nomē uxoris Vitellij: de qua apud Suet. et Petro-
nia, nomē fluuij in Tyberim defluētis: dicti q; per petras fluat.

Petronius, nomen uiri proprium. Quo nomīne uocatus est
autor non ignobilis.

Petrolonon, quasi petrarum apium. nam inter lapides me-
lior nascitur. Est herba nota quæ inter apij genera numera-
tur: componiturq; ex petra, & ὄλινον, apium.

Petulant, penult. corr. improbus, à quo Petulantia, improbi-
tas: quū alios per cōtumeliam petimus. Cicero: Desine bonos
petulantissima insectari lingua. Quandoq; ponitur p superbo.
Idem: Petulanter diues. Quandoq; pro lasciuo. Ouidius:

Quin etiam ut possem uerbis petulantius uti,

Non semel ebrietas est simulata mihi.

Et generaliter Petulantia, est lasciuamentum siue effrænatio
immodica, ad quodlibet uitium, à petendo dicta.

Petulus, lasciuus. Vergilius: —Hædīq; petulci.

Vnde meretrices quoq; Petulas ueteres dixerunt, à petēdo.

Pexo, as, à pecto, is. Vnde Pexæ uestes, quæ pectine contextæ,
& Pexati, qui pexis uestibus sunt induti. Martialis:

Pexatus pulchre rides mea zoile semper. Sunt qui dicunt

Pexas uestes esse pilosis contrarias, raras quæ pilis carent. In
quem sensum accepisse uidetur Hierony. contra Iouinianum,
quum ait: Antē nudo eras pede, modō non solum calciato, sed
& ornato. Tunc pexa tunica & nigra subucula uestiebaris
sordidatus & pallidus, & callosam opere gestans manum,
nunc lineis & sericis uestibus, & Atrabatū ac Laodiceæ indu-
mentis ornatus incedis. Ibi enim pexam tunicam, puto intelligi
rasam, & quasi laceram. Nam ubi Persius dixit, —Pexumq;
togaq; recenti. Probus: Barba (inquit) tonsuræ genus est,
quo iuuenes sic tonfi pexibarbi adpellantur. Nos præpositio-
nem addimus Depexa. Terent. Depexum dabo.

Pezitæ, fungi, qui sine radice aut pediculo nascuntur: quasi pe-
destres. Dicti quod non tollant se altius à terra. πεζῆς, pedes:
etiam in ludo scachorum πεζῆς.

P A N T E H.

Phæaces, populi fuerunt Corcyra: unde & Corcyra
Phæacia dicta est, quæ in littore maris Ionij est. Scribitur
in prima cum æ, diphthong. Hinc Phæacius, a, um, & Phæa-
cus, a, um, una syllaba minus. Propertius lib. 3.

Nec mea Phæacas æquant pomaria syluas.

Phæacum, ciuitas in planicie est, quæ ab utraq; parte habet
duos editissimos uertices, in quibus adhuc sunt arces.

Phæacius, calceus. unde Phæacios, seu Phæassatos sacer-
dotes & Deos uocamus. Seneca ad Lucilium: Si quem pallia-
tum, aut phæasiatum conspexeris.

Phædon, Atheniensis, in conuiuiō à triginta Atheniensium ty-
rannis necatus fuit. Huius filia uirgines erant. Quæ ut uirgi-
nitatem seruarent morte, inuicem se complexæ, in puteū præ-
cipitauerunt. Fuit & alius hoc nomine philosophus Elidenis,
Socratis auditor, ingenio liberali, Qui (ut quidam scripserunt)
seruiuit lenoni, p̄inde quasi meritorius puer, quæstuariumq;
mancipium. Eum Cebe Socraticus emisit dicitur, habuisseq;
in philosophorum disciplinis. Atq; is postea philosophus illu-
stris fuit, cuius nomini Plato librum de immortalitate animæ
dedit, & alio nomīne Phædon inscribitur.

Phædrus, nomen uiri proprium: quo significatur clarus, ala-
cer. Phædros, pulcher.

Phæstum, urbs in Creta: à qua Phæstius quidā dictus est, quæ
adiutorem cōdendis legibus Solonis fuisse tradit Plutarchus,
inclutum uaticinio, & rerum diuinarum peritia.

Phæstus, mons, seu promontorium Cretæ. Fæminino uerō ge-
nere, ciuitas in eo.

Phæton, dictio trisyllaba. Nam a e, diuisas syllabas habet,
& aspiratur. Dictus ἀπὸ τοῦ φαίνεσθαι. Sol dicitur, ut inquit Ser-
uius lib. 5. Aene. Item lib. 6. à luce ardoris sui.

Phætus, fuit una ex filiabus Solis.

Phagedæna, cum diphthongo in penult. Nam Græce φαγε-
δæνα scribitur, ἀπὸ τοῦ φαγεῖν. hoc est, ab edendo, & est exulce-
ratio, usq; ad ossa celeriter depascens, quum inflammatione sa-
niem male olentem emittens, & ad mortem perducens, autor
Iulius Pollux. Plin. lib. 20. Hucera quæ phagedænas uocant,
folia & radix recens cum melle sanant. Et apud Columellam
putatur esse morbus quem in iumentis uermem adpellant. Idem
apibus tribuit lib. 10. Sæpe etiam (inquit) uitio quod Græci
φαγεδῶνα uocant, intereunt.

Phagones, à phago uerbo Græco, quod est ab edo, dicuntur
uoraces, & eo uerbo Plautus uitur. Cc.

Phagus, us, & Phagi, arbor glandifera. ἀπὸ τοῦ φαγεῖν, com-
dere. Vergilius in Culice:

Vmbrosæq; manent phagus hederæq; ligantis Brachia.

Hinc Phagineus, a, um, & Phaginus, a, um, pen. corr. pro ma-
teriato ex ea arbore. Ouidius lib. 8. Metamor.

Illic phagineus dura clauo suspensus ab ansa. Vergilius:

Post ualido nitens sub pondere phaginus axis.

Phalacron, Græci caluum dicunt. Vnde corui aquatici Phæ-
lacrocoraces dicuntur, ut inquit Plinius: Hinc loca satis fruti-
cibusq; nuda Phalacras adpellant: quasi calueta, ut quæ nihil
ferunt: Apud Columellam Glabreta dicuntur.

Phalæcium, carmen dictum à Phalæco inuentore. Constat
sp̄ondeo, dactylo, & tribus trochæis. hoc & hendecasyllabū
à syllabarum undena mensura uocatur.

Phalænæ, quidā pisces in mari. Ambr. Quid gladios loquar,
aut ferras, aut canes mariticos, aut phalænas, aut zigenas?
Balanam

Balenam dicunt esse. Etiam sunt bestiolæ alatæ quæ ad lucernam volant.

Phalangæ, sunt quibus baiuli ferendis oneribus utuntur, quas *αὐτοφόρα* Plato adpellat. Plinius lib. 7. Phalangæ fustes sunt nodis carentes, quibus Afri prælium contra Aegyptios primi fecerunt. Iul. Pollux: Phalanges, inquit, phalangia dicuntur ligna, quibus subiectis naues trahi solent. Sic Nonius scribit Phalanges significare fustes teretes, qui nauibus subijciuntur. Scribit Herodotus Aethiopas uicenos dentes elephantorum grandes, & è materia ebeni ceteras phalanges, tertio quoque anno tributum uice regibus pendere solitos. Latine Palangæ dicuntur. A quo fit Phalango, phalagas, quod est onus aliquod huiusmodi fustibus transuho. Afranius: Et capream unam semilaceram quaterni simul phalangabant.

Phalangarij, qui aliquid oneris phalangis transuehant: qui modo tetraphori, modo hexaphori dicuntur. Item Phalangarij adpellati sunt milites, qui erant in phalange: quales habuit ad imitationem Alexandri magni, Alexander Syrius Romanorum imperator: ut autor est Lampridius.

Phalangium, genus aranci: quod omnibus internodiis ternis sunt in cruribus. Sunt qui Phalangij nomine omnes araneos intelligant. Dicitur & Phalanx.

Phalanx, langis, dictio Macedonica, qua non proprie legio, sed quadrata acies, & cuneus militaris intelligitur: quando scilicet pes pedi, clypeus clypeo, uir uiro, in acie conserebatur. Et hoc peculiare fuit Macedonum institutum, ut autor est Liuius, et meminit Curtius, cuius hæc uerba sunt: Macedones phalangem uocant, peditum stabile agmen, uir uiro, armis arma conferta sunt. Cæsar: Milites nostri è loco superiore pilis missis, facile hostium phalangem perfrugerunt. Vnde proculdubio accipitur Phalanx pro armorum conexione atque testudine. Hinc per translationem à Satyrico poeta dictum est. Iunctæque umbone phalanges. Idem Phalax, est regula continens lances, id est, libræ. Et Phalanx ab Aristotele genus aranci, quod & Phalangium dicitur Tarantola. Item Phalanges, dicuntur digitorum internodia.

Phalara, ciuitas à Phalaro annæ Ithomæ Mineræ proximo Phalarica, à phalis, id est, turribus dicta est: quia turres defendat. Vel à Phalari Siculo tyranno, ut Amianus inquit. Hæc (ut Vegetius scribit) ad modum hastæ, ualido præfigitur ferro, quod in longitudine habet pedes tres: ut quum armis corpus transfigat, inter cuius tubam & hastile sulphur, resina, bitumen stipa conuoluuntur infusa oleo, quod incendiarij uocant, ballistæ impetu destinata, prærupto munimine ardens figitur ligno, turritatque machinam incendit. Est autem magna & parua Phalarica. Vnde Lucanus dixit Phalaricam neruis nutu toribus. Vergilius uero ait: Turnum manu iaculari potuisse. unde lib. 9. Sed magnum stridens contorta phalarica uenit Fulminis acta modo.

Phalaris, idis, nomen proprium Agrigentinarum regis crudelissimi: cuius extant epistolæ.

Phalera, portus Atheniensis celeberrimus.

Phaleræ, ornamenta equorum. *ἀνὰ τὴν φάλαρα* dicuntur: seu à uerbo Græco, quod illustrare significat. Vergil. lib. 5. Aeneid. Primus equum phaleris insignem uictor habeto. Inde

Phaleratus, a. um, id est, phaleris ornatus. Sueto. in Claudii. Crassus frugi equo phalerato, & in ueste palmata. Et non tam equorum sunt ornamenta phaleræ, quam equitum et nobilium. Liuius lib. 12. tradit Comitia Flauij adilita tantum habuisse indignitatis, ut plerique nobilium aureos annulos & phaleras deponerent. Plinius lib. 11. refert olim ab ordine equestri phaleras fuisse positas ex indignatione. Apud Terentium Phalerata dicta leguntur, pro ornatis.

Phalereus Demetrius philosophus: dictus est à Phalero portu, sine à Phalerea puincia, Phanostati filius et Theophrastus auditor. Athenis præfectus fuit, à Cassandro Macedonum principe, quem esset ciuis. Qui (ut autor est Strabo) non modo popularem non destruxit potentiam: sed etiam in melius reformauit. Verum tantum inuidia ualuit, ut post Cassandri obitum, in Aegyptum fugere coactus sit: & eius inimici statuas plures irecentis disiectas, conspuere. Hinc tandem morsu aspidis periit, quem multa apud Ptole. in calamitose ocio scripsisset.

Phalerium, urbs Tyrrhenæ Hetruriæ. Inde Phalerius, a. um, Stephanus.

Phalisci, populi Hetruriæ, quorum oppidum Phalcij uocabatur. Sunt qui arbitrantur Phaliscos uocari, quos nunc corrupte montem Falconem adpellant.

Phalora, urbs Thessaliæ, inde Phalorenensis. Stephanus.

Phanaticus, dicitur qui diuino spiritu adflatus est, & cui multæ uanæ apparitiones sunt: quales insanientem Aiaccem percipisse poeta ferunt. Hunc morbum errorem uocauit Horatius. Aut Phanaticus error, & iracunda Diana.

Phanescij, populi in insulis Oceani Septentrionalibus: qui (ut Solinus ait) habent aures adeo effusas, ut reliqua uiscera contegant illis.

Phaneta, penul. correpta, *φανήτα*, Græci adparentem dicunt Deum: quoniam quum adhuc nihil esset, primus ex infinito adparuit. Etiam Sol dicitur: quia quotidie renouat sese, *ἐπιφανέτω* *ἐκ*, id est, quoniam adparet nouus.

Phaneus, mons in promontorio Chij: à Phanco rege dictus.

Phanio, nihil aliud significat, quam boni pedis hominem, id est, cuius aduentus adferat aliquid felicitatis. Sicut solemus dicere secundo pede introisse, cuius introitu prosperitas aliqua sit consecuta. Vel melius quoniam *φανίζω* est adparco, id est, adparentem uulgariter dicerent: qui ex uoto & desideratus tandem adpareat.

Phantasiæ, imagines rerum insidentes animo.

Phantasma, atis, uisum: quæ species una & nomen est, eorum quæ dormientes uidere sibi uidentur.

Phantasticus, imaginatiuus.

Phanum, templum: quia phanum apertum significat: & omnibus adeuntibus aperta sunt templa.

Pharæ, numero plurali, urbs in Creta, à Misenijs condita. Hæbentur alie in Misenia, & alibi.

Pharaones, adpellantur Aegypti reges: quod cognomen fuit dignitatis, ut scribit Eusebius. Et (ut docet Iosephus lib. octauo Antiquita.) Pharaonis nomen secundum Aegyptios significat regem. Et reges quum primum perueniebant ad imperium, hoc nomen accipiebant.

Pharëtra, penultima correpta, ubi sagittæ reponuntur: à *φάρα* *τὸ* *φάρμα*. Et qui eam ferunt, Pharetrati dicuntur.

Pharia, à Ptole. Plinioque: à Strabone uero Pharus, insula contra Dalmatiam & Iaderam, quæ nunc uulgò Lisna, Illyrico sermone dicitur. Est & urbs in ea, à qua Pharienses populi.

Pharias, serpens est, sulcum dum serpit, cauda in terra faciens, & super eam ferè ambulans. Lucanus: Et contentus iter cauda fulcare pharias. Cc.

Pharicon, genus ueneni est, quod Athenæus Phariacon nominat.

Phariseus, nomen sectæ Iudeorum religiose. Erant enim apud Iudeos tres sectæ: Phariseorum, Sadduceorum, & Essænorum. A Phariseus, fit Pharisaicus. a. um. Hieron. contra Vigilant, Quasi sepulchra Pharisaica foris dealbata.

Pharmaceutice, Græce *φάρμακον*, medicina quæ medicamentis curat. Nam ueteres tria medicinæ genera fecerunt.

Empericen, quæ solū experimētis cōstat, ἑμπειρία enim Græcè experientiā uocant. Iatrolepticen, quæ unguētis, & Clinicen, quæ uictu & uenenis corporibus medetur. Sunt tamē qui Clinicen in duas partes diuidant, Vnam Dietiticeen, quæ uictu medetur: alteram Pharmaceuticeen, quæ medicamentis.

Pharmaceutria, dicitur quā nos sagam dicimus, uenefica.

Pharmacodes, odor medicamenti.

Pharmacopola, penultima pro. dici potest unguentarius, qui pharmaca, id est, uenena, uel medicinas uenditat: quales sunt qui uulgò herborarij uocantur. Cōponitur enim ex pharmaco & πωλῶ, uendo. Horatius in Sermo.

Ambubaiarum collegia pharmacopolæ.

Pharmacothēon, medicamentum diuinum: quale est reubarbarum.

Pharmacotrophi, signifi. uenenis ali solitos: populi sunt. Pōponi. Gandari, Pericani, Bactri, Sufiani, Pharmacotrophi.

Pharmacum, penultima correpta. Græci φάρμακον, medium uerbum, quod pro ueneno, & pro medicamēto accipi potest. Vnde Caius iuriconsultus. Qui pharmacum dicit, debet adde- dere bonum uel malum.

Pharmatusæ, sunt due insule exiles, iuxta Atticā regionem in mari Salaminiaco: in quarum altera (ut inquit Strabo, lib. 9.) sepulchrum Circes uisitur.

Pharnax, nācis, penultima correpta. nomen propriū Mithridatis filij. Lucanus: —Nec Pharnacis arma relinquo. Tygranemq; meū. Hic à Cæsare (ut L. Florus scribit) iuno & non toto praelio more fulminis obtritus est.

Pharos, olim insula Aegypti oblōga, paruaq; cōtra Nili ostia, nunc continēti coniuncta, quæ portum Alexandrie efficiebat. Sic adpellata à naclero Menelai, ibi sepulto, quum fuisset ibi ab aspidē interemptus. Lucanus: —Pharos insula quondam In medio stetit illa mari. In ea turris ingens in petra posita, quæ mari circūluitur. Albo lapide, ostingētis talentis, à Philadelpho Ptolemæo rege, Sosstrati Gnidij architecti Alexandrinorū amici opera, posita fuit: ob salutē nauigantium, quæ nomen ab insula accepit. Scribit Solinus ab hac Pharo turri, Pharos uocari machinas in portubus ad præluendū ministeriū fabricatas: quoniā hac Pharo Alexandrina dirigebatur naues, nocturnis facibus accēsis. Papinius, Lumina noctiuagæ tollit Pharus æmulā Lunæ. Scribit Egesippus lib. 4. à Græcis, Latiniq; Pharon adpellari ex ipsius rei usu, eò quod longē uideatur, à nauigantibus, tanquā Phanos, quod significat lucidū, immutata litera Pharos dicatur. In hac Alexander nouam urbem condere statuit: sed quum magnæ sedis capax non esset, ex illius aduerso condidit Alexandriam. Hinc Pharius. a. um, & Phariacus. ca. cū, ut sinistra phariaca.

Pharphariades, unus ex collibus Ismai, siue Tauri mōtis.

Pharsalici, cāpi Thessaliæ, in quibus ciuiliū bellorū detonuerunt procellæ, à Pharsalo oppido adpellati, quod sitū est in ripa fluminis Oenipei, à quo Pharsali dicti. Sunt qui Pharsaliā prouinciā dicant, à Pharsalo duce, quæ primò Aemathia, ab Aemathio: postea Thessalia, à Thessalo: deinde à Macedonē, Macedonia: postremo à Philippo rege. Cāpi Philippici.

Pharusij, populi in Africa, uersus Oceanum Occidentalem.

Phasæ, פֶּאֶסַה Hebraicè, Latine transitus dicitur: quia tūc ex Aegypto in patriam remigrauerē Iudæi.

Phasellus, uide in dictione Fasellus.

Phascolus, Phasilus, siue Phaselus, siue etiā Pascolus, uel Pasilus, genus leguminis, quæ Vergilius uilem adpellat: à Phascolo insula dictus est, non procul à mōte Olympo (ut Apuleius ait) quod uin calidā & humidā habet, Aluum lubricat, ur-

nā mouet, pectori ac pulmōni prodest: licet caput perniciosissimis humoribus repleat. Columella lib. 2. Ab hoc recte Phaselus terræ mādabitur, uel in ueterano, uel melius pingui & restibili agro. Idē, Phascoli modij quatuor obruuntur totidē operis.

Phalianarius, qui phasianos pascit. Paulus iuriconsul. Phasianarij autē & pastores anserum non continentur.

Phasiani, aues notæ, à Phasi fluuiō, ad nos traducti ab argonautis. Nanq; ex ea regione in Græciam transportata sunt. Martialis: Argoa primum sum transportata carina, Antē mihi notum nil nisi Phasis erat.

In hanc autem Itym, Terei filii, mutatū mīthici fabulatur.

Phasis, is, uel idis. Colchorū prægrandis fluuius, de quo Luc. Colchorum qui rura facit ditissima Phasis.

Hic (ut Ambrosius lib. Hexa. scribit) de Septentrionali parte Caucasus montibus fusus, cū pluribus alijs in Euxinū se præcipitat mare. Plinius lib. 6. Nauigatur Phasis quamlibet magnis nauigijs xxxviii. m. p. Inde minoribus lōgo spatio, pontibus centum uiginti peruius. Græce etiā Phasis, Latine fama dicitur. Phasis etiam auis, boni saporis, quā uulgus Phasianū adpellat. Hierony. in Esa. Phasidesq; & turtures, mulsū, merum, uxorū pulchritudinem, examina liberorum, dominus animæ pollicetur.

Phasma, atis, Latine adparitio, monstrum, uisum dicitur.

Phasæ, per duplex β. à Græcis palumbi dicuntur.

Phauliæ, sunt oliuæ quæ minimo succo, corpore grandissimo, pusilloq; sunt nucleo.

Phegor, פֶּהְגֹר lingua Hebræa priapus adpellatur, ut inquit Hieronym. contra Iovinianum.

Pheidoma, meira, פֶּהִידֹמָה id est, parca & auara: quasi ἰσὸς τοῦ φέδω. Veteres modò per ei. diphth. talia scribebāt, modò per e, modò per i, productam.

Phelandrios, herba quæ in plaustribus nascitur, folio apij: cuius semen propter calculos, & uesicæ incōmoda bibitur, à Dioscoride helioselinon. hoc est (ut Theodorus uertit) paludapium uocatur.

Pheneum, oppidum in Arcadia.

Pheneus, amnis in Alpheum defluens.

Pheræ, (ut ait Strabo) Pelasgicorū caporū terminus ad Magnesium, qui usq; ad Pelium montē porriguntur. Emporium Pheræ habent Pagasus, quo ex loco Pelias Iasonē, ac nauem Argo emisit. Vnde Pegasus, & Pheræus adpellatus. Fuit tamen alius Iason Pheræus tyrannus. Sed de Thessalo Iasone intellexit Cicero lib. 1. Officio. quem dixit. Pheræum Iasonē ceteris antepōnunt.

Pherecydes, penultima producta, philosophus & poëta tragicus, ex Syro insula. Floruit regnate Scruio Tullio apud Romanos, ut Cicero lib. 1. Tuscul. refert. Hic primus dixit animos hominū esse sempiternos. Primus scripsit soluta oratione (ut Apuleius in Floridis autor est) repudiato uersuū nexu: quem Pythagoras magistrum coluit. Perijt phthiriasi, id est, pediculari morbo. De quo Seneca: Sed quis non pauca Pherecydis fata tragædi, Qui nimio sudore fluens animalia tetra, Eduxit turpi miserum quæ morte tulerunt.

Pherenice, nomē mulieris, de qua Aelianus lib. 10. de Varia histo. Duxit ad Olympicū certamen filium suū Pherenice fecmina, prohibentibus eam spectare qui præsidebant, Licere id sibi persuasit: quæ patrē & fratres tres haberet Olympionicas. Spectauit, & uictorem filium reduxit.

Pheretrum, uide in dictione Feretrum.

Pherne, פֶּרְנָה, Latine dos dicitur, unde Parapherna & Paraphernalia, de quibus supra.

Phiala,

Phiala, penultima cor. uas uini uel aquæ plerūq; ex auro cōfla-
tū. Omnia enim uini uel aquæ uasa Phialæ dici possunt, unde

Iuuenalis aurea uocat phialas, dicens:

Virro tenet phialas, tibi non committitur aurum.

hoc est, uasa aurea, quæ Virroni commendata sunt. Græci πῆλο
τὸ πῆλον π, ἄς φ. id est, à bibendo.

Phidias, statuarius clarissimus, qui Minervæ statuā egregie fa-
bricauit: amplitudine cubitorū xxvi. quæ ebores & auro cō-
stabat. In cuius scuto Amazonū præliū celauit, & Deorū,
gygantūq; dimicationē, in soleis Lapitharum & Centauro-
rū. A Plin. dictus est artifex nunquam satis laudatus. De quo
Quintilianus lib. 12. Phidias Dijs quā hominibus efficiendis
melior. In ebores uerò longè citra æmulū, uel si nihil nisi Mi-
neruā Athenis, aut Olympium in Helide Iouem fecisset. Hinc
Phidiacus, a, um, penultima correpta. Propertius:

Phidiacus signo se Iuppiter ornat eburno.

Phidicia, cōnationes Lacedæmonij, seu cōiuiua nominabāt, si-
ue quod Phidias, id est, amicitia causa instituta sint: siue potius
à parsimonia. φειδωλά enim significat parco, & abstineo. φει-
δω, parcitas: & parsimonia: φειδωλός, parcus. Vnde & Phi-
dicia, cōiuiua de parco & frugi. Cicero lib. 3. Tuscul. Quid ui-
dēt Lacedæmoniorū in phidicijs, nōnne uidemus? Cōueniebāt
enim ad phidicia conferētes, singuli farinæ modium, uini cho-
ros octo, casei quinq; minas, ficuum quinq; semis minas.

Phidippus, propriū uiri filij Thesali, de quo meminit Ho-
merus. Est & proprium Comici apud Terentium. Cc.

Philadelphia, fraternitas, amor fratris. Et Philadelphia, no-
mē ciuitatis in Mysia, regione Asiæ, terræ motibus cōcussa: cu-
ius incolæ in agris magna ex parte degebāt. In hac fuit una
ex septē ecclesijs. Supra Philadiā Oriētem uersus, exusta
regio patet, stadijs longa quingētis, quadringētis lata: ubi nul-
læ arbores præter uitē inueniuntur, quæ exustum uinum fert:
ita elegās, ut nulli cedat. Summa camporum facies cinerulēta
est, mōtana, petrosa, & nigra. Quidam ex crebro fulminum
ictu id cōtigisse arbitrātur: nec dubitant quæ de Typhone di-
cuntur, hoc in loco fabulari. Sed credibilis est subterraneum
ignem, qui postea defecerit, regionem exussisse.

Philadelphus, amator fratris.

Philagathus, nomē uiri propriū: quo significatur benignus.

Philaethes, ueri amator Latine dicitur.

Philandros, amans uirum.

Philanthropia, humanitas, id est, amor erga homines. Hæc
sic diffinit Speusip. Philanthropia est humanitas & adfectio
amicitiæ, hominū conciliatrix, habitus hominibus beneficus,
gratiarum redditio, gratitudo benefica.

Philanthrōpos, penult. producta. Latine humanus. id est,
amans homines. Quo nomine dictum est lapæ genus, quod ue-
stibus hominum adherens, eos amare uideatur.

Philarchus, amator imperij. Cc.

Philaretus, proprium nomen uiri, & Latine amator uirtu-
tis dicitur. Græcè enim φιλῆτης, uirtus dicitur.

Philargyria, ex argyriō, qd' apud nos argentū significat,
cōponitur, & auaritia argenti siue auaritia transfertur.

Philargyrotatos, id est, auarissimus mortalium.

Philema, osculum.

Philenorum aræ, dicuntur quæ Siculo Peloro oppositæ, in
media quodāmodo Syrtium telluræ positæ sunt. Cc.

Phileremus, penultima producta, amicus solitudinis.

Philesius, cognomen Apollinis. Græci φιλῆσιος amabile dicūt:
quia lumen eius exoricens, amabili ueneratione oculorum con-
salutamus.

Philetærus, amans amicos.

Philetus, amator osculorum.

Philetus, amabilis.

Philippeus, seu Philippi, sunt aurei numi preciosi: quorū apud
Plautū frequens mentio est, ut in Penulo: Hic sunt numerati
aurei trecenti numi, qui uocantur Philippi.

Philippensis, & hoc Philippēse. idem quod Philippicus. ut
Philippenses ciues: & Philippense bellum, quod apud Philip-
pos gestum est.

Philippi, ciuitas Thraciæ, quæ Dathos antea dicebatur: quā
Philippus Macedonum rex ædificauit, & à nomine suo Phi-
lippo nominauit. Vergilius:

Romanas acies iterum uidere Philippi.

Philippicus, ca, cum, qd' est à ciuitate Philippi, ut Cāpi Phi-
lippici. In cāpis Philippicis primò Cæsar & Pōpeius, postea
Augustus & Brutus, cum Cæsar dimicauerunt.

Philippus, nomen uiri propriū, & Latine equorū amator
bellicosus dicitur. Quo nomine dictus est Alexandri Magni
pater. Alius fuit Romanorū imperator, qui primus ex Roma-
nis imperatoribus Christianus fuisse perhibetur.

Philo, philosophus Hebræus, qui sapientiæ librū scripsisse dici-
tur. Fuit & alius Philo Biblius, ut Eusebius lib. 4. Euangelicæ
præpar. testatur. Hos Porphyrius lib. 4. magnis laudibus de-
corauit. Est item Philo, philosophi nomen, Academiæ princi-
pis: cui se totū tradidit Cicero (ut ipse in Bruto testatur) ad-
mirabili quodā ad philosophiā studio concitatus, quum ille in
bello Muridatico domo fugisset, Romanq; uenisset.

Philocolia, amor pulchritudinis.

Philocalus, dici pōt amator boni, uel mūdus, politus, elegās.

Philocharis, charus amicus.

Philocompus, amator iactantia.

Philocrates, penult. correpta. amoris tenax: κραίω teneo.

Philocreματος, pecuniarum amator.

Philoctetes, ctetus, uel ctetæ, penult. prod. nomē Peantis filij,
& Hercules comitis, quasi amoris possessor. Propertius:
Tarda Philoctetæ sanauit crura Machaon.

Philodespotus, nomē uiri propriū, cōpositum ex duabus di-
ctionibus Græcis: quod signif. domini siue dominæ amatorē.

Philodulus, penultima producta, amator seruorum.

Philœnus, uinosus, amator uini, potator.

Philohistoricus, amator historiā. Hieronym. ad Paulinū
Quantus inter quatuor prophetas tēporum cōscijs, & to-
tius mundi philohistoricus, lapidē præcisum de mōte sine ma-
nibus, claro sermone pronunciat.

Philolaus, nomē uiri propriū, & Latine amor populi dicitur.

Philoleutheros, amator libertatis.

Philologus, amator uerborum, uel studij.

Philomathes, discendi cupidus.

Philomathia, amator discendi.

Philomela, nomē mulieris, Pādionis filia, Atheniēsis regis,
& sororis Prognēs. Quæ quū à Terco cōpressa fuisset, tan-
dē (ut est in fabulis) Deorū miseratione, in auē sui nominis cō-
uersa fuit: quæ & luscina dicitur. Nec cessat de flere cātū dul-
cissimo iniuriam quam passa est. Et interpretatur amabilis.

Philonicus, iurgiosus, amator uictoria.

Philopæus, puerarius, pædico, amator puerorum.

Philopolemus, bellicosus. Nam φιλέω, ἀνέω, πόλεμος, ou-
bellum.

Philopolites, amator patriæ.

Philoponia, amor laboris. Piloponus amator laboris.

Philopsychia, cupiditas uitæ.

Philoplychus, cupidus uitæ.

Philortium, fœminæ propriū: p amatoriā adulationē dictū.

Philosarca, amator carniū. Hieronymus: Nos simplices & philosopharcas, id est, amatores carniū.
Philosomatos, amator corporis, σῶμα Græci dicunt corpus: quasi σῶμα, id est, animæ sepulchrū: tāquā ibi sepulta sit.
Philosophaster, philosophorum imitator.
Philosophia, amor & adflectatio sapientiæ, Sophia, sapiētia dicitur. Hec sciētia diuiditur in tres partes: in morālē, naturālem, & rationalē. Prima cōponit animū: secunda rerū naturā scrutatur: tertia proprietates uerborū exigit, & structurā. Moralis, Græce Ethice dicitur: de qua Seneca: Philosophia animū format & fabricat, uitā disponit, actiones regit, agenda & omittenda demonstrat. Sine hac nemo securus est. Hæc amplissima artū dicitur. Apuleius disciplinā regālē adpellat, tam ad bene dicendū, quā ab bene uiuendum repertam.
Philosophicus, ea, cum, quod ad philosophum pertinet.
Philosophor, ris, sapiētiæ studeo. Cic. lib. 1. de Natura Deorū: Et quū minime uidebamur, tū maxime philosophabamur.
Philosophus, amator sapientiæ.
Philostorgia, indulgentia, amor parentum.
Philostorgus, amicus, benefolus, necessarius.
Philotimos, honorum cupidus.
Philoxenia, hospitalitas.
Philoxenus, hospitalis. Est etiā philosophi nomē, qui gruis collum sibi exoptabat, quō diutius ciborum & poculētorum sapore oblectaretur.
Philozous, Græce φιλόζωος, nimis cupiāus uitæ.
Philtrā, Latine amatoria, genus ueneni, amorē, & ut plurimū insaniam ingerentis, φίλτρον enim apud nos amatorū dicitur. Ouidius lib. 2. de Arte amandi:
 Philtra nocent animis, ulmūq; furoris habent. Iuuenalis:
 —Hic Thessala uendit,
 Philtra, quibus ualeat mentem uexare mariti.
Phima, matris, genus tuberculi mollis, furunculo rotundioris planiorisq;: quod in pus cito conuertitur.
Phimos, dicitur. quum glans membri uirilis ita tegitur præputio, ut nudari non possit.
Phison, nomē fluij, quod (teste Iosepho lib. 1.) significat inundationē: qui eductus in Indiā, in pelago late diffunditur, quod Geta nūcupatur à Græci. Hic circuit omnem terram Heuila: ubi est aurum terræ: ubi carbunculus, & lapis pretiosus.
Phla, insula est in Tritone, Aphricæ palude, ut autor est Herodotus. Cornucopia.
Phlanates, populi sunt: à quibus nomen sinui est inditū, quē modō nauæ Quernariū adpellāt, alij Carnariū, propter naufragia: procelloso firmē semper transitu. In recessu eius Senia urbs: cuius à tergo specus sunt, unde uehemētes nulla ferē nō hora, uēti perflant: eaq; res infamē cum sinum reddidit. Dicti Phlanates ab oppido Phlano: unde sinus omnis hic Phlanotus uocatur: qui à Pola colonia Iaderā usq; diffunditur.
Phlebes, dicuntur uenæ: quōd sanguine ferueant. Cc.
Phlebotomia, incisio uenæ: quæ fit ad sanguinē minuēdum sedandi feruoris gratia, φλέβη enim Latine uena dicitur.
Phlebotomum, ferrum quo uena secatur.
Phlegeton, fluxius infernalis, flammis æstuantibus rapidus, à φλέγω, ardeo. Vergilius:
 Quæ rapidis flammis ambit torrentibus amnis.
 Tartareus Phlegeton, torquetq; sonantia saxa.
Phlegma, gmat, pituita. Inde phlegmaticus, qui ex plegmate laborat. Phlegma (ut inquit Augustinus lib. 11. de Ciuitate Dei) in capite domicilium habet.
Phlegmon, Latine inflāmatio, siue collectio: quoties sanguis uilis, & mediocriter crassus, fertur subitus in aliquam cor-

poris partem.

Phlegmones, inflammationes, siue collectiones: quas & impetus nostri uocant.

Phlegon, unus ex equis Solis. ἀπὸ φλέγω, id est, ardeo dictus.

Phlegonitis, lapillus: quōd in eo flamma quædam intus ardeat uideatur.

Phlegræi, campi duo fuēre: alter in Græcia. à Phlegra Thessaliæ ualle: ubi gygantes cum cœlestibus pugnauēre. Vel ἀπὸ φλέγω: quod est urere atq; inflammare: quoniam terra præliorum concitatrix est, dum ibi gygantū bellum exarsit. Alter in Campania propè Cumas: in quo Hercules cum his prælium commisit. De quo Strabo lib. 5. scribit. Fortunatus erat & Campus, nomine Phlegræus: in quo non à gygantibus gesta fabulæ diuulgant. Ita dictus à colle, qui olim plurimū ignis euomebat: quē Vesuiū scriptores adpellant. Ex hoc Hercules existimatur (sicut Diodorus meminit) gygantes fugasse.

Phlegræus, unus ex centauris, Ixionis & nubis filius. Cc.

Phlegyas, Martis filius, rex Lapitharum in Thessalia, pater Ixionis & Coronidis, à quo Plegyæ populi Thessaliæ sunt cognominati.

Phlema, dicitur quū ex labore uia sanguis defluit circa talos.

Phleos, herba palustris, ad nexus utilis: ex qua Phloinæ uesices ab Herodoto etiam dicuntur.

Phlius, untis, est urbs in medio Sicyonij Argiuiq; agri: ubi religiosisime colebatur Hebe. Castellū Phliū nominat Plinius.

Phlox, Græcè, Latine flamma. Est & genus floris.

Phyctena, Latine pustula. Quarū tria sunt genera. Exanthemata, quæ Plinius eruptiones pituitæ, & papulas adpellat: Psyracion paulò durius est, ac subalbidum, & acutum. Epinyctis, quæ tertium discrimen est.

Phoca, piscis, bos marinus, à sono mugitus. Verg. lib. 4. Georgic. —Et turpes pascit sub gurgite phocas.

Hic corio et pilis tectus, parit in terra, pecudum more: canū modo coit. In somno mugit: à quo præcipue uituli nomen accepit. Fuit & nomen imperatoris Romanorum.

Phocæa, urbs minoris Phrygiæ, Atheniensiu (ut inquit Ptolemæus) colonia. Vnde profecti sunt, qui Massiliam apud Gallos, non procul à Rhodano, condidēre. Diçta Phocæa, quōd uituli marini magno numero comparuissent urbem condentibus. Et est in Caria Phocæa, monti Mycalæ adposita. Ab hac Phocæenses: ut à Græcorum Phocide Phocenses. Ab utraq; Phocaicus, ea, cum. Vnde muricē Phocaicum Ouidius posuit, à Phocæa, non procul à Sardibus.

Phoce, ccs, oppidum est Bœotie.

Phocees, populi Ionum, qui primi longis nauibus (secundum Herodotum) usi sunt.

Phocion Atheniensis uir clarus, cognomēto bonus pauper. Fuit enim semper pauper: quū ditissimus esse potuisset, ppter frequētes ei delatos honores. Hic neq; ridere, neq; lachrymare ab ullo unquā est uisus. Et in cōcione, quū quis dixisset: Cogitabūdus uidēris ò Phocion. Recte (inquit) cōicetas: Cogito enim, si qua ualeo in his breuitate uti, quæ apud Atheniēses dicturus sum. Huic quū legati Philippi Macedonū regis ingentia munera offerret, hortarenturq; ut ea acciperet (quæ uis enim ipse facile his careret, liberis tamē eius essent necessaria: quibus difficile foret in summa paupertate, ad paternā gloriam peruenire.) Si mei (inquit) similes erunt, idē hic agellus alet illos: qui me ad hanc dignitatē perduxit. Si dissimiles, nolo meis impensis illorum ali augeriq; luxuriam.

Phocis, parua Græcorum regio: ubi oraculum Delphicum. Lucanus lib. 5.

Massiliæq; suæ donatur libera Phocis,

In ea enim est oppidū Delphi, sub Helicone monte. Fons Castalius, et Cephisus amnis: et mons Parnasus, in quo Apollinis templum. Hinc Phocides, et Phocæi dicti sunt, qui Massiliam condiderunt. Hos Varro scribit trilingues esse: quod Græce, et Latine, et Gallice loquantur.

Phocusa, insula una ex Sporadibus. Cc.

Phœbas, adis, satiloqua: quod Phœbæi numinis cōcepto adflatu fureret et agigaretur, in bacchantis imaginem. Sidonius: Nec sic intortum uiolatæ Phœbados ultrix, In Danaos fulmen iecit.

Phœbus, Apollo, qui Iouis et Latone filius fuit, eodē partu cū Diana genitus: quæ et ipsa Phœbe uocitata est. Diuinitatis et sapiētiae Deus à poetis existimatus, et medicinæ rector. Dicitur Phœbus, quasi *φῶς*, à *φῶς* et *εἶς*, id est, lux uite.

Phœnices, *παρὰ τὸ φῶς* dicti sunt: quod initio cuiuscūq; generis adpulsos homines pro uictimis scriebant. Inde qui Phœnicibus proximi sunt, uulgò Phœnissare dicunt, cæde maculare. Sed Eusebius, libro de temporibus: Phœniceus (inquit) color, et una mutata litera, Puniceus, ab inuentore nomen fortitus est: qui Bythiniam condidit, et Phœnicibus elementorum notas dedit.

Phœniceus, cæca, ceum, quod est purpurei coloris: à purpure: quæ prima cōmendatione in Tyro tingebatur apud Phœnices: quos mutatis syllabis Pœnos adpellamus. Vnde Puniceus, et Puniceus deriuantur.

Phœnicia, regio in Syria: à Phœnice rege sic uocata, Iudææ contermina. In ea sunt Tyros et Sydon urbes. Carmelus et Libanus montes: in quo thura leguntur.

Phœnicis, cidis, purpura, pannus rubeus.

Phœnicium, collar rubens. Hieronym. in expositione Psal. Si fuerint peccata uestra sicut phœniciū, uelut niuem dealbabo. Nam Græci *φαινικόν* phœnicium dicunt.

Phœnicopterigium, diminutiū est à phœnicopterus.

Phœnicopterus, penult. correp. auis rubentes pennas habēs. Græci uocāt Phœnix rubrū, et *πῆρρον* alam. Iuuenalis: Et Scythicæ uolucres, et phœnicopterus ingens.

Phœnissa, mulier ex phœnicia.

Phœnix, Agenoris filius, Cadmi frater, qui Phœnicibus imperauit. A quo Phœnicia, et Phœnix arbor palma, et color ruber, à quo Phœniceus, a, um. ut color Phœniceus, quod et Phœniciū dicitur. id est, purpureū. Similiter Phœnix auis, à purpureo pēnarū colore dicta, toto orbe celeberrima, in Arabia nascēs, aquile magnitudinis: quæ annis sexcētis et sexaginta uiuere dicitur, generis tā masculini quā fœminini. Hieronymus in expositione Symbo. Quid mirū uidetur si uirgo cōceperit, quū Oriētis aūē, quem Phœnicē uocāt, intantū sine coniuge nasci uel renasci constet, ut semper una sit, et semper sibi ipsa nascendo uel renascendo succedat? Idem ad Præsidiū: Phœnix auis est in India: et per quingentos annos de Libano implet se aromatibus, et sic nidificat, et indicat sacerdoti Heliopolitano mense famenoth, aut famurth. Implet aram sacerdos famētis, et ibi confert Phœnix aromata: et electrū aræ imponit. Et primo Solis ortu phœnix quidē mouet pennas: Solis uerò calore accēditur electrū, et sic exurit aromata, et ipsa phœnix incēditur. Crastino die de cinere gignitur uermis: secundo pennas adfert: tertio ad antiquā redit naturā, et sic ad sua loca reuertitur. Ambrosius libro Hexameron. Phœnix auis in locis Arabiæ phibetur degere, atq; eā usq; ad annos quingentos lōgæua etate procedere. Quæ quū sibi finē uitæ adesse aduerterit, facit sibi thecā de thure, et myrrha, et cæteris odoribus: in quā, impleto uitæ suæ

tempore, intrat, et moritur. De cuius carnis humore uermis exurgit, paulatimq; adolescit: et processu statuti tēporis induit alarū remigia, atq; in superioris auis speciem formamq; reparatur. Est et phœnix nomē fluij in Thessalia, in Acseopum fluētis. Et Phœnix qui ex Phœnicia est populus: quē Iosephus scribit inuenisse Græcas literas. Vnde Lucanus: Phœnices primi (famæ si creditur) ausi

Mansuram rudibus uocem signare figuris.

Pholoë, mons Arcadiæ syluosus: de quo Lucanus lib. 7.

Si licet ipse petet Pholoën, petet ignibus Oethon.

Pholus, fuit unus ex centauris, Ixionis ex nube filius.

Phonascus, uocis, pronūciationisq; magister et moderator: dictio Græca. Quintilianus lib. 11. Sed cura nō eadē oratoribus quæ phonascis. Suetonius de Augusto: Pronunciabat dulci, et proprio quodam oris sono: dabatq; assidue phonasco operā. Is enim uocē intorquere, remittere, leniter exasperare docebat. Facto nomine à uerbo *φωνέω*, quod est loquor.

Phorbas, Triopæ filius: de quo Vergilius lib. 5. Aeneidos:

Phorbanti similis, fuditq; has ore loquelas. Cc.

Phorcys, huius Phorcys, et Phorcyn. Phorcynis. Neptuni filius.

Phosphorus, penultima correpta. Latine Lucifer stella.

Phragmon, nomen statuarij, et pictoris egregij: sicut et Polycletes.

Phrasis, eloquentiæ corpus, et dicēdi modus. Dicta à *φράσις*, quod est sari, et differere. Hieronymus in prologo in libros Regū: Secundus Græcus est, quod ex ipsa phrasi probari potest. Quintilianus: Macer et Lucretius legendi quidē, sed nō ut faciant phrasin: à Phrasi fit Theophrastus.

Phregene, penultima product. ciuitas in Hetruria. Altera in Latio. Vnde Phregenates.

Phrenes, dicuntur à Græcis præcordia: quæ exta nūcupant. Galenus lib. 5. de Interioribus, docet diaphragma dici Phrenas, eò quod ppter apostema diaphragmatis, gignatur phrenetis. Aristoteles præcordia dici autumat Phrenas, à mēte et prudentia: quæ Græcè dicitur *φρόνησις*. Subilitas enim mentis (ut ait Plinius) præcordijs accepta fertur.

Phrenitis, morbus lædēs mēte, et ad insaniā furoremq; deducens, à *τὸ φρενός*, id est, deturbatio mentis. Inde Phreneticus, qui ex eo uitio laborat. Apud Iuuenalem Phrenesis, penultima producta legitur:

Quum furor aut dubius, quum sit manifesta phrenesis.

Aliter Serenus protulit:

Ex uitio cerebri phrenesis furiosa mouetur.

Amissusq; refert frendens amentia uires.

Phrine, nomē meretricis apud Athenas: de qua Quintilianus lib. 2. Quæ impietatis aduersata, ab Hyperide clarissimo illius ætatis oratore, fuit defensa.

Phrixus, Athamantis regis Thebarum, ex uxore Neiphile, filius.

Phronimos, Lat. prudens.

Phronisium, prudentula.

Phronisis, prudentia. Cicero lib. 1. Offic. Princepsq; omnium uirtutum est illa sapientia, quam Græci sôphiam uocant. Prudentiam enim, quam Græci Phronisin dicunt, aliam quandam intelligimus: quæ est rerum expetendarum fugiendarumq; scientia.

Phrygia, regio minoris Asiæ: à Phrygio amne, qui cam à Caria diuidit. Vel à Phrygia Cecropis filia, ubi Dardania, à Dardano Iouis filio. Inde à Troë, Eryctonij Dardani filio. Troia: in qua Iliō. Vel à Phrygio oppido Macedonia, siue Brygio unde colonos profectos aiunt in Phrygiā. Duæ tamen fructur

Phrygiæ, maior scilicet, & minor, quæ Epictetus dicta fuit. Phryges Christianâ fidē tenuerunt diu: sed emerſit apud eos Montanus quidam, qui ſe paracletum nominauit, gētemq; illam infecit. Cum quo mulieres, Priſca & Maximilla, relictis uiris ſuis incedebant, & illius inſpiratione prophetiſſæ dicebātur: multis erroribus, & Phrygiâ, & uicinas regiones impleuerūt. Phrygia ab Aquilonis parte eſt Gallaciæ collimitata: à Meridie Mycaoniæ, Piſidiæ, Mygdoniæq; contermina. In ea eſt Ida mōs, & Tmolus, & Pactolus fluuius. Ex ea fuit Sibylla nona: quæ ſic uaticinata eſt.
Tuba de cælo uocem luſtuofam emittet.
Tartareum chaos oſtendet dehiſcens terra.
Venient ad tribunal Dei reges omnes.
Deus ipſe iudicabit pios ſimul & impios.
Tunc demum impios in ignem & tenebras mittet.
Qui autem pietatem tenent, iterum uiuent.
Phrygiones, qui acu pingunt: uel qui ueſtes acu aureo intexunt. Phryges enim primū inueniēre talē texturā. Plin. lib. 10. Pictas ueſtes iam apud Homērū fuiſſe uideo: unde nata triūphales, acu facere, Idæi Phryges inuenerūt, ideoq; Phrygiones adpellati ſunt. Idem adpellat Dardanum aurum.
Phrygius, fluuius, uide in diſtione Phrygia.
Phrynos, rana grandiffima: quam Latine rubetam uocamus.
Phryx, gis, generis maſculini: pro eo qui eſt ex Phrygia. Hic ronymus: Cōpelle phrygem et Ponticū, ut locuſtum comedat. Dicitur & Phrygius, gia, um. Vergilius lib. 9. de mulieribus loquens inquit: O uere Phrygiæ.
Phthia, ciuitas Theſſaliæ: à qua Phthius, & Phthiota. Vnde Achilles Phthius dictus eſt. Ouidius:
Quod ſine me Phthigijs canefcant æquora remis,
Et uideam puppes ire relictæ tuas.
Phthiotis, dis, dicta eſt una ex quatuor Theſſaliæ partibus, ut inquit Strabo.
Phthiriſis, morbus pedicularis: ἀπὸ τῆς φθίριδος, quod & pedes, & pediculos uocamus. Vnde Phthirophagi dicti ſunt populi, ſolis piſcibus uiuentes: à tenuitate uictus: quaſi pediculis uſcātur. Hi ſunt iuxta pontum Euxinum. Hoc morbo extinctus eſt Sylla diſtator, & Pherecydes poëta.
Phthirophagi, populi ſunt, de quibus Stra. Phthirophagis à ſordibus & ſquallore dictis, uicini ſunt Suanes, nihilo beatiores illis.
Phthiſis, tabes, morbus, quo pulmonis exulceratio fit ex pituita à capite diſtillante, ἀπὸ τῆς φθίσεως, quod eſt tabeſcere: unde Phthiſici uocātur. Sunt qui Phthiſin, pthionē quoq; adpellēt: ſed illud genus maxime quo ſanguis reiicitur. Quali morbo laboraſſe Theopompū, & ab Aſclepio curatum tradunt.
Phthongus, ſonus, unde Diphthongus. Quam ob cauſſam Phthōgus & harmonia in cælo dicātur, uide Ptol. lib. 3. Harmon. inſtitutio. ὅτι φθόγγος ἐστὶ τὸ αὐδῆσαι, ἔνθεν δὲ φθόγγος παρέρχεται. id eſt, Quoniā φθόγγος eſt loquor: unde Phthōgus deducitur. Quod autē Pythagorā dicant aliqui primum inueniſſe, cælum harmonia uolui, an alij, Suidas noſter explicat.
Phum, uocant aliqui nardon agrion, ſiue creticū, folio oleris atri, caule cubitali, geniculato, in purpura albicante, radice obliqua, uilloſaq; & imitante auium pedes. Cc.
Phut, ὤψιν inde Phutei (ut Iosephus ſcribit) Mauritanie populi. Fuit autem Phut Chamæ filius: cuius pater Noëus (ita enim à Græcis uocari dicitur, quem Hebræi Noë dicunt) uel potius Canoch.
Phycites, apud Indos inuenitur gemma, ſuci colorē habens.
Phycos, Græce herba Thalaſſion, ſiue alga, qua priſtinus lane color reparatur. Hanc Latini ſucum uocant. Vnde offu-

tias, dixerunt ſimulationes rerum.
Phycus, ſiue Phycis: genus piſcis dicitur: quia ſolus nidificet ex alga, & eſt inter ſaxatile: ut apud Plinium.
Phygetlon, eſt (ut inquit Corn. Celfus) tumor non altus, la-tus, durus, rubicundus, cum uehementi inſtāmatione punctio-neq; ac membrorum diſtentione: neq; materia magnopere in-pus conuertitur.
Phylāca, penultima correpta locus cuſtodie: hoc eſt, carcer. Plautus: Illic eſt abductus rectā in phylaca, ut dignus eſt.
Phylaciſta, carceris cuſtos. Nā φυλάκων cuſtodio uel ſeruo eſt.
Phylarchus, Latine princeps gentis.
Phylira, penultima correpta: proprie arbor, quā Latini tiliā uocant. Quāuis alij dicant eſſe membranā tenuiſſimam inter corticē & lignū tiliæ. Ex hac arbore fiebant coronæ: quæ in magno honore apud antiquos fuerunt. Horat. lib. 1. Carminū: Diſplicit nexæ phylira coronæ. Ouid. lib. Faſt. Ebrius incinctis phylira conuiua capillis. Plin. uerò libro 24. accipit Phyliras pro capillamētis, filiſq; tenuiſſimis. Phylira (inquit) croci nimum ſalem cibus eximunt. Et lib. 13. Præparatur ex papyro chartæ diuiſæ acu, in prætenues, ſed quāmlatiſſimas Phyliras. Martianus lib. de Nupt. philologie, accipit Phyliram pro mēbrana tenuiſſima: cuius hæc uerba ſunt: Libri in phyliræ cortice ſubnotat.
Phyllis, nomen Lycurgi, Thracū regis filia, quæ Demophoōta Theſei filiū, ex Troiano bello redeuntē amauit, & in cōiugium ſuū rogauit. Ille ait, antē ſe ordinaturū rem ſuam, & ſic ad eius nuptias reuerſurū. Proſectus itaq; quum tardaret, Phyllis & amoris impatientia, & doloris impulſu, quod ſe ſpretā eſſe credebat, laqueo uitā finiuit: & cōuerſa eſt in arbore amygdalū ſine folijs. Poſtea reuerſus Demophoon, cognita re, eius amplexus eſt truncum: qui (uelut ſponſi ſentiret aduentum) folia emiſit. Vnde etiam Phylla ſunt dicta à Phyllide: quæ antē petalia dicebantur. Eſt & Phyllis amnis Bithyniæ: à quo Phylli, Phyllienſesq; dicuntur: ut inquit Strabo.
Phyllon, per duplex ll. Latine folium dicitur: una littera detracta. Hinc Penthaphyllon, Melamphyllon, Platyphyllon, & huiusmodi multa.
Phylon, per ſimplex l, ſignificat gentem, genus, nationem.
Phylura, idem quod Phylira: ſcilicet membrana, & tenuiſſimum capillamentum.
Phyſeter, teris, pen. prod. Græcē φυσήτης, genus piſcis marini, admirabili magnitudine: φυσέω ſpiro, uel ſufflo. Vnde Rufus in Arato: Delphinos uirides, & phyſetoras anhelos.
Phyſica, eorum, naturalia: ut Phyſica Ariſtotelis. Vnde & Metaphyſica, ſupernaturalia.
Phyſicus, naturalis.
Phyſiologus, de naturis diſſerens. Hieronymus contra Iouinian. Legamus phyſiologos, & reperiemus turturis hāc eſſe naturā, ut ſi parem perdiderit, alteri non iungatur.
Phyſionomia, naturæ regula. Nam id uerbū ſignificat mores, naturasq; hominum coniectione quadam de oris & uultus ingenio ſciſcitari.
Phyſis, Latine natura dicitur.
Phyton, ſine h, in ſecūda: preciū quod capitur pro re locata. Vulgus fiſtū adpellat. Inde Emphytiſis: Phytō etiā Latine planta. Python, cum th, in ultima ſignificat ſerpentem.

Plabile, quod purgari poteſt: cuius contrarium eſt Inexpiabile. Auguſtinus ſuper Ioannem: Viderunt ſe ingenti crimine impietatis adſtriſtos, quando illum occiderunt, quem uenerari & adorare debuerūt: et hoc putabāt eſſe inexpiabile.

- Piaculare**, quod ad satisfactionem peccati pertinet. Linius lib. 1. Itaq; ut cædes manifesta aliquo tum piaculo lucretur, imperatum patri, ut filium expiaret pecunia publica. Is quibusdam piacularibus sacrificijs factis: quæ deinde genti Horatiae tradita sunt.
- Piacularia tristia**, per quæ malū fieri opinabantur. Nam à superis felicitatem, ab inferis Dijs infelicia dari censebant.
- Piacularia auspicia**, dicebatur, quæ sacrificantibus tristitia portendebant: quum aut hostia ab ara profugisset, aut percussa mugitum edidisset, aut in aliam partem corporis quam oporteret cecidisset.
- Piacularis**, porta Romæ adpellata: ob quædam piacula, quæ ibi fieri solebant. Cornuc.
- Piaculum**, sacrificium, cultus, & quicquid agitur seu præbatur pro satisfactione peccati. Vergil. —Ea prima piacula sunt. Horat. lib. Carmi. —Teq; piacula nulla resolvent. hoc est, nullis hostijs te expiabis. Aliquando dicitur crimen, stagitium. Hierony. in lib. Iudicum: Nunquam tantum nefas, & tam grande piaculum factum est in Israël. Vergil. lib. 6. Distulit in seram commissa piacula mortem.
- Piam**, syllabica adiectio: quæ ornatus tantum causa ponitur: ut, Quissiam.
- Piamen**, seu Piamenū, erat id quo in expiando utebatur. Est tamen dictio magis poetica quam oratoria. Nam grandis est differentia de usu dictionū, quæ uarijs scribendi generibus cōueniant. Alijs utitur satyricus, alijs orator, alijs historicus.
- Piare**, significat colere. Plaut. Vbi piem pietatem, si isto more morata tibi postulcm placere. Quandoq; contaminare, pollucere, quod & impiare dicitur: quemadmodum sacrum ponitur pro execrabili. Quandoq; pic amare. Næuius: Nemo est qui magis suos piet liberos. Aliquando purgare. Vergilius: Et culpam miserorum morte piabunt. Huius uerbi composita sunt Expio, quod est purgo. Impio, contamino. Hieron. in prologo Aggei: Sed quum memoratus populus multis tēporibus idolis seruiendo, etiam effusione sanguinis innocentium se grauiter impiasset, septuaginta annorū captiuitatem eundē populum statuit iustinare.
- Piatrix**, sacerdos quæ expiare solita erat.
- Pica**, quamuis fœmininum uideatur à picus, longè tamen diuersæ significationis est. Nam auis est magnitudine palumbæ, alis uario colore, & præsertim carulco depictis: humana uerba proferens. Martialis: Pica loquax certa dominum te uoce saluto. Si me non uideas, esse negabis auem. Est & alia Pica, sub uentre alba, superius nigra: quæ uaria adpellatur.
- Picagmus**, Ixionis & nubis filius, centaurus. Cc.
- Picatus**, ta, tum, quod pice linitum est, seu conditum: ut uinū picatum. Anti qui enim uinum pice condiebant: quod picatum uocabant. Plinius: Pice & resina condire musta, uulgare Italiæ est. Erat & Picatum aliud, quod sponte naturæ suæ picis saporem recipiebat: & hoc in agro Viciensi peculiariter nascebatur. Plinius: Iam inuenta uitis per se in uino picē habēs, respiciensq; Viciensem agrum.
- Picea**, genus arboris: quam Plinius lib. naturalis historiæ, quin tam speciem cedri scribit esse.
- Picens**, centis, nomen gentile: ut, Homo Picens, ex Piceno. Hinc Picentinus, na, num.
- Picenum**, regio Italiæ, in qua est Asculum, à Pico Martio aue dicta: cuius ductu & auspicio Sabini, quum Asculum proficiscerentur, in uexillo eorum picus confederat. Nam (sicut Strabo lib. 5. scribit) conditores Picentium è Sabinorum terra profecti sunt, à quibus orti sunt. Picenum quondam uer-
- rimæ multitudinis. Namq; trecenta & sexaginta milia Picentium in fidem Romani populi uenire. Ea nunc Marchia Anconitana dicitur. Incipit à Troento amne, usq; ad Isaurū fluuium: qui nunc Folia dicitur, & hinc Apennino, hinc mari suo pero terminatur. Habet ciuitates Pisaurum, Fanum fortune, Senam Gallicam, Vrbium, Anconam, Camerinum, Firmum, & Asculum.
- Picenus**, na, num, nomen possessiuum: ut, Picenus ager.
- Piceus**, cea, ceum, à pix fit.
- Picinum**, genus olei, quod ex pice fit. Cc.
- Pico**, cas, significat pice quicquā linio. Plinius lib. 36. Sed uasā tuentur picando parietes: quoniam & testoria calx roditur, sciteq; dictū est, ad testa eos pice, ad uinū calce uti: quoniam sic musta condunt. Huius composita sunt Compico, & Impico. Colu. lib. 7. Si dolore neruorum claudicat, oleo & sale genua, poplites, & crura compicanda sunt, donec sanentur.
- Picra**, amara dicitur. Hieron. ad Alga. Vidi ego nauscam, & capitis uertiginem, antidoto quod appellatur πικρά. id est, amara, sepe sanari.
- Picris**, lactucæ genus, quam ita adpellauere (ut inquit Plinius) cum exprobratione amaritudinis.
- Pictatium**, tabula iudicum decurionum, & pontificū. id est, matricula, ut apud Lamprid. in Alexand. qui ait: Deniq; quū inter militares aliquid ageretur, multorum dicebat & nomina: de promouendis etiā filiam notabat, & perlegebat cuncta pictatia. Apud Celsum accipitur pro eo panno modico, qui modò præcordijs, modò capiti dolenti imponi solet ad mitigandum cruciatum. In Decret. canonic. 30. quæst. 2. sic scriptum est. Pictatium quod nobis tua fraternitas obtulit suscepimus. Vbi Pictatium accipitur pro libello, siue charta epistolari. Apud Liberium ponitur pro uelamento seu ornatu tunice. Quod nomen quidam à pictura deriuant.
- Pictanum uinū**, Græci uocāt, quod Puciniū adpellamus. Gignitur in sinu Adriatici maris, non procul à Timauo fonte, saxeo colle, mariiimo adflatu, paucas amphoras coquente.
- Pictes**, Latine pugil. Inde Pictale, certamen.
- Picturatus**, uaria pictura exornatus, & acu pictus. Vnde Picturata uestes dicuntur, nō à picturo (quod non inuenitur) sed simplex participium: uel participij tantū uox est. Vergilius: Fert picturatas auri sub tegmine uestes.
- Picumnus**, Deus qui in sacris Romanis adhibebatur. Aemilius Macer in Theogonia: Et nunc agrestes inter Picumnus habetur.
- Picus**, auis parua, uncorum unguium: cauat arbores in quibus pullos educat, & scandit in subreptum felium modo. Dicta à Pico Saturni filio, qui ei nomen dedit, ut docet Plinius lib. 10. Et quoniam hæc auis Marti sacra est, quandoq; Picus Martius dicitur. Picos Romani ueteres uocabāt, quos Græci gryphes: beluæ quadrupedes, auritiq; uisu & forma terribiles, corpore leonino, rostro, alis, pedibus aquilis similes. Habitare in hyperboræis montibus in Asiatica Scythia feruntur, ubi aurum & gemmæ nasci perhibentur: ibiq; tanta rabie in homines desæuiunt, ut terrā ipsam inhabitabilem faciant, & quasi geniti esse uideantur ad plectendam auaritiæ temeritatē. Plautus: Pici diuitijs, qui aureos montes colunt, eos solus supero. Sed hoc (ut multa alia) fabulosum est. Fuit & Picus rex Latinorum (quo tempore apud Hebræos regnabat Delbora propheta) Fauni pater, Latini regis auus, auguriorū peritissimus: & primus hac aue usus est in auspicijs. Ouidius: Picus in Ausonijs proles Saturnia terris.
- Piens**, à Pio, pias, quum significat pie amo. À quo Pientior, Pientissimus. Piens tamen in usu non est.

Pieria, mons & ciuitas Bœotiae, quam primus Pierus Lini pater edificauit, Musis sacer. Hinc Pierides Musæ: quod in Pieria ex Ioue & Mnemosine natæ sint, ut inquit Strabo. Vel à Pieria regione Macedoniae, Aemathia autē dicta. A nemo-
re ita appellata, cui nomē est Pieris. Et Pieres populi sunt dicti, quibus extinctis, Macedones ea loca incoluere. A Pieria, fit Pierius, ria, rium. Vnde Pierium carmen. Musæ autē suauissimum uaticum ad labores uitæ. Vnde Theocritus:

Οὐδ' ἔρ' ὅτ' ἔρ' ἔρωτα περὶ φάρμακον ἄλλο

Νίκης οὐτ' ἔχ' ἵστον ἑμοὶ δεξιᾷ οὐδ' ἐπίπασον.

Ἡταὶ πέρειδ' id est, Nullum contra amorem natum phar-
macum aliud, o Nicea, neque unguentum (ut mihi uidetur)
neq; condimentum, quàm Pierides.

Pierus, pen. cor. nomē patris nouē picarū. Ouid. lib. 5. Met.
Pierus has genuit Pellæis diues in armis.

Pietas, est (ut inquit Cicero lib. Artis ueter.) per quā sangui-
ne cōiunctis, patriæq; beneuolis, officium & diligens tribui-
tur cultus. Augustinus uero sic: Pietas proprie Dei cultus in-
telligi solet quā Græci eusebian uocant. Hæc tamen & erga
parentes officiose haberi dicitur. More autē uulgi, hoc nomē
etiam in operibus misericordiæ frequentatur. Quod ideo ar-
bitror euenisse, quia hæc fieri præcipue Deus mandat, eaq;
sibi uel pro sacrificijs, uel præ sacrificijs placere testatur. Ex
qua loquendi consuetudine factū est, ut & Deus ipse dicatur
pius: quem tamen Græci (nullo suo sermonis usu) εὐσεβῆ uo-
cant, quamuis eusebian pro misericordia, illorū etiam uulgus
usurpet. Huius cōtrarium est Impietas, quæ ab iniustitia sic
distingui solet: quod illa in Deum, hæc dici in homines potest.
Per illam cōtemplatione delinquitur: hac opere & factis pec-
catur. Pietas etiam à Romanis Dea putata est.

Piger, tardus, cuius contrarium est Impiger, pro diligente.
Hinc Pigritia, Pigrities, Pigredo, Pigritudo, et Pigritas, pro
tarditate & ignauia. Cicero lib. 3. de Rep. Nunquid uiri for-
tissimi, fortitudo, impigritas, patiētia? Et lib. 4. Tuscul. quæst.
Quæ autem subiecta sunt sub metu, ea sic definiunt, Pigritiā
metum consequentis laboris.

Piget, piguit, & pigitum est. Statius lib. 7.
Nec pigitum paruosq; lares, humilesq; subire. Dicitur &
Pigeo, ges, pigui, & construitur cum aduersatiuo, significatq;
dolere, seu molestum esse (ut inquit August.) quasiq; pigritiā
significat. Nam quum dicimus: Piget me fecisse, hoc est dice-
re. Non surgit meus animus probare quod feci. Plautus in
Pseud. Id quod pudet facilius fertur, quàm id quod piget. Te-
rent. in Phorm. Quære obsecro, ne plus minus ue faxit, quod
nos postea pigeat. Quādo uero impersonale est, construitur
à parte ante cum aduersatiuo uel datiuo. Plautus: Nō dedisse
te pudet me: quia non accepi, piget. Ouid. lib. 2. Metamorph.
—Pigetq; Aëtorum sine fine mihi sine honore laborum.
Inuenitur etiā Pigendus, quod est à pigeor uerbo deponenti.
Differentiam inter Pigere & pudere, uide in dict. Pudeo.

Pigmenta, sunt unguenta, quibus utuntur puellæ ad uen-
standam faciem: ut fucus. Augustinus: Fucare fucū pigmentis,
quo rubicundior, uel candidior, uel uerecundior adpareat, adul-
terina fallacia est. Per translationem uerò dicuntur mēdacia
& fraudes: quia non est naturalis color, sed artificialis. Cice-
lib. 2. de Orat. Tam integræ sententiæ, tam ueræ, tam nouæ,
tam sine pigmentis fucoq; puerili: ut mihi non solum tu incē-
dere iudicem, sed ipse ardere uidearis. Quandoq; significat
colores pictorum, de quibus Plinius lib. 35. Accipitur etiam
quādoq; pro confectioe ex diuersis speciebus, suauis & odo-
rifera. Hieron. Deniq; & hi quibus intellectus herbarum est,
pigmentorumq; peritia, ferunt quædam esse pigmenta, quo-

rum si odorem ceperint nonnulla animalia, cōtinuo intercunt:
alia uero eodem odore recreantur, uitamq; recipiunt.

Pigmentarius, qui facit uel uēdit pigmēta. Hieron. in Exod.
Composuit & olcum ad sanctificationis unguentum, & thy-
miamata de aromatibus mundissimis, opere pigmentarij.

Pigmentarius, traria, rium, quod ad pigmenta pertinet. Fir-
micus: Quicumq; habuerit horoscopus in parte Libræ uige-
simasexta, erit pigmentarius, uel thurarius.

Pigmentatus, ta, tum, quod est pigmentis ornatum. Hieron.
ad Paulinum: Totum flaccidum, molle, nitidum, atq; formo-
sum, quæstus hinc inde odoribus pigmentatum.

Pigneratitius, tia, tium, ex supino uerbi pignero nomē de-
ductū: significat quod pignori datū est: ut res pignoratitia.
Et pignoratitius uir, cui pignus capere licet. Vlp. Queritur
in pignoratio creditore, an pignoris persecutio deinceperetur.

Pignoro, siue Pignero, ras, significat rem pignori do. Sucto.
de Vitellio: Utq; ex aure matris detractum unionem pigne-
rauit ad itineris impensas. Huius composita sunt Oppignero,
& Repignero, de quibus alibi: Inuenitur etiam Pignorer de-
ponens, in eadem significatione.

Pignus, gnoris, & gneris, à pugno, ut Caius de uerb. sign.
inquit. Quia res quæ pignori dantur, manu traduntur. Et est
proprie quod creditori datur, ut sit securus. Et hoc modo se-
pe dicitur, quum aut munus nostrum, aut aliquid simile, pi-
gnus esse amoris beneuolentiæq; uolumus. Vergilius:

Ipse pater dextram Anchises haud multa moratus.

Dat iuueni, atq; animum præsentis pignore firmat. Id est, se-
curum facit, ut qui dat pignus. Vlpianus inter Pignus & hy-
pothecam hoc differre scribit, quod Pignus dicitur, quum ad
creditorem transit: hypotheca, quum non transit. Quoniam
uero filij uidentur tanquam pignora inter uirum & uxorem
esse, tum uinculi (ne aliqui diuortium fiat) tum charitatis: fa-
ctum est ut Pignora pro filiis capiantur. Nam (ut inquit Am-
brosius) quum præmium nuptiarum sit partus fœminarum,
merito mentes coniugales per filios, ueluti per quædā quasi
pignora, inter se arctius copulantur. Ouidius:

Dulcia sollicitæ gestabant pignora matres. Aliquando Pi-
gnus sumitur pro eo quod deponitur ab ijs, qui simul decer-
ant apud sequestrum. Vergilius:

—Tu dic mecum quo pignore certes.

Pigreo, gres, piger sum. A quo Pigresco, & Pigresco, idem
significantia.

Pigridiæ, sunt olera amara: quæ Hieronymus uocat lactucas
agrestes. Augustinus lib. de Cataclysmo: Cum pigridijs &
azymis comedetis agnum.

Pigro, gras, detineo ac retardo. Aclius: Melius pigrasse quàm
properasse nefas.

Pila, læ, à pinso, uas concauum: quod antiqui siccata frumēta in
pilas immissa pinsebant. Plinius lib. 18. Tundatur granū eius
in pila lignea. Similiter uasa illa concaua medicorum usui
apta, in quibus ptysanæ fieri solent, Pilæ dicuntur. Item Pila,
est, columna constans, quam Græci στήλη uocant, à stando.
Proprie stelas Græci adpellant stantes in monumentis co-
lumnas. Apuleius libro tertio Metamorphoscos: Pila media,
quæ stabuli trabes sustinebat. Festus: Pila quæ parietem sustē-
tat, ab opponendo dicitur. Plinius libro undecimo: Ruentes
cæras fulciunt pilarum instar, interius à solo fornicatas, ut sit
aditus ad sarcinendum. Et in hoc significatu prima produci-
tur, quū aliās corripiatur. Vergil. —Saxea pila cadit. Itē
Pila est qua luditur: ab πῖλῳ æquo: quod forma spherica
sit, quæ omni ex parte æqua est. Vel à pilo: quod pilis imple-
ri solet. Item Pila, capitur pro quacumq; re rotunda, instar
pilæ

pila lusoria. Pila inuentorem tradunt Pythum fuisse.
Pilani, dicti sunt milites qui pilis pugnabant: qui ante rem militarem mutatam Primipilares uocabantur.
Pilates, genus lapidis cãdidissimi. Cato: Lapis cãdidior quàm pilates.
Pilatim, aduerbium à pila pro columna, significat per pilas. **Victruius:** Pilatim struuntur ædificia.
Pilatus, pilo armatus. **Martialis:**
 Et pilata redit iamq; subitq; cohors.
Pileatus, qui pileo indutus est. Vnde serui Pileati, qui pileo imposito uendebantur.
Pilentum, uehiculi genus quo matronæ ferebantur. Idem uidetur quod petoritum, quod quatuor rotarum, ab Hispanis introductum. Varro de lingua Latina, in consuetudinem sua ætate primū uenisse scribit: estq; eius formæ, qua nostri tēporis principum Italiæ mulieres uestantur: ita libratum, ut cōsidentes in puluinis, in aëre suspendi agitata uideantur.
Pileolus, & **Pileolum,** cum accentu in antepenultima. **Horatius in Epist.** Ut cum pileolo soleas conuiua tribulis. **Hieronymus ad Fabiolam:** Pileolus rotundus est, quasi sphaera media sit diuisa, & pars una ponatur in capite. Hoc Græci & nostri tiam, nonnulli galerum uocant. Idem ad Paulinum neutro genere dixit. Pileolum textura breue, charitate latissimum, senili capite confouendo, libenter accepi, & munere, & muneris autore letatus.
Pileus, tegmen capitis: quod & Pileum dicitur. **Plautus:** Ut ego hodie raso capite, caluus, accipiam pileum. **Ferfius:** —Hanc nobis pilea donant. Ponitur quandoq; Pileus pro libertate. Vnde legimus apud historicos, ad Pileum seruos fuisse uocatos, quod significat ad libertatem: cuius insigne est pileus. **Liuius lib. 24.** Postero die serui ad pileum uocati, & carcere uincti emissi. **Sueton. in Tib.** Seruisq; ad pileum frustra uocatis, in Siciliam profugit. Accipiebant enim serui pileum raso capite, qui manumittebantur.
Pilo, las, penul. corrept. à pilus qui in carne est, significat pilos emitto. **Accius:** Tunc primum pilabant genæ. **Afranius:** Mē præterea corpus nunc pilare primum coepit. Interdum etiam Pilare, est pilos detrachere. **Martialis:**
 Quod pectus, quod crura pilas. Hinc Depilo.
Pilo, las, penul. prod. Græcum est, & significat complano. A quo fiunt composita Compilo, Expilo, Oppilo, & Suppilo.
Pilula, quasi parua pila. **Plinius:** Nascentur in eo pilulæ, nucibus non absimiles, intus habentes flosculos molles, lucernarum luminibus aptos. Idem: Scarabeus, qui pilulas uoluit. Et ea uenena quæ hac forma sumimus, uulgò Pilulas nominamus. Idem: Vetus axungia phthisin in pilulis sumpta sanat. Hæ Græco uocabulo Catapotia dicuntur.
Pilum, nouacula, culter rasorius: & hastile quinq; pedum & semis, de quo in dictione Pilus.
Pilumnus, qui stercoreandorum agrorum, & pinsendi frumenti usum inuenit: Iouis (ut putant) filius, & Dauni pater. **Seruius in lib. 9. Aeneidos:** Pilumnus, & Pitumnus, fratres fuerunt Dij. Horum Pitumnus stercoreandorum inuenit usum agrorum: unde & Sterquilinius dictus est. Pilumnus uero pinsendi frumenti: unde à pistioribus colitur. Et ab ipso Pilum dictum est.
Pilus, prima correpta, capillus. Nam ambo conuertuntur. **Gellius:** Si ouium lacte hœdi, aut caprarum agni alerentur, constat firmè in his lanam duriores, in illis capillum gigni tenuiorem. A quo Pilo, las. Est & Pilus nomē generale. Nam pilum pro capillo **Plinius** posuit: In capite, inquit, cunctorum animalium, homini plurimus pilus. Pili longiores ac proni in

colla, atq; armos uestientes, iubæ dicuntur. Pili uero crassiores, rigidi, quales habent fues, uocantur setæ.
Pilus, prima producta, quod & Pilum dicitur, telum Romanum à perimendo dictum: quasi perillum, ut inquit Varro. Huius hastile erat pedum quinq; & semis, & ferrum trigonali figura nouè unciarum. Generaliter tamen Pila (Varrone autore) tela Romana sunt: sicut gessa Gallorum, & sarissæ Macedonum. Hinc Primipilus, & Præpilatæ hastæ, Propilatium, Præferratum pilum, de quibus infra. Præterea Pilus, siue Pileum, à pinsendo, seu (iuxta Seruium) à Pilumno, instrumentum quo quippiam in mortario teritur. **Plin. lib. 18.** Quippe & Hertruria spicam farri tostis pinsente pilo præferrato, fistula serrata, & stella intus denticulata: ut nisi intenti pinsant, concidantur grana, ferroq; frangantur.
Pina, per simplex n, genus piscis siue conchæ. **Cicero lib. 2. de Natura Deorum:** Pina uero (sic enim Græce dicitur) duabus grandibus obsita conchis: cum qua pisciculus squilla dictus societatem coit: in aliquibus cancer, cibi adfectator.
Pinarius, dicitur famelicus. Nam pina dicitur fames. **Cc.**
Pinaster, pinus syluestris, miræ altitudinis. **Plinius lib. 16.** Pinaster, nihil aliud est quam pinus syluestris.
Pindo, dis, pindi, pinsum, idē quod pinso, unde Pinsor, qui nūc pistor dicitur, Nam erat utriusq; rei artifex, hoc est, qui frumenta pinsebat, & qui panes coquebat.
Pindus, Lapitharum sedes, mons Thessaliæ, Apollini, Musisq; sacer, Acarnaniam ab Actolia diuidit, ut inquit Solinus. In eo inuenitur lapis galactites. Sunt tamen qui hoc nomen cum γ, psilo scribāt. Est & nomen urbis Thessaliæ, à Pindo monte adpellatæ: iuxta quam est fluius eiusdem nominis.
Pinetum, locus pinis consitus.
Pineus, nca, ncum, quod est natum ex pinu. Pineas frōde apud Isthmum uictores coronabantur.
Pingo, gis, xi, ctum, Pingere, est formā alicuius rei ductis lineis representare. Hinc pictor, qui pingit: & Pictura, ars pingendi. In qua superioribus temporibus florere Zeuxis, Perhastius, Apelles, uiri cantatissimi: hac uero tempestate Andreas Mæinca, Patauinus, Mantuani principis aulicus, uir in omni uirtutum genere præstantissimus: dignus certe qui à poetis, & à cæteris scriptoribus celebretur, quum nulli uel integritate, uel pingendi arte sit secundus. Huic accedunt Ioānes Belinus Venetus, Leonardus florentinus, & Vincentius Braxianus, excellentissimo ingenio homines: ut qui cum omni antiquitate de pictura possint contendere. Per translationē Pingere ponitur pro imaginari. **Hieronymus ad Damasum:** Quod eram uoce prompturus, antè mihi cogitatione pingebam. Huius uerbi composita sunt Depingo, quod est pingendo describo, denuntio, demonstro. **Lactantius libro quarto:** Quum enim quidam ministrorum nostrorum sacrificantibus demonijs adisterent, imposito frontibus signo, Deos illorum fugauerunt, ne possent in uisceribus hostiarum futura depingere, id est, denuntiare. Idem libro quinto: Quid uobis inanem iustitiam depingitis, & optatis cadere de cælo, tanquam in aliquo simulachro figuratam: id est, fabricatis. **Hieronymus ad Paulinum:** Tito præcipit, ut inter alias uirtutes episcopi, quem breui sermone depinxit, id est, descripsit. **Tertentius in Phormione:** Probè horum facta imprudens depinxit, id est, elocutus est. **Expingo,** sicut pingo. **Plinius:** Iam uero & onerarijs nauibus, quoniam & pericula expingimus, ne quis miretur & rogos pingi. **Compingo,** & impingo, de quibus alibi.
Pinguedo, & Pinguedo, licet Ser. Grammatic. Latinū esse neget, à doctissimis usurpatur. **Pli.** Omni pinguedine detracta in olla

in olla caro decoquitur. Vide Beroaldum in Seruium.

Pinguefacio, significationis actiue est. **Pinguesco**, passiue.

Pinguelco, scis, a pingueo, gues, fit. Colu. lib. 2. Omne emaciatum armentum medica pinguescit. id est, pinguescit.

Pinguis, non macer. Aliquando ponitur pro infœcudo. Verg. Et pingues hortos— Aliquando pro impedito et inepto.

Cicero: Quod ipsi Antiocho pingue uidetur, et sibi ipsi contrarium. Hinc componitur **Præpinguis**, quod est, ualde pinguis. Colu. lib. 4. Ideoq; non est uineis apta: uix etiã arbutis, nisi præpingui. Pingue uerò substantium neutri generis, dicitur quod inter carnem et cutem est, succo liquidum. Verg. Et omnes Impendunt curas densò distendere pingui.

A **Pinguis**, fit **Impinguo**, guas. Hieronymus: **Impinguitus**, incrassatus, recalcitrauit.

Pinna, per duplex nm, proprie penna est, quæ pluma, id est, mollior et exigua penna non est. Nam **Penna**, nomen generale est ad plumas et pinnas. Varro lib. 3. de Re rust. de columbis. Qui iam pinnas habere incipiunt, in nido relinquunt, illis fratribus. Idem de gallinis: Eligat fecundas plerumq; rubicunda pluma, nigris pinnis. Colu. lib. 9. Siccus etiam pulvis et cinis, ubicumq; cohortem porticus uel tectum protegit, iuxta parietes reponendus est, ut sit quo aues se persundant. Nam his rebus plumam pinnasq; emundant. Pinna etiam acutū significat. Vnde et Pinna murorum. id est, summitates. Pinna etiam gestare gladiatores solebant: unde **Pinnirapi**, retiarij dicuntur: quod pinnae è galeis mirmillonum iacto rete exciperent. Pinna præterea est conchæ genus. Nascitur in limosis, subiecta semper, nec unquam sine comite: quem **pinnotheum**, alij **pinophylacem** uocant.

Pinnacas, Græci dicunt pugillares, hoc est, tabellas cæratas. Plinius codicillos interpretatur.

Pinnaces, et per diminutionem **Pinnacidia**, dicuntur tabellæ in quibus capita omnium rerum continentur, Latine indices dicimus.

Pinnacothecæ, locus erat propè atrium, in quo pictæ tabulæ reponebantur. In tablino rerum in magistratu gestarum monumenta continebantur. Varro scribit, multos spectatum uenisse Luculli uillas, ut uiderent pinnacothecas.

Pinnaculum, fastigium et summitas ædificij, in acumen tendentis. Siue quod ueteres pinnam acutum dicebant (unde bipennis, securis quæ utriusq; aciem habet) siue quod pinnaculis addi pinna consuevit, quæ facili motu uentorum indicet flatum: quod genus nunc penniculum dicitur.

Pinnatus, Cupido, Deus est: pro aligero, et pennas habente.

Pinniräpus, penul. corr. gladiator. Compositum nomen ex duobus corruptis, scilicet pinna, et rapio. Iuuenalis:

Hic plaudat nitidi præconis filius inter
Pinnirapi cultos iuuenes, iuuenesq; lanistæ.

Pinnula, diminutiuum à pinna, et est summa pars auris, ab acuitate dicta. Aliquando parua pinna. id est, penna. Columella lib. nono: Inhibeturq; cupiditas incubendi, pinnula per nares traicta.

Pinso, tas, frequentatiuum à pinso, sis. Plautus in *Afinaria*: Qui polentam pinstant. id est, contundunt.

Pinso, sis, pinsui, pistum, pila tundo, uel molis frango. Colu. lib. 2. Panicum pinsitum, et euolutū fursure, sed milium quoq; pulcem, quamuis in copia maxime cum lacte non fastidicndam præbet. Pomponius: Quum neq; molis molui, neque palmis pinsui. unde **Pinso**. Nam antè molarum usum frumenta in pilis pinsebant. Varro: Nec pinso rem ullum nossent, nisi cum qui in pistrino pinseret farinam. Persius:

Q' laue à tergo quem nulla ciconia pinso.

Pinso, pinfas, in eodem sensu quo pinso, sis. Varro libro primo de *Re rustica*: Promendo diem, ut in pristino pinsetur ac torreatur. id est, tundatur, uel frangatur.

Pinton, insula una est ex *Cunicularijs*, inter *Sardiniam* et *Corficam*.

Pinus, arbor, tam masculini quàm fœminini generis: et tam quartæ quàm secundæ declinationis: quæ et *Pinea* dicitur. Ambrosius: Quis pineam uidens non stupeat?

Piones, populi in *Mysia Asia*, quæ supra *Caicum* amnem sita est, ab urbe dicti, quam *Pionis* conditor *Pionias* uocauit.

Pipare, dicuntur gallinæ, quum uocem emittunt: scilicet quæ faciunt pipi. Varro in *Originibus*: Mugit bos, ouis balat, equi hinnunt, gallina pipat.

Piper, nomen arboris, quod est barbarum. Persius: Rugosumq; piper. Dicitur et *Piperi*, inuariabile: sicut gummi, nauci, mancipi.

Piperatum uinū, dicitur quod pipere et melle cõditum est.

Piperites, pen. prod. herba, quæ et *siliquastrum* dicitur: caule rubro et longo, densis geniculis, folijs lauri, gustu piperis.

Pipio, pipis, proprium est uocis pullorum. Colum. lib. 9. Die undeciesimo animaduertat, an pullo rostellis oua percuderint, et auscultet si pipiant. Sunt etiam qui hoc uerbū passeribus tribuant, ut in *Carmine* quod *Ouidio* adscribitur:

Pessimus at passer tristia flendo pipit.

Pipiones, columborum pulli, ut est apud *Lampridium* in *Alexandri uita*.

Pipulum, conuicium, tractum à pipatu pullorum. Plautus: Ita me *Dij* bene ament *Lauerna*, te iam (nisi reddi uasa mihi iubes) pipulo hic differam ante ades.

Pirata, nomē latronis, qui primus mare infestauit, à quo omnes spoliatores et prædones *Pirata* dicti sunt. Alij *Piratam* à πῑράω transeo deducunt: quia scilicet ex transuerso simul ac *pirata* uiderent insulam, in eam transeundo, mari impetum facientes, illam depraedabantur. Vel quod *Pirata* semper maria permeant. *Pirata* Græcè, Latine prædo. Et *Piraticam* facere dicuntur prædones.

Piraterium, habitaculum piratarum est, ut scribit *Ambrosius* de hostibus carnalibus non metuendis, qui etiam subdit. Tandem in *piracrio* sumus, quamdiu in hac carne positi, prædonum spiritualium tentationibus subiaccimus. Idem *Piraterium*, est uita hominis.

Pirheicus, egregius sculptor in paruis imaginibus fuit. Vnde sic cecinit *Propertius*:

Pirheicus parua uindicat arte locum

Pisa, ciuitas in summo montis uertice condita, inter *offam* et *Olympum*: iuxta quam *Ioui* sacra, dicta *Olympia*, celebrabatur. Est et hoc nunc oppidum *Arcadiæ*, propè *Alphæum* amnem: à qua hi qui *Pisas* in *Italia* condiderunt uenire, dictas à ciuitate pristina. Vnde *Vergilius* lib. 10.

— *Alphææ* ab origine *Pisæ* Vrbs *Hetrusca* solo. Hinc *Pisæus*, *Pisæa*, *Pisæum*.

Pisæ, sarum, ciuitas *Tusciæ*, à qua *Pisani* dicuntur, qui ex ea originem ducunt. De hac *Lucanus*:

Hinc *Tyrrhena* uano frangentes æquora *pisæ*.

Pisaurus, fluuius *Piceni*, à quo *Pisaurū* ciuitas ei superposita nominata est. *Seruius* uerò scribit *Pisaurū* dictū, quod illic aurū pensatū sit. Nam quū *Camillus* *Gallos* intermisisset, aurumq; quod *Galli* à *Romanis* acceperant, pro *capitolio* non euerfo recepiisset, et signa ciuitati adpendisset ciuitati nomen dedit.

Piscari, est pisces uenari. Ex quo fit compositum *Expiscor*, de quo *alibi*.

Piscaria, riæ, locus ubi pisces uenduntur. *Varro*: Nullus in *piscario*

piscario piscis erat.

Piscarius, a, um, idem quod piscatorius: ut hamus **Piscarius**.
Plaut. in *Sti. Arundinē* fert, sportulamq; & hamū piscariū.

Piscarius, qui pisces uendit. Varro: Inter piscarios nemo uēdebat. Idem dicitur cetarius: quamuis cetarij potius sint, qui magnos & falsos pisces uendunt.

Piscatorius, a, um, quod ab piscatore pertinet: ut nauis piscatoria, & ludi piscatorij: qui fiebāt pro quæstu piscantiū.

Piscatus, tus, ipsa piscatio, & actus piscandi. Plinius: Quos uenatus, aucupia, piscatusq; alebant. Plautus in *Rudente*: Piscatum hamatitem saxatitemq; adgredimur.

Piscinæ, lacus & stagna ab initio dicta sunt, in quibus uiui pisces cohercentur. Varro lib. 3. de re Rusti. Piscinas uoco eas, quæ in aqua dulci aut falsa inclusos habēt pisces ad uillā.

Martia. Piscina rhombū pascit & lupos uernas. Hæ uaria quoq; uocātur. Sed quoniā in piscinis natæ etiam solebant, inualuit cōsuetudo, ut omnes in hūc usum collectæ aquæ siue frigide siue calide, Piscinæ dicātur. Videnturq; à piscibus dici, quāuis in his nihil pisciū sit. Sed fortē Piscinæ dictæ sunt in balneis, quod homines piscibus natando similes fiant. Cic. *Latiore*, inquit, piscinā uoluissē, ubi iactata brachia nō offenderentur. Plin. Si natæ latius aut tepidius uelis in area piscina est, in proximo puteus, ex quo possis rursus adstringi. Quinetiā uasa lignea ampliora, ad tenendū aquā, Piscinæ uocātur. Plin. Decoquitur in aqua, & in piscinas ligneas funditur. Eadem generali uocabulo, & natationes adpellantur.

Piscinalis, & hoc **Piscinale**, quod est piscis, uel qd' ad pisces pertinet. Vnde apud Palladium, Piscinales cellæ legitur.

Piscinarius, qui piscinas piscibus refertas habet. Vnde Cicero: Lucillum & Hortensium piscinarios adpellat.

Piscis, qui in aquis degit. Pisces pro signo coelesti, tantū pluraliter declinatur. Columel. lib. 12. Quintodecimo calendæ Martij, Sol in Pisces transitum facit. A Piscis, fit **Pisciculus** diminutiuum.

Piscosus, a, um, locus in quo piscari facile est. Ouid. li. 3. *Fast.* Est propē piscosus lapidosi Orathidis amnes. Aliquando **Piscosus**, dicitur piscibus plenus.

Pisculentus, locus ubi multi pisces morantur, & in quo est facile piscari. Cato: Fluiuium magnū, pulchrum, pisculentum. Plautus in *Rud.* Qui falsis locis incolit pisculentis.

Pisenor, centaurus, Ixionis, & Nubis filius. Cc.

Pisidiæ, fuerunt populi in Asia minori, quondam Solini adpellati, ut Plinius lib. 5. refert.

Pisistratus, nomen uiri proprium. Quo nomine dictus fuit Hippocratis filius, Athenarum tyrannus: cui ob summā eloquentiam Athenienses se, & libertatem submisere: quo tēpore Romæ Seruius Tullius regnabat: quāuis Solon, ipse quoq; summus orator, pro libertate staret. Idē primus apud Athenas bibliothecam instituit.

Pisones, adpellati sunt quidam Romani nobiles: quod optime pisa serrent: sicut à lente Lentuli.

Pisor, à pisendo, siue pinsendo dicitur. Vnde Pisorēs, siue Pistores ueteres dicebant, tam eos qui frumenta pisebāt, id est, tundebant (Pisere enim tundere est) quā qui panes coquebant. Varro: Nec pisorem ullum noscent, nisi eum qui in pistrino piseret farinam. Cc.

Pissa, Græcè, Latine pix.

Pissasphaltus, pix mixta bitumini: quæ in Apolloniatiatarū agro reperitur. Cc.

Pisseleon, oleum quod ex pice fit.

Pissoceron, est melliginis genus, ex cera, & pice, siue gummi, siue resina mixtum. Cc.

Pistillum, sine r, instrumentum quo in mortario lapideo, & maxime Thebaico, plumbeo pistillo terere moluntur.

Pistis, Græcè, Latine fides.

Pisto, numen credulitatis putabatur: quæ propter facilitatem mobilitatemq; bigis inueheretur.

Pistoo, fidem accipio, & do.

Pistor, à pinso, is, qui frumenta in pilis pinsit. Nunc autem dicitur qui panem coquit, seu facit. Plinius lib. 18. Pistores Romæ non fuerunt, ad Persicum usq; bellum: annis ab urbe condita super quingentos octoginta. Sueton. in *Cæsare*: Domesticeam disciplinam, in paruis ac maioribus rebus, diligēter adeo seuerēq; rexit, ut pistorem alium quā sibi panem conuiuiis subiicientem, compedibus uinxerit. Varro in *Saty. de edulij*: Si quantum operæ sumpsisti, ut tuus pistor bonū faceret panem. Atteius Capito pistores tantum eos, qui far pinsabant, nominatos esse iradit, eosq; coquere solitos panē tostum lautioribus. Pistorem & coquum, apud antiquos eodē fuisse accepimus. Pistorem etiam habebant in numero seruorum. Vnde ait Iureconsultus: Si quis seruos habuerit proprios, sed quorum operas locabat, uel pistoricas, uel histrionicas, seruorum adpellatione hos legasse uidetur.

Pistoria, ciuitas quam Ptolemæus ponit inter mediterraneas Tusciæ ciuitates. Est enim inter Florētiam & Lucam. A qua Pistoriensis.

Pistoricus, ea, cum, idem quod pistorius. Vnde Iuriconsultus operas pistoricas dixit.

Pistorius, ria, um, quod ad pistorē pertinet: ut, ars pistoria. Plinius lib. 18. Ad operis pistorij genera transeunte cura. Hieronymus in *Gene.* Omnes cibos, qui fiunt arte pistoria.

Pistrilla, læ, diminutiuū, à pistrino: secundū Priscianum: Nam diminutiuū quandoq; diuersa sunt à genere nominum primæ positionis: sicut à scuto scutella. At Donatus à pistrina deducit, & sumitur pro molédino à manibus. Teren. Apud ipsum locum est pistrilla.

Pistrinensis, & hoc **Pistrinense**, quod ad pistrinum pertinet. Apul. in *Asin.* Reformatus molas pistrinenses, per circuitus multiuios circumegisse se festiuius scribit, describēs quales essent ministri in pistrinensi contubernio.

Pistrinum, & **Pistrina**, næ, penul. prod. locus in quo pinsitur, & panis fit. Quandoq; etiā capitur pro laborioso seruitio. Tractum à seruis, qui ob noxam à dominis in pistrinū trudentur. Proprie Sucto. in *Augusto*: Et modò unguentariā tabernam, modò pistrinum Ariciæ exercuisse obijcit. Plinius lib. 18. Pistrina fœmineo genere utitur. Et filigine, inquit, laudatissimus panis, pistrinarumq; opera laudatissima.

Pistris, stris, nauis. Vergilius lib. 5.

Velocem Mnestheus agit acri remige pistrin.

Pistris, mulier quæ panem coquit. Et **Pistris** belua marina, in mari Indico, minor balæna (quum balæna quaternorum iugerum sint, Pistres ducentorum cubitorum) uestitur pilo: & animal non ouum parit.

Pistura, ars pinsendi. Plin. lib. 18. Pistura nō omniū facilis: quippe & Hetruria spicam farris tosti pinsente pilo præferrato.

Pisum, genus leguminis, cuius caules sparguntur in terrā, nisi habeant adminicula. Colu. lib. 2. Similis quoq; ratio est pisi, quod tum facili & solutam terram desiderat. Hinc Pisones.

Pitacium, particula corij, qua aliquid repetitur. Hieron. in *Iosue*: Calciamenta perantiqua, quæ ad indicium uetustatis pitacij consuta erant. Quandoq; accipitur pro breui epistola. Quandoq; pro schedula de membrana excisa.

Pitane, siue **Pitana**, urbs in Asia, quæ portus duos habuit. Ab hac Pitanei, & Pitantiæ nominantur, ubi & Archesilaus academi

academicus natus est, qui cum Zenone apud Polemonem didicit. Fama est, apud Pitane lateres inuentos esse, qui super aquas innatarent: quod & de alijs locis traditum est.

Pithacusæ, insula in mari Tusco cōtra Campaniam: à pithæcis simijs (ut autor est Strabo) dictæ sunt. Plinius uerò à figlinis doliorum quæ ibi ex Creta fiebant. Dolia enim Græci πῖθος, simias pithæcon uocant. In harum summitate oppidum fuit, quod plurali numero Pithacusæ dicebatur. Ouidius:

—Siciliq; locatas

Colle pithæcusas habitantum nomine dictas.

Pithæci, sunt simij. Pithæcus πῖθαιος enim simia dicitur, à quibus insula ubi eorum est maxima copia, Pithaciæ siue Pithacusæ dictæ sunt.

Pitho, mulier flexanima illa dicendi præses, quæ Ennius suadædam, Quintil. persuadendi Deam, Horatius suadellæ, & poetica mella, Cicero leporem. Plinius: Colebatur & Diana cognomine Pitho Corinthus. Vna est ex Atlantidibus.

Pithodicus, à pitho uase, dicitur uascularius.

Pithonoscomes, locus est in Asia, in campis patētibus: ubi primo aduentus sui tempore ciconiæ congregantur, & eam quæ ultima aduenit lancinant uniuersæ, atq; ita abeunt. Cc.

Pitisso, sas, parum uini paulatim, & quasi tentandi gratia gustato. Terentius: Pitissando modo mihi quid uini absumpsit attingens: hoc asperum pater, hoc est alterum lenius.

Pitpit, ueteres Oseorum lingua pro quicquid dixere, Cc.

Pittacus, pen. cor. philosophus Mityleneus. Hic ex Lesbō tyrannū Melanctum depulit, & certantibus Atheniensibus atq; Mitylencis dux in bello factus, Phrynonem Atheniensē ducentem singulari certamine interfecit. Vnus ex sapientibus fuit.

Pituita, penultima prod. morbus ex catarrho proueniens. Græce phlegma dicitur. Horatius in Sermonibus:

Lenta feret pituita uides ut pallidus omnis. Macer:

Cum mulsā bibitum pituitæ noxia soluit. Habet Pituita

domicilium in capite, ut inquit Augustinus: Plato in Timæo, Pituitam ait esse omnium languorum originem, qui ex distillatione sunt: ex eaq; gigni malas ualitudines plurimas, quoniam in plurima loca illabitur. Quæcunq; autem partes corporis tumescere dicuntur, ab illius incendio & combustione uexantur. Quæ quum expirat extrinsecus, uarios exitu suo tumores producit. Intrinsecus uero cohibita, urētes edacesq; morbos procreat. Tunc autem pessima, quando puro sanguini mixta, ligaminum fila suo ex ordine dimouet, & interdū penetrat in medullas, adductisq; radicibus, inde animi uincula, quasi nauis fines resoluit & amputat. Pituita etiā catarrus dicitur. Pituita etiā in gallinis dicitur. Colu. lib. 9. Sæpe etiā iam ualidioribus remedijs factis, atq; ipsis matribus etiā uitanda pituitæ perniciēs erit. Hinc Pituitosus, qui uulgò dicitur phlegmaticus. Cicero lib. 1. de Fato. Inter locorum naturas quantum intersit uidemus: alios esse salubres, alios pestilentes, in alijs esse pituitosos, & quasi redūtantes, in alijs exiccatos atq; aridos.

Pityocampæ, uermes è pinu arbore nascentes, morfu uenenoato, nec dissimili à buprestis morfu. Plinius lib. 23. Vfus sæpe cōtra cantharidas buprestim pinorum, quas Pityocampas uocāt Græce πῖτοςκαμποι dicitur, πῖτος enim pinus. Vnde & Pityusæ insula à Græcis dicta: à frutice pinco monumentis scriptorum inclytæ. Campe uerò significat brachiū, siue crucem: à flexura quæ dicitur campe. Plinius lib. 23. Vfus contra pinorum crucas, quas pityocampas uocant. Colu. lib. 12. Beatioliæ quæ à nobis adpellantur crucæ, campe nominantur.

Pityonices, dicitur qui est uictor in ludis Græciæ: in quibus uictores donabantur pinu, qui in Archemori honorem ce-

lebrabantur.

Pityran, Latini fursurem dicunt. Vnde Pityrij panes, fursurei, quorum meminit Galenus lib. 1. de Alimentis.

Pitylisma, atis, genus exercitationis, & maxime quæ uelox quidam sit, sed citra intentionē uiolentiāq;. De hac exercitatione Galenus sic inquit. Est Pityliz in seu Pitylissare, quum quispiā summis pedibus ingrediens, manus protendit, ocysime mouet, alteram retrorsum, alteram prorsum. Quo potissimū gymnasij genere ad parietes exercent: ut sicubi lapsent, adprehensio mox parietē facile resurgant, atq; ita exercitium lapsus fallunt, & ipsa sit exercitatio imbecillior.

Pityusa, insula quæ Miletus dicitur.

Pityusæ, insula, quæ in dictione Pityocampe.

Pius, a, um, quandoq; religiosum significat. Vergilius: Dij meliora pijs. Quandoq; misericordem, benignum. Cicero: Non secus in me pius, quā pater in filios. Quandoq; castum. Quintil. Et pios amores ac pudicos. Huius contrariū est Impius. Existimo autem quod deductū sit à Græco Pius, immutatuincola quadam πῖος, πῖος, id est, Praos, πῖος in 1, dicitur pius.

Pix, est quæ fit ex arborum resinis ad ignem decoctis. Resina uero est liquor crassus ex arboribus fluens, & sæpe sua sponte siccatur ad Solem. Pix liquida coquitur, ad nauium, & ad multos alios usus. Plinius lib. 14. Pix in Italia ad uasa uiro condendo maxime probatur Brutia, & picea resina hinc Piceo, cas, de quo supra.

Pixacanthum, spinæ species, quam chironium uocant. Cc.

P A N T E L.

PLacas, Græci uocāt crustas massasq; auri, in tabellæ formam congeatas. Tabulæ à Græcis πλακάς dicuntur.

Placenta, libum farinaceum, quod fit ex farina siliginæ, casto, melle. Dicta quod nobis placeat: uel quod ea solerent Deos placare. Vel dicitur à Græco πλακῆς.

Placeo, ces, cui, citum. Placere, est gratū esse: cuius contrariū est Dissplicere. Hieron. in prol. Paralip. utrunq; cōplexus est. Orationum itaq; uestrarum adiutus auxilio, nisi librum bene uolis placiturum: tamen inuidis displiciturum esse nō ambigo. Aliquando Placere, est efferrī, gloriari, & confidere: ut, Ego placeo mihi, Tu places tibi, ille placet sibi. Quintil. Placeas licet tibi opum tuarū fiducia diues: si mihi idē inuidere non expedit, pares sumus. Hinc etiam Complacéo, quod significat etiam placeo. Terent. in And. Postquā me amare dixit, complacita est tibi. Disspliceo, nō placeo. Idem in Heaut. Heu heu quā ego nūc totus displiceo mihi. Perplaceo, ualde placeo. Idem ibidē: Perplacet. Habetq; impersonale passiuæ uocis. Cyprianus: Si hominibus placetur, dominus offenditur.

Placido, as, placidum seu placatum facio. Ambrosius lib. de Abel. Graues motus nostræ adolescentiæ, fida senectutis statione placidantur.

Placidus, da, dum, mitis, sedatus: quod illa quæ quieta sunt, omnibus placent. Terent. in Adelp. Ille semper egit suam uitam in ocio, in conuiujs, clemens, placidus, nulli ledere os, aridere omnibus. Donatus, Clemens est circa recte agētes: Placidus, etiam circa delinquentes: Clemens animo, Placidus uultu. Hinc Placiditas: quam Varro in ouibus esse adserit, quum ait. In quis primum non sine caussa putant oues adsumptas: & propter utilitatē, & propter placiditatem. Maxime enim quieta & aptissime ad uitam hominum.

Placitum, nomē: significat consensum, & ueluti pactiōē firmatam. Plin. Eadem ætas Neronis principatu ad Theffsalum transfiliuit, delentem cunctorū maiorum placita, & rabie quadam in omnes eius aui medicos perorantem. Hieron. in Gene.

Non

Non possumus extra placitū eius quicquam aliud loqui tecū. Placitus, cita, tum, participium. Terentius in prologo Hecyræ: Vbi cognitæ sunt, placitæ sunt.

Placo, cas, nutem ac placidum facio, propicio. Inde Placabilis, propiciabilis. Huius uerbi compositum est Complaco, penult. producta. Gellius: Conciliare sibi atq; complacare iudices debent, sensusq; eorum expectatione causse suspensos rigentesq; honorificis ferendisq; sententijs commulcere, non iniurijs atq; imperiosis minitationibus confutare.

Placor, coris, placabilitas ipsa. Hieronymus apud Ecclesiast. cap. 4. Qui uigilauerint ad illam, complectentur placorem eius. à placo, as.

Plærusq; raq; runq;. Vnde in nominatio tam singulari q̄ plur. Pleraq; pen. corripitur, in ablat. produ. Hora. in Epist. Si quædam nimis antique, si pleraq; dure. Idem:

Plæraq; differat, et præsens in tempus omittat. Plæriq; modò capitur pro maxima parte. Sallustius: Plærosq; senectus dissoluit: nisi qui ferro aut bestiis interire. Modo pro eo quod est, nonnulli. Quintilianus: Videas plærosq; ita percitatos. id est, nonnullos. Solet etiã esse syllabica adiectio, et pro una orationis parte poni: ut quā dicimus: Plæriq; omnes hoc faciunt. Significat enim omnes. Terent. in And. Quod plæriq; omnes faciunt adulescētuli. Diphthongatur autem, quoniam in πλῆρες fit, quod plenū frequens significat, cōuerfa e, longa in æ, diphthongum, ut in scena, rhæda, læthe, alijsq; permultis dictionibus seruatur. Similiter Plærunq; qd' à Plærusq; deducitur, dupliciter sumi potest. Vno modo pro eo quod est, ferè semper. Alio modo, sed rarissime, pro eo qd' est, nonnunquam. Quintil. Excussa sunt plerunq; uitia uerbis. id est, nonnunquam. Et ab aliquibus putatur nomen, ab aliquibus aduerbium. Inuenitur etiã Plærus, sine adiectione. Pacuuius. Periere Danaï, plera pars pessundata est.

Plaga, percussio, uulnus, uerber. Verg. -Plagis peremptum. Tansa per integram soluuntur uiscera pellem. Aliquādo Plagæ, retia dicuntur rariora, ad capiēdas feras: quod plagis, id est, foraminibus plena sint. Cic. lib. 3. Offi. Sunt ne igitur insidiæ tēdere plagas, etiam si excitaturus non sis? Vergil. Retia rara plagæ lato uenabula ferro. Vbi Seruius scribit, Plagas proprie illos funes dici, quibus retia tēduntur circa imam et summam partem. Rursus, cœli uel terræ spaciū amplissimum (quod etiam tractus, et clima à Græcis dicitur) Plaga adpellatur. Vergilius lib. 7.

In medio dirimit plaga Solis iniqui. Item grande linteam tegmen candidum, quod syndonem uocant lecticariam: quale est quo nunc utuntur muliēres Romanæ: olim passim in usu erat. Varro de uita Past. Chlamydes, plagæ, uela, uasa aurea. Idem: Eburneis lectis, et plagis sigillatis. Et habet primam correptam: nisi quum significat uulnus, quod Græce dicitur πληγή. Ouidius de Tristibus:

Non habet in nobis iam noua plaga locum.

Huius diminutiuum est Plagula. id est, parua plaga.

Plagiarius, qui plagas, id est, uulnera infert. Et Plagiarius, qui hominem quē scit liberū esse, emit, uendit uel, aut pro seruo tenet. Item qui libertū emit uel uendit. Item qui seruo aut seruæ persuadet ut à domino dominæ uel fugiat: uel cū eam uel inuito uel insciente domino celat, uinctū habet, emit uel uēdit. Dicitur Plagiarius, quod lege Faunia plagis damnatus esset. Lex ipsa Plagiaria, crimen Plagiarium, siue plagium uocatur. Martialis: Impones plagiario pudorem. Plagiarium uocat furcem librorum suorum.

Plagiator, idem quod plagiarius. Hieronymus ad Florentiū: Magistrum autem pueri tui, de quo dignatus es scribere, quē

plagiatores esse non dubium est, sæpe Euagrius presbyter me præsentē corripuit. Cui ille respondit: Ego nihil timēo: dicit se à domino suo fuisse dimissum.

Plagiger, penult. correpta. quasi genitus ad plagas. Plautus in Pseud. Plagigera genera hominum.

Plagiosus, dicitur Grammaticus, ludimagister: quod plagas infert. Vnde Domitij Marfi uersus est: Si quos Orbilius ferula scuticaq; cecidit. Et Plagiosus est, qui suauitate uerborum retrahit à proposita uirtute.

Plagipatus, qui plagas patitur.

Plago, gas, plagam infero. Augustinus lib. 21. Ciuit. Quum iustissime angustas poenas seruus in compedibus pendat: qui uerbo aut ictu celerrime transiente uel lacessiuit dominum, uel plagauit. Hieronymus participio usus est in Esa. Plagatus sum in domo eius.

Plagosus, plenus plagis, ut plagosa crura, apud Apuleium: ab Horatio Plagosus, qui sæpe plagas infert.

Planaratum, dicitur aratum, in quo cuspis uomeris pale effigiem habet. Cornucopiæ.

Planaria, insula est ultra Corsicam, à specie sic dicta: quod æqualis fretō existat, ideoq; nauigijs fallax. Cc.

Planasia, insula est in mari Thyrræno, non longè ab Ilua, ut autor est Ptolemæus lib. 3.

Planæ, tabulæ planæ: à planitie ita adpellatæ. Plinius lib. 8. Nec pontes asini transcant, per raritatem planarū translucetibus fluuijs.

Planci, qui supra modum pedibus plani sunt. id est, qui pedes imos graciles habent, planosq; æqualiter: quasi tabellæ quæ planæ uocantur. Quo nomine dictus est Romanus quidā, cuius extant epistolæ luculenter scriptæ. Qui (teste Eusebio) quum Galliam comatam regeret, Lugdunum condidit: quæ ciuitas Senecæ temporibus deflagauit incendio. Hi etiã plati dicuntur. Vnde poëta dictus est primo Plotus, propter huiusmodi pedes: deinde Plautus.

Planctus, ctus, participium est à plango, ut apud Ezechiel. cap. 32. Planctus est, et plangunt.

Planctus, ctus, nomen, luctus: ut, Conuertisti planctum in gaudium.

Planè, aduerbium. id est, certe, manifeste. Quandoq; omnino. Cicero Trebatio: Quare si planè à nobis deficiis, moleste fero. Augustinus lib. 2. Confessionum: Quid erat ille adfectus animi. Certe enim planè turpis erat.

Planetæ, ab errore dicti sunt, ἀπὸ τοῦ πλανῆς, id est, ab errore πλανήτης, id est, erraticus et uagus. Vel à uerbo Græco πλανῶμαι, erro. Latini, ab incesu, uocant errantia sydera, et erraticas stellas. Nigidius erroneas adpellat. Nam (ut ait Seruius) interdū in Austrum, interdū in Septentrionē, plerūq; cōtra mundū, nonnunquā cū mundo feruntur. Vnde Vergilius de Mercurio: Quos ignes cœli Cyllenius erret in orbem. Sunt autem septem planetæ: Saturnus, Iupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna. Sed quinq; contra mundum feruntur: et cum mundo, quando retrogradi sunt. Sol uerò, et Luna, semper contra mundum.

Plango, gis, xi, ctum, fleo: unde Plāctus, et Plangor. Est Plāctus proprie uocū: ploratus tantum lachrymarum: fletus ad utrumq; pertinet. Sed confunduntur plerunq; Aliquādo Plangere, est percutere. Lucilius: Plangunt Littora fluctus, Ouidius: -Plangebant pectore terram. Hinc Planctus, et Plangor, pro percussione. Lucanus: Exigit ad seuos famularum brachia planctus. Silius: -Liuentia planctu Brachia. Catullus: Procedunt leuiterq; sonant plangore cachinni. h h Planidus

Planidus, idem quod planus. Columella lib. 3. Curamq; adhibito, ut à superiore, & sicciore, & exiliore, in planidiorem, humidiores, pinguiorem agrum transferas.

Planipes, qui pedes planos habet. Diomedes scribit, Planipedem Græce mimum significare. Vnde comædiæ siue fabulæ genus, dicitur Planipedia, ubi nullo procedebatur cultu: quod actores pedibus planis, id est, nudis proscenia introirent: nō (ut tragici actores) cum cothurnis, neq; (ut comici) cū soccis. Siue quod olim non in suggestu scenæ, sed in plano orchestrae, positus instrumentis mimicis, actarent.

Planities, equalitas. Sallustius: Nam uti planities erat inter sinistros montes, & dextram rupem asperam, octo cohortes in fronte constituit.

Planitudo, idem quod Planities. Columella lib. 5. Perticæ cacuminum modicæ planitudinis: quæ tamen dipondiaris orbiculi crassitudinem non excedant optime panguntur.

Plano, nas, planum facio. Cuius composita magis sunt in usu: ut Complano, quod est, in totum planum facio. Gellius lib. 3. Cato in lib. quem de Agricultura conscripsit: Semen cupressi serito crebrum, ita ut linum seri solet: eo crebro terram infestrito dimidiatum digitum: iam id bene tabula aut pedibus complanato. Explano, Deplano, uide alibi.

Planus, na, num, dicitur cuius figura æqualis est. Quoniã uerò plana nullum impedimentum habent, quin undecunq; uideri possint, Planum quandoq; pro aperto & manifesto ponitur, & sic habet penul. productam. Planus uero, penultima correpta, sumitur pro scurra: nō quidem simpliciter, sed certi atq; sui generis impostore deceptoreq; à fallendo dictus. Horatius: Nec semel irrisus triuijs attollere curat Fracto crure Planum. Inter planos maxime celebres fuere Cephisodorus & Pantaleon, qui decessurus utrunq; filium deceperit, seorsum his prodendo, qua parte domus infodisset aurum, quod nusquam erat.

Planta, quum de pedibus dicitur: significat totam partem inferiorem, digitosq; & ungues. Vergilius in moreto: Cruribus exilis spaciola prodiga planta. Si uerò de arboribus, ea est quæ transferri gratia, uel de arboribus raptâ, uel ex seminibus est orta. Et de herbis quoq; dicitur. Idem: Hic plantas tenero abscindens de corpore matrum, Deposuit sulcis.

Plantago, herba, cuius duo sunt genera, scilicet maior, & minor.

Plantaria, ipsæ plantæ in terra natæ, quæ cum radicibus transferuntur de uno loco in alium. Vergilius: Syluarumq; aliæ pressos propaginis arcus Expectant, & uia sua plantaria terra. Plantaria etiã dicuntur plantarum loca. Plinius lib. 17. Quædam in plantario insita, eodem die transferuntur.

Plantaris, & hoc Plantare, quod est plantæ pedis. Statius libro primo Thebaidos: Summa pedum propere plantaribus alligat alis.

Plantarius, ria, rium, quod plantari debet, seu quod est aptum ut plantetur. Colum. lib. 6. Ipsæ autem arbusculæ hoc modo possunt transferri: Antequam plantarias arbusculas effodias solo, rubrica notato partem eius quæ Meridiem spectet.

Plantiger, plantas gerēs. Vnde Plantigeræ arbores, quæ ex sese pullulando plantas emittunt. Plinius: Siliqua plantigera est in imis partibus.

Planto, tas, notæ significationis: ut, Homo quidam plantauit uineam. Huius composita Deplanto: quod est contrarium suo simplici. Nam Deplantare significat quod plantatum erat euellere. Plinius: Sed utraq; infirmissima: & quæ cortice nituntur

tantum, uel leui aura ocysime deplantantur. Columella lib. secundo: Ne aut cornu bos ad stipitem uehementius offendant, aut extremo iugo truncum delibret, ramumq; deplantet. Explanto, significat sicut deplanto. Idem: Ut sit quæ teneræ ad huc pampini capulis suis illigent, ne uentis explantentur. Et lib. 6. Antequam explantes arbusculam. Supplanto, subius planto, de quo alibi.

Planula, à complanando dicta est, pro instrumento fabrilis, quo assamenta leuigantur & poliuntur. Nam dolabra idem uidetur esse quod ascia, ut inquit Donatus, qui ait: Dolare, est ascia cadere. Et Planulæ sunt, quas nos lamas uocamus. Fores enim cum planulis ferreis parietibus cardinibus coniunguntur, & super illos deuoluuntur.

Plasis, Græcè, Latine formatio dicitur. Hinc Plastes, Plasma, & Plasmò.

Plasma, matis, & Plasmatum, figmentum: quod & figulinum opus dicitur, quod formatum est. Item Plasmâ emplastrum, à πλάσσω fingo, cōponoq; Persius: — Liquido quum plasma te guttur Mobile colluerit. Antiqui enim nonnulli emplastrum ex pluribus liquidioribus rebus commixtis uocem adiuuantibus faciebant. Cato: De plasmatis bibendis.

Plasmo, as, figmentum aliquod efficio.

Plastes, fictor, qui figulinam artem exercet: qui & figulus dicitur. Hieronymus: Mollis cera, & ad formandum facilis, etiam si artificij & plastæ cessent manus, tamen uirtute totum est, quicquid esse potest.

Plastice, fictoria, uel figularia, ars figulina, qua finguntur imagines ex argylla, ἀπὸ τοῦ πλάσσειν, quod est fingere. Vnde & Proplastice, dicitur ars faciendi typos, id est, formas, quibus formandis figulinis operibus utuntur. Dicitur etiam Proplastice, pro ipsa forma, quam ad formanda alia opera adhibet. Plinius: Archefilai proplasticen pluris uenire solitam constat ab artificibus ipsis, quam aliorum opera.

Platanodes, Achaïæ promontorium. Cc.

Platanus, penultima correpta. arbor late spargentibus se ramis, à πλάτος latum. Petronius arbiter:

Nobilis æstiuas platanus diffuderat umbras.

Est autem tam masculini quam foemini generis: & tam quartæ quam secundæ declinationis. Vergilius in Culice:

Nam primum prona surgebant ualle patentes

Æriæ platanus. Idem in Georgicis:

Et steriles platani malos gessere ualentes.

Hinc Platanetum, & Platanon, pro loco platanis confito.

Platea, penul. prod. (secundum Donatum. Nam Græci πλάταια dicunt, nos Plateam: sicut Μυσηας Medeam, αὐονήας spondeum. Horatius tamen in Epist. corripuit, quum ait: Puræ sunt Plateæ nihil ut properantibus obstant.

Similiter & Catullus corripuit) uia latior, ferèq; militaris, prætoris, consularisq; dicitur. Augustinus: Plateæ perpetuæ ac latiores ciuitatū uia sunt: iuxta proprietatem linguæ Græcæ à latitudine nominatæ. Quædoq; etiam capitur pro area, in quam cōuenire populus solet. Lampridius in Heliogabalo: Platea in Palatio strauit, Lacedæmonij & Porphyreticis saxis. Est & nomen auis: quæ ad ea uolat quæ in mari merguntur, & capita eorum morsu corripit, donec capturam extorqueat, dicta Platea, à latitudine corporis.

Plateæ, numero plurali, ciuitas in Bœotia, sub Cithærone monte, non longè à Thebis. Dicta à latitudine remorum, ut inquit Strabo. Nam Græcè πλάτη remus, πλάτος latitudo. Inde Platea, quia lata. Hic Pausanias & Arisides, Mardonium Xerxis ducem & consobrinum superauere. Hinc Plateenses populi dicti.

Plato

Plato, philosophus, ab humerorum latitudine dictus. Hic antea, ex aui paterni nomine, Aristocles uocabatur. Fuit egregio corporis habitu: & in palestra se exercuit, apud Aristonem palæstritam: à quo primū cognominatus est Plato. Natus est Athenis, eo die, quo apud Delon Apollo. Studuit picturæ, & tragœdias poemataq; edidit. Adeo autem in omni disciplinarum genere, & præsertim in philosophia excelluit, ut diuinus Plato, & philosophorū Homerus uocatus sit. Cicero lib. Tuscul. quæst. Platonice maiestatis maximus est buccinator, adeo ut ipsum Deū adpelleret: quē Labeo inter semideos cōmemorandum putauit: cui defuncto Magi uti Deo immola uerunt. Fuit uariis, multiplex, & tantæ eloquētiæ, ut Iouem (si Græcè loqui uoluisset) Platonice loquenturū philosophi dicerent. De quo Quintil. Quis dubitet Platonem esse præcipuum, siue acumine disserendi, siue loquendi facultate diuina quadam & Homericæ: ut mihi non hominis ingenio, sed quodam Delphico uideatur oraculo Dei institutus.

Platos, Græcè, Latine dicitur latitudo. Vnde Plato, Platea, Platanus, & multa alia.

Platycerotes, beluæ lata cornua habentes.

Platyophthalmus, quasi dilatans oculos, πλατύς enim latus, ὀφθαλμός oculus. Quo nomine dictus lapis spumæ candidæ, nitētisq; quod stimi adpellant, alij stibiam, alij alabastrū, alij turbasin. Nam dilatat oculos, & eorum fluxiones exulcerationesq; inhibet.

Platyphyllon, lactuca genus. Cc.

Plaudeo, des, idem quod plaudo. Esaiæ tertio cap. Extento collo & nutibus, ibant & plaudebant. Hieron. in Ecclesiast. caput suum mouebit, & plaudebit manu. Quod nunc in secunda coniugatione rarissimum est inuentu.

Plaudo, dis, si, sum. Est autem plaudere, quoties alicui, pro re bene gesta, congratulamur, lætitiāq; ostendimus. Ambros. lib. 2. de Virgin. Quæ pompa illa? Quanta angelorum lætitia plaudentiū? quæ habitare mereatur in cælo? quæ cœlestem uitam uixit in seculo? Seneca: Vnam rem adijciam, & fauere ac plaudere te iuuabit. Fit etiam quandoq; in derisum, ut est apud Ezechielem: Pro eo quod plausisti manu, & percussisti pede, & gauisus es ex toto adfectu super terrā Israhel. Huius composita sunt Adplaudo, quod est alicui plaudo. Hieronymus: Quāquam labia torqueatis, trahatis capillum, adplaudatis pede, fidem ecclesiæ apertissime confitebor. Super plaudo, de quo alibi.

Plausibile, fauorabile, iucundum populare: quod plausu populi excipi potest. Cicero: Quoniam plausibilia hæc nō sunt, ut in sinu gaudeant, gloriose loqui desinant. Sic oratio Plausibilis dicta est, quæ placet, & plausum populi meretur.

Plaustrum, currus: quod ex omni parte sit palam quod in eo uehitur, ut inquit Varro.

Plausus, sus, Cicero in Catone: Quibus quum à cuncto consensu plausus esset multiplex datus.

Plauti, à planis pedibus: qui & Ploti nominantur. Soleas quoque dimidiatas, quibus utebantur in uenando, quo planius pedem ponerent, Semiplotia adpellabant.

Plautus, uide in dictione Plotus.

Plebecula, diminutiuum est à plebs.

Plebeia, pudicitia: sacellū Romæ, ut sacra cætera colebatur.

Plebeius, a, um, quod est plebis: ut, Plebeij ædiles.

Plebiscitum, plebis statutum. Sciscere enim, statuere est. Scita uerò plebis adpellantur ea, quæ plebs suo suffragio sine patribus iussit, plebeio magistratu rogante, utpote tribuno. In populo enim omnis pars ciuitatis & omnes ordines continentur. In plebe neq; equites sunt, neq; patricij.

Plebs, bis, uel Plebes, bei, idem quod uulgus, hoc est, uilior pars populi. Gellius: Plebes in qua gentes ciuium patriæ nō insunt. Plinius: Tanta plebei consternatione, ut primò pulsus ex ea regione, mox & interemptus sit.

Plectilis, penul. corr. quæ plexa est. Plautus in Bacchid. Pro galea scaphium: pro insigni, fit corolla plectilis.

Plecto, ctis, xi, ctum, (secundum Priscianum) uel xui, secundū aliquos xum, significat punio, serio, ὀπὸ τῆς πλῆτ[ω]ς, serio. Plautus in Pœn. Sed uide sis ne tu oratorem hunc pugnis plectas postea. Idem in Menæh. Quid me uobis tactio est? plecte illos pugnis. Huius passiuum est Plector. Terent. in Phor. Tu iam lites audies, ego plectar pendens. id est, seriar, ut inquit Donatus. Cicc. de Amicitia: Sed cum multis in rebus negligentia plectimur, tum maxime in amicis & diligendis, & colendis. Hinc Plectrum, & Plagæ.

Plector, deponens, non est in usu: sed habet cōposita Amplector, Complector, Circumplector, Implector, unde Implexus, quod est, implicatus. Gregorius: Sed quum ex lectione aliare demptoris nostri sententia ad mentem reducit, ex huius nobis lectionis uerbis quæstio ualde implexa generatur. Perplector, perfecte ligo. Hierony. ad Paulinum: Tenent se mutuò, sibiq; perplexi sunt, & quasi rota in rotam uoluitur. Terentius in Eunu. Pergin? scelesti mecum perplexe loqui? Donat. Ideo perplexe, quia statuerat uitū celare uirginis. Hinc Perplexor, quod est, ualde ligo, seu in dubio pono. Plau. in Aulu. At scio quo uos soleatis pacto perplexarier. Pactū, nō pactū est: nō pactū, pactū est, quod uobis lubet. Idem in Asin. Neq; ullum uerbum faciat perplexibile. id est, ambiguum multum.

Plectrum, instrumentum citharæ quo fides plectuntur. id est, percutiuntur, à πλῆτ[ω] percutio. Martialis:

Feruida ne trito tibi pollice pustula surgat,
Exornent docilem garrula plectra lyram.

A nostris dicitur quandoq; pecten. Verg. —Iam pectine pulsat eburno. Plectrum etiam quandoq; calcar æneum, quod olim gallis gallinacis addebatur dū inter se pugnaret.

Plegma, tis, rete, crines intorti, hoc est, trica, et omne textū.

Pleiades, stellæ quæ taurum perficiunt præter caput: quod ortu suo primæ nauigationis tempus ostendit, πλειάδες Latine Vergiliæ dicuntur, à uerni temporis significatione quo oriūtur. Nam Vere exoriuntur, & circa æquinoctium earum ortus matutinus est. Hygin. Inter huius Tauri finitionem, & caudā Arictis stellæ sunt, quas nostri Vergiliæ, Græci Pleiades dixere. Fuerunt Athlantis filia septem, ex Pleione Nympha, cum quibus Iupiter cōcubuit. unde & Pleiades dictæ, & ex hoc relatæ sunt in numerum syderum: uulgo pulcenaria dicuntur. Vel à pluralitate πλειόνης. Pleones enim Græca lingua plures dicuntur: plures autem simul adparere certū est. Pherecydes tradit septem sorores fuisse, Lycurgi filias ex Naxo insula. Et quia Liberum educauerūt ab Ioue inter sydera fuisse relatas. Harū nomina putantur Electra, Halcyone, Celeno, Merope, Asterope, Taygete, Maia: quarum septima uix cerni potest. Ouidius lib. 4. Fastorum:

Pleiades incipient humeros releuare paternos,
Quæ septem dici, sex tamen esse solent.

Seu quod in amplexus sex hinc uenere Deorum,

Nam Steropen Marti, concubuisse ferunt.

Neptuno Halcyonem, & te formosa Celeno,

Maian & Electram Taygetamq; Ioui.

Septima mortali Merope tibi Sisyphæ nupsit,

Pœnitet, & facti sola pudore latet.

Siue quod Electra Troiæ spectare ruinas,

Non tulit antè oculos opposuitq; manum.

h h z

Fit aut

Fit autem quandoq; hæc dictio tetrasyllaba. Propertius:
Non hæc Pleiades faciunt nec aquosus Orion. Aliquando
abijcitur e, & dicimus Pliades. Statius lib. 1. Syl.
Nec per & Aegæas Hyades Pliadumq; niuosum.
Sidus & olenijs dignum petijisse sub astris.
Plemmyrium, fluvius Siciliæ, qui per agrum Syracusanum
labitur, à πλεμύριω, quod est exundo.
Plenilunium, uide in dictione Luna.
Plenus, Plena, num, quod est uacuo contrarium, hoc est, in
quo nihil est uacui: sed integrum atq; perfectū est. Hinc Ple-
nitude, perfectio.
Pleo, es, quāuis nō sit in usu, habet tamen cōposita. Compleo,
Expleo, Impleo: à quo Adimpleo, Oppleo, Repleo, & Sup-
pleo. Laet. lib. 7. Et replebūtur mōtes cadaueribus ossibusq;.
Pleon, siue Pleion. Græce, significat plus. Cc.
Pleonafmos, Latine cumulatio, siue adiectio. Figura, quo-
ties superflua adduntur: ut sic est ore locuta, πλεονάζει enim ple-
nus dicitur.
Pleriq;, à plus deducitur, quod autores aliquādo usurpāt pro
eo quod est plures, & maxima ex parte, & Plerūq;, quod si-
gnificat ferē semper. Pleriq; omnes una pars orationis. id est,
pleriq;. Terent. Quod pleriq; omnes faciūt adolefcentuli. Cc.
Plestyriastas, πλεστηριαστας, Græci uocant licitatores.
Plethron, quidam pro iugero accipiunt. Alij Plethra singulis
contineri iugeribus existimant, ut Hero mathematicus in
plethro pedes cētum, in iugero ducentos, & quadraginta in
longitudine, dimidium in latitudine ex dimensione Quinti-
liani contineri scribens.
Plethynticōs, Latine plurius dicitur.
Pleuritis, idis, dolor laterum. Græce πλὺρξις τῆς πλὺρξας, la-
tus dicitur. Hinc Pleureticus, qui hunc morbum patitur. Sunt
etiam qui hunc morbum Pleuresin uocent. Macer:
Costarum quam pleuresin Attica lingua.
Plexa, ligata, à quo Perplexa, intricata & abstrusa: & Per-
plexē, aduerbium, hoc est implicate, inordinate: & Perplexa-
bile figuratur per quod aliud sentitur. Plautus: Nec ullū uer-
bum facit perplexabile. Cc.
Plexaura, Nymphe: sic dicta quod plene fruatur: πλεῖρα, im-
pleo, & αὐρά, fruor, quo nomine uocata est una Athlantiidū.
Plicatile, quod plicatur: ut nauis plicatilis, quum facta est ex
corio, & Plicatilis crispa upupa.
Plico, cas, caui, catum, & plicui, plicitum: à quo quatuor com-
posita, Adplico, Complico, Explico, & Implico. Similiter du-
plex præteritum, & duplex supinum habent. Reliqua solū
in aui, atum terminant: ut Duplico, Triplico, Quadruplico,
Multiplico, Replico, Supplico. Significat autem Plicare, ne-
stere, & ueluti rugas facere. Tractum à Græco πλέκω, quod
est nestere. Adplico, de quo alibi. Complico, simul plico, cu-
mulo. Hieron. in prolog. 106: Si fiscellam iunco texerem, aut
palmarum folia complicarem, ut in sudore uultus mei come-
derem panem meum. Laetant. lib. 5. Quid leno, nisi ut bonis
exuat? quid fur, nisi ut plura complicit? Implico, innecto, in-
uoluo. Sallust. lib. 4. Hist. Implicitæ rates mysteria prohibe-
bant. Laetant. lib. 2. Nam quum bello ciuili Brutiano impli-
citus, graui morbo abstinere prælio statuisset. Aliquādo Im-
plicare, ornare. Plaut. Implicat ad speculum caput. Circūpli-
co. Gellius: Surculo compari quem habebat capite ad finem,
perinde ut debere fieri sciebat, circumplicabat. Replico, dif-
soluo. Plaut. Replica tricam atq; extende. Et Replicare, rur-
sus explicare, dicere. Hieron. ad Lucinum Bethicum: Hæc &
ipse intelligis quo animo replicem. Plinius: Quum sæpius ille
replicasset tandem persuasit. Duplico, à quo Cōduplico, Mul-

tiplico, & Suplico, de quibus alibi.
Plinius, Veronensis, naturalis historie scriptor: sic dictus à
uerbo Græco (ut nonnulli putant) πλύνω, id est, lauo. Cc.
Plionem, Nymphe ferūt ex qua & Athlante, Athlātides
genitæ dicūtur: unde & nomen sumpserunt Pleiades dictæ.
Plistonius, nomen autoris, de quo Athenæus. Fuit & Ap-
pion quidam, cognominatus Plistonius, non multo tempore
Plinio superior: ut idem ultimo uolumine testatur. Qui &
Plistonius quandoq; scribitur, sicut Olympionices.
Plodo, dis, si, sum, significat quatiendo, siue collidēdo, & ma-
nibus, pedibus uel sonum aliquem facio. Cuius composita sunt
Applo, quod est iuxta, seu ad aliquid plodo. Quintil. Com-
plodere manus, scenicū est, pedes applodere interim licet. Fe-
stus: Sui appludam sorbitionis liquidissimum genus putent,
quod statu deiiciatur & quasi applodatur. Applodere per
translationem est fauere, ac testari honorem illo motu. Cōplo-
do, Explodo, Displodo, & Supplodo, de quibus in Explodo.
Ploro, ras, uide in dictione Fleo. Eius composita sunt Complo-
ro, simul ploro. Linius lib. 1. Tum demum palam factō, &
comploratione regia orta. Seruius: Præsidio firmo munitus,
primus iniussu populi uoluntate patrum regnauit. Deploro,
Exploro, & Imploro, de quibus suis locis.
Plotrum, idem quod plaustrum, nam au, in o, sæpe conuer-
titur. Huius diminutiuum est Plotellum. Augustinus lib. de
Ciuit. Dei: Nam hoc turpe membrum per Liberi dies festos
cum honore magno plotellis impositum, prius rure in com-
pitis, & usq; in urbem postea uelabatur.
Plotæ, insulæ antea dicebantur, quæ nunc Strophades di-
cuntur.
Plotiam, arūdinem uocant subtiliorē, quod nexibus apta sit.
Plotina, Traiani Cæsaris coniunx, sanctitate, probitate, &
omnibus quæ in muliebrem sexum cadunt uirtutibus celebra-
ta. Hæc tonsa capillo uirū mentita, coniugem comitata, in exi-
lium euntem imperterrita, & quædam quasi uirago tolerās
ærumnas acerbæ.
Plotus, postea Plautus dictus est poëta comicus. Vmber Sara-
sinas. Cornucopiæ.
Ploxinum, dicitur capsula ubi plurima reponuntur. Cc.
Pluma, mollior & exigua penna. Hinc Plumæus, a, um, ut le-
ctus plumæus. Implumis, & hoc Implume, quod est sine plu-
ma, ut auis implumis. Sunt qui dicant Plumam quorundā lin-
gua significare acum: unde Plumarius, a, um, ut opus pluma-
rium. Item Plumæus, & Plumiger. Cc.
Plumarius, a, um, quod ex pluma est. Vnde Plumariam cul-
citram dicimus, quæ pluma plena est. Et plumarium dicitur
opus acu factum: quod Græci à liciorum multiplici uarietate
polymitarium adpellant. Hieronymus in Exod. Decem corti-
nas de bysso retorta, uariatas opere plumario, facies.
Plumarius, qui acu depingit. Vnde ibidē legitur, quod Achi-
sanech fuerit optimus lignorum artifex, & polymitarium
atq; plumarius. Cato de Liberis educan. Etenim nulla, quæ
non didicit pingere, potest bene iudicare, quid sit bene pictū
plumario, aut textore in puluinaribus plagis.
Plumatile, penul. cor. quod ex plumis factum est. Plaut. Co-
matile aut plumatile, plumis implere. Nonius clauatum inter-
pretatur, aut ex pluma factum. Clauum, inquit, nomen habuit
ob uillorum longitudinem, quasi plumæ uideantur.
Plumbago, communis uena plumbi & argenti, Græce μο-
libδena. Plinius: Frequens & his plumbago, hoc est, ut in So-
le plumbei uideantur. Est & hoc nomine herba quædam quæ
à Græcis molybdena dicitur.
Plumbarius, a, um, quod ad plumbum pertinet, ut plum-
baria

baria officina. Plinius: Psimythium quoq; hoc est, cerusam plumbariae dant officinae.

Plumbarius, rij, qui ex plumbo facit opera.

Plumbatae, dicuntur pile plumbeae, quas ueteres peregrino uocabulo Manobarbulo uocabat. A quo & milites qui his utebantur, Manobarbuli adpellati sunt.

Plumbatura, modò ferruminationem significat, modò quācunq; coniuncturam plumbo factam.

Plumbeus, a, um, quod ex plumbo est: ut imago plūbea. Aliquando dicitur nigrū. Vnde Plautus Plumbeū hominē adpellat liuidum. Per translationem quoq; Plumbeum ingenium obtusum dicitur, & quod penetrare cogitando non potest.

Plumbo, as, ferrumino. Plin. Neq; argentū ex stanno plumbeatur, quoniam prius liquecit argentū. Hinc Replumbo, quod est resoluo. Iurecons. ff. de auro & argento leg. Emblemata uasis & lapidibus inclusa replumbari posse significat.

Plumbum, duplex est, album scilicet & nigrum: album stannum dicitur. Nigri plumbi duplex origo est. Aut enim sua sponte nascitur uena, nec quicquā aliud ex se parit. Aut nascitur cū argēto, mistisq; uenis cōflatur. Primus liquor q in fornacibus fluit, albū plumbū & stannū uocatur. Secundus argētum, quod remansit galena dicitur, & Latine Plumbago.

Plumesco, is, a plumco, mes, fieri conuenit, pennatus fio. Augustinus lib. 4. Confessio. Aut quid tum aberat paruulis tuis longē tardius ingenium, quum à te longē non recederent, ut in nido ecclesiae tuae tuti plumescerent.

Plumo, mas, plumam facio: unde Plumatum esse, pennatū dicimus. Gellius lib. 1. Auicula est parua, nomen est castita, habitus, nidulaturq; in segetibus: id ferme temporis, ut adpetat messis, pullis iamiam plumantibus. Et Plumare, est acu pingere. Flauus Vopiscus: Laneas tunicas purpura nūcātes & plumanti difficultate pernobiles.

Plumula, diminutiuum, parua pluma. Columella lib. 9. Plumula sub cauda clunibus detrahenda, ne stercore coinquinatae durecant, & naturalia praecludant.

Pluo, pluvis, plui, plutum, quandoq; suppositum habet, sed non adpositum. Hieronymus in Gene. Nō enim pluerat dominus super terram. Et iterum: Ego pluam super terram. Aliquando id quod pluit ponitur in nominatiuo. Tibullus:

Multus & in terris deplueretq; lapis. Valerius Maximus in Piceno lapides pluuisse ait. Augustinus lib. 3. de Ciuitate Dei: Sed quum pluit terra, quum pluit creta, quum pluunt lapides, non ut grando adpellari solet hoc nomine: sed omnino uel terrae, uel cretae, uel lapidum pluuia. Quandoq; ablatiuū adpositum habet. Liuius lib. 6. de bello Mac. Tarracinae & Amiterni nūciatum est aliquoties lapidibus pluuisse. Quādoq; adusatiuum: ut Deus pluit aquam, pluit manna. Quādoq; id super quod pluit in nominatiuo ponitur. Hieronymus in Ezech. Tu es terra immunda, & non compluta in die furoris. Quintilianus lib. 6. Quum coenaculum eius perplueret. Huius cōposita sunt Adpluo. Plinius: Nisi adpluat exanimatur. Compluo, Varro: Deorsum quo impluebat dictum impluuiū. Sursum, quā compluebat, compluuium. Depluo, deorsum pluo. Impluo, intus siue supra pluo. Colu. lib. 2. Tremellius quidē assueerat priusquā impluerit ab auibus aut formicis sata edi, ubi aestiuus serenitatis ager aret. Perpluo, per mediū pluo: quod uernaculo sermone dicimus strapiouere. Plautus in Trinu. Benefacta benefactis alijs perpergitō ne perpluat. Quintilianus: Quum coenaculum eius perplueret.

Plurifariam, aduerbium: significat pluribus modis, siue pluribus locis. Sueto. de Tibe. Cubicula plurifariam disposita, tabellis ac sigillis lasciuissimarum picturarum adornauit.

Plurimus, superlatiuum à multus, quod etiam quādoq; pro longo ponitur. Vergilius:

Iamq; ascendebant collem, qui plurimus urbi Imminet.

Vnde apud eundem, nux plurima, id est, longa: qua significatur amygdalum.

Plus, pluris, generis neutri. In obliquis uero, & numero plurali trium generū est. Et secundum Priscianū, comparatiuum est significatione tantum, non uoce: ab eo quod est multum. At Gellius lib. 5. non comparatiuum, sed absolutū dicit. Vnde Ambrosius in diua Agne formauit comparatiuum, quum dixit: Cuius parentes dum requisisset, cepit offerre plurima: & pluriora promittere. Vbi etiam comparatiuum superposuit superlatiuo, quod fieri consuevit. Ouidius lib. 9. Metamor. Sed quae quum tibi iunctissima iunctior esse Expetit.

Dicimus autem Plus hac re, & Plus hanc rem. Terentius in Eu.

Non plus triduū. Vitruius lib. 7. Affres directi disponantur inter, nec plus spatium habentes pedes binos. In plurali Plura, & Pluria. Donatus: Antiqui hoc cōplures: & haec cōplura, quod nostri cōplura dicunt. Cicero in Protagora: Cōfirmata genera cōpluria. Credo quia ueteres hic & haec Plures, & hoc Plure, nō hoc Plus dicebant. Gelli. uerò refert Capitonem docuisse Pluria Latinum esse, Plura uerò barbarum.

Nunc autē de usu & Pluria, & Plura dicimus. Vnde & Cōpluria, & complura. Terentius in Phor. Multa aduenienti, ut fit noua hic cōpluria. Sed differunt ab inuicē Plura & Cōplura, quod Plura possunt esse duo: Cōplura duo esse nō possunt.

Illud comparatiuum: hoc minime, ideoq; non regit casum. Cōplurimus non reperitur, sed tantum Plurimus. Est etiam Plus aduerbium. Et Plus satis, dicimus, pro eo quod est maxime, & plus quā satis. Terentius in Eun. Accede huc ad ignē iam calesces plus satis. Componitur quandoq; Plus, & dicimus Perplus. Ab eo sunt deriuatiua, Pluralis & hoc Plurale, & Pluratiuus, a, um, ut pluralis uel pluratiuus numerus.

Plusculus, a, um, diminutiuum à plus: quamuis plus à masculino, uel foemino non ueniat. Et significat paruum plus, uel aliquanto plus. Terentius in Phor. Tum pluscula supellectile opus est. Idem in Hecy. Primum dies complusculos.

Plutarchus, Chironensis philosophus: floruit sub Traiano & Hadriano imperatoribus. Nā Traiano libros Apophthegmaton dedicauit, uir eruditissimus & multijuga eruditione mirabilis, ac fecundus. Huius nepos fuit Sextus philosophus de quibus Eusebius in Chronicis meminit.

Pluteus, machina ad expugnandos muros, ad similitudinem castidis. Contextitur è uimine, & corijs protegitur, ternisq; rotulis: quarum una in medio, duae in capitibus adponuntur. In quancūq; partem uolueris admouetur. Hos obsidētes muris admouent, adplicantq; & eorum munitione sagittis, aut alijs missilibus defensores de propugnaculis exturbant: seu scalis ascendendi praestetur occasio, ut inquit Vegetius. Caesar: Semperq; hostibus spes uictoriae redintegretur, eò magis quod deustos pluteos turriū uidebāt, nec facile adire apertos ad auxiliandū animaduertebant. Postea uero etiā tabulae quibus aliquid praesepiretur eodē nomine dictae sunt. Liuius: Cratibus pluteisq; & linteis cōtectus. Suetonius in Caligula. accipere uidetur Pluteum pro fulcro tori discubitorij, quum inquit: Quosdā summis honoribus functos coenare modò ad pluteū, modò ad pedes stare succinctos linteos passus est. Martialis: Nam pluteo uindice tutus erat. Librorum quoq; & tabularū signorumq; repositoria Plutei adpellantur. Iuuenalis: Et iubet archetypos pluteum seruare Cleanthas.

Hinc Plutealis, & hoc Pluteale. Vnde à Cicerone sigilla plutealia imagunculae pluteis. id est, tabulis incluse. Tabula insu-

h h 3 per

per qua utuntur ij qui literis dant operam & scribunt, Pluteus literalis dicitur. Persius:

Nec pluteum cedit nec demorsos sapit ungues.

Pluteum etiam dicebant spatium id quod inferiores columnas à superioribus per longitudinem in fronte discernebat.

Pluto, Saturni filius ex Opi coniuge, & frater Iouis atq; Neptuni, ab opibus nomē habet, Græce enim Plutos opulentia est. Qui quā ad regni diuisionem uenissent Plutoni, qui natu minor erat & Agesilaus uocabatur, pars Occidētis obtigit, fecus inferum mare, Ioui plaga Orientalis, Neptuno insula. Hinc datus est locus fabulæ, ut Ioui imperiū cœli, Neptuno maris, Plutoni inferorū obtigerit. Pluto autē Sumanus, Dis, Orcus. Vragus ab urgēdo, Veda us Iupiter dictus fuit. Idē Quies talis est adpellatus, quasi mors quies sit ærumnarum. Huius uxorem fuisse Proserpinam Cereris filiam ex Claudiano poëta satis constat.

Pluuia, æ, est iugis & lenta aqua dum pluit.

Pluuialis, seu Pluuiatilis, adiectiua eiusdem significationis cū pluuius. Festus: Compluium, quod de diuersis tectis aqua pluuialis confluit in eundem locum. Colu. lib. 10. In fossi lacus signino construuntur, qui receptam pluuiā aquam cōtineant. Et dies pluuiiales ab eodem dicti sunt in quibus pluit.

Pluuiosus, osa, osum, ut annus pluuiosus, in quo fuerunt frequentes pluuiæ.

Pluuius, a, um, ut aqua pluuiā, quæ pluit est. Plinius: Teriturq; in mortarijs admista aqua Pluuia. Horatius lib. 1. Carminum, uentos pluuios uocat, hoc est, pluuiam inducētes. Columella Ver pluuium nominat, in quo sepe fit pluuiā.

Plyssima, ueteres pro plurima usurparunt. Cc.

P A N T E N.
Pneuma, matis, πνεύμα spiritus, flatus.

Pneumaticus, spiritalis, unde Pneumatica organa dicuntur spiritalia. Plinius lib. 19. E' puteo perticis pneumaticisq; organis tollendo. Dicitur & in musica Ratio pneumatica.

Pneumatoseis, πνευματώσεις, inflationes.

Pneumon, Latine pulmo, quod à πνέω, spiro descendit. Vnde

Pneumonia, πνευμονία, quod & Peripneumonia, inflammatiō pulmonis, quum ex alijs causis, tum ex distillatione uehementi, uel synanchia, uel suspirio, uel pleuritide proueniēs: ut sanguis inde copiosus excreari soleat. Hinc

Pneumonici, qui laborant ex pulmone, qui Latine dici possunt Pulmonarij: sicut à Colu. ouis Pulmonaria dicta est, cuius pulmo afficitur.

P A N T E O.

Pocillatores, pincernæ, qui ministrāt, pocula mensæ ingerentes. Vnde Ganymedes (qui à Dijs raptus fertur, ut Ioui pocula ministraret) Pocillator adpellatus est. Hic etiam ad cyathum stare dicitur.

Pocillum, diminutiuum, paruum poculū. Plinius lib. 4. L. Papyrius imperator aduersus Samnites dimicatorius, uotū fecit (si uicisset) Ioui pocillum uini. Plautus in Asin. Tecum unā postea, tecum aquæ pocilla potitet.

Pocœnium, dicitur quod fit post cœnam.

Poculum, proprie uas quo bibitur, à potione dictū Augusti. lib. 19. de Ciui. Dei: Nō enim calix & potio quā cōtinet calix simul dicitur poculū, sed calix solus. Sic tamē qd' potioni cōtinendæ sit adcomodatus. Sumitur tamen quādoq; pro eo quod bibimus. Vergil. Pocula si quando sæuæ inficere noueræ.

Podager, Podagricus, & Podagrosus, qui podagra laborat. Ennius: Nūquam poëtor nisi podager. Plautus in Merc. Sed tandem si podagrosis pedibus esset Eutichus.

Podagra, penultima correp. pedum dolor: πῶς, pes, & ἄγρᾱ,

atrocitas. **Martialis**:

Litigra et podagra Diodorus flacce laborat. Oui. li. 2. de Pō. Soluere nodosam nescit medicina podagrā. Podagra morbus peregrinus est. Nam si Italiæ fuisset antiquitus, Latinum nomen inuenisset. Nō enim Roma quū sudando & laborādo uiuebat, hoc malū cognouit. Est autē Podagra rubēs, hoc est, calida: est frigida, est multiplex, de qua apud medicos. Podagra etiā dicitur pedica, laqueus quo capiuntur animalia.

Podalyrius, proprium nomē Aesculapij filij, & fratris Machaonis, medicinæ artis præclari. Qui cum Græcis ad Troiā ob medicinam profectus est, à pedum magnitudine sic adpellatus. Medicinam autem diuinam professō uideri oportet, si illud quod in prologo prognosticorū scribit his uerbis Græcè Hippocrates, fuerit adiunctum, quacunq; uia posset futuri habere rationem, ἡμῶς δὲ καὶ ἐν θῆρῶν ἰνέειν ἐν τοῖς νοσήσιν καὶ τοῖς τῶν πρῶτον ἐκμασθέντων. οὕτω γὰρ θαυμάσιον τότε διακρίναι ἡμῶς ἀγνοῶν ἢ ἢ. id est, Simul uerō, & si quid diuinum est, est, in morbis, huius prudentiam ediscere: sic enim admiratio ni haberetur, tunc iuste & bonus medicus esset.

Podēris, penul. cor, talaris tunica, duplici syndone (ut inquit Hieron.) quā Iosephus bysinā uocat. Hæc adheret corpori, & ita arcta est & strictis manibus: ut nulla omnino in ueste sit ruga, & usq; ad crura descendit. Solent milites habere lineas quas camusias uocāt: sic aptas mēbris, & astrictas corporibus, ut expediti sint, uel ad cursum, uel ad prælia, dirigēdo iacula, tenēdo clypeū, ensē uiuēdo, & quocūq; necessitas traxerit. Ergo & sacerdotes parati in ministeriū dei utuntur hac tunica, ut habētes pulchritudinē uestimētorū nudorū celeritate discurrāt. Dicta Poderis à ποδῶν, id est, à pedibus.

Podex, posterior pars corporis pudenda, quod ex ea pedes fluere uidentur. Iuuenalis: —Et podice laui Cæduntur tumidæ medico ridente mariscæ.

Podia, funis in naui quo tenditur uelum.

Podium, locus ad spectandum habilis, à pede nomen habēs: siue quia pedis modo proiectura illa quæ podium facit procedat, siue quod ad pedes ædificiorū strui cōsueuisset, siue quod in eo pedibus hæreamus. Nunc uulgō dicitur Meniana. Solet enim fieri extra domus parietem locus porrectus instar pulpiti, mutulis è marmore suppositis. Iuuenalis: Omnibus ad podium spectantibus. Suetonius de Nero. Caterum accubās primum paruis foraminibus, deinde toto podio adperto spectare consueuerat. Sed & asseres tornatos in conclauibus et alijs locis supercilij modo parietibus suffigi solutos, in quibus candelabra & poma & codicilli sustinentur, Podia maternus sermo adpellat. Huius diminutiuum est Podiolum.

Pœcile, fuit porticus Athenis, in qua Stoici philosophabatur: Latine dici potest uaria, siue uarietata, à multiplici pictura. Græci enim ποικίλον uarium dicūt, ποικιλία, uarietate. Vnde & lapis similes uocatus est Pyrrhopœcilos à uarietate rubētium macularum. In hac autem porticu Zenon philosophus discipulos docebat. Vnde & stoica secta nomen accepit, & philosophi stoici nūcupati, qui antea Zenonij ab ipso doctore adpellabantur, sōx enim Græce, porticus uocatur. Plinius lib. 35. Hic & Athenis pinxit porticum, quæ pœcile uocatur, gratuito. Fuit & in Helide porticus Pœcile, quæ à Pli. hepta phonos adpellatur: quoniā septies eadē uox in ea reddebatur.

Poëma, atis, & Poëmatum, & Poësis, poëtarum opus, hoc est, figmentum siue fictio. Plaut. in Asi. Nam nec fictum unquam nec pictum in poëmatibus. Sunt tamen qui distinguant inter Poëma, & Poësim: quod illud sit inuentio parua, quæ paucis uerbis exprimitur. Hæc uero textus ipse scriptorum & opus totū. Lucilius: Item quæuis non magna pars Poëma est: Poësis

Poësis opus totum totaq; illa summa est una.
Pœna, supplicium: à pendendo (ut Varro inquit) quo quis ob delictum afficitur. Alij à Græco, quod est πῶν. Pœnarum uero octo genera Cicero commemorat. Damnum, uincula, uerbera, talionem, ignominiam, exilium, seruitutē, mortem. Hinc Punio quasi pœnio, pœna afficio.
Pœnalis, & hoc Pœnale, quod ad pœnam pertinet. Vnde et Pœnalis actio.
Pœnam pendere, est multam soluere.
Pœnica pauimēta, dicta sunt Numidico mari more strata.
Pœninsula, dicitur quæ quasi insula est, et undiq; frē aquis clausa: breui tamen angustia quæ Isthmos dicitur, continenti adnēscitur: qualis est Peloponnesus, quam nunc Moream adpellant. Cornucopia.
Pœnio, ueteres pro punio dixerunt. Cc.
Pœnitentia, & pœnitudo, in uno significato accipiuntur, & à pœnitet quo ad primum significatū, fiunt. Hiero. in lib. Regum: Triumphator in Israël non parcet, & pœnitudo non flectetur. Nec enim homo est ut agat pœnitentiam. Plin. in epist. Superest, ne rursus prouinciæ, quod damnaſſe dicitur, placeat: agatq; pœnitentiam pœnitentiæ suæ.
Pœnitet, tebat, tuit, quasi pœna tenet. Pœnitere dicimus, quū quæ ipsi fecimus, ea nobis post incipiūt displicere, et molestā esse. Cicero. Nam quod obiectum est de impudicitia, quodq; omnium aduersariū non criminibus, sed uocibus maledictisq; celebratum est, id nūquam tam acerbe feret M. Cælius, ut eū pœniteat nō deformem esse natum. Quoniam uerò his etiam quæ nobis, aut tædio, aut pudori sunt, pœna quædam esse uidetur, fit ut pœnitet aliquando pro tædet, pudet, seu dolet accipiat. Liui. lib. i. Nec me eorum sententia esse pœnitet. Cicero in Catone: Num igitur si ad ceterisimū uixisset annū, senectutis eum suæ pœniteret. Accipitur interdū pro parum uidetur, & à Pœnuria deduci sentit Gellius. Tercn. Me quātum hic operis fiat pœnitet. id est, parū uidetur, quod à seruis fit. Cicero lib. i. Offic. Tam diu autē uelle debebis quoad te, quantum proficias, nō pœnitebit. Inuenitur etiā Pœniteo, pœnites, & Pœniteor, deponens. Nam sicut Pœnitet me dicimus. id est, pœna tenet me. Ita Pœniteor passiue, hoc est, pœna teneor. Hiero. in Ecclesiastico: Fili sine cōsilio nihil facias, & post factum nō pœnitebis. Et in Actibus Apostolicis: Pœnitemini igitur & conuertimini, ut deleantur peccata uestra. Hinc fiunt Participia Pœnitens, Pœniturus, & Pœnitendus. Accius: Neq; te, neq; quenquam arbitror pœniturū tuæ laudis. Colu. lib. 2. Itaq; hic ager siue exercetur siue cessat, color nō est pœnitendus, ac tanquam pestilens refugiendus.
Pœnulus, diminutiuum est à Pœnus: unde Plautina fabula nomen sumpsit.
Pœnus, carthaginienſis: à Phoenix, sed aspiratio detrahitur, & æ, in u, mutatur, in deriuatiuo Punicus, a, um, non Pœnicus. uide infra in dictione Punicus.
Poëta, πῶν τὸ ποίω, quod est facio, effingo: quasi fīdor. Est enim qui elegantia carmina fingit. Apud Græcos autē poëta per excellentiam quinque sunt: ut his uerbis scribit interpres Oppiani de piscibus. ποιηταὶ μὲν κατὰ ἕοχρῆν ἑσὶ πέντε, Ὀμῆρος, Εὐσώλης, Ἡσίοδός, Ἀντίμαχος, Νίκανδρος, καὶ Πανύασις. id est, Poëta quidē per excellentiā sunt quinque. Homerus, Eupolis, Hesiodus, Antimachus, Nicander, & Panyasis.
Poëtice, ars ipsa: sicut Grammaticæ, & Rhetoricæ.
Poëticus, a, um, quod ad poëtam pertinet. Hinc poëtice, aduerbium, quod est more poëtarum.
Poëtificus, ea, cum, quo usus est Ennius, qui Caballinū fontem poëtificum nominauit. Cc.

Poëtor, taris, in poëtica exerceo, siue poëtam ago. Ennius: Nunquam poëtor nisi podager.
Poëtria, a, & Poëtris, idis, per modum patronymici fœmini. ut Sapphō & Corma. Persius: Poëtriadas picas cantare credas Pegasum melos.
Cornutus: Poëma uel poëtriam componentes.
Pogonia, dici potest barbata, genus cometa, πῶν enim barba. Plinius lib. 2. Pogonias uocāt cuius interiore ex parte in speciem barbæ longæ promittitur iuba.
Pol, iurantis aduerbium, & proprie iuramentum mulierum.
Pola, uenditor: sed frequentius in compositione. ut Bibliopola.
Polegrados, insula una ex Sporadibus. Cc.
Polēmon, pen. cor. philosophus Atheniensis, Philoſtrati filius. Qui quū in iuuetute petulans esset, & aliquādo ebrius, & coronatus Xenocratis scholam ingressus fuisset, eius oratione quæ tunc de pudicitia erat, adeo mores immutauit, tanquā in philosophia p̄fecit, ut Xenocrati in schola succederet.
Polenta, & Pulenta, utroq; modo dicitur: sic fit, Persusum a qua hordeū siccāt, nocte una, postero die frigūt, deinde molis frangūt, seruātq; in multos dies. Vnde in Iosue scribitur: Et comederūt de frugibus terræ die altero, & azimos panes et polentam eiusdē anni. Inuenitur etiam hoc Polenta. Ouidius: Dulce dedit testa quod coxerat antē polenta. Fœmin. usus est Apul. quū ait: Dum polentæ caseat, mordico securius offulam grandiore in conuiuias amulos conruncare gestio. ubi polentam caseatam uocat, ueluti caseo indito subactam.
Polentarius, a, um, quod pertinet ad polētam, seu quod est ex polenta. Plautus in Cur. Eijciam polentarum crepitum.
Polichnion, Græcè πολυχνιον, oppidulum Latine.
Polimenta, testiculi porcorum quum castrantur, quod ad similitudinem uestium poliantur.
Polio, is, iui, uel polij, politū, significat orno, & quasi politico more compono. Hinc Politū dicimus, cultum, ornatum. Et Politiones, agrorum cultus diligentes: sicut Politiones uestimentorum, mundiciæ, & cultus. Cicero Pub. Lentulo: Nūc ut Apelles Veneris caput & summa pectoris politissima arte perfecit. Huius cōposita sunt Depolio, Expolio, et Perpolio, quæ perfectionē actus denotant. Festus: Depolitum perfectū, quia omnes perfectiones antiqui politiones adpellabant. Cicero lib. 2. ad Heren. Difficillimum est inuentum expolire & expolite pronūciare. Idem L. Luceio: Tu interea nō cessabis, & ea quæ habes instituta perpolies. Repolio, rursus polio. Colu. lib. 2. Sin protinus usui destinantur (scilicet frumenta) attinet repoliri, satisq; est umbra refrigerari.
Polion, πῶλιον, significat pulli asinini simum, quem equa initio partitionis, ante fœtum effundit. ut inquit Aristoteles: Plinius uerò Polcan uocat.
Polis, Græcè, Latine ciuitas & urbs dicitur. unde Neapolis. Hinc Politicus, ea, cum, quod est ciuile. Cicero: Sed quæ potest esse homini politico delectatio, quum aut homo imbecillus, à ualentissima bestia laniatur.
Politia, à Polis, quæ est ciuitas, Latine ciuilitas interpretatur. Hierony. Scotorū natio uxores proprias nō habet, & quasi Platonis politiam legerit, & Catonis scēdatur exemplū: nulla apud eos coniunx propria est, sed ut cuiq; libitum fuerit, pecudum more lasciuiunt. Arist. lib. Rhet. definit Politia hoc modo: Politia est principatus, & consuetudo rerū secundum quam uiuere unūquēq; & conuersari deest. Tres aut sunt Politie: quia aut unus regnat, aut plures, aut omnes. Si unus, & ille bonus hic regnum constituit: si malus, tyrannidem: at si plures regnant, & boni, hi aristocratiam. Si mali, ochlocratiam facient: si omnes, & hi boni, democratiam.

h h 4 Politics

Polities, mundities & ornatus dicitur.

Politiones, agrorum cultus diligentes dicuntur: sicut Politiones uestimentum. hoc est, munditie & cultus. Cc.

Pollentia, potentia. Plautus in Rud. Nec ineptorum potior sit pollentia. Et Pollentia Dea potentie, quæ à Romanis colebatur. Item Pollentia (Plinio autore) oppidum fuit in maiore Balcarum insula. Fuit & altera Pollentia iuxta alpes in clyta, lanarum nobilitate. De qua Silius lib. 8.

—Fuscij, ferax Pollentia uilli.

Fuerunt & Pollentini, in Piceno, in quinta regione Italiae, non multum distantes à Tolentinatibus. ut indicat Plinius lib. 3.

Polleo, es, per duplex l, possum, ualeo. Cicero in Para. Nec est ulla res quæ plus apud eum polleat, quam ipsius uoluntas atque iudicium. Linius lib. 1. Multum illi terra plurimum mari pollent. Et Pollere, splendere. Pli. lib. 36. Ex oleo & aqua Cilicie cotes pollent. Huius composita sunt Præpolleo, quod est ultra alios polleo. Lini. lib. 1. Ardeam Rutuli habebant, gens ut in ea regione atque in ea ætate diuitijs præpollēs. Repolleo, à quo Repollesco: quo usus est Colu. lib. 5. Plurimarum stirpium natura sic commodat, ut circa cicatricem nouellis frondibus repollescat. id est, repullescat. Aequipolleo, æquiualeo.

Pollex, digitus grossus manus: quod ui & potestate inter ceteros digitos polleat, nec in sinistra cessat, nec minus quam tota manus semper in officio est. Vnde et apud Græcos ἀντίχειρ, antichir, uocatur, quasi pro manu, et quasi altera manus uideatur. Alio nomine adpellatur hallux: ὁ πρὸ ὀλόμου, salto, quod constricta manu proximum digitum solus scandat.

Pollicaris, & hoc Pollicare, adiectiuum à pollex. Plinius: Digitorum hominis, longitudo illis, & interim falcata pollicari latitudine.

Polliceor, uerbum commune, secundum Priscianum. Nam in significatione passiva usus est Ouidius de Arte:

Pollicitis diues quilibet esse potest.

Est autem Polliceri, ultro, seu ex petitione aliquid promittere. Compositum ex pol particula affirmatiua, siue à porro, siue à poly, quæ multum significat per exceptionem, & liceor. Hinc fit Pollicitor frequentatiuum, à quo Pollicitatio.

Pollinarius, a, um, quod ad pollinam pertinet. ut cribrum pollinarium, quod de lino, non de setis equorum fit ad pollinem purgandum. Nam cribra quæ ad excutiendam farinam fiunt, excussoria dicuntur. Plinius lib. 18. Cribrorum genera Gallie setis equorum inuenire, Hispanie lino excussoria ac pollinaria.

Pollincere, est farinam in pistrino lucrifactam diuidere. Et Pollintio, ipsa diuisio.

Pollincere, ad pollinctum emere, siue corpus mortuum curare. Pollinctus, ipsa curatio. Plautus: Carthaginienses fratres duo fuere. Eorum alter uiuit, alter est mortuus. Propterea apud uos dico confidentius, quia mihi pollinctor dixit, qui eum pollinxerat. Hinc Pollinctura, ipsa adcuratio. Idem in Stic. Hodie pollinctura est. Libitinarius dicebatur, quæ necessaria funeribus uendebat, & qui rationibus præerat. Libitina Dea, in cuius templo quæ ad sepulturam pertinebant uidebantur: sicut docet Plautus in Proble. Seneca lib. 6. de Benef. Vota libitinariorum esse, ut mortes plurimorum optent, quod illis quæstuosissimum est.

Pollinctor, cum c, accurator funcrum & redemptor dicitur. id est, qui funera morientium curat: quasi pollitorum uxor. id est, cadauerum curator. Vnde Pollinctum funus, dictum à pollinctoris unctum. Pollincere, est curare ungereque: cadauera. Apul. Pollinctor eius funeri, dum unctionem parauit. Hunc Festus Polluctorem pronunciare uidetur. Quas, inquit, pollucere merces liceat, & c. Plaut. in Asinaria: Ecquis currit pollinctorem accersere.

Pollintor, curator pistrini, qui farinam facit & pollinem: quique pollinario cribro pollinem excutit, à polline farina deductum nomen. Cato: Operarium mercenarium, pollintorem, diutius eundem ne habeat die.

Pollis, inis, & Pollen, inis, à polleo deduci uidetur, flos tritici. Plinius lib. 18. Ex Aphrico iustum est modijs redire semodios, & pollinis sextarios quinq;. Ita enim adpellant in tritico, quod florem in siligine.

Pollubrum, uas trulleum, quo manus lauamus: uulgo bacile dicitur. Linius: Argenteo pollubro et aureo gutto. Fabius pistor. Aquam manibus dato, pollubrum sinistra manu teneto, dextra uas cum aqua.

Polluceo, es, xi, uerbum sacrificale & reddentium ligamenta Deis. Significat enim Pollucere, multum dedicare uel deuouere, ex poly, multum & luceo: quod is qui talia facit, multum luceat, ob lumina sacrificiorum. Vel Pollucere, est libamenta Herculi in aram porrigere, & sacrificium polluctum, quod Herculi decima data sit Plautus in Stic. Ut decimam partem Herculi polluceam. id est, splendide dedicem. Hoc uerbo usi sunt autores, quoties opiparas dapes, ueluti in sacrificium Dei, & in primis Herculis facturi erant: cui Deo decimas omnium rerum Romani uoto reddebant. Vnde Macrobius Catillones eos proprie dicit, qui ad polluctum Herculis ultimam quum uenirent, catillos ligabant ad polluctum, hoc est, ad magnificum epulum quale Herculi solebat fieri.

Pollucibilis cœna, dicta est opulenta. Hinc Pollucibiliter, splendide & laute. Plautus in Bach. Pascite parasitos, opsonate pollucibiliter.

Polluo, is, lui, lutum, quasi porro lauo: sed per contrarium. Sæpenumero ponitur pro inquino, siue per antiphrasim, siue quod ea, quæ inquinantur, madefieri necesse est. Lactan. lib. 4. Omnia scelere ac libidine polluebamur. Hinc nocturnam genituram somno sparsam, Pollutionem adpellant.

Polus, quasi cœli cardo. Duo autem sunt Poli, scilicet Arcticus. id est, Borealis, & Antarcticus, Australis. Et ab altero in alterum protenditur axis, à quibus sustinetur. Borealis altissimus, his quæ sunt in nostro hemisphærio. Australis, imus et depressus, & qui à nobis uideri non possit. dictus Polus à πολλῷ uerbo Græco, quod uerbo significat & circumago.

Poly, significat multum: cum quo multa componuntur.

Polyægas, insula à caprarum multitudine.

Polyandrium, locus ubi sunt multa sepulchra publica.

Polyandros, Latine multos uiros habens.

Polyanthropon, populosam ciuitatem dicunt.

Polyarna, multorum agnorum. Varro lib. 2. de Re rust. Veteres poetæ alios uocant polyarnas, alios polymelas, alios polybutas. id est, multorum agnorum, multarum ouium, multorum bouum.

Polybius, Græcè πολύβιος, nomen auctoris Græci geographi.

Polycarpus, nomen uiri proprium: quasi multi fructus, siue fructuosus. καὶ πολλοὶ enim fructum dicunt.

Polycaste, Nestoris filia fuit. Cc.

Polyceros, pe. cor. Latine cornutus, siue multa cornua habens.

Polychronius, diuturnus longæuus, & multi temporis: sicut Oligochronius, qui parum uiuit. Vnde cornices dictæ sunt. Polychroniæ, quoniam nouem ætates uiuere dicantur.

Polycletus, penul. prod. statuarius eximius, diligentia et decore supra ceteros (ut inquit Quintil.) Nam ex ære signa fecit, nobilitata scriptorum præconio. Cum primis fecit astragalizontes, hoc est, talis ludentes, quo opere nullum absolutius iudicant. Fuit Sytonius, & discipulus Agelade.

Polycnemon, quasi multarum tibiærum: herba cunile similis semine pulegij, surculosa multis geniculis.

Polycra

Polycrātes, penul. corr. nomē propriū tyranni, qui regnauit in Samo insula. Hic & opibus & felicitate apud historicos inclutus est, qui quoad uixit non tam fortunæ alumnus dici potuit, quā partus. Sed mors infamis & erumnosa docuit, neminem ante obitum merito dici posse felicē. Fuit enim ab Orete satrapa Persarum captus suspensusq;.

Polycrematos, idem quod polyplusios.

Polydāmas, penulti. corre. nomen propriū uiri Troiani, & Latine dicitur ualde domans. Persius:

Ne mihi Polydamas, nec Troiades Labconem Prætulerint.

Polydeuchia, Castoris & Pollucis numina.

Polydōra, insula Propontidis.

Polydōria, munificentia.

Polydōrus, penulti. prod. nomen filij Priami, & Latine significat multa donans.

Polygalon, herba palmi altitudine, in caule summo folijs lentice: quæ potata lactis ubertatem inducit. Vnde & à lactis abundantia nomen accepit.

Polygeneton, quasi multorum generum.

Polygnorus, nomen pictoris præclarissimi, patria Thasij: qui nonagesima Olympiade floruit. Hic primus mulieres lucida ueste pinxit. Delphis ædem pinxit & Athenis porticum quæ Pœcile uocatur gratuito.

Polygolaton, herba sine folijs, asparagi caule, in cacumine aculeum habens.

Polygonius, multorum angulorum.

Polygonum, pen. prod. herba à geniculorum multitudine, quam nos sanguinariam uocamus: folijs rutæ & gramini similis. Succus eius infusus naribus, supprimit sanguinem. Colu. lib. 7. Sanguinalis herba quam Græci polygona adpellant. Hoc nomen ueteres usurparunt pro fecundo.

Polygrammi, gemma est multis lineis distincta. Cc.

Polygraphotatos, qui multa scripsit.

Polyhistor, Latine multiscius dicitur.

Polylogia, multiloquium.

Polylogus, penultima correpta, multiloquus.

Polymedia, Troadis oppidum Hellesponto adiacens.

Polymitus, a, um, pen. cor. à poly et μίτος, filii, quod nos licium dicimus: à liciorū multiplici uarietate. Vnde uestis Polymita, quæ multis licijs cōtexta est: sicut Monomita dicuntur, quæ uno licio cōstant. Dimita, quæ duobus. Trimita, quæ tribus. Plin. Plurimis uerò licijs texere quæ polymita adpellant, Alexandria instituit. Hinc Polymitarii, ria, riū, ut opus polymitarium, quod & plumariū dicitur. Quādoquidē Hiero. Plumarios & Polymitarios artifices pro eodem ferè posuit. Polymitarij enim dicuntur, qui artem polymitariam exercēt.

Polymixos, lucerna quæ multos habet angulos, et in his fuciculos, illustrandis conuiuijs adcommodata. Martialis:

Illustrem cum tota meis conuiuiis flammis,

Totq; geram mixos una lucerna uocor.

Polymnia, siue Polymneia. nam πολυμνεία, à Græcis scribitur, sed Latini Polymnia dicunt, penulti. correp. Horatius lib. 1. Carnunum diuisit diphthongum.

Euterpe cohibet nec Polymneia. Vbi etiam y, sequen-

tibus m, & n, more Græco corripitur. Fuit una ex Musis: sic dicta, quia tantum suauitate potestas reddit gloria immortales, à πολυ, multū. μνήα, memoria. Vnde præesse Rhetoribus dicitur, quibus opus est multa memoria. Sunt qui à πολλο & hymnos deducūt, quod est laudatio, quia laudationibus præsit, & scribunt polyhymnia. ut apud Ouid. lib. Fast. 5.

Disensere Deæ quarum Polyhymnia cœpit.

Polymorphus, multiformis. μορφή enim forma.

Polypetes, Pirithoi & Hippodames filius.

Polyphagus, penulti. corr. qui multum comedit, & Latine dici potest manduco. Est enim multi cibi capacissimus: sicut Pamphagi, populi cuncta comedentes.

Polypharmacus, pen. cor. uenenis uel medicinis abundans,

Polyphēmus, pen. prod. Cyclops, Neptuni filius, ex Thoa Phorci filia in genti corpore, qui unum tantum oculū in fronte habuit. Quo nomine garrulus illustris significatur.

Polyplusios, Latine bene numatus dicitur, siue ubertim diues. nam polys, multus, & plusios diues.

Polypodium, herba dicta: siue quod radix eius ueluti cireos ad similitudinē polypi piscis habeat: siue quod farina eius indita naribus polypum consumit. Hanc herbam nostri filiculam nominant, similis est enim filici, pilosa radix.

Polypōton, penul. prod. quod multiplicem habet casum. ex πολλο, quod est multiplex, & πῶτος, casus. Figura, qua diuersis casibus sententia uariatur. ut, Ex nihilo nihil in nihilum nil posse reuerti.

Polypus, penul. corr. genitiuum facit polypi, & polypodis. piscis est ex mollium genere: à multis pedibus adpellatus, ex poly & πῶς, pes, quasi multipes, Vnde à nonnullis octopos dicitur. Huius piscis ingenium (sicut scribit Ambrosius lib. Hexa.) fraudulentum est, qui uadoso in littore, petra nactus, affigitur ei, atq; eius nebuloso ingenio, colore subit, quod simuli specie, terga obductus, plurimos piscium sine ulla suspicionē fraudis, allapsos, dum nota non præcauent, & saxum opinantur, casibus furtiue artis includit, & sinu quodā suæ carnis intercipit. Et à Polypo pisce dictus est Polypus nariū morbus, quum caro interiora nasi occupat, intumescēs maxime, flante Euro: à similitudine marini polypi, quod eius carni similis sit. Tūc enim caro radices agit plurimas, quæ tanquā pedes sunt. Cato de Re rust. Et si polypus in naso introierit brassicam erraticam aridam tritam in malum conijcito, et ad nasum admovento. Hinc Polyposus, qui eo morbo laborat. Martia. Nasutum uolo nō polyposum. Magnus uerò Basilus. ὅσαρ φασὶ τὸν πολυπόδα τὸ χροὸν πρὸς τὸ ὑποκαίμενον γῆρ: οὕτως αὐτὸς τὸ δένειον πρὸς τὰς τὰρ συνέντων γνάμια μεταβάλλει. id est. Vt aiunt polypum colorem pro subiecta terra: sic ipse sententiam pro præsentī consilio mutat.

Polypyron, per y, psilon, significat multi frumenti.

Poly syndeton, pen. cor. ab πολλός, multus. σύνδεσμος, cōiunctum: quasi multipliciter cōiunctū. Figura, quā sermo multis coniunctionibus concatenatur. Vergil. — Tectumq; lacumq; Armāq; amyclæumq; canem Cressamq; pharetram.

Poly syntheton, penul. cor. figura, quum sententiæ multorum articulorū cōuenienti copia cōtinetur. ut, Ille, hunc, pœna constrictum, trahebat. Hinc autem uociferabatur, cōcursus uerò non mediocris erat: quū tamen omnes opitulari uellent, sed nemo auderet, neq; ibi magistratus aderat, neq; circūspicientes quò potissimum confugeremus reperiebamus.

Polyteba, oppidum Mesopotamiæ. Est etiam nigri genus hellebori, quod melampodium nominant. Cc.

Polytes, penul. prod. alter Priami filius ex Hecuba.

Polytrichon, herba quod multitudinem capillorum faciat. πῖχες enim capilli dicuntur. Vulgò capilli Veneris uocantur, quod multa habeant capillamēta. Adpellatur & à quibusdam Polythrix, & Calythrix. Plinius: Polythrix in uino data morbo regio medetur.

Polytrōpus, penulti. corr. multimodis prudens.

Polyxœna, penulti. corr. Priami filia. Ouidius:

Placet Achilleos mactata Polyxena manes.

Græcè dicitur multorū peregrina, seu q. amor peregrinari faciat

faciat mentes, ab ingenio suo: seu quod apud multos libido ut peregrinabunda uagetur.

Polyzōnos, gemma nigra multis zonis candicantibus. Cc.

Pomarium, locus arboribus pomiferis cōsitus: quod Latini etiā uiridariū adpellant, Græci paradysum. Propertius: Nec mea Phæacas æquāt pomaria syluas. Ouid. lib. 4. Met. Id metuens solidis pomaria clauferat Atlas Mœnibus.

Aliquādo Pomariū, dicitur locus ubi reponūtur poma. Vnde Plin. docet pomaria cōtabulari in loco sicco & frigido: in quibus sint fenestræ Septētrionales, quæ serenis diebus pateſcāt. Hinc constat falsum esse, quod à ludimagistris docetur.

Pometum pomos, pomaria poma reseruant.

Pomeridianus, nā, nū, à post & meridiē, qd' post meridiē fit. August. lib. 8. Confessionū: Quum imperator pomeridia no Circensiū spectaculo teneretur, exisse deambulātū in hortos contiguos. Dicitur & Postmeridianus. Quin. lib. 3. Postmeridianis scholis, Aristoteles præcipere artem oratoriā cœpit. Sic dicitur Antimeridianus. Augu. lib. 2. Acad. Quod quū factum esset, & in eo penē totum antemeridianū tempus cōsumptum uideremus, redire domum instituius.

Pomiferum, ferens poma: ut arbor pomifera. Cc.

Pomiliones, et Pomilij nani. id est, homines parue stature, paulū supra terrā extantes. Habēt quandoq; mēbra enormia: qualē Mart. describit in illo disticho, cui nomē est Pomilius: Si tantum species hominis caput Hecloa credis,

Si stantem uideas Aſtynacta putes.

Scribitur etiā à nonnullis per u, pumiliones.

Pomcerium, quidam scribunt cum æ, diphthongo, & cōpositum uolūt à post, quasi post mœrium, hoc est, murum: (nam mœrus murus dicitur. Vergilius lib. 10.

—Atq; ipsi praelia miscēt Aggeribus mœrorum.)

ut Pomceriū tam intra quā extra murum dicatur. Quidam non à post, sed à ponē præpositione, aut à pro cōponi existimāt: ut sit terrenū, quod circa mœnia, in orbē eorum, cū edificio, intrinsecus & omni cultu extrinsecus uacū sinebatur. Vnde Liuius lib. 1. Aggere & fossis & muro circūdat urbē. pomœriū profert. Idem: Pomœriū est circa murū locus, quem in condendis urbibus quondā Hetrusci quā murum ducturi erant, certis circa terminis inaugurato consecrabant. Et hoc spatium, quod neq; habitari, neq; arari fas erat, nō magis quod post murū esset, quā quod murus post id, pomœriū Romani adpellarūt, & in urbis incrementō quantū mœnia processura erant, tantū termini hi consecrati proferebātur. Festus: pomœrium quasi promurium, id est, proximum muro.

Pomona, pomorum Dea: sicut Mellona, mellis Dea.

Pompa, omne spectaculum, & adparatus solennis, cum ostentatione & specie quadam triumphi: tam in aduersis, quā in prosperis & letis: à Græco πῆμν, mūtto. Dicitur enim pompa nuptiarum, pompa sacrorum, pompa funerorum. Cicero: Sed iam ē pompa in ueram aciem descendamus. Significat etiā longum incedentium ordinem in supplicatione quam nos hodie processionem adpellamus.

Pompei, populi dicuntur, quos Sarnus amnis abluit.

Pompeianæ ficus, ad siccandum erant optimæ. Cc.

Pompilus, piscis genus (ut lib. 32. refert Plin.) qui semper commutat nauigiorum cursus. Aelianus uocat Pomphilon.

Pomponia, nomen matris Scipionis.

Pomponiana pira, dicebantur ab insitore, & cognomine mammosa adpellabantur: à similitudine mammæ. Cc.

Pomponius, nomen Geographi, qui de situ orbis scripsit. Fuit & alius uir Romanus, Atticus cognominatus, ad quem Cicero epistolas scripsit.

Pomum, generale nomen est omnium fructuum quæ ex arboribus esui apta proueniunt, siue mollium, siue durorū. Noces uero ea duntaxat Poma uocantur, quæ duro operimēto sunt. Dictum Pomum (ut docet Varro) quasi potomum, quod in eius insitione potu, id est, aquatione indiget. Nam illi, per scitātē, aquam addi opus est, ut stabilia matureſcant: siue quod uicem potus in cibis præbeat.

Pondero, ras, libro. Plautus: Dū numularius ponderaret argentum. Aliquādo significat quod uernacula lingua dicimus uender à peso: ut lib. 2. Regū: Semel in anno tondebatur, quia grauabat eum cæsaries. Ponderabat capillos capitis sui ducētis siclis pondere publico. Per translationē Pōderare, est examinare, cōsydere. Lactantius lib. 3. Mors ex præteritis uitæ actibus ponderata est. Hinc cōponitur Præpondero, quod est prius pondero, seu prius examino. Cicero lib. 3. Offi. Neq; ea uolunt præponderari honestate.

Pondo, indeclinabile, & generis omnis, & tantū pluraliter: ut hæc pondo. Non enim dicimus unū pondo, & modō pro libra ponitur. Nā pondo & libram idem fuisse Festus innuit, quū inquit: Duo asses singuli librā & pondo efficiebāt. Modō significat pondus daodecim librarū. Liuius: Argenti pōdo bina et sex libras in militē præstaret. Modō ponitur pro hoc nomine pondus. Hierony. lib. Nume. Fueruntq; in ea acetabulum argenteū pondo centum triginta siclorum. Et apud Liuium scribitur coronā auream libræ pondo Ioui dicatū fuisse. Nec caret singulari (ut quidam existimant) quum Columella dicat pondo libram & quadratā abijci oportere. Pōdo igitur, ita duodecim libras continet, sicut Asis duodecim uncias. Et dicimus Duo pondo, & Trepondo (ut Quintil. lib. 1. testatur) ab his Dipondium, Tripondium, & Asipondium, pro unum pondo: quod id erat libræ pondus.

Pondus, dicitur quod graue est: ut in Euangelio: Nos qui portauimus pōdus diei & æstus. Item Pondus quod librando adstateram ponderatur. Hieronymus in lib. Regum: Pōderabat capillos, ducentis siclis pondere publico. Interdum ponitur pro numero, hoc est, multitudine. Varro: E Gracia cōportasse magnum pondus omnium artificum. Interdum pro auctoritate. Cicero Appio: Sed idem scribit meas literas maximū apud te pondus habituras. Hinc Pondrosus, Pondrosa, Pondrosus: quod est graue.

Pone, quando grauem accentum habet, præpositio uel aduerbiū est, & significat propē uel post. Vergilius: Ponē subit coniunx ferimur per opaca locorum.

Valerius Maxi. lib. 1. Mox humani ingenij prona uoluntate uetita, scrutandi ponē respiciens animaduertit immēsa magnitudinis serpentem: concitato impetu omne quicquid obuium fuerat proterentem.

Pono, nis, posui, et posui, positum. Plautus: Nunc ut apud sequestrum uitulum posuimus. Est autem Ponere, collocare, constituere. Vergilius lib. 1. Aeneid.

Vrbe uelit posita templis sibi ferre dicatis.

Cicero: Primū enim stante repub. sacre solebamus, ut in agēdo plus quā in scribendo operæ poneremus. Aliquādo desinere: quoniā quum cessamus ab opere, collocare quodāmodo ac reponere uidemur id quod agebamus. Verg. lib. 7.

Quum uenit posuere omnisq; repente resedit Flatus. Aliquando erigere, edificare. Idem: —Posuitq; immania tēpla. Vnde in antiquis marmoribus legimus: Bene merenti posuit. Aliquando deponere. Idem: —Ponuntq; feroxia Pœni Corda uolēte Deo. Aliquando adponere. Martialis: Nolo mihi ponas rhombum nullūmue bilibrem.

Hinc poētæ fabulas et scripta sua ponere dicebātur, quod in scena

scena hæc spectatoribus quasi in cōiuiuo adponebat. Iuuen.
Pone Tigillinum. id est, adfer in scenam aliquid de Tigilli
no scriptum. Aliquo pingere. Horatius:
Solers nunc homine ponere, nunc Deum.
Nam de sculptore & pictore loquitur. Huius uerbi cōposita
sunt, Adpono, quæ est aliquid antepono. Plin. Nihil ei præ-
ter secundariū pietem oleraq; adposuit. Interdū subiungitur. Vn-
de Adpositum, dicitur casus qui uerbo subiungitur. Itē Adpo-
nere, est iuxta uel ad aliquid ponere. Cicero lib. 2. Artis ue.
Gladii propter adpositū ē uagina eduxit, & illum alterū occi-
dit. Antepcio, præfero, Cōpono, Circūpono: ut in Euangel.
Circūprensusq; calamo. Depono, Dispono, ordino, quasi in
diuersis locis pono. Hieronymus in lib. Reg. Audiuit famam
seruus nūc, quod disponit Saul uenire in cellā. Hinc Dispositio,
quæ est rerum in ordinē collocatio. Dispositum, decretū,
cōstitutū. Vnde ex disposito dicimus id est, de industria, &
quemadmodū a nobis constitutū est. Macro. An altius quid-
dā cui remotis arbitris opus sit cogitaturi ex disposito cōue-
nisti. Expono, Impono, Interpono, Oppono, Præpono, Pro-
pono, Postpono, quasi retro pono. Cice. Tironi: Omnia post-
posui, dūmodo præceptis patris parerē. Repono. Sepono, se-
orsum pono, remoueo. Suppono, summitto. Apuleius: Suppo-
suitq; humeros oneri. Aliquādo significat adulterinū loco ue-
ri subijcio: a quo Suppositus partus dicitur, quando fœtus al-
terius matris, nō ueræ matri subijcitur. Plinius: Nam filius pa-
tris testamentū supposuisse dicebatur. Superpono, & Supra-
pono: ut in Euang. Et lapis suprapositus erat ei. Trāsspono,
ultra pono. Et omnia habent penultimam productam.
Ponon, Græci laborem & dolorem dicunt. Cc.
Pons, a pēdeo: quod ueluti in aëre pēdeat. Et significat omne
per quod super aquas transimus. Vnde et pro scala nauium
quādoq; ponitur. Verg. Interea Aeneas socios de puppibus
altis Pontibus exponit. Hinc Deponatus: unde senes de-
ponatos adpellatos esse legimus, a pōtis deiectione. hoc est,
ferendi per pontes suffragij adeptione.
Pontia, insula non longē a Palmaria, in sinu Caietano, in qua
turtures ac coturnices quum ad Italiā ueniūt prima uolatu-
ra requiescēdi caussa paucos dies morātur: autor Varro. Est
etiā Pontia urbs ad quam pontonibus traieciabatur.
Ponticulus, diminutiū, paruus pons. Cicero lib. 5. Tusc. Et
quum fossam latā cubiculari lecto circūdedisset, eiusq; fossæ
transitum ponticulo ligneo coniunxisset.
Pontifex, sacer magistratus (ut inquit Scauola) a posse et fa-
cere dictus. Vel (ut inquit Varro) a pōte, quia subicius pōs a
pōtificibus factus est primū & restitutus sæpe. Erant autem
maiores et minores pōtiffices, inter quos summus qui Pōtifex
maximus dictus est, quod maximarū rerū, quæ ad sacra et re-
ligionē pertinet iudex sit: uindex contumaciæ priuatorū ma-
gistratū. Numa enim pontificē fecit, eiq; sacra omnia adtri-
buit, eiusq; scitis, sacra omnia priuata, & publica subiecit, in-
stituitq; ut idē pōtifex nō coelestes modō ceremonias, sed iusta
quoq; funebria placandosq; manes edoceret. autor L. iuius:
Pontificalis, & hoc Pōtificale: quod ad pontificē pertinet,
unde Pōtificales libri, in quibus sacræ ceremoniæ cōtinētur.
Pontificatus, tus, pontificis dignitas: sicut consulatus.
Pontificius, a, um, quod est pōtificis: ut ius pontificium, quod
ius canonicum dicitur.
Pontigonus, id est, in ponto genitus.
Pontina, palus, Volscorū palus iuxta forū Appij, haud lōgē
a Tarracina: distatq; ab urbe xx. passuū milibus. De qua Lu-
canus lib. 3. Et qua Pontinas uia diuidit uda paludes.
Pontones, naues quibus in traieciēdis annibus loco pontiū uti

mur. Pap. Quia uia cōfirmari solet, uel ciuitate tenus, uel usq;
ad uiam publicā, uel usq; ad flumen in quo Pōtonibus traieci-
atur. Apuleius: Et si uado non poterūt, pōtonibus transibūt.
Pontorobos, herba est quam nonnulli Pæoniam uocant, a
quinq; granis quæ ferē sunt crui magnitudine: uerum Pento-
robū legendū puto (πέντε & ῥοβός) ut ex Dioscoride casti-
gato colligere est. Cc.
Pontus, generis masculini. Nerei filius, & Neptuni: ut Euse-
bius lib. 1. Præpar. scribit. Vnde Pōtus mare dici uidetur. Alij
Pontū dici existimant mare, ab πόντις, quod est mergo. Vel
ab πόντος, id est, labor: quia sit laboribus plenus. Ridicule per
contrariū dici arbitrat, quod careat ponte. Proprie autem
id mare Pontus adpellatur, quod a palude Mæotidis usq; in
Tenedū protenditur. Pontus, fœmini. gene. insula est, de
qua Vergilius: — Viro sāq; pontus Castorea.
Est & prouincia Asiæ minoris, a Ponte rege sic cognomina-
ta, nobilis crudelitate Medcæ. Hæc (ut Strabo refert) ab Occi-
dente Haly flumine clauditur, ab Oriente Colchide, a Meri-
die minori Armenia. Ptolemæus uerō aliter lib. 5. Ait enim ab
Occasu ore pōti & Thracio Bosphoro, a Meridie regione,
quæ proprie Asia dicitur, a Septentrione parte Euxini maris
terminatur. Eius ciuitates insignes sunt Chalcedon, Nicome-
dia, Nicca. Hic regnauit Mithridates, Eupator, & Pythodō-
ris regina. Ex Ponto fuit Aquila ueteris testamēti translator
& interpres, & Martion hæresiarches, qui quamuis Chri-
stianus uideri uellet, alium tamen creatore omnium rerum esse
dicebat quā Christi patrem, illumq; maiorem aiebat. Hinc
Ponticus, a, um, Hieronymus contra Iouini. Compelle Phry-
gem & Ponticum, ut locustas comedat, & nefas putabit.
Popa, pinguedo. Popam uerē dixit, pro uoratore belluoneq;
Persius: At illi tremūt omento popa uenter. Hinc Popana,
pinguia unguenta dixerūt ueteres. Iuuen. — Ridēdaq; multo
Fane tumet facies, aut pingua popeana
Spirat, & hinc miseri uiscantur labra mariti.
Popanum, pen. cor. placenta lata quam Dijs uetres offere-
bant: sed & pro quocunq; libo capitur. Iuuenalis:
Scilicet & tenui popano corruptus Osiris.
Popellus, diminutiū a populus, paruus populus. Persius:
Ante diem blando caudam iactare popello.
Popina, penul. prod. a popa, locus ubi publice opsonia caroq;
cocta, ac delicate confecta, uēditur, comediturq;: uel priuata
ubi gulosa familia extraordinarie ligurire, & heluari cō-
sueuit, siue ipse qualem dixi cibus. Horatius:
— Fornix tibi & uncta popina Incutiunt urbis desiderium.
Popinalis, & hoc Popinale: quod ad popinam spectat. Colu-
mella lib. 9. Tunc celebres erant deliciæ popinales quum ad
mare deferbantur uiuaria.
Popinatio, nūcupatur a Gellio, quæ alio nomine dicitur helu-
atio, quā Græci Αφοτιά uocāt. Fit autē Popinatio a popina-
ri, quod significat heluari & indulgere popinis. Iulius Capi.
Dū Galienus popinatur, et balneis ac lenonibus reputat uitā.
Popiniones, uel ij quos nunc tabernarios, uel luxuriosi: qui
se popinis dedunt.
Poples, itis, pars opposita genui, quæ curuatur: dicta q; post-
plicetur. Col. lib. 7. Si dolore neruorū claudicas, oleo & sale,
genua, poplitesq; et crura cōpicanda. Accipitur quādoq; pro
tota illa parte neruosa. Liuius lib. 22. Quosdā & iacentes ui-
uos, succisis femoribus popliuibusq; inuenerunt.
Popysmata, proprie dicuntur ea uocis blandimēta, quæ sūt
equis indomitis cū tractatione manū. Vnde & quæ fit mani-
bus palpatio interpretari potest: ut apud Iuuenalem:
Præbebit uati crebrum poppyma roganti.

Id est,

Id est, crebram manuū tractationē, cum quadam uocis adulatione: nā fit à ποπύω, quod est sibilo, uel adolor. Quare & pro sibilo quādoq; ponitur, qui in re obscena fieri cōsuevit. Martial. Quis ridere potest fatui poppy smata cunni?

Quoniam sonat hic, cui non mentula mensq; cadit.

Velut uitiū notauit in Gallo poppy sma, utpote insulsum cōcēntium crepitū. Est & ποπύω (ut quidam exponunt) illis manibus inter se & palma cū palma collata plausum edere, quod est adplodere. Vnde & Poppy smus. Plinius lib. 39. Fulgetras poppy smis adorare consensus gentium est.

Populabundus, prädabundus, à populando. Cc.

Popularia sacra, (ut Labeo inquit) sunt quæ omnes ciues faciunt, nec certis familijs attributa sunt: ut fornacalia, palilia. Sic dicta, quod populo grata essent, quā in populū missio fieret, ab ijs qui gratiā plebis quærebāt. Et hoc duplici modo. Aut de repub. bene sentiēdo, & ea quæ ad populi salutē spectant, recta cū ratione agendo. Aut largiendo & adulādo, uel alijs corruptelis bencuolentiam captando.

Popularia, dicebātur loca ubi plebs sedebat: uide in dictione. Equestria. Itē Popularia, nugatoria puerilia. Laberius: Popularia aginus per ludum.

Popularis, & hoc Populare: quod est populi. Horatius:

—Et populares. Vincentē strepitus & natus rebus agēdis. Interdū popularis, dicitur charus et gratus populo, qui sibi populi fauorē conciliat. Cicero: Nihil tam populare quā bonitas. Liuius: Et quo nihil popularius est, quibus artibus petierat magistratus, ijsdem gerebat. Interdū dicitur plebeius, uilis, & ignobilis. Plautus: Præstat diuitem esse ac popularem, quā nobile & mendicum. Et popularis dicitur, qui est eiusdem conditionis, generis, sortis, & fortunæ. Teren. in Phormio. Amicus meus summus & popularis Geta. Erat enim & ipse seruus. Et Popularis dicitur ciuis.

Popularitas, affabilitas, humanitas, blāditia, et gratia in populo. Hierony. Popularitatē tuam, qua mihi inuidiā apud simplices niteris concitare, perspicua ratione compefci.

Populariter, affabiliter, humaniter, & cū gratia populi. Iuuen. Et uerso pollice uulgi Quēlibet occidūt populariter.

Populatum, modo significat per populos. Apulcius: populatum ab omni prouincia reuocatus. Modò cateruatim & in unum uersum. Cæcili. Ego perdidisti te, qui omnes seruos prodo populatum, quæso ne addas malum ad hoc malum.

Populatus, tum, participium, quod signifi. depredatus: ut Verg. Quisq; suum populatus iter. Populatus uerò nomē, significat populosum: ut urbs populata. id est, populo plena.

Populeum, locus populis confitus.

Populeus, a, um, quod est materiātū ex populo arbore. Verg. in Geor. Quales populea mœrens philomela sub umbra.

Populus, a, um, idē quod populeus. Plautus in Cas. Nū ista hæc, aut populna fors, aut abiecta est tua? Dicitur & Populus, a, um, in eadē significatione. Columella lib. 7. Probatur maxime ulmea, post fraxinea, & ab hac populnea frons.

Populo, as, amorē populi cōcilio. Pacuuius: Atq; ut promerui pater mihi patriā populauit meā. Aliquādo populare, est prædari: quod & Populor dicitur. Vergilius:

Quisq; suum populatus iter. Idem:

—Populatq; ingentē farris acruum. Hinc Depopulor, pro deprædor: passimq; & populatim diripio.

Populonia, urbs est Hetruriæ, adpellata à populorū multitudine, quæ in eius agro est: uel à populando, quod frequentibus piratarum populationibus pateret.

Populosus, a, um, quod est plenum populo: ut oppidum populosum.

Populus, penultima correpta: sing. et numero, unius ciuitatis multitudinē significat. Verg. hic populū late regem. Populi uerò diuersarum ciuitatum. R. Littoraq; et latos populos. Est autē populus multitudo, omnium iuris consensu & concordia cōmunione sociata.

Populus, antepenultima producta: genus horis à frondium multitudine sic adpellata. Verg. —Hic cadida populus atro Imminet. Plinius lib. 24. Virgam populū manu tenētibus intertrigo nō metuatur. Columella lib. 6. qui rei maxime uidetur idonea populus. Ea est arbor Cerro similis.

Porca, animal quæ alio nomīne dicitur sus. In agrorū Porca est terra elata inter duos sulcos, à porrigēdo (ut uget Var.), quod ea seges porrigat frumentū. Vel à porcēdo, quod ultra se iaci semina prohibeat. Vel quod aquas porceat: hoc est, porro arceat: prohibet enim aquā frumentis nocere. Nā ceteriores sulci limi solēt uocari. Columella lib. 2. Libras rustici uocant easdē porcas, quum sic aratū est, ut inter duos latius à stātis sulcos, medius cumulus, sicca sedē frumentis præbeat sed & xxx. pedū latitudinē cxxv. longitudinē porcā uocabant eodē autore. Cāpani hodie porcas, uocāt puluinos, seu hortulos, in quibus ueluti sulcatim, sua cuiusq; generis olia ferūtur. Id genus & arce dicuntur apud Columellam.

Porcarium, dicimus quod ex porco est. Vnde Porcaria uulgam, dicebant qua edito partu uescebantur. Cc.

Porcarius, porcorum custos.

Porceo, es, prohibeo. Lucilius lib. 6. Non te porro proccedere porcēt. Cōponiturq; ex porro & arceo: quasi procul arceo. Syncopatum uidetur, & obsoletum est.

Porcetra, porca quæ semel tantū peperit: scropha, quæ sæpius. Si misceat se porca domestica cum fero, fœtus hybrida dicitur.

Porcia, nomen mulieris Romane. Fuerunt autē duæ, maior, & minor. Porcia minor quum laudaretur apud eam quædam bene morata, quæ secundū habebat uirum, Respondit: Felix & pudica matrona, nunquā præter semel nupsit.

Porcinus, a, um, quod ex porco est: ut caro porcina.

Porcius, cognomen fuit Catonis censorini. Tractū à porco: cognomina enim (ut inquit Varro) habētur à maiori & à minori pecore. A maiore, ut Equitius, Taurus. A minori: ut Porcius: Caprillus.

Porculationem, antiqui porcorum nutritum uocauerūt. Varro: In nutritu (quam porculationem adpellabant) binis mensibus porcos sinunt cum matribus.

Porculena. Plautus in Mili. Nisi huic uerri adfertur merces, non hic suo seminio quanquā porculenam partiturus est.

Porcus, domesticus, aper seruus, sus utriq; cōmunis est. Mart. Iste tibi faciat bona saturnalia porcus,

Inter spumantes ilice passus apros.

Dictus Porcus, quia porrecto rictu pascatur, & terrā dum herbarū radices rimatur, latius porrigat. Hinc fiūt diminutū ua, Porculus & Porcellus. Ambrosius: Sicut gluto amat porcellū. Suet. in Nerone: Iterū ac sæpius recoctum porcello abiecit. Scribit Varro Porcum Græcum nomen esse antiquum, sed obseuratū, quod nunc uocant χοίρον.

Porcus, dictus est gluius, quum ei pellis detrahitur. Cc.

Porcus Troianus, dicebatur quasi alijs animalibus inclusis grauidus, ab e quo Troiano armatis pleno sumpta metaphora.

Pori, penul. prod. per simplex r, adpellatur tophi. Plinius: Minus pōderosus est, qui porus uocatur, marmori pario similis. Pori uerò pen. corre. significat meatus. Plin. lib. 20. de malua & althæa: Succus decoctæ pori meatus suauis facit. Est etiā Porus iter per quod genitura in urinae uias deferitur.

Poria, Græcè, Latine facultas, abundantia dicitur. A quo fit uerbum

uerbum Aporia, aris.

Porocela, à porotopho nomen habet: quasi ramicem tophaceum adpelles. De quo in additione Enteroccla.

Porphyretes, lapis in Aegypto rubēs, candidis interuenientibus rutilis. Propterea Leucosticos adpellatus est, quod leucos albū dicimus, siquē pungere. Hinc Porphyreticus, a, um, quod est factum ex porphyrit.

Porphyria, Latine purpura: unde Porphyriacus, a, um, penultima correpta, pro purpureo. Ouidius:

Et porphyriacis figere labra genis.

Porphyrio, auis quæ sola morsu bibit, cuius crura prælonga rubent & rostrum. hæc à nonnullis pellicanus dicitur. Fuit & nomen gygantis. Martialis:

Nomen habet magni uolucris tam parua gygantis,

Et nomen Prafini Porphyriionis habet.

Hoc etiā nomine uocatus fuit, qui in Horatiū cōmentatus est.

Porphyris, pen. corr. insula in Laconico mari sita, quinque milibus passuum à Maleæ promontorio distans. Eadem Postea Citherea dicta est, ob memorabile templum Veneri sacrum.

Porphyris, idis, pen. prod. uestis purpurea.

Porphyrius, nomen uiri proprium. Quo nomine dictus est philosophus Christianis inimicissimus.

Porricio, ricis, pen. corr. quasi porrò iacio. id est, ualde porrigo: quod uerbū solēne sacrificantibus erat. Nā exta Porrici dicuntur quando porriguntur Dijs. Vnde apud Macrobiū: Hostia porrecta quasi sacrificata. Plautus: Nam si sacrificem summo Ioui, atque in manibus exta teneā, ut porriciam interea loci si thuri quid detur potius rem diuinam deferam.

Porrigō, is, xi, ctum, pen. corr. ex porrò, uel por particula & rego: nō ago, ut quidā uolunt. Et est Porrigere, extēdere. Plinius: Facilius quippe radices porrigūt solo subactō. Quandoque offerre. Vnde Augustus, quū ei quidam libellū trepidus offerret, & modo proferret manū, modo retraheret: Putas te (inquit) stipē elephantō porrigere? Et hoc quādo offerēdo aliquid protendimus manū. Rursus, quia quæ interficiuntur, in terra extēduntur: factū est, ut Porrigere sit p̄sternere, & interficere. Martialis. Et uolucrē lōgo porrexit uulnere pardum. Huius compositum est Exporrigo, seu Exporgo per syncope, quod est extra porrigo. Terentius in Adelphis: Da te hodie mihi. Exporge fr̄onem. id est, exhilara.

Porrigō, ginis, ri syllaba produ. genus morbi: à porrigendo, id est, extendendo. Crescendo enim porrigitur. Nascitur (ut Celsus lib. 6. scribit) in capillo, barba, & supercilio, ubi acute inter pilos quēdā quasi squammule surgunt. Lucilius lib. 30. Tristem & corruptum scabie & porrigine plenū. Hinc Porriginosus, qui porrigine infestatur. Est & Porrigō minutus furfur. Horatius lib. 2. Sermonum.

Vngere si caules oleo meliore caputque

Cæperis impexa fædum porrigine quare. Hunc morbum Græci uocant Lepida.

Porrò, aduerbiū. significat certe. Cic. pro Plancio: Nihil porrò tam inhumanum, tam immane, tam ferum, quàm cōmittere ut beneficio nō dicam indignus, sed uictus esse uidere. Quandoque significat longē ante. Vergil. —Hinc maxima porrò accepit Roma, & patrium seruauit honorem.

Sic dicimus: Lycurgus nō porrò ab Homeri temporibus fuit.

Quandoque significat à longē, ut sit aduerbiū loci. Liuius li. 8. Et haud eadem qua te insinuaueris, retro uia repetenda: aut si ire porrò pergas, per alium saltum, arctiorē, impeditioremque euadendum. Quandoque significat postea, deinde, in futurum.

Cicero Marcello: Non est porrò tuum uno sensu oculorū moueri. Terent. Dehinc ut quiescant porrò monco. id est, in futu-

rum. Quādoque ultra. Liuius lib. 1. Ex loco infesto agere porrò armētum occēpit. Quandoque coniunctio est, & pro autē ponitur, locaturque in principio orationis. Quintilianus: Porrò qui cōfessum defendit, nō absolutionē sceleris petit sed licētiam. Quandoque ponitur pro coniunctione expletina. Terent. in Andria: Adeon me ignauum putas, adeon porrò ingrātū, aut inhumanū, aut ferum, ut neque me consuetudo, neque amor, neque pudor, &c. πορρὼ tamen Græcum est.

Porrum, in plurali porri, Græci πορρῶν, dicūt genus oleris. Martialis. Mittit præcipuos nemoralis Aricia porros,

In medio uirides stipite cerne comas.

Porrorum, alij sunt Tarentini, qui & sectui dicuntur. Alij Aricini, qui & capitati. A Porrum Porracus, a, um. Plinius: Heliotropium nascitur in Aethiopia, Aphrica, Cipro, porracei coloris, sanguineis uenis distincta.

Portūna, pen. corr. proprium nomen regis. Martialis:

Hanc spectare manum Porfena non potuit.

Vergilius uerò produxit positione duplicis nō,

Necnon tarquiniū electum Porfenna iubebat.

Porta, à portando, dicitur omnis exitus, & quò potest importari, uel exportari aliquid, uel ab aratri portatione (ut inquit Don.) Quia in designatione urbium subiunctis uacca & tauro, qui urbem designabat, aratrum manu suspēdebat, ne sulcū quē primogenitum dicunt, faceret, ubi aditus ciuitatis erat relinquēdi. Hinc fiunt diminutiua Portula, Porcella, & Porticula. Porta decumana, & Porta prætoria, de castris dicitur.

Portendo, dis, porrò, hoc est, ante tendo, prædico significat.

Vergilius: Hunc illum satis externa ab sede profectum

Portendi generum. Plautus in Asinar. Accastor nobis periculum magnum & familie portenditur Dcmeneti, si expectemus mortem.

Portentius, a, um, quod portentum facit. Plinius: Portentiosum est quod de ea traditur.

Portentum, à poriendo. id est, præostendo, quod portendat aliquid futurum: quamuis aliquando dicantur portenta mania quædā & irridenda. Cicero lib. 1. Tusculan. Aut quid negotij est hæc poetarum & pictorum portenta conuincere? Hieronymus de his ait: Portenta magis quàm numina. Portentū tamen ex augurijs & auspicijs antiq̄ significationē accipiebāt. Vnde apes illæ ex ore Ambrosij prodcentes quasi portentum fuerunt, quod delongē uiri sapientiā portēderūt, id est, significauerunt. Et Verg. lib. 8. pro bono om̄ine posuit, quū ait:

—Ne quere profecto Quem casum portenta ferant.

Vbi Seruius: Modo bona om̄ina quæ uictoriā portendunt. Et dicta Prophetarū sunt quasi portēta, quia porrò hoc est delongē tendebant. id est, futura diuinabant. Vnde Sallustius: Ex libris Sibyllinis regnū Romæ tribus Cornelij portendi. Portenta quoque fieri dicuntur, quū insolita corpora raro se ostendūt.

ut cometae, turbines, barathra, sereno cælo facta tonitrua. Vnde Varro: In cælo (inquit) memorabile extitit portentū.

nā stellam Veneris nobilissimā, Plautus Vesperuginē, Homerius Hesperon adpellat pulcherrimā dicens, Castor scribit tantum portentum extitisse, ut mutaret colorem. Hæc autē Portenta dicuntur esse cōtra naturam: sed non sunt, quum Dei uoluntate fiant. Quæ quidē uoluntas cuiusque rei conditæ, natura est, inquit August. lib. 21. de Ciuit. Dei. Portentum ergo fit non contra naturam: sed contra quàm est nota natura.

Porthmæus, penultima correpta. Latine dicitur trās fretator, qui nauigio uchit, & qui exigit portorium. πορρῶν enim fretum dicitur. Iuuenalis:

Iam sedet in ripa tetrūmque nouitius horret Porthmæa.

Id est, portus si est portitorem.

Porthmis, idis, nauis ad traiiciendum.

Porticulus, paruius portus. Sumitur quandoq; pro malleo.

Porticus, quæ propter repentinos imbres & umbrarum ac deambulationis gratia edificatur. Oui. de porticu Pompeiana: Tu modo Pompeia letus spatiare sub umbra,

Quum Sol Herculei terga Leonis adit.

Portio, quasi partio, significat partem. huius diminutium est Portiuncula. Apul. Qui quâ à me portiunculâ posceret. Hinc fit Proportio, quæ est duarum rerum inuicem facta comparatio.

Portisculus, hortator remigum, qui eam uirgulâ quæ portisculus dicitur in manu tenens, hortatur remiges, urget, & cuncta p libito modoratur. Plau. in Asin. Tute habes portisculû. Ennius in Annalibus: Portisculus quum signû dare cœpisset.

Portitor, pen. corr. qui uestigal portus, siue portæ, id est, portorium datum conduxit. Plaut. in Tru. utrunq; cõplexus est. Solutum est portitori iam portorium. Quos Græci telonearios, Cicero magistrōs scripturæ & Portitores adpellat. Nā ad Atticum sic scribit: Illa caussa publicanorum, quantā acerbitalē adferat socijs, intelleximus ex ciuibus, qui nuper in portorijs Italiae tollendis, non tam de portorio, quā de nonnullis iniurijs portitorum querebantur. Et Portitor, dicitur qui aliud quid portat. Statius lib. 1. Theba.

Languet Hyperboreæ glacialis portitor Vrsæ.

Ambrosius super Lucam: Audito Dei uerbo steterunt acerbi illius funeris portitores. Potest etiam dici qui traducit homines ac uehit ad nauim de littore, uel ad littus de nauis, uel ad ulteriorem fluminis ripam: quæ Græca uoce porthmæa dicimus. Abusue Portitor, qui portatur: sic uerior.

Porto, as, non tantum corpore, sed etiam animo, & tam bona quā mala. Teren. in And. Dij boni quid boni porto. Et Portare dicimur, quum iumentis aliquid nobiscum ducimus. Hinc Verrem legimus amicū ē prouincia portasse, & Pompeiū de portasse triumphū. Huius composita sunt Adporto, Aporto, quæ contraria sunt. Comporto, simul porto. Hierony. lib. 2. Regū: Et comportauerūt super cū aceruum lapidum magnū nimis. Exporto, extra, seu ex loco porto, aufero uel. Importo, introporto. Reporto, retroporto. Vergil. — Hæc tristitia dicta reportat. Deporto, Supporto, & Transporto.

Portorium, nautum, & merces quæ datur portitoribus. Itē uestigal, quod portitori soluitur. id est, teloneario, scripturario & scripturæ magistro, ex portu uel fluminum uel lacu uel stagnorum. Lucilius: Facit idem quod illi qui inscriptum ē portu exportant clanculum, ne portoriū dent. Plaut. in Asin. Iam ego hunc portitorem priuabo portorio.

Portulaca, quam Græci peplion dicunt, herba est frigida & humida (ut inquit Auicenna) quæ dentium tollit stuporem.

Portunalia, sunt dies Fortuno Deo dicati.

Portunus, Deus à portu dictus, qui portubus præest, Græcè Palæmon dicitur, à quo Opportunus, & Importunus. Hic etiā Melicerta est Inoos filius.

Portus, dicitur locus conclusus, in quo importantur merces, & inde exportantur, & ubi naues hyemant. Nam antiqui domos partim Portus, partim insulas uocabāt, à portando. Vnde etiam Porticus dictæ sunt.

Posca, uinum in torculari aquatum, quod apud Plinium: Varronemq; & alios lora dicitur. Quidam Poscam dicūt esse potionis genus, quam Græci exicraton uocant: quæ ex aquæ acceti; mixtura conficitur. Plinius lib. 30. Tormina sanat palumbus ferus ex posca decoctus.

Poscinumius, mia, mium, qd' poscit numos: unde basia meretricia poscinumia dici possunt. Quippe q̄ nihil aliud quā numos poscunt.

Posco, poscis, poposci, significat rem debitam & honestam peto. Varro: Poscere, est quoties aliqd pro merito nostro deponimus. Cui Donatus concordare uidetur quum inquit: Poscere, est imperiose rogare. Aliquando prouocare. Vergilius: Haud acrem dubites in prælia poscere Turnum.

Cicero: Poscunt maioribus poculis, Aliquando petere seu inderere. Plautus in Mercato. Tanti quanti poscit. In qua significatione etiam sumitur uocare. Luuenalis:

Bis quingenta dedit, tanti uocat ille pudicam.

Huius composita sunt Adposco, qd' est iuxta debitū & ius posco, seu uolo. Teren. in Heauton. Mias quidē iam decem habet à me filia, quas pro alimētis esse itē dico datas, hæc ornamentis consequentur alteræ. Porro hæc talenta ætis adposcent duo. Deposco. Exposco, multum seu cū instantia aut publice posco. Luui. lib. 1. Pacem precibus exposcunt. Verg. lib. 3. Sed uotis precibusq; iubent exposcere pacem.

Reposco, quod mihi debetur, reddi peto. Ambrosi. Susceperat in senectute filiū per repromissionē reposcenti domino, negandum ad sacrificium: quamuis unicum non putauit. Vergil. — Parthosq; reposcere signa. Et Reposcere, est uehementer poscere. Plautus in Cur. Quam tu uirginem me reposcis.

Posculentum, non Poculentū dici debere scripsit Hermolaus uir nunquā satis laudatus, quanquā à posca etiam Posculentum dici possit.

Posia, oliuæ genus. Cornucopia.

Positio, est quam Græci uocant ἐστis.

Positiuus, a, um, quod primò positū est, nec aliunde deriuatū. À quo Græmatici positiuū à comparatiuo & superlatiua distinguunt: quod illud sit quasi fundamentum istorum.

Positura, nota qua sensus in oratione distinguitur. Itē dicitur situs siue positio. Gellius: Ut animaduertetur, quo habitu, quaq; forma quasi positura stellarum aliquis nasceretur. Sic syllabam dicimus esse longam positura.

Positus, us, idem quod positio, siue situs. Ouidius in Fastis: Terra tribus scopulis uastum procurrit in æquor, Trinacris à positu nomen adepta loci.

Possessio, proprietas, & usus siue actus possidendi agri, aut edificij, non ipse fundus aut ager. Cicero in Parado. Etenim si isti callidi æstimatores, præta & areas magni æstimāt, quod ei generi possessionum, nemo nocere potest. Aliquando tamen sumitur pro ipsis bonis immobilibus.

Possessiuius, a, um, quod possidetur. ut, Euandrius ensis. ædes regie, quæ regis possessio est.

Possessor, qui possidet: cuius fœmininum est Possëstrix.

Possibile, dicitur quod fieri potest: cuius contrarium est Impossibile.

Possideo, ex pos & sedeo. Pos autē quod in usu non est, idē est quod potens: ut sit Possideo, quasi potens sedeo. Hinc Possessio, & Possessor, & Possessiuius, a, um.

Possideon, mensis, qui dicitur à Latinis December.

Possidonia, à Neptuno dicta est, qui Græcè Possidon dicitur. aliter Ionia dicitur, ab Ione Xuti filio. Cc.

Possidonius, philosophus Apamienis ex Syria (ut Strabo lib. 14. autor est) sed Rhodius existimatus, quia Rhodi uixit, ac philosophatus est, sicut & Apollonius Molo dictus est Rhodius. quū esset Alabandenſis. Vtrūq; audiuit Cicero. Hic quū aliquando morbo articulari laborasset grauissime, fertur sæpe dixisse, (erat enim Stoicus.) Nihil agis dolor, quamuis sis molestus, nunquā te esse confitebor malum.

Possūm, potes, potui, ex pos & sum cõponitur, quasi potens sum. Vnde etiā quandoq; cū ablatiua cõstruitur. Liuius li. 10. Pecunia deinde qua multū poterant fratri, socios ex hostibus, facere

facere Gallos conantur. Sunt etiam qui hoc uerbū componāt ex porro, ualde, & sum, quod ualde esse uideantur qui potētes sunt. Habet quandoq; adpositum. ut quum dicimus: Deus omnia potest. Vnde fit Omnipotens. Quandoq; est sine adpositione. Plaut. Non hic ut possit, edit: sed posse cupit, ut edat. Post, præpositio composita et separata inuenitur. Separata significat meta, Græcam præpositionē, quando ordinē demonstrat, siue loci siue temporis, siue alicuius alterius rei, & deseruit aduersatiuo. Verg. Post montem oppositum. Idem: Post aliquot mea regna uidens mirabor aristas. Horatius: O ciues ciues querenda pecunia primum est: Virtus post numos. Composita uerò reperitur cū multis dictionibus. ut, Posthac, Postmodū. Quandoq; tamen ponitur loco aduerbij postea, & hoc quando nulli casui seruit, ut quando iungitur ablatiui. Vergilius: Post mihi non simili poena commissa luetis. Sallust. Vbi periculum aduenit, inuidia atq; superbia post fuere. Cum ablatiui. Vergi. lib. 6. — Ille admirans uenerabile donum Fatalis uirge longo post tempore uisum. Quod si per se proferatur uel præposcere, habet accentum acutum: in uersu uero grauem.

Postea, componitur ex post & ea. Vnde & producit a, sicut alia composita, interea, præterea, propterea. Sallustius. Postea Piso in citeriorem Hispaniam quaestor pro prætor missus est. Similiter Posteaquam una dictio est, sicut & postquam, quæ connexiue particule sunt. Cicero Planco: Et absui proficiscens in Græciam, & posteaquam de meo cursu reipub. sum uoce reuocatus, nunquam per M. Anto. quietus fui. Sic enim dictis sequentia copulantur. Aliquando inter postea et quā interponitur uerò, & significat, sed posteaquam. Idē Appio. Postea uero quā ita coepi.

Postergo, posthabeo, relinquo, postpono, & quasi post terga iacio: à quo Postergator, & Postergatio. Cc.

Posteriora, dicuntur quæ à uultu auersa sunt. Vnde est illud, Posteriora mea uidebis.

Posteritas, significat posterū seculū, siue homines qui post nascitur. Cicero in Lel. Quo in genere sperare uideor Scipionis & Lelij amicitiam notam posteritati fore.

Posterius, tardius, uel secundo. Quandoq; etiā minus, uilius, abiecius. Plautus in Asi. Posterius ista dicis quā credo tibi.

Postero, ras. Palladius: Oliua quum uaria coepit esse, colligitur. Nā quū tota nigrescet, quod speciei merito posterauit, fundendi ubertate compensat.

Posterus, ra, rum, quod aliquid sequitur. ut, postera dies, id est, sequens. Vergilius lib. 4.

Postera Phœbæo lustrabat lumine terras. Aliquando Posterus dicitur, qui post nos futurus est. Vnde Posterius, & Posteritas. Huius comparatiuū est Posterior, & superlatiuū Posterus. id est, ultimus. Posterius pedes, qui post primos sunt. Hinc componitur Præposterus, quasi peruersus, et inuersus. Cicero Cas. Præposteros habet tabellarios, & si me quidem non offendunt: sed tamē quū à me discedunt, flagitant literas. hoc est, qui post alios uenire debent, priores alij qui præmissi fuerant, ueniunt. Quintil. Præpostera res occidere, deinde crubescere. Præpostera libido, dicitur uitium Sodomiticum. Et Præposteros homines, libidinosam cupiditate uocat Iulius Firmicus, qui & prædicatores uocantur.

Postfero, pen. cor. postpono. Plinius lib. 2. Gebenna & urbi bus & agrorum cultu uirorum morumq; dignatione amplitudine opum nulli prouinciarum postferenda.

Posthabeo, postpono. Terentius in Phormi. Nam omnes posthabui mihi res, ita ut par fuit.

Posthac, dictio cōposita sicut antehac, & significat deinceps, in futurū, siue post hoc tempus. Terentius in Andr. Posthac quas faciet de integro comœdias.

Posthumus, penul. corr. ex post & humus componitur, qui post mortē parētis natus est, quasi post humatū & sepultū. Plautus in Aulu. Post mediam ætatem, qui mediam ducit uxorem domū, si eam senex anū prægnantē fortuito fecerit, quid dubitas, quin sit paratum nomen puero posthumus? Dicitur & Posthumus, a, um, pro futuro & sequenti & postero. Vnde & Apul. Posthumam spem dixit. Verg. lib. 6. — Tua posthuma proles. Fuit & Posthumus nomē uiri. Hor. lib. 2. Carmi. Heu heu fugaces Posthume Labuntur anni.

Posticula, diminutiū à postica, pro posteriore parte adū. Apulcius: Per quandam breuem posticulam introocat me.

Posticulum, aliud diminutiū. Plaut. in Trin. Posticulum hoc recepit, quum ædes uendidit.

Posticum, & Posticus, pen. pro. à post stando pro ostio in posteriore parte adium. Plautus in Trinu. Aliud autem posticum edium nostrarum. Veteres tamē etiam uicinū habitantem, ad posteriorem partem adium, sic adpellarunt. Horat. Atria seruantem postico falle clientem.

Et ostiū ipsum Postica fœmi. genere dicitur. Ammianus: Per posticam ingressus refectam inueni confluentem ex finitimis, uirili & muliebri sexu. Postica etiam augurum est (ut inquit Scruui.) Augures designant spatia lituo, & eis dant nomina, ut prima pars dicatur Antica, posterior Postica. Dexteram quoq; (sicut scribit Festus) Anticam sinistrā Posticā dicimus. Sic etiā ea cœli pars, quæ Sole illustratur ad Meridiē Antica nominatur, quæ ad Septentrionē, Postica: Rursus quæ diuiditur in duas partes, Orientem atq; Occidentē, Antica & Postica dicuntur. Item Postica linea in agris diuidendis, quæ ab Oriente in Occidentem spectat. Omnia denique quæ post nos sunt, Postica dicuntur, et quæ ante nos, Antica. Inuenitur etiā Posticus, slica, sticum. Persius: — Posticæ occurrere sannæ. Hoc est, irrisioni factæ à parte posteriore. Ausonius: — Postico uulnere fossor.

Postilena, à post & stando: quod stet à parte posteriori. Est enim incuruum lignum, siue crassius lorum, quod sub iumentis cauda ponitur. Plautus: Ita te à gerunda aqua curuum faciam, ut postilena possit ex te fieri. Hinc per cōtrarium Antilena, qua pectus cingitur.

Postis, generis mascul. à post deducitur, & significat ualuam ostij, siue latus portæ. Dictus, quod post fores stet. Vergil. Herent parietibus scalæ, postesq; sub ipsos Nituntur gradibus.

Postliminium, ex post & limina componitur. Quæcunq; enim à nobis alienata ad hostē perueniunt, quū à nostro limine exierint, si post ad idē limen reuertantur, postliminio redeunt. Festus: Postliminio receptus est, si qui extra limina, hoc est, terminos prouinciæ, captus fuerat, rursus ad propria reuertitur. Paulus Iurecons. Postliminiū est ius amissæ rei recipiendæ ab extraneo, & in statum pristinū restituendæ, inter nos & liberos populos, regesq; moribus ac legibus cōstitutum. Nam quod bello amissimus, aut etiam circa bellū, hoc si rursus recipiamus, dicimus postliminio recipere: id quod naturali æquitate introductū est, ut qui per iniuriam ab extraneis detinebatur, is ubi in fines suos rediisset, pristinū ius suū reciperet. Sunt qui ex aduerbio post, uim nominis interpretantur reliquam uocabuli partē solū addidimentum ostendentes tanq̃ liminiū nihil significet: sicut tullium, supplementū est in meditullio. Postliminio quietis, apud Apuleiū, significat post quietem. Nam reuersio quædam Postliminij uocabulo significatur

catur: quia semper post id quod retro relinquitur. Postliminio mortis, id est, reuersione à morte, & post mortem.

Postmitto, Cicero pro Celio: Quod in alicuius agrestis periculo non postmitteret, id homo eruditus in insidijs doctissimi hominis dissimulandum putaret.

Postmodum, pen. cor. ex post & modū significat postea, siue postremo: quasi post modum rei datum. Liuius lib. 1. Sæpe ex iniuria postmodum exortum gratiam. Dicitur & Postmodo. Idem lib. 4. Si Ardeates sua tempora expectare uelint, arbitriumq; senatui leuandæ iniuriæ suæ permittant, fore ut postmodo gaudeant se iræ moderatos.

Postomis, midis, instrumentum ligneum, seu ferreū, quod ad cohibendam equorū tenaciam naribus uel morsui imponitur. Lucilius: Postomides huic de naribus ingentes pendent.

Postquam, & Posteaquam, connexiue particulae sunt. Vergil. Postquam altos tetigit fluctus. Cc.

Postremissimus, ueteres pro postremo dixerunt. Cc.

Postremitas, pro extremitate ponitur. Cc.

Postremo, aduerbiū, significat finaliter, ultimo loco, tandē. Sallust. Postremo omnibus modis pecuniam trahunt. Dicitur & Adpostremum. Imposterum uerò, significat ad futurū tempus. Quintil. lib. 1. Multa linguæ uitia nisi primis eximantur annis immendabili imposterum prauitate durantur.

Postridie, & Pridie, composita sunt, & diuersa. De pridie. Gellius lib. 10. Die pristini, eodem modo dicebatur: quod significabat Die pristino. id est, priorē: quod uulgò Pridie dicitur, conuerso compositionis ordine: quasi pristino die. Festus uerò (cui magis accedendum puto) compositionē Pridie anti-quam esse innuit, quum ait: Priuignus dictus est, quod antē quam mater secūdo nuberet, est progenitus. Pri enim antiqui pro præ dixerunt. Pridie igitur, ex præ & die compositū, priori siue præcedenti die, siue die uno antē significat. Postridie uerò, postero die. Syncopatū enim est. Laetantius lib. 5. de utroq; exemplū posuit, & loquitur de Carneade: Is quū legatus ab Atheniensibus Romam missus esset, disputauit de iustitia copiose, audiente Galba & Catone censoribus, maximis tunc oratoribus. Sed disputationem suam postridie contraria disputatione subuertit: & iustitiam, quam pridie laudauerat sustulit. Plautus in Stich. Qui potest mulieres uitare, uitet: ut quotidie pridie caueat, ne faciat quod pigeat postridie. Pridie igitur, priori die, siue præcedente die significat. ut etiā apud Catonem lib. de Re rust. Si quē purgare uoles, pridie ne coenet. Postridie uerò, postero die. Nec post tres dies ullo modo significat, ut Catonis exemplum apertissime demonstrat: qui eodem lib. sic ait: Oleū uiride sic facito: Oleam quam primum ex terra tollito: si inquinata erit, tollito à folijs, & stercore purgato: postridie aut post tertium diem quam lecta erit facito. Non enim adiecisset diem tertium, si Postridie post tres dies significaret: nisi quod Postridie, secundus seu sequens dies esset eius diei qui præcessit. Quod ostenditur etiam ex hoc, quod eius diei adpositū, tam Pridie quam Postridie inuenitur. Cicero Lentulo: Ad duodecimū Calendas Februarij, dum in senatu pulcherrimè staremus, quod iam illā sententiā Bibuli de tribus legatis, pridie eius diei fregeramus, id est, præcedenti die eius diei: hoc est duodecimi. Caesar lib. 2. Postridie eius diei Caesar præsidio utrisq; castris, quod satis esse uisum est, reliquit. id est, sequenti siue postero die eius diei qui præcessit. Aliquando eis genitiuus iungitur. ut, Pridie siue Postridie calendarum, nonarum, iduū. Et possessiue iungitur. Nonnūquam aduersatiuus adponitur. Cicero Appio: Pridie nonas Iuuias quum essemus Brundisij. Et resoluitur: Die præcedenti nonas: siue diē antē nonas. Liuius etiam postridie idus rebus

diuinis supersederi iussum. Quo item modo, Postridie calendarum dicitur. id est, diē post calendarum. Etiam aliter aduersatiuo iunguntur. Cicero ad Atticum: Pridie compitalia memento. Interdū Pridie & Postridie sequitur quā. ut Pridie quā intres patriam sacrificium facito. Liuius lib. 2. Nam quum pridie quā legati ad Tarquinius proficiscerentur, & cœnatum fortē apud Vitellios esset, cōiuratiq; ibi remotis arbitris multa inter se de nouo (ut fit) consilio egissent, sermonē eorum ex seruis unus excepisset, qui iam antea id senserat agi. Quod sic exponitur: Die præcedenti antequam legati ad Tarquinius proficiscerentur. Similiter illud Suetonij in Cesare. Et pridie quā occideretur, in sermone nato, super cœnam apud Marcū Lepidū, quīnam esset finis uitæ cōmodissimus, repentinum inopinatumq; prætulit. Quo etiā modo intelligitur in Canonæ missa. Qui pridie quā pateretur, id est, qui præcedenti die anteq̃ pateretur. Non autem quo, sicut Valla interpretatur: eo quod sententiæ repugnare uidetur. Similiter Postridie quā pater mortem obiit epulum feci, id est, Postquam pater mortem obiit, postridie epulum feci. ut dies mortis luctui seruiat: postera uerò epulus. Non autē, Postridie quo pater mortē obiit, epulum feci. quod neq; orationi, neq; sensui cōuenit. Nam Postridie, alium diem exigat præcedentē. In isto uerò exemplo, nullus alius dies præcessit. Ergo quā pro postquam exponendum est: ut Postridie, sequatur ipsum, quo pater mortem obiit. Similiter, Pridie quā uxorē duxero, nauigandum est mihi. Si quā, pro quo sumatur, nō recte fiet interpretatio. Igitur necessario quā, pro postq̃, non pro quo sumendum est. Nisi quā, pro quo, hoc modo sumamus: nō tamen ut capianus, eo postridie epulū factum, quo pater mortē obiit: neq; Eo postridie quo uxorē duxero, nauigandum est mihi: sed sic: Postridie, id est, postero ab eo quo uxorem duxero, nauigandum est mihi. Et Valla fortē ita intellexit. Hoc modo sumenda sunt pleraq; Liuij exempla. ut lib. 3. Anno trecentesimo altero quā cōdita Roma erat, iterum mutatur forma ciuitatis, à consulibus ad decē uiros. Et lib. 4. Dictator, exercitu uictore domum reducto, diē octauo quā creatus erat. Hic quā, pro quo exponitur. id est, octauo diē ab eo quo creatus erat. Et illud: Quā condita Roma erat. id est, ab eo quo condita Roma erat. Quod etiam pro postquam sumi potest. Possunt tamē Vallæ exempla breuius exponi: ut quā, pro quum sumatur, hoc modo: Quā, pro quum, pater mortē obiit, epulū feci postridie. et, Quā, pro quum, uxorem duxero, nauigandum est mihi postridie. Illud autem Ciceronis ad Tironem: Menandrius postridie ad me uenit quā expectarem: pro quum omnino sumitur, non pro postquam, neq; pro antequam, neque ab eo quo. hoc modo. Menandrius quā, id est, quum die præcedenti eū expectare, uenit ad me postridie. Vnde recte sequitur: itaq; habui noctē plenam timoris. id est, noctē quā ipsum diem præcedentē infecuta est, & intercessit inter postridie, hoc est, sequentē diē, & ipsum præcedentē. A Pridie, fit Pridianus, na, num, quod est pridie alicuius diei. Suetonius in Catone: Marcēte adhuc stomacho pridiani cibi. A Postridie, fit Postridianus, q postridie alicuius diei: sicut Postridianus, qui post idus est. Sed abutimur pro Postridianus, crastinus: pro Pridianus, hesternus.

Postulo, as, significat quodam modo requiro, uolo. ut, Res, locus, persona, tempus, causa postulat. In qua significatione quandoq; ablatiuo iungitur, mediante præpositione. Cicero in Lelio: Neq; quicquam unquam, nisi honestum & rectum, alter ab altero postulabit. Aliquādo aduersatiuo solum. Idem pro Ligario: Longiorem orationem causa forsitan postulat: tua certe datura breuiorem. Nonnunquam duobus aduersatiuis: sed

uis: sed tunc sumitur pro oro. Plin. in epist. Iterum me iam praesentem aduocatum postulauerunt, implorantes fidem meam.

Quandoq; significat, rem debitam et iustam peto. Aliquando significat aduerso, seu querelam dico de altero apud alterum. Suetonius in Caesare: Ceterum Cornelium Dolabellam, consularem et triumphalem uirum, repetundarum postulauit. Idem de Augusto: Adfuit et clientibus, sicut scrutario cuidam euocato quodam qui postulabatur iniuriam. Interdum Postulare, est cupere, uelle, expectare. Terentius in Adelphis: Per oppressionem ut hanc mihi eripere postulet. id est, uelit, aut speret. Item Postulare (sicut docet Vlpianus) est desiderium suum, uel amici, in iure apud eum qui iurisdictioni praestit, exponere, uel alterius desiderio contradicere. Solet distingui inter postulare, poscere, petere, obsecrare, et flagitare. Quia poscimus imperiose: petimus precario: postulamus iure: obsecramus, id est, per sacra rogamus: flagitamus, non sine strepitu uerborum, addendo conuiuium. Cicero: Quamquam causa postulata, non tamen flagitata. Curtius: Postulabat autem magis quam petebat. Expostulare, est quum querimur iniuriam apud illum, a quo accepimus, et habet in se reprehensionem. de quo alibi.

Postuorta, Dea erat Romanorum, quae futura prospiceret.

Potamentum, idem quod potatio. Augustinus lib. de Miraculis scripturae: Idem populus in deserto sitiens, potamenti refocillationem postulauit.

Potens, tam participium quam nomen inuenitur, a possum. sed quando participium est, tempus significat, et aduersatiui iungitur nomini, uel infinito: nec comparationem accipit. ut, Potens pugnare. uel, Potens bella facere. Quando uero nomen, caret tempore, et genitiui iungitur. ut, Potens maris. Et comparationem accipit. ut, Potentior. Huius contrarium Impotens, qui non potest. A quibus Potentia, et Impotentia: Potenter, et Impotenter. Differunt autem (secundum Priscianum) Potentia, et Potestas: quod Potestas magis pro ui accipitur, Potentia pro dominatione. Hinc Omnipotens, Arripotens. Bellipotens, qui armis et bello potens est. Viripotens, mulier quae coire cum uiro per aetatem potest.

Potentatus, tatus, potestas.

Poterium, a Graecis dicitur, quod nos poculum dicimus.

Potessum, id est, possum. Terentius: At pot ego amatores audieram mulierum eos esse maximos: sed nihil potesse. Cornelius: Crediderim Potesse, uetusto more legendum: tamen quotquot legi codices, Posse habent.

Potestam, pro potestate ueteres usurparunt. Plautus: Neque desidia in ocio operam dedisse, neque potestam sibi fuisse: adeo arte cohibitum esse a patre. Cc.

Potestas, multa significat, ut Plautus inquit. Nam in persona magistratum imperium: et a possum fit. In persona liberorum, patriam auctoritatem. In persona seruorum, dominium. At quum agimus de noxae deditione, cum eo qui seruum non defendit, praesentis corporis copiam et facultatem. Potestates igitur, principes potentes dicuntur: quos Graeci dynastas uocant, et hi qui magistratus gerunt, et habent meorum imperium. hoc est, gladii potestatem, ad animaduertendum in facinorosos homines, et iudicij praesunt. Vnde non inepte praetores urbis, uulgo nunc Potestates dicuntur. Suetonius in Claudio. Iurisdictionem de fideicommissis, quotannis et tantum in urbe, delegari magistratibus solitam, in perpetuum, atque etiam per prouincias, potestatibus demandauit. Apuleius: Sed iusta potestas officialem suum magna seueritudine coherceri. Plinius: Pingue draconis in pelle dorcadum neruis cernuus adalligatum in lacerto, uictoriam iudiciorum conferre exijmant: primum spondylum aditus potestatum

mulcere. Et Potestas, ponitur pro consilio et ratione. Vnde exire aliquem de potestate dicimus, mentis impotem fieri. ut apud Cicronem lib. 4. Tuscul. Iratos proprie dicimus exisse de potestate. id est, de mente.

Potideia, urbs Aemathiae, siue Macedoniae. Cc.

Potinam, Deam dicere, a potando. Cc.

Potiono, as, potionem praebere, cuius passivum est Potionor. Suetonius de Caligula: Creditur potionatus a Cesonia uxore, amatorio quidem medicamento, sed quod in furorē uerterit. Hieronymus ad Damasum: Accipe calicem meri huius de manu mea: et potionabis omnes gentes, ad quas ego mittam te.

Potior, et Potius, comparatiua, pro melior, et melius: quasi potentior et potentius. Et potissimum superlatiuum, et Potissime me, aduerbia: quae significant magis, et maxime. Differunt autem Potius, et Potissimum, seu Potissime: quod Potius, ad duo tantum, Potissimum ad plura refertur. ut, Quem potius instituam haeredem? Fabium an Lucium? aut, Quam naturam potissimum erudiam? si multae sint. Inuenitur tamen quandoque Potissimum referri ad duo. Cicero: Quamquam praestat honestas incolumitati, tamen utri potissimum consulendum sit deliberetur.

Potior, tiris, et poteris, a potis deducitur. tam tertia quam quarta coniugationis est. In infinitiuo tamen et participio quartam sequitur. Vergilius:

Vi potitur, quid non mortalia pectora cogis. Ouidius: Tuque tuis armis nos te potiremur Achille. Est autem Potiri, tenere, et quasi in potestate habere. et sic ferè semper cum genitiuo construitur. Sallust. Cui fatum foret urbis potiri. Aliquando est obtinere, et in potestate uendicare: et tunc ablatiuo iungitur. ut, Caesar tandem potitus est Gallia. Aliquando frui: sic etiam cum ablatiuo, et nonnunquam cum aduersatiuo construitur, sed raro. Cicero: Quod si his uoluptatibus bona aetas fruitur, libetius primum paruulis frui rebus, ut diximus: deinde ijs quibus senectus etiam si non abunde potitur, non omnino caret. Terentius in Adel. Patria potitur commoda.

Potiridion, pocillum. Cc.

Potis sum, possum. Pote uolo, possum uelle.

Potis est, possibile est. et Potis, potens est.

Potis, et Pote, adiectiuum, a quo Pote aduerbium. ut Quipote, Vtpote, vide in dictione Compos.

Potitius, a potando cognominatus est: qui Herculi sacra faciebat. a quo Potitia familia. Erat et altera familia pinarium, quae Herculi semper sacrificaret.

Potito, tas, pen. cor. consuetudinem potandi habeo. Est enim frequentatiuum. Plautus in Amphitruo. Nunc tibi hanc poteram, quae dono mihi illic ob uirtutem data est. Pterela rex qui potitauit: quem ego mea occidi manu.

Potnia, urbs in Boeotia, non longe a Thebis: ubi Glaucus Sisyphi filius, et Meropes habuit equas, quas consueuerat humana carne alere, quod cupidius in hostem irruerent. Ipsum autem, quum alimenta defecissent, deuorauerunt. Itē quadrigae quibus utebatur, Potniades dictae sunt. Item Potnia Graecè, Latine candida. Aratus: Potnia Maia. id est, candida, uerecunda.

Poto, tas, tui, et potus sum, potatū, et potū, significat bibo. Hieronymus: Non ambigo multos fore, qui de turbulento magis riuo, quam de purissimo fonte potare malint. Terentius in Hecey. Quid ais? cum uirgine una adulescens cubuerit plus potus. Eius composita sunt Adpoto, quod est, multum poto. Plautus in Curcul. Postquam coenati atque adpoti, talos poscit sibi in manum prouocat me in aleam, ut ego ludam. Cōpoto, simul poto. Vnde Compotatio: quam Graeci symposium dicunt. Epoto, potando exhaurio. Perpoto, ualde poto. Praepoto, ante poto. Et habent penultimam productam.

Potorium, uas quod ad potum est deputatum. Plinius: Mille conuiuias totidem aureis potorijs.

Potorius, ria, rium, quod ad potandum pertinet. Vnde dicimus uasa potoria: sicut uasa escaria,

Potus, ta, tum, in utraq; significatione sumitur pro eo qui potauit. Ouidius lib. 4. Fastorum:

Pompa senem potū, pota trahabat anus. Idem in eodem: Clauiger & tanto est Albula pota Deo. Iuuenalis:

-Epotaq; flumina medo Prudente.

Ibi accipitur actiue. Passiue autem ab Ouidio lib. 15. Metam. Nocte nocent potæ, sine noxa luce bibuntur.

Potus, tus, idē quod potio. Quāuis sint qui distinguāt, dicentes, Potū esse uni, aquæ, & huiusmodi: potionē à medicis ægrotantibus dari. Sed Cicero potionem pro potu accipit lib. Tusc. quū ait: Quid quod ne mēte quidē recte uti possumus, multo cibo & potione repleti? Et in Catone: Tantū cibi et potionis adhibendum, ut reficiantur uires, nō opprimantur.

P A N T E R.

Practica, πρακτική, ἀπὸ τοῦ πράττειν. hoc est, ab agendo.

Præ, præpositio, quæ tam separata quàm composita ubiq; designatur. Separata quidē ablat. deseruit, & quandoq; significat pro, siue propter. Apule. Præ luxuria cuncta profuderat. Quandoq; significat antē: siue de loco dicatur, siue de electione. Et modō absolute ponitur. Terentius: I præ sequar. Modō cum aduersatiuo. Liuius lib. 1. Propē Tyberim fluuiū, quā præ se armentum agens nando traiecerat. Modō cum ablatiue. ut, Præ oculis. id est, ante oculos. Augustinus lib. 2. Confessionum: Ambitio, quid nisi honores querit & gloriā? quum tu sis præ cunctis honorandus unus, & gloriosus in æternum. Præ cunctis. id est, ante cunctos, uel quàm cuncti. Interdum ponitur pro respectu, siue ad comparisonem. Terentius in Eunuchō: Hic ego illum contempsi præ me, id est, ad comparisonem mei. Liuius: Paruam Albam præ ea urbe quæ conderetur fore. Nonnunquam pro ab. Terentius in Andria: Præ studio dum efficias quod cupis. id est, ab studio. Idem in Eunuch. Ut sit misera præ amore. Item pro extra, siue excepto, uel excepta. Gellius lib. 1. Præq; se uno ceteros omnes linguæ Atticæ principes, gentemq; omnem togatam, quodcunq; nomen Latinum, rudes esse atq; agrestes prædicabat. Terentius, Extra unam ancillam dixit. Item pro respectu eius. Plautus in Persa. Imō res omnes relictas habeo, præ quod tu uelis. Composita significat antē, uel prius. ut Præpono, Præfero. Aliquādo super. ut Præfatus, Præfideo. Aliquando ualde, uel mirum in modum, siue præter modum. ut Præclarus, Præcellus. Et magis auget quàm per: iungiturq; cum aliquibus dictionibus cum quibus non iungitur per. ut Præpotens, Præcellus, Prælatus, Præclarus, Præfulgens, Prædices, Prædulcis, Prædurus, Præcultus, Prælargus, Prælógus. Nam prælongus homo, & Prælonga oratio, ea dicitur, quæ enormi longitudine est. Præpotens, Præcellus, & similia, maiorem in modum potens, celsusq; & quasi præter modum morem; aliorum potens ac celsus. Significat quandoq; etiā antē tempus, siue præter morem aliorum. ut Præcox uua, Præcox ingenium. Itē significat non, siue nondū. ut in Præmaturus. Aliquando superuacue ponitur. ut Præmior, Præcingo: quæ significant sicut eorū simplicia. A Præ, fit Præter: sicut à sub, subter: in, inter: pro, propter.

Præaccipio, antē accipio. A quo Præacceptio, figura quæ præsumptio à nostris, à Græcis uerò prolepsis dicitur: quū poëta aliquid præaccipit, ad eamq; subsequitur qualitatem.

Præacuo, prius acuo. Cato de Re rustica: Vitam tenerā præacuito, obliquo inter se medullam cum medulla composito.

Præbeo, ex præ & habeo, abiectionis a, et h, significat do, exhibeo. Nā qui aliquid præbet, id præhabere ratione dicitur. Aliquando significat ostendo. Teren. in Adel. Seruum haud illiberalem præbes te. id est, in re ostendis, factis probans.

Præbia, ueteres remedia dixerūt: q. ægrotantibus præbeatur.

Præbitere, Plautus pro perire usurpauit. Cc.

Præcaluus, caluus in anteriore parte capitis. Suet. de Galb. Statura fuit iusta, capite præcaluo.

Præcarus, nimis siue multum carus. Teren. in Phor. Quantum opus est tibi argētī? eloquere. Solæ triginta minæ. Triginta? Haud præcara est Phædria. Isthæc uerò uilis est.

Præcedo, antecedo. ut, Nox præcessit, dies adpropinquauit.

Præcello, lis. Vide in dictione Cello.

Præcentio, modulatio illa uocum, quæ antē initium cantus fieri solet: quasi præludium. Gellius: Tibicines inter exercitum positi, canere inceperant: ea præcentratione tranquilla, ad quam militaris musicæ disciplina uis & impetus militū, ne sparsi dissipatiq; proruerent, cohibebatur. Quapropter & exordium siue initium, siue principiū, siue proloquium, siue antiloquium, quidam præludium, alij præcentrationem uocauēre, ad similitudinem Græcorum, qui id præcæmionem nominant: propterea quod quā cantus est.

Præcentor, qui canendo præcedit: sicut præfultor, qui saltantium choream ducit.

Præceps, locus altus, unde quis potest præceps dari. Verg. Turrin in præcipiti stantem summisq; sub astra.

Eduam tectis. Et Præceps homo dicitur, qui sine consyderatione aut modo quid agit, & quasi rem præoccupat. Vnde pro nimis festino poni solet. Vergilius:

Præcípites atra ccu tempestate columbæ. Præcípites palmites, apud Columellam, sunt qui de hornotinis uirgis enati, in duro alligantur. Hi (ut lib. 6. idem scribit) plurimum fructus ferunt, sed plurimum matri nocent. Itaq; nisi extremis ramis, aut si uitis arboris cacumē superauit, præcípitari palmitem non oportet. Sunt qui Præceps à caput per compositionem deriuēt: quod quamuis nō abnuam, tamen etiam à capio dici uidetur, quod anceps cum an præpositione compositum à capio Festus dici uelit. Sed tamē proprie Præceps à caput. Vnde & biceps, Triceps. Caput uero à capio fit.

Præcepto, ptis, frequentatiuum, significat sæpe præcipio.

Præceptum, & nomen & participium esse potest. Nomen ponitur pro iussione. Vnde decem legis præcepta. Aliquando pro disciplina siue documento, & quasi regula quadam bene uiuendi. ut quum præcipitur, quid uir uxori, quid uxor uiro debeat. Aut pro documento tradito ad aliquam artem percipiendam. Participium, modō significat ante captum. Liuius lib. 1. Tempore illi præcepto. Cicero lib. 3. Tusculanarū: Hæc cogitantem fore beatum, præsertim si & antē præceptis bonis contentus esset, nec mortem nec Deos expauescere. id est, prægustatis & antē captis. Modō iussum. ut, Præceptum est tibi ne discedas.

Preciæ uuxæ, quasi præcocciæ, dictæ sunt q. cito maturescūt.

Præcidanea porca, quam immolare soliti erant, antequam nouam frugem præciderent, siue gustarent.

Præcidaneæ feriæ, quæ solennes legitimas ferias præcederent.

Præcidaneæ hostiæ, quæ ante sacrificia solennia pridie caduntur.

Præcidaneus, a, um. ut Præcidanea agna: quæ ante alias cædebatur.

Præcidi os, dicitur, quū bene pulsatur. Seneca lib. Natura. 4. Qui me usq; ad mendacia hæc leuiora, in quibus os præcidi,

non

non oculi erui solent, credulum præsto.

Præcido, penul. prod. ex præ & cædo, quod est ferio, percussio, incido, significat ante cædo. Aliquando Præcidere, excidere, seu simpliciter cædere. Hieron. in Exodo: Præcide tibi duas tabulas lapideas, quales antea fuerat. Idē lib. 2. Reg. Et præcidit uestes eorum medias, usq; ad nates. Et Præcidere, dicitur de re obscœna, hoc est, marem intra podicem coeundo labefactare: quemadmodum pædicare, est puerum inter fœmora fœdare. *Martialis:*

Præcidi gaudes, præcisus Papile ploras.

Præcino, penul. correpta. præcinui, præcentum, ante canto, prædico, prædiuino.

Præcipio, à præ & capio, significat ante capio, præuenio, præoccupo. *Vergilius:*

Cogite oues pueri, si lac præceperit æstus,

Vt nuper, frustra pressabimus ubera palmis.

Cicero lib. 2. Offic. Præcipiam oratione benigna multitudinis animos, ad beneuolentiam alliciant milites blando sermone deliniant. Item Præcipere, est ante uidere. *Vergilius:*

Omnia præcepi atq; animo mecum ante peregi. Item Præcipere, est iubere, & pertinet ad eos qui curam aliorum gerunt, & qui alijs præfunt. Hinc Præcepta, pro iussis. *Sallustius in Iugurth.* Micipsa pater meus mihi præcepit. Item Præcipere, mouere, instruere. Vnde Præceptores, artium magistri: quorum placita, Præcepta, & Præceptiones dicuntur.

Præcipitiū, locus præruptus, unde præcipitari facile potest.

Præcipito, in præceps deiicio, inconsiderate ago. A cuius participio fit Præcipitanter, quod significat inconsiderate.

Præcipuus, a, um, à præcipio, pro ante capio: quod ante capitur, quasi ante omnia, siue præuētis omnibus. Hinc aduerb. Præcipue, quod est ante alia: nō autē specialiter, ut multi indocti interpretantur, sicut in præsertim. *Cic. Curioni:* Nō mihi tam mea salus cara fuit, in qua præcipue sum ab illo adiutus, q̄ pietas erit in referēda gratia iucūda. id est, ante alios.

Præcisus, dicitur pars carnis uiscerū, hoc est, circa quod uiscera inuoluta sunt, quod oras circūcisas habeat. *Lucilius:* Illi præciso atq; epulis capiuntur opimis.

Nam omasum, dicitur intestinum pingue.

Præclamo, antecamo. Vnde Præclamito, ex quo Præclamatores dicebātur, qui flaminē Dialem, hoc est, sacerdotē Iouis antecedeabant, clamātes, ut homines ab operibus abstinerent: quia ei opus facientem uidere, irreligiosum uidebatur. *Cc.*

Præclauum, pars uestis erat, quæ ante clauum texebatur. *Afranius:* Totum diem præclauum unum texere.

Præcognitus, antè cognitus, quāuis raro præcognosco reperiatur. *Plancus:* Quod si latro, præcognito nostro aduentu, rursus in Italiam se recipere cœperit.

Præcones, à præcinendo dicti sunt: quasi præcanes: quod antè canant & adnunciant quod est faciendū. Vel (ut inquit *Priscianus*) à præ, id est, ualde canēdo. Sunt enim, qui iussu magistratus, publice aliquid ore denunciant: qui auctionē faciēbant, & audientiam in theatris indicebant. *Vergil. lib. 5.*

Victorem Aeneas præconis uoce Cloanthum declarat.

Et Præcones laudum nostrarum, qui res à nobis gestas laudando diuulgant. Hos quoq; curiones uocatos legimus.

Præconium, ipsa præconis uox. *Sueton. de Nerone:* Et præconio ubiq; contendit. Sed quoniam à præcone res gestæ etiā pronunciantur solent, ideo quādoq; pro laude, fama, & gloria sumitur: à genealogia, uirtutibus corporis, & fortunæ. *Plautus in Mercatore:* Præconium iubere. id est, præconis uoce si significare. Aliquando est præconis officium. Idem in *Mena.* Præconium ut mihi detis. id est, ut præconis uicem habeam.

Vnde *Isocrates de laudibus Busiridis:* περί τῆς οὐκ τῆς Βυσίριδος δόξης τῆς ἐν ἀπὸ δυνάμεως παλίας ἀπείρεῖ id est: De Busiridis nobilitate quis non posset facile dicere?

Præconius, nia, nium, antepenultima producta, quod est præconis: ut, Sub uoce præconia.

Præcoquo, quis, penul. cor. antè coquo, seu matoro. *Colum. lib. 6.* Vix commodius insolatæ præcoquantur, hoc est, ante tempus aliorum fructuum maturantur.

Præcordia, membranæ quæ exta separant ab inferiore uiscerum parte. Dicta, quia cordi prætenduntur, ut *Plinius lib. 11.* scribit: & à Græcis phrenes dicuntur. Posita autem sunt propter uicinitatem alui, ne cibis supprimeretur animus. Item quæ Græci hypocondria dicunt, à poetis & medicis Latinis, Præcordia adpellantur. *Celsus:* Periculosum est etiā post arquatam morbum febrem oriri, utiq; si præcordia in dextra parte dura manserint. Et præcordia, uno nomine, exta in homine uocantur.

Præcox, cis, pe. cor. generis omnis, qd' et Præcoquus, a, um. *Martialis:* Vilia maternis fueramus præcoqua ramis,

Nunc in adoptiuis persica cara sumus.

Dicitur autem Præcox fructus, qui præter morem ceterorum coctus & maturus factus est: ut Præcoqua uua, Præcox ficus, Præcocia poma, quæ ante solitum tempus maturescunt. *Plinius:* Persica æstate præcocia intra triginta annos repecta, & primò denarijs singula uenūdant. Ita dicimus serotinas uuas, quæ post consuetum tempus tarde maturescunt. Per translationem quoq; Præcox ingenium dicitur, quod nimis cito maturitatem consequitū, nimisq; cito uidetur adoleuisse. *Quintilianus:* Illud ingeniorum uelut præcox genus, non temere unquam peruenit ad frugem.

Præda, à pariendo (ut inquit *Varro*) quasi parida, quod manu parita sit. Et est (ut *Gellius lib. 13.* inquit) proprie corpora ipsa rerum quæ capta sunt. Manubia uerò, pecunia ex uenditione prædæ redacta.

Prædaceus, cea, ceum, quod ex præda est. *Gell. lib. 4.* Acgrè passus, quod cui salus imperij ab rei publicæ accepta ferri deberet, ratione pecuniæ prædaceæ posceretur.

Prædatiuus, a, um, idem quod prædaccus. *Gellius:* Ex manu bijis. id est, ex pecunia prædatiua.

Prædator, populator. Ioui uerò de prædatori tēplū fuisse legimus: nō quod prædæ præset, sed quod ei aliquid ex præda in partē prædæ debebatur. Nam mos Romanorum fuit, ut bel la gesturi, de parte prædæ aliquid numinibus pollicerentur.

Prædensus, ualde densus. *Plinius lib. 5.* Culter uocatur, prædensam priusquam proscindat terram secans.

Prædestino, stinas, penul. correpta. ex præ & destino. uide in dictione Destino.

Prædiatores, dicuntur periti iuris, ad prædia pertinentis.

Prædicatorius, ria, rium, quod ad prædiū pertinet, ut Lex prædicatoria. *Cicero pro Cornelio Balbo:* Etenim si Q. Scæuola ille augur, quum de iure prædatorio consularetur, homo iuris peritissimus, consultores suos nonnunquam ad Turium & Casellum prædiatores reiciebat.

Prædiatus, prædijs munitus. *Apuleius libro Florum:* Ipse bene uestitus, bene prædiatus.

Prædicatio, dictio, celebritas. Et apud Logicos decem prædicamenta, quæ de omnibus prædicantur.

Prædicator, id est, laudator, & cuiuscunq; rei diuulgator.

Prædicatum, Grammatici adpositum uocant, quod prædicatur. id est, dicitur, de subiecto.

Prædico, cas. penul. corr. aperte seu publice dico, celebro, uulgo, laudo. *Cicero Luccio:* Ignoscere mihi de me ipso, aliquid

ii 4 prædi

- predicanti. Sallust. Ipsum Crassum ego postea predicantem audiui tantam illam contumeliam sibi à Cicerone impositam.
- Prædico**, cis, penul. prod. antè siue prius dico. Teren. in And. Sed dico tibi ne temere facias: neq; tu hoc dicas non prædictum. Inde Prædictio, quod prædicitur, siue prænunciatur, uel prædiuinatur. Cicero lib. 1. de Diuin. Ex quo sæpe genere hariolorum etiam et uatum furibundas prædictiones (ut Octauiano bello Cornelij Culeoli) audiendas putauerunt.
- Prædiolum**, paruum prædium. Cicero Marco Cælio: Sed mea prædiola tibi nota sunt, in his mihi necesse est esse, ne amicis molestus sim.
- Prædisco**, antè intelligo. Vergilius lib. Georg. -Prædiscere uentos.
- Præditus**, ta, tum, penul. corr. non dicitur ornatus, sed quasi adfectus. Participium sine uerbo: puto quasi à prædo, dis: ex præ et do. Et accipitur tam in malam quam in bonam partem: ut, Præditus sum honore, Præditus sum damno. Cicero pro Rabirio: Senectute adfectus, morbo præditus. Et pro Murena: Idem squalore, sordibus confectus: morbo, lachrymis ac mœnore præditus.
- Prædium**, à præda: eò quòd capti ab hostibus agri, militibus distribuebantur. Vel dicitur à præstando (ut inquit Varro) sicut prædes. Alij à prius seu ualde dando. Est aut Prædiũ rusticum et urbanũ. Vnde anteurbana prædia uocabantur, quæ urbi crant propinqua. Ager, locus in rure quæ colimus. Aruum, ea pars agri quæ semetì datur. Fundus etiã pars agri est. Singula enim prata, singula uineæ, singuli hortii, singula oliueta, pomaria, pascua, salicta, nemora, uenatoria, piscatoria loca, siue uillam atq; ædificium, siue piscinam, siue uiuaria habeant, siue non habeant, singuli fundi sunt, et hoc in agro diuinitat. Nã in urbe, oppido, uico, castello, quicquid tale est, Prædium uocatur. Est itaq; fundus rustica possessio: Prædiũ, et urbana et rustica. Possessio, generale nomen est. Nam et tabernæ, et hospitia, et horrea in urbe, possessiones dicuntur: et simpliciter, omnia bona immobilia. Dicitur possessio etiam non ipsa proprietas, sed usus et actio possidendi.
- Prædo**, donis, qui prædatur. Cuius diminutiuum Prædonulus: à Catone usurpatur. Prædones sunt, qui populandã alienam inuadunt prouinciam.
- Prædor**, daris, à præda fieri Varro docet. Et habet utranq; significationem. Hieron. in Esaia: Vah qui prædaris: non ne ipse prædaberis? Gregorius: Deprædari desyderant, qui thesaurum publice in uia portant. Legitur et Prædo, das. Hieronymus in lib. Iudith: Prædauit quoq; omnes filios Tharsis. id est, depopulatus est.
- Præduro**, ras, penultima produ. præter morem duro. Columella lib. 4. de rubrica: Verum est in opere difficilior, quòd neq; humentem fodere possis, quòd sit glutinosissima: nec nimium sicca, quia nimium præduratur.
- Præeo**, præis, antè eo. Ambrosius huic uerbo datiuum iunxit, lib. de Offic. Alterum, inquit, quum in clero reperissem iubere me ne unquam præiret mihi: quia uelut quodam insolentis incessus uerbere oculos feriret meos.
- Præfanda**, dicuntur turpia: quòd scilicet ea præfari oporteat. Solemus enim in præfando his uerbis uti: ut, Si licet dicere: Si commemorare fas est, Quod dictu quoq; fœdum est, Honore dico, Honor sit auribus uestris, et alia huiusmodi.
- Præfari**, antè fari. Columella: Quas ordine suo tunc demum persequar, quum præfatus fuero, quæ reor ad uniuersam disciplinam maxime pertinere posse. Hinc Præfatus, ta, tum.
- Præfatio**, tionis, à præfatus deducitur: et significat id quod præloquimur, antè quàm ad rem ueniamus. Hieron. in præfa.
- Psalmodum**: Vnde consueta præfatione commoneo, tam uos quibus labor iste forte desudat, quàm eos qui ista habere uoluerunt: ut quæ diligenter emendauit, cum cura et diligentia transcribantur. Huius diminutiuum est Præfatiuncula. Hiero. Ideo Græco et Hebræo præfatiuncula utraq; præmissa est.
- Præfectus prætorij**, talis apud Cæsares erat, qualis olim apud reges tribunus celerum, et apud dictatores magister equitum. Gerebat enim secundas partes post Cæsarem, præeratq; discipline publicæ emendandæ.
- Præfericulum**, à præfero, uas aneum, sine ansa, patens ueluti peluis, quod præferre in sacrificijs solebant.
- Præfero**, pen. cor. antè fero, præpono. Plinius: Quod hominẽ rudem atq; ignarum sibi præferret. Itẽ prænuncio, seu ostendo. Linius: Vultus tuus nescio quid ingens malum præfert.
- Præferratum pilum**, in molendo propterea uocatur apud Plinium, ut à pilo ruido distinguatur, ad molas uidelicet quas aqua uersat utili. Nec tam quòd sine ferro est id nomen habet, quàm quòd asperum impositumq;. Nam et ruidus panis adpellatur, qui parum coctus rugosusq; sit. Quamquàm rubidus ferè scribitur.
- Præfestino**, ante tempus festino. Colu. lib. 12. Satis erit per dimidios menses exequi quodq; negotium: quia neq; præfestinatum opus nimium immature uideri possit ante quindecim dies factum, nec rursus post totidem nimium tarde.
- Præfica**, penul. cor. mulier in funere conducta ad lamentabilem cantum, quæ dat ceteris modum plangendi: quasi in hoc ipsum præfecta. Næui. Hæc quidem me hercle præfica, si mortuum laudat.
- Præficio**, cis, penul. cor. ex præ et facio, significat præpono. Vnde Præfecti dicuntur, qui alicui rei agendæ præpositi sunt. Et Præfecti urbium: quos Græci Latinq; lingua Persica satrapas uocant: magistratúsq; eorũ Præfectura dicitur. Plautus in Amph. Qui præfectus est Thebanis legionibus. Idem in Ca. Quin ruri es in præfectura tua. Est enim Præfectura urbis, Præfectura militaris, et Præfectura rei perficiendæ. Aegyptus diuiditur in Præfecturas oppidorum: quas nomos uocant. Thracia diuisa est in stratageas quinquaginta: ita enim uocant præfecturas. Militaris præfectura, qua quis legioni uel exercitui præficitur. Sic etiam dicuntur Præfecti fabrorum.
- Præfigo**, gis, penul. prod. præcludo. Vergilius lib. 3. Georg. Multi iam excretos prohibent à matribus hædos. Primiq; ferratis præfigunt ora capistris.
- Præfiguro**, ras, pen. prod. præmonstro, represento. Lactan. lib. 6. Inflammat libidinem, quæ adpectu maxime incitatur, ac se quisq; in illis imaginibus præfiguratur. Et Præfigurare, est in figura prænunciare, siue præsignare. Hieron. Duodecim prophetae, in unius uoluminis angustias coartati, multò aliud, quàm sonant in litera, præfigurant.
- Præfinio**, finis, penul. prod. prius statuo, siue antè determino: aut determinare tracto, et adsigno. Cicero Mario: Sed eò uidisti multum, quòd præfinisti ne pluris emerem. Idem pro Roscio: Quæ dies in lege præfinita est. Plautus: Haud licebat loqui nisi præfinito. id est, nisi adsignato tempore.
- Præfloro**, ras, antè flores facio. Gellius: Et futuri gaudij fructum spes tibi iam præflorauerit.
- Præfluo**, antè fluo, à quo Præfluxus, et Præfluuiũ: pro fluore alicuius rei anteaflu.
- Præfoco**, cas, penultima produ. spiritum faucibus claudio. Ouidius in Ibin: Præfocent animæ gnoscia mella uiam. Hinc Præfocatio uulue fit, quum uulua resiliendo adficit uitalia, hoc est, cor, cerebrumq;.

Præfra

Præfractum, durū & inflexibile dicitur. Vnde & pro obstinatio sumitur. Cic. li. 3. Offi. Ego etiā cū Catone meo dissen-
siminis præfractē uidebatur arariū uectigaliaq; defendere.

Præfrigidus, ualde frigidus. Plinius lib. 17. Septentrionalisq; & perfrigidus situ.

Præfringo, prius frango. Colu. lib. 2. Et præfractas stirpes summasq; radices, quibus ager arbusco confusus implicatur omnis, resodiat ac persequatur.

Præfulgeo, præter modū fulgeo. Cic. lib. 3. ad Heren. Tum nec nimis illustres, nec uehementer obscuros locos habere oportet: ne ut obcæcetur tenebris imagines, aut splendore præfulgeant. Interdum antefulgeo. Hieron. in prolog. Iob: Rogo, ubicunq; præcedentes uirgulas uideritis, sciatis ea quæ subiecta sunt, in Hebraicis uoluminibus nō haberi. Porro ubi stella imago præfulserit, ex Hebræo in nostro sermone addita.

Præfurnium, os patens furni.

Prægelidus, qui multū aut nimis frigidus est. Col. lib. 2. Ea locis prægelidis ac niuosis, ubi æstas humida & sine uapori bus recte committitur.

Prægestio, ualde gestio. Cicero pro M. Celio: Prægestit animus iam uidere primum lautos iuuenes, mulieris beatæ ac nobilis familiares. id est, ualde cupit.

Prægnans, quasi ante gnatum: uel ante genitricem. Est enim præ, antè. Proprie Prægnans dicitur, quæ iam occupata est in generando quod conceperit.

Prægrandis, ualde grandis. Cicero: Erat uas uinariū ex una gemma, prægrandi trulla excauata, manubrio aureo.

Prægrauo, uas, penul. cor. supra modum grauo. Augustin. lib. 8. Confess. Acgritudo animi est, quia non totus adsurgit, ueritate subleuatus, consuetudine prægrauatus.

Præhendo, & **Prendo**, dis, di, sum. Plaut. in Amphi. Mi uir, & manum prehendi, & osculum tetuli tibi. Lucanus: Manus quæ prenderat hæsit. Huius cōposita sunt Adprehendo, quod est, ualde seu perfecte prehendo. Comprehendo. Columella lib. 7. Quum deinde buculos comprehenderis, perduc extra stabulum. Quod etiam ad mentem transfertur, pro percipio, siue intelligo. Lactantius lib. 3. Non immerito summum bonum non comprehenderunt. Deprehendo, & Reprehendo, uide suis locis.

Præhenso, sas, frequenter prehendo. Liuius lib. 4. Misso senatu præhensantur à principibus tribuni, suadendo, monendo, pollicendoq;.

Præiacio, antè iacio. Columella lib. 9. Mox præiaciuntur in gryum moles: ita ut complectantur sinu suo, & tamen excedant stagni modum.

Præiudicium (ut inquit Asconius) dicitur res quæ quā statuta fuerit, adfert indicaturis exemplum quod sequantur. Iudicium autem, res quæ causam litemq; determinat. Quintilia. Præiudicia sunt à rebus iudicatis, quæ pares fuerunt. Aut ex iudicijs ad ipsam causam pertinentibus: aut ab eiusdē causæ pronuntiatione. Præiudicium ergo, quod in eadem causā uel simili prius est latum. Vlpianus: Interdum euenit, ut præiudicium iudicio publice fiat. Laurentius Valla: Præiudiciū quasi sententia quædam ante iudicium. Sicut si essent duo de officio aliquo contententes, quum lis in longum procedit, magistratus iubet interea dum sententiam ferat, alterum officio fungi: quasi iudicans iam nunc se pro ea parte sentire, penes quæ uult esse rem de qua litigatur. Et hoc Præiudicium dicitur, quod possidentem adiuvat & obest excluso.

Præiudico, antè iudico. Hieron. contra Iovinianum: Neq; Dei possumus scire iudicia, & ex nostro arbitrio illius sententiæ præiudicare. Aliquādo Præiudicare, est nocere. Idem cō-

tra Vigilantium: Paucorū culpa nō præiudicat religioni.

Præiuro, antè alios iuro. A quo Præiurator, Præiutrix, & Præiuratio: quam ij facere dicuntur, qui ante alios conceptis uerbis iurant. Cornucop.

Præliaris, & hoc Præliare, quod ad prælium pertinet. Vnde Præliares dies, quibus fas est hostem bello laceffere, uel ablata repetere: sed eligere ad pugnandum diem tunc Romanis licebat, quum ipsi bellum inferrent. Alioqui quum exciperet, nullis obstabat dies, quo minus uel salutem suam, uel publicā defenderent dignitatem.

Præliceter, nimis liceter. Gel. Quam uerba finxit præliceter.

Præliganeum uinū, apud Catonē, à præligando dicitur.

Prælior, liaris, dimico. Caesar lib. 5. Equestribus prælijs sæpe ex equis defiliūt, ac pedibus præliantur, equosq; eodē remanere uestigio adsuefecerunt. Dicimus etiā: Ego prælior prælium. Hieron. lib. 1. Reg. Quia prælia domini tu præliaris.

Prælium, à prælo quiddā deducūt, quia sicut in prælo humor uarū: ita in prælio sanguis hominis fluat. Quidā à premendo: quod dimicando se inuicem hostes premant. Et est cōflictus in bello. Vergilius autē honeste Prælium pro coitu posuit, quū de equo ætate confecto loquitur: — Si quando ad prælia uentum est. Nam & in coitu dimicatio quædā esse uidetur.

Præloquor, penul. correpta. antè seu prius loquor. Lactan. lib. 3. Daniel quoq; similia præloquutus est.

Præludium, dicitur illa modulatio uocum, quæ ante initiū cantus fieri solet: quæ & Præcentio dicitur. Cc.

Præludo, antè ludo. Vergilius lib. 3. Georgicorum:

Et sparsa ad pugnam præludit arena.

Prælum, à præ & luo componitur: eō quod ex humore fluenti præluatur. id est, madefiat. Sunt enim Præla, proprie trabes in torculari, quibus uua calcata premitur. Torcular, tota structura: Lacus qui mustum cōtinet. Quamuis sæpe ponatur pro ipso torculari. Hieron. in prolo. Salomonis: Neq; sic noua cudimus, ut uetera destruanus. Et tamen quum diligentissimi me legerit, sciat magis nostra scripta intelligi: quæ nō in tertium uas transfusa coacuerint: sed statim de prælo purissimæ commendata testæ, suum saporem seruauerint.

Prælumbo, bas, lumbos, præfringo. Neuius: Cœpit unumquenq; prælumbare fustibus.

Præluo, id est, antè purgo, siue antè fluo.

Præmando, das, antè siue prius mando. Vatinius Ciceroni: Dicitur mihi tuus seruus anagnostes, fugitiuus, Vardaci esse: de quo tu mihi nihil mandasti, ego tamen terra mariq; ut cōquireretur præmandauī.

Præmanibus, in promptu, & ad manū. Gellius: Quod præmanibus est ponemus. Apuleius: Et es, si fortè præ manu nō fuerit, nemo eum expirare patietur.

Præmaturus, ra, rum, simile ac dissimile est huic nomini præcox. Est enim Præmaturus, antequam sit maturus, collectus: ut, Poma præmatura. id est, nōdū matura. Et per translationem, Præmatura ætas, Præmatura legatio, Præmatura eloquutio, hoc est, immatura. Quamquā maturum ipsum in frugibus proprie dicatur.

Præmeditor, prius meditor. Cicero lib. 2. ad Heren. Si reus nihil horum fecerit, adcusator dicet eum usq; præmeditatum fuisse, quid sibi esset usui uenturum.

Præmercior, prius emo. Plautus in Epidico: Acdepol nā istā tempore gnato tuo sumus præmercati.

Præmetium, à præmeto uerbo, qd' significat antè seu prius meto, seco, uel præcido: quod prælibationis causā præmetitur. Erat enim quod de spicis, quas primo metendo collegissent, Cereri sacrificabant.

Præmia

Præmiator, prædo. Neuius: In scena uos nocturnos cœpit præmiatores tollere.

Præmitto, antemitto. Plautus in Amphitr. Me à porta præmisit domum, ut hæc adnunciem uxori suæ.

Præmium, est quod in ludis proponitur, dandum ei qui fortiter fecerit: uel qui in aliquo certamine uictor euaserit. Difert à precio: quod Præmium solum pro recte factis datur: premium uero etiam pro male factis. Sallu. Vicit tamen in senatu pars illa, qui uero precii aut gratiâ anteferebant. Liui. Si malos imitabor, tum premium pro noxa dabis. Proprie tamen premium est, quod datur pro re emptâ. Terent. Premium sperans, illico producit ac uendit. Sunt qui Præmium dicat quasi præuium: quia primò proponitur quod dandū est uictori, deinde certatur. Aliquādo Præmium pro pecunia ponitur. Neuius: Sine præmio sum: marsupii reliqui domi. Hinc Præmiosus, pecuniosus. Accius: Diuitem ac præmiosum auum.

Præmoderor, antemoderor. Gell. Cretenses quoque prælia in gredi solitos, præcinēte ac præmoderante cithara gressibus.

Præmodum, prima syllaba acuta, significat supra modum. Gellius: Parentes, inquit, præmodum.

Præmoneo, mōnes, penul. correpta. antè moneo. Colu lib. 1. Ideo præmoneo, ne uillicum ex eo genere seruorum qui corpore placuerunt instituiamus.

Præmonstro, antè monstro. Hieronymus: Nemo adprehendet illud, nisi ego præmonstrauero.

Præmordeo, des. Gellius. Plautus in Trinummo, neque Præmordeisse dixit, sed Præmorississe. Ni fugisssem, inquit, medium credo præmorississet.

Præmorior, quasi ante tempus morior. Hieron. ad Marcel. Et quum quotidie secundum corpus loquor, præmorior in cæteris. Non nos perpetuos æstimemus, ut possimus esse perpetui. Idē ad Eustochium pro simplici posuit: In frigido corpore et ante hominem suum, iam carne præmortua, sola libidinum incendia bulliebant.

Præmunio, nis, penul. prod. prius munio, aut prius induo. Cicero pro Cælio: Quamobrem illa quæ ex aduersatorum oratione præmuniri iam et fingi intelligebat, frætus uestra prudentia non pertimesco.

Prænarro, antè narro. Terentius in Eun. Recte sanè interrogasti, oportuit rem prænarrafse me.

Præneste, generis neut. et hæc Prænestis, nomē urbis in Latio: quod locus in quo sita est, montibus præstet. Et sic cum diphth. scribitur. Seruius uero et præstis, hoc est, ab ilice, quæ ibi abundat, deducit. Solinus: A Præneste Vlyssis nepote, et Latini regis filio. Olim Polysephanos dicta. id est, multarum coronarum. Lege Plutarchum. Quidam à Cæculo Vulcani filio conditam ferunt super Aretino monte. Vergilius lib. 7. Nec Prænestina fundator defuit urbis.

Vulcano genitum pecora inter agrestia regem.

Inuētumque focus omnis quæ credidit ætas Cæculus. Et illud:

—Quum primam aciem Præneste sub ipsa Strani.

In hac fuit Fortunæ templum illustre: unde certa edebantur oracula. Silius: —Sacrisque dicatū Fortunæ Præneste iugis.

Prænomen, uide in dictione Nomen.

Prænoto, tas, penul. corr. ex præ et noto, antè noto, inscribo. Noto uero, frequentatiuum est à nosco.

Prænuncio, antè nuncio. Terentius in Phorm. Abi, ac prænuncia hanc uenturam.

Præoccupatio, uide in dictione Occupatio. Cc.

Præoccupo, pas, penul. penul. correpta. ex præ et ob et capio. uide in dictione Occupo.

Præopto, antè siue prius opto. Terentius: Adeon? peruicaci

es animo, ut puerum præoptares perire?

Præparo, penul. corr. antè paro, quæ mihi utilia fore credo. Cicero lib. 2. Offic. Facile totius uitæ cursum uidet, ad camque degendam præparat res necessarias.

Præpedimentum, antepedimentum. Plautus: Non fallaciæ præpedimentum obijciatur.

Præpedio, pēdis, pen. corr. ex præ et pedio, significat prius pedibus deuincio. Per translationē uero, quasi pedibus uehemēter obligo. Hieron. ad Heliodorum. Neque uero scio quare nunc dicas compede præpediri. Plautus in Cæsi. Timor præpedit dicta linguæ. id est, ualde impedit.

Præpes, petis, generis omnis. idem quod uelox. Vergilius: —Et præpetis omnia pennæ. Volunt plerique hoc nomen significare uelocitatem in altum uolantis. Dicebantur et Præpetes ab auguribus aues, quæ opportune præuolabāt, aut idoneas sedes capiebant, ut inquit Higi. Alij uolunt esse, quæ ingentibus et patulis et porrectis alis uolitant.

Præpesinthus, insula una ex cycladibus. Cc.

Præpeto, tis, penul. cor. antè uel prius peto. id est, uado. Festus: Præpetere dicebant, pro anteire. Hinc Præpes.

Præpilatæ hastæ, sunt quæ ferreas habent cuspides: quasi præferratæ. Præpilatū, etiā dicitur ubi nō est ferrū: si modo in mucronē acutum sit, ut cornua locustarum quibus natant.

Præpinguis, ualde pinguis. Colu. lib. 4. Itaque non est uincis apta, uix etiam arbusto, nisi præpingui et uiuida terra.

Præpondero, magis pondero. Per translationē uero Præponderare, significat pluris esse, siue pluris æstimari debere. Gell. Nam quum in rebus aut paribus, aut non longè secus, utilitas amici, et honestas nostra consistit, honestas proculdubio præponderat.

Præpono, antepono per electionē. Lactantius lib. 6. Quisquis autem præsentia bona præposuerit iustitiæ. Hinc Præpositi, qui rebus aliquibus præfæcti sunt. Interdum Præponere, est prius ponere, tempore præcepto. Sallustius in Iugurth. Vbi cunq; res postulabat præsidium et præpositum.

Præposterus, ra, rum, pen. corr. uide in dictione. Posterus.

Præproperus, ra, rum, ualde seu nimis celer. Cic. Treb. Sed ex tuis literis cognoui, præproperam quandam festinationem tuam.

Præputium, pellis quæ glandem, hoc est, summā colis partem tegit. Dictum quod membris pudentibus præcineat. Vel à præputando: nam illam Iudæi præputant. Quam quia retinebant gentiles, Præputium dicebantur: quasi præputiati. Hoc nomine improperebant eis Iudæi, non eos simpliciter immundos, sed ipsam immunditiam uocantes.

Præripio, pis, penul. corr. antecapio, præoccupo. Plautus in Cæsina: Huc uenisti sponsam præreptum meam? Hic præ, ad temporis et personæ antecessiōem referri potest. Aliquādo temporis. Cicero lib. 1. Offic. Facile celare, tacere, dissimulare, insidiari, præripere hostium consilia. id est, præoccupare, siue prænoscere, aut præuenire. Plinius Iunior libro de Viris Illustr. Immatura morte præreptus, non potuit præstare qualem promiserat regem. Aliquando dignitatis non temporis antecessiōem denotat. Cicero pro Gallo: Demosthenes tibi præripuit, ne esses primus orator.

Prærodo, penul. product. uehementer rodo. Columella lib. 3. Nam si sapius cacumina manu præfracta, aut à pecore prærosa fuerint, in perpetuum corrumpuntur.

Prærogatiua, æ, præstantia, et antelatio: qua quis aut præfertur, aut præferri alteri debet. Paulus Iurecons. Veteranorum privilegium, inter cætera etiā in delictis habuit prærogatiuā, ut superetur à cæteris in poenis, hoc est, cæteris præferatur. Nec

tur. Nec ad bestias itaq; ueteranus datur, nec fustibus ceditur. Ambros. in Psal. Nec prerogatiua nubimet scientia (si hac meis cōsacerdotibus charitatis intuitu prerogē) uēdicabo. Dicitur & Prerogatiua. Cicero pro Mura. Etenim si tanta illis comitijs religio est, ut adhuc super omne praeualeat prerogatiua: quid mirū in hoc felicitatis famam sermonemq; ualuisse?

Prærogo, gas, pen. corr. antē impendo. Hieron. in quodam Serm. Tu prerogata cunctis uirginum cateruis: tu sequeris agnum quocunq; perrexerit. Hinc Prærogatiua.

Prærumo, prius rūpo, prius excido. August. Hæc q facit, prærupto passionis muro uolēter ad cœlorū regna cōscēdit.

Præruptus, disiectus, auulsus. Vergil. lib. 3. Georgicorum: Adde tot egregias urbes, operumq; laborem, Tot congesta manu præruptis oppida saxis. Colum. lib. 4. Præruptior uerō collis uel in quatuor pedes uertendus.

Præs, prædis, sponfor qui se obligat: interrogatusq; à magistratu, an præ sit, ille respondet: Præs. hoc est, se prædē esse. hoc est, promittit se, si quid incomodi fiat, plene satisfacturū. A præstando dictus: quia tam debet præstare populo quod promissit, quā is qui p eo præ factus est. Asconius: Prædes dicuntur satisfactores locupletes, pro re de qua lis est apud iudicē: ne qui tenet, diffidens causā, possessionem deteriore faciat. Differunt autē Prædes à uadibus: quoniam uis adpellatur, qui alio uadimonium promittit, & proprie datur in re capitali: Præs uerō in lite nummaria. Ausonius:

Quis subit in poenam capitali supplicio? Vās.

Quis quum lis fuerit nummaria, quis dabitur? Præs.

Præfagium, sagis, penult. prod. giui, gitum, ex præ & fagium, significat antē sentio. Propertius:

Venturam melius præfagit nauita noctem.

Cicero lib. 1. de Diuinatione: Neq; enim uerbum consuetudo adprobasset, si ea res nulla esset omnino. Plautus in Aul. Præfagibat animus frustra me ire, quū exibam domo. Sagire enim est acute sentire. Ex quo Sagarij, qui multa scire uolunt: & sagaces dicti canes. Is igitur qui antē sagit quā oblata res est, dicitur Præfagire. id est, futura antē sentire. Inest igitur animis præfagium extrinsecus iniecta, atque inclusa diuinitus. Inuenitur etiam Præfago, gas, à quo Præfagatio. Et Præfagor, geris, pro præfagio, seu prædiuino. Plautus in Bacchid. Plus præfagitur mali.

Præfagium, præfensio, diuinatio.

Præfagus, ga, qui uel quæ præfagire nouit. Claudianus: —Heu mens præfaga futuri.

Sagæ autem dictæ sunt anus, quæ multa sciunt.

Præscio, antē scio. A quo Præscientia, sciētia de futuris. Hinc Præscisco. Teren. in Andr. Non ne oportuit præscisse ante? non ne prius communicatum oportuit? Hinc Præscius, a, um. August. lib. 5. de Ciuit. Dei: Confiteri deum esse, & negare præscium futurorum, apertissima insania est.

Præscribo, antē siue prius scribo. Cicero Scr. Sic enim præscripsimus ijs, quibus ea negocia mandauimus. Interdū Præscribere, significat prænotare, intitulare, inscribere. Hæc enim quatuor tituli significatione sumuntur. Hieronymus in prologo Salomonis: In canticis canticorū: nec filius Dauid, nec rex Hierusalem præscribitur. Vergilius:

—Nec Phœbo gratior ulla est,

Quā sibi quæ Vari præscripsit pagina nomen.

Inde Præscriptio, titulus. Cice. lib. 1. Offic. Ex quo fit, ut ager Arpinas, Arpinatium dicatur, Tusculanus Tusculanorū, similisq; priuatum possessionum præscriptio: ex quo, quia suum cuiusq; fit eorum quæ natura fuerant communia, quod cuiq; contigit, id quisq; teneat. Interdum significat præcipere, de-

terminare, legem ponere. Idem lib. 3. Officiorum: Sed hoc natura præscribit, ut homo homini, quicunq; sit, ob eam ipsam causam quod is homo sit, consilium uelit, necesse est secundum eam naturam omnium utilitatem esse communem. Lactantius libro sexto: Id autem ipsum benefacere quid sit, ipse præscribit: Præstare auxilium depreßis & laborantibus, imperituri uictum non habentibus. Varro: Quoniam præscriptum erat, ne quis Angiportum transgrediretur. Secundum hanc significationem Præscriptum & Præscriptio, pari modo pro præcepto, uel ordine, lege, regula, seu forma sumuntur. Traclum (ut docet Porphyrio) à magistris ludi: qui scripta pueris dant, præcipiuntq; imitari. Seneca lib. 4. Epistolarum: Pueri ad præscriptum discunt. De præscriptione Cicero lib. 4. Tusculana. Omnium autem perturbationum fontem esse dicunt intemperantiam, quæ est à tota mente, à recta ratione defectio: sic auersa à præscriptione rationis, ut nullo modo ad petitiones animi, nec regi nec contineri queant. Interdum Præscribere, est ponere. Terentius in Andria: Tute ipse his rebus finem præscripsisti pater: propē adest, quum alieno more uiuendum est mihi. Interdum præponere. Cicero in Cato: ne: At senatui quæ sunt gerenda præscribo, & quomodo Carthagini male tandiu cagitanti bellum inferatur, multo antē denuncio. Interdum Prænunciare, siue prædicere. Idem in Vati. At ibi idem præscribo, ne tuas sordes cum clarissimorum uirorum splendore permisceas.

Præscurre sis, penult. corr. à dormio dicitur.

Præseco, cas, penult. corr. præsecui, præsectum, prius seco. Colum. lib. 3. Radicem in harundinis acuta falce præsectam impendenti pluuiā disponito. Ad commodatur quandoq; immolationi. Liuius lib. 5. Inscritur huic loco fabula, immolante rege Veientium, uocē haruspiciis dicentis, qui eius hostiæ exta præsecuisset, ei uictoriam dari, exaudita. Suet. in August. Nunciata repente hostis incursione, semicruda exta raptā foco præsecuit: atq; ita prælium ingressus uictor rediit. id est, partem reddidit Marti. partem ad uescendum reseruauit.

Præsemina, partes corporis incisæ, uel amputationes rerū superfluarum. Vnde quæ ex unguibus animalium scinduntur. Præsemina uocantur. Plautus: Quin ipsi pridem tonsor ungues dempserat, collegit, omnia abstulit præsemina. Huius significationis est Resegmina. Plinius lib. 28. Omnia persequuti sumus, usq; ad resegmina unguium.

Præsens, à præsum fit: sicut à possum potens: ab absūm absens, & proprie significat qd nunc fit, uel sine mora. Vergil. Præsentemq; uiris intentant omnia mortem.

Quandoq; Præsens dicitur, non quod nunc fit, sed quod tunc fiebat. id est, tempore illo tunc præsentī. Cicero: Ego incolumitati ciuium primum, & postea dignitati: ille præsentī potius quā futuræ dignitati consulebat. De mortuo loquitur. Ego, nō nunc præsentī, sed tunc. Sic capitur In præsens, In præsentia, & In præsentiarum: quæ significant præsentī tēpore, qd uel præsens est, uel fuit, uel erit. Pro tempore illo præsentī. Sallu. Si causā peccandi in præsens minus suppētebat. Horat. Pleraq; differat, & præsens in tempus omittat. id est, in suū tempus. Terentius in Phormione: Pronisum est ne in præsentia hæc hinc abeat. Caius: Cæsar suos à prælio continebat, ac satis habebat in præsentia hostem rapinis prohibere. Cicero libro secundo ad Herennium: In præsentiarum hoc interficere non alienum fuit, ut huius instantiæ garrulam disciplinam contemneremus. Nam illud quod Valla ait libro quarto: In rem præsentem, non tempus sed locum significare. ut apud Ciceronem libro Officiorū: Vt si constitueris ciuiam, te in rem præsentē esse uenturū. id est, ad locum de quo est contro-

est cōtrouersia. hoc non fit ex uocabulo Præsentem: sed ex re quæ pro loco capitur. Præsentē uero, proprie quæ præsentatur, siue sita est in loco ipso: ut quū de finibus agrorū cōtrouersia est, ut dicitur uulgō, Super factum ipsum iumus. id est, super rem ipsam de qua est cōtrouersia. Veruntamen, In rem præsentem, pro loco ita accipi debere non puto, ut etiam de re alia quā de loco nō possit intelligi. Vt quum de aliqua re in iudicio cōtenditur, si quis in rē ipsam præsentem, id est, quum præsentatur & agitur corā iudice, aduocatus alicui nō uenerit. Quādoq; Præsens, significat quodāmodo præstans & potens: quasi præsit, & ideo præstās sit, qā statim operetur. Præsentius, præstantius. Præsentissimum, præstantissimū. Vergil. — Quo non præsentius ullum.

Vnde Præsentissimū periculum, Præsentissima medicina, Præsentissimum remedium, Præsentissimum uenenum. id est, potens, & in primis efficax. Quod etiam Præsentaneū uocatur. Plinius lib. 5. Idem podagris cum articularum morbis decoctum, aceto illinum, præsentaneo remedio suspiriosis prodest. Præsensq; quod statim aut sanat, aut occidit. Quādoq; Præsens pontur pro forti. Terentius in Phormione: Animo uirili præsentiq; ut sis para. Quādoq; pro propicio: quoniā is qui præsens est nobis, propiciatur facile, si inuocetur, & citius quā is qui præsens non est. Vergilius lib. 1. Georgic.

Et uos agrestum præsentia numina Fauni. id est, propicia, quorum præsentia fauor est, inquit Seruus. Teren. in Phor. Non tu hunc habes præsentem Deum.

Præsentaneus, nea, neū, quod in præsens subito fit. Laetan. lib. de Ira Dei: Dixeram non esse iram Dei temporalem, sicut hominis, qui præsentanea cōmotione feruescit. Sic Præsentaneū remedium, quod statim sanat. de quo suprā.

Præsentē, pro præsentibus: sicut absente, pro absentibus, lectum est, locutio tamen minus Latina. Pomponius: Qui apud forum præsentē testibus mihi uendidit.

Præsentia, tie. Sallustius: Tum M. Tullius cōsul, siue præsentiam eius timens, siue ira cōmotus, orationem habuit luculentam, atq; perutilem reipub. quam postea scriptam edidit.

Præsentisco, scis. uide in dictione Præsentio, de qua modo.

Præsentio, autē uel prius sentio. A quo Præsentisco: quo frequentius utuntur autores. Plaut. in Amphit. Nūc ne legio præsentiscat, clām illuc redcundum est mihi. Terentius in Heaut. Et ea gratia secum adduxisse, ne id tu præsentisceres.

Præsentio, tas, quasi præsens facio. Quintil. lib. 11. Frustra docemur, si quicquid audiuius præterfluat, & exemplorum legem, responsorum, dictorum, beneq; factorū: quæ uelut quasdam copias quibus abundare, quasq; in promptu semper habere debet orator, eadem illa uis non præsentat. Huius compositum est Repræsentio, quod est rursus præsentio: & interdum ad mentē reuoco. Cicero Curioni: Dies promissorum adest: quem etiam repræsentabo si adueneris.

Præsepe, pis. pen. prod. & Præsepium, Præsepes fœminini generis, à præsepio deducitur. Plautus: Præsepes mea est. Varro: Contrā illic laudabatur uilla, si habeat culinam rusticam bonam, præsepes laxas. Præsepe autem stabulum dicitur, in quo equi, muli, & cetera animalia continentur. Vergilius: Ignauum fucos pecus à præsepibus arcent. Idem: Stabant tercentum nitidi in præsepibus altis.

Præsepe etiam quandoque lupanar dicitur. Cicero in Pisone: Verum audis in præsepibus, audis in stupris, audis in cibo & uino. Aut gule. Horatius:

Scurra uagus non qui certum præsepe teneat.

Præsepium uerò, locus in quo pabulū animalibus porrigitur. Apulcius lib. 6. Metamorphoseos: Præsepium meum hordeo

passim repleti iubet, fœnumq; bœstriano camelo sufficiens adponi. Columella: In stabulo sint ampla præsepia. Lignum uero ad quod equos capistris (ita enim ipsa lora dicuntur) religare soleamus, non aliter quā ad ansulam uel uncinum, uacerra nominatur.

Præsepia, numero plurali, parua nubecula in cœlo: quod in ea aelli stabulari uideātur. Plin. Sunt in signo Cancris due stelæ parue, Aelli adpellatæ, exiguum inter illas spatium obtinente nubecula, quā Præsepia adpellant. Hæc quum cœlo sereno adparere desierit, atrox hyems sequitur.

Præferim, aduerbium, significat præcipue. hoc est, ante alia. Præses, à præfideo: sicut reses, à resideo: deses, à desideo, & is est, qui maius in prouincia imperium habet omnibus, post principem. Aliquando dicitur auxiliator, & defensor. Liuius: Dij Deaq; qui capitolium incolitis, sicine uestrum militem ac præsidem finitis uexari ab inimicis?

Præsidatus, Augustinus lib. 5. Confessionum: Suppetit amicorum maiorum copia, ut nihil aliud festinemus: uel præsidatus dari potest, & ducenda uxor.

Præfideo, J ides, pen. corr. differt à præsum. Licet quādoq; indifferenter ponatur, quod Præesse generaliter cuiuslibet, etiā uili officio esse potest: Præsidere, maioris, aut quasi maioris autoritatis semper est. Nec mirum, quā à sedeo componatur: quod præ se fert quandā dignitatē. ut Præses sit, quasi iudex, uel quasi princeps: ideo præsidēs & præstans omnibus, ut iustitiæ subueniat, & oppressis opem ferat. Cicero: Quāobrem Dij patrij penates: qui huic urbi atq; imperio præsidetis. Suetonius: Præsedet & Actiacis ludis. id est, præfuit.

Præsideratio, est quum maturior tempestas, hyberna præpropere rigore improviso opprimatur.

Præsidarius, ria, rium. quod paratur ut præsidio sit. Columella lib. 5. Et Præsidarij malleoli propagandi sunt.

Præsidium, proprie dicitur præfectus aliquis, cum parte militū, qui ad custodiam & defensionem arcis, uel personæ, uel oppidi, præsidet. Dictum Præsidium (autore Varrone) quia extra castra præsidebat in loco aliquo, quō tutior legio esset. Vnde sepe legimus, Præsidium Hannibalis Capua, Tarento, Rhegyo pulsum est. Caesar: Eo opere factō præsidia disponit, castella cōmunit: quō facilius (si se inuito transire conaretur) prohibere possit. Iureconsulti de Re militari: Qui relinquit præsidium, peccatū desertionis incurrit. Desertor autē capite puniri solet: quamuis non omnes desertores similiter puniendi sint. Per translationē uerò, omne auxilium, & salutis propugnaculum, Præsidium dicitur: quam uulgō munitionē dicere soleamus. Auxilium uerò, ab aduentu: quum accesserint ei cui adiumento sunt alienigenæ. Subsidium, dictum à triarijs: qui in acie tertio ordine, extremis subsidio ponebantur: quod subsidiebant, ab eo subsidium adpellatum. Plautus: Agite subsidite omnes, quasi solent triarij. Inde subsidium, est ad impetus hostium sustinendos, quum sua nō possint ui obsistere, mitti dicitur: uulgō succursum dicimus. Caesar de gestis in Italia: Ad eū mittit, nisi subsidium sibi submitatur, sese diutius sustinere non posse. Multæ tamen sunt trāslationes & migrationes in alienum locum. ut quum inquit Caesar: His difficultatibus due res erant subsidio: sciētia, atq; usus militum. Sed nūc de proprietate loquimur. Suffragia enim in concionibus & declarandis magistratibus dicuntur. Opem ferre, est penē destitutos adiumento aliquo subleuare: sicut suppetias ire, & occurrere suppetias, est ferē subsidio ire. Hircius de gestis Caesaris in Aphrica. Elephantisq; turritis interpositis, armatisq; suppetias ire contendit. Et paulò post. Labienus cum uniuerso equitatu suagentibus suis suppetias occurrit.

Præstabile,

Præstabile, quod præstari potest.

Præstabilis, excellens. Gellii. Chilo præstabilis homo sapientiae. Et Præstabilis, qui facile præstat. hoc est, donat, et remittit. ut est illud propheticum: Quia benignus et misericors est, et præstabilis super malicia.

Præstantia, excellentia à præstans fit. Gellius lib. 1. Scite, subtiliterque ratiocinatum Pythagoram philosophum dicit, in reperienda modulandaque status longitudinisque eius præstantia.

Præsterga, locus ubi oculi caussa sunt, sub tecto tantum patula, reliqua parte tanquam sub porticu.

Præster, genus serpentis uenenati: qui alio nomine dipsas dicitur. Vnde apud Plinium lib. 22. Hemorrhoidum et præsterum. Lucanus: Oraque distendens audis spumantia præster.

Est et Præster, uentus turbo, dum ardentior et accensus fuerit, uniuersa ambiens ac proterens.

Præstes, stitius, idem est quod præses, antistes. Nam antiqui sic Præstes dixerunt, ut nunc antistites.

Præstigiator, dicitur, qui circumstantibus ita oculorum aciem præstringit, ut non aduertant dolum, qui et Præstictor uocatur. Dicitur et Præstigiatrix, apud Plautum in Amphitryone. Quidam Præstigiator dici putant à styge et tenebris: quod ita aciem oculorum præstringat, ut res aliter uideri faciat quam sunt. Varro à scientia dici putat.

Præstigium, seu Præstigia, incantationes, delusiones. Quæ quoniam dexteritate aliæ adpareat quam re uera sint, illi qui eas faciunt dicuntur Præstigiatores. Cice. in Verr. Læticia igitur parumper deposita modò per præstigia, sed palam per potestatem.

Præstino, nas penul. corr. à præ et stino, præparo, præordino, emendo, teneo. Plautus in Epidice: Ut et præstines argento, priusquam ueniat filius.

Præstituo, prius statuo, præscribo, prædestino. Ouidius: —Dij summum Præstituere diem.

Lactantius lib. 7. Alter ad præstitutum tempus, quum iam sponsor eius diceretur, præsentiam sui fecit.

Præstio, stas, stiti, stitium, et statum. Vnde et Præstaturus significat multa. Nam quum adusatiuo iungitur, significat excelso, supero. Quintil. lib. 1. Præstat tamen ingenio alius alium. Quandoque non exprimitur adusatiuus, sed subintelligitur: quamuis datiuus etiam possit intelligi. ut apud Sallu. Primum omnium, qui ubique probro atque petulantia maxime præstabat. Colu. lib. 2. Quamuis candore præstet, pondere tamè uincitur. Si datiuus subintelligatur, significabit antecellere: quod datiuo construitur. Si adusatiuus, excellere. Cice. lib. 1. Offic. Quorum uero patres, aut maiores, aliqua gloria præstiterunt, ij student plerumque in eodè genere laudis excellere. Hic (more suo) uerbum quasi difficile, per facile aperuit: prius præstiterunt ponens, postea excellere. Datiuo. Terent. in Eunuch. Homini homo quid præstat? Quid, id est, quantum: præstat, hoc est, antecellit. Cicero in Lælio: Namque hoc præstat amicitia propinquitati: quod ex propinquitate beneuolentia tolli potest: ex amicitia non potest. Sallustium tamen usum ablatiuo censeo: Omnes, inquit, homines, qui sese studet præstare cæteris animantibus. Hic enim Præstare interpretor, præstantiores reddere. Et ideo ablatiuo iungitur, quonià comparatiue stat. Illud autem in primo Offic. Difficile est autem, quum præstare omnibus cupieris, seruare æquitatem, quæ est iustitiæ maxime propria, præesse uel præsidere significat: ideo datiuo non ablatiuo iungitur. Quandoque Præstare, est satisfacere, seu cautionem dare, et est uerbum Iurisconsultorum, qui scribunt, Præstandum esse dolum, Præstandam noxam, et alia consimilia. Cice. li. 3. Offic. Quicquid esset in prædio uitij, id statue-

runt, si uenditor sciret, nisi nominatim dictum esset, præstare oportere. Quandoque concedere. Idem in eodem: Sin autem non omne dictum præstandum est: quod dictum non est, id præstandum putat. Quandoque facere. Idem: Emptorem indemnè præstare oportet. Quandoque beneficiū dare. Plin. Plura hic mihi præstitit quam parentes. Quandoque cauere, fugere, timere. Torqua. Simus igitur ea mente quam ratio et ueritas præscribit, ut nihil in uita nobis præstandum præter culpam putemus: eaque quum careamus, humana omnia placate ac moderate feramus. Quandoque re ipsa perficere, siue persolvere. Idem: Et quoniam præstitimus quod debuimus, moderate quod euenit feramus. Laet. lib. 4. Homines malunt exempla quam uerba: quia loqui facile, præstare difficile. Quandoque tribuere. Liuius lib. 6. Pacem quam nos præstitimus, eam à uobis petimus. Laet. lib. 1. Quid tales Dij præstare hominibus possunt? Quandoque exhibere, reddere, representare: et tunc adusatiuum habet reciprocum. Cicero Lætulo: Sed præsta te eum, qui mihi à teneris (ut Græci dicunt) unguiculis es cognitus. Aliquando etiam sine adusatiuo reciproco. Idem Terentiæ: Neque legis improbius pœna deductus est, quò minus hominis spiritus et amicitie eius officium præstaret. In tertia uero personâ singulari, significat melius est. Sallust. Quousque patientiam tandem o fortissimi uiri? Nonne emori per uirtutem præstat, quam hanc uitam miseram atque inhonestam (ubi aliena superbia ludibrio fuerimus) per dedecus amittere?

Præstò, aduerbium (ut puto) loci: quod iungitur uerbo sum, uel fui, et aliquando adsum, habetque eandem significationes quas adsum: ut significet præsens sum, præsidio sum, fauore, iuuo. De primo. Cicero pro lege Agraria: Publius Scruilius Rullus tribunus plebis decemur, dicit Pompeio salutem. Te uolo curare ut mihi summopere præstò sis, auxiliumque adducas, dum eos agros quos tuo labore capisti, ego mea lege uendamus. De secundo. Idem pro Muræna: Ius ciuile didicit, multum uigilauit, laborauit, multis præstò fuit. Idem Præstò esse, significat aduenire, siue comparere. Idem ad Hærennium: Hærennii estiuo tempore præstò sunt: hyeme pulsæ recedunt.

Præstolor, penul. corr. ex præ et stolor. Stolor autem à Sto deducitur. Nam (ut Festus inquit) præstolari is dicitur, qui ante stando ibi quò uenturum excipere uult, moratur. Præstolari igitur significat manere, expectare. Plautus: Dum cum domo præstolor. adulescens aduenit. Cicero lib. 2. Inuenciu. datiuo iunxit. Qui tibi ad forum Aurelium præstolarentur. Aliàs Præstolari significat præstò esse (ut ait Donatus) et parere, atque obsequi.

Præstringo, ante stringo, seu ualde stringo. Laet. lib. 7. Tu quorum peccata uel pondere uel numero præualuerint, præstringentur igni, atque comburentur. Interdum Præstringere est claudere, obtenebrare. Verbum à præstigiatoribus translatum: qui aciem oculorum suis uasamentis præstringere consueuerunt. Vnde Præstigium: cuius inuentor fuit Mercurius. Cicero: Existimat se gemmæ nitore et auri splendore, adpectus omnium præstringere. Interdum attingere. Idem de Signis: Ignoscite, rei magnitudo me breuiter præstringere, atrocitatem criminis non sinit. Interdum radere. Idem in Philippicis: Cuius quidem portam Capuæ penè præstrinxisti.

Præstruo, struis, prius ordino, edifico. ue. Columella lib. 1. Quippe ab imo præstructa, ualenter resistent contra ea, quæ postmodum superposita incumbunt.

Præsul, à præsilio, is, fit, quod est ante salio, et is adpellatur apud antiquos, qui primus erat inter salios Martis sacerdos. A saliendo dicti in portandis ancilibus. Hinc Præsulatus, pro ipsa dignitate.

kk Præfulto

Præfulto, *tas*, antè salto. *Liui. li. 7. Si tu pmittis, uolo ego illi beluæ oscedere, quã adeo ferox præfultat hostiũ signis, me ex ea familia ortũ, quæ Gallorũ agmẽ ex rupe Tarpeia deiecit.*

Præfultor, qui saltantium choream ducit.

Præsum, antè alios sum. *ut, Homo cæteris animantibus præ- est. id est, ea superat, uel antecedit. Et Præesse, significat præfectũ esse. Sallu. Et pro cuiusq; opibus Romæ per totã urbẽ uigiliæ haberentur, hisq; maiores magistratus præessent.*

Præsumere animo, est præfagire. *Valerius Maximus lib. primo: Armis cum collega suo Cinna disidens, præsumpsit animo ea re significari exitum suum.*

Præsumo, *mis*, prius sumo. *Plinius li. 36. Theophrastus auctor est, potores in certamine bibendi præsumere farinã eius, scilicet lapidis. Per translationem Præsumere, est temere audere. Hieronymus: Hanc garrula anus, hanc delirus senex, hanc sophista uerbosus, hanc uniuerſi præsumunt, lacerant, docent antequam discant.*

Præsumptio, antè sumptio. *Vnde apud Rhetores Præsumptio dicitur, quã in aduersarij causa, uel in iudicis opinione contrariũ nobis esse aut fore arbitramur, præoccupamus dicere, & cum ratione dissoluere. Quintil. lib. 9. Mire uerò in causis ualet præsumptio, quæ præcipue proœmio conuenit. Plinius orator ad Paulinũ simpliciter dixit: Ego beatissimũ existimo eũ, qui bonæ ac mansuræ famæ præsumptione perfruitur, certusq; posteritatis cum futura gloria uiuit.*

Præsumptuosus, & **Præsumptor**, in malam partem accipiuntur. *Hierony. in præfatione libri de Natiuitate uirginis: Res quidem actu non difficilis: sed periculo ueritatis admodũ præsumptiuosa. Idem in prologo Euang. Si autem ueritas est quærenda de pluribus, quur non ad Græcam originẽ reuertentes, ea quæ uel à uitiosis interpretibus male edita, uel à præsumptioribus imperitis emendata peruersius, uel à librarijs dormitantibus aut addita sunt, aut mutata, corrigimus?*

Prætego, *tegis*, penul. correpta, præcelo, antè tego. *Lactan. lib. 5. Tum uilia sua capillis, & pallio, & (quod maxime est uelamentum) diuitijs prætegebat.*

Prætendo, antetẽdo. *Leo papa: Nõ desinit hostis antiquus deceptionis laqueos ubiq; prætere. Quandoq; præfero. Verg. lib. 4. Georg. —Fumosq; manu prætende sequaces. Quandoq; præmonstro, exhibeo. Lactan. lib. 3. Quid contemptus ille rerum, qui magnificis uerbis prætenditur? Cicero: Priuatorum munus est, æquo & pari cum ciuibz iure uiuere: neq; summissum & abiectum, neq; se effferentem prætere. Quandoq; prætexo. Vergilius lib. 3. Georgicorum: —Riuos deducere nulla*

Relligio uetuit, segeti prætere sepe. Lactan. per translationẽ lib. 4. dixit: Ne si fuisset alienigena, iustam posset excusationem de lege prætere id est, allegare.

Prætento, *tas*, prius tento. *Quint. li. 4. Sed quid in ingressu parcius & modestius prætentanda est iudicis misericordia.*

Præter, præpositio, quæ quum à præ descendat scribitur per æ, diphth. & modò separatur, modò componitur. *Separata uim excipiendi habet: & semper aduſatiuo iungitur. ut, Nul lum timco præter Deum. Aliquando significat ultra: Quintilia. Multa erant præter hæc quæ obijci merito potuissent. Plinius lib. 10. Præter hominẽ somnare equos, canes, boves, pecora, capras, palam est. Aliquando significat antè. Cicero in Verrẽ: Præter oculos soli ferebant. Aliquando sine. Salustius: Præter rerum capitalium condemnatos. Aliquando contra. Terent. in Andr. Præter ciuium moram atq; legem. Composita uerò plerumq; significat ultra: et componitur eũ*

ditione incipiente ab e, ut Præterco. f, ut Præterfluo. g, ut Prætergradior. m, ut Prætermitto. u, ut Præteruolo.

Præter spem, significat ex insperato. *Sic Præter opinionẽ, ex inopinato, uel contra spem, seu contra opinionem.*

Præterbito, *tas*, penult. cor. frequent. significat frequenter. *Interponitur b, quasi præterito, tas. Plautus in Epid. Ca ue præterbites ullas ædes, quin roges, Senex hic? ubi habitat Periphanes platenius? Apud comicos receptius est hoc uerbum, quàm oratores.*

Præterea, aduerbium deductũ à præter, significat ultra quæ dicta sunt. *Et interdum habet pronomẽ tam singularis quàm pluralis numeri inclusum. De singulari. Vergilius:*

Si duo præterea tales Idea tulisset Terra uiros.

Id est, præter eũ, scilicet Acneam. De plurali. Cicero Lentul.

Præterea quidem de consularibus nemini possum erga te

esse testis. id est, præter eos. Et non solum præter eum, uel

eos: sed etiam te. ut, Te doctum existimo, præterea neminẽ.

id est, præter te. Præter me. ut, Mihi credis, præterea nemini.

Eodem modo: Præter nos, Præter uos, Præter illos. Et Præ

terea, quandoq; ponitur pro postea. Vergilius:

Præterea haud supplex aris imponit honores.

Prætereo, *ris, terui, & rij, præteritum*, significat ultra eo.

Terentius in Eunuchis: Dum hæc reputo, imprudens uillam

præterij. Vnde Tempus præteritum, quod iam non est, sed

ultra iuit. Et Præteriti, dicuntur extincti. Propertius:

Fas est præteritos semper amare uiros.

Item Præteriti dicuntur, qui in petitione magistratuum re-

pulsam habuerunt, ut sæpe apud Ciceronem inuenies.

Prætermitto, intactum relinquo. *Lact. lib. 5. Mirũ q, Apu-*

leium prætermisit: cuius solent & multa et mira memorari.

Præterpropter, tota una dictio, significat præterquã pro-

pter, hoc est, propter aliã causam, quam propter eam de qua

loquimur. ut, Præterpropter uitam uiuitur. hoc est, propter

aliã causam uiuitur quàm ut uiuatur: utputa propter laudẽ,

uel propter gloriam. Ennius: Ocio qui nescit uti, plus negocij

habet, quàm quum est negocium in negocio. Nam cui quod

agat institutum est, nullo negocio id agit: studet ibi, mētẽq;

animũq; delectat suum. Ocioſo initio animus nescit quid ue

lit. Hoc idem est enim, neq; domi nũc nos, nec militiæ sumus.

Imus, huc, hinc illuc: quum illuc uentum est, ire illinc libet:

incerte errat animus, præterpropter uitam uiuitur.

Præterquam, tota una dictio, semper requirit præcedẽtem

casum: quia idem uerbum subintelligitur. ut, Nemo id dixit

præterquam Cicero, Nullius id interest præterquam patris,

Nulli id placuit præterquam Cæsari, Neminem præterquam

prætorem timeo, O uos omnes præterquam Plato legite. A

nemine præterquam à Socrate didici. Significat etiam aliter

quàm. Liuius lib. 1. Vocata ad cõsiliũ multitudinem, quæ co-

alescere in populi unius corpus nulla re præterquam legibus

poterat, iura dedit. Etiam significat insuper, præterea. Plin.

lib. 23. Præterquam serpentium ictus.

Præterquam quod, id est, nisi. *Plin. Omnia nobis ex uoto*

successerunt, præterquam quod in itinere defunctum matrem

audiuimus. Sunt qui putent esse unam tantum dictionem.

Præterucho, *ultrã ucho. Aug. Præteruclus omnem uillam.*

Præteruolo, *las*, penul. corr. celeriter prætereo. *Lactantius*

lib. 2. Quàm callide periculum præteruolauit. Proprie tamẽ

Præteruolare, significat ultrã uolare.

Prætexo, *xis*, prius texo, prius facio, seu prius ordino: ut *Ci-*

ceronis exemplũ à Prisciano prolatum indicat. Si omnia quæ

fiunt quæq; aguntur, leuioribus principijs, natura ipsa præ-

texuit. Aliquando ponitur pro contego, abscondo: quasi aliud

quàm

quàm sit ostendo. Vnde Prætextum.

Prætextata toga, genus uestimenti oblongum ac talare, quod supra tunicas honorati quique sumunt. Dicta quod ei purpura prætexebatur. Hæc una cum bulla, in usum puerorum nobilium usurpabatur. Vnde Prætextati dicebantur, qui nondum decem et septem annos præterierant: à Prætexta quàm inducebant. Et hac deposita, accipiebant togam uirilem, quum ad annum decimumseptimum peruenissent: tanquam non pueriliter, sed uiriliter uita esset peragenda. Nam pueri existimabantur, qui minores essent annis septendecim. Vnde Vlpianus ait, pueritiam duntaxat annis septendecim, qui eos non in totum compleuit, prohibetur postulare. Cicero: Ego autem à patre ita eram deductus ad Scauolam, sumpta uirilium toga, ut quoad possem, et liceret, à senis latere nunquam discederem. Seneca lib. 1. Epist. Tenes utique memoria quantum senseris gaudium, quum prætextata posita, sumpsisti uirilem togam. Ideo autem ingenuis pueris attributam existimant togam prætextam, ut ex purpure rubore, ingenuitatis rubore regerentur. Lege Macrobius lib. 1. Saturnalium: Vnde olim Papyrius cognominatus est Prætextatus, ob tacendi loquendique in prætextata ætate prudentiam. Id postea cognomen in omnem eius familiam translatum fuit. Erat et Prætextata gestamen magistratuum et regum. Hac Tullus Hostilius primus usus est. ut inquit Plinius, Qui debellatis Hetruscis, sellam curulem, lectorem, et togam pictam atque prætextam (quæ insignia magistratuum Hetruscorum erant) Romam transtulit. Sed postea Tarquinius Demaratus filius, quum de Sabinis egisset triumphum, quoniam in eo bello filius eius annos quatuordecim natus, hostem manu percusserat, et pro concione illum laudauit, et prætextam ac bullam auream donauit: insigniens puerum supra annorum sortem, præmij uirilium et honoris. Prætextam igitur ac bullam gestandæ mos, à Prisci Tarquinij filio deductus est. Sunt tamen qui tradunt eundem Priscum, quum statum ciuitatis ordinaret, instituisse, ut patriciorum filij bulla aurea uterentur: et togam quæ purpura prætextatur, ijs tantum, quorum patres ciuile magistratum gessissent: cæteris prætextam tantum indulsisse, usque ad eos, quorum patres stipendia iusta meruissent. Fuit et in usu prætextata bulla: qua nulli alij licebat uti, nisi ei qui funus faciebat. Prætextæ etiã actiones seu comædiæ dictæ sunt: à prætextata. Hor. Vel qui prætextas, uel qui docuere togatas. In his imperatorum negocia agebantur, et publica: regesque Romani, uel duces, inducebantur personarum dignitate penè tragædijs similes. Et dictæ Prætextæ, quod in his ferè regum aut magistratuum acta comprehenduntur: qui principio prætextata toga utebantur.

Prætextatum sermonem, ueteres obscenum adpellauerunt: ab eo quod prætextatus nefas sit obsceno uerbo uti. Vel (ut quidam aiunt) quod nubetibus depositis prætextis à multitudinem puerorum obscena clamarètur. Suetonius in Vespasiano: Erat enim dicacitatis plurimæ, et sic scurrilis ac sordida, ut ne prætextatus quidem uerbis abstineret. Sic Macrobius lib. 2. Satur. Hæc nobis sit literata letitia, et docta cauillatio, uice planipedis et subulonis, impudica et prætextata uerba iacentis. Sic Prætextati mores, dicuntur à Satyrice poeta.

Prætextum, dicitur illud uelamentum, quo moueri aliquis uidetur ad aliquid agendum: quum tamen alia causa moueatur. Suetonius de Cesare: Et prætextum quidem illi ciuiliu armorum hoc fuit: causas autem alias fuisse opinantur. Verg. Non tamen Anna nouis prætexere funera sacris Germanam credit.

Prætor, omnis magistratus adpellabatur, cui pareret exercitus. Vnde imperatores, Prætores quandoque uocantur. Cicero

Herennio: Epaminondas Thebanorum imperator, ei qui sibi ex lege successerat prætor, exercitum non tradidit. ubi Victorinus: Notare debemus, omnes magistratus Prætores adpellatos. Sed patres quoque tempore L. Sextius primus ex plebe consul creatus, Fufium Camillum primum prætorum urbanum, qui ius in urbe diceret, creauerunt: mox unico prætore non sufficiente, quod multi peregrini in ciuitatem uenirent, alius creatus est peregrinus: eo quod plerumque inter peregrinos ius dicebat. Capta deinde Sardinia, aliisque provinciis, totidem prætores, quot provincie in diuisionem uenerant, creati sunt. Partim qui urbanis rebus, partim qui provincialibus præessent. Dictus Prætor (ut Liuius innuit) à præessendo: ut Var. à præeundo, quasi prætor: quod præter iure et exercitu. Et Liuius lib. 5. scribit, primum prætorum ex patribus, qui ius in urbe diceret, creatum fuisse: penes quem magistratum, omnis publici priuatique iuris potestas. ut et nouum ius condere, et uetera abrogare facultas esset. Idque ob magistratus honorem, ius honorarium adpellatum est, quum tamen regia illi essent insignia, ut adparatu consulibus penè par uideretur. Creatus, quum consules auocarentur, bellis finitimis, nec esset qui in ciuitate ius diceret. Eius dignitas Prætura dicitur.

Prætorianus, qui apud prætorum, seu in prætorio uersatur. Cic. pro Cælio: Nemini unquam prætoriani maiores honores habuerunt quam M. Cælio. Et prætoriani milites honoratores erant, qui Romæ habebant castra, quæ Prætoria dicebantur. Ex prætoriano exercitu Otho factus est impator.

Prætorium, domus in qua prætor habitat, siue dux. Quia (ut dictum est) omnis magistratus cui pareret exercitus, prætor dictus est. Liuius lib. 3. Quercus ingens arbor, prætorio iminebat, cuius umbra opaca sedes erat. Hoc alio nomine à Quintiliano dicitur augustale. Ponitur etiam pro magnifica et ampla domo, in agro et ruri extructa, in qua ædificia, pecunias ingentes effundebant. Suetonius de Cæli. In extructionibus prætoriorum atque uillarum omni posthabita ratione, nihil tam efficere concupiscebat, quam quod effici posse negaretur. Palladius lib. 1. Ipsius prætorij situs, loco aliquatenus erectiore, et sicciore propter iniuriam fundamentorum, et ut læto fruatur aspectu. Item Prætorium, dicitur locus in qua prætor ius dicit. ut est in Euangelio. Ponitur etiam Prætorium pro consilio, quod fit imperatoris tentorio. id est, ipso prætorio. Vnde dicimus dimitti prætorium, sicut dimitti senatum. Liuius: Fuluius ne id ipsum impedimento incepto foret, dimittens prætorium tribunis militum, ac præfectis sociorum imperauit et c. Ponitur enim continens pro contento, ut sepe fieri solet.

Prætorius uir, qui præturam gessit. Cicero pro Plancio: Cedat consulari generi prætorium, nec contendat cum prætorio equester locus.

Prætorius, a, um, quod est prætoris, seu quod ad prætorem pertinet. ut prætorium ius, prætoria cohors, quæ à prætore non discedebat. Scipio enim Africanus primus fortissimum quæque delegit, qui ab eo in bello non discederet, et certo munere militie uacaret, et sesquiplext stipendium acciperet. Prætoria uero porta dicitur, qua exercitus in prælium educitur: quia initio prætores erant qui nunc consules, et hi bella administrabant. Prætura, prætoris magistratus. Cc.

Præualco, les, pen. cor. antecello, et quasi in maiori pretio sum, uel melior sum. Plinius: Vtræque in pretio sunt, sed tamen præualent margaritæ. Et lib. 10. Vulturum præualent nigri. Aliquando Præualere, significat potentiorum seu robustiorum esse. Hieronymus lib. 2. Reg. Noluit autem Ammon adquire scere: sed præualens uiribus oppressit eam.

Præuaricor, pen. cor. ex præ et uaricor, quamuis et Diuak k k 2 rico

- rico dicatur. Varicari autem à uaricibus, quæ (teste Nonio) sunt uenæ, in suris inflexæ & obtortæ. Præuaricari uerò, est à recto discedere. Plin. lib. 8. Arator nisi incuruus præuaricatur. Hinc Præuaricator, à uaricando, hoc est, transgrediendo dictus est, qui ab officij sui præscripto defleat atq; aberrat. Plinius Iuni. Alioqui præuaricatio, est transire dicenda. Præuaricatio etiā cursim et breuiter attingere quæ sunt inculcanda, infigenda, repetenda. Martianus Iurecons. Præuaricatorē fuisse scribit eū, qui colluderet cū reo, & trāslatitio munere adcusandi defungeretur: eò quod proprias quidē probationes dissimularet, falsas uerò adcusatiōes admitteret. Cic. pro Cluen. An ut præuaricaretur? iam id quoq; ad corrumpendū iudicium pertinet. Vlpianus scribit Præuaricatorem esse, qui diuersam partē adiuvat, prodita causa sua, allegatq; Labeo nem qui hoc nomen à uaria certatione tractum senfit.
- Præueho**, me prius duco. Lilius lib. 9. Sed equites Romani præuecti, per obliqua campi, quum se fugietibus obtulissent.
- Præuello**, is, per duplex il, anteuello.
- Præuelo**, as, pen. prod. prius operio. Claud. lib. 2. de Rap. Et sparsos religant crines, & uultibus addunt Flamea sollicitum præuelatura pudorem.
- Præuenio**, anteuenio, antecipio. Ambrosius: Iam ab alio amatore præuenta sum.
- Præuerto**, & Præuerto, depon. id est, prætereo, præcedo. Verg. — Volucrumq; fuga præuertitur Hebrum. Item anteuerto, uel antepono. Plautus in Amphitryo. Illuc redeundū est mihi, ne me uxorem præuertisse dicāt præpubl. Item reuoco. Idem in cadē: Flebilis præuertitur metus, accurro ut sciam quid uelit.
- Præuideo**, ante uideo. Plin. Id nos futurum præuideramus. Hinc Præuidencia, quæ duplex est. Aut enim animo aut oculis præuidemus. Præuideo est quasi caneo.
- Præuius**, qui præeundo uiam monstrat. Leo papa: Sequuntur tres uiri superni luminis ducatum, & præuij fulgoris indicium intenta contemplatione comitantes.
- Pragma**, atis. Latine actio, seu negotiū dicitur. Inde Pragmaticus, negotiator: uel forensis, iuris interpres, oratoris minister: qui in foro ac iudicijs uersans, lites dirimit. Quint. li. 3. Hermagoras prima in hoc loco posuit exēpla ex quæstionibus meis, siue quod Græci πρᾶγματῶν, uocāt iuris interpretes. Iuue. Inde cadunt partes in fœdera Pragmaticorum. Hoc est, à iudicio discedunt, & licet arbitrio forensium aduocatorum, seu procuratorum dirimendam permittunt. Cicero lib. 1. de Orato. Itaq; non (ut apud Græcos) infimi homines, mercedula adducti, ministros se præbent, in iudicijs oratoribus, ij, qui apud illos pragmatici uocantur.
- Pragmatica**, sanctio, dicta est quod per eam à supremo atq; oratorio iudice discedatur, & omnia pragmaticorum arbitrio terminentur.
- Prandeo**, des, prandi, & pransus sum. Plautus in Menæ. Prandi & potui, scortumq; accubui. Pransos ueteres uocabant, non solum qui edissent, sed etiam quibus nihil deesset. Varro: Pransum te ac paratum esse oportere.
- Prandium**, ab edendo dicitur: quasi perediū, cibus qui ante meridiem sumitur. Vel dicitur quasi Parandiū, quia debemus accipere quod paratum est. Cuius diminutiuum est Prandiolum, siue Prandiculum, quod ientaculum adpellatur.
- Pransito**, as, penulti. corre. frequentatiuum, quod Plautus in Amphitryo. cum adcusatio construxit. Nequam homines, inquit, qui potentiam pransitant.
- Præcides**, lapilli genus, & porraceus interpretatur. Cc.
- Prasinus**, penultima correpta, color uiridis ad similitudinem porri. Nā πρᾶσις Latine porrum dicitur. Hinc uestes è uiridi lana Prasina dicuntur. Martialis:
- De nostra prasina synthesis empta toga.
- Plaut. Prasina, coccina, tyria, fœcale, foccos, monilia amisit.
- Prasius**, gemma quædam è uiridatium genere.
- Pratum**, est in quo ad fructum percipiendum, falce duntaxat opus est: ex eo dictum, quod sine ope paratū sit ad fructum faciendum. Colu. lib. 2. Prato ueteres Romani primas in agri-colatione tribuerunt partes. Nomen quoq; indiderunt ab eo quod protinus esset paratū, nec magnum laborem desyderaret. Prata etiam dicuntur quæ nunc uiridia, ut plurimū buxo & lauro frequentata. Hinc Prætēsis, & hoc Prætēse, qd' est ex prato. Colu. lib. 7. Eosq; nemo dubitat quin optima sint, uitia in falcem ligata & cicercula, itemq; pratenſe fœnum.
- Præuus**, a, um, quod non est rectum. ut, Erunt praua in directis, & aspera in uias planas. Transfertur etiam ad animū. ut quum dicimus prauī mores.
- Præxalpes**, nobilis Persa, qui Smerdim Cambyse fratrem iussu regis occidit, ut ait Hieronymus.
- Praxis**, Græcè Latine terminatio dicitur, uel actio.
- Praxitiles**, penult. cor. nomen statuarij, qui marmorum nobilis sculptor fuit. Sculpsit inter cetera Venerem Gnidi, quæ in toto orbe præcipua habita est. Multiq; ut eam uiderent, Gnidium sunt profecti. De hoc Propertius:
- Praxitelem parius uindicat arte lapis.
- Precarium**, est quod precibus petenti utendum conceditur, tam diu, quam diu is qui concessit patitur. In hanc sententiam dictum est à Seneca hominem esse precarij spiritus. Et apud Curium ait Alexander: Mori præstat quam precario imperator esse. Idem: Sed precarium spernebatur imperium. Vbi Precarium imperiū dicitur id quod tam diu obtinetur, quam diu qui concessere permittunt. Precario nomen ipsa terminatione datiui pro aduerbio accipitur. Terent. in Eunu. Seu ui, seu clam, seu precario. Paul. Precario habere uidetur, qui possessionem corporis, uel iuris adeptus, ex hac solummodo causa quod adhibuit preces, & impetrauit quod sibi possidere, aut uti liceat. Veluti si me precario rogaueris per fundū meum ire uel agere tibi liceat, uel ut in tectum meum stillicidiū uel tignum in parietem immisum habeas.
- Preciosior**, maioris precij. Plautus: Et alij preciosiores, alij uiliores habeant ædes.
- Precium**, qd' datur pro re empta. Hinc Preciosus, a, um, qd' est multi precij. Cice. lib. 3. Offic. Querit si mari iactura faciēda sit, equi ne preciosi potius iactura faciat, an serui uilis.
- Precor**, caris, cū adcusatio significat oro. Hiero. lib. 3. Reg. Nunc unam petitionem precor a te. Iūctum uerò cū datiuo, id est quod opto alicui bonam uel malam fortunam. Quintil. Et oram soluentibus bene precemur. Huius composita sunt Deprecor, de quo supra. Imprecor, pen. cor. quod in bonam & in malam partem accipitur. Idem: Non imprecamur debilitates, naufragia, morbos. Hiero. ad Pamma. Cui multos imprecamur annos ut hereseos reduiua plantaria, per illius studium arefacta moriantur. Idem contra Helui. pro oro tantum posuit quum inquit: Deus pater est imprecandus.
- Premo**, mis, pressi, pressum, proprie calco et innitor alicui cū pondere. Verg. — Et spirantia cogere pressis Mella fauis. Idē Aenci. 2. — Veluti q sensibus anguē Pressit humi nitēs. Quandoq; Premere est stringere. Hiero. in prolo. 10b. Vt si uelis anguillam aut mureculā strictis tenere manibus, quātō fortius presseris, tantō citius elabitur. Quādoq; firmare. Idē in Paulo: Quo cognito gradū pressit Antō. Quādoq; uexare. Ver. Numina nulla premūt, mortali urgemur ab hoste. Quandoq;

Quandoq; effodere. Idē: -Sulcūq; sibi premat ipsa carina. Quandoq; insequi, insistere. ut, Hac fugerent Graij preme-
ret Troiana iuuentus. Quandoq; urgere. ut, Ingentem
clamore premes ad rectia ceruū. Quandoq; occultare. ut,
Spem uultu simulat, premit altum corde dolorem. Quan-
doq; expellere. Varro: Inuitamq; pressit ab edibus. Quan-
doq; cohibere. Vergilius:
Imperio premit, ac uinctis & carcere frenat. Quandoq;
claudere. Idem: -Pressiq; oculos, ac uulnera laui.
Quandoq; uitare. Varro: Qui toties uillici tui uxore absen-
te pressisti uiro. Quandoq; remouere, excitare. Vergilius:
-Et ruris opaci Fulce premes umbrā. Quādoq; uastare. ut,
-Pelago premit arua sonanti. Quandoq; occidere. Idem:
Armigeramq; domū premit. Quandoq; demergere, infodere.
Idem: Quod superest quacunq; premes uirgulta p agros
Sparge fimo pingui. Huius composita sunt Comprimo,
Deprimo, Exprimo, Opprimo, Imprimo, Reprimo & Sup-
primo, quæ habent penultimam correptam.
Prepenissus, urbs est Mysiæ maioris in mediterraneis. Cc.
Prepon, πρεπον, Latine persona uel decorum dicitur. Ambr.
Decorum autem in nostris scripturis primo constitui loco,
quod Græcè prepon dicitur.
Presbyter, Græcè, Latine senior dicitur. August. Sanè etiam
grandioris ætatis, & sicut scriptura loquitur plenū dierum
posse dici seniore. hoc est, presbyterum. Proinde omnis se-
nex, etiam presbyter, nō omnis presbyter etiam senex: quia
plerunq; est hoc nomen ætatis, quæ infra senectutē, senectuti
uicina est, & ex hoc etiam ipsa à senectute nomē accepit in
Latina lingua: quoniam autem presbyter, senior adpellatur,
apud Græcos aut maxime sicut scriptura loquitur πρεσβυτε-
ρος & νεωτερος dicuntur, etiam si ætates iuuenum comparen-
tur: quod dicimus nos maiorem atq; minorem.
Presso, pressas, frequentatiuum. Vergilius:
-Pressabimus ubera palmis.
Pressura, idem quod pressus. Augustinus: Stipantur parietes
pressuris se urgent, propè se suffocant multitudine. Per trās-
lationem capitur pro uexatione. ut in Euangel. Et in ter-
ris pressura gentium.
Pressus, a, um, quod est subtile. Cicero in Horten. Quis te
autem est, aut fuit unquam, in partiundis rebus, in definien-
dis & explicandis sententijs pressior? Aliquando dicitur o-
nustum, grauatum. Vergilius lib. 2. Georgicorum:
Ceum pressæ quum iam portum tetigere carinæ.
Præter hæc ea significat quæ Premo.
Pressus, us, ipsa pressio. Cicc. lib. 3. de Ora. Valerū Soranum
lenitate faucis, atq; in ipso uocis pressu et sono facile uincat.
Pretides, Preti filiæ carminibus poetarum celebratæ. Hæ
quum furore agitantur, sanatæ helleboro à Melampode
perhibentur. à cuius nomine unum hellebori genus adpella-
tur melampodion.
Priamus, penulti. corr. Laomedontis Troianorum regis fi-
lius. ἀνδρὶ τῷ πριάμῳ, quod est emere. Nam quum Hercules
Laomedontem occidisset, Priamum redemptum à uicinis ho-
stibus in paterno regno locauit.
Priapeia, carmen obscærum, quod nonnulli Vergilio, alij
Ouidio adscribunt. Cc.
Priapismus, morbus est quū genitales partes in solam lon-
gitudinem protenduntur, & in circulum tumescunt sine Ve-
neris adpeditu. Aiunt quidam Priapismum esse uulvæ, sicut
membris uirilis lentiginem.
Priapus, penul. prod. Deus hortorum creditus est, & Libe-
ri patris ac Nymphæ seu Veneris filius: quia Venerem com-

mouet. Hic & Lampfacenus dictus est, à Lampfaco Hel-
lesponti oppido. Priapus præterea urbs est, quam Milesij
Priapi nomine construxerunt. Similiter & portus.
Pridem, aduerbium tēporis, quasi prius die, significat paruo
tempore prius. Plinius libro. 17. Ipsi uerò pridem uidimus ea
omnia præter pubertatē in filio Cornelij Taciti equitis Ro-
mani: Aliquando lōgo tempore prius. Apuleius: Quod pridē
Plato adfirmauerat. Eiusdem significationis sunt Iampridē,
Dudum, Iamdudum, Nuper, Iamdū. Quæ si cum Pridē aut
Dudum addamus non uel quā, uel ita, significant semper,
multo tempore antē. Plinius lib. 5. Medica non pridē uenit
in Italiā. id est, nō multo tempore antē. Cicero pro Roscio:
Quampridē Fanni nomen detulisti. hoc est, quā multo tē-
pore antē. Teren. in Eunu. Huc euasit quampridem pater mi-
hi & mater mortui essent. id est, quantum temporis præiuit.
Cicero in Bruto: Nostra autem ciuitate non ita pridem do-
minatu regio liberata. id est, non multo tempore antē.
Pridie, & **Pridianus**, vide in dictione Postridie.
Priene, urbs maritima (ut inquit Stra.) quæ inuēctū Mæandri
fluminis inter ipsam, Miletūq; labētis mediterranea facta est.
Primæ, arum fit à primis quum ordinem significat, & intel-
liguntur partes. Cicero in Bruto: Ex his Cotta & Sulpitius
quū meo iudicio, tum omnium facile primas tulerunt. & iterū:
Erat excellens iudicio uulgi, & facile prima tenebat.
Primæuus, a, um, quod est primæ ætatis: sicut grandæuus,
grandioris ætatis.
Primanus, Tribunus erat, qui primæ legioni tributum scri-
bebat: sicut Secundanus, qui secundæ: Tertianus, qui tertie.
Primarius, a, um, quod aliud nō habet originē. Primarius
lapis, q primus in aliquo ædificij fundamēto ponitur. Prima-
rij ciues, q primi sunt in ciuitate, qui etiā primates dicuntur.
Primates, dicti sunt qui & summates siue optimates, qui
sunt primi in ciuitate.
Primicerius, à cerco fit (ut autor est Hiero. in Chronicis, et
Cassiodorus in Epistolis) quoniā & Græcè πρῶτος δι-
catur. Ammianus uerò refert inter tribunos fuisse qui dice-
rentur primicerij. Vexati sunt, inquit, multi & nocentes &
innocētes, inter quos Valētinus ex primicerio protectorum
tribunus. De Secundicerijs quoq; mentio est apud ueteres.
Primigeni foetus, ipsi primogeniti. Vnde apud Lucretiū:
Coortus & dies mundi primigenus.
Primigenius, a, um, idem quod primitiuus. Et proprie Pri-
migenia dicuntur semina quæ dedit natura, quæ Cicero prima
naturæ, & Græci τὰ πρῶτα φύσος adpellant. In his numerat
incolumitatem, conseruationemq; omnium partium, ualētudi-
nemq; sensus integros, doloris uacuitatem, uires, pulchritu-
dinem, ceteraq; huiusmodi. Et uerba uocantur Primigenia. ut
lego, scribo, quæ non sunt ab alio uerbo, sed suas habent ra-
dices. Item Primigenius sulcus dicitur, qui in condenda noua
urbe tauro & uacca designationis causa imprimitur.
Primipare, pen. cor. dicuntur parētes quæ primò pepererūt.
Primipilus, centurio primæ cohortis, ut Liuius lib. 7. scri-
bit. Nam ordo partes tres habebat, quarum unāquāq; pri-
mum pilum uocabant. Suetonius: Primos pilos centurionibus
ademit. Primipilus (ut ait Vegetius lib. 2.) 400. milites du-
cebat in prima acie, eratq; caput legionis. Hinc Primipilaris
dici uidetur, nō tam miles qui fuerat sub centurione primipi-
li, quā ipse cēturio, qui olim præditus fuerat hac dignitate.
Et ea forma dicitur Primipilaris quæ consularis.
Primipes, militum genus qui à principio gladijs pugnabāt,
postea commutata re militari facti sunt pilumni. Cc.
Primiter, & **Primitus**, aduerbia à primum. Cc.

Primitiæ,arum, primi fructus ex agro suscepti, qui Deo offeruntur. Plinius Romanorum abstinentiam commendans inquit, non degustasse eos uina aut nouas fruges, priusquam sacerdotibus primitias libassent.

Primitium, quod in aliqua re primū et principale est. Oui. Ecce rapit medijs flagratem Rhetus ab aris Primitiū torrē.

Primitiuus, a, um, quod aliunde non habet originem, siue quod per se inuētum est. Vnde et Primitiua uerba, quæ per se inuenta sunt, nec aliunde deriuantur.

Primogenitus, (inquit Hieronymus contra Heluid.) est qui aperit uulua, et ante quem nullus est genitus: non is quem frater postgenitus subsequitur. Et omnis unigenitus est primogenitus. Alioqui si non primogenitus esset, nisi is tantū quē sequuntur fratres, tamdiu sacerdotibus primogenita non deberentur, quamdiu et alia fuerint procreata: ne forte partu non sequente unigenitus sit et non primogenitus. Est igitur Primogenitus, non post quē alij, sed ante quē nullus est genitus.

Primordia, quæ primò ordinur. hoc est, initia.

Primores, summæ quæq; res. Lucilius: Quum gallus gallinaceus digitos primoresq; erigit ungues. Hinc primores pro optimatibus. Suetonius: Scripta famosa uulgoq; edita, quibus primores uiri ac foeminae notabantur, aboleuit. Et Primores, dentes qui primi patent.

Primulus, penul. cor. diminutiuum est à primus.

Primum, aduerbium, à quo fiūt composita, Quamprimum, et Vtprimum.

Primus, quandoq; ad numerum seu ordinem refertur. ut, primus, secundus, tertius. Quandoq; dicitur princeps: sicut et princeps ponitur pro primo. Vergilius:

Prima quod ad Troiam pro claris gesserat Argis. Quandoq; ponitur pro optimo: sicut et prior pro meliore. Idem: —Primos iuuenum tot miserit orco. Quandoq; pro præcipuo. Idem: —Quantos primos patiarc labores.

Quandoq; pro eo ante quem nullus est. Idem:

Hic mihi responsum primus dedit ille petenti. Fit autem Primus à pridem, abicēta dem, et accepta mus: sicut prior, accepta or. Hinc fiunt aduerbia, Primò, Primè, Apprimè, Primum, Primitus, Primitus, et In primis, et Principio.

Princeps, generis communis, qui uel quæ principatū tenet: quasi primum caput. Et Princeps dicitur dominus: quod qui dominatur primus sit. Item dicitur primus uel Prima. Verg. Princeps ardentem coniecit lampada Turnus.

Principale, quod primum et præcipuum est.

Principia, locus in castris à principibus militibus sic adpellatus. ut est apud Columellam lib. 3. post principia.

Principium, initium alicuius rei, et modò ad numerū, modò ad tempus, modò ad fundamentum refertur, quomodo in edificanda domo initium fundamentum est. Principiū quoq; et conuersionis et deprauationis dici posse scripturā cognoscimus autoritate. Est et Principium artis, ars ipsa, ex qua artificium diuersorū, deinceps cœpit operatio. Et Principium est bonorum operum finis optimus. ut, misericordie principium, est Deo placere quod facias.

Principor, paris, inchoo, auspico. Principio uerò dominor. A quo Principatus.

Prior, nomen comparatiuum, quod non solū ad duos, sed etiā ad plures referri potest. Gell. li. 14. Quotiesq; usu uenisset, ut omnes isti magistratus, eodē tēpore Romæ essent, qui eorū prior alijs esset, et potissimum senatus cōsulendi ius fuisset. Apuleius lib. 2. Flor. Vt Hippas è numero sophistarum est artium multitudine prior omnibus, eloquētia nulli secundus.

Priscus, a, um, quod superiori ætate fuit. ut Prisci Latini, qui

fuere antequam Roma conderetur.

Pristinus, a, um, penul. cor. quod superioribus annis, mensibus, diebus, et nostra memoria fuit. ut, Pristina nostra beneuolentia. Pristinum etiā dicitur de rebus, quæ non senescunt: non autē priscum. ut, Pharos et Tyrus nunquam in statum pristinum redibunt. Et dicitur Pristinum, quasi prinistinu, à primus (ut inquit Priscianus:) Aliquando Pristinus dicitur prior. Curtius: Dies pristino procellosior.

Pristis, genus piscis marini longissimi, atq; angusti corporis. Plinius scribit Pristes in mari Indico ducentiū cubitorum esse: balenas quaternū iugerū. Hic etiā Scylla maris monstrum dicitur. De quo Vergilius:

Prima hominis facies et pulchro pectore uirgo,

Pube tenus, postrema immani corpore pristis.

Ab huius similitudine nauis oblonga dicta est Pristis. Idem: Velocem Mnestheus, agit acri remige pristin.

Dicta Pristis, à sectione undarum. Scindunt enim mirum in modum fluctus propter tenuitatem. Græci autem πριστην, sectionem, πριστην, sectorem dicunt.

Priuati, proprie dicuntur, qui non sunt constituti in aliqua dignitate. Aliquando dicuntur exempti à iure communi. ut in Decre. distin. 3. Priuilegia sunt leges priuatorum. Et Priuatum, cui aliquid est ademptum.

Priueres, mulieres priuatae.

Priuernum, urbs est Campaniæ, et Camyllæ patria. Cc.

Priuignus, filius mariti, uxoris uel, cuius prior coniunx decessit, et uulgo filiastrus. Dicitur Priuignus, quod priusquam mater secundò nuberet, est genitus. Pri enim antiqui pro præ dixerunt.

Priuilegium, lex priuatis facta. Cicero pro domo sua: Leges priuatis in hominibus irrogare, id est enim priuilegium. Interdum Priuilegia dicuntur leges. unde Priuilegiū de Pompeij relictu Sallustius legem adpellauit.

Priuo, as, adimo. Plau. in Asi. Ego pōl istū portitorē priuaboritorio. Hinc Priuatus, ta, tum, quod non est cōmune cum alijs. Cice. lib. 1. Offic. Priuatum autē oportet æquo et pariciuius iure uiuere. Priuata etiā uocabatur seruitas sacrorum prioriorū. uelut dies natales. Fulgurū procuraciones, et huiusmodi priuata quæ fiebāt pro familijs singulis et hominibus. Hinc Priuatum, aduerbium, quod non est publicè factum. Sallust. Existimans publice priuatiq; alieno ære oppressos. Priuos, et Priuas, antiqui pro singulis dicebāt. Inde Priuas uerbenas, et Priuos silices pro singulis accipit Linius. Nonius: Priuum est proprium uniuscuiusq;. Vnde et Priuata dicuntur. quæ uniuscuiusq; propria sunt.

Pro, præpositio est quæ tam separata quam composita locale uim habet, et significat ante. ut pro curia, pro mœnibus. Sal. Qui ni maturasset, pro curia socijs signū dare. Procurro, antecurro. Prostratus, antestratus. Separata etiā significat quādoq; ad. ut, Pro meis uiribus. id est, ad uires meas. Vergil. Pro se quisq; uiri. Interdum ponitur loco in: ut, pro rostris, pro censu, pro tribunali. Interdū pro iuxta, siue secundum. ut pro Platonis sententia, pro hominū iudicio. Interdū pro causa perhibendi testimoniū. ut quū dicimus: pro mutuo animo, pro reconciliata gratia. id est, causa mutui animi, et causæ reconciliatæ gratiæ. Interdū pro loco. ut, Pecuniā ei dedi pro prædio, et sum pro prætore. id est, loco prædij, loco prætoris. Itē ponitur pro autoritate. ut, Tribuni plebis pro potestate intercesserūt. hoc est, autoritate potestatis suæ. Itē pro ppter. ut, pro iniuria quā accepi. id est, ppter iniuriā. Itē pro defensione. Terē. Nā nisi hæc ita essent, pro illo haud stares. Vergil. lib. 9. —Pro turribus adstant. Id est, pro defensione

defensione turrium. Est & aduerbium admirantis. Teretius in Adelph. Prò Dij immortales facinus indignum quod nar=ras. Item interiectio dolentis seu indignantis: ut, Prò Deum atq; hominum fidem. Plautus: Prò sancte Iupiter quid uideo? Sed his duobus modis circūfleitur. Composita uerò tempo=ralem uim habent: ut Prouideo, Prospicio. Quandoq; priua=tiua est: ut Profanus, id est, non sacer. Prohibeo, Propudium. Negatur enim cum his sanctitas, potestas ac pudor. Quan=doq; accipitur loco e, uel super: ut Prominet, id est, eminet, uel supereminet. Nōnquā significat porrò, siue in longū: ut Promissa barba. Nonnunquā diu: ut Protollo, Propēdo. Interdum procul: ut Prouincia. Aliquando procul de futuro tempore: ut Propheta. Quandoq; procul spatio loci: ut Pro=cella quæ procul ueniens percellit. Sæpe etiam ultra ad locū, uel ad aliquem tendere: ut Progredior, Proueho. Interdū pa=lām & more solenni: ut Pronuntio, Promulgo. Quādoq; co=rām: ut Propono. Quandoq; ualde: ut Procuruus, Quādoq; procul, uehementer: ut Profugus.

Proagogia, Latine productio. Nā πρὸ αγωγῆς producere est, hoc est, prostituere. Plautus: Audientem, inquit, dicto mater produxisti filiam.

Proauus, penul. correpta, aui paterni uel materni pater. Cu=ius relatiuum est Pronepos: à quo foeminiū Pronepitis. A' Proauo foeminiū Proauia.

Probabile, dicitur quod licet non sit uerum, uidetur tamen rationibus probari posse.

Probatia, Latine ouilis dicitur, πρὸ βατον enim ouis dicitur. Piscina ubi oues lauabantur quum sacerdotes litare uellent. Et Probatia, ouinus.

Probi, boni dicuntur, quasi prohibi, quod se à delinquentibus prohibeant. His cōtrarij sunt Improbi, & Reprobi. Impro=bi (ut inquit Asconius) cōtra leges sunt: sicut inofficiosus, cōtra merita: inhumanus, cōtra pietatē. A' Reprobis fit aliud compositum cōtrarium, scilicet Irreprobus, qui nō est reprobus. Ambrosius: Quumq; manum suam ad me contingendam aptaret, dedit ei angelus domini irreprobam, quam cōspicis, mortem. A' Probus fit Probitas, bonitas. Ab Improbus Im=bitas. Diminutiū Probulus: unde & Improbulus. Iuuenalis: —Finge tamen te Improbulum.

Problema, matis, & Problematum: propositio est, interro=gationem annexam habens.

Probo, as, laudo: quamuis maiorem uim habeat probo quā laudo. Nam apud idoncos sæpe legimus & laudo & probo. Quandoq; Probare est argumentis demonstrare: ut, Homo sacrilegus probauit se pro innocente. Quandoq; experimen=tum facere. Plaut. in Trinu. Quippe ex eorum ingenio inge=nium horum probant. Et in Euāgelio: Iuga boum emi, & eo probare illa. Quandoq; permittere. Horatius lib. i. Carmi. —Vagus & sinistra Labitur ripa Ioue non probante. Huius composita sunt Adprobo, Comprobo, eiusdem ferè si=gnificationis. Et contraria horum Improbo, & Reprobo, pro damno, quæ habent penultimam correptam.

Proboscis, idis, est porrectio corporis inherēs naribus, quæ excepto homine in alijs ferè animantibus inuenitur. Varro: Inuenisse se ericium cum proboscide. In elephanto manus di=citur, quod ea tanquā manu utatur. Plinius: Resoluunt ele=phanti manum draconum nodos. Dicta Proboscis, quod ante depascat, Græci enim πρὸ βοσκῆς dicunt ante pascere.

Probro, as, probro afficio. Ex quo fiūt cōposita Exprobro, Opprobro, de quibus suprā. Improbro, quo usus est Plaut. in Tru. Rus tu improbras: ut nactus es hominē quē pudeat pbri.

Probrosum, ignominiosum. Gellius lib. i. Manus eius inter

agendum forent argute admodum, & gestuose maledictis compellationibus probrosis iactatus est.

Probrum, stuprum, adulterium, flagitium. Sueton. in Cæsa. Qui digressam à marito post biduum statim duxerat, quāuis sine probri suspitione, peregrinarum mercium, portoria in=stituit. Vnde lex fuit apud Romanos, ut probrum uirginis ue=stalis capite puniretur. Alias significat maledictum, contume=liam, siue infāmiā, dedecus, quæ ex scelere sequi solent, ut datum est probro. id est, ignominia adscriptum. Lini. lib. 2. His freti occurrant portis, ingerunt probra, ægre abstinent, quin castra oppugnent. Similiter Cicero epistolas plenas pro=brorum adpellat. id est, contumeliarum.

Procacies, usurpauit Ambrosius lib. de Resur. Nam si uere uidissent, inquit, deformem meretricis adfæctum, inhorrentem procaciam, indecentem impudicitiam, inardentes libidines.

Procāpis, penul. cor. progenies quæ ab uno capite procedit. Procās, nomen regis Albanorum, qui Amulium & Numito=rem filios habuit.

Procax, & Procacitas, uide in dictione Proci.

Procēdo, is, penul. prod. ultra cedo, progredior. Sallust. in Iugur. Sed ubi plerunq; noctis processit: quod est quasi præ=terijt. Aliquando Procedere, est prosperè cedere. Terentius in And. Nisi id putas quia processit parū, non posse hoc iam ad salutem conuerti malum.

Proceleumaticus, pes ex quatuor syllabis breuibus con=stans. Dictus quasi primitus iussus, eo quod in sacris Miner=uæ prius eius pedis uersus pronunciari iuebantur: πρὸ enim ante, κελόω, iubeo.

Procella, est uis uenti, cum pluuia nec durans, & in mari po=tius quā in terra. Dicta ab eo, quod omnia procellat. id est, moueat uel percutiat. Aut à procul, quia à longè uidetur. Vergilius: Creberq; procellis Aphricus. Hinc Procellosus, a, um, procellis plenum.

Procello, is, percutio, euerto. unde Procella.

Procēres, penul. correpta. capita trabium, hoc est: mutili qui=dam extantes. Hinc principes ciuitatis Proceres adpellati sunt, quod ij ita in ciuitate eminent, sicut illi in edificijs. Hu=ius nominis singularem protulit Iuuenalis:

Agnosco procerem. Qui est à procer, eris.

Procērus, a, um, penul. prod. prolixum, & in longitudinem productum. Quod nomen quidam à cæra deriuant, quasi ad similitudinem cærae protensum propter facilitatē. Alij à cre=scendo, hoc est, excretum. Horatius in Sermon.

—Quò perinet ergo Proceros odiffe lupos. Huius cō=positum est Improcerus. Gell. lib. 4. Aduertimusq; hinc elici tarditatem, corporaq; eorum improcera fieri, minusq; adole=scere. Dicitur etiam hic & hæc Proceris, & hoc Procere.

Processus, us, progressum & successum significat.

Procestrion, putabatur locus apertus ac patulus, quo proce=ditur in cubiculū, coenaculis, & reliquis partibus superiori=bus. Pli. ad Gall. Post hanc cubiculū cū procestrio altitudine æstiuum munimēto hybernū. Nam Procestria (ut Festus ex=ponit) edificia sunt ante castra, uel quibus proceditur in mu=ro. Sunt tamen qui uelint cum procitono legi, loco ante cubi=culum, ab excubando nomē ex Græco sibi uedicante. Fit aut Procestrium, æqualibus columnarū interuallis patulū: supra quarum epistylia arcus curuantur. Quidam etiam Procestria aditum & uclui portam castrorum adpellauerunt.

Prochyta, tæ, pen. cor. & Frochyte, tes, insula in Putcolano sinu. Dicta quasi profusa. Emergit enim prouolutis in mare mōtibz, quū prius nō foret. Nā procheo significat effundo. Nam Inarimes mons terramotū passus, hanc insulam fudit.

kk 4 At Dio

At Dionysius lib. 1. scribit Prochyta dictam esse à nutrice Aeneae eiusdem nominis. De hac Vergil. lib. 9. Tum sonitu Prochyta alta tremat. Prochyta etiam uasis genus est.

Proci, dicuntur qui in eandem libidinem nimia adpetētia conspiciunt: à procando dicti. Est enim Procure, nimium lasciuie petere. Vnde Procaces mollium rerum petitores, et in petendo nimium petulci. Vergilius: —Procus irrisa priores. Inde Procacitas. Cic. lib. 4. de Repub. A procando. id est, poscendo procacitas nominata est. Et Procax, petax: quod et de inanimantibus dici potest. Verg. —Penitusq; procacibus austris. Quod est scilicet petentibus procellis: uel (ut Donatus exponit) impudentibus. Nam qui multum petit, impudens est. Et qui adeo impudentes sunt ut nimis petant, Procaces adpellantur: unde Procax meretrix, petulans dicitur, impudens, inuerecunda, mordax. Terentius: Maligno multo et magis procax illico facta est. Vnde Procaces legimus, qui mordaciter et iniuriose loquuntur. Cicero in Sal. Ne in idem incidam uitium procacitatis, quod huic obijcio. Et iterum: Non enim procacitate linguae, ut a sordes eluuntur. Sciendum tria haec, Procaces, Petulantes, et Proteruos multum similitudinis habere, et libidine quandam atq; iniuriam declarare, tam in factis, quam in dictis. Vnde apud Ciceronem proteruam petulantemq; eodem loco de inhonesta foemina legimus. Si auidua libere proterua, petulanter diues, effuse libidinosus, meretricio more uiueret. Hinc si quis ambulans per impotentiam mentis, obuium cubito feriat, qui cum contumelia sibi cedere cogat, proteruum hunc dicimus. Hinc à Vergil. haedi petulci, à petendo dicuntur, quod in alia loca penetrando iniuriam faciant.

Procido, is, pen. corre. procidi, procisum: significat me prosterno, seu uehementer inclino, pronus cado. Gellius: Nam quum multis annis postea scena quae prociderat reflecta esset. Et illud in Euangelio: Et procidens adorauit eum.

Procinctia classis, dici mos fuit, quando exercitus ad pugnam paratus erat: quod pugnatu ritu prius cingerentur gabino. Et quod classis uetus fuit hominum dici quam nauium multitudinem scriptum est.

Procinctus, us, dicitur quicquid paratum est, et ipsa prouisio facta antequam aliquid fiat.

Procio, cis, ciui, procium. penul. corr. significat peto. Liuius: Matrem procium plurimu uenerunt. id est, petium (ut Festus exponit) Procium uero penultima prod. significat ruptum atq; irritum. Hinc Iuriconsul. irritum testamentum, Procium dicunt: à procio, quod ex pro et cio componitur.

Procito, tas, saepe dico, prouoco.

Proclamo, mas, palam, et ualde clamo, uociferor. Liuius lib. 1. Moti homines sunt in eo iudicio maxime, Pub. Horatij patre proclamante se filiam iure casam iudicare, ni ita esset, patrio iure in filium animaduersurum fuisse.

Proclue, penul. prod. quod est porro inclinatum. Et proprie secundum Ciceronem lib. 4. Tuscul. dicitur in malis, quum Procluitas dicatur in his, qui ad aliquod uitium proni, inclinatiq; sunt. Et facilitas in bonis, qui proni sunt ad humanitatem, liberalitatem, et ad ingenuas disciplinas.

Proclus, philosophus, Platonius fuit, qui inter cetera praclare dicta, scribit multos esse in uita lupos, multos porcos plurimos alia specie quadam bruti circumfusus.

Proco, as, et Procor, aris, ut quidam putant à procio fiunt quod peto significat. Et est Procure, lasciuie petere, seu oculos in aliquam fixius intendere. Quandoq; etiam inhonestis uerbis et absq; respectu aliquem adgredi. Hinc componitur Reciproco, pro repeto, de quo alibi.

Proconessus, insula in Propontide, quam solam inter alias

habitari pleriq; dixerunt.

Proconsul, uide in dictione Consul.

Procrastino, as, penul. corr. prolongo. Gellius lib. 16. Quae reliquit perfecta expolitq; omni poetice uenustatis laude florent. Sed quae procrastinata sunt ab eo, ut post recenseretur nequaquam poetae nomine, atq; iudicio digna sunt.

Procris, Cephali uenatoris uxor fuit. Cc.

Pocubitor, qui noctu custodiae causa excubat, quum castra hostium in proximo sunt.

Procudo, is, penultima prod. significat prolato, cudendo extenuo, seu probe cudo, exacio ue. Vergil. lib. 1. Georg. —Durum procudit arator Vomeris obtusi dentem.

Procul, aduerbium, uidetur componi ex porro longè, quasi longè ab oculis, uel pra oculis. id est, ante oculos. Vnde potest et satis longè, et non longè significare. Terent. in Hecy. Quem quum isthoc sermonem habueris, procul hinc stans accipi. Vergilius lib. 5. Est procul in pelago saxum. Quod satis longè fuisse intelligi non potest, ne uoluptas pereat spectaculi. Deseruit quandoq; aduersatiuo, quandoq; ablatiuo. Curtius procul urbem dixit. Horatius in Sermon. Quae procul extructis inerant haerent canistris.

Proculco, as, progrediendo, uel aliud agendo, conculco. Columel. lib. 2. Nam dum à pecudibus legumina proculcantur, herbae etiam atteruntur ungulis atq; glabrescit.

Proculeius, nomen uiri: similiter à procul deductum.

Proculus, pe. cor. cognomen eius qui natus sit, patre peregrino te à patria procul. Alij Proculos ideo dictos putant, quia patribus senibus, quasi procul progressi et attenuati sint. Plaut. in Men. Iubeas proculum afferri tibi. Sunt qui Porculum legant.

Procumbo, is, prosternor, procliuiter iaceo. Liuius lib. 1. Ipsum festum uia procubuisse. Colum. lib. 1. Lata bubilia esse oportebit pedes decem, uel ut minimum nouem. Quae mensura et ad procumbendum pecori, et iugario ad circumeundum laxa ministeria praebeat. Significat interdum finire, ac desinere: quod faciunt quaecunq; se in arctum ex latitudine recipiunt: ut mucrones, imbrices, triangula. Plinius lib. 16. de Arundine: Folia, inquit, à medio internodio quum plurimum desinunt uestire procumbuntq;.

Procuratorius, a, um, quod ad procuratorem pertinet, ut procuratoriae litterae, procuratorium munus.

Procuror, ras, pen. prod. significat administrationem rerum alienarum gero. Cic. Cornific. Is procurat rationes Dionysij. Hinc Procurator, negotiorum gestor, quae uulgo factorem dicunt, cui praecipue agri colendi cura omnis incumbit. Vlp. de Procuratoribus: Procurator est, qui aliena negotia, madata domini administrat. Actores uero causarum causidici dicuntur. Procuratio, ipsa administratio. Cic. lib. 1. de Nat. Deorum: Sunt enim philosophi et fuerunt qui omnino nullam habere senserunt rerum humanarum procuratorem Deos. Aliquando Procurare, est studiose curare, seu inuestigare. Hiero. ad Dama. Et satanas quum aliquem sua arte deciperit, et proprium ei iugum imposuerit, ultra ad uitiorum abundantiam non procurat, sciens eum esse iam mortuum. Aliquando significat simpliciter curare. Apuleius: Hunc enim equulum suum curiose nimis procurantem inueni. Aliquando sustentare, medicare, adiuuare. Cato de Re rust. Eodem modo ceteras arbores procurato. Plautus in Cur. Tibi opus est hoc quo te procures.

Procurro, ris, procurri, procursum: ultra, siue longè curro. Columella lib. 7. Ex domitis bubus ualentissimum eundemq; placidissimum cum indomito iungimus, qui et procurentem retrahat, et cunctantem producat.

Procuruus, ualde curuus. Vergilius lib. 2. Georgic.

Contra

Contra nonnulla est oleis cultura, nec illæ

Procuruam expectant falcem.

Procurus, latro insignis in Attica regione, qui hospites interimere solitus, ab Hercule hospite interfectus est. Cc.

Procyon, Latine Anticanis stella, quæ et Sirius dicitur, uide in dictione Canis.

Prodeo, des, diui, uel prodij, proditum, ex pro et eo, d, interposita: significat ultra eo, siue foras exeo: quasi porro eo. Cicero: An ego tibi obuiam non prodirem, primum Appio Pulchro, deinde imperatori. Idem lib. 1. Offi. Scenicorum qui dem mos tantam habet disciplinæ ueteris uerecundiam, ut in scena sine subligaculo prodeat nemo. id est, exeat.

Prodico, cis, pe. pd. ultra dico. Cic. pro Celio. Quãobrem ex cutiemus omnes istorum delitias, omnes ineptias, si pdixerint.

Prodigæ hostiæ, dicuntur quæ consumuntur. Inde homines luxuriosi Prodigii dicti sunt.

Prodigialis, et hoc Prodigiale: quod prodigium procurat. Plaut. in Amph. Sed mulier postquã exporrecta es prodigiali Ioui, aut mola falsa hodie, aut thure comprecatam oportuit.

Prodigiator, qui ex prodigio futuro prænunciat.

Prodigiolus, a, um, quod prodigium facit.

Prodigium, quasi porro dictum, quod porro dicat, porro significet, et aliquid futurum esse portendat.

Prodigo, is, penult. cor. prodegi, supinum nõ legi, ex pro et ago, d, et phona causa interposita: significat consumo, ultra modum erogo. Plaut. in Aulu. Festo die si quid prodegeris, pro festo egere liceat nisi peperceris. Lactan. lib. 6. Quotiescunq; leuissimorum patrimonia in res superuacuas prodiguntur. Aliquando significat portendo, et præmonstro. Vnde Prodigia et Prodigiatores.

Prodigus, qui bona sua consumit. Cice. lib. 2. Offic. Omnino duo sunt genera largorum: quorum alteri prodigi, alteri liberales. Prodigii, qui epulis et uiscerationibus et gladiatorum muneribus ludorum, uenationumq; adparatu, pecunias profundunt in eas res, quarum memoriam aut breuē aut omnino nullam sunt relicturi. Liberales, qui suis facultatibus aut captos a prædatoribus redimunt, aut es alienum suscipiunt, causa amicorum, aut in filiarum collatione adiuvant, aut opitulantur, uel in re querenda uel augenda. Ponitur tamen interdum Prodigus pro liberali. Horatius lib. Carmi. Animæq; magnæ Prodigum Paulum superantem pœno Gratus insigni refram camœna. Antiqui hostias prodigas dicebant, quæ consumebantur. Hinc fiunt aduerbia Prodigè, et Prodigaliter, profuse, abundanter. Colu. lib. 4. Non illa uidetur prodigaliter in nostris Ceretanis accidisse, ut aliqua uitis apud te excederet uuarum numerum duorum millium.

Prodinunt, ueteres pro produnt dicere. Ennius:

Prodinunt famuli quum candida lumina lucent.

Prodius, etiam dixerunt pro interius, longius. Cc.

Prodo, prodis, prodidi, porro, id est, longè proijcio, desero, excludo, propello. Vergilius:

Nauibus (infandum) amissis unius ob iram

Prodimur, atq; Italiam longè disiungitur oris.

Et Prodere, deferre, ostendere, patefacere. Idem:

Prodere uoce sua quenquam aut opponere morti. Item

differre, protrahere. Teren. in And. Credo impetrabo, ut aliquot saluè nuptijs prodant dies. Itè propagare. Verg. lib. 4.

Italiam regeret genus alto à sanguine Teucri Proderet.

Item tradere. Sallust. Antequam arcem proderent hostibus.

Hinc Proditor, Proditio, et prodimentum, quod uulgo dicitur tradimentum: uel à prodendo consilia hostibus, uel à tradendis urbibus, arcibus, exercitu. Cicero: In eum pœnam qui

prodere hostibus patriam cogitaret. Item mandare. Idem Appio: Quum tuum studium consumes in uirorum fortium factis memoria prodendis. Item scribere. Cic. lib. 3. Offic. Utile uidebatur Vlysi, ut quidam Tragici poëtæ prodiderunt. Itè ex interiore in publicum locum procedere. Apul. Tum tremebundus prodit in forum. Aliàs pro loco, et secundum diuersos actus. Plinius lib. 2. Diuus August. læuum sibi prodidit calceum præpostere indutū, quo die seditione militari prope adflictus est. id est, proiecit, siue induit, aut significauit.

Prodromus, præcursor: unde Prodromi dicuntur à Græcis fici præcoces, quasi præcursoriæ, et Prodromi Aquilones, qui octo ferme diebus exortum Caniculæ antecedunt.

Produco, is, in longum duco, quod et de tēpore, et de corporeis rebus dicitur. Vergilius:

Abnegat excisa uitam producere Troia. Cicero in Cato: ne: Conuiuium uicinorum quotidie compleo, quod ad multam noctem quam maxime possumus uario sermone producimus. id est, protrahimus. Teren. in And. per translationem dixit: Nonne tibi esse satis hoc solidum uisum est gaudium, nisi me lætasses amantem, et falsa spe produceres? Hinc Producta syllaba dicitur longa. Columella flagellū uocat productissimū, quod longissimum est in uitibus. Et Producere, est ante, seu ultra, foras ue ducere. Teren. Produxi ac uendidi. Galba Ciceroni: Repente Antonius in aciem suas copias de nico produxit, et sine mora cōcurrit. Colu. lib. 7. Post eiusmodi experimenta uacuo plostro subiungendi, et paulatim longius cum oneribus producendi sunt. Idem paulo post. Ex domitis bubus ualentissimum, eundemq; placidissimum cum indomito iungimus qui procurrentem retrahat, et cunctantem producat. Hinc Productores, dicuntur qui uirgines abducunt, easq; ad questum exponunt. Teren. in Eunu. Pretium sperans illico producit et uendit. Vbi Donatus: Proprie uenales produci dicuntur. Plautus pro prostituere posuit: Audientē dicto mater produxisti filiam. id est, prostituisti. Hinc Productores. Apud Græcos dicitur πρῶταρον, et πρῶταρον, unde ὁ πρῶταρον leno, et πρῶταρον lenocinor, apud Suetonium: Ingeniorum pædagogia accipiuntur pro stupro, et prostitutione. Interdum pro gignere. Idem in Capit. Quid hoc est scelus, quasi inorbitantē filios produxerim. Interdum interponere. Teren. in And. Dicam aliquid iam me inuenturū, ut huic malo aliquam producam moram. Interdum prosequi. Vergil. —Nec te tua funera mater Produxi. Interdum consummare. Terentius in Adelph. Et cyathos forbillans paulatim hunc producam diem.

Productile, penult. correpta. quod tunctionibus malleorum productum est. Hierony. in Exodo: Duos quoq; Cherubim aureos et productiles facies.

Proetus, Abantis regis Argiuorum filius, eiq; successit in regno. Vxorē habuit Antiam, ex qua quatuor filias genuit, quæ dicuntur Præitides.

Profano, as, id est, ex sacro humanis usibus promiscuum factio. Vnde Profanatum templum dicitur, quum in eo uel dimicatum est, uel aliquid turpe commissum.

Profanus, a, um, pen. prod. dicitur irreligiosum, non sanctū, quod sit porro à fano, sed impium, scelestū, aduersum omni religioni. Statius: Fraternas acies alternaq; bella profanis. Decertata odijs. Plaut. Sacrum an profanum habeas parauipenditur. Profanum etiam dicitur quod ex religioso uel sacro in hominum usum conuersum est. Vergilius:

Faune precor miserere, inquit, tuq; optima ferrum

Terra, tene colui uestros si semper honores,

Quos contra Aeneade bello fecere profanos.

Et Profa

Et Profani, dicebantur sacris non initiati, qui sanum intrare non poterant. Idem: —Procul ò procul este profani, Conclamat uates. Et per allegoriam, Profanos dicimus impios, qui merito sunt doctis exosi. Horat. lib. 1. Carmi. Odi profanum uulgus. Varro Profanum interpretatur quod est ante sanum, coniunctum sano. Scribitur etiam per ph. Prophanus, uide supra in dictione Fanum.

Profari, ante uel late fari, dicere, pronunciare. Hinc fit nomen quartæ inflexionis Profatus, tus, tui. Gellius: Neq; dictu profatu ipso tetræ aut insuauis esse.

Profecto, aduerbium confirmantis est: dictum quasi pro facto, et significat nimirum. Terent. in And. Profecto sic est: Plerumq; autem ad responsionem adhibetur. Cicero: Quis hæc renunciat? Is profecto qui interfuit. Quod etiã per certe facimus. Idem: In quo meminimus? Certe in nullo. Sic fit per nimirum, et per nempe.

Profero, penul. cor. palam facio, prodo, pronuncio. Terent. in Hecy. Ita me Diij bene ament, haud propterea te rogo, ut hoc proferam. Seneca: Antequam sententiam proferam. Aliquando significat protendo, prolato. Plinius: Quum lineam protulisset longissimam atq; rectissimam. Iustin. lib. 1. Arbitria principum pro legibus erant, fines imperij tueri magis q̃ proferre mos erat. Terentius in Andr. Saltem aliquot dies profer dum proficiscar aliquo ne uideam.

Profestus, a, um, uide in dictione Festus.

Proficio, cis, procedo, et perficio significat. A quo Profectus. Idem est enim Proficere, et Profectum facere. Seneca: Sic enim et audiendo et legendo indies magis proficimus. Plinius: Nec minorem sub eo præceptore profectum fecit.

Proficiscor, eris, profectus, cundi et ueniendi significatione habet. Verg. Hunc letum Tyrijsq; diè Troiaq; profectus.

Profitetur, late seu palam polliceor. Cicero in Acade. Qui philosophiam iam professus sum populo nostro exhibiturum. Liui. Palam professi nusquam inde nisi in patriam uestigium esse moturos. id est, uoluntariè, siue libere. Vnde Professio, confessio palam facta. Et Professor, qui publice fatetur. Inde qui liberales artes docent, Professores dicuntur: quia artes illas se scire et posse publice tradere fatentur. Nam Profiteri usurpamus pro publice legere. Profiteri uero apud prætorè, uti de Archia est apud Ciceronem, est nomina siue censum profiteri. Vnde illud Euangelij, quod profitebantur omnes in Iudæa sub Augusto, ex hoc fonte uenit.

Profligo, as, pen. prod. deijcio, prodigo, depello, deperdo, et ad perniciem deduco. Vnde Profligatum exercitum dicimus. id est, prostratum, deiectum, adfectum, perditum. Et Profligatas res, hoc est, perditas, et ad perniciem redactas. Hinc Profligatissimos homines, uocamus perditissimos, et in quibus nihil est salubre, nihil integrum. Sueton. in Tibe. Ex iuuentute utriusq; ordinis profligatissimus quisq; Quandoq; Profligatum accipitur, quasi pro absoluto et effecto. Corn. Tacitus: Profligauerat bellum cum Iudeis Vespasianus. id est, confecerat, et penè ad exitum deduxerat. Hinc Profligata, dicuntur quæ propè absoluta sunt. Sic dicimus Profligata, et in profligato esse ædificia, quæ propè absoluta sunt. Cic. lib. 5. Tusc. Atq; si ita est profligata iam hæc, et penè ad exitum deducta quæstio est. Adfectu quoq; dixerunt qui Latine locuti sunt, id quod profligatum appellatur in hac significatione. Cicero in Oratione de prouincijs consularibus: Bellum adfectum uidemus, et uere ut dicam penè confectum. Idè in Oeconomico: Quum uero iam adfecta æstate uuas à Sole mitescere fas est.

Profligo, is, penul. produ. xi. ctum, late, siue multum certo. Colu. lib. 1. Quia flagitiosum quos hostis profligando deso-

lasset agros, nouo more emere Romanum supra uires patriæ monij possidendo.

Proflubeo, bes, bui, siue Proflubesco (si tamen inueniatur) significat emano. Columella lib. 7. Si armos læserit, aut sanguinem dimiserit, medio ferè in utroq; crure uenæ soluatur, et thuris puluere quum dimiserit, cum eo qui proflubuit sanguine armu linantur.

Profluens, modò participiū est. Liuius lib. 1. Pueros in profluentem aquam mitti iubet. Modò substantiuum, et generis masculini, poniturq; pro flumine. Cicero lib. 1. ad Hère. Qui parentem necasse iudicatus erit, is obuolutus et ligatus corio, deuehatur in profluentem. id est, fluminis procursum.

Profluo, is, deorsum siue à longè fluo. Lactant. lib. 2. Fontes quidem ex quibus aqua profluit. Hierony. per translationem Profluere quasi fluendo peruenire dixit. Inde misericordia omnibus profluxit, et gratia ut laudent.

Profluuium, fluxio: unde Profluuium sanguinis dicimus. Plinius lib. 26. Sanguinis profluuium sistit herbæ pæoniae semen rubrum.

Profluus, a, um, quod profluit. Ambrosius lib. Hexame. De aquarum proflua qualitate.

Profugio, procul fugio, aut quantum possum inde fugio. Plaut. in Cas. Quid nunc agam nescio, nisi ut improbos famulos imiter, ac domo profugiam. Cicero in Læl. Hac itaq; amicitia perterritus in Asiam profugit. Hinc

Profugium, dicitur quum longè aliquò fugitur, ubi se quis tutum putat. Cicero lib. 1. Tusc. Portum nobis paratum et profugium putemus, quò uelis passis prouehi liceat.

Profugus, qui longè aliquò fugit, procul à finibus suis uagans: quasi porro fugatus, et qui diuersa petit loca, etiam si non fugatus. Sic Horatius Profugos Scythas appellat, quod crebro domicilia mutant. Sallustius: Troiani qui Aenea duce profugi sedibus incertis uagabantur.

Profundo, is, lagge fundo, supra modum expono: tractu ab aqua quæ profunditur ex uasis. Terent. Profundat, precat, nihil ad me attinet. Et Profundere, extra fundere, unde dicimus: Preces et uota profundunt.

Profundum, dictum est quòd porro, id est, longè habeat fundum. Vnde proprie significat inum: ut profundum mare. Quamdoq; sumitur pro alto. Vergilius: Ni faciant maria ac terras cœlumq; profundum. Hinc Profunditas.

Profusus, supra modum sumptuosus. Sallustius: Alieni appetens sui profusus, quasi profusor. Ponitur aliquando pro abiecto, et iacente. Plautus: Profusus squalens, sordidus, ab omnibus derelictus.

Progenerum, dicit auus neptis suæ uirum. huic correspondet profocer, qui et socer magnus dicitur.

Progenies, à progignendo esse uidetur, quasi porro genita.

Prognariter, audacter, strenuè. Plautus: Age, indica prognariter.

Progne, Pædionis Atheniensium regis filia fuit, quæ Tereo Thraci regi matrimonio iuncta est, ex qua filium Ictum suscepit.

Prognosis, penul. produ. Nam prognosis Græcè præscientia, præuidencia dicitur.

Prognosticon, rei futuræ signum, et per g. scribitur. Et à Græco uerbo deriuatur, hoc est, πρόγνωσις, quod facit in futuro πρόγνωση, et præscio, siue præcognosco significat. Vnde Hippocratis Prognostica, quibus facile ægrotorum salus, mors uel, à medicis prædici solet.

Progredior, deris, progressus. uide in dictione Gradior.

Progymnasmata, præexercitamenta Latine dicuntur. Idem significant proagonastica.

Prohibeo

Prohibeo, ex pro & habeo, significat ueto, procul teneo, auerto. Verg. —Prohibe infandos à nauibus ignes. Plautus: Placide egredere, & sonitū prohibe foriū & crepitum cardinum, ne quid hic agitemus. Inhibeo uerò retinco, cōprio. Hoc enim differt à Prohibeo, quòd Prohibere generale sit, etiā ante rē inceptā: Inhibere re iam incepta. Illud uetat ne qd facere incipias: hoc ne pgas, sed potius desistas. Verg. Quod genus hoc hominum, quæ ue hunc tam barbara morē Permittit patrias hospitio prohibemur arcne. Idem: Parcite iam Rutuli, & tela inhibete Latini. Hinc nautæ inhibere remis dicuntur, quum nauem retro uertere uolētes, currentis impetum remorum impressione retardant. Iustli. Ita cessum inhibete remis, & à bello discedite.

Proiecta ædificia, ea dicuntur (ut inquit Labeo) quæ ita prouehuntur, ut nunquam requiescant. Quid intersit inter proiectum & immisum, uide supra in dictione Immisum.

Proiectus, puer dicitur expositus: qui si nutriatur dicitur Proiectitijs. Cornucopia.

Proicio, is, pe. cor. quasi, porro iacio, extēdo, porrigo. Verg. —Proiectaq; saxa pachyni. Idem: —Proiecto dū pede lauo Aptā se pugne. Sisenna: Vetus atq; ingens erat arbor ilex, quæ circum proiectis ramis, maiorem partem loci summū tegebant. Hinc Proiectus, us, pro extensione. Lucretius: Qualibet immāni proiectu corporis extet. Interdum Projicere, est abijcere. Cicero: Quid si cum ex urbe proieceris. Interdum dimittere, derelinquere. Vergilius: Non ego uos posthac uiridi proiectus in antro Dumosa pendere procul de rupe uidebo.

Proinde, cum accentu in penul. componitur ex pro & inde: significatq; ideo, ideoq; propterea, propter hoc, quapropter. Semper enim dependet ex superiore sententiā. Livi. lib. 1. Satis sciri origini Romanæ & Deos adfuisse & non defuturam uirtutem proinde ne grauaretur. Ponitur quandoq; pro aduerbio similitudinis. Terent. in Phorm. Proinde expiscare quasi non nosset. Sallust. At hi contrā, ignauissimi homines, per summum scelus, omnia eis socijs adinere, quæ fortissimi uiri uictores reliquerant, proinde quasi uictoria iniuriam facere demum id esset imperio uti. Quandoq; pro deinde, ut apud Plau. Proin tu dum tempus etiam atq; etiam cogita.

Prolatus, procul latus, ablati, à protollo, id est, procul auro. Nam profero, propono, est idē quod promo. Iuuenalis: Profer Galla caput.

De Protollo. Plautus in Capti. Vbi res prolata.

Prolectibile, titillatio, incentiuumq; atq; illeceamentum. Sisoni. ad Vectionem: Nemo ita naturæ firmæ est, ut prolectibili libus careat occultis.

Prolepsis, dici potest præceptio, ex πρό, ante, & λήψις, sumptio, siue acceptio, siue από το πρόλαμψεως, hoc est, à præsumendo. Fit autem quum id quod in aduersarij aut iudicis opinionione esse, aut fore arbitramur, contrarium nobis præoccupamus, dicere & ratione dissoluere.

Proles, progenies. Colu. lib. 8. de caprino pecore. Parit autem si est generosa proles, frequēter duos, nonnunq; trigeminos.

Proletarij, à pro dicti sunt. Gellius lib. 15. Qui in plebe Romana tenuissimi, pauperrimiq; erant, nec amplius quam mille & quingentum aris incensum deferrebant, proletarij adpellati sunt. Qui uerò nullo aut perquam paruo are censuebantur, capite censi uocabantur. Proletariorū tamen ordo honestior aliquatō & re & nomine quam capite censorum fuit. Nam & asperis reipub. temporibus, cum iuuentutis inopici esset, in militiam tumultuariam legebantur, armaq; ijs sumptu publico præbebantur, & non capitis censione, sed prosperiore

uocabulo à numero officioq; prolis edendæ appellati sunt: quòd cum re familiari parua minus possent reipub. iuuare, sobolis tamen gignendæ copia ciuitatem frequentarent.

Proletarius sermo, Plaut. in Mil. Quin tu orationē hinc ueterem atq; antiquam amoues? nam proletario sermone nūc quidem hospes utere.

Prolixitas, longitudo, quæ & Prolixitudo à ueteribus dicta est. Pacuui. Oro in me ne flectas fandi prolaxitudinem.

Prolixo, as, uide in dictione Lixo.

Prolixum, quasi porro laxū, qd longū latumq; est. Terēt. in Eun. Accipit nemo melius neq; prolaxius. id est, largius. Aliquando dicitur superfluum: unde prolaxā orationē dicimus.

Prologium, principium: quasi proloquium, à Græco λόγος. Plautus: Examinauit me prologio suo.

Prologus, proloquiū, siue præfatio: proponit enim narrādā.

Proloquor, penul. cor. prologo utor, uel multum, siue ultra loquor in longum. Plaut. in Epid. Nam quid ego apud te parem proloqui? Ego illam hodie uolo facere libertam meam. Quandoq; Proloqui, est ante siue simpliciter loqui. Augusti. lib. 1. Conf. Nonne tibi prolocutus sum, aduersum me delicta mea. Quandoq; est summam rei breuiter eloqui. Varro autē sic habet: Proloqui est quum quod in animo habemus loquendo efferimus. Terent. Censen me ullum potuisse uerbū proloqui. id est, proferre. Aliquando Proloqui est sententiam ferre. À quo Proloquium, sententia in qua nihil desideratur, quod etiam pro exordio ponitur.

Prolūdo, dis, pen. prod. Prolucre significat quod Græci dicunt προοιμίζειν. Quint. Cytharædi pauca illa quæ ante legitimū certamen inchoant, emercēdi fauoris gratia canūt, proœmum uocauerunt. Pli. lib. 37. Quando Pompeiano proludit.

Prolugeo, solito diutius lugeo. Festus: Prolugere dicuntur, qui solito diutius lugent.

Proluo, luis, ex pro & lauo, quod è prima in tertiā transit coniugationem, sicut abluo: significat multum, siue multo tēpore lauo. Persius: Nec fonte labra prolui Caballino. Nō enim omnino negat, sed negat multū labra lauuisse, et hoc humilitatis causa. Augusti. lib. 4. Ciui. Dei: Abruptas etiā imbribus prolutas esse regiones. Aliquādo Prolucre, est superfluere. Colu. lib. 2. Quoniam impetus aquarum proluit terrā, nudatisq; radicibus germīna non patitur coalescere.

Proluues, immunditia cuiuscunq; rei sordidæ. Vergilius: —Fœdissima uentris Proluues.

Proluuium, idem quod proluues, Per translationem dicitur profusio, & prodigalitas, quum quis more aquæ opes profundit. Terent. in Adel. Quæ res tam repente mores mutauit tuos? quod proluuium? quæ ista subita est largitas?

Promercialia, mercimonia sunt uenditioni exposita. Colum. lib. 7. Pecuniam domini neq; in alijs rebus promercialibus occupet. Quidam aiunt Promercialia proprie dici merces quæ primò minoris emuntur, ut postea pluris distrahantur, quarum rerum negotiatores Græco uocabulo propolæ nuncupantur. Sueton. in Cæs. aurum Promerciale uocat id, quod Cæsar uendidit, superans sibi reseruata tanta auri copia, quantæ suo usui satis esset. Promerciales uestes, quæ superuacant pauperibus. Colu. lib. 7. Pecuniam domini neq; in alijs rebus promercialibus occupet. Ibi uidentur accipi Promercialia, pro mercimonijs suæ ditioni expositis.

Promerere, bene ago, beneficium præsto. Vergilius lib. 4. —Nunquam regina negabo Promeritam.

Terent. Ita me uelim ames promerentē pater. id est, bene agētem. Inde socij Promerētur, quādo beneficijs alliciūtur et beneuolē artificio cōciliantur. Plaut. tamen in Amphit. in malam partem

partē sumpsit. Quid mali sum here tanti ex re promeritus?
Prometheus, pen. prod. nomen uiri proprium, *ἰπρό τ' προμη-*
τίας, id est, à providentia: fuit enim prudentissimus. Hic pri-
 mus astrologiam Assyrijs indicavit, quam residens in monte
 Caucaſo, nimia cura deprehenderat. Hic propter nimiam inge-
 nij excellentiam, homines finxisse existimatur, quia (ut inquit
 Lactant.) simulachrum hominum primus de molli luto for-
 mauit, ab eoq; nata plastice est. Hic fuit pater Deucalionis,
 & filius Iapeti, qui fuit unus ex Titanibus. À Prometheus
 fit patronymicum Promethides, penultima producta.
Promineo, nes, penul. correpta, ex pro & maneo, quasi an-
 te, uel extra in longum maneo, unde Promontoriū. Plinius:
 Simiae dentes ut homini, elephanto intus ad mandendum qua-
 tuor, præterquam eos qui prominent.
Promisceo, uide Misceo, unde Promiscuus, a, um. Vnde Græ-
 matici Promiscuū genus epicœnon, & quasi incertū, siue cō-
 fusum uocant. À quo Promiscus, aduerbium mixte, confuse,
 incerte, pro quo ueteres etiam Promiscam dixerunt. Cc.
Promitto, is, polliceor. Cicero: Iam enim totū quod tibi pro-
 miseram, præstitisti. Quādoq; Promittere, est producere &
 quasi in magnitudinē mittere: siue porro, id est, longē mittere.
 Plaut. in Ru. Capillū promittam optimū est, incipiamq; hario-
 lari. Verg. -Promissaq; barba. Quādoq; minari. Idem:
 Promissi ultorem & uerbis odia aspera moui. Huius com-
 posita sunt Adpromitto, quod est pro aliero promitto. Cō-
 promitto, quod significat litem ad boni uiri arbitriū mitto.
 À quo Compromissum, ipsa facultas arbitro data. Tractum
 ab eo, quod uterq; litigans simul promittit se arbitri senten-
 tiæ paritūrum. Repromitto, firmiter, seu etiā promitto. Hic
 rony. ad Damas. Hos uersus esse assumptos, quod ille qui re-
 promittebatur de genere Dauid uenerit saluatorus Israël.
Promnion, gēma, quæ & Morion, nigro colore trāslucēs.
Promo, mis, psi, piū, profero, eloquor, expono. Plau. in Cist.
 Accipias clauces si quid tibi opus crit, in promptu promito.
 id est, extra capito. Verg. -Letiq; cauo se robore promūt,
 Tersandrus, Stelenusq; duces. id est, educunt. Lactantius
 lib. 5. Longum est uniuersas uirtutis species promere, ut de
 singulis doceam. Huius composita sunt Depromo, quod est
 extraho, extra do, declaro. Vergilius lib. 11.
 Et ultricem pharetra deprome sagittam.
 Plautus in Amphi. Quid faciam nunc, si tres uiri me in carce-
 cerem compegerint, inde cras ē promptaria cella depromar
 ad flagrum? Lactantius lib. 4. Idem in opere ualde serio in
 quo præcepta uitæ deprompta ex philosophia Ciceroni filio
 dabat. id est excerpta. Hieron. Propter simpliciores quasq; id
 me depromere compellitis. id est, describere. Expromo, per se
 Ele promo. Terentius in Heaut. Nemo est meorum amicorū
 hodie, apud quem expromere omnia mea occulta audeam.
Promontorium, quasi præminens mons. significat enim
 montem in mari prominentem. Plinius lib. 36. Promontoria
 aperiuntur mari & rerum natura agitur in planum.
Promptarium, locus in quo res ad usum necessariae ita re-
 positæ sunt, ut statim promi ac proferri possint. Ambros. lib.
 Hexa. Quid est igitur os homini, nisi quoddā sermonis hau-
 stū, fons disputationis, aula uerborū, promptariū uoluntatis.
 Symmachus in Epist. Promptariū uocat ingenū, tanquā re-
 positorium doctrinarū, ait enim: Vt mihi falsis laudibus blā-
 diaris quum ais aliquid ex nostro desyderare promptario.
Promptarius, a, um, ex quo aliquid depromitur. Plautus in
 Amphi. Inde cras ē promptaria cella depromar ad flagrum.
 Nam ibi promptariam cellam pro carcere posuit, quia ē car-
 cere ad supplicium promuntur noxij.

Promptitudo (ut ait Spenſippus) est patiens expeditio pro-
 positi ad res agendas.

Promptulus, dimin. Hiero. in prolo. Dani. Quidā ē nostris
 satis ad loquendū promptulus, Ezechielem adduxit in mediū.

Promptus, dicitur, qui iam paratus est ad agendū, & in quo
 nulla mora est, quasi iam productus. Sallust. Natura ferox,
 uehemens, manu promptus erat, maximum bonū in celeritate
 putabat. Sic dicimus: Promptus ingenio, qui ingenū ad omnia
 paratum habet. Per translationem Promptus ponitur pro
 manifesto, & aperto, quum res à secretiore loco educitur, ut
 parata nobis & ad manus sit, unde dicimus: Res est in prom-
 ptu, quasi manifesta. Cice. lib. 2. Offi. Quæ quanquā ita sint in
 promptu, ut res disputatione non egeat. Sallu. Aliud clausum
 in pectore, aliud in lingua promptum habere.

Promulco nauis agi, dicitur quum scapha ducitur fune: à
 promulcendo. Nam non necessitatis tantum causa fit, sed ut
 nauis quicquid agatur.

Promulgo, as, publico, palam pronuncio, quasi prouulgo,
 Festus: Leges promulgari dicuntur, quū primū in uulgus edū-
 tur. Colu. lib. 1. Licinius dānatus est, qui agri modū quē in ma-
 gistratu rogatione tribunitia promulgauerat immodica pos-
 sidenti libidine transcendisset. Vnde uerbalia, Promulgatrix,
 Promulgatio. id est, diuulgator, diuulgatrix, diuulgatio.

Promullis, idis, potio ex mulso condita. Cicero Papy. Ha-
 buisses nō hospitem, sed contubernalem. At quē uirū? non eū
 quem tu es solitus promulſide conficere. Hinc Promulſidaria
 uasa dicuntur, quibus mulsum continetur. Scribit Pomponius
 Iurisc. legatis uasis scutellas & promulſidaria contineri.

Promurale, dicitur quū extra muros, qui ambiunt ciuitatē,
 alius ducitur murus, & est murus ante murū, qui & antemu-
 rale uocatur. Dicitur etiā locus promuralis, q est ante murū.
 Hiero. Quū autem uenerit ad promuralem locum, id est, ad
 futuri seculi statū: ibi ad eum dicit, ostende mihi faciem tuam.

Promus, & Condus, apud ueteres pro cellario sumeban-
 tur, quod inde promant, & ibi condant. Plautus in Afin. Ego
 sum promus, condus, procurator peni. Promus, qui præst
 cibarijs promendis, qui uictū familiæ promit. Condus, qui re-
 condit in cellam penuariam ipsa penora. Nam in potentiorū
 domibus alius est promus, alius condus, alius alij ministerio
 adsignatus. Apul. in Apo. Promum librorum adpellant illū,
 qui libris promendis præst.

Pronepos, & Froneptis, nepotis & neptis filius & filia.

Pronomen, idēo dicitur, quia uice nominis fungitur. Nam
 sicut dicendo nomen, explicamus personam: sic pronomen ta-
 cito nomine: ut quum dicimus, hic legit, ille scribit.

Pronuba, dicitur quæ nuptijs præst celebrandis, & ea ex
 parte uxoris, sicut auspex ex parte uiri. Inde Iuno Pronuba
 dicebatur, quia nuptijs præſſet. Cc. Pronuba (inquit Don.)
 quæ nubentes domum mariti deducunt ac comitantur.

Pronubo, nuptijs præsum. uide Nubo.

Pronūrus, penul. prod. nepotis uxor dicitur.

Pronus, proprie dicitur in anteriore partē flexus. Ouid. li. 2.
 Metamor. Pronaq; quum spectent animalia cætera terrā,
 Os homini sublime dedit. Per translationē uerō, quis dici-
 tur Pronus. id est, inclinatus ad uirtutes uel ad uitia. Itē Pro-
 nus dicitur, qui est cōtrarius supino. Plinius lib. 28. Supini cu-
 bitus oculis conducunt. At proni tussibus. Item ponitur pro
 uicino: sicut alius pro longē posito. Verg. -Vēisq; uocatis
 Prona petit maria. id est, littori uicina. Dicitur & Pronis
 in tertia declinatione, ut apud Terent. in Phorm. Alia trabs
 pronis in humum accedēs proxime frangit ramos cadentes.
Proœmium, Latine initium, uel exordium, siue præfatio di-
 citur.

aitur. Dictum Proœmum, quod *ὁῖον* cantus dicitur. Compositurq; ex *πρὸ*, id est, ante et *ὁῖον*, cantus: quasi ante cantum: et sic sine h, scribitur. Nam sicut citharœdi pauca illa, quæ anteq̃ legitimū carmen inchoent, emerendi fauoris gratia cœnant, Proœmum cognominauere: sic oratores ea quæ priusquam caussam exordiantur, ad conciliandos iudicum animos præloquuntur, eadem adpellatione signarunt. Sunt tamen qui Prohœmum adpellatum uelint, quod Græci *ὁῖον* uiam nominant, quod prohœmiū ante rei ingressum ponatur. Ideoq; cum h, scribendū putant. A Proœmum fit Proœmior, aris, quod est exordior.

Propago, giniis, et Propages, gis, penult. produ. uitis uetula et suppressa, ut ex una plures fiant, dicta quod porro pangatur. id est, longè figatur. Vergilius: —Flexos propaginis arcus. Vbi prima producitur. Aliquando significat genus, et sic prima corripitur. Idem:

Si Romana potens Itala uirtute propago.

Propāgo, as, penul. prod. uitam uetulam supprimo, et per translationem ponitur pro extendo, dilato.

Propālam, penul. correpta. id est, clarè, apertè, et in propatulo. Cice. lib. 1. de Orat. Non explicata ueste, neq; proposito argento, neq; tabulis et signis propalam collatis.

Propāto, as, pen. cor. manifestus, in longum cresco. Collumel. lib. 3. Deinde ex eo sulco, quasi ramos fossarum facies, per quos ut quæq; uirga posulauerit propaletur, atque ita terra adoperies.

Propatruus, dicitur maximus patruus, frater proauis. Cc.

Propatulum, late patens atq; apertum: quasi porro patulum. Sallustius: Viros muliebria pati, mulieres pudicitiam in propatulo habere, id est, in publico.

Prope, graui accentu pronunciata penult. præpositio est, et significat iuxta. Curtius: Quum prope id oppidum copiae cōstitissent. Interdū significat ex propinquo. Martialis. lib. 1. Hic ubi sydereus prope, et c. Prope uero ultima acuta ponitur pro aduerbio ferè seu quasi. Plinius: Et in foribus tēpli prope collapsus expauet. Terent. in And. Prope adest quum alieno more uiuendum est nūbi. Comparatiuū Propior, Propinquior. Superlatiuum Proximus, Propinquissimus, ac nobis adherens. Veteres tamen non solum propinquū et nobis haerentem Proximū dicebant, uerumetiā longè remotū (si tamē inter duo discreta nihil medium extitisset.) Vergilius: Proximus huic longo sed proximus interuallo.

Aliquando ponitur pro maxime propitio. Terent. Graduum testor qui Deus est nobis omnium proximus. Martialis: Nec propior quā Phœbus amet. Interdum nō habet uim superlatiui, et propinquum significat, quapropter cōparatiuum facit Proximior, quod propinquorem significat: et ab eo fit Proximitas, et Proxime aduerbium. Vegetius: Proximior et dextra sit, quæ plagam possit inferre. Vlpi. lib. 30. ad Edictum: Si quis proximior nasceretur. Aliquando Proximus in sacris literis intelligitur omnis homo: quia (ut inquit August.) Nemo est cum quo sit malum. Et Proximus est qui tecum natus est ex Adam et Eua. Omnes proximi sumus cōditione terrenæ natiuitatis. Sciendum quod Propius et Proximus et Proxime, præter comparatiuorum, superlatiuorumq; naturā, construuntur cum aduatiuo. Cice. Proximus Pompeium sedebam. Propius urbem mouent. Sallustius: Proxime Hispaniam Mauri sunt. Compositum à Prope est De-prope, quod significat ex propinquo.

Propediem, aduerbium temporis, quasi prope est dies quādo hoc fiet. id est, cito. Terentius: Et illum tibi saluum adfuturum esse hic confido propediem.

Propello, is, propuli, propulsum. uide in dictione Pello.

Propemodum, id est, penè, quasi prope mensuram.

Propendo, is, significat sursum pendere, quum quid in statera ponderatur: sicut Dependere, deorsum pendere. Plau. in Afin. Vbi manus manicæ complexæ sunt atq; adductæ ad trabem, nec depēdis nec propēdis. Ambros. tñ Propēdo pro dependo posuit, quū per translationē dixit: Atrociorē scelerū reatū uita reliqua sequuntur, quoniā quod flagitiosa propenderint, eò inclinant cætera. Itē Propēdere, est diu siue multū aut à longè examinare. Quintil. Dabam his oculū refrigerato inuentionis amore diligētius repetitos tanquam propendere.

Propensus, uehementer inclinatus. Cicero lib. 1. Offi. Quin etiam si quis est paulò ad uoluptatem propensior. Et Propēsus, quasi ultra tensus. Persius: —Quum tibi caluce Pinguis aqualiculus propenso sesquipede extet.

Cornu. Quum tu ò Caluesenator abundantia ciborum pinguis sis, et uentrem habeas ultra sex pedes extensum. Inde propensa munera, id est, multa ac magna.

Propenticon, Latine comitatuū, à *πρὸνέμιον*, comitor, præmitto. Vnde est titulus apud Sidonū, Propenticon ad libellū.

Properatim, Cacilius: Properatim in tenebris istuc confectum est opus.

Properanter, fit à properans. Accius: Remisq; nixi, properanter nauim in fugam tradunt.

Propere, celeriter, aduerbium. Sallustius: Tum propere consul ducit exercitum.

Properiter, Catul. Animula miserrima properiter abit.

Propero, as, pen. cor. à prope fit, et significat festino, celeriter eo. Nam qui in aliquē properat, id agit, ut illi propinquior sit. Sallu. Qua illi discessus erat in Galliā properati. id est, celeriter cuncti. Et ille dicitur Properare, qui festinanter aliquid agit, uel dicit. Vergil. Multa forent quæ mox cœlo properanda sereno. Lactan. lib. 6. Et quū uiuere se putant ad mortē cōcitatisimè properant. Nonius: Festinare et Properare ueteres diuiserunt. Cato: Qui unū quid mature trāfigit properat. Qui multa simul incipit, nec perficit, festinat. Verum utraq; uerborū ratio sub hac significantia proxima est ueritati, ut sit sepe animi properare studiose ad res aliquas cōtēdētis: Festinare corporis necessitati obsequētis. Verg. li. 4. Et medijs properas Aquilonibus ire per altum. Et lib. 2.

Festinate uiri, nam quæ tam sera moratur Segnities?

Huius cōposita sunt Adpropero, quod est iuxta propero. Cic. pro Milone: Quū hic insidiator qui iter illud ad cædē faciendam adpropersisset. Depropero, ualde seu celeriter propero, properanter facio. Horatius lib. 2. Carmi. —Quis udo Depropere apio coronas Curat ue myrto.

Impropero, intro propero. Plinius lib. 36. Intus labyrinthum inextricabilem, quo si quis impropere sine glomere lini, exitum inuenire nequeat. Aliquando Improperare, est crimē uel aliquid aliud obijcere. Inde Improperiu. A Propero fit Pro-peratio, Properantia, Properitas.

Properus, as, um, penul. correpta. idem quod celer. Plau. Pro-peram uideo ancillam uenientem. Hinc fit Properior, Properimus, et compositum Præproperus.

Propetro, as, penul. correpta. uide in dictione Patro, as.

Prophāsis, pe. cor. dici potest Latine prætextus, excusatio.

Propheta, as, et Prophetes, is, mascul. gene. Prophetis, idis, uel idos, et Prophetissa, as, in fœminino, à *πρὸφῆται*, quod est prædico. Hieron. in lib. Iudi. Erat autem Delbora prophetes uxor Laphidoth, quæ iudicabat populum. Et in Euangelio: Erat Anna prophetissa filia Phanuel. Est autē propheta, qui futura prænunciat, ab eo primum intellecta. Aliàs uerò non

11 posset

posset dici Prophetia. Veteres (ut inquit Festus) antistes phanorum, oraculorumq; interpretes, Prophetas dicebant. Prophetia, est inspiratio uel reuelatio diuina, rerum cunctis immutabili ueritate denunciatis. Vnde Prophetia, uisio. Propheta, uidens dicitur.

Propheto, tas, prædico. Licet quandoq; Prophetare sit laudes Deo canere, ut in lib. Numerorum: Quumq; requiescit in eis spiritus, prophetauerunt, nec ultra cessauerunt.

Propilare, acuire est, & Propilatum acuminatum, & quasi ad pile formam factum. Cc.

Propina, pen. prod. dici potest ante famē: ex pro ante, πᾶν, fames. Et (ut nonnulli dicunt) locus erat iuxta thermas & balnea publica, ubi post lauacrum à fame et siti reficiebatur. Vnde & alij ex Latina propositione pro, et Græca dictione cōpositū potius uolunt, ita ut indicet id quod datur pro esurie.

Propino, as, pen. prod. ex pro πρὸς, ante & bibo. Vel à πῖνον, ποτίζειν, quod significat post potū tradere. Proprie significat poculū, ut quis bibat, prægustare ac porrigere. Plaut. in Cur. Propino magnum poculum, ille bibit. Quæ consuetudo inde initium habuit, quod Græci solenni die, quæ philothesiā uocant, miscere aureis atq; argenteis poculis uina solebant: quæ è manu gestantiū fumentes ori parumper admouebant, deinde alteri cui uellent offerebant. Hoc uero Propinare, qd' est præbire dicebatur. Hinc factum est ut Propinare, sit cibum potumq; extraordinariū uoluptatis gratia cum amicis assumere. Interdum est simpliciter porrigere. Terent. in Eu. Hunc uobis comedendum & bibendum & deridendū propino. Spartian. Vuluam incidit, uenenatum partē fratri edēdam propinans. & sibi innoxia seruans. Plin. lib. 20. Quidam ad uulnē dolorem radicem cum uino dulci propinant.

Propinquus, à propē deducitur. Et modò significat eū qui propē est, modo affinem. unde Propinquitas, affinitas. Propinquo, as, propinquus fio. Vergil. —Fuge nate propinquant. A quo fit Adpropinquo.

Propitiabile, quod est ad propitiandum aptum. Vnde Propitiabilis hostia. Item Propitiabile, quod facile flectitur; ut, Propitiabile numen.

Propitiatorium, locus in quo placari solet Deus: licet & pro tabula quadā poni uideatur in Exodo posita super arcā: unde scribitur: Facies & propitiatoriū de auro mundissimo.

Propitio, as, siue Propitior, aris, propitiū reddo, placo. Hinc Repropitior, quod est rursus propitiū reddo. Hieron. lib. 2. Reg. Et propitius est Deus terræ. Propitiatio, sacrificium.

Propitius, a, um, quod est placidum, fauensq; à propē & ito, itas, ut quidā aiunt: Nam qui nobis fauent propē nos ire consueuerunt. Vel dicitur Propitius, prorsus pius, aut porro, id est, ualde pius.

Proplasticæ, dicitur ars ipsa faciendi typos, hoc est, formas, quibus formandis, figulinis operibus utuntur. Cc.

Prognigeon, locus in balneis, in quo ignis inclusus exæstuat. Pnigos Latine æstus & suffocatio. Pnigo, suffoco.

Propolæ, penul. prod. negociatores, qui merces præmunt minoris, ut postea pluris uendant, πρὸς enim ante πωλῶ, uendo. Lamprid. in Commodō: Imitatus propolæ circumforaneos equos Curules sibi cōparauit. Cicero cōtra Pisonē. Pisor domi nullus, nulla cella, panis & uinum à propolæ, atq; de cippa.

Propolis, pen. cor. quasi suburbanū. Et id dicitur, quod apes ante aluū faciūt. Var. Propolim uocāt quod apes faciūt ad foramen introitus porrectū in aluē, maxime æstate fauorū stabilimentū, quo omnes frigoris aut iniuriæ aditus obstruuntur.

Propono, nis, statuo, delibero. Seneca: Id in primis animo proponendū, ut recte uiuamus. Aliquando Proponere, signi-

ficat promittendo ponere, & ostendere: ut, Propono ludum, Propono præmiū. Cicero: Quis est, qui proposito tanto præmio, nō excitetur? Aliquādo est extra ponere, siue palam ostendere. Plin. lib. 35. Idem: Perfecta opera proponebat, in pergula transeuntibus. Sallust. Postulauēre pleriq; ut proponeret, quæ cōditio belli foret, quæ præmia armis peterent. Aliquando antepondere, docere. Lactan. lib. 4. Pœnitentiam nobis in illa circuncisione proposuit. Aliquando procul ponere.

Propontis, tidis, equor patens atq; diffusum. Hæc angustij Bosphori Tracij cū Euxino ponto cōiungitur. Nā Geographi primas angustias maris se coarctantis Hellepontum uocant. Inde expatiatur equor, quæ laxitas Propontis adpellatur. Vbi iterū in arctum coit & stringitur, illæ angustie Bosphorus Thracius nuncupatur. Vbi iterū effunditur, Pontus Euxinus, qui curuatus in figuram Scythici arcus cōmittitur ostio Mæotidis paludis, idq; ostium Cimerius Bosphorus uocatur. A Propontis fit Propontiacus, a, um. Ouid. lib. 1. Fast. Hincq; Propontiacis herentem cyzicon oris.

Proportio, uide in dictione Portio.

Propositio, quæstio habens aliquid quod disputatione soluēdum sit: & à Græcis problema dicitur. Dialectici definiunt Propositionem, quod sit oratio uerum uel falsum significās. Cicero lib. 2. ad Heren. Propositio dicitur per quam ostendimus summam quid sit, quod probare uolumus.

Propositum, dicitur quod mente statutū est, & intentio hominis, Plin. Hoc ei propositū erat: uel superare uel cedere.

Proprætor, dicebatur qui extraordinariā præturā gerebat.

Proprium, à propē fit, & dicitur qd' peculiare est uniuiuscuq; iusq;. Hoc enim maxime propē est, quod propriū est. Verg. Hunc mihi da propriū uirgo sata nocte laborem. Hinc Proprietas & Proprie, quod est peculiariter. Aliquando dicitur diuturnum. Sisen. At qui metu & suspitione propriā habere quietem nō poterat. Plaut. Atq; illum amatorem tibi propriū futurum in uita. id est, perpetuum. Hinc Proprietarius.

Propter, significat alicuius causa. Et accipitur loco causalis coniunctionis: ut, Propter niuem frigescent homines. Verg. Te propter Libyæ gentes Numidumq; tyranni Odere. Id est, tui causa. Aliquando aduerbium est, & significat propē. Terentiū in Adel. Nimium isthoc abisti, propter hunc adfiste. Aliquando significat apud, siue in. Ouidius: Propter humum uoluit ponitq; in sepibus oua. Et Lucret. —Tum portam propter athena. Signa manus dexteras ostendunt attenuari.

Propterea, significat ob eā causam: sicut Quapropter, propter quam causam.

Propudium, dicebant quū maledicto nudari turpitudinem nolebant: quasi porro pudendū. Vel à quo pudor & pudicitia procul sint. Propudia uirorum apud Plinium, intelligitur immodica aut certe obscœna uenus, & probrosa mollicies. Plaut. Meretriculā propudium uocat. Hinc dicuntur Propudiosa dicta, quod pudicitia sit procul à pudore. Sidonius: Igitur hic proxime abrupto contubernio ancille propudiosissimæ, cui se totum consuetudine obscœna addixerat. id est, immodicissime.

Propugnaculum, est munitio, uel quasi locus munitus, unde uehementer certari possit, & defendi procul. Verg. lib. 4. —Aut propugnacula bello Tuta parant.

Propugno, as, uehementer, & de longē pugno. Vnde Propugnator. Liuius lib. 4. Quid à uobis speretur, an honores qd' aduersarijs uestris potius q̄ reipub. propugnatoribus datis.

Propulso, as, frequentatiuum à propello, significat de longē pulso, seu procul fugo. Liuius lib. 1. Tamen quum moribus bellum

bellum propulsare posset, in aciem copias eduxit. Columella lib. 7. Euincendi sunt autem quamuis pestiferi morbi, & exquisitis remedijs propulsandi.

Propylæum, Latine uestibulū, uel porticus quæ est ante domū. Cic. lib. 2. Offi. Phalereus Demetrius, qui Pericle principē Græciæ uituperabat, ut tantam pecuniā in præclara illa propylæa profuderit. Plinius: Protogenes quū Athenis celeberrimo loco Mineruæ delubro propylæum pingeret, adicit paruas naues longas in his quæ pictores parerga adpellant.

Proquæstor, qui quæsturam extraordinariam gerit.

Prorepo, is, penul. prod. uide in dictione Repo.

Proreta, penul. prod. dicitur qui custos est & gubernator in nauis prora.

Proripio, rīpis, pe. cor. quò ad effectū significat pcurro, siue profugio. Sed quādo accusatiuo, procurrētis, aut profugiētis construitur, significat subito deduco, uel subito traho. Liuius de secundo bello Puni. E manibus sacrificantium quum sese proripuisset. Sallust. Deinde domum se ex curia proripuit.

Prorito, as, penul. produ. significat prouoco. Columella: Ut Pelusiaci proritet pocula zythi.

Prorogo, as, penul. correpta. uide in dictione Rogo.

Prorsus, & **Prorsum**, dicimus quasi porro uersus, significat omnino. Nonius: Prorsus & ab radicibus euulsa est arbor. Interdum ponitur pro non rectè, & uerè. Terentius in Adelph. Eo pacto prorsus illic alligaueris filium. Quando uerò nomen est, significat rectum. Vnde Prorsi limites dicuntur, in agrorum mensuris, qui ad Orientem directi sunt.

Prorumpo, is, ultrò, siue ualde rumpo. Cæsar lib. 4. Celeriter ad eas munitiones peruenerūt, atq; proruptis hic prius in hostium castris constiterunt, quā planè ab his uideri, aut quid rei gereretur cognosci posset. Vergilius lib. 1. Georg. Rursus in obliquum uerso prorumpit aratro.

Quandoq; Prorumpere, est ultra emitte, euomere. unde Proruptum, effusum, fluensq;. Idem:

Vnde per ora nouem uasto cum murmure montis,

In mare proruptum. Et libro tertio:

Interdumq; atram prorumpit ad æthera nubem.

Quod Seruius exponit pro euomit: asserens nouam hanc esse locutionem. Non enim dicimus: Ego prorumpo hanc rem. Hoc modo usus est Terentius in Eunu. Iam me crumpere licet hoc mihi gaudium. Quandoq; est irrumpere, quod est quadam ui progredi prosiliri uel.

Proruo, is, ruere facio, projicio. Liuius: Mare fluminibus inuexit, montes lapsu ingenti proruit. Idem lib. 9. Excitati, arma capiunt, dolabræ calonibus diuiduntur ad uallū proruedum, fossasq; implendas.

Prosa, unde & **Profella** diminutiuum. Plinius lib. 38. Sed prosellis binis ternisq; sic erant. Et Prosa dicitur oratio soluta, quasi profusa. Item Prosa Dea, cui ara deprecandi gratia periculi ab ægro partu constituta est.

Profapia, generis longitudo, siue progenies antiqua, à prosupando. id est, iaciendo & disijciendo: quasi porro sparsis, & quasi iactis liberis. Aliqui à profupero: quòd profuperet, hoc est, super sint & superabundent liberi.

Profapodosis, penul. orrep. προσπασις, Latine adsignatio & redditio dicitur.

Proscenia, sunt pulpita ante scenam: in quibus scenici histri niam agebant. Vergilius lib. 2. Georgicorum: Et ueteres ineunt proscenia ludī.

Proscindo, dis, ualde, uel ultra, seu subtus scindo. Vnde dicimus, terram proscindi, quum primum aratur (inquit Varro) quum iterum, effringere dicunt: quòd prima aratione glebæ

grandes solent excitari. Quum iteratur, offringere uocant. Terrio quum arant iacto semine boves, lirare dicuntur. id est, quum tabellis ad uomerem simul & satum frumentum operiunt in porcis, & sulcant in fossas, quò pluuialis aqua dilabatur. Per translationem Proscindere, est infamare, cõtume= lijs lacerare, lacerare. Suetonius de Augusto: Hunc foedissimò conuitio coram prosciderunt. Plinius: Hic est Mamura Catulli Veronensis, carminibus proscissus.

Proscribo, aliquid per scripturam uenale propono & publico. Vnde Proscriptum, uenale expositum: quia quæ erant uendenda publice scribebantur. Nam Proscribi domus dicuntur, quando opposita in inscriptione uenales uel locandæ significantur. Cicero lib. 3. Offi. Itaq; Calphurnius, quum cognouisset Claudium ædes postea proscripisse. Item Proscribere, est relegare, damnare. Horatius in Sermonibus:

Proscripti regis Rupili pus atq; uenenum. Plinius de Syl= la: Age nō exitus uitæ eius omnium scriptorum ab illo calamitate crudelior fuit. Tractum ab eo, quòd hi proprie Proscribi dicuntur (ut Vlpianus testatur) quorum nomina clavis lueris, ut de plano rectè legi possint, ante tabernam, uel ante eum locū in quo negotiatio exercetur, nō in loco remoto sed euideti scribuntur. Hinc Proscriptio, dānatio: & Proscriptus, damnatus. Item est in aliquē penetrabile telū intorquere. Macrobius: Nō est facile in eū scribere, qui potest proscribere.

Prosecta, dicta sunt ab antiquis uiscera, quæ in sacrificijs proscassent. Lucanus lib. 6. Si pectora plena Sæpe dedi, & laui calido prosecta cerebro.

Prosedæ, dicuntur meretrices: eò quòd ante stabula sedeant.

Prosedanum, uitii est, arietibus & hircis circa coitū proueniens ex nimio labore. Huic morbo rustici medentur genere satyrii, quod crategonon adpellant, quū in cibum porrigitur.

Proselcenus, penul. prod. dicitur ante Lunam. Nā cōponitur ex πρὸ ante, & σελήνη Luna: quòd selas, id est, splendorē habet, & ἄνω, id est, supernè. Nam à Sole lumen accipit. Et Proselini, dicuntur ante Lunam geniti. Quo nomine dicti sunt Arcades. Statius: —Arcades astris Lunaq; priores.

Profelytus, penul. prod. aduena, peregrinus, aduentitius. Est enim uerbum Græcum. Illi enim dicunt προσήλυτος.

Profemino, quasi ultra semino. Manilius lib. 1.

Semper enim ex alijs alios profeminat usus.

Prosequor, penul. cor. proprie significat ultra siue post sequor. Cicero lib. 2. Offi. Sequitur ut hæc officiorum genera prosequar. Plautus in Cist. Si is hac aut hac focci uideo negotium, in puluere prosequar hac. Aliquādo Prosequi, est cū adiectu animi: ut, Prosequor te amore, odio, laude, honore, cõtumelijs, & huiusmodi. Et ferè semper cum ablatiuo. Cice. in Verr. act. 4. Iste iratus hominem uerbis uehementioribus prosequitur. id est, insestat. Idem Metello: Domus tua deniq; tota, omnibus summis officijs prosequuta est. Interdū Prosequi est perseuerare, exequi quod cœptum est. Ambros. Et bene sabbato cœpit, ut ipsum se ostenderet creatorē: quia opera operibus intexeret, & prosequeretur opus quod ipse iam cœperat. Interdum est quasi deducere, & comitari. Hieronymus ad Iulianum: Inter multorum officia propinquorū, & consolantes amicos, tuorum exequias prosequutus est. Diuersis alijs modis usurpatur. Lactant. lib. 2. Siquidem sacrilegia sua iocularibus etiam dictis prosequabatur. id est, condiebat. Idem lib. 4. Quam Tullius uniuersis eloquentiæ suæ uerbis prosecutus est. id est, descripsit, tractauit, uel laudauit. Cicero lib. 1. Tuscul. Quid totum propè cœlum nec plures prosequar: non ne humano genere completum est? id est, ultra hominem. Idem in Cato. Quam palmam uitam Dijs immor=

tales tibi referuent, ut tui aui reliquias prosequare. id est, uiriliter adsequare, uel prospere consequaris. Terentius in Adelphis: Ego ius meum prosequar. Plautus in Capt. Nunc barbarica lege certum est ius meum prosequi. id est, pro uiribus obtinere. Columella lib. 1. Ac rursus premio prosequamur eos qui strenue se gerunt.

Proserpere, proprie dracones dicuntur. Plaut. Fac me proserpentem bestiam, duplicem ut habeam linguam.

Proserpina, penul. corr. Luna: Iouis ex Cerere filia: à Græcis Persephone dicitur. Ouidius lib. 4. Fastorum:

At neq; Persephone digna est prædone marito.

A proserpendo dictam Proserpinam, August. lib. 7. de Ciui. Dei, significatq; fecunditatem scribit: quæ quum aliquando non esset, dicta fuit raptæ ad inferos, et tunc cesarunt instrumenta ruralia. Quæ redeunte, instituta sunt solennia apud Athenas. Serpere enim uidetur ueluti serpens, dum modò in dextram, modò in sinistram mouetur: propter quod et omniuaga dicitur. Dicta est Libera, Diana, Lucina, Trivia, Hecate, et Noctiluca.

Proseuche, obsecratio, uel oratio quæ ad Deum funditur. Dicta quasi προσεύχῃ: quia attentione opus sit, προσεύχῃ enim, attendo, uel intendo, uel adhibeo. Iuuenalis uidetur ponere pro eo loco, ubi precibus uel obsecrationibus mendici à transcuntibus stipem mendicabant, uel uicibatant. Ait enim: Ede ubi consistas, in qua te quæro proseucha.

Nam in ingressibus pontium mendici tuguria habebant, unde à prætereuntibus mendicarent stipem.

Profilio, filis, uide in dictione Salio.

Profitium, dicitur quod profectum proijcitur. Cc.

Profocer, penultima correpta. uide in dictione Socer.

Profodia, cum accètu in penultima. Latine accentus dicitur: qui lex est siue regula ad eleuandam deprimendamue syllabam uniuscuiusq; particule orationis adcommodata: et alio nomine apud Græcos πρῶτος dicitur. Fit autem Profodia à πρῶτος Græca præpositione, quæ significat ad, et πρῶτος cantus. Gellius: Profodias Græci, Latini accentus dicunt. Eas ueteres docti tum notas uocum, tum moderamenta, tum accètiunculas, tum uocationes adpellabant.

Profonomasia, Latine adnominatio dicitur: quæ fit similitudine aliqua uocum, et uicinitate quadam uerborum: ut, Quis locus aut lucus: ut, Ex oratore arator: ut, Deligere oportet quem uelis diligere.

Profopon, insula non longè à Carthagine.

Profopopeia, ad uerbum dicitur, personæ factiua. Componitur enim ex προσωπῶν, quod personam significat, et ποίω facio. Figura est, quum persona aliqua fingitur, ut quum inanimatum loquitur ad animatum, uel econuerso. Horatius: Quid amplius mare ò terra ardeo.

Profopöpis, penul. correpta. insula in Delta Nili, in qua est ciuitas Atarbethis, ut ait Herodotus.

Prospecte, aduerbium, consultiè. Hieron. contra Iouinianum: Ex quo uolunt Dei dispensatione esse factum, ut qui improspecte uouerat, errorem uotorum filie morte sentiret.

Prospetus, etus, ipsa à longè uisio. Vergil. lib. 2. Georg. Non animum modo uti pascat prospectus inanem.

Docet Paulus Iurifconsul. Prospectum ex inferioribus et ex superioribus locis esse lumen ex inferiore loco non esse.

Prosper, qui dat felicitatē: felix, qui recipit: ut, Sydus prosperum, sub quo natus est felix. Sueton. tamen de Cæsare scribit cum fuisse prospera ualitudine. id est, bona, et quasi felici. Vnde Improspere, quod ponitur pro non bene. Colu. lib. 1. Nā ubi quid perperam administratum cessit improspere, uitatur

quod fefellerat, illuminatq; rectā uiam docentis magisterium. Vergilius: Sis felix, nostrumq; leues quæcunq; laborem. Pro eo quod est, prospera et benigna. Dicitur et Prosperus, a, rum. Cicero lib. 6. de Republica: Deinde est hominum generi prosperus et salutaris.

Prospero, as, et Prosperor, depon. prosper fio. Augusti. in prologo libri de Ciui. Dei: Qui res humanas ita prosperari uolunt, ut ad hoc multorum Deorum cultum (quos Pagani colere consueuerunt) necessarium esse arbitrentur.

Prospicientia, cura, prouidentia. Ambrosius: Quid enim tam morale ad persuasionem, quàm quòd uideas, quòd etiam quæ sunt irrationabilia, sic Dei prospicientia uestiantur, ut nulla horum uel ad gratiam egeant, uel ad ornatum?

Prospicio, cis, antè, siue à longè uideo, prouideo, curo, caueo. Cicero Seruio Sulpitio: Tanquam ex aliqua specula prospexi tempestatem futuram. Pro cauere, prouidere, construi tur cum datiuo. Terentius in Adelphis: Ego iam prospiciam mihi. id est, consulam, siue prouidebo. Plinius: Nam et rebus illius non minus quam meis prospiciebam.

Prospicius, intentus ac uigil.

Prospiro, ras, pe. prod. ultra, seu longè spiro. Nā uenæ eorū ubi sufflatae sunt ex cibo, non possunt spirare in toto corpore.

Prostalis, siue Prostalia, præfectura uel præsentia Latine dicitur.

Prosterno, nis, antè sterno, uinco, profligo: quod fit, quum hostes in acie sternuntur. Sallustius: Prostratisq; militibus suæ se dedit. Aliquando significat in terram deicio. Apuleius: Puellamq; reluctantem tandem prostrauit. Ambrosius: aliter dixit in diua Agnete: Inter hæc lecto prosternitur.

Prosthesis, appositio, siue additio. Figura, quum in principio dictionis additur litera, ut gnatus, pro natus.

Prostibulum, modò ipsum scortū dicitur: quòd quæstus copiosioris gratia, cōcurrentibus illuc aduenis, mansiones ante stabula habuere. A prostutendo: quòd in eo loco se prostuant meretrices. Plaut. in Aul. Bellū, et pudicum uerò prostibulum populi. Significat aliquando lupanar. Dicitur et Prostibula, e, meretrix. Festus: Alicaria meretrices adpellantur in campis solitæ ante pistrina alicariorū uersari quæstus gratia: sicut hæ quæ ante stabula sedebant, dicebantur prostibulæ. Plautus in Persa: Nam hercle si absq; me fores et meo præsidio, hic faceret te prostibulam propediem.

Prostituo, is, quasi antè statuo, meretricandā præbeo. Vnde Prostituerē pudiciā, significat uulgò sui corporis potestati facere. Hinc meretrices Prostitutæ dicuntur. Sueton. de Nero. Suam pudicitiam usq; adeò prostituit, ut contaminatis penè omnibus membris, uirorū ac sceminarum inguina inuaderet.

Prosto, stas, prostiti, prostatum, à longè sto. Plaut. in Curcul. Hi saltem in occultis locis prostant: uos in foro ipso. Item Prostare, est pro precio stare, seu uiuere. Iuuenalis: Quid referam quanta siccum iecur ardeat ira, Quum populum gregibus comitum premit hic spoliator Pupilli prostantis? Idē: —Et circū iussas prostare puellas. Item Prostare, antè stare. Quintilianus: Iubet prostare gladio cinctū. Valerius Max. lib. 3. Hortensius Corbio omnibus scortis abiectionem et obsceniorē uitam exegit, ad ultimūq; lingua eius tam libidini cunctiorum inter lupanaria prostiuit, quam aui pro salute ciuium in foro excubuerat.

Prostoton, morbus quo rigore mentum pectori intenditur.

Prosubigo, gis, penul. cor. ex pro et sub et ago: significat uehementer suffodio. Vergilius lib. 3. Georgic.

Et pede prosubigit terram, fricat arbore costas.

Prosum, prodes, profui, utilitati sum: quasi pro aliquo sum. Terentius

- Terentius in Hecyra:** Quicquid est id quod reliquit, pro= fuit. id est, pro nobis fuit, sicut exponit Donatus.
- Prosumia,** genus nauigij levis speculatorij. Plautus: De no= cle ad portum profectus sum prosumia. Cæcilius: Qui pro gubernatore se gercns, propè uertit prosumiam. Hæ naues etiam Gescoretæ uocantur.
- Protagoras,** penult. corre. nomen philosophi. Hic dixit, sibi non liquere, utrum esset aliquid Deus. Propter quod Athe= nenses ipsum, utpote impium, suis finibus expulerūt, librosq; eius in concione exusserūt. Fuit ex Philao oppido Theſaliæ, Iſiphili filius: uxoremq; habuit Laodamiæ Acaſti filiam.
- Protasis,** dici potest propositio. Donatus in prologum Terē tij: Protasis, primus actus est, initiumq; dramatis.
- Protelo,** las, penul. produ. excludo, propello, propulso. Item differre, prolongare. Lucilius: Quem neq; lucanis oriū= di à montibus tauri. protelare ualidis cornibus. Hierony mus: Inediam plus quam unius diei uictoris exercitus protela uit. Per translationem sumitur pro perturbo, exagito. Tra= ctum ab assiduo telorum iactu. Terent. Ne te iratus suis sæ uis dictis protelet. Sisenna lib. 3. Romanos impetu suo prote= lant. Itē propello, & longè excludo. Turpili. Propter pecca tū paucillū indignissime patria protelatiū esse seuitia patris.
- Pro tēpore,** aduerbialiter usurpamus pro ratione tēporis.
- Protendo,** ultrā tēdo: ut, Protēdo pedem. Hiero. Cū dextræ manus protensione cupitum indicans iter. Verg. 1. Georg. Hinc à stirpe pedes temo protentus in octo.
- Protermino,** as, propago, fines promouco, à termino pro= mouendo ductum uerbum. Apuleius lib. 9. Fines usq; & usq; proterminaueris.
- Protēro,** ris, penu. cor. ultrā siue de longè tero. Plautus: Ego hic te mulier, quasi sus catulos, pedibus proteram. Et in Am= phit. Fœdant & proterunt hostium copias iure iniustas.
- Proterreo,** res, à longè terreo. Statius lib. 2. Thebaidos: Protinus idem ultrō iaculo parmaq; Menetem, Perterrebat agens.
- Proteruia,** petulantia. Quo etiam nomine significatur sacri= ficium quoddam (ut testatur Macrobius) in quo mos fuit, ut si quid ex epulis superfuisset, igne consumeretur. Hinc est io= cus ille catonis: Nam quum Albidius quidam bona sua come= disse, & nouissime domum (quæ ei reliqua erat) incendio perdidisset, proteruiam cum fecisse dicebat. Quod enim co= mēsse non potuerat, id combussisse.
- Proteruio,** uis, lasciuius, inobedio, petulanter ago.
- Proteruius,** petulās, procax. Hæc tria multum similia sunt: quandam enim lasciuia libidinemq; declarant: tum iniuriam in dictis & in factis. Dictus Proteruius, in quo impudens & arrogans audacia, à proterendo: qui omnia sub pedibus esse uelit, & nullus sit pudor in petendo & audendo. Cice. Si ui= dua libere proterua, petulāter diues, effuse libidinosā, meretri= cio more uiueret. Hinc Proteruē, & Proteruiter aduerbia.
- Protesilaus,** nomen uiri proprium: qui initio Troiani belli ab Hectore interfectus fuit.
- Proteus,** nomen Oceani filij.
- Prothesis,** dicitur præpositum, siue præpositio: ut à, ab, abs.
- Prothymia,** Latine promptitudo.
- Prothymus,** προθυμῶς, promptus, compositū nomē ex pro, & thymo animo, prima producta. Nam eadē correpta, thy= mos (quod & thymon neutro genere dicitur) herba est mul= tum probatæ uirtutis.
- Prothyra,** pen. corr. sunt uestibula in domorū ianuis autore= victruui) quasi sit magnū secretū. Nā θύρα ianua, πρὸ ἀντὶ.
- Protinus,** penul. cor. cōponi uidetur ex pro & tenuis. id est, à longè, quantum fieri potest. Liuius lib. 9. Quum ad alias angustias protinus pergerent, sectas deiectu arborum, saxo= rumq; ingente obiacente mole, inuenēre uiam. Vergilius: —En ipse capellas Protinus æger ago. Id est, longè à fini= bus, ut sit Protinus, quasi porrò tenuis. Quidā etiā exponūt pro ualde. Quandoq; significat statim, ac sine intermissione. Vergil. Protinus ad regem cursum detorquet Hiarbam. Quandoq; consequenter, deinceps, deinde. Idē lib. 2. Geor. Protinus ærei mellis cœlestia dona Execuar. Quan= doq; iugiter. Idem: —Traiecto missa lacerato, Protinus hasta fugit, seruatq; cruenta tenorem. Quandoq; omnino: ut, —Quum protinus utraq; tellus Vna foret. Hic Seruius exponit. id est, continuē. Quū au= tem additur negatio, significat non ideo: sicut fit in cōtinuō, & statim. Quintilianus: Nō autem, ut quicquid præcipuum, necessario est, sic ad efficiendum oratore maximi protinus erit momenti. Apud uetres etiam Protinam dicitur. Tere= tius: Protinam me conijciam in pedes.
- Protocollum,** prima cōcinnatio, & raptim cōfecta scriptu= ra: quæ meliorē compositionē desiderat. Est enim proprie, quod breuiter & succinctē à tabellione notatur, ut extendi deinde atq; absolui possit. κόλλα gluten dicitur. κόλλας, gluti= natio, uel glutinatura. κολλῆτης glutinator. κολλάομαι glutino. Et quia in cera glutino, quæ per tabulas extensa erat, Proto= collum. id est, prima conglutinatio uocata est. Aliqui à κολλῶν, quod est membrum: quia primum sit scripturæ membrum.
- Protocomos,** Latine primum comans dicitur.
- Proctœnor,** unus ex Boetiorum ducibus. Cc.
- Protogēnes,** penul. corr. significat aliquem primi generis. Et à poëtis sumitur pro eo qui se talem conſingit. Iuuenalis: Non est Romano cuiquā locus hic, ubi regnat Protogenes aliquis. Hoc nomine etiam quidam clarus pictor est adpellatus.
- Protogenia,** nomen Deucalionis & Pyrrha filie.
- Protogenus,** primogenitus. habet penultimam correptam.
- Protogonos,** Latine primogenitus. Quo nomīne ab Or= pheo dictus est Deus: quod ante ipsum nihil sit genitum, sed ab ipso sint cuncta creata.
- Protollo,** lis, différo, prolongo. Gellius: Neq; ultra decimum mensem sœtura mulierum protolli potest. Plautus in Cassina: Protollo mortem mihi.
- Protologia,** penultima acuta. prima loquutio, antiloquium.
- Protomartyr,** primus testis.
- Protomedicus,** qui princeps est medicorum. Et Græca uo= ce, sed usitata apud nos, dicitur archiater. Cc.
- Protomyſta,** mystarū princeps. Mystæ autē sacerdotes adpel= lantur: qui mysteria & ecclesiæ secreta regūt et administrāt.
- Protonotarius,** primus notarius. Notarius uerò à nota de= ducitur. Sed iudiciorum notarij barbare dicuntur.
- Protopages,** & Protopagus, nup uel primò fabricatus.
- Protoplates,** siue Protoplastus, primò formatus. Vnde & Adam Protoplastus dictus est.
- Protos,** Græcè πρῶτος, Latine primus. Proton, primum.
- Prototocos,** primogenitus, uel primò enixa.
- Prototōmus,** penul. correpta. primæ sectionis. Vnde primus caulis qui succiditur uel cima brassicæ, à prima sectione ita adpellatus est: quæ uere fit. Estq; ipsorum caulium delicatior tenuiorq; cauliculus. Columella libro undecimo: Sed iam prototomos tempus decidere caules. Martialis: Et fāba fabrorum protomiq; rudes.
- Prototypon,** penultima correpta. exemplar.
- Prototypus,** primitiuus dicitur, & archetypus.

Protous, unus ex ducibus Græcis, qui ex Magnesia uenit ad Troiam.

Protraho, uide in dictione Traho.

Protrepticus, instructiuus, & exhortatiuus. Symmachus in epist. Indulge stylo, aliquid cudas calicum, seu protrepticum scribe. Aufonius: Libellum, inquit, instar protreptici luseram. Iulius Capitolinus ait librum, cui titulus est Hortensius, scriptum esse à Cicerone, ad exemplar protreptici.

Protrimenta, dicuntur edulia minutim trita concisaq;: qualia hodieq; in pulmentarijs plurima concinnant ex carnibus frustillatim concisis. A tritura dicta: quasi à proterendo.

Proueho, his, produco. hoc est, ultra ad locum, ut quum ago me loco, unde disceſsi ultra plus uel minus uehor. Plau. in Ru. Quid ego deliqui? Rogas? Quin arrabonē à me accepisti ob mulierem, & eam hinc abduxisti. Non auxi. Quur negas? Quia pōl prouexi: auehere nō quiui miser. Per translationē Leo papa: Isti sunt, qui te in hanc gloriam prouexerunt. Sic dicimus aliquem atate prouectum: & prouecta prudentia.

Prouenio, producor. Vnde Prouentus, dicuntur redditus: & non tantum bonarum rerum, sed etiam malarū. Plautus: Calamitatum & miseriarum tot prouentus.

Prouerbiū, dicitur quasi commune omnium uerbum: uel quod uerbum pro uerbo ponatur. Est enim sententia quæ in ore omnium uersatur. Modò aperta & simplex: ut, Obscuium amicos, ueritas odium parit. Modò obscura & aliud significans quàm uerba exprimere uideantur: ut, Equus Seianus. Inde Prouerbialis, & hoc Prouerbiale. Cc.

Prouidē, aduerbiū, diligenter significat.

Prouideo, uidēs, pen. cor. significat antē uel à longē, & futurum aliquid uideo antequam sit factum. Plin. Hoc enim sapientis est, omnia quæ uentura sunt prouidere. Cice. lib. 2. de Diuinat. Medicus morbum ingrauescētem ratione prouidet, insidias imperator, tempestates gubernator: & tamē ipsi sepe falluntur, qui nihil sine certa ratione opinantur. Quoniā uerò ea quæ prouidemus, si mala sunt, aut uitamus, aut emendamus, factū est ut Prouidere, modò uitare significet, ut apud Terentium in And. Quæ si non astu prouidentur, me aut herum pessundabunt. Modò remedium præbere. Cicero: Satis iam omnibus quæ necessaria erant prouisum putabant. Hinc Prouidentia & Prudentia dicuntur. Idem: Id enim sapientis est prouidere: ex quo sapientia adpellata est Prouidentia. Et iterum: Tanta memoria præteritorū, futurorumq; prudentia. Quidam prudentiam & prouidentiam distinguunt: ut prudentiam dicāt in rebus humanis, prouidentiam in diuinis. Alij prudentiam definiunt, rerum bonarū & malarum & utrarūq; scientiam: Prouidentiam uerò, per quam futurū aliquid uidetur antequam factū sit. Vnde Prouidentia aliquādo pro Deo ponitur. Cicero lib. de Legib. Sic ingenij aciem ad bona deligenda, reiicienda contraria: quæ uirtus ex prouidēdo est adpellata prudentia. Quintil. Nullā ego res humanas despicere prouidentiam reor. Idem in Cice. Dono quodam prouidentie genitus: in quo nomine uires suas eloquentia experiretur.

Prouidus, uidens antē, diligens, solers.

Prouincia, dici uidetur quod procul uinci uideatur. Proprie enim Prouinciæ, dictæ sunt regiones longē ab Italia bello adquisitæ: quod eas Romanus populus prouicerit. Vnde Aegæſippus scribit, Romanos, quum ius suum uincendo redigerēt, procul positas regiones adpellauisse Prouincias. Primò omnī Sicilia Prouincia est adpellata: sicut docet Cicero in Verrem, actio. 4. Et prouinciarum aliæ erant consulares, aliæ prætorie. Redigere autem regiones in prouinciæ formā, nihil aliud est quàm regionem subijcere imperio Romano, & ad eā gu-

bernandam mittere præfectum. Et quoniam præfecti ad eas gubernandas, cum officio mitti solebant, factum est etiam ut ipsi magistratus, & omne onus nobis impositum, Prouincia adpellatur. Terentius in Phorm. O Geta prouinciam capisti duram. Est & Prouincia, regio Galliæ Narbonensis, Rhodano finitima: qui eam à Celtis separat.

Prouinciales, dicti sunt qui ex prouincijs sunt: siue (ut Valerianus inquit) qui in prouincijs domiciliū habent. Prouincialium nomine omnes præter Italicos adpellabantur. Vnde Colum. lib. 6. caput facit de Agricultura prouincialium uinearum: quum alibi de agricultura Italicarum scribat. Plinius orator, lib. Epistolarum octauo: Italicus es, an prouincialis?

Prouinciatiū, aduerbiū: significat per singulas prouincias.

Prouoco, cas, penul. cor. proprie significat à longē uoco. Liuius lib. 7. Gallus magnitudine atq; armis insignis, prouocat per interpretem, unum ex Romanis, qui secum ferro decernat. Aliquando Prouocare, est inuitare, incitare, hortari: & hoc tam in bonum quàm in malum. Cicero: Tuis literis amatissimis sum prouocatus. In malum, significat laceſſere. Plinius: Quamuis enim multis prouocatus iniurijs, nunquàm tamen ab amicitia recessi. Interdum est profugere, & fermē idem est quod adpellare: nisi quod Prouocare magis est quàm adpellare: & proprie ad maiores potentioresq; (quorum ope atq; gratia indigemus) pertinet prouocatio. Et iungitur adcusatio cum ad. Cicero: Quum alter ad senatum prouocasset, alter uerò adpellasset tribunos. Aliquando sine ad. Liuius lib. 3. Non ita se inuidiam pertinuisse, ut nihil in equitate & misericordia ciuium suorum spei habeat. Quod si indita causa in uincula ducatur, iterū se tribuno plebis adpellare, & monere ne imitetur quos oderint. Quod si tribuni eodem fœdere obligatos se fateantur, tollendæ adpellationis causa, in quam conspirasse decemuiros criminati sint, ait se prouocare ad populū, implorare leges de prouocatione, & consulares, & tribunitias eo ipso anno latas. Quem enim prouocaturū, si hoc indemnato, indita causa non liceat? Cui plebeio & humili præsidium in legibus fore, si Appio Claudio non sit? Sed documentō futurum utrū nobis legibus dominatio an libertas firmata sit, & adpellatio prouocatioq; aduersus iniuriam magistratuum ostentata tantum inanibus literis: an uera data sit. Apuleius: Nihil prodest prætorē aut potestatem aliam prouocare. Adpellatio autem prouocatioq; inuētæ fuerunt pro remedio aduersus iniurias magistratuum.

Prouolo, las, pen. cor. antē seu ultra uolo. Plin. lib. 10. Tunc uniuersæ prouolant, si dies mitis futurus est. Liuius lib. 2. per translationem pro procuro posuit. Sic primum infensis hastis prouolant duo Fabij, totamq; mouerunt secum aciem.

Prouoluo, uoluis, anteuoluo: ut Prouolutus pedibus. Aliquādo Prouolucere, est uoluere, seu ruere facere. Liuius: Ingentia saxa in subeuntes prouoluentibus barbaris.

Proxenetæ, Græce πρὸξενος, ou, licitator, mediator, uel conciliator, à πρὸξενος, quod est concilio, uel induco ad aliquid faciendum. Iam apud nos qui medius est ut res emanent & uendantur, proxenetæ dicitur.

Proximo, mas, adpropinquo. Apuleius lib. 1. de Asino aureo: Minimo munus interij, & tamen Athenis proximo.

Proximurium, pontificale pomerium proximi muri.

Proximus, uide in dictione Propē.

Prudens, quasi prouidens: & interdum sapiens, interdum sciens dicitur. Vnde Iurisprudentes uocantur, qui ius sciūt: & Iurisprudencia, iuris scientia. Hoc tamen inter se differūt Prudens & sciens (secundum Donatū) quod Prudens est, qui in intelligentia sua aliquid cognoscit: sciens, qui alterius indicio

rcm

rem percipit. hoc est, Prudens per se: sciens per alios. Teren. in Eunuch. Et prudens, sciens, uiuus, uidensq; pereō. Sic Imprudencia, pro insipientia & inscientia. August. de Lib. arb. Prudentia, est adpetendarum & uitandarum rerum sciētia. Prudentiæ est (sicut docet Macrobius) ad rationis normam quæ agit uniuersa dirigere, ac nihil præter rectum uel laudabile facere. Prudentiæ insunt ratio, intellectus, circumspēctio, prouidentia, docilitas, cautio. Socrates omneis uirtutes putabat esse prudentias. Aristotel. Impossibile est prudentem esse quempiam, nisi sit bonus. Prudentis est bene consulere. Plato in Legib. ait, Prudentiam omnium uirtutum ducē esse. Græcè dicitur *φρονεσις*. Plaut. in Tru. Quæ hic habet phronesium, omnem ex pectore mouit meo phronesin.

Pruina, à perurendo: quod fruges & uirgulta perurat.

Pruna, à carbone ita distinguitur, q̄ illa quādiu ardet pruna dicitur: carbo, quū extincta fuerit. Dicta Pruna, à perurēdo. Vergilius: Et cinis obductæ celabat lumina prunæ.

Pruneoli, fungi, qui & spincoli dicti sunt: ignoti prorsus ueteribus, qd̄ certe inter tot gulæ irritamenta mirandū est. Cc.

Prunetum, locus prunis consitus.

Prunus, arbor quæ pruna producit.

Prurio, ris, quasi peruror. Est enim Prurire, proprie libidine scalpēdi ardere. Plautus in Amph. Dentes pruriunt. A quo Pruritus, tus, qui est excursus humoris spirabilis inclusi contra naturam. Quæ uoluptas quoniam in libidine similis est (quippe nihil aliud est genitura, quā excursus huiusmodi humoris ad rem naturalem) fit ut etiam hæc uoluptas priuigo dicatur, & tentigo.

Prusa, urbs apud Mysios, ad radices Olympi: quam Prusias condidit, qui cum Croeso bellum gessit. Hinc ortus est Dion philosophus, qui de regno scripsit, & Traiani tempore claruit. Ab hac Prusenses dicti sunt. Est & altera Prusa, sub Hippiō mōte, seu fluuiō, ut est apud Ptolemæum. Hoc autem discrimine à Prusa quæ sub Olympo est dirimitur. Hæc enim à Plinio Prusias dicitur, quæ Cyos quondam fuerit. A qua Prusienses uocantur.

Prusias, res Bithyniæ, apud quem Annibal exulauit, postquam uictus à Romanis (tanquam rupti fœderis autor) deposedebatur ad poenas.

Prymnesia, urbs Mæoniæ, in finibus Lidie, siue Phrygiæ, ac Mysiæ. Cornucopiæ.

Prymnesius, palus, ad quem funis nauticus religatur: quem alij Tonfillam dicunt. Cc.

Prymnos, Nympha Oceani filia. Cc.

Prytaneum, locus erat Athenis in arce dignissimus: ubi iudices & magistratus habere consilium solebāt. Cicero lib. 1. de Oratore: Et ut ei uictus quotidianus in Prytaneo publice præberetur. Dionysius Prytanea uocat curias, in quibus sacra fiebant ab ijs, qui maximam in urbe habent potestatem.

Prytanis, magistratus præfectus, administrator, ut consularius: quem publici consilij principem adpellabant. A uerbo *πρυτανεύω*, quod est gubernare, & magistratum exerceo.

P A N T E S.

Psallo, lis, cano, et proprie de Psalmis dicitur. Aliquando Psallere, ponitur pro prædicare. ut est illud. Sic psallam nomini tuo.

Psalma, quod psallitur. Diapsalma, interpositio, à psallendo silentium. Vt Sympsalma dicitur uocum copulatio in cantando: ita Diapsalma disiunctio, ubi quædam requies distinctæ continuationis ostenditur.

Psalmodia, penultima acuta, ex psallo et odia, qui est cantus mixtus, ut quum aliquis ad Musicum instrumentum canit.

Psalmus, Latine canticum. à *ψάλλω* canto: quod ad psalteriū cantaretur.

Psalterium, *ψαλτήριον* Græca dictio est: quod Hebr. nablon. *נבל*. Latine organum laudatorium dicitur. Et est (ut Hieronymus scribit) in modum quadrati clypei cū decem chordis: sicut scriptum est. In psalterio decem chordarum psallite illi. Idem in expositione Psalmorum sic ait: Psalterium, proprie genus organi musici, melius sonans quā cithara: similitudinem habet citharæ, sed non est cithara. Inter Psalteriū & citharam hoc interest, quod cithara deorsum percutitur, Psalterium uero sursum: quod uerbo uulgari polyphthongū dicitur. Et alio in loco. Cithara deorsum habet cauamen, & sex chordas habet: psalterium de sursum habet cauamen. Augustinus: Psalterium est organum, quod quidē manibus potatur percutientis, & chordas distinctas habet: sed illum locum unde sonum accipiunt chordæ, illud concauum lignum quod pendet, & tactum resonat, quia accipit aërem, psalterium in superiore parte habet. Cithara autem hoc genus ligni caui & resonans, in inferiore parte habet. Itaq; in psalterio chordæ sonum de super accipiunt: in cithara chordæ sonum ex inferiore parte accipiunt.

Psaltes, *ψαλτης* Latine cantor.

Psaltria, *ψαλτρία* cantrix. à psallendo. Fidicina quæ sequebatur & anabat histriones. Amabat enim, qui cantabant quotidie in scena.

Psammetichus, nomen regis Aegypti: cuius scuitia (ut inquit Herodotus, unā cum Diodoro) ducenta hominum milia ex Aegypto in Aethiopiam profugere. Strabo: Tenesis regio uocatur, quam qui Psammetichum fugerunt obtinent, & Sebritæ nominantur. hoc est, aduenæ. Huius filias rapuerunt crocodili, inquit Aelianus: propter quod ipsum sanctum credidit.

Psecas, cadis, *ψεκας* gutta siue stilla dici potest. Apule. lib. de Mundo, ab Aristotele sumens, & Psecades interpretatus, stillacida uocat.

Psema, gmatiss, idem ferè quod stas aris. Plinius lib. 34. In ararijs officinis & psema fit. Græcè *ψεμα*.

Psellus, nomen auctoris: qui scripsit de ratione uictus.

Psephopectæ, Græco uocabulo cōputatores dicuntur. Scribit Firmicus, Mercurium facere psephopectas. Quidam accipiunt pro his qui calculis suffragia ferebant.

Psephos, lapis annuli: & numerus pecuniarius: sicuti apud nos calculus.

Pseudisomon, genus structurae in ædificijs. Cc.

Pseudo, nomen trium generum, & inuariabile per mutationem casuum, & Latine falsus dicitur.

Pseudoadelphus, falsus frater.

Pseudoangelus, falsus nuncius.

Pseudobunion, genus herbae. Cc.

Pseudodictamum, falsum dictamum, genus herbae, quæ in Creta similis pulegio nascitur.

Pseudographiæ, fabulae deformationes.

Pseudolographus, falsarius.

Pseudolegus, falsidicus.

Pseudolus, falsus seruus. Vnde & Plautina fabula Pseudoli nomen inditum est.

Pseudomartyr, falsus testis.

Pseudomenon, interpretatur mendax. Est enim argumentum fallaci strophæ differentes implicans.

Pseudonymus, falsi nominis.

Pseudopanchusa, herba similis anchusæ. à quibusdam enchisa, & doris dicta. Cc.

11 4 Pseudo

Pseudoporticus, falsa porticus. Nam in edificijs, partes quæ sunt ad imitationem: nec integrum, nec principale, sed precarium aut temporarium usum præbēt: quasi alienū opus mentientia, hoc nomine insigniri solent. ut Pseudipteros, & Pseudoaule: similiaq; his complura in Vitruuio.

Pseudopropheta, falsi uates.

Pseudospecen, uestem uocant, quæ singularis uolat. Cc.

Pseudothyrum, quasi falsum ostiū. Vnde pro postico sumitur. Orofius: Verū tamen sequenti anno tanta fames. Romæ fuit, ut medio foro imperator correptus à populo, cōiitijs et fragminibus panis turpissimè infestatus, ægre per pseudothyrum in palatiū refugies, furorē excitatæ plebis euaserit. Cic. in Verrum: Ea quæ admodum ad istū postea pseudothyrum reuertatur, tabulis uobis & testibus iudices planum faciam.

Psilon, Latine tenue dicitur.

Psilotrum, unguentum depilatorium. de quo fit mētio apud Auicennam & Galenum: ubi Salamandras legimus habere uim psilotri depilatoriam.

Psimythium, dicitur quod nos cerusam nominamus. Fit ex plumbo.

Pstta, piscis genus. quem nos passerem uocamus. Aristoteles: Torpedo occulit se, & pastinaca, & asellus, et rana, & psittæ, & squatina.

Psttacus, papagallus uulgò dicitur, auis ex India: quæ uocē humanā super omnia reddit, & quidem sermocinans. Mart. Psttacus à uobis aliorum nomina disco.

Hoc per me didici dicere, Cæsar aue.

De hac aue Apulcius lib. 2. Color psttaco uiridis, & intimis plumulis & extimis palmulis: nisi quod sola ceruice distinguitur. Enimvero cernicula eius. circulo mūnio, uelut aurea torque, pari fulgoris circūactu cingitur et coronatur. Roslri prima duritia. Quum in petram quampiam cōcitus altissimo uolatu præcipitat, rostro se (uelut anchora) excipit. Sed et capitis eadem duritia: quæ rusticum sermonē nostrum cogitur æmulari. Ferrea clauicula caput tūditur, imperium magistri ut persentiscat: hæc ferula discenti est. Discit autē statim pulus usq; ad duos ætatis suæ annos, dum faciliē os, uti confortetur, quū tenera lingua, uti cōuibretur. Senex autē captus, & indocilis est & obliuiosus. Verum ad disciplinā humani sermonis facilius est psttacus glaudē qui uescitur: et cuius in pedibus (ut hominis) quini digituli numerantur. Non enim omnibus psttacis id insigne: sed illud omnibus propriū, quod eis lingua lator quā ceteris auibus: eò facilius uerba hominis articulantur patentiore plectro & palato. Id uero quod dicit, ita similiter nobis canit, uel potius eloquitur, ut uocē si audias, hominem putes. Nam quidem si uideas, idem conari, non eloqui. Verū enim uero et coruus & psttacus, nihil aliud quā quod didicerunt pronunciant. Si conuitia docueris, conuitiabitur, diebus ac noctibus perstrepsens maledictis.

Psole, Latine præputium. Autor in Priapo.

Psoleon ille uocat, quod nos psoloēnta cœraunon.

ψολών. Latine mentula.

Pfophis, phidis, nomen ciuitatis. à Pfophide, Erycis Sicani filia. Ouidius lib. 5. Metamorphoseos:

Vsq; sub Orchomenon, Pfophidaq; Cyllemq;. Sunt & aliæ Pfophides multis locis: uerū Archadicæ Pfophidis nomē uetus, reddunt Phegeam à cōditore impositam, à Pegeo Alpheisibei filio Nisi quis à phaginea glande potius existimet.

Pfora, cutis asperitas, & squamosa: & uidetur alia à scabie: quum Plin. lib. 2. dicat: Arida cur resina, impetiginem & scabiem quā pforam & lichenas uocant, sanat. Fit autem à ψώρα scalpo. Nam qui pfora laborant, ulcera siue postulas supra

modum contingere, palpare, & scalpere cupiunt.

Psycholutes, dicitur qui frigida aqua corpus lauat, et balneo frigido lætatur: siue lauachri frigidi cultor. ψυχρός, frigus λουτρός balneum & lauachrum. Sene. lib. 12. Epist. Ille tantus psycholutes, qui calendis Ianuarijs Euripum salutabat.

Psychomantium, locus uaticinij, ubi fiebat manium euocatio. ψυχῆ enim anima, & μαντεία diuination.

Psydracion, genus pustularum subalbidarum, acutarumq;.

Psylla, Græcè Latine pullex dicitur.

Psylli, populi Libyæ propē Garamantas. à Psyllo rege dicti (ut inquit Plinius lib. 7.) quorum corpori ingentium fuit uirus exitiale serpentibus. Scribit Plutarchus, Catonem iter per desertā Libyes facientē, secum Psyllos duxisse, qui moribus serpentum mederentur: partim ore trahentes uenenū, partim serpentes cantibus medicantes.

Psyria, insula iuxta Chium.

Pythium, genus passi.

P T E, syllabica adiectio, quære in dictione Met.

Ptera, siue (ut Vitruuius adpellat) Pteromata, in templis muri duo sunt (ait Strabo lib. 17.) ad altitudinem corū utrinq; surgentes. Ita dicti, quod alarum specie quasi protegant.

Pterigium, in oculis uocatur membranula quædam neruosa: quæ oriens ab angulo, uel à narium uel temporum parte ad coronam usq; interrim & pupillam operit. Plinius lib. 34. Cathinæ effectus, siccare, sanare, sistere fluitationes, pterigia. & sordes oculorū purgare. Pterigium in digitis (apud Paulum Aeginetam) est quum caro excrescit, partem illam cōtegens quæ est in ungue. Pterigium, inquit, adpellatur: quod uitium ex paronychia ferè nascitur. At Celsus Pterigion dicit esse, quū recedit ab ungue caruncula cū magno dolore. Videtur enim diminutiū esse à πτερίς, id est, ab ala: quam tūc uidetur efficere caro ab ungulis discedens. Plin. lib. 23. Illinitur eadē cum fico & pterigijs digitorū ex uino. Hæc in oculi superficie. Idem cum oleo etiam paronychias & pterigia tollit.

Pteris, Græcè, Latine filix. Cc.

Pterna, uocatur pars inferior natalis ueli: circa mediam ferè, trachelon. Summa pars carchesium nominatur.

Pterophoros, est regio apud Ripheos montes. Ibi creduntur esse cardines mundi, extremiq; siderum ambitus.

Pterotus, dici potest alatus, pinnatus uel.

Ptisana, penultima corr. hordeum decorticatum, uel hordei succus siue aqua. Apud Columellā, uidetur esse pulvis genus ex farina hordeacea: in quo est maxima uis restaurandi uires & nutriendi. Apud Græcos πτισαν, apud Latinos Ptisana, per simplex s. Hinc

Ptisaniarium, pro uase in quo coquitur uel tunditur ptisana. Horatius in Sermonibus:

Tu cessas? agedum sume hoc ptisaniarium oryzæ.

Ptochotrophia, penulti. produ. diuersoria siue domus ubi ptochi, hoc est, mendici nutriuntur. πτωχοί enim Græci mendicum dicunt, τροφήν nutrimentum. Alio nomine xenodochiū: à Latinis hospitale dicitur.

Ptolemæus, a, um, possessiuum. Propertius:

Et Ptolemææ littora capta phari.

Ptolemæus, nomē proprium Lagi gregarij militis filij: qui maximæ autoritatis fuit apud Alexandrum Macedonē. Post cuius mortē, Aegypto, & Aphrica, & magna Arabiæ parte potitus, regnauit annis quadraginta. A quo omnes dēinceps Aegyptij reges, Ptolemæi adpellati sunt. Hic frequēssime apud amicos et cœnabat et dormiebat. Quod si aliquando cœnam præberet, rebus illorū utebatur. Acersebat enim scyphos

scyphos, strata, ac mensas. Ipse præter necessaria possidebat nihil: quin alios locupletes facere, regale magis esse dicebat, quam locupletari. Et est nomen à Græco deductum. Græci quippe πολεμῆν καὶ πολεμῆν pugnare dicunt. Sic igitur à πολεμῆ Ptolemæus dicitur: sicut ab τιμῶν, quod est honore. Timaus: Hic duos filios habuit, Ptolemæum Philadelphum, et Ptolemæum Ceraunum. Philadelphus in regno patri successit, uir doctissimus, Stratonis discipulus: qui bibliothecam illam celeberrimam fecit, quæ usque ad primum Alexandrinorum et Romanorum bellum durauit. Regnavit annis triginta octo: Cui successit Ptolemæus, cognomēto Euergetes: quod Latine dici beneficis potest. Hic uigintifex annis regno potitus, moritur. Cui successit Ptolemæus Philopater, decem et septem annis regnans. Post eum Ptolemæus Epiphanes, qui annis uigintiquatuor regnavit. Tum Ptolemæus Philomater: qui trigintaquæ. Deinde Ptolemæus Euergetes, uigintinouē. Post ea Ptolemæus Phiton, qui et Soter: decem et septem annis regnans. Postremo Ptolemæus Dionysius: qui caput magno Pompeio abscidit. Fuerunt et alij hoc nomine, ut Pyrrhi regis filius, et Cypriorum rex: qui suis diuitijs Romanum locupletauit ærarium. Item astrologus, natione Aegyptius: quæ Traiani et Hadriani temporibus floruisse constat.

Ptolemais, maidis, uel idos, et Ptolemaida, dæ, nomen quoque urbium: quarum una est in Aegypto. De qua Hieronymus ad Eustochium: Per arenas Syriæ peruenit ad Coum, quæ nunc Ptolemais dicitur. Altera est in Acthiopia: Tertia in Phœnicia: Quarta Nili fluminis: Quinta in Cyrenaica prouincia Aphricæ.

Ptois, Latine ruina, et casus nominum.

Ptyas, ptyadis, aspidis genus, colore subuiridi, cinereoque, sed in aurum tendente. πτό το πύω (ut quidam aiunt) quoniam eius spiritum fertur perniciosum esse. Sunt autem aspidum tria genera: chelidonia, cherseæ, et ptyades. Ptyaden fuisse, quam Cleopatra sibi admouerit, testis est Galenus.

Ptynge, auis rapax, quam alij hibridem uocant: noctu uolans, uenatur more aquilæ. Pugnatur etiam cum aquila acriter: ita ut sæpe ambæ implexæ defrantur in terram, et uiuæ à pastoribus capiantur. Cornucopia.

P A N T E V.

Pubeo, bes, pubes sum. ut Pubentes herbe. Et fit à Pubes, pubis. A quo pubesco, lanuginem emitto. Verg. lib. 3. Et nunc æquali tecum pubesceret æuo.

Interdum Pubescere, ponitur pro crescere, siue producere. Cicero lib. 1. de Natura Deorum: Nam et fruges, et reliqua quæ terra parit, et tempestates, ac temporum uarietates, cœlique mutationes: quibus omnia quæ terra gignat maturata pubescant. Vergilius lib. 2. Georgicorum:

Hic omnis largo pubescit uinea sætu. Id est, exuberat.

Puber, vide in dictione Pubes.

Puberesco, puber fio: siue cresco, à puber.

Pubertas, ætas in maribus, qui est annus decimusquartus: in fœminis duodecimus. Item pubertas, est emissio ipsa pubis: à qua anni pubertatis dicti sunt. Columella lib. 4. At citra naturæ quandam pubertatem.

Pubes, proprie lanugo, quæ maribus decimoquarto anno, fœminis duodecimo circa pudenda oriri incipit. Quod quia maturitatis est signum, factum est ut mas Pubes, siue Puber uocetur, quamprimum ad generandum aptus est: et fœmina similiter ad concipiendum. A quo impubes, bis, uel Impuber, qui nondum lanuginem emisit: siue qui nondum ad pubertatis ætatem peruenit. Plinius libro 33. Corticem eius impubescentem puer impubis, si de fracto ramo detrahat. Pubes etiam honeste

ste pro parte pudenda sumitur. Vergilius:

Prima hominis facies, et pulchro corpore uirgo Pube tenus. Item pro Iuuenum multitudine. Idem:

Haud aliter puppesque tuæ, pubesque tuorum. Liuius lib. 1.

Quum pubem Albanam in arcem, præsidio armisque obtinendam, auocasset. Interdum etiam pro populo. Vnde Pube præsentem dicimus. hoc est, populo præsentem. ab ijs qui puberes sunt, omnem populum significantes. Transfertur etiam ad alia Vergilius lib. 12. Puberibus caulem folijs. Et lib. 4.

Pubentes herbe. Sciendum, quod Pubes Pro lanugine,

pro parte pudenda, et pro multitudine, substantiuum est: et facit genitiuum Pubis. Sic etiam Impubes, bis, qui adhuc inuestus est, adiectiuum est. Vnde Impubis Iuli. Et Horatius in Exodo dixit: Impube corpus. Ouid. lib. 3. Metæ.

Impubesque genas. Cicero uero lib. 4. Inuest. ait: Filiumque

eius impuberem legatum à patre missum. Liuius lib. 2. Laudatamque uirginem parte obsidum se donare dixit, ipsa quos uellet legeret. Productus omnibus, elegisse impuberes dicitur.

Ergo Impubem dicimus, ab eo quod est Pubes. Sallustius: Puberes omnes interfici iubet.

Publica sacra, quæ pro populo fiebant: sicut priuata, quæ pro singulis hominibus famulij uel.

Publica uia, quæ in solo populi est, cuius solum publicum est, siue quæ iter populo est. Publicas uias, Romani partim prætorias, partim consulares adpellauerunt. Sunt uia priuata, sunt et uicinales, quæ in uicis sunt, uel quæ in uicos ducunt. Præterea aliæ rusticæ dicuntur, aliæ urbicæ. Militares

uia, quæ inter publicas sunt latiores, ut capere possint milites agminatim iter facientes: unde et illis nomen. Suetonius de Augusto: Iuuenes primò modicis interuallis per militares uias: dehinc uehicularum disposuit. Curtius: Cum hoc agmine Darius paulum declinauit uia militari. Via militares (ut Paulus inquit) exitum ad mare, aut in urbem, aut in flumina publica, aut ad aliam uiam militarem habent.

Publica uectigalia, intelligere debemus, ex quibus uectigal fiscus capit: quale est uectigal portus, uel uenaliū rerum, et piscinarum, et metallorum.

Publica iudicia, non omnia sunt in quibus crimine uertitur: sed ea tantum quæ ex legibus iudiciorum publicorum uertuntur. ut, Iulia maiestatis, Iulia de adulterijs, Cornelia de sicarijs et ueneficijs, Pompeia de parricidijs, Cornelia de testamentis.

Publica uerba, dicuntur quæ in communi sunt consuetudine et usu. Seneca: Magnam ex epistola tua percepi uoluptatem. Pertinere enim mihi uti uerbis publicis, nec illa ad significationem Stoicam reuoca.

Publicanos, adpellant maiores eos, qui uectigalia, et alios populi Romani redditus exigendos, certo constituto precio redimebant: qui Daciarij uulgo dicuntur. Horum ordinem, et numero amplissimum, et personarum dignitate potentissimum fuisse constat. Cicero pro Plancio: Flos equitum Romanorum, ornamentum ciuitatis, firmamentum reipublicæ publicanorum ordine continetur. Vlpianus: Publicani sunt, qui publico fruuntur, nam inde nomen habent. Et omnes qui aliquid à fisco conducunt, recte uocantur Publicani. Apud Gregorium, Publicani dicuntur, qui amisso pudore publice peccant.

Publice, et Publicitus, aduerb. à publico nomine deriuatur. Publicitus, aduerbium, significat publice.

Publico, cas, publicum facio, manifesto. Iustinus: Non contentus uoluptatum suarum tacita conscientia, nisi etiam matrimonij reticenda publicaret. Et Publicare, est rem aliquam publicam, seu in reipublica potestate facere. Cicero lib. 2. Ar-

tis ueter. Lex est apud Rhodios, ut si qua rostrata in portu

naui

- navis deprehensa sit, publicetur. Quum magna in alto tempestas esset, uis uictorum (inuitis nautis) Rhodiorum in portum nauim coëgit. Questor nauim populi uocat: nauis dominus negat oportere publicari.
- Publicola**, cognomen Publij Valerij: qui primus cum Bruto (post exactos reges) consul effectus est: quod coleretur à populo, siue quod populum coleret.
- Publicum consilium**, dictus est senatus. Cic. lib. de Ora. Pericles Athenis plurimos annos princeps cōsiliij publici fuit.
- Publicum**, aliquando pro populi conuersatione et frequētia ponitur: ut cum dicimus, prodire in publicū: abstinere publico: uel, non credere se publico, quod uulgò dicunt non se monstrare. Tranquil. in Claudio: Senatū per præcones prope conuocauit, lachrymisq; et uociferatione miseratus est conditionem suam, cui nihil tuti usquam esset, ac diu publico abstinuit. Et in Nerone: Quare nunquam postea publico se illud horæ sine tribunis commisit procul et occulte subsequētib; . Hoc à Græcis δημόσιον dicitur Bud.
- Publicus**, ea, cum, quod non est priuati alicuius, sed populi. Hinc Res publica, res populi. Abusiue tamē publica, dicta sunt bona ciuitatis. Sola enim publica sunt, quæ Rom. pop. sunt.
- Publior**, publij puer. id est, seruus. Sic Marci por, Marci puer. Veteres enim à prænominibus puerorum seruos in familiā nominabāt. Vnde à Lucio Lucipores, à Quintio Quintipores. Et hoc est quod Plinius ait, id genus seruos dominorum fuisse gentiles. id est, eodem nomine adpellatos, quo domini adpellabantur.
- Publius**, prænomen eius qui populo gratus fuit.
- Pucinum**, uocatur uinum quod gignitur Adriatico in sinu, saxeo colle. Autor Plinius.
- Pucinum**, urbs est Istrie in mediterraneis. ut Ptolemæus scribit lib. 3. capite primo.
- Pudescio**, fis, à pudescio fit, quod significat pudorem inijicio. Gellius: Tibiam pudescit oris deformitate abiicit. id est, uerecundatus.
- Pudenda**, uirilia: quæ et uerenda dicuntur: quod (ut ait August. lib. 15. de Ciuitate Dei) libidinis nos maxime pudeat.
- Pudens**, uerecundus. Cuius cōtrarium est impudens. A quibus Pudenter, et Impudenter.
- Pudeo**, des, dui, ditum, cum aduersatiuo. Luca. — Semper me tuit quem scæua pudebunt. Impersonale. Pudet, puduit, et Puduitum est, secundū Priscianum, et à parte antè cōstruitur cum aduersatiuo: et aliquando cum datiuo. Syllius lib. 7. — Resides ad bella uocantur. Quis pudeat certare senes. Quis pro quibus. Plautus in Bacchid. Neq; me neq; te tuis intus puduitum est factis quæ facis. Vbi patet, quod nō solum cum genitiuo, sed etiam cū ablatiuo à parte post cōstrui potest. Differt autem Pudere à pigere, quod Pudere uerecūdiæ sit: pigere poenitentiae. Sallustius in Iugurt. Nam postea quæ fecerit, incertum habeo pudeat an pigeat magis. Donatus Pudere, est in his quæ turpiter fiunt: Pigere, in his quæ cum damno ac malo. Pudere, ad dedecus: Pigere ad dolorem refertur. Terentius in Adel. Fratris me quidem pudet pigetq;. Composita sunt Depudet, et Dispudet, penultima correpta, quod est bis seu ualde pudet. Idem in Eunuc. Dispudet mihi sic data esse uerba. Suppudet, parum pudet.
- Pudibunde**, cum pudore.
- Pudibundus**, qui pudore dicitur.
- Pudicitia**, modò pro castitate, modò pro religiosa munditia ponitur. Vergilius: Casta pudicitiam seruat domus. Quandoq; Dea, quæ Romæ colebatur.
- Pudicus**, castus, à quo fit Pudicitia, castitas. Quorū cōtraria
- sunt Impudicus, et Impudicitia. A Pudicus etiā fit Depudico
- Pudorem**, philosophi definiūt esse modestiam quæ animum reprimūt, ne procaciter aut inordinate, aut turpiter quid peragat. Quir autē erubescant quos puduit, dicitur à philosophis: quoniā pudescit sanguis de corde in omnes corporis partes diffunditur, ita ut superficiem occupet. Pudor à uerecundia sic separatur à quibusdam, ut Pudor sit rei turpiter actæ: uerecundia etiā recte facti atq; honesti.
- Puellaris**, et hoc Puellare, idē quod pucilis. Quint. de filia defuncta: Tum ætate tam puellari, præsertim meæ cōparati.
- Puellascere**, est effeminarī. Pacuuius: Puellascunt lasciuia adulescentes. Aliquando reslorere, et quasi ad pueritiam redire. Varro: Qui non solum in nube fiunt communes, uerū etiam ueteres puellascunt.
- Puellus**, diminutiuum à puer, significat paruū puerū, siue paruū filiū. Lucilius: Quumq; hic tam formosus tibi, ac te dignus puellus. Sic Puella, à puera per diminutionem.
- Puer**, tribus modis dicitur. Primò, quum seruū significamus. Terentius in Andr. Et puerum inde abiens cōueni. Secundò, quum puerum cōtrario nomine puellæ dicimus, marem denotantes. Tertio, quum ætatem puerilem intelligimus. Ponitur interdum etiam pro filio. Vergilius: Ascaniusq; puer. Interdum pro cinædo: et est generis communis secundum Priscianum. Liuius in Odys. Sancta puer Saturni filia: Declinatur et hic Puerus, hæc Puera: sicut Puellus, et Puella. Plautus in Mercatore: Tu puere abi hinc intrò ocyus. Varro: Properate uiuere puera, quas finit ætatula ludere et amare, et Veneris tenere leges.
- Puerarius**, qui pueros amat, sectaturq;, ut eos præposita libidine exerceat.
- Puerascere**, dicuntur qui exacta infantia pueritiā inchoant. A quo Repuerascere, quod est, in puerilem ætatem reuerti. Quod de senibus ferè dicitur, quum desipere uitio ætatis incipiunt. Cicero in Catone: Ex hac ætate repuerascam, et in cunis uagiam. Plaut. in Merc. Senex quum extemplo est, iam nec sentit nec sapit, aiunt solere cum rursum repuerascere.
- Puerilis**, et hoc Puerile, quod est pueri. ut Aetas puerilis, Facta puerilia, Gestus pueriles.
- Puerilitas**, significat actum aliquem puerilem. Seneca: Qui pueritiam eius, siue potius puerilitatem, ludibrio habuit.
- Pueritia**, ætas puerilis. Quādoq; etiā sumitur pro puritate. Varr. Ea erat matrone simplicitas, et pueritia et honestas.
- Puerpera**, mulier quæ recens peperit, siue puerum siue puellam. Vulgò paiola dicitur.
- Puerperium**, tēpus quo puerpera ex dolore partus cubat. Aliqñ etiam proles ipsa. Gell. Diuo Augusto imperante, ancilla eius in agro Laurete peperit quinq; pueros: qui pauculos dies uiixerunt. Mater quoq; nō multo post mortua: monumētumq; ei factum, iussu Augusti, in uia Laurentina, in quo scriptum fuisse constat numerum puerperij. Suet. de Cali. Quā Agrippina bis in ea regione filias enixa sit, et qualiscūq; partus, sine ullo sexus discrimine, puerperium uocitetur: quod antiqui etiā puellas puercas, sicut pueros et puellōs dicebant.
- Pugil**, à pugna, uel à pugno. Est autem qui pugnare consueuit. A quo Pugillatus, tus, pugilum usus.
- Pugilicè**, aduerb. significat firmiter, ualēter. Plaut. in Epid. Quid herilis noster filius? Valet pugilicè atq; athleticè.
- Pugillaris**, mascul. generis. et hoc Pugillare, siue Pugillar. Aufonius: Bipatens pugillar Expedi. Et Pugillarem in Euangelio legimus. In plurali Pugillares et pugillaria. Apuleius: Dolebam me hercle, quod pugillares et stylum nō habebam, qui tam bellam fabellā pernotarem. Catullus

Catullus ad Egnatium: En negat mihi uestra reddituram pugillaria, si pati potestis. Sūt autem Pugillares, tabellæ cereæ, uel lignæ, siue alterius materiæ, in quibus stylo scribimus. Dictæ quòd pugno comprehendantur. Vel à pungendo: quòd stylo in his pungendo scribatur. Varijs autem nominibus dicebātur pugillares apud ueteres. Alij duplices, alij triplices, alij quintuplices nominabantur. Erant et citrei, eborei, membranei dicti, qui ex curo, ebore, membranis erant confecti.

Pugillus, diminutiuum à pugno, significat paruum pugnum.

Pugio, genus teli dictus à pugno, quo facile adprehenditur: uel quòd eo præsentius pugnetur. ut inquit Festus: Frontinus lib. 2. Stratagematon. Q. Sertorius, quum acie decertaret, barbarum (qui ei nunciauerat Hirtuleum perijsse) pugione traiecit.

Pugiunculus, paruus pugio. Cicero: Hispaniensem pugiunculum Gne. Pisonem adpellat.

Pugna, lucta, uel prælium. Licet quandoq; apud poëtas pro stupro ponatur. Terentius: Dabit hic aliquam pugnam. Huius diminutiuum est Pugnula.

Pugnax, bellicosus. À quo Pugnacior, Pugnacissimus, et Pugnacitas. Augustinus lib. 8. Confessionum: Sed tamen consuetudo aduersus me pugnacior ex me facta erat. Et lib. 3. Nulla pugnacitas caluiofaru questionu extorquere mihi potuit.

Pugno, gnas, dimico, referturq; ad animata. ut, Pugno cum hoste. Lactantius lib. 3. Maiorum animalium, quæ ob hoc uel acerrime pugnant. Quandoq; Pugnare, est committere. Gellius lib. 2. Dum Pyrrhus rex in Italia esset et unam atq; alteram pugnam prospere pugnasset. Huius composita sunt Depugno, quòd idem est quòd pugno. Plautus in Stich. Ita ingentium meum est, qui cum uiris depugno, multò facilius quam cum fame. Compugno, simul pugno. Hierony. in præfatione libri Paralip. Totusq; orbis inter se trifaria uarietate compugnat. Expugno, pugnando uel oppugnando uinceo. Et de personis, oppidis, castris, nauibus, cæterisq; huiusmodi dicitur. Interdum Expugnare, nō est pugnando uincere: sed solum oppugnare. Hieronymus lib. 2. Machab. Simon adpli cuit ad Bethsuram, et expugnabat eam multis diebus. Et in Psalmo: Sæpe expugnauerunt me à iuuentute mea, etenim nō potuerunt mihi. Expugnatur autem nauis (secundum Callistratum Iureconsultum) quum spoliatur, aut mergitur, aut dissoluitur, aut perfunditur, aut funes eius exciduntur. Iustinus: Occupata arce Tarentinorum, expugnatis ueteribus incolis. Linius: Vnā duas naues expugnauit. Oppugno, pugnando uincere contendo. Impugno, ualde aduersor, confuto. Lactantius lib. 7. Redeunt protinus uitia, quæ uirtutem semper impugnant. Propugno, aduersus pugnantes, seu procul me defendo. Vnde et Propugnacula. Repugno, pugnando resisto, contradico, refragor.

Pugnus, à punitione. id est, percussione, uel à pugno. Donatus in Adelphis: An pugnus à pugna sit dictus, an ab illo pugna. Quidam à Græco deducunt πυγμή.

Pulcher, chra, chrum, quod antiqui polcrū dixere, quod non est deformē, à pollendo: quòd polleat forma. Ex quo intelligi datur hoc nomē adspirationem nō habere: licet usus uicerit (cui uix repugnari potest) ut Pulcher in primo et qnto casu cū adspiratione pronūcietur. Natura aut nō inesse adspirationē docere hoc satis potest, quòd eius diminu. Pulcellus, lalum, adspiretur minime. Interdū Pulcher sumitur pro bono: sicut bonum pro pulchro. Terentius: Forma bona fortasse. Et econtrario, malum pro deformi. Interdū pro forti. Verg. Satus Hercule pulchro Pulcher Auentinus.

À Pulchro, fit comparatiuū Pulchrior, et superlatiuū Pul-

cherrimus, Pulchrius, Pulcherrimē, Pulchrē, et Pulchriter. Pulchralis, pro pulchro. Ennius: Pulchralibus ludis.

Pulchresco, scis, pulcher fio. Aug. Quicquid pulchrescit uisus, quicquid lenocinatur odoratu, quicquid mollescit tactu.

Pulchritas, idem significat quod pulchritudo. Cæcilius: Dij boni, quid illud est pulchritas? Cc.

Pulchritudo, (ut Cicero lib. 3. Tusculan. quæst. inquit) est quedam apta figura membrorum, cum coloris quadam suauitate. Et proprie de magno corpore dicitur. Venustas, est gratia quam adfert pulchritudo.

Pulex, animal notum, dictum est, quòd puluere generetur. Quo nomine etiam dictus est uermiculus, herbis, et præcipue brassicis infestus. À Pulex fit Pulicinus: sicut à musca muscinus: à formica formicinus.

Pulicosus, pulicibus plenus. Colu. lib. 8. Pulicose cani remedia sunt. Sume cuminum tritum, pari pondere cum ueratro, aquaq; mixtum, et illitū: seu cucumeris anguinei succus: uel (si hæc non sunt) uetus amurca, per totum corpus infusa.

Pullari, dicuntur feles, à Lucilio: quòd pullos gallinaceos inquirant.

Pullarius, qui pullorum curam habet. Linius libro 10. Nam quum pulli non pascerentur, pullarius auspiciū mentiri ausus, tripudium solistinum nunciauit consuli.

Pullaster, et Pullastra, significat gallū siue gallinā adulescentem: sicut etiam à nobis dicuntur lingua uernacula: non enim diminutiuū sunt. Sic à Mar. Varrone Pullastræ dicitur iuuenæ gallinæ. Ait enim: Et ea quæ subijcias potius uetulis quam pullastris: et quæ rostra aut ungues non habeant acutos.

Pullatio, apud Columellam accipitur pro fortura pullorum: quæ et Pullitio dicitur.

Pullatus, pulla ueste indutus. hoc est, lugubrem habitum ferens ex parentum morte: qui et atratus dicitur. Qui mos à Lydis coëptus est. Cicero in Vati. Quis unquam cōnauit atratus, quum ipse epuli dominus Quintus Arrius albatu esset? Quandoq; Pullatus accipitur pro uiliori persona. siue rudi et imperita. Suetonius de Augusto: Militem secreuit à populo: multis ex plebe proprios ordines assignauit: prætexatis cuneum suū, et proximū paedagogis: sanxitq; ne quis pullatorū media cauea sedcret. Quintilianus: Ferire pectus, frontem cadere, mīre ad pullatum circulum facit. hoc est, ad cumulum rudium atq; imperitorum hominum.

Pullegium, genus herbe seu fruticis medicinalis. Est enim calida et sicca in tertio gradu. Ambr. ad Felicē: Nō mediocrē sumpsi ad cōualescendū gratiam: quasi quodam tui adloquij pullegio refotus. Hieron. Pullegium apud Indos pipere pretiosius est. Columel. lib. 9. Pullegij furculus fumigantur.

Pullesco, scis, idem quod pullulascō. Colu. lib. 3. Quicquid est supra uetusta brachia amputatur: et ita ex nouello palmitē uitis pullescit. Hinc fit compositum Repullesco. Idē ibidem: Quum ferē plurimarum stirpium natura sic se commodet, ut iuxta cicatricem nouellis frondibus repullescant.

Pullicenus, diminutiuū à pullus. et est qui ex gallinarū ouis nascitur. Helius Spartianus, siue Lampridius, de Alexandro Seuero: Et ne earū pastus grauaret annonā seruos habuit uel eligales qui eos ex ouis et pullicenis et pipionibus alerent.

Pullities, pullatio. Columella lib. 9. de turture: Huius auis ætas ad saginam nō tam uetus est idonea, quam nouella. Itaq; circa mensam, quā iam confirmata est pullities, eligitur. Idem de apibus. Quum primum uerō in eo uase nata est pullities, nouus rex eliditur.

Pulligo, idem quod pullus color. Plinius: Fuluas oues Tarentum habet, et alias suæ pulliginis.

Pullinus

Pullinus, *lina, num, quod est pulli*. Vnde Pullini dentes, quos primum equi iaciunt.

Pullipremones, dicuntur pedicones, à premendis pullis. id est, pueris teneræ ætatis. Prisci pullum, dicebant puerum ab aliquo anatum. Hos Lucilius suppilones, et subulones, alij subactores: Ausonius postico uulnere fossores uocat.

Pullulasco, scis, pullulans fio. Columella lib. 5. Ex nouello palmitis uitis pullulascit.

Pulluli, plantariorum sunt. Pullulus enim à pullus deducitur per diminutionem.

Pullulo, las, pen. corr. quasi foetifico. Nam Pullulare dicimus arbores, quum à radice nouæ plantæ surgunt. Plin. Natura et plantaria demonstrauit, multarum radicibus pullulante fo-bole, deſa et pariente matre quos enecet. Eius quippe umbra turba indigesta premitur, ut in lauris, platani, cerasis, prunis: paucorum in hoc genere rami parcut soboli, ut ulmoru, palmarumq. Nullis uero tales pulluli proueniunt, nisi quarum radices (more Solis atq; imbris) in summa tellure spaciatur. Huius compositum est Expullulo, quod significat extra pullulo, uel extra fructum produco. Columella lib. 4. Nec dubium quin gemmæ quæ cacumini proximæ sunt, infœcundæ in eo relinquuntur: ex quibus pampinus expullulat.

Pullus, quod quidam per syncopam à puellus dici uolunt, significat nouellum. id est, paruum puerum, et paruum filiū. Vnde paruos foetus quorumcumq; animalium, quinetiam æborum atq; plantarum, Pullos dicimus. ut, Pullus hirundinis, Pullus asini, Pulli ranarum. Horatius in Sermonibus: Absentis ranæ pullis uituli pede pressis. Quinctiam prisci, Pullos dicebant suos catamitos. Vnde Q. Fabius, cui Eburno cognomē fuit propter candorem, quod eius naris icta esset fulmine, pullus Iouis adpellatus est. Sūt qui pulus, quum de equo dicitur, per simplex l, scribunt: quoniam πῦλον Græcis dicatur. Pullus uero gallinæ, per duplex ll.

Pullus, la, um, quod est natiui coloris. id est, non plene obscurum, atrum, leucopo contrarium: quod pulli ouium ferè eo colore nascuntur. Vergilius: Ne maculis infuscent uellera pullis. Tibullus: Concidit ad magicos hostia pulla deos. Vnde uestis pulla, dicitur, fusca, atra: qua quis in luctu induitur. Cicero in Vati. Atq; etiam et te scire cupio, quo consilio aut qua mente feceris, uti in epulo Q. Arrhij familiaris mei cū toga pulla adcumberes. Sunt tamen qui dicant hunc colorem Hispanum siue Bethycum dici, à quo Pullati etiam Bethycati dicuntur. Mart. Et Bethycatus simul atq; leucopatus. Cuius esse rationē dicūt, quod natiuus color in Hispania subnigrior est, ideoq; minus uilis. Hic enim color ad nigredinē tēdit: alicubi plenior, alicubi dilutior. Huic proximus color est niger: qui et fuscus dicitur, et ater. Similiter Pullus color, dicitur impluiatus: quasi fumo ex stillicidio implutus. Plau. Impluiatus facit uestimētis nomina. Itē suauis. ut apud eund. Sordida et suaua amictus togula. Ponitur tamen Pullus pro nigro. Columella: Atq; oleris pulli radix. hoc est, oleris atri.

Pulmentarium, dicitur quod inter cibos sumitur in similitudinē pulvis factū. hoc est, quod pulmenti uicē præbet. Iuue. Veniet qui pulmentaria condit. Plinius primū in Latio cibum pultem fuisse, nō panē scribit: argumentoq; ad id esse, quod Pulmentaria pro cibis sua etiam ætate dicerentur. In Euangelio quoq; legimus: Nunquid pulmentarium habetis? Posset etiam dici Pulmentarium, pulmenti repositorium.

Pulmentarium restuacium, dicitur torta quæ coquitur sub testa.

Pulmentum, ipsa puls: uel aliud cibarium ad modum pulvis

factum. Apuleius: Ius porcorum, pullorum, piscium, et ius pulmentorum largissimas epulas.

Pulmo, est unum de uisceribus, de natura sui spongiosus, et ideo spiritus capax. Qui diuiditur in similitudinem ungule bouis: et duæ illæ partes fibræ uocantur: sicut in omnibus uisceribus. Respiramus autem pulmone. Vnde Persius:

—Qui pulmo animæ prælargus anhelet. Attolliur enim spiritus attrahendo: et emittendo deprimitur. Ex pulmone nascitur tabes, quam Græci phthisin uocāt. Tūc enim pulmo tabescit. Oui. Cernis ut è molli sanguis pulmone remissus, Ad stygias certo limite ducat aquas. Apud ueteres plura

raliter tantū Pulmones dicebātur: sicut et ceruices. Plautus in Cure. Pulmones distrahuntur, cruciatur cor. Cicero lib. 2. Tuscul. quæst. Quæ lateri inherens, morsu lacerat uiscera, urgensq; grauius pulmonum haurit spiritus.

Pulmonarius, ria, rium, quod laborat pulmonis morbo. ut, Ouis pulmonaria, apud Columellam: quam libro octauo ait curari similiter ut suem, inserta per auriculam, quam ueterinarij consiliginem uocant. Dicitur etiam Pulmonarius, de morbo: quem Græco uocabulo pneumonicum et pneumonia adpellant. Et herba Pulmonaria uocatur à medicis: quæ est folijs mollibus, albo maculatis.

Pulmonea poma, dicuntur, quæ uulgò centum solida adpellantur.

Pulpa, quandoq; dicitur neruus ille, qui ab aliquibus dicitur iniqu, à Theophrasto inu. Inter pulpas (inquit Plinius) et uenas, discrimen facile. Venæ latiores candidioresq; sunt: pulpa fistilibus insunt.

Pulpamentum, à pulpa dictum est, et accipitur pro cibo lauiore. Teren. Lepus tute es, et pulpamentum quæris.

Pulpitum, locus ante scenā editior, in quo omnis comœdia recitabatur. Græcè πῦλον. Ponitur etiā pro suggestio. id est, pro quocūq; loco edito, unde sermo habeatur ad populum.

Puls, uictus antiquissimus ex farina, aqua, melle, seu caseo, ouo decocto factus: quo pro pane ueteres utebantur. Dicta, quod ita sonet, quum aqua feruenter adspargitur.

Pulsatiles uenæ, sunt quibus pulsus exploratur: quas antiqui arterias uocant. Sunt autem arteriæ spiritus semitæ: sicut uenæ sanguinis riuu.

Pulso, sas, frequentatiuū à pello, significat sæpe percutio, uerbero. Cicero de Supp. Licetores consistunt ualentissimi, ad pulsfandos uerberandosq; homines exercitissimi. Terentius in Adelphis: Sed quis hoc ostiū pulsauit? Transfertur et ad ænimum. Ambr. Dehinc terroribus pulsat. Plautus in Epid. Id ego experior, cui in unum multa confluunt, quæ meū pectus pulsant. Interdum Pulsare, est uiolare, ledere. Vergil. lib. 12. Pulsatos referens infecto fœdere diuos. Interdum sonare, ut, Pulso lyram. Pertinetq; Pulsare ad homines: sonare ad instrumenta. ut, Sonat campana. Vnde dicimus: Pulsatum est ad tertiam: non autem, sonatum. Quum autem dicimus: Pulsos cithara. idem est quod cano, uel ludo. Vergilius:

—Iam pectine pulsat eburno. Huius composita sunt Compulso, Expulso, quod est ualde pulso. Augustinus: Moratuus est, qui quantumlibet expulset, quantumlibet lanies, quantumlibet uellices, non expergiscitur.

Pulsus, est ille ubi cōiungitur manus lacerto. Plinius: Arteriarum pulsus, in cacumine membrorum euident, maximè index morborū, in modulos legesq; metricas, p ætates stabilis, aut citatius, aut tardius. Idem alibi, Pulsus percussus adpellat. Nam uitæ gubernacula tenet, et ictu crebro aut languido ualitudinem indicat. Nam lib. 7. sic ait: Venarum inæquali aut fornicante percussu. Sed hoc ex arterijs est.

Pulsa

Pultarius, à pulte accipitur pro uase pultis. Cornelius Celsus: Si cætera defecerint, caliculus aut pultarius oris cõpresioris ei rei commodè aptatur.

Pulticula, diminutiuum à pulte, quo usus est Plinius lib. 26.

Pultiphagonides, id est, pultis deuorator.

Pulto, tas, idè quod pulso, fitq; à supino pultum, quo antiqui utebantur. Plautus: Pultando confregi fõres. Terentius: Cefso iam pultare osium.

Pulueresco, in puluerẽ redigor, quod à pulcreo fit. Vnde & Dispulcreo, pro disoluo.

Puluerio, ras, in puluerem redigo. Columel. lib. 13. Priusquàm uineæ puluerentur. Hinc Pulueratio, quæ est genus culturæ (ut inquit Seruius) quo imminutæ glebæ uitibus adplicantur. Pulueret Plautus dixit, pro pulcre plenũ sit. Ait enim: Exitu Daue, age, sparge, mundum esse hoc uestibulum uolo: Venus uentura est nostra, nolo hoc pulueret.

Puluinar, penul. prod. quasi pluminar, est quod capiti dormituri supponimus: ad pluminorum similitudinem. Iuuenalis: Fœda lupanaris tulit ad puluinar odorem.

Quo etiam nomine dicitur lectulus, qui in templis sterni cõsuevit numini dicatus. Vnde lectisternium nuncupatur: sicut docet Augustinus lib. 3. de Ciuitate Dei: Liuius: Curatum lectisternium, & per triduum habitum decemuiris sacrorum curantibus: & puluinaria in cõspectu fuere Ioui & Iunoni: Alterum Neptuno et Mineræ. Tertium Marti et Veneri. Quartum Apollini & Dianæ. Quintum Vulcano ac Veste. Sextum Mercurio & Cereri. Videtur autem dici Puluinar, à pluma qua fulcitur. Abusue tamen Puluinaria pro templis dicuntur. Inde apud Liuium legitur, ad omnia puluinaria sacrificatũ fuisse. Videtur etiam accipi pro illis puluinis, in quibus simulachra Deorum recumbentia collocantur. Acron: Puluinaria dicebantur, aut lecticæ diuorum, aut tabulata, in quibus stabant numina, ut eminentiora uiderentur.

Puluinatus, tas, tum, quod est ad similitudinẽ puluini, molle ac conuexum. Plinius: Lanuginoso ac puluinato calice.

Puluinus, seu Puluillus, à pluma: quasi pluminus, quod plumis pullorũ fiat, ceruical, seu plumatus. Hier. In terra pro puluillo capiti supponebant. Quandoq; accipitur pro lecto. Cicero in Verrem actiõe septima: Nam ut mos fuit Bithyniæ regibus, lectica aperta foro ferebatur, in qua puluinus erat perlucidus, Meliteni rosa decoratus. Apulcius: Quatuor Eunuichi cõfestim puluinis compluribus, uento tumentibus, pluma delicata, terrestrem nobis cubitum perstruunt. Item Puluiui uocantur, qui scabellis superimponuntur, quò mollior sit sessio. hoc est, lectuli quidam exigui, lana, uel ramento, uel pluma, uel alio genere pleni: uulgo cussini. Cicero: Adferri iussit Puluiuos: & omnes in suis sedibus federunt. Iuuenalis:

De puluino surgat equester. Et Puluini, areolæ, terra elata inter duos sulcos in hortis: quæ porca, à porrigẽdo, in agris adpellatur. Habet enim ueluti puluinorũ in quibus sedem similitudinem: propter quod & torus à quibusdam dicitur. Plinius: Arẽis distingui easq; resupinis puluinorũ toris ambiri singulis tramitum sulcis, qua datur accessus homini, scatebrisq; decursus. Colu. lib. 12. Vlpicum habet uelut alliũ, plures coherentes spicas: hæq; quum sint diuisæ, liratum seri debent, ut in puluinis positæ, minus infestentur hyemis æquis. Idem lib. 3. Omnium autẽ generũ ramos circa calendas Martias in hortis per puluiuos arearũ disponere conuenit. Item Puluinus, arena durior, quæ in modũ saxi lapidescit. Vitruius lib. 5. Puluinus firmissime struatur. Ab hoc Puluino arenario, uidetur Plautus in Casina per translationẽ dixisse: Ibo intrò, subducam nauem rursum in puluinarium. Item

Puluinus, machina, qua naues in portum subducuntur.

Puluis, generis masculini & fœminini. Propertius:

Si mihi perpetuæ puluis Hetrusca dolor. Dicitur autẽ Puluis (ut quidam putant) à pellendo, quod pellatur ui uenti. Apud antiquos etiam Puluer dicebatur. Sed ab eo quod est Puluis, genitiuus erit puluis: à Puluer uerò, pulueris. Verum in usu est tantum Puluis in recto: Pulueris in obliquis.

Puluisculus, & Puluisculũ diminutiuum sunt à puluis. Et generaliter de omni puluere dici potest. Apule. Misi ut petisti munditias dentiũ, nitellas oris, ex Arabicis frugibus, tenuem, candificum, nobilem puluisculũ, complanatorem tumidæ gingiuulæ. Hieronymus: Nescio quid puluisculum. Proprie autẽ significat puluerem illum, quo utuntur puellæ: qui & cinis dicitur. Ad cuius differẽtiam alius cinis immundus adpellatur. Vergil. Et cinerem immundum latos iactare per agros. Hinc Puluerius, rea, reum, & Puluerulentus, tas, tum.

Pumex, lapis cauernosus: qui ad corpora leuiganda laudatissimus est. Verg. lib. 12. — Ut cum latebroso pumice pastor. Catullus fœminino genere protulit. Pumices præcipui sunt in Acolijs insulis. Probatio eorũ est in candore ac nũmo ponere: et ut maxime spõgiiosi atq; aridi sint, ac teri faciles, nec in fricadõ arenosi. A Græcis dicitur ciferis, à cis uermiculo.

Pumico, cas, penul. cor. pumice polio, leuigo. Tibullus:

Pumicet, & canas tondeat antè comas.

Vnde Pumicatum, pumice politum.

Pumicosus, sa, sum, quod pumicis uel naturam uel similitudinem habet. Et Pumicosus, dicitur locus pumicibus plenus.

Pumilis, penul. corr. paruus, nanus. Colu. lib. 9. Pumiles aues (nisi quem humilitas earum delectat) nec propter fœcunditatem, nec propter alium redditum nimum probo.

Pumilus, & Pumilio, autore Placiade, mollis & encruis dicitur.

Punctim, aduerbium, significat per punctiones infixionesq; gladij: siue pungendo.

Punctim celsimq;, prouerbium à gladiatoribus tractum: qui in hostem irruentes, nunc punctim nunc celsim lancinant.

Punctus, (quod non nisi deprauate barbæq; dicitur in neutro.) Seneca: Punctum & adhuc puncto minus, quod incolimus. Plinius lib. 2. Non aliud est terra uniuersa, quàm mundi punctus. Tradunt Geometræ, Pũctum esse corpus indiuiduũ, in quo neq; longitudo, neq; latitudo, neq; altitudo deprehenditur: & ob incomprehensibilem breuitatem sui, in partes diuidi non posse: quod protractum lineam efficit. id est, corpus unius dimensionis. Longũ enim est sine lato: & duobus punctis ex utraq; parte solam longitudinem terminantibus continetur. Hanc lineam si geminamus, alterum corpus efficitur, quod duabus dimensionibus extruitur, ex longo latoq;: sed alto caret. Punctis autem quatuor continetur, per singulas scilicet lineas binis: & hoc Græci ἐκκέντρον, nostri planũ siue superficiem uocant. Quandoq; tamen punctum, sumitur pro temporis uel horæ momento. Cicero: Itaq; ne punctum quidẽ temporis in ipsa fortuna fuisse. Quãdoq; pro minina cuiusq; rei particula. Idem pro Plancio: Nam quod questus est plures testes te habere, quàm quod in ea tribu puncta tuleris. Quandoq; pro suffragijs & fauore: quoniã ueteres suffragia non scribebant, sed puncto notabant. Vnde Expuncti, dicebantur uiles, eiekti, siue fauore priuati. Horatius: Omne tulit punctum, qui miscuit uile dulci. Hoc est, Solus suffragia iudicum tulit, qui & utile & dulce scripsit: quoniam prodesset & delectaret.

Pungo, gis, pupugi, uel punxi, punctum, nõ solum de ferro, sed de quacunq; alia re dicitur. Varro: Admotæ affis quũ pugcrit

pugerit, si non occidat, sciat ex psillorum esse stirpe. Huius composita sunt Compungo, quod est, totum pango, serio, seu signo. Cicero lib. 2. Offic. Ad eam ex epulis in cubiculum ueniens, barbarum, & cum quidem (ut scriptum est) compunctum notis Thracis, districto gladio iubeat anteire. id est, signatum uel percussum. Vnde sequitur: O miserum, qui & barbarum & stigmaticum fideliores putaret quam coniugem. Expungo, foras mitto. Persius: — Quem proximus heres, Impello expungam. Cornutus: Proprie expungam. id est, foras mittam. Tractum à militibus: qui Expuncti dicuntur, dum è militia mittuntur. Repungo, de quo alibi.

Punicus, ea, cum, penul. corr. quasi Pœnicus, à Pœnus: qui à Phœnicia, detracta adspiratide. Verg. — Punica regna uides. Et Punicus color, siue Punicus, qui est coloris rubentis: qui Græcè Phœnicos dicitur. Horat. Punicis inuicta rosis. Nam exuperantiam ruborisq; splendore (teste Gellio) significat. Punica mala, granata: quæ hoc cognomen sibi circa Carthaginem uendicant, ubi & multa & insignia nasci perhibentur. Granata dicuntur à granis, quibus sunt repleta.

Punio, nis, niui, nitum, quod & Pœnio dicitur: quasi pœna adficio. Hinc Impunitus, non puniuit. Sallustius: Impunitos eos dimisere. Item Impunitas.

Pupilla, siue Pupula, pars oculi parua, qua continetur uis uidendi. Hanc Lactantius scintillam luminis adpellat. Suspicio, & fama est, oculis quoq; pupula duplex. Et Plinius lib. 11. scribit, absolutam uim speculi in oculis, ut tam parua illa pupula, totam imaginem reddat hominis.

Pupillaris, à pupillo deducitur. Vnde Pupillaris ætas, Pupillare negotium. Cornucopiæ.

Pupillus, à pupus deriuatur, pro impube, q̄ desijt esse in patris potestate, uel morte, uel emancipatione. Hieronymus: Pupillus dicitur, qui non habet patrem. Orphanus, qui nec patrem habet nec matrem.

Puppes, & Puppis, utroq; modo dicitur pro naui. Ouid. de Pon. Dum mea puppis erat ualida fundata carina.

Pupula, Vide in dictione Pupilla.

Pupulum, urbs est à latere Meridionalis Sardinie.

Pupulus, & Pupula diminut. à pupus & pupa. Catullus: Deprehendi modò pupulum puellæ.

Pupus, puer paruulus, tenerior. Pupa, puella. Varro: Mamnam lactantis sugentem pascere pupum. Ausonius: Barbara quæ Latias uincis alumna pupas. Martialis: Pupam se dicit Gellia quæ sit anus. Et à similitudine, Pupa quoq; paruula puellaris imago dicitur. Var. in Orig. Itaq; breui tempore magna pars in desiderium puparum & sigillorum ueniebat. Moris autem fuit ueterum puellarum, paruula quædam puellaria simulachra ex linteo infuere: deinde tomēto infarsire, tum uestibus amittere. Has uirgines pueritiam egressæ Veneri (tanquā uirginitatis suæ insignia) cōdonabant, ut faustum futurum matrimonium cederet. Vnde Persius: Dicite pontifices in sacro quid facit aurum? Nempe hoc quod Veneri donatæ à uirgine pupæ.

Purgamen, seu Purgamentum, sordes quæ ex re aliqua immunda & lurida tergitur & repurgatur. Græcè peripsima dicitur. Columella lib. 1. Sterquilinia quoq; duo sunt. Vnum quod noua purgamenta recipiat, & in annum corseruet: alterum uerò, ex quo uetera uehantur.

Purgo, gas, mundo: quasi purum ago. hoc est, educo. Colum. lib. 3. Itaq; cautum foramen quum purgaucrimus undiq; adrafas furculos inserimus. Terent. in Adelphis: Pisces ceteros purga Dromo: congrum istum in aqua finito ludere paulisper. Per translationem Purgare, significat excusare. Idem

in Euncho: Sed heus tu, purgem me de isthac Thaidi, quòd cam me amare suspicata est? Purgari rationes dicuntur, quando deciduntur superflua aut obstantia, collatione facta accipiti & expensi. Huius uerbi composita sunt Depurgo. Expurgo, perfecte mundo, seu palam excuso. Columella lib. 2. Quum rursus amplior messis prouenerit, quicquid exteretur capisterio expurgandum erit. Idem lib. 5. Dolabella conuenit expurgari, quicquid emortuum est: deinde falce radi uiuo tenus. Terentius in Hecyra: Quod me aduersat nunc uir, sum extra noxam: sed non facile expurgatur, ita animum induxerunt, focrus omnes esse iniquas. Perpurgo, ualde purgo. Cato de Re rust. Aluum mouebit, & postmodum perpurgabit sine periculo. Repurgo, rursus purgo. Lactantius lib. 4. Pollutos & adpersos maculis repurgabit.

Purifico, mundo. A quo Purificatio: & (quo nonnulli utuntur) Purificus. Cornucopiæ.

Purissime, dixerunt ueteres, pro purissime. Cc.

Puritas, & munditiam, & inanem simplicitatem significat. Cuius contrarium est Impuritas, turpitudine, seu improbitas.

Puritius, pro stulto à Plauto ponitur.

Puro, ras, purum facio: quasi purem extraho. A quo Depuro, penultima producta. unde Depuratum, dicimus mandauit. Suppuro, de quo suo loco.

Purpura, piscis ex concharum genere, annis septenis uiuens. Congregatur uerno tempore: mutuoq; attritu lentore quendam, ueluti ceræ, emittit. Sed nobilem illi succum ad tingendas uestes in medijs faucibus habet. Reliquo tempore ferè sterilis, cum uita succum emittit: & ideo uiuas capere oportet. Porphyra à Græcis, à nostris Purpura. Hinc Porphyriacus, purpureus. Ouid. Et porphyriacis figere labra genis. Hinc etiam Purpureus color dicitur: qui nigricantis rosæ splendore subluet, cæterorum omnium colorum gratissimus, & tingendis uestibus maxime expetitus. Hinc Purpureæ uestes dictæ sunt Tyriæ, à loco ubi purpura fit. Purpureus tamen niger color est, & cæruleus dicitur, præcipue quando de mari & flumine dicitur: quòd ex altitudine nigrum accipimus. Vnde Vergilius lib. 4. Georgicorum:

In mare purpureum uiolentior influit annis.

Inde Purpurascit. id est, purpurum fit. Cicero lib. 2. Acad. Quid mare? non ne cæruleum? aut eius unda, quum est pulsa remis purpurascit? Sciendum autem est (ut Vitruius inquit) quòd Purpura, pro Solis propinquitate colore habet. Et purpureum quidem procreat Aphrica. id est, quasi uiolacum colorem: Tyros autem rubrum. Purpura in uiolæ colore tēdens, uiolacea dicitur. Cornelius Nepos: Me iuueni, uiolacea purpurea uigebat. Accipitur quandoq; Purpureus pro pulchro. Vergilius: Et pro purpureo pœnas dat Scylla capillo. Purpura, à pelago, pelagia adpellatur.

Purpurarius, ria, rium, quod ad purpuram pertinet. ut, Officina purpuraria, in qua purpura fit. Plinius: Alterum genus eius est in purpurarijs officinis.

Purpuratus, ta, tum, quod est purpura ornatum. Vnde Purpurati leguntur ij, qui apud principes dignitate anteirent. Cicero lib. 1. Tuscul. quæst. 1. Iste quæso, inquit, ista horribilia mimitare purpuratis tuis.

Purpureus, rea, reum, quod est totum ex purpura. Inueniatur etiam Purpureus, pro Purpurato. Horatius lib. 1. Carminum: Et purpurei metuant tyranni.

Purpurissa, color q̄ bombyci mixtus, mulierum genas tingit. **Purpurisso**, sas, pupurissa inficio. Plautus in Truculento: Iste buccas tam belle purpurissatas habes.

Purpurissum, genus coloris factitij, quo genas obliniunt mulieres

mulieres: & quo utuntur pictores, et cum purpuris pariter tingitur. Plinius lib. 35. Et reliquis coloribus, quos à domini dari diximus, propter magnitudinem precij, ante omnes est purpurissum: è creta argentaria cū purpuris pariter tingitur. Hoc Græci uocant andricelon.

Purulentia, *tiæ*, ipsa puris plenitudo: uel uulnus plenum pure. Hieronymus in Esaia: Lintcola quæ ad excicandam sanicem & purulentias iniiciuntur uulneribus.

Purulentus, *ta, tum*, quod sanie plenum est. Hieronymus ad Occa. Quoties lauit purulentam uulnerū sanicem, quam alius adspicere non audebat?

Purus, *ra, rum*, mundum, sine sorde. Hinc Pura uestimenta à ueteribus dicebantur, quæ sacer dotes ad sacrificia sumebāt. id est, non obsita, non fucata, non maculam habentia. Et Pure lautum, quod aqua pura lotum erat. Et Purum aurum, quod expurgatum coctumq; esset. Vlpianus Purū locum esse definit, qui nec sanctus, nec sacer, nec religiosus est. Huius contrarium est Impurus: quod modò sordidum contaminatumq; significat. Cicero: Quam multis illum ingenuis, quam multis matribus familias in illa terra atq; impura legatione uim attulisse existimatis? Modò improbum. Terentius: Mei loci atq; ordinis hominem haud impurum.

Pus, *puris*, generis masculini, sanies est, & quicūq; humor in putredinem uersus. Hinc Purulentus, *ta, tum*.

Pusillanimitas, qui est pusilli animi: quem Græci *μικροψυχον* dicunt. À quo Pusillanimitas. Et Pusillanimitas aduerbium. Cc.

Pusillus, diminutiuum est à pusio. id est, paruulus. À quo fit aliud diminutiuum Pusillulus.

Pusio, paruus puer. Veteres enim Pusum & Pusam, p puero & puella usurpabant. Cicero pro Cælio: Et propter nocturnos quosdā manes metu tecū semper pusio cum maiore sorore cubitauit. Capitur tamen ferè semper pro masculino scorto.

Pustula, est species occulta uomicæ, siue tuberculum in summitate cutis nascens. Martialis: Feruida ne trito tibi pollice pustula surgat, Exornent docilem garrula plestra lyram. Græci Pustulas uocant phlyctenas: quarum tria sint genera. Exanthemata, quæ Plinius eruptiones pituitæ, aliquando papulas uocat. Psyraceon, paulò durius est, ac subalbidum & acutum. Epynictis, pustula subliuida, modice tumescens, & plena sanguinis in tibis & pedibus, ferè noctu maxime infestans, à quo nomen trahit.

Pustulatum argentum, à pustulis dicitur, quæ in argento calato in aspredinem quandam excise uisuntur: sicut pustula in corpore oriuntur, similes illis pustulis. quæ ex ueruca uel sudore nascuntur.

Pusula, est tumefactio illa leuis, quæ in coquendo pane solet adfurgere: quam Festus hetā quoq; uocari scribit: quod pro re nullius precij ponitur. Pusula etiam morbi genus, qui alio nomine dicitur sacer ignis. Columel. lib. 8. Est etiam insana bilis sacer ignis, quam Pusulam uocant pastores. Hinc Pusulofus, qui eo morbo laborat. Idem ibidem: Viuum pecudem quæ fuerit pusulosa, resupinam obruamus.

Putamen, rerum repurgamentum. Nam quicquid ex aliqua re proijcitur. Putamen adpellatur. Plautus in Captiu. Nucleū amissi, reliqui pignori putamina.

Putcal, prætoris tribunal uel subsellium dicitur. Horatius: Forum putcalq; Libonis Mandabo siccis. Persius: Si putcal multa cautus uibice flagellas. Et Putcal, quo cooperitur puteus.

Putcalis, & hoc Putcale, quod ex putco est. Ouidius:

Vt quò dux Pœnus merfit putealibus undis.

Puteanus, *a, um*, eiusdē significationis unde aquam puteanā dicimus. Plin. lib. 16. Deinde quantum expressere adijciunt uinaceis aquæ putcanæ, ut & secundarium passum faciant.

Putearius, qui puteos fodit. Plinius: Depressis puteis sulphurata uel aluminosa occurrentia putearios necant.

Puteo, *putes, putui, pœteo*, & mali odoris sum: producit primam syllabam. Horatius: Putet aper rhombusq; recens. Persius: Nec inuideas quò multa fidelia putet In locuplete penu. Hinc Putesco, mali odoris fio.

Puteoli, ciuitas Campaniæ, ab aquæ calidæ putore dicta (ut inquit Festus) licet alij putent à multitudine puteorum eandem aquarum gratia factorum. Hæc etiam uocata est Diacæarchia (à iustitia administrationis & gubernationis) à Samijs condita, ut uoluit Eusebius eo tempore quo Tarquinij à Bruto sunt expulsi. Hinc fit Putolanus, *a, um*. Cicero Thermo. Cluuius Putolanus ualde me obseruat. Legitur frequentius pluratiuè.

Puteus, qui perpetuas habet aquas (ut docet Augustinus) & de uiuo fonte manantes. Dictus quòd puteat dum cauatur. Cisterna est quæ refrigerat aquas suas, externas & aduentitias possidet. Huius diminutiuum est Puteolus.

Puticuli, sunt adpellati à puteis, quòd ibi cadauera in puteis obruerentur. uel ab eo, quòd in his corpora putrescerēt. Roma ultra exquilias fuit locus publicus, dictus Puticuli: quoniā illic erat commune sepulchrum misere plebi.

Putidam orationem, dicimus per metaphoram, quæ auribus austera, insuauis, & (ut ita dicam) rancida est. Cc.

Putidus, *a, um, pen. cor.* & Putulentus, *a, um*, quod est mali odoris. Cicero: Putidas ac pecuniosas aures. Nonius: Putidū non solum ore foetido & graui, quod naribus probatur: sed etiam quod auribus triste, insuauis, austerrum, rancidū, putidū dici posse autoritas uetustatis admisit. Hinc Putidiusculus diminutiuū. Cicero Cæsari: Sumus enim putidiusculi quam per te uix licet: uerum uideo licebit. Alij Pudentiusculi legunt.

Putillatum aurum, id est, purgatum. Apud Iuriconsultos putum enim purum dicebant ueteres.

Putisco, putidus, uel mali odoris fio. Cicero li. 5. de Finibus: Non inscite illud dictum uideatur, insuauem animum, illi pecudi datum, pro sale, ne putisceret.

Putitijs, pro stulto à Plauto ponitur.

Puto, *as*, proprie significat falsa, superflua, & infructifera ex quacūq; re, à feris et fertilibus refeco, & purgo, et deputo. Hinc Putari arbores dicuntur. Columel. lib. 2. Neq; arent, neq; uitent aut arborem putent. Vnde arborum purgatores, Putatores dicuntur. Et Putari ratio dicitur, in qua sententia pura fit. Hinc factum est, ut Putare pro cogitare & cōsydere capiat. Cogitando enim refecimus mēte, quæ falsa aut inuilia sunt. Et quod uerum ac bonū est, huic cogitando hæremus. Vnde Putare rem dicitur, quod est disputare de re, & declarare quid res ipsa uelit. Teren. Mitto maledicta omnia, rem ipsam putemus. Interdum sumitur Putare, pro colligere, conferre. Plau. in Aulu. Putatur ratio cum argentario. Interdum aptare: Titin. Da pensam lanam, qui nō reddet tempori putatum, rete facite ut multetur malo. Interdum æstimare, iudicare. Terentius in Andr. Recte putas. Ambrosi. Subcrepant etiam fabule frequenter, de seculo ac uoluptatibus: claudere aures non potes, prohibere putatur superbia. id est, attribuitur si casus datiui est, uel æstinatur si genitiui. Cōposita sunt Amputo, à quo Peramputo, Cōputo, Deputo, Disputo, Exputo, Imputo, quod est quasi intus annunero, compēso. Vlpianus: Præterea si matrem aluit pupilli tutor, putat Labeo

imputare eum posse: sed est Verius non nisi per quem egenti dedū, imputare eū oportere. Et Imputare, est adscribere, atque tribuere, et culpam dare. Plin. in Paneg. illum ceteris gentibus poteris imputare, nō potes nobis. Imputatus uerō tā, tū, pro nō amputato sumitur. Plin. lib. 14. Eadē lege ex imputata uite libari uina dijs nefas statuit. Interputo, in medium puto. Colu. lib. 3. Rosam fruticibus ac surculis disponi per plusculos pedales cōuenit, p idē tēpus quo et uiola: sed omnibus annis fodi antē Calen. Martias, et interputari oportet. Hoc modo annis multis perennat. Opputo, circumputo. Plin. lib. 17. Opputatur aut quicquid proximo tulit fructū. Perputo, perfecte puto, declaro, et uti dici debet profero. Plautus in Cas. Nūc operā date, ut ego argumentū hoc uobis planē perputē. Reputo, rursum seu sepe puto, retracto: quod dicimus cogito, et recogito, seu multū consyde-ro ac mecum uoluo. Laet. Cogitant mihi et animo meo sepe reputanti, priorē illū generis humani statū, et mirum pariter et indignū uideri solet. Salust. Quum sententia nōnullorum ipse mecum reputo. Liuius lib. 1. Qui sis, non unde natus sis reputa. id est, bene cōsyde-ra. Et Reputare, est computare. Vlpianus: Item sumptus litis tutor reputabit, ut uaticā, si ex officio necessario habuit aliquod exire uel proficisci. Supputo, calculo, numero. Hiero. ad Heliodōrum: Aedificaturus turrim, futuri operis sumptus supputa. Et omnia habent penultimam correptam.

Putor, fœtor.

Putrefacio, resoluo. Col. li. 4. Per apertā uitis medullā, nimis humor trahitur, idemq; truncū cauat unde formicis alijsq; animalibus quæ putrefaciūt crura uitū latebræ præbentur.

Putreo, es, marcco, et in pus soluor. Pacuuius: Quauquam annis, et ætate hoc corpus putret.

Putresco, is, putridus fio. Columella lib. 2. Ut herbarum culmis ceterisq; rebus immixta putrescant, quod uernacula lingua dicimus masrare. Idem in eodem: Totum sterquiliniū raris permisceri oportet, quo facilius putrescat, et sit aruis idoneum. Huius composita sunt Computresco. Hieronym. in Exod. Et computerescent aquæ. Imputresco, intus resoluo. Columel. lib. 7. Nam animal ipsum oleo mersum necatur, et quum imputruit conteritur.

Putris, et hoc Putre, quod est corruptū, ac resolutū. Vergi. lib. 11. Quadrupedum putrem cursu quatit ungula campum. Idem lib. 1. Georg. -Et xephyro putris se gleba resoluit. Super quo Seruius: Putris gleba, solubilis. Colu. lib. 2. Idem pinguis ac putris, quia quum plurimū reddat, minimū poscit. Et quod postulat exiguo labore atq; impensa conficit. Hinc Putridus, a, um. et Putredo, inis, corruptio resolutio.

Putus, tā, tum, idem quod purus. Vnde Putū argentū. id est, purgatum. Iuue. Pauca licet portes argenti uascula puti.

P A N T E Y.

Pycnostylon, ædificium in quo sunt densæ columnæ.

Pyctas, πυκτας, Græci uocant pugiles. Lamprid. in Heliog. Gladiatores antē conuiuium pugnantes sibi et pyctas frequēter exhibuit. Hinc Pyctale, pro certamine. Seruius: Pyctale certamen adpellat pugnam cæstum. Hinc Colu. lib. 9. gallinaceum in certaminibus Gallorū pugnacem pyctem uocat. Non rixosarum auium lanistæ, cuius plerūq; totum patrimonium pignus alex uictor gallinaceus pyctes abstulit.

Pyctarium, apud Lamprid. in Alexand. uita, dicitur album. hoc est, tabella dealbata, in qua nomina iudicum selectorum describebantur. sic enim inquit: Deniq; quum inter militares aliquid ageretur multorum dicebat nomina. De promouendis etiam sibi annotabat, et perlegebat cuncta pyctatia, et sic faciebat diebus etiam pariter annotatis, et quis et qua-

lis esset in ciuitate promotus.

Pyga, πυγή, dictio Græca, significat extremam partē, tam anteriorem, quam posteriorem. Hinc est quod et membrū et nates significat. Trunci enim extremum utrunq; est. A quo fit uerbum πυγισ. Vnde apud Martial. uetus legitur epigrā matis inscriptio, philopygista, quæ uoces pluribus uerbis asperienda non sunt ab eo qui se religioni dicauerit.

Pygargus, caprea quædam syluestris, non dissimilis damis. Plinius lib. 10. Pro quodam aquilarum genere accipit. Secūdi generis, inquit, pygargus in oppidis et in campis albicante cauda, ex πυγή, nates: et αργός, albū. Sunt qui putant esse herodiorum genus, quæ ales adeo coitui infesta est, ut quum uir cum muliere coire uelit acri dolore oculorum utrinq; soluantur, ac morientium penē similes abeant.

Pygista, πυγιστή, dicuntur puerarij, et emasculatores, quādo libido præpostera uirilem animum effœminat, a contractandis natibus sic adpellati: qui et Pæderasta et Puerarij à Latinis uocantur, et Emasculatores et Pullipræmones.

Pygmachia, cæstum pugna. πυγμαῖο enim cæstum dicitur.

Pygmachus, pugil.

Pygmaei, ut lib. 7. scribit Plinius, populi in extrema parte montium Indiæ habitantes, salubri cælo, semperq; uernante, qui ternos dodrantes nō excedunt. πυγμαῖο enim cubitus dicitur. Augustinus lib. 10. Ciui. Dei: Alios statura cubitales quos pygmaeos à cubito Græci uocant, pugnant cum gruibus, sed uincuntur. Horum mulieres quinto anno pariunt, et senescunt octauo. De Pygmaeis Iuuenalis loquitur Satyra 13. Ad subitas Thracum uolucres nubemq; sonoram Pygmaeus paruis currit bellator in armis. Mox impar hosti, raptusq; per aëra curuis Vnguibus à sæua fertur gyue: si uideas hoc Gentibus in nostris, riju quatiere: sed illic, Quauquam eadem assidue spectentur prælia, ridet Nemo, ubi tota cohors pede non est altior uno.

Pylæmenes, dux Paphlagonum, qui ad auxilium Troianorum profectus est. Et Pylæmeneus à poetis dicitur.

Pylæus, nomen proprium. Cc.

Pylartes, uir Troianus fuit. Cc.

Pylas, πύλας Græci portas uocant. unde Thermopylæ in angustijs Thessaliæ dictæ sunt. Cc.

Pylene, Aetoliæ oppidum. Papin. Sensit scopulosa Pylene Fletq; cognatis aubus Meleagrea pleuron.

Pylos, oppidum iuxta Thesaliam, à Neleo conditum. Vnde Nestor dictus est Pylus. Ouidius: Illius attractu Pylus iuuenescere posset. Sunt et aliæ duæ ciuitates hoc nomine.

Pympla, & Pympleiades, vide Musa.

Pyr, Latine ignis. à quo multa per compositionem fiunt. Et Pyr, oliuæ nucleus, quod facile ignem concipiat.

Pyra, lignorū congeries. Verg. Innumcras struxere pyras. In his cremare corpora antiqui consueuerunt.

Pyrachanta, nomen est herbe apud Dioscoridem.

Pyracmon, από το πυρός η' άκμων, id est, ab igne et incude. Nam πῦρ, ignis, άκμων, incus: qui nunquam à calenti incude discedit.

Pyralis, pennata bestiola, magnitudine muscæ, ex igne proueniens. Vnde et nomen. à quibusdam Pyrausta adpellatur. Quandiu est in igne uiuit, quum euasit longiore paulum uolatu tunc emoritur.

Pyrama, lachrymæ genus ex metopio arbore stillans: est enim pingue et resinofum. Cc.

Pyramis, idis, moles maxima, quadrata, ita constructa, ut è la

to in acutum tendat, in formam flammæ, quæ latior surgens, in acutum definit: quales Romæ adhuc extant duæ, iam uetustate fatiscentes. Dicta Pyramis, quod flammæ similitudinem habeat: uel à lapide pyropæcilo, qui & Thebaicus, ex quo edificabatur, ab ignea quadam uarietate. πῦρ enim ignis dicitur, πυρίλιος, uariius Pyramidem nostri metam uocant, quod termini eorū qui à metiendo, id est, mensurando metæ dicitur, forma pyramidū edificari solent, atq; ea figura Pyramidalis uocatur. Erant Pyramides in Aegypto, structuræ ex quadratis lapidibus admirandæ, fastigiata ultra omnē excelsitatem quæ manu fieri posset (ut scribit Solinus) & sub eis sepulti reges. Excogitata primū à regibus Aegypti ne plebs esset ociosa, uel ne pecuniam successoribus relinquerent.

Pyramus, penul. cor. proprium adolescentis Memphitici nomen, qui Tisbes amore ardens, seipsum interemit. Hoc nomen etiam dictus est fluuius, instar Nili limum deferēs, qui magnam Ciliciæ partem adiecit. De quo extat illud oraculum. Tunc erit undisonus late quum Pyramus olim Littora perfundens Cyprum labetur in alnam.

Pyratæ, & **Pyratice**, vide Piratæ.

Pyratium, genus potionis, quod ex pyris factū creditur, & loco uini sumebatur. Hieronymus contra Iouinia. Timotheo dolenti stomachum, uinum suadet bibere non pyratium.

Pyrausta, apud Aristotelem uermiculus est, quem & cleron uocat, aranci specie, nocentem fauis.

Pyrene, nomen puellæ, Bebricis filiæ, in Pyreneo monte ab Hercule compressæ, atq; à feris laniatæ, & ibi sepultæ. Qui mons quoq; à poetis Pyrene nuncupatur. Silius: Pyrene celsa nimbo si uerticis arce.

Diuisos Celtis latus prospectat Iberus. Tibullus:

Non sine me est tibi partus honos tua bella Pyrene

Testis & Oceani littora Santonici.

Hic mons Hispaniæ, Galliam ab Hispania diuidit, ab exortu æquinoctiali, in occasum brumalem porrectus: à crebris fulminum ignibus: uel ἀπὸ τοῦ πυρός id est, igne. Nam (ut scribit Diod. lib. 6.) syluæ in Pyreneo frequentes iniecto à pastori bus igne, prisci temporis flagrauerunt. Hinc Pyreneus. Silius à Pyrene puella, Pyrencum saltum dici autumat. Dicitur autē mons ipse Pyrene, & Pyreneus mons. Pyrene etiam fontis nomen fuit (ut inquit Probus) in Helicone Musis cōsecratus. Strabo autem Pyrenem fontem, sub Acro Corintho monte nominauit. Cuius meminit Persius, & Plaut. in Aul. Interbibe sola si uiuo scateat Corinthiensem fontem Pyrenca potest. Statius lib. 1. Syl. —Nec conscia detur.

Pyrene largos potius mihi gurgēs inhaustus.

Pyrenes, pen. prod. sunt ceraforum ossa seu bacca. ut apud Aristotel. lib. 2. Meicororum in fine, ubi sic legitur. γίνονται τὸν ἐκάλειψιν. οἱ οἱ πυρῆνες οἱ ἐκ τῶν λακτύλων πηλιδυτες, id est, fieri elisionem & nuclei è digitis exilientes.

Pyretra, herba medicinalis, quam uulgo nunc draconē uocat: linguā adurens & mordicans. Eius folia in acetarijs probantur, radice utuntur pigmentarij. Pyretrum Macer usurpat. Est pyretrum calidum siccumq; & quartus in illo Est gradus, excutiat dentes si frigidus humor, Mastice hæc patiens, teneatq; diutius ore.

Pyretrus, febris ab incendio adpellata: quemadmodum apud nos febris à feruore.

Pyreus, Atheniensium portus, cui urbs coniungebatur muro protracto, ex oppido, in modum duorum crurum: ob aduentantium multitudinem semper feruens. uel à Pyreo promontorio, quod radijs Solis exurit. Pircus uero, cum i, Latino, nomen est uiri proprium.

Pyrga, testiculorum bursa.

Pyrgobaris, turris, uel domus in modum turris edificata.

Pyrgoteles, pen. cor. proprium nomē gemmarū sculptoris nobilissimū, adeo ut Alexander Macedo edictum fecerit ne imagines suæ ab alio quā à Pyrgotele sculperentur.

Pyrgum, Tusciæ oppidum, quod & Pyrgi numero plur. dicitur. Verg. Et Pyrgi ueteres intempestæq; Grauisca.

Pyrgus, Latine dicitur, quod fulguris ignibus ferri turres coniecuerūt. A cuius similitudine Pyrgus etiam uasis genus dicitur cavitæ sessili, quo coniecti tali, agitatiq; mittuntur, antequam in alucolum emittantur. Horatius:

Mitteret in pyrgum talos.

Cuius effigies instar turriculæ est: unde nomen mutuatur.

Mart. turricula Latino uocabulo usus est, Persius orca dixit:

Scire erat in uoto damno sa canicula quantum

Raderet angustæ collo non fallier orca.

Hæc est illa turricula, siue pyrgus, quæ alio nomine Fritillus dicitur à poetis. Vnde Porphyrius dicit Pyrgū significare, quod nos Fritillū dicimus: in quo coniecta tessera agitæq; mittuntur. Iuuenal. —Paruoq; eadem mouet arma fritillo.

Quibus uerbis clarum fit, de turricula dictum esse, nō de tabula lusoria, quæ lata et spatiosa esse consuevit: et quæ alucius siue alucolus, siue latruncularia tabula dicitur. Pyrgus etiam militaris ordo dicitur, & turma equestris. Sunt qui Pyrgum dicunt ἀπὸ τοῦ πυρός, quia tendat in acutum.

Pyria, urbs insulæ Lesbi.

Pyrialis, fomentum contra pyretum febrim. Cc.

Pyricausta, πυρκαυστα, Latine ambusta dicuntur. hoc est, adustiones & adusta.

Pyrites, lapis, quod plurimus illic ignis sit. hunc nos ignariū dicimus: quidā etiam uiuū uocant, qui à clauo uel altero percussus lapide scintillas edit. Aug. lib. 21. Cui. Dei: Pyretem lapidem Persicum tenentis manum, si uehemētius prematur. adurere, propter quod ab igne nomē accepit. Præterea lapis molaris, Pyrites uocatur: quod in eo quoq; ignis cōspiciatur. Et est alius Pyrites, æris similitudine in Cipro reperiri solitus, et circa Acarnaniā, cuius usus in medicina nō paruus est.

Pyrobolarij, sunt iaculatores pyrobolorum.

Pyroboli, penul. cor. sunt tela ignita, & ardentia, quæ cum flamma mittuntur. Vnde Plutarchus in Dione scribit pyrobolorum incendio complures extinctos.

Pyrobolla, malleus, quod ignita percutiat.

Pyrocorax, auis luteo rostro, nigra, præcipuo sapore, nomē habet à colore rostri igneo. Latine ignitus coruus dicitur.

Pyrodes, Cilicis filius, qui primus è silice excussisse ignem dicitur: quemadmodum asseruasse in ferrula Prometheus. Pyrodes præterea est lapis qui & pyrites dicitur. Cc.

Pyrolabes, quod ea quæ ignita sunt capiat.

Pyromantia, cum acētū in penultima, genus diuinationis, quæ fit per ignem. Vide in Magia.

Pyropæcilus, genus lapidis, de quo i dict. Piramis dictū est.

Pyrous, nomē unius ex equis Solis, quasi ardens. nā quatuor esse perhibentur. Pyrous scilicet, Aethon, Phlegon, Eous. Sunt qui declinent Pyrois, entis: sicut Simois, entis.

Pyrpilæ, insula sic dicta, quod ignis ibi primò repertus fuerit: hanc Delon dicunt esse. Cc.

Pyrrha, Deucalionis uxor, de qua Iuuenalis:

Et maribus nudas ostendit Pyrrha puellas.

Est & hoc nomine Cariæ ciuitas, iuxta Myrtoum pelagus.

Pyrrhica, cæ, siue Pyrrhice, cæs, saltatio Græcanica quam Pyrrhus in Creta primus instituit, ut lib. 7. scribit Strabo lib. 10. docet Pyrrhica repertam fuisse à Pyrrhico, pro iuueni-

m m 3 bus ad

bus ad disciplinam militarem exercendis. Plato lib. 7. de Legibus: Motus pyrrhicos imitatur, flexus corporum quibus tela plagæq; utantur. Suetonius de Cæsare: Pyrrhice saltauerunt Asiæ, Bithyniæq; principum ludis.

Pyrrhicarij, dicuntur saltatores pyrrhicæ.

Pyrrichius, genus pedis, qui constat ex duabus syllabis breuib. dictus a Pyrrho, qui primus uictoria potitus, frequentibus pyrrichijs laudatus sit.

Pyrrho, nomen proprium philosophi, à quo philosophi Pyrrhonij dicti, quos Græco cognomento σκεπτικὸς, id est, cōsyderatores adpellant. Nihil enim decernunt, sed in quærendo semper cōsyderandoq; sunt. Ac ne uidere quidē planē quicquā neq; audire sese putant. Aiuntq; ueritatem incomprehensibilem uideri. Idem ἀπορητικός, id est, ambigentes dicuntur: quoniam nihil adfirmant, & de omnibus ambigunt. Hic patria Elidenfis fuit: primò pictor, deinde Anaxarchi discipulus. Finxit annis fere nonaginta.

Pyrrhus, Latine fluus, siue rufus. Quo nomine dicti fuere Achilles filius & Epirotarum rex, qui bellum cum Romanis gessit, cō quod rufi essent.

Pyrus, arbor. **Pyrum**, fructus: dictū quod ad similitudinē pyramidis è lato tendat in acutum, flāmē similitudinē reddens. Cuius diminut. **Pyrum** protulit. August. lib. 1. Confessionū: Nam hæc ipsa, quæ à pedagogis & magistris, à nucibus & pyris, & passeribus ad præfectos & reges aurum, prædia, mancipia. **Pyros** etiam Latine frumentum dicitur.

Pythagoræi, dicti sunt qui sectam Pythagoræ tenent.

Pythagoras, nomen philosophi. de quo dictum est.

Mente Deos adiit, & quæ natura negauit
Visibus humanis, oculis ea pectoris hausit.

Hic in Italia, in ea parte quæ magna Græcia dicta est, maximam iuuenum multitudinem, philosophiam docuit: ubi uice numinis cultus est. Ex quibus Archita Tarentinus, Alcmeon Crotoniata, Hippasis Metapontinus, Philolaus Crotoniata, maxime floruerunt, qui dicti sunt Pythagorei. Et Italica philosophia quæ à Pythagora defluit. Dictus Pythagoras, quod uera Pythio non minus loqueretur. Venit autem in Italiam Tarquinio Superbo regnum obtinente. Ferunt Pythagoram ab Aegyptijs sacerdotibus, ceremonias, potentiasq; numerorum, admirandas uices, geometriæ solertissimas formulas, à Chaldeis sideralem sciētiam planetarum & stellarum statum, ambitum, effectus, in genituris hominum didicisse. Cui Bragmanes Indorum philosophi, pleraq; philosophiæ documenta contulerunt. Hic leges dedit Italæ apud Crotoniatis & Metapontinos, cuius non minus sexcentis discipuli erant, qui noctu ad eum audiendum confluebant.

Pythagoristæ, qui uitam Pythagoræ sequuntur.

Pytheas, & **Pythremus**, propria nomina à Pytho deriuantur, & **Pythodorus**, qui marmoris sculptor eximius fuit. Cc.

Pythia, thiorum, ludi Apollinares, qui in Apollinis honorem sunt instituti. Ouidius lib. 1. Metamorphoseos:

Instituit sacros celebri certamine ludos
Pythia perdomitæ serpentis nomine dictos.

Pythius, cognomen Apollinis à Pythone dracone, quem ipse in prima infātia sagittis interfecit: Iunonis nutu immissum, secundum poetarū fabulas. Alij ἀπὸ τῆς πυθόνομα, quod est interrogare & cōsultare. Inde uaticinantes Phœbades Pythiæ cognominantur, ut scribit Strabo lib. 9. Alij ἀπὸ πυθῆος, putrescere: quod nunquam sine ui caloris efficitur.

Python, serpens: à πυθῶ, quod putredo: quoniam ex putredine terræ post diluuium Deucalionis natus sit. Et est tam masculini quā feminini generis. Claudianus:

Ceruleus tali prostratus Apollini Python. Tibullus:

—Vbi Delphica Python. Hinc Apollo Pythius: Est & Python (ut Solinus inquit) locus in Asia, in campis patentibus, ubi primò aduentus sui tempore, aduolant ciconiæ.

Pythopolis, ciuitas est in Asia, pte cuius quæ Mysia uocatur.

Pytisma, atis, leuis spūti irroratio. ab πυτίσσω, quod est spūto leui & crebro irrorare. Sunt qui scribant Pitysma cum y, in secunda, ab πυτίσσει, spūere. Iuuenalis:

Qui Lacedæmonium pitysmate lubricat orbem. Id est, qui lubricat annulum spūto.

Pyxachanta, medicamentum quoddam, à buxo cui similis est folio.

Pyxis, idis, πυξίς, Græcū nomen est à buxo, quod Græcè πυξίς pyxon, Latine buxolum, uasculum è buxo: quanquam & ex alia materia dici possit, quoniam ex eo ligno fieri cœpit. Nā (ut docet Quintil. lib. 8.) Pyxides cuiuscunq; materiæ sunt, quarum usus uarijs rebus est adcomodatus. Plin. lib. 18. Priamori inest pyxis ferrea. Apul. de Asi. lib. 3. Arcula quadam reclusa pyxides plusculas inde deprimunt. Huius diminutiū est Pyxidicula, in qua aromata continentur. Cor. Celsus lib. 6. Liquidum collyrium pyxidicula seruat. A Pyxide etiam Pyxidatus dicitur, significatq; ad effigiem pyxididis in commissura formatum. Plin. lib. 3. Commisurus pyxidatis.

DE LITERA Q.

Litera muta est: superuacua dicitur, si cut & x, quoniam c, potest implere earū uocabulū, & propter nihil aliud scribenda uidetur, nisi ut ostendatur sequens u, ante alteram uocalem, in eadem syllaba positum, perdere uim literæ in metro.

Et ut pinguior per eam sonus habeatur, quam per c, haberi possit. Quod sanè terminatio ipsius q, & necessaria consequentia alterius u, post illud, & ante alterā uocalem indicare potest. Nunquam enim in eadē syllaba, uocalem post q, ponere possumus: quin inter q, & uocalem interponamus u, ut qualis, quæror, sequitur, loquor, quum (ut Victorino placet) quamuis hoc nonnulli per unum u, scribi uelint. Transfertur autem q, in c, ut loquor, locutus: sequor, secutus. In f, ut torqueo, torfi. In x, ut coquo, coxi.

Qua, aduerbium, modo significat per quem locum. Vergil. Dic mihi quā sit iter. Modò inquantum. Seneca: Hominem quippe quā animalē moueri sensu oportet. Modò partim. Plinius: Medium tempus discentum impedimentūq; quā officijs maximis, amicitia principum egisse.

Quadantenus, pen. corr. usq; ad quandam partem.

Quadi, populi sunt Hiero. Sarmatæ, Quadi, Vandali, et innu merabiles aliæ gentes, equorū et uulpiū carnibus delectantur.

Quadra, æ, mensariū instrumentū, ex stanno uel argēto, sup quod dapes scinduntur, siue adponuntur scissæ: quod quadrata forma fieri soleat, ueluti rotunda repositoria orbes dicimus, qui uulgò incisoria dicuntur. Fitq; aliquando etiam ex pane. Verg. lib. 2. Georg. —Patulis nec parcere quadris. Iuue. Ut bona summa putes aliena uiuere quadra.

Sunt qui dicant **Quadram** panis fragmētum siue frustū esse: quia olim apud Romanos quadrati panes dicerentur. Mart. Committis turdumq; mihi quadramq; placente.

Quadragesima, absolute dicitur pro quarta parte. Suet. de Cal. pro litibus atq; iudicijs ubicunq; conceptis quadragesima summa, de qua litigaretur exigebatur. Sic dicimus deciman, uigesimalam, quinquagesimalam, centesimalam. Et **Quadragenarius**, & **Quadrages aduerbium**.

Quadragesima, quasi quater decem. Cc.

Quadran

Quadrangulum, quod habet quatuor angulos.

Quadrans, genus numi, quod sit quarta pars assis, hoc est, uncia tres. Iuuenalis:

Nam si picra quadrans tibi nullus in arca ostendatur.

Quadrantal, figura est quæ omni ex parte quadrata sit: quales sunt cubi et tesserae, quibus in alueolo luditur. In quancumque enim partem incubuerint, immotam habent stabilitatem. Est et genus uasis pedem quadratum habens, et continet XLVIII. sextarios. Plautus: Anus hæc sitit. Quantillu sitit? Modica est, capit quadrantal.

Quadrantaria, dicitur per contemptum, ut mulier quadrantaria, hoc est, quæ ex quadrantibus numis haberi possit, uel ex labore uel ex concubitu.

Quadrata statura, dicitur quæ non est nimis longa: sed quodam mediocritatis temperamento decora. Vnde Sueton. scribit Vespasianum fuisse statura quadrata.

Quadratum, figura est, rectas atque æquales lineas quatuor, et quatuor rectos angulos habens.

Quadratura, ipsa quadratio. Vnde Archimedes scripsit de quadratura circuli.

Quadricornium, dicimus quod quatuor cornua habet.

Quadrídium, spatium quatuor dierum: à quo **Quadrídianus**, na, num.

Quadriennium, spatium quatuor annorum. Cc.

Quadrifariam, aduerbiū, quadripartitò. Varro: Et ea quæ ad mortales pertineant quadriariam dispartierim.

Quadrifidus, a, um, penul. correpta. quod in quatuor partes findi potest. Vergilius lib. 2. Georgicorum:

Quadrifidasque sudes et acuto robore uallos.

Quadriforme, quod habet quatuor formas.

Quadrīga, pen. prod. quasi quadriaga, à quatuor equis quibus iungebantur, adpellata est. Gell. Quadrigas Cæsar, etiā si currus unus equorum quatuor iunctorum agmen unum sit plurius numero semper dicendas putat. Aliquando Quadrigarum nomine intelliguntur equi, qui quadrigas agunt. Colu. lib. 4. Vnde sacrorum certaminum studio perniciosissimarum quadrigarum semina diligenti obseruatione custodiunt, et spem futuram uictoriarum concipiunt propagata sobole generosi armati.

Quadrígarius, qui quadrigam agit, est et nomen proprium autoris.

Quadrijugi, siue Quadrijuges, penul. cor. equi quaterni, ad unum iugum alligati. Sic bijugi, trijugi, et seijugi: quid duo, uel tres, uel sex equi ad unum currum adhibentur.

Quadrilaterum, quod habet quatuor latera.

Quadrilinguis, qui quatuor linguas habet: uel modo unum, modo aliud loquitur. Cc.

Quadrimestris, quatuor partium. Cc.

Quadrímus, ma, mum. quod habet quatuor annos. à quo fit diminutiuum **Quadrímulus**, mula, mulum.

Quadríngenti, quater centum. Cornucop.

Quadrínocitium, quatuor noctes: sicut binocitium, duas noctes significat.

Quadrípartitior, in quatuor partes diuido, unde **Quadrípartitum**, in quatuor partes diuisum.

Quadrípartitò, aduerbiū: significat in quatuor partes.

Quadríremis, penul. produ. nauis quæ quatuor remorum ordinem habet.

Quadrísyllabum, quod ex quatuor syllabis constat.

Quadríuium, dicitur ubi quatuor uiae conueniunt.

Quadro, as, in quadrum redigo. Horatius in Epistolis: Et quæ pars quadret aceruum.

Per translationem **Quadrare** ponitur pro consentire, et ex

omni parte conuenire. **Tractum** à lapidibus quadris, qui inter se optime conueniunt. Vergilius:

Arboribus positis secta uia limite quadret.

Apuleius: Ut omnia ad calamitatem quadrarent.

Quadrupèdo, as, pen. cor. quatuor pedibus gradior. Vnde quadrupedatis animalia quadrupedia dicuntur. Verg. de equis. Per fractaque quadrupedantum Pectora pectoribus rumpunt. Plinius lib. 8. Theſalorum gentis inuentum est, equo iuxta quadrupedante cornu intorta ceruice tauros necare.

Quadrupes, quod quatuor pedes habet. Hinc **Quadrupedus**, da, dum. Ambro. li. Hexa. Demersa magis quadrupedo corporis gressu, et uelut affixa terris uideas esse, quæ libera.

Quadruplatores, à quadruplo, as, uel quadruplor. Plau. in Pers. quadruplatores adpellat delatores, quod dānati quartam partem bonorum indispicebantur. Asco. Quadruplatores, delatores erant criminum publicorum, in qua re quartam partem de proscriptorum bonis quos detulerant, conſequebantur.

Quadruplex, et **Quadruplico**, et **Quadruplico**, à quater, siue quatuor. Cc.

Quadruplor, aris, delator fio, et damnati quartam partem accipio. Plautus in Pers. Neque quadruplari me uolo.

Quadruplus, a, um, quod est quatuor. à quo **Quadrupliciter**, et **Quadruplico**, cas.

Quadrus, a, um, quod est quadratum.

Quæ, nomen relatiuum, cum æ, diph. scribitur, cum omnibus compositis: ut differat à quæ coniunctione: ut, quenam, quæque, quædam, quæuis, quæcumque, quælibet, et cætera huiusmodi.

Quæcumque, uim relatiui in se continet: ut, Feci quæcumque iussisti. Aliquando simpliciter, et significat omnia. Cic. Quæobrem quæcumque à me ornamenta uitæ proficiſcentur, elaborabo, ut omnes intelligant à me habitam esse rationem tuæ dignitatis.

Quærcerus, a, um, penul. corre. quod est frigidum cum tremore. Lucil. Lactans me ut febris quærcera. Gell. lib. ulti. An tu forte morbum adpellari hic putas ægrotationem, cum febri rabida et quærcera. Et Festus ait antiquos quærceræ dixisse, grauem et magnam.

Quærcæus, a, um, idem quod quærnus, a, um. Serui. Quærcæam coronam accipiebant, qui in bello ciuem seruassent.

Quærcicus, ca, cum, quod est ex quercu. Sueton. in Calig. Primo die phalerato equo, insignique quærcica corona, et cetera, et gladio, aureaque chlamyde.

Quærcus, dicitur quod id genus arboris graue sit, ac durum, tum etiam quod in ingentem euadat amplitudinem. Et tam se cunde, quam quartæ declinationis est. Cicero: Ibi quærcorum rami ad terram iacent.

Quærito, as, frequentatiuum, significat instanter quæro. Et proprie de iis dicitur, qui quotidie inquirendo uix uictum inueniunt (ut inquit Donatus) Terentius in And. Lana ac tela uictum quæritans. Plautus: Qui inops et sordidus quæritando alit familiam. id est, ostiatim quærendo uictum: quod mendici faciunt, qui et rogatores dicuntur. Plautus: Ut rogator ostiatim petam panem.

Quærneus, nea, neum, possessiuum. idem est quod quærcæus. Colu. lib. 7. Probatur maxime ulmea, post fraxinea, et ab hac populnea, ultima sunt illignea, et quærnea, et laurea.

Quærnus, a, um, quod est ex quercu. Vergil. lib. 1. Geor. Sed tamen et quærnas glandes.

Quæro, ris, quæsiui, itum, et quæstū per syncopen, ex quæ et res componi uidetur. Nā proprie **Quære** est, quæ sit res aliqua inuestigare. Et dicimus: **Quæro** te hanc rem, et quæro te de hac re, et quæro hanc rem abs te, quæro rem, inuestigo ueritatem. Terent. in Adel. Quære rem, imò extorque. Item

m m 4 Quo

Querere est lucrari. Vnde Aug. lib. 17. Ciui. Dei: In Latina lingua hoc uerbum querit, accipit præpositionem, & accipit dicitur: quanquam & sine additamento præpositionis, Querere intelligatur acquirere, ex quo lucra uocantur & questus. Huius uerbi composita mutant æ, in i, productam, quæ sunt Acquirō, Inquirō, Circumquirō, Conquirō, quod est unde quaq; quæro. Lactan. lib. 2. Eiecit hominē de paradiso, ut uictum sibi labore conquireret. Disquirō, quærendo discerno. Aug. lib. 2. Ciui. Dei: Vnde postea nobis erit in Dei ueri domini uoluntate disquirēdi ac differēdi locus. Exquirō, Inquirō, inuestigo, quasi bene intus quæro. Lactan. lib. 3. Nam si quis mores eorum diligenter inquirat, inueniet iracundos, cupidos. Perquirō, uestigo. Requiro, de quo infra.

Querquetum, siue **Quærcetum**, locus ubi cōsistat sunt quercus. Varro: Si ad limitē quærcetū habet, nō possis recte secundum eam syluam serere oleam. A Quærceto autem dicuntur Querquetulanæ Nymphæ, quærqueto præsidentes.

Quæso, primam personam indicatiui tantum habet, quamuis Quæscere apud Sallustium & Ciceronem legatur. Modò Quæso, ac Quæsumus dicimus pro rogo. Sunt tamen qui declinant: Quæso, quæsis, quæsi, quæsum, uel secundum Probū quæsiui, quæsitum. Lucretius lib. 1. præsentis usus est. Ni diuum pacem uotis adit & prece quæsit.

Sallust. lib. 1. Hist. Curionem quæsiuit uti adolescentior, & à populi suffragijs integer ætati concederet Mamerti. Huius frequentatiuum est Quæsito, as. Priscianus: Quæro, quærito differentie causa facit: quia à quæso quæsito fit.

Quæssere, ab antiquis ponitur pro querere.

Quæsticulus, diminutiuum, significat paruum lucrum. Cic. lib. de Orato. Aut quid fiscum rhetoris cum lucello meo, aut meus quæsticulus cum cælo, terra rerumq; natura.

Quæstio, à quæstum supino fit, & quandoq; significat dubitationem, siue interrogationem: ut, Quæstio est an mundus æternus sit. Eius diminutiuum est Quæstiuncula. Hierony. Quæstiunculam proposuisti, quid sit uillicus iniquitatis. Græcè Quæstiones ætemata & problemata adpellantur. Quandoq; significat controuersiam, ut apud Rhetores. Quadoq; torturam, & corporis dolorem, qui datur alicui facinoroso ad eruendam ueritatem: sicut in iudicijs.

Quæstionarij, sunt inquisitores, examinatoresq;. Vnde de diuo Anastasio legitur, quod maximum pondus argenti quæstionarijs clanculum filij Iesum obtulerunt.

Quæstionor, naris, pquiro, examino, à quo Quæstionarius.

Quæstor, præpositus pecuniæ publicæ, qui curam æriarum habet. Cice. lib. 2. Artis uer. Rhodij quosdā legarunt Athenas, legatis quæstores sumptum, quæ oportebat dari, nō dederunt. Hic Urbanus dicebatur, qui etiā uestigalia exigebat à prouincijs. Vnde Lentulus quæstor senatui scribit. Et quamprimum ad meum officium reuertendū mihi existimaui, & ut reliqua uestigalia exigere, & quā posui pecuniam colligerem, quicquid ex ea correptum esset, aut quorū id culpa accidisset, cognoscerem. Quæstor quoq;, qui imperatoris uice fungitur, in exercitu. Cicero in Cato. Sed tamen hoc queo dicere, non me quidē his esse uiribus, quibus aut miles Punico bello, aut quæstor in eodē bello, aut consul in Hispania fuerim. Et hic erat primus honoris gradus apud Romanos. Et prætorē, quæstor suo parentis loco esse oportebat. Itē Quæstor, qui præest iudicijs exercendis, & maleficijs puniendis, quæ malefactorū iudicem adpellare soleamus, qui & Quæstitor uocatur. Verg. Quæstitor Minos urnā mouet. Claud. - Quæstitor in alto Conspicius folio pertentat crimina Minos. Dictus Quæstor à quærendo, qui conquireret publicas pecunias, & ma-

leficia, quæ triumuiui capitales nunc cōquirunt. Ab his postea qui quæstionem & iudicia exercent, Quæstores dicti.

Quæstorius, a, um, quod ad quæstorem pertinet. Cice. Caninio: Quod ego officio quæstorio.

Quæstorius, rij, qui quæstor fuit, ut uir quæstorius.

Quæstuaris, qui questus gratia artem aliquam exercet, & Quæstuarie artes, quæ lucri gratia exercentur.

Quæstuosus, a, um, idem quod lucrosus: ut quæstuosus homo: qui lucri causa audior undiq; lucella quæritat. Columella lib. 7. In rusticatione uel antiquissima est ratio pascendi pecoris, eademq; quæstuosissima.

Quæstura, quæstoris dignitas: sicut à prætore prætura. Cicero: Cuius cum patre magna mihi fuit amicitia: inde à quæstura mea Siciliensi.

Quæstus, quæstus, & quæsti. Plaut. in Aul. Nā hic apud nos nihil est quæsti. Dativum & ablativum plurales facit quæstibus, significatq; lucrum numarium. Est enim lucrum amico-rum & gloriæ & scientiæ. Interdum ponitur pro actione ipsa, atq; artificio lucrandæ pecuniæ. Cice. Nam de artificijs & quæstibus qui liberales habēdi sunt, qui sordidi. Quintil. Nam ut lingua primum esse cepit in quæstu.

Qualis, relatiuum qualitatis est: ut, Qualis pater, talis filius. Ponitur & interrogatiue: ut, Quale ei responsum dedisti? Interdum infinitiue: ut, Noui qualis sis. Respondet quadoq; sequenti substantiuo, & quandoq; antecedenti. Horat. in Epod. Sed incitat me pectus et māmæ putres, Equina quales ubera.

Qualitas, est secundum quam quales dicimur: ut, albedo, nigredo, aduocatio, prouocatio, legatio, paternitas, filiatio.

Qualitates, sunt quod secundum eas albos, nigros, aduocatos, procuratores, legatos, patres, filios esse dicimus.

Qualulus, genus uasis uiminei, per quod unum guttatim defluit, quū calcatur uua (à colando) reliqua uerò materia exire prohibetur. Vergilius: - Tu spisso uimine quallos Colla; prælorum famosis diripe testis.

Ponitur etiam pro cistula, in qua mulieres ponebant pensilane. Horatius lib. 3. Carminum:

Tibi qualullum Cythereæ puer ales.

Apud Apuleium accipitur pro canistro, quo panis seruatur.

Quam, coniunctio discretiua, uel electiua: ut, Diues opto esse quā pauper. Sed uidetur ista particula Quam proprie significare quod: quamuis uideatur ui quadam uerborum ad alia trahi, ut quando: prosequentibus ita significabit, ut quā uenies: quā ero illi? Aliquando ponitur pro postquā, siue ex quo. Liuius lib. 6. Iupiter atq; Diij omnes hæc dederunt, ut T. Quintius dictator oppida nouem caperet die uigesimo quā creatus erat. Aliquando pro antequā. Suet. in Cæs. Et pridie quā occideretur in sermone nato, super cœnam, quisnam esset finis uitæ commodissimus, repentinū, inopinatumq; prætulit. Aliquando pro quum. Cice. Tironi: Menādrius postridie ad me uenit quā expectaram. De his etiā in Postridie dictum est latius. Aliquando sumitur pro quātum: & tam positiuo quā cōparatiuo & superlatiuo iūgitur: ut, Quā bene marmorei directæ est semina pontis. Id est, quantum bene. Cicero: Quā morosi sunt qui amant, ex hoc potes intelligere. Quintilia. lib. 1. Quā in his quoq; libris erunt omnia cōpositiora, & quā nos poterimus elaborata. id est, quanto, Varro lib. 2. de canibus loquēs, ait: Quā paucissimos, tam optimi in alēdo fient. Cato: Quā acerbissima olea erit, & oleum facies, tam oleum optimū erit. Vbi etiam ipsum quantū, frequentissime ponitur. Cice. Nisi quod tanta est inter eos quā maxima potest morū studiorumq; distātia. Ab quādo pro ualde. Sicq; tam positiuū quā superlatiuū requirit

requirit. Cice. Cum quo semper quàm familiariſſime uixerat. Curti. Collemq; traectò quàm celerrime flumine occupat. Cæſar lib. 4. Vt quàm celerem atq; inſtabilem motum haberet. id eſt, ualde celerem. Cic. in Læli. Quàm multa enim, quæ noſtra cauſſa nūquàm faceremus, facimus cauſſa amicorum. Iungitur etiā comparatiuo. Idē lib. 5. Tuſc. Abacoſq; quàm plures ornauit argento auroq; cæſato. Seneca epiſt. 78. Cōuo cauit quàm plures amicos. Iungitur etiā in hac ſignificatione his diſtinctionibus per quàm. Plinius: Per quàm ſcire uelim. Terē. Per pōl quàm paucos reperias meretricibus fideles euenire amatores, quod ſic reſoluitur. Pōl per quā paucos. Sane quàm. Gellius: Sane quàm utile eſt. Cicero: Nam quod Pompeio Cæninius ait ſane quàm refrixit. Admodum quàm. Gellius: Voce admodum quàm ſuaui. Oppido quàm. Idem: Oppido quàm libens audiui. Aliquando Quàm comparatiue ponitur, licet nō ſit comparatio: quando ſcilicet res rei comparatur. Plautus in Ru. Tacita bona? ſt mulier ſemper, quā loquens. Et in lib. 10b: Duplo accepit quā perdidit.

Quamlibet, quantumuis, Quantumlibet, idem ſignificāt. Plinius: Iam pudica mulier quantumlibet facinus audet.

Quām mox, ſignificat quā cito? ualde cito.

Quamobrem, quom ponitur cauſatiue, tam plurali reſpondet quā ſingulari. Singulari ſic: Vnum eſt quamobrem te amandum putent. id eſt, propter quod unū. Plurali ſic: Quatuor ſunt quamobrē imperator maxime laudetur. id eſt, propter quatuor. Cice. Appio: Multaq; mihi ueniebant in mētem quamobrem iſtum laborem tibi etiam honori putarem fore.

Quampridem, ſignificat multo tēpore antē. Cicero: Quāpridem nomen Fannij detuliſti.

Quamprimum, tota una diſtio, ſignificat ualde cito.

Quamuis, et **Quantq;** cōiunctiones aduerſatiue. Verg. Quāquā animus meminiſſe horret. Interdum tamen Quamuis ponitur pro quantumuis. id eſt, ualde. Plautus in Menæ. Quamuis ridiculus eſt, ubi uxor non adeſt. Teren. in Adelph. Ne tam quidem quamuis maneo hic ocioſus.

Quandiu, quanto tempore: cuius relatiuum eſt tandiu.

Quando, aduerbium temporis: ſignificat quo tēpore: acuitur in prima, poniturq; modò interrogatiue: ut, Quando uenies? Modò relatiue: ut, Quando eram iuuenis literis operam dabam. Et correlatiuum eſt tunc. Sicut enim tot, quot, talis, qualis, tantus, quantus: ita tunc quando dicimus. Inſinite: ut, Quādo ueniam te alloquar. Ponitur interdum pro aliquando, præſertim quum præcedit num: ut, Num quando me audiuiſti? Quæ interrogatio facit hoc ſignificare. Num aliquando. In quem modum aliqui accipiunt illud Lucæ: Num quando uos miſi ſine ſacculo et pera et calciamentis, quid uobis deſuit? Interdum pro ſiquidem, uel quoniam. Et ſic eſt cōiunctio cauſalis, habetq; accentum acutum in ultima. Vergilius: Hic tibi ſabor enim, quando hæc te cura remordet. Terentius in Adelphis: Poſtremò quando conſcia ſum, à me culpam hanc eſſe procul.

Quandoq; ſignif. aliquo tēpore, ſic Aliquādo, et Siquādo.

Quandoquidē, cōiunctio cauſalis: pro ſiquidē ſeu quoniā. Verg. Quandoquidē Auſonios non ſas contingere portus. Col. lib. 9. Nā niſi procedat ſtare debet: quādoquidē paſtoris officiū, ſublime celiſſimā, oculorū ueluti ſpeculā deſyderat.

Quandudum, interrogantis: Iandudum, reſpōdentis. Plau. Quandudum ē foro adueniſti domum? Non ita diu.

Quantisper, ſignificat quanto tempore: ſicut tantisper, tanto tempore.

Quantulus, et **Quantillus**, diminutiua ſunt: ſicut à tantus, tantulus, et tantillus: et ſignificant quā exiguus. Hinc

ſit **Quantuluſcunq;**. Auguſt. lib. 13. Ciuit. Dei: Nam ideo dicitur immortalis, quia modo quodam quantulocunq; nō deſinit uiuere atq; ſentire.

Quantus, reſertur ad numerum, ad pondus, et ad meſurā. Et modò interrogatiuum eſt, modò relatiuum, modò inſinitiuum. Cuius compoſita ſunt Aliquantus, Quantuſper, Quātuſcunq;, Quantuſquantus, et Quantuſlibet.

Quantuſcunq;, id eſt, quā magnus, uel etiam quot. Nam Quantus interdum pro quot legitur.

Quantuſlibet, idē quod quantuſcunq;, uel ſignificat unum quantū tibi capere licet, nō omne: ut, quātumlibet ſpatū, nō omnem quantitātē ſpatij, ſed unā quā tibi capere libet. Aug. li. 12. Ciui. dei. Quātumlibet finitus numerus fuſſet animarū, inſinitis retro ſeculis ſufficere nō ualeret. id eſt, quātūſcūq;.

Quantuſquantus, **Quantuſcunq;**. Terent. in Adelph. Tu quantuſquantus nihil niſi ſapientia eſ.

Quapropter, aduerbium, ſignificat propter quod.

Quaquauerſus, ſiue **Quaquauerſum**, ſignificat in omnem partem. Auguſt. in. lib. 8. Ciui. Dei: Quā longē lateq; potuit peregrinatus eſt, quaquauerſum cum alicuius nobilitate ſcientiæ percipiendæ ſama rapiebat.

Quarta claſſis, continebat cenſus quinq; et uiginti milium, totidem centuriæ factæ, arma mutata, nihil præter haſtam et uerutum datum. Cc.

Quartanarius, qui quartanam febrem patitur.

Quartarius, mulo mercenarius: quod quartam partem quæſtus capiat.

Quartò, et **Quartum** aduerbia, inter ſe diſſerūt. Nā Quartò conſul, ſignificat locū conſulum, uel orationem hoc modo.

Marcus fuit quartò cōſul. id eſt, quod tres conſules ab origine et inſtitutione et ordine cōſulatus, antē fuerunt, q̄ Marcus fuſſet conſul, qui tenet nūc quartò conſulatum. Quartū autem conſul ſignificat perſonam quod quater fuerit conſul.

Quali, aduerbium ſimilitudinis, ſignificat ita: ut, Imaginem enim innuit, ut iraceris quaſi canis. Quæ oratio reſoluitur per uerbum repetitum, hoc eſt, iraceris quaſi canis iraceris. Et non ſolum imaginem, ſed ipſam planē ueritatem ſignificat: ut, Tu pater non amas me quaſi filium. Habet etiam quiddam proprium: quale eſt, Tu obijcis quod uxorem repuſtulauerim, quaſi tu idem non feceris.

Quaſillus, et **Quaſillum**, diminutiuum à quaſillus. Feſtus: Calathos Græci, nos dicimus quaſillos. Cice. in Phil. An non inter quaſilla pendet aurum. Et corripit primam ſyllabam, quamuis quaſillus illam producat. Tibullus:

Sit tibi cura togæ potior præſumq; quaſillum.

Romani ueteres quaſillum calliſſionem adpellarunt, ut auctor eſt Varro: Vnde Talliſi nomen in nuptijs frequentabant, ad lanificium nouas nuptias inuitantes.

Quaſſo, as, frequentatiuum. Plautus in Tri. Quid quaſſas caput? Aliquando Quaſſare, rumpere. Vergilius:

Quaſſatam uentis liccat ſubducere claſſem. Hinc Cōquaſſo. Cice. lib. 4. Tuſc. Ita illa duo, morbus et ægrotatio, ex totius uoletudinis corporis cōquaſſatione et pturbatione gignūtur.

Quaſſus, a, um, idem eſt quod quaſſatus, fractus. Plinius lib. 18. Antelucanis ferramenta acucere, manubria aptare, quaſſata ſarcire.

Quatenus, pen. cor. proprie ſignificat quantū: ſicut catenus, tantū. Cice. in Læli. Videndū eſt quatenus amicitia tribuendū ſit. Idem lib. 1. Tuſcul. Magna culpa Pelopis qui non crudierit, nec docuerit quatenus eſſet quicquid curandū. Augu. li. 2. Soliloq. Proſectò cernis, quantæ inqueſtioniſ indigeat, quatenus iſta progredi debeant, ne in quaſdam inexcufabiles turpi-
tudinē

tudines decidatur. Aliquando significat quo fine: ut, Verberavi filium quatenus sit bonus. id est, ad hoc, uel ad hunc finem, ut esset bonus. Aliquando significat quoniam. Plin. Et quatenus negatur nobis diu uiuere, relinquamus aliquid quod nos uiuere testemur. Docet etiam Acron esse aduerbium loci. Interdum ponitur pro quomodo. Laetan. lib. 4. Quanto terrori sit demonibus hoc signum, sciet qui uiderit, quatenus adiurati per Christum, de corporibus, quæ obsederint, fugiant. Idem. Plerique uias sibi deuias per præcipitia cõdiderunt, per quæ plebs incautam ad mortem deduceret: quod quatenus accidat, exponat.

Quaternio, quatuor chartarum, siue alterius cuiuscunque rei compositio, ut in Actibus Apostolicis: Tradensque quatuor quaternionibus militum custodiendum.

Quaternus, quatuor. Plinius: Quaterni renes coruis sunt in Brileto.

Quatinus, cum u, corre. coniunctio est, et significat quia. Iuuenalis: Quatinus hic non sunt nec uenales elephantii.

Quatio, is, si, sum, significat moueo, concutio. Laetan. lib. 2. Mentis furoribus quatiunt. Liuius: Carthaginis moenia nunc quatit ariete. Aliquando ponitur Quatere pro molestare. Verg. li. 9. Aut rastris terram domat, aut quatit oppida bello. Aliquando pro eijcere. Terent. in Eun. Nimirum homo quatiatur certe cum dono foras. Composita eius mutant q, in c, et abijciunt a, ut Abscutio, quod est amoueo. Cõcutio, totum commoueo. Laetan. lib. 7. Ac primum concutiet terram quam ualidissime, et a motu eius scinduntur montes Syriæ. Decutio, Discutio, Excutio, Incutio, Percutio. Recutio, iterum quatio. Succutio, subitus quatio. Aug. lib. 8. Confess. tria horum uerba complexus est. Quanto propius admouebatur, tanto ampliorem incutiebat horrorem, sed non recutiebat retro nec auertebat, sed suspendebat: retinebant nugæ nugarum et uanitates uanitatum, et succutiebant uestem meam.

Quatrurbem, Accius adpellauit Athenas, quod eius coloni ex quatuor urbibus in unum illud oppidum se cõtulere. Cc.

Quatuor, nomen numerale binarium numerum in se bis continens, a quo Quater aduerbi. Quartus, Quaternus, Quaternarius, Quaternio, Quadruplus, Quadruplum, Quadrachnium, Quadrimus, Quadratum, Quadrum, Quadrantal, Quadrans, et multa huiusmodi.

Que, absque diphthongo, coniunctio, modo copulatiua: ut, Arma uirumque cano. Modo accusatiua, pro quoniam. Cicero: Non solum nobis nati sumus: ortusque nostri partem patriæ uendicat, partem amici. Modo expletiua, quando scilicet ornatus tantum causa ponitur. Propertius:

Deiphobumque, Helenumque, et Polydamantas in armis.

Quandoque ponitur pro, id est. Plaut. Rudis est, nescitque quid expediat. Quandoque pro etiam. Apul. Id ei serioque loquenti non crederem. id est, etiam serio loquenti. In cõpositione autem semper postponitur, ac coniunctionis uim amittit: sed uim syllabicae dictionis obtinet: ut, Nanque, Quoque, Atque, Itaque, Undique, Vterque, Plerique. Cõponitur etiam cum quis, qui, quæ, quod, uel quid: ut, Quisque, Quique, Quæque, Quodque, Quidque. Et adiecta cum: ut, Quicumque, Quæcumque, Quodcumque, et præpositione abs: ut, Absque, cum aduerbio: ut, Neque, cum coniunctione: ut, Atque. Differunt autem inter se, que, ac, et atque. Quia que postpositiua est, et enclitica: Ac, semper præpositiua: Atque, tam præpositiua, quam postpositiua. Sciendum quoque est, quod Que aliquando producit. Verg. lib. 3. Liminaque laurusque Dei. Quod hac ratione defendi potest: quia omnia monosyllaba ad artem non pertinent, et his licet uti possumus. Aut certe omne uerbum, id est, particula quæ sui substantiam non habet, membrum superioris putatur di-

tionis, uel orationis. Liminaque, quasi una orationis sit pars, et potest que finalitatis ratione produci uel corripi.

Quemadmodum, dictio composita ex quæ, et ad, et modum, ponitur pro aduerbio similitudinis: ut, Fiat misericordia tua super nos, quemadmodum sperauimus in te. Ponitur nonnunquam interrogatiue, pro quomodo, siue ad quem modum. Ambros. lib. 1. Offi. Nam licet interdum honesta ioca, ac suauia sint: tamen ab ecclesiastica abhorrent regula. Quoniam quæ in scripturis non reperimus, ea quemadmodum usurpare possumus? Et lib. de Paradiso: Si igitur uiro culpæ autor est mulier, quemadmodum pro bono uidetur adiecta?

Queo, is, quiui, uel qui, quitum, significat possum. Sallust. Sed neque pretio neque gratia impelli quiuit. Dictum Queo (ut quidam putant) quasi qui eo. Vnde antiqui Nequeunt, quadoque pro non eunt dicebant: quum tamen Nequeo significet non possum. Terentius autem Quius, a, um, a queor dixit in Hecy. Nam quum compressa est gnata, forma in tenebris nosci non quita est. Sed antiquæ (ut ait Donatus) dixit.

Querela, Querimonia, et Questio, eiusdem significationis sunt. Columella: Quosdam etiam prædictas querimonias uelut ratione certa mitigantes. Cicero: Sæpe interfui querelis meorum æqualium.

Queribundus, lametabilis. Cic. Humili ac queribunda uoce.

Querimoniarius, qui querimoniam exponit.

Queror, ris, questus, lamentor. Sallust. Sæpe de luxuria et auaritia nostrorum ciuium questus sum, habetque pen. cor. ut differat a queror passiuo uerbi quero. Dicimus autem queror illud et queror de te cum illo, uel illi. Cice. Quorum plerique aut queruntur semper aliquid, aut etiam exprobrant. Idem Lentulo: Multa de mea sententia questus est Cæsari. Aliquando absolute, ut apud eundem: Quid multa? Conquestus est grauius. Huius compositum est Conqueror, penul. correpta.

Querulus, a, um, quod cõqueritur, siue quod querelis plenus est: licet quadoque a poetis pro canoro ponatur. Vergil. lib. secundo Georgicorum:

Et cantu querulæ rumpent arbusta cicadæ.

Seruius: Querulæ cicadæ, canoræ.

Horatius:

Sub cantu querulæ despicit tibiæ.

Querquedula, auis semper in aquis natans: sicut anas, quam qualiam dicimus a uoce.

Questus, quarti ordinis: sed tantummodo plurali numero pro lamentatione. Cuius datiuus et ablatiuus est questibus per u, sicut portubus.

Qui, quum sit relatiuum substantiæ, ponitur tamen aliquando aduerbialiter pro quomodo. Cice. Qui fieri poterat, ut eius dolore non angerer, qui mecum semper familiarissime uixisset. Aliquando pro quemadmodum: quamuis in idem ferè recidat. Terent. in And. Nunc si quid potes, aut tu, aut hic Birria facite, fingite, inuenite, efficit, qui detur tibi. Aliquando sumitur pro ut. Idem in eadem: Non qui argumentum narret, sed qui ueteris poetæ maledictis respondeat. Aliquando pro utinam. Idem in Phor. Qui illum Di omnes perdant. Aliquando pro unde. Idem in Hecy. Nec qui hoc mihi eueniat scio. Et in Andr. Nam qui isthæc tibi incidit suspicio? Aliquando pro quur, quamobrem. Cice. lib. 5. Tuscul. Qui enim beatorum Epicuri, quod in patria uiuebat, quam Meirodorus qui Athenis. Terentius in And. Non potest, qui? Donatus: qui, id est, quamobrem. Composita a qui sunt, Quidam, Quicumque, Quisuis, Quilibet, a quo Unusquislibet.

Quia, coniunctio causalis, quæ interdum bis repetitur, sequente subiunctiuo uel indicatiuo. Quintilia. Nam quia prodesse nunquam satis sit: sed quia hoc prospicere debet, ne quid penius quam

quàm fecerit, faciat.

Quianam, aduerb. interrogadi: significat quare. Verg. li. 5.
Heu quianam tanti cinxerunt aethera nimbi?

Quiane, una particula est, & significat certe, reuera. Vergilius lib. 4. — Quiane auxilio iuuat ante leuatos.

Quiatis, antiqui pro cuius dixere. Accius: Qui neq; quiatis esset nunquam potuimus multa rogantes scire. Cc.

Quibus, in extremis elegater dicitur pro quorū in extremo. Cice. Literæ dantur mihi a te, quibus in extremis scriptū est.

Quid, nomen substantiuum: ut, Quid negocij tibi est? Interdū ponitur pro aliquid: ut, Si quid habes noui, mihi scribe. Aliquē est aduerbiū interrogadi, pro quur uel quare. Terē. in And. Sed quidnam Pamphilū exanimatū uideo: ut sit quidnā hoc? Ouidius: Quid facis Oenone, quid mandas semina arenæ? Aliquando ponitur pro in quo. Cice. in Læli. Quid enim indigens Aphricanus mei? Quintil. Quid tibi tantum malū feci, quid offendi? Similiter apud Lucam: Et si quid aliquē defraudauī, reddo quadruplum. Composita sunt Quicquid, Quamquam, Quidam, Quidq; Quidpiam, Nequidquam, Quidnā, Nunquid, Quidne, Quidni, Quilibet, Quidcunq; Vnumquidq; Vnumquibet. ASCEN. Vt habet ut d, sequēte q, mutetur in c, ut Quicq; Quicquam, & sequente p, in p, ut Quippiam. Quidcunq; autem, & Vnumquidquid, aut Vnūquidq; aut Vnumquidlibet, nequaquam dixero: sed Quodcunq; Vnumquodq; Quodlibet unum, &c.

Quid agimus? consiliū querentis est.

Quidem, aduerbiū adfirmandi, quo significatur certe. Et tribus modis in oratione accipi solet. Vno ad distinguēdas res: ut, Ego quidē scribo, tu uero legis, ille autē dormit. In quo modo duobus tantū comitibus uti potest, scilicet uerō & autē. Altero quasi per acceptionē eius, quod adfirmes. Quintilia. Torquebis quidē filium, sed fatebitur mater. Cice. lib. 3. Offi. Ab optimis illis quidē uiris, sed non satis eruditis. Pluresq; in hoc modo comites habere hoc aduerbiū potest: ut, uerū, uerū tamen, sed, tamē, at, attamen, ceterū. Tertiō, quū nulla sequitur ex prædictis cōiunctionibus, ut apud eundē. Aut enim nemo, quod quidē magis credo, aut si quisquā est ille sapiēs. Fuit. Eius composita sunt Equidē, Siquidem, de quibus alibi.

Quid hominis habes? cum contemptu dicitur. Terent. in Hecyra: Sed quid mulieris uxorem habes?

Quid istic? aduerbiū cōfirmandi: sicut quid nī quur nō pro fectō. Et sic est tanquam si diceret: quidē & abundat istic. Vel potius Quid istic, significat hominem de loco, & de sentētia decedere. Terent. in And. Quid istic, si ita istuc animum induxisti esse utile, nolo tibi ullum commodum in me claudier.

Quid ita, significat quur.

Quidnam, & Nanquid, & Quidne, interrogatiua, uel nomina, uel aduerbia.

Quidni, significat certe, uel certum est: uidelicet quur non? Et duæ partes sunt, secundum Priscianum, sicut quur non. Terentius in Eunu. Habes ne hominem amābo. Quid nī habeam? Veteres enim nī pro ne ponebant, & ne pro nō. Plaut. Nī stulta sis. Et neuult pro nonuult.

Quid quæris, significat quid plura? uel quid opus est uerbis? Modus dicendi, quū paucis uolumus ostendere aliquid. Horatius: Quid quæris? uiuo, & regno simul ista reliqui.

Quidquid (ut quidā aiunt) mutat d, in c, ne bis interrogare uideamur. Sic quicquā, ne si d scriberetur, modo consimili quid sit quā interrogare uideamur. Sed non est ratio satis ponderosa, ut putem non reprehendendū qui scripserit quidquid, & quidquā. Est autem Quidquid substantiuum, sicut & quid. Ideo genitiuum substantiui uel adiectiuum exigit, ut

quicquid pecuniarum, quicquid molle. Quodcunq; adiectiuū, ideo substantiuum in eodem casu patitur, sicut & quod, ut quodcunq; cœlum, adiectiuum respuit.

Quid tum deniq; Quid ergo, & Quid tum postea, & Quid itaq; & Quid interea, & Quid demum, omnia significant quō pertinet istud de quo loqueris? siue quid attinet hæc dicere: siue quid sibi uult hic sermo?

Quies, substantiuum, fœminini generis: quamuis etiam adiectiuum trium generū inueniatur. Sallu. lib. 2. Histo. Et in quiete nomine histrionis uix sanè burbulcium adpellabat. A quo similiter Inquies, generis omnis secundum Priscianū: Potest facere genitiuum quietis & quiet, quintæ declinationis. Vnde & Requies, requiem & quietem adcusatiuum facit. Cice. in Catone: Vt meæ senectutis requietem delectamentaq; noscatis. Differunt, ut quidam aiunt, Quies & tranquillitas: quōd Quies corporis sit, tranquillitas animi. Cice. in prolo. lib. de Ora. Nam qui locus quietis & tranquillitatis plenissimus fore uidebatur, in eo maxime moles molestiarum, & turbulentissima tempestates extiterūt. Est autē proprie Quies, somnus dicta: quasi qui tibi es, & nullo alio negotio distingeris. Tunc enim ceteris negocijs uacamus, quum dormimus. Sallu. Nāq; animus impurus, Dijs, hominibusq; infestus, neq; uigilijs, neq; quietibus sedari potuit: ita conscientia mentem excitatam uexabat. Propter quod etiam Quies pro tranquillitate accipitur. Cuius contrarium est Inquies, hoc est, cura & sollicitudo & molestia. Hinc Quietus, trāquillus, Inquietus, turbatus, sollicitus. Quiesudo & Inquietudo.

Quiesco, is, quiesui, quietum, modō dormio significat, modō sto, nō moueor, ut quum dicimus Quiesco: modō curis siue labore uaco: modō quiescere facio, præsertim si adcura. iungatur. Vnde Seruius in Buc. — Requierūt flumina cursus. id est, quietos esse fecerunt. Sic Sallu. Paululum requietis militibus. Quiesco enim ego, aliter dicimus & aliter quiesco seruum, id est, quiescere facio. Plaut. Quiesce tumultum hunc, qui est ante ostium. Hinc componuntur Acquiesco, aliquantū quiesco. Cicero Ser. Sulp. His uerō temporibus habemus aliud nihil in quo acquiescamus. Quādoq; significat consentio, cōdescendo. Hieron. in prolog. Iudith: Sed quia hunc librum synodus Nicæna in numero sanctarum scripturarum legitur composuisse, acquiescui postulationi uestræ. Conquiesco, bene quiesco. Cicero Lentulo: Tu nisi perspectare, de me non conquiesci. Requiesco, sicut quiesco. Vergilius:

Hic tamen hac mecum poteris requiescere nocte

Fronde super uiridi. id est, dormire. Idem:

Et mutata suos requierunt flumina cursus. id est, quietos esse fecerunt. Hierony. in Genes. Et requieuit die septimo ab uniuerso opere quod patrarat.

Quilibet, unus quem tibi capere libet. Recentiores tamē philosophi pro uniuersali termino accipiunt. Ponitur etiam aliquando pro uili & obscuro. Plin. lib. 7. Bis ab Annibale captus neq; cum quolibet hoste res fuit. Huic simile est Horatiani illud: Non cuius homini cōtigit adire Corinthum.

Quin, uarijs modis dicitur. Nam aliquando ponitur quo quur non: quum scilicet increpantes, uel interrogantes, uel exhortantes dicimus: Quin uenis? quin fugis? Vergilius:

Quin tu aliquid saltem potius quorum indiget usus,

Viminibus molliq; paras detexere iunco?

Cicero pro Rabi. Quin compefcitis istam uocē indicem stultitiæ? Aliquando pro quōd, seu ut. Idem: Non dubito quin eo sis animo, quo ego essem si quid tu me rogares. Teren. Non dubium est, quin uxore noli filius. Aliquādo pro quinetiam. id est, insuper præter id, siue atq; etiā. Tunc enim per hanc particu

particulam magis confirmamus. Verg. — Quin aspera Iuno,
Quæ marc nunc terrasq; metu cœlumq; fatigat,
Consilia in melius referet.

Quod & quinimò quandoq; dicitur. Aliquando ita ponitur,
quasi uideatur esse cōtrarium priori significato, quod nō, uel
ut nō. Cice. Non idcirco caussas Isocrates non defendit, quin
id utile esse & honestū existimaret. Similiter quum dicimus:
Nō possum me cōtinere quin gestiā. id est, ut nō, uel quomū-
nus gestiā. Verg. Hic tibi ne qua moræ fuerint dispēdia tāti,
Quin uatem insanam adspicias. Id est, ut non. Aliquando
ponitur pro qui non. Cicero: Nemo est nostrorum, quin uota
uictoriæ sue fecerit.

Quincunces, uncie quinq; hinc Quincuncialis ordinū ra-
tio, de qua apud Varronem, Plin. & Colu. fit mentio. Quin-
cualis uerò herba dicitur, ut trientalis à mensura. id est, quæ so-
lio quincuncem aut trientem æquet amplitudine. Quincunces
etiam usuræ sunt, quoties ex cētum numis (ut exempli gratia
sit) quinq; numos usuræ nomine percipimus. Sic semisses usu-
ræ, trientes, besses, & huiusmodi.

Quinimò, quin potius: ut, Quinimò, beati qui audiunt uer-
bum Dei, & custodiunt illud.

Quinquatria, orum, ab eo quod quinquatre, in singulari: si-
cut bacchanale, & uulcanale. Festa erant quæ quinq; diebus
Palladi fiebant, ut Ouidius lib. 3. Fasto. innuit, ita adpellata,
quoniam quinq; diebus post idus celebrabantur. Nā dies post
idus alter erat. Inde Quinquatria, quasi quinq; ab atro die.
Primo die fiebant sacrificia, tribus sequentibus gladiatores
in theatro certabant, quinto die erat lustratio. Vnde ait:

Vna dies media est, post fiunt sacra Minervæ,

Nomina quæ à iunctis quinq; diebus habent.

Sanguine prima uacat: nec fas concurrere ferro.

Causa quod est illo nata Minerva die.

Alteræ, tresq; super strata celebrantur arena:

Ensibus exertis, bellica læta Dea est.

Sunt qui dicant hanc diem Munusculorū quoq; esse, quo tem-
pore matronæ inter se inuicem munera nūstibāt, & coenas
seruis adponebant, ut uiri Saturnalibus. Dicitur & Quin-
quatus: sicut triatus, sexatus, septimatus, decimatus. Iū-
giturq; hæc particula atrus, quæ nihil significat supplemēti
caussa. Var. lib. 1. de lingua Lat. Quinquatru diē unū festum
esse dicit: sic adpellatū, q̄ erat post diē quintū idus Martij:
sicut sexatus ab Tusculanus uocatur dies post diē sextum: &
septimatus post diē septimum. Declinatur autē substantiue in
plurali, tam tertiæ, quā secundæ decl. sicut cætera festorum
nomina. Iuue. Incipit optare & totis quinquatribus optat.
Cic. Ita tumultuose cōtentiones, ita molestæ quinquatrijs adfe-
rebatur. Diomed. uerò Quinquatriæ in prima decli. protulit.

Quinq; nomē numerale et inuariabile: à quo Quintus, ta, um.
Quinus, a, um. Quinarius, a, um. Quingēs, Quincuns, Quin-
quemestris, Quincupertitus, Quincuplex, Quindēcim, Quin-
quaginta, Quingenti, Quinquagesimus & huiusmodi.

Quinquertium, & Quinquertiones. uide in dict. Pētathli.

Quinquēuiratus, dicitur officiū siue magistratus, in quo
sunt quinque uiri, & hi quinquēuiri una dictione uocitantur:
sicut triumuiroi. Cornucop.

Quinta classis, aucta, fundas, lapides missiles huius ordi-
nis homines secum gerebant. In his accensi cornicines, tibici-
nesq; in treis cēturias distributi. Vndecim millibus hæc clas-
sis censebatur. Cc.

Quintilis, mēsis, ideo dictus est, quod quintus in ordine esset
à Martio, qui apud antiquos primus anni mensis erat, sed
postea in honore Iulij Cæsaris dictatoris M. Antonio, M. fi-

lio consule legem ferente, Iulius adpellatus est.

Quintus, & Quintius, sunt cognomina. Vnde Quintia,
porta trans Tyberim, à Quintio Cincinnato. Et Quintana,
porta in castris, post prætorium: ubi uenaliū rerum forum
solet esse. Et Quintipor, seruire nomen apud ueteres. Cc.

Quipōte, penul. corr. significat quomodo possibile est. Cōpo-
nitur autem ex qui & pote.

Quippe, significat quia certe.

Vergilius:

— Sed læta & fortia surgunt, Quippe solo natura subest.

Interdum significat quidem, hoc est, certum est. Idem:

— Atq; hominum queritur curare triumphos:

Quippe ubi fas uersum atq; nefas tot bella per orbem,

Tam multæ scelerum facies.

Quirinalia, uocabant diem quo sacra Quirino fiebant.

Quirinalis collis, dictus est quod in eo Quirini templum
erat: siue quod in eū cōmigrare Sabini à Curibus ueniētes.
Et Quirinalis porta, Romæ dicta, quod eā in collem Quiri-
nalem itur: uel quod proxime eam esset Quirini sacellum.

Quirinus, penul. prod. uide in dictione Quirites.

Quirites, penul. produ. Romani dicti sunt à Quirino. id est,
à Romulo urbis Romæ conditore, qui à quiri hasta, Qui-
rinus adpellatus est: quod hasta assidue utretur, quæ Sa-
binorū lingua quiris dicitur. Vnde quidā securim dictā putāt,
quasi semiquirim: quanq̄ à secando etiā dici potest. Siue quod
Cures uicerit: siue quod Græci regem uictorū dicunt. Cōstat au-
tem Romanos eo tempore Græcos fuisse. Ouid. in Fast.

Siue quod hasta quiris prisca est dicta Latinis,

Bellicus à telo uenit in astra Deus.

Siue sua regi nomen posuere Quirites,

Seu quia Romanus uicerat ille Cures. Alij Quirinū dici
existimāt, ob generis nobilitatē à patre suo Quirino, hoc est,
Martio. Romani enim Martem dū seirent: Graduiū, dū tran-
quillus esset, Quirinū nominabāt. Et quanq̄ hoc nomē Quiri-
tes quidā tantū pluraliter declinari uolunt, apud poetas tamē
reperimus Quiritē à quiris quiritis, uel quirites, itis, uel hic
& hæc quiritis. In gen. plur. quiritiū, & quiritū p̄ syncopā.
Persi. — Heu steriles ueri qbus una Quiritem Vertigo facit.
Ouidius: An si pulsassem minimum de plebe Quiritem.

Quirito, as, pen. prod. quod & Quiritor dicitur, signif. cla-
mo, Romanos cōmoueo, & Quiritū auxiliū inuoco. Varro:
Quiritare, Quirites ciere. Noni. Quiritare, est clamare. Luc.
lib. 12. Saty. Concurfans ueluti ancarius clareq; quiritans.
Ab Apuleio ponitur pro suppetias petere.

Quis, Qui, Quæ, Quod, uel Quid, quandoq; interrogatiue
ponuntur. Martial. Nam tantos rogo quis ferat labores?
Apuleius: Quinam hic nouus est hospes? Gelli. Quenā malū
est ista intēperies? Plaut. Quod facinus ausi tantū? Idē: Quid
ad illas artes optes, si optio adueniat tibi? Aliquādo infinite.
Plin. Tum mihi nescio quid in aurē insusurrant. Idem: Mor-
bus nescio qui ante eā ætatem incognitus nostris. Cice. Quū
præcepta nescio quæ, discipulis suis palam tradidisset. Plaut.
Nec mihi quod facinus conscire, inueni. Sene. Paululū nescio
quid uisus est balbutire. Qui, Quæ, Quod, relatiue sæpe po-
nuntur: referunt enim antecedens, Quis uerò, & Quid, nun-
quam. Vnde notandū est Qui, Quæ, Quod relatiue posita,
quandoq; dissentiunt à suo antecedēte. Cicero: Omnes tennes
atq; humiles, quæ maxima in populo multitudo est, sibi præ-
sidium paratū putant. Sallust. Est locus in carcere quod Tula-
lium adpellatur. Nonnunquam Quis ponitur pro aliquis.
Plaut. Si quē seruorum domū habes. Nam Qui pro aliquis, in
nominatiuo casu, rarò præterq̄ apud uetustissimos inuenitur.
Cicero: Si quæ sunt in hac re difficultates. Etenim non quæ,
sed qua

sed qua pro aliqua dicimus.

Martialis:

Si qua fides ueri præfari maxime Cæsar.

Plautus: Si quod posthac uerbum fecero. Vergilius:

Spero equidem medijs si quid pia numina possunt

Supplicia hausurum scopulis.

Ponitur item Quis admirantis pro qualis. ut,

Quis globus o ciues. Et tam fœminino quàm mascul. genere proferri potest. Plau. in Aul. Dic mihi si audes, quis ea est quam uis ducere uxorem? Vergil. Qui cum partiri curas. De socia Camille loquitur. id est, cū qua. Quia (ut inquit August.) antiqui hic et hæc quis, ablatiuo ab hoc et ab hac qui: sicut facilis, facili. Inuenitur etiam Quis in datiuo et ablatiuo pluralibus, sed producitur, quum in nominatiuo singulari corripitur. Luc. lib. 2. -Profata quis ille,

Quis fuit ille dies. Horatius in Scrm.

Quis humana sibi doluit natura negatis. Quod autem adiectiuum est, ideo semper substantiuo iungitur: Quid uero substantiuum. Præterea Qui, Quæ, Quod, frequenter accipiuntur pro tantus, a, um. Et hoc tribus modis. Nam et cuius humanitatis es dicere possumus, et qua humanitate es, et quæ est tua humanitas: pro tantæ humanitatis es: tanta est tua humanitas. Quintil. Hoc si scisses pater, affirmo, promitto cuius pietatis es, nemo te antecessisset. Idem: Quæ tua pietas est. In eundem sensum accipiuntur, is, ea, id. ut, eius pietatis es: ea pietate es: ea tua est pietas. Composita à Quis, sunt Siquis, Aliquis, Nequis, Quisquis, Quisq; à quo Vnusquisq; Quisnam, Quisputas, Quispiam, Quisquam. Seruius: Quis et Quibus secundum artem dicimus. ab eo enim quod est Qui in bus, mittit: ab eo quod est à Quo in is, sed à tertia declinatione in usu sunt, datiuus et ablatiuus plurales: licet antiqui omnibus usi sunt casibus. Denique Cato in Origi. ait: Ques sunt populi. et declinauit Ques, Quium: sicut puppes, puppium. Hæc ille in primum Aeneid.

Quisnam, interrogatiuum est. id est, nam quis?

Quisputas, id est, quis credis?

Quisquam, et Quispiam, idem quod aliquis. Quisquam, tam masculino quàm fœminino iungitur. Terent. in Eunuch. Quandoquidē illarū neq; quisquā te nouit, neq; sit qui sciet. Verg. 4. Georg. -Non illis quisquam cunctantibus altum. Ire iter, aut castris audebit uellere signa.

Quisquilæ, purgamenta terrarū, et quicquid ex arboribus minutis surculorum, foliorumq; et florum decedit, unde nomen uenit quicquid cadit. uelut quis querat illas? Ob id Cæcilius quisquilas uolantes dixit. Et Nenuius: Deturbato saxo, homo non quisquilia est.

Quisquiliū, uocant exiguum fruticem ilicis, producentem coccum: quod granum est ad tingendas uestes gratissimum. Hinc natum esse putatur ut uestis coccina, literis per imperitiā interceptis, squallata uulgò hodie dicatur, pro quisquiliata.

Quisquis, Quicunq; Quisq; idem significant, scilicet omnes.

Quo, accipitur pro quanto. ut quum dicimus: Eo magis quo magis. Aliquando est aduerbium loci. Vergilius:

Quo ue tenetis iter. id est, ad quem locum tenditis. Aliquādo est coniunctio, et significat ut. Plin. Neq; enim id feci quo tibi molestus essem. Aliquando ponitur pro quare, ut inquit Donatus: Terent. in Andria: Quo æquior sum Pamphilo. Et Quo, pro ad quid, uel in quem usum, Horatius:

Quo mihi fortuna si non conceditur uti? id est, ad quid uultis mihi esse bona fortunæ. Sic uenuste interdum desunt uerba in oratione. Et apud Esaiam: Quo mihi multitudinem uictimarū uestrarum? Hinc fiunt composita, Vsq; quo, Quoad, Quo-

circa, Quousq; Quomodo, Quoquomodo, Quoquo uersus, Quoquā, Quoq; Aliquo, Aliquoties.

Quoaxo, xas, propriū ranarum est. Festus: Quoaxare rana dicuntur, quum uocem emittunt.

Quoad, componi uidetur ex quo et ad, sed præpostere: sicut hætenus, quatenus. Et significat donec, siue quādiu, uel quo= usq; ut, Quoad uiuam, ero tibi amicus. Cic. lib. 1. Officiorum: Tandiu autem uelle debebis, quoad te quantum proficias, non poenitebit. Nihil autē differt ita loqui: Quoad uiuā, et quoad moriar. hæc enim quāuis contraria esse uideantur, idem tamen significant. quoniā duo tempora quam inter se opposita sunt, atq; ita coherētia, ut alterius finis, cum alterius initio misceatur: non refert, utrum per extremitatē prioris, an per initium sequentis locus ipse confinis demonstretur. Potest autem esse interrogatiuū. Terent. in Phorm. Quid senem quoad expectatis uestrum? Relatiuum. ut, Quoad iussisti, parui. Infinitum. ut, Quoadlibet studeo. Cicero Trebatio: Itaq; ego quoad opatus sum me in prouinciam exiturum, quæ ibi ultro obtulerim, meminisse te credo. Aliquando rei et ingenij facultatem, siue temporis commoditatē significat: ut apud eundem in Lælium: Vt quoad possem ei liceret ab eius latere nunquā discerē. id est, quantū. Aliquando quantitatem rerum tantum denotat. Idem pro lege Agraria: Audite uos qui amplissimi populi, scenatusq; iudicio exercitus habuistis, et bella gessistis, quoad quenq; peruenit aut peruenerit ex præda, ex manubijs, ex auro coronario. Et sic semper exponitur pro quantum.

Quoadecius, tota una dictio, significat usq; uel inquantū, uel quantū ad eius uires, uel quantum ab eo. Cicero lib. 1. de Ora. Officium est de ijs rebus posse dicere, quæ ad usum ciuilem moribus et legibus constitutæ sunt, cum assensione auditorū quoadecius fieri poterit. Idem: Elaboro quoadecius facere possum: ut consilia hostium intelligam.

Quoadusq; eiusdem significationis est sicut Quoadecius, scilicet quantum uel quousque. Accius: Nihil te impedio quoad= usque rem peragas.

Quocirca, significat quamobrem.

Quod, nomen relatiuū est, et coniunctio causalis quū ponitur pro quia. ut, Quod scribas letor. Et nō castigo te quod odio habeam, sed quod meliorem efficiam. ubi enim potest esse quod ibi etiā quia. Et ubi potest esse ut, ibi potest esse quo, et contrario. ut, Non te castigo quia odio habeam, sed ut meliorem efficiam. Quandoq; ponitur pro sed, et in principio clausulæ locari solet. Cice. Quod si quis à me huius cōsilij mei causam querat, ita respondeo. A Quod fit Quoddam, Quodpiam, Quodq; Quodcunq; Quodlibet, Vnumquodq;.

Quo iure, Quaq; iniuria, prouerbiale est, quasi per fas, nefas uelis nolis. Terent. in Andria: Quo iure, quaq; iniuria me præcipitem in pistrinum dabit.

Quominus, significat ut non. Terent. Si poterit fieri ut ne pater per me stetisse credat, quo minus hæ fierent nuptiæ.

Interdum statim, Verg. -Et quominus arua Insequitur.

Quomodo, tota una dictio, significat quemadmodū. Cicero: Quomodo potuissē, te conuenissē. Tale est ac si diceretur: si quatuor pedibus ad te uenire necesse fuisset. Quomodo. id est, qualicunq; ratione, utcunq; qualitercunq;.

Quondam, aduerbium temporis, et modo præteritū tempus denotat, pro olim uel aliquando. Cicero: Fuit ista quondam in hac repub. uirtus. Modò futurum. ut, -Quondam tua dicere facta Tempus erit. Modò præsens. Vergilius:

Quondam etiam uictis redit in præcordia uirtus.

Ponitur quandoq; pro semper. Idem:

Vt quondam in stipulis magnus sine uiribus ignis.

n n

Quoniam,

Quoniam, coniunctio causalis. ut, **Quoniam** prodest lege. Potest esse subcontinuuata. ut, **Quoniam** ambulat, mouetur. Interdum (autore Festo) significat postquam.

Quoquam, significat aliquò. id est, ad aliquà partē locum uel.

Quoq;, ponitur pro etiam. Seneca: Tu quoq; simili modo exercere te debes. Aliquando pro similiter. Vergilius:

—Vocabere tu quoq; uotis.

Quoquo uersus, uel **Quoquo uersum**, significat uersus omnes partes, quod uernacula lingua dicimus, in qualmanese uoglia. ut, **Quoquo uersum** se uerterit anima hominis, ad dolores figitur, alibi præterquam in te.

Quorsum, uersus quem locum, quasi quò uersum. ut, **Quorsum uadis?** quorsum seruus tuus ierat tu iuisti: quorsum sit res euasura dubito.

Quot, nomen numerale. ut, **Quot** numi tibi sunt: Scio quot numeros habes, habeo tot quot tu.

Quotennis, significat quot annorum: habet enim antecedentia nomina numeralia, uel cōposita ex numeralibus et anno. ut, anniculus, biennis, triennis. ut, Tu es biennis, quotēnis ille. Quidam etiam usurpant quotennium sicut septennium.

Quotenus, relatiuū diuisiuium, signifi. usq; ad quem numerū. Cicero ad Atticum: In ripa nescio quotenorū iugerum.

Quotidie, uide in dictione Cotidie.

Quotquot, id est, omnes qui.

Quotuplex, quot generum.

Quotuplus, ad mensuram, uel ad pondus refertur. ut, meus ager reddit decuplum, quotuplum non reddit tuus.

Quotus, relatiuū ordinale quo significatur cuius numeri, siue in quo numero, aut ordine. ut, Sum primus in ciuitate, quotus es in tua. Quandoq; ponitur pro quot. Martialis:

Die quotus es quanti cupias cœnare, nec ullum

Addideris uerbum, mensa parata tibi est.

id est, quot esis, et quot tecum habes. Quandoq; significat continuam quantitatem, et ponitur pro quantus. Iuuenalis:

Quota portio facis Achæ.

Quotusquisq;, in singulari, idem significat quod nomen numerale quot. ut, **Quotusquisq;** est qui aliter sentiat? August. lib. 19. Ciuitatis Dei: **Quotusquisq;** hominum est, cui profunditas utilitatis huius adpareat. Et est uetus elegansq; locutio per interrogationē: et ad paucitatem refertur. ut, quotusquisq; studet. id est, quot student, hoc est, quam pauci sunt qui student. Cicero pro Plancio: **Quotusquisque** iuris peritus est, quotusquisq; disertus est?

Quousq;, **Quandiu**, uel **Usq;** ad quod tempus. Et ponitur in interrogatione. Cicero: **Quousq;** tandem abutere Catilina patientia nostra? Relatiuē. ut, quousq; uolui, comedi. id est, tandiu comedi, quamdiu uolui. Infinite, ut, quousq; esses didici. Aliquando significat usq; ad quem locum. ut, **Quousq;** agri tui fines protraxisti.

Quum primum, due partes sunt, necesseq; est eis iungi duo uerba, et significat statim. Vergilius:

Quum primum pastus repetent præsepia tauri,

Si qua in Corydonis habet te cura uenito.

DE L I T E R A .

Litera semiuocalis est, et liquida, quæ post mutam in eadem syllaba posita, præcedentem syllabam, modo longam, modo breuem facit. ut Ouidius in dictione patrē exemplum posuit:

Iam patrem, famulosq; patris, lucemq; timebam. ubi p, syllaba et producit

et corripitur. Et apud Græcos in initio dictionum r, litera

recipit adspirationem. ut **Rhadamantus**, **Rhea**, et huiusmodi. Conuertiturq; nonnunquam in l, ut intelligo pro interlego, pelluceo pro perluceo. In simplicibus. ut niger, nigellus: umbra, umbella. In s, ut arbor pro arbor, odos pro odor. Transit in duo ss, ut uro usi: gero, gessi. In u, consonantem. ut sero, scui: tero, triui. In n, ut æneus, pro æreus.

Rabbath, metropolis est filiorum Ammon, quæ hodie à rege Aegypti Ptolemæo, cognomento Philadelpho, qui Arabiam tenuit cum Iudæa Philadelphiâ nominatur.

Rabidus, qui rabiem habet.

Rabies, ici, et **Rabia**, æ, à rapio. morbus canum, quum ueluti furore quodā acti, huc atq; illuc rapiuntur, nec ullum quietis locum inueniunt. Alij Rabiem, quasi raulem dici putant, à raucitate uocis quam rabiosi habent, similem canis latratui. Hinc **Rabiosus**, qui rabiem habet. Plinius li. 29. Datur morsus à rabioso ne rabidi fiant. Ponitur quadoq; **Rabiosus** pro iracundia pleno, qui ueluti rabie agitur uideatur.

Rabio, is, nimia ira et quasi rabie agitor. Varro: Quid est quod latres? qd rabies? quid uis? Cæcilius: **Rabia** rabire se ait.

Rabiosulus, diminutiuium. Cicero Trebatio: Primas illas **rabiosulas** sat fatuas dedisti.

Rabula, à rabie (ut quidam uolunt) et à rari. id est, raucitate, ut is sit **Rabula**, qui in negotijs agendis acer est et rabiosus. Vnde et pro aduocato, et causarum patrono accipi solet. Vel dicitur à radēdis auribus. Nam ut à fando fabula, à nādo nabula, à stando stabula, à pascendo pabula: ita à radendo **rabula**. Nec alia ratione **Rabulas** in foro dictos puto, quàm quod radant. id est, offendant aures: et (ut ait Quintilianus) nimia uerbositate feriant. quasi ab instrumento illo nuncupati, quod **rabula** cōmodius quam **radula** uocari possit. Hodie quoq; uulgus ipsos garrulos et linguaces ab alio instrumento **tudiculas** et **pifilla** cognominat. Quintilianus: Super omnia petit illa quæ Cice. in Ora. Non enim declamatorē aliquem deludo, aut **rabulā** de foro, sed doctissimū aut perfectissimū querimus. Idem: Quasi **rabulæ** qui sibi disertī non uidentur, nisi omnia tumultu et uociferatione concusserint.

Racemarius, malleolus ex quo pampini pullulant, uel steriles uel certe minus feraces, ut inquit Columella lib. 4.

Racematio, racemorū uindemia: ut quando à uindemiatoribus racemi rari prætereuntur, sicut in mēsisbus peractis quod superest, spicilegium dicitur.

Racematus, a, um, quod racemos habet. Plinius lib. 18. de Panico: Paruis racemato paniculis.

Racemosus, mosa, mosum, quod est racemis plenum. Plinius: **Hederæ** modo racemosa est.

Racēmus, pen. prod. pars botryonis siue potius ipse botryō, qui et botrys more Græco, et botrysus. hoc est, integer uue racemus. Est enim illa testa uuarum plurima grana continens. Et non solum de uite, sed etiam de alijs plantis dicitur. Plinius de **Hederæ**: Alijs densus acinus et grandior racemus, in orbem circumactis.

Racha, nomen Hebræum est (inquit Hierony.) quod idem est quod nouēs, id est, inanis, aut uacuuus, quem nos possumus uulgata iniuria absq; cerebro nuncupare. Quidam etymologiam huius nominis de Græco trahere uoluerunt, putantes dici pannosum. Græcè enim pannus ῥάχα dicitur. Sed nos huius uerbi proprietatē subtilius perspicientes, nihil intelligimus aliud esse **Racha**, nisi uocem incognitam, irati animi commotionem significantis: quales sunt interiectiones apud Grammaticos, sicut à dolente heu, ab irascente hem, et huiusmodi. Augusti. super Matth. **Racha** uox indignantis animi motum significans.

Radicitus, pen. cor. aduerbium, significat à radice: unde et pro omnino

pro omnino quandoq; ponitur.

Radico, as, pen. prod. radicem facio, & radicem capio dicitur. Plinius lib. 1. s. Frumenta multa radicantur fibris. Hinc com-
ponitur Eradico, quod est usq; ad radices euellere. Hieronymus
in præfa. Psalmorum: Cogitis ergo, ut ueluti quoddam noua-
le seissum iam aruum exerceam, & obliquis sulcis renascentes
spinas eradice.

Radicula, parua radix. Colu. lib. 4. Idem pœnus autor probat
uinacea promixta stercore, depositis seminibus, in scrobem mo-
uere, quod illa prouocet, & alliciât nouas radículas. Et Radi-
cula, uocatur herba, succū habens lauādis lanis cōmodissimū,
Hanc Græci struthion, & lanaria ob id à nostris uocatur.

Radifico, as, similiter significat radico, radices facio.

Radio, radios emitto, fulgeo. Hierony. in prolo. Psalm. Vbi-
cunq; asteriscos. id est, stellis radiare in hoc uolumine uideri-
tis, ibi sciatis de Hebræo additum, quod in Latinis codicibus
non habetur. Ouidius lib. 2. Metamorph.

Argenti bifores radiabant limina ualuarum.

Hinc cōponitur Irradio, quod est illustro, & quasi intus radio.
Plautus: Faciunt quod consueuerūt, irradiant salibus mensam,
omnes ad risum prouocant.

Radius, splendor à Sole micans. Varro: O summe Sol, qui to-
tam hanc mundi compagem, tuis radijs illustras. Transfertur
& ad fulgorem oculorū. Plin. Cuius ex oculis radij nocte mi-
cantes cernuntur. Gellius: Stoici caussas esse uidendi dicūt ra-
diorū ex oculis in ea quæ uideri queunt emissionē. Item Ra-
dius dicitur uirga qua Geometra lineas indicant. Verg.

Descripsit radio totum qui gentibus orbem.

Inuenta autem est hæc ars, tempore quo Nilus, plus æquo cre-
scens, confudit terminos possessionū. Ad quos innouādos, adhi-
biti sunt philosophi, qui lineis diuiserunt agros. Inde Geome-
tria dicitur, quum non tantū terræ, sed etiā maris & cœli &
aëris spatia metiri consueuerint. Item textoris instrumentum
quod uulgò druellem nominant, quo telæ annectuntur, Radius
dicitur: nunc Nauicula adpellatur. Idem:

Excussi manibus radij reuolutaq; pensa.

Radij quoq; rotarum dicuntur: ut apud eundem:

Hinc radios triuēre rotis.

Instrumentū etiam quo raduntur mensuræ, Radius uocatur,
quod alio nomine Hostorium nomināt. Plautus: Dij Deaq; o-
mnes, tantam nobis letitiam, tot gaudia, sine radio cumulent.
Et Radij dicuntur oliuæ oblongæ. Vergilius:

Nec pingues unam in faciem nascuntur oliuæ

Orchades & radij, & amara pausia bacca.

Radix, dicta est quod sæpe effossa, parumper terra raditur, ut
arbor melius fruticescat. Plinius: Quum pali defixi radices
cœpisset. Huius diminutiuum est Radicula.

Rado, is, si, sum, complano, incido, extirpo, mundo. Columella
lib. 9. Sic tamen ne quid radatur. Hieronymus in Leuit. Die
septima radet capillos capitis, barbamq; & supercilia, ac to-
tius corporis pilos. Iuuenalis: —Nam Sergiolus iam
radere guttur cœperat. Per translationem ponitur
pro lædo lacerorq;. Quintilianus lib. 3. Ne ieiuna atque arida
traditio auerteret animos, & aures præsertim delicatas rade-
ret. hoc est, offenderet, fatigaretq;. Huius composita sunt
Abrado. Adrado, iuxta rado. Columella libro 3. Reliquam
partem, quæ continens matri est, adradito: ne superuacua sar-
menta procreet. Circumrado. Idem lib. 4. Quam recentissi-
mum eligatur sarmentum, & leuiter circumrasum: ut cortex
tantum detrahatur. Corrado. Derado, de aliquo rado. Plinius:
Quod derasum est teritur & cribratur. Erado, extra rado.
Columella lib. 3. Postea furculos, quos inferere uoles eradi-

to, tam alte quàm cuncum demissisti: sed ita ne medullam ne ue-
alterius partis corticem lēdas. Interrado, in medio rado. Idem
in eodem: Nam si spisse posueris, neq; in terra quid ferre po-
teris, nec ipsæ fructuosæ erunt nisi interrascris. Obrado, cir-
cumrado. Et omnia habent penultimam productam.

Radula, pen. cor. instrumentum ferreum, à radendo dictum.
Vnde Pix radulana est dicta, quæ radula eraditur. Plin. lib. 14.
Radulana pice ac resina condire musta.

Ragades, & Ragadia, fissuræ sunt & rimæ, inter sedis ui-
tia adnumeratæ: quorū crebra mentio est apud Plinium: Aui-
cenna non solum in ano, sed in mentula nasci ragadas prodie-
dit. De quo & in dictione Condylomata.

Raia, genus piscis plani & cartilaginci. Raias Græci πάρις di-
cunt: à rubi nomine propter aculeos.

Ralla, genus uestis, à raritate. Nam Rarum, facit diminutiuum
Rallum. Plautus: Toga ralla, tunica spissa.

Rallum, à radendo. ferrum illud quo uomeres identidem pur-
gantur in arando.

Ramale, idem quod ramus. Ouid. lib. 8. Metamorphoscos:
Multifidasq; faces, ramaliaq; arida testō.

Persius:

Vt ramale uetus.

Ramentum, tenuis cuiusq; rei particula. à radendo: quasi ra-
sura. Vnde Ramenta auri, Ramenta argenti, lignorū, & cate-
rarum rerum dicimus: quum foratur aliquid ex tritu, siue ex
cursu, aut ex arena fluuiorum. Vnde Plin. lib. 33. Apud nos
tribus modis, fluminum ramentis, scilicet aurum inuenitur: nec
ullum absolutius aurum est, cursu ipso trituq; perpolitum.

Rameus, 4, um, quod ex ramo est. Vergil. lib. 4. Georg.

—Et ramea costis

Subijciunt fragmenta, thymum, castiasq; recentes.

Ramex, genus herniæ: uide in dictione Hernia. hinc Ramico-
sus, qui patitur illum morbum. Columella libro decimo aliter
accipit Ramices, quum inquit de Viuario constituēdo: Deinde
per transversa latèrum caua transmittuntur ramices: qui exi-
tus ferarum obserent.

Ramnus, genus sentium, asperrimū aculeis, & flore gratissi-
mum, ut ait Hieronymus super illud Psalmistæ: Priusquàm in-
tellegerent spinæ uestre ramnum.

Ramus, arboris pars est. Cuius diminutiuum est Ramusculus.
Dicitur & Ramulus. Columella: Et quum primum germīna
tumbunt, de ramulis anniculis eos ligato.

Rana, genus animalis palustris. Ranarum aliæ sunt terrestres
(licet in aquis dulcibus degant) aliæ marinæ. Ex terrestribus
quedam in uepribus tantum uiuunt, & Rubetæ adpellantur:
aliæ inter arundines fruticesq; uersantur. Est & rana arbore
scandens, & ex ea uociferans: ob id à calamis Calamita. Rana
etiam morbus est, qui bobus accidere solet. Colu. lib. 7. Solent
etiam fastidiosa cibo adferre uitiosa incrementa linguæ: quas
Ranas uocant ueterinarij.

Ranceo, ces, rancui, rancorem habeo, siue puteo.

Racidus, da, dū, quod est rancore putidū. ut, Caro rancida.

Hor. Racidum aprum antiqui laudabant, non quia nasus
illis nullus erat: sed (credo) hac mente, quod hospes
Tardius adueniens uitiatum commodius, quàm
Integrum edax dominus consumeret.

Interdū pro insuauī ponitur. Huius est dim. Rācidulus. Iuuen.

—Non tamen his illa unquàm opsonia fiunt Racidula.

Rancor, putor quidam à ranceo: nomē uerbale: sicut acor, ab
acco: albor ab albeo. Palladius in Rebus rusticis: Receptacu-
la olei semper sint munda, ne nouos saporē ueteri rancore
infesta corrumpant.

Rantum, dixerunt ueteres quadrantem: quod in eo & triente

nn 2 ratis

ratis fuerit effigies: quemadmodum nauis in asse.

Ranunculus, diminutiuū est à rana. Ambrosius lib. Hexam. Culices & ranunculi circa genitales strepunt paludes.

Rapa, pæ, dicitur quod passim rapiatur. Palladius: Rapa mutatur in napos, in alio solo per biennium sata, alia uero napus transit in rapam. Dicitur & Rapum neutro genere. Mart. Hæc tibi brumali gaudentia frigore rapa.

Varro: Ex semine brassicæ uetere sato, nasci aiunt rapa, & contrà ex raporum brassicam. Colu. lib. 2. Ab his leguminibus ratio est habâda naporum raporumq;: magis utilia rapa sunt. Hieronymus uero ad Eustochium: Vix raris fabis & rapis cum rudi hordeaceo pane saturantur.

Rapacia, ciorum, raporum frondes: quas homines decoctas in cibum sumunt. Plinius: Et homini non minor rapaciorū gratia quàm cimarum.

Rapax, audus, & rapinis semper intentus. Suetonius: Inopia rapax, metu seuus. Hinc Rapacitas. Colum. lib. 1. Nisi maxima uel negligentia serui, uel rapacitas interuenit.

Raphanus, pen. cor. genus radicis notæ, comestibilisq;. Plin. Fertur in templo Apollinis Delphici ad ceteris herbis prælatius raphanus, ut ex auro dicatur: beta ex argento: rapum ex plumbo. Refert Alexander Aphrodisæus esse calidum, humores exiccare & attenuare: mouere ex humoribus spiritus, ac eos exhaurire & exinanire, dum per os eruat. Est & aliud Raphani genus, quod armoratia à nostris dicitur. Quisdam hoc nomen adspirant in prima.

Rapidus, uelox, ab eorum qui rapiunt celeritate dictus. Vnde & amnis rapidus, qui cum celeritate & furore labitur.

Rapinator, à rapina, raptor dicitur. Lucilius: Homo impudicus impune est rapinator.

Rapio, pis, pui, ptum, significat per uim, aut cum festinantia, siue cum furore rapio, traho, euello, aufero. Terent. in And. Sublimem hunc intro rape quantū potes. Lactant. lib. 5. Alios etiam in consortio mali sui rapiunt, quasi habituri solatium de perditione multorum, id est, trahunt. Vergilius:

Quid faceret? quò se rapta bis coniuge ferret?

id est, ablata Et libro primo Georgicorum:

Atq; illum in præceps prono rapit alueus amni.

id est, subito rapit. Aliquando Rapere, est uim adferre, uitare.

& proprie de uirginibus atq; impuberibus pueris: etiā si loco non dimoucantur. Vergil. - Et rapti Ganymedis honores.

Seneca: Rapta raptoris aut mortem aut indotatas nuptias optet. Composita Abripio, Arripio, Corripio, Dcripio, Diripio, Eripio, Irripio, Præripio, Propripio, & Surripio.

Rapo, ponis, idem quod raptor. Pomponius: Ne uos conturbent auri argentiq; rapones.

Raptim, aduerbium, significat cum festinatione.

Raptio, **Rapina**, & **Raptus**, distinguuntur ab inuicem: quòd Raptio ad personā, Rapina ad rem, Raptus ad stuprum referatur. Terent. in Adelph. Disperij Ctesiphonē audiui filiū unā in raptione fuisse cū Aeschino. Cice. Quas res luxuries in flagitijs, crudelitas in supplicijs, auaritia in rapinis, superbia in cōtumelijs efficere potuisset. Idem: Matronarū cædes, uirginū raptus. Columella etiam Rapinas uocat culturas raptorum.

Rapito, tas, pen. cor. frequentatiuum à rapto, ptas.

Rapto, ptas, frequenter rapio, traho. Vergilius:

Ter circum Ilacos raptauerat Hecloa muros.

Idem libro tertio Georgicorum:

Sed me Parnasi deserta per auia dulcis Raptat amor.

Raptor, qui rapit. Ambros. Raptores non nisi aliena diripiūt.

Rapulum, diminutiuum à rapum. Horatius in Serm.

Captus ut aiebat coenæ pater atria circum Rapula:

Idem Satyra secunda:

-Quum rapula plenus

Atq; acidus mauult inulas.

Rapūculus, à rapo radicis exigua, q̄ comeditur in acetarijs.

Rapuntium, uernaculi nostri distitant.

Rarefacio, rarum facio. Columella lib. 4. Hoc autē facile contingit, si prius rarefeceris etiam eas partes, supra quas ramum secaturus es: fœno aut stramentis texeris.

Rarefio, passiuum à rarefacio. Cc.

Rarenter, aduerbium: idem quod raro. Gellius lib. 1. A rarus, non dicitur rare: sed alij raro dicunt, alij rarenter.

Rarescere, significat rarum fieri, siue deficere. Columella libro 4. Negligentia cultorum magna pars deperit: & interius seminum ceteraq; uirentia rarescunt. Lactant. lib. 7. Ita enim iustitia rarefecit: & impictas, & auaritia, & cupiditas, & libido crebrescet.

Raripilus, pila, lum, pen. cor. quod habet raros pilos. Columella in præfatione: Et idipsum aliter curatur mutillum & raripilum: aliter cornutum & setosum.

Raro, ras, rarum facio. Cuius composita sunt Disraro, & Interraro, quod est, in medio rarū facio. quo Colu. lib. 5. utitur.

Rarus, ra, um, proprie dicitur quod non est densum. Interdū ponitur pro præstanti: quoniam omnia præclara rara sunt. Verg. -Hic rarum tamen in dumis holus.

Hieronymus: Rara est uirtus, nec à pluribus adpetitur.

Rasamentum, idem quod rasura. Colu. lib. 5. Terebra Gallica non scobem, sed rasamenta facit.

Rasilis, & hoc Rasile, penult. cor. quasi rasum, nihil extantis ac redundantis plenitudinis. Vergilius tamen dixit:

-Et torno rasile buxum. quasi rasibile.

Rasito, as, penult. cor. significat sæpe rado. Gellius lib. 2. Comperimus autem ceteros quoq; in his temporibus nobiles uiros, barbam in eiusmodi ætate rasauisse.

Rasores, qui radunt. Et per translationē fidicines: qui uidentur chordas iclu radere.

Rasorius, foria, rium, quod ad radendum pertinet. Vnde dicimus cultros rasorios.

Rastelli, uide in dictione Rastrum.

Rastrum, & Raster, masculini generis. Terentius: At istos rastros interea depone. Vergilius:

Rastraq; incuruos æuū tribuere ligones. Dicuntur autem

Rastra, seu Rasiri (qui & rutabri uocantur) proprie, quibus per fœniscia festucas abradimus, à quo abrasu Rastelli sunt nominati. ut inquit Varro lib. 1. de Re rustica: Tum de pratis (inquit) stipulam rastellis eradi, atq; addere fœniscio cumulum: quo facto, siciliēda prata. id est, falcibus consecretanda. Verum & stabulariorum usibus deputantur: hisdem quoq; terrā effodiunt. Sucto. in Nero. Tubaq; signo dato, primus rastello humum effodit, & corbule congestam humeris extulit.

Rasura, ipse radendi actus. Columella libro quinto: Ea; rasura ita deducitur.

Ratare, ueteres pro ratificare dicebant: unde Irritare, contrarium.

Ratarix naues, à ratium similitudine adpellatæ sunt. Cc.

Ratifico, cas, adprobo, & quod actum est confirmo.

Ratio, à ratum supino fit. & est uis illa animi, qua à ceteris animalibus homo disiungitur. Quæ sic diffinitur ab Augustino, lib. 2. de Ordine: quòd sit mentis motio ad ea quæ discutuntur, distinguendi & connectendi potens. Vnde ab Horatio ponitur pro ratiocinatione & discursu animi, ad inuestigandum uerum. Cicero lib. 2. ad Herennium: Ratio, est causa quæ demonstrat uerum esse id quod intendimus, breui subiectione. Seneca: Quid est ratio, nisi naturæ imitatio? Sequitur ratio naturam:

naturam: & bonum sine ratione nullum est: & uirtus non aliud quam recta ratio. Aliquando tamen Ratio ponitur pro respectu & cura. Cicero Planco. Peto à te ut mei rationē habere uelis, & salutis & dignitatis meae. Sic dicimus. Habenda est ratio honoris, ratio rei familiaris. Idem libro 2. Officiorum: Habenda ratio est rei familiaris: quam quidem delabi sinere flagitiosum est. Si uero iungatur cū præpositione cum, significat negotium. Idem in Catone: Rationem habet cum terra, quæ nunquam recusat imperium. Idem ad Atticū: Cum omnibus Musis rationem habere cogito. Aliquando ponitur pro causa. ut apud eundem M. Catonem: Quum autem ad Gibistrā propter rationem belli quinque dies essem moratus. Aliquando pro modo, uia, & forma. Sallustius: At ego uobis (inquit) si modo uultis esse uiri, rationem ostendam, qua tanta ista fugiatis. Et Ratio quādoque dicitur supputatio, uel calculus, siue expensæ. Plautus in Aulul. Supputatur ratio cum argentario. Idem in Amphitryone: Et ut res rationesque uestrorū omnium bene expedire uultis. Ratio etiā proportio dicitur: ut si quando numerus ad numerum habet proportionem: quem nos rectum dicimus rationem uel duplam uel triplam. ut quatuor ad duo: & sex ad duo.

Ratiocinatio, est (ut inquit Augusti. lib. de Immortal. ani.) à certis ad incertorum indagationem, nitens cogitatio.

Ratiocinatiores, dicti sunt, qui calculatores uulgò nominantur dictione Latina. Martialis: Nec calculator, nec notarius uelox, Maiore quisquā circulo coronetur.

Ratiocinor, pen. cor. significat per rationem quandam deprehendo, colligo computo. Gellius lib. 1. Plutarchus in libro quem ῥητορικὴ καὶ σωμάτων ἰσχυρώσεως περί οὐφύια καὶ ἀρετῆς διαπορεύει. (id est, Quantum inter homines, animi corporisque ingenio atque uirtutis interfit) conscripsit, scite subtiliterque ratiocinatum Pythagoram dicit, in reperienda modulandaque statutus longitudinisque eius præstantia. Cicero lib. 1. Tusculanarum quaestionum: At nos metiendi ratiocinandi que utilitate inspecta, huius artis terminauimus modum.

Rationabile, dicitur quod cum ratione factum dictum uel est. Cuius contrarium est Irrationabile. Itaque domū aliquā Rationabilem possumus dicere, nostrumque sermonē. Rationales autem uel illum qui hanc fecit, uel nos qui loquimur. Ergo procedit ratio ab anima rationali, in ea quæ uel fiunt rationabilia, uel dicuntur. Duo ergo sunt in quibus potentia uel uis rationis posuit etiā ipsis sensibus admoueri, opera hominum quæ uidentur, & uerba quæ audiuntur. In utroque autem uititur mens gemino nuncio pro corporis necessitate. Vno, qui oculorum est: altero, qui aurium. Ita quum aliquid uidemus, congruentibus sibi partibus figuratum, non absurde dicimus Rationabiliter adparere. Item quum aliquid bene concinere audimus, non dubitamus dicere, quod rationabiliter sonat. Irrationabile uero, quod his caret. Quintil. lib. 2. Sed quia carent sermone, quæ id faciunt, muta atque irrationabilia uocantur.

Rationale, philosophi dixerunt esse, quod ratione uteretur, uel uti posset. Vnde dicimus, hominē esse animal rationale, & mortale. Hic genere posito, quod animal est dictum, uidemus additas duas differentias: quibus admonendus erat homo, & quod sibi redeundum esset, & unde fugiendū. Nam ut progressus animæ usque ad mortalia lapsus est: ita regressus esse in rationem debet. Vno uerbo à bestiis quod rationale: alio à diuinis separatur quod mortale dicitur. Illud nisi tenuerit, bestia erit. Hinc nisi se auerterit, diuina non erit.

Rationale, substantiuum, genus uestis sacerdotalis est. Hieronymus ad Fabianū: Rationale etiam dicitur genus uestis, apud Hebræos *יִשְׂרָאֵל*, Græce logion: nos Rationale possumus ad-

pellare. Pannus est breuis ex auro, habens magnitudinem palmi, per quadrum & duplex, ne facile rumpatur.

Rationarius, liber in quo rationes rerum gestarum continentur. Suetonius in Augusti. Rursus tadio diuturnæ uoletudinis, quum etiam magistratibus ac senatu domum accitis, rationarium imperij tradidit. Et **Rationarius** liber, in quo accepti & expensi rationes describuntur. Suetonius in Cæsare: Seruitia recentiora, immenso pretio, & cuius etiam ipsum pueret, sic ut uetaret rationibus inferri. id est, nolbat in rationario perscribi eam summam, quam impenderat in emptione seruorum. Item **Rationarius**, qui rationarium conficit: uel qui rationibus præest. Marcellinus: Quidam ex mercatore opulentus rationarius adparitor.

Rationem constare, est æquam legitimamque rationē ostendi, aut adparere ostendi posse. Plinius Iunior: Mirum est quā singulis diebus in urbe ratio aut constet, aut constare uideatur pluribus, cunctisque non constet.

Rationem purgare, uide in dictione Purgo,

Ratis, & **Rates**, (secundū Probū) efferri potest. Et proprie Rates dicuntur cōnexæ & recte compacte inuicem trabes, quæ per aquā trahuntur. Abusu à poetis usurpantur pro nauibus. Vergilius. —Disceatque rates.

Ratiuncula, diminutiuum. Terent. in Phor. Erat ei de ratiuncula iampridem apud me reliquum paucillulum nummorum.

Ratumenna, auriga fuit: qui quum in ludis Circensibus excussus fuisset, equi sui cum corona & palma in Capitolium perueniunt, sedemque ter lustrant. Ex quo factum est, ut porta per quam intrauerant, Ratumenna diceretur. Cc.

Ratus, tā, tum, participium à reor, reris, quod significat puto, imaginor. Priscianus: Reor quoque Ratus facit participium: ut puto differtētia causa: quia ritus aliud significat. Et retus, pro reatus dicebāt: quomodo saucius pro sauciatus: lassus pro lassatus. Plautus in Amphitryone. Victus hostibus, quos nemo superari posse ratus est. Aliquādo Ratus, dicitur firmus, certus. Terentius in Hecyra: Ne quod egissem esset ratus.

Raucae, uermes terreni, radices arborū ledentes. Plinius: Olea ubi quercus effossa sit, male ponitur: quādo uermes qui raucae uocantur, in radice quercus nascuntur & transcutunt.

Raucio, cis, rausi, sum, raucus sum, à quo Irraucio. Est & Rauceo, ces, à quo Raucesco, & Irrauceo.

Raucus, qui nimio clamore uel alia causa uocem obtusam habet. Aliquādo tamen refertur ad optimā uocem. Vergilius: Dant sonitum rauci per saxa liquentia cygni.

Hinc Raucitas & Raucedo, pro uocis obtusitate.

Raudum, dicebatur æs, uide in dictione Rudus.

Rauduscula, porta Romæ adpellata est, à raudo. id est, ere: quod ærata erat. Cc.

Rauenna, urbs in octaua regione Italiae, Sabinorum oppidū, in ora littoris Adriatici: olim tota lignis cōpacta ædificijs, aquis diffusa, pontibusque ac lembis peragrata. à Tethali cōdita perhibetur. Alij post excisam Troiam, alij post confusa hominum labia in Babylone, constructā fabulantur. Et quum à mari fiūt inundationes, non mediocrem accipit partem cœni palustris. De hac Syllius libro octauo.

Lenta paludoso proscindunt stagna Rauennæ.

Hinc ortus est Cassiodorus senator: qui multa eruditissime scripsit. Hanc urbem uetustam esse, res ab Ostrogottis gestæ commemorat: qui eam regiam posuere. Liuius autor est, ab Augusto muris cinctā fuisse: quos Valerianus imperator postea amplauit, eiusque archiepiscopo duodecim ciuitatū episcopos subiecit: Arimini, Cæsena, Fori Liuij, Fori Cornelij, Fauentia, Brutij, Bononia, Mutina, Rhegij, Parma, & Placentia: quæ

nn 3 ciuitates

ciuitates d'inceps sub Exarchatu fuere. Et Alaricus subinde eam magnificauit: sic & Theodoricus, qui in ea octo & triginta annis regni sedem habuit. Nunc à senatu Veneto sic instaurata, ut renouata dici possit. Hæc fuit patria beati Apollinaris, primi eius episcopi: & Vitalis, & Geruasij, & Protasij. Hic ortus est Petrus ille Rauennas, illustris Fori Cornelij episcopus, qui multa in Theologia sapienter scripsit.

Rauilia, dicuntur qui rauios oculos habent: quemadmodum qui caesi caesiliæ. Cc.

Rauis, raucedo uocatur: quæ fit aut nimia siccitate, propter clauorem: aut nimio humore, ad uocis locum fluente: ex quibus uox homini plerumque negatur. Plautus in Aulularia: Hucine detrusisti me ad senem parissimum: ubi si quid poscamus, ad rauium poscamus, priusquam quicquam detur. Apuleius libro tertio florum: Claritudo arterijs obsolescit, identidem boando purgant rauium. Hinc Rauius, uis, & Rauius, ua, num.

Rauiscellus, diminutiuum à rauius. Plautus: Quis (inquit) hæc mulier, & ille rauiscellus qui uenit?

Rauum, ueteres dixerunt obtusum: unde Raua uox, obtusa, & parum liquida. Rauius color, obtusus. id est, mixtus niger cum fuluo, color inter flauum & caesum. Cicero lib. 4. Academi. Quia nobis in cunctis tum ceruleum tum rauum uidetur, quodque nunc Sole collucet. Sic ab Horatio, Raua lupa dicitur.

R A N T E E.

RE, prepositio, per apocopen à retro facta uidetur. Vnde Respicio, retro aspicio. Reuertor, retrouertor. Reposco, rem datam retroposco. Et non nisi composita reperitur. Quæ etiam alias significationes habet. Nam quandoque perfectionem denotat, ut Recognosco. Quandoque reciprocationem, ut Redamo. Quandoque contra, siue aduersus, ut Reluctor, repugno, resisto. Quandoque iterum atque iterum, seu sæpe, ut Reputo. Quandoque de nouo, ut Renouo, quod est, rursus nouum facio. Quandoque inde, ut Remoueo. Quandoque ualde, ut Redundo. Quandoque longè. Vergilius libro tertio.

Italiam petere, & terras tentare repostas.

Seruus, id est, longè positus. Quandoque denotat contrarietatem suorum simplicium, ut Retegeo, quod est tectum denudo. Resigno, quod signatum erat aperio. Recludo, clausum patefacio. Quandoque habet diuersam, licet non contrariam à suis simplicibus significationem, ut Rescisco. Nam quum scire, sit cognoscere: Rescire tamen, siue Resciscere, non est rursus cognoscere, sed factum aliquod occultius & inopinatum insperatumque cognoscere, scire, aduertere, de hoc suo loco. Sic Respondeo, quod non solum redico, aut repromitto: sed re atque adfectu satisfacio significat. Habet aliquando Re, eandem significationem quam habet simplex, ut Repræsentio. Componitur autem cum dictione ab a, incipiente, ut Redamo, Redarguo, b, ut Rebello, c, ut Recurro, d, ut Reddo, e, ut Redco, f, ut Refero, g, ut Regredior, h, ut Redhibeo, i, ut Reicio, l, ut Relego, m, ut Remigro, n, ut Renitor, p, ut Repugno, q, ut Requiro, s, ut Resartio, t, ut Retinco, u, ut Reuertor. Sed cum a, e, & h, interponitur d, causâ euphoniæ.

Realis actio, dicitur quæ in bona tantum extenditur. Cc.

Reapse, significat re ipsa. Pacuuius: Si non est ingratum reapse quod feci.

Reate, ciuitas in Umbria: ex qua Vespasianus originem ducit.

Reatus, tus, culpa crimen.

Rebello, las, ex re & bello, proprie significat repugno. Vnde rebelles dicuntur, qui in fide non permanent, & iussis potestatum repugnant. Et Rebello, repugnantia. Rebelle uulnera seu alia uitia dicuntur, quando semel curata repullulant. Plinius: Strumea herba est, qua rursus sata, rebellare credunt herba-

rij, qui curauerunt uitia.

Rebla, regio Babyloniorum: uel urbs, quæ nunc Antiochia.

Reboo, boas, ex re & boo, mugio. Græcum est, ut inquit Seruius in Commentarijs. Gellius: Nam apud Latinos nullum uerbum est, quod ante o, finalem habeat o, excepto inchoo: quod tamen maiores aliter scribebant, adspirationem interponentes duabus uocalibus, & dicebant inchoo. Per translationem tamen Reboare, significat resonare. Verg. lib. 3. Georgicorum: Reboant syluæque & magnus Olympus.

Recalesco, rursus caleasco. Cicero lib. 3, de Natura Deorum. Quod nostris quoque corporibus contingit, quum motu atque agitatione recalescunt.

Recaluafter, diminutiuum est, significat eum qui fronte calua est, non toto capite: quasi recaluatulus. Legi quendam (alioqui eruditum) exponctem, Recaluastrum, esse retro caluum. quod falsum esse constat ex autoritate Hieronymi, in Leuitico scribentis. Si à fronte ceciderint pili, recaluafter & mundus.

Recaluus, idem significat quod recaluafter. Plautus in Rudente. Ecquum recaluum ac Silonem senem. Hierony. contra Iouinianum. Recalua fronte, de Socrate. Hinc Recaluo, uas.

Recanetum, ciuitas in Italia: quæ à priscis Recinnata dicebatur.

Recellidunæ, dictæ sunt meritorie meretrices: quæ desultura quadam & assultura mouent clunes, uti Venus concinnior insensori præstetur. Plautus in Pænulo: An ibi uis inter istas uersarier, proscdas, pistorum amicas, recellidunias (alias reliquias) alicarias.

Recello, lis, reduco, reclino: sicut Excello, in altum extollo. Apuleius lib. 10, de Asino. Illa enim quoties ei parcens, naves recellebam accedens, toties nisu rabido & spinam prehensens ad eam adpliciore nexu inhærebat. Liuius lib. 24. Ferrea manus quum iniecta prora esset, grauique libramento plumbi recelleret, ad solum suspensa prora, nauim in puppi statuebat.

Recens, nomen, significat nouum. hoc est, quod nuper accidit.

Vnde Recentior, Recentissimus, & aduerbium Recenter. Cicero: Horum recentiorum nunquam dictum ab illo quod sciam. Idem August. Cecinæ: Commemorarem non solum ueterum: sed horum etiam recentium, uel ducum uel comitum tuorum grauiissimos casus. Inuenitur etiam Recens aduerbium. Plautus: Qui recens ex agro uenerat. Vergilius:

Sole recens orto. id est, recenti tempore.

Recensco, recognosco, & summam totius populi per numeros colligo. Vnde Recensus, pro recessione & recognitione dicitur. Et Recensiti, qui per recensum numerati sunt. Sueton. in Cæs. Recensum populi uicatim per dominos insularum egit.

Recentari, renouari, & denuo recens fieri. Aelius: Iamiam albicaescit Phæbus, & recentatur, commune lumen hominibus, & uoluptas.

Receptaculum, locus in quem se tuto recipiunt. Cicero: Omnium bonarum artium receptaculum.

Recepti in ciuitatem, dicuntur, qui cum suffragio ciues sunt effecti: ut apud Liuium sæpe legitur.

Receptitiis, tia, tiu, quod reseruat. Vnde Receptitiis seruus, adpellatus est nuptæ mulieris proprius, quem reseruauit quum dotem marito daret. Quoties enim mulier in dâda uiro dote, aliqua ex suis bonis retinet, nec ea ad uirum transmittit, Recipere ea dicitur. Qui & superdotalis dicitur dominus futurus.

Recepto, ptas, frequentatiuum à recipio. Terentius: Mecum receptas filium.

Receptus mos, est quem sponte ciuitas alienum adseinit.

Receptus, ptus, reductio. id est, quod se tutus recipit exercitus. Vnde Receptui canere dicimus, quum tuba exercitus è prælio reuocatur.

reuocatur. Vergilius lib. xi.

Planities inculta iacet, tutiq; receptus.

Recidipna, uestes quas uocant cœnatorias. Iuuenalis:

Rusticus ille tuus sumit recidipna Quirine.

Compositum nomen ex Latino & Græco, scilicet ex *recinno*.

Recinno uero cœnâ significat. Eadē etiâ triclunaria dicuntur.

Recidiuus, a, um, pen. prod. significat qd' recidit. Verg. li. 4.

Et recidiua manu posuissem Pergama uictis. id est, quæ reciderunt. Quasi Didoni se purgans dicat Aeneas: Si mihi licuisset, ruinas Troia protinus instaurassem: non tot tantisq; laboribus ac periculis condere nouam urbem quæsissem.

Similiter capitur illud ex libro septimo:

Quin idem Veneri partus suus, & Paris alter,

Fune stæq; iterum recidiua in Pergama tedæ.

Licet Scruui interpretetur Recidiua, post casum restituta.

Quod minime uerū est, quum nūquā restituta fuerint. Nam etsi febres à Plinio Recidiuæ dicantur: hoc nō proprie, neq; ex uocabuli significatione fit, sed ex adpellatione tantū: quasi recidiuorū febres, propter eos qui in eas incidunt, & post earū depulsionē restituantur. Rediuuæ propriæ, non Recidiuæ dicuntur: quia tunc non recidunt, siue non depelluntur, sed reuiuiscunt & integrantur. Recidiuus igitur, qui cecidit. id est, qui retro uel rursus cadit, & non possit permanere. Vnde etiam eius simplex Cadiuus, qui cadit. Plinius lib. 15. Colligi mala post æquinoctium autumnale, neq; ante sextadecimam Lunam, neq; ante primā horam: cadiua separari, stramentis, stolis, paleis uel substerni, rara componi, ut limites peruij spiritū æqualem accipiant. Similem significationem habet reliqua nomina in uis terminata, ut natiuus, uotiuus, rediuuius.

Recido, dis, pen. cor. recidi, recasum, significat retro, siue iterum cado. Et semper producit *re*. Propertius:

Recidit inq; suos mensa supina pedes.

Recido, dis, di, cisum, pen. prod. ex *re* & *cado*: quod incido significat: quasi retro seco. Vnde Recisos ramos dicimus. id est, refecatos.

Recinium, uide in dictione Ricinus.

Reciperatia, à ueteribus dicebatur, quum inter ciuitates peregrinas lex conuenit: ut res priuatæ reddantur singulis, reciperenturq;.

Recipio, cipis, pen. cor. ex *re* & *capio*. Proprie Recipere dicimus, quādo quis aliquid quod tradidit recipit: quasi retro, uel rursus capit. Liuius lib. 9. Recipient arma, quæ per pacem tradiderunt. Quandoq; ponitur pro admittere, accipere. Cicero lib. 2. Offic. Cyrillum quēdam suadentē ut in urbe manerent, Xerxemq; reciperent, lapidibus obruerūt. Quandoq; pro reuocare. Verg. - Sic ore effata Recipit ad sese. Quandoq; in tutum reducere, liberare. Idem: - Medioq; ex hoste recepi. Hinc Receptus, ptus, pro reductione. Et Recipere seruum Vlpianus dicit, refugium abscondendi causa seruo præstare, uel in suo agro, uel in alieno loco edificio uel: quod Receptum dare uulgò dicitur. Quandoq; simpliciter reducere. Plautus in Captiuis. Inde me continuo recipiam rursus domum. Quandoq; recuperare. Cicero in Catone. Tarentum uero, qua uigilantia, quo consilio recepit, tum quidem me audiente, salinatori, qui amisso oppido fugerat in arcem, glorianti atque dicenti: Mea opera Quinte Fabi, Tarentum recepisti. Et certe (inquit ridens) nisi tu amisisses nunquā recepissem. Quandoq; excipere ad usum suum, & reseruare, quod sit, quum quis uenditis cæteris, sibi quidpiam reseruauit. Plautus in Trinummio: Vbi nunc adulescens habet, postea culum hoc recepit quum ædes uenderet. Hinc Receptitijs seruis. Quandoq; prosternere. Vergilius lib. 8.

- Totum cui comminus enses

Condidit adsurgens, & multa morte recepit. quod & prodecepi exponi potest: sicut quum dicimus, Accepit cum crude liter, uel malis modis. Significat etiam facienda suscipere, & cum obligatione promittere. Cicero Crasso: Quæ tibi promitto, ac recipio sanctissime esse obseruaturū. Quandoq; simpliciter promittere. Cecinā ad Ciceronem: Sed tamen ego filio dixeram, librum legeret, & ea conditione daret, si reciperes te correcturum. Cicero Bruto pro pollicor posuit, quum inquit: In ipsa causa exponenda satis etiam de probitate dixi: sed tamen separatim ex me recipio, fore cum tibi & uoluptati & usui. Nam & modestum hominem cognosco & prudentem, & à cupiditate omnino remotissimum: præterea magni laboris, summæq; industriæ. Neque hæc polliceri debeo, quæ tibi ipsi (si bene cognoris) iudicanda sunt. Seruat Cicero morem suum, ut difficile uerbum Recipio, per facile pollicor postea doceat.

Reciproco, cas, repeto, reflecto, remitto, retrogradior. Liuius lib. 2. de bello Punico: Quum iam spiritū includeret uentus, nec reciprocare animā sineret, aucti à uento parumper cōsedere. Gellius: In eam phystulā, per quam spiritus reciprocatur. Cicero lib. 1. de Diuinat. Siquidem ista sic reciprocatur, ut si diuinatio sit, Dij sint: & si Dij sint, diuinatio sit.

Reciprocus, ca, cum, pen. cor. quod est repetitū. Vnde pronomen Reciprocum dicitur: quia in se ipsum reflectitur. Varrò à recipiendo deriuat Reciprocū: & id esse adserit, quod aliunde profectum, redit eò unde profectum est.

Recisamentum, à recido, paruum frustum, & quasi ramentum ex aliquo recisum. Plinius: Ocyssime uero aruginem contrahit æs coronarium, recisamenti in acetum additis.

Recito, citis, ex *re* & *cito*, significat scripturā clara uoce, ut alij audiāt intelligantq;, lego. Vnde poëta & alij scriptores recitabāt publicè opera sua: & nonnulli aliena. Aliquando non legendo, sed memoriter referendo fit recitatio. Quintilianus: At ista legem recitat, loquens de muliere quæ cæca erat.

Reclamo, mas, penul. prod. clamore aduersor, nō adquiesco. Cicero pro Pompeio: Propterea quòd istis reclamantibus, uos unum illum elegistis, quem bello prædonum præponeretis. Idem Len. Eius orationi uehementer reclamatum est.

Recludo, dis, pen. prod. modò significat probe claudio. Hier. Ostium quod patebat, recludens sera obfirmauit. Modò habet significationem contrariā suo simplici. Plautus in Capti. Cellas refregit omnes intus, reclusitq; armarium.

Recluium, morbus quum circa ungues cutis se soluit. Cluere enim soluere est.

Recoctam, uulgò dicūt, qui & secundarius casus dicitur.

Recognosco, rursus cognosco. Ambrosi. Fraudis suæ uasculum diabolus recognouit. Interdum perfecte cognosco. Laurentius lib. 2. Quæ facta quum pater recognouisset, abdicauit atque expulit filium. Interdum est, ut se aliquid habet reuideo. Colu. lib. 1. Panis potionisq; bonitatem gustu suo exploret uestem, manicas, pedumq; tegmina recognoscat. Inde etiam, quum opus compositum emendandi causa reuideremus Recognoscere dicimus.

Recolo, lis, pen. cor. significat reputo, repeto, meditor, & mēte tracto. Diomedes: Superest ut singula recolendo memoria tenuis mandetur, ne frustra cum tempore euanescent. Cic. pro Archia: Quantum alij tribuunt tempestiuijs cōuiuijs, quantum deniq; aleæ, quantumq; pile: tantum ego mihi met ad hæc studia recolenda sumpsero. Interdum Recolere, est rursus colere, celebrare, reuiderere, seu requirere. Hieronymus in Prologo Paralipomenon: Si quis in hac interpretatione uoluerit

nn 4 aliquid

- aliquid reprehendere, interroget Hebræos, suam conscientiam recolat, uideat ordinem textumque sermonis: et tunc nostro la bori, si poterit detrahatur. Idem pro recitare posuit, scribens ad Principiam. Sæpe et multum flagitas uirgo Christi Principia, ut memoriam sanctæ fœminæ Marcellæ lueris recolam: et bo num quo diu frui sumus, etiam cæteris noscendum imitan dumque describam. Interdum significat ad mentē seu memo riam trahere. Augustinus lib. 9. Confessionum: Ad hæc ei quid responderim, non satis recolo.
- Reconciliare**, est in gratiam restituere, quoties scilicet ami ci, qui (interposita aliqua offensa) aliquandiu fuerant inimici, in pristinam redeunt benivolentiam ac familiaritatem, à quo Reconciliatio.
- Recondo**, dis, repono, et contego.
- Recordor**, rursus in cor reuoco, uel iterum rem cordi do. Et di cimus: Recordor huius rei, et hanc rem. Cicero in Catone: Ut pedestres nauales uel pugnas, ut bella à se gesta, triumphosque recordentur. Inuenitur et commune. Hieronymus in Eze chiele: Omnes iniustitiæ quas fecerat non recordabantur.
- Recreo**, as, unde Recreatio, uerbale. uide in dictione Creo. Cornucopia.
- Recreresco**, rursus cresco. Plinius: Cartilago rupta non solide scit, nec præcisâ ossa recrescunt.
- Recrudesco**, renouo. Traçtum à uulneribus, quæ agitatione nimia interdum recrudescent. id est, cruda et noua fiunt.
- Recta**, absolute, à ueteribus dicebatur cœna, quam clientibus, et cõuictoribus, et recto ordine discumbentibus, laute princi pes dabant. Suetonius de Augusto: Conuiuabatur et assidue, nec unquam nisi recta: nõ sine magno ordinis hominumque de lectu. Martialis: Promissa est nobis sportula, recta data est. Sportula uero, specimen erat pusilli parci que hominis. Suetonius in Nero. Adhibitus sumptibus modus: publicæ cœnæ ad sportulas redactæ. Inuenitur etiam Recta aduerbium. Plinius: Quum domum recta proficisceretur. Et autor obsceni car minis. Non asis faciunt, euntque recta.
- Recta tunica**, dicebatur quæ ita contexta erat, ut uelut irigēs staret. Vel quæ à stantibus ab imo in altum texebatur. Hac Ti rones et nouæ nuptæ inducebantur.
- Rectangulus**, est quum lineæ ita cõiunguntur, ut nulla pars magis declinet.
- Rectè**, aduerbium, significat bene, iuste. Et differt Rectè di cere, et uerè dicere: quòd rectè dicere ad uerba: uerè dicere ad sententiam referatur. Nam possumus rectè et falsum di cere: dummodo nullo uitio uerborum dicatur. Teren. Et rectè et uerè dicis.
- Rectum**, dicitur intestinum: quia in imo unde excernitur di rigitur.
- Rectus**, sta, stum, à rego fit, et id est quod regitur: sicut Re ctor, qui regit. Aliquando Rectus dicitur qui stat et erectus est. Vnde dicimus: Ille uadit rectus. hoc est, nõ flexus. Aliqua do dicitur qui nullâ in partē flectitur: cuius contrariū est obli quis. Vnde per translationē Recti homines, uocantur iusti: et Rectum, iustum. Item Rectum, dicitur perfectum officium: quod Græci cathorthoma uocant. Rectus item apud Gramma ticos, dicitur primus casus: qui tamen improprie dicitur casus, quum nominatiuus à nullo flectatur, et cæteri casus ab eo flectantur et cadant, ideoque dicuntur casus.
- Recubo**, bas, pen. cor. et Recumbo bis, quiesco, iaceo. Verg. Tityre tu patula recubans sub tegmine fagi. Et iterum: -In te omnis domus inclinata recumbit.
- Recula**, læ, pen. cor. diminutiuum est à res.
- Recuperatores**, sunt iudices.
- Recupero**, ras, penul. corre. redimo, et rem amissam rursus adquire. Vnde nos recuperamus quod debebatur. Liuius li. 5. Ferro, non auro, recuperare patriam iubet.
- Recuso**, sas, penul. prod. ex re et cuso, quod à cudo, dis, fit, significat refuto. Plinius: Imperatoris nomen à militibus, et à senatu triumphum recusauit oblatum.
- Recutitus**, penul. prod. curtatus, et cui à glande resecta est cutis. Quo nomine dicti sunt Iudæi. Sidonius: Fert recutitorum primordia Iudeorum. Causa quare hoc fiat, refertur à Lactatio: Deus cupiens (ut So crati pariter placebat) corpora humana esse fenestrata, nil te sti et obuoluti in sinibus cordis, iussit nudandam glandem, hoc est, cor discooperiendum: quod figurata similitudine glan di conuenit, ut significaretur cor ipsum retegendum, et pura nuditate nudandum. Recutiti ergo, à recisa uerendorum cute uocati sunt Iudæi. Martialis: Nec recutitorum fugis inguina Iudeorum. Etiam quia sanior est glans à sanie. Aliquando Recutitus, ru ptus et exulceratus dicitur. Idem: Nec ruptæ recutita colla mule.
- Reda**, uide in dictione Rheda.
- Redamo**, mas, penul. cor. significat contra, uel similiter, siue me amantem amo. Cice. de Amicitia: Quid enim tam absur dum, quam delectari multis inanibus rebus, ut honore, ut glo ria, ut ædificio, ut uestitu, cultuque corporis, animo autem uir tute prædicto, eo qui uel amare, uel (ut ita dicam) redamari possit, non admodum delectari.
- Redandruo**, druas, de priscis dictionibus est, ex re et an dro compositum, significat redeo.
- Reddo**, dis, didi, ditum, per duplex dd, differentiæ causa, uel euphoniæ: quasi retro do. Nam proprie Reddere, est acceptum uel ablatum restituere. Teren. in Phorm. Si quis quid reddit, magna est habenda gratia. Ponitur etiam pro dare. Celsus Iu reconsultus: Reddendi uerbum, quamquam significationē ha bet retro dandi: accipit tamen et per se dandi significationem. ut, Reddo tibi literas, quas mihi Cicero ad te dedit. Item pro facere. ut, Reddo te certiore. et, Tu me reddidisti probum uirum. Verg. -Tu das epulis accumbere diuū.
- Item et reponere. Plautus: Tempestas uenit, constringit te gulas imbricesque, ibi dominus indiligens reddere alias neuult. Item pro producere. Idem in Trinummus: Id frumenti, quādo alibi messis maxima est, tribus tantis illis minus reddit quā obscueris. Item pro exponere. Item in Aulularia. Tibi ego ra tionem reddam stimulorum seges?
- Redempto**, ptas, frequentatiuum est. A quo Redemptio, ptas, Plautus. Redempti uerè ad unum captos.
- Redeo**, dis, diui, et redij, ditum, retro eo, siue reuortor. Teren tius: Redeo inde iratus atque ægre ferēs. Interdum reuocor. Ver gilius: -Redit agricolis labor actus in orbem.
- Redhibeo**, bes, penul. corre. ex re et habeo, d, interposita, causa melioris soni: et abiecta adspiratione. Et est Redhibere (ut Vlp. inquit) facere ut rursus habeat uenditor quod habuerat. Fest. Redhiberi id dicitur, quod redditum est, im probatumque: et qui dedit, rursus coactus est habere id quod antè habuit. Hinc Redhibitio, actus ipse restitutionis.
- Rediculi**, sanum Romæ erat, extra portam Capenam: idcirco dictum, quia accedens ad urbem Hannibal, ex eo loco redie rit, uisus quibusdam perterritus. Cornucopia.
- Redigo**, gis, pen. cor. ex re et ago, a, in i, cõuersa, et d, inter posita, significat quadam uel industria reduco. Et semper ad cusatiuum cum præpositione postulat: multisque adcomodatur actibus. Plautus in Amphitryone: Denique Alcmenam rediget antiquam

antiquan in concordia coniugis. Idem in *Afinaria*: Redigā te unde orta es, ad ægestatis terminos. *Cicero* lib. 4. *Philippic.* Potētissimos reges, bellicosissimas gentes, in deditionē huius imperij redegerunt. Et lib. 5. Quibus rebus tanta pecunia una in domo coaceruata est: ut si hoc genus in unum redigitur, nō sit pecunia rei publicæ defutura. *Lactantius* lib. 3. Quid ille, qui patrimonium in numos redactū effudit in mare? Et iterum: Sed si id fecisset, ipse se in populū redegisset. *Terentius* in *Adel.* Tu homo rediges me ad insaniam. Et in *Phormio*. Ego me nego: tu qui ais, redige in memoriam. Et iterum: In id redactus sum loci, ut quid agam ex illo, nesciam prorsus.

Redimicula, ornamenta capitis mulierum, & uittarū teniæ, pendentes à posteriori parte mitræ. *Iuuenalis*. — Accipiet te Paulatim qui longa domi redimicula sumunt, Frontibus & toto posuere monilia collo.

Redimio, dimis, dimui, dimitum, pen. prod. ex re & emio, d, interposita, & e, in i, mutata, significat orno, corono, acu pingo. *Claud.* lib. 2. de *Raptu*:

— Nec si innumeros arcu mutante colores,
Incipiens redimitur hyems cum tramite flexo
Semita discretis interuiret humida nimbis. Et lib. 3.

— Medijs inuenimus aruis

Exanimem Cyane ceruis redimita iacebat.

Nam eius simplex Emio, orno seu decoro significat. *Ouidius* lib. 1. *Hero*. Quod tibi donauit perfide litus emi.

Redimo, mis, pen. cor. ex re & emio, d, interposita, euphoniæ causa, significat emo. *Cicero*: Qui merces redimunt, ut statim uendant. Et in iure ciuili: Redemptores, uel ligalium emptores adpellantur. *Cicero* in *Verrem* actione 2. Vt primum ex prouincia redijt, redemptio huius iudicij est facta grandi pecunia. Et Redimere, est recuperare, quod uernacula lingua dicimus rescodere. *Cicero*: Re uilissima & parua maximā redemit. Vnde qui ab hostibus capti sunt, uel qui alicui pœnæ sunt obnoxij, soluto precio redimuntur. Item qui iniuste uexantur, si per solutionem pecuniæ liberati fuerint, redemisse uexationem dicuntur. *Plautus* in *Afinaria*: Redime isthoc beneficio te ab hoc, & tibi eme hunc isto argēto. *Curti*. Sed medici quoq; grauiores morbos asperis remedijs curant. Et gubernator ubi naufragium timet, iactura quicquid seruari potest redimit. *Terentius* in *Eunucho*: Quid agas, nisi ut te redimas captum, quā queas minimo? si nequeas paululo, at quanti queas. Hicronymus in *Exod.* Omne primogenitū hominis, de filijs tuis precio redimes. Rursus Redimere, emendare: quod tamen frē in idem recidit. *Cice*. Non enim præteritam culpam uideri uolo redemisse. Ille enim præteritam culpam Redimere dicitur, qui aliquo egregio facto eam compensat.

Redinunt, pro redeunt, scripserunt antiqui. *Cornucopiæ*.

Redito, tas, pen. cor. frequentatiuum. significat statim siue cōtinue redeo. *Plau.* in *Captiuis*: Nunc ita conuenit inter me atque hunc *Tindare*, ut te æstimatum in *Aulidem* mittam ad patrem, si non reditas.

Reditus, tus, pen. cor. duo significat, scilicet reuersionē. *Ouid.*

Vela queror reditu uerba carere fide. Et prouentum: cō quod singulis annis reditus redeat. Idem lib. 2. de *Ponto*:

At reditus iam quisq; suos amat, & sibi quid sit

Viile sollicitis supputat articulis.

Rediuiā, morbus est, quum cutis extra ungues se soluit: quia Reduire est soluere. Græcè παραonychία dicitur. *Plinius* li. 29. Lana succida rediuias sanat ex aqua frigida. *Placidus Grammaticus* accipit Rediuias, pro serpentium genere exuijs.

Rediuiua, quæ post interitū redeunt: uel quod mortuū ad uitam redire potest. *Cyprianus*: Ad hanc lucē rediuiuum corpus

animatur. Vel Rediuiua sunt, quæ ex uetusto renouantur.

Quod & *Seneca* sentire uidetur lib. 3. *Declamationum*:

Rediuiuum me senem meretrix uocat. *Iuuenalis*:

Prodiga non sentit percuntem fœmina censum,

Ac uelut exhausta rediuius pullulet arca

Nummus, & è pleno semper tollatur aceruo.

Rediuius, uermiculus, seu bestiola quædā, quæ infixio semper sanguini capite uiuit: cui uni ex omnibus animalibus cibi exitus nō est: sed usq; adeo intumescit satietate, ut ipso alimēto moriatur. Hoc Græci ῥοτῶνα uocant. Latini Rediuium à rediuiendo, id est, soluendo: quod carnem animalium sucu resoluat. Vernaculi nostri tecas adpellant. *Columella* lib. 7. Venetri quoq; & sub fœmina manum subijcere conuenit, ne ad huiusmodi tactum postmodum pauescant: & ut rediuij (qui plerunq; fœminibus inhaerent, eximantur. Nascuntur autem sub gramine.

Redoleo, les, pen. cor. uide in dictione Oleo.

Redorior, rursus incipio.

Redostire, est retribuere.

Reducem, & **Reduces**, pen. cor. illos dicimus, q̄ à periculis in tutū, ab exilio siue captiuitate reducuntur in patriā. *Cice* pro *Milone*: Quid me reducē esse uoluistis? An ut spectante me expellarentur ij, per quos essem restitutus? *Vergilius*: Nanq; tibi reduces socios, classēq; relatum Nuncio:

Reduco, cis, pen. prod. retroduco, retraho. *Iustinus* lib. 2.

Reliquas copias rex ipse reducere in regnum parat. *Suetonius* de *Caligula*: Equitem Romanum obiectum feris, quum se innocentem proclamasset, reduxit: abscissaq; lingua, rursus induxit. Item Reducere, est liberare, & sine periculo recipere. *Apulcius*: Meq; oppido in arcem reduco. hinc *Reduces*. Item replicare, à quo Reductum, replicabilem dicimus. *Verg.* — Inq; sinus scindit sese unda reductos.

Item reconciliare. ut illud eiusdem. — Numenq; reducant.

Huius uerbi quandoq; prima producitur, quādoq; corripitur.

Producitur apud *Horatium* libro *Sermonum*:

Dij tibi dent capta classē reducere Troia. Corripitur uerò apud *Vergilium* lib. 4.

Eiectam classē socios à morte reduxi.

Redulceror, ab ulcere fit. ut, Cutis redulceratur putridis humoribus. id est, in ulcus prouenit.

Redundo, das, ex re & undo, d, interposita, significat superabundo. *Plin.* in *Paneg.* Non alij maridi somno, hesternaq; coena redundantes, comiciorum suorum nuntios operiebantur. Et Redundare refluere, seu recidere. *Plautus*: Hoc facinus intuum redundabit caput.

Refello, lis, ex re & fallo, significat quod dictū est, arguendo falsum ostendo. *Cicero* lib. 2. *Tuscu. quæst.* Et refellere sine pertinacia, & refelli sine iracundia, parati sumus. Et differt à purgo: quod Refellere dicatur de eo qui factū negat: purgare: de eo qui facitur quidem factum, sed defendit.

Refercio, cis, ferfi, ex re & sarcio, significat repleo, quod alij quidē cum ablatiuo, alij uerò cū genitiuo construunt. *Cice* ro pro *Cor.* Quod eis rebus urbem Italianq; referferunt. *Gellius*: Is librū multæ uariæq; historiæ refertū composuit.

Refero, pen. cor. reporto: quasi retro fero. *Quintilianus*: Ad patrem arma nō retulit. Aliquando in consultationem pono. & sic construitur cum aduatiuo mediātē ad. *Sallustius*: Refer (inquit) ad senatum. id est, fer in consultationem. ubi solet iungi de. ut, De omnibus retulit ad senatum. Hinc Relationes dicuntur fieri in senatum. *Seneca*: Ex relationibus manant senatusconsulta. Quod etiā in facto solet. ut *Cicero*: Si ad unum omnia referēda sunt, dignissimū esse Pompeium. hoc est, si uni omnia

omnia adscribenda sunt. Aliquando reuoco, redco. Vergilius: Ille pedem referens. Cic. Referebam me ad illud incredibile. Aliquando recenſco. Verg. Cogere donec oues ſtabulis, numerumq; referre iuſſit. Aliquando ſignificat adſcribo. Suetonius: Ea in Decorum numerū retulit. Aliquando conuerſo. Verg. lib. 11. Multa dies uariuſq; labor mutabilis æui Retulit in melius. Aliquādo renouo, & quaſi rursus ſero. Idē lib. 5. Hūc morē, hos curſus, atq; hæc certamina primus Aſcanius longam muris quum cingeret Albam Retulit: Aliquando produco. Plin. lib. 21. Diximus & terram referre multum. Aliquando narro, indico. Vergilius:

Reſeres ergo hæc & nunciuſ ibiſ Pelidæ genitori.

Aliquando oſtendo. Lucretiuſ libro primo:

Vnde reſert nobiſ uictor quid poſſet oriri, Quid nequeat.

Aliquādo dico. ut, Retulit mihi. Aliquando expriſmo, imitor. Iuuenaliſ: Et multum reſerens de Mæcenate ſupino.

Aliquando reddo. Vergiliuſ lib. 8.

O mihi præteritoſ reſerat ſi Iuppiter annos Qualis eram.

Etiam quum de beneficio reddēdo loquimur, gratia in ſingulāri pro beneficio ſumī debet. ut, Reſeram gratiam. Quin & ad maleficiū reddendū eo autores utuntur. Plautuſ in Curcul.

Ni argentū reſeras. Sed quomodo diſſerat ab ago & habeo,

uide in diſtione Ago. Aliquādo porto. Corneliuſ Taci. Quū

ex agris ſegeteſ domum reſerrent. In tertia uero perſona po-

nitur pro æſtimandū eſt, ſiue ualet, aut intereſt, ſiue utile aut commodum eſt. Et contra naturam re, ſyllaba producit. Ci-

cero Publio Seruilio: Sperare tamen uideor Cæſari collegæ

noſ fore curæ & eſſe, ut habeamuſ aliquā rem publicam, cu-

iuſ cōſiliū magnū reſerebat te intereſſe. id eſt, æſtimandū erat.

Pliniuſ: Inſinitum reſert Lunarīſ ratio. id eſt, ualet inſinito.

Idem: Quippe uictimāſ cædi ſine precatōne non uidetur re-

ſerre, nec Deoſ rite cōſuli. id eſt, intereſſe. Quādoq; ponitur

pro obeſt. Terentiuſ in Phorm. Quid tua (malum) id reſert?

Magni Demipho. Colu. lib. 8. de canibuſ loquens: Non mul-

tum reſert, an uillatici corporibuſ graueſ & parum uelocēſ ſint. id eſt, præiudicat, ſiue incommodum eſt, ſiue æſtimandum

eſt. Plautuſ in Rudente: Quomodo habeas id reſert, iure an

iniuria. Pliniuſ lib. 6. Nec terræ tantum natura circa haſ re-

ſert. id eſt, utile eſt. Liuiuſ uerō lib. 2. aliter. Adeo ne eſt ſun-

data leuiter fideſ, ut ubi ſim, quā ſim magiſ reſerat? id

eſt, æſtimetur, ſiue exiſtimetur, curetur uel. Aliquando ſumitur

pro neceſſe eſt. Salluſtiuſ: Quare uanum quidem hoc cōſiliū

eſt, ſi periculum ex illiſ timuit, ſi in tanto omnium metu ſoluſ

non timet: eō magiſ reſert me mihi atque nobiſ timere. Verg.

lib. 2 Georgicorum:

Neq; enim numero comprehendere reſert.

Habet hoc uerbum præteritum Retuli, & ſupinum Relatū:

quorum unum per duplex tt, alterum per duplex ll, quādoq;

apud poëtāſ ſcribitur. Horatiuſ:

Retulit acceptoſ regale numiſma philippoſ. Luciliuſ:

Id ruruſ cœli rellatum in templa receptant. Catul. aliter:

Si reditum retuliſſet iſ, aut in tempore longo.

Ouidiuſ lib. 15. Metamorphoſeoſ:

Eſſe fidem digitiſ ad fontem ſæpe relatiſ.

Refero acceptum, fateor me accepſſe ab aliquo. Cicero:

Vitā acceptā reſert clemētiæ tuæ. In malū. Idē: Omnia deniq;

quæ poſtea uidimuſ (Quid autem mali non uidimuſ?) ſi rectē

rationinabimur, uni accepta reſeremus Antonio.

Refero impenſum, eſt rationem de expenſiſ uel ſacio,

uel reddo.

Reſicio, ſciſ, pen. cor. recreo, reſtauro. Pliniuſ: Quum reſi-

ciendi animi gratia id ſciſſet. Vnde Reſectum, inſtauratum,

renouatum, & quod corruptum erat in ſtatuſ priſtinū redu-

ctum, dicitur: quaſi ruruſ ſactum. Vlpianuſ: Verbo Reſiciēdi

tegere, ſubſtruere, ſarcire, edificare, & aduehere, adporta-

reſq; ea quæ ad eandem rem opuſ erit, continentur.

Reſigo, giſ, pen. prod. quod fixum erat educo.

Reſlatus, uſ, ſlatus, id eſt, uentuſ cōtrariuſ. Cicero ad Atticiū:

Nauis relata in Vticam reſlatu. Veſtiſ autem reſlata, apud

Apulciuſ, ſignificat quaſi ſtante uento renudatam. Fit autem

à Reſlo, ſlaſ.

Reſluo, ſluuſ, retro ſeu ruruſ ſluo. Vnde Fluxuſ & Reſlu-

uſ maris dicitur.

Reſractariuſ, dicitur qui contumax eſt et nimis ſuæ ſenten-

tiæ tenax. Seneca: Exiſtimant philoſophiæ fideliter deditoſ,

cōtumaceſ eſſe ac reſractarioſ. Dictuſ Reſractariuſ, à reſtrin-

gēdo: tanquā liberrimuſ ſit, & cuncta obſtantiā reſringentſ,

ut nullo ſeruitutiſ clauſtro cohibeatur.

Reſragor, pen. prod. uerbuſ deponēſ, (licet et Reſrago le-

gatur) ſignificat modō reſiſto, modō ſuffragor. Siſenna li. 22.

Multi populi plurimā cōcioniſ dictaturā, omnibuſ animiſ &

ſtudiſ reſragauēre. id eſt; dictaturæ ſuffragati ſunt.

Reſringo, giſ, rumpēdo aperio. Plau. in Captiuſ: Cellāſ re-

ſregit omneſ intuſ, recluſitq; armariū. Plin. in epiſt. Enoteu-

runt quidā tui uerſuſ, & inuito te clauſtra tua reſregerunt.

Reſrico, caſ, pen. cor. renouo. Traſtū à uulneribuſ, quæ ple-

rūq; ſricādo renouātur. Cic. Sex. Sin autem omnia quæ ſentio

perſcripſerim, ne reſricē meiſ literiſ deſyderiū ac dolorē tuū.

Reſrigeratoriūſ, ria, riuſ, quod reſrigerat. Plin. lib. 22.

Reſrigeratoriā tamen uim eſſe conuenit.

Reſrigero, raſ, pen. cor. frigiuſ induco: uel rem calidā frigidā

ſacio. Cice. in Cat. Vbi enim poteſt illa ætaſ aut caleſcere, aut

apricatione meliſ, uel igni, aut uiciſſim umbrīſ aquīſ ue reſri-

gerari ſalubriuſ? Colu. lib. 2. Atq; ita ruruſ in Sole ſiccata,

& mox reſrigerata reconditur. Aliquando Reſrigerare, eſt

ſubleuare, recreare. Vnde Reſrigeriū, ſubleuatio, & quaſi re-

creatio mentiſ. Traſtū ab æſtuantibuſ, qui ſtabelliſ & frigida

aura recreantur. Aliquādo diminucere, ſiue dimittere: ſicut cō-

trario ſeruere, pro creſcere & frequentari.

Reſrina, pen. prod. inquit Feſtuſ, quoniā (ut ait Cintiuſ) ad ſa-

crificiū reſerri ſaba ſolet à ſegete, auſpicij cauſa: quaſi reuo-

cantiſ frugeſ, & domū denuo reuerſi ad rem diuinā faciendā.

Hanc opinionē adiuuat, quod in ſacrificiſ publiciſ, quū pulſ

ſabacea Diſ præbetur, nominatur Reſrina.

Reſuga, ga, pen. cor. generiſ cōmun. qui aliorū dominiū reſu-

git. Eſt & Reſugiuſ, ga, gum, quod eſt recluē ac reiectū. Sido-

niuſ: Capitīſ apex rotunduſ in patulū, à planiciē frontīſ uerti-

cem caſarieſ reſuga criſpatur. id eſt, in frontem reiecta.

Reſugio, giſ, uide in diſtione Fugio.

Reſutatio, una parſ orationiſ dicitur: quæ alio nomine con-

ſutatio nominatur.

Reſuto, taſ, pen. prod. à ſuto, quod frequentatiuū eſt à ſuo,

ſuiſ, quod protulit Plau. in Amphitru. Ne quiſquā tā au-

dax ſuat homo, qui obuiā obſiſtat mihi. Præſertim quum di-

cat Feſtuſ: Futare, arguere eſt. unde & Conſutare. Sed Cato

hoc pro ſæpiuſ fuiſſe poſuit. Ergo (iuxta Feſtū) Reſutare, re-

darguere eſt, ſiue nō ita eſſe oſtēdere. Cicero Dolabellæ: Non

tam id laboro, ut ſi qui mihi obſtrectent, à te reſutentur: quā

intelligi cupio (quod certe intelligitur) me à te amari. Alio mo-

do dixit Laſtantiuſ lib. 4. Quæ omnia, nec ingenio nec doctri-

na defendere ac reſutare poſſent. id eſt, reſellere. Quāuiſ etiā

pro redarguere ſumi queat. Inde Reſutatio.

Regale unguentum, quo Parthorum regēſ ungebantur.

Regalioluſ, auſ, quā Pliniuſ lib. 10. ſcribit adpellari regem

aurum

aium in Italia, propter disidia & bella quæ sunt inter eam & aquilam. Alij putant galgulum: quæ avis Græcè dicitur isteros, à colore. Suet. Pridie autem easdem idus auctem regaliolum cum laureo ramo, Pompeianæ curiæ se inferentem, uolucres uarij generis proximo nemore prosequuntæ, ibidem discerpserunt.

Regalis, & hoc **Regale**, ad claritudinē pertinet, & significat dignum rege. Cicero in Cato. Nihil ei tam regale uideri, quam studium agri colendi. Hinc Regaliter, pro splendide, & munifice, pariter & Regiè, quod idem significat. Cc.

Regelo, las, pen. cor. contrarium est suo simplici. Colu. lib. 2. Quanto fuerit edificij solū pronius Orienti, & astatem liberius capere, per flatum & hyemis procellas minus infestari, & matutino regelari ortu poterit, ut cōcreti rores liqueſcāt.

Regero, ris, penul. cor. uide in dictione Gero.

Regia, giæ, domicilium & aula regis. Liuius lib. 1. Eo tempore in regia prodigium uisu euentuq; mirabile fuit omen. Iustinus: In regiam se recipit.

Regia uia, militaris. hoc est, cōmunis: quæ latior esse consueuit. Hierony. in lib. Nume. Via regia gradiemur. Supra etiam dixit: Per tritam uia gradiemur. & Gradiemur uia publica.

Regiesco, scis, ucteres pro cresco usurarunt.

Regificus, a, um, quod regem facit.

Regifugiū, sacrum quo die Tarquinius fugit ex urbe Roma.

Regilla, uestis, quæ & basilica & trabea dicitur: quoniam ea reges uterentur, auro & purpura intexta. Plautus: Basilicam an regillam induam tunicam.

Regillus, est dimi. à rex, & nomen proprium uiri. Regillus præterea lacus est in Algide syluæ ingressu, ad quem Aul. Posthumus dictator, prospere aduersum Tarquinium Superbum, patriæ eiecsum, & Latinos bellū inferentes pugnauit.

Regina, regis uxor: uel quæ regnum possidet, etiam si uirum nunquam habuerit: utpote ad quam regnum ex successione peruenit. Quandoq; ponitur pro diuitie. Terent. Quia solæ his utuntur reginæ.

Regio, dicta à rego: quod priusquam provinciæ fierent, regiones sub regibus erant, atq; ab his regebantur. Postea maiores in urbe partes, Regiones adpellari coeptæ: à similitudine earum regionum in quas orbis diuiditur. Quatuor autem fuerunt antiquitus urbis Romæ regiones: è quibus prima regio Suburrana, secunda Exquilina, tertia Collina, quarta Palatina. Regiones cœli quatuor sunt: Ortus, Occasus, Meridies, & Septentrio. Ortus & Occasus mobilia ac uaria sunt: Meridies Septentrioq; perpetuo statu permanent. Oritur Quippe Sol, non itidem semper: sed aut æquinoctialis Oriens dicitur, aut solstitialis, aut brumalis. Item non in eundem semper occidit locum: sed occasus eius similiter fit aut æquinoctialis, aut solstitialis, aut brumalis. Ab his quatuor regionibus quatuor uenti flare dicuntur: qui sunt Euris, Austis, Fæuonius, Aquilo: Sunt tamen & alij uenti, de quibus alibi. A Regio fit Eregione, quod est, ex aduerso.

Regionatim, aduerbium, significat per singulas regiones. Suetonius in Cæsare: Ludos etiam regionatim urbe tota, & quidem per omnium linguarum histriones.

Regium, oppidum cisalpinæ Galliæ, à Lepido edificatū. unde & Regium Lepidum uocatur. Regium, propter pulchritudinem & amœnitatem. Est & aliud Rhegyum, quod cum h, & y, de quo infra. Ab illo Rhegyenses: ab isto Regini sunt adpellati.

Regius, giæ, gium, quod est regis. Cicero lib. 3. Offic. Erat autē regius pastor. Aliquando dicitur, quod rege dignum.

Regius morbus, dictus est, quod multo (quod genus potio

nis in regum delicijs erat) curaretur, inquit Varro: Vel quia (ut Celsus scribit) eo morbo adfectos adparatu regio, hoc est, lecto & conclau cultiore, & ludis, lasciuiaq; uiu, perutile est: per quæ mens ægrotantis ex hilarctur. Horatius:

Aut mala quæ scabies, aut morbus regius urget. Idē morbus aurigo antē dicebatur: à colore auri, quæ bilis, per totū corpus diffusa representat. Arcuatus quoq; morbus adpellatur, quod cœlesti arcui sit cōcolor: uel quod ita stringat humana corpora, ut in arcum ducat. Græci istericum nonnunt.

Regno, gnas, regnum possideo. Priscian. Rex solū, quod à regendo nascitur, peperit ex se aliud uerbū regno. Cicc. lib. 3. Offic. Nā si uiolandū est ius, regnādi gratia uiolandū est. Hinc fit Conregno. Ambro. Si tolerabimus, & conregnabimus.

Regnum, dicitur tam regio ipsa subiecta quæ à rege possidetur, quā ipse dominatus. Cicero Cas. Non regno, sed rege liberati uidemur. Interfecto enim rege, regios omnes nutus tuemur. Regnū etiam dici potest, quicquid possidetur. Idem lib. 1. de Oratore: Quare negasti te fuisse laturum, nisi in regno meo esset id est, in Tusculano. Vnde Interregnum proprie adpellatur id tempus quo regnū uacat rege. hoc est, antē quā in demortui locum nouus rex præficiatur. Per translationem tamen Interregnum est dictum, quum loco magistratus interrex creatur. Liuius: Quum sine Curuli magistratu Respub. esset, patricij coicere, & interregem creauere. Contentio, consules ne an tribuni militum crearentur in interregno, rem complures dies tenuit.

Rego, gis, xi, ctum, guberno: quasi rem populi ago. Verg. Pacatumq; reget patrijs uirtutibus orbem.

Et Regere, est rectum tenere. Corneli. Qui nimio dolore regere caput non posset. Huius cōposita sunt Arrigo, quod est, erigo, elcuo. Terentius in And. Arrige aures Pamphile. Sallustius: Sed ubi primum dubijs rebus nouandis, spes oblata est, uictus certamen animos eorum arrexuit. Corrigo, Dirigo, Eri-go, Pergo, Porri-go, Surgo, siue Surri-go, sursum rego. Verg. lib. 4. Tot linguæ, totq; ora sonāt. tot surrigit aures. Ambros. lib. Hexa. Subri-go usurpat: Ast ubi ad æstiuas conuerſiones in Septentrionem se subrigit, spacia diurna producit.

Regrador, pen. cor. quasi retro grador, & per gradus retro cedo. Hieronymus contra Rufinum: Sacerdotes qui peccauerant, regradabantur in edituos & ostiarios.

Regredior, **Regressio**, & **Regressus**, uide in dictione Gradior.

Regula, norma qua lineæ diriguntur: quasi mensuram regens. Per translationem dicitur breuis rerum præceptio.

Regularis, & hoc **Regularē**, quod secundum regulā est: uel quod in regulā trahi potest. Vnde & Regularē dictum est, quod à caldario coronarioq; distinguitur. Coronarium est, quod tenuatur in laminas, taurorumq; felle tinctū, speciē auri præbet, in histrionū coronis. Caldariū, quod funditur, tantum malleis fragile est. Regularē, quod obsequitur malleis: & ab alijs ductile adpellatur. Sed in cæteris metallis Regularē dicitur, quod excoctum igni diligentius est, uitijq; purgatum.

Regulo, las, à regula, significat dirigo.

Regulus, diminutiū, quasi paruus rex. Nō quod paruæ stature: sed quod alicuius urbis aut oppidi dominus sit: qui generali uocabulo dominus aut princeps dicitur. Quāuis proprie Reguli, sint filij aut nepotes regū. Est & Regulus dictus auis minima: à quibusdā regaliolus dictus: alio nomīne trochilus: et ab Aristotele ῥεγολος, quasi rex & præſes auis dicitur. Et Regulus, genus serpentis est: quem Græci basiliscum uocant.

Reiectanca, siue Reiecta, à philosophis dicitur mala, qualia sunt morbus, ægestas, dolor. Ex eo dicta quod reijciuntur, repellanturq;

repellanturq; tanquàm noxia. Quæ etiam alio nomine dicuntur relationes.

Reiectio sanguinis, Græcè dicitur ἀπορροή, triū generum. δὲ ἡ βρωσις, quoties exesa parte aliqua sanguis expuitur. Rhegmochasmos, id est, ἡ ῥήγμα χασμαστος, quoties id fractura contigit. Tertium anastomosis, quoties uenarum alicuius ore patefacto effunditur.

Reieculæ, oues, quæ ætate uel morbo reijciuntur. Varro: Scire oportet in grege, quod reieculæ sint alienandæ.

Reicio, cis, penul. corre. retro iacio. Vergilius:

Reijciunt parmas, & equos ad mœnia ducunt.

In quo producitur re, syllaba. Corripitur uerò apud Statium lib. 4. Thebaid. Tela manu reijcitq; canes.

Quandoq; Reijcere, est repellere. Vergilius:

Tityre pascetes à flumine reijce capellas.

Quandoq; refutare, abijcere, & pro uili habere. Apuleius: Me uero tanquàm inutilè reiecerunt. Quàdoq; euomere. Suetonius de Augusto: Senos sextantes nō excessit: aut si excessisset, reijciebantur. Hinc Reiectio, etas, Spartianus de Antonino Pio: Quum caseum Alpinum in cœna edisset, auidius nocte reiectauit. Reiectio, & Reiectus, pro uomitu. Plinius: Et uernatio utilis erat, si postquàm sorpta fuerit, statim reiectio sequatur. Aliquando Reiectio dicitur electio. Vnde apud Asconium, Reiectos iudices, electos intelligimus. Celsus: Et reiectus cibi non erit inutilis, si rarò fiat.

Relatiuum, à Grammaticis dicitur, quod aliquid superius dictum refert. ut, qui, quæ, quod. Dialectici dicunt Relatiuum esse, quod aliquid refert, sine quo nec ipsum potest consistere. ut pater & filius, dominus & seruus, relatiua sunt: quia nec pater esse potest si filiū nō habeat, nec dominus nisi seruū: & talis respectus Relatio uocatur. Notandū, quod Relatiuū trahit ad se sepe antecedens: præsertim quum antecedens postponitur. Quintilianus: Timeo ne quos porrexerim cibos, uenena fiant. Præterea Relatiuū substantiæ, sæpe pro relatiuo accidentis ponitur. ut, Non sum is quem putas, id est, talis qualem putas. Interdū discordat à suo antecedente, & cōcordat cū substantiuo, tam in genere quàm in numero. Sallust. Est locus in carcere quod Tullianum adpellatur. Lilius: Anxur fuit quæ nunc Thrachina sunt. Cicero: Omnes tenues atq; incertes (quæ maxima in populo multitudo est) sibi præsidium paratum putant. Interdum ad se trahit nomen subsequens substantiuum. Lilius: Cui Africano fuit cognomen.

Relēgo, gas, pen. prod. separo, remoueo. Verg. li. 3. Georgic. Atq; ideo tauros procul atq; in sola relēgant Pasceat:

Cicero lib. 3. Offic. Criminabatur etiam, quod Titum filium, qui postea Torquatus est adpellatus, ab hominibus relegasset, & ruri habitare iussisset. Aliquando remitto. Plinius lib. 7. Nec tamen ego in plerisq; eorum obstringam fidem meam potiusq; ad autores relegabo, qui de dubijs rogent omnibus. Aliquando exulem facio, in exilium mitto. Vnde Relegati, dicuntur in exilium missi. Hierony. Herodes ille, qui cum Pilato postea amicitiam fecit, huius Herodis filius est frater Archelai, quem & ipsum Tiberius Cæsar Lugdunum relegauit, quæ est Galliarum ciuitas.

Relēgo, gis, pen. cor. rursus lego. Ouidius:

Quum relego, scripsisse pudet: nam plurima cerno,

Me quoq; qui scripsi iudice dignalini.

Relicinus, pen. prod. significat in occiput, refugee capillamento, recripsum. Nomē (ut quidā putant) à recello deductū, quod significat retraho, reuibro, reclino, & casum reduco. Et quoniā ad cranū capillitium retorquetur, inde Relicinus, ueluti recellinus, crinis adpellatus, euphoniæ causa. Apuleius

lib. 1. Flo. Laudauit sese, quod erat & coma relicinus, & barba squallidus, & pectore hirsutus. Et Relicina frons dicitur. ut idem paulò post. Et tabulis, & toreumatis idem uigor accerrimū bellatoris, idem ingenium maximi bellatoris, eadē forma uiridis iuuentæ, eadē gratia relicinæ frontis cerneretur. Idem etiam frontem relicinam in Alexandro Magno fuisse laudat: quæ scilicet lata, aperta, spectabilis, & à capillorum tegumēto libera uisereetur.

Religio, (ut Cicero lib. 2. Artis uite, inquit) est quæ superioris cuiusdam naturæ, quam diuinā uocant: curā ceremoniamq; adfert. Plutarchus in Pauli Acmylij uita dicit, Religionem esse diuinarum rerum scientiam, à philosophis adpellatam. Massurius Sabinus scribit Religiosum esse id, quod propter sanctitatem aliquam remotum ac sepositum sit à nobis, à relinquendo dictum. Vnde Vergilius:

Est ingens gelidum lucus propè Ceritis amnem,

Religione patrum latè sacer: undiq; colles

Inclusere caui, & nigra nemus abiète cingunt.

Ostendit enim religiosum locum esse à populi cōmunionē separatum, difficultate adeundi. Lactantius, à religando Religionem dictam, lib. 4. adserit: Hac conditione (inquit) gignimur, ut generati nos Deo iusta & debita obsequia præbeamus. Hunc solum nouerimus, hunc sequamur, hoc uinculo pietatis adstricti Deo & religati sumus: unde ipsa Religio nomē accepit, non (ut Cicero interpretatus est) à relegendo. Augustinus uerò lib. 10. de Ciuitate Dei, à reeligendo Religionem dici existimat, quum inquit: Hunc eligentes, aut potius reeligentes: amiseramus enim negligentes: hunc ergo reeligentes: unde & Religio dicta perhibetur. Quandoq; tamen Religio accipitur pro metu. Connexa enim sunt timor & Religio.

Stadius: Primos in orbe Deos fecit timor. Vergilius: Iam tum religio pauidos terrebat agrestes Dira loci: Vbi Seruius: Religio, id est, metus, uel sollicitudo: ab eo quod mētē religet. Inde dies religiosi, infames uel infasti dicti sunt. Suetonius de Augusto: Huc introire (nisi necessario & caste) religio est, id est, nefas, nō licet, metus est. Aliquando sumitur pro superstitione. Vnde Religiosus dicitur, quod nimia & superstitiosa religione se adligauit. Terentius in Heautontimor. Ut stultæ & misere omnes sumus religiosæ. Religiosus tamē homo etiā dicitur, qui amat Religionem. Sepulchra & monumenta religiosa sunt, id est, habēt in se religionem. Ille adorat: hæc adoratur. Religiosi dies (ut lib. 4. docet Gellius) dicuntur tristi omine infames, impeditiq; in quibus res diuinas facere, & rem quampiā exordiri nouā temperandū est: quos uulgus nefastos uocat. Hinc Cicero ad Atticum, diem Alliensis pugne religiosum esse dicit. Macrobius lib. 3. Saturnalium: Religiosi sunt dies, qui faciendæ & uitanda discernunt.

Religio, gas, pen. cor. Vide in dictione Ligo.

Relinquo, quis, retro dimitto. Lactantius lib. 1. Fur ac nebulos Mercurius: qui ad famam sui nil reliquit, nisi memoriā fraudum suarum. Et Relinquere, est aliquid pro suo alicui dimittere, seu relegare. Plautus in Aulularia: Agri reliquit ei non magnum modum: quod cum labore magno & misere uiueret. Huius compositum est Derelinquo.

Reliquiæ, quarum, dicuntur pauca quæ relicta sunt. Verg. His accensa super iactatos equore toto Troas reliquias Danaūm.

Reliquum feci, eleganter pro reliqui: sicut missum feci, pro dimissi.

Reliquius, quæ, quum, penul. cor. significat id quod superest. Cæsar lib. 1. Cōment. Demonstrant sibi præter agri solū nihil esse reliqui. Cicero Cur. Reliquū est, ut certemus officijs inter nos.

nos. Terent. in And. Ut pernoscat is quid spei sit reliquum.
Reluctor, stans, uide in dictione **Luctor**.
Reluo, luis, rursus lauo, & sic componitur ex re & lauo: sicut diluo. Quandoque significat soluo, siue repignero. Plautus: Repignerat, reluit, uendit. Et sic ex re & lauo componitur.
Remandere, ruminare. Plinius libro decimo: Pontici mures simili modo remandunt.
Remansio, à remaneo: sicut à maneo mansio. Cicero ad Q. Frat. Primum tuam remansione etiam atque etiam probo.
Remeculi, nauigiorum genera, quibus Lemnij utebantur.
Remedior, diaris, deponens, remedium adhibeo. Hier. contra Iovinianum: Multi impatientia gula uomitu remediatur.
Remedium, à medeor, deris, descendit.
Remelignes, remoræ: à morando. Plautus: Quid nunc ille tandiu remorantur remelignes?
Remendo, das, uide in dictione **Menda**.
Remeo, meas, retro meo, redeo. Vergilius: Si patrios unquam remeassem uictor ad Argos.
Remiges, nautici qui remos agunt, & remigandi ministerio mancipati sunt. Huius nominatiuus singularis est **Remex**, remigis. Curtius: Remex militis officia turbabat.
Remigium, ipsa remorum agitatio, & remigatio. Vergil. lib. 1. Ge. Non aliter quam qui aduerso uix flumine lembum Remigijs subiget. Idem transtulit ad aues: Volat ille per aëra, magno Remigio alarum. Aliquando ponitur pro remigum multitudine. Idem libro 3. Remigium supplet, socios simul instruit armis.
Remigo, gas, penultima correpta, remis nauigo: quasi remis ago. Cicero lib. 4. Tuscul. Vtrum igitur mauis nos statim uel la facere, an quasi è portu egredientes paululum remigare? Huius composita sunt **Eremigo**, pro enauigo, emetior. Plin. Circa Cassium quoque multa Oceani littora explorata, paruoque breuius, quam totus hinc aut illinc Septentrio eremigatus. **Subremigo**, subtus remigo. Idem lib. nono: Ceteris subremigans brachijs, media cauda ut gubernaculo dirigit.
Remillum, repandum dicitur, à remi similitudine.
Reminiscor, recordor, quod sit, quum ea quæ mens tenuit repetuntur: quasi iterum rem in mentem reuoco. Componiturque ex re, & miniscor. Vnde & **Cominiscor**. Est autem minisci, fingere & formare. Reminisci, reformare, & iterum componere quæ lapsa erant. Qui uero reminiscitur, iterum in mentem reuocat. Ex qua re homo sapientior redditur: & ideo recordatur. id est, iterum cordatus fit. Differt memoria à Reminiscencia: quia illa communis est omnium animantium: hæc ad homines tantum: quum sit discursus rerum cum ratione ab uniuersali ad particularia, & à remotis à sensu.
Remisse, aduerbium modò humiliter. Sallustius: Pauca timide remisseque locutus, abscessit. Modò letè, & ueluti remisso, id est, relaxato animo. Cicero libro de Oratore: Quis unquam res, præter hunc, tragicas penè comice, tristes remisse, seueras hilare, forenses scenica propè uenustate tractauit?
Remitto, mittis, proprie retrò mitto. Plaut. Munera accipit frequens, remittitque nunquam. Construitur quandoque cū ablatiui, ut apud Curtium lib. 2. Captiuos si placet reddi, honestius dono donabimus quam precio remitteremus. Aliquando rursus mitto. Col. lib. 1. Et eadem euentilata mundiora sunt, lapillisque carent & glebulis: quas per tritura ferre, terrena demittit area. Aliquando simpliciter pro mitto ponitur. Lucilius: Cohibet domi mæstus se Albinus, quod repudiū filiae remisit. Aliquando pro relaxo, & ad negligentia descendo. Vnde animam remittere dicimur, quum deponimus curas & negligimus. Cuius contrarium est intendo: sumpta translatione ab

arcu. Cicero: Quæro non quibus intendam animum rebus, sed quibus remittam. Hinc **Remissio**, relaxatio animi dicitur. Aliquando pro concedo, condono, & dimitto, & tunc construitur cum datiuo. Vatinius Cicroni: Meam animaduersionem & supplicium, quo usus eram in eum quum cepissem, remitto tibi & condono. Iustin. Igitur magi ad fauorem populi conciliandum, tributa & militie uacationem in triennium remittunt. id est, concedunt. Lactantius libro quinto: Et ideo cum nequanda perpetuatur, uerbo quidem reluctamur: sed Deo remittimus ultionem. id est, dimittimus, siue committimus. Aliquando pro demitto. Cic. lib. 1. Off. Ex oculorum obtuitu, ex eleuatione & remissione superciliorum, aut ex contractione. Aliquando pro relinquo. Colu. lib. 1. Nunquid absentia sua de disciplina & custodia remisit num aliqua uitis? nū arbor? num fruges absuit. Aliquando pro intermitto. Terentius in Heaut. Nullum remittis tempus, neque te respicis. Aliquando pro cesso. Idem in Hecyra. Nam si remitteret quippiam Plolomena doloris, omnem rem narrabit scio.
Remo, mis, repeto. Ennius: Riuos camposque remant. Alij **Remere**, putant dictum quasi remeare.
Remora, pen. corr. animal aquatile, admodum breue. à Græcis echineis dicitur, spinis & crustis testum, à remorando dictum: quod nauem cui adnixum fuerit remoretur. Plinius libro nono: Est paruus admodum piscis, aduersus petris, echineis appellatus: hoc carinis adherente, naues tardius ire creditur. Inde nomine imposito, **Remora**, à remorando dicitur. **Remora** etiam retardatio dicitur. Lucil. Quæ nam uox ex te resonans meo gradu remoram fecit? Plautus in Trinummus: Ita uincunt illud conducibile gratia quæ in rebus multis obstat, odio sequi sunt, remoramque faciunt rei priuatae & publicæ.
Remorbesco, bescis, significat in morbum recido.
Remordeo, des, crucio, sollicito Vergilius: Quando hæc te cura remordet.
Remores, aues in auspicio dicuntur, quæ acturum aliquid remorari compellunt.
Remoria, locus in summo Auentino: ubi Remus de urbe condita fuerat auspicatus. Cornucopia.
Remoror, penultima correpta, retardo, retineo, à remora pise, ut inquit Donatus: Terentius in And. Ne quid uestrum remorer commodum. Apul. Sic me abire oppido uolentem, suauiter remoratur illecebra.
Remulculo, proprie est remigando è scapha grandiorē nauim traho. Quod aliquando non necessitatis gratia fit: sed ut nauis quietius agatur. Hinc **Remulcolare**, aliquando dicimus molli ac leni tractu ad progressum mulcere. Sisenna libro secundo: Si quæ celeriter solui poterat, in altum remulculando trahitur. Et à remulcendo fit. In eadem significatione sunt **Remulco**, cas, & **Promulco**, cas.
Remulinus, ager dictus à Remo possessus. Cornucopia.
Remus, nomen propriū fratris Romuli: & instrumentū quo naues aguntur, & τὸ ῥέμα Item: Remus dicitur lorum quod continet tubam, ut inquit Seruius in commentar. lib. 6. Aencid.
Renarro, significat sicut simplex. Vel re, pro diligenter siue adfatim accipiendum puto. Vergilius libro tertio Aencid. Sic pater Aeneas intentis omnibus unus Fata renarrabat diuina, cursusque docebat.
Renes, sunt qui lumbis adherent, & τὸ ῥέμα, quod est fluo: quod riuus ab his obsecni humoris oriatur. Hi à ueteribus nephrindines uocabantur: qui à Græcis dicuntur νεφροί, νεφρός ren. νεφρίτις, morbus renū, νεφρίτις, qui renū morbo laborat. Diminutiuum à Ren est **Renunculus**.
Renideo, des, uide in dictione **Nideo**.

Renones, uide *Rhenones*.

Renunciata, insula in Aethiopico mari: quæ (ut Plin. lib. 6. scribit) ita diues est, ut equos talentis auri incolæ permutent.

Renuncio, *cias*, refero, siue roporto: ut *missi* nuncij referre solent de his ad quæ *missi* sunt. *Cæsar* in *Commentar.* primo: Qualis esset natura montis, & qualis esset in circuitu ascensus, qui cognoscerent *missi*, renunciatum est facilem esse. Aliquando *Renunciare*, est adperte nunciare, significare. *Tertius* in *Andria*: Quasi tibi renunciata sint hæc sic fore. Et iterum. Id ego iam nunc tibi here renuncio futurum, ut sis sciens: ne tu hoc mihi posterius dicas, *Davi* factum consilio aut dolis. *Donatus*: *Renunciare*, est quasi secretum consilium uel malum nunciare. *Re*, enim syllaba apud ueteres interdum abundat. Aliquando significat renuere, cedere, resignare, seu restituere. *Cicero* in *Verrem* actione quarta: Atq; iste *Stenio* uehementer incensus, hospitium ei renunciat, domo eius emigrat. Hinc *Renunciatio*, cessio. Inde componitur *Abrenuncio*.

Reor, *reris*, ratus, existimo, opinor. *Plautus* in *Amphitryo*. Quid me non rere expectatum?

Repagulum, & *Repages*, *gis*, *pen.* pro. ex *re* & *pago* dici possunt obices. *Ouidius* libro quinto *Metamorphoseos*: *Raptaq;* de dextro robusta repagula postis. *Ossibus* illis. *Proprie* *Repagula* dicuntur, quæ patefaciendi caussa ita figuntur, ut econtrario pangantur. In ostio enim duo sunt postes, qui cardinibus continentur, & repagulis clauduntur. *Cicero* libro de *Divina*. *Herculis* ualvæ clausæ repagulis, subito se ipsæ aperuerunt. *Plinius*: Firmissima in rectum abies, eadē ualuarum repugulis, & ad quælibet intestina opera, aptissima. Inde *Repagula*, pro omnibus claustris obicibusq; ponuntur. *Lucanus*: *Pedibusq;* repagula laxat.

Repandus, *da*, *dum*, quod est recuruum, & sinuum, & quod retrorsum patet. *Hieronymus* de *Socrate* scribit, quod esset repandis cruribus.

Reparamen, idem quod reparatio.

Reparo, *ras*, penultima correpta, restituro, & in pristinum statum redigo: quasi *paro* rursus. *Curtius*: Ille non ignarus, & principes amicorum, & exercitum offendi, gratiam liberalitate donisq; reparare tentabat. *Lactantius* libro sexto: Nam parcere, id est, mediocriter uti pecunia, quasi quædam pusilla nimitas animi est: aut pratimentis ne sibi desit, aut desperatis posse illa reparare.

Repastino, *nas*, penultima producta, ex *re* & *pastino*, quod est fodio. Vide in dictione *Pastino*.

Repauso, cum adfusatiuo, quietem capio. *Augustinus* in *Manua*. Quæ fatigatum spiritum repausat, & cor triste letificet.

Repedo, *das*, penultima correpta, pedem retraho, recedo, uide in dictione *Pedo*, *das*,

Repello, *lis*, repuli repulsum, significat retro pello, reijcio. *Ouidius*: Quæq; ferox repuli doctis medicantibus ignes.

Plautus in *Casina*: Repulit mihi manum. Apud poetas *Repulsi*, per duplex *pp*, quandoque scribitur. *Lucanus*: Repulit à *Lybicis* immensum *Syrtibus* æquor.

Rependo, *dis* retribuio, recompenso. Tractum à pecunia. *Verg.* — *Fatis* contraria fata *Rependens*. *Plaut.* in *Pseud.* Sine modo, rependam ego cuncta ob hæc hercle una opera.

Repenso, *sas*, pondero, & repondero, seu reuideo, & subtiliter iudico. *Lactantius*: Nam qui uiolauit impie humile, sentiet in potestate ultorem: eaq; omnia quæ legunt & non intellegant, repensante Deo patietur. Et *Repensare*, recõpensare. *Augustinus* *Sermone* de *Inimicorum* dilectione: *Beatus* *Iosepheus*, pro parricidij crimine, impijs fratribus suis, non animi amaritudinem: sed charitatis dulcedinem repensauit.

Repentē, aduerbium, significat subito, quod quidam à *repositis*, deriuant, per antiphrasim. Sed non uidetur uerum: quod *Repentē* primam correptam habeat: sed magis à *repens*, cuius prima similiter corripitur. *Ouidius* in *Fastis*:

Bina repens oculis occultit orameis

Repentinus, *na*, *num*, penultima producta, quod est subitum, ut *Mors* repentina, *Bellum* repentinum.

Reperio, *pēris*, *pen.* cor. *reperi*, uel *repperi*, apud poetas, per duplex *pp*, ex *re* & *pario*. Vnde *Reperitū*, quasi *re partum*, & in lucem proditum. Et *proprie* *Reperire*, fortune est: inuenire consilij. *Ouidius*: — Tu non inuenta reperta es.

Ausonius uno disticho primā huius præteriti & productam, & correptam protulit, quando dicit:

At qui condiderat postquam non repperit aurum,

Aptauit collo quem reperit laqueum.

Repeto, *tis*, penultima correpta, proprie restituendum peto. *Cicero* lib. 2. ad *Herennium*: Id quod argentario obtuleris, expensum à socio eius recte repetere possit. *Tertius* in *Eunu*. Hanc tibi dono do, neq; repeto pro illa abs te quicquam precij. Interdum *Repetere*, est sepius petere. Idem: *Cæsari* repetenti negare nō potui. Interdum reiterare, resumere, inchoare. *Cic.* de *Oratore*: *Repetam* & nō ab incunabulis nostræ ueteris puerilisq; doctrinæ, quendam ordinem præceptorum. *Cæsar* *Comment.* lib. 1. Bello *Heluetiorum* confecto, totius fere *Galliæ* legati principes ciuitatum, ad *Cæsarem* congratulatum uenerunt, intelligere sese tametsi pro ueteribus *Heluetiorum* iniurijs *populus Romanus* ab his poenas repetisset: tamē eam rem non minus ex usu terræ *Galliæ*, quàm *populi Romani* accidisse. id est, resumpsisset. Interdum reuoluere, siue uoluntate, cum ablatiuo huius nominis memoria. *Cicero* in *Oratore*: Cogitanti mihi sepe numero, & memoria uetera repetēti. Interdum significat redire. *Vergilius*:

Quum primum pastu repetent præsepia tauri.

Luuius libro primo. Quippe uera fuga, qui simulantes paulo antè sicuti erant, oppidum repetebant.

Repetundarum, à prouincialibus adfusatur is qui præses prouinciæ, alienas pecunias aut ui aut dolo expilauit. Vnde *Iureconf.* lib. 48. *Digestorum*: *Lex* *Iulia* repetundarum pertinet ad eas pecunias, quas quis in magistratu legatione uel alio officio ministerio ue acceperit. Sed postea latius patuit, ut hoc nomine omnia quibus diuitiæ constant contineantur, ut uasa preciosa, uestes, frumentum, nauigia, ut etiam si quis *populus* alteri *populo* iniuriam fecerit, aut captiuorum, aut incēdij, aut prædæ: qui iniuriam repeteret, diceretur agere *Repetundarum rerum*. Ergo quæ repetuntur quæ sunt ablata, tunc *Repetundarum rerum* agitur, uel de *Repetundis*. Nec habet plures casus. A *Repeto*, *is*: e, in u, mutata: quia id tertia coniug. præter ceteras patitur. Et ut distirret ab illo qd dicitur: *Missi* sunt legati ad res repetendas, quo significatur, principi uel populo crepta esse uel pecorū, uel hominum, uel locorū corpora.

Repignero, *neras*, pignus recipio soluto precio. *Iureconful.* titulo *Commodati*: Non repigneras ut mihi reddas.

Replaudo, *dis*, repercutio. *Plaudo* enim, quod & *Plodo* dicitur, manibus pulso, & strepitum facio. Vnde *Plausus*, quo boni recipiebantur, quū mali exhiberentur.

Replico, uide in dictione *Plico*.

Replumbari, à *Iurisconsultis* positum est pro eo quod est reselli, & resoli emblemata, & uasis & lapidibus inclusa.

Repo, *pis*, *psi*, *ptum*, proprie dicitur de animalibus quæ pedibus & uentre gradiuntur: ut sunt uermes, quæ *Reptilia* dicuntur, à *rependo*. Quamuis & ea quæ paruos pedes habēt, *Repere* dicantur, ut sunt lacertæ, & similia. Transfertur etiā ad radi

ad radices. Columella libro octauo: Spacium autem radicibus quā repant lapides præbent. Huius composita sunt Adrepo, quod est, ad aliquid repo. Correpo, simul repo, simul tenco. Varro in prologo libri secundi de Re rustica: Igitur quod nunc intra murum ferè patresfamilie correpserunt, relictis falce & aratro. Columella in præfatione: Patresfamilie falce & aratro relictis, intra murum correpimus: & in circis potius ac theatris, quàm in segetibus ac uinetis, manus mouemus. Erepo, difficulter loca aspera & ædita scando: tanquàm opus sit crepere magis quàm ambulare. Suetonius in Tyberio: Territus, quod is à tergo insulæ per aspera & denia erepsisset ad se. Irrepo: intro seu latenter repo. Hieronymus ad Damasum: Nunc illud quod non quæscras, dum aliud agimus irrepsit. Obrepo: Prærepo, extra, seu quàmprimum, aut antè repo. Columella libro quinto: Videtur etiam focaneus palmes, qui solet in bifurco medius prærepere: et idcirco eum prædicto uocabulo rustici adpellant, quod inter duo brachia qua se diuidit uitis, enatus, uelut fauces obsidet. Prorepo: ultra repo. Idem libro quarto: Ut mota equaliter humus nouellis radicibus, quancunque in partem prorepserit. Prorepo ualde, seu ad finem, & cum labore repo. Columella lib. decimo: Tota maceries opere testorio leuigatur extra intraque, ne fæles aut uipera preepat. Surrepo, subius uel latenter repo. Et habent penultimam productam.

Repōno, nis, penultima producta, rursus pono. Vergilius: -Arisque reponimus ignē. id est, rursus adhibemus ignem & sacrificamus. Martialis: Vllus si pudor est reponere coenam. Vnde Reponere fabulas & scripta poëtæ dicuntur, quum secundo hæc in scena adponunt. id est, quum rursus recitant. Solebant enim (ut inquit Porphyrio) qui ludis apud ueteres præerant scriptores, quum primum in scenam prodirent, benigne excipere: ut si fortè non recte egissent, iterū ad scribendum audientium benignitate allicerentur. Vnde Horatius: Fabula quæ posci uult & spectata reponi. id est, primò & secundo recitari. Quandoque Reponere, est recondere, & collocare. Vergilius:

-Manet alta mente repostum Iudicium Paridis. Horat. Inspice si possit donata reponere letus. Lucret. lib. 4.

Quamuis multa quidam sapientum turba putaret sensum animi certa non esse in parte locatum: Verum habitum quendam uitalem corporis esse, Agrippæ Graij quam dicunt, quod faciat nos Viuere cum sensu: nulla quum in parte fiet mens. Ut bona sæpe ualētudo quum dicitur esse Corporis, & non est tamen hæc pars ulla ualentis: Sic animi sensum non certa parte reponunt.

Quandoque reddere, uel restituere: quasi retro adponere. Plaut. in Persa: Des mihi numos sexcentos, quos pro capite illius pendam: quos continuo tibi reponam in hoc triduo aut quadriduo. Et (autore Seneca ad Luciliū) prisci signate dixerunt id Reponi, quod creditori debemus. Iuuenalis:

Semper ego auditor tantum: nunquam ne reponam?

Quæ uerba indignatis sunt, utpote semper audientis, & nunquam scripturi. Quandoque reuocare, reprimere, cohibere, Status. -Quoties iam torti reponam

Fulmina, quàm rarus terris hic imperet ignis.

Quandoque reducere, reficere. Vergilius lib. 2. Georgic. Et quantum longis carpent armenta diebus.

Exigua tantum gelidus ros nocte reponet.

Quandoque superaggrare. Idem lib. 3. Georg. -Atqui non Mæstica Bacchi Munera, non illis epula nocuere repostæ.

Quandoque scribere.

Horatius:

Scriptor honoratum si fortè reponis Achillem.

Quandoque retro seu seorsum ponere. Hieron. lib. 1. Regum: Da partem quam dedi ut reponeres seorsum apud te.

Reporto, tas, retro porto, reuoco. Hieron. in libris Regum: Reporta arcam in urbem.

Repositorium, uas in quo reliquæ ciborum, & mensæ instrumenta reconduntur: siue ex corio sit, siue ex alia materia Plinius: Bibente conuiuia, mensam uel repositorium tolli, inauispatissimum habetur.

Repotia, dicta sunt quum postridie nuptias apud nouum maritum cenatur: quod quasi reficiatur potatio. Horatius: Ille repotia natales alios uel deorum Festos albatos celebret.

Reprehendo, retraho, quasi retro prehendo. Liuius: Adeo turbati erant dextræ alæ equites peditesque, ut quodam consul Cato, manu ipse reprehenderit, uerteritque in hostem. Propert. Quam possit nostros quisquam reprehendere cursus.

Alias significat arguo, increpo.

Represento, as, ad præsens adfero. Aliquando Representare, est referre uel reddere. Sueton. in Clau. Representaturus pro opera dignam cuique mercedē. Et alibi representando præmia dixit in prima significatione. Quint. Representatis iudicijs. Col. Itaque non ægre consequitur, si semper se representauerit. Idem: Representant uiridē saporem oliuariū. id est, refrunt.

Reprimo, mis, penultima correpta, contineo, cohibeo. Cicero. Reprime impetum. Vergilius: -Dextramque repressit.

Reprobo, improbo, & quasi refuto. Cornucopia.

Reprobis, improbus. Cornucopia.

Reproces, pro asperis & difficilibus usurpatur. Plin. libro 18. In reprobus ac supinis lateribus procumbere quasdam occidere & in alias dirigi.

Repromitto, iterum siue maxime promitto. Cicero in Bruto: Non me hercule repromittere istuc quidem ausus sum, nemi minem amplius eo nomine petiturum.

Reptile, penultima correpta, quicquid reptat. Ambrosius: lib. Hexa. Scimus reptilia dici genera serpentium, eo quod super terram reptant: sed multo magis omne quod natat, reptandi habet uel speciem uel naturam. Hieronymus in Gene. Producant aquæ reptile animæ uiuentis.

Repto, as, frequentatiuum, significat sæpe seu continuo repo. Hieronymus ad Furiam: An uereri ne proles Furiana deficiat, & ex te parens tuus non habeat pusionē, qui repetit in peccatore. Et Reptare dicimus eum qui segnitè & quasi testudine passu incedit, quales sunt qui in hortis aut uincis spatiantur. Horatius: An tacitum syluas inter reptare salubres.

Repudio, as, matrimonium dirimo, & quasi ob rem pudendam aliquam repello. Suetonius in Cæsare: Neque ut repudiaret illam compelli à dictatore Sylla nullo modo potuit. Interdum ponitur simpliciter pro non accipio, recusio. Terentius in And. Repudio consilium quod primum intenderam.

Repueraſco, quasi in puerile ætatem reuertor, quod de senibus ferè dicitur, quum desipere uitio ætatis incipiunt. Cicero.

Repulsa, reiectio, ab honore seu magistratu.

Repungo, quando de ratione, uel calendario loquimur, facit præteritum repunxi. Quando uero uicem redditam ostendimus, repugi. Cicero. Lentulo: Darent mihi ipsi alium Publiū, in quo possem illorum animos mediocriter laesitatus repugere.

Repūto, as, penultima correpta uide in dictione Puto.

Requiro, is, penul. prod. sapius, uel rursus quero: Terentius in Adelphi. Ibo ac requiram fratrem, ut in eum hæc euomā. Plautus in Cist. Vestigium hic requiro, quā aufugit mihi. Plinius in epist. A quibus libenter requisierim cur concedant (si concedunt tamen) historiā debere recitari.

Requirito, tas, frequentatiuum. Plaut. in *Most.* Quid tu otio
sus res nouas requiritas?

Res, generalem habet significationem. Nam (ut Paulus Iure-
consultus inquit) siue corporalia, siue incorporalia compre-
hendit. Corporales res sunt, quæ uere tangi possunt: ut homo,
uestis. Incorporales, quæ tangi non possunt: qualia sunt ista,
quæ in iure consistunt: sicut hereditas, ususfructus, obligatio-
nes sunt. Et à dialecticis dicitur terminus transcendens, quo
substantia, qualitas, actio comprehenduntur. Sumitur quædoq;
Res pro statu ac conditione, ut respublica, res priuata, res fa-
miliaris, res uxoria, res mea, res tua. Cicero: Id enim rebus
nostris minime conducebat. id est, statui nostro. Sall. At nobis
est domi inopia, foris æs alienum, mala res, spes multo aspe-
rior. Quandoque Res dicitur prout distinguitur à persona.
Vnde loci argumentorū sunt à rebus, & à personis. Quan-
doque pro ut distinguitur à uerbis. Horatius: Verbaq; pro
uisam rem nō inuita sequentur. Sumitur & pro contentione,
lite, negotio siue commercio, ut Est mihi res cum latrone. Te-
rentius: Quid huic rei est. id est, negotij. Cicero pro *mura.*
Nondum potuisse statuere iuriscōsultos, utrum rem, an litem
dici oporteret. Item pro causa: ut, quā ob rem. id est, propter
quam causam: quæ de re, de qua causa: ab re, sine causa.
Item pro censu siue diuitijs. Terentius in *Eunuc.* Eius frater
aliquantulū est ad rem audior. Item pro imperio. Vergilius:
Postquā res Asiæ Priamūq; euertere gentem Inmeritam ui-
sum superis. Item pro utilitate. Terent. in *Hec.* Si in rem est
Bacchidis. Et iterum: Neque in rem nostram est, ut quisquā
amator nuptijs letetur. Donat. In utilitatem. id est, pro com-
modo. Item pro actu uenereo. Idem: Miles cum quo tum rem
habebat. Donatus: Rem habere, honestè res impura dicitur.
De triplici significatione Ausonii uersus est in monosyllabis.
Imperium, litem, uenerem, quæ una notet res.

Item pro experientia siue effectu. Terent. in *Adel.* Re ipsa re-
peri, facilitate nihil esse melius, neq; clementia. Cicero in *Ca-
tone*: Habui hæc de senectute quæ dicerem uobis, ad quam ut
perueniatis, ut ea quæ ex me audistis re ex parte probare pos-
sit. Item pro ualore, pretio, uel æstimatione. Terentius in
Phor. At si talentum rem reliquisset decem, primus esses, scilicet
cognatus. Item pro periculo, ut apud eundem: Verum po-
ne esse uictum eum tandem: tamen nō capitis eius res agitur,
sed pecuniæ. Et Res dicitur ueritas. Terentius in *Adelphis*: Ve-
rum cogito quod res est. Huius diminutiuum est *Recula*.

Res comprehendinata, dicitur quā causa, id est, iudicium
in diem tertium constituta est.

Res iudicata, dicitur quæ finem controuersiarum pronun-
ciatione accipit: uel quod condemnatione uel absolutione con-
tingit, ut autor est Vlpianus.

Res forensis, dicitur causa quæ agitur in foro: & ad causi-
dicos pertinet.

Respublica, ciuitas libera, quæ iure regitur.

Rescindō, is, cado, tollo, aufero, destruo. Cæsar in *Com.* Pon-
tem qui erat ad Genuam, iubet rescindi. Quod uerbum ad o-
mnia, quæ rescinduntur ferè proprie pertinet. Columella li-
bro secūdo: Et quæ falx reliquerit priusquā inarescat uomis
rescindat atque obruat. Id enim cedit pro stercore. Vergilius
libro tertio: Georgicorum:

Non tamen ulla magis præfens fortuna laborum est,

Quod si quis ferro potuit rescindere summum

Vlceris os, aliter uitium uiuitq; tegendo. id est, aperire.

Idem lib. 1. Georg. - Cælum rescindere fratres Ter sunt co-
nati: id est, oppugnare. Et Rescindere est rursus scindere.

Hieron. contra Rufi. Quid meruit homo latens, ut nudares

cicatricem eius, & obductam cutem insperato dolore rescin-
deres? Aliquando non ratum habere, irritum facere. Sallust.
in *Iugur.* Iugurtha inter alias res, ait oportere quinquennij
consulta & decreta omnia rescindi. id est, tolli & destrui.

Rescio, siue Rescisco, is, est factum aliquod occultius, aut ino-
pinatum, insperatumq; cognosco. Terent. in *Hecy.* Nam ut
hic laturus hoc sit, si ipsam rem ut fiet rescierit, non adepot
clām me est, cum hoc quod leuius est tam animo iracundo tu-
lit. Idem in *Adelp.* Rescui omnem rem. Plautus in *Menæh.*
Vxor rescui rem omnem, ut factum est ordine.

Rescribo, rursus, uel retro scribo. Ouidius:

Nil mihi rescribas attamen ipse ueni. Et Rescribere, signi-
ficat reddere, seu renunciare. Terentius in *Phorm.* Atq; illud
mihi argentum rursus iube rescribi. Donatus. Rescribi red-
di, seu de mensæ scriptura dari, quoniā ad pecuniæ renumera-
tionem antecedit scriptura. Rescribere dicebant pro renume-
rare. Vnde hodie datur chirographis, Domo ex arca sua, uel
ex mensæ scriptura. Scriuius: Scribest dari Horatius:
Scribi decem Nerio, non est satis, adde cicutæ.

Rescribi uerò reddi. Idem:

Disantis quod tu nunquam rescribere possis.

Rescō, cas, penultima correpta, aui, atum, & rescui, atum,
significat rescindo, uide in dictione Seco.

Rescero, as, iterum obsecro, iterum obsecrationem, Plautus in
Aul. Rescero mater quod dudum obsecraueram. Aut Rese-
cro, religione absoluo: utique quum reus populum comitijs
orauerat per Deos, ut eo periculo liberaretur, iubebat magi
stratus cum rescrare.

Resegmen, quod ex unguibus amputatur. Plinius lib. 2. Nec
pauci apud Græcos singulorum uiscerū, membrorumq; etiam
sapores dixere, omnia persecuti usque ad resegmina unguū.
Est ergo generale amputamentum.

Resero, ras, pen. corr. aperio, à sera deductum. Cicero: Nec
ita claudenda est res familiaris, ut eam benignitati aperire nō
possit: nec ita referanda, ut pateat omnibus.

Resero, is, pen. corr. rescui, restum, rursus semino, seu rursus
planto. Plinius lib. 18. Nam quū hyeme prægelida captæ se-
getes essent, rescuerunt, resarrientes campos mense Martio.

Reseruo, as, quasi retro seruo. ab alijs seruo. Lactant. lib. 2.
Fabricauit arcam in qua ipse cū coniuge ac tribus filijs refer-
uatus est quum aqua uniuersos montes altissimos operuisset.
Hieron. ad Iuli. Nihil tibi ob metum inopiæ reseruauis, ne
cum Anania damneris & Saphyra.

Reses, idis, à reside: qui remanet, siue restat ociosus à labore
seu opere, quod exercere solebat. Livi. lib. 2. Timuere patres
residem in urbe plebem, incerti, manere eam, an abire mallēt.

Reflex, ecis, Columella libro 4. Nam confiteor pampinarios
quoque quum è duro processerint tempore anni sequentis ac
quirere fecunditatem, & ideo refecem summitti ut progene-
rare possit. Verum eiusmodi partum comperimus non tam
ipsius refecis, quā materni esse muneris.

Refideo, des, pen. corr. quiesco, sedeo, firmiter sto. Nam hic
Re nihil significat. Vergilius: -Omniq; repente Refedit
flatus. Hieronymus. Atq; in regni folio sublimata post Chri-
stum gloriosa refedit. Lactantius lib. 2. Posterī Hebræi dicti
penes quos religio Dei refedit. id est, restituit.

Resigno, as, quod signatum erat, aperio, relaxo, patefacio.
Est enim contrarium suo simplici signo, quod est anulo signū
imprimo. Plautus in *Trinum.* Iam si obsignatas nō feret, dici
hoc potest apud portitorē, eas res resignatas tibi, inspectasq;
esse. Hinc Resignatio testamentorum adpellata. Item Resi-
gnare, est perfecte signare. Colu. lib. 4. Priusquā arbusculas
transferas,

transferas, rubrica resignato: ut hisdē quibus antē steterūt, cōstituas eas. Item Resignare, claudere. Verg. lib. 4. - Et lūmina morte resignāt. Antiqui etiā Resignare, pro rescribere, dicebant: sicut subsignare, pro subscribere. Et Resignatū es dicebatur militi, quum ob delictum, iussu tribuni militū, ne stipendium ei daretur, in tabulis referebatur. Item Resignare, reddere: quod fit quum in libris datorum & acceptorū pecuniam quam acceptam signauimus, redditum demonstramus.

Hora. lib. 2. Carmi. Res resigno quas dedit.

Resiliare, ueteres dicebant pro eo quod est sepe resiliare.

Resilio, filis, penultima correpta, uide in dictione Resulto.

Resimus, pen. pro. ex re & simus, idem est quod simus, hoc est, qui sursum uersus depressas habet naves. Verg. Simus posuit: Dum tenera attondent, simæ uirgulta capellæ.

Seruius: Simæ Græcum est nomen. id est, pressis naribus. unde & simias dicimus. De Resimus, Colum. lib. 5. loquens de bouū indole: Pandorum (inquit) naribus resimis patulis. Huius contrarium est Desimus, pro eo qui non est pressis naribus.

Resina, penultima correpta, humor ex arboribus defluens, in ipsdēq; residens. Et à medicis multiplex describitur. Due tamen sunt species, arida una, humida altera, & prorsus omnis stomacho facit, & sanguinis reiectioni: imprimisq; probatur, quæ à terebyntho arbore terebinthina est adpellata. Et nascitur in Arabia, in Iudæa, in Syria, in Cypro, in Lycia, & in Cycladibus. Quæ alba, præstantior est, nitri colorem habēs, & nonnihil cærulei.

Resinatus, a, um, quod est resina illitū: sicut à pice picatum, Iuuenalis: - Quid enim resinata iuuentus.

Resipisco, uide in dictione Desipio.

Resisto, is, retro sisto. Hieronymus lib. 2. Reg. Quūq; transfisset uniuersus populus, & rex Iordanem resistit, & osculatus est rex Berzelai. Et Resistere, est aduersari, repugnare. Cic. Quum resistere eius improbitati non possem.

Resoluo, quasi dissoluo. Columella lib. 2. Ex his nihil non melius resoluta humo quam densa prouenit. Item Resoluere, destruere, amouere. Vergilius libro primo Georgicorum: Inuitat genialis hyems curasq; resoluit. id est, amouet. Item dissoluere, est quod ligatum erat, non ligatum facere.

Ouidius libro primo Metamorphoseos:

Et uelate caput cinctasq; resolute uestes.

Respecto, as, sepe uideo, amo, adiungo. Vergilius:

-Siqua pios respectant numina.-

Respectus, modo ipsam respectationē. Plautus: Et me respectu terruit. Modo rationem qua ad aliquid agendum mouemur. Plin. Nanq; eo respectu commotus abscesserat.

Respicio, retro aspicio. Plautus in Aul. Tu si ex hoc loco digritum transuersum, aut unguem latum excesseris, aut si respixeris donec ego te iussero. Interdum Respicere, est respectū habere, prouidere, remediare. Plancus Ciceroni: Quod si aut Caesar respexerit se, aut Africanæ legiones celeriter uenerint: securos uos ex hac parte reddemus. Terentius in Andria: Carine me & te imprudens, nisi quid Dij respiciunt, perdidit. id est, prouident uel remedium adferunt. Interdum custodire, reseruare, amare. Idem in Heautont. Deniq; nullum amittis tempus, neq; te respicis. id est, custodis. Et in Phormi. Dij nos respiciunt, gnatum inueni nuptam cum tuo filio. id est, diligunt.

Respiro, spiritum capio, resuscato, seu in statum pristinum redeo. Plaut. in Epidi. Mane, sine respirem queso, imò acquiesce, animo male est, recipiam anhelium. Cic. Anlo Torquato: Si armis aut conditione positus, aut fætigatione abiectus, aut uictoria detractis, ciuitas respirauerit, & dignitate tua tibi & fortuna uti licebit. id est, in statum pristinum redierit.

Respondeo, es, & Respondo, is. Manilius lib. quinto: Sic etiam magno quædam respondere mundo. Est autem Respondere, posteriore loco dicere, à quo Responsum & Responsio. Et dicimus: Ego respondebo tibi & ad te. Plinius: Quum ad eos breuissime respondiissem. Græci tamen meliorem modum habent. Vnde Xenophon in libro quem fecit de miseria tyrānorum: οὗτος δὲ ἱερων ὑπολαβὼν ἐν νηὶ διαίφρη: δὲ Σιμωνίδην καὶ ἐξ ἄλλων ἀπεχθόνωνται οἱ ἀνθρώποι, ἡμεῖς πολλὴν πλείων τῶν ἰδιωτῶν ἀνέγκη ἐστὶ πραγμάτων εἶναι. id est, Hieron existimās per Iouem ait, O Simonide ex quibus odio habentur homines nos multo plura idiotis negociari necesse est. Aliquando significat conuenire, consentire, & parem esse. Vergilius: -Dis res respondent cætera matris. id est, consentiunt & conformia sunt. Plinius lib. 36. Structuram ad normā & libellam, & ad perpendicularum respondere oportet. Cicero lib. Tuscul. Nec tamen si qui magnus ingenij in eo genere extiterunt, nō satis Græcorum gloriæ responderunt. id est, accesserunt uel pares fuerūt. Hieronymus ad Furiam: Et quibus nati sunt liberi suo generi responderunt. id est, similes fuerunt. Cice. Trebo. Cui quidem amori, utinam cæteris rebus possem, amore certe respondebo. id est, satisfaciā, uel par ero. Vergilius: Illa seges demum uotis respondet auari Agricola. Aliquando respicere, seu contra positum esse. Idem lib. 6. Contra elata mari respondet Gnosia tellus.

Responsus, conuenientia, consensusq;. Victoruius: Symnetrica est ex ipsius operis membris ratæ partis responsus.

Respuo, uide in dictione Spuo.

Restagnare, extra redundare, seu aquam continere. Colum. lib. 2. Ita si qua palus in aliqua parte subsidens, restagnat sulcis, deriuanda est, quippe aquarū abundantia atq; penuria graminibus æque est exitio. Componitur autē ex re & stagnare.

Restare, superesse. Cicero in Catone: Nec cum equalibus solum, qui pauci admodum restant. Item remotū esse. Ennius: Restat usus fuit. id est, distat & remotū est. Item retro stare. Terentius in Eunu. Utinam illum Dij Deaq; omnes senē perdant, qui me hodie remoratus est, meq; adeo qui restiterim. Item resistere. Cicero de Finibus: Nullam quærentes uoluptatem Stoici restant. Item Restare cū datiuo significat manere, & cum adusatiuo: ut, Hoc mihi restat. id est, hoc me manet. Verg. lib. 7. Hoc latio restare canunt, qui sanguine nostrum Nomen in astra ferant.

Restauo, ras, ex re & stauo, unde & Instauo, significat reintegro. Iustinus libro secundo: Interea & Darius quum bellum restauraret in ipso, adparatu decedit.

Restibilis, qui restituitur & refertur. Plinius lib. 29. Conceptum leporis utero exemptum, his quæ parere desierint, restibilem fecunditatem adferre. Vnde ager restibilis. Columella libro secundo: Fasellus terræ mandabitur, uel inueterato, uel melius pingui & restibili agro. Festus: Restibilis ager fit, qui continuo biennio fertur. Restibilis seges, est quæ regerminat, quasi cuius fecunditas in sequentem quoque annum resistat. Græci palimplaston uocant. Plinius: Vbertatis tamen tantæ sunt, ut sequente anno sponte restibilis fiat seges.

Restinguo, is, xi, etum, à stingo compositū est. unde & Distinguo, & Extinguo. Stingo uero (ut opinor) significat obscurum, de quo Priscia. Extinguo, extinxi, cuius simplex in raro usu est. Cicero tamen in Arato participio usus est.

Quem neque tempestas perimet, neque longa uetustas.

Interimet stinguens, præclara insignia cæli. Idem in Prog.

Vt quum Luna means, hyperionis officit orbi,

Stinguntur radij cæca caligine tecti. Restinguere autē, est quod uernacula lingua dicimus remorsare. Plautus in Cass.

Ignem restinguat aqua. Vergilius: -Quale per aestum,
Dulcis aquae saliente sitim restinguere riuo.

Restio, onis, funiculus. Quo etiam nomine dictus fuit proauus Augusti. Accipitur apud Plautum pro eo qui se pensilem facit laqueo, resti strangulatus. Ait enim: Illi erunt buccedae potius, quam ego sim restio. Quod significat illi potius cadetur bubulis loris, quam ego me suspendam.

Restipulari, (ut Lactantius inquit) est contra sponsonem facere pecuniā obligare. Varro li. 2. Nec dubitauit restipulari.

Restire, est ad referendum, laborandum, colendum ue aptum esse. Columella libro quarto: Nam ut quaeque restire incipiunt, tempestiue leguntur, et quae nondum maturitatem ceperunt uuae sine dispendio differuntur.

Restis, funis, a resto (ut quidam aiunt) quod quaecunque ligata stare faciat. Apuleius: Restim qua grabatulus erat intextus ad gredior expedire. Ad Restim res redijt, significat res deperditas esse, et de suspendio cogitandum. In saltatione Restim ducere dicuntur chori, puerorum puellarumque manu conferti. Terentius: Tu inter eas restim ductitans saltabis. A qua similitudine aliorum connexa capita Restes dicuntur. Plin. lib. 20. Allium ad serpentium ictus potum, cum restibus suis. Liuius libro 27. Per manus reste data, uirgines sono nocis, pulsu pedum modulantes incesserunt.

Restito, as, sepe moras facio. Terentius in Eunu. Exi foras scelestes, at etiam restitas? fugitiue prodi.

Restituo, is, modo significat reddo. Terentius: Gnatum ei restituit, modo in statum pristinum reduco. Iustinus: Hunc regno a patre priuatum filius restituerat. Et proprie restituntur uolentes, cupientesque, ut ciuis patriae, et filius patri. Hinc Restitutio, repositio. Caius Restituere (inquit) plus est quam exhibere, Nam exhibere est, praesentiam corporis praebere: Restituere uero, est etiam possessorem facere, fructusque addere. Hinc Restibilis ager. Aliquando Restituere significat instaurare, ac reficere. Cicero in Top. Ei cui domus usus fructus legatus sit, non restitutum heredem si corrucit.

Restringo, is, retro stringo. Plin. lib. 35. Item belli imaginem pinxit restrictis a tergo manibus, Alexandro in carru triumphante. Aliquando ualde seu perfecte stringo. Plaut. in Capt. Saltem si non ariderent, dentes ut restringerent. Plin. lib. 35. Nam sumptus candidatorum scotos illos et infames, ambitus lege restrinxit. Aliquando soluo. Apul. Iumentum restringit, abireque; stabulo liberum finit, quod stabularius inuentum mox domum reducit. Aliquando rursus stringo. Idem: Et duplici, ne solui facile queat, restringit.

Resulto, a resilio fit, quod significat in contrarium salio, reuertor, agor, rebello. Plinius: Quandoque resilit uulnus, et curare scalpello oportet. Et Resilire, est cito recedere. Quadrigarius lib. 6. Artorius caute dextrum humerum sauciat, atque resiliuit. Resultare igitur resilire, reluctari, in contrarium ferri, seu reaudiri ac reclamari. Verg. lib. 5. -Pulsati colles clamore resultant. Sic et Disulto, ut apud eundem libro 8.

-Impulsu quo maximus intonat aether. Disultant ripae.

Resumo, penultima producta, rursus sumo. Plinius: Resumptis post longam aegritudinem uiribus.

Resupino, nas, rursus reuoluo. Nam supinare, est sursum uolere a supinis. Iuuen. Et multum referens de Mecenate supino. Nam pronus, supinus, ac resupinus contraria sunt. Col. lib. 4. Quia siue pronum, siue resupinum. Plin. Eosque Sciopidas uocari qui in maiori aestu humi iacentes resupini, umbra se pedum protegunt. Item Resupinus, proiectus molliter. Ouid. Et modo cantabam ueteres resupinus amores.

Resupinare igitur est inuertere, subuertere. Interdum etiam a

proposito seu incepto reuocare, differre, percurrere. Iuuen. -Aulam resupinat amici. Idem: Et resupinati cessantia tympana Galli. Sed haec per translationem.

Retae, sunt arbores quae ex ripis fluminum eminent, aut in alueis ipsorum erant, a retibus dictae, quod praetereuntes naues retinerent instar retium. Vnde in edicto praetorum legitur, retanda flumina: quod significat purganda, ne quid morae siue periculi, nauibus in ea uirgulta incidentibus fiat.

Rete, is, neut. gen. et Retis, mascul. ac foem. et haec Retia, a rapio, uel a raritate, ut inquit Varro: Plaut. in Ru. Non uides proferre me uuidum retem sine squammoso pecu. Et iterum ibi. Nam tunc et operam et ludos facit et retiā, ut tempestas est. A Rete uero in ablatiuo rete pro reti, Ouid. lib. 5. Fast. posuit: Quir tibi pro Libicis clauduntur rete leones? Hinc fit Irretio, is.

Retego, penultima correpta, quod tectum erat denudo.

Retento, as, frequentatiuum, saepe retineo. Plautus in Asin. Quir me retentas? Et Retentare, iterum tentare. Ouid. lib. 1. Met. Erigitur metuusque loqui ne more iuuencae, Mugiat et timide uerba intermissa retentat. id est, iterum tentat proferre.

Retexo, is, contrarium est suo simplici, significat enim quod textum erat, reddo non textum. Tractum a telis quae destruntur quum retexuntur, unde et pro destruere ponitur. Et Retexere, rursus texere, renouare. Marius Cicer. An quod adolescens praestiti quum etiam errare cum excusatione possem, id nunc etate praecipitata commutem, ac me ipse retexam. Item significat aperire, dissoluere.

Retiaculum, diminutiuum a retia. Hieron. in Psalm. Cadent in retiaculum peccatores. Plautus in Asi. Iubeas una opera me piscare in aera, uenari autem retiaculo in medio mari.

Retiarius, dicebatur qui rete immittebat. Nam compositi gladiatores, per paria, diuersa nomina sortiebantur. Nam alter dicebatur Retiarius, quod rete iaceret: alter secutor perinde ac retiarum fugiens uel fugam simulans sequeretur. Hoc genus pugnae instituit Pittacus, unus ex septem sapientibus.

Reticula, diminutiuum a retis, foeminino genere.

Reticulatus, lata, latum, quod est factum in modum retis. Plinius libro 36. Reticulatam structuram, quam frequentissime Roma struunt, remis opportunam.

Reticulum, diminutiuum a rete. Quo nomine utitur saepe Hieronymus in instrumento ueteri. Est et genus retis, quod in orbem spargitur, quod aliquando capitur pro tegmine mulieris capitis, quod capillos continet. Iuuenalis:

Reticulumque comis auratum ingentibus implet.

Est et Reticulum sacculus in modum retis, quo uiatores denarios et panem gestant. Horatius: -Vt si

Reticulum panis uenales inter onusto Fortè uehas humero.

Alio nomine dicitur funda.

Retinacula, quibus aliquid retinetur siue remoratur. Verg. lib. 1. Georg. Atque amercina parant lente retinacula uiti.

Retineo, tines, pen. cor. remoror unde Retinacula, per translationem ponitur pro recordor, ut quum dicimus: Si retines quae dicta sunt. Aliquando pro cohibere. Terent. in Adel. Pudore et liberalitate liberos retinere satius esse credo, quam metu. Aliquando pro non permittere, ut quicquam perdat uel consumatur. Lactantius lib. 6. Nomen itaque solum retinuerunt, uim uero et rationem et effectum perdiderunt. Sallustius: Nam imperium his artibus retinetur. id est, conseruatur.

Retiolum, idem quod reticulum, scilicet tegmen capitis.

Retorqueo, es, retrò iacio, uel remitto. Cicero in Cat. Quo quidem me proficiscentem haud sanè quis facile retraxerit, nec

nec tanquam pilam retorferit.

Retorrescere, idem est quod **retorridum** fieri. Colum. libro quarto: Deinde sata non ita enutriunt, ut ante conualescant ac prosiliant quam retorrescant.

Retorridus, da, dum, quod intēpestiue amissis uiribus, à So le torretur. Colum. lib. 3. Si in olea unus ramus aliquantò ceteris letior est, nisi eum recideris, arbor tota fiet retorrida.

Retractio, as, à retraho, quod significat rursus traho, reuoco ue, unde liber **Retractionum**, quem pater meus Aug. edidit, recte adpellatus est: in quo quæ minus docte alibi tractaue rat, retractauit. id est, reuocauit. Aliquādo **Retractare**, est retro trahere, excusare, reijcere. Vergilius lib. 10. Aeneid. Semianimesq; micant digiti ferrumq; retractant.

Colum. lib. 5. Hæc eorumq; similia post putationem retractant da sunt, retro trahenda & remouenda.

Retribuo, reocompendo, quasi retro tribuo.

Retricam, aquam ueteres adpellarunt qua horti irrigantur.

Retrimentum, à retero, is, uidetur esse: sicut detrimentum à detero. Varro: Amurca quum ex olea est expressa, qui est humor aquatilis ac retrimentum conditum in uas fictile. Retrimentum etiam excrementum feculentia, & stercus. Macrobius lib. 7. In uētre fit prima digestio, cuius sæx retrimēta sunt, quæ per intestina inferiora orificio trudente labuntur. Idem aridiora retrimenta in aluum conuenire refert. humidiora in uescica trahit: intelligens stercora & urinam.

Retrocedo, uide Cedo.

Retrosum, retro uersum. Horatius:

Retrosum uela iterare cursus. Hinc

Retrofus, a, um. Apul. lib. 2. de Asin. Deniq; sæpe retrorsa respiciens substitit. id est, reflexa, obliquata retro conuersa.

Retrūdo, is, pen. prod. retro trudo. Plaut. in Epi. Cœpirursum uorsum ad illas paucillatim accedere, quasi retruderet hominum me uis inuitum.

Retundo, uide in dictione Tundo.

Reualefco, is, ad sanitatem redigor. Gellius: Quod in eorum finibus sub ipso oppido ex capitali morbo reualuisset.

Reuello, is, uide in dictione Vello.

Reuelo, as, pen. prod. contrarium est suo simplici uelo, quod tego significat: ut, Reuela oculos meos. id est, aperi et detege.

Reuenio, ūcnis, penultima correpta, retrò uenio, reuertor.

Reuereor, à uercore fit, & significat honoro, à quo Reuerentia, quā tam in uerbis, quā in factis alicui exhibemus. Vnde aliquam rem turpē nominaturi, dicere solemus: salua reuerentia, saluo honore, reuerentia sit auribus uestris, honor sit audientium auribus. Item Reuerendus, dignus reuerētia, & Reuerenter, cum reuerentia. Cornucopia.

Reuertor, deponēs, & Reuertor, redeo, quasi retro uerto. Cic. Appio: Conscendens iam nauem Epheso Laodiciam iam reuertit. Et lib. 2. Offic. Factus est alter eius sistendi uas, ut si ille non reuertisset, moriendū esset ipsi. Aliquādo reuerti ponitur simpliciter pro uenire, diuertere. Idem: Ad Chrysippi laqueos reuertamur, quū nihil de Chrysippo antea dixisset.

Reuiso, is, redeo ut uideam. Teren. in And. Reuiso quid agāt, aut quid capient cōsiliij. Plaut. in Tru. Num quid nam me uis aliud ut quādo otium tibi sit, me reuisas. id est, ad uidendū me

Reuuisco, is, reuixi, rursus uiuus fio. (reuenias.)

Reuoco, as, pen. corr. retrouoco, reduco, retraho, retrouertor, resuscito. Hieron. Non illum uxoris lachrymæ, nec communio sanguinis, non despectans cuncta ex alto Deus à seclere reuocat. id est, retrahit. unde & Reuocare pedē, dicimus non modò de animalibus, sed etiam de fluminibus. Verg. Cunctatur & armis Rauca sonans reuocatq; pedem.

Sallust. Sæpius uindicatum est in eos, qui contra imperium in hostem pugnauerāt: quiq; tardius reuocati prælio excesserāt, quā qui signa reliquerant, aut pulsī loco, cedere ausi crāt. id est, retro uocati. Plaut. in Cur. Postquam hæc mihi narrauit, abij ab illo, reuocat me illicò. id est, ut redcā uocat. Laet. lib. 4. Iacencia mortuorum corpora crexit, eosq; nonnibus suis inclamatos, à morte reuocauit. id est, resuscitauit. Aliquādo Reuocare, significat per uices mutuo uocare. Varro: Quod nobis ministrare pueri diebus festis cicer uiride, qui nos prouocare quū audeant, nos illos reuocare timemus. Huius cōpositū est Adreuooco. Cic. lib. 1. Offic. Danda igitur opera est, ut si etiā aberrare ad alia cœperit, adreuoocetur oratio.

Reuolo, as, pen. corr. retrò uolo. Cic. lib. 3. de Natu. Deorū. Aequè in tergo præuolantiū colla & capita reponunt, quod quia ipse dux facere non potest (quia non habet ubi nitatur) reuolat ut ipse quoq; quiescat. In eius locum succedit ex ijs quæ adsequitur, eaq; uicissitudo in omni cursu conseruatur.

Reus, dicitur quicumq; in litem adducitur, etiā si nihil admiserit. id est, contra quem quispiam agit. Cicero lib. 2. de Orat. Reos adpello, non modo eos qui arguuntur: sed omnes de quorum rediscipatur. Vnde à re dicitur Reus, quod rei alicui obnoxius sit: uel à re quam promisit. Reum fieri (ut Ascon. inquit) nihil aliud est, nisi apud prætorem legibus interrogari.

Reus agitur, qui adcusatur.

Reus peragitur, qui damnatur. Plin. iunior: Dum ille peragitur reus, sedimus. Iureconf. Peregisse reum non aliàs quis uidetur, nisi condemnauerit.

Reus stipulando, qui stipulatur.

Reus promittendo, qui suo nomine quid pro altero pro-

Reus uoti, inquit Macrobius qui suscepto uoto (mittit. se humanibus obligat.

Rex, (ut philosophus Spensip. ait) imperans est secundum leges subiectus, irreprensibilis, ciuilibus ordinis institutor. Vnde Reges dicuntur qui regna possident. Regna uerò uocantur intergræ regiones, quæ ab uno rege possidentur, ut Gallia regnū est & q Gallia possidet, rex Gallia dicitur. Sic enim olim distinctus erat orbis terrarū, ut singulæ ferè regiones regna dicerentur, & reges proprios haberēt, à quibus ipsæ regiones adpellatæ, quos ad fastigiū maiestatis, nō ambitio popularis, sed uirtus et spectata inter bonos moderatio prouehēbat. Dicit tamen Reges possunt, etiam si unius tantū urbis imperiū habeant. Sic principio Reges Romanorū, dicti sunt quibus imperiū urbis pmittēbatur. Hinc Interrex, qui post prioris decessum interea regis locum tenet, donec nouus præficiatur. Aliquando Rex ponitur pro domino: quāuis etiā per tyrannidē occupauerit imperium. Aliquando pro potentiore, & eo, quē nobis ueluti in patronū eligimus, quē sequamur. Mart. Qui rex est, regē maxime nō habeat. Colu. An honestius mercenarij saluatoris mēdacissimum aucupium circūuolanti limina potentiorū, somniumq; regis sui rumoribus aucupātis. Neq; enim roganti quid agatur intus respondere dignantur scrui. Aliquando pro diuite. Horatius: Siue reges Siue inopes erimus coloni. Terent. in Phorm. Regem me esse oportuit.

R A N T E H.

Rha, fluuius, à quo nomen medicamento notabili (ut Ammianus inquit) quod rheon seu Rha barbarum atque Ponticum uocatur.

Rhachinon, genus phalangij dicitur, ore nigro, minimo, sub albo, pedibus breuissimis tanquam imperfectis, dolorem moris su qualem scorpio facit. Cornucopia.

Rhadamāthus, Iouis ex Europa filius, et rex Lycia: qui q; seuerus fuerit, et iustitiæ executor, fingitur à poetis apud infē-

004 ros nocen

ros nocentum explorare culpas. De quo Vergilius lib. 6.
 Gnosius hæc Rhadamanthus habet durissima regna,
 Castigatq; auditq; dolos, subigitq; fateri.
 Quæ quis apud superos farto letatus inani
 Distulit in scram commissa piacula mortem.
Rhagades, & **Rhagadia**, uocantur scissuræ, quæ in sede &
 pedibus proueniunt. Dictæ Rhagades, à uerbo Græco ῥαγιω,
 quod significat abrumpo. De hoc in dictione Condylomata.
 Comedo uulgariter manz adure de muro.
Rhagæarum, nomē ciuitatis Medorū ab auulsione terræmo=
Rhagion, significat apud Græcos acinum paruum. (tus.
Rhamnetes, nomen propriū uiri.
Rhamnusia, indignationis Dea, quam Græci ῥαμνία uocāt,
 nam quum Narcissus formæ bonitate abuteretur superbius, re
 ste fingitur eiusmodi Dea aduersus eū, qui præsentibus bonis
 sit indignus. Nemesis inquam, indignationem significat: cuius
 simulachrum pulcherrimum eo in loco colebatur. Quod quidam
 marmoreum tradunt, à Phidia, uulnarum in altitudine de
 cem factum. De hac Ouidius libro 5. de Tristibus:
 Exiget ad dignas ultrix Rhamnusia pœnas.
Rhamnus, cum h, genitiuum facit **Rhamnūtis**: sicut **Amatus**
 amatuntis, **Trapeus** Trapeuntis, est Atticæ regionis pagus,
 ex quo formatur **Rhamnusi**, a, um, quod est ex **Rhamno**.
 Terent. in And. Hoc certe scio, **Rhamnusium** se aiebat. unde
Rhamnusia Dea.
Rhampsinitus, nomen propriū regis Aegypti, ut Herodo.
 libro secundo Histo. refert.
Rhea, cœli & terræ filia, quæ alio nomine **Cybele** dicitur.
Rhea Syluia, filia fuit Numitoris. Remi & Romuli mater.
Rhebanus, fluuius in faucibus Bosphori Tracii, ut Plinius li
 bro quinto testatur.
Rheda, uocabulum Gallicum, ut inquit Quint. Et significat
 carrucam. Vnde à Cicerone **Rhedarius**, dictus est auriga re
 ctiorq; ipsius **rheda**, inde **Epirhedium**.
Rhegyum, oppidum situm in margine Italiæ, cui Græci no
 men dedere, à fractura per y, **Rhegion** enim Græce abruptū
 dicitur. Hic enim Sicilia auulsa abrupta; est, ab Italia: **Trogus**
 quoniam (inquit) Græce abrupta hoc nomine pronuntiantur,
 Græci à dehiscendi argumento nomē dedere. Olim **Rhegynæ**
 ciuitatis ingens fuit potētia, ob eamq; causam nomen ciuitati
 factum esse autumat: quasi regia urbs foret. Vnde & **Strabo**
 scribit quosdam existimasse à quodam rege dici potuisse. Sicq;
 absq; aspiratione scribendū esset. Ab hoc **Rhegyo**, dicti sunt
Rhegyini. Est aliud **Regium** cisalpinæ Galliæ oppidum, non
 longè à Parma & Mutina. à Lepido instauratum, quod &
Rhegium Lepidi pro differentia alterius dicitur, à quo **Rhe**
 gienfes: sed melius dicitur **Rhegium Longobardie**.
Rhemi, populi Galliæ, unde preciosissimū telæ genus **Rhemē**
 se, communicata alijs quoq; Galliarū populis **textrini** gloria.
Rhenones, uestes pellicæ, præcipue serinæ, ad usum huma
 num redactæ, dictæ quod calidos teneāt renes: siue quod ῥινος
 pellis dicitur, quod **Rhenani** populi hisce peculiariter uteban
 tur. Cæs. com. 6. scribit Germanos uti paruis **rhenonū** tegmen
Rhenus, & **Rhenum** utroq; modo dicitur pro fluuiio (tis.
 Galliæ, qui de iugo Rheticarū alpīū usq; in Oceani profunda
 cursum suum dirigit, Romanis memorandus aduersum feras
 gentes muris imperij. Verg. -Rhenusq; bicornis. Horat.
 Aut flumen Rhenum, aut pluuius describitur arcus.
Rheon, idem quod **rha barbarum**, quod uulgò **Rheubarba**
 rum dicitur.
Rhesus, rex Thraciæ, quem **Homerus** scribit cum equis albis
 in auxilium Troianorum uenisse, & à **Diomede** interfectum.

Quo nomine etiam dictus est quidam Troianus fluuius.
Rheti, populi à Thuscis conditi, qui duce **Rheto**, à Gallis pul
 si, alpes occupauerunt, & à nomine ducis **Rheto** condiderūt
Rhetiam. Hinc **Rhetice** uites, & **Rheticum** uinum, quod in
 ter generosa Italiæ uina numeratur. Quod (ut **Strabo** lib. 4.
 scribit) in montanis Rhetorum radicibus nascitur, qui populi
Veronam, **Comumq;** usque peruenerunt.
Rhetia, regio Europæ est, quæ (ut lib. 2. **Ptol.** refert) ab **Occa**
 su limites habet montē **Adulam**, et fontes **Danubij** & **Rheni**,
 ab **Ortu Lycium** fluuium qui in **Danubium** exit, & **Rhetia**
 à **Vindelicia** diuidit, à **Septentrione** **Danubiū**, à **Meridie** alpi
 bus terminatur supra **Galliam** cisalpinā. Post **Rhetiam**, uersus
Orientem sequitur **Vindelicia**, cui **Noricum** adheret, **Eno**
 tantum fluuiō disiecta. Quidam eam **Bauariam** adpellant.
Rhetor, Latine orator: quanquā differant, quod orator sit,
 qui in iudicijs & cōcionibus causas agit. **Rhetor**, qui **Rheto**
 ricen profitetur. **Declamator**, qui aut docendi alios, aut exer
 cendi se gratia, fidam causam agit: ut in ueris postea causis
 possit orare. Aliquando tamen **Rhetor** ponitur pro oratore.
Rhetorica, oratoria.
Rhetoricor, aris, rhetorum more loquor. **Hierony.** contra
Helui. **Rhetorici** sumus, & in morem declamatorum paulu
 lum lusimus.
Rhetoricus, modo pro rhetore, modo pro oratore sumitur.
Rhetoristo, as, rhetorice loquor.
Rhetus, gygas quem **Dionysius** in leonem conuersus occidit.
Rheuma, atis, seu **Rheumatismus**. Latine eruptio, siue fluxus
 dicitur, à ῥέω, fluo. **Ambr. lib. Hexam.** Dicis si ascendentes ui
 deas, rheuma quoddam esse: ita prouunt, fluctusq; interse
 cant, per **Propontidem** in **Euxinum** pontum uiolento impetu
 profluunt: unde & pituita dicitur quum fluat.
Rhexia, herba est efficacissima contra serpentes. **Cc.**
Rhibis, fruticis genus, quod & **Sisamon** adpellant, folio ui
 tium, caule ferulaceo, semine ad similitudinem **Ricini**. **Cc.**
Rhienes, siue **Rhenes**: uide **Renes**.
Rhinoceron, ontis, et **Rhinoceros**, otis, animal quadrupes,
 habens in nare unū cornu, ut ait **Plin.** Genitus hostis elephan
 to, cornu ad saxa limato, præparat se pugna, in dimicatione
 aluū maxime petens, quam scit suis ictibus peruiā esse. **Solinus**
 dicit repandū esse, id est, recuruū eius cornu, & attritum cau
 tibus in mucronem excitare, pugnare cū elephātibus, longitu
 dine parem, breuiorem cruribus. **Pausanias** adfirmat **Rhinoce**
 rota duo habere cornua, alterū insigni magnitudine ex nari
 bus extans: alterum quod superne crumpit exiguū quidē, sed
 ualidissimum. Hinc sagacem & prudentem uirum nasum **rhino**
 cerotis habere dicimus. **Martialis**: -Iuuenesq; senexq;
 Et pueri nasum rhinocerotis habent. Compositū nomen
 à ῥίς, ῥινός, quod nasum significat, & κέρας, cornu. Ponitur &
 pro quodam uase, oleū guttur fundente, lauanti bus se in bal
 neis. **Mart.** Gestauit fronte modo me iuuenus rhinocerotia
 me putabis pleno gutto. A' **Rhinoceron** fit adiectiuum **Rhino**
 cerontius, a, um. ut cornua rhinocerotia.
Rhipheus, unus ex **Centauris** **Ixionis** & **Nubis** filius. Fuit
 & uir Troianus, de quo meminit **Verg. lib. 2.** **Acneidos**.
Rhizias, succus est à radice laserpitij profluens. **Cc.**
Rhodanus, pe. cor. fluuius Galliæ, à **Rhoda** **Rhodiorū** oppi
 do, ut ait **Plin. lib. 3.** **Hieron.** in **Comm. epistole** ad **Gala.** **Rho**
 dan **Rhodiorū** coloni locauerunt. Vnde annis **Rhodanus** no
 men accepit. Adeo magni cursus est, ut uix aduersa possit na
 uigari aqua. Ferunt hunc annē ex alpi bus oriri, quæ Italiā à
 Galliā diuidunt, non longè à fontibus **Rheni** & **Danubij**, Fer
 tur per **Lemanum** lacum, & uersus Occidentē, per **Galliam**
 fluens,

fluens, Ararim suscipit. Inde ad Meridiē conuersus, & Isarā Druentianq; suscipiēs, apud Heracleam, uno ostio, & paulō ulterius, duobus alijs, in mare Tyrhenū irrūpit. De hoc Ambrosii. lib. Hexa. Rhodanus rapido concitus cursu, Tyrheni æquoris freta scindit, in quo nō mediocriter fertur nauigantium periculū dū inter se maris fluctus, & annis fluēta decernunt.

Rhodia, Nymphæ nomen à fluendo. Est & species uitis, de qua Vergilius in secundo Georg. Transferim Rhodia. Cc.

Rhodinum oleum, è rosis, quod Rosaceum nostri nuncupauerunt.

Rhodinum unguentum, quod fit oleo rosaceo.

Rhodites, gemma à rosa uocata. Cornucopiæ.

Rhododaphne, rosa laurca.

Rhododendrus, frutex, quē & Rhododaphnen nomināt, folio similis amygdalæ, sed maiori pinguioriq; semine patēti. ῥοδοδένδρον. id est, rosa & arbor.

Rhodogune, fuit filia Darij, quæ post mortem uiri nutricem quæ illi secundas nuptias suadebat occidit.

Rhodonía, ῥοδονία. rosarium, id est, locus rosis consitus, quod & rosetum dicitur, ut lilictum.

Rhodope, mons Thraciæ, à Rhodope Thracū regina ubi sepulta. Vel à Rhodope Strimonis amnis filia, ex qua Neptunus Athon gigantem genuit, qui & ipse monti nomen dedit. Sed Ouidius ipsam Rhodopē conuersam tradidit, quod Deos aspernaretur. Est & Rhodope Ioniæ ciuitas, cuius prima corr. Ouid. Quā patet umbrosum Rhodope glacialis ad Hæmum. At Rhodope, pro nomine proprio meretricis Thraciæ (quam Plin. lib. 36. scribit fecisse quæstu suo pyramidē laudatissimam, & cōscriuam fuisse Aesopi, fabularū philosophi) primam prod. Hanc etiam Rhodopin declinationis terciæ uocant, ut nominatiuus sit Rhodopis, idis. À Rhodope fit adiectiuum Rhodopcius, a, um.

Rodophone, Syria dicta est in ea parte, qua transit Taurum montem.

Rhodora, herba quæ caulem habet uirgæ ficulneæ modo geniculatū, folia urticæ, in medio exalbida, eadē procedente tempore tota rubentia, florem argenteū ad similitudinē rosæ. Cc.

Rhodos, Latine rosa. Inde Cynorhodos, & Rhododaphne. Et Rhodos nomē urbis (ut inquit Strab.) super Orientali promontorio sita: dicta quod capulo rosæ illic inuento sit ædificata. Ea portubus olim & uijs & mœnibus & reliquis ornamentiis tātopere cæteras superauit, ut nulla putaretur æqualis: legum præstantia, & naualis rei peritia adeo ualuit, ut annis multis Martis imperio potiretur, & pyratū latrocinia sustulerit. Quo etiā nomine dicta est insula in qua ea urbs, quā Plin. Lyciæ & primam cycladum scribit esse, uenientibus ab Oriente. Hæc insula noningētorum, ac uiginti stadiorū ambitu patet: inter Asiaticas insulas tertia. Nā Lesbos & Cyprus maiores habentur. Prius Ophiussa dicta est, deinde Stactia, postea Telchin, eò quod Telchines insulā incolerent, quos nonnulli maleficos, alij eximios artifices fuisse tradūt, qui æris & ferri fabricam inuenisse dicuntur. Sunt qui hanc insulam Carpathio mari adsignant, ut ex Luciliano uersu intelligi licet: Rhodos Carpathium in pelagus se inclinat apertum.

Soli sacra est, qui puellæ nomine Rhodiæ amore captus, Rhodum ab ea nominauit, ut Diod. lib. 6. refert. Nam & Solinus autor est, nunquā ita cælum nubilum est, ut in Sole Rhodos non sit. Aurū Rhodi pluisse ob felicitatē insulæ cecinit Pindarus, ubi studia liberaliū artium & in primis oratoriæ facultatis floruerunt. In ea fuit admirandæ magnitudinis colossus, à quo postea Rhodij adpellati sunt Colossenses, ad quos Apostolus epistolam scripsit. In ea etiam urbs opulentissima Lyn-

cus, ex qua Cares statuarius qui Colossum extruxit. À Rhodis sunt adiectiua Rhodius, & Rhodiensis, & Rhodiacus.

Rhætus, cum æ dipht. mons Troiæ, in quo Ajax Thelamonius sepultus traditur.

Rhoicæ, mulieres quarum uulnæ rheumatismo, id est, fluxionibus laborant.

Rhoiton, à Græcis dicitur uinum quod è granis malorum puniceorum exprimitur.

Rhombus, Græca uox est, significatq; figuram quadratā, solidam, cuius latera omnia sunt æqualia, anguli uero obliqui te trapeuros, id est, quatuor laterum. Hic si in terram iacetur, uoluitur ad similitudinē ferē cylindri. Vtebantur eo malefica mulieres ad deducendam Lunam, tortis filis confecto. Ouid. - Quid torto concita rhombo Licia. Martialis: Quæ nunc Thessalico Lunam deducere rhombo. Propert. Deficiunt magico forti sub carmine rhombi.

Est & Rhombus piscis genus. Iuuenalis: Incidit Adriaci spaciū admirabile Rhombi.

Ante domū Veneris. Item Rhombus est torques, siue machinula illa quā uertendo mulieres tramā ad lanicium nent.

Rhompheæ, genus gladij. Valerius Flaccus lib. 6.

Acquaq; nec ferro breuior, nec rhompheæ ligno.

Rhopadion, herba quam & leontopetalon uocant de qua

Rhopalon, herba quæ & Nympha & He (superius. racleon, de quibus superius.

Rhoxia, regio Septentrionalis, quam Poloni & Sarmatæ suam esse dicunt.

Rhoxolani, populi Scythici ultra Danubium, quos quidam Rhutenos esse putant.

Rhuteni, populi Galliæ Aquitanicæ (ut inquit Plin. contermini Narbonensi prouinciæ, de quibus Lucanus lib. 1.

Soluuntur flauī, longa statione Rhuteni.

Rhymnus, fluuius à quo populi & montes Rhymnici dicti

Rhyndacus, pen. corr. fluuius qui in pontum (sunt. evoluitur. Hinc Rhindacius, a, um.

Rhynton, Tarentinus nugator uilissimus, in agendis præcipue fabulis, à quo Rhyntonica fabulæ dictæ sunt.

Rhyparographus, sordidarū rerum, humiliumq; pictor. Sic enim cognominatus fuit Pyrcicus, pictor excellens quidē, sed qui tōstrinas, ac sutrinās, asellos, opsonia, aliq; huiusmodi humilia secutus: nam ῥυπαρόγραφος Græci sordidum dicunt.

Rhytion, uasis genus, Lunari specie. Martialis:

In Rhytio poteris phœbe lauare pedes.

Rhythmus, Latine numerus, harmonia. Quintilianus lib. 9. de Instit. Sunt numeri rhythmī qui neq; finem habent certū, nec ullam in contextu uarietatem: sed qua cœperunt sublatione, ad positionem usque decurrunt.

Rica, quadratum uestimentum, funbriatum & purpurcū, quo pro palliolo seu uitta utebatur Flaminicæ. Est & ueli genus quo mulieres capita tegunt. Dictū à ritu (ut Varro autor est) quod Romano ritu sacrificia foemine quæ faciunt capita tegunt. Huius diminutiuum est Ricula, quod pro sudario ponitur. Ricæ quoque & Riculæ uocantur parua recinia, ut palliola ad usum capitis facta cranij. At recte adpellatur uestimenta uirilia, quæ patres liberis suis conficienda curant: honoris causa, ita usurpata, quod à stantibus & in altū texantur.

Ricinus, & Ricinium, dicitur à reijciēdo, uestis antiquissima quadrata (ut inquit Varro) cuius median partē retrorsum iaceiebant. unde Recinati mimi. Scriuius in Com. lib. 1. Aeneid. Ricinus dicitur ab eo quod post tergū reijcitur. Festus Reciniū est omne uestimentū quadratum. Idem etiam hi qui xii. tabulas inter

las interpretati sunt esse dixerūt. Qua toga mulieres utebantur prætextū clauo purpureo. Est & Ricinus genus cucumeris, & uermis, canes acrius atq; boues infestant. Varro: Qui dam nucibus Græcis in aqua tritis perungūt catulorū aures, quod ricini soleant (si hoc unguine non sis usus) eas exulcerare. Ab huius animalis similitudine Ricinus dicitur herba instar arboris, quam Dioscorides arborosum fruticem uocat, simile ficui, sed minorem, folia habentem similia platano, sed maiora lenia & nigriora, ex qua exprimitur oleum ciz yniūm.

Rictus, us, & **Rictum**, non solum hiatum significat, unde uerba exeunt: sed pars illa, circa ipsum hiatū, quæ in homine ridente, uel alio modo os torquente, lineis quibusdā terminatur, ut maxime sunt labia. Laet. Sic oris quoq; species & rictus, ex transuerso patefactus, quā utilis, & quā decēs sit enarrari nō potest. Putatur & Rictus esse figura, in ore ad tēpus aliquo modo cōtracta, uel producta, uel inuersa, uel extensa, quæ paulō post reditura sit in naturalem formam. Est & communis tam beluis quā hominibus. Horatius:

Ergo non satis est risu diducere rictum. Lucretius lib. 5.
- Molossū Mollia dicta premunt duos nudantia dentes. Aliquando accipitur pro rostro. Vnde nonnulli à Græcis deductum uolunt, apud quos ῥιχτρον rostrum dicitur.

Rideo, des, risi, risum, sine casu construitur secundum consuetudinem. Gell. lib. 1. Rex, quasi anus ætate desiperet, risit. Aliquando significat letum esse. Vergilius:

Mixtaq; ridenti colocasia fundat achanto.
Quum autem adusatiūm habet, significat derideo. Laetan. lib. 1. Si quis autem accepta sapientia, deposuerit errorē, profecto ridebit ineptias hominum penē dementiū. Huius composita sunt Arrideo, quod est in alicuius gratiam placide rideo, adplaudo, & letitiā animi ridendo ostendo. Ouidius:

Arrisit paries adueniēte Dea. Teren. Arridens omnibus. Corrideo, simul rideo. Hiero. in Gen. Quicunq; audierit, cor ridebit mihi. Derideo, deludo, contemno, & cum irrisione ac contemptu rideo. Plaut. in Aulula. Neq; ædē ego te derisum uenio, neq; derideo, neq; dignum arbitror. Irrideo, idem quod derideo. Terentius in Hecy. prol. Ne cum circumuentum iniqui irrideant. Obrideo. Subrideo, parum seu latenter rideo. Omniaq; habent penultimā productā.

Ridicæ, pedamenta uinearū, quæ è quercu & iunipero solent fieri optima (ut Varro lib. 1. de Re rust. docet) Colum. lib. 5. Hic annus nondū uehementē palum aut ridicam desyderat.

Ridiculare, idem quod ridiculum. Plautus: in Asin. Mitte ridicularia. id est, deceptiones quæ derisionem præbēt, seu quæ risu dignæ sunt.

Ridiculum, significat sermonem, risum excitantem. Cic. lib. de Orat. Sæpe etiam sententiose ridicula dicuntur. Plautus: in Sti. Me meum obtenturum ridiculis meis. Hinc Gell. formauit compositum Deridiculum. Ut uel ipsa res quod ita dicebat op probare aduersarijs, & per facetias ostentare faceret eos, de ridiculum quod proinde Celio formam primini darent.

Ridiculus, dicitur qui alijs risui est, & de quo alij rident. Iuuenalis: Nil habet infelix paupertas durius in se, Quam quod ridiculos homines facit.

Interdum significat eum qui alios ridere facit. Plautus in Sti. Vides ridiculos nihil fieri. Cicero: C. Sicinius homo impurus: sed admodum ridiculus. Sic dicimus, iocos ridiculos. Plautus in Sti. Iocos ridiculos uendo, age licemini.

Rigeo, es, ui, frigeo, à quo Rigesco, frigesco. Per translationē Rigescere capitur pro indurari, uel erectū seu cōtractū esse: quoniam quæ frigent, horrent & indurescunt. Cic. lib. 1. Tuf. Cæteras partes incultas, quod aut frigore rigeant, aut urantur

calore, Verg. lib. 2. Geor. Aëraq; dissiliunt uulgo uestesq; rigescunt. Serui. Duratur, ut frangi potius quā scindi posse uideantur. Huius composita sunt Dirigeo, à quo Dirigesco: Obrigeo, Obrigesco, quod est totus frigore contrahor, & quasi induresco, & rigidus fio. Colum. lib. 5. Compescitur harundo, quum obrigit hyberno frigore. Sene. Ita membra frigore obriguerant ut seminecem putaremus. Hierony. lib. 2. Reg. Ipse stetit & percussit Philisteos donec deficeret manus eius, & obrigesceret cum gladio.

Rigidus, a, um, idem quod frigidus. Vergilius:

Tellurem Borea rigidam spirante moueri. Aliquando ponitur pro duro, unde rigidus homo, dicitur asper & Rigiditas asperitas. Aliquando pro erecto, quod non nisi ex duricie accidit. Idem: -Tum rigidas mutare cacumina quercus.

Rigo, as, madesco, ad aquo. Hieronymus in Paulo: Talia eloquente longæuus uiator ubertim faciem lachrymis rigabat, quas magnitudo letitiæ indices cordis effuderat. Huius compositum est Irrigo, as, de quo alibi.

Rigor, modo sumitur pro frigore, modo pro duricie. Verg. Et ferri rigor.

Riguus, a, um, quod rigatur, seu quod rigari facile potest. Colum. libro 2. de prato loquens. Eius (inquit) animaduertimus duo genera, quorum alterum est siccaneum, alterum riguum. Siccaneum, quod rigari nunquam, aut non facile potest intelligo. Riguum, quod facile.

Rima, fissura, & proprie Rimæ dicuntur exigua distantia tabularum in iuncturis. Vnde tractum est, ut omnes fissuræ Rimæ dicantur: & Rimas agere, findi. Huius diminutium est Rimula. Hieronymus: per translationem dixit. Si tenui cuiusuis dilectionis rimula continuus insidiatur diabolus, intuitum ualet insigere.

Rimor, aris, & Rimo, as, secundum Prisci. diligenter quero, scrutor: quasi rimulas quasq; perquiro. Tractū à subibus, qui glandes rimantur de rimis terrarū. id est, fissuris. Verg. lib. 1. Georg. Dulcibus in stagnis rimantur prata caysstri. id est, pascuntur in pratis, & cibum per omnes rimas terræ perquirunt. Interdum Rimari est scindere, & quasi in rimas agere. Idem: Ergo ægre rastris terram rimantur. Interdum expleri, ut apud eundem.

-Rimaturq; oculis habitatq; sub alto Pectore:

Rimosus, a, um, quod est rimis plenum. Colum. lib. 9. Quicquid ab inferiore mox adposueris, fissum erit rimosumq;.

Ringo, is, xi, rictū, quod & Ringor dicitur, significat os torqueo, quod canes faciunt dum latraturi sunt, uel quum ex ira in rugas deducunt os. Hinc Ringi, pro irasci, indignari, adlatrare, pulsare, conuiciari, murmurare ponitur. Terentius in Phor. Quum ille & cura & sumptu absumentur, dum tibi sit quod placeat, ille ringitur, tu rides. Sidoni. Multum ringitur ociosa uirtus. Dicitur autē Ringi à nariū tortura Nam ῥιγ, naris dicitur: ut sit Ringi quasi narem agi. id est, torqueri. Hinc Rictus, us, & Rictum, de quo supra.

Ripa, extremitas terræ, dicta quod aquarum agitatione rum-patur. Et proprie est aquarum currentium. Littus ea pars quam alluit mare. Potest etiam lacuum & stagnorum esse, quæ maris imaginem habent.

Ripæ, siue Ripei, sine h, mōtes Arcadiæ, quam addimus, quoties Ripheos montes Scythiæ significamus. Vergilius: Quiq; Ripas letulumq; tenent atque arua Celenæ.

Riparia, auis quæ in ripis habitat. Plinius libro 30. Multo tam efficacissime ripariarum pulli, ita uocant, in riparum cauis nidificantes.

Riphaei, mōtes Scythici, à ῥιπῆς (ut quidam putant) id est, uentorum

torum perpetuo iactu, uel ἀπὸ τοῦ ῥήματος id est, proijcere. Vergilius libro tertio. Georgic. Gens effrena uirum Riphæo tunditur Euro. Et ῥήματος Græce flo significat. Vnde et Riphæi cum h, in prima scribunt. Riphæos populos Riphæath filius Gomer instituit, quos à se Riphæos nominauit, ut scribit Iosephus libro primo.

Riscus, (ut inquit Dona.) cista est ex pelle cōtexta. Serui. uero ait esse fenestram parua in pariete. Terent. in Eunu. Abi ci stellam domo adfer, cum monumentis: ubi sita est: in riscō.

Rite, aduerbiū, à Rito uerbo secundū Priscia, et significat recte: quia nihil traditur ritibus, quod non rectū esse credatur: uel (ut inquit Varro) quia quod fit rite, id ratū et rectum est.

Rito, as, aruo, is deducitur. Cuius composita sunt Irrito, prouoco, et Prorito.

Rituales, Hetruscorum libri, in quibus scriptum est, quo ritu urbes conderentur: aræ, ædesq; sacrentur: curiæ, tribus, et centuriæ distribuuntur. Cornucopia.

Ritus, tus, mos et adprobata consuetudo, quam omnes ratam habent. Dicitur etiam rites, is. Statius libro. II. Theb. Hei mihi primitiis ararum et rite nefasto.

Riuales, et Corriuales, dicuntur æmuli de mulieribus: quasi in unum anorem deriuantes. Terent. in Eunu. Militem ego riualem recipiendū censeo. Translatio uel à bestijs quæ sitiētes, quum ex eodem riuulo haustum petunt, prælium cōtra se inuicem concitant: uel à re rustica. Nam Riuales dicuntur ij, quorum agros riuus aliquis determinat, qui incertitudine et mutatione crebra cursus, lites sæpe inter eos suscitāt: Et Vlp. Riuales qui per eundem riuū aquam ducunt, inter quos sæpe contentio est de aquæ usu. Item Riuales dicuntur, qui in riuis habitant Columella lib. 9. Datur canarius et riuialis alecula, uel siqua sunt incrementi parui fluuiorum animalia

Riualitas, dicta est æmulatio illa inter amafios. Cic. in Tusc. Obrectare uero alteri, aut illa uitiosa æmulatione, quæ riualitatis similis est.

Riuinus, idem quod riualis. Plautus in Asin. Cedit noctem filius riuinus amens ob raptam mulierem.

Riuus, à ῥέω fluo, locus depressus per longitudinem aquæ currentis. Hinc Deriuo, as, et Corriuio, as, quod proprie de brutis dicitur, quum potandi gratia ad eundem riuum conueniunt. Huius diminutiuum est Riulus, paruus riuus.

Rixa, nomen scilicet à ringendo, quod est canum, quando iritantur. Hinc Rixosus, a, um, contentiosus. Festus: Rictus rixæ, rixosæ, ringitur, dici uidentur, quia in diuersum rumpantur, contrariāq; sint recto.

Rixor, aris, iurgor, contendo.

R A N T E O.

Robigo, pen. prod. Dea quam Romani putabant robiginem auertere. Ouidius:

Flamen in antiquum lucum robiginis ibat.

Erat et Robigus Deus cui robigalia sacra v. II. Kal. Maij fiebant, quoniā tunc ferè segetes robigo occupat, ut ait Plin. Est et Robigo morbus segetum, qui culmis frumentorū innascitur ex nimio humore, ut ait Varro: Vergil. lib. I. Geor.

— Ut mala culmos Eset robigo. Seruius uero dicit: Robigo genus uitij quo culmī pereunt, sed abusiue Robigo dicitur. Nam proprie Rubigo dicitur. Varro dicit uitium esse ob scæne libidinis quod ulcus uocatur.

Roboraria, antiqui adpellauerunt omnia ædificia, septa, uilulas, quæ inclusa habent animalia, à tabulis roboreis quibus septa erant antequam mœnibus cingerentur. Cornucopia.

Roboreus, a, um, quod est ex materia roboris. Col. lib. II. Materies si roborea est, ab uno fabro dolari ad unguē debet.

Roboro, as, pen. corr. fortifico. Hieronymus lib. 2. Regum: Roboramini et estote uiri fortes. Hinc cōponitur Corroboro, quod est totum simul fortifico. Cicero Cassio: Manebat enim illud malum urbanum, et ita corroborabatur quotidie, ut ego quidem et urbi et ocio diffiderem urbano.

Robur, siue Robor, proprie species quercus est durissima, etiam per translationem sumitur pro animi fortitudine, quæ quis durat aduersus pericula. Capitur et pro corporis firmitate, quæ aduersus omnes difficultates firmiter obnititur. Demū omnium rerū firmitatē, duritiāq; Robur dicimus. Colu. lib. 2. Quod protinus exile natum sit, nunquā robur accipere manifestum est. Vnde Seruius dicit, omne quod forte est, robur uocamus. Vergilius lib. 7. — Aeternaq; ferri Robora.

Robus, apud ueteres dicebatur rubeus: et bouem robum idem circo rustici uocabant. Vnde et materia, quæ plurimas huius coloris uenas habet, dicta est robur, et homines ualentes ac boni coloris, robusti. Robus etiā genus tritici, maxime laudabile (ut inquit Colum.) quum et pondere et nitore præstet.

Robustus, a, um, quod est multi roboris. Colum. lib. 2. Neq; dubium est ex robusto semine posse fieri non robustum.

Rodo, is, rosi, rosum, proprie murium est, et similiū, qui dentibus ferè semper aliquid demoliuntur. Per translationē quandoq; pro detrabo sumitur. Hier. in præf. lib. Paral. Hæc pace ueterum loquor, et obrectatoribus meis tantum respondeo, qui canino dente me rodunt, in publico detrahentes, legentes in angulis. Huius cōposita sunt Arrodo. Cic. pro Sex. Ut illa ex uepreculis extracta nitedula rēmpu. conaretur arrodere. Corrodo, Erodo, et Prærodo, quod est ante rodo. Col. libro quarto: Nam si sæpius cacumina manu præfracta, aut à pectore prærofa fuerint, in perpetuum corrumpuntur.

Rogamen, rogationem seu preccm significat.

Rogatores, postulatōres et mendici, qui elemosynam postulant. Plautus: Ut rogator ostiatim petam panem.

Rogatorius, tabellio. qui rogat quod quisq; stipuletur, hoc est, promittat.

Rogito, as, frequentatiuum, sæpe precor, et sæpe sciscitor. Plin. Patrem adit, rogat ut sui misereatur. Vergilius: Multa super Priamo rogans super Heclore multa. Hinc componitur Erogo, quod est ualde stricte uel rogito. Plautus in Capti. Ex hac statua ueruece uolo erogitare meo minore quid factum sit filio.

Rogo, as, posco, Gellius: Crepidarium cultellū rogauit à crepidario sutore. Quandoque Rogare est querere. Cic. Rogo ipsum quemadmodum Arimini ego eū acceperim. Quandoq; orare, deprecari. Verg. lib. 7. — Littusq; rogamus Innocui. Quandoq; statuere. Gellius lib. I. Lex deinde Licinia rogata est Cicero lib. 2. Phil. Ego ad eam belli ciuilis causam attuli, ego leges perniciosas rogauī. Hinc Legis rogatio dicitur, quoniam rogare populum magistratus solebant, an id placeat, quod statuerat. Hinc etiam Derogare legi, et Abrogare legem dicimus. Et rogationis nomīne continetur, lex, plebiscitum, et priuilegium. Est enim quasi caput et frons totius iuris popularis, nam Rogare populū, est agere cum populo. In qua re hæc erant uerba solennia. Velitis ne, iubeatis ne quiritēs ut hoc uel illud fiat. Vnde Rogatio, quasi quædā interrogatio. Suet. in Cæs. Reditū in ciuitatem rogatione Plotia conficit. id est lege à Plotio lata. Componitur hoc uerbū cum ad, ut Arrogo: cum b, ut Abrogo: cū con, ut Corrogo. Cic. lib. 4. ad Heren. Si Prometheus cum mortalibus ignem diuidere uellet, ipse à uicinis cum testa ambulans, carbunculos corrogaret, num ridiculus uideretur? Cum de, ut Derogo: cum e, ut Erogo: à quo Supererogo: cum in, ut Irrogo: cum pro, ut Prorogo:

- ut **Prorogo**, quod est protraho, prolongo. Colu. lib. 1. **Quis** enim dubitet eam maxime probatam haberi, sine qua nemo nostrum uel prospere uel aduersae uoletudinis uitam prorogat? Cicero Appio: Illud pugna atque enitere, nequid nobis temporis prorogetur. Prorogare imperium, significat, noua rogatione in longiora tempora proferre. Cui sub, ut Subrogo, quod est substituo. Quint. Quum defuncto patruo in eius loco cum subrogatus fuisset. Et omnia habent pen. corr.
- Rogus**, strues lignorum, ad cremanda cadauera, dictus quod in eo Diij manes rogentur.
- Roma**, urbs Italiae, regina urbium et totius orbis caput. Hae paruum ab initio oppidum fuit, à iuuentute Latina, Valètia adpellatum. Quod quum Euander ad ea loca ueniens exten disse, seruata prius impositi nominis significatione Romam nuncupauit. Siquidem Graeci ῥώμη, robur adpellant. Hieron. contra Ioui. Roma autem fortitudinis nomen est apud Graecos, aut sublimitatis iuxta Hebraeos. Alij uolunt Troia capta quosdam ex Achiuis in ea loca ubi nunc Roma est, deuenisse per Tyberim. Deinde suadente nobilissima captiuarum, cui Romae nomen erat, incensis nauibus posuisse sedes, et structo oppido Romen ab ea uocasse. Alij Romam à Romulo dictam uolunt. Romulus et Remus pueri, inuenti sunt cum lupa praebente infantibus rumen, id est, mammam. Vel à ruminando, quod aetate sub ea pecudes ruminabant. Sunt etiam qui Romulum et Remum à robore, ἀπό τῆς ῥώμης, adpellatos uolunt. À Roma fit Romanus, a, um, quod è Roma est, uel qui Romam inhabitat. Romanensis, qui alibi ortus est, sed in Roma uersatur. Vnde Cato seu Varro in lib. de Re rust. Salem Romanensem adpellat non Romae factum, sed qui Romae uendebatur. Romae ambitum uarie prodiderunt autores. Scribit Plinius: diui Vespasiani temporibus milia passuum 13. et 200. urbis ambitum fuisse. Fla. autem Vopiscus tradit Aurelium imperatorem ambitum urbis ad triginta milia passuum ampliassse.
- Romandui**, (ut refert Volaterranus ex Ptolemaeo) sunt Normanni. Scribit Ptolemaeus lib. 2. cap. nono.
- Romaniam**, M. Ant. Sabellicus Thraciam uocat.
- Romanula porta**, erat in urbe habens gradus in Naualia ad eadem Volupiae. Cornucopiae.
- Romula**, arbor dicebatur sub qua Remus et Romulus pueri inuenti sunt. Cornucopiae.
- Romulus**, nomen proprium eius qui Romam condidit, à quo Romulida, et Romulia tribus. Fuit et alius Romulus Grammaticus, qui sublati multis Graecis induxit Latina. Hic centesimum excessit annum: interius mulso, foris oleo perunctus.
- Ronchifonus**, pen. corr. qui sonat ronchos, et derisor est. Sidonius: Nec nos ronchifonos rinoceronte notat.
- Ronchiffo**, chissas, sterto, Plautus: Cyatissat dum coenat. dum dormit ronchiffat.
- Ronchus**, stertentis sonus, nomen fictitium. Martialis: Maiores nusquam ronchi iuuenesque senesque, Et pueri nasum rhinocerotis habent. Ponitur quandoque pro derisione.
- Rorarij milites**, qui armatura leui, praelium primi commitebant: quod ut ante pluias coelum rorare solet, sic illi ante grauem armaturam qui prodibant, rorarij adpellabantur, qui et firentarij.
- Rorarium uinum**, quod rorarijs dabatur.
- Roresco**, scis, à roreo, es, conuenit esse. Plinius lib. 18. Aquilonem pronunciat terra siccescens, sed rorescens repetere haustum immiscet, humescens in rore oculo.
- Roro**, as, humorè instar roris paulatim demitto. Verg. lib. 8.
- Raptabatque uiri mendacis uiscera Tullus,
Per syluam et sparsi rorabant sanguine uepres.
Hinc componitur Irroro, pen. prod. quod est intus uel supra rorem spargo et made facio. Idem lib. 1. Georg.
At cum Sole nouo terras irrorat Eous.
- Rorulentus**, a, um, quod est plenum rore. Colum. lib. 6. Cauendum ne aut Septentrionalibus uentis, aut rorulentae, sed siccae ferantur uites. Idem: Rorulentae baccae non legantur.
- Ros**, humor, qui sereno tempore caelo fluit: serena nocte, non gelu neque ardoribus neque uentis existentibus. Aristot. lib. 1. Meteor. scribit rorem fieri ex uaporatione modica, quum pluuia ex largo uapore progneretur. Apul. libro de Mundo: Ros nocturnus humor quem serenitatis tenuitas spargit, à Graecis dicitur ῥόσος.
- Rosa**, flos è spina nascens, qui propter pulchritudinem et suum odorem Veneri sacer est, et fortasse non absurde. Hae enim est causa: quia sicut rosa breui uiget, ita et ueneria uoluptas. Quo pacto autem Rosa, quae prius candida fuit, cruore Veneris infecta, purpureum colorem traxerit, ex Aphithonij fabella cognosces. De rosis plura apud Plin. lib. 21. inuenies.
- Rosaceus**, a, um, quod ex rosa factum est. unde Rosaceum oleum, ex rosis. Plinius libro 20. Succus ex strigentis illitus cum rosaceo et aceto, febrium ardores refrigerat.
- Rosalia**, coronae è rosis factae.
- Rosarium**, copiam fruticum significat, uno loco rosas generantium. Plinius: Rosaria à Fauonio fossa oportet esse.
- Roscius**, proprium histronis nobilissimi nominis, à quo omnes in aliqua re perfecti Roscij dicuntur.
- Rosca**, campus in agro Reatino: quod in eo arua rore humida, semper scruntur.
- Rosetum**, idem quod rosarium.
- Roseus**, a, um, ut roseus color, à rosarum similitudine, à quo et Roseus pannus, rosea uestis. Plinius: Asini, à coitu, spuma collecta, roseo panno, et inclusa argento, uenerem stimulat. Roseae, purpureae generis.
- Rosidus**, a, um, quod est rore perfusum. unde Nox rosida dicitur quae rore humecta est. Plinius lib. 18. Quidam pridie rigant prata, ubi sunt rigua noctibus rosidis siccari melius. Similiter mala rosida quae matutino rore humecta sunt. Verg. Sepibus in nostris paruam te rosida mala, Dux ego uester eram, uidi cum matre legentem.
- Rosmarinum**, uocant fruticem, quem et libanotidem uocant, de quo Plinius et Dioscorides. Cornucopiae.
- Rostellum**, paruum rostrum. Plinius: Muris rostellum. Col. lib. 9. Animaduertat an pulli rostellis oua perculerint.
- Rostrum**, quo aues aliquid adprehendunt. Nec solum de auiibus, sed de reliquis quoque animalibus et de ipso homine dicitur. Plin. Et mugilis rostrum. Plautus: Ad usque rostrum hominis. A similitudine autem rostri auium, dicta est pars illa ex porrecta atque acuta, è prora, à quo naues ipsae Rostratae dicuntur. Et sicut scribit Liuius, Rostra dictum est templum seu forum ante curiam Hostilian, in quo erat pulpitu ornatum ex rostris nauium Antiatum: ex quo loco concionari solebant. Vnde saepe legimus pro rostris. id est, in rostris. In eo enim loco rostra ab hostibus capta et fixa erant:
- Rota**, à rotunditate, seu à ruendo: ruit enim facile in suos orbes. Rotae etiam à Latinis dicuntur caprae, ut inquit Varro lib. 2. de Re rustica: Huius diminuti, est Rotula: Rotam Anacharsis Schytes, uel (ut alij uolunt) Hesperbios Corinthius, inuenit.
- Rotella**, diminutiuum à rotula. Augustinus: Breuis etiam rotella orbiculus adpellatur.
- Roto**, as, uerto. Colu. lib. 9. de pauonibus loquens. Signa sunt extrema

extimulata libidinis, quum semetipsum ueluti mirantē caudā gemmantibus pinnis protegit. Idq; quum facit, rotari dicitur. **Rotundum**, dicitur collectum, & per omnem circuitū leue, sine offensione, asperi anguli. dictum quasi retundū à retundēdo: quod omnis undiq; retusa & ueluti detornata sit asperitas. Habet enim quod rotundum est, unicam superficiē, in qua nec principium notari potest, nec finis. Rotundum etiam à radendo dici potest, quod circum rasum atq; expositū sit. Trāsferitur quoq; ad animum, & pro collecto, concinno, ac perfectō accipitur. Vnde ore rotundo loqui dicuntur, qui multa paucis exprimunt. Capacioris enim formæ uidentur horum uerba, quàm eorum qui multis pauca dicunt. Horatius: Graijs ingenium Graijs dedit ore rotundo Musa loqui. Gellius: Crispum sanē agmen orationis, rotundūq; ac modulo ipso numerorum uenustum. Cicero: Theodectes autē præfator, nec satis (ut ita dicam) rotundus, primus instituit dilatare uerbis. Idem: Accedūt uerba apte & rotunde disposita. id est, collecta eleganter concinneq;.

R A N T E V.

Rvbefacio, notæ significationis: à quo Rubefio.

Rubellæ, uites adpellate sunt, & Rubellæ uinæ: quod uitiū ipsarum materia rubra sit. Plinius lib. 4. Proxima dignitas Nomentanis, rubente materia. Quapropter quidam Rubellas adpellauēre uinæ.

Rubellum, uinum subrubecum. Martialis: Et Veientani bibitur fex crassa rubelli.

Rubeo, rubes, rubui, rubeus sum. Vergilius: Sanguineisq; inculta rubent auaria baccis. Hieronymus: Inter cadentia lilia & rubentes rosas.

Ruber, bra, brum, idem quod rubeus. Horatius lib. Serm. Obscenoq; rubet porrectus ab inguine palus.

Rubesco, rubens fio. Vergilius: Iamq; rubescebat stellis aurora fugatis. Hinc componitur Erubescō, eiusdem significationis. Ouidius: Tum pater ut terras mundumq; rubescere uidit. Transfertur sæpenumero ad uerecundiam. Vergilius: Nostra neq; erubuit soluas habitare Thalia.

Rubeta, ranæ genus uenenosum, in sicco semper rubens: & à rubis nomen trahit, in quibus plerunq; uisciat. Iuuenalis: Porrectura uiro miscet sitiente rubetam.

Rubetum, locus ruborum in quo rubi sunt.

Rubeus, & **Rufus**, generalia nomina sunt, ac omnia quæ quomodolibet rubent. Etenim sanguineus, croceus, aureus, ostrinus, fuluus, flauus, rubidus, phœniceus, rutilus, luteus, spadiæus, rubei seu rufi coloris sunt, ut acutēs cū quasi incēdentes: aut cū colore uiridi miscētes, aut nigro insuscentes. Gelli. lib. 1. Sed quum aliter rubeat ignis, aliter sanguis, aliter ostrū, aliter crocū. Has singulas rufi uarietates, Latina oratio, singulis, proprijsq; uocabulis cōdemonstrat, omniaq; ista significat una ruboris adpellatione: quum tamen ex ipsis rebus uocabula mutantur, & igneū aliquid dicit & flammeum & sanguineum & croceum & ostrinum & aureum. Aliquando Rubeus ponitur pro spineus, à rubo, q̄ et uitiū usu cōmēdatur à Plinio, uel à Rubis oppido Cāpaniæ, ut putat Verg. illo uersu. Nunc facilis rubea texatur fiscina uirga.

Sunt tamen qui negāt Rubecum dici debere, sed Rubentem.

Rubi, orum, tantum pluraliter, oppidum Campaniæ, à ruborum frequentia, seu à colore ruboris. Horatius in Serm. Inde rubos fessi peruenimus, utpote longum Carpentēs: Inde adferebantur rubea uimina pro fiscellis. Vergilius: Nunc facilis rubea texatur fiscina uirga.

Rubia, herba, tingendis lanis ac corijs idonea, uulgò nota.

Rubicon, pen. cor. fluuius qui disternat Italiam à Gallia cieteriore, quem Plin. in octaua regione Italiæ collocat. Suetonius in Cæs. Consecutusq; cohortes ad Rubiconem flumen qui prouinciæ eius finis erat paulum constitit.

Rubicundus, rubore plenus, siue abunde rubens. In quo alternitatis causa (ut inquit Priscianus) c, loco b, ponitur, ne sit absorum si rubibundus dicatur.

Rubidus, da, dum, quod est colore rufo, atrore multo mixtū. Aliquando tamen Rubidus, scaber atq; asper dicitur. Vnde à scabricie, panis secundò coctus, Rubidus uocatur: qui à nautarum usu nauticus adpellatur. Plautus: Exiguam buccellā rubidi panis. Item scortæ ampullæ, rugosæ, Rubidæ dicuntur. Quidam etiam Ruuidus scribunt.

Rubiginosus, as, pen. cor. rubiginem cōtraho. Apul. lib. 3. Flor. Profecto, ut gladius usu splendescit, situ rubiginatur: ita uox in uagina silentij condita, diutino torpore hebetatur.

Rubigo, quæ in metallis situ quodam contrahitur arida & rubra, metallum paulatim absumens, qualem in ferro uidemus. Dicta à colore, nam ueteres robum, rubeam dicebant. Erugo uero, proprie fit in ære: sicut ferrugo in ferro, & contrahitur ex humore non rufa & sicca, qualem diximus rubiginem esse, sed uiridis atque humida. Inde fit Rubiginosus, a, um, uide in dictione Robigo.

Rubor, ipse color rubeus, qui & Rubedo dicitur.

Rubrica, pen. prod. terra rubei coloris, & minio proxima. Colu. lib. 3. Omnes arbusculas priusquàm transferas, rubrica notare conuenit: ut quum serentur, easdem cœli partes adspiciant, quas etiam in seminarijs conspexerant. Hac legum tituli & capita notabantur. Persius:

Præsertim si quid masuri rubrica notauit. Hinc

Rubricatus, ta, tum, quod est rubrica inunctum. Hieronymus in Exo. Pelles arietum rubricatas.

Rubriceta, uulgò rosetum dicitur. Plautus in Truc. Buccas rubriceta omne corpus intinxit tibi.

Rubrum mare, dicitur, quia aquas rubere credebāt. Quidā à Solis percussu, existimarūt talē reddi colorē. Alij ab arena terraq; Quod Latini Rubrum mare nuncupant, Græci Erythreum uocant. Erythros enim rubrum Latine dicitur. Curtius ab Erythro rege inditum esse nomen existimat.

Rubus, sentis genus, mora agrestis: sic enim à rusticis in Italia adpellatur. Horatius lib. 1. Carminum: Seu uirides rubi. Serenus: Manditur apta rubus gingiuis & bona labris.

Ructo, as, à quo Ructio, frequentatiuum. uide in dictione Eructo. & ibidem uide Ructuo, as.

Ructus, est proprie digestio cibi, & concoctarum escarum in uentum efflatio. Plautus in Pseud. Pergin' ructare in os, Suauis mihi ructus est.

Rudatum, pro rudimento posuit Apuleius.

Rudens, à rudo, dis, participiū est: quandoq; nomen substantiui, tam mascul. quàm fem. generis. & significat funē nauticum: quoniam quum funes uento agitantur, rudere uidentur. Tamen si primæ syllabæ quantitas non seruetur. Verg. Insequitur clamorq; uirum stridorq; rudentum. Catullus: Candidaq; intorti sustollant uela rudentes.

Ruderarium cribrum, uilius, & surfurarium, & ad rudera expurganda adcommodatum, quasi stercorarium Apul. dixit. cōtrario liberale panis ganeatori cōficiundo, per quā adcommodum Polinarium dicitur Plauto & ceteris. hoc polinē, hoc est, florem farinæ transmittit. Eo filiginarij uiuntur & polintores. Qui ruderarium cribrum facit & rudiora linteamina, Rudarius uocatur.

Rudero, as, est rudus induco. Viſtruius: Ne minori saxo, pp quā

quàm quod possit manus implere crustuminationibus inductis ruderetur. unde *Rudatus* ager, dicitur qui ueterum edificiorum materia scatet. Plinius lib. 21. Rosam siccis locis, quàm humidis odoratiorem constat nasci: seredam nec pinguibus nec argyllosis locis, contentamq; raris, proprieq; ruderatū agrū amare. Erudere uerò, est rudus cijcere.

Rudetum, plenum rudere: siue terra quæ prius rudis fuerat & inculta, tum autem arata. Cato: Lentem in rudeto & rubri coso qui herbosus non fiet, ferito.

Rudiæ, rudiarum, urbs Salentinorum. Silius:

Miserunt Calabri Rudiæ genuere uictus.

Rudiarij, dicti sunt qui impetrarūt missionē artis gladiatoria, donati rude. Sucto. in Tib. Rudiaris quoq; quibusdā reuocatis autoramento centum milium dedit. Item Rudiarij, dicuntur qui saga ruuida & noua poliunt. Item qui rudicarium cribrū faciunt, & rudiora linteamina, Rudarius dicitur.

Rudicula, diminutiuum, parua uirga, impolita, ad multa utilis. Cato: Igni bene coquito rudicula, agitato crebro, usq; adeo dum fiat tam crassum quàm mel. Plinius lib. 20. Non est opus in hoc usu lanas rudiculis esse curatas. Item Rudicula (ut Columella inquit) est organum cretæ tabulæ simile.

Rudimentum, principium, siue prima disciplina, quæ rudibus committitur: quod & tyrocinium & nouitas adpellatur. ut rudimentum seruitij. apud Plin. Rudimentum lucis pro initio uitæ.

Rudio, dis, rudiui, & rudiij, ruditum, rudem doceo. unde Erudio, quod est perfecte, quæ rudes scire oportet, doceo.

Rudis, fœm. gen. uirga qua gladiatores sexagenarios, ab eo munere prætor eximebat: quos quū probi fuissent, qui multa reportassent leuiscata, Tiberius ad maiore ludorū suorū magnificentiā reuocatus, centenis nummū milibus donauit. Cicero in Phil. Tam bonus gladiator, rudē tam cito accepisti. Rudibus autē solitos pugnare gladiatores, testis est Lampridius, qui ait: Commodu in arena rudibus, inter cubiculares gladiatores depugnasse. Quoniā uero hi gladiatores, dum libertate donabantur, ne gladiaturam amplius exercerent, uirga donari solebant: factum ut pro libertate & pro fine, rudis aliquando ponatur. Iuue. Ergo sibi dabit ipse rudem.

Aliquando ponitur pro rutabulo, siue impolita uirga. Plinius lib. 34. Vritur in platinis per laminas minutas, cum sulphure, uersatum rudibus ferreis aut ferulaceis.

Rudis uero adiectiuum, idem est quod recens, impolitus, imperfectus, durus. Transfertur inde ad animū, Rudesq; illi dicuntur, qui adhuc animū nō expoliuere disciplinis, & doctrina, rerumq; usu. Teren. in Phorm. Adeon? te esse ingenio rudi & inexorabili. Plin. lib. 1. Sedere coepit sententia hæc, pariterq; & eruditum uulgus & rude in eam cursu uadit.

Ruditas, imperitia, & obtusitas ingenij.

Rudo, rudis, rudi, proprie ad asinos pertinet. Nam Rudere asini dicuntur, quum uocem emittunt. Persius:

Findor ut Arcadiæ pecuaria rudere credas.

Abusue & de leonibus, & de hominibus dicitur. Verg.

—Sera sub nocte rudentum. Et alibi:

Inclusumq; cauo saxo atq; insueta rudentem.

Vbi sciendum quod apud Vergiliū ru, syllaba breuis est, quum apud Persium producat.

Rudus, eris, duplex est: nouum scilicet & uetus. Nouum rudus, est materia pauimentū, hoc est, saxa de nouo cōtrusa, seu testæ cōfractæ, cū calce ad pauimentū faciendū. Vitruuius li. 7. Deinde ruderi nouo tertia pars testæ tusæ admisceatur, calcisq; duæ partes, ad quinq; mortarij mixti, omnibus præsent responsum. Vetus Rudus, est materia ueterum pauimentorum

& diruptorum edificiorum, quæ lapidibus & testis cōfractis, calcisq; arena commixta constat. Plin. Complanatæ ueteri rudere erant uia. Item Rudus, dicitur stercus quod raditur. Et Rudus, siue Randus, et Rādusculus à ueteribus dicebatur as, res rudis aspera & impolita. Vnde Festus: Randusculana porta Romæ dicta, quod rudis & impolita sit.

Ruseo, es, à quo Ruseo, rufus fio. Plinius: Grues senectute nigrescunt: merula ex nigra rufescit.

Ruso, rufas, rufum facio. Plinius: Eadem rufat capillum.

Rufuli, adpellati sunt tribuni militū, non à populo, sed à cōsule facti: quod de eorum iure Rutilius Rufus legem tulit. Hi postea mutatione unius literæ Rutuli sunt adpellati.

Rufus, color non plenè ruber. Martialis:

Roma magis fuscis uestitur Gallia rufis. Est & Rufus nomen proprium, à quo per diminutionem fit Rufinus.

Ruga, non solum in corporibus dici solet, quæ fit præ senectute: sed etiam in uestibus, uulgo faldæ. Plinius lib. 35. Præterq; in ueste rugas & sinus inuenit. Ruga exterior est, sinus interior. Cicero in Catone: Non cani, non rugæ repente auctoritatem arripere possunt.

Rugio, gis, rugui, & rugij, unde Rugitus, qui proprie leonis est, quum uocem emittit. Hierony. Amos 3. Leo rugiet, quis non timebit? Hinc componitur Irrugio, gis.

Rugo, as, rugas contraho. Plautus in Cass. Vide palliolum ut rugat. Huic contrarium est Erugo, pen. cor. Plin. lib. 21. Furfures in facie emendant & erugant corpora.

Rugo, is, xi, ctum, ruatum emitto. Cuius compositū est Erugo à quibus Ruato, & Eructo frequentatiua: & Ruclito, & Rucluo, de quibus in Eructo.

Ruina, casus, excidiumq; dicitur. Nam (ut inquit Hiero.) Ruina est quum parietes domorū diruunt. Hinc Ruinosus, a, um, quod est ruinis plenum, hoc est, casurū. Aug. lib. 1. Conf. Angusta est domus animæ meæ, quod uenias ad eam dilatetur abs te. Ruinosa est refice eam. Accipitur & Ruina pro tonitru.

Rulla, instrumentū ferreum, stimulo rusticorū additū, ad uocem detergendū. Plinius: Purget uomerem subinde stimulus cuspidarius rulla. Est autem diminutiuum à runa, quod est teli genus. Ennius: —Runata recedit. id est, runis preliata. Habet autem hoc telum latiorems cuspidem.

Ruma, à ueteribus dicebatur mamma. Et Ruma gutturis pars eminens. Serui. Ruminatio dicta est, à ruma eminente gutturis parte, per quam demissus cibus à certis reuocatur animalibus.

Rumen, emunens sub mēto gutturis pars, qua cibus in aluum demittitur. Inde fit Rumino, nas, Est & Rumen mamma. Plinius lib. 15. Quoniā sub ea inuicta est lupa infantibus præbens rumen. Ita enim uocabāt mammā. Nonius docet Rumen esse locum in uentre, quo sumitur cibus & unde redditur. Pomponius: Ego rumorem paruifacio dum sit rumen qui impleam.

Rumentum, abruptio.

Rumex, lapathij syluestris genus, cuius succus impositus scabiei, statim illam purgat. Vergilius in Moreto:

Fœcundusq; rumex maluæ uioleq; uirebant.

Et Rumex genus teli, simile spari Gallici. Lucilius:

Tum spara tum rumices portantur tragula porrò.

Rumia, dicta est Dea, quæ rumis, id est, mammis, hoc est, pueris lactentibus præsidebat. Varrò: Non negarim inquam ideo apud diuæ Rumie sacellum, à pastoribus satam fici. Ibi enim solent sacrificare lacte pro uino, & pro lactentibus.

Rumifero, as, rumorem fero, quod & Rumigero, as, dicitur. Plautus in Amphit. Thebani uerò rumiferant probā. Rumigero nonnulli usurparunt, & Rumito. Neuius: Simul alius aliunde rumitant inter sese. Cornucopiæ.

Rumigare

Rumigare, idem est quod ruminare, & quod Quintilia. ac Plin. aiunt, remandere & commanducare. Apul. lib. 4. de Asi. Iam ferè tertium palàm rumigabam.

Rumigerulus, pen. cor. qui rumore gerit.

Ruminalis, ficus, sub qua lupa Romulo & Remo dicitur mammam præbuisse, quæ & Romula uocitata est. Ouidius: Romula nunc ficus Rumula ficus erat.

Sive quòd sub ea pecudes æstatis tempore frigora captantes, herbas ruminare consueverunt.

Rumino, as, pen. cor. & Ruminor, deponens, significat reuoco ac rursus consumo: quasi cibum ad rumen reuoco, ite= rumq; conficio. Colu. lib. 7. Propter quæ bos neq; ruminat, neq; lingua se deterget. Per translationem ponitur pro in memoriam reuoco. Varro: Non modo absens de te sæpius cogitabit, sed ruminabitur humanitatem tuam.

Rumis, mamma. Varro: Antiquo uocabulo mamma rumis.

Rumo, as, lacto: quasi mammam immitto, à quo Irrumpo, & Subrumari agni dicuntur, qui ad mammam admoventur.

Rumor, sermo in populo, sine certo autore, in bonum uel in malum de recenti dispersus re. Cice. in Phil. Improbissimis rumoribus dissipatis. Teren. in Andria: Meum gnatum rumor est amare. Aliquando ponitur pro fauore. Vergilius: Ergo iter inceptum peragunt rumore secundo.

Rumpo, pis, rupi, ruptum, siango. Verg. lib. 10. Rumpimus inuite tua uincula. Rupisse eum utiq; accipimus, qui uulnerauerit, uel uirgis, aut loris, pugnis ue ceciderit, uel telo, uel quo alio ut scinderet alicui corpus, uel tumore fecerit. Interdum Rumpere, ponitur pro defaigare. Terē. in Hecy. Vt me ambulando rumperet. Interdum pro dissijcere. Verg. Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

Rumpere silentium, & Rumpere uocem, est loqui, sed diu tacita proferre. Vergilius: Quid me alta silentia cogis

Rumpere? Rumpere moras, est auferre. Verg. lib. 3. Georg. -En age segnis Rumpe moras. Huius uerbi cõposita sunt, Abrumpo, Corrumpto, Dirumpo, Erumpo, Irrumpo. Inter= rumpto, Perrumpo, & Prorumpo.

Rumpotinus, genus arbusi Gallici, inquit Colu. lib. 6. Et alibi: Arboribus rumpotinis frumentum non inseritur, si in utraq; partem uiginti pedum spatia interueniunt. Ceterum adpellatio rumpotini hodie quoq; durat in Liguria & Insu= bria. Hinc Rumpotinetum, ubi rumpotini sunt.

Rumusculus, diminutiuum, paruus rumor.

Runcinæ, penul. prod. apud Plin. sunt maiores serræ, quibus fabri materiarij secant arborum moles, subiectis canterijs. Sed & Runcinos agreste uulgus, dicit minores equos ex hac fuisse runcinarum origine. Runcina etiam romphea ferrea & ligo ad dumeta excidenda. Plau. Deruncinare usurpat pro dissecare, dissipareq; & runcando excidere, & munditer excolere. Præterea Runcina putabatur Dea, quæ runcationi præ= esset. Augusti. lib. 4. Cui. Dei: Quum runcantur. id est, à terra auferuntur, Deam Runcinam præfecerunt. Veteres etiam Runcam pro Runcina dixerunt.

Runco, cas, eruo, euello. Cornutus: Runcari proprie segetes uel herbe dicuntur. Colu. lib. 2. Frequentè tamen exigunt sarritionè & runcationem, ut herbis liberentur. Hinc cõponitur Erunco, quasi extra runco, à quo Aberunco, de quo supra.

Ruo, rui, rutum, & ruitum. Ruere proprie est concidere. Vergilius: -Ruit alto à culmine Troia.

Per translationem quandoq; ponitur pro effundi. Idem lib. 6. Vnde ruunt totidem uoces responsa Sibyllæ.

Quandoq; pro decipi. Cicero lib. 3. Offic. Sed hoc non est emptorem pati ruere, & per errorè in maximā fraudē incur=

tere. Quandoq; pro euertere, diruere, cõplanare. Et sic habet adusatiuum, quum alibi absolutum sit. Verg. lib. 1. Georg. Quid dicam iactio qui semine comminus arua

Insequitur, cumulosq; ruit male pinguis arena?

Quandoq; pro festinanter ire, seu in præceptis ferri, & sine cautela in aliquem impetum facere. Idem lib. 5.

Quò moriture ruis, maioraq; uiribus eades?

Quandoq; pro impellere. Terentius in Adelphis: Cæteros ruerem, agerem, raperem, tunderem, prosternerem. Quandoq; pro eruere, eleuare. Plinius: Herbas ruentibus limumq; redunca ut suum generi. Vergilius lib. 11.

Confusa ruebant ossa uocis. Quandoq; percrepare. Idē: -Ruit arduus æther. Id est, tonitru percipat.

Sic Ruina pro tonitru. ut, Cæliq; ruina. Huius composita sunt Adruo. Corruo, simul ruo, siue deorsum me totum deijcio. Liuius lib. 1. Duo Romani super alium alius uulneratis tribus Albanis expirantes corruerunt. Diruo, uarie ruo. Terentius in Adel. Hanc in horto maceriam iube dirui. Liui. lib. 1. Iam fragor tectorum quæ diruebantur ultimis urbis partibus audiebatur. Eruo, Irruo, Obruo, & Subruo. Sciendum est quòd Ruò quum sit neutrum, inuenitur habere significationē acti= uam. Verg. Et ruit atram Ad cælum picea crassus caligine nubem. Ex quo etiam Eruo, Diruo, & Obruo, actiua sunt. Et omnia habent penultimam supini correptam.

Rupes, sunt præruptæ partes terræ, propter altitudinem ac procliuatatem inaccesse: quòd ueluti abruptæ sint, à rumpendo dictæ, quales sunt quæ in torrentibus fiunt. Vnde fluminum quoq; altiores atque inaccesse ripæ, Rupes dicuntur. Nam ripæ planæ sunt, quas Vlpianus definit esse quæ flumen continent, naturalem cursus sui rigorem continentes. Rupes proprie de montibus dicuntur.

Rupicapra, capra syluestris. Cornucopiae.

Ruptus, pta, ptum, præter significationes à rumpo sumptas, etiam significat delassatum, & membris fractum ex diutino labore. Apuleius: Quousq; ruptum istum asellum, nunc etiam claudum, frustra pascemus? Aliàs Ruptus, dicitur uestibus laceris, pannosus. Martialis: Qui sanet ruptos, dic mihi Galle quis est?

Ruralis, & hoc Rurale, quod ad rus pertinet. Ambrosius libro de Paradiso: Et quamuis paradisos operibus ruralibus non egeret, tamen in paradiso speciem laboris suscepit. Ruralibus autem Dijs Mercurio Paniq; sacrificabant placentas & uinum. Vnde Leonides in Epigrammatis:

Ἀλλὰ καὶ νομφῶν ἱερὸς πάρος αἰὶ ἐπὶ πίτῃ

Πίλακες, ἧδ' ἔδ' ἀσιν γὰρ τοῖς ἰούσας πίτῃς.

Καὶ σὺ τετραγώνῃ μιν δάρε μιν ἀλλοτρίῃς.

Ὅστε τὸν ἀγροτὴν πᾶν περὶ χεὶρ σκοπέλον

Ἰλαοὶ τὰ τεσθ' ὅτε σκύνῃς ἱμπερον εἶναι.

Δίξας δ' ἀακίδω δῖον νεοπτόλεμον.

Id est, Stabula, & Nympharū sacer pagus, uos sub saxo fontes, tuq; aquis uicina pinus, & quadrate ouium seruator Maie Mercuri, quiq; capris depastū Pan occupas scopulū: propicij hæc liba, quo poculum plenū uino, suscipite, Acacide dona Neoptolemi.

Rurestris, & hoc Rurestre, quod est ruris. Apuleius: Rurestri uocabulo uulgus indoctum rosas laureas adpellat.

Ruricola, qui rus colit. Cornucopiae.

Rurigena, qui ruri gignitur. Cornucopiae.

Ruro, ras, secundum rus facio. Plau. in Capt. Dum ruri rurāt homines. Dicitur & Ruror deponens. Varro: Dum in agro studiosius ruror Triptolemon sculponeatum bigas sequi cornutas.

Rursus, & Rursum, aduerbium, significat retrouersum. pp 2 Terentius

Terentius in *Hecyra*. Tace, trepidari sentio, & cursari rursum prorsus. **Donatus**: Rursum, proprie retro ante significat: sicut dicimus, sursum deorsum, intro foras, hac illac. Quādoq; ponitur Rursus, pro e contrario. **Vergilius**:

Haud rursum enodes trunci ressecantur.

Rus, locus extra urbem, ubi agri sunt & uillæ. **Dictum**, quod in agris quotannis rursus eadem fiant. id est, colantur, ut rursus capiatur fructus.

Ruscum, **Seruius**: Ruscum, uirgultū est, unde uites ligantur. Quidā accipiūt pro frutice ex quo nunc scopæ fiunt: qui folia habet myrto similia, sed acutiora & rigidiora. **Verg. lib. 2. Georg.** -Nec non etiā aspera rusci Vimina per syluā. Alij pro theca, in qua includitur semen asparagi. **Columella**: Et *Scyla thyrso sate nunc horrida rusco.*

Ruspor, sparis, sepe seu diligenter scrutor. **Aelius**: Vacantes ruspantur sylus. Proprie uero Ruspari dicuntur gallinæ. hoc est, scalpere. Hinc cōponitur **Corruspor**, pro conquirō. **Plau.** Corruspare tua consilia in pectore.

Russus, & **Russeus**, adpellatione rufi coloris sunt. **Apud Plinium** mentio est, **Russæ** seu **Russati**, aurige.

Rustica, auis perdici similis: nisi quod rostrū longius habet. **Mar.** Rustica sum perdix, quid refert si sapor idem.

Carior est perdix, sic sapit illa magis.

Rustica uinalia, quartodecimo calendæ Septembris celebrantur: quo die primum in urbem uinum deferrebant. **Cc.**

Rusticanus, na, num, idem quod rusticus. **Ambrosius**: Cultu rusticani laboris acquiritur.

Rusticarius, ria, rium, quod ad rus pertinet. Vnde falces rusticarias dicimus. Vide in dictione **Syluaticus**.

Rusticatum, aduerbium, pro rustice. **Pomponius**: Ego rusticatum tangam, urbanatum nescio.

Rusticitas, urbanitati contraria est. Est autem urbanitas, qua significamus proprium quandam gestum urbis, & sumptam ex conuersatione doctorum tacitam eruditionem. Ponitur quādoq; pro inepta & timida uerecundia. **Onidius**:

Et si rusticitas non uetat, ipsa rogat.

Cicero: Deterruit me pudor quidam subrusticus.

Rusticor, ruri dego. **Plinius**: Quum simul estate rusticaremur. **Cicero Tironi**: Liceat modo rusticari.

Rusticus, ea, cum, pen. cor. idem quod rurestris. ut *Domus rustica*. Quādoq; Rusticus, dicitur moribus & uita incultus: quasi semibarbarus. Vnde ueteres Rusticæ, pro barbarè usurpabant. Est etiam Rusticus, nomen uiri proprium.

Ruta, apud Iureconsultos, quasi eruta dicuntur. ut arena, creta, & his similia.

Ruta, herba, à ruendo, id est, eruēdo dicta: quod una ex omnibus herbis, propter multiplices eius usus maxime cruatur. Peculiaris est illi autoritas, propter uenena, quibus remediū exhibet præsentaneum. Vnde & mustellæ contra serpentes dāmicaturæ, ruta se muniant. Hinc **Rutaceus**, a, um, & **Rutatus**, a, um, quod ex ruta materiatur est. **Plinius**: Inuenio mustum rutatum, populo datum.

Rutabulum, proprie instrumentum, quo rustici utuntur in proruendo igne, panis coquendi gratia. **Festus** autor. Hodicq; id nomen custoditur apud nos.

Rutheni, populi Galliæ, nō longè ab Aluernia et Sātonibus.

Rutilo, las, pen. cor. splēdeo. Vnde dicimus aurum Rutilare.

Rutilum, rufum quod habet aliquid nigroris: cuius coloris studiose mulieres, **Rutile** dicte sunt. Et uestes Rutile, quæ & hiacynthinæ, & hisginæ, ab hisce herba uocantur. Hinc componitur **irruilo**, quod est, ualde rutilo. **Ambrosi. li. Hex.** Irruiles igitur licet, o homo, aut splēdore nobilitatis, aut fastigio

potestatis, aut fulgore uirtutis, semper tibi spina proxima est.

Ruto, tas, frequentatiuum est uerbi ruo, ruis.

Rutrum, quo quid eruitur, à ruendo. Num sicut aratum aratrum: sic rutum rutrum facit. **Festus**: Rutrum (inquit) tenentis iuuenis effigies in capitolio Ephēbi fuit, more Græcorū aream eruentis exercitationis gratia: quod signum deportauit ex Bithynia Romam Pompeius Bithynicus: Huius dimīn. Rutellum Lucil. Frumentarius est, medicum hic secum atq; rutellum. Vnum adfert.

Rutubam, ueteres turbationem adpellabāt. **Varro**: Id postea uiderimus, nunc sumus in rutuba. **Cornucopie**.

Rutuli, pen. cor. populi Italici, non longè ab urbe Roma, ubi Ardea oppidum est.

Rutupinum, pen. prod. promontoriū Britannia. **Luca. li. 6.**

Aut uaga quum Thetys Rutupinae litora feruent,

Vnda Caledonios nescit turbata Britannos.

DE L I T E R A S.

Litera seniuocalis. Quæ si antecedit m, uel p, uel t, in simplicibus dictionibus, eiusdem est syllabæ. ut **Cosinus**, prosper, **testis**. In compositis uero aliud est. Nam **Aruspex** (icte **Quintiliano**) quia pars eius posterior à spectando est, tertiæ dābimus. **Absternius** uero, quia ex abstinentia temeti composita uox est, primæ relinquitur. Transit quādoq; sin m, ut **Rursum**, p rursus: **Diminuo**, pro disminuo.

In n, ut **Sanguis**, sanguinis. In r, ut **Flos**, floris.

Saba, סבא ciuitas regia Aethiopiæ, inquit **Ioseph**. quā postea **Cambyses**, à sororis suæ nomine, **Meroën** denominauit. Hanc Nilus circundans, inexpugnabilem reddebat. Dicta **Saba** ἀπό τοῦ σάβαν, quod est sacrificare: quia thus mittit, quo in sacrificijs utuntur. Sunt qui dicant, **Saba** Arabum lingua mysteriorum significari. **Hieronymus** uero conuersionem sonare autumat. Hinc **Sabaus**, bæa, bæum.

Sabæi, populi felices Arabiæ ditissimi, sylvarum fertilitate odoriferi. Hos **Iosephus** lib. 1. à Saba Cusi filio, qui à Cham ortus fuit, dictos adfirmat.

Sabaoth, סבאθ numeri pluralis, & generis fœminini, interpretatur militiarum, uel exercituum, siue uirtutum. Vnde dominus sabaoth, inquit **Hieronymus**.

Sabate, lacus est. Vnde fit **Sabatinus**, na, num. **Colu. lib. 9.** Inde **Velinus**, inde etiam **Sabatinus**, item **Volsinensis**, & **Cimūnus**, lupos auratasq; procreauerunt.

Sabath, nomen proprium, à quo **Sabatheni** nominantur: qui à Græcis **Histabari** dicuntur. ut **Iosephus** inquit.

Sabbatarius, qui diem sabbati seruat.

Sabbatismus, uacatio facta post labores.

Sabbatizare, est sabbatum obseruare. **Hieronymus** in **Leuitico**. Quando fueris in terra hostili, sabbatizabit, & requiescet in sabbatis solitudinis suæ.

Sabbatum, שבת Hebraica lingua dies quietis dicitur. Et **Sabath** Græcè, Latine quies. Et est septimus dies quo requiescit Deus ab operibus suis. Prima Sabbati, dicitur primus dies: quem dominicum etiam nominamus. Secunda sabbati, secundus dies. Tertia sabbati, tertius dies. Quarta sabbati, quartus dies. Quinta sabbati, quintus dies. Sexta sabbati, sextus dies, à die dominico. Et ipsum Sabbatum, septimus dies. Quod etiā nomen, ab Hebrais (sicut **Iosephus** refert) septimana dicitur. Hæc ethnici idolorum & elementorum nominibus adpellant: ut secunda sabbati à Luna sit, tertia à Marte, quarta à Mercurio, quinta à Ioue, sexta à Venere.

Sabe, שבת Syrorum lingua, mensis Februarius dicitur.

Sabellus,

Sabellus, *la, lum*, deriuatum nomen à **Sabinus**. Sunt autē Sabelli populi à Sabinis orti: qui incolunt montes qui sunt inter Sabinos & Marfos. De his Verg. lib. 2. Georg. Hæc genus acre uirum Marfos pubemq; Sabellam.

Sabim, Arabes Deum adpellant: & illi decimas mensura non pondere persoluant. Cornucopiæ.

Sabinam, Illyrij adpellabant telum uenabuli simile. Ennius: Illyrij restant ficiis sabinisq; fodentes. Cornucopiæ.

Sabini, populi sunt in quarta Italiæ regione, non procul à Roma, à religione & cultu Deorum cognominati: quasi sebini, ἀπὸ τῆς σέβης. Silius uerò, à Sabo autore gentis, Sabinos dici putat: qui lib. 8. ait:

Ductorem gentis pars laudes ore ferebant

Sabe tuas, qui de patrio cognomine primus

Dixisti populos magna ditione Sabinos. Hos Plinius Apenninis iugis uallatos utrinq; scribit. Strabo Sabinos ait angustū incolere agrum, in longitudinem protensum à Tyberi usque Nomentum oppidum, stad. mille usq; ad Vestinos.

Sabis, fluuius. uide Samarobrin.

Sabiufa, porta dicebatur, quæ restā in Sabinos ducebat. Cc.

Sablo, blonis, idē quod sabulū. Ambrosius libro Hexameron.

Infirmissimo ita omnium uilis sablonis puluere uis, maris intempestas cohibetur: ut uelut habenis quibusdam coelestis imperij prescripto sibi sine reuocatur, uiolentiq; æquoris motus in sese frangitur, atq; in reductos sinus suos scinditur.

Sabora, urbs Arabiæ in monte excelsa, à quo octo mansionibus distat regio eorum odorifera. Cornucopiæ.

Sabucus, sine m, ante b, arboris genus notæ.

Sabuletum, dicitur locus in quo sabulum abundat. Cc.

Sabulum, arena grossior. Hinc Sabulosus, sa, sum. Colu. li. 5. de Castanea: Pullam terram & resolutam desyderat: sabulum humidum uel refractum tophum non respuit.

Saburra, licet secundum Priscianum gemino bb, scribatur, apud Vergiliū tamen eius prima corripitur.

Vt cimbæ instabiles fluctu iactante saburrā. Tollunt:

Est autem Saburra, proprie nauium, ex quacūq; materia: sed Sabulum ferè significat quo naues onerari solent usq; ad certam mensuram quo stabiliores sint.

Saburrare, siue Suburare, est satagere in sabulo, ac mersare: ut puluerare in puluere. Plinius lib. 18. Echini adfligentes sese, aut arena suburrantes, tempestatis signa sunt. Solinus: Grues uolaturæ arenas deuorat, sublatiſq; lapillis ad moderatam grauitatē suburratur. Et Suburra, urbis regio. Et Saburra tribus: quam ueteres per c, nostri per b, scribebant, hoc est, Succurram, non Suburram: quia (ut Val. Flaccus ait) à pægo Succursano dicerentur: uel à statiuo præsidio, quod solitum sit Esquilijs succurrere, Gabinis infestantibus.

Sacal, in Aegypto nascitur, & est electri species. Cornucopiæ. **Sacrum regio** (ut Ptolemæus inquit) est in Asia ultra mare Caspiū, Sogdianis contermina: in qua nec urbes nec uicos esse testatur, sed incolæ eius regionis nemora & specus habitant, sagittandi arte peritissimi. Qui olim Bactrianam prouinciā occupauere, & optimam Armeniæ regionē adepti sunt. ut lib. 11. Strabo refert, atque usq; ad Cappadocas processerunt. Sed quum ex spolijs festa celebrarent, Persarum imperatores, eos noctu adorti, funditus deleuere. Hos quidam Sacassanos uocant.

Sacassani, uide in dictione Sacarum.

Saccaria, rie, saccorum mercatura. Apuleius lib. 1. de Asino aureo: Saccariam faciens mcrebam.

Saccarium, Vlpianus titulo de Contrahenda emptione, accipit non pro negotiatione, sed pro baiulo, scribens: Si quid ex

sacco saccarij cecidisset.

Saccarum, pen. cor. dicitur mel in harundinibus collectum, gummi modo candidum ac fragile. Nascitur in Arabia, India, Creta, Italia, & Sicilia. Vnde Oxypharon, potionis genus ex saccaro & aceto.

Saccellare, est uinum saccis perſusum corrigere.

Sacciperium, maior crumena, & minoris marsupij receptaculum. Plautus in Rudente: Meum marsupium, quod plenum argenti fuit in sacciperio.

Sacconia, quidam pro territoria accipiunt: seu pro panniculo tersorio. Vitruuius lib. 9. Aurum ad sacconiam adpedit, redemptoris opus manu factū subtiliter regi adprobauit. Nam sacconia, hoc est, tela tegebantur, ut posset inherere pictura.

Saccularij, apud Iurisconsultos accipiuntur pro fraudulentis impostoribus, qui uetitas in sacco artes exercent, & partem subducunt, partem subtrahunt: quos Vlpianus ait plus quam fures puniendos.

Saccus, euleus est. ut illud in Iona: Omnes induti sunt saccis. Dicitur (ut quidā uolunt) à sago: quod est genus uestis, æqualiter late ex parte superiore & inferiore. Hinc Sacculus, & Sacculus, diminutiuum, quibus significantur marsupia. Asconius: Sacci, sacculi, & saccelli. Saccus frumentarius, quo frumentum geritur. Saccus uinariū, quo uini feces colantur.

Sacellum, diminutiuum à sacrum, & significat locū paruum Deo sacratum cum ara. Trebatius Iureconsultus scribit, Sacellum compositum uerbum, quasi sacra cella.

Sacellus, diminutiuum à saccus, pro marsupio. Augustinus: Per diem uexaris laboribus, per noctem agitaris timoribus: anima tua febricitat curis, ut anima tua impleatur numis.

Sacer, sacra, crum, idem quod uenerabile. Vergilius:

Extulit os sacrum cœlo. Capiunt nonnunquam pro execrando, sceleso. ut idem: Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames. Et antiquitus homo Sacer dicebatur, quē populus ob maleficium iudicasset, neque fas erat eum molere. Et si quis eum occidisset, patricidij non damnabatur. Ex quo omnis homo malus atq; improbus, Sacer adpellari solet. Horatius: Instabilis & sacer esto.

Sacer ignis, morbus, cuius multa sunt genera, quæ apud Plinium habentur. Colu. lib. 8. Est etiam insanabilis sacer ignis, quam pusulam uocant pastores. Ea nisi compeſcitur intra primam pecudem quæ tali modo correpta est, uniuersum gregem contagione prosternit. Siquidem nec medicamentorum, nec ferri remedia patitur. Nam penè ad omnem tactū excandescit.

Sacer locus, locus consecratus.

Sacer mons, trans Anienem fluuium ultra tertium miliarium adpellatur, qui Ioui fuerat consecratus: uel mons in finibus Galatiæ aurum ferens.

Sacer morbus, adpellatur comitalis, quod Hercules eum passus fuerit ex Græcis, nunc Gallicum dici dubito.

Sacer serpens, minutus, quem angues præmagni fugiunt. Magnitudo huic ad cubitum, species hirsuta. Quicquid momorderit, continuo putrescit.

Sacerani, dicti fuerunt Reate orti: qui ex Septimontio Ligures Siculosq; eiecerunt. Sic adpellati, quod iure sacro nati fuissent.

Sacerdos, qui Deo dicatus est ad sacrificia faciendā, à sacris dictus. Apud Romanos uaria erant sacerdotum genera: Flamines, Diales, Martiales, Quirinales, Salij, Pontifices minores, Pontifices maximi, Reges sacrarū, Sacrificuli, & Galli, qui Cybeles sacra faciebant.

Sacerdotium, modò sacerdotis dignitatem significat: ut est illud: Fungi sacerdotio. Modò sacerdotis proueniū. Nā apud

Gentiles ea sacerdotia fuerūt, qualia nos Christiani propriari uocabulo beneficia adpellamus. Vnde Liuius lib. 9. Gens Pontitia, cuius ad aram Herculis familiare sacerdotium erat. Sacerdotiorum autem, sicut et beneficiorum, duo fuerunt genera. Vnum, quod sacris esset addictum locis, quæ rei publicæ, aut principum, aut pontificum collegij collationis essent. Alterū, quod ædis aut sacelli iuris esset, à patrefamiliis ea ratione crederetū, ut et sacrorum cura, et fructuum ipsius sacerdotij perceptio, ad solā gentē familiāq; suam perpetuis successoribus deuoueretur. Quæ sacerdotia à prisca gentilitia beneficia, à nostris iuris patronatus adpellata sunt. Cornelius Tacitus de Othone: At recens ab exilio reuersos adulescentes, auitis et paternis sacerdotijs in solatium reposuit.

Sacon, Indi uocant colorem hyacinthinum. Cornucopiæ.

Sacandon, genus gemmæ, coloris hyacinthini.

Sacra uia, in urbe Roma uocitata est, quod in ea ictum fœdus sit inter Romulum et Tatium. Hac triumphantes in Capitolium ibant. Tendeat autem à regia usq; in arcem. Hanc Horatius libro Carminum sacrum cliuum nuncupauit.

Sacra certamina, Græciæ quatuor, à Tacito ludicra uocantur. In his morem fuisse, ut patres et patriæ uincientium præconis uoce nominarentur.

Sacramentum, dicitur, quod iurisiurandi sacratione interposita geritur. Et Sacramentum, quo milites scribendi à sacerdotibus adigebantur: nec prius militare, aut postquam eo absoluti essent, in hostem pugnare poterant. Varro de lingua Latina: Sacramentum, à sacro, qui petebat, et qui inficiabatur, uterq; quingentis aris ad pontificem deponebat. De alijs item rebus alio certo numero, qui iudicio uicerat, suum sacramentum à sacro auferebat: uicti ad erarium redibant. Ex quibus uerbis constat, quod Sacramentum, alia quàm Dei inuocationis (quæ per iurandum fit) obligatio rerum erat. Seruius de Sacramento militari sic scribit. Legitima milita erat eorū, qui singuli iurabant pro re publica se esse facturos: nec discebant nisi completis stipendijs: et Sacramentum uocabatur. Vegetius de Re militari, lib. 2. Milites iurare solent: et ideo militiæ sacramenta dicuntur. Iurant autem se omnia strenue facturos quæ præceperit imperator: nunquam deserturos militiam pro Romana re publica. Hinc milites, à Iuuenale Sacramenta dicuntur illo uersu:

Præmia nunc alia atq; emolumenta notemus Sacramentorū. Suetonius in Cæsare: Sanxit ne quis ciuis, maior uiginti annis, minor uel decem, qui sacramento non teneretur, plus triennio continuo Italia abesset.

Sacrarium, locus sacer in templo, et in quo sacra reponuntur. Vnde à Cicerone Sacrarium bonæ Dæ nominatur. Seneca lib. 5. Quæst. Arcana illa rerū natura sacra, nō promiscue et omnibus patent: reducta, et in interiori sunt clausa sacrario. Quid intersit inter sacrū locū et Sacrarium, ostendit Vlpianus inquit: Sacer locus, est consecratus: Sacrariū, in quo sacra reponuntur. Suetonius tamen de Augusto, nō tam pro sacrorum reposito, quàm pro sacello locoq; sacro sumpsit. Natus est (inquit) Augustus ad capita bubula, ubi nunc sacrarium habet, aliquantū post quàm excessit constitutum.

Sacratæ leges, quibus sancitum erat, ut si quis aduersus eas fecisset, sacer alicui Deorum cum familia pecuniāq; esset.

Sacres, porci adpellabatur, quoniam puri essent ad sacrificium, ut imolarentur quum depulsi sunt à mamma. Qui à partu decimo die habentur puri, et ab eo adpellabantur ab antiquis Sacres, quod tum ad sacrificia idonei primum dicuntur. Plautus in Menæmīs: Quanti hic porci sunt sacres?

Sacrifico, ficas, sacrum facio. Interdum ueniā peto. Lito uerò,

ueniam impetro. Plautus in Penula. Si hercle istuc unquàm factum est, tum me Iupiter faciat ut semper sacrificem, neque unquàm litem. Confunduntur tamen quandoq;

Sacrificulus, rex sacrorum.

Sacrilegium, ipsum sacrorum furtum.

Sacrilegus, pen. cor. qui sacra aut de loco sacro legit. id est, furatur. Nam legere, quandoq; furari significat.

Sacrum, uocabant mustum, quod Libero patri sacrificabant, pro uineis, et uasis, et ipso uino conseruandis. Cc.

Sacriscrinus, dictio composita ex recto et obliquo. Sacre enim dicitur epistolæ imperiales, et is dicitur qui præest regalibus epistolis, uel custos librorū: qui etiā à cōmētrarijs dicitur.

Sacrum, succini genus è Scythia ueniens. Cornucopiæ.

Sacro, cras, Deo dedico, et sacrum facio. Plinius lib. 36. Eiusdem remanet et alius centum cubitorum: quem post cecitatem, uisu reddito, ex oraculo Soli sacrauit. Huius cōposita sunt Consecro, eiusdem significati. Desecro, ex sacro profanum facio, et quod uulgò dicitur de grado. Plautus: Desecrare eum prius oportet, ne manus cōmunem. Obsecro, Resecro, religione absoluo. Plautus: Resecro mater, quod dudum obsecraueram. Profecro, diu sacrificium facio. Lactatius lib. 4. Quod quum intelligerent, haruspices (instigantibus hisdem demonijs quibus profecrant) conquerentes, profanos homines sacris interesse, adegerunt principes suos in furorē. Et hæc omnia habent penultimam correptam.

Sacro sanctum, dicebatur, quod iureiurando interposito erat institutum: ut qui uiolasset, morte pœnas penderet.

Sacrum, nomen substantiuum, dicitur omne quod Deorū habetur. Vnde Vergilius quoties Sacrum nominat, additionē ferē Deorum facit: Sacra Dioneæ matri diuisq; ferebam.

Idem: Sacra Ioui stygio quæ rite incepta parabam.

Ponitur etiam pro sacrificio. Macrobius in Saturnalijs: Sacra celebritas est, quum sacrificia offeruntur: uel quum dies diuinis celebrantur epulationibus: uel quum ludi in honorem aguntur Deorū: uel quum feriæ obseruātur. Item Sacrum, dicitur templum. Paulus iureconsultus: Sunt autem sacrilegi, qui publica sacra compilarint. At qui priuata sacra uel ædículas incusoditas tentauerint, amplius quàm fures, minus quàm sacrilegi merentur. Et Sacrum, dicitur Magicum quoddam ad compefcendas detrahentium linguas. Ouidius lib. 2. Fastor. Ecce anus in medijs residens annosa puellis,

Sacra facit tacitè, nec tamen ipsa tacet.

Sacrum promontorium, quod nunc adpellant Caput sancti Vincentij.

Saducei, dicuntur, qui Saduccum quendam magistrum legis sequentes, neque resurrectionem credebant, neq; angelos neq; spiritus esse.

Sæculum, à sequēdo se: eò quod sequatur, atq; in se reuoluatur. Varro à sene deriuat: quia re produciissimā designabat. Placuit antiquis, significationis causa primā syllabā producere, et per diphthongū scribere. Est aut proprie Sæculū spacium centum annorum. Vnde carmen Sæculare Horatij dicitur, in quo tractatur de sacrificijs, quæ fiebant de centesimo in centesimum annum. Hoc ostendit Liuius libro ab Vrbe condita: quia dicit Pompiliū ante Pythagoram ducentis ferme annis fuisse. Vnde Cicero: Ex quo etiam quidam Numam Pompiliū regem nostrum, fuisse Pythagoreū ferunt: qui annis permultis ante fuit quàm ipse Pythagoras. Quò etiam maior uir habendus est, quum illam sapientiam constituendæ ciuitatis, duobus prope sæculis ante cognouit, quàm eam Græci nātū esse senserunt. Sunt etiam qui Sæculum, triginta annorum tempus existiment: ut cursus est Saturni. Alij mille annos sæculum

seculum habere putant. Poëta frequenter pro tempore usurpant: sicut in hymnis sacris canitur.

Sæpe, aduerb. significat frequenter, recipitq; diphth. ut differat à sepe ablatiuo nominis sepes. Aliquando ornatus caussa iungitur numero, et fit una dictio Sæpenumero.

Sæpicule, diminutiui à sepe: sicut à sæpius Sæpiuscul. Apul. Nam ut lachrymæ sæpicule, de gaudio procedunt. Plautus in Cassina: Sæpiuscul peccas.

Sæuio, sæuis, sæuiui, et sæuij, sæuitum, irascor. Pacuuius: Quid commercui? Quid in me sæuis pater? Aliquando Sæuire, est fortiter facere. Martialis: Belliger inuictis quod Mars tibi seuit in armis. Vergilius libro quinto Aeneidos: Tum pater Aeneas procedere longius iras, Et sæuire animis Entellum haud passus acerbis. Idem libro tertio Georgic. Sæuit et in lucem. Aliquando immanitatem exercere. Liuius: Quum post uictoriam quoq; in hostem sæuiret. Huius composita sunt Desæuio, quod est, ualde crudelitatem exerceo. Luca. Nec dum desæuiat ira Expectat. Obsæuio, cõtra sæuio. Plautus in Epid. Tu is es, qui per uoluptatem in mea ærumna obsæuisti grauius.

Sæuitia, et Sæuitudo, crudelitas. Plautus: Vincula, uirgæ molles, sæuitudo mala sit peior.

Sæuus, durus, horridus. Vergilius: Quum seuo è scopulo multa uix arte reuulsus. Per translationem modo pro inimico crudeliq; ponitur. Idem: Sæuæ memorem Iunonis ob iram. Quandoq; pro forti, ut, Sæuus ubi Acidae telo iacet Hector. Quandoq; pro irato, ut, Et sæuum ambobus Achillem. Quandoq; pro magno. Idem de Aenea pio: Maternis sæuus in armis.

Saga, mulier prudens, uersuta. Item perita sacrorum, et diuina. Vnde Præfagia, prædinationes mentis. Et Saga, dicitur mulier ad libidinem uirorum indagatrix. Et habet penul. prod. Martialis: Exorat noctes dum mihi saga tuas. Acron. Saga dicta est uenefica, quod satis agat: et ea est quæ carminibus et herbis mala hominibus dicebatur uel arcere, uel impellere. Horatius: Quæ saga quis est soluere Thessalis Magus uenenis.

Sagana, pen. cor. uas in quo aliquid teritur. Quo nomine etiã dicta fuit meretrix quedam.

Sagaria, est exercitium uendendi saga, sicut ab argento argentaria. Vlpianus de Tributaria actione: Duas negotiationes exercebat puer: sagarian et linteariam.

Sagarius, qui uendit saga.

Sagatus, qui sago indutus est. Suetonius in Cæsare: Duobus trinijs: uno, quo sagati palliati ue. altero, quo togati cum illustrioribus prouinciarum discumberent. Martialis: Vix te purpureum Marce sagatus amem.

Sagax, generis omnis, acutus, solers: et habet primam correptam. Vnde et canes indagatores, Sagaces adpellati sunt. Hinc Sagacitas, pro astutia. Et Sagaciter, aduerbium.

Sagda, gemma porracei coloris: quam Chaldaei adherentem manibus habent. Cc.

Sagena, pen. prod. genus retis piscatorij. Græci Latini uerticulum adpellant. Manilius lib. 5. Excipitur uasta circumuallata sagena.

Sagina, ne. pen. prod. cibus quo quis pinguis efficitur. Quandoq; etiã dicitur pinguedo superuacua, arte non natura adaucta, per totum dispersa corpus. Iustinus lib. 20. Sublatis deinde emulis, in segnitia lapsus, saginam corporis ex nimia luxuria oculorumq; uoletudine contraxit. Et à sagino descendit. Nisi enim quis prius saginatus fuisset, non esset in eo sagina.

Iuuenalis.

-Genialis agatur.

Iste dies propra stomachum laxare saginis.

Saginarium, Locus ubi saginantur altilia. Varro lib. 3. de Rust. Pullos anserum includunt in saginario, ibiq; polentam et pollinem aqua madefactam dant cibum, ita ut per dies saturant.

Saginarium, ria, rium, quod saginatum est. Vnde à Scruius mulus Saginarius, et Mula saginaria.

Sagino, ginus, pen. prod. pingue facio. Colum. lib. 7. Ea herba uiridis, nec tarde tamen arida fœni uice saginat iumenta: uerum modice danda, ne nimio saginine strangulentur pecora. Interdum ablatiuo iungitur, quum res qua quid saginatur exprimitur: ut apud eundem libro nono: Formantur offæ quibus auis saginatur.

Sagio, gis, giui, gitum, acutè sentio. Cicero lib. 1. de Diui. Saggiure, est acutè sentire. Hinc Præfagio, quod præfentio et diuino significat. Idem ibidem: Neq; enim temere illud uerbum consuetudo approbauisset, si ea res nulla esset omnino. Præfagibat animus me ire frustra quum exirem domo.

Sagitta, iaculi genus quod arcu emittitur: quod satis longè agatur. Vel à satis et ictus. Ad longum enim spatium profert ictum suum: uel quod sagax sit ictus eius. Sagitta etiam à rei rusticæ scriptoribus sumitur pro nouissima surculi parte: siue quia longius recessit à matre, et quasi emicuit atq; profiliuit. Seu quia cacumine attenuata prædicti teli speciem gerit.

Sagittarius, ria, rium, quod ad sagittas pertinet: siue idoneus est ut eo fiant sagittæ. Plinius libro 16. Suum genus sagittario calamo.

Sagittarius, qui sagittas emittit: ut in sacris literis. Percussus est à sagittarijs. Est et Sagittarius, signum cœlestis: quem alij Centaurum Chironem arbitrantur, alij Erotum filium Euphemis nutricis Musarum et habitasse in Parnaso cum Musis, et uenationi incubuisse: unde et usum sagittis, et equo insedissee. Post mortem precibus Musarum, à Ioue inter astra relatus, et uaria forma conscriptum. Idibus Februarij uespere occidit, ac uehementer hyemat. inquit Columella.

Sagitto, tas, sagittas iaculo. Hieronymus in Psalmo: Ut sagittæ tent in occultis immaculatæ.

Sagma, gma, et Sagma, gmatis, sella quam uulgus bastum adpellat: super quo componuntur sarcinæ. Sed et pro sarcina quandoq; ponitur. Interdum Sagnata dicuntur unguenta, quæ succo constant, quasi distillationes. Quæ autem corpore constant, dicuntur hedysmata, ἡδυσμα Græci condimentum dicunt. Et Sagma cumulus dicitur.

Sagmina, quasi sanctimina: quoniam è loco sancto capiebantur, legatis ad indicendum bellum, aut fœdus iniiciendum proficiscentibus. Vel à fanciendo. id est, confirmando. Vel ab agendo, quod è sacris agatur. herba est quæ uocatur uerbena. Plinius lib. 22. Quoniam non aliunde sagmina in remedijs publicis fucere, et in sacris legationibus, quam uerbena. Certe utroq; nomine idem significatur. hoc est, gramen ex arce cum sua terra euulsum. Hac semper et legati, quum ad hostes clarigatumq; mitterentur, usi sunt.

Sagum, chlamys militaris quadra.

Iuuenalis:

An saga uendeti nubat caupone relicto. Scribit Cicero in Philippicis, Saga sumi solere in bello atq; tumultu. Et quando in sagis tota ciuitas erat, consulares uiri togati esse solebant. Suetonius: Ferebatur et uagari noctibus solitus atq; inualidum quencq; obuiorum uel potulentum corripere, ac distento sago impositum in sublime iactare. Huius diminutiui est Sagulum. Virgilius lib. 8. Virgatis lucem sagulis.

Saguntus, Hispaniæ ciuitas, quam Romanis fidelissimam, Anibal ad internecionem deleuit. Hinc Saguntinus, na, num, ut,

pp 4 Vasa

Vasa Saguntina: quæ maxime commendantur. *Martialis:*

Sume Saguntino pocula facta luto.

Sais, urbs est Aegypti, et unum ex ostijs Nili: ex qua ostium Saiticum dictum est. Cc.

Sal, ἅλς ἡ ἁλὴν, ἅλς ὁ ἅλς, ἅλς μεταθεσις ἐστὶ λατινός, id est, *Dictio Græca.* ἅλς, id est, Sal autem dicitur: sed metathesis, id est, transpositio est Latinis. quo utimur in condiendis cibis. Vtroq; numero, et tam masculino quam neutro genere dicitur. Cato: Ex sale qui apud Carthaginienses fit. Sallustius in Iugurth. Neq; salem, neq; alia gula irritamenta. Afranius in Comitiis: Quicquid loquitur sal merum est. Columella: Carnē salibus adpersam. Paulus Iureconsultus. Cotem ferro subigendam, necessaria quoq; hostibus uenundari, ut ferrum, et frumentum, et sales, non sine capitis periculo licet. Dicitur etiam hoc Sale, secundum Priscianum. Ennius lib. 4. Annalium:

—Ceruleum spumat sale conferta rate Pulsum mare.

Aliquando Sal ponitur pro sapientia: et masculino tantum genere proferri consuevit. Aliquando pro urbanitate, ioco, et ridiculo, et dictis ad risum uel delectationē compositis: tam singulari quam plurali numero. *Catullus:*

Nulla est in toto corpore mica salis. hoc est, nihil uenustum et sapienter dictum. Cicero: Publius Scipio omnes sale et facilijs superabat. Lucanus: Non soliti luscere sales. *Quintilianus* libro 6. Salsum (inquit) in consuetudine pro ridiculo tantum accipimus: natura non utiq; hoc est, quanquam et ridicula oporteat esse salsa. Nam sicut Sal suauitatem quandam cum mordacitate habet: ita etiam urbanorum ioca. Sales enim (pro Ciceronis sententia) sunt ipsa ridicula: quæ necessario salsa oportet esse. Nam salsum erit, quod non erit insulsus: uelut quoddam oris condimentum, quod sentitur latente iudicio, et ueluti palatum excitat. Quandoq; Sal, mare dicitur.

Vergil. —Et spumas salis ære rucant.

Sala, nomen sex urbium. et nomē fluij in Germania. ut *Strabo* lib. 7. scribit. Inter quem et Rhenum, quum Drusus Germanicus belligeraret, domitis hostibus uictor oppetiit.

Salacia, Dea aque, à salo ciendo adpellata. Vnde et à poetis sumitur pro aqua. *Pacuius:* Hinc Salatiæ seuitiam fugimus.

Salaconia, superbia. Et Salacones, superbi dicuntur. Salacon enim (ut inquit *Suidas*) uir fuit: qui quum pauper esset, se diuitem simulabat.

Salamandra, animal lacerti figura, stellatum, nunquam nisi magnis imbribus proueniens, et æstate deficiens. Cui tantus rigor est, ut ignē tactu extinguat, non aliter quam glacies. Et licet uenenatissimū sit, (nam si arbori irrepserit, omnia poma ueneno inficit, et eos qui ederint interimūt. Idem facit si in puteū cadat) à suis tamen sine nocumēto mādatur. *Noster Suidas:* Ζῷον ὡς ὄφρας μέγας, ὑγρότατον τὴν φύσιν, ὡς καὶ τὸ πῦρ ἐισδύμενον τὴν φλόγα σβεννύει, καὶ οὐκ αὖ πύμπραδι. id est, animal lacertæ magnitudine, frigidissimæ naturæ ignem subiens, flammam extinguit, nec comburitur.

Salamin, siue Salamis, et Salamina, insula in Euboico mari, contra Athenas sita: in qua urbs est eiusdem nominis: ubi *Thelamon* *Aiacis* et *Teucris* pater regnauit. Sed quum *Teucer* à bello Troiano reuersus, de *Aiacis* inimicis ultius non fuisset, expulsus à patre in *Cyprum* nauigauit: ibiq; urbem aliam condidit, nomine *Salaminam*: quæ nunc *Constantia* dicitur: ubi annis nomine *Constantia*, pestifer et æstuosus. Dicta prima, à *Salamine* *Asopi* filia.

Salaminus, ex *Salamine* urbe. unde *Solon* *Salaminus* dicitur. *Cornucopia.*

Salanga, mons altissimus, mari imminens, inter *Britanniam* et *Hiberniam*. à *Salanga*, *Barculani* primi habitatoris *Hyber-*

niæ filio dictus. Hodie mons Domini adpellatur, à templo domini ibi condito.

Salaputius, à sale et pusius compositū nomen. Pusius enim, siue pusus, et pusio, apud Latinos dicitur puer. Quo nomine dictus est *Caluus*, *Catulli* familiaris, tanquam puer, ob staturam puerilem: plenus salis, et oratoriae mordacitatis.

Salaria, uia Romæ dicta est, quod per eam *Sabini* sal à mari deferebant.

Salarium, dicitur stipendium uel merces, quam quis pro seruitio meritis est. *Augustinus* libro primo de Ciuitate Dei: Doctores ipsos insuper et salario publico et honoribus dignifimos habuerunt. Dictum Salarium, quod ita necessarium sit ut homini sal.

Salarius, qui sal uel salsamenta uendit. *Martialis:*

Quod uiles pueri salariorum.

Salarius, a, um, quod ad sal pertinet. *Liuius* libro 29. *Vestigal* etiam nouum ex salaria annona statuerunt.

Salasi, uide in dictione *Salisi*.

Salax, dicitur libidine pruriens, fortis in coitu et creber: cuius membrū facile salit. id est, arrigitur. Vel quia ex humore salso citatur libido. Vnde *Venus* dicta est à mari orta. *Varro:* Gallos salaces. Et Salaces aquæ, scaturientes: quasi è terra profiliētes. Vnde etiam *Nymphæ* salaces dicuntur. *Ouidius:*

—Nymphæq; salaces. Et Salaces cibi, Venerem citantes.

Salebræ, à saltu dictæ. sunt loca inæqualia et aspera: quæ quasi sine saltu præteriri non possunt. Per translationē *Cicero* de Finibus bonorū et malorū, dixit. Hic si definire, si diuidere potuisset, si loquēdi, si deniq; consuetudinē uerborū teneret, nunquam in tantas salebras incidisset. id est, in tantas asperitates, siue incultas orationes. Hinc *Salebrosus* sa, sum, quod multas habet salebras. id est, quod est asperum. *Verg.*

—Non tam salebrosus ut ante.

Salentini, populi dicti, quod in salo amicitia fecerint *Idomeus* et *Locrenses*. Hos *Strabo* scribit esse *Cretenses*.

Salentinorum regio, quæ nunc (ut quidam uolunt) terra *Idrunti*, siue terra de *Bari* uocatur. in Italia sita est, et *Apulie* finitima. De quibus *Vergilius* libro tertio:

Et Salentinos obsedit milite campos.

In ea est *Iapygium* promontorium: quod et *Salentinum* dicitur. *Sallustius:* Omnis Italia coacta in angustias, scinditur in duo promontoria, *Pachynum*, et *Salentinum*.

Salentinus, lacus est *Salentinorū*, iuxta *Anduriam* oppidum. Hic ad margines usq; plenus, neq; exhaustis minuitur, neq; superfusus augetur aquis.

Salgama, pen. cor. adpellabantur à priscis quæcunq; condimenta ad uictum nostrum in uasis seruabatur: ut puta mala, pira, fici, uua, rapæ. *Columella:*

Tempore non alio uili quoq; salgama merce.

Inde *Salgamarij*, qui salgama uendunt.

Sal hamoniacus, sic dictus est, quia sub arenis inuenitur. Similis colore est alumini, medicina utilis.

Salī, per simplex i, auicule sunt, quas *Aristoteles* ægithos adpellat: fecunditatis magnæ. ut perdoes, gallinæq;.

Saliaris, et hoc Saliare, quod ad Salios pertinet. Vnde *Saliares* cœnæ adpellatæ sunt: quas *Salij* faciebāt amplissimo adparatu. Ex quo opiparæ ac copiosæ cœnæ, *Saliaræ* dicuntur.

Salicastrum, genus labruscæ, in salicis nascens.

Salicetum, et per syncopen Salictum, locus salicibus consitus. *Varro:* Idoneus locus eligendus, ubi facias salictum et arundinetum.

Salientes, à Latinis dicuntur fistulæ, siue aqueductus. *Græci* ὑψίς dicunt. *Vitruuius* libro octauo: Hæc maxime considerantur

considerantur Athenis. Ibi enim ex eiusmodi locis & fontibus masti, usq; ad portum Pyrrheum ducti sunt salientes: è quibus bibit nemo, sed lauationibus & reliquis rebus utantur. Bibunt autem ex puteis.

Salignus, gna, gnum, quod ex salice materiati est. Vergil. Est tuguri custos armatus falce saligna.

Salij, sacerdotes Martis: sic dicti, quòd in portandis ancilibus saltare eos mos esset. Liuius: Numa item salios duodecim Martio Gradiuo legit, tunicaq; picta in signe dedit, & super tunica æneum pectori tegmen coelestiaq; arma (quæ ancilia appellatur) ferre, ac per urbem ire, canentes carmina cum tripodis solenni; saltu iussit.

Salillum, diminutivum, paruum salinum.

Salina, locus ubi fit sal, Plin. lib. 31. Fit sal vulgaris plurimusq; in salinis effuso mari, non sine aquæ dulcis riguis, sed imbre maxime iuvante. Sed quoniam sal pro facetijs ponitur, nonnunquam pro apophthegmatibus, & facetijs, & scommatibus translativè apud Ciceronem positum reperitur.

Salinæ, narum. urbs Sicilia, iuxta Lilybœum, palmis abundans: quòd iuxta eam salinæ fuerint. id est, fossæ, in quibus fit sal.

Salinator, dictus est Liuius Romanus, propter uetigal: quòd nouum ex salaria annona commentus est in censura.

Salinum, uasculum in quo sal reponitur: tum ad mensæ usum, tum ad sacrificia paratum. In eo enim cum sale Dijs primitiæ offerebantur. Persius: —Purum & sine labe salinum.

Penitur tamen pro quocunq; uase fictili mensæ pauperis. Horatius lib. 2. Carminum: Cui paternum

Splendet in mensa tenui salinum.

Salio, lis, quartæ coniugationis, & prima correpta. significat sale condio. Tibullus: Farre pio placet & saliente sale.

Huius præteritum salui, supinũ salitum. Vnde Salitus, & Saliturus. Liuius: Saliturus ista esse mittam salem. Cornelius Scæuerus: Ad quem saliti pomiliones adferebantur.

Salio, lis, per simplex l, salui, uel salij, seu salui, diuisas syllabas. supinum saltum. & habet primam correptam. Vergilius: Mollibus in pratis unctos saliere per utres.

significat salto. Composita tamen magis præteritum per iiii. diuisas syllabas faciunt. ut Adsalio, adsalui, tum. Consilio, lui, tum, Desilio, lui, tum. Verg. Desiluit Turnus bijugis.

Disilio, Exilio, extra salio. Infilio. Profilio, ultra, seu foras, uel ante salio, prorumpo. Lactantius lib. 4. Nanq; quum sitim paterentur, ictu uirgæ rupe percussa, prosiluit fons aquæ.

Vergilius lib. 5. Aeneidos: —Finibus omnes

Haud mora prosiluisse suis, ferit æthera clamor Nauticus.

Liuius lib. 2. Propè attonitus miraculo rex, quum à sede prosilisset. Præsilio, ante salio. Resilio, Subsilio, sursum deorsum salio. Hieronymus lib. 2. Regum: Micol uidit David subsilientem. Transilio, ultra salio. Liuius lib. 1. Vulgatio fama est, ludibrio fratris Remum nouos transiluisse muros. Salire tamen dicuntur animalia ratione carentia, quando mares incunt fossinas. Nam saliendo ascendunt. Vnde.

Leta salitur ouis. A Salio, fit Salto frequentativum. Cuius composita mutant a, in u, ut Adsalto, Consulto, Dissulto, Desulto, Exulto, Prosalto, Præsalto, Resulto, & Subsalto. Plautus in Cassina: Ut festinabat miser, ut subsultabat, postquam uicit uillicus. Transulto. Idem in Captiuis: Tu transultas, ego miser uix adsto præ formidine.

Salisi, populi Alpini, Boijs Heluetijsq; finitimi: quos Cato Tauriscæ gentis esse arbitratur. Salisforum tellus aurifodinas habet, diuq; olim potentes fuerunt: sed Augustus eos deuictos, omnes sub corona uendidit. ut auctor est Strabo lib. 4.

Salitura, idem quod salsura. Colu. lib. 12. Post saliturâ musli.

Saluarius, qui saluat. Plinius lib. 9. Quæ durioris testæ sunt: ut murices, purpura, saluario lentore pariunt.

Saluo, uas, sanum facio. Plinius lib. 9. Congregatur uerno tempore purpura, mutuoq; attritu lentorem cuiusdam cære saluant. Columella lib. 7. Tunc panacis & creungij radices, fossiculi seminibus miscendæ, & cum defrui ac moliti tritici farina, candentiq; aqua conspergenda, coq; medicamine saluandum ægrotum pecus.

Salium, & **Salua**, sputum: quòd ferè salis saporem habet. Vel à saliendo: quòd in ore saliat & crescat. Saluam uirginè dixit Augustinus, quæ stomacho ieiuno manauit.

Salix, arbor: à saliendo: uel quòd sata, uel casu terræ compacta, salit ac surgit. Hæc arbor talem habet naturam. Est quidem lignum infructuosum. Et dicitur, si quis ex illa accipiat potionem, aut manducet, filios non facit.

Sallo, lis, per duplex ll, tertie coniugationis, salli, saltum, & salsum, in eadem significatione. Vnde Saltus, & Salturus, Salsus, & Salsarus. Lucilius lib. 4.

Sallere murenas, & frigidaria ferre. Participiũ passiuæ significationis in dus, posuit Colu. lib. 8. quum inquit: Quòd si ea res ægritudinem non depellit, uendenda sunt pecora. Vel si neq; id contingere potest, ferro necanda, fallendaq;.

Salmacis, fons in Caria, iuxta Alicarnasum. Dictus **Venerus**, ab amœnitate incolarum: ubi paulatim homines illecti, omnem feritatem deposuerunt. Strabo lib. 14. Salmacis fons, nescio quâ ob rem calumniatus, tanquam emolliens eos qui inde bibant. Hominum enim mollicies uidetur ab aëre, uel ab aqua: quum ea minime sit causa molliciei, sed diuitiæ, & uictus incontinentia. Spolia quoq; sine labore parata, Salmatia dicuntur. Et Salmatis baias dixit Macer.

Salmo, genus piscis, quod in Rheno & Rhodano inuenitur, & præfertur alijs piscibus marinis.

Salmonæus, Aeoli filius fuit, regnauitq; per Elidem. Qui quum diuinos sibi honores petulantius quæreret, Iouemq; in iaciendis fulminibus imitaretur, ab eo fulminatus, in infernum detrusus est.

Salnacidus, da, dum, quod salis saporem habet. Plinius: Nam nitrosas aquas, atq; salnacidas, & seculentas, addita polenta, utiles esse aiunt.

Salnitrum, ut modo in consuetudinem uulgi, dicitur factitium, & ad tormenta ignium misilia repertum: ueteribus fuisse uideatur incognitum. Corrupta tamen dictio est. Nam legitur apud Plinium. Sal & nitrum sulphuri concoctum, in lapidem uertitur. Vide in dictione Nitrum.

Salos, fluuius, qui & Bilbilis dicitur: quo temperatur ferrum, atq; acrius redditur.

Salomon, שְׁלֹמֹן nomen regis Hierusalem, & pacificus interpretatur. Pacem enim habuit cum omnibus regibus, sapientissimus iudicatur. Templum Deo pulcherrimum extruxit: ut in literis sacris habetur.

Salomonius, a, um, possessivum. ut Templum Salomonium. apud Lactantium:

Salon, regio Bithyniæ, pascendis bobus idonea. Vnde & Salonenfis caseus.

Salone, urbs insignis Liburniæ, inter Dalmatas & Illyricos, quam Polio deuicit.

Salpa, genus piscis, circa Ebusum, obsæcus alibi, & qui coqui non possit, nisi ferula percussus. Cc.

Salpyga, pen. prod. genus formicarũ uenenatarũ. Luca. lib. 10. Quis calcare tuas metuat salpyga latebras?

Cicero adpellat eas solifugas.

Salsamentarius, qui salsamenta uendit: qui & Salaris.

Salsamentarius,

Salsamentarius, *ria, rium*, quod ad salsamenta pertinet. Plinius: *Quin & testis cadi salsamentarij tufis cum axungia uetere, nūrum in modum prodest. Columella libro 2. Ita rursus in Sole siccata, & mox refrigerata, condatur in uasis olearijs salsarijsq;.*

Salsamentum, quod est ex sale compositum ad usum ciborum. ut pisces salsi, & lardum: quæ per syncopen Salsamenta dici possunt.

Salsedo, *sedinis*, ipse salis sapor.

Salsicortex, arbor cui glans amara: quam præter sues nulum animal attingit. Cc.

Salsilago, idem significat quod salsugo. Plinius: *Natura ciccoris est gigni cum salsilagine.*

Salsugo, adpellatur in Salinis, tota liquida, marina aqua salsior. Salsugo etiam dicitur humor cum sapore salis.

Salsura, idem quod salsamentum. Colu. lib. 9. *Nulla tamen æquè quàm prædictæ salsuræ pabula commode dantur.*

Salsus, *sa, sum*, quod salis saporem habet: siue quod sale densatum est. A quo fit Salsior, Salsissimus, & diminutiuum Salsiusculus. August. lib. 8. *Conseß. Ebriosi quædam salsiuscula comedunt, quò fiat molestus ardor: quem dum extinguit potatio, fiat delectatio.*

Saltatio, illa hominum iactatio, quam uulgus tripudium uocant.

Saltatores, & **Saltatrices**, qui quæue in tripudijs staticulisq; dandis sunt elegantiores.

Saltatorius, *ria, rium*, quod ad saltationem pertinet: ut Ludus saltatorius, in quo saltare docetur. Macrobius lib. 3. *Saturnaliū: Filij senatorum in ludum saltatorium commecabant, & illi crotalla gestantes, saltare discebant.*

Saltatus, *tus*, idem quod saltatio. Lilius: *Per urbem ire canentes carmina cum tripudijs solenni; saltatu iussit.*

Saltem, coniunctio per defectionem dicitur, quasi si aliter non potest. Vel (ut inquit Gellius) u, litera abiecta. Nam à principio Salutem dicebāt, quod nos Saltem dicimus. Nam quum alia quædam petita & non impetrata sunt, hinc solemus, quasi extremum aliquid petitori quod negari minime debeat, dicere: hoc saltem fieri aut dari oportere. tanquàm salutem postremo petentes, quam impetrari sit æquisimum. Seruius: *Saltem uel hoc, tractum à captiuis, qui quum tenerentur ab hostibus, dicebant sublati manibus: Salutem concede. Hinc per syneresim natus est sermo, ut in conceptu rerum multarum petitori aliquid saltem dicamus.*

Saltæ, populi sunt iuxta pontum Euxinum, à ueteribus sic dicti. Aliter enim Phthyrophagi uocantur. Cc.

Saltim, siue **Saluatim**, significat per saltus. Gellius: *Nos una in æstate, in Asia & Græcia gesta, literis idcirco continetia mandauimus: ne uillicatim aut Saluatim scribendo, lectorū animos impediremus.*

Saltito, *tas*, pen. cor. frequentatiuum est à salto, *tas*.

Salto, *tas*, significat tripudio. Sallustius: *Sed in his Semproniam, quæ multa uirilis audaciæ commiserat. Hæc mulier genere atq; forma, præterea uiro liberisq; satis fortunata fuit, literis Græcis atq; Latinis docta: psallere, & saltare, & cantare elegantius quàm necesse est probæ, multa; alia quæ luxuriæ instrumenta sunt. Hinc Saltatio, & Saltus.*

Saluarius, sylvarum seu saltus custos. Pomponius: *Dominus proprietatis, etiam inuito usufructuario, fundum uel ædes per saltarium uel insularium custodire potest.*

Saluosus, locus saltibus plenus.

Saltus, *tus*, & **salti**, densior sylua & inuia est: quod ibi arbores saliant: in quo pasci & æstiuare pecudes solent. Sunt qui

dicant, Saltus esse loca arboribus expedita: quia facile in his saltetur. Vergilius lib. 3. *Georgicorum:*

Saltibus in uacuis pascuntur plena secundum Flumina. Ponitur & pro loco nemoroso, ubi latrones insidiari consueuerunt. Et saltus ceruorum est. Idem lib. 9.

Tum demum saltu præcepß sese omnibus armis In fluuium dedit.

Saluber, pen. prod. masculini generis, Salubris fœmini. Salubre neutri. & hic & hæc Salubris, & hoc Salubre, quod præbet sanitatem. Vnde aer, cibus, locus, Salubres dicuntur. Columella lib. 1. *Salubri cælo. Idem: Fundum sicuti ne fœcundissimū quidem soli, quum sit in salubris: ita nec effœti sit parandum. Aliquando Salubris accipitur pro sano. Sallustius: Genus hominum salubri corpore. Lilius: Grauiore tempore anni circumactis, defuncta morbis corpora salubriora esse cœpere. Hinc Salubritas, sanitas.*

Salue, uerbum saluantis. hoc est, saluus sis. Et habet tantum Salucto, Saluctote, Salucte, & Saluere. ut, Iube Scipionem saluere. id est, saluta Scipionem. Vide in dictione Valco.

Saluia, herba, dicta quod diuersos sanet morbos. Græcè elelisphacon dicitur. Prodest paralyticis: & contra serpentium morsus remedium exhibet. Fuit & Saluia, mater Apuleij.

Saluiatum, genus potionis est, quo ueterinarij & mulomedici uiuntur in ægrotatione animalium. Græcè ωρεν uocāt, à saluia, quam ueteres pro succo accipere consueuerunt: cuius meminit Columella: *Quidam tamen legunt Saluiatū, à saluia, succo.*

Saluifico, idem quod saluo.

Salum, mare, à sapore salis. Vel à uerbo Græco ἁλῶω, quod significat mouere, fluclluare. Vergilius:

Perq; undas superante salo.

Salus, incolumitas. Aliquando etiam remedium. Vergilius:

Vna salus uictis nullam sperare salutem.

Et Salus, Dea salutis creditur: unde Salutaris porta Romæ appellata: ab huius Deæ æde, quæ ei proxima fuit.

Salutaris, idem quod saluber. hoc est, sanitatē præbens, uel ad sanitatem præbendam idoneum. Cicero ad Octauium: *Nulla remedia tam faciunt dolorem, quàm quæ sunt salutaria.*

Salutaris digitus, qui pollicis est proximus: qui & index dicitur. Sueton. de Augusto. *Dextræq; manus digitum salutarem tam imbecillum interdum sentiebat, ut torpentem cōtractumq; frigore, uix corni circuli supplemento scripturæ admoueret. Martiani de Nupt. Verum quidam redimitus puer, ad os compresso digito salutari, silentium commonebat. Dicitur autem Salutaris, uel quia non salutamus nisi uisa & indicata. Vergil. Italiam leto socij clamore salutant. Vel quia eo comprimimus os ad silentium, quod salutare est præceptum.*

Salutariter, aduerbium: significat quod uulgò dicitur, ad salutamentum. Plancius Cicroni: *Quadragesima milium passuum spacio relicto, consedi eo consilio: ut uel celeriter accedere, uel salutariter recipere me possem.*

Salutiger, (quo nomine utitur Apuleius) uidetur esse, non qui dat salutem, sed qui nunciat: tanquàm interpres & adminisler superiorum. Plautus in Aulularia: *Salutigerulos pueros.*

Saluto, *tas*, salutem dico, uisito, colloquor. quod nō accedētibz tantum, sed abeuntibz quoq; attribuitur. ut Statius li. 4. *The. Stant tamen, & nota puppim de rupe saluant.*

Terentius in Adelphis: *Oppertiar hominem hic, ut salutem & colloquar. id est, uisitem. Et Salutare, est uenerari. Terentius: Hinc Deos domum salutatum pergam. Vnde mortuos, & res inanimatas uenerantes, Salutare solemus: non salutem imprecantes (quæ nulla in his esse potest) sed uenerationem indicentes, Huius composita Consaluto, simul saluto. Lilius libro 1:*

Vtrunq;

Vtrumq; regem sua multitudo consalutauerat. Obsaluto, salu-
tandi gratiam offero. Resaluto, me salutantem saluto. Insaluta-
tus, non salutatus.

Saluus, ua, uum, quod est sanum. A quo Saluo, uas, quod est,
saluum facio. Vnde & Saluator, qui saluat. Græcè dicitur
σωτήρ.

Samara, promontorium in Oceano Orientali, ubi deficit Cau-
casus.

Samaria, שַׁמְרִיָּה ciuitas regalis in Israël: à qua tota regio
decem tribuum dicta est Samaria: Postea Sebasie dicta ab Au-
gusti nomine. Dicitur quoq; Sichar, & Sichem, & Sichima,
ea est Palestina inter Iudæam & Galileam sita. Hinc Samari-
tani & Samaritæ dicti sunt, qui Samariā habitāt. Hieronymus
ad Alga. Hostili inter se Samaritani atq; Iudæi discordāt odio.
Idem ibidem. Non receperunt eam Samaritæ.

Samarobrinæ, fuerūt populi in Gallia inter Belgas, ubi Cæ-
sar Gallorum conciliū indixit. Hanc Cameracensem esse urbem
nonnulli autumant: quam Sabis fluius interfuit.

Sambuca, dictio barbarā, quo significatur quoddam instru-
menti Musici genus. ut est apud Danielem: Quum audieritis
sonum sambucæ. Hieronymus ad Dardan. ostendit, quomodo
sambuca conficeretur. Sambuca (inquit Porphyrius in Ptole-
mæi harmonica) triangulum instrumentū est, quod ex inæqua-
libus lōgitudine, sicut & crassitudine, neruis efficitur. At Epho-
rus & Diomedes: Prima (inquiunt) usa est Sibylla: inuentam
autem à Sambuco primum, & inde nomen obtinuisse. Est &
genus machinæ militaris: qua urbes expugnari consueuerūt: in
qua sic funes intendebantur, sicut in organo musico chordæ.
Item Sambuca (ut Polibius ait) illa dicitur, quæ & Sambuci-
stria adpellatur. Ad hanc prius Iambos canebant.

Sambucina, pen. cor. quæ sambuca canit: sicut fidicina, quæ fi-
dibus. Plaut. in Stich. Fidicinas, tibicinas, sambucinas.

Sambucifria, quæ sambuca canit.

Samia, substantiuum. uasa à Samo insula dicta: sicut Maiorica
ab Hispania. Cicero lib. 4. ad Herennium: Nos Samijs dele-
ctabimur.

Samius, mia, mium, quod è Samo est. ut homo Samius. Veteres
tamen quādoq; Samum pro acuto ponebant, & Samiare, pro
acuere & quasi Samiæ testæ acumen inducere.

Samniones, à Samniji dicuntur: qui sunt in dictis fatui, & in
moribus obsceni. Cicero lib. de Oratore: Quid porrò tam ri-
diculum quàm Samnio est? qui ore, uultu, imitandis moribus,
uoce, deniq; corpore ridetur ipso. Quidam tamē Samniones à
fanna deductum nomen arbitrantur.

Samnites, pen. prod. populi in Samnio: quod nunc Aprucium
uocamus regio Italiæ inter Picenum, Campaniā, & Apuliā.
Urbes in ea sunt Adria, Aquila, Amūternum, Sulmo, Ortona,
Arpinum, Aquinum, Athina, Beneuentum, Corfinium. Vel
Samnites dicti sunt à Samnio colle: in quo è Sabinis uenientes
confederunt, & eiusdem nominis oppidū edificauerunt. Qui-
dam etiam Samnites per duplex nn, scribunt. Hi quondā apud
Caudinas furculas Romanum exercitum profligauerūt, quos
postea L. Papyrius sub iugum misit.

Samos, altitudo & summitas interpretatur. & est nomen dua-
rum insularum. Vna est in mari Icario, modica, & Iunoni di-
catissima: quod in ea nata fuerit & educata, & Ioui nupta.
Scribit Varro, Samon prius Partheniam nominatam, ubi anti-
quissimum fuit templum, & simulachrum in habitu nubentis
figuratum: & sacra eius anniuersaria nuptiarum ritu celebra-
bantur. A qua & Iuno Samia dicta est. In ea Pythagoras
quoque philosophus ortum habuit: nec non & una ex Sibyl-
lis, quæ exinde Samia dicta est, quam ferunt de Christo præ-

dixisse: Tu enim stulta Iudæa Deum tuum non cognouisti, lu-
dentem mortalium mentibus: sed & spinis coronasti, horri-
dumq; fel miscuisti. Fiebant etiam in ea uasa fictilia egregie ex-
creta fabricata, quæ Samia uocabantur. Ferunt hanc insulam
Thraciæ adiacere. quæ postea ex commixtis Thraciæ populis
Samoethracia adpellabatur. Vergil. Threiciamq; Samum quæ
nunc Samoethracia fertur. Altera uero est Samos insula, à Pli-
nio collocata propè Ithacam apud Dulichiū. De qua uidetur
Suetonius intelligere, quum non multum distet ab Epiro, ubi
de Augusto ait: Ab Actio quum in Samū insulam in hyberna
se recepisset. Same uerò (ut inquit Seruius) ciuitas Thraciæ est
in Cephalæa. Apud Strabonem tamen legimus Samum & Sa-
men, Samum urbem esse, Samen uerò insulam. Sunt qui scribāt
Samoethraciam insulam esse, quæ prius Dardania uocabatur: à
Dardano, qui palladium Mineruæ secum ferens, eò confugisse
traditur. Post Samijs insula bello eiectis, quum eò se in Thra-
ciam ex Asia reciperent, inditum nomen, ut pro Dardania, Sa-
moethracia uocaretur.

Samucus, herba, quam nunc maioranam adpellant: alioq; no-
mine amaracus dicitur.

Sanates, populi qui supra infraq; Romam habitauerūt. Quod
nomen ideo est inditū, quia quum defecissent à Romanis, bre-
ui post in amicitiam, quasi sanata mente, redierunt.

Sancio, cis, ciui, citum, uel sanxi, sanctū, significat aliquid san-
ctum uel consecratum facio, sub sanguine hostiæ. Vnde San-
ctum (autore Seruio) dicitur, quasi sanguine consecratum. Et
Sanctio uocatur lex, cum terrore poenæ. Aliquando Sancire,
est firmare, munire, roborare. Terentius in Hecy. Aliud si sci-
rem, qui firmare meam apud uos possem fidem, sanctius quàm
iusiurandū id pollicerer tibi. Inde Sanctio, & Sancta res dici-
tur. id est, decreta & inuiolabilis. Martianus ait, Sanctū pro-
prie dici, quod ab iniuria hominū defensum atq; munitum est.
Traclum à sagminibus herbis, quæ legati populi Romani fer-
re solebant, ne quis eos uiolaret. Iuuenalis:

—Vt sanctam filius omni

Adspiciat sine labe domum, uitioq; carentem. Vlpian. de
Verb. signifi. scribit Sanctum esse, quod nec sacrum nec pro-
phanum est: sed sanctione aliqua firmatum. ut Sanctæ leges,
hoc est, sanctione quadam subnixæ. Alij dicunt Sanctum esse
religiosum & sacrum incorruptum. Verg. Sancta ad uos
anima atq; istius inscia culpæ Descendā. id est, incorrupta.
Idem: —Tuq; ò sanctissima coniunx, Felix morte tua. id est,
castissima. Vnde Sanctus uir, dicitur integer moribus. Donatus:
Sanctum dicitur, quod omni obseruatione inuiolatum est. Et
secundum scripturarū sacrarum idioma, Sanctum dicitur, pu-
rificatum atq; expiatum. Vnde Sancti dicuntur fidelium filij,
quod quasi candidati sint, & nullis idololatriæ sordibus pol-
uantur. Vasa quoq; sancta in tabernaculo legimus, & cetera
quæ ad ritum ceremoniarum pertinent: quum utiq; sancta esse
non possint, nisi ea quæ sentiunt & uenerantur Deum. Sic &
Bethsabæ sanctificata scribitur ab immunditia sua. Et ipsum
templum sanctuarium nominatur.

Sanctifico, à sanctus: quasi sanctū facio. A quo Sanctificator,
Sanctificatrix, Sanctificatio. Cc.

Sanctimoniales, dicuntur monachæ. August. super Psalm.
Iubilate: Inuenies sanctimoniales indisciplinatas. nunquid ideo
sanctimonium reprehendendum est?

Sanctimonium, uocatur sanctimonialium professio.

Sanctitas, Sanctitudo, & Sanctimonia, idē significāt.

Sanctuarium, sacer locus, templum, sacrarium. Sanctuarium
quoq; siue Sanctaria Plinius Mithridatis adpellauit, quæ alio
loco arcana, & Plutarchus ἀπόρρητα uocauit.

Sanctus

Sanctus, *sta, stum*, participium à *sanctio*. de quo mox. Cuius di-
minutiui formauit Hieronymus contra Rufinum, quum ait:
Tibi quasi religiosus et sanctulus psonā humilitatis imponis.
Ab aduerbio Sanctè, fit Persanctè, quod est, ualde firmiter.
Plautus: Idq; persanctè iurauit se facturum.

Sandaliotis, Sardinia insula denominata est, ab effigie sanda-
lij. hoc est, soleæ: quam nonnulli Ichnusam uocant, à similitu-
dine uestigij, quod Græcè ἰχθυόεισιν dicitur.

Sandalium, calceorum genus, siue caligarum. Græci ὀνόμαζον
soleam dicunt. Terentius in Eunuchis: Vtinam tibi com-
mitigari uideam sandalio caput. Hinc Sandalarius Apollo di-
ctus est, à uico cuius meminit Gellius libro 17. In sandalario
fortè apud librarios fimus.

Sandaraca, genus coloris qui inuenitur in aurarijs et argen-
tarijs metallis: adulteratur ex cerusa in fornace cocta. Hæc si
torreatur, æqua parte rubrica admixta sandicem facit. Quan-
quam hanc herbam esse Vergilius scribit. Hoc nomine aiunt
quidam significari uernicem: cuius fimus præ ceteris dolorem
dentium leuare dicitur: ut est apud Auicennam: Græci ὀνόμαζον
dicunt.

Sandaracinus, color à Sandaraca. Neuius: Sandaracino ore.
Sandastros, gemma est, quam aliqui gramantida uocant. Hæ-
bet uelut in translucido stellantes intus aureas guttas, et frè
Hyadum numero. Sandasiten alij nominant: Nicander sanda-
phorion, alij sandareson. Cc.

Sandyx, dicitur, p. pro. (si Vergilio, et eius interpreti Seruio,
nec non et quibusdā creditur) masculini generis. herba est deli-
cata olfacturæ, breui caule, et in alijs fœniculo similis. Verg.
Sponte sua sandyx pascentes uestiet agnos. Propertius:
Illaq; plebeio uel si sandycis amictu. Huius herbe peculi-
ris laus (inquit Plinius lib. 12.) quod fatigato Venere corpori
succurrit. Nasctur in insula maris rubri. Est et Sandyx ge-
nus coloris, ex sandaracha et cerusa factus. A Sandyx fit San-
dycinus, na, num. ut Color sandycinus, qui est flammæ, ex ru-
brica et sandaracha factus.

Sanè, aduerbium. quandoq; adfirmatiue ponitur, pro eo quod
est, certè. ut, Ita sanè, Sanè uero. Quandoq; permissiue, quādo
aliquid aduersario tribuimus. ut sit, Sanè ut uis. pro, esto ut
uis. Cicero: Quid enim habet cōmodi? Quid non potius labo-
ris? Sed habeat sanè. hoc est, in bona hora, aut in Dei nomine.
Quintil. Tulcrit sanè filius noster, merito pœnas dederit spi-
ritum supplicio, nihil de præteritis loquimur, quasi dicat: Esto
ita sit ut tu uis. Quādoq; ponitur pro ualde: quoniā qui sanus
est, ualidus est. Suetonius: Bellum sanè difficile gessit. Iungitur
nonnunquā cum et, adfirmatiuq; est. Quintilianus: Et sanè
quis concipiat uel declamatis habitū, uel orantis uocem, inces-
sum, pronuntiationē: illum deniq; animi et corporis motum?
Item cum quā. Gellius: Sanè quā utile est.

Sanefco, sanus fio. Columella lib. 7. Sed uulnera facta inter-
dam sanescunt. Huius composita sunt Consanefco, et Resane-
fco. Idem libro quinto: Tum etiam uitam minus cicatricosam
reddit: quoniam id ex quo uiride et tenerum decerptum est,
celeriter consanescit. Lactantius lib. 5. Non modo ut susceptis
Deorum cultibus resanescant: sed etiam pertinaci obstinatio-
ne deposita, corporis cruciamenta deuitent.

Sanga, Cantabrorum fluius. Sanga præterea est serui nomen
apud Terentium in Eunuchis. Cc.

Sangaris, fluius Gallogræciæ: qui per Phrygiā defluens,
eandem in Propontidem influit.

Sangenos, gemma est, quam et pæderoten uocamus. Cc.

Sanguiculus, sanguis hœdi, siue suis, in cibum formatus. Pli-
nius: Viuntur ad utrumque uitum et coagulo hœdi, in uino

myrteo magnitudine fabæ poto, et sanguine eiusdem in cibum
formato: quem sanguiculum uocant.

Sanguinare, est sanguine manare. Quintilianus in Declamat.
Tum repetitis sanguinauere planctibus iam conualescentes la-
certi. Et iterum. Mulier quæ sanguinantes porrigit ad iudi-
cem lacertos.

Sanguinariā, herba, dicta est: quia succus eius infusus nari-
bus, supprimit sanguinem. Columella lib. 8. Est etiam grauis
perniciēs herbæ sanguinariæ: quam si pasta est ouis, toto uen-
tre distenditur contrahiturq; et spumam quādam tenuem te-
tri odoris expuit. Græci eam polygonon adpellant.

Sanguinariū, seuus, et crudelis. Cicero: Itaq; grauē illam
ac sanguinariam uocem audiuius. Sic Sanguinarius homo, di-
citur à Seneca, qui gaudet humano sanguine, et crudelis est.

Sanguineus, a, um, modò ad corpus refertur, et significat
plenu sanguine: modò ad animū, et significat crudelē cruen-
tumq;. Apul. Immani ac sanguinea uoce perterritus. Modò ad
arborem, et significat quod est ex arbore, quæ sanguen adpel-
latur. Plinius: Si quis duas uirgas sanguineas manu tulcrit.

Sanguinolentus, idem quod sanguineus. Varro: Itaq; pro-
pter amorem imperij, magistratus gradatim seditionem sangui-
nolentis urbem perturbauere.

Sanguis, qd et Sanguen neu. gen. ab antiq; dicebatur. Lucre.
Visceribus uiscus gigni, sanguenq; creari.

Dicitur autem Sanguis, qui est intra uenas: cruor, fusus, siue sa-
nies. Ponitur interdum pro genere. Vergilius.

Troiano à sanguine duci Audierat.

Quò ad primum significatū, fit compositum Exanguis. Quò
ad secundum, fit Consanguineus: licet Sanguineus aliud signifi-
cet. Etiam dicitur arbor, cuius cortex ad sanguinis similitudi-
nem rubet. à quo Sanguineus, nea, neum.

Sanguisuga, penul. prod. uermis, qui et hirudo dicitur, et
Sanguisugia. Cc.

Sanies, sanguis corruptus. quod quidam à tabo sic distinguunt,
ut illud de mortuo, hoc de uiuo dicatur. Vergilius:
Et sanie taboq; fluentes.

Sanna, per duplex m, irrisio. quæ (ut inquit Hieronymus) ab
occipito distorto, ore et labris contractis fit, anteriorū den-
tium ostentatione. Quo uocabulo usus est Iuuenalis.

I nunc et dubita qua sorbet æra sanna Tullia.

Hinc Sanniones, et Sannij, ut inquit Probus. Quāuis et San-
niones dicantur, qui sic irrident. Desanno, nas, quod est, per fa-
stidium derideo. Subanno, as, de quo alibi. Similiter Sannato-
res, qui eo modo irrident.

Sannaus, lacus, de quo Plinius lib. 2. Lacus (inquit) Sannaus
in Asia circumnascente absynthio inficitur. A Ptolemæo San-
nis adpellatur. Apud Græcos per simplex n. scribitur.

Sano, nas, sanum facio, redintegro, et incolumitati restituo.
Hinc fiunt cōposita Consano, quod est simul uel omnes sano.
Colum. lib. 5. Et sic uitis laniata scabrataq; putrescat humo-
ribus, nec plagæ consanentur. Resano, rursum sano. Lactā. li. 5.
Quibus postea eieclis, omnes qui resanati fuerint adherent
religioni. Et habent penultimam productam.

Sanqualis, auis, quam quidā osifragam adpellant. de qua Pli.
Sanqualem auem augures Romani magnæ quæstioni habent.

Sansæ, oscicula oliuarum. Columella lib. 13. Et quum est oliua
in sansam redacta, tunc sal coctus tritusq; manu permiscetur
cum ceteris aridis condimentis.

Santernam, nostri uocāt, quod Græci chrysocollan. hoc est,
auri ferruminationem. Cc.

Santones, et Santoni, pen. cor. et Santonici, populi qui-
dam Galliæ, non longè à Tolosatiū finibus: quæ ciuitas est in
prouincia.

prouincia: ut Cæsar Commentario primo scribit. Lucan. lib. 1.
—Gaudetq; amcto Santonis hoste. Iuuenalis:
Tempora Santonico uelas adopena cucullo.

Sanus, proprie dicitur integer, & incorruptus. A quo Sanitas, incolumitas. Transfertur quoq; ad animū. Vnde dicitur hominem sana mente, sanoq; consilio. Ex quo Insanus, demens: qui mentem non habet integram. Et Insania, stultitia: quæ & Insanitas dicitur. Cicero: Insipientia, quasi insanitas, eademq; demencia. Et Insanio, pro decipio. Interdum tamen Sanum dicitur, quod sanitatem præbet. Siquidem dicimus Sanum ærem, & Sanum cibum: quasi salubrem, & sanitatem præbentem.

Sapa, à sapiditate dicitur. & est mustum, usq; ad tertiam partem, uel (ut quidam uolunt) ad dimidiā partem decoctum. Vide in dictione Defrutum. Græcè hepsēma, ab ἥψα, quod decoquere dicitur. De hoc Martialis:

Et Laletanæ nigra lagena sapa.

Saperda, dici potest sapiens, elegans. Varro: Omnes uidemur nobis esse belli, festiui, saperdæ: quum simus canopi. Et Saperda, genus est conchæ, mali saporis: & nonnunquam pro strigilino ponitur. Persius:

Et quid agam? rogitas? en saperdam adueho ponto.

Sapidus, da, dum, quod gratum saporem habet. Cuius contrarium est Insipidus, sine sapore. ut Caseus sapidus, Vinum insipidum.

Sapiens, tribus modis dicitur. Primò, qui scientiā aliquā optime tenet. ut Aristoteles in philosophia: Accilius in Iure civili. Secundò, qui per longam ætatem & rerum multarū cognitio-nem adeptus est. ut Cato. Tertiò, qui circa præcepta bene uiuendi & cognitionem uersatur: ut fuit in Lælio.

Sapientia, est rerum diuinarum atq; humanarū scientia. Græcè sophia dicitur. Et qui eam proficitur sophus, hoc est, sapiēs adpellatur. Quod nomen indiū fuit illis septem clarissimis uiris: scilicet Thaleti Milefio, Soloni Salaminiō seu Atheniensi, Chiloni Lacedæmonio, Pitthaco Mitylenæo, Bianti Pryenæo, Cleobolo Lydio, Periandro Corinthio. Sed postea Pythagoras primus non sophum se, sed philosophum adpellauit. hoc est, non sapientem, sed sapientiæ amatorem. Et Sapientiam ipsam, non sophiam, sed philosophiam nuncupandam existimauit: quod nullus hominum, sed solus Deus sapiens esset. Et Sapientia, quæ nunc philosophia dicitur: sicut Sapientes olim, qui postea philosophi. Aristoteles fontem esse putat atq; principium rerum metaphysicarum. Poëtæ tamen pro astutia & sagacitate ponere solent. Quod etiam diuus Hieronymus in ueteri instrumento usurpauit, quum dixit. Erat ibi serpens sapientior omnibus bestiis.

Sapinos, genus gemmæ est, quæ & paranites. Cc.

Sapio, pis, piui, uel sapij, sapitum, pen. prod. uel sapui, sapitum. penult. correp. proprie pertinet ad sensum corporis: ut sit sapere, quod uulgò dicitur saporitum esse. Iuuenalis:

Qui meminit calidæ sapiat quid uulua popinæ.

Hinc Sapor, & Sapidus. Aliquando Sapere, saporem habere: quod uernaculo sermone dicimus, Sapere de la cosa. ut, Hoc sapit heresim. Hieron. ad Pammac. Simples epistolæ tuæ olent prophetas, apostolos sapiunt. Transfertur & ad animum, pro sapientem esse, seu rectam sententiam uel opinionem habere. Terentius: Si sapiis, neq; præter quas ipse amor molestias habet, addas: & illas quas habet, recte feras. Martialis: Nubere uis Prisco? non miror Paula sapiisti.

Quandoq; datiuo iungitur. Plautus in Trinummio: Haben? tu amicum aut familiarem, cui pectus sapiat? Huius composita sunt Desipio, & Resipio: uide in dictione Desipio.

Sapor, qui sapit. Plin. lib. 15. cap. 27. Interim quæ sunt commu-

nia & pomis, omnibusq; succis saporum genera XIII. repetiuntur, dulcis, suauis, pinguis, amarus, austerus, acer, acutus, acerbus, acidus, falsus. Præter hæc tria genera sunt mirabili maxime natura: Vnum in quo plures pariter sentiuntur sapor, ut uinis &c.

Sapphiratus, sapphiris maculatus, & uarieganter intextus. Sidonius: Ac si sub uersicoloribus figuris uernans herbida crusta sapphiratos.

Sapphirus, per p, ante ph, & penul. prod. lapis pretiosus, coloris ærii. Vnde fit Sapphirinus, rina, num. Plin. lib. 37. cap. 9. Inest aliquando & aureus puluis, non qualis in sapphirinis. Sapphirus enim & aureis punctis collucet.

Sappho, per p, ante ph, nomen mulieris uatis. Ferunt nonnulli fuisse duas hoc nomine: quarū una Eresia, quæ & antiquior Lyrica, qua tempestate Alceus clauit, Terpsichorus, & Pitæ-tacus, tempore Tarquinij prisci. Ea plectrum prima inuenit. Scripsit Lyricos modulos, epigrammata, elegidia, iambos, & monades. Aliqua Mithylenæa, longè iunior: cuius pulcherri-mum opus ad amicum Phaonem extat. Scripsit & alia multa apud Græcos, ut merito nona inter Lyricos poëtæ adnume-retur. Antipater autem Sidonius sic de ea scribit. Μνημοσύνη ἔλε θάμβειν ὅτ' ἔκλεν τὰς μελιφώνους ᾠπῶν, μὴ Ἀχάτην μὲν ἔχον βροβί. id est, Mnemosynem matrem Musarū cœpit stu-por, quando audiuit dulcisonam uocem Sapphus: nunquid deci-mam musam habent mortales.

Sappinus, pen. prod. pars est abietis inferior, quæ enodis est: sicut superior quæ nodosa est durior, fusserna.

Sapros, Græcè σπρός, Latine marcidus, putris, uti caseus dicitur: qui ad multa (ut Plinius probat) utilis est.

Sapsa, à ueteribus dictū est pro ipsa. Ennius: Quæ res sapsam loco sese ostendat. Cc.

Sarcarius, fluuius est, quem in Phrygia esse aiunt quidam.

Sarcasmos, Latine dicitur iocus cum amaritudine: ut apud Verg. —Referes ergo hæc, & nuncius ibis Pelidæ genitori, illi mea tristia facta.

Degeneremq; Neoptolemum narrare memento.

Sarcimen, futura. Apul. Tunc tenui sarcimine summas oras eius adequauimus, & iuncturæ rimam setæ densitate sepimus.

Sarcina, pen. cor. proprie utensiliū est, & eorū quæ ad cultū & ad caterū usum pertinent: ueluti fascis, quem quis in itinere faciendo comportare possit. Hinc milites, quum castra mouere uolunt, sarcinas colligere dicuntur. Et qui in aliam domū immigrat, sarcinas suas componere solent. Res etiam nostras domū cistis capsisq; cōpositas, etiam sarcinas uocamus. Quint. Iacent reliquæ sine hærede sarcinæ. Per translationē quādoq; Sarcina ponitur pro inutili onere. Aug. Et hanc corporis sarcinam aliquando deponerem. Huius diminiuit. est Sarcinula.

Sarcinatrix, mulier quæ uestes fuit.

Sarcino, nas, sarcinas sumo. Interdum Sarcinare capitur pro suere. Lucilius: Sarcinatorem esse summi, suere centonem optime. Huius compositū est Consarcino, quod est sarcinas colligere: quod uernacula lingua dicimus enfar delare, o a samarc. Gel-lus lib. 1. Versus hi sunt Cæcilij, trunca quædam ex Menædro dicentis, & consarcinantis uerba tragici tumoris.

Sarcio, cis, ciui, itum, & sarxi, sarctum, significat integrū facio. Vnde Sarciores dicti, qui uestes sarcunt. Et Sarcitæcta, opera publica: quæ locantur ut integra præstentur. Et Sarcitæ, integræ. Item Sarcire, cōponere. Tractum à uestibus, quæ dis-fute sartiuntur. id est, componuntur. Per translationē ponitur pro damnum soluere, Pacuius: Tu damni nostri causa fuisti, tu nobis sarcito ut debes. Hinc componitur Resarcio, pro instauro, & quasi nouam formam induco.

44 Sarcion,

Sarcion, est gemmæ species colorem carneum præ se ferens: aliter smaragdites uocata. Cc.

Sarcophagus, pen. cor. I. atinè carnē comedens dicitur. Plin. Sarcophagus lapis est fissili uena. Corpora defunctorū condita in eo absunt intra quadragessimū diem constat, exceptis dentibus: ideo nomen habet à carne edenda. *σαρκός*, *φάγω* enim caro est, *φάγω* comedo. Vnde conueniēter pro sepulchro poni consuevit. Aug. lib. 18. de Ciui. Dei: Quia enim arca in qua mortuus ponitur, quod omnes iam sarcophagum uocant, *σώφω* Græcè dicitur: à nostris pro sepulchro usurpatur.

Sarcia tecta, uide in dictione sarcio.

Sarculo, las, sarculo fido. Colu. lib. 6. Primò plantæ sarculari debet, ita ut simplex stylus altitudinē maxime scrobis excedat,

Sarculum, genus rāstri. hoc est, crates illa dentata quæ subtrahitur satis, à sarriēdo, uel ferendo, ut inquit Varro: Alij putāt esse ligonem: seu quam uulguſ uannam uocat. Horat. lib. Car. Gaudentem patrio findere sarculo.

Sarda, gemma uulgaris, primum à Sardibus reperta. Vocatur & Sardachates. Cc.

Sardanapālus, pen. prod. ultimus Aſyriorū rex: de quo Iuſtinus li. 1. Fuit hic omnis generis luxuriæ deditus: nec erubuit inter scortorum greges nere, & muliebri habitu fœminas omnīs lasciuia anteire. Quāobrem indignati Aſyrij tali fœminæ parēre, duce Arbace deſciſcentes, bellū Sardanapalo intulerūt. Qui uictus, in regiā se recepit: & extructa pyra, se atq; diuitias in incendiū miſit. Hic fuit à Nino trigessimus rex, ut inquit Diodorus lib. 3. Biblio. Et moriens condidit hoc epitaphium: Ede, bibe, lude, poſt mortem nulla uoluptas. &

Quum te mortalem noris, præſentibus exple Delitijs animum, poſt mortem nulla uoluptas. Iuuenalis: Et Venere, & cœnis, & plumis Sardanapali.

Sardanis, uir Lydius, qui Cræſo ſuadere conatus eſt, ut Perſis bellum inferret.

Sardi, indigenæ qui in Sardinia nati ſunt.

Sardinia, inſula in Tyrrheno ſeu Liguſtico mari. à Sardo Herculis filio (ſicut Strabo & Solinus ſcribunt) qui è Libya ueniens, cum multitudine colonorum, inſulam occupauit: quum antea Sandalionis adpellaretur: ab effigie ſolæ, quam Græci Sandalion uocant. & Ichnuſa: à ſimilitudine ueſtigij, quod Græcè dicitur ichnos. Huius latitudo eſt millium paſſuum nonaginta octo: longitudo ducentorum nonginti, quanquā alij ſtadia multa adijciant. Mirū in ea inſula neq; lupum gigni, neq; ſerpentem reperiri, Habet ciuitates multas: ſed omnium præclariffima Calaris eſt, ubi coraliorum piſcatio eſt. In qua diui Auguſtini, patris mei, oſſa tandiu conquiſcēre, quoad ab Helio prando rege Papiam translata ſunt. Hæc ciuitas Iole à priſcis adpellabatur: ab Iole illa, quam Hercules perdiſſime amauit. Inſulam Pœni occupauēre: ſed à Romanis expulſi tandem primo bello Punico, amiſſere. A Sardinia, Sardus, Sardous, & Sardinienſis adieſtiua ſunt.

Sardinienſes, qui Sardiniam incolunt, ut ibi negotientur.

Sardis, tantū pluraliter. urbs Lydiæ magna, poſterior Troiadenis rebus: & Cræſi regia. Horatius:

Quid concinna Samos, quid Cræſi regia Sardis? Terminat autem nominatiuum & adcuſatiuum in is product. quomodo Trallis, & Syrtis. Ex Sardis fuēre duo Diodori oratores: quorum iunior Strabonis amicus fuit, & hitorias ſcripſit, & poemata. In Sardibus eccleſia fuit una ex ſeptem Aſiæ: quarum Ioannes meminit.

Sardo, das, antiqui pro intelligo uſurpabant. Neniſ:

Quod bruti nec ſatis ſardare queunt.

Sardoa, herba apiastro ſimilis, quæ naſcitur in Sardinia, & in

fontium deſluuijs largius prouenit. Ea ſi quis uſcatur, neruos contrahit, & riſtu diducit ora: ut qui moriuntur, ueluti ridendum ſaciē intcreant.

Sardonychatus, ſardonyche ornatus. Martialis:

Cuius & hinc lucet ſardonychata manus.

Sardonyx, nyphis, pen. cor. ſicut onyx onychis, à quo componitur: tam maſculini quā fœminini generis. Componitur enim ex ſardo: qui lapis fuit in Sardinia primum compertus, coloris rubei: & onyx gemma, cui eſt candor ſubcandidus, unguis humani ſimilitudine: quaſi utriuſq; colorem obtineat. Iuuenalis: In manibus denſi radiant teſtudine tota Sardonyches.

Perſius fœminino genere dixit:

Et natalitia tandem cum ſardonyche albus.

Dicitur & Sardonychus, & Sarda. Iuuenalis:

Arguit ipſorū quos litera linguaq; princeps Sardonychus. Plinius: E diuerſo ad hæc ſarda utiliſſima, quæ nomen cum ſardonyche communicauit: ipſa gemma uulgaris & primum à Sardibus reperta. Ptolemæus Sardonychen à Sardonyche Indiæ monte deriuari ſcribit.

Sardous, doa, doum, poſſeſſium. Ouid. lib. 4. Faſtorum:

—Sardoaq; regna ſiniſtris Reſpicit à remis.

Sarepta, urbs Sydoniorū, ubi diuinus uates Helias eſurientem uiduam miraculo pauiſſe creditur. Hinc Sareptanus, na, num, Sidon. Vina mihi non ſunt Gazetica, Chia, Falerna,

Quæq; Sareptano palmitē miſſa bibas.

Sargacæ, populi (Pomponio autore) iuxta Mæotidem: quorū oppida Murmetion, Panticapæum, Theodoſia, Hermiſium.

Sargus, piſcis genus. Cc.

Sari, neutri generis. genus herbæ quæ prouenit in aqua, radice dura intortaq; ferrarijs officinis utilis. Theophrastus lib. 4. Tria in Aegypto celebrantur: papyrus, ſari, mnafi.

Sariſſa, haſta prælonga. Liuius lib. 27. Prælongas haſtas Macedones ſariſſas uocant. Suidas: Σάρισα ἔστι ἀκοντίου ἰμμήνῃς ὁ ἴσῃ μακρόν παρὰ Μακεδόνας, id eſt, Sariſſa ſpecies iaculi Græci, haſta prælonga apud Macedones. Aelianus docet, Sariſſam eſſe lanceam qua utitur phalanx Macedonica longitudine quatuordecim cubitorum: quorum duos manus continent, reliqua duodecim prominent. Inde Sariſſophori, qui ſariſſas geſtant.

Sarmatæ, populi Scythiæ iuxta Danubium, in Mæoticam paludem uergentes, qui à Græcis Sauromatæ dicuntur, & regio eorum Sarmatia dicitur. Plinius lib. 4. Sauromatas gentes Scytharum Græci uocant: quas Sarmatas Romani dicunt. Diſſi Sauromatæ, ab oculis lacertarum. *σαῖς* enim lacerta eſt, *ὄμμα* oculus. Vtuntur pluſtriſ pro domibus, paſcūtūq; lacte equino. Vnde quidam eos ἱππομόλγες, hoc eſt, equorum mulfores, alij γαλακτοφάγες, id eſt, lactiphagos uocant. A Sarmatia fit Sarmatis, tidis. Ouidius:

Terreat haud manes Sarmatis umbra meos.

Sunt autem duæ Sarmatiæ (ſecundum Ptolemæum) quarum una eſt in Europa, quæ (ut libro tertio ſcribit) à Septentrione Oceano terminatur: ab Occaſu parte Germaniæ: à Meridie Iazigibus Metanāſtis. In ea eſt Oliba: quam nunc Ruſſiam & Tartariam eſſe crediderunt. Altera Sarmatia eſt in Aſia, (ut idem libro quinto reſert) quæ à Septentrione terra incognita terminatur: ab Occaſu Sarmatia Europæ, & Tanai fluui. In ea ſunt Caucaſij montes.

Sarmenta, uirgulæ uitium ſuperuacue abſciſſæ. Inde Sarmentitius, tia, tium, quod eſt ex materia ſarmentorum. Colu. lib. 7. Verum uulnera eius ſarmentitio cinere linienda ſunt.

Sarmentus, nomen uiri proprium, qui ſcurrilitate claruit.

Sarnois, fluuius eſt Phrygiæ. Cc.

Sarnus,

Sarnus, fluvius Campaniæ, oriens à Sarrano monte, inter Pompeianum agrum & Salernum, iuxta oppidum Sarni in radicibus montis positum. A quo Sarasates populi sunt cognominati. Verg. Sarasates populos, & que rigat æquora Sarnus.

Saronicus, sinus est contra Corinthiacum Isthmum, habens nomen à Saron, quod quercum significat apud Græcos: quia olim redimitum erat quercubus.

Sarpa, uinea putata. Nam Sarpere, antiqui pro purgare usurpabant.

Sarpædon, pen. prod. rex Lyciæ, qui Troianis aduersus Græcos tulit auxilium.

Sarra, שרר uel שרר nomen uxoris Habræ: & nomen ciuitatis, quæ postea Tyrus dicta est. à qua Sarranus. Sed id quoque nomen à pisce quodam accepit, qui illic abundat, & Sar illa lingua uocatur: ex cuius sanguine sericum in purpuram tingebatur. Est & Sarra insula Epiros: à qua Sarrana etiam dicuntur.

Saraballa, Chaldaicum nomen neutri generis, & numeri pluralis. sunt brachiæ: ut apud Daniele prophetam. Quidam dicunt esse fluxas uestes & sinuosas: quæ à Germanis Rhenones dicuntur, uestes pelliceæ, quibus in castris utuntur.

Sarraca, nomen est duarum urbium: quarum una est in Media, alia in felici Arabia.

Sarraceni, populi post Nabatheos, à Sarraca (ut Stephanus inquit) quæ est pars Arabiæ.

Sarracum, uehiculi genus, quo ligna & lapides uehi consueuerunt. Iuuenal. Longa coruscat Sarraco ueniēte abies.

Idem: Frigida circumagunt pigri Sarraca bootæ.

Sarranus, σααρ, quod ex Sarra Tyro est: unde Sarranæ uestes Tyriæ dictæ sunt, quæ & ostrina & purpurea. Verg. Et Sarrano dormiat ostro. Iuuenalis:

Aut pictæ Sarrana ferentem Ex humeris aulea togæ.

Sarrio, ris, riui, ritum, significat sarculis fodio, purgo: quod fit, quum segetes leuiter scalpèdo, & rastris, à noxijs herbis purgamus. Plautus: Semper occant, priusquam sarriunt rustici. Plinius lib. 18. Qui sarriet, caueat ne frumenti radices effodiat. Hinc componitur Resarrio, quod est rursus sarrio. Idem: Quum hyeme prægelida captæ segetes essent, rescuerunt, resarrientes campos.

Sarritor, pen. prod. qui sarrit. Columella lib. 2. Tritici modij quatuor uel quinque bubulcorum operas occupant quatuor, occatoris unam, sarritoris duas.

Sarritura, purgatura.

Sarfina, uetus ciuitas in Aemylia, ex qua Plautus poëta comicus ortus est.

Sartæ, populi sunt Europæ, Scythiæ contermini: qui (ut Pomponius ait) ob sæua hyemis admodum, assidue demersis in humum sedibus, specus aut suffossa habitant: totum brachati corporis, nisi qua uident, etiam ora uestiti.

Sartago, patella in qua caro frigitur. Α σαργή quæ caro est, nomen adsumpsit. Latine frixorium dicitur: ab illo frixationis sono, quia crepitum confusum in frictu emittit. Hieron. in lib. Machab. Iussit ignem admoueri, & adhuc spirantē torreri in sartagine. Apud antiquos etiam ad alios usus adhibebatur.

Sartor, purgator. Plautus in Captiuis: Sator sartorq; scelerū, & messor optime.

Sartura, ipsa purgandi actio. Plinius lib. 18. Sartura nocere & uineæ & segeti existimatur.

Sas, ueteres pro suas dixere: & Sam, pro eam. Ennius: Virgines nam sibi quisq; domi Romanus habet sas. Idem: Nec quisquam philosophiam in somnis uidit, priusquam sam discere cœpit. Idem sapfam pro ipsam posuit lib. 13. Quo res

sapfa loco sese ostentatq; iubetq;.

Saso, insula, quæ à Brundisio quinque milia passuum distat. Inde in Epirum totidem distat: ut ait Strabo.

Sason, sōnis, penul. prod. fluvius. de quo Syllius:

Adriaci fugite infastas Sasonis arenas. Et alibi:

Expauit sonitus tremefacto littore Sason.

Satago, is, pen. cor. ex sat & ago compositum uidetur: unde satagi præteritum, satatum supinum facit. Et est Satagere, anxium esse, & quod uulgò dicitur satis habeo quod agam. Terentius in Heaut. Nam hic Clinia, & si is quoq; rerum suarum satagit, attamen habet bene & pudice educatam, ignaram artis meretriciæ. Aliquando significat diligentem esse, seu festinare. Plautus in Asin. Nunc satagit, adducit domum ei ultrò & scribit numos.

Satagytae, populi in Asia Scythica, ut lib. 4. testatur Herodo.

Satarchæ, populi in Scythia, qui (ut Solinus refert) damnato auri & argenti usu, se à publica auaritia abdicarunt.

Satelles, miles mercede conductus, ut ab imperatoris latere non discedat. Et Satelles, qui fontibus capiendis præest, qui & adparitor dicitur.

Satellitium, ipsa satellitum actio. Augusti lib. 3. Confess. Procurauit aliam non utiq; coniugem, quò tanquam sustentaretur, & produceretur: uel integer, uel auctior morbus animæ meæ, satellitium perdurantis consuetudinis in regnum uxorum.

Saterona, animal ambiguum in humore pariter & in sicco uiuens.

Sathanas, שטן interpretatur aduersarius. Quo nomine adpellatus est diabolus, quòd Christi aduersarius sit. Quicquid enim animæ ad Deū tendenti resistit & aduersatur, & quicquid paci contrarium est, & hoc sathanas esse nominatur. Sicut legitur in regnorum libris: Quia suscitauit Deus Salomoni sathanam, aduersus eum qui erat pacificus.

Satiabilis, qui satiari potest facile: cuius contrarium est Insatiabilis. Sallustius: Auaritia insatiabilis est, neque copia neque inopia minuitur.

Satietas, plerūq; pro fastidio sumitur. Cic. in Catone: Omnino quidem ut mihi uidetur, studiorum omnium satietas facit uitæ satietatem. Dicitur & Satias, pro satietas. Terent. in Eunac. Ex meo propinquo rure, hoc capio commodi. Neq; agri, neq; urbis odium me unquam percipit, ubi satias cœpit fieri, commuto locum. Sallust. Hi saltibus occupatis externorum agros inuasere, frumentiq; ex inopia graui satias facta.

Satin, pro satis ne? Terentius: Satin? sana es?

Satio, as, à sat deduci uidetur, & saturo seu expleo significat, pertinetq; ad omnes sensus, & frequenter ad animum. Cicero in Cato. Satiari delectatione non possum, ut meæ senectutis requiem oblectamentumq; noscat. Ad corpus usus est Columel. lib. 9. Satiatq; semodius cibi, in diebus singulis, uicenos & centenos turtures. Hinc componitur Exatio.

Satis, aduerbiū, & per apocopen Sat, significat abunde, quantum opus est. Cicc. lib. artis uete. Longum est, quod pluribus sententijs ultra quàm satis est producit. Aliquando ponitur loco nominis: ut, Satis eloquētiæ habeo. Sic etiam nomina pro aduerbijs ponuntur: ut, sponte sua: mane nouū. Et quum Satis significet quantitatem, Satius tamen comparatiuum, qualitatem denotat: quia deriuatiuum non semper seruat sensum primitiui. Verg. Non ne fuit satius tristis Amaryllidis iras

Atq; superba pati fastidia? id est, melius.

Satisfaccipio, dictum est eodē modo quo & satisfacio. Vnde & Satisfacceptio, quæ est (ut Pomponius inquit) stipulatio quæ ita obligat promissorem, ut & promissores quoq; ab eo accipiantur. id est, qui idem promittunt.

Satisfido, das, significat fideiubeo, promitto per uadem, siue fidei meā pignori do, & re ipsa certifico. Cicero Sulpitio: Pri-
mum ut si quid satisfidandum erit, amplius eo nomine peti cures
ut satisfideatur fidei meae. Cuius Satisfatio eodem modo adpellata
est, quo satisfactio. Nam ut satisfacere dicimus ei, cuius deside-
rium implemus: ita satisfidare dicimus aduersario nostro, ali-
quem dare qui pro eo quod à nobis petitur, ita caueat, ut cum
hoc nomine securum faciamus.

Satisfacio, tantum facio, quantum satis sit irato ad uindictam,
inquit Asconius: Et construitur cum datiuo: sed quum pro pu-
nio poniur, aduersarium postulat. Cicero ad Heren. Non con-
uenit censores, istum satisfacere: ex eo quod ait, se non po-
tuisse, ita adesse, ut iuratus fuerat.

Satisfpræsto, as, idem est quod satisfido.

Satiuus, a, um, quod seminatur, uel quod idoneum est ut semi-
netur. Gellius: Sed hi pleraque; naues loris suebant: Græci ma-
gis cannabo & stupa cæterisque; satiuis rebus.

Satrapa, pen. cor. diſtio Persica. & apud nos significat præfe-
ctum. Suidas: Σατραπία, ἡ πρὸς Χίαν, Σατραπίας ἡ ὁρατὴς ἐν τῇ
ἀσσίᾳ, id est, Satrapia est provincia, & Satrapes satrapæ,
genus dignitatis.

Satullo, as, idem quod saturo. Varro: Neque in puluere mihi
coquam carnes, quibus satullem corpora & famem uentris.

Satur, ra, rum, quod est cibo plenum. Terentius in Hecy. Sed
tu quum satura atque ebria eris, puer ut sit satur facito. Sumi-
tur interdum pro secundo & abundante. Persius:
Nec rus satum laudare. Vergil. lib. 2. Georg.

Saltus & saturi petito longinqua Tarenti. Vbi Scrui. Saturi
aut fecundi aut quod iuxta oppidum Saturum. Tarentum enim
& Saturum uicine sunt Calabria ciuitates.

Saturca, herba fragrantis odoris, quæ & cunila dicitur, &
origanum heracleoticum, à saturo dicta: quod nullum ferè con-
dimentum sine ea fiebat, propter quod saturitatem inducere uide-
batur. Colu. Et satura thymi referens tymbraque; saporem.
Alij tymbra uocant. Venerem emortuam suscitauit in cibus sum-
pta. Vnde ex Græco (ut quidam uolunt) nomen cibi uendicauit,
quasi satyrea: ut satyri in Venerem proni & salaces.

Saturnalia, orum, festa septem seu quinq; dierum mense De-
cembris Saturno dicata: erantque; pleni lætitiæ, in quibus Romani
synthesin uestem sumebant. Dies quoque; quibus munera uitro ci-
troque; mitti remitti que; solebant, Saturnalia seu Saturnalia dice-
bantur. Suetonius in Aug. Saturnalibus & si quando aliàs li-
buisse modo munera diuidebat, modo numos omnis notæ.

Saturnalius, a, um, quod ad Saturnalia pertinet. Martial.
Saturnaliæ ligulam misisse scilibræ.

Saturnia, substantiuum, nomen regionis, & nomen oppidi. Verg.
Ianiculum illi fuerat Saturnia nomen.

Ac ditiora etiam loca (ut Diodorus scribit) Saturnia dici con-
fueverunt. Posidippus autem poeta in Epigrammatis scribit,
Lysippum ita fecisse inter alia quæ scribit habitum Saturni.

Τίτῃ δ' ἐπ' ὅρα βέβαιας αἰεὶ προχάω, τὶ δ' τάρσους

Ποσσὶν ἔχῃς διφύας; ἡγάμ' ὀπλωμένῳ,

Χερσὶ δ' ἀξίτητον τὶ φόρῃς ἑυρόν; ἀνδρῶν δαγμά

ἔς ἀκμῆς πάσης δέυτ' ὅτε τέλειδω.

Ἡδ' ὁρμη, τὶ κατ' ὕψιν; ὑπὸν ἀνὰ λαβέδω

Νῆ δ' αὖ τ' ἐξοπλίζῃ πρὸς τὶ φάλαρα πέλει; id est,

Quur pinne infistis? rotor assidue. Quur uero talaria bina
gestas in pedibus? uolo in ære. Tu dextra uero quur geris no-
uaculam? Signum hoc hominibus, quod quauis sum acutior acie.

In facie uero quid capillitium? ut capiant me quibus offeror.
At qui per Iouem quur caluet occipitium?

Saturniniani, hæretici à Saturnino quodam nominati: qui mun-

dum solos angelos septem, præter conscientiam Dei patris se-
cisse dicebat.

Saturninus, mons quondam dicebatur, qui postea Tarpeius.
Saturnus, à poetis fingitur Deus, quod annis saturetur: uel
quia se in deuorandis filiis saturauit. Ex se enim natos, come-
disse fingitur: quia consumit ætas temporum spatia, annisque;
præteritis insaturabiliter expletur. Ouidius:

Tempus edax rerum tuque; inuidiosa uetustas,

Omnia destruit uitiatque; dentibus æui

Paulatim nigra consumis omnia morte.

Vnde à Græcis Cronos dicitur quod tempus designat. Alij phi-
losophi interpretantur Saturnum: Cronon, uelut à satietate in-
tellectus: eo quod Græcè satietas σάτις. intellectus uero, siue
mens σῆς dicitur: ut sic nomen compositum Saturnus, ex prima
parte Latina, & posteriore Græca, ipsa satietas mentis. Sunt
qui Saturnum à satu deducant, quoniam peritiam ruris & sato-
rum omnium primus edocuisse fertur. Quidam à uerbo, quod
Græci dicunt σάττειν, quo uirilia significantur: quod patris pu-
denda abscondisse, atque; in mare proiecisit dicitur. unde Venerem
procreatam ferunt, quæ à spuma unde coaluit Aphrodites no-
men accepit. Hinc Saturnus, a, um, ut Iuno Saturnia, quæ fuit
filia Saturni. Versus quoque; quos olim Fauni uatesque; canebant
Saturnios antiqui nominabant, ut ait Varro.

Saturo, as, penul. cor. sicut satio capitur, & similiter ad omnes
sensus pertinet. Cicero: Iracundiam meam satura tuo sangui-
ne. Nonius: Expleri & saturari hanc habent differentiam.
Expleri est tantummodo plenum esse: saturari supra modum.
Cicero lib. 6. de Repub. Graues enim dominæ cogitationum libi-
dines, infinita quedam cogunt atque; imperant, quæ expleri atque;
saturari nullo modo possunt. Cuius composita sunt Exaturo,
quod est perfecte saturo. Apul. Sed ille libidine exaturatus iace-
bat in grabatulo. Obsaturo, de quo alibi. Hinc Saturitas pro
satietate. Plaut. in Capti. Proin? tu Deum hunc saturitate tran-
quillum facias tibi. Quandoque; pro fecunditate. Cicero in Ca-
tone: Neque; solum officio quod hominum generi uniuersorum
cultura agrorum est salutaris: sed etiam delectatione quæ dixi
& saturitate, copiaque; rerum omnium quæ ad uitum hominum,
& ad cultum etiam Decorum pertinent.

Saturum, urbs Calabriae fuit non longè à Tarento. Vnde Sa-
tureianus, a, um, possessiuum. Horatius:

Me Satureiano uetari, rure caballo.

Quidam etiam Satyrum scribunt. Vnde & nonnulli agrum
in quo Tarentum conditum est Satyram uocari adfirmant.

Satus, a, tum, à sero, is, fit, pro semino. Vnde etiam à Vergilio
ponitur pro genitus.

Satus, us, & **Satio**, onis, ipsum serendi actum denotant. Plin.
lib. 17. Quapropter de talarum satu nunc dicendum. id est,
plantatione. Quandoque; etiam Satus, semen dicitur.

Satum, ager in quo semen est. ut Hieronymus in li. Iudith. Et satum
eodem autore, genus mensuræ quod iuxta morem provincie Pa-
lestinae, unum & dimidium modium capiens. In Genesi tamè
non tantam capit summam, ubi scriptum est: Accelera, tria sata
simile commisce, & fac subcinericios panes.

Satyra, pen. cor. quasi satura: dici uidetur ob carminis uarietate-
tem, seu propter copiam rerum quæ ibi tractantur. Est enim Sa-
tyra carmen maledicum, & ad carpenda uitia compositum:
quale scripserunt Lucilius, Horatius, Iuuenalis, Persius: Acce-
pit & id carminis hunc titulum, quod personis factisque; satiatis
abundare uideatur. Quidam à satyra lance, quæ referta multis
uariisque; primitiis in sacrificijs Dijs offerebatur. Alij à lege sa-
tyra dictam existimant, quæ uno rogatu multa simul compro-
bat, De qua lege Sallustius in Iugur. Deinde quasi per satyræ
sententijs

sententijs exquisitis in deditionem accipitur. Varro. à quodam fœrciminis genere, quod multis rebus refarciebatur, dictam satyram esse scribit. Vnde in secundo libro Plautinarum questio- num habetur: Satyra est uua passa & pollēta, & nuclei pinci ex musto cōspersi. Sunt qui à satyris deriuent, quod in hoc ge- nere carminis res ridiculae pudendæq; scribuntur: quemadmo- dum proferri à satyris solent. Donatus in Terentium: Deinde aliud genus fabulæ. id est, satyra, sumpsit exordium, quæ à sa- tyris quos illotos semper ac petulantes esse legimus uocata est. Potest etiam dici Satyram ideo uocatam, quod in antiqua satyra introducebantur satyrorum personæ: aut si quæ erant ridiculae similes satyris. Duo quippe satyrarum genera fuisse constat. Alterum antiquius, quod sola carminum uarietate con- stabat. Alterum recentius, apertam hominum reprehensio- nem continens. Hinc Satyrus, & Satyricus, pro eo qui saty- ram scripsit.

Satyrī, dicti sunt quod in libidinem semper proni sunt: à uirili membro. quod ueteres Græci σατύρ adpellabant. Hi sunt (ut Plin. lib. 5. ait) animalia quadrupedia, in subsolanis Indorum montibus perniciosissima, humana effigie, recte currētia. Veteres huiusmodi monstra pro syluestribus Dijs coluerunt. Vnde Hie- rony. Vidit homunculum (inquit) aduncis naribus, & fronte cornibus aspera, cui extrema corporis in caprarum pedes de- sinebant. Et præmissa signo crucis quum quisnam esset inter- rogasset Antonius, respondisse fertur: Mortalis ego sum, unus ex accolis erēmi, quos uano errore delusa gentilitas, Faunos, Satyrosq; & Incubos adpellat.

Satyria auis, coruus. L. Florus: Quum singulari certamine Manlius aureum torquem barbaro inter spolia detraxit. Inde Torquati. Iterum Pontino agro quum in simili pugna L. Va- lerius insidente galeæ satyria alite adiutus. Satyria etiam apud Latinos cibarium confusancum dicitur: ueluti cibus ex uarijs rebus compositus.

Satyriacum signum, simulachrum Priapi, quod in hortis apud antiquos ponebatur. Plin. lib. 19. Est & religio quædam hortosq; & fores tantum contra inuidentium effascinationē dicari uidemus. In remedium satyriaca signa.

Satyriasis, pulsus testium, & uelut singultus quidā inguinis, sequens inflammata quandā passionem seminalis receptaculi, cum intentione & tentigene. Quod si non cessauerit pulsus ille, solent seminis receptacula intendi, uel spasmus nasci: qui morbus etiam Priapismos dicitur.

Satyrice, aduerbium. significat acriter cum conuitio.

Satyriōn, herba folijs lilij rubri aliquatō minoribus, tribus nō amplius à terra excurrentibus, caule leui, cubitali modo, radice gemina. Hanc Arabice castalce uocāt, orchis Græcè, quæ uox testiculum denotat, Latine uulpis testiculus uel leporina.

Satyrorum insulæ, sunt tres cōtra Indiam, extra Gangem sitæ: sicut Ptolemæus lib. 7. scribit: Quas qui habitant, caudas habere dicuntur: quales satyris pinguntur.

Saucio, as, uulnere. à quo fit compositum Consaucio. Ambro- sius lib. 1. Officiorum: Verberamur uocis nostræ uerbere, quum loquimur ea, quorum sono cæditur animus noster, & mens consauciatur.

Saucius, a, um, nomen quod nascitur à participio sauciatus: quomodo lassus à lassatus: & lacerus, uel lacer à laceratus. Et est Saucius, uulneratus. Vergilius:

Qualis mugitus fugit quum saucius aram Taurus.

Et non solum de uulnere, sed etiam de labore dicitur: quasi fesus. Quod Apul. lib. 2. de Asin. cum genitio iunxit, quum ait: Mihi uero fatigationis hesternæ etiam nunc saucio da ueniam. Saucinus inguium, pro inguinibus: sicut præstans animi, quasi

habens inguina tumentia. Sicut enim membra in homine saucio intumescunt: sic saucius inguinum, cuius turgent genitalia ex libidinis desiderio.

Sauior, aris: uide in dictione Dissauior.

Saura, lacerta, quæ in macerijs, & in sepibus diu delitescit.

Sauritices, gemmæ species, quæ in uentre uiridis lacertæ tra- ditur inueniri. Cornucopiæ.

Sauromate, populi: uide in dictione Sarmatæ.

Saxatilis, & hoc Saxatile. penul. correpta, quod saxa incolit. ut, piscis saxatilis. Et Saxatile dicitur uernacula lingua da- sassi. Plautus in Rudente: Piscatum hamatilem saxatilemq; aggredimur.

Saxones, illustres Alemanie populi, qui Angeli reginæ auspi- tio Angliam deuicerunt: à qua etiam nomen sortita est Anglia, quasi angela, quum prius Albion diceretur. Hos Ptolem. non longè à Cimbris in Oceani Septentrionalis littoribus & pa- ludibus inuijs constituit.

Saxofus, a, um, saxorum copiam significat: ut saxosa uia.

Saxulum, diminutiuum. Cicero lib. de Orat. Illam in asperri- mis saxulis tanquàm nidulum affixam.

Saxum, maius asperius, duriusq; quàm lapis: licet quandoq; sa- xum pro lapide ponatur. Hinc Saxeus, a, um, quod è saxo est.

Saxum ferratum, oppidum in Piceni atq; Umbria finitius situm: ita adpellatū à ferro, propter fodinas ferrarias quas eo in loco multas fuisse earum reliquie ostendunt. Sentinum à ue- teribus dicebatur, à Sentino amne iuxta moenia labente: quem nunc quoq; incolæ Sentinum uocant.

S A N T E C.

Scabellum, diminutiuum, significat paruum scamnum. Nonnunquàm ponitur pro suppedaneo. Augustinus super Psal. Suppedaneum, dicitur scabellum quod dicunt Græci πο- τήριον: dixerunt Latini scabellum, & alij dixerunt suppeda- neum: uide in dictione Scamnum.

Scaber, a, um, quod rubiginosum est. Verg. lib. 1. Georg. Exesa inueniet scabra rubigine pila. Hinc ungues & dentes dicuntur scabri, qui sordidi sunt: etiā si non sunt asperi tactu.

Scabies, à scabo, siue à corporis asperitate dicta est: quæ (ut Celsus scribit) est durior cutis rubicūda, ex qua pustulæ oriū- tur: quædam humidiores, quædam sicciore. Exit à quibusdam scabies, fitq; ex his continua exulceratio pruriens. Hæc etiam psora à Græcis dicitur. à Scabie fit Scabiosus, a, um,

Scabo, is, scabi, scabitur, significat scalpo, conforo, & quasi unguibus fodio. Plinius lib. 8. Si uerò squamæ obtorpuere stri- nis iuniperi se scabit.

Scabredo, asperitas: sicut quando caro contrahitur & fit ru- gosa. Quo uocabulo usus est Hieron. in diui Hylarionis uita.

Scabricia, & Scabricies, rubiginositas: unde Plinius un- guium scabriciam dixit.

Scabro, uermis qui nascitur de carnibus equorum putridis.

Scæa, porta Troiana dicebatur à cadauere Laomedontis, hoc est, à Scænomate, id enim tabernaculum siue sacculum signifi- cat, quod in eius sublimine erat. Cc.

Scæi, sunt Thraces populi. Scæus, amnis. & Scæus, murus.

Scæna, cum æ, diphthongo. magis ex antiquorum consuetudi- ne, quàm ex uera orthographia (ut inquit Priscianus:) quia quum Græca sit dictio, quæ apud illos sine diphthongo σκηνή scribitur, apud nos etiam absq; diphthongo debuit transferri. Alij in signum productionis per æ, diphthongum notandum putant. ut Apuleius: Est autem Scæna inumbratio σκηνή. Quæ quidem (ut docet Seruius) à rusticis primū inumbratio- nis causa, comperta fuit: ubi prius carmina incondita decanta- bant. Quare & à nonnullis tabernaculū ac papilio traditum

q q 3 fuit.

fuit. Postea tabulata cœperunt componere, in modū parietis. Vnde hodie consuetudo permansit, ut componantur pegmata à ludorum theatralium aditoribus. Vnde Scenophegia, tabernaculorum festa. Sed quum in urbes deducta fuit scena, redactum est nomen ad eam partē theatri, quæ ab uno eius cornu, ad aliud ducebatur. Constat autem scenā theatri frontem, binis pluribusue contignationibus constructam, in quibus histriones recitabant, mīmīq; mirmillones, & ceteri ludij uarios ludos ac gestulationes ædebant. In scenā autem quum hemicycli formam haberet, gradus sediliaq; fuere, de quibus primarij magistratus honoratioresq; spectarent, eorumq; sedilia pars intima orchestra est dicta. Placidus Grammaticus scribit Scenā esse cameram hinc inde compositam, quæ in umbræ locum in theatro erat, in quo ludi actabantur. Item Scenam dici arborum in se cubantium, quasi concameratam densationē, ut subterpositos tegere possit. Item Scenam uocari compositionem alicuius criminis quæ digna sit in theatro, exclamationibus tragicis. Scena sic definitur à Labeone, quæ sit ludorum faciendorum causa quolibet loco ubi quis consistat moueaturq; spectaculum sui præbiturus: posita sit in publico priuatoq; uel in uico quo tandem loco passim homines spectaculi causa adhibebantur. Hæc autem uersatilis erat aut ductilis. Versatilis, quæ subito tota machinis quibusdam uertebatur, & aliam picturæ faciem ostendebat. Ductilis, quæ contractis tabulatis hac atque illac interiorem picturæ speciem denudabat.

Scenicus, a, um, quod ad scenam pertinet, ut Scenici ludi. Augustinus lib. 3. Confessionū: Sed qualis tandem misericordia in rebus fictis & scenicis. Scenicus uero absoluto uocabulo, histrio dicitur. Suetonius de Nero. Ac spectaculis theatri clam illatus cuidam scenico placenti nuncium misit.

Scenitæ, cognominati sunt quidam Arabie populi, à tabernaculis qui in tentorijs habitāt (ut inquit Solinus) quæ caprarū pilis texta sunt: apud quos si sus uetus fuerit, illic moritur.

Scenofactorius, a, um, ut ars scenofactoria, quæ sunt umbracula, uel tabernacula, uel funes.

Scenoma, atis, significat tabernaculum seu sacculum.

Scenophegia, orum, neutri gen. festa tabernaculorū, in quibus Iudei faciebant tabernacula: ad similitudinem tabernaculorum in quibus habitauerunt quum ex Aegypto peregrinarentur in eremo. ab σκηνή, & πύκνισι. Latini uero adspirationem addiderunt.

Scenos, Latine habitatio, umbra, tabernaculum, uel finis.

Scæua, dicitur qui sinistra manu uitur pro dextra. Quo nomine dictus fuit quidam Romanus: de quo Suetonius in Cæs. Scæua excusso oculo, transfixus femore & humero, centum & uiginti ictibus scuto perforato, custodiam commissi castelli obtinuit.

Scæuola, à scæua, id est, sinistra (ut inquit Varro) eò quod quæ sinistra sunt, bona auspicia putantur. Et Græci sinistram σκαυον uocant. Hinc Scæue dicti sunt. Hoc nomine dictus est Mutius nobilis uir Romanus, qui debilitata dextra, sinistra usus est. Lilius lib. 2. Mutium demissum, cui postea scæuolæ à clade dextræ manus inditum nomen. Scæa enim sinistra est, & Mutius sinistra est usus, exusta dextra.

Scala, æ, & Scalæ, arum, utroq; modo dicitur, à scandendo, quod his altiora scandamus. Nam propriæ Scalæ sunt, quæ ex pluribus gradibus constant. Distinguunt quidam sic: Scala est quæ ex teretibus lignis, aut funibus, aliaue materia simili huc atq; illuc transferri potest. Scalæ, quæ latiores habent gradus, & immobiles permanēt. De hac Plinius: Etiam nunc scalis tetum Ephesæ Dianæ scanditur. De illa Caius iureconsul. Vel scalam sciens commodauerit ad ascendendum: sed sepe confun-

duntur. Et scalas magis in usu esse, quàm scalam dicimus. Sallustius in Iugurt. Vnæ atq; alteræ scalæ comminutæ sunt, qui supersteterant adflicti sunt. Non dixit una atq; altera scalæ quibus per gyrum ascendimus, à cochleæ forma, cochlides & cochleæ dicuntur. Quæ uero ex lignis teretibus siue cannabinis funibus, à Capaneo inuenta primum fuerunt, ut est apud Vegetium libro de Re militari.

Scalmus, lignum teres cui nauæ remos loro quodam alligant ad nauigandum, ut firmitus nauigent.

Scalpellus, & Scalpelli, diminutina sunt: uide in dictione Scalprum.

Scalpo, is, psi, ptum, fodio, & unguibus pruritum aufero. Scalpunt enim homines unguibus, & gallinæ pedibus. Plin. lib. 9. Attrituq; petreæ scalpentes pisces pruritus inuadit.

Scalprum, & Scalprus, & diminutiuæ Scalpelli, & Scalpellus. ferrum quo aptatur corium, & quo raditur: uel celis. Utuntur tamen eo instrumento diuersi artifices. Cato de Rustica: Ficos & oleas altero modo, quod genus aut ficū aut oleam esse uoles, inde librum scalp pro eximito. Colum. lib. 7. Scabies ferro cæsa perluatur urina. Etiam sæpe scalpello usq; ad inum refecare & amputare scabiem sæpe profuit. Et lib. 5. Scalprum quod deinde aduncum est, rostrum adpellatur. Suetonius de Vitellio. Scalpro librario, uenas sibi incidit. Scalpra sutoria Horatius intelligi uoluit illo uersu:

Si scalpra & formas non sutor, nautica uela

Auersus mercaturis delirus & amens Vndiq; dicatur.

Lilius fabrilis scalprum adpellat, quo magistri elephantos interimebant: inter aures beluæ adactio in ipsa compage qua coniungitur caput capiti. Cornelius Celsus Scalprum inter ferramenta chirurgica numerat, ubi ait libro octauo: Tum deum ad manum scalprumq; ueniendum est. Colum. lib. 9. ferramentū scalpdatum dixit ad similitudinem scalpri formatum, quo ait opus esse ad castrandas apum alueos.

Scalptor, qui scalpit. Plinius libro trigesimo septimo: Expetuntur à scalptribus, ferroq; includuntur, nullam non duritiam ex facili cauantes.

Scalptura, scalpendi actio. Plinius: Omnia autem hæc genera scalpturnæ contumaciter resistunt. Diomedes Grammaticus Scalpturam dici probat non Sculpturam. Scalpta (inquit) gemma dicendum est, non sculpta: quoniam adiecta præpositione facit insculpta.

Scalpturatum, genus pauimenti quod & uermiculatum dicitur: quod factum post tertium Punicum bellum fuit ex tessellis minutis, diuersicoloribus, ut in templis antiquis. Et nos Moaicam dicere solemus. In his pauimentis picturæ radendo fiebant: quomodo nunc scalpturna albaria in exteriori parte parietum ac murorum fiunt.

Scalpturio, is, iui, itum, idem quod scalp, quod proprium est galli gallinacci, quum terram scalpit. Plautus in Aulular. Vbi hæc defossa ocepit scalpturne unguibus.

Scamander, flumini qui Europam ab Asia diuidit, & alio nomine dicitur Xanthus.

Scamandria, urbs parua à portu ilienfi parum remota.

Scamnum, est quod lecto ueluti gradus adponitur, ut per id in lectum facilius ascendatur. Varro scribit Scamnum esse quo duplici gradu in lectum altiore conscendebat: Scabellum, quo simplici scansione in lectū non altum scandebat. Ouid. in Arte: Et caua sub tenerum scamna dedisse pedem.

Et Scamnum dicitur terra illa altior, quæ inter duos sulcos incolendo relinquitur. Plinius: Scamna inter duos sulcos, cruda relinquantur. Et Columella lib. 2. uocat Scamnum cruum solum & immotum, minimeq; aratro profissum. Idem lib. 4.

Duabus

Duabus gemmis supra terram eminere, passim reposita humo, cetera coequant quæ faciunt in eadē linea intermissis totidem pedum scamnis dum peragant ordinē. Quoniā uerō in his sedere consueuimus, factum est ut Scamnum & Scabellum sæpe pro subsellijs usurpentur. Ouidius lib. 1. Fastorum: Ante focos olim scamnis confidere longis, Mos erat: Scamna etiam in arboribus dicuntur rami & brachia, per quæ uites ascendunt.

Scamonea, frutex cuius succus ualet ad medicinas.

Scandalides, palmæ species, à similitudine scandalorum dictæ. Cornucopie.

Scandalum, est quod nos offendiculum, uel ruinam uel impationem possumus dicere. Quando ergo legimus: Quicumque de minimis scandalizauerit quempiam: intelligimus qui dicto facto ue occasionem ruinæ cuiquā dederit. Hinc Scandalizo, lizas, quod est alicui scandalum præbeo.

Scandinauia, insula est Oceani Septentrionalis, quam Plin. lib. 4. incomperitæ magnitudinis esse scribit. Eam alterū orbē terrarum esse crediderunt.

Scandix, herba quæ in holere syluestri à Græcis ponitur.

Scando, dis, si, sum, in altum uado. Cicero in Cato. Ut si qui gubernatorem in nauigando nihil agere dicant, quum alij scandant malos, alij per foros cursent. Hinc Scale dictæ sunt, per quas in altū ascendimus. Huius composita sunt Ascendo, quod est sursum scando. Cuius contrarium est Descendo, deorsum scando. Conscendo, simul sursum scando. Vergilius:

Bisdenis Phrygium conscendi nauibus æquor

Matre Dea monstrante uiam.

Inscendo, sicut eius simplex. Plautus in Asina: Neque in lectum inscendat proximum. Super-scando. Liuius: Iam euaserant media castra, quum super-scandēs uigilum strato somno corpora mules ostenso scuto somitū præbuit. Transcendo. Plau. in Aulularijs. Hoc magnum est periculum me ab asinis ad boues transcendere. Laetantius lib. 2. per translationem dixit: Tum dedit ei certa mandata: quæ si obseruasset, immortalis maneret: si transcendisset, morte afficeretur.

Scandulaca, herba, à scandendo, frugibus inimica: quod eas uelut hedera implicans necstat.

Scandulæ, paruæ tabellæ, hoc est, in paruas laminas scissæ è ligno, quibus tecta teguntur. Fiant autē ex robore, abiete, & picea fissis uel assulatis desectis. Dictæ Scandulæ, à scindendo: quasi scindulæ: uel à scandendo, quoniam in culminibus tectorū ad tegulas, imbricacq; sustinendas collocantur, quod ascendentes scādere solemus. Inde tectum Scandulare, pars domicilij, pars superior, quod scandulis cominutum est, & quod scalis scandimus. Cornelius Nepos scribit Romam fuisse scandulis contectam usque ad bellum Pyrrhi.

Scanfile, pen. cor. dicitur id per quod ascendi potest.

Scantiana, poma sunt quæ Cato tradit in dolijs optime cōdi.

Scapha, nauicula in ligno cauata, ab σκάφη, fodio, cauo. Vnde & σκαφῆ, à multis fossura, alucus, linter traducitur: quæ maiorem nauem sequitur. Et parua ad piscandum naues Scaphæ dicuntur. Hinc Scapharius: sicut à classe clasiarius.

Scaphium, uas cōcauum, in quo cacare & meiere consueuerunt, dictū à similitudine scaphæ nauis. Latini matulā uocant. Iuuenalis: Et ride postis scaphium quum sumitur armis.

Proprie tamen (ut aliqui putant) uas foeminarum in quod mingunt, quemadmodum uiris lasanum necessarium erat, in quod uentris excrementa deijcerent. Erat & Scaphium uas æneum, in quo styli in medio siti proceritas horarū ductus discriminebat. Plutarchus in Numa Scaphium adpellat, quo ignis sacer extinctus, Solis tantum radijs accendebatur. Suidas: Σκάφιον

ἔστι καὶ καὶ ἄριστον, οὗ δὲ καὶ καὶ ἰσχυρὸν σκάφιον ἀπὸ τῆς ἐλπίδος. Id est, Scaphium species tonsuræ aut casariei. Aristophanes: Tu copyscho similis es reuulso scaphio.

Scapilium, ueteres pro tergo usurparunt, & aliquando pro ipsa scapula. Vnde & spatium quod inter scapulas quasi ualecula, inter scapilium dicitur.

Scaptensula, locus in Macedonia, ubi argentum fodi solebat, ab σκάπη, fodio. Lucretius:

Quales expirat scaptensula subter odores.

Scaptia, urbs, à qua Scaptia tribus uocitata est. Cornucopie.

Scapulæ, humerus siue dorsa, à scandendo (ut quidam uolunt) quæ mobiles ueluti mollibus iugulis à ceruice demittuntur. Plautus in Asi. Mirabar quid dudum scapulæ gestibant mihi: hariolari cœperant mihi in mundo malum.

Scapulares, serui dicti sunt: quia scapulis caduntur.

Scapularis uestis, quæ tantum scapulas tegit.

Scapus, dicitur id in quo semina quarundā herbarū dependēt, ut in papauere. Plinius: In papauere & similibus scapus in harundinibus, in glādis, in auellanis, pannicula adpellatur. Et Scapi, in quibus uuarū grana sunt. Varro: Quæ calcata uue erunt, eorum scapi cum folliculis subijciendi sub prælum, ut si quid reliqui habeant musti, exprimantur in eundem lacum.

Scarabæus, animal paruū uolatile, uulgò scarauatius dicitur.

Scarabæorum autem diuersa sunt genera. Nam quidam sunt coloris uiridis, è uernibus, fimo bouis, aut iumentis creati. Alij grandiores, cornua prælonga, bisulcis dentata forficibus in cacumine habentes: alij è fimo ingentes pilas auersis pedibus uolitant. Hos Aegyptij summopere uenerabatur, animatā Solis effigiem esse putantes, ut inquit Eusebius lib. Præpara. Scarabæus autem omnis uirilē sexum habet, & spermate in sterco infuso, pila deinde confecta pedibus inuoluit.

Scardona, insula in mari Adriatico, adiacēs Illyrico (ut Ptole. lib. 2. refert.) In ea sunt duæ urbes, Collentum & Arba.

Scarifico, ficas, scalpello aperio, quod aliquid facilius excat. Vnde Sacrificatio dicitur, quādo tenui uulnere sanguis emittitur. Plin. Dentium dolores sedantur ossibus draconis marinis, scarificatis gingiuis. Scarificare dolorē, significat scarificando dolorē expellere. Idē præterea in corde equorū inuenitur os dentibus caninis maxime simile, hoc scarificari dolorē putant.

Scarites, gemma est, quæ scauri piscis coloris est. Cc.

Scarurus, piscis, qui solus piscium dicitur ruminare, herbisq; pauci quo carpathium pelagus abundat. Oppianus:

—Hic scarurus saxa frequentat,

Qui mites inter pisces clamore tremendo

Intonat, & solus pallentes ruminat herbas.

Scatebræ, pen. cor. ebullitiones aque surgentis. Verg. lib. 2

Georg. —Scatebrisq; arentia temperat arua.

Sic Scaturies, & Scaturigo.

Scateo, tes, scatui, significat emano, erumpo, ebullio. ut Antonius scatere cœpit uernibus.

Scatinia lex, erat in eos qui nefando scelere laborabant.

Scaturigo, pen. prod. idem quod scatebra. August. super Psal.

Scaturigines dicimus, ab imo aquas ebullientes. Colu. lib. 4.

Nam præstat non conferere, quā in summa terra suspendere: nisi tamen scaturigo palustris obuia sit: sicut in agro Rauenatæ plusquā sesquipedem prohibeat infodere.

Scaturio, ris, penul. produ. pro suo primitiuo scateo ponitur, quod est non solum aquarum, sed herbarum & ceterorum sua sponte ubertim nascentiū. Hieronymus: In sepulchro eius non nisi manna inuenitur, quod & scaturire cernitur.

Scauri, dicti sunt qui talos pedū tumentes ac porrectos habet: uel qui pedes inflexo talo tardigradi sunt. Horat. li. 1. Sermo.

qq 4 Illum

Illum balbutit scaurum prauis fultum male talis.

Fuit & Scaurus cognomē familiæ Romanæ, ex qua Aemilius Scaurus nobilis & pauper: sed eloquentia sua gloriā peperit. Consul Ligures & Gantifcos domuit, atq; triumphauit. Cenfor uiam Aemylia strauit, pontem Aemylum fecit.

Scæzōnes, uersus uocantur delumbes, siue claudi. ἀνὸ τῷ σκαζῶν, quod significat claudicare. Priscianus:

Hunc trimetrum ueteres Graij cognomine dicunt, Quod pedibus iunctis hunc scandere sæpe solebant.

Ponitur aut scæzon spondeum finis habebit. Cornucopiæ.

Scæda, uide Scheda.

Sceleratus, ita distingui solet à sceleroso: ut Scelerosus sit auctor sceleris: Sceleratus, in quo sit scelus constitutum aut commissum. Terē in Eunū. Vbi ego illū scelerosum atq; impiū inueniam? Aliquādo tamen Sceleratus ponitur pro nocete. Verg. At sceleratū exquirere frigus Difficile est. Scelerata portā Romæ dicta est, & sceleratus campus. hoc est polluitus.

Scelero, ras, polluo. Verg. Parce pius scelerare manus.

Hinc Sceleratus, rata, ratum.

Scelus, flagitium, facinus, à quo Scelstus, & Scelerosus.

Sceparnon, ascia tegumen etiam dicitur sceparnon.

Scepsis, ciuitas Phrygiæ, quam quidam Aenæ regiam fuisse tradunt. Hinc Scepsius, a, um. Ex hac fuerunt Metrodorus, qui artem memoriæ consummauit: & Demetrius Grammaticus, qui Troianam extructionem exposuit.

Scepticus, nomē est hæreseos: cuiusmodi fuere Pyronij et Herillij, quorū placita Sextus Empiricus multis lib. cōplexus est.

Sceptrum, uirga qua reges utebātur. Hinc reges σκεπτόμενοι, & σκεπτοφόροι, id est, sceptrigeros adpellant.

Scheda, tabella siue pagella phylliracea, hoc est, tiliacea, qua pro chartis priscos uti solitos Eustachius & Aelianus adserunt: hodieq; Græcū uulgus Schedas uocat tabulas eas quibus supputatores numeris scribēdis utūtur, ut mox liti spongia leuiter aboleri possint. Accipitur quādoq; pro folio chartæ siue papyri nondū cōpacti & ligati, quod & phylluram Græco uocabulo nuncupamus, Plinius: Sed ratio deprehendit uitium unius schedæ reuulsione. Quidā detracta aspiratione Scedam scribūt. Quintil. Nam qui omnes etiā indignas lectione scedas excutit, anilibus quoq; fabulis accommodare operam potest. Vnde & pro libris monumentisq; literarum, Schedæ quādoq; accipiuntur. Martialis: Ohe iam satis est Ohe libelle, Tu procedere adhuc & ire queris, Nec summa potes in scheda teneri.

Schedia, nauigij genus inconditum & trabibus tantum inter se connexis factum, quales sunt rates. Et apud Græcos Schedia, sunt quæ nos extemporalia uocamus. Vnde & pro inconditū & extemporarijs carminibus dicuntur, quæ nostri syluas adpellant. Græci enim ἡσέπ uocant, quod ex tempore compositum est: quasi duntaxat in schedis scriptum, & primo ruditer deformatum, non adhuc expolitum. ἡσέδια, significat rem ruditer incipio. Schedicus, a, um. Apul. in Deo Socratis: In isto schedico & incondito experimini an idem sim repentinus qui præparatus.

Schedula, diminutium à scheda, & id est quod uulgò dicunt boletinū, nō ut multi dicunt cedulam. Hierony. ad Algā. Detulit mihi in parua schedula maximas quæstiones, quas à te datas, mihiq; tradendas diceret. Ponitur & pro libro.

Schema, mat, & Schematū, & Schema, mæ, forma, figura siue cultus, ornatus uel Latine dicitur: quia per hoc quodāmodo uestitur & ornatur oratio. Plau. in Persa: Lepida cum decora schema. Huius multæ sunt species. uidelicet Prolepsis, Zeugma, Hypozēsis, Syllepsis, Anadiplosis, Anafiono-

maton, Paromæon, Homæoptoton, Polypoton, Trimos, Polysyntheton, Dialyton. Prisci Latini absq; adspiratione pronuntiabant, & declinatione secūda. Vnde uetusti codices Plautini habent scriptum: Quod ego huc processi sic cum serulli fecma. id est, habiui.

Schæfis, dici potest habitudo, quum multitudo nominum in cōiunctionum quodam ambitu copulatur. ut nubila, nix, grando, procellæ, fulmina, uenti.

Schimusa, insula una ex Sporadibus. Cornucopiæ.

Schisma, atis, Latine scissura, ab ἑλίσσω, quod est scindo. Hinc diuisionem ecclesiæ, Schisma dicimus non scisma, ut maxime ti proferunt male.

Schiston, una species est lactis: quasi diuisum. ἀπὸ τῷ ἑλίσσειν, quod diuidere est.

Schœnismos, mensura terræ est.

Schœnitæ, pen. prod. populi sic dicti à tabernaculis, in quibus degunt qui cilicij metantur.

Schœnobates, penul. cor. qui per funes ludendo gradiuntur. ἑλίσσω, funis dicitur, & ἑλίσσω, ascendo: quasi funis ambulans. Iuuenalis:

Augur schœnobates medicus magus omnia nouit.

Hi à Firmico dicuntur neurobatæ. funerepei. & funepei ab Apulcio, funambuli ab omnibus.

Schœnoplocos, funarius & restio Latine adpellatur. hoc est, qui funes facit.

Schœnos, ἑλίσσω Latine funis. Quo nomine etiam dicta fuit urbs Bæotia à Schœno, Atlantis patre sic adpellata. Schœnos quoq; mensura terræ, quinquaginta stadia continens, ut inquit Herodotus lib. 2.

Schœnum, locus in Bæotia collocatur.

Schœnus, untis, flumen Athenis proximū (ut inquit Strabo) à iuncis dictū. Proindeq; iuncarios in Hispania campos schœnuntas uocat. Sed in Arcadia Schœnuntis fit mentio, ab amne quem Schœnicam adpellant. Item Schœnus arbor lentisci.

Schola, literarium ludum significat, à uerbo Græco σχολάζω, quod est uaco: quia ceteris rebus omisiss uacare liberalibus studijs pueri debet. Ausonius tamē ab σχολή, id est, ab uacatione & laxamēto, quod pueris interdū dandum esse præscribit, dici sentit. Sic enim ait: -Graio schola nomine dicta est, Iusta laboriferis tribuantur ut ocia Musis. Plurali numero Scholæ apud Festū. Erat & in balneis Schola apud Vitruium. pars labri siue aluei, à præstolādo (ut quidā arbitrantur) dicta: ut occupato ab his qui priores uenissent labro in schola ceteri circūspectantes recte stare possent. Erat et in porticibus auctore Plinio: Alexandrū (inquit) & Philippū cū Minerva qui sunt in schola in Octauia porticibus & Philippi. Cic. lib. 1. Tuscul. posuit scholas pro disputationibus & controuersijs, quæ in scholis inter doctores & discipulos ociose agitari solent, quum inquit: Hæc perfectā philosophiā semper iudicauim quæ de maximis quæstionibus copiose posset ornateq; dicere, in quam exercitationem ita nos studiose operā dedimus, ut iam etiam scholas Græcorum more habere auderemus.

Scholaris & hoc Scholare, quod ad scholam pertinet. Hieronymus ad Damā. Nec aures Quintilian flosculis & scholari declamatione mulcendæ.

Scholasticus, ca, cum, idem quod Scholaris. Vnde Scholastica disciplina, & Scholasticos uocamus discipulos, qui discendi gratia scholas frequentant.

Sciens feci, Insciens feci, illud est, quod quum facerem aliquid, sciui me facere: hoc autem ignorauim.

Scienter feci, id est, cum scientia & doctrina feci, semperq; in laudem. Inscienter semper uituperabile.

Scientia

Scientia, à participio sciens fit. Est autem Scientia qua aliquid sciur. Cuius contrariū est Inscientia. Cice. Quod autē erat sensu cōprehensum, id ipsum sensum appellabat. Et si ita erat cōprehensum ut conuelli ratione nō posset, scientiā: sin aliter, inscientiā nominabat. Colu. lib. 4. Querūtūq; non respondere sibi uincta, quæ per auaritiā uel inscientiā, uel negligentia perdidit. Hæc etiā Inscitia dicitur, ut apud eundem: Nam plurimos per hanc inscitiā uastare uincta comperi.

Scilicet, aduerbium, significat certe, quasi scire licet. Et modò affirmatiue. Liuius: Terram osculo contigit, scilicet quod ea communis mater omnium mortalium esset. Ouidius:

Scilicet est aliquid cum seuis uiuere uentis. hoc est, profectio multū est. Modò ironice, ut quum pronuntiatur cū quadam acerbitate. nā tum negat quod dicitur. Verg. Scilicet is superis labor est? Cice. Furnio: Scilicet id agitur: quasi dicat nō agitur. Interdum significat ad hoc. Hierony. in Paulo: Et inter equuleum laminasq; uictorē iussit melle perungi, scilicet ut muscarū aculeis cederet, qui ignitis fartagine ante superasset.

Scilla, stirpis species est. Aristot. lib. 1. de Vegetantibus. Quædam (inquit) habent unam tantum radicem, ut scilla: quia illa nascitur ex solo raro, proceditq; inferne dilatando se. Rursus Scilla est genus cepæ. Colu. lib. 7. Sed etiam remedio cū dulci uino tritum serpillum & cōcisa & in aqua macerata scilla. Suid. Σκίλλα ἔστι βοτάνης πικρᾶς καὶ θανάτην φέρουσα τοῖς ἰσχυροῖς. Id est, Scilla herbe genus, amaræ & comedentibus letifera.

Scincus, genus crocodili in Nilo natus, præcipuum contra omnia uenena antidotum. Cornucopiæ.

Scindo, is, di, ssū, per duplex ss, significat findo, frango. Verg. Scinditur incertum studia in contraria uulgus.

Huius uerbi composita sunt, Abscindo, Conscindo. Hiero. ad Cithesi. In mentē ubi ueniat tunicam saluatoris nec à militibus fuisse cōscissam. Discindo, uarie scindo. Terentius in Eun. Vcstem omne misere discidit. Interfendo, per mediū scindo. Laetantius lib. de Opifi. Labra ipsa quæ quasi antea cohærebant quàm decenter interfecidit. Proscindo, ualde, uel ultra, uel subtus scindo. Rescindo, de quibus alibi.

Scinpodā, penul. cor. Græci dicunt scabellum & grabatum. Eius diminutiuum Scinpodion. Gellius lib. 18. Offendimus cum cubantem in scinpodio Græcensi.

Scintilla, quasi scindilla, quod scindatur à re ignita. uide in Fauilla.

Scintillo, as, splendo, mico.

Scio, is, iui, itum, futuro, sciam & scibo. Teren. in Adelp. Hinc scibo iam ubi fiet. Et proprie Scire, est rē per causam cognoscere. Huius composita sunt Asscio, Abscio, Conscio, Descio, Nescio, Præscio, & Rescio, à quibus Ascisco, Conscisco, Descisco, Præscisco, & Rescisco, de quibus alibi.

Sciulus, diminutiuum est, & sumitur pro aliquantulū docto. Hierony. in Prolog. Danielis: Qui mihi uidebar sciulus inter Hebræos, cœpi rursus discipulus esse Chaldaicus.

Sciomania, diuinatio, quæ fit aqua uel umbra.

Sciona, urbs est Campaniæ. Cornucopiæ.

Sciopodes, pen. cor. umbri pedes dicuntur, homines sunt Indici, singulis cruribus, miræ perniciatē ad saltū: sic dicti quod in maiore aestu humi iacētes σκιά ποδός, hoc est, umbra pedis se protegāt. Aug. lib. 16. de Ciui. Dei: Ferunt esse gentē ubi singula crura in pedibus habēt. Nec poplitē flectunt, & sunt mirabilis celeritatis, quos Sciopodas uocant: quod per astum in terra iacentes, resupini umbra se pedum protegant.

Scipio Africanus, qui Carthaginem tributariam Romanis fecit.

Scipio minor, qui Carthaginē delcuit, & Numantiā deu-

cit. Constat familiæ Corneliorū, cognomentū Scipionū inditum esse: ex eo quod Cornelius, qui patrē luminibus carētem pro luminibus regebat, Scipio cognominatus, nomē ex cognomine posteris dedit. Scipio enim uirga siue baculus dicitur.

Scire uti foro, est se ad commodare ad mores aliorum, nec eorum opinioni studijsq; aduersari. Donatus uerò: Scisti uti foro. id est, scis quid facere oportet.

Sciron, latro fuit, cuius ossa quum in mare cecidissent, in scopas cōuersa feruntur: quæ adhuc Scironia saxa uocantur. Sunt autē in Attica regione simul cū oppido eiusdē nominis nō longē à Megaris iuxta mare ita sita, ut transitū non relinquunt. Hinc Athenienses uentū ab his locis flantem procellosum Scironem adpellant: quoniā spirat à saxis quæ Sciron latro inco-luit. Hic paulò ab Argeste deflexus esse dicitur, qui & Olympius uocatur, & à nonnullis Hellespontius: Seneca lib. 3. Naturalium quæstionum: Atabulus Apuliam infestat, Calabriam Iapyx, Athenas Sciron, Galliam Circius.

Scirpus, uide in dictione Sirpus.

Scirron, per duplex rr. Nam Græce σκίρρον scribitur, est illud quod gignitur in uentre uiri. Hoc splenis hepatisq; uitio extuberrat, præsertim in hydropicis.

Scisco, is, & Sciscitor, deponens (ut inquit Priscianus) unde & Sciscito, as, & Sciscitor, deponēs, idē significant quod scitor, & magis in usu est. Plaut. in Cap. Secede huc. Nam sunt quæ ex te solo sciscitari uolo: quarū rerū te falsiloquum esse nolo. Sciscito tamen apud antiquos significat sententiā dico. Sciscere uerò est scire. Idem in Amphitry. Ocyus adcurro, ut sciscam quid uelit. Aliquando etiam ponitur pro statuere, decernere. Idem in Curc. Rogationes plurimas propter uos populus sciuit, quas uos rogatis rumpitis.

Scissile, penulti. corre. quod scindi potest.

Scissio, Scissura, & Scissus, ssus, idē significant. Varro: Scissu materiæ fatigatus quiescebat lectulo.

Scitamenta, sunt edulia, ex eo dicta, quod sciti saporis sint. hoc est, egregij & præcellētis. Macrob. lib. ult. Satur. Apud popinatores, pleraq; scitamentorū cernimus, pposita amphiora specie quàm corpore. id est, iucundiora pulmēta. Gelli. p trāslationē posuit pro exornationibus orationis, quæ in collocandis uerbis (si immodice usurpentur) non carent reprehensione.

Scitē, aduerbium, significat docte, artificiosq; seu cum bona scientia uel cum bona ratione. Gelli. scite subtiliterq; ratiocinatum Pythagorā philosophum dicit. Colu. lib. 5. cōtrarium posuit. Nam id plurimum refert in scite non facere.

Scitor, aris, deponens, interrogo, seu inuestigo, quæ occulta magis ac secretiora sunt. Vergilius:

Suspensi Eurypilum scitatum oracula Phœbi Mittimus, sed in raro usu est, nisi apud poëtis.

Scitrophorion, mensis qui à Latinis dicitur Maius.

Scitum, substantiuum, significat decretum. Liuius lib. 1. Cate-ra quoq; omnia publica priuataq; sacra, pontificis scitis subiecit. Hierony. Quare discipulos meos arguendos creditis, quod seniorum iussa paruipendant, ut Dei scita custodiant. Hinc Plebiscitum, plebis statutum. Cice. lib. 1. ad Heren. In rem confertur, ut si quis ex testamento, quod facere iussus est, ex plebiscito uelutur.

Scitus, dicitur qui sciēs & argutus est, & uulgò dicitur sapientus. Vnde scitæ Platonis interrogationes, dicuntur astuta & uastæ, & magna arte cōpositæ. Terē. in Eun. Scitū hercle hominē, hic prorsus ex stultis insanos facit. Cice. in Læli. Scitum est illud Catonis. Multò melius de quibsdam acerbos inimicos mereri, quàm eos amicos qui dulces uideantur. Interdum Scitus dicitur elegans, formosus. Terentius in And. Scitus puer natus

natus è Pamphilo est. Plautus in Amph. Hæc nox scita est exercendo scorto, conducto male. Huic contrarium est Inscitus, penul. prod. quod modò pro ignorante & imprudente ponitur. ut apud Terentium in Hecyra: Nam si id nunc facis scitura ues, bonas quod par est facere, inscium offerre tibi iniuriam me immoerenti, iniquum est.

Sciurus, animal, quod caudam pro testo habet. ἀπό σκίους τῆς οὐρας.

Scius, qui scit, à quo Cōscius, Inscius, Nescius, & Præscius.

Scopus, sonus est factitius, q̄ ex inflatione buccarum rumpit. Persi. Nec sclopo tumidas intendis rumpere buccas. Cc.

Scobina, pen. prod. limatura, quæ etiā scobs dicitur. Inde Descobinatus, pro saucio, abrafo, & desecto. Sunt etiā q̄ Scobinā dicant instrumentū fabrilē, quo arcus præcipue leuigantur.

Scobis, scemini generis secundum Priscianum: uel hic Scobis, secundum Phocam. Et est id quod ab aliqua materia minutissimum decidit: dum uel per ferram secatur: uel terebram perforatur. Nec non ex attritione laterum, scobs habetur, qua frequenter ad metalla & pauimenta tergēda seduli ministri utuntur. Horatius in Sermoni.

Vilbus in scopis in naps in scobe quantus

Consistit sumptus neglectis flagitium ingens,

Ter lapides uarios lutulenta radere palma.

Plinius lib. 34. Alij elimatam scobem in fictili cado coquunt, in caminis donec percoquatur figlinum.

Scolecia, genus eruginis à specie uermiculorum. Græcè enim σκωλήκη dicitur uermiculus.

Scolopendra, animal è uermibus terræ, pilosum, multis pedibus arcuatim repens, tractuq; contrahens se, quod ab alijs multipeda, ab alijs centipeda, ab alijs millepeda dicitur.

Scolus, pagus est non longè à Cytherone, ubi est iucunda sedes atq; aspera. unde natum est prouerbiū. Ad scolum neq; ipse accedes, neq; alterum comitaberis. Est etiam uicus in Heraclia quem præterfluit Asopus amnis. Cornucopiæ.

Scolymos, agrestis herba spinosa, quam & Plinius Scolymū uocat, aliqui pro cardui flore capiunt. Cornucopiæ.

Scombrus, genus piscis marini, cui in aquis sulphureus color est, extra aquam qui cæteris. Scombrorum tanta multitudo in freto Hispano est, ut insula ad Carthaginem nouam spectans à Scombris Scombria sit nominata.

Scomma, Latine cauilum. Nam (ut Macrobi. inquit) est morsus figuratus, qui sepe fraude uel urbanitate tegitur, ut aliud sonet, aliud intelligat, nec tamen semper ad amaritudinem pergit. Lædora uerò exprobratio est ac directa contumelia. ut Nicarchus. Εἰ με φίλῃς μισῇς με, καὶ εἰ μισῇς σὺ φίλῃς με. Εἰ δὲ με μὴ μισῇς, φίλῃς με καὶ με φίλῃς. Id est, Si me amas, odio habes me: si odio me habes, amas: si uerò non odisti me, amabissime ne me ama.

Scopa, instrumentū quo pauimenta uerruntur. Plautus in Sti. Mundicias uolo fieri hic, ferte huc scopas, simulq; harundinē: ut operā omnem aranearum perdam, & texturam improbā, dehinc iamq; earum omnes telas. Dicte Scopæ, quasi scobæ, quod his purgamenta ueluti scobem educimus. Hoc instrumentum plebuntur fontes ob noxā dum cæduntur scoparum fasciculis manuali, circumducti per fora: ut uibices rubentes existant in tergo. Hoc uulgò dicitur Scopare. Huius diminutiū est Scopula. Est & Scopa nomen uillæ in Lybia.

Scoparij, dicuntur ministri, quorum ministerium est, ut scopis deuerat pauimenta sordētia. Vlpia. tit. de fundo instructo. Si uilla cultior sit, accedere instrumento fundi atrienses & scoparios.

Scopas, nomen uiri proprium.

Scopei, homuli parui, qui etiā ab aliquibus Stilpones uocantur.

Scopes, (ut autor est Homerus) aues sunt. Cornucopiæ.

Scopo, pas, pau, et Scopo, pis, psi, significat sicut sonat. Hieronymus in Esaia: Et scopabo cā in scopa terrens. Idē in Psal. Et scopebam spiritum meum.

Scopula, diminutiū, parua scopa. Colu. lib. 3. Deinde peniculo detergit, & feruentissima pice infusa nouo alio rutabulo & scopula picatur.

Scopus, & diminutiue Scopulus, saxum eminēs, à speculari dictus, σκοπῆν enim speculari est. Vnde Græci Scopon dicunt locū in quē sagittando tela diriguntur. Suetonius de Domiti. Nonnūquam in pueri procul stantis, præbetisq; pro scopulo distansum dextræ manus palmā, sagittas tāta arte direxit, ut omnes per interualla innocue euaderēt. Vegetius lib. 2. refert, quod sagittarij, funditores uel ponere solebāt pro scopo. hoc est, signo, scopas, id est, fruticē uel stratum fascēs. Macrobius Propositū uocat quod Græci σκοπὸν nomināt. Similiter apud oratores Scopos quod tendit omnis ductus oratorius. Et Græci σκοπεῖον, locum eminentem, id est, speculā nominant. Potest etiam dici Scopulus (ut inquit Serui.) à tegumēto nauium, ἀπὸ τῆ σκοπέλλης. Scopi etiam dicuntur uuæ, quum fuerint calcatæ, & folliculi cortices.

Scoria, metallorum purgatio, quasi fex: sicut spuma quæ ex feruescente materia tollitur. Plinius lib. 33. Spurcitia in omni metallo scoria uocatur. Ponitur interdum pro cura & passione. Verg. ad Messal. -Et scoria patiar tabescere tali.

Scorodon, σκορδοῖον, Latine allium dicitur.

Scorpæna, genus piscis, de quo Ambrosius: Scorpæna quoq; castitatem immaculati connubij generi suo seruat, non percussit, sed reficit.

Scorpionarij, qui scorpionibus. id est, arcubus utuntur, ut sagittis feriant.

Scorpiætes, gemma est scorpionis colore. Cornucopiæ.

Scorpiuros, herba est, quam alij heliotropium uocant. Cc.

Scorpius, & Scorpio, utroq; modo dicitur pro animali uenenofo, cauda feriente: quamuis Valla diffentiat. Plin. lib. 11. cap. 25. Atq; Scorpiones in totum nulli nocere quibus non sit sanguis. Scorpius etiam siue Scorpio, cœleste signum. Colu. Sol ingreditur Scorpium xiiii. Calend. Nouembris. Item militare instrumentum, quod paruis ac subtilibus spiculis inferat mortem: siue quod scorpionis similitudinē habeat, quum arcus hinc atq; hinc chelarum similitudine præ se ferant spiculum caudæ. Sunt qui hunc arcubalistā adpellent. Quidā etiam accipiunt Scorpium pro genere instrumenti torquendi. ut sunt rubi aculeati, uel flagellum uirgarum, ut scutica habēs in summate glandes plumbeas. Quo quidem tormenti genere sepe legimus martyres adfectos fuisse. Præterea Scorpius herba est semen habens ad similitudinem scorpionis, quæ ualet aduersus animal sui nominis.

Scortea, dicuntur ea quæ ex corio & pellibus sunt facta. Ouidius in Fast. Scortea non ulli fas est inferre sacello.

Scortei numi, qui fiebant ex corio. Hierony. De thesauris tuis ne scortēū quidē numū proferre possis. Donatus quoq; in Com. Verg. pecuniam autumat ex corio bubalo, priscis tēporibus fuisse, & inde dictam pecuniam quod ex pecore fieret.

Scortes, testium arietinorū pelles. hinc Scorteus, a, um, quicquid ex pelle est. Et omnia ex pellibus facta Scortea dicuntur, uel ab eo quod est σκῶρ.

Scortor, aris, sæpe meretriculam duco. Teren. in Heautō. Scortari crebrò nolunt, nolunt crebrò conuiuari.

Scortum, idem quod corium. unde & Scortum meretrix dicitur: quod sicut pellicula subigatur, quum solū calciamētōrū omnibus subiectum sit: uel quod in grabatulis pelles stratas tenere

teneri consueverunt. Scortum enim dicitur corium, quod est animalium quæ crassiorē ac duriorē pellem habent. Plau. in Afin. Is apud scortum corruptelæ, et liberis lustris studet.

Scoti, populi Britanni, apud quos nulla cōiunx propria est. Hieronymus. Quid loquar de cæteris nationibus, quum ipse adolescens uulsi in Gallia uiderim Scotos, gentem Britannicam, humanis ueluti carnibus? Et quum per sylvas porcorum greges et armatorum pecudumque reperiant, pastorum nates, et foeminarum papillas solere abscondere, et has solas ciborum delicias arbitrari.

Scotomia, infirmitas quædam tenebrositatem inducens. Unde et obtenebratio dici potest. Nam ab σκοτία deducitur, quod est uertiginosum.

Scoton, uocant fructus genus, quod et alij rhabin. Cc.

Scotos, Græcè, Latine tenebræ dicuntur. Scotizo enim significat obscuro.

Scotusæ, loca sunt in Macedonia et Thessalia, quarum altera insignis est uictoria Romanorum contra Philippum regem, Flaminio duce.

Scranteum, pellem uocant in qua sagittæ reponuntur, et à scorto deductum existimant. Cornucopiæ.

Scraptia, æ, uermiculus habitans in frondibus. unde Scruptiæ, et Scruptæ, meretrices sordide et deformes dicuntur, uel ab excreando, quod uitium est in uetula. Scruptæ uerò, siue Scruptidæ à duritia molestiaque lapillorum, qui Scrupti, et per diminutionem Scruptuli dicuntur. Plau. Scruptiæ Scruptæ de strato uulue sordide.

Screabile, quod screari potest. Plinius lib. 2. Pulmonum uitia excreabilia facit.

Screatus, atus, ipsa screatio. Terentius in Heautont. Gemitus, screatus, tussis.

Screo, eas, significat cum conatu quodam de pectore sputum eijcio. Plinius lib. 23. Eadem in iumento hominemque phlegma aut sanguinem qui screatur, talo circumligato sanat. Hoc uerbum quidam à creio ducunt. Huius compositum est Excreo. Plinius lib. 20. Medius ad hæc et sanguinem excreantibus coctos dari iubet. Tibullus: Antè ipsas excreat ille fores.

Scriba, qui literas, uel gesta, uel tabellas, et alia quæcunque scribit nomine regis uel alterius. Liuius lib. 1. de Gn. Mutio loquens: Ibi quum militibus stipendium forte daretur, et scriba cum rege sedens pari ferè ornatu multa ageret, et paulo post. Scribā pro rege obruncat. Cicero Rufus: Ad ea quæ scripsisti commodius equidem possem de singulis ad te rebus scribere, si M. Tullius scribameus adesset. Scribæ etiam dicuntur librarij, qui alijs editos scribunt. Item Scribæ tabellarij, qui dicuntur tabelliones et notarij, qui rationes publicas scribunt in tabulis. Græci γραμματεας dicunt.

Scribello, ueteres usi sunt pro scribo, à quo compositum fit Conscribello. Varro: Astrologi non sunt qui conscribella uerunt pingentes cœlum. Cornucopiæ.

Scribilita, genus cibi adpellata est, quod in circuitu ad restis modum torqueretur. Hoc solū differens à placenta, quod sine melle coquebatur, et feruentissima edi solebat. Martialis: Circumlata diu mensis scribilita secundis

Vrebat nimio seu calore manus. Plautus. Dum ludi fiunt, in popinam pedissequi irruptionem facite, nunc dum occasio est, nunc dum scribilita æstuant occurrere.

Scribo, is, psi, ptum. Scribere eorum proprie est, qui aliquid cōdunt. Unde Scriptores: Nam librarij, et qui ab exemplaribus aliquid exscribendum sumunt, non proprie scriptores sunt, nec propriè scribunt, sed describunt, aut exscribunt, transcribunt uel.

Cicero. Cornisi. Sed proxime scripsi de optimo genere dicendi. Vide in dictione Describo. Interdum etiā Scribere accipitur

pro manu propria literas fingere, quod et librarij faciunt. Quandoque Scribere significat pingere. Plinius de Nicomacho pictore: Scripsit et Apollinē et Dianam, Deumque Martem in Leone sedentem. Unde et picturas legere dicimus. Verg.

Quin protinus omnia Perlegerent oculis. Huius composita sunt Adscribo, Conscribo, Circumscribo, Describo, Exscribo, Inscribo, Perscribo, Prescribo, Proscribo, Rescribo, Subscribo, Supercribo, unde et Supercriptio, Transcribo, quæ habent penultimam productam.

Scriniarius, scriniorum custos. id est, rerum secretarum. Scrinium, à secernendo, arca dicitur qua seruantur pretiosa ac secreta. Plinius: Alexander cœpit scrinium unguentorum. Huius diminutiuum est Scriniolum.

Scriptio, epigramma, siue id quod scribitur, ut sit memorabile. Cice. pro Archia: Quam multas nobis imagines, uerū etiā ad imitandum fortissimorum uirorum expressas scriptiones et Græci et Latini reliquerunt, quas ego mihi semper in admuni-

stranda repub. proponēs, animū et mentē meam ipsam, in cogitatione hominū excellentiū confirmabam. Idem Dolabella: Oratiunculam pro Deiotario, quam requirebas habebam mecum, quod nō putaram. Itaque eam tibi misi, quam uelim sic legas, ut rem tenuem et inopem, nec scriptione magnopere dignam. Ponitur etiam pro quacunque scriptura. Varro: Auarus facenerator, spe lucri rem scriptione duplicarat.

Scripto, as, frequentatiuum, à quo fit aliud frequentatiuum Scriptito, as.

Scriptor, qui scribit siue textit epistolā, orationē, librū, opus uel quodcunque. Liuius lib. 1. Et si in tanta scriptorum turba mea fama in obscuro est. Don. in prol. Teren. Indifferenter (inquit) omnis qui aliquid scripsisset, scriptor à ueteribus dicebatur.

Scriptorius, a, um, quod aptū est ut ex eo scribatur: seu quod ad scriptorem pertinet, ut atramentum scriptorium.

Scriptum, quauis adiectiuum etiā habeatur, substantiuū tamē sapissime reperitur: sicut dictū, factūque. Respicit autem proprie ad tempus præteritū. Et significat generatim quodcunque scriptum est. Cicero lib. 1. ad Heren. Ex scripto sententiæ, cōtrouersia nascitur hoc modo. Quum uidebitur scriptoris uoluntas cum scripto ipso dissentire. Aliquando etiam futurū et quasi præsens tempus adspicit. Idem Luccio: Ardeo cupiditate incredibili, neque ut ego arbitror reprehendenda, nomen ut nostrum scriptis illustretur et celebretur tuis.

Scriptura, est id quod scribimus, uel scribendū cœsumus, censemus uel. Cice. lib. 3. ad Heren. Nō sum nescius quantū susceperim negotij, qui motus corporis exprimere uerbis, et inuicari scriptura conatus sim uoces. Scriptura, id est, scribēdo. Et li. 4. Reliquum scripturæ consumetur in exemplis. id est, eius quod scribendum est. Aliquando capitur pro stylo quo quis utitur in scribendo. Idem Trebo. Quum uero ea quæ scriptura per-

secutus es, sine summo amore cogitare nō potueris. Cecinna Ciceroni: Genus autem hoc scripturæ non modo liberum: sed incitatum atque latum esse quis ignorat?

Scripturarius, qui scripturis omnia, uel urbium uel prouinciarum gesta publice computat. Lucius. Publicanus uerò ut Asiæ fiam scripturarius. Idem et tabellio dicitur.

Scripturio, is, scriptionē adfecto: sicut parturio, parere cupio. Scrobs, generis tam mascul. quàm foemini. secundū Priscianū: Seruius tamē ait magis masculinū esse quàm foemininū, et allegat Plautū qui dixit sexagenos scrobes. Lucret. uerò ait: Exigua posuit scrobe. sed contra artem. Sunt autē Scrobes, fossiones ut putei uel foueæ, intra terram manu factæ, ad uincas uel arbores conserendas, uel ad metalla, et quæcunque, alia fodienda. Colu. Ante annum quàm poma disponere uoles, scrobes fodito.

fodito. Huius diminutivum est Scrobiculus. Plin. lib. 21. Atque in scrobiculis feruntur, hominis facies circumfusus. Colu. lib. 5. Et id quod à matre abscissum recepit, confectum à latere circumfoditur, et scrobiculo facto ad imum solum præciditur.

Scropha, quæ multos peperit porcos. Varro: Propterea matrem scropham sua quæq; hora, suos alat oportet, quæ alios aspernatur. Fuit et Scropha cognomen familiæ Romanæ.

Scrotum, pellis quæ testiculos continet. Quidam tamē Scrotū, non Scrotū legunt, quod Græce oscheon, quod ille sinus inuoluet, seret et obnubat testes: uel à sero, is, quod seminalis principij et initialis sit retinaculum. Scrota etiā, quidā interpretantur imagunculas pueriles, delitij operis, quæ populo circumferebatur belliorū taliū liguritori cupientissimo. Hæc uendebantur priapi filiginei seroto et testibus insignita quæ erant exquisitoris ganeæ. Dicuntur et Scruta. Horatius: Villa uendentem tunicato scruta popello.

Scrupulatum, per scrupula. Plinius lib. 22. Scrupulatum quidem colligere ac miscere uires non coniecturæ humanæ opus, sed impudentiæ est.

Scrupulus, diminutivum à scrupus, proprie lapillus brevis, et asper, qui in calceo latet, plerūq; nos lædit. Nam pressus pede, sollicitudinē creat. Vnde pro sollicitudine et difficultate ponitur. Terentius in Adel. Inieci scrupulū. Aug. lib. 9. Cuius. Dei. Non multum de nomine disputandum est, quum res ipsa ita clara sit, ut à scrupulo dubitationis aliena sit. Et Scrupulosum, sollicitum et anxium dicimus. Vale. Max. li. 1. Qui tam scrupulosa cura, paruula quæq; momenta religionis examinari uidentur. Item Scrupulosa res dicitur, quæ habet in se aliquid asperi. Scrupulus etiā, et Scrupulū, siue Scrypus, et Scrypulum nomē est ponderis, Latine obolus, et sex filiquis consistebatur, et ex tribus scrupulis drachma. sic ait Prisci. In scrupulis trinis drachmam. Vale. Max. lib. 4. de Paupertate: Eadē gens nullum antē scrupulum auri habuit. Ouid. de Remedio.

Quinq; parant marai hri scrypula myrrha nouem.

Scrupulus etiam mensura est, in metiendis terris. Colu. lib. 6. Igitur iugerum habet quadratorū pedum milia, xxviii. dccc. qui pedes efficiunt scrupula. cclxxxviii.

Scrupus, proprie lapillus brevis, q pressus sollicitudinē creat.

Scrupeus, a, um, quod est lapillosum. Verg. lib. 6.

Spelunca alta fuit uastoq; immanis hiatu

Scrupea tuta lacu nigro.

Scruta, attrita usu uestes dimidiatæ strigiles, et iumentorum soleæ, refixi clauī, idq; genus alia, quæ uilissimi proxeneta uenalia habent, quos antiqui Scrutarios adpellabant. Lucilius: Quid ni scruta quidem, ut uendat scrutarius laudat.

Scrutaria, a, scrutatio ipsa, seu uestigatio. ut sagaria, cœnacularia, lintearia. Apuleius lib. 4. Scrutariam facitis.

Scrutellus, dicitur uenter suillus, cōdito farre expletus. Cc.

Scrutinium, inuestigatio, à scrutor. Apul. lib. 9. Postremum magistratibus placuit, obstinate denegantē scrutinio detegere.

Scrutor, inquirō. ut, Dominus scrutatur corda hominum. Dicitur et Scruto, as, unde et Perscruto: sicut et Perscrutor. Hier. super Psal. Quam bonus. Perscrutauī etsi laboriose existimauī.

Scrutum, uide in dictione Scrotum.

Sculnam ueteres pro sequestre usurparunt: quasi sequulnā, quo uerbo usus est Varro. Cornucopia.

Sculpo, is, psi, ptum, significat cecidendo imaginem aliquā efficere. Et proprie in marmore et alijs lapidibus sculptura fieri dicitur. Constat in metallis quæ solui possunt, atq; conflare ut iuro argento, et ceteris. Verum Scalpo, non Sculpo dici debere, auctor est Diomedes.

Sculponeæ, calcei ex lana confecti. Plaut. in Cas. Qui quæso potius quàm sculponeas quibus batuatur tibi os. Neuius: Sculponeis batuenda sunt latera. Hinc Sculponeatus, dicitur qui est sculponeis indutus. Varro: Adspicio sculponeatam, bigas scæ qui cornutus. Scribit Cato sculponeas bonas alternis annis dari oportere familiæ rusticæ.

Sculptile, pen. cor. quod sculptum est, siue quod sculpitur. ut sculptile simulachrum, quod sculptum est. Hieronymus in Exodo: Non facies tibi sculptile. Et in Esaia: Nunquid sculptile conflabit faber?

Scurra, qui risum ab audientibus captat non habita ratione ueræ recundiæ aut dignitatis. Dicitur Scurra (ut quidam uolunt) à scæquendo: quod id genus homines sequi soleant opulētiore aliis quid promerendi causa, quos Græci βωμόλοχος dicunt. Inde Scurrilitas, uitium urbanitati oppositum. Et Scurrile, penul. producta, ridiculum cum turpitudine.

Scurro, idem quod scurra. Hierony. ad Occa. Vinolentia scurronum est et comessatorum.

Scuta, uasis genus, quod et Scutula dicitur, de quo infra.

Scutarius, qui scutorum curam habet. Plau. in Epi. Id modo uidendum ut materia suppetat scutarijs.

Scutarius, a, um, quod ad scuta pertinet. Vnde Vegetius li. 2. In Romana militia habebant fabricas scutarias et loricas, quibus armorum genera formabantur.

Scutatus, scuto armatus.

Scutella, uasis genus rotundi, cœcui, quo minutal ex carne uel holeribus in mensam exhibetur, à scutra: sicut à mitra mitella: seu à scutula. Cicero lib. Tusc. Demus scutulam dulcicolæ portionis, aliquid prouideamus et cibi.

Scutica, pen. cor. genus uerberis è loris facti, à Græco σκῦτῶν, corium uel pellis, quia ex corio fit. Huius dimin. est Scuticula.

Scutigerulus, à Plau. sumitur pro armigero, qui scutum domini gerit.

Scutrisum, uasis genus apud Catonem: et uidetur ex figura Græca deriuari, à scutra. Est enim Scutra uasis genus, quod et Scutula dicitur.

Scutula, scutula, forma rotunda, quales aranea contextit. Plinius lib. 11. Quanta arte calant pedicas, scutulato rete ad capiendas muscas circa grassantes. Est et Scutula uas octo unciarum capax. Martialis:

Bessalem ad scutulam sexto peruenimus anno. Idem:

Sic implet gabatas, paropsidesq;

Et leues scutulas canasq; lances. Est et Scutula scerpētis genus in Aphrica. Item Scutula hasta teres, qua lina tunduntur.

Scutulata uestis, dicitur quæ habet quosdā orbes, uel circulos, quasi scutulis distincta. Nā sicut diuersos colores picturæ Babylonij, plurimis uero licijs Alexandrini texere, quæ polymita adpellat: ita Galli scutulis uestes diuidere quæ scutulata dixerunt, instituere. Plin. Scutulatorem araneum adpellat, qui insolubili nodo implicat pedicas. Potest etiā dici uestis Scutulata à colore. Est enim Scutulatus color (ut Palladius inquit) colores hij præcipui: albineus, rufescens, murreus, ceruinus, gilbus, scutulatus, albus, guttatus, niger, pressus.

Scutulum, tenue ac macrum, in quo tantū exilis pellicula cernitur, diminutivum à scuto. Cice. lib. 2. de Natu. Deorū: Cum pelle caprina, cum hasta, cum scutulo, cum calceolis repadis.

Scutum, et Scuta, scuta, secundum Priscianum: cuius diminutivum est Scutella, necnon et Scutula: ab σκῦτῶν, pellis: quod non sine pellibus fiat: uel à scellura (ut inquit Varro) quod è minutis confectum sit tabulis.

Scylace, urbs circa Cyzicum, ut inquit Hecateus. Pomponius: Placia et Scylace parua Pelasgorum colonia.

Scylax,

Scylax, σκυλαξ Græce, catulus Latine dicitur.

Scylla, saxum in mari, periculosum mare faciens nautis. unde est illud. Decidit in scyllam cupiens uitare charybdim.

Est & Scylla filia Nyxi, Megarensium regis, quæ Minois amore capta, sed ab ipso spreta, quum ex dolore defecisset, in auem sui nominis mutata est. Ouidius:

Filia purpureos Nyxi furata capillos,

Puppe cadens naui, facta refertur auis.

Altera fuit Scylla Phorci filia, quæ uersa fertur in saxum, cui nomē est scylla in mari periculosum, lege Seruium, qui latius ea pertractat. Item Scylla genus piscis, quo maxime abundat Liris annis Campaniæ, Minturnensium urbem interfluens. Horat. Adfertur scyllas inter muræna natantes. Mart.

Ceruleus nos Liris amat quam sylua maricæ

Protegit, hinc scyllæ maxima turba sumus.

Scyllacæum, Atheniensium colonia, in ultimo Italiæ, ab Atheniensibus dum conderent Scylletium dictū, à quo sinus Scyllacæus, qui ad Hipponiatem sinum Isthmum facit. Verg. lib. 3. Caulonisq; arces & naufragum Scyllacæum.

Scylleta, loca in quibus scyllæ pisces capiuntur. Cicero: Hac lege tribunitia, decem uiri uident agrum Campanum, accedat ei mons Caurus, accedent scylleta ad Minturnas,

Scylleum, promontorium in Peloponneso, ut Plin. Straboq; testantur: sed sinu Argolico iuxta Hermionem, quo Scylla Nyxi filia fluctibus eiecta creditur.

Scyllis, nomen proprium eius qui anchoras Persicæ classis natando urinandoq; præcidit.

Scyllus, untis, oppidum Achaïæ (ut Strabo scribit) quo Xenophon donatus est à Lacedæmoniis.

Scyllus, li, proprium nomen fratris Dipeli.

Scylūrus, per c, & y, pen. prod. nomē uiri proprium, qui (ut Plutarchus autor est) quum relictis maribus filiis octoginta, diem esset obiturus, hastilium fascem cuiq; obtendēs, ut illum confringeret iubebat. Id autem singulis se posse negantibus, ipse singillatim educta hastilia omnia facile confregit. Ita docens illos, ubi unā esse persuerarent, firmos ac potentes fore: Imbecillos autem, si separarentur ac dissiderent.

Scymnus, significat leonis catulum: ut aliarum ferarum scylacia, Iulio Polluce autore. Lucanus libro quinto:

Ad catuli pantherarum scymnumq; leonum.

Est & uiri proprium nomen.

Scynifes, genus animalis quod pennis suspenditur, per aëra uolitans: sed adeo subtile est & minutum, ut oculi uisum, nisi acute cernentis, eludat. Corpus tamen quum infederit, acerbisimo terebrat stimulo: ita ut quem uolantem quis uidere non ualet, sentiat stimulantem.

Scyphus, uasis potorij genus, quod proprie Herculi attribuitur: sicut cantharus Libero patri. Hoc ueteres in sacris usi sunt, & in cōuiujs. Verg. Et saccr impleuit dextrā scyphus.

Scyricum, color silaceus siue caruleus.

Scyritæ, gentes sunt inter Nomadas Indos (sicuti Plin. lib. 7. refert) quæ narium loco foramina tantum habent.

Scyros, insula est contra Magnesiā, in mari Aegæo, una ex cycladibus, Lycomedis regis patria: ubi Achilles puellari habitu educatus est, & in qua est urbs eiusdem nominis. Patet hæc insula (Plinio teste) longitudine 25. mil. passuum, ex qua lapidem integrum fluctuare tradunt, eundem comminutū mergi. Hinc Scyrius, a, um, & Scyrias, quorum prima produci-tur. Ouid. Sæpe malis stupeo, rerumq; oblita lociq;

Ignara tetigi scyria membra manu. Idem lib. 1. de Arte:

Scyrias Acmonio iuncta puella uiro. Sunt autē tres, no-minibus confines insulæ: Scyros, Scyrnos, & Syros, ex qua

Pherecides: ne errēt qui aut Scyriū aut Syrum quasi è terra Scyria scripsere. Dicta est autem Scyros, quia σκυρ & dicatur salebra & asperitas, ut inquit Eustathius.

Scytala, mus, araneus Latine dicitur. Columella libro septimo: Mus araneus, Græci σκυτάλην adpellant.

Scytanum, medicamentum est sorbere cogens. Cc.

Scythia, regio septentrionalis, à Scythia Herculis filio (ut inquit Herodotus) ita dicta. Hæc diuiditur à Thanai fluuiio, & pars una remanet in Europa, altera in Asiam protenditur. Scythia Europæ, terminatur ad Thraciam, in ea solū est, aurum producens (ut Pomponius refert) inhabitabile tamen propter gryphos, aurū custodiētes. In ea regione sunt Arimassii homines quibus singuli oculi esse dicuntur. Ibi Borysthenes, qui gentem sui nominis alluit inter Scythiæ amnes amœnissimus. Scythia uero Asiæ, ita à Iustino libro 2. describitur. Scythia in Orientem porrecta, includitur ab uno latere pōto, & ab altero mōtibus rhyphæis, à tergo Asia & Thapsi flumine. Multū in longitudinē et latitudinē patet. Hominibus inter se fines nulli: neq; enim agrum exercēt, nec domus illis ulla, aut tectum, aut sedes est, armenta & pecora semper pascentibus, et per incultas solitudines errare solitis. Vxores liberosq; secum in plaustis uehūt. Quibus corijs, imbrīū, hyemūq; causa tectis, pro domibus utuntur. Iustitia gentis, ingenijs culta, nō legibus. Nullū scelus apud eos furto grauius. Quippe sine tecto & munimento pecora & armenta habētibus quid saluū esset, si furari liceret? Aurum & argentū proinde adspersantur, ac reliqui mortales adpetunt. Lacte & melle uescuntur. Lana ijs usus ac uestiū ignotus. Et quanquā cōtinuis frigoribus urantur, pellibus tamen ferinis aut murinis uestiuntur. Hæc continentia illis morū quoq; iustitiam dedit, nec alienum concupiscētibz, quippe diuitiarū cupido ibi est ubi & usus. Atq; utinā reliquis mortalibus similis moderatio & abstinentia alieni foret, profectō non bellorum tantū per omnia secula terris omnibus continuaretur, nec plus hominum ferrum & arma quam naturalis factorū conditio raperet. Scythiæ ab alieno imperio, aut intacti, aut inuicti manserunt. Darium regem Persarum turpi à Scythia summouēre fuga. Cyrum cū omni exercitu trucidarunt. Alexandri magni ducem cum copijs uniuersis delcuerunt. Romanorum audire, non sentire arma. Gens & laboribus & bellis aspera. Vires corporū immensa. Inde dicti sunt Scythiæ populi qui bipertiti sunt. Alteri Europæi, alteri Asiatici. À Scythia fit Scythicus, ea, cum. Apuleius: Plerique eorum Scythicis moribus uiuebant.

Scythis, idis, genus lapilli. Martian. Vt quarum smaragdus una, scythos altera, iaspis tertia notabat.

Scythos, Latine corium. unde Scythotomus, cerdo, incisor corij.

Scythotauri, populi Scythiæ, qui (ut Solinus scribit) pro hostijs aduenas cedere consueuerunt.

Scytrops, & Scytropos, penultima producta, tristēm, mæstumq; significat.

SE, duobus modis dicitur, nam & pronomē & præpositio est. Pronomē autem quandoq; per se profertur, quum aliquid quidpiam in alium fecisse ostendimus, ut Hic facit se nocuisse mihi. Quum autē in seipsum, tunc geminatur & dicimus sese. Se præpositio, semper cōposita inuenitur, & modō uim separatiuam habet, ut separo, seduco: modō abnegatiuam, ut securus. Fitq; (ut quibz dā placet) à semis, quod separationem facit: siue à secus. Sed magis puto semis & secus, sicut & scorsum à se præpositione fieri. Componitur uero cū dictione incipiente à c, ut Secedo. d, ut Seduco. e, ut Sedeo, unde Seditio, ubi d, interponitur euphoniæ causa. g, ut Segre-

r r

80, 16

go. i. ut Sciungo. l. ut Seligo. p. ut Separo. u. ut Seuoco.
Sebaston, σεβαστον Latine augustum & uenerabile. unde Sebastia, ciuitas Augusti nomini dedicata.
Sebennytum, urbs in Aegypto, ubi & palus & annis sunt cognomines. Vnde praefectura quoque Sebennytica, & Sebennyticum Nili ostium uocari constat, quod in duo alia diuiditur: scilicet in Saiticum & Mendesium.
Sebethos, penultima producta, fons apud Neapolim, cuius aqua uicatim decurrens, omnesque frere usus Neapolitanis praestat. Papinius libro primo Sylvarum:
 Et pulchra tumeat Sebethos alumna. Huius Vergilius, Statius, Colum. meminerunt, quod quidem nomen sine r, littera proculdubio scribendum est, & si sciam, qui sebethrus per r, legunt, testis est, ut alia omittam tabella marmorea uetustissima Neapoli in murorum fundamentis reperta, quae habet P. Meuius Eutychus aediculam restituit Sebetho.
Sebinus, penultima producta, lacus quem facit fluuius Lollius apud Sarnicum, uallis Calepinæ oppidum. Hodie uulgu ipsum lacum Isci adpellat.
Sebritæ, populi qui aliquando Sembritæ ab insula Meroë uicina.
Secale, penultima producta, frugis genus tantum ad arceudam famen utile, foecunda sed gracili stipula. Huic milium miscetur, panisque fit melior.
Secedo, is, penultima producta, seorsum uado, seu seorsum uenio. Plautus in Amph. Secede huc tu Sofia. Idem in Cur. Fugite omnes, abite, & de uia secedite. Item Secedere, significat spariari & à negocijs uacare, inde Seceſſio.
Secerno, is, secreui, secretum, significat diuido. Cicero: Secernant se mali à bonis. Hinc Secretum locum dicimus, solum, & quasi à cæteris separatum. Et Secreta mandata, & Secretas literas, quæ uel nullis uel paucis communicantur. Et à secretis, cui secreta committuntur. Aliquando Secernere, est seponere. Cicero Luceio: Quod mihi acciderit optatius si in hac sententia fueris, ut à continentibus tuis scriptis in quibus perpetuum rerum gestarum historiam complecteris, secernas hanc quasi fabulam, rerum euentorumque nostrorum.
Seceſpita, culter ferreus, oblongus, manubrio eburneo, rotundo solido, iuncto ad caput argenteo auroque, fixo clauis æneis, ære cyprio: quo flamines ad sacrificia utebantur, à secando dicta. Suetonius in Tib. Nam & inter pontifices sacrificanti si mul pro seceſpita plumbeum cultrum subiiciendum curauit.
Seceſſus, us, modò pro disceſſu ponitur, modò pro uacatione, modò pro sinu secretiore. Verg. Est in seceſſu lōgo locus.
Secium, à ueteribus dicebantur libum, quod in sacrificio seceſpita secabatur.
Secius, quidam à secus deriuant, quidam à sero: unde quandoque sumitur pro positiuo, quandoque pro minus uel tardius. Vergilius: Nec secius omnis in unguem Arboribus positus seclo uia limite quadret. Apuleius: Nec eò secius adprobabitur tibi, nunc etiam firmitas animi mei. Accius: Si fortè paulò quam ueniam secius.
Secludo, is, pen. prod. seorsum cludo. id est, claudio. Cicero libro primo Tuscul. His demum quoddam iter esse seclusum à concilio Deorum. Quandoque excludo. Vergilius: Soluite corde metum Teucri, secludite curas.
Seclusa sacra, à priscis dicebantur, quæ Græci mysteria adpellant: ab eo, quod separatò ac seorsum clausa à nobis, propter sanctitatem aliquam esse debeant. Hinc Plinius sacra quædam adpellat operantia, quod in aperto occulta sint: ne oculis prophanorum obuia polluantur.
Seco, as, secui, sectum, proprie excido. Columella lib. 2. Quum secueris autem herbam medicam sæpius eam rigato. Et quoni-

dum iter facinus quodam modo uiam diuidere uidemur, Secare pro ducere ponitur. Vergilius libro sexto: Ille uiam secat ad naues. Et Secare est sequi. Idem lib. 10. Quæ cuique est fortuna hodie quam quisque secat spem. Huius uerbi composita sunt, Conſeco, quod est etiam seu totum seco. Cicero lib. 1. Officiorum: Id agendum etiam est ut ea facere ne uideamur irati: sicut ad urendum, & ad consecandum, sic & ad hoc genus castigandi raro inuiliq; uenimus. Circum seco. Cato de Re rust. Quantum putabis ei rei satis esse uini, tot uites ablaqueato & signato, earum radices, circumsecato & purgato. Deſeco, deorsum, seu de aliqua re seco Colu. lib. 2. Ea bubus cæterisque pecudibus optime deſecta præbetur. Et lib. 3. Si fieri potest, iuxta aliquem nodum serrula deſecato. Diſſeco, uarijs modis seco, dilatio. uide in dictione Diſſecatus, Execo, extra seco, excido. Laſt. lib. 1. Et eum cum pellice deprehensum, exectis uirilibus semiuirum reddidit. Colu. lib. 3. Arborem quam inscrere uoles, diligenter execato ea parte quæ maxime nitida est. Inſeco, intus seco. Idem lib. 5. Sequenti deinde anno inſecatur superior pars curuaturæ usque ad medullas. Interſeco, per medium seco. Perſeco, perfecte seco. Proſeco, seco. unde Proſecta, extra quæ sacrificijs adhibentur. Praſeco, præcido, ante seu prius seco. Columella libro tertio: Radicem arundinis acuta falce præſectam, impediendi pluuia disponito. Reſeco, reſcindo, de aliquo excido. Idem in eodem: Vetreſcem uineam si in summo radices habebit, reſecare nolito: alioqui etiam nouellam uineam quæ ex reſectione enata fuerit, uini inuilem habebis. Cicero in Lali. pro reſtringo poſuit. Neque id ad uiuum reſeco, ut illi qui hæc subtilius differunt fortaſſe uere, sed ad communem utilitatem parum. Subſeco, ſubtus seu paulatim seco. Columella libro ſecundo: Quædam etiam ſubterraneæ peſtes adultas ſegetes, radicibus ſubſectis enecant. Et omnia habent penultimam correptam.
Secors, & **Socors**, dicitur qui in corde nihil ſe ad probitatem exercet, & qui tardus uel negligens eſt in conſulendo, meditando, proſpiciendo uel quid opus ſit facio. Compoſitum nomen ex ſe & cor: quaſi ſeorſum à corde. unde Secordia, et Socordia. pro ipſo uitio quo quis in huiusmodi tardus aut negligens eſt.
Secretarium, rerum ſecretarum reſpoſitorium. Iosephus lib. 18. Antiquitatum: Philonem ex ſecretario Caius iubet excludi, abſentemque fieri. Apuleius in Coſmographia adpellat ſecretaria terræ, occultiora ſub terra loca.
Secla, à ſector ſeu à ſectus ductus fieri conſtat. Ea inter philoſophos eſt, aut philoſophis ſimiles. ut Platonici, Ariſtotelici. A Græcis hæreſis dicitur. Columella lib. 2. Quare antiquiſſimum eſt formam huius operis conſcribere, quam uelut ſectam legemque in proſcindendis agris ſequantur agricolæ. Vnde Secla Epicureorum, qui ſummum bonum in uoluptate collocabant, ab Epicuro philoſopho uoluptuario eorum doctore, de quibus Sidonius: Aſt Epicurcos eliminat undique uirtus. Hic Epicurus fuit Athenienſis, pago Gargetius, hortorum magiſter. Vnde à Papinio in Syluis dicitur: Mallet deſerto ſenior Gargetius horto. Hic Neoclis Athenienſis filius maieſtati Deorum detrabere conatur, ac ſemper uniuerſum ſic ſe habuiſſe, neque aliquid noui fieri adſerit, præter id quod tempore infinito iam factum eſt, corpusque eſſe uniuerſum, non ſolum immutabile, uerum etiam infinitum. Finem bonorum uoluptatē ſtatuit. Scribitur Græce cum ou, diphthon. ἐπιχρησθῆναι τὸν τῶ ἐπιχρησθῆναι. Hinc Conſectaneus, qui cuiusdem ſectæ eſt. Auguſtinus lib. 10. Ciuitate Dei: Quanto humanius & tollerabilius conſectaneus tuus Platonius Apuleius errauit.
Sectacula, diminuti, à ſecta: quaſi ſequela quædam & propagatio.

gatio. Apule. Occipiunt sciscitari qualis ei maritus, & unde natalium sectacula proueniret.

Sectarius ueruex, qui gregem agnorum præcedens ducit.

Sectile, pen. corr. quod sectum est, aut excidi potest.

Sectile porrum, dicitur sectum & sua sponte concisum.

Nam concisum & sectum introrsus uidetur. Iuuenalis:

- Quis tecum sectile porrum Sutor?

Sectio, modò concisio dicitur, modò pars dimidia uel aliqua pars bonorum qua quis multatur. Caesar Comment. 3. Postridie eius dici refractus portis, quum iam defenderet nemo, atq; intromisissis militibus nostris, sectionem eius oppidi uniuersam Caesar uendidit. id est, bona oppidi uendidit sub hasta.

Sectiuus, a, um penultima producta, ut porrum sectiuum, quòd folia eius sepius secantur ut profundius crescat. Duo enim sunt porri genera, unum capitatum, alterum sectiuum. Colum. Porrum si sectiuum facere uelis densius satum præceperunt priores relinqui, & ita quum increuerit secari.

Sector, aris, frequenter sequor: quod fit quum quis aliquem se qui frequentat, ut eum possit uel uidere uel alloqui. Plautus in Cist. Anum sectatus sum clamore per uias. Est & Sectari continue sequi, ut fit quum quempiam in sermonibus, in sententijs, in disciplinis, & cæteris factis sedulo perpetuoq; sequimur ac imitatur. Vnde & Sectæ philosophorum. id est, ductus. Terentius in Eunio. Ibi homo cœpit me obsecrare, ut sibi liceret discere id à me. Sectari iussi si potis est. Huius composita sunt Affector. Consector. Lactatius libro primo: Qui si asino, aut sui aut cani, facultas loquendi tribuitur: quæ asq; ab his, quid sibi uelint quæ feminas tam rabide consecantur, ut uix diuelli queant? Insector, Persector.

Sectores, qui spem sui lucri secuti, bona damnatorum emebant in auctionibus, ac postea pro cõpendio uenditabant, quòd empta sua proseguantur. Inde à Cicrone M. Antonius sector Pompeij adpellatur, quoniam in substatione bona Cn. Pompeij redemerat. Cicero pro Roscio: Nescis per ista tempora eosdem ferè sectores fuisse bonorum & colorum. Item Sectores, sunt qui ex damnatione aduersati, dimidium bonorum expectant aut certe aliquam partem, & id persequuntur.

Sectura, ipsa sectio. Plinius libro 37. Et quidem Calaidæ tali sectura formantur. Item Secturæ, cauernæ subterraneæ: quòd à terra sectæ. id est, diuise sunt. Caesar Commenta. 4. Quibus fortiter resistentibus, uineas turresq; subegit, illi aliàs eruptione tentata, aliàs cuniculis ad aggerem uineasq; actis, cuius rei sunt longè peritissimæ Aquitanæ, propterea quòd multis locis ærariæ secturæ sunt.

Secubo, as, penultima correpta, quære in dictione Cubo.

Secula, penultima correpta, falx, à secando dicta. Hac utuntur qui in pratis herbas secant.

Secunda classis, uide Classis.

Secundæ, mensæ, dicuntur secundi cibi. Verg. in Georg.

Non ego te Dijs & mensis accepta secundis

Transferim Rhodia. Cornucopiæ.

Secundæ, darum, tantum pluraliter, pro membrana illa qua partus obuolutus, utero prodit. Dictæ quòd nascentem infantem sequantur. Plin. Brassicæ semen contra ardorem febrium facit, & stomachi uitia, & ad secundas. Hæ etiam uolucrum adpellantur.

Secundarius, a, um, quasi secundi ordinis, ut panis secundarius, uulgaris dicitur, & cibarius. Suet. in August. Cibi minimi erat atq; uulgaris ferè: secundarium panem & pisciculos minutos maxime adpetebat. Plinius lib. 18. Præterea floris semodum, & cibarij (quod secundarium uocant) sextarios quatuor: surfuris sextarios totidem. Hic etiam Secundus dicitur.

Horatius: Pasti siliquis & pane secundo.

Secundò, aduerbium, modò secundo loco significat: ut, Primò, secundò, tertio. Modò bis: ut, Secundò consul. id est, bis consul. & Secundò eum noueram. id est, bis. Modò rursus. Cicero: Semel hominem adloquutus fueram: an secundò mihi redeundum esset, ignorabam.

Secundo loco, ornatè dicitur, pro eo quod est, secundò:

Secundo, cundas, prospero. Propertius:

Iam liquidum nautis aura secundat iter.

Hinc Obsecundo, das, de quo alibi.

Secundum, aduerbialiter ponitur pro iuxta, siue propè. Nā quod secundo loco est, propè est. Scriuius Sulpitius: Duo uulnera accepisse: unum in stomacho, alterum in capite secundum aurem. Aliquādo sumitur pro post: quasi secundo loco. Quintilianus: Nam quod unum mihi secundum patrem fortuna uidebatur parasse præsidium, id ego sperare in alia sorte non poteram. Cicero: Proxime autem & secundū Deos homines hominibus maxime utiles esse possunt. Aliquando significat pro: ut, Secundum te litem do, Secundum me iudica. id est, pro te, pro me. Suet. in Claudio: Absentibus secundum præsentibus dabat. Aliquando in: ut, Secundum quietem. id est, in quiete. Idem in Augusto: Adfirmabat ipsum esse, cuius imago secundum quietem sibi obuersata sit. Aliquando super. Sallustius in Iugurthino: Secundum ea ut deliberetis & c. Aliquando ad emulationem: ut, Secundum Pythagoram uiuo. id est, simili ter illi. Aliquando eam uim habet, quam iuxta sententiam: ut, Secundum Platonem, Secundum Aristotelem.

Secundus, cunda, cundum, quod immediate sequitur primū. id est, quod secundo loco est. Et tam numerum quàm ordinem denotat. Per translationē ponitur pro prospero: quòd ita uti uolumus secet. id est, sequatur: uel quòd quæ adsunt, prospera esse dicuntur. Hinc Secunda fortuna, quæ uel nobis adest, uel nobis obsequitur. Et Res secundæ, quæ pro nostro desiderio sequuntur. Verg. Et seruare modū rebus sublata secundis. Et Secundo flumine nauigat, qui aqua sequente nauigat. id est, in eam partem fluente ad quam tendimus. Sicut aduerso flumine nauigat, qui contra aquam nauigat.

Securis, instrumentum ad secanda ligna: quasi semiquiris, ut inquit Scriuius: Sabini enim quirim hastam adpellant. Vergil. lib. 11. Acratam quatiens Tarpeia securim.

Huius instrumenti inuentrix fuit Panthefilea Amazon. Vnde & Amazones Securigera à poetis dictæ sunt. Aliquādo Securis ponitur pro dignitate & magistratu: quoniam cõsules habebant duodecim lictores, qui gestabant fasces uirgarum securibus adligatos. Huius diminutiuum est Securicula.

Securo, ras, securū facio. Augustinus libro Soliloquior. Quæ quum consydero, contremiscunt omnia ossa mea: quoniā non securatur homo uiuens super terram. Et libro secundo Academicæ. At si in quo quàm fortasse aberrauero, securabis id, ut deinceps huiusmodi delegationem non pertimescam.

Securus, tranquillus, qui sine cura est: quasi seorsum à cura. Et differt à tutus: quòd Securus dicatur is qui non timet, etiā si immincat periculum: tutus, est extra periculum, quamuis etiam timeat. Aliquando Securus capitur pro contemptore.

Vergilius: Securus amorum Germanæ.

Hinc Securitas, tranquillitas.

Secus, præpositio, significat propè, hoc est, quod immediate secut. id est, sequitur: ut, Secus decursus aquarum seruntur fauces. Aliquando est aduerbiū, & significat aliter: præsertim quando non, uel haud, secum comites habet. Vergilius:

Haud secus Androgeus uisu tremefactus abibat.

Sed, coniunctio quandoque inceptiua est. Terentius in An-

rr 2 dria;

dria: Sed Pamphilum uideo. pro atque. Quandoque discreti-
ua: ut si dicam. Non sapiens, sed miser es.

Sedenim, interdum est dictio inceptiua, quemadmodum suum
simplex, scilicet sed. In quo sensu capitur etiam Sedtamen.

Sedentarius, ria, rium, quod sedendo fit. Vnde Sedentarium
laborem dicimus, qui sedendo contrahitur. Apul. Vt etiā fati-
gationem sedentariam in celsus uegetatione disceat. Et Se-
dentaria opera, quæ sedendo fit. Colu. Neq; enim sedentaria
eius opera: sed modò ad telam debet accedere, modò eos qui
cibū familiæ faciunt inuisere. Sedentarij, qui sedendo opus
faciunt: sicut sutores, ut est apud Plautum in Aulularia.

Sedeo, des, sedi, se sum, quamuis neutrum sit, inuenitur tamen
in tertia persona passiuæ uocis prolatum. Hieronymus libro
tertio Regum: Et domuncula in qua sedebatur ad iudicandū,
erat in medio porticu simili opere. Cōponitur autem Sedeo,
à se & eo: quasi seorsum eo. Nam seorsum ire uidemur, &
quasi à cæteris separari, dum sedemus. Quidam à do fieri exi-
stimant: quòd qui sedet, seorsum se dare uidetur. Est & Sede
re, oppositum stare, seu pergere. Plautus: Si non ubi sedeas lo-
cus est, at est ubi ambules. Dicimus q;: Sedeo super equum, &
Sedeo equo. Hieronymus in libro Nume. Stetit angelus do-
mini in uia contra Balaam, qui sedebat asinæ. De aubus uerò
Sedere dicitur, in loco altiore esse: ut, Passer sedet in tecto,
Cornix sedet in arbore. Vergilius:

Nocte sedens serum canit importuna per umbras.

Quintil. Vt si queratur, an sit credibile, super caput Valerij
pugnantis sedisse coruum, qui os oculosq; hostis Galli rostro
atq; alis euerberaret. Ita enim de aubus Sedere dicitur, ut de
homine dum sedet super equū: quocunq; modo, aut quocunq;
corporis habitu ibi maneat. Aliquando ignauiam cessatio=
nemq; denotat. Vergilius: -Sedcant spectentq; Latini.

Terentius: An sedere oportuit domi uirginem tam grandem?
Aliquando Sedere, ponitur pro placere: & tunc cum datiuo
construitur. Vergilius:

Idq; pio sedet Aeneæ, probat autor Acestes.

Hieronymus in Deuteronomio: Si autem postea non sedet ani-
mo tuo, dimittes eam liberam. Aliquando pro manere, immo=
rari. **Liuius** libro secundo, de secundo bello Punico: Id hor-
reum fuit praesidium Pœnis sedentibus ad Trebiam. Aliquan-
do Sedere, est consilium capere, considerare, ut apud Verg.
-Celsa sedet Acolus arce. & -Turnus secretæ ualle sedebat.
Plautus: Sine iuxta aran sedeam, & dabo meliora consilia. Et
secundum augures, Sedere, est augurium capere: nam post
designatas cœli partes, à sedentibus captantur auguria. Huius
uerbi cōposita sunt **Asideo**, **Confideo**, **simul sedeo**. **Cicero** li-
bro Academic. **Confedimus** omnes: tū Varro ita exorsus est.
Circūsedeo, **Disideo**, **Desideo**, **Inideo**, **Obsideo**, **Praesideo**,
Resideo, **Subsideo**, & **Superfedeo**. In quibus syllaba si, corri-
pitur. Sedere ad Eurotam, est nihil agere.

Sedes, locus in quo sedemus: quæ & sella, & sedile dicitur.
Interdum ponitur pro habitaculo ac domicilio. **Cæsar:** Cre-
scente enim populi multitudine, mutare sedes statuerunt. In-
terdum ponitur pro sepulchro. Vergilius:

Sedibus ut saltem placidis in morte quiescam.

Interdum pro podice, & ani circulo. **Galenus:** Fiunt de ni-
gra cholera, quando in uenas circa sedem densius incidit.
Plinius libro uigesimotertio: Cinis farmentorū, uitiumq;, &
uinaceorum condylom: tis & sedis uitij mœdetur,

Sedicula, parua sedes: sicut adicula, ab ædes.

Sedile, penultima producta, locus ad sedendū, à sede dictum.

Seditio, à se, hoc est, seorsum, & itio cōponitur: quod nomen
fit ab eo, is. Nisi uelimus ab ipso uerbo eo, compositionē ini-

tam fuisse: ut sit **Sedio**, dis, quamuis in usu non sit. **Cicero** lib.
sexto de Re publica declarat, **Seditionis** proprietatem à dis-
fentione ciuium dictam esse: quòd seorsum eant alij ad alium.
Est enim proprie, quum populo discordante itur ad manus.

Qualem describit Vergilius, quando dicit:

Ac ueluti magno in populo quum sepe coorta est

Seditio, scuitq; animis ignobile uulgu,

Iamq; facces & saxa uolant, furor arma ministrat.

Similiter Seditio in exercitu dicitur, in classe, in campo, &

ubicunque est multitudo hominum.

Seditionarius, qui seditionē facit. Vnde scribitur distinctio=
ne 47. **Seditionarios** statuiimus nunquā ordinādos clericos.

Seditiosus, qui seditionem amat.

Sedo, das, à se & do componitur, & multa significat: ut sunt
res de quibus agitur, quæ tamen ad unum redeunt, scilicet mi-
tigo, placo, lenio, remoueo, freno, extingo, & alia. **Sallustius:**
Nanq; animus impurus, Dijs hominibusq; infestus, neq; uigi-
lijs neq; quietibus sedari potuit: ita conscientia mentem exci-
tam tenebat. id est, pacari. **Cicero** libro quarto ad **Herciniū:**
Et hic sitiens quā maxime loquatur, neq; habeat qui sitim
suam sedet: id est, extinguat. Aliæ autem significationes legen-
tibus obuenient. Quidam cum diphthongo scribunt, ut sit **Sæ-
do**, quasi sanum do, hoc est, ab ira & furore ad lenitatem ani-
mū reuoco. Hinc Seditio, de qua **Cicero** libro primo **Officio-
rum:** Temperantia & modus, omnisq; sedatio perturbatio=
num animi.

Sedūco, eis, pen. prod. proprie seorsum duco ab alijs: quasi de
rebus aliquibus loquuturus. **Cicero** Trebat. Quòd à te uiro
optimo seductus est: tuoq; beneficio adhuc uiui hæc pestis.
Plautus in Aulula. Eò nunc secretò ego te huc feras seduxi.
Cicero libro primo **Tusculanarum questionum**, ad animum
transulit, inquit: Quū à negotio omni auocamus animū,
quid inquam tum agimus, nisi animū ad seipsum aduocamus,
secum esse cogimus, maximeq; corpore seducimus? In malam
partem per translationē significat decipio. **Terentius** in **An-
dria:** Etiam nunc me seducere istis dictis postulat. **Cicero** pro
Flacco, usus est pro depono, quū inquit: Remittant spiritus,
comprimant animos suos, seducant arrogantiam.

Seducibile, pen. corr. quod seduci, id est, decipi potest. **Augusti-
nus** libro secundo **Confessionum:** Calcabat me inimicus inuisi-
bilis, & seducebat me: quia ego seducibilis eram.

Seduculum, quasi sudaculum dictū, genus flagelli est, quòd
uapulantes sudare faciat.

Sedulò, aduerbiū, secus à dolo, siue instanter, diligenter: quasi
asidendo, hoc est, sine intermissione. **Terent.** in **Eunuc.** Faciā
sedulò, ac dabo operam. **Plaut.** in **Menah.** Propterea heri im-
perium exequor, bene, & sedulò serui.

Sedulus, penult. correptus, dicitur (teste **Donato** & **Nonio**)
qui ex animo, & sine dolo, & instanter intentus est: ut sit
quasi asiduus: quia negligentes dolesi dicuntur. Hinc **Seduli-
tas**, pro instanti & fideli officio, ac diligentia.

Sedum, herba, quæ & sempcruiua dicitur, à semper sedendo.
uel (ut **Merula** inquit) quam anagorum alio nomine uocant.
Hanc alij **sadum**, alij **sesuium** uocāt. Nascitur in tegulis: &
apud nostros **Bergomates** **Oregina** dicitur.

Seges, proprie fruges corū seminum, ex quibus conficitur pa-
nis, nondum demessa. Quandoq; accipitur pro ipso humo ad
accipienda semina subacta, nondū sata. Nam quando ager sa-
tus, noualis dicitur. Vnde **Varro** ait: **Seges** dicitur, quod ar-
tum, sed necdum satum est, à satu, id est, semine. **Vergilius:**
Illa seges demum uotis respondet auari
Agricola, bis quæ Solem bis frigora sensit.

Plinius

Plinius lib. 18. *Segetes quæ interquicquid, fundunt rosam odoratiorem: satius adeo terra non cessat parere.*
Segetia, Dea: quam prisca colebant, ut lætas faceret segetes.
Segmen, idem quod segmentum. id est, sectiones, à quo fiunt *Præsegmen*, & *Resegmen*.
Segmenta, proprie *segmīna*. id est, sectiones, à secando: quasi *secamenta* & *ramenta*, c. in g. mutata, ut à *fungo* *figmentum*: à *stringo* *strigmentū*. Quod ex Plinio intelligi potest, quum secandorum marmorum ratione adferens, ait libro trigésimo sexto: *Crasior arena laxioribus segmentis terit, & plus erodit marmoris.* Gellius: *Vnguim dialis & capilli segmina*, subter arborum felicem terra operiunt. Hieronymus: *Segmenta eboris in medelas varias adsumuntur.* Segmenta etiam incisurae & uirgulæ sectæ ex gemmis & unionibus. Unde partes, & (ut ita dicam) membra mundi, in quæ uniuersa terra digeritur (quæ nostri circulos, Græci parallelos adpellant, & climata) Segmenta dicuntur. Plinius libro sexto: *Plura autem sunt Segmenta mundi.* Principium habet India pars uersa ad Austrum, patetq; usq; ad Arabiam, & rubri maris adcolas. Idem: *Quod superest terrarum, tribus assignantur segmentis.* Et quoniam ornamentum colli, quod monile uocatur, ex segmentis fieri consuevit. id est, ex bracteolis argenteis, aureis uel Segmentum etiā adpellatur. Valer. Maxim. Datum est mulieribus, ut segmenta aurea gestarent. Iuuenalis: *Segmenta, & longos habitus, & flāmæ sumit.* Sunt tamen qui ibi segmenta interpretentur fasciolas, quæ in ordine uestis extrema parte assutæ iunctæq; ornamentō sint indumentis mulieribus: uel quibus noua nupta amicitur, ut ait Probus. Alij accipiunt pro margaritis & muralis. hoc est, torquibus.
Segmentarij, qui uestes ex auro laborant.
Segmentatæ uestes, dicuntur purpureæ, segmentis, id est, bracteolis, lanceolis, meandris, limis, & orbiculis, uarię intertextæ. Ouid. lib. 3. de Arte amandi: *Quid de ueste loquar: non iam segmenta requiro:*
Nec quæ de Tyrio murice lana rubet.
Quicquid etiā ex tenuissimis segmentis uermiculatim compositum est, etiam si segmenta lignea sunt. Segmentatū dicitur. Iuuenal. Et segmentatis dormisset paruula cunis. id est, uermiculato emblemate pictis, uel Præsegminibus. id est, tenuissimis ligneis ramentis ac ueris coloribus depictis. Quamuis etiam intelligi possit, segmento tectis. Hoc in pauimentis tessellatum dicitur. de quo alibi. Ornamentum quoq; equorum, à collo in pectus præpendens, segmentum dici potest.
Segnis, quasi seorsum à recto nitens, g. interposita, causa euphoniæ. Et fortè magis ad differentiā senis. Cōponitur igitur Segnis, à se & nitor. Vel dicitur Segnis, quasi sine igne. Unde Segnis homo. id est, tardus & ignarus: sicut e contrario ardens, pro festinante & acuto ingenio. Vergilius lib. 3. *Haud segnis strato surgit Palinurus, & omnes Explorat uentos.*
Interdum ponitur pro infœcundo & inutili. Idem libro primo Georgic. *Segnisq; horreret in aruis Carduus:*
Hinc Segnicies, siue Segnicia, tarditas, negligentia ad agendum: quod (ut Festus inquit) sit sine nitendo quid utile & honestum. Socordia uerò, est negligentia in consulendo, meditando, prospiciendo, quid opus sit factū. Terentius in Andria: *Enimvero Daue nihil loci est segnicie neq; socordie.* Quandoq; Segnicies dicitur infœcunditas. Plinius: *Hinc negligentia cultorum, hinc agrorum segnicies.* Legitur & Segnitus, pro segnitia. Cicero libro de Orator. Et quando de prudentia diximus, castigamus etiam segnitatem.
Segobriga, oppidum Celtiberiæ: ubi Sertorius & Metellus

prælium committere.
Segor, 𐤑𐤍𐤕 fuit quinta ciuitas post Sodomam & Seboin: quæ ad preces Loth seruata est.
Segrego, gas, pen. corr. ex se & grego. unde & Congrego: quæ sunt cōtraria. Est enim Segregare, ab aliorum numero, uel societate, uel grege separare. Terent. in Hecyra: *Nam si ita est, ut hæc nunc Pamphilum uere à se segregarit.*
Seir, 𐤑𐤍𐤕 mons in terra Edon, in quo habitauit Esau, in regione Gabalena: quæ ex eo quod Esau pilosus esset & hispidus, Seir, id est, pilosi nomen accepit.
Seiūgi, & Seiūges, pen. corr. dicuntur equi seni ad unum currum adhibiti. Apul. in Flor. Vir cui omnes provincie quadrijuges & seiuges currus ubiq; gentiū ponere gratulatur.
Seiungo, seorsum iungo, & per se pono, siue separo. Cicero Lentulo: *Tibi autem multò notior atque illustrior meus in te animus esset, si hoc tempore omni quo sciūcti fuimus, & unā & Romæ fuissēmus.*
Selemetes, lapis in Perside: cuius interior candor (ut scribit August. lib. 21. de Ciuitate Dei) quum Luna crescit & deficit.
Seleucia, prima Syriæ ciuitas, ut inquit Strabo, iuxta quam Orontes adfluit annis. Hanc alij à Nicanore, alij à Nicatore conditam ferunt. Strabo: *Seleuciam (inquit) ad Tigrim amnē, iuxta Babylonē, tercentis ferè stadijs, Seleucus Nicator exædificauit.* Ptolemæus tres Seleucias facit: Pieriam, ad Euphratem, ad Belum. Scribit Plinius libro undecimo, Seleuciam perumq; Mesopotamiam dictam fuisse.
Seleucus, fuit unus ex principibus Alexandri: qui primus post Alexandri mortem regnauit in Syria annos quadraginta. Euerunt & alij Seleuci.
Selibra, dimidia libra.
Seligo, gis, penult. corr. seorsum colligo, secerno. Cicero de Optimo genere dicendi: *Quæ exēpla selegissim, nisi uel nota esse arbitrarer, uel posse eligere qui quærent.*
Selinis, urbis nomen, à Selino: quod ibi plurimum nascatur.
Selinon, Latine apium, à quo Petroselinon, herbe genus.
Selinus, penultima producta, nomen fluij, à quo etiam oppido nomen datum est. Silius:
Nec non qui potant Hipsanq; Alabynq; sonoros Selinus.
Seliquastra, genus sedilium est antiqui generis, d. litera in l, conuersa: sicut & in sella & solio factum est: quæ omnia à sedendo dicta sunt.
Sella, quasi sedea: à sedendo. Et erat apud Romanos magistratuum Aedilis & Prætoris sedes, qua per urbem ius dicentes comportabantur. Græci autem βῆλον sellam dicunt.
Sellaria, dicta sunt loca, in quibus sedes disponi solebāt. Plin. libro trigésimo quarto: *Atq; ex omnibus quæ retuli, clarissima quæq; in urbe, iam sunt dicata à Vespasiano principe in templo pacis: alijsq; eius operibus, uiolentia Neronis in urbem conuicta, & in sellarijs domus aureæ disposita.* Suetonius in Tyber. *Secessu uerò Caprensi, etiam sellariam excogitauit sedem arcanarum libidinum.* Huius diminutiuum est Sellariola. Mart. In sellariolis uagus poppinis.
Sellularij, opifices, qui sedendo opus faciunt: quos Liuius libro octauo scribit militiæ minime aptos. Sic Sedentariū opus, de quo supra.
Semel, aduerbium, quasi unā, non diuim: uel uno (ut ita dicam) tempore. Nam quod semel fit, nullā recipit diuisionem. Aliquando accipitur pro uno loco, pro omnibus, siue summum, aut in summa. Quintilianus: *Deniq; (ut semel finiam) sic ferè componendum quum pronūciabis erit.* Idem: *Et ut semel omnia complectar.* Unde & pro immutabiliter & irruocabiliter poni consuevit: quia quod semel tantum fit, non habet re-

gressum ut rursus fiat. Hieron. in Psalmo: Semel loquutus est Deus, duo hæc audiui. Aliquando significat cito. Vergilius:

—Qui ne quid tale uideret,
Procubuit moriens, et humum semel ore momordit.

Ouidius: —Nulla reparabilis arte

Lesæ pudicitia est, deperit illa semel.

Semēle, penultima correpta: Cadmi filia, de qua Propertius: Narrabis Semele quæ sit formosa.

Semen, quasi sermen, à sero, ris, quod etiam de uirgultis et furculis dicitur. Vergilius:

Seminibus positis superest deducere terram Sæpius.

Columella lib. 3. Si compluribus uindemijs eundem tenorem seruauerint, ex eiusmodi uitibus lecta semina multū bonūq; uinum præbent. Est et Semen frumenti genus, quod etiam adpellant simile farri. Ex ea alica fit, præclara res.

Sementicus, ea, cum penultima correpta, quod seminari potest. Plinius libro decimo octauo: Sementica autem triticum, hordeum, frumenta, multis radicantur fibris.

Sementinæ, feriæ, à semēte: quæ ideo institutæ sunt, ut semen tem maiorem facere possent.

Sementinus, na, num, ut Distinctione quinta, et sunt uerba Gregorij: Ab omnibus quoque quæ sementinam trahunt originem carnis ieiunemus: à lacte uidelicet, caseo, et ouis.

Sementis, feminini generis, significat ipsam sationē, seu seminacionem. Plinius libro decimo octauo: Sunt qui properent atque ita pronuncient: Festinatam sementem sæpe decipere, serotinam semper. Colum. lib. 12. Quibus magna sementis præparatur. Lilius: Ut campani sementem facere possent. Accipitur nonnunquam pro semine. Hieron. in Genesi: Et habent unum quodq; sementem iuxta genus suum. Ouid. lib. 1. Fastorum: Villice da requiem terræ semente peracta.

Nonnunquam pro seminandi tempore. Columella libro secundo: Prima sementis rarius serere permittit: nouissima spissius posulat. id est. primum tempus sationis. Idem: Seminari debet post æquinoctium media ferè sementi, lato solo.

Semento, tas, semen produco. Plinius libro decimo octauo: Est in primis inuile nasci herbas sementaturas.

Semestre aurum, sex mensium annona pecuniaria.

Semestrīs Luna, dicitur, quum mensis medium permensa est spatium.

Semestrīs res, quæ est sex mensium.

Semēsum, pen. prod. semicomestum. Eadem enim forma dicitur quæ Ambesum, et Comesum. Sueton. in Tyb. Solennibus ipse cænis pridiana sæpe ac semesa opsonia adposuit.

Semianimis, quasi exanimatus.

Semicirculus, medius circulus.

Semicinctium, succinctorium, quod medium hominem cingat. id est, uestiat. Est enim genus uestis breuissimæ, quo ueter et uelanda teguntur. Hieronymus contra Rufinum: Hoc solum requiro ab eximia sanctitate et censura tua, cuius tanta est puritas, ut ad sudaria semicinctia tua demones rugiant: cuius exemplum in scribendo sequaris.

Semiferus, penultima correpta, non prorsus ferus, ut ceruus.

Semimares, pe. cor. semiuiri, non perfecti uiri. id est, cunuchi.

Semimētrum, penultima correpta, media mensura.

Seminarium, est locus ex quo transferuntur plantæ in aliam terram. Columella libro tertio: Qui uineam uel arbusculum constitui uolet, seminaria prius facere debet: sic enim sciet, cuius generis uitæ positurus sit. Idem libro sexto: Operam dabit, ne emortuis arboribus rareseat, ac primam quamq; senio ac tempestate adstrictam summoueat, et inuicem nouellam sobolem substituat. Id autem facile consequi poterit, si ulmorum

seminarium paratum habuerit. Aliquando Seminarium, dicitur arbor de qua aliquid sumitur ut plantetur. Idem: Satoris officium est, de seminario transferre plantam.

Seminium, idem quod semē: uel herba, uel quid producibile. Columella lib. 2. Nonnunquam superfusa terra latentibus seminibus. Quandoq; accipitur pro seminis lucro. Plautus in Rudente: Venundatur merces non hoc suo seminio.

Semino, nas, notæ significationis. Columella: Seminari debet hordeum post æquinoctium. Per translationē significat spargere, diuulgo. Lactantius libro quarto: Et cultum Dei per totam terram seminare. Huius composita sunt Diffeminio, quod est uarie uel diuersis locis semino. Hieronymus in Genesi: Tres isti sunt filij Noë: et ab his diffeminatum est omne hominum genus super uniuersam terram. In semino, intus semino. Gelli. Talemq; et morbos sensim atq; in diem longam uisceribus infeminare. Super semino. Augustinus: Venit diabolus et super seminauit eos, quos malos filios dominus interpretatur.

Seminudus, dimidia parte nudatus.

Semiobolus, dimidius obolus. Cornucopia.

Semipes, dimidius pes.

Semiplagium, paruum rete.

Semiplenus, non perfecte plenus.

Semiplotia, solea quibus utebatur in uenando, quod planius pedem ponerent.

Semiquinaria diuisio, est quæ in scandendo quinque pedes per dimidium diuiduntur: ita ut post duos pedes ultima dictio nis syllaba supersit: ut, Arma uirumq; cano.

Semiramis, nis, uel midis. unde aduersarij semiramidem uel semiramidem faciunt. Fuit nomen Assyriorum reginæ, Nini regis uxoris quæ mortuo uiro res præclaras gessit. Verum eadem impudica et mollis fuisse traditur: utpote quæ filij concubitum expetierit, et equum usq; ad coitum adamasse dicatur. De hac Plutarchus in Apophthegmatis sic scribit: Semiramis, quod si bi sepulchrum construxerat, inscripsit literis: Quicumq; rex pecunijs indiguerit, patefacto monumento quod uoluerit accipito. Itaq; Darius, sublato lapide, pecuniarum nihil inuenit: sed alias reperit literas, quæ hæc dicerent. Ni malus uir esses, ac numis insatiabilis, cadauerum oculos non moueres. Semiramis, lingua Syriaca, autem significat. Namq; ab auius adhuc infans nutrita dicitur. Scribit Valerius Max. Dum die quodam circa cultum corporis occupata esset, et nunciaretur ei Babylonem defecisse, soluta adhuc altera parte crinium, protinus ad eam expugnandam cucurrit: nec prius decorem capillorum rededit in ordinem, quam tantam urbem in suam potestatem restituerit. Huius penultima syllaba correpta est. Iuuenalis:

Quod neque in Assyrio pharetrata Semiramis orbe.

Exercitum ipsius scribit Suidas: Πέντε μύριας δέκα, ἑπτακτὼς ἡ χίλις, ἑξακτὼς τὸ ἴσον πλῆθος, ἄλλων ἡ καμύλων ἐς ὅσον ἐγὼ δέομαι μυριάδας εἰκοσι, βύδας ἡ βοῶν ὁμοειρητῶν εἰς τριάκοντα μυριάδας, ναῦς ἡ ἐν βακτροῖς ναυπηγῆσαι τριῶν χιλιάς. Id est, Pedatus decem milia et tercentum: equitatus centum: falciferorum et plaustrorum decies decem milia. Virorum in camelis pugnantiū par numerus. Aliorum uero camelorum (si ego indigeo) uicies decem milia. Terga uero bouum latos humeros habentium, tricies dena milia. Naues uero in bactris fabricatas ter mille. Et multa alia quæ prosequitur admiranda.

Semirutus, penultima correpta, ex parte dirutus.

Semis, significat dimidium, ut Semideus, Semiuir. Aliquando accipitur pro media libra. Verum quandoq; indeclinabile est, ut Duos et semis cubitos habet. Quandoq; Semis genitiuum facit, Hieronymus in Exodo: Duos cubitos et dimidium tenebit

nebit longitudo eius: et cubitum ad semissem latitudo.
Semiseptenaria diuifio, est quum in scandendo septē pedes per dimidium diuiduntur: ita ut post tres pedes ultima diuifionis syllaba seperfit: ut, Arma uirumq; cano Troiæ.
Semispathium, breuior ensis.
Semissis, genus mensuræ. id est, cubiti pars, et moneta.
Semissis homo, dicitur homo uilis, et quasi semihomo: sicut Semissem, semiassem dicimus. Vati. Cicroni: Simul uero semissis homo contra me arma tulit.
Semissis usura, dicitur quoties de centum numis senos numos usuræ nomine percipimus. Capitol. in Alexan. Trientarium fœnus ait eum, ut æquissimum et leuissimum, exercuisset, ad usum reipublicæ.
Semita, pe. cor. quasi semiter, uia arcta, dimidia uia. Est enim minor quam uia. Vnde Semito, tis, de quo in dictione Limite.
Semitogium, breuis, et quasi dimidiata toga, à quo Semitogatus.
Semiuir, non perfectus uir, utpote eunuchus.
Semiuiuus, idem quod semimortuus. Et quandoq; debilis dicitur, et uigoris exigui.
Simiuncia, dimidia uncia. Persius: Sed nullo ihure litabis. Hæreat in stultis breuis ut semiuncia recti.
Semiuocales, quasi dimidium uocalium sonum habentes.
Semiustus, dimidia parte iustus.
Semodius, quasi semimodius. Iuuenalis: Et tamen uno Semodio scobis hæc emundat scruiulus unus.
Semouco, moues, penultima corre. seorsum mouco. Plaut. in Asi. Culpa tua isthæc, quæ discipulum semidoctum abs te semoues. Terent. in And. Iam ferre moriens me uocat: accessi: Vos semota, nos soli.
Semperuiuum, herba, quæ Græce αἰζὼν dicitur, sed semper, ἰαυ νίω. Herba hæc folio carnosio, leni, atque oblongo. Duo eius genera sunt. Maius in fistilibus uasculis feritur: quod aliqui buphthalmion, à similitudine. hoc est, bouis oculum uocant, ὡς enim βοῦς, ὁφθαλμὸς oculus. Alij (ωφθαλμοειδής) hoc est, animalis oculum, (ὡς enim animal est, ὡς ἄνθρωπος ἰσὶ τὸ εἶναι, ὡς ἔχει ὁφθαλμὸς). Alij hypogæon: quoniam ferè in subgrundijs nascitur. Alterū genus est minusculū, quod Erithelles uocatur: quasi anor florens. ὅλως enim floresco significat. Aliud trithelles, quod ter floreat. Aliud chrysothelles, quod aureum florem producat. Latini primum genus à semper secundo sedum: quum cubiti altitudinem excedat, crassitudine plus quam pollicari. Secundum uero oculum uocant, aut digittellum: utrumq; Semperuiuum. Quod minus est, in muris parietinisq; nascitur, et tegulis.
Sempiternum, quasi semper æternum. Vide in dictione perpetuum.
Sena, insula in Britannico mari, aduersa littoribus Galliæ, auctor Pöponius lib. 3. Est et nomen ciuitatis inclytæ in Tuscia: quam Brenus Gallorum dux pro senibus ualetudinarijsq; et armatis extruxit, anno ante Christi aduentum ccc lxi.
Senaculum, ubi senatores consultandi gratia consistebant. Valerius Max. scribit, senatum apud senaculum habitare consueuisse: ut quum à curia uocaretur, præstò adesset. Senaculū etiam paruum senatū esse putamus, à senibus apud Romanos constitutum. Fuerunt autem tria senacula Romæ. Vnum ubi nunc est ædes Concordiæ, inter capitolium et forum: in quo sedebant magistratus, de re publica cum senioribus deliberantes. Alterum ad portam Capenam. Tertium intra ædem Bellonæ. Auctor Nicostratus libro de Senatu habendo.
Senarius, ria, rium, quod constat ex sex rebus: ut, Senarius numerus. Hinc Senarioli dicti sunt uersus, à sex pedibus. Cicero

libro 5. Tuscul. Tenebam enim quosdam senariolos, quos in eius monumento esse inscriptos acceperam: qui declarabāt in summo sepulchro sphaeram esse positam cum cylindro.
Senatores, (inquit Plutarchus in Problematis) alios patres uocant alios patres conscriptos: quia primis à Romulo alij additi et conscripti: uel quia qui sententiam dicunt, conscripti sunt: qui non solum patres uocati. Vlpianus dicit, Senatores, qui à patricijs et consularibus usq; ad omnes illustres uiros descendunt: quia hi soli in senatu dicere sententiam possunt, adpellatiq; sunt ab ætate prouecta, quod tales in principio in senatum electi fuere. Sed et à senedo dici possunt Senatores: quoniam ipsi agendi facultatem dabant.
Senatorius, a, um, quod est senatoris: ut, Senatoria dignitas. August. lib. 2. de Ciuit. Dei: Romani hominibus scenicis nec plebeian tribum, quāto minus senaloriam dehonestari sinūt.
Senatus, tus, et, senati, à senectute, uel à sinendo: quia magistratibus nō plus licebat quam senatus permitteret. Et signum locū in quem senatores cōueniunt, quā ipsos senatores.
Senatusconsultum, id est, senatus sententia. Quod fiebat aut per rogationem, quum rogabatur unusquisq; sententiam quā uerbis efferebat: aut per discessionem, quando pleriq; idē sentientes, in unam partem pedibus ibant, sicut testatur Gell. lib. 1. Flauius Vopiscus de Aureliano: Deinde alijs manū porrigentibus, alijs pedibus in sententiam euntibus, plerisq; uerbo consentientibus, conditum est senatusconsultum.
Seneca, Cordubensis. Roman uenit, declamator egregius, et philosophus eximius, et poëta insignis euasit. Sub Nerone mortuus est, solutis uenis. Cornucopia.
Senecio, diminutiuum est à senex. Quo nomine etiā dicta est herba, quod uere canescat: quæ alio nomine erigerō uocatur, in tegulis et in muris nascens, specie et mollitia trixaginis, cauliculis subrubicundis.
Senectus, Senecta, Senium, Senitudo, et Senitas, in eodem sensu accipiuntur pro senum ætate. Sed non dicitur Senecta ætas: nisi dicamus, Actas senecta. Est autem Senectus, sexta hominum ætas, dicta à senario numero, uel sentiendo, quod in ea sensus deficiat. Siue à senesco, scis, senui, senectum. Vnde Senectus, eta, etum, nomen uerbale. Sallustius libro 4. Histor. Omnes quibus senecto corpore animus militaris erat. Actas prima quidem incipit ab infantia, usq; ad septimum annum: quæ dicitur à non fando, quia homo in ea non fitur: uel si fitur, imperfectus est sermo. Secūda pueritia: cuius pars est pubertas, usq; ad annum decimumquartum: Tertia adolescentia. Quarta iuuentas. Quinta uirilis ætas. Sexta senectus: cuius pars est decrepitas. Senectus etiam dicitur corium uetus, quo serpentes exuuntur. Vide in dictione Vernatio.
Seneco, nes, nui, neclum, à quo Senesco, senex fio. unde et Con senesco, quod Varro posuit pro putrefio, quum ait: Ob quā rem oua aut inæqualiter maturescunt, aut consenescent.
Senex, dictus uidetur quasi semine, quod æta maioris sue ætatis parte, iam morti propinquior sit. Et est generis communis secundum Priscianum. Varro de lingua Latina: Et tua amica senex. Huius genitiuus est senis, uel senicis secundū analogiam. Plautus in Cistellaria: Vos negocioli senicis soletis esse. Comparatiuus est senior, quod ualde senem significat. Ouidius libro duodecimo Metamorphoseos: Tum senior quamuis obstat mihi longa uetustas. Quintilianus de Isocrate. Eo namq; seniore (octauū enim et nonagesimum compleuit annum) præcipere Aristoteles pomeridianis scholis cœpit. Capitur quandoque etiam Senior pro magis sene. Senec. epist. 75. Quomodo ex duobus sapientibus qui senior decessit, non est beator eo, cuius inter

pauciores annos terminata est uirtus. Senes uocantur, quantum ad priuatam ipsorum uitam: quod usque ad senilem aetatem uixerunt. Veteres, quantum ad publicum tempus: quod alia aetate uixerunt, etiam si ad senium non perueniunt. Vtrique, autem qui dicuntur: sed magis ueteres quam senes.

Senio, in talis sex puncta continet. Nam à senario numero dici uidetur. unde et eius iactus perutilis erat. Interdum etiam damnosus: sicut et canis. Nam qui iecerat canem, aut senionem, ille denarios singulos conferebat in medium, ut est apud Suetonium in Augusto. De Senione et cane Martialis:

Senio nec nostrum cum cane quassat ebur. Persius:

Iure etenim id summum quid dexter senio ferret,

Scire erat in uoto. Existimant eruditi Senionem significare quaternarium: quod scilicet qui iecerat duos seniones, ille quatuor numos lucrabatur.

Senium, idem quod senectus. Dicimus enim: Hic homo senectus est senio. Quandoque etiam dicitur tædum, tristitia, et molestia: quod senes omnibus odio sunt. Turpilii: Quia odio ac senio mihi nuptiæ sunt. Neuius Senium fonticum adpellat, quasi nocens: quia senectus naturalis morbus est, ut inquit Aristoteles.

Sennaar, שנא campus Babylonis, in quo turris extructa est. Inde egressus Assur ædificauit Niniuen.

Senogallia, ciuitas dicta, à Senonibus Gallis, qui eam condiderunt. De hac Silius:

Et glanis et rubico, et Senonum de nomine Sena.

Senones, populi Gallie, finitimi Belgis: qui olim urbem Romanam incenderunt, et Capitolium obsederunt. Hos furius Camillus adgressus adeo cecidit, ut incendiis uestigia Gallici sanguinis inundatione deleteret. Scribit Verrius ideo Senones adpellari, quia noui uenerunt ex transalpina Gallia, quasi canonas litera immutata, καινος enim Græcè, Latine nouus dicitur.

Sensibile, dicitur de eo quod sentitur, et de eo quod sentit. Dicitur autem Sensibile, quod per oculos, uel aures, uel olfactum, uel gustum, uel tactum, quasi quandam notitiam præbeat sui. **Sensiculus**, diminutiuum à sensu. Quintilianus: Inde minuti corruptique sensiculi, et extra rem petici.

Sensificus, ea, cum, quod sensus causam præstat. Macr. Spiramentum sensificum, ad sua quæque loca naturali lege ducetes.

Sensile, pen. corr. idem quod sensibile, hoc est, quod sensui subiectum est. Insensibile, quod sentiri non potest. Lucretius lib. 2. Ex insensibilibus nec credas sensile gigni.

Sensim, aduerbiū, significat paulatim: quia ea maxime sensum faciunt quæ morantur: quasi cum meditatione et sensu. Plaut. in Cassina: Sensim super attolle limen pedes noua nupta. Cicero lib. 1. Offic. Magis decere censent sapientes sensim dilucere, quam repente præcidere.

Sensus, sus, à sentio: quod per eos tanquam per quasdam fenestras animus sentit. Nam Sensus sunt qui sentiunt: Sensa, quæ sentiuntur. Plin. lib. 10. cap. 69. Ex sensibus ante cætera homini tactus, deinde gustus: reliquis superatur à multis: Aquilæ clarius cernunt, uultures sagacius odorantur, liquidius audiunt talpæ obruta terra, tam denso atque surdo naturæ elemēto. Et licet proprie Sensus sint corporis, consuetudo tamen iam tenuit, ut mente concepta Sensus uocaremus, quæ etiā Sensa dicuntur. Cicero de Orat. Et quod dicendo exprimere sensa possumus. Terent. in Adel. Quin tu ociosus es: ego illius sensum pulchrè calleo. Plautus in Most. Non ego ita extēplo meum ostendam sensum: dissimulabo, me horum quicquam scire. quandoque Sensus, pro intelligentia.

Sensus, s, a, sum, particip. Vnde dicimus: Dolor sensus est à me. **Senta**, Dea est, quam nonnulli bonam Deam uocant: ueteres

Faunam et Fatuam dixerunt. Hanc Varro scripsit tantæ pudiciæ fuisse, ut nemo illam dum uixit, præter uirum suum uiderit, nec nomen eius audierit. Propter quod illi in operto mulieres sacrificabant, et bonam Deam nominabant. Cc.

Sententia, modò iudiciū dicitur. id est, id quod animus sentit: quod et credulitas et opinio uocari solet: ut, Nemo est in ciuitate, cui non liceat libere sententiam suam dicere. id est, pronuntiare quod habet in animo. Sall. At M. Porcius Cato, rogatus sententiam, huiusmodi orationem habuit. Modò dicitur iudicatum. hoc est, quod ex lege, uel ex æquo et bono sententia dicitur: ut, Iudex in causâ mea sententiam dixit. id est, sanxit quod ius uellet. Et (ut in Digest. de Arbit. scribit Paulus) Dicere sententiā æstimatur is, qui ea mente id pronuntiat, ut secundum hoc discedere eos qui litigant à tota controuersia uelit. Modò capitur pro eo quod uerba sonant: Vnde dicere solemus: Hic tam obscure loquitur, ut nulla ex uerbis eius sententia colligi possit. Quæ sic defini solet: Sententia, est oratio generalis pronuntiationem habens: quæ uel hortatur, uel dehortatur, uel demonstrat, ut nil metuant qui non deliquerunt poenas. Sententiæ etiā uocamus lumina orationis, præsertim quæ in clausulis sunt breuiter collecta: ut, Obsequium amicos, ueritas odium parit. Hinc Sententiosus, s, a, sum. Cicero definit Sententiam hoc modo: Sententia, est oratio sumpta de uita, quæ aut quid sit, aut quid esse oporteat in uita, breuiter ostendit.

Senticetum, locus in quo sentes sunt.

Sentina, pen. pro. pars naui inferior, in quam quicquid instillat aquarum defluit, corruptæque male olent, à sentio, tis, quod eius foetor sentiat. Nam odorem foetidum emittit. Iuuen. Si iubeat coniunx, durum est conscendere nauem:

Tunc sentina grauis, tunc summus uertitur aer.

Per translationem Sentina dicitur omnis locus, qui sceleratorum hominum receptaculum sit.

Sentino, nas, satago, ac subtiliter periculum euito. A sentina naui: quam quisque ut aqua liberet, euacuare contendit. Cecilius: Capit consilium, postquam sentinat satis.

Sentinum, Umbriæ oppidum: quod nunc Saxum ferratum adpellatur, à quo Sentinates populi dicti sunt. Vocatum Sentinum, ab amne qui Sentinus dicitur.

Sentio, tis, si, sum, sensu percipio, quod ad corpus pertinet. Vnde quinque corporis sensus adpellati sunt: uisus, auditus, gustus, odoratus, et tactus. Interdum Sentire ponitur pro intelligere. Cicero. Nā et ipse animus sentit, nescio quid in se esse diuinum. Hieron. ad Paulinum: Nolo ut offendaris in scripturis sanctis in simplicitate, et quasi utilitate uerborum: quæ uel uito interpretum, uel de industria sic prolata sunt ut rusticam concionem facilius instruerent, et in una eademque hora aliter doctus, aliter sentiret indoctus. Interdum iudicare. Plinius Iunior: Cupio abs te intelligere quid sentias. Interdum aduertere. Plautus in Amphit. Nec nostrum quisquam sensimus quum perierit. Huius composita sunt Assentio, Consentio, quod est conuenio. Lanctantius libro primo: Si congruentes annos diuidas, numerus consentiet. Inde Consentaneus, nea, neum, pro conuenienti. Cicero libro primo Officiorum: Hæ igitur disciplinæ sibi si consentaneæ uelint esse, de officio nihil queant dicere. Aliquando Consentire, est acquiescere. Vnde Consensus. Assentio, Dissentio, Præsentio, ante uel prius sentio. hoc est, aduerto et præcognosco. Cicero de Diuina. Quia commodius arbitratus es separatim id queri, de eoque differi. id est, de diuinatione: quæ est earum rerum quæ fortuitæ putantur prædictio atque præsentio. Hinc Præsentisco. Persentio, perfecte sentio, à quo Persentisco. Terent. in Heautontim. Merito nunc ego succensco, quot res dedere, ubi possem persentiscere. Sub sentio,

Sentio, aliquantum sentio, aduerto. Idem in Eunuchio: Etsi sub sensu id quoque, illos ibi esse, id agere inter se clanculum.

Sentis, spina: quod à tangētibz quāprimum sentiatur. Hinc Senticosus, sa, sum, spinosus, & asper. Lucilius: Quā sentiosa uerba pertorquet.

Sentus, pilosus, horridus: quasi spinosus. Terentius in Eunu. Video sentum, squalidum, egrum annis pannisq; oblitum.

Scorsum, aduerbium uernacula lingua significat, da parte. Hieronymus libro primo Regum: Da partē quam dedi tibi, & præcepi ut reponeres scorsum apud te. Dicitur & Scorsus, sa, sum, & motus. Vergilius libro de Est & Non.

Pariter nonnunquam sepe scorsis Obsistunt dubijs.

Sepāro, paras, penultima correpta, diuido, distraho, à se & paro. Hinc Dissēparo, & aduerbium Separatim, diuisim. Salustius: Omnia uirtutis præmia ambitio possidet: necq; mirum, ubi uos separatim quisque consilium capitis.

Sepēdes, penultima correpta, dicuntur formicæ, à numero pedum. Formicis enim seni pedes sunt.

Sepēlio, lis, penultima correpta, liui, litum, & sepultum. Ouidius in Hero. Et sepeli lachrymis persusa fidelibus ossa. Quod uerbum à sepio quidam deducunt: quia cadauer terra, uel alio materiae genere circūsepitur.

Sepes, pis, & Seps, pis, fœminini generis, quæ obiecta introitum prohibet.

Sepia, genus piscis, qui emissio cruore atro occultat iter. Perseus: Nigra quod infusa uanescat sepia lymphæ.

Est & Sepia scopulus iuxta Atheniensium littus, ut inquit Herodotus. Suidas: Σεπία δ' ἰχθύς. Ἀριστοφάνης. Κάθετο τοίνυν σηπίας μακρόμενος οἶονε τρυφῶν διὰ τὴν ἰχθυίαν. id est, Sepia, piscis. Aristophanes: Sedebas igitur sepias premens, tanquam delicias propter potestatem.

Sepimentum, id dicitur, quo aliquid sepitur. Varro: Primum naturale sepimentum, quod obseri solet uirgultis aut spinis, quod habet radices uiuæ sepi.

Sepio, pis, piui, pitum, uel sepsi, ptum, significat tenco, impedio. Dictum à sepius, quæ obiecta intercludunt iter. Hieronymus in Esaia: Sepiuit eam, & lapides elegit ex ea. Huius composita sunt Consepio, Circūsepio, Intersepio. Præsepio, quod est, sepe ante facio.

Sepius, ciuitas quæ nunc Sipontum dicitur, à sepiarium multitudine fluctibus ciecitarum.

Seplasia, fuit forum Capuæ, in quo unguentarij negociabatur: cuius delicijs fractam fuisse Punicam ferociam, testatur Valerius Max. lib. 9. Cicero contra Rul. Iam uero qui metus erat tunicatorum illorum in Albana & Seplasia. Hinc Seplasiarius, pro unguentario & effœminato. Lampridius in Helio: gabalo: Pinxit se ut cupedinarium, ut seplasiarium, ut popinarium, propter unguenta quæ Seplasiæ conficiebantur.

Sepōno, nis, penult. prod, diuido, & misum facio, quod dicimus, mettere de canto. Quint. lib. 12. In consilijs uerò, quæ ratio suadendi est, ab honesti quæstione seposita est. id est, diuisa. Lilius lib. 1. Pecuniam in ædificationem eius templi seposuit. Lantant. lib. 2. Seponatur interim nobis hic locus de ira Dei differendi. Hieron. Sepositis occupationibus quibus arcta bar, huic unam lucubrationem dedi.

Seps, masculini generis, paruus serpens, ex cuius iclu membra percussa putrescunt, ab σήπω, quod est putrefacio. Nam quicquid momorderit, resoluitur in putredinem. Lucanus:

Ossaq; dissoluens cum corpore tabificus seps.

Plin. lib. 29. Lacerata quam sepa alij chalcidem uocant. Auso. An Lybiæ ferale malum sit Romula uox seps. Suidas τὰ μέν σῆς σῆτος δ' οὐδὲν ἄλλ' ἐστίν. id est, Ses, setos, tinea dicit.

Septa, generali uocabulo dicuntur omnia loca munita, & quodam sepimēto uallata. Inde stabula ouilia, bubilia, caprilia, & id genus reliqua, Septa nuncupantur. Vnde & Septa aliquando pro ouilibz ponuntur. Vergilius:

Quamuis multa meis exirent uictima septis.

Econuerso Lucanus: -Et misera maculauit ouilia Romæ.

Inde in Martio campo loca inclusa tabulatis, in quibus stans populus Romanus suffragia ferre cōsueuerat, Septa dici meruerunt, ad similitudinem ouilium. De quibus Martialis: In septis Manura multumq; diuq; uagatus.

Varro de Re rustica adpellat Septa omnia quæ habent inclusa animalia quæ pascuntur. Idem inquit: Intra septa uillæ habeas aquam. Apud eundem inscriptio est de fundo & septis. A sepio munitio. Inde Septus locus, Septa uilla, Septum testū. Iuriconsulti accipiunt Septa pro obicibus & claustris, quibus utimur ad impetus fluminiū cohercendos.

Septangulus, dicitur quod septem angulos habet. Cc.

Septem, numerale nomen est, quid significet notum, à Græco tamen (ut pleraq; alia) deductum. Illi enim ἑπτὰ dicunt, spiritu aspirato in s, mutato, & uocali ultima in em. Nos Septem dicimus. Ex quo multa deductiua habet originem. Cc.

September, mēsis dictus est, quod sit septimus in ordine. Cc.

Septendecim, apud Apulcium, septendecim denarium.

Septennis, id est, septem annorum.

Septentriones, sunt septem stellæ, ex quibus quasi iūcti triones figurantur. Scribit Varro, Triones rusticorum uocabulo boues uocari: quasi teriones, hoc est, arāde terræ ac colendæ idonei. Vel ideo magis hæ septem stellæ Triones adpellatæ sunt, quoniam ita sitæ sunt, ut ternæ quæq; stellæ proxima inter se, trigona, id est, triquetram figuram constituat: quam recentiores uocant triangulum. Ex septem siquidem stellis duæ pariles uno in loco uidentur, quæ pro bobus accipiuntur: reliquæ quinque plaustrum figuram designant. Itaq; & proximum huius sidus Bubulcus, id est, Bootes adpellatur, qui more bubulci currū sequitur. Hoc sidus à figura, quia simile plaustro uidetur, antiqui Græcorum ἑπταγων, id est, plaustrum dixerūt: nostri à bobus iunctis, Septentriones adpellarunt. Ab his etiā uentus spirat, qui Austro obiectus est: & Latine Septentrio, & Septentrionalis uentus, & Septentrionarius. Græce uerò, quod ab Arcto flet, Απαρκίας adpellatur.

Septiana mala, dicuntur à Septio Libertino eorum primo in sitore, insigni rotunditate. Cornucopiæ.

Septicollis, urbs Roma, quod septem colles habeat: Palatinum, Quirinalcm, Auentinum, Caelium, Viminalem, Exquilinum, & Ianicularem.

Septicus, ca, cum: ut, Vis septica. id est, corrosiua. Nā Græci omnia medicamenta quæ habēt uim erodendi, Septas uocant.

Septunx, nomen dictum à septem & uncia.

Sepulchrale, quod ad sepulchrum pertinet: ut, Ceremoniæ sepulchrales, quæ pertinent ad funerationem, impensam, struendāq; sepulchrorum. Titulus est apud Iuriconsultos de Religiosis & sumptibus funerum. Cicero refert leges, quibus præcipitur sepulchrorum magnificentiam esse minuendam.

Sepulchrum, locus in quo corpus ossaq; hominis sepulta sunt, quasi seorsum à pulchro (ut inquit Seruius) propter recordationem doloris. Vel dicitur à senus: quia pulchrum superficie, intus ossibus plenum est: uel (secundum Donatum) quod sine re pulchra sit: aut quod ibi sine pulsu sint. id est, mortui. Aut à sep-arando, quod illic animæ à uiuis separantur. Sed melius est, ut Sepulchrum dicatur à sepeliendo: sicut sinu lachrum à simulando: & lauachrum à lauando, tamen cum h, scribendum censo. Sepulchri autem adpellatione, omnis sepulture

- sepultura locus continetur.
- Sepultura**, quandoq; sepulchrū dicitur: quandoq; sepeliendi actus. Plinius: Post sepulturam aliæ manium ambages sunt.
- Sepultus**, dicitur quomodocunq; cōditus sit: humatus uerò, non nisi humo contactus. Aliquando Sepultus, sumitur pro eo qui mortuo similis, quasi sine sensu iacet. Vergilius: Inuadunt urbem somno uinoq; sepultam.
- Sepum**, quod & Seuum dicitur, fit ex animalibus una parte dentatis, & cornigeris. Hinc Sepatius, tia, tum, quod ex se po est: ut, Candela sepatiæ. Aulus Gellius: Tota domus completur tedis, lucernis, cæreis, sepatijs, & cæteris nocturni luminis instrumentis. Sunt qui legant Sebum, & Sebo, bas.
- Sequana**, penultima corre. fluuius Belgarum in Gallia: iuxta quem habitantes Sequanici dicti sunt, & Sequani. Hodie Burgundia ducatum incolentes, Heluetijs, Heduis, ac Lingonibus finitimi. Lucanus libro primo: Optima gens flexis in gyrum Sequana franis. Martialis: Hanc tibi Sequanica pinguem textricis alumnā.
- Sequax**, quod aliquid sequitur. Seneca: Ceteriq; Aristippi sequaces. Leo papa: Sed tu Iudaicæ cecitatis sequacior, nō imitaris fidem gentium. Aliquando significat id quod se spargendo dilatat. Persius: Quorum imagines lambunt Hæderæ sequaces.
- Sequacem uerò materiam adpellat Plinius inherentem.
- Sequela**, penultima producta, ipse sequendi actus.
- Sequester**, Sequestris, Sequestre: & hic & hæc Sequestris, & hoc Sequestre: & Sequester, a, um. Et pace sequestra, inquit Verg. Et Plautus: Haud fugio sequestrū. Est autē Sequester, apud quem plures eandem rem de qua controuersia est, deposuerūt. Dictus (ut docet Gellius) quod eius qui electus sit, utraq; pars fidē sequatur. Est enim medius inter duos altercantes, apud quem aliquid seponitur. Quapropter Vergilius pacem Sequestram, inducias adpellauit: quod media sit inter bellum præteritum & futurum. Vnde Asconius: Sequestres sunt, apud quos pecunia deponitur: Cicero in Verrem: Aut sequestros aut interpretes corrumpendi iudicij.
- Sequestro**, stras, apud sequestrū depono. Vnde Sequestrata res dicitur. Interdum Sequestrare est separare. Hieron. Quia petitis ut uobis diuersos psalmos per ordinem sequestrem.
- Sequestro**, aduerbium. Cato: Per Deum immortalem nolite uos sequestro ponere.
- Sequor**, queris, sequutus, à seco fit, & est uerbum cōmune secundum Priscianum: Vnde & in Euangelio legimus in significatione passiua: Et persequemini de ciuitate in ciuitatem. Huius cōposita sunt Adsequor, Consequor, Exequor, Insequor, Obsequor, Persequor, Prosequor, Subsequor, Pedissequus, sequa, Odorisequus, quæ omnia habent penultimā correptam.
- Sera**, per simplex r, instrumentum est quo clauduntur ostia. Ab adserere, quod significat admouere: quod foribus admoæ seræ opponuntur, defixæ postibus. Et primam correptam habet. Iuuen. Pone seram, cohibe: sed quis custodiet ipsos? Hanc etiam patibulū uocant, quod ea remota ualue patefcūt. Varro à sarrire deriuat, aperire. Est & Sera nomen urbis in Asia.
- Seranus**, cognomen, sumptum à sero, pro se (Scythica. mino, seu planto. Cornutus. Q. Cincinnatus, quum suū agrum & araret & sereret, dictatura ei à populo Rom. delata est. Qui contra Samnites profectus, uictor extitit, qui à serendo Seranus adpellatus est.
- Seraphim**, cum מִרְפָּאִים tam neutri quàm masculini generis est. Hieronymus ad Furiam: Hæc sunt duo Seraphim, ter glorificantia trinitatem. Seraphin, cum, n, pluralis numeri, neutri generis est, pro choro angelorum. Vnde quoti-
- die in Missa dicimus: Beata seraphin.
- Serapis**, pis, & pidis, & Seraphis, cum ph, ab aliquibus scribitur, cuius penultima indifferens est. Martialis: Vincebant nec quæ turba serapin amant. Idem: Iseum Seraphim Nilus ueneratur Osirim. Fuit cognomen Osiridis, de quo in diæ. Apis dictum est. Serapium uerò, dicitur ædes Serapidis: sicut templū Isidis Isium. Lampri. in Alexandro: Isium & Serapium decenter ornauit, additis signis.
- Serbonis**, palus iuxta montem Casium, autor Herodotus.
- Sereno**, nas, clarifico, tranquillo. Vergilius: Vultu quo cælum tempestatesq; serenat.
- Serenus**, na, num, penultima producta, significat tranquilum, sine nubibus, sine imbre: quod id maxime tempus sationi aptum sit. Quandoque ponitur pro sicco. Vergilius: Vnde serenas Ventus agat nubes.
- Seres**, populi Asiae Scythicæ, à Sera urbe sic dicti: apud quos arbores sunt, quæ non solum folia, sed lanam quoq; proferunt tenuissimam. Nam ex earum frondibus canicem depectunt aqua persusam: ex quo uellere uestimenta conficiunt, quæ Serica nuncupantur. Vergilius: Velleraq; ut folijs depectant tenuia Seres.
- Huius nominis nominatiuus singularis est Ser. Sidonius: Assyrius gemmas, Ser uellera, thura Sabæus. Auson. Iam pelago uolitat mercator uestifluus Ser.
- Nam & uermiculus ipse (ut autor est Pausa.) Ser adpellatur.
- Seresco**, scis, siccus fio: quasi serenescō, & serenus fio: quoniam niam serenitas sicca est. Lucilius: Denique fluctuago suspensæ littore uestes Vescunt, tandem candenti Sole serescunt.
- Aliquando Serescere, est in serum abire. Plinius libro undecimo: Omne autem lac igne spissatur, frigore serescit.
- Sergia**, oliuæ genus. Cornucopiæ.
- Seria**, sunt quæ locis opponuntur: nam sunt uera & grauiā. Accius: Vos nugas adfertis, nos seria loquimur. Martialis: Parce precor socero, seria forsā amat.
- Seria**, riæ, uas fictile oblongum. Liuius libro quarto de secundo bello Punico: Et in uico histrio fontem sub terra tanta ui aquam fluxisse, ut serias doliq; quæ in eo loco erant prouolutæ, uelut impetus torrentis tulerit. Est & Seria nomen urbis Turditanorum in Hispania.
- Sericarius**, textor sericorum. Iulius Firmicus libro octauo Matheseos, refert sericarum textorem nasci, qui habuerit horoscopus in uigesimo octaua parte Ariëtis.
- Sericatus**, qui est indutus serico. Suetonius de Caligula: Armillatus in publicum processit: aliquando sericatus & cykladatus.
- Sericum**, substantiuum, uestis serica. Hieronymus ad Paulā: Habeant sibi ceteri (si uelint) suas opes, uase gemmato bibant, serico niteant, plausu populi delectentur, & per uarias uoluptates suas diuitias uincere nequeant.
- Sericus**, ca, cum, penultima correpta, quod est confectum ex ea lana. Vnde uestem Sericam dicimus. Hinc fit Holofericus: ut, Vestis holoferica, ex serico cōtexta siue alia materia. Subsericus, ca, cum, quod non est plene ex serico.
- Series**, ordo, & quasi quædam rerum continuata progressio. A serendo, id est, ordinando dicta: ut, In serie orationis. id est, in contextu. Valerius Max. Quis compos mentis, domesticæ peregrinæq; historiae seriem, felici superiorum stylo conditam, uel attentiore cura, uel præstantiore facundia, traditurum se sperauerit?
- Serilla**, nauigia dicimus. Cornucopiæ.
- Serio**, aduerbium significat uere & cum grauitate. Plautus in Amph

Amphitryone. Nunc quidē prater nos nemo est: die mihi uerum serio. id est, sine risu. Terent. in Eunu. Misit porro orare ut uenirem serio. id est, cum adfectu.

Seriola, diminutiuum à seria. Persius:

Seriola uetrem metuens deradere linum.

Seriphus, insula in Aegæo mari: una ex Cycladibus, ut Strabo libro decimo scribit. A qua fit adiectiuū Seriphius, a, um, ut est illud Themistoclis: Neq; enim uel tu, si Atheniensis esset, clarius extitisses: aut ego, si Seriphius essem, ignobilis. Meminit ranarum Seripharum Plinius libro octauo, capite quinquagesimo octauo: Mutæ (inquit) etiannum sunt ranæ in Seripho insula. Manauit inde adagium *Βάτραχος ἐκ Σερίφου*. in mutos, ac dicendi canendiq; prorsus imperitos.

Serita, est orcarum ordo directus.

Serius, fluuius cisalpinæ Galliæ, per Bergomatem agrum, in Aduam fluens, à quo uallis Serania in eodem agro, populosa, artificiosaq; nominata est.

Serius, ria, rium, significat graue. Terentius in Eunu. Ait rem diuinam fecisse, et rem seriam uelle agere mecum.

Sermo, loquela, à compositis et simul contextis uerbis. Est autem Sermo (ut Cicero libro tertio ad Herennium scribit) oratio remissa, et finitima quotidianæ loquutioni. Seruius: Sermo, est confectio orationis, et confabulatio duorum uel plurium. Huius diminutiuum est Sermunculus. Hierony. ad Marcel. Dux epistolas, quas ad sororem tuam Paulam huic Sermunculo adnexui.

Sermocinor, penultima correpta, sermonem facio. Plinius libro decimo: Super omnia humanas uoces reddūt psittaci, et quidē sermocinantes.

Sero, ras, claudio. Columella libro septimo, de mulæ foemina: loquens, Foemina (inquit) serari, et interdum inuri solēt. Huius composita sunt Obsero, pro occludo. Terentius in Eunucho: Tu abi atque obsera ostium intus. Resero, aperio.

Sero, ris, seu, satum, significat semino. Hieronymus in Leuitico: Si triginta modijs hordei seritur terra, quinquaginta siclis uendetur argenti. Aliquādo significat planto. Lactantius libro secundo: Terram studiose coluit, ac uineam sua manu seuit. Vnde arguuntur, qui autorem uini Liberum putant. Per translationem Serere quandoque capitur pro generare. Vnde Satus, id est, generatus. Huius composita sunt Adsero, Circumsero. Plinius libro 21. Et genistas circūseri alucarijs gratissimum. Consero, Desero, Dissero, Exero, Insero, Interfero, Obsero, Resero, et Subsero, quæ habent penultimā correptam, de quibus suis locis.

Sero, ris, rui, diuisas syllabas, serui, significat admoueo. Vnde Adserere manum, ueteres dicebant comprehendere: quū eam prehendebant in libertatem. Item texere, et ordinare: quoniam ea quæ ordinantur, adnectuntur inuicem atq; coherent. Inde Serta, coronæ dicuntur. Et Series.

Serò, aduerbium, significat tarde. Seneca in Tragœd. Serò nos illa refrat senectus. Nemo ad id serò uenit. Aliquando significat uesperè, quod est post Occasum: Aliquando post tempus. Quod enim post Solis lucem est, id uere post tempus dici potest. Cicero, quum aduersator Milonis identidē interrogatus perstaret, quo tempore Clodius esset occisus, urbanè respondit: Serò, quasi post id tempus quo debuisset occidi.

Seropta, ciuitas Phœnicia, apud quam nascebatur uinum lauatissimum. Vnde Seroptanum uinum. Sidonius:

Quæq; Seroptano palmite missa bibas.

Serotinus, a, um, pen. cor. à sero, pro uespere fit: ut, Hora serotina, Tempus serotinu. Et Serotinus, à sero, pro tarde: ut, Poma serotina: quæ post legitimu tempus uel tardius cæteris

maturescunt. Colu. lib. 3. Locis frigidis, et Autumni temporebus aquosis, præcoces serito: locis hybernis serotinas serito.

Serotum, uide in dictione Scrotum.

Serpens, modò participium, modò nomē, tam masculini quàm foemini generis, generale est ad omnia quæ serpunt citra usum pedum, à serpendo dictum. Hinc Serpentinus, na, num. ut, Vox serpentina.

Serperasta, uocant instrumenta, quæ geniculis puerorum adligantur, ut cum his deprauata corrigant crura, à serpendo dicta. Serpunt enim magis pueri quàm gradiantur.

Serpillus, herba paruorum foliorum, capillis per terram serpentes: à quibus nomen accepit, et in Græco adspirationē habet, *ἑρπίλλος* λέγεται, ὅτι ἑρπὶς τὸ ἑρπίσω. id est, Serpillum dicitur, quod ἑρπὶς, est serpo. In multis enim nominibus quæ in Græco adspirationem habent, pro adspiratione s, ponitur: ut, *ἑπτά* septem, *ἑρπίλλος* serpillum.

Serpo, pis, psi, ptum, significat repo: et quādoq; quasi in modum serpentis circuo, paulatimq; decurro. Hierony. Quum leni iuxta murmure serperet riuus. Hinc componuntur Inserpo, intrò serpo. Claud. libro primo:

Et raucum bibulis inserpere murmur arenis.

Proserpo, porro serpo. Plinius: Hæc herba, nisi sata sit, mire proserpit. Hinc Proserpina.

Serpula, à ueteribus dicebatur, quam nos serpentem dicimus.

Serra, per duplex rr, instrumentum dentatum, quo ligna et lapides secantur. Columella libro sexto: Vno istu arborem præcidi: si minus, serra defecari. Martialis:

Et pingues tunicas serra secare potest.

Item Serra instrumentum ligneum dentatum, quo trahētibus bobus homines torquebantur. Item est genus piscis maritimi, ut apud Ambrosium libro Hexameron: Serra præliari dicitur, quum assidue acceditur recediturq; nec ullo tēpore consistitur: ut serra facit, dum aliquid secatur.

Serratus, ta, tum, quod ex serra sectum est: et quod ad modū serræ factū est. Vnde Serrati dentes, qui inter se distincti sunt, ad similitudinem dentium serræ pectinatim sese stipantes. Plinius: Dentium tria genera: Serrati, aut Continui, aut Exerti. Serrati, pectinatim coeuntes, ne contrario occurso atterantur, ut serpentibus, piscibus, canibus. Continui: ut homini, equo. Exerti: ut apro, elephanto.

Serro, ras, serra per medium seco. Hieronymus libro secundo Regum: Populum eius adducens ferrauit. Silius libro sexto: Auro ferrauit ramos Iunonius anguis.

Serrula, diminutiuū, parua serra. Columella libro tertio: Et si fieri potest, iuxta aliquem nodum serrula defecato.

Serta, coronæ dicuntur, à fertis, hoc est, à digestis inuicem floribus frondibusq;: ex quibus ab initio fieri coronæ solebant. Et substantiuum est. Verg. - Sertisq; recentibus halant. et, Serta procul tantum capiti delapsa tacebant. Quum tamen dicamus Sertus, ta, tum: ut, Sertos, flores, Sertas coronas.

Lucanus: Accipiunt fertis nardo florente coronas.

Sertula regia, herba est, à fertis quæ ex ea fiunt sic dicta: quæ et mellealotos à Græcis dicitur. Cornucopiæ.

Seruile, quod seruorum est, uel quod ad seruos pertinet: ut, Seruile conditio, et Seruile officium.

Seruio, uis, uiui, uitum, proprie ad seruos pertinet. Est enim Scruiere, in scruiute esse. Interdum parcere, seruare. Terent. Rus habitatum abij, concedens uobis, et rei scruiens. Huius composita sunt Adseruio. Cic. lib. 2. Tusculanarum quæstionum: Toto corpore contentioni uocis adseruiunt. Deseruio, Inseruio, quod est obsequor, et quasi officiū seruientis alicui præsto: siue in rebus et negocijs alicuius studiosus sum. Cic.

libro

libro primo Officiorum, à quo plurimum sperant, etiam si ille his non eget: tamen ei potissimum inscribit. Subseruio, parum uel leuiter serui. Interdum quadro, conuenio, respondendo. Terentius: Venire me adsimulabo, tu ut subseruias orationi, ubicunque opus sit uerbis.

Seruitium, idem quod seruitus. Terent. Ego Paphile, hoc tibi pro seruitio debeo, conari manibus pedibusq; noctesq; et dies capitis periculum adire dum prosum. In plurali uero Seruitia quandoq; ipsi serui dicuntur. Sallust. Interea seruitia repudiabat: quorum in initio magnae copiae ad eum concurrebant.

Seruitus, penultima correpta, ipsa seruiendi conditio. Aliquando dominatus dicitur. Terentius in Andria: Ut semper tibi apud me iusta et clemens fuerit seruitus.

Seruius, et Seruilius, cognomina sunt uirorum. Est praeterea Seruilius, locus Romae, à conditore sic uocatus. Cc.

Seruo, uas, libero. Vergilius:

Seruatum ex undis Strophadum me littora primum Accipiunt. Item custodio, tueor: ut,

Dij patrij seruare domum, seruare nepotem.

Item sollicite ac diligenter obseruo. Plautus in Asinaria. Tuus seruus seruet, Veneri ne eas det an uiro. Item inhabito, possideo. Vergilius libro quarto Georgicorum:

Centum quae sylvas, centum quae flumina seruant.

Item teneo. Idem libro septimo:

Curuam seruans sub imagine falcem.

Huius composita sunt Adseruo. Plautus in Capti. Adseruate istunc sultis serui: ego ibo ut conueniam senem. Conseruo. Cicero libro secundo Officiorum: Res familiaris queri debet his rebus, à quibus abest turpitudine: conseruari autem diligentia et parsimonia. Obseruo, Praeseruo, et Reseruo.

Serum, substantiuum, significat extremam partem diei. Liuius: Erat iam dici serum. Suetonius in Augusto: Nec multò post, nauali praelio apud Actium uicit, in seru dimicatione protrahat: ut in nauis uictor pernoctauerit. id est, in horam uespertinam. Et Serum, dicitur aqua lactis: ad multos morbos utilis. Verg. -Acremque moloſum Pasce sero pingui.

Serus, ra, rum, modo tardum significat. Plautus: Quid tam sero aduenis? Hinc Columella libro primo comparatiuum formauit. Sationes (inquit) eius duas seruamus: alteram maturam per mediam sementem, seriore alteram mense Februario. Actius: Ne si forte paulò quam tu ueniam serius. Modò significat graue, magnum. Sallustius: Serum bellum in angustiis. Vergilius: Seraque terrifici cecinerunt omnia uates.

Seruus, dictus à seruo, uas. Augusti. libro decimonono de Ciuitate Dei: Origo uocabuli seruorum inde creditur ducta, quod ii qui iure belli possent occidi, à uictoribus conseruabatur, et serui fiebant: à seruando adpellati. Et est Seruus, qui domino alieno contra naturam iuris institutionis subijcitur. Huius diminutiuum est Seruulus: Compositum Conseruus: qui in seruitute pariter est. hoc est, qui eiusdem domini seruus est.

Sescuplum, erat usurae genus in iure pontificio damnatum. quod sit quum datur summa aliqua, et recipitur summa illa cum sua plica. id est, medietate. ut Distinctione 47. Non licet foenerari ministris altaris, uel lucra quae sescupla dicuntur accipere.

Sefelis, herbae genus, qua pasci dicuntur ceruae pariturae. Cic. libro de natura Deorum: Paulò ante partum ceruae perpergant se quadam herbula, quae sefelis dicitur. Hoc et Aristoteles confirmat. Hec etiam quandoque Sile dicitur.

Sesqui, uerbum (ut Augustinus interpretatur) pro eo quod est, se absque dictum uideri potest.

Sesquialtera, proportio est, quae tantundem et dimidium habet.

Sesquiculare, uas quod continet culeum et dimidium alterius,

Sesquihora, una hora cum dimidia.

Sesquilibra, una libra cum dimidio alterius.

Sesquimensis, unus mensis cum dimidia parte alterius. Varro libro primo de Re rustica: Annus est diuisus in quatuor partes totus: et idem subtilius in sesquimenses octo.

Sesquimodius, qui continet unum modium cum dimidia parte alterius. Varro libro primo de Re rusti. Ut nuces integras, quas uno modio comprehendere possis: quod putamina suo quaeque habent loco natura composita: quum easdem si fregeris, uix sesquimodio concipere possis.

Sesquiopera, Columella lib. 2. Fabae occantur sesquiopera.

Sesquipies, unum pedem et semis continet.

Sesquiplum, idem significat quod sesquialterum: quod Graeci hemiolion adpellant.

Sessiles, penultima correpta, lactuca dicuntur, quasi sedentes.

Sessio, modò ipsum sedendi actum significat: modò ipsum sedile.

Cicero: Tot locis sessiones gymnasiorum. id est, tot sedilia.

Sestertius, et Sestertiū, per s, ante t, quasi semis tertius:

cò quod contineat in se asses duos et dimidium tertium. Veteris consuetudinis fuit ut Semis anteponeret: ut, Semisquartus,

Semisquintus, Semistertius, à quo Sestertius, Et est compositio Attico more facta. Illi enim ἡμίσιον τέταρτον, hoc est,

septem semitalenta dixerunt: seruantes illud, ut expressius nunc

merus pro dimidio caperetur. Apud Rom. ex aere signato continet libras ac semis, uel dispondium ac semissem: et per duo

ll, et s, notabatur, ut apud Cic. in Verr. Valebatque mille numos, ut ex Plinio intelligi licet, qui scribit Asinium Celerem se

stertijs octo mulum emisse. Quod precium fuisse octo milium numum Macrobius tradit. Et nemo in ordine equestri sedebat spe

ctaturus, nisi sestertia quadraginta milia possideret. Apud eruditos quandoque seruatur, ut Sestertius masculini generis uisur

pent, significantes minutulam summam: Sestertia uero pro maioribus summis, ut Quadringenta sestertia, pro quadringentis

milibus: quae summa est census equestris. Est etiam Sestertiū,

genus ueli triplici licio texti, ut tertium filium duobus impar sit.

Suetonius in Augusto: Ita ut in extremis spacijs subsultum discurrere, sestertio uel lodicula inuolutus. Huius diminutiuum

est Sestertiolum, uel Sestertiolum, cum accentu in antepenult.

Sestos, urbs erat in ostijs Ponti. Cornucopiae.

Setae, dicuntur pili crassiores, rigidique: atque erecti: quales sues

habent. Vnde dictae sunt Setae, quasi suctae. à quo et Sues, suis,

deducitur.

Setania, species mespili arboris, quae fert fructum grandiore

et candidiorem acinosque ligno molliori. Cornucopiae.

Setanum, frumenti genus, quod et trimestre dicitur: quod inopi

ae subsidio inuentum, Plinius et Columella praedicant. Sed et mespili quoddam fastigium uocant Setanum.

Setia, urbs Campaniae, à qua Setinum uinum. Martialis:

Pendula Pontinos quae spectat Setia campos,

Exigua uetulos misit ab urbe cados.

Setosus, tosa, tosum, quod est setis plenum, ut Setosum, seu se

tigerum animal.

Setta, genus arboris nascentis in cremo, spinae albae habens simi

litudinem: unde omnia ligna archae et tabernaculi facta sunt:

et adpellatur Settum: Quod lignum imputribile et leuissimum

omnium lignorum tam in fortitudine quam in nitore, soliditatem

superat et pulchritudinem.

Setuosum, à ueteribus dicebatur obscurum. Liuius: Setuosae

abs te datur, quod consequuta sapiens aegre contulit.

Seueriana, species sunt pyrorum, ab insitore Seuero (ut opi

nor) dicta. Cornucopiae.

Seueritas, grauitas, quae est pars iustitiae, qua iudex nihil

omnino

omnino de supplicio remittit, neq; à uero discedit: adeò ut uideatur misericordiæ contraria. Vnde & pro crudelitate & quadam naturæ toruitate ponitur: quæ & Seueritudo dicitur. Plaut. Quid illud est, quòd illi caperatur frons seueritudine? Seuerus, ra, rum, penul. prod. quasi secus, id est, iuxta uerum. Vel dicitur à seuus, detracta a, & prima syllaba correpta. Et modò ponitur pro graui & censorio. Vergilius: Romulidis, Tatiosq; seni, Curibusq; seueris. Modò pro crudeli & aspero. Idem: Qui tetricæ horrentis rupes montemq; seuerum. Modò pro tristi, uitabili. Idem: Inuidia infelix furias amnemq; seuerum. Hinc Adseuero, & Perseuero.

Seuoco, cas, penul. cor. seorsum, seu in alteram partem uoco, duco ue. Cice. lib. 2. Philip. Et ob eius consilij societate quum interficeretur Cæsar, tum te à Trebonio uidimus seuocari.

Seuum, pinguedo ex qua fiunt candelæ. Plinius lib. 3. Seuum ex omento pecudis. Sereus:

Parua sabucus inest hircino collita seuo.

Et est cornigerorum duntaxat, quæ in una parte dentata sunt, & quæ in pedibus talos habent. Bisulca uerò, & quæ pedes scissos in digitos habent, & carent cornibus, non seuum sed adipem habent, qui concretus est: & quum refrixit facile frangitur, semperq; est in fine carnis sine sensu: quia nec arterias habet nec uenas. Contrà, pingue inter carnem cutemq; est, succo liquidum: quod etiam in aliquibus sine sensu esse manifestum est. Vnde fies uiuentes, à muribus tradunt rosas. Inde pingue in sue, laridum dicitur. Hinc Seuosus, sa, sum, quod instar seui ungit. Legitur tamen & Sepum. A quo Scuio, uas, seu Sepos, pas, quod est seuum impono, seu candelas ex seuo facio. Colu. lib. 2. Ferijs autem ritus maiorum etiam illa permittit, far pinsere, faces incidere, candelas seuare, seu (ut quidam legunt) sebare, aut separe.

Sex, numerale nomen, à Græcis dictum, adspiratione in s, uersa. Illi enim & dicunt. Ex quo Sextus, xta, xtum. Aduerbiū. Sexies, & Sexaginta, & Sexcenti, tæ, ta. & Sexagenus, na, num. Cornucopiæ.

Sextans, sexta pars assis. hoc est, duæ uncie.

Sextarius, dicitur, quòd sit sexta pars congi: quæ mensura apud antiquos tam liquidis quàm aridis seruebat. Cice. lib. 2. Officiorum: Si emere sextarium aquæ muna cogretur.

Sextula, sexta pars uncie.

Sextus, philosophus Cheroneusis, Plutarchi nepos: qui doctor fuit Marci Antonini imperatoris. de quo Iulius Capitolinus: Audiuit & Sextum philosophum Cheroneensem.

Sexus, xus, masculini generis, & hoc Sexus, xi, secundum Priestianū. Plautus in Rudente: Virile sexus nunquàm habui ullū. Varro lib. 1. de Anal. Sexus utrū uirile an muliebri, an neutrum sit. Dici potest habitus, uel natura, ab & ω, futuro indicatiui, quod est habeo: adspiratione in s, mutata.

S A N T E I.

SI, coniunctio quandoq; adiunctiua. ut, Si uenias, faciam. Quādoq; causalis. ut, Eris doctus si legas. Quandoq; adprobatiua. ut, Si concessa peto. Et si qua est cælo pietas. Seruius ibi si, exponit pro siquidem, & tunc iungitur indicatiuo. Nam subiunctiua coniuncta, abnegatiua est. ut, Facerem si possem. Ponitur interdum pro utinam. Vergilius lib. 6.

Si nunc se nobis ille aureus arbore ramus Ostendat.

Interdum pro postquam. Terentius in Phor. Herus si redierit, molendum usq; in pistrino. Quandoq; pro non. Hiero. in lib. Numeri: Quibus iratus dominus, iurauit dicens: Si uidebunt homines isti qui ascenderunt ex Aegypto terrā &c.

Nonnunquàm pro quia, seu siquidem. Est enim confirmantis. Plautus in Amph. Si similem rem ipse in legem iussit esse lupiter. Vergilius lib. 1. Georgicorum:

-Vestro si munere tellus

Chaoniam pingui glandem mutauit arista.

Eius composita Sin, Siquid, Siue, Osi, Esi, Et siquis.

Siest ut admiserit, id est, si admisit. apud Terentium.

Siambis, insula est in Occano Britannico. Cornucopia.

Sibaris, oppidū antiquissimum, ab urbe duodecim milibus passuum distans. Aliud est oppidū Calabriae, quod tercentum milium milia cōtra Crotoniatas armauit. Cuius populi Sibaritæ dicti sunt, diuitijs & luxuria intemperantes: qui à Crotoniatas turpiter uicti fuere. Vnde apud idoneos autores Sibaris pro molliæ capitur: quòd scilicet omnium molliissimi & delicatissimi fuerunt Sibaritæ. Ex quo, uice prouerbij, Sibariticæ, & Sibaricæ deliciae dicuntur. Et Sibaritici Iudi, quum modum excedunt. Sibaritici libelli, lasciuji, improbi, petulantes. A Sibaris etiā fit Sibaritanus, a, um, Scribitur à nonnullis per γ, ψilon. Fuit & hoc nomine fluuius i Calabria: & iuuenis apud Hor. Lydia dic per omnes Te Deos oro.

Sibarim quur properes amando Perdere.

Sibilo, sibilū facio. Hieronymus per translationē ad Ctesiam. Quod per os eorū intolerabilem diabolus sibilet blasphemiam. Huius cōposita sunt Adsibilo, quod est iuxta seu retro sibilō. Claud. lib. 2. Gorgoneisq; premens adsibilat hydris. Exhibilo, extrā seu ualde sibilō, aut tumultuaria sibilatione eiicio. Cice. in Paradoxis: Histrio si paululū se moueat extra numerum: aut si uersus pronunciatus una syllaba breuior, aut longior, exhibilatur & exploditur.

Sibilus, pen. cor. in singulari, generis masculini: in plurali masculini & neutri. Luca. lib. 9.

Cerberus Orpheo leniuit sibila cantu. Est autē Sibilus, qui fit ore. ut equi, bouis, et huiusmodi, si ad bibendū ducatur. Colu. lib. 2. Sibilōq; alleclari, quò libentius bibant. Quod tamen & de uento & huiusmodi dicitur. Verg. in Buco. Nam neq; me tantum uenientis sibilus Austri, Nec percussa iuuant fluctu tam littora, nec quæ Saxofas inter decurrunt flumina ualles.

Sibur, ueteres uocabant calidum & acutum.

Sibylla, cum γ, ante geminū ll, puella dicitur, cuius pectus nō decipit, & quæ uaticinatur. ut Lactatius & Varro testantur. Et à cōsilijs Deorum nunciandis ueteres hoc nomen imposuerunt. Acoles enim & ias Deos dicunt. βελλῆ sententia seu consiliū dicitur. Ergo Sibyllas, quasi sibillas. id est, quæ Dei sententias dixerunt. Hieronymus contra Iovinian. Quòd si Acolici sermonis genere Sibylla θεοβελλῆ adpellatur, recte consilium Dei sola scribitur nosse uirginitas. Sibyllas decē fuisse scribit Varro: Prima fuit Persica, Secūda Libyca, Tertia Delphica, Quarta Cumæa in Italia, Quinta Erythrea, Sexta Samia, Septima Cumana, Amalthea nomine. Octaua Hellepontica, Nona Phrygia, Decima Tyburtina, nomine Albunea. Suidas autē plura scribit de ipsis & alio modo. Sed quoniā Suidæ nostri mētio facta est, co-dices impressi sunt emēdandi, ubi est maximus error. Nā dicitur, Σιβυλλὰ ῥωμαϊκῆς λέγεται ἱερμηνευομένη προφητὴς ἔχουσα μάντιν. Id est, Sibylla Romana dictio, est interpretata propheta & uates. Imò debet dicere Σιβυλλὰ ῥωμαϊκῆς λέγεται οὐκ ἔστι. Id est, Sibylla, Romana dictio non est.

Sic, aduerbiū adfirmantis. ut, Fecisti ne hoc? Sic. Quandoq; similitudinis. Vergilius:

Non sic aggeribus ruptis quum spumeus amnis Exijt.

Quandoq; optandi. Idem:

Sic pater ille Deūm faciat, sic magnus Apollo.

ss Est &

Est & coniunctio illatiua. Cice. Sic tot simul uirtutes continētie, grauitatis, iustitiæ, fidei, defecerunt. id est, igitur. Nonnunquam capitur pro ualde. Apuleius: Nec ego rebar sic multum id opus dierum esse. Frequentius tamē in hoc sensu compositum Sicq; reperitur. Duplicatur autem, maioris expressio-
nis causa. Verg. – Sic sic iuuat ire per umbras.

Fit autem Sic, à si.

Sica, genus gladij breuioris, quasi seca: à secando.

Sicambri, populi Germaniæ, Menapijs finitimi, ad utramq; Rheni ripam habitantes. Hi crines natura flauos habent, quos crescere sinunt, & artificio quodam intorquent. Martialis lib. 1. Crinibus in nodum tortis uenēre Sicambri.

Quidam cum y, Græco scribunt.

Sicani, populi Hispani, à fluuiio Sicare dicti. De quo Lucanus: Hesperios inter Sicaris non ultimus annis.

Hi duce Siculo, exclusis Aboriginibus, Italiam tenuerūt: ipsiq; postea ab ipsis pulsi, quos antē pepulerant, insulam uicinā Italiæ occupauerunt, & eam Sicaniā à suo nomine nuncupauerūt. Huius dictionis syllaba ca, indifferēter ponitur. Ver. li. 3. Sicano prætexta sinu iacet insula contra. Silius lib. 13.

Sidera eliseis aderat gens Sicana uotis.

Sicania, dicta est insulæ Siciliæ quedam pars, in finibus Agri-
gentinis. Et annis in ea Sicanis olim fuit. Sed & insula quan-
doq; tota, Sicania dicta est, à Briarei Cyclopi filio Sicano: uel à Sicanis populis, qui primū eam insulam incoluisse ferun-
tur: qui tamen non sunt indigenæ, sed Hispani. Sicilia uerò, à
ducis nomine, ut inquit Seruius.

Sicaris, penul. corre. nomen est fluuij in Hispania, à quo Sicani
populi dicti sunt.

Sicarius, qui sica, id est, gladio hominem interficit. Per abusio-
nem dicitur, qui eadem telo quocunq; commiserit.

Siccaneus, nea, neum, quod est naturaliter siccum. Colu. li. 2.
Eius prati animaduertimus duo genera: quorum alterum est
siccaneum, alterum riguum.

Siccesco, scis, à sicco, ces. Plinius lib. 18. Aquilonē prænun-
tiat terra siccescens: sed roscens repente Austrum immiscet
in rore occulto. Colu. lib. ulti. Fœnum Græcum uetere uino
macerato, deinde in Sole exposito, aut in furno, ut siccescat.
Hinc Adsiccesco. Idem ibidem: In muria lucre oportet, et ex-
pressos in cratibus pandere, dum adsiccescant.

Siccine, aduerbium interrogantis est. Plautus: Siccine tu illā?
Siccine nos habes ludibrio omnes?

Siccitas, & Siccitudo, Colu. li. 2. Si uero torpor cœli, sic-
citasq; regionis suadebit, Februario statim proscindēdi sunt:

Sicco, cas, tam in passiua quā in actiua significatione reperit-
tur. Laetan. lib. 7. Flumina & stagna siccauerint. id est, sicca
facta fuerint. Colu. lib. 2. Si humidus crit, abundantia uliginis
antē siccetur sosis. Huius composita sunt Adsicco, quod est, ual-
de sicco. Idē in eodē: Ea quum spicas edierint, priusquā semi-
na bient aestibus, manu carpuntur: & suspēsa in Sole quum ad-
siccauerint recōduntur, atq; ita reposita perennant auo diutius
quā cetera. Adsicco: Idem lib. 1. Plurimum refert, nō absce-
cato succo finum uires continere, & asiduo macerari liquo-
re. Desicco, ualde sicco. Exicco, extrā sicco, euacuo.

Siccus, ca, cum, per duplex ce, quod est aridū, & sine humo-
re. Verg. Summa petit scopuli, siccaq; in rupe resedit.

Per translationē ponitur pro exercito: quasi nimio labore ex-
hausto. Plautus: Sic siccū, frugi, continentem, amantem uxoris
maxime. Item pro continente, sobrio: cuius contrariū est ma-
didum, quod significat ebrium.

Sicelis, lidis, forma Græca à Sicilia fit. Vergilius:

Sicelides Musæ paulō maiora canamus.

Sicera, re, penul. cor. nuncupatur omnis potio apud Hebræos,
quæ incubare potest: (ut scribit Hieronymus ad Nepotia.)
sive illa quæ fermento conficitur, sive pomorum succo: aut
fauī decoquantur in dulcem & barbaram potionem: aut pal-
marum fructus exprimuntur in liquorem, coctisq; frugibus
aqua pinguior coloratur.

Sichem, סִיחֵם filius Canaan, qui ciuitatem sui nominis edifi-
cauit in Phœnice: quæ Sidon à Græcis adpellata est.

Sicleo, les, cilui, uel Sicilio, lis, liui, lutum. Sicilire, est quæ
male secta sunt secare: ut fit quum fœnifeces prætereunt in
pratis. Plinius lib. 18. Prata quoties secta sunt, sicilire opor-
tet. hoc est, quod fœnifeces præterierunt secare. Varro lib. 1.
de re Rustic. Quo factio, sicilicida prata. id est, falcibus cōse-
ctanda quæ fœnifecæ præterierunt, ac quasi herba tuberosum
reliquerunt campum, à qua sectione arbitror dictum, Sicilire
pratium.

Sicilia, Italiæ insula, à Siculo Neptuni filio dicta. Vel Sicilia,
quasi sicelita. hoc est, exsecta. Nam olim agro Brutio adnexa:
mox interfuso mari Siculo auulsa. Ob hoc Græci Rhegyo
nomen dedēre, quasi auulso. Vnde Vergilius lib. 3.

Hæc loca ui quondam & uasta conuulsa ruina

(Tantum aui longinqua ualet mutare uetustas.)

Disiulisse ferunt, quum protinus utraq; tellus Vna foret.

Eam Græci Siceliam dixerunt. Olim Trinacria adpellata est:
quod tria acra. hoc est, tria cacumina habeat. Nam tribus pro-
montorijs in diuersa procurrit. Vel Triquetra: quod triaguli
figurā habeat huiusmodi Δ , Triquetra enim figuram, tria-
gularē dixerunt. Quorum unus angulus, qui in Meridiē uer-
git, Pachynus dicitur. Alter Pelorus, qui ad Septentrionem
spectat, & ab Italia mille quingentis passibus distat. Tertius
Libybeus, qui Carthaginem maxime spectare uidetur, & ab
Aphricæ litoribus centū uiginti milibus passuum distare pro-
didit, Hæc ab Oriente, & Occidēte, Septentrioneq; Tyre-
rheno mari, à Meridie Aphrico alluitur. Patet in longitudine
à Peloro usq; ad Pachynum, milia passuum centū octoginta
septem: in latitudine centum octogintanouem. Sicania præte-
rea dicta est, à Sicanis Hispaniæ populis: qui duce Sicano pri-
mum in Italiam uenisse feruntur. Hæc à principio (ut Iustinus
scribit) Cyclopium patria fuit: quibus extinctis Acolus regnū
insulæ occupauit. Vnde Vergilius lib. 3.

Ignariq; uie Cyclopium allabimur oris. Et illud:

Exulat, æthnæos uidit Cyclopas Vlysses.

De hac Diodorus sic scribit: Sicilia, optima insularū omnium,
antiquitate rerum ceteras antecellit. In ea sunt Panhormus,
Cathana, Syracusa, undecima olympiade conditæ. Præterea
Messana, Eryx, & Leontinum, Gorgiæ philosophi patria.
Ibi Arethusa fons: Eryx & Aethna montes. Est & Sicilia
herba, à sicilliendo dicta: quam alio nomine fœnogræcum uo-
cant: quod nullius frere culius sit, sed tantum siciliter. hoc est,
secatur. In ea primum seminatum est: & comœdia primum
inuenta est. Hinc Archimedes natus: qui siderum disciplinam
machinatus est. In ea specus Læstrigonum, ubi habitabant: &
achates lapis inuenitur.

Sicilicus, scrupulos sex continet, sive drachmas duas. Dicitur
quod semiunciam secet.

Sicilicenses, dicuntur qui alibi orti, in Sicilia uersantur.

Sicilisso, sas, Sicala lingua loquor. Plautus: Non Atticissat,
sed Sicilissat.

Sicilites, hastarum spicula lata.

Sicimina, quidā ita edisserūt, (inquit Hieronymus) ut ea ge-
nus arborū adpellare uelint, quæ Palæstinæ nascuntur in cam-
pestribus: quæ si nō uellicētur, amarissimas caryculas faciunt,
& à

et à culicibus corrumpuntur. Nobis autem (quia solitudo in qua morabatur Amos, nullam huiusmodi gignit arborem) magis uidetur rubos dicere, qui adferunt mora, et pastorum famem ac penuriam consolantur.

Sicimnium, genus ueteris salationis: quasi Siticiniū. hoc est, cantum apud Sitos. Vnde Siticen, qui apud Sitos canere solitus est. hoc est, uita sanctos et sepultos.

Sicinius Dentatus, strenuus bellator: qui (ob ingentem fortitudinem) Achilles Romanus adpellatus est. Is pugnasse dicitur centum et uiginti praelijs. Cicatricem auresam nalam, aduersas quadragintaquinq; tulisse fertur. Coronis aureis octo donatus est. Triumphauit cum imperatoribus suis triumphos nouem.

Siclus, Σικλ apud Hebræos, dicitur uncia: apud Græcos Latinosq; quarta pars uncie est, et statëris medietas, drachmas duas adpendens.

Sicubi, pen. cor. si alicubi. Hieronymus in prologo Iosue: Et sicubi in antiquorum uoluminibus lectione dubitauerint, hoc illis conferentes, inueniant quod requirant.

Siculi, qui è Sicilia sunt, uel incolæ, uel indigenæ.

Siculum mare, angustum atq; anceps alterno cursu, modo in Tuscum, modo in Ionium pelagus influit: uorticofum, et Scyllæ ac Charibdis sæuitia inclytum.

Sicunde, aduerbium, significat ex aliquo loco.

Sicut, et **Sicuti**, aduerbia similitudinis sunt. Interdū tamē nō res similes, sed diuersas et planē cōtrarias denotant. Quintilianus: Sed hæc eloquendi præcepta sicuti cognitioni sunt necessaria: ita non satis ad uim dicendi ualent, nisi illis quædā facilitas (quæ apud Græcos lexis nominatur) accesserit. Habet etiam uenustatem atq; utilitatem magnam, quoties antecedentem sententiā adnectit cum sequenti. Plinius: Ferunt Crassum auum Craßi, in Parthis interempti, nunquā refisse, ob id agelastum uocatum: sicuti nec fuisse multos.

Sicyonia, insula est in mari Aegeo, ex opposito ad Epidaurū, alta quidē, et eminens. ut refert Plinius: Est et Sicyonia, seu Sicyon, urbs in Achaia, nō procul à Corintho: in qua primus regnasse fertur Aegialeus: quæ nunc Clarentia dicitur. Sicyonem fuisse officinarum omnium metallorum patriam, Plinius scribit: In ea etiam (Cicerone teste) molles et muliebres calcei confici solebant. Vnde Sicyonia calciamenta dicta sunt. Lucil. Et pedibus læua Sicyonia demit honesta.

Siderari, est fidere adflari. Hinc Sideratio morbi genus, partē aliquam corporis, sæpe penē totum corpus percutientis subitō atq; exiccantis, et plerūq; hominem enecantis. Quod quum repentino quodā eueniat impetu, et è cœlo ui quadā fideris prouenire putatur. Vnde Plinius: Sideratio tota è cœlo est. Idcirco à fidere nomē adsumpsit. Sideratio etiā dicitur, quod corpus stupore quodā attonitū subitō conficiat. Nec in humanis tantū corporibus, sed in arboribus ac plantis sideratio est, quando uaporum siccitate arbores moriuntur. ut inquit Plinius lib. 10. Hunc morbum Græci ἀσπερσολία nominant: à sideris percussione, maximo Saturni et Martis coitu in sede Virginis, aut Gemīnorum, Lunæ Solisq; defectu. Hinc Præsiderari dicitur, quum maturius hyberna tempestas mouetur: quasi antē sideris tempus.

Siderati, dicuntur qui fidere uexantur et leduntur. id est, qui uim et malignitatē alicuius sideris, statuis tēporibus sentiunt. Plinius: Fluuiatiliū Silurus, Caniculæ exortu sideratur. et aliàs fulgore sopitur. Plautus: Sideratus est, moueri non potest.

Sidereus, a, um, quod ex fidere est. ut splendor sidereus. Aliquando ponitur pro alto. Martialis:

Hic ubi sidereus propius uidit astra colossus. Aliquādo pro

fulgenti. Verg. Et splēdidus æthra Siderea polus.

Siderepecios, gemma est nigra, multis uariātibus guttis. Cc. **Siderion**, heracleū, herba ab Hercule inuēta, caule tenui, digitorū quatuor altitudine, flore puniceo, folijs coriandri, iuxta amnes et lacus nascens, et omnia uulnera ferro illata sanans.

Sideris, fluius est Hircaniæ. Cornucopiæ.

Siderites, pen. prod. quæ et asteriscum, folio similis ocymo, nigrior tantum, nascens in tegulis parietinis.

Sideritis, lapis, quem alio nomine heracleon, alio magnetem uocamus. ἀπὸ τῆς ἡμέρας, hoc est, à ferro. nam à magnete trahitur ferrum.

Sideriton, herba est, minutoribus quā sceniculi folijs, uestita ab imo. Cornucopiæ.

Sido, dis, sedi, sessum. Mutuatur enim præteritum à sedeo. Est autem Sidere, deorsum descendere, seu ad sedendum, firmandum, manendum uel ponere. Vergilius:

Sedibus optatis gemina super arbore sidunt.

Huius cōposita sunt Adsidō, Cōsidō, Circūsidō, Desidō. Insidō, Obsidō, Persidō, quod est ualde, seu perfecte sidō, persisto.

Vergilius lib. 3. Georgicorum:

Turpis oues tentat scabies ubi frigidus imber,

Altius in uiuum persidit et horrida cano Bruma gelu.

Subsidō, subitus cado, descendo, decurro. Idem lib. 5.

Subsidunt undæ, tumidumq; sub axe tonanti

Sternitur æquor aquis. id est, sublabuntur. Oui. lib. 1. Me.

Iam mare lutus habet, plenos capit alucius amnes,

Flumina subsidunt, colles exire uidentur.

Iussit et extendi campos subsidere ualles. Id est, descendere.

Sidon, urbs Phœnicis insignis Cananæorum ad Aquilonē respiciens, et postea regionis Iudææ. Hanc Phœnices (ut quidā aiunt) condidēre, qui terræmotu, relicto patrio solo, Assyriū stagnū primò mox mari proximū littus incoluere, condita ibi urbe quam à piscium ubertate Sidona uocauēre: cō quod tali nomine piscem uocēt. Sed deinceps post multos annos expugnatī ciues sunt, qui nauibus adpulsi Tyron urbē anno Troianæ cladis condiderūt. Hanc Eustathius à Sida Beli filia dictā putat, Iosephus à Sichem filio Canaan, quæ apud Hebræos etiā Sichem uocatur. Hinc Sidonius, nia, nium. ut uestis Sidonia, id est, purpurea, quoniā Sidon in Tyro est, Et licet do, syllabā correptam habeat. Verg. Sidoniasq; ostentat opes. Et idē: Sidonio est inuictus equo.) inuenitur tamen quandoq; produeta, ut apud eundem.

Obstupuit primo adpectu Sidonia Dido.

Sicut in primitiuo. - Teucrum memini Sidona uenire.

Sidonij, populi Sidonis urbis. Sidones uerò populi Thraciū propē Hebrum, quos Plinius Sidonos adpellat. Sunt et alij Sidones in Scythia.

Sidus, licet quidā Græcum esse uelint, et ἀπὸ τῆς σὶδης, quod est simul, et ἑσθῆς, uidere: quod plures stellæ simul cōspiciantur: alij ab σιδω, quod est comeo et cōuenio: ut sit pluriū stellarū cōuentus, Latinum tamē esse putatur, et à Sido deduci, quod est fixus maneo, quod sidera insidant. id est, fixa stent. Est enim Sidus, quod ad aliquod signū cōpluriū stellarū cōpositū est. ut, Aries, Taurus, Andromeda, Perseus, corona, et quæcūq; uariarum genera formarum cōposita feruntur in cœlū recepta. Stella uerò singularis est, quæ nō adnuxta alijs sola fertur. Sic apud Græcos aster, et astron diuersa sunt. Et aster stella una: astron signū stellarū coactū, quod nos sidus uocamus. Quādoq; tamen Sidus pro stella ponitur. Cicero: Itaq; nesciūt hos siderum errores. Quinti. Quid hæc fulgentium siderū uenerāda faciēs, quæ quadam uelut infixæ ac cohærentia perpetua semel capta sede collucēt. Alia toto sparsa

ss 2 cælo,

caelo, uagos circūsus, certis emetiuntur erroribus.

Sifilatores, à ueteribus dicebantur sibilatores. & Sifilare, quod nos sibilare dicimus.

Sigæum, Troiæ promontorium adpellatū est propter Herculis taciturnitatem. Hic enim quia prohibitus hospitio fuerat: simulauit abscessum. Moxq; per silentiū aduersus Troiā ueniens, eam cœpit. *σῆμα* enim silentiū facere Græci dicūt. Tamen contrā Suidas aliter inquit, dicit enim. *Σίγαιον πόλις τῆς Τρωάδος*. ὃ ἀπὸ ταύτης σιγῆς καὶ σιγῆον ἀκρωτήριον. Id est, Sigæum urbs Troadis. ab hac Sigæus & Sigæū promontoriū.

Sigala, genus frumenti, quod alio nomine siligo dicitur. Hieronymus in Ezechiele: Quum nos uitiam interpretati sumus, alij auenam, alij sigalam putant.

Sigalion, simulachrum quod Harpocrates alio nomine, dicitur à silentio. *σῆμα*, Græcè fileo, & *σῆμα*, silentium.

Sigillaria opera, sunt parue imagines fictilibus descriptæ: dicta à sigillis. id est, paruis signis.

Sigillaria, uicus erat ubi sigilla uendebantur. Gellius lib. 5. Apud sigillaria fortè in libraria ego & L. Paulus poëta confederamus.

Sigillatim, aduerbium, significat per singulos.

Sigillo, as, signum imprimo. Hinc Sigillatè dicuntur literæ, id est clause, & anulo impressæ. Propter quod ueteres Sigillare pro claudere usurpabant. Varro: Contra lex nimis impia est, ne filij patribus luce sigillent oculos.

Sigillum, diminutiuum, id est, paruum signum, prout signum statuum significat.

Sigma, atis, mensula exculta, quæ sex caperet cōuiuas, in similitudinē elementi Græcanici. Vnde fortè & nomē accepit, quæ admodū zeta siue zetula à z, litera figura. Lampri. de Helio-ga. Primus inuenit sigma in terras sternere. Idē: Vt de croco sigma strauit, quum summos uiros uocaret ad prandium.

Signaculum, proprie est signum alicui rei impressum, ut lateat quousq; referetur.

Signatores, dicebantur qui aut testamentis aut causis sese subsignabant. Sallustius: Multis modis mala facinora docebat. Ex illis testes signatoresq; falsos commodare: fidem, fortunas, pericula, uilia habere.

Signatorius, a, um, quod signat, seu quo ad signandum utimur, ut signatorius annulus. Valerius Maximus: Vt anulo quo signatorio utebatur. Paul. Iureconsult. Annulus signatorius ornamenti adpellatione non continetur.

Signatus, a, um, pro insigni aliquādo captū à ueteribus legitur. unde Signatā uirginē dicebāt: quasi insignem uirginitate. Plautus: Negat se puellā signatam domū reuersuram. Cc.

Signia, urbs Campaniæ, in Lepino monte posita. Colu. Quæ marrucini, quæ Signia monte Lepino.

Signifer, qui signa fert. hoc est, uexillifer. Et Signifer dicitur circulus, in quo duodecim signa sunt, qui Græcè Zodiacus adpellatur ab effigie animalium quæ in eo sunt.

Signifex, qui facit signa, hoc est, statuas. Apulcius lib. 2. Egregius ille signifex.

Significo, ficas, signum facio, siue per signa notum facio, demonstro. Cicero: Heu quæ significatio doloris. Hinc Consignifico. Apulcius: Ea furoris consignificatione perterriti omnes. Et uerbalia, Significator, Significatrix, & Significatio, & Significantia. Item aduerbia Significanter, & Significantly. id est, expresse, & expresseus. Cornucopiæ.

Signinum opus, quod fractis testis, addita calce conficiebatur. Colu. lib. 1. Cuius solum terrenum priusquā consternatur perfoissum & amurca recēti madefactum, uelut signinum opus, pilis condensatur.

Signio, is, iui, itum, signo aliquo noto. A quo fit compositum Insignio. unde Insignius.

Signo, nas, signum imprimo. Vergilius:

—Et summo uestigia puluere signent. Vnde Signare epistolam dicimus, anulo signum imprimere. Cuius contrarium est Resigno, quod est delecto signo aperio. Sic Signatā pecuniam dicimus. Hieronymus: Habitacula in quibus scabræ etiā incudes & mallei quibus pecunia signatur uisebantur. Sic Signata pecora, quæ signis notata sunt, & quæ notam iniustam habent. Interdum Signare, significat ostendere, indicare signo. Plautus in Cist. Cui hæc excidit cistellat recte cecum locus signat, ubi ea excidit. Idem: Hic meretricem deperit, signat tamen se eam non amare. Interdum scribere. Colu. lib. 1. Huc pertinet præclara nostri poëtæ sententia.

—Laudato ingentia rura, Exiguum colito. quod uir eruditissimus (ut mea fert opinio) traditum uetus præceptum numeris signauit. Vnde & Subsignare, subscribere dicimus. Et Signare, designare, Verg. lib. 2. Georg.

Quintiam cœli regionem in cortice signant.

Huius composita sunt Adsigno, quod est attribuo, do. Cicero lib. 1. Ad Heren. Sed si quod tardius hæc quā studes absolueretur, tum rerum magnitudini, tum occupationibus adsignare debebis. Laetan. lib. 3. Existimauit oportere, etiam mulieres militare, & cōcilijs publicis interesse, & magistratus gerere, & imperia suscipere: ita his arma & equos adsignauit. id est, dedit. Consigno, sigillo. Plau. in Curcu. Eamus intrò nunc, ut tabellas consignemus. Laetantius lib. de ira Dei, pro mando usurpauit. Quum hæc etiā scriptis ad eternā memoriam consignaret. Circūsigno. Columel. lib. 3. In his deinde obseruato gemmam, quæ bene adparebit, certamq; speciem germinis habebit, eam undecim digitis quadratis circūsignato. Designo. Exigno, perfecte signo, noto ue. Lini. lib. 1. Ei; sacra omnia excerpta exignataq; attribuit, quibus ostijs, quibus diebus, ad quæ templa sacra fierent. Obsigno, Resigno, & Subsigno.

Signum, proprie est parua quedam significatio, indicans totius rei qualitatem, inquit Donatus. Teren. Num eius color pudoris signū usquam indicat? Hinc literarū notæ, Signa dicuntur. Item notæ genitiuæ, & quæ pecudibus inuruntur. Hinc duodecim signa cœlestia, Signa dicuntur, quæ in Zodiaco sunt: quia notæ quorundā animalū sunt, quæ ad naturam Solis iure referuntur, scilicet Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Pisces. Item Signum, uexillum dicitur, ab effigie animalium quæ in uexillis fieri consueuerunt. Lucanus:

Signa pares aquilas ac pila minantia pilis. Hinc Antesignanus, signorum propugnator, qui ante signum constituitur in acie. Signa quoq; dicuntur sculptilia siue fusilia, ad effigiem animalium fabricata, quemadmodum tabulæ opera pictorum. Vnde Signa & tabulas dicimus pro cœlatis operibus atq; depictis. Siquidē in tabulis antiqui pingebant, non in parietibus. Tabulæ igitur picturæ sunt. Signa uerò statuae. unde apud Salustium: Signa & tabulas pictas, uasa cœlata mirari, ea priuatim & publicè rapere, delubra spoliare. hinc fit Insignis. In figuris autē (ut Augu. li. de Quantitate animæ scribit) Signū dicitur, si principium lineæ est, aut etiā finis: uel quum omnino aliquid notat quod sine partibus intelligendū sit, nec tamē obteat figuræ medium. Punctum, quum medium tenet figuræ. Est igitur Signum, nota sine partibus: punctum, nota medium figuræ tenens. Ita fit, ut omne punctum etiam signum sit: non autem omne signum, punctum uideatur. Signum etiam miraculum, insolitum, prodigium dicitur, quod quum præsentatur, mirum est, & in futuro aliquid præmonstrat.

Sil, filis,

Sil. filis, idem quod *cæruleum*. ut est apud Plin. lib. 35. Auso.

Sit ne peregrini uox nominis an Latij fil.

Silanius, mons Hyberniæ insulæ altissimus, à Silanio rege in uertice eius sepulto, dictus.

Sile, herba, quam alio nomine *Sifelim* uocant, cuius uel radice uel senine uinum condiebant, quod ante meridiem sumere mos erat. Propterea Silatum antiqui dixere, quod nunc ientaculum dicimus.

Silenicium, corymbi genus est, cuius minor est acinus et sparsior racemus. Cornucopia.

Silentia, dicuntur loca in quibus filetur.

Silentiarij, dicti sunt qui honestati sunt ab imperatore. Accursius *Silētiarios* dicit, quos uulgò secretarios adpellamus. Sic enim ait Iureconsul. in Codice: Viros clarissimos sacri nostri palatii *silentiarios* circa latus nostrum militantes de tutelis et curationibus excusari sancimus.

Silentium, taciturnitas. unde *Silentium* noctis, pro intempesta nocte ponitur: quam alij concubium, alij conticinium uocant.

Silenus, Bacchi nutritius fuit.

Silco, les, lui, significat taceo: quamuis inter se differant. quòd *Silere* dicatur qui nondū coepit loqui: tacerē, qui iam coepit. Si hæc differentia uera est quam ponit Serui. falsi sunt, qui dicunt *Silere* factitium uerbum esse, ab s, littera quæ silentij nota est: quoniā in ludis literarijs, publicisq; conuentibus, dum uolunt silentium indicare, s, litteram quasi sibilando pronuntiant: Hinc fit compositum *Consileo*.

Siler, gen. neu. arbor quam uulgò *salicē* uocāt. Ver. li. 2. Geor. Nanq; aliæ nullis hominum cogentibus ipse Sponie sua ueniunt camposq; et flumina late Curua tenent, ut molle *siler* lentæq; genistæ.

Siler generis mascul. flum. *Picentinarum*, iuxta Salernū decurrens, qui et *Silerus* dicitur. Lucanus lib. 2. -Radensq; Salerni Tecta *siler*. Hic Lucaniā diuidit à *Picentinis* Campis, cuius aqua uirgulta indurescunt, ut inquit Syllius.

Silērus, pen. cor. flum. de quo modo. Syllius lib. 3. Nunc *Silerus* quòd nutrit aquis.

Silefco, tacitus fio. Teren. in Adel. Quid ego nunc agam, nisi dum hæc *silefco* turba, interea in angulum aliquò abeam.

Silex, mascul. gen. lapis durus ex quo ignis excuti solet. Dictus quòd de eo ignis saliat, uel quòd *siletem* intra se ignē habeat, qui attritu aut percussu excitetur. Vergilius lib. 7. tamen fœminino genere usus est:

Stabat acuta *silex* præcis undiq; saxis. Ouid. lib. 7. Meta. Aut ubi terrena *silices* fornace soluti. Hūc lapidem iuraturi per Ionē tenebant, dicentes: Si sciens fallo, qui me despicit, salua urbe, arcq; is me eiiciat, uti hunc ego lapidem.

Silicatus, cata, catum, quod est ex *silice* factum. Vnde *stratæ uie* dicuntur *silicatæ*.

Silicernium, uarie exponi solet. Scribit Nonius esse funebre conuiuium, quod senibus exhibetur. Festus docet esse *farcimnis* genus, quo familia in lectu à fletu purgatur: quia cuius nomine instituebatur ea res, is iam *siletiū* cerneret. Cæcilius: Cre didi me *silicerniū* eius esse esurū. Donatus inquit esse cœnam quæ inferitur Dijs manibus: uel quòd eā *silētes* cernāt umbræ: uel quòd qui hæc inferūt, cernāt neq; degustēt. Nā de ijs quæ libātur inferis quisquis ederet aut biberit, funestatur. Hinc Terentius in Adel. adpellat senem *silicernium*, qui iamiam *silentibus* cernendus sit. Alij *Silicerniū* nomē fictum à Terentio existimarunt pro senē, quòd in curuitate *silices* spectet. Qui recte sentiunt, adfirmant *Silicernium* funebre conuiuium esse, quod apud ueteres senibus exhiberi solebat: dictū quòd cum silentio edentes cernerētur: uel quòd cogitarēt se mox illum sequutu-

ros. Quapropter abeuntes à conuiuium, ueluti se amplius nō uisuri, mutuò se salutabāt. Varro: Funus executi, laude ad sepulchrum antiquo more *silicernium* cōfecimus. id est, conuiuium, in quo pransi discedentes dicimus alijs alij, Vale. *Silicernium* ergo Terentius senem uocat atq; decrepium. id est, dignum, uel cui *silicernium* fiat, uel qui ad *silicernium* uocetur.

Siliceus, a, um, quod est ex *silice*.

Silicia, siue *Silicula*, herba quæ alio nomine dicitur *foenum Græcum*, et telis à Dioscoride uocatur. à Theophrasto *buæceras* uocatur, ab aliquibus *ceraitis*.

Siligo, pen. cor. à Prisciano sumitur pro *maguderi*, qui lib. 7. inducit Plautum in Rud. Seu tibi confidis fore multam *maguderim*. id est, frugis genus. hoc est, caulis, qui nascitur ex ea parte cuius radix stirpis auellitur: uel potius (ut alij dicunt) *siliginem*. Plinius uerò. *Siligo* nunquā maturefcit pariter nec ulla segetum minus dilationē patitur, propter teneritatem ijs, quæ maturuere, granū dimittentibus, sed minus quā cetera frumētā in stipula periclitatur: quoniam semper habet rectam spicam, nec rorem continet qui rubiginem faciat. Idem lib. 16. *Siligine* lautissimus panis, *pistrinarumq;* opera laudatissima, præcellit in Italia. Colu. lib. 2. Omne triticeum solo uliginoso post tertiam arationē cōuertitur in *siliginem*. Ex quo hic patet *Siliginem* esse tritici genus. Hinc *Siliginus*, a, um, quod est materiatur ex *siligine*. ut panis *siliginus*, quem Seneca commendat his uerbis: Malum panem inquis. Expecta, bonus fiet, etiam illum tenerum tibi et *siliginem*, fames reddet.

Siliqua, pen. cor. folliculum seu integumentum ubi grana leguminum includuntur, et si quid legumibus est simile. Verg. libro primo *Georgicorum*:

Grandior ut fœtus *siliquis* fallacibus esset.

Plinius lib. 18. de fabis loquēs, ait: Nam *siliquæ* caulesq; gratissimi sunt pabulo pecori. Nescio an Ambrosius de hac intelligat, quum super Lucam inquit: Qui autem aptior huiusmodi cibis quā is, qui *siliquæ* modo intus inanis, foris mollis est, quo corpus nō reficitur, sed impletur: ut sit magis oneri quā usui. *Siliqua* item grani genus est. ut est apud Columellam: *Siliquæ* modij sex uel septem, totidem operis obruuntur, metuntur unā. Item *Siliqua* fructus arboris. Horatius:

-Vixit *siliquis* et pane secundo. Arbor ipsa similiter *Siliqua* adpellatur, prædulcis est, et cortex ipse (ut Plinius scribit) maditur: digitorum hominis longitudinem habet, latitudinē uerò pollicarem, et nonnunquā falcata est. Quidam ex recentioribus non indoctus, scribit *Siliquā* esse granum thecæ inclusum, quo abundat Apulia, uarioq; uocabulo apud Italicos, thecæq; oblonga, et plana saporis dulcedinem habet. Genueses *carubum* uocant, et alij *fabam Græcam*. Vnde et primiti omnium et minimum pondus erat apud Romanos. Post *siliquā* quam erat scrupus Græcè, Latine obolus, qui sex *siliquis* conficiebatur, quem nos pensum denarium iam dicimus. Est uerò uigesima quarta pars uncie. Supra scrupulū drachma erat, quæ ex scrupulis tribus constabat xviij. *siliquas* cōprehendēs. Sextula aut ex quatuor scrupulis, hoc est, drachmā et tertiā continebat, dicta quòd sexta sit pars uncie. Hanc quodā tempore uetustiores denarium adpellarunt: denarius tunc argenteus minimus erat ponderis, *siliquarū*, xxiij. quāquā denarius proprie de decem assium pondo constet, atq; erat apud antiquos minima æris signati pars. Supra sextulā semunciam legimus dimidium uncie continentem. Vncia ab uno denominatur, quod ex duodecim ea unica est pars assis, et ea ex octo drachmis conficiebatur, siue sex denarijs: Vncia due sextans, quasi sexta pars assis nuncupatur. Quadrans, quarta pars. Triens, tertia pars. uide in dictione As. Inde as ex duodecim

ss 3 uncij

- uncijs constans, quæ & libra dicitur, ex, x c v i. drachmis, siue denarijs lxxxi. cōfecta. Supra assem erat dupondius duæ libræ, à duobus ponderibus. Ponderis enim & pondo assis pondere dicebatur. Vnde et unū pondus est, assipondii adpellatū. Ultra dupondii est sestertius, libræ duæ & semis, quasi semis tertius, hoc est, post sequēs tertio loco semis. Quod enim fiebat ex duobus assibus, & tertio semisse sestertiū ueteres uocauerūt. Supra sestertiū iressis, à tribus assibus. Octussis quoq; ac nonussis, decussisq; reperitur, octo, nouē, ac decē asses. Decussis uerò denariū, et à decē assibus nominauerūt. À duobus deinde decussibus uicesis. id est uiginti asses, À tribus tricesis, triginta asses: à centū cētussis, centū asses: q̄ erāt breues ex ære numi. Supra centussis maius æris uocabulū non habemus.
- Siliquastrum**, herba hortensis, quæ alio nomine piperitis nominatur, ut meminit Plinius.
- Siliquor**, æris, siliquas facio, hoc est, integumenta. Plin. li. 17. Inter omnes autem cōstat nihil esse utilius lupini segete priusquam siliquetur aratro, uel bidentibus uersa.
- Silis**, amnis Venetiæ primus in stagnum cadens, ubi nunc habetur suburbana Venetiariū insula. Murianum, Torcellumq;.
- Silla**, (ut Diodo.) siue Silia (ut Strabo) stagnum est in Indis, in quo nihil innatat, sed omnia merguntur.
- Silli**, per duplex ll, nam apud Græcos σίλοι scribitur, pro dicacitatibus & salibus. Vnde Cælius refert Timonem quēdam scripsisse librum maledicentissimum, qui Sillo inscribitur.
- Sillura**, insula in Oceano Britanico (ut Solinus inquit) cuius homines numes refutant. Dant res & accipiunt mutationibus.
- Silo**, qui prominentia habet supercilia, à Sileno, quem hirsutis supercilijs fuisse tradunt.
- Silon**, insula Indiæ docet esse Augu. de Ciui. Dei, lib. 21. Quæ ex cōceteris terris præfertur, quod omnis arbor quæ in ea gignitur, nunquam folijs nudatur.
- Silofon**, uir egregius, aliquando exilio multatus est. Sed quia diuitijs & corporis præstantia adfluere, chlamydē sumptuosam semper gestabat. Quam quum Dario (qui postea Persarū rex effectus est) dono dedisset, is postea regnū adeptus, beneficij memor, Silofontem solo natalitio restituit. Vnde tractū est prouerbiū de chlamyde Silofontis, quod dicitur de his qui iactant se magnificentiæ uestimentorum. Cornucopiæ.
- Silphion**, à Latinis laserpitium dicitur. Cornucopiæ.
- Silurus**, pen. prod. peculiaris Nili piscis traditur: quāquā & in Danubio reperitur, quem non absimile ei putant quidā doctissimi, quem sturionem adpellamus. Ambro. lib. Hexam. Captus est silurus, & inutilis præda detecta est. Et rursus. Et silurum qui minorum piscium uisceribus aluum replet.
- Silus**, natus sursum uersus, aduncus. Vnde Galeæ quoq; à similitudine Silæ apellata sunt: quemadmodum simus uocatur qui pressus est naribus.
- Silyr**, fluius. de quo Pli. Tanaim (inquit) Scythæ Silyn uocāt.
- Simbella**, læ, dimidium, hoc est, signum semis assis. Itē instrumentum paruum quo singuli numi ponderantur.
- Simix**, & Simij, hominū figuris proxima animalia, quæ cauda carēt, & in Libya nascuntur, dictæ quod simæ sint, id est, naribus depressis: uel quasi mimæ, hoc est, imitatrices. Marti. Callidus emissas eludere simius hastas.
- Simila**, æ, pen. cor. farina alba & flos seu delitiæ farinæ trititiæ. Martialis: Nec potest simile dotes numerare nec usus. Hieronymus in Genesi: Accelerat tria sata simile cōmisce, & fac subcinericios panes.
- Similago**, penul. prod. idem quod simila. Plinius: Similago ex tritico fit laudatissima.
- Similax**, uide infra in dictione Smilax.
- Similis**, quasi similis, quum ad morū uel doctrinæ uel huiusmodi imitationem refertur, iungitur genitiuo. ut, Versus Lucani non sunt similes uersuum Vergilij. Horatius in Ser. Similesq; meorum Mille die uersus describi posse Trebati. Cicero: Vt aliquorū similes in dicendo ualeamus esse. Quando uerò, uel in forma, uel in ætate, uel in fortunis, aut alijs huiusmodi rebus similitudo est, datiuo iungitur. Vergilius: Os humerosq; Deo similis. Plinius: Effigie ac lineamentis corporis, patri similis. Sed cōfunditur quādoq; apud autores hæc differētia. Cōposita sunt Absimilis, Dissimilis. Adsimilis, qui est alicui similis. Plaut. in Merc. Quasi tu nunquam quicquam adsimile eius facti feceris. Consimilis, & Versimilis.
- Similitudo**, quæ & Similitas dicitur apud ueteres. Cæcilius: Vide quid ferat morū similitas. Eius cōtrariū est Dissimilitudo. Cice. in Leli. Dispare morēs, disparia studia sequuntur: quorum dissimilitudo dissociat amicitias.
- Similo**, las, similis sum, construitur cū aduersatiuo. Martialis: Quum sint crura tibi simulent quæ cornua Lunæ. Hinc componitur Adsimilo, quod est comparo.
- Simitu**, pro simul. Plaut. in Mer. Ita tres simitu res agendæ sunt. Idem in Amph. Non ego cum uino simitu cibi imperium tuum.
- Simois**, fluius q̄ ex Ida mōte Troiano defluens, iuxta Troiā labitur, & mari adpropinquās, cōmiseretur Xātho, ac in paludem cogitur: deinde exit in mare iuxta Sigæum promotoriū.
- Simones**, qui sine naribus nati sunt, ut inquit Plin. lib. 11.
- Simoniam**, uulgares uocant à Simone mago, quam Latini ambitum uocant. Cornucopiæ.
- Simonides**, nomē uiri propriū è Cæa insula, q̄ Melicus dictus est. Hic longas & duplices literas inuenit. Longus, u, ω. Eustachius inquit duplices, cuiusmodi sunt, {, ξ, ψ. Palamedes uerò, θ, ζ, φ, χ, & υ. Præterea memoriæ artiē & lyre tertii sonitū comperit. At Plin. octauā inquit, chordā addidit Simonides. Fuit & alius Simonides poeta Iambicus, ex Amorgo insula.
- Simplariæ**, res dicebantur minutæ, & nullius precij.
- Simplex**, nomen numerale. ut Simplex, duplex, triplex. Aliquando ponitur pro uero & sincero: sicut econtrario duplex pro fallaci. Cice. Tuum erga me animū simplicem atq; amicū aperuit. Horat. Aut curus duplicis per mare Vlysses. Inde Simplicitas, & Simpliciter aduerbiū, & SimPLICITUS, quo ueteres pro simpliciter utebantur.
- Simplus**, nomen numerale, & significat semel tantū. Sic duplus bis tantum, triplus ter tantum, & huiusmodi.
- Simpulum**, calix fictilis quo uinum in sacrificijs libabatur, à sumēdo, quod eo uinū sumebant minutatim. Plin. lib. 35. Sed fistilibus plibabatur simpulis innocētijs. Apul. Catinū & simpulum sacrificijs adhiberi solita ostēdit his uerbis. Paupertas populo Romano, imperiū à primordio fundauit, proq; eo i hoc diernū, Dijs immortalibus simpulo & catino fictili sacrificat.
- Simul**, aduerbiū congregandi. ut, Omnes simul currunt. Aliquando ponitur pro deinde uel etiam. Vatinius Ciceroni: Cives Romanos occidit, abripuit, disperdidit, regiones uastauit simul uerò semisus homo cōtra me arma tulit. Sallust. His amicis socijsq; cōfusus Catilina simul quod æs alienum per omnes terras ingens erat. id est, etiā. Inuenitur quandoq; geminata, & habet quasi eandē uim, quā cū & tum siue partim. Quintilian. Simul ut pleniori obsequio demererer anatisimos mei, simul ne uulgarem uiam ingressus alienis uestigijs inisterem. Hinc sunt Insimul, quod est unā, Simulac & Simulatq;.
- Simulac**, & Simulatq;, significat quāprimū, uel statim cum, siue postquā. Sallustius: Iam primum inuentus simulac belli patiens erat, Col. lib. 6. Semper conueniet simulatq; folia agere

agere coeperint, ficus rubricā amurca diluere. Cic. Apio: Gratiſſimum mihi feceris, ſi ad me ſimulatq; adeptus eris miſeris.

Simulāchrum, pe. prod. à ſimulo, as, & proprie dicitur ali cuius ficta imago. Simulachra enim principio ex deſiderio mortuorū orta ſunt, ut qui iam deſecerunt, uiuere uiderentur.

Simulo, las, à ſimilis, & ſignificat imitor, reſero: quidā à ſimul deriuant. Nihil enim aliud eſt Simulare, quā ea quæ abſunt, ſimul eſſe oſtendere. Horatius in Epistoſis:

—Duceret ara Fortis Alexandri uultum ſimulantia.

Hinc quoniam proxima eſt ſignificatio Simulare ponitur pro fingere. Cicero: Simulabat ſe Romā rediturū quū in Aphricā nauigaturus eſſet. Huius cōpoſita ſunt Adſimulo, ualde ſimulo, ſeu oſtendo unam rem pro alia. Plaut. in Amph. Sed ita adſimulauit ſe quaſi Amphitryo fict. Diſſimulo, & Inſimulo, de quibus alibi. Hinc Simulatio, quæ Græcè ironia dicitur.

Simultas, dicta eſt à contrario ſenſu, quia non ſunt ſimul. Poſteſt etiā dici à ſimulatione, quod qui ſimultates exercēt inter ſe ſimulata loquūtur. Eſt autem Simultas odiū, quæ plerunq; intelligi contenta eſt, quum inimicitia opere ſe oſtendat. Cic. pro Man. Vt multas ſimultates partim occultas, partim apertas intelligā mihi eſſe ſubeūdas. Neq; politicus eſt, neq; tyrānus tā felix, qui hāc euadere potuerit. Vnde merito Demosth. in Philip. Μη γὰρ ὡς θεῶ νομιζετε ἑκείνῳ τὰ παρόντα περιποιῆσαι περὶ αἰμάτων ἀθανάτων, ἀλλὰ ὡς μισθὸν τῆς ἐκείνου καὶ χάριτος ἀνθρώπων. id eſt, Non putate illi perinde ac Deo præſentia inſerua eſſe, ſed aliquis odit illum & timet uiri Athenienſes.

Simulter, aduerbium dixerunt antiqui pro ſimuliter. Plautus: Exoſſabo ego cum ſimulter ut muranā coquus.

Simulto, as, ſimultates exerceo.

Simus, a, um, quod eſt preſſum. Hier. de Socrate: Quæ quum crebro inter ſe iurgarentur, & ille eas irridere eſſet ſolitus, quod ppter ſe ſociſſimū hominē, ſimis naribus, recalua frōte, pilofis humeris, & repandis cruribus, diſceptarent. Verg. Dum tenera attondent ſimæ uirgula capellæ.

Huius diminutiuum eſt Simulus. Compoſita Deſimus, qui eſt contrarius ſimo. ut depes, denares, depiles, deplumes, & nulle alia. Subſimus, parum ſimus. Varro lib. 2. de Re ruſt. Vt ſint bene compoſitæ, ut integris membris pilofis oblongæ, amplæ ſubſimi, nec gibberi. Reſimus, de quo alibi.

Sin, ex ſi & ne componitur abiecta c, ſignificatq; ſi uero: quod nunquā in prima parte collocatur, niſi præceſſerit ſi: ſed in ſecunda, ubi ſerè duorum eſt oppoſitio. Terent. Si illum relinquo eius uitæ timeo: ſin opitutor, huius minas. Habet enim quandam uim negationis, perinde ac ſi diceretur. Si autem non relinquo, ſed opitutor. Aliquando Sin ſolū reperitur, ſed quod ſecundi loci uim obtinet. Salluſtius: Imperat ut pretio ſicuti multa confeceſſerat inſidiatores maxime paret, ac maxime occulte: ſin id parum proccdat, quouis modo Numidam interficiat. id eſt, ſi poteſt occulte: ſi non poteſt, utcuq;.

Sina, 𐤱𐤍𐤁 urbs Meſopotamiæ, quo nomīne etiam dictus eſt mons Petreæ & Arabiæ. Apoſtolus: Sina mons eſt in Arabia, qui coniunctus eſt ei quæ nunc eſt Hieruſalem.

Sināpis, pen. prod. ſc. gen. & hoc Sinapi, indeclinabile herba ſeu ſemen quod proſilit cum tanta acrimonia, ut lachrymas ciat comedenti. Id autē tritū, admixto, muſto, ac melle, ac uua paſſa, necnō deſuti paululū, cōſectiōe guſtu ſuaucē efficit, nec decreſcit, ſi adijciat cynamā, & garyophylō. Columella hoc Sinape declinat: Ait enim ſinape atq; coryandrū uti ſata ſunt, ſua ſede immota permanēt. Plau. in Pſeu. gen. ſc. uſus eſt. Teritur ſcelerata ſinapis cū illis. Macer: Inter eas quas Pythagoras laudauerat herbas, adſeritur primā laudē tribuiſſe ſinapi.

Sinapiūm, à ſinapi: ſicut ab allio, alliātum. Quidam tamen

per y, ſcribunt, ſed male.

Sinapodes, populi fuerunt in deſertis Aphricæ, qui (ut Pomponius reſert) inflexi lentis cruribus ſerpere magis quā ingredi traduntur.

Sinarum regio, (autore Ptolemæo lib. 7.) terminatur à ſeptentrione parte ſerum, ab Ortu Solis terra incognita, ab Oceasu India extra Gangem.

Sinciput, pars capitis anterior. ut Sinciput uerrinum: uide Sinciput.

Sindon, uelum ſubtiliſſimum. ut in Euangelio: Et inuoluit eum in ſindone munda.

Sine, præpoſitio ſemper ſeparatiua, & ſignificat abſq; ut, Sine Cerere & Baccho friget Venus. Eſt & imperatiuū uerbi Sino, is. ut, Sine uideamus an ueniat Helias ad deponendum eum.

Singillatim, à ſingulo, idē quod ſingulatim. Lucil. Singillatim unusquiſq; noſtrū mouetur. Sucto. in Augu. Atq; etiam ſingillatim eſt certo genere hominum libentes ac pro facultate quiſq; pecunias contulerunt. Horatius lib. Serm. per ſyncopen dixit: Vt ueni corā ſinglatim pauca locutus.

Verius legitur ſingultim.

Singulare, quod eſt unicum excellens, & tam in malum quā in bonum ſumitur. Cicero pro Sylla: Me ſingulari immanitate & crudelitate præditum.

Singulariter, inuocē, excellenter.

Singulatim, multi ſeparatim, & unumquodq; per ſe. Cæcil. Primum malo publico ſingulatim gratias agere.

Singultus, dicitur quoties ſpiritus uacans ab humore, in loco ſpiritu deputato retinetur. hic enim dum emittitur, nec poteſt erumpere, & diſtentionē inducit, quæ adpellatur Singultus.

A quo fit Singultio uerbum, hoc eſt, ſingultus emitto. Cc.

Singulus, a, um, quaſi ſine angulo: quod ea quæ unica ſunt, nequeant conſtituere angulum. Dicuntur autem Singuli unusquiſq; per ſe, hoc eſt, ſeparatim ab alijs. Plau. in Cist. At ſingulum uideo ueſtigium. Idem in Amphitryone: Rex Creon uigiles nocturnos ſingulos ſemper locat.

Siniſtimum, antiqui dixerunt pro ſiniſtro. Con. Siniſtimum ſuprelatiuum eſt à ſiniſter, ut multorum eſt opinio.

Siniſtra, manus laua, à ſino, is, quod gerere nos dextra manu quæ aptior eſt, ſinat. Siniſtrum autem quantū ad auguria pertinet, ſignificat proſperum, quod nos agere aliquid ſinat. Aliquando dicitur aduerſum, noxium. Verg. lib. 1. Georg. Arboribusq; ſatisq; Notus pecoriq; ſiniſter.

Siniſtrorſum, aduerbium, ſignificat uerſus ſiniſtrā partem.

Sino, is, ſui, ſitum, permitto. Var. Sine id ad pubertatis annos perueniat. Huius cōpoſitū eſt Deſino, quod eſt ceſſo, termino.

Sinōpe, es, pen. prod. urbs Ponti. Valerius Flac. lib. 5. Affyrios complexa ſinus ſtat opima Sinope.

Hanc Mileſij condiderunt, cuius potentia magna fuit: quæ claſſe comparata, mari quod intra Cyaneas eſt imperauit: ædificia in urbe magnificē extructa, gymnaſium, & forum, & porticus, & templa ſplendida. Hinc Diogenes Cynicus, & Timotheus Patrion, & Diphilus comicus orti ſunt. Eſt & Sinope nomen regis Numidarum.

Sinopis, idis, color quidam natiuus ſeu rubrica dicitur, quæ primō apud Sinopen inuenta eſt. Viſtru. lib. 7. eam rubricam ſinopicam adpellauit. de qua Strabo lib. 12. ſic ſcribit: In Capadocia naſcitur ea quæ Sinopica rubrica dicitur, omnium optima: quæ cum Iberica decertat. Idcirco Sinopica adpellatur, quod eam mercatores cōdeſerebant priuſquam Ephēſiorum emporium tam celebre eſſet.

Sinuella, ciuitas mediterranea Campaniæ, uino ſatis abundans, quod Sinueſſanum dicitur. De hac Linius lib. 10. In ſaltu

Vestino, Falernum contingēte agrum, Sinope dicitur Græca urbs fuisse. Sinuessa dēinde à Romanis colonis adpellata. Strabo libro 5. Sinuessa in Sentino sita est sinu, à quo nomen ueniat: ei proximæ calidæ sunt balneæ ad ægrotudines quasdam accommodatissimæ.

Sínuo, as, curuo, in sinus flecto. Vergilius lib. 2. — Sinuatq; immensa uolumine terga. id est, in sinus flectit.

Ouid. lib. 2. Met. — Tremulæ sinuatur flumine uestes. id est, formantur, rugantur, uel in sinus colliguntur. Claud. lib. 1. Cœperat et uitreis summo iam margine texti, Oceanum sinuare uadis — id est, nodosum facere.

Hinc componitur Insinuo, quod proprie significat coniungo, et quasi in sinu pono, immitto, inflo. Iustinus: Cui se celeriter officij comitate et obsequēdi gratia insinuauit. Laet. lib. 4. Descēdens itaq; de cælo sanctus ille spiritus Dei sanctam uirginem cuius utero se insinuaret, elegit. id est, immitteret. Idem in eodem: Item surdoru patefactis auribus, insinuabat auditu. Plau. in Cistel. Obsecro quo is homo insinuauit pacto se ad te. id est, introduxit. Et Insinuare est ostendere. Hierony. ad Rufinum: Totumq; insinuare tibi cupio. Et in prolo. Hester: Volentes lxx. interpretu ordinē per hoc insinuare studioso lectori. Simuliter Insinuare dicimus nō apertē et simpliciter rem exponere, sed latēter uel caute in animu audiētis ueluti in sinu quod uolumus mittere et ingredi facere. Cicero Pub. Figulo: Nam et complector eius familiarissimos, qui me admodu diligunt, multumq; mecum sunt, et in ipsius consuetudinē quam adhuc meus pudor mihi clausit, insinuabo. Hinc Insinuatio oculta ingressio: quæ est exordij pars qua artificiosē dissimulauerq; surrepinus animis iudicum, in causa nō satis fauorabili. Idem ad Heren. Ergo si fidem factam putabimus, his rebus insinuabimus ad causam. id est, per sinum, locum dicēdi, quem sumpsimus, occulte ingrediemur. Sic Insinuatus sumitur pro conciliato in amicitiam, qui non recta, sed per quosdam sinus et quasi diuerticula intrat in amicitiam latenter.

Sinuofus, a, um, quod habet multos sinus: ut mare sinuofum, uela sinuosa, quæ sinus, id est, curuationes faciūt. Claud. lib. 1. de Ra. — Sinuosa draconum Membra tegens. id est, nodosa.

Sinus, us, pen. cor. dicitur illa pars quæ est intra pectoris brachiorumq; complexu. Hinc Sinus uestiu adpellati sunt, quales erant tunica Romanoru, et laxitas illa supra cinctura. Verg. — Sinus collecta fluentes. Per translationē Sinus uocantur litorea curua ad similitudinem sinus, et quasi brachijs mare amplectantia. Græci κόλπον uocant, à quo curuitas ipsa Sinuatio dicitur, et Sinuatim, per sinus. Aliquando Sinus dicitur concauitas oculorum, scilicet palpebræ ubi lachrymarum conceptacula sunt, propter quandam similitudinem. Verg. lib. 4.

Sic effata sinum lachrymis impleuit obortis. Aliquādo ponitur pro quacunq; re fluente ob laxitatem atq; capacitatem. Iuuen. Fata regunt homines fatum est in partibus illis Quas sinus abscondit. Vnde et retia Sinus uocantur. Idē: Impleuitq; sinus — Aliquādo ponitur pro uelo, quod uentis flantibus curuatur et sinum facit. Idem: Totos pande sinus. Et Sinus in sacra scriptura, locus est in quo Habraam cum sanctis patribus usq; ad Christi aduentum perstitit.

Sinus, us, et **Sinum**, pen. prod. genus uasis, sicut galeola. Plautus in Curculi. Hic cū uino sinus fertur. Varro: Vbi erat uinum positum in mensa, aut galeola, aut sinu. Vergil. Sinum laetis, et c. quidam accipiunt pro flasco.

Siparium, uelum mimiciu, quod Apuleius adpellat scenicu, eo utebantur mimi, sceniciq; artifices ad scenam uelandam. Et hæc Siparia pro aulaeis postera ætis usurpauit.

Siphnos, insula in mari Aegeo, in qua auri et argenti fodinæ

erant, ut Herod. ait.

Siphōnes, penult. prod. canales tubi fistulæ per quas urgente spiritu, aqua uel alius liquor emittitur, à sono uocis dicti, si si. Vnde illud Iuuenalis:

Effigiemq; Deæ longis siphonibus implent.

Plin. lib. 1. De aqua in summa iuga crumpente quo spiritu acta et pondere terræ præssa siphonum modo emicat. Tales sunt in fontibus manu fabrefactis, in quibus sunt huiusmodi lingule plures prominentes, et aquas plurifariam euomentes. Plin. ad Apollinarē: In hoc fonte crater, circa siphunculi plures miscēt iucundissimum murmur. Est autem Siphunculus diminutiuum à siphone, et accipitur pro exigua fistula ex ære uel marmore, aliaue materia, ex qua aqua exilit à fonte.

Sipo, as, spargo. Hinc fiunt cōposita Dissipo, quod est destruo. Cicero Mar. Habemus etiam rationē rei familiaris tuæ quam dissipari nolumus. Aliquando Dissipare, est dispergere, diulgare. Colu. lib. 2. Grumosq; quos ad uersuram plerūq; tractæ faciunt crates dissipabimus. In sipo, iniicio, intus iacio. Cato de Re rustica: Pultem panicā sic coquito, libram alicæ in aquam indito, uti bene maceat, id infundito in alucum. Parum eo casci recentis p. 4. mellis p. 5. ouum unum omnia unā permisceto, bene ita insipito in aulam nouam. Obsipo, de quo alibi.

Sipontum, urbs Apuliæ iuxta Garganū montem, à Diomede ædificata, quæ et Sipus: et à Græcis (ob multitudinē sepiarū quæ ibi capiuntur) Sepius, untis, dicitur. Hinc Sipontinus, à siponto: et Sepiuntinus, à sepiunte.

Siquidem, habet accentum in antepe. Componiturq; ex si et quidem: quāuis si per se producatur ibiq; correctā sit, nec significacionē partium habeat ex quibus componitur. Signific. enim nam, seu quomā. Cicero Dolabella: Gratulor Baijs nostris, siquidē ut scribis salubres repente factæ sunt. Ponitur et pro si certe dubitativa coniunctione. Afinius Cic. Nam et robur et soboles militum interijt, siquidē quæ nunciantur uera sunt. Colu. in præfatione: Accedu huc quod ille quem nos perfectum esse uolumus agricolā, siquidem artis consummata sit. id est, si uero. Quidam duplam esse putant: sed unam dictionē ostendit Ouid. qui in hoc eodē significato utitur prima breui, quod non accideret nisi esset composita.

Quæ mihi uentura siquidem uentura senectus,

Quum desit numeris ipsa iuuenta suis. Valla quoq; sic legit, sed duas particulas censet: uera autē lectio est si qua est.

Si quis alius, elocutio ornata, ut quum dicimus: Varro doctus est, si quis alius. hoc est, prout quispia alius doctus reperiri potest. Sueton. in Claud. Si quem alium et se liberum esse.

Siren, et **Sirena**, monstru maris, ab ἰσὴρ, quod connectere uel retinere significat. Vel ab σείω, catena: eo quod libidinis uinculum Sirenes fuerint. Sunt et qui hoc nomen ab σείω, traho deducant: unde fit ut quidam per i, Latinum, quidam per y, psilon scribant. Hierony. in prolo. Iosue: Et nos ad patriam festinantes, mortiferos sirenarum cantus, surda debemus aure transire. Fuerunt autem Sirenes Acheloi et Calliope filia, ore et pube tenus uirgines, reliqua parte corporis pisces. Siculum litus incolentes: quarum nomina fuerunt Parthenope, Lygia, et Leucosia.

Siri, defossiones terræ in modum puteorum, ubi transmarinæ provincie loco horreorum frumenta defossa seruant. ut Colu. mella lib. 1. et Varro de Re rustica scribunt.

Sirius, stella in ora canis perniciofa. Coninet enim canis xviii. stellas. Lucanus lib. 10. — Rapidus qua Sirius ignes Exerit. Statius lib. 1. Syl. — Nec calido latrauit Sirius astro.

Ductum nomen ἀπὸ τῆς σείω, hio: quod per astum præcipue canes faciunt, quo tempore plerūq; in rabiem cōuertuntur. Vel

ἀπὸ τοῦ

ἀπὸ τοῦ ἀρεσίνω, quod est arefacio: quia tunc maxima siccitas est annibus ac fontibus deficientibus. Vel dicitur Sirius à longo tractu, quoniā magnitudine sua trium signorū spatium occupare uidetur. Hæc annis omnibus (ut inquit Sernius) oritur circa VII. Cal. Iulij. Nā Suidas: Σεῖρος ἰκάλειν λεπτὸν ἰμάδιον ὁμοῦ ἐκείν. id est, Sirion uocabant tenue pallium ineuulsum. Et subdit, Solem Sirium dici, & omnia astra nominari Siria. Σεῖρος τὸν κύνα ὅτι ὁ κύων ἑστὶν ἡλιος, ἵκενος ὁ πάντα τὰ ἄσπρα Σεῖρια λέγει, id est, Sirion canem quidam Solem, Ibycus omnia astra Siria dicit. Etiā ex autoritate Aeliani dicit quod Sol dici potest Sir, siros, & Sirius, rij, καὶ Σεῖρ, σῆρος, ὁ ἥλιος οἱ δὲ καὶ Σεῖρος, id est, & Sir, siros, Sol, & Sirius.

Sirmion, urbs est Pannoniæ, ut Ptolemæus inquit.

Sirpea, quæ uirgis sirpatur, hoc est, colligando implicatur, in qua sterces aliud uel simile uehitur iumentis. Ouidius:

—In plaustris sirpea lata fuit. Cato crates festernarias uimine contextas adpellat sirpeas. Sirpea simulachra uocat Onid. li. 5. Fast. pro uimineis argæis. Sirpea dolia quassa.

Sirpi, iunci fragiles, palustresq; sunt, nec in fruticū ueprum uel aut caulium siue herbarū genere numerantur. Ex his teguntur domus, & tegetes fiunt: his uelificat in pado nautici, & dicuntur storce. Donatus: Sirpus sine nodo & lenis iunci species palustris res. Hinc factū est prouerbiū. Nodum in sirpo quæris. de his qui in rebus claris atq; apertis difficultatem faciunt. Hieron. ad Pama. Qui inimicus est etiā in sirpo nodū querit. Sirpi etiam dicuntur nodosa poemata, & implicata instar uiminum, capreolatim sirpata, ut enodari non possint. Gell. lib. 11. Quæ Græci enigmata, Latini Sirpos adpellauerūt, tales etiam Græcis itidem gryphi uocantur.

Sirpiculæ, falces quibus in sirpandis, hoc est, ligandis uincis utimur, ad amputanda superflua ligamentorū. Varro: Falces dicuntur uincatice opus esse sex, sirpiculæ quinque. Hæ etiam dicuntur Sirpariæ falces.

Sirpiculum, canistrum: uel quod de spinis confectum est: uel quod uerius uidetur, à sirpando.

Sirpo, as, uincio, ligo, innecto, implico, à sirpis dictum.

Sirtites, uide Syrtites.

Sisamum, Dioscorides inquit, mali stomachi est, comestum oris foxtorem facit. Leguminis genus est, sed per e, Sesamum legendum est. Græcè enim σῖσάμωρ dicitur: inde Sesaminum oleum dictum.

Sisamus, teste Homero, fuit urbs Paphlagoniæ.

Sisapo, pen. cor. locus in Hispania ubi minium celeberrimū nascitur: unde & Sisapontensis regio. Plin. lib. 33. Celeberrimū minium ex Sisapontensi regione Bathicaminiario metallo.

Sisarum, frutex est quem & ericam uocant, folia habet tamæraci similia. Cornucopia.

Siselis Cyprius, herba est quam & ricinum uocant, nonnulli pentadactylum. Cc.

Sifer, herba, cuius radicem olim nobilitauit Tyberius, flagitans eam omnibus annis à Germania.

Sisto, sisti, supinū non habet, & significat stare facio seu retineo: ut Siste gradū, siste lachrymas. Plin. Sanguinis profluiū sistit herbe pæoniæ semen rubrū. Quādoq; Sistere significat præsentare, & quasi præsentia corporis exhibere, cōparere. Dictum ab eo, quod eō non tantum comparere quis debet, sed etiam manere. Cicero ad Atticū: Des opera id quod mihi adfirmasti, ut te ante Cal. Ianuarias ubicūq; erimus sistas. Idem: Vas factus est alter eius sistendi, ut si ille nō reuertisset moriens dum esset sibi. Quādoq; est confirmare, corroborare. ut, Hic rem Romanam magno turbante tumultu Sistet eques. Sto tamen, steti, statum facit. unde stator: non autem à sisto, ut

quidam putauerunt: quum (teste Prisciano) nullum habeat supinum, nec ullum uocabulum à sisto profectum legamus. Nam si supinū haberet, nō statum, sed situm esset: quoniā eius præteritum non steti est (ut Priscianus quosdam uelle dicit) neq; statui, ut ipse sentit, quoniā tunc statuiū supinū faceret: sed stiti est. si Gellio credimus ita dicenti: In libro uetere M. Catonis, qui inscribitur contra Tyberium exulem, scriptū quidem sic erat: Quid si uadimonium capite obuoluto stitisses? recte ille stitisses scripsit, sed falsi & audaces emendatores excerptos per libros stitisses fecerunt, tanquā stitisses uanū & nihili uerbum esset, quin potius ipsi nequā & nihili sunt qui ignorant stitisses dictum à Catone, quoniam sisteretur uadimonium, non staretur. Igitur quum supinū huius uerbi si habet, conueniat esse situm non statum, iam constat stator à statum non à situm esse formatū. Præterea quum nullū uocabulū à sisto descendat, multa uerò à sto, nemini dubium esse debet, quin sisto supino careat, nisi fortè à statuo mutuetur. Hinc enim stabilis, stabilius, stellæ, staturus, & multa alia. Nec quia Romulus orauit Iouem ut suorum fugā sisteret, & statori Ioui templū uouerit, idcirco à sisto stator est. Non enim dicit Liuius, propterea quod Romulus precatus est Iouē ut suos sisteret, inde Iouem statorē adpellatū, nec Romulus Iouem statorē se adpellaturū si suos sisteret, sed ait: Hic ego tibi templū statori Ioui. id est, qui es stator propria uirtute stans & rerū stabilitior tanquā stabilitori nostro futuro templū quod monumentū sit posteris, tua præsentia præseruat esse urbem, uoueo. Nam quod Romulus dixit, fugam scdā siste: non sic accipiendū est, quod precatus sit Iouem ut suos solū sisteret (hoc enim ridiculū foret) sed ut sic sisteret ut in Sabinos impugnantes ac insectantes starent, illisq; resisteret. Quod Liuius eodē loco tangit quum ait: Hæc precatus, uelut si sensisset auditas preces. Hic (inquit) Romani Iupiter Optimus Maximus resistere atq; iterare pugna iubet. Resistere Romani tanquā cœlesti uoce iussi. Hoc etiā Cic. li. 1. Inuoc. proprie posuit: Tum tu Iupiter qui iisdem quibus hæc condita auspicijs à Romulo es cōstitutus, quem statorē huius urbis atq; imperij uerē nominamus, hunc & huius socios à tuis aris ceterisq; templis à testis urbis, à mœnibus, à uita, fortunisque ciuiū omnium arcebis. Et lib. 3. de Fin. ad seruandū genus humanū natura incitantur, atq; etiā Iouē quū Optimū Maximum dicimus, quumq; eum salutarē, hospitalem, statorem, hoc intelligi uolumus, salutē hominū in eius esse tutela. Ex his constat Iouem cognominatū statorē fuisse, non à sistendo (ut Val la dixit) sed à stando. Quia tū stare solus putaretur aduersus, templo sibi dicato, tanquā urbis Romæ Romanisq; populi stabilitori, ut ibi p. tutela Romanorū ueneratus staret hospitalis, eō quod Romanos aduersus Sabinos stare fecisse crederetur. Quod & pater meus Aug. lib. 3. de Ciui. Dei: paucis uerbis complexus est dicens. Hic tamen Romulus de suorum uirtute desperans, Iouem orauit ut starent, atq; ille hac occasione nomen statoris inuenit. Nec mirū si à sto stator sit: quoniā stare est uirorum fortiter pugnantium: ut apud Plaut. in Amphitr. Si in fugam se tamen nemo cōuertit, nec recedit loco quin statim rem gerat, animā omittunt prius quā loco demigrent, quisq; ut steterat iacet obtinetq; ordinem. A Sisto fiunt composita Absisto, Adsiso, quod est præsentem me exhibeo, siue coram me firmo. Terēt. in Adel. Accede huc Parmeno nimum isthoc abisti, hic propter hunc adsisse. Vergilius:

—Ac Libyæ citus adstitit oris. id est, præsentauit.

Consisto, Circūsiso, Desisto, Existo, Insiso, Obfiso, Persisto, duro, persevero. Apul. Quum me rogassent an in proposito persisterem. Præsiso, ante sisso. Resiso, Subsisso.

Sistrum, musicum instrumentū, hoc est, cornu recuruum, peculiarare

culiare Aegyptiorū quo utuntur in Isidis sacris: argutum & sonorū dum percuteretur, qui ob id Sistrati dicuntur. Ouid. Per tua sistra precor per Anubidis ora uerendi.

Apuleius: Acrēis & argentēis & aurēis sistris argutum tin nitum constrepentes. Martialis:

Si quis plorator collo tibi uernula pendet,

Hæc quatiet tenera garrula sistra manu.

Hoc tamen instrumentū apud Aegyptios uicem tubæ exhibebat. Verg. Patrio uocat agmina sistro.

Inde à Martiale dicitur Sistrata tuba.

Sisyphus, pen. cor. fuit Aeoli filius, qui ob latrocinia à Theseo fertur occisus, & hac pœna apud inferos affici, ut grande saxum supra montem portare coactus, quum ad apicem deduxerit, continuò ad ima relaxetur: unde Ouid. lib. 13. Metamorp. Aut pctis aut urges rediturum Sisyphæ saxum.

Sitanius panis, dicitur ex nouo frumento intra trimestre spatium à tempore mēsis factus. Cc.

Sitarchia, uas repositorium, siue saccus uel pera in qua poni consuevit cibus. & enim cibus. Hieron. lib. 1. Regum: Panis deficit in sitarchijs nostris, & sportulam non habemus.

Sithonia, regio littoralis Macedoniae, uersus Thermopontū, in qua mons est Sithon niuosus. Vergilius:

Sithoniasq; niues hyemis subeamus aquosæ.

Hoc etiam nomine dicta fuit Thracia, ut inquit Gellius lib. 10.

Vnde spirat Aquilo, quoniam ad Septentrionem exposita. Ouidius: Et Sithonio Aquiloni.

Siti, dicuntur etiam qui conditi sunt, nec tamen eorum ante sepulchrum quàm iusta facta & corpus cæsum.

Sitibundus, abundè sitiens.

Siticen, qui apud sitos. id est, uita functos & sepultos cantare solitus est. Cornucopie.

Siticulosus, qui semper sitit. Inde Horatius: Siticulosam uocat Apuliam.

Sitis, propriè bibēdi adpetitus. Per translationē ponitur pro nimia auiditate cuiusq; rei. Plācius: Cupio te amplecti, neq; aliter sitim iandiu conceptam sedare possum. Hinc Sitio, is. Iusti. Satiare (inquit) sanguine quem sitiisti. Huius diminut. est Siticula.

Sitometra, mensura frumenti ad largiendum.

Situla, cista, qua populi suffragia in creandis magistratibus, legibusq; ferendis colligebatur. Plaut. in Cass. Sortitia illa in situla. Situla etiam uas ad hauriēdum aquam ad commodū, quòd aquam sitiat. Idem: Si hanc situlam accepero, omnem illi puteo animam intertraxero. Huius diminutiuum est Sitella. Cice. pro Corne. Neq; maius est legere codicem quàm intercedatur, quàm sitellam ipsam cum ipso intercessore deferre.

Situlum barbarum, uulgius adpellat uas aquarium, breue & latum, quod Græci nanum dicunt, à natando. Cc.

Situs, a, um, positus. Et Situm est quicquid loco suo positū non euertitur. Terentius in Adelp. In quo nostræ spes opesq; omnes site erant.

Situs, us, lanugo ex humore creata, qui fit in locis Sole carētibus. Donatus exponens illud Verg. lib. 7. Sed te uicta situ. sic scribit. Situs est corruptio ex humore & diuturnitate contracta, qua deteriores fluunt species, uno loco, & prolixo tempore cōstitutæ. Victa situ, quasi quæ senio esset, & nihil agendo corrupta. Solet autē in locis situlentis odor quidā terer & aspernabilis olfactantiū nares offendere, qui & ipse Situs dicitur. Plin. lib. 21. Pessimum est crocum quod situm redolet. Sed etiam situs uultu, capite, totoq; corpore & habitu, præsertim inopum, qualem Lucretius describit: Fœda situ macies. Hunc etiam pedorem dicimus. Colu. lib. 5. Vitibus siti dedit: Iam uerò muscus qui more compedis crura uitium & uincta

comprimūt, situq; & ueterno macerat, ferro distringendus & eradendus est. Præterea Situs dicitur loci qualitas. ut de Situ Syracusarum. Vergilius lib. 1. Georg.

Et segnem patiēre situ d. rescere campum. id est, sicut flat.

S A N T E M.

Smaragdites, gemma circa Chalcedonem. Cc.

Smaragdus, gemma qua oculorum acies recreatur, qua nihil uiridius. Hinc Smaragdinus, a, um, penul. correpta. Suidas: Σμάραγδος θηλυκὸς λίθος. ἐστὶ δὲ ἕδος λίθος πολλῶν μὲν ἐλεγχος ὃ βέλτερος ἢ θειοειδέας, καὶ λοιπὰ. id est, Smaragdus fœminine dicitur. est enim lapidis genus pretiosi, argumentū constantiæ, pietatis, & reliqua.

Smigma, atis, dicitur omne illud quod purgat. ab σμῖγω, purgo, abstergo. Et est generale nomen quo medicamentum omne significatur, quod ualet ad emaculandam faciem, & abstergeri da corporū debonestamenta. Hieronymus in Daniele: Adferite mihi oleum & smigmata.

Smigticus, a, um, ut uis Smigtica, efficacia smigmati.

Smilax, arbor quam Latini taxum uocāt. Et est genus herbe, hederæ similis, densis geniculatæ, caulibus spinosæ, fruticose ramis, folio herbacæ, flore cādido olente lilii. Oui. li. 4. Met. Et crocon in paruos uersum cum smilace flores. Sunt qui Smilacem autophorū uocant, quasi seipsum ferentem. Hinc Smilaceus, a, um, quod est factum ex smilace. Galien. inquit ueteres etiam sine s. protulisse, hoc est, smilax, & milax.

Smyntheus, uocatus est Apollo, quòd feruens currat. Cc.

Smyrna, urbs in minori Asia, quam fluuius Meles circumfluit. Hanc Theseus Thesalus, in memoriā uxoris suæ, quæ Smyrna uocabatur, extruxit. Ex hac Homerū ortum habuisse quidam existimāt. Etiam Smyrna à Græcis myrrha dicitur. Inde Smyrnum herba, quæ & olisatrum.

S A N T E O.

Soana, fluuius Asiæ.

Soanes, populi Asiæ, Caucaſi extrema obtinentes (sicut Strabo refert libro 11.) qui ducenta hominum milia cogunt in exercitum.

Soboles, successio, ab oleſcendo, id est, crescendo dicta.

Sobriini, duarum plurium uel sororum filij: quasi sororini. Pa trueles, patruorū filij, id est, duorum aut plurium fratrum filij.

Sobrius, dicitur homo sanæ mentis: quasi separatus ab ebrio. Terentius in And. Tu pòl homo non es sobrius.

Socculus, paruus foccus. Sucto. in Vitel. Pro maximo munere à Messalina petijt, ut sibi pedes præberet ex calciados, detraetumq; focculum dextrum inter togam tunicasq; gestauit.

Soccus, per duplex cc, genus calciamēti, à sacco deductum nomen, ad cuius similitudinem erat factum: ita quod ligatum supra pedem plicas multas per totū effundebat, quod non tantū comedorū erat (ut apud Horat. Hunc focci cœpere pedem.) sed etiam mulierum. Hieron. ad Saluinam: Quæ pullam tunicam, nigrosq; calceolos candidæ uestis & aurati focci depositione sumpſisti. Sucto. de Cali. Sæpe gemmatas depictasq; penulas manuleatus & armillatus in publicum processit. Aliquādo sericatus & cycladatus, ac modo in crepidis & cothurnis, modo in spiculatoria caliga nonnunquā focco muliebri.

Socer, uxoris meæ pater. Socrus, uxoris meæ mater. Socer magnus, uxoris meæ auus, qui & Profocer dicitur, & ego sum illius progener. Et auus meus, Socer magnus est uxoris meæ: illa illi pronurus. Socer autē, & Socrus dicuntur, quia sibi generum adſcient. A Socer fiunt Confocer, & Adſocer. Confoceros uocant, quorū filij inter se matrimonio copulati sunt. Verbi gratia. Ego illi confocer sum, & ille mihi cōfocer est, cuius filio filia mea nupsit. Profocer, & Abſocer, eodem modo dicuntur quo

cuntur quo proauus & abauus.

Socialis, & hoc **Sociale**, quod est sociorū: unde **Sociale bellū**, quod cum socijs gestum est: hoc dictum est **Marsicū**, quoniā a Marsis rebellandi suscitatum fuerat initium. **Sociale autem**, quia omne Latium, Picenum & Hetruria omnis, atq; Campania, postremō Italia contra Romanos consurrexerunt.

Socienus, dicebatur socius. **Plautus**: Ibo intrō atq; illi socieno tuo iam interstringam gulam.

Societas, quasi participatio. **Liuius**: Infida regni societas.

Socio, as, iungo: quasi sociū socio adpono. **Col. li. 4.** At si quis cum scientia sociauerit diligentiam. Eius composita sunt **Adso-**cio, **Consocio**, eiusdem significationis cum primitiuo. **Lactant. lib. 7.** Licet anima & corpus consociata sint. **Dissocio**, deiuugo: sicut dissuadeo, debortor. Nam dis interdum non diuersitatem, sed diuisionem facit: sicut dissimilitudo, dispar, & huiusmodi. **Cicero**: Quorum dissimilitudo dissociat amicitiam.

Socius, dicitur quod sit eiusdem sortis: uel quod fecerit, id est, diuidat laborem aliterius: uel quod eum in re laboriosa sequatur: uel à focco qui calceus est utriq; pedi aptus: quoniam socius se amico commodum in utraq; fortuna praebeat. Sunt autem **Socij** qui pari consilio & auctoritate rem simul aggrediuntur. Et qui in re seria & laboriosa aliorum pares sunt. Vnde **Socij** populi **Romani** dicebantur, ita cum his foedere coniuncti, ut pacis ac belli participes essent: quamuis plus sit **Socius** quam particeps. **Comites** qui consulendo, operam uel praestando, subsequuntur: & proprie in itinere, qui non sua causa iter capiunt, sed ut alium prosequantur. **Cesar**: Quum se uictoriae **Pompeij** comitem esse mallet quam socium **Cesaris**. Et genera liter quicūq; aliquem sequitur, comes adpellatur. **Cice.** Est gloria comes uirtutis. Gloria enim sequitur honestatē, sicut umbra corpus. **Sodales** in rebus leuioribus & ferē in conuiuijs dicuntur, quasi simul edales: uel quia unā sederent, & essent simul in mensa: uel quod ex suo datis uesti solerēt: uel quod inter se suaderent quod uile esset. **Quintil.** Et tempestiua conuiuia, & peruigiles iocos aduocata sodalium turba solutus atq; effluens agerem. **Caius**: **Sodales** sunt qui eiusdem collegij sunt. Cum eo sentiri uidetur apud **Ciceronem** **Antonius**, qui **Norbanum** quaestorem suum adpellat **sodalem**.

Socrātes, pen. cor. philosophus Atheniensis, unus omnium sapientissimus iudicatus, qui philosophiā naturalem in moralem transtulit. **Suidas**: Σωκράτης Σοφρονίσκου λιβερός ἢ κρητὸς Φαναρίης μαίας, πρὸς ὅν τινος γυναικὸς λιβερός ὡς τε καὶ φασὶν αὐτὸν εἶναι τὰς ἀδύναμιν ἐνδεδυμένον χλαύτας, εἴτε φιλοσοφῶν δὴ τὸ ἀκέραιον Ἀναξαγόρου τῆς Κλαυδίου. id est, **Socrates** **Sophonisci** lapidarij fabri & **Phanaretæ** obstetricis filius, primum statuarius, autq; gratias Athenis opus eius esse, postea philosophiæ dās operā, **Anaxagorā** **Clazomeniū** audiuit. Hic æquabilitatē in omni uita seruauit: ut idem semper uultus, eademq; frons, siue prosperis siue aduersis rebus extiterit usq; ad extremum. **Plinius lib. 7.** Ferunt **Socratem** clarum sapientiā, eodem semper uisum uultu, nec aut hilari magis aut turbato. Habuit duas uxores, **Xantippen** & **Mironen** uno tempore: quæ quū crebro inter se iurgarent, & ille eas esset solitus deridere, quod propter se foedissimū hominem, simis naribus, recalua fronte, pilosis humeris, repandis cruribus disceptaret, nouissime uerterunt in eum impetū, & male multatū fugientemq; diu persecute sunt. Quondā quum infinita conuiuia ex superiori loco ingerenti **Xantippæ** restitisset, aqua persusus immunda, nihil amplius respondit, quam capite deterfo: Sciebam (inquit) futurum ut post ista tonitrua hymbes subsequeretur. Interrogauit **Alcibiades**, quorū mulierem tam acerbam domo non exigeret? Quoniam (inquit **Socrates**) quum illam domū talem perpeior,

insuesco & exerceor quod foris petulantū iniuriā facilius feram. Iterum dicenti **Alcibiadi** intolerandā esse **Xantippes** maledicentiā, Tu (inquit) non ne toleras anseres clamore perstrepen-tes? Illo annuente, quoniam mihi oua & pullos parūt. Et mihi ait **Xantippe** filios gignit. Pater **Socratis** fuit, **Sophoniscus** lapidarius, mater **Phanareta** obstetrix. Qui in paupertate beatissimus, anicis olim audientibus: Emissem pallium si nunc mos haberem. Nemine poposcit, omnes admonuit, à quo acciperet ambiguus fuit. Hic auditor fuit **Anaxagoræ** & **Damonis**, postea ad **Archelaum** **Physicum** se contulit. Qui animaduertens, naturalis speculationis fructū nullum esse, inuenit prius ethicen, id est, moralem philosophiā, ad quem transiens, fertur dixisse: Quæ supra nos, nihil ad nos. Auctor est **Xenophon** **Socratem** nunquam de natura rerum, neq; de sublimioribus rebus disputasse, quum ea sint supra captam hominum. Ex **Socratis** uarijs in omnem partem diffusis disputationibus, plures fluxere discipuli. Et quum alius aliud adprehenderet, profeminatae sunt quasi familiæ dissentientes inter se, quum tamen omnes se philosophos **Socraticos** & dici uellent & esse arbitarentur. Primum ab ipso **Socrate** **Plato**, à **Platone** **Aristoteles** & **Xenocrates**. Deinde ab **Antisthene**, qui patientiam & duriciā in **Socratico** sermone maxime adamarat **Cynica**, quū ab **Aristippo** quem maxime uoluptariæ disputationes delectarunt, **Cyrenaica** philosophia manauerūt. Fuerunt etiam alia genera philosophorum. ut **Eretricorum**, **Megaricorum**, **Pyrrhoniū**, qui se **Socraticos** esse dicerent. Vnde merito philosophorum fons **Socrates** adpellatus est.

Socus, per simplex c, fuit uir **Troianus** animo & corporis dignitate generosus.

Sodalis, uide in dictione **Socius**. Hinc **Sodalitas**, & **Sodalitū**, quæ significant collegium multorū seu conuiuium. **Cic.** Sodalitates me quaestore sunt institutæ. Idem in **Arte ueteri**: Venit in ædes quasdam in quibus sodalitiū erat futurū eodem die.

Sodes, quidam aduerbium precationem uel exhortationē denotans, arbitrantur. **Priscianus** putat esse uerbum: ait enim quædam uerba esse quæ in usu deficiunt personis. ut cedo, sodes, salue, aue, furis, inquit, inquam, foret, fio. Dictum **Sodes**, pro si audes: ut sis, pro si uis: ilico, pro in loco.

Sodoma, mæ, & **Sodomum**, & **Sodoma**, orum, plurali tantum. oppidū fuit **Iudææ**, de quo legitur in **Genesi**: An tequam subuerteret dominus **Sodomam** & **Gomorrā**. Et iterum: Habitauit in **Sodomis**. **Solinus de Situ Iudææ**: Ibi duo oppida, unum **Sodomum**, alterum **Gomorrū**. Hinc **Sodomitæ**, dicti sunt **Sodomorum** incolæ.

Sodomito, tas, penul. prod. uerbum obscœnum. **Cicero lib. 1.** Officiorū: Latrocinari, fraudare, adulterare, sodomitare turpe est, sed dicitur non obscœne.

Sogdiana, prouincia **Asiæ**, quæ (ut **lib. 6.** scribit **Ptol.**) à Septentrione parte **Scythiæ** terminatur, ab Oriente **Sacis**, à Meridie & Occasu **Bactriana**. In ea sunt urbes, **Oxiana**, **Maruca**, & **Alexandria**, quam (ut **Solinus** ait) **Alexander** tertiam condidit ad contestandos itineris sui terminos.

Sol, fax cœlestis antea dicebatur, & mundi oculus, cor cœli, iucunditas diei, naturæ gratia siue regimen, ac numen syderum ipsorum, cœliq; rector. **Speusippus** philosophus: Sol est cœlestis ignis qui solum ab Ortu ad Occasum ab oculis adspici possit, aliter sempiternum astrum, animatum, diurnum ac maximum: Vel quod unus sit & non plures ut sentit **Cicero**, quodq; tantum claritatem solus obtineat. à solus fit: quod solus quum est exortus obscuratis omnibus alijs adparet: uel (ut scribit **Diomedes**) ab **Hyperionis** filio, qui liber à Romanis adpellatus est, quod liber & uagus sit.

Soles

Soles tamen plurali numero, pro die legimus. Verg. lib. 3. Tres adeo incertos caeca caligine Soles Erramus pelago. Et Soles, Solis splendores uel radij dicuntur. Martialis: Hybernus obiecta locis specularia puros Admittunt Soles et sine face dies. Item Soles, aestus uel ardores Solis. Corporis exigui praecant Solibus aptum. Hinc In solo, as, de quo supra. Sol autem Graece dicitur *ἥλιος*. **Solamen**, idem quod solatium. Cic. in Lel. Et si illis plane orbatus essem, magni tamen ferret mihi aetas ipsa solamen. Verg. Solamenq; mali de collo fistula pendet. **Solanus**, as, um, pen. prod. idem quod solaris. Hinc Subsolanus uentus, qui sub Sole oriente nasci uidetur. **Solario**, as, pen, prod. in altum aedifico. **Solaris**, et hoc Solare: quod est Solis. ut radij Solares, annus Solaris, quum Sol expleto per omnia signa circuitu ad id unde digressus fuerat redijt: quod fit ferè CCC LXV. diebus. Et Solaris herba quae Graece heliotropium dicitur, quod se cum Sole circumagat, etiam nubilo die. Tantis est eius sideris amor. **Solarium**, locus in quo horae ad Solem conspiciuntur. Primus Romanis hoc statuisse dicitur L. Papyrius cursor ad aedem Quirini ante duodecim annos quam cum Pyrrho bellatum est. Nam prius Ortus tantum et Occasus Solis nominabatur, post aliquot annos adiecto Meridie. Dicitur et Solarium, locus in domo superior stratus. Hieron. lib. 2. Reg. Vidit mulierem se lauante ex aduerso, super solariu suum. Nam Latini Solaria uocant plana tecta, quae Graeci domata, ut idem Hieron. est auctor. Praeterea Solarium adpellant Iurisconsulti uetigal, quod pro solo penditur titulo, ne quid in publico fiat. **Solati**, dicuntur qui Sole correpti sunt: quemadmodum siderati, qui fidere. Plinius: Sic et solatis profunt. **Solatium**, ipsa consolatio, et proprie rebus fit. Hieron. Mititit solatia sumptuum. Quintilianus: Caecitatis miseria solatium est habere rem uidentium. **Solea**, quae solo pedis subijcitur. quandoq; etiam id genus calceorum est, quo plantarum calces tantum obteguntur, ceteris prope relictis nudis, pedis partibus teretibus, superne pedem uinciens ansis, quas ligulas uocat alio nomine suberes dicuntur, et a Graecis crepide: licet haec differre putent aliqui. Dicitur Solea, quod sola pedibus subijciatur. Plautus in Tru. Date iam soleas, atq; intro me aditum ducite. Fiunt autem quandoq; soleae quum solea capitur pro ea quae solo pedis subijcitur ex ferro uel argento, corio, uel alia materia. Nam equis et bobus soleae ferreae adplicantur. Catullus: Et supinam animam graui delinquere coeno Ferream ut soleam tenaci in uoragine mula. Ponitur interdum pro calceo. Propertius: Profilit in laxa nixa pedem solea. Item Solea genus piscis plani, a similitudine soleae, de quo Columella. Plin. lib. 11. Rumbi, soleae, passeris, habent formam planam. Et Solea dicitur materia roborea, super quam paries crassius extruitur. Iuuenalis: Et solea pulsare nates. **Solearij**, solearum sutores. Plautus in Aulul. Solearij adstant, adstant molochinarij. **Soleatus**, dicitur qui soleis indutus est. Gellius: Quum soleatos dixisset, qui Gallicas non haberent soleas. **Solenes**, genus concharum, quod et onychas et digitos uocamus, itemq; donacas et aulos. **Solennis**, et hoc Solenne, per duplex nn, quod omnibus annis praestari debet. compositum nomen ex solo et anno. Vale. Maxim. Maiores statim solennesq; ceremonias pontificum scientia bene gerendarum rerum autoritate, etc. Hinc solennitas.

Solennitus, ueteres pro solenniter scripserunt. Lucilius: Solennitusq; cum laudet lubens. Cc.

Solennium, ij, et Solennia, solenniorum, festa quae singulis annis certo tempore fiunt.

Soleo, es, solitus, quasi solus, id est, totus eo, Sallust. lib. 2. Hist. etiam solui praeteritum usurpauit. Neq; (inquit) subsidij uti solua erat compositis. Eius significatio nota est. Accipitur enim pro solere, effere usato. Verg. -Vnde omnis Troia uideri Et Danaum solitae naues et Achaica castra.

Huius composita sunt, Assoleo, Absoleo, Obsoleo, Insoleo, Inasolens. Insolitus, pro insuetus.

Solers, contrarius maxime est inerti, hoc est, totus ingeniosus, et artificiosus: quasi totus ex arte: uel quasi solus in arte sit, quique in omnibus rebus prudens est. Terent. in Eun. Fac periculum in literis, fac in palaestra, in musicis, quae liberum scire aequum est adolescentem, solertem dabo. Hinc Solertia, quae est ingenium totum acutum et artificiosum mentis perspicacia atq; industria, quae quidem bene utuntur, quidam male. Bene, Cicero in Cato. Tum eum dixisse mirari, se non modo diligentiam, sed etiam solertiam eius a quo essent illa dimensa atq; descripta. Male. Idem lib. 1. Offic. Itaque eorum fines sicut ipsi dixerat terminauit, et in medio relictum quod erat, populo Romano adiudicauit. Vnde hoc improbans Cicero, sequitur et ait: Decipere hoc quidem est, non iudicare, Quocirca in omni re fugienda est talis solertia. Ex quo adparet etiam quod Solers, quis bonus, uel malus erit pro qualitate solertiae qua utitur. De cuius proprietate Claudianus lib. 3. de Raptu, sic inquit: -Rerumq; remotas.

Ingeniosa uias paulatim explorat egestas,

Vtq; artes pariat solertia nutriet usus.

Solet, impersonale, passiuae significationis. Cic. in Lel. Quum in hortos D. Bruti commentandi causa (ut adsolet) uenimus, tu non adfuisisti.

Soli, ciuitas insignis Ciliciae, ab Achuiis et Rhodijs aedificata: postea Pompeiopolis adpellata, a Pompeio, qui pyratas in cam transulit, quos dignos existimauit ut seruarentur. Hinc fuit Chrysippus philosophus stoicus, et Philemon comicus poeta, et Aratus qui de astris uersu conscripsit, cuius plurima carmina Cicero in Latinum uertit.

Solicito, as, pen, cor. spem, metumq; ostendo. ut, Solicito plebem. Aliquando inquit, et curam in ius seu contristor. Terent. in Andr. Quum meam senectutem solicito huius amentia? Hinc Solicitatio, quae fit ab alio. Aliquando insto. ut, Solicito te promissis. Curtius li. 2. Verum enim uero quum modo milites meos literis ad proditionem, modo amicos ad perniciem pecunia sollicitet, ad internecionem mihi persequendus est, non ut iniustus hostis, sed ut percussor ueneficus. Dicitur Solicitare, quasi solo citare. id est, ex suo loco mouere. Proprie enim significat terram uerto. Tibul. Et teneram ferro sollicitauit humum.

Sed quia solum etiam de mari dicitur, ponitur quandoq; pronauigare, et mare uertere. Claudianus:

Et rudibus remis sollicitauit aquas.

Solicitudo, cura, et mentis inquietudo, quae mentibus inhaeret. Terent. in And. Quantas hic conficit solitudines.

Solicitus, inquietus, et curis adfectus, non autem diligens. Cicero Caelio: Desunt autem propter hanc causam, quod mirificum sollicitus, quidnam de prouincijs decernatur.

Solidesco, solidus fio. Plinius: Vesica membrana constat uulnata cicatrice non solidescit.

Solido, as, pen, cor. robo, firmo, quod uernacula lingua dicimus saldare. Vergilius lib. 1. Georg.

Area tum primum ingenti est equanda cylindro,

Et uertenda manu, et creta solidanda tenaci.

Solidurius,

Solidurius, lingua Gallica dicitur deuotus. *Cæsar*: Cum sexcentis deuotis quos Galli solidurios adpellant: quorum est conditio, ut omnibus uitæ commodis unâ cum his fruantur quorū se amicitia dederunt. Si quicquā uni accidat, aut eundem casum unâ ferant, aut sibi mortem consciscant.

Solidus, a, um, penul. cor. modò iuge ac continuum significat. *Plau.* Decē annos solidos errauit puer. Modò plenū, integrū, nihil concaui aut uacui habens: unde solidum corpus dicimus, quod constat longitudine, latitudine, & altitudine. *Verg.* – Solidoq; adamante columnæ. Hinc fit *Insolidum* aduerbially, quod significat in integrū, ut, Omnes promiserunt *insolidum* se satisfacturos. id est, integrè unusquisq; pro se & non omnes simul. *Solidon* quidam à solo terra deducunt, alij à *Solon* *Oscorum* uocabulo quod totum significat. Est & *Solidus* substantium genus numi, quo in præsentia utimur, quum dicimus uiginti solidos libram constituere.

Soliferreum, genus teli adpellatū, quasi totum ferreum: nam *solon* significat totum & solidum.

Solifuga, genus formicæ uenenatæ: à fugiendo Sole dicta.

Soliloquium, quod per nos contemplando loqui solemus.

Soliloquus, pen. cor. qui solus loquitur.

Solipugna, seu *Solifuga*, genus bestiolæ maleficæ, quæ acrius concitatusq; fertur calore Solis, unde nomen traxit.

Solis gemma, quæ ad speciem Solis fulgentes in orbem radios habet.

Solis insula, est in mari Indico, semper rubens, & (ut *Solinus* refert) omni amantium generi inaccessa: quoniā eò ingressos uis circumfusi acris confestim exanimat.

Solissimum, penult. cor. quod est soli: ita enim à solo *solissimum* fit, sicut à medio *mediassimum*. De *solissimo* tripudium, uide in dictione *Tripudium*.

Solitarius, a, um, ut *Solitarius*, qui solus uiuit. Hinc *Solitarius* piscis, & *Solitaria* uita.

Solitautilia, immolatio trium hostiarū erat diuersi generis: tauri, arietis, & uerris: quia omnes solidi, integriq; corporis sint. *Plin. lib. 8.* Si potiat *Marti* solitautilibus piaculū fieri. Hoc sacrificium censores (ut scribit *Ascon.*) urbem, completo quinquennio lustrantes, de suc, oue, tauro, faciebant.

Solito, as, frequenter soleo. *Gellius*: *Scipionem Africanum* solitauisse noctis extremo priusquam diluculet in capitolium uenire.

Solitus, a, um, pen. cor. ab eo quod est solus. *Plaut. in Amphit.* Qui soliti inuit cubant. Est & *Solitus* à soleo. Ab eo fit compositum *Insolitus*.

Soliuagus, pen. cor. qui solus uagatur. *August. lib. 12. de Ciuitate Dei*: Nam quum animantes alias solitarias & quodammodo soliuagas. id est, quæ solitudinem magis adpetant, sicuti sunt aquile, milui, leones, lupi.

Solium, armariū ex uno ligno factum, in quo reges ob corporis sui tutelam sedebāt: dictum quasi solidū, quoniā ex præduramateria arboris fiebat. Vel dicitur quasi solum, quod in his soli sederent. *Sili.* Consedit folio rerumq; inuasit habenas. Vel secundum *Asterum*, per antistichon quasi sedium, à sedendo, Nam & sella quasi sedita dicta est. Abusiue tamen quandoq; ponitur pro sella regali. *Vergilius*:

Præfatus diuos folio rex inquit ab alto. Quandoq; pro uase saligno uel abiète. Eo etiam utimur ad unū plurimosq; liquores transferendos, & ad pannos lineos cum lixiuo calido & cinere emaculandos adcommodato, & quo in balneis sedentes lauamur. *Celsus*: Interpositis duabus horis in solium, is aquæ calide resupinus dimittendus est, sicut à genibus ad umbilicum aqua teneat. *Martia*. Non uis in folio prius lauari. *Suctonius*

de August. At quoties neruorum caussa marinis albulisq; calidis utendum esset, contentus hoc erat, ut in sideris ligneo folio, quod ipse Hispanico uerbo dretam uocabat maius ac pedes alternis iactaret. Nonnunquam huic simile uas dicitur, seu loculamentum sepulchrale, in quo conduntur defuncti. *Plinius libro 35.* Quoniam & defunctos sese multi fictilibus folijs condi maluerunt. *Curtius*: Septimus dies erat ex quo corpus regis iacebat in folio.

Solo, as, idem quod solor: unde & *Desolo*, de quo loco suo.

Solœcismus, est impar, & incōueniens compositura partiū orationis, à nostris imparilitas, à uetustioribus Latinis scribilingo dicebatur, inuersura & prauitate tortuosa orationis, tanquā strebligo quædam. Siquidem species torquæ ac deprauo significat. Per translationē dicitur à poetis error. *Iuuenal.* – Solœcismum liccat fecisse marito. *Martialis*:

Sæpe solœcismum mentula nostra facit.

Dicitur etiā *Solœcon*: sicut barbarismus & barbaron. *Solœci* autem nomen à *Solone* deducit, *Laërtius* testatur. Qui quum in Sicilia urbem à suo nomine *Soloë* condidisset, pauci ex *Atheniensibus*, quos in ea reliquit, non multo interiecto tempore, corrupto patrio sermone, inconuenienti partium structura loqui cœperunt. Quapropter qui eo uicio aliquādo uterentur, dicti sunt *Θλωκιστῆς*, hoc est, solœcissare. *Suidas*: *Θλωσι Σικελίας πόλιν ἢ Κύπρον ἢ ὧν, ὃ Θλωκισμός ἐκείνων ἐστὶν κατὰ τὴν ἰδίαν λαλῶσαν, ὥστε ὃ πάντῃ κτλ.* id est, *Soli* *Siciliæ* urbs & *Cypri*, à quibus solœcismos barbarizantium in propria lingua, *Solon* uero hanc condidit.

Solœcophanes, quæ & *alœosis*, figura est. ut, *Frænestæ* sub ipsa. quum *Frænestæ* sit generis neutri, sed retulit ad ciuitatem. Et *Terentius* in *Eunuchum* suam, referens ad comœdiam cogitatum.

Solon, fuit unus ex septem sapientibus Græciæ, patria *Salaminius*, qui (teste *Gell. lib. 17.*) *Athenis* clauit, *Tarquinio Prisco* Romæ regnante. Hic *Atheniēsis* leges dedit, cum tanto temperamento compositas, quod parem gratiam à senatu & plebe cōtraheret: quanquā plebs & senatus in summa prius essent dissensione.

Solophytus, iuuenis fuit regius, qui cum *Ilino* regio similiter per optimatū factionem, domo regia pulsus, ingentem iuuentutem secum contraxit, & in *Cappadociæ* ora confedit. *Cc.*

Solor, aris, à solum, pro terra solida fieri quidam existimant: solidum redintegrato. *Vergilius*:

Interea longum cantu solata laborem

Arguto coniunx percurrit pectine telas. Hinc sunt composita *Consolor*. *Cicero* *Serui*. *Sulp.* Quid me ista res consolatur in tantis tenebris & quasi perpetuis reipubl. Est enim uix cōsolabilis dolor: tanta est omnium rerum amissio & despectio recuperadi. *Desolor*, contrarium est. *Hierony. ad Tira.* Sola desperatione dormientis æstuans, desolatus solatio pij pigrioris iactor. Et habent penult. productam.

Solox, lana crassa, quasi solida. item pecus, lana testum. *Titinius*: Lana soloci ad purpuram data. *Lucilius*:

– Montano hirco atq; soloce.

Solstitialis herba, quæ Græcè *heliotropiū* & *heliotropos* dicitur, quod tropas. id est, solstitia spectet.

Solstitium, solis statio, quum Sol ultra non progreditur, sed retrocedere incipit. Singulis quippe annis duo solstitia sunt. unū æstiuū: alterū hyemale. Sunt enim duo tropici. hybernus & æstiuus. Hybernus enim est per quem Sol transmittēs octauam *Capricorni* partē *Solstitiū* hybernū facit *VIII. Cal. Ianuarias*, die quo tempore Sol altiores incipit circulos petere. *Æstiuus* uero, per quem Sol octauā partē *cancri* transmittens,

t t

Solstitium

Solstitiū æstiuum facit v i i i . Cal. Iulij, quo tempore remeare Sol ad inferiores incipit circulos. Sanē ueteres Solstitium ferē uocant æstiuum, licet nihil adijciatur. Verg. lib. i. Georg. Humida Solstitia atq; hyemes optate serenas Agricola. Nam inuenias ubi adijciatur brumale, ubi de hyberno fit mentio. Columella: x v i . Cal. Ianuarij Sol in Capricornū transi- tum facit brumale Solstitium.

Soluendo non sum, significāt non satisfacio pro eo quod obligatus sum: siue pecunia, siue remuneratione. Cic. in Philip. Tu nec soluendo eras. id est, soluere debita non poteras.

Solum, dicitur omne quod sustinet, & unicuiq; rei subiacet, ubi aliquid potest. Vnde aquæ superficies dicitur solum, quia nauium fundamentum est. Vergilius lib. 5.

Subtrahiturq; solum. Cælū stellarū solū est. Oui. li. i. Met. Astra tenent cœleste solum. Ennius uerō Sola terrarū plu- rali numero dixit. Acr etiam Solum dicitur, quia auium susten- taculum. Hinc Solum pro loco, seu sedili ponitur. Item pro terra, quod hominum & animalium fundamentum sit. Colu- mella lib. 2. Nam quod sicco solo ingestum & iam inoccatum p̄inde ac si repositum in horreo non corrumpitur. Vnde Natale solum, dicimus patriam, hoc est, terram in qua nati su- mus. Vnde exul, qui extra solum, hoc est, patriam eiectus est. Vergil. lib. 7. etiam mensam adpellauit solum.

Et cereale solum pomis agrestibus augent. Rursus Solū, infe- rior pedis pars, quam uulgō solcam uocant: quæ callosa fit, & dura etiam discalciatis. Cicero lib. 5. Tuscul. Mihi amictui est Scythicum tegmen, calciamentū solorum callum, cubile terra. Et Solum dictum est, pro solea calciamenti & corio. Mart. Sordidus antiquas solitus producere pelles,

Et mordere luto putre uetusq; solum.

Proprie tamen Solum terra dicitur.

Soluo, is, ui, lutum, quod ligatū erat, non ligatū facio, enodo, Vergilius lib. 7. Soluite crinales uittas capite orgia mecum. Plautus in Amphitr. Nam noctu hac soluta est nauis nostra ē portu Persico. Sed quoniam qui debent, quodammodo obligati sunt creditori: Soluere etiam pro debitum reddere ponitur. Ci- cero in Verr. Pro quo frumento, pecunia soluta non est. Hinc per translationem Solutionis uocabulum ad omnem liberatio- nem quoquo modo factam, transfertur, magisq; ad subiectum obligationis, quam ad numerum solutionē. Vnde Soluere pro satisfacere. Terentius in Adelphis: Neq; tu uerbis unquam sol- ues, quod mihi re malefeceris. Quandoq; pro dimittere. Ver- gilius lib. 2. Georgicorum:

Solue mares, mitte in Venerem pecuaria primus.

Quandoq; pro liberare. Idem: Soluite corda metu Teucri. Vnde Solutus risus dicitur magnus, & à curis liber. Idem:

—Risuq; soluto. Quandoq; pro mollem facere. Hor. li. i. Car. Soluitur acris hyems grata uice ueris.

Soluere fidem, est rūpere, uel nō seruare fidem. Terē. in And. Soluisti fidem. Et Soluere est aperire. Col. li. 7. Ea porrō uena quæ in aure uidetur esse amplissima, sarmēto prius uerberatur, dēinde quū ad icū intumuit, cultello soluitur. Cōposita huius uerbi sunt Absoluo, Dissoluo, Exsoluo, Persoluo, & Resoluo.

Solus, à Solon, quod Oscanū lingua totum significat: nam qui unus est, totus est. Hinc Solitudo, quæ & Solitas à ucteribus dicebatur. Sciendum quod Solus, & unus pro solus, more su- perlatiuorū genitiuū regunt. ut, Solus uel unus omnium aci- penser squāmis ad os uersis, contra aquas natādo meat, inquit Plinius: Item dicimus Solus uel unus ex omnibus, uel inter o- mnes. Et quum singularitatem significet, inuenitur tamen plu- raliter. Terentius in Adelphis: Solæ sumus. Quandoq; Solus dicitur desertus. Vergil. lib. 3. Georgicorum;

Heu male tum Lybiæ, solis erratur in aruis.

Teren. Venit meditatus alicunde ex solo loco. Idem: Non ne huc abiici oportet in solas terras? Faciūq; genitiuū solius, & soli, solæ, soli. Idem in Eunuch. Mihi solæ ridiculo fuit.

Solutilis, pen. cor. quasi solubilis, qui facile solui potest: uel qui solutus, & non fideliter consultus est. ut nauis qua Nero per insidias matri Agrippinæ fecit nauis fragium.

Solutus, a, um, præter significationes quas communes habet cum Soluo, ponitur pro raro, quod est contrariū spisso. Colu- lib. i. Soli pinguis uel macri, soluti uel spissi, humidi uel sicci.

Solymi, fuerunt populi iuxta Lyciam, quos Homerus pugna- cißimos fuisse scribit, & à Bellorophonte deuictos. Cornelius Tacitus de Iudæorū origine: Alij clara Iudæorū initia Soly- mos carminibus celebratā, Homeri gentē, conditam urbē Hie- rosolymā nomine suo fecisse. unde Iuuenalis: Interpres legum Solymarū. At declinatur urbs Solyma, arum, & Hierosoly- mæ, arum, & Hierosolyma, mæ. unde Hierosolymitanus.

Somatophylaces, custodes corporis regis, quos Latini pri- sco uocabulo latrones dixerunt: quasi laterones.

Somatopeia, Latine corporis factura. Et est figura quum incorporeum, mo- lo corporeo loqui introducit.

Somniculosus, à somniculo magis fit, quā à somno. & is dicitur qui ad somnos uocat. id est, somno plenus & ignauus. Interdum dicitur non qui somno indulget, sed qui in somnum inducit, habetq; uim somnificam. unde Sisenna aspidem uocat somniculosam: non quod ipsa dormiat, sed quod ui somnifica homines percussos enecet.

Somnifer, a, um, quod adfert somnum. Plinius libro 18.

Visq; somnifera etiam satiuo papaueri.

Somnificus, a, um, quod somnum inducit. ut uis somnifica.

Somnio, nias, per quietem aliquid, quasi uigilans uideo: unde Somniator apud Genesim. Plautus in Curculione: Quos tu mihi luscios liberos, quos sumanos somnias. id est, somniando loqueris. August. lib. de Ciuitate Dei absolute posuit. Et dormi- uit in loco illo, & somniauit.

Somnolentus, somno plenus. Cc.

Somnorinum, apud antiquos dicebatur id quod in somnis uidetur. Varro: Hic somnorinas imagines adfatur.

Somnus, Græcè *Συμνος*, Latine apud antiquissimos *sympnus*, postea *sopnus*, mutata adspiratione in s, & y, in o, sicut fit in herpillon, serpillū. Sunt tamen qui magis somnus usurpent sine p. Et dicitur Somnus quum dormimus. Verg. lib. i. Georg. —Nec somnos abruptit aura quietos. Somnium uerō, illusio quam patimur dum dormimus. Hieronymus ad Eustoch. Nec uerō sopor ille fuerat, nec uana somnia, quibus sæpe deludi- mur. Ponitur quandoq; Somnus pro Deo. Martialis:

Et quia nulla uenit tu mihi somne ueni. Seruius tamē Com- men. lib. 6. Aeneid. ait: Somnus ipse Deus: Somnium, quod dor- mimus: Insomnium, quod in somnis uidemus. ut, Falsa ad cœ- lum mittunt insomnia manes.

Sciendum tamen (ut Macrobius docet) quod eorum quæ dor- nientes uidere nobis uidemur, quinq; sunt genera: somniū sci- licet, uisio, insomniū, oraculum, uisus, qui à Græcis phantasma dicitur. Ex his insomniū & phantasma quum falsa sint, inter- pretatione non indigent, tria reliqua uates interpretantur. Et oraculū quidem est, quum quis in somnijs aliquid nobis denun- tiat. Visio, quum id quis uidet quod eodem modo quo adparue- rat cuenit. Somnium autem proprie uocatur quod tegitur figu- ris, & uelatur ambagibus non nisi interpretatione intelligen- dis. A Somnus fit Insomnis, quod est peruigil. Vnde Insomnes noctes, dicuntur peruigiles.

Sonchos, herba quam scariolam Punici uocant, & quam pime- pinellam

pinellam uulguſ nominat.

Sonipes, pen. cor. ſignificat celerem equum: à ſonitu pedis, quòd pedibus ſonet.

Sonito, as, pen. cor. frequentatiuum eſt à ſono.

Sonitus, us, pen. cor. idem quod ſonor. Verg. lib. 3.

Dum flammas Iouis & ſonitus imitatus olympi.

Sono, as, aui, atum, unde Sonatus, Sonaturus. Hor. lib. 1. Serm.

Magna ſonaturum deſ nominis huius honorem.

Dicitur & Sono, is, ui, itum. Accius: Clamore & gemitu templum reſonuit. Eſt autem Sonare muſico aliquo inſtrumento canere, & conſtruitur cum ablatiuo. Vergilius:

Non arguta ſonant tenui pſalteria chorda. Et,

Reſonant arbuſta cicadis. Aliquando ſignificat effingere, & ſic conſtruitur cum aduſatiuo. Verg. lib. 1. Aeneid.

Nec uox hominem ſonat. Manilius lib. 5.

Aura per extremas reſonauit flebile rupes. Aliquãdo proferre, pronunciare. Hieronymus in prolo. Dani. Ei ut uerum fatear, uſq; ad præſentem diem, magis poſſum ſermonẽ Chaldaicum legere & intelligere quàm ſonare. Aliquãdo laudare.

Idem in prolo. Paral. Vnde & nobis curæ fuit, ut circuiremus prouinciã, quam uniuerſæ Chriſti eccleſiæ reſonant. Aliquando ſignificare. Idem ibi. Sed & ipſe adpellationes non homines ut pleriq; exiſtimant, ſed urbes, & regiones, & ſaltus, & prouincias ſonant. Quandoq; indicare, exprimere. Idem: Quid aliud ſonant Euangelia, niſi naſcentem dominũ ex Maria uirgine? Illud autem eiufdẽ. Habet neſcio quid latentis energie, uiua uox, & in aures diſcipuli autoris uoce tranſuſa, fortius ſonat. hoc eſt, imprimi uel ingreditur. Huius cõpoſita ſunt Adſono, reſpondeo, ſeu iuxta ſono. Perſius:

Reparabilis adſonat Echo.

Interdum male ſono. Conſono, ſimul ſono, concordo. à quo Conſonantia, cõcordia uocũ, quæ & uocalitas Latine, Græcè euphonia dicitur. Circumſono. Cicero lib. 3. Offic. Tamen conducere arbitror talibus aures tuas uocibus undiq; circumſonare. Diſſono, diuerſe ſono, diſcordo. hinc Diſſonãtia, uocum diſcordantia. Inſono, ualde ſono. ut, Inſonuit nemus. Interſono, in medio ſono. Perſono, ualde ſono, ſine perfectẽ ſono, uel ſonãdo ſono. Laſtan. lib. 1. Qui quum frequenter citharæ cantu perſonaret, Citheron adpellatus eſt. Hierony. de Pauli. Cuiusq; doctrinæ academiæ gymnafia perſonabant. id eſt, diuulgabant. Reſono, proprie contra ſonantem ſono. Verg. Formoſam reſonare doces Amaryllida ſyluas.

Et Reſonare, ſonum reddere. Apuleius: Et cicadarum cantu agri reſonarent. Item ſonum repræſentare, explicare. Hieron. in Iob: Hæc autem trãſlatio, nullũ de ueteribus ſequitur interpretem, ſed ex ipſo Hebraico Arabicoq; ſermone, & interdũ nunc uerba, nunc ſenſum, nunc ſimul utrunq; reſonabit. Et illud. Quid ſi ipſam audiſſetis beſtiam, ſua uerba reſonantem. id eſt, proferentem. Et omnia habent penultimam correptam.

Sonor, uchementior ſonus. Vergilius:

Magno ueluti quum flamma ſonore

Virgea ſuggeritur coſtis undantis abeni.

Sonorus, ra, rum, penult. prod. quod graue ſonat. Et proprie epitheton tempeſtatis eſt. Vergilius:

Luſtantes uentos tempeſtatesq; ſonoras.

Hinc Sonoroſitas, & Sonoritas.

Sons, proprie dicitur cuius culpa iam ſonat. hoc eſt, qui erroris conuiſtus eſt. Vnde Inſontem dicimus eum, qui inuocens reperi tus eſt. Item Sons eſt, qui cuiquãd rei nocet.

Sonticus, ca, cum, pen. cor. quod nocet. Vnde Sonticus morbus, qui totũ inuadit corpus. Venuleius: Quoties morbus ſonticus nominatur, eum ſignificari Caſſius ait, qui noceat. No-

cere autẽ intelligitur, qui perpetuus, non qui tempore finitur. Plinius: Gagates lapis, nomen habet loci, & annis Gagatis Lyciæ. Niger eſt, planus, pumicoſus, non multũ à ligno diſſrens, leuis, fragilis: odore (ſi iteratur) grauis. Fiſtilia ex eo inſcripta, non delentur. Quũ uritur, odorem ſulphureũ reddit. Mirumq; accenditur aqua, oleo reſtinguitur. Fugat ſerpentes: ita deprehendit ſonticum morbum & uirginitatẽ ſuffitus. Deprehẽdit, inquit: hoc eſt, utrum perpetuus ſit, an interualla habeat. Quoniã autem Sonticus morbus eſt iuſta cauſſa abſentia, interdum Sonticum pro iuſto ponitur. Næuius: Sonticam eſſe oportet cauſſam, quamobrem perdas muliẽrem.

Sonus, dicitur omnis uox, & quicquid auribus percipi poteſt. Hieronymus tamen in interpretatione Pſalmorũ, docet Sonũ proprie dici, quum auditur tantũmodo ſonus, & uox nõ intelligitur. Soni tria ſunt genera. Aut enim uoce cõſtat per fauces: aut ſtatu per tubam: aut pulſu per lynam, & omnia crepitan- tia. A Sonus ſunt Abſonus, ſine ſono, incoꩻueniens. Aliſonus, Armifonus, Bombifonus, bombum ſonans. Conſonus, conue- niens, & ſimul ſonans. Diſſonus, diuerſe ſonans, inconueniẽs. Dulciſonus. Et omnia habent penultimam correptam.

Sophaci, adpellati ſunt Aphri. à Sophano, qui in Aphrica re- gnauit.

Sophia, σοφία, Latine ſapiẽtia dicitur. & qui eam proſitẽtur, Sophi adpellantur. Græci enim ſapiens, doctus. Martialis:

Quum tibi ſit ſophiæ par cura & cura Deorum.

Sophiſma, ſmatis, dicitur commentum & oratio ita compoſita, ut uera eſſe uideatur. Quo nomine etiam dicitur fraus, deceptio, cautela.

Sophiſta, σοφιστής, & Sophiſtes, dicitur qui ſophiæ cauila- tor eſt. Vnde ea pars Dialectices nomẽ ſumpſit Sophiſtica. Quid ſit, Suidas ait ſic. σοφιστὴς πᾶς τεχνίτης, ὃς ὁ ἀνθρώπου νότον, ὃς ὁ ἐπιτελεῖται τὸν λόγον καὶ ἀπατᾷ. id eſt. Sophiſta omnis artifex, & qui eloquentiam exercet, & qui in uerbis calũniatur atq; fallacijs. Capitur nonnũquã pro adpa- rente & non exiſtẽte ſopho. Item pro ſapiẽte, nec non & eo qui in arte Rhetorica proponit, quæ imitari debeamus. Plato ait Sophiſtas eſſe rhetores: qui ueluti uenatores parati ſunt ad capiẽdos iuuenũ animos. Ariſtoteles lib. 10. Ethicorũ inquit: Scientiam gubernandarum rerum publicarum ſophiſtæ proſi- tentur: quorum nullus rem publicam gerit. Hinc Antiſophiſtæ à Suetonio dicuntur inter ſe compugnantes ſophiſtæ.

Sophiſtica diſciplina, quam uenalem per urbes circũſe- runt, uerbo demonſtrantes ſe ſoratoriæ & ciuilis diſcipline eſſe profeſſores, quum re uera ſint corruptores.

Sophocles, nomen poëtæ tragici, qui inter Græcos principa- tum obtinet. Hunc Cicero diuinũ poëtã lib. 1. de Diuina. uo- cauit. Hinc Sophocleus, a, um. Vnde carmina Sophoclea.

Sophron, σωφρων, Latine temperãtia qua carnales fre- nantur libidines, ne in quæq; uitia mentẽ conſentientẽ trahãt.

Sophronium, nomen eſt ſorminæ, per diminutionem adula- tionis amatoriæ prolatum, & ab σωφροσύνη, quæ eſt prudẽtia, deductum: uelut totula prudens.

Sophrorynæ, temperantia, modeſtia, caſtitas. Hierony. con- tra Iouinianum: Non enim (ut male habetur in Latinis codi- cibus) ſobrietas eſt legenda, ſed caſtitas. id eſt σωφροσύνη.

Sophus, σοφός, Latine ſapiens. Vergilius:

Hinc omnis certat dialectica turba ſophorum.

Vnde Sophiſtæ dicti ſunt, antẽ quàm Philoſophi dicerentur.

Pythagoras enim primus, honeſtatis gratia, non Sophum, ſed philoſophum uoluit ſe adpellari. ut Cicero teſtatur.

Sopio, pis, piui, pitũ, ſignificat ſoporo. Quintil. illa ſtatim nocte iam totã domũ ac familiã quies prima ſopuerat. Vnde Sopitũ
t t 2 dicimus,

dicimus, qui iam coepit dormire. Vergilius tamē Sopitū somno dixit, quasi irrigatū. Et Sopitus dicitur, qui sensus amisit: Vulgō stramortitus dicitur. Linius lib. 1. Iubet bono animo esse, sopitū fuisse regē subito ictu: ferrū haud alte in corpus descendisse, iam ad se rediisse: inspectū uulnus absterfo cruore, omnia salubria esse, confidere propediem ipsum eos uisuros. Huius cōpositū est Consopio, quod est, totus sopore obruor. Cic. li. 1. Tuscul. quæst. Num igitur cum curare censes quū Luna laborat: à qua consopitus putatur, ut cum dormientem osculetur? Sopor, idem quod somnus. A quo Soporifer.

Sopōro, ras, pen. prod. soporem induco. Vnde Soporatus, cui ueluti irrigatus est somnus.

Sora, fuit oppidum Volscorum. de quo Linius lib. 9. & Iuuenalis eius meminit, quum ait:

—Optima Soræ Aut Phabratæ domus.

Soracte, mons in Phaliscis, Apollini sacer: quo spelūca cooperata, latebrā sibi elegit diuus Syluester. Et est gen. neut. Quod & hæc Sorax, & hoc Soracte, & is, dicitur. Silius lib. 8. Et sacrum Phœbo Soracte frequentant. Verg. lib. 11. Summe Deū sancti custos Soractis Apollo.

Item dicitur Soractis, & is, sicut Præneste & Prænestis.

Sorbeo, bes, bui, bitum. unde Sorbitio. Dicitur & Sorbo, bis, pfi, ptiū. Est autē Sorbere, deglutire quicquā molle. Factitiū uerbū à sono uocis, quem faciunt qui sorbent. Transfertur & ad alia. Hieronymus in Pau. Fontem lucidissimum ostendens tantūmodo foris, eundem quem genuerat, terra sorbebat. Huius composita sunt Absorbeo, uel Absorbo. Lucan. lib. 4. Absorpsit penitus rupes & tecta ferarum.

Plaut. in Bacch. Apage istas à me sorores, quæ hominum sorbent sanguinem. Exorbeo, uel Exorbo, extra sorbeo. Cicero lib. 2. Philippi. Sanguinem ciuilem exhausit, uel potius exorbuit. Plautus in Epid. Iam ego me conuertam in hirundinem, atq; eorum exorbebo sanguinem. Obsorbeo, uel Obsorbo, totum sorbeo. Idem in Curculione: Vin' aquam? Si frusculenta est da obsecro, hercle obsorbeam.

Sorbillo, las, diminutiū à Sorbeo. & proprie est parum sed frequenter Sorbeo, Terent. in Adel. Et cyatos sorbillans paulatim hunc producam diem.

Sorbities, idem quod Sorbitio.

Sorbitio, ipse sorbendi actus. Persius:

—Barbatum hæc crede magistrum
Dicere, sorbitio tollit quem dira cicutæ.

Sorbitiuncula, diminutiū est à sorbitio: & sumitur pro cibo, qui de facili sorbetur.

Sorbū, genus fructus, similis pyri, qd' siccū aluū sistit. Mart.

Sorba sumus molles nimium durantiæ uentres,
Aptius hæc puero quā tibi poma dabis.

Columella: Sorba manu lecta, in urceolos picatos adijcito.

Sordeo, des, dai, sordidus sum. Plinius lib. 35. Vitam iuuare nō fortassis credit aliquis, quum hæc quoq; nostra friuola existimentur, adeo delicijs sordent & quæ ad salutem pertinent.

Sordes, immundicia. A quo Sordidus, da, dum.

Sordefco, sordidus fio. ut, Qui sordet, sordefcat adhuc. Hinc Exordefco, quod est, ualde sordefco. Gellius: Quir ergo non patimur nomen philosophiæ illustrissimum in hominibus deterrimis exordefcere?

Sordido, das, sordidum facio, fædo. Plaut. in Asi. Quanquam ego sum sordidatus, frugi tamen sum.

Sordidus, da, dum, quod est sordibus infectum. Linius: Terentius Varro loco non humili solum, sed etiam sordido ortus.

Sorrech, שררש, est genus uitis optimæ (ut aiunt Hebræi) qd' uberes fructus facit, atq; perpetuos. Alij interpretatur Sorrech

callicarpus: quos pulcherrimos fructus possumus uertere.

Sorex, animal paruum. à sono uocis, quæ rodendo facit, dictū. Vide in dictione Mus. Hinc Soriceus, cea, ceum.

Soricinus, na, nū, à sorex. Vnde Soricinus dentes, dixit Plau.

Soriculata uestis, quæ uarijs conferta coloribus erat. Varro: Vermiculatam ac soriculatam uestem. Cc.

Soritæ, populi sunt phthirophagi, quos Arabis fluuius ab Indis determinat: nullum alium cibum noscentes quā piscium: quos unguibus dissectos torrent Sole, panemq; ex eis cōficiūt.

Soritas, Græci uocant captiosum & multiplex argumentandi genus, in quo ex uno concessio, ad multas cōclusiones cōnexas adsurgunt. A σωρις, quæ significat cumulum & aggerē: quoniam nam semper ascendūt in cumulum hæc argumenta. Persius: Inuentus Chrysippe tui finitor acerui. Cicero Soritas interpretatur aceruales, lib. 2. de Diuin. alij aceruationes. Hoc genus argumentandi inuentum est à Chrysippo philosopho Stoico. Hinc Soritici syllogismi dicti sunt à Victorino.

Soror, dicta est. quod quasi seorsum à sua stirpe nascitur, separaturq; ab ea domo in qua oritur, & in aliam familiam transfreditur. Vel Soror, quasi diuersa sorte orta.

Sororiæ, puellarum mammae uocantur, quum intumescunt.

Sororius, dictus est, cui soror mea nupsit. Simuliter frater & sororis filius, Sororius dicitur.

Soros, Græcè, apud nos aceruus siue cumulus dicitur. Vnde Serapis, quasi soros apīs.

Sorrilla, nauigia Istrica uocantur: quod lino & sparto conserantur & condensentur. Cc.

Sors, à serie, secundum Var. ponitur pro fortuito alicuius rei euentu. Vnde Sortior uerbū. Quid sit Sors, Augu. in Psal. interpret. ostendit his uerbis: Sors, est res in dubitatione humana, diuinā indicās uoluntatē. Nam & sortes miserūt apostoli: electi sunt duo iudicio humano: & electus de duobus iudicio diuino. Vnde scribitur. Cecidit fors sup Mathiā. Ponitur ergo Sors pro gratia, qua saluamur: quia in sortem nō est electio, sed uoluntas Dei. Nam ubi dicitur: Iste facit, iste nō facit. merita considerantur: & ubi merita considerantur, electio est, non sors. Quoniā autem Deus nulla merita nostra inuenit, sorte uoluntatis suæ nos saluos fecit: quia uoluit, non quia digni fuimus. Hæc est Sors. Vnde in Actibus apostolicis. Quia existimasti donū Dei pecunia cōparari, non est tibi pars neq; sors in fide hac. id est, gratia. Non pertines ad istam gratiā quam gratis omnes accepimus. Et Sortes ex promissione Dei, partes hereditatis uocantur, quæ populo sunt distributæ. Vnde tribus Leui præceptum est, non habere sortem inter fratres suos: quod eorum decimis sustentaretur. Hinc Sors dicitur patrimonium. Vnde Consortes, & Cōsortia, qui aliquod patrimonii simul habent. Et Sors, summa est, siue caput & prima pecunia, quæ confertur in societate ut inde lucrum fiat. Terentius in Adel. Hei mihi, etiā de sorte nunc uenio in dubiū. hoc est, de pretio quo empta erat fidicina. Inde Consortes, qui tantundem sortis attulerant ad societatem, quantum ille cum quo est societas.

Item Sors, est fatalis necessitas, siue Parca: quod ita unicuique sortitum sit, ut ipsæ uoluerunt. Vergilius: —Hic exitus illum Sorte tulit, Item dicitur iudicium. Idem: Nec uero hæc sine sorte datæ sine iudice sedes.

Tractum ex Romano more. Non enim audiebantur causæ, nisi per sortem ordinatæ. Nam quo tēpore causæ agebantur, conueniebāt omnes, & ex sorte dierum ordinem accipiebāt: puta quod post triginta dies causas suas exequerentur. Sortes etiam oracula seu responsa erant. Nam syngrapha erant, in quibus responsa inscripta continebantur. Valer. li. 1. Cuius rei explorandæ gratia, legati ad Delphicum oraculum missi,

missi, retulerunt præcipi sortibus, ut aquam eius lacus emissam, per agros diffunderent.

Sortilegus, pen. cor. qui per sortes futura prænuñciat: et qui per sortem aliquid eligit. Sortes autem Sortilegiq; improbantur exemplis diuinæ scripturæ, dist. uigesimasext. quæstione prima, ubi scriptum legimus. Sortilegi sunt, qui sub nomine fidei religionis, per quasdam (quas sanctorum seu apostolorum uocant) sortes, diuinationis scientiam profitentur, aut quarumcunq; scripturarum inspectione futura promittunt. Hinc Sortilegium.

Sortior, tiris, sortes facio: siue per sortes aliquid recipio, et sorte aliquid consequor. Lactant. lib. 7. Vnde adparet hominem qui eo uitur, immortalem sortitum esse conditionem. Sueton. in Augu. Ex prætura Macedoniæ sortitus. Aliquando Sortiri, significat disponere. Verg. — Sic fata Deum rex. Sortitur, uoluitq; uices, sic uertitur ordo.

Sortitio, penul. prod. aducrbum qualitatis, significat ex sorte. Horat. lib. Carm. Lupis et agnis quanto sortitio obtigit.

Sosia, nomen uiri proprium apud Comicos.

Sospes, generis communis, quauis Sospita femininū habeat. Et non solum qui seruatur. id est, saluus est, Sospes dicitur: sed etiam qui seruat. Vnde Ennius Sospitem pro seruatore posuit.

Sospitalis, qui sospitatem dat. Plaut. in Pseud. Quis est qui moram occupato molestam obtulit? qui tibi sospitalis fuit.

Sospito, tas, pen. cor. incolumen seruo. Liuius lib. 1. Propitius suam semper sospitat progeniem.

Sotiratus, fuit uir Aegenita, Laodomantis filius.

Sotadicum carmen, pedes habet septem. Primus spondæus, Secundus Piambus, Tertius spondæus, Quartus Periambus, Quintus et Sextus Tribrachis, Vltimus spondæus. Et (quod magis mirum est) totus Sotadeus numerus est trocheis potest constare pedibus. Hæc Fortunatianus.

Soter, σωτης, (ut Cicero in Verrem actione quarta inquit) uno uerbo exprimi non potest: quoniam eum significet qui salutem dedit.

Soteria, σωτηρια, salus. Soterion, σωτηριον, salutare dicitur.

Soticensa, Iuno dicta est ab antiquis: quasi salutaris et sospitatrix.

Sotularis, calceus. Hierony. contra Iouinia. Legimus quendam apud Romanos nobilem, quoniam eum amici argueret, quare uxorem formosam et castam et diuitem repudiasset, protendisse pedem, et dixisse eis: Et hic sotularis quem cernitis, uidetur uobis nouus et elegans: sed nemo scit præter me, ubi premat.

S A N T E P.

Spadicus, pen. prod. color, qui et Phœnicæus. id est, coccineus. quod non sit dissimilis fructui palmæ arboris, nondum Sole incocto.

Spadix, (teste Gellio lib. 2.) est auulsus à palma termes cum fructu. hoc est, palmes. Est et color Phœnicæus, significatq; exuberantiam splendoremq; ruboris. Verg. lib. 3. Georg.

Luxuriatq; toris animosum pectus, honesti Spadices, glauciq;.

Spado, et eunuchus, Græce dictiones sunt, in nullo differentes: nisi quod elegantius et magis Atticū est, Eunuchū quam Spadonem dicere. Fit autem Spado ab ἀσπ, quod est aufero, euello: quod ab eo pars maxima uirilitatis auferatur.

Spadonia, lauri species, similis taxæ: præterquam quod laciniæ caret. Cornucopiæ.

Spargapifis, fuit (teste Herodoto) filius Tomyris, Massagetarum reginæ.

Spargo, gis, si, sum, passim aliquid iacto. Vergilius:

Iam cornu petat et pedibus qui spargat harenam.

Et spargere, sternere. Idem: Spargite humum folijs—

Quandoq; guttatim infundere. Idem: —Spargit rara ui-

gula rores Sanguinis. Quandoq; madefacere. Vnde Adspargere dicimus. Solebant enim ueteres (ut nos quoq; facimus) aqua corpus purgationis causa madefacere, Dijs inferis sacrificaturi. Huius composita sunt Adspargo, Conspergo. Columella lib. 3. Stercore uel palea conspergito solū ante brumam. id est, perfecte spargito. Dispergo, diuerse spargo. Lactant. lib. 4. Vbi animus in multa dispersus, huc atq; illuc diuagatur. Circumspergo. Plin. lib. 13. Ibiq; se purificantes solenniter aqua circumspergi. Inspergo, intus uel ualde spargo. Respergo satis bene spargo. Liuius lib. 1. Ne sanguine se nefando soceri generiq; respergerent. Colu. lib. 1. Deinde quum prædictum tectorium inaruit, rursus amurca respergitur.

Spartea, sunt utensilia ad maioris summe pecunias capiendas. Numerum enim receptacula uarijs nominibus adpellata fuisse. Nam ut sacci, sacculi, sacelli, crumene, scortea, mantica, et marsupia: ita fisci, fiscina, et fiscelle.

Spartha, lacus in Atropacia: in quo sales nascuntur et congelascunt.

Sparta, et **Sparte**, tes, eadem est quæ et Lacedæmon urbs Laconia in Peloponneso. à Sparto Phoronei filio (qui eam condidit) adpellata Sparta. Fuit autem ciuitas Græciæ insignis quæ diu cum Atheniensibus grauius bella gessit: quæ Lycurgi legibus optime instituta fuit. Ab ea dicti sunt Spartiata, Sparte, et Spartani. Spartiata legimus in libris Machabæorum, Romanis fuisse confederatos. Vergilius:

Veloces Sparte catulos, acremq; molossum

Pasce sero pingui.

Idem:

Virginis os habitumq; gerens, et uirginis arma Spartana.

Σπάρτη. Latine filum, linea carpentarij, siue rubrica, transferri potest. Suidas: Σπάρτη χονδρία, Σπάρτη ἢ πόλις τῶν Λακεδαιμονίων, ὁ ὅτι τῆς Σπαρτιάτης. ἢ Σπαρτινῶν. id est, Sparta funis, et Sparta urbs Lacedæmoniorum: à quo Spartiata, et Spartianus.

Spartacus, famosus gladiator fuit, ex Thracia oriundus robore animi et corporis præstans: qui unā cū Chyso et Oenomaio, effracto Lentuli ludo gladiatorio, cum septuaginta gladiatoribus erupit Capua: manuq; feruorū congregata, quasi iusto exercitu comparato, bellum ingens excitauit: sed uictus à Crasso fuit. de quo Lucanus:

Vt simili causa caderes qua Spartacus hostis.

Spartopolia, gemma polia colore contraria.

Spartopolis, significat caniciem. Sed in tragædia, uirili specie, nigra, ac subpallida: in comœdia uerò muliebri erat habitu. Nam inter personas tragicas et comicas (ut ait Iulius Pollux) numerantur Polia et Spartopolis. Polia (inquit) erat anus, etate dignitateq; ceteris antestans.

Spartum, genus herbæ, apud Hispanos frequentis. Quidam Latini hanc genistam interpretantur. À Sparta fit Sparteus, tea, teum.

Sparus, seu Sparum, telum rusticū, in modū pedis recuruū. Vergilius lib. 5. Agrestisq; manus armat sparum.

Sallustius: Sed ex omni copia circiter quarta pars militaribus armis instructa: ceteri ut quosq; casus armauerat sparibus aut lanceis, alij præacutas sudas portabant. Festus: Sparsa, paruissimi generis sunt iacula. à spargendo dicta, quod passim pun-guando spargerentur. Lucanus:

Tum sparsa tum murices portantur tragula porro.

Spastici, dicuntur quibus aliquid intus conuulsus est. Plinius lib. 13. Tremulis spasticis exilientibus.

Spatha, à σπάω scindo, uel dilacero. Vel ab ἀσπ, quod euello siue euagino significat. Apuleius: Et militaris sacramenti genitū ob amissam spathā uerebatur. Vegetius gladios maiores Spas-

tt 3

thas uocari

thas uocari docet: minores uero Semispathas. Hæc etiam (auctore Augustino) dicitur fræma, & alio nomine romphæa. Et Spatha apud Plinium, instrumentum est, & rudicula, quæ utimur in uersandis rebus quæ coquuntur.

Spathalion, à *spatha*, palmæ ramulus, cum dactylis depēdētib. Est etiam ornamentū muliebri, inter delicias fœminarū adnumeratum. à uerbo Græco *σπαθάλω*, siue *σπαθαλάω*, quod significat, delicias ago & lasciuiō. Plinius libro 13. Iuba tradit circa Trogloditarum insulas fruticem qui uocetur charithoblepharon efficacem in amatorijs, Spathalia eo facere & monilia fœminas. Plautus in *Menæch*. Amābo Menæhme inauris da mihi faciendas, pondo duūm numūm spathalia, ut te libenter uideam, quum ad nos ueneris.

Spathula, etiam diminutiuum à *Spathes*, siue *Spatha*. dicitur ramus uel folium palmæ. *Spathes* enim ramus palmæ uocatur, à quo pendent balani. hoc est, palmulæ siue palmæ.

Spaticus, dicitur quasi maligno spiritu correptus: qui in alio quo loco nequit consistere, sed subito mouetur. Plinius lib. 23. Neq; expauescentibus repente, nec spatiscis, aut rursus torpentibus: nec super somnos genitura effundatur.

Spatior, spatiatum eo. Vergilius lib. 1. *Georg*.

Tum cornix plena pluuiam uocat improba uoce.

Et sola in sicca secum spatiat harena.

Et Spatiari, est intra certum spatium deambulare. Idem:

Aut ante Deum pingues spatiat ad aras.

Festus: Spatiatorem pro erratore posuit Cato.

Spatium, non solum de loco dicitur, sed etiam de tempore. Cicero lib. 2. ad Herennium: Spatium ita consideratur, satis ne longum fuerit ad eam rem transigendam, scierit ne satis ad perficiendum spatij futurum.

Specialis, & hoc *Speciale*, significat nō tam particulare quàm propriū, & ueluti peculiare: sicut ait Iulius Capitolinus: Macrianorū familiam id speciale semper habuisse, ut Alexandrū Mag. in auro & argento exculptum semper haberent.

Speciatim, aduerbium, significat particulariter.

Species, effigies, facies, uel imago. Cicero lib. 1. *Offic*. Quæ autem specie quadā utilitatis, hanc Græci idēan uocant. Et in *Topicis*. In diuisione formarū, quas Græci idēas uocāt: nostri (si qui hæc fortē tractant) Species adpellāt. Item Cæsar Commentario quarto: Auxiliaresq; quibus ad pugnam non multū Crassus confidebat, lapidibus telisq; subministrandum, & ad aggerem cespitibus comportandū, speciem atq; oppugnationē pugnantū præberent. id est, demonstrationem, siue simulationem, pretextum, & quasi uelamentum. Quandoque Species sumitur pro adpectu & re uisa. Vergilius:

Non tulit hanc speciem furiata mente Chorebus.

Quandoq; pro pulchritudine seu deformitate: à *speciēdo*.

Vnde dicimus: Speciosus forma præ filijs hominū. Quandoq;

Species sumitur pro aromatibus. Macrobius libro ultimo *Saturnaliū*: Species & acres & calidæ, superficim (quum adponuntur) exulcerant. Hieron. in *Cant*. honilia, dixit aromata quidem species esse, sed non simpliciter: addidit enim: Species pigmentorum. Martianus Iureconsultus: Species pertinentes ad uestigal, cinnamomum, piper longum, piper album. Sic dicitur uicus *Speciarius*: à speciebus Arabis peregrinisq;.

Specificus, ea, cum, quod est particulare.

Specillum, diminutiuum, paruum specium, Cornelius Celsus lib. 5. Ante omnia autem specillum dimitti in fistulam cōuenit, ut quō tendat, & quā alte perueniat, scire possimus. Hinc auriculariū specillum dicitur, quod curandis auribus adhibetur. Est & Specillum, instrumentum quo oculos inungimus. Plinius libro 7. C. Iulius medicus dum inungit, specillum

per oculos trahens. Celsus lib. 7. Specillo super oculum inducatur. Specillum etiam instrumentum uitreum, quod oculis admoemus, quō facilius speciemus aliquid. Opilius Aurelius ait, Specillum uocari capræ barbam.

Specimen, pen. cor. experimentum, probatio, siue exemplar. Nam est illud parū, quod in mercibus emptori ostendi solet, ut in pannis: uel degustatio in esculentis. Cicero in *Tuscul*. Quid illud? num dubitas quin specimen naturæ capi deceat ex optima quaq; natura? Item Specimen, pulchritudo: & quod spectandū obijcitur, Specimen dicitur. Dicitur & in malum. Apuleius in *Flor*. Sed Marcius (quod stultitiæ maximū specimē) nō intelligens se deridiculo haberi, quædam deliramenta effutit.

Specio, cis, xi, ctum, apud antiquos in usu fuit: quod uidere significat. Vnde augures Specere, hoc est, inspicere aues dicebantur. Ennius: Vos epulo postquam spexit.

Eius compositis tantum utimur, Adspicio, Conspectio, Circūspicio, Despectio, Dispectio, Inspecio. Perspectio, Prospicio, Præspicio, Respectio, Introspectio, Suspectio, & Transpectio.

Speciosus, pulcher: semper enim in bonū accipitur. Quamuis Species mediū uocabulū sit. Verg. -Neq; enim specie fama uel mouetur. hoc est, nec præsentis deformitate, nec rumore mox futuro. Sic & formosus. licet forma indifferēter ponatur.

Specium, instrumentum teres & paruum, quo medici ad tentandum uulnecum ac fistularum uiam & profunditatē atuntur. Pacuuius: Ut medici faciūt, qui prius specio uulnus tentant. Fit autem à *specio*.

Spectabilis, spectatione dignus, & quasi admiratione dignus. Apuleius: Iubet construi pulchrum & spectabilem currum.

Spectaculum, dicitur id quod spectatur. hoc est, ludi qui spectantur. Verg. Noctē pluit tota redeūt spectacula mane. Liuius lib. 1. Indici deinde finitimis spectaculū iubet. Aliquādo dicitur ipsa spectatio. Cicero: O graue acerbumq; spectaculum. Aliquando locus unde spectatur. Suetonius: De spectaculo excitatus descendit. Liuius: Tum primum circo qui maximus dicitur, designatus est locus: diuisa loca patribus equitibusq; ut spectacula sibi quisq; faceret fori adpellati.

Spectatores, qui ad ludos spectandi causa cōueniūt. Plautus: Nunc spectatores, Iouis summū causa clare plaudite. Et Spectatores, probatores dicuntur. Terentius in *Eunuch*: Quum me ipsum noris, quā elegans formarum spectator siem.

Speciatus, probatus: cuius scilicet spectata iam uirtus est.

Vergil. -Sunt nobis fortia bello

Pectora, sunt animi & rebus spectata iuuentus.

Speciō, autem inspectio & contemplatio.

Specio, ctas, frequentatiuum. significat sape seu fixe intueor. Laetant. lib. 2. Spectare nos cælum Deus uoluit, utiq; nō frustra. Et refertur ad omnia: sed proprie ad uoluntatem. Vnde Spectacula dicta sunt. Interdum adprobo. Cice. lib. 5. *Tuscul*. Non igitur ex singulis uocibus philosophi spectadi sunt. Vnde & Spectatores pecuniæ dicuntur, qui eam probant. Interdum caueo, inspecio. Plautus: Spectandum ne tibi annulū det, neq; roget. Interdum tendo, & quasi respiciendo tendo. ut apud Ciceronem: Ad extremum si ad perniciem patriæ res spectabit, patriæ salutem antepones saluti patris. Quintilianus: Et quod ad pessimum spectat cumentum, miserabilis sis oportet, ut amator esse uidearis. Interdum comparare. Vergilius: Si ad uitulam spectes nihil est quod pocula laudes.

Spectra, simulachra. Cicero *Caes*. His autem spectris, etiam si oculi possent feriri. id est, imaginibus mentis.

Specula, la, accipitur pro loco edito & eminenti, unde aliquid longè uideri & speculari potest: siue sit mons, siue turris, siue lapis, siue arbor, siue quid aliud eminens. Verg.

-Specula

-Specula de montis in altum Deferar. Ovidius:

-In speculis omnis Abydos erat. Est & Specula diminutiū à spe, & significat paruum spem: quod fit blandimenti causa. Cice. Caelio: Hac tamen oblectabar Specula. scilicet Tullia. Ut enim à res recula: ita à spes Specula fit.

Speculare, & per apocopen **Specular**, et **Speculariū**, idē quod speculū. Interdū ponitur pro uitrecta, siue pro ocularijs: utpote olim facta ē speculari lapide trās lucido, nūc autē ē uitreis orbibus, uel tessellis plumbo iunctis. Vlpia. Specularia & uela, quæ frigoris causa uel imbrium in domo sunt, instrumento domus nō cōtineri, Cassius existimauit. Iuuenalis: Quæ uehitur clauso latis specularibus antro.

Specularis autē lapis dictus est, quod ad speculi similitudinem luceat, atq; imaginem reddat. Finditur in tenuissimas crustas. Plinius: Multi alucaria & à speculari lapide fecēre, ut operātes intus spectarent. Idem lib. 36. In Arabia quoq; esse lapidem uitri modo translucidum, quo utuntur pro specularibus, Iuba autor est. Speculariorum usum clarum transmittentium lumen, memoria sua prodijisse scribit Seneca in Epistolis. Qui item de Scipione ait, quod non in caldarium suum latis specularibus diem admiserit. Martialis:

Hibernis obiecta notis specularia puros

Admittit Soles, & sine fece dies.

Speculatoriū, à Cypriano sumitur pro specula & loco unde speculamur.

Speculor, à specula fit: quasi ē specula prospecto, uel ut uideā intendo. Vnde Speculatores, qui ē specula adspiciunt, uel in bello ante exercitum explorandi gratia mitti solēt. Per trāslationem Speculari ponitur pro scrutari, & exacte considerare. A quo fit compositum **Præspeculor**, quod est ante speculor. Suetoni. de Cæsare: Exercitum neq; per insidiosa uinera duxit unquam, nisi præspeculatus locorum situs.

Speculum, in quod aspiciunt, ac speciem, id est, imaginem nostram contemplamur. Quod datum nobis à natura fuit, ut nosmetipsos nosceremus, & formosi deuitaremus infamiā, deformes redimendum sciremus esse uirtutibus quicquid corpori deesset: sicut Socrates monebat adulescentes.

Specus, à specio. Est enim (ut in problematibus Plutarchus inquit) locus unde despicitur: & inde Spectacula dicuntur. Vnde Specula dicta est. Et Dicimus: Specus, cus, & Specus, ci, tam mascul. quā foemini generis: similiter & Specus, coris, pro spelunca: quæ à Græcis speleiū. Vnde Vergilius, ad imitationem Græcorum, speleā ferarū dixit. Gellius lib. 6. Sole medio & arido ac flagranti, specum quandam nactus remotam latebrosamq; penetro. Horatius lib. 3. Carmin.

Quæ nemora aut quos agor in specus. Inuenitur etiā hæc Specca, hoc Specum, & hoc Specu: & in plurali hæ Specus. Seruius docet, Specus apud maiores trium generū fuisse: quo hodie in numero singulari tribus tantum uimur casibus. In plurali à genere masculino habet omnes casus.

Spelæum, à nostris dicitur spelunca. Vergilius:

Certum est in syluis inter speleā ferarum Malle pati.

Sperchius, fluuius Thessalie, quem Pelion mons effundit, & uelocissimo cursu defluit in sinum maliacum.

Sperma, matris. Græcum est, & Latine semen dicitur: generale ad omnia femina.

Sperno, nis, spreui, spretū, fastidio, despicio. Antiqui etiā Spernere pro separare posuerunt. Ennius: Ius atq; æquum se à malis spernit Procul. Hinc fit compositū Desperno, quod est, ualde sperno. Varro: Homo ridiculus, & ab omni pube despretus.

Spero, ad dolorem & ad uoluptatem refertur. Vergilius: Hunc ego si potui tantum sperare dolorem,

Et perferre soror potero. Sperare (inquit) est futurum opinari, siue timere. Plinius lib. 11. Speratur largior prouentus. Hinc Bene spero, & Male spero dicimus. Aliquando Sperare, est existimare, seu credere, & tam de præsentī quā de præterito dicitur. De præsentī. Quintilianus: Facilis (ut animaduertere uos spero) defensionis meæ cursus est. De præterito. Idem: Et innocentiam quidem puellæ satis (ut spero) defendimus. Hinc Speratum ueteres dicebant cum qui uxorem petiit: & Speratam uirginem quæ petitur. Afranius: Curre & nuntia uenire, & mecum speratam adducere, ut uideat puellā. Postquam uerò sponsio facta erat, non sperata, sed uel dicta, uel pacta, uel sponsa uocabatur. A Spero, fit compositū Despero, & Insperatus.

Spes, spei, & Speres, ris, antiqui protulerunt. Varro: Quibus suā delectet ipse amicā, & sese speribus iactet suis. Idē: Sublimis speribus omnes deridet. Vnde Aspere, quasi sine sperere: & Prospere, pro sperere. In plurali habet omnes casus, & maxime Spes & Spebus. Hieronymus in libris Macchabeorum: Noli extolli uanis spebus. Est autē Spes, opinio futurorū: referturq; tam ad mala quā ad bona. Huius diminutiū est Specula. De quo supra: Et compositum Expes, sine spe.

Speusici panes, dicti sunt à festinatione. σπυσιον enim Græcè, significat festino.

Speusippus, philosophus Atheniensis, Platonis ex sorore nepos: qui octo annos Platonicæ scholæ præfuit. Ferūt hūc senio cōfectum, sibi mortē cōsciuisse maxore impulsam. Plutarchus uerò scribit, illum pediculis effruescētibus interiisse. Primus inuenit, quo pacto ex gracilioribus lignis fierent uasa capacia.

Sphæca, Græci dicunt uestim. δ σφῆς σφικός. Vnde Pseudosphæces, falsa mentitaq; uestia dicitur.

Sphæra, Latine globus. & id est, quod ex omni parte rotundum adparet. Nam Græcè σφαῖρα dicta (ut Eusebius lib. Præpar.) quasi sphæra. hoc est, corpus æthereum. Manilius: Ingenti sphæra totum præcingit Olympum.

Higinius. Sphæra, est species quædam in rotundo conformata, omnibus ex partibus æqualis adparēs. Quidā autem Sphæram sine ph. scribendū putauerunt. Huius diminutiū est Sphæcula, uel Sphæcula, parua rotunditas. Suidas: Σφαῖρα ἀνὶ βολῆς τῆς δὲ σφαῖρας εὐρεσις ἀνὰ γὰρ τὴν ἡ κεκρυφαία γραμματικὴ νομιστάς, τῇ ἀλλοτρίῳ θυγατρὶ ἀνατρίθισι. Id est, Sphæram inuenit Anagallis Nausicæ Coreycensis Grammatica, Alcinoi filiæ obtulit. Pro pila lusoria etiam ponitur.

Sphæristerium, locus balnei, specie rotunda: in quo uaria exercitationum genera ueteres habuere. Plinius in Epistolis: Apoditerio suppositum est sphæristerium: quod plura genera exercitationis, pluresq; circulos capit. Sed in primis ad exercitium pilæ deputatus est: quam Græci σφαῖραν adpellāt. Nam σφαῖρα significat pila ludo. Lampridius: Post lectiōnem operam palastræ, aut sphæristerio, aut cursui, aut luctaminibus mollioribus dabat.

Sphæromachia, pilæ lusoria certamen, à sphærica circulariq; figura dicta est.

Sphennida, pilæ genus, grossius quā pila paganica, tenuius quā follis. Ex panno ferè fit: aliquando ex pelle. Cc.

Spheote, una est ex duodecim urbibus Atticæ. Cornucopiae.

Sphigmos, σφιγμός, id est, pulsus, & definitur quod sit distensio & cōtractio indiuisibilis arteriæ & cordis. Vel pulsus, est subsultio & palpitatio, uel ebullitio uenæ & arteriæ.

Sphinx, gis, uel gos, & Spingium, monstrū apud Thebas: cuius caput & manus puellæ, corpus canis, alæ auis, uox hominis, unguis leonis, cauda draconis. Et (ut inquit Plinius lib. 9.) à stringēdo dictū. hoc est, ἀπὸ τῆ σφιγγειν. Quod qui-

tt 4 dem

dem monstrum Chimera produxit ab Orco compressa. Dictū Sphinx, quod cogeret transeuntes consistere; quibus enigma proponebat, quidnam id esset in orbe terrarū, quod quaternis primū pedibus inābularēt, inde tribus, duobus porro, atq; mox tribus, et postremo quaternis. Quos nesciētes diluere, sublatos in rupē agebat prācipites. Oedipus illac iter habēs, enigma diluit. Quum hominibus offertur, si illum prāsentiat saluatur: si uerō bestia prius hominem senserit, perditur homo. Albertus magnus lib. 2. 2. de Animalibus, inter simiarum genera enumerat Spingā insignem, duabus in maxilla maculis nigricantibus, cauda coloris subnigri oblonga. Solinus. Inter simias habentur et sphinges uillosae comis, mammis prominentibus, dociles ad feritatis obliuionem.

Sphondylium, internodiū seu uertebrae spinæ. Dicitur et Sphondylus, penul. prod. Sunt autem decē et septem sphondyli: quorum duodecim spinam faciunt, reliqui uerō lumbos. Sunt et qui Sphondylos dicant cubos. Seneca et Macrobius uidentur accipere pro quodā piscis genere, quem iuniores schinalem distitāt. Aristoteles Sphondilēnā uocat. Plinius lib. 27. Ceterum nullum animal radices a nobis dictas attingit, excepta sphondyle: quæ omnes persequitur serpentes. Genus id serpentis est. Sed et calculus is æneus, quo suffragia sua iudices Athenis dabāt. Sphondylus uocabatur, ut est apud Iulium Pollicem: Sphondylus etiam uerticulum dicitur adpositum fisis, ut nendo melius uertantur. A cuius similitudine callus siue caro interior ostreorum omnium Sphondylus dicitur. Plinius lib. 32. Intus pro sphondylo. Martialis eo utitur pro animallium osculis, libro septimo.

Rasos tepenti sphondylos sinu condit.

Est et salsamenti cuiusdā genus Sphondilos, secundū Atheneū.

Sphragide, lapidis genus, sic dicta quod optime signet. ὀφθαλμοῖς enim Græci signare dicunt. Cornucopiæ.

Sphyrena, piscis: qui et cestra, ut Pollux inquit.

Spica, cæ, et **Spicus**, et **Spicum**, dicitur, quum per culmū folliculum, id est, extremū tumorē, aristæ adhuc tenues, in modū spiculi eminent. Abusiue tamen et de maturis frugibus dicitur, et de quocūq; acumine, ad spicæ similitudinem factio. Dicta Spica, a spe. ut inquit Varro. Nā quum fruges in spicā exit, speciem præbet hominibus. Spica in hordeo et tritico tria habet continētia: granū, glumam, aristam. Sciendum est, a Spicus utrūq; numerum esse: a Spicum tantū singularem. Cicero in Arato: Spicum illastre ferens insigni corpore uirgo. Est et signum in cælo oriens in Virginis parte decima. Firmic. Quicūq; in ortu spicæ natus fuerit, erit ruralibus officijs semper adplicatus, et multas fruges horreis condet.

Spica mutica, quæ non habet aristam. Aristæ enim quasi cornua sunt spicarum.

Spiceus, cca, ceum, quod ex spicis est. Tibullus:

Flaua Ceres tibi sit nostro de rure corona Spicea.

Spicifera, a poetis dicitur Dea Ceres.

Spicilegium, collectio spicarū. Varro: Ad corbem melle facta spicilegium uenire oportet: aut domū legere stipulam.

Spico, cas, spicas emitto. Plinius lib. 19. Grana in stipula crinito textu spicantur. Vnde inspico, cas, penulti. prod. quod est, ad spicarum similitudinem incido uel fodio. Hinc Spicatus, tum, quod habet spicas. Idem lib. 21. Aliud rursum spicatarū genus herbarum.

Spiculatores, dicti sunt satellites principum, a spiculis quæ gestant. Cornelius Tacitus: Dilapsis spiculatores, cætera cohors non adspersa concionantem. Quidam etiā accipiunt spiculatorem pro carnifice.

Spiculo, las, cuspidem acuo. Plinius lib. 11. Telum uerō perfo-

diendo tergori quo spiculauit ingenio?

Spiculum, lancea breuis: seu (ut Vegetius ait) telū missile: cuius ferrū est triangulū, unciarum nouem: hastile pedū quinq; et semis. Antiqui pilum neutro genere uocauerunt. Ad huius ictum exercebantur milites, quod arte et uirtute directa, scutatos pedites, et loricated equites, saepe trāsuerberabāt. Nūc Spiculum dicitur. Ab hoc genere telorum Spiculatores dicti.

Accipitur et pro sagitta. Vergilius:

Spicula conuerso fugientia dirigit arcu.

Aliquando sagittæ ferrum, seu cuspidis ipsa et aculeus: ut sunt spicula sagittarum, et aculei apium. Curt. Alexander sagittæ ictus est, quæ in medio crure reliquerat spiculū. Ver. de Apib.

Et spicula cæca relinquunt Adfixæ uenis.

Dictum Spiculum, a spicarum specie.

Spilumenen, Græci dicunt inquinatam et sordidam mulierem. Psilumenen uerō glabram et depilem. unde nomen etiam psilothro.

Spina, sentis qua pungimur. Hinc Spineus, nea, um, ut, Corona spinea, quæ ex spinis facta est. Spinus, a, um, spinis abundas. Spina etiā dicitur a collo usq; ad natium flexū: depressa quasi uallis est, inter colles quos uocant dorsa. Plinius lib. 11. Spina, lumbus offesa, sed tereti structura, per media foramina a cerebro medulla descendente. Esse ei naturam quam cerebro colligunt: quoniam præterui eius membrana modo incisa, statim expiretur. In spinæ igitur parte superiore scapulæ, a lateribus dorsa: quæ omnia dicuntur terga.

Spineoli, ex spinis fructus sunt, qui dicuntur et pruncoli: ignoti prorsus ueteribus. Cornucopiæ.

Spinter, fibula in humeris, aut armilla. ut inquit Priscianus: Plautus in Menæh. Iubeas spinter nouum reconcinnarier. Hoc armillæ genere mulieres utebantur, brachio summo sinistro: solisq; fœminis decorem fuisse, uestem longè lateq; diffusam, ad ulnas cruraq; ab oculis defendendas.

Spintrix, dicti sunt repertores monstruosæ libidinis, noniq; concubitus. Sueto. in Tyber. Monstrisq; concubitus repertores, quos spintrias adpellabat.

Spinturnix, inauspicata auis: quæ et incendiaria dicitur.

Spinus, pyrorum seu prunorū arbor: quod spinis referta sit. Vergilius lib. 4. Georgicorum:

Eduamq; pyrum et spinos iam pruna ferenteis.

Spio, Nympha, a speluncis maris, in quibus habitare Nymphæ dicuntur. xix enim spelunca est. Cornucopiæ.

Spirabile, uitale, quo spiramus. Vergilius lib. 2. Aeneid.

Per sidera testor,

Per superos, atq; hoc cæli spirabile lumen.

Cicero tamen Spiritabile dixit, in lib. de Natura Deorum.

Spiraculum, spiramentum. Vergilius: Sæui spiracula Ditis. Hieronymus in Gene. posuit pro ipso spiritu. Et inspirauit (ait) in faciem eius spiraculum uitæ.

Spiræ, sunt reuolutiones siue circuli, qui in se ipsos non reuerunt. Hinc in ornamentis capitis matronarū, et in serpentibus est Spira, quū se in gyrum uoluunt. Vnde et pro serpētibus quādoq; ponitur. Plinius lib. 9. Lolliam Paulinam, quæ fuit Caij principis matrona, uidi smaragdīs margaritisq; operatā, altero textu, fulgentibus toto capite, crinibus, spiris, auribus, collo, monilibus, digitisq;. Vergilius lib. 2. Georg.

Nec rapit immensos orbes per humum, neq; tanto

Squammeus in spiram tractu se colligit anguis. id est, in circulum. Et lib. 2. Aenei. Spirisq; ligant ingentibus, et iam Bis medium amplexi. Seruius: Spiras, nodis. Vnde et bases columnarum Spirulas dicunt. Nam proprie Spira, est uolubilis funium: puta quum funis nauticus in orbem conuolutus est.

tus est. Item Spira dicitur funis, qui à pileo ad fauces distenditur, & sub mento alligatur. Iuue. — De faucibus aurea quæ se Porrigit, & longo iactetur spira galero.

Item dicitur basis columnæ, unius tori aut duorum. Plinius: In Epheſiæ Dianæ æde primum columnis spiræ subditæ, & capitella addita. Item Spira genus operis pistorij. Ennius etiâ Spiram hominum multitudinem uocauit.

Spiramentum, est per quod exit spiritus. Verg. li. 4. Geor.

— In tellis certatim tenuia cæra Spiramenta linunt.

Spirarchus, quasi primipilaris, aut cohortis præfectus.

Spirituale, & per syncopiam Spiritale, idē quod spiritus.

Spiritus, halitus. Idem enim sunt spiritus, halitus, & anima.

Plinius: Animæ leonis uirus graue: ut si pestilens hominis tantum anima infici uoluit pluribus modis. Aliquando etiam spiritus dicitur uentus.

Spiro, ras, exhalo. Plinius: Hæc duo genera fistulis spirant, quæ ad pulmonem pertinent. Aliquando Spirare, emittere est: & sic construitur cum adcusatio. Vergilius:

Ambrosiæq; come diuinum à uertice odorem Spirauère. Colu. lib. 1. Reliquisq; immundicijs tetrum odorem spirantibus. Si autem de morte fit sermo, absolutum est. Huius uerbi composita sunt Adspiro, Conspiro, Exspiro, Inspiro, Interspiro, Prospiro, Respiro, & Suspiro.

Spissigradus, qui frequenter passuum motu in ambulando utitur. A quo Spissigradior, & Spissigradissimus. Plautus: Homines spissigradissimos tardiores quàm corbitæ sunt in tranquillo mari. Cornucopiæ.

Spisso, sas, spissum facio. Cuius composita Inspisso, & Conspisso, quod est, totum simul denso. Colu. lib. 8. Atq; ubi duratus est, uehementius premitur, ut conspissetur caseus.

Spissus, a, um, proprie densum significat, à sepium densitate. Verg. — Scrobibus superabit terra repletis Spissus ager.

Quandoq; significat tardum. Plautus: Spissum hoc est amanti dicere ueniet. Idem: Quia quod bene pronuntiant haruspices perspisse euenit: id quod male pronuntiant, presentancum est. Hinc Spissitas, & Spissitudo.

Spitama, σπιταμή, id est, palmus: qui constat ex duodecim digitis. August. super librum Exodi: Spithamum esse mensuram extentæ palmæ, à fine pollicis usq; ad finem digiti.

Spirillum, barba capræ.

Splen, dicitur qui & lien. Celsus lib. 4. Splen in sinistra parte est intestino innexus, natura mollis & rarus, longitudinis & crassitudinis modicæ.

Splendo, es, ui, luceo. unde Splendescō, scis. Splendidus fio. Apulcius: Quum iam aurora splenderet. Huius compositum Resplendo.

Splendidus, da, dum, clarus, fulgens. Et Splendidi dicuntur, qui operas suas ad liberalitatem cōuertunt: econuerso sordidi, auari. Horat. Quatinus id facis ut quidā memoratur Athenis. Sordidus ac diues. Et alibi:

Obijciat nemo sordes. id est, auaritiā.

Splendor, lux. Per translationem ponitur pro decore, dignitate, gloria. Vnde Splendor nominis, Splendor familiæ, Splendor uirtutum. hoc est, claritas.

Splendophorus, proprium nomen ex Græco & Latino compositum: quasi splendorem ferens. Cornucopiæ.

Spleneticus, qui ex splene laborat.

Splenium, est (ut Iulius Pollux inquit) caput splenis pinguis. Hinc Splenia, uelut per similitudinem dicuntur facta ex panis laneo uel lineo: quæ ad curam corporis superimponi solent. Plinius: Superimponi oportet splenium è melle decoctum.

Spoletium, cum i, ante um, ciuitas in Umbria: quæ nunc du-

catus Spoletinus dicitur, non Spoletanus: sicut ab Aretio Aretinus. Martialis: De Spoletinis quæ sunt cariola lagenis, Malueris, quàm si uina falerna bibas. Sic Cicero lib. de Claris orat. P. Cominium Spoletinum dixit.

Spolio, lias, priuo. Tractum à militibus. Spolia enim dicuntur, quæcūq; hosti detrahuntur. Terent. in Hecy. Quin spolies, mutilas, laceras. Huius composita sunt Despolio. Dispolio, uarie spolio. Ambrosius: Hi autē dispoliant quæ accepimus indumenta gratiæ spiritualis. Expolio, perfecte spolio. ut apud Apostolum: Expoliantes uos ueterem hominem, induite nouum.

Sponda, latus lecti. Nam Spondæ sunt tabulæ, quæ utrinq; lectum sustinent. Martialis: — Nec nudi sponda grabati.

Spondeo, des, spondeo, sponsum. uide in dictione Despondeo. Eius composita sunt Consppondeo. unde ueteres Conspensos dicebant, fide mutua obligatos. Et Conspensores, sibi inuicem promittentes. Cicero Leptæ: De negotio tuo, quod sponsores pro Pompeio, si Galba consponsor tuus redierit. Despondeo, & Respondeo, de quibus alibi.

Spondeus, pes duabus syllabis longis cōstitas. Legitimus pes: qui in Heroico uersu omnem sibi uendicat locum: licet raro quinto loco reperiatur. Dictus, quod in sacrificijs & libamentis eo maxime ueterentur. Nam σπονδία libamentum fœdusq; ac sponsonem significat.

Spondium, fit è plūbo, sicut ex ære quod deraditur ex parietibus fornacū, mixtis scintillis, aliquando etiâ carbonibus. Cc.

Spongia, apud antiquos in usu erat tergendarum mensarum: adhibebaturq; ad obscœna emundanda. Martialis:

Hæc ubi forte datur tergendis spongia mensis.

Seneca lib. 10. Epist. Vnus è Germanis lignū id quod ad emundanda obscœna, adhærente spongia, totum in gulam firmit, & in præclusis faucibus spiritum emittit. Accipitur & Spongia pro asparagi satui radice. apud Plin. & Col.

Spongiare, significat spongia extergere: quo frequenter utitur Apitius.

Spongites, gemma est à Spongiæ similitudine. Hæc tamen interdum rufa inuenitur. Cornucopiæ.

Sponsalia, liorum, promissio siue contractus stipulationū futurarum nuptiarum. Sponsalia hoc modo fiebant. Qui uxore ducturus erat, ab eo unde ducenda erat stipulabatur eam in matrimonium ductum iri. Qui daturus erat, itidem spondebat daturum. Is contractus stipulationum sponsonumq; dicebatur Sponsalia.

Sponsalis, & hoc Sponsale, quod ad sponsonem pertinet. Vnde Sponsalis dies dicitur, quo puella promittitur.

Sponsio, nō solū promissio dicitur: sed etiâ actionis genus est. Caper. Religione sancitur fœdus: at sponsio poena. Paulus Iureconsultus Sponsonem dici adfirmat, nō solū quæ per sponsi interrogationem fit: sed etiam omnem stipulationem promissio nemq;. Et Sponsor, pro fidciussore quandoq; ponitur.

Sponso, sas, frequentatiuum. à quo Desponso, sas, & Desponsor, saris.

Sponsus, sus, sponsio. Seruius Sulpitius: Si post eas stipulationes uxor non dabatur: qui stipulabatur ex sponsu agebat, iu-dices cognoscebant.

Sponsus, sa, sum, participiū. Terentius in Eunuchis: Scis sponsum mihi? & deest esse.

Spontalis, & hoc Spontale, idem significat quod spontaneum, ultroncum. Apulcius lib. 4. Quumq; nulli nostrū spontale parricidium suadens persuadere posset, gladium per me-dium pectus ictu fortissimo transadigit.

Spontē, aduerbium, significat naturaliter. ut, multæ arbores spontē nascuntur. id est, naturaliter, & nō ab hominibus satæ. Aliquando

Aliquando significat sine requisitione. ut, Spontè ad te uenio. Capitur nonnunquam nominaliter, & in ablatiuo tantum. ut, Sponte mea, Sponte tua. Vergilius: Sponte sua sandix pascetes uestiet agnos. Hinc Spontaneus, nœc, nœcum, quod est uoluntarium, aut naturale. Ambrosius: Terra autem spontaneos fructus germinat: aut creditos uberiore cumulo refundit.

Sporades, insulæ quædam circa Cretam in mari Carpathio. sicut Strabo lib. 10. scribit: Dictæ quod in mari sparse sint. Sunt autem harum nomina: Hellenœ, Phocusa, Hecaria, Schimusa, Polegrados, Thera, Anephæ, Astypalia, Lagusa, Ion: ubi sepultus fertur Homerus.

Sporos, Græcè, Latine semen dicitur.

Sporta, quæ & Sportula, aut à sparto herba, quæ frequens apud Hispanos nascitur: aut ab asportado uasis genus, quasi fiscella. Sallust. lib. 2. Histo. E muris canes sportis dimittebant. Et quoniâ in sportis pecunia, quâdoq; etiâ cibus in quotidianum usum deferri solebat, modò pro distributione ad populum, modò pro ipsis cibis sumitur. Suetonius in Claudio: Exhibuit anniuersarij in castris prætorianis, sine ueneratione adparatuq; iustum atq; legitimum, in septis ibidè extraordinarij & breue, dicrumq; paucorû: quodq; adpellare cepit Sportulam, quia primum daturum se dixerat, uelut ad subitâ dictamq; cœnulam inuitare se populum. Idem dicit, Neronem cœnas ad sportulas reuocasse. id est, ad parua cœuiua. Iuuen. Nonne uides quanto celebretur sportula fumo? Erat & Sportula locus in atrio domus, ubi proponebantur eo die, quæ dono danda erant. Diminutiû à Sporta est Sportula, à quo fit Sportella.

Spudacten, quidâ interpretatur amator. Hiero. lib. de uiris illust. ubi de diuo Luca ait: Sed & Tertullianus, uicinus corû temporû, refert presbyterû quendâ in Asia *σπυδακτὴν*, id est, amatorê Pauli, conuictû apud Ioannem, quod autor esset libri, & cœfessum se hoc Pauli amore fecisse, loco excidisse.

Spuma, sordes earum rerû à quibus eijcitur. Verg. -Spumas salis ære ruebant. Hinc Spumeus, & Spumosus.

Spumo, mas, spumâ facio, à quo Despumo, de quo alibi.

Spuo, spuis, spui, sputum, saluam emitto. Verg. lib. 4. Georg. Nanq; aliæ turpes horrent, cœu puluere ab alto Quum uenit, & terram sicco spuit ore uiator Aridus: Huius composita sunt Conspuo, simul spuo, uel sputo aliquem fœdo. Lactantius lib. 4. Post hæc conspuerunt in faciem eius. Plaut. Ab omnibus derisus atq; consputus. Despuo, Exspuo. Inspuo, in aliquem spuo. Plinius lib. 22. Traduntq; comman-ducata ea, si inspuiatur, mori serpentem. Respuo, repudio, & quasi cum spuito per contemptum reijcio. Lactantius lib. 1. Hanc totam opinionem, quasi à poetis confictam, Sallustius respuit.

Spurcitia, & Spurcities, immunditia. Lucretius lib. 6.

At contrâ nobis cœna teterrima quum sit, Spurcities eadem porcis hæc munda uidetur.

Spurco, cas, fœdo, uitio. Celsus Iureconsul. Quum ego agi posse Aquilia, qui uinum spurcauit, uel effudit, uel acetu fecit, uel alio modo uitiauit. Plautus: Spurcatur nasum odore illutibili. Antiqui Spurcum uinum dicebant, cum aqua mixtû: tanquàm non amplius purum foret: aut igne calefactû: aut mustû antè quàm deferuescat. Hinc fit compositum Conspurco. Columel. lib. 9. Nam supersiliens auis, proluuie uentris cibos & aquam conspurcat.

Spurcus, ca, cum, quod est impurû, obscœnum, lutulentum. A spuendo dictû, quod tale sit ut de eo spuatur. Plautus: Tot noctes reddat spurcas, quot puras habuit. Aliquândo ponitur pro

fœtido. Apuleius: Tam multæ res spurcæ & graues nares infestant. Aliquândo pro uehementi, aspero. Cice. Iactati tempestate spurcissima. Colu. Atq; in his ipsis haberet cognitû quid recusaret collis, quid campestris positio, quid humidus & graminosus, quid siccus & spurcus ager. Aliquando pro sauo, & sanguinario. Varro: Spircus gladiator & carnifex.

Spurius, incerto patre natus, ab *σπυρις*, seminare: quia nihil habet à patre nisi semen. Vnde Spurius uersus dicimus, alterius, aut incerti autoris. Ausonius:

Quiq; notas spurijs uersibus adposuit. Seruius: Spurius dicitur, qui ex muliere nō nota ortus est. Inter prænomena antiquorum duabus literis Sp. spurius notatur.

Sputamen, idem quod sputum. Hieronymus in libro Iud. Quomodo si rumpat quis filum, idem quod stupa contortum sputamine.

Sputo, tas, frequentatiuum. Plautus: Nam illic isti, qui sputatur interdum morbus uenit.

Sputum, salua, quod à pus descendit. Dicitur & Sputus, tus. Lactantius lib. 4. Dabunt autem Deo alapas, manibus incestis, & impurato ore expuent uenenatos sputus.

S A N T E Q.

S Quidam uestem, pro squalida ueste dixere ueteres. Ennius: Fleuere lachrymis uestè squalidâ & sordidâ. Cc.

Squalleo, les, lui, à squamarum crebritate & asperitate dictum. Vnde & Squallens, pro fulgenti, pleno, diuite, onerato, abundantiq; ponitur. Quicquid enim nimis inculcatum obstatumq; aliqua re erat, ita ut incuteret uisentibus horrorem, Squallere ueteres dicebant. Vergilius lib. 12.

Per tunicam squallentem auro latus haurit apertum.

Hinc postea tractû est, ut corpora inculca, & ueluti squamosa alta congerie sordium, squallere dicantur. Idem lib. 2. Squallentem barbam, & concretos sanguine crines.

Et lib. 1. -Squallent abductis arua colonis.

Squalidus, sordidus, incultus. Vnde ager non aratus, Squalidus dicitur. Aliquando ponitur pro fulgenti. Vergilius: Alter erit maculis auro squallentibus ardens.

Squalor, inquinatio, sordes. Gellius: In corporibus incultis squamosis alta congerie sordium, Squallor adpellabatur.

Squammæ, quibus corium piscis, aut serpentis tegitur. Hinc Desquammo, mas, quod est, squammas detraho. Plautus in Aulularia: Dromo desquamma pisces. Ab harum similitudine locicarum quoq; catenule Squammæ dicuntur.

Vergilius: -Quem pellis ahenis,

In plumam squammis auro conferta tegebat.

Squammificus, squammis squalens. Cornucopiae.

Squarofus, à squamarum similitudine dicitur, cuius cutis exurgit ob asiduam illuuiem. Lucilius:

Varonem ac rapicum squarosa incondita rostra.

Squatina, ex planorum piscium genere: quo (propter squallorem, hoc est, asperitatem cutis) ligna & ebora poliuntur.

Squillæ, genus arboris. Varro lib. 1. de re Rustica: Alia in mari, ut palmas & squillas.

Squinitij, erant Italiæ populi: quos Sabellos & Samnitas uocat Plinius libro tertio.

S A N T E T.

S Tabilio, lis, stabilem facio, firmo. Plautus in Amphitryo.

S Regiq; Thebano Creonti regnum stabiliuit suum. Hinc Cōstabilio, quod est, totum stabilio. Idem in Capti. Ego rē meam constabiliui, quum illum emi de præda ab quæstoribus.

Stabilis, qui est aptus ad standum.

Stabulariæ mulieres, (inquit Augusti. lib. 8. de Ciuitate Dei) dicuntur quæ exercent stabulum, & uiatores mercede pascunt

pascunt. Vnde apud Ambrosium legimus, Helenam Constantinam matrem stabulariam fuisse.

Stabularius, hospes uiatores precio recipiens. Apuleius: Summo sarcinulam, et precio mansionis stabulario per soluto, caepissimum uiam. Vlpianus: Caupones et stabularios eos aequae accipiemus, qui cauponam et stabulum exercent. Et Stabularius dicitur, qui stabuli, hoc est, loci ubi animalia stant, curam gerit. Colu. lib. 7. Hic enim recognosci grex poterit, numerusque constare, si uelut ex militari disciplina intra stabularij castra manserint.

Stabulo, las, neutrum, et Stabulor, deponens, significat sto, diuercto, et quasi stationem habeo, siue etiam in stabulo gubernor. Varro lib. 1. de re Rustica: Si prata sint in fundo, neque pecus dominus habet, danda opera, ut pabulo uendito, alienum pecus in suo fundo pascat et stabulet. Colu. lib. 7. Si idoneis temporibus ad praesepe, ad aquam, ad exercitationem pecus duxerimus, curaeque fuerit ut stabulentur sicco in loco: ne humore male decant ungulae. Quod facile uitabimus, si stabula roboreis asseribus constrata, aut diligenter subinde emundata fuerint humo, et palea superiecta. Statius lib. 1. Theb. — Geticaeque pecus stabulare sub Haemo. Ouidius lib. 13. Metamor.

Hoc pecus omne meum multae stabulantur in antris.

Gellius: Tuberio in historiis scriptum reliquit, Attilium consulem in Africa apud Bragadam flumen grande fecisse aduersus serpentem, in illis locis stabulantem, praelium. Hinc Stabulatio, mansio in stabulo. Colu. lib. 7. Calore boues sub dio, frigoribus intra tectum manere oportet. Itaque hyberna stabulatio eorum praeparanda est. id est, locus stabuli, uel ubi stabulentur.

Stabulum, a stando: locus dicitur, in quem longo itinere fessi succedere solent: quod et diuersorium, et hospitium dici solet. Vnde et Prostibula meretrices dicuntur, quod quaestus copiosioris gratia, concurrentibus illuc aduenis, mansiones ante stabula habere. Petronius in Satyr. Sed nec uiam diligenter tenebam, quia nec quod stabulum esset sciebam. Hinc Stabula dicuntur loca generaliter, in quibus armenta gregesque constunt, in agris, et sub dio: ueluti quaedam stationes animalium. Nam ubi equi tenentur, specialiter equile: ubi oues, ouile: ubi fues, haram dicere. Bouile quoque: a bobus: caprile a capris nomen traxerunt. Vnde Vergilius.

Quatuor a stabulis praestanti corpore tauros Auerit. Idem: Interea quum iam stabulis saturata moueret Amphitryoniades armenta, abuturque pararet.

Potest etiam praesepe in hospitij Stabulum dici. Apuleius: Durissimo casui meo seruicens, ad equum illum uectorem meum probissimum in stabulum concedo: ubi alium etiam Milonis quondam hospitis mei asinum stabulantem inueni. id est, quasi hospitantem. Stabulum etiam sumitur pro quacunque statione seu habitatione et loco, ubi quis stare consuevit. Vergilius: Ardua tecta petit stabuli et de culmine summo

Pastorale canit signum. A Stabulum, fit Prostibulum.

Stachys, σάχης Latine spica. Vnde Nardi stachys. id est, nardi spica: ex qua unguentum generosum concinnatur. Nam (ut scribit Plinius) unguentarij non solum folia, sed etiam spicas nardi in unguento celebrant. A folio uero nardi, foliata nuncupantur unguenta nardina.

Stactis, myrrhae flos adpellatur. Hieronymus: Narrat et hi qui aromatum nouere uirtutes, Stactem florem esse myrrhae. Haec et gutta alio nomine dicitur, siue stilla, et aloë. Vnde in Euangelio legimus, quod Nicodemus centum libras myrrhae et aloës ad sepeliendum dominum praeparauit.

Stadiodromi, dicti sunt, qui in stadio cursu certant. Iul. Fir-

micius: Si Mars respexerit leporem caelestem in horoscopo, faciet stadiodromos. Stadiodromos etiam locus, in quo ludi et cursus exercentur. Plinius lib. 34. Eundem uicit et Icontius, qui fecit stadiodromon astylon, qui olympiae ostenditur.

Stadium, Latine curriculum siue locus, in quo equi homines uel currunt, et certant athletae. Nam et Domitianus inter caetera stadiū extruxit. Dictū Stadiū, ἀπὸ τοῦ στάδιον. hoc est, a statione: quod Hercules eo spacio uno spiritu confecto constitisset. Nam clarissimum fuit curriculum stadij Olympij: quod Hercules suis pedibus metatus fertur, continetque octauā mille passuum partem, quod centum uiginti quinque nostros efficit passus. hoc est, pedes sexcentos uiginti quinque, ut scribit Plin. Quae mensura octies, efficit mille passus. Dicimus autem: Curro stadium, in stadio, et per stadium.

Stagno, gnas, stagnū facio, aquā cōtineo. Verg. lib. 4. Geor. Nam quos Pellei gens fortunata Canopi, Adcolit effuso stagnante flumine Nilum. Et dicimus Stagnare aquam, quum non effluit, neque sorbetur. Plinius: Vbi marini fluctus effusi stagnare solent. Et Stagnare terram, quae non absorbet, sed continet aquam. Idem: Agris humidis atque stagnantibus. Huius compositum est Restagno, quod est exundo. ut apud eundem lib. 9. Idem tradit in Paphlagonia effodi pisces gratissimos cibis terrenos, altis scrobibus, in his locis ubi nullae restagnent aquae.

Stagnum, a stando, dicitur aqua stans. Vergilius Stagnū pro parte maris profundissima posuit: quod ea minime moueatur, semperque stet. id est, quiescat.

Emissamque hyemem sensit Neptunus, et imis

Stagna refusa uadis. Stagnum etiam metallum est. a quo Stagneus, gnea, gneum. Plinius lib. 30. Pyxide stagnica dixit. Hoc et Stannum dicitur.

Stalagnium, genus inauriū fuisse ostendit Nonius, allegans Caelium qui ait: Ex auro eius stalagnium domi habeo.

Stamen, a stando, quod eo stat in tela omne uelamentū: eo quod firme stat dum textitur: non id quod hinc inde trahitur. Subtegmen, quod subit stamini. Dicitur etiam Stamen, quicquid in colo ad nendum ponitur. Hieronymus ad Fabiolam: Ex quibus facta fila retorquentur, cum subtegmine trium colorum hyacinthi, cocci, purpure, et cum stamine byssino.

Stannum, plumbum, a stando dici uidetur, quod in fornacibus primū fluat, ac per se stet. Quod et sagnum, et Graece castiterum, siue catiteron, siue castirion, immutatis ab Homero literis. Nam plumbi sunt duo genera: nigrū scilicet, et album. Hinc Stanneus, nea, neum. Vnde uasa Stannea.

Stapedes, pen. cor. machinula ferrea, in quibus pedes habere solemus dum equitamus.

Staphile, uitis alba: quam alij ampeloleucen uocant, alij melothron.

Staphilus, Sieheni filius, primus aquā uino miscere docuit.

Staphis, uitis est, cauliculis nigris rectis, folijs labruscae: fert folliculos uerius quam acinos, uirides, similes ciceri. Cc.

Staphylinus, pastinaca agrestis. Colu. lib. 10. Tum agrestis pastinaca, et eiusdem nominis edomita: quam Graeci Σταφύλινος uocant. Haec etiam Staphys dicitur. Palladius. Staphys agria perimit pediculos gallinarum.

Staphys, vide in dictione Staphylinus. de quo modo.

Stare, a sto, stas, steti, statū: proprie significat in se et sua mole consistere. Et non tantum de animatis, sed de inanimatis quoque dicitur. ut: Nauis stat, Flumen stat, Currus stat, Sol stat. Vnde Solstitium. Item auis in aere stat, Arbor stat. Vergilius: Stabat acuta filex. — Item Stare, significat erectum esse. Seneca: Alios stantes, alios genibus flexos uidisses: sedentem aut cubantem

cubantem neminē. Itē Permanere, durare. Cice. Facere promissa, stare conuentis, reddere depositum. Vergilius: Et bene apud memores ueteris stat gratia facti. Item horre- re. Cæcilius: Stat ager sentibus. Item plenum esse. Verg. -Iam puluere cælum Stare uident. Item prominere. Lucilius: Hic corpus solidum inuenies, hic stare papillas, Piclor marmoreo. Item præstitutū esse, & immobilē. Verg. Stat sua cuiq; dies- Ouidius: Sic stat sententia. id est, immobilis & fixa est. Item in animo esse. ut, Stat conferre manum Aeneæ. Itē positū esse. Verg. Omnis in Aescanio chari stat cura parentis. Item quiescere. Apuleius: Dum fortē starent in taberna luden- tes. Item in pristino statu manere. Vergilius: Troiaq; nunc stares, Priamūq; arx alta maneres. Item Constare, in precio esse. Liuius lib. 23. Multoq; sanguine ac uulneribus ea Poenis uictoria stetit. Gellius: Magno ei stet, ea nocte absentē fuisse. Quintil. Neq; ipse hoc periculū igno- ro, expertus non leui documento, quanti steterit mihi, quod semel imperata nō feci. Stare firmū, est nō moueri: sed constan- tem esse. Liuius: Resistis autem aduersus famā rumoresq; ho- minum, si satis firmus steteris. Stare per me, per te, per illum dicitur, quum nos, aut aliquid aliud, caussa sumus, ne quid fiat. Plinius lib. 18. Non stat per me quo minus cælum intelligas, & cælestia scias. Quintil. Non per me stetit, sed per illa. Cō- posita huius uerbi sunt, Absto, Adsto, uel Asto, Cōsto, Circū- sto, Antesto. Contrastō, pro aduersor. Næuius: Cōtrastat sem- per, nec me sinit loquier. Extō, à quo Superextō. Insto, Inter- sto, Dissto, Obsto, Persto, Præsto, Prosto, Resto, Substo, Su- persto, & (secundum aliquos) Manifesto, quod est quasi ad manus foris sto. Præterea Solstitium & Iustitium à sto dedu- cuntur. Sta hic, Siste huc, dicimus.

Stata sacrificia, quæ certis ac statutis diebus fiebant: quæ nō mutabantur, sed firma & stabilia erant. Cato: Sacra stata, so- lennia sancta seruasti. Ennius modicam & modestam formam mulieris, Statham uocauit,

Statarius, ria, rium, à participio status: quasi stabilis, siue ido- neus ad standū. Terē. in Heaut. Adeste æquo animo, date mihi potestati statariam, agere ut mihi liceat per silentium. Liuius lib. 9. Statarius uterq; miles ordines seruans.

Stater, tēris, pen. cor. generis masculini. (teste Hieronymo in Matthæi) dicitur qui duo habet didrachmata. Idē lib. Regū: Ecce inuenta est in manu mea quarta pars statēris argenti. Et Hieron. Et adpendit ei argentiū, septem statēres, & decē argē- teos. Fit autem à Græco ἵσταις, quod est pondero, ἡ, in α, cō- uersio: sicut & ab ἵσται quod est sto, fit σταίς statio, pari modo ἡ, in α, mutata. A cuius aduersat. Græco σταῖρα forma= uerunt. Quidā hoc nomē adspirāt, atq; ab σταίρω, quod est trutino uel pondero deducūt. Suid. Στατήρ τὸ ἐκ χρυσῆ νόμισμα. τὸν βασιλεῖα τὸν ὑποφῶν τὸν ὑπὸ ἑχέρι ἐβόλως ἐκ χαλκῆ τὸ δὲ στα- τήρας χρυσὸν τὸν ἐμῆλιν ἵππων πολὺ μᾶλλον ἀλλήλοις λοκῶτας Id est. Stater, aureus numus crumenarum. Synoris quidem ha- buit obolos ex ære, stateras auri equorum Eumeli multo ma- gis ad inuicem similes.

Statēra, teræ, pen. prod. à stando dicta est: quia stante libra pen- satur aurum uel argentum. Est enim instrumentum, quo res ponderantur sine bilancibus.

Staticulum, diminutiū à statua. Hieronymus in translatione homiliæ Origenis: Sed uxor eius immemor præcepti, retror- sum respicit, impositam legem rupit, fit staticulū salis. Staticu- lum etiam dicitur in uehiculis: sicut essedum in equo, & peto- ritum in mula. Plinius lib. ulti. Reddunt species fluminum, ne- morum, & iumentorum, & esseda, & staticula, & equorum

ornamenta. Apud Plautum in Persa, Staticuli sunt motus ex arte saltatoria, & gesticuli, in quibus ad numeros modulosq; muscos consistunt. Cato: Spaciatore & fescenū uocat Cæci- lium senatorem, quod elegantius saltaret, & staticulos daret, quā deceret uirum probum.

Statilinus, et **Statanus**, Dij præfides: quasi nobis adstātes. **Statim**, aduerbiū, constanter, perseueranter, cōtinue: quasi in si- stendo, & uno statu, à stando. Plautus in Amphitryone: Nec recedit loco quin statim rem gerat. Idē in eodem: Neq; Vespē- rugo, neq; Vergiliæ occidūt, ita statim stant. Terent. in Phor- mione: Bina talenta capiebant statim. Aliquando mox, illico: quod ea quæ mox fiunt, continenter fieri uideantur. Cicero in Verrem: Statim Messanā literas dedit.

Statina, pen. cor. insula, de qua Papi. in Syl.

Aenariēq; lacus medicos, statinasq; renatas.

Statio, locus in quo naues aut milites tutō ad tempus stant, uel in quo frequenter consistitur. Curtius: Cognitum id per explo- ratores, qui stationes hostiū fuerāt ingressi. Itē Statio, dicitur locus ad custodiam assignatus, quādo milites stantes uigilant.

Vergilius: -Sternuntq; uices statione relicta.

Ipse comes Nyso graditur. Hinc Stationarij milites. Item officina in quam multi conueniunt ut de aliqua re decernatur, & ius dicatur, Statio adpellatur. Gellius: Quæsitum esse me= mini, in plerisq; urbis stationibus, ius publice docentium. Inue= nalis: Stationes omne theatrum. Similiter errantiū stellarum matutine (quas primas uocant) & uespertine (quas secundas) quum stare spectantibus uideantur in Oriente & Occidente, Stationes uocantur. Et Statio, ipse standi actus: unde & nomē accepit Statio. Hierony. Iesus filius Naue stationem impetra- uit Soli & Lunæ. id est, ut starent.

Stationalis, firmiter stans. Plinius de sideribus: Eadē statio= nalis senis mensibus commoratur in signis, alioqui bimestris: quum ceteræ utraq; statione quaternos mēses nō impleant.

Stationarij, milites dicūtur. quibus custodiæ aut præsidij gra- tia statio assignata est. Itē qui in urbibus aut prouincijs tenē- tur ad populorum quietem tuendam, Stationarij uocantur.

Statiuncula, diminutiū, id est, parua statio: sicut à ratione ratiuncula.

Statua, & **Statuæ**, quasi stationes dicūtur, siue munitio= nes, in quibus ut proprius pugnēt milites cōsidēt. Liuius lib. 1. Tentata res, si primo impetu capi Ardea posset. Vbi id parum processit, obsidione & munitionibus cepti premī hostes. In his statuiis (ut fit) longo magis quā acri bello satis liberi cō- meatus erāt. Et lib. 9. Statua nostra munimēto satis tuta sunt.

Statius, nomen poëtæ comici fuit, qui Cæcilius dictus est. Sta- tius autem adpellatus fuit, quoniam seruus fuit. Statius enim no- men seruale est. Fuit & alius poëta hoc nomine, qui heroico carmine multa conscripsit.

Stator, qui apud magistratū assidue est, à crebra statione: qua- les sunt nūcij, uel tabellarij, uel adparitores, qui reos in ius uel in carcerē ducūt: quoniā apud magistratū dicati sunt, ut stent parati ire quō ab illo missi fuerint. Vnde Plancus de statore Lentuli consulis ad Ciceronem scribit: Præsto mihi fuit stator eius cum literis, quibus ne uenirē denuntiabat. Et Stator dictus est Iupiter, quoniā stare fecerit Romanos in fugā, à Samniti- bus uersos, de quo in Sisto dictum est. Non enim à Sisto, sed à Sto descendit: quod patet ex eius composito Antistor, quod cō- positionem & significationem habet à sto: sicut & Antistes. Et dicitur Stator Iupiter, qui stare animo facit.

Statua, à statuo deduci uidetur, & est imago alicuius. Quāuis inter se differāt: quod statuæ sint æneæ, eboreæ, lapideæ: ima- gines cæreæ & pictæ. Suetonius in Tiberio: Etiā statuas atq; imagines

imagines (nisi permittente se) poni prohibuit.

Statuaria, riæ, ars ipsa faciendi statuas.

Statuarius, qui statuas fingit: seu qui imagines fundit. In qua nimirum arte excellere Lyfippus, Apelles, Praxiteles, Myron, & Polycletus.

Statuarius, a, um, quod ad statuam pertinet: ut, Opus statuarium.

Statumen, pen. prod. dicitur id quo fulcitur uitis, ut pali, & pedamenta, & quicquid pro munimento accedit, Statumen dici potest: quasi armanentum, quo res stare possit. Ipsa quoque pedamenta uitium, ob hoc armanenta quandoque nominantur. Apud Vitruium Statumen dicitur, quicquid pro strato adijcitur. Et Statumina à statu arborum dicuntur, prout crescendo statum accipiunt ramum. Quò ad primum significatum. Colu. lib. 5. Cùm mensem xxx. excessit, posita uinea, id est, tertio autumno, uehementioribus statuminibus statim impedanda est.

Statumino, nas, statuminibus firmo. Plinius libro decimo octauo: In solutiore terra sepibus firmari: ora utrinque lapidibus statuminari, & alio superintegi.

Statuo, uis, ui, utum, delibero, ordino, dedico, firmiter pono. Lactant. lib. 2. Abstineret praelio statuisset. Et libro sexto: Sed his omnibus certos limites statuit. id est, ordinauit. Vergilius: Craterasque duos statuam tibi pinguis oliuæ. id est, dedicabo. Terentius pro concutere posuit, quum ait: Sublimem illum arriperem, & caput primum in terram statuerem, ut crebro dispergat uiam. Huius composita sunt Constituto, Destituo, Instituo, Præstituo, Prostituo, Restituo, & Substituo.

Statuta, proprie corporis quantitatem significat. Suetonius: Statuta fuit eminenti, corpore pallido. Cornucopiæ.

Staturosus, qui statuta, id est, magno corpore est. Augustinus: Fortè habens seruum formosum, staturosus, bene compositum: habens alium fortè statuta paruum.

Staturus, tura, turum, participium est à Sto, stas.

Status, tus, conditio, habitus. Hieronymus: Nam corporis nostri certus est status, ut omnium animantium. Sed quoniam apud Deum non de statu corporis nostri, sed de uitæ meritis iudicamur, adparet omnem hominem mente sua sibi ipsi statum nomenque formare. Columella lib. 8. Quare status eius longior productiorque ad hos casus magis habilis est. Cicero: Qui status rerum? Quæ conditio temporum? Donatus: Status ad habitum refertur, Statuta corpori adscribitur. Status est scenici, statuta longitudo corporis. Quandoque apud Rhetores Status dicitur, in quo causa maxime uertitur. Cicero: Status est in quo primò insists: quasi ad repugnandum congressa defensio. Quintilianus: Status est, quod ex prima consuetudine nascitur. Exempli causa: Intentio est, Fecisti homicidium: Depulsio est, Non feci: Quæstio, an fecerit. Hinc constitutio coniecturalis, quæ & Status dicitur. Tres autem esse Status quidam dixerunt: coniecturalem, iudiciale, & finitiuum siue legale. De quibus in Rhetoricis.

Status, ta, tum, idem quod firmus. Plinius lib. 18. Iam primum hanc iniuriam omnibus annis accidere non posse, propter status siderum cursus.

Stati dies, dicebantur, qui iudicii causa cum peregrino instituuntur. Plautus in Curcul. Status conditus cum hoste intercedit dies.

Statyelli, populi Alexandrini: & Statyellæ aquæ. Strabo. Via ea quæ ab oppido Genua ducit Placentiæ, aquæ Statyellæ habentur. Hinc Statyellensis Georgius Merula dictus est, quod ibi natus sit: ubi nunc Alexandria apud Ligures est.

Steatites, gemma similitudinem seu ostentans: quod Græci stas uocant. Cornucopiæ.

Stechades, penultima correpta, sunt tres insule in Rhodani ostio uicinæ Massiliensibus: sic dictæ propter ordinem quo sitæ sunt. Græci enim Stichum dicunt ordinem & uersum. Lucanus singulariter protulit, quando dixit:

Venerat in fluctus Rhodani cum gurgite classis,
Stechados ora tenens.

Stega, locus in naui contectus. Nam & Stega tugurium est. Plaut. in Epidice: Adscendi in stega. Hinc Præstega, & Tristega dicitur. Vnde in Genesi capite sexto legitur: Ostium autem arcæ pones in latere deorsum. Conacula & tristega faciès in ea. Stega à Stegazo, quod est tecto,

Stelæ, per simplex l, columnæ, quas Latini pilas uocant. Plin. libro sexto: Stelæ lapideæ literis incognitis.

Stelis, uisci genus est, quod in Eubœa crescit. Cornucopiæ.

Stella, à stando: quod stare stellæ uideantur. Sunt autem singulares stellæ, non admixtæ alijs. Sidera uero, siue astra sunt, quæ ad aliquod signum complurium stellarum composita sunt: ut, Aries, Taurus: Est & Stella, nomen poetæ Patuini lepidissimi, de quo meminerunt Martialis & Statius: & amauit Violantiam uirginem Neapolitanam. Et nomen piscis uel cœchæ potius, adeo natura calida est, ut omnia contacta protinus concoquat. Forma eius similis est stellis, quæ pinguntur.

Stellio, animal simile lacertæ, tergo depictum, lucentibus guttis, ad modum stellarum. Vulgò tarantula dicitur: à Græcis ascabotes quod apud eos ἀσκαδά circulus est. Stellio autem circulis quibusdam depictus est, & ueluti lucetibus guttis in modum stellarum. Morsus eius per raro interemit hominem: tamè semistupidum facit, & uariè adfcit. Plin. lib. 30. cap. 10. Tunicula stellionis quæ eodem modo ut anguis exuit, pota. Est et alius Stellio, ex araneorum genere, lentiginosus, in cauerniculis dehiscens per æstiu terræ habitans. In Apulia frequens uisitur: & simili ter tarantula dicitur: scorpionibus ita contrarius, ut uisus ab eis pauorem ipsis adferat & torporè. Augustinus lib. 10. Confessionum: Quid quum me domi sedentem stellio muscas captans, uel aranea retibus suis irruentes implicans sæpe intentum facit. Hinc Stellare, pro inuidere, Sed & maledicta, hinc & Stellio natus crimine, et Stellaturæ accipere apud Spartianum qui ait: Tribunos, qui stellaturas militibus tulissent capitali poena affecit.

Stellionatus, crimen, apud Iurisc. à stellione nomē sumpsit. Quod fit, quum aliquid dolo factum est, ut si quis rem alij obligatam, dissimulata obligatione, per calliditatem alij distraxerit: aut si quis merces corruperit, aut imposturæ fecerit: cuius nulla ordinaria poena est, sed extraordinarie plectitur, et ad præstello, las, luceo, & quasi stellas facio. Mart. (sidem spectat. Et numerosa linunt stellantem splenia frontem.

Plinius lib. 37. Quoniam stellarum Hyadum et numero et dispositione stellantur. Hinc Stellatus, stellis plenum: quod est cœli epitheton, quum serenum est. Interdum Stellare, est ad modum stellarum factum esse. Dicimus, facto de stelle. Claud. lib. 2.

Ducitur in thalamum uirgo, stat pronuba iuxta
Stellantes nox picta sinus. Idem libro tertio:

Vt patuit stellata domus considere iussi.

Interdum significat inuidere, à stellione animali, cuius natura est inuidiam habere, de quo Plinius libro trigésimo.

Stemma, matis, coronamentum, quod ex multis floribus compositum est. Dictum à Græco, quasi στεφανομα, στέφανο corono, & στεφανο corono. Iulius Firmicus libro tertio: Magnos uiros faciet Mercurius, qui sacris & gloriosis stemmatibus coronentur. Quandoque significat claram familiam, in qua insignes uiri, ut in fertis flores elucescunt: & quæ plerumque ex uirgineis & coronis maiorum contrahitur. Iuuenalis:

Stemmata quid faciunt? quid prodest Pontice longo

uu Sanguine

Sanguine censeri? Sueton. Quod in uetere gentiliū stemmate C. Cæsij percussoris Cæsaris imagines retinisset. Quoniam uero mos erat apud antiquos, ut uiri ob res bene gestas coronis donarentur, & eadem statuarum capitibus imponebantur, inualuit consuetudo, ut Stēma aliquando pro facinore accipiatur. Aliquādo pro ipsis imaginibus maiorū, quæ poni solebant in atrijs. Mart. Atria Pisonum stabant cum stemmate toto. Seu pro gradibus generis, & ordinibus descendentiū: qui ramis quibusdam, & uelut intercurrentibus lineis distinguebantur. Plin. lib. 35. Stemmata uero lineis discurrebant ad imagines pictas. Quin & pro inscriptionibus saxorum.

Martialis: Tristia saxorum stemmata delet herus.

Stenio, fuit una ex filiabus Phorci & Cetus beluæ marinæ, Medusæ soror. Cornucopiæ.

Stenobœa, proprium nomen mulieris, Proeti regis Ephyræ uxor: quæ Bellerophonem amauit. Cornucopiæ.

Stentor, ab homero inducitur uocalissimus: cuius tantus uocis erat sonus, quantus aliorum quinquaginta.

Stephanōma, penultima producta, στεφανωµα, Latine corona rium, genus oleris quodcunque foliaceum.

Stephanoplocus, dicitur coronarius. id est, qui coronas conficit, στεφανοποιος enim coronā significat, & πλοκος texo. Cc.

Stephanus, Latine corona, à quo Stephanium, & Stephani scum diminutiua. Hinc aliud diminutiuum Stephanistidium.

Stercorarius, ria, rium, quod ad stercorea pertinet. Varro lib. 1. de Re rustica: Sic è ligno & ferro ut plaustra maiora tria, aratra cum uomeribus sex, crates stercorarias quatuor.

Stercoratum, stercore infectum dicitur. Colu. lib. 1. Pomaria quoq; & hortos oportet septo circūdari, & esse in propinquo, atq; in ea parte qua possit omnis stercorata colluuiis cohortis balneariorūq; et oleis expressa amurcæ sanies influere.

Stercoro, ras, simum agris fecunditatis gratia adhibeo. Plin. lib. 18. Ager si non stercoratur, alget: si nimium stercoratus est, adurit. Colum. Lupinum ubi in florem uerterit, nihil agrum stercoraueris. Et Stercorare, est pinguefacere. Idem libro duodecimo: Vitia & faba stercorare agrum dicuntur.

Stercus, ab extergendo deduci uidetur: quod undiq; abstergi Stercutius, dictus est Saturnus: quod primus (soleat. stercorandi agri rationem inuenit.

Steresis, Græcè, orbis à Latinis dicitur. Cornucopiæ.

Sterilescere, significat sterilem fieri. Palladius de gallinis loquens. Vinaciæ (inquit) cibo sterilescūt: hordeo semicocto & parere sepe coguntur, & reddunt oua maiora. Plinius libro octauo: Capræ pinguedine sterilescunt. Cornucopiæ.

Sterilis, infecundus, & fructum non ferens, sine prole, στεριος enim priuo dicitur, seu careo. Et στεριος sterile. Græci στεριοςq; orbitatem dicunt. Hinc Sterileasco.

Sterinon, Græcè, Latine sterile dicimus. Cornucopiæ.

Sternax equus, dicitur, qui sefforem excutit, ac in terram deijcit. hoc est, ferox. Vergilius: Et sternacis equi.

Sterno, nis, strauī, stratum, de statu deijcio, & quasi in terrā extendo. Vergilius lib. 10. Sternitur infelix alieno uulnere. Hinc cæsum exercitum, stratum dicimus. Inde Strages. Per translationē Sternere pro extēdere quandoq; ponitur. Vnde Sternere humi tæpetas, frōdes, & huiusmodi dicimus. Et quoniam sternēdo fit, ut id supra quod sternimus, hoc est, extendimus aliquid, tegamus, Sternere etiā pro tegere atq; implere sumitur. Vnde Sternere equos dicimus. hoc est, instratis tegere. Hierony. in Genesi: Habram de nocte consurgens strauit asinum. Sic Sternere equos, cooperire: Sternere humum flori bus, implere. Vergilius: Sternitur omne solum iaculis.

Item quoniam sternēdo, id est, extendendo, & id quod exten-

dimus complanamus atq; componimus, fit ut Sternere quoq; pro componere ac cōplanare usurpemus: & Stratū dicamus complanatū atq; compositum. Vnde Stratum mare dicimus, quando nullo urgente in fluctus uento, æquatū manet. Verg. Et nūc omne tibi stratū silet æquor. Et Stratis uias dicimus, siue quod complanatae sint siue quod lapidibus testæ. Idem: Miratur portas strepitumq; & strata uiarum.

Item quia iacēdo quodammodo extendimur, fit ut eos etiam se Sternere dicamus, qui se ad iacendum collocant, ut quiescant. Idem libro quarto Georgicorum:

Sternūt se somno diuerso in littore Phocæ. Huius uerbi composita sunt Cōsterno. Externo, à quo supersterno. Desterno, Insterno, Prosterno, & Substerno, à quo Substratus.

Sternuo, nuis, nui, nutum. à quo fit frequentatiuum Sternuto, tas, penultima producta. Inde Sternutatio, inflatio: quæ à pectore exurgens, totum caput concutit. Propertius:

Num tibi nascenti primis mea uita diebus

Aridus argutum sternuit omen amor?

Columella libro octauo: At si molesta pituita est, cumilæ bubulæ, uel sirculi nepetæ syluestris, lana inuoluti, naribus inferruntur uersanturq; donec sternuat ouis.

Stereogonia, genus thuris: quod Latini masculum dicunt, à soliditate, στερεος enim Græci solidum dicunt. Cc.

Steropæ, à fulgetra nomen sortitus est: quæ Græcè στεροπη dici tur. Fuit unus ex famulis Vulcani.

Sterquilinium, locus stercoribus plenus, seu stercoris receptaculum. Columella libro primo: Sterquilinia duo sunt: Vnū quod noua purgamenta recipiat, & in annum conseruet: Alterum, ex quo uetera uchantur.

Sterpsiceros, animal est, quod Afri addacem uocant. Huic Græci à contortis cornibus nomen indiderunt. Cc.

Sterto, tis, tui, dormio. Terentius in Eunuchis: Fatuus, insulsus, tardus, sterit noctes diesq;. Hinc fit compositum Desterto. Pers. Cor iubet hoc Ennii postquam destertuit esse.

Meonides quintus pauone ex Pythagoræ.

Stesichorites, Italis numerus est octonarius: à Stesichori poetæ sepulchro: quod octo talorum figura confectum fuit. Cc.

Stesichorus, pen. corr. nomen poetæ ex Himera Sicilia urbe: ex qua Himereus est dictus. Alij ex Methauria urbe natum dicunt. Alij ex Palantio Arcadiæ oppido. Ferunt inde profugum Catanam uenisse, eoq; in loco defunctum, & extra portam urbis sepultum fuisse: portamq; ab eo Stesichoriam nuncupatam. Floruit trigesima septima Olympiade: sextaq; & quinquagesima obiit. Fertur lusciniā aliquando in ore Stesichori infantis cecinisse mirabili auspicio, summum eum poetam futurum, & cantus suauitate omnes qui ante eum fuerunt superaturum. Horatius: Stesichoriq; graues camcænæ. Fuit enim excellentissimus lyricus: à quo Stesichorium carmen dictum. Ideo autem dictus est Stesichorus, quod primus saltare ad citharam instituit. hoc est, choream ducere. Antè Tisias uocabatur.

Stibadium, accipitur pro sella & abaco, quo fulti discubunt conuiuæ, quod primò herbidum fuit: postea (inualefcēte luxuria) marmoreū. Hic torus rectius adpellabatur, quando à tortis herbis inflectatur. Nam apud Græcos Stibades, herbae sunt aptæ ad discumbendū. Hinc Stibadion, cubile ex stibade herba constructum. Plinius lib. 5. Episto. Ex stibadio aqua uelut expressa cubantium pondere siphunculis effluit. Sunt qui dicunt, Stibadia esse paruas conationes, in quibus scriptū esse solebat, quot conuiuas coenatio caperet. Seruius in Commenariis in primum librum Aeneidos, dicit: Stibadia antiqui non habebant: sed stratis tribus lectis epulabantur. Vnde & triclinium

nium sterni dicitur. *Martialis: Stibadium*

Accipe lunata scriptum testudine sigma,

Octo capit, ueniat quisquis amicus erit.

Stibium, dicitur quo ad uenustandos oculos peculiariter uterantur. In argenti enim metallis, inuenitur lapis spumæ candide atque nitentis: quem alij Stibium, alij alabastrum, alij turbasin adpellant. Cuius uis principalis est circa oculos, quos dilatat, quorumque fluitationes exulcerationesque inhibet. Ideo id Græci platyophthalmos dicere, ab oculorum dilatatione. De quo Plinius lib. 33. cap. 6. Hieronymus ad Furiam: Non habuit crispantes mitras, nec stridentes calceolos, nec orbes stibio fuliginatos. Et de Paula: Turbanda est facies, quam contra Dei præceptum purpurisso, cæcusa, et stibio semper depinxit. Hinc Stibinus, a, um, penultima producta, quod stibij colorem habet, ut apud librum primum Paralippom. Hieronymus, Onychinos stibinos dixit.

Stichos, Latine uersus siue ordo dicitur. Vnde Distichus.

Stigma, tis, notæ siue signa quæ inuruntur, ab σίω pungo. *Mart.* Frons hæc stigmatibus non meo notanda est.

Per translationem quandoque ponitur pro suggillatione et infamia. *Suetonius: Val. Catullum*, à quo sibi uersiculus de matris perpetua stigmata imposita, non dissimulauerat satis facientem, eadem die adhibuit cœnæ hospitioque patris eius. Stigmata (ut inquit Plinius) delentur columbino fimo.

Stigmatici, dicuntur famosi et nocentes, qui nota aliqua adusti sunt, ut semper adpareant. Stigmaticos dici uoluerunt notis et stigmatibus punctos. *Cicero scribit Alexandrum Phœreum*, quum ad uxorem in cubiculum ueniret, solitum præmittere seruum stigmaticum compunctum notis Thracijs distincto gladio ob metum.

Stigo, as, stimulo, irrito, à quo Instigo, Castigo, Fustigo: quamuis quidam ab ago composita esse uelint.

Stilbo, philosophus fuit, qui capta patria, amissis liberis et uxore, quum ex incendio solus, et tamen beatus exiret, interroganti Demetrio (cui cognomen ab exitio urbium Polyorces fuit) num quid perdidisset? Omnia (inquit) mea bona mecum sunt. Quo dicto dubitare Demetrium coegit an uicisset: Nihil (inquit) perdidisti, omnia mea tecum sunt, uidelicet uirtutes, quas nulla uis hostilis eripere nequit, quibus sapiens septus nullum potest subire dispendium.

Stilbon, ontis. Mercurij stella dicitur, id est, radians. Fit à uerbo Græco σίλω, resplendo: quod eius orbis splendeat.

Stilla, diminutiuum à stria (ut inquit Festus) et accipitur pro gutta, ut stilla olei, stilla aque. *Apuleius: Et sanguinis eruptio nem uiriculo admoto, excipit diligenter: ut nulla stilla comparet usquam.* *Victriuius libro secundo: Fastigia facientes, luto inducto proclinatis testis stillicidia deducebat, per id stillæ decidunt in impluium.* *Martialis:*

Atque olei stillam donaret Opelliculus unctor.

Stillicidium, quasi stillarum cadium: quod stillatim cadat ubi è testis guttæ fluunt. *Hieronymus in Psalm.* Sicut stillicidia stillantia.

Stillititia resina, dicitur quæ rufi colore lætescit: dicta quod guttatim stillaret.

Stillo, as, guttatim fluo, siue emitto. *Plin.* Frutex est resina stillans. Huius composita sunt Distillo, deorsum stillo. *Verg. lib. 3. Geor.* Lentum distillat ab inguine uirus. Et Distillare, est paulatim fluere. unde fluxus humoris, à capite, dicitur Distillatio. Item significat guttatim humorem extrahere. Vnde Distillare herbas, est humorem ex his paulatim extrahere. Hinc Distillatio, liquamen quo utimur cum pulmentarijs. Et Distillarius, dictus est concinnator distillationum et uenditor.

Seneca: Ian libarij uarias exclamaciones et botularium, et distillarium, et omnes popinarum insitores mercem suam quadam insignita modulatione uendentes. *Extillo*, perfecte seu totum stillo. *Terentius in Phormione: Hic ego illam distis, ita tibi incensam dabo, ut ne restinguas lachrymas, si extilla ueris.* *Instillo*, intro stillo. *Plinius libro decimo: Et aurum grauitati succum raphani instillant.*

Stilpones, dicuntur ab aliquibus homines parui, qui nani uocantur.

Stimulam, Deum ueteres dixerunt, quæ ad agendum aliquid stimulare. *Cornucopiæ.*

Stimulo, as, pungo. *Terentius in Heaut.* Magis nunc me amica dicta stimulant. Hinc Extimulo, quod est ualde stimulo. *Columella libro septimo: Libidinis extimulatur furij.*

Stimulus, στίλβω, proprie dicitur fustis acutæ cuspide, quo rustici boues suppingunt. *Plaut. in Asina.* Utinam nunc stimulus in manu mihi sit. Per translationem dicitur omne illud à quo uexamur. Hinc Stimulum carnis, et uitiorum dicimus.

Stingo, et Stinguo, is, xi, stum, eiusdem significationis est cum extinguo. *Cicero in Progn.*

Ut quum Luna means Hyperionis officit orbi,

Stinguntur radij cæca caligine tecti. Huius composita sunt Distinguo, Extinguo, Interstingo, Instingo, et Restingo.

Stiparius, a, um, quod ad stipandum pertinet. *Plinius lib. 19.* Mox siccata in saxo tunduntur stiparco malleo.

Stipatores, qui in nauibus onera componunt, et qui regum uel aliorum corpora custodiunt, à stipe, quam accipiebant: uel quod reges stipent et undique circumdant, ac claudant penè constringentes, instar apum circa ipsarum regem: aut quod ipsi ferro stipati sunt. *Cicero libro secundo Officiorum: Præmittebantque, de stipatoribus suis qui scrutarentur arculas mulieribus, et ne quod in uestimentis telum occultaretur, exquirerent.* Hos antiqui à latere latrones uocabant.

Stipendiale, quod pertinet ad stipendium. *Sidonius: Posit foedere sub stipendiali.*

Stipendiarium, certum uectigal. *Cicero in Verrem acti. 5.* Inter Siciliam ceterasque prouincias in agrorum uectigalium ratione hoc interest, quod ceteris aut impositum uectigal certum quod stipendiarium dicitur.

Stipendiarius, tributarius, qui soluendo stipendio obnoxius est, qui alio nomine uectigalis dicitur. Vnde multi populi stipendiarij erant reipub. Romanæ. hoc est, qui soluebant stipendium. *Cæsar Comment. primo: Reliquasque ciuitates stipendiarias haberent.* id est, tributarias. *Vulgus perperam adpellat stipendiarios milites, qui stipendia faciunt: quum tales mercenarij siue ærarij milites sint nuncupandi, quos Vegetius stipendiosos uocat: quamuis et Stipendiosi dicantur stipendijs pleni.* hoc est, qui stipendia plurima fecerunt.

Stipendiatus, à stipendiarius, aris, qui stipendium recipit, et alio nomine mercenarius dicitur, ut sunt ij qui ad militiam adscribuntur. *Plin. lib. 6.* Regi eorum peditum sexcenta milia, equitum triginta milia elephantorum nouem, per omnes dies stipendiatur.

Stipendiosus, de quo modo in dictione Stipendiarius.

Stipendium, æs militare, seu præmiū quod militibus datur.

Compositum nomen ex stipe et pendo: quasi stips potestata sit. Stips autem, dicebatur ab antiquis æs, eo quod antequam signatum esset, non numerabatur, sed pensabatur. Quod qui supra æs (ut Varro inquit) acceperant sua necessitate maiorem numerum non in arca ponebant, aut in thesauris stipabant. id est, in angustis ponebant, quod minus loci occuparet. Vbi Stipendium à stipe adpellatum est, quod per stipes, id est, modica æra colligatur. Sed quoniam stipendium, quod militi datur,

114 2 batur,

batur, perpetuum erat, quousque exautoraretur diminueretur, uel, solideque datur, tractum uidemus ut dici coeperit cum militem ad solidum conducere, cui promitteretur stipendium licet annuum. Cassiodorus, Vegetius, & Frontinus solidatum in militaria fuisse scribunt cum cui stipendia ab imperatore promissa erant. Stipendium etiam dicitur, quod quis tenetur soluere principi, aut reipublice. Liu. lib. 2. Ut diuites conferret, qui oneri ferendo essent, pauperes satis stipendij pendere si liberos educeret.

Stipes, fustis terra defixus, qui quoniam pullulare aliquando consuevit, putant aliqui stirpem ab eo dictam. Item Stipes, dicitur torris lignum, & quodlibet aliud quod facile inceditur.

Stipholus, unus ex Centauris, Ixionis & Nubis filius. Cc.

Stipo, pas, rimas obturo, condenseo, quia in hoc stipa uti solemus, est enim deterius linum quod rimis maxime nauium claudendis adhibetur. Vnde Stipatores dicti sunt, qui in nauibus stipam, hoc est, stipam componunt. Hinc Stipare pro claudendo coarctare, densareque accipitur: sicut in nauibus fieri uidemus. Verg. — Stipatque carinis Ingens argentum. Et Stipare significat circumdare aliquem defendendi causa. Lilius libro primo: Stipatus agmine armorum in forum irrumpit. Hinc Constipato.

Stips, stipis, & Stipis, is, merces quae stipatoribus & militibus dabatur. Et quum spondetur pecunia, Stipulari dicitur. id est, stipem obligare. Pecunia quoque quam uel in ararium reponerant, uel Dijs offerrebant, uel mendicis porrigebant ad sustentationem uitae, Stips dicebatur a stipando: propterea quod in cella stipabant, id est, componebant.

Stipula, a stipa, hoc est, stipa deducitur: siue quod stipa instauratur: siue quod ea quoque stipari testorum rimae consueuerunt. Est autem Stipula, calamus frumenti, puta tritici, hordei, & similia: quod scilicet continet spicam cuius internodia genicula dicuntur, aliquando genia a similitudine genuum animalis. Plinius: Frumenta quaedam in genu tertio, spicam incipiunt concipere. Idem: Genicula sunt tritico quaternae, farri senae, hordeo octonae. Stipula etiam dicitur, quae remanet in campo demisso frumento. Item ea pars quae a frumento demisso cōtusa spica superstat, similiter Stipula generali uocabulo adpellatur.

Stipulatus, us, idem quod stipulatio. Plinius: Iouis deorsum summi stipulatu.

Stipulor, pen. corr. a stipando, significat promitto, seu pecuniam spondeo, stipem obligo, obligationem, uel per obligationem habeo. Nam proprie de pecunia dicitur, quamuis ad omnes rogationes quae solenniter sunt translatae sit. Hinc Stipulatores dicuntur qui per interrogationem obligant promissorem. Hec enim duo Stipulator & Promissor opponuntur. Quod docet Iurisconsulti. de Verborum obligationibus: Est autem Stipulatio (ut inquit Pomp.) uerborum conceptio, quibus is, qui interrogatur daturum facturum uel se id quod interrogatus, respondet. Est autem Stipulor (secundum Priscianum) uerbum commune, quod tam in actiua, quam in passiuam significatione, ablatiuo iungitur. Dicimus enim, Stipulor abs te, rogo te, peto, abs te: & Stipulor abs te, pro rogo abs te. Iuuen. Quantum uis stipulare & protinus accipe quod do, Ut toties illum pater audiat. subauditur a me stipulare. Est enim actiuae significantiae. Suetonius uero passiuae protulit: Praetorum lectoria, quae uetat minorem annis uiginti quinque stipulari. id est, interrogari. Plautus quoque passiuae dixit: Nisi dolo malo instipulatus sis. Stipulator, qui rogat & qui rogatur. Huius uerbi composita sunt, Adstipulor, quod est consentio. Cicero libro Acad. Falsum esse Stoici dicunt, & eorum adstipulator Antiochus. Instipulor. Plautus in Pseu. Mensurae uiginti saluae, & sanae sunt, tibi hodie quas abs te est instipulatus etiam Pseudolus: Restipulor, quod est contra

sponsionem, pecuniam obligo.

Stiria, proprie est aqua frigore concreta, pendens, guttatimque stillans. Verg. Stiriaque impexis induruit horrida barbis. Plini: Distillantes hyberno gelu sturias. Inde Stircidium, quod est quasi stiria cadium.

Stirpices, qui stirpes euellunt. Quae tamen omnia a stipes incipiendo a quibusdam cum ypsilon scribuntur.

Stirpitus, pen. corr. aduerbium, significat radicitus. Cicero lib. 3. Tuscul. Hunc errorem quasi radicem omnium malorum stirpitus philosophia, se extrahitur pollicetur.

Stirpo, as, radices aufero, a quo Extirpo. Per translationem Extirpari uitia dicimus, quasi funditus tolli.

Stirps, quum de hominibus dicitur, generis foemini est, & significat originem. Vergil. Hec stirpem inuisam. Quum uero de arboribus, pro trunco, gen. masc. Idem lib. 12. Quum semel in syluis imo de stirpe recisum. Inuenitur etiam foemininum. Horatius: Stirpesque raptasque & pecus & domos.

Stiua, aratri manica, quae tenetur manibus quum aratur. Verg. Stiuaque quae curru a tergo torqueat imos. Dicta Stiua a stando, quia super eam regula stat, & est quasi temo inter boues.

Stilata, genus nauigij latum magis, quam altum, a latitudine sic adpellatum: sed ea consuetudine qua stotum pro lotum, stilitem pro litem dicebant antiqui: qui dictionibus ab l, incipientibus, st littera praepone solebat. A Stilata Stilatarius dicitur: sicut a scapha scapharius. Stilatarius quandoque dicitur, quod mari portatum est, quasi stila aduectum.

Stlembus, grauis & tardus. Lucilius: Atque equum pedibus stlembum.

Stlitibus iudicandis, dicebant ueteres pro litibus iudicandis.

Stlopus, sonus qui ex inflatione buccarum erumpit, Persius: Nec stlopo tumidas intendis rumpere buccas. Postea Sclopus & Sclopetus.

Stoechades, tres insulae, quarum haec sunt nomina: Themista, Pomponiana, tertia Hypaea. autor Martianus.

Stoici, philosophi adpellati sunt, ab stoa, quod significat porticum, quo conuenire ac disserere solebant. Erat enim porticus Athenis dicta Pœcilē, ex uarietate picturae. Graeci enim ποικίλον, uarium dicunt. Suidas nos ter: stoa ē ἐν Ἀθήναις διατριβὴ διὰ τὸ οὐκ ἔχει σῶμα καὶ οἱ ἀπ' αὐτῆς διὰ τὸ ὡς μέγαν ὕπνους ὀνομάσεται περὶ σινακτῆρι. ἔστι πορτὶς (ὡς φησὶν ὁ Περικλῆς ἐκ τῆς τῆς ἐκ τὸς ἱερῶν ἀποτεινομένης ἐς τὸ ἱερὸν. In hac porticu Zeno philosophus discipulos docebat. Vnde & secta Stoica, & philosophi Stoici nuncupati sunt, qui antea Zenonij dicebatur a Zenone doctore. Haec est illa porticus Stoicorum memoratissima, quam Chrysippus dictus est fulcire, quam pinxit Polygnolus gratuito.

Stola, apud ueteres dicebatur quicquid tegebat, & apud Graecos stola indumentum significat, unde Stola deducitur. Postea ad honestam tantum matronae uestem, hoc nomen translatum est, quae usque ad imos pedes demissa erat. Tibullus: Impediat crines nec stola longa pedes. Hinc Stola pro matrona, honesta muliere ponitur. Papius. Omnis plebeio teritur praetexta tumultu. Hinc eques hinc iuuenum coctu stola mista laborat. Et Stolatium matronale atque honestum dicimus. Martialis: Quis floralia uestit & stolatium Permittit meretricibus pudorem. Valerius Maximus lib. 2. Sed quo matronale decus uerecundiae munimento tutius esset, in ius uocanti matronam, corpus eius attingere non permiserunt, ut inuolata manus alienae tangere

Et stolæ relinqueretur. Stola etiam accipitur pro ueste sacerdotali, quod et orarium uocant. Apulcius libro ultimo Metamor. Proceßi duodecim sacratus stolis.

Stolatus, as um, quod est stola indutū, et p honesto capitur.

Stolidus, ponitur pro excordi, tetra, molesto, atq; illepedo.

Stolo, nis, inutilis, et quasi stolida est fruticatio, ex arborum radicibus. Plin. Fuerunt ab arboribus cognomina antiquis, ut Fronditio militi illi qui præclara facinora Vulturum transnans, frondi capiti imposita aduersus Hannibalem edidit, Stolonum Liciniae genti: ita enim appellatur, in his arboribus fruticatio inutilis. Varro libro primo de Re rustica: Nam Stolonis illa lex quæ uetat plus quingenta iugera habere ciuem Romanum. Et qui propter diligentiam culturæ Stolonum confirmavit cognomen, quod nullus in eius fundo reperiri poterat stolo: quod effodiebat circa arbores radices, quæ nascerentur è solo, quos stolones adpellabant.

Stomachicus, qui ex stomacho laborat. Plinius lib. 25. scribit helleborum mederi stomachicis.

Stomachor, indignor ac turbor. Cicero Cass. Si enim stomachabere et moleste feres plura dicemus. Hinc Substomachor, paulum fastidio. Augustinus lib. 3. Confessionum: Ille iam substomachans tædio. Vade (inquit) à me, ita uiuas: fieri non potest, ut filius istarum lachrymarum pereat.

Stomachosus, qui facile indignatur, ac cuncta fastidit. Cice.

Appio Pul. accipit pro eo qui iniuriam, contumeliamq; facit.

Stomachosiores (inquit) meas literas quas dicas nō intelligo.

Stomachus, fistula per quam cibus descendit: sed ponitur pro uentriculo, id est, receptaculo ciborum. Est enim principium intestinorum à septimæ spinæ uertebra incipiens, circa præcordia, cum uentriculo connexus, ab σίμα, τὴ σίματι, ore et ἔχω, habeo, ἔχω, quia os sic habens, ut effundat aliud. Iuuenalis: Si stomachus domini fruct uinoq; ciboq;. Interdum Stomachus ponitur pro indignatione et ira et odio et fastidio. Cicero lib. 4. Tuscul. Tractata definitione fortitudinis, intelligens eam stomacho non egere. Sic dicimus: Non possum sine stomacho dicere. hoc est, cum fastidio et indignatione. Interdum in bonam partem capitur pro facilitate. Plinius in prolo. Argumentum huius stomachi mei habebis, id est, huius meæ facilitatis et mansuetudinis et benignitatis.

Storax, genus aromatis, et arbor unde fluit. Dicitur et Styra. Plinius libro duodecimo: Arabes ex Syria reuehunt styracem. Ex hac fiebat omne unguentum.

Storea, quam extendimus super terram. Plinius lib. 15. Colligi mala post æquinoctium autumnale, neque ante sextamdecimam Lunam, neque ante primam horam, cadiua separari stramentis, storeis, paleis uel substerni. Dicta Storea ἀπὸ τῆς στέρεως, quod significat sternere. Hæc alio nomine et teges, et matta uocatur.

Strages, significat cladem, depulsionem, profligationem, iacturam. Nam antiqui sternere et flugo in eadem significatione accipiebant.

Stragulum, genus uestis, ut Asconius. Vlp. Stragulā uestem accipit pro uestimento quod iniicitur: quale est Græcorū pallium. Sed Hieron. pro ueste muliebri posuit, quum inquit: Stragulatam uestem fecit sibi, byssus et purpura indumentū eius. Alij accipiunt pro lectorum opertorio, ubi et dormiebant antiqui, et discumbebant uario deliniamēto figurarum, aut acu picto. Varro: Quicquid insternebant, à sternendo Stragulum adpellabant, quicquid culcitæ sternitur. Tibullus: Nam neque tunc plumæ nec stragula picta soporem. Et Stragulas uestes, aulea et tapetas intelligimus.

Stramen, quod solo quiescendi gratia sternitur. Dicitur et

Stramentum, et proprie est stipula. Varro: Tertio modo metitur ut stramentum medium subsecant, quod manu sinistra summumprehendunt, à quo medio messim dictam puto. Infra manum stramentum quod terræ hæret, postea subsecatur. Dictum Stramentum à stando, uel à stratu, quod id substerna tur pecori.

Stramentitius, 4, um, quod ex stramento fit.

Stramineus, 4, um, quod ex stramine. Propertius:

Straminea posset dux habitare casa.

Strangulo, as, stringendo gulam neco. Plinius lib. 7. Fabius senator pictor in lactis haustu uno pilo strangulatus est.

Stranguria, difficultas urinæ, quando guttatim micuriunt, ab σπαραλλω, constringo et τὸ σπρω, urina: uel ab σπᾶ, ῥῶς, quod apud nos guttam significat, σπρω, mingo. Latine substilum dicitur.

Stratagemata, astutiæ rei militaris, gesta militaria, exempla, siue consilia militaria, quibus homines ad similia faciendaducuntur, στρατὸς enim exercitus, ἄγω, duco.

Strategus, penultima prod. dux exercitus. Plautus in Cure.

Nec strategus nec tyrannus quisquam nec agoronomus.

Stratia, militia, exercitus.

Stratiotes, miles. **Stratioticus**, militaris.

Stratiphocles, stratos, exercitus, phos, uir, cleos, gloria, nomen uiri proprium.

Stratius, siue Stratiuus, dicitur militaris. unde Iupiter Stratius à ueteribus coli dicebatur.

Stratius, fuit unus ex filiis Nestoris. Cornucopiæ.

Strato, nomen proprium Sidonis reguli, qui (ut Hieronymus scribit) manu propria se uolens confodere, ne imminentibus Persis ludibrio foret, quorum fœdus Aegyptij regis societate neglexerit, retrahabatur formidine, et gladium quem arripuerat, circūspectans, hostium pauidus expectabat aduentū. Quem iamianq; capiendum uxor intelligens, extorsit acinacem de manu, et latus eius transuerberauit. Compositoq; ex more cadauere se moriens superiecit, ne post uirginalia fœdera alterius coitum sustineret.

Stratomata, tubercula. Cornucopiæ.

Straton, (ut scribit Suid.) Lapsacenus philosophus fuit, Theophrasti familiaris, et successor, qui uocatus est physicus, propter speculationem physicæ. Præceptor fuit Ptolemai Philadelphii: scripsit multos libros.

Stratorium, quod sterni solet. Hieronymus lib. 2. Regum: Obtulerunt ei stratoria et tapetia.

Stratum, participium siue supinū uerbi sternere, et significat id, quod sterni solet. Vergilius:

Strata iacent passim, sua quæque sub arbore poma.

Stratum uerò nomen ponitur pro lecto, ut in Psal. Stratū lachrymis meis rigabo. Strata etiam dicuntur omnia uestimenta, quæ sternuntur, ut testes stragulæ, et peristromata. Ouidius:

Strataq; quæ mēbris intepucre tuis.

Rursus Strata, seu Instrata, generaliter dicuntur omnia, quæ equis, mulis uel in sternuntur, et dicimus equos Stratos, instratosq; eis ornatos. Liu. lib. 7. Strata detrahi iubet. Et libro de secundo bello Punico: Armatos deinde instratisq; equis signum expectare. Seneca ad Lucil. Stultus est, qui equum empturus, non ipsum inspicit, sed stratum eius et frenos. Strataq; sine adpositione uiae, dicitur uia lapidibus tecta, ut sunt uiae Romanæ, in omnes Italiae urbes silicibus strata. Ideoq; plus sceleris latro, prædo, percussorq; committit, si in uia strata in uiatorem grassatur.

Stratuminio, à sternere, siue stratū deriuatur, quod est stratū firmo. Pli. Maiores potēioresq; si sit occasio silice uel glarea sterni, ora utrinq; lapidibus stratuminari et alio superintegi.

Stratus, *us*, lectus. Hieronymus lib. 2. Regum: Accidit ut surgeret David de stratu suo.

Strena, munus quod datur die festo omnis boni gratia, qualia quæ passim dantur die dominicæ natiuitatis, & principio anni noui, à numero quo significatur alterum tertiumq; uenturum similis commodi, ueluti trena quæ præposita s, litera dicitur strena, ut in lite solebant antiqui dicentes Slitem. Quidam à strenuitate Strenam dici putant. Pomponius: Aside, si qua uetura est, alia strena strenæ. Suetonius de Cali. Et ne sordidus foetidusq; imperator eam consuetudinis præcorum liberalitatis gloriam cõseruaret, ineunte anno dixit se per Calendarum Ianuarij strenas recepturum, stetitq; in uestibulo ædium Calendarum die, ad captandas stipes quas plenè ante eum manibus ac sinu omnis turba frebat.

Strenuus, fortis, celer, uigilans, & ad res gerendas præptus. Sallustius: Nam ut quisq; strenuus ceciderat in bello. Colum. lib. 8. Magister pecoris acer, durus, strenuus, laboris patientissimus, alacer atq; audax esse debet. Hinc Strenuitas. Ouid. Priscæq; strenuitas mansit.

Strepito, strepitus, penultima, correpta, sæpe strepitum facio. Vergilius libro primo Georgicorum: Nescio qua præter solidum dulcedine læti Inter se folijs strepitant.

Strepitus, *us*, uide in dictione Strepo.

Strepo, *pis*, *pui*, *pitum*, unde Strepitus, *us*, qui proprie pedum ambulantiu manuumq; aliquid pertractantium sonus est. Adpellatur & fastus & pompa diuitiaru, quasi à strepitu comitantium, ut apud Quintil. Hic quum me euocasset subito trepidum, totoq; fortunæ suæ strepitu circumstetisset. Hinc cõponuntur Constrepo. Gellius lib. 2. Atq; omnium bonorum & testimonijs & exemplis constrepebat. Circumstrepo. Augu. lib. 3. Confessionu: Veni Carthaginem & circumstrepebat me undiq; sartago flagitioforum amorum. Instrepo, contra uel ualde strepo, aut cum strepitu nomino. Vergil. lib. 3. Geor. Post ualido nitens sub pondere faginus axis Instrepit. Idem: Digna sed argutos interstrepre anser olores.

Obstrepo, contra aliquem strepitum facio. Sallustius: Adhæc maledicta alia quum adderet, obstrepre omnes hostem atq; paricidam uocare. Perstrepo, ualde strepo. Terent. in Eun. Foras simul prouunt se, abeunt lauatum, perstreput: ita ut fit domini ubi absunt. Et omnia habent penult. productam.

Striæ, & **Striaturæ**, sunt quasi canalicule & sulci quibus quoddam columnarum genus excauatur. Vitruui. lib. 3. Columnarum striæ faciendæ sunt uigintiquatuor, ita excauatæ, ut norma in cauo striæ quum fuerit coniecta circumacta anconibus striarum dextra ac sinistra tangat acumen. Hinc Striatis columnas dicimus, quæ strijs distinctæ sunt. Plinius libro 21. Candor eius eximius folijs foris striatis. Apul. frontem striatæ uocat, contractam, caperatamq; & quasi sulcos facientem, prætristitudine. Striare etiam uidentur boues quum peracto aut non peracto priore uersu alius initur. Hoc autem fieri, dum boues adhuc in priore uersu anhelant, non conuenit.

Stribligo, à uetustioribus Latinis dicebatur solæcisus, à tortuose orationis prauitate ac uersura.

Stricte, sign. arcte à quo formantur Strictius & Strictissime. **Strictim**, aduerbium, significat singula stringendo. Vnde Strictim referrì, dicimus ea quæ quum sparsa ac fusa essent, breuiter, & quasi summam colliguntur.

Strictiux oliuæ, quæ manu colliguntur, ad differentiam caucarum.

Stricturæ, proprie dicuntur scintillæ, quæ de ferro candenti nūcant, euntq; quum massa mallejs tunditur, aut quod stricte

emittuntur. id est, celeriter, aut quod oculos suo fulgore perstringunt. Vergilius libro octauo:

Stricturæ chalybum & fornacibus ignis anhelat.

Seruius uerò ait: Strictura, est terra ferri in massam coacta, ibiq; ponitur strictura pro ferri massis.

Strideo, des, *dui*: & Strido, *dis*, *di*. Vergilius: Striduntq; caminis Stricturæ chalybū. Et proprie Stridere dicitur, quum fines sonum faciunt. Idem: Stridorq; rudentum. Quamuis etiam ad alia transferatur. Horat. in Ser. Stridere secreta diuersos aure susurros.

Stridon, oppidum in agro Iustinopolitano, à quo diuus Hieronymus ortum habuit. Quod à Gothis euersum, Dalmatiæ quondam Pannoniæq; confinium fuit.

Strigæ, ordines rerum inter se continuatæ collocataru, quod una sunt constrictæ. Colum. lib. 2. Vtrunq; siccatum coarctabimus in strigam, atq; ita manipulos uinciemus. Item longitudo maior latitudine dicitur Striga, à quo Strigatus ager, uocatur qui per strigas crescit, à Septentrione in Meridiem.

Strigil, instrumentum proprie è ferro dentatum, à stringendo, id est, radendo, quo equos & id genus iumenta expoliri solent equifones, è corpore sordes abradendo. Eo utebantur uetres ad radendas sordes corporis, sudoremq; tergendu præcipue in balneis, ante quam comederet, ex auro, argento, ferro, interdum etiam lapidibus quibusdam, ut nunc linteis. Persius: I puer & strigiles crispini ad balnea defer.

Quidam Strigiles accipiunt pro pectinibus fricatorijs, quos Indi ex hebeno faciebant. Legimus apud Strab. lib. 15. de Moribus Indorum. Illos exercitiu præcipue frictione probare, & maxime strigilibus hebeni leuib, corpora expolire, reges quoq; corpora à strigili perfractione curare. Strigiles etiam sunt uelaria, unde athleta post laborē stringuntur. Plin. de spongia: Cinis eius plurimu proficit contra scabrics genaru, & quicquid opus distingere, præstat & strigilum uicem, linteorumq; adfectis corporibus. Alij Strigilem accipiunt pro quodā uasis genere. Stra. Inde strigilum & ampullaru artifices matre euaserunt. Plaut. in Persa: Ampullam, strigilem, scaphiu, foccos, pallium, marsupium habeat. Cicero lib. 4. de Fin. Si ad illam uitam quæ cum uirtute degatur, ampulla aut strigilis accedat. Et hinc Hispani Strigiles etiam uocabant auri paruulas massas. Item Strigil aluminis genus pumicosum & foraminosum, fistulis spongiæ, simile, rotundiq; natura. Cornelius Celsus medicamentum in aurem per strigilem instillari iubet. Strigiles etiamnum sermone uernaculo pisciculi quidam dicuntur, quorum frequens sit captura per hyemes. Hanc dictione Priscianus à stringo, uel à Græco σκῆνις deduci existimat.

Strigilecula, diminutiuum à strigil, pro uase. Apule. Strigilis & gutti speciem graphice describens, sic inquit: Qui magno inceptu prædicauit, fabricatum semet sibi ampullam quoque oleariam, quæ gestabat lenticulari forma, tereti ambitu, pressula rotunditate, iuxtaq; honestam strigileculam, recta fastigatione clausula, flexa tribulo ligula, ut & ipsa in manu capula moraretur, & sudor ex ea riuiulo laberetur.

Strigillo, uerbum à stringo, quod idem significat, à quo Obstrigillo, quod significat obsto. Cornucopiæ.

Strigium, uestis Hispanica. Plautus: Nudus est, iurat se strigium oppignerasse.

Strigmenta, sordes quæ ex corporibus raduntur. Vnde Strigmēta olei dicimus caromata, id est, sordes olei, quæ ex unctorum athletaru corporibus raduntur. Plin. Notu est magistratus honoris eius octogenis sestertijs strigmēta olei uendidisse.

Strigones, densarum uirium homines, quod in se constricti atque arctati sunt.

Strigosus

Strigofus, a, um, quod est exhaustū & macilentū quasi strigofum. unde iumēta strigosa dicta sunt, quod corpora eorum restricta sint fame, aut alia uitij causa. Col. lib. 7. Quāquā posuit huic aliquatenus cōparari, quod progenerat onager, nisi & indomitū & seruire contumax sylvestri more strigo sum patris praeferret habitum. Et lib. 8. Placide ac lente pabuletur, ut & largi sit ubcri, & non strigofissimi corporis. Hic etiam male habitus dicitur. Gell. Equū strigofum & male habitum: sed equitem eius uberrimum & habitissimum uiderūt.

Strimon, fluius Thraciae. unde fit Strimonius, a, um. Verg. lib. 1. Georg. Strimoniaeque grues, & amaris intyba fibris. De primitiis. Idem:

Rupe sub aduersa deserti ad Strimonis undam.

Stringo, gis, xi, strictum, arcto. Plinius: Adprehensamque manu stringit. Per translationem Stringere quandoque pro percutere ponitur. Vergilius libro decimo:

Atque animum patriae strinxit pictatis imago.

Quandoque pro rarefacere, excidere. Idem in Buc.

-Hic ubi densas Agricola stringunt frondes.

Quandoque pro decerpere, colligere. Idem lib. 2. Georg.

Sed tamen & quernas glandes tunc stringere tempus,

Et lauri baccas. Quandoque pro radere. Idem lib. 3.

-Ego sum pleno quem flumine cernis Stringentem ripas.

Quandoque pro uulnerare. Idem in eodem:

-Hunc primum leuis hasta Themilla Strinxerat.

Quandoque pro attenuare, cōponere: quod stringendo fieri solet, ut Stringite remos. Stringere ensē, est nudare Idē lib. 11.

-Strictum rotat acer Lucagus ensē. Huius cōposita sunt

Adstringo, quod est iuxta stringo. Cōstringo, simul totū stringo. Colum. lib. 6. Si eodem scrobe duas aut tres arbusculas uo-

les constituere, curato ne pariter se constringant. Disstringo,

ualde siue diuersis modis stringo. Desstringo, deorsum aut ualde stringo, excido. Colum. lib. 5. Iā uero muscus, qui more com-

pedis crura uitium & uincta cōprimit, situque & ueterno macerat, ferro desstringendus & eradendus est, atque hoc in ima-

parte uitis. Extringo, extra stringo. Hiero. ad Ctes. Tamen in praesenti epist. hoc breuiter extrinxisse sufficiat, quod iusti

adpellentur, nō quo omni uitio careant, sed ex maiore parte uirtutum. Obstringo, Perstringo, Praestringo, Restringo, et

Substringo. Colum. lib. 2. Boves quum ab opere disunxerit,

substrictos confricet, manibusque comprimat dorsum.

Stritomellus, auis est, passer marinus. Cornucopiae.

Strix, strigis, auis quaedam nocturna & importuna, à stridendo dicta. Lucanus libro sexto:

Quod trepidus bubo, quod strix nocturna quaeruntur.

Adgreditur pueros nutrices egentes, & ex illorum corpusculis uitalem sanguinem absorbet. A cuius auis nocumento Striges adpellamus mulieres, puellulos fasciantes, suo contactu

& lactis muncrumque oblatione. Serenus:

Praeterea si forte premit strix atra puellum

Virosa inuulgens exortis ubera labris. Striges etiam sunt

olera uilia, ut apud Plau. in Pseud. Hei homines coenas sibi co-

quunt, quū condiunt non condimentis condiunt, sed strigibus.

Iuuen. -Et sonat unctis strigibus. Legitur & strigilibus.

Strobilus, nucleus pineus. Similiter & arbores nucleos pineos ferentes, Scrobili dicuntur apud Dioscoridem & Gale-

nium: dictus Strobilus quasi sapidus.

Stroma, atis, omne quod sternitur, à quo fit Peristroma. Stroma etiam dicuntur commentaria, scientiae, uarietates. Unde

Origenes stromatū libros composuit. Siromateum uarietas,

tāquam opus uarietate contextum.

Stroniben, ladani genus uocant in nabatheis. Est autem La-

danum pingue insidens ladæ herbae.

Strongylos, & Strongylæ, es, pen. corre. insula in mari Aegæo, una ex Aeolijs sic dicta: quia sit rotunda & globosa, quod strongylon Graecè designat. Hæc (ut Plinius libro 3. scribit) iuncarum fertilis est: cuius ambitus patet Lxxv. milibus passuum. Ea nunc Naxos, sed antea Dia uocata. Syl. lib. 14.

Mille agathina dedit perflataque strongylos haustis.

Stropha, acumen, subtilitas, ab στροφή, conuersio. Hieronymus contra Rufinum: Vis scire totas argutiarum tuarum strophas, uel specularum insidias.

Strophades, sunt duæ insulae in mari Ionio, quæ antea Plotæ uocabantur. Vergilius:

Accipiunt Strophades Graio sunt nomine dictæ

Insulae Ionio in magno.

Dictæ Strophades ab στροφή, conuersio. Suidas autem, στροφή τὸ

σπῆγμα τῶν ἱερῶν, id est, Strophium zonula rotunda, & sub-

dit: ὡς στροφή διαδήματα ὡς οἱ ἱερεῖς φοροῦσι, id est, Strophium in

diadematē sacerdotes gerunt.

Strophas, adis. Latine conuersio, uertigo.

Strophium, fascia pectoralis, quæ uirginalem tumorem cohibet pupillarum. Turpilii: Me miserā quod inter uias epistola

excidit mihi, infelix inter tuniculam ac strophium collocatā.

Strophia etiā corona ab insigni quod imponebatur capitibus

sacerdotum: quod fit ἀπὸ τῆς στροφῆς, hoc est, à uertendo. Plinius lib. 21. Tenuioribus utebantur antiqui coronis, strophia

adpellantes. Huius diminutiuum est Strophium.

Strophius, proprium nomen Phocensis regis.

Strophos, dolor intestinorum, quos tormētes Latini uocāt.

Strophus, à Graecis dicitur sacculi funiculus, à strepho, uer-

to: quod circunquaque uertatur. Item Strophus quod sacer-

dotes habent in capite, pro insigni. Quidam coronam esse dicunt, aut quod pro corona insigne in caput imponitur, quale

fit strophium.

Struclilis, & hoc Struclile, penultima correpta, ut Stru-

cliles columnæ, quæ non sunt ex uno lapide, sed ex multis.

Structor, qui aliquid ordinat. Ponitur & pro cellario, qui in-

struendæ mensæ & ciborum curam habet, à struendo, id est,

ordinando & componendo, qui cultello scindit in frustula.

Martialis: Et quæ non egeant ferro sti uictoris ossile.

Qui uero conuiuij princeps est, Architriclinus uocatur.

Structura, edificium, siue compositio, & ordinatio. Colum. libro primo: Igitur ad structuram quum primum statim funda-

menta iaciuntur, cuitandum est.

Strues, à struo, proprie lignorum congeries est. Et Strues, dicitur genus libi, quod addebatur in sacris. Ouid. lib. 1. Fast.

Hæc adolet flammis cum strue farra suis.

Strufetani, dicebantur qui farra ad sacra ferebant. Cc.

Struices, omnium rerum extrucliones. Plautus in Menæ.

Tantas struices concinnant patinarias.

Struma, tumor, uel morbus, qui à scrophis quæ id morbi patiuntur, scrophula dicitur. In quo subtus concretæ quædam &

putræ & sanguinæ, quasi glândula oriuntur. Inde Strumosi,

dicuntur qui id uitium patiuntur. At Cornel. Celsus scribit:

Struma extantia quædam in tergo, gibbus uero in pectore.

Alij Strumam uitium gutturis esse putant. Catull. in oppro-

brium dixit: Sella in curruli struma Nonius sedet. Inde Stru-

mosus. Iuuen. Nec pretextatū rapuit Nero loripidem uel

Strumosum atque utero pariter gibboque tumentem.

Plinius libro 11. Guttur homini tantum, & subus intumescit,

aquarum quæ potantur plerumque uitio: propter quod quædam

tubera spongiosa per corpus aliquando inspersa scrophulae

dicuntur, quæ etiam sub strumæ adpellatione continentur: ut

rectius strumula quasi parue strumæ, quam scrophula nomi
Strumum, uide Strignon. (nentur.

Struo, is, xi, etum, ordino, seu ordinatè apto. Lilius libro pri
mo: Postquam structi utrinq; stabant cum paucis procerum
in medium duces prodeunt. Composita huius uerbi sunt Ad=
struo, Destruo, Extruo, Instruo, Obstruo, Præstruo, Sub=
struo, & Superstruo, quæ secundum uim præpositionum si=
gnificat. Hieronymus ad Terentiam: Hinc ualles substructio
nibus opplendo. Cyprianus: Ad certamen animus antè præ=
struitur, quando se aduersarius confitetur.

Strutea, Plinius lib. 15. de cydonijs: Minora ex eodè genere
strutea.

Strutheus, membrum uirile à priscis dicitur, à salacitate pas
seris, qui Græcè στρὺθς dicitur.

Struthiocamelus, maxima auium est: si tamè auis est dicen
da quum pennas duntaxat habeat ut adiuuèt ad currendum,
cetero uolucris non sit, nec à terra tollatur. Ungulas habet
ceruinis similes, bisulcas, comprehendendis lapidibus utiles,
quos in fuga contra sequētes pedibus ingerit. Concoquit quæ
cunque deuorat, sine aliquo delectu. Mira in eo soliditas. Etc
nim in tanta corporis altitudine, si colla frutice occultauerit,
latè se putat. Oua eius in pretio sunt propter amplitudinem:
& pennæ, quia galas uarijs coloribus insectæ adornant.

Struthius, & pro fœmin. Struthio, auis est corpore grãdis,
grauisq;. Hieronymus in Iob: Penna struthionis similis est
pennæ herodij & accipitris.

Struthopus, dicitur modicæ magnitudinis & quasi passer=
culi pes.

Strychnis, herba est, quam furialem antiqui dixerunt. Simili=
ter & Strychnium. Cornucopiæ.

Strygnon, herba est quam alij conseruã uocāt, alij coagulũ,
alij strumum, potius spōgia aquarum dulcium quàm muscus.

Studeo, des, dui, itum, studium adhibeo, do operam alicui rei.
Cæsar Comment. 1. Cupiditate regni adductus, nouis rebus stu
debat. id est, uacabat. Construitur etiam cum ablatiuo median
te in, uel etiam aduersatiuo: præsertim si aliquid studiosius legi
mus. Titin. in Psal. Ferētatis populus Græca studet. Et Stu
dere est amare siue fauere. Sallust. Neq; studere neq; odisse,
sed minime irasci decet. Ouidius libro nono Metamor.

Cui studeat Deus omnis habet. Item eniti. Cicero lib. 1. Offi.
Quorũ uerò patres aut maiores aliqua gloria præstiterũt,
ij student plerunq; in eodem genere laudis excellere. Lactan=
tius libro tertio duo significata eius comprehendit: Qui sapi
entiæ studet, utiq; nondum sapit: sed ut sapere possit studet.

Studiosus, modò assiduus ac persequens significat. Cic. ad
Heren. Ideoq; bonis uiris & studiosis amicus erat. Modò cu
pidum, & alicui rei deditũ atq; additũ, ut Studiosus laudis,
id est, cupidus: et studiosus Cæsaris, id est, amator uel beneuo
lus. Cicero Cecin. Viri sunt optimi & tui studiosi, & mei ne
cessarij. Hinc fit Perstudiosus. Idè in Catone: Attribuito lite=
ris Græcis quarũ constat eũ perstudiosum fuisse in senectute.

Studium, est uehemens adplicatio animi ad aliquid peragen=
dum. Accipitur quandoq; pro exercitatione, ut quum dicimus
studia literarũ. Colu. Et ne singula persequar, ei studio quod
quisq; agere uelit, consultissimũ rectore adhibeat. id est, exer
citio uel operi uel arti. Quandoq; pro diligentia. Quandoq;
pro fauore seu amore. Sallustius: D. Syllanum certo scio quæ
dixerit studio reipublicæ dixisse. Quandoq; pro uoluntate, ut:
Scinditur incertum studia in contraria uulgus.

Stultus, imprudens, improvidus. Nam & multi nō insipientes
aliquando stultè aliquid uel agunt uel loquuntur. Fatuus, pla
nè inspiens, Afrani. Ego stultum me existimo, fatuũ esse non

opinor. Insanus, qui abiecta ratione cum furore & impetu
omnia facit. Rudis, qui nunquàm didicit. Stultitia quatuor mo
dis dignoscitur. Aut quum non uenerit in mentem quod opor
tet: aut si uenerit non tenere: aut bonum consilium non admit
tere: aut malum admittere. Hinc Hesiodus econuerso:

Optimus ille quidem qui per sese omnia noscens,
Præceptor suus ipse sibi meliora pereggit.

Rursus & ille bonus monitus qui recta sequetur,
Qui non ipse sapit neque credit recta monenti.

Hic nullam in partem utilis est.

Stupa, linum uile, quod lini cortici proximum est, ut inquit
Plin. ab Græco σπῆον, quod stupam significat: uel à stipando,
quod ea stipentur naues. Hinc Stupeus, a, um. Vergilius:
Subijciunt lapsus & stupea uincula collo.

Stuparius, a, um, quod ad stupam pertinet. ut, stuparius mal
leus, quo lina tunduntur.

Stupeo, stupeo, stupui, significat quodam modo sensum rerũ
non habere. Persius: Sed stupet hic uitio. id est, insanus est
factus uitijs. Iungitur & cum aduersatiuo. Cic. de Finib. bono
rum: Hæc quũ loqueris Varrones stupemus. Huius composita
sunt Obstupeo, & Substupeo, à quibus Stupefeco, Obstupe=
feco: Stupefacio, Obstupefacio: Stupefio, & Obstupefio.

Stupidus, quandoque pro stupefacto, quandoque pro insen=
sato accipitur. Vnde Stupentia, siue Stupida dicuntur, quãdo
uel paruus, uel nullum habent sensum.

Stupor, est alienatio quædam sensũ, quod scilicet sensus con
stipentur. Est & admirationis species, ex magnitudine mira=
culi proueniens, ita ut etiam impediatur inuestigatione causæ
se miraculi adparentis,

Stupro, as, uitio, stupro. Plau. in Aulu. Is adolescētis illius est
auunculus, qui illam stuprauit noctu Cereris uigilijs. Cic. lib.
4. ad Heren. Qui uiolasset ingenuam, matrem constuprasset.

Stuprum, est coitus lege uetitius, qui duplex est: Vnus cum
nupta, quod adulterium dicitur: aut cum puero, aut cum san
guine coniunctis, siue sacris uirginibus. Alter, quum uis ad=
fertur cuilibet personæ, etiam si ancilla sit. Aliquando Stuprũ
ponitur pro turpitudine. Neuius: Perire malunt ibidem, quàm
cum stupro redire ad suos populares. Ennius: Fœde stuprẽq;
castigor quotidie turpiter.

Stura, insula est in mari ultra Tyberina ostia in Antiano. Cc.

Stygius, a, um. Seneca: Hic sæuus umbras territat stygius ca=
nis. Aristophanes autem in ea comœdia, quæ βάρβαρος ἔργα
φύται, ἐν ταῖς ἐν ἀντὶ τῆς τοῦ σοῦ περὶ τῆς πνοῆς, ὅτι ἐστὶ φῶς καλλίστου ἔσπερ
ἐνθάδε καὶ ἀντὶ τῆς πνοῆς καὶ θάλασσης ἐν τῇ αἰσθητικῇ ἀντὶ τῆς, γυναικῶν καὶ κρῶ
τον χεῖρων πολλῶν. id est, Rana inscribitur. Hinc atriorum quis
tibi adest spiritus, uisuiq; lumen optimum quemadmodũ hic
& tripudia felicia uirorum, mulierum, & plausum manuum
magnum. Nam Styx proxima est Elysiu.

Stylis, colūnella Latine, quo nomine dictus est locus quidam,
qui turricula modo erectus ex aduerso turrem in Peloro sitã
respicit, hodieq; à multis adpellatur Stylarion. Dicitur &
Stela, per simplex l, id est, columnæ, quas Latini pilas uocāt.

Stylobatæ, στυλοβάτης τὸ καμὰς λέγεται, καὶ βαῖνω βαδίζω: συντίθεται ὡς
χοινωβάτης. id est, Stylus pertica dicitur, & βαῖνω, uado: cōpo
nitur ut, χοινωβάτης. id est, funābulus, χοῖν, funis, & βαῖνω,
conscendo, sic σὺλ, palus, lignũ, trabs, per quã uadat aqua,
quasi canalis ligneus, & instrumentũ ligneũ, quo aqua traĩj
ciatur, ut sub tegulis fieri solet. Var. lib. 1. de Re rust. Cohor=
tes in fundo magno duæ aptiores, una ut interdiu compluuiũ
habeat lacũ, ubi aqua saliat, qui intra stylobatas quũ uenit, sit
piscina. Boues enim ex aratro æstate reducti, hic bibunt, hic
perfunduntur. Et libro 3. Subtus columnarum stylobatem.

Stylus,

Stylus, siue *Stylum*, cum y, dici potest columna. unde *Epistylum*, capitellum quod super columnam locatur. *Stylus* etiam dicitur modus dicendi. *Terent.* in prolo. An dissimili oratione sunt factæ, ac stylo. *Donatus*: Oratio in sensu, *stylus* in uerbis: oratio ad res, *stylus* ad uerbum.

Stymna, est spissamentum & domitura unguenti, ut inquit *Dioscorides*.

Stymphalus, lacus in *Arcadia*, in cuius ripis erat *Stymphalum* oppidum. *Ouidius* libro secundo *Fastorum*:

Testis erit *Pholoë* testis *Stymphalides* undæ.

A *Stymphalo* lacu *Stymphalides* aues adpellatæ, sunt tantæ magnitudinis, ut *Solis* radios obumbrare dicerentur, omnem *Arcadiam* deuastantes. *Hieron.* *Cerberum* & *Stymphalidas* narrat fabulæ poetarum. A *Stymphalo* oppido fit *Stymphalius*, a, um, & *Stymphalis*, idis. Idem contra *Iouinianum*. *Aristocles* *Orcomeni* tyrannus adauit uirginē *Stymphalidem*, quæ quum patre occiso ad templū *Dianæ* concessisset, & simulachrū eius teneret, nec ui posset auelli: in eodē loco cōfossa est. Ob cuius necē tanto omnis *Arcadia* dolore commota est, ut bellū publicè sumeret, & necē uirginis ulcisceretur.

Stypticus, idem quod strictus, ab στυπω, obturo, stringo.

Styx, gis, generis fœminini, proprie mœstitiā designat. στυγνός enim tristis dicitur, στυγνός mæreo: uel dicitur ab στυγνός, timco, odi, quod terrori omnibus sit. *Verg.* -*Stygiamq;* paludem. *Dij* cuius iurare timens & fallere numen.

Fingitur à poetis quod sit infernalis palus, quum sit fons in *Arcadia* exitiosus animalibus, cuius aqua ilico necat ex nimio frigore: ut puta quum perfluens ipsa statim lapidescat. Tradunt hac aqua æs, ferrumq; erodi, & omnia uasa in ea missa frangi præter cornea. Est & alia palus in *Aegypto* iuxta *Memphim*, quam ueteres *Styga* uocauere. Hinc *Stygius*.

S A N T E V.

Suadela, pen. prod. suasio dicitur, est diminutiū à suada. *Suadeo* des, si, sum, secundum naturam bisyllabum est, licet multi trisyllabum putent. Quod & si inueniatur, solutio dicenda est. à suauē & do, pro dico, compositū esse quidā arbitrantur, hoc est, suauē dico. Est enim *Suadere*, adcomodatis, & suauibus uerbis aliquem in opinionē nostram inducere conari. hoc est, hortari aliquem ad id quod intendimus. Cuius contrarium est *Disuadere*. De *Persuadeo* supra habitum est. **Suadibile**, quod suaderi facile potest. Inde *Suadibiliter*, ad uerbum.

Sualternicum, electri species fulua. *Cornucopiæ*.

Suapte, sua ipsius natura, et *Suopte*, suo ipsius: sicut *Meopte*, meo ipsius. *Cic.* lib. 1. *Tusc.* *Terrena* & *humida suopte* nutu & suo pondere ad pares angulos in terrā & in mare ferunt. **Suarius**, suum custos. *Cc.* (tur.

Suasorius, ria, rium, quod suadendum pertinet, ut *Suasorium* munus. id est, officium suadendi. Et pars deliberatiua à rhetoricis *Suasoria* dicitur.

Suasum, color ex stillicidio fumoso in uestimento albo. Sunt & qui omnem colorem *Suasum* uelint adpellari, quod quasi persuadetur in alium colorem transire.

Suatim, ad similitudinem suis. *Cornucopiæ*.

Suauior, aris, & *Sauior*, significat cum uoluptate, aut præ gaudio osculor: *Catul.* ad *Veranium*: *Lucidum os, oculosq; suauabor.* De hoc etiam in *disuauior*.

Suauis, dulcis, à quo *Suauitas*, & *Suauitudo*, pro dulcedine. *Plautus*: *Suauitudo mea.* Quorum contraria sunt *Insuauis*, austerus asper, *Insuauitas*, *Insuauitudo*. *Aduerbia* *Suauiter*, *Insuauiter*, *Suauē*, & *Insuauē*. *Vergilius*: *Et suauē rubens hyacinthus.*

Suauium, quod & *Sauium* dicitur per diminutionem u, uoluptas dicitur. *Terentius*. O thais meum *suauium*.

Sub, præpositio, & separatur & cōponitur. Separata aliquando denotat tempus, & aduersatiuo iungitur, significatq; circa uel per. *Verg.* *Sub lucem* exportant calathis. id est, per lucem, uel adueniente luce. Aliquando ponitur pro in: ut, *sub idē tempus*, *sub eandem horam*. id est, in eodē tempore, in eadem hora. Quamquā & per idem tempus, & per eandem horā: uel circa idem tempus, & circa eandem horam exponi possit. *Liuius*: *Vtrinq; legati* frē *sub idem tēpus* ad res repetendas missi. *Suetonius* de *Aug.* *Sub horam* pugne tam arcto repente somno deuictus ut ad dandum signum ab amicis excitaretur. Aliquando pro statim post: ut, *sub hæc uerba*. *Cicero* *Planco*: *Sub eas* autem redditæ sunt. Aliquando significat ad locū, & pro ante sumitur. *Verg.* -*Postesq; sub ipsos* Nituntur gradibus. Aliquando in loco, & pro subter capitur, cōstruiturq; cum ablatiuo. Idem libro octauo:

Arma sub aduersa posuit radiantia quercu.

Item cum ablatiuo accipitur pro in, ut apud eundem.

Nanque *sub ingenti* lustrat dum singula templo.

Item propē: ut, -*Quò deinde* *sub ipso* Ecce uolat.

Item significat cum: ut, *sub sarcinis*, id est, cum sarcinis. Cōposita plerunq; localem significationem retinet quæ illi propria est. ut *Subeo*, suppono: id est, subter. Interdum significat in fra: ut, -*Caudamq; remulcens*,

Subiecit pauitantem utero syluasq; petiuit.

Interdum diminutionem, ut *Subdubito*, *Subirascor*. id est, aliquantulum. Est enim (ut *Donatus* inquit) temperamentū plenæ pronounciationis. Interdum significat supra: ut,

-*Corpora saltu* *Subiiciunt* in equos. id est, supra iaciunt.

Interdum prospere: ut, *Succedit*. Interdum post, uel quāmpri-

um: ut, *Subsequor*. Interdum contra uel propē: ut, *Subsisto*.

Cæsar: *Audacius* *subsistere*, nonnunquam & nouissimo agmine prælio nostros laceßere. Interdū prudenter seu diligēter:

ut, *Subseruio*. Interdū in præptu: ut, *Quo modo ratio non subest*.

Interdum latenter: ut, *Suppilo*. Interdum sensim: ut, *Subre-*

repo. Interdū adhuc. *Liuius*: *Tanquam spes* subesset. Compo-

nitur autem ferē cū omnibus literis: a, ut *Subaro*: b, ut *Subibo*:

c, ut *Succido*: d, ut *Subdo*: e, ut *Subeo*: f, ut *Suffero*: g, ut *Sug-*

gero: h, ut *Subhasto*: i, ut *Subiungo*: l, ut *Subleuo*: m, ut *Submo-*

ueo: n, ut *Subnecto*: o, ut *Suborior*: p, ut *Suppono*: r, ut *Surri-*

pio: s, ut *Subsanno*: t, ut *Subtraho*: u, ut *Subuenio*. Sed quo-

ties subiungitur uocalibus uel b, d, h, l, n, s, t, remanet b, inteq;

græ in alijs mutatur b, in literam sequentem, nisi in *Subrideo*,

Subrogo, *Subruo*. *Sustinco* uero, *Suspiro*, *Suspicio*, *Suspicio*,

Sustuli, *Sustollo*, & huiusmodi sine b, scribēda sunt: quia non

à sub, sed à susum siue sursum composita sunt.

Sub corona uenundari, captiui dicebantur, quia corona ti uendebantur.

Sub dio, aliquid esse dicimus, quod non est sub tecto, sed in nudo, & sub cælo. Aliter dicitur *sub Ioue*: ab eo, quod *Græci* *Iouem* τὸν Ἰλῆ dicunt. *Horatius* libro *Carminum*: *Vitamq; sub dio* Et trepidus agat.

Sub iugum, dicebantur hostes missi esse, qui duabus hastis in terra defixis tertiatq; superligata, inermes sub ea transire cogeantur.

Sub manu, uulgaris locutio, & significat statim, temporisq; momentum, quasi de manu in manum. *Seneca* libro 10. *Epist.* ad *Lucillum*: *Consilium nasci sub die debet*, & hoc quoque tardum est nimis, sub manu quoque quod aiunt consilium nascatur. *Sueton.* de *Augu.* Et quò celerius ac sub manu annuciari cognoscīq; posset, quòd in prouincia quaq; gereretur, iuuenes

iuuenes primò modicis interuallis per militares uias dehinc uehicula disposuit.

Subpatientibus campis, id est, sub monte exporrectis. Apule. Immitto me campis subpatientibus.

Sub uitem hastas iacere, dicebatur uelles, quum sub manum sursum hastam mittebat.

Sub uitem præliari, milites dicebantur, quum sub uinea militari pugnabant.

Sub uineam iacere, quum adstantibus centurionibus fudes iacere cogeantur.

Subactus, a, um, uide in dictione Subigo.

Subæratum aurum, à sub æs, æris, aurum quod habet æs subtus. Persius: Ne qua subærato mendosum tinniat auro.

Subæro, ære commisceo.

Subagito, subagitas, significat inco. Plautus: Dum ille mereatricem subagitat, ego quiesco.

Subalaris, et hoc Subalare, quod sub alis est. Vnde scribit Lampridius, Heliogabalum solitum fuisse in accubitis habere plumas subalares.

Subalpini, populi qui sunt sub alpinis.

Subaquaneus, nea, necum, quod sub aqua manet, ut scopulus subaquaneus.

Subcerniculum, farinarium cribrum, quod fit è setis equorum: quemadmodum excussorium, et pollinarium fit è lino. Excussoria cribra sunt quibus furfur seceratur. Pollinaria, quibus pollen, hoc est, grossior pulvisculus farina diuiditur.

Subcineritius, a, um, quod sub cinere coquitur. unde Subcineritium panem legimus.

Subcutaneus, siue Subtercutaneus morbus, dicitur qui intra cutem, siue sub cute est, siue subter cutem. Cornucopia.

Subdiale, quod sub dio permanet. id est, sub aere. Plin. illa super terram ex subdialibus petris caditur: hæc ex obrutis. Subdialis, à Græcis primò habitis quibus cõtegerentur domus ex tunsa testa et pedali crassitudine festucata. Hinc Subdialia pauiementa, et Subdiales deambulationes, quas Viétruius Græco uocabulo uocat hypætras. Terracium nunc adpellatur.

Subdititiis, supposititiis. unde à Plauto Iupiter dictus est Subdititiis Amphitryo. Sueton. Non modò uersus censoria quadam uirgula notare et libros qui falsò uiderentur inscripti, tanquam subdititiis summouere familia permiserint sibi.

Subdititiis, qui subditus est. Plautus in Amphitryone: Subdititiis eccum exit foras.

Subditus, qui alicuius imperio subiectus est. Subditum etiam partum dicimus suppositum, hoc est, sublatum ab ea muliere quæ peperit, et alteri adpositum. Item apud Iuriconsultos Subditum testamentum dicitur, quum uero testamento occultato, aliud clam fuit adpositum.

Subditus iudex, qui loco mortui datur.

Subdo, dis. suppono, subijcio. Cato de Re rustica: Ignem subdito, ubi bullabit uinum, ignem subducito. et Subdere, subiungere. Quintilianus: His dictis et alia subdidit.

Subdolutus, penultima correpta, occultè decipiens.

Subduco, is, pen. prod. subter duco. Interdum subtraho. Cato: Ignem subdito, ubi bullabit uinum, ignem subducito. Sunt enim contraria subdo, et subduco. Iuuen. Et nos ergo manum ferule subduximus. Interdum surripio. Vergilius: Et succus pecori et lac subducitur agnis. Interdum sursum duco, leuo, extollo. Idem: -Quæ se subducere colles Incipiunt. Hinc Subducere naues, dicimus in terrâ trahere, quod terra altior mari sit: sicut e contrario deducere, in mare e terra deducere. Idem: Quassatam uentis liceat subducere classem. Plautus in Cassi, Ibo intro ut subducam nauim rursum in pului-

narium. Interdum Subducere cum hoc nomine ratio significat computare, calculare. Cicero Lentulo: Rationibusque subductis summam feci cogitationum mearum. Plaut. in Cap. Subducam ratiunculam, quantillum argentum mihi apud trapezitam sicut. Et Subducere, est furtim subtrahere. Idem in Curcul. Propino magnum poculum, ille bibit, caput ponit, quum dormiscit, ego ei subduco annulum. Sallustius: Præterea ex gregariis mulibus, quæque armatum, in prima acie subducit. id est, extrahit, et alibi locat.

Subeo, is, iui, uel subij, itum, ingredior. Caesar Commè. primo: Qui intra annos quatuordecim testum non subiissent. Lact. Siue uirtutes inseras, uitia sua sponte decedent: siue uitia eximas, uirtutes ultro subibunt. Passiuum protulit Iuuenalis: -Quod si subeuntur prospera castra.

Et Subire, est suscipere, aut pati, ut Subeo periculum, subeo crucem, mortem. Cicero libro tertio Officiorum: Qui retinendi officij causa cruciatus subierit ultro. Item succrescere. Vergilius: Ne subeant herbae, neu puluere uicta fatiscat. Item in memoriam uenire. Et modò cum datiuo, modò cum accusatiuo construitur: ut, subijt mihi. Curtius: Sera poenitentia subijt regem. id est, in mentem, uel in memoriam uenit. Item subdere, supponere. Vergilius libro decimo: Aeneas subijt mucronem, ipsumque morando Substinuit. Item extolli. Plin. Sed hi rationem adferunt quod leuissima sit inbrium cisternarum aqua, ut quæ subire potuerit et pendere in aere. Idem: Nec leuitatis in pluuia aqua, argumentum est subiisse eam in coelum, quum etià lapides subiisse adpareat. Item succedere. Varro: In quarum locum subierunt inquilinae impietas, perfidia, impudicitia. Item respondere, seu resistere. Cic. in Verrem: Diuinatione poteris ne oratione eius subire? Item adgredi. Hiero. Nunc deprecor Desyderi charissime, quia me tantum opus subire fecisti. Item scandere: Plinius libro quarto: Hemi excelsitas sex milia passuum subitur.

Subfibulum, uide in dictione Fibula.

Subhastare, est sub hasta mittere, hoc est, per auctionem uendere. Hasta enim erat uirga, quæ dabatur quum potestas alicui daretur de aliqua mercede.

Subiacto, as, saepe in alium iacto: quod fit quum in arcibus frumenta à palæis secernuntur. Varro: His tritis oportet è terra subiacari uallis aut uentilabris, quum uentus spirat lenis. Ita fit ut quod leuissimum est in ea, atque adpellatur acus, euannetur foras, ac frumentum quod est ponderosum, purum ueniat.

Subices, pen. cor. dicuntur subiecti. Ennius: Ergo Deum sublimis subices, humidus unde oritur imber sonitu saeuo et strepitu.

Subiecto, etas, saepe subijcio. Vergilius:

-Nigramque alte subiecit arenam.

Subigo, gis, penultima correpta, significat cogo. Sallustius: Ambitio multos mortales falsos fieri subiegit. Quandoque Subigere, est subijcere, domare. Idem: Postea uero quam in Asia, Cyrus in Græcia Lacedæmonij et Athenienses cepere urbes atque nationes subigere. Quandoque summittere: ut, Subige sub arbore pecus. Quandoque acure. Verg. lib. 7. Pars leues clypeos et spicula lucida terunt Aruina pingui, subiguntque in cote secures.

Quandoque attrectare, agitare. Cato: Farinam in mortarium indito, aquam paulatim addito, subigitoque pulchre. Quandoque bene arare, bene colere. Vergilius:

Ante Iouem nulli subigebant arua coloni.

Columella libro. 2. Sequitur ut tempora quoque subigendi arui præcipiamus. Cic. per translationem lib. 2. de Ora. pro exercere posuit: Subacto mihi ingenio opus est, ut agro non semel arato, sed nouato, et iterato. Quandoque suffodere. Verg. libro

libro secundo Georgic. -Tamen hæc quoq; si quis

Inserat aut scrobibus mandet mutata subactis.

Quandoque subagitare. Cicero: Gallam subigo. Quandoque sursum agere. Et tunc à sus, quod significat sursum, componitur. Vergilius libro primo Georgicorum:

Non aliter quam qui aduerso uix flumine lembum.

Remigijs subigit. A Subigo fit aliud compositum Prosubigo, de quo supra.

Subijcio, cis, penultima correpta, suppono. Vergilius:

-Et ranea costis Subijciunt fragmenta. Et illud, Subijci entibus prunas insultat leuita Christi. Aliquando subiugo. Cicero: Tot tibi populis repente subiectis. Aliquando sursum iacio. Vergilius: Et corpora saltu Subijciunt in equos.

Subinde, cum accentu in antepe. significat deinde uel statim post. Horatius: Si recte dicet primum gaudere subinde,

Præceptum auriculis hoc instillare memento. Liuius: Vno alteroq; subinde icu uentrem atq; inguina hausit. Interdum significat frequenter, siue (ut proprie dicam) identidem, hoc est, crebro, cum quodam intervallo. Sueton. in Tyb. Leua natura ne in pueris quidem latuit, quam Theodorus Gadareus & prospexisse primus sagaciter, & adsimulasse aptissime uisus est: subinde in obiurgando appellans cum lutum à sanguine maceratum. Dicitur & Subin: sicut Proin, & Dein.

Subire aleam, est periclitari, & obiectare sese fortunæ dubiæ. Tractum ab aleatoribus, qui in foro aleatorio uarie agitantur, & repente uictores, repente uicti dubio euentu exanimantur. Liuius: In dubiam seruiij imperijq; aleam imus.

Subiugalis, sub iugo aduersus, & domitus. unde pullus subiugalis, in Euangelio legitur.

Subiugo, as, penultima correpta, debello, & imperio meo subijcio. quasi sub iugo pono. Lactantius libro tertio: Totum hominem alienæ ditioni subiugauerunt.

Subiungo, gis, addo. Vnde Subiunctiuus modus dictus est, quia subiungitur alteri uerbo. Nam eget aliqua re ut impleat sententiam, ut si dico: Quum clamem quare me tacere dicis? Ideo ergo Subiunctiuus modus dictus est, quia ei coniungitur aliquid, ut sententia locutionis plena sit.

Subitaneus, nea, neum, eo modo dicitur quo subitarius, ut Subitanea mors.

Subitarius, na, num, repentinus: licet quandoq; pro extemporalis sumatur. Celsus: Quid tibi uellet subitaria diſtio.

Subitatus, a, um, quod est subito mutatu. Cyprianus ad Cornelium: Steterunt fortes & ipso dolore poenitentia, facti ad prælium fortiores: ut adpareat nuper subitatos esse & nouæ atque insuetæ rei pauore trepidasse.

Subitus, a, um, à subeo, is, idem quod repentinus. Vergil. Quum subito adsurgens fluctu nimbosus Orion. Hinc Subito, aduerbium. Martialis: Nam subito collapsa ruit.

Sublābor, penultima producta, significat prætereo siue latenter decurro, aut fugio.

Sublābro, as, penultima corre. intra labra mitto. Neui. Iam ego illis subiens sublābro esui illud synciput.

Sublego, as, penultima producta, substituo. Iustinus lib. 3. Scenæ custodiam legum populo sublegandi senatum uel creandi quos uellet magistratus potestatem permisit.

Sublēgo, is, pen. corr. furto aliquid subripio. Vergilius: Vel quæ sublegit tacitus tibi carmina nuper.

Subleſta, infirma, leuia, friuola, debilia. Plautus in Persa: Grauior pauper fides subleſior. Idem dixit uinum subleſissimū, quia infirmos facit uel corpore uel animo.

Subleuo, as, penultima corr. allucio, auxiliū præsto, defendo. Cicero: Zophyrus qui se naturam cuiusque ex forma prospici-

cere profitebatur, derisus à cæteris est, qui illam in Socrate uitam non agnoscebant, quæ ipse ex illius aspectu multa collegerat. Ab ipso autem Socrate subleuatus, quum illa sibi ingenua, sed ratione à se deuicta diceret. Et Subleuare, sursum leuare, sustentare. Sueton. de Vespasiano. Aluo repente usq; ad defectionem soluta imperatorem ait stantem mori oportere, dumq; surgit ac nititur, inter manus subleuantium extinctus est.

Sublicæ, perticæ, & pali lignei. unde pōs Romæ Sublicius, quia ex sublicis ita structus sine ferro clauo fuit, ut trabes sine fulturis eximeretur. Cæsar in descriptione Rhenani pōtis, inquit: Nō sublicæ modò directæ ad perpendiculariū, sed pronæ ac fastigiatae, ut secundum naturam fluminis procumberent.

Subligar, penultima correpta, siue Subligaculum, dicitur quod pudenda partes obteguntur. Martialis:

Testa tamen non hac qua debes parte lauare,

Si pudor est, transfer subligar in faciem.

Cicero lib. de Officijs: Scenicorum mos tantam habet uetere disciplina uerecundiam, ut in scenâ sine subligaculo prodeat nemo. Dicitur & succinatorium, fœmorale, fœminale, campestre, brachia, perizoma, & lumbare.

Subligo, as, pen. corr. subtus ligo. unde & Subligaculum.

Sublimis, penultima producta, in altum eleuatus, à limine superiore dictus: quod supra nos est. Verg. Ipsa paphos sublimis abit. Col. lib. 2. Igitur in opere boues arte iunctos habere conuenit, quò speciosius ingrediatur sublimes & elatis capitibus. Hinc Sublimitas, exaltatio, & aduerbium Sublimiter.

Sublimo, mas, exalto, in altum mitto, uado uel. Ennius: Sol qui candentem in cœlo sublimat facem.

Sublino, is, penultima correpta, aliquantulum tingo, seu noto. Cornelius Celsus: Idem quoq; umbilico sublitū facit. Inde Sublitio, quæ est quasi primum tectorium & fundamentum coloris eius quem reddi uolumus inductione manus ultima. Aliquando illudo, & pro ridiculo habeo. Tractum à genere ludi, quo dormientibus ora pinguntur, ut apud Plautum in Aulularia. Ah subleuit mihi os pessime.

Sublūco, as, penultima producta, à loco, significat ranos arborum supposito, & ueluti subtus lucem mitto. Conlucare autem, est succis arboribus lucum luce implere.

Subluo, is, expurgo.

Sublustria uerba, dicuntur non ex toto luminosa, sed aliquid luminis habentia. Sublustris nox, & Sublustris umbra, quæ habet aliquid luminis.

Subluuies, dicitur sicut illuies & proluuies, pro sordibus & immunditijs. Apud Columellam genus morbi in discrimine ungula ouium nascens, ait enim libro octauo: Clauis quoq; dupliciter infestat oues: siue quæ subluuies atq; intertrigo in ipso discrimine ungula nascitur subluuies pice liquida eruitur.

Subnecto, is, subligo, adpendo, subscribo uel significat.

Subneruo, as, uide in dictione Neruus.

Subnitor, pen. prod. suffulcio. uide in dictione Nitor.

Subo, as, Subare dicuntur sues, quum libidinem exercent, aut appetunt: quamuis & ad alia animalia etiâ ad homines transferatur. Horatius: Iamq; subando te cubilia rectaq; rumpit. Aristoteles lib. de Animal. 6. Ita subare dicitur in subus, quæ admodum equæ libidine stimulatæ dicuntur equare. Tertullianus in Apologetico scribit Iouem fœde subantem in sororem fuisse. id est, libidinantem, & rei ueneræ inbiantem.

Suborior, subnascor, & exurgo, ut subortus est rumor. Cæ.

Suborno, as, aliquantulum orno, hoc est, honoro siue laudo. Plancus Cic. Tu Cicero quod adhuc fecisti, idem præsto ut uigilanter neruosq; nos qui stamus in acie subornes. Et Subornare, est latenter seducere. Gell. In caput meum subornauit.

Subreptitia

Subreptitiæ, literæ dicuntur quæ ad falsam alicuius suggestionem concessæ sunt. Cornucopiæ.

Subrideo, latenter uel aliquantulum rideo, uel risus signa ostendo. Verg. Olli subridens hominum sator atq; Deorum.

Subripio, furor, clam aufero. Quandoq; etiam in altum tollo, unde fit **Subreptio**: quod modò furtum significat, modò imperationem, quæ fit à principe siue magistratu per falsam rei narrationem.

Subrōgo, pen. corr. **substituo**. Plin. de uiris illust. Quia in locum **Tricipitini** collegæ consulem subrogauerat.

Subrumi, dicti sunt agni, qui adhuc sunt sub manna, quæ rumus à ueteribus dicebatur. Inde **Subrumari**, quod est, sub rumus, id est, manna submittere. Colum. lib. 8. Diligenti cura seruandum est, ut in suis quotidie matribus et alienis non amantibus agni subrumantur.

Subruo, is, cum impetu subingredior. Aliquando parum uel aliquantulum uel latenter ruo, et hoc ex ui præpositionis **Sub**. Aliquando offodio. Seneca: Subruunt terram, thesauros querunt.

Subsanno, as. non à sano, sed à **sanna** fit, quæ est irrisio. Est autem **Subsannare**, irridere: et construitur cum aduersatiuo. Hieronymus contra Vigilantium: Rideas forsitan et mulcularum deliramenta **subsannes**. Et ad Marcellum: Quadrante indignam eloquentiam nare **subsanno**, quid ad te qui discretus es? Hinc **Subsannatio**, quæ proprie rugata fronte et contracto naso exprimitur.

Subscribo, subnoto, subfigno: sicut solent principes qui subscribunt ea quæ rata habent. Alexander Romanus imperator subscriptioni et lectioni epistolarum operam dabat post horas meridianas. Aliàs **Subscribere** significat fauere. Colum. Quod si fortuna subscripserit. Verbum est iudicij et foro ad commodatum. Vnde **Subscriptores**, fautores, approbatoresq; dicti sunt. Cicero: Venit paratus cum subscriptoribus exercitatus et disertis. Vbi Asconius: Scriptores dicuntur, qui adiuuare aduersatorem dici solent.

Subscūdes, penultima producta, tabulæ quibus tabellæ inter se configuntur, quia quò innituntur succidunt. Pacuius: Nec ulla **subscus** cohibet compagem.

Subsellia, sedes et pulpita, uel (ut ita dicam) **scamna**, in quibus audientes poetas recitantes sedere consueverunt: uel in quibus ab equitibus spectabantur ludi, à sub sedendo, quasi **subsedia**. per mutationem d, in l, ut **sella** pro **seda**. Nam senatores in sellis altioribus confidebant. Persius: Trophæus exultat tibi per **subsellia** leuis. Scribit Asconius **Subsellia** esse tribunorum, triumuirorum, quæstorum, et huiusmodi minora iudicia exercentium: qui non in sellis curulibus nec tribunalibus, sed in **subsellis** confidebant. Vnde à Varrone **Subsellium** dictum est, quod non sit planè **sella**. Vnde sciendū, quòd **Subsellium** quandoq; accipitur pro sede in foro ubi iudices electi, in publico iudicio sedebant: ut, Quintilianus lib. 12. Nonnunquam etiam inter ipsa **subsellia** didicisse se gloriantur. Quandoq; **Subsellia** erant in curia, ubi senatores sedebant, ut ostendit Cicero in Orat. contra Catil. Quandoque erant sedes in theatro. Suetonius in Aug. Facto igitur decreto patrum, ut quoties quid spectandi usquam publice ederetur, primus **subselliorum** ordo uacaret senatoribus. Et **Subsellia**, ubi sedebant rei et aduersatores et testes.

Subsequor, penultima correpta, statim sequor.

Subléro, is, penultima correpta, subtus semino uel planto. Columella libro quinto: Nam plurimū interest adhuc noua consitione pedamen omne uestiri, nec mox uineatū subseri, quum fructus capiendus est.

Subfessæ, dicuntur à Vegetio, insidiæ quibus in itinere exercitus imparatus: ac nihil tale suspicans opprimi solet. **Subfidere** enim signifi. delitescere. unde **Subfessores** dicti, qui delitescetes insidiatur et insidijs circumuictos interimunt. Cōtrā **Subfessos** uocamus hostibus circumuictos. A Valerio. **Subfessor** alieni matrimonij dictus est, qui pudicitie alienæ cōiugis insidiatur.

Subfideo, des, pen, corr, subtus sedeo. Columella: Villica debet curam adhibere, ut si quæ feces aut amuræ in fundis nasorum subsederint, semel statim emundentur. Inde **Subsellia**. Est et **Subfidere** insidiari, inde **Subfessores**, et **Subfessæ**.

Subsidium, quare in dictione **Præsidium**.

Subsilio, et **Subsulto**, parum salto, à quo **Subsultum** aduerbum.

Subsisto, is, contra sisto. Cæsar: Audacius subsistere nonnumquam et nouissimo agmine prælio nostro laceffere. Quandoq; significat gradum sisto. Hieron. in lib. Regū: Tu autem subsiste paulisper, ut indicem tibi uerbū domini. Proprie tamē **Subsistere**, est per se existere, ut est substantia quæ per se existit: quod de accidentibus intelligi non potest, ut inquit Augustinus lib. 7. de Trinitate: Hoc est Deo esse quod subsistere.

Subsolanus, uentus dicitur, qui Sole oriēte subnasci uidetur. A Græcis **Apeliotes**, ἀπὸ τοῦ ἡλίου, id est à Sole dictus. Cc.

Subsortitus, dicitur quod alicuius occupati fungitur officio. Vnde **Subsortitos** iudices dicimus, qui etiā **substituti** adpellantur.

Substantia, est quæ per se subsistat, et fundamentū est: Græci modò ὑπόστασις, modò ὑπόκειν uocant: Latini utriusq; interpretantur substantiā, quamuis sunt qui ὑπόστασις, substantiam: οὐσία, essentiam dicant. Quandoque etiam **Substantia** ponitur pro materia, et quasi essentia et soliditate, ac neruis cuiusq; rei. Plinius: **Substantia** omnis orationis fuit cohortatio eius ad pacem. Quintil. Prima apud rhetorem elementa et quæ de ipsa rhetoricæ substantia queruntur tractabimus. Quandoq; **Substantia** ponitur pro facultatibus. Idem: Vt plus substantiæ filio relinquerem.

Substantiuus, a, um, quod per se stare potest.

Substillum, tempus dicitur, quod ante pluuiam uel post pluuiam est, non siccum, sed humidum: quòd aut iam stillet aut nondum stillare desistat. Apud Catonem lib. de Re rust. ponitur pro egritudine, quando stillatim urina emittitur.

Substituo, is, subordino, ut quum quis defuncto uel abrogato substituitur in eius locum.

Substo, as, sustineo, et constans sum Terent. Perij metuo, ne substet hospes. Et **Substare**, est rem aliquam constanter sustinere. Nam **Substare** dicitur aliquid, ut alijs subest.

Substruo, subtus struo. Columella libro primo: Quum ex de presiore loco fuerint orsa fundamenta, non solū superficiem suam sustinebunt facile, sed et pro futura et substructione fungentur aduersus ea quæ mox si fortè uillam prolatare libuerit, ad superiorem partem adplicabuntur.

Subsum, infra sum. Plinius: Suberant testō abiegnæ trabes. Aliquando **Subesse**, significat latenter inesse. Vergil. lib. 2. Georgic. Quippe solo natura subest. quia naturaliter rerum omnium mater est terra, et uniuersa intra se cōtinet semina, licet non adpareant. Vnde Epicurei dicunt nihil esse quod non habeat originem sui.

Subtal, ex sub et talo componitur: significatq; cauum pedis, quamuis et pro uola quandoque accipitur.

Subtegmen, dicitur filū quod sub stamine textitur. Terent. in Heautontimorumencho: Anus subtegmen nebat: præterea una ancilla erat. Plau. in Merc. Posin? tu, si usus uenerit, subtegmen tenue nere?

Subtegulanea, loca sub tegulis, distinguuntur à subdialibus, quæ

quæ Græci uocant ὑπόδεια. sicut priora illa ὑπόστρα, et κατὰ στρά, siue στράς.

Subter, præpositio, cuius relatiuum est **Super**. ut, Hic mirificè natat duratq; subter aqua. Et tam ablatiuo quàm aduatiuo iungitur: licet quidam non nisi figurate hoc fieri putent, sicut post, circum, et ante. Vergilius:

Ferre iuuat densa subter testudine casus.

Subterraneus, a, um, quod est sub terra. Colu. Victis quàm saluberrimum subterraneum ergastulum, plurimis sitq; id angustis illustratum fenestris. Idem: Nam ferè cum his partibus edificia rimas egerunt caua præbent, et latebras subterraneis animalibus.

Subturpe, latenter turpe: quando id quod natura turpe est, uerbis tamen honestis dicitur.

Subucula, genus uestis quæ ferè ex lino sit, dicta quòd ea subter induamur. Varro de Vita past. Postquàm binas tunicas habere cœperūt, instituerūt uocare subuculā. Est et Subucula, libum quod Dijs dabatur, ex alica, oleo, et melle compositum.

Subuenio, nis, proprie subitus uenio. Hieronymus in expositione Symbo. Discite si potes, quæ habēt in manibus, et tunc ad horū sublimiora subuenies. Per translationem Subuenire, est auxiliū præbere. Plautus: Qui toties tibi misero subueni.

Subueteribus, est loci nomen in urbe Roma, sicut et Subnouis, Plau. in Curcu. Subueteribus ibi sunt qui dant, quiq; accipiunt fœnore. Sucton. in Aug. Bifariam laudatus est, pro æde diui Iulij à Tyberio, et pro rostris Subueteribus. Varro: Subnouis dicta pars in foro edificiorum, quod uocabulum eius peruetustum.

Subūla, penul. cor. instrumentum cerdonum, quo perforandis calceis utuntur sutores. Martialis:

Quodq; tibi tribuit subūla, sica rapit.

Subulcus, qui suū dux est: uel cui porcorum nutriēdorū cura cōmissa est. Var. Altitudinis haræ modus sit, ut subulcus facile circumspicere possit, ne quis porcellus à matre opprimatur.

Subūlo, pen. cor. lingua Hetrusca dicitur tibicen. Apud Ennii: Subulo uicinas propter adstabat aquas. In alio significato Subulones dicuntur cerui, quibus sunt cornua simplicia, minimeq; ramosa, ad subularum similitudinē (ut docet Aristoteles lib. 10. de Animalibus) Plinius lib. 11. Alijs simplicia tribuit, ut in eodem genere subulonibus ex argumento dictis.

Suburbanum, predium, seu uilla sub urbe. Colu. lib. 7. Nam suburbanis lactēs porcus acere nutriti adus est. Sucto. de Aug. Nutrimētorū eius ostēditur adhuc locus in auito suburbano iuxta Velitras permodicus. Plinius eleganter suburbanā adpellat Italiā, eam partē quæ erat proxima urbi Romæ.

Suburbia, plurali tantū numero, quasi uia sub urbe, hoc est, urbi contigua, sunt frequentes extra urbem domus instar uici urbani. Vicus enim proprie pars urbis est.

Suburra, uicus Romæ, à quo regio Suburrana est dicta (ut scribit Iunius) ab eo quòd fuerit sub urbe antiqua. Varro uerò à pago Succusano putat dictam Succusam, inde mutatis literis Suburrā. Cuius rei indicium est, quòd antiquitus per c, literam, non per b, scribebatur. Hinc Suburrānus, na, num. ut regio Suburrana, in qua meretricum diuersoria erant: quæ ob id Suburrana dicuntur à poetis.

Succedaneus, qui succedit, suppositus uicarius. Plautus in Epidi. Men' piacularē oportet fieri ob stultitiam tuā ut meū tergum stultitiæ tuæ subdas succedaneum.

Succēdo, is, pen. prod. significat eo sub. Verg. lib. 3. Georg. Aut tectio aduētus coluber succedere et umbræ, Pestis acerba boum pecoriq; aspergere uirus.

Et Succedere, est ingredi. Idem libro septimo:

—Et nostris succedere penatibus hospes.

Item in alterius locum uenire. Cic. li. 3. Offic. Quid ergo hic: non ne nocet, qui quodā quasi ueneno perficiat ut ueros haredes moueat, in eorū locum ipse succedat. Inde Successor, et Successio. Item prospere cedere, euenire. Teren. in And. Hac non successit, alia adgrediamur uia.

Succenseo, ses, significat in re graui et iusta ex causa irasci, et quasi censuram exercere. Terentius in Phor. Sed parum quòd omnibus nunc succenset senex.

Succenturio, as. uide in dictione Centurio.

Succerda, stercus suillum. Titinnius: Quid habes nisi unam arcam sine clauē, eò condis succerdas.

Successus, us, pro euentu tam malo quàm bono. De malo. ut, Successus indignos noli tu ferre moleste. Verg. lib. 2.

Atq; hoc successu exultans animisq; Chorebus.

Succida, pen. cor. lana à succidendo, quòd talis sit, qualis succisa est. hoc est, plena sordibus. Varro à sudore deriuat, dicit enim: Tonsuræ tempus inter æquinoctium uernum et Solstitium, quum sudare inceperunt oues, à quo sudore recens lana tonsa succida est adpellata. Iuuenalis:

Qualis cœna tamen? uinum quod succida nollet Lana pati.

Succidancæ hostiæ, dicebātur, quæ secūdo loco cædebantur. Apud ueteres enim si primis hostijs litatū nō fuerat, aliæ post easdem ductæ hostiæ cædebantur duæ, quæ prioribus iam cæsis luendi piaculi gratia subdebantur.

Succidia, tergum siue massa carnis porcina salita, et in necessariū usum seruata: quæ quoties opus est succiditur. Noni. Succidiam pro lardo exponit. Succidia cōtinet pernam, petronē, et lardum. Cicero in Catone: Iam hortū ipsi agricolæ succidiam alteram adpellant. Varro non à succidendo, sed à subitus cædēdis siue edendis. Nam id pecus primū occidere cœperunt, et ut id seruaret salire. Idē: Et qui nō audierit patres nostros dicere ignauum et sumptuosum esse, qui succidiā suspenderit in carnario potius è laniario, quàm è domestico fundo.

Succido, is, pen. pro. ex sub et cado, significat subcido. Hiero. in præfatione Psalmorū: Cogitis ut ueluti quoddā nouale scissum iam aruū exerceā, et obliquis sulcis renascētes spinas eradice, æquū esse dicētes, ut quod crebro male pullulat, crebrius succidatur. Aliquando Succidere, significat metere. Verg.

At rubicunda Ceres medio succidiitur aestu.

Aliquando post cedere: sicut præcidere, ante cedere.

Succido, is, pen. cor. ex sub et cado, quasi subitus cado. Gelli. Iam continuo labore grauia genua succiderant. Plaut. in Curecu. Genua mea succidunt lassitudine.

Succidus, qui est pronus ad cadendum, siue fermè cadens. Claudia. lib. 3. Succidui titubant gressus.

Succiduus, a, um, à succedo, ut inquit Lactā. tardās à succedēdo, siue ut foeturæ succedens dicitur. Plin. in Epist. Si hominibus latum est et gloriosum filios habere consimiles, et tunc magis generasse delectat, si ad patrē liniamentis paribus soboles succidua respondeat. Statius lib. 4. Theb.

Dum premis obnixo uenabula cominus apro

Poplite succiduo. id est, summissio. Alibi:

Vbera succiduosq; adportat in artubus agnos.

Item de eo quod est pronum ad cadendum. Claud.

Succidui titubant gressus. Sed hoc fit à succido, is, penul. correpta, quod est quasi subitus cado.

Succino, is, pen. cor. ex sub et cano, quasi submissa uoce cano. Hinc Succēto, as, frequētatiuum, et Succētor. Inter cantores, occentores, et succentores quidā ita distinguunt: ut cantores sint, qui maxime eleuāt et acuum uocem: succētores, qui minimum: occentores, qui inter utrūq; mediū tenent, quæ uariet

xx tas

tas mirabilem seruata musica ratione concentum reddit.

Succinum, pen. cor. electrum desudās ab arboribus. Martia.

Quum phactonēa formica uagatur in umbra,

Implicuit tenuem succina gutta feram. Est & gemma nigri coloris, uulgò ambrū dicitur. Suidas tamē ait. Σούκινοι ὡς ἐλεφάντιοι δάκτυλοι ταῖς ῥυτίξιν ἐσὶ οὐμοφοί. Id est, Succini & elephantini annuli mulieribus sunt utiles.

Succissuum tempus, dicitur quod subtrahitur à rebus necessarijs, ut ad aliquem usum accommodemus: uulgò dicitur tempus furto subtracitū. Gellius: Quantum autem uitæ mihi deciniceps Deūm uoluntate crit, quantumq; à cura & à re familiari procurādoq; cultu liberorum dabitur, eorum ocij, omnia successiua & subsecundaria tempora, ad colligendas huiusmodi memoriarum delectatiunculas conferam. Mensores autē terræ nonnunquā dicunt successiuam esse unciam, agri autē sextantem. Dictum Succissuum à succidendo.

Succollo, as, collum suppono, substollo, subleuoq; ceruicibus subiectis, quod proprie eorū est qui aliquē in lectica gestant. Suetonius de Nerone: Matris sæpe lectica per publicū simul uectus est, ei succollabant bini duodeniq; serui, quibus longo in itinere uicarium in laborem alij succollabant. De hoc etiam apud Varronem libro tertio de re Rustica.

Succubo, as, pen. cor. & est Succubare, iniri. unde & Succubi, dæmones dicuntur, qui sub humana specie corporibus adsumptis se uiris subiiciunt: sicut Incubi, qui mulieres ineunt.

Succubo, is, bui, itum, significat subijcior, et aliqñ subiūgor.

Succurro, ris, auxilium præsto. Vergilius:

Non ignara mali miseris succurrere disco. Item Succurrere, est in mentē uenire. Cice. Neq; enim mihi succurrebant uerba, quæ ante discessum à Dolabella audieramus.

Succus, à sugo: quasi sugus, humor quem ex alimentis mēbra sugunt, ut se repleant. Terent. in Eunuc. Corpus solidum & succi plenum. Item Succus dicitur, quod ab aliqua re produciatur, puta ab arbore liquor. Plinius: Arborū ex quibus manat succus, aliæ picem, aliæ resinam nūttunt. Hinc Succulentus, succo plenus. & Insucco, de quo supra.

Suctus, us, à sugo, gis, ipsa humoris sorbitio. Plin. lib. 10. Caprarumq; uberibus aduolant suctum propter lactis, quæ iniuria uber emoritur.

Succuso, as, frequenter succum excutio.

Succusso, succussas, significat frequenter excutio: quod proprie de equo dicitur, qui gradario contrarius est. Nam est qui cōcutiendo sefforem graditur, & equus ipse succussor siue succussarius & succussator uocatur. Acci. Agite ac uulnus ne succussēs gressus caute ingredimini. Lucilius:

Succussatoris tardi rariq; caballi.

Talis gressus Succusatura adpellatur.

Succutio, is, pen. cor. ex sub et quatio. De quo i dicti. Quatio.

Succula, pen. cor. diminutiū à sue. Et Succulæ dictæ sunt stellæ, quæ alio nomine Hyades uocātur, à pluuiā. Nam & oriētes & occidentes tempestates & pluuias cient. Exoriuntur xii. Calend. Iunij. Est & Succula, genus intimæ uestis. Plau. Est succula argenteola & duæ connexæ nauiculæ.

Sudarium, linteam quo sudor facie detergitur, & nares purgantur. Suetonius de Nerone: Adoperto capite & ante faciē oblenso sudario equum ascendit quatuor solis comitantibus. & mox: Ligato circa collum sudario, prodierat in publicum. Huius diminutiū est Sudariolum.

Sudes, pertica, seu genus teli militaris, hoc est, paxillus igni torridus. Verg. Sudibus ue præstis. Idem lib. 1. Georg.

Quadrifidas ue sudēs & acuto robore uallos,

Seruius: Vallus & sudēs idem est.

Sudo, as, ἀπό τῆς ὕδατος, quod aquā undamq; significat, deriuatum existimāt. Et modò absolute ponitur. Hora. -Sudauit & alfit. Modò cū ablatiuo iungitur. Liui. Et scuta duo sanguine sudasse. Modò cum adcusatiuo, & significat produco. Verg. Et duræ quærcus sudabunt roscida mella.

Huius composita sunt Consudo, quod est simul uel totus sudo. Cato de re Rustica: Postea quum detonāderis, unguito totas, finito biduū aut triduū cōsudēt, deinde lauato in mari. Exuado, emitto quasi per sudorē. Plinius: Frutex est liquorem exuadans. Desudo, ualde sudo, à quo Desudasco, & impersonale Desudascitur. Plau. Homo adulescens penetrare huiusmodi palastram, ubi damnis desudascitur. Insudo, pro defatigor. Præsudo, prius sudo. Claudianus libro secundo:

Dum matutinis præsudat solibus aër.

Et hæc habent penultimam produclā. Inuenitur & Sudesco, is, quod est à sudeo, es, nisi textus falsus sit. Colu. lib. ulti. Superposito copioso sale, ita ut olium conegat, triginta dies pati consudescere atq; omnem amurcam extillare.

Sudum, quasi semiudum. Est enim proprie pars serena inter nubes. Ponitur tamen quādoq; pro sereno post pluuiā. Verg. Ergo ubi uer nascē sudum. Sunt qui dicāt Sudum sine udo, hoc est, siccum non humidum.

Suesfacio, à quo Adsuesfacio, & Consuesfacio. unde Suescio, Adsuescio, Consuescio. Liuius lib. 1. Sed initium turbandi omnia à forūnis ortum est, ea secretis uiri alieni adsuesfacta. Terent. in Adel. Ea ne me celet consuesceci filium.

Suesco, is, sueui, etum, suetudinem capio. Cicero Metello: A te id quod suesti peto, me absentem diligas atq; defendas. Claud. libro tertio: -Post hæc cunabula dulci

Ferre sinu summoq; Ioui deducere paruam,

Sucuerat & genibus ludentem aptare paternis.

Huius composita sunt Adsuesco, quod est alicuius rei cōsuetudinem habeo. Laetan. lib. 6. Adusueti dulcibus & politis, siue orationibus siue carminibus. Cōsuesco, Desuesco, quæ sunt cōtraria. Insuesco, ualde uel intus sueco. Terent. in Adel. Qui mentiri aut fallere insueuerit patrē: tantò magis audebit ceteros. Insuetus tamen non adsuetus dicitur. Cicero lib. 3. ad Herennium. Sin autem istud artificiosum egregium ducitis, uideate ne insueti rerum maiorum uideamini.

Sueui, populi Germaniæ, Bauaris finitimi, qui plus quàm centū pagus habuerunt. Gens ualida & bellicosissima, de qua Luca. Fundit ab extremo flauos aquilone Sueuos.

Suffarraneus, à farre: quemadmodum Confarratio, deduci uidetur: & significat eum qui far in castra conuehit, sed modicum alienum ue non iusto commeatu aliquo, sed crebris & uilibus institorum uecturis.

Suffero, penul. cor. sustineo, patior. Vergilius:

-Nec claustra nec ipsi Custodes sufferre ualent.

Aliquando suppono. Plautus: Intro ad uxorem meam, sufferramq; & mecum tergum ob iniuriam.

Suffes, etis, lingua Punica consul dicitur. Liuius: Senatū itaq; suffetes quod uelut consulare imperium apud Carthagenenses erat, uocauerunt.

Suffibulum, uide in distione Fibula.

Sufficio, ex sub & facio, significat Sufficere, satis esse, construitq; cum datiuo. Statius libro quinto Sylvarum: Vade puer, tantisq; cūmixtus suffice donis.

Id est, satis est. Vergilius libro quinto:

Nec nos obniti contra nec tendere tantum Sufficimus.

Interdū iungitur infinitiuo, & fit impersonale: sicut cōuenit, uacat. Hiero. ad Eusto. Vel sufficit scire quod bonum est, nisi custodiatur attentius quod electum est. Aliquando significat durare.

durare. Verg. lib. 11. -Nec sufficit umbo Ictibus. Aliquando subministrare. Idem lib. 2. Georg. Ipsa satis tellus cum dente recluditur unco Sufficit humorem.

Aliquando substituire. Idem in eodem libro primo:

Atq; aliam ex alia generando suffice prolem.

Vnde Suffectos consules dicimus, qui in demortuorum locum substituti sunt. Aliquando inficere, maculare. Cicero in Hort. Vt ij qui conuiuijs purpuram tamen sufficiunt, post sanant medicamentis quibusdam.

Suffimentum, idem quod suffitus, et sufficio. Plin. Quod et suffimentis quibusdam facere consueuerunt. Suffimenta quoq; à ueteribus dicta sunt, quæ fieri solebāt ex faba milioq; molito, mulso sparsa. ut inquit Festus. Ea Dijs eo tempore dabatur, quo uuæ calcatæ prælo premebantur.

Suffio, fis, fui, uel sij, situm, ex sub et fio significat suffumigo. Plinius: Hippocrates ruta uuluarum causa naturam suffire iubet. Vergilius lib. 4. Georgicorum:

At suffire thymo, cærasq; recidere inanes Quis dubitet?

Et licet à fio componatur, est tamen Suffio actiuum.

Suffitio, tionis, idem quod suffitus. Plinius: Orpheus et Hesiodus suffitiones commendare.

Suffitores, qui ignem insufflant inflatis buccis.

Suffitos, ta, tum, pen. prod. suffumigatus. Plinius: Anisum dolores capitis leuigat suffitum naribus.

Suffitus, situs, suffumigatio. Plinius: Et uuluarum cõuersionem suffitu excitant.

Sufflamen, retinaculum quo decurrens rota inhibetur. Est enim machinæ genus, quo in descensu uel procursu nimio, rota solet retineri.

Sufflo, flas, subtilis flo: quod fieri solet quum igne accendi uolumus. Plinius: Lycius Myronis discipulus fuit: qui fecit dignum præceptore puerum sufflantem languidos ignes.

Suffoco, cas, pen. prod. ex sub et faux, au, in o, producta cõuersa, significat spiritum præcludo, et ueluti obstrictis faucibus. Ouidius: Suffocent animam dira uenena tuam.

Suffossi equi, dicuntur, quos uulgo cessitatores uocant. Vergilius lib. 11. Suffosso reuolutus equo.

Suffragium, modò auxilium significat: modò illas uoces quæ dabantur in comitijs, et in tabellis describebantur, quibus unusquisq; suam declarabat uoluntatem de aliquo in magistratum eligendo. Iuuenalis:

Libera si dentur populo suffragia, quis tam. Inuenitur etiã

Suffragiũ à frango, gis, frã, syllaba correp. Ouid. de Nuce:

Quid nisi suffragium nymbris ruitantibus esset?

Suffrãgo, ginis, penul. prod. dicitur in posterioribus pedibus animalium, quod in prioribus genua. Vel est nodus sub crure, quo pedis uersura constat, tibiãq; ita adnectitur pes ut uerti possit: id quod spectamus in bobus, equis, et cæteris armetis. Dictæ Suffragines, quod suffringantur. hoc est, in altum frangantur. Constat sanè genua animalium quæ animal generant, ante se flectere: suffraginũ uerò artus in aduersum. Quemadmodum igitur poplites dicti sunt, quod possent plicentur: ita Suffragines quod supra frangantur. Plinius: Victimarum probatio in uitulo, ut cauda articulum suffraginis contingat. Idem: Aues et quadrupedes alas in priora curuant: suffragines in posteriora. Hinc Suffraginosi equi, quorũ suffragines morbo uitiatæ sunt. Colu. lib. 7. Suffraginosæ hordeacea farina imponitur. Suffragines etiam dicuntur uitis soboles. Colu. lib. 5. Et si soboles (quam rustici suffraginem uocant) radicibus adheret, diligenter explantanda, ferroq; euellenda est, ut hybernas aquas respuat.

Suffrãgor, pen. prod. significat adiuuo, fauorem fero. Cuius

contrarium est Refragor, pro repugno, aduersor. Verg.

Copia me perdit, tu suffragare rogatus.

Suffultio, sustento. Varro: Vt maioribus perticis suffulta uites, auras non pertimescant.

Suffundo, dis, uide in dictione Fundo.

Suggero, ris, pen. cor. suggesti, stum. uide Gero.

Suggestus, uel Suggestum, à suggero: quod ibi ligna suggerantur in quibus stari possit. Significat enim locum editiorem, puta pulpitem. ut apud Varronem li. 3. de re Rusti. Ex suggesto saleris, ubi solent esse peripetasmata, prodeunt aues in stagnum.

Suggrundia, partes tecti prominentes. Varro lib. 3. de re Rustica: Subgrundas adpellat. Aues (inquit) subtus subgrundas ab initio uillatico use tecto.

Suggrundaria, ueteres dicebant sepulchra infantium, qui necdum quadraginta dies implessent, ut inquit Fulgentius Placiades, quum nec busta dici potuerunt, quia ossa quæ comburerentur non erant: nec tanta magnitudo cadaueris, quæ loco tumesceret.

Suggillo, as, ex percussu carnem maculo, à sugendo: quod succus, hoc est, liuor deducatur. Hinc Suggillati dicuntur, qui ex percussione tumorem maculamq; contraxerunt. Plinius lib. 27. Cæsus recens cum melle, suggillata emendat. Et lib. 20. Cinis alij ex oleo et garo illitus, suggillata aut liuentia ad colorem reducit. Interdum Suggillare, est deridere, detrabere, adcusare, damnare, reprehendere. Iulius: Legati grauius ferentes se suggillatos esse. Hieronymus in præfatione Pentateuchi: Qui me adserunt in septuaginta interpretum suggillatione, noua pro ueteribus cudere: non damno, non reprehendo septuaginta, sed confidenter cunctis illis apostolos præfero.

Sugo, gis, xi, stum, et sugitum. Hinc Suctus, stus, et Sugitatus, et Sugiturus. Augustinus: Multi præcones præcesserunt adhuc nasciturum de uirgine Maria, futurum infantem, et sugiturum lac. Dicitur et Sugeo, ges. unde Exugo: sicut Adfugo, Exugo, quod est, succum extraho. Plautus in Epidi. Ego me uertam in hirundinem, atque eorum exugebo sanguinem. Suetonius in Augusto: Psyllos admonuit, qui uenenum ac uirus exugerent.

Sui, et eius deriuatiuum Suus, a, um, sunt pronomina reciproca. Propterea sic dicta, quod sicut reciprocatur spiritus quum recipitur: ita hæc pronomina ad id unde prodierant reuertuntur. Vnde non rectè dicimus: Ego dixi sibi, Non est sibi curæ respublica, Tu fuisti secum: quia nulla in his reciprocatio. Sed dicendum: Ego dixi ei, Non est ei curæ respublica, Tu fuisti cum eo. Similiter non dicimus: Vidi Ciceronem et fratrem suum, sed fratrem eius. Econtrario non rectè dicitur: Omnia à te expectant, ut des illis cibum in tempore, quum sibi dicendum sit. Sicut enim rectè dicimus: Omnes expectamus ut des nobis escam: Omnes expectatis ut det uobis escam: ita dicendum est: Omnes expectant ut det sibi escam. Et tamen quando indifferenter ponitur, prout ad illius de quo loquimur, uel ad nostram personam sermonem referimus. In quorum primo reciprocatio est, aliter nullam habet reciprocationem. ut, Omnes optant quod sibi utile est. et, Omnes optant quod ipsis utile est. Illud ad personam eius de quo loquimur refertur, et manifestam habet reciprocationem: hoc ad personam nostram, ideoq; nulla est in eo reciprocatio. Cice. Multi dubitabāt quod optimũ esset, multi quod sibi expediret. Idem: Legatus in pacem profectus, in prouincia pacatissima ita se gessit, ut ei pacem esse expediret. Notandum quod aliquando pro Sui, siue Suus, ponitur is, aut ipse, aut ille, duntaxat ad

evitandam amphibologiam. Cice. in Bru. Is soceri instituto, quem quia cooptatus in augurum collegium, non admodum diligebat, præsertim quum ille Q. Scæuolam sibi minorem natu generum prætulisset. Item sciendum, quod Suus quandoq; pro proprius accipitur. ut, Velle suum cuiq; est. Interdum etiam additur Sibi, nulla necessitate: sed tantum ueluti cuiusdam festiuitatis gratia. Cicero: Suo sibi uisitant succo. Colu. Suo sibi iure abluuntur. Dicimus etiam: Suus est illius mos, Sua est istius natura, Suus est Aristotelis modus, Suum Platonis genus. Habetq; hoc pronomen Suus uocatiuum, ut si dicam. De-fendite Cæsarem o amici sui.

Suinus, n. a. num, quod ex sue est. A quo fit diminutiuum Suillus, la, lum. ut, Caro suilla.

Sulcatim, aduerbium, significat per sulcos.

Sulco, cas, sulcos facio, proscindo. Colu. lib. 11. In subacta iam terra latiores porce sulcantur.

Sulcus, proscissio terræ. Vnde tertio, quarto, quinto sulco serere dicimus. id est, ter, quater, quinquies arando. Plin. Quarto seri sulco Vergilius existimatur uoluisse quum ait:

Ipsa seges demum uotis respondet auari

Agricolæ, bis quæ Solem bis frigora sentit. hoc est, quæ bis per æstatem, bis per hyemem aratur. id est, spissius solum (sicut plerunq; in Italia) quinto sulco seri melius est. Aliquando Sulcus ponitur pro fossa. Quandoq; et ipsa quædã terræ proscissio est. Vergilius:

Ausim uel tenui uitæ committere sulco.

Proprie uero significat quicquid aculeatum in longitudine est. Idem: -Et linguis micat ore trisulcis. Hinc Bisulcus, ca, cum. Vnde Bisulcum animal, quod non solidas, sed fissas ungulas habet. Trisulcus, ca, cum. ut, Trisulcum telum, quod est trifidum. id est, tres acies habens, à tribus partibus findens.

Sulmo, oppidum in Brutijs Pelignæ regionis: Ouidij patria. Vnde ipse ait:

Sulmo mihi patria est gelidis uberrimus undis:

Milia qui nouies distat ab urbe decem.

Dicitur Sulmo, à Solymo Aeneæ comite, conditore eius urbis.

Ouid. Huius erat Solymus Phrygia comes unus ab Ida,

A quo Sulmonis moenia nomen habent.

Sulphur, nascitur in insulis Acolijs, inter Siciliam et Italiam: sed nobilissimum in Melo. ut scribit Plinius lib. 35.

Hinc Sulphureus, rea, reum, quod est ex sulphure.

Sulphuraria, ria, locus ubi sulphur coquitur.

Sulphuratus, ta, tum, quod sulphur habet. Vnde sulphurata dicuntur ligna exilia, sulphure ex utraq; parte intincta, ad accendendas lucernas. Martialis:

Qui pallentia sulphurata fractis permixta uitreis.

Sultanus, uocatur rex Aegypti.

Sultis, ueteres dixerunt pro si uultis. Cornucopiæ.

Sum, es, est, multis capitur modis, uarieq; construitur. Nam substantiuu dictu est, quod per se subsistit, nec indigeat alio: sed in ipsam cetera uerba resoluatur. ut, Ego lego. id est, ego sum qui lego: Tu legis. id est, tu es qui legis. Propterea etiã frequenter præpositis pronominibus demonstratiuis, non positu intelligitur. Verg. Tu ne ille Aeneas quem Dardanio Anchisæ. Et, Nam Polydorus ego. Existimat autem Plato, illa non esse, quæ oriuntur ut intercant, auferant, senescant. Id uero proprie esse dicit, quod æternum est, neque mutabile, neque corruptibile: quod Dei proprium est. Vnde est illud: Ego sum qui sum, tanquam solus Deus esse dicatur. Deus enim (autore Augustino) summa essentia est: rebus autem esse dedit, sed non summe esse sicut ipse est. Et alij dedit esse amplius, alij minus. Vnde in Abac. scribitur: Ipsi quoq; erunt quasi

non sint. Et in Hester: Ne tradas domine regnum tuum ijs qui non sunt. Copulat hoc uerbum quandoq; similes casus. ut, Cicero fuit eloquentissimus. Quandoq; ultra nominatiuum construitur cum datiuo. Hieronymus: Sicut enim abscondendos et erudiendos infideles ac perfidos homines, qui scandalum sunt corpori ecclesiæ, dominus præcipit. Qui tamē nominatiuus à parte post in datiuo poni potest. ut, Qui sunt scandalo corpori ecclesiæ. Quandoq; cū geniti. et hoc multis modis: ut quum possessionem denotat. ut, Prædicamenta sunt Aristotelis. Quum ponitur pro æstimo. siue ualeo: sed hoc duntaxat in tertia persona tam singularis quam plur. numeri. Sallustius in Iugur. Nunc uos æstimate facta an dicta pluris sint. Terentius in Adelphis: Argenti quanti est summo. id est, quanto precio ualeat. Cicero lib. 2. Offic. Ut commodius putarent numerari sibi quod tanti esset, quam suum recuperare. Eset, id est, existimaretur. Similiter quum significat pertinet, seu officium est: et hoc in tertia persona singularis numeri tantum. ut, Religiosi uiri est pudicitiam seruare. id est, officium est, uel ad religiosum uirum pertinet. Item quum significatur laus, uel uituperatio. ut, Tu es egregie laudis. et, Hæc res est magni laboris, uel periculi. Item quum significamus mansionem. ut, Ego sum domi meæ. Quandoq; iungitur datiuo: et tunc significat habeo. Vergilius:

Sunt mihi bis septem præstanti corpore Nymphæ.

Iungimus plerunq; duos datiuos, et significat do, uel adicio.

Cicero Q. Marco: Si enim mihi studij fidelitas est tantæ uoluptati quantæ esse in isto, hæc eadē bona debent additis literis, sermonibus, humanitate, quæ sunt in ipsis his commodis potiora. id est, dat uel afficit uoluptate. Qui modus dicendi frequens apud autores inuenitur. Ponitur et pro conuenit, siue contingit: sed in tertia tantu persona singularis numeri. Val. Max. lib. 1. Non est inter patrem et filium ullius rei comparatione fieri: præsertim diuinitatis fastigio iunctos. Vergilius:

Nec non et Tityon terræ omnipotentis alumnus

Cernere erat. id est, licebat. Quale est illud Apostoli: Conuenientibus uobis in unum, iam non est cœnam dominicam mandeducare. Adponitur quandoq; huic uerbo ablatiuus, sine præpositione. ut, Tuo beneficio liber sum. Et tu es magna ui animi et corporis. Aliquando etiam cum præpositione. ut, Hæc res est in potestate mea: Vis est in armis. Omnes sub cœlo sumus: Sum pro tribunali, Sum in ludo literario, Hoc est ab re. id est, non decet, uel est in decorum alienum, Absurdum à uobis est, Vester est. sicut Verbum est à Cicerone. id est, uerbum est Ciceronis. Quandoq; construitur cum aduatiuo, mediante apud, uel penes. ut, Hæc sententia est apud Aristotelem. Interdum mediante ad, et tunc Est, significat expositum est, uel uergit. Cæsar: Aquitania à Garumna flumine ad Pyreneos montes, et eam partem quæ est ad Hesperiam. Ponitur nonnunquam sine casu à parte post. ut in Exodo. Qui est me misit. Et illud:

Quæ sunt, quæ fuerant, et quæ post facta sequuntur.

Aliquando Est, sumitur pro habes. ut, Non est quod molesteferas mortem patris. Præterea iungitur aduerbio. ut,

-Hic illius arma, Hic currus fuit. Item iungitur infinitiuo alterius uerbi. ut, Magnæ laudis est uacare sapientia. et, Animi fortitudo est aduersa cōtemnere. Huius uerbi cōposita sunt Absum, Adsum, Desum. Exum, apud ueteres pro extra sum. Sic enim licet in quibusdam sacris clamitare solebat: Hostis uictus, mulier uirgo exesto. hoc est, non introito. Insum, Intersum, Obsum, Possum, Præsum, Prosum, Persum, ualde sum. Gellius lib. 2. Phædon Platoni et Socrati perfruit familiaris. Subsum, et Supersum.

Sumanalia

Sumanalia, dicuntur liba farinacea, in modum rotæ facta.

Sumanus, dicitur, qui libenter ex alieno sumit.

Sumen, fit ex papillis suillis, uno die post partum sectis, ac salitis. *Martialis*: Esse putas sumen, nondum sic ubere largo Effluit, & uino lacte papilla tumet. *Plaut.* in *Cap.* Quanta labes larido, quanta sumini absumedo. Alij putant esse lac suis extractum ac densatū sue occisa. Vel quasi rumen. id est, mulieris mamma, nomen à sugendo deductum.

Summa, est sententiæ alicuius, aut rerū de quibus uerba fiunt, collectio. *Verg.* lib. 4. Nauiget, hæc summa est.

Huius diminutiuum est **Summula**. id est, parua summa.

Summates, principes in ciuitate: qui & optimates, & primates adpellantur.

Summatim, per singulas summas. *Apuleius*: Omnia summatim tetigerat. Item breuiter, & omnibus quasi simul comprehensis. *Plinius*: Sed ut hac de re summatim dicam. Huius significantiæ sunt, In summa, & Ad summā, quæ ita significant ac si diceremus: quod ut summatim comprehendam. *Quintilianus*: In summa, nō recedo: fas est mihi (inuitis etiam parētibus) piē facere. *Cice.* lib. *Offic.* Ad summam ne agam de singulis, cōmunem totius humani societati, congregationem, & conciliationem colere, tueri, cōseruare debemus. Sed si Ad summū dicimus, siue Summū, siue ad, significat ad plus. *Cice.* pro *Milone*: Unus, aut ad summū duo, inuenti sunt, qui *Milonis* causam non probaret. id est, non plures quā unus aut duo ex omnibus. Hoc modo dicendi frequenter uti solet *Quintilianus* per aduerbium semel. Et ut semel omnia cōplectar. id est, In summa. In eundē sensum etiā quandoq; sumitur breuiter. *Quintilianus*: Breuiter tamen longæ crudelitatis explicanda seuitia est, ex omnibus quæ protuli leuissimū fuit quod occisus est. *Plinius*: A reliqua uerō *Gallia* cultu uirorū, morum dignatione, amplitudine opum preferenda, breuiterq; *Italia* uerius quā prouincia. Aliquādo etiā Summatim à summus fit, & significat per summa. hoc est, alta. *Colu.* li. 3. Sin autē cōusq; exaruit (scilicet uinea truncus) ut curuari nō possit, primo anno summatim, ita ne radices eruas aut lædas, ablaqueato.

Summē, aduerbium à summus, significatq; maxime, excelenterq;.

Summitudo, à nonnullis pro summitate capitur. *Cc.*

Summissus, humilis. de quo infra. *Vergilius*:

Summissi petimus terram. Et Summissus murmurator, qui non adperite loquitur. Hinc Summissim aduerbium. *Sueto.* in *Aug.* Nam & ad cōmunionem sermonis tacentes, etiam summissim fabulantes prouocabat.

Summitto, clanculum & furtim immitto. *Suetonius* in *Cæsare*: Summissis nōnūquā licitoribus atq; militibus. Et Summittere, est permittere, crescere. Idē in eodem: Audita clade *Tituriana*, barbā capillumq; summisserit. Namq; Summittere barbā & capillū dicimur, quādo neq; tondemus neq; radimus, permittentes ad enormitatē adolefcere: quod specimen est maximī doloris. Id etiam promittere, & immittere dicitur. Aliquando subdere, inclinare, supponere. *Lucilius*:

Summittas alios si quos posse censeas.

Aliquando demittere. *Vergilius*:

Pascite ut antē boues pueri, summittite tauros.

Hinc Summissum, humile dicimus. *Cice.* Neq; summissum nimis, neq; se nimium effrentem.

Summo, mas, summatim facio. Hinc **Consummo**, as, de quo alibi.

Summoenium, dicebatur locus lupanaris, quod ferē sub moenibus esset: quasi submoenium. Inde **Submoenæ**, meretrices dicuntur. *Martialis*: Coniua quisquis *Zoili* potest esse.

Summoenias coenat inter uxores. *Cornucopiæ*.

Summum precium, est libertas. *Terent.* in *And.* Quod habui summum precium persolui tibi.

Summus, ma, mum, quod est omnium altissimū. ut, Hic summum locum in urbe tenuit. *Vergilius*:

Summoq; ulularunt uertice *Nymphæ*.

Aliquando dicitur extremum. *Cicero* in *Hortensium*: Vixit ad summam senectutem ualitudine optima. *Vergilius*:

Venit summa dies & ineluctabile tempus *Dardaniæ*.

Aliquando maximum, quo nihil sit maius. Sic *Iupiter* Summus dicitur. *Cicero* lib. 2. *Tuscul.* Summum, quo nihil sit superius.

Et à *Vergilio* dictum est. Summe Deū. pro maxime Deorum. Aliquando laudabile, gloriosum. *Vergilius*:

Me ne igitur socium summis adiungere rebus, Nyse fugis? Hinc **Summitas**, altitudo: ex quo altior pars montis summitas dicitur.

Sumo, mis, psi, ptum, per simplex m, significat multum & penē nimum mihi tribuo. *Cicero* pro *Planco*: Quanquā nō mihi tantum sumo iudices, neq; arrogo. Item significat accipio. *Sallustius*: Epistolam super caput temere positam sumit. Item eligo. *Plautus*: Sumat aliquē ex populo monitorem officij sui. Item conduco. *Cice.* Quoad enim peruentum quo sumpta nauis est: nō domini est nauis, sed nauigantium. Item consumo. *Teren.* in *Adel.* I ergo intro, & cui rei opus est, hila rem hunc sumamus diem. Item impendo: Idem in *Phormio*. Nunc argentum attuli, fructum, quem *Lemni* uxoris reddunt prædia, id sumam. id est, impendam. ut *Donatus* exponit. Vnde **Sumptus**: Huius composita sunt **Absumo**, **Adsumo**, **Consumo**, **Desumo**, **Insumo**, **Presumo**, **Resumo**, **Transsumo**: quæ habent penultimam productam.

Sumptificatio, is, sicut sonat. *Plau.* Si nunc me suspendā, meam operam luserim, ut præter operam restim sumptificerim.

Sumptuarius, ria, rium, quod ad sumptum pertinet. ut, *Lex sumptuaria*: quæ de moderandis sumptibus lata est: quam *Cato* cibariam adpellat. *Cicero* *Pæto*: Ad fungos me tuos conferam domum, si habeo in denos dies singulos, sumptuaria legis dies conferam. *Tertul.* in *Apolog.* sic scribit: Leges sumptū comprimentes, centum æra non amplius in coenam subscribi iuebant, non amplius quā unam inferre gallinam, & eam nō saginatam. *Centenarias* adpellauere antiqui coenas: ab impenſa centum sestertiorum.

Sumptuosus, qui immoderatum sumptum facit. **Sumptuosa** coena, in qua multum impensæ datum est. *Cicero* *Pæto*: Expecta igitur hospitem tum minime edacem, tum inimicum coenis sumptuosus.

Sumptus, a, um, captus uel electus. ut, **Sumptus** est cibus.

Sumptus, tus, impensa: quod pecunia impèdatur uel exponatur. *Plinius*: Qui eam domum magno sumptu edificauerat.

Suo, suis, sui, sutum, sartio. Vnde **Sutores**, qui calceos suunt. Et à sue quidam hoc uerbū deducunt: quia huius animalis pilis insuendo **Sutores** utuntur. Per translationē **Suere**, ponitur pro coniungere,nectere, ligare, stringere. *Gellius*: Sed hi plerūq; naues loris suebant. Huius composita sunt **Ad suo**, quod est, ad aliquid suo, siue suendo adnecto. **Consumo**, **Circumsuo**. *Plinius* lib. 7. Etiam nunc in *Britannico* Oceano, utiles corio circumsutæ sunt rates. **Desuo**, quod sutum erat dissoluo. Similiter **Diffuo**. *Cicero* in *Lelio*: Tales igitur amicitia sunt remissione usu desuendæ, & (ut *Catonem* dicere audiui) dissuendæ magis quā discindendæ. **Exuo**. **In suo**, intus suo, siue ligo. *Valerius Maximus* lib. 1. *Tarquinius M.* *Tullium* diuinum, quod librum secreta ciuiliū sacrorum continentem, custodie sue commissum, pecunia corruptus, *Petronio* *Sabino* scribendū dedisset,

euleo insutum, in mare abijci iussit. Inter suo, interpono, intermitto. Persuo, in totū suo. Præ suo, ante suo. Resuo, rursus suo. Aliquando etiam est contrarium suo simplici. Resuimus enim quæ facta sunt: sicut recludimus quæ clausa. Suetonius de Augusto: Sumentem uirilem togam, tunica laticlaui resuta ex utraque parte, ad pedes decedit. Sub suo, Subter suo. Transuo, ad modum acus transeo. Colu. lib. 7. Media pars descripti orbiculi eadem fibula transiit.

Supellex, supellestilis fœm. gen. & hic & hæc Supellestilis, & hoc supellestile. in plurali supellestilia: in ablatiuo singularem supellestile & supellestili. dicitur domesticum patrisfamilias instrumentum, ut dicunt Iurisperiti, apud quos titulus est de Supellestili legata. Cuius nomine (ut inquit Pomponius) continentur mensæ, trappæ, amphora, delphica, subsellia, scamæna, lecti, margaritæ, culcitæ, & oralia, imperialia, pelles, laquiminaria, candlabra, lucernæ, & trulla, uasa ænea, uulgaria, id est, quæ non proprio sunt loco attributa, capsæ, armæria, uitrea, escaria, & potoria.

Super, & **Supra**, ὑπὲρ, ὑπὲρ σου, ἀπὸ τοῦ σου, ἀπὸ τοῦ σου, id est, ὑπὲρ, ὑπὲρ, in ou. Latinis, & aspirata in s, uerbitur. Præpositiones à Supera deductæ, idem significant. Super quidem per apocopen: Supra, per syncopen. Super, utriusque casui seruit: Supra aduocatiuo tantum. Et Super, in significato contrariatur subter: Supra uero infra. Quod autem quidam dicunt, Super continuum esse, ut, Sedeo super lapidem: Supra, interiecto spacio, ut, Nubes impendunt supra nos, non usque; quaque; seruatum est ab autoribus. Linius lib. 44. Vbi citra muros, supra subterque; terram per dies uiginti quinque; pugnatum est. Sciendum est, quod Super, separata, & ablatiuo iuncta, modò significat de. Vergilius:

Multa super Priamo rogatus, super Hectore multa

Modò in. ut,

Fronde super uiridi sunt nobis mitia poma.

Modò pro. ut apud Vergilium:

Nec super ipse sua molitur laude laborem. Iuncta uero aduocatiuo, significat ultra, ut, Super Garamantes & Indos Proferet imperium. Apuleius: Iam enim super oppidum profectus, nos citra reliquerat. Vergilius lib. 9. ablatiuo iunctum, quando dixit. Nocte super media. Id est, ultra mediam noctem. Et est bona eloquentia, ut si dicas: Legi noctem super mediam. Aliquando desuper. Vergilius:

Et super è uallo prospectant Troes. Aliquando ualde, ut, His accensa super iactatos æquore toto.

Troas reliquias Danaum, atque; immitis Achillei.

Quandoque; absolute ponitur in significatione naturali. Plaut. Hinc atque; hinc super subterque; premor angustiis. Quandoque; ponitur pro superest. Vergilius: Nec fuga iam super.

Quandoque; pro insuper, & amplius. Idem:

Cui neque; apud Danaos usquam locus, & super ipsi Dardaniæ infensi poenas cum sanguine poscunt.

Composita habent significationem, & componitur cum dictione incipiente ab a, ut Superaddo: c, ut Supercido: d, ut Superduco: e, ut Superrequo: f, ut Superfluo: i, ut Superincido: m, ut Supermeo: p, ut Superpono: s, ut Superseco: u, ut Superuacuo. A Super, fit comperatiuum Superior, superlatiuum Supremus. Composita sunt Insuper, & Desuper.

Superbia, est supergrediens elatio mentis. Augustinus: Quid est enim superbia aliud, nisi deserto secretario conscientie foris uideri uelle, quod non est?

Superbio, bis, ex super & eo, is: b, melioris soni gratia interposita. & e, in i, mutata. Nisi uelimus Superbio à superbia deriuatum esse: quod tamen non abnuo. Superbio tamen natu-

ralem ab eo, is, compositionem & significationem passiuam habere ostenditur. Vnde quicquid in aliqua re excellit, Superbum dicere possumus: quasi super alia iens. Verg. - Ceciditque; superbum Ilion. hoc est, nobile, magnificum. Plin. lib. 37. Superbio, pro superbus eo, uel superbus sum posuit, quum inquit. Hinc gemine certe apud Menandrum & Philonem fabule superbiunt. Claud. lib. 4. de Raptu:

- Phlegæis sylua superbit

Exauis, totumque; nemus uictoria uestit. hoc est, nobilitatur, celebratur, illustratur.

Superbus, elatus, arrogans. Vergilius lib. 3. Aeneidos:

Stirpis Achilleæ fastus, iuuenemque; superbum.

Aliquando nobilis, magnificus, excellens, ut,

Hinc populo late regem belloque; superbū. Aliquando altus, elatus. Idem: - Arua petens tiburque; superbum.

Aliquando ornatus. Idem:

Barbarico postes auro spoliisque; superbi.

Aliquando opulentus, ut apud eundem. Simul ense superbum Rhamnetem adgreditur. Aliquando iniquus, ut,

Quos illi bello profugos egere superbo. Antiqui etiam Superbos, propter pompam funeris, mortuos dixere. Plau. in Amphit. Faciam ego hodie te superbum, nisi tu hinc abis.

Supercido, dis, pen. cor. ex super & cado. Colu. lib. 5. Ne si transuersa fuerit cicatrix, cœlestem supercidentem aquam contineat.

Superciliosus, dicitur austerus & grauis.

Supercilium, ex super & cilium. Supercilia data sunt hominibus, pilis breuibz adornata, quæ quasi geminis aggeribus munimentum oculis præstarent, ne quid supernè incideret, & simul speciem præberent. Hæc & pariter & alternè mouentur. Supercilia, dicuntur ultima pars frontis pilis uestita: quæ cilijs prominet. Sed quoniam his adnuimus, his negamus, ideo Supercilium quandoque; pro fastu & superbia ponitur. Iuuenalis: - Si cum magnis uirtutibus adfers

Grande supercilium, & numeras in dote triumphos.

Quandoque; etiā pro eminentiori loco ponitur. Verg. in Geor. Ecce supercilio cliuosi tramitis undam Elicit.

Interdum ponitur pro grauitate, austeritate, & seueritate. Vnde in Priapo legimus:

Conueniēs Latio pone superciliū. id est, grauitatē. Et apud Valerium Maximū legitur Supercilium censoriū. Is uero cui supercilia porriguntur & prominent, Silo dicitur.

Supercubo, bas, pen. cor. superiaccio, supercubio. Col. li. 9. Perforatis tabulis quibus ouilia cōsternuntur, ut grex supercubet.

Superduco, quasi superpono.

Superedo, pen. cor. supermādo: quasi post comedo. Plin. li. 19. Menander è Græcis autor est, allium edentibus betæ radicem in pruna tostam, si superederint, odorem extingui.

Supererogo, ex super, & e, & rogo, significat supertribuo. Augustinus lib. 1. Confessionum: Supererogatur tibi ut debeas. Et quis habet aliquid non tuum?

Superexto, tas, componitur ex super, & ex, & sto.

Superficiaræ ædes (inquit Caius) quæ in conducto solo posite sunt: quarum proprietas & ciuili & naturali iure eius est, cuius & solum.

Superficiarius, qui in alieno solo superficiem habet: ita ut certam pensionem præstet. autor Vlpianus.

Superficies, dicitur quæ ex lineis ducitur: quia duæ lineæ iunctæ, faciunt superficiem unius anguli, uel acuti, uel obtusi. Diæta Superficies: quasi superior facies.

Superforaneum, quasi pro superuacaneo Sidonius Apollinaris usurpat.

Superiaccio,

Superfatio, iūcis, pen. cor. superpono, uel superextendo. Columella lib. 2. Seminibusq; de tabulato superiectis. Lactant. de Opific. Et ea uiscera formata in eum modū qui contextit, unicuiq; generi ac loco aptius fuit superiecta pelle.

Superincido, dis, pen. cor. ex super, & in, & cado cōponitur. significatq; supra in aliquē, uel aliquid cado. Liuius lib. 2. Mulisq; superincidentibus telis, incolumis ad suos tranauit.

Superiorem, & Inferiorem, dicimus ferē, quando de malis loquimur. ut Dionysius superior, & Dionysius inferior. Quum de bonis loquimur, si tempus denotamus, Superior & posterior dicimus. ut Cyrus superior, & Cyrus posterior. Si uero dignitatem, maior & minor. ut, Maior & minor Scipio. & hoc de duobus. Nam si de pluribus, utimur superlatiuo uel positiuo. ut Magnus Pompeius, Alexander magnus. Superior res comparatiue sumptum, significat qui magis supra sunt: quibus contrarij sunt inferiores. Interdum habet uim positui, quum intelliguntur ij qui sunt supra gradum quartum cognationis uel adfinitatis: sicut Inferiores, qui sunt infra ipsum gradum. Varro lib. 2. de Re rust. Itaq; proauos ac superiores de Tremeljs, nemo adpellatus Scrophæ.

Supermeo, as, superfluo, siue superlabor. Plinius lib. 1. Quædam uero etiam dulces inter se supermeant alias: ut in Fucino lacu.

Supernati, dicuntur quibus fœmina succisa sunt, in modum suillarum pernarum.

Supernia, fœmina ipsa ita succisa.

Supernus, na, num, quod est supra. ut Supernaregio. Hinc Superne, aduerbium: quod significat de parte superiore. Plinius: Argentum superne innatat, ut oleum aquis.

Supero, ras, pe. cor. proprie significat superegredior, et quasi supra ascendo. Verg. lib. 3. Georg. Superant montes & flumina tranant. Plin. lib. 7. Arbores, quæ quidem tantæ proceritatis traduntur, ut sagittis superari nequeant. Per translationem Superare, ponitur pro uincere. Vergilius:

Quid si idem certet Phœbum superare canendo?

Item superabundare. ut,

Si superent fortis pariter frumenta sequentur.

Item superuiuere, & quasi superstitem esse. ut,

Quid puer Ascanius, superat ne, & uestitur aura Aetherea?

Item restare. Cicero: Deq; eo quod ipsi superat alijs gratificari uolunt. Item occidere. Vergilius: Clām ferro incautum superat. Huius composita sunt Exupero, abundo. Prosupero, superabundo.

Superpondium, significat pondus illud quasi auctarium, quod super sarcinam legitimam imponitur. Dictio composita ex integro & corrupto: sicut centumpondium: asipondium. Apulcius libro 7. Exiguum scilicet & illud tantæ molis superpondium.

Superfedeo, sedes, non mutata e, in i, sicut cætera à sedeo composita: ut obfideo, resideo, præsideo, significatq; omīto: & ablatiuo sæpius construitur. Cæsar lib. 1. Comment. Et propter multitudinē hostium, & propter eximiam opinionē uirtutis, prælio supersedere statuit. Et licet prælio datiuus esse uideatur, per ablatiuū tamen sic resolui oportet: Prælio supersedere. id est, sedere super prælio. Quo item modo Cice. lib. 3. ad Heren. loquutus est: Cōmodo poterimus principio supersedere. Idem tamen Sulpitio scribens, ablatiuo construxit: Tu (inquit) si uidebitur, ita censeo facias, ut si habes iam statutum quid tibi agendum putes, in quo non sit consilium tuum cum meo, supersedeas hoc labore itineris. id est, omittas ad me uenire. Gellius autem lib. 2. adusatiuo cōstruxit, quum ait: Alia luce auis in pastum profecta est: cognati & adfines operam

quam dare rogati sunt supersedēt. Qui tamen adusatiuus res soluitur in ablatiuum. Nam Super, utriq; casui deseruit. Hic rony. contra Iouin. cum infinitiuo iunxit, dicens: Cicero rogatus ab Hircio, ut post repudium Terentiae, sororem eius duceret, omnino facere supersedit, dicens: non posse se uxori & philosophiæ pariter operam dare. Idem contra Pelagianos datiuo iunxit: Vnde supersedendum huic labori censeo.

Superstes, qui ex mortuis, quasi solus uiuus superstat. Quintilianus: Defuncta uxore, liberis tamen superstibus. Superstes quoq; dicitur, qui saluus est, & uiuit inter uiuos, etiam sine morte suorum omnium. Terentius in Andria: Deos quæso ut sit superstes. Antiqui etiam testes. Superstes adpellantur. Aliquando Superstes pro præsentī sumitur. Plautus: Superstitem utrunq; monui, ne iniussī abeant.

Superstitiosi, proprietatem habent (ut Cicero lib. 2. de Natura Deorum tradit) ex hoc, quod præ cultura Deorum superseant: qui sine causa timidi sunt. Qui Deum timent in rebus etiam non timendis. Hi sunt, qui apud ueteres totos dies precabatur, & immolabāt, ut sibi sui liberi superstites essent. Ideo non solum philosophi, uerumetiam maiores omnes superstitutionem à religione separauerunt. Omnis tamen impertuna inceptaq; religio (secundum Gellium) Superstitio dici potest. Lactantius docet, Superstitutionem & Superstitiosos dici, qui superstitem memoriam eorum colunt: aut qui parentibus suis superstites, colebant imagines eorū domi tanquā Deos. Superstitio autem nihil aliud est quā falsi Dei cultus. Et sicut religio colit Deos: ita superstitio uiolat: ut inquit Seneca. A quo Superstitio, dicitur error infans. Seruius: A superstite Superstitio dicta: quæ anicularum propria est, quæ multis peratatem superstites sunt, & quæ rebus inanius addictæ, dum uolunt uideri nimis religiosæ, Superstitiosæ fiunt, & ita delirant. Lucretius refert quod Superstitio sit superstantium rerum. id est, cœlestium & diuinarū quæ super nos stant, inanis & superfluus timor.

Superstitio, tas, frequentatiuū, quo ueteres usi sunt. significat saluo, & incolumem reddo. Ennius:

Regnumq; uestrum ut sospitent superstitemq;.

Supersto, stas, supra aliquid sto. Gellius: Quum sedenti aquila superstaret. Quandoq; Superstare, est superesse. Vnde Superstites dicti sunt.

Superstruo, struis, superædifico. Lactantius lib. 6. Manentibus enim præceptis eorum, quæ solent ad proprietatem recte dari ignota illis superstruimus ad perficiendam consumendamq; Iustitiam, quam non tenent.

Superfum, adfluo, abundo. Vergilius:

Auxilio urbes Italiæ populiq; supersunt. Interdum Superesse, significat reliquum esse. Ennius lib. 3. Annal.

Inde sibi memorat unum superesse laborem.

Interdum superstitem esse. Plautus in Asinaria: Sicut tuum uis unicum gnatum tuæ superesse uitæ sospitem & superstitem.

Interdum uincere, superiorum esse. Vergilius:

Ferrea quæ blando nequeat superesse labori. id est, uincere laborem. Interdum superfluum esse. Gellius: Memini ego prætoris docti hominis tribunali me fortē adfistere, atque ibi aduocatum reum non habere. Et quum is qui uerba faciebat reclamasset: Ego illi superfum, respondisse prætorem festiuit:

Tu planē super es, non ades. hoc est, superfluus, superuacaneus es. Interdum durare. Vergilius:

Primus ego in patriam mecum modo uita superfit.

Interdum defendere, & aduocatum esse. Suetonius de Augusto. Cunctari se ne si superesset, eriperet legibus reum.

Superuacaneus, nea, um, idem quod superuacuuus. Cicero

xx 4 Apio:

Apio: Confirmata amicitia & perspecta fide, commemoratio officiorum superuacanea est.

Superuacuum, a, um, quod non est necessarium. Columella lib. 3. itaq; Superuacuum est hoc repetere, iam tradita ratione terebrationis.

Superuaganeus, nea, neū, à uagor fit. Vnde auis superuaganeae dicebatur ab auguribus, quū ex summo cacumine uocē emississet. Vaganeus simplex non legitur. unde & deriuatiuū est.

Superuiuere, is dicitur, qui quum iam mortuus uideretur, refocillatus resipuit, ac ueluti reuixit.

Superum mare, Adriaticum nuncupatur, per respectum ad Tyrrhenum: quod Græci inferum uocauēre.

Superus, ra, rum, penul. cor. à super fit. Et quamuis Superus & Inferus, uideantur esse positiua superioris & inferioris, tamē in usu Superi pro cœlestibus siue uiuis: Inferi autem pro manibus siue mortuis accipi solent.

Supinum, à quibusdā dicitur uerbū participiale: sicut gerundius sunt nomina participialia. Et habet duas terminationes: scilicet um, & u. ut lectum, lectu. Quod in um finitur, habet significationem actiuam. Sallustius: Legatos ad Iugurtham de iniurijs questum misit. id est, qui querebantur. Idem: Non mea culpa sepe ad uos oratum mitto P. C. hoc est, qui orent.

Do filiam nuptū dicimus. hoc est, quæ nubat. **Do** uenum, uenado, Spectatum admissi sumus. id est, ut spectemus. In u, uero, significationis passiue est, iungiturq; nominibus adiectiuis.

Verg. Nec uisu facilis, nec dictu effabilis ulli.

hoc est, quod nec uideri nec dici facile possit. Plinius: Accipenser, piscis rarus inuentu. hoc est, qui raro inuenitur. Dicimus præterea, dignū siue indignum relatu, quod feratur. Impium factu, si fiat. Horrendū aspectu, si aspiciatur. Iucundum cogitatu, si cogitetur. Obscenū uisu, si uideatur. & sic de reliquis.

Supinus, na, num, quod iacet uentre cœlum uersus. Iuuenalis: Cubat in faciem mox deinde supinus.

Ponitur nonnunquam pro otioso, molli, negligētiq;. Tractum à re ipsa. Qui enim supini iacent, otiose, molliter, negligēterq; degunt. Seneca ad Lucillū: Est quidem, mi Lucilli, supinus & negligens, qui in amici memoria ab aliqua regione admonitus reducitur. Iuuen. Et multū referens de Mecœnate supino.

Inde Supindr. Martialis: Nusquam deliciæ supiniores.

Et Supinus, dicitur montuosus. Horatius lib. 1. Carm.

Seu mihi frigidum Præneste seu Tybur supinum.

Est enim ciuitas in ascensu montis posita.

Supplementum, quod suppletur. Cicero Apio. Pul. Censebāt omnes ferē, ut in Italia supplementum meis & Bibuli legionibus scriberetur.

Suppar, ex sub & par: quasi æqualis. Ambro. lib. Hexa. Præstantissimū quoq; candidū munus est, & ui sui suppar gratia. Idem lib. de Abel: Tertium genus est peccati quidem minoris, sed supparis arrogantia: eorum scilicet, qui datorem bonorū Deū non negāt, sed quæ acciderint, ea sibi propter prudentiā suam ceterarūq; merita uirtutum iure delata arbitrantur.

Supparasitor, pen. cor. parasito ministro. Plautus in Amph. Accedam atq; hanc adpellabo, & supparasitabor patri.

Supparium, uelum tenuissimum ad scenas uelandas. Cicero de provincijs consularibus. Quibus cum iam ex orchestra heluatur, ante post supparium solebat. Apuleius in Metamor. Oro te inquam auleum tragicum dimoueto, & suppariū scenicū complicato.

Supparus, uel Supparum, pen. cor. utroq; modo dicitur, pro genere leuis atq; angustæ toge: quod eo superinduamur. Lucan. Suppara nudatos cingūt angusta lacertos. Festus: Supparum, uestimentum puellare linteum: quod etiam subu-

cula. hoc est, camisia dicitur. Est & Supparū nauium insigne. Seneca lib. 11. Epist. scribit, Supparum Alexandrinarum nauium insigne indicium esse. Sunt enim Suppara uela uelorum, quæ super antennis explicantur. De quibus Lucanus:

—Imaq; pandens Suppara uelorum perituras accipit auras.

Suppedaneū, dicitur id quod sub peditus est dum sedemus. Augustinus: Et non tantum suppedaneum Christi, quantum sub pedibus seruorum eius uos Iudæos adduxit.

Suppedito, tas, pen. cor. subiugo, subministro. à sub & pes pedis. Vel à pedito, tas. Quamuis pedito non sit in usu, quasi à pedio primitiuo. Varro: Largiore cibatu sustentare debet, quod facilius lac suppeditare possit. Plaut. in Asinar. Luxuriæ sumptus suppeditare ut posses. Terent. in Eunuc. Et necesse est multum accipere Thaidem, ut tuo amori suppeditare possit sine sumptu tuo. Est & Suppeditare, opprimere. Cicero: Nunc uideo in iudicio mecum contendere non uis: ubi suppeditare turpissimum, superare pulcherrimum est.

Suppellecticarij, dicuntur serui, qui sunt in suppellectile.

Suppetiæ, & Suppetias, tantū habemus à suppeto. Quo nomine Valla auxilium significari existimat: sed magis subsidium est. Plaut. in Epid. Auxilia mihi & Suppetiæ sunt domi. Si enim auxilia & Suppetiæ idem essent, frustra alterū eorum poneretur. Propter quod sciendū, quod sicut inter præsidium & subsidium interest, quod præsidium sit auxiliū quod præstat alicui, & præsertim quod satis uidetur ad defensionem fore: subsidium, quod ad succurrendum uenit: ita Suppetiæ sunt, quæ ad rem, ne labatur aut pereat, sustentandā mittuntur: ut est ad succurrendū oppidis & obsessis, multumq; laborantibus, quod succursum milites adpellant: & est ferē idem quod subsidium. Dictæ Suppetiæ, quia suppetunt oppressis. id est, præstō sunt, siue succurrūt eis, & à fidis suppeditantur. Auxilium uero proprie ad augendas copias atq; uires, & peti & mitti solet. Cæsar Comment. 12. Et nunciabatur auxilia magna equitatus oppidanis suppetias uenire. id est, in subsidium.

Suppetior, tiaris, auxilior, succorro. Apuleius lib. 8. At uobis facile est suppetiari miserrimo seni.

Suppeto, tis, pen. cor. significat latenter, seu per fraudē peto. Vlpianus: Apud Labeonem relatum est, si filiginario quis dixerit, ut si quis nomine eius filiginem petisset, ei daret: Et quidam ex transcuntibus quum audisset, petijt eius nomine: & accepit furti actionem aduersus eum, qui suppetijt filiginario non mihi. Non enim mihi negotiū, sed sibi filiginarius gessit. Suppetit uero, in tertia persona, & Suppetunt, significat in prōptu est, uel succurrit, & huiusmodi. Plinius Iunior: Cui abunde suppetunt facultates.

Suppilones, dicti sunt emasculatores pædicones: quod subius podicis pilos tondant.

Suppilo, las, pen. prod. rapio, inuoluo, cum fraude. à pilorum raptu, siue à πῖλῳ complano. Plau. in Truculento. Hæc quum uideo fieri, suffuror, suppilo, & de præda prædam facio.

Supplanto, tas, pedem suppono. & sic à planta fit. Cic. lib. 3. Offi. Contendere debet quā maxime possit, ut uincat supplantare eum qui cum eo certat, ac manu depellere nullo modo debet. Per translationem Supplantare, significat decipere. Hieronymus ad Iulianū: Ne lubrica laude supplantem. Et Supplantare, subius plantare: sicq; à planto compositū est. Colum. lib. 3. Et item ita supplantato, ne radicem abruptas.

Suppleo, ples, qd significet, ex uoce sua demonstratur. Ver. li. 3. Remigium supplet, socios simul instruit armis.

Et supplere, est æquare. Idem:

Si foetura gregem suppleuerit, aureus esto. id est, Si tot agnos habuero quot oues. autore Seruio. Sunt qui hoc uerbū per simplex

per simplex p, scribi uelint. Vnde & Supellex.

Supplex, q flexis gembus precatur. à quo Suppliciter aduerb.

Supplicium, supplicatio. Sallust. Non uotis, neq; supplicij muliebribus Deorum auxilia parantur. Varro: Boues ad uitimas faciunt, atq; ad Deorum supplicia. Et Supplicij poena, siue tormentum. Verg. Supplicia hausurum scopulis.

Supplico, cas, pe. cor. humiliter & cū reuerētia precor. Cic. in Lel. Quam multa enim, quæ nostra causa nunquam faceremus, facimus causa amicorum: precari ab indigno supplicare.

Supplodo, dis, pe. prod. est quasi succutio, siue pede siue alio signo. Cic. ad Heren. Pedis dextri rara suppositione. Aliquando significat reicio. Damasus Hieronymo: Rogamus, ut abscessis opinionibus, ambiguitatibusq; suppositis, qui se habeat scribas.

Supprimo, mis, pen. cor. subitus teneo. Ouid. lib. 1. Metamor. Supprimit extemplo uocem. Vnde Suppressus, submersus: quod & pro occulto quandoq; ponitur. Seneca: E cuius operibus quedam edita, alia suppressa sunt.

Suppudet, pen. cor. aliquantulum pudet. Cic. Cassio: Puto te iam suppudere, quā hæc tertia iam epistola ante te oppressit.

Suppuratorius, ria, rium, quod ad suppurationem pertinet. Columella: Ideo miscentur suppuratorijs medicamentis.

Suppuro, ras, pen. prod. Suppurare, est apostema fieri. Col. lib. 7. Hic idem sanguis nisi emissus fuerit, saniem creabit: qui si suppurauerit, tarde procuratur. Hinc Suppurantia, siue Suppuratio, quum ulcus ad saniem tendit. Vocatur & apostema: à pure. Pus enim sanies est, & quicūq; humor in putredinem uersus. Col. li. 7. Et quā maturuerit suppuratio, rescinditur ferro.

Supra, modò præpositio est. Vergilius:

Olli ceruleus supra caput adstitit imber. Modò aduerbiū. Sallustius in Iug. Pauca super repetam. Præpositio composita, pro ualde ponitur. ut, Supra morem, Supra modum, Supra iustum. Vergilius lib. 2. Georgicorum:

Rara sit an supra morem sit densa requiras. Antiqui etiam Supera protulerunt: sicut infra, & infera. Cic. Huc supera duplices humeros adfixa uidetur Stella micans.

Supraquàm, significat supra id quantum quod, uel supra in quod. Sallust. Corpus patiens inedia, alioris & uigilie, supraquàm cuiquàm credibile est. id est, supra id quantum.

Supremus, extremus. Verg. —Qui supremū comitentur honorem. Aliquando summus, altus, maximus. Suet. Verū supremum cœlum intuentem stupidum cubuisse. Terent. Proh supreme Iupiter. Sic dicitur suprema multa, pro maxima.

Sura, posterior pars cruris carnosa. Quādoq; pro toto crure sumitur. Vergilius: —Suras uincire cothurno.

Surculaceus, a, um, surcularis. Columella: Surculacea in folliculo sunt.

Surcularis, & hoc Surcolare. ut terra surcularis, quæ furculos generat. Columella lib. 4. Considerandum est, antequàm paslinemus, surcularis nec ne sit terra.

Surculus, à furcus diminutiuum, palus qui inferitur. Hinc Surculosus, sa, um, quod surculis abundat. Plinius: Ramis hyssopi surculosam.

Surdaster, diminutionē surditatis significat. hoc est, non planē surdus, sed (ut sic dicam) surdulus: qui parum surdus est.

Surdeco, des, dui, surdus sum. À quo Surdesco, surdus fio. À quibus Obsurdeco, & Obsurdesco.

Surdo, das, actiuum est, surdum facio. à quo Exurdo. uide Surdus.

Surdus, qui habet aures obtusas. ab aurium sordibus: quæ in duritiem uersæ, marmora aurium dicuntur: nec sinunt audire. Et tam passiue quàm actiue dicitur. Nam Surdus, qui non audit, & qui non auditur. Iuuenalis: Surda nihil generet.

Et herbe Surde à Plinio dicuntur, quarum nomina non sunt. Hinc Absurdum dictum quia tale nunquàm est auditum.

Surdum item dicitur, cuius odor non sentitur. Persius: —Nec spirent cinnama surdum. Et ea quæ gustum amiserunt, Exurdata dicuntur. Horatius in Serm.

Feruida quod subtile exurdant uina palatum.

Refertur etiam ad uisum. Plin. lib. 16. Surdusq; color fit. Idem: cuius etiam Surdus dicitur, in quo non facile auditur. Vitruuius lib. 5. Diligenter est animaduertendum, ne sit locus surdus.

Surgo, gis, surrexi, ctum, ex sursum & rego. significat erigo. Terent. Ut triduo hoc perpetuo è lectio nequeat surgere. Hinc Surgere uenti dicuntur, quum ueluti se erigētes flare incipiunt. Vergilius: Et fando surgentes demoror austros.

Aliquando Surgere. ponitur pro crescere, seu nasci. Idem: Ascanium surgentem, & spes heredis Iuli.

Inde Adsurgo, in honorē alicuius erigor: & datiuo iungitur. Verg. Vtq; uiro Phœbi chorus adsurrexerit omnis.

Aliquando Adsurgere, ponitur pro cedere. Ausonius:

Adsurgit Musa nostra camœna tuæ.

Aliquando simpliciter pro erigere, siue crescere. Colu. lib. 2. Collem molliter adsurgente, montem sublimem & asperum.

Verg. lib. 3. Georg. —Septemq; adsurgit in ulnas.

Consurgo, simul surgo. Sallust. Consurrexere omnes, simulq; in eum impetū fecerunt. Exurgo, è loco surgo. Cicero: Exurgite omnes. Dissurgo diuerse surgo. Insurgo, in aliquē insilio. Præsurgo, ante surgo. Resurgo, rursus surgo.

Surrepo, pis, penult. producta, sensim, seu subtilius, aut latenter ingredior.

Surrhentum, oppidum fuit Campaniæ, à Græcis conditum, cum promontorio Mineræ, Sirenum quondam sedes. Hinc Surrhentina uina dicta sunt: & Surrhentini calices.

Surripio, pis, pen. cor. latenter rapio, seu furor. Aliquando in alium tollo. Quādoq; per mendacem narrationem aliquid extorquco, & quasi furor. Hinc Surreptum, pro furto & pro impetratione quæ fit à principe uel magistratu per falsam narrationem.

Sursum, quid significet, notū est. cuius contrariū est deorsum. Capiuntur tamen interdum ambo pro ultro citroq; Terent. in Eunuc. Ne sursum deorsum ue cursites. Tractum ab Athenis, cuius portus est in imo, urbs uero in editiore loco. Cc.

Sus, præpositio, pro sursum accipitur. ut, Suspicio.

Sus, suis, generis cōmunis. secundum Priscianū: & dicitur tam de feris quàm de domesticis. Cuius diminutiuum est Sucula. Plautus in Rudente: Directa cum sucula & porculis. À Sus fit possessiuum Suinus, na, num. Varro: Hic enim conciliator suine carnis datur populo. À Suinus, fit diminutiuum Suillus. Græce autem ūs dicitur, olim ōvris. ab illo uerbo dictus quod dicitur ōvō, quod est immolare. À suillo enim pecore immolandi initium primum sumptū uidetur. Cuius uestigia, quod initijs Cereris porci immolatur, & quod initijs pacis quum fœdus feriretur, porcus occiditur. Suillum pecus donatum à natura dicunt ad epulandum.

Susq; deq; fero, quod & Susq; deq; habeo, dicimus. significat æquo animo sum: & quod accidit non magni facio, interdum negligo atque contemno. hoc est, sursum an deorsum feratur res, parui facio.

Susa, se, & Susa, forum, oppidum & metropolis Persidis, in Susia quæ Persiæ est pars. à Suso fluuiio sic uocata. Propert. Non tot Achæmenijs armantur Susa sagittis,

Spicula quot nostro pectore fixit amor. Hæc urbs (ut scribit Plinius) à Dario Hidaspis filio condita fuit. Ibi fuit regia Cyri, lapide candido & uario, columnis aureis & lacunaribus,

cunaris, geminisq; distincta, cœli continens simulachrum, stellis micantibus insignitum: & incredibilia multa. Ibi Asuerus conuiuium maximis diuitijs & delitijs copiosum celebrauit. Inde Sufinus, na, num. ut, Sufinum unguentum. Cc.

Suscipio, pis, pen. cor. à sursum uel sursum: quasi sursum capio, tam ad animū quā ad corpus refertur. ut, Suscepi onus, suscepi uoluptatem. id est, accepi. Aliquando Suscipere, est gignere. Plautus: Qui geminos ex ancilla susceperit liberos.

Suscitabulum, incitamentum dicitur. Varro: Simphonia uocis suscitabulum.

Suscito, tas, pen. cor. excito, plerunq; uiuifico. Nec tam sanare languentem uisus est (inquit Seneca) quā mortuum suscitare.

Susiana, prouincia Asiæ (ut libro sexto refert Ptolemæus) quæ à Septentrione terminatur Assyria, ab Occasu Babylo-niæ adiacet: ab Oriente habet Persidem, à Meridie partem Persici sinus, Cuius ciuitates insignes Traiana & Susa: in qua templum Dianæ Susiæ.

Suspecto, etas, modò sursum spectro. Martianus: Oculisq; suspectis sidera. Modò deorsum spectro, & sic à sub cõponitur. Martialis: Sed suspectat oculis deuorantibus draucos.

Suspendiosus, qui laqueo nexili stragulatus est. Plinius scribit, laqueum suspendiosi circumdati temporibus, dolorem capitis sedare. Idem pœnam laquei præposteram adpellat, ex quo quod includatur spiritus, cui exitus querendus est.

Suspendium, pro suspensione. Gell. Suspendio uitam finiuit.

Suspendo, sursum pendo, alte ligo. Vergilius:

Antè nouis rubcant quā prata coloribus, antè Garrula quā tignis nidum suspendat hirundo.

Quandoq; Suspendere, est subleuare, sustollere. Apuleius: Quum deberet manum porrigere, capistro suspēdere, cauda subleuare, nullum mihi ferebat auxilium. Quandoq; pendendo interimere. Lactantius lib. 4. Tum suspenderunt eum inter duos noxios medium: qui ob latrocinia damnati erant. Quandoq; anxium esse. Plautus: Vix compos mentis sum, ita mihi suspendit animum. Vergilius:

Suspensi Eurypilum scitatum oracula Phœbi Mittimus.

Et quoniam dum anxij sumus, etiam dubij efficiuntur. Suspendium modò pro dubio ponitur. Seneca: Suspendus animo, quid ageret cogitabat. Modò pro placido ac silenti. Terē. in Phor. Hæc ubi audiui, ad fores suspēso gradu placide ire perrexī.

Suspicio, cis, pen. cor. sursum aspicio. Vergilius:

—Et mœnia suspicit urbis. Interdum ueneror. Lactantius libro 2. Et tamen factorem ipsum nemo suspicit aut ueretur. Cicero libro 2. Offic. Itaq; eos uiros suspiciunt, maximisq; efferunt laudibus. Sic Despicio, pro contemno. Suspiciere etiam est respondere. Vergilius lib. 6.

Suspicit Anchises, atq; ordine singula pandit.

Item suspectum habere. ut apud Sallustium in Iugurth. Per idem tempus Bomilcar (cuius impulsus Iugurtha deditionem, quam metu deseruit, incoeperat) suspectus regi, & eum suspiciens, nouas res cupere, ac perniciem eius dolo quærere.

Suspicio, cionis, si cum uenio iungatur, passiue accipitur. ut, Veni in suspensionem. id est, factus sum suspectus.

Suspiciosus, qui suspensionem habet. Terent. in Adel. Omnes quibus res minus secundæ, magis sunt nescio quomodo suspiciosi: ad contumeliam omnia accipiunt, magis propter suam impotentiam sese semper credunt negligi. Accipitur etiam quandoq; pro eo qui suspectus est.

Suspiriosus, qui spirandi difficultatem patiuntur, uel quibus uictiosa est respiratio: quos Græci asthmaticos uocant. Plinius lib. 20. Podagris cum articulorū morbis, decoctum cucumerē in aceto illiniunt: præsentaneo remedio suspiriosis prodest.

Suspirium, ipsa suspiratio. hoc est, ab imo pectore spiratio. Et aliquando ipsa spirandi difficultas. Est enim morbus qui ex pulmone fit, qui & Suspiratus dicitur. Ouidius:

—Et suspiratibus haustis.

Suspiro, ras, penult. prod. significat spiritum ab imo pectore traho: quod sollicitudinis aut doloris argumentum est. Nam ex sus & spiro componitur. Per translationem Suspirare, est desyderare: & modò datiuo, modò adcusatiuo iungitur. Augustinus lib. 5. de Ciuitate Dei: Inde fidei pignus accepimus, quādiu peregrinantes, eius pulchritudini suspiramus. Hieronymus: Carnes Aegyptiacas suspirabant. Iuuenalis:

Suspirant longo non uisam tempore matrem.

Sustentaculum, dicitur quod aliquid sustinet.

Sustento, tas, frequentatiuū. sæpe aut continue sustineo, manu teneo, nutrico. Lactant. lib. 4. Incredibili beneficentia genus humanum sustentat, & quasi paterna indulgentia fouet. Et lib. 5. Non amplius querit, quā unde uitam sustentet.

Sustineo, nes, pen. cor. à sursum tenco. Plaut. in Menæh. Sustine has Pœnicule exuias. Idem in Pœnulo: Quantum hominum terra sustinet. Aliquando significat pati. Plaut. in Merc. Non tu scis quantū malarum rerum sustineam. Plin. in epist. Et cur, inquit, me putas hos tantos dolores tandiu sustinere? Aliquādo alo, reficio. Liuius: Milites flumiatili pisce & herbis sustinebantur. id est, cibabantur. Vergil. lib. 2. Georg.

—Hinc patriam paruosq; nepotes Sustinet.

Sustollo, lis, ex sursum & tollo. sustuli, sublatū, apud ueteres in usu fuit. Diomedes: Tollo, tuli: quod in compositione sustuli facit. Eius tamen perfecti instans apud ueteres Sustollo. Nunc uerò à tollo sustuli: quod est, suscepi, siue habui. Nam quemadmodum de matre dicitur, peperit filium: ita de patre, Sustulit filium. Aliquando Sustuli, capitur pro educaui. Verg. lib. 9. Mæonio regi quem serua Licinia furtim Sustulerat.

Aliquando sursum tuli. Idem:

Sustulit exutas uinclis ad sidera palmas. Aliquādo erexi, suscitauī. Aliquando abstuli. ut, —Iubet & sublata reponi.

Sufurro, ras, furtim & summissa uoce loquor. Terentius: Iam Sufurrare audio ciuem Atticam esse hanc. Idem: Syrus cum illo nostro consufurrant, conferunt. Hinc Insufurro, & Confufurro.

Sufurro, ronis, qui sufurrat, qui occulte maledicendo, odium in aliquem aut diffensionem molitur. Verbum facitium est, ut apud Apostolum: Sufurrones, detractores, Deo odibiles.

Sufurrus, & Sufurriū, paruum & summissum murmur.

Horat. lib. 1. Carminum: —Lenesq; sub noctem Sufurri.

Hieronymus, Sufurrus auium, inquit libro contra Iouinianū:

Idem in Iob: Et quasi furtiue suscepit auris mea uenas sufurri eius. Declinatur etiam hoc Sufurrum. Ouid. lib. 7. Metamor. Procrin adit, linguaq; refert audita sufurra.

Sufurrus quoq; seu Sufurramen, incantamentum, quod uoce summissa (ne prophani percipiant) fieri solet. Magia enim (ut inquit Apuleius) occulta res est, plerunq; noctibus uigilata, & tenebris obstrusa, & arbitris solitaria, & carminibus murmurata, cui paucissimi adhibeantur.

Sutates, dicuntur qui quasi continue suentes uel stantes in sutrina. Plaut. in Aulul. Sedentarij, sutates, diabathrarij.

Sutella, dolosa astutia: à similitudine suentium dicta.

Suterna, ipsa sutura, siue opus sutorium. Varro: Quod suter nas facere inscius nihil homo agis.

Sutilis, & hoc Sutile, pen. cor. quod sutum est. Vnde corona Sutiles dicuntur: sicut pastiles coronæ. Et uestis Sutilis, Con-sutilis, & Inconsutilis.

Sutores, qui calceos suunt. Proprie enim artifex calceorū Sutor adpel-

tor adpellatur: quum ille qui fuit pannos, elegantius sarcina-
tor quàm sutor dicatur.

Sutorium atramentum, adpellatur tinctura, qua sutores
pelles & calceos tingunt. Cicero: Iam pater eius adcusatus à
M. Anto. sutorio atramento absolutus est.

Sutorius, ria, rium, quod ad sutorem pertinet. ut, Ars suto-
ria, instrumentum sutorium.

Sutrina, penul. prod. locus ubi calcei suuntur, & uenduntur.
A quo Sutor dicitur.

Sutrus, nomen impositiuum. Cato uni elephantò, qui in Punica
acie fortissime fuerat praeliatus, Sutrum nomen imposuit.

Suturnium, urceolus est siue uas, ex quo aqua in polubrum
demittitur. Cornucopiæ.

S A N T E Y.

SYagros, Latine aper dicitur. Nam quod apud Græcos οἶ-
apud nos sus. & ὄφις ferus dicitur.

Sybotæ, populi habitantes secundum flumen Astapum, ad Se-
ptentrionem uergentes. autor Plinius.

Sychæus, cum diphthongo. nomen proprium.

Sycomorus, penult. prod. ficus fatua grandior. οὐκός ficus,
ωσπός fatuus: quæ & marisca dicitur. Dioscorides scribit, Sy-
comorum esse arborem magnam, similem arbori ficuum, ha-
bentem lacis multitudinem: cuius fructus non egreditur ex
summitatibus ramorum sicut ficus, sed ex ramis ipsis. Et est
dulcis, similis fructui ficus agrestis. Grana eius sunt minora
quàm grana ficus: & non maurantur, nisi radantur instru-
mento ferreo. Et nascitur multum apud Rhodum, & in locis
ubi abundat frumentum. Celsus Morosycon (inuersis literis)
uocat arborem, quasi fatuam. hoc est, non fructiferā ficum di-
cas. Gignit enim pilulas albicantes, quæ instar olynthorū, hoc
est, grossorum fici adpetente maturitate decidunt. Peculiaris
Aegypti in aggeribus Niloticis præcipue proveniens: quæ ra-
dicibus suis Niloticas ripas colligabat ad coerendum Nilum.
Strabo lib. 13. ait: Morum nasci in Libya: quæ fructum fert,
qui Sycomorum dicitur.

Sycophanta, ad uerbum dicitur ficorum comestor, ἀπὸ τοῦ
φάγειν τὰς σύκους. hoc est, à fici edēdis. Ponitur & pro calum-
niatore. Nam aiunt Atticos iuuenes solitos in hortos irrumpere,
ficosq; deligere. Quam ob causam lege est constitutum, ut qui
id fecissent, capite truncarentur. Quam poenam qui persequen-
rentur (ob paruula detrimenta) Sycophantas adpellatos. Alia
ratio sumitur apud Synefium Grammaticū Græcū, qui inquit:
quod ex duobus seruis cuiusdā uiri Græci, alter ficus quæ do-
mi paratæ erant absumpsit: alter quis prorsus exedisset igno-
rabat. Querenti eas domino, à fonte insons adcusatus est. He-
rus utriq; calidam aquam præbuit: solus qui deliquerat euo-
luit. Ex quo natum est id nomen Sycophanta. id est, calum-
niator: quia infontem falso crimine calumniabatur.

Sycophantia, mendacium calumnia, atq; fallacia. Plaut. Per
fallaciam quam amabam abduxit à lenone mulierem: neq; pu-
duit id ætatis sycophantias struere.

Sycophantissō, sas, sycophantias struo. Plutarchus in Solo-
ne, deducit ἀπὸ τῆς φάγειν. id est, ab ostendendo: quod qui ficū
fures ostendissent, sycophantæ dicti sunt.

Sycos, Latine ficus. Neuius: Hodie sycos mihi recens fuit.
Significat etiam morbum, qui alio nomine dicitur sycosis &
marisca.

Sycosis, morbus: quem nos ficum siue mariscam adpellamus.

Syene, urbs in confinibus aethiopiæ atq; Aegypti, supra Ale-
xandriā, uersus Meridiem quinque milibus stadiis, sub tropico
Cancris directe locata. Vnde Sole existente in Cancro, medio
Solstitij die supra uerticem ciuitatis cadens, nullam prorsus in

ea umbram facit, ut inquit Plinius lib. 2. Lucanus lib. 2.

—Vmbra nusquam flectente Syene.

Sygæum, promontorium Troiæ. Sic dictum propter Hercu-
lis taciturnitatē: qui prohibitus hospitio simulauit abscessum,
& inde contra Troiam per silentiū uenit, quod σὺγῆ dicitur.

Syla, per simplex l, mons Lucaniæ, & sylua in illo. Sic dicta
quasi σύλα. id est, tracta. hoc est, latronibus frequentata. ut Sala-
lustius de fugitiuis: In sylua (inquit) syla furiunt.

Sylla, cum duplicato ll, fuit Romanus nobilis, ex antiqua Sci-
pionū familia. Hic catenas Iugurthæ manibus iniecit, Mithria-
datem comescuit, socialis belli luctus represit, Cinne domi-
nationē fregit, & Marium proscrispsit. Fuit literis Græcis &
Latinis doctissimus, facundus, acer, animo grandis, ita ut dicat
Sallustius: Dubitari potuit, fortior an felicior esset. Nam felix
eò dici uoluit, quod de inimicis Marianis feliciter ultus fuit.
Inde dictator factus, ita rem publicam suppressit, ut nemo illo
inuito nec bona, nec patriā, nec uitam retinere posset. Tandem
pediculari morbo interijt. Scilla, uerò per c, aliud significat: de
quo suo loco. Sed nota quod ratio militat contra usum istius
cacographiæ: quia per iota scribi oportet Silla, quasi Sibyl-
la: sed corrupto nomine ponitur Sylla.

Syllaba, est comprehensio literarū, uel unius uocalis enuncia-
tio temporum capax. Quia omnis syllaba aut breuis est, &
unum tempus recipit: quod a hominū metrici uocāt. ut pater.
Aut longa, & duo recipit tempora. ut, Mater. Nam ma, longi-
tudine sui circūflexus, tantum temporis bis occupat, quantum
occupat pa, semel, quum acute dicitur, pater. Dicta est autem
Syllaba à συλλαβω, quod est, comprehendo. Vel à σὺν simul,
λαμβάνω capio. Proprie enim illa est Syllaba, quæ ex pluribus
constat. ut, Stirps. Quæ autē de una uocali perficitur, abusive
Syllaba uocatur, & unigramma adpellatur. Aliæ dicuntur bi-
grammæ: ut, Ne, usq; ad exagrammam: ut, Stirps. Accidunt
Syllabæ quatuor: tenor, spiritus, tempus, & numerus literarū.
Tenores tres sunt: acutus, grauis, & circumflexus. Spiritus
duo: asper, & lenis. Tempora tria: breue, longum, & come-
mune. Numerus, quia constare potest ex sex literis.

Syllabatim, aduerbium. significat per syllabas. Augu. lib. 10.
de Ciuitate Dei: Et syllabatim per transitorias temporū mo-
dulas humanæ linguæ uocibus loqueretur.

Syllanion, statuarius, nullo doctore nobilis.

Syllepsis, dici potest cōceptio, ab σὺν con, λήψις acceptio. Quæ
fit quum pluralis dictio singulari uerbo copulatur. Vergil.
—Socijs & rege recepto. Aut singularis plurali uerbo con-
nectitur. ut, —Sunt nobis mitia poma.
Castaneæ molles, & pressi copia lactis. Aut quū pro multis
unus ponitur. ut, —Armato milite cōplet. Itē p uno multi. ut,
Vos o Calliope precor adspirare canenti.
Rectius enim dixisset: O uos Musæ.

Syllogismus, computatio, pensatio. ab σὺν, καὶ λόγος, quod
est, computo, concludo. Vel ab λογίζομαι ratiocinor.

Syllofon, fuit (teste Hieronymo) Samiorum tyrannus.

Sylpion, à Latinis laserpitium dicitur.

Sylua, nomen generale est, non solum arborum, sed etiam her-
barum. Verg. lib. 1. Georgic. —Subit aspera sylua
Lappæq; tribulq;. Proprie tamen arborum, & quæ cædua
est. hoc est, quæ habetur in eum usum, ut ex ea materia cæ-
datur. Quod si succisa sit, nihilominus dicitur Sylua: quoniam
rursus ex stirpibus aut radicibus renascitur. Dicta Sylua, quasi
solua. Vel ab eo quod Græcè ὕλη, id est, materia dicitur. Et
ut illi hylen pro materia: sic nostri Syluam posuerunt. Et
est aut glandifera, cuius arbores non cæduntur: sed ad escam
quadrupedibus præbendam seruantur. Aut cædua, quod in
ea arbores,

ea arbores, quum ad iustam proceritatem creuerunt, ceduntur: ut adificationibus uel alijs usibus materiam præbeant. Lucus non est caduus: sed manu confitus, religiosusq; Deo, uel hominis alicuius cineri dedicatus, circa delubrum Dei uel sepulchri. Saluus, est sylua inuia, ubi pasci & æstiuare uel hyemare pecudes solent. Nemora, uoluptatis causa comparata, & plena amœnitatis. Quandoq; Sylua dicitur, quod ex tempore scribitur uelocissime, estq; uelut prima materia: quales sunt Papinij Syluæ, de quibus ipse sic scribit: An hos libellos (qui mihi subito calore, & quadam festinandi uoluptate fluxerunt) quum singuli de sinu meo prodijissent, congregatos ipse dimitterem? Quintilianus: Diuersum est huic eorū uitū, qui primo decurrere per materiam stylo quàm uelocissimo uolunt, & sequentes calorem atq; impetum ex tempore scribunt: hanc Syluam uocant. Syluam etiam poëtæ nominant elementorum congeriem, unde cuncta procreantur. Hinc Syluula, & Syluacula diminutiuæ: & Syluicola compositum.

Sylvanus, sylvarum Deus: quem Græci Pana uocant.

Syluaticus, ea, cum, quod est syluæ, seu quod ad Syluam pertinet. Varro lib. 1. de Re rust. Ut falces dicuntur ab eodem scriptore uineaticæ opus esse sex, sirpiculæ quinque, syluaticæ quinq; arbores tres, rusticaræ decem. Per translationē Syluaticum dici potest, incultum moribus.

Syluescere, est in syluam redigi: seu syluestre, aut infructuosas arbores, sarmentaue fieri. Cicero in Catone: Quem serpentem multiplici lapsu & erratico ferro amputans, coercescet ars agricolarum, ne syluescat sarmentis, & in omnes partes nimis fundatur. Columella lib. 5. Nec pati uitem superuacuis frondibus luxuriantem syluescere.

Syluester, stris, stre, uel hic & hæc Syluestris, & hoc Syluæ stre, quod est syluæ. Vergilius Aecloga prima: Syluestrem tenui musam meditaris auena. Aliquando dicitur quod est in sylua. Cicero in Læl. Quum locis ipsis delectemur montuosis & syluestribus, in quibus diutius commorati sumus. hoc est, locis qui in montibus sunt & syluis.

Syluius, nomen est eius qui in sylua natus est.

Syma, urbs fuit in Asia. Quin & pro monte iuxta Pontum posuit Orpheus in Argonauticis.

Symballota, sunt coacti per se uelleris implexu, potius quàm textu condita, ὑπὸ τοῦ συμβάλλειν.

Symbehicota, dicuntur accidentia.

Symbebicos, accidens. ὅτι συμβαίνει ῥῆμα, ὡς ἐν μέλει ἵν' ἁλόγως λατῖνοι ὅσ' ἔσονται δ' ἔχον. id est. συμβαίνει uerbum, unde participium symbebicos, ab re Latini tantum capiunt.

Symbolæ, Latine commissura.

Symbolum, pen. cor. & indicium dici potest & collatio. ab συμβάλλω conféro. hoc est, quod plures conferunt in unum: ita ut cœna illa dicatur collatio, in quam comparandam plures aliquid contulerunt. Terentius in Andria: Symbolum dedit. Et in Parabolis: Noli esse in conuiujs potatorū, nec in comestationibus eorum qui carnes ad uescendum conferunt: quia uacantes potibus, & dantes symbola, consumuntur. Id enim fecerunt apostoli, in unum cōferendo quod unusquisq; de Deo sensit. Indicium autem uel signum idcirco dicitur, quia in illo tempore ex circumeuntibus Iudeis simulabant se esse apostolos Christi: & lucri alicuius uel uentris gratia ad prædicandum proficiscerentur, nominantes quidem Christum, sed nō integris traditionū lineis nunciantes. Idcirco istud indicium posuerunt, per quod agnosceretur is, qui Christum uere secundū apostolicas regulas prædicaret. Deniq; & in bellis ciuilibus hoc obseruari ferunt, quoniam & armorū habitus par, & sonus uocis idem, & mos unus est, atq; eadē instituta bellandi, ne qua doli

surreptio fiat, symbola distincta unusquisq; dux suis militibus tradit, quæ Latine signa uel indicia nuncupantur: ut si forte occurrerit quis de quo dubitetur, symbolū prodat, si sit hostis uel socius. August. lib. 5. contra hereses: Symbolum interpretatur consilium, uel cōsiliarius. Iulius Pollux dicit Symbolum paruum numisma esse. Aristoteles originem, id est, etymologiam uocabulorū symbolum adpellat, per quam uis uerbi uel nominis per interpretationem cognoscitur. Alij similitudinē interpretantur. Græcè quoq; Symbolum dicitur augurium, & uaticinium. In arcanis quoq; priscorū mysterijs symbola habebantur. Verbi gratia: Papauer symbolum erat fertilitatis. Ex hoc genere sunt symbola Pythagoræ, scilicet indicia quedam mysteriorū doctrinæ sanctioris, quibus sententiæ morales & salutaria documenta continentur. Dicitur & Symbolum. Plautus in Bacchidibus: Chrysalus ostendit symbolum, quem tute dederat. Et in Pseudolo: Dato cum symbolum illi.

Symbolum, pen. cor. annulus dictus est, quum sit nota & signum. Iustinus libro 2. posuit Symbolos, pro literis. Sollicitare inquietos in partes suas statuit: & quum colloquendi copiam non haberent, quod adplicituri erant, symbolos proponi, & saxis proscribi curat.

Symbulus, à Græcis dicitur homo prudens, probusq; consilio. σύμβουλος, cuius contrarium est ἀλόος. hoc est, consilio carens, inconsultus.

Syme, insula quæ prius Aegle uocabatur, atq; Metapontus. à Syma Iabyfi filia sic adpellata.

Symeon, nomen uiri proprium fuit.

Symethus, fluuius Siciliæ, non longè à Catinensi urbe.

Symmachia, auxilium, concertatio, societas, σύν simul, μάχη bellator sum, pugno.

Symmachus, pen. cor. propriū nomen, quod significat concertatorem, auxiliarium, & socium in bello proprie.

Symmathites, Latine condiscipulus, discipulus.

Symmetria, dici potest commensuratio.

Symmetros, commensuratiuus, moderatus.

Sympathia, Latine compassio dici potest. Hippocrates scribit oculos cum uulua sympathian quandam habere.

Symphaciam, Græci dixerunt somniorum cognitionem.

Sympirium, herba quæ Latine coagulum siue consersus uocatur.

Sympho, sonitus quidam cum consonantia.

Symphoneo, conuenio, pactum facio, consentio, concinno.

Symphonesis, passio quæ metris accidit, quum duæ scilicet syllabæ scandendo in unam cōeunt. Hoc autem fit, quum in diuersis dictionibus, una parte orationis uocali uel m, littera terminata, sequens item à uocali incipit. ut,

Atq; iterum ad Troiam magnus mittetur Achilles.

Fit etiam Symphonesis in eadem dictione quatuor modis. Vel quum duæ syllabæ longæ pro una longa ponuntur. ut, Vnius ob noxam & furias Aiæcis Oilci. Vel quum duæ breues pro una breui. ut, Cornua uelatarum obuertimus antemnarum. Vel quum longa & breuis pro una longa. ut, Fixerat acripedem ceruam. Vel quum breuis & longa pro una longa. ut, Dependens lychni laquearibus aureis. Hæc etiam Synalæphe dicitur.

Symphonia, apud Latinos pen. cor. ὑπὸ τοῦ σύν, καὶ φωνῶ, καὶ φωνῆ, φέγγωμαι, καὶ φέγγω παρὰ ἑαυτῶν, id est, à σύν, quod est con, & φωνῶ dico, & φωνῆ uox, & φέγγωμαι, loquor, & φέγγω, id est, sonus deducitur. Latine consonantia, & musica concēsus. Musici symphonias multas habent, quæ & harmoniæ dicuntur: sed illam clarissimā quæ adpellatur Diatessaeron, & alterā quæ dicitur Diapente. Harmoniā uerò Diapason uocant.

son uocant. hoc est, uniuersalitatē cōcentus: quæ ex septē tonis conficitur. Hieronymus uerō ad Damasum sic habet: Symphonia non est genus organi, ut male quidā de Latinis putant: quū sit chorus in laude Dei concinens, & hoc uocabulo significetur. Symphonia quippe in Latinum consonantia exprimitur. Symphoniaci, pueri à Cicerone dicti sunt, qui ad modulationes musicas concentusq; conficiendos comparantur. Symphonon, consonans, pactum. Sympinium, uas uinariū non dissimile cyatho, quo in sacrificijs utebantur. Ex σῖν, quod est con, & πίνω bibo. Iuuenalis: Et quis tunc hominum contemptor numinis, aut quis Sympinium ridere Numæ, nigrumq; catinum? Varro Latinum facit. ait enim: Ut uinum minutatim fundere-tur à guttis, guttum adpellarunt: quod sumebant minutatim, à sumendo sympinium adpellarunt. Aliquando etiam Sympu-nium, mutata i, in u, dicitur. Symplator, amicus sponsi: qui cum eo per conuiuia ambulat. Symplega, uidetur esse opus, in quo luctantes, & omnino concertatores spectantur. Symplegades, pen. prod. insulæ duæ, siue duo scopuli in Bo-sphoro. Dictæ, quod inter se aliquando concurrisse fabulis tra-duntur. Id autem fictum idcirco est, quoniam paruo discretæ interuallo, ex aduerso intrantibus, geminæ cernebantur, pau-loq; deflexa acie cōuentium speciem præbebāt: mille quingen-tis passibus ab Europa distantes. Cyaneæ ab alijs dictæ. Ouid. Compressos utinam Symplegades elisissent. Symplegma, gmatiss. Latine complexus, concursus dicitur. Symplones, dicebantur conuiuæ. Symposiastes, conuiuator. Symposium, compotatio, conuiuium. Vnde Symposiarchen, & Archipositā conuiuij præpositū seu præfectum dicimus. Sympotin, compotorem, Græcè συμποτής. Sympotria, compotrix. Sympsalma, dicitur uocum in cantando copulatio. Diapsalma disunctio earum, ubi quedam requies distinctæ continuationis ostenditur. Psalma, quod psallitur. Symmysta, συμμύστης, secretarius, seu secretorum conscius: ut apud Origenem: Sicut Ioannes Symysta pronunciat di-cens: Quia & si quis peccauerit, aduocatum habemus apud Deum, Iesum Christum. Syn, præpositio Græca: quæ in compositione significat simul: quemadmodum apud nos con. Synæresis, contractio: figura qua plura per unum coniun-guntur. Ex σῖν, & αἶψας diuisio: quasi diuisorū coniunctio. ut Bigæ pro bijugæ. Synagoga, coadunatio, congregatio, uel contractio. Ex σῖν simul, & γῶγ ductio. Et pro re, & pro loco capitur. Et ha-bet penultimā longā, quoniam est ω. Synalœphe, dici potest compressio, cæsura est, quū de fine di-ctionis uocalis abiicitur, sequēte dictione incipiēte à uocali. ut, Semper ego auditor tantum. Ex σῖν & ἀλφῖς pressio. Synanche, angina: morbus qui spiritum suffocat. Ex σῖν & ἀρχω adfligo, angō. Synatrisimus, figura, quæ & singulis uerbis, & pluriū uer-borum coniunctione fieri potest. Singulis hoc modo: Sed quū ad supplicium sumendū se confirmaret, multa simul eum reuo-cabant: officia, consuetudo, tempus, existimatio, periculum, re-ligio. Plurium uerborū coniunctione sic: Nemo enim nocens sine summo mœrore est iudices: sed multa simul eum pertur-bant, quod adest sollicitudinis plenum, quod futurum est for-midolosum, lex paratum supplicium ostentans, uitia ex uitijs coacta, occasionem arguendi maleficij captans inimicus: quæ

quotidie eius animum uehementer excruciant. Syncaceosis, figura quæ docet diuersas res coniungere, & communi opinioni cū ratione aduersari. ut, Nec hominis auari atq; asoti unum atq; idem uitium est. Vterque enim nescit uti, atque utriq; pecunia dedecori est. Quare merito utrique pari pœna adficiuntur, quos pariter non decet habere. Syncatatesis, Latine adsensio, adprobatio. uide in Adsentio. Syncategorema, significans. Syncategorematica, significatiua. Syncerastus, antiquū uocabulū Græcū: quo significatur me-dulla. hoc est, medullifusus. A quo fit Exyncerastus. id est, sine syncerasto. Plautus in Pœnulo: Si me herus meus esse locutū cuiquam sciat mortali, continuo is me exyncerastum fecerit. Syncerus, ra, rum, proprie dicitur quod est integrū. Tractū ab eo quod qui diuidere fructum communē aluorū cum socio uolunt, simul cum cæra mel partiūtur. Quod si mel tantū sine cæra consignēt, fraudant socium, nec agunt integre. Synce-rum itaq; quasi simul cum cæra. Alij putant Syncerum à ca-rie deduci: quasi sine carie. id est, corruptione. Vnde & pro puro, incorrupto, & immaculato ponitur. Horatius: Syncerum est nisi uas, quodcumq; infundis acescit. Huic contrarium est Insyncerus, pro uitiatō & corrupto. Vergilius: Insyncerus apes tulit cruor. Synchronos, contemporaneus. Vnde scribit Hieronymus Osean prophetam fuisse synchronon Esaïæ. Et Varro ait: non esse dubium, quin aliquo tempore eodem uixerint Homerus & Hesiodus, eosq; synchronos fuisse testatur. Synchysis, confusio. Est enim (ut scribit Donatus) hyperba-ton undiq; confusum. ut illud Vergilianum: Tres nothus abreptas in saxa latentia torquet, Saxa uocant Itali medijs quæ in fluctibus aras. Χύσις enim fusio dicitur, συγχίω confundo. Synciput, quasi semicaput (inquit Phocas grāmaticus) signi-ficatq; partem porcini capitis conditam, & ad edendū para-tam. Nam inter edulia adnumeratur. Plinius lib. 8. Interdicta quoq; cœnis abdomina, glandia, testiculi, uulue, syncipitia uer-rina. Est & Synciput anterior pars capitis, aures temporaq; complectens. Cornutus in Persium: Synciput anterior, occi-pitium dicitur posterior pars capitis. Apollinaris ad Valeriū Maioranum: -Partemq; cerebri Hic galeæ cum parte rapit, fortiq; lacerto. Discit ancipiti miserabile synciput ense. Plautus in Me-næchmis partem pro toto posuit, ac de homine: quod est cōtra Georgiū Merulā, qui negat inueniri Synciput pro anteriore capitis parte. Ait enim: Non est tibi sanū synciput adulescēs. Syncopa, concisio, κόπῳ, incido. figura quū litera uel syllaba è medio dictionis abscinditur. ut, Compositus, pro compositus. Syndicus, Latine communis, uel defensor. Syndipnum, dicitur Latine concœnatio. Syndulon, συνδύλον, Græci conseruum dicunt. Synecdoche, cōceptio dicitur: quum à parte totū, uel à toto pars intelligitur. ut puppis, p naui: & annus p hyeme. Verg. Quam multæ glomerantur aues ubi frigidus annus Trans pontum fugat. id est, frigida hyems. Synechon, dici potest continens. Nam componitur ex σῖν, quod est simul, & ἔχω habeo. Synephebi, pen. prod. dicuntur adulescentes simul pubescentes. Quod nomen inditum est comœdiæ Statij Cæcilij, ut est apud Ciceronem lib. Tusculanarum quæstionum. Synephites, gemma est, quæ & leucongra dicitur. Cc. Synesius, nomen uiri proprium. deductum à σύνεσις, quæ est, conscientia.

y y Syngrapha,

Syngrapha, Syngraphus, & Syngraphū, scriptura siue schedula quæ sit propria manu eorū, qui paciscuntur in aliquius rei fidem. Plautus in *Asin.* Age istum ostende quem conscripsi syngraphum, inter me, & amicum, & lenam. Cicero Trebatio: Tanquam enim syngrapham ad imperatorem attulisses, non epistolā: si pecunia ablata domū redire properabas. Suetonius: Cuius parti non dubitauit à quibusdam iusiurandū atq; etiam syngraphā exigere. Dicta Syngraphe, ἀπό τῶν σφραγίδων, simul, & σφραγίς scribo. quod simul scriptū sit à pluribus: quod propria manu eorum qui conuenirent scripta sit.

Synnada, ciuitas Asiatica ad Cariæ fines. De hac Strabo lib. 12. sic scribit. Synnada, urbs non magna: ante quam planities iacet oleis confita, sexaginta ferè stadiorū. Vterius est Dorcinia uicus, & Synnadici lapidis fodina. (sic enim eum Romani adpellant) indigenæ uerò docimitem, & docimeā. Vena in initio paruas glebas emittebat: nunc (propter maximos Romanorum sumptus) columnæ integræ & ingentes extrahuntur: & uarietate alabastritæ lapidi proximæ. Dicitur & Synnas, nadis, ut apud Sidonium.

Synochitide, gemma, qua euocari dicunt in necromantia umbras inferorum. Cornucopiæ.

Synodicus, ca, um, quod ad synodū pertinet. Hieronymus: Ante annos plurimos quum iuuarem Damasum Romanæ urbis episcopum, & Orientis atq; Occidentis synodicis consultationibus responderem.

Synodontides, gemma ex cerebro piscis, qui synodus adpellatur. Cornucopiæ.

Synodus, di, pen. cor. ex σὺν, & δὸς uia: quasi conuentus sit, uel cœtus, generis fœminini est.

Synodus, duntis, piscis genus putatur.

Synœcesis, dici potest cohabitatio. & scribitur cum œ, di-phthongo.

Synœcus, cohabitator, contubernalis.

Synonia, insula est ultra Tyberina Ostia. Cc.

Synonyma, dicuntur quæ sub diuersis uocibus idem significant. ut, Ensis, mucro, gladius. Eadem dicuntur polyonyma. Verum aliter traditū est in dictione Homonyma, Est & Synonyma, figura quæ cōmunio nominis interpretatur. Viuimur autem eo genere eloquutionis, quoties uno uerbo non satis uidetur dignitatem aut magnitudinem rei demonstrare. Ideoq; in eandem significationem plura conferuntur. ut si dicamus: Prostrauit, adflixit, perculit.

Synopsis, rubrica species, primum in Ponto inuenta: à qua nomen habet Synope urbs. Cc.

Synstratotas, συνστράτωτας, Græci commilitones, qui & commilites dicuntur.

Syntagma, gmatīs, tractatus, ordinatio, rerum constitutio, documentū. ab σὺν & τὰγμα, ordo uel ordinatio. Hieronymus in præfatione Pentateuchi: Et multa alia quæ propriū syntagma desiderant. id est, tractatum: ut ipsemet contra Rufinū exponit. Et libro de uiris illustribus: Scripsit de Ogdoade egregium syntagma. id est, documentum, seu tractatum.

Syntaxis, dici potest constructio & series. τὰξις enim series & ordo dicitur.

Syntexis, Latine defectio dicitur. Plinius: Tali forbitiōnis genere emendatur syntexes. id est, defectiōnes ex longis morbis sumptæ. Hæc autem emendatio, proprie recreatio & restauratio dicitur. Idem: Aqua mulsa præclaram utilitatem habet uiribus recreandis. Inde Synteflici dicti sunt. Idem: Præcordiorum uitij synteflicis, conuivialibus, laser cum uino in aqua mulsa datur.

Sytteresis, penult. breui, dici potest attentio seu conseruatio,

Nā ab σὺντηρεῖν quod est cōseruo deriuatur. Et ea pars animæ est quæ uitij aduersatur, & sese semper immaculatam cupit à peccato seruare, & perpetrata mala continuo arguit: quam corrupte theologi nostri temporis Synderesin dicunt.

Synthema, m. utis, compositum, constitutum, & signum quod datur militibus. Hieronymus ad Iulian. Iam dimisso synthemate, equus publicus sternebatur.

Synthesiis, pen. cor. Latine compositio dicitur. figura, quum singulare nomen multitudinem significans, uerbo pluralis numeri iungitur. ut, Pars in frustra secant. Est etiam Synthesiis genus uestis, breuis & negotijs aptæ. Hac Romani peculiariter in Saturnalibus utebantur. Illis enim diebus omnes exuebant togam, & synthesiin inducunt. Dicta Synthesiis ab eo quod confuta contextaq; esset compositione quadam uersicolori. Hinc Synthesiatus, qui synthesi indutus est. De hac ueste Martialis loquitur, quando dicit,

De nostra prasina synthesis empta toga. Itē Synthesiis, est genus uasis fictilis, ex diuersis uasis cōpositi. Papi. lib. 4. Syl. Vnam mittere synthesiin quid horres, Alborum calicum atq; cacaborum?

Præterea Synthesiis generali uocabulo Græco, compositio dicitur. Serenus: — Vilem deprendit in illis

Synthesiin, & uulgata satis medicamina risit. Idem:

Synthesiis hæc prodest, unda molita calent. Inde Asynthesia crystalla Plinius uocat, quæ sunt pura, & sine uitio.

Syntomon, pen. cor. σύνμον. Latine circuncisum.

Sypharium, uelum fuit (ut inquit Probus) sub quo latebant paradoxi quum in scenam prodibant, aut hostium mimi. Alij dicunt esse omne quod ante cantantem mimum præuium spenditur. Iuuenalis:

— Consumptus uocem Damasippe locasti Syphario.

Syphax, fuit Numidarum rex: cuius Linius sepe meminit.

Sympudearia, à ueteribus funera dicebantur, quibus ludos adhibebant: quasi simul pudenda. Cc.

Syracusæ, ciuitas Siciliæ, sub Pachyno monte sita: ubi fons Aretusæ. Cicero lib. 6. in Verrem, scribit, Syracusas urbē esse maximam Græcarū urbium, pulcherrimamq;: quæ ex quatuor quasi urbibus maximis consistere uidebatur: quarum una insula nominatur, altera Achradina, tertia Tyche, quarta Neapolis. Syracusani multos claros principes habuerunt, sed præcipue clarissimū Dionysium seniore. Qui quum apud filium Dionysium uidisset ingentem uasorum aureorum argenteorumq; copiam, exclamans inquit: In te adfectus regius non est, qui ex tanta poculorū ui amicum neminem tibi conciliasti. Ambo tamen Dionysij philosophi fuere, amboq; Platonem audierunt. Ex Syracusis fuit Archimedes mathematicus, & Theocritus poëta bucolici carminis scriptor, quem Vergilius imitatus est. Solinus in Polyhistore scribit in Sicilia primum comœdiā inuentam fuisse.

Syracusius, a, um, possessiuum. Vergilius:

Prima Syracusio dignata est ludere uersu.

Sed Græcè dicitur: nam Latine Syracusanus, a, um.

Syria, regio Asiæ, quæ ab Oriēte fluuiio Euphrate, ab Occidēte nostro mari & Aegypto terminatur, à Septentrione habet Ciliciam, & partem Cappadociæ, à Meridie Arabiam. Cuius insignes ciuitates (ut libro quinto refert Ptolem.) sunt Laodicea, Hierapolis, Anthiochia, Apamia, Palmira, Heliopolis, Ptolemaida, Sidon, Tyrus, Beritus, Botris, Tripolis, Byblus, Seleucia, Cæsarea, & Damascus. Montes clari: Carmelus, Casius, Libanus. Fluij: Euphrates, Crisoras, Singas. Regionēs: Phœnicia, Palæstina, Iudæa, Idumæa, Comagena, & Samaria. Hæc regio in medio orbis cōstituta est, quò sit ut nec frigore

nunio

nimio rigeat, nec calore torreatur. Sunt qui quadriperitiam faciunt diuisionem: in Syrios, Assyrios, Leucosyrios, & Cælosyrios. Plinius duplicem facit: unam Palestinam, alteram Antiochiam. Huius nominis Syria prima corripitur.

Syriacum, raphani species, rapi ferè figura, suauissima & tennerrima: à cuius similitudine pyra Syriaca dicuntur, quæ co-roëla dicuntur. Cornucopiæ.

Syriacæ, populi dicti sunt, siue à foraminibus & fistulis, quas nasi loco præferunt: siue à fistulis & calamis auenarum. Solinus: Alij concretum os habent, modicum tantum foramen quo calamis auenarum cibos hauriunt. Syringas enim Græci fistulas adpellant.

Syricum, color fictitius ex sinopide & sandyce mixtis, quo minimum adulteratur. Plinius lib. 30. Sublini autem Syrico minimum compendij ratio demonstrat. Scyricum uero scilaceus siue cæruleus color est.

Syringites, gemma quæ stipulæ internodio similis est ac perpetua fistula cauatur.

Syrinx, gis, & **Syringa**, gæ, à nostris fistula transfertur. Instrumētū musicū, quo ore modulatur. Fuit enim Nympha quædā in cannā conuersa. De qua Ouid. lib. 1. Metamorph. Naias una fuit, Nymphæ Syringa uocabant.

Syrisca, à Syrus fit: sicut cilisca à cilix.

Syrissus, a, um, idem quod Syrius. Vergilius: Coppa Syrissa caput Graia redimita mitella.

Syrma, atis, & **Syrma**, mæ, genus uestis tragicorum, uel cauda, siue tractus uestis fœminarum. Martialis:

Aptasti longū tu quoq; syrma tibi. Seneca de Baccho, qui habitu muliebri nonnunquam se ornabat. Auro decorū syrma barbaricū. Sumitur interdum pro longa tragicæ orationis serie, tenorem suum usq; in ultimū protrahente. ab οὐσῶ, traho.

Syrmea, genus raphani, ut Plinius interpretatur.

Syrophœnix, ora maritima Syriæ, circa Euphratem, cuius pars Idumæa & Iudæa.

Syrfigabis, Darij mater, quæ audita morte Alexandri sese perpetuæ nocti dedit.

Syrtes, sunt loca circa fines Aphricæ, Aegyptum uersus, periculosissima. ab οὐσῶ, trahere. Est enim inæqualitas maris & terræ magna: & in uno loco profundissima, in alio uero satis undosa. Spirantq; uento cumulus arenæ, qui supra mare fuerat, in profundissimas residet ualles. Et qui deprimebatur, mox super aquas egeritur. Et sunt due, pares natura, impares magnitudine: quæ dicuntur maiores & minores, & spatio passuum ducentorū quinquaginta milium separantur. Minor à Carthagine trecentis milibus passuum distat, & totidem ambitus. Maior quadringentis uiginti quinque milibus passuum. Scruis uero ubicūq; sunt arenosa loca in mari Syrtes adserit uocari. Hoc nomen etiam declinatur hæc Syrtis, & has Syrtis, ut inquit Priscianus. Vergilius lib. 10.

In Syrtis in saxa uolans uos Turnus adoro.

Syrtigixæ, nerui sunt à cerebro ad oculos: sed is qui à dextra incipit tendit ad sinistram: is uero qui à sinistra, tendit ad dextrum oculū: adeo ut se iungant ad similitudinē crucis. Vnde Sygias dictos putant. οὐγία enim coniugium dicitur.

Syrupus, succus qui trahit. ab οὐσῶ, traho, &c.

Syrus, a, um, & **Syrius**, a, um, quod ex Syria est. Vnde Syri, & Syrij, qui ex Syria sunt. Suidas: Σύροι πρὸς Φοινίκας ἵκοντο τὰ τῶν δασέων ὡς πρὸς ἑαυτοὺς. id est, Syri apud Phœnices, singule nationes crimine incessunt ut astutæ.

Syrus, insula Ionica, & Asiæ adposita: cuius prima produci-tur. à qua Pherocydes Syrus ortum habuit, non à Syria regione. Scyrus uero Thraciæ adscripta est. ut Strabo & Plin.

testantur, longè à Rhodo.

Syrsitia, sodalitates dicuntur & conuiuia. Vnde Caius Iure-consulius. Sodales sunt qui eiusdem collegij sunt, quos Græci σφαιρῆς uocant.

Syrsitos, Latine sodalis.

Systole, dici potest correptio: figura est quum longa syllaba cōtra eius naturā corripitur. ut apud Vergiliū. Connubio iungam stabili propriamq; dicabo. ubi nu, breuem posuit, quæ naturaliter longa est. Nam alio loco longam posuit.

Hæstoris Andromache Pyrrhi connubia seruas.

Sytropes, pedis, & **Citropes**, genus uasis fictilis cum tribus pedibus.

DE L I T E R A T.

Litera muta est, & apud uetustissimos in aliquibus dictionibus scribebatur, in quibus nunc s, scribimus. Nā mētare & pul-tare antiqui dicebant, nos mersare & pulsare dicimus. Mutatur nonnunquam t, in s, & in x, ut uerto, uersus: mitto, missus: flecto, flexui: pecto, pexui.

Tabanus, animal parū uolatile: alio nomine asilus, & αστρὺς Græcè dicitur. Plin. lib. 11. cap. 28. Reliquorum quibusdam aculeus in ore, ut asilo, siue tabanum dici placet: item culicibus & quibusdam muscis.

Tabefacio, corrumpo, & quasi in tabem uerto.

Tabellarius, qui tabellas, id est, literas defert. Hieron. ad Niciam. Rudes illi Italiæ homines quos Cascos Ennius adpellat, qui sibi (ut in Rhetoricis Cicero ait) uictu ferino uictū requirebant, ante chartæ & membranarum usum, aut in dedolatis ex ligno codicillis, aut in corticibus arborum mutua epistolarum alloquia miscebant. Vnde & portitores earum tabellarios, & scriptores à libris arborum librarios uocauere.

Tabelliones, qui & libelliones adpellati sunt, qui tabulas, hoc est, testamenta & publicas scripturas conficiunt. Nam nunc notarij dicuntur barbare, qui tamen aliud sunt, ut qui notarent in senatu.

Taberna, quasi trabea dicitur à ualidioribus trabibus (ut inquit Dona.) quibus superiora sunt suspensa. Et accipitur pro omni edificio quod est utile ad habitandū, ex eo quod taberna tabulis claudebatur siue cooperiebatur. Hinc Contubernium, & Contubernalis. Et Taberna dicitur ubi opera ipsa cate-ræq; merces uenduntur. Officina, ubi fiunt opera. Et Tabernarum quædam lanaria, quædam uinaria, quædam olcaria, & huiusmodi. Nonius scribit Tabernas non tantū uinarias esse, sed & omnes quæ sunt popularis usus.

Tabernaculum, non est diminutiuum, sicut nec cœnaculum. Est autem Tabernaculū, tectum castrense: quod ueluti taberna quædam sit, & (ut Hieronymus inquit) semper mutatur tabernaculū, & huc illucq; transfertur. Augustinus: Tabernaculū belli res est. Vnde & Cōtubernales milites dicti sunt, tanquā simul habentes tabernacula. Est enim proprie pugnātium, & quodammodo militantium, & aduersus hostem pugnantium. Domus est, ubi semper manemus. Augustale, in quo habitat dux belli, ut inquit Quintilianus.

Tabernariæ fabulæ, uide in dictione Togatæ.

Tabernarius, qui in taberna uenditat. Cicero L. Flacco: Opifices & tabernarios atq; illam omnem fœcem ciuitatum, quid est negotij concitare? Est & Tabernarius, qui unum uenditat: sicut aquarius, qui uendit aquam. Idem: Sed dici non potest quomodo hic omnia taceant, nisi ego cum tabernarijs & aquarijs pugnarem.

Tabes, is, corruptio, pro morbo. à quo Tabidus, & Tabidū corpus

corpus dicitur. Huius tres sunt species: una, quum corpus non alitur, & ita summa oritur macies: & nisi occurratur, occidit, quæ & atrophia dicitur à Græcis. Inde atrophici, qui atrophia laborant. Altera, ubi malus corporis habitus est, ideoq; omnia alimenta corrumpuntur. Hanc Græci cacesiam nominant. Tertia, quam Græci phthisin uocant, quum in pulmone descendit à capite pituita, & frequens tuſis oritur. Interdum aliquid cruentum significat, quod proprie tabum nominant. Estq; sanies & sanguis corruptus, quod & aliquando dicitur *Tabes*. Dicit tamen Seruius *Tabo* nomen esse casus septimi tantum ut sponte, Quod si uelis declinare, hæc *tabes* huius *tabis* dices. Vergilius: Et terram *tabo* maculant.

Tabesco, is, *tabui*, significat languo, deficio, *tabidus fio*, à *tabeo*, *bes*. Et proprie in amore & mœrore *Tabescere* dicimur: quamuis de alijs dici possit. Gellius: Delphinus amans, desyderio *tabuit*, exanimatusq; est. Plautus in *Capiti*. Tuo mœrore *maceror*, *macesco*, *conſenſco*, & *tabesco* miser. Cato de *Re ruſt.* Id aliquoties in die quotidie facito, usq; ad eò donec sal defierit *tabescere*. Composita huius uerbi sunt. *Contabesco* Plaut. in *Mercat.* Cor adepol miserum meum, quod guttatim *cõtabescit*, quasi in aquam tu indideris *salem*. *Distabesco*, uarie siue uehementer *tabesco*, *absumor*, *corrumpor*. August. lib. 3. *Conſeß*. In quantas iniquitates *distabui*, & sacrilega curiositate secutus sum. *Intabesco*, ualde *tabesco*. Colu. lib. 5. Ad ultimam reducitur *maciem*, & sic *intabescit* ut nullis deinceps impensis recreari possit. *Extabesco*, ualde *tabesco*. Cicero lib. 2. *Tuscul.* Sic corpus clade horribili *absumptum* *extabuit*. id est, *tabo* & corrupto sanguine computruit.

Tabidus, corruptus, qui *tabem* patitur. & *Tabidus*, languidus, fragilis. Aug. in *Exposi.* Psal. Quid *tabidus* aranea?

Tabificus, qui *tabem* inducit. Vnde à Cicerone lib. 4. *Tuscul.* *ægritudo* & metus *tabificæ* mentis perturbationes dicuntur: quoniam mentem lacerant, *tabem*, *cruciatum*, & *adſtictionem* inferunt. *Tabificabile* dicebatur à ueteribus. Accius: Par neci orbificor liberorum letho & *tabificabili*.

Tablinum, locus hybernæ stationis, atrio proximus: quod ferè ex *tabulis* constaret. Plinius lib. 35. *Tablina* codicibus implebantur & monumētis rerum in magistratu gestarum. Apuleius libro ultimo *Floridorum*: Medici quum intrauerint ad ægrum uti uisunt, nemo eorum quod perpulchra *tablina* in ædibus uisunt & *lacunaria* auro oblita. Dicitur autem *Tablinum* non *tabulinum*: quemadmodum & *figlinum*, non *figulinum*. Et uidetur esse quod Græci *pinacothecam* dicunt, quamuis in *pinacothecis* *tabulæ pictæ*: in *tablino* rerum in magistratu gestarum monumenta continebantur.

Tabor, mons in medio *Galilee*, rotundus ac sublimis.

Tabula, à quo per diminutionem fit *Tabella*. Sunt autem *Tabule* siue *Tabellæ*, *testamēta* uel *publicæ scripturæ* ex quacūq; materia: quod initio *cærat*is *tabulis* scribi consueuerant. Vnde Cicero *Terentia* *tabulam* pro lege posuisse uidetur, quum ait: Quemadmodum à *Vesta* ad *tabulam Valcriam* ducta esses, & *Tabula* dicebatur in quam mittebant *tesseras*, quæ *lusoria*, & quādoq; *latruncularia*, & *pyrgus* siue *aluus alueolus* uel dicebatur. *Tabulæ* nouæ adpellantur quando *debitores creditas pecunias cum usuris persolvere* non coguntur ipsis *creditoribus*, & *abolitis prioribus debitis* nouæ *tabulæ* *conficiuntur*. Cicero lib. 2. *Offic.* *Tabulæ* nouæ quod habēt *argumēti*, nisi ut *emas mea pecunia fundum*, & *eum tu habeas*, ego non *habeam pecuniam*. Sallustius: Tunc *Catilina* *polliceri* cœpit *tabulas nouas*, *proſcriptionem* *locupletium*.

Tabularia, (Seru. autore) loca sunt in quibus *tabulæ*, hoc est, *instrumenta*, & *literæ*, & *actus publici* reponuntur. Verg. lib.

3. *Georg.* *Inſanumq; forum* & *populi tabularia* uidit.

Tabularius, *ratio*cinator, *ſupputator*. *Phyllaciſta* qui in *tabula* nomina & *rationes* obſeruat. *Sidonius* ad *Petrecium*: Sed & ille ſuſcipiebat hunc granditer habens in eo *conſiliariū* in *iudicijs*, *uicarium* in *eccleſijs*, *procuratorē* in *negotijs*, *uilliciū* in *prædijs*, *tabulariū* in *tributis*, in *lectionibus* *comitem*, in *expoſitionibus* *interpretem*, in *itineribus* *contubernalem*.

Tabulata, quæ sunt ex *tabulis* facta. *Hierony.* *Diſpoſitoq; per tabulata milite*. Accipiuntur etiam pro *parietibus* siue *ædificijs lapideis*, in *tabulariū* modum *quadratis cōſtructis*. Idem: Vbi in eius honorem fabricata est *eccleſia*, *muro lapideo tabulato*. Rurſus *Tabulata* dicuntur *rami extenti in arboribus in plana extendentes*, non in altiora *crescentes*. Verg. lib. 2. *Georg.* *Summasq; ſequi tabulata per ulmos*. Colum. lib. 6. Quum deinceps *adoleſcere* incipient *ulmi*, *ſalce* *formandæ* sunt & *tabulata* *inſtituenda*. Hoc enim nomine *uſurpant agricolæ ramos truncosq; prominentes*, eosq; uel *propius ferro compeſcunt*, uel *longius promittunt*, ut *uites* *laxius diffundantur*.

Tabulo, as, *tabulis* aliquid *conſtruo*. Hinc *Tabulatio*, *tabulariū* *coſſatio* & *textura*: ſicut *aſſerum* *coſſatio*. Hinc & *Conatulo*. *Suetonius* in *Calig.* Qui non ſine *admiratione* *Helleſpontum* *contabulauerit*.

Taburnus, mons *Campaniæ*, *oliuetis* abundans. Vergil.

— *luuat Iſmara* *Baccho*

Conſerere, atq; *olea* *magnum* *ueſtire* *Taburnum*.

Tacape, ciuitas *Aphricæ*, in medijs ſita *arenis*, ut inquit *Plin.*

Taceo, *taces*, *tacui*, *tacitum*, nihil loquor: licet quandoq; etiam dicatur de hijs quæ ſine uoce ſunt Verg. lib. 4.

— *Totumq; pererrat* *Luminibus* *tacitis*. Et alibi:

Quin *tacet* *omnis* *ager*. *Tacere* enim pro *quieſcere* *capitur*: unde *Tacitum* *mare*, dicimus quum *placidum* eſt, & *nullis* *fluctibus* *agitatur*. Quoniam uerò quum aliquid *laude dignū* eſt, *laudamus*: & *econtrario* *malefacta* non *laudamus*, *factum* eſt ut *tacenda* non *laudanda*, & non *tacenda* *laudanda* dicantur.

Quādoq; *Tacere* ſignificat *ſecurum* eſſe: quoniam qui *ſecuri* ſunt, *nullam* *quærendi cauſam* *habent*. *Terentius* in *Adelphis*: *Tace*, *egomet* *conueniam* *Pamphilum*. Huius *compoſita* *Conaticeo*, *Obticeo*, quod eſt de ijs, quæ nos *pudet* *loqui*. *Terentius* in *Phormione*: Hem *nunquid* *obtices*. *Reticeo*, *perſectè* *taceo*, siue à *locutione* *me* *contineo*. *Hieronymus* contra *Heluidiū*: Ut *diſcat* *aliquando* *reticere*, qui *nunquā* *didicit* *loqui*. Hinc *Reticentia*. Cicero lib. 1. *Offic.* Ex *mœſtitiā*, ex *hilaritatē*, ex *riſu*, ex *locutione*, ex *reticentia*. *Subticeo*, *taceo*. *Habentq; tī*, *ſyllabam* *correptam*.

Tachempſo, teſte *Herodoto* libro 2. *Hiſtor.* quædam *Nili* *inſula* eſt.

Tacitum *mel*, quod per ſe *fluit*, & eſt *optimum*.

Taciturnus, qui *natura* *facile* *tacet*. Hinc *Taciturnitas*, quæ eſt *obſeruantie* *genus* in *ſilentio* *conſtituta*. *Terent.* in *Andr.* Sed *his* *quas* *ſemper* *intellexi* in *te* *ſitas* *fide*, & *taciturnitate*. Huius *diminutiuum* eſt *Taciturnulus*. *Apuleius*: *Blanda mulier* & *taciturnula*.

Tacitus, qui *tacet*, & qui ſcit *tenere ſecreta*. *Actionem* enim ſignificat, quandoq; etiam *paſſionem*. Vergilius:

Quis te *magne* *Cato* *tacitum* aut te *Coſſe* *relinquat*?

Tactici, à Græcis dicuntur *magiſtri* & *doctores* *armorum*, ut eſt apud *Vegetium*.

Tactus, participiū à *tango*: & aliquādo *ponitur* pro *adſtato*, & *leuiter* *fulminato*. Cicero: *Tactus* etiā ille qui *hanc urbem* *condidit*. *Intactus*, pro *intemerato* & non *tacto* *ſumitur*.

Tactus, us, nomē: unus eſt ex *quinq;* *corporis ſenſibus*: qui & *Tactio* dicitur. Cicero lib. 4. *Tuscul.* Qualis eſt hæc *aurium*, tales

tales sunt oculorum & tactionum & odoratum & sapo-
rum, quæ sunt omnes unius generis ad perfundendū animum
tanquam illiquefactæ uoluptates.

Taddæus, nomen uiri proprium.

Tædeo, des, tædū, & tæsus sum, sed non est in usu sicut com-
positum **Pertæsus**: quamuis Seruius dicat esse participium sine
uerbo. Suetonius: **Pertæsus** ignauiam suam. Gellius lib. 1. Has
ille inanis quum flaret glorias, tamq; omnes finem cuperent
uerbisq; eius fatigati, pertædissent. Fitq; **Tædeo** ab τῆδε, I,
litera in d, conuersa. ideo cum æ diphth. scribitur. Nam longi-
tudo atq; prolixitas actionis siue passionis alicuius tædium ge-
nerare solet. Tædet impersonale, facit præteritum tædūt &
tæsum uel magis pertæsum est. Hieronymus in Ecclesiastico:
Idcirco tædūt me uitæ meæ. Verg. lib. 4. Aeneid.

Si non pertæsum thalami tædæq; fuisset.

Tædium, angor mentis & animi, non corporis uoletudo, in-
quit Seruius.

Tædulus, penult. cor. dicitur fastidiosus, senex, qui omnibus
tædio est.

Tænarus, pen. cor. locus umbrosus in radice **Maleæ** promon-
torij **Laconiæ** iuxta **Spartam** ciuitatem. In quo quia hiatus ma-
gnus est, & strepitus progredientium percipiuntur, dixerunt
ueteres per hunc esse descensum ad inferos. Vergilius:
Tenarias etiam fauces alta ostia ditis. Ibi erant latoniæ,
hoc est, lapidicinæ lapidum pretiosorum, qui & **Laconica**
marmora, & **Tenarei** lapides uocantur. Propertius lib. 2.
Quod non **Tenarcis** domus est mihi fulta columnis.

Et in singulari generis mascul. est, in plurali neutri. Græcè
τῶνδ' ὅθεν: à quo **Tenarum** oppidum dictum est. Suidas: Τα-
νδρον ἀρχαῖον Λακωνικῆς, ἐν ᾧ σόμιον ἦν κρητάρη τις ἄλυσ,
ἐνθα καὶ Ποσειδωνος ἱερὸν ἀσφάλιν. ἐκδὲ τὸ τῶν ἱλατῶν ἰκέτας κα-
θεδέντας ἐν τῷ ἱερῷ Ποσειδωνοῦ θύλῃ θύοντες οὐδ' ἄρα οἱ Λα-
κωνικοὶ νόμοι. id est, **Tenarum** promontorium **Laconiæ**, in quo
fauces erant ad inferos deducentes, ubi & **Neptuni** munientis
templum, illic supplicantes in sacello **Neptuni** nihil timentes
Lacedæmonij, interfecerunt.

Tæniæ, uittarū extremitates, ut quæ ab insulis pendēt. Verg.

—Fit longæ tæniæ uittæ. Quâdoq; accipitur pro tota uitta.

Idem lib. 5. Puniceis tempora tænis. A **Tæna** non tænia: nam
& **Tæna** & **Tænia** dicitur. Proprie tamen **Tænia** est fascia,
unde & lapides sub aquis candicantes in longum porrectos,
Tæniæ uocamus: à fasciarū similitudine. Plin. Nec profunda
altitudo miraculū minuit. Frequentes quippe tæniæ candican-
tis uadi carinas territant. Est & **Tænia** pisciculi genus apud
Aristotelem, à gracilitate & longitudine dictum.

Tænon, fuit urbs in **Laconia**, à qua mulier **Poëtria** nomine
Herina ortum habuit. Fuit & in **Achaia** urbs τῶνδ' ὅθεν, id est,
Teneium: & **Tenea** uicus inter **Micenas** & **Corinthus**.

Tagasta, ciuitas **Aphricæ**, ex qua pater meus **Augustinus** **Taga-**
stensis adpellatus est.

Tagax, furunculus: à tango, quod est tango. Lucilius:

Proscribere posse tagacem mutonis manum.

Tages, gis, fuit qui primus **Etruscis** haruspicij disciplinam
dedit.

Tago, gis, apud ueteres in usu fuit pro tango. à quo etiam com-
ponitur **Attigo**, pro attingo. Plautus in **Bac**. Ne attigas pue-
rum ista causa quando fecit strenue. Festus: **Tagit** simplici-
ter dicitur, quod attingit, contigit, facit compositum.

Tagrus, mons in **Lusitania**, apud quem quedam equæ dicuntur
è uento concipere.

Tagus, flumini **Lusitaniæ**, habens arenas aureas. Iuuenalis:
Quod **Tagus** & **rutila** **Pactolus** uoluit arena.

Talaria, calciamenta alata **Mercurij**.

Vergilius:

—Pedibus talaria nectit **Aurea**.

Talaris, & hoc **Talare**. ut uestis **talaris**, quæ ad talos usque
descendit.

Talarius, a, um, quod pertinet ad talos, ut lex **talaria** aduersus
eos qui talis lusiunt. **Talarij** ludi, quibus uidentur uti saltan-
do. Cicero lib. 1. Offic. Adde his si placet unguentarijs salta-
tores totumq; ludum **talarium**.

Talea, frustum ligni, præcisum ex utraq; parte, ut in terra in-
feratur, Præcisus enim lignis uel pedali uel cubitali magnitudi-
ne nonnullæ arbores feruntur: idq; lignum ita præcisum Græ-
co nomine generali τῆλε, Latine **talea** dicitur. Plinius lib. 16.
Seruandum in eo ante omnia ut **taleæ** ex fracibus fiant arbo-
ribus, nec curuæ ne'ue scabræ aut bifurcæ. Cato: **Taleas** oleæ
ginas quas in scrobe saturus eris tripedaneas facito. Et sicut
Talea dicitur lignum quod in terra feritur, ita quod inscribitur
ramo **calamus**, & **tessera** seu **tessella** quod instar **tesserae** sit,
uocatur. Plin. Quod si longius adferatur pomorū **calami**, rapo
infixos, optime custodire succum arbitrantur. A quibusdā etiā
ponitur pro **tessera**, hoc est, ligno complanato, quo numeros
notant rustici idiotæ. Quidā hoc nomen cum h. scribunt, quod
Græcam originem habere autument, & usq; adeo Latinum
factū ut **Taleare** pro incidere usurpet rustica simplicitas. Hinc
& **Talea** numaria sermone militari dicitur. Quod genus cū
edicto principis uel reipub. conceditur, clarigatio dici potest.
Liuius lib. 8. Veliterninis deiectioni muri, ipsi urbe abducti iussi
trans **Tyberim** habitare, ut eius qui cis **Tyberim** captus fuisset
ad mille pondo clarigatio esset. **Taleari** lignum dicitur dum
scinditur. **Intaliari**, dum præcidendo formatur, ait Varro.

Talentum, apud prisca diuersi ponderis fuit. Nam **Atticum**
talentū (ut docet Plin.) sexdecim sesteritia ualebat. hoc est, pon-
do quadraginta. **Aegyptiū**, pondo octoginta. **Cleopatra**, pone-
do centū, uiginti quinq; talentum fecit. hoc est, sesterriorū quin-
quaginta. **Africanus** talentum omne pondo sexaginta tradit.
Quia uero libræ, hoc est pōdo apud alios maiores, apud alios
minores sunt, hinc efficitur ut talenta quoq; non idem ubiq; ua-
leant. Pollux inquit, pro auris numis tribus imputabatur nu-
mus aureus, pro drachmis duabus **Atticis**. Erant ergo talento-
rum multa nomina. **Ptolemaicū**, **Syrium**, **Tyrium**, **Antioche-**
num, **Atticum**. Pondere quidem pari omnia, sed ad numū col-
lata differunt. **Atticum**, **Tyrio** æquale, sed plus quadruplo ua-
lens quàm **Ptolemaicum**, sesquitertio quàm **Syrium** **Antioche-**
numq;. **Babyloniciū** talentum duo millia & septuaginta minas
Atticas fuisse tradunt. **Euboiciū** quatuor millia denariorū ua-
lebat. **Rhodiū**, quingentorū denariorum. **Neapolitanū**, sex
denariū. **Syracusanum**, trium denariū. Alij minimū libris
quinquaginta: maius LXXXII. maximum CXX. faciūt **Athe-**
neus **Talentū** sex milibus nummū **Italicorū** permutari tradit.
Numum esse drachmā, hoc est, denarium: centum drachmis,
hoc est, denarijs centum argenteis æquare libram. **Plutarchus**
in **Pom.** refert, minam uocans eam.

Talge, insula in mari **Hyracano** (ut **Pöponius** refert) sine cultu,
fertilis omni fruge ac fructibus abundans.

Talia, talie, folliculum ceparum.

Talio, uindicta, hostimentum: ut si quis manum alicui amputa-
uerit, illi manus Romanorū lege amputari debet. Hinc **Retra-**
liare Gellius formauit, quod significat talione hominem reper-
cutere. **Martialis**: Corrupti sine talione coelebs.

Talipēdo, as, penultima correpta, pedibus uacillo, & quasi
supra talos infisto.

Talpa, gen. masc. & fem. animal captum oculis, mui simile.
Verg. Aut oculis capti fodere cubilia talpæ.

Talus, duo significat, scilicet partem pedis. id est, os propè calcaneum quod extuberat. Horat. in Ser. Ad talos stola demissa & circumdata palla. Est & Talus ossis in articulo pedis, uentre emînens concava in uertebra. de quo in dictione Tersera. Aristot. & Plinius negant in homine esse talos.

Tam, & Quàm, Prisciani sententia aduerbia sunt, & comparatiuo & superlatiuo adiunguntur, quum duo uel plures comparatiui & superlatiui diuersæ significationis positi inter se æquantur, uel ijdem geminantur: ut tam iustior quàm felicior Aeneas Hector. Cicero pro Deio. Istam inquam dextram non tam in bellis, neq; in prelijs, quàm in promissis & fide infirmior. Bis ei infirmior intelligendū est. Iungitur & positiuo. ut, Tam bonus Vergilius quàm bonus Homerus. Cicero: Tam sum amicus reipublicæ, quàm qui maxime scilicet est amicus. Hoc est, tam amo rempublicam, quàm ille qui plurimum amat. Et apud ueteres Tam pro tamen, & pro modo ponebatur. Cōponitur Tam cum eisi, & significat quāuis. Plin. Dedit quātum maximum potuit, daturus amplius si potuisset, tametsi quid homini dari potest maius, quàm gloria, laus, æternitas?

Tama, dicitur quum labore uia sanguis in crura descendit & tumorem facit.

Tamaricæ, pen. prod. genus fruticis bis in anno florentis, à Græcis erice dicitur. unde & ericeum mel celebratur. Videtur etiam recte dici Tamarix: & Tamaricum etiam legitur. Hanc quidam eandem esse quam myricam existimant, licet Plinius libro 28. diuersa esse dixerit.

Tamaritæ, penult. prod. populi Asiatici, non longè à Cassio mari.

Tamen, significat nihilominus. Quæ ubi præcedit quanquàm, quamuis, & alia huiusmodi, dat principium constructionis, ipsa dictione tamen excussa. Quod ideo in ligatura & quasi iunctura orationis incertū est: quia oratio unde non debuerat, incœperat. Idcirco tamen abijcitur, tanquàm functa officio suo. Aliquando inceptiua est. Cicero Peto: Tamen non discedis à malitia. Aliquando ponitur pro statim. Vergilius:

Hic hœdos deponere tamen uenimus in urbem.

Aliquando pro tandem. Sallustius lib. 3. Histor. Nam qui enare conati sunt, isti fragmentis nauium aut adflecti à suis undarum ui, multato fœdè corpore, &c. Plaut. Ita faciā, ita placet, quid tum tamen? Aliquando pro duntaxat. Terent. in Heey. Quod potero faciam tamen ut pietatem colam. Donat. Duntaxat uel ita tamen ut pietatem colam. Hinc componuntur Attamen, & Veruntamen, eiusdem ferè significationis.

Tametsi, coniunctiua particula, in principijs orationū posita, indicatiuo gaudet. Secundo autem loco etiam subiunctiuo.

Tamino, minas, penult. corre. corrumpo: licet non sit in usu, Cuius composita sunt Attamino, Contamino, & Intamino. unde & Intaminatus.

Tamnus, herba est minutis folijs & aculeata.

Tanager, fluuius Lucaniæ, qui est inter Campaniam & Calabria. De quo Vergilius lib. 3. Georg.

Et sicci ripa tanagri.

Tanagra, Persidis oppidum.

Tanais, fluuius Scythiæ qui diuidit Asiam ab Europa. Ferturq; à Septentrione Nilo cōtrarius, paulò tamen oriētalior non solū per Scythias in Mæotim defluēs, sed & per Sauromatas. Originem eius incertam aliqui putant. Ptolemeus ex montibus Rhipheis prodire putat, qui magis haustiales sunt, quàm hyperbo rei. Alij aiunt esse paludem non admodū magnam, ex qua Tanais nascitur, qui duobus ostijs Mæotim ingreditur: quæ stadij intra se circiter septuaginta distare feruntur. Alij ex Caucasij montibus oriri existimant,

Tanas, oppidum non longè à Tana, & Venetis parat. Vnde & nobilissimæ pelles feruntur, & mancipia, quæ à Scythis emunt, quos adpellant Carcasos.

Tandem, significat postremum. Vergilius:

Iam tandem Italiæ fugientis prendimus oras.

Per interrogationem habet ugens quiddam & accelerās. Cicero: Quousq; tandem abutere Catilina patientia nostra? Aliquando est coniunctio expletiva. Terent. in Phorm. Ita ne tandem uxorem duxit Antipho iniussu meo? Interdū ponitur pro aliquando. ut apud eundem: Ita ne tandem sororē duxit? Nonnunquàm pro uix. Cicero: Tandem aliquando Quirites. Item pro saltem. Terent. in Eunuc. Perfice hoc precibus aut pretio ut hæream parte aliqua apud Thaidem tandem. Item pro tamen. Cicero: In qua ciuitate tandem arbitrare te uiuere.

Tandiu, tanto tempore. Cc.

Tango, gis, tetigi, tactum, secundum consuetudinē. Lucretius: Tāgere enim & tangi nisi corpus nulla potest res. Sed quoniā tangendo quodāmodo moueri uidentur ea, quæ tanguntur: Tangere quandoq; pro commouere ac ferire capitur. Idem lib. 1. Nec bene pro meritis capitur nec tangitur ira. Vergil.

De cœlo tactas memini prædicere quercus.

Quandoq; pro circūuenire. Turpilii: At etiam ineptus meus est mihi pater iratus, quia eū talento argētī tetigi ueteri exemplo amantis. Aliquando pro cernere, intelligere. Cicero: Postquam autem consilia eius omnia tetigi. Aliquando pro peruenire. Idem: Verres simul ac tetigit prouinciā. Sunt qui uelint tango, tanxi præteritū facere: tango, tetigi: sicut pango, panxi, & pago, pepigi. Composita à tango sunt Attingo, Contingo, Obtingo, Pertingo, quod est perfecte tango. Quod & pro consequor plerunq; poni solet.

Tanis, metropolis Aegypti, ubi Moyses mirabilia fecit.

Tanos, gemma inter smaragdos nigra & uiridis & intus fordida.

Tantalus, Iouis ex Plote Nympha filius fuit, quem Eusebius regem Phrygiæ cum Troo Dardaniæ rege bellū gessisse scribit, quòd Ganymedē rapuerit. Agamēnonis & Menelai auus; Vnde & Tantalides dicti sunt. Hic ob filium interfectum detrusus ad inferos sitit torquetur & fame. Plato in Cratilo scribit Tantalū dictum esse quasi talantaton, hoc est, infelicitissimū, Alius fuit Tantalus Corinthiorum rex ob pietatem Deorum mensis dignatus. Alius Thiestæ ex Merope filius, interfectus & adpositus esca patri. Hinc fit Tātaleus, a, um. Propertius:

Tātalea poterit tradere poma manu. Suidas: Ἐπιτήρη δ' ἡ = θος ἐπ' αὐτὸν, δ' ἡ δ' ἐπ' αὐτὸν. Ταντάλας κῆρυξ πρυγῶν, ἰσθίον το = γήλοφον νεοτέρου ἀσπασμένου, ὅς ἐστι δ' ὁ σωφρονιστὴς. id est, Cadebat lapis in ipsum, siti absumebatur. Tantalī hortos uinde = miare Isei rhetoris prodigi, postea modesti effecti.

Tanti, & Quanti, cum eorū cōpositis, Tantidem, Quantialibet, Quanticunq; similiter Totidem, Pluris, Minoris, iunguntur uerbis pretiū significatibus: qualia sunt emo, uēdo, ueno, mercor, comparo, æstimo, constat, cōduco, loco, fœneror, pacifcor, pago, pepigi, cōdēno, postulo, & si qua sunt alia, & tamen in alijs à prædictis ablatiuum postulant. Terent. Quid agas, nisi ut te redimas captum, quā queas minimo. Etsi nequeas paululò, at quanti queas. id est, tanti te redimas, quanti queas. Liuius lib. 48. Mancipia minora annis uiginti, quæ post proximū lustrum, decem milibus aris, aut pluris uenissent, ea quoq; decem tantò pluris, quàm quanti essent æstimarentur.

Tantisper, aduerbiū, significat tandiu: postulatq; post se, dū, donec, siue quandiu, uel quoad. Cicero: In carcerem ductus, ut ibi esset tantisper dum culeus in quē deiectus deferretur, compararetur. Terentiū in Heaut. Ego te meum esse dici tantisper uolo,

uolo, dum quod te dignum est facias. Sic cetera à per cōposita, temporis breuitatē significat. ut quātisper, parumper, paupersper, aliquātisper. Ponitur etiā Tantisper sine dum, & significat tantummodo, siue interea. Hierony. Vnde de ijs ex quibus certi sumus tantisper loquamur. Liuius lib. 1. Tanē id imperium ei ad puberem ætatem incolumē mansit tantisper tutela muliebri. Cicero lib. 5. Tuscula. Sed uidero quid efficiat tantisper, hoc ipsum magni æstimo quod pollicetur.

Tantopere, & Tanto opere, significat tantum, tam uehementer. Teren. in Adel. Ego hac in re nihil reperio quam obrem lauder tantopere.

Tantum, aduerbium, significat solum. quod & Tantummodo dicitur. Aliquando significat usque adeo.

Tantum abest, significat non solū non est. Cicero lib. Offic. Tantum abest ab officio, ut nihil officio magis possit esse contrarium. hoc est, non modo officium non est, uerum etiā nihil magis officio potest esse contrarium: uel tantum abest ut officium sit, ut nihil officio, & c.

Tantundem, quasi tantum idē, significat æque tantū, uulgō alterū tantū. Colu. lib. 7. Tum paribus casis, myrrhæq; & thuris ponderibus, ac tantūde sanguinis marinæ testudinis miscetur. Teren. in Phor. in ea significatione, sed aliter dixit. Num tu? Nihil. Phæd. tantūdem ego. Hoc nomē nō habet nisi genitiuū tantidē, quod significat pro tāto pretio solū. Teren. in Adelphis: Domo me eripuit, uerberauit, me inuito abduxit meā, ob malefacta hæc tantidē postulat emptam sibi tradier.

Tantumnum, non tam negare uidetur, quam adfirmare, accipiturq; pro etiā. Sucto. in Tybe. Tantumnum aduersis tempestatibus Rhodanum enauigauit. id est, etiā aduersis tempestatibus. Alij exponunt quatenus à tempestatibus non impediretur. Similiter Silius. Tantumnum strictis mucronibus. Videturq; ea figura dici, qua etiamnum. Sic Liuius lib. 37. Vidit non posse æquare ordinem Romanos, & tantumnum iam circuiui à dextro cornu concidat naues.

Tantus, a, um, à tam deduci uidetur, quantitatemq; significat. Et modò demonstratiuum est. Vergilius:

Tantæ molis erat Romanam condere gentem.

Modò relatiuum. Plautus: Et tantum quantum potui præstiti tibi. Huius diminutiuum est Tantulus, à quo Tantillus.

Tanunia, labrusca est. Cornucopie.

Taos, gemma pauoni similis, qui Græcè ταὸς dicitur. Cc.

Tapedogogia, omnium tapetorum supellex intelligitur.

Tapetum, Tapes, is, & Tapete, pen. prod. tegmē mire pictū uarijs coloribus, quo equi, mensæ, seu pauimenta sternuntur. Verg. lib. 10. — Qui fortē tapetibus altis

Extrusus toto perflabat pectore somnum. Idem lib. 7.

Lustratos ostro alipedes pictisq; tapetis. Declinatur enim Græcè τᾶπης, τᾶπης. Statius lib. 1. Theb. Aliosq; inferre tapetas. accusatiuus Græcus est à Tapes, etis. Plautus: Ut ne peristromata quidem æque sint Campanica, neq; Alexandrina beluata consuta tapetia. À tapete est.

Taphiæ, quedam insule (ut inquit Stra.) quarum unā Taphios, ταπίος.

Taphij, dicti sunt populi, à Tapho Neptuni filio, qui Echindibus insulis imperauit. Hunc Neptunus (ut est in fabulis) inuictum fecit: ut quandiu quem in uertice aureum dederat capillum, haberet incolumem, tandiu foret insuperabilis.

Taphiussa, oppidū Cephaloniæ, quondā Taphos adpellata.

Taphnis, ciuitas in Aegypto, à qua Taphnei dicti sunt uiri in ea habitantes. Hieronymus in Hier. Filij quoq; Memphæos & Taphneos consuprauerunt te usq; ad uerticem.

Taphos, Latine sepulchrum dicitur. unde Epitaphium.

Tapinōsis, pen. prod. Latine humiliatio dicitur. Est enim rei magnæ humilis expositio. ταπεινός, humilis. ut, Adparent rari nantes in gurgite uasto.

Taposiris, ciuitas in Aegypto. Stephe. Taphosirin adpellat, quia sit sepultus in ea Osiris. Strabo duas facit Taposires: unā mari propiorem, alteram remotiorem.

Taprobane, insula in mari Indico satis ampla inter ortum occasumq; Solis, ut Solinus refert. Patet in longitudine stadiorum septē milibus, in latitudine quinq; milibus. Nulla in nauigatio siderū obseruatio. Ibi Septētriones nequaquam adspiciuntur. Lucet ibi Canopos sidus clarū & amplissimū. Homines corporum magnitudine alios antecellunt, caruleis oculis, atroci usu, terrifico sono uocis. Viuant ultra annos centum. Nascuntur in ea berylli, & hyacinthi, ut Ptolemæus lib. 7. refert. Plinius lib. 6. scribit quingenta oppida comperta fuisse. In ea (sicut Geometræ scribunt) sunt duæ æstates.

Tapus, insula decē stadijs à Sicilia distans uersus Syracusas. Verg. lib. 3. Tapsumq; iacentem.

Tapyri, populi in Parthia (ut lib. 11. refert Strabo) quibus mos est ut proprias uxores alijs uiris nuptui cōcedant, quum duos aut tres filios ex eis susceperint.

Taracina, oppidum Volcorū in Campania. antè Trachyna, id est, aspera, à loci aspredine, & lingua Volcorū Anxur dicebatur prius: diuersam fortunā à Rhegynis experta, à ταραίνω, conturbo. Liuius lib. 4. Anxur fuit quā nunc Taracine sunt, ciuitas prona in paludes.

Tarācon, pen. cor. insignis Hispaniæ ciuitas, Scipionū opus, à qua prouincia ipsa Taraconia & Taraconēsis uocatur: quæ (ut Pompo. scribit lib. 2.) altero capite Gallias, altero Bæthycam Lusitaniamq; contingens mari latera obijcit: nostro quā Meridiē, quā Septētrionē spectat Oceano. Urbium è mediterraneis clarissimæ fuerūt Pallantia & Numatia. Nūc est Cæsarea Augusta. Hinc Taraconēsia uina, nobilitanter elegatia. Martia. Taraco Campano tantum cessura Lyæo.

Tarantula, stellionis genus, cuius morsus perrarō interimit hominem, semistupidum tamen facit & uarie adfcit.

Taras, fuit Neptuni filius, quem Tarentum ædificasse nonnulli autumant.

Tarchetius, nomen fuit impij Albanorum regis.

Tarchon, nomen proprium Hetruriæ ducis & aruspiciis.

Tardigrādus, pen. cor. qui tarde graditur.

Tardiloquus, qui tarde loquitur. Cornucopie.

Tarditas, Tartitudo, & Tardicies, pro pigritia. Plautus in Pœnu. Prodigiosi estis & uicistis cochleas tarditudine. Accius: Multa mittuntur tarditiæ & socordia.

Tardo, as, moror, tardus sum. à quo Retardo, morari facio, retineo. Cicero in Catone: Ad quem fruendum non modò se non retardat, uerum etiam inuitat.

Tardus, piger. Verg. Sæpe oleis tardi costas agitator aselli Vilibus aut onerat pomis.

Per translationem quandoq; pro rudi & stulto ponitur. Idē:

— Tardi uenere subulci. Teren. in Eunu. Fatuus est insulatus, tardus. Quandoq; pro perseveranti & diurno. Verg. Media fert tristis succos tardumq; saporem.

Quandoq; pro denso ac crasso. Idem:

— Vdo sub robore uiuit Stupa uomens tardum fumum.

Huius diminutiuum est Tardiusculus.

Tarentina nux, fragili putaminc est, & ita mollis, ut uix attractata rumpatur. Vnde quidam Tarentum adpellatū putant, quòd iuglandes nuces & pineas molles habeat, ac finiliter oues. Tarentum autem Sabini uocant molle, ad quod alludens Horatius scripsit: — Et molle Tarentum.

Tarentum, fuit inclita Calabriae urbs, in ultimo Italiae circa Salentinorum confinia, à Tara Neptuni filio aedificata. Deinde à Laconibus aucta, qui duce Phalanto illuc aduentantes expulsi incolis uti Iustinus lib. 3. scribit, eam tenuerunt.

Tarmes, genus uermiculi carnem exedens.

Tarpeius, mons Romae, à Tarpeia uirgine uestali sic dictus, quae Sabinis arcē prodidit, et ibi necata sepultaque fuit. E cuius nomine monumentum relictum, quod rupes Tarpeia et Tarpeium saxum uocitabatur. Hic prius Saturnius mons, postea Capitolium dictum fuit.

Tarsus, urbs praclarissima, et Ciliciae metropolis, quam Perseus Danaës nobilissima proles aedificauit. Lucanus lib. 4. Describitur Taurique nemus Perseaeque Tarsus. Hæc fuit apostoli Pauli patria. Dicta Tarsus (ut quidam existimant) à siccitate, uel à parte pedis quæ Tarsos dicitur, ut in manu. Vel (ut Iosephus ait lib. 1.) à Tarso nepote Iaphet. Tarsis uero lapidis genus est, ut inquit Hieronymus ad Marcel. ut est illud in Daniele. Et corpus eiusdem ut Tarsis, quod Aquila chrysolitum, Symmachus hyacinthum interpretantur. Et apud Ezechiel: Et species rotarum sicut species tarsis. Est et Tarsis regio Iudææ, ad quam Ionas propheta se uelle ire dixit. Et Salomon et Iosaphat naues habuerunt quæ de Tarsis solite sunt exerceere commercia. Ipsum quoque mare quia ceruleum sit, et sæpe Solis radijs percussum, colorem supradictorum colorum trahat, à colore nomen accepit. Porro Hebræi Tarsis mare dici generaliter autumant, secundum illud: In spiritu uiolento confringes naues Tarsis. id est, maris. Et in Esaia: Ululate naues Tarsis. Tarsenses adeo philosophiæ studiosi fuerunt, ut Athenienses et Alexandrinos superarent. Ex Tarso fuerunt Antipater, Archelaus, et Nestor, et duo Athenodori, quorum qui Cordilion dictus est, cum M. Catone uixit, et apud eum mortuus est. Alter Canaita, à uico quodam, Caesaris præceptor, et hi philosophi stoici fuerunt.

Tartarinum, ueteres dixerunt horrendum atque terribile. Cc.

Tartarus, penul. corre. in singulari generis masculi, in plurali neutri, locus infernalis, à τάρταρος, cōturbo: quia illic omnia perturbata dicuntur. ἀνὰ τὸν τάρταρον, id est, à tremore frigoris. Sole enim caret. Suidas: τάρταρος ὁ κατώτερος τῷ Ἄδῃ τόπος. Τάρταρος τὸν περὶ τὰ ἕφρη τόπον, καὶ περὶ Ἰούχης. Id est, Tartarus demissior inferni locus. et tartarum apud nubila locus, et animarum. Hinc Tartareus, a, um. tartarum neut. gener. sex uini dicitur.

Tartessus, urbs fuit in litore propè Gades, unde familia Columellæ emanauit à tartaro dicta, ut meminit Strabo, propter subterraneas illic cauernas.

Tascanium, esse terra alba, similis argyllæ. Cornucopiæ.

Tasium, genus est uini, à τῆσις, quæ est detectio, deductum nomen: uel (ut Seruius ait) à Taso insula, unde et Tasiæ uites.

Tasmenes, unus ex Nestoris filijs. Cornucopiæ.

Tatham, pueri patrem uocant. Martialis: Mammæ atque tathas habet Afra. Cornucopiæ.

Tatianus, nomen est uiri proprium.

Tattæus, Phrygius sal uocatur, qui est utilis oculis, ut ex Dioscoride qui ait: E stagnis ualidissimus omnium est Phrygius, quem alij tatteon, alij triteon, alij ganteon cognominant. E Cappadocia quidem Galatiæ cōfinio Morimenorum gente stagneo ibi salis natiui, quod tattam uocant unde nomen.

Tauram, uaccam dici existimant sterilem, quod hæc non magis pariat quam tauri.

Taurarij, populi in Taurica regione constituti.

Taurea, scutica ex corio bubulo facta. Iuena. -Taurea punit Continuo flexi crimen facinusque capilli.

Taureus, Neptuni epitheton, quoniā ei tauros immolabāt: uel quia sit Deus maris, quod sonū emittat simile uoci taurinæ.

Tauri, numero plurali, et Taurilia, ludi in honorē Deorum inferiorū facti, quos et boalia, et bupetias aliquando uocatos inuenimus. Sed proprie hi ludi sunt bouum gratia instituti. Itē Tauri scarabei terrestres sunt, ricino similes.

Taurica Chersonesus, peninsula provincia est Europæ, sicuti docet Ptolemæus lib. 3. cuius fines sunt Isthmus, Palus Meotis Pontis, et Cimmerius Bosphorus. Ibi ciuitates siæ sunt Eupatoria et Theodosia, nunc Capha. Eius ambitus DCC. milia pass. cōplectitur, et à Meotidis populis, qui marines ipsius habitant nomē adsumpsit. De hac Iuuenalis: Aegyptus quippe illa nefandi taurica sacri. Et ipsi etiam Taurici immanes moribus, immanemque famā habentes, quod solerent pro uictimis aduenas cedere.

Taurinus, na, num, quod est ex tauro boue. ut pellis taurina. Sic dicuntur omnia à mutis animalibus deriuata, et i, penul. prod. seruant. ut leporinus, caprinus, formicinus, hirundininus. Plautus in Rud. Ad hirundinum nidum uisa est mihi simia ut inasensionem faceret. Veruecinus, porcinus, ouinus, suinus, et huiusmodi.

Taurominium, mons Siciliæ, multis bobus abundans, et supra cum urbs eiusdem nominis quam aedificauerunt Zanclei, à quo Taurominitanus ager, et Taurominitani ciues. Vnde est illud.

Taurominitanam uincunt feruore charybdim.

Scribit Plinius hanc urbem quandoque Naxon adpellatam.

Tauroschytæ, populi Scytharū, qui Taurū montē habitant.

Taurus, bos ad procreandū reseruat: sicut in capris hircus. Accipitur et pro quocunque forti boue. Verg. lib. 1. Georg. -Ergo age terræ

Pingue solum primis ex templo à mensibus anni

Fortes inuertant tauri. Est et Taurus cœleste signū. Ideo enim in cœlū translatus fuisse taurus existimatur, quod Europam in Cretam insulam transuxerit incolumen. lege fabulam. Et Taurus mons, qui ab Indico mari exurgens, uaste satis attollitur, dein dextro latere ad Septentrionem, sinistro ad Meridicem uersus it in Occidentem, reclus et perpetuo iugo magnarumque gentium qua dorsum agit terminus: sed pro gentium ac linguarum uarietate diuersa habet nomina. Mons ei oppositus Antitaurus dicitur. Vbi in excelsissimam consurgit sublimitatem, Caucasus adpellatur: quanquam sint qui Taurum à Caucaaso diuidant.

Tautologia, Latine dici potest eiusdē eloquium. Verg. lib. 1.

Si facta uirum seruant si uestitur aura

Aetherea neque adhuc crudelibus occubat umbris.

Nam totum quod repetitur unum est, sed ad exprimendū conceptum crebro sermone denuntiat.

Tax, percussio, à sonitu quem facit Plautus in. Persa: Tax tax, tergo erit meo.

Taxillus, diminutiuum est à talus.

Taxim, aduerbiū, significat sensim. Pomponius: Adoptare clandestino tacitus taxim perspectam.

Taxo, as, significat pressius crebriusque quicquā tango. unde id procudubio inclinatum est: ut iacto, multo fustius largiusque est, quam iaceo. Taxare etiam pro pretio aestimare ponitur. Plin. lib. 19. Illos qui frugiferas tanti taxauerant. Itē pro maledictis tangere. Suetonius lib. 2. Sed etiam ut numularij nepotem sic taxat Augustum. Festus: Taxatores à scenicis dicuntur, qui alterutrum maledictis tangunt.

Taxis, arbor abieti similis, baccasque ferens, quibus letale uenum inest, præcipue in Hispania. Ab ea Toxicū dicitur: quasi taxicum

taxicum. Verg. Sic tua Cyneas fugiant examina taxos. Fumus enim taxi, mures necat. Taxus generis masculini, animal est quod Taxo dicitur, & Melis ab auditate mellis. Est enim alucaribus infestus.

Taygete, una est ex Pleiadibus.

Taygetus, est mons sub quo Sparta & Amycle, ut inquit Strabo. Lucanus lib. 4. — Gelidiq; inculta iuuentus Taygeti. Hic mons cōsecratus est Baccho. & Home. in Hymnis sic ait: Κάσρα καὶ Πολυδὺν ὁρίσσο μῶσα λίτεια. Τυνδαρίδας οἱ Ξηνὸς Ὀλυμπία ξεγέροντο, τοὺς ὑπὸ Τανγέτη κορυφῆς τέκε πότνια Λήλη. Λάβη ὑποδάμνησάκε λαυεφῆ Κρονίωνι. Χαίρετε Τυνδαρίδα τὰ χέωρ ἐπιβύπτες ἵππων. Id est, Castora & Pollucem cantabis musa stridula Tyndaridas qui Iouis Olympij nati sunt, quos sub Taygeti cacumine peperit ueneranda Leda, latenter commissa nigro Saturnio. Saluete Tyndaridae celerum custodes equorum.

T A N T E E.

Tearus, fluvius Thraciae, ad cuius caput Darius ad Scythas proficiscens, adplicuit castra: ibiq; tribus diebus se cōtinuit. Cuius dulcissima aqua delectatus, eo in loco columnam Graecis literis inscriptam adposuit.

Techna, Graecè τέχνη, Latine ars. Inde Technites, artifex. Plau. Qui technas hominis deprehendi solus. Vnde Galenus opus suū Technen, id est, artē inscripsit. Hinc Calotechnius, bonus artifex. Viētruius lib. 4. Callimachus ob elegantia & subtilitate artis marmoreae calotechnius est nominatus. Caco= technius, malus artifex. Technicus, artificiosus.

Technophyon, Graeca dictio qua significatur artis productio. τέχνην, artem Graeci dicunt, & φῦω, produco. Suetonius in Augustum: Erat illi locus in edito singularis, quem Syracusas & technophyū uocabat.

Tector, qui opus tectorium facit. Varro: Quam nec pictor nec tector uidit unquam, quam in roscā quae est polita opere tectorio eleganter. Albarium quod superponitur tectorio, nisi pingi tectorium oporteat. nam quum pingendum est, non illinitur albario.

Tectorium, illinimentum quoddā est à tegendo, & quasi paumentum parietis atq; incrustatio: quod fit cū calce aut cum gypso ad maiorem spectantium gratia & decorem. Iuuenalis: — Tectoria primareponit. Plin. lib. 36. Ideoq; nulla tectoria eorū rimae sedatēre. Vnde intunicata dicuntur tectoria.

Tectorius, a, um, quod ad tegendum pertinet. Colu. Sed ea tota maccries opere tectorio leuigatur, ex utraq; parte, ne sciles, aut uipera prorepat.

Tectum, & participium & nomen esse potest. Participium, quum dicimus: scelus tuum tectū est. Nomē, quum significat partē domus, quae domū tegit, à tegendo dictū: quāuis etiā frequenter pro domo poni soleat, & generaliter pro omni loco, & pro tabulatis omnibus quibus & triclinia & cubicula & huiusmodi teguntur, & in quibus testis homines habitare solent. Vnde Architecti & Architectores dicti sunt, qui aedificandi scientia habent. Tectum etiā genus ouium: sic dictum quod maiore lana opertum sit: uel quod operimētis tegeretur. Plin. Ouium summa genera duo, tectum & colonicum. Illud mollius: hoc in pascuis delicatius.

Teda, arbor è Lariciū genere, quae liquorem seu picem stillat: abundās succo liquidiore, & ob hoc flammis & lumini sacrorum grata, ut inquit Plinius. Inde Tedas uocamus faeces, quae optime ex ea arbore fiebant. Et Cererem Deam Tedisferam poëtae uocant, quod tedas dicitur inflammasse quum inuestigare uellet filiam Proserpinam à Plutone abreptam.

Tegæum, cū diph. in penul. oppidū Arcadiae, à qua Tegeus (sicut à Nemea Nemeus) siue Tegeaticus Deus, Pan dictus est. Propertius: Fictilis & calami Pan tegeae tui.

Vergilius uerò primas syllabas produxit:

Lateri atq; humeris tegæum subligat ensē.

A Papinio uerò Mercurius Tegeaticus dictus est illo uersu. Et cum manalia uolucer Tegeaticus umbra.

Olim Lacedaemonij bellum intulēre Tegeatibus, ferentes secum compedes, tanquā essent redacturi illos in captiuitatem. Sed congressi praelio ac fugati, quūq; uiui capti sunt, eisdem quas ipsi attulerant compedibus, compediti, campum Tegae tem metiti sine coluerunt.

Teges, straguli genus, ex ulua siue sirpo aut sparto in lodicis similitudine, quo uiliores utuntur. Hanc uulgò stoream uocāt. Varro de re Rustica: Sicq; fiunt de canabi, lino, iunco, palmo, sirpo, ut funes, restes, tegetes. Iuuenalis: Ausa palatino tegetem praeferre cubili.

Tegeticula, diminutiuum, parua teges. Varro: Sed pro colūbarijs in pariete mutulos, aut palos in ordine supra quos tegeticulae canabinae sint impositae. Ouidius uocat tegetem mattā sirpeam. Sustulit, in plaustro sirpea matta fuit.

Tegillum, paruum tegmen. Varro: Ob aquam è nubibus totam indicat fore ut tegillū pastor sibi sumat. Est & Tegillum cuculli uinculum è sirpo. Plau. Tegillum mihi aret, id si uis dabo. At Tigillum diminutiuum à tignum est.

Tegmen, quod & Tegimen, & Tegmentum dicitur, significat quicquid aliquid tegit.

Tego, gis, xi, ctum, operio. Laetan. lib. 2. Non textit patris nudiātem. Per translationem Tegere significat celare. Martia.

Quod tegitur magis creditur esse malum.

Item defendere, conseruare. Sallu. At Romani domi militiaeq; intenti festinare, parare, alius alium hortari, hostibus obuiam ire, libertatē, patriā, parētisq; armis tegere. A Tego fiunt cōposita Contego, totum tego. Hierony. de Paulo eremita. Animagaduertit intus grāde uestibulum, quod aperto desuper caelo patulis diffusa ramis, uetus palma contexerat. Detego, cōtrarium est suo simplici. Laetan. lib. 2. Nūc interim falsa ut coepimus detegamus. Intego, intus tego. Plinius: Ventricula atque intestina pingui ac tenui omēto integuntur. Obtego, circū seu supra tego. Colu. lib. 4. Monēdo necubi scamna omittātur, & quod est durū summis glebis obtegatur. Praetego, ante tego. Laetan. lib. 4. Tamē uitia sua capillis & pallio, & quod maximum est uelamentū diuitijs praetegebat. Protego, tueor. Pertego, perfecte tego. Plau. in Tri. Benefacta benefactis, alijs peratogito, ne perpluant. Retego, nudo, aperio. Vergilius:

Cacumq; domus seclis omne retextit. Iuuenalis:

Si tibi zelotype retegantur scrinia moechae.

Supertego. Colu. lib. 10. Nihilominus congestu culmorum & frondium supertegemus quantumq; res patietur, à frigore & tempestate munemus. Et omnia habent penul. correptam.

Tegula, lae, quod domos tegat. Tegulae autem quae ad balneas adhibentur, à laxitate dicuntur mammatae, aliae costiles uocantur.

Tegulum, pen. corre. idem quod tegmen. Plin. Tegulo enim aquaticarum harundinum domos suas Septentrionales populi operiunt.

Teium, urbs in Paphlagonia (ut Sallu. scribit) in qua ortus fuit Anacreon. unde Teius, a, um, trium syllabarum. Ouidius:

Quid nisi cum musto Venerem confundere uino

Præcepit Lyrici Teia Musa senis?

In hac fuit templū Apollinis. unde Apollo Teius. Ex hac etiā Phileterus natus est autor generis regum Attalicorum.

Telanones

Telamones, (ut inquit Serui.) à nostris adpellatur signa quæ sustinet, quæ Græci Atlantes uocitāt. uide in dictione Atlas.
Telana, species ficus. Cornucopiæ.
Teleboæ, Aetoliæ populi fuerunt.
Teleboas, unus ex centauris Ixionis & nubis filius. Cc.
Telchines, filij Mineruæ & Solis, uel (ut alij uolunt) Saturni & Aliopes. Hi & Corybantes & Idæi dicti sunt. Cc.
Telchorus, unus ex Castoris & Pollucis aurigis fuit. Cc.
Telecrus, nomen proprium regis Laconie.
Telegonus, nomē propriū uiri, quod Latine significat nouissimō loco natū. unde pro humili & inglorio ponitur. Fuit etiā filius Ulyssis ex Circe, qui patrem interfecit rostro piscis illius qui xiphia dicitur, quod est instar laminae magni ensis, ut scribit Oppianus de piscibus, quod genus ensis à matre accepit.
Telemachus, Ulyssis ex Penelope filius.
Telephus, Mysiorum rex: fuit & Hercules filius, ex Auge nymphea, qui ex cerua nutritus fertur. Claudianus: Sanus Achilleis remeauit Telephus herbis.
 Qui postea in Lycia imperauit. Etiam multi alij fuerunt, ut ostendit Suidas, dicens: Τηλεφῶς ἐκ Πηλεΐδης ὄντος πένος, καὶ Τηλεφῶς πατρὸς ἀμύντος ἡρακλεωδὸς ὅς πολλαὶ γέγραφε. Id est, Telephus ex Peridio, hic pauper, & Telephus pergamenus grammaticus qui multa scripsit.
Telesto, Nymphea: à perficiēdo dicta. τῆλος enim dicitur finis.
Telocardios, gemma colore cordis existens, Persis maxime grata, quam & muculam adpellant. Cornucopiæ.
Telina, unguenta dicta sunt, quæ à medicis cōmendantur. In ea est herba seu frutex teli, quæ fœnum Græcum significat: quasi frutex insule, uel insula frutici nomen dederit.
Telirrhizo, gemma quæ in colore coccino candidis radicibus spectatur. Cornucopiæ.
Tellus, Iuris, terræ Dea est. Terra uerò elementum ipsum, quamuis & pro ipsa terra accipiat, à tolerando, siue tollendo dicta, quod eius fructus tollamus.
Tellus, telli, nomen uiri proprium, quem Solon Cræso beatio-rem putauit.
Telonarij, siue Telones, publicani et tributōrū collectores.
Telonem, agricolæ uocant lignum longum, quo utuntur ad aquam è puteis hauriendam.
Telonium, pen. cor. Græcè Τελώνιον, mensa publicanorum ubi uel ligal exigitur.
Telos, Latine finis, honor, legio, tributum, uel ligal, pensio. Est & nomen insulæ: à qua Telina unguenta.
Telpussa, sine h, & duplici ss, urbs in Arcadia.
Telum, dicitur omne quod manu iaci potest: quo nomine lapis, lignū, plumbū, ferrum continetur. Dictum ab eo quod in longinquum mittatur. Nam apud Græcos τέλε, siue τέλῳ, longē significat. Vergilius pro gladio posuit: At non hoc telum mea quod uī dextera uersat Effugies.
Temerarius, dicitur nō qui plus audet quā oportet, sed qui facile nullo adhibito consilio credit. Ouidius: -Vtinā temeraria dicar Criminibus falsis insinulasse uirum. Item Temerarius, metuendus. Plau. Sed quid quodā picus ulmū tundit? haud temerarium est. Item audax: unde & Temeritas, & Temeritudo. Pacui. Egon? tyranni non noui temeritudinem.
Temerē, aduerbiū, significat male, stulte, incōsulte. Vide (inquit Terentius) ne quid temere agas. Hieronymus: Melius tamen Deo committimus, quā aliquid temere definire uelimus autoritate nostra quod nō probamus. Quidam etiam usurpāt pro ferē. Quintilianus: Illud ingeniorum uelut præcox genus, non temere unquā peruenit ad frugem. Et Temere significat sine causa, Terentius: Haud temere.

Temero, as, pen. cor. scelero, corrumpto, cōtamino. Ambrosi. Ne temerata uirginitatis adureretur infamia. Vnde Intemeratus, integer, incorruptus, inuiolatus. Verg. -Intemerata fides.
Temetum, apud Horat. pen. prod. apud Iuuenalē corripitur, accipiturq; pro uino, dictum est, quod tentet, hoc est, labefactet mentem. Vergilius. -Tenuisq; Lageos Tentatura pedes olim uincturaq; linguam. Hinc Temulentus, uinolentus, ebriosus. Temulentia, ebriositas. Plin. lib. 14. Cato ideo propinquos fœminis osculū dare iussit, ut scirent antemetum olerent. Hoc tum uino nomen erat. Vnde & Temulentia adpellata. Per contrarium Abstinentia, sobrius.
Temno, nis, tempfi, tempfi, sperno. à τέμνω, quod incido, refecoq; significat: quoniam quæ spernimus amputare & rescare consueuimus. Verg. Discite iustitiam moniti & nō temnere diuos. hinc Contemno.
Temo, temonis, à tenēdo dicitur, est enim qui cōtinet iugum.
Tempe, neutro genere & numero plurali. proprie Thessaliæ loca quinq; milia pass. longitudine, & ferme sex latitudine, pulcherrimus ager, amœnus gramine, refertus arboribus, canorus autē cōcētū, iugis dextra leuaq; leniter sese tollētibus, media interfecat Peneus amnis, cuius ripas arbores uestiunt. Ouid. lib. 1. Met. Est nemus Hæmonia prærupta quod undiq; claudit Sylua, uocant tempe, per quæ Peneus ab imo Effusus Pindo spumosis uoluitur undis.
 Sunt & Tempe in Bœotia quæ Teumesia dicuntur, à Teumesio monte Bœotia. & ab Ouid. Cygneia dicta. Sunt in Sicilia à nomine amnis Heloria. Abusue quæcūq; loca amœna, nemora præsertim atq; aquas habentia. Tempe uocamus. Vergilius lib. 2. Georg. Speluncæ uiuicq; lacus ac frigida tempe.
Temperamentum, modificatio. Plin. Tali adhibito temperamento, ut nec laxet nimis, nec arctum esse patiat. **Temperantia**, ut Cicero lib. 2. Artis ueteris ait. Est rationis in libidinem atq; in alios non rectos impetus animi, firma & moderata dominatio. Huius partes: cōtinentia, clementia, modestia. **Temperantia** (inquit Seneca) uoluptatibus imperat, alias odit atq; abigit, alias dispensat & ad sanum modum redigit. Græcè σωφροσύνη, & tēperans σωφρων. Plin. lib. 29. cap. 5. Multo utilissima est temperantia in cibis.
Temperatura, idem quod temperamentum. Plin. Ferrum à rubigine uindicatur cerusa & gypso & liquida pice. Hæc est temperatura à Græcis antipathia dicta.
Temperies, temperamenti. Plin. Iunior: In quo saluberrima est aeris temperies. Pro hac quādoq; temperaturā ponimus. Varro: Quæro utrum hoc adduxerit cœli temperatura, an terræ bonitas? Quandoq; Temperies dicitur temperantia. Statius lib. 2. Sylua. Tranquillaq; morum temperies. Quandoq; temporis accommoditas, ad aliquid agendū. Plin. Sic iudicatur anni temperies alibi tardius, alibi maturius.
Temperior, à tempore fit, id est, celerior, & quasi tempestiuior. & Temporius, aduerbiū, id est, celerius & quasi ante tempus. Colu. Et ante crepusculum propter cibi spem temporius ad officinam redeant. Cornucopiæ.
Tempero, as, significat rem suo ordine ac mensura administrare. Cice. in Tuscul. 1. Rem uerò publicā nostri maiores certe melioribus temperauerūt & institutis, et legibus. Vnde dicimus temperare uinum adhibita aqua, temperare irā sedato animo, tēperare ferrū flammis & ictibus. Temperamus stylum, calamū, adpetitū, & huiusmodi. Hieronymus: Sic narrationis stylū temperabo, ut non alia dicā, quā quæ aut scripta sunt, aut consequenter scribi potuerunt. Huius composita sunt Attempero, quod est iuxta tempero seu concordo. Hieronymus: Prudens lector caue, semper superstitiosam intelligentiā, ut non

ut non tuo sensu attemperes scripturas, sed scripturis iungas sensum tuum. Obtempero, obedio.

Tempestas, modò significat ipsum tēpus. Sallustius in Iugur. Ea tempestate in exercitu nostro fuere cōplures noui et igno biles. Modò tranquillum et serenum tempus. Vergilius:

—Vnde hæc tam clara repente Tempestas?

Modò procellam. Plinius: Hunc diem festum tempestatibus leniendis ferunt institutū. Idem Tempestates uocamus, in quibus grandines, procelle, ceteraq; similia intelliguntur, quæ quum acciderint, uis maior adpellatur.

Tempestiuus, a, um, opportunum, et quod suo tempore fit. Verg. lib. 1. Georg. Aut tempestiuam syluis euertere pinum. Hinc Tempestiuas, pro opportunitate. Tempestiue, opportune, et suo tempore. Quorum contraria sunt Intempestiuus, et Intempestiue. Vnde Cicero nos admonet irascamur aduersus eos qui nos intempestiue adeunt.

Tempestuosum, procellosum. Gellius: Mare sæuum ac tēpestuosum erat.

Tempestus, a, um, Tempestiuus, et Intempestus, pro intempestiuus. unde nox intempesta, quod minime tempestiua sit rebus agendis.

Templum, proprie locus uel in cælo notatus ab augure: uel in terra, à tuendo, id est, cōspiciendo dictū: quod ex omni parte, uel ex quo omnis pars adspici possit. Primò autem cœlum ipsum dictū est templum, quia ipsum primò tuemur. Ennius: Contremuit templum magnū Iouis alitōnantis.

Eius partes quatuor esse dicuntur, Sinistra ab Oriente: dextra ab Occasu: antica ad Meridiem: postica ad Septentrionem. In terris autem dictū est templum quod quibusdam cōceptis uerbis ab augure finiebatur, unde tueri quancūq; cœli partem cōmode posset. Hinc Contemplo, siue Contemplor, pro diligēter intueor. In hoc templo per augures constituto senatuscōsultū fiebat, et nisi in eo fieret, nō erat iustum. Ab hoc templo non solū ades sacræ, sed et alia loca septa, et unū tantū introitū habentia, dici templa cōpère. Quippe curia Hostilia templum erat, licet sacra non esset. Item Templum uocatur tignū, quod in edificio transuersum supra canterios ponitur, ut inquit Festus. Vitruius lib. 5. Et canterij prominentes ad extremam suggrundationem, supra canterios templa. Item sepulchrum dicitur Templum. Vergilius lib. 2.

Præterea fuit in tectis de marmore templum

Coniugis antiqui. A Templum fit aduerbium. Extemplò.

Temporale, quod ad tēpus durat. Opponitur enim eterno. Leo Pap. Intelligite dilectissimi, quæ admodū sit nouū ac uetus, temporale et eternū, corruptibile et incorruptibile, mortale et immortale pascale mysteriū. Interdū dicitur quod ad tempus fit. Vnde dicimus extemporale orationē, impræmeditatā. Temporaliter, ad tēpus. Extemporaliter, impræmeditatē. Suetonius de Tito: Latine Græcæq; lingua, uel in orando, uel in fingendis poematibus facilis ad extemporalitatem usq;.

Temporaneus, a, um, quod ad tempus pertinet, siue quod subito et in tēpore fit. Hiero. in Deuter. Dabit pluuia terræ uestre temporaneā et serotinā, ut colligatis frumentū. id est, secundum temporis exigentiam. Vnde Extemporaneum, pro subitaneo ac impræmeditato. Contemporaneū, quod est eiusdē temporis, et Græcè synchronium dicitur.

Temporariē, significat ad tempus.

Temporariū, a, um, quod non est perpetuū: sed ad tempus durans. unde legimus, Scaurū olim fecisse in ædilitate theatrum temporariū. id est, tam diu duraturū, donec spectacula peragerentur. Plinius lib. 16. Nec terræ tantum natura circa has refert, aut perpetua cœli, uerum et quædam temporaria uis

imbrium. Temporarium etiam dicitur quod ad tempus peratinet. unde Extemporarium, pro subitaneo capitulo. ut oratio extemporaria, id est, subitanea et impræmeditata.

Temporius, aduerbium: deductū à tempore aduerbio, quod significat opportunē, tempestiue. Colu. lib. 9. Esca bis diuidenda, ut manentē protinus à cubili latius euagetur, et ante crepusculum propter cibi spem, temporius ad officinam redeant. Ouidius lib. 4. Metamor. Modò surgis Eōo

Temporius cælo, modò serius incidis undis.

Tempia, fuit ciuitas Brutiorum.

Tempis, cacumen est Tmoli montis. Cornucopiæ.

Tempus, (ut Varro scribit) est interuallum mūdi, et motus, diuisum in partes aliquot, ab Solis et Lune cursu: à quorum tenore temperato Tempus dictum est. Tria uerò sunt tempora: præsens, præteritum, et futurum. Aliquando Tempus ponitur pro temporis conditione. Cicero: O mores, o tempora. Et Tempus pars capitis est. Habet enim caput duo tempora: unum à dextra, alterum à sinistra. sic dicta, quia anni in eis cognoscantur. Vergilius lib. 5. Aeneidos:

Temporibus geminis canebat sparsa senectus.

Nam primò tempora canescunt, cauaturq; magna diuturnitate temporis. Colu. lib. 7. Decimo tamen anno tempora cauari incipiunt, supercilia nonnunquam canescere, et dentes promittere. Sciendum est quod quum dicimus pro tempore aduerbia liter, significat pro ratione temporis. Cum tempore, cum mora et spatio temporis. In tempore, opportunē. Ex tempore, subito: quasi extra temporis commoditatem.

Tenacia, et Tenacitas, retentionem, et parsimoniam, et duritiam, perseuerantiamq; significat.

Tenasmus, et Tenesinus, Græcè τενασμός, quū frequēs est, sed irrita desiderii deiiciēdiq; cupiditas, cū inflammatione ac tumore sedis mucosa et sanguinolenta quædam egerentis.

Tenax, qui retinet, ut glutinum tenax. Aliquando dicitur parcus, auarusq; Apuleius: Homo diues, sed nimium tenax. Aliquando durus, constans, perseuerans. Horatius:

Iustum et tenacem propositi uirum.

Hinc Tenacior et Tenacissimus. Colu. lib. 1. Potest etiā illiteratus dummodo tenacissime memoriæ, rem satis commode administrare. Huius compositum est Pertinax, ualde tenax.

Tendicula, læ, laqueus est quem auibus siue feris tendimus.

Tendo, dis, tetendi, tensum, et tentū quasi tenue do, Est enim

Tendere, extendere: quod uerò extenditur, attenuatur. Verg.

Tendant uela noti. Sallustius: Manus supplices ad cœlum tendere. Hieronymus ad Iuliam. Et arbitraris senem diu posse uiuere, cuius ut ætas longa tendatur. Per translationem sumitur interdum pro insidiari, quod in hoc laqueos extendere solemus. Terentius in Phormione: Quia nec rete accipitri tenditur, nec miluo. Interdum pro conari. Vergilius:

Ille simul manibus tendit diuellere nodos.

Interdum pro tentoria ponere et habitare. Valerius Maximus lib. 2. Ne quis eorum intra castra tenderet. Verg.

Hic Dolopum manus, hic seuus tendebat Achilles.

Extenduntur enim tentoria dum ponuntur. Interdū pro offerre, quod protendendo manus fieri solet. Idem: —Paruumq; patri tendebat Iulum. Interdum pro pergere, et nos ambulando iter uidemur extendere. ut, —Per tot discrimina rerum Tendimus in Latium. Interdum pro ponere. Sallustius: Interea Romæ multa simul moliri, consuli insidias tendere. Huius composita sunt Attendo, Contendo, Circumtendo.

Plinius: Circumtendit retia, et omnis occupat saltus. Distendo, Extendo, extra seu ultra tendo. Laclantius lib. 4. Extendit ergo in passione manus suas. Columel. lib. 5. Quare quum ad summum

- ad summū palum recta uitis extenta est, capistro constringitur. Intendo, Obtingo, Ostendo, Pertendo, Portendo, & Sustendo, quod est decipiendi gratia subdo aliquid, aut machinor. Sallustius: Dum sustendit insidias militi.
- Tendutes**, dicebant ueteres dentatos, & qui magnos habent dentes.
- Tenebræ**, pen. cor. priuatio lucis: quod teneant, id est, impediant oculos & uisum prohibeant.
- Tenebresco**, obscurus fio. unde Augustinus: Aer cōtenebreascit inquit. id est, tenebrosus fiat.
- Tenebricor**, pen. cor. tenebras facio. Augustinus: Accedamus ad eum, ut illuminemur. Non quo modo ad eum accesserunt Iudei, ut tenebrarentur. Hinc Contenebro, & Obtenebro composita. Hieronymus in libro Numeri: At contenebrati ascenderunt in uerticem montis.
- Tenebricosus**, a, um, quod tenebras inducit.
- Tenebriones**, mēdaces, & dolosi, qui mēdacijs & astutijs suis quasdā quasi tenebras obijciūt. Alij Tenebriones interpretantur lucifugos, quasi in tenebris delitescētes. Afran. Si accusator & reus, erunt tenebriones, uterq; utrunq; uituperatur.
- Tenebrones**, a ueteribus uocabantur nebulones. Varro: M. Cur. consul in capitolio quum delectum haberet, nec citatus a tribunis quis respondisset, uendit tenebronem. Cc.
- Tenebrosus**, a, um, quod tenebris plenum est.
- Tenedos**, pen. cor. insula in mari Aegeo, inter Mytilenē & Hellepontū, contra Troiam propē Sigeum, ab ostijs uiginti pass. milibus distat. Abest a Lesbo c. vi. milia pass. Hec prius Leucophrys adpellabatur, quam alij Calydnā dixerunt. In hanc ex Troade nauigauit cum nouis colonis Tenes, Cyreni filius: conditq; ex se urbe Tenedon uocauit, a qua & insula denominata est. Cicero: Tenem ipsum ex cuius nomine Tenedos nominatur. Hinc Tenedij, dicuntur eius incolæ.
- Tenellus**, a, um, diminutiuum. unde tenellam aetatem dicimus.
- Teneo**, nes, nui, tentum, adprehendo, detineo. Verg. -Nec te teneo, nec dicta refello. Per translationē Tenere capitur pro habitare, possidere. Idē lib. 4. Georg. -Quæ gurgitis huius Imatenens. Aliquando pro constringere. Idem: Texendæ sepes etiam & pecus omne tenendum. Aliquando pro tegere. Idem: -Et obducto late tenet omnia limo. Aliquando pro dirigere. Idem: Sed uos qui tandem quibus aut uenistis ab oris. Quò ue teneis iter? Aliquando pro intelligere. Teren. Rem tenes. Aliquando pro morari. Verg. Hunc Phœnissa tenet Dido. Aliquando pro implere, perficere. Idem: Ni teneant cursus. Et Tenere, seruare, tueri. Cæsar Comment. 4. Sabinus ideo omnibus rebus loco castris sese tenebat. Idem eo absente qui summam imperij teneret. id est, haberet, administraret. Verg. -Capitoliaq; alta tenebat. id est, defendebat. Vnde ecōtrario uictos, loco motos dicimus. Cice. Loco ille motus est. Item Teneri, est obligari. ut si quis furetur rem sacrā de prophano, tenetur ne furti, an sacrilegij? Item Tenere, est possidere. occupare. Sallustius in Iugurt. Fortē apud illū quē inhonestā & perniciosa libido tenet potentia paucorum decus atq; libertatem suam gratificari. Huius composita sunt Abstineo, Attineo, Cōtineo, Detineo, Distineo. Obtineo, Pertineo, Retineo, & Sustineo, quæ habent t̃i, syllabam correptam.
- Tener**, a, rum, quod est molle. Hinc Tenera ætas, puerilis. Transfertur & ad animū. Iuuenalis: Quum tener uxorē ducat spado. Itē Tener, mitis dicitur q̃ facile cōmiseretur. Hinc Teneritas & Teneritudo: Tenerē & Teneriter aduerbia.
- Tenerasco**, tener fio, mitesco, misericordia ducor. Lucil. li. 1. Scilicet in tenero tenerascere corpore mentes.
- Tenitæ**, credebantur esse sortium Deæ, quod tenendi potestatem haberent.
- Tenontes**, sunt recti & ualētes nerui, a rigore dicti, collum cōtinentes, sine quibus sustinere caput nō possent ceruicis ueritate. Siquidē horū inter omnes flexus, alter semper intentus prolabi superiora non patitur. In ipsis quoq; pedibus neruum quendā latum, qui a poplite demissus procumbit in calcē, adpellant tenontæ, ut inquit Iulius Pollux. Sed & neruos qui ex utraq; stomachi parte sunt, t̃i uocant.
- Tenor**, accentus, qui teneat, id est, dirigat sermonē. Interdum dicitur ordo uel forma, cōtinuatio. Val. Max. lib. 1. Quo minus religionibus suis tenor suaq; obseruatio redderetur.
- Tenos**, insula unā ex Cycladibus, in qua est oppidum eiusdē nominis, quam propter aquarum abundantiam Arist. Hydrusam adpellatam dicit, alioqui Ophiusam.
- Tentamentum**, idem quod tentatio. Verg. lib. 7. -Nec prima per artem Tentamenta.
- Tentigo**, pen. prod. pruritus libidinis, quo uirilia extenduntur. ut illud in Priapo: Turpe quidem dictu, sed si tentigine rumpar, Falce mihi posita fiet amica manus.
- Tentipellium**, genus calciamenti ferratum, quo pelles extenduntur.
- Tento**, as, quidam a tendo, quidā a teneo deducūt, tendo autē tentum. Vnde Tentigo, & Tentoriū. Et sic qui tentat, quasi manū tendit, aut aliā corporis partē in id quod experiri uult & exquirere. Qui autem a teneo deriuant, hac ratione ducuntur, quod Tentare experiri sit, uel inquirere, & uerbo uel re quasi manu tenere. Colu. lib. 9. Sæpius digitis loca fœminarum tentanda sunt. Nam in promptu gerunt ora, quibus iam paratus adpropinquat. Cicero in Parado. Tentare uolui an ita dici possent, ut probarent. Verg. -Vix primi prælia tentant. Tentare igitur est rem non intellectam atq; incertā adgredi. hoc est, experiri, uel diligēter inquirere. Tentare uerò de pudicitia, est quum id agitur ut aliquis fiat impudicus. Quum ergo uel a tendo, uel a teneo deriuatū sit, Tento cōstat simplici n, scribendum esse. Et sic Tentatus, Tentatio. Cicero lib. 1. Offic. Tentata res est ab omni genere hominum. Verg. lib. 4. Tentaturum aditus & quæ mollißima fandi Tempora.
- Tentoriū**, tabernaculum, quod ibi uela aut aliquid ueloriū tenduntur, uel ipsa potius uelamenta contra iniuriā cœli.
- Tentum**, accipitur pro membro uirili. Catullus: Grandia te medijs tenta uorare uiri.
- Tentyra**, ciuitas inferioris Aegypti. unde & præfectura Tentyritica: uel (ut Plinius ait) insula a Nilo circumdata, in qua habitant homines qui crocodilos non timent.
- Tentyri**, siue Tentyritæ, genus animalis uenenosi. Plinius lib. 28. In insula Nili Tentyri nascentes tanto sunt crocodilis terrori, ut uocem quoq; eorum fugiant.
- Tenuiculus**, diminutiuum a tenui. Cicero Peto: Tenuiculo adparatu significans Balbum fuisse contentum.
- Tenuis**, & hoc Tenue, a teneo fieri uidetur: quod quæ tenuia sunt facile teneantur. Est enim Tenue, exiguum, paruū. Cice ro in Horten. Fundum non modò mediocri pecunia: sed etiam tenui percipere possumus. Colu. lib. 2. Quò tenue linū proueniat. Potest etiam & a tendo deduci: quoniā quæ extenduntur tenuia fiunt. Per translationem nonnunquam ponitur pro paupere, & Tenuitas pro paupertate. Cicero Tironi: Ut possum ex meis angustijs illius sustento tenuitatem.
- Tenuo**, nuas, tenuem, subtilem, macrum, debile facio, siue minuo. Verg. lib. 4. Georg. Ipsa autem macie tenuant armenta uolentes. Composita sunt Attenuo, & Extenuo.

Tenus,

Tenus, ni, laqueus. Seruius dici putat extremas partes arcus, unde tractum sit, ut haecenus, hucusq; significet, quasi usque ad finem. Apud Plautum in Bac. Tenuis magis pro laqueo accipi uidetur, quam pro arcu, quum ait: Pendebit hodie ita pulchre intendit tenuis.

Tenus, praepositio, significat propinquitatem, & quod dicimus usq; ad. Nam quod propinquum est, quasi tenere uidetur id cui est propinquum. Quidam à tendendo, quòd hæc praepositio extensionem quandam significare uideatur, & ablatiuo de seruit, semperq; in singulari postponitur ablatiuo: ut, haecenus, eatenus, quatenus, uerbotenus, oretenus, capulotenus. Aliquando etiam adcusatiuo iungitur. Flaccus in Argonau. Et Tanaim tenuis immenso descendit ab Euro.

In plurali ponitur etiam cum genitiuo. Vergil. -Crimum tenuis à mento palcaria pendunt. Et Cumarū tenuis, id est, usq; ad Cumas. Curtius: Pauci hostium tenuis exacti penetrare uere ad portū. Horat. sine casu posuit, tanquam aduerbium: Est quoddam prodire tenuis, si non datur ultra. Aliquando significat non ultra: ut, Gessit consulatum titulus tenuis, id est, non ultra titulum.

Tepefio, idem quod tepeesco. Ambrosius libro 1. Offic. Quis neget uerna temperie interiora terrarum tepefieri, quos glacies hyberna constrinxerit. Fitq; à tepefacio.

Tepeo, pes, pui, tepidus sum. Cato de Re rust. Lenibus lignis facito caleseat: ubi temperate tepebit, tum cuminum indito. Hinc Tepeesco, tepidus fio. Leo papa: Feruor fidei non tepefecit. Huius compositum est Intepesco, quod est ualde tepeesco. Colum. Nunc mitigato iam & intepescente frigore, largissimis oliuistatibus liberiq; uindemijs exuberent.

Tephrytes, gemma quæ nouæ Lunæ speciem habet in cornua curuata nigri aut cinerei coloris. Cornucopiae.

Tepidarium, uas in quo aqua tepratur, siue cella in quam ex balneis exeunt ingrediuntur.

Tepidus, pida, pidum, quod est medium inter calidum & frigidum. Vnde interdum pro calido ponitur. Lucretius: -Tepidisq; caminis. Interdū pro frigido, praesertim quando transfertur ad alia. Plautus: Hic homo factus est tepidior, id est, frigidior, segnior. Interdum pro inutili siue nocuo. Vergilius: Vnde cauae tepido sudant humore lacunae.

Hinc Subtepidus, aliquantum tepidus. Tepidulus, diminuti.

Tepor, & **Tepiditas**, idem significant. Columella libro secundo: Si uero tepor caeli, siccitasq; regionis suadebit, Februarius statim prosciendū sunt.

Ter, aduerbiū numerale, seu ordinale, ut bis, ter, quater. Hinc Tertius, tia, tium, à quo fiunt aduerbia Tertio, & Tertium, & Ternarius, a, um, & Ternus, a, um. Cornucopiae.

Terapne, Helenæ patria in Lacedaemone. Etiam insula in mari Ligustico, quam nostri Corsicam uocant, quæ & Cynos dicta fuit. Hinc Terapneus, a, um. Ouidius:

Rure Terapneo nata puella Phryge. Hanc dictionem alij cum adspiratione scribunt, alij sine p, Teranne, sed male.

Terebinthus, arbor, nigrum lignum cum splendore praefrens, habensq; soliditatem in buxi speciem. Vergil. lib. 10. Inclusum buxo aut Erithia terebintho. Ex hac Terebinthina resina, quam nos trementinam adpellamus. Plinius: Terebinthinam in sartagine refruenti, hanc ceteris praefretes. Terebinthus mascula & foemina est. Masculula, sterilis, foemina duplex est. Alteri rubet fructus magnitudine lentis: alteri fructus pallet, & cum uite maturescit resinosus.

Terēbra, siue **Terēbrum**, pen. corr. instrumentum quo ligna perforantur: à tero. Eius diminutiuum est Terebellum.

Terebro, terebras, terendo perforo. Vergilius:

Et terebrare cauas uteri & tentare latebras.

Huius compositum est Exterebro, quod est extorquere & seruire. Plautus: Exterebra prorsus atque excute.

Terēdo, penultima producta, uermis in ligno nascent, à terendo dictus, uel à sono qui est τερνιδωρ. Eadem & tinea dicitur. Licet sint qui distinguant: ut Teredines dicantur in mari, hoc est, in nauibus: Tinea terrestres sint. Columella lib. quinto: Nam & teredinem formicamq; prohibet.

Terentius, poëta comicus, natione Afr. Cornucopiae.

Terentum, locus in capto Martio, quod in ara Ditis patris, in terra occultaretur. Erat hic locus Diti & Proserpinae sacer, in quo omnium qui nascerentur aut morerentur nomina scribi solebant, quoties ciuitas lustrabatur. Martialis:

Bis mea Romano spectata est uita terento,

Et nihil extremos perdidit ante rogos.

Teres, teretis, penult. corr. dicitur quicquid rotundum oblongumq; est, ut columna & arbor, quòd quasi terendo sit rotundum. Verg. Incumbens tereti Damon sic cepit oliuæ.

Teretrum, instrumentum ferreum ad terendum lignum.

Tereus, rex Thracum, Martis ex Bystionide Nympha filius.

Ouidius libro sexto Metamorphoseos:

Et genus à magno ducentem fortè gradiuo. lege fabulam.

Tergemini, dicuntur qui tres ex uno utero, eodem die nati sunt.

Tergeste, oppidum ab Aquileia, stad. centū octoginta distans, ut inquit Strabo. Hodie Trieste uocatur. Sed omnes mentuntur, nam τεργισαρον λέγεται à Dionysio Libyco, & Eustachio, sed in seij tergestam uocat, quasi ibi res ter gesta fuerit. Sed alij de talibus scribunt, qui forsitan quandoq; laudabuntur. Etiam Suidas: τεργισαρον ὄνομα τῶν τῆς θαλάσσης τεργισαρον πόλεως πρὸς ἀκυλίας. id est, Tergestæ nomen gentis & foemine ne Tergeste nomen urbis uersus Acyliam.

Terginus, a, um, possessiuum à tergis, ut terginum lorū apud Plautum, quod significat scuticam de tergo animalis.

Tergiuersor, fallo, & dicta muto. Aliquando etiam contra-dico, quasi terga uerto. Nam uertere terga, fugere est, quod & Terga dare dicimus. Plautus: Quid expectas, quid tergiuersaris? Proprie tamen Tergiuersari, est eorum qui terga uertentes, adhuc tamen pugnant, nec sese uictos rationibus uolunt agnoscere. Cicero libro 3. Tuscul. Quid tergiuersamur Epicure? nec fatemur eam non dicere uoluptatem, quam tu idem quum os perfricisti soles dicere, id est, dissimulamus & subterfugimus. Antiqui Tergiuersatorem dicebant bouinatorem. Iurisperiti accipiunt Tergiuersari, pro in uniuersum ab adcusatione desistere.

Tergo, gis, & Tergeo, ges, si, sum, & secundum antiquos tertum, significat mundo, nitidum facio. Iuuenalis: -Vasa aspera tergeat alter. Plautus: Ornantur, lauantur, tergentur, poliuntur. Huius composita sunt Abstergo, sordes remoueo. Liuius lib. 1. Inspectum uulnus abstergo cruore, omnia salubria esse. Per translationem significat aufero. Cice. Volo. abstergere animi tui metum. Attergo. Cic. in Verr. Quod sanum denique, quod non auersum neq; attersum reliqueris. Detergo, deorsum tergo, & sordes aufero. Columella lib. 7. Tum etiam spongia labra detergeri. Et lib. 2. Omnis humor Sole uento ue deterfus est, id est, siccatus. Extergo, perfecte tergo. Cato de Re rust. Post diem omnino duodecimum, pernas eximito, & salcem omnem detergito, & suspedito in uentum biduum, tertio extergito.

Tergum, dorsum. Vergilius: -Manibus post terga reuinctis. Ouidius libro primo Metamorphoseos:

Ossaq; post tergum magna iactata parentis.

z z

Et non

Et non tantum animalium est, sed etiam aquarum & aliarum rerum. Vnde à tergo, dicimus à parte posteriore membranae, siue papyri aut alterius cuiusque rei. Iuuenalis: Scriptus & à tergo nec dum finitus Orestes.

Hinc Postergo, & Tergiuersor. Aliquando tamen Tergum pro tergo ponitur. Vergilius:

Mercatiq; solum facti de nomine byrsam,

Taurine quantum possent circumdare tergo.

Item pro scuto: quoniam scuti pellibus tegi solent. Idem:

Et tergo decutit hastas. Et tam Tergus quam Tergum à terendo dici videntur: quoniam uehendis oneribus teruntur.

Tergus, tergoris, corium. Vergilius:

Tergora diripiunt costis & uiscera nudant.

Terma, atis, extremum, terminus, finis, meta, planta pedis.

Termentarium, Varro uocat linteum, quo corpus tergitur: à terendo. Martialis: Non tam sepe teret linteum fullo tibi.

Termentum, apud Plautum pro detrimento. Cc.

Termes, ramus ex arbore decerptus cum fructu. Qui quoniam in diuisione agrorum, antequam meta poneretur figi solebat, termino nomen dedit. Et propriè Termes (ut ait Porphyrio) est oliuæ: sicut palmetis uitis. Horat. Nunquam fallentis termes oliuæ. Gellius Termitem palme ramum, cum fructu auulsum dixit. Est & Termes uermiculi genus carnem exedens.

Termile, mons qui nunc Chimera dicitur in Lycia. Cc.

Termillum, uasis genus. Cornucopiae.

Terminalia, Varro ideo adpellata esse existimat, quod is dies anni extremus erat constitutus. Ego potius à Termino Deo nomen sumpsisse existimo. Cornucopiae.

Terminalis lapis, dicitur terminus ipse lapideus. Cc.

Termino, as, finio. Lactantius lib. 2. Iam uerò illa conclusio qua sententiam terminauit Tullius, multò absurdior. Huius composita sunt Determino, quod est definitio, delibero, & quasi cogitationi terminum impono. Idem libro quarto: Determinanda est nobis ueritas breuiter, & in suo proprio domicilio collocanda. Distermino, diuido, dissipo. Extermino, expello, & ueluti extra terminos mitto.

Terminus, propriè dicitur signum, quod agrum ab agro diuidit. à terendo, quod hæ partes maxime terantur. Nam utrinque ab ijs qui agrum suum colerent, fodiendo teritur. Hinc Terminus pro fine accipitur. Cicero: Quum nullum tot calamitibus atque ærumnis terminum inueniremus. Et apud antiquos terminorum Deus putabatur, in cuius tutela fines agrorum esse existimabant, & in quo loco colebatur hic Deus, ibi super cum foramen patebat in tecto, quod nefas esse arbitrabatur terminum intra tectum consistere. Dialectici Terminum definiunt esse signum orationis constitutum. Huius composita sunt Anterminus, quod est quasi circumterminus, qui circa terminos prouinciæ manet. Coterminus, qui est uicinus & finitimus. Columella libro 1. Priuatos quoque memoria tradidit & in regionibus Græciæ, & in hac ipsa Hesperia detestabiles fuisse uicinos, nisi aut olicus ille cuiquam potuit tolerabilis esse conterminus, aut Auentini montis incolæ, palatinis uuluum gaudium finitimis suis Cacus attulit.

Termonem, ueteres pro termino dixerunt. Cc.

Tero, teris, triui, tritum, frico, tundo. Plautus in Asina. Num me illuc ducis ubi lapis lapidem terit? Plinius: Dein refrigeratum teritur in farinam. Terere iter, est iter agere. Vergil.

Sapius è testis penetralibus extulit oua

Angustum formica terens iter. Terere tempus, est consumere: similiter Terere oculum. Lucretius libro primo: Quas in conuiujs luxurq; cum aequalibus uiderant tempus terentes. Idem in eodem: Regij quidam iuuenes, interdum oculum conuiujs,

comestationibusq; inter se terebant. Huius composita sunt Attero, quod est ad aliquid tero, frico. Plinius libro nono: Anguille atterunt se scopulis. Tibullus:

Aut operi insuetas atteruisse manus.

Aliquando significat uehementer tero, frango, ad terram traho, aut ualde rodo. Columella libro secundo:

Demergunt ungulas, & atterunt scinduntq; radices

Herbarum. Et libro sexto: Nam demissum ex eo palmitem germinantem inferior atteret & fructum. Vergilius:

Et grauis attrita pendebat cantharus ansa.

id est, consumpta uel attenuata. Et libro primo Georg.

Depresso incipiat iam tum mihi taurus aratro

Ingemere, & sulco attritus splendescere uomere.

id est, rosus. Sallustius per translationem dixit: Post ubi eorum famam attriuerat, maiora alia impendebant. id est, oppresserat.

Contero totum simul tero, tundo, consumo, frango. Plautus in Asin. Utinam mihi stimulus in manu sit, qui latera coteram sua. Laetan. lib. 3. Qui quum ætates suas, nisi studio philosophiæ conterant. Colum. lib. 8. Remedio sunt hyssopum & sal,

æquis ponderibus contrita. Terent. in Hecy. Curstando atque ambulando totum hunc contriui diem. Detero, Distero, Extero,

Intero, Intertero, Obtero, Protero, Pertero, ualde tero. Colum. Per lineum fiscum, quod pertriciunt, exprimunt. Re-

tero, rursus tero, purgo, excerno. Colum. lib. 7. Pura deinde frumenta, si in annos recondantur, reteri debent. Nam quan-

to sunt expolitiora minus à curculionibus exciduntur. Subtero, subterro.

Plautus in Asin. Eos asinos prædicas uetulos, claudos, quibus subtrita ad foemina iam erant ungulae. Semite-

ro, quasi medium tero. Colum. lib. 7. Huic autem nubilarium adplicari debet, maxime in Italia, propter incōstantiam cœli,

quo collata semitrita frumenta protegantur si subitaneus imber inceserit. Et omnia habent penultimam correptionem.

Terpficer otes, penultima producta, ductum nomen à modolatis, & quasi ad lyram compositis cornibus.

Terpsichore, penultima correpta, fuit una ex nouem Musis. uide in dictione Musa.

Terra, elementum, per duplex rr. licet à tero, ris, deducatur: quod scilicet teratur. Ab hac locus communis, qui circa oppidum colonis relinquitur, Territorium adpellatur. Et in singulari quidem Terra, totum elementum est. id est, ipse orbis terræ. In plurali terras aliquas significamus. Vergilius:

— Multum ille & terris iactatus & alto. Ponitur tamen quandoque Terra pro territorio, & pro prouincia seu regione.

Cicero: Eorum qui in hac terra fuerunt, magnamque Græciæ, quæ tunc florebat institutis, & præceptis suis erudierunt. Vnde

Conterraneus, qui ex eadem terra est. id est, prouincia. Quamuis hæc dictio apud neminem indoneum autorem, nisi apud Plinium legatur, & uno duntaxat loco, ubi Catullum uocat con-

terraneum. Varro lib. 1. de Rustica, scribit terram tribus modis dici: communi, proprio, & misto. Communi, ut quum

dicimus, orbem terræ, & terram Italianam: quum & lapis, & arena, & cetera eius generis sint in nominando comprehensa.

Altero modo dicitur Terra proprio nomine, quæ nullo alio uocabulo neque cognomine adiectio adpellatur. Tertio modo

dicitur Terra, quæ est mista, in qua feri quid potest & nasci, ut argyllosa aut lapidosa. Terra etiam uocatur uestia, eo quod

rebus omnibus uestiatur: seu quia ui sua stat. Ouid. lib. 6. Fast. Stat ui terra sua ui stando uestia uocatur.

Dicitur & mater. Columella:

Tu penitus clatris eradere uiscera matris. Ne dubita.

Plinius lib. secundo: Sequitur terra, cui uni rerum naturæ partium eximie, propter merita cognomen indidimus maternæ

uenera

uenerationis. Nos nascentes excipit, natos alit, semel editos sustinet, et semper nouissime cōplexa gremio, iam ab reliqua natura abdicatos, tum maxime ut mater operiens. Et paulo post. Terra serpentem, homine percusso, amplius nō recipit. Nicolaus Perottus edocet Terram unico r, scribi solere, et multi ex doctis id contendunt.

Terraceus, cea, ceum, quod ex terra est: ut, Domus terracca.

Terræmotus, dicitur quum terræ incluso spiritu contremiscunt, magno sepe habitantium damno.

Terraneola, cum accentu in antepenultima, auis alaude similis: præter quàm quod in capite apicem non habet sicut alauda. Dicta Terraneola, quod non in arboribus, sed in terra uersetur atq; nidificet.

Terrefacio, terrore adfacio, à quo Terrificus, ca, cum, quod terrorem facit. Compositum est Perterrefacio.

Terrenum, campus dicitur. Colum. lib. 2. Callidissimi rusticarum rerū genera terreni tria esse dixerunt: campestre, colinum, montanum. Idem libro primo: Agrum habebimus salubri cælo, uberi gleba, parte campestri: parte alia collibus, uel ad Orientem, uel ad Meridiem molliter deuexis terrenisq; alijs, atque alijs syluestribus et asperis.

Terrenus, na, num, quod uel in terra natum est, uel in terra uiuit, uel aliquid cū terra commune habet, ut Terrenum animal. Et Terrenus, pro terreo. Columella: Area quoq; si terrena erit, ut sit ad tecturam satis habilis.

Terreo, res, rui, ritum, timorem alicui incutio. Hieron. ad Heliodorum: Nolo te antiquæ peregrinationis terreat difficultas. Huius composita Absterreo, Conterreo. Columella in præf. Qui tam uariæ tamq; uastæ scientiæ desperatione conterrii, nolent experiri quod se adsequi posse diffident. Deterreo, Exterreo, Perterreo, eiusdem significationis.

Terrestris, et hoc Terrestre, idē quod terrenus, ut Terrestre animal.

Terreus, rea, reum, quod ex terra est, ut Vas terreum. Columella libro primo: Horrcum camera contectum, cuius solum terreum, priusquàm consternatur perfosum.

Terribile, formidabile, atq; horrendum.

Terricola, qui terram habitat.

Terricrepus, pa, pum, penultima correpta, terribiliter, seu cum terrore increpans. Augustinus libro octauo Confession. Quæ iste senex ore terricrepto tot annos defensitauerat.

Terriculamenta, terrores sunt et formidamina.

Terrigena, penultima correpta, qui ex terra natus est.

Terripauium, deinde Terripidium, et tandem Tripudium dictum est. Cornucopiæ.

Territo, tas, penultima correpta, frequentatiuum. Terentius in Andria: Dij te eradicient, ita me miseram territas.

Territorium, est (ut inquit Pomponius) uniuersitas agrorū intra fines cuiusq; ciuitatis. Quod ab eo dictum est, quod maxime teratur. Vel quod magistratus eius loci intra omnes fines terendi, id est, summouendi ius habeat.

Terror, timoris incusio. Cicero lib. 4 Tuscul. Quæ autē subiecta sunt sub metu, ea sic definiunt. Pigritiam metum consequentis laboris, terrorem metū concutientem. Ex quo fit, ut pudorem rubor, terrorem pallor et tremor, et dentium crepitus consequatur. Seruius inter Terrorem et metum sic distinguit, quod Terror proprie sit, qui alijs infertur, unde et Terribilis dicitur: metus quem habent timentes. Licet aliquando terror pro metu ponatur. Vergilius:

Quod si tantus habet mentes et pectora terror.

Terta galea, id est, deterfa. Varro: Terta nitet galea. Cc.

Tertiata uerba, adpellantur imperfecta, lapsantia, et cum

pauore nutabunda: quando quis exanimatus non profert uerba integra, sed uix tertia quæq; enunciat, medijs ex perturbatione suppressis. Apulcius libro quinto: Tremens et exanguis colore lurida, tertiata uerba substrepsens, sic ad illas ait.

Tertio, tias, quasi tertiatim facio, siue diuido. Columella libro secundo: Sed iugerum talis ager quatuor operis expeditur. Nam commode proscinditur duabus, una iteratur, tertiatur dodrante, in liram redigitur quadrante opere.

Tertullianus, nomen auctoris, de quo sic Augustinus inquit. Cuius multa leguntur opuscula eloquentissime scripta. Hic (sic eam scripta eius indicat) animam dicit immortalē quidem, sed eam effigiatum corpus esse contendit: neq; hanc tantum, sed ipsum etiam Deum corporeum esse dicit, licet non effigiatū. Nec tamen hinc hæreticus creditur esse factus.

Teruncius, nummus perexiguus, à tribus uncijis.

Tesqua, loca augurio designata. Cicero aspera ait esse, et difficilia. Fest.

Tessaradecas, dis, quaterdena dicitur, à tessera quatuor, et decas decem. Quidam interponunt syllabam Tassaradecas dicentes.

Tessella, et Tesserula, diminutiua sunt à tessera.

Tessellatus, ta, tum, quod tessellis, id est, paruis quadratis lapillis intextum est, ut Pavimentum tessellatum, à tessera, quarum forma quadrata est. Suctonius de Cæsare: Munditiarum lautitiarumq; studiosissimum multi prodiderunt: quamuis tenuem adhuc et oberatum in expeditionibus tessellata et scetilia pavimenta circumtulisse. Vistruius libro septimo meminit pavimentorum tessellatorum atq; scetiliū, scribitq; pavimenta scetilia et tessera struēta, omnes angulos æquales habere debere: et scetilia: quoniam in particulas scetia sunt, ut quocunq; uelis possint circumferri. Erant et Tessellatæ quædam tunice. Plinius libro trigesimo quinto: Zcusis aureis litoris in palliorum tessera intextum nomen suum ostentabat.

Tessera, Latine quatuor dicitur. Vnde et id dicitur, quod omni ex parte quadratum est. Tessera etiam dicuntur, quibus in tabula lusoria luditur. Sunt enim quadratæ, et puncta habent. Et quum iaciuntur, in quancunq; partem incubuerint, immotam habent stabilitatem, τριαρα, id est, quatuor. Cicero in Catone: Nobis senibus ex lusionibus multis, talos relinquunt et tesseras. Hæ alio nomine quadratilia dicuntur: Græcè cubi, ut Gell. et Macrobius. scribunt. Inde cubicum corpus. Talus, est quatuor laterū, et concavus ad similitudinē tali, qui est os in articulo pedis, uentre prominens, concava uerte bra ligatus, quadratus forma, altera parte cōcauus, altera ferè planus. Estq; in posteriori suffragine dūtāt, nunquàm in prioribus pedibus. Nec est homini, aut alijs animalibus habentibus digitos, nec solidas habentibus ungulas, sed tantū bisulcis. Ex iactu talorū uaria puncta fiebant. Nam latus, quo unitas significabatur, Canis siue Canicula adpellatur: in quē, conuerso talo, deponebatur ab eo qui iactauerat numus unus sine aliquo lucro. Idcirco Canis damnoſa uocatur. Ouidius: Quid ualeant tali, quò possis plurima iactu

Figere, damnoſas effugiasq; canes. Eius oppositum Venus dicitur, seu couis: significans septenarium numerum. Et is qui talorum iactu hunc numerum reddidisset, sex lucrificiebat: præterea quicquid esset caniculæ iactu crasum. Alia duo latera, Chius et Senio dicuntur: ternarium ille, hic quaternarium significans. Nam binarius et quaternarius numerus in talis non erat. Chius tres numos lucrabatur, Senio quatuor: ideo dexter, hoc est, felix et propitius dicebatur. Persius:

— Quid dexter senio ferret Scirc erat in uoto. Suctonius de Augusto: Talis iactatis, ut quisq; canem aut senionem mife

zz z rat, in

rat, in singulos talos singulos denarios cōferebat in medium: quos tollebat uniuersos qui Venerem iecerat. Aliæ quoq; in hoc ludi genere differentie fuere. Nam & Voltorios habebant, & Herculem basilicū. Plautus: Talos poscit sibi in manum, prouocat me in aleam, iacit Voltorios quatuor: Talos arripio, Herculem iacto basilicum. Talus, Græcè astragalus: à quo astragalizo, talis ludo. Calculus est is, quem latronem & latrunculum antiqui adpellarunt: iuniores uerò scacum uocant. Martialis:

Hic mihi bissenno numeratur tessera puncto,

Calculus hic gemino discolor hoste perit. Et item:

Insidiosorum si ludis bella latronum,

Iste tibi geminus miles & hostis erit.

Est item Tessera signum bellicum, quod ad pugnam exeuntibus datur, scilicet propter confusionem: quod & symbolum dicitur, ut in bello Marij, Burdeus: in Syllæ, Apollo Delphicus: in Cæsaris, Venus genitrix. Verg. lib. 7. — It bello tessera signum. Liuius lib. 7. Cæteris omnibus tessera dari iubet. Item Tessera, est belli & pacis futuræ signum. Pöponius: Q. Mutius müssus ad Carthaginienses legatus, quum essent duæ tesserae posita, una pacis, altera belli: arbitrio sibi dato utrâ uellet deferre, utranq; susulit, & ait: Carthaginienses petere debere, utram mallent accipere. Ponitur nonnunquam pro signo frumentario, quo exhibito, unusquisq; frumentum pro portione accipiebat à principe: sicut ex more uetusto in patria nostra fieri solitum est ab his, qui pauperum curam habent. Nam erogantur signa quædam plumbea: quibus exhibitis, sigillatim accipiunt certam mensuram farinae, uel panis, uini uel. Sueton. in Augusto: Ac ne plebs frumentationum causa, frequentius à negocijs auocaretur, ter in annum quaternorum mensium tesseras dare destinauit. Iuuenalis:

Summula ne percat qua uilis tessera uenit Frumenti.

Hæc Tessera etiam frumentatio dicitur: præsertim quum frumentum erogatur. Sic etiam dicuntur Tesserae numariae: quibus exhibitis, summa numum præscripta repensari solet. Præterea Tessera seu Tessella, calamus est qui inseritur ramo: quod uerò in terra scribitur, talea uocatur. Plin. Quidam huic generi miscuere fissuram in uitibus, exempta cortice tessella, surculo à latere plano adigendo. Item Tessera, est lignum utrinq; complanatum, in quo numeri describuntur: quod & talea dicitur. Plautus: Suam uterq; tesseram habet, ratio constat. Hoc & Tessera dicitur. Plinius: Frumenti rationem tesserialis ostendebat. Et Tessera, seu Tessera, lapilli sunt, ad conficienda sternendaq; pauimenta. Cicero libro tertio de Oratore: Quæ lepidæ lexes synthesis compositæ, & tesserae omnes, arte pauimento, atq; emblemate uermiculato. Item tessera, figura Geometrica, quæ cubus uocatur: cuius meminit Macrobius libro primo de Somnio Scipionis: Est & in Arithmetica numerus octonarius. Vnde Martianus in Arithmetica. Si tessera tesseram metitur.

Tesserarius, qui tesseram, id est, præceptum ducis, per contubernia militum nunciat.

Tesserarius, a, um, quod ad tesseras pertinet, ut, Ludus tesseraarius.

Tesseredecatitæ, populi hinc adpellati sunt, quod non nisi quartadecima Luna mense Martio pascha celebrabant.

Tessio, sis, si, sum. id est, spolio, nudo. Plaut. in Amphitryone: Illic homo uult me de uno pallio detessere. Verg. — Dum tessit Imaona Halesus. Vbi alij texti legunt, Acneid. decimo:

Testa, frustum uasis fictilis, & cuiusq; lateris. Plinius lib. 35. Si & testæ tuse tertia pars addatur, melior materia erit. Vnde & pro calculis ponitur: quos Græci ostracos dicunt. Testa

quoq; dicitur uas figulinum in igne decoctum: quasi tosta, quod è molli creta fabricata torreatur, deinde coquatur. Tibullus: Pax aluit uites, & succos condidit uinæ,

Funderet ut nato testa paterna merum.

Varro de lingua Latina, Testu indeclinabile pro Testa posuit. A testa, fit Testaceus, cea, ceum, quod ex testa est. Plinius: Insectorum omnium, & quibus testacea operimeta, oculi mouentur. Item Testæ, intelliguntur omnes pisces, qui duriori cortice teguntur. Horatius in Sermonibus:

Sed non omne mare est generose fertile testæ. Testicus, a, um, idem quod testaceus, ut apud Hieremiam prophetam. Vale & accipe lagunculam testeam à senioribus populi.

Testamentarius, ria, rium, quod ad testamentum pertinet.

Vnde Testamentaria tabellæ, & Testamentaria lex, quæ Cornelius dicitur: quæ irrogat poenam ei, qui testamentum uel aliud instrumentum signauerit, scripserit, recitauerit.

Testamentarius, qui testamenta falsa conficit. Cicero lib. 2. Offic. Non de sicarijs, ueneficis, testamentarijs, furibus, peculatoribus hoc loco differendum est.

Testamentum, dictum est, quod sit uoluntatis nostræ quasi testimonium. Vnde & ultima uoluntas adpellatur. Vlpianus: Testamentum, est uoluntatis nostræ iusta sententia, de eo quod post mortem fieri uoluerimus. Et proprie quod perfectum est, Testamentum dicitur. Sed abusiue quoq; Testamenta uocamus ea, quæ falsa, uel iniusta, uel irrita, uel rupta, itemq; imperfecta sunt. In sacris quoq; literis, omne pactum & placitum, Testamentum dicitur: ut in Psalmo, Aduersum te testamentum disposuerunt. Sic Laban & Iacob testamentum fecerunt: quod utiq; & inter uiuos ualeret. Testamentum, uocant prophetae legem, quæ Iudæis data erat: quia nisi testator mortuus fuerit, nec confirmari testamentum potest, nec sciri quid in eo scriptum sit, quia clausum & obsignatum est. Itaq; nisi Christus mortem suscepisset, aperiri testamentum, id est, reuelari, & intelligi mysterium Dei non potuisset. Verum scriptura omnis in duo Testamenta diuisa est. Illud quod aduentum domini passio nemq; antecessit, id est, lex & propheta, uetus dicitur. Ea uero quæ post resurrectionem eius scripta sunt, nouum testamentum nominatur. Iudæi ueteri utuntur, nos nouo: sed tamen diuisa non sunt, quia nouum ueteris adimpletio. Et in utroq; idem testator Christus est: qui pro nobis morte suscepta nos heredes æterni regni facit, abdicato et exheredato populo Iudæorum.

Testatim, aduerbium, significat comminutum.

Testatio, & Testimonium, proprie sunt testium dicta.

Testator, qui testamentum facit, ut est apud Apostolum: Vbi testamentum, mors necesse est intercedat testatoris.

Testatus, qui testamentum condidit, cuius contrarium est Intestatus, qui testamentum non condidit. Vnde & ab intestato dicimus aliquem diem obiisse. Et in significatione passiva Testatus dicitur, apertus, uulgatus, ab omnibus conditus: quod id quasi omnes testentur. Cic. Curioni: Aut certe testatum apud animum tuum relinquam quod senserim. Hinc Testator, Testatissimus. Hircius: Quia notior testatorq; uirtus esset.

Testeus, a, um, idem quod testaceus, ut apud Hieremiam prophetam. Vade & accipe lagunculam testeam à senioribus populi.

Testiculus, quod & Testillor dicitur, significat iumentis maribus foeminas, uel foeminis mares adiuuoco.

Testificor, testimonium dico, ut est illud: Qui testificatus est de filio suo.

Testimonium, quod & Testatio dicitur, testium sunt dicta. Quamquam Testimonium ad absentes proprie refertur. Vnde Callistratus lib. 22. de probationibus & presumptionibus inquit: Item diuus Adrianus Rufino procōsuli Macedoniae

cedoniæ rescripsit, testibus se, non testimonijs crediturum. Et paulò post Gabino in hæc uerba rescripsit. Alia est autoritas presentium testium: alia testimoniorum quæ recitari solent.

Testis, generis cõmunis, qui testimoniũ profert, ab eo dictus, quod tueatur statũ causæ, uel quod ante stet, quasi antestis. id est, ante stans. Hieronymus ad Eustochium, neutro genere iunxit, quum inquit: Nec uerò inanis sopor, aut uana somnia, quibus deludimur. Teste est tribunal illud ante quod iacui: iudiciũ teste est quod timui. Testis uerò pro testiculo masculini generis est: dictus, quod uirilicis testis sit. Verg. - Magnis testibus ista Res agitur. Contestes, qui idem testificantur.

Testiuilicium, uide in dictione Licia.

Testor, stans, testimonium dico. Verg. Testor in occasu uestro. Aliquando testem facio, uel in testimonium adduco, & alterius implorato testimonio adsero. Vergilius:

Vos æterni ignes, & non uiolabile uestrum

Testor numen ait. Interdũ Testari, est precari: quia precando solemus numina adhibere. Plautus: Ipsus tete per superos omnes testatur. Et Testari, testamentum facere. hoc est, uoluntatem supremam testificari: quia in eo testatus est quid uelit.

Vnde Apostolus: Testamentum in morte confirmatũ est: alio qui nondum ualet, dum uiuit qui testatus est. Sciendũ quod à Testor, quando significat testimonium, fit Testificor: quãdo uerò significat testamentũ condo, fit Testator, & Testatrix.

Quando significat precor, fit ab eo Obtestor & Detestor. Huius urbi composita sunt Attestor, quod est, testimonium adduco, confirmo. Vnde Attestata fulgura dicta sunt, quæ iterato fiebant: uidelicet significationem priorum attestantia.

Plautus in Persa: Non ne attestaris? Tuã ne ego causa carni fex cuiquã mortali libero aures atteram? Contestor, testem facio, testem inuoco, uel testificando certifico. Cicero pro L. Flacco: O nox illa, quæ penè æternas huic urbi tenebras attulisti, quum Galli ad bellum, Catilina ad urbem, coniurati ad ferrum & flammam uocabantur: quum ego te Flacce, cælum terramq; contestans. Idem Appio Pulegio: De me tibi sic, contestans omneis Deos, promitto ac confirmo. Aliquando Con-

testari, est contrã testari. Lactantius lib. 7. Sacris literis contestantibus, non resurrecturos esse impios in iudiciũ. Et ratione præpositionis con, potest significare simul testari: sicut & Contestes. Cõtestari licet quid sit, uide in ordine literarum.

Detestor. Obtestor, uehementer precor. Protestor, quod est, cauenda, & quæ fieri non debere, manifeste denuncio.

Testuaceum, qd in testu calido coquebatur. Condimentũ ex uarijs esculetis, à testu, sub quo calido coquitur, ut inq̃t Var.

Testudinatum tectum, quod est deuexũ in quatuor partibus: sicut pectinatum in duas. Vitrũ. lib. 2. Tecta recedentes ad extremos transtra traiciunt, gradatim contrahentes: & ita ex quatuor partibus ad altitudinem educunt medio metas, quas luto & fronde tegentes, efficiunt testudinata tecta.

Testudo, animal quod tarde graditur: & phthysicis, lienosis, caducisq; opitulatur. Dicta Testudo (Varrone teste) quod testa tegatur. Earũ genera sunt marinæ, palustres, terrestres, & lutariæ: quæ in dulci aqua diuersantur. Terrestris limacis, à limo dicimus. Testudo etiã dicitur materia tabulatis contexta, & corijs cilicinis, aut centonibus, & alijs quæ difficulter comburi possunt, cõtectæ. Hæc intrinsecus habet trabem, quæ unco præfigebatur ferreo, & falx uocabatur, ab eo quod incuruata esset, & de muro extraheret lapides. Retro enim ducebatur trabs funiculis suspensa, ut reducta impetuosius feriret. Idcoq; & Testudo dicta, à similitudine reptilis: quod caput nunc exerat, nunc reducat. Silius:

Tandem condensis arcte testudinis armis.

Subduclo Pœni uallo, cæcãq; latebra,

Pandunt prolapsam suffossis mœnibus urbem.

Hoc etiam instrumentum arctem adpellant: ab eo quod aries fronte, id est, capite pugnat. Rursus Testudines dicuntur loca in ædificijs camerata, ad similitudinem aquatiliũ testudinum, quæ duris tergoribus sunt & incuruis. Quæ ideo in templis sic sunt, ut simulachri imago cœli reddat imaginẽ: quod constat esse conuexum. Vergilius:

Tum foribus diuæ media testudine templi.

Hinc & scuta dicuntur Testudines, quæ sint in testudinum modum curuata. Nam in armorum generibus milites plerũq; sumunt ab animalibus nomina. Item Testudo lyra dicitur: quoniam Mercurius citharã de testudine sicca meditatus est. ut Higinus refert. Horatius:

O decus Phœbi & dapibus supremi

Grata testudo Iouis, ò laborum Dulce lenimen.

Testus, stus, tegmen testaceum, sub quo placent & alia coquantur. Cato: In foco calido sub testu coquito leuiter. Dicitur & Testum, siue Testus, sti. Plinius libro trigesimo secundo. Sub æreo testu. Hoc Græci uocant clybanum. Vnde panis testuaceus dicitur apud nos, quem illi clybanitin.

Tetanici, à tetano morbo dicti sunt, quum musculi qui secundum spinam sunt, rigent ita, ut se inflectere non possint. Id quum anterior pars afficitur, ut si mentũ pectori adnectitur, emprosthotonus: quum posterior, opisthotonus, ut si caput scapulis. Quũ uerò ambæ rigent ex æquo, Tetanos uocatur, ut si ceruix recta & immobilis intenditur: etiam si (ut ait Celsus) quidã minus subtiliter & discrete his nominibus utitur.

Tetanothra, eiusdem formæ sunt cuius & psillothra. Sed psillothris ad pilos uellendos, tetanothris ad erugendam extendendamq; in facie cutem utimur.

Teter, trastrum, dicitur quod est malum, fœdum, pollutum, crudele, & insuauetum ad mentem pertinens, tum ad ceteros sensus: ut, Tetra belua, Teterimus hostis, Teterimũ facinus, Teterima mens. Item Tetro aspectu, Tetra uoce, Tetro tactu, Inde Tetrrior comparatiuum.

Tethiopobata, (teste Herodoto) sunt populi in Lybia.

Tethys, tethys, & tethyos. Cœli & Veste filia, coniunx Neptuni, & Nympharũ mater, ut inquit Sallustius: at Ouidius libro quarto Fastorum, uidetur sentire illam fuisse Titani filiam: qui fuit Saturni frater, natu maior. Ait enim:

Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethyn.

Vnde & Oceani uxorem illam fuisse constat: quæ quandoq; pro mari ponitur. Tethys autem maior filia fuit cœli & terræ. Hesiodus in Theogonia:

Τῆς ὅ μιν ἐπλότρετο γένετο κρονὶος ἀγκυλομήτης

Δεινότερετο παίδων.

Thetis uerò, uide suo loco.

Tetra, Græcè, Latine quatuor, à qua dictione multa componuntur.

Tetrachordium, cithara cum quatuor chordis.

Tetracolon, quadrimebris sententia.

Tetradôron, quatuor palmarum, τέρδιον enim palmus. Plinius libro 35. Græci antiqui dôrum palmam uocabant.

Tetraganthium, aranei siue phalangi genus. Cc.

Tetragnathij, sunt scorpiones, à maxillarum numero ita dicti: quas Græci gnathos dicunt. Horum meminit Plin. lib. 10.

Tetragonismus, quadratio.

Tetragonus, penultima correpta, quadrus, quadrangularis.

Tetragrammaton, quatuor literarum. Gramma enim litera dicitur.

Tetralidos, formula incensi, quæ fit ex quatuor pigmentis.

Tetra quatuor, idos formula.

Tetrametrum, penultima correpta, metrum quatuor pedū.
Tetraones, inter genera anserum Plinius lib. 10. enumerat.
Tetrapharmacū, cibi genus, qd' ex quatuor preciosis opso-
 nijs constabat: scilicet phasiano, sumine, perna, & crustulo.
Tetraplasius, quadruplus.
Tetrapolis, dicta est Antiochia regio cognominata, ut in-
 quit Strabo: in qua sunt quatuor insignia oppida.
Tetraptota, quatuor casuum uarietas.
Tetrarcha, qui quartā regni partē detinet. Græcè τετραρχης.
Tetrastichia, ordo ex quatuor.
Tetrasyllabum, quatuor syllabarum, ut imperator.
Tetrici, penult. corr. homines tristes ac seueri, à Sabinorum
 monte tetrico dicti, qui asperimus est. Vergilius lib. 10. Qui
 tetrica horrentis rupes montemq; seuerum.
Tetrinnare, proprium est anatum natantium, ut illud.
 In fluuijsq; natans fortē tetrinnat anas.
Tetro, tras, sædo, seu horridum obscurum/ue facio. Pacuuius:
 Beluarum ac ferarum aduentus loca tetret.
Tettigometra, dicitur cicadarum mater. Sunt enim Tetti-
 gometra, cicadae minores, τήτις Græcè, cicada, & μήτηρ ma-
 ter. Cornucopiæ.
Tettius Caballus, uiri proprium, qui sub Vespasiano &
 filijs claruit: & propter scurrilitatem, à calcitratu, Caballi
 nomen adeptus est. Cornucopiæ.
Teucer, qui & Teucrus, nomen proprium Troianorum
 regis. Quo etiam nomine dictus est Telamonis filius.
Teucer, cra, crum, idem quod Troianus, ut est apud Virgil.
Teuchos, τεῦχος, & Latine uas, instrumentum, uolumen,
 hinc Pentateuchus.
Teudamedus, nomen patris Pelagi, ut inquit Homerus li-
 bro secundo Iliados.
Teumesius, Bæotia exiguus mons. Hinc Teumesius leo: quē
 Hercules adhuc penē puer occidit, eiq; pellem detraxit, qua
 semper postea pro pallio usus est. Cornucopiæ.
Teurion, herba est quæ & tripolion, à Lat. saluica dicitur.
Teuta, regina Illyricorum: quæ ob castitatis meritum meruit,
 ut longo tempore uiris fortissimis imperaret, & Romanos
 sepe frangeret.
Teutates, penultima producta, lingua Gallica dictus est Mer-
 curius: qui ab illis humano sanguine placabatur. Hunc Plato
 inuentorem fuisse Geometriæ & Astronomiæ atque talorum
 scribit. Lucanus libro primo:
 Et quibus immittis placatur sanguine diro
 Teutates, horrensq; feris altariibus Hesus. Lactantius lib. 7.
 Galli Hesium atq; Teutaten humano cruore placabant Deos:
 qui sanè feralis ritus diu similiter apud Italos stetit, qui La-
 tialem Iouem & Saturnum humana placabant hostia.
Teutones, populi sunt quos Almannos uocant. Sic dictus à
 Teutone eorum Deo, quem terra ortum existimabant. Cc.
Teutrania, (ut inquit Plinius libro quinto) Troadis pars est
 in Mediterraneo.
Textechnos, dicitur labefactor suæ artis, ἀπὸ τῆ τέχνης τῆς
 τεχνῆς. Hoc idem significat & Caciz otechnos, ἀπὸ τῆς κακί-
 ας τῆς τέχνης, quod est improbare artem suam.
Texo, xis, xui, xtum, proprie tela struo. Tercunt. in Heautont.
 Textentem telam studiose ipsam offendi-mus. Per translatio-
 nem Texere ponitur pro componere, facere, fabricare, scribe-
 re, colligere: ut historiam, tabellas, & huiusmodi. Hierony. in
 prologo libri Regum: Quamquam diuerso scribantur metro,
 tamen eiusdem numeri texuntur alphabeto. id est, cōponuntur
 uel colligantur. Aliquando pro ornare, proferre, ut neglectū
 crinem more texere, & alia huiusmodi. Huius cōposita sunt

Attexo, quod est adpono. Augustinus libro decimoquinto de
 Ciuit. Nam omnia quæ gesta narrantur, aliquid etiam signifi-
 care putanda sunt: sed propter illa quæ aliquid significant, e-
 tiam quæ nihil significant attexuntur. Contexo, compono,
 coniungo. Vergilius libro secundo Aeneid. -Quum iam hic
 trabibus contextus accernis Staret equus.

Detexo, quod textum erat destruo. Interdum etiam signifi-
 cat ualde texo, finio, perficio. Vergilius:

Viminibus molliq; paras detexere iunco. Nam de, non mi-
 nuentis est, sed augentis, inquit Seruius. Intexo, intus texo,
 innecto, inuoluo. Vergilius lib. 3. Georgic. -Vtq; Purpurea
 intexti tollant aulae Britanni. id est, intus texti. Et libro 2.
 Illa tibi letis intexit uitibus ulmos. id est, innectit. Præte-
 xo, ante texo. Retexo, & Subtexo, quod est iuxta seu sub-
 tus texo. Plinius libro decimo: Quapropter ut ingeniorum
 prædicatorum, ita & reliqua subtextet dissertatio.

Textilis, & hoc **Textile**, penult. corr. quod texendo factū
 est: ut, Textilis corona, & Textilis uestis: ante cuius usum
 fuit nexilis uestitus, ut docet Lucretius, quum ait:
 Nexilis antē fuit uestis quam textile tegmen.

Aegyptij primi inuenerunt textilia.

Textim, aduerbium. id est, texendo.

Textor, & **Textrix**, qui uel quæ textit.

Textricula, diminutiuum est à textrix.

Textrina, penultima producta, locus in quo textitur: quod &
 Textrinum dicitur. Vnde Cicero ad C. Verrē, quod nū-
 la domus in Sicilia locuples fuerit, ubi ille non textrinum in-
 stituerit. Interdum etiam Textrina, dicitur ars seu scientia te-
 xendi. Plinius libro undecimo: Quam non ad hoc uidetur per-
 tinere crebra tapexitas telæ, & quædam politura artis, ipsa
 per se tenax ratio textrina.

Textura, opus siue actus ipse textoris uel textricis.

T A N T E H.

Thalamēgos, penul. prod. θαλαμῆγος, nauis genus. Athe-
 neus: Aedificauit Ptolemæus Philopater nauem etiam flu-
 uialem, quæ thalamēgos uocabatur. Longitudo eius semista-
 dium: latitudo quæ esset amplissima, triginta cubitis: altitudo
 cum suggestu tabernaculi, paulò minor quadraginta cubitis,
 Figura eius, neq; longis nauibus neq; rotundis adsimilis. Hæc
 nauis alijs nominibus dicitur nauithalamus, nauis cubiculata,
 & bucentaurus, & thalamiphora.

Thalamus, penultima correpta, cōiugis utriusq; cubiculum.
 Hinc Epithalamium, carmen nuptiale.

Thalassicus color, qui similis est fluctibus marinis. Græci
 enim thalassam mare dicunt. Plautus: Nescio quis tecum ince-
 dit ornatu quidem thalassico.

Thalassio, carmen nuptiale, ita dictum à uoce quam in nuptijs
 adferebant, quæ erat Thalassius. Lege Liuium. Varro scribit,
 Thalassionem in nuptijs signum esse lanificij. Thalassionem
 enim uocabant quasillum, uas lanificijs aptum. Plutarchus ue-
 rò hanc in nuptijs uocem primò habitam fuisse adfirmat, quòd
 Græci Thalassion lanificium uocant, ea ratione, ut prouoca-
 rentur uirgines ad opera, & potissimum ad lanificia.

Thalassomeli, unguentum quod fit æquis portionibus, ma-
 ris, mellis, imbris: fœtiliq; uase depicato conditur. Cc.

Thalassometra, dicitur maris mensor. Ambrosius libro He-
 xameron: Geometram audiui-mus, thalassometram nunquam
 audiui-mus.

Thales, fuit unus ex septem Græciæ sapientibus: qui eodē tem-
 pore in Græcia fuerunt. Hic obiit quum certamen spectaret,
 æstu ac siti fatigatus. Hic fuit Geometriæ penes Græcos pri-
 mus repertor, & naturæ seu rerum certissimus explorator,
 & astrorum

et astrorum peritissimus contemplator: qui reperisse fertur temporum ambitus, uentorum status, stellarum motus, tonitruum sonora miracula, siderum obliqua curricula, Solis annua reuerticula. Eius illud est: quum forte interrogaretur quid esset difficile, seipsum (inquit) nosse. Illud quoque quum sciscitaretur quomodo optime et iustissime uiueremus: Si (inquit) quæ in alijs reprehendimus, ipsi non faciamus. Hic materiam omnium rerum posuit in humore. Eius discipulus fuit Anaximander: cuius auditor Anaximenes, et Hecateus historicus, æquales ætate Straboni. Dicitur autem Thales, thaletis, et thalis, in genitiuo.

Thalestris, regina Amazonum: quam alij Minithean uocant. Hæc cum trecentis mulieribus occurrit trigintaquinque dierum inter confertissimas gentes itinere facto, Alexandro in Hircania res gerenti: ut liberos ex rege susciperet: et ut uisa esset uterum impleuisse, discessit.

Thali, dicitur in porris et cepis et allio, medij stipites, à θαλαρα, id est, uirescere. Vnde et pro germine arborum ponitur.

Thalia, cum accentu in penultima, una est Gratiarum. Græcè θάλια, à θαλαω germino, uel uiro: quoniam in longum tempus poetarum laus parua uirescat.

Thamnos, Latine arbutum dicunt.

Thanatos, Latine mors. A quo Athanatos, immortalis. Est et Thanatos insula in Oceano Gallico, Britannia (ut Solinus refert) proxima, frumetarum campis felix. In ea nullus anguis uiuere potest. Quin asportatos aliqua terra angues illico perimit. Dicta Thanatos, à morte serpentium.

Thanem, metropolim fuisse Aegypti declarant: in qua Moses multa signa fecit.

Thapsus, insula, decem stadia à Sicilia distans, plana et penitus iacens uersus Syracusas, ut undismersa uideatur. Dicta θαπς, à θαπω, sepelio. Verg. lib. 3. Thapsumque iacentem.

Tharros, urbs est, Cilicia metropolis.

Thasij, populi in Thaso habitantes. Fuit hæc insula aurea uocata, propter aurum quod illic effodiebatur.

Thasiū, genus uini, à Thaso insula maris Aegæi, una ex Cycladibus: quæ à Thaso Phœnicis filio (qui eam incoluit) dicta est: uel à Thasone Neptuni filio. Sic Thasiæ uites: Vergilius libro tertio Georgicorum:

Sunt Thasiæ uites, sunt et Marcotides albæ.

Et Tasia nux, quæ amygdala: à Thaso Thraciæ insula.

Thauma, apud Græcos miraculū et admirationē significat.

Thea, Chironis centauri filia fuit. Quæ quum in monte Pelio sese uenando exerceret, grauida facta, et ob id patris indignationem timens, Deorum miseratione in equam conuersa est, et in cælum translata. Cornucopiæ.

Theatralis, et hoc Theatrale, idem quod Theatricus: seu quod ad theatrum pertinet. Vnde dicimus Theatralia spectacula.

Theatricus, ea, cum, nomen possessiuum. Augustinus libro tertio Confessionum: Rapiebant me spectacula theatrica, plena imaginibus miseriarum.

Theatridion, diminutiuum forma Græca à theatro. Varro libro tertio de Rustica: Inter has exteriores gradatim substructum, ut theatridion auium mutuli crebri, in omnibus columinis impositi sedilia auium.

Theatrum, Latine uisorium à Cassiodoro, speculatorium à Cypriano dicitur, à θέαω, quod est, uideo: quod turba conueniens eminus uideatur et uideat. Est autem edificium, in hemicycli speciem factum, ad uidenda spectacula idoneū. Aliquando tamen ponitur pro spectaculo. Martialis:

Quicquid in Orpheo Rhodope spectasse theatro
Dicitur, exhibuit Cæsar arena tibi.

Aliquando pro multitudinis spectatōe: ut, Magno theatro hæc acta sunt. id est, multis spectantibus.

Thebæi, qui sunt ex Thebis ciuitate Aegypti.

Thebaicæ, seu Thebaides, dicuntur palmæ generosiores. Plinius libro decimoquinto: Crusta Thebanicæ placent succo una et carice. Et alibi: Thebaidis fructus in cados conditur.

Thebais, baidis, et baidos, et hæc Thebaida, dæ, ab aduersatiuo Græco formatum nomen: sicut Persis et Persida. Aegyptij regio à Thebe denominata. Quod nomen potest esse patronymicum à Thebe. Quo nomine etiam adpellatum est Statij opus, in quo de Thebis tractatur.

Thebani, qui sunt ex Thebe ciuitate Bœotiae.

Thebe, bes, et Theba, bæ, et Thebæ, barum. Ouid. de fine titu. Quid refram Asopon quem cepit Martia Thebe.

Statius libro octauo Thebaidos:

Viue superstes ait, diraque ad mœnia Thebæ

Solus abi.

Et libro undecimo:

Aut Danaïs adijce rogos, aut prælia Thebis.

Nomina quarundam urbium: quarum una fuit in Aegypto, à Busyride Aegypti rege condita: quæ Græcè Heliopolis, id est, Solis ciuitas, ambitu centum quadraginta stadiorum, ut refert Herodotus: Vrbs insignis publicis priuatisque edificijs: quam Plinius totam pensilem fuisse scribit: quæ centum portas habuit, in quarum singulis memorantur ducenti custodes excelluisse equis et curribus: subter quam reges soliti erant maximos exercitus armatorum educere, nullo ex oppidamis id sentiente. Iuuen. Atque uetus Thebe centum iacet obruta portis.

Ab hac (teste Plinio libro trigesimo sexto) regio Thebaica Aethiopiæ contermina, cognominata est. A qua et Thebæi cum diphthongo, et fructus palmarum eius Thebaides et Thebaicæ dicuntur à Plinio. Alia Thebe fuit in Bœotia, à Cadmo Agenoris filio condita: quæ Amphion muris ornauit. Bacchi et Herculis clarissima patria: ab Alexandro magno postea euerisa: quæ et Draconigera dicitur: quia à Cadmo cum quinque uiris, ex dracone ab ipso interfecto natis, constructa fuit. Varro tamen libro tertio de Rustica scribit, hæc urbem ab Ogyge edificatam. Ab hac Thebani dicti sunt. Hanc Heptapylon uocat Apuleius: ab eo quod septem portas habebat: inclita duobus ducibus Epaminonda et Pelopida. Hæc etiam dicta fuit Dirceæ, à Dirce fonte. Vnde et à Statio Dirceus ager, Thebanus uocatur. Hinc Pindarus poeta Lyricorum princeps habuit ortum. Bacchus in Aphrica urbem condidit Thebas. Vnde Hieronymus in Commemtorio Epistolæ ad Galatas: Præterea Thebas Libcri, quas in Aphrica condidit: quæ ciuitas nunc Thebestis dicitur. Alia in Theffalia: à qua etiam Thebani et Thebæi. Fuit et Thebe in Italia ciuitas. Fuit et alia Thebe (Homero teste) in Cilicia, Andromaches uxoris Hectoris patria. Vnde Ouidius:

Nec cruciæ minus quam quum Thebana cruentum.

Hæciora Theffalico uidit ab axe trahi.

Alia fuit in Lucania, ab Aonijs colonis condita: quam interijisse autor est Cato. Fuerunt et Thebæ Corsicæ. Est et Thebe nomen uirginis: è cuius gremio geminæ columbæ (ut est in fabulis) quum euolassent, altera ad Hammonis fontem tetendit, et ibidem responsa dedit: altera ad sylvam Dodonæam, ubi futura mortalibus præcinuit.

Theca, uagina, sepulchrum, locus.

Thecla, nomen proprium mulieris sanctissimæ.

Theleboæ, caprearum populi: quos Thelon suo subiugauit imperio. Capræ autem insula est, contra Neapolim sita.

Thelegonus, Ulyssis et Circes filius fuit. Cornucopiæ.

Theligonū, herba habens uuas floribus oleæ similes: sed aliquā

zz 4

to pal

to pallidiores. uide Arsenogonon. Cornucopiæ.
 Thelphissa, fons, cuius aquæ frigus Tiresias uates quum senex potasset, et ferre non potuisset, extinctus est.
 Thelphusa, urbs propè Orchomenum Arcadiæ: à Thelphusa Ladonis filia nomen habens.
 Thelphusium, siue Tilphosium, oppidum est in Bœotia: ubi laudatus Bacchus est à Pindaro.
 Thelypteris, filicis species. Cornucopiæ.
 Thema, matis. Latine positum seu positio dicitur.
 Thembinacia, regio, quæ et Nemea dicitur. Cc.
 Themes, antiquum oppidum Cypri est, in quo repertum primum as, et ab eo sumpsit cognomen. Ouidius de Anu. Lunam deducente Themeseaq; concutit æra. Cc.
 Themis, fuit una ex tribus sororibus Iouis, ex qua Minerva suscepit. Hæc cæli et terræ filia fuit: quæ Iouis nuptias fugiens, ab eo in Macedonia compressa fuit. Hæc Dea putabatur, quæ præciperet hominibus id petere quod fas est. Fuit et alia Themis: quæ alio nomine Carmentis dicta est.
 Themisones, siue Themisonij, populi, à Themisonio Phrygiæ maioris loco propè Liciam.
 Themistius, philosophus fuit temporibus Iuliani apostatæ: à quo etiam prætor Constantinopolis urbis promotus est. Scripsit interpretationem Physices Aristotelis. et libri de Auditu, et Analyticorum, et multa alia.
 Themistocles, nomen uiri Atheniensis clarissimi. Hic quum ab ingrata patria exul factus esset, et à Xerxe princeps exercitus aduersus Athenienses magno cum honore creatus, quum uideret patriæ suæ ingentis cladis periculum imminere, hausto tauri sanguine seipsum interemit: ne aut regi de se merito infidelis esset, non pugnando uiriliter, aut patriæ suæ hostis atque oppugnator uideretur. Vide Plutarchum: Huic (ut auctor est Acmylius) ob res bene gestas nemo præfertur, et pauci pares putantur.
 Thensæ, (ut docet Asconius) sunt sacra uehicula, pompa ordinum et officiorum. Sic dictæ, quod ante eas lintea tenduntur, quæ gaudent manu tangere qui deducant. Vel etiam id est, à re diuina, et sic per th, scribitur. Cicero de Haruspicum responsis. Te adpello Lentule, cuius sacerdotij sunt thensæ, curricula, præcentio, ludi, libationes. Liuius libro quinto: Quæ augustissima uestis est, thensas ducentibus, triumphatibus uel, ea uestiti medio ædium eburneis sellis sedere.
 Theocritus, poëta Græcus: quem Vergilius imitatus est in Bucolicis. Ex Syracusis ortus dicitur.
 Theodectes, nomen philosophi, discipuli Aristotelis: cui oratoriarum artis libros donauit, ut eos tanquam suos ederet. Hic fertur multæ memoriæ fuisse.
 Theodorus, cum accentu in penultima, proprium nomen uiri: quasi donum Dei.
 Theodosius, nomen proprium duorum Romanorum principum.
 Theognis, fuit poëta Græcus, de quo Plato in libro de Legibus, cuius opus incipit: ὁ ἀνὴρ ἄνθρωπος, ὅς ἐστι τῶν τέκνων, οὐκ ἔστιν ὁ δὲ θεὸς, ἀλλ' ὁ ἀνθρώπινος οὐδ' ὁ ἀποπαιδευμένος. id est, O rex Latonæ et Iouis fili: nunquam tui obliuiscor exordiens neq; finiens.
 Theogonius, genitus ex Deo.
 Theoleptus, numine adflatus.
 Theologia, ratio siue sermo de diuinitate.
 Theomachus, pen. corr. Deo repugnans Latine dicitur.
 Theomenia, ira diuina.
 Theon, nomen pictoris Samij, de quo Quintilianus libro 12. de Institutione Orato. Alter mathematicus, qui scribit de spiritalibus ad Ptolemæum astrologum. Alter etiam interpres Apollonij Rhodij.

Theophiles, pius, amans Deorum.

Theophilus, nomen proprium, quo significatur Dei amor.

Theophrastus, philosophus fuit ex Ereisso Lesbii oppido, Tyrannus initio uocatus Hic peripateticorum eloquentissimus doctissimq; fuit: qui ex diuinitate loquendi nomen inuenit. Hic dicere solebat, doctum hominem ex omnibus solum neque alienis locis peregrinum esse, neq; inopem amicorum. Dictus Theophrastus, quasi diuina eloquentia, à θεῷ Deus, φράσις eloquentia.

Theopompus, nomen proprium tragici et oratoris. Quo nomine etiam dictus fuit unus Spartanorum: cuius meminit Quintilianus, et etiam Valerius Maximus:

Theorema, matis, Latine speculatio.

Theoresis, contemplatio.

Theoria, cum accentu in penultima. Latine speculatio et intellectus dicitur. Hinc Theoreticus, speculatiuus. Græce enim θεωρία consydero, contemplor. Ambrosius libro Hexamer. Namq; istarum artium aliæ sunt actiue, quæ sunt in corporis motu, aut sono uocis: aliæ sunt theoreticæ, quæ uigorem mentis exercent. Idem ad Simplicianum: Vbi legis diuinæ præcepta numerauit, atq; adnunciavit populo theorian, postea intelligibilis illius arcæ testimonij, uel candelabri, uel thimiamatis loquuturus, immolauit hostias.

Theos, Deus, à quo multa per compositionem sunt.

Theosebæ, pius, religiosus.

Theosebæ, pietas cultus Dei.

Theotimus, θεῷ Deus, τιμῶ honoro: sic Timotheus, quasi honorans Deum.

Theotocos, Deum pariens, genitrix Dei.

Ther, θεῖς Græce, fera Latine. unde Therodamas.

Thera, insula sub Eubœa iuxta Atticam, de qua Plinius libro quarto: Protinus ab Io abest Thera, uiginti quinque milibus passuum. In ea est Eleusis ciuitas, ut libro tertio Ptolemæus refert. Ab Herodoto Thera ponitur insula libro quarto: quam Iustinus putat Therranem, alij Corficam.

Therambum, urbs est Thessaliæ. Cornucopiæ.

Theriace, siue Theriaca, à qua et Theriaci pastilli nominantur: quod è uiperarum carnibus consistit: aut certè cōtra bestiarum uenena proficiant. Dicta ἀπὸ τῆς θηριακῆς, hoc est, à feris siue beluis, uocitata: quod hæc compositio aduersus omnes beluas uenenatas instituta sit. Admiserunt ei uiperinæ carnes. Hanc uulgus Tyriacam à tyro serpente adpellat.

Therimachus, nomen pictoris insignis, de quo Plin. lib. 35.

Theriotrophion, locus ubi feræ aluntur. Var. lib. 3. de Rust. Sylua erat supra quinquaginta iugerum maceria septa: quod non leporarium, sed Theriotrophium adpellabant falsò.

Therionia, ulcus uirilium, interm et sedis et partium aliarum, multo ac nigro sanguine, mali odoris: atra fit caro, et corroditur. Ex quo nasci quandoq; solet herpes esthiomeneus (ita uocatur ulcus) quoniam serpendo corpus ossa usq; deuorat, inæquale, ac cæno simile.

Therionarca, herba inter magicas. Dicta sic, quod torporis adferat serpentibus: quasi θηρίων βαρχή.

Theristrum, uelamen, uel uestis tenuis, qua utebantur mulieres Palæstinæ. Hieronymus in Gene. Quæ depositis uiduitatis uestibus adsumpsit theristrum. Et apud Esaiam: In die illa auferet dominus ornamentum calciamentorum, et palliola, et linteamina. et theristra.

Thermæ, inueta sunt ad excutiendū de toto corpore sudorē. Sunt enim balnea ea certe loca, quæ aut calentibus aquis, aut ipso sine fornice igni calefacto, lauadi sudandi ue usibus deputata, thermas uocauere. Nam θερμὸν Græci calidum dixerunt à θερμῷ.

à *Theraps* estus. Quæ autem proprie ad sudandum loca habentur, ea Seneca in Epistolis sudatoria nuncupat. Quid (inquit) cum sudatorijs? Omnis sudor per laborē exeat. In quæ uerò descendimus ut lauemur, balneas uocamus, & balnearia. Est & Therme ciuitas in Thracia. unde Thermaicus sinus.

Thermefacio, significat esculentis atq; poculentis ingurgitatis & exhaustis, in thermopolio calefacio. Plautus in Stich. Me Hercule uerò eo quantum potest, iam ne extra cocta sunt quod thermefecerat.

Thermoodon, siue **Thermodon**, Cappadociæ fluuius, quæ est regio Asiatica: ut Plinius, Strabo, & Iustinus tradunt. Iuxta quem olim Amazones condescerunt. Quarum regina (ut Diodorus refert) in ostijs Thermoodontis urbem condidit, Thermiscyram nuncupatam, prius Onyzacham, postea Cæsaream. Est etiam Thermodon oppidum Cappadociæ. A Thermodon fiunt adiectiua Thermodontius, Thermoodontæus, & Thermodontiacus. Vnde pugna Amazonum adpellantur Thermodontiacæ. Propertius:

Qualis amaz onidum nudatis bellica mammis

Thermoodontæis turba lauatur aquis.

Thermopolium, locus ubi calida excitementa & potoria uenduntur. Plaut. in Curc. Tum isti Græci palliati, capite operato, qui ambulant semper, uideas bibentes in thermopolio.

Thermopyle, penultima correpta, mons longissimus: qui incipiens à Leucade, in Occidentem & in Aegæum mare haud longè à Demetriade protendens, fauces habet angustissimas: iuxta quas calidæ aquæ scaturiunt. Ideo à caliditate portarum nomen inditum est. Pylas enim portas Græci nominant: & thermon calidum. Ibi enim sunt (ut inquit Strabo) thermæ, id est, calidæ aquæ, Herculi consecratæ. Liuius libro 36. scribit, iugum Thermopylarum ita mediam Græciam dirimere, ut Apoenini dorso Italia diuiditur. Et quia calidæ aquæ in ipsis faucibus sunt, ideo (inquit) Thermopyle locus adpellatur, nobilis Lacedæmoniorum, aduersus Persas, morte magis memorabili, quàm pugna.

Therodamas, quasi ferarum domitor.

Theromachus, proprium nomen uiri statuarij egregij.

Theron, nomen regis Hispaniæ citerioris: quasi ardens.

Thersilochus, nomen proprium uiri.

Thersites, penultima producta, fuit Græcus quidam uir,

- Quo non deformior alter

Venerat ad Troiam, lingua uerò proteruior alter. Iuuenalis:

Malo pater tibi sit Thersites, dum modo tu sis

Acacide similis.

Thesaurarium, locus in quo seruatur thesauri. Augustinus super Psalmos: Inueniunt numos, & ponunt in thesaurario.

Thesaurizo, zas, thesaurum colloco, repono in deposito.

Thesaurus, & **Thesaurum**, & est (ut Paulus Iureconf. inquit) uctus quædam depositio pecunie, cuius non extat memoria: ut iam dominum non habeat. Sic enim fit eius qui inuenit, quod non alterius sit. Alioqui si quis aliquid lucris causa, uel metus, uel custodiæ, condiderit sub terra, non est thesaurus, cuius etiam furtum sit. Aliquando tamen Thesaurus dicitur, cuius extat memoria, & dominum habet: ut in Euangelio: Vbi est thesaurus tuus, ibi & cor tuum erit. Ponitur interdum pro loco, in quo aurum uel alia preciosa reconduntur, ut est illud. Et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. id est, in capsis uel uasis. Nonnunquam in malum accipitur, ut Plautus in Amphitryone: Qui domum uxorem meam impudicitia impediuit, teneo thesaurum stupri. Idem in Rudente neutro genere, pro auro seu argento posuit: Quicquid inest graue quidem, thesaurum hic ego inesse reor.

Thesbitis, lacus per quem transit Tygris fluuius. Ce.

Theseus, proprium nomen Athenarum regis, Aegæi, & Aethræ filius. Hic uirtutis Herculeæ amulus, post præclara edita facinora, extorris patria factus, in insulâ Syriam nauigauit: ubi perijt, interemptus à Nicomede, uel (ut quidam uolunt) ex loco edito post coenam decambulando delapsus. Primus instituit Athenis panathenæa. hoc est, communem celebritatem in honorem Minervæ: quæ Græcè Athena nominatur. Idem in Isthmo funebres ludos instituit. Huius gesta, natales, et obitum, scripsit Plutarchus. De quo scripta fabula est, nomine Theseis. Hinc illud Iuuenalis. -Rauci Theseide Codri.

Thesiphone, uide retro Tisiphone.

Thesis, Latine positio, figura quæ distinguit sensus orationis per commata. id est, subdistinctiones, quas nos uirgula signamus: per cola, id est, membra, nos duobus punctis: per periodos, id est, terminos, finita sententiâ, puncto. Dicta positio, uel positura: quia punctis positis, conuenientes denotat sensuum partes. Vel quia ibi uox pro interuallo dictionis deponitur.

Thesimophoria, id est, Cerealia. Latine sacra Cereris: quæ Græcè dicitur Thesimophora, quasi legisera. Prima enim Ceres leges inuenisse proditur: quia ante frumentum inuentum homines sine lege uagabantur, & ex agrorum diuisione primo nata sunt iura. Ouidius:

Prima dedit leges, Cereris sunt omnia munus.

Græci *θεσμοφώρα* legislatorem adpellant, & legisrum.

Thespiæ, oppidum liberum in Bœotia, ad radicem Parnasi, ut inquit Plinius: uel (ut Strabo inquit) Heliconi proximum.

Thespias nobilitauit, Praxitelis Cupido à Glycerio meretrice ibi consecratus. Hinc Thespiades dictæ sunt Musæ seu Nymphæ Thespias incolentes.

Thespici, populi sunt Græciæ.

Thessalia, regio Græciæ, quæ sub Attica olim comprehendebatur: ex una parte Bœotiam, ex altera Macedoniam habens. Prius Aemonia, ab Aemone rege, & Pelasgis, & Conargo, atq; Hellas dicebatur. unde reges Hellenes: ut Plinius libro quarto refert: Dicta Thessalia, à Thessalo Aemonis uel Iasonis & Medæ filio. Hanc Homerus Argopelagicon nominat. Et Strabo lib. 10. scribit, dictam fuisse prisca seculis Pyrrheam, à Pyrrha Deucalionis uxore. In hac natus est Græcus rex: à quo Græcia. Ibi Deucalion cum uxore Pyrrha, quorū tempore (ut inquit Aristoteles) ingens imbrium illuuiis maiorem partem populorum Thessaliæ absumpsit: paucis, qui ad montium culmina sese receperant, conseruatis. Inter quos Deucalion Parnasum petierat: ratibusq; ad se confugientes per summa Parnasi iuga benigne fouebat. Propter quod dictus est genus humanum reparasse. Huius scilicet Thessaliæ, à mari & Thermopylis est littus, usq; ad Penei eruptionem, & extrema Pelij. Dicta quoque fuit Pharsalia, Macedonia, Emathia, & Campi Philippici. In Thessalia sunt montes uigintiquatuor: quorum nobilissimi Picria, parens domusq; Musarū Pelion, & ossa gygantum bello memorati. Item Pindus, & Othrys Lapitharum sedes. Item Olympus: Flumina in ea (ut scribit Herodotus) sunt Apidanus, Enipeus, Onochonus, Pamisus, Pencus, & Phœnix. A Thessalia fit Thessalus, la, lum, penultima correpta: & Thessalicus, ca, cum.

Thessalonica, penultima producta, urbs metropolis Macedonia: à qua Thessalonicensis dicti sunt populi. Hæc fuit patria Theodori Gazæ, qui ætate nostra in utraq; lingua doctissimus habitus est. Qui è Græco in Latinum, librum de animalibus Aristotelis traduxit: & alia multa opera edidit.

Thesstor, fuit uir Troianus, Calchantis pater.

Thetis, nomen proprium mulieris, de qua Verg. in Bucol. Thetis,

Thetá, nomen est literæ Græcæ: quæ uim detinet th, adspirati.
Thetis, tidis, Pelei Theſſaliæ regis uxor, Nerei marini Dei fi-
 lia, & Achillis mater. De nuptijs huius Lucianus facit pul-
 cherrimum dialogum. Cuius uerba Græca ponam, multorum
 loco Latinorum. Ἐὶ δ' αὖτε Γαλήνη, χθρὶς οἶα ἐπὶ νηυσὶν ἢ ἔρις παρὰ τὸ
 δῖον. Et subdit. ἐνέβαλεν ἔς τὸ συμπόσιον μῦθον ὁ πύργιστος
 χρυσῆρ' ὄλβον, ὃ Γαλήνη, ἐπεγείραστο ὃν, ἢ καλὴ λαβέτω, κυλινδρούμενον
 ὃ πέτο, ἵασις ἐξ ἐπιγῆδος, ἥκε' ἐνθάδε ἤρατε καὶ Ἀφροδίτη, καὶ Ἀθήνη, κατε-
 κλίνοντο, καὶ περὶ δὲ Ἑρμῆος ἀνελόμηνον, ἐπελίζατο τὸ γάρμα μῦθον.
 id est, Vidisti o Galene, heri qualia fecit Contentio ad cœ-
 nam. Et subdit: Iniecit in conuiuium pomum quoddam ele-
 gans, atque adeo aureum prorsus o Galene. Porro huic inscri-
 ptum erat: Formosa accipiat: Volucubatur autem hoc, sicuti
 de industria fit: uenitq; deinde Iuno, Venus, atque Minerva,
 ac discumbebant. Verum ubi Mercurius accipiens, legisset
 quæ inscripta erant.

Theucitis, iunci species in Nabathea crescens, rotundus ui-
 nose mordacitatis ad linguam. Cornucopiæ.

Theumēsus, penultima producta, mons Bœotiae, à quo leo
 Theumesius dictus, inaudita magnitudinis, qui omnibus ter-
 rori erat, quem Hercules adhuc penè puer occidit, eiq; pellem
 detraxit, quæ postea pro pallio semper usus est. Est etiam hoc
 nomine fluuius, & regio, & paruulum oppidum in Thebanis
 finibus. Hic leo à Ioue in cœlum translatus dicitur, ut gloriæ
 Hercules consulcret, qui cum inermis occiderat.

Theutōni, penultima correpta, populi Germaniæ: qui &
 Theutones, & Theutonici dicuntur. Lucanus libro sexto:
 Cantaber exiguis, & longis Theutonus armis.

Hi (ut Pomponius scribit) loca incolunt propè mare Adaciū.
 Hi, duce Theutolocho, Romanorum fines inuaserunt: quos
 Marius deuicit.

Theutras, fuit Cilicum ac Myſorum rex, à quo Theuthra-
 nia regio: & Theuthrana urbs iuxta Pergamum.

Thiriomachus, unus ex filijs Herculis, ex Megara Crcon-
 tis regis Thebani filia. Cornucopiæ.

Thlalias, dicitur qui habet testiculos attritos.

Thoa, fuit una ex Nymphis, filia Oceani & Thetyos.

Thoas, antis, fuit rex in Taurica regione. De quo Ouidius
 libro tertio de Ponto:

Regna Thoas habuit Mæotide clarus in ora,

Nec fuit Euxinis notior alter aquis.

Alter rex Lemni fuit, Liberi patris filius, & pater Esiphy-
 les. Fuerunt & alij hoc nomine.

Thoes, sunt lupi (ut libro octauo testatur Plinius) quos Soli-
 nus in Aethiopia nasci tradit. Arrianus ait, Thoa esse tigrim
 Indicam.

Tholos, Græca dictio, qua significatur ueluti scutum breue,
 quod modo in tecto ponitur: in quo trabes cœunt, & ad
 quod dona suspendi consueverunt. Vergilius libro nono:

-Si qua ipse meis uenatibus ausi,

Suspendi ue tholo, aut alta ad fastigia uexi.

Quidam accipiūt Tholum pro testudine alicuius ædificij: si-
 ue pro domo rotunda. Ouidius libro sexto Fastorum:

Mox didici curuo nulla subesse tholo.

Thomas, nomen Hebraicum, uiri proprium.

Thon, thonos, fuit primus qui apud Aegyptios medicinam in
 artem redegit. Alter fuit rex Canopi.

Thonia, urbs est & caput Gebanitarum: distatq; à Gaza no-
 stri littoris Iudææ oppido, mille quingenta triginta septem mi-
 lia passuum. Cornucopiæ.

Thonius, unus ex Centauris, Ixionis & Nubis filius. Cc.

Thoon, per geminum oo, fuit uir Troianus.

Thoota, Phorci filia: ex qua Polyphemū Neptunus genuit.

Thoracatus, qui thorace indutus est. Plinius libro trigesimo
 quinto. Parrhasius pinxit Nauarchum thoracatum.

Thorax, Latine pectus. Vnde & munimentum, siue lanceum
 siue ferreum, quo pectus protegitur, Thorax adpellatur. Sta-
 tius libro Thebaidos: -Propugnat pectora thorax.

Iulius Pollus scribit Thoracem esse, quicquid anterioris dun-
 taxat partis à collo usq; in coxendicem protenditur: quæ con-
 ficiunt crates costarum. Qui & ὄλμῳ, hoc est, mortarium di-
 citur. Medici tamē in refectionibus humani corporis, Thora-
 cem accipiunt inane quiddam in pectore, extremas costarum
 partes utrinq; contingens. Vnde legimus Plinium dicentem:
 Thoracis uitia purgat, quæ uidelicet intra septa pectoris con-
 tinentur. Et Corn. Cels. docet, Thoracē tussi obnoxium. Am-
 brosius lib. Hexameron accipit pro ea parte in quam alimēta
 recipiuntur, ait enim: Thorax ut suscipit alimēta, ita superflua
 ciborum & succos salubres sanguinemq; discernit. Iuuenalis
 pro tunica quæ tantū pectus tegit: cuiusmodi infantes gestare
 moris est, posuit, quum dixit: -Viridem thoraca iubebit.

Suetonius de Angusto. Hyeme quaternis cum pingui toga tu-
 nicis, & subuculæ, thorace lanco, & fœmoralibus, & tibiali-
 bus munebatur. Est etiam quando Thorax turrim significet:
 & est generis masculini. À cuius adcusatiuo Græco θώρακα
 quidam hæc Thoraca, cæ, declinant. Vnde Thoracatus.

Thous, fuit unus ex principibus Troianis.

Thrace, ces, & Thraca, cæ, & Thracia. Europæ regio, inter
 partes Scythiæ posita, Macedoniam sequens: quæ à Septen-
 trione Istrum habet, ab Oriente Pontū, à Meridie Aegæum
 mare. Olim Scythion: postea Thraciæ, à Thrace Martis filio,
 seu ab asperitate dicta. Græcè enim θραξὶ asperū dicitur. Est
 enim regio (ut Pomponius scribit) nec cœlo nec solo tractabi-
 lis, & (nisi qua mari propior est) infœcunda frigidaq;. Habet
 feros homines, aspero cultu. In ea sunt urbes celebriores Apol-
 lonia, Enos, Nicopolis, Bizantium, Perinthos, Lysimachia,
 Calipolis. Amnes sunt Hebrus, & Nestos. Montes, Hemus,
 Rhodope, & Orbelos. À Thracia sunt adiectiua Thrax,
 Thracus, Thracius, & Thracensis. À Thrax fit fœmininū
 Thressa, uel Thraissa, diuisa diphthongo: & adiectiuū Thra-
 icus, & Thracius. Item à Threix, quod Thracēsem indicat,
 fit fœmininum Thressa, & Threissa: & adiectiua Threicus,
 Threicius. de quibus habentur exempla apud poëtis.

Thrasceas, uentus: qui & Thraceas & Thrascias dicitur.
 Aristoteles: Post Argesten uentum stat Thrasceas. Spirat in
 ter Septentrionem & Occasum solstitialem.

Thraso, nomen uiri proprium apud Terentium.

Thrasumēnus, penultima producta, lacus in agro Perusia-
 no: quem semel totum arsisse scribit Plinius libro secundo: De
 hoc Ouidius libro sexto Fastorum:

Sunt tibi Flaminius Thrasumentaq; littora testes. Dictus à

Thrasumeno puero, quem Aegyla Nympha rapuisse dicitur.

Thrasus, nomen uiri: quod apud nos fiduciam significat, quæ
 Græcè θράσος dicitur,

Thrasylbulus, uir Atheniēsis, de quo Acmylius Probus ait,
 quod si per se uirtus ponenda sit, dubito an hunc primum o-
 mnium ponam. Illud sine dubio, neminem huic præfero fide,
 constantia, magnitudine animi. & amore in patriā. Hic Athe-
 nas à triginta tyrannis oppressas, in libertatem redegit. Fuit
 & alius, Myleſiorum tyrannus.

Thrasyllus, nomen uiri proprium, & Latine dicitur temera-
 rius, audax.

Thrasymedes, fuit filius Nestoris.

Threnodia, cantus lugubris.

Threnos,

Threnos, generis neutri, Latine dicitur lamentum quod in funeriis fit. Quo primum Simonides usus est apud Græcos, ἔσθ' ὅτι enim planctus dicitur.

Thronus, à nostris sedes siue solium dicitur. Quamvis in scripturis sacris Throni quandoque non pro cathedris, sed pro uirtutibus aliquibus in cœlestibus, in quibus Deus semper sedeat: quasi in quadriga sua ponatur.

Thrulla, & **Thrullisso**, *fas*, uide infra in dictione Trulla.

Thryallis, genus herbe, quæ hodie in Ethruria uocatur sthrela. Ceteri eam bibinellam rusticæ uoce dicunt.

Thryius, uitis, urbs in Helide. à Thryiunte Atheniensi conditore dicta. Est & fluius Helidis, qui in Alpheum decurrit, de quo Homerus libro secundo Iliados meminit.

Thryps, tineæ. ἀπὸ τῆς ἐσθ' ὅτι, quod significat terere. id est, frangere.

Thucydides, *dis*, & *da*, proprium nomen historici Greci.

Thule, insula Oceani, inter Septentrionalem & Occidentalem plagam, ultra Britanniam & Orchadas. Solinus: Multæ & aliæ circum Britanniam insulæ: è quibus Thule ultima. Ultra Thulas accepimus pigrum & concretum mare, à Græcis ὅδ' ἄρ'.

Thunnus, per duplex *nn*, nomen piscis.

Thurini, populi sunt, quos Plinius in tertia Italiæ regione collocat.

Thurinum, oppidum inter duos annes Cratim & Sybarim: ubi Herodotus condidit historiam.

Thurinus, genus est piscis marini.

Thurion, ciuitas fuit in sinu Tarentino: quæ (ut quidam putant) etiam Thurana uocatur.

Thus, & **Thuscia**, uide in dictione Tus.

Thussagetæ, populi: de quibus Pomponi. Thussagetæ Turcæq; uastas solitudines occupant, alunturq; uenando. Idem Thysagetæ adpellantur.

Thyæum, electri species: à Scythis sacrum (uel melius dæcrum) dictum. Cornucopiæ.

Thyamon, mons in Thraciæ regione.

Thyanas, fluius (ut Thucydides ait) qui Thesprotidem Cæsarinamq; discriminat.

Thyas, Bacchi sacrificula.

Thyasus, saltatio & chorea dicitur, quæ Baccho exhibebatur, à θυῶν sacrificio. Vergilius:

Instituit Daphnis thyasos inducere Baccho.

Thyella, à nostris procella dicitur, ἀπὸ τῆς θυῶν dicta, quod impetum facio significat, & θυῶ uoluo: quod cum impetu omnia uoluat. Poniturq; ab Homero pro una harpyiarum.

Thyestes, fuit filius Pelopis, ex Hippodamia, et Atrei frater, ac Tantali nepos, de quo poëta scripserunt. Inde Thyestæus, æa, stæum. Ouidius libro decimoquinto Metamorphoseos: Ne ue Thyestæis cumulemus uiscera mensis.

Thyia, nomen cuiusdam mulieris: quæ prima Liberi patris iniuncta sit orgijs. À qua Thyiade, & Thyiæ.

Thymallus, genus piscis preciosi, de quo Ambrosius libro Hexa. Neq; te inhonoratum nostra persecutione thymalle dimittam, cui à flore nomē inoluit, seu Ticini unda te fluminis, seu amœni Atheis umbra nutrierit, flos es. Quid specie tua gratius? Quid suauitate iucundus? Quid odore fragrantius? Quod mella fragrant, hoc tu corpore tuo spiras.

Thymbra, genus herbe aromaticæ, abundans in Phrygiæ: quam thymalem uocamus. Vergilius libro quarto Georgic. -Et grauius spirantis copia thymbræ.

Herba hæc est calida & sicca, & Latine dicitur saturcia, à Satyris: quod sint in Venerem nimis hæc animalia prona.

Thymbræus, Apollo dictus est, ab agro Troiæ uicino, thym

bræ pleno: in quo eius est & nemus & templum. Sanè per æ, scribitur, quia à θυμῶν. In deriuatione enim η, in diphth. sæpius mutatur, ut αἰτὼν ætneus, δίκη dirceus, χρεῖν cretus. Vel Thymbræus, quasi τὸ θυμῶν. hoc est, inbreis excitans.

Thymbrara, ciuitatis nomen, à qua Thymbræenses, & Thymbraræi, secundum pactola adpositi.

Thymbrius, (autore Stephano) fluius apud Thymbræ fuit.

Thymèle, pen. corr. nomen mulieris: quæ prima saltationem in scena docuit. Græci Thymelen scenâ uocant. hoc est, eam theatri partem ubi gestiunt histriones. Martialis:

Qua thymelen spectas derisoremq; Latinum.

Suidas scribit fuisse aram in theatris Thymelen.

Thymelici, ludij, histriones. Vnde à Victuino dictum est. Scenici et Thymelici Græcè separatim nominantur. In Decreti, distinct. ultima de Consecratione, sacerdotes admonentur de conuiuio surgere debere, antequam thymelici ingrediatur.

Thymiamata, matis, odor suauissimus, thymi naturâ referens. Hoc incendebatur in sacrificijs: adpellabantq; Græci thymia teria, uasa odorum, quæ maiores nostri acceras dixerunt.

Thymos, Græcè θυμός, Latine exardescencia.

Thymus, & **Thymum**, herba apibus gratissima. Verg.

Dumq; Thymo pascentur apes, dum rore cicadæ. Macer:

Si desit thymus pro thymo ponere thymbram

Præcipiunt medici.

Sunt autem Thymi duo Genera, album scilicet & nigrum.

Vnde Bithymum mel, quod ex utroq; thymo collectum est. Et Thymus (ut inquit Iulius Pollux) uerrucula est Aegyptiæ fabæ magnitudine, scabra, & subrubens sanguine: cuius summa pars (ut Celsus inquit) florē thymi representat, in genitalibus sede feminibus palmis, & inferioribus pedum partibus.

Thyoncus, cognomē Bacchi, qd' à θυῶν pro sacrificio deductum putat: quod illi adhuc inter humanos uersanti sacrificaretur.

Thyre, ciuitas Messeniorum. Sed diuus Augustus Lacedæmonijs adscripsit: quod Messeni cum Antonio sensisse uiderentur. Papi. Et Lacedæmonium Thyre lectura cruorem.

Hinc Thyreatica Spartanorum corollæ, quædam adpellatæ.

Sciendum est, Thyre numero plurali genere neutro, per synæresin offerri, θυρεῶν & θυρη: etiam si numero singulari Thyrea quoq; dici potest. Strabo Thuriam adpellat. Est & Thyreum oppidum in Arcadia. Thyre etiam Græcè, Latine ostia dicuntur, à quo Thyridion, ostiolum.

Thyricos, populus in Attica regione, ex Acamanteide tribu. autor Strabo.

Thyrsis, nomen pastoris proprium.

Thyrus, uirga et caulis cuiuslibet herbe, præsertim lactucæ.

Plinius: Inuentum omnibus thyrsos uel folia lactucarum prorigare urceis conditos, ac recentes in patinis. Idem: Folia lactucæ tosta thyrsusq; ex aceto bibuntur. Alij accipiunt Thyrsum pro hasta aculeata, hederis obiecta: quas in in Orgijs Bacchiis quatiebant. Tacitus: Messalina crine fluxo thyrsum quatiens. Scribit Diodorus, Dionysium in exercitu habuisse mulieres thyrsis armatis. Et Macrobius ait Liberum patrem tenere thyrsum, quod est latens telum, cuius mucro hedera lambente protegitur. Vnde Thyrsigerus dictus est Bacchus.

Seneca in Medea: Candida Thyrsigeri proles. Lucretius accipit Thyrsum pro furore, seu ardore & instinctu, quum ait: Percussit thyrsos laudis spes magna meum cor.

Thysagetæ, populi fuerunt in Scythia, ultra Sauromatis. In horum agro sunt quatuor flumina: uidelicet Lycus, Oarus, Tanais, & Syrgis.

Thysbe, Ibes, uel Thysbes, Ibe, nomen puellæ Babylonicæ, de qua Ouidius.

T A N T E I.

Tlāra, penultima producta, generis fœminini, ornamētum capitis Persicarum prius mulierum: quo postea usi sunt reges & sacerdotes. Iuuenalis: —Et Phrygia uestitur buc- catiara. Vergilius per usurpationem dixit. Sceptrumq; sacerq; tiaras. Hieronymus ad Fabiolam: Quartum est ge- nus uestimenti rotundum pileolum, quasi sphaera media sit di- uisa, & pars altera ponatur in capite: hoc Græci & nostri tiaram, nonnulli galerum uocant. Non habet acumen in sum- mo, nec totum usque ad comas tegit: sed tertiam partē à fron- te inopertam relinquit: atque ita in occipitio uita constrictus est, ut non facile labatur ex capite.

Tiatura, urbs in Mysia, ad sinistram Caici fluminis partem: quæ fuit una ex septem ecclesijs, ad quas Ioannes apostolus scripsit Apocalypsim.

Tibareni, (ut Herodotus libro tertio testatur) fuerunt popu- li Scythici in Asia, de quibus Hieronymus: Tibareni (inquit) quos dilexerint senes suspendunt in patibulis.

Tibia, proprie os crucis oppositum suræ. Item instrumentum musicum, quo tibicines canunt. Sic dicta, quod primò ex gruū tibijs facta sit: à quibus nomen habet, quum ex harundinibus facta sit. Horatius:

Tibia non ut nunc orichalco iuncta tubæq;.

Tibialia, substantiuum, dicuntur uelamenta tibiarum. Quin etiam arma quibus crura muniuntur, Tibialia uocantur. Suetonius de Augusto: Hymne quaternis cū pingui toga tunicis, & subuculæ thorace lanco, & fœminalibus, & tibialibus mu- niebatur. Paulus Iureconsultus: Si tibiale uel humerale niles alienauit, castigari uerberibus debet.

Tibialis, & hoc Tibiale, qd' est idoneū ad tibias faciendas. Plin. Tertia harundo est tibialis calami, quā auleticon uocat.

Tibicen, penultima producta, qui tibia canit. Dicitur & Ti- bicina fœm. gen. Gellius: Fœminas etiam tibicinas in exercitu habuit. Martialis: Ebria nos madidis rumpit tibicina buccis. Et Tibicines in edificijs adpellantur colūnellæ, quibus rustici testæ sua fulcire solent, à similitudine tibia canentium: qui ut cantantes sustinent: ita illi edificijs testæ. Nec habet in hoc significato nisi ablatiuum in singulari. Iuuenalis: Nos urbem colimus tenui tibicine fultam.

Quicquid etiam in sustentaculum alterius ponitur, Tibicen dicitur. Ouidius libro quarto Fastorum:

Hec modò uersabat stantem tibicine telam.

Vnde Vergilius, per translationem, sua hemistichia Tibici- nes uocauit. Ipse quoque particula quibus uersus replentur, Tibicines à Grammaticis adpellantur. Vergilius:

—Sic fortè precatur. Nam fortè uacat.

Tibin, inquit Origenes super Exodum, esse genus tegminis, ex uirgis aut ex papyro contextum, uel etiam ex arborum cortice formatum: intra quod Moses expositus fuit.

Tibisis, fluius in Scythia, ut autor est Herodotus lib. 4.

Ticinus, fluius Insubriae in Eridanum fluens. À quo Tici- num urbs: quæ nunc Papia dicitur, insignis diui patris nostri Augustini corpore: Srenus penult. huius nominis corripuit, quum ait: Alia præcepit Ticini sententia necli.

Tigillus, diminutiuum à tignus. Tigillum, à tignum: sicut si- gillum à signum.

Tignarius, faber, non solum is qui tigna dolat: sed etiam qui Solaria lignea, hoc est, qui trabes ceteraq; ad tabulata do- mus utilia, & omnis qui ædificat, intelligitur, inquit Caius.

Tignus, masculini generis, & Tignū, neutri, trabs qua uarie disposita domus extruitur. Et proprie cui supponitur testū, à tegendo nomen deductū. Et Tigni nomine omne genus ma-

terici, ex qua ædificia constant, cōtinetur. Sed & in uincis Ti- gui adpellatiōe omnia uincis necessaria cōtinentur: ut puta per- ticæ, pedamenta. Hinc Contigno, gnas, quod est, tignus testum iungo. Plin. lib. 10: Alexandri magni classium præfecto prodi- dēre in domibus fores maxillis beluarum, scilicet balenarum facere, ossibus testæ contignare: ex quibus multa quadragenū cubitorum longitudinis reperta. Contignatio, textura ipsa trabium ac tignorum: Coassatio uero assium dicitur.

Tigrane, urbs in Media regione.

Tigrānes, nis, & Tigranæ, penultima producta, proprium nomen regis Medorum, seu maioris Armeniæ. Lucanus libro secundo: Tigranemq; meum nec Pharnacis arma relinquo.

Tigris, animal uelocissimum, & truculentum, à uelocitate no- men trahit. Nam Medi Tigrim sagittam adpellant. Abundat Hyrcania tigribus. Vergilius:

—Hyrcanæq; admorunt ubera tigres. Arrianus (qui res ge- stas Alexandri condidit) Tigrim feram Indicam non cam esse uoluit, quam uulgo Tigrim nominat, sed hanc esse thoā: Ti- grim uerò, equi magnitudine. Flumenq; magnum Tigris etiā adpellatur, propter uelocitatē: quā (inftar bestię) nimia perni- citate decurrit. Hic de paradiso exiens (iuxta scripturæ fidem, pergensq; contra Assyrios, post multos circuitus (Iosepho teste) in mare rubrum defluit. Solinus Tigrim fluium in Ara- menia caput attollere dicit, in loco edito, ex lucido conspi- cuoq; fonte: nec ab exordio statim totū esse, sed primò pigrè fluere, nō cum suo nomine. At quum fines Medorum inuectus sit, Tigrim statim uocari, Arctusam lacū influere grauiā pon- dera sustinentem: cuius pisces nunquā se aluo tigridis immi- secant: sicut nec annici stagnum attingāt Aretusæ. Mox Ara- bas præterfluens, Mesopotamiam amplectitur: & Hidasperm accipiens Euphratemq; defertur in sinum Persicum. A Ti- gri fluuii dicti sunt Transtigrisani, qui trans Tigrim habi- tant: sicut Transpadani. Et tam pro fluuiio quā pro animali, tigris, uel tigridis genitiuum facit.

Tigurini, populi Germaniæ: qui quartam Heluetiæ partem continebant.

Tile, nomen duarum insularum: quarum una est in Oceano in- ter Septentrionalem & Occidentalem plagam, ultra Britan- niam: quæ ultima fuit ex cognitis à Romanis. Vergilius lib. 1. Georg. —Tibi seruiat ultima Tile. In ea solstitio æstiuo nullas esse noctes Plinius tradit: ecōtrario (ut Solinus refert) brumali solstitio nullus penè dies. Ultra eam pigrum & con- cretum mare esse ferunt. Altera in Aphrica cōtra sinum Car- thaginis. Sunt tamen qui scribant Tyle per γ, ψilon.

Tilia, arbor, quam Græci phyllira adpellant: quamuis ex alijs arboribus Tiliæ dicantur. Nam de interioribus corticis ulmi tunicis, è quibus uincula, tiliæ uocantur. Vnde Plinius de ul- mo differens: Corticis (inquit) interior tilia leptas sedat. De arbore tilia, Vergilius lib. 2. Georg.

Nec tiliæ leues, nectorno rasilæ buxum.

Hinc Tiliaceus, cca, um, Vnde Fasciæ tiliacæ. Iulius Capito- linus de Antonino Pio: Quum senex (inquit) & longus esset, incuruareturq; tiliacis tabulis in pectore fasciatur.

Tilium, urbs littoralis à latere Occidentali Sardinie

Tilos, insula est (ut scribit Plinius lib. 6.) cum oppido eiusdem nominis in mari Indico, celeberrima plurimū margaritis. Ipsa fert palmas, oleas creat, uincis abundat. In ea omnis arbor nun- quā folijs spoliatur. Mons Caucasus non longè ab ea inci- pit: qui maximā orbis partē perpetuis iugis penetrat. Eadem insula habet lanigeras arbores (ut scribit Plin. lib. 12.) quæ co- tonci mali amplitudine cucurbitas ferūt: et maturitate nuptæ, ostendunt lanuginis pilas, ex quibus uestes preciose fiunt.

Timæus

Timæus, nomen proprium philosophi Locrensis: cui diuinum illud opus Plato inscripsit, in quo de rerum creatione disserit: quod Cicero postea Latinum fecit.

Timagoras, nomen philosophi: de quo fit mentio apud Ciceronem.

Timantes, nomen pictoris celeberrimi, Parrhasij æmuli. Inter eius uerò ingenij monumenta, Iphigenia oratorum laudibus celebratur.

Timarchides, nomen uiri proprium. Compositum ex *τιμή* qui est honor, & *ἀρχή* principis. Facitq; in genitiuo *timarchidis*, & *timarchidæ*.

Timæus, pen. prod. nomē fluminis iuxta Aquileiā: qui è montibus delatus, decedit in profundū: deinde infra terram absorptus stadijs circiter triginta & centum crumpit in mare.

Timens, & **Timidus**, sic differunt: quia Timens ex caussa ad tempus timet: Timidus uerò semper timet.

Timeo, mes, mui, uarijs modis cōstruitur. Dicimus enim: Timeo te tanquā inimicū, Timeo tibi tanquā amico, ne quid mali tibi accadat. Teren. Pamphili uitæ timeo. Timeo mihi abs te. Idem: Hec mihi timeo à Chryside. Inuenitur etiā cum ablatiuo mediante de. Ouid. lib. 4. Fast. Nec timui de morte, tamen metus abstulit. Itē dicimus: Timeo furē tauro. Iuena. — Quum furem nemo timeret. Caulibus aut pomis. & Timeo mihi abs te mortem. Sciendum est hoc uerbum Timeo idē efficere, uel cum negatione uel sine ea. ut, Timeo ut moriatur, & Timeo ne moriatur. Hoc idē facit metuo, uereor, & huiusmodi. Composita sunt Extimeo, quod est ualde timeo. Plaut. in Cist. Extimuit tum illa. Hinc Extimesco. Cicero in Cato. Quod igitur adulescētes & hi quidē nō solū indocti, sed etiā rustici cōtēnunt, id docti senes extimescunt. Pertimeo, similiter ualde timeo. Idem lib. 2. ad Heren. Defensor si pertimuerit magnitudine periculi, non conscientia peccati cōmotū se esse dicet. Si non pertimuerit, fretum innocentia negabit se esse cōmotum. Hinc Pertimesco. Laet. lib. 3. Quare non est quod philosophis tantum honoris habeamus, ut eorum eloquentiam pertimescamus. Hieronymus huic uerbo addidit ualde. Ex quo (inquit) timeo, & ualde pertimesco. Prætimeo, ante tempus timeo. Laet. lib. 6. Nam parcere, id est, mediocriter uitæ pecunia, quasi quædam animi pusillanimitas est, aut prætimētis ne tibi desit. Plautus in Amph. Humana matre natus, humano patre, mirari non est æquum sibi si prætimet. Et habent tī, sylabam correptam.

Timiopolæ, à Græcis dicuntur, qui præmercantur ut rerum precia accendant, annonamq; flagellent. id est, duriores faciant & ingrauescat, quasi precio non parentes.

Timoleon, uir Corinthius clarissimus omnium iudicio: qui oppressam à tyranno patriam liberauit. de quo Plutarchus multa scripsit.

Timon, Apolloniatæ philosophus: qui apud Chalcedoniā philosophiam & oratoriam exercuit, charus Ptolemæo Philadelpho. Scripsit tragædias, & comædias, & satyras. Dictus amarulētus & mordax, Syllorū, id est, dicacitatum scriptor. de quo Gellius: Timon amarulentus librū maledicentissimum conscripsit, qui Syllus inscribitur. Fuit & alius Timon Atheniensis, qui ob naturæ asperitatem inhumanus ac inhospitalis appellatus est, & misanthropos. id est, osor hominum. Fugiebat enim hominum congressus atque colloquia, præter unius Alcibiadis. In eius sepulchro hoc erat epitaphium, quod ipse sibi fecit.

Hic sum post uitam miser amq; inopemq; sepultus.

Nomen non quæras, Dij lector te male perdant.

Timoniacus, fuit pictor Byzantijs, Cæsaris dictatoris ætate,

te, qui Aiace Cæsari pinxit.

Timor, est (ut Cicero lib. 4. Tusculanarum questionum inquit) metus mali adpropinquantis.

Timotheus, pen. cor. nomen proprium Cononis Atheniēsis filij: qui acceptam à patre gloriā multis auxit uirtutibus. Fuit enim disertus, impinger, laboriosus, rei militaris peritus, & (quod super omnia est) εὐτυχής. id est, fortunatus. Imperator habebatur, cui statua publicitus in foro Athenis posita est, ob uictoriā, qua uictis Lacedæmonijs, imperium Atheniēsum auxit. Post huius obitum non fuit quisquā ferē Athenis dignus memoria. Fuit alter Timotheus, in arte tibiarum clarus: quem ferunt duplices, ab his quos alius instituisse, solutū exigere mercedes, quā si rudes traderentur. Geminatum sibi opus dicebat: docendi prius, mox docendi. Dictus Timotheus, à *τιμή* honor, & *θεός* Deus.

Tin, antiqui pro eum dixerunt. Cornucopiæ.

Tinctile, penul. corre. quod intinctum est. Ouid. de Tristibus: — Et tinctile uirus. scilicet quod intinctum est spiculo sagittæ.

Tinctura, infectio. Plinius lib. 37. Adulteratur maxime tinctura, idq; in gloriam regis Aegypti adscribitur, qui primus eam tinxit.

Tinea, uermiculus est, qui de carne editus, uestes aut libros abrodit. Horatius ad librum:

— Aut tincas pascas taciturnus incertes.

Aut fugies Vticam, aut uinctus mitteris Ilerdam,

Item Tineæ uentris animalia sunt, elmuthes Græci dicunt, in intestini recti extremo repertæ. Has Gellius lumbricos adpellat. Item Tineæ sunt uermes in alucaribus, apibus noxij. Colu. lib. 10. Præterea ut tineæ, si adparuerint, cucrantur, papilionēsq; enecētur: qui plerūq; inter alueos morātes, apibus exiatio sunt. Nam & ceras erodunt, & stercore suo uermes progenerant, quos alueorum tineas adpellamus. Hinc Tineosus, fa, sum, ut alui tineosi, apud Colu. lib. 10.

Tinge, promontorium est Aphricæ: quod ferunt ab Anteo cōditum. Vocatur aliter Ampelusia. Cornucopiæ.

Tingo, gis, xi, etum, uel Tinguo, significat inficio, madescio, immergo. Martialis:

Mentiris iuuenem tinctis Lentine capillis.

Laetantius lib. 4. Quum primum cœpit adolescere, tinctus est à Ioanne propheta in Iordane flumine. Vergilius:

Quid tantū Oceano properēt se tingere Soles. id est, immergere. Huius cōpositū est Intingo. Plin. Omnibus quæ condiuntur quæq; intinguntur, desideratū sœctorem tollit manducatum.

Tinia, uasa uinaria apud antiquos fūere. ut inquit Festus. Nonius Tinās adpellauit. Apud quos grandiora non erant, ueluti apud nos sub hoc uocabulo habentur: nec ad eos usus parata. His nāq; è ligno fabricatis, musta cū uinaceis nostri ebulliūt. Apud ueteres autem inter epitrapezia numerantur.

Tinnio, nis, niui, nitum, proprie de metallis dicitur, quum ex eorum pulsatione sonus efficitur. Tinnit enim aurū, argentū, æs, ferrum, stannum, aurichalcum, & huiusmodi.

Tinnulus, la, lum, pen. cor. quod est acutū, ut uox tinnula. Et sonus tinnulus, qui redditur ex æneis uasis quum pulsantur. Ouid. Tinnulaq; æra sonant, & olent myrrhæq; crociq;.

Tintinaculi, sunt uirgatores, qui flagris cædūt fontes ob noxam, & loris bubulis castigāt. Fictitio uocabulo à sonitu: quæ uerba efficiūt. Nam dum uerberāt & cadunt flagris, tinnitum reddere uidetur ex crepitu plagarū: quæ percussio à Plauto dicitur *tax*, per onomatopœiam, à sonitu quem reddit. Id genus homines flagratores dicebantur. Quamuis quidā flagriones ponant: ut sint qui mercede flagris cæduntur.

Tintinnabulum, & Tintinnale, instrumentū encum, AA uulgo

uulgò campanellus. Nomen sacilitium, à uoce quam facit, tintin.
 Iuuenalis: Et tintinnabula dicas Pulsari nemo turbas.
Tintino, nas, pen. cor. ut Tintinatur, apud Catullum in carmine Sapphico. Dicitur & Tintinno, nis, nui. Afranius: Tintinnire ianitoris impedimenta audio.
Tiphernum, ciuitas Vmbriæ, quæ nunc ciuitas Castelli dicitur: nobilis alumno Gregorio, Græcis Latinisq; literis adprimè docto: sicuti eius opera eloquenter elucubrata manifestant.
Tiphys, uir arte carpentaria celebris: qui primus gubernandi naues adminicula insituit. Seneca in Medea. Tiphys in primis domitor profundi. Apollonius in principio.
 Τίφης ἡ ἀρχὴ τοῦ πλοῦ καὶ ἀλλοτρίου δῆμου.
 Ibi aiunt Theon, & alij interpretes ἀρχὸς μὲν τῶ ἡμέτερος τῶ ἑλλήνων, οὗτος δὲ πρὸς τὰ τῶν ἑσπερίων τὸν καὶ τὸν πλὴν τελευτῶν. Id est, Tiphys bonus interdiu Sole, noctu ad aliquam stellam navigationem coniecit.
Tipula, pen. cor. uermis sex pedes habens: sed tantæ leuitatis, ut super aquam currens non desadat. Plautus: Neq; tibula leuius pondus est, quàm fides lenonina.
Tiresias, est quorundā Latinorū hominū cacographia. id est, malaratio scribendi. Quum per e, scribitur in principio Τεσιος, tis, uermis ἑστὶς ὅτι Σειδίας. id est, Tiresias, siæ, uates est, ut ait Suidas. Hic igitur rex Thebanus & augur (de quo Cicero lib. 5. Tusculanarū meminit) cæcatus fuit ira Iunonis: cui scire futura Iupiter dedit, crimenq; lenauit honore. Scribit Strabo, Tiresiæ monumentū fuisse in Typhosio monte Bœotie, iuxta fontem Typhosiam: ubi profugus diem suum obiit. Ibi Thebani ciues sepulto diuinos honores tribuere. Iuuenalis quum cæcum dicere uellet, dixit Tiresiam illo uersu.
 Nec sirdum nec Tiresiam quenquàm esse Deorum.
 Hic habuit filiam nomine Manto, quæ oppidum in Italia cōdidit, quod postea ab Ocno eius ex Tyberinio Thuscorum rege filio, Mantua, à matris nomine nuncupatum est. Id tamen Græci negant.
Tiridates, nomen proprium uiri magi: de quo apud Sucto. in Nerone: & apud Plinium lib. 37. Erat & Rome in septima regione, uia quæ lata dicebatur, locus ab equo Tiridatis regis Armeniorū nomen habens, ut Publius Victor scribit.
Tiryns, tis, generis masculini. fluuius est in Argo.
Tiryns, generis fœminini, nomen est patriæ Herculis in Peloponneso, quæ proxima Argo, à Plinio Tirynthia uocatur. Vnde & Hercules Tirynthius adpellatus est: quamuis Thebanus quoq; dicitur.
Tis, gentilius est antiquus à tu pronomine. Cornucopiæ.
Tisias, Stesichorus poëta antea dictus est: sed à chorea id nominis sortitus est. Cornucopiæ.
Tisiphōne, pen. cor. ultricem cædis significat. Est enim una ex furijs, à cædibus plectendis dicta. τίσις ultio, uel pœna: φόνος uel φόνος cædes, aut mors: cui curæ sit mortis ultio. Horatius in Sermonibus. — Seruilibus utq;
 Iam peritura modis, Hecaten uocat, altera seuam,
 Altera Tisiphonem.
Titan, & **Titanus**, pen. prod. Saturni frater, Cæli & Vestæ filius: qui etiam pro Sole ponitur, quoniam à Titanibus duxit originem. Tradunt Titanas sex fratres fuisse, & quinque sorores, à Titea matre dictos: ut auctor est Diodorus. Ex quibus unus fuit Iapetus pater Promethei. Hiperionq; ex Titanum numero est: qui Solis ac Lunæ stellarumq; motus obseruasse atq; demonstrasse primus fertur. Ideo Solis parens & astrorum fertur. Hinc Sol Titan, Luna Titanis à poëtis dicuntur. Seruius sic habet. Ferunt fabulæ, Titanas ab irata contra Deos Terra in eius ultionem creatos. Vnde & Titanes dicti

sunt. ἀπὸ τῆς τίσεως. id est, ab ultione.
Titanis, nidis, dicta est Luna.
Titanus, etiam dictus est mons Thessaliæ, à candore.
Tithonus, pen. prod. fuit Laomedontis filius: qui (ut fabulæ ferunt) quum iuuenis esset & decorus, ab Aurora dilectus & raptus fuit: ex qua Memnonem genuit. Sed tandem post longissimam uitam, audita Memnonis filij morte, in cicadam uersus dicitur, dicente Horatio:
 Longa Tithonum minuit senectus.
Tithymalus, penul. cor. genus fruticis: quæ à nostris lafluca marina dicitur. Col. li. 10. Tithymalus maiorū quoq; animalium uentre soluit. Idē paulò supra. Maximusq; uel minimus annus carum labor est initio ueris, quo tithymali floret frutex.
Titia curia, & **Titensis tribus**, dicta est à Tito Tatiano. Cornucopiæ.
Titii Liuij duo fuerunt, Alter tragœdiarum scriptor: qui ob ingenij meritum, à Liuiio Salinatore, cuius liberos erudiebat, libertate donatus est. Alter Patavinus, qui floruit sub Augusto: laudatur in historia, quàm sit in narrando miræ incunditatis, clarissimiq; candoris.
Titillo, las, per blandimenta ingero, prouoco, cōmoueo: ut fit, quum quis carnis pruritus sentit. Nam Titillari dicitur senatus, quando mouetur gestuntq; uoluptatis dulcedine. Verbum translātū à titillatu alarum, ubi dulcedo scalpendi est: sicut scribit Plinius lib. 11. Lactantius lib. 6. Ergo illecebræ istæ uoluptatum arma sunt illius, cuius unum opus est expugnare uirtutem, iustitiamq; ab hominibus excludere. His blandimentis & suauitatibus titillat animas. Scit enim, quia mortis fabricatrix est uoluptas. Cicero in Catone: At non uoluptatum tanta quasi titillatio in senibus.
Titio, lignum adustum, quod ab igne extrahitur. ut est apud Esa. Noli timere, & cor tuum ne formidet, à duabus caudis titionum fumigantium istorum.
Titubo, bas, pen. cor. proprie pedibus insistere nequeo: quales sunt ebrij, aut infirmi. Quintil. Sed iugulasti uulneratū, titubātem strauisti. Transfertur ad animā. ut apud eundem: Neque ulla unquā tāta fuerit dicēdi facultas, quæ nō titubet, aut hæreat, quoties ab animo uerba dissentiant. Titubare quoq; lingua & dentes dicuntur. Lactantius de Ira Dei: Arescant oculi, os tremat, lingua titubet, dentes concrepent.
Titulo, as, titulum impono. Hieronymus in prologo super Psal. Sciendum est centum quinquaginta Psalmos David cecinisse, quamuis aliorum nominibus titulentur.
Titulotenus, dicitur non ultra titulum. Cornucopiæ.
Titulus, index cuiuscūq; operis. Vnde in statuis siue picturis Titulū dicimus literas, quæ uel artificis, uel eius cuius statua, uel imago est, nomē demonstrat: uel tēpus quo factū est declarat. Sucto. Plurima & amplissima opera incendio consumpta restituit: sed omnia sub titulo tantū suo, ac sine ulla pristini auctoris memoria. Item Titulus libri dicitur, qui uel qualitatē operis, uel nomen auctoris, uel numerum ostendit. Martialis: Primus ubi est inquis quum sit liber iste secundus?
 Quid faciam si plus ille pudoris habet?
 Tu tamen hunc fieri si mauis regule primum,
 Vnde de titulo tollere tota potes. Ouid. lib. de Reme.
 Legerat huius amor titulum nomenq; libelli.
 Dictus Titulus à tuendo: quasi titulus, quod tueatur factum auctoris, & si quis alterius opus esse contendat, ueri opificis indicet nomen. Per translationem quandoq; ponitur pro laude & dignitate. Ouid. lib. 2. de Fastis:
 At tua prosequimur studio pectore Cæsar
 Numina, per titulos ingredimurq; tuos.

Aliquando

Aliquando pro monumento. Apule. Auorum & proauorum titulus clarus. Tituli etiā dicti sunt milites, quasi tutuli: quod patriā tuerentur. Vnde & Titi prænomen ortū est. Persius: Hic nec more probo uideas nec uoce serena.

Ingentes trepidare Titos.

Titus, prænomen Romanorum est, à τῖος, honoro.

Tityrus, penul. cor. nomen pastoris. Vergilius in Buccol.

Tityre tu patula, &c. Et apud nos aries maior dicitur.

Tityus, Iouis filius. De quo Vergilius libro sexto:

Necnon & Tityon terræ omnipotentis alumnus
Cernere erat. Hic (ut fertur in fabulis) quum Latonæ uim inferre uellet, ab Apolline sagittis confossus, apud inferos magno cum cruciatu demersus fuit. Ouid. lib. 1. de Ponto:

Sic inconsumptum Tityi semperq; renascens,

Non perit ut possit sepe perire iecur. Huius magnitudinē corporis poëta dixerunt fuisse nouē iugerū. Vnde Tibullus: Porrectusq; nouem Tityus per iugera terræ,

Afiduas atro uiscere pascit aues.

T A N T E L, & M.

Tlepolemus, Hercules & Astioches filius (ut meminit Homerus Iliad. 8.) clarus rebus bellicis, & longo latoq; corpore redimitus. Cornucopiæ.

Tmolus, pen. prod. mons Lydia (ut scribit Plin. lib. 5.) croco florentissimus & uitibus consitus. Seruius scribit eum esse Ciliciæ: de quo Ouidius: -Riget arduus alto
Tmolus in ascensu cliuq; extensus utroq;

Sardibus hinc, illinc paruis finitur Hipæpis.

Est ergo iuxta Sardis, quæ urbs ex Herodoti Plinijq; testimonio in Lydia est. A quo & nomen flumini datum est. Plinius lib. 33. Non solum inueniri nisi in flumine Tmolo. Apud Colu. lib. 4. Tmolus uidetur esse genus arbusculæ, cuius flores sint croci. A poëtis tamen quandoq; superadidi i, post t, inuenimus. Ouidius libro sexto Met.

Deferuere sui Nymphæ uincta Timoli.

T A N T E O.

Tocos, à τίσω, pario: est id quod corruptè dicimus Stocus, præposito s, sicut scænus à scetu. Quia pecunia pecuniam parit. Tocos etiam genitrix uel parens. unde Theotocos dicitur Dei genitrix.

Toga, uestis cōmunis omnium Romanorum: tam fœminarum, quàm marium: sed prætexta honestiorum, toga uiliorum. Dicta Toga à tegendo, quod corpus tegat. Hæc laxa erat, & in sinum multis crispulis subtrac̃ta saccingebatur. Tibullus:

Et fluit effuso cui toga laxa sinu.

Hinc Romani Togati dicuntur. Vergilius:

Romanos rerum dominos gentemq; togatam.

Quoniam uerò in pace tantū toge usus erat (nam in bello deposita toga, chlamydem sumebat aut lenam) factum est ut Toga pro pace: sicut arma pro bello, ponatur. Plinius: Vt dubium sit togæ ne an bello præstantior fuerit. Togarum uerò uaria erant genera. ut toga prætexta, toga uirilis, toga picta, toga regia, quæ erat auro & purpura intexta, quæ reges utebatur, quæ à Lulio inter insignia triumphat̃is numeratur, purpurea ante uocitata: & erat sine pictura. Tunica palmata à latitudine clauorum dicebatur, quæ nunc à genere picturæ picta appellatur. Interdum Toga accipitur pro peculiari habitu clientum, & saluatorum, qui togati ibant salutatum ut sportulam consequerentur. Martialis:

Mane uel à media nocte togatus ero.

Togatæ comœdiæ, quæ scriptæ sunt secundū ritus Romanorū: sicut Græcas fabulas ab illorum habitu palliatis appellamus. Nam Græci supra tunicam pallium ferebant.

Togatæ tabernariæ, dicuntur comœdiæ, in quibus nō magistratus, sed humiles personæ inducuntur. Dictæ tabernariæ, quod olim tabulis domus communiter tegerentur.

Togati, togis induti. unde Romani Togati dicti sunt: quoniam toga Romanorum propria erat. Sic ij qui principes ciuitatis officij gratia, in forum deducebant, ac deinde domum reducebant: quoniam togis amicti erant, Togati uocabantur. Iuuenia.

-Turba rapienda togatæ.

Hi etiam per diminutionem Togatuli dicebantur.

Tolero, as, uerbū est mala patientis: à cuius participio fit Toleranter, Tolerantia, & Toleratus, us, ut hoc est difficile toleratu, per simplex l, semper scribitur.

Tolles, dicuntur quod tollantur & tumeant. Cuius diminutium Tonfille, quæ sunt in homine sicut glandule in suæ, quum tumor fauces occupat.

Tollo, is, sustuli, & secundū antiquos tetuli, sublatū, significat eleuo, sublimo. Plautus: Tolle caput. Vlpianus: Ius uicino non esse altius ædes tollere. Aliquando Tollere est capere. Verg. libro quarto Georgicorum. -Et sepe lapillos

Vt cymbæ instabiles fluctu iactante saburræ

Tollunt, his sese per inania nubila librant.

Aliquando suscipere. Suetonius de Neronis parente: Decessitq; Pyrgis morbo aquæ intercutis, sublato filio Nerone ex Agrippina Germanico genita. Aliquando nutrire. Terentius: Quicquid peperisset decreuerunt tollere. Aliquando auferre. Cicero in Lælio: Solcm enim de mundo tollere uidentur, qui amicitiam è uita tollunt. Aliquando differr̃e. Plau. Omnes tollo ex hoc die in alium diem. Aliquando inferre. Vergilius: Tollentemq; minas & sibila colla tumentem.

Composita huius uerbi sunt Attollo, quod est in altum eleuo. Contollo, contra tollo. Plautus in Aulu. Contollam gradum. Extollo, in altum eleuo, exalto, magnifico. Plautus in Amphi. Deuolat angues iubati deorsum impluuium duo maximū continuo extollit ambo capita. Sallustius: Ita eorum, qui ea fecere tanta habentur quantum ea uerbis potuere extollere præclara ingenia. Interdum differr̃e. Cæcilius: Abi intrò, atque istæc aufer, tamen hodie extollat nuptias. Protollo, & Sustollo, de quibus locis suis.

Tolutarius, siue Tolutaris equus, quasi uolutarius, à pedum uolubilitate, qui alio nomine asturco ab Asturia Hispaniæ oppido adpellatur. Hos gradarios uocamus, qui molli gradu & sine succussatura gestant. Vnde Martialis:

Hic breuis ad numerum rapidos qui colligit ungues,

Venit ab armigeris gentibus Astur equus.

Seneca in Epi. Asturconibus (inquit) & toluaribus mannis.

Tolutiloquentia, uolubilis locutio. Neuius: O pestifera trux, acerba tolutiloquentia.

Tolūtim, pen. prod. quasi uolutim, hoc est, uolubiliter. Varro: Vt equus qui ad uehendum est natus, tamē traditur magistro, ut equis doceat tolūtim incedere. Adequitatio hæc à Iulio Polluce dicitur, quia carpat in cursu terram, & tollat uolubiliter ac modice uestigia.

Tolutus, quasi uolutus: à uoluo. Cornucopiæ.

Tomacula, uel per syncopen Tomacla, edulia sunt quæ ferè ex icore porcino minutatim cōciso & iam semicocto, infusis ouis crudis, & caseo optimo, & liquamine, pipere, aniso, gingibere fieri cōsueuerūt, tegunturq; omento suillo. Plin. Tomaciæ adpellantur, quæ tomacula Insuores Galli nostris tēporibus tomacellæ. Iuue. -Cādiduli diuina tomacula porci. Varro: Quotannis è Gallia adportantur Romam perne, tomaciæ, & tomacæ, & petasones.

Tomentum, lana breuis ac cōcisa, quæ ex uestibus à fullone

AA 2 poliendo

poliando detrahitur: & quicquid sarciminis ex quacunque re, siue ex feno & palea, siue ex pluma fuerit, quo culcitra & sarcinutur. Varro: Postquam transierunt ad culcitra, quod in eas sagos aut tomentum aliud uel quid calcabant: ab inculcanda culcitra dicta. Videtur autem Tomentum deduci à τῆμος, quod significat incido: sicut & tomos & tomicus. Suctonius in Tybe. Adeo alimeta Druso subducta ut tomentum ex culcitra tentauerit mādere. Tomentorum autem aliud leuconicum dicebatur, quod fiebat ex lana alba cōcisa. Aliud Circense, ex harūdinibus cōcisis factum. Idque stramentum habebatur plebeiorem. Dictum circense, quod in Circo Romano sternebatur, illicque egestosi quiescebant. Seneca libro de Beata uita: Nihilō miserius ero si laissa ceruix mea in manipulo ferri acquiescat, si super Circense tomentum per sarcinas ueteris lintei effluens incubabo. Martia. Tomentum concisa palus Circense uocatur, Hec pro leuconico stramina pauper emit.

Tomices, pen. cor. Græco nomine adpellantur ex cannabi im-polito & sparto leuiter tortæ restes, ex quibus funes fiunt. Plinius lib. 17. Tomice moris spinarum circumlita. Viētru. lib. 7. do cet afferes tomice religandos. Puluilli quoque quos in collo habent animalia ne recte ledantur, Tomices uocantur.

Tomos, ciuitas in Ponto: ab eo dicta, quod illic Medea, Absorti fratris membra frustulatim concidit. Ouidius: Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo Membra soror fratris consecuisse sui. Item Tomos, fragmentum libri est abscissum: quod tamē & pro ipso libro seu uolumine imperfecto accipitur. Vnde Origē. tertium librorum suorum genus tomos inscripsit: quos (ut ait Hieronymus) non possumus adpellare uolumina. Idem ait: Edidit innumerabiles commentarios quos ipse adpellat tomos.

Tomus thuriarius, canis marinus dicitur ab Athenæo.

Tomyris, pen. cor. fuit regina nobilis Massagetarum in Scythia quæ Cyrum debellauit & interemit, de qua Herodotus & Iustinus scripserunt.

Tondeo, es, totondi, tonsum, licet eius composita non geminent syllabam præteriti, & significat lanam siue capillos, & huiusmodi incido. Cicero lib. 5. Tuscula. Regiæ uirgines ut tonstricule tondebant barbam & capillum patris. Et Tondere, pascere. Et aliquando secare. Vergilius lib. 1. Georg. Ter centum niui tondent dumeta iuueni. Idem: -Nocte arida prata Tondentur. id est, secantur. Huius uerbi composita sunt Attondeo, quod est perfecte tondeo. Hieronymus ad Marcellam: Et curua attondens uitem falce uinitor aliquid Dauidicum cantat. Plautus in Capti. Sed utrum stricim me attonsum esse dicam, an per pectinem, nescio. De-tondeo: de quo supra.

Tonescit, tonus fit. Varro: Tonitribus templum tonescit.

Tonimus, ueteres pro sonamus usurparunt. Ennius: Et toto simul tonimus theatro. Cornucopia.

Tonitruo, as, tonitrum facio. Hieronymus in Psalm. expositione: Quando tonitruat Deus similem uocem facit rotæ.

Tonitrus, us, & Tonitru, declinari potest. Ouid. lib. 2. Meta. Vnde solet tonitrus & fulmina mittere terris. Iuena. -Et facient optata tonitrua cœnas. Est autem Tonitrus (ut in Quæstion. docet Seneca) nubes istæ sonus, quæ & tonus dicitur.

Tono, nas, naui, natum, & Tono, nis, niui, nitum. Varro in Eum. Sonitus matris Deum tonimus tibi semiui. Et à tonatū fit Tonatio. A tonitū fit Tonitus. Est autem Tonare, tonitum reddere, sonare, alte loqui. Huius composita sunt Attono, unde Attonitus, stupefactus. Verg. Talibus attonitus iussis. Con-tono, simul tono. Hieronymus ad Heliod. Diuinis uocibus euangelium contonat. Circuntono, circumstrepitum facio. Hora. in

Sermo. Hunc circuntontuit gaudens bellona cruentis.

Detono. Intono, ualde tono. ut, Intontuit de cœlo dominus. Horatius in Epo. Intonata protulit. Pertono, perfecte tono, resonano. Hieronymus contra Helui. Quando uero uox illa pertontuit, tempus breuiatū est, reliquū est, ut qui habet uxores sic sint quasi non habentes. Et omnia habent penultimam correptam.

Tonsæ, dicuntur oues. Hieronymus in Can. Dentes tui sicut greges tonsarum, quæ ascenderunt de lauacro. Et Tonsæ, dicuntur remi, à circuncidendis fluctibus. Vergilius lib. 7.

-Et in lento luctantur marmore tonsæ.

Tonsilis, & hoc Tonfile, quod tonsum est, ac in orbem & comam putatum. ut tonsiles oleæ, tonsilis buxus, habetque penulti. corrept.

Tonsilla, tonsillæ, palus dolatus in acumine, & cuspide præferratus, qui nauis religandæ causa in littore figitur. Accius: Tacete & tonsillas in littore edite. Tonsillæ etiā diminutiuum à tole. Toles autem (ut inquit Festus) est tumor faucium. Et proprie fiunt circa uiam ex utraque parte infra fauces uocanturque glandule ob quandam glandis similitudinem. Possunt etiam dici Tonsillæ, tanquam loca in quibus fistulæ & cibalis & spiritalis religatæ sunt: uel quia huiusmodi morbus tam uehementis acutusque est, ut non minus quam acutiores paxilli pungat.

Tonso, as, frequentatiuum. unde & Detonso. Gelli. Capillos Diali nisi qui liber homo est non detonset.

Tonsor, & Tonstrix, nomina uerbalia.

Tonsorius, ria, rium, quod ad tondendum pertinet. ut culter tonsorius. uide in dictione Candeo.

Tonstrina, penul. prod. locus in quo tonderi solet. Plautus in Asin. Libanum in tonstrinam ut iusseram uenire, is nullus uenit.

Tonsus, a, um, participium, quod est coma abscissa. ut tonsus homo: sicut Intonsus, capillatus. Hinc Tonsi montes, qui syluis carent: Intonsi, syluosi. Varro: Intonsi montes & frutis pleni. Aliquando Tonsus ponitur pro minuto. Verg. -Tonsisque ferunt mantilia uillis. Tonsa oliua, dicitur quæ minutis frondibus compta est: quasi à tonsore composita. Verg. lib. 5. Ipse caput tonsæ folijs euinctus oliuæ.

Tonsus, sus, nomen. idem quod tonsio & tonsura.

Tonus, Græca uox est. Nā Græci τόνος dicunt sonum. Vnde accentum quoque tonon adpellant, quos ueteres nostri imitati, tenorē quasi tonorē accentū uocauere. & Tonus, qui & Tonitrus. Hic Tonus, neruus qui ex utraque parte stomachi est. Itē Tonus spatium id quanto abest à terra circulus cœli citimus, hoc est, Lunar, centum scilicet uiginti sex milia stadiorum, ut inquit Marti. quoniam ut in sonis interuallū cum legitima quætitate minimū ex duobus sonis inter se diuersis, ita in cœlo minimū à terra spatium ad Lunā tonū adpellare placuit. Huius mensuræ dimidium Hemitonion. Tonus uerō cum hemitonio proportionem facit sesquiplam, hoc est, sesquialteram.

Toparcha, dicitur ille qui unius regionis uel loci curam administrat, quæ Toparchia uocabatur. Euseb. in Histo. Eccle. Abagarus Vchame filius toparcha. Erāt enim in Arabia præfecturæ, quas etiam tetrarchias adpellarunt.

Topazius, insula est in mari rubro nebulosa, & Troglodytæ eam dictam uolunt à τῶπάζης, quod eorum lingua significat querere.

Topeia, à Græcis dicuntur chordæ, τῶπῆα.

Tophus, genus lapidis asperi, qui de facili in arenā resoluitur. Ouid. Et leuibis tophis. Hinc Tophinus & Tophaceus, adiectiua. Sucto. Quæ tophina ac lignea antea erāt. Plin. Est alba, rufa, columbina, argyllacea, tophacea, arenacea.

Topiarium, dicitur opus ex arbore aut frutice aut herba factum

*tum ad decorum. ut sunt testudines, camerae, naues, auiculae,
 & huiusmodi, quae ex buxo, uel hedera, & huiusmodi, quarum
 natura sequax est & flexibilis, fieri consueverunt. Dicitur Topiariū
 τοπος τοποιον, hoc est, à locis quae in his uaria cōsti-
 tuuntur. Quae & Topia ab idoneis scriptoribus nuncupantur.
 Vitruuius lib. 7. Habentes Decorum simulachra, seu fabularū
 dispositas explicationes, non minus Troianas pugnas, seu
 Ulyssis errationes, per topia, ceteraq; quae sunt eorū simili-
 bus rationibus ab rerum natura procreata. Quidā à funiculis
 quos in oleo terēdo circūligatos instrumētis illis topia Graeci
 uocāt. Cice. ad Q. Fratrem: Topiariū laudauit ita omnia cō-
 uestiuit hedera. Plin. Accedit in topiario opere lauri genus quae
 taxa dicitur, ramos spargit à radice topiarij ac coronarij ope-
 ris. hinc Topiarij dicuntur, qui topiaria faciunt: sicut corona-
 rij, qui faciunt coronas. Idem: Satiuae myrti genera topiarij fa-
 ciunt. Et ars ipsa Topiaria dicitur: ut argentaria. Cicero: Ut
 deniq; illi palliati topiariam facere uideantur.*

Topographia, loci descriptio. Cornucopiae.

Topos, Latine locus. Topicus, localis. Vnde Aristoteles & Cicero Topica libros adpellarunt. id est, locorum sedes, in quibus huiusmodi loci demonstrantur. Hicronymus: Non topica. id est, locales sedes argumentorum.

Topothesis, dici potest loci positio uel descriptio. nam **Topos**, locus: **thesis**, positio.

Torale, & per apocopen Toral, à toro, mappa longa quam
super linteola ponimus. Et omnia lecti stragula Toralia di-
cuntur. Horatius: Ne turpe toral, ne sordida mappa.

Namq; super toros sternuntur uestes, stragula purpureæ, seu virides aut uersicolores. Idem in Sermo.

Et tyrias dare circum illota toralia uestes.

Torcorafion, Latinè puella dicitur.

Torcularius, *a, um*, quod ad torcular pertinet. Varro: Si sit centiū iugerū habere oportet uasa torcularia instructa trina.

Torculum, quod usu Torcularē, & per apocopen Torcular, penul. prod. edificium uinarium & machina, à torquēdo, quo unā torquetur. Prælum, à præluendo, pro trabe accipit solet, qua uuæ calcantur. Lacus, qui continet mustum prælo ex uinacis expressum. Improperie autem lacus, prælum, & torcular pro eodē accipiuntur.

Toreuma, matis, & Toreumatum, mati, opus politum, celatum. τορεῦμα enim sculpo & caelo significat. Sunt autem Toreumata opera delicate & eleganter sculpta siue celata. Sallustius: Tabulas, signa, toreumata emunt. τορεῦμα celato-
rem Græci dicunt. Toreutice, ars ipsa quæ & anaglyptice. Scribit Plinius lib. 34. Primum Phidiam artem toreuticè aperuisse & demonstrasse, quam Polycletus Sicyonius mox erudiit ac consumavit. Martialis:
Artis Phidiacæ toreuma clarum.

Tormentum, supplicium quod datur alicui, ad perquirendā ueritatem: uel ad cruciatum inferendum. ut est illud: Omnes sancti quanta passi sunt tormenta. Varro mēsis tritūram, tormentum adpellat, quōd ibi frumentum teratur. Et Tormentū generale uocabulum est omnium machinarum saxa, tela, & id genus uaria torquentium. Cæsar secundo Commentar. Ad extremas fossas castella constituit, ibiq; tormenta collocauit. Dicitur autem Tormentum à torquendo, ὁ ἄνωγις ἢ βασανισμός βασανισμός τοῦ ζήλου βασανισμός, id est, Græcè uerò βασανισμός, id est, tormentum: & βασανισμός, id est, tortor: & βασανισμός, uerbum, id est, torqueo.

Tormina, genus morbi, à torquendo: quum dolore torquētur
intestina exulceratione. Græcè dysenteria, ut lib. 4. scribit
Celsus. Ex his cruor manat frequens deijciendi cupiditas, do=

lor in ano est. Plin. Mentastrum torminibus cholericis efficacissimū. Hinc Torminosi, qui eū morbum patiuntur, quos & dysentericos Græco uocabulo adpellât. Cicero: Itaq; dicimus grauedinosos quosdā torminosos. Nonius Tormines masculino genere protulit: Hippocrates mortiferū esse signū in dysenteria, si carnes egerātur. Galenus scribit dysenteriā fieri, quādo materia exuberās calore æstatis inficitur & fit salsa.

Tornatile, pen. cor. quod torno factum est.

Torniamen, ludus erat, qui Troia dicebatur, quasi pro Troiano agmine dicatur torniamen.

Torno, *nas*, ad *tornum* polio. Plin. lib. 36. Lapis est qui caudatur, *tornaturq;* in uasa, coquendis cibis utilia. Item: Tornare, est circumagere. Idē in eodem: Quarum in officina turbines ita uibrati pependerunt, ut puero circumagente tornarentur. Hieronymus in Esaia usurpauit Tornio, nisi textus falsus est: sic enim ait: Et circino torneauit illud. Hinc Detorno, quod est de aliquo torno. Plinius lib. 13. Lignum grande intus firmatq; duritiā ex quo uelares detornant anulos.

Tornus, *instrumentum fabrilē quo ligna polita redduntur.*

Toropetron, herbae genus quam & dorypetron, & litho-
ron uocant, caulibus ueluti rosae capita sustinens. Nascitur in
campestri & gracili solo. Cornucopiae.

Torpedo, piscis genus, qui limomersus, occultat se, & pisces
supra natantes torpentes facit. Postquam uero obtorpuere,
deuorat. Ponitur & pro pigritia.

Torpeo, pes, pui, piger sum. Vergilius lib. 3. Georg.

-Confertoq; agmine cerui.

Torpent mole noua, & summis uix cornibus extant.

Hinc Torpesco, piger fio. Sallustius in Iugurtha: Ceterū ingenium quo neque melius, neq; amplius in natura mortalium est, incultu atq; socordia torpescere sinunt.

Torpor, animi & corporis debilitatio, à torpedine pisces, cuius contactu corpus hebescit.

Torpōro, *as, pen. prod. torporem induco*. **Turpilius**: *Stupidus astas, ita eius adpectus torporavit hominis amore.*

Torquatus, cognomen Titi Manlij, qui ad Anienem occiso Gallo, torquem detraxit. Hic est ille Torquatus Milius, cuius iniussu quum filius aduersus hostē, à quo prouocatus fuerat, pugnasset, eoq; occiso equestria spolia uictor ad patrē tulisset, subito eum quod aduersus edictum suum ex rei militaris disciplinam fecisset, iussit occidi.

Torquatus, etiam palumbus dicitur. *Martialis:*

Inguina Torquati tardant hebetantq; palumbi,

Non edat hanc uolucrum qui cupit esse salax. Cc.

Torqueo, es, si, sum, & tortum, significat inflecto. Plin. Nec tantum binas per diuersas coassationes substerni, capita earum præfigi clauis ne torquantur. Vergilius lib. 2. Georg.

—*Ithureos taxi torquentur in arcus.* Id est, torquendo fiunt.

Terentius: Vide ut ille sibi os cōtorsit carnifex. Hinc aliquando Torquere ponitur pro gyro celeri rotare. Vergilius:

-Ast illum ter fluctus ibidem Torquet agens circum.

Aliquando pro torquendo iacere. Ibidem:

In medios telum torſisti primus Achiuos. Aliquādo pro gu-
bernare. ut, -Coelum & terras qui numine torquet. Aliquā

do pro sustinere. ut, -Vbi maximus Atlas Axcm humcro
torquet. Aliquādo pro tormentū inferre. Laetan.lib.3. Bea=

tus est igitur sapiens in tormentis. Sed quum torquetur pro fr

Huius composita sunt Abstorqueo, quod est torquendo austro. Contorqueo. Vergilius lib. 1. Georgicorum. Protulit insano contorquens uertice syluas. Fluuiorum rex Eridanus. id est, eueruens. Detorqueo, Distorqueo, Extorqueo, Intorqueo, Intertorqueo, Obtorqueo, Contratorqueo, Retorqueo, retrororqueo, iaceo, remitto. Cicero in Catone: Quo quidē me proficiscentiē haud sanē quis facile retraxerit, nec tanquā pilā retorserit. Et Retorquere, est rursus flectere. Colu. lib. 5. Id ut scite fiat, meminerit alligat ne retorqueat sarmentum, sed tantum inflexum deuinciat. Prætorqueo, ante flecto. Idem lib. 4. Sed Iulius Atticus prætorio capite & recuruato, ne pastinatū effugiat, prædictum semen demersit.

Torques, & **Torquis**, tam masculini quā feminini generis, secundum Probum, significatq; circulum aureum, flexile, obtortum, colli ornamentum & summi pectoris. Propertius: Torquis ab incisa decidit unca gula. Gellius: Caput galli præcidit, torquem detraxit, eamq; sanguinolentā in collū posuit. Refert Plinius, torquibus aureis auxiliare externos donatos fuisse à Romanis. At ciues nō nisi argenteis. Scribit Vegetius lib. 2. Quibus aureus torquis ad uirtutis præmiū dabatur, & hi duplas consequerentur annonas.

Torrefacio, cōburo, coquere facio, aut multū calefacio. Col. lib. 2. Et subinde opportunis Solibus torrefacta proteritur.

Torrentis, nomen generis masculini, significat fluuium qui nō de fonte, neq; de uiua aqua: sed à pluuijs, uel de montibus in ualles descendit, & in mare uadit, & æstate siccatur, aquis uerò hyemalibus inundatur & currit. Interdum sumitur pro fluuio. Hieronymus in Psalm. Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, & torrente deliciarum tuarū potabis eos, nō siccabitur. Torrentis uerò participium posuit Vergilius: Hic tantum boreæ curamus frigora quantum, Aut numerum lupus, aut torrentia flumina ripas. id est, quæ torrentis more fluunt. Hinc Torrentior, & Torrentissimus. Iuuenalis: Et Iseo torrentior. id est, uolubilior.

Torreo, res, rui, tostum, sicco atq; arefacio. Quod etiam de frigore potest intelligi. Varro: Frigore torret. Sed usurpatur quandoq; pro urere. Vergilius: Iam rapidus torrens sitientes Syrius Indos. Quandoq; pro assare. Plinius lib. 19. Si radicem betæ in pruna tostam supercederint odorem extingui. Vnde carnes tostas adpellat uulgus. Quandoq; pro uertere. Lucanus: Ingentes fato torrente ruinas. Quidam hoc uerbum ἀπὸ τοῦ τρεῖν deriuant, quod est sculpere, celare.

Torresco, torridus fio. à quo Retorresco, rursus coquo, uel rursus uro. Colu. lib. 4. Deinde sata non ita nutriunt, ut antè conualescant, quā retorrescant.

Torridus, rida, ridum, quod est aridum. Vnde æstas torrida dicitur. Hinc Retorridus. Colu. lib. 3. Nisi eum recideris, arbor tota fiet retorrida. Et inde Torrida zona, quæ an sit habitabilis uel non, nunc campum disputandi non amplum habeo, sed aliàs dicemus.

Torris, lignum teres quum ardet. Titio torris extinctus. Laetantius: Tuitionem uulgus adpellat extractum foco torrem semustum extinctum.

Torrum, etiam pro torridum dicitur. Inde Torris fax adpellatur. Cornucopia.

Tortile, pen. cor. quod retortum & replicatum est. Ouidius: Tortilis à digitis excidit ansa meis.

Tortium uinū, est nouissime expressum. ut apud Catonē.

Torto, tas, frequentatiuū, significat uehemēter torqueo. Pomponius: Ibi insili in cochlearū equuleum, ubi solutum tortor.

Tortor, qui torquet, id est, cruciat, uel ad quæstionem ponit, uel qui lapidem tormento iacit. Vnde ab Ammiano Tortores ballistarum adpellati sunt, qui ex ballistis tela contorquent & iaculantur.

Tortum, machina ad torquendum saxa. Pacuuius: Nam te in tenebras sepe lacerabo fame clausum, & fatigans artus torto distraham.

Tortuosus, a, um, quod est tortum. Cicero in Lælio: Neq; enim fidum potest esse multiplex ingenium & tortuosum.

Tortura, supplicium, in sacris literis. Seruo maleuolo tortura & compedes.

Tortus, a, tum, quod non est rectum, sed flexum. Augustinus: Habes unde corrigas quod in te tortum est.

Toruitas, proprie taurorum est, dicta quasi taurorum acerbitas. Cornucopia.

Torulus, diminutiuum à torus. id est, paruus lectus. Plautus in Amphi. Tum meo patri torulus inerat aureus sub petaso.

Torus, lectus: ab intortis herbis dictus. Vergilius: Inde toro pater Aeneas sic orsus ab alto.

Toros etiam adpellamus pulpā carnis musculosam, in qua est robur & ualentia: ut sunt partes mētorū neruosa callosaq; & in se propemodum collectæ. Vnde Torosus, a, um, Scribit Colu. parandos esse boues nouellos, ceruice longa & torosa. Vale. Flac. Protulit horrendosq; toris informibus artus.

Quod & de uenis quod dicitur, quum uaricum in morē quibusdam in locis turgescunt. Cornelius Celsus lib. 7. Ac per ipsos uenarum toros inæquale est. In herbis Plinius uitur hoc uerbo de inula scribens. Breuior is est, sed torosior amariq; inula. Colu. lib. 3. Arbustiū uitem quam putare tam alligare diligenter oportet. Nam in ea fructus maxime uis consistit, diutiusq; perennat, quæ firmis toris & idoneis locis religata est.

Toruus, a, um, à terendo e, in o, mutata (ut ait Seruius.) uel à tauris, qui irati cū quadā truculentia respiciant. Nam Toruitas proprie taurorum est, uel à torto aspectu. hinc sunt aduerbia Torue, Toruum, & Torua. Plautus: Quid me torue adpessas? Apul. Quum toruum in eos intueretur. Vergilius: Talibus Aeneas ardentem & torua tuentem Lenibat dictis.

Totidem, significat tot similiter, seu planè tot, nec plures res, nec pauciores.

Totum, & **Omne**, sic differunt: quod Totum dicimus corporis unius plenitudinem. Omne, de uniuersis. ut, Totum auditorium habet scholasticos. id est, plenum est auditoriū scholasticis. Omne auditoriū habet scholasticos. id est, omnia auditoria. Poëtæ tamen ista confundunt. Fit autem Totus à tot: quamuis tot breue sit, totus uerò productiū. Quotus uerò remanet breue. Sciendum quod si Totum est pluralis numeri, partes quoq; pluralis numeri esse debent. ut, Binas literas à te suscepi, quarū alteris mihi gratularis, alteris significas te esse incolumē. Si uero totū, licet pluralis sit numeri singulare habebat, tum partes singulares esse debent. ut, delector duobus poetis, altero Græco, altero Latino.

Toxicum, dictum est quasi taxicum (ut inquit Plinius) quoniā taxos arbor est ueneni præsentissimi: adeo ut si iumenta taxifolia comederint, emoriantur. Hanc quidam smilacem dixere & esse in Arcadia tam præsentis ueneni, ut si quis sub ea dormiat, cibum uel capiat, moriatur.

T A N T E R.

Trabales, species tormentorum à trabibus. Hor. li. Car. Te semper anteit sæua nece sitas, clauos trabales.

Trabea, nomen poëtæ cui inter comicos octauus locus assignatur. Huius meminit Cicero libro quarto Tusculanarum. & de

et de Finibus. Est et Trabea genus uestis, cuius tria sunt genera (ut Suetonius lib. de Vestitu genere inquit) Vnum quod Dijs sacratur, tantum de purpura. Aliud purpureum, quod habet aliquid albi. Tertium augurale ex purpura et cocco mixtum. Erat autem uestis togata purpura circumducta subtegmine puniceo, quam aureae fibulae annehebant. Vergil. de trabea regali ait: Ipse quirinali lituo paruus; sedebat Succinctus trabea leuata; ancile gerebat.

Picus equum domitor. Hinc Trabeati, qui trabea sunt induti. Ouidius libro de Fastis primo:

Hoc igitur uidit trabeati cura Quirini,

Quum rudibus populis annua iura daret.

Trabica, nauis dicta est, quod sit trabibus confixa. Pacuuius: Labitur trabica in alucos.

Trabs, et Trabes, bis, utroque modo dicitur genere foemino. dicta a trahendo, quod in altum trahatur. Proprie Trabs (ut Festus ait) sunt duo tigna aedificij gratia simul compacta. Nam quum simplicia sunt, non trabes, sed tigna dicuntur: quamuis abusive pro uno ligno quandoque dicatur.

Trachea, uel Trachia, arteria pulmonis, quae et spiritalis fistula dicitur: uide in Fistula.

Trachelon, media pars est naualis ueli, cuius summa carcheum nominatur. Cornucopiae.

Trachelus, pen. prod. cillum, spina a uertice ad finem.

Trachyna, oppidum Campaniae, quae nunc interposita a, Tarachyna, uel Tarachynae, narum, tantum pluraliter, quod etiam Anxur antea dicebatur. Nunc autem Taracina uocatur. uide supra. Est et Thrachyna ciuitas Thessaliae, quae Heraclea ab Hercule cognominata est. Hinc ab Ouidio Trachinius dictus Ceix coniunx Alcyones. Graeci Trachyna uocant aspera. Unde Taracinam quasi trachynam ab aspretis dici autumat Strabo. Et a Trachyna Thessaliae Sophoclis tragoedia Trachyna dicta est. Unde Cicero lib. 2. Tusculanarum: Quas hic uoces apud Sophoclem in trachynis edit.

Trachys, Latine asperum. hinc Trachyno, asperum facio.

Tracoma, pen. prod. Graece enim τρυμα uocatur scabritia palpebrarum interior: sicut in eadem parte glabritas, hoc est, defluuium pilorum madrosis et milphosis.

Tracōnitis regio, pars Iudaeae, quam seruit inter montem Libani et lacum Tyberiadis sitam esse. Cuius tetrarches fuit Philippus iuxta Euangelium Lucae. Est et (ut Hieronymus inquit) trans Bosdram Arabiae ciuitatem, in deserto, contra australem plagam quasi ad Damascus respiciens. Hanc gentem instituit Cis filius Aram, ut scribit Iosephus libro primo Antiquitatis.

Tractim, aduerbium. significat trahendo in longum, sine intermissione, longo tractu, diutine. Plaut. in Amphitr. Quid si ego tractim tangam ut dormiat. Vergilius:

Tum sonus auditur grauior tractimque susurrat.

Tractio, frequentatiuum, est quasi frequenter traho, uel sursum traho. Terent. in Heaut. Haec arte tractabat uirum, ut illius animum cupidum inopia incenderet. Et Tractare, est mereri. ut, Bene tractasti me. id est, bene meritus fuisti de me. Item disferere, quod ea de quibus differimus frequenter tangere uideamus. hinc Tractatus. Item frequenter tangere. Colum. lib. 7. Talis notula uitulos oportet quum adhuc teneri sunt, consuescere manu tractari. Iuuenalis:

Per puppim et duros gaudet tractare rudentes.

Item exercere. ut, Quod medicorum est,

Promittunt medici, tractant fabrilia fabri.

Item gubernare. Cicero. Bruto: Fuit in Cilicia mecum tribunus militum, quo in munere, ita se tractauit, ut accepisse ab eo be-

neficium uiderer non dedisse. Huius composita sunt Attrectio Plaut. in Persa: Ne me attrecta subigatrix. Contrectio, Detrectio, Retractio. Obtractio, quasi aduersus aliquem tractio. Pertractio, perfecte tractio.

Tractoria, organa adpellat Viestruuius, machinas quibus onera pertrahuntur.

Tractus, tractus, spatium, regio, plaga. Vergilius:

Indicio est tractu surgens oleaster eodem.

Trado, dis, tradidi, itum, ex trans et do, n, et s, abiectis, significat in potestatem do. Terent. in Phorm. Verum, scientem, tacitum, causam tradere aduersariis, etiam ne id lex coegit? Tradere etiam est docere. Augustinus: Quicquid de arte loquedi, et differendi, quicquid de dimensionibus figurarum, et de musicis, et de numeris, sine magna difficultate nullo hominum tradente intellexi. Item significat dicere. Gellius: Demosthenem tradit, et uestitu, ceteroque cultu corporis nitido uenustoque; nimisque accurato fuisse. Item mandare. ut quum dicimus: memoria traditum est. Item fidei alicuius committere. ut, Nuper mihi tradidit Aegon. Item quasi uendere. Hiero. in Genesi: Pecunia digna tradat eam mihi coram uobis in possessione seculi. Item permittere. Nam in sacris literis Dei a quouis secessio, siue destitutio nominatur. Unde Apostolus ad Romanos. Tradidit illos Deus in reprobum sensum. id est, a Deo permisi sunt deferri in reprobum sensum.

Traduco, traducis, pen. prod. ex trans et duco: in quo n, et s, similiter abiectum. significat de loco ad locum duco. Caesar primo Comment. Heluetij per angustias et fines Sequanorum, suas copias traduxerant, et in Hedurum fines peruenierant. Aliquando Traducere, est ad ulteriora ducere. Plaut. Traduce adhuc lineam plusculum. Aliquando transferre. Martial. Traducta est Getulis. Unde et Traducere librum ex una lingua in aliam quidam dicuntur. Hoc est, interpretari. Aliquando agere siue praeterire. Cicero Scruio Sulpitio: Qua ratione nobis traducendum sit hoc tempus. Aliquando deridere et infamia afficere, et ueluti in exemplum proponere, ut est apud Euangelium: Ioseph qui esset uir bonus et nollet eam traducere. Martial. Multoque magis traduceris Apher.

Et Traducere, nutrire, fouere, sustinere. Iuuenalis:

Altera quos nudo traducit Gallia talo.

Traduces, in uitibus dicuntur qui aliunde tracti ac propagati sunt. Varro li. 1. de Re rust. Arbusculi ubi traduces possint fieri uitium et Mediolanenses faciunt arboribus, quas uocant opulos. Varro adpellat Traduces rupos, ubi ex arboribus in arbores tractis uitibus uinea fit. Huius singularis nominatiuus est Tradux. Colum. lib. 11. Si tradux, ducem non contingit, media uirga inter eas deligetur. Transferturque ad genituram ex corpore in corpus, de qua doctores ecclesiastici. Aliquando ad linguas. Unde fama dicta est a Tertulliano, serpere in linguarum traduces et aurium: propterea quod fama in his qui loquuntur et his qui audiunt tradit, et quasi serpendo per linguas rumigerulorum et aures curiosorum capit incrementum.

Tragea, siue Tragia, insula una ex Cycladibus, ex qua Theogiton Peripateticus Aristoteli familiaris.

Tragelaphus, pen. cor. species cerui, qui hirco et ceruo similis est, barba et uillo distans: ab alijs dicitur hircocervus. τρυαφ, hircus: et τραφ, cervus. De quo in Deuter. habetur.

Tragemata, bellaria secundum Macrobiu, id est, omne mensae secundae genus.

Tragice, aduerbium. significat crudeliter, quasi more tragico.

Tragicus, quasi hircinus, qui tragœdiam scribit.

Tragion, siue Tragonis, herba quae nascitur in Creta, iuniperi similis.

AA 4 Tragœdia,

Tragœdia, *pen. cor.* quamvis apud Græcos producat^{ur}, ἀπὸ τοῦ τραγῆος ἢ ὡς ἄλλως. hoc est, ab hirc^o et cantu: quasi hyrci cantus. Nam hyrcus dabatur in præmium tragicis autoribus, qui rustici et pastores erant. Vel ab hyrc^o uinearū hoste, et à cantilena, eius ipsius rei apud Vergiliū plena. Vel quòd uter eius musti plenus solenne præmium cantoribus erat. Horat. Carmine qui tragico uilem cœtauit ob hyrcum.

Alij à facce putant, quam Græcorū quidā tyrgā & tyrga uocant, adpellatam; quòd ora sua facibus perlinebāt Scenici ante usum personarum ab Aeschilo repertum. Idem:

Ignotum tragicae genus inuenisse camœnæ,

Dicitur & plaustis uexisse poemata Theſpis,

Quæ canerent agerentq; infecti facibus ora.

Tragœdus, qui tragœdiam canit & recitat.

Tragonia, herba, quæ adalligata triduo dicitur consumere
lyenes.

Tragopa, avis in Aethiopia, quæ cornibus arietinis præfert
caput armatum.

Tragopagus, pen.cor.herba in acetarijs laudata, quæ à quibusdam barbula hyrcina, ab alijs come: quia folia habet instar croci in rotundū sparsa. Vulgò barba petræ dicitur in Gallia transpadana. Componitur autem ex τράγω, quod significat hyrcum, καὶ πάγων, barba: ut iure hyrcobarba nominetur.

Tragopanades, avis est maior aquila, cornua in temporibus curvata habens, ferruginei coloris, capite duntaxat phœniceo.

Tragoriganon, herba similis serpilli sylvestri. Cc.

Tragos, Τράγος, Latine hyrcus. unde Tragœdia. Rursus
Tragos, herba quam aliqui scorpion uocant, semipede alta,
folijs pusillis racemis rubentibus, grano tritici. Hinc Paratra-
gœdo uerbum. Tragus, conchæ genus mali saporis. Suidas:
Τράγος παρὰ τὸ τραχὺ δέρμα ἔχειν τράχος ὡς ὦν ἢ παρὰ τὸ
τραχέαν φωνὴν ἔχειν ἢ ἀπὸ τῆς τρέχουσας τραγῶν φωνῆς τὰς ἀμ-
πλέουσ. id est, Tragos, id est, hyrcus, quoniam asperam cutem
habeat, aut forsan propter asperitatem uocis, uel à currendo,
uel à rodendo uites ut dicunt.

Tragula, genus teli, hasta dicitur quod scuto infixâ trahatur. Sallustius lib. 4. Hist. Auidissimis atq; preparatis ducibus & Metellus istâ tragulæ sauciaretur. Plautus in Epid. Tragulam in te injicere adornat: nescio quam fabricam facit. Et Tragula, rete quod vulgò nunc tractam vocant. Plinius: Vfus subëris anchoralibus maxime nauium piscantiumq; tragulis & cadorum obturamentis. Dicta Tragula, quod ex undis ut plurimum trahatur.

Tragum, neutro genere. genus piscatoriæ retis, quod & uer-
riculum dicitur.

Tragurium, insula in mari Adriatico adiacens Dalmatiæ: in qua est ciuitas eiusdem nominis, autor Ptolemæus lib. 2.

Traha, genus uehiculi sine rotis, quo coloni utuntur, à trahen-
do dictum. Vergil. lib. i. Georg. per epenthesim trahæ dixit:
sicut nauita pro nauta.

Tribulaq; trahæq; & iniquo pondere raſtri.

Trahax,avidus,rapax,omnia ad se trahens.Plautus:EHò lu-
tum leoninum,ehò sterquilinum publicum,impure,inhoneste,
iniure,illex,labes populi,pecuniæ accipiter,auide atq; inuide,
procax,rapax,trahax:trecentis uersibus tuas impuritates lo-
qui nemo potest.

Traho, *trahis, traxi, tractum*, per vim duco. *Trahimur enim inuitti, ducimur uolentes.* Verg. — *Altaria ad ipsa Tremem traxit.* Aliquando simpliciter ducere. *Lactantius lib. 2.* Nec quicquàm possit esse omnino, quod non originem à Deo traxerit. Aliquãdo leuere. *Cicero:* Atq; etiã ex puteis iugibus aquam calidã trahit. Aliquãdo protrahere. *Sallust. in Iugur.*

Adherbal, ubi intelligit omnes fortunas suas in extremo sitas, hostem infestum, auxilij spem esse nullam, pecunia rerum necessariorum, bellum trahi non posse. Aliquando remouere. Salustius: Nisi ea res longius nos ab incepto traheret. Aliquando extendere. Vergilius: — Ille horridus alter Desidia latamq; trahens inglorius aluum.

Aliter idem usus est:

Nec non & uario noctem sermone trahebant.

id est, trebant uel consumebant. Huius uerbi composita sunt Abstraho. Attraho, ad me traho. Cicero Trebatio. Me, qui te non Romā attrahā, te qui non huc aduoles. Cōtraho, Detraho, Distraho, Extraho, Intertraho, Pertraho, perfectē, seu ad finē traho. Protraho. differo, prolongo. Terent. in And. Impe-
trabo ut aliquot saltē nuptijs protrahat dies. Retraho, retro, seu rursus traho. Idem: Postquā poēta uetus, poētā non po-
test retrahere à studio. Sallust. Euēre tamen extra coniuratio-
nem complures, qui ad Catilinā in initio profecti sunt. In his
erat Fuluius senatoris filius, quem retractū ex itinere parens
necari iussit. Subtraho, proprie significat sub siue de medio au-
fero. Laetantius lib. 2. Qui uel morte subtracti uel absentia sue-
rint separati. Hieronymus ad Iulianum: Audio Faustina subita
tibi dormitione subtractā. Quandoq; surripio, furor. Plau-
tus in Cas. Nam peculij probam nihil habere addedecet clam
uiro, & quæ habet partem eius haud commodi est, quin uiro
aut subtrahat, aut stupro inuenerit.

Traijcio, cis, ex trans & iacio, remotis n, & s, significat tra-
duco, transporto, transueho. Nam proprie nauis quæ traij-
ciunt, trāsportare, seu transuehere, aut traducere dici possunt.
Alij uero traducunt tantum, quum traijcere dicuntur: sicut
libro primo docet Liuius: Præ se armentū agens, nando traie-
cerat. Plancus Ciceroni: Exercitum ad Calendas Maias Rho-
danū traieci. In his exemplis non capitur Traijcio pro trans-
porto, ut quidam uolunt, dicentes: Traijcio exercitum, id est,
transporto exercitum trans mare, aut trans flumen. Traijcio
mare uel flumen, id est, transeo. Liuius de secundo bello Puni-
co. Annem uado traiecit. Aliquando coniunctim. Idem: Traie-
cit copias Iberum. Aliquādo Traijcere est transfigere, trans-
uerberare. Idem libro secundo: Contra quem & ille concitat
equum, tantūq; uis infestis uenientium hastis fuit ut brachium
Ebutio traiectū, Manilio percussum pectus. Hinc Traiectio,
transitio. Cicero libro 1. de Diuinat. Quum cœlum ex omni
parte patens atq; apertum intuerentur, traiectiones motusq;
stellarum obseruauerunt.

Trallis, urbs Lydiae, non longè à Magnesia sita in uertice quodam, qui promontorium natura munium habet: ab Argiuis, & à Thracibus quibusdam condita. Sunt & aliæ Trallis in Phrygia, ubi sunt Carie fines. Hæc alijs nominibus dicta est Euantia & Seleucia, & Antiochia. Hinc Trallianus, na, num. Cicero in Philip. Trallianam aut Ephesinam dicere putet. Ex Trallibus fuit Menodôrus uir doctus. Hoc nomen Trallis secundû Priscianum, tantum pluraliter declinatur, & tam adusatiuum, quàm nominatiuum in is, tantum mittit: sicut alpis, sardis, syrtis.

Tralucidum, quod per medium lucet. Plin. Suaviores albæ
viæ, quoniam è tralucido facilius accipitur aër.

Trama, subtegmē. Persius: — Mihi trama figura Sic reliqua.
Trames, generis masculini, semita transversa. Linius libro 5.
Obliquis tramitibus egressi.

Tranare, significat ultra nare, id est, natare. *Liuius lib. 2. Mul-
tisq; superincidētibus telis, incolumis ad suos tranauit. Verg.
Superant montes, & flumina tranant.*

Tranquillo, *as, quietum facio*. Plaut. in Capt. Ille demũ anti-
quis est

quis est adolescens moribus, cui nunquam uultum tranquillauit gratus.

Tranquillus, la, lum, quietus. Plaut. in Cist. Si possum tranquillum facere ex irato mihi. Idem in Trucul. Propemodum experta estis quam ego sim tranquillus usque homo. Terent. in Andria: Qui me hodie ex tranquillissima re coniecisti in nuptias.

Tranquillitas, tatis. Plin. in epist. Annum tertium & octogessimum excessit in altissima tranquillitate, pari ueneratione.

Tranquille, aduerbium. Plaut. in Cist. Sed tranquille amabo, nequid quod illi dolcat, dixeris.

Trans, præpositio est, quæ significat ultra, ut quum de loco ad locum, & de uno ad alterum, & de una re ad alteram transitionem facimus. Separatur quandoq; ut trans mare, trans montes. Sed plerunq; componitur, præsertim cum his literis. a, ut Transalpinus. c, ut Transcurro. d, ut Traduco. e, ut Transco. f, ut Transfero. g, ut Transgredior. i, ut Traijcio. l, ut Translego. m, ut Transmigro. n, ut Trano. p, ut Transpono. s, ut Transcribo. t, ut Transstygitanus, qui habitat trans Tygrin. u, ut Transucho. Sed est sciendum, quod composita cum n, uel i, consonante, uel d, amittit n, & s, ut trano, traicio, traduco. In reliquis manet integra, nisi cum s, in quo s, tantum abijcimus, ut transcribo. Apulcius tamen docet, quod si trans, ponatur cum co, duco, pono, potest retinere & perdere ns, ut transduco, traduco: transpono, traponno: transeo, traço. In alijs retinet ns, nisi in trano, trado, traicio.

Transfactus, participium. idem est quod præteritus. Cic. lib. 1. ad Herennium: In consequenti tempore, spectabitur nunquid re transacta relictum sit, quod indicet aut factum esse maleficium, aut à quo sit factum.

Transalpinum, dicimus ultra alpes. unde Galliam transalpinam uocant Galliam comatam, quæ diducitur in Belgicam, Celticam, & Lugdunensem: ut in dictione Gallia dictum est. Cornucopia.

Transcendo, ex trans & scando. significat ascendendo transgredior.

Transcribo, idem quod exscribo. hoc est ab exemplarijs quicquam describo. Quandoq; tamè ponitur pro trado. Verg. li. 7. Et tua Dardanæis transcribi sceptrum colonis.

Transcurro, ultra curro. Terentius in Eunu. Tu abi atq; obsera ostium intus, dum ego transcurro ad forum.

Transenna, per quam adspetus transire potest. Cicero lib. 1. de Oratore pro fenestra seu cancello posuit, quum ait: Nunc petas à Crasso, ut illam copiam, quam constructam uno in loco quasi per transfennam prætereuntes, stricim adspeximus in lucem proferat. Transenna etiam funis extensus dicitur. Sallustius libro 2. Historiarum: Transenna demissum uictoriæ simulachrum, cum inclinato strepitu tonitruum, coronam capiti imponebat Metello. Quandoq; ponitur pro decipulo, laqueo, & funiculo ad concipiendum concinnato. Plautus in Bacch. Nunc è transfenna hic turdus lumbricum petit. Et in Rud. In ætate agenda hominum, plurimæ fiunt transfennæ, ubi decipiuntur dolis, atq; ædèpol in eas plerunq; esca imponitur: quam si quis audius poscit escam, auariter decipitur, ut transfenna, sua auaritia.

Transeo, is, iui, & transij, & situm, ultra eo. à quo Trāsio, & Transitus, & compositum Pertranseo.

Transunter, aduerbium. à transiens, untis, formatum. Augustinus lib. 3. de Ciuitate Dei: Quod uitium Sallust. magis transunter attigit. hoc est, in transitu, siue transeundo.

Transfero, pen. cor. Transferri dicitur res, quum non remanet apud eos, à quibus transfertur. Cicero lib. 1. Officiorum:

Quod ab Ennio positum in una re transferri in multis potest. Hinc Translatio, quæ sit, quoties uel deest uerborum proprietas, uel uitatur iteratio. Cicero autè translatione uerborum maxime probat libro de Optimo genere dicendi, quum inquit: Sed Phalerius Demetrius meo iudicio præstat cæteris, cuius oratio, quum sedate placideq; loquitur, tum illustrat eam quasi stella quedam translata uerba atq; immutata. Translata dico ut sæpe iam, quæ per similitudinè ad aliam rem aut suauitatis, aut inopiæ causa transferuntur. Quintilianus autem quæ sint uerba propria, quæq; translata, quomodo transferantur, quæ sit uitiosa translatio, & quur reperta sit translatio, diffuse tradit libro primo Institutionum: dicens. Propria sunt uerba, quum id significant, in quod denominata sunt: translata quum alium natura intellectum, alium loco præbent. Vtitis tutius utimur, noua non sine periculo quodam fingimus. Et libro 8. Trāsferitur igitur nomē aut uerbū ex eo loco in quo propriū erat, in eum in quo aut propriū deest, aut translatū proprio melius est. Id facimus aut quia necesse est: aut quia significatiuus est: aut ut dixi, decentius. Vbi nihil horū præstabit, quod trāsferatur impropriū. Asconius scribit Translatiua dicta esse, non noua, nec nuper inuenta: sed aliunde translata. Translatiuium Græce μεταφορῶν, id est, promiscuum, uulgare, publicum, indifferens. Translatitiua sunt & uerba per metaphoram in alienum migrantia. Seneca: Translatiua seu translatitiua sententias, quæ sua oratorum supellex est, pro locis communibus intelligit. Sunt & sacra translatitiua apud Macrobiū.

Transfigo, penultima producta, transfidio, seu transuerbero. Liuius lib. 1. Stricto itaq; gladio simul uerbis increpans transfigit puellam.

Transfuga, penul. cor. qui transfugit. Liuius libro 2. Deinde metuens, ne si consulum iniussu & ignaris omnibus iret, deprehensus fortè à custodibus Romanis, retraheretur ut transfuga: fortuna tum urbis crimen adfirmante, senatum adit. Nec solum (ut Iuriconsultus inquit) Transfuga is accipiens est, qui aut ad hostes, aut à bello transfugit: sed & qui per induciarum tempus ad eos, cum quibus nulla amicitia est, fide suspecta transfugit.

Transfugio, de loco ad locum fugio. Idem in eodem. Magna clientium comitatus manu transfugit.

Transfundo, is, de uase in uas fundo. Cato: Vbi dies triginta præterierint transfundito, ita relinquitur usq; ad uindemiam. Cic. per translationē Dolabellæ scripsit: Libetius omnes meas laudes (si modo sint aliquæ meæ laudes) ad te transfuderim.

Transgredior, transeo, à pedum gressu proprie dicitur: sed auctoritas uetusta, liberiores loquendi usum dedit. Sallustius lib. 1. Historiarum: & de his qui nauigassent & de ipsis nauibus eo uerbo uti uoluit, in quibus gradus non sit deceptio. Nactus obscuram noctem æstu secūdo, ac inde transgressus omnes recipit mons præceptus à Lusitanis. Sic & Transgressus, us, pro transfretatione.

Transigo, transigis, penult. cor. ex trans & ago, significat transeo seu ultra traduco. Sallust. Sed multi mortales dediti uentri atq; somno, indocti, incultiq; uitam sicuti peregrinantes transgère. Aliquando significat tracto. Terentius in Andria: Intus transigetur si quid est quod restat. Aliquando conuenio, concordo, paciscor, compono, decido: quod pertinet ad creditores & debitores, ut debitor transigat cum creditore per decisionē, & ita lis finiatur. Cicero pro Roscio: Qui pro socijs transigit, satis dat neminem postea eorum petiturū. Apuleius: Quum luce iam transegerat. id est, quum uita deciderat tanquam debitor cum creditore, ut nihil amplius sibi fuerit cum luce, ut luci solueret totum quod debebat. Cicero Trebatio: Puto

tio: Puto cum Auiano transigere possemus.
Transilio, filis, penult. cor. ex trans & salio: sed s, abijcitur, significat ultra salio. Columella libro 7. Si fossam sine contatione transilit.
Transitorius, ria, um, quod cito trāsit. Leo papa: Hæc ergo non transitorie, sed cum ingenti tremore debemus attendere.
Translego, pen. cor. legēdo transcurro, siue ultra lego. Plautus in Asin. Age quāso mi Hercle translege.
Transmigro, trāsmigras, penultima communi. significat habitatum eo, siue transeo, uel in longiorem locum domiciliū habitationemq; commuto. Suetonius in Tib. cap. 15. Statim ē Carinis ac Pompeiana domo, Esquilias in ortos mæcenatianos transmigravit, totumq; se in quietem contulit.
Transmitto, mittis, ultra de loco ad locum mitto. Plinius libro 18. Item cribraria quæ simili modo, in tertio remansit cribro angustissimo, & tantum arenas transmittente. Aliquando celeriter transeo. Vergilius:
 —Alia de parte patentes Transmittunt cursu campos.
Transpicio, ultra adspicio. Laetius de Opifice: Per eas igitur membranas sensus ille qui dicitur mens, ea quæ sunt foris, transpiciit.
Transitra, sunt loca uel tabule sup quas sedēt remiges. Verg. Transira per & remos— Hæc etiā iuga dici solent. Verg. Inde alias animas quæ per iuga longa sedebant Deturbat, laxatq; foros. Et Transira tigna, quæ transuersa à pariete in parietem porriguntur. Vitruuius lib. 5. Traebes etiam supra columnas & parastata & antes ponūt in contignationibus, tigna & axes sub testis, si maiora spatia sunt & transira & capreoli, si commoda columen & cantenrij, sed & sedilia in nauibus.
Translyberinus, dicitur aliquis habitans ultra Tyberim. Cc.
Transuador, & Transuado, das, pen. cor. per uadum traicio. Hieronymus ad Heliodorum per translationem. Sed quoniā scopulosis locis enauigauit oratio, & inter canas spū meis fluctibus cautes fragilis in altū cimba processit, expādena uela sunt uentis, & questionum scrupulis transuadatis, lætantium more nauarum epilogi celeuma cantandum est.
Transueho, ultra ueho. Salustius in Iugurtha: Ex eo numero Medi & Persæ & Armenij cum nauibus in Aphricā transuecti, proximos nostro mari locos, occupauēre.
Transuerbero, as, transfigo. Cicero Mario. Sed quæ potest esse homini politico delectatio, quum aut homo imbecillus, à ualentissima belua laniatur, aut præclara bestia uenabulo transuerberatur.
Transuersus, à transuerto esse debet, quod est in obliquum uerto: licet nondum legerim. Colu. lib. 2. Sed in arando maxime obseruandum est, ut transuersus mons sulcetur. Cic. lib. 4. ad Heren. Ecce ibi iste de transuerso, heus inquit adolescens, pueri tui modo me pulsarunt, satisfacias oportet.
Transuolo, las, penul. cor. ad aues pertinet. Sed per translationem ponitur pro transcurro, uel pro repente accedo. Hieronymus ad Dama. Meq; dubium & quid facerem nescientem ita festinus exterruit, ut omnibus prætermisissis, ad scribendū transuolarem. Plautus in Epid. pro transfugio posuit: Transuolauerunt ad hostes.
Transumo, is, ex alio sumo. unde quæ ex primis tabulis transcripta sunt, solennitate iuris adhibita, dicuntur Transumpta: & actus ipse Transumptio. Idem: Transumptio figura est quam Græci μεταλήψιν uocant, quum rem ex alio ad aliud transmouemus.
Transuo, is, ex trans & suo: sed s, abijcitur. Colu. lib. 7. Media pars descripti orbiculi eadem fibula transfuitur.

Trapētes, uel Trapētum, pe. prod. mola olearia: à τρέπω, uoluo, seu uerto. Varro à terendo deducit. Verg. lib. 2. Georg. —Teritur Sicyonia bacca trapetis.

Trapeza, mensa seu tabula qua argentarij utuntur.

Trapezitæ, pen. prod. mensarij pecuniarum campsores. Plautus in Capti. Subducam ratiunculam, quantillum argenti mihi apud trapezitam fiet. Hieronymus contra Rufin. Quasi bonus trapezita adulterinæ monetæ, pecuniam reprobet.

Trapezus, oppidū est Ponti Cappadocū. inde Trapezūtius.

Tralton, species est Hammoniæ thuris similitudine, & maxime probatur. Cornucopiæ.

Traulī, qui maiori difficultate loquuntur. unde & Traulis. Lucetius lib. 4. Magna atq; magnificata cataplexis plenaq; honoris balba loqui non quit, traulis muta pudens est.

Trebia, fluuius extra Placentiam, apud quem Annibal Romanos uicit. Est & Trebia Celtiberorum ciuitas, quæ pars est Hispaniæ. Inde Trebellicum uinum dicimus.

Trebula, oppidum fuit haud longè ab urbe (ut scribit Plin.) Et olim Trebulanis ciuitas data fuit. Hinc casei Trebulani, dicti sunt. De quibus Martialis:

Trebulanos genuit commendat gratia duplex,

Sine leui flamma, siue domamur aqua.

Propè Trebulanos sunt & alij populi, nomine Trebiani, auctore Plin. lib. 3. Suetonius in Tyb. iterum eo censente ut Trebianis legatam in opus noui theatri pecuniam ad munitionem uiæ transferre concederetur, obtinere non potuit.

Tremebundus, abundè tremens. Cicero lib. 3. ad Herenn. Sin erit sermo in locutione leuiter & tremebunda uoce cum parua significationis risus.

Tremefacio, sicut sonat. Vergilius: Tum uero tremefacta nouus per pectora cunctis Insinuat pauor.

Tremisco, tremore concutior. Vergil. lib. 3. —Sonitumq; pedum uocemq; tremisco. Hinc Contremisco, & Pertremisco. Laetius lib. 7. Itaq; trepidabunt omnes, & ad luctuosum illum sonitum contremiscent. Hieron. contra Vigil. Ita totus & corpore & animo pertremisco.

Tremo, mis, à similitudine uocis quæ tunc quum ualde tremit adparet, Quo etiam in corpore pili, aut arista in spica hordei horrent. Et Tremere quidem cōmoueri seu agitari significat. Plautus in Asin. Non placet, pro monstro est: quoniā qui sudat, tremūt. Interdum ponitur pro timere. Vergil. lib. 2.

Hic aliud maius miseris multoq; tremendum.

Huius composita sunt Contremo. Intremo, intus seu ualde tremo. Vergilius libro tertio:

Et fessum quoties mutat latus intremere omnem

Murmure Trinacriam.

Pertremo, ualde tremo. & habent penultimam correptam.

Tremor, modò ipsam commotionem seu agitationem, modò timorem significat. Verg. lib. 2. Georg. Vnde tremor terris? Et alibi: —Quar ante tubam tremor occupat artus? Venit tamen ex Græco τρέμος, & illa quæ deducuntur.

Trepido, as, pe. cor. timeo. Terē in Eun. Quid est quod trepidas? satis ne salue, dic mihi. Et Trepidare, festinare. Ver. li. 4. Dum trepidant alæ saltusq; indagine cingunt.

Trepidus, da, dum, idem quod pauidus. Cuius est diminutiū Trepidulus. Gellius: Pulli trepiduli circumstrepere. Et Trepidus, festinus. Vergilius lib. 3.

Hic medium trepidi crudelia limina linquunt,

Immemores socij uasto Cyclopi in antro Deseruere.

Scruuius: Trepidi, festini: ut per timorem, non per odium relictus fuisse uideatur.

Tressis, tres asses. Persius: —Non tressis ago.

Treueri,

Treueri, populi Gallie, inter Belgas, in confinibus Germanie Neruijs finitimi.

Triangulus, figura est tres angulos habens, quam Græci *τρίγωνον* uocant. Hinc *Triangularis*, & hoc *Triangulare*.

Triapalis, uermis est locustæ similis sine pennis, Græce: nam Latinum nomen non habet. Ce.

Triarchus, nauis triremis præpositus ab archon, princeps.

Triarii, erant milites fortissimi, qui in legione Romana ultimi erant. Hi si quadoq; res fuisset in periculo, in fronte acierum poplitibus flexis stabant: ita ut potius animam amitterent, quam de loco decederent. Vnde ortum est illud prouerbium, quum res sunt dubie: Ventum est ad triarios. Varro: Triarii dicti, quod in acie tertio ordine extremis subsidio ponerentur. Plautus: Agite nunc, subsidete omnes, quasi solent triarii.

Tribaces, uiri attriti flagris: nam *tribo* significat *tero*.

Tribades, mulieres dictæ sunt fricatrices, quæ portentuosos coitus genere, in sexum suum libidinem exercent, ἀνδρὶ τῷ τριβᾷ, quod significat *fricare*.

Tribrachus, pen. cor. pes ex tribus breuibus syllabis constans: à *τρεῖς*, & *βραχύν*, quod significat *breue*. ut, Te Corydon ò Alexi. Vbi don o a, tribrachus est: quum uocalis ante uocalem breuis fiat, uerum don producitur.

Tribula, læ, & **Tribulum**, genus uehiculī, quo frumenta in area teruntur: à tribus lateribus sic adpellatū. Verg. l. i. Geor. Tribulaq; trahæq; & iniquo pondere rastro.

Varro: E' spicis in area excuti grana, quod fit apud alios iumentis iunctis & tribula.

Tribularium, à tribula fieri uidetur, & significat locū ubi tribula reconduntur. ut est apud Columellam.

Tribulis, pen. prod. qui ex tribu est. Horat. in Epist. Ut cum pileolo soleas conuiua tribulis.

Cicero Se. Lucio Cossino amico & tribuli tuo ualde familiariter utor. Terent. in And. Est ne hic Hegio tribulis noster. Hinc *Contribulis*, qui ex eadem tribu est. Hieronymus lib. 2. Machabeorum: Quod quum rex annuisset, statim ad gentilem ritum contribules suos transferre cepit.

Tribulor, uerbum factum ab angustia & dolore illorum qui tribulum ferri, uel tribulum herbam calcauerit, quæ oritur in lacubus & paludibus Trigoli uel ferrariæ: uulgariter etiam murex angulata est, iacitur ut uis, semper cuspis est erecta, bellicum ferramentum est.

Tribulus, pen. cor. spinæ genus, à semine triangulari dictus: uel quod cuspidatus trifariam feriat. Ouid. lib. 10. Metamorp. Lolium tribulūq; frangant Triliticæ messes.

Tribūnal, penul. prod. locus excelsus in quo residebat, qui ius tribubus redderet.

Tribunatus, us, ipsa tribunorum dignitas. Cic. in Læl. De Caij autem Gracchi tribunatu quid expectem non libet augurari.

Tribuni, dicti, quod tunc in tres partes populus diuisus erat, & ex singulis singuli creabantur: uel quia tribuum suffragio crearentur: uel quia (ut Vegetius inquit) tribuebant iura militibus. Tribuni etiā uocati sunt, qui magistratū gerebant. ut, Regum tempore tribuni celerum, qui centurijs præerant. Postea facti sunt tribuni militares in castris, qui parcm cum cōsulibus haberet potestatem: qui imperatori opponerentur pro militibus. Tribunorum militarium (sicut docet Ascon.) duo sunt genera. Alij Rufili dicuntur, qui in exercitu creari solent. Alij sunt Comitati, qui Romæ conuictijs designantur. Tribuni militaris officium est, ut miles ueste indutus, armis bene munitus, exercitatio-nis usu & disciplina eruditus incedat. Olim tribuni militum cōsulari potestate permiscue ex patribus ac plebe creati sunt. Alij fuerunt Tribuni plebis, q in secessione plebis à patribus facti sunt:

anno serè xvii. post exactos reges. Alij Tribuni aerarij dicti ab eo quod his attributa erat pecunia quam militi reddebant.

Tribunitius, qui tribunus fuit.

Tribunitius, nitia, nitiū, quod ad tribunos pertinet. Sallust. Nam postquam Cn. Pompeio, & M. Crasso consulibus tribu nitia potestas restituta est.

Tribuo, buis, bui, butum, quasi tributum do, concedo. Cicero: Sed hoc beneuolentia eius tribuendum est. Aliquando capitur sicut uendo. Hieronymus in Deutero. Aqua pecunia tribue, & sic bibemus. Aliquando capitur p adsumo. ut, tu tibi multū tribuis. Aliquando pro fauere. Cicero Crassipedi: Quum uniuerso ordini publicanorum semper libentissime tribuerim. Huius composita sunt *Attribuo*. *Contribuo*, simul *tribuo*. hoc est, alijs partem facio. *Distribuo*, diuersis modis *tribuo*: *Retribuo*, quasi retro *tribuo*. hoc est, *remuncro*.

Tribus, bus, à tributo dando: uel quod ager Romanus, primò diuisus in tres partes fuerit, & tres partes populi factæ. Una *Tatienstum* à Tatio Sabinorum rege iam amico post fœdera. Alia *Ramnium* siue *Rammenstum*, à Romulo. Tertia *Lucerū* à Lucumone. Varro enim scribit Romulum dimicantem contra Titum Tatiū à Lucumonibus, hoc est, Tuscis auxilia postulasse. Vnde quidā uenit cum exercitu, cui receptio iam Tatio, pars urbis est data. Vnde in urbe Tuscus dictus est uicus, siue (ut aliqui uolunt) à luco, quem asylum uocauerat Romulus. Ergo in tres partes diuisus erat populus, adeo ut qui etiā uni præerat parti, Tribunus diceretur, & sumptus dati populo Tributa uocantur. Sed postea aliæ quoq; partes urbis factæ, quæ similiter Tribus adpellate sunt. Nam in sex partes fuit distributa ciuitas: in primos, secundosq; Tatienses, Ramnes, Luceres. Quelibet ex tribus decem curias continebat, quæ de nominibus Sabinarum adpellate sunt. Varro, Festus, Plutarchus, & Asconius. Dissentit paulum Lilius scribens à Romulo centurias equitum tres fuisse cōscriptas: Ramnenses & Tatienses & Luceres, nec uidetur existimare totum populum in hos fuisse distributum, sed solos equites. August. in Psalmo-rum interpretatione sic scribit: Tribus alio nomine dici possunt curiæ, sed nō proprie. Nam proprie si diximus curias nō intelliguntur nisi curiæ quæ sunt in ciuitatibus singulis singulæ. Vnde curiales & decuriones, id est, quod sint in curia uel de curia. Et nostris, quia tales singulas curias habent singulæ ciuitates. Sunt autem uel erant aliquando in istis quoq; ciuitatibus curiæ etiam populorum, & una ciuitas multas curias habebat, sicut Roma trigintaquinque curias habet populi. Hæ dicuntur tribus. Has populus Israël duodecim habebat, secundū filios Iacob. Plin. refert quatuor solas urbanas tribus fuisse adpellatas, à partibus urbis in quibus habitabant. Nam *Suburra-na*, *Palatina*, *Collina*, & *Exquilina* dicebantur.

Tributarius, qui soluendo tributo obnoxius est. Iustin. lib. 1. Sed ciuitates quæ Medorum tributariæ fuerant.

Tributum, aduerbium, significat per singulas tribus.

Tributum, à tribubus Varro dictum ostendit, quod ea pecunia quæ populo imperata erat tributim soluebatur. Festus: Tributum dictum, quia ex priuato in publicum tribuitur. Sumi postea hoc uocabulum cepit largius pro omni munere quod à subditis soluitur. Dicitur & *Tributus*. Plautus in Epid. His quibus tributus maior penditur.

Trica, Apuliæ oppidum. uide in dictione *Apina*.

Tricæ, capilli, pedibus pullorum gallinaceorum inuoluti. Quoniam uero gressum illorum impediāt, factum est ut omnia impedimenta Tricæ uocentur. Plautus in Curculi. Quod argentum tu mihi, quas mihi tricæ narras? Inde *Extricare* & *Intricare* pro expedire & impedire.

Tricaptum,

Tricaptum, uestis genus est, quod tantæ subtilitatis fuit, ut pilorum & capillorum habuisse credatur: pro quo Hieronymus interpretatus est illud Ezechielis: Et circumdedit te tricaptio. id est, subtilibus: nouis enim rebus noua fingenda sunt nomina.

Tricenūm, à triginta dicimus, g, litera in c, mutata: sicut pro uigeno uicenum. Capitur autem Tricenum pro tricento: à trecentis per syncopam Cc.

Tricephalus, pen. cor. qui habet tria capita.

Triceps, trium capitum. Seneca: Tricipitem secum beluam manibus trabens.

Tricerberus, magnus Cerberus. Cc.

Trichila, pen. cor. sunt uasa habetia tria labra, è quibus liquor efflui potest. de quibus & apud Cæsarem Comment. belli Pompeiani, & apud Columellam fit mentio.

Trichomanes, herba est quam capillum Veneris nonnulli adpellant. alij callitrichon, quod pulchros facit crines. Cc.

Triclinarium, Plinius lib. 9. Qua purpura quis non (inquit) triclinaria facit?

Triclinarius, minister, qui in triclinio ministrat.

Triclinarius, a, um, & Triclinaris, & hoc Triclinare, qd' ad tricliniū pertinet. ut mappæ triclinares, & lecti triclinarij.

Triclinium, Latine discubitorij dici potest. Est enim locus in quo discubebant & cœnabāt, præcipue in conuiuij accepti à tribus lectis, quos sternebāt cōtiguis. Nam tris mensas in cōuiuijo adponere ueteres solebāt, & iacendo cœnare: sicut Turcæ faciunt. Trīs enim tres, & λιν, lectus dicitur. Hinc Horatius: Sæpe tribus lectis uideas cœnare quaternos, E quibus unus auct quauis aspergere cunctos, Præter eum qui præbet aquam. Iuuenalis:

—Ergo duos post Si libuit menses neglectū adhibere clientē,
Tertia ne uacuo cessaret culcitra lecto, Vnā simus ait.
Verg. Inde toro pater Aeneas sic orsus ab alto.

Quintilius locum intellexit quum ait: Vix eo linen egresso, triclinium illud supra conuiuias corruit. Apul. lib. 10. Iam deniq; cœnati è triclinio domini decesseramus. Hunc locum Cicero adpellat conclauē, cuius hæc sunt uerba. Hoc inter spatio conclauē illud concidit. Proprie tamē conclauē dicitur, quicūq; locus secretior, ubi colloquia fieri solent. Habetq; unam clauem communē domesticis, nec est omnibus ad eum eundi potestas. Vitruuius: In triclinijs cæterisq; cōclauibus maximus est usus luminum. Constat igitur Triclinium, & lectos discubitorios, & ipsam cœnationē, id est, locum ubi super lectis cœnaturi discubebant, significare. Sed postea Tricliniū per abusum nem adparatus ad mensam factus dici consuevit, & coacta in locū unum parandæ paucorū cœnæ supellex necessaria. Hinc Architrclinij, qui huic ministerio præst. Vnde Cicero. Sterni triclinia & in foro sterni iubeat. Sic Bicliniū, locus attritus conuiuijo à duplici ordine discumbentū. Plaut. in Bacchidib. Aduortite Mnesilochē, & tu Pistoclerē iam facite in biclinio cum amica sua uterq; cubitum cati.

Tricōlon, pen. prod. Latine trimembre dicitur.

Tricones, morosi, & ad ridendū duri. Vel (ut inquit Ioānes Baptista Egnatius, uir utiq; eruditissimus, ex sententia Festi)

Tricones dicuntur contentiosi, & litū peramātes. Vnde Iul. Capi. in Aelio Vero. Fertur & nocte perpete alea luisse, quū in Syria cōcepisset id uitium, atq; in tantū uitiorū Graianorū & Neronianorū ac Vitellianorū fuisse æmulum, ut uagaretur nocte per tabernas ac lupanaria, oblecto capite cucullione uulgari uiatorio, & commiseretur cum triconibus, & committeret rixas, dissimulans quis esset, sæpe adfluctū liuida facie redijisse, ac in tabernis agnitum quum sese absconderet.

Tricongius, cognomen Nouelli Mediolanēsis, qui gestis ho-

noribus à prætura ad consulatū usq; peruenierat. Hic enim tribus congijs epotis spectante miraculi gratia Tyberio principæ, præclarum cognomen sibi uendicauit. Cc.

Tricornium, dicimus quod tria cornua habet. Cc.

Tricus, gemma est, quæ licet nigra sit, tres tamē succos refert: à radice nigrum, à medio sanguineum, à summo candidum.

Tridacna, ostrea tantæ magnitudinis esse uoluit nomenclator quidam, ut ter mordenda essent. & enim mordeo signific.

Tridens, Neptuni sceptrum: & quicquid habet tres dentes, Tridens dicitur.

Triduum, spatium trium dierum. à quo Triduanus, na, num. Vnde Triduanas inducias legimus.

Trimeros, Latine triduanus, penult. correpta.

Triennis, trium annorum. nam Triennis, Trimus, & Trium annorum, idem significant. Vnde Hieronymus in testamento ueteri. Sume mihi uaccam triennē, & capram trimā, & arietem annorū trium. Hinc Triennium, spatium trium annorū, Triennale, adiectiuum.

Triens, numi genus, tertia pars assis. Iuuenalis: Nec habet infelix quem porrigat ore trientem.

Item sumitur pro calice. Propertius.

Quum fuerit multis exacta trientibus ora.

Apud Vitruuium Trientes, siue quod idem est Trientalis materia nomen habent à mensura, quod asses instrumenti eius trientali, hoc est, crassitudine quatuor unciarum essent.

Triental, uasis genus, tertiā partem sextarij capiens. Persius: —Calidumq; triental Excutit è manibus.

Trientalis herba, à mensura dicta est. id est, quæ folio trientem æquet amplitudine.

Tricrarchus, præfectus trieris. Cicero in Verrem actione tertia. Qua de re Charidemū Chium testimonij priore actione dicere audistis sese quum esset irierarchus.

Triēris, pen. prod. nauis magna, quæ Græcè durachon à tribus sessionibus, Latine triremis, Hierony. in lib. Numeri. Venient in tricribus de Italia superabunt Assyrios.

Trietericus, triennis, à Trīs, & Trīs, annus. Hinc Trieterica adpellata sunt sacra Bacchi, quæ triennialia, quæ tertio quoq; anno sumptuosiora annis eius orgijs agitabantur. Instituta sunt enim quum ex India uictor redijisset à trienio quo peregrinatus est. Ouidius lib. 9. Metamorph.

Vtq; tuo moto proles Semeleia thyrso

Ismariæ celebrant repetita triennia Bacchæ.

Trietēris, pe. prod. spatij trium annorū. Statius lib. 4. The. Ludus & atra sacrum recolet trieteris ophetem. Martial.

Adspicis ut paruus nec adhuc trieteride plena

Regulus auditum laudet & ipse patrem.

Trifariam, aduerbium. significat tripartitio. Inde Trifarius, a, um,

Trifaux, tres fauces habens. unde Cerberum trifaucem uocant.

Trifax, uel Triforum, telum longitudine trium cubitorū.

Trifer, ra, um, quod ter fructus producit.

Trifidus, a, um, pen. cor. quod in tres partes diuidi potest.

Trifinium, dicitur ubi trium agrorum terminus est.

Trifolium uinum, dictum à nomine agri. Cc.

Trifolium simoniamum, herba est quæ inuenitur fragosis locis. efficacissima traditur contra uiperæ uenenū, odoris grauis, neq; absimilis bitumini. Et idcirco Græci eā τριφύλλον adpellant, nostri autem propter figuram acutam trifolium uocant. Nam longis & hirsutis folijs uiret, caulemq; robustior rem facit, quàm pratense.

Trifur, Trifurcifer, Tricerberus, plusquàm fur, plusquàm

- quàm furcifer, magnus cerberus. Nam tris pro ualde quādoq; accipitur à Græcis. Plautus: Non fur, sed trifur.
- Triga**, quasi triaga, à tribus equis iunctis. currus qui à tribus equis trahitur. Inde Trigarium dictum trigarum curule cœtamen. Plin. lib. 28. Ferunt Nerone principē hac potione recreari solitū, quum sic quoq; se trigario adprobare uellet. Et lib. 21. Digest. Et si triga uenierit retinenda erit rota, & si quadriga adhibeatur. Trigam etiam humū ueteres uocabant.
- Trigamus**, pen. cor. qui tres duxit uxores. Hierony. contra Iouinianum: Currit ad Habraam Isaac & Iacob, ex quibus prior trigamus, secundus monogamus, tertius quatuor uxorū est: Lie, Rachel, Balæ, & Zephæ.
- Trigarius**, locus iuxta campum Martiū. Plin. lib. ultimo: Ne equos quidē in trigarijs præferri ullis uernaculis animaduertito. Apud Martianū quoq; Capellam libro nono, qui de Musica inscribitur: Trigarium (inquit) supplicantis semper germanitatis adueniet. hoc est, trigemina (inquit) illa mulier siue tres in unius nominis uocabulo conspirantes.
- Trigeminus**, idem quod tres. Columella libro 8. de capella. Parit autem si est generosa proles frequenter duos, nonnunquàm trigeminos.
- Trigemmis**, quid significet declarat Colum. lib. 4. quū ait: Vallis & uliginosi campi situ serimus etiam trigemmem, qui est paulō minor dodrāte, longior utiq; semipede: isq; nō ab eo trigemmis dictus est, quod omnino trium oculorum est, quum ferē circa plagam qua matri abscissus est, plenus sit gemmarū: sed quod his exceptis quibus est frequens in ipso capite, tres deinceps articulos totidemq; gemmas habet.
- Trigla**, genus piscis qui à nostris mulus dicitur & barbo. hinc Trigles, lapillus qui muli colorem habet.
- Trigo**, 46, stringo. unde Obtrigo, quod est iureiurando adstringo.
- Trigon**, pile genus & turtur.
- Trigonia**, ætis tertia.
- Trigonus**, pen. prod. triangulus, triangularis. Hinc Trigonalis forma, quæ tribus lineis constat, Δ.
- Trilices**, uestes quæ ex tribus licijs constant. Interdum tamen Trilicem triplicem dicimus.
- Trilinguis**, qui tres linguas habet: uel unū dicit aliud cogitat.
- Trimestris**, trium mensium.
- Trimetrum**, pen. cor. carmen ex tribus pedibus constans.
- Trimma**, dicitur uinum ex aromatis, in quod iuncus & myrrha & calamus iniici solebat.
- Trimorion**, à tribus signis dictum est. Tria uero signa partibus nonaginta constant. Erit ergo Trimorion pars ab horoscopo genitura nonagesima. Itemq; à situ Lunæ altera nonagesima: unde uaticinium uitæ substantiarumq; sumatur.
- Trimus**, ma, num, quod est trium annorū. A quo Trimulus, diminutiuum: & Trimatus, us, & Trima dies.
- Trimyxos**, lucerna est ad tria ellychnia ferenda. Cc.
- Trinacria**, insula quæ & Sicilia, Sicania, & Triquetra adpelatur. à tribus promontorijs dicta est Trinacria, Pachyno scilicet Lilybæo, & Peloro: & ὠρεα, summitas. Hinc Trinacris. Ouidius in Fastis:
Terra tribus scopulis uastum procurrit in æquor,
Trinacris à positu nomen adeptæ loci.
- Trinepos**, pe. cor. abnepotis filius: quod sit post tres à nepote.
- Trinundinum**, uide in dictione Nundine.
- Triobolus**, pe. cor. quasi homo parui pretij: à tribus obolis. Plautus: Non ego homo trioboli sum. Hinc fit Triobolaris, uilis, & pretij trium obolorum.
- Triodos**, Latine triuium dici potest.
- Triones**, quasi teriones, boues aratorij. unde septem stellas Septentriones nostri ueteres à bobus iunctis adpellarunt, ex quibus figurantur.
- Triopas**, Thessalorum rex fuit. Cc.
- Triophthalmus**, lapillus qui in Sicyone nascitur, trium oculorum effigiem præ se ferens. Cc.
- Triorchus**, auis est ex accipitrū genere, à testium numero.
- Triparcus**, ualde parcus. Vnde Triparcos homines uetulos dixerunt.
- Tripertior**, in tres partes diuido. à quo Tripertitō aduerb.
- Tripes**, dicitur habens tres pedes. inde Tripedaneus, a, um.
- Triphyllon**, Græci uocant herbam, quam nos trifolium. Cc.
- Triplaris numerus**, dicitur quum ex duobus minor ter, in maiore numeratur. ut sunt tria ad unum.
- Triplex**, quod est trium plicarum. Vnde Triplico, plicas. Interdū Triplex sumitur pro quodam tabellæ genere, quo scribi epistolæ solebant. Martialis:
Tunc triplices nostros non uilia dona putabis,
Quum se uenturam scribet amica tibi.
Vide supra in Dictione Duplex, in alio significato.
- Triplium**, uas est simile canistro. Cc.
- Triplus**, eius significationis est cuius & triplex.
- Tripolis**, oppidū trigeminū: quoniā Tyrij, Sidonij, & Arabij illud obtinent. Hinc Tripolitana regio dicta est. Sunt autē due hoc nomine: Aphricana scilicet & Syriaca in Phœnice. Oppida tripolis Aphricanae sunt, Abrotonū, Tophia, & Leptis magna. Pomponius: Locus ex numero tripolis dicitur.
- Tripolium**, herbam Græci uocant, quam nos saluicā. Cc.
- Tripodium**, à pondo, pondus trium assium. Cc.
- Tripontium**, Umbriæ oppidum: sic dictum quod tres habeat pontes. Cornucopiæ.
- Triptolemus**, nomen proprium uiri, qui (autore Ouidio) Cæloj & Menalinæ filius: fertur in attica regione usum frugum primus inuenisse.
- Triptota**, penult. prod. nomina sunt quæ tribus tantum casibus declinantur.
- Tripudium**, quasi terripaium. Sic enim primò dictum est, post Terripudium, deinde Tripudium est dictum: à pawio, ferio. Vnde Tripudia solistima dicebantur auguria quæ fiebant quoties offa quæ pullis dabatur, aliquo modo cadebat in solum. Ita enim à solo solistimum, ut à medio mediastimum dicitur. Quum igitur offa ex ore pulli ceciderat, tum auspicianti tripudium solistimum nuntiabatur. Tripudium etiam saltatio dicitur, similiter à pauienda terra: quod scilicet saltando terra pauitur. Liuius: Ferre ac per urbem ire cum tripudijs solenni; saltatu iussit.
- Tripus**, tripodis, & Tripoda, tripodæ, pen. cor. dicitur omne quod habet tres pedes. Vsi sunt ueteres tripode tum ad delicias, tum ad edendi necessitatem. Tripodes erant mensæ in templo Apollinis Delphici, quibus superponebant phœbades, quæ & cortinæ dicebantur, & uaticinabantur. Plinius lib. 33. Ex ære factitauerunt & cortinas tripodum nomine delphicas. Græci uiros fortes tripodibus donabant, quia non facile succumbant. Vergilius lib. 9.
Et tripodas geminos auri duo magna talenta. Hor. li. 4. Car.
Donare tripodas præmia fortium Graiorum.
- Triquetra**, penult. prod. figura triangularis. Quo nomine dicta est Sicilia. Horatius:
Quid militibus promissa triquetra?
Inde Triquetrus, a, um. Silius lib. 5.
Hunc atnea cohors triquetris quam miserat oris.
- Trirēmes**, penult. prod. dictæ sunt quas uulgus galeas uocat:

B B licet

licet duos tantum remorū ordines habeant in lateribus. Nam biremes naues duorum ordinum sunt, triremes, trium, quadriremes, quatuor. Græci trieres uocant. Triremes inuenit Amodes Corinthius.

Tris, à Græco. nam Græci τρις dicunt. unde Trias, adis, trinitas. Aliquando significat ualde. hinc Trisur, Trismegistus.

Trisulcum telum, dicimus trifidum. id est, tres acies habens, & à tribus partibus findens.

Trismegistus, τρις μέγιστος, qui etiam ἱερῆς τρις μέγιστος. Mercurius, quasi ter maximus dictus, uel ualde maximus: qui fuit nepos maioris Mercurij, quem fabulantur fuisse filium Nili. Hunc tamen secundū adserunt occidisse Argum, Aegyptijsq; præfuisse, & leges literasq; tradidisse: sed literarum characteres animalium arborumq; figuras habuisse. Hic condidit urbem, quā à se Hermopolim nominauit. Dictus est autem Trismegistus, quod & philosophus maximus & sacerdos & maximus deniq; rex fuerit. Consueuerunt enim Aegyptij ex omni philosophorū numero sacerdotes, ac rursus ex sacerdotibus regem eligere. Hic autem ut philosophos sapientia, ita religione sacerdotes excelluit: ac mox in imperio administrando superiores omnes reges superauit. Hic primus à phisicis ad diuinorum speculationem se crexit. Primus de maiestate Dei, de demonum ordine, animarumq; mutationibus sapientissime disputauit. Scripsit multa uolumina quibus arcana mysteria & oracula panduntur. Non enim ut philosophus solum, sed ut propheta futura sepe prædicit.

Tristega, penult. indifferente, significat tricameratum. nomen compositum à stega, qui est locus nauis. Stega uero à sto, stas fit. Plautus in Bacchid. Fortè ut assedi in stega. Vel uerius dictio Græca τρις τῆς στέγης deducitur. Est autem στέγης, tectum: uel τρις τῆς στέγης. & est τρις, casa siue tectū. unde τρις τῆς στέγης, id est, biteda, & triteda, seu bicam: rata, & tricamerata. Est autem nominatiuus pluralis, à singulari tristegum.

Tristis, proprie mæstus dicitur. Vergilius:

Tristis at ille tamen cantabitis Arcades inquit.

Sed quia tristitia in fronte hominis crudelitatis, grauitatis, iræ, minarum, studij, difficultatis indicium est, fit ut Tristis aliquando pro seuo accipiat. Verg. — Illi mea tristitia facta Degeneremq; Neoptoleum narrare memento.

Aliquādo pro graui. Cicero: Qui numero optimatū & principum, reliquit grauitatis sue illum tristem & plenum dignitatis. Aliquando pro irato. Lucilius: Timeo certe ne mihi sit tristior. Aliquando pro minaci. Vergilius:

— Hisq; adytis hæc tristitia dicta reportat. Aliquando pro docto. Lucilius: Adde eosdem tristes ac seueros philosophos. Cicero: Iudex tristis ac integer. Aliquando pro anaro. Vergil.

— Tristisq; lupini Sustuleris fragiles calamos. Aliquādo pro difficili. Cicero in Cato. Facilius in morbos incidunt adolescentes, grauius egrotant, tristius curantur. Aliquando pro horrido. Martia. Amator ille tristium lacanarū.

Tristo, stas, tristem facio. unde & Contristo. Vergilius:

Et pluuio contristat frigore cælum.

Est & Tristor deponens. unde & Contristor. ut, Contristatus est rex propter iusiurandum.

Tritauus, & Tritauia, attau pater & mater, quod sint tres ab auo. Cornucopia.

Trithes, ambrosiæ species: sic dicta quod ter floreat. ἄλλαν enim florere est. Cc.

Triticum, dicitur quod tritum est ex speciebus. Hinc Triticæus, cca, ceum, ut panis triticæus.

Trito, tas, frequent. est à tero, ris, & significat minutim tero.

Tritonia, dicta est Minerva, quod temporibus Ogygij regis

ad lacum tritonis uirginali primū habitu adparuerit. Triton autem fingitur esse maris Deus Neptuni & Salaciæ mariniæ Deæ filius, quod primū in Tritone Aphricæ palude uisus fuerit. Vbi ait Herodotus uirgines annis singulis se purgare lam padibus & lignis in uenerationem Palladis. Diodorus scribit dictam Tritoniam à Cretæ filio Tritone.

Tritūro, as, penult. prod. significat tero: & ad segetes pertinet. Et habet primam syllabam longam: quasi ab tero, triui, tritum. hinc Tritura. Vergilius:

Magnaq; cum magno ueniet tritura calore.

Triuia, dicta est Diana, quod triuijs præfesset: propter quod tres facies habere fingebatur. Vergilius:

— Tria uirginis ora Diana. Ouidius:

Ora uides Hecates in treis uergentia partes,

Seruet ut internas compita secta uias.

Triuialis, & hoc Triuiale, à triuio fit. unde Triuialis sciētiae magistri à Quintiliano dicuntur, qui in triuijs docent. hinc Triuialiter aduerbium, quod significat passim, uulgò, ubiq;. Grammatica dicitur triuialis scientia, quia in triuijs docebatur. Triuialis uero lingua uulgaris, qua in triuijs pueri grammaticam discunt utbantur.

Triuium, & **Quadriuium**, quāuis pro loco in quo tres uel quatuor sunt uiae, poni consueuerunt: sumuntur tamen quādoq; pro loco frequēti, quo antiqui conuenire solebant. Catullus:

Omnibus in triuijs uulgetur fabula passim. Iuuenalis:

Nonne libet medio ceras implere capaces Quadriui.

Erant etiam rusticorum sacris attributa. Nam illic oues cædebantur, & ferta adpendebantur. Tibullus:

Nam ueneror seu stipes habet desertus in agris,

Seu uetus in triuio florida ferta lapis.

Trium literarum homo, dicitur fur, est prouerbum ex Plauto. Cornucopia.

Triumphale territorium, Romæ, quod nunc Vaticanū dicitur. Vnde Damasus papa scribit beatum Petrum sepultum fuisse in Vaticano iuxta triumphale territorium.

Triumphale, quod ad triumphum pertinet. Vnde Triumphales coronæ, quibus imperatores in triumphis coronabatur.

Triumphalis porta, Romæ dicta est, quod per eam triumphi agerentur.

Triumphalis uir, qui triumphauit: sicut cōsularis, qui consul fuit. Suetonius de August. Solos triumphales, quanquam & socios expeditionum, & participes uictoriarum suarum, nunquam donis impartiendos putauit: quod ipsi quoq; ius habuissent tribuendi ea quibus uellent.

Triumphator, qui triūphat, uel qui aliquando triumphauit.

Triumphatus, ta, tum, de quo triūphatū est. Verg. 3. Geor. Bisq; triumphatus utroq; ab littore gentes.

Triumphatus, tus, ipsa triumphatio. Plinius: Ne triūphatu suo nimis superbiat Antonius.

Triumpho, & has, triumphū ago. Cicero in Catone. M. Curius quum de Samnitibus triumphasset. Qui autem triumphabant apud Romanos, equis albis uehebantur, curru inaurato, capite coronato lauro, & ante ipsum triumphantē uictus hostis, oneratus colla catenis: & præeunte senatu capitoliū ascēdebant ad templum Iouis optimi maximi, ubi mactato tauro albo, domum redibant. Lege Plutarchum & Liuium. Aliquando tamen Triumphare ponitur pro exultare. Caesar Cicero: Atq; ego cum ex ipsa re magnam capio uoluptatem: tum meum factum probari abs te triumpho & gaudeo.

Triumphus, quidam Græcum putant. Nam τριαυφών adpellant Græci. Nos adspiratione ex prima in nouissimā syllabā translata, & b, in p, mutata, dicimus Triumphum. Varro à Baccho

Baccho huius rei inuentore. Trāquillus dici existimatur triumphum, quia qui triūpharet, triplici iudicio honoraretur. Prius enim exercitus de triūpho discernendo duci iudicabat: secundum senatus: tertio populus. Erat autem triūphus omnium honorum qui a populo Romano dari solebant maximus. Nam illa pompa solennis erat, quæ fiebat redeuntibus in urbem cum victoria. Michalius autem in Etymologicis ait: Θριαμβος ἢ πομπὴ ἐν τοῖς πόλεσι, ὅταν ἔντιον ἀνδρες καὶ παῖδες περὶ δόντες σὺν αἰετῶν ἱερίοις ἑπεὶ οὐκ ἀποδιδόμενοι, ἱαμβὰ τετραμμένα, καὶ ἐν νῦν φασὶν ἐν δόμῳ τῶν γίνεσθαι, καὶ τὰ πολλὰ γὰρ φησὶ.

Triumuir, nomen magistratus, quem tres collegæ administrant. Triumviri triplices fuere: capitales, mensarii, nocturni. De capitalibus sic habet Pomponius, de Origine iuris. Triumviri capitales constituti sunt, qui carceris custodiā haberent: et quum animaduerti oporteret, interuētum eorum fieret. De mensariis Liuius commemorat. Triumviri mensarii creati sunt: hiq; numularijs, et monetæ omnis generis, et formæ cuforibus præerant. De nocturnis meminit Cornelius Tacitus. Triumviri nocturni, quod ad incendium in sacra uia ortum tarde uenerant, a tribuno plebis die dicta damnati sunt.

Triuncis, a tribus uncijis. dicebatur quadrās. Inde Triunciū, quod trium unciarum est. Cc.

Troas, (ut inquit Hieronymus libro de duodecim questionibus) ciuitas est quæ prius Troia adpellabatur. Est et regio, quam Ptolemæus minorem Phrygiam adpellat. Adiacet Hellesponto. ut Plinius lib. 5. scribit. Alij Mysia tribunt, quæ ad Occidentem subiacet, tota mari exposita. Homerus ab Esapo usq; ad Caici fluminis ostia eius fines produxit. In ea Ilion, quæ et Troia, mille quingentis passibus a portu distans, omnium quæ sub Sole sunt insignissima. Ciuitatis Troadis nobilioris, Dardanū, Simoentis fluminis ostia, Antandrus, Smirna, Clazomene, Ephesus, Miletus, Pergamus, Tyatira, Philadelpia, Laodicia, Antiochia. Montes clari, Ida et Tmolus, a Troas, fit Troadensis.

Trochæus, pes celer uolubilis: quod rotam et celeriter dicitur. Nam τροχὸς Latine rota dicitur. a Mercurio repertus. Tenet locum ultimū: constatq; ex duabus syllabis: prima longa, ultima breui. Vel dicitur τροχὸς ἵχθυος, id est, a currēdo: quia cursum suum habeat de longa syllaba in breuem. et a Græcis τροχῶν adpellatur.

Trochilos, penult. prod. parua auis, rexq; auium dicitur: qui alio nomine regulus, siue (ut Suetonius inquit) regaliolus. Ac Aristoteles τράχης: quasi rex et præses auium. Vide supra in dictione Regaliolus.

Trochiscus, diminutiuum parua rota. Vnde compositiones quædam medicorum in formam rotulæ, Trochisci dicuntur.

Trochum, neutro genere, est genus sellæ.

Trochus, quo luscant pueri. turbo est, a rotando dictus. Nam τριχὺς curro significat. et Trochus, rota, reuolutio. quæ rota (ut inquit Acron) a ludentibus pueris scutica agitabatur et rotabatur.

Trocleæ, siue Trochalia, instrumenta cum orbiculis ad subleuanda et deprimenda onera. Vel rotulæ striatæ sunt e ligno uel ære, quibus aquas haurimus fune ductario et hydria. Lucret. Multaq; per trocleas et tympana pondere magno. Commouet, atq; leui sustollit machina nixu. Ex interpretatione Diogenis Laërtij sic scriptum est. Ego ita hisce iam pridem adfuectus sum, ac si sonum iugiter troclearum hauriam. Nam dum saxa, aquæ, ligna, marmora, et id genus cetera per trocleam sursum ductario fune trahuntur, crepitus concitatur.

Troëzene, fuit oppidum Peloponesi, i sinu Argolico. a Troëzene filio Pelopis. In eo educatus fuit Theseus. Est et Troëzene

regio in minore Asia. a qua Troëzenij populi sunt adpellati. **Troglodytæ**, populi Aethiopiæ, caucernas incolentes. De quibus Plinius, et Hieronymus contra Iouinianum: Nomades, et Troglodytæ, et Scythæ, et humanorum noua frutis, secundum micrudis uescuntur carnibus.

Troia, (ut Seruius scribit) regio minoris Asiæ, in qua Ilion urbs, et regia Priami: quæ etiā Troia dicebatur, a Troë rege: antea Teucra a Teucro, et Dardania, a Dardano. Scribiturq; Græca diphthongo, nec diuiditur i, consona: adiectiuum uero o, et i, uocales et diuisæ. Et quum prouinciā significat, principale nomen est, et breuis est tro. Quando autem non est principale, et deriuatio est, tro longa est. Vergilius: — Et Troia gaza per undas. A Troia fit Tros. Idem: Tros Tyriusq; mihi nullo discrimine agetur.

Troianus, na, num, ut Troianas opes. Troicus, ca, cum: ut, Troica castra. apud Vergiliū: Troius, a, um, ut Troiæ gaza. Troiugena. Ennius: Troiugenas bello claros. Sanè Troiugena et Graiugena, quum gemino ij, scribi debuerint, nutarunt i, sequens in u, alternitatis caussa: ut pro Troiugena et Graiugena, Troiugena et Graiugena factum sit. Troia etiam ludus puerilis equestris, ab Aenea constitutus. Suetonius de Casare: Troiam ludit turma duplex maiorum minorumq; puerorum. Vergilius:

Troiæq; nunc pueri Troianum dicitur agmen. Et Troia locus est in agro Laurente, in quo primum Aeneas constituit. Ascensus: Semper autem prima longa est.

Troizenus, fuit Thrax unus ex his, qui uenerunt in auxilium Troianorum.

Tropei, dicuntur quasi uersarii, qui alios uellicat infestantq;, et ne deprehendantur conuertunt se. Suetonius in Claudio: Et quoties post cibum obdormisceret, olearum ac palmularum osibus incessabatur. Interdum ferula flagro ue uelut per ludum excitabatur a tropeis. τριπῶ enim Græcè significat uersum: et τριπῶ uersionem. Inde et Tropei uenti uocantur, quum e mari redeunt.

Trophæum, cum æ, diphthongo, a τροπῆ. hoc est, ab hostiū conuersione: ubi in fugam uersi sunt hostes. Nam qui hostem fugasset, increbatur trophæum, quod in testimonium uictoriæ publico in loco statuitur. ut apud Ciceronē lib. 2. ad Herenn. Qui Thebani equum æneum, in monumentum uictoriæ contra Lacedæmonios statuerat trophæa. Apud Græcos fuerunt arborea amputata, in eo loco ubi hostes uicissent, atq; in fugam uertissent. Amputabant enim ramos arborum, ac deinde spolijs hosti detractis ornabant, ut essent posteris monumentum uictoriæ in eo loco parte. Deinde etiam capta sunt poni in montibus, et locis eminentioribus. Hinc Sallustius de Pompeio ait, quod deuictis Hispanis trophæa in iugis Pyrenæi montis posuit. Et Romæ in arcubus figebantur ex ædificatis. Quæ uero spolia in trophæo figerentur, docet Vergilius lib. 11.

Mæzenti ducis exuias tibi magne trophæum Bellipotens aptat roranteis sanguine cristas. Telaq; trunca uiri, et bis sex toraca petitem, Persossimq; locis, clypeumq; ex ære sinistræ Subligat, atq; ensē collo suspendit eburnum. Accipitur et Trophæum pro uictoria, seu pro uirtute qua parata est uictoria. ut in hymno: Trophæa sacra pangimus.

Trophimus, Græcè, Latine alumnus dicitur.

Tropologia, figurata loquutio Latine dicitur.

Tropus, dici potest modus, figura, conuersio. Et definitur a Quintiliano, quod sit uerbi uel sermonis a propria significatione ad aliā cum uirtute mutatio. Inde fit Tropicus, ca, cū, pro figuratiuo. August. Quod ea loquutione dictum, quam

Græci dicunt hyperbolen: quæ utiq; tropica est, non propria. **Tros**, nomen uiri proprium, & nomen adiectiuum à Troia formatum: & facit genitiuum trois & troos. Quia (ut inquit Seruius) omnia nomina monosyllaba Græca, quæ in Latinum sermonem transiunt, tertiæ tantum sunt declinationis: & tam Latine quàm Græcè declinari possunt. ut, Tros, trois, troos. Pan, nis, panos.

Trossulum, oppidum Tusciæ dictum, quod sine pedibus adiumento equites coepissent, à quo Trossuli dicti sunt eius incolæ. Trossuli enim dicebantur equites, quum antea Celeres, à Celere Remi interfessore: postea Flexumines, à flectendis animis, quoniam iudices erant, siue à flectendis equis. Iunius: Quod ad equestre ordinem pertinet, antea trossulos uocabant, nunc equites uocant. Est & alia significatio, quam Philippus Brocardus Bononiensis, uir nunquam satis laudatus, studiosis attulit: quæ significatur, Trossulos dici delicatos, obesos, succulentos, opimos: quasi torosulos, à torosa scilicet carne. Hieron. contra Iovin. Vnius tantum philosophi excellentissimum posui, ut formosuli nostri, & trossuli, & uix summis pedibus adumbrantes uestigia, inuentur saltem gentiliū paritatem. Varro: Nunc enunt trossuli, nardo nitidi, uulgo Attico talento equum.

Troximon, apud Græcos τρώμιον. uua edulis: quæ cibaria à Plinio uocatur. Apud Iureconsultos. Troximos uuas esse, quæ non uini causa habemus. Paulus in Pandectis: Qui fundum uendidit, pomum recepit, nuces, & ficos, & uuas dimittat duracinas, & purpureas, & quæ eiusdem generis essent, quas non uini causa haberemus: quas Græci τρώμιους adpellarent, recepta uideri nunc τρώμια, τρώμια, τρώμια. Idem significat τρώμιους, quamuis etiam ad alia pertinet.

Trua, uasis genus, à terendo dicitur, quasi terua: quam nos diminutue Trullam dicimus. Siue (ut Varro docet) à trauolando traiciendo uel: quod per eam aqua traiciatur.

Trucido, das, pen. prod. crudeliter neco. Laetant. lib. 1. Liberos populos aut trucidare, aut subijcere seruituti. Verg. Fit uia ui, rapiunt aditus, primosq; trucidant. Huius cōposita sunt Obtrucido, quod est, auide trucido. Retrucido, iterum trucido. Liuius: Offerre se corpora, ira retrucidaret.

Truculentus, qui uultu crudelitatem præfert, aliosq; terret. Terent. in Adel. Ego ille agrestis, sauius, parcus, tristis, truculentus, tenax. Inde Truculentia: quæ & Truculentitas dicta.

Trudo, dis, si, sum, proprie significat uiolentia quadam expello. Plaut. in Asin. Ille æcastor hinc trudetur. Aliquando Trudere, est obijcere, seu producere. Idem in Epidice: Quæ te in temperia tenet? Quas tu mihi tenebras trudis? Teret. in And. Fallacia alia aliam trudit. id est, insequitur. Huius composita sunt Abstrudo, Contrudo, Detrudo, Extrudo, Intrudo, Obstrudo, Obtrudo, & Retrudo: quæ habent primam productam.

Trulla, diminutiuum est à trua. Varro: Trulla ad similitudinem truae, quæ quod magna, & hæc pusilla. ut trulla trua: quæ è culina in lauatrina aqua fundit. Hinc Detrullare, de quo alibi. Fuit etiã Trulla uas, in quo uentris onus deponitur. Martial. Clinicus Herodes trullam subduxerit egro.

Item capitur pro uase lato profundoq; quod in mensam inferri plerumq; solet. Quod licet potui ineptum uideatur, tamen usurpatum fuisse legimus. Horatius:

Qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla uappamq; profestis. Iuuenalis:
Si trulla inuerso crepitum dedit arca fundo.

Vbi bibacem arguit, quod in trulla bibat: ineptum: quod crepitus inter bibendum edat. Plinius: Sunt ergo uasa tantum Corinthia, quæ isti elegantiores nunc æs sculpendo transferunt, modò in lucernas, modò in trullas, nullo iudicariū despectu.

Est & Thrulla, cum adspiratione, cementarij instrumentum, quo fabri murarij tectorijs linendis complanandisq; delutare solent: ut non solum parietes pulchritudine accipiant, sed & fortitudinem, contra iniuriam imbrum, & creberrimas tempestates. Inde Thrullissare apud Victruuium legitur. Scribunt quidam Trullam esse feliciis Arabiæ portum.

Trulleum, uasis genus quo manus perluuntur, simile trullæ: nisi quod latius erat. Varro de Vita pastoralis: Itaq; ea sibi non ponere ac suspendere, quæ utilitas postularet trulleum, matellonem, pelum, nasiternam.

Trunco, cas, amputo. Cuius composita sunt Detrunco, Distrunco, Obtrunco, Pertrunco, quod est, perfecte trunco. Plautus in Capt. Arripuit gladium, pertruncauit tribus tergoribus glandia. id est, colla. Et à Truncus fit Trunco: quia ueteres plerumq; Truncum pro unoquoq; genere interemptum dixerunt, ut inquit Seruius.

Truncus, pars arboris quæ ramis truncatis superstat. Colum. lib. 4. Ut ex his partibus trunci sumuntur, quæ & genitales sunt, & maxime fertiles.

Truncus, ca, cum, quod est truncatum. Ouid. Trunca manu. Columella lib. 3. Quum deinde truncam reddideris, acuto feramento plagam lenito.

Truo, auis quæ alio nomine Onocrotalus dicitur. Cæcil. Irrides magnitudinem nasi, proh Dij immortales unde processit truo.

Trusatilis, pen. cor. ut mola trusatilis. id est, mola manuaris: quod manibus trudatur. id est, pellatur.

Trutina, pen. cor. statéra. Horatius: Trutina poneris eadem. Victruuius lib. 11. Id autem ex trutinis (quæ statère dicuntur) licet considerare. Per translationem ponitur pro iudicio. Cicero lib. 2. de Oratore: Ea probando, quæ non artificis, sed populari quadam trutina examinantur. Cornutus tamen scribit, Trutinam foramen esse, intra quod est lingua bilancis, ad quod est examinatio: quod alij æquamentum, alij librammentum, alij æquilibrium uocant.

Trutino, nas, pen. cor. examino, pensiculo. Hiero. ad Damas. Sint alij diserti, laudentur ut uolunt, & inflatis buccis uerba spumantia trutinent. Est & Trutinor depon. Persius: Atq; exporrecto trutinantur uerba libello. Apuleius Trutinatam sententiã, uocat grauem, & recte examinatam.

Trux, ferox, crudelis. à quo Trucitas, crudelitas. Et Truciter aduerbium. id est, crudeliter.

T A N T E V.

Tatim, aduerbium, significat tuo more.

Tuba, instrumentum musicum, uulgo notum. à tubo canali sic dicta. Nam ex lignis tubæ fiunt, & ex cornibus. Et quæ ex ære sunt, Tubæ duftiles adpellantur, quæ ex ligno uel cornu, lignæ uel corneæ. Tuba utuntur milites, ad excitandos animos in prælium. Hinc Tubicen, qui tuba canit.

Tuber, gen. neutri, genus cibi, collectum ex tumētibus & quasi pregnantibus arenis. à tumore dictum. Puto id esse quod uulgo tartufus dicitur. Tuberæ enim undiq; terra circumdata, nullisq; fibris nixa, aut saltè capillamentis, nec utiq; extuberante in quo gignitur loco, aut rimam ingerente, neq; ipsa terræ coheret, nec etiam includitur: ut planè nec terræ esse possimus dicere, nec aliud quàm terræ callum. Quum fuerint imbres autumnales, ac tonitrua crebra, nascuntur, & maxime è tonitribus: nec ultra annum durant. Nascuntur autem ex pituita arborum. Martial. Rumpimus altricem tenero de uertice terram,

Tubera boletis poma secunda sumis.

Suctonius substantiuum fecit, & generis mascul. Pridie quàm periret, quum oblatos tuberos seruari iussisset. Sunt etiam Tuberos, poma peregrina, ex Aphrica in Italiã deportata. Mart.

Non tibi

Tumidus, inflatus.

Tumor, inflatio. Per translationem ponitur pro superbia.

Tumulo, las, sepelio, tumulū facio. Vnde & Attumulo, quod est quasi iuxta tumulum facio. Plinius lib. 19. Dēin si terram fugientes cauliculos feces, à terrāq; proceritate luxuriosa at=tolentes se exaggerando aliam attumules.

Tumultuarius, ria, rium, quod sine præmeditatione factum est. Vnde Tumultuaria oratio dicitur.

Tumultuarius exercitus, dicitur qui quasi tumultu quodam præparatus est. id est, raptim & festināter. Hinc Tumultuario aduerbium. Apuleius: Et ex more calida tumultuario lauacro nostro præparato.

Tumultuo, tuas, in perturbatione sum.

Tumultuosus, qui turbas excitare solitus est.

Tumultus, (ut autor est Hieronymus) uox plurimorum est, & nimie multitudinis clamor pariter emissus. Cicero: Quid aliud est tumultus, nisi perturbatio tanta, ut maior timor oriatur? Vnde & nomē ductum Tumultus, quasi timor multus. Itaq; maiores nostri Tumultum Italicum, quod erat domesticus, Tumultū Gallicum, quod erat Italiæ finitimus, præterea nullum tumultum nominabant.

Tumulus, terra tumens. id est, collis. Vergilius lib. 2.

Est urbe egressus tumulus.

Aliquando dicitur sepulchrum: quia ibi coaccruari terra consuevit. Idem libro tertio:

O felix una ante alias Priameia uirgo,

Hostilem ad tumulum Troiæ sub mœnibus altis Iussa mori.

Tunc, aduerbiū temporis, significat eo tempore: & de omnibus temporibus dicitur. De præterito. Verg. Tunc decuit quū sceptrā dabas. De præsentī. Plau. Tunc ad eam accede quum potes. De futuro. Idem: Ego tunc adero, quum tui uideri mihi copia erit. Additur quādoq; temporis. ut apud Iuuenium. Tunc temporis Persarum Cambysi mediocri uiro.

Tundo, dis, tutudi, tunsū, secundum Priscianū: licet eius composita ipsum n, non habeant. ut Obtundo, obtudi, obtusum. Vergilius lib. 4. Georgicorum:

Profruit & tunsū Galle admiscere saporem.

Plinius tamen lib. 21. Tunsū sine n, posuit. Hæc tusa cribrataq; uino quantū possit excellenti. Diomedes docet habere duplex præteritū, & duplex supinū, scilicet Tutudi, tunsū, & Tunsī tunsū. Significatq; Tundere, percutere, pulsare, & in uase aliquo quippiam cōminuere. Plautus in Asin. Sed quid hoc quod picus ulnum tundit? Colum. lib. 2. Ipsæ autē spicæ melius fustibus tuntuntur. Et lib. 7. Quibus in unum tunsis.

Refertur interdum ad uerba. Terent. in Hec. Tundendo atq; odio efficit senex. id est, sæpe dicendo, siue iterando. Et est translatio sumpta à malleo fabricum sæpe percutiente. Huius composita sunt Contundo, Extundo, Obtundo. Pertundo, ualde percutio, aut percutiendo frango. Colum. lib. 7. Si fortè sarculum calcauerit, aut acuta testa, uel lapide ungulam pertuderit. Idem lib. 9. Sæpe euenit ut alius exitū non habeat. Itaq; pinna pertunditur, & iter digestis cibis præbetur. Hinc Pertusa uasa dicimus, quæ non sunt integra. Protundo, ultra tundo, frango. Gellius lib. 1. Haustri uerò & Aphrici ad Meridianum orbis circulum, & ad partem axis infimam depreßi, inferiores & humiles per suprema æquoris euntis, protundūt magis fluctus quàm eruant. Retundo. repercutio, rursus frango, hebetem facio, redarguo. Laetan. lib. 3. Quum fortiter inimicorum impetus retudisset. Et lib. 4. Necessè est ueram esse hanc religionem, quæ & rationem demonum nouit, & astutiam intelligit quæ uim retundit. id est, confringit. Colu. lib. 5. Quod euenit in refuso & crasso ferramento,

Tunetum, siue (ut quidam dicunt) **Tunitium**, Scipionis tempore tunulus erat editior, unde Scipio spectauit Carchedonios ad Romanā classē exurēdam proficiscētes. Nostra tempestate regis Libyci ciuitas metropolis est, in qua ueluti ampliore & magnificētiore consueuit habitare, & Tunisæus rex adpellatur. Tunetū non sanè ob hanc causam habitant, quod Carthagine carerent à Scipione diruta; quū denuò amplificata surrexerit: ex qua (uelut ex equo Troiano) manarunt literarū proceres. Ad cuius celeberrimū gymnasium Augustinus proficitur cōtendisse. Hanc Eutropius, lib. 4. continuis sedecim diebus arsisse perhibet. Hæc septingētesimo anno post quā condita erat, delicta est. Hæc (ut idem autor ait) L. Cecilio Metello & Tito Flamini cōsulibus, in Aphrica iussu senatus reparata est, quæ nunc manet: annis uigintiduo=bus euolutis, postquā à Scipione fuerat euersa. Abest Tunetum à Carthagine duodecim nullā fermè passū. A Tuneto Tunetæi dicti sunt: quos Sidonius Tunisæos adpellat.

Tunica, uestis erat apud Romanos breuior, & sine manicis: quæ proprie uiris conueniebat. Longæ uero tunicas foeminas conuenire existimabant. Vergilius:

Et tunicæ manicæ, & habent redinacula mitræ.

Plautus: Manulcatam tunicam habere hominem decet. Dicta est autem Tunica, à tuendo corpore.

Tunico, cas, pen. cor. tunicam induo. Varro: Hæc lanigras detonderi docuit, tunicarēq; hominū. Vnde Tunicati dicuntur tunica uestiti: & aliquādo etiam expediti, & nullā aliā supra tunicā uestem habentes: quædā nobiles incedere solent quum ruri sunt. Iuuenalis: Tunicati fuscina Gracchi.

Ad opulentiam Latinæ linguæ augendā, nihil impedit (ut ait Priscianus) formare uerba Tunico, Tunicor, Tunicatus.

Turarius, uicus Romæ. Asconius: Signum Vertumni in ultimo uicu Turario est, sub basilica se flectentibus.

Turba, & rixa, idem significant. Est enim Turba, perturbatio. Vlpianus: Turbam adpellatam esse Labeo ait, ex genere tumultus. Si duo rixam commiserint, utiq; non accipimus in turba id factum: quia duo turba non proprie dicuntur. Si uerò fuerint decem aut quindecim homines, turba dicitur. Turba ergo multitudinis: rixa duorum. Sed quia multitudo firè non uacat perturbatione, factū est ut eam quoq; adpellemus Turbam. Cicero Cecinnæ: Exponerem etiam quemadmodū hic, & quanta in turba uiueremus. Terentius: Dij uestram fidem: quid turbæ est apud forum?

Turbasis, lapis spumæ candidæ nitentisq; non tamen translucens. Alij stibiam uocant. Cc.

Turbella, diminutiuum, parua turba. Plautus: Hanc mihi ancillam turbellam fecit.

Turbidus, conturbatus, confusus, non clarus, tumens. Horatius libro Carminum: Qui uidit mare turbidum.

Turbino, nas, pen. cor. acutum facio. Plinius lib. 37. Siquidem & colore translucido non differt, & laterum sex anguli leuore turbinatus in mucronem, aut duabus cōtrarijs partibus, quæ magis miremur: ut si duo turbines latissimis suis partibus iungantur, magnitudine etiam auellani nuclei. Idem: Turbinator pyris figura, quàm malis.

Turbo, bas, confundo, cōmoueo. Plautus in Capti. Adueniens turbauit totum cum carne carnariū, id est, commouit. Terent. in Eunuc. Nescio quid profectō absente nobis turbatū est domi. id est, innouatum. Huius composita sunt Conturbo. Idem: Neq; ædepol quid nunc consilij capiā scio, ita cōturbasti mihi rationes omnes: ut eum non possim suis (ita ut æquum fuerat, atq; ut studui) tradere. Deturbo, deorsum uiolenter deicio. Exturbo, è loco deicio, extra turbo, expello. Plautus in Curculione:

culione. Si recte facias Phædrome auscultes mihi, atq; ista ex-
turbes ex animo ægritudine. Colu. lib. 9. Et in tranquillo cõ-
sistens piscis sedibus suis exturbatur. Disturbo, u. u. turbo,
seu dissipatio deiicio. Terentius in Andria: Ne esset nobis spa-
tium ad disturbandas nuptias. Quintilian. Nõ enim discusso
alicuius operis angulos, aut disturbatos parietes obijcimus.
Interturbo. Obturbo, ab omni parte turbo. Ter. in Andria:
Ita ne uero obturbat? Perturbo, ualde turbo.

Turbo, binis, uentus cum frigore maximo, obiecta quæq; de-
turbans, prosternensq; ex depresso nubis specu. Verg.
—Et terras turbine uersat. Est & Turbo genus instrumen-
ti lusorij, pueros maxime delectans, à cuius fastigiata &
præacuta cuspide fit Turbino, nas, Tibullus.

Nanq; agor ut per plana citus sola uerbere turbo,

Quem celer adsueta uersat ab arte puer.

Item uasculi genus, quo pruna & cotina inter Saturnalia
xeniola miscebatur: cuius effigies turbinis in imo angustissi-
ma erat, in summo latissima: qualis est figura pyrorum. Item
Turbo dicitur, quicquid forma acuta est. Plinius de Aloë: In
turbibus cadorū. Ouid. —Caua buccina sumitur illi,
Tortilis in latum, quæ turbine crescit ab imo.

Turbo, bonis, propriū nomē gladiatoris. Horat. lib. 2. Sermo.
Corpore maiorem rides Turbonis in armis.

Turbulento, tis, exagito, perturbo. Apuleius: Me strepitu
turbulentauit.

Turbulentus, cõmotus, iratus, turbidus, cõtentione plenus.

Turbysum, medicamentum est cogens sorbere. Et pro co-
lore tincturæ etiam capitur. Cornucopiæ.

Turci, populi. uide in dictione Thysageta.

Turdarium, locus quo turdi aluntur ad saginam.

Turduli, populi Hispaniæ eius quam Bethycam nunc Grana-
tam uocant: & ab incolis Turdetania dicitur. Hi etiā Turde-
tani adpellantur: quamuis sunt qui eos diuersos adserant.

Turdus, auis nota, & inter primas à saporis bonitate collo-
cata. Vnde Horat. Nil melius turdo, uulua nil dulcius ampla.

Turgeo, ges, tursi, inflor. Vergilius:

Torrida iam lato turgent in palmite gemmæ.

Huius composita sunt Deturgeo, quod est contrariū suo sim-
plici. Significat enim decresco. Plinius: Deturgēte Nilo mu-
sculi reperiuntur. Obturgeo circumturgeo. Lucilius: Obtursi
cbrius. A Turgeo fit Turgesco. Persius:

Non equidem hoc studeo bullatis ut mihi nugis

Pagina turgescat dare pondus idonea.

Turgidus, inflatus, tumens. Augustinus lib. 3. Confessio. per
translationē dixit: Ego dedignabor esse cum paruulis, & tur-
gidus fastu mihi grandis uidebar. Hinc fit diminutiū Tur-
gidulus. Catullus: Flendo turgiduli rubent ocelli.

Turia, nomen fluij, secundum aliquos generis masculini: se-
cundum Priscianum & Augustinum generis neutri. uide in
dictione Duria.

Turiones, dicuntur teneritates arborum uel arborum.

Turma, ordo militaris & equitum est. Dicta quasi terdena:
quod terdeni equites ex tribus tribubus, Tatiensium, Ramnē-
sium, & Lucerum fiebant. Constat enim ex trigintaduobus
equitibus: & qui illi præerat, decurio dicebatur. ut Varro &
Vegetius tradiderunt. Vel dicitur quasi terma e, in u, mutata.
Vel per onomatopœiam, à strepitu ungularum equinarū ter-
ram pulsantium. Vel à terenda terra.

Turmales, dicti qui in turma sunt.

Turmatim, aduerbium, per turmas.

Turnus, nomen uiri proprium apud Vergiliū. Est & no-
men piscis palustris: & nomen fluij.

Turpis, deformis, est enim contrarium pulchro. Transfertur
etiam ad animum. ut apud Catonem:

Turpe est doctori quum culpa redarguit ipsum.

Interdum ponitur pro magno. Vergilius:

Forma bouis, cui turpe caput, cui plurima ceruix. Idem:

Et turpes pascit sub gurgite phocas.

Item pro crudeli, ut semper apud Sallustium.

Turreus, rea, um. Colu. lib. 4. Iam turream plantam mature
ampliatam, florentesq; hortos myrrha & cocco.

Turribulum, uas quo thus adoletur.

Turricula, diminutiū, parua turris. Est & uasculi genus
à turris similitudine, quo iactari tali ludendo solent. Eadē pyr-
gus & orca dicitur.

Turrifico, cas, ture suffio.

Turiger, gerens turres. Plinius: Sed turrigeros elephantorū
miramur humeros.

Turris, à terrendis hostibus dicta est: sicut arx ab arcēdis. Vel
quod aspectu torua sit. hoc est, terribilis. Fiunt etiam Turres
ambulatoria, de quibus Vegetius lib. 4. hæc scribit: Turres di-
cuntur machinamenta, ad edificiorum speciem tabulis tabula-
tisq; cõpacta. Et ne tantū opus hostili concremetur incendio,
diligentissime ex crudis corijs uel centonibus cõmunitur: qui-
bus pro modo latitudinis additur altitudo. Nam interdum tri-
cenos pedes per quadrum, interdum quadragenos uel quin-
quagenos late sunt. Proceritas autem ipsarum tanta sit, ut nõ
solum muros, sed etiam turres lapideas altitudine superent.
His plures rotæ mechanica arte subduntur: quarum lapsu uo-
lubili, magnitudo tam alta moueatur. Præsens autem periculū
ciuitatis est, si ad murum fuerit turris adnota. Plures enim ac-
cipit scalas, & diuerso genere conatur irrupere. Nam in in-
ferioribus habet arietem, cuius impetu destruit muros. Circa
median uerò accipit pontem factum de duabus trabibus, se-
ptumq; de uimine: quem subito prolatum inter turrem mu-
rumq; constituunt, & per eū egredientes de machina bellato-
res in ciuitatē transcunt, & occupant muros. In superioribus
autē turris illius partibus cõtati & sagittarij collocantur: qui
defensores urbis ex alto contis, saxi missilibusq; prosternāt.

Turritus, ta, tum, penul. prod. altus & excelsus. ut, Domus
turrita. id est, alta & sublimis, & ad turris similitudinē facta.
Aliquando Turritus, dicitur turribus plenus. Vnde & Tur-
rite urbes. Et mater Deūm cognominatur Turrita: quia terra
est, quæ urbes sustinet. Verg. —Qualis Berecynthia mater,
Lata Deūm partu Phrygiæ turrita per urbes.

Turtur, pro auc, generis tam masculini quàm fæminini. Plau.
Obustos turtures tibi. Vergilius:

Nec gemere æria cessabit turtur ab ulmo. Pro pisce, est ge-
neris masculini: qui alio nomine pastinaca, & trigon à Græ-
cis dicitur. In huius cauda stat radius præsentissimū ueneni.

Ausonius: Lætalisq; trygon, & bina trygoria corui.

Turunda, panificia & buccæ, quibus faciunt altitia ad sa-
ginam. Varro: Gallinas faciunt turundis hordeacijs. Apud
Catonem significat liniamentum illud ex filis, quod in ulcus
immitti à medico solet. Ait enim: Et si fistula erit, & Turun-
dam non recipiet. Alias apud Catonem significat id quod
Græcè τρυγὼν adpellant: quasi buccæ siue bobus dicatur,
quem nutrices ingerunt infantibus.

Tus, incensum libamen, quo Deū ueneramur, à tundēdis gle-
bis, quia glebæ tunduntur, cū quibus fluēs ex arboribus coad-
lescit: autoribus Prisciano, et Varrone, et Seruio super primū
Georgic. Alij cū h. scribūt, τὸν τῷ δῶν deriuātes, quod est sa-
crifico. Nascitur in felici Arabia, & duplici uindemia colligi-
tur. Quarum prior est circa Canis ortum: secunda est uerno

BB 4 tempore

tēpore. Inciditur enim cortex arboris thuriferæ, quæ maxime uidetur esse prægnans, & ubi tenuissimus tēditur cortex. Latetur hinc plaga, inde prosilit spuma pinguis, quæ cōcreta dē satur. Probatur Tus candore, amplitudine, fragilitate, carbo ne ut statim ardeat, & frictur potius quàm dentem recipiat.

Quidam Tus Nabathæum uocant, quòd Nabathæa regio est ab Arabia incipiens. Huius arbor Libanotus dicitur.

Tuscania, oppidum Tusciæ propè Tarquinos. à quo Tuscanenses.

Tuscia, Italiæ regio, celebris à sacrificijs (ut quidā arbitrātur) dicta. Græci enim θυσία sacrificare dicūt. Vel à thure, quo maxime in sacrificijs utimur. Vel à Tusculo Hercules filio, quod ueteres grammatici probant. Vnde & sine h, ab eis scribitur. Hæc Tyrrhenia dicta fuit, à Tyrrheno Athys filio: qui è Mæonia discedēs in Italiā uenit, & eam partē occupauit quæ ad mare inferrū sita est: quod & Tyrrhenū dicitur. Hæc à Liguribus Romanisq; finibus contingitur, iugis inaccesis & difficilibus referta. Eius fines Macra & Tyberis amnes centum & septuagintaquatuor milia inter se distātes. In ea sciētia faciendorū sacrorū ita floruit, ut Romani qui nō seruādæ tantū, sed etiā amplificandæ religionis cupiditate incendebātur, decē principū filios senatuscōsulto singulis Tusciæ populis percipiendæ sacrorū disciplinæ grati traderent. Longior est ea provincia quàm lata. Ab Oriētali plaga in Occidentalem porrigitur. Nam si ab Aquilonari in Austrālē perambulamus, archis finibus contenta est. Ab Occidente quæ Liguriæ proxima est, habet Pisas, Senas, & Lucam, & Florentiam inclytas ciuitates. Ad Septentrionem habet Urbem ueterem. In Meridionali uerò littore, Pisaurum, Aretium, & Asisium. Et Tyber Romanus inde labitur, ex Apennino effluens. Septentrionalis regio cum Flaminia iungitur.

Tuscicula, parua tussis. Cornucopiæ.

Tusculum, diminutiuum à tus. Plautus in Aulularia. Hoc tusculū emi, & hæc coronas flores. Et Tusculū oppidū Latij: sic adpellatū quòd aditū difficilem habeat, quasi τὸν ὄλον hoc est, fātigans, uexans: quoniā in præalto atq; arduo monte erat situm. Hinc Tusculani homines, & Tusculanus ager. Hæc ciuitas à Telegono Vlysis & Circes filio fundata est: qui per ignorantiam patrem occidit. Ex Tusculo Cato Censorius ortum habuit.

Tuscus, nomen possessiuum à Tuscia. unde Tusci dicti sunt, qui Tusciam habitant.

Tuscus, uicus Romæ, in quo habitauerunt Tusci, à Porfenna ex obsidione relicta. De quo Horatius in Sermonibus: At Tusci turba impia uici.

Tussedo, idem quod tussis. Apuleius: Assiduo pulsu tussedinis hiulci pectora.

Tussilago, herba quæ tussim sedat.

Tussio, sis, siui, situm. Plautus in Asinaria: Fortè si tussire coæperit, sic tussiat, ut cuiquā linguam in tussiendo nō proferat. Plinius lib. 20. Semen eorum cum cumino tritum, potumq; in uino, tussientibus auxiliatur.

Tussis, quæ gignitur uel ex frigore, uel ex pituita in pulmone descendente. Quæ si continue uexet, à Seneca Pertussis nuncupatur. Est enim continens tussis & inueterata, quæ uix unquā eliditur, ex qua multi conficiuntur.

Tutanus, pen. prod. Deus qui homines tueri putabatur. Varro: Tutanum Deum Romæ omnes qui laborant inuocant.

Tute, tu ipse à Tu formatur, per epenthese in te correpta. Nam te, magis additio est quàm compositio: additurq; duntaxat nominatiuo, non etiam alijs casibus. Et hoc fit, quum pronomen ad eam reuocatur personam à qua sumitur. ut quum dico: Tu

lege, ille respondeat. Quæ tute non legis?

Tutela, ipsa potestas à iure ciuili data ac permessa, ex qua ipsi Tutores nomen acceperunt: quasi tutores atque defensores. Sicut editui, qui edes tuentur.

Tutelaris diuus, quem aduocatum dicimus.

Tutolina, Dea. Varro: Tuam fidem Tutolina inuoco, quæ adesse mortalibus soles. Hanc Augustinus lib. 4. de Ciuitate Dei, præesse frumentis collectis atq; reconditis scribit, ut tutò seruarentur.

Tutò, aduerbium, significat sine periculo.

Tuto, tis, protego, defendo. Plautus in Mercatore: Inuoco uos lares Diales, ut me tutetis.

Tutor, tris, deponens: quod Priscianus docet esse commune. Hora. in Epist. - Res Italas armis tuteris, moribus ornes.

Tutor, nomen uerbale, quo is significatur qui uim & potestatem habet in capite libero, ad tutandū eum, qui se per ætatem nondum tueri potest. Hæc autē ætas (secundū Iuriscōsultos) est usq; ad pubertatem. id est, ad decimumquartum annum. Nam inde usque ad uigesimumquintum dātur curatores: qui etiam furiosis & mentecaptis dari solent.

Tutorius, ria, rium, quod ad tutorem pertinet.

Tutulus, ornamentum capitis Flamnicarum, & uitta purpurea innexa crinibus, & in altitudinem erecta. quod per eam Flaminnica à cæteris mulieribus discernebatur.

Tutus, ta, tum, & actiuam & passiua significationē habet. ut Tutus urbs, quæ nos defendit. Tutus sum ab hostibus. id est, munitus & sine periculo sum. De hoc uide in dictione Securus. Hinc compositum est Intutus, de quo alibi.

T A N T E Y.

Tyana, Græca ciuitas. à qua Tyaneus dictus est Apollonius philosophus.

Tyber, beris, & Tybris, bris, fluiuius Italiæ, è media frē longitudine Apennini Arctinorū finibus defluēs, duobus & quadraginta fluuijs augetur. Primò ab aquarū colore Albula dictus. Deinde Tyberis adpellatus: uel à rege Tuscorū huius nominis: qui piraticam exercens iuxta eum in bello periit. Quod etiam sensisse uidetur Vergilius, quum inquit:

- Asperq; immani corpore Tybris:

À quo post Itali fluiuium cognomine Tybrim Diximus, amisit uerum uetus Albula nomen.

Ouidius libro secundo Fastorum:

Albula, quem Tyberim merfuit Tyberinus in undis Reddidit, hybernus fortè tumebat aquis.

Sunt qui hoc nomē trahant à Græco ὕβρις, quæ est iniuria. Aiunt enim hunc eundē Tuscorum regem circa huius fluuij ripas latrocinari cōsueuisse, qui transeuntes crebris adfliciebat iniurijs: ex quo Tybrim cognominatū fuisse adferunt, quasi esset fluiuius ὕβρις. id est, iniuriæ. Ex qua ratione, quū ὕβρις adspiratur, Thybrim quoq; cū adspiratione adnotari uolunt. Alij uolūt eos qui de Sicilia uenerūt, Tybrim dixisse, ad similitudinē fossæ Syracusanæ: quam fecerunt Aphri & Athenienses iuxta ciuitatis murū. Nam quod Liuius dicit, ab Albano rege Tybrim dictum, non procedit: quia etiā ante Albā Tybris dictus inuenitur. Sciendū est (secundū Seruium) quòd hic fluiuius in sacris Tyberinus dicitur: in cœnolexia, id est, in cōmuni sermone, Tyberis: & in poemate Tybris, à Tyberis fit Tyberinus, rina, rinum. ut, Piscis tyberinus. & Tyberina ostia. TransTyberim, TransTyberinus.

Tyberius, nomen imperatoris Romani, Augusti successoris. Tyberij autem dicti sunt ideo, quòd iuxta Tyberim fluiuium nascerentur.

Tybur, siue Tyburtum, urbs ad sextumdecimū lapidem distans

distans ab urbe Roma. Hanc Cato, Solinus, & alij quidam à Catyllo Arcade, classis Euanthi præfecto, conditam scribunt. Plinius uerò Tyburis ipsius originem antiquiorem esse docet quàm urbis Romæ, & extare adhuc tempore suo memorian silices tres, etiam Tyburti eius urbis conditore uctiores: apud quas inauguratus traditur fuisse Tyburtus, dum urbem esset conditurus. Sextius Græcus historicus sic habet: Catyllus Amphiarai filius fuit. Hic post prodigiale patris apud Thebas ante Iliacum bellum interitum, iussu Dei, cum omni suorum cœtu, & sacris missis, tres liberos in Italia procreauit, Tyburtum, Coracem, & Catyllum: qui expulsus ex oppido, haud longè ab urbe Roma posito, ueteribus Sicanijs, à nomine Tyburti maximi filij oppidum uocauerunt. Priscianus tamen cum i, Latino scribit.

Tyburns, burtis, generis omnis, uel hic & hæc Tyburtis, & hoc Tyburte, quod est ex Tybure. Suetonius: Inchoauit autè aqueductum regione Tyburti. Horatius: Picænis cedunt pomis Tyburtia succo.

Tyburtinus, na, num, pen. prod. quod est ex Tyburti.

Tycha, fuit (Hesiodo teste) Nympha, filia Oceani et tethyos.

Tydeus, cū accentu in prima fuit filius Oenci regis Calydoniæ & Euribæ, uir fortissimus: qui Thebanos omnes ad quodlibet certaminis genus uicit. Inde fit patronymicū Tytides. Nā Diomedes Tytides dictus est, qui fuit filius Tydei.

Tylus, uermiculus est, pluribus pedibus, colore fusco, sub lapidibus aut figulinis uasis uiuens: qui tactus se arcuat, atque in globum contrahit, ad similitudinem parue pile. Cc.

Tymler, nomen uiri, & nomen fluminis.

Tymbra, Troadis campus, per quem fluit Tymler fluuius in Scamandrum. Ibi & templum Tymbræi Apollinis est. At Thymbra cum h, herba aromatica est. Verg. lib. 3. Georg. — Grauius spirantis copia thymbræ.

Tymœtes, fuit regis Priami filius.

Tymolus, uide in dictione Tmolus.

Tympanista, qui tympana pulsat.

Tympanistria, mulier tympanum pulsans. Sidonius lib. 1. Epistol. — Tympanistria psalteria canit.

Tympanites, penul. prod. genus hydropisis est.

Tympanizo, zas, tympana pulso. Suetonius de August. Et assensu maximo comprobauit uersum in scena pronuntiati, de Gallo matris Deum tympanizante.

Vides ne ut cinædus orbem digito temperet?

Tympanum, instrumentum ex una parte planū, membrana clausum, intus uacuum, quod baculo pulsatur. Eo uti solebāt in sacrificio matris Deum. Est & tympanum uehiculum tetrum, ut inquit Seruius, siue (ut aliqui putant) testudo supra radios. Radij dicuntur in media parte rotarum. Vergilius: Hinc radios triuere rotis, hinc tympana plaustis.

Item Tympanum accipitur pro machina tractoria, quæ rota uocatur (ut Victruuius ait) ad hauriendam aquam celeritate, quod hominibus calcantibus uersatur ad irrigandos hortos, & salinas utile. Plinius lib. 33. accipit pro uase escario.

Tymphæi, Aetholiæ Tefprotiæ uel populi, ubi & Perrhæbi sunt, à gbus Tymphetici ac Tymphaici gypsum. Est & ibi mons Tympheton, siue Tymphæ: oppidū quoq; Tymphæa.

Tyndarus, fuit Oebaliæ rex, pater Castoris & Pollucis, Clytemnestræ & Helenæ. Hinc Tyndarides, & Tyndaris patronymica.

Typhon, phonis, & Typhos, pho, & Typhocus, phoci, dictio trißyllaba, cu, diphthongon in ultima habens. Inde Typhois, idis, unus è gygantibus, terræ & Tytani filius. Prima corripitur. Seneca: Non tam ferum Typhonem

neglecto Ioue irata tellus edidit quondā parens. Lucanus: Conditus in arimes æterna mole Typhocus. Quando uerò deriuatiuū est, diuisa diphthongo pronūtiatur. Verg. Nate patris summi, qui tela Typhocæ temnis. Est & Typhon, uentus turbulentus, à Typhone dictus: & capitur pro fulgure. Typhonas etiam uocat fumigantes globos, & figuras quasdam nubium metuendas, & ibi prima producit.

Typus, Latine dici potest figura, adumbratio, exēplar. Hinc Prototypa, dicta sunt opera quæ ante typos facta sunt. Est typus, quæ ex ipsis sunt formata. Archetypus, prima & principalis forma. Plinius: Dibutades primus personas tegularum extremitis imbricibus imposuit, quæ inter initia protypa uocauit: postea idem cētypa fecit.

Tyrannice, crudeliter, uiolenter.

Tyrannicus, ca, cum, quod est tyranni.

Tyrannis, midis, seuum ac uiolentum imperium. Iuuenalis: Quid Nero tam seui crudaq; tyrannide fecit?

Tyrannoctonus, Latine dicitur tyrannicida, qui tyrannū occidit, ab tyranno, & κτίνω interficio. Quem an liceat interfici, legatur Cicero lib. 3. Offic. Nam nomen ipsum declarat quid mereatur: quum à Tyrijs, superbissimè & iniquissimè dominantibus, sit deductum. Vel à uerbo τρω, per metathesin literarum, quod significat lacerare, terro, interimo. De bonis non loquimur, si reperiantur.

Tyrannus, per duplex nn, apud ueteres in bonā partē dicebatur dominus, qui plenam habebat in subditos potestatem. Vnde (Trogo teste) quæq; ciuitas & gens rerum publicarum imperium ab initio penes reges habebat: quos ad huiusmodi fastigium maiestatis non ambitio popularis, sed spectata inter bonos moderatio prouehat: qui etiam Tyranni, ob fortitudinem uocabantur. Vnde Vergilius:

Pars mihi pacis erit dexteram tetigisse tyranni.

Sed crescēte malitia, quum superbe reges regnare cœpissent, Tyranni nomen ad illos solum restrictum est, qui per insolentiam imperij uiribus abutebantur. Quidam etiam Tyrannos dici putant, à Tyrreniæ gentis præcipua crudelitate.

Tyrianthina, uestis uiolacea, purpurea. ab Ianthino, id est uiolaceo colore, & Tyrio. hoc est, purpureo.

Tyrians, & urbs et fluuius est: diuerso tamē genere. Femininè generis urbs Achaïæ. Inde Tyrinthis heros. id est, Hercules. Aliqui tamē hæc Tyrinthis dicūt: alij hæc Tyrintha. Cc.

Tyrius, ria, um, quod est à Tyro insula. Et ponitur pro purpureo. Tibullus: Quid tyrio recubare toro.

Tyro, nouus miles, & fortis ad militiam exercendā. Cuius diminutiuum est Tyrunculus. Refertur quoq; ad omnē artem. Vnde pro gladiatore rudi adhuc in disciplina gladiatoria accipitur. Sucto. in Cæs. Tyrones neq; in ludo, neq; per laniatas. Sic adulescētes quādo togā sumebant, & barbā ponebant, eloquentiamq; in foro auspiciabātur, Tyrones dicebātur: & illa prima actio Tyrociniū. Seneca lib. 3. Declam. Ille in foro primū dicturus, Tyro dictus est. A Hieronymo Tyrociniū rudimentū, & Tyrocinatio: qui recētes disciplinas Tyrunculas adpellat. Ab eadē similitudine canis adulescētor Tyruncula dicitur. Colu. lib. 8. Quoniā Tyruncula nec rectè nutrit, & educatio totius habitus aufert incrementū. Plinius in Epist. se Tyrunculum dicit, quasi rudē in cognitione signorum. Tyrociniū die induebatur toga, quæ pura est cognominata. Fuit etiam Tyro (ut inquit Iustinus lib. 18.) nomen proprium patris Didonis: qui ab alijs Belus uocatus est.

Tyrocnestis, instrumentum coquinatorium: quo foraminato cæcus disteritur minutatim.

Tyronianus, na, num, à Tyro possessiuum. Gellius lib. 1. In oratione

oratione Ciceronis quinta in Verrem, libro spectata fidei, tyroniana cura atq; disciplina facta.

Tyros, quondā urbs Phœnicie, quæ est in Syria. Iulius Pol-
lux lib. 1. Τύριοι λεγόντιν ὡς Ἑρακλῆς ἐράδην Νύμφης Ἐπιχόριον.
Τύρος δὲ ἐν τῇ Νύμφῃ τὸ ὄνομα, εἰπε τὸ δ' ἄρα τῷ Ἑρακλῇ καὶ
κυῶν κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον. Id est, Tyrij aiunt ut Her-
cules adamauit Nymphā Epichorij filiam. Tyros uerò erat
nomen Nymphæ. Sequebatur autem utiq; Hercule & canis,
secundū antiquum morem. Ideo Tyros dicta est. Quo etiā no-
mine dicta est insula Alexandri Magni operibus cōtinenti ad-
nexa, clara urbibus Lepti, Vtica, Gadibus, & Carthagine.
Nunc omnis eius nobilitas cōchylis & purpura cōstat. Olim
Sarra nuncupata, ut ait Gellius: Vnde Sarranum ostrum di-
citur, & ostrum Tyrium: & purpurā Tyriā dicimus. Phœ-
nices adcolæ fuerūt maris rubri, dicti à palma: cuius regio pla-
na erat. Palma enim phœnix dicitur. Hinc terramotu pulsī in
maritimam Syriæ se contulere, condita urbe Sidonem à pisce
adpellarunt. Eam Syrij uocabāt Sarram. Lingua Syra piscis
Sear dicitur. Postea condidēre Tyrum in ipso mari, propter
merces. Tyros etiam Græcè, Latine caseus.

Tyrotarichus, genus obsonij, ex caseo salsamentisq; cōfecti.
τύρος enim caseus, τάρικος salsamentum. Cicero ad Pætū,
& ad Atticum. Tyrotarichus, & patina Tyrotarichi.

Tyrrhenos, Romani Hetruscos adpellant atque Thuscus.
Græci uerò hoc eos nomine nominarūt, à Tyrrhenio Atys fi-
lio: qui ex Lydia colonos hac in regione dimisit. Atys enim
ex prognatis Herculis & Omphales unus, quum sterilitate
ac fame populū suū emittere cogere, è duobus filijs, sorte
iacta, Lydiū quidē regni successorem tenuit: Tyrrhenio autem
maiorē adplicās populū, foras abire iussit. Hancille ingressus
oran, de suo nomine uocauit Tyrrheniam. A cuius gentis
præcipua crudelitate tyranni sunt dicti.

Tyrrus, nomen proprium pastoris: cui (ut ait Vergilius)
-Regia parent Armenta, & latè custodia credita campi.

Tyrsis, ambitus murorum & uiarum, per quem curri potest.
Sic dictus, quia Tyrrheni primi inuenerunt. Est etiam Tyrsis
nomen pastoris, de quo Vergilius in Bucolicis.

Tyrus, oppidum est in ripis Phasidos fluuij. Cornucopiæ.

DE L I T E R A V.

Litera uocalis est, quæ sæpe in consonan-
tem transit: & modò uim simplicis habet.
ut apud Vergiliū. At Venus haud ani-
mo ne quicquā exterrita mater. Modò
pro duplici consonante ponitur. ut Cupi-
ui, Cupiueram: in quibus i, ante u, conso-
nantem posita producit: & cadē sub-
tracta corripitur. Aliquando u, consonans pro uocali corre-
pta ponitur. Horatius in Epo. Niuesq; deducunt Iouem,
Nunc mare, nunc syluæ. Interdum à uocali transit in conso-
nantem. ut Nauta, nauita: Gaudeo gauisus. Quandoq; amut-
tit uim literæ, quum post q, ipsum u, ponitur: nam non con-
sonans est. ut Aliquis. Hoc idem patitur inter g, & aliquam
uocalem. ut Sanguis, Lingua. Idem fit antecedente s, ut Sui-
uis, Suctus. Transit quandoq; per deriuationes in a, ut Vere-
dus, ueredarius. In e, ut Pondus, ponderis: Deierat, pro deiu-
rat. Antiqui etiam Auger, pro augur dicebant. Similiter in ijs
quæ à tertia coniugatione nascuntur, quotiescunq; n, & d,
ipsum e sequebantur, loco e, scriptit: ut u: ut Faciundum,
pro faciendum. In i, correptim nominum habentium ultimā
syllabam desinentem in u, cum uerbis, siue participijs. ut Cor-
nu corniger, & cornicen: Arcus, arcitenens: Fatum, fatidi-
cus: Aurum, aurifex: Luctus, luctificus: Fluctus, fluctuagus:

Magnus, magnificus: Opus, opifex. Scribebant etiam anti-
qui Carnifex, pro carnifex, & Lubens, pro libens, Pessimus
pro pessimus.

V A N T E A.

VAcatio, exemptio. Valerius lib. 1. Et custodia liberatus,
& insuper agro uacatione donatus.

Vacca, per duplex ce, bos formina. Cuius diminutium est
Vaccula. Vergilius:

Vaccula nonnunquam secreta cubilia captans.

Vaccinus, a, um, pen. prod. quod est ex uacca. Plin. lib. 24.
Cortex illinitur decoctus lacte uaccino.

Vacerra, uecors, & uesanus dicitur. Quo etiam nomine acci-
pitur stipēs, ad quem ligantur equi in stabulo. Columella
Clatrorum genus uacerras adpellat, quibus è robore factis ca-
ueæ muniuntur. Nam lib. 9. de uinarijs faciendi sic inquit:
Vbi neutrum patrifamilie conducit, ratio postulat uacerris
includi. Sic enim adpellatur genus clatrorum: idq; fabrica-
tur ex robore quærceo.

Vaciæ, & **Vacieni**, uide in dictione Vari.

Vacillare, est proprie inconstantem esse, & quasi alternatim
mouere. Quintilianus: Est & illa indecora in dextris ac leu-
latus uacillatio, alternis pedibus insistentium. Vtiq; & naues
uacue dicuntur uacillare. Cicero Tyroni: Accepi tuā episto-
lam uacillantibus literis. id est, nō recte præ uoletudine scri-
ptis. Et in Philippicis: In Gallia mutilatum ducit exercitum
cum una legione, & ea uacillante. Transfertur etiam ad ani-
mum. ut apud Iuriconsultos de fide testis uacillante, qui in-
constantia & diuersa testimonia dixerit. Cicero lib. 3. Offic.
Iustitia uacillat, uel iacet potius.

Vacinium, à quibusdam flos dicitur: à quibusdam uiola, seu
hyacinthus. Vergilius:

Alba ligustra cadunt, uacinia nigra leguntur.

Plinius ipsum inter arbores numerat. Et lib. 16. Vacinia Ita-
lie in aucupijs sata, Gallie uerò etiam purpurea tingendi
caussa ad seruorum uestes.

Vaco, cas, do operam, & construitur cum datiuo. ut Vaco
sapientie, Vaco rei diuinæ. Interdū Vacare significat uacū
esse, & modo absolute ponitur. Plautus in Casina: Fac uacēt
ædes. Caesar: Id ea maxime ratione fecit, quod noluit cū locū
unde Heluetij discesserant uacare. Modò cū ablatiuo. ut, Bo-
ni uiri dant operam ut perturbationibus uacent. Vergilius:

Hoste uacare domos, sedesq; adstare relictas.

Cicero: Nullū est tempus quod iustitia uacare debeat. Modò
præpositionem accipit. ut, Vacas à labore, uacas à cōponēdo,
Vacas ab occupatione. Interdū significat adnihil utile esse,
superabundare, superfluum esse: quod ociosum esse uideatur
quod superabundat. sed non nisi in tertia persona. Augustinus
lib. 4. Confessionum: Non uacant tempora, nec ociose uoluū-
tur per sensus nostros. Idem: Vacent opera misericordie,
uni insistent scientie. Impersonaliter quandoq; significat, est
ocium, uel uacuum tempus est. Vergilius:

Sed si tantus amor casus cognoscere nostros,

Et uacat annales nostrorum audire laborum. Iuuenalis:

Si uacat, & placidi rationem admittis, edam. id est, si ocū
est. Quādoq; ponitur pro curæ esse. Quintilianus: Et cui esse
diserto uacat. Vacare populo, est operā populo dare & in-
seruire. Aliter Vacare populo, significat liberū esse à populo
populari; iudicio. In quem sensum Cicero uidetur lib. 2. Tu
scul, quæst. accipere, quum ait, Amplitudinem animi pulchrio-
rem futuram, si non sit subiecta populi iudicio, sed uacua ab
eo, seipsa contentam, non captantem plausus & auras popu-
lares. Huius uerbi compositum est Interuaco.

Vacuna

Vacūna, pen. prod. à uacando dicta est Dea, quæ præesse uacantibus & ociosis putabatur. Cui quum agricolæ à laboribus ruris uacaret, ut post perceptos fructus requiesceret per hyemem, uota soluebat & sacrificabat. Vnde Oui. li. 6. Fasto.

Nam quoq; quum fiunt antiquæ sacra Vacunæ,
Ante Vacunales stantq; sedentq; focos.

Vacuo, *cuas*, & **Vacuefacio**, idem significant. Sic & **Euacuo**.

Vacuus, *cuas*, *cuum*, & *inane* & *magnū* significat. Verg. Sal. tibus in uacuis errat. Idē: *—Vacua atria Ditis.* Vnde *Vacuū* aërem dicimus, quod uacua omnia impleat. Nihil enim pati natura uacūū potest. Vnde & *inane* uocamus aërem. Lucretius: *—Longū per inane resoluit.* Inde fit *Superuacuo*.

Vadimonis, lacus est in quo fluctuant insule. de quo Plin. Cæcilius quadam epistola sic scribit. Exegerat socer meus, ut amercina sua prædia inspicerem: hæc perambulanti mihi ostenditur subiacens lacus nomine Vadimonis. Vadimonis lacum intelligunt, qui in agro Viterbiensi fructus scætetq; sulphureis aquis.

Vadimonium, est sponsio quædam sistendi comparendiq; in iudicio ad diem præstitutā, per se, uel per aduocatos, quod deferre non licet. Seneca: *Vadimonium promittimus, & tamen deseritur.* Cicero pro Quintio: *Ad uadimonium non uenit, qui tibi præsto semper fuit.* Non dubitavi (inquit) quum uadimonium desertum est.

Vadis, primò, deinde per syncopen *Vas*, dictus est sponsor alterius in re capitali. ut inquit Festus. Cicero lib. 2. Offic. Factus est alter uas eius sistendi, ut si ille non reuertisset, moriendum esset sibi. Inuenitur etiam pro quolibet fideiussore, qui pro alio uadimonium promittit, certo die adfuturus. Dictus *Vas*, quod qui uades dederit, uadere ei, id est, discedere interim liceat. Horatius:

Ille datis uadibus qui rure extractus in urbem est.

Vadium, *dij*, idem quod uadimonium.

Vado, *dis*, *si*, *sum*, iter facio: quasi uia do. Verg. Vadimus immixti Danaïs. Aliquando significat uadem præsto. Huius uerbi composita sunt *Circumuado*, quod est, in uadendo circumdo, Plinius lib. 8. *Hi redeuntem circumuadere noctu.* *Euado*, *Inuado*, & *Peruado*, penul. prod. Liuius: *Quum ex eo pavor ac trepidatio totam urbem peruassisset.*

Vado, *das*, per uadum eo. Papinianus: *Flumine publico interueniente uia constitui potest, si aut uado transiri potest, aut pontē habeat.* Secus autem si uadari nequeat, sed pontonibus traiciatur. Solinus: *Flumen quod propter breuitatē facile uadari poterat.* Huius prima corripitur. Ouid. de Remedio: *Iamq; uadaturus lætica prodeat inquit.*

Vador, *daris*, uerbi commune (secundum Priscianum) significat fideiubeo, uadio, obligo. *Vadari* reus dicitur, & uadimonium sisti, quoties aliquis pro alio spondet, ut in iudiciū ueniat & sistatur. Differre uadimonia, est prorogare tempus sistendi alterius in iudicio, quoties sponsio facta est.

Vadosus, *sa*, *sum*, ut *Vadosus* amnis, qui frequentia habet uada, quæ transiri pedibus possunt.

Vadum, fundū fluminis, lacus, maris, & cuiuscūq; aque per quod uia datur. Plin. Lignū uado hærebat. Hinc *Vadū* quoq; adpellatur locus, qui propter breuitatē aque pedibus transiri potest. Vnde prouerbiū est: *In uado est, pro eo quod est, in tuto est.* Nam ut in profundo periculum consistit: ita in uado est securitas. Terentius in Andria: *Omnis res in uado est.*

Vah, interiectio, in his rebus quas execramus. ut, *Vah misero mihi.* Et diphthongatur, ut differat à *Ve*: quæ modo est cōiunctio disiunctiua. ut, *Dies noctes uel.* Modò habet uim augēdi.

ut uetus, uehemens: quorum alterum ab ætatis magnitudine compositū est, alterū à mentis uel atq; impetu dictū est. Modò habet uim diminuēdi. ut *Vegradis*, *Veious*. id est, male grādis. hoc est, paruus minutus uel, & paruus Iupiter. Ve enim syllabā rei parue ueteres præponebant. Vnde apud Ausoniu Vegrandes messes legimus pro paruis. Et apud Varronem in lib. de re Rust. Oues fiunt uegrādes atq; imbecilles. Simuliter Plin. lib. 7. Corpore uescos esse, sed eximij uiribus. Modò etiam habet uim priuatiuam. ut *Vecors*: quasi sine corde, sine prudentia. Econtrario cordatus dicitur prudens.

Vaser, *fra*, *um*, pro callido & astuto accipitur: quasi ualde Afer. Mira enim semper fuit eius gētis calliditas. Cicero: *Non sunt in disputatione uasri, non ueteratores, non malitiosi.* Et lib. 1. de Natura Deorū. Chrysippus qui Stoicorū somniorū uaserrimus habetur interpret. Hinc *Vasre* aduerbium.

Vagabundus, abunde uagans.

Vagecra, אַרְיָא Heb. leuiticus græcè, ministerialis Latine.

Vagedaber, גַּבְרָא Hebraice, arithmus Græcè, numerus Latine. liber Numeri, unus inter quinque libros Moysi.

Vageni, populi inter alpinas gentes. Plin. lib. 3. Inter alpinas gentes finitimi centrones, & cotticane ciuitates, & caturigibus orti Vageni ligures. Sylius:

Tum pernix Ligur, & sparsi per saxa Vageni.

Vagina, pen. prod. alicuius rei theca. Cuius diminutiuum est *Vaginula*. Plin. lib. 38. Et *far* in uaginulis seruauit ad satius. Hinc *Euaginare*, quod est ensē nudare. Hierony. in Ezechiele: *Gladium euaginabo post eos.*

Vagio, *gis*, *giui*, *gitum*. Vnde *Vagitus*, pen. prod. quod proprium est uocis infantium dum plorant. Et *Vagor*, pro eodem ploratu. Lucretius libro secundo:

Et superantur item miscetur funere uagor.

Vagor, *aris*, inutiliter peragro, siue sparsim eo. Et differt ab *erro*: quia *Vagari* est per diuersa, *errare* per aliena. Cicero lib. 1. de Oratore: *Ne uagari & errare cogatur oratio.* Inuenitur etiā *Vago*, *gas*. Plautus in milit. Te adloquor uitij probiq; plenus, qui circum uicinos uagas. A' Vagor sit compositum *Euagor*, pro extra uagor.

Vagus, qui sine negotio modo huc modo illuc inutiliter discurrit. Dictus quod uacuus, id est, sine negotio agatur.

Vah, interiectio est insultantis. Hieronymus ad Damasum: *Sicuti nos in lingua Latina habemus interiectiones quasdam, ut in insultando dicamus uah, & in admirando papē, & in dolendo hei, & quando silentium uolumus imperare, strictis dentibus spiritum coartamus, & cogimus tantum sibilum in sonando, scilicet z: ita & Hebræi inter reliquis proprietates lingue sue habent interiectionem, ut quando uolunt dominum deprecari, ponant uerbum petentis adfectu, & dicunt, אַנָּה אֲדֹנָי anna domine: quod septuaginta dixerunt, o domine. Plautus: *Vah homo impudens.* Et in Euangelio: *Vah qui destruis templum Dei.**

Valde, aduerbium, significat multum. Est enim syncopatum à ualide: ideo producit e. Et *Valdius*, pro ualidius: sicut *caldius* pro calidius.

Vale, uox salutatis est. Quo uerbo et qui recedit utitur dicēs, *Vale*: & qui remanet respondēs: *Tu quoq; uale.* Sic *salue*, & *auc*, salutationes sunt uenientis: quibus uocibus similiter utuntur & qui salutant, & qui salutati resalutant. Reperitur tamen *salue* in discessu in calce epistolarum. Cicero: *Vale mi Tyro, uale & salue.* Quoniam uerò abeuntes per hæc uerba salutare soleamus, *Vale* & *salue*: inualuit consuetudo ut hæc sumatur pro discedo, etiā si cum stomacho & indignatione loquimur. Terentius: *Valcant qui inter nos disidium quarunt.*

Quod

Quod p[er]inde est ac si diceremus: Discedant à nobis. siue, Eos cū suo odio & maledicentia relinquamus. Cice. Si Deus talis est, ut nulla gratia, nulla hominū charitate teneatur, ualeat. Varro: Vale & salue, quum ad mortuos referuntur, nō id dictū est quod aut ualere aut salui esse possint: sed quod ab his recedimus eos nunquā uisuri. Verg. -Salue æternum mihi maxime Palla Aeternumq; uale. Huius uerbi composita sunt Conualeo, quod est, salutē recupero. à quo Conualesco. ut est illud: Conualuerunt de infirmitate, fortes facti sunt in bello. Hierony. Legimus quosdam morbo articulari & podagra humoribus laborantes, proscriptione bonorū ad simplicem mensam & pauperes cibos redactos, cōualuisse. Eualeo, Inualeo, Acquiualeo, in eodē precio sum, uel aque potens sum. Præualeo, Reualeo. à quibus fiunt Eualesco, Inualesco, Præualesco, Reualesco. Est & Valefacio pro discedo.

Valentia, potentia, firmitas, cuius contrarium est Inualentia. Gellius: Non morbus in lege febriculosus, neq; nimium grauis: sed uitium aliquod imbecillitatis atq; inualentia.

Valeo, les, lui, litum. id est, sanus siue potēs sum. Semper enim in bonam partem sumitur, nisi aliud addatur. ut, Male ualeo. id est, æger sum. Hierony. in Genesi. Sanus ne est inquit? Valet inquiunt. Et ablatiuum exigit, si ipsum dari exposcitur. Cicero lib. 1. Offic. Alios uidemus uelociter ad cursum, alios uiribus ad luctandum ualere. Iuuenalis: Quæ moxchum sequitur stomacho ualet. Similiter quum ad precium pertinet, si precium exprimitur, in ablatiuo ponitur. Plin lib. 30. Aureus numus post annum sexagesimum secundū percussus est quā argenteus: ita ut in scrupulis ualcret sestertijs uicenis. Varro tamen aduersatium dedit, dicens. Denarij, quod denos aris ualebant: quinarij, quod quinos.

Valeria, nomen proprium Messalorum sororis: quæ amisso Seruio uiro, quum rogaretur quur alteri nō nuberet, ait sibi semper per maritum Seruium uiuere.

Valerius, nomen Romani ciuis: qui primum de Veientibus, iterum de Sabinis, tertio de utriq; triumphauit. Hic quum domum in Velia tutissimo loco haberet, in suspicionem regni uenit. Quo cognito, apud populum conquestus est, quod tale aliquid de se timuissent: & misit qui domum suam diruerent: secures fascibus dempsit, eosq; in populi concione submisit: legem de prouocatione ad populū tulit. Hic Publicola quum diem obiisset, publice sepultus, & annuo matronarum luctu honoratus est. Fuerunt & Valerius Maximus historicus, & Valerius Martialis epigrammatista, & Valerius Flaccus, qui scripsit Argonautica.

Valesius, pro Valerius dixerunt antiqui. Et postea usu inualuit, ut in familiæ cognomen transferit. Quo cognomine regia Francorum celsitudo nunc insignitur.

Valgi, uide in dictione Vari.

Valgustus, fustis uncus.

Validus, da, dum, pen. cor. quod est firmum potensq;. A quo Prævalidus, ualde potens. ut est apud Catonem: Quum tibi præualide fuerint in corpore uires.

Valetudinarium, locus quo ualetudinarij & infirmi curantur, ut ualetudinem malam bona permutet: qualia sunt in cœnobijs sacrorum. Seneca ad Lucilium: Tanquā in eodem ualetudinario iaceam, de communi malo tecum colloquar, remedia cōuincō. Et Columella præcipit, ualetudinaria languētibus salubria esse constituenda.

Valetudinarius, qui male sanus est: et qui frequēter agrotat. Seneca in Quæstionibus naturalibus: Non uideo quare sibi placeat, qui robustior sit ualetudinario.

Valitudo, seu magis Valetudo, & bona et mala dicitur.

Cicero: Seruius Sulpitius scripsit ad me, te moleste ferre, quod me propter ualetudinem tuam, quum ad urbem accessissem, non uidisses. Bona. ut apud eundem. Sed nunc ualetudini tribuamus aliquid. Distinguitur autem epihetico. ut, Bona ualetudo, uel mala: uel locis. Horatius lib. 1. Epistolarum.

Quid uoueat dulci nutricula maius alumno:

Quod sapere & fieri possit quis sentiat, & cui Gratia, fama, ualetudo contingat abunde.

Dicta est autem Valetudo per syncopam à ualidus, quasi ualetudo: sicut ab habitus habitudo.

Vallaris, & hoc Vallare, pen. prod. quod ad uallum pertinet. ut, Vallaris corona: quæ donari solebat, qui primus uallum hostium fuisset ingressus.

Valles, lis, & Vallis, lis, planities duobus lateribus inclusa. dicta quod hinc atq; hinc uallata sit. Vergilius lib. 11.

Est curuo anfractu ualles adcommoda fraudi.

Seruius ait, Valles plenum esse, sed metri necessitate compellimur ut Vallis dicamus. Statius:

Vallis in amplexu nemorum sedet.

Quod uerò Valles dicendum sit, diminutiuum indicat. Nam Vallecula facit: ut uulpes uulpecula. Sed & Vallicula legitur. Hinc Conuallis, quæ est planities ex omni parte comprehensamontibus uel collibus.

Vallescit, ueteres pro perierit usurparunt: quod qui uallo obijciuntur pro perditis habentur. Cornucopia.

Vallestria, à uallibus: sicut campestria à campis. Ambrosius libro Hexameron: Per omnem ferè orbem terrarum & super terram fuerunt diffuse aquæ, per uallestria agrorum, concaua montium, planitiemq; camporum.

Vallicula, diminutiuum est à uallis. Nam Vallecula à ualles fit. Hieronymus in Leuitico: Et quum uiderit in parietibus illius quasi ualliculas, pallore seu rubore deformes.

Vallo, las, munio, firmo, & quasi uallum facio. Lactan. lib. 7. Qui libratam magnitudine sua terram uallauit montibus. Hinc componitur Circumuallo. Idem lib. 2. Ipsumq; paradysum igne circumuallauit, ne homo posset accedere.

Vallonia, putabatur Dea quæ uallibus præerat.

Vallum, uulgò palificata munitio castrorum: quod ex uallis fiat, à quo Interuallum, spatium quod inter palos est, uallum castrense constituentes. Quamuis etiam ad omne spatium Interuallum dici possit.

Vallus, firmior palus, quo uitis adligatur, & castra muniuntur. Vergilius: Exaciunt alij uallos furcasq; bicornes.

Tibullus: Non arces, non uallus erat.

Et Vallus, diminutiuum est à Vannus.

Valor, precium, à ualeo, les. Plinius: Victoriati ualore redimi potest.

Valuæ, hostia quæ in se replicantur.

Valuuli, folliculæ fabæ, & aliorum leguminum. Colu. lib. 8. de ouibus tectis: Singula capita per hyemem recte pascuntur ad præsepia, tribus hordei uel fese cum suis ualuulis fabæ.

Vandalia, regio Europæ Septentrionalis, à Vandalo fluuiio, qui regionem interfluit. A qua populi Vandali, immanes & ferocissimi.

Vanesco, scis, à uaneo, nes, esse conuenit, & significat uanufio, in nihilum redigor, frustra glorior. August. lib. 4. de Ciuitate Dei: Non uanescamus inani uentositate iactantie. Hinc Euanesco. Verg. Et procul in tenuē oculus euauit aurā. Vbi Euauit, est præteritū ab Euanesco: quod si pontinus negat habere. Lactan. lib. 3. Euauiturus breui religiones falsas.

Vaniloquentia. Apuleius: Nihil hominis uaniloquentia commotus.

Vanitas

Vanitas, mendacium, fallacitas, & leuitas. Cicero lib. 3. Offi. Quod si uituperandi qui reticuerunt: quid de ijs existimandum est, qui orationis uanitatem adhibuerunt? Sallustius: Huic homini non minor uanitas inerat quàm audacia. Idem significat Vanitudo. Plautus: Vt rem uideo, tu inuentus à uanitudine.

Vanno, nas, id est, uentilo: ut fit uannis quum frumenta purgantur. Varro de Re rust. Vt quod leuissimum est in ea, atq; adpellatur acus ac palea, uannatur foras extra aream. Hinc Euanno, extra uanno. Nonius: Euannetur, dictum est uentile tur, uel moueatur à uanno, in qua legumina uentilantur.

Vannus, per duplex nm, generis fœminini, uas uimineum latum, hoc est, cribrum cereale: in quo propter capacitatem rustici cogere primitias frugum solent, & frumenta purgare. Hec & Vallus dicitur: in quo contextæ sunt uirgæ, & est formæ oblongæ. Dicta, quia in eo instrumento uirgæ sunt, ut pali in uallo. Vel (ut Varro inquit) à uolatu: quod inde diu iactantur leuia uolent. Vergilius:

—Et mystica uannus Iacchi. Columella lib. 2. Ipse autem spica melius fustibus tunduntur, uannis expurgantur.

Vano, nas, fallo. Aelius: Sic illū nanans in angiportū deduxit.

Vanus, per simplex n, adiectiuū, & accipitur modò pro uacuo. Verg. —Sed illos Expectata seges uanis elusit auenis. Modò pro stulto, quasi mente uacuo: & qui in rebus inanibus studium collocat. Iuuenalis:

Sic libitum uano qui nos distinxit Othoni.

Modò pro mentiente & infido, lenia inaniaq; pro grauibz & ueris astutissime componente. Vergilius:

Ni frustra augurium uani docuere parentes. Nam mendax proprie dicitur, qui ad decipiendum mentitur. Vnde idē utrunq; complexus est. Nec si miserum fortuna Sinonem Finxit, uanum etiam mendacemq; improba finget.

Vapor, & **Vapos** dicitur. Lucretius in quinto, Peruolitans permanat odos frigusq; uaposq;. Et est exhalatio calida. Vnde Vaporarium pro tepidario capimus.

Vapōro, ras, penul. produ. uaporem emitto. Ambrosius lib. Hexa. Etiam aqua exundauit in terris, ne eas surgentis Solis & stellarum micantium ardor exureret, & tenera rerum exordia insolitus uapor lederet. Quanti fontes, fluuij, lacus irrigant terras: quia eas interius quidam ignis uaporat. Lampridius: Indicos honores Helio gabalus, ad uaporandas zetas sine carbonibus iubeat incendi.

Vappa, per duplex pp, genus uini quod sponte deferbuit, & odorē saporemq; amisit, ut illud qd̄ in exhausto uase reliquū fuit & euaporauit. Vernacula lingua dicimus Suanito. Hora. Qui Veientanum festis potari diebus, Campana solitus trulla uappamq; profectis.

Inde ponitur pro homine ignaui, uili, ac nugatore, & in quo nil prudentiæ. Idem in Sermon. —Non ego auarum Quum ueto te fieri, uappam iubeo aut nebulonem. Plinius: Vitiumq; musto quibusdam in locis sponte feruere: qua calamitate quum deferbuit, deperit sapor, uappæq; accipit nomē.

Vappo, animal est uolans, quod uulgò animā uocant. Lestū est apud Lucretium, hos Vappones. Probus in catholicis.

Vapularis, qui uapulat, ut apud Plautum in Persa.

Vapulo, las, penultima correpta. uerberor.

Vari, dicuntur qui introrsum pedes, uel crura obtorta gerūt. Horat. lib. 1. Sermon. Hunc uarum distortis cruribus.

Vnde Varum frequenter pro obtorto accipitur. Persius:

—Et non fallit pede regula uaro. Hinc Obuaro, ras, quod est, deprauo peruertoq;. Vatia, quibus in exteriorem partē deflectuntur. Varro lib. 2. de Re rust. de canibus scribit: Cru-

ribus rectis, ac potius uaris quàm uatijs. Hinc Vatia & Vatiennorum cognomina fluxerunt: quod pedibus essent uitiosis. Seneca in quadam epistola: Seruilius uatia latere sciebat non uiuere. Hieronymus in Eusebij chronicis. Vatiennus nobilis Narbonensis orator habetur. De quo Martialis:

Docti patria Narbo Vatienni. Valgi autem sunt, qui diuersas furas habent, hoc est, in diuersum actas: cuiusmodi laertiarum pedes sunt, quorum uidelicet pars intra conditur, pars extra procedit. Plautus in Milit. Maiorem partem uideas ualgis suauis. De qua similitudine instrumentū quoddā rusticum ad areas complanandas Valgium Plinius adpellat fortasse lib. 17. Scribitur, inquit, mense Aprili, area æquata cylindris aut ualgia, aliàs densum. Alioqui & sermo agrestis Valgiare usurpat hodie pro eo quod est pauire, coequareq;. Omnino id ferè uidetur esse quod Cato ait: Communuito terram, & cylindro ac paucula coequato. In Campania certe haberi genus id testatur tali specie, quasi furæ duæ in diuersum collocatæ: quo ut cylindro supplanantur area. Varus etiam nomen fluuij, qui Narbonensem prouinciam ab Italia determinat, à flexibus tortuosis sic adpellatus. Est & nomen poëtæ. Sed & Vari, seu Varioli, sunt pustule cum febre nascentes, pueros maxime infestantes. Plinius lib. 23. Contra serpentiū scitus trita drachmis duabus bibitur, uitia cutis in facie, uarosq;, & lentigines, & sugillata emēdat & cicatrices.

Varia, dictæ sunt pantheræ, à macularum uarietate quibus sunt spectabiles. Plinius lib. 8. Nunc uarias & pardos qui maiores sunt adpellant in eo omni genere creberrimo in Aphrica Syriaq;. Quidam ab his pantheras solo candore discernunt.

Varices, penultima correpta, generis masculini uel fœminini. & Varica, & per diminutionem Varicula. sunt uenæ plus æquo intumescences, in temporibus, in uentre, in testibus, in inguine, & potissimum in cruribus: quas Gellius scribit ac Plinius lib. 11. in cruribus uiro tantū, mulieri rarò præ nimio labore nasci. Horatius: Varice succiso, inde Varicosus, qui huiusmodi uenas habet. Græci Varices ixiæ uocant. Auicenna autor est, Varices accidere cursoribus, & onera baiulantibus, & diu stantibus. Inde est illud Iuuenalis:

—Varicosus fiet aruspex. ex grandi scilicet constitutione, & quadam quasi stabulatione, ac longo statu. Varicum legimus pro eo qui ampliore passu graditur. Ouid. lib. 3. de Arte:

Ille uelut coniunx umbri rubicunda mariti.

Ambulat ingentes uarica fertq; gradus.

Varico, cas, penult. corr. & Varicor deponens. à uaro, & significat deflecto, transgredior: quasi uarices transcendendo. Vide in dictione Diuaricor.

Varicus, aduerbiū, significat cruribus diuaricatis, diuisisq;: quod fieri solet à fœmina micuriente. Apulcius lib. 1. Varius super faciem meam residentes uesticam exonerant.

Variegatus, uarijs picturis distinctus, exornatusq;. Varicagare enim uariare, & uarietate distinguere.

Varietas, **Variantia**, & **Variatio**, idem significant. Lucil. lib. 3. Principijs unde hæc oritur uariantia rerum.

Vario, rias, diuersum facio. Lactantius lib. 6. Aliud est igitur ciuile ius, quod pro moribus ubiq; uariatur.

Variūs, ria, um, multiforme: quod uari inæquales ac diuersi sint.

Varolus, edax dicitur. Et est piscis q lupus, à Græcis λαβρῆς. Nam λα, Græcis intensiua particula est, & ὅς edax. Cc.

Varro, nomen auctoris Romani. Hic (ut Quintilianus lib. 10. ait) Romanorum uir eruditissimus, plurimos & doctissimos composuit libros, peritissimus linguæ Latine & omnis ciuitatis, & rerum Græcarū nostrarumq;: plus tamen sciē-

CC tia colla

tie collaturus quàm eloquentiæ. Hunc diuvs Augustinus literatorum doctissimum adpellat.

Vas, uadis, generis masculini, pro uadimonio, de quo supra.

Vas, uasis, generis neutri, in plurali numero secundæ declinationis, pro instrumento ad aliquid capiendum idoneo. Cuius diminutuum est uasculum, & uasillum. Vasm etiam in secundo flexu dixerunt antiqui. ut autor est Gellius. Cc.

Vascones, populi ulterioris Hispaniæ, quæ in Gallicum & Britannicū Oceanum uergit, in Cantabrica positi. Hi à Metello Romanorū duce obsessi, in tantam famem compulsi sunt, ut humana carne uescerentur.

Vascularius, qui uasa conficit.

Vasterna, uehiculum seu portatura duorum eorum.

Vasto, stas, destruo. Lactantius lib. 1. Exercitus ducere, aliena uastare, delere urbes, oppida excidere. Huius composita sunt Deuasto, & Peruasto: quæ significant deprædator, spolio, pro, fligo, & quasi uacuum reddo. Liuius: Cortonam urbem Tra symenumq; lacum omni clade peruastat.

Vastus, sta, stum, magnus. Vergilius:

—Vastumq; caua trabe currimus æquor. Aliquando ponitur pro feroci, deserto. Hieronymus: Quoties in illa uasta solitudine. Aelius: Hanc urbem ferro uastam faciet. Hinc Vastitas, Vastitudo, & Vastities. Colum. lib. 4. Pari tamen in hac terra uastitate beluas prognerari quis negat. id est, magnitudine. Et lib. 6. Sed quū sim professus rusticæ rei præcepta, ni fallor, non asseueraueram quæ uastitas eius scientiæ contineret. Apulcius: Cui in primis tanti corporis uastities horrore fuit. Aliquando etiam uastationem significat. Aelius: Propterea tot tantasq; habemus uastitates funerum.

Vates, à fando dicti sunt, quasi fates, diuinatores, sacerdotes, & prophetae. Et Vates, poetæ, à uicendis uersibus. Viere enim uincire est.

Vatesco, destruo, relinquo, seu horridus fio. Nonius.

Vaticanus, na, num, penul. produ. à uates fit, ut Vaticanus ager. Vaticanus collis, non procul à Tyberi supra molem Adriani, conterminus Ianiculo, in quo Petri Basilica est. Sic dictus, quod populus Romanus eo potitus sit uatum resposito, expulsis Hetruscis, ut inquit Festus. Vel (secundum Gellium) à uaticinijs quæ ibi dari solebant, ut atq; instinctu Dei Vaticanani. Varro scribit Vaticanū Deum in eo mōte fuisse, qui infantibus primam uocē daret, quæ est ua: quæ prima in Vaticano syllaba est. Augustinus tamen Vagitanū dixit Deum, tanquam infantium uagitijs præsentē, unde Vagire dicitur. Prima huius nominis corripitur, quod in uersu heroico aliter stare non possit, quum sequēs sit breuis, & penultima longa.

Vaticinor, penul. correpta. significat diuino: quasi fatinor.

Vaticinium, ipsa diuinationo.

Vatidicum, propheticum, & quasi fatidicum. Cc.

Vatrax, & Vatricosus, dicitur qui cura uitiosa habet.

V A N T E B.

Vbi, aduerbium loci, significat in quo loco, & modò interrogatiuum est. Plautus: Vbi id audisti. Modò relatiuum.

Vergilius: Vbi Acaciæ telo iacet Hector.

Modò infinitum: ut, Scio ubi tu perpetrasti scelus. Ponitur quandoq; pro aduerbio temporis postquam. Vergilius:

Hæc ubi dicta dedit. Quandoq; pro quando. Terentius in And. Vbi uoles accersere. Vergilius lib. 6.

Est iter in syluis ubi cælum condidit umbra Iuppiter.

Ab Vbi sunt composita, Alicubi, Necubi, Sicubi, si in aliquo loco. Vbiuis, Vbilibet, in quolibet loco. Vbicunq; in quocunq; loco. Vbinam, in quonam loco: & interrogatiuum est.

Vbiq; gentium, in omnibus gentibus.

Vbiq; imaginum, id est, in omnibus imaginibus.

Vbiq; itineris, significat in omni itinere. Apulcius lib. 1. Nihil istarum rerū quæ uiteris ubiq; nos comitatur, indigemus.

Vbiq; locorum, in omnibus locis.

Vbiubi, significat ubicunq; quemadmodū utut, pro utcunq; Terentius in Eunu. Vbiubi est diu celari non potest.

V A N T E D.

Vdum, quasi sudum, à sudando dicitur humidum. Vergilius libro tertio Georgicorum:

Nigra subest udo tantum cui lingua palato.

Hinc Vuidus, a, um, quod quidam ita ab humido distinguunt, ut Vuidum sit, quod intrinsecus habet humorem: unde uuum adpellatam uolunt. Vergilius:

Vuidus hyberna uenit de glande Menalcas.

Humidum uerò extrinsecus humore habet. Sunt qui Hudum cum h, scribi uelint, ac per syncopen ab humidum fieri.

V A N T E E.

Ve, coniunctio disiunctiua, uide in dictione Væh.

Vecors, quasi sine corde, qui est turbati & mali cordis. Hinc Vecordia. Sallustius: Igitur color exanguis, fœdi oculi, citus modò, modò tardus incessus: prorsus in facie uultuq; uecordia.

Vecstabulum, uehiculum.

Vecicularia uita, dicitur corū qui uecibus parietes perfodiunt alienos furandi gratia. Cato: Veciculariam uitam uiuere, est repente largiter habere, repente nihil.

Vecigal, penul. corr. usu non ratione dicitur: sicut cervical, capital, tribunal, animal. Nominatiuus enim pluralis à singulari plus una syllaba crescere non debet. Ergo Vecigale secundum artem. In genitiuo plurali Vecigaliorum Cicero dixit: Messala uecigalium. Et est Vecigal, quod ex uectura peditur: unde & auehendo dicitur, quum ex fundis fruges in urbem uehuntur. Sed eius significatio latius patet. Capitur namq; ex publico & ex priuato, unde publica uecigalia intelligere debemus, ex quibus uecigal accipit uiscus. Priuata quæ quisq; sumit, ex reditibus & fructibus. Cicero in Parad. Ex meo tenui uecigali capio ego ducenta. Paulus: Cæse harundinis uel pali compendium si in eodem fundo uecigal esse consuevit ad fructuarium pertinet. Cicero lib. 2. Offic. Ut bona ualetudo uoluptati anteponatur, uires celeritati, eternorū autem ut gloria diuitijs, ut uecigalia urbana rusticis ædibus & mercibus. id est, prouentus, reditus, introitus. Dicitur etiā hic & hæc Vecigalis, & hoc Vecigale, pro tributario. Sic prouinciæ, agri, homines qui tributa persolunt, Vecigales dicuntur. Cicero lib. 3. Offic. Quas ciuitates L. Sylla pecunia accepta ex senatusconsulto liberasset, ut hæc rursus uecigales essent. Sueton. in Cæsa. Agrum Campanum ad subsidia Reip. uecigalem relictum diuisit sortem. Cicero in Catilinam: Et syluas lucosq; publicos Romani uecigales habuere. Liuius: Vtrum Annibal hic sic amulus itinerum Hercules, ut ipse fert, an uecigalis stipendiariusq; & seruus populi Romani à patre relictus.

Vecis, generis masculini, instrumentum quo clauditur ostium, quod manibus percutiendo uehatur. Vergilius:

Centum æci claudunt uectes æternaq; ferri

Robora, nec custos absistit limine Ianus.

Vecsem Cyniras Agriopæ filius inuenit. Et Vecis palus è ferro uel ligno grandior, rusticis & fabris cæmentarijs ad multa necessarius. Plinius: Cato uectes aquifolios, laureos, ulmeos, fieri iubet. Item Vecis dicitur lignum, quo aliquid uehitur & portatur. Sic Veces erant sudæ, in circulis positæ, ad portandam arcam, ut est apud Exodum: Facies quoq; uectes de lignis sethim. Rursus Veces sunt instrumenta ad ali-

quid

quid subuertendum euertendumq;. Horatius lib. 2. Carmi.

Hic hic ponite lucida funalia, &

Vestes & arcus oppositis floribus minaces.

Est & Vectis insula in Oceano Septentrionali uersus Tylen.

Vecto, as, frequentatiuum est à ueho, is, à quo Vectatio, quod nomen semper passionem significat, contra aliorum uerbaliū naturam. Hinc Vectito, as, frequentatiuum à uecto.

Vector, qui in aliena nauī, uel equo, uel plaustro uehitur pretio. Quintilianus: In nauim filij mei male permutatus uector imponor. Aliquando dicitur is qui uehit. Cicero: Etiam summi gubernatores in magnis tempestatibus à minoribus uectoribus admoneri solent.

Vectorius, ria, rium, quod uehit ac aptum est ad uehendum. Varro: Neq; idem qui uectorios facere uult, scilicet equos, ad ephippium, aut ad prædam, quā ut ad rem militarem, quod ibi habere ad castra uolunt acres.

Veçtura, non modo actum ipsum, hoc est, uectionem denotat: sed etiam mercedē, quæ pro ueçtura soluitur: ut puta pro nauī siue equo meritorio.

Vediouis, siue **Veiovis**, & melius: ueteribus dicebatur Deus, cui Dempa atq; detracta esset iuuantis facultas. Nam quosdam Deos ut prodesse celebrabant, quosdam ne nocerent placabant. De quibus abundè Gellius lib. 5. cap. 12. Vbi uenit corrigendus locus in fine capitis. Sic enim legitur in omnibus quos uidimus codicibus. Arungus quoq; habetur & Rubigus. Vbi Auerruncus legendum foret. Cornuc.

Vegeo, es, gui, in sanitate sum. Nonius: Veget pro uegetat, uel erigit, uel uegetum est. Pomponius: Animos Venus ueget uoluptatibus.

Vegetius, nomen auctoris, qui de re militari librū cōposuit.

Vegeto, tas, penul. cor. recreo, fortifico, & uegetum facio, conseruo, seu longo tempore in sanitate esse facio. Hieron. in Genesi: Recordabor fœderis mei uobiscum, & cum omni anima uiuente quæ carnem uegetet. Gellius: Memoria uegetandæ gratia: quod dicimus bonæ memoriæ faciendæ gratia.

Vegetus, a, um, penul. cor. quod sanum & incolume est: & ad corpus proprie pertinet: uigens ad animum. Gell. lib. 2. Quid igitur, inquit, dicimus, quod multos uidemus esse pecunie cupidos, & eosdem cum corpore esse uegeto ac ualentem. Sueton. de Casa. Nigris uegetisq; oculis, ualitudine prospera. Scribit Apulcius Lunæ lumine cuncta animantia uegetari. id est, ali, & uigorata fieri. Seneca quoq; lib. 3. Quæst. refert terræ inesse spiritum illū uitaliter uegetum & alentē omnia. Hunc enim, inquit, nisi haberet, quo modo tot arbusis spiritum infunderet, nō aliunde uiuentibus? quo modo tot radices aleret? Hinc uegetatiuam animam philosophi recentiores adpellant animā seminalem, quæ à Plinio dicitur alens, cuius motu interiore plantæ uigescunt, crescunt, frondescent, germinant, breuiterq; uiuunt. Cicero tamen lib. 1. Tuscul. ad animū retulit: Horum, inquit, animus est aliquid, ne tam uegeta mens aut in corde, cerebro uel, aut in empedocleo sanguine demersa iaceat. Et Aufonius Vegetum cor adpellauit, & quia mobile est, & quia uigoris domicilium.

Vegrandis, paruus, & male grandis. Aufon. lib. 2. Epist. Hic sæpe falsus mensibus uegrandibus. Varro lib. 2. de Reru. Quodq; postea concipiunt fiunt uegrandes atq; imbecillæ.

Uehem, non uiam ueteres dicebant, quod per eā uehebant.

Uehemens, ex ue & mens cōponi arbitror: tamen si quidam dici uelint, quod uehatur eminetius, uel quod uehatur mente. A mētis enim ui atq; impetu (sicut docet Gellius) dicitur. Nā ue in hoc loco intētiua est. Dicitur autem Uehemens, graue, magnum, uigens, acre, à quo Uehcētia, grauitas, acritudo.

Uehes, plastrum. Plinius lib. 36. Amplitudinem canis eam fecisse proditur ut uehem sceni large onustam transmitteret. Colu. lib. 2. Iugerum autē desyderat, quod spissius stercoratur, uehes quatuor & uiginti, quod rarius duodeuiginti. Est & mensuræ nomen in sceno, stercore, aliaue materia. Idem lib. 12. Materia si roborea est ab uno fabro dolari ad unguē debet per quadratos pedes uiginti, hoc est, inquit, uehis una.

Uehia, e, plastrum, unde Uehatura, pro ueçtura apud ueteres usurpatur.

Uehiare, ueteres dixerunt uehere: quod tractum est ex Osco rum lingua, apud quos Uehia plastrum dicitur. Cc.

Uehiculare, quod ad uehiculum pertinet, ut equus uehicularis, & rota uehiculares.

Uehicularius, qui uehiculum ducit.

Uehiculum, in quo aliquid uehitur: quod cum quatuor rotis Phryges tradunt inuenisse. Uehiculorum uocabula sunt: carpentum, cissum, carrus, currus, arcera, basterna, rheda unde ephrēdium, saracum, petoritum, plastrum, effeda, pilentum, liburnus, traha, uehes.

Ueho, is, xi, ctum, cōduco, proprièq; de nauī, equo, ceterisq; quadrupedibus, & de plaustis dicitur. Cuius cōposita sunt Aueho, aliò ueho. Vergilius: Creditis auectos hostes— Aueho, aliquò ueho: Conueho, circūueho: Deueho, deorsum ueho: Eueho, extollo: Inueho, intro ueho: Præueho, ante ueho: Proueho, produco: Reueho, reduco, retro ueho. Liuius lib. 1. Prædaq; inde maiore, quā quantā belli fama fuerat reuecta, ludos opulentium instructiusq; quā priores reges fecit. Subueho, subtus ueho. Caesar Comment. 1. Eo autē frumēto quod flumine Arare nauibus subuexerat, propterea uti minis poterant, quod iter ab Arare Heluetij auerterant, à quibus discedere nolebat. Seueho, seorsum ueho. Propertius: Quir tua præscripto seuecta est pagina gyro.

Præterueho, uide in dictione Velabrum.

Veios, dicimus urbem in Hetruria, quā Camillus cepit. Hæc insignis fuit bellorū frequentia, cum Romanis. Vnde quū Nero domum edificaret amplissimam, editi fuerunt illi uersus: Roma domus fiet, Veios migrate Quirites,

Si nō & Veios occupat ista domus. A Veij fuit Veiens, entis, populus. Veientanus, na, num, ut uinum Veientanum.

Horatius: Qui Veientanum festis potare diebus.

Veiovis, uide Vedionis.

Vel, coniunctio plerunq; disiunctiua: ut, Vel scribam uel ad te ueniam. Interdum copulatiua est: ut, Maxime me tibi amicum facit, uel uirtus uel doctrina tua. Interdum ponitur pro etiā. Terentius in And. Vel hoc quis non credit? Vergilius: Vel Priamo miseranda manus. Interdum pro ualde. Cicero pro Murena: Vel maximum bellum populum Romanum cum rege Antiocho gessisse. Interdum pro maxime. Idē Trebat. Quā morosi sint qui amāt, uel ex hoc intelligi potest. Interdum pro ueluti. Terent. in Hecy. Vel hic Pamphilus iurabat quoties Bacchidi. Interdum pro saltem, ut, Si mihi non creditis, uel operibus credite. Inuenitur etiam Vel duarū sylabarū, quod est nomen oppidi in Aphrica, apud Plinium lib. quinto Naturalis historiæ: Sicut Suel in Hispania.

Velabrum, penul. cor. à uelo, as, uel (ut quidā uolunt) à ueho, locus in urbe Roma, iuxta Auentinum montem, quod rati bus ac uelis eo ueherētur triumphantes Romani cū pompa. Sueton. de Casare: Quod Gallici triumphi die uelabrū præteruehēs penè curru excussus est, axe defraçto. Hinc Velabrēsis caseus, qui ibi conficiebatur cūctis præferendus. Et Velabrum, locus in quo uela obtendebantur sub quibus olcarij uēditabant. Plautus in Capt. Quasi in uelabro olcarij.

CC 2 Vela

Velamen, modò pro ueste accipitur, modò pro re qua ali-
quid uelatur.

Velaria, dicebantur uela, quibus theatra tegebantur. Papinius:
Iam uelaria lintea pluebant. Vnde etiam Velaria dicuntur lo-
ca abdita, quæ uelis clauduntur. Iuuenalis:

—Et pueros inde ad uelaria raptos.

Velatura, pretiū quod nauæ datur ab his qui nauigio uehū-
tur. Velaturā facere (inquit Varro lib. 1. de Re ru.) dicuntur
qui uecturis uiuunt. Nā antiqui Vellam non uillam dicebant.

Velatus, ornatus, uittatusq;. Vergilius:

Iamq; oratores aderant ex urbe Latina Velati rami oleæ.

Vbi Seruius Velati, instructi & ornati, id est, in manibus
oliuæ ramos tenentes.

Veles, litis, penul. cor. qui leuissime omnium armatus, qui &
uelatus & ferentarius. Refert Aelianus ordinē pedestrem in
militia diuidi trifariam. In armatos, quæ grauis armatura dici-
tur: & uelites, qui leuissimè omnium armantur: unde & expe-
diti nuncupantur. Non enim ocreas aut lorica induunt, sed
tantū iaculis & fundis utuntur. In tertio ordine sunt peltati,
à pelta dicti, quod scutum est paruum & leue. Hi medij erāt
inter grauē armaturam & leuē. Speciatim rorarij, accēsi,
ferentarij milites leuis armaturæ uocantur. Per translationē
Velites dicuntur, qui uerbis altercantur. Ouidius in Ibin:
Vtq; petit primo plenum flauentis arenæ,

Nondum calfacti uelitis hasta solum.

Dicti Velites quasi uolites. Cicero lib. de Repub. Militari mo-
re ueterum uelocissimi cū scutis leuibus pedites ad hoc ipsum
exercitati, iisdem miscendi, quos expeditos quasi uolitantes
uolites adpellabant: inde uersa litera o, in e. Velites: uel ὀνό-
μα πάλιν, id est, à iaculatione, cò quòd tela tantum misilia
secum gerant.

Velia, palus Italiæ apud Calabros, nō longè à Palinuro, He-
lia olim dicta. Est & Velia Lucaniæ oppidum sic dicta, quia
paludibus cingitur, palus ἑλὸς, Latine dicitur helia, postea ad-
spiratio uertitur in u, & fit Velia. Alia Velia in Latio est, di-
cta quia loco palustri finitur, posita à Pelagis. Mos fuit (ut ait
Diony.) nominibus quæ inciperēt à uocalibus b, præponere.

Velifico, as, nauigo, à faciendis, id est, ponendis uelis. Dicitur
& Velificor uerbū còmunē: unde & passiū protulit Iuue-
nalis quum dixit: Velificatus Athos, & quicquid Græcia
mendax Audet in historia.

Velis equisq;, id est, omni conatu, & mari terraq;.

Velitaris, & hoc Velitare, quod ad uelites pertinet: unde
uelitaris pugna. Sallust. in Iugur. Præterea icere sagittarij &
cohors peligna cum uelitaribus armis, itineris properandi
caussa, neq; hic secus atq; alijs armis aduersum tela hostium,
quòd ea leuia sunt, muniti erant.

Velitatum, aduerbiū: significat per saltus et interualla, quòd
uelites pugnādo saltibus utantur. Sisen. Nos una æstate in Asia
& Græcia gesta idcirco còtinentia literis mādauimus, ne ueli-
tatum aut saltuatum scribēdo lectorum animos impediremus.

Velito, as, fit à uelo, as, & ponitur pro uelifico.

Velitor, penul. cor. contendo, digladior, pugno. Plaut. in Me-
næ. Nescio quid uelitati estis inter uos. Postea de re translatū
est ad uerba. Vnde & pro iurgari ponitur. Cicero: Cum in-
quinatissimis hominibus non est conuicio decertandum, neq;
maledictis, aduersum imprudentes & improbos uelitandum:
quia tantisper similis & compar eorum fias, dum paria &
consimilia dicas atq; audias. Vnde & Velitatio, quæ (teste Fe-
sto) dicta est ultro citroq; proborum obiectatio, ab exemplo
uelitris pugne.

Velitræ, ciuitas Voscōrū insignis fuit, quibus uictis Roma-

ni agrum Veliternum ademerunt. Eò coloni ab urbe missi
sunt, ut inquit Linius lib. 2. Refert Dionysius lib. 7. pestilen-
tiam adeo Velitræ esse depopulatam, ut ex decem partibus
Veliternorum uix una superfuert.

Veluolum, pen. cor. mare dicitur quòd uelis uolatur. Verg.
Despiciens mare ueliuolum.

Velluolæ naues, quæ uelis uolant, ut Ennius: Naues ueliuo-
las, quod & proprie dixit.

Vellico, uellicas, penul. correpta. frequenter uello: quod pro-
prie fit quum extremas corporis partes digitiis uellimus,
pressando infestamus. Propertius:

Nec mihi tam duris insultes moribus & te

Vellit heu serò flebis amata diu.

Plaut. in Most. Viden? pictum ubi ludificatur cornix uoltu-
rios duo? cornix astat ea uoltorios duo uicissim uellit. Per
translationem Vellicare ponitur pro criminari, mordere, ac
lacerare. Gellius lib. 4. Plura in Sallustio in scitè aut malignè
uellit. Horatius: Vellit absentem Demetrius:

Vellina, regio in urbe, Palatino mōi còiuncta, in qua Valerij
Publicolæ, & Victorie, Deorumq; penatiū ædes erant. Dicta
Vellina, quòd ibi pastores Palatini uellere lanam sint soliti.

Vellit, id est, mouit. Vergil. —Postesq; à cardine uellit.

Vello, uellis, uelli, & uulsi, uulsum, extirpo. Sueton. de Cæsa.
Circa corporis curam morosior: ut non solum tonderetur di-
ligenter ac raderetur, sed uelleretur etiam. Vnde Valsa cor-
pora à Quintiliano dicuntur fœdissima. Huius composita sunt
Auello, Còuello, Diuello, Euello, Peruello, Interuello, & Re-
uello, quod est rursus uello. Columella: Quum ab opere bo-
ues disiunxerit, substrictos confricet, manibusq; comprimat
dorsum, & pellem reuellat, nec patiatur corpori adherere.
Et omnia hæc uerba per duplex ll, scribuntur.

Vellus, lana ex ouibus detonsa, quòd antè tonsuræ usum la-
nam ueteres uellerent, quam demptam & conglobatam alij
uelleræ, alij uelamina adpellant.

Velo, uelas, per simplex l, significat teco. Laetant. lib. 6. Dā-
da est opera, ut indumento iustitiæ pietatisq; uelemur. Et
Velare, ligare. Pomponius: Resle uellet gulam. Per translatio-
nem ponitur pro uestire. Plautus: Muliebri uelatus toga. Vn-
de Velati (sicut docet Festus) adpellabantur uestiti & iner-
mes, qui exercitum sequebantur, quiq; in mortuorum militū
loco substituebantur. Hi postea mutatis literis Velites dicti
sunt, qui & ferentarij, ab auxilio ferendo. Huius uerbi com-
posita sunt Euelo & Reuelo, quæ sunt còtraria suo simplici.
Nam Euelare, & Reuelare, significant uelamentum tollere,
scu rem uelatam detegere & manifestare. Præuelo, de quo ali-
bi. Et habent penultimam productam.

Velox, celer, à uolando, quasi uolox, à quo Velocitas &
Velociter.

Velum, tegmen, à uelo, as, quod uela uentis agitata uolitare
uideantur. Varro à uelleribus, quòd ex ouium uelleribus fie-
rent, uel à quibus homines tegebantur, quamuis nauium uela
ex lino aut sparto fierent. Velum etiam accipitur pro corti-
na, quæ lectis circumducitur. Vnde apud Euangelistam legi-
mus: Velum templi scissum est, à summo usq; deorsum. Diui-
debat enim sancta à sanctis sanctorum.

Velut, aduerbiū similitudinis.

Vena, dicta est quòd per eam ueniat sanguis. Nam est conce-
ptaculum sanguinis mixti confusiq; cum spiritu naturali, in
qua plus sanguinis minus spiritus. Venæ suapte ui immobi-
les sunt, & sanguinis tantum demittendi gratia explorantur.
Arteriæ autem motu atq; pulsu suo habitum & modum fe-
brium demonstrant. Vena adfert spiritum nutritiuum: quo-
niam san-

niam sanguis est nutrimentum corporis. Nervus adfert spiritum sensitivum. Nervi magni, sunt causa motus totius corporis. Vbiq; est uena, ibi est nervus & arteria: super arterias locantur uenae, praeterquam in dorso, in quo magna arteria quae trachea dicitur est posita super uenam. Arteria, quae tendit ad pulmonem, accipiendi reddendiq; spiritus officio fungitur. Inde fit Venosus, a, um, quod est uenis turgentibus plenum. Transfertur etiam ad alia, ut ad orationem quae tanquam corpus construitur, quod succum & sanguinem habet, & uenas & ossa & nervos & carnem & toros & robur & colorem decoremq;. Vnde à Persio dictus est liber uenosus, pro aspero duro & horrido quum ait:

Est nunc Brisei quem uenosus liber Acci.

Per translationem tamen Venae in terra dicuntur subterranei meatus, per quos unda manat, aut alius liquor. Vnde Venas argenti, Venas auri dicimus.

Venabulum, telum quo uenantes utuntur, aciei longissimae, apud nos cornibus hinc & inde extantibus. Martialis: Si directa geres longo uenabula rostro,

Hic brevis in grandem comminus ibit aprum.

Venalis, & hoc Venale, quod uendendum est, uel uenditioni expositum. Cicero lib. 3. Offic. Venales hortos se non habere dicit. Aliquando ponitur pro sordido, auaro, qui pecuniae gratia seipsum uenderet. Sallustius: O urbem uenalem & cito perituram. Venales etiam si nihil addas serui nouitij intelliguntur, qui ad uendendum sunt expositi. Seruorum enim alij nouitij sunt, alij ueteratores. Vlpianus: Aediles praecipunt ne ueterator pro nouitio ueneat.

Venaliarius, apud Varronem & Plinium dicitur mago & nouitiorum seruorum negotiator.

Venalitium, corpus ipsum, uel uenditio, uel locus ubi nouitij uenduntur. Paulus de edilitio edicto: Nam quicumq; ex uenalitio nouitiorum emptus alicui ministerio praepositus sit, statim cum è ueteratorum numero esse.

Venalitius, uenditor, ut in Oratione Cornelia: Neq; me diuitiae mouent, quibus omnes Africani & Laelii multi uenalitij mercatores superarunt. Aliquando Venalitius capitur pro uendito corpore. Plinius lib. 35. Aliosq; deinceps, quos enumerare iam non est, è sanguine Quiritium & proscriptiois licentia ditatos, hoc insigne uenalitij gregibus obprobriumq; insolentis fortunae. id est, uenditis seruis. Et sic adiectiuum est. Sic Pomponius Iureconf. lib. Dig. 2. 4. Quod si familiam domesticam uxoris, aut uenalitiam parauit.

Venaphrum, à Venere & aphros componitur, & est no men oppidi in Campania, in cuius agro fiebat optimum oleum. Martialis: Hoc tibi Campani sudauit bacca Venaphri.

Venaticus, ca, cum, quod ad uenationem pertinet, unde Venaticos canes, dicimus quibus feras persequimur. Varro: Canum duo genera: unum uenaticum, alterum quod custodiae causa paratur.

Venatorius, a, um, idem quod uenaticus, ut uenatoria instrumenta, quibus in uenando utimur.

Venatus, us, ipsa uenatio, ut est in Genesi: Quumq; uenatu aliquid coeperis.

Vendax, qui facile seu libenter uendit. Cato de Re rust. Patrem familias uendacem & non emacem esse oportet.

Vendibile, quod facile uendi potest. Cic. in Rul. Accedent salia, ad Minturnas adiunguntur, & illa uia uendibilis Herculantea, multarum fit deliciarum, & magnae pecuniae. Per translationem ponitur pro uulgari & uulgò grato. Idem in Lel. Tamè illius uendibile oratione religio Deorum immortalium nobis defendentibus facile uincebat. id est, fauore populi captantem.

Et in Bruto: Horum aetati propè coniunctus L. Gellius non tam uendibilis orator, quam ut nesciret quid ei diceret.

Vendico, as, penul. corr. ad proprio, & meum esse dico. Ambrosius: Aues coeli speciale sibi nihil uendicant.

Venditarius, qui uendere solet. Plautus in Sti. Linguam uenditariam.

Vendito, as, saepe seu continue uendo. Plinius lib. 25. Haec est quam Aristophanes Euripidi poetae obiecit ioculariter matrem eius, ne holus quidem legitimum uenditasse, sed scandycem. Et est Venditare, quasi ostentare. Hinc forma & oratio Vendibilis, quasi plausibilis & allestrix.

Vendo, is, ex uenum & do (secundum Apul.) abiectis u, & m. Et construitur cum ablatiuo si exprimitur pretium rei quae uenditur, uel cum genitiuo tanti quanti & huiusmodi, quum sunt sine substantiuo. Plautus in Merc. Viginti minis opinor posse me illam uendere. Cice. lib. 3. Offic. Vendo meum non plus, quam ceteri fortasse etiam minoris, quum maior est copia. Quod si additur substantiuum statim in ablatiuos resoluuntur. Et sicut non dicimus, quanto uendidisti, sed quanti: ita non dicimus quanti pretij uendidisti, sed quanto pretio. Varro tamen ablatiuo usus est sine substantiuo, quum ait: Veneunt propter penuriam magno. Huius compositum est Diuendo.

Veneficium, ipse actus uenenandi. Plinius: Haec arbor ante atrium sata omnibus ueneficij remedio est.

Veneficus, & Venefica, qui & quae uenena conficit, & qui incantationibus & ceteris malis artibus utitur. Hinc Triueneficus. id est, excellens ueneficus. Plautus: Mussas adhuc triuenefica?

Venenarius, qui parat, uel conficit, aut uendit uenena. Apuleius: Qui uenenarium adcusat, scrupulosius cibatur, qui suam rem arguit sua custodit.

Venenatus, nata, natum, in quod est uenenum coniectum. Fit enim à Vceno, nenas.

Venenosus, sa, sum, quod uenenum habet: ut uenenosus serpens.

Venenum, dictum est quod cito per uenas eat, siue salubre, siue noxium, quod Graeci φάρμακον dicunt. Nam & medicamenta uenena sunt. Et est generale ad omnia quae natura eius cui adhibita sunt mutant. Plinius: Galbanum aduersatur uenis, maxime toxicis, cum myrrha & uino. Vnde per quandam similitudinem, color qui à ueslibus imbibitur, Venenum adpellatur. Vergilius lib. 2. Georgicorum pro colore purpureo posuit, qui eius conchae spuma est.

Alba nec Assyrio fucatur lana ueneno.

Deniq; omne quod sumptum uel tactum nocet, Venenum dicitur. Vnde & pro ueneficio capitur.

Veneo, nis, niui, uel uenij, supino uenitum, exijt analogia siue compositio. Nam componitur ex uenum & eo, abiectis duabus literis, sicut in uedo: sed ipso supino non utimur. Est autem uerbum neutrum passiuum eo in declinatione sequens licet apud ueteres inueniatur ueneor, pro uenditus sum. Plaut. Ego ne illi ueneare? Verum in hoc uerbo Venco pro uedor, ipsum quod ueditur in nominatiuo ponitur: & is à quo ueditur in ablatiuo cum praepositione, & pretium in ablatiuo sine praepositione. Cui autem ueditur, in datiuo: ut centum aureis numis à mangone uenire mactipia mihi. Sed nonnunquam Venditor & pretium rei non explicatur. Plaut. in Menae. Quibus hic pretij porci ueneunt. Varro: Veneunt propter penuriam magno. Cice. pro Sextio: Quero primum, quare ciuis optimi bona uenerint. Laetant. lib. 6. Vxor ac liberi uenient, ipse interficere.

Venerabilis, qui cultu & ueneratione dignus est. Plin. Vir grauis & ipsa senectute uenerabilis. Nomina enim quae in bis desinunt à uerbis uenientia, quandoq; infinitum passiuum

eius uerbi significant cum dignus: ut spectabilis, dignus spectari: admirabilis, dignus qui sit admirationi. Quandoque infinitum uel actuum uel passiuum cum potest, uel natura aptus est, ut risibilis, qui potest uel natura aptus est ridere. Penetrabilis, qui potest, uel natura aptus est penetrari. Stabilis, qui potest, uel natura aptus est diu stare. Possibilis, qui fieri potest.

Venerandus, idem quod uenerabilis. Seneca: Vocem existimatione dignam et omni seculo uenerandam. Unde non desino admirari infirmitatem uel potius insolentiam quorundam sacerdotum, qui indignantur non sibi scribi quum literæ dantur Venerandum, aut reuerendum, dicentes: Venerabilem omnibus conuenire, uenerandum autem uel reuerendum solis prælatis, et reuerendissimum, o barbaries.

Veneranter, significat cum ueneratione. Apuleius: Et ab eo ueneranter exceptus paululum quicui.

Veneris gemmam lapillum adpellant excellentem colore. Hunc nonnulli anterota uocant. Cc.

Veneror, ex uenia et orando compositum esse uidetur, quasi uenia oro. Est autem Venerari colere, et Veneratio, honor et cultus. Poeta tamen quandoque Veneratum pro uenerabili ponunt. Vergil. — Cursus dabit uenerata sacerdos.

Veneti, regio Italiae, quæ à Mintio amne usque Tiliamentum protenditur. Ab Eneti populis dicta, qui post bellum Troianum cum Antenore salutem consecuti cursum huc è Paphlagonia tenuere. autor Plinius: Alij à Gallis eiusdem adpellationis originem traxisse dixerunt. Fuerunt enim Veneti populi inter Celtas littora Oceani Gallici incolentes, quos Cæsar nauali prælio superauit. In hac regione sunt urbes illustres, Verona, Vincentia, Patauium, et Venetiæ ciuitas, et Virunus placida et amœna.

Venetia, ciuitas insignis, quæ anno à natali Christiano quingentesimo quarto supra quadringentesimum cõdita fuit, quo anno Attila rex Hunnorum Aquileiam euerit. De cuius laude quoniam apud Iacobum Philippum chronicam à nobis late congestum est, duximus omittendum.

Venerus, a, um, penult. correpta. quod è Venetijs est. Veneti ciues, Venetus color (ut ait Vegetius) cæruleus dicitur, qui color est marinis fluctibus similis. Scribit Lampridius Helio Galbum comedisce pisces coctos cõditura ueneta, quasi in marina aqua cum colore suo. A quo colore aurigarum factio Veneta nominatur. Et qui eo colore inducuntur, Venetiani dicebantur. Vegetius lib. 4. de Re militari, scribit nautas ueste ueneta esse induendos, et uela nauium exploratoriarum colore ueneto esse tingenda. Hic color etiam thalassicus, id est, marinus dicitur. Græci enim thalassam mare adpellant. Idem à colore ferri ferrugineus dicitur.

Venia, dicta est quod optanti adueniat. Est enim remissio culpæ, et cõdonatio erroris. Quintilianus: Peccaui, ueniam peto. Quandoque ponitur pro beneficio, indulgentia, et permissio. Cic. lib. 1. de Oratore: Date nobis hanc ueniam, ut ea quæ sentitis de omni genere dicendi subtiliter prosequamini. id est, concedite. Terentius: Da pater ueniam, sine te exorem. Et cum uenia dicimus, hoc est, cum pace tua et te permittente.

Venila, dicta est unda: fingitur quod sit uxor Neptuni: ex eo quod ad littus ueniat: Sicut salacia, quod in salum redeat, autor Augustinus lib. 7. de Ciuitate Dei.

Venio, uenis, ueni, uentum. Venire proprie est quasi uersus nos ire. Unde apud auctores frequenter pro ire ponitur. Verg. Venisti tandem. Terent. Nisi ego ad mercatum uenio. id est, eo. Sic cõtrario ire pro uenire, ut eo ad te. Et ambo iungi possunt datiuo: ut, It clamor cælo, et hostis uenit excidio. id est, ad excidium. Aliquando construitur cum ablatiuo mediante

in, quasi significet permanentiam. Hieron. Ne forte si uenerit uestris in manibus illud apocryphum, dubia pro certis recipiatis. Et licet Venio neutrum sit, tamen eius composita quandoque mutant terminationem, ut Cõuenio, Conuenior. Inuenio, Inuenior. Reliqua composita sunt: Aduenio, Circũuenio, Cõtrauenio, Deuenio, Euenio, Interuenio, Obuenio, Peruenio, Prouenio, Præuenio, Reuenio, Subuenio, et Superuenio. Horat. Grata superueniet quæ non sperabitur hora.

Poeta tamen aliquando Venire pro imminere usurpat. Verg. Se satis ambobus Teucrisque uenire Latinisque.

Aliquando pro crescere. Idem lib. 1. Georgicorum:

Hic segetes, illic ueniunt felicius uue. Aliquando pro portari. Plinius: Species sinopidis tres, rubra, et minus rubens, et media inter has. Eius quæ ex Aphrica uenit octoni asses.

Venire, in mentem: non ad recordationem tantum est, sed ad considerationem et reputationem et intelligentiam. Terentius: Vbi in mentem eius aduenti uenit. Veni in suspicionem, in obliuionem, in uituperationem. id est, suspectus sum factus alijs, alij me obliui sunt: uituperor ab alijs. Veni in opinionem. id est, opinionem habeo. Aliquando tamen passiuè dicitur, quum opinio pro fama accipitur.

Venor, aris, feras indago, et quasi circũuenio: à uenio (ut qui dam arbitrati sunt) deductum: propterea quod uetres Venari passiuè pro circũuenire posuerunt. Ennius: — Tencor correpta et undique uenor. A quo per translationem Venari capimus pro captare, hoc est, artificio quodam et solertia querere, ut uenor laudem, gloriam. Quod etiam aucupari dicimus.

Venter, capitur pro eo qui uidetur, hoc est, qui à pectore ad pubem terminatur. Hicque extenditur, quoniam ex pelliculis conflet, quas uocant pantes. Iuuenalis:

Montani quoque uenter adest abdomine tardus. Sed proprie est ubi cibi conficiuntur. Cuius diminutiuum est Ventriculus. Corn. Celsus: Ventriculus autem qui receptaculum cibi est, constat è duobus tergoribus, isque inter Iyem et iecur positus est. Huius duo sunt orificia (ut inquit Macrobius) superius et inferius. Superiore deuorata recipiuntur: inferiore quæ excreturi sumus emittuntur. Aliquando ponitur pro stomacho. Iuuenalis: Ventre nihil noui frugalius. Aliquando pro aluo. Cel. lib. 3. Vbi ab inferiore parte purgandus aliquis est, uentre eius ante soluendum esse. Vterus ideo dicitur, quia continet, et tanquam uter est. Ventriculi præterea sunt cerebri cõcavitates, ex quibus septem paria neruorum oriuntur, à Græcis οὐστροία, id est, coniunctiones siue coniugationes uocantur.

Ventilabrum, penul. prod. instrumentum quo aliquid uentilatur. Columella lib. 2. Nam cum acerinis paleis granisque mixtus in unum fuerit congestus, paulatim ex eo uentilabris per longum spatium iactetur.

Ventilator, qui frumenta uentilat.

Ventilo, las, pen. cor. ad captandum uentum pono aut iacio. Propertius: Hanc Venus ut uiuat uentilat ipsa facem.

Hinc Ventilari frumentum dicitur, dum in area purgatur. Plinius: Multi uentilare quoque granum uentant. Leo papa per translationem dixit: Omnium discit consuetudinem, uentilat curas, scrutatur adfectus. Interdum Ventilare, est per manus uersare è digitis eximendo. Apuleius: Adhæc ego insperato lucro diffusus in gaudium, et in aures resurgentes, quos identidem manu mea uentilabam. Iuuenalis: — Cum uerna canopi Crispinus Tyrias humero reuocante lacernas, Ventilet æstiuum digitis sudantibus aurum. Huius compositum est Euentilo, extra uentilo. Colu. lib. 1. Et celeriter frumenta deteruntur, non sedente solo pulsibus ungularum tribulamentisque, et eadem euentilata mundiora sunt, lapillisque carent.

Vento

Vento, *as*, frequentatiuum, quo ueteres usi sunt, sed pro eo utimur alio frequentatiuo: Ventito. Plinius: Gravior Alexandro magno erat frequenter in officinam uentitanti.

Ventosus, *a, um*, quod est uento plenum. ut uentosa regio. Aliquando dicitur inane. ut uentosa uerba. id est, sine pondere, et sine effectu.

Ventulus, diminutiuum, paruus uentus. Terentius: Cape hoc flabellum, et uentulum huic sic facito.

Ventus, *a* uenio fit. nam proprie est cum impetu uentans aer: quum nihil aliud sit uetus, quam aer commotus atque agitat. Unde Visruuius: Ventus, inquit, est aeris fluens unda, cum incerta motus redundantia. Nascitur quum feruor offendit humorem, et impetus fractionis exprimit in spiritus flatum. Sunt autem quatuor uenti, a quatuor mundi partibus, sed singuli in ternos diuiduntur. Ab Oriente equinoctiali Subsolanus, sed ad Septentrionem habet Vulturum, a uoluedis nubiis dictum. Ad Meridiem Eurum: sic dictum quia late flat. Hi sunt calidi et sicci, quia sub Sole diu morantur, in ortu dici salubres sunt, quia ueniunt ab aere temperato. Ab Occasu equinoctiali Faonius est, dictus quod foueat quae nascuntur. Hinc Circius est ad Septentrionem: Zephyrus ad Austrum. Sunt isti temperate frigidi et humidi, quia sol paruam facit moram in Occidente: propterea nec multum calefacit illos, nec multum desiccant. In fine diei salubres sunt, quia a Sole tunc subtiliores redduntur. A Meridie Auster est, dictus quod hauriat aquas. Huic ad Orientem Notus est, qui Graece sic dicitur ab humore. Aphricus ad Occidentem: calidi, humidique, nubes, pluiasque inducunt. Citant tempestates marinas, impediunt uirtutes animales, et grauitatem corpori adferunt. A Septentrione Boreas est: hinc ad Orientem Aquilo surgit, ad Occasum Corus: Hi uenti frigidi sunt et sicci, unde corpora inducant, poros constringunt, humores purificant. Est autem Ventus (ut Aristoteles in Meteoris ait) uapor siccus a terra resolutus cum aliqua uirtute coelesti compositus.

Ventrale, uestimentum uentrem contegens. Plinius: Patris mei memoria coepere amphimala nostra sicut uillosa etiam uentralia.

Ventriosus, qui et Ventricosus: dicitur qui magnum habet uentrem. Plautus in Merca. Ego dicam uarum uentriosum. Nam *c*, litera saepe additur. Nam Arcadius, Arcadicus: Sardonius, Sardonicus: num, et nunc: tum, et tunc. Iuuenalis: Viuendum est recte tum propter plurima tunc his Praecipue causis.

Venum, pro supino uerbi ueneo. ut uenum ire, uel uenum irent, et huiusmodi nobis licet uti quocumque et pessum. ut pessum ire, et pessum ibit, et similia. unde et pessundo. Sallustius in Iugurth. Quippe cui omnia uenum ire in animo haeserat. Liuius lib. 3. Tum etiam legem fecerunt sanciendo, ut qui tribunis plebis edilibus iudicibus decemuiris nocuisset, eius caput Ioui sacrum esset. Familia ad eadem Cereris liberi liberaeque uenum irent. Sciendum est quod dicimus Veni ire, non uenum iri: sicut uapulatum ire, non iri: quia semper sunt passiuae significationis, ne duo passiuae copulentur. In ceteris uero quae ambigua sunt, quod actiue et passiuae accipi possint, ad distinguendum sensum, ad commodam infinitum hoc, uel actiuum uel passiuum ut uideo te amatum ire uel iri, quia talia supina sunt anticipis significationis.

Venundo, *das*, ex uenum et do, sequitur tam in praeterito quam in supino do. nisi quod in praeterito plusquamperfecto uenundassem et uenundasse dicimus. Plinius lib. 35. Oculoginta talentis uenundatas. Hinc Venundatio, permutatio rerum, et contractus ex conuentione proueniens.

Venus, Dea putata est, quod ad omnia ueniat. Cicero: Quae autem Dea ad res omnes ueniret Venerem nominauerunt Graece ἀφροδίτη dicitur, ab ἀφρός, spuma: quoniam ex Saturni testibus et maris spuma nata sit. Est et Venus infima quinq; errantium stella, et terrae proxima, quae Phosphoros Graece, Lucifer Latine dicitur, quum antegraditur Solem. Quum autem subsequitur. Hesperos, Vesper, et Vesperugo. Ponitur etiam Venus pro libidine et coeundi adpetitu. Seneca: Quod in Venerem promior esset. Interdum pro pulchritudine. Quintil. Quod cum gratia quadam et Venere dicitur. Hinc Venustas, pulchritudo. Mnasilchus autem in Epigrammatis:

Ἀσπίρη τί τοι ὦ ῥ' παρ' ἀφροδίτης ἐρεῖς,
τίη', ἀπὸ ποιμένιος χεῖλεσσι ὦδ' παρῇ
Οὔτοι πρῶτες ἐσ'. ὦδ' ἀρχαὶ πάντα ῥ' ἔρωτες,
καὶ πόθος ὦδ' ἀρχὴ μῦθος ἐρῆ νέμεσις.

Venerum quatuor meminit Cicero lib. de Natura Deorum tertio, cuius uerba sunt: Venus prima coelo et die nata, cuius Eli delubrum uidemus. Altera spuma procreata, ex qua et Mercurio Cupidine secundum natum accepimus. Tertia Ioue nata, et Iunone, quae nupsit Vulcano: sed ex ea et Marte natus Antheros dicitur. Quarta Syria Cirroque coepta, quae Astarte uocatur, quae Adonidi nupsisse praedictum est. Haec ille.

Venustas, a Venere quum pulchritudinem significat. Venustatem foeminae, dignitatem uiris conuenire docet Cicero. Si Luana a Ioue defluat ad Venerem, facit uenustos, et quibus (ut ait Firmicus in quarto Matheos) ex uenustate potestas maxima comparetur. Hinc Venustas capitur pro gratia dicendi et uenere, amabilique suauitate. Unde Venustus, *a, um*, ut uenustus homo, et uenusta oratio: sicut lepidus homo, et lepida oratio, quae ita inter se differunt: quod Venustum uocamus, quod cum gratia quadam et uenere dicitur. Lepidum, quod rotunditate quadam et breuitate atque acumine uerborum uenustum est.

Venusto, *as*, orno. Ambrosius lib. Hexa. Ideo primum fecit Deus postea uenustauit, ut eundem credamus ornasse qui fecit, et fecisse qui ornauerit. Huius contrarium est Deuenusto. Gellius: Tanquam pulchritudinis sibi insignia deuenuistet.

Vepraes, tam in singulari quam in plurali, generis masculini, secundum Probum, et foemini secundum Priscianum, rubus siue spina dicitur, quod uehementer prehensat. Ouid. lib. 5. Metamor. Aut lepori qui uepra latens hostilia cernit Ora canum. Huius diminutiuum est Veprecula. Cicero pro Sex. Ut illa ex uepreculis extracta nitedula rempu. conaretur arroderet.

Vepretum, locus uepribus plenus.

Ver, anni pars temperatior, a ueniendo, quod tum uenire, id est, oriri et crescere incipiunt uirgulae, et frondes ac flores arborum atque herbarum. Vel dicitur a uiuendo, quasi uiuer: uel a ueriendo, quod tum se uertere incipiat tempus anni. Quippe uer noui anni initium est. Diuiditur enim Ver, ut ceterae partes anni, in partes tres: nouum, adultum, et praecipue. Ver sacrum dicebant ueteres, in quo sacra et ludos faciebant. Quod quidam quasi religiosum putant dictum. Sisenna: Quoniam Sabini feruntur uouisse, si res communis melioribus locis constitisset, se uer sacrum facturos. Vel potius ἀπὸ τοῦ ἱερῆος.

Veratrum, pen. cor. herba quae et helleborus, quod mentem auertat. Persius: Ebria ueratrum. Huius duo sunt genera, album et nigrum: utrumque radice fibrata ceparum modo.

Verax, qui uera dicit, et non mentitur, et plus est quam uerus: quia in ax terminata uerbalia, copiam significant. ut bibax. Hinc Veracitas, quae est sermonis integritas.

Verba dare, est decipere. Terentius in Andria: Cui uerba dare est difficile.

Verba ad rem conferre, est hoc agere quod dicitur. Terentius.

in Eunu. Verum si uerba ad rem conferret, uapulabit.
Verbale, quod à uerbo descendit. ut lector à lego, doctor à doceo.
Verbanus, lacus cisalpinae Galliae, ex quo Ticinus fluuius emergitur, seu per quem ex alpihus effluit in Padum. Nunc lacum maiorem adpellant.
Verbaleon, herba similis est uerbena, et pro ea sepe capitur, folijs minus candidis, cauliculis pluribus, flore luteo. Cc.
Verbena, proprie (ut ait Seru.) herba sacra, sumpta de loco sacro Capitolij, qua coronabatur fociales, et pater patratus foedera facturi, uel bella indicturi. Abusiue tamē etiā Verbenas uocamus omnes frondes sacratas, ut est laurus, oliua, uel myrtus. Terent. in Andr. Ex ara hinc uerbenas sume. Nam myrtum fuisse Menander testatur. Donatus uerō Verbenas ait esse omnes herbas et frondes festas ad aras coronandas, ex aliquo loco puro decerptas, quasi herbenas. Plinius lib. 22. scribit nomine sagninum et uerbenarū significari gramen, ex arce cum sua terra euulsum. Idem lib. 25. Verbenacam peculiariter uocat herbam, quam Graeci hierobotanem, quasi sacram herbam dicunt, aliqui peristereon, quasi columbariam. Sed in simplicibus quis melior, ac sine comparatione praestantior, quam Dioscorides. Hic igitur de Verbena ita scribit: Περὶ σίσιον φυτόν ἐν τοῖς ἐπιχθονίοις τόποις, οἷός ἐστι πικρὸν, οἷόν βοῦνιον, οἷόν τε βοτάνην, οἷόν τε φασγάνην, ἀγροῦν τε καὶ πρὸς ἡγῆρας δένδρον, οἷόν τε αἶμα γαλῆς, οἷόν τε αἶμα ἱερῆς, ὡς μὲν οἱ κριστοὶ λέγουσι, οἷόν τε περὶ σίσιον ὄρεον ὀνομασθαι. id est, Verbena in aquo sis locis nascitur, aliqui trigonum, alij bunion, alij sacra herbam, alij philrodoten, Aegyptij pepsete, Prophetae Iunonis lachrymam, alij felis sanguinem, alij Mercurij sanguinem, Romani cristam gallinaceam, alij peristereon uocant.
Verber, instrumentum longum et exile, qualis est uirga, baculus, arundo, et si quid est simile. Proprie autem significat summitatem sarmentorum. Quintilia. Ignescit ex proximo raptos, uerbera quoque casus obtulerat inuado.
Verberalis, uerbere dignus, quasi uerberabilis. A quo Verberalior, Verberatissimus. Plautus: Verberatissimus etiam rogitas non fur sed trisur.
Verberatus, us, ipsa uerberatio.
Verbereus, a, um, quod est dignum ut uerberetur. Plautus: Sed eecum uideo uerbereā statuan, ut magnifice infert sese.
Verberito, as, sepe uerbero. Festus: Verberitate idem Cato frequentatiue ab eo quod est uerbero dixit.
Verberato, ras, caedo uerbere. Sic enim à uerbere fit Verbero, quomodo à sustis sustigo, à flagellum flagello. Licet etiam de uerbis dicatur, quoniā (ut testatur Nonius) nō solum uerbere à uerberibus dictū, sed à uerbis. Plau. in Aulularia: Nam quur me miseram uerberas? Huius cōposita sunt Diuerbero, Deuerbero. Terentius in Phor. Quot me censet homines iā deuerberasse usq; ad necem, hospites tum etiam ciues? Euerbero. Reuerbero, reperlutio, impedio. Columella lib. 4. Ut mota aequaliter humus nouellis seminis radicibus quancunq; in partem proreperint, molliter cedat, ne incrementa duritia reuerberet, sed tenera uelut intimo sinu recipiat. Transuerbero, feriendo traicio, transuasio. Lactan. Nam dolore iniuriæ concitatus Hydas alterum gladio transuerberauit.
Verbero, nis, q est uerbere dignus, et est cōtumelia seruorū.
Verbigerō, as, significat uerba facio. Apul. Nimis multa oratio est, si uelim memorare quae ego contra responderim quam diu, et quoties inter nos uerbigeratum sit.
Verbosito, tas, uerba profero. Hieronymus: Nullius est meum ore diuina officia uerbositare, et misera mente quae intrinsecus imminet, uagando circuire.

Verbosus, multiloquus. Cicero: Habes epistolā uerbosiorē fortasse, quā uelles.

Verbulum, diminutiuum. Hieronymus: Secreta uerbula non carent suspitione.

Verbum, à uerberatu, quod uerberato lingua intra palatū aëre omnis oratio promatur. Vnde et pro qualibet dictione ponitur: siue illa sit nomen, siue pronomen, siue una aliarum partiū. Varro à ueritate deducit, quod uerū nos loqui oporteat. Est autē Verbum uarie, à uarijs definitū, propterea quod uaria significet. Primò enim sacrae scripturae definiūt Verbum esse quod intra animi silentiū mēte cōcipimus: uidelicet ipsam cogitationem, quae adhuc cōsciētiae secreto retinetur. Vocem uerò per quam uerbum profertur in mediū. Vox, sonus, index est cogitationis: Verbum uerò ipsa cogitatio. Sicut enim quādo uerbum corde cōcipimus, necessaria est uox, quasi quoddam uehiculum uerbi, et quodlibet uerbum ipsum per oris sonum ad altum transferimus, tamen sic cum integrū etiā intra nos clausum tenemus, et sic à loquente transfertur, ut tamen in sua sede teneatur. Aliquando Verbum dicitur, quod à re siue factio distinguitur. ut, Non est opus uerbis, sed factis. Hinc dare uerba dicimus pro decipere. Aliquando sumitur prout est una ex octo partibus oratiōis, in quo omnis uis oratiōis est. Hinc Verbale nomē dicitur, quod à uerbo descendit. Aliquādo capitur pro uniuscuiusq; signo, quod ab audiente potest intelligi. unde Verbosus, multiloquus. Aliquādo pro cōtexta oratione: quamuis in ea multa sint ut apud prophetas sepe legimus, Verbum quod factū est. Et Apostol. Presbyteri duplici honore honorētur, maxime qui laborant in uerbo et doctrina. Est et Verbum sententia seu enūciatio, quae uno ligatur et stringitur uerbo. Terentius in Adel. Postremo illud non meum uerbum facio, quod Mitio bene et sapienter dixit.

Vercellae, inquit Hieronymus, Ligurum ciuitas, haud procul à radicibus alpium sita: olim potens, nunc raro est habitata re semiruta.

Verecundia, (ut inquit Arist. lib. Rhetor. ad Theod.) dolor est quidā et perturbatio, ex malis aut praesentibus aut praeteritis aut futuris, quae infamiam infirant. Huius contrarium est Inuerecundia, contemptus eorum atq; impossibilitas.

Verecundē, aduerbium, cum pudore.

Verecundor, uerecundia teneor. Cicero lib. 4. de Oratore: Alterum cunctantem et quasi uerecundantem incitabat.

Verecundus, qui uerecundia tenetur: licet quandoq; pro audaci sumatur. Plautus: Sic est, uera praedico, nisi etiam hoc falso dici insimulaturus es, nimis uerecunda es.

Veredarius, nuncius, cursor, siue tabellarius equestris, celeritate literas perferens. ut à caballus caballarius. Veredus enim dicitur equus, uelocissimi cursus, quibus usi sunt maiores in uenatione. Martialis:

Parcius utaris moneo rapiente ueredo. Idem:

Stragula succincti uenator sume ueredi.

Talibus nostra tempestate utuntur lancearii equestres, Stratioticos quos dicunt, lanceas manibus reciprocantes. Hieronymus in lib. Hester: Epistolae missae sunt per ueredarios, et: Egressi sunt ueredarii celeres nuncios perferentes,

Verenda, dicitur loca quae nō nisi cū uerecūdia nominantur.

Vereor, eris, itus, timeo. Sed proprie Vereri liberorū, q honestatis gratia mouetur. Timere seruorū, qui formidine poenae faciunt Dictū Vereor à ue et reor, quasi ualde reor: quia ea quae timeamus, multi facere ac diu cogitare solemus. Huius cōpositū est Reuereor, quod est uenerationi habeo, quod est timor agendi quod reprehendi possit. Hinc Reuerentia. Iuue. Hic nullus uerbis pudor aut reuerentia mense.

Vergiliæ

Vergiliæ, stelle sunt quæ & Pleiades, & institor ueris dicuntur: ita adpellatæ, quod earum ortu uer finem facit, seu quod circa æquinoctium uernum sit earum ortus matutinus. Sunt autem septem in Tauro locatæ, quarum signo exoriente, æstas significatur: occidente hyems ostenditur. Earum exortus sit circa quintum Idus Maias, distans ab æquinoctio uerno undequingagesimo die.

Vergo, uergis, uersi, secundum Diomedem, xi, sum, significat declino. Vergil. lib. 12. — Quo uergat pondere latam.

Huius composita sunt Deuergo, deorsum uergo. à quo Deuergentia, pro curuatura. Gellius: Nam quanta partium circulatorumq; cœli ex deuergentia & conuexionibus quid uarietatis sit, quis non uidet. Inuergo. Plautus in Cur. Ipsum expecto tangere inuergere in me liquores tuos.

Veridicus, qui uera dicit. Similiter Veriloquus, & Veriloquax, qui licet multa loquatur, non tamen mentitur.

Verificus, à uerò: & Verifico uerbum, eiusdem significationis cum uero uerbo. Et inde uerbalia Verificatio, & Verificabilis. Cc.

Verisimile, dicitur id quod licet non sit uerum, ueri tamen similitudinē habet. Inde aduerbium Verisimuliter. unde uerisimuliter mentiens παρομοιωδῶς dicitur, qui falsum pèrinde quasi uerum sit, narrat.

Veriuerbium, uerus sermo. Plautus: Tu repertus Philocratem qui superes ueriuerbio.

Vermiculor, aris, uermiculos facio. Plinius: Vermiculatur magis minuta quædam arbores, omnes tamen ferè, idq; aues canis corticis sono experiuntur. Hinc Vermiculari, minuta opera facere. Et Vermiculata opera dicuntur, quæ paruis testulis elaborata sunt: qualia quæ musica uocant. Musea enim adpellantur quæ in ædificijs ex pumicibus depēdentiæ fiunt ad imaginē specus reddendam. Plinius: Vermiculatis ad effigiem rerum & animalium crustis. Et Vermiculatim, minutim.

Vermīna, dolores corporis, qui quodam minuto motu quasi uermes scindere uidentur. Plinius: Magi eo uermīna & dyfenteriam curari putant.

Vermīno, nas, pen. cor. uermes habeo. Corne. Celsus: Nihil est perniciosius pueris, dum uermīnāt. Hinc Vermīnatio, pro morbo præsertim in iumentis. Seneca: Morborū prima uermīnatio uexat. Hinc Vermīnatur, pro torquetur. Varro: Septimo mense uermīnari cœpit, partum putauit propinquum.

Vermīnosus, qui uermes habet. unde Vermīnosæ aures, quæ intus uermes habent.

Vermis, à uertendo dicitur, quod sese torquendo repat. Huius diminutiuum est Vermiculus.

Verna, seruus & ancilla domi natus à uere: quod hoc tēpus anni ad generandum maxime sit idoneum. Et quia domini cū ancillis cōsuetudinē habebant uerno tēpore, ideo seruos domi natos uernas adpellauerunt. Huius diminut. est Vernula.

Vernaculus, Vernacula, Vernaculū, dicitur omne quod domi nostræ nascitur, uel quod in nostra patria est. Vnde Vernacula lingua dicitur, uel seruilis, uel plebeia, qua tanquam communi ac naturali omnes uulgò loquuntur. Vernaculus mos, id est, domesticus, uel patriæ. Interdum ponitur pro proprio ac peculiari. Plinius: Potissima nobilitas datur uuis peculiaribus atq; uernaculis Italiæ. Interdum pro eo quod à nobis domestica consuetudine usurpatur. Cice. in Bru. Nescio quo sapore uernaculo. Idem in Verrem Acti. sexta: Non ut solemus interdum in defensionibus dicere crimē domesticum ac uernaculū. Vernaculi etiam dicuntur malis moribus homines & lingua proterua: quod uernarum similes sint, quibus ars est adulare & maledicere. Item Vernaculū dicitur quod

est ueris. Plinius lib. 17. Vernacula putatio deiectis per ramos uitium crinibus circumuestit arborem.

Vernalis, & hoc Vernale, quod est ueris. Augustinus lib. 7. de Ciuitate Dei: Propter uernalem quippe faciem terræ, quæ cæteris temporibus est pulchrior. Porphyrius philosophus nobilis Atyn florem significare perhibuit. Hinc Vernaliter, seruiliter. Horatius lib. Serm. — Nec non uernaliter ipsis Fungitur officijs. Quod alij pro luxuriose, alij pro adulatorie exponunt, quibus hæc uiuendi ars est.

Vernatio, coriū uetus quo serpētes exuuntur: quoniā id uere fit. Notum est serpētes quotannis uerno tēpore exuere membranam corporis hyberno situ obductā. Plin. Lendes tolluntur adipe canino, uel anguibus in cibum sumptis anguillarum modo, aut uernatione quam exuunt pota. Idem Anguinæ uernationis membrana cum oleo tedæq; resina calcfacta, auribus prodest. Eadem senectus dicitur. uide in dictione Senectus.

Vernilis, & hoc Vernile, penultima producta. idem quod seruilis, siue scurrilis.

Verniliter, scurriliter, siue adulatorie.

Vernilitus, pro adulatore à ueteribus usurpatur. Cæcilius: Credo nimis tandem hic sit uernilitus.

Verno, uernas, pullulo. Martialis:

Dum tibi uernarent tenera lanugine mala. Id est, pilos emittere inciperent. Hieronymus per translationem in explanatione Canticorum: Vbi, inquit, ex anima desideriorū tempestas defuerit, tunc incipient in ea flores uernare uirtutum. Aliquando Vernare, splendere est. Ambrosius: Circumdedit me uernatibus atq; coruscantibus gemmis preciosis. Aliquando pro canere. Plautus: Dum auiculæ uernant. Quippe uerno tempore omnia lætari uidentur.

Vernus, Verna, Vernum, quod est ueris. Vnde Ambrosius uernam temperiem dixit.

Verò, aduerbium, significat certe, uere, & ponitur in secundo loco orationis. Vergilius:

Egregiam uerò laudem & spolia ampla refertis
Tuq; puerq; tuus. Est & coniunctio adfirmatiua. Cicero: Ego uerò Serui uellem ut scribis in meo grauissimo casu adfuisset. Interdū est aduersatiua, & significat autē. Et in eodem loco utraq; hæc cōiunctio poni potest: antecēdēte semper aliqua dictione. Sene. Honestum tibi prouinciam delegauerā, tu uerò tanquam turpem recusasti. Interdum expletia est, quando scilicet ornatus tantū causa ponitur. ut, Tu quidem scribis, ego uerò lego. Nusquam enim refertur, sed tantum à sententiā sententiā distinguit. Ponitur etiā pro quinimò. Sene. Socratem cum Platone, & Zenonem & Cleanthem in animū meum sine dignatione recipiam? Ego uerò illos ueneror, & tantis nominibus semper adsurgo. Plinius in præfa. Proinde occupantibus locum fauceo, ego uerò & posteris. Dicimus autem, Ageuerò, Saneuerò, Iamuerò, Enimuerò, Atuerò.

Vero, as, uerum dico. Gellius ex Ennio: Satin uates uerant ætate in agēda. Est & Verare, uera representare. Sidonius: Quoties uerba Graia carmine uerat.

Verò, fluius Celtiberiæ: à quo populi Verones dicti sunt, circa eum habitantes.

Verona, ciuitas Venetiæ, à Gallis condita, duce Brenno. A quo Brenona primò, deinde mutatis literis, Verona dicta est ut Iustinus lib. 20. refert, quam Athesis fluius interfuit. Ex hac urbe præstantes uiri orti fuerunt, Catullus & Aemilius Macer poëta, & (ut falsò putant) Plinius & Guarinus orator, & Zeno pontifex sanctitate clarus. Hinc sunt adiectiua, Veroneus, & Veronensis.

Verpus, decorticatus, pellem nō habens. Quo nomine etiam dictus

dictus est digitus medius, à uertendo podice. Et Iudæi dicti sunt Verpi, quòd auersam ab alijs naturam habere uideantur. Iuuenalis: —Eadem nisi sacra colenti,
Quæsitum ad fontem solos deducere uerpos.

Vel quòd patientes sanguinis fluxum, hoc digito uerrendo podici utuntur. Et Verpa, membrum uirile. Martialis:

Non nisi per somnum nunc arrigis & tibi Meui

Incapit in medios meiere uerpa pedes.

Dicta Verpa, ab inuersa pellicula.

Verra, ara fuit Romæ, ad quā orabāt ne agrippæ nasceretur.

Verres, is, & Verri, nomen proprium uiri Romani, contra quem Cicero orationes habuit, quæ Verrinæ adpellantur. Et Verres porcus non castratus dicitur.

Verretum, membrum uirile, à uerrendo dictum. Suet. in Tib. Excogitauerat inter genera cruciatus, ut repente uerretis deligatis, fudicularum simul et urinæ tormento distenderet.

Verriculum, rete piscatorium, quòd trahendo è uado educitur. Verricula ueteres pro articulo usurpabant.

Verro, ris, ri, sum, significat traho. à rete quòd Verriculū dicitur. Vergil. —Hinc uersa puluis inscribitur hasta. Idem: Quippe ferant rapidi secum uerrantq; per auras.

Aliquando uerto. Idem:

Adnixi torquent spumas & cærule uerrunt Acquora.

Aliquando mundo, quòd trahendo sordes mundentur. Iuue.

Verre pauimentum, nitidas ostende columnas.

Huius composita sunt Conuerro. Columella lib. 8. Diligens pastor quotidie stabulum conuerit, nec patitur sterces aut humorem consilere. Cato: Villam conuerse mudeq; habeat. Deuerro, deorsum uerro. Euerro, extra uerro.

Error, deponens, eiusdem significationis cum uerro. Verg.

Verritur interea cælum, & ruit Oceano nox.

Hinc componuntur Reuerror, & Præuerror.

Verruca, penul. prod. locus in monte editior. Cato: Censeo, inquit, si rem seruare uis, faciundū ut quadringentos aliquos milites ad uerrucam illam ire iubeas, eam uti occupent impetres. Hinc caruncula emicans in corpore sine pruritu, et uulgò porrus dicitur, Verruca uocatur. Plinius: Ocymum mixto atramento sutorio uerrucas tollit. Serenus:

Interdum existit turpi uerruca papilla,

Hinc quondam Fabio uerum cognomen adhæsit,

Qui solus patriæ cunctando restituit rem.

Huius diminutiuum est Verrucula. Colu. lib. 8. Caper cui sub maxillis binæ uerrucule collo dependent, optimus habetur.

Verrucaria, herba, quæ uerrucas tollit. Plinius: Verrucas cum sale tollit succus è folio. Vnde nostri Verrucariam herbam adpellauere. Alio nomine heliotropium uocatur.

Verrucosus, homo uerrucis plenus, & uarias eminentes partes habens. Verrucosa loca, inæqualia & diuersas partes eminentes habentia.

Verrunco, runcas, significat uerto.

Versatilia, etiam pro tornatilibus accipitur: uel pro canalibus, sicut sunt colunæ tortiles; uel pro duabus implicatis uirgulis in modum restis, ut ait Augustinus super Exodum.

Versatilis, & hoc Versatile, penultima correpta quod huc & illuc uersatur, siue quod idoneum est ut uersetur. ut gladius uersatilis, axis uersatilis. Plinius lib. 36. Idem molas uersatiles Volsinæ inuentas.

Versicolor, penultima corr. apud Iuriconsultos dicitur id, quod uertit & mutat colorem. Vnde uestes quæ ex lana non tinctæ, id est, natiuo colore sunt factæ, colorie dicuntur quia naturalem colorem habent, siue album, siue pullum, siue rufum. Quæ uerò in alium colorem uersæ sunt, Versicolorie.

Proprie tamen à Plinio Versicolorie seu Versicolores dicuntur, quæ uarijs coloribus constant: quasi eos mutare inuicem uideantur. ut est cauda pauonis, & collum columbæ, et aqua maris. Liuius: Punico bello interdictum fuisse mulieribus ne uersicoloribus uestirentur. id est, coloris uarietate distinctis. Illud uerò Vergilij, uersicoloribus armis exponit Seruius, depictis, propter quod bellicosus ostenditur.

Versipellis, qui facile uertit pellem, hoc est, uultum & adparentiam, & quomodolibet faciem mutat. id est, uersutus ac dissimulator, qui modo unum, modo aliud ostendit. Plautus in Amphitryone proprie dixit: Versipellem se facit quando lubet. Sunt qui dicant uulgò infixam opinionem esse homines in lupos uerti, rursusq; restitui sibi.

Verso, uersas, frequentatiuum à uerto. Horatius:

—Vos exemplaria Græca

Nocturna uersate manu uersate diurna. Et est actiuum, à quo fit Versor deponens. unde Controuersor. Est autem Versari, in aliqua re assiduū esse. Cicero: In quibus propter insanas substructiones facile mille hominum uersabatur. Cōuersor, & Diuersor, eiusdem cum simplici significantiæ. Augustinus: Sentiant se esse peregrinos, sic diuersantur in opulentia diuitiarum suarum, quomodo uiator in stabulo transiturus, non possessorus.

Versoria, apud Plautum uidetur esse instrumentum nauticū, ex quo soluturi cognoscebant, unde flarent uenti, & an mare admitteret: cuiusmodi ferè apud nos magnetis usus, in eo uase quod pyxidecula uocatur.

Versura, à uerto, is, dicitur, quā aliquid uertitur. Varr. lib. 1. de Re rust. Notant aliqui ex quibusdam folijs, propter corū uersuram, quod sit anni tempus ut dici possit. ut olea & populus alba & salix. Horum enim folia quum cōuerterunt se, Solstitium dicitur fuisse. Item Versura dicitur locus ad quem quum quis peruenerit reuertitur. Colum. lib. 2. Sulcum autē ducere longiorem, quā pedum centumviginti contrarium pecori est, quum uentum erit ad uersuram in priorē partem iugum propellat, & boues inhibeat, ut colla eorum refrigerant. Item Versura est, quam Græci κρημνός uocant, flexus ipse angulorū in ædificijs & parietibus exterior. ut est apud Viatruuium. Propter quod & crura ipsa Vege. in iumentis gambas uocat, quasi campas.

Versuram facere, antiqui dicebāt mutuò pecuniā sumere, quòd initio qui mutuabantur ab alijs, nō ut domū ferrēt, sed ut alijs soluerent id faciebant, & uelut uertere creditorē uidebantur. Donatus: Versuram facere, est æs alienum ex ere alieno soluere. Hoc fit quando æs alienum nobis conflatum fuerit, nec nobis tantum pecuniarum sit ut id dissoluere liceat, ubi dissoluedi tempus aduenerit, mutamus creditorem, ab altero scilicet usurarium æs accipientes quod alteri reddamus. Terentius: Versuram solues, id est, creditorem mutabis. Seneca: Ab Epicuro uersura faciendā est, quod significat mutationem sententiæ faciendam esse ab Epicuro. Cicero: pro Cælio: Nulli sumptus nulla iactura, nulla uersura.

Versus, a, um, participium. ut risus uersus est in luctum.

Versus, us, carmen, à uerto. Cice. pro Archia poëta: Nam si quis minorē gloriæ fructū putat ex Græcis uersibus percipi, quā ex Latinis, uehementer errat: propterea q. Græca leguntur in omnibus ferè gentibus. Latina suis finibus, exiguis sanè continentur. Interdum Versus significat ordinem, seu tractum. Vergilius:

Ille etiam seras in uersum distulit ulmos.

Interdum cantum. Plinius: Cantum imitantur lusciniæ iuniores, uersumq; quem imitantur accipiunt.

Versus

Versus, præpositio, aduersatium requirit, & ferè semper postponitur. Plautus: Ego portum uersus pergam et perquiram, quem si non inuenero, domum uersus reuertar. Dicimus etiam Quoq; uersus, Quaq; uersus, Vtroq; uersus. id est, in unamquamq; partem, quocunque, in utraq; partem. Habet quandoq; adiunctam aliquam præpositionem. ut ad Occidentem uersus, ad castra uersus, in forum uersus. Cicero in Lælio: Is primum in forum uersus instituit agere cum populo. Quandoq; aduerb. ut Sursum uersus. Dicimus etiã Versum, unde Aduersum, & aduersus.

Versutus, qui uertitur. Plautus in Epidi. Versutiores quàm rota singularis. Cicero lib. 3. de Natura Deorum: Versutus à uersando dicitur, cuius tanquam celer rota mens uersatur. Aliquando tamen Versutus pro perito ponitur. Plaut. nec magis uersutus, nec quo careas ægrius. Proprie tamè Versuti, dicuntur qui mentem crebrò ad malitiam uertunt. Hinc Versutia, calliditas, malitia. Versutiloquus, & Versutiloquax.

Vertagi, dicuntur canes sponte in uenatione excuntes, prædamq; domum referentes. Martialis: Non sibi sed domino uenatur uertagus acer, Ille ego sum leporem qui tibi dente feret.

Vertebra, penultima correpta, siue Vertibulum, dicitur ubi summæ ossium partes non equaliter finiunt, sed quibusdam crassioribus nodis conglobatæ, & substringuntur facilius neruis, & tutius uertuntur.

Vertere solum, dicebantur urbe cedentes, siue ob decoctâ creditoribus pecuniam, siue ob exilium. Liuius lib. 3. Collegæ eorum exilij gratia solum uerterunt. Cicero pro Cecin. Qui uolunt poenam aliquam subterfugere, aut calamitatem, eò solum uertunt. id est, locum mutant.

Vertex, qui & Vortex, à uerto, is, proprie Vertices dicuntur contorti uenti ac rotati: à quibus fit qui typhon uocatur. id est, uibratus. Vortice (ut inquit Apulcius in Cosmog.) torquetur humus arida, & ab imo erigitur ad summum. Vetus (autore Seneca lib. 5. Naturalium quæstionum) aliquo promontorio percussus atq; in se uolutatus facit uerticem: qui circumactus, & eundem ambiens locum, ac se ipsa uertigine concitans, uertigo uocatur. Docet Quintilianus lib. 8. uerticem esse contortam in se aquam, uel quicquid aliud similiter uertitur. Vergilius: —Ingens à uertice pontus.

Cicero lib. 2. Tuscula. per translationem Vertices dolorum dixit, pro uertigine rotationeq; que in doloribus circûagit, lancinatq; præcordia. Inde propter flexum capillorum pars summa capitis dicitur Vertex, siue quia ad occipitiũ in decliue uertitur. Vnde dicere soleamus: À uertice usq; ad calcem. id est, à principio usq; ad finem. Apuleius tamen id Verticem adpellat, quod tenui cute capillisq; cõtegatur, qui in dogmate Platonis sic scribit Deniq; ipsius capitis uerticẽ spectat tenui cute contectum capillisq; hirsutum, aduersus uim frigoris et caloris. Plinius lib. 6. binos hominum tantum aliquibus uertices dat, quum ait: Vertices bini hominum tantũ aliquibus: capitis ossa plana. Ab huius similitudine, quod in montibus eminentissimum est, Vertex adpellatur: quoniam quæ ibi nascuntur, partim in dexteram, partim in sinistram uertantur. Item altissimæ partes coeli, quas Græci polos uocant, dicuntur Vertices, quòd circa hos mundus rotetur. Vergilius: Hic uertex nobis semper sublimis, at illum Sub pedibus nox atra uidet, manesq; profundì. Propter quod etiam cardines dicuntur à similitudine eorũ cardinum circa quos ualvæ uoluuntur. Apud Vergilium lib. Geor. pro Aquilone ponitur: —Tempestas à uertice syluis Incubuit. Proprie tamè unde initium est, Vortices antiqui per o, literã

pronunciabant. Primus Aphricanus per e. Vertices dixit.

Verticulum, instrumentum quod fuso adhibetur, ut facilius uertatur. Cuius diminutiuum est Verticulum.

Vertigo, penult. prod. idem quod uertex, morbus capitis, ex frigidis & lentis humoribus deuocatis oritur: ita ut sic adfecti occasione parua succidant. Dicitur, quoniam ob oculos eorum uorticosa quædam & rotatiua circumagi uideantur. Græci scotoma, siue scotomiam uocant.

Vertigus, penul. cor. motus in orbem factus, qualem Seneca & Sallustius turbinum motum adpellauerunt.

Vertius, magnarũ uirum dicitur. Pomponius: Homo in currendo uertius, qui cum Atlante contendat.

Verto, uertis, uerti, uersum. à uere dici putatur: quoniam uere annus incipit uerti. Vergilius:

Gorgona desecto uertentem lumina collo. Interdũ traho. Idem: —Et uersa puluis inscribitur hasta. Interdum transero, quũ quidpiam de una in aliam linguam transferimus. Plautus: Veritit barbare. Interdum cõsyndero, uoluo, agito. Sallustius: Exercitum uertere. Huius composita sunt Auerto, Animaduerto, Auerto, Conuerto, Circumuerto, Diuerto, Euerto, Inuerto, Interuerto, Obuerto, Peruerto, Præuerto, Reuerto, Subuerto, & Transuerto.

Vertunalia, Vertuni festa, quæ fiebant mense Octobri.

Vertunus, per simplex n, sicut Portunus, dictus fuit Deus inuertendarum rerum. id est, emendarum ac uendendarum. Vel (ut inquit Donatus) qui rebus ad opinata reuertentibus præest. Sæpe autem male cedit quod bonum putatur. Et hoc est male uertisse, ut ille gladius qui muneri datus est, administrum fuit reginæ percuntis. Terentius in Adelph. Quæ res tibi male uertat. Vel Vertunus dictus est annus à uertendo. Semper enim conuertitur finito cursu. Horatius:

Viuerè uertunis quotquot sum natus iniquis.

Vnde annus uertens quum Sol ad signum, unde cœperat redit, ut inquit Vitruius. Vel dicitur Vertunus à uerso, mutatoq; cursu fluminis Tyberini. Ouidius lib. 6. Fastorum:

Nomen ab aduerso cœperat anne Deus.

Vel dicitur Vertunus quòd uertatur in quancunq; figuram.

Veru, in singulari est indeclinabile, in plurali habet omnes casus, significatq; instrumentum ferreum, cũ cuspidē quo carnes ad ignem torrere solemus. Vergilius:

Pinguiq; in uerbis torrebimus exta columnis.

À uersando deductum nomē, ut inquit Varro: Nam ad ignē iugiter uersatur. Hinc telum ad eius similitudinem factum, Veru dicitur. Vergilius:

—Et tereti pugnant mucrone uerug; Sabello.

Vnde Veruta pila dicuntur, quæ uerua habent præfixa. Hinc

Luc. lib. 8. Cæsaries compressa manu Pharioq; ueruto.

Et Veruti, populi Volsci dicti sunt, quòd dolonibus in prælio uterentur. Vergilius lib. 2. Georgicorum:

Adsuetumq; malo Ligurē Volcosq; uerutos.

Veru à Græcis dicitur obelus.

Veruactum, terra uere proscissa: quia uere actum aruum, id est, uersum est. Plinius: Quidam utiq; ab æquinoctio ueruo proscindi uolunt, quodq; uere semel aratum est, à temporis argumento ueruactum uocatur.

Veruculum, diminutiuum, paruum ueru, instrumentũ quo fabri utuntur, è ferro. Plinius: Spuma ex argento sublata ueruculis ferreis atq; in ipsa flamma conuoluitur ueruculo, ut sit modici ponderis.

Verueccus, a, um, ut statua ueruecca apud Plautum.

Veruex, ab inuersis testiculis dicitur. Est enĩ mas inter oues cui inuersi siue adempti sunt testiculi. Nā qui ad generandam sobolem

fololē integer tenetur, aries dicitur. **Seclarius** ueruec, q gre gem agnorum præcedens ducit. Inde fit **Veruecinus**, a, um, pen. prod. Plin. Et **hyrcinus** et **ueruecinus** adeps ei utilis est. **Veruina**, genus iaculi longi, quod aliqui **uerutum** uocant. **Verum**, solidum, syncerum, nō falsum, quod uerno tempore Sole arietem ingressō omnia uere nascuntur, partusq; ad maturitatem perueniāt, quū alijs temporibus nata sepe deficiāt. **Augustinus** lib. 2. **Soliloquiorum**: **Verū** est, quod ita se habet ut cognitori uidetur si uelit possitq; cognoscere. Quidā hoc nomen à ue particula, quæ uehementiā significat, & res, deducit: quasi nō uerborum inanis sonitus, sed solida res. Hinc **Veritas** dicta est. & **Verifico**, ficas. Aliquando **Verū** dicitur bonum, æquum, iustum, par, & utile. **Horatius** lib. 1. **Epist.** Metiri se queng; suo modulo ac pede uerum. **Cicero** lib. 3. **Tuscul.** Si maxime uerum sit, ad corpus omnia referre sapientem. Aliquando sumitur pro ueridico: sicut e contrario falsum pro fallace. **Terentius** in **Andria**: Sum uerus. Quando uerō coniunctio est, ponitur pro sed, & sepe iungitur cum tamen, ut **Verumtamen**, & cum enim uero. ut, **Verumenimvero**. Et cum enim: **Terentius** in **Adel.** **Verum** enim quando promerui fiat. id est, certe. **Vesanius**, penultima producta, uerors, crudelis, furiosus. A quo **Vesania**, uerordia. **Vescor**, uesceris, proprie cibo utor. **Vergilius**: **Vescitur** **Aeneas** simul & **Troiana** iuuentus **Perpetui** tergo bouis. Et sic construi potest cum aduersatiuo. **Hieronymus** in **Leui.** Ut offerat pro se duos passeres uiuos, quos uesci licitum est. Improprie pro utor alibi posuit. Quod si fata uirum seruant, si uescitur aura **Aetherea**. Ponitur quandoq; pro uideo. **Actius**: Priusquam infans facinus admittat, oculi uescuntur **Titi**. **Vescus**, a, um, à ue & esca compositū est, & significat cum edendi fastidio. Sic **Lucilius** adpellat **Vescum**, ut id dicatur quod in esca et cibatu adpetitur, et id fastidiosum est. **Festus** etiam scribit **Vescum** significare fastidiosum & edacem. **Vescum** quoq; dicitur quicquid ad escam pertinet, & quicquid edibile est, ab edendi intensione. Vnde **Lucanus**: **Vescum** salē. ut ue habeat uim augēdi intēdendi ue. - **Vescumq;** papauer. Quod uidelicet in cibis adhibeatur. Et **Vescat** salicum frondes, quoniam escis iuuentorum sunt adcommodatæ. Rursus **Vescū** ponitur pro paruo & minuto. Vnde et apud **Marsos** lingua uernacula quum dicunt maluam uescam, intelligunt de ea quam paruam dicunt. **Ouidius** lib. 2. **Fastorum**: Nunc uocor ad nomen uegrandia farra coloni, Quæ male creuerunt, uescaq; parua uocant. **Plinius** lib. 7. Corpore uescos esse, sed eximijs uiribus. Hinc **Vesculi**, male curati & graciles homines nuncupantur. Et **aranearum** telæ **Vescæ** dicuntur. **Seruius**: Qui frōdes salicis uescas, pro teneris & arentibus exposuit, iure incesitur, nisi pro gracilibus et male habitis acceperit. Ferē enim quæcūq; macilentæ & male curatæ sunt, hæc tum sicca esse, tum tenera, id est, iniurijs obnoxia, frangi; ac pati mollia. **Vesuuus**, penultima prod. mons iuxta **Sarnum** fluuium, non longē à **Neapoli**, bonitate uini celebratus, qui semper emittit fumum, & ignes sicut **Aetna** in **Sicilia**. Hic mons amœnissimis olim habitatus agris excepto uertice, qui (ut ait **Strabo** lib. 5.) cinerosus est & cauernosus petris exustis, quas color indicat igni abrosas fuisse. **Vergilius** lib. 2. **Georgicorum**: - Et uicina **Vesuo** Ora iugo. Hic (ut quidam uolunt) dictus est **Vesuuus**, & per syncopā **Vesuius** adpellatur à conflagratione. Nam **Vesuuie** fauilla, dicuntur qui **Tito** imperante, ruptus in uertice tantū emisit

incendij, ut regiones uicinas incendret. Alij (sicut **Seruius**) dicunt **Vesuuum** esse montem **Campaniæ**. **Vesuum** uerō **Liguria** sub montibus. De hoc **Vesuuio** **Martialis** lib. 4.

Hic est **pampineis** uiridis **Vesuius** umbris. Et subdit, **Cuncta** iacent flammis & tristi mersa fauilla,

Nec superi uellent hoc licuisse sibi.

Vespa, animal paruum uolatile, api simile, quod uesperis muscas uenetur in cibo.

Vespasianus, nomen imperatoris **Romani**, de quo **Dionysius** ita scribit. Ἰωσήφ ὁ ἀνὴρ Ἰουδαῖος, ἀχθεὶς τὸ ἀπὸ αὐτοῦ πένθος, καὶ ἀθεὶς ἐν ἰσραὴλ, καὶ ἔφη: Νῆρ μὲν ἐστὶν ἐμεῖς, μετ' ἐνταῦθα ὁ λῦσις, αὐτοκράτωρ γενόμενος. οὕτω μὲν οὖν καὶ ὁ δυναστεύων ἐς τὴν ἀρχὴν ὡς καὶ ἄλλοι ἐγενήντο. id est, **Iosephus** uir **Iudeus** abductus ab eo priusq; ligatus risit & ait: Nunc quidem me ligabis, post annum uerō solues imperator factus. Sic autem **Vespasianus** ad imperium natus erat.

Vesper, pro stella quæ **Venus** dicitur, seu pro ultima parte diei, generis masculini. **Stattius** lib. 10. **Theb.**

- Sed **Vesper** opacus **Lunares** iam ducit equos.

Sed & apud antiquos scæminini generis inuenitur. Hæc stella etiam **Vesperugo**, & **Vespera** à Latinis, & **Vesperus** seu **Hesperus** à Græcis dicitur. **Vergilius**:

Ite domum saturæ uenit **Hesperus** ite capellæ.

Est autem **Vesper** æmulus **Solis** & **Lunæ**. Sed quum **Solem** præcedit dicitur **Lucifer**, ut alter **Sol**. Et antè ortū **Solis** adparet in Oriente, & in Occasu **Solis** refulgēs, **Vesper** adpellatur, quasi uicem **Lunæ** reddens: uideturq; in Occasu statim postquam **Sol** occidit. Item **Iubar** à **Pacuiuo** adpellatur. Sed & hic **Vesper**, hoc **Vesperum**, & hæc **Vespera** ab autoribus usurpatur, pro sero diei quo ea stella adparet, seu adparere solet. **Hiero.** in **Leui.** Qui tetigerit morticina corū immundus erit, usq; ad uesperū. **August.** Iam si placet audiamus illum mane rapientē, ad uesperam escas diuidentem. Hinc fit **aduerbiū**, **Vesperī**, quod significat principio aduentus noctis. Id tempus **Græci** ἑσπέρα uocant. Inuenitur etiam **Vesper**, ra, rum. Vnde quum **Vesperū** dicimus neutro genere, intelligimus tempus. **Plinius** lib. 18. His horæ rigandi matutina atq; uespera. Idem: Matutinum tempus atq; uesperum.

Vesperare, est uesperam fieri. **Gellius**: **Taurus** philosophus accipiebat nos **Athenis** cœna plerumq; ad id diei, ubi iam uesperauerat. Id enim est tempus isthic cœnandi.

Vesperascit, serū diei fit, à quo **Aduesperascit**, & **Inuesperascit**. **Terentius**: Quur uxor non accersitur? iam aduesperascit. **Liui.** lib. 39. Iam inuesperascebat.

Vesperna, cœna apud ueteres dicebatur. Nam (ut **Festus** inquit) cœna uocabatur quod nunc est prandium, **Vesperna** quam nunc cœnam adpellamus. Quod conuiuium non nisi aduentante nocte inibant **prisci**.

Vesperilio, incertæ naturæ est: Volat enim pinnatis alis, sed inter uolantia non est habendus, quod quatuor pedibus graditur, formatq; pullos, parit, & nutrit lacte quos generat. Dictus **Vesperilio**, quod uespere se ad uolatū proferat noctis. **Ambrosius**: **Vesperilio** animal ignobile, à uespere nomen accepit. Est autē uolatilis eademq; quadrupes et dētibus utitur, quos in alijs reperiri nō soleas. Parit ut quadrupedia nō oua, sed pulos uiuētes. Volitat in aëre auīū more, sed crepusculo uespertino cōsueuit effundi, nō aliquo uolatu pennarum, sed mēbranæ suæ fulta remigio, quo suspensa uelut penarum uolatu circumfertur atq; uegetatur. **Var.** Factus sum uesperilio, neq; in muribus plane, neq; in uolucris sum.

Vesperinus, na, num, quod fit uesperī. Vnde orationem uesperinam dicimus.

Vespillo

Vespillo, uilis cadauerū funerator, quod uespertino tēpore mortuos efferre soleret, qui funebri pōpa propter inopiā nō poterāt efferri. Vnde et funera à funalibus dici autumat Do-
nat. quia noctu efferbātur ob sacrorū celebrationē diurnā.

Martial. Qui fuerat medicus, nunc est uespilo Diaulus.

Vesica, penul. prod. folliculus in quo urina colligitur, infra-
alium à priore parte. Caper tamen Vesica per n, proferri
censet, quod non sit sine uento. **Horatius:**

Et displosa sonat quantum uesica pepedit.

Hieronymus tamen & Vesicam, & diminutiuum Vesiculā
adpellat, id quo aues cibum continent. ut in **Leuitico:** Ves-
iculas gutturus & plumas projiciet propē altare.

Vesicaria, herba est, sic dicta quod uesicā medeatur &
calculis.

Vesta, Saturni filia ex Ope, quæ pro terra qñq; sumitur eò
quod rebus omnibus uestiatur, seu quia ui sua stet. **Oui. li. 6.**
Fast. Stat ui terra sua, ui stando Vesta uocatur.

Seruius: Vesta dicta à τῆς ἑστίας, ut digamma sit adiecta, si-
cut er, uer, Enctus, Venetus. Interdū ponitur pro igne. Idē:
Nil aliud Vestam quā puram intellige flammam.

Quia ignis siue flammæ Dea est. Et quidam dicūt, nihil aliud
à uestalibus uirginibus in æde Vestæ quā inextinguibilem
ignem asseruari. Qui si fortē fuerit extinctus, nequaquam
reparari fas erat ex hoc igne humanis manibus elaborato,
sed accensa per fomites ex Sole flamma purus & coelestis
ignis eliciebatur. Fuit etiam hoc nomīne uirgo perpetua, cui
uestales uirgines sacrificabant.

Vestiarium, locus in quo uestes uel seruantur uel uendun-
tur. Aliquando Vestiarij nomīne uestitus intelligitur. uide in
dictione Calcearium.

Vestiarus, qui uestiario præest, ac uestes uendit.

Vestibulum, à ue particula quæ diu significat, deducitur.
Est enim locus ante ianuam domus uacuus, per quem à uia ad
ædes itur. **Plautus** in **Muscel.** Vide vestibulum ante ædes hoc
& ambulacrum cuiusmodi. Nam qui domos amplas antiqui-
tus faciebant, locum ante ianuam relinquebant, quæ inter so-
res domus & uiam medius esset. In eo loco qui domū eius
domus salutatum uenerant, priusquam admitterentur cōsiste-
bant. A qua consensione & quasi constabulatione, Vestibula
adpellata sunt spatia, in quibus multum staretur: ab aduenien-
tibus prius quam intrmitterentur in domum. Alij uestibulū
à ue priuatiua deduci uolunt: referentes non ad eos qui ad-
ueniunt, sed ad eos qui in domo cōmanent: quoniā illic nun-
quā consistant, sed solum transitus causa ad hunc locū ue-
niunt exeundo seu redeundo: ut sit Vestibulum nō stabulum,
sicut uesanus non sanus. Potest etiam dici Vestibulum, prima
pars ianue, quod ianuā uestiat: uel (ut **Ouidius** ait) à Vesta, q
ea potissimū pars in edificio sit Vestæ cōsecrata. Ideo puellæ
quum nubunt, non tangunt pede uestibulum, ne numini di-
catum locum calcantes sacrilegium committant. **Lucanus:**

Translatāq; uetat contingere limina planta.

Nam in primis ingressibus & in spatijs domorum Vestæ,
hoc est, aræ & foci solebant haberi. **Ouid. lib. 6. Fastorum:**

Hinc quoq; uestibulum dici reor unde precamur,

Quam famur Vestam quæ loca prima tenet.

Vesticeps, puer q iam uestitus est pubertate, q barbā emisit.

Vestigium, pedis impressio, id est, signum quod à pede re-
linquitur. **Vergilius lib. 4. Georgicorum:**

Et gradiens ima uerit uestigia cauda.

Ponitur quandoq; pro extrema parte pedis. Idem lib. 5.

-Vestigia primū Alba pedis frōtemq; osētans arduus albā.

Per translationem ponitur pro quocunq; rei gestæ indicio,

seu signo. **Leo papa:** Ut sicut omnibus profuit, quod post re-
surrectionē domini uestigia uulnecum in carne eius **Thomæ**
apostoli explorauit manus: ita ad nostram utilitatem profice-
ret, quod infantiam ipsius magorum probauit adspēctus.

Vestigo, as, penul. prod. quero, quasi uestigia indago. à uesti-
gijs tanquam indicijs dictum. **Cicero lib. 3. de Orat.** Ipsa tra-
ctatio & quæstio quotidie ex se gignit aliquid, quod cū de-
sidiosa delectatiōe uestiges. Huius composita sunt **Inuestigo**,
& **Peruestigo**, quæ significant querendo inuenio.

Vestini, populi Italiæ inter **Mauricinos** **Sabinosq;**, apud
quos olim fiebant casei laudati. **Martialis:**

Si sine carne uoles ientacula sumere frugi,

Hæc tibi Vestino de grege massa uenit.

Vestio, stis, stui, itū, à ueste fit, sed transfertur etiam ad alia.
Et plerūq; cōstruitur cū ablatiuo. **Cicero de Natura Deorū,**

ad oculos trāstulit, quum ait: Primum oculos membranīs te-
nuissimis uestiuit, & sepsit, quas primū perlucidas facit. **Co-
lumella lib. 3. ad arbores:** Vbi se frondibus uestierint teneris

caulibus, necdum adultis, modus adhibēdus est. **Hieronymus:**

Ad parietes qui domos arboribus uestiunt. Huius composita
sunt **Conuestio**, **Circumuestio**, **Superuestio**. **Plinius libro 16.**

Imagines rerum tenui folio breuiq; & uiridi superuestiens.

Vestiplica, mulier quæ complicat uestes.

Vestis, à uelando, quod corpus uellet: seu à uellere, quod est
uniuersæ ouis laua. Et est generale indumentum, tam uirile
quā muliebri, quo continentur omnia lanca, linea, serica,

bombycina, quæ induendi, præcingendi, tegendi, amiciendi,
insternendi, accubandiq; causa adparata sunt, & quæ acce-
sionis iure cedunt, quæ sunt institæ, picturæ, clauiq; qui uesti-
bus insuuntur. Ponitur interdum Vestis pro barba. unde **In-
uestes**, imberbes adpellantur.

Vestispicus, & **Vestispica**, penulti. corr. seruus, siue ancilla
custodiens uestes, quod frequenti diligentia uestes inspiciant.

Plaut. Tum familia tota uestispici uictor auri custos. **Afra.**

Noni non insciam ancillulam uespere & uestispicam.

Vestissimus, ma, mum, quod est optime uestiuum. **Columel.**
lib. 8. Id pecus quamuis ex omnibus animalibus uestissimum,
frigoris tamen impatientissimum est.

Vesulus, penul. cor. mons **Liguriæ** iuxta alpes, inter ceteros
clarissimus, ex cuius radicibus **Padus** erumpit.

Veter, senex, adiectiuum trium generum. **Ennius:**
Quum ueter occubuit **Priamus** sub **Marte** **Pelasgo.**

Hinc **Vetrior**, & **Veterrimus**. **Plautus** in **Bacchid.** Senem ti

bi dedo illum uetiorē lepide ut lenitum reddas. **Trebatius**

Ciceroni: Pro nostro ueterrimo uerissimoq; amore.

Veteramentarius, sutor, calcearius, qui ueteres calceos
reficit. Ea q; forma dicitur **Veteramentarius**, qua ab armen-
to armentarius, à ferramento ferramentarius. **Suetonius de Vi-**

tellio: **Cassius** **Seuerus**, nec minus alij eundem & sutorē u-
teramentarium prodiderunt.

Veteraneus, a, um, quod est uetus. **Columella:** Si sint uete-
rancæ uinæ, ut separatos sulcorum cuiusq; generis per sin-
gulos hortos inferemus.

Veteranus, quandoq; ueterē significat: unde ueterana man-
cipia, quæ à nouitijs distinguuntur. **Veterana** quæ anno cōti-
nuo seruiuerunt in urbe. **Nouitia** intelligūtur, quæ anno nō
dum seruiuerunt. Aliquando legionarium, uel cum qui hone-
ste aliquando militauit, & iam est à militia absolutus.

Veterator, autore **Donato**, est homo astutia uetus, & in o-
mni re callidus, à multarum rerum gerendarū uetustate. Est
autem nomen uerbale, quod à uetere & à uetresco uenire
posse uidetur, ut quū in passiua significatione positum est, à

D D uetresco

ueteresco pro ueteratus accipitur, quasi senex factus. ut **Vlpianus**: Præcipiunt ædiles ne ueterator pro nouitio uencat. **Veterator** uero à uetero idem est quod deceptor, quasi uulpes: quamuis pro ueteratore in astutia etiã sumi possit. ut est illud **Terentij** in **Andr.** Quid hic uult ueterator sibi.

Veteratrix, formina in astutijs & fraudibus exercitissima.

Veteratoriè, calidè, maliciose.

Veterina, animalia dicuntur ad uesturam idonea, quæ aliquid uehere possunt, quasi uenterina, q. ad uentrè onus religatum gerant. **Plinius**: Vngulæ ueterino tantum generi renascuntur.

Veterinarius, qui ueterinorũ curam gerit, & ueterina ducit qui apud nos consuevit etiam illa locanda domi nutrire ad quæstũ. Vnde equos, mulos, asinos, meritorios uocamus. **Colum.** Nam & arator reperitur aliquis bonus & optimus fossor, aut scæni sector, nec minus arborator & uinitor, tum etiã ueterarius & probus pastor. Et **Veterinarij**, medici sunt ueterinorum. hos nunc uulgus **Merescalcos** adpellat. **Columella** lib. 7. Solent etiam fastidia cibo adferre uitiosa incrementa linguae, quas ranas ueterinarij uocant.

Veterinarius, a, um, quod ad ueterinarium pertinet. **Columella** lib. 7. Quare ueterinariæ medicinae, prudens esse debet pecoris magister.

Veternus, morbus ex nimio ocio perpetuum somnum inducens. Hunc **Auicenna** & medici recentiores, subetum siue subetium, **Græci** lethargũ nominant. Et quia hic morbus pigros homines facit & ad negotia inuitiles, quemadmodum senectus: ideo **Veternus** quãdoq; pro pigritia ponitur. **Ver.** lib. 1. **Georg.** Nec torpere, graui passus sua regna ueterno. Quandoq; pro nimia dormitione. **Plin.** Primis diebus bis sepienis tam graui somno urfi premuntur, ut ne uulneribus quidem excitari queant, tunc mirũ in modũ ueterno pinguefcunt. Hinc **Veternosus**, qui graui premitur somno. **Cato** uero **Veternosum** adpellat hydropicum, quũ inquit: **Veternosus** quamplurimum bibit, tam plurimum sitit. **Terent.** **Eumuchum** ueternosum, quia segnis est quasi ueternum patitur.

Vetero, ras, uetus reddo. à quo **Vetere**scio, ubi a, mutatur in e. Et compositum est **Inuetero**, à quo **Inueteresco**.

Veto, as, aui, atum, et **Veto**, tis, tui, titum, pen. cor. significat prohibeo, et ne quid fiat impero. Vnde in actibus **Apostolicis**: **Vetati** sunt, à spiritu sancto loqui uerbum Dei in Asia. Sed in raro usu est talis locutio. **Liui.** lib. 2. Illi uicti ira uetuerẽ reddi. **Ouid.** Nitimur in uetitum semper cupimusq; negata.

Vetulonium, seu **Vetulonia**, locus in **Hetruria**. **Silius**: **Meoniaq;** decus quondam **Vetulonia** gentis.

Vetus, quidam dici putant quasi uetus, hoc est, sine ui, ætas enim debilitat uires. Alij à ue, ualde & ætas. Et plerunq; ad laudẽ. Vnde dicimus apud ueteres, eos uidelicet autoritatis plenos significantes. Interdũ ad uituperationẽ refertur. **Terent.** in **And.** Sed qui malculi ueteris poetæ maledictis respõdeat. Et est generis omnis. Cuius diminutiuum est **Vetulus**.

Vetustesco, uetus fio. **Columella** lib. 1. **Apotheca** recte superponitur his locis. unde plerunq; fumus exoritur, quum uina celerius uetustescunt, quæ sumi quodam genere præcoquem maturitatem trahunt. **Vetere**scio, idem quod uetustesco. **Columella** lib. 2. Aptior tamen est furculis hominis urina, quam sex mensibus passus ueterefcere si uitibus aut pomorũ arboribus adhibeas. Hinc componitur **Inueteresco**, quod est ualde uetus fio, seu ualde in consuetudinem uenio. **Nigidius** differentiam ponit inter **Vetustescere** & **Veterefcere**, quod quæ uetustate deteriora fiunt, **Vetustescere** dicatur: **Veterefcere** quæ meliora. Sed **Columella** lib. 7. docet **Veterefcere** siue **Inueterascere** nõ semper in melius dici. Sed si iam, inquit,

inueterauit morbus, uehementioribus est opus remedijs. Sed de **inuetero** supra habitum est.

Vetustus, a, um, idem quod uetus. **Liuius** lib. 1. Posse quidem se uetusto iure agere. Hinc **Vetustas**, antiquitas.

Vexillanus, qui uexillum defert. **Liuius** lib. 8. Ordo sexagenos milites, duos centuriones, uexillarium unum habet.

Vexillum, quasi paruum uelũ, & accipitur pro signo quo in exercitu aut classe imperatores utuntur. unde **Vexillifer**.

Vexo, xas, agito, molesto, perturbo, & huc illucq; distraho. **Tractum** ab eo quod est ueho, in quo inest iam uis quædam alieni arbitrij. Non enim sui potens est qui uehitur. **Vexare** autem ui atq; motu proculdubio uastiore est. Nam qui huc illucq; trahitur, hic **Vexari** proprie dicitur: sicut taxare prescius crebriusq; tãgere. **Iactare** multo fufius largiusq;. **Ver.** Candida succinctam latrantibus inguina monstris **Dulichias** uexasse rates.

Lactantius de Ira: Et iusti ab iniustis impune uexantur. Huius composita sunt **Deuexo**, ualde uexo. **Diuxo**, uarie uexo. **Lactantius** lib. 7. Et si fortè tamen fuerint boni, prædæ sint scealeratis, ac diuexentur undiq; ab iniustis.

V A N T E F, & I.

Vfens, fluius qui labitur per pontinas paludes: qui etiã **Aufentum** à quibusdam dicitur.

Via, dimidijs actus, quo potest ire uehiculũ. **Via** (inquit **Paulus Iurecon.**) constitui uel latior octo pedibus, uel angustior potest: ut tamẽ eã latitudinẽ habeat, qua uehiculũ ire potest. Alioquin iter sit, nõ uia. Abusiue transumitur pro omni loco per quem habere iter omnibus licet. **Plinius**: Quũ de uia uocassẽ. Aliquãdo sumitur pro ipso actu cundi. **Cic.** Quumq; de uia languerem, & mihimet displicerẽ. Aliqũ pro ratione. **Virgilius**: Inueni germana uia, gratare sorori.

Aliquando pro consuetudine. **Terentius**: Sed uia peruulgata patrum quotidie aduocabam. Dicta **Via**, ab eundo, quasi ia: quod per eam catur. Vel à uehẽdo, quasi ueha: quod per eam fructus ad uillam uebantur. Vel per quam uehiculum ire potest. A **Via** fiunt adiectiua **Anius**, **Inuius**, **Obuius**, **Dubius**, **Peruius**, **Præuius**, **Deuius**, **Binuius**, **Trinius**, **Quadriuius**, **Scmius**, quasi semis uia. id est, angustior uia.

Viam facere, est locum ubi non erat uia adperire.

Viam munire, est reficere, expurgare. Interdũ lapidibus sternere: quod proprie **Sternere** uiam dicimus. **Cicero**: Ideo ne **Apicius** ille cæcus uiam munivit: non qua populus uteretur, sed qua posteri sui latrocinaretur? Hoc etiam uerbo per translationem utimur de corporeis ad incorporea. **Quintilia**. Propterea quod plurimi autores quauis eodem tenderet diuersas tamen uias munierunt, & in suam quisq; induxit sequentes.

Viaticor, caris, uaticum paro. **Plautus** in **Menæm** **Viaticati** **Heracle** æstine sumus.

Viaticum, dicitur quicquid iter agendi causa necessariũ est: siue cibis sit, siue pecunia ad uictũ expẽdenda. **Græcè** ἐπίδοχον dicitur. **Plautus** in **Captiuis**: Sequere me, uaticum ut dem à trapezita tibi. Aliquãdo capitur pro facultate, seu adparatu. **Q.** **Claud.** in **Annalibus**: Simul forma, factis, eloquẽtia, dignitate, acrimonia, cõfidentia, pariter præcellebant: ut facile intelligeretur magnum uaticũ. id est, magna facultas, magnus adparatus. Huius diminutiuum est **Viaticulum**. **Apuleius** lib. septimo de **Asino aureo**: **Viaticulum** mihi corrafi.

Viator, qui uiat. hoc est, iter facit. **Plaut.** in **Pœn.** Vos uiatores estis, quæso operam date. Et **Viatores** dicebantur, qui magistratibus parebant: eo quod plerunq; euocabantur ex agris homines ad magistratus, & frequens eorum ab agris ad urbem uia erat. **Columella** in præfã. Illis temporibus proccres in agris

in agris morabantur: & quum consilium publicum desyderabatur, à uillis arcessebantur in senatum. Ex quo qui eos arcessebant, uiatores nominati sunt.

Viatorius, ria, um, quod ad uiam pertinet. Vnde Viatoriū uas, quo iter agentes ferendi potus gratia utuntur. Plinius lib. 16. Vasa uiatoria ex taxo uinis in Gallia facta mortifera fuisse compertum est.

Vibex, bicis, pen. prod. signum uerberis in humano corpore remanens: quod ui fiat. Plinius lib. 30. Verberū uulnera atq; uibices, pellibus ouium recentibus impositis obliterantur. Persius Saty. 4. Si puteal multa cautus uibice flagellas.

Vibo, oppidum in Brutijs, prius à Locris edificatū, & Hip=po uocatum. Cc.

Vibrissæ, seu **Vibrissi**, sunt pili in naribus hominū: quod his euulsis caput uibretur.

Vibrissare, est uocē in cātādo crispāre, à uibro, uel uibrissis.

Vibro, bras, moueo, & quasi ui agito. Vergilius: Sibila lambebant linguis uibrantibus ora.

Per translat. **Vibrare**, significat uocē in cantando crispāre.

Viburnum, uirgultū qd' de radice pululat, genus fruticis.

Vicāni, penultima producta, dicuntur qui uicos habitant.

Vicaria mors, quæ pro altero subitur.

Vicariæ manus, apud Quintilianū quæ in pugna pro altero dantur.

Vicarius, ria, rium, quod uicē alicuius gerit. Quintilianus: Vicariam ei operam impendi. Cicero: Vicaria solutio rerum creditarum. id est, uicem reddens.

Vicarius, uulgò dicitur, qui loco alterius substituitur.

Vicarius, apud Iureconsultos, oratores, & poetas, usurpatur pro seruo serui maioris in familia. id est, seruus qui seruit seruo maiori. Horatius in Sermonibus: Siue uicarius est, qui seruo paret, ut mos Vester ait, seu conseruus. Martialis: Esse sat est seruū, iam uolo uicarius esse.

Vicatin, aduerbium, significat per uarios uicos. Plinius: Mesopotamia tota Assyriorum fuit uicatin dispersa, præter Babylona & Ninum.

Vicem, & in ablatiuo **Vice**, solū in singulari numero: in plurali uerò habet omnes casus. Dictæ sunt Vices (ut qdā aiūt) à ui, quod ueteres pro pugnis usurpabant: quoniā per uicissitudinem pugnetur. Plautus: Vices eius memorat, et cicatrices denudat. Item pro poenis & incōmodis: quod ui fiant. Hora. lib. 1. Car. – Vicesq; superba Te maneant ipsum. Quoniam uerò per uicissitudinē pugnari solet, factum est ut Vices pro alternatione capiamus. Interdū pro piculo. Verg. – Nec tela nec ulla Vitauisse uices Danaum. Quandoq; pro loco. Horatius: Vtar uice cotis, acutum Reddere quæ ferrum ualet, exors ipsa secandi.

Vicenarius, pro uigenarius dicitur. Cc.

Vicenum, pro uigenum dicitur. Cc.

Vicia, genus grani, à uinciendo dicta: quod capreolos habeat ut uitis, quibus sursum uorsum serpit. Etenim scapum lupini, alium uel calamum ad quem hereat, id solet uincire. Vel dicitur à Græco, quod illi βίσις neutro genere. Plinius lib. 18. Nascuntur in uicia cochleæ minutæ, erodentes eam.

Viciarius, ria, rium, quod ad uiciā pertinet. ut Cribrū uiciarium, apud Colu. lib. 9. Idem lib. 12. substantiuū posuit, quū ait: Hoc eodē tempore stercoris pars in prata egerēda, pars oleis inspergenda: tum etiam uiciaria diligenter faciēda.

Vicinia, locus uicinus, seu ipsa uicinitas. Plaut. in Mil. Certò ædē pol scio uidisse, hic proximæ uiciniae. Idem in Most. Sed quid hoc quod foris crepuit proxima uicinia?

Vicinitas, uicinarum propinquitas: & aliquādo uicinarum multitudo. ut, Laudanda est uel potius amanda uicinitas.

Vicinium, idem quod uicinia. Hieronymus: Veni ad uicinia terræ sanctæ.

Vicinus, qui eundem colit locum: & qui propē domum nostram habitat,

Vicissatim, per uices. Plautus in Pœnulo: Ad argumentum nunc uicissatim uolo remigrare.

Vicissim, aduerbium, significat per uices, siue alternatim. ut, Vicissim incumbunt oneri. id est, modo unus modo alius incumbit oneri.

Nos tamen hæc quocūq; modo tibi nostra uicissim Dicemus. Quod uernacula lingua dicimus: La uolta nostra. Quādoq; significat secundo loco, siue econtrario. Cicero in Lælio: Sed ego admiratione quadam uirtutis eius: ille uicissim opinione fortasse nonnulla quam de moribus meis habebat, me dilexit. Plautus in Curculione, pro etiam, siue (ut ita dicam) respondente posuit, quando dixit: Sed quū adhuc naso odos est obsequutus meo, da uicissim meo gutturi gaudium. Similiter Cicero Appio Pulchr. Hoc ego meo facto delector (nihil enim potuit fieri amantius) consyderā nunc uicissim tuum.

Vicissitudo, alternatio. Cicero Luccio: Nihil est aptius ad delectationem lectoris, quā temporum uarietas, fortune uicissitudines. Item significat responcionem, quod uulgò dicitur. Contra cambiū. Dicitur etiam Vicissitas. Actius: Vicissitatemq; imputandi tradit.

Vicima, mæ, penultima correp. quæ post uictoriam dextra uictrice immolabatur. Ouidius: Vicima quæ dextra cecidit uictrice uocatur. Vel dicta est, quod uincta ad aras ducebatur. Vicima uerò et hostia, dicitur omne animal quod Deo immolabatur. Hinc nos hostiam eucharistiam uocamus: quoniam illa superatus est aduersarius noster diabolus.

Victimarius, uictimarum minister. id est, sacrificijs qui uictimam ligabat, cultrum, aquam, & molā parabat, & reliqua quæ sacris erant necessaria. Valerius Maximus lib. 1. Petilius prætor urbanus, & autoritate senatus, per uictimarios facto igne, in conspectu populi cremauit.

Victimarius, qui uictimam emebat ut uederet. Plinius: Vnde Victimarij negotiatores uili mancipio.

Vicito, ctitas, penul. cor. non est frequentatiuum. Non enim significat frequenter uiuio: sed uescor, & quasi uictu utor. ut, Sarmatæ lacte uicitant. Fit à Vicito, ctas, frequentatiuum.

Victo, ctas. Vide in dictione Vicito.

Victor, qui uincit. Est & proprium nomen.

Victoria, ultra notam significationem, significat etiā Deam quam Romani colebant, & uictoriæ insignia: ut sunt statuæ, coronæ, & huiusmodi. Valerius Max. lib. 1. Pausanias uictoria quoq; aderat, magnitudine cubitorum quatuor.

Victoriatus, genus numi argentei, quod uictoriæ nota signatus esset: qui lege Clodia percussus est.

Victoriosus, uincere adfectus.

Victricus, penulti. corr. est uir matris ex alio uiro natis, qui priuigni uocantur. Nam Victricus et priuignus inter se opponuntur, ut inquit Modestinus. Suetonius: Victrico uerò Martio Philippo consulari multum dissuadente.

Victrix, uerbale fœmininum à uictor. In plurali tamen etiam Victricia legitur. Cornucopiæ.

Victualia, dicuntur ea quæ ad uictū pertinet. Ambr. de Apibus: Cernas omnes certare de munere, alias inuigilare, quærendo uictualia, alias sollicitam castris adhibere custodiam.

Victus, in genitiuo pro uictus ueteres dixere. Varro: Primiū

de re familiari, secundo de uictus consuetudine disseram. Cc. **VICTURUS**, & à uiuo, & à uinco participium est. Sallustius: Pyrrhus ne rex, an M. Curius praelio uicturus esset. Cicero: Nemo est tam senex, qui se annum non putet uicturum.

VICTUS, ctus, à uiuo, significat genus uite, etiam quantum ad mores. Vlpianus de Verb. signifi. Victus uerbo, inquit, cōtinentur, quæ esui, potui, cultuiq; corporis, quæq; ad uiuendum homini sunt necessaria. A quo Cōictus, simul uictus, quum plures simul uiuunt.

VICTUS, cta, um, participiū est à uinco, cis. ut, Pompeius uictus est à Cesare. Cuius contrariū est inuictus, pro forti, qui uinci non potest. Aliquando dicitur Impos uoti. Nam quomodo uictores dicimus uoti compotes, qui quicquid uolūt faciunt: sic Victos uoti impotes, qui nō possunt facere quod uolūt. Ver. —Veteres migrare coloni Nunc uicti tristes.

VICUS, pars urbis est, qui ex multiplicatis domibus fit: & ex pluribus uicis urbs cōstat. Diuiditur enim urbs in uicos, quasi in membra minora. In oppido Vicus à uia (ut inquit Varro) quod dextera parte uia sunt ædificia. In urbe sunt uici, conanexis & coherētibus ædificijs. Vnde Romæ uicus Cyprius, uicus Aphricus, uicus sceleratus nominati. Vicus ubi exitū nō habet, angiportus dicitur. Et hic Vicus urbanus appellatur. Est etiam Vicus paganus, si plures simul uillæ, quæ pagi dicuntur, hoc est, plures rusticane domus, cōiunctæ sint, & aliquo spacio remotæ ab urbe, dummodo non sint clausæ mœnibus: quia tunc castella uocaretur. Huius diminutiū est Viculus: et accipitur pro pagis et rusticanis domibus. Hieronymus in Pentateucho: Ceperunt uiculus, & possederunt habitatores.

VIDE quid agas, prouerbiale est: quod solet dici his qui magna adgrediuntur.

VIDELICET, aduerbium confirmandi: quasi uidere licet. Terē. in Adel. Videlicet hoc audiuit. hoc est, certe audiuit. Sal. Vos de paricidis quod statuatis cunctamini: uidelicet cætera uita illorum huic sceleri obstat? Sed parcite dignitati Lentuli.

VIDEO, des, di, sum, quod & Vido, dis, dicitur, pertinet ad oculos. Vergilius:

—Quæq; ipse muserima uidi, Et quorum pars magna fui. Quandoq; adijcitur, Video oculis. Ouidius:

Aut quibus hæc oculis aspicias ista lege.

Sic etiam Græci. Vnde illud Habraæ: καὶ ὁπάρησας Ἀβραὰμ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἶδεν, καὶ ἰδὼν κριὸς ἦν κατὰ χόμην. τὸν κερὰν ἔν πυρὶ Σαββει, καὶ ἰωρευνῶν Ἀβραὰμ, καὶ ἔλαβε τὸν κριόν. id est, Habraam oculis inspicies uidit, & ecce aries unus decem cornibus in planta Sabbe: & profectus est Habraam, & cepit arietem. Transfertur etiam ad animum. Ouidius: —Video meliora, proboq; Deteriora sequor. Vnde prophetae appellabantur Videntes: quia uidebant eum quem cæteri non uidebant. Reuela (inquit Dauid) oculos meos, & cōsyderabo mirabilia de lege tua. Vtimur quoq; hoc uerbo etiam in cæteris sensibus, quum eos ad cognoscendum intendimus. Neq; enim dicimus: Audi quàm rutillet: aut, olfac quàm niteat: aut, gusta quàm splendeat: aut, palpa quàm fulgeat: Videri enim dicuntur hæc omnia. Dicimus autē non solum: Vide quàm luceat, quod soli oculi sentire possunt: sed etiam, Vide quid sonet, Vide quid oleat, Vide quid sapiat, Vide quàm durum sit. Ideoq; generalis experientia sensuū, concupiscentia oculorum uocatur: quia uidendi officium (in quo primum oculi tenent) etiā in cæteris sensibus sibi de similitudine usurpant, quū aliquid cognitionis explorant, inquit Augu. lib. 10. Confessionum. Vnde dicimus hoc uerbum transferri ad animum, ac quandoq; poni pro cauere, curare cōsydere. Te-rentius: Vide quō me inducas. id est, animaduerte et cōsyde-

ra. Plautus: Tu domi uidebis. id est, parabis. Dicimus etiā: Vi-de tibi. id est, prouide. Terētius in Phor. Recte mihi uidiſsem: & senis essem ultus iracundiam. Huius uerbi composita sunt Circumuideo: unde & Circumuiso. Plautus in Amphitr. Sed angues oculis omnes circumuisere. Euideo, clare & expresse uideo. à quo Euidens, & Euidenter, quæ in frequentiore usu sunt. Præuideo, ante uideo. Prouideo, Peruideo, perfecte ui-deo. Hiero. Peruides igitur quod nō solū in esu, sed in sepul-turis, & in cōnubijs, et in omni cōuersatione unaquæq; gens suo ritu uictet. Transuideo, aliquid per corpus perspicuū uideo. Inuideo. A uideo fit Viso: a quo fit Visito frequentatiuū. Est & Videor deponēs. ut, Tu mihi uideris uir probus. **VIDERIT** Epicurus, id est, uideat. hoc est, huius rei illi cura sit, uel huius opinionis rationem reddat, non ego. Sic acci-pienda sunt: Tu uideris, Vos uideritis, Illi uiderint, modus loquendi minatorius.

VIDISTI multum, hoc est, fuisti multum cautus.

VIDUA, dicta est quasi ualde idua, ab Iduum die, qui me nem diuidit. hoc est, à uiro diuisa. Hinc Viduare, diuidere. Iabole-nus Iureconsultus scribit, Viduam non solum quæ aliquando nupta fuisset, sed eam quoq; quæ uirū nō habuisset: quia Vi-dua sic dicta est quæadmodum uecors, uesanus, qui sine cor-de aut sanitate esset: similiter Viduam esse dictam sine diuiti-te. Quæ uerba sic intelliguntur. Vidua dicitur quæ sine uiro est. à ue, particula priuatiua: à qua Vidua uenit, quasi uedua. hoc est, sine duobus. utpote quæ sola uiuat, non collocata in matrimonio: ubi duo sunt, mas & foemina.

VIDUERTAS, apud Catonem, calanutas dicitur.

VIDULUM, in quo aliquid seruatur. Vnde Plautus in Epidico, sacculum Vidulum dixit. Et in Rudente, Vidulum excidisse lenoni dixit, ubi lenonis fortunæ erant collocatæ.

VIDUO, duas, diuido, seu priuo. Hieronymus contra Iouinia-num. Potest enim accidere ut anus primo marito in extrema senectute uidetur.

VIDUUS, priuatus, diuisus. Horatius lib. Carminum:

Voce dum terret uiduus pharetra Risit apollo.

Cicero lib. 2. Tusculanarum quæstionum: Sic me ipse uiduus pestes excipio anxias. id est, priuatus.

UIEO, uies, uicui, uietum, penultima indifferente. Horatius in Epo. Quis sudor uietis, & quàm malus undiq; membris Crescit odor? Est autem Viere, ligare, inflectere: quia ui-etis uirgis ligare possumus quodlibet. Plautus in Menæh. Vides tu illi oculos uiere, ut uiridis exoritur color? id est, in obliquum flectere.

VIETORES, qui uasa uinari religant stipantq;.

VIETUS, mollis, languidus, flexibilis, sine ui. Varro de Oporo-thecis: Ne quum humorem amiserint pertinaci uento, mala uicta fiant. id est, flexa, & obliqua facta. unde Victos, rota-rum cantus & ligna contorta dicimus.

VIGEO, ges, gui, uiuo, siue potens aut in uigore sum. Lactan-tius lib. 7. Quid de Deo? non facile est comprehendere, quo-modo uigeat sine corpore. Cicero lib. 1. Tuscul. quæstionum: Multaq; secula postea sic uiguit Pythagoreorum nomen, ut nulli alij docti uiderentur.

VIGESIMA, ma, tributum seu exactio: sicut decima.

VIGESIMARIUM aurum, à Lilio dicitur quod ex uigesi-mis exigebatur.

VIGESIMUS, ma, mum, fit à uiginti. ut, Vigessimus annus est, ex quo literis operam dedi.

VIGIL, dicitur qui nō est torpens, quales sunt dormientes: sed qui in uigore suo est. A quo Peruigil, qui assidue uigilat, & qui diligēs & industrius est. Et Vigil, nocturnus custos, qui & excu

et excubitor dicitur. à quo præfectus uigilum uocatus est.

Vigiliae, nocturnæ sunt: excubie diurnæ pariter et nocturnæ. Plaut. in Aul. Is adolescentis illius est auunculus, qui illam stuprauit noctu, Cereris uigilijs. Sciendum Vigilijs militares in quaterna horarum spacia diuidi: ita ut prima, secunda, tertia, et quarta uigilia dicatur. Cæsar: Vbi per exploratores Cæsar certior factus est, tres iam partes copiarum Heluetios id flumen traduxisse, quartamque ferè partem citra flumen Ararim relictam esse: de tertia uigilia cum legionibus tribus ex castris profectus ad eam partem peruenit, quæ nondum flumen transierat. Interdum Vigiliae, dicuntur ipsi custodes qui uigilant. Sallu. Et ab incendio intelligebat urbem uigilijs munitam. Interdum uocantur profecti dies: quod uigilare ante diem festum mos est in sacrificijs faciendis, et sacris hymnis cantandis.

Vigilo, las, non dormio. Per translationem, diligenter audio. Iuuenalis: Sed uigilat consul— Item Vigilare, est studium et diligentiam adhibere. Vnde Inuigilare, est alicui rei incumbere. Euigilare, expergisci, et ad aliquid agendum intentum esse. Peruigilare, ad finem uigilare. Aduigilare, iuxta uigilare, sollicitare, cogitare uel. Terentius in Andr. Nam satis credo si aduigilaueris, ex unis mihi geminas conficies nuptias. Hinc Vigilantia, quæ plerumque pro diligentia ponitur. Idem in Adelphis: Vigilantiam tuam mihi narras.

Vigifonus, lacus est in agro Patuino.

Vigor, firmitas robur.

Vigorosus, firmus robustus. Cc.

Vilis, et hoc uile, quod quidam à uilla deducunt, una litera abiecta: quod omnia in uilla uiliora sint quam in urbe. id est, minori precio uendantur. Vile enim proprie dicitur, quod parum ualeat: cuius contrarium est carum. Ponitur interdum pro abundanti: quia omne quod plurimum abundat, uile est. id est, paruo precio uenditur. Vergilius lib. 1. Georgic. Si uero uiciaque serēs, uilemque fasellum.

Vileo, les, uilis sum, à quo Vilesco, uilis fio. Augustinus: Ipse est Deus, qui per uniuersam creaturam quotidiana miracula facit: quæ hominibus non facilitate, sed assiduitate uiluerunt. id est, uilia facta fuerunt.

Vilito, tas, penultima correpta, uile facio. Turpilius: Et querar tua uitia quæ te uilitant.

Villa, domus extra urbem, casa uillatica, et suburbia quæ habitandi causa constituta est. Domus proprie in urbe est. Plinius: Modus hic probatur, ut neque fundus uillam, neque uilla fundum querat. Cicero lib. 1. de Oratore: Quin tu igitur facis idem quod faceres, si in aliquam domum plenam ornamentorum uel in uillam uenisses. Hæc Pœnorum lingua Magar adpellatur. unde Villæ, magalia adpellantur. Dicta Villa, à uehendo, quasi uehilla: quod in eam fructus conuehebant ex agris. Cuius diminutiuum est Villula.

Villanus, qui in uilla habitat. unde et Semiullanus, semirusticus.

Villaris, et hoc Villare, sicut uillaticus. Plinius libro 10. Villaribus gallinis et religio inest: inhorrescunt edito ouo, excutuntque sese.

Villaticus, ca, cum, quod ad uillam pertinet. Vnde Villatica pastio, dicitur alimentum quod pertinet ad animalia muta, quæ ruri nutriuntur: ut puta pecudes, aues, pisces. Sic dicitur Villaticus canis, qui in uilla tenetur.

Villico, cas, et Villicor, deponens, significat rusticor. Pomponius: Ego rus eo ut aliquot diebus uillicer. Teren. in Hecyra: Hic uillicor ante urbem. Aliquando Villicari, est uillæ præesse. Pompo. Longè ab urbe uillicare, quod herus rarenter uenit: non uillicari, sed dominari mea est sententia. Hinc

Villicatio, ipsa rustica negotiatio, uel uillæ dispensatio.

Villicones, idem quod uillici, uel præfecti uillicationis ut est apud Apuleium in Apologia: qui et epistatæ dicuntur.

Villicus, pen. cor. proprie uillæ gubernator: uel qui præest pango, et totius rei rusticæ curæ. Vnde à uilla Villicus nomen accepit. Varro lib. de Re rustica: Villicus agri colendi causa constitutus, atque adpellatus à uilla: quod ab eo in eam conuehantur fructus, et uehantur quum ueneunt. A quo rustici etiam nunc quoque uiam ueham adpellant, propter uecturas: et uellam, non uillam, quod uehant, et unde uehant. Oeconomus autem, tam pecuniæ quam frugum, et omnium quæ domus possidet, dispensator est. Ponitur tamè quandoque Villicus pro rustico agricultore. Horatius: Villice sylvarum et mihi me reddentis agelli. Columella lib. 12. Villicus semper caueat, ne improvidus ab opere uincatur. Res est agrestis insidiosissima cunctanti.

Villum, diminutiuum à uinum: sicut ullus ab unus. Teren. in Adelph. Quid ego nunc agam? nisi dum hæc filescent turbæ, interea in angulum aliquod abeam, atque edormiscam hoc uilli.

Villus, pilus. Martial. Calfaciunt uilli pallia nostra mei.

Vimen, omne uirgulum molle et ad ligandum aptum: quasi uincimen. Columella: Nec refert cuius generis uimen seras, dum sit lentissimum. Plinius: Et aliæ arbores uirgas sequaces adiuncturas lentitiæ: aliæ prætenues uiminibus texendis spectabili subtilitate. Fiunt autem uimina ex populorum uirgis, ulmi, et sanguineorum fruticum, et betulæ, et uitis, et coroli intortæ, et salicis, quæ principatum obtinet. Hinc Vimeus, nea, ncum, quod est ex uimine. ut Vasa uimeæ.

Viminale, quod est ad ligandum aptum: seu quod pertinet ad uimina. Plinius: Hæc est uiminalis cultura.

Vimalis collis, dictus est Romæ, quod ibi uiminum sylua fuit. Vel à Ioue uimineo, quod ibi are sint. Hinc

Vimalis uia, quæ ad uiminalem collem ducebat. Eadem Numentana, à Numentano agro.

Vinacea, sunt grana uuae iam pressæ. Colum. lib. 9. Vinacea quamuis tolerabiliter pascant, dari non debent, nisi quibus tempore anni auis foetum non edit. Est et Vinaceus, cea, ceu. Pli. Legimus quandam grano uinaceo suffocatum. hoc est, acino uuae.

Vinago, Palumbis siue columbæ species, ab usu (ut puto) labruscæ, qua uescitur. C.

Vinalia, tam secundæ quam quartæ declinationis, pro die festo, quo ueteres nouum uinum Ioui libabant, mense Aprili.

Vinari, uini uenditor. Vnde Lamprid. scribit Alexandrum Romanum imperatorem constituisse corpora uinariorum, et caligariorum, et omnino omnium artium. Et apud Plautum in Asinar. Sarmontio uinarij exeramibi. Suetonius de Claud. Quum de lanijs aut uinarijs ageretur, exclamauit in curia.

Vinari, a, um, quod ad uinum pertinet. ut taberna uinaria, uas uinari, in quibus aut uenditur aut tenetur uinum. Plaut. in Pœn. Ita uinariorum habemus nostræ delectum domi.

Vincia, herba uulgo nota, quæ in longum crescit, obuia quæque uinciens, lauroque folia habet similia: et chamædaphne dicitur. id est, parua laurus. Cc.

Vincio, is, xi, ctum, cum n, ante c, significat ligo: quasi uim inijcio. Verg. Purpureoque alte furas uincire cothurno. Huius composita sunt Deuincio, ualde uincio. Cicero Maxima mecum familiaritate deuinctus. Reuincio. Gellius: Videbamus Androclum et leonem tenui loro reuinctum, urbe tota circum tabernas ire.

Vinco, cis, xi, ctum, supero. Per translationem ponitur pro exprimo, et quasi difficultatem rei dicendo supero. Vergil. Nec sum animi dubius uerbis ea uincere magni Quam sit.

Item pro animi compos fio. Idem lib. 3. Georgicorum:

Illi uictor ego & Tyrio conspectus in ostro,

Composita huius sunt Conuincto, Deuincto, Euincto, & Pro-
uinco. Deriuata sunt Victor, Victrix, Victoria, Victoriosus,
& Victima. Vincibilis, qui uinci potest. Columella lib. 4. Gra-
uem terram, uix ulla cultura uincibilem.

Vinctus, ligatus, & aliquando captiuus dicitur. Vnde quan-
doq; pro seruo sumitur. Seneca: Qui unus erat è uinctis Cæ-
saris, mox libertate donatus est.

Vincula, & per syncopen Vincula dicuntur ligamina. Colu-
mella lib. 3. Salix humida loca desyderat, genista etiam sicca:
utræq; tamē circa uineam seruntur, quum palmitibus idonea
præbent uincula. Et per translationem dicitur carcer, in quo
noxij uincti seruantur.

Vinculatus, apud Hierony. pro uinculis impeditus dicitur.

Vindelicia, provincia Europæ: sicuti à Ptolemæo lib. 3. scri-
bitur. Est autem inter Rhetiam, quam habet ab Occasu, &
Noricum ab Oriente. Eam Lycius annis disternat à Rhe-
tia: Enos fluuius diuidit à Norico. À Septentrione Danubio
terminatur: à Meridie alpihus supra Italiam extēsis. Eius ci-
uitas insignis fuit Augusta Vindelicia. Vindelicos uicit Dru-
sus: in cuius laudem cecinit Horatius: Vidēre Rheti bella
sub alpihus Drusum gerentem Vindelici.

Vindemia, quasi uini demia. à uino demēdo. Verg. 2. Geor.
Non eadem arboribus pendet uindemia nostris.

Sunt qui distinguant inter Vindemiam & Vindemias, quod
Vindemia sit totius orbis generaliter: Vindemiæ singulariū
partium: ut plus significet singulare quàm plurale. Sicut plus
est quum dicimus, per terram pluit, quàm per terras. Tunc
enim omne elementum significamus. Transfertur quoq; etiā
Vindemia ad alia. Plinius: Prima mellis uindemia melior. Co-
lumella lib. 10. Mox uere transacto sequitur mellis uindemia.

Vindemialis, & hoc Vindemiale, quod ad uindemiam per-
tinet.

Vindemiatorius, ria, rium, quod ad uindemiam pertinet.
Varro: Nihil magis torcula, uasa uindemiatoria, aut serias
olearias, ac trapetas.

Vindemio, mias, à quo Vindemiator: cuius de, syllaba cor-
ripitur metri causa. Horatius in Sermonib.

Vindemiator & uinctus cui sæpe uiator. Ouidius uerò
detraxit a, ut de, syllabam produceret, in Fastis:

At non effugiet uindemior hoc quoq; caussam.

Sic Columella lib. 5. Vindemioribus quoq; hæ semitæ &
iugum pedamentaq; sarrientibus opportunam laxitatē præ-
bent, per quam uel fructus uel statumina portentur. Est au-
tem Vindemiator, qui uindemiat. Et Vindemiator, sidus quod
tertio nonas Martij adparet.

Vindex, proprie ultor iniuriæ, & qui alterius causam susci-
pit uindicandam: ut quos nūc procuratores uocamus. Et Vin-
dex qui se ex seruili conditione in libertatem uindicat. à Vin-
dicio seruo ex urbe Setia: qui quoniam cōiurationē de reducē-
do Tarquinio detexit, liberatus est. ut inquit Liui. lib. 3. Hinc
& Vindicie dicuntur sententiæ, quæ in libertatem adferunt.

Vindico, cas, penulti. corr. proprie ulciscor. unde Vindicta.
Ambrosius: Non ultionem quærebat, eò usq; ut dicenti sibi
Saruiæ filio quod uindicare in eum uellet, non permisit. Et
Vindicare, est ab iniuria contumeliæ uel damno defendere
aut liberare. Cicero: Et est senectus natura loquacior, ne ab
omnibus eam uitij uidear uindicare. Linius lib. 3. A cuius
crudelitate uosmetipsos armis uindicastis. Item protrahere,
& in libertatem adferere. Vnde Vindicta, uirga qua serui li-
bertate à prætore donabantur.

Vindicta, ultio: aliquādo libertas, siue uirga, qua serui liber-
tate donabantur. Nam faciēdi liberi tres partes sunt. Vna ut
censu liber fiat. Censebatur enim antiquitus soli ciues Roma-
ni. Si quis enim cōsentiēte populo, uel iubente domino, nomē
detulisset in censum, ciuis Romanus fiebat, & seruitutis uin-
culo soluebatur. Altera pars adipiscendæ libertatis, quæ uin-
dicta uocabatur, scilicet uirgula quam prætor manumittendi
serui capiti imponēs, eundem seruū in libertatem uindicabat,
dicens quædam uerba solennia: atq; ideo illa uirgula uindicta
uocabatur. Tertia pars faciēdi liberi est, si quis suprema uo-
luntate in testamenti serie, seruū liberū scripserit.

Vinea, locus uuibibus confitus. à uite multa. Vinearū tria sunt
genera: iugata, humi proiecta, & arbusiua. Est etiam Vinca
instrumentum bellicum, ex lignis compactum, latum pedibus
octo, altum septem, longum sexdecim, tectum duplici ligno,
cratibusq; contextitur. Latera quoq; uimine sepiuntur, ne sa-
xorum ac telorum impetu perfringantur: extrinsecus, ne cre-
mentur, crudis ac recentibus corijs integuntur. Quum plu-
res fuerint, iunguntur ordine, sub quibus oppugnātes tutius
ad muros subruendos pugnant.

Vinealis, & hoc Vincale, quod est aptum ad uineā. Colu-
lib. 4. Sed ne nunc per infinitas terreni species euagetur, nō
intempestiue commemorabimus Iulij Græcini cōscriptam ue-
lut formulam, ad quam posita est imitatio terræ uincalis.

Vinearius, ria, rium, quod est uineæ, uel quod ad uineam
pertinet. Columella lib. 6. Validam uitē in ramos deducere
censeo, & traducibus dispergere atq; durare, certosq; ui-
narios colles præcipitare.

Vineaticus, ca, cum, quod ad uineam pertinet. ut falces ui-
neaticæ. Varro: Sic alia quoq; nonnulla genera species habēt
plures, ut falces. Nam dicuntur uineaticæ opus esse sex. Colu-
mella lib. 5. Ais unum atq; alterum reprehendisse, quippe se-
minibus uineaticis nimium me profundos censuisse fieri.

Vinetum, locus ubi multitudo uitis confita est. hoc est, ubi
multæ uites uel multæ uineæ sunt. Col. lib. 5. Cui uincta facere
cordi est, faciat uitiarium ex quo possit agrum uincis uestire.

Viniolus, qui molliter se gerit & effeminate.

Vinitor, pen. cor. rusticus uinearum cultor. Columel. lib. 2.
Separandi sunt aratores à uinitoribus. Vergil. lib. 2. Georg.
Iam canit extremos effectus uinitor antes.

Vinolentus, ebriosus, uino se ingurgitans.

Vinosus, qui ad uinū adfectus est. Plinius ait, idcirco Vinosi
dici homines, quod soli animalium non sitientes bibunt.
Vinosus succus (ut idem autor est) proprie est moro, pyro,
myrto. Idem: Inter mala Punica genera uinosa quædam ad-
pellat, quæ alium sistunt & stomachum.

Vinulus, penul. cor. molliter se gerens, & minime uiriliter:
quod facit illecebrosus. Plautus: Compellando blanditer oscu-
lando, oratione uinula uenusta.

Vinum, à ui deducitur: quod uim inferat menti. Et in plurali
habet uina & uinis. Ouidius:

Et Venus in uinis, ignis in igne fuit. Martialis:

Resinata bibit uina fælerna fugis.

Quatuor præcipui
sunt uini saporēs: dulce, acutum, lenē, & austerum. Primus
Noë unum inuenit, sicut sacræ testantur literæ. At gentiles
docent Bacchum uini repertorem fuisse. Primus uerò Italis
Saturnus dedit è Creta in Latium aduectus. Vinum tortiuū,
quod nouissime expressum est, Protopū, antequam calcantur
uix sponte defluens. Diminutiuum à Vinum est Villū: quod
etiam Vinellum dicitur. Vel uinum από τοῦ οἴνου.

Vio, uias, uiatū, significat iter facio. unde Viator, q uiat.

Viola, quasi minime uiolata, per antiphrasin. Vel quod non
uolans

violanda. Vel ab olendi ui. Vel per diminutionem à Græco ἰῶν. Violarum tria sunt genera. Nam est Viola purpurea, quæ nomen Græcum tenet, & adpellatur ἰῶν ἄνθος, quod est, uiola flos. unde & uestis ianthina. Hanc eandem quidā à colore bacce uacuum dixerunt, ut inquit Apuleius: Secunda est lactea. Tertia est coloris palliduli.

Violabilis, qui aptus est ut uioletur: ut Inuiolabilis, qui non facile uiolari potest.

Violaceus, cea, ceum. idem quod purpureus, qui in uiolæ colore tendit. Corn. Nepos: Me iuvene uiolacea purpura uigebat. Violaria, loca ubi nascuntur uiolæ. Verg. lib. 4. Geor. Irriguum libant uiolaria fontem.

Violaris, & hoc Violare, quod est coloris uiolæ. Plautus: Flammiari uiolari ueste.

Violaris, rij, dicitur uiolacei coloris infector.

Violentus, qui uim facit.

Violo, las, penul. cor. corrumpo, polluo, & quasi uim infero: quod proprie de uirgine dicitur. Verg. 12. Aeneidos: Indum sanguineo si quis uiolauerit ostro. Si quis ebur.

Vipera, penult. corre. serpentis genus: quod ui pereat. Nihil enim attinet ad huius dictionis etymologiam pario. Nā debet tunc dici Vipara, nō autem Vipera. De Vipera uerō Nicander ita scribit, adpellans ipsam echidnam, quæ tamen dicitur echis. Vulgō dicunt marasum. Vnde ait Nicander:

Θολερῶ κωδόντι

Θυρᾶς δὲ δὲ ἰμφοῦσι κάρῃσι πτεκέρῃσι δὲ μόνῃσι,

Οἱ δὲ πατρὸς λώβῃσι μεθεκίαδον αὐτὰ καὶ τυτθοῖ

Γινόμενοι ἰχθυῖς ἐπὶ δὲ μὲν πρὸς ὄφρα

Γαστρί οὐαβρώσιν ἀμύπητος ἔχεν ἔκγονον.

Nam corrosis lateribus excunt pulli cum matris interitu.

De eadē & Plinius multis in locis, maxime uero lib. 10. cap.

62. Vipera, mas, caput inserit in os, quod illa abrodit uoluptatis dulcedine. Terrestrium eadem sola intra se parit oua unius coloris, & mollia ut pisces. Tertia die intra uterū catus excludit: deinde singulos diebus singulos parit, uiginti ferè numero. Itaq; ceteræ tarditatis impatientes, perrumpunt latera, occisa parente. A Vipera fit Viperinus, na, num. Plinius: E uiperina carne fiunt theriaci pastilli.

Vipiones, sunt minores grues: sicut pipiones minores columbi. Plinius lib. 9. in Balearibus insulis ait in honore mensarum esse uipiones. Sic enim uocant minorem gruem.

Vir, à ui dicitur: quod ui, hoc est, potètia præstet. Et modò respectu ætatis dicitur Vir. Plinius: Quod non modò in puero siue adulescente: sed etiā in uiro admiratione dignum uidetur. Modò respectu sexus: ut, Est ne uir an mulier? Vnde Seneca: miui, dicuntur eunuchi, et molles atq; effeminati. Modò respectu coniugij: ut, unius uxoris uir. Nec solū de hominibus, sed etiam de brutis. Vergilius: Vir gregis ipse caper. Modò respectu fortitudinis. Virum enim hominem præsentem excellentiq; animo nuncupamus. Curtius: Exurgite, inquit, alii quando si uiri estis. atq; arma cape site. A Vir fiunt Semiuir, Duumuir, Triumuir, Quinquemuir, Septemuir, Decemuir, Centumuir, Leuir, Vir potens, Vir illustris, Vir deuotus, Vir magnificus, Vir spectabilis: quæ omnia (secundum Priscianum) ideo composita accipiuntur, quia sub uno accentu pronunciantur.

Virago, penul. producta. mulier fortis: quæ uiro similis sit, & uirilia opera faciat.

Virbius, uir bis dictus: quo noie dictus est Hippolytus Thesei & Hippolytæ Amazonis filius. uide in dict. Hippolytus.

Vireo, res, uiridis sum. Vergilius lib. 6.

Quale solet syluis brumali frigore uiscum Fronde uirere

noua. Hinc Viresco, uiridis fio, & sic primam syllabam corripit. Statius lib. 1. Syl.

Exiit atq; alios melior reuirescit in annos.

Hinc etiā Euiresco, quod est, sine uiriditate fio. Varro: Atq; ex sanguinibus dolore euirescat colos. Interdum Virescere, significat maiorum uirium fieri: & sic primam syllabā producit. Verius in Poëmatibus:

Hinc crescunt animi, uirescit uulnere uirtus.

Viretum, locus uiriditate plenus: uel ipsa herba uirentes. Columella lib. 12. Ficus neq; nimium uireta, neq; nimium matura legi debet, & in eo loco expandi qui toto die Solem accipit. Hic Vireta, id est, uiridia, & male matura accipit.

Virga, dicta est quod uim gerat ligando uerberando. A quo nomine fiunt tria diminutiva, scilicet Virgella, Virgula, & Virguncula. Sed Virgula etiam linea dicitur. Et Virguncula puella.

Virgeus, gea, geum, quod est factū ex uirgis. Vergil. lib. 1. Georg. Virgea præterea Celei uilisq; supellex. id est, uasa de uimine facta.

Virgilius, Mātuanus poëta celeberrimus, Marone Maiaq; natus: qui primum apud Latinos inter poëtas obtinet locum. Sed sunt ex recentioribus, qui Vergilium non Virgilium scribi debere autument.

Virginalia, substantiuum, uirginitatis sunt signa, ut ait Augustinus in Quæstionibus super Deuteronomium.

Virginalis, & hoc Virginalis, quod est dignum uirgine. Quamuis & pro uirgineo quandoq; accipiatur, quale est illud: Deus, qui uirginalem aulam beatæ Mariæ, in qua habitares, eligere dignatus es.

Virgindemia, collectio uirgarum: ob uerbera, aut ad aliquid uinciendum. Varro in Aga. Quid tristiores uidco te esse? an ideo quia scapulæ metuiunt uirgindemiam?

Virgineus, nea, neum, quod est aut fuit uirginis.

Virgo, à uiridiori, id est, ualidiori ætate adpellata est. Vnde & matres sæpe uirgines dicuntur. Vergilius de Pasiphaë, quæ trium liberorum mater erat:

Ah uirgo infelix quæ te dementia cepit?

Nunc uerò Virgo generis communis, & tam marem quàm feminam significat, rei Venereæ expertem. Sicut mulier à mollitie dicitur, quæ amplius uirgo nō est. Cicero obiurgantibus, quod sexagenarius Popiliam uirginem duxisset: Cras mulier erit inquit. Vlpianus: Quod si ego me uirginem emere putarem, quum esset mulier, emptio nō ualebit. Veteres etiā omne incorruptum & intactum, Virginem dixerunt. Cicero: Philosophia casta, uerecunda, incorrupta, uirgo.

Virgulata, seu Virgata uestis, dicebatur (ut Iulius Poll. inquit) tunica in qua intexebantur uirga purpurea, hoc est, lineæ: quas Græci πέρυρος. Sed eas uestes Grammatici interpretantur purpureas: quod uirga Gallorum lingua dicatur Purpura. Vergilius lib. 8. Virgatis lucent sagulis.

Virgultum, multitudo uirgarum pullulantium.

Virguncula, diminutiuum accipitur pro parua puella, & pro parua uirga.

Viriatus, magnarū uirium. Lucilius: Contra flagitium nescire bello uinci à barbaro uiriato Annibale. Et Viriatus Lusitanorum ducis nomē, qui uir calliditatis acerrime fuit: quippe qui ex uenatore latro, ex latrone subito dux atq; imperator factus, Romanos exercitus contriuit: sed tandem suorum fraude interfectus est. Hinc Viriatinum bellum dictum est.

Viriculæ, diminutiuum à uiribus, hoc est, pusillæ uires. Dicitur etiam Viriculas patrimonij, pusillum matrimonij, siue facultatulam.

Viriculū, genus teli, terebra uulgò, à græcis cestron dicitur.

Viridarium, locus in quo sunt herbae & plantae uirentes, & amoenitate refertus. Suetonius in Tybe. Militem prætorianum ob surrepum è uiridario pauonem, capite puniuit.

Viridia, dicuntur prata, seu horti arboribus confiti, uoluptatis causa comparati.

Viridicatus, ta, tum. Cicero ad Q. Fratrem: Equidem hoc quod melius intelligo, adfirmo mirifica suauitate, te uillam habiturum, piscina, & salientibus additis, palæstra & sylua uiridicata.

Viridis, & hoc **Viride**, à uigore dicitur. Vnde dicimus **Virides** platas, quæ nondum aruerunt, & in uigore suo sunt. Et quoniam in his herbaceus color est, eum etiã colorẽ Viridẽ dicimus. Vergilius: Iam senior, sed tarda Deo uiridisq; senectus.

Viridis mulier, Plin. in epist. Numidia Quadratilla paulominus octogesimo ætatis anno decessit, usq; ad nouissimam ualitudinem uiridis.

Virido, das, uiridem facio, à quo **Viridans**, quod est uiride. Plinius: Viridantium & alia plura sunt genera.

Virilis, & hoc **Virile** penul. producta. quod est uiri: ut opus uirile. Aliquando dicitur fortis, magnanimus, à quo **Virilitas**: & aduerbium **Viriliter**.

Viripotens, cū accentu in antepenultima, dicitur uirgo, quæ annos pubertatis excessit, & quæ iam uirum sustinere potest.

Viritanus ager, qui uirum populo diuidebatur.

Viritim, aduerbium: significat per singulos uiros. Cato: Præda quæ capta est uiritim diuisa. Dicitur etiam de uno uirum. Horatius in Epistolis: Quod legeret tereretq; uirum publicus usus. Curtius: Si quis uirum dimicare uellet prouocauit.

Viros, ras, fortifico. À quo **Euiro**, de quo supra.

Viror, & **Viriditas**, sunt eiusdem significationis.

Virosa mulier, dicitur quæ uiri adpetēs est: sicut mulierosus, uir mulieris adpetēs. Et **Virosi** loci à Catone dicuntur, qui coitum uiri adflectant. Et sic habet primam correptionem. Lucilius: Veturam atq; uirosam uxorem cædam potius, quàm castrem egomet me. Et **Virosus**, sa, sum, à uirus fit, & habet primam productam, significatq; quod est mali odor: & quandoq; quod est mali saporis. Verg. -Virosaq; pontus Castoreæ. Constat enim castoreum fœdi & execrandi odoris esse, adeo ut prægnantes odore eius eijciant fœtum. Varro: Rancidam carnem adposuit nobis & uirosam. id est, mali saporis. Potest etiam dici **Virosus** pro forti, à uiribus.

Virtus, à uiro dicta est, & proprie fortitudinẽ significat: quæ uiri maxime fortitudo sit, siue quod uir fortis dicitur. Verg. Tunc pudor incendit uires & conscia uirtus. Lactantius lib. de Opificio Dei: Vir nominatus, quod in eo maior uis est quàm in femina: & hinc Virtus nomẽ accepit. Vnde quum uirum dicimus, non tam sexum significamus, quàm robustum & fortẽ. Viri enim propria uirilitas est & robur. Et tunc definitur Virtus, quod sit perferendorum malorum fortis atq; inuicta patientia. Quoniam autem fortitudo ceteris uirtutibus antecellit, factum est ut rectæ animi adfectiones, Virtutes adpellentur. Sic quicquid uitio contrarium est, Virtus dicitur, quæ sic definiri solet: Virtus, est adfectio animi cõstans cõueniensq; laudabiles efficiens eos in quibus est: & ipsa per sese sponte separata etiam utilitate laudabilis. Horatius: Virtus est uitium fugere & sapientia prima. Aristoteles: Virtus est habitus electius in mediocritate consistens. Seneca: Virtus non aliud quàm recta ratio est. Augusti. lib. 4. de Ciuit. Dei: Virtus à ueteribus definita est ars bene recteq; uiuendi. Vnde ab eo quod Græce *ἀρετή* dicitur Virtus,

nomen artis Latinos traduxisse putauerunt. Virtutem anti-qui Deam fecerunt: quam Augustinus non esse Deam, sed donum Dei adserit. Lucilius de Virtute: Virtus Albini est precium persolvere: uerum Virtus est homini scire id quod quæq; habeat res. Virtus scire homini quid nan utile, quid sit honestum: Quæ bona, quæ mala, item quod inutile, turpe, inhonestum. Virtus quærendæ finem rei scire modumq;. Virtus diuitijs precium persolvere posse: Hostem esse atq; inimicum hominum morumq; malorum: Contrà defensorem hominum morumq; bonorum. Hos magnificere, his bene uelle, his uiuere amicum. Commoda præterea patriæ sibi prima putare: Deinde parentum, tertia iam postremaq; nostra. Aliquādo Virtus dicitur uis illa, qua res cuius est uirtus perfecta redditur. Cicero lib. 5. de Finib. bon. & mal. Atqui in sensibus est & sua cuiq; uirtus. Aliquando pro ope & auxilio. Plautus: Deum uirtute eundem hospitio accipiam. Aliquādo pro merito. Idem: Quæ improba est merx, precium ei pro uirtute ut ueniat.

Virulentus, qui est plenus ueneno. Gellius: Ut serpentium uirulentorum domitores sint.

Virus, indeclinabile, & generis neutri: quod & **Virus**, ri, apud antiquos, sicut uulgus, gi, dicitur. Lucretius: Liquit enim supra tetri primordia uiri. Et proprie significat asperitatem odoris in homine iam adulto. Quippe talis odor in puero non est, nec ante coitum mulieris. Plinius: Prodest & ad uirus alarum. Idem: Signum est uernis temporibus odoris uirus. Aliquando significat asperitatem saporis. Idem: Aqua marina uetustate uirus deponit. id est, amaritudinem illam & salsedinem. Idem: Virus mali medici. id est, acor & amaritudo. Aliquando asperitatem coloris. Idem de sanguine purpure. Tum superadditum decoquitur uirus. Aliquando genituram. id est, humorem qui è genita libus fluit. Idem: Virus uerrinum à scropha à coitu exceptum, prius quàm terram attingat, grauitati aurum prodest. Aliquando uirtutem naturalem. Lucretius lib. 2. Concoctosq; suo contractus perdere uiro. Plinius de magne: Sola hæc materia uirus ab eo lapide accepit, retinetq; longo tempore, aliud adpendens ferrum. Aliquando uirore, seu herbas uirentes. Statius lib. 1. Syl. -Atq; omne benigne Virus odoriferis Arabum quod crescit in aruis. Plerumq; Virus pro ueneno ponitur. Vergilius: Ille malum uirus serpentibus addidit atris.

Vis, huius uis, aduersatiuo uim. Pluraliter uis, aduersatiuo uis, uocatiuo uis. Sallu. lib. 3. Histor. Male iam aduersum ad omnes uis controuersiarum. Ponitur autem Vis pro uirtute. Sallustius: Sed omnis nostra uis in animo & corpore sita est. Aliquando pro possibilitate seu fortitudine. Vergilius: Non ea uis animo, nec tanta superbia uictis. Aliquando pro uolentia. Idem: Fit uia ui, rumpunt. Hinc **Violo**, las. Aliquando pro multitudine ac copia. Liuius: Magna uis ex Sicilia aduecta. Sallustius: Secunda tempestate ex Ponto uis piscium erupit. Aliquando pro celeri impetu.

Viscerari, ueteres dixerunt carnem populo distribuere.

Visceratim, aduerbium significat per uiscera. Ennius: Dissipat uisceratim membra.

Visceratio, crudæ carnis distributio: quæ fieri solebat uel in solenni festiuitate, uel in funere alicuius excellentis personæ. Gellius: Tum in Albano uisceratio Latinis data. Liuius lib. 8. Et populo uisceratio data à M. Flauio in funere matris. Seruius

Seruius: Visceratio est caro, à uiscere nomine dicta.

Viscosus, s. sum, quod est tenax. Dicitur etiam Viscidum.

Viscus, sci, & Viscū glutinū quod ad aucupium pertinet. Nam uisco propter eius tenacitatem aues captantur. Horat. in Serm. Summus ego & prope me uiscus turrinus.

Plinius lib. 16. cap. 44. Viscum fit ex acinis, qui colliguntur mensium tempore immaturi. Et Viscum antiqui dicebant esse rete. Hinc fit Inuisco, scas, quod est uisco inficio.

Viscus, scris, caro non tantum intestina, sed quicquid sub corio est. id est, caro quæ est inter ossa & cutem. Vnde & Visceratio, dicitur conuiuium de carnibus factum. Vergilius: Tergora diripiunt costis, & uiscera nudant.

Ambrosius: Ossa omnia tenui operata sunt uiscere. Hinc Euissero, ras, quod est, uiscera extraho. Vergilius lib. 11. Compressamq; tenet, pedibusq; euiscerat uncis.

Visibile, quod uideri potest: sicut Inuisibile, quod uideri non potest. Cornucopia.

Visito, tas, frequentatiuum est à uiso, à quo fit Visitatio, quæ proprie ad officium pertinet. Plaut. in Curc. Ibi me interrogat, in Epidaurio Lyconem trapezitam si nouerim. Dico me non uisse. Quid lenonem Cappadocem annuo uisitasse. Hic Visitasse, pro sepe uidisse capitur: sicut in Epidico: Nescito hæc, nā uideor nescio ubi me uidisse prius. Est ne casan non est, quam animus rectur meus: Dij boni, uisitau antehac: certe ea est.

Viso opus est, significat oportet uidere.

Viso, sis, ad uidendum eo. Cicero ad Atti. Cupio equidem & iam pridem cupio Alexandria reliquamq; Aegyptium uisere. id est, ad uidendum ire. Terent. in Hec. Non uisam uxorem Pamphili, quum in proximo sit ægra? Illud uero in Andr. Id uisum tu ne an illi insaniant, exponit Dona. ad uidendum uenio. Aliquando ponitur pro uideo tantum: præsertim quando iungitur cum eo, is, aut uenio. Plaut. in Rud. Nunc huc ad Veneris fanum uenio uisere: rem diuinam facturum se dixerat. Terent. in Hecy. Postquam accersit sapius, ægram simulant mulierem: nostra illico it uisere, ad eam admisit nemo. Et in Phorm. Vultis ne eam uisere? In compositis etiā. Terent. in Andr. Reuiso quid agant. Redco (inquit Donatus) ut uideam quid agant. Et in Adelphis: Hera ego hinc ad hos prouisam, quam mox uirginem accersant. Prouiso, inquit, duas res significat: procedo, & uideo. Plautus in Menæh. Prouisam quam mox uir meus redeat domum. Similiter quando gratia, causa, studio, & huiusmodi iunguntur gerundio. Sallustius: Multi autem qui è castris uisendi aut spectandi gratia processerant, uolentes hostilia castrorum, amicum alij, pars hospitem, pars autem cognatos reperiebant. Terent. in Hec. Ne mittas quidem uisendi causa quencquam. Vergil. Vndiq; uisendi studio Troiana inuentus Circumfusa ruit. Ex quibus datur intelligi, hoc uerbum non esse desideratiuum, sicut multi putant: sed magis excitatiuum. Nam si uisendi, pro desiderio uidendi in istis sumeretur, sensus esset ineptus, ex gratia, causa studio: quæ quum pro desiderio capiuntur, superflua forent.

A' Viso fiunt composita Circūuiso, Inuiso, Prouiso, Reuiso.

Visum est, faciendū, facere, modus dicendi: ut, Visum est facere ut te admonerem, quod est, putavi te admonendum.

Visus, sus, & Visio, onis, ipse uidendi actus: sicut gustus, pro actu gustandi. Verg. Horrendum uisu. Ponitur interdum pro eo quod uidetur. Idem lib. 7. Rite secundarent uisus. Visiones autem phantasie dicuntur. Quintil. Quas phantasias Græci uocant, nos ipsi uisiones uocamus: per quas imagines rerū absentium ita representantur animo, ut eas cernere oculis, ac præsentibus habere uideamur. Visio enim, modò significat inspectionem. Apul. Ciuitas cuncta uacuatur studio ui-

sionis. Modò id quod in somnis uidetur, ut inquit Macrobius, quando eodē modo quo adparuerat cueniet. Græce ὄραμα uocant. Præterea Visa somnia dicuntur, & nocturna, siue etiā diurna phantasmat: quæ etiā uigilantibus adparent. Vergil. Hoc uisum nulli non ipsi effata sorori est.

Vita, à uiuo, uis, & modò animam significat, sine qua nemo uiuit. Et hæc triplex est. Seminalis, quæ et uegetatiua dicitur, & nobis cum arboribus communis est. Sensualis, quæ cum peccatis. Intellectualis, quæ cum solis angelis. Modò denotat mores. Cicero lib. 2. ad Heren. Deinde uita hominis ex antea actis spectabitur. Modò alimentum, seu uictum. Terent. Eadē quippe homo iam grandior, cui opera uita erat. Modò fortunam. Terentius: Nam tua quidem Hercle hæc uita certè expectanda atq; optanda est. Variatur in plurali. Cicero: Serpit per omnium uitas amicitia. A' Vita fit Euitari: quo usus est Cicero in Tusculanis questionibus.

Vitabundus, idem quod uitans. Sallustius: Marius uitabundus classem hostium ad oppidum peruenit.

Vitalis, & hoc Vitale, quod uitam præstat.

Vitalis, substantiuum, proprium nomen est.

Vitellina, salicis species est. Cc.

Vitellus, à uita, dictus est oui pars rubra: quod ex eo uiuat pullus, ipsum animal ex albo liquore oui corporatur: cibus eius in luteo, hoc est, in uitello. Horatius in Sermon.

Quatenus ima petet uoluens aliena uitellus. Martialis: Candida si croceos circumfluit unda uitellos.

Vitex, salicis genus, ex quo uasa uiminea fiunt.

Vitiarium, uitium seminarium. Columella lib. 4. Vitiarium neque, ieiuna terra neque, uliginosa faciendum est: succosa tamē ac me diocri potius quam pingui. Et paulo supra: Cui uineta facere cordi est, præcipue caueat, ne alienæ potius curæ quam suæ credere uelit, ne uel mercetur uiuadacem: sed genus surculi probatissimum domi conserat, faciatq; uitiarium, ex quo possit agrum uineis uestire. Et Vitiarium, locus in quo sunt uitæ: sicut pomarium, ubi sunt poma. Varro lib. 1. de Re rusti. Ideo in uituario primitus quum exit uitis, tota refecari solent, ut firmiore sarmento è terra exeat, atq; in paricendis comibus uites habeat maiores.

Vitacula, diminutiuum à uite. Vergilius in Diris:

Dulci namq; tumet nondum uiticula Baccho.

Viticulus, caprocolus uitis. Plinius: Frutex folio hederae minus: tamen longis uiticulis.

Vitigeneus, a, um, quod ex uite fit, ut Vitigineū simulacrum.

Vitilia, dicuntur quæcumque sic lenta sunt, ut commode flecti possint, à uiuendo dicta, ut uitex, uitis, uiminea, uiticula. Plinius lib. 19. Cucurbita omni modo fastigiatur, uaginis maxime uitilibus. Idem: Non multum à salice uitilium usu distat.

Vitiligator, dicti sunt obrectatores: ex uitij & litigatoribus composita dictio. Plinius in prolog. Scio ergo quæ scripta sunt, hæc si palam proferantur, multos fore qui uitiligerent.

Vitiligo, totius corporis uitij est. Nā Vitiliginē faciunt diuersi coloris macule, per omnia membra dispersæ. Dicta Vitiligo, uel à uitio, uel à uitulo, propter eius membranæ candorem, quæ nascitur inuolutus. Et hanc maculam Græci alphon (unde nos album dicimus) adpellant, ut inquit Festus allegans Lucil. Hæc odiosa mihi uitiligo est, unde dolet inquit.

Sed Cælius Vitiliginem dicit esse herbam, quæ alphas dicitur, quia alba: quum & alia quoque sit guttis dispersa, quæ melas à colore nigro dicitur: utraque tamen serpit. Ob hanc igitur similitudinem, Vitiliginem magis dictam puto. Non enim hæc herba siue uirgultum (ut ait Festus) à uitulo, uel à uitio: sed à uite nuncupatur: cuius natura est, ut sine admini-

adminiculo stare non possit. De morbo sic meminit Apuleius in *Magia*: Quum caro in humorem crassum & spumidum inimico igni colliquefacit, & spiritu in idem parto ex calore compressi aeris albida & humida tabes fluit. Tetra namq; tabes si foras è poris prospirauit, maiore dedecore quam noxa diffunditur: pectoris primorem cutem utiligine insignit, & omnibus maculationibus conuariat. *Plinius lib. 20.* Ferunt eos qui quotidie edunt capparim, paralypsi non periclitari, nec lienis doloribus. Radix eius utiligines albas tollit. *Martialis lib. 3.* lingue utiliginem dedit per quandam similitudinē, quum inquit: Scabros dentes, utiliginemq; linguarum, quas in sola equidem ciuitate contraxerat.

Vitiligo, gas, penult. correpta. obstrigilo, carpo, criminor, mordeo, unde Vitiligatores.

Vitio, tias, corrumpo, destruo. *Lactantius lib. 7.* Aer uitabiatur, ac corruptus & pestilens fiet. *Plautus in prolo.* Aulul. Eius filiam *Lyconides* uitariat. Nam Vitiatam uirginem dicimus, quum pudicitiam amisit. Et Vitiare, est fœdare. *Apuleius*: Vitroq; oculo uitatus. Hinc Corpore uitiatos dicimus, qui cæci, uel manci, uel claudi nati facti ue sunt. Hinc Vitiatio, corruptio. Vitiositas uero uitium dicitur.

Vitio dare, est culpare, uituperare. *Terentius in And.* Nunc quam rem uitio dent quæso animaduortite. Et paulò post pro eodem. Id isti uituperant factum.

Vitiosi magistratus, dicuntur uitio creati. Vnde apud *Liuium* legimus expugnati esse, ut uitiosus dictator per augures fieret. *Cicero in Philip.* Vitiosum consulem adpellat, hoc est, uitio creati ex augurum disciplina. Quādo enim comitia Romæ habebantur causa magistratuum creandorum, solebāt augures de cœlo seruare, si aut fulmen uidissent, aut tonitrua audiissent. Quare per augures nuntiata, illi magistratus Vitio creati esse dicebantur, & ita se abdicare cogeantur.

Vitiositas (ut *Cicero lib. 4. Tuscul.* quæstionum inquit) est habitus aut adfectio in tota uita inconstans.

Vitis, à uino dicta est, quod ferat uinum. *Varro*: Et uitis, eò quod inuitetur ad uinas percipiendas, dicta primo uidetur. Erat & Vitis gestamen centurionis, non carnificis aut lictoris. Honorificentior enim pœna quæ à centurione, quam quæ à lictore esset illata. Vnde *Iuuenalis*:
Nodosam post hæc frangebatur uertice uitem,
Si lentus pigra muniret castra dolabra.

Vitifator, penul. corrept. qui uites serit. Quo nomine dictus est *Saturnus*. *Vergilius*:

Vitifator curuam seruans sub imagine falcem.

Vitiscere, est uitem facere. *Columella lib. 3.* Reliquas gēmas quæ in terram absconduntur, exceptis quatuor imis, fac adradas, ne in summa radice uitiscat.

Vitium, proprie dicitur qd uirtuti opponitur: à uitio, quod uitandum sit ac fugiendū. *Seneca*: Si quid uitij cōmisit. Aliquādo dicitur error. *Plinius*: Librum uitij plenū. Aliquādo morbus. Quamuis ob inuicē separentur, quod morbus sit habitus quidam contra naturam, qui usum rei facit deteriore, ut febris, insania. Vitium uero, perpetuū corporis impedimentum ut cecitas, claudicatio, uerborum discordia. Et non solū in homine, sed in alijs quoq; rebus dicitur. *Cicero Peto*: Si nihil est in parietibus aut tecto uitij, cetera mihi probabuntur. Potest tamē qui morbosus est, etiam uitiosus dici: sed non e contrario. Equus mordax & calcitrosus, uitiosus nō morbosus est. *Claudius* uero aliquo actu factus, & morbosus & uitiosus dici potest.

Vito, tas, caueo. Cuius composita sunt Deuito, Euito, perfecte uito. *Lactantius*: Sic hominem pœnitentem, cautum, ac diligētem facit ad euitanda peccata, in quæ semel fraude deciderit,

& habent penultimam productam.

Vitreolum, herba muralis, quæ mirum in modum uasa cōfricata purificat. *Cornucop.*

Vitreum, quod ex uitro est. *Cc.*

Vitriarius, uitrorum factor. *Cc.*

Vitriolum, paruū uitrum. Significat etiā atrametī speciem.

Vitrosus, quod abundat uitris, uel uitrum habet. *Cc.*

Vitrum, materia translucida, quæ ex arena & cinere fieri dicitur.

Vitta, per duplex tt, significat ligamentum capitis.

Vitula, Dea quæ letitiæ præesse putabatur à Romanis. Et Vitula, uacca uiridioris ætatis. *Vergilius*:

—Ego hanc uitulā, ne fortè recuses, Bis uenit ad mulctram.

Vitulari, ueteres usurparunt pro uoce letari. Et Vitulātes, dicuntur letantes, & Vitulatio letitia. Quoniam eā ueram uitam putabant, quæ in summa letitia ac tranquillitate degebat. *Varro lib. 15.* Rerum diuinarum: Pontifex quibusdā sacris uitulari solet, quod Græci ποικίλῃ dicunt, hinc uiuere sepe numero ponitur, pro letam uitam agere.

Vitulus, à uitulando. id est, lasciuiendo: qui nō modò de bobus genitus, sed etiā ex alijs quadrupedibus maioribus. *Plinius* de elephantis: Atq; ita salutato sydere in syluas reuertuntur, uitulum fatigatos præferentes. *Vergil.* ad equos translulit: Iam uitulos hortare, uiamq; insiste domandi.

Quin etiā ex piscibus. *Plinius* de balænis: Irrumpunt orcæ in secreta, & uitulos earum ac fœtus lacerant morsu. Vitulus etiam nomen piscis est: siue potius maris belua est, corio & pilis testæ: quæ & phocas dicitur. Parit in terra pecudū more.

Vituli autem nomen accepit, quod illi in somno mugitus sit: nullumq; animal (teste *Plinio*) grauiore premittitur somno.

Vituperium, idem quod uituperatio. *Cicero*: Vel etiam à uitio dictum uituperium.

Vitupero, ras, uitio aliquid do: quasi uitium paro. *Terentius*: Id isti uituperant factum. Hinc etiam Vituperatio: quæ si cū uerbo uenio uel similibus iungatur, passiuè accipitur. *Cicero*: Ut propter eum in sermonem hominum atq; in tantum uituperationem ueniret.

Vituperones, qui & Vituperatores.

Viuarium, locus in quo uel aues, uel pisces, uel feræ cōtinentur, quæ ad uictum duntaxat pertinent. *Plinius*: Ostreorum uiuarium primus *Sergius Orata* in Baiano inuenit. Idem leporarium dicitur & roborarium. Proprie tamen piscinæ, ubi pisces continentur: sicut apiaria, loca in quibus alui apum tenentur, quæ melissones & mellaria nominantur.

Viua, ualidum, uigorousum, diu uiuens, & quod absumi non potest. Hinc Viuacior, Viuacissimus. Viuacitas, quæ est uigor ac robur. Et Viuacia, cie.

Viuere in diem, dicuntur qui quotidie parant noua cibaria, nihil reseruantes, nec recondito utuntur: hodie adpetētes hoc, cras illud: quorum uaria est uita & uictus. *Cicero lib. 5. Tusculan. quæst.* Nos in diem uiuimus. *Columella lib. 4.* Nec prouident futuro tempore: sed quasi planè in diem uiuant, sic imperant uitibus, & eas multis palmitibus onerant, ut posteritati non consulant.

Viueria, animal paruū quidē, sed magni uigoris. *Mustella* rustica dicitur, ut ait *Strabo*: *Aphrica* importata. His utuntur adulescentes, ad extrahendas de parietum nidis auiculas. Græce dicitur *ῥάδιον*. *Aristoteles lib. 9. de Animalibus*: In Pordoselena uia interiacet, cuius ultra alterum latus gignitur gale: citra alterum gigni non potest. *Plinius*: In Pordoselena insula uiam mustellæ non transeunt. Est aliud mustellarum soluestrium genus: quæ longè domesticis maiores sunt, à Græcis *isthides*

*istydēs uocatur. Aristoteles: Istys syluestris mustellæ genus est, magnitudine melitæsis catelli: sed pilo, facie, albedine, partibus inferioribus, et morum astutia mustellæ simile est. Mansuescit: maiorem in modum officit aluearibus. Genitale eius osseum est. Sed syluestrium quoque mustellarum duo genera sunt. Alterum sub uentre rufescit: Martem adpellant. Martialis: -Venator Marte superbus adest. Alterum cæcidius, et Vi uerra uocatur. Plinius: Magna propter uenatū eorū uiueris gratia est: immittūt eas in specus, qui sunt multiformes in terra: unde et nomen animalis, scilicet cuniculus. Vtrunq; genus Græci *ῥάκας ἀγρίας*, nostri syluestres mustellas nuncupant.*

Viuidus, da, dum, quasi uiuum. Propertius:

Quatuor artificis uiuida signa boues. Quasi spirantia atque uiuentia. Alias Viuidum dicitur robustum ac plenum uigoris, aliis integrum. Plaut. in Rud. Non uides me referre uiuidū recte sine squammoso pecu. Legitur et Viuidum, apud Plaut.

Viuiradix, uitis, quæ cum radice feritur: quasi uinam radicem habens, ad differentiam malleoli et talearum. Plinius: In arido solo uiuiradix quoque frustra feritur. Columella: Stationis autem duo sunt genera, malleoli, uel uiuiradicis.

Viuo, uis, xi, tum, quasi uim et uigorem habeo. Quod licet absolutum sit, dicimus tamen quandoque: Viuo felicem uitam. Interdum Viuere, est letam uitam agere. Huius uerbi composita sunt Conuiuo: unde et Conuiuium. Peruiuo, quod est, usque ad finem uiuo. Plautus in Capt. Etiam si peruiuo usque ad summam ætatem: tamen breue spacium est perferendi quæ minuitas. Reuiuo, à quo Reuiusco, rursus uiuus fio. Superuiuo. Hicronymus in Exodo: Si uno die uel duobus superuixerit, non subiacebit poenæ. Huius uerbi frequentatiuum est Visito, etas, à quo fit Visito, etas.

Viuum ferrum, dicitur quod à magnete uim suscipit, et aliud adprehendit ferrum. Cornuc.

Viuus, ua, uum, quod uitam habet. Quandoque ponitur pro naturali. Vergilius lib. 2. Georg. -Et uia sua plantaria terra. Quandoque pro eo quod uim aliquam habet. Quādoque pro ualido ac uehementi. Vergilius. Paulatim abolere Sichæum Incipit, et tentat uiuo præuerrere amore. Hinc Semiuuium, quod modo significat semimortuum, modo debile ac uigoris exigui. A Viuus fiunt Viuior, et Viuisimus. id est, magis uiuens.

Viuus lapis, dicitur naturalis. Quidam tamen Viuum lapidem uocant ignarium: quod uim habeat emittendi ignem. Cc.

Vix, aduerbium significat cum ui ac difficultate, et labore. Vergilius lib. 2. Georgicorum:

Vix humiles apibus castas roremque ministrat.

Terentius: Vix retraxi filium ab amore ancillæ. Aliquando refertur ad tempus. Vergilius:

Vix è conspectu Sicule telluris in altū Vela dabāt lati. Id est, statim. Idem: -Et quos Sidonia uix urbe reuelli. id est: nuper. Aliquando ponitur pro non. Lucanus:

-Carcer uix carcere dignus. Ouidius:

Vix Priamus tanti totaque Troia fuit.

Vix tandem, significat post multum temporis. Cicero Appio Pul. Vix tandem legi literas dignas Appio. Vergilius:

Vix tandem Ithaci magnis clamoribus actus,

Compositò rupit uocem.

V A N T E L.

VLcero, ras, penul. correp. dilanio, et quasi ulcus facio. Hinc Exulcero, ulcus dilanio. Columella lib. 8. Ferè autem per æstatem sic muscis aures canum exulcerantur, sepe ut amittant. Per translationem significat exaspero, exacerbo. Cicero: Ita mihi animum exulcerauit.

VLciscor, sceris, ultus, uindico, et iniuriam non impunitam relinquo.

VLcus, est tectum et clausa malignitas. Est enim sanies concreta intra cutem latitans, quæ ut prope abrupta cute crumpat, emplastris superne alligatis solet confoueri. Vergilius lib. 3. Georgicorum:

Quam si quis ferro potuit rescindere, summum

Ulcus os alitur, uitium uiuūque tegendo. Vultus uero, est hians patensque apertura corporis, ictu facta. Ulcera capitis manantia sunt, quæ Græci *ἑλκῆρες* uocant: imperitum uulguerecunam. Quidam hoc nomen adspirandum putant, quoniam à Græco originem trahat. Illi enim *ἑλκός*: helcos dicunt.

Vlex, frutex rorismarini similis, asper, aurum retinens.

Vligo, penul. producta. terræ humor, ex ea nunquam recedens, unde Vliginosus aer, qui semper est humidus. Humidus, qui aliquando siccatur. Varro: Solum oportet esse crudratum, et proclium, ut euerri facile possit, ac fieri purum. Non enim solum ea uligo lanam corrumpit ouium, sed etiam ungulas scabras fieri cogit.

Vlius, Apollo dicebatur, quod salubritatis esset autor. Cc.

Vllus, aliquis: quasi unus aliquis, quod nomen nunquam adfirmatiue ponitur. Neque enim dicimus: Vllus homo currit, sicut Aliquis homo currit, sed ponitur uel negatiue, ut Non est ullus qui currat. Vel interrogatiue: ut, Est ne ullus qui currat? Vel subiunctiue: ut, Si ullus me uocabit, statim ueniam. Ab Vllus, fit compositum Nullus.

Vlna, cubitus, seu brachium, quantum utriusque manus extentio. Vlna (inquit Seruius in Bucolicis) proprie est spacium, in quantum utraq; extenditur manus. Dicta Vlna *ἄπὸ τῆς ὀλκῆς*, id est, à brachijs. Licet Suetonius unum cubitum esse uelit tantummodo.

Vlpicum, penul. corr. Græci adpellauere genus allij, grandius inter pulmentaria ruris, autores Plinius et Columella. Quidam Vlpicum uocant allium Punicum. Græci autem *ἄρρη* adpellant, longè maioris uis quam allium. Plaut. in Pœn. Tu autem plenior allij ulpici, quam Romani renuges. Colu. Luna infra terram sit, quando allium uel ulpicum serimus, uel in tabulatum reponimus. Sic enim neque acerrimi saporis existere, neque mandentium halitus inodare existimantur.

Vltimus, penul. corr. ab ultra, idem est quod postremus. Aliquando etiam dicitur primus. Vergilius lib. 3.

-Tu sanguinis ultimus autor. Dictus Vltimus, quod ultra omnia sit, siue ante respicias siue retro.

Vltor, format scœninum Vltrix, à quo etiam Vltricia habemus: ut uictricia à uictrix. Cc.

Vltra, prepositio est quæ aduersatiue deseruit: et non nisi separata inuenitur. Cuius elegantiam ostendit Sallustius in Iugur. Maurique uagum genus (ut alij Aphrica) contendeabant Antipodas ultra Aethiopiâ cultu Persarum, et iustos et egregios agere. Aduerbium est, quum sine casu ponitur: ut, Assidue lego, nihil ultra faciens: et tunc ex se facit Vltior, et Vltimus. Fit autem Ultra ab Vls, quo ueteres utebantur: sicut citra à cis.

Vltra famam, id est, opinionem, significat perquam multum: sicut Intra famam, quod est huic contrarium. Quintilianus: Hortensij scripta tantum intra famam sunt.

Vltro, ab ultra fit, et significat ultra, siue insuper. Vergil. -Et miserecimus ultro. Id est, ultra id quod rogauit prestitimus. Interdum significat sine requisitione: ut, Vltro ad te ueni. id est, non requisitus sed sponte ueni. Interdum prauè ac peruerse seu uerfa uice aut prior. Terentius in Adel. Nisi me in illo credidisti esse hominum numero, qui ita sibi putant fieri iniuriâ ultro, si quæ facere ipsi expostulant, et ultro aduersant.

Vltro ci

Ultro citroq̃, significat quod uulgò dicitur, huc & illuc: et tam in factis quam in dictis dicitur. Quintil. Iuuenis sicut solet ultro citroq̃; commutare. Cicero: Multisq̃; uerbis ultro citroq̃; habitis, ille nobis consumptus est dies. Quidam in hac significatione utuntur sursum & deorsum. Terent. Sex ego te totos Parmeno hos menses quietum reddam, ne sursum deorsum ue cursites. Tractum ab Athenis, cuius portus in imo, urbs uero in editiore loco sita est.

Ultroneus, nea, neum, idem quod spontaneus. Hierony. in Exodo: Ab homine qui offert ultroneus accipietis eas.

Ulubræ, ciuitas in Italia. Horatius:

Est Ulubris animus si te non deficit æquus.

Ulula, penul. correpta. auis à fletu denominata, hoc est, ὠδὸν ἔρ, quod est ululare & flere. Vergilius:

Cerent & cygnis ululæ.

Ulisbõna, ciuitas in Hispania, ab Ulyse condita. Sunt tamen qui præcipiant & Vlyxem & Vlyxbonam scribi per x, sed tales Græcas literas ignorant.

Ulysses, fuit filius Lærtæ regis Ithacæ: unde & Lærtius cognominatus est: & Ithacus, ab Ithaca insula, in qua regnauit. Et Dulichius, ab insula Dulichia, quæ in illius regno habebatur. Similiter & Naritius, à Naritio. Est & quandoq̃; secundæ declinationis: sicut & Achilles Vergilius:

Et terram altricem seui execramur Ulysi.

V A N T E M.

Umbella, diminutiuum ab umbra. Et Umbella quæ ponatur in theatris ad arcendum Solem.

Uمبر, bra, brum, possessiuum est ab Umbria.

Umbilicatum, significat per umbilicos.

Umbilicatum, dicimus quod umbilicos habet: uel quod ad umbilici similitudinem factum est.

Umbilicus, penul. prod. dicitur quicquid in aliqua re est medium. Vnde libro quoq̃; Umbilicum dici ostendit Catullus: Relata chartæ regie noui libri, Noui umbilici, lora rubra mēbrana. Et Plinius, umbilicū Italiæ circa lacū Reatinum dixit. Suidas noster: ὀμφαλοτομία, ὅτε τὸν ὀμφαλὸν τὸ βρέφος αἰ μωμὴ ἀποτέμνεται, καὶ αὐτὰ ἢ ὀμφαλὸν τοι λέγοντ, καὶ ὀμφαλὸς δὲ ὀμφαλὸς τῆς ἀσπίδος, id est, Omphaletomia, quando infantis umbilicum obstetrices secant: quæ etiā omphaletomæ, id est, umbilicæ dicuntur. Et in hac significatione accipitur, quia illuc, tanquam ad centrum, librorum membra conueniunt. Itē Umbilicus dicitur ligamentum intestinorum: quod mediam ferē uentris planiciem obtinet. A cuius similitudine paruus circulus in terra descriptus, ad cognoscēdos uentos, Umbilicus dicitur. Plinius: Per huius mediam longitudinem duci sarculo sulcum, uel cinere lineam, mediamq̃; circumscribi circulo paruo, qui uocatur umbilicus. Item parui ac rotundi politiq̃; lapilli, eadem ratione Umbilici dicuntur. Cicero: Tunc duo excellentissimi uiri repuerascere maxime uidebantur, quum ex urbe tanquam è uinculis ambulassent, & ad Caietam Laurentumq̃; conchas & umbilicos legere consueuissent. Itē Umbilici, ornamenta & ueluti clauiculi quidam, quibus libri ornantur, & gemmæ ligantur. Martialis:

Quid prodest mihi tam macer libellus,

Nulla crassior ut sit umbilico. Plinius: Et alios conuenit non oportere perforari, quorum sit absoluta bonitas, umbilicis statim ex auro capita comprehendentibus. Et poëtæ frequenter usi sunt, quum exactum opus significarent, ut ad Umbilicos se uenisse dicerent. Horatius in Epistolis:

—Promissum carmen iambos Ad umbilicum adducerem.

Quod exponit Porphyrius: Ad umbilicum adducere, pro finire & consummare opus posuit Horatius: quia in fine libri

ex ligno aut osse umbilici solent poni. In quem sensum & Martialis finem tertij libri clausit, inquit,

Ohè iam satis est ohè libelle,

Iam peruenimus usq̃; ad umbilicum.

Tu procedere adhuc & ire quæris.

Umbro, media pars clypei eminetior. Licet quādoq̃; pro toto clypeo ponatur. Liuius: Gallū umbone istū deturbat. Statius: Iam clypeus clypeis, umbone repellitur umbo, Ciuilibus bellis.

Umbra, aer carens sole, quod fit alicuius corporis obiectu, præsertim nubium. Hierony. Umbra fit ex lumine & corpore. Quidam ὑπὸ τῷ ὕμῳ, quod est imber. Umbra adpellatā existimant: quod omnes umbrae humide sint. Umbrae etiā dicuntur quas faciunt pictores, ut imagines quæ planæ sunt, solidæ uideantur: quod dicunt Adumbrare. Umbrae etiam dicuntur inferorum imagines. Vergilius:

Umbrarum hic locus, somni noctisq̃; sopore.

Corpora uiua nefas stygia uestire carina.

Umbra culum, locus in quo est umbra. Varro lib. 1. de Re rust. Propè aream faciunda umbracula, quò secedāt homines in aestu tēpore meridiano. Et apud Esaiam: Derelinquetur filia Sion ut umbraculum in uinea, & sicut tugurium in cucumerario. Umbra culum, quod facit umbram, & à Sole defendit, seu quod ponitur pro umbra: ut sunt aulea, lintea, cortina, frondes. Valerius Maximus lib. 2. Q. Catullus primus spectantium confesum uelorum umbraculis texit.

Umbra ticus, ca, cum, quod est ex umbra, seu ad similitudinem umbrae. Plin. in Epist. Nisi forte uolumus scholasticas tibi, atq̃; (ut ita dicam) umbraticas literas mittere.

Umbra ticus homo, dictus est à Plauto trapezita, qui in umbra sub testulo uitam agit ociosam. Artes quoq̃; & negocia Umbra tica nominantur, in quibus per desidiam in umbra elanguescimus.

Umbra tile, penul. corr. quod umbratum est, ut Vita umbra tilis, quæ umbra atq̃; opaco marcescit: seu in umbra & ocio domestico degitur. Studiosi uitam umbratilem colunt, quos libri docent in umbra & otio, ut inquit Cicero pro Cornelio Balbo: Itē pro Muræna: Cedat, inquit, stylus gladio, umbra Soli. Res etiam umbratiles dicuntur, quæ fiunt per inuolucra & inanitatem, qualis umbra est.

Umbria, regio Italiæ: quā Plinius in sexta regione collocat. ὑπὸ τῷ ὕμῳ, hoc est, ab imbre: quod Umbri à Græcis quasi Umbrij dicantur, & omnium Italiæ populorum antiquissimū, inundatione terrarum imbribus superfuisse credantur. Vel dicta est Umbria ab umbra, quod ea regio propter altitudinē montium & uicinatē Apennini, umbrosa sit. Lucanus lib. 2. Iusq̃; sui pulso iam perdidit Umbria thermo.

Incipit Umbria ab Apennino, & ultra ac usq̃; ad sinū Adriaticum extenditur, multis præclara uetustissimis oppidis: sed in primis Sentino, & sano Fortunæ. In ea etiam sunt Spoleum, à quo nūc ea regio ducatus Spoletanus dicitur: Nursia, Reate, Ameria, Tiphernum, Fulgineū, Nuceria, Assisina, Tuderum, Narnia. Trecenta Umbrorum oppida Tusci debellasse reperiuntur.

Umbro, bras, tegendo umbram facio, cuius composita magis sunt in usu, scilicet Adumbro, Inumbro, Obumbro.

Umbro, nomen fluuij Insubriae nauigabilis: qui & Lamber à Plinio dicitur.

V A N T E N.

UNā, aduerbium, acuitur in fine, ad differentiam ablatiui nominis VNus, & significat simul. Aliquando etiā in oratione ponitur geminata, & habet quasi eandē uim, quam habent tum

bent tum & cum. Cicero: Vnà & id quod facio probabit: unā & in hac causa profectō neminem præponendum mihi esse existimabit.

Vnanimis, & **V**nanimus, utroq; modo dicitur, pro eo qui unius animi est & unius sententiæ cum altero. Vnde & **V**nanimem consensum dicimus, quum amicorum concordia est. Hinc **V**nanimitas.

Vncia, dicta est quod una sit ex duodecim partibus asis. A quo **Sem**uncia, duæ sextule, tertia pars uncia. id est, scrypuli octo. Sicilicus, scrypuli sex, Sextula, scrypuli quatuor. Est etiam **V**ncia, mensuræ genus exigua. Vnde & diminutivum **V**nciola. Vnde **Quincuncem** uocamus uasculum quinq; unciarum capax. **Martialis**:

Quincunces puto post decem peractas.

De alijs asis partibus. Vide in dictione **As**.

Vnciarium, ab uncia deriuatur. à quo **Sem**unciarium. **Li**uius lib. 7. **Sem**unciarium tantum ex unciario factum fœnus, & in pensiones æquas triennij.

Vncinatus, uncinis armatus. **Cic.** Nec ut alæ asperis et lenibus armatis uncinatisq; complusculis, cōcreta hæc esse dicat.

Vncinus, pen. prod. diminutivum est ab uncius, pro fuste.

Vnciola, cum accētū in antepenul. diminutiū ab uncia. **Iuue.** **V**nciolam **Proculius** habet, sed **Gillo** deuncem.

Partes quisq; suas ad mensuram inguinis heres Accipiat.

Vncūm, significat illud pingue quod in porci dorso mollius est. **Columella** lib. 7. **Frigoris** fomenta adhibentur, capite & spina tepenti adipe uel uncto linuntur. **Persius** adiectiue posuit. — **V**ncūta uixisse **patella** **Semper**.

Vncus, fustis ab uno latere incuruus, ac sese retorquens: quo instrumento puniebantur damnati. **Iuue.** — **Impactus** **Seianus** ducitur unco. **Huius** diminutivum est **V**ncinus.

Vncus, ca, cum, incuruus. Cuius composita sunt **Aduncus**, & **Reduncus**: quæ duo **Plinius** lib. 10. complexus est dicens: Et acuta uolucris rostra, eadem rapto uiuentibus adunca colore recta herbas ruentibus, limumq; redunca, ut suum generi. Hinc fiunt **Adunco**, **cas**, & **Inunco**.

Vnda, proprie pars aquæ in se collecta, & in unā partē tendens. dicta quod sit una & in se coacta. Aliquando ponitur pro aqua, ut pars pro toto. **Ouidius**: — Et terris miscuit undas. **Huius** diminutivum est **V**ndula.

Vndabundum mare, apud **Gellium**, dicitur abunde undas faciens.

Vndatim, aduerbium, significat fluctuatim, uel ad undarum similitudinem.

Vnde, aduerbium, quasi de quo uno loco. ut, **V**nde uenis? **In**terdum significat à quo. **Virgil.** — Genus unde **Latium**. Interdum ponitur pro ad quid. **Terentius** in **Heaut.** **V**nde petitur aurum? **Horatius**:

Vnde mihi lapidem? quorsum est opus? unde sagittas.

Hic uenuste deest: putas uel dicas mihi esse. **Quintilianus**: **V**n de hunc illi animum? Et alibi: **V**nde tantum urium cæco?

Vndeunde, signific. undecūq; da qual parte uoglia che sia.

Vndeuis, & **V**ndelibet, significant ex uno quouis loco. Sic **V**ndecunq;.

Vndeuisiginti, uno dempto de uiginti, quod est, decem & nouem. A quo **V**ndeuisegimus. Sic **V**ndetriginta, **V**ndetrigesimus, **V**ndecentesimus, **V**ndemillesimus.

Vndiq; laterum, ab omni latere, ab omni parte. Sic **V**biq; gentium.

Vndifonus, na, num, pen. cor. quod undis strepit. **V**nde **ma**re **V**ndifonum dicitur, quod fluctuando sonitum reddat.

Vndiuomus, ma, mum, penultima correpta, quod undas, id

est, aquas uomit.

Vndo, das, fluctuo, undas facio. **Cō**posita sunt **Abūdo**, **Exun**do, **Inundo**, & **Redundo**. de quibus supra in dicti. **Abundo**.

Vndones, uide in dictione **V**ndulata.

Vndosum mare, dicitur fluctuosum.

Vndulata uestis, quæ fit ex hircorū & caprarum pilis potius quàm lanis: quod ad undarum similitudinē picta sit. **Nā** & **Cymatilis** uestis à fluctu, ut apud **Plau.** & **Ouidium**. Dicebantur uerò & **V**ndones quidā **Cilicij**, fortēq; ab undis: quales modo in his textis uidemus, quæ tanquā ἀπὸ τῆς συμβαλλόντος omnes adpellamus, ceu origine ab illo uestium genere accepta, de quibus **Plinius** ita scribit: **Lana** et per se coacta, uestem faciunt. Erit ergo **Symballoton**, quasi συμβαλλόντος, hoc est, coacti implexu potius, quàm textu conditum. De **V**ndone **Hieron.** quoq; meminit. **Varro** de **Vita** pastorali: **A** qui busdā dicitur esse fortunæ uirginis ab eo, quod duabus undulatis togis est opertum: perinde ut reges nostri undulatas et prætextatas togas soliti sunt habere. **Nonius**: **Varro**, inquit, **V**ndulatum noue pro puro posuit. Ita fit ut **V**ndulata uestis aliud genus sit fortasse, quàm **cymatilis**, à fluctu dicta.

Vnedo, fructus arboris, similis terrestribus fragis. Et arbor ipsa etiā **V**nedo dicitur, folio citro similis, fruticosa: pomum inhonorum est. Ideoq; **V**nedo dicitur, quod unum tantum mandi possit. **Græci** comarum uocant, **Latini** arbutum.

Vngentum, quod & **V**nguentum dicitur: non est illa compositio tenax, qua chirurgi utuntur ad uulnera curanda: sed commistio diuersorum odorum addito oleo aut balsamo ad ungenda corpora, deliciarum & luxuriæ causa inuenta. **Plautus**: Non possunt omnes olere unguenta exotica. **Pomponius** tamē **Iuriscons.** scribit: **V**nguenta esse, quæ uoluptatis & uoletudinis causa comparantur. Sed hæc magis medicamenta dicuntur. **Seruius** ait, hoc nomen **V**nguentum nō recipere u, sicut nec **V**ngo: unguen uero u, habere.

Vngo, gis, xi, ctum, & **V**nguo, guis, gui, ctum, secundū **Pri**scianum, quasi unum ago. **V**ngendo enim copulatur atq; unitur caro. A quo fiunt composita **Inungo**, & **Perungo**.

Vnguen, idem quod unguentū, & accipitur pro omni eo qd' succum habet, ex quo aliquid ungi potest. **Plin.** **Epiphoras** bubulo seuo cū oleo cocto allinūt. **Ceruini** cornu cinis scabrics eodē unguine sanat. Sunt qui dicāt **V**nguen ab uncto deduci: & esse **V**ncū, pingue in suis dorso, sive axungia uel seuū. **Palladius**: Sumes tantūdem unguinis, quod uocamus axungia uel seuū. **Persius**: **Fœniseæ** crasso uitariūt unguine pulces.

Vnguentarius, qui unguenta conficit ac uendit: qui à **Græcis** **myropola** dicitur.

Vnguicula, diminutivum est ab unguis, & de his tantum dicitur quæ unguis habet. Vnde à teneris unguiculis dicimus, pro eo quod est, ab infantia, ab incunte ætate, à pueris, ab incunabulis. **Cicero** **Lentulo**: Sed præsta te ipsum, qui mihi à teneris unguiculis es cognitus.

Vnguis, masculini gen. ab ungo, gis, quod politus & trās lucidus sit, & quasi unctus: & est proprie corū animalium quæ digitos habet separatos: ut sunt homines, simiæ, aues. **Plinius**: **V**ngues simiæ imbricati sunt, hominibus lati, rapacibus unci, ceteris recti, ut canibus: præter eum qui à crure plerisq; dependet. Idē de aquila: **V**ngues quoq; huic generi inuertiūt.

Vnguis, morbus est oculorum, quem **Græci** **pterygium** uocant, de quo supra dictum est.

Vngula, ab unguis denominatiuum est, non diminutivum: quamuis formam diminutiuam habeat: & dicitur de his quæ digitis carent. **Plinius**: In quadrupedibus solidas habet unguilas, quæ non sunt cornigera. Idem: Omnia digitos habet quæ

EE pedes

pedes, excepto elephanto. Huic enim informes numero quidē quinq; sed indiuisi, ac leuiter discreti, ungulisq; nō unguibus similes. Ouidius quoq; idem fecit dum 1o, descripsit, ē bovis effigie in primam formam redeuntem, iniquiens:

Vngulaq; in quinos delapsa absimitur unguis.

Omnibus ungulis, prouerbiale est: quod significat omnibus uiribus manuumq; pedumq; et conatu totius corporis, ut etiā ungues qui sunt in extremitate collocati intenduntur: quos Plinius existimat esse summas neruorum clausulas. Cicero lib. 2. Tuscul. quæst. Toto corpore atq; omnibus ungulis (ut dicitur) contentioni uocis adseruiunt.

Vngulanos, Cato uocauit, qui magnos ungues habent ac scabros: quasi ungulis similiorez quam unguibus.

Vngulata uestis, ab ungulis, hoc est, annulis. Vngulum enim Oseorum lingua (ut ait Festus) annulum significat. Vel etiam dici potest ab unguibus.

Vngulum, annulum significat. Quod ideo quidam adpellatum putant, quod sicut in digito unguis carne: ita in illo gemma uel signum aliquod auro clauditur.

Vnicaulis, herba quæ unum caulem habet, nec in ramos spargitur.

Vnicolor, penultima correpta. unius coloris.

Vnicornis, generis masculini, siue Vnicornius, et Vnicornium declinari potest, pro animali quod unicū in fronte cornu longum gerit, quod ad saxa limat, et cum ipso perforat elephantem, Græce monoceros dicitur. Hoc animal (ut Albertus inquit) est moderate quantitatis, buxi coloris, et fissæ in duo ungulæ pedis, in desertis habitans.

Vnicūba, penul. cor. mulier quæ cum uno tantum uiro concumbit. Hieron. Legant antequam religio nostra fulgeret in mundo, unicūbas semper habuisse inter matronas decus.

Vnicus, singularis: ut, Phoenix est unica auis. Hinc fit aduerbium Vnicè, singulariter: ut, Dilexi te unice.

Vnigenitus, filius qui unicus est: quasi solus genitus, nec fratrem ullum habuit, aut sororem.

Vnijugæ uinæ, dicuntur, si hastilibus in terra defixis, singule transuersæ perticæ in unam tantum partem ordinis adnectantur. Cornucop.

Vnio, unis, uniu, unitum, coniungo: quasi unū facio. Vnde Vniti animi, qui sunt unius uoluntatis.

Vnio, onis, modò concordiam significat. Augustinus: Nam hoc fieri possè in tanta animorum unione quis dubitet? Modò margaritam: quod in conchis nulli duo reperiuntur indicreti, inquit Plinius: Dos omnis unionum est in candore, magnitudine, orbe, leuore, et pondere.

Vnioculus, qui et monoculus, qui unum tantum habet oculum. Plaut. Vniocule salue. Græci monophthalmos dicunt.

Vniuersale, quod ad uniuersos pertinet.

Vniuersalitas, generalitas.

Vniuersipotens, dicitur Deus, quod uniuersa possit. A quo Vniuersipotentia deriuatur. Cc.

Vniuersus, quasi omnis ad unū uersus. id est, sine aliqua exceptione. Et in singulari quidem idem est quod totus, ut Vniuersus ager, Vniuersus exercitus. In plurali significat omnes coniunctim. Nam si dicimus: Omnes sibi domicilium constituerunt, intelligitur domicilium sibi unūquēq; constituisse. Si uerò dicimus: Vniuersi sibi domicilium constituerunt, significatur omnes simul unū sibi pro omnibus domicilium fecisse. Hinc fit Inuniuersum, quod significat uniuersaliter.

Vniūtra, pen. cor. quæ unum dūtaxat uirū coniugem habuit. Hieron. Vniūtra Anna inducitur, semperq; ieiunans.

Vniuocum, penul. corr. cuius et nomen cōmune est, et ca-

dem substantiæ ratio: quod Græce synonymum dicitur: sicut equiuocum, cuius nomen tantum cōmune est, sed substantiæ diuersa ratio: et à Græcis homonymon adpellatur. Homo et equus, Vniuoca sunt: quia sub uno animalis nomine comprehenduntur, et eadem est utriusq; substantia. Homo uerus et homo pictus, equiuoca sunt: quia de utroq; animal prædicatur, sed substantia eorum diuersa est. Grammatici dicūt homonyma esse, quæ uoce sed non significatione conueniunt, ut Nepos est filius filij, uel luxuriosus. Synonyma, quæ nō uoce sed significatione conueniunt, ut ensis et gladius. Hinc Vniuoco, cas, penultima correpta, et Vniuocè aduerbium.

Vnni, populi, qui mari Cronio uicini, Cassium adcolūt: quos quidam Turcos uocari existimant. Sunt Hungari.

Vnose, ab unus: quo ueteres usi sunt pro simul. Cc.

Vnquam, aduerbium, significat aliquo tempore: quasi uno quouis tempore. A quo Nunquam.

Vnus, numeri principium est. Ouidius:

Vnus erat toto naturæ uultus in orbe Quem dixere chaos. Aliquādo dicitur solus. Plaut. Vnus tum domi eram, et fores erant clausæ. In qua significatione quandoq; genitiui iungitur. Plin. Accipenser unus omnium squammis ad os uersis, cōtra aquam natando meat. Aliquando pro primo. Vergilius: -Cadit et Rhipheus iustissimus unus Qui fuit in Teucriis. Sciendum (auctore Hieron. ad Damasum) quod Vnus est numeri, quum dicimus: Vnus homo, Vnus equus. Vbi autē alius uel tertius non potest iungi, Vnus si dicatur, non numeri, sed uniuersitatis est nomen, ut si dicamus, Vnum Solem, hic Vnus ita dicitur, ut alius tertius addi nō possit. Vnus est enim Sol. Multo magis. Deus quum Vnus dicitur, non numeri, sed uniuersitatis uocabulo nuncupatur. id est, qui propterea unus dicitur, quod alius non sit.

Vnus, et alter significat duos: sicut alter et tertius. Tacitus: Sed et alter et tertius dies cōtatione cōæternum absimitur.

Vnusquibet, et Vnusquiuis, idem significant quod quilibet, omni loco, ex omni parte, ex omni regione.

Vnusquispiam, aliquis unus.

Vnusquisq; dictio uniuersalis.

V A N T E O.

Uberca, uilla est iuxta Bilbilim amnem, cursu fluminis, umbra arborum, et frigiditate scaturientium fontium amœnissima. Cornucop.

Vocabulum, dicitur quo res singulæ nominantur.

Vocalis, et hoc Vocale, quod est sonorum, et summæ uocis. Plinius lib. 18. Ranæ quoq; ultra solitum uocales, sunt signa tēpestatis. Vnde Vocales literæ dictæ: quia per se uoces faciunt, et sine his literalis uox proferri non potest. Hinc semiuocales, quæ quasi dimidiatum uocalium sonum habent. Sciendum est, quod quando dictio finit in uocalem quamuis longam: si sequens incipiat à uocali, illa finalis breuis est: ut, Illo alto. Vocalis etiam dicitur, qui uoce utitur, et proferre uerba potest: puta quum quis mutus fuisset, postea loquatur. Valer. lib. 1. Echedis Samius athleta mutus, quum ei uictoriæ titulus et præmium eriperetur, indignatione accensus uocalis euasit.

Vocalitas, consonantia: quam Græci euphoniā uocant.

Vocatiuus casus, dictus est quod per eum uocamus.

Voces, dicuntur ea omnia quæ sonant. Vox enim sit ὡς το βοῶν, quod est uoco. Vergil. -Fractasq; ad littora uoces.

Vociferor, significat cū dolore siue indignatione maiorem uocem emitto. Interdum sine adflictu uehementer exclamo.

Vocito, tas, penul. correp. frequenter uoco. Plautus in Capt. Pecnium uocitatus est, post nos indidisti Tindaro.

Voco

VOCO, *cas*, clamo: ut, *Voca* operarios. Itē *Vocare*, adpellare. *Lactantius* lib. 3. Quod si Deum naturam uocant: quæ pueritas naturam potius quam Deum nominare? Itē inuitare, unde *Vocatores* dicti sunt, quibus inuitandi datum est negotium: siue qui per se uocant ad cœnas. *Plinius*: Inuitatus ad regis cœnam uenit. Indignantiq; *Ptolemæo*, ac uocatores suos ostentanti, ut diceret a quo eorum inuitatus esset, arrepto è foculo carbone extincto, imaginem in pariete delineauit.

Item poscere seu uendere. *Iuuenalis*:

Bis quingenta dedit, tanti uocat ille pudicam.

Item denunciare. *Vergilius* lib. 1. *Georgicorum*:

Tum cornix plena pluuiam uocat improba uoce.

Huius composita sunt *Aduoco*, *Auoco*. *Conuoco*, in unum uoco, congrego. *Cicero* lib. 1. *Tusculan*. Qui dissipatos homines congregauit, & ad societatem uitæ conuocauit. *Circũuoco*, undecunq; uoco. *Deuoco*, *Euoco*, *Inuoco*, *Prouoco*. *Peruoco*, quod est, omnes uoco. *Reuoco*, *Retrouoco*, & *Seuoco*, quæ habent penultimam correptam.

Voconia, genera sunt pyrorum: quemadmodũ & *Volema*.

Vocũla, penul. corr. diminutiuum, parua uox. *Cicero* ad *Q. Frat*. Quanto molliores sunt & delicatiores in cantu flexiones ac falsæ uoculæ, quàm certæ seu seueræ. Interdum ponitur pro detractiōe. Idem *M. Celio*: Si incurrit hæc nostra laurus, non solum in oculos, sed etiã in uoculas maleuolũ.

Vogifonus, siue *Vigifolus*, lacus in *Patauino* agro.

Vola, media pars manus, siue pedis, à quo *Volo*, *las*, quod significat uolas, id est, pedes moueo. *Vergilius* lib. 6.

— Ille tantum prodire uolando. Nam ad pedum uolas retulit. Ad manus retulit *Terentius*: Vix me contineo, quin inuolem in capillum. A *Volo* fit compositum *Inuolo*, quod est, rapio, & suffuro, & in uola abscondo.

Volaticus, *ca*, cum, quod uolat, & cito transit. *Augustinus* lib. 5. *Confess*. Turpes sunt tales, & fornicantur abs te, amando uolatrica ludibria.

Volatũle, penul. correpta, quasi uolans, ut animal uolatile. Et uolucres *Volatilia* dicuntur, quia uolant.

Volatura, id est quod uolatus. *Varro*: Ibi in prima uolatura quum ueniunt, morantur dies paucos, requiescendi causa.

Volatus, *tus*, ipsa uolatio, & uolandi actus.

Volẽma, penultima prod. Galli adpellant *pyra* bona & grãdia: eò quod palmam impleant.

Volentia, idem quod uoluntas, quæ quid cum uoluntate desiderat. *Sallustius* tamen, *Volentia* plebi, pro placencia plebi scripsit, hoc est, quæ plebs uellet, à *Volentia* fit *Beneuolentia*: *Malciuolentia*, pro amore & odio quasi bona & mala uoluntas. *Benciuolus*, & *Malciuolus*.

Volito, *tas*, frequenter uolo. *Plinius*: Super aquas assidue uolitas. Ponitur & pro discurre. *Cice*. Qui per forũ uolitant.

Volo, *las*, proprium est alas habentium: ut,

— Volat ille per aëra magnum *Remigio* alarum.

Transfertur etiam ad alia quæ celeriter currunt, ut *Naui* uolat: *Fama* uolat, & huiusmodi: pro celeriter uadit. *Terentius*: Ne frustra illic expectet uola. Hinc *Veliuolum* mare dicitur. Eius composita sunt *Aduolo*, quod est, iuxta uel aliquò uolo. *Plinius* lib. 10. In agrum *Volaterranum* palumbium uis è mari quotannis aduolat. *Circumuolo*. Idem in eodem: Nec unquam tam longo naues tamq; cõtinuo cursu recedunt à terra, ut non circumuolitent eas apodes. *Deuolo*, deorsum uolo. *Euolo*, extra uel in altum uolo. Vnde per translationem *Cicero* *Lentulo*: Quia alius me euolare noluerunt. *Inuolo*, *Interuolo*. *Ouolo*, contra uolo. *Peruolo*, celeriter uolo. *Præuolo*, ante uolo. *Prouolo*, procul uolo. *Reuolo*, rursus uo-

lo, reuertor. *Gellius*: Vbi satis seuierat coruus, reuolabat in galeam tribuni. *Subuolo*, latenter uolo. *Columella* lib. 9. Pulli facilius sub matribus pinguescunt, si iam firmis priusquam subuolent, paucas subtrahas pinnas, & obteras crura, & uno loco quiescant. *Superuolo*, & *transuolo*: quæ habent penultimam correptam.

Volo, *uis*, à uolo, *las*, quòd animus (in quo uelle est) talis sit, ut puncto temporis peruolet quò uult. Hinc *Volũtas*, & *Volentia*. Composita sunt, *Nolo*, *Malo*, & *Peruolo*.

Volones, dicti sunt serui, qui bello *Punico* quum deessent qui scriberentur, pro dominis pugnuros se polliciti, in ciuitatem recepti sunt, & *Volones* adpellati: quia hoc sponte uoluerunt.

Volfella, sunt instrumenta ad pilos euellendos à corpore idonea.

Volua, uide in dictione *Vulua*.

Volubilis, qui facile uoluitur.

Volucer, adiectiuum, ponitur pro celeri. *Martialis*: Et uolucrem longo porrexit uulnere pardum.

Volucra, genus animalis, quod præodit teneros pampinos.

Volũcris, penul. corr. omne id quod uolat: non solum aues, sed apes quoq; uespæ, tabani, & reliqua huiusmodi. *Hieron*. contra *Iouinianum*: Quis nostrum leonem, quis uiperam, quis uolucrem, quis ciconiam, quis miluum, quis reptantes in litore uermiculos unquam comederit?

Volũmen, penul. prod. à uoluendo: quòd maiores nostri in libris arborum, id est, corticibus scribebant, & libellos illos quò ferrent commodius complicabant. Ideoq; *Volumina* adpellata sunt, libellis similiora quàm libris. Est enim proprie *Volumen* pars codicis, ut puta *Metamorphoseos* liber in quindecim uolumina distinctus est. *Ouidius*:

Sunt mihi mutæ ter quinq; uolumina formæ.

Plinius *Iuni*. Libri tres in sex uolumina propter amplitudinem diuisi: quasi in sex minores libros, ut sint *Volumina*, alio quanto minora quàm libri. Igitur *Volumen* pars libri est: liber uero pro toto codice, & pro uolumine accipitur. Inde dicimus, euoluere libros, id est, aperire lætandi gratia: quasi rem complicatam explicare: sicut reuolare, rem uelatam detegere.

Voluntas, est quæ quid cum ratione desiderat. *Terent*. in *Adel*. Quod uos ius cogit, id uoluntate impetret. *Plautus* in *Mil*. Quin si uoluntate nolet, ui extrudam foris. Hinc *Voluntarius*, *a*, um, quod fit sponte. *Plinius*: *Voluntarium* militem se obtulit. Hinc aduerbium *Voluntariè*.

Voluo, *uis*, uolui, duarum syllabarum notæ significationis. Cuius composita sunt *Aduuolo*, pro adglomerò. *Conuolo*: *Circumuolo*: *Deuolo*: *Euuolo*: *Inuolo*. *Prouuolo*, anteuolo: ut, *Prouolutus* pedibus. *Reuolo*, explico, seu iterum uolo.

Voluola, uermis: à uoluendo, quòd inuoluat se frondibus, easq; amputet. Hunc *Plautus* *Inuoluulum*, *Cato* *Conuoloolum*, *Græci* *iulum* nominant.

Volupe, delectabile. *Plautus* in *Amphit*. Nam quia uos trans quillos uideo, gaudeo & uolupe est mihi. Ponitur & pro uoluptate.

Voluptabile, gratum, uoluptuosum. *Plautus*: Voluptabile mihi cum aduentu tuo tulisti.

Voluptas, est elata præter modum lætitia, opinione præsentis alicuius boni. Vnde quicquid cū delectatione animum demulcet, *Voluptas* dicitur: quòd id maxime uelimus. Referturq; ad animum & ad corpus: quæ uis nonnulli insimulant solius corporis esse ac turpem. Sed de honesta scribitur in

- Psalmo:** Torrente uoluptatis tuæ potabis eos. De turpi Cicerone: Diuinus Plato escam malorum adpellat uoluptatem.
- Voluptia,** uoluptatis Dea habitæ est. Dicitur & Voluptas.
- Voluptuarius,** ria, rium, quod uoluptatem adfert. Plaut. in Pænulo: Liberum ut commonstrarem tibi locum, & uoluptuarium.
- Voluptuarius homo,** qui se uoluptati dat. Plaut. in Men. Voluptuarij atq; potatores maximi: tum sycophantæ &c.
- Voluptuosus,** habitationem & uehementiam significat, & adfectionem: ut, Voluptuosus homo: qui perquam amat uoluptatem. Voluptuosa res, quæ in se habet uoluptatem, & plena est uoluptatis, & quæ uoluptate adficiat. Ille recipit: hæc recipitur.
- Volusius,** poëta fuit Patavinus: qui Ennium secutus, rerum gestarum populi Romani annales carmine scripsit. Catullus: At Volusi annales Paduam morientur ad ipsam, Et laxas scombris sæpe dabunt tunicas. Cc.
- Volutabrum,** penul. prod. locus ubi sues uoluantur. Verg. Sæpe uolutabris pulsos syluestribus apros.
- Volutatim,** significat iterum atq; iterum uoluendo.
- Voluto,** tas, penult. produ. sæpe uoluo: & aliquando mente uoluo, & cogitatione perquiro. Vergilius: Id quidem & tacitus Lycida mecum ipse uoluto.
- Vomer,** & Vomis, dictus, quod terram uomat.
- Vomica,** penul. corrept. à uomendo: quod pus inde manet: uel quod qui habent id, saniem reijciant. Nam est tumor excrefcens siue grossities illa, quæ nascitur in aliqua parte corporis, saniem frequenter emittens. Serenus: Sunt odio quos dira uomit matura tumores. Vomica qualis erit, uel eidem proxima quædam. Hinc Plaut. in Persa, nō infestiuiter Vomica adpellat crumenam, nimis refertam atq; tumentem. Quid in hoc collo tibi tunc? respondet: Vomica est. Sumitur & pro receptaculo ex eadem similitudine. Vnde apud Plinium: Lapis legitur è uenis cuius uomica liquoris æterni argētum uiuum adpellatur. Nonius: Caua & uelustate obesa uomicæ nominantur.
- Vomo,** mis, mui, tum, eicio, & proprie de cibo dicitur: quāuis ad alia transfertur, inde Vomitus. Huius composita sunt Euomo, extra uomō. Reuomo, retro uel rursus uomō. Plinius lib. 10. Simili modo auius deuoratis solidis contentione plurima & cætera ossa reuomunt.
- Vopiscus,** dicitur qui ex duobus conceptis, uno ab ortu excluso, ad partum legitimum ducitur. Quo nomine dictus est historicus quidam, qui de imperatoribus scripsit.
- Vorāgo,** penul. prod. barathrum dicitur: quod in eam cadentia non emergant, sed deuorari uideantur.
- Voro,** as, cibum nō confectū deglutio. Hinc per translationē Vorare capitur pro auide sumere, unde Voraces, gulosi, & Voracitas, gulositas. Compositū est Deuoro, de quo supra.
- Vortex,** uide Vertex.
- Votiuius,** a, um, pen. prod. quod ex uoto dari promittitur. Horatius: Pascitur in uestrum reditum uotiuua iuuenca. Votiuua uerba dicimus, quibus in faciendis uotis utimur, & Votiuas preces, quibus aliquid cū uoto poscimus. Plin. lib. 7. Ludis pro salute diui Augusti uotiuius. Cicero in Ver. act. 2. Iudōs uotiuios adpellat quos uouerat. Aliquando Votiuum significat quod uoto desyderatum est. Apuleius lib. 6. Totā ciuitas ad uotiuum conspectum effunditur.
- Votitum,** ueteres dici uoluerunt religione aliqua prohibitu. Plautus in Afin. Nolo habere causam, & uotitam dicere.
- Voto,** as, à quo fit frequentatiuum Votito, as.
- Votum,** promissio facta Deo. Sed quia ea ualde desydera-
- mus, quæ uoto à Deo poscimus, fit ut aliquando Votum pro uoluntate & desyderio sumatur. Vnde Voti compotem dicimus eum, qui desyderium suum adsecutus est. Et pro Voto succedere, id est, pro desyderio.
- VOUEO,** ues, ui, tum, Deo aliquid sancte promitto. Linius: In re trepida duodecim uouit Saltosq; fanaq; Pallori et Pauori. Huius compositum est Deuoueo, quod est destino. Vnde & Deuotum, destinatum. Varro: Tu deuoto tibi animo utere.
- V A N T E P, & R.
- V** **Pupa,** auis, cristis à capite exeuntibus galeata, in fimo semper commorans.
- Vragus,** ab antiquis dictus est, quem orchum dicimus: quasi ab urgendo, quod is Deus maxime nos urgeat.
- Vrania,** penul. corr. una ex Musis, & apud nos cœlestis dicitur. Ouid. lib. 5. Fast. Excipit Vrania fecere silentia cūctæ. Oupæos enim cœlum dicitur, quod uiros cruditos in cœlum tollit. Vranos uerò dicitur quasi oranos (ut inquit Ambrosius lib. Hexam.) ab ὄραω, quod sit uisui peruium & minime densum, ut est aqua & terra.
- Vrbanatim,** idem quod urbane, hoc est, modeste, elegāter. Pomponius: Ego rusticatim tangam, urbanatim nescio.
- Vrbanicani milites,** dicuntur nō tam qui urbani sunt & Romani, quā qui ad urbem.
- Vrbanitas** (ut Demosthenes ait) illa est in qua nihil absonum, nihil agreste, nihil inconditum, nihil peregrinum: neq; sensu, neq; uerbis, neq; ore gestu ue possit deprehendi.
- Vrbanus,** na, num, idem quod urbius, ut urbani mores, urbana curia. Aliquando Vrbanus dicitur cultus, disertus, facetus, hoc est, qui in uerbis & sono & usu proprium quandam præ se fert urbis gestū, & sumptam ex cōuersatione doctorū tacitam eruditionē. Et differt à dicaci: quod dicax est, cuius sermo cū risu aliquē incescit. Ideo Demosthenem urbanū fuisse dicunt, dicacem negant. Quemadmodū autē urbanum & dicacem hominē dicimus: ita urbanum & dicacem sermonem, unde Vrbanitas & dicacitas tam de oratione quā de homine dicitur. Ab Vrbanus fit Suburbanum, & Anturbium.
- Vrbare,** aratro definire.
- Vrbicula,** dimin. parua urbs, quæ uulgò citadella adpellatur.
- Vrbicus,** ca, cum, quod ad urbem pertinet: sicut rusticus, ca, cum, quod ad rus. Gellius: Si quod autem posset remediū esse, ut ne tam assidue domus Romæ arderent, uenum hercle dedissem res rusticas & urbricas emissē. Suctonius in Augu. Ut feraciorem habilioremq; annonæ urbicæ redderet.
- Vrbicaria procuratio,** à Iureconsultis dicitur, quā urbanam intelligi uolunt.
- Vrbs,** oppidum muro cinctum: ab urbo aratri curuatura, quod antiqui iunctis bobus tauro & uacca Hetrusco ritu, in condendis urbibus, interiore aratro circūagebant sulcum, intra quem urbem edificarent. Hoc faciebant religionis causa die auspiciato, ut urbs fossa, muroq; munita esset, & locum unde terram fodissent fossam uocabant. Vergilius lib. 3. Aptā dies legitur qua mœnia signet aratro. Quidam ab orbe Vrbcem adpellatam putant, quod sulcus in orbem duceretur. Nam ciuitates antiquæ in orbē fiebant. Et proprie Roma urbs dicta est per antonomasiam, quā cætera dicantur oppida. Est autem Vrbs mœnia ipsa. Vergilius: Vrbs antiqua fuit (Tyrij tenuere coloni) Carthago. Ciuitas coloni qui ciues dicuntur. Apuleius: Quod omnis ciuitas adprobauit. Sed confunduntur quandoq; quod Vrbs pro ciuitate ponitur. Vergilius: Inuadunt urbem somno uiuōq; sepultam. Et ciuitas pro urbe, Seneca: Quā pleraq; ciuitates uidemus terræ motu funditus

ditus collapsas. Ab urbe fit Suburbū & Suburbanum, Vrbanus, & Urbicus: sicut ab oppido oppidanus & oppidicus.

Vrceolaris herba, à ueteribus dicta est quæ & parietaria, siue (ut alijs placet) muralis: q. muris et parietibus adhareat.

Vrceus (ut Paulus Iureconsultus ait) est uas quo aqua in urnam infunditur. Cuius diminutiuum est Vrceolus.

Vredo, morbus herbarū, fruticum, arborumq., qui in uitibus etiā carbūculus dicitur, & in cæteris rubigo, sars, plantas, arboresq.; adurens. Interdū Vredo significat incendium ac pruritum. Plinius de Vrtica pisce: Hæc tactu uredinem excitat.

Vrgeo, urges, si, cogo, premo, impello. Vergil. —Ima Soluuntur latera atq; oculos stupor urget inertes. Et Vrgeret, insistere. Lucilius: Cæde hostium gnato urgere instant perimus. Item tegere. Vergilius: Qui saxo semper atq; ingentis pondere testæ Vrgerent. Item accelerare, ut apud eundem: Veste tegens tibi quā noctes festina diesq; Vrgebam, & tela curas solabar aniles.

Vri, boues agrestes, quos uulgo bubalos uocat, feri sunt & uelocitate excellētes, cornua taurinis similia, ut autor est Solinus, capacissima sunt, adeo ut in mensis uicē præbeant poculorum. Quinetiam Albertus Magnus lib. 23. de Animalibus, scribit tantam esse uris in cornibus uasitatem ac robur, ut hominem cum equo uentilent. In Germania peculiariter gignuntur, ut Cæsar & Plin. testantur. Dicti Vri ἀνὸ τῶν ὀρίων, id est, à montibus: quia in montibus esse consueuerunt.

Vriculum, Latini dicunt quod Græci encaustum. Cc.

Vrina, à Græco ὄριον, meio, à quo ὀύρος, urinam dicunt Latini lotium à supino lotum, lō tamen syllaba præter naturam primitiui corripitur. Neq; solum pro excremento potus, sed etiā pro genitali spermate accipi solet. Plinius lib. 8. Incontinens asine uterus genitalem urinam reddit, ni cogatur in cursum uerberibus à coitu.

Vrino, nas, siue Vrīnor, pen. prod. quod est in aquam mergi, & natando emergere. Nam & Vruum ita flexum deorsum est, ut redeat sursum. Urinare ergo dictum quasi ad similitudinem urui nare, id est, natare. Plinius lib. 11. Eadem est causa, quia sub aqua diu rane & phocæ urinētur. Hinc Vrinatores apud Varronem, qui in aquā mergūtur. Callistratus Iurecōsultus adpellat eos, qui merces è mari extrahunt, nauigij gratia iactatas. Hinc fit compositū Inurino. Colu. lib. 9. Lacus piscinaq; fiant, ut sint quibus inurinare possint aues.

Vrna, proprie uas aquariū, quod in aqua haurienda urinat, id est, mergitur atq; emergitur. Cuius diminut. est Vrnula.

Vrnarium, mensa quadrata: quod urnas cum aqua positas ibi potissimum habere in culina. Hoc apud nos plurimū mar moreum faciunt, foramine per quod aqua effluat relicto, ac super id escaria uasa epulis uncta per ancillas lauantur. Est & Vrnarium balnei, ab urna uase aquario.

Vro, uris, ussi, ustum, ardeo, quod de frigore dicitur. Nam & frigus urit. Lucanus: Vrebant montana nives— Per translationem ponitur pro cruciari. Vergilius: —Vrit atrox Iuno. Huius composita sunt, Aduro, quod est circumuro. Idem: —Rapidi ne potentia solis Acrior, aut boreæ penetrabile frigus adurat. Deuro, Exuro, Comburo: Peruro, ualde uro. A quo Pruina. Inuro, quod est adhibito igni fingo.

Vropygium, & Oropygium, est angusta & ultima spinæ pars: siue (ut Iulius Pollux inquit) sphondylis finis potest dici imminētis: quasi terminus pygæ siue finis uertebrae. Græce ὀροπύγιον. Aristot. lib. uli. de partibus Anim. Ut caudā quæ drupedum uult esse, ita uolucrū uropygium, & earum diuinitat, quæ scissas alas habēt. Oropygium ita datum uolucris

ad dirigendos uolatus, quemadmodum nauigij temones.

Vrfa, sœmin. ab urfus. Est & sydus coeleste, figuram habens similem plaustrum, unde antiqui Græcorum amaxam, hoc est, plaustrum dixerunt. Nostri quoq; à bobus iunctis, Septētriones adpellauerunt, id est, à septem stellis, ex quibus quasi iuncti triones figurantur. Sunt autem duæ Vrsæ, Maior & Minor, quas Græci ἀρκτὺς uocant, de quibus alibi.

Vrsus, animal ferum, à quo fiunt diminutia Vrsulus, Vrsellus, & adiectiuum Vrsinus, a, um, quod est ex urso, ut cæro ursina.

Vrtica, genus herbae, ab urendo: quod eius folia tacta acerrime urant. Quo etiam nomine dictus est piscis quidam, quod uredinem tactu excitet. Constat si eque marem nō admittant, & urtica infricetur natura, libenter coitum pati. Scribunt phisici urticam in cibis coctam utilissimam esse lyeni, uētris duritiæ, articularibus & podagricis morbis arteriæ, tussi, uētris distillationi, stomacho. Pectus præterea purgare, urinā eiicere, sanguinem narium sistere, calculos rumpere, uiam reprimere. Græce autem ὀξυόφις urtica dicitur.

Vruum, aratri curuatura, à quo Vruo, as, quod est aratro definitio.

V A N T E S.

Vsia, οὐσία, cum accentu in penultima. Latine essetia siue substantia dicitur.

Vsitor, penultima corrept. frequenter utor. A quo Vsitatus, Vsitator, Vsitatus.

Vspiam, pro usquam, & in loco & ad locum significat. Terentius in Adelphis: Aut uspiam ceciderit.

Vsquā, alicubi: quasi uno quouis loco, à quo Nusquam nullibi.

Vsq; modo, præpositio est, significans continuationem & finem actus puta loci, temporis, & huiusmodi: ut, Vsque ad diem dominicum tecum futurus sum. Vergilius: Vsq; sub extremum brumæ intractabilis imber. Tibullus: Vera cano sic usq; sacras innoxia laurus, Vescar & æternum sit mihi uirginitas.

Sed quum nominibus proprijs locorū uel domus, rus, militia iungitur, simplicē adusatiū requirit: ut, Vsq; rus propero. Quādoq; additur ad. Cice. pro Deiotaro: Vsq; ad Numantiā misit. Cum alijs uerō iungimus ad, uel in: ut, Vado usq; in Hispaniam, uado usq; ad Padū. Interdū etiā de loco est. Terentius in Eun. Ex Aethiopia est usq; hæc. Quādoq; aduerbium est, significans diu aut multum aut propē. Idem in Adel. Cthesiphon me pugnis miserū & istam psaltriam usq; occidit. id est, propē uel uehementē occidit. Nam occidere ad eadē ueteres referebant. Aliquando significat assidue, perscueranter. Cice. ro Cornifi. Mihi curæ usq; erit quid agas. Verg. lib. 6. Nec uidisse semel satis est iuuat usq; morari.

Vsq; antehac, id est, antequā: sicut exponit Donatus. Ibi iunguntur duæ præpositiones, sed una est uelut aduerbium. Nulla enim præpositio præpositioni iungi separatim potest, sed usq; eiusmodi est ut sine aliqua præpositione raro inueniatur. Terentius in And. Ut animus in spe atq; in timore usq; antehac attentus fuit.

Vsq; eodē, & Vsq; ad eodē, id est, intantum. Cicero: Vsq; eodē ut ego misereretur eius. Augustinus: Vsq; adeo inter frementes permansit intrepidus, & inter lapidum fuit cruciamenta securus, ut incredulitatem Iudeorum fidenter argueret.

Vsq; quaq; passim assidue, semp: quasi in unoquoq; loco, siue in uno quoq; tēpore. Cic. Treba. Vsq; quaq; sapere oportet.

Vsquequo, quasi ad unum aliquod tempus uel locum: ut, Vsquequo ebria eris.

Vstrigo, pen. prod. uredo dicitur. Ambros. lib. Hex. Nō desinit esse triticū, si aut vstrigine aduratur, aut imbre madidetur.

Vstrina, penul. prod. locus in quo metalla candescunt ut laborentur. Plinius: In vstrina ter siccantur, ita ut torcantur carbone puro ac toties uino restringantur albo.

Vstulo, pen. cor. ab uro fit. Pacuvius: Candenti ferro crines ustulare. Liuius: Pauci semustulati uenēre in potestatem.

Vsucapio, is, duo uerba uidentur, unde vsucapio, siue vsucapio, onis, quæ est ab usu acquisitio uel adfectio domini, per continuationem possessionis temporis longi definiti, uel puta triginta aut quadraginta annorum, si res immobilis sit quam possidemus. Trium annorum si mobilis. Recentiores primam illam præscriptionem, hanc uero usucapionem uocant. Ita enim dicitur Vsucapio sicut pignoricapio. Cato: Hæc pignoricapio ob æs militare facta est, quod æs à Tribuno ærario miles accipere debebat. Faulus: Qui alienam rem mortis causa traditam usucepit, non ab eo uidetur accepisse, cuius res fuisset, sed ab eo qui usucapionis præstitisset.

Vsuarius, dicitur ille cuius est usus, qui rei usum capit.

Vsura, usus dicitur. Seneca: Si mihi unius dieculæ usuram permississet. Vnde et pecunia quæ in fœnore sorti accedit, vsura dicitur: quoniam ex usu acquiratur. Hanc Varro impendit uocat, quod inter se iungat, unumq; fiat, quasi compendium. Sidonius Apollinaris posteriora uocat, quoniam qui fœnus agitant, et in usuras extendunt, uidentur aggregare posteriora, et ortis oritura connectere. Ob id Græci τὸς uocant eas quasi posteritatem.

Vsurarius, ria, rium, ex quo capitur usus. Plautus in Amph. Alcumenam uxorem capit usurariam.

Vsurpare, est in frequenti usu habere: et hoc siue uerbis siue factis fiat. Colu. lib. 1. Nam illud quod in quibusdā provinciis usurpatur, ut cornibus illigetur iugum, frē repudiatum est ab omnibus. Cicero: Quod semper usurpamus in orationibus dictis ac factis minimis aut maximis, quum hoc decere dicimus, illud nō decere. Igitur Vsurpare, est frequenter dicere, seu frequenter facere. Iurisperiti Vsurpare pro præterius uti utuntur. Gellius lib. 3. Mutium Iurisperitum dicere solitum, legi nō esse usurpatam mulierem, quæ quum Calendis Ianuarijs apud uirum causa matrimonij esse cœpisset: ante diem quartū Calendæ Ianuariæ sequentes usurpatum isset. Non posse impleri trinoctium quod abesse à uiro usurpandi causa ex duodecim tabulis deberet: quoniā tertiæ noctis posterioris sex horæ alterius anni essent, q inciperet ex Calendis.

Vsus, ipse utendi actus. Vergil. Nam neq; erat corijs usus. Interdum consuetudo. Quintil. Mulierem cum qua illi longus fuerat usus. Interdum opus et exercitium. Verg. lib. 8. Arma acri faciunda uiro nunc uiribus usus, Nunc manibus rapidis. Interdū fructus et utilitas. Apule. Quum id ex usu meo non esset. Hinc Vtilis, et Utilitas.

Vsufuctus, dicitur quum res aliqua non nostra est, sed perinde ex ea fructum atq; utilitatem capimus ac si nostra esset. Definitur ab Vlpiano, quod sit ius alienis rebus utendi fruendiq; salua rerum substantia.

Vsuuenit, id est, accidit. Cice. in Cato. Nam si id culpa senectutis accideret, eadem mihi usuuenirent omnia et reliquis maioribus natu. Plinius: Id enim frequenter usuuenit ut mali bonis præferantur.

V A N T E T.

VT, coniunctio causatiua: ut, Dedit tibi librum ut legeres. id est, propter hanc causam. Cicero Lentulo: Nō illi quidem, ut mihi stomachum facerent. Interdum adiunctiua est. Plautus: Is mihi suasisit ut ad te irem. Interdū elegantiæ causa

ponitur. Cicero: Inuitus feci, ut C. Flaminiū de senatu eijcerem. Nihil enim significat nisi inuitus eieci. Interdum ponitur pro quod. Terentius: Nihil do ut etiam impuratus ille me irrideat. Interdum est aduerbium temporis, et significat statim, postquam, ex quo primum. Vergilius:

Vt regem æquæuum crudeli uulnere uidi. Idem:

Turnus ut infractos aduerso Marte Latinos. Interdum aduerbium qualitatis, et significat quomodo. Idem:

Vt uidi, ut perij, ut me malus abstulit error. Id est, statim postquam uidi, siue quum primum uidi quomodo perij. Vnde amicos interrogamus: Vt uales. id est, quomodo uales? Significat etiam qualitatem certam et incertam. Terent. in Adelph. Non me hanc rem ut erat gesta patri indicasse: quasi diceret, quoquo modo, bene, male. Aliquando admirantis. Plautus in Ruden. Vt in ocellis hilaritudo est? Et illud: Vt nunc fluat mare. id est, quantum siue quomodo. Aliquando similitudinis. Idem: Vt imbrices fluunt oculi. id est, sicut. Quandoq; ei postponitur ita. Cicero lib. de Orat. Vt quisq; optime Græce sciret, ita nequissimum. Vbi notandum, quod licet quidam præceperint in hac iunctura ita, et ut semper respondere grauis. Ouidius tamen libro Hero. dixit:

Vt ferus est multoq; suis truculentior euris

Speclasset siccis uulnera nostra genis.

Non enim sicrioribus dixit. Ponitur nonnunquam pro utpote. id est, tanq̃. Liuius: Gens ut in ea regione diuitijs præpolens. Quādoq; pro, quippe. Quintil. Nec ignoro quos trāseo, nec utiq; damno, ut qui dixerim esse in omnibus utilitatis aliquid. Interdū significat ita ut, siue propter quod, uel quapropter: ut si dicam. Quotidie hospites ad me ueniunt, ut incipiā iam stomachari tantam frequentiam. Item est aduerbiū optandi, et ponitur pro utinam, unde Terent. in Eunu. Vt illum Dii Deaq; omnes perdant. Item significat secundum quod. Quintil. At uerō orator ut est semper ad dicendum paratus. Cicero: Qui sermo, quæ præcepta, quāta notitia antiquitatis, scientia iuris augurum. Multæ etiā ut in homine Romano lieteræ. Interdū significat quantum. Plaut. in Asi. Vt nostræ fortunæ procedunt Libanæ. Terent. in And. Ego postquā te emi à paruulo, ut semper tibi apud me iusta ac clemens fuerit seruus scis. Ponitur pro quamuis. Plautus: Vt istuc periculum ingens sit, me tamen non tremefacit. Ouidius ad Ruf. Vt desint uires tamē est laudāda uolūtas. Pro quā. Verg. -Vt te post multa tuorum Funera.

Pro ne non. Terent. in And. Dies hic mihi ut satis sit uereor ad agendum. Iungitur modo indicatiuo, ut sustinui. Modō optatiuo, ut faciam. Modō subiunctiuo. Vergilius:

Infandum regina iubes renouare dolorem,
Troianas ut opes et lamentabile regnum Eruerint Danaï.
Ab ut fit Vti, et addendo nam, fit Viuam. Sicut sicuti, uelut ueluti. Prout. id est, sicut.

Vtuncq; significat quomodocunq;. Liuius: Vtuncq; erit, iuuabit tamen rerum gestarum memoriæ principis terrarū populi, pro uirili parte et meipsum consuluisse.

Vtensile, pen. cor. qd est ad usum necessarium. Colu. lib. 12.

Vtēsilia quibus aut alitur hominū genus, aut etiā extollitur.

Vter, utris, gen. mascu. pellis qua uinū aut oleū deferri solet.

Vter, uteri, et Vterus, uteri, dicitur, quem alio nomine locos adpellant, et uulgō falsō matricem, quum matrix sit fœmina, quæ fœtus gratia tenetur. Existimat Plinius uuluum dici in cæteris animalibus, in muliere uterū. Ideo Vterus dicitur, quia continet et tanquam uter est, ad prægnantesq; pertinet. Quandoq; tamen sumitur pro uentre. Vergilius:

-Vterumq; armato milite complent.

Cecilius

Cacilius: Nunc uter crescit non potest celari.

Vter, a, um, significat quis unus ex duobus, poniturq; interrogatiue. ut, uter uestrum fecit hoc? Indefinite. ut, Scio uter uestrum hoc fecerit. id est, quis unus uestrum hoc fecerit. Dicimus uter alterum. Plinius: Vter alteri dixerit nescio. Similiter dicimus, Vter utrum. Cicero: Vter utri insidias fecerit. Hinc fiunt composita quæ post sequuntur.

Vterculus, diminutiuum est ab uter pro uentre. Plin. Et in uterculos congestus apum liquor, ore enim eum euomunt.

Vterlibet, penultima correpta, alter ex duobus. hoc est, uter quem tibi capere libet.

Vterq; significat ambos: licet inter se differant, quod quum utrumq; aliquid fecisse dicimus, et ab hoc & ab illo separatim id factum intelligimus. ut, Vterq; sibi domum edificauit. hoc est, & hic edificauit sibi domum et ille. Quum uero ambos dicimus fecisse, ab utroq; coniunctum factum ostendimus. ut, Ambo sibi monumentum constituere. hoc est, hic & ille simul unum sibi commune monumentum fecere. Propter quod utrumq; alterum uerberasse recte dicimus. hoc est, hunc illum, & illum hunc uerberasse. Cice. Quorum uterq; suo studio delectatus cõtempnit alterum. Quintil. Quum enim uterq; alteri obiciat, palam est utrumq; fecisse. Eodẽ modo utrumq; utriq; aliquid fecisse dicimus. Teren. Quia uterq; utriq; est cordi. Ambos autem alterum uerberasse, uel ambos uerberasse ambos, nõ recte dicimus: quia significaretur ambos seipsos uerberasse, sed ambo se mutuo uerberarunt. Aug. Vterq; significat ambos, & tamen singulari sono est, sed significatione duali. Nam quum dixit Vergi. Constitit in digitos extemplo arrectus uterq;. Duo significati sunt quum dixit uterq;: quum autem arrectus noluit exprinere pluralitatem, ut sit in plurali utriq;. Sed hoc interest, quia licet Vterq; duo significet, tamen solum duo. Vtriq; autem duo significat, sed sic, ut in singulis multi sint. Si dicas utriq; exercitus, duo significo: sed sic ut in singulis turbam intelligi uelim. Hæc quidem distincta sunt, sed item autoritate confirmata. Nam quum ait Vergilius: —Super utraq; quassat Tempora: confudit. Dicere enim debuit super utrumq; tempus, quum de duobus temporibus loqueretur.

Vteruis, uter quem tu uis. Sic quiuis & quilibet. Nihil enim est aliud, quiuis quam unus quem tu uis, & quilibet, quam unus qui tibi magis libet. Hoc enim differunt Vteruis & Vterlibet, à quiuis & quilibet: quod illa unum ex duobus significat, hæc unum ex pluribus. Teren. Abs quiuis homine, quum est opus beneficium accipere gaudetas. Quintil. Periculosum & cum cura intueundum genus, quod si in proponendo unum quemlibet amiserimus, quum risu quoq; tota res soluitur: tutius sic interrogare si hæc actio non sit quæ sit. Simul enim remouentur omnia uel quum duo ponentur inter se contraria, quorum tenuisse utrumlibet sufficiet. Ecce in codẽ loco utrumlibet & quodlibet usus est. Altero pro eo, quod est unum de duobus. Altero pro eo, quod est unum de pluribus.

Vtica, penultima corr. ciuitas Aphricæ, distans à Carthagine xxx. Mil. pass. apud quam Cato se interemuit: unde & Vticensis dictus est.

Vtilis, & Vtibilis homo, dicitur quo utamur. Sed de re potius dicimus sicut utensile.

Vtinam, aduerbiũ optatis. Quandoq; etiã dicimus, O utinã. Ouid. O utinam tunc quum Lacedæmona classe petebat,

Vtiq;, aduerbiũ similitudinis, quandoq; ponitur pro certe uel prorsus. Quint. Solent huiusmodi negotiatores aliquid proprium ac priuatum stipulari utriq;: quum rem alicnam uendant. Sueton. in Tito: Ceterum Titum qui propere adstabat utriq; impetraturum.

Vtor, usum habeo. Et semper de rebus bonis ac necessarijs,

ne non & diuinis inanimatisq; dicitur. ut uitor domo, diligentia, consuetudine, studio, & huiusmodi. Terentius: Scio te non esse usum antehac amicitia mea. Sed quum de personis loquimur, accipitur pro conuersari. Cicero Lentu. Trebonio multos annos uitor ualde familiariter. Inde usus pro cõuersatione. Quintil. Mulierem cum qua longus illi fuerat usus. Et quia aliqua re utimur, ut ex ea fructum percipiamus, factum est ut dicamus usum pro utilitate. Construitur quandoq; cum aduersatiuo. Cicero lib. Academi. Et quæ à superioribus acceptant utebantur. Varro: Vitale utamur potius quam ab re abutamur. Huius composita sunt Abutor & Coutor.

Vtpote, aduerbiũ cõfirmatis, & causatiuum, significat enim quoniã, quandoquidẽ. Sallu. Antoninus aberat à bello, utpote æger ac iacens. Ponitur etiã pro tanq;. Sueton. in Augu. Aedes sacras, uetustate collapsas, aut icedio absumptas refecit, easq; opulentissimis donis adornauit: utpote qui in cellam Capitolini Iouis sedecim milia pondo auri, una donatione contulerit.

Vtputa, significat quemadmodum.

Vtquid, significat quamobrem, propter quid. ut quid reputasti nos in finem.

Vtraque, per utrumq; locum.

Vtricularius, qui inflat ex utre fistulam. Et à Græcis ascaules dicitur. Suetonius in Nero: Vouerat se proditurum hydraulam & choraulam & utricularium.

Vtriculos in farina, uidetur Plinius accipere lib. 18. quos Gallici cisalpini redundaginem, in Venetia provincia pleriq; subuentres uocant.

Vtroque, aduerbiũ loci, hoc est, ad unum aliquem locum & ad alterum. Liuius: Vtroq; loco.

Vtrum, aduerbiũ, modò interrogantis est. Plautus: Vtrum id uerum putas an non? Modo dubitantis. Seneca: Vtrum id nobis conueniat animaduertendum. Componitur quandoque cum nam. Hieronymus lib. Regu: Et consuluerunt post hæc dominum, utrumnam uenturus esset illuc.

Vtut, come se uoglia. Terentius in Adelph. Imò hercle hæc quæso scire utut facta sunt.

V A N T E V.

VVa, est quæ in uite fit: dicta ab uuido. Aliquando ponitur pro uite. Vergilius:

Et turpes auibus prædam fert uua racemos.

Et Vua morbus quẽ Græci staphylen uocant. id est, inflamatio est eius partis quæ in ore Columellæ dicitur, et staphylophoros Aristoteli. Distenditur hæc, et luteo colore subrubescit acino persimilis. Est autem Vua, id quod in fine palati depedit, circa fauces, ut in hiante homine cõspicitur: sic dicta, quia ut uua depedit & humiditate uariatur: et est uocis moderatrix. Serenus: Aegrescunt teneræ fauces, quum frigoris orauis subiit, uel quum uentis agitabilis aer uertitur, atq; ipsas flatus grauis inficit uuas. Sub uua est minor lingua quæ epiglossis dicitur. Dicitur etiã Vua de apibus, quum collectæ sunt, & in modum botryonis dependent. Colu. Quum examen glomeratum in proximo frõdetis arbusculæ ramo cõsederit, animaduerti to an totum examen in specie unius uuæ depõdeat. Plin. lib. 11. Tunc ostenta faciunt priuata ac publica uua dependente in domibus templisq;. Verg. —Et densis uuam demittere ramis. Serui. Vuam demittere. id est, in more uuæ botryonẽ defluere.

Vueus succus, uinum dicitur ab uua. Cc.

Vuidum, humidum, pingue: quod præcipue habet aliquid humoris intrinsecus. Vnde & Vua dicta. Humidum, quod habet humorem extrinsecus.

Vulcanus, Deus antiquis putatus est, quo significatur ignis quod canis per aëra uolet. Volat enim flama, & candida est.

Hic & Mulciber adpellatur, quod ferrum mulceat. Fingunt enim poetae hunc fuisse Deum & Iouis ex Iunone filium, qui faber Ioui fulmina contra Gigantes fabricauit. Hinc Vulcaniae insulae adpellatae sunt.

Vulcanum in cornu conclusum geris, significat ignem in latera portas.

Vulcens, tis, sine s, post l, & per u.

Vulga, sacculus scorteus, siue ex alia materia in quo pecunia uel alia uitae necessaria ferre solent homines. Dicta q, numos aliasq; res inuoluat. Lucil. — In uulgā penetrare pilosam. Varro: Ut uaticum ex arcula adderem in uulgam. Hec etiā a ueteribus bulga dicitur. Est & Vulga siue Bulga folliculus ad brachium pendens gerendae pecuniae gratia. Lucilius: Cui neq; iumentum est, nec seruus, nec comes ullus, Bulgam & quicquid habet nummorum secum habet, Cum bulga coenat, dormit, lauat. Quandoq; ponitur pro uulua, & e contrario uulua pro sacculo. Idem: Ita ut quisq; nostrum ē bulga est matris, in lucem editus.

Vulgaris, & hoc **Vulgare**, quod est uulgi. hoc est, uile ac commune: unde & respondet singulari. Cicero in Arte ueteri: Magna an parua, facilia an difficilia, singularia sint an uulgaria, uera an falsa. Aliquando **Vulgare** dicitur quod est tritum & consuetum. Quintilianus: Simul ne uulgarem uiam ingressus alienis demum uestigijs insisterem.

Vulgo, aduerbialiter positū significat passim, per omnes, caeteruati. Verg. Hinc letis uituli uulgo moriuntur in herbis. Vulgo concepti dicuntur, qui patrem demonstrare non possunt: uel qui possunt quidem, sed eum habent, quem habere non licet. Qui & spurij uocantur.

Vulgo, gas, in uulgu do, & quasi multis audientibus ac nō taciturnis dico, & commune omnibus facio, manifestio, uile habeo. Vergilius lib. 10. — Quid me alta silentia cogis.

Rumpere, & obductum uerbis uulgare dolorem?

Lactantius lib. 7. Quae uaticinia eorum quum paulatim fama uulgasset. Liuius lib. 1. Sunt qui Laurentiam uulgato corpore lupam inter pastores uocatam putent. Plau. in Amphitruy. Cui me absente corpus uulgauit suum. Huius composita sunt Diuulgo. Euulgo, quod est extra in uulgu exeo. Liuius lib. 9. Ciuille ius repositum in penetralibus pontificum euulgauit. Inuulgo. Gellius: Labris foras editis inuulgaret. Peruulgo, ualde uulgo. Terentius: Vbi rem sciri, cepti inhumanus neq; ut animum decuit agrotum adolescentuli tractare: sed ui & uia peruulgata patrum, quotidie aduocabam. A Vulgo sunt uerba Vulgator, Vulgatrix, & Vulgatio. Cc.

Vulgu, neutri generis, & indeclinabile, & vulgu, uulgi, mase. generis, significat multitudinem ignobiliorem. Verg. — Scitq; animis ignobile uulgu.

Cicero: Saturnum maxime colunt uulgi. Vergilius:

In uulgu ambiguit & querere conscius arma. Et a uolue do quidam dici putant, quod stulte huc atq; illuc uoluatur.

Vulnerarium emplastrum, quod uulneribus imponitur

Vulnerarius, medicus chirurgus, qui uulnera curat.

Vulnus, uide in dictione Vlcus. Hinc Vulnere, ras, saucio, uulnus infero. Transfertur quandoq; ad animū, & significat ango. Vnde & Vulnus animi pro angore accipitur, seu damno. Plinius: Maximum illi fortuna uulnus intulerat, duobus filijs immatura morte sublati.

Vulpes, & **Volpes**, animal (teste Varrone) quod pedibus uolet. Huius diminutiuum est Vulpecula. Horatius: Fortē per angustam tenuis uulpecula rimam. Adiectiuum Vulpinus, na, num, quod est a uulpe. Sucto. Vbi leonis pellis deficit, uulpina infundenda est. Aliquando ponitur pro astuto.

Plautus: Vulpinus animus ne quid molietur mali.

Vulpinor, naris, significat mendacis ac fraudibus uera peruerto, siue effugio. Tractum ab intorto uulpium cursu.

Vulsinus, penult. prod. lacus a Vulsinij oppido cui adiacet nominatus in Hetruria: piscium fertilis. Vulsinij enim oppidum fuit opulentissimum, a quo Vulsinenses dicti sunt.

Vultur, & **Vulturis**, & **Vulturius**, in nominatio di ci potest. Enni. Vulturis in syluis miserū mēdebat homonē. Auis est rapax, carniuora, a uolatu tardo dicta, quod propter magnitudinem corporis tarde uolet. Plautus in Trucul. Iam quasi uulturij triduo prius praediunabant quo die esuriuri fient. Est & Vultur mons in Apulia. A Vulturio fit Vulturinus. ut Vulturina caro.

Vulturum, oppidum Campanorum est, et fluuius, de quo Silius lib. 8. — Fluctusq; sonorum Vulturum.

Vulturinus, uentus qui ab Oriente hyberno spirat. Dictus a uulturis uolatu (ut quidā aiunt) quoniam alte resonat. Graeci Euronoton uocant, quod inter Notum & Eurū sit. Hoc nomine etiam dictus est fluuius qui per Campaniam labēs haud longē a Cumis mergitur, quod & Vulturum dicitur.

Vultuosus, tristis. Cicero de Optimo genere dicēdi: In quo quū effeceris, ne quid ineptū sit, aut uultuosum. Hinc aduerbium Vultuose, quod Donatus usurpat pro eo, quod est indignanter, facie mœsta et frōte subducta, et cū gestu rebus ad commodato. Vultuosa frons apud Apuleiū pro mœsta accipitur: ait enim lib. 3. Meta. Longē dissimilis aduenit, nō leta facie sed uultuosam frontem rugis insurgentibus adseuerabat.

Vultus, a uolo, uis: sicut a colo, cultus, proprie significat uoluntatem hominis, quae pro motu animi in facie ostenditur. Quum facies sit ipsa oris species quae permanet. Vultū sibi fingere multi possunt, formam nemo. Lucretius lib. 3. protulit Vulta neutro genere. — Sed quos utriusq; figurā.

Esse uides mixtim referentes uulta parentum.

Vultus autem in nullo animante est, praeter hominem. Huius diminutiuum est Vulticulus, quo usus est Cicero.

Vulua, seu **Volua**, idē quod uterus, & matrix uulgo dicitur, licet falsō: dicta quod foetus inuoluat. In ea enim cōceptus fit, & foetus cōtinetur. Hanc multi ex Romanis ex porca in delitijs habuere, quae duplici nomine adpellabatur. Eieclitia scilicet, & porcaria. Eieclitia a partu eiecto siue eneecto. Porcaria, ab edito. Eieclitiam Plinius optimam esse ait, quae fuerit porcae occisa, quū eiectus siue eneectus est partus. Porcariam quū editus est, meliorq; erat eius quae peperisset quam uirginis. Nam a partu statim suam primiperam interficiebat: tum habendae uuluae gratia, tum ut sumen optimum efficerent.

Martial. Te fortasse magis capiet de uirgine porca,

Me materna graui de sue uolua caput. Quandoq; accipitur Vulua pro ore uuluae. Iuue. — Adhuc ardēs rigidae tenguinē uuluae. Plinius quoq; boletorū prorumpentium in oui speciem album illud inuolucrum uoluam nuncupat.

Vxor, quasi unxor, ab ungendo. Nam quum puella nubere apud ueteres, ac mariti domū intraret axungia postes ungebat, putantes ex hoc omnia mala ab ea domo arceri: uel quod lotos maritos ungebant. Ennius: Exin Tarquinius bona foemina lauit, & unxit. Seruius in Cōmentar. libri quarti Aeneid. sic habet: Mos fuerat ut nubentes puellae simul quū uenissent ad limen mariti, postes antequam ingrederentur, ornarent laneis uittis, & oleo ungerent. Et inde Vxores dictae sunt quasi unxores. Plin. quoq; scribit nouas nuptas lupino adipe postes inungere solitas, ne quid mali medicamenti inferretur. Huius diminutiuū est Vxorcula. Hiero, ad Ocea.

Tu mihi olim emortuam de sepulchro uxorulam protrahis.
Vxorius, a, um, quod est uxoris, uel quod ad uxorem pertinet. ut res uxoria. Plau. in Asi. Sub imperio uiuēs uoluit senex uxorio. Aliquādo **Vxorius** dicitur, qui uxori nimis inseruit.
Vergilius: —Pulchramq; uxorius urbem Extruis.

DE L I T E R A. X.

Litera semiuocalis est, quæ uim duplicis consonantis habet, pro qua modò cs, modò gs, primitus utebātur. ut apex, greges, pro quibus nunc apex, grex dicimus. Sciendum quòd x, transit in u, cōsonantem. ut nix, niuis, in et, ut nox, noctis, & in aspiratione subit. ut ueho, uexi. Quotiescunq; autem præpositio ex, componitur cum dictione incipiente à uocali, uel c, p, t, & s, remanet integra: sed quando cum s, abijcitur s, ut Exaro, exco, exigo, exolco, cxuro, excutio, explo, extraho, exequor, expes.

X A N T E A.

XAntha, Nympha est à colore. ξανθὴ enim Græci subrubrum dicunt. Cornucopiae.

Xanthij, populi Asiæ, qui quum eorum urbs ab Harpago præfecto Cyri obsideretur, uxores suas, ac seruos, & omnes opes in arce posuerunt: deinde adhibito igni cremauerunt: ipsiq; in bello irruentes cuncti cecidēre.

Xanthicus, Aprilis mēsis Hebræorū lingua adpellatus est.

Xanthippe, nomen uxoris querule Socratis philosophi.

Xantho, fuit una ex Nymphis, Oceani & Tethyos filia.

Vergilius lib. 3. Georg. —Drymoq; Xanthoq;.

Xanthus, Latine flauus dicitur, quo nomine dictus fluius Troianus, qui & Scamander dicitur. Nam quòd in campis Troianis proxime flumen armēta rufa & pecora leucophea nascantur, idēd flumen id Elienses Xanthum adpellauisse dicuntur. Est & nomen uiri, & nomen urbis Lyciæ, à flumio sic nuncupatæ. Et nomen equi Hectoris.

X A N T E E.

XEnia, hospitalitas, amicitia externorum.

Xenium, dici potest munus hospitalitatis. Vnde Martialis librum tredecimum in quo eiusmodi munera distichis describit, Xenia nominauit: quòd uersus ipsos pro xenijs mitteret. Omnis in hoc gracili xeniorum turba libello, Constat nummis quatuor empta tibi.

Quatuor est nimium? poterit constare duobus,

Et faciet lucrum bibliopola Triphon.

Hæc licet hospitibus pro munere disticha mittas,

Si tibi tam rarus quàm mihi nummus erit.

Huius diminutium est Xeniolum, paruū xeniū. Apul. Comodum merities acceperat, & mittit mihi xeniola porcum opimum, & quinq; gallinulas, & uini cadū in ætate pretiosi.

Xenocrates, pen. cor. nomen philosophi Chalcedonij auditoris Platonis, qui in Academia Speusippo successit, & uiginti quinq; annis docuit. Fuit tardus ingenio, adeo ut quum illum Plato Aristoteli compararet, alterum freno, alterum calcaribus indigere dicebat. Hic philosophorum seuerissimus extitit. Ferunt quum Phryne nobile scortum dedita opera, à quibusdam intra eius cellam missa esset, atq; ab eo orans letuli partem accepisset, demumq; imperfecto opere discessisset, dixit se non à uiro, sed à statua uenisse. Eius uerbis tanta fides adhibebatur, ut quum iniurati nullius testimonium admitteretur, huic soli iniurato crederetur. Hunc Athenienses aliquando uendiderunt, ut ita in exilio degens frangeretur. Obijt secundo & octogesimo ætatis suæ anno, quum noctu fortè in sartagine offendisset. Fuere & alij hoc nomine.

Xenodochium, & **Xenodocium**, hospitale, locus publicus quo peregrini & hospites hospitaliter recipiuntur. ξενόδοχος, hospes. δόχος, receptaculum: quasi hospitum receptaculum. Hieronymus: Xenodochium in portu Romano suum totus pariter mundus audiuit.

Xenodorus, quasi ξένος, id est, peregrinum quid & egregium denotans, & δῶρον, donum. Fuit nomen statuarij nulli ueterum calandi arte postponendi.

Xenodotus, fuit historicus patria Troezenius.

Xenophanes, penul. corr. poëta Colophonius, qui contra Homerum & Hesiodum elegias scripsit. Fuit et aliter Xenophanes ex Lesbo, poëta Iambicus.

Xenophilus, pen. cor. nomē Musici Chalcidensis Pythagorici. de quo Val. Max. Biennio minor, quàm Gorgias qui centum & quinq; uixit annos, Xenophilus Chalcidensis Pythagoricus, sed felicitate non inferior. Siquidem (ut ait Aristoxenus Musicus) omnis incommodi humani expertus summo perfectissimæ doctrinæ splendore extinctus est.

Xenophon, nomen philosophi, & ducis insignis Atheniensis, Socratis discipulus, & Platonis amulus fuit, speciosus, moratus, & omnibus gratus. Hic primus omnium philosophorum scripsit historiam. Exercitum quoq; ex ultimis Babylonie finibus per aspera, & difficillima itinera, incolumem in patriam reduxit. Fuere & alij Xenophontes.

Xenos, Latine hospes siue peregrinus.

Xerampellinæ uestes, (ut inquit Probus) fuerunt ad usum matronarum ampellini coloris, qui inter coccinum & muricuum medius est. ξερὰν siccum significat. Itaq; Xerampellinus coloris esse creditur, quum uulgò rosam siccam nominamus. Alij Xerampellinas dicunt Latine dici atrabaticas. hoc est, quæ colorem atrum, id est, nigrum habent.

Xeria emplastra, sicca: sicut hygreemplastra uocantur liuida emplastra.

Xerolibya, Latine sicca Libya dicitur.

Xerolophus, penulti. cor. dici potest siccus tumulus. ξερὸς, siccus: ὄρος, tumulus. Namq; ex lapidibus construi consueuerant principum tumuli.

Xerophagium, comestio siccorum ciborum.

Xerophthalmia, arida lippitudo: quum nec tument, nec fluunt oculi, sed grauescunt.

Xerxes, Latine bellator. unde Artaxerxes, magnus bellator fuit Persarum rex, qui contra Athenienses magnum collegit exercitum. Tradunt scriptores numerum copiarum terrestrium, quas in Græciā duxit Xerxes, fuisse. 70. myriades: id est, decies septies centena milia. Myrias enim numerus est continens decem milia. Transiuit eius exercitus per septem dies, totidemq; noctes nullo tempore intermisso. Sed nauali prælio à Themistocle Græcorum duce uictus rex ipse cum paucis aufugit. Fuit filius Darij regis ex Atosa Cyri filia. Hanc historiam Herodotus late scripsit.

X A N T E I, & Y.

XIphis, Græcè ξίφος, significat ensē. unde Xiphie stellæ ex cometarum genere, in mucrones fastigiatæ.

Xylinum, quod & Xylon dicitur. id est, quod uulgares bambatium dicunt. unde Xylina uestes.

Xylocasia, lignum Casiæ.

Xylon, Græcè, Latine lignum dicitur. unde xylobalsamum, lignum balsami.

Xytophagus, penulti. corr. uermis qui albus obesus nigellusq; capite est, ac nascitur in lignorum carie lignum corrodens. In Ponto & Phrygia comeditur, ut autor est Hiero. cōtra Ioui. Et quomodo, inquit, apud nos ficedula & attagen, mulus

mulus & scarus in delitijs computantur: ita apud illos *ἐὺδαιμονία* comedisse, luxuria est.

Xyrtis, urbs Cariae, à qua Xystiani dicti sunt populi, ut scribit Plinius.

Xystus, à Græcis dicitur porticus ampla latitudine, exercitationi adcomodata, in qua athleta per hyberna tempora exercentur. Hinc Xystici dicuntur athleta in xystis pugnares. Sucto. in Augu. Nec tamen eo minus aut xysticorum certationes, aut gladiatorum pugnas scuerissime semper exegit. Xystici etiam dicuntur qui xysto ludunt. Significat enim Xystos spiculum uel hastile, telum. unde Xystophorus, Latine spiculator. Interdum Xystus ponitur pro ambulatione, in qua arbusculæ sunt in plurimas species effigiatæ. Plinius: Ante cryptoporticum xystus est uiolis odoratus. Aliter Plinius lib. 5. Epi. Ante porticum xystus concisus in plurimas species distinctusq; buxo. Idem: Non tam statuarum & tabularum pictarum ornatu edes suas, quam xystus & nemoribus excoluit. Visfruius: Latini xysta ambulationes adpellant, quas Græci paradromidas dicunt. Cicero in Bruto: Quum ambularem in xysto, & essem ociosus domi. Quado uero Xystus adiectiuum est, significat ornatum, tersum, politum.

DE LITERA Z.

Litera muta est, pro qua primitus nonnunquam simplex s, ut sacynthus pro *ἱακυνθος*, sethus pro zethus, quandoque duplicatum scribebamus. ut patrisso pro *πατριῶ*, pytyso pro *πυτυῶ*. Aliquando pro illa d, ponebamus. ut Medentius pro Mezentius.

Zachanthæi, fuerunt Zachynthiorum coloni in medio Pyrenæi montis siti, & iuxta fluiuium Iberum habitantes.

Zacharias, *זכריה* nomen prophete proprium.

Zacynthos, insula Ionij maris parua, cum urbe eiusdem nominis, à Zacyntho Dardani filio, in qua imperauit, dicta: cuius incolæ Zacynthij uocantur. De hac Vergilius lib. 3.

Iam medio adparet fluctu nemorosa Zacynthos.

Zagrus, (ut inquit Strabo) mons est quo Media à Babylonia diuiditur.

Zamolxis, (teste Herodoto lib. 4. Histori.) fuit Pythagoræ seruus, cui Getæ (putantes illum Saturnum esse) sacrificia impendebant.

Zancle, Peloponnesi oppidum fuit, in regione Messenia: in qua ipsa Messene. Fuit & Zancle oppidum Siciliae, à Messenijs conditum in Pelori sinu, ubi ad Orientem maxime fleuitur, quam à suo nomine dixerunt Messanā. Hinc Zanclei Messeniorum apud Plinium. Et zanclea charybdis. Vel à fonte dictam urbem putant: uel ab occultata ibi à Saturno falce, quam lingua Sicula zancalon uocant: uel à gygante Zanclo: uel à loci curuitate. Curua enim Zanclea uocant.

Zancleum saxum, in freto Siculo dictum, à Zancle propinquo Siciliae oppido.

Zathene, gemma est, modo nigri, modo flauī electri colore.

Z A N T E E.

Zea, genus frumenti, simile farri, quæ uulgò spelta dicitur. Ex hac fit alica. Ex zeatico hordeaceo uel cibario, qui sunt principum equisones, equos alere consueverunt.

Zedōron, dicitur terra zcam donans.

Zelo, Zelas, & Zelor, deponens. significat emulor.

Zelotes, penultima producta, idem est quod emulor. Vnde Simon Apostolus dictus est zelotes. Quandoq; dicitur amator. Et sic dominus noster adpellatur: quoniam ita nos amat, ut nolit fornicari post Deos alienos.

Zelotypia, ægritudo animi ex eo proueniens, quod timeat ne adsit alteri, quod cum nemine uelit habere commune.

Zelotypus, penulti. cor. zelator seu amulator formæ. Nam *ἄλως* emulatio est, *τύπος*, forma. qui igitur ita amat ut sollicitus sit, ne quis amore suo perfruatur, zelotypus est. Iuuen. Ponere zelotypo iuuenis prælatus Hiarbæ.

Zelus, modò inuidiā, modò amorē, modò emulationē signifi.

Zeno, fuit philosophus ex Cypro Græca ciuitate, Stoicorum sectæ conditor, tanto in honore apud Athenienses habitus, ut apud cum clauis urbis deponerent, ornarentq; ipsum aurea corona & imagine ærea. Hic adolescenti cuidā inepta multa loquenti ait: Ideo duas habemus aures, os autē unū: ut scilicet multa audiamus, pauca uerò loquamur. Deceffit nonagesimo ætatis suæ anno, sine morbo. Nam (ut ferūt) quum abiret ex schola lapidem offendēs, digitum perfregit, manu uerò terrā feriens, illud ait: Ex Niobe uenio, quid me uocas? Et cōtinuò se strangulans interiit. Fuit & alius Zeno Eleates, quæ Dialecticæ inuentorem fuisse scribit Aristoteles: Huius celebratissima fuit in perferendis cruciatibus patientia. Qui quū adolescentibus nobilissimos cupiditate liberandæ patriæ inflāmasset contra Nearchum tyrannum, factò indicio cōprehensus traditusq; est tortoribus torquendus. Qui quum laceraretur, ut confcios cōiurationis nominaret, neminē illorum nominauit, sed amicos intimosq; tyranni participes cōiurationis esse dixit. Deinde quū quidpiam se in aurē tyrāni loqui uelle significasset, eam mordicus correptam nō antè dimisit quā raptā aure populatū caput reliquisset. Sed quū complices coniurationis proferre cogereetur, cōcisam dentibus linguā in os tyranni cōspuit. Quo factò ciues tyrannū lapidauerūt. Fuit et alius Zeno philosophus Epicureus, Ciceronis synchronos, id est, cōtemporaneus, de quo idem Cicero lib. 1. de Finib. meminit, & eū cum Attico frequenter audiuisse Epicuri sentētiās explicantem. Fuere & alij Zenones, quos nunc præterco.

Zenobia, fuit mulier quæ à Ptolemæis originē ducēs Græciæ ac Latinis literis ornatissima, nec nō et rebus bellicis celebratissima in Palmira Syriæ urbe regnauit. Hæc quum Saporem Persarum regem superasset, tandem ab Aureliano Augusto uicta, Romam in triumphū ducta fuit. Quæ in urbe summo in honore consenuit, à qua Zenobia familia nuncupata est.

Zephyrium, promontorium est.

Zephyrus, penulti. corrc. Fauonius uentus Occidentalis. Flat enim ab Occasu æquinoctiali aduersus Eurum: quasi *ἠέπρος*, uitam ferens: uel quia fert quæ sunt ad uitam. Eo sanè plantæ omnes germinant & pullulant.

Zeretra, Arcades uocāt uadi foramina quedā, per quæ Erasinus fluiuius è lacu Scymphalo erumpit in argiuā terrā. Cc.

Zeros, crystalli species est, alba ac nigra macula distinguente crystallum. Cornucopiæ.

Zeta, siue Zetecula diminutiuum, apud Plin. in Epist. erat locus capax unius lecti, cum sellis duabus, qui uelis obductis et reductis modò adijcitur cubiculo, modò aufertur. Nomen quoniam tribus è partibus fenestras & prospectus habeat, atq; Solem multipliciter accipiat, quasi *ἄνδρ' ἑνὶ*, quod est frueri. Quando & heliocaminus in ipsa zeta ponitur, hoc est, uaporarium quoddam solare, non ad ignis usum, sed ad Solis: uelut id quod uulgò luminare dicitur, & in Paduana Gallia Lucerio: uel *ἄνδρ' ἑνὶ*: quod in ea commodissime uiuatur, ut quam delicias & amores suos uocet Cecilius, sicut à cōuersatione uictuq; dicta. De heliocamino Vlpia. in seruitutibus urbanis: Si arbor, inquit, heliocamino uel solarario Solem adimat, dicendum erit: quia umbram facit in loco cui Sol fuit necessarius, contra scrutitatem impositam fieri. De zeta

Lampri

Lampridius: Indices odores Heliogabalus ad uaporandas zetas sine carbonibus iubebat incendi. De zetecula Plinius: Mox zetecula refugit quasi in cubiculum.

Zetis, fuit filius Boreæ ex Orithyia & frater Calais.

Zethus, cum h, & u, fuit Iouis ex Antiopa filius & frater Amphionis.

Zugites, calami arundinisq; seu tibie genus, à paritate dictum, quod co duplices fiebant tibie. Cc.

Zeugma, zeugmatis. Latine cōnexio siue adiunctio dicitur.

Figura quum plures sensus uno cōnectuntur uerbo: quod tribus modis fit. Aut præposito uerbo, ad quod reliqua respiciant. ut uicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia, aut uerbo postposito. ut, Neque is es Catilina, ut te aut pudor à turpitudine, aut metus à periculo, aut ratio, à furore reuocari, aut in medio sensuum posito uerbo. ut, Troiugena interpres diuum, &c. Aeneid. tertio.

Zeusis, Latine iugatio dicitur. Quo nomine adpellatus est clarissimus pictor Heracleotes, qui in certamen picturæ cum Parrhasio descendit. Fertur hic pinxisse puerum uuas ferentem, ad quas quum aduolassent aues, iratus est mira ingenuitate operi suo & dixit, Vuas melius pinxi, quàm puerum. Nam si hunc consummasset, aues timere debuerant. Hic etià pixit Helene simulachrum.

Zeuxo, fuit (teste Hesiodo) una ex Nymphis, filia Oceani & Teiynos.

Z A N T E I.

Zigena, nomen piscis maritimi, ut est apud Ambrosium. Quid gladios loquar aut zigenas.

Zigarum, ea terra fertur ex qua populi exierint, qui nostra ætate cum liberis & uxoribus Europam peruagantur, Zigari adpellati, insignes fures & sine tecto uiuentes.

Zigia, aceris species rubes fissili ligno, cortice scabro et liuido.

Zignis, lætæ species.

Zimulacces, lapillus qui in Euphrate nascitur, in medio glaucus.

Ziph, נִיפְּ nomen uici, à quo Ziphæi dicti sunt, de quibus in libro secundo Regum fit mentio.

Zizania, ניֶזְנֶה, & Zizanium, זִזְנִיָּה, lolium & reliqua adulterina semina, quæ frugibus sæpe miscentur.

Zinziber, radix, & apud nos immutatis literis dicimus genziber.

Ziziphus, penul. cor. genus arboris, quam nostrates zibebos uocant. Zizipha, fructus dicuntur. Plinius lib. 15. Acque peregrina sunt zizipha & tuberes, quæ ipsa non pridem uenire in Italiam. Hæc ex Aphrica, illa ex Syria.

Z A N T E O.

Zodiacus, penultima corr. dici potest animalis ab effigie animalium. Nam circulus est in quo duodecim signa sunt, in formam animalis figuratus. ut Aries, Taurus. Græcè enim ζωα animalia dicuntur. Alexander autem Aphrodisæus dixit Galaxiam circulum uerū esse in cælo, & subdit in commentarijs meteorologicorum uerba Aristotel. ἰσορῆ δὲ τῶν μὲν καλαμίνων Πυθαγορείων τίνες Γαλαξίαν ὁλοὴν λίγην εἶναι τῶν κνικλῶν τῶν τε καὶ ἡλίου πρότερον τούτων φέρεσθαι. id est, Refert Pythagoricorum aliquos Galaxiam uiam dicere, esse autem cir-

culum, & Solem ante hunc ferri.

Zographos, pictor animalium.

Zographia, ipsa pictura.

Zoilus, poeta fuit Ptolemæi temporibus, qui Homieromastix cognomen sortitus est. Et pro inuido capitur. Cc.

Zomos, ζῶμος, Latine dicitur ius, pro brodio. Vnde & Zomopotos, coquus.

Zona, cingulum quo cingimur. Martialis:

Longa satis nunc sum dulci sed pondere uent er

Si tumeat fiam tum tibi zona breuis:

Hæc & lorum dicitur, et baltheus: quamuis baltheus sit etià à quo arma dependant, & cinctus & cingulum à cingendo.

Zoophthalmos, herba est à similitudine oculi animalis dicta. Cornucopiæ.

Zopissa, apud Plinū uiuam picem significat. uel Zopissa pix, quæ ex nauibus traditur admixta cera & marino sale mactata, multò ad omnia efficacior, quàm aliæ pices. Sed proprie resina ex pinu. Quamuis Dioscorides addit alia etiam significata quum ait: (ὥπιασιν δὲ οἱ μὲν ἄνθρωποι τὴν ἐκ τῶν πλοίων ξυομένην χρητίνην μετὰ τὸ κηρὺ καλοῦσιν, ὅτι ἐν τῷ ἀπόχυματι οὐδὲν διαχρητίνην διὰ τὸ ἐν τῇ θαλάσσῃ βρέχεσθαι, οἱ δὲ τὴν πικρὴν χρητίνην οὕτως ὀνόμασιν. id est, Zopissam alij dixerunt derasam nauigijs picem, quæ cera adpellatam à nonnullis apochyma, quæ uim dissipandi habet, quoniam mari madeat, alij resinam pini sic nominarunt.

Zopyrocheron, herba est, quam alij lectipede adpellant.

Zopyrus, penulti. cor. Physionomista dictus est, quod profiteretur hominum mores naturasq; ex corpore, oculis uultu, fronte, se posse pernoscere. Qui quum turpia quedam, & à uirtute aliena de Socrate dixisset, ac à multis idcirco derideretur: Non errat (Socrates respondit) Zopyrus. Huiusmodi enim natura esset, nisi naturam philosophia superasset. Fuit & alius Zopyrus, de quo dicere solebat Darius: se & Zopyrum malle integrum quàm uiginti capere Babylonas. Zopiri enim astu Babylone potitus erat Darius.

Zoroanda, locus quem efficit Tigris fluuius ab uno latere Tauri montis.

Zoroastres, ζωροάστρης, magiæ conditor.

Zoronysius, gemma quæ nascitur in Indo flumine. Cc.

Z A N T E V, & Y.

ZVra, Aphrorum lingua semen paliuri uocatur: contra Scorpiones efficacissimum. Cc.

Zuthum, est cōpositio facta ex gith, qua utebantur Alexandrini. ut inquit Galen. in expositione sententiarum Hippoc.

Zygia, à Græcis carpinus arbor adpellatur, quod ex materia fiunt iuga iumentis, quæ apud eos zyga uocantur. Est & Zygia tibia nuptialis. Apuleius: Et sonus tibi zigi emittatur.

Zygos, ζύγος, Latine iugum. Vnde Zygia Iuno, quasi iugatiua, siue iugalis: ab eo quod præst maritali coniugio, cui sunt iugalia uincula curæ.

Zyme, fermentum.

Zymes, panis fermentatus. Azymus, αζυμ, sine fermento.

Zythus, quid sit, nemo potest dubitare ex uerbis Suidæ νοστρί, qui ita scribit (etiam Dioscorides tractat) ζύθος οἶνος ἀπὸ κριθῆς γινόμενος. id est, Zythus uinum ex hordeo factum.

Conque da des la tou de nui les y Ren gode,
Qu'ay e hoqea les q'en to de son des ducades
Ber le q'en con cer tae 15
je me une ar tle de P y on ca le q
sagun a n real de d r e
meoie q son tleu de l e l
te do en l e u s meoie

Ayuntamiento de Madrid